Viețile Sfinților de pe tot anul

I. SEPTEMBRIE

1. CUVÎNT LA ÎNCEPUTUL INDICTIONULUI, ADICĂ LA ANUL NOU (1 SEPTEMBRIE)

(Anul Nou bisericesc începe la 1 septembrie)

Dumnezeu, Împăratul veacurilor, Cel ce a pus vremile și anii întru a Sa putere, a așezat spre slava Sa și spre folosul oamenilor felurite praznice. În Vechiul Așezămînt a dat poruncă să se prăznuiască în chip deosebit luna lui septembrie, la începutul anului bisericesc, ca poporul ales să se îndulcească de roadele cîmpului, slujind bunului Dumnezeu cu mai multă dragoste.

A grăit Domnul cu Moise și a zis: "Spune fiilor lui Israel: În luna a șaptea, ziua întîi a lunii să vă fie zi de odihnă, sărbătoarea trîmbițelor și adunare sfîntă să aveți; nici o muncă să nu faceți, ci să aduceți ardere de tot Domnului" (Leviticul 23, 24-25). Că precum Atotcreatorul, după zidirea lumii și a tuturor făpturilor Sale, a binecuvîntat și a sfințit ziua a șaptea, odihnindu-Se întru dînsa, așa i-a poruncit și omului, zicînd: "Șase zile să lucrezi, iar în ziua a șaptea, care este sîmbăta (sabatul) Domnului Dumnezeului tău, să nu faci nici un fel de lucru în această zi". La fel și ziua întîi din luna a șaptea a binecuvîntat-o și sfințind-o, a poruncit poporului Său să se odihnească de lucrurile lui. În cartea Leviților zice către Moise: "În ziua a cincisprezecea a lunii a șaptea, cînd vă strîngeți roadele pămîntului, să sărbătoriți sărbătoarea Domnului șapte zile..." (Leviticul 23, 39).

Iată care era pricina prăznuirii acestei luni. În această lună, scăzînd apele potopului, corabia lui Noe a stat pe Muntele Ararat. În această lună, Sfîntul prooroc Moise s-a coborît a doua oară din munte, avîndu-și fața prealuminată și aducînd Tablele cele noi, care aveau în ele scrisă Legea Domnului. În această lună a început a se zidi cortul Domnului în cetele israeliților. În această lună arhiereul cel mare intra singur, o dată pe an, în cortul ce se numea Sfînta Sfintelor, care era după a doua catapeteazmă, ca să aducă jertfă sîngeroasă pentru sine și pentru neștiințele poporului. În această lună, poporul lui Dumnezeu se curăța de păcatele făcute în anul întreg, smerindu-și cu post sufletele înaintea lui Dumnezeu și aducînd ardere de tot Domnului.

În această lună a fost sfințită prea minunata și prea slăvita biserică a Domnului zidită de Solomon și s-a pus în ea chivotul Legii. În această lună se adunau toate semințiile lui Israel în Ierusalim la praznic, pentru că le poruncise Domnul, zicînd: "Aceasta este cea mai mare zi de odihnă pentru voi și să smeriți sufletele voastre prin post" (Leviticul 16, 31). Din această lună începeau a se număra anii poruncilor Legii Vechi, care se întindeau pînă la 50 de ani, precum a poruncit Domnul celor ce intraseră în pămîntul făgăduinței. Numărînd 49 de ani, al 50-lea cu dinadinsul să-l prăznuiască, nu numai ei singuri și robii lor, boii și catîrii lor, ci și pămîntul pe care locuiau să fie nearat și nesemănat; nici chiar spicele ce creșteau pe el să nu le strîngă, nici strugurii din vii, nici roadele din grădini să nu se culeagă și să fie lăsate spre hrana oamenilor săraci, a animalelor și a păsărilor.

În cartea Leviticul se scrie: "În ziua curățirii să trîmbițezi cu trîmbița în toată țara voastră. Să sfințiți anul al cincizecilea și să se vestească slobozenie pe pămîntul vostru pentru toți locuitorii lui... să nu semănați, nici să secerați ceea ce va crește de la sine din pămînt... Să nu culegeți cele sfințite ale lui Dumnezeu și se vor hrăni săracii poporului tău, iar rămășițele le vor mînca fiarele cîmpului. Așa să faci și cu via ta și cu măslinii tăi" (Levitic 25, 9, 10, 11; Ieșirea 23, 11). În al 50-lea an se iertau datoriile datornicilor, se dădea libertate robilor și cu mare grijă se păzea pe sine tot omul, să nu mînie pe Dumnezeu cu vreun păcat, nici să mîhnească pe aproapele, pentru că era anul iertării și al curățirii de păcate. Această poruncă a Domnului se întindea pînă la al 50-lea an, și se împărțea în șapte șeptimi de ani, adică de 7 ori cîte 7 ani, și fiecare al 7-lea an se numea "sîmbătă" (sabat), adică odihnă.

Așa a grăit Domnul, prin Moise, fiilor lui Israel: "Șase ani să semeni ogorul tău, și șase ani să lucrezi via ta și să aduni roadele lor; iar anul al șaptelea să fie an de odihnă a pămîntului, ogorul tău să nu-l semeni și via ta să n-o tai în anul acela. ...Iar de veți zice: Dar ce să mîncăm în anul al șaptelea, cînd nici nu vom semăna, nici nu vom aduna roadele noastre? Vă voi trimite binecuvîntarea Mea în anul al șaselea și va aduce roadele sale pentru trei ani" (Leviticul 25, 3-4, 20-21). Toți anii aceștia în care Domnul rînduise odihnă oamenilor și pămîntului să înceapă din luna septembrie, după porunca Domnului: "Să vestiți anul odihnei în luna a 7-a (adică în luna septembrie), pentru că aceasta este a 7-a lună de la martie, care este întîia lună de la facerea lumii."

Însă nu numai porunca Legii Vechi, ci și Indictionul păgînilor tot din luna septembrie a fost rînduit să înceapă. Pentru Indictionul păgînilor romani se povestesc următoarele: August, împăratul Romei, după ce a biruit pe Antonie și Cleopatra care stăpîneau Egiptul, a început să stăpînească singur toată lumea. Atunci, pentru adunarea impozitelor din toate părțile imperiului, a rînduit Indictionul care amintește porunca aceea dată la 15 ani o dată. Și au despărțit Indictionul în trei părți a cîte 5 ani, pentru ca dările de pe toți cei 15 ani să se strîngă în anul al 5-lea. Indictionul îl așezase însă pentru țările cele mai îndepărtate, de la marginea imperiului, de la care cu greutate se adunau dările în toți anii și abia în anul al 5-lea putea să se aducă la Roma. Pentru aceasta fiecare al 5-lea an din Indiction se numea Lustrum, adică

strălucit, întrucît în acel an oamenii se veseleau cu lumînări aprinse în mîini, pentru că impozitele strînse fuseseră predate Cezarului de bună voie, și nu cu sila.

Indictionul s-a întins pînă la 15 ani, deoarece în primii 5 ani se dădeau fier și aramă pentru facerea săbiilor, a sulițelor, a coifurilor, a scuturilor, a zalelor și a altor arme ostășești. În a doua perioadă de 5 ani, se lua argint pentru plata soldei ostașilor, iar în a treia perioadă de 5 ani se aducea la Roma aur spre împodobirea zeilor lor mincinoși. Astfel, ținînd rotunjimea Indictionului de 15 ani, începea iarăși întîiul an, numindu-l pe acela An Nou. Iar începutul acesta se așeza la întîia zi a lunii septembrie, căci în acea vreme August, împăratul Romei, biruind pe Antonie și Cleopatra, se cinstea singur stăpînitor a toată lumea. Așa a fost așezat Indictionul la romani.

Astfel a primit și Sfînta Biserică să prăznuiască începutul Indictionului în ziua dintîi a lunii septembrie, pentru următoarele pricini: în această lună se prăznuia la evrei și în toată lumea Anul Nou; acum a mers Domnul nostru Iisus Hristos în Nazaret, unde crescuse, și în zi de sîmbătă a intrat în adunarea evreilor, cum era obiceiul la ei, să se adune mai ales sîmbăta în sinagogă și să învețe poporul din cărțile proorocilor. Atunci, intrînd Iisus în mijlocul dascălilor și sculîndu-Se să citească, I-au dat cartea proorocului Isaia pe care, deschizînd-o, a aflat locul unde era scris: "Duhul Domnului peste Mine, pentru care M-a uns a binevesti săracilor, M-a trimis a vindeca pe cei zdrobiți la inimă, a propovădui celor robiți iertare și orbilor vedere; a slobozi pe cei sfărîmați, ușurîndu-i; a mărturisi anul Domnului bine primit". Apoi, închizînd și dînd cartea, a început să învețe, arătîndu-Se pe Sine că este adevăratul Mesia trimis oamenilor de Dumnezeu-Tatăl, spre mîntuirea și înnoirea vieții, împlinindu-se astfel scriptura citită, și toți "Îl mărturiseau și se mirau de cuvintele harului care ieșeau din gura Lui" (Luca 4, 17, 19).

Praznicul Anului Nou bisericesc s-a așezat de către Sfinții Părinți la Sinodul I de la Niceea, cînd marele împărat Constantin, biruind pe Maxențiu prigonitorul, a înnoit și a luminat toată lumea cu dreapta credință, dezrădăcinînd praznicele păgînești. Astfel a izbăvit pe creștini de jugul greu al persecuțiilor, schimbînd înțelesul Indictionului. Sfinții Părinți au rînduit să se prăznuiască Anul Nou bisericesc ca un început al mîntuirii creștinilor, aducîndu-ne aminte de intrarea lui Hristos în mijlocul adunării evreilor și de vestirea din cartea lui Isaia a "anului Domnului bine primit". Așadar, nu prăznuim praznicul Legii Vechi în prima zi a lunii septembrie, ci prăznuim intrarea Domnului, cînd singur dătătorul Legii S-a arătat pe Sine lumii, pogorîndu-Se din cele de sus și purtînd în Sine pe Duhul Tatălui; cînd a scris Legea lui Dumnezeu, nu cu degetul, ci cu dumnezeiasca Sa limbă și cu prea dulcea Sa gură; nu pe lespezi de piatră, ci pe lespezile inimii noastre cele trupești. Mîntuitorul, zidind cortul cel gîndit al Bisericii Sale, S-a adus lui Dumnezeu-Tatăl jertfă sîngeroasă pe Sine pentru păcatele noastre, singur fiind Arhiereul cel mare Care a străbătut cerurile, curățindu-ne pe noi de păcate prin sîngele Său vărsat pe Cruce pentru noi, făcîndu-ne pentru El biserici sfinte, după cuvîntul apostolului care zice: "Biserica lui Dumnezeu care sînteți voi este sfîntă".

Pentru toate acestea, dînd mulțumire lui Dumnezeu, prăznuim anul Domnului cel bineprimit, căci am luat din mîinile Sale multe și negrăite bunătăți, pentru care ne sîrguim să fim Lui bine primiți. Deci noi prăznuim Indictionul, nu pe cel al împăratului Romei, ci pe cel așezat de Hristos, cerescul împărat al slavei. Iar Indictionul lui Hristos sînt poruncile Sale sfinte pe care sîntem datori să le păzim și să le împlinim; pentru că El nu cere de la noi daruri, fier și aramă, nici nu-i trebuie argint și aur, precum arată David, zicînd către dînsul: "Domnul meu ești Tu, pentru că nu-Ți trebuiesc bunătățile (darurile) mele". El, în loc de fier și aramă, cere de la noi bunătățile credinței celei întemeiate pe dreapta cinstire de Dumnezeu. Pentru că aceasta este așezată pe temelia pusă de Hristos prin vărsarea sîngelui Sfinților Mucenici care au fost chinuiți pentru credința creştină, încît pentru fiecare dintre ei se poate zice: "Prin foc și prin sabie a trecut sufletul lui" .

De aceea ne poruncește Dumnezeu, Împăratul nostru cel ceresc, să credem în El cu dreaptă credință și inimă curată, pentru că "cu inima se crede spre dreptate" și prin această credință curată, ca și cu o armă de fier și cu un scut de aramă, să biruim pe cei împotrivă, adică pe diavoli. Astfel urmăm sfinților noștri strămoși, care "prin credință au biruit împărății, au lucrat dreptate, au dobîndit făgăduințele, au închis gurile leilor, au stins puterea focului, au scăpat de ascuțișul sabiei, s-au întărit din slăbiciune, s-au făcut tari în războaie și au întors oştirile vrăjmașilor în fugă..." (Evrei 11, 33-34).

În loc de argint, Împăratul nostru Hristos cere bunătatea nădejdii în Dumnezeu, care mai mult decît argintul se face pri-cinuitoare omului de viața cea cu bună sporire. Pentru că dacă cel ce se îmbogățește cu mult argint nădăjduiește ca toate bunătățile din lume să le cîștige, cu atît mai mult cel ce s-a îmbogățit cu neîndoita nădejde în Dumnezeu va cîștiga cele dorite. De acum el va viețui cu bucurie, nebăgînd seamă toate primejdiile și necazurile care năvălesc asupra lui de la lume, de la trup și de la diavolul; ci pe toate acelea cu dulceață le va răbda, cu nădejde în răsplătirea ce va să fie. Argintul pe stăpînul său îl înșeală de multe ori, pentru că, pierzîndu-l cu orice întîmplare, sărac pe el îl face și cel ce nădăjduia să viețuiască cu îndestulare pînă la sfîrșit, acela degrabă sărăcind, se lipsește de pîine; iar cel ce nădăjduiește spre Domnul, ca Muntele Sionului, nu se va clătina în veac, pentru că nădejdea nu rușinează.

Niște argint ca acesta cere Domnul de la noi și ne poruncește să nădăjduim nu spre bogăția care degrabă piere, ci spre Dumnezeul cel viu, ale Cărui cuvinte sînt cuvinte curate, argint lămurit în foc, prin care fără de minciună ne-a făgăduit nouă cele veșnice și negrăite bunătăți întru a Sa împărăție. Pentru nădejdea răsplătirii noastre să ne îndemnăm spre mai multă nevoință, ca niște buni ostași ai lui Iisus Hristos; pentru că nădejdea luării de plată în-deamnă pe ostaș spre luptă, după cum zice Sfîntul Ioan Damaschin pentru răbdătorii de chinuri: "Mucenicii Tăi, Doamne, cu credința întărindu-se și cu nădejdea împuternicindu-se, au stricat tirania vrăjmașului și au dobîndit cununile".

În loc de aur, Împăratul nostru Hristos cere de la noi bunătatea cea prea scumpă, adică nefățarnică dragoste către Dumnezeu și către aproapele. Pentru că dragostea prin aur se închipuiește de dascăli pentru marea sa cinste. Că precum aurul este mai cinstit decît argintul, arama și fierul, tot așa și dragostea este mai cinstită decît nădejdea și credința. "Și acum rămîn acestea trei: credința, nădejdea și dragostea; iar mai mare decît acestea este dragostea" (I Cor. 13,13). Un aur ca acesta cere de la noi Dumnezeu, poruncindu-ne să-L iubim cu nefățărnicie, nu numai cu inima crezînd și cu gura mărturisind, ci și în fapte arătîndu-I dragostea. Adică să ne punem pentru Dînsul sufletele noastre și să fim gata de moarte pentru dumnezeiasca lui dragoste. Pentru aceasta și pe cei de aproape ai noștri să-i iubim așa, precum ne învață iubitul lui Hristos Apostol Ioan Teologul, zicînd: "Fiii mei, să nu iubim cu cuvîntul, nici cu inima, ci cu lucrul și cu adevărul". Acest fel de dragoste se primește spre înfrumusețare de la Cel mai frumos cu podoaba decît fiii oamenilor, de la Hristos Dumnezeul nostru.

Așadar, Biserica dreptmăritoare prăznuiește acest Indiction creștin în locul celui vechi al păgînilor, dezbrăcîndu-se de omul cel vechi cu faptele lui și îmbrăcîndu-se în cel nou, după chipul Celui ce l-a zidit. De aceea prăznuim anul nou așa cum ne sfătuiește Apostolul, zicînd: "Întru înnoirea vieții să umblăm", adică să slujim lui Dumnezeu întru înnoirea Duhului, iar nu întru vechimea literei. Să prăznuim Indictionul, ascultînd poruncile: "De veți umbla întru poruncile Mele și de veți păzi învățăturile Mele și de le veți face, vă voi da vouă ploaie la vremea sa și pămîntul își va da roadele sale. Și voi da pace în pămîntul vostru și veți izgoni pe vrăjmașii voștri și voi căuta spre voi și vă voi binecuvînta și nu se va îngrețoșa sufletul meu de voi. Și voi umbla întru voi, și voi fi vouă Dumnezeu și voi Îmi veți fi Mie popor, zice Domnul Dumnezeu Sfîntul lui Israel..."*

* Sînt unii care socotesc indictioanele rînduite de la începutul lumii și le numără de la întîiul an al zidirii lumii, dar aceasta o fac din neștiință. Acum însă se știe că nu de la facerea lumii, ci de la așezarea lui August s-au început indictioanele, precum am arătat mai sus. Înainte de August, împăratul romanilor, nu erau indictioane de la începutul lumii.

2. VIAȚA CUVIOSULUI ȘI PURTĂTORULUI DE DUMNEZEU PĂRINTELE NOSTRU SIMEON STÎLPNICUL (1 SEPTEMBRIE)

În părțile Ciliciei a fost un sat care se numea Sisan. În el viețuiau părinții cuviosului, creștini fiind, Susotion și Marta, cărora le-a dat Dumnezeu acest binecuvîntat rod, pe care l-au numit Simeon și, după obiceiul creștinesc, l-au spălat prin baia botezului. Deci creștea pruncul, nu atît întru învățătura cărții, ci mai ales în simplitatea și în nerăutatea inimii. Însă înțelepciunea Duhului lui Dumnezeu și în cei simpli se sălășluiește și pe cei neștiutori îi alege, ca să se rușineze înțelepciunea veacului acestuia.

Cînd era de treisprezece ani, urmînd să fie păstor al oilor cuvîntătoare, păzea oile necuvîntătoare ale tatălui său. Prin aceasta el s-a asemănat lui Iacob, lui Moise și lui David, care de la păstoria oilor au venit la dumnezeieștile descoperiri. În vreme de iarnă, cînd oile nu se scoteau la pășune, fericitul copil mergea la biserică. Intrînd cu părinții săi într-o zi de duminică, lua aminte la cîntare și la citire, precum singur a spus mai pe urmă episcopului Teodorit. Auzind Sfînta Evanghelie fericind pe cei săraci, pe cei blînzi și pe cei curați cu inima, a întrebat pe un cinstit bătrîn care stătea aproape: "Ce înseamnă cuvintele ce se citesc ?". Iar acesta, fiind povățuit de Duhul lui Dumnezeu, și-a deschis gura și multe ceasuri l-a învățat, arătîndu-i calea duhovnicească a curăției și dragostei de Dumnezeu, care duce spre desăvîrșirea vieții celei îmbunătățite. Deci a căzut sămînța cea bună în pămînt bun, căci îndată a răsărit în el dorința cea rîvnitoare spre Dumnezeu și a crescut voința sa neschimbată spre calea cea strîmtă care duce la Dumnezeu. Astfel, și-a pus în minte ca îndată să lase toate și să caute pe Cel pe care l-a dorit.

Închinîndu-se acelui cinstit bătrîn și mulțumindu-i pentru folositoarea lui învățătură, i-a zis: "Tu îmi ești tată și mamă, învățător de lucruri bune și povățuitorul mîntuirii mele !". Apoi a ieșit repede și nu s-a mai întors acasă, ci s-a dus la un loc deosebit, potrivit pentru rugăciune. Acolo, fiind singur, a căzut cu fața la pămînt în chipul crucii, făcînd rugăciune cu plîngere către Dumnezeu, ca să-i arate calea spre mîntuire. Astfel, zăcînd mult la rugăciune, a adormit și a văzut o vedenie ca aceasta: I se părea că sapă o temelie și a auzit un glas, zicîndu-i: "Sapă mai adînc". Și a săpat mai adînc. Iar cînd a încetat din cauza ostenelii, socotind că este destul, iar a auzit glas poruncindu-i să sape tot mai adînc, și așa se ostenea săpînd. Dar și a treia oară, cînd încetă din lucru, același glas îl trezi din nou la osteneală. Apoi i-a zis: "Încetează, este destul. Iată: acum de voiești să zidești, zidește, ostenindu-te cu stăruință, că fără osteneală nimic nu vei putea spori"! Această vedenie s-a săvîrșit cu dînsul cînd a pus o asemenea temelie întru smerenie, spre zidirea sa și a altora. Căci se vedea că faptele lui cele bune întrec firea omenească.

După vedeniile acestea, sculîndu-se, s-a dus la o mînăstire ce era în țara aceea unde era egumen fericitul Timotei și, căzînd la pămînt, zăcea înaintea porții fără hrană și fără băutură, răbdînd 7 zile. În ziua a 8-a, ieșind egumenul, l-a întrebat de unde este, unde merge, cum se numește, dacă n-a făcut ceva rău și dacă nu fuge de mînia stăpînilor săi. Iar el a căzut la picioarele egumenului și i-a zis cu lacrimi: "Părinte, nu sînt din cei ce au făcut ceva rău înaintea oamenilor, ci caut să slujesc lui Dumnezeu cu toată osîrdia. Deci, miluiește-mă pe mine, păcătosul, și-mi poruncește să intru în mînăstire și să slujesc la toți!".

Atunci egumenul, mai înainte văzînd în el dumnezeiasca chemare, l-a luat de mînă și l-a dus în mînăstire, zicînd fraților: "Învățați-l pe el obiceiul, pravila călugărească și rînduielile noas-tre". Astfel, fiind primit în mînăstire, se supunea tuturor și le slujea. A învățat și Psaltirea toată pe de rost în puțină vreme. Apoi s-a călugărit, avînd 18 ani de la naștere, și s-a făcut călugăr iscusit. Căci îndată, fiind strîmtorare în viața călugărească, a ajuns la atîta înălțime duhovnicească, încît pe toți

călugării de acolo i-a întrecut; căci frații mîncau, unii o dată pe zi spre seară, alții a treia zi, iar el toată săptămîna o trecea nemîncînd. Părinții lui l-au căutat pretu-tindeni timp de doi ani. Dar Dumnezeu, acoperindu-l, nu l-au aflat și mult plîngînd pentru dînsul atît se mîhneau, încît tatăl său a murit din acea întristare. Însă el, aflînd tată pe Dumnezeu, înaintea Lui s-a aruncat din tinerețe.

Petrecînd fericitul în acea lavră, a mers odată la fîntînă să scoată apă și, luînd de la găleată funia foarte aspră, împletită din crengi de finic, și-a înfășurat cu dînsa tot trupul său gol de la coapse pînă la grumaz, încît îi făcea răni pe trup. După zece zile a putrezit trupul său din cauza rănilor, căci se rosese carnea pînă la oase, și era cuprins de viermi și mirosea greu. Deci ziseră frații către egumen: "De unde ne-ai adus pe omul acesta, că nu putem să-l suferim pentru mirosul greu ce iese dintr-însul? Nimeni nu poate să stea aproape de el, iar cînd umblă, viermii cad din trupul lui și așternutul îi este plin de viermi".

Auzind acestea egumenul s-a mîhnit și, înțelegînd că sînt adevărate cele spuse, l-a întrebat pe fericitul Simeon: "Spune-mi, fiule, de unde iese mirosul acesta greu?" Iar el tăcea și căuta în jos. Întristîndu-se egumenul, a poruncit să i se dezbrace cu sila haina de pe el. Și era haina lui de păr însîngerată, iar funia de finic se îngropase adînc în carnea trupului său.

Văzînd egumenul acestea, s-a spăimîntat și toți care erau acolo cu mare osteneală au putut să scoată de pe dînsul aceea. Iar el, răbdînd vitejește, zicea: "Lăsați-mă pe mine ca pe un cîine împuțit, că sînt vrednic de aceasta, pentru păcatele mele." Iar egu-menul i-a zis: "Ai optsprezece ani, deci care sînt păcatele tale?" Simeon răspunse: "Părinte, Proorocul grăiește: întru fărădelegi m-am zămislit și în păcate m-a născut maica mea (Psalm 50,6)." Auzind egumenul acestea, s-a minunat de socoteala lui, că fiind tînărul neînvățat, avea o astfel de frică de Dumnezeu. Însă îl învăța ca să nu-și facă o chinuire ca aceasta. Nu este de folos, zicea el, să începi ceva mai presus de putere. Destul este ucenicului să fie ca dascălul său." Și abia în multe zile a putut să se tămăduiască de acele răni.

După tămăduire, văzînd egumenul și frații că Simeon trăiește ca mai înainte, obosindu-și trupul, i-a poruncit să iasă din mînăstire, ca nu cumva alți frați mai neputincioși, vrînd să-i urmeze pilda, să-și fie singuri pricinuitori de moarte. Deci, ieșind el, umbla prin pustie și prin munți. Apoi, aflînd o fîntînă fără apă în care petreceau jivine și fiare necurate, s-a așezat acolo și se ruga lui Dumnezeu. După o vreme, a văzut egumenul într-o noapte în vis popor mult cu arme și cu lumînări înconjurînd mînăstirea și întrebînd: "Unde este robul lui Dumnezeu, Simeon? Arătați-l pe el că este iubit lui Dumnezeu. Iar de nu, vă vom arde pe voi cu întreaga mînăstire, pentru că acela este mai mare decît voi și multe minuni va face Dumnezeu printr-însul pe pămînt!"

Deșteptîndu-se egumenul din somn, a povestit fraților acea vedenie înfricoșată, cum a fost într-o cercetare plină de spaimă pentru Simeon. Apoi a trimis

să-l caute pretutindeni și aflînd pe niște păstori păscînd oile, i-a întrebat despre el. Și, înștiințîndu-se de la dînșii că este în acea fîntînă pustie, a mers cu sîrguință acolo și a strigat: "Aici ești, robule al lui Dumnezeu?" Iar el a răspuns: "Lăsați-mă pe mine, sfinților părinți, să-mi dau duhul, căci a slăbit sufletul meu, pentru că am mîniat pe Dumnezeu!" Iar ei, nevrînd, l-au tras afară din fîntînă și l-au adus în mînăstire, unde s-a nevoit fericitul cîtăva vreme. După aceea, ieșind în taină din mînăstire, umbla prin munți și prin pustie. Apoi, povățuindu-se de duhul lui Dumnezeu, a mers la un munte care era aproape de satul ce se numea Talanissa. Acolo a aflat o chilie mică săpată în piatră, în care, închizîndu-se, s-a nevoit trei ani. După aceasta, aducîndu-și aminte de Moise și de Ilie, care au postit patruzeci de zile, a gîndit să se ispitească pe sine cu un post ca acela.

Atunci, un duhovnic mai mare al părinților acelora, anume Vassos, avînd putere peste preoți, umbla prin cetăți, prin sate și pe la biserici, ajungînd și la dînsul în satul Talanissa. Pe acela l-a rugat Simeon să-i astupe ușa chiliei timp de patruzeci de zile, nelăsîndu-i înăuntru nimic de mîncare. Ci acela n-a voit să facă aceasta, zicîndu-i: "Nu se cade omului să se ucidă pe sine cu post fără de măsură, pentru că aceasta nu este faptă bună, ci mai ales păcat." Atunci i-a zis cuviosul: "Pune-mi dar, părinte, pîine și apă, ca, de îmi va fi nevoie, să gust și să-mi întăresc puțin trupul cu hrană." Deci a făcut Vassos așa, punîndu-i pîine și apă înăuntru, și, astupînd ușa cu pietre, s-a dus în calea sa. Apoi trecînd acele patruzeci de zile, s-a întors la cuviosul și, dînd la o parte pietrele, a deschis ușa chiliei și l-a găsit pe Simeon la pămînt, zăcînd ca un mort, iar pîinea era întreagă, asemenea și apa, precum le pusese, nici măcar atingîndu-se de dînsele acest postitor. Deci, luînd Vassos un burete, i-a spălat și i-a răcorit gura, împărtășindu-l cu dumnezeieștile Taine. După aceasta, primind Simeon hrană ușoară, s-a întărit. Despre astfel de înfrînare spunea Vassos multora, spre folosul lor.

În acea strîmtă chilie de piatră petrecînd Simeon trei ani, s-a suit într-un deal mai înalt al muntelui. Apoi ca să nu iasă de acolo, a luat un lanț de fier lung de douăzeci de coți și cu un capăt și-a ferecat piciorul, iar pe celălalt capăt l-a ferecat de o piatră. Așa totdeauna căutînd cu ochii spre cer, cu mintea privea spre cele mai presus de ceruri. Auzind despre dînsul fericitul Meletie, păstorul Bisericii Antiohiei, a mers și, văzîndu-l așa ferecat, a zis: "Poate omul și fără de obezi să se stăpînească pe sine și nu cu fierul, ci cu voia și cu înțelegerea să se lege pe sine la un loc." Auzind aceasta, cuviosul Simeon s-a folosit și, scoțîndu-și obezile, s-a legat pe sine cu voia liberă, surpînd gîndurile și toată înălțarea care se ridică deasupra înțelegerii lui Dumnezeu, ca să fie singur de voie legat al lui Iisus Hristos.

Ieșind prin toate părțile vestea despre el, se adunară la Simeon toți, nu numai cei ce viețuiau aproape, ci și din părțile cele mai îndepărtate, cărora le trebuiau multe zile de cale. Unii își duceau la dînsul pe bolnavii lor, iar alții cereau sănătate bolnavilor care zăceau acasă; alții de ispite și de necazuri erau cuprinși și alții de diavoli munciți, dar fiecare dintre ei nu se întorcea în deșert, ci primeau, unul tămăduire, altul mîngîiere, altul folos, întorcîndu-se cu bucurie la locurile lor și

preamărind pe Dumnezeu. Căci fericitul așa învăța, cînd tămăduia pe cineva: "Preamărește pe Dumnezeu care te-a tămăduit și nicidecum să nu îndrăznești a zice că Simeon te-a tămăduit, ca să nu-ți fie ție ceva mai rău." Și puteai să vezi la dînsul, adunîndu-se ca rîurile de pretutindeni felurite popoare, seminții și limbi: ismailiteni și perși, armeni și iberici, ispani, britani și italieni. Așa preamărea Dumnezeu pe acela care Îl preamărea pe El, căci atîta mulțime de popoare se aduna și toți căutau să se atingă de el, cerînd binecuvîntare.

Supărîndu-se fericitul de o cinstire ca aceea și de neodihnă, a aflat un alt chip de scăpare din gîlcevile omenești. A socotit să-și zidească un stîlp și să stea pe el, ca cei ce voiau a se atinge de dînsul să nu poată; deci a zidit stîlpul și pe el o chiliuță strîmtă de doi coți, unde, suindu-se, petrecea în post și în rugăciuni. El a devenit, astfel, întîiul stîlpnic. Și era acel stîlp de șase coți înălțime. Stînd pe dînsul cîțiva ani, i-au făcut lui oamenii altul, avînd înălțimea de 12 coți. Apoi, după multă vreme, la 22 de coți i-au ridicat înălțimea stîlpului; după aceea la 36. Așa se suia Cuviosul spre cele cerești, ca pe niște trepte prin feluriți stîlpi, multe sufe-rind pe ei, udîndu-se de ploaie, arzîndu-se de zăduf și înghețînd de frig. Mîncarea lui era linte muiată și apă drept băutură. Încă i-au făcut lui oamenii și două îngrădiri de piatră lîngă stîlp.

Așa viețuind sfîntul, auziră de el părinții din pustie și s-au minunat de străina lui nevoință, că pînă atunci nimeni nu-și aflase o viață ca aceea, adică să stea pe stîlp. Deci, vrînd ei să ispitească duhul ce era într-însul, au trimis un sol, zicînd: "Pentru ce nu mergi pe calea Părinților, ci altă cale nouă ai aflat? Pogoară-te de pe stîlp și urmează viața Părinților pustnici de demult!" Au mai învățat Părinții pustnici pe trimiși că, de s-ar arăta nesupus, și de nu ar voi să se pogoare, apoi cu sila să-l tragă jos de pe stîlp. Iar de ar asculta și de ar voi să se pogoare, să-l lase să stea așa precum a început. Pentru că din aceasta, ziceau ei, se va cunoaște că viața cea nouă începută de el este de la Dumnezeu, dacă se va arăta ascultător, precum s-a și făcut.

Deci, ajungînd trimișii și spunîndu-i cele hotărîte de soborul sfinților părinți pustnici, cuviosul îndată a pășit cu piciorul pe scară, vrînd să se pogoare. Atunci trimișii îi strigară: "Nu te pogorî, sfinte părinte, ci te nevoiește precum ai început. Acum știm că lucrul tău cel început este de la Dumnezeu, Care să-ți fie ajutător pînă la sfîrșit". A mers la dînsul și Domnin, patriarhul Antiohiei, care a fost după Sfîntul Meletie, și văzînd o viață ca aceea s-a minunat și, multe vorbind cu dînsul pentru folosul sufletului, a făcut acolo liturghie și s-au împărtășit amîndoi cu dumnezeieștile Taine. Apoi s-a întors patriarhul la Antiohia, iar cuviosul mai mult se nevoia, într-armîndu-se împotriva nevăzutului vrăjmaș.

Atunci diavolul, cel ce urăște binele, s-a prefăcut în înger luminos și s-a arătat sfîntului aproape de stîlp cu caretă și cu cai de foc, ca și cum s-ar fi pogorît din cer, și îi zicea: "Ascultă, Sime-oane, Dumnezeul cerului și al pămîntului m-a trimis la tine, pre-cum mă vezi cu careta și cu caii, să te iau la cer precum pe Ilie, că vrednic ești de o cinste ca aceasta pentru sfințenia vieții tale. Iată a venit ceasul tău, ca să-ți mănînci roadele ostenelilor tale și să primești cununa podoabei din mîna Domnului.

Deci, vino, robule al Domnului, fără zăbavă să vezi pe Făcătorul tău și să te închini Lui; să te vadă pe tine îngerii și arhanghelii, cu proorocii, cu apostolii și mucenicii care doresc să te vadă".

Acestea și altele asemenea lor zicînd diavolul, n-a cunoscut sfîntul înșelăciunea vrăjmașului. Deci, zicînd: "Doamne, pe mine, păcătosul, voiești să mă iei la cer?", a mișcat piciorul drept să pășească în careta de foc. Apoi, întinzînd și mîna dreaptă, s-a însemnat cu Sfînta Cruce, și, îndată, diavolul cu careta și cu caii s-a stins, spulberîndu-se ca praful de vînt. Cunoscînd Simeon diavoleasca înșelăciune, se căia, iar pe piciorul cu care voia să pășească în careta lui greu l-a pedepsit, stînd numai în piciorul acela un an întreg. Diavolul, nesuferind o nevoință ca aceea, a lovit piciorul cuviosului cu o rană cumplită și a putrezit de pe el carnea și curgea din rană puroi cu viermi pe stîlp spre pămînt. Iar el, ca un alt Iov răbdînd, punea viermii pe rană, zicînd: "Mîncați, ceea ce Dumnezeu v-a dat vouă!"

În vremea aceea, un boier dintre saracini, pe nume Vasilic, auzind multe despre Sfîntul Simeon, a venit la dînsul și vorbind împreună, mult s-au folosit și a crezut în Hristos. Apoi văzînd un vierme căzînd pe pămînt, l-a luat în mîna sa și a ieșit. Deci a trimis în urma lui cuviosul, zicînd: "Pentru ce au luat cinstitele tale mîini puturosul vierme ce a căzut din putredul meu trup?" Iar Vasilic, deschizîndu-și mîna, a aflat un mărgăritar de mult preț și a zis: "Nu este acesta vierme, ci mărgăritar". Și i-a grăit cuviosul: "După credința ta s-a făcut ție"... Și așa saracinul, luînd binecuvîntare, s-a dus la locul său.

După mulți ani maica lui, Marta, aflînd despre dînsul, a venit să-l vadă și plîngea mult lîngă ușă. Simeon, însă, n-a voit să se vadă cu dînsa, ci i-a trimis răspuns, zicînd: "Să nu mă superi, maica mea, acum că de vom fi vrednici, în acel veac ne vom vedea!" Iar ea avea mai mult dor să-l vadă. Fericitul a trimis la dînsa iarăși, rugînd-o să aștepte puțin în tăcere. Ea, culcîndu-se acolo înaintea ușii ogrăzii, și-a dat Domnului duhul ei. Și îndată, cunoscînd sfîntul sfîrșitul ei, a poruncit să o aducă înaintea stîlpului și, văzînd-o, s-a rugat pentru dînsa cu lacrimi. Rugîndu-se el, sfîntul ei trup se lumina și-i strălucea fața, și toți cei ce vedeau se minunau, lăudînd pe Dumnezeu, și o îngropară înaintea stîlpului său. Și cînd făcea rugăciune, o pomenea pe ea de două ori în toată ziua. După aceasta, iarăși au schimbat credincioșii stîlpul sfîntului și i-au făcut altul de patruzeci de coți înălțime, pe care a stat cuviosul pînă la fericitul său sfîrșit.

Locul acela unde Cuviosul Simeon și-a rînduit minunata sa viață nu avea apă aproape, ci se aducea de departe. Pentru aceasta multă mîhnire aveau oamenii ce veneau și dobitoacele lor. Văzînd cuviosul strîmtorarea ce li se făcea din neajungerea apei, s-a rugat lui Dumnezeu cu stăruință să le dea apă, precum oarecînd lui Israil celui însetat în pustie. Pe la al zecelea ceas din zi, deodată s-a cutremurat pămîntul și a crăpat în partea de răsărit a ogrăzii lui. Acolo s-a descoperit ca o peșteră mai presus de nădejde, avînd multă apă. Poruncind sfîntul să sape mai mult în locul acela ca de șapte coți, îndată a început a ieși apă îndestulătoare.

Oarecînd, a fost adusă la sfîntul o femeie care, însetînd noaptea, a băut împreună cu apa un şarpe mic şi acela a crescut în pîntecele ei şi s-a făcut mare. Şi era chipul acelei femei ca iarba de verde şi mulţi ani doftorii au purtat grijă de dînsa, dar n-au putut s-o tămăduiască. Iar fericitul a zis: "Daţi-i să bea din apa locului acesta". Deci, bînd ea, a ieşit dintr-însa un şarpe mare şi, tîrîndu-se pe dinaintea stîlpului, îndată a crăpat.

În acea vreme, venind unii creştini de departe la cuviosul pentru rugăciune şi fiind arşiţă, s-au abătut din cale la umbra unui copac să se odihnească puţin. Şezînd acolo cu alinare a căzut alăturea din mers o cerboaică îngreuiată şi strigară spre dînsa, zicînd: "Cu rugăciunile Sfîntului Simeon, te jurăm pe tine să stai puţin". Şi a stat cerboaica în loc. O, ce minune! că şi fiarele la numele sfîntului se făceau blînde şi ascultătoare. Iar ei, prinzînd-o, au ucis-o şi, luîndu-i pielea, şi-au făcut lor bucate din carnea ei şi, după ce au mîncat, îndată, pedepsindu-se de mînia lui Dumnezeu, şi-au pierdut glasul omenesc şi ca nişte cerbi au început a răcni. Deci, alergînd, au mers la Sfîntul Simeon, ducînd cu dînşii pielea aceea, ca o vădire a păcatului lor. Şi au petrecut acolo doi ani şi abia a putut să-i tămăduiască şi să vorbească omeneşte. Iar pielea cerboaicei aceleia au spînzurat-o lîngă stîlp, spre mărturie multora a faptei rele ce s-a făcut.

În muntele acela, în care sfîntul îşi ducea viaţa, se încuibase un balaur înfricoşat, nu prea departe de stîlp, pentru care nici iarba nu creştea în locul acela. Acelui balaur i s-a înfipt odată în ochiul drept un lemn ca de un cot şi i-a pricinuit lui durere multă. Iar în una din zile s-a tîrît la stîlpul cuviosului şi, zăcînd înaintea uşii ogrăzii, cu totul se gîrbovea, plecîndu-şi capul ca şi cum s-ar smeri şi milă cerînd de la Sfîntul Simeon. Deci, căutînd sfîntul spre dînsul, îndată a căzut din ochiul lui lemnul şi a rămas balaurul acela acolo trei zile, zăcînd înaintea uşii ca o oaie, şi toţi fără de frică intrau şi ieşeau, nevătămînd pe nimeni. Apoi vindecîndu-i-se ochiul, s-a dus la culcuşul său, în văzul tuturor, mirîndu-se de minunea aceea prea mare.

În părţile acelea era un pardos, fiară mare şi cumplită, ucigînd pe oameni şi pe dobitoace; şi nu îndrăznea nimeni să treacă prin locul acela unde locuia fiara, pentru că multe supărări făcea celor dimprejur. Mergînd lumea, a spus cuviosului de aceasta. Iar el le-a poruncit să ia pămînt din ograda sa şi apă de la locul acela şi, ducîndu-se împrejurul locului unde era fiara, să presare de departe şi să stropească. Ascultînd mulţimea pe sfîntul, a făcut aşa şi nu după multe zile, văzînd că nu se arăta fiara nicăieri, s-a dus s-o caute şi au aflat-o moartă, zăcînd pe pămîntul acela presărat cu ţărînă din ograda cuviosului, şi toţi au preamărit pe Dumnezeu.

Încă o altă fiară cuvîntătoare, mai cumplită decît cea dintîi, s-a arătat în acele părţi. Un oarecare tîlhar din Antiohia, Ionatan cu numele, care ucidea mulţi oameni pe drumuri şi prin case, năvălind tîlhăreşte şi fără veste, nimeni nu putea să-l prindă, deşi mulţi îi pîndeau calea, pentru că era puternic. Iar cînd s-a pornit toată Antiohia şi a trimis ostaşi să-l prindă, el, neputînd să se ascundă de dînşii, ca un leu de la faţa mulţimii ce-l urmărea, a alergat în ograda Cuviosului Simeon, şi apucîndu-se de stîlp

ca desfrînata de picioarele lui Hristos, plîngea cu amar. Deci a strigat sfîntul către dînsul de sus: "Cine ești, de unde și de ce ai venit aici?" El a zis: "Eu sînt Ionatan tîlharul care am făcut toate răutățile. Am venit să mă căiesc de păcatele mele!" Grăind acestea, au năpădit de la Antiohia ostașii ce-l izgoneau, strigînd către Cuviosul: "Dă-ne, părinte, pe acest tîlhar, că iată și fiarele din cetate sînt gata să-l mănînce!" Le-a răspuns fericitul Simeon: "Fiii mei, nu eu l-am adus aici, ci Dumnezeu Care voiește pocăința lui l-a povățuit. De veți putea intra înăuntru, apucați-l, căci eu nu pot să-l scot de la voi, că mă tem de Acela ce l-a trimis la mine".

Auzind ostașii acestea și neîndrăznind să intre în ogradă, nici să zică cuvînt împotrivă, s-au întors cu frica și au spus toate acestea în Antiohia. Iar tîlharul a stat șapte zile lîngă stîlp, căzînd cu rugăciune către Dumnezeu, mărturisindu-și păcatele și plîngînd cu amar, încît și cei ce erau acolo se umileau văzînd pocăința lui. După șapte zile a strigat către sfînt: "Părinte, îmi poruncești să mă duc?" Iar părintele i-a zis: "Oare vrei să te întorci din nou la lucrurile tale cele rele?" Iar el a răspuns: "Ba nu, părinte, că a sosit vremea mea". Vorbind așa cu dînsul, și-a dat duhul lui Dumnezeu. Iar ucenicii Sfîntului Simeon, vrînd să îngroape pe tîlhar lîngă ogradă, mai marii oștilor veniră de la Antiohia după el și începură a striga: "Dă-ne nouă, părinte, pe vrăjmașul nostru, pentru care toată cetatea s-a cutremurat!" A răspuns Cuviosul: "Cel ce l-a adus pe el la mine, Acela cu mulțime de oaste cerească a venit și l-a luat la Sine curățit prin pocăință, deci nu mă mai supărați pe mi-ne!" Auzind acestea acei dregători și văzînd pe tîlhar adormit, s-au înspăimîntat și au lăudat pe Dumnezeu care nu voiește moartea păcătosului. Și întorcîndu-se, au spus în cetate cele ce au auzit și au văzut de la Cuviosul.

Nu se cuvine a tăcea și aceasta, că preacuviosul părintele nostru Simeon, stînd pe stîlp ca o făclie în sfeșnic, lumină lumii s-a arătat, luminînd neamurile păgîne întunecate cu idoleasca închinare și povățuindu-le la cunoștința adevăratului Dumnezeu. Slava minunatului dar al lui Dumnezeu așa lucrînd întru dînsul, deși stătea la un loc, pe mulți la credință i-a adus, ca și cum cineva ar străbate lumea învățînd și propovăduind. Căci razele îmbunătățitei sale vieți și ale învățăturii celei dulci ca un soare le revărsa. Că puteai să vezi acolo iviriți, perși și armeni primind dumnezeiescul Botez. Apoi arabi venind pîlcuri, cîte două și trei sute; ba uneori și cîte o mie, care se lepădau cu lacrimi de rătăcirea părinților lor, iar pe idolii pe care de mulți ani îi cinsteau și se închinau lor, îi aduceau lîngă stîlp, îi sfărîmau și cu picioarele îi călcau, primind Legea creștină. Apoi, învrednicindu-se de dumnezeieștile Taine, se întorceau cu bucurie mare, luminați cu lumina înțelegerii Sfintei Evanghelii.

Un oarecare Filarh, mai mare peste ostași, avînd o rudă bolnavă, a rugat pe Sfîntul Simeon să-i dea tămăduire. Iar Sfîntul, poruncind să-l aducă înaintea stîlpului, l-a întrebat dacă se leapădă de credința cea rea a părinților săi. Iar acela a zis: "Mă lepăd". Iarăși l-a întrebat Sfîntul: "Crezi în Tatăl și în Fiul și în Sfîntul Duh?" Iar el a mărturisit că acest adevăr îl crede fără îndoială. Atunci i-a zis Sfîntul: "Scoală-te". Și îndată tînărul s-a sculat sănătos, ca și cum niciodată n-ar fi avut vreo durere. Spre

încre-dințarea sănătății lui, a poruncit fericitul tînărului aceluia să ia pe umerii săi pe Filarh, fiind mare cu trupul, și să-l ducă în tabăra lui, lucru pe care l-a și făcut, luîndu-l în spate ca pe un snop. Văzînd această minune toți, au dat laudă lui Dumnezeu, Care a făcut lucruri minunate prin Simeon.

Cuviosul avea și darul proorociei, pentru că a proorocit se-ceta, foametea și moartea cea năprasnică mai înainte cu doi ani. De asemenea, a spus că aveau să vină lăcustele după treizeci de zile, și toate proorocirile lui s-au împlinit. Oarecînd a văzut în vedenie două toiege pogorîndu-se din cer. Unul a căzut spre răsărit, iar altul spre apus. Această vedenie a spus-o celor care erau lîngă dînsul, proorocind că perșii și sciții se vor scula cu război împotriva stăpînirii grecești și romane. Pentru aceasta cu multe lacrimi și cu neîncetată rugăciune făcea milostiv pe Dumnezeu, ca să-Și întoarcă mînia cea dreaptă și să nu trimită pedeapsa aceea asupra creștinilor. Rugîndu-se lui Dumnezeu, toată puterea persană ce stătea gata de război, cu voia Lui a contenit. Căci începînd a se certa perșii între ei, singuri de voia lor au încetat luptele.

S-a spus oarecînd Cuviosului Simeon că împăratul Teodosie cel Tînăr a dat evreilor biserica pe care o luaseră creștinii. Atunci Sfîntul a trimis îndată o scrisoare împăratului, învățîndu-l și înfricoșîndu-l cu mînia lui Dumnezeu, netemîndu-se de puterea împărătească. Citind-o împăratul, s-a temut și iarăși a poruncit creștinilor să-și ia biserica înapoi, iar pe eparhul acela care l-a sfătuit să dea evreilor biserica l-a alungat din dregătorie, trimițînd rugăminte Cuviosului să facă pentru dînsul rugăciune către Dumnezeu. Soția aceluiași împărat, Evdochia, dupa moartea soțului ei căzînd în eresul lui Eutihie, Cuviosul a sfătuit-o prin scrisori și, după patru ani, a întors-o la credința ortodoxă. După întoarcerea ei, alți patru ani trăind în pocăință, s-a învrednicit de fericitul sfîrșit în Ierusalim și a fost îngropată în biserica Sfîntului întîiului mucenic Ștefan, zidită de dînsa. După Teodosie cel Tînăr, luînd împărăția Marchian, adeseori cerceta pe Cuviosul Simeon în taină și mult se folosea de dînsul.

Împărăteasa perșilor, auzind de minunata sfințenie a Cuvio-sului Simeon, a trimis la dînsul, cerînd binecuvîntare, și a luat unt-delemn binecuvîntat de dînsul, pe care îl avea ca un mare dar și-l păzea cu cinste. O împărăteasă a ismailitenilor, fiind stearpă, a trimis la dînsul, cerînd rugăciune, ca prin sfintele lui rugăciuni să poată a se numi mamă de copii. Și s-a făcut așa că degrabă i s-a dezlegat nerodirea ei și a născut un fiu, pe care, luîndu-l, a pornit pe cale la Cuviosul. Dar auzind că nu este cu putință femeilor să meargă la Cuviosul, căci nici pre mama sa nu a lăsat-o să vină la dînsul, a trimis pe fiul ei prin mîinile slugilor sale pentru binecuvintare, zicînd: "Acesta este, părinte, rodul sfintelor tale rugăciuni, deci binecuvîntează rodul acesta!"

Ce să zicem pentru nevoințele lui cele nespuse ? Că precum întrec puterea omenească, așa și a le spune nu se poate. Eu mai înainte de toate - zice Teodorit - mă minunez de răbdarea lui, că noaptea și ziua stătea neacoperit și toți îl vedeau. S-a întîmplat oarecînd că erau luate ușile și o mare parte din zidul de deasupra risipit de vechime și pînă ce zidul și ușile s-au înnoit, Sfîntul era văzut de toți multă vreme.

Atunci puteai să vezi o privelişte nouă şi minunată, pentru că uneori stătea nemişcat multă vreme, iar alteori făcea dese închinăciuni, aducînd rugăciuni lui Dumnezeu. Oarecare din cei care stăteau înainte, a spus: "Am vrut, zice, să-i număr închinăciunile pe care le făcea neîncetat, şi am numărat o mie două sute patruzeci şi patru, apoi am slăbit, neputînd mai mult să privesc la înălţimea stîlpului, şi am încetat a număra. Însă Sfîntul nu a slăbit de la închinăciuni. Deoarece primea hrană o dată pe săptămînă şi aceea foarte puţină şi uşoară, se făcuse uşor şi lesnicios spre acele dese închinăciuni.

Din multa stare în picioare i se făcuse la un picior o rană netămăduită şi mult sînge curgea dintr-însa. Însă rana nu a putut să-l rupă pe el de la gîndirea la Dumnezeu şi pe toate le răbda cu vitejie mucenicul cel de bunăvoie. Rana aceea a fost silit oarecînd s-o arate pentru nişte pricini ca acestea : Un preot din Arabia, om bun şi însuflat de Dumnezeu, a venit la dînsul, zicînd: "Te întreb pe tine, prin singur adevărul care trage la sine neamul ome-nesc, să-mi spui mie: eşti om, sau o fire fără de trup ?" I-a răspuns Cuviosul: "Pentru ce mă întrebi pe mine de acestea ?" Iar el a zis: "Am auzit despre tine că nici nu mănînci, nici nu bei, nici nu dormi, că acestea sînt fireşti omului şi nu poate să fie viu fără hrană, fără băutură şi fără somn." Deci a poruncit Cuviosul să se urce preotul la dînsul pe stîlp, şi l-a lăsat să pipăie şi să vadă acea rană putrezită, plină de viermi, pe care văzînd-o preotul şi auzind de hrana lui foarte puţină, căci mînca o dată pe săptămînă, s-a minunat de răbdarea şi de nevoinţa Sfîntului. După atîta nevoinţă, după atîtea faceri de minuni şi viaţă îmbunătăţită, era aşa de blînd şi de smerit, ca şi cum ar fi fost mai mic şi mai netrebnic decît toţi oamenii. Către toţi arăta faţă luminoasă şi cuvînt de dragoste, precum la boier, aşa şi la slugă; precum la bogat, aşa şi la sărac şi la cel mai de pe urmă. Căci nu era la dînsul căutare în faţă şi toţi nu se puteau sătura de vederea cea cu sfîntă podoabă a feţei lui şi de cuvintele cele dulci ale vorbirii lui, pentru că rugăciunea lui era plină de darul Sfîntului Duh. Avînd darul înţelepciunii, în toate zilele adăpa inimile celor ce-l ascultau prin rîul învăţăturilor şi mulţi povăţuindu-se de învăţătura lui, părăseau toate cele pămîn-teşti şi ca nişte întraripaţi se înălţau în sus; unii se duceau în mî-năstiri, alţii în pustiu, iar alţii voiau să vieţuiască lîngă dînsul. Rînduiala cea de toate zilele a vieţii cuviosului acestuia era în acest fel: noaptea toată şi ziua, pînă la ceasul al nouălea, stătea la rugăciune; după al nouălea ceas dădea învăţătură celor ce se întîmplau acolo; apoi asculta nevoile şi cererile tuturor celor ce veneau la dînsul şi pe bolnavi îi tămăduia cu rugăciunea. După aceea îmblînzea certurile şi pricinile omeneşti şi făcea pace. Apoi apunînd soarele, iar se întorcea la rugăciune. Avînd atîtea osteneli, nu înceta a purta grijă de partea bisericească, risipind necredinţa păgînilor, biruind hulele evreilor şi pierzînd învăţăturile ereticilor. Iar pe împăraţi şi pe boieri şi pe toate stăpînirile îi învăţa prin scrisorile sale înţelepte şi folositoare, spre frica de Dumnezeu, spre milostivire şi dragoste şi îi îndemna spre apărarea Bisericii lui Dumnezeu, învăţînd mult pe toţi pentru folosul sufletesc.

Aşa ducîndu-şi minunata viaţă, care era cu greutate de purtat firii omeneşti, s-a apropiat de sfîrşitul său, avînd de la naştere mai mult de o sută de ani - precum scriu cei vrednici de credinţă despre Sfîntul Simeon Stîlpnicul cel desăvîrşit întru bunătăţi,

înger pămîntesc și om ceresc. Pentru fericitul său sfîrșit așa scrie Antonie, ucenicul lui: "A fost - zicea el - într-o zi de Vineri, după ceasul al nouălea, cînd așteptam de la dînsul obișnuită învățătură și binecuvîntare, dar n-a mai privit de pe stîlp spre noi. Asemenea și sîmbătă și Duminică a încetat a ne da, după obicei, părintescul său cuvînt. Deci eu m-am înfricoșat și m-am suit pe stîlp și iată stătea Cuviosul cu capul plecat în jos, ca la rugăciune, și mîinile strînse la piept. Părîndu-mi-se că face rugăciune, am stat tăcut. Apoi, mergînd înaintea lui, am zis: "Părinte, binecuvîntează-ne, că iată poporul de trei zile și trei nopți stă aproape, așteptînd bine-cuvîntare de la tine." Iar el nu mi-a răspuns. Și iarăși am zis către dînsul: "Pentru ce, părinte, nu răspunzi fiului tău, care este în ascultare ? Oare te-am scîrbit cu ceva ? Întinde-mi acum mîna ta să o sărut" și nu mi-a răspuns. Apoi, stînd înaintea lui ca o jumătate de ceas, m-am îndoit și gîndeam: "Oare nu cumva s-a dus la Domnul?" Am plecat și nu era suflare, fără numai mult miros ieșea din trupul lui ca din felurite aromate binemirositoare. Atunci, cunoscînd că s-a odihnit întru Domnul, m-am temut și am plîns cu amar.

Deci, apropiindu-mă de dînsul, l-am așezat și i-am învelit moaștele și i-am sărutat ochii, barba, gura și mîinile lui, zicînd: "Cui mă lași pe mine, părinte ? Unde voi auzi învățăturile tale cele dulci ? Unde mă voi sătura de îngereștile tale vorbe, sau ce răspuns voi da pentru tine popoarelor care așteaptă binecuvîntarea ta ? Ce voi zice bolnavilor cînd vor veni aici să ceară tămăduiri ? Și cine nu va plînge văzînd stîlpul tău gol, nevăzîndu-te pe tine, luminătorul nostru ? Și cînd mulți vor veni de departe, căutîndu-te pe tine, și nu te vor afla, oare nu se vor tîngui ? Vai mie, acum te văd, iar dimineață de mă voi duce în dreapta sau în stînga, nu te voi afla.

Deci, plîngînd eu așa peste dînsul, din amărăciunea sufletu-lui am adormit și mi s-a arătat Cuviosul ca un soare, zicîndu-mi: "Nu voi lăsa stîlpul, nici locul, nici muntele acesta binecuvîntat! Deci pogoară-te tu și dă binecuvîntare poporului. Pentru că eu, iată, m-am odihnit precum Domnul a voit și să nu le spui lor, ca să nu fie gîlceavă, ci să trimiți degrab în Antiohia, spunîndu-le pentru mine. Iar ție ți se cade să slujești la acest loc și-ți va răsplăti ție Domnul după osteneala ta!"

Apoi m-am deșteptat din somn și, tremurînd, am zis: "Nu mă uita pe mine, părinte, întru sfîntă odihna ta!" Și am căzut la pi-cioarele lui și am sărutat sfinții lui pași și, luînd mîna lui, am pus-o pe ochii mei, zicînd: "Binecuvîntează-mă, părinte!" Și iarăși am plîns foarte. Apoi, sculîndu-mă, m-am șters de lacrimi ca să nu înțeleagă cineva lucrul, m-am coborît și am trimis în taină un frate credincios în Antiohia la patriarhul Martirie, spunîndu-i despre mutarea Cuviosului. Și a venit degrabă patriarhul cu trei episcopi, asemenea și Ardaborie eparhul, cu ostașii săi și mulțime de popor, nu numai din Antiohia, ci din toate cetățile și satele dimprejur și de prin mînăstiri, călugări cu lumînări și cu tămîieri; și din saracini s-au adunat multă mulțime degrabă ca rîurile, pentru că a străbătut vestea într-un ceas pretutindeni, purtîndu-se ca de un duh.

Deci, s-au suit patriarhul cu episcopii pe stîlp și, luînd cinstitele moaște le-au coborît jos și le-au pus lîngă stîlp, plîngînd tot poporul. Încă și mulțimea păsărilor, precum se vedea de către toți, zburînd împrejurul stîlpului, strigau, ca și cum ar plînge pentru sfîrșitul unui luminător ca acesta al lumii; iar glasul plîngerii a tot poporul se revărsa la șapte stadii și cele dimprejurul locului aceluia, munții, cîmpiile și copacii, se vedea că se întristează și plîng. Pentru că pretutindenea văzduhul era întunecos și un nor întunecat se purta pe deasupra. Eu am văzut pe un înger arătîndu-se lîngă sfintele lui moaște și era fața lui ca fulgerul, hainele ca zăpada iar el vorbea cu șapte bătrîni. Am auzit glasul lor, dar ce anume grăiau n-am înțeles, pentru că frica și spaima mă cuprinseră."

În acea zi în care s-a mutat Cuviosul Simeon, ucenicul și următorul sfintei lui vieți, Cuviosul Daniil - care, cu puțin mai înainte de acea vreme, la gura Mării Negre, aproape de Constantinopol, avea să se suie pe stîlp - a văzut mulțime de oști cerești din acele părți lîngă stîlpul Cuviosului Simeon mergînd de la pămînt spre cer, iar în mijlocul lor ridicînd sufletul vesel al Sfîntului Simeon. Dar nu numai Cuviosul Daniil, ci și fericitul Axentie, cel ce din pustie la soborul cel din Calcedon a fost chemat, a văzut aceeași vedenie, fiind atunci în Bitinia. Iar cînd s-au pus cinstitele moaște ale Sfîntului Simeon pe patul gătit pentru moarte, patriarhul, vrînd să ia de binecuvîntare puțini peri din barba lui sfîntă, și-a întins mîna și îndată i s-a uscat. După ce s-a făcut multă rugăciune pentru dînsul către Dumnezeu și către plăcutul lui, i s-a însănătoșit mîna. Apoi, luînd sfintele moaște cu psalmi și cu cîntări, le-au dus în Antiohia și a ieșit toată cetatea în întîmpinare. Și era acolo un om mut și surd de patruzeci de ani. Acesta, cum a văzut sfîntul trup al Cuviosului, îndată i s-a dezlegat legătura auzului și a limbii, și, căzînd înaintea sfintelor moaște, a strigat: "Bine ai venit, robule al lui Dumnezeu, că, iată, venirea ta m-a vindecat pe mine !"

Primind antiohienii trupul sfîntului mai de preț decît aurul și argintul l-au dus în biserica cea mare, făcîndu-se multe minuni și tămăduiri la mormîntul lui.

După cîțiva ani au zidit o biserică în numele Cuviosului Simeon Stîlpnicul și au mutat acolo sfintele lui moaște.

Cuviosul s-a săvîrșit în timpul împărăției lui Leon cel Mare, după mărturia lui Gheorghe Kedrinos și a celorlalți, în al patrulea an al împărăției lui, adică anul 460 de la Nașterea lui Hristos. Împăratul Leon trimitea la antiohieni dorind să-i dea moaștele Cuviosului să le aducă la Constantinopol. Dar ei, nevrînd să se lipsească de un ajutător ca acesta, au zis trimișilor împărătești: "De vreme ce cetatea noastră nu are ziduri de piatră căci au căzut, risipindu-se, atît de mînia împărătească, cît și de cutremurul cel mare al pămîntului sfărîmîndu-se, pentru aceasta sfîntul trup al lui Simeon aici l-am adus, să ne fie nouă zid și apărare". Mai tîrziu o parte din moaștele Sfîntului Simeon s-au adus la Cuviosul Daniil Stîlpnicul, după a lui rugăminte, precum scrie de aceasta în viața acelui sfînt.

Pe locul unde era stîlpul Cuviosului Simeon au zidit cre-dincioșii biserică în numele lui, foarte frumoasă, în chipul crucii, și au așezat mînăstire mare. Deci s-a împlinit făgăduința Cuviosului Simeon pe care a spus-o lui Antonie ucenicul său, în vedenie, că nu va părăsi locul său. Căci minunile acolo nu se împuținau și tămăduirile bolnavilor izvorau. În toți anii la ziua pomenirii lui se arăta o stea mare deasupra stîlpului și toată partea aceea o stră-lucea. Pentru arătarea stelei aceleia, mulți scriitori de istorii mărturisesc, iar mai ales Evagrie Scolasticul care a văzut acea stea cu ochii săi.

Să nu tăcem și aceasta de care același Evagrie scrie, că locul acela sfînt nicidecum nu era umblat de femei, și nu puțină pază se făcea pentru aceasta, ca să nu îndrăznească a se atinge de prag picior femeiesc, unde nici maicii Cuviosului Simeon nu i-a fost slobod să intre. Se spune că o femeie s-a îmbrăcat bărbătește, ca fiind necunoscută să intre în biserica Sfîntului. Și cînd s-a atins de pragul bisericii, îndată a căzut moartă înapoi. Că deși mergeau acolo femeile, precum scrie Nichifor, însă nu îndrăzneau să se apropie de ogradă, ci stăteau departe și își făceau rugăciunile lor privind la stîlp, și nu se lipseau de darul Cuviosului. Cele ce mergeau cu credință și primeau ajutor și felurite tămăduiri se întorceau cu bucurie, mulțumind Unuia în Treime Dumnezeu, Tatăl și Fiul și Sfîntul Duh, Căruia I se cuvine cinstea, slava și închinăciunea acum și pururea și în vecii vecilor, Amin.

Deci de voiești, cititorule, să știi ceva mai mult despre minunile Sfîntului, citește în Prolog, la septembrie, ziua întîi; în Limonar, pentru Mina diaconul din Rait, căruia i-a curs ochiul în vremea slujbei, după proorocia Sfîntului; și pentru preotul cel lovit de duh necurat și care, după nouă ani, a primit tămăduire de la Cuviosul; și pentru alt preot care a legat dobitoacele cele necuvîntătoare cu numele Sfîntului Simeon.

Iar pentru anii lui, cîți a stat pe stîlp, unii scriitori nu se potrivesc. Unii au scris că 47 de ani, iar alții numai 40. Unii, precum Teodorit, a scris viața Sfîntului mai înainte de sfîrșitul lui, și singur s-a sfîrșit ca mai înainte. Noi însă aflăm nu numai de la vechii scriitori de ani, ci și din singură numărarea anilor, că a stat pe feluriți stîlpi 50 de ani. Despre aceasta și în cartea care se numește "Ospăț sufletesc", în cuvîntul dintîi, care este în Duminica a doua după Rusalii, se mărturisește. Pentru că toți anii Cuviosului au fost 103, precum în trifoloul Lvovului s-a scris. Căci s-a tuns în rînduiala călugărească la 10 ani de la naștere, trei ani a viețuit închizîndu-se în chilie de piatră aproape de satul Talanissa, apoi s-a suit la înălțimea muntelui și pe stîlp, avînd puțin mai mult de 20 de ani. Deci unde i-a trecut pe ceilalți ani care în numărul cel de o sută merg, dacă nu pe stîlp?

3. ADUCEREA AMINTE DE SOBORUL PREASFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU CEL DIN LĂCAŞUL MIASINIEI (1 SEPTEMBRIE)

În vremea eresului iconomahilor (iconomah - luptător împotriva sfintelor icoane), care se întărise în Răsărit cu ajutorul împăratului Leon Isaurul, cel împotriva sfintelor icoane, o icoană a Prea Curatei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, făcătoare de minuni, de la locaşul Miasinilor, a fost aruncată în iezerul Azurului. Despre locaşul Miasinilor se povesteşte în viaţa Cuviosului Acachie, episcopul Melitinei, luna aprilie, ziua a 17-a, unde se scrie: Era un loc elinesc de la cetatea Melitina cea armenească, ca de optsprezece stadii, numindu-se Miasina, loc şes foarte frumos şi desfătător, costişă între două dealuri, care des-părţea amîndouă părţile în larg. Prin mijloc, un pîrîu repede şi curat curgea spre răsărit, care se numeşte Azor sau Azur, şi de iezere împrejur se umple şesul acela. Deci era acolo, la loc deosebit şi frumos, o capişte idolească şi o livadă de pomi bine roditori, care se adăpa de la apele iezerului Azurului, dar se spurca cu diavoleşti jertfe. Pe acel loc, curăţindu-l Sfîntul episcop Acachie în zilele sale de spurcăciunile idoleşti, a zidit acolo o biserică, dăruind-o Prea Curatei Fecioare Născătoare de Dumnezeu. Apoi, sfinţindu-o pe ea, a făcut locuinţă sfinţilor îngeri locul acela care, mai înainte, era lăcaş diavolilor şi unde se făceau jertfirile cele sîngeroase şi spurcate ale diavolului. Acolo a început a se aduce lui Dumnezeu Jertfa cea fără de Sînge şi se săvîrşeau minuni cu darul Prea Curatei Maicii lui Dumnezeu. Pînă aici din viaţa lui Acachie.

Deci, este arătat că lîngă acea biserică a Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, a fost alcătuit locaşul care se numea Miasina, după locul cu acelaşi nume, unde a fost aruncată icoana Maicii lui Dumnezeu în iezer de luptătorii de icoane. După mulţi ani a ieşit icoana din iezer deasupra apei, în timpul împărăţiei binecredinciosului împărat Mihail şi a Teodorei, maicii lui. A fost aflată icoana de credincioşi în luna lui septembrie, ziua întîi, nesuferind nici un fel de vătămare din cauza apei, după atîta vreme. Pentru o minune ca aceasta, se săvîrşea sobor în locaşul acela în toţi anii, în cinstea şi slava Prea Nevinovatei Stăpînei noastre Prea Curatei Fecioare Născătoare de Dumnezeu.

În această zi facem şi pomenirea lui Isus al lui Navi, dreptul rege al israeliţilor, care a fost după Moise şi a trecut rîul Iordanului pe uscat cu tot poporul, ca şi Marea Roşie. Acest rege, pe sfîntul Arhanghel Mihail, voievodul puterilor cereşti, în vederea ochilor l-a văzut. Zidurile Ierihonului prin glasul trîmbiţelor le-a surpat la pămînt. Iar, bătîndu-se cu vrăjmaşii, soarele din mers l-a oprit pînă ce desăvîrşit a călcat pe potrivnicii săi. Apoi, pe popor ducîndu-l în ţara făgăduinţei, a împărţit-o cu sorţi şi s-a sfîrşit în pace.

Tot în această zi mai pomenim pe Sfînta Marta, mama Cuviosului Simeon Stîlpnicul.

Tot în această zi facem pomenirea sfintelor 40 de fecioare pustnice care cu dascălul lor, Ammum Diaconul, pe timpul împărăţiei lui Lichinie s-au prins de ighemonul Vacd, în ţara Macedoniei, iar de Ieraclie s-au adus la chinuri. Dintre

acestea, zece au fost aruncate în foc, opt cu sfîntul Ammum au fost tăiate, șase cu cuțitele străpunse, alte șase, primind fiare înfocate prin gură, s-au sfîrșit. Celelalte zece, cu săbiile în inimă străpungîndu-se, muceniceşte şi-au săvîrşit nevoinţa şi toate au mers la Domnul ca să-şi ia cununa răsplătirii.

Tot în această zi se mai face pomenirea Sfintei Muceniţe Calista şi a celor de o naştere cu ea, fraţi după trup, Eliod şi Ermoghen, care în Nicomidia, prin tăiere de sabie pentru Hristos, şi-au pus capetele lor.

---

4. VIAȚA ȘI PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC MAMANT (2 SEPTEMBRIE)

(După Sf. Simeon Metafrast, pe scurt)

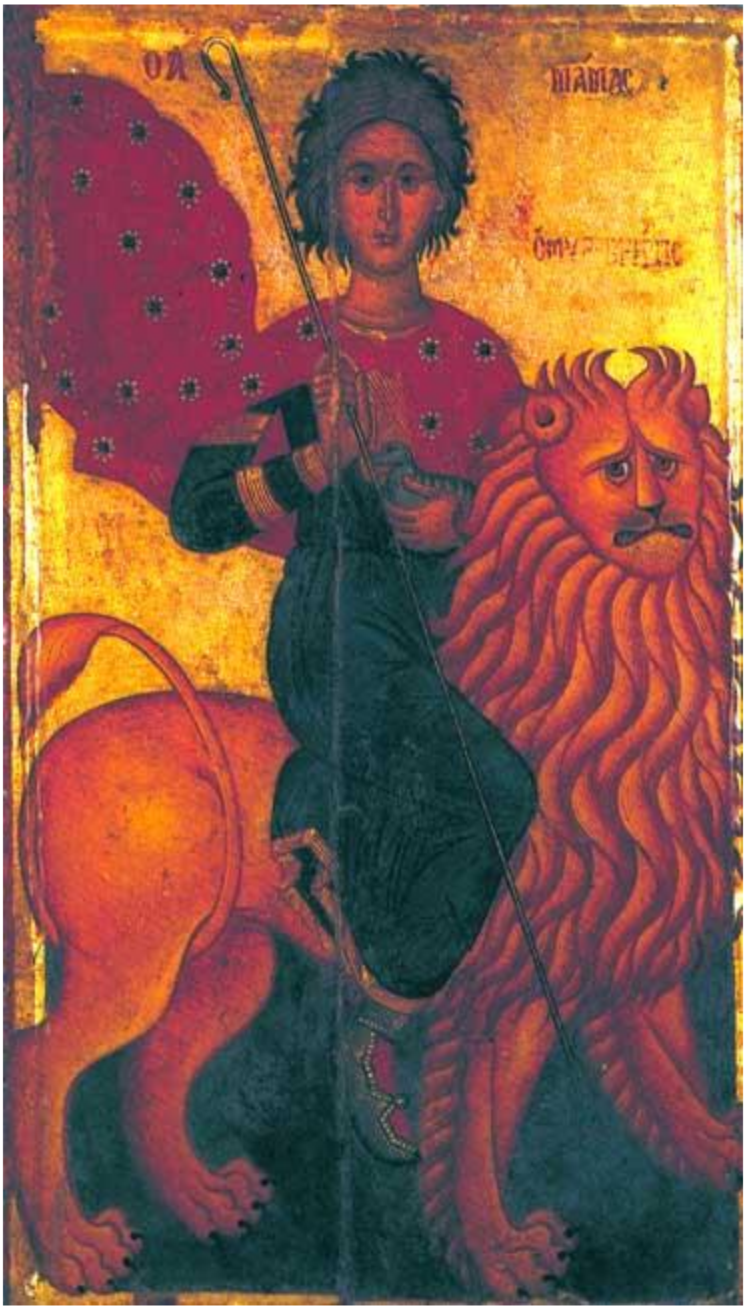

Mucenicul lui Hristos, Mamant, avea patrie Paflagonia și părinți însemnați. Tatăl lui se chema Teodot, iar mama lui Rufina, amîndoi din neam mare de patricieni, cinstiți și bogați și străluciți prin dreapta credință. Ei, nesuferind mai mult să ascundă credința lor în Hristos și osîrdnica dragoste înăuntrul lor, au arătat-o îna-intea tuturor, mărturisind dreapta lor credință și spre dînsa aducînd pe mulți. Pentru aceasta au fost clevetiți la Alexandru dregătorul căruia i se poruncise de către împărat să înmulțească cu toată sîrguința cinstea zeilor lor, iar pe creștinii ce se aflau și nu se supuneau poruncii lor, să-i muncească și să-i dea la moarte.

Deci Alexandru, aducînd înaintea judecății sale pe Teodot, îl silea să jertfească idolilor, dar el nici nu voia să audă cele ce grăia Alexandru. Iar acela, deși era gata să muncească pe cel ce nu se supunea, a fost oprit însă de neamul cel mare al lui Teodot. Căci nu se cădea lui ca pe fiii din neam patrician să-i necinstească și să-i chinuie fără poruncă împărătească. De aceea, l-a trimis pe el în Cezareea Capadochiei, la dregătorul Faust, care, pe cît era mai cald întru a sa păgînătate, cu atît mai cumplit se arăta creștinilor.

Acela, văzînd pe Teodot, îndată l-a aruncat în temniță, iar femeia lui, fericita Rufina, deși era însărcinată, a urmat bărbatului ei și cu dînsul împreună a intrat în temniță și sufereau acolo pentru Hristos. Teodot, știindu-și neputința trupului său și gîndindu-se la sălbăticia prigonitorului, a alergat spre Domnul cu osîrdnică rugăciune, dorind mai bine să moară decît să greșească ceva împotriva dreptei credințe, cînd nu va putea suferi muncile cele grele, zicînd acestea în rugăciunea sa: "Doamne, Dumnezeul puterilor, Tatăl iubitului Tău Fiu, pe Tine Te binecuvîntez și Te preamăresc, că m-ai învrednicit pe mine să fiu aruncat în temnița aceasta pentru numele Tău. Deci, mă rog Ție, Doamne, primește sufletul meu în legăturile acestea, Cela ce știi neputința mea, ca nu cîndva să se laude vrăjmașul meu asupra mea."

Așa se ruga el, iar Dumnezeu Cel ce a zidit în chip deosebit inimile noastre și cunoaște toate lucrurile noastre, auzind rugă-ciunea credinciosului Său rob, îndată i-a dat fericitul sfîrșit și, sco-țînd din temniță sufletul lui, l-a sălășluit în luminatele lăcașuri cerești. Iar soția lui, fericita Rufina, răbdînd nevoia și scîrba temniței și cuprinzîndu-se de mare mîhnire pentru bărbatul ei, a născut înainte de vreme prunc de parte bărbătească. Deci, privind spre prunc și spre trupul mort al bărbatului ei, a strigat către Dumnezeu cu lacrimi și suspine, zicînd: "Dumnezeule, Cel ce ai zidit pe om și din coasta lui ai făcut-o pe Eva, poruncește ca și eu să merg pe aceeași cale pe care a mers bărbatul meu și, dezlegîndu-mă din viața aceasta de scurtă vreme, primește-mă în veșnicele Tale locașuri, iar pe acest prunc născut să-l hrănești Tu precum știi. Tu să-i fii lui tată și mamă și păzitor al vieții lui". Acea cinstită și sfîntă femeie, strigînd așa către Dumnezeu în mîhnirea sa, a fost auzită de El și dezlegîndu-se din legăturile trupești, s-a dus către veșnica mîntuire, dîndu-și duhul în mîinile Domnului, rămînînd pruncul viu între părinții săi morți.

Atunci, Domnul, Cel ce păzește pe prunci, a binevoit a descoperi aceasta unei femei oarecare de bun neam și ortodoxă care trăia în Cezareea, al cărei nume era Amia, și i-a poruncit prin îngerul Său în vedenia nopții, zicînd către ea să ceară de la dre-gător trupurile sfinților celor săvîrșiți în temniță, și să le îngroape cu cinste, iar pe prunc să-l ia la dînsa și să-l crească, ca pe fiul ei. Sculîndu-se ea, a alergat îndată, după porunca Domnului, și a rugat pe dregător să-i dea voie să ia din temniță trupurile celor morți legați. Iar Dumnezeu, plecînd spre milă inima lui cea nemilostivă, a îngăduit să fie după voia acelei cinstite femei.

Intrînd Amia în temniță, a aflat trupurile lor împreună zăcînd, iar în mijloc pruncul, luminos și vesel la față. Deci, luînd trupurile sfinților, le-a îngropat cu cinste

în grădina sa, iar pe prunc, primindu-l, l-a iubit ca pe o odraslă a sa, hrănindu-l creştineşte pentru că văduva aceea era fără de fii şi întreagă la minte. Pruncul crescînd, n-a grăit cinci ani. După aceea a început a zice către Amia, care îi era a doua mamă, acest cuvînt: "mama", care în latineşte înseamnă sîn sau maică. După acest cuvînt, pruncul s-a numit Mamant. După aceasta, acea mamă a dat pruncul la învăţătura cărţii, întrecînd degrabă pe toţi vîrstnicii săi, încît toţi se mirau de isteţimea minţii lui.

În acea vreme împărăţea în Roma răucredinciosul Aurelian, care silea pe toţi să se închine idolilor, nu numai pe bărbaţi şi femei, ci şi pe pruncii cei mici, pentru care mai mult se sîrguia, căci fiind tineri de ani şi mici la minte, cu uşurinţă puteau să se înşele şi să se plece la tot lucrul rău. Încă i se părea nelegiuitului împărat că, deprinzîndu-se copiii la tinereţe să mănînce cele jertfite idolilor, la bătrîneţe vor fi mai mari cinstitori de idoli. De aceea, cu felurite amăgiri îi atrăgea pe ei la păgînătatea sa. Dar, deşi mulţi din copiii cei mici şi dintre tineri se amăgeau şi se supuneau voii împăratului, unii din cei ce urmau la şcoală cu Mamant făceau împotrivă, urmînd învăţăturii lui. Pentru că Mamant, în anii tinereţii sale, avînd cărunteţea înţelepciunii, vîrsta bătrîneţii şi viaţă neîntinată, arăta celor de-o seamă cu el deşertăciunea zeilor păgîni, fără suflet şi nelucrători, învăţîndu-i să cunoască pe Unul ade-văratul Dumnezeu pe Care numai el singur îl cunoştea, şi Aceluia să-i aducă înţelegătoare jertfă, adică duh umilit şi inimă curată şi smerită.

Atunci a venit de la împărat în Cezareea dregătorul Democrit în locul lui Faust, fiind aprins cu îngrozire şi cu ucidere asupra creştinilor, pentru că era mare rîvnitor necuratei şi idolatrei sale păgînătăţi. La dînsul a fost clevetit Sfîntul Mamant precum că nu numai el singur nu se închină idolilor, ci şi pe ceilalţi copii care învăţau cu dînsul îi îndărătniceşte şi îi învaţă creştineasca credinţă. Mamant avea atunci cincisprezece ani de la naştere şi rămăsese sărman şi de a doua sa mamă, Amia, care, lăsîndu-i fiului ei celui de o împărtăşire multe averi pe pămînt, ca unui moştenitor, s-a dus la cereştile bogăţii, gătite celor ce Îl iubesc pe Dumnezeu.

Democrit, auzind de Mamant, a trimis după dînsul şi după ce l-au adus înaintea lui, îl întrebă mai întîi de este creştin. Apoi, dacă numai el singur nu se închină idolilor, sau şi pe alţi tineri asemenea lui îi îndărătniceşte, învăţîndu-i să nu se supună poruncii împă-răteşti. Iar el, arătîndu-se bărbat desăvîrşit în anii cei tineri, fără frică a răspuns, zicînd: "Eu sînt cel ce nesocotesc cărunteţile voastre cele rătăcite din calea cea dreaptă şi de atîta întuneric cuprinse, încît la lumina adevărului nu puteţi privi, căci, părăsind pe Dumnezeul cel viu şi adevărat, v-aţi apropiat de demoni, închinîndu-vă idolilor fără de suflet, muţi şi surzi. Iar eu, niciodată nu mă voi depărta de Hristos al meu şi mă sîrguiesc să-i aduc la El pe care îi pot".

Mirîndu-se de un răspuns atît de îndrăzneţ ca al lui Mamant, Democrit îndată a poruncit cu mînie celor ce stăteau înainte să-l ducă pe el în capiştea lui Serapid, spurcatul lor zeu, şi acolo să-l tragă cu sila la jertfă idolească. Mamant, netemîndu-se de mînia dregătorului, cu limbă slobodă i-a zis: "Nu se cade să-mi faci rău, eu fiind

de neam mare, pentru că sînt fiu de părinți din singlit, care au fost de neam bun". Democrit a întrebat pe cei ce stăteau de față despre neamul lui Mamant și, aflînd că este de neam din vechii boieri romani, iar Amia, femeie slăvită și bogată, l-a crescut și l-a făcut moștenitor al averilor sale celor multe, n-a voit să-l chinuiască pe el, pentru că nu avea așa putere. De aceea, punînd pe el lanțuri de fier, l-a trimis la împăratul Aurelian care era atunci în cetatea Egeea și l-a înștiințat prin scrisoare de toate cele pentru Mamant.

Împăratul, luînd scrisoarea lui Democrit și citind-o, a poruncit să fie adus îndată înaintea sa copilul Mamant. Văzîndu-l pe el, împăratul a început în tot felul să-l atragă la credința sa cea rea, cînd prin îngrozire înfricoșîndu-l, cînd prin îmbunare amăgindu-l. Că făgăduindu-i daruri de cinste, îi zicea: "De te vei apropia de marele Serapid și de îi vei jertfi lui, o, frumosule copil, vei fi cu noi în palate și te vei hrăni împărătește și toți te vor cinsti și te vor lăuda și vei fi fericit cu adevărat. Iar de nu-mi vei da ascultare, rău vei pieri!"

Copilul Mamant i-a răspuns bărbătește, zicînd: "Să nu fie una ca aceea, o, împărate, să mă închin idolilor fără suflet, pe care voi ca pe niște zei îi cinstiți; cît de fără minte sînteți, închinîndu-vă lemnului și pietrei nesimțitoare, iar nu lui Dumnezeu Celui viu. Deci, încetează a mă amăgi cu cuvintele tale înșelătoare, căci tu cînd faci bine chinuiești, iar cînd chinuiești faci bine. Să știi că facerile tale de bine făgăduite mie, darurile și cinstea, mi-ar fi mie grele chinuri, dacă le-aș iubi pe ele în locul lui Hristos. Iar chinu-rile cele grele, pe care pentru numele lui Hristos mi le făgăduiești, îmi vor fi mie mari faceri de bine, căci mai bine îmi este a muri pentru Hristosul meu decît toată cinstea și averea."

Așa a grăit Sfîntul Mamant înaintea împăratului și nu s-a rușinat, care, deși era tinerel, avea inimă netemătoare și înțelegerea bărbatului desăvîrșit. Căci puterea lui Dumnezeu a știut și pe cel mic și tînăr David a-l arăta nebiruit de Goliat, și din gura pruncilor a-și aduce laudă, și pe copilul cel mic de ani a-l înțelepți, ca mai mult decît bătrînii să înțeleagă. Pe toate acestea puteai să le vezi la tînărul copil Mamant. Nu l-au biruit pe el cuvintele împăratului celui fărădelege, nu l-au amăgit darurile, nu l-au înfricoșat muncile pe care le-a primit cu osîrdie, mai bine decît darurile cele mari. Deci, mîniindu-se chinuitorul, îndată a poruncit să-l întindă la pămînt și să-l bată fără cruțare. Dar fiind bătut trupul lui cel frumos, el răbda ca și cum nu simțea nici un fel de durere.

Împăratul a zis către el: "Spune numai cu gura că vei jertfi idolilor și îndată vei fi scăpat din munci". Mamant a răspuns: "Nici cu inima, nici cu gura nu mă voi lepăda de Dumnezeu și Împăratul meu Iisus Hristos, măcar de mi-ai da mie și alte munci mai mari decît aceste bătăi, pentru că acelea mă vor împreuna cu Domnul meu cel dorit. Voiesc să nu obosească mîinile celor ce mă bat, căci cu cît aceia mă bat, cu atît mai mari bunătăți îmi pricinuiesc de la primitorul de nevoință Hristos!". Aurelian, văzînd pe Mamant nebăgînd seamă de bătăi, a poruncit să-i ardă trupul cu lumînări. Făcîndu-se aceasta, focul, rușinîndu-se de trupul mucenicului, nu s-a atins de el, ci

s-a îndreptat spre fața chinuitorilor. Deci mai amar s-a aprins chinuitorul cu mînia și s-a ars cu iuțimea, decît muce-nicul lui Hristos cu focul cel materialnic; că pe cît mucenicul nu băga seama de foc, pe atît inima chinuitorului se ardea. Apoi a poruncit ca să ucidă cu pietre pe Sfîntul Mamant. Însă acea bătaie cu pietre îi era bine primită, fiind pentru dragostea lui Hristos, ca și cum l-ar fi presărat cu flori bine mirositoare.

Văzînd împăratul că nimic nu sporește, l-a osîndit pe mucenic la moarte, să fie aruncat în mare. Deci, legînd slujitorii un plumb mare de grumajii lui, l-au dus la mare. Dar nici acolo nu a lăsat Domnul pe robul Său, că a poruncit îngerilor Săi să-l păzească. Și iată s-a arătat îngerul Domnului pe cale strălucind ca un fulger, pe care văzîndu-l cei ce îl duceau, au fugit înapoi de frică, lăsînd pe Sfîntul Mamant. Luînd îngerul pe mucenic, i-a dezlegat plumbul și ducîndu-l pe un munte înalt în pustie aproape de Cezareea, i-a poruncit să viețuiască acolo. Acea viață din pustie a început-o Mamant cu post, căci a postit în muntele acela patruzeci de zile și patruzeci de nopți și s-a făcut ca alt Moise căruia i s-a dat în mîini Legea nouă. Căci s-a pogorît la dînsul din cer și glas și toiag. Iar cînd a primit toiagul, poruncindu-i glasul, a lovit cu acel toiag în pămînt și îndată a primit o Evanghelie care a ieșit din sînurile pămîntului și a zidit acolo o mică biserică, în care rugîndu-se, citea Sfînta Evanghelie.

Cu porunca lui Dumnezeu se adunau la Sfîntul Mamant în pustia aceea fiarele, ca oile la păstor și ca niște pricepute își plecau urechile lor la cuvintele Sfîntului și i se supuneau. Hrana lui era lapte de animale sălbatice pe care, mulgîndu-le, făcea brînză de mîncare nu numai pentru el, ci și pentru săraci. Străbătînd vestea despre dînsul în cetatea aceea, un oarecare Alexandru, nu cel ce s-a pomenit mai întîi, ci altul, era pus în acea vreme ighemon în Capadochia. Acela, fiind om iute și foarte rău, înștiințîndu-se de toate cele pentru Mamant, îl socotea fermecător și a trimis niște ostași călări în pustie să-l caute și, aflîndu-l, să-l aducă la dînsul.

Căutînd ei pe sfîntul în pustie, el se pogora singur din munte și, întîmpinîndu-i, i-a întrebat: "Pe cine căutați?" Iar ei, socotind că este păstor și își paște oile în muntele acela, îi spuseră: "Căutăm pe Mamant care petrece undeva în pustia aceasta. Oare nu știi unde este?" Mamant i-a întrebat: "Pentru ce îl căutați?" Iar ei au zis: "Este clevetit la ighemon că este fermecător și ne-a trimis să-l ducem la chinuit". Mamant le-a zis: "Eu vă voi spune despre dînsul, prietenilor, numai să veniți în coliba mea și, odihnindu-vă puțin de osteneală, să vă întăriți cu hrană". Deci au mers ostașii în locuința lui, iar el le-a pus înainte să mănînce brînză.

Mîncînd ei, iată, veniră, după obiceiul lor, cerboaicele și caprele sălbatice cu lapte să fie mulse. Iar el a muls lapte și a pus înaintea ostașilor să bea, apoi s-a întors la rugăciune. Și începură a veni mai multe fiare pe care, văzîndu-le ostașii, se temură și, lăsînd hrana, au fugit. Mamant le-a poruncit să nu se teamă, apoi le-a spus că el este cel căutat. Iar ei îi ziseră: "De voiești să mergi la dregătorul, vino cu noi; iar de nu, dă-ne voie să mergem singuri, că noi nu îndrăznim să te ducem. Însă ne rugăm

ție să nu ne vatăme fiarele". Iar el, mîngîindu-i, le-a poruncit să meargă, zicîndu-le: "Mergeți voi înainte, iar eu voi merge singur în urma voastră".

Ducîndu-se ostașii, așteptau venirea lui la porțile cetății, căci credeau în cuvintele unui bărbat ca acela și nu puteau nici a gîndi ceva nedrept împotriva lui. Mamant, luînd cu sine un leu, a mers după dînșii în cetate și, intrînd el, leul a rămas afară, iar ostașii, luînd pe Mamant, l-au pus înaintea ighemonului Alexandru.

Ighemonul, văzînd pe Sfîntul Mamant, îndată a început a-l întreba: "Tu ești acel vestit fermecător de care am auzit?" Sfîntul a răspuns: "Eu sînt robul lui Iisus Hristos, al Celui ce dă mîntuire tuturor celor ce cred în El și fac voia Lui, iar pe vrăjitori, pe fermecători și pe cei ce se închină idolilor îi va da focului veșnic. Deci, spune-mi, pentru ce m-ai chemat la tine?" A zis ighemonul: "Pentru aceea te-am chemat, că nu știu cu ce fel de vrăji și farmece ai îmblînzit fiarele sălbatice și cumplite, căci te sălășluiești cu dînsele, petreci în mijlocul lor și le poruncești ca unor pricepute, precum am auzit de tine". A răspuns Sfîntul Mamant: "Cel ce slujește lui Dumnezeu Celui viu și adevărat, acela nu îngăduie deloc să trăiască cu închinătorii de idoli și cu făcătorii de rău. Pentru aceasta și eu am voit mai bine a trăi cu fiarele în pustie, decît cu voi în locașurile păcătoșilor. Căci fiarele, precum ți se pare, cu nici un fel de farmece nu se îmblînzesc și nu se supun, pentru că nici eu nu știu ce sînt farmecele. Ele, măcar că sînt nepricepute, însă știu a se teme de Dumnezeu și a cinsti pe robii Lui. Iar voi sînteți cu mult mai nepricepuți decît fiarele că nu cunoașteți pe adevăratul Dumnezeu și necinstiți pe robii Lui, chinuindu-i și ucigându-i cu nemilostivire".

Umplîndu-se de mînie, ighemonul îndată a poruncit ca să-l spînzure pe sfîntul mucenic, să-l bată și să-i strujească trupul cu unghii de fier. Iar Mamant, deși era foarte rănit, răbda cu bărbăție ca și cum nu ar fi simțit nici o durere; nu a strigat nici a suspinat, ci numai spre cer ridicîndu-și ochii cu umilință, aștepta ajutor de sus, de care n-a fost lipsit. Căci îndată s-a făcut către dînsul glas din cer, zicîndu-i: "Întărește-te și te îmbărbătează, Mamante!". Acest glas l-au auzit mulți din credincioșii ce stăteau acolo și s-au întărit în dreapta credință. Iar Sfîntul Mamant, îmbărbătîndu-se mult prin glasul acela, nu băga seama deloc de chinuri.

După multă strunjire, dezlegîndu-l pe sfînt, l-au aruncat în temniță pînă se va găti cuptorul cel înfocat în care gîndise ighe-monul să-l ardă. Erau legați și alții în temnița aceea ca la patruzeci de oameni, care, fiind slăbiți de foame și de sete, s-a rugat sfîntul pentru ajutorul lor și îndată a zburat un porumb prin fereastră în temniță, aducînd în gură hrană ca mărgăritarul de luminoasă și mai dulce decît mierea, pe care punînd-o înaintea Sfîntului Mamant, a zburat afară. Iar hrana aceea s-a înmulțit la toți cei legați, precum oarecînd cele cinci pîini la acel popor mult din pustie, și, mîncînd ei, s-au întărit. Apoi, iarăși rugîndu-se sfîntul în miezul nopții, s-au deschis ușile temniței și au ieșit toți cei legați, numai singur Sfîntul Mamant a rămas.

Înfierbîntînd cuptorul tare, au scos din temniță pe mucenic și l-au aruncat în cuptorul cel înfocat. Dar Dumnezeu, Cel ce a răcorit oarecînd cuptorul Babilonului pentru cei trei tineri, a răcorit și lui Mamant focul și în mijlocul cuptorului ce ardea a făcut vînt rece robului Său. Iar mucenicul a petrecut trei zile în cuptorul acela, cîntînd și slăvind pe Dumnezeu pînă ce cuptorul s-a răcit și cărbunii din foc s-au prefăcut în cenușă. După acele trei zile, înștiințîndu-se ighemonul că Mamant este viu în cuptor s-a mirat mult de aceasta și a zis: "Cît de mare este fermecătorul acela că nici focul nu se poate atinge de el!" Iar mulți din popor, văzînd că focul nu s-a atins de sfînt, nevătămîndu-l în nici un fel, au cunoscut pe adevăratul Dumnezeu și Lui Unuia socotind acea mare minune, preamăreau puterea Lui.

Nebunul ighemon n-a voit nici acum să cunoască pe Atotputernicul Dumnezeu, ci, scoțînd pe mucenic din cuptor și văzînd nevătămarea lui de foc, a numit aceasta vrajă și a grăit multe minciuni asupra adevărului, apoi l-a osîndit spre mîncarea fiarelor. Ducînd pe sfîntul la priveliște, a dat drumul asupra lui unei ursoaice flămînde care, alergînd, s-a închinat sfîntului și s-a culcat la picioarele lui, cuprinzîndu-i pulpele. Apoi a dat drumul unui pardos, dar și acela l-a apucat cu blîndețe de grumaz, sărutîndu-i fața și lingînd sudoarea de pe fruntea lui. Făcîndu-se aceasta așa, îndată a alergat leul acela care venise cu sfîntul din pustie și, sărind în priveliște, a grăit cu glas omenesc către sfîntul, pentru că Dumnezeu a deschis gura fiarei precum oarecînd a asinului lui Varlaam, spre arătarea tăriei Sale atotputernice. Iar cuvintele ce le grăia leul erau acestea: "Tu ești păstorul meu care m-ai păscut în munte."

Acestea grăind, leul îndată s-a repezit la oamenii care erau acolo, mulțime multă de elini, evrei și copii fără de număr, și, închizîndu-se ușile de la ograda priveliștei, Dumnezeu așa voind, a ucis acolo foarte mulți oameni. Numai ighemonul și puțini din cei ce erau cu dînsul acolo în ograda priveliștei au scăpat cu greu de mînia leului, care cu vitejie apuca și rupea. Apoi sfîntul a îmblînzit leul și l-a trimis în pustie.

Ighemonul, prinzînd pe sfînt, l-a ținut în legături și, scoțîndu-l la priveliște, a slobozit asupra lui un leu al său foarte cumplit, dar și acela făcîndu-se blînd, se culca la picioarele sfîntului. Văzînd acest lucru, poporul păgîn scrîșnea din dinți de mînie și striga către ighemon: "Depărtează leul ca să ucidem pe vrăjitorul acesta cu pietre." Și aruncară pietre asupra mucenicului. Iar un jertfitor ido-lesc, după porunca chinuitorului, a lovit tare cu o oiște în pîntecele Sfîntului Mamant și l-a pătruns cu ea, încît au ieșit dintr-însul toate cele dinlăuntrul lui, pe care singur, luîndu-le cu mîinile, s-a dus după cetate purtîndu-și măruntaiele sale. Iar sîngele lui vărsîndu-se ca apa, oarecare femei credincioase îl adunară într-un vas de apă. Ducîndu-se sfîntul ca la două stadii, a aflat o peșteră de piatră și s-a odihnit într-însa. Deci s-a făcut către dînsul glas din cer, chemîndu-l la cele de sus, și și-a dat cu bucurie duhul său în mîinile Domnului, pentru care a pătimit cu osîrdie.

Așa a luat cununa muceniciei Sfîntul Mamant, iar sfîntele lui moaște s-au îngropat de cei credincioși în același loc unde se săvîrșeau multe minuni, precum se arată în cuvîntul Sfîntului Mare-lui Vasile, care scrie așa la pomenirea Sfîntului Mucenic Mamant, propovăduirea sa către norod: "Aduceți-vă aminte de Sfîntul Mucenic, cîți l-ați văzut cu ochii, cîți la locul acesta, adunîndu-vă, l-ați avut ajutător; la cîți, chemîndu-i numele, cu singur lucrul a venit, pe cîți rătăciți în viață i-a povățuit, pe cîți de neputințe i-a tă-măduit, la cîți, murindu-le fiii, iarăși la viață i-a întors, la cîți a lungit viața; toți adunîndu-vă împreună, să aduceți laudă mucenicului."

Din aceste cuvinte ale marelui Vasile se arată cît de multe tămăduiri și minuni se săvîrșeau la mormîntul Sfîntului Mucenic Mamant. Se cuvine încă a spune și această minune. Iulian Paravatul, încă tînăr fiind și vrînd să arate dreapta credință, deși era lup în haină de oaie, a început a zidi deasupra mormîntului Sfîntului Mucenic Mamant o biserică prea minunată, cu mare cheltuială. Însă aceasta nu din ortodoxie, ci din slavă deșartă și fățărnicie. Atunci puteai să vezi cu adevărat o minune prea slăvită. Pentru că ceea ce ziua se zidea, noaptea se risipea; iar stîlpii, punîndu-se, se întorceau îndărăt în sus. Pietrele nici una nu putea să vină cum se cade în zid, căci una era vîrtoasă, încît nu putea fi tăiată, iar alta se risipea ca praful, iar varul și cărămizile în toate diminețile se aflau spulberate ca de vînt și aruncate de la locurile lor. Și aceasta era zidirea păgînătății lor și semnul prigoanei ce era să fie asupra Bisericii lui Dumnezeu. O minune ca aceasta se săvîrșea deasupra mormîntului sfîntului, pentru că el nu a voit să-i zidească biserica sa acel împărat apostat, care avea degrab să strice credința cea dreaptă.

Doamne, cu rugăciunile Mucenicului Tău Mamant, fă cu noi semn spre bine și izbăvește-ne de cei ce ne prigonesc, ca să Te slăvim pe Tine împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în veci. Amin.

5. VIAȚA CELUI ÎNTRE SFINȚI PĂRINTELE NOSTRU IOAN PUSTNICUL, ARHIEPISCOPUL CONSTANTINOPOLULUI (2 SEPTEMBRIE)

Cel între sfinți Părintele nostru Ioan a fost pe vremea împăraților Iustin, Tiberie și Mavrichie, născut în Constantinopol. Mai întîi a fost lucrător de aur, bărbat dreptslăvitor, iubitor de săraci, primitor de străini și temător de Dumnezeu. Acesta l-a primit pe un călugăr, anume Evsevie din Palestina, și petrecea cu dînsul. Odată, ducîndu-se el pe cale, mergea călugărul de-a dreapta lui Ioan și, iată, un om necunoscut i-a zis: "Nu ți se cade, Părinte, să mergi de-a dreapta celui mare!", Dumnezeu înainte vestind spre dînsul că i se va încredința arhieria cea mare.

Auzind călugărul aceasta, a spus fericitului Eutihie, Patriarhul Constantinopolului, iar Patriarhul l-a sfătuit pe Ioan să se călu-gărească, fiind vrednic de clerul bisericesc. Stînd la rugăciune în biserica Sfîntului Lavrentie, i s-a întîmplat lui că a văzut o descoperire ca aceasta: mulțime de sfinți se veseleau în altar și toți

erau îmbrăcați cu haine albe și strălucitoare și cîntau o prea frumoasă cîntare; iar un oarecare a ieșit purtînd un vas, din care, luînd, împărțea la mulțimea săracilor care se adunaseră și vasul nu se mai deșerta. Iar unul din săraci de strîmtorare striga: "Doamne, miluiește, pînă cînd nu se poate deșerta această pungă!". Și îndată punga a rămas deșartă. Această vedenie a avut-o cuviosul și, venindu-și în fire, se mira de ceea ce văzuse. Aceasta, precum socotesc, însemna rînduiala lui ce avea să fie și milostivirea cea mare către săraci.

După multă vreme Eutihie, Patriarhul Constantinopolului, a murit și cu voia lui Dumnezeu a fost ales Ioan, ca un vrednic la hirotonisire, dar nu voia, pînă ce a văzut o vedenie înfricoșată în acest fel: De o parte vedea cum marea se înălța pînă la cer și era un cuptor înfocat înfricoșat; iar pe de altă parte, mulțime de îngeri grăind astfel către dînsul: "Nu primești scaunul? Altul va fi, iar tu vei fi muncit de noi toți". Unele ca acestea zicîndu-i îngerii cu îngrozire, s-a supus fără de voia lui și l-au ales patriarh al Constantinopolului.

El a avut postire desăvîrșită și viață curată cu toată fapta bună, pînă la sfîrșit, lucru pe care îl mărturisesc minunile lui. Odată marea învăluindu-se foarte mult, Sfîntul Ioan a alinat-o, cu rugăciunea și cu semnul Crucii. Pe un orb, anume Ioan de la Gaza, l-a luminat, punînd pe ochii lui o părticică din trupul lui Hristos și zicînd: "Cel ce a tămăduit pe cel orb din naștere, Acela să te tămăduiască și pe tine", și îndată a văzut orbul.

Odată, cînd era ciumă mare în Constantinopol, cu voia lui Dumnezeu, cuviosul se ruga să-Și întoarcă Dumnezeu dreapta Sa mînie. Și a poruncit unui credincios slujitor al său să ia două vase, unul plin de pietricele mărunte, iar altul deșert, și să stea toată ziua în locul unde se scoteau cei morți, și să-i numere, mutînd pietricelele din vasul cel plin în cel deșert. Numărînd slujitorul, a aflat în prima zi trei sute douăzeci și trei de morți, și a spus Sfîntului. Atunci el a proorocit că moartea va înceta, lucru care se arăta în fiecare zi. A doua zi, servitorul stînd și numărînd în același loc, a aflat mai puțini scoși din cei morți, a treia zi și mai puțini, iar la o săptămînă a încetat cu desăvîrșire secera morții năpraznice, după proorocia Sfîntului și cu rugăciunile lui.

Înfrînarea lui era în acest fel: șase zile nu gusta hrană, iar a șaptea zi gusta numai puțin din verdețurile grădinii, din pepeni, din struguri sau din smochine. Așa i-a fost hrana lui în toți anii arhieriei. De dormit dormea foarte puțin, și atunci, șezînd cu pieptul lipit de genunchi, înfigînd o andrea într-o lumînare aprinsă și cînd ajungea focul lumînării la andrea, cădea andreaua într-un lighean și se scula. Iar de se întîmpla să nu audă sunetul andrelei, toată noaptea următoare o petrecea fără de somn. În rugăciune și în nevoințe multe petrecea neîncetat, luptîndu-se cu patimile. De multe ori a întors înapoi năvălirile barbarilor și a izbăvit cetatea din pierzare cu rugăciunea și cu postul. Turma sa și-a păzit-o de vrăjmașii văzuți și nevăzuți și era foarte milostiv; tatăl sărmanilor, hrănitorul săracilor, izbăvitorul celor năpăstuiți și rîvnitor de Dumnezeu, dezrădăcinînd toată răutatea.

Odată, într-o zi de vineri, i s-a spus Sfîntului că dimineață va fi alergarea cailor și era sîmbăta Cincizecimii. Deci a răspuns Sfîntul: "Alergarea cailor în sfînta zi a Rusaliilor să nu fie". Și căzînd în genunchi, s-a rugat lui Dumnezeu să fie vreun semn pentru înfricoșarea și stricarea unui lucru ca acela, care s-a și făcut. Pentru că, făcîndu-se adunarea la locul unde era obiceiul și începînd alergarea și priveliștea, din văzduh s-a iscat furtună cumplită cu tunete și fulgere, cu ploaie cu piatră mare, încît toți de frică au fugit.

Mai avea cuviosul putere și asupra duhurilor necurate pe care le izgonea din oameni. O femeie, avînd bărbat îndrăcit, l-a dus la un sihastru în pustie, iar acela i-a zis: "Mergi la Prea Sfințitul Ioan, Patriarhul Constantinopolului, că acela poate să-ți tămăduiască bărbatul!" Făcînd aceasta, femeia și-a cîștigat dorirea, pentru că luîndu-și bărbatul tămăduit cu rugăciunile cuviosului, s-au dus bucurîndu-se la locul lor. Mulți bolnavi cîștigau tămăduiri și la multe femei se dezlegau legăturile nerodirii, cu rugăciunile lui.

Păscînd bine cuvîntătoarea turmă pînă la bătrînețe, a ajuns la fericitul sfîrșit și a trecut de la pămînt la cereștile lăcașuri. În timp ce era dus sfîntul lui trup, a venit la dînsul, spre sărutare, Nil, slăvitul eparh, și, plecîndu-se, l-a sărutat. Iar Sfîntul, mort fiind și toți văzînd și mirîndu-se, a șoptit oarecare cuvinte la urechea lui Nil eparhul, pe care el nu le-a spus nimănui. Deci, l-au îngropat pe el înăuntrul altarului bisericii Sfinților Apostoli, ca pe un vrednic, slăvind și binecuvîntînd pe minunatul între sfinți Dumnezeu, pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh. Amin.

În această zi mai pomenim și pe cei 3680 sfinți mucenici, care au venit de bunăvoie la chinuri pentru Hristos, în timpul împărăției lui Dioclețian și Maximian, din Alexandria în Nicomidia. Pentru că, fiind ucis Sfîntul Petru, Arhiepiscopul Alexandriei, ucigașii aceia au crezut în Domnul cu toți casnicii lor și cu mulți alții, care s-au sîrguit să moară pentru Hristos.

Deci, luîndu-și femeile și copiii și toate rudeniile, au mers în Nicomidia și stînd înaintea împăratului, au strigat: "Sîntem creștini!" Auzind aceasta, Dioclețian s-a tulburat si mai întîi cu îmbunări îi îndemna să se lepede de Cel răstignit. Apoi, nesupunîndu-se ei, a poruncit ostașilor să-i taie cu săbiile înaintea lui și în prăpăstiile muntelui să-i arunce. Iar după mulți ani se aflară cinstitele lor moaște, prin minunile pe care le făceau, de sfinți mucenici.

---

6. VIAȚA ȘI PĂTIMIREA SFÎNTULUI SFINȚITULUI MUCENIC ANTIM,

EPISCOPUL NICOMIDIEI, ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÎNSUL
(3 SEPTEMBRIE)

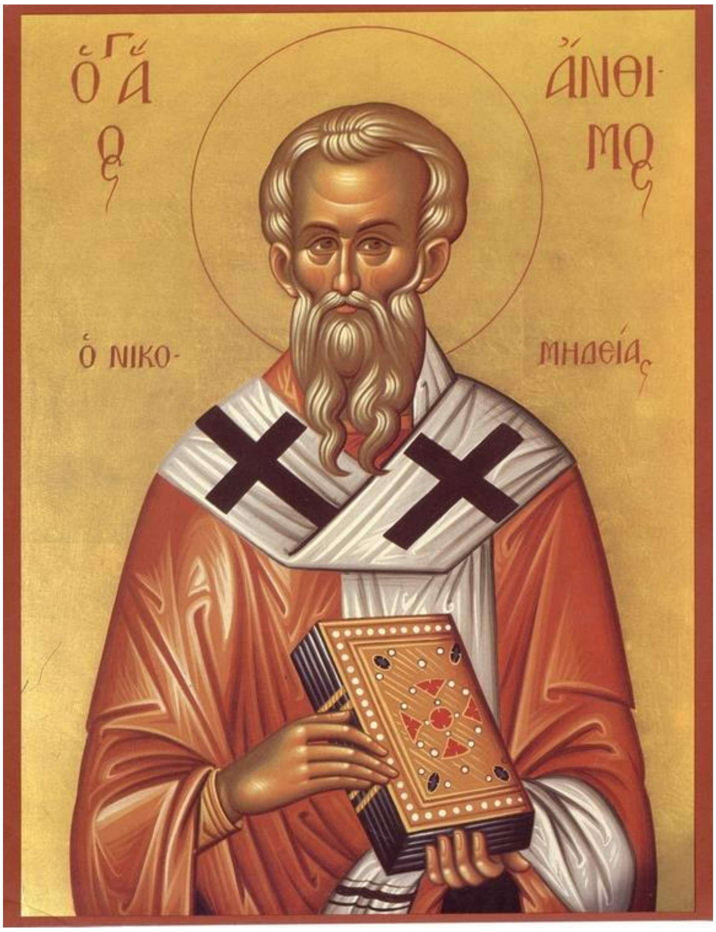

Cetatea Nicomidia a fost moștenirea Sfîntului Antim, care din tinerețe avea obiceiurile bărbatului desăvîrșit. Cu floarea tinereții sale aducea rodul cel copt al nerăutății, crescînd cu trupul, împreună creștea și cu duhul și, ajungînd la vîrstă majoră, a covîrșit pe toți cu faptele bune. Trupul lui era potolit, duhul smerit, zavistia dezrădăcinată, mînia întru dînsul nici urmă nu arăta, iuțimea nici se auzea vreodată, lenevirea izgonită, îmbuibarea nu avea întru dînsul loc, ci înfrînare întru toate, dragoste și pace cu toți, bună înțelegere între toți, iar sîrguința lui pentru slava lui Dumnezeu se arăta înaintea tuturor.

Viețuind el o viață așa de îmbunătățită, s-a făcut vrednic de rînduiala preoțească, în care calea cea mîntuitoare săvîrșea cu lucrul și cu cuvîntul, învățînd pe toți rugăciunea cea gînditoare de Dumnezeu și osteneala cea folositoare. Apoi Sfîntul Chiril, păstorul Bisericii Nicomidiei, murind, s-a ridicat în scaun Antim, a cărui ale-

gere vrednică a fost mărturisită de sus, strălucind o lumi-nă cerească în biserică în vremea hirotonisirii și oarecare glas dumnezeiesc auzindu-se.

Deci, primind rînduirea Bisericii Nicomidiei, ca un bun cîrmaci în mijlocul valurilor mari a păzit întreaga corabie de înecare. Căci deși mulți creștini erau înecați în mare pentru Hristos, nu s-au afundat în apele păgînătății, nu i-a înecat pe ei viforul închinării de idoli, nici nu i-a înghițit adîncul iadului cel mai dedesubt, ci s-au aflat în limanul ceresc cel lin și neînviforat prin povățuirea și cîrmuirea lui Antim, păstorul lor.

Acest bun păstor a adus lui Dumnezeu, prin cununile muce-nicești, nu toată turma sa, însă puțini au rămas în viață. Pentru că era mare prigoană asupra creștinilor de la închinătorii de idoli în toate părțile Răsăritului și mai ales în Nicomidia, unde viețuiau atunci păgînii împărați Diocletian și Maximian. Dar Sfîntul Antim îi învăța și îi întărea pe toți spre nevoință mucenicească, zicînd: "Acum se cade să ne arătăm noi creștini. Acum este vremea ne-voinței, acum să stea cu vitejie la luptă cel ce este ostaș al lui Iisus Hristos. Aici să pătimim puțin pentru Hristos Cel ce a pătimit mult pentru noi. Aici să-L mărturisim pe El înaintea oamenilor, ca acolo El să ne mărturisească pe noi înaintea Tatălui Său cel ceresc. Aici să-L preamărim pe El înaintea oamenilor, ca acolo El să ne preamărească pe noi înaintea îngerilor Săi. Deci să-L preamărim pe Dumnezeu în trupurile noastre, dîndu-ne pe noi la bătăi. Să murim vremelnic, ca să fim veșnic vii. Să nu ne temem de chinuitorii care ne ucid, că de ne vor ucide aici pe noi, de cea mai fericită viață ne vor fi nouă pricinuitori. Capul tăiat îl încununează cu cunună nestricăcioasă dreapta Punătorului nostru de nevoință. Mădularele cele sfărîmate se vor lumina ca soarele în împărăția Lui. Bătăile pe care le luăm, veșnică răsplătire ne vor înmulți nouă, iar înroșirea prin sînge ne va duce pe noi în cămara Mirelui ceresc. Deci să răbdăm pînă la sînge, ca să fim priveliște îngerilor și oamenilor".

Cu aste cuvinte și cu altele asemenea cu acestea întărindu-și turma Sfîntul Antim, o! cît de mulți credincioși s-au dat cu îndrăzneală pe sine singuri la chinurile cele amare pentru prea dulcele Iisus, Domnul lor! Unii din cei mai fierbinți cu credința, rîvnind după Dumnezeu, au arătat o îndrăzneală ca aceasta: Cînd a ieșit porunca împărătească pentru uciderea creștinilor scrisă pe hîrtie și a fost citită în mijlocul cetății Nicomidia, apoi a fost pironită în zid la loc de priveliște, Sfîntul Antim a mărturisit pe Hristos înaintea tuturor și a rupt acea poruncă de pe zid și a sfărîmat-o, ocărînd cu mare glas păgînătatea. Atunci mai întîi Antim s-a arătat mucenic în Nicomidia.

După aceasta, mai mulți din boieri și dintre marii slujitori ai casei împărătești începură a mărturisi pe Hristos pe față, spunînd că ei sînt creștini. Unii ca aceștia au fost Dorotei, Mardonie, Migdonie, Petru, Indis și Gorgonie, cu alți mulți însoțitori ai lor, care se dădeau pe sine la chinuire pentru Hristos, și dintre care nu puțini au ucis chinuitorii prin diferite feluri de morți.

În aceeași vreme, spre mai grele scîrbe ale creștinilor, s-a întîmplat un lucru de acest fel. Nu se știe de unde s-au aprins palatele împărătești și o mare parte a lor a ars, lucru pe care păgînii l-au pus asupra creștinilor, zicînd că ei le-au aprins din ură. Atunci mînia împărătească s-a aprins foarte tare și răcnea mai mult decît o fiară cumplită, înghițind pe creștini. Căci erau grămezi mari de creștini tăiați de săbii, și alții arși de foc. Dar și singuri dintre credincioși, cei mai mulți bărbați și femei, văzînd moartea de neînlăturat ce se grămădea asupra altora, asemenea și asupra lor, se aruncau pe ei înșiși în foc ca într-o apă rece, aprinzîndu-se cu dumnezeiască dragoste; iar cealaltă mulțime de popor creștinesc era legată de chinuitori, pusă în luntre și înecată în adîncul mării. Și nu numai trupurile celor vii, ci și trupurile mucenicilor celor morți cu cinste îngropate, împărăteasca mînie cea neîmblînzită a poruncit să le dezgroape din pămînt și să le arunce în mare, ca nu cumva să se cinstească de către creștinii rămași. Atît era de mare prigoana, între care Sfîntul Antim era tîrît mai întîi decît toți, ca un mielușel spre junghiere, pentru că lupii se sîrguiau să-l rupă mai întîi pe păstor, apoi să înghită turma. Dar dumnezeiasca purtare de grijă și acoperire îl păzea pe Antim într-un sat oarecare ce se numea Seman, ca mai întîi oile sale cuvîntătoare să le trimită la Dumnezeu și după aceea să meargă și el, pecetluind Biserica Nicomidiei cu vărsarea sîngelui credinței sale. Atunci și pe cei douăzeci de mii de sfinți i-au ars în biserică, în ziua nașterii lui Hristos, iar rămășițele turmei lui erau închise în temniță pe care sfîntul îi învăța și îi întărea prin desele sale scrisori trimise lor în taină.

Măcar că nu era la ei cu trupul, căci era depărtat de dînșii pentru o vreme, după dumnezeiasca poruncă, dar cu duhul se afla prin temnițe lîngă dînșii și le punea înainte masă duhovnicească prin scrisorile sale. Oile se luptau la arătare, iar păstorul se lupta în taină cu lupii. Nu se ascundea sfîntul temîndu-se de munci, căci pe cei mai slabi îi sprijinea cu învățătura și cu rugăciunea, pe cei neputincioși îi întărea, pe cei fricoși îi făcea îndrăzneți, pînă ce avea să-i pună pe toți înaintea lui Hristos, apoi și pe sine urma să se dea la aceleași munci.

Prin tăinuita lui întărire, unul din cei credincioși, anume Zinon, fiind ostaș, a mustrat înaintea tuturor pentru păgînătate pe împăratul Maximian, căci era în Nicomidia, aproape de locul cel de priveliște, o capiște a zeiței păgîne, pe care o cinstea foarte mult acolo. La acea zeiță aducea multă jertfă Maximian cu oastea sa și cu tot poporul, închinîndu-se idolului. În acea vreme a praznicului urît de Dumnezeu, Zinon, stînd la un loc înalt, a strigat cu voce tare către împărat: "Te amăgești, împărate, închinîndu-te pietrei celei fără suflet și lemnului celui mut, pentru că aceasta este înșelăciune diavolească, care duce în pierzare pe închinătorii săi. Să cunoști, Maximiane, și să întorci ochii tăi spre cer și pe cei dinăuntru. Vezi și din zidirea prealuminată, ce fel este Făcătorul. Cunoaște-l din făpturi. Învață să cinstești pe acest Dumnezeu care nu binevoiește în sîngele celor junghiate și în puturosul fum al necuvîntătoarelor dobitoace ce se ard, ci binevoiește în sufletele curate și în inima cea curată a zidirii".

Auzind Maximian acestea, a poruncit ca Zinon să fie prins și bătut cu pietre peste față și peste gură pentru acele cuvinte îndrăznețe către împărat. Așadar, l-au prins și l-au lovit peste dinți de i-au stricat chipul și i-au sfărîmat limba care mărturisea pe Hristos. Apoi, fiind încă viu, l-au scos din cetate, tăindu-i sfîntul cap, după porunca împăratului.

În acea vreme, Sfîntul Antim a trimis pe diacon de la locul în care era ascuns, cu scrisorile sale la Dorotei și la toți cei ce ședeau în temniță, care erau închiși cu dînsul pentru Hristos, îndemnîndu-i la răbdare, ca să moară veselindu-se pentru dătătorul de viață, Domnul tuturor.

Pe acest diacon l-au prins păgînii și l-au dus înaintea lui Maximian împăratul, cu scrisorile Sfîntului Antim trimise la mucenici, pe care luîndu-le împăratul, le-a citit și a aflat scris acolo ceea ce nu era plăcut lui. Căci era scrisă acolo închinăciune iubită de la sfîntul, milostivire osîrdnică, sfătuire părintească, învățătură păstorească, binecuvîntare arhierească pentru nevoința mucenicească și întărire spre călcarea idolilor.

De acestea toate mîniindu-se împăratul, a poruncit ca toți să fie scoși din temniță și să fie aduși înaintea judecății sale, spre care ei căutînd cu ochi mîndri și cu față de fiară i-a ocărît mult, apoi a poruncit să se citească scrisoarea lui Antim, spre ocara și mustrarea lor, zicînd: "Voi credeți în înșelătoarele chinuri ale acestui om rău și ascultați îndărătnica lui învățătură, iar nu porunca cea îm-părătească?" Auzind ei scrisoarea citită și văzînd pe diaconul lui Antim, s-au bucurat mult și au vărsat lacrimi de bucurie urînd sănătate diaconului care stătea departe cu privire luminoasă, cu față veselă și cu cap plecat, zugrăvind în inimile lor cuvintele Sfîntului Antim care se citeau spre mustrarea lor.

Împăratul a zis către diacon: "Spune-ne de unde ai venit, cine ți-a dat aceste scrisori care îndărătnicesc poporul și unde se ascunde cel ce te-a trimis pe tine?" Iar diaconul, deschizînd gura sa plină de dar, a început a grăi așa: "Cel ce trimite aceste scrisori este păstor".

Dar stînd departe de la turmă, o învață prin scrisori și o îndeamnă spre dreapta credință, mai ales cînd aude despre năvălirea lupilor celor mulți asupra turmei celei cuvîntătoare. Atunci cu mare glas spune oilor ce trebuie să facă și le spune de la Cel mai întîi păstor cuvintele acestea: "Nu vă temeți de cei ce ucid trupul, iar sufletul nu-l pot ucide. Această scrisoare o aduc eu acestei turme a lui Hristos și o arăt, iar unde este el acum nu voi spune, pentru că mare nebunie ar fi de m-aș face vînzătorul păstorului meu de la care mult folos se primește, care și fără să mai zic eu ceva, învățătura lui degrabă va fi arătată, căci nu poate cetatea să se ascundă stînd deasupra muntelui.

De aceste cuvinte îndrăznețe mîniindu-se prigonitorul, a osîndit pe sfîntul diacon la moarte. Numele lui era Teofil. Mai întîi îi tăiară limba cea dulce grăitoare.

Apoi, lovindu-l cu pietre și cu săgeți rănindu-l, l-au ucis. După aceasta pe mucenicii de față pu-nîndu-i la judecată, a poruncit să-i piardă în multe feluri. Sfîntului Dorotei să-i taie capul, pe Mardonie cu foc să-l ardă, pe Migdonie să-l arunce de viu în groapă și să-l acopere cu pămînt, iar lui Gorgonie, Indis și Petru, legîndu-le cîte o piatră de moară la grumaji, să-i arunce în mare și pe toți ceilalți să-i omoare cu diferite morți, care prin răbdarea a felurite chinuri toți s-au înălțat la Domnul. Iar trupurile mucenicilor aruncate în mare, pescarii cu mrejele le-au tras afară, pe care o fecioară, pe nume Doamna, le-a îngropat. Fiind înștiințați păgînii de aceasta, au ucis-o și pe ea cu sabia pe cînd se ruga deasupra moaștelor sfinților.

În aceeași vreme și Eftimie, cel ce prin învățătura sa pe mulți i-a adus la mărturisirea lui Hristos spre mucenicească nevoință, acolo iarăși în Nicomidia, după felurite munci, prin sabie și-a luat sfîrșitul. Apoi, după cei mulți, a sosit și vremea Sfîntului Antim ca să pătimească pentru mărturisirea lui Iisus Hristos.

Ascunzîndu-se el în satul Seman și semănînd în taină cuvîntul lui Dumnezeu și credința în Hristos Domnul înmulțind-o, s-a înștiințat de dînsul Maximian și îndată a trimis douăzeci de ostași călări să-l prindă. Ajungînd ei la satul acela, i-au întîmpinat Sfîntul Antim și pe el însuși l-au întrebat despre dînsul: "Unde se află Antim, învățătorul creștinesc?" Iar el, luîndu-i pe ei, i-a dus în ca-sa sa, zicîndu-le: "Vă voi spune vouă de Antim și vi-l voi da pe el în mîinile voastre, numai să vă odihniți puțin de cale". Și le-a pus înainte mîncare și le-a făcut ospăț după putere, hrănindu-i cu dra-goste. Apoi s-a arătat pe sine că el este Antim. "Eu sînt, a zis el, cel pe care îl căutați. Luați-mă și mă duceți la cel ce v-a trimis!" Auzind ostașii aceasta, s-au mirat și se rușinau să caute la cinstitele lui căruntețe, văzînd primirea cu dragoste și ospătarea făcută de dînsul. Apoi se gîndeau că nu spre binele vieții acesteia îl vor duce la împărat pe acest om bun și nevinovat, ci la cel mai de pe urmă rău și la moarte sigură în urma cumplitelor munci. De acest lucru fiindu-le jale și rușine înaintea feței Sfîntului Antim, îi ziseră: "Nu te vom lua cu noi, ci te sfătuim să te ascunzi, iar nouă ne este destul să spunem înaintea lui Maximian că am căutat pretutindeni împrejurul Nicomidiei pe Antim și nu l-am aflat!" Însă Antim, care păzea cu sfințenie poruncile Domnului, îi învăța să grăiască ade-vărul, nevrînd să spună minciună pentru dînsul.

Deci aceasta și dorind, să moară pentru Hristos, a mers pe cale cu dînșii. Mergînd împreună, le grăia lor cuvîntul lui Dumnezeu, învățîndu-i credința în Domnul nostru Iisus Hristos. Și nu a căzut în deșert sămînța cuvîntului semănată de el, ci pe pămînt bun a nimerit; pentru că s-a înrădăcinat în inimile lor și a răsărit și a crescut prin desăvîrșirea credinței. Iar cînd au ajuns la un rîu, a făcut sfîntul rugăciune pentru ei și i-a botezat în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh. Apoi iar începură pe cale a vorbi cuvînt folositor de suflet pînă au ajuns la cetate. Deci, intrînd Sfîntul Antim în cetate, au spus despre dînsul lui Maximian, iar el a poruncit ca să-l aducă legat înaintea lui.

În acest fel a stat sfîntul înaintea prigonitorului avînd mîinile legate la spate, căci așa se cădea să stea legat pentru dreptate, ca un tîlhar înaintea judecății păgînilor. Mintea însă o avea îndreptată spre cer, de acolo nădăjduind ajutor. Apoi a poruncit prigonitorul ca toate uneltele gătite spre muncire să fie aduse, vrînd mai înainte să înfricoșeze pe Antim prin vederea acelora ca, văzîndu-le, să cu-noască ce are să pătimească și temîndu-se, să se plece la voia cea împărătească. Apoi a început a-l întreba, zicînd: "Tu ești Antim care te rătăcești după un om prost ce se zice Hristos și duci după tine, în aceeași rătăcire, poporul cel simplu, amăgindu-i și în-dărătnicindu-i să se împotrivească poruncii noastre împărătești, iar pe zeii noștri cu nenumărate deosebiri să-i hulească și să-i ocărască?"

Iar el, netemîndu-se de uneltele puse de față și de cuvintele muncitorului, a zis: "Să știi, împărate, că la această întrebare a ta n-aș fi răspuns nimic de nu m-ar fi sfătuit dumnezeiescul Apostol, care ne învață să fim gata întotdeauna spre tot răspunsul către cel ce ne întreabă cuvînt pentru credința noastră. Căci ne-a făgăduit Dumnezeu să ne dea gură și înțelepciune, căreia nimeni nu i se va putea împotrivi, și nu-i vor putea răspunde cei ce ne vor sta nouă împotrivă. Eu mai întîi am rîs de idolii voștri pe care îi numiți dumnezei, iar acum rîd de marea ta nebunie, că ai nădăjduit să mă rupi de Ziditorul meu, care și pe tine, zidire a Sa nemulțumitoare, te-a cinstit cu chipul Său. Pentru ce m-ai adus legat la a ta judecată și uneltele tale de chinuire le-ai pus înaintea ochilor mei? Voiești cu acestea să mă înfricoșezi, ca temîndu-mă, să mă supun poruncii tale fără Dumnezeu? Nu vei putea să înfricoșezi cu acestea pe cel ce singur caută să moară pentru Domnul său. Să le pui pe acestea înaintea celor ce sînt nerăbdători și fricoși, cărora le este mare mîngîiere viața aceasta vremelnică, iar pierderea vieții acesteia vremelnice le este mare chin. Pe aceia să-i înfricoșezi cu acestea, iar nu pe mine. Că mie acest trup de pămînt și această viață vremelnică îmi sînt ca niște grele legături și temniță, căci nu lasă sufletul meu să treacă la doritul Dumnezeu; iar ale tale îngroziri, pedepsele și muncile îmi sînt mai primite decît toată dulceața, că ele au ca urmare moartea care mă va dezlega din trupeștile legături și mă va trimite acolo unde este toată dorirea mea".

Acestea zicîndu-le Sfîntul Antim, a poruncit prigonitorului să-l bată cu pietre peste grumaz, iar el, primind aceasta cu mul-țumire ca pe un început al pătimirii pentru Hristos și ca pe o tre-ime a cununilor, dorea cele mai mari bătăi, vrînd să moștenească mai bună răsplătire. Pe de o parte rîzînd și batjocorind pe chi-nuitor, iar pe de altă parte mîniindu-l, ca cu mai mari bătăi să po-runcească a-l munci, repeta acest cuvînt proorocesc: "Idolii, care nu au făcut cerul și pămîntul, să piară!"

Aceste cuvinte au pătruns în inima chinuitorului și a poruncit să i se găurească picioarele cu țepuși de fier. Dar și acea muncă era veselia sfîntului pentru că, bucurîndu-se, lăuda pe Dumnezeu Care l-a învrednicit a răbda unele ca acestea pentru numele lui Hristos. Apoi Maximian a poruncit să se aștearnă pe pămînt hîrburi ascuțite și punînd pe sfîntul gol peste ele, a poruncit să fie bătut cu toiege, ca îndată durerea să străbată inima lui, de deasupra din bătaia toiegelor, iar de dedesubt din ascuțirea hîrburilor. Dar el și atunci, nedeznădăjduindu-se de biruința sa asupra

chinuitorului, cînta astfel: "Mulțumesc Ție, Doamne, Împărate al veacurilor, că m-ai încins cu putere spre război, împiedicat-ai pe toți cei ce se sculau asupra mea sub mine; vrăjmașii mei au fugit și pe cei ce mă urăsc pe mine i-ai pierdut".

După aceasta altă muncă a scornit chinuitorul. A pus în pi-cioarele lui încălțăminte de aramă arsă în foc pînă s-a înroșit. Ci oarecare dumnezeiesc dar de sus a urmărit pe pătimitorul, întă-rindu-l în chinuri; și a auzit un glas, făcîndu-i cununa de grabă și făcînd veselie inimii lui. Din acea dumnezeiască mîngîiere, a în-ceput, la arătare, a nu băga de seamă la chinuri, ca și cum nu ar fi suferit nici o durere și zîmbea cu fața veselindu-se. Iar chinuitorul, văzînd aceasta, înnebunea mai mult și zicea că este vrăjitor și cu farmece biruiește puterea focului arzător. Apoi întreba pricina pentru care se veselește, fiind într-un chin ca acesta. Iar el a zis: "Pentru aceasta sînt bucuros, că chinurile acestea de acum îmi sînt nădejde încredințată de bunătățile cele făgăduite. Degrabă voi birui mînia ta cea deșartă și pe idolii tăi îi voi arăta mult mai nepu-tincioși decît puterea omenească și te vei căi de bucuria ta în veci, dar fără de folos. Nu te vei duce mai întîi din viața aceasta pînă ce nu te vei osîndi în veșnica pierzare".

Cu aceste cuvinte mai tare aprinzîndu-se împăratul, a poruncit să lege pe sfîntul de o roată și întorcînd cu dînsul roata să ardă trupul lui cu foc. Dar cînd slujitorii începură să împlinească această poruncă, legînd pe Antim de roată și foc punînd dedesubt, deodată au căzut ca morți, căci a stat roata și s-a repezit focul spre dînșii și i-au ars și au mărturisit înaintea chinuitorului, zicînd: "Cînd am început a întoarce roata și a arde dedesubt pe cel legat, s-au arătat aproape de noi trei bărbați purtători de lumină, zicînd: (r) Nu te teme, robule al lui Dumnezeu, Antime! Ż Căutînd el spre noi, a căzut frica pe noi și focul de sub roată în fața noastră s-a întors și ne-a vătămat". Acestea auzindu-le, chinuitorul s-a mirat mult și toate acestea le-a socotit farmece. Apoi, scoțînd de pe roată pe sfîntul Antim, îl îngroziră cu tăiere de sabie de nu va jertfi idolilor. Iar mucenicul, auzind de tăiere de sabie, s-a bucurat și s-a rugat lui Dumnezeu dinadins să-l trimită cu izbîndă mai degrabă la turma sa care mai înainte de el prin mucenicie s-a suit la cer, ca să poată zice: "Iată eu și pruncii care mi i-ai dat, Doamne!"

Mai întîi păgînul a poruncit să-l ducă în temniță legat cu lanțuri de fier. Ducîndu-l, Sfîntul lăuda și binecuvînta pe Dumnezeu pentru toate, apoi deodată a strălucit peste el o lumină din cer și s-au sfărîmat lanțurile care îl legau. Slujitorii care îl duceau au căzut de frică, iar el, ridicîndu-i, le zicea lor să-și îndeplinească porunca. Ajungînd la temniță, sfîntul a intrat între făcătorii de rele și între tîlharii care ședeau acolo și, intrînd, se veselea ca la un ospăț mare sau ca la o nuntă, căci punînd înaintea lor duhov-nicească hrană a cuvîntului lui Dumnezeu și gătindu-le băutura dreptei măriri, i-a cîștigat pe toți lui Hristos și i-a împreunat cu Biserica, învățîndu-i credința și lucrurile bune. Tot acolo în acea temniță i-a născut pe ei prin baia botezului și a fost temnița biserică luminată, plină de Duhul Sfînt, unde, șezînd, ziua și noaptea aducea jertfă de laudă lui Dumnezeu.

Înștiințîndu-se de aceasta Maximian, a poruncit să-l aducă pe Sfîntul Antim înaintea sa și a început a-l îndemna cu îmbunări spre închinarea la dumnezeii lor, făgăduindu-i să-l facă mai mare decît toți cei ce jertfesc idolilor. Dar el, prin obișnuita sa îndrăzneală, a răspuns împăratului: "Mai înainte de cuvintele tale sînt și eu preot începător între dumnezeieștii preoți și preot al lui Hristos, întîiul începător al păstorilor, care S-a îmbrăcat în trupul meu și S-a pogorît la mine pentru mine. Acela S-a făcut lui Dumnezeu-Tatăl jertfă pentru popoare, a murit pe Cruce, s-a pogorît și a înviat în a treia zi și la ceruri cu slavă S-a înălțat, ridicînd cu Sine pe toți cei ce cred într-însul. Aceluia Îi sînt preot și Aceluia pe sine-mi mă aduc jertfă vie, iar a voastră jertfire și jertfă și idolii voștri întuneric sînt și întru întunericul cel veșnic vor merge".

Auzind acestea, chinuitorul l-a osîndit la moarte și mergea sfîntul la moarte plin de bucurie. "Acum este, zicea el, vremea veseliei mele, acum este cîștigarea dorinței mele, acum mi se deschide ușa vieții veșnice, ca ieșind din trup să intru la Domnul și să mă satur cînd mi se va arăta slava Lui". Ajungînd la locul în care avea, prin vremelnică moarte, să treacă la viața cea nesfîrșită a cerut vreme de rugăciune și îndestulat rugîndu-se și-a plecat sfîntul său cap pe care i l-au tăiat cu securea, după porunca împăratului. Așa a luat sfîrșit mucenicia sa pentru Hristos, la 3 septembrie. Iar pe înnoptate, mergînd oarecare din credincioși în taină, au luat mult pătimitorul lui trup și l-au îngropat cu cinste, slăvind pe Prea Sfînta Treime, pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe unul Dumnezeu, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

7. PĂTIMIREA SFINTEI MUCENIȚE VASILISA DIN NICOMIDIA (3 SEPTEMBRIE)

În împărăția rău credinciosului Diocلețian nici o altă cetate nu s-a înroșit cu sîngele mucenicilor așa ca Nicomidia, întru care era atîta mulțime de credincioși uciși pentru Hristos, încît într-o lună s-au numărat șaptesprezece mii de mucenici, fără de cele douăzeci de mii care au fost arși în biserică, în ziua Nașterii lui Hristos. Această nevinovată junghere a credincioșilor s-a sfîrșit nu într-o lună, ci multă vreme s-a întins, fiind acea urmărire grea și cumplită prigonire, între care, cîți creștini uciși au fost, cine poate să-i numere, fără numai singur Dumnezeu, Cel ce numără mulțimea stelelor.

În aceeași cetate a Nicomidiei a pătimit și această sfîntă mu-ceniță Vasilisa. Și slava Atotputernicului Dumnezeu știe că nu numai în oamenii cei desăvîrșiți, ci și în copiii cei mici poate să-și arate puterea Sa cea mare. Pentru că această muceniță a fost fecioară de nouă ani, mireasă curată a cerescului Mire și fiind pusă înaintea ighemonului Alexandru al Nicomidiei cu așa îndrăzneală a mărturisit pe Hristos, încît toți s-au mirat de buna înțelegere și de sloboda ei limbă, căci ca un bărbat desăvîrșit, așa se lupta cu chinuitorul pentru cinstea Domnului. Pe aceasta, după multe cuvinte îmbunătoare și făgăduințe, văzînd-o prigonitorul neplecată, a poruncit să o bată peste obraz, iar ea a mulțumit lui Dumnezeu. Apoi a poruncit s-o dezbrace de haine și cu

vergi să o bată, iar ea a dat lui Dumnezeu mai multă mulțumire. Deci, mîniindu-se ighemo-nul, a poruncit să o bată și mai mult. Și atîta o bătură peste tot trupul, încît s-a făcut trupul ei numai o rană, iar ea striga: "Doamne, mulțumesc Ție de toate".

După aceea prigonitorul a poruncit să i se sfredelească gleznele și, legînd-o cu funia, să o spînzure cu capul în jos, iar sub dînsa să se aprindă focul, deasupra căreia să se pună smoală, pucioasă, untdelemn și plumb, ca din acea silnică durere și de iuțimea focului degrabă să-i iasă sufletul. Sfînta, pătimind așa, se simțea ca într-o răcorire a raiului și cînta lăudînd pe Dumnezeu. Văzînd ighemonul că nu ia în seamă chinuirea lui, a poruncit să ardă un cuptor și acolo să o arunce pe sfînta. Iar ea, însemnîndu-se cu semnul cinstitei Cruci, a intrat în mijlocul văpăii și, stînd multă vreme în focul arzător, a fost păzită fără vătămare. Toți cei ce vedeau se spăimîntară și nu pricepeau acea preaslăvită vedere. Apoi, scoțînd pe Vasilisa din cuptor, a dat drumul la doi lei asupra ei ca s-o mănînce. Dar sfînta, rugîndu-se, a rămas nevătămată de fiare, că rugăciunea cea feciorească, ca și a lui Daniil, a astupat gurile leilor.

Văzînd acestea, ighemonul Alexandru s-a spăimîntat și a fost în uimire multă vreme. După aceea a zis: "Acestea sînt judecățile lui Dumnezeu!" și îndată a căzut la picioarele sfintei, zicînd: "Miluiește-mă, roaba cerescului Împărat și Dumnezeu, și mă iartă pe mine de cîte răutăți ți-am făcut, iar pe Dumnezeul tău roagă-L pentru mine să nu mă piardă pentru tine, căci iată și eu de acum cred într-Însul". Atunci sfînta muceniță, deschizîndu-și gura, a preamărit cu mare glas pe milostivul Dumnezeu, care a luminat orbirea ighemonului și la cunoștința adevărului l-a povățuit. Apoi, chemînd pe episcopul Antonin, i-a poruncit să-l povățuiască și, învățîndu-l credința, să-l boteze.

Mare bucurie a fost credincioșilor ce se aflau acolo pentru întoarcerea lui Alexandru care, fiind botezat, se căia de păgînătatea sa dinainte și pentru tirania cu care pierdea pe cei ce mărturiseau pe Hristos. Apoi se rugă Sfintei Vasilisa să-i ceară milă de la Dumnezeu, prin ale cărei mijlociri și rugăciuni în puțină vreme, plin de adevărată pocăință, s-a mutat la Domnul în mărturisirea cea bună și s-a îngropat de credincioși cu cinste. Iar sfînta, după îngroparea lui, a ieșit din cetate ca la trei stadii și, oprindu-se, a aflat o piatră și stînd pe dînsa s-a rugat și îndată a curs apă din piatră, din care, bînd, s-a depărtat puțin de acolo și, plecîndu-și genunchii la pămînt cu rugăciune, și-a dat Domnului duhul său.

Înștiințîndu-se de aceasta, episcopul Antonin a mers și a îngropat pe sfînta, făcîndu-i mormîntul aproape de piatră, unde cu rugăciunea ei a ieșit apa. Prin rugăciunile Sfintei Vasilisa, Doamne, varsă peste noi mila Ta cea mare și bogată. Amin.

În această zi mai facem pomenirea sfințitului mucenic Aristion, episcopul Alexandriei, cum și pomenirea Cuviosului părintelui nostru Teoctist, care a fost

împreună pustnic cu marele Eftimie. Catalogul de mucenici cel latinesc în această zi pune pomenirea sfintei Fiva, pe care Sfîntul Apostol Pavel, în scrisoarea cea către Romani, la capitolul 17 o pomenește, zicînd: "Încredințez vouă pe Fiva, sora noastră, care este slujitoarea Bisericii din Kencreas, ca să o primiți în Domnul cu vrednicia sfinților și să o ajutați ori de ce lucru va avea trebuință de la voi. Căci aceasta a fost folositoare multora și mie însumi". Kencreas era sat și liman de corăbii în Corint.

8. PĂTIMIREA SFÎNTULUI SFINȚITULUI MUCENIC VAVILA ȘI A CELOR CU DÎNSUL TREI TINERI (4 SEPTEMBRIE)

(De la Sfîntul Simeon Metafrast, pe scurt)

Păgînul împărat Numerian, petrecînd în Antiohia cea mare, într-una din zile a făcut mare praznic zeilor și a adus atotspurcatele jertfe idolilor, amestecîndu-le cu sînge nevinovat, căci a junghiat un mic prunc împărătesc, pe care îl avea zălog de la oarecare împărat barbar, pentru o pace nestricată și trainică. Căci cînd purtase război cu împăratul acela și nu putea unul pe altul să se biruiască, făcură pace între ei și o întăriră cu jurăminte, încheind prietenie între dînșii. Spre adeverirea acelei păci neschimbate și a prieteniei, împăratul barbar a dat lui Numerian pe fiul său, tînăr copilaș, și l-a încredințat în grija lui, ca un tată să-l crească și ca pe un fiu firesc al său să-l aibă la sine. Numerian, luînd copilul împărătesc cu înșelăciune, îndată și-a arătat cruzimea cea fără omenie, căci a stricat pacea cu împăratul acela, nebăgînd în seamă jurămîntul și defăimînd prietenia lui, și singur, cu mîna sa, a junghiat pe fiul împărătesc în capiștea urîților săi zei.

Întru acea vreme era păstor al Bisericii Antiohiei sfîntul și purtătorul de Dumnezeu Părintele Vavila, care, fiind ales prin dumnezeiasca înainte-însemnare la scaunul arhieriei, păștea bine turma lui Hristos, făcîndu-se exemplu credincioșilor cu cuvîntul, cu viața, cu dragostea, cu duhul, cu credința și cu curăția. Cînd se săvîrșea acel diavolesc praznic și cumplită ucidere, Sfîntul Vavila, adunîndu-și credincioșii săi care erau în Antiohia și intrînd în sfînta biserică, aducea jertfa cea fără de sînge adevăratului Dumnezeu, rugîndu-se pentru cuvîntătoarea sa turmă să nu fie răpită de lupii cei pierzători de suflet și învățînd oile sale să fie tari în credință, ca să nu cadă în vreme de ispite.

Dar necuratul împărat, întorcîndu-se de la spurcatele jertfe ucigașe de oameni, s-a pornit spre creștineasca biserică, vrînd să vadă dumnezeieștile taine care se săvîrșeau și să spurce sfințenia Domnului prin intrarea sa necurată. Atunci rîvnitorul lui Dumnezeu, Sfîntul Vavila, auzind că vine împăratul cu toată suita spre biserică, a lăsat dumnezeiescul altar și, ieșind împotriva împăratului, a stat în ușile bisericii. Apoi văzînd că se apropie, a strigat cu mare glas către dînsul: "Nu ți se cade împărate,

fiind închinător de idoli, să intri în biserica Dumnezeului Celui viu și să o necinstești cu intrarea ta". Și s-a împotrivit Sfîntul Vavila foarte mult împăratului, mustrîndu-l pentru idoleasca necurăție și cu totul oprindu-l să intre în biserică. Cînd s-a apropiat împăratul de ușă, Sfîntul Vavila a arătat o asemenea îndrăzneală că, punîndu-și dreapta sa în pieptul lui, l-a oprit și l-a împins afară din biserica lui Dumnezeu, încît s-a întors împăratul rușinat. Că deși voia să intre cu sila, avînd cu el slujitori și ostași, însă îl oprea o putere dumnezeiască prin Sfîntul Vavila și nu lăsa pe acel necurat nici măcar să se atingă de biserică. Căci cuvintele lui Vavila ca și cuvintele îngerului erau, și înfricoșau pe sufletul cel îndrăzneț și fără Dumnezeu. Afară de aceasta s-a îndoit împăratul și de popor, temîndu-se ca nu cumva să se facă ceartă și tulburare, pentru că multă mulțime de credincioși se adunase acolo în acea vreme.

Deci răbdînd mustrarea în tăcere, s-a dus cu mînie la palatele sale. A doua zi a poruncit să ardă cu foc biserica aceea, iar pe patriarh, punîndu-l înaintea sa, a început să-l ocărască de lucrul ce a îndrăznit să facă, zicîndu-i: "O, ticălosule mai mult decît toți, spre cine ai nădăjduit de ai cutezat a te împotrivi puterii mele și mi-ai oprit intrarea în biserică? Nu știi cîtă răutate este a mustra pe îm-părat și sub ce fel de pedepse se află cel ce îndrăznește a necinsti fața împărătească? " Iar Sfîntul Vavila, fără teamă, i-a răspuns: "Nu caut la împăratul pămîntesc, nici nu mă rușinez de fața lui, ci privesc spre Împăratul ceresc, nădăjduind spre Dînsul. De Acela mă tem, Care m-a pus păstor al oilor Sale și-mi poruncește să fiu treaz cînd năvălește lupul și să nu las fiara să intre în turmă. Deci nu pe împărat l-am mustrat, căci știu că îndrăzneala de a mustra pe împărat nu este departe de nebunie; ci am oprit pe acela care cu intrarea sa a vrut să necinstească sfințenia lui Dumnezeu și să o facă necurată. Pentru aceea este cu dreptate să-mi mulțumești că te-am oprit de un plan rău ca acesta prin care ți-ai fi adus asupra ta pierzarea cea mai de pe urmă, mîhnind cu totul pe Ziditorul tău, de la care a cădea este mai cumplit decît orice moarte".

Numerian a zis: "Se cădea ție ca pentru lucrul de ieri pe care ai îndrăznit a-l face împotriva noastră să te căiești și să ceri iertare de la noi, iar tu și acum ne nesocotești pe noi". A răspuns Vavila: "Nu ni se cade nouă, creștinilor, a ocărî și a mustra pe nimeni din oameni, deci nici pe tine nu te mustrăm. Că nu se cuvine a necinsti zidirea lui Dumnezeu, împodobită cu chipul Lui, însă de îndrăz-nește cineva împotriva lui Dumnezeu și aduce necinste asupra sfin-țeniei Lui, apoi pe unul ca acela nu numai nu este vrednic a-l cinsti, ci cu dreptate este a-l și urî, după cum ne grăiește dumne-zeiescul David: Au nu pe cei ce te urăsc pe Tine, Doamne, i-am urît și asupra vrăjmașilor Tăi am luptat? Cu urîciune desăvîrșit i-am urît pe ei, vrăjmași mi s-au făcut mie".

Acestea grăind sfîntul, i-a zis împăratul: "Lasă aceste cuvinte multe ale tale și ascultă-ne pe noi, de voiești să scapi de pedeapsa ce ți se cuvine pentru greșala ta și să cîștigi de la noi iertare, apoi să aduci jertfă zeilor noștri și să te închini lor". A răspuns sfîntul: "Pentru turma încredințată mie toate le pot pătimi și sufletul sînt gata a mi-l pune". Apoi, tăcînd puțin, a zis: "Nu se poate, o, împărate, să mă depărtez de

Dumnezeul meu și să slujesc zeilor mincinoși, ale căror lucruri nelegiuite este rușine a le și pomeni".

Împăratul a grăit: "Iar îți zic cuvîntul dinainte: Lasă multa ta grăire și jertfește zeilor, iar de nu voiești, pe tine, cel rău, te va pierde stăpînirea mea". A răspuns Vavila: "Dorința mea era să te mîntuiesc pe tine de întunericul ce te-a cuprins, ca să fii scăpat de muncile cele nesfîrșite, iar tu îi chemi și pe alții în aceleași chinuri, aprinzîndu-ți gheena cea mare. Deci îți spun că nu vei putea să scapi de mîinile Dumnezeului celui viu!"

Apoi chinuitorul, schimbîndu-și furia în blîndețe, a început a întreba fără mînie pe Sfîntul Vavila: "Oare vei putea să ne spui ce este Dumnezeu?" A răspuns Vavila: "Firea lui Dumnezeu, oricît de mult te-ai osteni, nu vei putea s-o cuprinzi, că Dumnezeu este negrăit, neajuns și necercat de gîndurile omenești. El este începătorul a toate, alcătuitorul, ziditorul și Domnul tuturor, Cel ce este deapururea și a făcut pe îngeri, pe arhangheli și toate celelalte ființe. Apoi l-a zidit pe om și l-a umplut de nenumărate bunătăți, punîndu-l împărat peste făpturi, și i-a rînduit să locuiască în rai. Apoi, ca să-și cunoască omul cinstea sa, și cu cît întrece pe celelalte vietăți, le-a adus pe toate înaintea lui și i-a poruncit să le pună nume. Încă i-a zidit lui și ajutoare și l-a învrednicit pe om a se îndulci de dumnezeieștile cuvinte. Iar nemulțumitorul om, defăimînd pe Ziditorul și poruncile Lui nebăgîndu-le în seamă, a ascultat pe vrăjmașul care nu i-a făcut niciodată vreun bine, fără numai i-a adus cuvînt înșelător, pe care, crezîndu-l, s-a lipsit de rai, fiind izgonit de dreapta judecată a lui Dumnezeu. Dar Dumnezeu Cel fără răutate, măcar că l-a izgonit pe om, însă n-a încetat a-i face bine, arătînd că, deși greșim fără număr, El nu voiește pierzarea noastră, ci ne rînduiește nouă cele spre mîntuire".

Numerian, auzind aceste cuvinte, nu a putut să le înțeleagă, pentru că sufletul care n-a gustat darul, nici nu s-a împărtășit cu înțelegerea, nefiind bun și nicidecum pedepsit, cum putea să înțe-leagă cele folositoare? Însă, rușinîndu-se de cei ce stăteau împrejur, ca să nu fie cunoscută cu totul neînțelegerea lui, se arăta că le înțelege pe toate cele grăite de Vavila și a lăudat pe sfîntul ca pe un frumos grăitor. Apoi iar a întrebat: "Ce este omul?" Iar el a răspuns: "Omul este făcut de Dumnezeu din țărînă și este muritor, mai cinstit decît toate vietățile cele muritoare, blînd, iubitor de prietenie, deși noi ne înrăim unul asupra altuia mai cumplit decît fiarele". Numerian, mirîndu-se de cuvintele lui Vavila și arătîndu-se pe sine înțelept, se jura pe zeii săi, mărturisind că Vavila este înțelept și nu grăiește nimic mincinos, numai dacă ar jertfi idolilor. Că zicea: "Numai singură aceasta îi lipsește lui Vavila, că nu cinstește pe idolii noștri; ci trebuie ca înțeleptul acesta să nu necinstească zeii și să nu-și întrarmeze așa limba sa asupra lor".

Căutînd din nou înspre Vavila, i-a zis: "O, bătrîne prea înțelepte, să aduci jertfă zeilor noștri și îndată te voi avea ca pe un tată. Văd zeii că nu mint și vei fi domn în stăpînirea mea și vei avea multe averi". Așa amăgea necuratul împărat pe bărbatul cel drept cu felurite îmbunări și cu făgăduințe de bogății mari și de cinste. Dar

adevăratul mărturisitor al lui Hristos a stat nemișcat în credință. Iar împotriva înșelătoarelor cuvinte ale chinuitorului a răspuns: "Capul tuturor bunătăților este dreapta credință, fără de care toate bunătățile făgăduite mie de tine sînt sărăcie și cea mai de pe urmă ocară si lipsirea de cele pe care le am".

Deci Numerian, văzînd pe Sfîntul Vavila neplecat spre păgînătatea lui, s-a pornit cu mînie și a poruncit lui Victorin, ducele său, ca punîndu-i lanțuri grele de fier la grumaji și la picioare, să-l poarte prin mijlocul cetății spre privirea tuturor. Pentru că nădăjduia nelegiuitul că acest cinstit bărbat fiind slăvit de toți cetățenii, rușinîndu-se de o necinstire ca aceea, se va pleca la necurata lui voie. Iar lanțurile fiind puse pe sfînt, împăratul zicea batjocorindu-l: "Așa mă jur pe zei, Vavila, că îți este podoabă ție a umbla în aceste lanțuri, că acestea se cuvin bătrînețelor tale!" A răspuns sfîntul: "Tu, împărate, spre rîs îmi zici aceasta, iar eu îți spun adevărul că așa de cinstite îmi sînt aceste lanțuri, precum ție coroana cea împărătească, iar pătimirile cele pentru Hristos așa de iubite îmi sînt, precum ție sceptrurile. Și moartea pentru Cel fără de moarte Împărat așa îmi este de dorită, precum ție viața".

Din întîmplare erau acolo, lîngă Vavila, trei frați tineri de ani, dar bătrîni cu înțelepciunea, pe care sfîntul i-a crescut cu duhov-nicească hrană și îi avea ca pe fiii săi. Aceia, urmînd învățătorului lor, chiar cînd era legat, nu îl părăseau. Spre ei căutînd împăratul, a zis către sfînt: "Mi se pare, Vavila, că acești copii spre mîndrie te ridică pe tine, numindu-te învățător, și pentru dînșii stăruiești întru împotrivirea ta". A răspuns sfîntul: "De vei voi să-i întrebi pe copiii aceștia, îi vei vedea mai înțelepți decît tine și vei cunoaște că ei sînt sămînța cuvintelor mele". Deci a întrebat împăratul: "Ai cui sînt copiii?" A răspuns sfîntul: "Ai mei sînt după duh, pe care, prin bunavestire, eu i-am născut, prin învățătură i-am hrănit, prin pedepsire i-am crescut și sînt în aceste mici trupuri bărbați mari și creștini desăvîrșiți. Întreabă-i și vei vedea".

Atunci a poruncit împăratul ca pe Vavila să-l ducă la pri-veliște și să-l arunce în temnița poporului, iar pe tineri, chemîndu-i înaintea sa, i-a întrebat mai întîi de au mamă. Iar ei ziseră: "Și ma-ma și tatăl și învățătorul nostru este Vavila, pe care îl iubim mai mult decît pe o maică, pentru că mama numai ne-a născut, iar Vavila ne învață pe noi înțelegerea și dreapta credință și spre înăl-țimea bunătăților ne ridică, îngrijindu-se de sufletele noastre". Îndată împăratul a poruncit să caute și să aducă pe mama lor. Fiind adusă maica, o întrebă împăratul cum o cheamă și de este ea mama copiilor acelora. Iar ea a răspuns, zicînd: "Numele meu este Hristodula și acești copii sînt rodul pîntecelui meu, pe care i-am adus în dar lui Dumnezeu ca pe niște începători ai durerilor mele și nădăjduiesc că înțeleptul Vavila în vistieriile cerești îi va pune pe dînșii, pentru că i-am încredințat în grija lui pe acești fii ai mei".

Numerian, umplîndu-se de mînie, a poruncit ca pe acea dreptcredincioasă mamă să o bată peste obraz, zicîndu-i: "Nu grăi înaintea împăratului cu așa îndrăzneală!" Iar tinerii, văzînd pe maica lor așa bătută, ziceau: "A înnebunit împăratul! Bate pe mama noastră care grăiește adevărul". Împăratul a întrebat pe

copii de nume și de ani. Și spuseră aceștia că cel dintîi se numește Urban, avînd doisprezece ani; al doilea, Prilidian, avînd nouă ani; al treilea, Epolonie, avînd șapte ani. Apoi îi amăgi și pe ei prigonitorul cu cuvinte bune și cu daruri, ca să se închine la idoli, iar ei cu o gură răspundeau: "Sîntem creștini și nu se cade nouă să ne închinăm idolilor. Pentru că sîntem învățați să cunoaștem pe unul Dumnezeu, Care a făcut cerul și pămîntul. Aceluia ne închi-năm, și nu idolilor!"

După multe îmbunări, văzîndu-i prigonitorul pe ei neplecați, a poruncit să-i bată, dîndu-le lovituri după numărul anilor lor. Astfel, pe cel dintîi întinzîndu-l, i-a dat douăsprezece lovituri aspre; celui de al doilea, nouă; celui de al treilea, șapte, iar ei cu bărbăție răb-dau. Numai de aceea le era jale, că nu aveau mai mulți ani, ca mai multe bătăi să fi primit pentru Hristos și ziceau: "Măcar de ne-ați și ucide pe noi, nu ne vom închina mincinoșilor voștri zei, ci unuia Dumnezeu ne închinăm, Domnului nostru Iisus Hristos".

Ducînd pe copii deosebit și pe mama lor liberînd-o, iar l-au pus pe Vavila înaintea sa și i-a zis: "Iată acum copiii tăi se închină zeilor noștri, deci se cade ție ca, nezăbovind, acelora să te închini". A răspuns Vavila: "De la diavolul, tatăl minciunii, v-ați învățat a minți, pentru că știu că nici cu amăgirile voastre, nici cu muncile nu veți putea să-i rupeți pe ei de la Hristos, căci i-am învățat bine a cunoaște pe unul, adevăratul Dumnezeu, și a crede într-Însul". Atunci împăratul a poruncit ca pe Vavila și pe copii, spînzurîndu-i de un lemn, să-i ardă cu foc. Iar Vavila, ridicîndu-și ochii în sus, s-a rugat lui Dumnezeu să dea de sus tăria Sa spre răbdarea tinerilor celor mici, ca să nu-i dovedească pe ei chinul. Apoi îi învăța pe dînșii să rabde cu bărbăție, făgăduindu-le lor de la Hristos mare răsplătire. Și răbdau vitejește copiii cei fără de răutate împreună cu dascălul lor, întărindu-i pe ei ajutorul lui Dumnezeu.

Prigonitorul, luîndu-i de pe lemn, pe Vavila l-a închis legat cu lanțuri într-o casă din apropiere, iar pe copii încerca să-i ispitească din nou cu îmbunări și să-i amăgească, numindu-i pe ei fii ai săi cu nume bun și chemîndu-i copii frumoși, le-a dat aur și argint.

Ei însă cu un singur glas grăiau: "Înșelătorule viclean, pentru ce întinzi spre noi cursa cea mult împletită a înșelăciunii tale, vrînd să ne vinzi pe noi ca pe niște vrăbii? Să știi cu adevărat că nimic nu vei spori, oricît de mult te vei osteni, pentru că avem pe Hristos Cel ce ne păzește și ne acoperă pe noi, cu a Cărui putere cursa ta degrabă se va sfărîma, iar noi vom fi izbăviți". Apoi, suspinînd, zi-seră: "O, dreaptă credință, mama noastră, nu ne vom lepăda de tine! O, împărate, oare nu se cade ție să ai grijă de stăpînirea ta și să te înarmezi împotriva vrăjmașilor și război să faci cu dînșii, iar nu să ne prigonești pe noi fără vină? Dar tu, lăsînd toată grija cea din afară, te-ai pornit asupra noastră si nebăgînd seamă te înarmezi și ne gonești pe noi. Iar aceasta o faci nu ca să dobîndești vreun folos pămîntesc, ci ca să placi mîniei tale cea de fiară și sălbăticiei celei firești". Cu aceste cuvinte aprinzîndu-se prigonitorul, pe Vavila și pe copii i-a judecat și i-a osîndit la moarte.

Cînd erau duşi de ostaşi la tăiere, Vavila a cîntat cuvintele lui David: "Întoarce-te sufletul meu la odihna ta, că Domnul bine a făcut ţie!". Şi ajungînd la locul unde aveau să-şi pună capetele lor pentru Hristos, Vavila, punînd înaintea sa pe copii, pe ei mai întîi îi aduse sub sabie, temîndu-se ca nu cumva vreunul din ei, rămînînd după dînsul, să se teamă de moarte şi să se depărteze de la Domnul. Pentru aceasta îi trimise pe ei la cer înaintea sa şi îi mîngîia, învăţîndu-i să nu se înfricoşeze de tăierea sabiei pentru care vor lua de la Hristos viaţa cea veşnică.

După ce au fost tăiaţi copiii, Vavila a strigat cu veselie: "Iată eu şi pruncii pe care mi i-ai dat, Dumnezeule!" Apoi singur sub sabie şi-a plecat grumazul său şi a poruncit celor ce voiau să-i în-groape trupul, ca cu dînsul împreună să se pună în mormînt lanţu-rile şi obezile lui, "ca să fie acestea şi după moartea mea podoaba trupului meu". Tăindu-i-se sfîntul lui cap, s-a dus la locaşurile cele de sus şi a stat cu copiii săi înaintea tronului ceresc. Iar sfîntul lui trup s-a aşezat şi s-a îngropat împreună cu lanţurile precum singur a rînduit, alături de cei trei tineri sfinţi care au fost îngropaţi împreună cu dînsul.

Nu după puţină vreme, cînd împăratul Constandie, fiul mare-lui împărat Constantin, a făcut părtaş împărăţiei sale pe Gal, fratele lui Iulian, fiul unchiului său - pentru că nu avea fii care să fi fost moştenitori ai împărăţiei lui -, atunci împăratul cel nou, Gal, ve-nind în Antiohia, a adus moaştele Sfîntului Vavila şi cu dînsul şi pe ale celor trei tineri ce au pătimit la locul ce se numea Dafne, care era înaintea cetăţii. Iar locul acela se spune că avea numirea de la o oarecare fecioară ce se numea Dafne, care fugea acolo de tata lui Apolzin, precum se povesteşte în mitologia elinească.

Acel loc era foarte frumos, cu copaci de chiparos răsădiţi şi cu alţi înalţi pomi roditori împrejmuit, şi verde şi larg, avînd izvor de apă repede curgătoare. În mijloc era o capişte idolească, în care idolul Apollin, cel cu meşteşug cioplit, dădea răspunsuri la cei ce-l întrebau, pentru că diavolul şedea într-însul şi răspundea oamenilor. Acolo se adunau popoarele să jertfească idolului şi se făceau toate jucăriile şi spurcatele lucruri.

De aceea Gal, care s-a numit mai sus, fiind creştin drept-credincios şi vrînd să întoarcă acele popoare păgîne de la a lor ne-dumnezeire, dar neputînd în acel loc Dafne să strice capiştea idolească ce era într-însul că se temea să nu ridice război de către poporul elinesc, pentru că era încă mulţime nenumărată acolo de elini care erau gata a muri pentru spurcaţii lor zei, a făcut acolo o biserică mică. Şi, precum s-a zis, a mutat acolo moaştele Sfîntului Vavila, cu ale celor trei tineri şi le-au pus pe ele într-o raclă mare de piatră, ca adunîndu-se la acel loc necuraţii oameni să poată pe îndelete a se întoarce la Hristos, văzînd puterile făcătoare de minuni ale sfintelor moaşte.

Cînd Iulian potrivnicul s-a făcut împărat după uciderea lui Gal şi după moartea împăratului Constandie, şi mergînd asupra perşilor, fiind în Antiohia, a mers la Apollin, idolul din capiştea lui, închinîndu-i-se cu jertfe şi întrebînd pe idol pentru

biruință, dacă va birui pe perși. Idolul i-a răspuns că de cînd se aduseseră moaștele Sfîntului Vavila la locul acela a fugit oracolul și a tăcut idolul, nerăspunzîndu-le la nici o întrebare. Jertfitorii lui Apollin fiind în mare mîhnire pentru acest lucru, oracolul le-a spus că pentru moaștele lui Vavila nu poate zeul lor să le grăiască. De aceasta înștiințîndu-se Iulian, a poruncit galileenilor, căci așa numea pe creștini, să ia de acolo moaștele sfinților cu racla cea de piatră. Deci adunîndu-se toți credincioșii de la mic pînă la mare cîți puteau atunci să fie în Antiohia, cu psalmi și cu cîntări au dus în cetate pe Sfîntul Vavila și pe cei trei tineri, ducînd cu dînșii racla aceea de piatră legată și cîntînd: "Să se rușineze toți cei ce se închină celor ciopliți, și cei ce se laudă cu idolii lor".

După mutarea moaștelor sfinților, a căzut foc din cer peste capiștea lui Apollin și a ars-o cu idolul ei, spre rușinarea necuraților. Iar credincioșii s-au bucurat, lăudînd pe Dumnezeu, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

---

9. VIAȚA SFÎNTULUI PROOROC MOISE, VĂZĂTORUL DE DUMNEZEU (4 SEPTEMBRIE)

(Din Dumnezeiasca Scriptură, pe scurt, și de la scriitorii de istorii)

Murind Iosif în pămîntul Egiptului, neamul lui Iacov, tatăl lui, nu după multe sute de ani s-a înmulțit atîta, încît tot pămîntul acela s-a umplut de poporul israelit, iar la războaie puteau să fie dintr-înșii cîte șase sute de mii de bărbați. Atunci împăratul Egiptului, temîndu-se ca nu cumva, sfătuindu-se cu vrăjmașii lor, să piardă

pe egipteni de pe pămînt, a poruncit dregătorilor săi să chinuiască pe poporul lui Israel în toate chipurile și cu slujbele și cu bătăile. Pentru că din sudorile lor cele cu multă osteneală au zidit niște cetăți nu atîta pentru trebuință, cît pentru mărire deșartă și pentru ca pînă în sfîrșit să împuțineze neamul evreilor. Însă pe cît îi chinuia și-i muncea mai mult, pe atîta ei se înmulțeau, pentru că nu putea să-i împuțineze oamenii, pe aceștia pe care Dumnezeu a voit a-i înmulți și a-i mări. Și deși împăratul poruncea moașelor egiptene ca pe tot pruncul evreiesc ce se năștea parte bărbătească să-l ucidă, moașele, temîndu-se de Dumnezeu, pe partea bărbătească o cruța. Atunci împăratul a dat poruncă în tot pămîntul Egiptului, ca oricine va vedea prunc evreu, parte bărbătească, să-l ia și să-l arunce în rîu.

În acea vreme era un om din seminția lui Levi, anume Avram, avînd femeie din aceeași seminție - anume Iohabeta. Aceștia, mai înainte de acea vreme, au născut un fiu, Aaron, și o fiică, Mariami.

În acea vreme singură și cumplită cînd se ucideau pruncii, născu un prunc, parte bărbătească, pe care văzîndu-l foarte frumos, plîngea pentru dînsul. Știind porunca împărătească, de a ucide pe toți pruncii neamului evreu, l-au ascuns pe el la dînșii trei luni. Și de vreme ce nu mai puteau să-l ascundă pe el, mama sa i-a făcut un sicriaș de papură, l-a uns cu rășină și cu smoală, a pus pruncul într-însul și l-a așezat pe el în margine lîngă fluviul Nil. Și păzea sora lui de departe ca să știe ce i se va întîmpla pruncului.

După rînduiala lui Dumnezeu s-a pogorît atunci fiica lui faraon ca să se scalde în Nil, iar slujnicele ei umblau pe lîngă apă și văzînd un sicriaș în margine, a trimis o slujnică de l-a luat. Deschizîndu-l, a văzut un prunc frumos plîngînd în sicriaș și fiindu-i milă de el fiicei lui faraon, a zis: "Acesta este dintre pruncii evreiești". Vrînd să-l aibă pe el de fiu, a poruncit să-i caute o doică. Deci, scrie Iosif Flavius, i s-au adus multe doici egiptene și n-a voit pruncul să sugă din pieptul lor. Atunci s-a apropiat Mariami de fiica lui faraon, căreia îi și slujea, și i-a zis: "Dacă voiești, stăpînă, să-ți chem ție o femeie hrănitoare de la evrei, ea va hrăni pruncul". Și i-a zis ei fiica lui faraon: "Mergi și cheamă!" Și ducîndu-se copilița, a chemat pe mama pruncului. Și a zis către dînsa fiica lui faraon: "Păzește-mi pruncul acesta și mi-l hrănește, iar eu îți voi plăti ție".

Deci a luat femeia pruncul pe mîini și îndată, cu dragoste, s-a alipit de dînsa ca de mama sa, iar ea l-a hrănit. Apoi, după ce a crescut pruncul, l-a dus pe el la fiica lui faraon, care îl iubea foarte mult, fiindcă pruncul era foarte frumos, și l-a rugat pe tatăl său ca să-i fie ei în loc de fiu. Și i-a pus lui numele de Moise, zicînd: "Din apă l-am scos pe el", pentru că "Moise" în egipteană înseamnă "apă". Se scrie despre dînsul în istorii vechi că odată l-a dus pe el fiica lui faraon la tatăl său. Jucîndu-se cu copilul, faraon a pus pe capul lui coroana cea împărătească pe care era cioplit un idol mic. Iar pruncul, apucînd coroana de pe cap, a aruncat-o la pămînt și a călcat-o cu picioarele, lucru pe care l-a văzut împăratul și cei ce erau lîngă dînsul. Un preot bătrîn care avea înștiințare de la vră-jitori că atunci cînd se va naște povățuitorul poporului

israelitean multe pedepse va lua Egiptul, l-a sfătuit pe faraon să poruncească să ucidă pe pruncul acela, ca nu cumva, crescînd, să aducă vreo primejdie asupra pămîntului lor. Dar Domnul, vrînd să-Și împli-nească voia Sa după rînduială, au grăit alții împotrivă, cum că pruncul cel fără de răutate a făcut aceasta din neștiință.

Vrînd să ispitească știința și răutatea lui, aduseră la dînsul un cărbune aprins pe care, luîndu-l, l-a băgat în gură și și-a ars limba, pentru aceea era zăbavnic la limbă. Iar după ce a mai crescut, a pus lîngă dînsul fiica lui faraon filosofi aleși egipteni ca să-l învețe toată înțelepciunea. Și era copilul isteț la minte, întrecînd în puțină vreme pe dascălii săi, fiind iubit împăratului și tuturor celor din palatele împărătești. Iar cînd a fost înștiințat de neamul său că era evreu, a început a cunoaște pe unul Dumnezeu care este în ceruri Ziditorul a toată făptura, pe care evreii îl cinsteau, iar de pă-gînătatea egipteană se îngrețoșa.

Scriu unii că atunci cînd năvăliseră etiopienii asupra Egiptului, Moise, fiindcă devenise bărbat desăvîrșit, a fost ales de toți egiptenii să fie povățuitor oștilor, care au și bătut pe etiopieni cu vitejia sa. Și pentru această vitejie împăratul Egiptului, în loc să-i arate dragoste, l-a urît pe el, pentru că unii dintre jertfitorii egipteni prooroceau după magia lor că acesta va să aducă primejdii asupra Egiptului și sfătuiau pe împărat să-l ucidă. Ascultîndu-i, împăratul a gîndit să ucidă pe Moise, însă nu a făcut aceasta degrabă, nevrînd să mîhnească pe fiica sa, dar căuta pricină asupra lui și vreme potrivită.

În zilele acelea, ieșind Moise la frații săi, la fiii lui Israel și cunoscînd durerea lor, a văzut pe un egiptean bătînd pe un evreu. Căutînd încoace și încolo, n-a văzut pe nimeni și, ucigînd pe acel egiptean, l-a ascuns în nisip. Apoi, ieșind a doua zi, a văzut doi bărbați evrei bătîndu-se și a zis celui ce năpăstuia pe celălalt: "Pen-tru ce-l bați tu pe aproapele tău?" Iar el a zis: "Cine te-a pus pe tine mai mare și judecător peste noi? Oare, voiești să mă ucizi și pe mine așa cum ai ucis ieri pe egipteanul acela?" Și s-a temut Moise, auzind că nu s-a tăinuit uciderea cea făcută. Deci a auzit faraon de pricina aceasta și încerca să-l ucidă pe Moise. Și s-a dus Moise de la fața lui faraon și s-a sălășluit în pămîntul Madiamului, dar, ostenind pe cale, a șezut lîngă o fîntînă. Și iată șapte fiice ale lui Iotor, preotul Madiamului, păscînd oile tatălui lor, veniră la fîntînă și, scoțînd apă, turnau în jghiaburi ca să adape oile.

Venind păstorii de la alte oi le izgoneau pe ele. Apoi, sculîndu-se, Moise le-a apărat de acei păstori, le-a turnat lor apă și le-a adăpat oile. De aceasta au spus fiicele tatălui lor Iotor, zicînd: "Un om egiptean ne-a apărat pe noi de păstori și ne-a adăpat oile noastre". Iar Iotor a primit pe Moise în casa sa și i-a dat lui de fe-meie pe Semfora, fiica sa, și cu dînsa a născut doi fii; pe cel dintîi l-a numit Girsam, zicînd "că nemernic sînt în pămînt străin"; iar pe celălalt l-a numit Eliazar, zicînd "că Dumnezeul părintelui meu este ajutătorul meu și m-a izbăvit din mîinile lui faraon".

După trecerea a multe zile a murit împăratul Egiptului și au suspinat fiii lui Israel în Egipt de greutăți și au strigat și s-a suit la Dumnezeu strigarea lor de

împilare. A auzit Dumnezeu suspi-nul lor și și-a adus aminte de așezămîntul Său cel făcut cu Avraam, cu Isaac si cu Iacob și, căutînd Dumnezeu spre fiii lui Israel, a voit să-i izbăvească pe ei.

Iar Moise păștea oile lui Iotor, socrul său, și mîna oile la pă-șune și a mers în muntele Horeb. Aici i s-a arătat lui îngerul Domnului în văpaia focului din rug. Și vedea Moise că rugul ardea cu foc și nu se mistuia și a zis: "Trecînd alăturea voi vedea această mare vedenie". Și l-a strigat Domnul din rug: "Moise, Moise!" Iar el a zis: "Ce este, Doamne?" Și i-a zis Domnul: "Să nu te apropii aici. Scoate-ți încălțămintele din picioarele tale, că locul pe care stai tu este pămînt sfînt". Și i-a zis lui: "Eu sînt Dumnezeul tatălui tău, Dumnezeul lui Avraam, Dumnezeul lui Isaac, și Dumnezeul lui Iacob. Am văzut chinuirea poporului Meu din Egipt și strigarea lor am auzit. Că știu durerea lor și M-am pogorît să-i scot pe ei din mîna Egiptului, să-i iau din pămîntul acela și să-i duc pe ei în pămîntul cel bun, în pămîntul în care curge lapte și miere. Iar tu vino ca să te trimit la faraon, împăratul Egiptului, și vei scoate pe poporul Meu, pe fiii lui Israel din pămîntul Egiptului".

A zis Moise către Dumnezeu: "Cine sînt eu ca să merg la faraon și să scot pe fiii lui Israel din pămîntul Egiptului?" Și mult se ruga lui Dumnezeu ca să nu-l trimită pe el, "că sînt slab în glas și zăbavnic la limbă". Dar Domnul i-a făgăduit că va fi cu dînsul; încă i-a făgăduit că și pe Aaron, fratele lui, îl va trimite cu dînsul. Atunci Moise, mergînd la Iotor, a cerut să meargă în Egipt ca să-și cerceteze frații. Și i-a zis Iotor: "Mergi sănătos". Și s-a dus Moise în calea sa netemîndu-se de nimic, că împăratul acela care a vrut să ucidă pe Moise murise și toți cei ce căutau sufletul lui muriseră. Și a ieșit întru întîmpinarea lui Moise, după porunca lui Dumnezeu, Aaron Levitul și, întîmpinîndu-se, s-au sărutat amîndoi. Și a spus Moise lui Aaron toate cuvintele Domnului. Apoi, intrînd în Egipt, a adunat pe toți bătrînii fiilor lui Israel și le-au spus lor toate cuvintele acelea pe care le auziseră de la Domnul. Și făcură semne înaintea poporului și le-a crezut poporul și s-au bucurat că a cercetat Dumnezeu pe fiii lui Israel și a căutat spre necazul lor.

După acestea au intrat Moise și Aaron la faraon și i-au zis lui: "Acestea grăiește Domnul Dumnezeul lui Israel: Dă libertate poporului Meu, ca să-Mi facă Mie praznic în pustie". Și a zis fa-raon: "Cine este Dumnezeul lui Israel al cărui glas să-l ascult? Nu știu pe Domnul acela și pe Israel nu-l voi elibera". Și a poruncit ca pe poporul evreilor să-l chinuiască cu mai multă slujbă, dîndu-le și multe bătăi că șed fără lucru de aceea vorbesc, ca să meargă să jertfească dumnezeului lor. Atunci poporul fiind chinuit mai cu amar, striga asupra lui Moise și a lui Aaron: "Să vadă Dumnezeu și să vă judece pe voi, că ați făcut urît duhul nostru înaintea lui faraon și înaintea slugilor lui, ca să dați sabie în mîna lui să ne ucidă pe noi".

Iar Moise, întărindu-se de Dumnezeu, a intrat iar cu Aaron la faraon, zicînd: "Domnul Dumnezeul evreilor m-a trimis la tine, grăind: Liberează pe poporul Meu!" Iar ca să înțeleagă faraon că sînt trimiși de la Dumnezeu, începură a face semne. Și a aruncat Aaron toiagul înaintea slugilor lui și s-a făcut șarpe. Deci a chemat faraon pe

înțelepții Egiptului și pe vrăjitori și făcură și vrăjitorii Egiptului cu toiegele lor asemenea și a aruncat fiecare toiagul său și s-au făcut șarpe; și a înghițit toiagul lui Aaron toiegele acelora. Și s-a învîrtoșat inima lui faraon și nu i-a ascultat, precum le-a grăit lor Domnul și n-a voit să elibereze poporul pentru că s-a împietrit inima lui. Atunci, după porunca lui Dumnezeu, a început a aduce pedepse asupra pămîntului Egiptului.

Cea dintîi pedeapsă a fost aceasta: Luînd Aaron toiagul său a lovit apa rîului înaintea lui faraon și înaintea slugilor lui și s-a prefăcut toată apa rîului în sînge și peștii cei din rîu au murit și s-a împuțit rîul și nu puteau egiptenii să bea apă din el. A doua pedeapsă au fost broaștele. A întins Aaron mîna spre apele Egiptului și a scos broaște care au intrat prin case și prin odăile cele de culcat, pe așternuturi și în casele slugilor lor, ale poporului lor, în aluat și în cuptor, la împărat, la slugile lui și la oamenii lui au intrat broaștele. Și a scos pămîntul lor broaște care, după porunca lui Moise, au fost omorîte și egiptenii le-au adunat grămezi, grămezi și s-a împuțit tot pămîntul Egiptului de broaștele care muriseră și pu-treziseră.

A treia pedeapsă au fost țînțarii care au înțepat pe oameni și pe dobitoace și au intrat la faraon, în casele lui și la robii lui și tot nisipul era plin de mușiță în tot pămîntul Egiptului. A patra pe-deapsă au fost muște cîinești. A cincea pedeapsă, moarte foarte mare în toate dobitoacele pămîntului Egiptului. A șasea pedeapsă, bubele cele cu puroi, care se iveau la oameni și la dobitoace. A șaptea pedeapsă, grindină și foc arzător cu piatră; și a ucis piatra în tot pămîntul Egiptului de la om pînă la dobitoc și toată iarba și toți copacii cei din cîmpii i-au sfărîmat piatra. A opta pedeapsă erau lăcustele și omizile care au mîncat tot rodul pămîntului Egiptului. A noua pedeapsă a fost întuneric în tot pămîntul Egiptului trei zile, întuneric pe care nu putea focul să-l lumineze și nimeni nu l-a văzut pe fratele său trei zile și nu s-a sculat nimeni de pe patul său trei zile. A zecea și cea mai de pe urmă pedeapsă a fost moartea celor întîi născuți ai Egiptului. Toate pedepsele acestea se aduceau asupra lor de la Dumnezeu prin Moise și prin Aaron, dar nici una din ele nu a vătămat pe evrei, ci numai pe egipteni, pentru că nu voia faraon să elibereze poporul lui Dumnezeu. Deși de multe ori făgăduia să-l elibereze, înspăimîntîndu-se de pedepse, cînd slăbeau acestea, îndată se învîrtoșa inima lui și nu-i libera, pînă la a zecea pedeapsă. Dar mai înainte de a zecea pedeapsă, precum le-a poruncit lor Moise, au cerut fiii lui Israel de la egipteni vase de argint și de aur și haine de mult preț, cîte au putut să ducă cu dînșii; și a făcut Moise poporului Pasca, învățîndu-i pe ei cum trebuia să mănînce mielușelul cu al cărui sînge se ungeau pragurile ușilor lor. Și în miezul nopții Domnul a ucis pe tot cel întîi născut în pă-mîntul Egiptului, de la întîiul născut al lui faraon, cel ce ședea pe scaun, pînă la întîiul născut al roabei celei din groapă și pînă la tot întîiul născut al dobitoacelor, iar ale evreilor toate erau intregi.

Deci s-a sculat faraon noaptea și toți robii lui și toți egiptenii; și a fost țipet mare în tot pămîntul Egiptului, că nu era casă în care să nu fie mort. Și a chemat faraon pe Moise și pe Aaron noaptea, și le-a zis: "Sculați-vă și vă duceți de la poporul meu și fiii lui Israel. Să mergeți și să slujiți Domnului Dumnezeului vostru precum

ziceți. Și oile și dobitoacele voastre, luîndu-le, duceți-vă!" Și îi si-leau egiptenii pe evrei cu sîrguință, ca să-i surpe de pe pămînt, pentru că, ziceau, noi toți vom muri pentru dînșii".

Deci au ieșit israeliții, luîndu-și făina mai înainte de dospirea aluatului, că n-au putut să-și gătească hrana de cale din cauza grabei egiptenilor care îi și rugau, îi și sileau pe dînșii să se ducă mai curînd. Și ieșiră cu argint și cu aur și cu bogăție multă și nemernici mulți au ieșit cu dînșii și oi și boi și dobitoace foarte multe. Și erau bărbați pedeștri ca la șase sute de mii, afară de copiii cei de casă, și de bătrînii care mergeau cu dînșii. Încă a luat Moise și oasele lui Iosif cu sine. Pentru că Iosif, murind în Egipt și văzînd înainte cu duh proorocesc ceea ce era să fie, a jurat pe fiii lui Israel cu jurămînt, zicînd: "În cercetarea cu care vă va cerceta Dumnezeu pe voi, să ridicați și oasele mele de aici cu voi".

Ducîndu-se evreii din pămîntul Egiptului, Dumnezeu era cu dînșii și îi povățuia ziua cu stîlp de nor, care le arăta lor calea, iar noaptea cu stîlp de foc, care îi lumina și n-a lipsit stîlpul cel de nor ziua și cel de foc noaptea înaintea întregului popor.

Înștiințînd pe faraon, împăratul Egiptului, că a fugit poporul, s-a întors inima lui faraon și a slugilor lui asupra poporului israelit și a zis: "De ce am făcut aceasta, liberînd pe fiii lui Israel, ca să nu ne slujească nouă?" deci a înhămat faraon la căruțele sale și a adunat cu sine tot poporul, a luat șase sute de căruțe alese, toți caii Egiptului și voievozi peste tot și a alergat în urma fiilor lui Israel și i-a ajuns pe ei cînd erau așezați lîngă mare. Dar n-au putut să năvălească peste dînșii, pentru că îngerul lui Dumnezeu, care mergea înaintea pîlcurilor fiilor lui Israel, a mers dinapoia lor și s-a luat și stîlpul cel de foc de la fața lor și a stat dinapoia lor și a intrat între tabăra egiptenilor și între tabăra fiilor lui Israel și au stat și s-a făcut întuneric și ceață și a venit noaptea întru care și-a întins Moise mîna sa cu toiagul spre mare și a lovit Domnul marea toată noaptea cu vînt puternic dinspre austru și a făcut marea uscată și s-a despărțit apa. Și au intrat fiii lui Israel în mijlocul mării pe uscat și s-a făcut apa ca un zid de piatră și ca un zid de stîncă. Iar egiptenii alergară și veniră în urma lor pe aceeași cale, în mijlocul mării, toți caii lui faraon și carele și călăreții. Moise, după ce a trecut poporul, a stat pe țărmuri și iar și-a întins mîna spre mare și s-a așezat apa dinspre zid la loc. Iar egiptenii fugeau pe sub apă și i-a pierdut Dumnezeu pe egipteni în mijlocul mării, căci întorcîndu-se apa, a acoperit căruțele și călăreții și toată puterea lui faraon și nu a rămas dintr-înșii nici unul, iar fiii lui Israel au trecut pe uscat prin mijlocul mării. Și i-a izbăvit Domnul pe fiii lui Israel în ziua aceea din mîinile egiptenilor și au văzut fiii lui Israel pe egipteni morți pe marginea mării pentru că i-au aruncat marea din sine. Și s-a temut poporul de Domnul și a crezut în Dumnezeu și lui Moi-se, plăcutul Lui.

Atunci au cîntat Moise și fiii lui Israel cîntarea aceasta Domnului, bucurîndu-se și dănțuind pentru biruința ce s-a făcut cu mînă înaltă asupra egiptenilor: "Să cîntăm Domnului că cu slavă S-a preamărit, pe cal și pe călăreț l-au aruncat în mare".

Moise a luat pe fiii lui Israel de la Marea Roșie și i-a dus în pustiul Sur și au mers trei zile prin pustie și nu au aflat apă să bea. Și au mers la Mera și nu puteau să bea apă din Mera, că era amară; și poporul cîrtea asupra lui Moise, zicînd: "Ce vom bea?" Și Moise a strigat către Domnul și Domnul i-a arătat lui un lemn pe care l-a băgat în apă și s-a îndulcit apa și au băut dintr-însa.

Așa a călăuzit Moise poporul israelit prin pustietăți felurite patruzeci de ani, mijlocindu-le lor toate bunătățile de la Dumnezeu. Cînd au cîrtit pentru bucate, aducîndu-și aminte de bunătățile din Egipt, el a rugat pe Dumnezeu și le-a plouat mană să mănînce și le-a trimis cristei pînă s-au săturat. Cînd au cîrtit pentru băutură, el le-a scos apă din piatră: a lovit piatra și a curs apă. Cînd a tăbărît asupra lor Amalic, el a cerut de la Dumnezeu biruință supra lui Amalic. Căci își ridica mîinile la rugăciune și biruia Israel pe Amalic, pe care, pînă în sfîrșit l-a tăiat cu sabia. Și de cîte ori au mîniat pe Dumnezeu în pustie, Moise L-a rugat pe Domnul pentru dînșii și i-ar fi pierdut pe ei, de nu ar fi stat Moise, cel ales al Lui, cu inimă zdrobită înaintea Lui, ca să întoarcă mînia Domnului să nu-i piardă pe ei. Le-a dat lor și lege scrisă pe lespezi de piatră, pe care le-a luat Moise, în munte, de la Dumnezeu, după ce postise patruzeci de zile și patruzeci de nopți. Și a grăit Domnul către dînsul față către față, ca și cum ar grăi cineva către prietenul său. Și a făcut cortul mărturiei din acoperăminte frumoase, de culori roșii mohorîte și de vison și chivotul legii, ferecat cu aur, în care a pus năstrapa cea de aur care avea mana și toiagul lui Aaron ce a înfrunzit și Tablele Legii. Iar deasupra chivotului a pus doi he-ruvimi de aur și a așezat toate cele spre jertfă și spre arderea cea de tot. Le-a pus lor preoți și diaconi, învățîndu-i pe ei rînduiala jertfei. Le-a așezat lor praznice și luni noi, învățîndu-i pe dînșii judecățile și îndreptările.

După ce le-a așezat rînduiala cea duhovnicească, s-a îngrijit și de cea pămîntească. A ales bărbați puternici din tot Israelul și i-a făcut pe ei mai mari peste o mie și peste o sută și peste cincizeci și peste zece și logofeți de scrisori care judecau poporul în toate timpurile. Iar toate pricinile cele greu de dezlegat, le arătau lui Moise. Aceasta a făcut-o după sfatul lui Iotor, socrul său, care împreună cu Semfora, femeia lui Moise, cu averile lui și cu cei doi fii ai lui, venise la dînsul din pămîntul Madiamului, în pustie, auzind despre dînsul, despre toate cîte a făcut Domnul cu el. Moise, primindu-l cu dragoste și ospătîndu-l, i-a dat voie a merge cu pace la locul său.

Multe semne și minuni a făcut robul lui Dumnezeu Moise și a dat sfaturi și a purtat de grijă poporului israelit. Despre acestea toate se scrie în cărțile lui - Ieșirea, Leviticul, Numeri, și în A doua Lege. În aceste cărți se cuprind, cu de-amănuntul, viața lui și ostenelile pe care le-a suferit, povățuind și îndreptînd pe fiii lui Israel. Apoi, sosindu-i sfîrșitul, Domnul i-a vestit înainte mutarea lui din trup, zicînd: "Să te sui în muntele Avarim, care este în pă-mîntul lui Moab, în preajma Ierihonului, și să vezi pămîntul lui Canaan, pe care Eu îl voi da fiilor lui Israel, spre stăpînire și să te sfîrșești acolo".

Mai înainte de sfîrşitul său, Moise a binecuvîntat pe fiii lui Israel, pe fiecare seminţie deosebit, proorocindu-le cele viitoare. După aceasta s-a suit în muntele în care i s-a poruncit să se suie, cel din care i-a arătat lui Domnul tot pămîntul Galaadului pînă la Dan şi tot pămîntul Neftalimului şi tot pămîntul lui Efrem şi al lui Manasi şi tot pămîntul Iudeei pînă la marea cea mai de pe urmă. Şi pustia şi satele cele dimprejurul Ierihonului, cetatea Finicienilor pînă la Sigor. Şi a zis Domnul către Moise: "Acesta este pămîntul pe care m-am jurat lui Avraam, lui Isaac şi lui Iacov, zicînd: Semin-ţiei voastre îl voi da pe el şi l-am arătat pe el ochilor tăi, însă acolo nu vei intra".

Şi s-a sfîrşit acolo Moise, robul Domnului, în pămîntul lui Moab, după cuvîntul Domnului. Şi-l îngropară pe el aproape de casa lui Fogor şi n-a ştiut nimeni de îngroparea lui pînă astăzi. Cînd s-a sfîrşit Moise era de o sută douăzeci de ani. Nu i s-au întunecat ochii, nici nu i s-au stricat buzele. Şi au plîns fiii lui Israel pe Moise în Aravothul lui Moab la Iordan, aproape de Ierihon, treizeci de zile. Şi s-au sfîrşit zilele plîngerii celei de tînguire pentru Moise, cu ale cărui rugăciuni să ne izbăvească Domnul din tot necazul ca din Egiptul acestei lumi cu multe primejdii scoţîndu-ne, să ne sălăşluiască pe noi în veşnicele lăcaşuri. Amin.

---

10. VIAŢA SFÎNTULUI PROOROC ZAHARIA, TATĂL ÎNAINTEMERGĂTORULUI ŞI BOTEZĂTORULUI IOAN (5 SEPTEMBRIE)

Sfîntul prooroc Zaharia a fost fiul lui Varahie, preotul din Legea veche, avînd femeie din fiicele lui Aaron pe Elisabeta, sora Anei, maica Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu. Mărturisește de dînșii Sfînta Evanghelie că se aflau întru toate faptele bune, petrecîndu-și calea vieții fără prihană. Au fost, zice, amîndoi drepți înaintea lui Dumnezeu, umblînd întru toate poruncile și dreptățile fără de prihană, iar dovadă a vieții celei cinstite este Sfîntul Ioan cinstitul și slăvitul prooroc, Înaintemergătorul și Botezătorul Domnului. Scris este că "din rodurile lor îi veți cunoaște", că și rodul pomului celui bun nu este rău, ca să se împlinească ceea ce s-a zis: "Dacă rădăcina este sfîntă, apoi sfinte sînt și ramurile". Ramura cea sfîntă, Ioan a crescut din rădăcină sfîntă.

Acest sfînt Zaharia, tatăl Înainte-Mergătorului, a fost preot în Ierusalim pe vremea împărăției lui Irod, fiind din neamul lui Avia, care a avut rîndul săptămînii a opta. Iar despre rînduri, se povestește că împăratul David, văzînd că se înmulțise seminția lui Aaron într-așa de mare număr, încnt nu era cu putință ca toți să slujească împreună în Biserică, a împărțit-o pe ea în douăzeci și patru de rînduri sau de cete, ca unii după alții să slujească toți ținîndu-și săptămîna în biserică.

Și au ales dintre dînșii în fiecare ceată să aibă preotul său mai mare. Deci fiecare ceată avea preoți mai mult de cinci mii. Iar ca să nu fie între dînșii ceartă, care preot cu ceata sa va ține întîia săptămînă, care a doua, care a treia pînă la douăzeci și patru, aruncau sorți și după sorți primea rîndul său. Și s-a ținut o rînduială ca aceasta pînă la venirea Mîntuitorului care este legea cea nouă, pentru că preotul fiecărei seminții își avea rîndul său, după soarta strămoșului său. Deci a ieșit al optulea sorțul părintelui Avia, din a cărui seminție a fost născut Sfîntul Zaharia, și acesta ținea al optulea rînd al slujbei în biserică, fiind mai mare peste preoții seminției sale.

Cînd slujea el în rîndul săptămînii sale înaintea lui Dumnezeu, după datoria preoției a trebuit să tămnieze intrînd în biserica Domnului, fiind adunată la rugăciune mulțime de popor. Și iată, i s-a arătat lui îngerul Domnului, stînd în partea dreaptă a altarului tămnierii. Văzîndu-l Zaharia s-a temut, dar îngerul a alungat frica de la dînsul, zicîndu-i: "Nu te teme, Zaharie!" Și l-a mîngîiat, spunîndu-i că rugăciunea lui este bineprimită înaintea lui Dumnezeu și a plecat pe Dumnezeu spre milă, și a cercetat pe Elisabeta, femeia lui, dezlegîndu-i ei legăturile nerodirii, fiind stearpă și dîndu-i să nască fiu pe Ioan, cel de un nume cu darul, care prin nașterea sa a făcut bucurie nu numai părinților, ci și la multe popoare. Mulți se vor bucura de nașterea lui.

Îngerul a vestit lui Zaharia că fiul său va fi mare înaintea Domnului, nu cu creșterea trupului, ci cu a duhului. Că atît de înfrînat și de postitor a fost, încnt chiar cuvîntul lui Dumnezeu a mărturisit spre dînsul: "A venit Ioan Botezătorul nici pnine mîncînd, și nici vin bînd. Și se va umple de Duhul Sfînt din pîntecele maicii sale și pe mulți din fiii lui Israel îi va întoarce la Domnul Dumnezeul lor. Acela va fi mergător înaintea lui Hristos, cu Duhul și cu puterea lui Ilie, aducînd Domnului popor desăvîrșit".

Acestea toate auzindu-le Zaharia, se mira și nu credea cele ce se grăiau de vreme ce Elisabeta era neroditoare și amîndoi erau bătrîni de ani. Și a zis către înger: "După ce voi cunoaște aceasta? Pentru că eu sînt bătrîn și femeia mea trecută în zilele ei". Și răspunzînd îngerul, i-a zis lui: "Eu sînt Gavriil, cel ce stau înaintea lui Dumnezeu, și sînt trimis să grăiesc către tine și să-ți vestesc ție aceasta. Și, iată, vei fi mut și nu vei putea grăi pînă la ziua în care se vor plini acestea, fiindcă nu ai crezut cuvintele mele care se vor împlini la vremea lor". Zăbovind Zaharia în altar, într-o vorbire ca aceasta cu îngerul, oamenii cei ce așteptau în biserică se minunau. Ieșind, Zaharia le făcu semn că era mut și poporul a cunoscut că preotul a văzut vedenie în biserică. Apoi, săvîrșindu-și slujba, Zaharia s-a întors la casa sa, pe care o avea în partea muntelui, la Hebron, cetatea Iudeei. Pentru că acea cetate era una dintr-acelea care căzuse în partea sorțului Iudei. (Luca 1).

După aceasta, împlinindu-se vestirea îngerească și născîndu-se Ioan din cea neroditoare, cînd Zaharia i-a scris numele pe tăbliță, îndată i s-a deschis gura lui și i s-a dezlegat limba și grăia, binecuvîntînd pe Dumnezeu. Și umplîndu-se de Duhul Sfînt, a proorocit, zicînd: "Bine este cuvîntat Domnul Dumnezeul lui Israel, că a

cercetat și a făcut izbăvire poporului Său și a ridicat corn de mîntuire nouă în casa lui David slugii sale, precum a grăit prin gura sfinților celor din veac prooroci ai lui. Și tu, pruncule, prooroc al Celui Prea Înalt te vei chema, că vei merge înaintea feței Domnului, să gătești calea lui".

Iar cînd s-a născut Domnul nostru Iisus Hristos în Betleem, venind magii de la răsărit spuseră lui Irod de Împăratul cel de curînd născut. Atunci Irod, trimițînd ostași în Betleem, ca să ucidă acolo pe toți pruncii, și-a adus aminte și de Ioan, fiul Zahariei, de care știa bine. Căci auzise el de toate cele ce se întîmplase în vremea nașterii lui Ioan, pentru că a cuprins frica pe toți cei ce locuiau împrejur și în toată partea cea de la munte a Iudeei se spuneau acele lucruri de mirare și i s-au spus chiar și lui Irod. Și toți cei ce auzeau își ziceau în inimile lor: "Oare ce va să fie pruncul acesta?" Aducîndu-și aminte în acea vreme Irod de Ioan, a zis întru sine: "Nu cumva acela va fi împăratul Iudeei?" Gîndind să-l ucidă pe el, a trimis într-adins ucigași la casa lui Zaharia, dar n-au aflat trimișii pe Sfîntul Ioan, pentru că începîndu-se în Betleem acea fără de Dumnezeu ucidere de prunci, glasul și țipetul s-au auzit în Hebron, cetatea Iudeei, că nu era așa departe, și pricina țipetului aceluia s-a știut. Și, îndată, Sfînta Elisabeta, apucînd pe pruncul Ioan care avea atunci un an și jumătate, a fugit în munte.

Iar Sfîntul Zaharia era atunci în Ierusalim, slujind după obicei în biserică, în rîndul săptămînii sale, care în acea vreme îi căzuse. Deci, ascunzîndu-se Elisabeta în munte, se ruga cu lacrimi lui Dumnezeu ca s-o apere pe ea și pruncul. Cînd a văzut de sus pe ostași cu dinadinsul căutînd-o și apropiindu-se, a strigat către muntele cel de piatră care era acolo: "Munte al lui Dumnezeu, primește pe maica cu pruncul!" Și îndată s-a desfăcut muntele și a primit-o pe ea înăuntrul său și a ascuns-o de ucigașii cei ce o căutau.

Ostașii, neaflînd pe cea căutată, s-au întors deșerți la cel ce i-a trimis pe ei. Atunci Irod a trimis la Zaharia în biserică, zicînd: "Dă-mi mie pe fiul tău Ioan". Iar Sfîntul Zaharia a răspuns: "Eu acum slujesc Domnului Dumnezeului lui Israel, iar pe fiul meu nu-l știu unde este". Iar Irod, mîniindu-se, a trimis la dînsul a doua oară și a poruncit, de nu-și va da Zaharia fiul, apoi să-l ucidă chiar pe el. Și s-au dus niște ucigași sălbatici ca fiarele, sîrguindu-se să-și săvîrșească porunca și ziceau cu mînie către preotul lui Dumnezeu: "Unde ai ascuns pe fiul tău? Dă-ni-l nouă, că poruncește împăratul. Iar de nu ne vei da fiul, apoi tu însuți vei muri". A răspuns Sfîntul Zaharia: "Voi veți ucide trupul, iar Domnul va primi sufletul meu". Și îndată ucigașii repezindu-se, după porunca lui Irod, l-au ucis pe el între templu și altar. Iar sîngele lui care s-a vărsat pe marmură s-a închegat și s-a făcut ca piatra spre mărturie lui Irod și spre veșnica lui osîndire. Iar Elisabeta, acoperindu-se de Dumnezeu, petrecea în muntele cel ce se desfăcuse împreună cu Ioan, unde, după dumnezeiasca poruncă, li se făcuse peșteră și curgea izvor de apă. Și a crescut un finic deasupra peșterii, plin de roade. Cînd era vreme de mîncare, se pleca pomul acela jos, dîndu- și spre mîncare rodul său, apoi iar se ridica în sus.

După patruzeci de zile de la uciderea lui Zaharia, Sfînta Elisabeta, mama Înainte-Mergătorului, și-a dat sfîrșitul în aceeași peșteră. Iar Sfîntul Ioan a fost hrănit de un înger pînă la creșterea lui, și l-a păzit în pustie, pînă la ziua arătării sale către Israel.

11. DESPRE HEBRON, CETATEA IUDEEI (5 SEPTEMBRIE)

Pămîntul Palestinei fiind împărțit cu sorți semințiilor lui Israel, seminției lui Levi nu i-a dat Moise moștenirea, de vreme ce Însuși Domnul Dumnezeul lui Israel este moștenirea lui, precum a grăit Aaron, în cartea Numerilor, în capul 18, stih 20 și 21: "În pămîntul lor să nu moștenești moșie și parte să nu-ți fie ție între dînșii, că Eu sînt partea ta și moștenirea ta între fiii din Israel. Fiilor lui Levi, iată, le-am dat toată zeciuiala cea din Israel".

Cînd fiecare seminție își lua partea sa, mergeau și leviții cei mai mari în Siloam la Eleazar preotul și la Iisus al lui Navi, împărțitorii pămîntului Palestinei, și ziceau: "Deși nu s-a poruncit seminției noastre să aibă osebită parte de pămînt, Domnul a poruncit prin Moise ca celelalte seminții din partea lor să ne dea nouă cetăți de viețuire. Căci a zis Domnului Moise la Iordan, lîngă Ierihon: "Să poruncești fiilor lui Israel ca să dea leviților din pămîntul stăpînit de ei cetăți de locuință și cetățui. Deci să ne dați nouă loc în moștenirea voastră". Și le-au dat lor fiecare seminție din stăpînirea sa cetăți deosebite.

În acea vreme s-a dat seminției lui Aaron din pămîntul în care căzuse sorțul pentru Iuda, vestita cetate Hebron, care era de la Ierusalim, cale de opt ceasuri. Acea cetate era cea mai departe de Betleem, la loc mai înalt, și se numea cetate de munte, din cauza munților celor înalți, iar hotarele ei se numeau parte de munte, precum se scrie în Evanghelie pentru Preacurata Născătoare de Dumnezeu: "Sculîndu-se Maria, a mers la munte degrabă în cetatea Iudeei, adică în Hebron, unde era casa Zahariei".

Unii, tîlcuind Evanghelia, socotesc că Ierusalimul, precum se arată în altă parte din Sfînta Scriptură, în cartea lui Iisus al lui Navi, capitolul 18, versetul 28, și în cartea Judecătorilor lui Israel, capitolul 1, nu făcea parte din pămîntul cuvenit lui Iuda prin sorți, ci dintr-al lui Veniamin, deși nu se afla departe de Iudeea. Cu toate că muntele acela se numea parte a Iudeii, avînd depărtare de la Ierusalim cale de un ceas și jumătate, Ierusalimul, cu toate acestea, nu se numea cetate a lui Iuda, ci a lui Veniamin, deși după aceea a împărățit neamul lui Iuda în Ierusalim. Iar Betleemul și Hebronul din început au fost cetăți ale lui Iuda, de unde Gheorghe Chedrinos zice pentru Preasfînta Născătoare de Dumnezeu: "Maria, ducîndu-se de la dînsa îngerul, a mers la munte", adică la Betleem. Însă nu în Betleem, ci în Hebron era casa lui Zaharia. Și amîndouă aceste cetăți erau în partea muntelui, singura cale de la ele la Nazaret fiind prin Betleem la Hebron. Alții zic astfel: Calea Preacuratei Născătoare

de Dumnezeu la munte era prin Ierusalim, iar de la Ierusalim a mers la Betleem și de aici la Hebron. Și era de la Nazaret la Ierusalim cale de trei zile, iar a patra zi a sosit în casa Zahariei, că nu era departe de la Ierusalim, și s-a închinat Elisabetei.

12. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI URBAN, TEODOR, MEDIMN ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÎNȘII (5 SEPTEMBRIE)

În împărăția răucredinciosului Valent, arienii în Constantinopol aveau mare putere, avînd sprijinitor pe împăratul cel orbit de acelaşi eres. Ridicînd prigonire asupra binecredincioşilor creştini, au izgonit pe Evagrie episcopul şi făceau ortodocşilor multă greutate, pe unii bătîndu-i, pe alții închizîndu-i în temniță, iar altora jefuindu-le averile și chinuindu-i cu toate muncile. Pentru aceasta credincioșii erau în mare necaz și, adunîndu-se în taină, s-au sfătuit să trimită rugăminte la împărat, acesta fiind atunci în Nicomidia, că dacă nu îi va scoate nu cu totul de la arieni măcar să poruncească să-i mai ușureze, nepierzînd poporul cu desăvîrșire.

Au ales pentru această trimitere ca la şaptezeci de bărbaţi cinstiţi din duhovniceasca rînduială, tari în credință, puternici în cuvînt și desăvîrșiți întru înțelegere, între care mai de căpetenie erau Urban, Teodor și Medimn. Aceştia, apucînd drumul, au ajuns la Nicomidia și, stînd înaintea împăratului, au făcut rugăminte să-i chezăşuiască pe dînșii și să-i apere de mninile arienilor. Iar împăratul s-a mîniat asupra lor foarte tare, însă nu și-a arătat mînia, ci a trimis în taină la eparhul Modest ca, prinzînd pe toți trimișii, să-i piardă cu moarte.

Deci, prinzîndu-i eparhul pe ei și temîndu-se să-i piardă la vedere înaintea tuturor, ca să nu fie gîlceavă în popor, a poruncit ca pe toți să-i pună într-o corabie, scoțînd vorba că-i trimite în surghiun, iar pe corăbieri i-a învățat ca atunci cînd vor fi la mijlocul mării, ieşind singuri în caic, să aprindă corabia cu cei şaptezeci de bărbaţi. Acest lucru s-a şi făcut. Pentru că, fiind în noianul mării Astachiei, au aprins corabia cu sfinții mucenici, iar corăbierii singuri, şezînd în caicul cel pregătit, s-au întors la eparh, spunîndu-i de sfnrșitul acelora. Iar corabia ardea ca o făclie, fugind iute pe apă, că o gonea vîntul, și mergea arzînd și plutind pînă la locul ce se numea Dachidis unde, oprindu-se desăvîrșit, a ars, înălțîndu-se fumul din trupurile sfinților celor ce ardeau, asemenea unui fum de tămîie către Dumnezeu. Așa s-au sfnrșit sfinții și s-a împlinit cu dînșii cuvîntul Scripturii care zice: "Trecut-am prin foc și prin apă și ne-ai scos pe noi întru repaos". Pentru că pe apă arzîndu-se cu foc, s-au aflat întru odihna cea cerească, unde, stînd înaintea scaunului Stăpînului, se roagă pentru noi. Cu ale căror rugăciuni, Doamne, dă-ne și nouă ca să cîștigăm viața veșnică. Amin.

13. POMENIREA PREA SLĂVITEI MINUNI A SFÎNTULUI ARHANGHEL MIHAIL, CARE S-A FĂCUT ÎN COLOSE (6 SEPTEMBRIE)

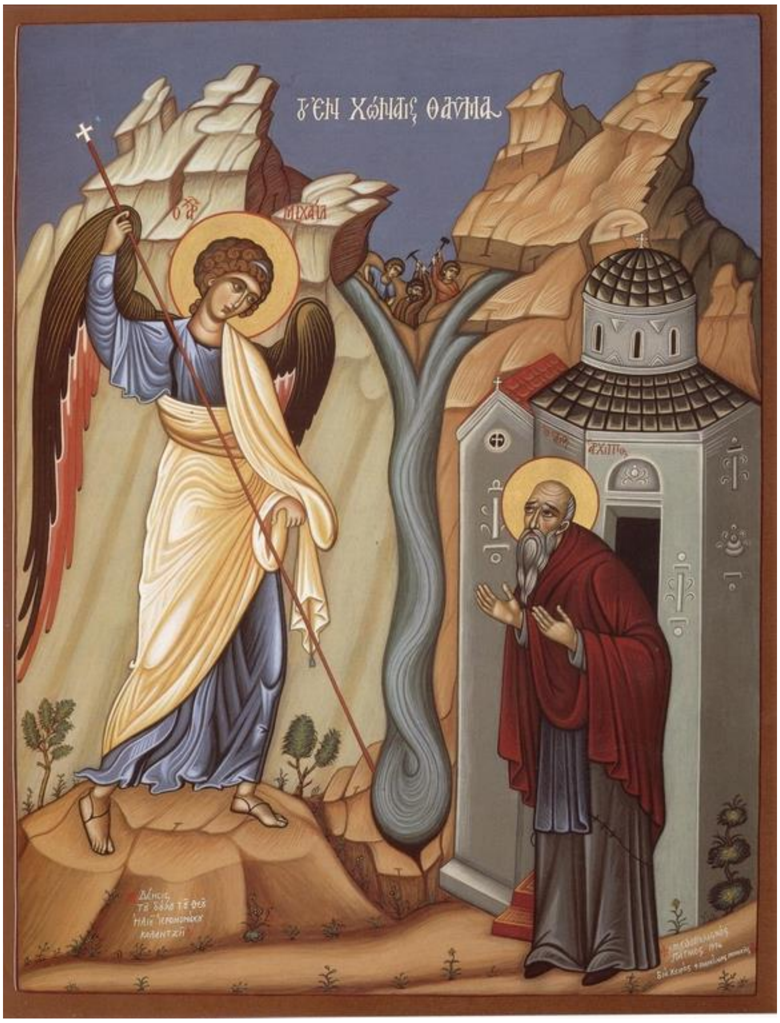

În Colose din Frigia, aproape de Ierapole, era o biserică a Sfîntului Arhanghel Mihail, deasupra izvorului cu apă făcătoare de minuni, din care bolnavii primeau multe tămăduiri, mai multe decît din scăldătoarea Siloamului, pentru că acolo, o dată pe an, se pogora îngerul Domnului și tulbura apa, iar aici, totdeauna era darul Începătorului de cete îngerești. Acolo, cel ce intra întîi, după tulburarea apei, în scăldătoare, se făcea sănătos; aici, toți, și cei dintîi și cei de pe urmă primeau sănătate. Acolo era trebuință de pridvoare spre petrecerea bolnavilor pentru a-și căpăta sănătatea pe care nu o luau și cineva în treizeci și opt de ani a cîștigat-o; aici într-o zi sau într-un ceas bolnavul cîștiga sănătatea.

Despre începutul acelui izvor se pomenește așa: Cînd toată lumea era umbrită cu întunericul neîndumnezeitei mulțimi de idoli și oamenii se închinau fāpturii, nu făcătorului, în acea vreme în Ierapole, cei necredincioși cinsteau o viperă mare și înfricoșată, căreia i se închinau toată noaptea, orbindu-se cu diavolească înșelăciune. Pe ea o ținea poporul sălbatic încuiată într-o casă zi-dită în cinstea ei și aducînd multe feluri de jertfe, hrănea acea viperă plină de otravă, care vătăma pe mulți. Singurul Dumnezeu adevărat, vrînd ca lumina cunoștinței Sale să lumineze lumea și să-i povățuiască pe oamenii cei rătăciți de la calea adevărată, a trimis pe sfinții Săi ucenici și Apostoli în tot pămîntul ca să propovă-duiască Evanghelia la toată fāptura. Dintre aceștia, doi: Sfîntul Ioan Teologul și Sfîntul Filip, ajungînd unul în Efes, iar altul în Ierapole, se osteneau întru buna vestire a lui Hristos. Atunci era în Efes o capiște minunată și un frumos idol al neslăvitei zeițe păgîne Artemida, față de ai cărei slujitori și închinători Sfîntul Ioan s-a arătat biruitor, luptîndu-se cu sabia cea duhovnicească a cuvîntului lui Dumnezeu, căci, cu puterea numelui lui Hristos, a făcut să cadă și capiștea și idolul și ca praful să se risipească și toată cetatea a adus-o la sfînta credință întru Hristos.

După risipirea idolului Artemidei, Sfîntul Ioan a venit de la Efes în Ierapole ca să ajute împreună slujitorului său, Sfîntul Apostol Filip, întîmplîndu-se atunci acolo și Sfîntul Apostol Bartolomeu și sora lui Filip, Mariami. Cu dînșii împreună, slujea la mîntuirea oamenilor și Sfîntul Ioan Teologul. Mai întîi, ei s-au ridicat asupra viperei căreia oamenii cei necredincioși îi aduceau jertfe, avînd-o pe ea în loc de Dumnezeu, și au ucis-o cu rugăciunea. Apoi au arătat popoarelor pe unul adevăratul Dumnezeu, Cel ce a făcut cerul și pămîntul. Apoi, stînd la un loc care se numea Herotop, proorociră că darul lui Dumnezeu va străluci peste dînsul și sfîntul Arhanghel Mihail, voievodul puterilor cerești, va cerceta locul acela și multe minuni se vor săvîrși acolo.

Acest lucru s-a și împlinit curînd. Pentru că, ducîndu-se Sfîntul Ioan în alte cetăți la propovăduire, iar Sfîntul Filip pătimind de la păgîni, asemenea și Bartolomeu și Mariami ducîndu-se în alte țări, a izvorît din locul acela apă făcătoare de minuni, după proorocia Sfinților Apostoli, și s-a împlinit scriptura, care zice: "S-a vărsat apa în pustie și vale în pămîntul cel însetat și cele fără de apă vor fi bălți și pe pămîntul cel însetat va fi izvor de apă. Acolo va fi veselia păsărilor și sălaș de trestie și baltă. Și acolo va fi cale curată și cale sfîntă se va numi".

Deci începură a veni la izvorul acela mulți, nu numai credincioșii, ci și necredincioșii, pentru că minunile cele ce se făceau îi chemau ca niște trîmbițe cu glas mare și toți cei ce beau și se spălau din izvorul acela se tămăduiau de neputințele lor, și, primind sănătate, se botezau mulți în numele Sfintei Treimi.

Deci a fost oarecare elin din Laodichia, a cărui fiică, una născută, era mută din naștere. De acest lucru era foarte supărat tatăl ei și sîrguindu-se mult pentru dezlegarea limbii ei și nesporind nimic, a rămas în mîhnire. Într-o noapte a adormit pe pat și a văzut în vedenie pe îngerul lui Dumnezeu stînd înaintea lui, strălucind ca

soarele. Nu pentru că era vrednic să-l vadă pe el, ci ca prin acea vedenie să vie la cunoștința adevărului, iar pe alții să-i aducă cu sine la Dumnezeu. De aceea, văzînd pe înger s-a cutremurat și l-a auzit pe el grăind către dînsul: "De voiești ca să se dezlege limba fiicei tale, să o duci pe ea la izvorul acela al meu, care este aproape de Ierapole, în Herotop, și să-i dai să bea din apa aceea și vei vedea slava lui Dumnezeu".

Sculîndu-se din somn omul acela se miră de ceea ce văzuse și, crezînd în cuvintele ce i s-au zis, îndată, luîndu-și fiica, a mers degrabă la apa cea făcătoare de minuni la care, ajungînd, a aflat mulțime de oameni scoțînd din ea și botezîndu-se într-însa, și primind tămăduiri de bolile lor. Deci i-a întrebat pe ei: "Cui vă ru-gați, spălîndu-vă cu apa aceasta?" Iar ei ziseră: "Chemăm numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh și mai chemăm în ajutor și pe Sfîntul Arhanghel Mihail". Atunci omul acela, ridicîndu-și ochii în sus și înălțîndu-și mîinile, a zis: "Părinte, Fiule și Duhule Sfinte, Dumnezeule cel creștinesc, miluiește-ne pe noi. Sfinte Mihaile, sluga lui Dumnezeu, ajută-ne și tămăduiește pe fiica mea!" Și scoțînd din apă a dat să bea fiicei sale cu credință, și îndată limba ei cea legată cu muțenie s-a dezlegat spre preamărirea lui Dumnezeu și a grăit luminos, strigînd: "Dumnezeule cel creștinesc, miluiește-mă pe mine; Sfinte Mihaile, ajută-mi mie!"

Toți cei ce se întîmplaseră acolo se minunau de puterea lui Dumnezeu și slăveau pe Sfînta Treime și preamăreau ajutorul Sfîntului Arhanghel Mihail. Iar elinul acela, văzînd tămăduirea fiicei sale s-a bucurat foarte și, nepregetînd deloc, s-a botezat îndată cu fiica și cu toți casnicii săi, care veniseră cu dînsul. Iar ca semn de mulțumire a zidit deasupra izvorului aceluia o biserică frumoasă, afierosindu-o întru numele Sfîntului Arhanghel Mihail, voievodul, mai marele puterilor cerești și înfrumusețîndu-o cu toată buna podoabă și rugîndu-se în ea destul, s-a întors la locul său.

În anul al nouăzecilea de la zidirea bisericii aceleia, a venit la Ierapole un copil mic, avînd zece ani de la nașterea sa, cu numele Arhip, născut din părinți creștini și crescut în bunăcredință și a început a viețui lîngă acea biserică a Sfîntului Arhanghel Mihail, făcînd slujba de aprinzător de lumînări. Așa a pus început vieții sale, că de cînd se nevoia lîngă biserica aceea, slujind lui Dumnezeu, n-a gustat nimic din mîncărurile și băuturile mirenești, nici carne, nici vin, nici pîine nu mînca, ci numai verdețuri de pustie pe care, adunîndu-le și fierbîndu-le, le mînca o dată pe săptămînă, fără sare, iar băutura lui era o măsură mică de apă.

Cu o răbdare ca aceasta și-a înfrînat trupul prin acest fel de fapte bune, îndreptîndu-se pe sine din tinerețe și pînă la bătrînețe, petrecînd neschimbat în ele, unindu-se cu totul cu Dumnezeu și asemănîndu-se vieții celor fără de trup, deși se afla în trup. Hainele lui nu erau de mult preț. Avea numai două rase. Cu una se îmbrăca, iar cu cealaltă își acoperea patul care era așternut cu pietre ascuțite și-l acoperea cu rasa pentru ca cei ce intrau în casa lui să nu vadă asprimea pietrelor. Iar căpătîiul lui era un sac umplut cu mărăcini.

Așa era așternutul acestui fericit nevoitor și aceasta era odihna lui. Iar cînd avea trebuință de somnul firesc își punea mult ostenitul trup pe acele aspre pietre și pe spini, somnul lui fiind trezire mai mult decît somn și odihna lui chin mai mult decît odihnă. Că, ce ușurare poate fi trupului să se culce pe pietre vîrtoase și ce fel de somn este acela ca să-și odihnească cineva capul pe spini? El își schimba haina o dată pe an. Cu rasa pe care o avea pe trup, își acoperea patul, iar cu cealaltă, care era pe pat, se îmbrăca. După un an își schimba rasele tot la fel. Și nu avea odihnă, ziua și noaptea obosindu-și trupul și păzindu-și sufletul de cursele vrăjmașului.

Trecînd calea cea strîmtă și cu necazuri, se ruga lui Dumnezeu, zicînd: "Nu mă lăsa pe mine, Doamne, ca de bucuria cea deșartă să mă bucur pe pămînt, nici să biruiască bunătățile lumii acesteia înaintea ochilor mei. Să nu-mi fie mie a mă veseli de vreun lucru vremelnic în această viață ci, umple-mi, Doamne, ochii mei de lacrimi duhovnicești și umilește inima mea. Îndreaptă căile mele și-mi dă mie ca pînă în sfîrșit să mă zdrobesc pe sine-mi și să robesc trupul meu duhului. Că ce-mi folosește mie trupul acesta care acum este și pe urmă va putrezi ca o floare, care dimineața înflorește, iar spre seară se usucă? Deci dă-mi mie, Doamne, să mă nevoiesc la cele care folosesc sufletului și mijlocesc viața cea veșnică".

Întru acestea învățîndu-se fericitul Arhip și vorbind cu Dumnezeu prin rugăciunea cea cu osîrdie, s-a făcut un înger al Lui pe pămînt, petrecînd viață cerească. Și se îngrijea nu numai de mîntuirea sa, ci și de a multora, căci boteza pe cei necredincioși, întorcîndu-i la Hristos. Văzînd acest lucru, elinii cei fără de Dumnezeu s-au pornit spre zavistie, nesuferind să vadă minunile slăvite care se făceau prin sfînta apă. Pe sfîntul bărbat ce petrecea acolo îl urau, năvălind asupra lui, adeseori îl ocărau, trăgîndu-l de păr și de barbă și trîntindu-l la pămînt, îl tîrau, călcîndu-l cu picioarele și batjocorindu-l în multe feluri, îl izgoneau să plece de acolo. Iar fericitul Arhip cel cu sufletul tare ca un diamant, pe toate acestea le suferea cu vitejie de la închinătorii de idoli și nu s-a depărtat de la sfînta biserică, slujind lui Dumnezeu cu cuvioșie și în nerăutatea inimii sale, îngrijindu-se de mîntuirea sufletelor omenești.

Odată, adunîndu-se necurații, se sfătuiră: "De nu vom astupa cu pămînt apa aceea și pe omul acela de nu-l vom ucide, toți zeii noștri vor fi defăimați cu desăvîrșire de către cei ce se tămăduiesc acolo". Și s-au dus mulți elini adunați să astupe cu pămînt apa ceea făcătoare de minuni și pe acel om nevinovat, pe fericitul Arhip să-l ucidă. Dar, ajungînd la acel loc sfînt, se depărțiră în două. Unii s-au repezit la biserică și la izvor, iar alții s-au sîrguit spre casa robului lui Dumnezeu, ca să-l ucidă. Însă Domnul, Cel ce nu lasă toiagul păcătoșilor peste soarta drepților, a păzit pe robul său de acei ucigași, căci de năpraznă le-a amorțit lor mîinile și n-au putut să le ridice asupra cuviosului. Iar din apă a arătat o necu-noscută minune că, atunci cînd necurații se apropiaseră de izvor, îndată a ieșit din el o pară de foc și, repezindu-se la ei, i-a alungat departe. Și așa acei elini fărădelege s-au îndepărtat tot cu rușine de la izvorul acela făcător de minuni și de la cuviosul Arhip, însă nu încetau scrîșnind cu dinții și lăudîndu-se că o să piardă izvorul acela, biserica și pe slujitorul ei.

Era la locul acela un rîu curgînd la stînga bisericii al cărui nu-me era Hristos. Pe acesta au cugetat nelegiuiții să-l îndrepte asupra acelui loc sfînt, ca izvorul, amestecîndu-se cu apa rîului, să-și piardă puterea făcătoare de minuni. Cînd începură să-și pună în lucrare acel gînd rău, oprind curgerea rîului ca să schimbe apa, acoperind izvorul, îndată rîul, cu porunca lui Dumnezeu și-a făcut altă cale apelor sale și a curs pe la dreapta bisericii. Iar ei, umplîndu-se ia-răși de rușine, s-au întors la locurile lor.

Erau acolo alte două rîuri curgînd despre răsărit și apropiindu-se de locul cel sfînt la o depărtare ca la trei stadii; numele unui rîu, Licocaper, iar al altuia, Kufos. Aceste două rîuri izbindu-se de marginea unui munte mare, s-au împreunat amîndouă într-unul și abătîndu-se în dreapta, curgea spre partea Likiei. Atotvicleanul diavol a băgat în inimile acelor oameni răi acest sfat: ca pe amîn-două aceste rîuri să le îndrume asupra locului făcător de minuni, ca astfel curgerea lor să strice biserica Sfîntului Arhanghel Mihail și să acopere cu apele acelea sfîntul izvor, înecînd pe Cuviosul Arhip. Locul era potrivit spre pornirea apei într-acolo, pentru că rîurile acelea se pogorau de la înălțime mare în jos, iar biserica era la un loc tot mai jos.

Sfătuindu-se necurații, se adunară din toate cetățile mulțime fără de număr și întîlnindu-se în satul Laodichiei, s-au dus la biserică. Aproape de altarul bisericii era o piatră, avînd lățimea și înălțimea fără de măsură, iar adîncimea în pămînt nesfîrșită. Deci, au săpat un șanț adînc și larg începînd de la acea piatră la muntele acela sub care rîurile se împreunaseră. Săpînd cu mare osteneală și terminînd albia pe care trebuia să îndrume apele asupra bisericii, au ieșit pîraiele acelea, ca să se adune apă multă și s-au ostenit în acea deșertăciune a lor vreme de zece zile. Iar cuviosul Arhip, văzînd lucrul acela al lor, a căzut la pămînt în biserică, rugîndu-se lui Dumnezeu cu lacrimi și chemînd în ajutor pe cel cald folositor, pe Sfîntul Arhanghel Mihail, ca să-și păzească locul de înecarea apei și să nu se bucure vrăjmașii cei ce voiau să piardă sfințenia Domnului și zicea: "Nu voi fugi de la locul acesta sfînt nici nu voi ieși din biserică, ci aici să mor și eu, de va voi Domnul să fie înecat locașul acesta".

Cînd s-au sfîrșit acele zece zile și apele s-au înmulțit foarte mult, au săpat necurații elini acel loc singur pe unde era să se pornească apele spre calea cea pregătită și îndrumară apele asupra sfintei biserici îngerești în ceasul întîi al nopții. Iar ei alergînd, au stat sus din partea stîngă, vrînd să vadă înecarea locului sfînt. Și au sunat apele ca un tunet, rostogolindu-se cu freamăt mare. Iar Cuviosul Arhip, fiind în biserică la rugăciune și auzind vuietul apei, a strigat mai cu dinadinsul către Dumnezeu și către Sfîntul Arhanghel Mihail, cerînd milă și ajutor, ca să nu fie înecat sfîntul loc și să nu se veselească vrăjmașii, ci să se rușineze necurații, să se preamărească numele Domnului și să se laude puterea și sprijinirea cea îngerească. Și a cîntat psalmul lui David, zicînd: "Ridicat-au rîurile, Doamne, ridicat-au rîurile glasurile lor, ridica-vor rîurile va-lurile lor de glasuri de ape multe. Minunate sînt înălțările mării, minunat este întru cele înalte Domnul. Casei tale se cuvine sfin-țenie, Doamne, întru lungime de zile".

Cînd grăia acestea Sfîntul Arhip, a auzit un glas poruncindu-i să iasă din biserică. Deci, ieșind sfîntul din biserică, a văzut pe păzitorul neamului creștinesc, pe cel cald folositor, pe Sfîntul Arhanghel Mihail, în chip omenesc, prea minunat și prea luminat, precum s-a arătat oarecînd proorocului Daniil, și neputînd să caute spre el a căzut de frică la pămînt. Iar el a zis către dînsul: "Îndrăznește și nu te teme! Scoală-te și vino la mine aici și vei ve-dea puterea lui Dumnezeu în apele acelea". Și sculîndu-se fericitul Arhip s-a apropiat cu frică de arhanghelul puterilor cerești și a stat de-a stînga după porunca lui și a văzut un stîlp de foc de la pămînt pînă la cer. Iar cînd s-au apropiat apele, și-a ridicat arhanghelul dreapta sa și a însemnat cu semnul crucii peste fața apelor, zicînd: "Să stați acolo!" Și îndată s-au oprit apele și s-a împlinit cuvîntul cel proorocesc: "Văzutu-te-au apele și s-au temut"; au stat rîurile ca un zid de piatră și s-au înălțat în sus ca un munte înalt. Și întorcîndu-se arhanghelul la piatra aceea mare, care era aproape de altar, a lovit într-însa cu toiagul pe care îl avea în mîini, însemnînd spre dînsa semnul Crucii și îndată s-a făcut un tunet mare și s-a cutremurat pămîntul și piatra aceea s-a despicat în două și s-a făcut în piatră o prăpastie mare. Și a zis Sfîntul Mihail: "Aici să se sfă-rîme toată puterea cea protivnică și să fie izbăvire de toate răută-țile tuturor celor ce vor alerga cu credință!"

Acestea zicînd, a poruncit fericitului Arhip să treacă de partea dreaptă, și stînd cuviosul în partea dreaptă, Sfîntul Mihail a zis cu mare glas către ape: "Să intrați în strîmtoarea aceasta!" Și îndată au curs apele în ruptura pietrei, huind. De atunci totdeauna s-a făcut cale pîraielor acelora piatra aceea, iar vrăjmașii, stînd de partea stîngă, vrînd a vedea înecarea sfintei biserici, au încremenit de frică. Sfîntul Arhanghel Mihail, păzind așa biserica și pe Cuviosul Arhip de înecarea apei, s-a suit la cer, iar fericitul a înălțat mul-țumire lui Dumnezeu pentru minunea aceea prea slăvită și a prea-mărit ajutorul păzitorului celui mare.

Deci se umplură de rușine toți protivnicii și s-a făcut bucurie mare credincioșilor care alergară la biserica cea îngerească și la izvorul cel minunat, dînd laudă lui Dumnezeu împreună cu Cuviosul Arhip. Din acea vreme au așezat ca să se prăznuiască acea zi în care s-a făcut acea prea sfințită minune prin arătarea îngerească. Iar Cuviosul Arhip a petrecut de aici înainte în acel loc, mai cu dăruire, slujind lui Dumnezeu ani îndestulați și s-a mutat la Dumnezeu cu pace, avînd șaptezeci de ani de la nașterea sa. A fost îngropat de credincioși în același loc sfînt care de la minunea pomenită mai înainte s-a numit Hones, adică mistuire, pentru că acolo s-au mistuit apele în piatră.

Deci se cade ca în această zi să pomenim și alte minuni ale Sfîntului Arhanghel Mihail pe care le-a săvîrșit, făcînd bine nea-mului creștin.

Între marea Adrianului și între muntele care se numește Gargan, este cetatea Sipont, aflîndu-se departe de munte ca la două-sprezece mii de pași. În cetatea aceasta era un om bogat, a cărui cireadă păștea pe sub munte și s-a întîmplat de a rătăcit un bou, despărțindu-se de cireadă; căutînd stăpînul mult împreună cu slugile sale, l-a aflat în vîrful muntelui aceluia stînd lîngă ușa unei peșteri. Umplîndu-se de

mînie că s-a ostenit căutîndu-l a luat arcul și o săgeată adăpată cu otravă și a îndreptat-o spre boul său, vrînd să-l ucidă. Dar deodată săgeata, întorcîndu-se înapoi, a rănit pe săgetător, iar cel ce era cu dînsul, văzînd aceea, s-a temut și nu îndrăznea să se apropie de peștera aceea, ci, întorcîndu-se în cetate, a spus tuturor ce se făcuse.

Deci, înștiințîndu-se episcopul cetății aceleia, s-a rugat lui Dumnezeu să-i arate lui taina aceasta. Și i s-a arătat lui în vedenie Sfîntul Arhanghel Mihail spunîndu-i că el și-a ales locul acela și-l păzește și voiește ca acolo adeseori să cerceteze și să ajute oame-nilor celor ce vor alerga cu rugăciune. Iar episcopul a spus vedenia aceea cetățenilor și, după postul de trei zile pe care l-a poruncit la toată cetatea, s-a dus cu clerul său și cu tot poporul la muntele acela și, suindu-se deasupra, a aflat într-o piatră o peșteră în care era intrarea strîmtă; și nu a îndrăznit să intre înăuntru, ci și-a săvîrșit rugăciunile înaintea ușii.

De atunci adeseori mergeau acolo cei ce doreau, făcîndu-și rugăciunile lor către Dumnezeu și către Sfîntul Arhanghel Mihail. Iar mai demult napolitanii, fiind necredincioși, și-au adunat ostașii și au mers fără de veste la cetatea Sipontului, vrînd să o ia și să o dărîme. Cetățenii erau cuprinși de frică mare iar episcopul a poruncit post la popor, ca trei zile să nu guste hrană și să se roage cu stăruință, ca să se izbăvească ei de vrăjmașii cei ce i-au înconjurat. Mai înainte de ziua aceea în care vrăjmașii voiau cu toate puterile lor să cucerească cetatea, s-a arătat arhanghelul puterilor cerești episcopului, în vedenie, zicîndu-i: "Mîine, în ceasul al patrulea din zi, să poruncești tuturor cetățenilor să se înarmeze și să iasă din cetate împotriva vrăjmașilor și eu voi veni să vă ajut vouă". Episcopul, sculîndu-se din somn, a spus vedenia la toți și s-a bucurat foarte mult de biruința cea făgăduită asupra vrăjmașilor și s-au întărit cu nădejde bună. Apoi, venind al patrulea ceas din zi, s-a făcut un tunet mare și, ridicîndu-și credincioșii ochii, au văzut la muntele Gargan un nor mare pogorîndu-se și s-a făcut, ca odi-nioară la muntele Sinai, foc și fum, fulgere și tunete, încît tot muntele acela s-a cutremurat și s-a acoperit cu nor.

Văzînd aceea protivnicii, s-au temut și au început a fugi, iar cetățenii, cunoscînd că bunul păzitor și grabnicul folositor a venit cu oștile sale cerești să le ajute, au deschis porțile cetății și au alergat pe urma vrăjmașilor lor, secerîndu-i ca pe niște paie. Ei îi tăiau dinapoi, iar Sfîntul Arhanghel Mihail, din înălțime, cu tunete și cu fulgere îi ucidea, încît se făcuse numărul celor morți șase sute de bărbați căzuți de tunete și de fulgere. Gonindu-i deci, pînă în depărtare și biruindu-i desăvîrșit pe vrăjmașii lor, s-au întors veselindu-se în cetatea lor. Din acea vreme napolitanii, cunoscînd mîna cea tare a lui Dumnezeu Celui Atotputernic, au primit sfînta credință, iar cetățenii Sipontului adunîndu-se toți, cu episcopul și cu clerul, s-au dus la muntele acela la care a fost acea arătare înfri-coșată, vrînd să aducă acolo mulțumire lui Dumnezeu și ajutăto-rului lor, Sfîntului Arhanghel Mihail, și tuturor puterilor cerești.

Cînd s-au apropiat la ușa peșterii aceleia, au aflat pe marmură urme de pași omenești bine însemnate, ca pe pămînt moale, și ziceau unii către alții: "Iată, cu adevărat Sfîntul Arhanghel Mihail a lăsat aici semnul ajutorării sale, că singur a fost

aici, mîntuindu-ne pe noi de vrăjmașii noștri. Și închinîndu-se, au sărutat urmele acelea și, săvîrșind cîntarea cea de rugăciune se veseleau pentru păzitorul și folositorul lor, mulțumind lui Dumnezeu. Au hotărît, deci, să zidească la locul acela o biserică în numele Sfîntului Mihail. Cînd se găteau spre lucrul acela, iarăși s-a arătat Sfîntul Arhanghel episcopului, zicîndu-i: "Nu vi se cade vouă să vă îngrijiți de zidirea bisericii, pentru că eu fără osteneala voastră mi-am gătit acolo biserică, numai să intrați în ea. Iar tu mîine să faci în ea Sfînta Liturghie și să împărtășești pe credincioși cu Dumnezeieștile Taine".

După vedenia aceasta, episcopul a poruncit ca toți credincioșii să fie gata spre împărtășirea cu Sfintele Taine și a mers cu dînșii cîntînd și rugîndu-se. Iar cînd au sosit la acel loc sfînt, unde erau închipuite sfintele urme pe marmură, au aflat cioplită în piatră o biserică mică, făcută nu după obiceiul lucrului mîinilor omenești, ci ca o peșteră, neavînd pereții netezi, iar vîrful era împodobit cu diferite înălțimi, așa că pe cîte o parte puteai să ajungi cu capul, iar pe alta nu puteai nici cu mîna. Astfel arătă oamenilor că Dumnezeu nu voiește pietrele cele împodobite în biserică, ci inimile cele curate; iar sfînta masă era acoperită cu acoperămînt roșu și a săvîrșit pe dînsa episcopul Sfînta Liturghie și a împărtășit pe credincioși cu Prea Curatele Taine, iar în altar, despre partea de miază noapte, de la vîrf picura apă curată, dulce, foarte luminoasă și făcătoare de minuni, din care, bînd, bolnavii cîștigau sănătate. Și beau credincioșii din apa aceea după împărtășirea Sfintelor Taine și se făceau minuni fără de număr în biserica aceea și se tămăduiau toate neputințele cu rugăciunile Sfîntului Arhanghel Mihail. Deci a zidit episcopul chilii lîngă biserică și a rînduit să fie acolo preoți și diaconi și cîntăreți și citeți, ca în toate zilele să se săvîrșească pravila bisericească, în slava lui Dumnezeu și în cinstea Sfîntului Arhanghel Mihail.

Credem că este bine să pomenim și această minune care s-a făcut în muntele Athos. În zilele dreptcredincioșilor împărați bulgari era un om vestit, bogat și cu mare vază, care se numea Dohiar, om al palatelor împărătești. Acesta, venind în frica lui Dumnezeu, a dorit să fie călugăr și, luînd mulțime de aur din vistieriile sale, s-a dus la Sfîntul Munte ca să cerceteze mînăstirile și să-și caute lui un loc în care să-i placă a se sălășlui. Înconjurînd multe mînăstiri și dînd multă milostenie, a mers din lavra Fericitului Atanasie, pe malul mării cel dinspre Salonic, și a aflat loc foarte frumos, avînd ape dulci și poame foarte multe, dar nelocuit de nimeni. Plăcîndu-i locul acela, a gîndit să se așeze într-însul și să zidească o mînăstire și, adăugînd sîrguință, degrabă și-a săvîrșit dorința. Mai întîi a ridi-cat o biserică foarte frumoasă în numele Sfîntului Ierarh Nicolae, apoi a împrejmuit mînăstirea cu ziduri de piatră și rînduindu-le pe toate după cerință, precum se cuvine singur s-a îmbrăcat într-însa în chip călugăresc. Cheltuindu-și toată averea lui pentru zidirile cele multe, nu i-a ajuns aur ca să înfrumusețeze și biserica cu podoabă cuviincioasă și bună. Însă avea nădejde la Dumnezeu, zi-cînd: "De va voi Dumnezeu ca să proslăvească locul acesta, apoi cu judecățile care știe va purta grijă pentru înfrumusețarea bisericii. Fie voia Lui".

În dreptul Sfîntului Munte, este un ostrov care se numește Lug, spre care, peste mare pînă la el, este cale de o zi. Acolo păs-torii stăteau cu dobitoacele, că locul acela

este plin de verdeață și este pășune bună pentru dobitoace. Era în ostrovul acela un stîlp de piatră foarte înalt, la un loc pustiu, iar în vîrful stîlpului un idol și o scriere elinească în acest fel: "Oricine mă va lovi pe mine în creștet, va afla mulțime de aur". Pentru aceea mulți se ispiteau să știe de este adevărat lucrul acela și loveau în cap idolul, dar nu aflau nimic. S-a întîmplat în acea vreme de păștea un copil boii aproape de stîlpul acela și copilul era înțelept și știa a citi și, citind cuvintele cele scrise pe stîlp, lovi pe idol în cap ca și ceilalți ca să afle aurul, însă n-a aflat nimic. Apoi a gîndit că este ascunsă în pămînt comoara și, apunînd soarele, privea unde se sfîrșea umbra stîlpului aceluia și acolo, la vîrful capului idolului celui desemnat de umbră, a săpat pămîntul căutînd comoara, dar n-a aflat-o.

Apoi răsărind soarele, iarăși a privit unde se sfîrșea umbra stîlpului aceluia și acolo a început a săpa. Săpînd el, s-a auzit un sunet la locul acela, și cunoscînd că acolo este comoară, a început mai cu dinadinsul a săpa si a aflat o piatră de moară mare, cît nu putea el să o miște, dar întinzînd mîna prin gaura pietrei a aflat aur mult; și nu se pricepea ce să facă cu el, că zicea întru sine: "De voi spune cuiva de comoara aceasta, apoi mă tem ca să nu mă ucidă pentru aur". Iar Dumnezeu, ascultînd rugăciunile bătrînului celui pomenit mai înainte și purtînd grijă de înfrumusețarea sfintei bise-rici, a pus în mintea copilului să se ducă în Sfîntul Munte la una din mînăstiri și să spună egumenului de comoara aceea aflată, lucru pe care l-a și făcut. Luînd cîțiva bani de aur spre încredințarea co-morii celei aflate, a mers într-un sat care este aproape de mare și a găsit un om ca să-l treacă pe el la Sfîntul Munte. Iar după purtarea de grijă a lui Dumnezeu s-a oprit în limanul mînăstirii celei nou zidită. Mînăstirea aceea se numește pe numele întemeietorului său: Dochiaru. Deci omul cel ce a trecut pe copil s-a întors în satul său, iar copilul s-a dus la mînăstire și, văzînd pe egumen, i-a spus lui toate cu de-amănuntul despre comoara ce a aflat.

Egumenul, cunoscînd că lucrul acesta este al lui Dumnezeu, a chemat pe trei călugări și, făcîndu-le cunoscut lor lucrul cel spus de copil, i-a trimis cu dînsul ca să aducă la mînăstire aurul ce se afla-se. Iar ei mergînd degrabă au luat un caiac și, sosind la ostrovul acela, au ajuns la stîlp și la comoară și prăvălind piatra aceea de moară, au aflat un cazan plin de aur; și s-au bucurat de dînsul foarte tare. Iar vrăjmașul cel ce urăște binele a semănat un gînd rău în inima unuia din călugării aceia și a zis acela către alt călugăr: "Frate, de ce este nevoie să ducem egumenului aurul acesta pe care l-am găsit? Dumnezeu ni l-a trimis nouă ca singuri noi să ne facem nouă locaș și să ridicăm mînăstire". Iar el a zis: "Dar cum vom putea tăinui aurul acesta?" Răspuns-a acela: "Aceasta este, că putem să-l aruncăm pe copil în mare și nimenea nu va fi să mărturisească această faptă asupra noastră". Și așa, sfătuindu-se, au spus sfatul lor celui de al treilea călugăr. Iar acela, avînd întru sine frica lui Dumnezeu, a zis către dînșii: "Nu, fraților, să nu îndrăzniți a face aceasta, să nu pierdeți pe copil pentru aur și îm-preună cu el și sufletele voastre". Iar ei, neascultîndu-l pe el, au stăruit pe lîngă dînsul ca să se învoiască la sfatul lor. La sfîrșit îi ziseră: "De nu vei fi una cu noi, apoi să știi că și pe tine și pe copil vă vom pierde". Apoi văzînd fratele gîndul cel rău al lor neschimbat, s-a temut ca nu cumva să-l piardă și pe el; pentru aceea le-a zis lor: "Dacă voi ați voit așa, faceți ce știți, voi veți

vedea; iar eu mă jur cu numele lui Dumnezeu că nu voi spune la nimenea de aceasta și nici nu am trebuința de aur".

Așa, întărindu-și cuvîntul cu jurămînt, a tăcut. Iar ei luînd aurul și piatra aceea cu care aurul a fost acoperit le-au dus în caiac, apoi șezînd cu copilul, au început a pluti spre mînăstire. Iar cînd era în mijlocul noianului mării, au năvălit asupra copilului și începură a-i lega piatra de grumaz. Iar el văzînd ceea ce era să-i facă a început să plîngă și cu tînguire amarnică se ruga lor să nu-l piardă. Dar nimic nu a folosit că ticăloșii aceia de călugări, avînd inima împietrită și suflet iubitor de aur, nu s-au temut de Dumnezeu, nici nu s-au umilit văzînd lacrimile copilului și nu i-au ascultat rugămintea lui cea din adîncul inimii, ci, luîndu-l pe el, cu pia-tra l-au aruncat în mare și îndată s-a cufundat în valuri. Era noapte cînd săvîrșeau fapta cea rea acei oameni fără de Dumnezeu.

Dar milostivul Dumnezeu, privind de sus spre tînguirea cea amară a copilului și văzînd înecarea lui cea nevinovată, a trimis pe păzitorul neamului omenesc, pe Sfîntul Arhanghel Mihail, ca, luînd pe cel înecat din fundul mării, să-l aducă pe el viu în biserică. Și așa a fost. Pentru că fără de veste s-a aflat copilul în biserică, aproape de Sfînta Masă, cu piatra spînzurată de grumaji. Sosind ceasul Utreniei, cel rînduit a intrat în biserică, ca să aprindă lumî-nările și să toace la cîntarea cea de dimineață și a auzit un glas în altar ca glasul omului ce geme și i-a fost frică și, alergînd, a spus egumenului. Iar egumenul, numindu-l împuținat la suflet, l-a trimis iarăși în biserică. Iar el, intrînd a doua oară, a auzit același glas și iarăși a alergat la egumen.

Atunci egumenul a mers cu dînsul în biserică, după care, amîndoi auzind glas de copil și intrînd în altar, au văzut pe copil stînd aproape de Sfînta Masă, cu piatra la grumaji și apa de mare curgînd încă din hainele lui. Și, cunoscîndu-l pe el, l-a întrebat: "Ce ți s-a întîmplat ție, fiule, și cum ai venit aici?" Iar el, deșteptîndu-se ca din somn, a zis: "Viclenii aceia de călugări pe care i-ai trimis cu mine după aurul ce s-a aflat, aceia, legîndu-mi piatra aceasta de grumaji m-au aruncat în mare și afundîndu-mă eu întru adîncul mării, am văzut doi oameni luminoși ca soarele și i-am auzit pe ei vorbind între dînșii și a zis unul către altul: Arhanghele Mihaile, să duci pe acest copil în mînăstirea care se chiamă Dochiaru. Auzind eu acestea, îndată am început a nu mă simți pe mine și nu știu cum m-am aflat aici". Iar egumenul, auzind cele spuse de copil, se minuna foarte și lăuda pe Dumnezeu cel ce face minunate și prea slăvite minuni ca aceasta. Apoi a zis către copil: "Să rămîi, fiule, la locul acesta pînă mîine, pînă ce răutatea aceasta va fi vădită". Și, ieșind, a încuiat biserica și a rînduit ca paracliserul să nu spună nimănui ceva, iar Utrenia a poruncit să o cînte în tindă. Și a zis pa-racliserului: "De te va întreba cineva ce este acest lucru nou, de ce nu se cîntă Utrenia în biserică, ci în tindă, să-i răspunzi că părintele egumen a poruncit așa".

Egumenul poruncind eclesiarhului, singur s-a suit pe un stîlp deasupra porții ca să păzească venirea spurcaților acelora de uci-gași; apoi făcîndu-se ziuă, iată veneau spre mînăstire ucenicii aceia, iar aurul îl ascunseseră într-alt loc oarecare.

Văzîndu-i pe ei egumenul, a ieșit cu ceilalți frați în în-tîmpinarea lor și i-a întrebat pe dînșii, zicînd: "Ce este aceasta? Patru v-ați dus, iar acum trei v-ați întors! Unde este cel de al patrulea?" Iar ei, ca mîniindu-se, ziseră: "Părinte, și pe tine și pe noi ne-a amăgit copilul spunînd că a aflat comoară, dar nu ne-a arătat nouă nimic și singur nu știe nimic. Pentru aceea, rușinîndu-se de noi, s-a ascuns, și noi, căutîndu-l pe el, nu l-am găsit, de aceea singuri ne-am întors la tine". Iar egumenul a zis: "Voia lui Dumnezeu să fie!" Și așa intrară în mînăstire. Apoi i-au dus pe ei în biserică unde tînărul acela se afla, curgînd încă apa din hainele lui și l-a arătat pe el zicîndu-le: "Cine este acesta?" Iar ei, spăimîn-tîndu-se, stăteau ca niște ieșiți din minte, neputînd să răspundă nimic timp îndelungat. Iar mai pe urmă au mărturisit fapta lor cea rea și au arătat unde au ascuns aurul cel aflat.

Egumenul, trimițînd frați mai credincioși, au adus aurul în mînăstire. Și s-a auzit de această prea slăvită minune în tot Sfîntul Munte și s-au adunat toți călugării de la toate mînăstirile, la vede-rea minunii acesteia și au adunat sobor și au numit biserica aceea cu numele Sfîntului Arhanghel Mihail, iar în numele Sfîntului de minuni făcătorul Nicolae au zidit altă biserică. Pe acei doi ucigași vicleni i-au blestemat și, însemnîndu-le fețele, i-au gonit din mînăs-tire, pe al treilea, fiindcă nu s-a învoit la înecarea copilului și s-a întors despre fapta cea rea l-au declarat nevinovat, iar pe copilul acela izbăvit din mare, îmbrăcîndu-l în chip călugăresc, s-a făcut bun nevoitor și călugăr iscusit. Egumenul cu aurul acela ce s-a aflat, a reînnoit toată biserica cu bună podoabă și a înfrumusețat-o cu toate bunătățile. A ridicat și un foișor foarte frumos din temelie și piatra aceea cu care tînărul a fost aruncat în mare a pus-o în zid, spre cunoștința tuturor.

Mutîndu-se către Domnul egumenul acela, în locul lui a fost pus acela izbăvit din mare și cu dumnezeiască plăcere viețuind și acela, a trecut la Domnul purtat de mîinile Sfîntului Arhanghel Mihail, prin care din mare în biserică a fost adus.

Pentru toate acestea slăvim pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfîntul Duh și pe Sfîntul Arhanghel Mihail îl mărim în veci. Amin.

---

14. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI GOMIL ȘI EUDOXIE ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÎNȘII (6 SEPTEMBRIE)

Sfîntul Gomil a fost, pe vremea împărăției lui Traian Cezarul, mai mare în casele împărătești. Iar cînd Traian era cu mulțimea oștirilor sale în părțile Răsăritului,

împăcînd cu sine pe iviri, pe sabromiți, pe osdroeni, pe arabi și alte popoare, atunci numărîndu-și ostașii, a aflat între ei unsprezece mii de creştini care măr-turiseau pe Hristos și se lepădau de închinăciunea idolilor. Pe aceştia toți i-a trimis în Armenia cu necinste, nădăjduind că pentru această necinste se vor lepăda de Hristos și vor jertfi la idoli, ca să fie puşi iarăşi în rînduiala lor ostăşească şi să fie cinstiți de dînsul. Iar Gomil, fiind mai mare în rang, a mers înaintea împăratului și l-a ocărît pentru păgînătate și pentru acel lucru fără de socoteală, căci, ieșind la război, singur își împuținează oastea. Și s-a mărturisit pe sine că este creştin şi gata a muri pentru numele lui Iisus Hristos, Dumnezeu. Mîniindu-se împăratul asupra lui a poruncit să-l bată fără de milă. Apoi l-a osîndit la moarte și îi tăiară cinstitul lui cap. Iar pe creştinii trimişi la surghiun i-au pierdut cu felurite morți, dintre care zece mii au fost răstigniți în pustia muntelui Ararat din Armenia, iar pe cei rămași i-au omorît cu alte munci.

Sfîntul Eudoxie a fost pe vremea împărăției lui Diocleţian, care prigonea foarte mult biserica lui Dumnezeu. De la el a ieșit acea poruncă fără de Dumnezeu ca toată lumea să nu se închine unuia, adevăratului Dumnezeu, ci să dea cinstea ce se cuvine lui Dumnezeu, idolilor celor muți și fără glas. Atunci mulți din cei credincioși au voit să trăiască mai bine în pustietăți și în munți cu fiarele, decît cu oamenii cei fărădelege prin cetăți. Cei mai mulți din dregători și din oamenii slăviți, lăsîndu-și dregătoriile și casele lor, se ascundeau prin locuri neştiute. Unul ca acesta era Eudoxie, credinciosul rob al lui Iisus Hristos, fiind comite cu dregătoria. El, lăsîndu-și această cinste, se ascunse cu femeia și cu copiii săi de păgîni, fugind de mînia împărătească.

Fiind pîrît la ighemonul Melitinei, ostașii îl căutau pretutindeni. Iar el, fiind îmbrăcat cu haine proaste, i-a întîmpinat în cale și a fost întrebat de dînșii dacă nu a auzit undeva de comitele Eudoxie? Iar el, văzînd că pe sine îl caută pentru chinuire, le-a zis: "De vă veți abate la mine să mîncați pîine în casa mea și să vă odihniți de cale, apoi vă voi spune vouă despre el, că știu unde se ascunde cu casa sa". Auzind ei s-au abătut la dînsul și, primindu-i pe ei, i-a ospătat îndeajuns. Apoi, s-a arătat lor cum că el este cel pe care îl caută. Iar ei, mirîndu-se, ziseră: "Pentru a ta facere de bine nu te vom lua cu noi, iar celui ce ne-a trimis îi vom spune că deși te-am căutat mult, nu te-am aflat. Însă tu să te ascunzi, ca nu cumva altcineva, știindu-te, să-i spună".

Vrînd ei să se ducă, i-a oprit pe dînșii, zicînd: "Așteptați-mă, fraților, că merg și eu cu voi. Că nu mi se cade mie a mă mai ascunde, singur Dumnezeu chemîndu-mă la nevoința mucenicească ca să fiu mărturisitor și martor al numelui Său Celui sfînt. Că de ar fi voit Dumnezeu să mă aibă pe mine ascuns, nu m-ați fi aflat voi pe cale, nici nu v-ar fi trimis pe voi să mă căutați pe mine, nici mie nu mi s-ar fi întîmplat să vă întîmpin pe voi. Dar acestea toate sînt semn că așa este bunăvoința lui Dumnezeu, ca să rabd pentru dînsul pînă la sînge". Apoi, chemînd pe soția sa, anume Vasilisa, pe fiii săi, pe slugi și pe prieteni, le-a zis lor: "Vremea mi-a fost altă-dată a mă ascunde, iar acum este vremea să mă dau de față și să mă dau în mîinile prigonitorilor de bunăvoie pentru Iisus Hristos, Care singur S-a dat pentru noi la

patima cea de voie. Deci voi merge și fie precum Domnul meu va voi să rînduiască pentru mine, iar pe voi vă las lui Dumnezeu".

Apoi a poruncit și a pus în rînduială toate cele pentru casă, pentru fii și pentru slugi, învățîndu-i pe ei cum să viețuiască după dînsul cu fapte bune, în frica și dragostea de Dumnezeu. Iar la sfîrșit a poruncit soției sale să nu plîngă, nici să nu se tînguiască cînd va auzi de moartea lui, ci mai ales să petreacă ziua aceea în bucurie și în veselie, mulțumind lui Dumnezeu că l-a învrednicit de cununa mucenicească pe robul său. Apoi luînd pe sine îmbrăcă-mintea cea cuviincioasă dregătoriei sale, armele și brîul cel ostă-șesc, s-a îmbrăcat așa precum se cade unui comite și și-a lăsat nu numai casa, femeia și copiii, ci și slugile și prietenii, toate averile, le-a lepădat pentru dragostea Domnului său. Ce jale era acolo, cînd se despărțeau femeia de bărbat, fiii de tată, prietenii de iubitul prieten! Plîngeau toți pentru dînsul, luîndu-și cel din urmă rămas bun unul de la altul, știind că de-acum el nu se va mai întoarce la dînșii. Dar dintre toate amărăciunile, una le era lor spre ușurare. Aceea că se sîrguia să pătimească pentru Hristos și, dorind să fie purtător de biruință, avea să stea înaintea lui Hristos, Domnul său.

Despărțindu-se de toți, fericitul Eudoxie a început drumul împreună cu ostașii. Iar Vasilisa, soția lui, îl urma de departe, vrînd să-i vadă nevoința. Și mergeau cu dînsul și doi iubiți prieteni, Zinon și Macarie, cărora de asemenea li se gătea cununa muceniciei.

Deci, stînd fericitul Eudoxie înaintea ighemonului, acesta i-a urat cuvinte bune, zicîndu-i: "Bucură-te, comite Eudoxie!" Iar mucenicul i-a răspuns: "Bucură-te și tu, ighemoane!" iar ighemonul i-a zis: "Am pus la probă onoarea ta, ca să împlinești porunca îm-părătească și precum se cade, să aduci jertfe zeilor, dar mai ales tatălui tuturor zeilor, marelui Dia, și celui cu chip de soare, Apolon, și iubitei fete, Artemida". Răspuns-a sfîntul: "Eu, unuia Dumnezeu, în trei fețe preamărit, știu să-i aduc jertfă Celui ce a zidit toată lumea și dă viață și mîntuire. Aceluia îi jertfesc jertfă de laudă. Iar aceia pe care tu îi numești zei sînt lemne și pietre și cu nimic nu se deosebesc de un lucru neînsuflețit oarecare". A zis ighemonul: "Eu te învăț pe tine ca să dai zeilor cinstea cuvenită, iar tu, precum văd, nu numai pe zei îi defăimezi, ci chiar și pe împărat îl socotești a fi nimic; încă aud că, aducînd înăuntru o credință nouă, amăgești pe mulți cu aceea".

Acestea zicîndu-le ighemonul și-a întors privirea asupra mul-țimii ostașilor cei ce erau acolo și le-a zis cu mînie: "Tot cel ce nu va aduce la împlinire porunca împărătească, să se dezbrace de hai-nele cele ostășești, că nu este vrednic de dînsele, și să se socotească pe sine că este gol și căzut dintr-o asemenea cinste". Nelegiuitul zicea aceasta, vrînd să descurajeze pe Sfîntul Eudoxie, crezînd că nimeni nu va fi nesupus poruncii celei fără de Dumnezeu a împă-ratului lor, decît numai singur Eudoxie care, rușinîndu-se, se va învoi la voia lor necurată ca să nu cadă din cinstea și rînduiala sa. Dar prigonitorul însuși s-a rușinat de cele ce grăise, căci Sfîntul Eudoxie depuse brîul care-i îndreptățea rangul de comite în fața schingiuitorului și

cu el împreună și cei 1 104 ostași de sub comanda lui, care erau creștini în taină, aprinși fiind atunci și gata cu duhurile ca și de trupurile lor să se dezbrace, punîndu-și sufletele pentru mărturisirea lui Iisus Hristos.

Deci, prigonitorul s-a îndoit văzînd deodată atîta mulțime a mărturisitorilor numelui lui Hristos și, lăsînd a-i întreba pe dînșii mai pe urmă, a trimis îndată la împăratul Dioclețian, înștiințîndu-l de aceasta și întrebîndu-l ce să facă. Iar împăratul degrabă i-a tri-mis răspuns ca numai pe cei mai mari să-i pedepsească cu chinuri cumplite, iar pe cei mai mici să-i mai lase. Atunci ighemonul, șezînd la judecată, a pus sub pază pe Eudoxie comitele ca pe un începător, și i-a zis lui: "Pe tine, Eudoxie, te sfătuiesc să lași netrebnica iubire de ceartă și nebuna împotrivire și de voia ta să aduci jertfă zeilor; iar dacă nu, să știi că vei jertfi chiar și nevrînd, căci vei fi silit la aceasta cu chinuri amare". Și a început apoi a-i număra cîte una; întîi legăturile și temnițele înfricoșate, bătăile și strujirile; apoi arderile cu foc și toate chinurile cumplite care sînt înfricoșate nu numai vederii, dar și auzului. La aceste zise mucenicul a răspuns: "Bîrfești, ighemoane, spunîndu-mi aceasta. Pe acestea eu le socotesc că sînt chinuri copilărești, pentru că privesc la răsplătirea care va să fie, nădăjduindu-mă spre dreapta cea îndurată a purtătorului meu de nevoințe, Hristos. Mă tem, nu de acel foc de care ai pomenit, ci de acela care niciodată nu se stinge, de scrîșnirea dinților și de toate cumplitele munci, cele gătite celor ce nu ascultă pe adevăratul Dumnezeu și se leapădă de El. Iar chinurile tale pentru mine sînt jucării și focul cu care tu mă îngro-zești este cu mult mai rece decît focul gheenei; iar sabia ta îmi va fi mie ca o cheie de ușă, spre marginea cea dorită unde, în locul acestui soare văzut pe care îl vedem și apune degrabă, voi vedea lumina cea neapusă și raza cea însuflețită; și în locul celor vremelnice voi moșteni bunătățile cele veșnice. Deci, să știi cu dinadinsul că idolilor voștri nu mă voi închina. Că mare nebunie este aceasta, a cinsti ca pe Dumnezeu lemnul, piatra, aurul și argintul cel făcut de mîna meșterului". Iar ighemonul a zis: "Blîndețele mele ațîță nebunia ta, că ești cu atîta îndrăzneală, încît necinstești și ocărăști pe zei, pe împărat și pe mine. Eu necinstirea mea o rabd; necinsti-rea zeilor și pe cea împărătească a o răbda mai mult nu se poate".

Și a poruncit ca pe Sfîntul Eudoxie întinzîndu-l în patru părți, să-l bată fără milă cu curele crude, apoi spînzurîndu-l, să-l stru-jească pe coaste cu unelte de fier ascuțite; după aceasta l-a aruncat pe el în temniță. Iar după cîteva zile iarăși, scoțîndu-l pe el la în-trebare, l-a aflat neclintit în credință, ca pe un stîlp nemișcat și ca o cetate tare; și a poruncit ca cu șine de fier să-l bată peste gruma-jii lui, ca toate mădularele lui să le rupă din încheieturi, lucru care este mai cumplit decît moartea. După aceasta la tăiere de sabie l-a osîndit.

Cînd îl duceau pe sfînt la locul tăierii, el se ruga așa: "Dumnezeule, Cel ce ai privit spre jertfele lui Abel și ale lui Avraam, Cel ce ai primit răbdările a mulți mucenici, caută cu milostivul Tău ochi spre această jertfă a mea și nu-mi defăima sîngele meu, pe care eu, întru căldura duhului meu, din dragostea inimii îl aduc Ție". Acestea grăindu-le Sfîntul, uitîndu-se înapoi, a văzut pe soția sa urmîndu-i și tînguindu-se cu lacrimi. A întrebat-o dacă se îndeplinesc toate așa precum le văzuse

el mai înainte şi i-a poruncit ca după tăiere să-i ia trupul şi să-l îngroape la un loc, care se numea Amimna. Apoi cea de pe urmă poruncă i-a dat să nu plîngă pentru ieşirea lui din trup, ci mai ales să cinstească ziua aceea, îmbrăcată fiind în haine de sărbătoare şi cu alte podoabe să se înfrumuseţeze pe sine. Apoi văzînd pe iubitul său prieten, Zinon, tînguindu-se pentru dînsul, a strigat către el: "Iubite Zinone! Nu plînge, pentru că Dumnezeu căruia slujim nu ne va despărţi pe noi unul de altul, ci ca într-o corabie vom înota către viaţa cea veşnică împreună. La aceste cuvinte s-a pornit Zinon şi cu mare glas a început a striga: "Şi eu sînt creştin, mărturisesc pe Hristos şi pentru El voiesc a muri. Şi îndată fu prins de slugile cele păgîne şi spus ighemonului." Iar ighemonul a poruncit ca împreună cu Eudoxie să-l taie şi pe el. Deci a suferit tăiere mai întîi Zinon rugîndu-se pentru dînsul Eudoxie. Apoi Eudoxie, trimiţîndu-şi înainte la cer pe prietenul său, şi-a plecat şi el capul sub sabie şi a luat fericitul sfîrşit.

Au fost tăiaţi atunci şi alţi sfinţi mucenici care, cu îndrăz-neală, au mărturisit pe Hristos, şi au fost lăsaţi neîngropaţi. Iar Vasilisa, femeia lui Eudoxie, fără de temere luînd trupul bărbatului său, l-a îngropat cu cinste, la locul cel mai înainte hotărît. Pentru acest lucru, fiind prinsă şi dusă la ighemon, a mărturisit şi ea pe Dumnezeu şi a ocărît pe idoli şi pe cinstitorii lor, vrînd să meargă degrabă la Domnul, în urma bărbatului, pe calea muceniciei. Dar prigonitorul i-a zis ei: "Ştiu că ai vrea să mergi după bărbatul tău, ca să ai laudă de la galileeni şi, deşi eşti vrednică de moarte, nu voi face aceasta". Iar ea i-a zis: "Domnul meu Iisus Hristos vede dorin-ţa mea pe care o va primi în loc de alt lucru mai bun şi cu toate că poate nu voi fi ucisă de tine, însă înaintea Domnului Dumnezeu de partea cea cu bărbatul meu nu mă voi lipsi". Şi a izgonit-o pe ea de la faţa ighemonului.

Iar după şapte zile i s-a arătat ei Sfîntul Eudoxie în vis, zi-cîndu-i: "Să spui lui Macarie, prietenul şi păzitorul casei noastre, să meargă la curte şi pe aceeaşi cale după noi să se grăbească, că iată îl aşteptăm pe el". De aceasta cînd a spus Vasilisa lui Macarie, el îndată, grăbindu-se, a mers la ighemon şi a mărturisit că este creştin şi ucenic al lui Eudoxie. Văzîndu-l prigonitorul şi auzind mărturisirea lui cea cu îndrăzneală, a poruncit ca cu sabia să-i taie capul. Şi aşa s-a dus după Eudoxie şi după Zinon, la bunul purtător de nevoinţă Hristos, Domnul nostru, Căruia şi Vasilisa, plăcîndu-i, s-a sfîrşit în buna mărturisire şi a stat în ceata sfinţilor, înaintea scaunului slavei lui Dumnezeu, slăvind pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfîntul Duh, în veci. Amin.

15. VIAŢA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU DAVID, CARE MAI ÎNAINTE A FOST TÎLHAR (6 SEPTEMBRIE)

(Scrisă de Ioan preotul din lăcaşul lui Theodosie din Palestina)

Acest bun și cuvios părinte David a fost mai înainte tîlhar. Petrecînd în pustia Ermopoliei și făcînd multe răutăți, pe mulți ucidea, că era atît de rău și de sălbatic, încît nimeni altul de pe vremea lui nu-l întrecea, pentru că avea cu sine tovarăși mai mulți de treizeci, care făceau tîlhării cu dînsul. Odată șezînd în munte cu dînșii și cugetînd la viața lui, s-a temut foarte mult de Dumnezeu. Venindu-și apoi în sine, a lăsat pe toți cei ce erau cu dînsul, a mers la o mînăstire și, bătînd în poartă, a ieșit portarul și l-a întrebat: "Ce voiești?" Iar David a răspuns: "Voiesc să fiu călugăr". Și du-cîndu-se portarul a vorbit de dînsul egumenului. Venind egumenul, l-a văzut că este om bătrîn și i-a zis: "Nu vei putea să fii aici pentru că frații au multă osteneală și mare înfrînare, iar tu ai alte deprinderi și pravilele mînăstirești n-o să le poți păzi". Iar el se ruga, zicînd: "Toate cele ce-mi veți porunci le voi face, numai să mă primiți". Dar egumenul îl înlătura mereu, zicînd: "Nu vei putea cu nici un chip să viețuiești cu noi". Atunci a zis către egumen: "Să știi, părinte, că eu sînt David, căpitanul de tîlhari, și am venit la voi ca să-mi plîng păcatele mele; iar de nu vreți să mă primiți, vă spun cu jurămînt, să știți că mă voi duce iarăși la lucrul meu de mai înainte și voi aduce cu mine pe tîlharii pe care-i am și pe toți vă voi risipi împreună cu mînăstirea voastră". Aceasta auzind-o egumenul, l-a primit pe el în mînăstire și l-a tuns în îngerescul chip. Deci, a început David a se nevoi cu înfrînare și a se deprinde cu smerenia și, în puțină vreme, i-a întrecut pe toți călugării din mînăstire cu faptele bune și era la toți folositor cu viața și cu cuvîntul.

Șezînd el odată în chilie, i-a stat înainte Arhanghelul Gavriil și i-a zis: "Davide, Davide, ți-a iertat Domnul păcatele tale și de acum vei face minuni." Iar David a răspuns către înger: "Nu pot să cred că mi-a iertat Domnul păcatele mele în atît de puțină vreme, că sînt foarte grele și mai multe decît nisipul mării". Iar arhanghelul i-a zis: "Eu sînt Arhanghelul Gavriil care și pe Zaharia, cel ce nu credea cuvintele mele, nu l-am cruțat, ci i-am legat limba spre pedeapsă, ca să creadă cele grăite de mine; dar pe tine oare te voi cruța? Deci, de acum să fii mut". Iar David s-a închinat și a zis către înger: "Cînd am fost tîlhar și făceam necuvioase lucruri și am vărsat mult sînge, atunci nu mi-ai legat limba care nu aducea slavă lui Dumnezeu, iar acum, cînd voiesc să slujesc Domnului și să-I aduc laudă, îmi legi limba ca să nu vorbesc?" I-a grăit îngerul: "Să grăiești numai cînd vei slăvi pe Dumnezeu și cînd te vei ruga lui în rînduială, iar afară de acestea să taci". Așa pedepsindu-l îngerul, s-a dus, iar el a dat mulțumire lui Dumnezeu pentru iertarea păcatelor sale și s-a liniștit. După aceea, multe minuni a făcut cu darul lui Dumnezeu. Pe cei orbi i-a luminat, pe cei ologi i-a făcut a umbla, pe cei îndrăciți i-a tămăduit și cînta în biserică cîntări în vremea slujbei de rugăciune, însă alt cuvînt nu putea să grăiască, ca un al doilea Zaharia. Apoi a trecut la Domnul și acum, stînd înaintea Lui, fără tăcere se roagă pentru noi. Cu ale cărui rugăciuni să ne ajute nouă a cîștiga de la Domnul milă. Amin.

16. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC SOZONT (7 SEPTEMBRIE)

(Culegere după Sf. Simeon Metafrast)

Maximian, ighemonul Ciliciei, cînd a intrat în cetatea Pompeiopol, făcîndu-se praznic idolului de aur, a adus multe jertfe. Era acolo un tînăr cu neam din Licaonia, anume Sozont, creștin cu credință, cu deprinderi bune, plin de lucruri bune, pentru că învăța ziua și noaptea legea Domnului. Acesta, păscînd oile cele ne-cuvîntătoare, pe cele cuvîntătoare le povățuia la pășunea cea bună; pentru că unde era el cu oile, acolo se adunau la dînsul și ceilalți păstori, copii și bărbați, și îi învăța pe ei să cunoască pe unul Dumnezeu. Așa, pe mulți a adus la Sfîntul Botez, pentru că darul Domnului nostru Iisus Hristos era întru dînsul.

Odată, păscînd oile pe lîngă un izvor unde se afla un stejar mare, a adormit cu somn dulce și a avut o vedenie dumnezeiască, care îl chema pe el la nevoința mucenicească, și i s-a mai spus că acel loc are să fie multora de folos, pentru că se va sfinți cu darul cel ce se coboară de sus și mulți vor afla mîntuire printr-însul și vor

preamări Sfînta Treime. Deci, sculîndu-se din somn bunul păstor, a încredințat altora oile și a lăsat în locul acela arcul său și trei săgeți spre pomenirea sa, iar el singur a intrat în cetatea Pompeiopol și a văzut păgînătatea ce se înmulțea și sfînta credință scăzînd, și l-a durut inima de aceasta. Intrînd în capiștea idolească, unde se găsea un idol de aur, a luat de la dînsul o mînă și, sfărîmînd-o, a împărțit-o la săraci. Apoi fiind mare tulburare în cetate pentru mîna cea de aur care se luase de la idol, mulți erau cercetați și chinuiți. Dar Sfîntul Sozont, nevrînd ca altcineva să pătimească pentru vina lui, a mers singur la ighemonul Maximian și s-a dat pe față. "Eu sînt - zise el - cel ce am luat mîna idolului vostru, pe care am zdrobit-o, iar aurul l-am dat celor ce aveau trebuință".

Fiind cercetat pentru ce a îndrăznit a face un lucru ca acela și a aduce necinstire idolului lor, a răspuns : "Am făcut aceasta ca să vă încredințați de puterea cea slabă a idolului vostru. Cînd am luat mîna de pe dînsul, el nu s-a împotrivit. Să fi zis ceva!? Nici că l-a durut și nici nu a suspinat. Și cum putea să se împotrivească fiind mut și fără de suflet ? Că de ar fi fost Dumnezeu adevărat și viu, mi s-ar fi împotrivit și nu s-ar fi lăsat să-i fac rău. Iar eu, cunoscîndu-l pe el că este idol, iar nu Dumnezeu, i-am sfărîmat mîna; ba încă era să-l zdrobesc cu totul, ca să nu vă mai închinați lucrului cel făcut de mîini omenești care, deși are ochi, urechi, mîini și picioare, nici nu vede, nici n-aude, nici nu grăiește, nici nu pipăie, nici nu umblă și nici nu poate să-și ajute lui ceva, cînd l-ar bate cineva sau l-ar preface în bucăți".

Auzind aceasta, ighemonul a poruncit ca să-l lungească pe el fără milă. Deci, mai întîi, l-au spînzurat și cu drugi de fier peste coaste l-au strujit; apoi încălțîndu-l cu încălțăminte de fier care avea piroane ascuțite pe dinăuntru, l-au pornit prin cetate, iar sfîntul preumblîndu-se astfel, slăvea pe Hristos Dumnezeu. După aceasta, iarăși îl spînzurară pe lemn și cu toiege de fier foarte tare îl bătură, cît nu numai trupul, ci și oasele i-au sfărîmat. În acele munci sfîntul și-a dat duhul în mîinile lui Dumnezeu. Apoi, văzîndu-l pe el prigonitorii că murise, l-au luat de pe lemn, după porunca ighemonului și au făcut foc mare ca să-i ardă trupul pentru a nu fi cinstit de credincioși. Și cînd aruncară în foc trupul lui, cel mult pătimitor, deodată se făcură fulgere și tunete groaznice și a căzut ploaie mare cu grindină, încît îndată focul s-a stins. Iar poporul ce se afla acolo s-a răspîndit de frică și a rămas trupul sfîntului întreg. Și, venind noaptea, credincioșii vroiau să ia sfintele lui moaște, dar nu puteau fiind întuneric mare. Și mîhnindu-se ei foarte tare de aceasta, iată în miezul nopții, o lumină din cer a strălucit peste moaște pe care, luîndu-le credincioșii, le-au îngropat cu cinste. Iar de la mormîntul lui multe minuni se făceau și nu numai de la mormînt, ci și de la izvorul cel de sub stejar, unde sfîntul, dormind, a avut vedenia aceea. Asemenea felurite tămăduiri se dau bolnavilor, cu darul lui Hristos și cu rugăciunile sfîntului pătimitor. Pentru aceea, mai pe urmă s-a zidit acolo o biserică în numele lui, spre lauda întru dînsa a unuia în Treime adevăratului Dumnezeu, Căruia se cuvine slava în Veci. Amin.

17. SFINȚII MUCENICI EVOD ȘI ONISIFOR, DINTRE CEI ȘAPTEZECI DE APOSTOLI (7 SEPTEMBRIE)

(Istorisire după Sf. Simeon Metafrast)

Ο ΑΓΙΟΣ
ΕΥΟΔΟΣ

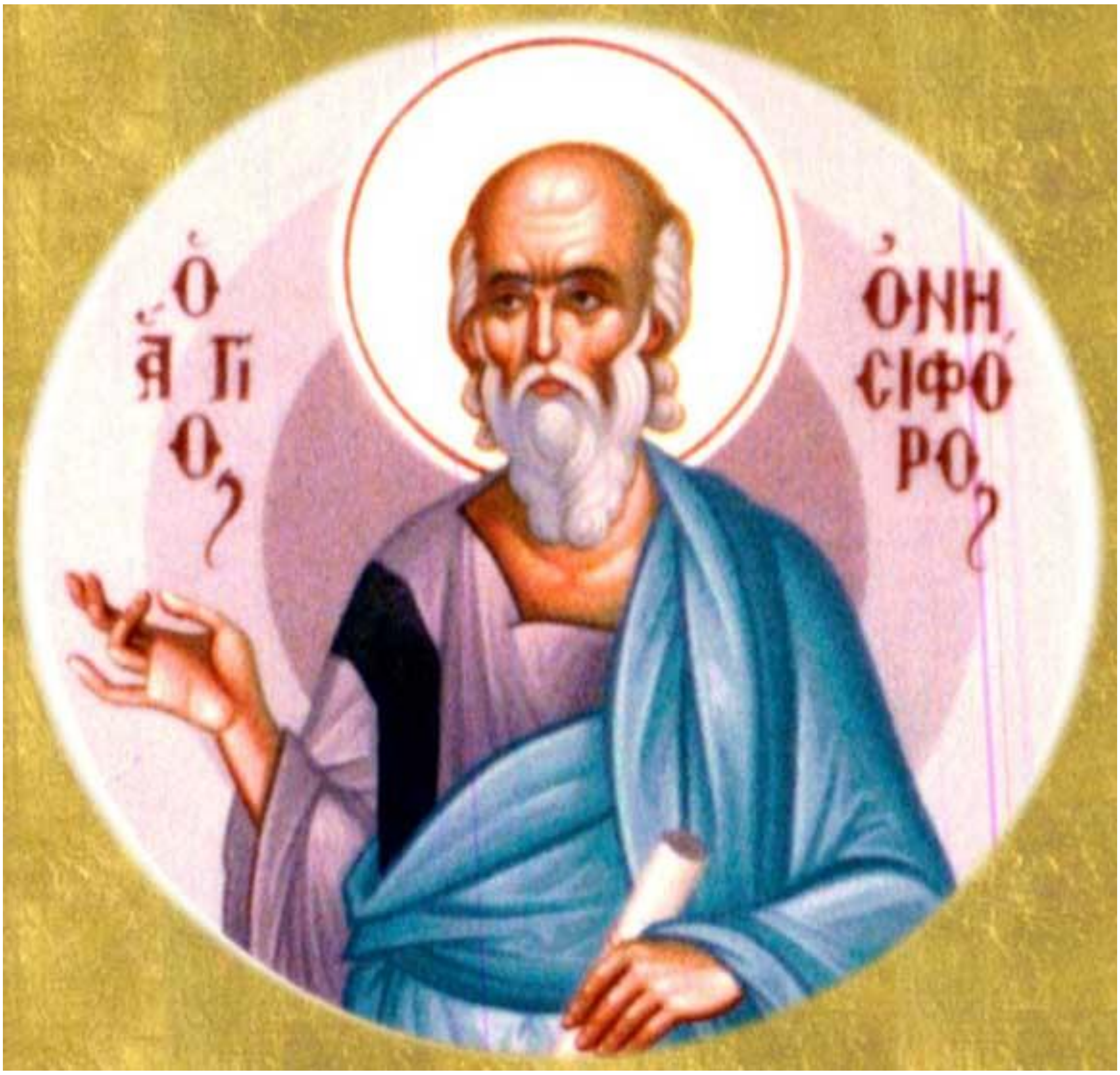

Sfîntul Evod a fost unul din cei șaptezeci de apostoli, făcîndu-se întîi episcop în Antiohia cea mare, după Sfîntul Apostol Petru. Era mare propoveduitor al Cuvîntului lui Dumnezeu; Sfîntul Ignatie purtătorul de Dumnezeu îl pomenește în scrisoarea sa cea către antiohieni, zicînd: "Aduceți-vă aminte de fericitul Evod, părintele vostru, care v-a fost pus vouă păstor întîi de apostol; deci, ca să nu se rușineze de voi părintele, fiți adevărați fii, iar nu din preacurvie".

Acest Sfînt Evod a scris pentru Prea Curata Fecioară că a născut pe Mîntuitorul lumii în anul al cincisprezecelea al vieții sale: "De la trei ani, zice, a fost dusă în Biserica Domnului, unde a trăit unsprezece ani, apoi, sosind al doisprezecelea an, de mîinile preoților a fost dată lui Iosif spre pază, viețuind la el patru ani, a primit Bunavestire cea de bucurie de la înger și a născut pe Hristos, lumina lumii, petrecînd cincisprezece ani ai vieții sale". Și alte multe scrieri de folos a lăsat Sfîntul Evod, dar

vremurile cele cumplite în care a fost prigonită biserica n-au îngăduit ca veacul nostru cel de pe urmă să le vadă. A scris o carte care avea titlul: Luminător. Vechiul scriitor Nichifor Calist enumeră acest titlu în istoria sa. Se scrie despre dînsul în martirologiul latin că și-a vărsat sîngele pentru Hristos și luînd cununa muceniciei s-a sfîrșit. Unii povestesc că sfîntul a pătimit atunci cînd Vespasian a fost în Antiohia. În acea vreme s-a făcut tulburare în cetate din pricina unui iudeu, Antioh, care, lăsîndu-și legea sa, a jertfit la idoli. Mulți din iudei au fost uciși, pentru că nu s-au închinat la idoli, și tot atunci mai mulți iudei au primit credința creștină și îl aveau pe Evod arhiereu. Deci, odată cu dînșii, și Sfîntul Evod a fost ucis ca un păstor și mai mare începător al lor.

Iar Sfîntul Onisifor, asemenea era din cei șaptezeci de apostoli, pe care Pavel îl pomenește în scrisoarea cea către Timotei, zicînd: "Să dea Domnul milă casei lui Onisifor, că de multe ori m-a odihnit pe mine, și de lanțul meu nu s-a rușinat, ci venind în Ro-ma, mai cu osîrdie m-a căutat și m-a aflat. Să-i dea lui Domnul ca să afle milă de la El în ziua aceea. Și la cîte în Efes mi-a slujit mie, tu mai bine știi". Acesta a fost episcop în Kolofonia și în Kirini și pînă la sînge a pătimit pentru credință. Mărturisește pentru dînsul minologhionul că, după multe bătăi, fiind tîrît de cai sălbatici, și-a dat duhul în mîinile lui Dumnezeu și în ceata mărturisitorilor împreună cu Evod, se sălășluiește în lăcașurile cerești.

---

18. VIAȚA CELUI ÎNTRE SFINȚI PĂRINTELE NOSTRU IOAN, ARHIEPISCOPUL NOVGORODULUI (7 SEPTEMBRIE)

Noul făcător de minuni al Rusiei, sfîntul Ioan, s-a născut în marele oraș Novgorod, din părinți binecredincioși; tatăl său se numea Nicolae, iar maica sa, Christina. Avea și frate după trup, anume Gavriil, cu care era crescut în bună învățătură și deprins în frica lui Dumnezeu. Din tinerețe s-a îndreptat pe sine la fapta bună. Iar la vîrsta potrivită, a fost hirotonit preot la biserica Sfîntului sfințit Mucenic Vlasie. Și slujea Domnului cu toată osîrdia, umblînd fără prihană în toate poruncile lui. Iubind însă viața cea liniștită și fără de tulburare, a avut dorință a se îmbrăca în

chipul călugăresc. Pentru aceea a gîndit să zidească și o mînăstire nouă din averea ce rămăsese de la părinți. Sfătuindu-se cu fratele său Gavriil, mai întîi a zidit o biserică de lemn, întru numele Prea Curatei Maicei lui Dumnezeu, întru pomenirea cinstitei Buneivestiri, și a întemeiat mînăstire și a rînduit toate cele trebuincioase ei. Apoi s-a sîrguit ca să zidească biserica de piatră.

Deci, începîndu-se acel lucru bun, și zidindu-se bine biserica cea de piatră, au ajuns la ferestre; și le-a lipsit argintul pentru săvîrșirea bisericii. De aceea fericitul Ioan și Gavriil, fratele lui, erau în mare mîhnire. Dar avînd mare credință și osîrdie către Prea Curata Născătoare de Dumnezeu, întru mîhnirea lor au năzuit cu lacrimi spre dînsa ca spre cea grabnică ajutătoare și scîrbiților mîngîietoare, rugîndu-se și zicînd: "Tu, Stăpînă, știi credința noastră și dragostea pe care o avem către Fiul Tău și Dumnezeul nostru și spre tine, Doamna noastră, cu toată osîrdia și credința spre zidirea prea cinstitului tău hram ne-am pornit și spre ajutorul tău ne-am pus nădejdea noastră, Maica lui Dumnezeu. Deci, ajută-ne nouă ca să săvîrșim biserica ta, trimite ajutorul tău, Stăpînă, și nu ne rușina pe noi robii tăi, că, iată, am început a zidi și nu putem a o sfîrși fără de ajutorul tău". Așa rugîndu-se și tînguindu-se ei, li s-a arătat noaptea în vis Preacurata Maica lui Dumnezeu, cereasca împără-teasă, zicîndu-le lor: "De ce v-ați tînguit atîta pentru zidirea biseri-cii mele, iubiții mei robi ai lui Dumnezeu? Nu voi trece cu vederea rugăciunea, credința și dragostea voastră, ci degrabă vă voi trimite vouă cele spre săvîrșire; ba vă va și prisosi; și altă trebuință nu este, fără numai sîrguiți-vă la lucru și nu vă împuținați în credință". Această vedenie o văzură amîndoi frații și, deșteptîndu-se, s-au umplut cu mare bucurie. Iar după cîntarea Utreniei au spus unul altuia cele ce văzuseră, și s-au întărit cu nădejde. Și într-aceeași zi, de dimineață, după rînduiala lui Dumnezeu, ieșind afară din mînăs-tire, au văzut un cal foarte minunat stînd înaintea porții, cu frîu aurit, înfrînat, și șeaua de pe dînsul ferecată cu aur, iar călăreț pe el nu era. Și sta calul blînd și nemișcat. Mirîndu-se de frumusețea și mărimea calului, așteptară mult: oare nu va veni de undeva călărețul calului acestuia? Și pentru că nu a venit nimeni, calul stînd la un loc, nemișcat, se apropiară de dînsul și văzură doi săcu-șori plini pe amîndouă părțile șelei atîrnați. Cunoscînd deci că de la Dumnezeu li s-a trimis lor aceasta, au luat de pe cal săcușorii aceia și îndată calul s-a făcut nevăzut din fața ochilor lor. Apoi, dezlegînd săcușorii, au aflat unul plin cu aur iar altul cu argint și, mirîndu-se de o asemenea purtare de grijă dumnezeiască și a Preacuratei Maicei lui Dumnezeu, mare mulțumită au înălțat și degrabă au săvîrșit biserica, cu toată buna podoabă înfrumusețînd-o. Ase-menea au cumpărat mînăstirii și mulțime de moșii, iar rămășița au-rului și a argintului au dat-o egumenului și fraților. Și ei se îmbrăcară în călugărescul chip acolo și s-au numit Ioan-Ilie și Gavriil-Grigorie și petreceau în mănăstirea aceea cu plăcere dumnezeiască în post și în rugăciune și întru toate nevoințele și ostenelile călugărești.

Murind preasfințitul arhiepiscop al Novgorodului, Arcadie, l-au luat pe fericitul Ilie din mînăstirea sa și l-au ridicat la scaunul arhiepiscopiei cu sila, căci el se lepăda, socotindu-se nevrednic de o rînduială ca aceasta; dar Dumnezeu l-a făcut pe el vrednic. Deci, voievodul, toți mai marii duhovnicești și mirenii, tot poporul

cetății aceleia, cu un glas, l-au ales pe el, căci era iubit de Dumnezeu și de oameni și prin rugăminte l-au făcut pe el să primească scaunul arhiepiscopiei. Atunci s-a supus și a fost așezat arhiepiscop al Novgorodului de prea sfințitul Ion, mitropolitul Kievului și a toata Ru-sia. Și păstorea bine turma oilor lui Hristos, viețuind întru cuvioșie și dreptate.

În acea vreme, Roman, voievodul Suzdalului, și alții din ace-lași pămînt al Rusiei, demnitari mulți, șaptezeci și doi la număr, se sculaseră asupra marelui oraș Novgorod, vrînd să-i risipească pe el și pe oamenii săi, cei de un neam și de o credință, să-i prade și să-i dea morții. Pentru aceea au mers la cetate cu marea mulțime a oș-tilor lor și, împresurînd-o, au strîmtorat-o cu sila trei zile. Iar cetă-țenii, văzînd puterea cea mare a protivnicilor și slăbind de război, erau în necaz și în nepricepere mare, neașteptînd ajutor de nicăieri, numai de la Dumnezeu cereau milă, și nădăjduiau spre rugăciunile sfințitului lor păstor. Iar bunul păstor, văzînd pe lupii cei ce năvăliseră și căutau să-i rănească turma, a stătut la strajă, privind cu ochi nedormit spre Dumnezeu și cu rugăciunile sale îngrădind cetatea și cu ziduri. Iar în noaptea a treia stînd el, după obicei, la rugăciune înaintea icoanei Domnului Iisus Hristos, și cu lacrimi, strigînd către Stăpîn pentru izbăvirea cetății, a auzit un glas zicînd către dînsul: "Să mergi în biserica Domnului nostru Iisus Hristos, cea de pe ulița lui Ilie, și acolo, luînd chipul Preacuratei Născătoarei de Dumnezeu, să-l înalți pe zidul cetății împotriva vrăjma-șilor și îndată vei vedea mîntuirea cetății". Iar el, care a auzit un glas ca acesta, s-a umplut de negrăită bucurie și a petrecut fără de somn toată noaptea aceea.

A doua zi a chemat deci tot soborul și le-a spus lor de glasul ce se făcuse către dînsul; iar poporul, auzind aceea, a proslăvit pe Dumnezeu și pe Preacurata Maica lui Dumnezeu și primind oarecare putere a îndrăznit. Apoi, arhiepiscopul a trimis pe arhidiaconul său dimpreună cu clerul, poruncindu-i să aducă la sobor acea cin-stită icoană, iar el, împreună cu sfințitul sobor, intrînd în biserica cea mare a înțelepciunii lui Dumnezeu, au început a săvîrși cîntări de rugăciune. Ajungînd, deci, trimișii la biserica Mîntuitorului, unde se afla icoana făcătoare de minuni a Prea Sfintei de Dumnezeu Născătoare și, închinîndu-se precum se cădea, cînd au vrut să o ia, n-au putut nici să o miște din loc; și, pe cît au încercat mai mult, pe atît nicidecum n-au putut. Și, întorcîndu-se, au spus sfîntului. Apoi el, adunînd tot soborul, a mers cu sîrguință și, intrînd în biserică, a căzut înaintea icoanei Stăpînei noastre, rugîndu-se și zicînd: "O, prea milostivă Doamnă, Fecioară de Dumnezeu Născătoare, tu ești nădejdea, scăparea și apărarea cetății noastre, zidul, acoperămîntul și limanul tuturor creștinilor. Drept aceea și noi păcătoșii, spre tine nădăjduim. Roagă-te, Doamnă, Fiului tău și Dumnezeului nostru pentru cetatea noastră și nu ne da în mîna vrăjmașilor noștri pentru păcatele noastre, ci ascultă plîngerea și suspinarea robilor tăi și scapă-ne. Precum oarecînd pe niniviteni Fiul tău i-a cruțat, pentru pocăință, așișderea și aici arată-ți, Stă-pînă, mila ta". Astfel rugîndu-se sfîntul, a început a cînta paraclisul; și cînd clericii cîntau condacul după a șasea peasnă: "Ceea ce ești folositoare creștinilor, neînfruntată", îndată cinstita icoană a Preacuratei Născătoarei de Dumnezeu s-a mișcat singură. Iar poporul văzînd acea minune, toți ca un singur

glas strigau: "Doamne miluiește!" Apoi, prea sfințitul arhiepiscop, luînd în mîini acea cinstită icoană, a sărutat-o cu dragoste și, mergînd cu poporul, săvîrșind cîntări și rugăciuni a înălțat-o pe zidul cetății și a pus-o împotriva luptătorilor. Și, fiindcă la al șaselea ceas începuseră protivnicii a se năpădi mai tare la cetate și îndreptară săgeți asupra ei ca ploaia de multe, îndată cinstita icoană a Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu schimbîndu-și fața sa dinspre protivnici, a întors-o spre cetate. Această mișcare era semn sigur de prea marea milostivire a Stăpînei noastre, pe care a arătat-o popoarelor celor ce se primejduiau de către împresurători. Privind arhiepisco-pul spre sfînta icoană a văzut lacrimi curgînd din ochii ei ca un izvor al raiului și luînd felonul său, adună într-însul pe cele ce picau din icoană și grăi: "O, minune prea slăvită! Cum din lemn uscat pică lacrimi! Iată, Împărăteasă, ne arăți nouă semn adevărat, că te rogi Fiului tău și Dumnezeului nostru, cu lacrimi, pentru scă-parea cetății". Poporul, văzînd că plîngea icoana Preasfintei Născă-toare de Dumnezeu, a strigat către Dumnezeu cu lacrimi și cu suspinuri. Și deodată a coborît frică asupra protivnicilor, i-a aco-perit întunericul, iar mînia lui Dumnezeu i-a tulburat și începură unul pe altul să se ucidă. Iar cetățenii, văzînd o tulburare ca aceea a lor, au deschis porțile cetății și, ieșind înarmați, s-au repezit asupra vrăjmașilor, pe unii tăindu-i, iar pe alții de vii robindu-i și așa au biruit toate taberile vrăjmașilor, cu ajutorul Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu.

Din acea vreme arhiereul lui Dumnezeu, Ilie, a așezat praznic luminos: să se prăznuiască acel prea minunat semn al Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu în marea cetate Novgorod, și a numit ziua aceea pe de-o parte zi de izbăvire, iar pe de alta, zi de pedepsire; de izbăvire, deoarece cu rugăciunile Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu a trimis Dumnezeu izbăvire cetățenilor, iar zi de pedepsire pentru aceia care, sculîndu-se asupra celor de un neam și de o credință, făceau război între frați. Și așa, din vremea aceea marele Novgorod era în pace și în liniște adîncă prin ocîrmuirea bunului păstor.

Fericitul, șezînd pe scaunul său ani îndestulați spre înălțarea laudei lui Dumnezeu, a zidit șapte biserici vestite. Cea dintîi biserică, pe care mai întîi de călugăria sa a zidit-o, era cu hramul Bunavestire a Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu. A doua, pe care în vremea arhieriei sale a zidit-o, avea hramul Botezul Domnului. A treia, în numele Sfîntului Prooroc Ilie. A patra era afie-rosită în numele cuviosului Theodor, egumenul Studitului. A cincea, a Sfinților Anania, Azaria, Misail și a Sfîntului Daniil pro-orocul. A șasea avea hramul Sfîntului drept Lazăr, celui a patra zi înviat. A șasea era închinată Sfîntului ierarh, făcătorului de minuni Nicolae. Și era sfîntul foarte milostiv către toți, avînd, pe cîtă mare blîndețe, pe atîta dragoste nefățarnică. Era ca un soare în biserica lui Hristos, luminînd prin lucruri bune, gonind întunericul faptei rele și sfărîmînd capul diavolului, domnul întunericului, care vrăjmășește totdeauna și pizmuiește mîntuirea omenească.

Pentru că sfîntul avea putere mare peste duhurile cele necu-rate, așa că le putea lega pe ele cu cuvîntul, credem că este de fo-los a arăta aici o povestire minunată: Stînd odată sfîntul, după obiceiul său, la rugăciune, în chilia sa, la miezul nopții

diavolul, vrînd să-l înfricoşeze pe sfînt prin năluciri, a mers şi a intrat în ligheanul cel ce sta în camera lui de culcat şi a început a tremura, tulburînd apa. Iar sfîntul, înţelegînd diavoleasca nălucire, s-a apropiat de vas şi l-a însemnat pe el cu semnul Crucii şi cu certare l-a legat în lighean pe diavol, aşa ca să nu mai iasă el de acolo multă vreme. Diavolul, fiind ars de puterea Crucii, a început să strige ca omul: "O, amar mie, că sînt ars şi nu pot să rabd! Degrabă mîntuieşte-mă, sfinte al lui Dumnezeu!" Iar sfîntul i-a zis: "Cine eşti tu şi cum ai intrat aici ?" Răspuns-a diavolul: "Eu sînt vicleanul diavol şi am venit aici ca să te tulbur, căci mi se părea că te vei înfricoşa ca om şi te vei lăsa de rugăciune, iar tu m-ai încuiat în vasul acesta, unde groaznic mă chinui. Vai mie ! că m-am amăgit şi am intrat aici ! Mîntuieşte-mă, robule al lui Dumnezeu, şi de acum făgăduiesc că nu voi mai veni altă dată aici". Strigînd diavolul mult aşa, i-a zis sfîntul: "Iată, pentru îndrăzneala ta neruşinată îţi poruncesc ca în noaptea aceasta să mă duci în Ierusalim, la biserica unde este mormîntul Domnului. Iar din Ierusalim, să mă aduci ia-răşi aici, în chilia mea, în noaptea aceasta, şi după aceea îţi voi da drumul". Deci, diavolul s-a făgăduit să facă voia sfîntului, numai să fie mîntuit din vas. Apoi sfîntul, cercetîndu-l, l-a mîntuit zicîndu-i: "Să-mi fii ca un cal, gata, stînd înaintea chiliei mele, ca încălecînd pe tine, să-mi săvîrşesc dorinţa". Iar diavolul a ieşit ca un întuneric din vas şi a stat, după porunca sfîntului, la uşa chiliei ca un cal.

Sfîntul ieşind deci din chilie, s-a înarmat pe sine cu crucea şi a încălecat pe drac şi s-a aflat într-acea noapte în sfînta cetate a Ierusalimului, lîngă biserica Sfintei Învieri, unde este mormîntul Domnului. Iar pe diavol l-a certat să nu se ducă de la locul acela, şi sta diavolul, neputînd nicidecum să se mişte din loc, pînă ce sfîntul a făcut închinăciune la mormîntul Domnului şi la cinstitul lemn al Sfintei Cruci. Mergînd la biserică şi-a plecat genunchile înaintea uşii şi s-a rugat şi îndată i s-au deschis uşile bisericii singure, de la sine, şi lumînările şi candelele la mormîntul Domnului s-au aprins. Iar Sfîntul, rugîndu-se lui Dumnezeu cu mulţumită, a vărsat lacrimi şi s-a închinat la mormîntul Domnului şi l-a sărutat. Asemenea şi la lemnul făcător de viaţă şi la toate sfintele icoane şi la locurile cele din biserică, şi, săvîrşindu-şi dorinţa, a ieşit şi iarăşi uşile bisericii s-au închis singure. Şi găsind pe diavol în acelaşi loc unde-i poruncise, stînd ca un cal, gata, a încălecat pe el, şi s-a aflat în noaptea aceea în marele Novgorod, în chilia sa.

Ducîndu-se diavolul la sfînt, l-a rugat ca să nu spună nimănui cele ce se petrecuseră cu dînsul, cum că, legat fiind prin certare i-a slujit ca un rob. "Iar de vei spune cuiva - zicea - că ai umblat călare pe mine, apoi nu voi înceta să-ţi fac supărare, pînă ce nu voi aduce asupra ta o ispită mare". Acestea spunîndu-le diavolul, sfîntul a făcut semnul Crucii pe sine şi îndată diavolul s-a stins ca fumul şi a pierit de la dînsul.

Iar odată sfîntul, cu cinstiţii bărbaţi, cu egumeni, cu preoţii şi cu cetăţenii cei de Dumnezeu temători, îndeletnicindu-se în vorbă duhovnicească şi povestind din vieţile sfinţilor şi spunînd multe spre folos, i s-a întîmplat lui de a arătat şi acest lucru de care am povestit, spunînd că altcuiva i se întîmplase, zise: "Ştiu pe un om care într-o noapte din marele Novgorod a fost în Ierusalim şi, închinîndu-se la mormîntul

Domnului și la lemnul făcător de viață al Sfintei Cruci, s-a întors în marele Novgorod, mergînd călare pe diavol, pe care, prin certare, îl legase ca pe un robit". Iar cei ce au-zeau se mirau de aceasta foarte tare, dar diavolul scrîșnea cu dinții asupra sfîntului, zicîndu-i: "De vreme ce ai dat pe față taina aceasta, voi aduce asupra ta o asemenea ispită ca să fii osîndit de toți cetățenii ca un desfrînat".

Din vremea aceea, prin voința lui Dumnezeu, a început dia-volul a aduce asupra sfîntului o astfel ispită: venind mulți oameni pentru binecuvîntare la sfîntul, diavolul le arăta în chilia lui felurite năluciri - uneori încălțăminte femeiască, alteori mărgele, iar alteori alte găteli și haine cu care femeile se împodobesc. Deci, oamenii ce veneau, văzîndu-le, se scandalizau și gîndeau rău de sfîntul, părîndu-li-se că ține femeie în chilia sa și se tulburau și, sfătuindu-se între dînșii, ziceau: "Este nedrept ca un arhiereu depravat ca acesta să fie pe scaunul apostolesc". Și, adunîndu-se oamenii la chilia sfîntului, diavolul s-a închipuit în fetișoară și alerga înaintea lor ca și cum ar fi fugit din chilia sfîntului, iar oamenii, văzînd-o, strigară și începură a alerga vrînd să prindă pe fetișcana aceea; însă diavolul a scăpat după chilia sfîntului și s-a făcut nevăzut.

Auzind sfîntul gălăgia poporului, a ieșit din chilie, și a zis că-tre oameni: "Ce este fiilor? De ce este gîlceavă între voi ?" Iar ei, strigînd la el ca la un depravat, defăimîndu-l și ocărîndu-l, l-au apucat și începură a-l batjocori. Apoi, nepricepîndu-se ce să-i mai facă, ziseră între dînșii: "Să-l ducem la rîu și să-l punem pe o plută, ca să-l ducă apa de la cetatea noastră în jos, pe rîu". Și ducînd pe sfîntul și curatul arhiereu al lui Dumnezeu la podul cel mare, care este pe rîul Volhov, i-au dat drumul pe o plută; și s-au împlinit cuvîntul vicleanului diavol, care i-a zis lăudîndu-se: "Vei aduce asupra ta o asemenea ispită ca să fii osîndit de toți ca un depravat". Și se bucura vicleanul văzîndu-l pe sfînt batjocorit. Însă cu ajutorul darului lui Dumnezeu a biruit nevinovăția dreptului, și a rușinat pe vrăjmași căci sfîntul fiind pus pe plută, pluta aceea plutea în susul rîului, împotriva apei, care este la podul cel mare nefiind dusă de nimeni, decît de puterea lui Dumnezeu. Și plutea spre mînăstirea Sfîntului Gheorghe care se afla departe de cetate ca la trei stadii. Iar oamenii, văzînd minune ca aceasta, s-au înspăimîntat și părăsind răutatea își rupeau hainele și se tînguiau, zicînd: "Am greșit și am făcut nedreptate. Oameni fiind, am judecat pe păstor". Și alergau pe mal, rugînd pe sfînt să le ierte păcatul și să se întoarcă la scaunul său. "Iartă-ne nouă, părinte - ziceau - întru neștiință ți-am greșit. Să nu pomenești răutatea noastră și nu ne lăsa pe noi, fiii tăi". Așijderea și tot clerul, întîmpinînd pe sfînt și plecîndu-și capetele la pămînt, cu lacrimi îl rugă să se întoarcă la scaunul său, iar el, ca un alt Ștefan, întîiul mucenic, se ruga lui Dumnezeu pentru cei ce l-au nedreptățit, zicînd: "Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta". Și s-a oprit la margine, aproape de mînăstire despre care am amintit înainte ca la o jumătate de stadie și, sculîndu-se de pe plută, a ieșit la mal. Iar poporul căzînd cu plîngere la dînsul, își cerea iertare și se bucura că a îmblînzit pe sfînt și că a descoperit Domnul viața lui cea nevinovată și curată. Iar el, fiind fără de răutate și dîndu-le tuturor iertare, le-a spus cum, umblînd călare pe diavol, a fost în Ierusalim și cum diavolul s-a lăudat asupra lui. Auzind aceasta, toți au proslăvit pe Dumnezeu. Și așa s-a întors sfîntul la scaunul său cu mare

cinste și slavă și învăța pe oameni, zicîndu-le: Fiilor, cu cercetare să faceți tot lucrul, ca să nu fiți amăgiți de diavol și ca să nu aflați cîndva răutatea împletită cu bunătatea și să fiți vinovați în fața judecății lui Dumnezeu.

După aceasta mai viețuind puțin sfîntul și cunoscîndu-și ducerea sa la Dumnezeu și-a lăsat omoforul, acum fiind la adînci bătrînețe, și s-a călugărit în marea schimă și l-a numit în schimă cu numele lui cel dintîi, Ioan. Și s-a mutat cu pace la Domnul; iar trupul lui îl puseseră în biserica cea mare, în călugărescul chip. După dînsul ridicară la scaun pe Grigorie, fratele lui, care păștea binecinstitoarea turmă, dînd Dumnezeului nostru slavă, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

---

19. POMENIREA SFÎNTULUI MUCENIC EVPSIHIE (7 SEPTEMBRIE)

Viețile Sfinților pe luna septembrie

Sf. Evpsihie s-a născut și a crescut în Cesareea Capadociei, iar pe vremea împărăției lui Adrian a fost clevetit că nu cinstește pe idolii elinești și i se închină lui Hristos. Pentru aceasta mai marele Capadociei l-a prins și, întinzîndu-l, l-a strujit pe coaste și l-a aruncat în temniță, unde zăcea abia mai trăind; rugîndu-se, i s-a arătat îngerul Domnului și, prin atingerea sa, i-a tămăduit rănile, apoi l-a scos liber din temniță. Această eliberare s-a făcut prin grija lui Dumnezeu, pentru ca multele bogății pe care le avea Evpsihie să nu cadă pe mîinile celor fără de Dumnezeu, ci să se cheltuiască bine la trebuința săracilor, care lucru s-a și făcut; căci pre toate agoniselile adunate încă de la strămoșii lui le-a împărțit la săraci, iar cîteva le-a dăruit vrăjmașilor săi, celor ce l-au clevetit pe el, cinstindu-i cu daruri ca pe niște făcători de bine ai săi și pricinuitori ai pătimirii sale. Apoi cînd stăpînea în Cesareea Saprikie boierul, iarăși l-au prins pe Sfîntul Evpsihie și spînzurîndu-l l-au strujit rău, după care a luat sfîrșit prin sabie. Deci se spune că în loc de sînge au curs lapte și apă din rănile trupului său.

20. CUVÎNT LA NAȘTEREA PREASFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU (8 SEPTEMBRIE)

Domnul, Cel ce locuiește în cer, vrînd să Se arate pe pămînt și să viețuiască cu oamenii, mai întîi a pregătit loc de sălășluirea slavei Sale, pe Preacurata Maica Sa. Pentru că este obicei la împărați ca mai înainte să-și pregătească, în cetatea în

care vor să meargă, palatul de petrecere. Și, precum palatele împăraților pămîntești se zidesc de prea înțelepții lucrători din materiale mai scumpe, la loc mai înalt, mai frumoase și mai desfătate decît alte locuințe omenești, a trebuit a se zidi așa și palatul cerescului împărat al slavei.

În Legea veche, cînd a vrut Dumnezeu să petreacă în Ierusa-lim, Solomon I-a zidit Lui casă, cu prea înțeleptul lucrător Hiraam, care era meșter renumit și plin de înțelepciune și de știință, ca să săvîrșească tot lucrul. Deci, a zidit-o din materii prime prea scumpe, din pietre alese, din lemne binemirositoare de cedru și chiparos, care se aduceau din Liban, și din aur curat, la un loc prea înalt, pe muntele Morea. Era prea frumoasă, căci a săpat heruvimi pe pereți, și nenumărate feluri de pomi și de flori. Deci, avea și lărgime casa aceea, ca să nu încapă cu înghesuială în ea mulțimea poporului lui Israel. Și a venit întru ea slava Domnului în foc și în nor. Dar nu era de ajuns casa aceea spre a cuprinde întru sine pe Dumnezeul cel neîncăput. Solomon i-a zidit Lui altă casă, dar Cel Prea Înalt nu locuiește în biserici făcute de mîini omenești. "Ce casă îmi veți zidi mie, zice Domnul, sau care este locul odihnei mele?" Deci, a binevoit, la începutul darului celui nou, a I se zidi casă, nefăcută de mînă, pe Preacurata, Prea Binecuvîntata Fecioara Maria. Și de care lucrători s-a zidit casa aceea? Cu adevărat de cei prea înțelepți, adică de însăși înțelepciunea lui Dumnezeu, după cum zice Scriptura: "Înțelepciunea și-a zidit ei însăși casă". Pentru aceasta toate cele ce se fac cu înțelepciunea lui Dumnezeu sînt fă-cute bune și desăvîrșite. Iar de vreme ce palatul cel însuflețit l-a zidit înțelepciunea lui Dumnezeu Cuvîntul, spunem deci că I s-a zidit lui Dumnezeu desăvîrșită casă; Prea Luminatului Împărat I s-a zidit prea luminat palat; Prea Curatului Mire I s-a pregătit cea prea curată și neîntinată cămară; neprihănitului Mielușel I s-a zidit cea fără de prihană sălășluire, la care lucru Însuși este martor credincios în cer, zicînd către dînsa: "Toată ești bună, cea de aproape a Mea, și prihană nu este în tine". Iar Sfîntul Damaschin zice: "Toată ești cămara Duhului, toată cetatea lui Dumnezeu și noian de daruri, toată frumoasă, toată aproape de Dumnezeu".

Dar din ce fel de material s-a zidit palatul acesta? Din cele cu adevărat prea scumpe; căci ca dintr-o piatră scumpă s-a născut din neamul cel împărătesc, din David, care a biruit pe Goliat prin piatra aceea ce mai înainte închipuia pe Hristos, piatra cea nepusă în praștie. Și ca din niște lemne binemirositoare de cedru și de chiparos, s-a născut Fecioara Născătoare de Dumnezeu din neamul arhieresc, cel ce aducea lui Dumnezeu jertfe binemirositoare. Tatăl ei, sfîntul și dreptul Ioachim, era fiul lui Varpafir cel ce-și trăgea obîrșia sa din Natan, fiul lui David, iar mama ei, sfînta și dreapta Ana, era fiica lui Natan preotul din neamul lui Aaron. Și era Preacurata Fecioara după tată din neam împărătesc, iar după mamă din neam arhieresc.

O, Doamne, din cîte prea scumpe materii și din ce prea cinstite neamuri s-a pregătit palatul cel însuflețit al Împăratului slavei! Și precum în casa lui Solomon zidurile cele de piatră și de lemn aveau mai multă cinste decît aurul cel curat cu care erau aurite; tot așa în nașterea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu neamurile bune,

cel împărătesc și arhieresc, s-au cinstit mai mult cu curăția deplină a sfinților ei părinți, care este mai scumpă decît tot aurul și argintul și mai cinstită decît pietrele cele de mult preț. Tot lucrul pămîntesc nu este vrednic de cinstea ei, pentru că Preasfînta Fecioară s-a născut din curăția părinților, care este mai presus decît tot neamul bun. Acest lucru îl mărturisește Sfîntul Ioan Damaschin, vorbind așa către sfinții și drepții dumnezeiești părinți: "O, fericită însoțire, Ioachime și Ano! din rodul pîntecelui vostru cu adevărat fără de prihană v-ați cunoscut!" După cuvîntul Domnului: (r)Din rodurile lor îi veți cunoaște pe dînșiiŻ. Ați rînduit viața voastră precum a fost plăcut lui Dumnezeu. Pentru că viețuind în curăție și cuvioșie ați răsărit vistieria feciorei, pe Fecioara aceea ce a fost mai înainte de naștere fecioară, cu mintea, cu sufletul și după naștere fecioară și totdeauna fecioară, cu mintea, cu sufletul și trupul de-a pururea feciorind.

Deci, se cădea ca fecioria cea născută pe sine din curăție să se aducă trupește pe sine însăși luminii celei uneia născute. O, doime a cinstitelor turturele cuvîntătoare, Ioachime și Ano! Voi, păzind fireasca lege cu curăție, v-ați învrednicit celor mai presus de fire daruri dumnezeiești, pentru că pe Fecioara, dumnezeiasca Maică, voi viețuind cu dreaptă credință și cu cuvioșie, în omenească fire ați născut, ați odrăslit pe cea mai înaltă decît îngerii, pe fiica aceea ce și pe îngeri acum stăpînește. O, prea frumoasă și prea dulce fiică! O, crinule, cel ce ai crescut în mijlocul spinilor, fiind din rădăcină împărătească cea de bun neam! Prin tine împărăția cu preoția s-au îmbogățit!"

Cu aceste cuvinte, Sfîntul Ioan Damaschin arată din ce fel de părinți s-a născut dumnezeiasca Maică, din cît de scumpe materii s-a pregătit palatul Împăratului ceresc. În ce fel de loc s-a dospit acest aluat însuflețit? Cu adevărat în cel preaînalt, pentru că Biserica dă o mărturie ca aceasta despre dînsa: "Cu adevărat ești Fecioară curată mai presus decît toate". Însă nu cu înălțimea locu-lui, ci cu a bunătăților și cu a darurilor dumnezeiești, pentru că lo-cul unde s-a născut prea Binecuvîntata Fecioară era o cetate mică în pămîntul Galileei, care se numește Nazaret (Despre casa lui Ioachim și Anei, după multă cercetare, n-am putut să aflăm, lămurit, unde a fost. Am găsit scris în unele locuri că a fost în Ierusalim, iar în aceste cărți scrie că în Nazaret, și nedumerirea a rămas tot nedumerire), sub Capernaum, cetatea cea mare, aflîndu-se neslăvită și necinstită și locuitorii ei defăimați. Mai apoi și pentru Hristos s-a zis: "Din Nazaret oare poate să iasă ceva bun?" Iar Domnul, "Cel ce petrece întru cele înalte și spre cei smeriți privește", a binevoit să se nască Preacurata Maica Sa, nu în Capernaumul cel ce prin mîndrie pînă la cer se înălțase, ci în smeritul Nazaret, arătînd că tot ce este între oameni înalt este urîciune înaintea lui Dumnezeu, iar ceea ce este trecut de dînșii cu vederea și defăimat, aceea la Dînsul este înalt și cinstit. La aceasta se mai poate adăuga că din singur numele de Nazaret să se arate înălțimea bunătăților Preacuratei Fecioare. Precum prin nașterea Sa în Betleem, care se tîlcuiește "casa pîinei", a închipuit cu taină că El este pîinea cea coborîtă din cer spre însuflețirea și întărirea lumii, așa și în nașterea Preacuratei Maicii Sale în Naza-ret, arată cele înalte pentru că Nazaretul se tîlcuiește "înflorit, sfin-țit și deosebit de cele pămîntești, încununat și păzit".

Toate acestea se arată luminos întru Preacurata Fecioară, pentru că ea este floarea ce a răsărit din pomul cel uscat, din pîntecele cel neroditor și sterp și a înnoit firea noastră cea uscată; floarea cea neveștejită, care înflorește pururea prin feciorie, floarea cea cu bun miros care a născut mirosul cel frumos, pe singur Împăratul; floarea care a adus rod pe Hristos Domnul, ceea ce singură a răsărit mărul cel cu bun miros; este sfințită cu darul Sfîntului Duh, cel ce a venit spre dînsa și a umbrit-o. Și este mai sfîntă decît toți sfinții, pentru că a născut pe Cuvîntul, cel mai sfînt decît toți sfinții. Ea este deosebită de păcătoșii pămîntești, căci nici un păcat în toată viața sa n-a cunoscut.

Toți cu David grăiesc: "Fărădelegea mea eu o cunosc și pă-catul meu înaintea mea este pururea". Numai singură aceea gră-iește: "Fără de nelegiuire am alergat și v-am îndreptat", pentru că ea este îndreptarea oamenilor, nu numai nefăcînd păcatul, ci și pe păcătoși abătîndu-i de la lucrurile cele rele, așa cum zice Biserica spre dînsa: "Bucură-te, ceea ce curățești lucrurile cele spurcate". Ea este încununată cu slavă și cu cinste. Încununată cu slavă, că din împărăteasca rădăcină a răsărit, încununată cu cinste, că din arhiereasca seminție a crescut. Încununată cu slavă, că din cei curați și drepți născători a odrăslit; încununată cu cinste, ca cea cinstită prin bunavestire și slujire a arhanghelului; încununată cu slavă ca o maică a lui Dumnezeu. Că ce este oare mai slăvit decît a naște pe Dumnezeu? Încununată cu cinste, ca cea pururea fecioară; căci ce este mai cinstită decît aceasta, ca și după naștere a fi fecioară? Încununată cu slavă cea mai slăvită decît serafimii, care ca un serafim a iubit pe Dumnezeu; încununată cu cinste, cea mai cinstită decît heruvimii, ca ceea ce pe heruvimi cu înțelepciunea și cu cunoștința cea dumnezeiască i-a covîrșit. "Iar slavă, cinste și pace se cuvine tot omului care face binele", zice apostolul. Și cine din pă-mînteni s-a aflat lucrător de bunătăți mai bun decît Preacurata Fe-cioară? Toate poruncile Domnului le-a păzit, toată voia Lui a făcut-o, toate cuvintele Lui le-a luat în minte, toate graiurile Lui le-a ascuns în inima sa, toate lucrurile cele de milostivire le-a arătat celor de aproape. Deci, cu vrednicie s-a încoronat ca o lucrătoare a tuturor faptelor bune. Este încă și păzită, că vistieria curăției sale fecioreşti o păzea cu străşnicie, încît nici îngerului nu voia să o încredințeze, pentru că, văzînd pe înger, s-a tulburat de cuvîntul lui și gîndea în ce chip va fi acea închinare?

Toate acestea Nazaretul, prin numirea sa, le-a arătat a fi în Preacurata Fecioară și cine nu va zice că palatul acesta înalt al lui Hristos, cu bunătățile și dumnezeieștile daruri nu este foarte înăl-țat? Înaltă este, că din cer s-a dăruit, deși pe pămînt din pămînteni s-a născut. Din cer, că precum zic unii din gînditorii de Dumnezeu, arhanghelul Gavriil, cel ce a binevestit lui Zaharia nașterea lui Ioan, același a binevestit lui Ioachim și Anei zămislirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, acela a adus din cer și numele ei cel prea binecuvîntat zicînd către maica cea neroditoare: "Ano, Ano, vei naște pe fiica cea prea binecuvîntată și se va chema numele ei Maria".

Drept aceea fără îndoială poate să se numească cetate sfîntă, Ierusalim nou, pogorît din cer de la Dumnezeu și locaș al lui Dumnezeu între oameni. Înalt este

lăcașul lui Dumnezeu, că mai presus de serafimi s-a înălțat, născînd pe Împăratul Hristos. "O, înălțime, cu anevoie de suit de gîndurile omenești!"

Dar ce fel de frumusețe are Fecioara Maria, palatul cel dumnezeiesc al lui Hristos, să ascultăm pe același Ioan Damaschin, care zice așa: "S-a adus lui Dumnezeu, Împăratul tuturor, îmbrăcată cu bună podoabă a faptelor bune, ca și cu o haină de aur și înfru-musețată cu darul Duhului Sfînt, a cărei slavă este înăuntru. Că precum la toată femeia, bărbatul este slava ei cea din afară, așa sla-va Născătoarei de Dumnezeu este înăuntru, adică rodul pîntecelui ei". Și iar zice același: "Fecioară de Dumnezeu dăruită, biserică sfîntă a lui Dumnezeu, pe care acel începător de lume, Solomon, a zidit-o, și în dînsa a pietruit, nu cu aur împodobită, nici cu pietre neînsuflețite, ci, în loc de aur, strălucind cu Duhul, iar în loc de pietre scumpe, avîndu-l pe Hristos mărgăritarul cel de mult preț". O podoabă ca aceasta este înfrumusețarea palatului acestuia, mult mai frumoasă decît ceea ce a fost în biserica lui Solomon, în care se vedeau închipuite asemănări de heruvimi, de pomi și de flori. Dar și în această însuflețită biserică, în Preacurata Fecioară, se văd arătate chipuri de heruvimi, căci vița sa cea de heruvim nu numai s-a asemănat heruvimilor, dar i-a și întrecut.

Dacă Biserica a obișnuit a-i numi heruvimi pe alți sfinți, cîntînd: "Ce vă vom numi pe voi, sfinților? Heruvimi, că întru voi s-a odihnit Hristos", cu atît cu cît mai ales Fecioara Născătoarea de Dumnezeu este heruvim, în care s-a odihnit trupește Hristos și pe mîinile ei cele preacurate a șezut Dumnezeu ca pe un scaun: "scaun de heruvimi, fecioara". A închipuit în sine și asemănările pomilor celor bine roditori, făcîndu-se, duhovnicește, măslin roditor în casa lui Dumnezeu și finic înfloritor. Pentru aceasta acum se numește mlădița de viață purtătoare, Biserica cîntînd așa: "Din cea neroditoare rădăcină, mlădiță de viață purtătoare ne-a odrăslit nouă pe Maica Sa, Dumnezeul minunilor". Deci, acestea toate se grăiesc pentru frumusețele ei cele duhovnicești. Dar, pe lîngă acestea, și de cele trupești nu era lipsită, după cum adeveresc mulți dascăli bisericești, că în toată partea cea de sub soare n-a fost și nu va fi fecioară așa de frumoasă, precum a fost Fecioara Născătoare de Dumnezeu, pe care, Sfîntul Dionisie Areopagitul, văzînd-o, voia să o numească Dumnezeu, de nu ar fi știut pe Dumnezeu cel născut dintr-însa. Pentru că dumnezeiescul dar de care era plină strălucea din prealuminată fața ei. Un palat ca acesta înainte și-a gătit Lui pe pămînt, Împăratul cel ceresc frumos cu sufletul și cu trupul, ca o mireasă împodobită bărbatului său. Dar încă și desfătat: "Pîntecele ei mai desfătat decît cerurile l-au lucrat". Și au încăput întru dînsa Cel neîncăput, Hristos Dumnezeu.

Cea desfătată sălășluire a Cuvîntului, Preacurata Fecioară, nu numai lui Dumnezeu Cuvîntul, ca unui împărat este desfătată, ci și nouă, robilor celor ce alergăm către Dumnezeu, Cel ce S-a sălășluit într-însa. Pe Dumnezeu L-a încăput în pîntece, iar pe noi ne înca-pe în a sa milostivire. Vasul cel ales, Sfîntul Apostol Pavel, pornindu-se spre milostivire, zicea către iubiții săi: "Inima noastră s-a lărgit, aveți loc destul întru noi". Dar, la care din sfinți poate să se găsească milostivirea așa de desfătată spre încăpere tuturor, pre-cum, după Dumnezeu, a Mariei? Că încape aicea

atît cel curat, după cum și păcătosului iarăși nu-i este strîmt aici. Acolo cel pocăit are locul său și disperatul asemenea cu cel nepocăit. Ca și în co-rabia lui Noe neoprită, nu numai celor curate, ci și vietăților celor necurate se află scăpare.

Întru a ei milostivire toți cei scîrbiți, năpăstuiți, flămînzi, învi-forați și bolnavi află loc de ajuns, pentru că nu știe să fie nemi-lostivă cea al cărei pîntece ne-a născut nouă pe prea Bunul Dumnezeu. Mulți străjeri înarmați păzesc palatele împăraților pă-mîntești și nu dau voie tuturor ce voiesc să intre într-însele, ci îi opresc și îi întreabă de unde și la ce vin. Iar palatul lui Hristos cel însuflețit, deși este înconjurat de heruvimi și de serafimi și de nenumărate cete ale îngerilor și ale tuturor sfinților, la ușa milostivirii îndurărilor ei nimenea nu oprește pe cela ce va să intre. Nu-i o-presc străjerii, nu-i gonesc ostașii, nici la ce vin nu-i întreabă, ci fără de apărare intră cu rugăciunea, și primește dar spre cererea cea de folos.

Drept aceea să alergăm la milostivirea celei ce s-a născut din pîntece neroditor, dîndu-i ei o închinăciune ca aceasta: "Bucură-te, palatul cel cu totul fără de prihană al Împăratului tuturor! Bucură-te, sălășluirea lui Dumnezeu, Cuvîntului, căreia, și ție, fiicei părintelui, Maicii Fiului, miresei Sfîntului Duh, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh de la noi cei din țărînă, să fie cinste și slavă în veci". Amin.

În această zi în Prolog se pomenește și despre oarecare plăcut al lui Dumnezeu, Nichita, ce s-a numit Hartularie, fiind pus în povestire de preotul care a avut vrajbă cu diaconul Sozont.

Pentru praznicul de acum noi l-am istorisit mai înainte.

---

21. VIAȚA SFINȚILOR, DREPȚILOR ȘI DUMNEZEIEȘTILOR PĂRINȚI IOACHIM ȘI ANA (9 SEPTEMBRIE)

(Sfîntul Epifanie și Sfîntul Ioan Damaschin, Cartea 4, pentru credință, cap. 15)

Sfîntul și dreptul Ioachim a fost din seminția lui Iuda, trăgîndu-și neamul din casa lui David împăratul în acest chip: din neamul lui Natan fiul lui David s-a născut Levi, iar Levi a născut pe Melhie și pe Pamfir; Pamfir a născut pe Varpafir, iar Varpafir a născut pe Ioachim, tatăl Născătoarei de Dumnezeu. Acesta petrecea în Nazaretul Galileii, avînd soție pe Ana din seminția lui Levi, din neamul lui Aaron, fiica lui Mathan preotul care a preoțit în zilele Cleopatrei și ale lui Casopar, împărații Perșilor, mai înainte de împărăția lui Irod, fiul lui Antipater. Iar Mathan avea femeie pe Maria din seminția lui Iuda din Betleem și a născut cu dînsa trei fiice: pe Maria, pe Sovia și pe Ana.

Deci, s-a măritat cea dintîi Maria, în Betleem, și a născut pe Salomeea. S-a măritat și Sovia, cea de-a doua, de asemenea în Betleem, și a născut pe Elisaveta, maica lui Ioan Înainte Mergătorul. Iar a treia, Sfînta Ana, maica Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu, a fost precum am zis, soția lui Ioachim în pămîntul

Galileei, din cetatea Nazaret. Această însoţire de neam mare, Ioachim şi Ana, vieţuind după lege, drepţi au fost înaintea lui Dumnezeu; iar fiind îndestulaţi cu bogăţia cea materialnică, mai presus de toate aveau pe cea duhovnicească. Şi aşa, cu toate bunătăţile se înfrumuseţau ei, umblînd în toate poruncile Domnului fără de prihană. Iar la tot praznicul deosebeau din averile lor două părţi, din care o parte o dădeau lui Dumnezeu la bisericeştile trebuinţe, iar cealaltă parte la săraci. Şi atît au plăcut lui Dumnezeu, încît i-a învrednicit pe ei să fie născători Fecioarei celei fără de prihană, pe care mai înainte a ales-o Lui spre maică.

Din aceasta esta cunoscută viaţa lor cea sfîntă, plăcută lui Dumnezeu şi cinstită, că li s-a dat lor fiica cea mai sfîntă decît toţi sfinţii şi decît heruvimii mai cinstită, care mai mult decît toţi a plă-cut lui Dumnezeu. Că nu era în acea vreme pe pămînt, între oa-meni, mai bine primiţi lui Dumnezeu decît aceşti doi, Ioachim şi Ana, pentru viaţa lor cea neprihănită. Astfel că un dar ca acesta nu li s-ar fi dăruit lor dacă nu ar fi prisosit dreptatea şi sfinţenia lor mai mult decît a altora. Ci, precum singur Domnul avea să se în-trupeze din Preasfînta, Preacurata Maică, aşa se cădea ca şi Maica Domnului să se nască din părinţi sfinţi şi curaţi. Căci, precum şi împăraţii îşi fac porfirele lor, nu din postav simplu, ci din pînzeturi ţesute cu aur, aşa şi Împăratul ceresc a voit să aibă pe Maica Sa cea Preacurată, întru al cărei trup ca într-o porfiră împărătească avea să se îmbrace, nu din neînfrînate însoţiri, ca din nişte postav prost, ci din părinţi curaţi şi sfinţi, ca dintr-o ţesătură de aur. Maica Domnului de demult a fost preînchipuită prin sfîntul cort, despre care a poruncit Dumnezeu lui Moise să-l facă din postav mohorît, roşu şi din vison, întrucît cortul a simbolizat pe Fecioara Maria în care, sălăşluindu-se Dumnezeu, după cum este scris, avea să petreacă cu oamenii. "Iată cortul lui Dumnezeu este cu oamenii şi El va locui cu dînşii" (Apoc. 21, 3).

Deci, materialul mohorît si roşu, precum şi visonul din care s-a alcătuit cortul închipuiau pe mama Maicii lui Dumnezeu, care din curăţie şi din înfrînare s-a născut.

Dumnezeiasca voinţă, mai întîi, a ţinut multă vreme însoţirea acestor sfinţi fără de fii, ca prin zămislirea şi naşterea unei fecioare ca aceasta să se arate şi puterea darului lui Dumnezeu, şi cinstea celei născute, şi vrednicia părinţilor ei. Pentru că a face să nască pîntecele cel neroditor şi sterp, aceasta este puterea darului dumnezeiesc, fiindcă aici nu firea, ci Dumnezeu Cel ce biruieşte firea dezleagă legăturile nerodirei. A se naşte din cei neroditori şi stră-ini, aceasta este cinstea celei născute, care a ieşit nu din părinţi care s-ar fi sîrguit la fapte trupeşti, ci din cei înfrînaţi, fiind ei la bătrîneţe; pentru că petrecuseră în însoţire, neavînd fii, cincizeci de ani. Se arată şi aici vrednicia părinţilor Maicii Domnului, că după lunga lor nerodire au născut pe bucuria a toată lumea. În acest lucru Sfinţii Ioachim şi Ana s-au asemănat Sfîntului Patriarh Avra-am şi soţiei lui, cinstitei Sara, care la bătrîneţe a născut pe Isaac, după făgăduinţă. Iar noi zicem că mai mult decît Avraam este aici, că pe cît este mai mare Fecioara Maria decît Isaac, pe atît mai mare este vrednicia lui Ioachim şi a Anei, decît a lui Avraam şi a Sarei. Dar la această vrednicie nu au ajuns pînă ce nu au rugat pe Dumnezeu în amărăciunea sufletului lor şi în mîhnirea inimii,

cu mult post și cu rugăciuni. Că înainte merge mîhnirea și apoi vine bucuria. Și înainte mergătoare a cinstei este necinstea și povățu-itoare spre cîștigarea celor bune este cererea, rugăciunea cu lacrimi către Dumnezeu.

Cînd se mîhneau ei mult și se tînguiau pentru nerodirea lor, a adus Ioachim daruri Domnului Dumnezeu în biserica Ierusa-limului la un praznic mare, în care toți fiii lui Israel aduceau daru-rile lor lui Dumnezeu. Iar Isahar, arhiereu fiind atunci, n-a voit să primească darurile lui Ioachim și l-a defăimat cînd le-a adus, ocărîndu-l pentru nerodire: "Nu se cade a primi din mîinile tale daruri, că ești fără de fii, neavînd dumnezeiasca binecuvîntare, pen-tru oarecare tăinuite păcate ale tale". Asemenea și un oarecare evreu, din seminția lui Ruvim, aducînd darurile sale cu ceilalți oa-meni, a ocărît pe Ioachim, zicîndu-i: "De ce apuci înaintea mea, aducînd darul lui Dumnezeu? Nu știi că ești nevrednic să aduci cu noi daruri, de vreme ce nu ai lăsat seminție în Israel?"

Acestea auzindu-le Ioachim s-a mîhnit și s-a dus de la biserica Domnului foarte întristat, rușinat și defăimat și i s-a întors lui praznicul acela în plîngere și bucuria praznicului aceluia în tînguire. Și nu s-a întors atunci la casa lui, de mîhnirea cea mare, ci s-a dus în pustie, la păstorii turmelor sale, și acolo a plîns pentru două lucruri: pentru nerodire și pentru defăimare și ocară. Apoi, adu-cîndu-și aminte de Sfîntul Avraam strămoșul, căruia i-a dat Dumnezeu fii după ce îmbătrînise, a început a se ruga Domnului cu dinadinsul, ca și el de aceeași binecuvîntare să se învrednicească, ca auzit și miluit să fie, ca să se ridice ocara lui dintre oameni și să se dea rod însoțirei lui la bătrînețe, precum oarecînd lui Avraam, ca să poată a se numi tată de fii, iar nu ca un neroditor și lepădat de Dumnezeu să rabde de la oameni ocară. Și a adăugat la rugăciune post, patruzeci de zile, nevrînd să guste pîine. "Nu voi da - zicea - gurii mele hrană, nici mă voi întoarce la casa mea, ci lacrimile me-le să-mi fie mie hrană și pustia aceasta casă, pînă ce va auzi și mă va cerceta pe mine Domnul Dumnezeul lui Israel".

Asemenea și Ana, femeia lui, în casă șezînd și înștiințîndu-se că arhiereul nu a vrut să primească darurile lor, ocărîndu-i pentru nerodire, și că bărbatul ei, de mîhnire, lăsînd-o pe ea, s-a dus în pustie, plîngea cu nemîngîiate lacrimi. "Acum - zicea - sînt mai ticăloasă decît toți: de Dumnezeu lepădată, de oameni defăimată și de bărbat lăsată. Deci de care lucru mai întîi voi plînge? Oare pentru văduvia mea sau pentru nerodire? Oare pentru sărăcia mea sau că nu m-am învrednicit a mă numi maică?" Și se tînguia cu amar în toate zilele acelea. Iar o slujnică a ei, anume Iudit, o mîn-gîia pe ea, dar nimic n-a sporit, pentru că cine putea să o consoleze pe dînsa?!

Odată, tînguindu-se, a intrat în livada sa și, șezînd sub un co-pac de dafin, a suspinat din adîncul inimii. Și ridicîndu-și cu lacrimi ochii săi spre cer, a văzut în copac un cuib de pasăre avînd pui mici. Și de acolo, luînd pricină de mai mare durere a inimii, a înce-put a striga: "Vai, mie, celei lipsite! Că eu singură sînt mai păcă-toasă între fiicele lui Israel! Eu singură decît toate mai defăimată între femei. Toate își poartă rodul pîntecelui pe mîinile lor, toate de fiii lor se mîngîie, iar eu singură sînt

străină de acea mîngîiere. Vai, mie! Că toate în biserica lui Dumnezeu se primesc cu darurile și au cinste pentru a lor naștere de fii, iar eu singură de la biserica Dumnezeului meu sînt lepădată. Vai, mie! Cine mai este ca mine? Nici cu păsările cerului nu m-am asemănat, nici fiarelor pămîntului, pentru că acelea sînt roditoare înaintea ta, Doamne Dumnezeule, iar eu neroditoare mă aflu. Nici pămîntului nu m-am asemănat, căci acela răsare și-și crește semințele sale și, roduri aducînd, Te binecuvîntează pe Tine, Tatăl cel ceresc, iar eu sînt singură și fără de fii pe pămînt. Vai mie, Doamne, Doamne! Eu, păcătoasa, singură am sărăcit de facerea de roade. Tu, Cela ce ai dat Sarei oa-recînd, la bătrînețele cele prea adînci, fiu pe Isaac; Tu, Cela ce ai deschis pîntecele Anei, mama lui Samuil, proorocul tău, caută acum spre mine și ascultă rugăciunile mele! Adonai Savaot! Știi ocara nerodirii, deci singur să-mi dezlegi durerea inimei mele și să deschizi jghiaburile pîntecelui și pe cea neroditoare să o arăți rodi-toare, ca pe cea născută în dar să o aducem Ție, binecuvîntînd, cîntînd, și cu un gînd slăvind milostivirea Ta".

Unele ca acestea cu plîngere și cu tînguire grăindu-le, iată în-gerul Domnului i s-a arătat ei, zicîndu-i: "Ano, Ano, s-a auzit rugă-ciunea ta și suspinurile tale au străbătut norii, iar lacrimile tale au ajuns înaintea lui Dumnezeu și, iată, vei zămisli și vei naște pe fiica cea prea binecuvîntată, pentru care se vor binecuvînta toate semin-țiile pămîntului. Printr-însa se va da mîntuire la toată lumea și se va chema numele ei Maria".

Deci, auzind aceste cuvinte îngerești, Ana s-a închinat lui Dumnezeu și a zis: "Viu este Domnul Dumnezeu, că de voi naște prunc, îl voi da pe el spre slujba Lui, ca să fie slujind și lăudînd nu-mele Lui cel sfînt ziua și noaptea, în toate zilele vieții sale". Apoi, umplîndu-se de negrăită bucurie, Sfînta Ana a alergat la Ierusalim cu sîrguință, ca acolo mulțumita și rugăciunile sale să le dea lui Dumnezeu, pentru cercetarea Lui cea milostivă.

În același ceas, același înger s-a arătat lui Ioachim în pustie, zicîndu-i: "Ioachime, Ioachime, a auzit Dumnezeu rugăciunea ta și a voit să-ți dea ție darul Său că, iată, femeia ta, Ana, va zămisli și va naște ție o fiică, a cărei odrăslire pe pămînt la toată lumea va fi bucurie! Și acesta să-ți fie ție semnul adevăratei mele bune vestiri: să mergi în Ierusalim la biserica Domnului și acolo vei afla, la porțile cele de aur, pe soția ta Ana, căreia aceeași bucurie i s-a vestit". Deci, se mira Ioachim de această bună vestire îngerească și preamărea, mulțumind lui Dumnezeu cu inima și cu gura de o milostivire ca aceasta a Lui. Apoi a alergat degrabă, bucurîndu-se și veselindu-se, la biserica Domnului și, precum i-a zis îngerul, a aflat pe Ana la porțile cele de aur rugîndu-se lui Dumnezeu, căreia i-a spus de buna vestire îngerească. Asemenea și ea i-a spus lui că a văzut și a auzit de la înger spunîndu-i pentru zămislire. Deci, proslăviră pe Dumnezeu Cel ce a făcut cu dînșii o milă ca aceea, Căruia, închinîndu-I-se în sfînta biserică, s-au întors la casa lor. Și a zămislit Sfînta Ana în ziua a noua a lunii lui decembrie, iar în septembrie, la opt zile, a născut pe fiica cea preacurată și bine-cuvîntată Fecioara Maria, pe începătoarea și mijlocitoarea mîntuirii noastre, de a cărei naștere cerul și pămîntul s-au bucurat.

Și a adus Ioachim lui Dumnezeu daruri mari, jertfe și arderi de tot și s-a binecuvîntat de arhiereu, de preoți, de leviți și de tot poporul că s-a învrednicit de binecuvîntarea lui Dumnezeu. Deci a făcut Ioachim ospăț mare în casa sa și toți se veseleau, lăudînd pe Dumnezeu.

Apoi, crescînd Fecioara Maria, o păzeau părinții ei ca lumina ochilor, știind din descoperire dumnezeiască că va să fie lumină a toată lumea și înnoire a firii omenești. Deci o creșteau pe ea pre-cum se cădea aceleia care avea să fie mamă a Mîntuitorului nostru, nu numai iubind-o pe ea ca pe o fiică dorită de mulți ani, ci și cin-stind-o ca pe o stăpînă a lor, pentru că-și aduceau aminte de înge-reștile cuvinte cele zise pentru ea și înainte vedeau în duh cele ce erau să fie întru dînsa. Pentru că Fecioara, fiind plină de harul lui Dumnezeu, de același har și pe părinții săi în taină îi îmbogățea, nu într-alt chip, ci precum soarele cu razele sale luminează stelele ce-rului, împărțindu-le lor lumina sa. Așa Maria cea aleasă, ca un soare strălucea pe Ioachim și pe Ana cu razele darului celui dat ei, încît erau plini de duhul lui Dumnezeu și cu dinadinsul credeau împlinirea cuvintelor îngerești.

Apoi, cînd era de trei ani, prin dumnezeiască poruncă au dus-o pe ea cu slavă în biserica Domnului, petrecînd-o cu făclii, și au dat-o pe ea lui Dumnezeu ca dar precum se făgăduiseră. Iar după ducerea ei, trecînd cîțiva ani, Sfîntul Ioachim a trecut din aceste de aici, avînd vîrsta de optzeci de ani, iar Sfînta Ana, fiind văduvă, a lăsat Nazaretul și a mers la Ierusalim și acolo petrecea aproape de fiica sa cea prea sfîntă, rugîndu-se în biserica lui Dumnezeu. Petrecînd în Ierusalim doi ani, s-a odihnit în Domnul, avînd șaptezeci și nouă de ani.

Deci, o, cît de binecuvîntați sînteți, sfinților părinți Ioachim și Ana, pentru cea prea binecuvîntată fiică a voastră! Încă îndoit sîn-teți binecuvîntați pentru Domnul nostru Iisus Hristos, în Care s-au binecuvîntat toate neamurile și toate semințiile pămîntului. Cu drept cuvînt v-au numit pe voi Sfînta Biserică părinți ai lui Dumnezeu. Pentru că pe Cel ce S-a născut din fiica voastră cea prea sfîntă, Dumnezeu Îl cunoaștem, Căruia acum, în cea cerească îna-inte stare aproape fiind, rugați-vă ca și noi să nu fim depărtați de bucuria voastră care petrece în veci. Amin.

Unii zic cum că Mathan, tatăl Sfintei Ana și moșul după ma-mă al Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu, ar fi născut pe Iacov, tatăl lui Iosif teslarul. Dar aceasta este o greșeală, care mi se pare a fi ieșit de acolo că la evanghelistul Matei, în cap. I, se pomenește Mathan, tatăl lui Iacov, așa: Eleazar a născut pe Mathan, iar Ma-than a născut pe Iacov, iar Iacov a născut pe Iosif, bărbatul Mariei. Oarecare socotind că același Mathan este tatăl lui Iacov și tatăl ce-lor trei fiice - Maria, Sovia și Ana, au scris că nu Mathan au născut pe Iacov și pe cele trei fiice; ci altul este acesta și altul acela. Pentru că acesta a fost din seminția lui Levi, din fiii lui Aaron, preot, iar altul cel de la Evanghelie. Acela era din seminția lui Iu-da, din casa lui David împăratul, al douăzeci și treilea de la neamul lui David și al lui Solomon, pe care Sfîntul Epifanie, în cuvîntul la nașterea Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu și Sfîntul Ioan Da-maschin în cartea 4, cea pentru credință, în cap. 15, scriu așa: "Din seminția lui

Solomon, fiul lui David, s-a născut Mathan. Acesta a născut pe Iacov, tatăl lui Iosif, și a murit, și a luat Melhi pe femeia lui, pe mama lui Iacov, din seminția lui Natan, fiul lui David, fiul lui Levi, fratele lui Pamfir, care a fost tată lui Varpafir și moș lui Ioachim, iar strămoș era Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu. Și a născut Melhi, din mama lui Iacov pe Ili, și era Iacov din sămînța lui Solomon, iar Ili era din sămînța lui Natan. Deci, și-a luat femeie și a murit fără de fii. Iar după dînsul Iacov, care era fratele lui de o mamă, dar nu de un tată, i-a luat pe femeia lui, deoarece legea poruncea: De va muri cineva neavînd fii, să ia fratele lui pe femeia lui și să ridice sămînță fratelui său. Deci, după acea lege, a luat Iacov pe femeia fratelui său și a născut pe Iosif teslarul, logodnicul Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu; și era Iosif fiul amîndorura; al lui Iacov după fire, iar al lui Ili după lege. Pentru aceasta, Sfîntul evanghelist Luca, scriind de neamul lui Hristos, a pus lui Iosif pe Ili tată, grăind pentru Hristos: Fiind precum se părea, fiu al lui Iosif, al lui Ili, al lui Mathan. Pe Ili îl pune în locul lui Iacov. Iar cum că Mathan, preotul, cel ce a născut trei fiice, nu acela era pe care Evanghelistul în neamul lui Hristos îl pomenește, din aceasta se arată cu dinadinsul. Sfîntul Evanghelist Luca scrie pentru Zaharia, tatăl Înainte Mergătorului Ioan, așa: A fost în zilele lui Irod, împăratul Iudeii, un preot, anume Zaharia, și femeia lui din fiicele lui Aaron, numele ei Elisaveta. Iar pe Elisaveta a născut-o Sovia, fiica lui Mathan preotul și era Mathan moș Elisavetei după mamă. Deci, de ar fi fost Mathan unul și același cel din cartea neamului lui Hristos, apoi n-ar fi zis evanghelistul, "femeia lui din fiicele lui Aaron", ci cu adevărat ar fi zis, femeia lui din fiicele lui David, de vreme ce Mathan cel din cartea nașterii era pus nu din casa lui Aaron, ci din a lui David, din sămînța lui Solomon. Dar de vreme ce acest Mathan preotul, altul era de cel din cartea nașterii, nu din David, ci din Aaron trăgîndu-și seminția sa, pentru aceea evanghelistul Luca, de nepoata lui, de Sfînta Elisaveta, femeia lui Zaharia a scris: "Femeia lui era din fiicele lui Aaron!"

De aici se dovedește că altul este Mathan cel din cartea naș-terii, care a născut pe Iacov tatăl lui Iosif, și altul este Mathan acesta preotul Domnului, care a născut cele trei fiice: pe Maria, pe Sovia și pe Ana, maica Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu. Aceasta se înștiințează și de Sfîntul Mucenic Ipolit, pe care Nichi-for Calist în cartea 2, cap. 3, îl aduce mărturie. Acela, scriind de neamul Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu, pomenește pe Ma-than preotul, moșul după mamă al Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu, că a născut trei fiice. Iar nu pomenește că acel preot ar fi născut pe Iacov, tatăl lui Iosif, ci numai fiicele, iar fiu nici unul. Și încă să mai știm și aceasta, că seminția lui Iuda și casa lui David nu erau preoți, ci numai seminția lui Levi și casa lui Aaron.

Arătat este deci că altul era tatăl lui Iacov, și altul, tatăl celor trei fiice.

Nu fără trebuință mi se pare să știm și aceasta că în așezămîntul cel vechi a poruncit Dumnezeu să nu-și ia lor femei din altă seminție, nici femeile să nu se mărite în altă seminție, ci fiecare în moștenirea sa să se însoare. Drept aceea aici se va mira cineva, de ce Mathan preotul și-a luat femeie din altă seminție, din seminția Iudei? Asemenea și Sfîntul Ioachim, fiind din casa lui David, a luat pe Sfînta Ana din fiicele

lui Aaron. Oare n-a greşit, călcînd porunca Domnului? N-a greşit! Că deşi altor seminţii ale lui Israel le-a fost poruncit ca fiecare în al său neam să se însoare şi să se mărite, însă, precum Sfîntul Epifanie mărturiseşte, nu era oprită seminţia Iudei ca să se unească cu a lui Levi; casa cea împărătească să fie rudenie cu casa cea preoţească, la care lucru începător a fost cel mai dintîi arhiereu Aaron, care a luat pe Elisaveta, fiica lui Aminadav, sora lui Naason, care atunci era domn în Iudeea. Asemenea şi Iodae, arhiereul cel ce a luat pe Iosavet, fiica lui Ioram, împăratul Iudeii, sora lui Ohozie.

Aceasta s-a făcut cu rînduiala lui Dumnezeu, ca Preacurata Fecioară să fie fiică şi împărătească şi arhierească, fiindcă avea să nască pe Hristos, împăratul şi arhiereul.

22. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC SEVERIAN (9 SEPTEMBRIE)

Împărăţind Liciniu, rău credinciosul împărat, cînd sfinţii patruzeci de mucenici au fost prinşi de Agricola, dregătorul Sevastiei, şi aruncaţi în temniţă, atunci era acolo un bărbat anume Severian, de neam boieresc, crezînd în Dumnezeul nostru Iisus Hristos. Acesta, adeseori cercetînd în temniţă pe sfinţii mucenici, îi întărea pe dînşii spre nevoinţa mucenicească cea pentru Hristos. Iar ei, de dragostea cea spre Dumnezeu atît s-au aprins ca de foc, încît nici iezerul Sevastiei n-a putut să stingă văpaia cea dumnezeiască dintr-înşii. Aşa au stat, cu un suflet mărturisind numele lui Iisus Hristos înaintea prigonitorului şi pînă la moarte s-au nevoit pentru dînsul. Iar după ce au pătimit şi şi-au luat cununile muceniceşti acei patruzeci de răbdători de chinuri, atunci a sosit şi vremea sfîntului Severian ca să iasă la aceeaşi nevoinţă şi luptă, la care pe alţii, cu cuvintele, îi îndemna. Pentru că apropiindu-se clevetitorii de dregătorul îi ziseră: "Cinstea marilor noştri zei se micşorează în cetatea aceasta de către Severian care nu numai singur nu-i cinsteşte pe ei şi nu li se închină, dar şi pe mulţi alţii îi sfătuieşte ca să ocărască şi să defăimeze pe zeii noştri. Şi crezînd singur în cel răstignit, îi învăţa şi pe ceilalţi la aceeaşi credinţă, şi, iată, nu puţin popor a tras în urma sa. Deci, de nu-l vei pierde pe acesta, apoi, toată cetatea se va întoarce după dînsul şi se vor mînia zeii pe cetate şi o vor lăsa pe ea. Apoi şi împăratul, cînd va auzi despre aceasta, nu ne va cruţa pe noi".

Atunci Lisie, care înlocuia în dregătorie pe Agricola, auzind acestea, a trimis pe slujitori ca să-l prindă pe Severian şi să-l aducă la el. Iar ostaşul lui Hristos, neaşteptînd pînă ce vor veni trimişii ca să-l prindă pe el, apucînd înainte de venirea lor, a mers singur şi, stînd înaintea dregătorului, a început cu limbă slobodă a grăi către dînsul zicîndu-i cu îndrăzneală: "Dar au nu-ţi ajunge ţie pierzarea ta, o, boierule, ci şi sufletele noastre voieşti să le pierzi şi ca pe o dobîndă să le dai dracilor tăi? Ci să ştii că ai nimerit aici peste băr-baţi tari, iar nu peste nerăbdători şi fricoşi. Pentru că mie, precum grăieşte Pavel învăţătorul meu, viaţă îmi este Hristos, şi moartea un cîştig" (Fil. 1,21).

Deci Lisie, auzind aceste cuvinte îndrăznețe ale sfîntului, a tăcut puțin, apoi, uitîndu-se la cei ce erau de față și cu mîna ară-tînd spre Severian, a zis cu mînie: "Luați-l pe el și cu vîne de bou crude să-l bateți, ca să învețe a grăi cu blîndețe înaintea stăpînirii!"

Iar bătut fiind sfîntul, se veselea că s-a învrednicit a lua rane pentru Hristos și cuvintele psalmistului avîndu-le ca pe o răcorire, în durerile bătăilor sale, cînta: "Pe spatele mele au lucrat păcătoșii; îndelungat-au fărădelegea lor". Iar prigonitorul, văzînd că osteniseră slujitorii, iar pe mucenic mai luminat la față și mai îmbărbătat îl vedea, a poruncit ca să înceteze a-l mai bate. Apoi a zis către dîn-sul: "Iată, poți să cunoști din bătăile ce le-ai suferit, că nici o mîn-gîiere, nici o fericire îți aduce ție Hristosul tău". Iar mucenicul i-a răspuns: "De n-ar fi ochii tăi sufletești întunecați cu întunericul ne-dumnezeirii, ți-aș arăta ție cît de multe bunătăți îmi mijlocesc mie, de la Hristosul meu, pătimirile mele. Iar acum ce să mai fac, aprinzînd celui orb lumina sau cîntare cîntînd surdului? De n-ai fi fost orb și surd, o, judecătorule, ai fi cunoscut darul lui Hristos și puterea care mă întărește pe mine".

Acestea și mai multe altele grăind sfîntul, spre mai mare mînie s-a pornit prigonitorul și, spînzurînd pe mucenic de un lemn, a poruncit ca să-i strujească trupul cu unghii de fier. Iar el, într-acea cumplită durere aflîndu-se, se ruga zicînd: "Iisuse Hristoase, Cel ce ai fost răstignit pe cruce și ai surpat mîndria vrăjmașului și pînă acum ești lăudat pentru toate lucrurile tale minunate, vino ca să-mi ajuți mie și sfărîmă brațul chinuitorului, iar mădulările mele cele rupte adună-le, și-mi dă mie ca bine să trec nevoința muce-niciei".

Deci, se schimbau slujitorii cei ce chinuiau pe sfîntul și chinuindu-l mult, l-au dezlegat de pe lemn și l-au dus în temniță după porunca prigonitorului. Iar sfîntul mucenic, mergînd la temniță, prea dulce ritor s-a arătat; ca și cum nu simțea durerile, se lăuda cu rănile cele suferite pentru Hristos și, mergînd prin mijlocul cetății, către mulțimea poporului ce privea la dînsul, cu față luminoasă și cu glas dulce, arătîndu-și rănile sale, grăia: "Priviți-mă, oamenilor, și în ce fel de bună norocire sînt acum, înțelegeți. Vouă, socotesc, vi se pare că sînt mai ticălos și mai mișel decît toți că nu numai de dregătoria mea cea vremelnică și de bogăție m-am lipsit, ci și de singură sănătatea mea. Dar eu sînt cu mult mai fericit decît voi toți, pentru că ranele mele acestea pentru Hristos Iisus, Domnul meu, îmi sînt mai dulci decît toate dulcețile cele pămîntești. Curgerea aceasta a sîngelui și rușinea mai cinstită-mi este mie decît porfira cea împărătească. Chinul aceasta mai primit îmi este mie decît toate desfătările voastre pe care voi le iubiți; iar dregătoria mea cea dintîi și bogăția ce era, au nu este deșertăciune, praf și înșelăciune a lumii acesteia pe care eu ca o tină de la picioarele mele o scutur, suindu-mă la cea mai mare vrednicie mucenicească și luînd bogăția cea neîmpuținată?

Pentru că numai a mă numi eu mucenic al lui Hristos mai slăvit îmi este decît împărăteștile titluri, și a mi se răpi bogățiile mele pentru Hristos, mai de mult preț și mai bogat lucru îmi este decît vistieriile tuturor împăraților celor pămîntești. Dar

unde mai socotești sănătatea mea cea trupească, tăria alcătuirilor, frumusețea feții, ce era mai înainte? Au nu-i o durere, o slăbănogire și ceva de care nu-și poate cineva face idee că mădularele mele, acestea cînd nu erau rănite pentru Hristos și sîngiurile nu se vărsaseră, mi-erau mie ca niște legături și temnițe sufletului meu și nu ca niște mădulare ale mele? Iar acum îmi sînt mie mădulare cînd pentru Hristos se taie. Acum trupul meu este sănătos și tare cînd pentru Hristos se bate, frumusețea mea este cu mine, cînd mă vedeți pe mine neavînd chip omenesc, ci cu totul sînt ca o rană, precum și Domnul meu Iisus Hristos, de la picioare pînă la cap a fost rănit. Și cu atît mai mult mă bucur în pătimirile mele, cu cît împlinesc în trupul meu ceea ce a lipsit pătimirii lui Hristos. Voi cei ce vedeți rănile mele, să vă gîndiți la răsplătirile care vin pentru dînsele. Nu este cu putință nici a ajunge cu mintea, nici a spune cu cuvintele bunătățile acelea pe care Împăratul cel fără de moarte le dă și a-cum celor ce pătimesc pentru dînsul, și la ceruri le păstrează pe ele în veci. Și numai a pătimi pentru dînsul este dulce, dar a muri pen-tru dînsul este și mai dulce. O, prietenilor, de este aici cineva de ai noștri, de se află cineva din cei credincioși, robi ai lui Hristos, în mijlocul acestui popor necredincios, văzîndu-mă pe mine așa răb-dînd pentru Domnul, întăriți-vă inimile voastre, îmbărbătați-vă și să nu fiți fricoși, ca nu cumva să vă rupă pe voi de la prea dulcele Iisus, Domnul nostru, nici un chin! Să nu vă înfricoșeze pe voi sa-bia cea spre voi ascuțită, cuptorul cel înfocat sau furia fiarelor. Să nu vă amăgească pe voi îmbunarea chinuitorului, făgăduința daruri-lor sau a boierilor. Pe acestea toate să le călcați cu picioarele voas-tre, ca pe niște gunoaie, ca să împărățiți cu Hristos".

Acestea grăindu-le el, în urmă era lume multă ascultînd cu-vintele lui cele folositoare, pînă ce a fost dus la temniță și aruncat fiind într-însa, ca într-o cămară luminoasă dănțuia, sărutînd locul acela pe care sfinții patruzeci de mucenici pentru Hristos au șezut, cei cu care vorbea mergînd mai înainte adeseori. Iar închis fiind în temniță, a petrecut într-însa cinci zile și iar a fost scos la judecată; iar Lisie, ca un lup îmbrăcat în piele de oaie, se arăta a-i fi milă de sfîntul și cu vicleșug a început a grăi către dînsul: "Știu toți zeii, Severiane, că mi-e jale de tine și foarte mă minunez că tu, om bun fiind și frumos la chip și cinstit, de bună voie te lipsești de lumina aceasta dulce. Laud tăria ta și bărbăția dacă ai fi folosit-o pe aceasta împotriva vrăjmașilor; dar a te lupta cu fierul, cu focul, cu fiarele și cu pietrele și a-ți pierde puterea ta, este lucru fără de minte cu adevărat că, iată, virtutea ta este sfărîmată și trupul zdrobit". Acestea le zicea nelegiuitul, vrînd ca în vicleșug să amăgească pe ade-văratul plăcut al lui Hristos, însă el cu bărbăție i-a răspuns: "Nu-ți fie milă de trupul meu cel rănit de bătăi, ci, de voiești, mai mari munci încă să-i adaogi. Nu numai să-l bați și să-l strujești, ci și cu pietre strivește-l și cu foc arde-l, și orice voiești și poți, fă; dar să știi, că nu mă vei întoarce pe mine de la Dumnezeu. Și, mai întîi, tu te vei osteni, muncindu-mă pe mine, decît eu răbdînd pentru Hristosul meu".

Iar prigonitorul, lepădînd vicleșugul, s-a plecat iar la obișnuita sa mînie și a poruncit ca să bată pe sfîntul cu pietre peste gură, zi-cîndu-i: "Nu purta pe Hristos pe limba ta, nici supăra urechile bo-ierului cu pomenirea numelui aceluia". Iar sfîntul,

cu gura sfărîmată de bătaia pietrelor, a răspuns: "Ticălosule, cela ce cîndva în sufletul tău ai făcut locaș al diavolilor, nici cu auzul nu poți suferi numele lui Hristos!".

Apoi, iar a poruncit prigonitorul ca să-l spînzure pe el, și cu unghii de fier să-i strujească trupul. Deci, cumplit strujit fiind sfîn-tul, a grăit: "Singura rană care o socotesc că este grea, este aceea de a mă desparte de Hristos; iar acestea toate îmi sînt mie mai mult dulceață decît durere, pentru că despărțindu-mă pe mine de la cele pămîntești, mă împreun cu Hristos". Iar boierul a zis către dîn-sul: "Severian, jertfește zeilor și te voi scăpa de munci". Iar el nu i-a răspuns nici un cuvînt, ci încetișor în sineși grăia: "Nu sînt vrednice pătimirile lumii de acum de slava ce va să se arate". Iar dre-gătorul socotind-o lui aceea că este ocară, că, adică, nu-i răspundea lui, alt chin a scornit asupra lui. Luîndu-l pe el de pe lemn, l-a dus la zidul cetății și legîndu-i o piatră grea pe grumaji, iar alta de picioare, și pe dînsul încingîndu-l cu funia de pe zid, a poruncit să-l spînzure pe el. Și așa spînzurat fiind sfîntul și-a dat sfîntul său suflet în mîinile purtătorului de nevoință Hristos, Domnul său. Iar sfîntul lui trup, oarecare din credincioși luîndu-l noaptea, l-au dus la moșia sa. Iar cînd s-au apropiat de satul în care era casa Sfîntului Severian, cu psalmi și cu cîntări ducîndu-l cu cinste, atunci a ieșit întru întîmpinarea lui tot poporul, bătrînii și tinerii cu sîrgu-ință, unii pe alții întrecînd, care mai de care să ia binecuvîntare de la mult pătimitorul lui trup. Rămăsese în casă numai femeia unei slugi a lui, plîngînd deasupra trupului bărbatului său, pentru că unul din robii sfîntului mucenic murise atunci și zăcea neîngropat. Deci, se tînguia pentru dînsul femeia lui, zicînd către cel mort de parcă ar fi fost viu: "Iată stăpînul nostru se apropie de casă și toți au ieșit în întîmpinarea lui, numai tu nu ieși și eu din pricina ta; scoală-te deci și mergi să întîmpini pe stăpînul tău!" Iar acestea grăindu-le ea cu plîngere, îndată s-a sculat mortul ca din somn și a mers înaintea moaștelor sfîntului mucenic Severian și, întîm-pinîndu-l, a căzut la sfintele lui moaște, cu bucurie sărutînd pe stăpînul său. Deci, tot poporul, văzînd pe mortul înviat prin venirea mucenicului, s-a mirat și a proslăvit pe Dumnezeu și cu mai multă osîrdie s-a lipit de sfîntul.

Apoi, era între dînșii nedumerire pentru îngroparea trupului sfîntului, neștiind unde să-l pună pe el. Pentru că unii ziceau că acolo, iar alții aiurea este cuviincios loc de îngroparea lui. Deci, era pe moaștele sfîntului o cunună de flori frumos împletită și, iată, fără de veste a zburat un vultur și apucînd cununa aceea zbură încet și nu departe a șezut. Iar poporul mergea după el și apropiindu-se de vultur, el iar zbură mai departe cu cununa aceea, iar ei îl urmau și așa i-au adus pe ei pînă la pustia din apropiere și a șezut pe un munte înalt la un loc foarte frumos și acolo punînd acea cunună, a zburat de la ochii lor. Iar lumea, găsind cununa pe mun-te, cunoscu că acolo vrea Dumnezeu ca să pună trupul sfîntului mucenic. Și, luîndu-l pe el cu cinstea cea cuviincioasă, l-au îngropat pe muntele acela, unde la mormîntul lui mulți bolnavi s-au tămăduit.

Iar cel care, înviind, a ieșit în întîmpinarea sfîntului, a trăit după învierea sa cincisprezece ani, șezînd lîngă mormîntul stăpînului său, și după aceea, cu pace s-a sfîrșit.

Deci pentru toate acestea se cuvine să dăm slavă lui Dumnezeu unuia în Treime: Tatălui și Fiului și Sfîntului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

---

23. POMENIREA FERICITULUI NICHITA ASCUNSUL, PLĂCUT AL LUI DUMNEZEU, PE CARE L-A VĂZUT SOZONT DIACONUL (9 SEPTEMBRIE)

Plăcutul lui Dumnezeu cel ascuns, fericitul Nichita, care se numea Hartularie, s-a născut în Constantinopol, din părinți de neam bun și trecînd prin lume și în taină slujind lui Dumnezeu, I-a plăcut Lui atîta, încît și ușile bisericii i se deschideau singure cînd venea el în mijlocul nopții la rugăciune și sfeșnic aprins nu de mîini omenești îi lumina lui. Despre el se cuvine a ști următoarele:

Un preot dreptcredincios, cu un diacon cucernic, cîștigaseră dragostea cea după Dumnezeu unul către altul, iar după cîtva vreme, prin drăceasca bîntuială, dragostea s-a schimbat în vrajbă. Și numele diaconului era Sozont, iar preotului nu i se știe numele.

Deci, multă vreme petrecînd ei în vrajbă, s-a întîmplat de a murit preotul în mînia aceea. Atunci, diaconul a început a se tulbura cu gîndul și a fi mustrat de conștiință că nu-și dezlegase mînia prin iertare. Deci, s-a dus să caute un părinte duhovnicesc căruia să poată a-i descoperi neliniștea sa; și străbătea locurile cele pustii, căutînd doctor pentru rana inimii sale și, aflînd pe un stareț sporit în fapte bune, mare și sfînt, aceluia i-a mărturisit păcatul mîniei și al vrajbei pe care l-a avut cu preotul și i-a cerut iertare. Iar starețul i-a grăit lui: "Tot cel ce cu credință cere, primește, și celui ce bate i se deschide". Și bine faci, frate, grijindu-te de grabnica dezlegare a acelui mare păcat. Să-ți ajute ție Domnul! Însă nu stă în puterea mea, o, fiule! ca să te împac pe tine cu cel mort. Drept aceea, întoarce-te la Constantinopol de unde ai venit și la biserica cea mare a Sfintei Sofii mergînd, noaptea să stai lîngă frumoasele uși cele mari și pe care îl vei vedea mai întîi venind la uși, să te închini lui și să-i spui de noi, dînd lui această scrisoare pecetluită. Și-ți va fi dînsul ocîrmuitor în păcatul tău.

Iar diaconul, împlinind această poruncă a părintelui său celui duhovnicesc, a mers în cetate și noaptea, tîrziu, a ajuns la ușile bisericii Sfintei Sofia și a stat așteptînd venirea feței celei neștiute. Și, iată, a văzut pe un bărbat apropiindu-se și acela era fericitul Nichita, despre care ne este nouă cuvîntul - iar diaconul, închinîndu-i-se aceluia și sărutîndu-l pe el, i-a dat scrisoarea starețului și i-a spus lui mîhnirea sa, iar bărbatul acela ascultînd cele spuse de diacon și citind scrisoarea de la stareț, zicînd, se tînguia: "Cine sînt eu, mai micul, ca să îndrăznesc a face lucrul cel ce covîrșește puterea mea? Însă, cu rugăciunile celui ce te-a trimis pe tine, nădăjduind, mă voi nevoi pe cît îmi va ajuta Dumnezeu, la lucrul ce mi se poruncește

mie". Aceasta zicînd, a stat înaintea uşii şi, mîinile spre cer ridicîndu-şi, se ruga în şoaptă.

Apoi, plecîndu-şi genunchii şi lipindu-şi capul de pămînt, făcea rugăciunea încet şi, după puţin sculîndu-se, a zis: "Deschide lor, Doamne, uşa milostivirii tale". Şi, îndată, uşa cea dintîi singură s-a deschis, iar el, luînd pe diacon, au intrat în tindă şi, de uşile bisericii apropiindu-se, a zis diaconului: "Aici să stai nemişcat". Iar el singur a făcut închinăciune pe pragul bisericii şi s-a deschis uşa şi a intrat înăuntru. Şi, cînd sta în mijlocul bisericii rugîndu-se, un sfeşnic luminos prins (atîrnat) de bolta bisericii, ce se afla deasupra capului bărbatului acestuia, s-a pogorît şi a luminat toată biserica. Apoi, a mers la jertfelnic, dar şi acolo uşile singure i s-au deschis; plecîndu-şi capul şi rugîndu-se în tăcere, a ieşit la diacon, iar uşile toate s-au închis numai la vedere. Aceasta văzînd-o diaconul s-a înspăimîntat şi nu îndrăznea să se apropie de bărbatul acela, pentru că o frică mare îl cuprinsese pe el şi faţa aceluia o vedea ca o faţă de înger preaslăvită de rugăciune.

Şi gîndea în sine diaconul: "Nu cumva înger, iar nu om este acesta ce văd?" Chiar şi aceasta nu s-a tăinuit de bărbatul acela, pentru că a zis către diacon: "De ce cu cugetul te tulburi pentru mine, omule? Să crezi că şi eu sînt om, zidit din ţărînă, născut din sînge şi carne, crescut în casă luminoasă şi în această cetate, dar darul lui Dumnezeu lucrează şi în cei neputincioşi. Ci, să mergem pe calea care ne este nouă înainte". Şi au mers la locul unde se făcea tîrgul, iar diaconul mergea după el. Apoi, ajungînd acolo la biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, cu rugăciune s-au deschis uşile bisericii şi în biserică fiind şi rugîndu-se au ieşit, şi uşile singure s-au închis. Iar diaconul privind la aceea, nefăcînd nimic altceva, fără numai încetinel zicea cu spaimă în sineşi: "Doamne miluieşte". După aceea, merseră la biserica Vlahernei; şi adeveri mai în urmă diaconul că atît de iute era mergerea lor pe la biserici, precum ar fi zburat o pasăre. Sosind ei la uşile bisericii Vlaherniei, cînd bărbatul acela a făcut rugăciune cu lacrimi, îndată, ca şi la celelalte biserici, s-au deschis uşile de la sine; şi punînd pe diacon în uşi şi poruncindu-i ca să privească cu dinadinsul înăuntru, singur a intrat în biserică şi, plecîndu-şi genunchii, se ruga cu osîrdie. Iar diaconul, stînd în uşă şi privind, a văzut lumină înăuntrul bisericii, scăldînd-o cu totul în strălucirea ei. Şi un diacon luminos, ieşind din altar, cădelniţa atunci toată biserica, iar după puţin timp, a văzut o ceată de preoţi îmbrăcaţi cu haine albe, ieşind din altar în mijlocul bisericii. Apoi, a văzut altă ceată de preoţi îmbrăcaţi în veşminte mohorîte şi toţi adunîndu-se împreună în mijlocul bisericii cîntau cîntări foarte frumoase şi alese, din care nici una n-a putut diaconul să înveţe, decît numai "Aliluia".

Deci, bărbatul acela, sculîndu-se de la rugăciunea sa, a zis către diacon: "Frate, să intri înăuntrul bisericii fără de temere şi, spre ceata cea de-a stînga privind, ia aminte la preoţii cei ce stau, doar vei cunoaşte pe preotul acela cu care ai avut vrajbă". Iar diaconul, intrînd cu cutremur şi apropiindu-se de omul lui Dumnezeu, privea spre ceata cea din stînga şi n-a aflat pe preotul cel căutat. Apoi, bărbatul cel în chip de înger a poruncit diaconului să ia seama la ceata preoţilor din dreapta şi, cercetînd

diaconul, a văzut pe preotul acela cu care avea vrajbă și l-a arătat pe dînsul cu degetul omului lui Dumnezeu. Iar el a zis diaconului: "Mergi de spune preotului pe care l-ai cunoscut: Nichita Hartularie stă afară și te cheamă pe tine să vii la dînsul". Iar diaconul, mergînd după porunca lui, a luat pe preot de mîna dreaptă și l-a dus la omul lui Dumnezeu care ieșise afară din biserică. Iar el, căutînd spre dînsul cu ochi blînzi, i-a zis cu glas lin: "Cucernice preot! Să vorbești cu fratele tău, diaconul, și să dezlegați vrajba pe care ați avut-o între voi". Și îndată preotul și diaconul unul la altul și-au plecat genunchii și, cu deplină sărutare, își dezlegară vrajba. Deci, preotul dînd iertare, a intrat în biserică și a stat în ceata sa. Iar omul lui Dumnezeu Nichita, pe pragul bisericii a făcut închinăciune și îndată ușile bisericii s-au închis. Și luînd pe diacon, s-au dus înapoi de unde veniseră. Apoi, mergînd o parte de cale, a zis către diacon: "Frate Sozont, mîntuiește-ți sufletul tău și îl adaugă pe el spre al meu folos. Iar părintelui celui ce te-a trimis pe tine să-i spui: Curăția sfintelor tale rugăciuni și îndrăznirea cea către Dumnezeu poate și pe morți a-i învia". Și, acestea zicînd, s-a dus de la ochii diaconului. Iar diaconul, închinîndu-se la locul acela unde au stat picioarele minunatului bărbat, a mers la stareț, înspăimîntat, dar bucuros, slăvind și mulțumind lui Dumnezeu că s-a învrednicit, prin acel uimitor și minunat chip, a se împăca cu pristăvitul preot, cu rugăciunile acelui rob ascuns al lui Dumnezeu, Nichita Hartularie, care, viețuind în mijlocul poporului și al gîlcevilor, atît de mult a plăcut lui Dumnezeu.

Apoi, se mai face pomenirea sfinților mucenici Hariton și Strator. Acesta din urmă, legat fiind la doi copaci de cedru, l-au rupt în două pentru Hristos. Mai pomenim și pe al treilea sfînt Sinod de două sute de Părinți care s-au adunat în Efes, și au surpat pe rău credinciosul Nestorie la anul 431.

În această zi, se mai face și pomenirea cuviosului părintelui nostru Teofan pusnicul și mărturisitorul, care a urmat lui Hristos de la o vîrstă tînără. El a suferit bătăi de la împărații Caros, Carin și Numerian, pentru mărturisirea numelui lui Iisus Hristos și, fiind mîntuit, s-a pristăvit în pustnicie.

24. VIAȚA ȘI PĂTIMIREA SFINTELOR MUCENIȚE MINODORA, MITRODORA ȘI NIMFODORA (10 SEPTEMBRIE)

Aceste trei fecioare, Minodora, Mitrodora și Nimfodora, s-au adus pe sine în dar Sfintei Treimi. Alții aduc lui Dumnezeu daruri din averile lor cele din afară, precum oarecînd cei trei împărați de la răsărit au adus aur, tămîie și smirnă. Iar ele au adus daruri din visteriile cele din lăuntru; și-au adus sufletele ca un aur, dar nu aur stricăcios răscumpărat, ci sînge cinstit, ca al unul miel fără de prihană. Au adus cugete curate drept tămîie, grăind cu apostolul: "A lui Hristos bună mireasmă sîntem" (II Cor.2,15), iar trupurile lor, neatinse de mînă bărbătească, spre bătăi dîndu-le pentru Hristos, le-au adus pe ele dar lui Dumnezeu ca smirnă știind bine că Domnul nu are trebuință de ale noastre bogății vremelnice, ci de noi înșine, după cuvîntul lui David: "Domnul meu ești Tu, că bunătățile mele nu-Ți trebuiesc". Drept aceea singure pe sine s-au adus lui Dumnezeu, precum arată sfînta lor viață și vitejeasca pă-timire.

Acestea s-au născut în Bitinia și, după trup surori fiind, s-au făcut surori și după duh; cu un suflet au ales a sluji lui Dumnezeu mai mult decît lumii și deșertăciunilor ce sînt în lume. Și, vrînd ca împreună cu sufletul să-și ferească și trupul neîntinat, ca prin cu-răție să se unească cu curatul mire, Hristos Domnul lor,

au ascultat glasul Lui ce zice: "Ieșiți din mijlocul popoarelor și vă deosebiți, iar de necurăția lor să nu vă atingeți și Eu vă voi primi pe voi" (II Cor. 6,17). Drept aceea, au ieșit de la petrecerea cea împreună cu oamenii, dorind și hotărînd ca să petreacă în feciorie și, înstră-inîndu-se de toată lumea, s-au sălășluit la un loc singuratic, bine știind că nu se poate ușor să se păzească curăția fecioarească în mijlocul lumii, ce are ochi plini de răutate și de desfrînare. Că precum apele de izvoare intrînd în mare își pierd dulceața și cu apa mării împreunîndu-se se fac sărate, tot așa și curăția, cînd s-ar sălășlui prin mijlocul lumii ca prin mijlocul mării și ar iubi-o pe ea, nu-i es-te cu putință ca din apele cele sărate ale iubirii de dulceață să nu bea. Fiica lui Iacov, Dina, pînă nu s-a dus ea la Sichem, cetatea limbilor, era fecioară curată, iar cînd a ieșit ca să cunoască pe fiicele cele ce locuiau acolo și s-a împrietenit cu dînsele, îndată și-a pierdut fecioria sa (Facere 34,2).

Ticălosul Sichem, adică lumea aceasta, cu cele trei fiice ale sale: "pofta trupului, pofta ochilor și trufia vieții" (I Ioan 2,16) nu știe nimic altceva decît numai a vătăma pe cei ce se lipesc de dînsa. Precum funinginea înnegrește pe cei ce se ating de dînsa, tot așa și pe cei ce-o îndrăgesc îi face negri, necurați și spurcați. Fericit este cela ce fuge de lume, ca să nu se înnegrească de necurățiile ei; fericite sînt aceste trei sfinte fecioare care au scăpat de lume și de cele trei fiice ale acesteia de care am amintit, că nu s-au înnegrit cu spurcăciunile lor și s-au făcut albe și curate porumbițe, care prin lucrare și prin dumnezeiască vedenie, cu două aripi zburînd prin munți și prin pustietăți, au dorit ca în dumnezeiasca dragoste, ca într-un cuib să se odihnească, "pentru că pustnicilor celor ce sînt afară de lumea cea deșartă" li se face neîncetată dorire dumnezeiască.

Petrecerea lor era pe un deal înalt și pustiu, care era aproape de apele cele calde ale Pithiei ca la două stadii depărtare. Acolo, sălășluindu-se, petreceau neîncetat în post și în rugăciuni. Lină adăpostire și odihnă bună și-au aflat curăției lor celei feciorești care, ca să nu fie văzută de oameni, au ascuns-o în pustie, iar ca să nu fie văzută de îngeri, au suit-o pe ea pe dealul cel înalt. La înăl-țimea muntelui s-au suit ca, praful cel pămîntesc de pe picioarele lor scuturîndu-l, spre cer să se apropie. Chiar din singurul loc în care petreceau viața lor cea îmbunătățită se arată lepădarea de toa-te și singurătatea, pentru că aceasta arată pustia. Zelul ce înari-pează dumnezeiasca lor gîndire, apele cele calde lîngă care petreceau, nu înseamnă oare căldura inimii lor, cea îndreptată către Dumnezeu? Că precum Israel scăpînd din robia Egiptului petrecea în pustie, așa aceste sfinte fecioare, ieșind din lume, viața cea pustnicească au iubit-o. Și precum Moise, suindu-se în munte, a văzut pe Dumnezeu, așa acestea în zelul lor cel înalt fiind, ochii cei trupești i-au ridicat spre Dumnezeu, iar cu cei ai gîndului priveau spre dînsul luminos. Și, precum acolo, prin lovirea în piatră au ieșit ape, așa, în dînsele, din cea smerită lovire în piept, pîraie de lacrimi din ochii lor ieșeau și cu atît mai calde erau izvoarele apelor, cu cît de calde erau lacrimile ochilor lor, pentru că acelea numai trupeasca tină puteau să o spele, iar acestea și prihănirile cele sufletești le curățeau și le albeau mai mult decît zăpada.

Dar ce mai aveau lacrimile să curățească din acelea care, curățindu-se pe sine de toată spurcăciunea trupului și a duhului, viețuiau ca îngerii pe pămînt? În inima cuiva, din aducerea aminte a mulțimii păcatelor, se nasc umilința și lacrimile; într-însele, ca în niște curate fecioare, din dragostea cea către Dumnezeu izvor de lacrimi ieșeau, pentru că unde focul dumnezeieștii iubiri arde, acolo este cu neputință ca să nu fie ape de lacrimi. Că așa este puterea focului aceluia care, cînd se aprinde, ca în cuptor arde în inima cuiva; pe cît este văpaia pe atît și roua înmulțește; că pe cîtă dragoste este undeva, pe atîta este și umilință. Din dragoste se nasc lacrimile și Hristos cînd plîngea pe prietenul Său Lazăr, s-a zis despre Dînsul: "Vezi cum îl iubea pe el!" Plîngeau sfintele fecioare în rugăciuni și în dumnezeieștile lor cugetări pentru că iubeau pe Domnul, de a cărui vedere dorind să se sature, cu lacrimi așteptau vremea Lui, ca să vadă pe mirele ceresc cel iubit. Fiecare dintr-însele cu David grăia: "Cînd voi veni și mă voi arăta feței lui Dumnezeu, făcutu-s-au lacrimile mele mie pîine ziua și noaptea"; ca și cum ar zice: "De aceasta ziua și noaptea lăcrămăm, că nu vine degrabă acea vreme în care am putea să venim și să ne arătăm feței prea dulcelui și doritului nostru Iisus Hristos, de a cărui ve-dere dorim să ne săturăm, așa cum dorește cerbul izvoarele ape-lor".

Cu o viață aleasă ca aceasta, au fost miluite de Dumnezeu, cînd sfintele fecioare se depărtară din lume; pentru că după cum nu poate să se ascundă cetatea deasupra muntelui stînd, tot astfel tămăduirile neputincioșilor pe care, cu minune, dînsele le făceau, ca niște trîmbițe cu mare glas, prin toată partea aceea le-a vestit.

Într-acea vreme împărățea Maximian păgînul, iar în partea aceea stăpînea Fronton, boierul, care, auzind de aceste sfinte fecioare, a poruncit să le prindă pe ele și să le aducă înaintea sa. Mielușelele lui Hristos, pe care nu le-au vătămat fiarele pustiei, oamenii cei cu chip de fiară și cu nărav rău le-au prins și le-au adus înaintea prigonitorului. Au stat la judecata pagînilor cele trei fecioare, ca trei îngeri înaintea lui Dumnezeu celui în Treime slăvit. Nu erau vrednici ochii oamenilor celor păcătoși să privească la fețele lor cele cu sfîntă cuviință, care străluceau cu îngereasca frumusețe și cu darul Sfîntului Duh. Se mira prigonitorul de frumusețea lor cea în pustie păzită, frumusețe cum nici în casele împărătești n-au văzut vreodată. Că deși trupurile lor de multele osteniri și de postiri erau istovite, fețele lor nu-și pierduseră frumusețea cea feciorească deloc, ba încă o aflaseră pe ea pentru că unde era inima plină de duhovniceasca bucurie și veselie acolo nu se putea veșteji floarea frumuseții feței, după cum scrie: "Inima veselindu-se, fața înflorește". Înfrînarea are uneori oarecare dar de felul acesta, că în loc de întristare, cu podoabă înfrumusețează fețele omenești, precum pe Daniil și cu dînsul pe cei trei tineri; aceștia în post și în înfrînare trupească petrecînd, frumusețea lor întrecea pe a tuturor tinerilor celor împărătești din Babilon. Aceeași frumusețe puteai să vezi și la acele sfinte fecioare, încît se uimea mintea omenească văzînd pustiniceștile flori și dum-nezeieștile fecioare că întreceau cu frumusețea lor și cu podoaba toate frumusețile fiicelor omenești.

Deci, le-a întrebat pe ele mai marele, mai întîi de nume și moșie. Iar ele i-au spus că după numele lui Hristos creștine se numesc, iar numele cele luate de la botez

sînt: Minodora, Mitro-dora și Nimfodora, născute într-acea țară a Bithiniei de un tată și de o mamă. Apoi, a tins mai marele către dînsele vorba sa prin îmbunări, trăgîndu-le pe ele spre păgînătatea sa și zicîndu-le: "O, fecioarelor frumoase! pe voi marii noștri zei v-au iubit și cu frumu-sețe ca aceasta v-au cinstit, iar încă și cu mari bogății a vă cinsti pe voi sînt gata, numai voi să le dați lor cinste și cu noi să le aduceți jertfă și închinăciune. Iar eu înaintea împăratului vă voi lăuda pe voi și cînd vă va vedea împăratul vă va iubi, și cu multe daruri vă va cinsti și după cei mai mari ai săi vă va căsători pe voi și veți fi mai mult decît alte femei cinstite, slăvite și bogate. Atunci, Minodora, sora mai mare, și-a deschis gura sa cea tăcută, zicînd: "Dumnezeu ne-a zidit pe noi și cu chipul său ne-a înfrumusețat, acestuia ne închinăm, iar de alt dumnezeu afară de dînsul nici nu vrem a auzi. Iar de darurile voastre și de așa cinste avem trebuință precum cineva are trebuință de gunoiul ce se calcă cu picioarele. Ba încă și bărbați de bun neam de la împăratul tău ne făgăduiești nouă? D-apoi cine poate să fie mai bun decît Domnul nostru, Iisus Hristos, căruia prin credință ne-am făcut mirese, prin curăție ne-am însoțit, cu sufletul ne-am lipit, cu dragoste ne-am unit și El este nouă cinste și slavă și bogăție și de Dînsul nu numai tu și împăratul tău, ci nici toată lumea aceasta nu poate să ne despartă pe noi". Iar Mitrodora a zis: "Ce folos este omului de a dobîndi toată lumea și și-ar pierde sufletul". Pentru că ce ne este nouă lumea aceasta împotriva iubitului Mire și Domnului nostru? Tina împotriva auru-lui, întuneric împotriva soarelui, fiere împotriva mierei. Deci, oare pentru lumea cea deșartă să cădem din dragostea Domnului și să ne pierdem sufletele noastre?

Iar prigonitorul a zis: "Multe grăiți că nu știți chinurile, nici să luați bătăi, pe care, cînd le veți ști, veți zice altfel".

Atunci a răspuns cu rîvnă Nimfodora: "Oare cu munci și cu bătăi cumplite voiești să ne înfricoșezi pe noi? Adună aici din toată lumea uneltele cele de muncire, săbiile, grătarele, unghiile cele de fier. Cheamă pe toți muncitorii din toată lumea. Strînge toate felurile de munci și le întoarce pe ele spre trupul nostru cel slab și vei vedea că mai întîi toate uneltele acelea se vor sfărîma, mîinile tuturor prigonitorilor vor obosi și toate felurile de munci ale tale vor slăbi mai înainte de a ne lepăda noi de Hristos al nostru, pen-tru care muncile cele amare vor fi pentru noi rai dulce, iar vremelnica moarte, viață veșnică ne va fi nouă".

Iar mai marele a zis către dînsele: "Va sfătuiesc pe voi ca un tată; ascultați-mă pe mine, fiicelor, și jertfiți zeilor noștri. Sînteți surori de un pîntece, deci să nu vreți a vedea una pe alta plină de necinste și de rușine, suferind cumplite munci, nici să poftiți ca să vedeți veștedă floarea frumuseții voastre. Oare nu vă zic bine, oare nu vă sînt vouă de folos cuvintele mele? Eu vă dau adevărat sfat părintesc, nevrînd ca să vă văd pe voi dezbrăcate, bătute, tăiate și în bucăți zdrobite. Deci, să vă supuneți poruncii mele, că nu numai de la mine, ci și de la împăratul să luați dar și, toate bunătățile luîndu-le, întru norocire să petreceți zilele voastre, ascultîndu-mă pe mine acum. Iar de nu, apoi îndată primejdii amare și dureri grele vă vor cuprinde pe voi și va pieri frumusețea feții voastre".

La aceste cuvinte a răspuns Minodora: "Nouă, o, judecătorule, nici îmbunările tale nu ne sînt primite, nici îngrozirile înfricoșate! Pentru că știm că a ne desfăta voi de bogății, de slavă și de toate dulcețile cele vremelnice ne este nouă a ne găti veșnica amărăciune în iad. Iar a răbda pentru Hristos vremelnicile munci, este a ne mijloci nouă veșnica bucurie în ceruri. Și acea nenorocire pe care o făgăduiești nouă este nestatornică și muncile cu care ne îngrozești pe noi sînt vremelnice. Iar ale Stăpînului nostru, atît muncile pe care le-a gătit celor ce-L urăsc pe el sînt veșnice, cît și mulțimea bunătății pe care a ascuns-o celor ce-L iubesc pe El este nesfîrșită. Pentru aceea, nu vrem bunătățile voastre, nici ne temem de munci că sînt trecătoare, ci ne temem de muncile iadului și privim la bunătățile cele cerești, că sînt veșnice, dar mai ales iubim pe Hristos, Mirele nostru, pentru care chiar dorim a muri; ci a muri cu un suflet împreună, ca să ne arătăm că sîntem surori cu duhul, mai mult decît cu trupul. Și, precum un pîntece ne-a născut pe noi în lume, tot așa moartea cea mucenicească pentru Hristos deodată să ne scoată din lumea aceasta și o cămară a Mîntuitorului să ne primească pe noi și așa nu ne vom despărți în veci".

După aceasta, ridicîndu-și ochii în sus a suspinat și a zis: "O, Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, nu ne vom lepăda de Tine înaintea oamenilor, nici Tu să nu Te lepezi de noi înaintea Tatălui Tău, care este în ceruri". Și iar a zis către prigonitori: "Muncește dar, o, judecătorule, acest trup al nostru care se vede, frumos rănește-l pe el cu bătăile, că nici o înfrumusețare nu poate să fie mai bună trupului nostru, nici aurul, nici mărgăritarele, nici hainele cele de mult preț, precum sînt bătăile cele pentru Hristos al nostru, pe care demult dorim ca să le suferim".

Iar boierul a zis către dînsa: "Tu ești mai mare și cu anii și cu înțelegerea, și ar fi trebuit să înveți și pe celelalte să se supună poruncii împăratului; iar tu nu asculți, răzvrătindu-te împreună cu dînsele. Deci, ascultă-mă pe mine, rogu-mă ție, împlinește porunca și închină-te zeilor, așa încît surorile tale, privind la tine, să facă tot așa".

Iar Sfînta i-a răspuns: "În zadar te ostenești îngrijindu-te ca să ne desparți pe noi de Hristos și să ne abați la închinăciunea idolilor pe care voi zei îi numiți. Nici eu nu voi face aceasta, nici surorile mele cu care sînt, precum și ele cu mine, un suflet, un gînd și o inimă, iubind pe Hristos. Deci te sfătuiesc pe tine să nu te ostenești mai mult cu cuvintele, ci cu un singur lucru să nu încetezi: bate, taie, arde, zdrobește mădularele, atunci vei vedea de ne vom supune neîndumnezeitei tale porunci. Ale lui Hristos sîntem și sîntem gata a muri pentru Dînsul"!

Acestea auzindu-le Fronton, s-a umplut de mînie și toată iuțimea sa spre Minodora a vărsat. Și îndată a poruncit ca pe cele două surori mai mici depărtîndu-le, pe Minodora, sora lor, să o dezbrace și patru speculatori (Cel ce retează capetele condamnaților) să o bată. Și bătură pe sfînta în timp ce pristavul striga: "Cinstește pe zei și laudă pe împăratul și legile lui nu le defăima"! Și o bătură pe ea două ceasuri. Iar cînd a zis chinuitorul către dînsa: "Jertfește idolilor!", ea a răspuns lui: "Nu fac altceva decît numai jertfă aduc. Au nu vezi că toată pe mine m-am adus jertfă

Dumnezeului meu?" Iar prigonitorul porunci slugilor ca să o bată pe ea mai tare. Deci o bătură peste tot trupul fără milă, sfărîmîndu-i alcătuirile ei, frîngîndu-i oasele și trupul zdrobindu-i. Iar ea, cuprinsă fiind de dragostea cea cu osîrdie a Mirelui sau Celui fără de moarte și de dorire, cu vitejie răbda ca și cum nu simțea durerile. Apoi, din adîncul inimii a strigat: "Doamne Iisuse Hristoase, veselia mea și dragostea inimii mele, la Tine pun nădejdea mea și mă rog, primește în pace sufletul meu". Și acestea zicîndu-le și-a dat duhul și a mers la iubitul său Mire, înfrumusețată cu rănile ca de niște podoabe de mult preț.

Iar după patru zile prigonitorul punînd pe Mitrofora și pe Nimfodora înaintea sa la judecată, a adus lîngă picioarele lor trupul cel mort al surioarei lor cea mai mare. Și zăcea acel trup cinstit al sfintei Minodora gol, neacoperit cu nimic, și nu era pe dînsul nici un loc nerănit, toate mădularele sfărîmate de la picioare pînă la cap, nu era nimic întreg, și era umilită priveliște pentru toți. Aceasta a făcut-o prigonitorul, ca și cum ar zice: "Oare vedeți pe sora voastră? Aceeași soartă veți avea și voi!" Și nădăjduind că acele două surori, văzînd trupul surorii lor muncit așa de cumplit, se vor teme și se vor supune voiei lui. Iar toți cei ce erau de față, privind la trupul acela mort și cumplit, erau biruiți de firească jale și umilindu-se, plîngeau; doar singur prigonitorul mai mult se întărea ca o piatră. Iar pe sfintele fecioare Mitrodora și Nimfodora, deși dragostea cea către soră le pleca spre lacrimile oprea pe ele dragostea cea mare a lui Hristos și nădejdea cea încredințată, că sora lor acum se veselește în cămara Mirelui său, și pe dînsele le va aș-tepta la sine ca, de aceleași răni împodobindu-se, să se sîrguiască a veni și a se arăta feții Domnului celui prea dorit. Aceasta oprea la-crimile sfintelor fecioare care, privind sfîntul trup cel ce zăcea înaintea lor, ziceau: "Fericită ești tu, soro și maica noastră, căci te-ai învrednicit a fi încoronată cu mucenicească cunună și a intra în că-mara Mirelui tău! Deci roagă-te Domnului celui prea bun, pe care acum Il vezi, ca nezăbovind să ne poruncească și nouă ca prin a ta cale să venim la Dînsul și să ne închinăm măririi Lui, să ne îndulcim de dragostea Lui și să ne veselim cu dînsul în veci. O, prigo-nitorilor, de ce zăboviți mult neucizîndu-ne pe noi? Pentru ce ne lipsiți pe noi de partea iubitei surori? De ce nu ne dați nouă de-grabă acest pahar al morții, de care însetăm ca de o prea dulce băutură? Iată, gata sînt mădularele noastre spre zdrobire, gata coastele spre ardere, trupul spre rupere, capetele spre tăiere și gata inima spre bărbăteasca răbdare. Deci, începeți lucrul vostru și să nu nădăjduiți de la noi nimic, căci nu vom pleca genunchii la idolii cu nume mincinos. Ne vedeți pe noi cu osîrdie dorind de moarte și ce vreți mai mult? Dorim a muri cu sora noastră pentru Hristos Domnul, Mirele nostru cel prea iubit!" Iar judecătorul, deși vedea min-țile lor cele nefricoase și dorirea lor neschimbată pentru Hristos, le ispitea încă, cu momire, ca să se plece la gîndul său, și le zicea oarecare lucru viclean.

Ele i-au răspuns: "Cît o să mai stăruiești, ticălosule, a grăi ce-le potrivnice hotărîrii noastre celei tari? Dacă crezi că sîntem ra-muri ale unei rădăcini și surori de un pîntece, apoi să știi cu de-adinsul că și un gînd avem, pe care de la sora noastră cea ucisă de tine să-l înțelegi: că dacă chipul ei nu arăta că va putea pătimi cu bărbăție și cu toate acestea atîta putere în răbdare a arătat, apoi ce crezi că vom face noi,

privind la sora noastră care s-a dat pe sine pildă nouă? Au nu vezi cum aceasta, chiar și zăcînd și gura închisă avînd-o, ne învață pe noi și ne sfătuiește spre nevoința cea mucenicească? deci, nu ne vom despărți de dînsa, nici nu vom rupe legăturile rudeniei noastre, ci vom muri, precum și aceea a murit pentru Hristos. Ne lepădăm de bogățiile tale făgăduite, ne lepădăm de slava și de tot lucrul cel ce din pămînt este și în pămînt iar se întoarce. Ne lepădăm de mirii cei stricăcioși, avînd pe Cel nestricăcios, pe carele Il iubim și căruia în loc de zestrea noastră, Ii adu-cem moartea cea pentru Dînsul, ca să ne învrednicească de cămara Lui cea fără de moarte, veșnică și sfîntă".

Atunci prigonitorul, deznădăjduindu-se de așteptarea sa, s-a mîniat foarte și a poruncit ca pe Nimfodora să o depărteze, iar pe Mitrodora spînzurînd-o, să-i ardă cu făclii trupul. Și i-au ars tot tru-pul două ceasuri. Iar o muncă ca aceasta răbdînd, și-a ridicat ochii săi către iubitul său Mire, pentru care pătimea, cerînd ajutor de la Dînsul. Iar arsă ca un cărbune luînd-o de pe lemn, a poruncit prigonitorul ca cu bețe de fier tare să o bată, sfărîmîndu-i toate mădularele ei și într-acele munci Sfînta Mitrodora, strigînd către Domnul, și-a dat în mîinile Lui sfîntul său suflet.

Deci, murind ea, adusă a fost a treia mielușea a lui Hristos, Sfînta Nimfodora, ca să vadă trupurile cele moarte ale celor două surori ale sale și de cea cumplită ucidere a acelora înfricoșîndu-se, să se lepede de Hristos. Și a început către dînsa prigonitorul cu vicleșug a zice: "O, frumoasă fecioară, de a cărei podoabă eu mai mult decît de ale celorlalte mă minunez, și de tinerețe mi-e milă! Zeii îmi sînt martori că nu te iubesc mai puțin decît pe fiica mea, numai apropie-te și te închină zeilor și îndată vei avea de la împă-ratul mare dar, că îți va da ție averi și cinste. Iar ce este mai mult, multă trecere vei avea la dînsul. Iar de nu, vai mie, rău vei pieri, ca și surorile tale, ale căror trupuri le vezi aici." Iar sfînta nu lua aminte la cuvintele lui, ci chiar împotrivă-i grăia, ocăra idolii și pe închinătorii de idoli, ca David zicînd: "Idolii păgînilor, argint și aur, lucruri de mîini omenești. Asemenea lor să fie cei ce îi fac pe ei și toți cei ce se nădăjduiesc spre dînșii." Iar văzînd nelegiuitul că nu sporește cu cuvintele nimic, a poruncit ca, dezbrăcînd-o, pe ea să o spînzure și cu unghii de fier să-i strujească trupul. Iar ea în acele munci, nici a strigat, nici a suspinat, ci numai în sus ridicîndu-și ochii, își mișca buzele, semn de rugăciune a ei către Dumnezeu.

Și cînd a strigat pristavul, jertfește idolilor, și te vei izbăvi de munci, a răspuns sfînta: "Eu m-am jertfit pe mine Dumnezeului meu pentru care și a pătimi îmi este dulceață mie și a muri do-bîndă".

La sfîrșit, a poruncit ca prigonitorul să o bată cu bețe de fier pînă la moarte și ucisă a fost sfînta pentru mărturisirea lui Iisus Hristos.

Așa treimea aceasta de fecioare, pe Sfînta Treime a proslăvit cu moarte mucenicească. Iar prigonitorului nu i-a fost destul ca să le muncească vii, ci și moarte fiind și-a răzbunat asupra lor ura sa cea neîmblînzită. Pentru că a poruncit să aprindă un foc mare și trupurile sfintelor mucenițe într-însul spre ardere să le arunce. Iar

aceasta făcîndu-se, deodată alt foc cu tunet mare a căzut din cer și îndată a ars pe Fronton și pe toți slujitorii lui, cei ce au muncit pe sfintele mucenițe. Iar peste focul cel aprins o ploaie mare s-a vărsat și l-a stins. Atunci, credincioșii, luînd trupurile sfintelor de foc nevătămate, le-au îngropat pe ele cu cinste, aproape de apele cele calde într-un mormînt. Pe cele care un pîntece le-a născut, pe acelea și un mormînt le-a primit, ca cele ce nedespărțite au fost în viața lor, nedespărțite să fie și după moarte. Surori au fost pe pămînt, surori sînt la ceruri într-o cămară a Mirelui lor, surori și în mormînt, deasupra căruia s-a zidit o biserică în numele lor. Și curg dintr-însa rîuri de tămăduiri, întru slava lui Dumnezeu unuia în Treime și întru pomenirea acestor trei sfinte fecioare, pentru ale căror rugăciuni să ne învrednicim a vedea pe Sfînta Treime, cea în Tatăl și în Fiul și în Sfîntul Duh, într-Unul Dumnezeu, căruia se cuvine slava în veci. Amin.

---

25. VIAȚA SFINTEI PULHERIA ÎMPĂRĂTEASA (10 SEPTEMBRIE)

(Istorisire de la Nichifor, Sozomen, Evagrie și Kedrinos)

Murind Arcadie împăratul grec, a lăsat pe fiul său cel mic Teodosie fiind de opt ani, și pe cele trei fiice, Pulheria, Arcadia și Marina. Și era Pulheria cu cinci ani mai mare decît fratele său, foarte înțeleaptă și curată. Purtarea de grijă a lui Dumnezeu a dă-ruit-o ca pe un dar împărăției grecești, spre ajutor tînărului Teo-dosie și spre apărarea Ortodoxiei care, în acea vreme, era tulburată de eretici. Aceasta, avînd o înțelegere care covîrșea anii ei, a fost primită la împărăție împreună cu fratele său și a fost rînduită Augustă. Și era atunci de șaisprezece ani cînd, luînd puterea cea împărătească, nu cu cunoștință femeiască, ci cu înțelepciune băr-bătească, a început a așeza împărăția grecească; de la înțelepciunea și cunoștința ei toată lumea se minuna, pentru că de la Dumnezeu avea această dăruire pentru curăția vieții sale. Că pentru dragostea lui Dumnezeu și purtînd grijă de pacea grecilor n-a vrut să se înso-țească cu bărbat, ca să nu fie vreo dezbinare între bărbatul și frate-le ei, ci făgăduindu-se pe sine mireasă lui Dumnezeu a vrut ca pînă la moarte să petreacă în feciorie. Iar spre semnul fecioriei sale celei lui Dumnezeu logodită, în soborniceasca biserică din Constantinopol a făcut un prestol dumnezeiesc din aur și din pietre scum-pe, minunat și de mult preț.

Încă îndemna spre paza fecioriei și pe Arcadia și pe Marina, surorile ei, care așijderea au făgăduit lui Dumnezeu ca să-și pă-zească curăția lor pînă la sfîrșitul vieții. Și viețuiau cu dînsa în post și în rugăciune, supunîndu-se ele acesteia nu numai ca celei mai mari surori, ci ca și maicii lor, și ca împărătesei; încă ținea loc de maică și fratelui său Teodosie, împăratul, pentru că se îngrijea de dînsul foarte mult, învățîndu-l pe el frica lui Dumnezeu. Și știind bine limba greacă și latină, singură i-

a fost lui învățătoare, nu numai învățîndu-l pe el carte, ci și la bunele obiceiuri povățuindu-l pe dînsul.

Ci îl învăța pe el toate lucrurile cele bune spre o bună și cuviincioasă ocîrmuire. Și cădea sămînța cea bună nu pe pămînt rău, că o asculta pe ea în toate și atîta a putut învățătura ei cea bună încît atunci cînd a ajuns la vîrsta de bărbat desăvîrșit era mai mult decît alți împărați bun și blînd, răbdător și nerăutăcios, înțe-lept și socotitor, îndurător și milostiv, pentru că, pe lîngă învățătura, și rugăciunea Sfintei Pulheria i-a sporit lui în viață. Această sfîntă a zidit o Biserică prea slăvită în numele Preacuratei Născătoarei de Dumnezeu și a făcut în Vlaherne alte multe biserici și mînăstiri; a dat la săraci nelipsită milostenie, și prin sîrguința ei împărăția era în pace și în liniște mare, ferită de dezbinările eretice dinlăuntru. Săvîrșindu-se douăzeci de ani de la nașterea împăratului Teodosie și venind vremea însurării lui, preafericita Pulheria se sîrguia ca să afle o fecioară vrednică de cămara împărătească. În acea vreme, a venit de la Atena în Constantinopol o oarecare fecioară, pe nume Athinais (sau Atinaida), păgînă cu credința, foarte frumoasă și înțe-leaptă, fiică a unui filosof atenian, anume Leontie, care învățase bine de la tatăl său filosofia, astronomia, geometria și toată înțelepciunea greacă și pe mulți înțelepți cu cunoștința îi întrecea.

Deci, venise în Constantinopol pentru o pricină ca aceasta: murind tatăl ei, a împărțit moștenirea toată la doi fii ai săi, Valerie și Aetie, iar ei nu-i lăsase mai nimic, numai cîțiva galbeni. Între-bîndu-l pe el rubedeniile și vecinii ce lasă fiicei sale, a răspuns: "Destul este ei frumusețile și înțelepciunea ei". Și aceasta zicînd-o, a murit. Și împărțiră cei doi frați toată averea părintească între dînșii, iar surorii lor nu i-au dat nimic. Pentru aceea venise ea la Constantinopol, ca să se jeluiască de nedreptatea fraților săi. Pe aceea văzînd-o Pulheria, precum și frumusețea ei, bunul obicei și înțelepciunea cercetîndu-le cu privirea, a gîndit să o logodească pe ea cu fratele său.

Drept aceea, mai întîi spre sfîntul botez a apropiat-o pe ea și ca pe o fiică a făcut-o sieși. Apoi, ca pe o vrednică de nunta împă-rătească, a însoțit-o cu împăratul, fratele său Teodosie. Și i-a dat ei nume din Sfîntul botez, Eudoxia. După aceea, i-a născut Eudoxia lui Teodosie o fiică, care, cînd a împlinit vîrsta potrivită, a fost în-soțită cu Valentinian al III-lea în Roma, cel pe care l-a învrednicit Teodosie la o parte a împărăției sale.

În timpul acestor drept credincioși împărați a fost soborul al treilea a toată lumea în Efes, care a discutat erezia lui Nestorie, prin sîrguința fericitei Pulheria, pentru că mare rîvnă avea aceasta pentru dreapta credință. Și pe fratele său, fiindcă începuse a se în-șela cu eresul și a rătăci din adevărata cale, l-a sfătuit, și în dreapta credință l-a întărit, fapt pentru care era cinstită de sfinții părinți cu multe laude.După cîțiva ani, vrăjmașul, nesuferind să vadă risipirea ere-surilor sale care se făcea prin Sfînta Pulheria, s-a înarmat asupra ei vrînd să o depărteze pe ea de la împărătescul scaun și de la stă-pînire. Acest lucru l-a și făcut la o vreme, Dumnezeu îngăduind ca plăcuții săi să fie ispitiți. Iar ispitirea aceea s-a început cu un chin ca acesta: era la

împăratul Teodosie un famen oarecare, anume Hrisafie, iubit de împăratul și între sfetnici nu mai prejos, dar plin de vicleșug și de răutate, de vrajbă și de iubire de argint. Acela s-a sculat asupra prea sfințitului patriarh Flavian, care se suise pe scaun după sfîntul Proclu. Și era Flavian bărbat vrednic de acea cinste, ca un dreptcredincios, care și viață cerească avea. Iar Hrisafie era eretic și nu se învoise la supunerea lui. Deci, căutînd asupra lui pricină, a trimis la dînsul, zicînd să se gătească un dar împăratului spre binecuvîntare, ca unul ce a fost pus arhiereu din nou. Iar el, gătind, a trimis niște pîini curate. Iar Hrisafie, lepădînd pîinile, a zis: "Aur, iar nu pîini, se cade a se trimite spre binecuvîntare de la patriarh". Iar patriarhul prin trimiși i-a răspuns zicînd: "Bine știe Hrisafie că aurul și argintul bisericesc este al lui Dumnezeu și la nimeni nu se poate da, decît numai la săraci".

Atunci, Hrisafie, mai mult mîniindu-se asupra patriarhului, se gîndea cu ce fel de meșteșug i-ar săpa lui groapa. Văzînd că fericita Pulheria, dreptcredincioasă fiind, îl sprijină foarte mult pe patriarh și nu îi era cu putință ca să-i facă lui ceva rău, a gîndit vrăjmașul ca să-i facă rău și ei. Deci, a început a semăna neghină între Pulheria și Eudoxia împărăteasa, făcînd vrajbă între dînsele cu felurite meșteșuguri.

În acea vreme s-a întîmplat un lucru ca acesta: avea obicei împăratul Teodosie de iscălea împărăteștile sale scrisori fără a le citi, necercînd nici să știe ce era scris într-însele și oricine poftea, după a sa voie, gătind scrisoarea, o aducea la împăratul, iar el neobservînd ce era scris într-însa, punea mîna sa cea împărătească. Drept aceea, fericita Pulheria văzînd acea neîngrijire a lui, a vrut, ca una ce totdeauna se îngrijea de dînsul, ca să-l îndrepteze pe el cu dragoste. Și a pus la cale o meșteșugire de acest fel: a scris o adresă ca din partea împăratului, în care scria cum împăratul îi da în robie pe femeia sa surorii sale, Pulheria, prin rugămintea ei, și îi adeverește că de acum nu mai are stăpînire asupra ei. O scrisoare ca aceasta gătind-o, i-a dat-o împăratului să o iscălească. Iar el, după obiceiul său, necitind scrisoarea și neștiind ce era într-însa scris, a pus mîna sa cea împărătească și a iscălit. Iar Pulheria, luînd acea scrisoare, a chemat cu cinste pe împărăteasa Eudoxia în palatul său și cu vorbă de dragoste și cu cinste a ținut-o pe ea la sine mult. Iar trimițînd împăratul după împărăteasa, Pulheria nu a lăsat-o pe ea. Și a doua oară trimițînd, i-a răspuns zîmbind Pulheria: "Să știe împăratul că nu are putere peste împărăteasa sa, că mi-a dat-o mie în robie și prin scrisoarea sa cea împărătească a în-tărit aceasta". Acestea zicîndu-le, a mers singură la fratele său și i-a zis: "Vezi, împărate, că nu faci bine iscălind scrisorile necitite! " Și i-a arătat lui scrisoarea aceea. Cu o meșteșugire ca aceasta înțe-leaptă a sfătuit pe împăratul ca să fie mai cu pază și să cerceteze și să citească scrisorile acelea pe care avea să-și pună împărătească iscălitură. Înștiințîndu-se de aceasta, vicleanul vrăjmaș Hrisafie, fa-menul, s-a apropiat de Eudoxia împărăteasa, zicîndu-i: "Vezi ce-ți face ție Pulheria, cum te defaimă? Roaba ei vrea să te facă pe tine. Pînă cînd vei suferi de la dînsa unele ca acestea ?! Au nu ești ca și ea împărăteasă și cu împăratul mai de aproape, ca un trup cu dîn-sul ?" Unele ca acestea și mai multe zicîndu-le, vrăjmașul a pornit spre mînie pe Eudoxia, care după aceea a început a-și îndemna bărbatul ca, luînd stăpînirea împărătească de la Pulheria, singur să împărățească. Iar împăratul, îndemnat de femeie și de Hrisafie, deși se gîndea să le

urmeze sfatul, se rușina ca să aducă necinste asupra surorii și învățătoarei sale. Deci în taină a rugat pe patriarh ca pe Pulheria, cînd va intra în biserică, să o sfătuiască ca să se facă diaconiță, ca pe una ce viețuia cu curăție și cu sfințenie și de slujba diaconiei fiind vrednică. Pentru că era obiceiul într-acele vremi ca pe fecioarele cu viață curată să le silească, chiar și nevrînd, la slujirea diaconească. Deci și pe sfînta Pulheria voia să o silească la aceeași faptă, ca să o depărteze cu o slujbă ca aceasta de la stăpînirea împărătească. Deci, patriarhul a spus de aceasta Pulheriei în taină, iar ea, cunoscînd o scornire ca aceea a fratelui său și cunoscînd vrajba împărătesei și a lui Hrisafie, singură și-a lăsat stăpînirea împărătească și, plecînd din palatele împărătești cu servitoarele sale și așezîndu-se la un loc osebit de liniște, slujea lui Dumnezeu în tăcere și fără tulburare.

Atunci, ereticul Hrisafie, aflînd vreme cu prilej răutății sale, a pornit pe împăratul împotriva patriarhului. Și era biserica lui Dumnezeu în tulburare, sculîndu-se ereticii fără temere, nemaifiind Pulheria apărătoarea dreptei credințe. Atunci a deschis Dumnezeu împăratului ochii minții lui, ca să-și cunoască greșeala și să știe mînia cea nedreaptă a împărătesei sale asupra sfintei Pulheria și să înțeleagă înrăutățita purtare a lui Hrisafie.

Oarecînd aduseră împăratului Teodosie un măr foarte frumos și mare, mai presus de a sa fire, de a căruia frumusețe și mărime neobișnuită mirîndu-se, l-a trimis pe el împărătesei sale. Și aceea, ținîndu-l la sine, nu l-a mîncat, ci l-a trimis lui Paulin senatorul, un iubit prieten al împăratului, bolnav fiind atunci. Iar Paulin, neștiind nimic, a trimis mărul acela împăratului. Deci, luînd mărul împă-ratul, l-a cunoscut pe el și mergînd la împărăteasă, a întrebat-o zi-cînd: "Unde este mărul pe care l-am trimis ție?" Iar împărăteasa neștiind că mărul acela a venit iarăși în mîinile împăratului i-a răs-puns: "L-am mîncat". Atunci împăratul i-a arătat ei mărul și i-a zis: "Dar acesta ce este?" Și dintr-acea vreme s-a mîniat foarte asupra împărătesei și cu necinste a ocărît-o pe ea, pentru că i se părea că îl înșală cu Paulin și îndată pe Paulin l-a trimis la surghiunie în Capadocia, iar pe împărăteasă, de atunci, nu o mai lăsa să vină pe la dînsul. Așijderea și asupra lui Hrisafie, famenului, sfetnicul împărătesei, foarte s-a mîniat, pentru că s-a încredințat că era prici-nuitor de multă răutate. Și mai întîi a luat de la dînsul averea, apoi în surghiunie l-a trimis.

Dumnezeu însă a făcut izbîndire pentru supărarea cea nevi-novată a Sfintei Pulheria, pentru că Hrisafie, călătorind cu corabia, s-a înecat în mare. Paulin în surghiun a fost tăiat fără vină după porunca împăratului. Mai pe urmă, murind acesta, împărăteasa sin-gură, cu jurămînt, a adeverit că Paulin era curat de acel presupus păcat; așijderea și ea era nevinovată de cele ce i se imputau. Însă a avut Dumnezeu purtarea de grijă ca să vină o mîhnire ca aceea lui Paulin spre mîntuirea sufletului, iar împărătesei spre învățătură. Deci, auzind împărăteasa de tăierea lui Paulin, s-a mîhnit fără de măsură că a pătimit pentru dînsa un om ca acela cu bună înțe-legere și întreg la minte, fără de vină, și a rugat pe împăratul să nu o oprească pe ea să meargă la Ierusalim să se închine Sfintelor Lo-curi. Și, dîndu-i voie, s-a dus la Ierusalim și a făcut acolo milostenii mari și a zidit biserici multe și a făcut mînăstiri, pentru că a

zăbovit în Ierusalim multă vreme, pînă ce, prin multe rugăciuni, a potolit mînia cea împărătească și pe sfînta Pulheria iar a împăcat-o cu sine. Și i-a trimis spre semn de pace și de dragoste necurmată chipul Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu, cel zugrăvit de Sfîntul Evanghelist Luca.

După plecarea ei la Ierusalim, împăratul Teodosie a trimis ru-găminte la sora sa, Sfînta Pulheria, ca să se întoarcă iar la scaunul său. Dar ea nu voia, dorind ca să slujească unuia Dumnezeu mai bine în singurătate, decît să stăpînească multe țări. Și iar a rugat-o împăratul să vină în palatele împărătești ca să împărățească cu dîn-sul și n-a încetat din stăruinți pînă ce nu a înduplecat-o pe ea. Și s-a întors cu mare cinste Sfînta Pulheria la palatul său cel împără-tesc și pe dată a încetat eretica vijelie, s-au alinat valurile și s-a făcut liniște în biserică, după care împărăția iar mergea ca înainte, cu pace. Iar după îndelungată vreme a venit și Eudoxia împără-teasa de la Ierusalim, aducînd cu sine mîna Sfîntului întîiului mu-cenic Arhidiacon Ștefan, pe care cînd au adus-o în Halchidon, s-a arătat într-acea noapte Sfîntul Ștefan fericitei Pulheria, zicîndu-i: "Iată, ți-ai cîștigat dorința, că și eu am venit în Halchidon". Iar a doua zi, sculîndu-se Pulheria, a luat pe fratele său, împăratul Teo-dosie, și a ieșit în întîmpinarea mîinii sfîntului întîiului mucenic, pe care împreună și cu împărăteasa Eudoxia a primit-o cu dragoste.

Iar trăind împăratul Teodosie de la nașterea sa patruzeci și doi de ani, i-a sosit sfîrșitul și a spus sfintei Pulheria o descoperire dumnezeiască, care i se făcuse lui în Efes, pe cînd se afla în Biserica Sfîntului Ioan Teologul. Pentru că stînd el acolo în rugă-ciune, i s-a descoperit lui că, după moartea lui, o să ia Marcian Ostașul sceptrul împărăției grecești și a rugat-o pe ea ca să-i ajute lui Marcian la împărătescul scaun.

Deci, era Marcian de neam din Turcia, fiul oarecărui ostaș, el însuși ostaș viteaz, înțelept în toate, iscusit, milostiv și bun; încă din tinerețe era însemnat la împărăție, fiind el păzit din întîmplări de moarte. Pentru că, oarecînd, mergînd la Filipopol, a găsit pe cale un trup lepădat al unui om nu demult ucis. Deci, a stat deasupra trupului și se umilea fiindu-i jale de omul ucis. Apoi, vrînd ca să facă fapta cea bună a milosteniei, adică să îngroape pe cel mort, a început să-i sape groapa și iată, oarecare, pe aceeași cale mergînd spre cetate, a văzut pe Marcian îngropînd pe cel mort și părîndu-li-se că el a făcut acea ucidere l-au prins pe el și, ducîndu-l în cetate, l-au dat judecătorului. Și, nefiind cine să mărturisească pentru nevi-novăția lui, ci numai el singur apărîndu-se, nu i s-a dat crezămînt și ca pe un ucigaș la moarte l-au osîndit. Și era să fie pedepsit cu moartea în curînd, dacă cu dumnezeiască descoperire nu s-ar fi ară-tat adevăratul ucigaș.

Deci acela și-a luat după fapte pedeapsa, iar Marcian, cu cin-ste fiind pus în libertate, slujea în oastea greacă, pe lîngă voievodul Aspar. Iar făcîndu-se război cu vandalii, cînd au biruit vandalii pe greci și pe mulți i-a luat vii în robie, atunci cu aceia și Marcian fi-ind prins, a fost dus la comandantul vandalilor Ginseric. Iar Gin-seric, vrînd să vadă pe cei robiți, s-a urcat pe un loc înalt, în miezul zilei fiind arșiță mare, și a văzut de departe pe Marcian dormind pe pămînt, iar deasupra lui un vultur

zburînd cu aripile întinse îi făcea lui umbră apărîndu-l de arșița soarelui. Aceasta văzînd-o Ginseric, căpetenia vandalilor, a cunoscut cele ce erau să fie și chemînd la sine pe robitul acela și întrebîndu-l pe el de nume și de moșie i-a zis: "De voiești ca să fii viu, întreg și slobod, jură mie că atunci cînd te vei sui la împărăteasca vrednicie nu vei face război cu vandalii niciodată, ci în pace cu noi vei petrece". Deci, Marcian s-a jurat comandantului și a plecat cu cinste la locul său.

Apoi, întorcîndu-se iar Marcian din robie în oastea greacă, dar cu un grad mai mic și mergînd oarecînd grecii asupra perșilor, s-a îmbolnăvit Marcian pe cale și a rămas în cetatea Lichiei care se numea Sidina. Și l-au primit pe el doi frați în casa lor, Tațian și Iu-lian, bărbați cinstiți; și îl căutau pe el, îngrijindu-se de sănătatea lui, pentru că aveau pentru el mare dragoste. Iar sculîndu-se el de pe patul durerii, au ieșit amîndoi frații cu dînsul împreună la vînătoare de păsări, iar fiind amiază și aflîndu-se în arșiță de soare, se culcară să se odihnească și adormiră, iar dormind s-a deșteptat mai întîi decît toți Tațian și a văzut ca și Ginseric oarecînd un vultur mare zburînd deasupra lui Marcian cel ce dormea, cu aripile întinse, aco-perindu-l pe el de arșița soarelui și umbrindu-l.

Văzînd aceasta, Tațian a deșteptat pe Iulian, fratele său cel mai tînăr, și se mirau amîndoi de minunea aceea. După aceasta, deșteptîndu-se și Marcian din somn, a zburat vulturul, iar Tațian și Iulian prooroceau că o să fie împărat și-l întrebară: "Ce fel de mulțumire și milă le va arăta cînd va fi împărat?" Iar el zicea: "De va fi după proorocia voastră, apoi îmi veți fi mie în loc de tată".

După aceasta, a început Marcian a fi mai mult mărit între greci, preamărind Dumnezeu pe bărbatul pe care l-a ales după ini-ma sa. Apoi, s-a pristăvit drept credinciosul împărat Teodosie cel tînăr, iar împărăteasa Eudoxia s-a dus iarăși la Ierusalim, și acolo cîțiva ani petrecînd bine, s-a mutat către Domnul și o îngropară în biserica Sfîntului întîiului Mucenic și Arhidiacon Ștefan, cea zidită oarecînd de dînsa. Iar fericita Pulheria, după moartea fratelui său, sfătuindu-se cu boierii și cu toți mai marii oștilor, pe Marcian osta-șul l-au ales la împărăție, ca pe un vrednic și ales al lui Dumnezeu.

Fiind împărat Marcian, a chemat pe cei înainte pomeniți doi frați, Tațian și Iulian, și, cu înalte dregătorii cinstindu-i pe ei, i-au pus pe unul asupra Traciei stăpînitor, iar pe altul asupra Liciniei. Așijderea și cu Ginseric și-a împlinit jurămîntul său, păzind cu dîn-sul pacea nestricată pînă la sfîrșit. Iar Pulheria împărăteasa, după ce s-a așezat Marcian, a vrut ca iar să se întoarcă la al său loc singuratec. Dar împăratul nou și tot sfatul palatului au rugat-o pe ea ca să nu-i lase, ci să le ajute lor a cîrmui împărăția ca o înțeleaptă și iscusită; iar într-alt chip aceea nu se putea să fie, fără numai de-venind soție împăratului. Iar ea le punea lor înainte că și-a făgăduit lui Dumnezeu fecioria sa, pe care datoare este să o păzească pînă la moarte. Dar, așijderea și împăratul spunea că și-a făgăduit și el lui Dumnezeu curăția sa. Dar pentru nevoia Sfintei Biserici care era tulburată de ereticii cei ce atunci se înmulțiseră, a fost silită să se însoțească cu Marcian împăratul, însă într-o însoțire ca

aceea în care floarea feciorie n-a veștejit-o, ci neatinsă pînă la sfîrșitul vieții a păzit-o. Că și făgăduința cea lui Dumnezeu făcută și obișnuita curățenie a amîndorura nu-i lăsară a-și călca făgăduințele date, pentru că ea era atunci de cincizeci și unu de ani și nici împăratul nu mai era tînăr. Și se numea Pulheria femeia împăratului, dar într-adevăr nu femeie, ci ca o soră îi era, împărățind cu dînsul și bine ocîrmuind sceptrul împărăției cu mare folos pentru toată biserica lui Dumnezeu și pentru toată împărăția. Și se numea și Marcian bărbat Pulheriei, însă într-adevăr nu bărbat, ci ca frate îi era, împărățind cu dînsa ca împreună cu o fiică împărătească și moștenitoare a scaunului tatălui său. Și puteai atunci să vezi pe scaunul împărăției grecești fecioreasca curăție împărățind, pentru că au împărățit păzindu-se pe sine și împăratul cu sufletul și cu trupul curat, și împărăteasa fecioară neprihănită. O însoțire feciorească, care abia de vezi sau de auzi! Să se minuneze aici lumea cea plină de pofte necurate! Să se rușineze oamenii cei ce slujesc patimilor și dulceților trupești, auzind de o însoțire ca aceasta a dreptcredincioșilor acestora împărați, care s-au asemănat cu îngereasca curăție! Cu sîrguința acestei sfinte împărătese s-a adunat sinodul sfinților părinți în Calcedon, împotriva răucredinciosului Dioscor și a lui Eftihie arhimandritul. Apoi, asemenea sinod a fost și în Efes tot după purtarea ei de grijă, pentru că foarte mult ajuta dreapta credință. Scriitorii Istoriei Bisericești Universale ne descriu că această împărăteasă a luat parte la amîndouă sinoadele atît din Efes, cît și din Calcedon, ca o mare apărătoare a credinței. Era într-însa rîvnă de dreaptă credință și mare înțelepciune; că în sufletul și în inima ei cea curată petrecea Sfîntul Duh ca într-o biserică sfîntă, și cu mari daruri a îmbogățit-o pe ea. Apoi, viețuind cincizeci și patru de ani și toate averile sale la biserică, la mînăstiri și la săraci împărțindu-le, s-a mutat la Dumnezeu, căruia cu toată osîrdia i-a slujit. Cu ale ei rugăciuni, Doamne, nu ne lipsi și pe noi de împărăția ta cea cerească. Amin.

26. POMENIREA SFINTELOR TREI FEMEI, CE S-AU AFLAT ÎNTR-UN MUNTE PUSTIU (10 SEPTEMBRIE)

Pavel, episcopul Monomvasiei, ne-a spus: "Fiind eu, zice, mirean, trimis am fost la Răsărit ca să adun dajdia împărătească. Și mi s-a întîmplat în cale o mînăstire pustnicească și am vrut să intru într-însa, iar egumenul cu călugării au ieșit în întîmpinarea mea și, sărutîndu-ne unul pe altul, am șezut afară.

Deci, era acolo o grădină de pomi avînd roduri și am văzut păsările zburînd și rupînd ramuri cu poame și ducîndu-se cu ele. Și am întrebat pe egumenul zicînd: "De ce nu mănîncă aici păsările acestea poamele ci, rupîndu-le cu ramuri, le duc în altă parte?" Și mi-a zis mie egumenul: "Iată, unsprezece ani sînt de cînd așa fac totdeauna păsările acestea." Iar eu, zise Pavel, ca de Dumnezeu îndemnîndu-mă, am zis: "Sînt undeva, în munți, sfinți bărbați sau femei în Dumnezeu petrecînd și după a Lui poruncă, păsările acestea le duc lor acele poame". Acestea grăindu-le eu, iată, a

zburat un corb și a rupt o ramură cu rodul. Și am zis eu egumenului: "Să mergem după dînsul!" Și așa am mers, iar corbul zbura înaintea noastră cu rodul și, zburînd, a șezut pe un deal, lăsînd jos din cioc ramura. Iar noi, suindu-ne la dînsul, îndată a luat corbul ramura și a zburat din nou într-o vale ce era deosebit de adîncă și acolo, lă-sînd ramura, a venit de acolo neavînd nimic. Iar noi apropiindu-ne la prăpastia aceea am aruncat o piatră în jos și am auzit un glas de acolo zicînd: "De sînteți creștini, nu ne ucideți pe noi!" Iar noi am zis: "Dar voi cine sînteți?" Iar ele au zis: "De voiți să ne vedeți pe noi, aruncați-ne nouă trei haine, că sîntem femei goale. Și mergînd pe sub munte veți afla o cărăruie strîmtă și pe aceea veți putea veni la noi".

Acestea dacă le-am auzit noi, îndată trei călugări din cei ce erau cu mine s-au dezbrăcat de hainele lor și învăluind într-însele niște pietre, le-au aruncat jos la dînsele. Și pogorîndu-ne din munte, am aflat o cale mică și strîmtă, precum ne spusese ele, încît abia puteam să mergem pe dînsa, și am ajuns pînă la acea intrare de munte, în care petreceau sfintele. Și am aflat trei femei care, văzîndu-ne pe noi, s-au închinat nouă pînă la pămînt. Și, făcînd rugăciune, am șezut.

Deci, una dintre dînsele a stat jos, iar două în picioare. Atunci egumenul a zis către ceea ce ședea: "De unde ești, stăpînă și maică, și cum ai venit aici?" Răspuns-a aceea zicînd: "Eu, părinte, sînt din Constantinopol și am avut bărbat cu dregătorie la curtea împărătească; el tînăr pristăvindu-se, am rămas văduvă la ceva mai mult de douăzeci de ani.

Și petreceam plîngînd de două lucruri: de văduvie și de nerodire. Iar după cîteva zile, un oarecare boier auzind de mine, a trimis slugile sale, vrînd să mă răpească pe mine cu sila; și nu mă slăbeau trimișii, vrînd să mă ducă la stăpînul lor. Deci, m-am rugat Domnului meu Iisus Hristos ca să mă izbăvească de acel silnic care voia să-mi întineze sufletul și trupul. Și am zis către slujitori: "Stăpînii mei! Au doar n-aș vrea eu să merg cu bucurie la stăpînul vostru cel lăudat?! Dar acum, fiind în neputință de boală, nu pot. Deci, îngăduiți-mă pînă ce mă voi tămădui și atunci voi merge la dînsul cu veselie". Aceasta auzind-o slugile, se duseră zicînd: "Stăpînul nostru te va aștepta pe tine pînă la patruzeci de zile." Iar după ducerea tuturor acelora, tuturor slugilor și slujnicelor mele le-am dat drumul, plătindu-le, și din toate am oprit numai pe aceste două, pe care le vedeți acum, și am împărțit toată averea mea la săraci. După aceasta chemînd pe un om iubitor de Hristos din neamul meu, cu jurămînturi înfricoșate l-am jurat pe el ca să vîndă moșiile mele și casa și aurul și pe toate să le împartă la săraci. Apoi, sculîndu-mă noaptea, am luat pe aceste două slujnice - iar acum surori ale mele - și am intrat cu dînsele în corabie și, povățuindu-ne mîna lui Dumnezeu, am venit la locul acesta. Și acum sînt unsprezece ani de cînd om nu am văzut, fără numai pe voi astăzi. Iar hainele noastre după un an rupîndu-se, au căzut de pe noi.

Și a zis către dînsa egumenul: "De unde, stăpîna mea, aveți voi hrană?" Iar ea a zis: "Bunul și Iubitorul de oameni, Dumnezeul nostru, Cel ce a hrănit pe poporul Său în pustie patruzeci de ani, acela și nouă nevrednicelor roabelor sale ne trimite

hrană, că peste tot anul - cu purtarea Lui de grijă cea Dumnezeiască - păsările ne aduc nouă tot felul de poame, nu numai de trebuința noastră, ci și de prisosit. Și goale noi fiind, ne acoperă și ne încălzește Dumnezeu cu darul Său, încît nici iarna nu ne temem de ger, nici vara de zăduf, ci petrecem ca în rai salășluindu-ne și slăvind totdeauna pe Sfînta Treime."

Acestea auzindu-le noi și minunîndu-ne, a zis către dînsa egumenul: "De vei porunci, stăpînă, aș trimite un frate la mînăstire ca să aducă bucate, și să mîncăm cu voi". Iar ea a răspuns: "De vei voi, părinte, ca să faci aceasta, apoi să poruncești ca să vină un preot și să săvîrșească aici sfînta slujbă, ca să ne împărtășim cu Prea Curatele Taine ale lui Hristos, că de cînd am plecat de la cetate nu ne-am învrednicit să primim sfințirea acelora." Și îndată egumenul a trimis un monah la mînăstire, ca să cheme un preot și să aducă bucate. Deci, venind preotul a săvîrșit Sfînta Liturghie și s-a împărtășit întîi ea singură, apoi și slujnicele ei cu Prea Curatele Taine. Și au mîncat acolo cu noi - grăiește Pavel episcopul - și a zis stăpîna către egumen: "Rogu-mă sfinției tale, părinte, ca să petreci aici trei zile". Și a făgăduit egumenul. Apoi, sculîndu-se acea fericită femeie s-a rugat Domnului cu dinadinsul și s-a pristăvit. Iar noi, cu lacrimi cîntînd deasupra gropii cîntări, am îngropat-o. Iar în dimineața zilei a doua rugîndu-se, s-a pristăvit și a doua cu pace: Așijderea și cea de a treia a murit în a treia zi. Și, îngropîndu-le pe ele, ne-am întors, slăvind pe Hristos Dumnezeul nostru, Cel ce face minuni prea slăvite întru sfinții Săi, căruia Se cuvin cinstea și închinăciunea în veci. Amin.

În această zi mai facem și pomenirea Sfinților Apostoli din cei șaptezeci, Apolos și Luție. Vezi pentru dînșii la luna ianuarie în 4 zile, cum și a Sfîntului Mucenic Baripsav care, de la un pustnic luînd sînge de cel curs din prea curată coasta Domnului nostru Iisus Hristos, multe tămăduiri făcea cu dînsul. Pentru aceea, fu ucis noaptea de cei necredincioși.

27. VIAȚA ȘI OSTENELILE CUVIOASEI MAICII NOASTRE TEODORA, CARE S-A NEVOIT ÎN CHIP BĂRBĂTESC († 491) (11 SEPTEMBRIE)

(De la Sf. Simeon Metafrast adunată)

Ochii Domnului, care privesc spre toate căile omenești și cercetează chiar și lucrurile cele tăinuite, sînt de mii și mii de ori mai luminoși decît soarele. Mai înainte de a se zidi, toate s-au știut de El. N-a știut aceasta oarecare femeie de bun neam, anume Teodora, din cetatea Alexandriei, fiindcă a ascultat pe vrăjmașul cel ce a ispitit-o și i-a zis că păcatul cel făcut în întuneric, pe care nu-l vede soarele, nu-l știe Dumnezeu. Dar cînd a cunoscut că nu se tăinuiește nimic înaintea lui Dumnezeu, o, cu cît de mare pocăință s-a îndreptat! Pentru că ea, viețuind cu cinste în însoțirea bărbatului său, a căzut într-o ispitire de acest fel: un oarecare om bogat, dar tînăr cu anii și cu mintea, îndemnat de diavolul, s-a rănit de frumusețea ei și în toate chipurile se sîrguia să o ducă în des-frînare. Îi trimetea ei daruri mari și lucruri multe și mai mari îi făgăduia și o amăgea cu cuvintele. Dar neputînd să facă ceva singur, și-a găsit o unealtă ca aceasta: s-a învoit cu o fermecătoare amăgitoare să înșele pe Teodora cea curată, povățuind-o pe ea la acel fapt de neiertat al lui. Aceea, avînd ajutor pe satana, a găsit vreme cu prilej și a grăit Teodorei de tînărul acela. Iar Teodora a zis: "O, de aș scăpa de omul acesta, care de multă vreme mă supără pe mine, căci de îl voi asculta pe el, apoi dacă nu alții, dar cel puțin soarele care ne luminează pe noi tot va fi martor păcatului meu înaintea lui Dumnezeu!" Răspuns-a înșelătoarea: "După ce va apune soarele și va fi noapte întunecoasă, la un loc ascuns să faci voia tînărului și nimeni

nu va ști atunci fapta voastră, nici nu va fi cineva care să mărturisească înaintea lui Dumnezeu. Pentru că noaptea cea tăcută și întunecoasă pe toate le acoperă". Iar Teodora a zis: "O, de n-ar ști Dumnezeu păcatul cel făcut noaptea, bine ar fi!" Răspuns-a înșelătoarea: "Așa este! că numai păcatele pe care le luminează soarele le vede Dumnezeu, iar pe cele făcute în întuneric, cum poate să le vadă?"

Aceste cuvinte ale amăgitoarei le-a crezut Teodora, ca o femeie tînără și neînvățată, la care s-a mai adăugat încă și dia-voleasca ispitire care putea mult, fiindcă puterea diavolului este tare, iar firea și puterea noastră sînt pătimașe și slabe. Deci, s-a învoit Teodora cu sfatul vicleanului și, făcînd fărădelegea în în-tunericul nopții, cu revărsarea luminii celei de dimineață, s-a suit lumina milostivirii celei grabnice a lui Dumnezeu peste inima ei. Căci, cunoscîndu-și păcatul său, se căia, își bătea fața, își rupea părul, singură se rușina de sine și singură de sine îi era scîrbă. Așa milostivirea lui Dumnezeu care nu voiește moartea păcătosului, pentru curăția ei cea mai dinainte a deșteptat-o pe ea spre grabnica pocăință și iertare. Pentru că Dumnezeu îndreaptă uneori asupra omului vreo cădere ca, sculîndu-se, să se arate mai multă osteneală, îndreptare și osîrdie spre Dumnezeul Care iartă păcatele.

Deci, se tînguia Teodora de păcatul făcut și, plîngînd, își mîn-gîia puțin cugetul său grăind în sine: "Nu știe Dumnezeu păcatul meu, dar, deși nu-l știe, rușine-mi este mie și durere". Apoi stră-bătînd printr-însa întristarea, s-a dus la o mănăstire de fecioare, la stareță, pentru cercetare, căci se cunoștea cu dînsa. Iar stareța, vă-zînd-o mîhnită la față, a întrebat-o: "Ce mîhnire ai tu, fiica mea? Au doară ești năpăstuită de bărbat?" Iar ea a răspuns: "Nu, stăpî-nă! Alta este pricina de care mi s-a mîhnit inima". Iară stareța vrînd să o mîngîie pe dînsa, mișcîndu-se de duhul lui Dumnezeu, a început a vorbi pentru folosul sufletului ei și a citi din cărți. Citind ea un cuvînt a ajuns pînă la textul acesta din Evanghelie: "Nimic nu este acoperit care să nu iasă la iveală și nimic ascuns care să nu ajungă cunoscut. Ceea ce vă grăiesc la întuneric, spuneți la lumină și ceea ce auziți la ureche, propovăduiți de pe case" (Matei 10, 26-27).

Aceste cuvinte ale Evangheliei auzindu-le Teodora, s-a lovit în piept, zicînd: "Vai mie, ticăloasa, cum m-am înșelat, socotind că nu știe Dumnezeu de păcatul meu". Și a început a se bate peste față, tînguindu-se și plîngînd. Atunci stareța a cunoscut că a avut o cădere în păcat și a început a o întreba ce i s-a întîmplat ei. Iar ea, abia putînd grăi de plîns, i-a spus stareței cu tot de-amănuntul, și a căzut la picioarele ei, zicînd: "Miluiește-mă, stăpînă, pe mine cea pierită, și mă povățuiește ce să fac! Oare se poate să mă mîntuiesc sau sînt pierdută în veci? Oare să mai nădăjduiesc spre mila lui Dumnezeu, sau să mă deznădăjduiesc?" Iar stareța a început a-i grăi: "N-ai făcut bine fiica mea, ascultînd pe vrăjmaș. Nu ai înțeles bine pe Dumnezeu socotind că te vei tăinui înaintea Celui ce cearcă inimile și rărunchii, Care știe cugetele; chiar și cele nelucrate le văd ochii Lui și nici o noapte sau un loc ascuns și întu-necos nu pot să ascundă pe cel păcătos, dinaintea ochiului Lui cel atotvăzător. N-ai făcut bine, fiica mea, căci și pe Dumnezeu L-ai mîniat și credința bărbatului nu ai păzit-o și trupul ți-ai spurcat și sufletul ți-ai vătămat. De ce nu mi-ai spus mie

despre aceasta mai înainte, că eu ți-aș fi ajutat ție și te-aș fi învățat să te ferești de cursele vrăjmașului? Dar de vreme ce așa ți s-a întîmplat, de aici înainte să te îndrepți și să cazi la milostivirea lui Dumnezeu, rugîndu-te cu sîrguință ca să-ți ierte păcatul. Să nu te deznădăjduiești fiica mea, că deși ai făcut mare păcat, însă mai mare este mila lui Dumnezeu și nu este vreun păcat care să biruiască iubirea lui de oameni; scoală-te, pocăiește-te și te vei mîntui". Acestea și multe asemenea grăindu-le stareța, a sfătuit-o pe ea și a învățat-o calea pocăinței. Apoi a mîngîiat-o, spunîndu-i de milostivirea lui Dumnezeu și de bunătatea Lui cea negrăită că este gata a primi pe cei ce se pocăiesc și a-i ierta pe cei ce greșesc. Încă i-a adus aminte și de femeia păcătoasă din Evanghelie, care cu lacrimi a spălat picioarele lui Hristos și cu perii capului ei le-a șters și a cîștigat de la Dumnezeu iertare de păcatele sale.

Toate cuvintele acestea primindu-le Teodora de la acea bună povățuitoare și așezîndu-le în inima sa, a zis: "Cred Dumnezeului meu, stăpînă, și de acum nu voi mai face un păcat ca acesta, ci și de cel făcut, pe cît voi putea, mă voi pocăi". Și primind oarecare răcorire în inimă, s-a întors la casa sa. Și se rușina a căuta în fața bărbatului său, avînd mustrare în cugetul său, și se gîndea în ce fel ar ruga pe Dumnezeu; și dorea să meargă în mănăstirea de fe-cioare, dar știa că bărbatul ei o va opri. De aceea, ca să tăinuiască de bărbatul său și de toți cunoscuții, a gîndit un lucru ca acesta: ducîndu-se bărbatul ei de acasă la oarecare lucru, ea, seara tîrziu, tunzîndu-și părul capului s-a îmbrăcat în haine bărbătești și, punîndu-și nădejdea sa în Dumnezeu, s-a tăinuit de toți și a ieșit încetișor din casă și alerga degrabă ca o pasăre zburînd din cursă. Și ajungînd la oarecare mănăstire pustnicească care se numea Octodecat, care era departe de cetate ca la optsprezece stadii, a bătut în poartă și, portarul deschizîndu-i, a zis: "Fă bine, părinte și spune egumenului ca să mă primească în mănăstire, că sînt om păcătos, și vreau să mă pocăiesc de faptele mele cele rele. Că pentru aceea am venit aici, ca să spăl picioarele voastre cele sfinte și ca să slujesc vouă ziua și noaptea, la orice lucru îmi veți porunci mie". Deci, mergînd portarul, a spus egumenului, iar el a zis: "Se cade a-l ispiti pe acesta mai întîi, dacă a venit la noi fiind povățuit de Dumnezeu, deci să nu-i dai răspuns pînă dimineață și să nu-l lași să intre în mănăstire, pînă ce vom vedea dacă nu se va duce supărat. Iar dacă va răbda lîngă poarta mănăstirii, așteptînd milă, atunci vom cunoaște cu adevărat că a venit cu osîrdie la noi să slujească lui Dumnezeu".

Și așa a făcut portarul: n-a îngrijit de dînsa, ci a trecut-o cu vederea ca pe un rob netrebnic, iar ea ședea plîngînd lîngă poartă. Apoi a înnoptat și, iată, fiarele sălbatice treceau pe lîngă dînsa - pentru că era pustiia aceea plină de fiare - însă, cu darul lui Dumnezeu, a rămas neatinsă, înarmîndu-se, ca și cu o pavăză, cu rugă-ciunea și cu sfînta cruce. Iar a doua zi ivindu-se portarul prin ferestre a văzut-o șezînd lîngă poartă și i-a zis: "De ce zăbovești aici omule? Nu te vom primi pe tine, căci nu ne trebuiești." Iar ea a zis: "Chiar dacă voi muri aici, lîngă poartă, nu mă voi duce pînă ce nu vă veți milostivi de mine și mă veți primi în mănăstire." Atunci portarul, văzînd răbdarea și smerenia ei, i-a deschis ușa și a dus-o la egumen, iar egumenul a întrebat-o de unde este, cum se numește și la ce a venit. Iar ea a zis: "Din Alexandria sînt, părinte. Numele meu este Teodor. Plin sînt de păcate și de fărădelegi.

Cercetîndu-mi cugetul și cunoscîndu-mi păcatele am vrut să mă pocăiesc și am venit la sfinția voastră să mă primiți în rînduiala voastră și să mă mîntuiți pe mine, păcătosul cel pierit. Deci, pri-mește-mă pe mine, părinte, precum Domnul a primit pe tîlharul, pe vameșul și pe fiul cel desfrînat". Atunci egumenul a început a-i ară-ta greutățile vieții mănăstirești și nevoința cea mare și i-a zis: "Nu le vei putea purta acestea, fiule, că te văd tînăr și crescut în des-fătări lumești, iar mănăstirea noastră nu are nici o odihnă, și rîn-duiala noastră are viață aspră și viețuirea noastră împreună are trebuință de multă înfrînare și post. Frații noștri poartă osteneli mari în ascultări, nelăsînd nici pravila bisericească, nici rugăciunea miezului nopții și Utrenia, precum și ceasurile și Vecernia și cele-lalte rugăciuni și închinăciuni din chilie și privegherile cele de toată noaptea, adeseori. Iar tu te-ai obișnuit cu odihna trupească și nu-ți este cu putință ca împreună cu noi toți să porți greutatea nevoinței călugărești, deși te văd că alergi cu osîrdie. Mă tem însă să nu-ți schimbi mai tîrziu gîndurile pentru că mulți oameni de multe ori încep un lucru bun cu osîrdie, apoi degrabă, supărîndu-se, încetează de la fapta cea bună și se fac mai leneși. Deci, te sfătuiesc să te întorci în lume și Dumnezeu să-ți rînduiască mîntuirea precum voiește". Atunci Teodor, căzînd la picioarele egumenului, plîngînd a zis: "Nu mă lepăda pe mine, părinte, de la sfîntul vostru lăcaș, nu mă lipsi pe mine de îngereasca voastră împreună trăire, nu mă izgoni pe mine la lumea din care scăpînd odată, ca din Egipt, iarăși la dînsa nu mă voi întoarce niciodată. Să nu te îndoiești părinte din cauza tinereții mele pentru că prin sfintele voastre rugăciuni mă voi deprinde la toată înfrînarea, și ajutîndu-mi Dumnezeu, voi purta toate ostenelile și orice îmi veți porunci voi face cu osîrdie și cu sîrguință, numai să mă primiți pe mine, cel ce voiesc să-mi plîng păcatele.

Rugat fiind egumenul astfel, l-a primit și i-a poruncit să pe-treacă în toate ascultările mănăstirești. Și viețuia femeia între băr-bați, în chip și cu nume bărbătesc, neștiind nimeni această taină, fără numai singur Dumnezeu. Dar cine va spune viața ei cea cu multe osteneli? Vedeau frații ostenelile ei în ascultări, răbdare în înfrînare, smerenie în supunere, dar nevoințele cele ascunse și tăi-nuite ale ei, rugăciunile cele de toată noaptea, suspin inimii, lacri-mile, plecările genunchilor, ridicările mîinilor, numai singur Dumnezeu le vedea. Pentru că ziua și noaptea cădea la îndurările Lui și, ca femeia desfrînată, uda picioarele Domnului cu lacrimi. Mai mare era pocăința ei decît păcatul făcut, căci cu totul s-a răstignit pe crucea pătimirii, la toți s-a aruncat pe sine la picioare prin smerenie, toată voia sa a tăiat-o prin lepădarea de sine și s-a făcut înger în trup. Iar trupul ei cel mai înainte întinat, după aceea, prin ostenelile pocăinței și prin lacrimile cele fierbinți curățindu-l, s-a făcut sfîntă Biserică Dumnezeiască Sfîntului Duh Celui ce locuia întru dînsa.

După opt ani de viețuire aici, se făcuse lipsă de untdelemn în mănăstire și a fost trimisă sfînta în cetatea Alexandriei, cu cămilele, ca să cumpere untdelemn. Iar bărbatul ei, neștiind unde s-a dus femeia lui sau ce s-a făcut ea o căuta mult și neaflînd-o, se tînguia ziua și noaptea și se ruga lui Dumnezeu cu sîrguință ca să-i arate lui unde este soția sa. Într-o noapte, a văzut în vedenie pe un înger zicîndu-i: "Nu te întrista pentru femeia ta, că slujește lui Dumnezeu în mijlocul aleșilor Lui. Iar de voiești să o vezi, să mergi dimineață și să stai lîngă biserica Sfîntului Petru și acolo

o vei vedea. Acela care va merge pe lîngă biserică și se va închina ție este femeia ta". Și s-a bucurat bărbatul de vedenia cea îngerească ce îi spusese despre femeia lui că urma să o vadă și a alergat de dimineață la biserica Sfîntului Petru. Stînd acolo, privea în dreapta și în stînga, vrînd să vadă pe cea dorită. Și stînd el așa, iată, fericita Teodora mergea cu cămilele. Bărbatul ei, văzînd-o, n-a cunoscut-o, pentru că nu mai era cu putință s-o mai cunoască din pricina îmbrăcămintii bărbătești și pentru că se schimbase; înainte era cu față luminoasă, și acum, nu numai de post, dar de ostenelile călugărești, își întu-necase podoaba ei. Iar ea, cunoscîndu-l pe el de departe a lăcrimat în sine și a zis: "O, amar mie, păcătoasa, că pentru păcatul cel împotriva bărbatului meu m-am lipsit de mila lui Dumnezeu". Și mergînd pe lîngă dînsul, i s-a închinat zicînd: "Bună să-ți fie ție, ziua, străine". Așijderea și el i s-a închinat ei, zicînd: "Să mergi sănătos, părinte". Și așa s-au despărțit. Stînd omul acela puțin acolo, s-a întors acasă mîhnit, necîștigîndu-și dorința, iar vedenia pe care văzuse o socotea că este înșelăciune și se ruga cu plîngere, zicînd: "Doamne, vezi necazul meu și auzi rugăciunea mea și spu-ne-mi mie: oare este între vii femeia mea sau nu?! Oare pe bună cale se află, sau pe cea rea?!" În cealaltă noapte a văzut iarăși în vedenie pe îngerul acela zicîndu-i: "Ce plîngi, omule? Ce, n-ai vă-zut-o pe femeia ta ieri, precum ți-am spus ție?" Iar el a zis: "N-am văzut-o, Doamne al meu". Iar îngerul i-a zis: "Au nu ți-am spus ție că cela ce, trecînd alăturea, se va închina ție și-ți va da bună ziua, acela este femeia ta?" Atunci înțelegînd bărbatul că și-a văzut fe-meia, dar n-a cunoscut-o, a mulțumit lui Dumnezeu că femeia lui este între cei vii, și slujește lui Dumnezeu și nădăjduia că și el să se mîntuiască cu rugăciunile ei. Asemenea și fericita Teodora mulțumea lui Dumnezeu că și-a văzut bărbatul și că n-a cunoscut-o. Și întorcîndu-se la mănăstire lua aminte de mîntuirea sa, postind mai întîi o zi, după aceea două, apoi trei și patru, iar uneori și săptămîna întreagă trăia nemîncînd, rugîndu-se cu sîrguință pentru iertarea păcatului său.

Aproape de mănăstirea aceea era un iezer în care trăia un crocodil care, ieșind adeseori din iezer, ucidea pe oamenii și pe dobitoacele ce le întîlnea în cale. Iar Grigorie eparhul, care era pus între anii 476-475; 476-491 de împăratul Zinon peste Alexandria, a pus străjer pe calea care mergea lîngă iezer ca să nu lase pe nimeni să meargă pe cale, din cauza fiarei aceleia. Iar egumenul, vrînd să știe darul lui Dumnezeu cel ce era întru Teodor, l-a chemat și i-a zis: "Frate Teodore! Îmi trebuie apă din iezer. Deci să iei vasul cel de apă și să mergi să aduci". Iar ea, ca un bun ascultător, luînd vasul, s-a dus. Străjerii i-au zis: "Să nu vii aici, părinte, la apă, că te va mînca fiara!" Dar ea le-a zis: "Părintele meu, egumenul, m-a trimis pe mine; eu voi îndeplini porunca". Cînd a mers la malul iezerului iată crocodilul a venit și a luat-o pe ea pe spatele sale și a dus-o la mijlocul iezerului, iar ea, scoțînd apă, iarăși fiara a adus-o la mal. Apoi, întorcîndu-se, a legat pe fiară ca din acea vreme să nu mai vatăme pe nimeni și îndată fiara a murit. Străjerii, văzînd acea minune, au spus egumenului și au înștiințat și în cetate pe mai marele cetății și toți au slăvit pe Dumnezeu, iar frații se minunau cum n-a vătămat fiara pe fericita și lăudau puterea ascultării.

Unii dintre frați, îndemnați fiind de diavol, pentru că nimeni nu este slobod de ispitele vrăjmașului, nu credeau ceea ce se făcuse și începură a urî, zicînd: "Iată noi atîția ani am petrecut în mî-năstire și nu facem semne iar acesta a venit și face minuni. Oare vrea să fie mai mare decît noi? Nu cumva cu oarecare farmece a omorît fiara aceea?"

Altă mănăstire era la cîteva stadii depărtare de mănăstirea lor, în cea mai adîncă pustie. Drept aceea, cei care o urau, scriind o scrisoare la mănăstirea aceea seara tîrziu, ferindu-se de egumen, au mers la chilia fericitei și i-au zis ei: "Frate Teodor, îți poruncește ție egumenul să iei scrisoarea aceasta și să o duci degrabă la mănăstirea aceea că este de trebuință". Iar Teodora, sculîndu-se, a luat scrisoarea și a alergat noaptea la mănăstirea aceea. Acest lucru îl făcură zavistnicii pentru ca ea să fie mîncată de fiare pe cale, pentru că erau acolo nenumărate fiare sălbatice, încît nu putea cineva să treacă pe calea aceea noaptea, de frica lor. Zavistnicii în sine ziceau așa: "Să vedem sfîntul acesta, căruia i se supun fiarele, oare se va întoarce teafăr?"

Mergînd Teodora pe cale, iată o fiară mare întîmpinînd-o și închinîndu-i-se s-a întors și a mers înaintea ei, întovărășind-o pe ea pînă la porțile mănăstirii. Acolo a bătut în poartă și, deschizîndu-i portarul, a mers sfînta cu scrisoarea la egumen; iar portarul n-a închis porțile mănăstirii și a intrat fiara în mănăstire și, întîlnind pe portar umblînd, l-a apucat și a început a-l mușca sfărîmîndu-l. Și striga portarul: "Vai, Vai ajutați-mi mie!" Și se deșteptară toți la glasul acela, și cunoscînd sfînta lucrul ce se petrecea, a alergat din chilie de la egumen la fratele pe care-l mînca fiara și apucînd fiara de grumaji a izbăvit pe om din dinții ei și a zis: "De ce ai îndrăznit la chipul lui Dumnezeu și ai vrut să îl omori pe el?! Moartă să fii!" Și îndată a căzut fiara înaintea picioarelor ei și a murit, iar pe fratele cel rănit de fiară l-a uns cu untdelemn prin chemarea numelui lui Hristos și a însemnat cu sfînta cruce hainele lui și l-a făcut sănătos și întreg. Toți văzînd minunea ce se făcuse, s-au închinat fericitei și au preamărit pe Dumnezeu, Cel ce a supus fia-rele cele sălbatice robului său Teodor.

Izbăvind cu scrisoarea din mănăstirea aceea, s-a grăbit să ajungă la locașul său foarte de dimineață și, venind, n-a spus nimănui unde a fost sau ce-a făcut. Iar dimineața au sosit niște monahi de la mănăstirea aceea unde fusese Teodor cu scrisoarea aducînd oarecare daruri și au spus starețului și tuturor fraților cele ce se făcuse și s-au închinat egumenului mulțumindu-i că Teodor, ucenicul lui, a izbăvit pe portarul lor din dinții fiarei și l-a tămăduit pe el de răni iar pe fiară a omorît-o. Auzind aceasta egumenul și toți călugării s-au minunat foarte tare și, dînd binecuvîntare fraților celor ce veniseră a adunat egumenul pe toți călugării și i-a întrebat pe dînșii: "Cine a trimis pe fratele Teodor la mănăstirea aceea?" Și toți s-au lepădat zicînd: "Nu știm". Apoi a întrebat egumenul pe Teodor zicînd: "Cine te-a trimis, frate, în noaptea aceasta la mănăs-tirea aceea?" Iar ea, vrînd să tăinuiască pe răufăcătorul său, a zis egumenului: "Iartă-mă părinte! Dormitînd în chilie, nu știu cine a venit poruncindu-mi mie în numele tău să duc degrabă scrisoarea la egumenul acela; și m-am dus, săvîrșind ascultarea". Pismuitorii, cunoscînd atunci darul lui Dumnezeu în fericita Teodora, se căiau de răutatea lor și, căzînd la dînsa, și-au cerut

iertare. Iar ea, fiind fără răutate nu s-a supărat pe dînșii, nici nu a spus despre dînșii cuiva, ci se defăima pe sine ca pe o păcătoasă, nevrednică de dragostea fraților.

Odată, îndeletnicindu-se în ascultare, i s-a arătat ei diavolul zicîndu-i cu mînie: "Tu, spurcato, prea desfrînato! Lăsîndu-ți băr-batul ai venit aici ca să te înarmezi asupra mea? Mă jur pe puterea mea că îți voi săpa ție o groapă, că nu numai de călugărie, dar și de cel răstignit să te lepezi și vei fugi de la locul acesta. Și să nu socotești că eu nu sînt aici, căci nu te voi lăsa pînă ce nu voi în-tinde cursă picioarelor tale și nu te voi arunca în groapa pe care tu nu o aștepți". Iar ea, însemnîndu-se cu semnul sfintei cruci, a zis: "Dumnezeu să sfarme puterea ta, diavole!" Și diavolul s-a făcut nevăzut.

După cîtăva vreme, fiind lipsă în mănăstire, iarăși a fost trimisă cu cămilele în cetate fericita Teodora ca să cumpere grîu pentru trebuința mănăstirii. Și, cînd își lua drumul spre cetate, egu-menul i-a zis: "Fiule, de vei însera pe cale, să te abați la mănăstirea Enatului și să rămîi acolo cu cămilele". Pentru că era pe calea aceea, aproape de cetate, o mănăstire care se cheama Enat.

Mergînd, deci, Teodora a înserat pe cale și, după porunca părintelui său, s-a abătut la mănăstirea aceea și, închinîndu-se egumenului aceluia ce era acolo, a cerut binecuvîntare ca să odihnească cămilele în mănăstirea lor pînă ce se va face ziuă. Iar egumenul i-a dat ei loc în arhondaric care nu era departe de grajdul de cămile.

Era acolo o fecioară, nu tînără de ani, fiică a egumenului ace-luia, care venise să se închine tatălui său și să-l vadă. Fecioara aceea văzînd pe monahul cel tînăr, pe fericita Teodora, s-a îndră-gostit de la drăceasca lucrare, și a mers noaptea la Teodora care se odihnea lîngă cămile și neștiind că este femeie, a început fără ruși-ne a o ispiti și a o sili la păcat. Iar Teodora i-a zis: "Du-te de la mine, soro, că nu m-am obișnuit la lucrul acesta și am în mine și un duh rău și mă tem ca să nu te ucidă pe tine". Iar aceea, ducîndu-se rușinată, a aflat un alt oaspete cu care a făcut fărădelege și a zămislit în pîntece. Făcîndu-se ziuă, Teodora s-a dus în cetate și săvîrșindu-și ascultarea s-a întors la mănăstire. Și se nevoia pentru mîntuirea sa. După șase luni, a fost cunoscută fecioara aceea că este îngreunată și ai săi bătînd-o, întrebau cine a îngreunat-o. Iar ea, îndemnată de diavol, a dat vina asupra fericitei Teodorei zicînd: "Călugărul Teodor Octodecateanul, cînd mergea din mănăstirea sa la cetate cu cămilele s-a odihnit în casa de oaspeți. Acela a venit la mine noaptea și mi-a făcut silă și am zămislit de la dînsul". Auzind aceasta tatăl ei, egumenul Enatului, a trimis pe călugării săi în mănăstirea care se cheamă Octodecat ca să se certe cu egumenul acestei mănăstiri de ce călugărul său a spurcat pe fecioara lor și a îngreunat-o. Și, ducîndu-se călugării, s-au certat cu egumenul Octodecatului, zicîndu-i: "Călugărul tău, Teodor, a silit pe fecioara noastră și a îngreunat-o. Oare așa sînteți voi, călugării?" Egumenul a chemat pe Teodora și întrebat-o: "Ce-ai făcut, frate, în mănăstirea Enatului, cînd ai fost acolo?" Iar ea le-a zis: "Nimic n-am făcut, cinstite părinte". Iar egumenul i-a zis: "Au nu auzi ce grăiesc oamenii aceștia asupra ta, spunînd că pe fecioara lor ai silit-o și acum este îngreunată?" Iar Teodora a zis: "Iartă-

mă, părinte. Dumnezeu este martor că nu am făcut aceasta". Nu voia egumenul să creadă cele ce spuneau călugării cei ce veniseră, știind pe fratele Teodor curat cu viața și sfînt, ca pe un înger al lui Dumnezeu. Dar cînd a născut fecioara prunc, parte bărbătească, călugării Enatului au venit cu pruncul în mănăstirea Octodecatului și l-au aruncat în mijlocul mănăstirii, ocărînd pe călugării cei ce locuiau acolo și zicîndu-le: "Hrăniți pe acesta ce l-ați născut". Atunci egumenul, vă-zînd pe prunc, a crezut lucrul și s-a mîhnit foarte tare asupra celei nevinovate și curate cu inima și cu trupul. Drept aceea, aducînd pe frați și chemînd pe Teodor l-a întrebat zicînd: "Spune-ne nouă, ticălosule, de ce-ai făcut aceasta? Ai adus necinste asupra mănăstirii noastre și ocară asupra rînduielii noastre celei călugărești, nete-mîndu-te de Dumnezeu. Noi te-am avut pe tine ca pe un înger, iar tu te-ai făcut ca un diavol! Deci, spune-ne nouă lucrul tău cel fărădelege". Iar fericita Teodora, minunîndu-se de năpasta aceea, tăcea negrăind nimic decît: "Iertați-mă, părinților sfinți, păcătos sînt!" Iar ei făcînd sfat au izgonit-o pe ea din mănăstire cu necinste și cu bătăi, dîndu-i în brațe pruncul.

O, minunată răbdare a fericitei! Pentru că putea cu un cuvînt să-și arate nevinovăția dar n-a vrut să arate această taină, că era femeie, vrînd ca sub acoperămîntul acestui păcat străin să păti-mească pentru păcatul său cel mai dinainte.

Luînd pruncul, a șezut înaintea mănăstirii tînguindu-se ca Adam cel izgonit din rai. Și a făcut înaintea mănăstirii o colibă mică pentru prunc și cerînd lapte la păstori, a hrănit pruncul șapte ani, în foame și în sete și în golătate, avîndu-și băutura din mare și răbdînd gerul și zăduful, cu buruieni sălbatice hrănindu-se.

Nesuferind diavolul o răbdare ca aceasta a ei, a vrut să o în-șele în chipul acesta: s-a prefăcut în chipul bărbatului ei și, intrînd în colibă unde ședea ea cu pruncul, i-a zis: "Aici șezi dar, stăpîna mea ? Eu de atîția ani mă ostenesc plîngînd și căutîndu-te și tu nu te grijești de mine, stăpîna mea ? Au nu știi că pentru tine mi-am lăsat tată și mamă iar tu m-ai lăsat pe mine ? Cine te-a amăgit ca să vii la acest loc ? Unde este culoarea feții tale ? Pentru ce te-ai uscat așa ? Vino, iubita mea, să mergem la casa noastră, pentru că de vei voi să-ți păzești curăția, apoi și acasă vei putea, că eu nu te voi supăra pe tine de aceasta. Adu-ți aminte de dragostea mea, stăpînă, și vino cu mine la casa noastră."

Zicînd diavolul acestea, fericita n-a cunoscut că este diavolul, ci i se părea că este cu adevărat bărbatul ei și i-a zis: "Nu-mi este cu putință să mă întorc la tine în lumea din care am fugit pentru păcatul meu. Mă tem să nu cad în alte păcate mai rele".

Și, cînd și-a ridicat mîinile sale cu semnul crucii în rugăciune, îndată a pierit diavolul. Atunci fericita a cunoscut că era diavolul și a zis: "Puțin de nu m-ai înșelat pe mine, diavole". Și se căia că s-a dat la vorbă cu diavolul. Și din acea vreme se păzea mai cu tărie de meșteșugirile drăcești. Cu toate acestea n-a încetat diavolul a se întări asupra ei, pentru că a adunat mulțime de diavoli care, închipuindu-se în felurite fiare, au năvălit asupra ei grăind ome-nește: "Să mîncăm pe desfrînata

aceasta". Iar ea, însemnîndu-se cu sfînta cruce, zicea: "Înconjurînd m-au înconjurat și în numele Domnului i-am biruit pe ei". Și îndată piereau. După aceea diavolul, vrînd să o înșele cu iubirea de argint, i-a arătat ei mulțime de aur și niște oameni adunîndu-l, dar și acela tot din semnul crucii s-a stins. S-a făcut apoi boier, și mergînd înainte mulți călăreți treceau pe lîngă coliba ei și strigau: "Trece boierul, trece boierul !" Apoi ziseră călăreții către Teodora: "Închină-te boierului !" Iar ea a răs-puns: "Eu, unuia Dumnezeu mă închin". Iar ei, trăgînd-o din coliba sa, o duceau cu sila la începătorul întunericului, Dumnezeu dîndu-le voie așa a se atinge de sfînta, ca să fie ca aurul curățit în foc; o sileau ca să se închine boierului, iar ea n-a voit, zicînd: "Eu Domnului Dumnezeului meu mă închin și Aceluia unuia slujesc". Deci o bătură pe ea vrăjmașii fără de milă și, lăsînd-o vie, s-au dus. Iar păstorii venind la Teodora, o aflară zăcînd ca moartă și socotind că a murit, o luară de o duseră și o puseră în coliba ei și au venit în mănăstire zicînd: "Călugărul vostru, Teodor, a murit. Luați deci trupul lui și-l îngropați".

Apoi a mers egumenul cu frații în coliba ei și cunoscînd că sufletul ei este într-însa a zis: "Luați-l, că este viu !" Și s-a întors la mănăstire. Iar în miezul nopții venindu-și în fire Teodora, a început a plînge și a se bate în pieptul său zicînd: "Vai mie, păcă-toasei ! Amar mie, celei fără de ajutor ! O, cum mă pedepsește pe mine Dumnezeu pentru păcatele mele !" Și ridicîndu-și mîinile spre cer, cu glas mare a strigat: "Dumnezeule milostiv! Izbăvește-mă pe mine din mîinile diavolului și uită păcatele mele".

Iar păstorii cei ce rămîneau aproape acolo, auzind pe fericita rugîndu-se, s-au mirat că a înviat, pentru că o socoteau pe ea moar-tă, și dusă la Dumnezeu.

După aceasta, a poruncit egumenul ca să ia de la dînsa copi-lul în mănăstire. De acest lucru s-a bucurat fericita că a scăpat de osteneală și de grija cea pentru hrănirea pruncului. Și umbla prin pustie rătăcindu-se. Și se înnegrise trupul ei de zăduf și de frig și ochii ei se întunecaseră și petrecea cu fiarele care i se supuneau ca oile și erau blînde. Încă o dată a încercat diavolul a o ispiti; vă-zînd-o pe ea foarte flămîndă, i s-a arătat în chip de ostaș ducînd într-un vas niște bucate bune și i-a zis: "Boierul cel ce te-a bătut, acum se căiește și ți-a trimis ție mîncarea aceasta rugîndu-se să-l ierți și să primești acesta de la dînsul". Iar ea, cunoscînd înșe-lăciunea cea diavolească, s-a însemnat pe sine cu sfînta cruce și a zis: "Dumnezeu să te surpe și să-ți strice meșteșugul vrăjmașule, pentru că nu mă vei putea înșela pe mine, ajutîndu-mi Dumnezeu". Și din acea vreme a încetat diavolul a o mai ispiti.

Deci, săvîrșindu-se șapte ani dintr-o viață aspră ca aceasta, s-au umilit călugării și au mers la egumenul zicînd: "Miluiește, părinte, pe fratele Teodor că iată, și-a săvîrșit pocăința pentru păcatul său. Iartă-l și-l primește în mănăstire". Iar egumenul a răs-puns: "Cu adevărat, fraților, într-această noapte mi-a vestit mie Dumnezeu; iertat este păcatul fratelui Teodor. Deci, duceți-vă, cău-tați-l și să-l aduceți aici.

Aflînd-o pe ea rătăcindu-se în pustie, o aduseră în mănăstire, și i-a zis ei egumenul: "Frate Teodore, ți-a iertat Dumnezeu păca-tul pe care l-ai făcut. Deci să petreci cu noi în mănăstire și să te nevoiești, nemaiieșind de-acum nicăieri din mănăstire, ca să nu te arunce iarăși pe tine diavolul în ispită. Să-l înveți și pe fiul tău să fie rîvnitor al nevoințelor tale." Și i-a dat ei chilie, nemaiînda-torînd-o la vreo slujbă mănăstirească, ca să se roage lui Dumnezeu în pace, și să se odihnească după atîtea osteneli. Și a petrecut în chilia aceea doi ani împreună cu acel presupus fiu al său, Teodor, învățîndu-l carte și frica lui Dumnezeu, smerenie și ascultare și alte călugărești fapte bune.

Într-un an a fost secetă mare și s-au uscat în mănăstire pu-țurile, chiar și iezerele au secat căci era lipsă mare de apă. Atunci a zis egumenul unor frați duhovnicești: "Nimeni altul nu va îndupleca pe Dumnezeu să ne dea nouă apă, fără numai Avva Teo-dor, pentru că de mare dar dumnezeiesc este plin." Și, chemînd la sine pe fericita, i-a zis egumenul: "Părinte Teodore ! Să iei vasul și să ne scoți nouă apă din puț". Și era uscat puțul, neavînd nici o picătură de apă. Iar ea a zis: "Binecuvîntează părinte!" Și a plecat la puț în care, slobozind vasul, l-a scos plin de apă curată și l-a dus la egumen, care ședea cu frații. Toți s-au minunat văzînd acest lucru. Apoi merseră la puțul în care demult secase apa și privind, l-au văzut plin de apă și au slăvit pe Dumnezeu. Și a fost apa aceea din destul la toată trebuința mănăstirească, pînă ce s-a pogorît ploa-ia și a umplut de apă toate cisternele cele uscate. Iar fericita, sme-rită fiind cu duhul, zicea către frați: "Nu pentru mine s-a făcut aceasta, ci pentru părintele, egumenul nostru care cu credința pe care o are către Dumnezeu, m-a trimis cu neîndoire. Iar eu mi-am făcut slujba mea, nădăjduindu-mă spre rugăciunile părintelui nos-tru".

Și petrecea Teodora în chilia sa rugîndu-se lui Dumnezeu și învățîndu-l pe cel din nevinovății fiu al său.

Într-o seară, luîndu-și pruncul înaintea tuturor, s-a închis cu dînsul în chilie și a început a-l învăța pe el. Iar egumenul, îndemnat de duh, pornindu-se, a trimis pe unii frați să asculte încetișor lîngă chilie ce vorbește Teodor cu pruncul său. Iar ea, luîndu-și pruncul în brațe și cuprinzîndu-l, îl săruta pe el zicîndu-i: "Fiul meu iubit, vremea mea a sosit, sfîrșitul meu s-a apropiat și de acum mă voi duce de la tine. Tu să nu plîngi pentru mine, și să nu-ți zici: (r)sărman sîntŻ pentru că ai tată pe Dumnezeu, Cel ce te acoperă pe tine cu duhul Său, pe care și eu, de voi afla îndrăznire înaintea Lui, Îl voi ruga pentru tine ! Deci, să asculți cuvintele mele cele de la sfîrșit și să le scrii în inima ta. Să iubești pe Dumnezeu mai mult decît toată zidirea și mai mult decît pe tine însuți. De El cu toată inima să te lipești și să nu încetezi, lăudîndu-l pe El și rugîndu-L cu gura și cu inima, cu limba și cu mintea. Pravila cea sobor-nicească niciodată să nu o lași și cu ceilalți frați să intri în biserică la întîiul ceas, la al treilea, al șaselea, la al nouălea și la Vecernie, la rugăciunea miezului nopții și la Utrenie. Și toate rugăciunile tale să le faci cu zdrobire de inimă, cu lacrimi și cu suspine. Să plîngi înaintea lui Dumnezeu în toate zilele, ca să te învrednicești de veș-nica mîngîiere. Ascultător să fii egumenului și fraților, să te lepezi de voia ta, să o

păzești nerăutatea de-acum și pînă la sfîrșitul vieții tale. Să-ți închizi gura cu tăcere. Ferește-te ca să nu osîndești pe cineva, nici să rîzi de păcat străin ci, văzînd pe cel greșit, roagă-te pentru dînsul lui Dumnezeu, Celui singur fără de păcat, ca să-l în-depărteze pe el și pe tine de căderile în păcate și de ispitirile vrăj-mașului să te izbăvească. Să nu grăiești nici o deșertăciune, spurcăciune sau hulă; să nu iasă din gura ta vreun cuvînt ca acela de care ai avea tu să dai răspuns în ziua judecății. Să fii blînd și smerit cu inima, pe toți să-i socotești drept părinți și de bine făcători, iar pe tine să te prețuiești ca fiind sub picioarele tuturor. De vei auzi că bolește cineva din părinți, să nu te lenevești a-l cerceta și a-i sluji cu osîrdie, iar toată slujba care ți se poruncește să o săvîrșești fără cîrtire. Sărăcia și neagoniseala să le iubești ca pe o comoară de mult preț. Să-ți aduci aminte de viața mea, cînd m-am nevoit cu tine. Ce am agonisit în coliba mea, înaintea ogrăzii mănăstirii ?! Oare bucate, sau haine, sau vase, sau vreo comoară ?! Nimic altceva n-am agonisit, fară numai pe Dumnezeu. Pentru că ce este mai de trebuință omului decît Dumnezeu și decît dragostea Lui cea Dumnezeiască ? El este comoara noastră, bogăția, hrana și băutura, El haina și acoperămîntul, El sănătatea și puterea noastră, El veselia și bucuria, El nădejdea și așteptarea noastră. Pe Acesta să te ostenești să-L cîștigi fiul meu, pentru că de vei cîștiga pe Dumnezeu destul este ție și mai mult de El te vei veseli, decît de a fi cîștigat toată lumea. Să te îngrijești să-ți păzești curăția ta; precum acum ești curat cu trupul și cu duhul, așa să fii pînă la sfîrșit. Păzește-te, fiul meu, să nu mîhnești Duhul lui Dumnezeu Cel ce viețuiește întru tine și să nu-l gonești pe El de la tine, prin iubirea și plăcerea trupului. Înfrînează-ți mădularele tale, să nu dai odihnă și moleșire trupului tău, smerește-l pe el ca pe un catîr zbenguitor, supunîndu-l cu foamea, cu setea, cu slujba și cu rugăciunea pînă ce-ți vei pune sufletul tău înaintea lui Hristos, ca pe o mireasă curată. Încă păzește-te cu stăruință și de meșteșugirile diavolești. Trezește-te și priveghează, pentru că diavolul nu încetează, căutînd să înghită pe tot cel ce slujește lui Dumnezeu. Ajutorul lui Dumnezeu să te apere pe tine împotriva lui. Fiul meu, să faci pomenire și pentru mine, ca să aflu milă la Dreptul jude-cător, care nu numai păcatele ci și dreptățile le va judeca, la care acum mă duc să stau de față". Iar pruncul, priceput fiind, a zis: "Tată al meu, acum, te duci de la mine, lăsîndu-mă pe mine săr-man ? Ce mă voi face dar, fără de tine ? Vai mie, primejduitul ! Vai mie, sărmanul, că mă lipsesc de tine, părintele meu cel bun !" Iar ea, mîngîindu-l, i-a zis: "Ți-am spus să nu zici sărman, că ai pe Dumnezeu, Cel ce te păzește și se îngrijește de tine. El îți va fi ție tată și mamă, învățător și poruncitor, acoperitor și îndrumător spre mîntuire".

Apoi, s-a sculat și a început a se ruga plîngînd și zicînd: "Dumnezeule! Cel ce știi păcatele mele și pocăința mea, Tu știi du-rerea inimii mele, prin care n-am încetat a plînge, pentru că te-am mîniat pe tine, Doamne. Tu știi ostenelile mele prin care mi-am smerit păcătosul trup, pentru că am îndrăznit de am făcut fără-delege și am mîhnit bunătatea Ta. Tu știi mîhnirea sufletului meu, care de cînd am cunoscut păcatul, n-a încetat în toată vremea a se întrista și cu amar a se tîngui, că a mîniat milostivirea Ta. Acum ascultă suspinul meu, ia aminte rugăciunea mea, vezi inima mea care se topește ca ceara, cercetează rărunchii mei, vezi lacrimile mele și miluiește sufletul meu. Lasă fărădelegile mele, iartă păcatele mele, nu pomeni

lucrurile mele cele rele, despre mila ta pomenește-mă, pentru bunătatea ta, Doamne. Primește pocăința mea, primește rugăciunea și tînguirea mea și primește și sufletul meu".

Așa se ruga mult, dar nu se puteau auzi toate cele grăite în rugăciune, se auzea numai plîngerea ei și lovirea în piept. Plîngea împreună cu dînsa și pruncul, tînguindu-se de sărăcia sa. Și după aceea iarăși îl mîngîia și iarăși se ruga. Iar la sfîrșit cu bucurie a grăit: "Mulțumesc Ție, prea milostive făcătorul meu, că m-ai auzit și m-ai miluit și ai izbăvit sufletul meu din moarte și ochii mei din lacrimi". Și grăind și alte cuvinte de mulțumire, în veselia sufle-tului a tăcut, pentru că și-a dat în acea vreme sufletul său cel sfînt în mîinile Domnului său. Nu s-a mai auzit decît plîngerea pruncului. În acel ceas începu a toca de utrenie, iar acei ce în taină au ascultat, au mers la egumen și i-au spus toate. El, ascultîndu-i pe dînșii a început a grăi plîngînd: "Eu, fiii mei, în noaptea aceasta am adormit și am fost în vedenie. Și, iată, venind doi bărbați purtători de lumină, m-au dus la înălțimea cerului de unde a venit la mine un glas zicîndu-mi: "Vino și vezi bunătățile cele ce le-am gătit miresei mele, Teodora". Și am văzut Raiul cel purtător de lumină a cărui frumusețe și podoabă nu este cu putință a o spune. Apoi, ducîndu-mă pe mine înlăuntru, mi-a arătat o cămară și într-însa așternut un pat de aur și îngerul stînd îl păzea. Am întrebat pe cei ce mă duceau pe mine: "Cui este gătită cămara aceasta și patul ?" Și-mi ziseră mie: "Așteaptă puțin și vei vedea slava lui Dumnezeu." Și după puțin am văzut cetele îngerilor, ale mucenicilor și ale cuvioșilor venind spre acea cămară cu cîntări frumoase a căror dulceață de glas nu este cu putință a o spune. Iar în mijlocul lor am văzut o femeie foarte frumoasă, în slavă mare, pe care, ducînd-o la cămară, au pus-o pe pat cîntînd cîntări dulci. Iar eu m-am închinat cu frică acelei cinstite femei. Deci, mi-a zis mie îngerul: "Oare știi cine este acesta ?" Am răspuns eu: "Nu, Domnul meu". Iar el mi-a zis: "Acesta este călugărul tău, Teodor, pentru că femeie era cu firea, iar bărbat cu chipul. Aceasta, în însoțire petrecînd puțin, a lăsat lumea pentru Dumnezeu și s-a ostenit în mănăstirea voastră. Fiind clevetită pentru fecioara care a născut pruncul, n-a spus că nu este bărbat; ci s-a tăinuit, femeie fiind. Și ea a primit pruncul ca un firesc tată și l-a hrănit. Și, izgonită din mănăstirea voastră, a pătimit mult, mîncînd buruieni și bînd apă din mare, răbdînd frigul și zăduful și golătatea și suferind multe supărări de la diavoli. Pentru toate acestea așa a cinstit-o pe ea milostivul Dumnezeu, pentru că a iubit-o ca pe o mireasă a Sa și moștenitoare a împărăției Sale cu toți sfinții a făcut-o. Auzind, am început a plînge, că nu am știut taina aceasta și crezînd minciuna, am chinuit pe sfînta izgonind-o cu necinste pe ea din mănăstire. Și în această plîngere m-am deșteptat din somn. Și acum dar, fiii mei, inima mea este plină de bucurie și de durere. Mă bucur că m-am învrednicit să văd această vedenie prea slăvită, pe care ochiul nu a văzut-o, și să aud glasurile dulcilor cîntări ale sfinților, pe care urechea nu le-a auzit, dar mă doare și plîng pentru că n-am știut pe roaba lui Dumnezeu și pe mireasa Lui cea iubită, care între noi, păcătoșii, a petrecut. Și, neștiind-o, am chinuit-o pe ea foarte multă vreme".

După aceea, adunînd egumenul pe frați, au mers la chilia fericitei și au bătut în ușă zicînd: "Părinte Teodore, binecuvintează!" Și n-a dat răspuns, pentru că se

mutase la Domnul. Iar pruncul, plîngînd, adormise deasupra ei și abia au putut de l-au deșteptat ca să deschidă ușa. Și, intrînd în chilie, au aflat-o pe ea zăcînd la pămînt avîndu-și mîinile strînse la piept și ochii închiși, iar fața strălucită cu podoabă, ca o față de înger. Înfășurînd sfîntul trup, egumenul a descoperit pieptul ei cel uscat de mult post și din aceasta toți s-au minunat cunoscînd că era femeie și au plîns. Apoi, a poruncit egumenul să nu spună nimănui taina aceasta pînă ce nu se vor chema aceia ce au pus clevetirea asupra cuvioasei pentru fe-cioară și pentru prunc.

A trimis egumenul niște frați la egumenul Enatului, zicînd: "Ne rugăm dragostei tale, părinte, să vii la noi cu frații tăi că un praznic mare este la noi astăzi și dorim ca să prăznuiești cu noi".

A venit egumenul Enatului, luînd cu sine pe călugării săi. Și îi duseră pe ei la sfîntul trup al Fericitei Teodorei zicînd: "Părinte, bărbatul fiicei tale a murit". Și îi arătară lui trupul cuvioasei și i-au zis: "Au nu este acesta Teodor?" A zis egumenul Enatului: "Acesta este cu adevărat". Apoi întrebă pe călugării cei ce venise cu dînsul, zicîndu-le: "Oare-l știți pe el ?" Iar ei ziseră: "Bine-l știm. Acesta este mincinosul călugăr Teodor, cel ce a necinstit pe fecioara noastră, să-i plătească Dumnezeu după faptele lui". Atunci, egumenul Octodecatului a descoperit pieptul ei și le-a arătat lor pieptul ei cel femeiesc și le-a zis: "Oare bărbătesc este trupul acesta ? Cu adevărat, părinților, ne-am înșelat socotind că este bărbat, dar este cu firea femeie; schimbîndu-și numele și chipul, trăia ca un înger între noi, păcătoșii, neștiind noi taina aceasta. Și multe ispite a luat de la noi, iar acum sfîrșitul ei ne-a arătat ce era și ce este. Că este dreaptă și cuvioasă și iubită lui Hristos, Dumnezeul nostru. Pentru că am văzut-o pe ea în cămara cea cerească. În slavă și în lumină mare, cu cetele îngerești și cu toți sfinții veselindu-se".

Atunci toți cei ce stau de față s-au spăimîntat, și s-au minunat de o taină mare ca aceea și s-au rușinat foarte tare cei ce o clevetiseră pe ea pentru păcatul de care nu era vinovată, și plîngeau toți mult, zicînd: "Amar nouă că am scîrbit, multă vreme, pe roaba lui Dumnezeu". Și căzînd cu lacrimi la sfintele ei moaște, ziceau: "Iartă-ne pe noi, roaba lui Dumnezeu, că în neștiință am greșit ție".

După aceasta, s-a arătat îngerul lui Dumnezeu egumenului mănăstirii aceleia, zicîndu-i: "Să iei un cal și să mergi la cetate și pe care om îl vei vedea mai întîi întîmpinîndu-te pe tine pe acela să-l iei și să-l aduci aici".

A ieșit egumenul degrabă precum i se poruncise și văzînd un om pe cale, înaintea lui venind, l-a întrebat pe el: "Unde mergi omule?" Iar el a zis: "Am auzit că femeia mea a murit în mănăstire și merg ca să o caut și să o văd". Apoi egumenul a luat pe omul acela cu sine și, punîndu-l pe cal, au mers la mănăstire. Și l-a dus pe el la sfîntul trup al Cuvioasei pe care, văzîndu-l bărbatul, a început a se tîngui cu amar și a se bate deasupra moaștelor ei, încît a-l mîngîia nu era cu putință.

Auzind cei dimprejurul mănăstirii toate acestea, s-a adunat mulțime fără de număr de călugări cu lumînări și cu tămîie și, ridicînd trupul ei cel sfînt, l-au îngropat cu cinste în mănăstirea aceea în care s-a nevoit mult. Și au făcut praznic mare multe zile, slăvind pe Hristos Dumnezeu și mărind pe acea femeie iubită Lui, pe cuvioasa Teodora. Iar bărbatul, după îngroparea ei, a cerut chilia aceea în care a viețuit femeia lui, dar mai ales mireasa lui Hristos pentru sine și acolo, călugărindu-se, s-a nevoit în post, în rugăciuni și în lacrimi, aducîndu-și aminte de ostenelile cuvioasei Teodora. Și nu după multă vreme, sfîrșindu-se, a trecut la Domnul. Iar copilul acela, anume Teodor, pe care cuvioasa l-a avut în loc de fiu, a moștenit obiceiurile, ostenelile, nevoințele și toată viața cea îmbunătățită a acelui nevinovat tată al său, mai bine spus a maicei sale, cuvioasa Teodora, și a ajuns în atîta desăvîrșire, încît, după moartea egumenului mănăstirii aceleia, a fost ales egumen de toți călugării și a fost părinte bun, povățuindu-i pe fiii săi la calea mîntuirii pe care și el însuși a mers în lăcașurile cerești unde acum se sălășluiește.

Pentru rugăciunile sfinților tăi Doamne, nu ne lipsi și pe noi de cereasca Ta Împărăție. Amin.

28. POMENIREA CUVIOSULUI EUFROSIN (11 SEPTEMBRIE)

Cuviosul părintele nostru Eufrosin era născut din părinți neînvățați, dar i-a întrecut pe cei de bun neam cu lucrările cele bune. Pentru că mulți cu fala neamului cel bun al lor cad în adîncul iadului; fiind fără de lucrări bune, iar cei neînvățați, cu

smerenia lor cea îmbunătăţită, în mijlocul dumnezeiescului rai se înalţă. Aşa şi acest cuvios Eufrosin era văzut în rai. Să ascultăm prin ce fel de viaţă s-a sălăşluit în rai.

La început, slujea fraţilor într-o mănăstire, la bucătărie; dar slujea nu ca oamenilor, ci ca lui Dumnezeu, cu mare smerenie şi supunere, ostenindu-se în ascultare ziua şi noaptea. Rugăciunile şi posturile niciodată nu le-a lăsat. Răbdarea lui era negrăită, pentru că multe nevoi, defăimări, batjocoriri şi dese ocări lua. Focul, acest material aprinzîndu-l, se învăpăia cu focul cel duhovnicesc al dragostei dumnezeieşti şi ardea cu inima către Domnul. Fierbînd bucatele fraţilor, îşi gătea lui masă în împărăţia lui Dumnezeu, prin viaţa sa cea îmbunătăţită, ca să se sature împreună cu aceia pentru care s-a zis: "Fericit este cel ce va prînzi întru împărăţia lui Dumnezeu" (Luca 14,15).

Deci, slujea Domnului în taină, ca să i se facă lui arătare. Şi a arătat Domnul răsplătire robului său în chipul acesta: oarecare preot, vieţuind în aceeaşi mănăstire cu dînsul, se ruga Domnului mereu, ca să-i arate lui într-un chip văzut bunătăţile viitoare, cele gătite celor cel ce-l iubesc pe el. Deci, într-o noapte, a avut o vedenie ca aceasta: i se părea că stă în rai cu frică şi cu bucurie, privind la frumuseţile cele negrăite ale raiului celui văzut acolo. A văzut într-însul pe Eufrosin, bucătarul mănăstirii sale, umblînd, şi, apropiindu-se de el preotul, l-a întrebat: "Frate, Eufrosine, ce este aceasta ? Nu cumva acesta este raiul ?" Răspuns-a Eufrosin: "Aşa este, părinte, raiul lui Dumnezeu este". Iarăşi l-a întrebat preotul: "Dar tu cum te-ai aflat aici?" Răspunse acest bucătar, Eufrosin: "Pentru bunătatea cea mare a lui Dumnezeu sînt sălăşluit ca să locuiesc aici, pentru că locaşul aleşilor lui Dumnezeu este acesta". Şi a zis preotul: "Nu cumva ai vreo stăpînire peste frumuseţile acestea ?" Şi a zis Eufrosin: "Pe cît pot, pe atîta dau dintr-acestea pe care le vezi". Zis-a lui preotul: "Oare poţi să-mi dai mie ceva dintr-acestea ?" Şi i-a grăit Eufrosin: "Cele ce pofteşti, ia-le cu darul Dumnezeului meu". Atunci preotul a arătat cu mîna spre mere şi luînd Eufrosin trei mere, le-a pus în basmaua preotului, zi-cîndu-i: "Primeşte cele ce ai cerut şi te îndulceşte". Şi îndată înce-pu a toca în toaca bisericii de utrenie, iar preotul, deşteptîndu-se şi în sine venindu-şi, socotea ca un vis vedenia aceea. Apoi, întin-zîndu-şi mîna la basma, a găsit merele pe care le-a luat de la Eu-frosin în vedenie. Şi mirosind bună mirosire dintr-însele, a rămas minunîndu-se pe pat. Şi lăsînd merele pe pat, a mers în biserică şi a aflat pe Eufrosin în sobor, stînd la cîntarea cea de dimineaţă. Apropiindu-se de el, l-a jurat ca să-i arate lui unde a fost în noaptea aceasta, iar el a zis: "Iartă-mă părinte, că acolo am fost în noaptea aceasta, unde m-ai văzut pe mine". Şi i-a zis preotul: "Pentru aceasta cu jurămînt înainte te-am apucat, spre arătarea dumnezeieştilor măriri, ca să nu îndrăzneşti a spune adevărul". Atunci, cel smerit la minte, Eufrosin, a zis: "Tu, părinte ai cerut de la Domnul ca să-ţi arate ţie în chip văzut răsplătirile aleşilor lui. Deci, a vrut Domnul ca să înştiinţeze pe cuvioşia ta prin mine, ne-învăţatul şi nevrednicul, şi m-ai aflat în raiul acela al lui, Dumne-zeului meu". Apoi l-a întrebat preotul: "Şi ce mi-ai dat mie părin-te, în rai, cînd am cerut de la tine ?" Răspuns-a Eufrosin: "Ţi-am dat ţie acele trei mere bine mirositoare, pe care le-ai pus în chilia ta pe pat. Însă iartă-mă, părinte, că eu vierme sînt, iar nu om".

Deci, sfîrşindu-se utrenia, a adunat preotul pe fraţi şi le-a arătat lor acele trei mere din rai şi le-a spus cu de-amăruntul vedenia aceea. Şi se umplură toţi din merele acelea de negrăită bună mireasmă şi de dulceaţă duhovnicească, şi s-au mirat, umilindu-se, de cele spuse de preot. Apoi alergară în bucătărie la Eufrosin, ca să se închine robului lui Dumnezeu, şi nu l-au aflat pe el, pentru că el, ieşind din biserică, s-a tăinuit fugind de slava omenească şi cu totul neştiut s-a făcut. Iar unde s-a dus nu este de nevoie a căuta mult, pentru că fiindu-i lui raiul deschis, apoi avea unde să se întoarcă. Iar merele acelea le-au împărţit fraţii între dînşii, şi le-au dat spre binecuvîntare la mulţi, dar mai ales spre vindecare. Cîţi bolnavi au gustat din ele s-au tămăduit de bolile lor şi s-au folosit mult toţi de o cuvioşie ca aceasta a Sfîntului Eufrosin. Şi scriind această minunată vedenie nu numai pe hîrtii, ci şi pe inimile lor, se întindeau spre nevoinţele cele mari şi plăcute lui Dumnezeu.

Cu rugăciunile cuviosului Eufrosin, să ne învrednicească şi pe noi Domnul sălăşluirii raiului. Amin.

În această zi mai facem pomenirea Sfintei Muceniţe Ia, care era din cetatea Vezad, robită de perşi pe vremea împărăţiei lui Savorie, şi dată la chinuri pentru Hristos, mai marelui vrăjitorilor; multe munci pătimind, la sfîrşit i-au tăiat capul.

Mai facem şi pomenirea Sfinţilor Mucenici Diodor şi Didim, care în Laodichia Siriei au pătimit pentru Hristos şi a sfinţilor mucenici Dimitrie şi a Evantiei, femeia lui, şi Dimitrian, care pentru Hristos au murit.

În această zi, Prologul pune pe Sfinţii Mucenici Serapion şi Leontie, cei aruncaţi în mare, şi pe Sfinţii Mucenici Valerie şi Seleuc, cei aruncaţi la fiare. Dar aceştia vor fi în ziua a 18-a a acestei luni.

29. VIAŢA ŞI PĂTIMIREA SFÎNTULUI SFINŢIT MUCENIC AFTONOM († 313) (12 SEPTEMBRIE)

(Istorisire pe scurt, după Sf. Simeon Metafrast)

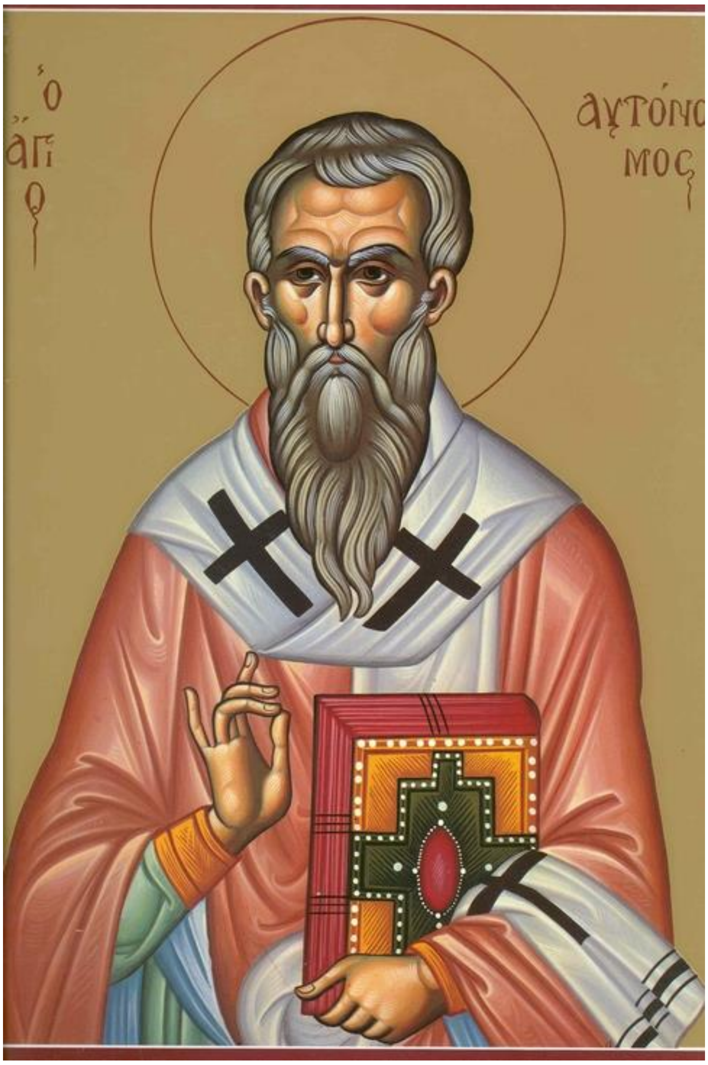

După cum se dovedește răutate cînd cineva grăiește cele necuviincioase, tot așa este și cînd lăsăm în tăcere cele ce sînt folositoare și cinstite. Că precum se vatămă gîndurile celor ce aud pe cel ce grăiește lucruri necinstite, așa este și cel ce tace faptele cele bune ale sfinților, și lipsește de folos pe cei dreptcredincioși. Pentru aceea, fericita viață a Sfîntului Aftonom nu am socotit să o acoperim cu tăcerea, ci prin scris ne-am sîrguit a o da în auzul dreptcredincioșilor. Acest dumnezeiesc bărbat, Aftonom, era împodobit cu cinstea episcopiei în Italia pe vremea împărăției lui Dioclețian (284-305), dar sosind prigoana cea cumplită asupra creștinilor și-a adus aminte de cuvintele lui Hristos cele scrise în Evanghelie: "Cînd vă vor urmări pe voi, fugiți din cetatea aceasta în cealaltă" (Matei 10, 23). Deci, lăsînd Italia, a mers în Bitinia și prin dumnezeiasca voie a ajuns la un loc care se numea Soreos. Acolo a fost întîmpinat în cale de oarecare iubitor de străini Cornelie, la care a viețuit multă vreme. Și, propoveduind pe Hristos, întorcea pe păgîni la credința creștină. A dobîndit acolo multe suflete lui Dumnezeu, pentru că se ducea mulțime de popor în casa lui Cornelie, spre a asculta învățătura lui Aftonom, iar el ca un apostol le grăia

cuvîntul lui Dumnezeu cu toată îndrăzneala, fără de opreală, căci lucra într-însul același Duh Sfînt care peste sfinții apostoli, în limbi de foc s-a pogorît oarecînd. Și se aprindeau, prin propovăduirea lui Aftonom, inimile omenești spre dreapta-credință și spre dragostea lui Dumnezeu.

Auzind învățătura sfîntului, se umileau și cu dragoste primeau cuvintele lui și cereau botezul de la dînsul. Și a adus atîția oameni la acel loc spre sfînta credință, încît nu încăpea în casa lui Cornelie adunarea aceea de credincioși. Apoi, le-a zidit lor o biserică afierosită numelui Sfîntului Arhanghel Mihail, voievodul puterilor cerești, încredințîndu-i lui spre pază pe oamenii cei din nou luminați ca unui păzitor al neamului creștinesc. Iar făcînd pe Cornelie diacon și încredințîndu-i lui turma cea cuvîntătoare a lui Hristos s-a dus în Licaonia și în Isauria, dorind ca și acolo să fie propovăduitor al dreptei-credințe. Deci, ostenindu-se vreme în-delungată în cuvîntul bunei-vestiri, iarăși s-a întors la Cornelie, cercetînd oile cele cîștigate lui Hristos și făcînd pe Cornelie preot, slujea împreună cu dînsul mîntuirii omenești. Iar cînd rău-credinciosul împărat Diocletian a mers în Nicomidia, vrînd să piardă tot neamul creștinesc, atunci și sfîntul Aftonom, ca cel mai vestit între creștini, a fost cercat spre chinuire de către închinătorii de idoli. Iar el, dorind ca să aducă încă mulți oameni din întunericul păgînătății la lumina cunoștinței lui Dumnezeu, nu s-a dat pe sine în mîinile chinuitorilor ci, păzindu-și viața cea de bună trebuință bisericii, s-a dus cu corabia la Claudiopol care se afla lîngă Marea Eucsinului (Marea Neagră), și semăna acolo sămînța cuvîntului lui Dumnezeu care, căzînd pe pămîntul cel bun al inimilor omenești, degrabă, cu dumnezeiescul dar, a adus multe roduri duhovnicești. Și, îndreptînd bine toate cele spre dreapta credință și povățuindu-i pe calea mîntuirii, s-a întors iarăși la Soreos. Și văzînd că se înmulțise biserica, a pus pe Cornelie episcop; iar el singur s-a abătut în părțile Asiei, dezrădăcinînd spinii nedumnezeirii și sădind sfînta credință cea într-unul Dumnezeu. Și ajutîndu-i darul sfîntului Duh, pe mulți oameni în țara aceea i-a izbăvit din rătăcire și din pierzare prin învățătura cuvintelor sale, risipind capiștele idolești și zidind în inimile omenești locașuri duhovnicești Sfîntului Duh. Apoi, iarăși s-a întors ca să cerceteze pe Cornelie Episcopul și turma cea în-credințată lui. Și văzîndu-i pe toți învățîndu-se în legea Domnului și sporind în fapte bune, s-a mîngîiat și mulțumea lui Dumnezeu că nu a lăsat ca osteneala lui să fie în zadar, ci a înmulțit pe fiii cei bisericești pe care el i-a născut prin bunavestire.

Aproape de cetatea Soreos era un loc care se numea Limnos, ai cărui locuitori erau toți împîcliți cu întunericul slujirii idolești. Deci, mergînd la dînșii Arhiereul lui Dumnezeu Aftonom, le-a propovăduit lor pe Hristos și în puțină vreme pe cei mai mulți acolo i-a dobîndit și, învățîndu-i tainele sfintei credințe, i-a luminat cu botezul și i-a numărat cu turma cea aleasă a lui Hristos. Într-una din zile, cei ce rămăseseră în necredință făceau praznic unui spurcat idol al lor și, aducînd jertfe zeilor, dănțuiau în capiștea idolească. Iar oamenii cei din nou luminați, a căror putere era atunci mai multă acolo, adunîndu-se, au mers cu mînie la necredincioșii cei ce prăznuiau și le-au răsturnat jertfele și pe idoli i-au sfărîmat ca praful; și au risipit capiștea lor pînă la temelie arătîndu-le lor că idolii nimic nu pot, pentru că nu se împotrivesc celor ce îi sfărîmă, nici strigă cînd îi risipesc. Iar necredincioșii greu s-au mîniat pentru un lucru

ca acela, și gîndeau cum ar putea să răzbune pierzarea idolilor lor, și căutau vreme potrivită pentru aceea.

Fiind înștiințați de ziua în care slujitorul Domnului, Aftonom, avea să aducă lui Dumnezeu jertfa cea fără de sînge în biserica cea zidită de dînsul a Sfîntului Arhanghel Mihail, în cetatea Soreos și a adunat pe toți ai lui, cei din cetate, dimprejur; și se făcuse mul-țimea lor nenumărată și se gătiră în taină ca să năvălească fără de veste asupra bisericii și să ucidă pe povățuitorul creștinilor, Aftonom. Acest lucru l-au și făcut în vremea Dumnezeieștii liturghii; au năvălit necredincioșii asupra bisericii, bizuindu-se pe mulțimea puterii lor și avînd în mîini unii arme, alții securi, iar alții pietre, au izgonit pe toți credincioșii cei ce erau atunci în biserică, iar pe Sfîntul Aftonom în dumnezeiescul altar l-au ucis fără de milă și s-a stropit tot altarul cu sfîntul lui sînge. Așa arhiereul, aducînd lui Dumnezeu jertfa cea fără de sînge, singur jertfă sîngeroasă s-a adus în jertfelnicul cel mai presus de ceruri. Apoi, ucigîndu-l pe el, necredincioșii au aruncat asupra lui mulțime de pietre cu care îl izbeau. Unii îl împungeau pe dînsul cu arme, alții îl băteau cu lemne, iar alții cu pietre azvîrleau într-însul și, făcînd dănțuire că și-au răzbunat necinstea idolilor lor, s-au dus.

Sfîntul Aftonom zăcea ucis și a fost atunci mare tulburare bisericii și plîngere nemîngîiată a credincioșilor pentru uciderea părintelui și păstorului lor cel bun. Iar oarecare diaconiță, anume Maria, luînd sfîntul lui trup, l-a dat cinstitei îngropări.

Trecînd mulți ani după îngroparea lui, cînd ajunsese marele Constantin împărat (306-337), și a primit sfîntul botez, atunci un boier, anume Severian, a fost trimis de împăratul Constantin în Alexandria. El, temîndu-se de tulburarea mării, nu a mers cu cora-bia, ci pe uscat, pe calea care era pe lîngă mare. Iar, după rînduiala lui Dumnezeu, li s-a întîmplat lor să meargă pe lîngă mormîntul Sfîntului sfințit Mucenic Aftonom, și îndată catîrii au stat și nu puteau să pășească mai departe ! Zadarnic îi bătea cu bicele, nici-unul nu s-a mișcat din locul său; și i-a ușurat și de sarcinile pe care le duceau, însă nici așa nu au putut să pășească mai departe, deoa-rece cu mînă nevăzută erau opriți. Și rămăsese Severian în nedumerire. Se întîmplase atunci de era lîngă dînsul oarecare bărbat sfînt, care avea darul a spune tainele lui Dumnezeu. Acela a zis lui Severian: "Se cade ție ca pe acest loc să ridici o biserică sfîntului mucenic al cărui mormînt este aici. Și dacă vei făgădui să faci a-ceasta, îndată vei vedea pe catîrii tăi degrabă mergînd". Iar Seve-rian cu bucurie a făgăduit și s-au pornit îndată de la locul lor catîrii și s-au dus înainte. Severian atunci i-a ridicat o casă mică de rugăciune sfîntului mucenic pînă ce s-a întors din Alexandria și întorcîndu-se, a zidit o Biserică prea frumoasă deasupra mor-mîntului sfîntului.

Iar după mulți ani, un preot, neștiind că sînt aici cinstitele moaște ale sfîntului Aftonom, acoperite cu pămînt în biserica aceea, a risipit-o și a zidit altă nouă, la alt loc, aproape de mare, iar în locul cel dintîi, care avea întru sine moaștele sfîntului, necunoscute, a fost pustiu șaizeci de ani, pînă la moartea lui Zinon, împăratul grecesc

(† 491). Și nimeni nu știa de această comoară de mult preț, pe care sînul pămîntului o ascundea întru sine.

După mulți ani, un ostaș din străjerii împărătești, anume Ioan, avînd poruncă împărătească, păzea în acele pomenite locuri, Soreos și Limnos. Acesta, sculîndu-se într-una din zile, a mers la vînat și, fiind la locul unde oarecînd fusese biserica de deasupra moaștelor sfîntului, a văzut acolo un iepure fugind și, încordîndu-și arcul, a dat drumul săgeții și l-a ucis. Apoi, vînînd și alte fiare, s-a întors, iar odihnindu-se el noaptea pe patul său, i s-a arătat în vis Sfîntul Aftonom, poruncindu-i să zidească o biserică pe locul acela unde ieri ucisese iepurele. Iar ostașul, sculîndu-se din somn, s-a sîrguit să împlinească porunca și în scurtă vreme a zidit o biserică prea mi-nunată în numele sfințitului mucenic Aftonom ale cărui moaște le-a aflat întregi în pămînt, fără nici o stricăciune. De la ele multe minuni se săvîrșeau și izvorau tămăduiri bolnavilor. Despre ne-stricăciunea sfintelor lui moaște, fericitul Simeon Metafrast zicea așa: "Eu văzînd pe viteazul nevoitor și după moarte biruind firea, mă ridic spre prea mărirea lui Dumnezeu, pentru că, privind oarecînd cu ochii în mormîntul cel mucenicesc, am văzut sfintele lui moaște petrecînd nebiruite de puterea morții; pentru că ceea ce se lăuda că pe toată alcătuirea de viețuitoare în trei zile o va risipi, aceea, de atîta mulțime de ani, n-a putut să strice nici măcar un fir de păr al acestui bărbat prea luminos. Am văzut capul cu perii nevătămat, fața lui întreagă, pielea tare și nici genele lui nu și-au pierdut perii, fără numai ochii erau închiși. Și privind eu la dînsul, se vedea că, numai păzind legea morții, se preface a tăcea și tot trupul lui se ține întreg pe toate alcătuirile sale de mai înainte. Nici din capul lui nu se rupsese ceva, nici din celelalte părți ale trupului nu se despărțise ceva. Așa știe Dumnezeu a preamări pe aceia care l-au proslăvit pe el în trupurile lor. Pentru că aceluia i se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

În această zi, mai facem pomenirea sfințitului mucenic Cornut, Episcopul Nicomidiei, care fiind legat și tîrît pe ulițele cetății mult, i s-a tăiat capul și s-a sfîrșit. Mai facem și pomenirea sfîntului mucenic Iulian și cu dînsul patruzeci de tovarăși, care pe vremea împărăției lui Dioclețian și Maximian, în Galatia, prigoniți de Antonin ighemonul, au pătimit pentru Hristos.

30. CUVÎNT LA TÎRNOSIREA SFINTEI BISERICI A ÎNVIERII MÎNTUITORULUI HRISTOS, DIN IERUSALIM (13 SEPTEMBRIE)

(Istorisire după Evsevie, Teodorit și Nichifor)

Astăzi prăznuim sfințirea bisericii celei noi, mare și prea slăvită din Ierusalim; nu aceea pe care împăratul Solomon a zidit-o la Muntele Moriah, ci cea prea minunată, pe care dreptcredinciosul împărat Constantin (306-337), împreună cu cea vrednică de laudă mamă a sa, Elena, a făcut-o în muntele Golgota, locul cel spurcat curățindu-l de necurățiile idolești, înnoindu-l și sfințindu-l. După patima cea de bunăvoie a lui Hristos, după înviere și după înălțarea la ceruri, acel loc sfînt pe care s-a săvîrșit mîntuirea noastră era urît și întinat de oamenii cei urîtori de Hristos. Mai ales Adrian, împăratul necurat (117-138), toate aceste sfinte locuri le-a batjocorit cu necurați idoli și jertfe. Și mai cu seamă cînd în locul celei mai frumoase cetăți a Ierusalimului, cea risipită de Tit (79-81), a zidit cetatea în numele său, numind-o Elia Capitolina, fiindcă el se numea Eliu Adrian, atunci mormîntul Domnului a poruncit să-l astupe cu țărînă și cu pietre, iar pe muntele acela unde Domnul s-a răstignit, a zidit o capiște spurcatei sale zeițe Venera și a pus într-însa idol, iar deasupra mormîntului celui dumnezeiesc a pus un alt idol al zeiței. Și unde Mielușelul lui Dumnezeu s-a adus pe sine jertfă Tatălui pentru păcatele noastre, acolo se aduceau necuratele jertfe idolilor și se săvîrșeau nelegiuite păcate. Asemenea și în Betleem, unde Cel preacurat din pîntecele celei Preacurate s-a născut, l-a pus pe idolul Adon, ca sfîntul loc să se spurce cu lucruri de rușine. Și unde era biserica lui Solomon a zidit o capiște idolească și a poruncit ca nimeni să nu îndrăznească a numi cetatea aceea Ierusalim, ci să o numească Elia. Acestea toate le-a făcut vrînd ca și pomenirea numelui lui Iisus Hristos să o piardă pe pămînt; pentru aceea i-a schimbat numele și cetății în care Hristos a făcut multe semne, și în locurile unde s-a născut, unde s-a răstignit și s-a îngropat, a făcut locuințe idolești ca urmașii să uite cu totul pe Hristos și locurile acelea, pe care au umblat picioarele lui Hristos, să nu le mai pomenească niciodată. Însă ticălosul singur a pierit și locul cel sfînt iarăși l-a proslăvit Împăratul slavei, pentru că a ridicat pe împăratul Constantin și pe mama sa Elena și pe aceștia, luminîndu-i cu lumina sfintei credințe, le-a pus în inimă sfînta cetate a Ierusalimului ca să o înnoiască și biserică prea frumoasă să zidească lui Dumnezeu în acel loc, pe care biserica trupului lui Hristos, cea risipită în trei zile, s-a zidit și pe toate sfintele locuri de spurcăciunile idolilor să le curățească și să le sfințească.

Deci, a trimis binecredinciosul împărat Constantin la acest lucru pe sfînta maica sa Elena, cu mulțime de aur la Ierusalim, și a scris preasfințitului patriarh Macarie (314-333) ca să adaoge sîrguință pentru zidirea bisericii.

Drept aceea, ajungînd Sfînta Elena la Ierusalim, a risipit toate capiștele idolești, idolii i-a sfărîmat și sfînta cetate de toate spurcăciunile a curățit-o și a înnoit-o. Deci, a aflat Cinstita Cruce a Domnului și mormîntul și aruncînd țărîna și pietrele cu care era astupat a întemeiat o biserică foarte mare pe acel loc și a îngrădit cu un zid amîndouă locurile acelea unde s-a răstignit Hristos și unde s-a îngropat, pentru că nu erau departe unul de altul, după cum grăiește Sfîntul Evanghelist Ioan: "Și era la acel loc, unde s-a răstignit, grădină, și în grădină mormînt nou". Deci, acolo a pus pe Iisus pentru că mormîntul era aproape, și pentru că se apropia vinerea jidovilor, drept aceea a cuprins în zidirea unei biserici și Golgota și mormîntul Domnului, și s-a numit biserica aceea Martirion, adică mărturie. S-a numit așa ca o mărturie a

învierii lui Hristos, că a murit şi a înviat. A zidit Sfînta Elena şi alte biserici în Betleem şi pe Muntele Eleonului şi în grădina Ghetsimani şi la multe locuri sfinte, şi le-a înfrumuseţat cu tot felul de podoabe. Însă biserica aceea de pe mormîntul Domnului era mai frumoasă şi mai mare decît toate, dar săvîrşirea ei chiar împărăteasa Elena nu a văzut-o, pentru că se întorsese la fiul său şi a răposat în Domnul, nesăvîrşită fiind Biserica, că nu era cu putinţă ca o zidire atîta de minunată şi mare să se zidească în puţină vreme; abia în zece ani s-a zidit. Iar după ce s-a săvîrşit biserica, a poruncit dreptmăritorul împărat ca să se adune episcopii din toate ţările în Ierusalim la sfinţirea bisericii şi era multă mulţime de arhierei adunaţi, din Vithinia, din Cilicia şi Cappadocia, din Siria şi Mesopotamia, din Finicia şi Arabia, din Palestina, din Egipt, Africa, Thivania şi din Persia a venit un episcop. Şi credincioşi, mulţime fără de număr, din toată lumea s-a adunat, încît hotarele Ierusalimului nu-i încăpeau pe ei. Şi s-a sfinţit Biserica Învierii lui Hristos în luna septembrie în 13 zile şi tot Ierusalimul s-a înnoit, la treizeci de ani ai împărăţiei lui Constantin. Şi au aşezat sfinţii părinţi, cei ce acolo se adunaseră, ca să se prăznuiască ziua înnoirii după cum făcuse şi Solomon. Că precum Solomon în aşezămîntul cel vechi zidind acea biserică prea slăvită, Sfînta Sfintelor, a legiuit ca în toţi anii în această lună a lui septembrie, în care ea fost sfinţită, să se prăznuiască înnoirile ei de acest lucru şi cum în Evanghelie se pomeneşte: "Şi era atuncea (Ioan 10, 22) sărbătoarea înnoirii Ierusalimului, aşa sfîntul şi întocmai cu apostolii împărat Constantin zidind darul cel nou ca o a doua Sfîntă a Sfintelor, a hotărît, împreună cu sfinţii părinţi, ca să fie prăznuită înnoirea bisericii celei mari din Ierusalim, care este mamă a tuturor bisericilor, de toate bisericile din toată lumea.

Deci, să prăznuim, mulţumind lui Hristos Dumnezeu, Celui ce, cu patima Sa şi cu învierea, a înnoit toată făptura şi a curăţit biserica sa cea sfîntă de spurcăciunile idoleşti. Să ne înnoim şi noi, fiind biserici ale Dumnezeului Celui viu, lipsindu-ne de omul cel vechi şi întru cel nou îmbrăcîndu-ne. Să ne abatem de la răutăţile noastre cele învechite în noi şi să facem lucruri bune, începînd a umbla în înnoirea vieţii, ca precum oamenii în înnoirea bisericii celei făcută de mînă, aşa îngerii să prăznuiască biserica noastră cea sufletească nefăcută de mînă, pentru că face bucurie în ceruri îngerilor, păcătosul cel ce prin pocăinţă se înnoieşte. De aceasta singur Cel ce nu voieşte moartea păcătoşilor se bucură de pocăinţa şi întoarcerea către făcătorul îngerilor Hristos Dumnezeul nostru, căruia se cuvine slava în veci. Amin.

31. VIAŢA SFÎNTULUI SFINŢIT MUCENIC CORNELIE SUTAŞUL (13 SEPTEMBRIE)

(Culegere de la Metafrast)

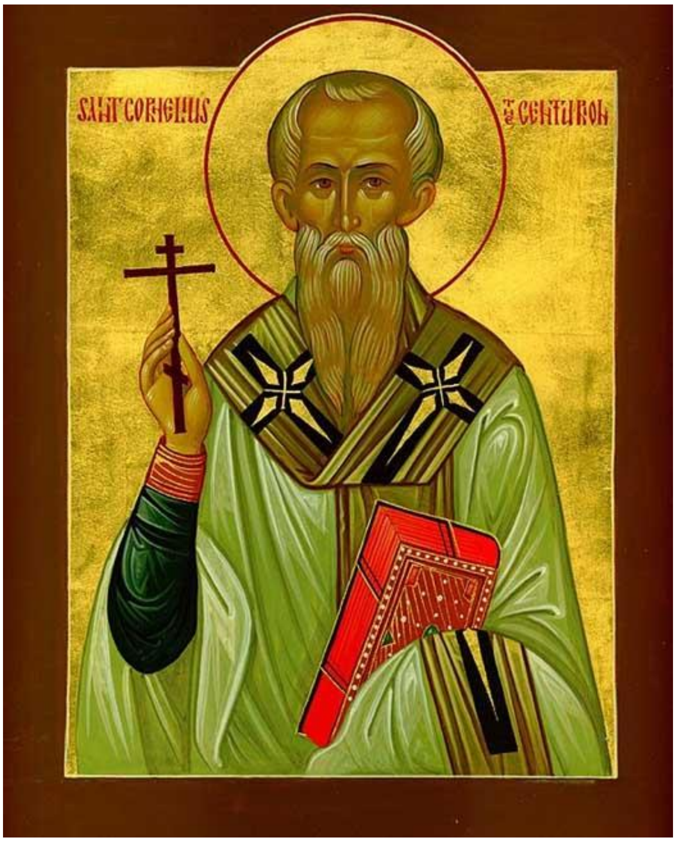

După patima cea de bună voie a Domnului nostru Iisus Hristos, după Învierea și după Înălțarea Lui la ceruri, era în Cezareea Palestinei un sutaș, anume Cornelie, de neam din Tracia. Acesta fiind în întunericul necredinței, avea lucrările luminii și, deși era păgîn, a viețuit ca un creștin, și pe Hristos, pe care nu-l știa, prin milostenii îl cinstea. Viețuind în mijlocul lumii celei rele, s-a făcut bun, precum mărturisește de dînsul Sfîntul Apostol și Evanghelist Luca, în faptele Apostolilor, zicînd: "Un bărbat oarecare era în Ce-zareea, anume Cornelie, sutaș, din cetatea care se cheamă Italia; fiind cucernic și temător de Dumnezeu, cu toată casa sa, făcea milostenii multe la săraci, și se ruga lui Dumnezeu totdeauna" (Fapte 10,1-2). Deci, n-a trecut cu vederea Dumnezeu aceste fapte bune ale lui, ci a binevoit a-l lumina pe el cu lumina credinței și a-l aduce în cunoștința adevărului, ca lucrările lui cele bune să nu se acopere de întunericul necredinței. Acest bărbat temător de Dumnezeu, rugîndu-se lui Dumnezeu în casa sa, într-una din zile, a văzut că i s-a arătat lui îngerul lui Dumnezeu, spunîndu-i că rugă-ciunile și milosteniile lui au ajuns înaintea lui Dumnezeu și poruncindu-i să trimită în Ioppi după Simon, care se chiamă Petru, și de la dînsul ceea ce va auzi, aceea să facă. Iar el, îndată a trimis cu rugăminte să cheme pe Petru. Deci, mergînd trimișii la Ioppi, s-a suit Petru în casa de sus, ca să se roage în ceasul al șaselea din zi și fiind foarte flămînd, a avut o vedenie care îl îndemna să nu se îngrețoșeze a merge la acel bărbat de alt neam din cei netăiați împrejur, pentru că nu se amestecau evreii cu alte neamuri, ci se îngrețoșau de dînșii. Vedenia lui Petru a fost astfel: Un vas oare-care ca o masă de pînză, legată în patru

colțuri, se pogora de trei ori din cer, și un glas îi poruncea lui Petru ca cele ce se află în vas, cele cu patru picioare de pe pămînt și fiarele și tîrîtoarele, precum și păsările să le junghie și să le mănînce. Lepădîndu-se Petru, a zis că niciodată n-a mîncat ce este necurat. Atunci, glasul din cer i-a zis: "Cele ce Dumnezeu le-a curățit, tu nu le spurca" (Fapte 10,15). Această vedenie era semnul întoarcerii la Creștinism al lui Cornelie și al celorlalte neamuri. Foamea lui Petru a însemnat foamea cea scrisă de Proorocul Amos: "Nu foame de pîine, nici sete de apă, ci foame de auzirea cuvîntului Domnului" (Amos 8,11). Și o foame ca aceea era în casa lui Cornelie și a tuturor limbilor. Că precum do-rea Petru acea pîine trupească, așa doreau aceia pe cea sufletească. Vasul cel de patru colțuri legat închipuia biserica Lui care prin pa-tru Evangheliști s-a întărit în credință. În vas erau felurite viețu-itoare din cele necurate: fiarele, tîrîtoarele, păsările care înseamnă limbile cele ce, prin înțelegerea lor cea pămîntească, erau viețu-itoare cu patru picioare, privind cu mintea în pămînt și neînțelegînd cele de sus și neștiind a cerceta cele din înălțime. Deci, fiare erau cu iuțimea și jigănii otrăvitoare cu necurăția cea vătămătoare de suflet, iar păsări zburătoare pe sus erau cu înălțarea minții spre mîndrie. Dar i s-a poruncit a le junghia pe acelea și a le mînca, adică: cu sabia cea ascuțită a cuvîntului lui Dumnezeu să ucidă patimile cele vechi păgînești, necuvîntătoare și deprinderile cele de fiare, și să facă sufletele și trupurile lor, curățite prin botez, jertfă vie, bine primită lui Dumnezeu. Pogorîrea cea de trei ori a vasului din cer a însemnat cea de trei ori afundare la sfîntul botez. Glasul cel ceresc i-a spus că erau curățite acelea de Dumnezeu, adeverindu-l că nu numai pentru israiliteni, ci și pentru alte neamuri și-a vărsat Hristos sîngele cel ce spală spurcăciunile păcatelor.

Drept aceea, cugetînd Petru la acea vedenie și nedumerindu-se, iată ajunseseră trimișii de la Cornelie și întrebînd de dînsul. Iar Duhul i-a poruncit să meargă cu dînșii neîndoindu-se de nimic, ca pe cel dintîi om dintre păgîni să-l împreune cu trupul bisericii lui Hristos; iar după dînsul și celelalte neamuri să vină la Hristos. Deci, intrînd Petru în casa lui Cornelie, l-a întîmpinat pe el Cornelie cu cinste, cu toate rudeniile sale și cu prietenii cei iubiți și, căzînd la picioarele lui, i s-au închinat. Iar Petru l-a ridicat pe el, zicînd: "Voi știți că nu se cade omului evreu a intra la cei de altă seminție și a avea împărtășire cu dînșii; însă, mi-a descoperit mie Dumnezeu că nu se cuvine a numi spurcat sau necurat, pe nici un om. Deci, am venit la voi fără îndoire, și vă întreb: cu ce gînd m-ați chemat pe mine la voi ?" (Fapte 10, 28-29).

Iar Cornelie i-a răspuns lui cu de-amănuntul, cum a văzut pe înger și ce a auzit de la dînsul și l-a rugat pe Petru ca să-i spună lui cuvîntul cel de mîntuire, iar Petru, deschizîndu-și gura, a în-ceput a-i propovădui lui pe Iisus, că Dumnezeu era în trup, cu oamenii, pe pămînt petrecînd, învățînd și povățuind pe oameni la calea ce duce la cereasca Împărăție, și a făcut multe semne și minuni, tămăduind toate bolile și învățînd cu cuvîntul. "Acela de voie a pătimit, a murit, și a înviat, ca pe om să-l izbăvească din pa-timi și să-l învieze din moarte, dăruindu-i lui viață veșnică; și acela va judeca viii și morții, pentru care toți proorocii mărturisesc, și tot cel ce crede în numele Lui, iertare de păcate va lua" (Fapte 10,43). Acestea grăindu-le Petru și Duhul

Sfînt sălășluind cuvintele lui în inimile celor ce ascultau, i-a adus pe ei la credință și s-a botezat Cornelie cu toată casa sa.

Cornelie este cel dintîi din păgîni care a crezut în Domnul nostru Iisus Hristos; iar după botezul său a părăsit toate cele păgî-nești și a mers în urma lui Petru și a fost pus episcop de dînsul.

Deci, înconjurînd cu dînsul și cu mulți alții diferite țări, se ostenea cu propovăduirea lui Hristos. Și fiind Petru cu Timotei și cu Cornelie în Efes, li s-a făcut lor știre de cetatea Scipseos, cum că locuitorii ei se închină la idoli cu sîrguință. Și se sfătuiau care dintre dînșii să meargă acolo la propovăduire. Și aruncînd sorții, a căzut soarta pe Cornelie care, chemînd pe Dumnezeu în ajutor, a mers la cetatea aceea degrabă.

Era acolo oarecare dregător, anume Dimitrie, filosof iscusit în înțelepciunea elinească, care ura foarte mult buna cinstire creș-tinească și jertfea zeilor păgîni, mai ales lui Apolo și Zeus. Fiind înștiințat despre Cornelie, că intrase în cetate, îndată l-a chemat pe el înaintea sa și l-a întrebat de unde și pentru ce a venit. Iar Cornelie a răspuns: "Rob sînt al Dumnezeului celui viu și, trimis fiind, am venit aici ca să te chem pe tine din întunericul cel adînc al ne-științei și să te scot la lumina adevărului și raza cea curată a cunoș-tinței să lumineze sufletul tău". Iar el, neînțelegînd nimic din cele grăite, s-a mîniat și cu iuțime i-a zis: "Eu altele te-am întrebat și tu altele-mi răspunzi mie. Așa, mă jur pe zei, că dacă nu-mi vei răspunde la fiecare întrebare, apoi nu voi cruța bătrînețele tale, nici mă voi rușina de căruntețele tale. Deci, spune-mi mie: la cine ești ostaș și pentru ce pricină ai venit aici ?" Iar Cornelie a zis: "De voiești ca să știi gradul meu, apoi să știi că sînt sutaș cu dregătoria și cînd am auzit de tine, că tu și femeia ta și toți cei ce sînt sub stăpînirea ta ați căzut în mare rătăcire, am venit ca să vă scap pe voi de idoleasca înșelăciune și să vă povățuiesc la calea cea adevă-rată și să vă împac cu unul Dumnezeu cel viu, care a făcut cerul și pămîntul și toate cele ce sînt în dînsele". La acestea Dimitrie a zis: "Te văd pe tine ajuns la bătrînețe și mi-e milă pentru anii tăi cei mulți; deci, încetează a-ți lungi prin cuvinte minciuna ta, apropie-te la zeii noștri și te închină lor, iar de nu vei voi ca să faci aceasta, apoi să știi că la grele chinuri te voi da pe tine și nici un Dumnezeu, afară de zeii mei, nu te va scoate pe tine din mîinile mele". Iar Cornelie a zis: "Puternic este Dumnezeul meu, nu numai să mă păzească pe mine de toate răutățile tale întreg și nevătămat și să mă izbăvească din mîinile omenești, dar încă și pe zeii tăi să-i zdrobească și să-i sfarme ca praful pe idolii lor și pe tine, cel ce în de-șert nădăjduiești spre dînșii să te aducă la a lor cunoștință. Iar eu, zeilor tăi, ca și idolilor lor celor fără de suflet, niciodată nu mă voi închina. Pentru că scris este: zeii cei ce n-au făcut cerul și pămîntul să piară; și iarăși: "Domnului Dumnezeului tău să te închini și Lui unuia să-I slujești". Am venit aici pentru ca să vă povățuiesc pe voi la pocăință, ca să ieșiți din cursele diavolului, fiind de vii vînați de dînsul după voia lui".

Iar dregătorul a zis: "M-am jurat pe zeii mei că nu te voi cruța pe tine ci la grele munci te voi da, de nu vei jertfi zeilor". Apoi, Cornelie l-a întrebat: "La care

zei poruncești să jertfesc ?" Și i-a zis dregătorul: "Jertfește lui Apolin și lui Die". Iar Cornelie a zis: "Deci, arată-mi mie pe acei zei ai tăi". Și s-a bucurat dregătorul, socotind că vrea să se închine lor și l-a dus pe el la capiștea lui Die. Și le urma lor lume multă, vrînd să vadă pe Cornelie închi-nîndu-se la idoli. Și sosind la capiște, au intrat într-însa dregătorul cu Cornelie și cu toți cei ce veniseră cu dînșii, între care era și femeia boierului, anume Evantia, și Dimitrie, fiul lui, că așa se che-ma după numele tatălui său.

Deci, Sfîntul Cornelie, fiind în capiștea idolească, s-a întors spre răsărit și, plecîndu-și genunchele sale la pămînt, se ruga zicînd: "Dumnezeule, Cel ce ai cutremurat pămîntul și prin el ai mutat munții în inimile mărilor, Cel ce prin mîna lui Daniil ai sfărîmat pe Vil și ai omorît pe balaur și gurile leilor astupîndu-le ai păzit întreg pe robul tău, Tu și acuma răstoarnă idolii aceștia și dă cunoștință poporului tău, ca să știe că brațul tău este puternic!". Așa ru-gîndu-se sfîntul, a ieșit din capiște împreună cu Dimitrie dregătorul și cu toată mulțimea poporului ce venise; iar Evantia cu Dimitrie, fiul său, rămăseseră încă înăuntrul capiștei și deodată s-a făcut cutremur și a căzut capiștea cu idolii, sfărîmîndu-se ca praful idolii lor spre care nădăjduiau; și a fost apucată acolo femeia dregă-torului cu fiul lor, sub zidurile cele căzute. Și toată mulțimea văzînd căderea capiștei, s-a spăimîntat. Iar boierul nu știa că femeia și fiul lui s-au astupat de ziduri. Cornelie însă, veselindu-se de puterea Dumnezeului Celui viu, a zis către boier: "Unde sînt acum, boierule, idolii tăi cei mari?" Iar el, umplîndu-se de mînie, a zis: "Spune nouă, fermecătorule, cu ce vrăji ai făcut să cadă capiștea cu idolii noștri?" Și se sfătuia boierul cu ai săi cu ce fel de chinuri să-l piardă pe Cornelie. Dar, iată că aproape trecuse ziua și soarele apunea; pentru aceea, nu era vreme ca să chinuiască pe Cornelie. Deci, a poruncit dregătorul ca să-l lege cu mîinile și picioarele și așa să-l spînzure pe el în temniță, ca toată noaptea, spînzurat, să pătimească pînă dimineața, iar a doua zi voia să-l chinuie pe el cumplit și apoi să-l ucidă. Fiind dus sfîntul în temniță cu mîinile și picioarele legate și spînzurîndu-l, precum a poruncit prigonitorul, îndată a alergat la dregătorul unul din slujitorii lui, anume Teleton, zicîndu-i: "Stăpîne, doamna ta și unul născut, fiul tău, au pierit în capiște, sfărîmați fiind între ziduri de cutremur !" Auzind aceasta Dimitrie și-a rupt hainele sale și se văita cu amar, încă se tînguiau cu dînsul împreună și mai marii cetății, în timp ce alții îl mîngîiau. Dar cine putea să mîngîie o jale mare ca aceea care venise pe nesimțite, aducînd moartea cea neașteptată a femeii și a fiului său? Apoi, a zis către cei ce stăteau de față: "Mergeți, aruncați pietrele capiștei celei căzute, pînă ce veți afla oasele iubitei mele soții și ale dulcelui meu fiu și, aflîndu-le, să mi le aduceți aicea". Grăind acestea a ridicat glasul și a plîns cu jale mare. Tînguindu-se el, a venit degrabă mai marele jertfitorilor, anume Varvat, zicînd: "Am auzit glasul femeii tale și fiului tău, din mijlocul zidurilor celor căzute, strigînd așa: "Mare este Dumnezeul creștinesc care ne-a scăpat pe noi vii de această cumplită moarte, prin robul său Cornelie. Deci, rugați pe acel sfînt bărbat ca să ne scoată pe noi de aici, ca să nu pierim desăvîrșit, pentru că vedem minunile cele de mirare ale Dumnezeului lui și auzim glasul îngerilor celor ce cîntă: Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace, întru oameni bună-voire".

Acestea auzindu-le boierul de la Varvat, îndată a alergat de grabă cu toți ai săi la robul lui Dumnezeu în temniță și l-au aflat pe el umblînd, pentru că Îngerul Domnului îl dezlegase pe el din legături. Și a căzut boierul la picioarele lui Cornelie, zicînd: "Mare este Dumnezeul tău, Cornelie, care păzește pe soția mea și pe fiul meu, încă vii, în capiștea cea căzută. Deci, ne rugăm ție, robule al Dumnezeului celui preaînalt, vino și îi scoate pe dînșii de acolo și, iată, eu și toți cei cu mine credem în cel propovăduit de tine, Hristos cel răstignit".

Deci, mergînd Sfîntul Cornelie cu dînșii la capiștea idolească cea căzută și ridicîndu-și spre cer ochii săi, a zis: "Doamne, Dumnezeul puterilor! Cel ce cauți pe pămînt și îl faci pe el de se cutre-mură, de a cărui față se topesc munții și seacă adîncurile, Însuți fiind Domn; ascultă suspinele celor legați și scoate din pămînt pre Evantia, și nu-Ți întoarce fața ta de la fiul ei și ia aminte spre sufle-tele lor pentru numele Tău". Așa rugîndu-se el, deodată s-a deschis locul unde era ținută Evantia cu fiul său, între zidurile cele căzute și au ieșit de acolo amîndoi sănătoși, lăudînd pe Dumnezeu. Deci, toți cei ce erau acolo, și au văzut acea preaslăvită minune, strigau: "Mare este Dumnezeul creștinilor". Și s-a botezat Dimitrie cu fe-meia, cu fiul său și cu toată casa sa și s-au botezat cu dînsul și cei-lalți oameni, la număr două sute șaptezeci și șapte.

A petrecut Sfîntul Cornelie în acea cetate vreme îndelungată, dezrădăcinînd spinii necredinței din inimile omenești și semănînd sămînța bunei credințe. Și, în scurtă vreme a adus la Hristos toată cetatea și pe oarecare bărbat cinstit, anume Evnomie, pe care l-a făcut preot. Apoi, plin fiind de zile, a sosit la fericitul său sfîrșit, de care fiind înștiințat mai înainte de vreme, se nevoia la rugăciune cu osîrdie, gătindu-se mai înainte spre calea pe care avea să meargă la Dumnezeul său.

Deci, adunînd pe toți creștinii pe care îi întorsese de la ne-dumnezeire, îi învăța pe dînșii ca să petreacă în credință, în dra-goste și în toate faptele bune, să se ocîrmuiască pe sine, sporind în poruncile Domnului. Apoi, învățîndu-i pe ei din destul, a auzit un glas din cer, zicînd către dînsul: "Cornelie, vino la mine, că iată s-a gătit ție cununa dreptății!" Aceasta auzind-o Cornelie, îndată s-a întors la rugăciune și plecîndu-și genunchele a zis: "Doamne, Dumnezeul nostru, Cel ce m-ai învrednicit pe mine a păzi credința, a săvîrși nevoința și a birui pe cel potrivnic, mulțumesc Ție de toate. Încă mă rog ție Doamne, caută spre robii tăi din înălțimea cea sfîntă a Ta și milostiv să fii lor. Întărește-i pe dînșii în credință, îm-puternicește-i în nevoință, sporește-le lor în păzirea sfintelor Tale porunci, ca neîncetat să slăvească Prea Sfînt Numele Tău, acum și în vecii vecilor". Și toți zicînd: "Amin!" și-a dat cu bucurie duhul său în mîinile Dumnezeului Celui ce la cer l-a chemat pe el. Iar dregătorul Dimitrie cu Evantia soția sa, cu fiul Dimitrie, cu Evno-mie preotul și cu toți credincioșii, plîngînd mult deasupra părintelui și învățătorului lor și aprinzînd lumînări și cîntînd cîntări deasupra mormîntului, l-au îngropat pe el cu cinste aproape de capiștea cea căzută a lui Die. Și în toate zilele credincioșii mergeau la mormîntul lui, cădelnițau cu tămîie și se rugau și multe tămăduiri se da bolnavilor de la mormîntul lui.

Trecînd mulți ani și ducîndu-se toți la Domnul, a rămas neștiut urmașilor lor locul acela unde au fost îngropate moaștele Sfîntului Cornelie, că crescuseră împrejurul lui rugi și tufe multe și nimeni nu știa de comoara aceea de mult preț.

S-a întîmplat oarecînd de a mers acolo episcopul Silvan de la cetatea care se numea Troia, căruia sfîntul Cornelie i-a zis: "De multă vreme petrec aici și nimeni nu m-a cercetat". Iar episcopul, sculîndu-se din somn, se mira de acea vedenie, și nu se pricepea cine i se arătase lui. Iar în noaptea viitoare iarăși i s-a arătat sfîn-tul, zicîndu-i: "Eu sînt Cornelie sutașul. Moaștele mele zac în rugii cei ce sînt aproape de locul acela unde era oarecînd capiștea lui Die. Drept aceea, tu să-mi zidești mie biserică aproape de locul lui Dimitrie, iar locul acela se numește Pandohium și multe trupuri ale credincioșilor și sfinților frați sînt îngropate acolo. Dimineața, episcopul a spus vedenia aceea clerului său și au mers cu toții la rugii aceia pe care în vedenie îi arătase lui sfîntul și, rugîndu-se cu dina-dinsul, începu a săpa; și aflară racla care avea în ea moaștele sfîn-tului Cornelie, din care ieșeau negrăite, bune, miresme întregi și nestricate. Și s-au veselit foarte mult pentru aflarea unei astfel de mari vistierii.

Episcopul era în dificultate pentru biserica pe care sfîntul i-a poruncit să o zidească, pentru că n-avea atîta avere cît ar fi fost de trebuință spre zidirea bisericii. Însă și în aceasta Sfîntul Cornelie nu a zăbovit a ajuta episcopului; pentru că, în viitoarea noapte, s-a arătat oarecăruia om, anume Evghenie, care era dreptcredincios și foarte bogat. Aceluia i-a poruncit ca să dea averi episcopului Siluan cît va fi de-ajuns spre zidirea bisericii. Iar Evghenie a spus vedenia aceea episcopului și i-a dat lui toate cele de trebuință. Și începînd a zidi sfînta biserică, degrabă a săvîrșit-o pe ea și a înfrumusețat-o cu toată buna podoabă. Apoi, sosind vremea în care cinstitele moaște ale sfîntului să fie aduse din rugi în acea biserică zidită din nou, s-a adunat mulțime de credincioși, cu episcopul Siluan și cu Evghenie, avînd în mîinile lor lumînări aprinse. Și cînd a început episcopul cu clerul a cînta cîntarea cea întreit sfîntă, îndată singură de sine s-a mișcat racla și se ducea cu nevăzute mîini la biserică și nu îndrăznea nimeni din oameni a se atinge de dînsa.

Deci, văzînd toți acea minune, cum merge racla singură de sine, se mirau cu frică și ca printr-o gură strigau cu toții: "Sfînt! Sfînt! Sfînt! Domnul Savaot, Cel ce ne-a arătat nouă puterile și minunile sale, prin Cornelie, robul Său". Încă s-a întîmplat de erau acolo și mulți necredincioși care, văzînd acea minune, au crezut în Domnul nostru Iisus Hristos. Iar cînd au ajuns la biserică și au intrat într-însa, mulți stau și de-o parte și de alta, privind unde va merge racla cu moaștele și unde va sta. Deci, mergînd ea drept a stat aproape de altar, de partea dreaptă. Apoi, voia episcopul ca să-l pună pe el înlăuntrul altarului și nimeni nu putea să miște ra-cla din locul acela, în care singură a stat. Și s-au făcut multe mi-nuni atunci și după aceea de la sfintele și făcătoarele de minuni moaște ale plăcutului lui Dumnezeu.

Murind episcopul Siluan, s-a pus după dînsul episcop Filostorghie. Acela a îndemnat pe oarecare zugrav, anume Evcratie, ca toa-tă biserica să o înfrumusețeze

dar mai cu seamă icoana Sfîntului Cornelie să o împodobească frumos. Deci, zugravul, cînd începu să zugrăvească icoana Sfîntului Cornelie, nu putea ca să-i închipuiască bine fața lui și o ștergea și iarăși o zugrăvea și iarăși o ștergea, de multe ori, neputînd deodată să o zugrăvească cu bună podoabă.

S-a mîhnit Evcratie și zicînd asupra sfîntului oarecare cuvinte de hulă i-a lăsat chipul lui așa. Și vrînd ca să zugrăvească altceva pe zidul bisericii, s-a suit pe o scară și, alunecînd cu picioarele, a căzut de pe scară la pămînt și atît de rău s-a lovit încît a rămas aproape mort. Apoi, luîndu-l pe el ceilalți, care se întîmplaseră acolo, l-au dus la casa lui și l-au pus pe pat abia viu, neputînd nici a grăi. Și vedeau toți că erau viermi împrejurul buzelor lui și unii intrau, iar alții ieșeau din gură. Aceasta era pedeapsa pentru că a îndrăznit, cu buzele lui, a zice cuvinte de hulă asupra sfîntului. Dar, precum singur Domnul, așa și sfinții, robii lui, nu se mînie pînă la sfîrșit, nici nu țin vrăjmășie în veac, așa a doua zi acela care pe fe-meia și pe fiul lui Dimitrie din mijlocul zidurilor celor risipite i-au scos vii, acela și lui Evcratie i s-a arătat și, luîndu-l pe el de mînă, ca din somn l-a ridicat de pe pat și apoi nevăzut a fost. Iar Evcra-tie, simțindu-se pe sine sănătos, a alergat la biserica sfîntului și căzînd la cinstita raclă, în care zăceau tămăduitoarele moaște ale lui Cornelie, cu lacrimi cerea iertăciune pentru greșeala sa și mul-țumea sfîntului că l-a miluit și l-a tămăduit de durere pe el, cel ce era aproape de moarte. Deci, două folosuri a cîștigat zugravul ace-la, din arătarea sfîntului: tămăduire și cunoștința feței lui, adică ce fel fusese la chip. După însănătoșire, a zugrăvit pe Sfîntul Cornelie pe icoană, așa precum l-a văzut pe el arătîndu-se lui. Și preamărea pe Hristos Dumnezeu, Cel împreună cu Tatăl și cu sfîntul Duh slăvit în veci. Amin.

În această zi facem și pomenirea sfinților mucenici Ilie, Zotic, Luchian și Valerian, care pe timpul împărăției lui Licinius (308- 321) au pătimit de la Macsim, prefectul lui, precum și pomenirea cuviosului părintelui nostru Petru, celui din Atroi. Acesta se pare că ar fi acela ce mai înainte în luna aceasta, în luna a 5-a, a fost cel din Afira. Facem și pomenirea Sfîntului Sfințit Mucenic Iulian, prezviterul din Anghira Galatiei, care pe vremea împărăției lui Licinius a pătimit pentru Hristos, a Sfinților Mucenici Cronid, Leontie, Serapion care, în Egipt, după multe chinuri, s-au sfîrșit înecați în mare, și a Sfinților Mucenici Selevchie, Macrovie și Gordian, cei ce au fost în Galatia dați la fiare. Și aici mai pomenește Prologul sfinți prăznuiți de Sfînta noastră Biserică Creștină Ortodoxă de Răsărit.

32. CUVÎNT LA ÎNĂLȚAREA CINSTITEI ȘI DE VIAȚĂ FĂCĂTOAREI CRUCI A DOMNULUI (14 SEPTEMBRIE)

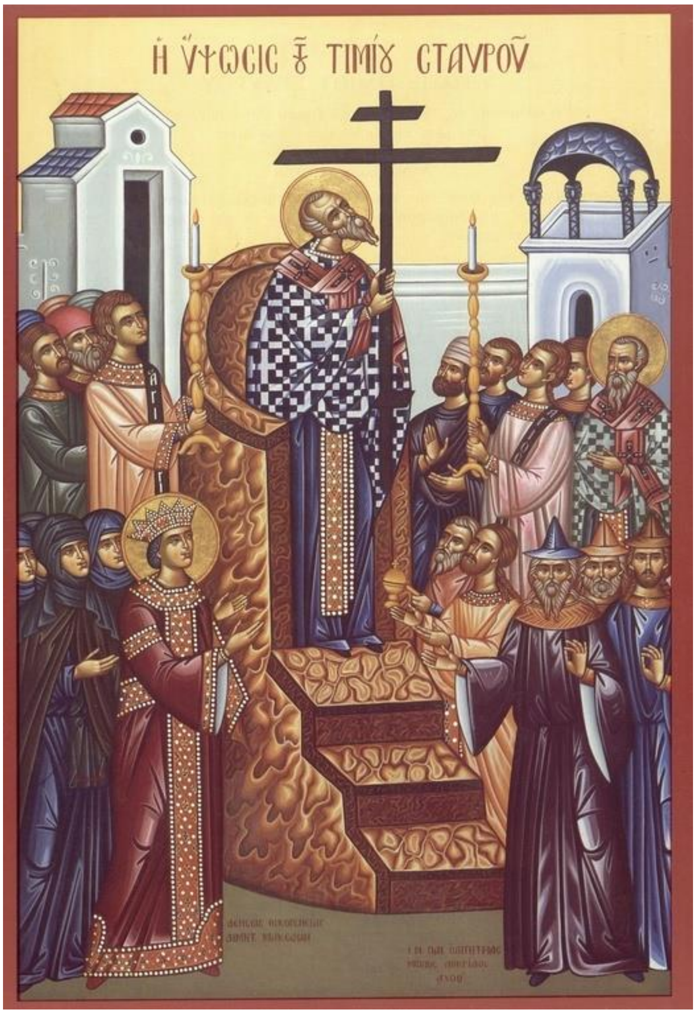

Împărățind în Roma Maxențiu, persecutorul (307-312), făcea multă chinuire popoarelor, gonindu-i și chinuindu-i nu numai pe creștini, dar și pe păgînii săi ucigîndu-i și jefuindu-le averile lor. Petrecea cu necurăție, siluind casele celor de bun neam, și era tuturor romanilor foarte greu și urît, pentru acea tiranică, cumplită a lui viață și prea spurcată. Deci, au trimis romanii, în taină, la împăratul Constantin (306-337) care petrecea atunci în Britania cu mama sa, Elena, rugîndu-l pe el să vină și să-i scape de tiranul acela. Iar Constantin i-a scris mai întîi lui Maxențiu, sfătuindu-l pe el prietenește să înceteze o tiranie ca aceea. Iar el nu numai că nu l-a ascultat pe dînsul și nu s-a îndreptat, dar și mai amar s-a făcut. S-a sculat chiar asupra lui Constantin, pe care toată oastea roma-nilor la împărăție-l alesese, nevrînd ca să-l aibă deopotrivă cu sine la împărăție. Pentru că Maxențiu, cu de la sine putere s-a suit în Roma pe scaunul împărătesc, nu cu voința poporului; ci numai cu sprijinul cîtorva mai mari, cărora le-a făgăduit multe daruri și cin-ste. Iar Constantin a fost ales împărat de către toți cu un glas. Drept aceea, auzind Constantin că Maxențiu tot neîndreptat petrecea, ba încă și la alte fapte mai rele se întinde, s-a sculat și a mers asupra lui cu război. Văzînd însă că puterea oștilor sale nu este de ajuns și gîndind apoi la farmecele cele rele ale lui Ma-xențiu, a început a se îndoi, pentru că știa că

Maxențiu a vărsat mult sînge omenesc la facerea vrăjilor: mulți băieți, fete și femei îngreunate a înjunghiat la jertfele diavolilor, căutînd milostivirea deșerților idoli, spre care nădăjduia. Deci, văzînd Constantin că la Maxențiu era mare putere diavolească, a început a se ruga unui Dumnezeu care stăpînește cerul și pămîntul, pe care și neamul creștinesc îl cinstește, ca să-i dăruiască lui chip de biruință asupra prigonitorului. Drept aceea, rugîndu-se el cu osîrdie, i s-a arătat în amiază-zi chipul Crucii Domnului închipuit cu stele, strălucind mai mult decît soarele și deasupra scris pe dînsul: "În acest semn vei învinge". Au văzut aceea și ostașii toți, între care era și dulcele Artemie cel care după aceea a fost chinuit pentru Hristos de Iulian, și se mirau. Iar cei mai mulți dintre dînșii au început a se teme că păgînilor chipul crucii le era semn de mare nenorocire și de moar-te, fiindcă pe cruce se pedepseau cu moarte tîlharii și făcătorii de rele. Deci, ostașii se temeau ca nu cumva războiul lor să fie fără noroc și din pricina aceasta împăratul Constantin era în mare îndo-ială. Iar într-o noapte, pe cînd dormea el, i s-a arătat însuși Hristos Domnul și iarăși i-a arătat semnul cinstitei cruci pe care îl văzuse și i-a zis lui: "Să faci asemănare chipului acestuia și să poruncești ca să-l poarte înaintea oștilor și nu numai pe Maxențiu, ba încă și pe toți vrăjmașii tăi îi vei birui". Deci, sculîndu-se împăratul, a spus mai marilor săi vedenia și chemînd argintari iscusiți le-a poruncit lor să facă cinstita cruce de aur, de mărgăritar și de pietre scumpe după chipul semnului celui arătat și, ceva mai mult, a poruncit la toată oastea să închipuiască pe toate armele, pe coifuri și pe zale semnul crucii.

Iar rău-credinciosul Maxențiu, fiind înștiințat de venirea lui Constantin în Italia asupra Romei, cu multă îndrăzneală și-a scos oastea romană și a mers împotriva marelui Constantin. Iar Constantin a poruncit ca să poarte cinstita cruce înaintea taberilor armatei sale. Și cînd s-a început lupta cu Maxențiu, atunci, cu puterea cinstitei cruci, Maxențiu a fost biruit și mulțimea ostașilor lui a fost tăiată (28 octombrie 312), și însuși Maxențiu a fugit. Și l-a urmărit împăratul Constantin și, fugind el pe podul de peste rîul Tibru, pe care singur l-a zidit, s-a rupt podul, cu puterea lui Dumnezeu, și s-a afundat ticălosul în rîu cu oastea sa, ca și faraonul cel de demult, încît s-a împotmolit rîul de călăreți, de cai și de arme. Iar marele Constantin a mers în Roma biruitor și l-a întîmpinat pe el tot po-porul cu bucurie mare și cu cinste. Iar el înălța mare mulțumire lui Dumnezeu, Celui ce i-a dat lui biruință asupra vrăjmașului, cu pu-terea cinstitei și de viață făcătoarei Cruci. Iar spre pomenirea biruinței celei prea slăvite, a pus o cruce în mijlocul Romei, pe un stîlp de piatră și a scris pe dînsa: "Cu acest mîntuitor semn, cetatea aceasta a fost scăpată de sub jugul tiranului".

Avînd el al doilea război împotriva celor de la Bizanț a căror numire de obîrșie se trage încă de pe vremea împăratului Iudeei, Manasi, cînd un oarecare grec Bizas a pus temelia cetății, numind-o Bizantion, de unde mai tîrziu Bizanț, și fiind biruit Constantin de către aceștia de două ori, era întru mîhnire mare. Și fiind într-o seară, și-a ridicat ochii spre cer și a văzut o scrisoare alcătuită de stele, care închipuia aceste: "Să mă chemi în ziua necazului tău". Apoi, înfricoșîndu-se, și-a ridicat iar ochii spre cer și a văzut o cruce de stele, ca și mai înainte închipuită pe cer și scriind dea-supra,

împrejurul ei, așa: "În acest semn vei învinge". Și așa pur-tîndu-se crucea înainte în tabere, a biruit pe vrăjmașii săi și a luat cetatea Bizantion.

Și avînd el al treilea război cu goții, la rîul Dunării, iar i s-a arătat pe cer mîntuitoarea armă și i-a făcut ca și mai înainte biru-ință. Și de aici Constantin cunoscînd puterea lui Hristos celui răs-tignit pe cruce, și crezîndu-l pe acesta că este adevărat Dumnezeu, s-a botezat întru dînsul, cu maica sa Elena cea vrednică de laudă, pe care, ca pe o foarte iubitoare de Dumnezeu, a trimis-o la Ieru-salim cu multă avere spre căutarea cinstitei cruci. Iar ea, ducîndu-se la Ierusalim, a cercetat sfintele locuri și le-a curățit de spurcăciunile idolești și a scos la lumină cinstite moaște ale diferiților sfinți. Era atunci în Ierusalim patriarh Macarie (314-333), care a întîmpinat pe împărăteasa cu cuviincioasă cinste.

Deci, fericita împărătească Elena, vrînd să găsească crucea cea de viață făcătoare a Domnului, cea ascunsă de evrei, a chemat pe toți evreii și i-a întrebat pe dînșii, ca să-i arate ei locul unde era ascunsă cinstita cruce a Domnului. Dar lepădîndu-se ei, că nu știu, împărăteasa Elena i-a îngrozit cu munci și cu moarte, și aceia i-au arătat ei un bărbat bătrîn, anume Iuda, zicînd: "Acesta poate să-ți arate ție ceea ce se caută, de vreme ce este fiul unui cinstit pro-oroc". Și făcîndu-se multă cercetare, și Iuda refuzînd a spune, îm-părăteasa a poruncit să-l arunce pe el într-o groapă adîncă în care, petrecînd el cîtăva vreme, a făgăduit să spună. Apoi, scoțîndu-l pe el, merseră la un loc unde era un munte mare împresurat cu pămînt și cu pietre, pe care Adrian (117-138), împăratul Romei, zi-dise o capiște zeiței Venera și pusese într-însa un idol. Acolo, Iuda a arătat că este ascunsă crucea Domnului. Iar împărăteasa Elena a poruncit ca să se risipească capiștea cea idolească și să se răs-colească țarina și să se sape. Iar Macarie patriarhul, rugîndu-se la locul acela, iată a ieșit un miros de bună mireasmă și îndată s-a arătat mormîntul și locul căpățînii în partea dinspre răsărit și aproape de dînsele au aflat îngropate trei cruci și după aceea au aflat cinstitele piroane. Dar neștiind care ar fi fost crucea lui Hristos, s-a întîmplat în acea vreme că se ducea un mort la îngropare și atunci Macarie, patriarhul, a poruncit celor ce-l duceau să stea; și se așezară crucile pe mortul acela cîte una pe rînd, iar cînd au pus crucea lui Hristos, îndată mortul a înviat și s-a sculat viu cu puterea Dumnezeieștii Cruci a Domnului.

Deci, împărăteasa primind cu bucurie cinstita cruce, i s-a închinat și a sărutat-o; asemenea și toată suita împărătească, ce era cu dînsa. Iar alții nu puteau să vadă și să sărute sfînta cruce în acea vreme, din pricina mulțimii celei mari de lume, și au dorit ca mă-car de departe s-o poată vedea. Atunci Macarie, patriarhul Ieru-salimului, stînd la un loc mai înalt, a făcut înălțarea, arătînd cinstita cruce mulțimii, iar ei au strigat: "Doamne miluiește". Și de atunci s-a început praznicul "înălțării cinstitei Cruci a Domnului".

Deci, împărăteasa Elena a păstrat la sine o parte din acest cinstit lemn, precum și sfintele piroane, iar cealaltă parte, punînd-o într-o raclă de argint, a dat-o lui Macarie, patriarhul, spre ocrotirea neamului în viitor. Atunci Iuda cu mulțime de

jidovi a crezut și s-a botezat și s-a numit din sfîntul botez Chiriac. Mai în urmă, el a fost patriarh al Ierusalimului și în vremea lui Iulian Apostatul (361-363) s-a sfîrșit, fiind prigonit pentru Hristos. Iar sfînta împărăteasă Elena a poruncit să se zidească biserici în Ierusalim pe la sfintele locuri; mai întîi a poruncit să se zidească biserica Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, unde este sfîntul mormînt al lui Hristos și unde s-a aflat cinstita cruce. Apoi, a poruncit să se zidească în Ghetsimani, unde este mormîntul Sfintei adormiri a Prea Sfintei Născătoarei de Dumnezeu. Apoi a zidit celelalte optsprezece biserici și le-a înfrumusețat cu tot felul de podoabe, dăruindu-le cele de trebuință cu îndestulare. A venit în Bizanț (Astăzi Constantinopol), aducînd cu sine partea lemnului crucii celei de viață făcătoare și sfintele piroane, cu care a fost pironit trupul lui Hristos. Aici, sfîntul împărat Constantin a pus lemnul cel de viață făcător în raclă de aur, iar din sfintele piroane, unul s-a aruncat în Marea Adrianului, de către sfînta Elena, cînd se întorcea de la Ierusalim la Constantinopol, pentru alinarea mării, pentru că se ridicase furtună mare și învăluire cu primejdie mare; pe altul, împăratul l-a ferecat în coiful său, pe al treilea l-a ferecat la zăbală, în frîul calului său, ca să se împlinească cele zise de Zaharia proorocul: "În ziua aceea va fi (scris) pe frîul cailor: Sfînt lui Dumnezeu Atotțiitorul" (Zaharia 14, 21), iar al patrulea piron l-a dat împărăteasa Elena Trevirilor în pază.

După sosirea Sfintei Elena de la Ierusalim în Bizanț, iubitorul de Hristos împăratul Constantin a făcut trei cruci mari, după numărul celor ce i se arătaseră lui la războaie: cea dintîi în Roma, cînd l-a înnecat pe Maxențiu, a doua în Bizanț, cînd l-a cucerit, a treia cînd a bătut pe goți la rîul Dunării. După chipul celor trei arătări a făcut trei cinstite cruci din materii scumpe și a scris pe dînsele cu slove de aur cuvintele acestea: Is Hr Ni Ka, adică "biruiește", arătînd la toți rîvna dreptei credințe. Iar ca să arate lumii că cu puterea crucii a biruit pe vrăjmași, a înălțat o cruce spre răsărit, în tîrgul de sus, apoi alta deasupra stîlpului cel roșu la locul iubirii de frați, iar pe cea de-a treia a înălțat-o pe locul cel de marmoră, cel foarte frumos, în tîrgul de pîine, la care loc se făceau multe puteri și semne prin sfînta cruce. Încă se mărturisea de mulți că îngerul Domnului se pogora din cer în lumină mare noaptea, în locul acela, și tămîia împrejur cinstita cruce, cîntînd cîntarea cea întreit sfîntă cu glas dulce, și apoi iar se suia la cer. Și aceasta se făcea de trei ori pe an: adică în luna aceasta, la înălțarea cinstitei cruci, apoi în luna lui mai, în 6 zile, la arătarea Crucii Domnului pe cer și în sfîntul marele post cel de patruzeci de zile, în Duminica închinării crucii. Și mulți din oamenii cei cucernici, care cu cinste și cu sfințenie viețuiau, vedeau această pogorîre a îngerului și auzeau cîntarea lui.

Încă se cuvine a pomeni și că cinstitul și de viață făcătorul lemnul Crucii Domnului a fost luat oarecînd de Perși (602-610) și iar s-a întors în Ierusalim, spre mîngîierea credincioșilor; pe vremea împăratului grec Foca, Chosroe II (590-628), împăratul perșilor, biruind Egiptul, Africa și Palestina, a luat Ierusalimul și pe mulți creștini i-a ucis și luînd cu de-a sila vistieriile cele bisericești și podoabele, între altele a luat și vistieria cea de mult preț, lemnul crucii Domnului celei de viață făcătoare, și l-a dus în Persia. Peste puțin, murind Foca împăratul, a fost ales Eraclie (610-641); în locul lui, el încearcă să biruiască pe Chosroe II, dar de multe ori nebiruind a cerut

pace, însă nu a cîștigat-o de la vrăjmașul cel mîndru. Atunci fiind în mîhnire mare, a început a căuta ajutor la Dumnezeu, și a poruncit tuturor credincioșilor să facă rugăciuni, priveghieri și postiri ca să-i scape Domnul de acela ce se lăuda, în mîndria sa, că va pierde pe toți creștinii; de acela ce hulea numele lui Iisus Hristos, ca să nu zică vrăjmașii că mîna lor este înaltă și idolii lor puternici, ci să cunoască neamurile că unul este Dumnezeul cel adevărat, Căruia cine poate să-I stea împotriva puterii și tăriei? Și chiar împăratul se ruga singur cu lacrimi și cu post înde-lungat. Apoi, adunîndu-și toți ostașii și în nădejdea ajutorului lui Dumnezeu înarmîndu-se cu puterea crucii, a mers asupra perșilor și lovindu-se cu Chosroe II, l-a biruit și l-a pus pe fugă. Și a fost cu oștile în pămîntul Persiei șapte ani, luînd cetățile, robind satele și biruind multe prigoniri ale lui Chosroe. Iar mai pe urmă Chosroe, neputînd să se împotrivească puterii grecești, a fugit din pămîntul său și, trecînd peste rîul Tigru, cu cel mai tînăr fiu al său, Medars, a împărțit el împărăția sa. De acest lucru s-a mîniat Siroes, fiul lui cel mai în vîrstă, și a gîndit ca și pe tată și pe frate împreună să-i ucidă; lucru pe care l-a și făcut degrab. Iar după uciderea acelora, Siroes a fost moștenitor împărăției Persiei și a trimis cu rugăminte și cu multe daruri la Heraclie, împăratul grec, smerindu-se lui și poftindu-l să înceteze a prăda pămîntul lui.

Atunci Heraclie, făcînd pace cu împăratul Persiei, a luat de la perși făcătorul de viață lemnul Crucii Domnului, cel luat de Chosroe din Ierusalim, care fusese patrusprezece ani la perși, și l-a adus împreună cu multe daruri la locul său, bucurîndu-se și slăvind pe Dumnezeu pentru ajutorul Lui cel mare.

Iar cînd a ajuns la Ierusalim, a luat împăratul cinstitul lemn pe umerile sale, ca să-l ducă la locul lui cel mai dinainte. Însă era îmbrăcat în porfira cea împărătească, cu aur și cu pietre scumpe împodobit, avînd în cap coroana cea împărătească. Atunci se făcu o minune înspăimîntătoare, pentru că deodată a stat în ușile acelea, prin care se intra la locul căpățînei, și nu putea să pășească mai departe cu cinstitul lemnul Crucii, oprit fiind de puterea cea Dum-nezeiască; și toți se minunau de un lucru ca acesta. Iar Zaharia, patriarhul Ierusalimului (609-631), care a mers cu toată mulțimea Ierusalimului în întîmpinarea împăratului, avînd ramuri de finic în mîini și ieșind pînă la muntele Eleonului, mergea cu împăratul alături și, căutînd cu ochii, a văzut pe îngerul lui Dumnezeu ca un fulger în poartă stînd, oprindu-le intrarea, și zicînd: "Nu cu astfel de chip Făcătorul nostru a purtat aici acest lemn al Crucii, cu care voi îl duceți pe el". Aceasta văzînd-o și auzind-o patriarhul, s-a înspăimîntat și, întorcîndu-se spre împăratul, i-a zis: "Să știi, împărate, că cu neputință îți este ție ca în haine bogate îmbrăcat și cu podoabele împărătești înfrumusețat să duci lemnul acesta sfînt, pe care, săracul Hristos, Cel ce a sărăcit pentru mîntuirea noastră, l-a dus. Drept aceea, de voiești ca să duci Crucea Lui, să urmezi sărăciei Lui". Atunci, împăratul a dezbrăcat de pe sine porfira și coroana și s-a îmbrăcat în haine sărăcăcioase și proaste și a dus cinstitul lemn al Sfintei Cruci fără de nici o împiedicare, mergînd cu picioarele desculțe. Și l-a dus în biserică, la locul de la care îl luase Chosroe al Perșilor. Acolo, binecredinciosul împărat Heraclie a pus iar lemnul Sfintei Cruci și a fost mare bucurie și veselie credincioșilor pentru întoarcerea Crucii Domnului, și dănțuiau precum oarecînd israilitenii pentru întoarcerea

chivotului legii de la filisteni, lăudînd pe Cel răstignit pe Cruce, Hristos Împăratul slavei, și închinîndu-se așternutului picioarelor Lui, Crucii celei sfinte. Căreia și de la noi să fie cinste, slavă și închinăciune, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Pentru minunea prin care s-a cunoscut adevărata cruce a lui Hristos, mulți nu se potrivesc în spusele lor. Unii zic că pe o fecioară moartă o duceau la îngropare și cu puterea Sfintei Cruci a înviat; alții zic că o văduvă moartă era cea care a înviat prin făcătorul de viață lemn, iar alții povestesc că o văduvă zăcea în casă bolnavă și era aproape de moarte. Mergînd la ea patriarhul cu împărăteasa și aducînd crucile, le-a pus pe cea bolnavă și, punîndu-se crucea Domnului, îndată s-a sculat sănătoasă. Alții spun că un om mort pe care-l duceau la groapă a înviat prin atingerea Sfintei Cruci a Domnului. Iar Nichifor al lui Callist, cel numit Xantopol, în cartea 8, la cap. 29, zice că amîndouă aceste minuni prin Crucea Domnului atunci s-au făcut așa: văduva zăcînd în casă bolnavă și murind, de la porțile morții a fost adusă la viață și la sănătate, și mortul cel dus la groapă a înviat.

În această zi, cinstirea celui între sfinți părintelui nostru Ioan Gură de Aur și pomenirea Sfîntului Mucenic Papia, care, în țara Licaoniei, pe vremea împărăției lui Maximian, s-a sfîrșit mucenicește.

33. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC NICHITA ROMANUL
(15 SEPTEMBRIE)

Dînd semnul biruinței, cinstita și de viață făcătoare Crucea Domnului ridicîndu-se la înălțimea Sa, îndată sub semnul acesta a alergat cel ce numele biruinței purta, numindu-se Sfîntul Nichita. Pentru că ieri am prăznuit înălțarea Sfintei Cruci, care este lumii neclintită biruință, azi pe sfîntul Nichita îl cinstim, al cărui nume se tîlcuiește "biruitor".

Acesta, bun ostaș al lui Iisus Hristos, a stat ca sub un steag sub Sfînta Cruce, ca să se lupte împotriva vrăjmașilor Sfintei Cruci, pentru cinstea Celui răstignit pe Cruce. Unul se războiește pentru împăratul pămîntesc, altul pentru a sa întregime și slavă deșartă, iar altul pentru vremelnicile bogății. Sfîntul Nichita nu s-a războit pentru nici una din acestea, ci a luptat numai pentru unul Dumnezeu Iisus Hristos, care este Împărat a toată zidirea, slavă a feții noastre și bogăție necheltuită niciodată. Să ascultăm unde și în ce fel acest ostaș s-a luptat pentru Hristos:

În vremile cînd, întocmai cu Apostolii, Sfîntul marele Împărat Constantin a început a lăţi sfînta credinţă prin toată lumea, atunci şi în ţara goţilor, de partea stîngă a rîului Dunărea, bunacredinţă sfîntă a răsărit ca o lumină din întunerec. Deci, într-acea ţară a fost naşterea, creşterea şi luminarea Sfîntului Nichita, pentru că Teofil, episcopul goţilor, care a fost şi la întîiul sinod din Niceea (325) şi a întărit dogmele dreptei credinţe, cu limba şi cu mîna, acela şi pe Nichita l-a luminat cu lumina sfintei credinţe şi întru mărturisirea Sfintei Treimi l-a botezat. Nu după multă vreme, răutatea cea ve-che, diavolul, nesuferind să vadă lăţirea sfintei credinţe şi înmulţi-rea neamului creştinesc în mijlocul pămîntului barbar cel întunecat cu îndrăcirea idolească, a ridicat război şi prigonire mare asupra celor care mărturiseau numele lui Hristos şi credeau într-însul, pen-tru că a îndemnat pe conducătorul ţării aceleia, cel cu numele Atanaric, ca să ucidă pe creştini şi să piardă pomenirea lor din pă-mîntul său.

În vremea aceea s-a întîmplat o dezbinare a goţilor avînd război între dînşii, că despărţindu-se în două, o parte avea un povă-ţuitor, anume Fritigern (369-380), iar alta pe Atanaric (367-381), barbarul păgîn.

Deci, cînd amîndouă taberele de un neam şi de o seminţie s-au lovit una cu alta la războiul cel dintre dînşii şi s-a făcut mare tăiere, atunci Atanaric, avînd mai mare putere şi vitejie, a biruit pe Fritigern, şi i-a înfrînt pe ostaşii lui, punîndu-i pe goană. Drept ace-ea, fiind biruit Fritigern, a fugit în părţile greceşti la împăratul Valens, împărat semiarian (364-378); aici, Fritigern a cerut ajutor de la dînsul. Iar Valens a poruncit la toată oastea ce era în Tracia ca să meargă în ajutorul lui Fritigern, împotriva lui Atanaric. Deci, adunînd Fritigern puterea sa care îi mai rămăsese şi luînd oastea cea greacă din Tracia, a mers asupra vrăjmaşului său şi, trecînd rîul Dunărea, a făcut semnul Sfintei Cruci şi a început să-l poarte înaintea taberilor sale şi aşa a năvălit asupra lui Atanaric. Şi făcînd război mare, cu puterea Crucii au biruit creştinii pe Atanaric şi toa-tă oastea lui a zdrobit-o, pe unii i-au tăiat cu săbiile, pe alţii i-au prins vii, iar Atanaric cu puţini tovarăşi abia au scăpat.

Din acea vreme a început a se înmulţi mai mult între goţi dreapta credinţă, cea creştină, pentru că văzînd puterea cea nebi-ruită a crucii cu care se izbîndea în războaie, mulţi au crezut în Domnul cel răstignit pe cruce.

Murind episcopul Teofil, s-a urcat la scaunul episcopal Ulfila († 383), bărbat cu bună înţelegere şi dreaptă credinţă. Acela a tăl-măcit goţilor Scriptura şi a tradus multe cărţi din limba greacă în limba goţilor. Şi creştea la barbari, din zi în zi, sfînta credinţă cea în Hristos şi i-a ajutat în sîrguinţa aceea şi Sfîntul Nichita, pentru că fiind de neam mare şi slăvit în pămîntul acela, pe mulţi i-a adus la Hristos prin chipul dreptei sale credinţe şi prin cuvintele cele de Dumnezeu insuflate.

După cîtăva vreme, necuratul Atanaric iar s-a întors la locul său. Luînd stăpînirea şi puterea, îndemnîndu-l pe el diavolul, a ridicat asupra creştinilor cumplită

prigonire în cuprinsul stăpînirii sale, răzbunîndu-şi ruşinea ce suferise; că de creştini fusese biruit şi ruşinat în război.

Atunci, Sfîntul Nichita, aprinzîndu-se cu rîvna cea după Dumnezeu, a ieşit la război împotriva amîndorura vrăjmaşilor, împotriva celui nevăzut şi a celui văzut. Se lupta împotriva vrăjmaşului celui nevăzut aducînd pe cei necredincioşi la credinţă, iar pe cei cre-dincioşi întărindu-i spre muceniceasca nevoinţă, iar împotriva vrăj-maşului celui văzut se lupta cînd mustra pe prigonitorul Atanaric şi îl înfrunta pentru o aşa nedumnezeire şi neomenie, căci da la felurite munci mulţimea cea fără de număr a credincioşilor. Şi i-a biruit pe amîndoi: şi pe diavol a călcat, şi cruzimea prigonitorului a dovedit-o, pentru că prigonitorul a rămas în nepricepere cu toate felurile de chinuri cu care se sîrguia ca să-l întoarcă de la Hristos pe pătimitorul cel bun. Cu toată puterea sa, n-a putut pe un rob al lui Hristos să-l plece la păgînătatea sa, pentru că era ca un stîlp tare şi nemişcat. Şi ce a făcut nelegiuitul? A poruncit ca să-l omoa-re cu foc pe acesta, pe care nici multele bătăi, nici ruperea trupului şi chiar zdrobirea mădularelor n-a putut să-l ucidă. Dar ce a cîştigat din aceasta păgînul? Nimic altceva decît că pe sine s-a aprins mai mult cu mînia, iar mucenicul, deşi se afla în focul cel mare, n-a fost mistuit cu trupul, iar cu sufletul, ca şi pasărea Fenix, din cenuşă a răsărit spre cea mai bună, nouă şi fără de moarte viaţă zburînd. Iar prigonitorul, chiar şi fără foc, prin ne-dumnezeire ars, a murit cu sufletul şi în cenuşă şi-a gătit în iad a i se risipi oasele. Aşa Sfîntul Nichita, sub semnul crucii s-a luptat pentru Hristos şi s-a arătat bi-ruitor şi cu numele, şi cu lucrul.

Iar trupul lui cel nevătămat de foc, rămăsese neîngropat şi zăcea pe cîmp aruncat şi necinstit. Deci, un bărbat, anume Marian, de neam din părţile Ciliciei, din cetatea Mopsuestia, creştin bine-credincios, a venit în pămîntul goţilor pentru nişte biruinţi ale sale, şi zăbovind într-însul multicel, se cunoscuse cu Sfîntul Nichita şi legase cu dînsul dragoste prietenească. Iar mai ales atuncea-l iubise pe dînsul, cînd l-a văzut răbdînd cu tărie schingiuiri pînă la sînge pentru credinţa lui Hristos. Şi zăcînd aruncat sfîntul lui trup, cugeta Marian cum ar putea să ia trupul iubitului său prieten, mucenicul lui Hristos, şi să-l ducă pe el la moşia sa, dar de frica celui mai mare nu putea, pentru că poruncise tiranul să nu îndrăznească cine-va să îngroape trupul mucenicului.

Deci, a chibzuit Marian ca în taină să-l ia pe el noaptea. Dar cînd a înnoptat şi s-a pregătit să-şi ducă la îndeplinire lucrul de care gîndea, calea îi era foarte grea, pentru că noaptea era foarte întunecoasă şi ploua; din această pricină se afla în mare mîhnire şi nu ştia unde să meargă şi unde să afle pe cel dorit sufletului său. Fiind foarte mîhnit de aceasta, Dumnezeu cel a toată mîngîierea, care oarecînd pe magi prin stea i-a povăţuit la Bethleem, acela şi pe Marian l-a mîngîiat în necaz şi i-a arătat cale lesnicioasă spre aflarea mucenicescului trup; a trimis oarecare putere cerească în chip de stea, care răsărind înaintea lui Marian, l-a dus pe el unde avea trebuinţă. Deci steaua aceea mergea înaintea lui Marian, lumi-nîndu-i lui întunericul cel de noapte, iar el urma după dînsa cu bucurie. Şi venind la trupul sfîntului mucenic, steaua a stat dea-supra, iar Marian, învelind trupul sfîntului cu pînză subţire, curată

și luîndu-l pe el, l-a dus în casa în care era de gazdă, iar steaua ce se arătase, petrecînd pe Marian la întoarcere pînă la poarta casei, s-a făcut nevăzută.

Așa Marian, cîștigînd comoara cea căutată, a ascuns-o la sine cu pază și degrabă s-a întors la moșia sa ducînd cu sine trupul sfîntului mucenic. Și ajungînd la cetatea Mopsuestia l-a îngropat pe el cu cinste în casa sa. Deci, a binecuvîntat Dumnezeu casa lui Marian pentru Sfîntul Nichita, răbdătorul său de chinuri, cu multe bogății, precum a binecuvîntat oarecînd casa lui Putifar pentru Iosif și casa lui Abiadar pentru Chivot. Și era îndestulată casa lui Marian cu bogăție îmbelșugată, și material și duhovnicește, pentru că multe daruri se dădeau tuturor bolnavilor; celor ce aveau trebuință le izvorau tămăduiri de la mormîntul sfîntului. Deci, se adunau toată cetatea și locuitorii cei dimprejur la mormîntul sfîntului, încît nu mai încăpea casa lui Marian pe credincioșii cei ce se adunau; pentru aceea, s-au sfătuit cu toții să zidească o biserică în numele sfîntului și într-însa să pună sfintele moaște; au și făcut-o degrabă, multă sîrguință adăugînd la aceasta. Iar după ce zidiră biserica, o și înfrumusețară cu podoaba cea cuviincioasă și frumoasă. Au deschis mormîntul mucenicului și, luînd racla, au dus-o în biserica cea zidită din nou și acolo l-au pus pe el în pămînt.

Iar Marian, spre binecuvîntarea casei lui, a luat din moaștele sfîntului un deget și îl păstra la sine cu cinste, dar altcineva n-a mai putut să ia ceva din moaștele lui.

Fericitul Auxențiu, episcopul cetății aceleia, cînd a zidit biserica Sfinților Mucenici Taruh, Prov și Andronic, a trimis o scri-soare a sa la cetatea care se numea Anabarza, în care se odihneau sfintele moaște ale acelor sfinți, poftind pe cetățeni ca să-i dea lui o parte din moaștele sfinților mucenici, la sfințirea bisericii cea zidită din nou. Atunci l-au rugat pe el acei cetățeni ca să le dea cu împrumutare o parte din moaștele Sfîntului Nichita, spre binecu-vîntarea cetății lor; drept aceea a poruncit episcopul ca să descopere moaștele sfîntului mucenic și îndată piatra cea de marmoră care era pe mormînt s-a desfăcut în două, neavînd nici o pricină de acea despicare a sa. Iar unul din cei ce a descoperit mormîntul s-a atins cu îndrăzneală cu mîna sa de sfintele moaște și îndată i s-a uscat mîna, și l-a cuprins frica. Apoi s-a făcut tunet mare și fulgere din cer au pogorît încît toți se înfricoșară. Și a cunoscut episcopul că nu binevoiește Dumnezeu ca să se împartă moaștele sfîntului și se căia de îndrăzneala ce avusese. Iar mîna cea uscată a omului acela care fără de temere se atinsese de sfînt, luînd-o, a lipit-o pe ea iar de sfînt, zicînd: "Sfinte Mucenice Nichito! Mai lesne este ție a tămădui decît a vătăma, pentru că bun ești și următor al Celui bun și de ai vrut ca puțin să-l pedepsești pe acesta, apoi oare nu cu mult mai ales îl vei milui pe el?" Acestea grăindu-le episcopul, s-a tămăduit mîna cea uscată a omului aceluia și toți s-au mirat de minunea Sfîntului Mucenic Nichita și au slăvit pe Dumnezeu. Iar episcopul nemaicutezînd de-aci înainte să se mai atingă de moaș-tele sfîntului, cîntînd pe deasupra îndestulate cîntări, au acoperit iar mormîntul cu cinste, slăvind pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe unul în Treime Dumnezeu, căruia se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea în veci. Amin.

34. SFÎNTUL MUCENIC NICHITA DACO-ROMANUL (GOTUL) († 372) (15 SEPTEMBRIE)

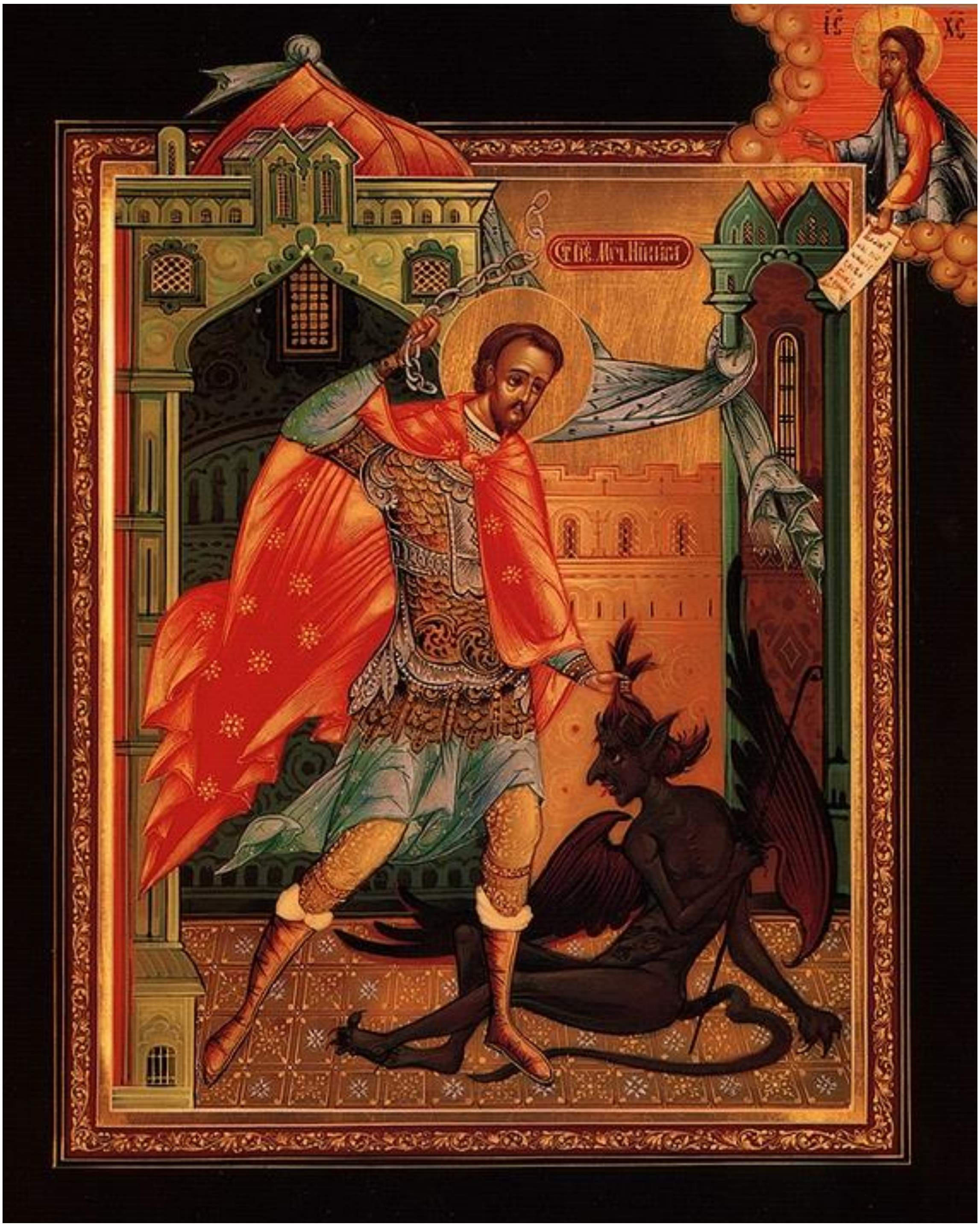

Al doilea mucenic cu numele Nichita, adică "Biruitorul", care a pătimit martiriul de la goți în anul 372 pe pămîntul țării noastre, după Sfîntul Mucenic Sava, este Sfîntul Mare Mucenic Nichita, numit uneori "Romanul", alteori "Daco-romanul" sau "Gotul". Acest venerabil mucenic era de neam grec după părinți, din aceeași patrie cu Sfîntul Apostol Pavel, adică Cilicia, din Asia Mică. Pă-rinții săi au fost aduși de goți și colonizați în Dacia după anul 258.

Fericitul Nichita s-a născut într-un sat din cîmpia Dunării (poate Valea Argeșului), la începutul secolului IV, și a învățat tainele credinței în Hristos de la Episcopul Teofil al Sciției și Goției (Daciei). Călugărindu-se la una din mănăstirile din sudul Dunării, sau poate în Munții Buzăului, unde era o mică așezare monahală cunoscută, tînărul ostaș al lui Hristos, Nichita, a fost hirotonit preot de către același Teofil și a ajuns presbiter misionar prin sate, catehizînd și botezînd mulți daco-romani și goți.

Văzînd mai marii goților credința și biruința lui asupra păgînilor și pornindu-se marea persecuție a lui Atanaric împotriva creștinilor, la anul 372, fericitul Nichita a fost prins de ostași în biserică, pe cînd slujea, și ars de viu în fața sfîntului altar, după obiceiul goților, în ziua de 15 septembrie. Vina lui era că îndemna pe creștini să nu jertfească unui idol al goților pe care îl purtau într-o căruță prin sate.

Sfintele sale moaște, cîte au mai rămas din foc, au fost adunate de creștini și cinstite cu mare evlavie. Iar în anul 451, au fost aduse în patria sa străbună, Cilicia, și așezate într-o biserică din orașul Mopsuestia, cinstindu-se ca "mare mucenic" în toată Biserica creștină.

35. SFÎNTUL IERARH IOSIF CEL NOU DE LA PARTOȘ, MITROPOLITUL TIMIȘOAREI († 1656) (15 SEPTEMBRIE)

Acest ierarh sfînt și purtător de Dumnezeu, Iosif cel Nou de la Partoș, s-a născut pe la anul 1568, în orașul Raguza Dalmației, dintr-o familie de creștini valahi. Din botez se numea Iacob. Rămî-nînd orfan de mic, mama sa i-a dat o creștere aleasă, iar la vîrsta de 12 ani a fost trimis la Ohrida să învețe carte.

Cînd avea 15 ani, tînărul Iacob este chemat de Hristos la sfînta nevoință călugărească, în Mănăstirea Maicii Domnului din localitate. După cinci ani se duce la Muntele Athos și intră în obștea Mănăstirii Pantocrator. Aici, după aspre osteneli duhovnicești, îmbracă schima marelui și îngerescului chip sub numele de Iosif.

La Pantocrator Cuviosul Schimonah Iosif "Valahul" s-a nevoit mulți ani de zile, împreună cu numeroși alți monahi greci, români și macedoneni. Acolo a deprins

meșteșugul luptei duhovnicești, postul desăvîrșit, privegherea de toată noaptea, ascultarea și smerenia. Apoi, făcîndu-se sihastru în pădurile din împrejurimi și mult ostenindu-se, a ajuns la măsura desăvîrșirii, învrednicindu-se de la Dumnezeu de darul lacrimilor și al rugăciunii neadormite care se lucrează cu mintea în inimă. Pentru sfințenia vieții sale avea încă și darul facerii de minuni, vindecînd multe boli, îndeosebi pe cei ologi. Pentru aceasta era chemat în multe mănăstiri atonite și vindeca pe călugări de grele suferințe trupești.

Văzîndu-l umbrit de harul Duhului Sfînt, părinții au chemat în obște pe Cuviosul Iosif Valahul și, făcîndu-l preot, l-au rînduit duhovnic al călugărilor din Muntele Athos. Și era atît de iscusit povățuitor de suflete, încît ajunsese vestit la patriarhul de la Constantinopol. Pentru aceea a fost rînduit egumen la Mănăstirea Sfîntului Ștefan din Adrianopol, pe care o conduce cu multă în-țelepciune șase ani. Apoi este numit egumen în Mănăstirea Cutlumuș din Athos, renumită ctitorie a domnilor Țării Românești, unde se nevoiau mulți călugări români și macedoneni.

După ce formează numeroși fii duhovnicești, se retrage în liniște în preajma Mănăstirii Vatoped. Dar, răposînd mitropolitul Timișoarei, românii din Banat, călăuziți de Duhul Sfînt, au ales păstor în locul lui pe Cuviosul Iosif Valahul, deși avea 80 de ani, fiind vestit în toate țările balcanice și cinstit ca sfînt încă din viață.

În anul 1650 este hirotonit arhiereu și așezat în scaunul de mitropolit al Timișoarei. Aici bunul păstor s-a dovedit mare apărător al Ortodoxiei, mîngîind și povățuind către Hristos timp de trei ani de zile Biserica Banatului. Căci era tare în credință, înțelept la cuvînt, blînd la inimă și neadormit în rugăciune. A făcut și unele minuni spre lauda lui Dumnezeu și alinarea suferințelor unor credincioși, punînd mîinile pe capul lor și rugîndu-se pentru ei. De asemenea, a stins cu rugăciunea sa focul ce cuprinsese partea de apus a Timișoarei. Căci, ieșind din biserică cu Sfintele Taine în mîinile sale și rugîndu-se cu lacrimi, îndată a trimis Dumnezeu o ploaie puternică și s-a stins focul.

În anul 1653, Sfîntul Ierarh Iosif cel Nou se retrage la Mănăstirea Partoș. Aici, mai trăind încă trei ani, în toamna anului 1656 își dă sufletul în mîinile Marelui Arhiereu Iisus Hristos, fiind în vîrstă de peste 85 de ani. Biserica Ortodoxă Română l-a canonizat la 7 octombrie 1956 și se face pomenirea lui la 15 septembrie.

Minunat este Dumnezeu întru sfinții Săi, Dumnezeul părinților noștri!

În această zi, pomenirea cuviosului Filotei Presviterul și făcătorul de minuni, care a prefăcut apa în vin, și o piatră mare la alt loc a mutat-o cu cuvîntul, al cărui cinstit trup la un an după moarte, doi preoți vrînd să-l ia pe el din mormînt, ca un viu și-a întins mîinile și i-a apucat de spate și a pășit de trei ori, și încă a izvorît și mir tămăduitor.

Și pomenirea Sfîntului Mucenic Porfirie care fiind dintre saltimbanci înaintea ochilor împăratului Iulian (361-363), urîtorul de Dumnezeu, rîzînd de creștini, fiindcă era păgîn, a intrat în apă, ca și cum ar vrea să se boteze. Și cînd s-a afundat, după chipul botezului creștinesc, cu chemarea numelui prea Sfintei Treimi, al Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, prin cea minunată lucrare a darului lui Dumnezeu, din necredincios, după cum era, s-a schimbat creștin și mărturisindu-L pe Hristos; împăratul l-a chinuit foarte și l-a tăiat cu sabia pentru Hristos.

Pomenirea Sfîntului Mucenic Macsim, cel ucis de sabie, și a Sfintelor două fecioare Mucenițe care, prin sfirșit de sabie și-au pus capetele lor, pentru dragostea Mirelui Celui fără de moarte, și a Sfinților Mucenici Teodot și Ascliad care au fost chinuiți pentru Hristos.

În această zi, aflarea moaștelor Sfîntului întîiului Mucenic și Arhidiacon Ștefan și aflarea moaștelor Sfîntului Acachie, episcopul Melitinei.

36. PĂTIMIREA SFINTEI, ÎNTRU TOT LĂUDATEI, MAREI MUCENIȚE EUFIMIA († 304) (16 SEPTEMBRIE)

(Culegere de la Sf. Simeon Metafrast)

Pe timpul împărăției lui Diocleţian păgînul (284-305), stăpînea la Calcedon Prisc Antipatul, cel întărit de dînsul. Acesta, vrînd să facă praznic zeului ce se numea Aris, a cărui capiște și chiar idol erau în Calcedon, a trimis invitațiile sale prin cetăți și prin satele cele dimprejur, iscălite cu numele împărătesc, poruncind tuturor ca să se adune în Calcedon la praznic și să aducă fiecare, după puterea sa, jertfă lui Marte. Și îngrozea, în scrisorile sale, cu mari prigoniri pe aceia care n-ar asculta porunca și nu s-ar afla la acel praznic a cărui zi o hotărîse, după opt zile. Iar cînd a sosit ziua cea arătată a praznicului celui păgînesc, s-a adunat mulțime multă de popor, cu dobitoacele ce le aduseseră ca jertfă și se făcea praznicul cu dănțuire, junghiind oi și boi și închinîndu-se idolului neînsuflețit, dar mai ales diavolului celui ce locuia într-însul.

Atunci creştinii cei ce locuiau acolo, scîrbindu-se de acea prăznuire urîtă de Dumnezeu și temîndu-se de groaznica înfricoșare a Antipatului, se ascunseră pe unde

puteau și adunîndu-se în locuri tăinuite făceau slujbele adevăratului Dumnezeu, Domnului nostru Iisus Hristos.

Deci, a fost cercetare cu poruncă dată de prigonitor, să se dovedească dacă se mai află cineva potrivnic poruncii lui, dacă mai este cineva care să nu se închine zeului Marte. Și s-au găsit creștini potrivnici dorinței prigonitorului care, neascultînd porunca lui, nu dădură diavolului cinstea aceea care se cuvine unuia adevăratului Dumnezeu.

Deci, mîniindu-se prigonitorul că nu-l ascultă creștinii, a poruncit să-i caute și să-i aducă la chinuire. Creștinii, patruzeci și nouă, se ascunseseră la un loc tăinuit, făcînd rugăciuni; între dînșii era o fecioară foarte frumoasă, anume Eufimia, de neam bun, fiica binecredincioșilor părinți Filotron Sigeliticul și Teodorosia. Și prigonitorul a fost înștiințat despre creștinii cei ascunși, pe care a poruncit să-i prindă pe toți și să-i aducă înaintea judecății sale. Deci, îndată, după porunca prigonitorului, slujitorii cei sălbatici, întocmai ca fiarele gata a vîna prada, pornindu-se spre turma cea cuvîntătoare adunată pentru Hristos, înconjurară cu arme casa ace-ea, în care credincioșii slujeau lui Dumnezeu într-ascuns și spărgînd ușile, cu nemilostivire, pe fiecare, cîte unul, îl trăgea afară ca nici unul dintr-înșii să nu scape. Și prinzîndu-i pe toți îi duseră la Antipatul cu necinste și cu batjocură. Deci, fiind duși ca oile la junghiere, au stat înaintea mîndrului prigonitor smeriții robi ai lui Hristos, gata fiind să îndure pînă la sînge pentru slava Domnului lor. Văzîndu-i, mîndrul stăpînitor le-a zis: "Oare voi sînteți potrivnici poruncii împărătești și poruncii noastre, cei ce defăimați jertfa marelui zeu Marte?" Iar ei au zis: "Poruncii împăratului și poruncii tale, Antipate, se cade a ne supune de nu va fi potrivnică Dumnezeului Ceresc, iar de este potrivnică lui Dumnezeu se cade nu numai a nu ne supune acestei porunci, dar și a ne împotrivi. De ne-ați fi poruncit nouă acele lucruri la care sîntem datori a ne supune stăpînirilor, apoi am fi dat cele ce sînt ale Cesarului, Cesa-rului. Însă de vreme ce porunca ta este potrivnică și urîtă lui Dumnezeu, pentru că ne porunciți să cinstim pe făptură mai mult ca pe Făcătorul, să ne închinăm și să ne jertfim diavolului, iar nu lui Dumnezeu celui de sus, această poruncă a voastră niciodată nu o vom asculta, pentru că sîntem închinători adevărați ai adevăratului Dumnezeu, Celui ce la ceruri petrece".

Atunci, prigonitorul deschizîndu-și gura sa mincinoasă și ascuțindu-și ca briciul limba sa înșelătoare, a întins vorba sa cea împletită cu meșteșug prin îmbunări și prin făgăduințe de daruri și de cinste, trăgîndu-i pe aceștia de la calea cea dreaptă pe care Hristos i-a cîștigat cu cinstitul și scumpul Său sînge la închinarea sa pierzătoare de idoli. Apoi îi îngrozea pe dînșii cu chinuri amare, de n-ar vrea să facă aceasta la care îi sfătuia și le poruncea. Iar sfinții au răspuns: "Darurile și cinstirile tale, Antipate, pe care ni le făgă-duiești nouă, de mult le-am lepădat de la noi, le-am urît și le-am socotit ca pe niște gunoaie pentru Hristos, că avem bunătățile cele cerești mai mari și mai bune decît toate bunătățile cele pămîntești. Bunătățile pămîntești sînt vremelnice și nestatornice, iar cele cerești veșnice și neschimbate; iar de muncile tale cele amare cu care ne îngrozești pe noi, nu numai nu ne temem, ci și dorim prea mult

să le suferim, ca să se arate în noi puterea și tăria Dumne-zeului nostru de care ați putea să vă mirați și să vă rușinați, cunos-cînd neputința zeilor voștri celor de Dumnezeu urîți. Însă ce nevoie îți este ție să-ți lungești vorba și să-ți lățești cuvîntul! Începe lucrul tău pe care îl gîndești și vei vedea că mai mare va fi în noi osîrdia spre răbdare, decît în tine spre chinuire". Atunci prigonitorul a început a-i schingiui pe dînșii cu legături și cu bătăi. Și îi chinuiră pe sfinți nouăsprezece zile în multe feluri, în toate zilele bătăi pes-te bătăi luînd, foamea și setea răbdînd. Și avînd cu dînșii pe Sfînta fecioară Eufimia, tînără și frumoasă, grăiau către dînsa încurajînd-o: "Nevoiește-te, fecioară, pentru Mirele Ceresc, nevoiește-te, ca să-L întîmpini cu fecioarele cele înțelepte, ca să te iubească pe tine ca pe o mireasă a Sa, și în cămara Sa să te ducă pe tine".

După aceasta trecînd douăzeci de zile îi puseră la judecată unde-i întreba pe dînșii Antipatul: "Poate că după ce v-ați pedepsit, veți vrea să fiți ascultători poruncii noastre?" Atunci sfinții muce-nici împreună cu Sfînta Eufimia, răspunzînd, au zis: "Să nu te nă-dăjduiești, Antipate, că ne vei abate pe noi din calea cea dreaptă; că mai degrab vei răsturna munții la pămînt și vei mișca stelele de pe cer, decît vei putea să abați inimile noastre de la adevăratul Dumnezeu".

După aceste cuvinte, înrăindu-se prigonitorul, a poruncit ca să îi bată cît se poate de mult peste fețele lor. Apoi văzînd că nimic nu poate să izbîndească, s-a sfătuit să-i trimită pe dînșii la îm-păratul; și mai înainte de a-i trimite, a poruncit să-i închidă în tem-niță. Ducîndu-se ei spre temniță, a văzut Antipatul pe Sfînta Eufimia, fecioară tînără și frumoasă, care în mijlocul cetei aceleia a sfinților mucenici strălucea ca luna între stele. Pe aceasta, ca lupul pe oaie din turma lui Hristos a răpit-o. Iar ea, ridicîndu-și ochii și mîinile spre Cer, a strigat: "Nu mă lăsa pe mine, prea iubite Mirele meu, Iisuse Hristoase, că spre Tine nădăjduiesc, să nu dai fiarelor sufletul cel ce Te iubește pe Tine și mărturisește numele Tău cel sfînt. Să nu mă lași ca să se bucure vrăjmașul meu de mine. Întă-rește-mă pe mine, neputincioasa roaba Ta, ca să nu mă biruiască pe mine fărădelegea". Iar prigonitorul, vrînd să o momească pe ea spre a sa nedumnezeire, toate chipurile de înșelăciune le scornea: cu cuvinte bune, cu daruri multe și cu felurite făgăduințe vîna inima ei cea feciorească. Cu toate acestea ea grăia bărbătește: "Să nu gîndești, o, chinuitorule, că slăbiciunea mea cu înlesnire vei putea să o pleci la a ta fărădelege și necurăție cu amăgirile tale meșteșugite, că deși sînt cu firea de partea femeiască, neputincioasă cu trupul și tînără de ani, totuși să știi că inima mea este mai bărbată decît a ta, mai tare este puterea mea cea în sfîntă credință decît vitejiile voastre, și mai mare înțelegere am cu darul Hristosu-lui meu decît toți ritorii voștri păgîni, cu care vi se pare că sînteți înțelepți! Iar voi, mai fără de minte sînteți decît toți proștii nevrînd să cunoașteți pe Dumnezeul Cel adevărat, că pe diavolul în loc de Dumnezeu îl aveți. Deci nu mă vei amăgi pe mine prin cuvintele tale cele cu meșteșug, precum oarecînd șarpele pe strămoașa noastră Eva; nu-mi vei îndulci mie lumea aceasta amară, cu desfă-tările ei pe care pe toate le socotesc ca pe niște pelin pentru Iisus al meu Cel prea Dulce. Și nu vei birui puterea ceea ce întru nepu-tință se desăvîrșește cu toate războaiele tale, că nădăjduiesc spre Hristos al meu, că nu mă va lăsa pe mine, nici nu va lua de la mi-

ne mîna cea tare a ajutorului Său pînă ce capul șarpelui cel înălțat se va călca de picioare femeiești".

Atunci, prigonitorul, văzîndu-se înfruntat, s-a mîniat foarte și schimbînd în mînia cea urîtă dragostea sa care o arăta către dînsa, a poruncit să gătească roata cea pentru tortură, care avea într-însa mulțime de cuțite ascuțite, gătite spre acel lucru, ca toată carnea ei de pe oase să o taie și să o zdrobească. La acea roată pe sfînta fecioară, care cu semnul Crucii s-a îngrădit, legînd-o, cînd începură slujitorii a întoarce roata, trupul ei se zdrobea și încheieturile ei se desfăceau. Iar ea făcea rugăciune cu tărie către Dumnezeu, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, luminarea sufletului meu, Izvorule al vieții mele, Cel ce dai mîntuire celor ce nădăjduiesc spre Tine, vino acum spre ajutorul meu ca să se știe de toți că Tu ești Dumnezeu Însuți și adevărată nădejdea celor ce Te așteaptă pe Tine și că nu vor veni rele, nici se va apropia bătaie de trupurile celor ce și-au pus scăparea lor spre Tine, Cel prea Înalt". Așa rugîndu-se ea, îndată a stat roata și slujitorii, ostenind, au căzut, pentru că îngerul lui Dumnezeu, venind, i-a întrerupt învîrtirea și pe sfînta fecioara de pe roată pogorînd-o, a tămăduit-o de răni și cu totul sănătoasă a făcut-o. Iar ea întreagă pogorîndu-se, cu bucurie cînta mulțumind lui Dumnezeu, și proslăvind tăria Lui cea atotputernică.

Aceasta văzînd-o prigonitorul și toți cei ce erau acolo, au rămas în nepricepere, și se mirau foarte mult de minune. Însă unde răutatea a orbit ochii minții, acolo nimic n-a folosit minunea cea atît de mare, pentru că n-a putut să cunoască mîna cea tare a ade-văratului Dumnezeu. Văzînd n-au văzut, și auzind n-au înțeles, că s-a împietrit inima lor și semnul cel de minune l-au socotit vrăji-torie. După aceasta a poruncit prigonitorul să se ardă cuptorul foar-te tare, ca după aceea să arunce pe sfînta în foc.

Deci, înroșit fiind cuptorul și arzînd încă foc mare, sfînta muceniță s-a îmbrăcat în zaua celor trei tineri, adică în rugăciune și împotriva focului celui materialnic a aprins focul dragostei celei tari către Dumnezeu și, ridicîndu-și ochii către cer, a zis: "Dumnezeule, Cela ce întru cei de sus petreci și spre cei smeriți privești, Cela ce în Babilon pe cei trei tineri pe care pentru legea Ta i-au dat focului, i-ai păzit întregi și nevătămați de foc prin îngerul cel sfînt, și rouă de sus le-ai trimis lor, Tu să-mi fii ajutor și mie, roabei Tale, care mă nevoiesc pentru slava Ta, Iisuse Hristoase al meu!" Așa a zis și cu semnul crucii, ca cu o altă armă înarmîndu-se, sta gata să intre în foc și aștepta pînă ce o vor arunca pe ea. Iar doi ostași, Victor și Sostene, cărora le era poruncit să arunce pe muce-nița în foc, văzură o vedenie minunată în foc lucrîndu-se; văzură pe îngerii lui Dumnezeu risipind focul în cuptor și îngrozindu-i pe dînșii, ca să nu îndrăznească a se atinge de mireasa lui Hristos. Această minune văzînd-o ziseră către prigonitor: "Nu putem noi, Antipate, să ne atingem cu mîinile noastre cele spurcate de această cinstită fecioară și s-o aruncăm pe ea în foc, măcar că ne vei tăia și capetele noastre. Pentru că vedem o minune prea de mirare, pe care ochii tăi nu o văd. Și mai de folos ne este nouă să suferim mînia ta, decît a fețelor celor purtătoare de lumină, care ne îngro-zesc pe noi din văpaia focului". Acestea auzindu-le prigonitorul, s-a mîniat asupra lor și părîndu-i-se că sînt

creştini şi pentru aceea nu vor să arunce în cuptor pe fecioară, i-a dat pe dînşii la închisoare. Apoi, altora doi, cărora le era numele Kesar şi Varie, le-a încredinţat ca să aducă la îndeplinire acea poruncă; şi luînd pe fecioară, o aruncară în cuptor şi îndată focul cel mare din cuptor a izbucnit şi în faţa celor ce o aruncaseră s-a repezit şi în locul acela i-a prefăcut pe ei în cenuşă iar pe ceilalţi slujitori i-a alungat departe, iar sfînta, în mijlocul cuptorului, ca într-o cămară luminoasă şi ca într-o rouă de răcorire, dănţuind, cînta cîntarea tinerilor din Babilon: "Binecuvîntat eşti Doamne Dumnezeul părinţilor noştri şi lăudat şi prea slăvit este numele Tău în veci" (Daniel 3,26). Şi a fost o minune prea slăvită că nu s-a atins de dînsa focul, nici chiar de hainele ei, pentru că singurul nestricăcios Mirele ei, Hristos Domnul, în taină a venit în cuptor la sfînta Sa mireasă şi cu cereasca răcorire a rourat-o pe ea. Apoi, stingîndu-se cuptorul, a ieşit sfînta întreagă şi sănătoasă, toţi minunîndu-se de un lucru ca acela. Iar prigonitorul, nepricepîndu-se ce să facă, a aruncat-o în temniţă pe ea, zicînd: "În această noapte voi chibzui ce să fac vrăjitoarei acesteia". Apoi, pe Victor şi pe Sostene aducîndu-i înaintea sa, se înrăutăţi asupra lor şi le făgădui să-i piardă pe ei de nu se vor închina zeilor. Iar ei răspunseră: "Pînă acum eram rătăciţi, neştiind adevărul, dar acum am cunoscut pe unul Dumnezeu Cel ce a făcut cerul şi pămîntul. În Acesta credem şi ne închinăm, iar idolilor tăi, cărora şi noi mai înainte ne închinam, neştiind amăgirile diavoleşti, de acum nu ne vom mai închina. Iar tu fă cu noi ceea ce voieşti, în mîinile tale sînt trupurile noastre, iar sufletele noastre în sprijinul lui Dumnezeu". Şi i-a osîndit pe dînşii prigonitorul să fie sfîşiaţi de fiare.

Mergînd sfinţii la locul unde aveau să fie mîncaţi de fiarele sălbatice, se rugau lui Dumnezeu cu tărie ca milostiv să le fie lor şi, iertîndu-le păcatele rătăcirii şi ale credinţei lor celei mai dina-inte, să rînduiască sufletele lor cu cei ce au crezut întru-însul. Şi în-dată a venit din cer un glas dumnezeiesc, chemîndu-i pe dînşii la odihnă, pe care, auzindu-l cu bucurie, şi-au dat sufletele lor în mîinile lui Dumnezeu; iar de trupurile lor fiarele nu s-au atins, şi s-au îngropat de cei credincioşi în taină.

Trecînd noaptea şi fiind a doua zi, a şezut prigonitorul la ju-decată şi scoaseră pe Sfînta Eufimia din temniţă. Ea mergînd, cînta cu veselie: "Ţie voi cînta, Doamne, cîntare nouă, pe tine, Doamne, te voi preaslăvi, tăria mea!; cînta-voi ţie între neamuri şi numele tău voi preaslăvi, că Tu eşti unul adevăratul Dumnezeu şi nu este altul afară de tine" (Psalm 107,3). Aşa cîntînd, a mers la judecată. Şi fiind mult întrebată, cercetată şi silită la jertfire, a văzut prigo-nitorul inima ei neînduplecată şi a poruncit ca spînzurînd-o, să-i strujească trupul cu fiare ascuţite. Dar şi după această pătimire s-a aflat întreagă cu puterea lui Dumnezeu. Apoi săpînd o groapă adîncă şi umplînd-o cu apă a adunat acolo mulţime de număr de balauri, vipere şi jigănii otrăvitoare din mare şi tot neamul de tîrîtoare care se mişcă pe pămînt şi se află în ape; cu de acelea umplînd groapa, a poruncit ca să arunce într-însa pe Sfînta Eufimia. Iar ea, însemnîndu-se pe sine cu semnul Crucii, zicea: "Lumina mea, Iisuse Hristoase, Tu în pîntecele fiarei celei din apă ai păzit nevătămat pe Iona, Tu pe Daniil din gurile leilor l-ai izbăvit; Tu dar şi pe mine mă păzeşte cu mîna Ta cea tare, ca să se proslăvească şi în mine numele Tău cel sfînt". Şi a sărit în groapă; iar balaurii şi jivinele, plecîndu-se la dînsa, nu o vătămară, ci se vedea că se îngrijesc de sănătatea ei, că o

purtau pe ea pe spatele lor, nelăsînd-o să se afunde în adîncul gropii celei pline de apă. Și a ieșit sfînta din groapa aceea fără de nici o vătămare, cu darul lui Hristos. Și nu se mai pricepea prigonitorul ce să-i mai facă. Apoi, vrînd ca desăvîrșit să o piardă și gîndind că farmecele pe care el le socotea ale sfintei, numai chinurile cele arătate le biruiesc, iar nu și pe meșteșugurile cele tăinuite, a poruncit să sape altă groapă tăinuită și s-o umple cu suliți ascuțite, săbii și cuțite, înfigînd acele arme în fundul gropii cu ascuțișul în sus, iar deasupra acoperindu-le puțin cu paie și cu pămînt, a poruncit ca să meargă mucenița peste groapa cea acoperită ca, neștiind nimic, să cadă acolo peste armele cele ascuțite și, rănindu-se, să moară. Și a trecut sfînta pe deasupra gropii ca o pasăre peste cursă zburînd, iar alți păgîni neștiind groa-pa aceea, au căzut într-însa și au pierit. Văzînd prigonitorul acest lucru, s-a rușinat foarte mult și s-a împlinit acolo scriptura aceea: "Groapă a săpat și a adîncit-o și va cădea în groapa pe care a fă-cut-o" (Psalm 7,15).

Iar sfînta lăuda pe Dumnezeu și cînta: "Cine va grăi puterile Domnului, auzite va face toate laudele Tale, Doamne. Că pe cea rănită, roaba Ta, de răni nevătămată o ai păzit, din foc o ai mîntuit, de fiare, de apă și de roată o ai apărat și din groapă o ai scos; iar acum, Doamne, izbăvește sufletul meu din mîinile vrăjmașului celui din început. Păcatele tinerețelor mele și ale neștiinței mele nu le pomeni, ci cu picăturile sîngelui tău Cel vărsat pentru mine cură-țește spurcăciunea trupului și a sufletului meu. Că Tu ești curățirea, sfințirea și luminarea robilor Tăi".

Iar Antipatul, încă a încercat ca, cu cuvinte bune, să o amă-gească pe ea: "Să nu-ți necinstești, zicea, neamul tău, să nu-ți pierzi floarea tinereților tale și să nu te lipsești de viața ta! Întoarce-te spre cinstirea marelui zeu Marte și vei fi de noi toți cinstită și lăudată și cu multă slavă și bogăție îndestulată". Și alte multe cuvinte înșelătoare, cînd le zicea sfintei, ea a rîs de dînsul și l-a ru-șinat pe el ca pe un nebun. Atunci, iar a început a o munci pe ea și bătînd-o mult cu toiege, a poruncit ca să o fierăstruiască cu un fierăstrău ascuțit. Dar nu putea fierăstrăul să-i vatăme sfîntul ei trup. Apoi, pe o tigaie înfocată să o ardă, dar și tigaia s-a răcit, pentru că îngerii erau cu mireasa lui Hristos păzind-o pe ea de toa-te chinurile. La sfîrșit, a dat-o spre mîncare fiarelor. Iar ducîndu-se sfînta la priveliște, unde era să fie mîncată de fiare, se ruga lui Dumnezeu ca să-i dea ei sfîrșitul muceniciei, să primească sufletul ei în mîinile sale, să-i poruncească ei ca din mult pătimitorul trup să treacă la marginea cea dorită și zicea: "Doamne al tuturor pu-terilor, Tu ai arătat întru mine puterea Ta cea nebiruită și dreapta cea nedovedită; ai vădit drăceasca slăbiciune și nebunia prigo-nitorului, iar pe mine mai presus decît toate muncile m-ai păstrat. Drept aceea, acum, precum ai primit uciderea și vărsarea sîngelui mucenicilor celor ce au fost mai înainte, așa primește și jertfa mea, ce cu suflet umilit și cu inimă smerită se aduce ție și, în locașurile sfinților, în ceata mucenicilor primind sufletul meu, odihnește-l, că bine ești cuvîntat în veci". Așa rugîndu-se sfînta, au dat drumul fiarelor asupra ei, leii și urșii, care, apropiindu-se, îi lingeau picioa-rele. O ursoaică i-a făcut ei în picior puțină rană și a curs sînge, după care a venit un glas din cer chemînd-o pe ea la cele de sus și îndată și-a dat duhul său Domnului, pentru care a pătimit cu osîr-die. Și s-a cutremurat pămîntul și se clătina cetatea, se sfărîmau zidurile, cădeau casele și s-a

făcut frică mare. Fugind toți de la priveliștea aceea de frică, a rămas sfîntul ei trup zăcînd mort! Și în acea vreme, venind părinții ei, au luat pe fiica lor cea sfîntă și au îngropat-o cu cinste, aproape de cetate, ca la o stadie depărtare, mulțumind lui Dumnezeu și veselindu-se că s-au învrednicit a fi părinții unei așa fiice, care prin sîngele său s-a făcut mireasa cerescului Mire Hristos și a Împăratului a toate, căruia împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh se cuvine cinste și slavă, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

În această zi pomenirea sfintei mucenițe Sevastiana, care era ucenică Sfîntului Apostol Pavel și a pătimit în părțile Traciei pe timpul împărăției lui Domețian (81-96). Iar cînd după chinurile cele multe i s-a tăiat capul, în loc de sînge a curs lapte din rănile ei; și a sfintei mucenițe care, pe vremea împărăției lui Antonin (138-161), a pătimit în Tracia din cauza lui Antioh ighemonul.

În această zi pomenirea cuviosului Dorotei, pustnicul cel din Tebaida, care a avut petrecere în pustie, aproape de Alexandria, la locul ce se numea Chilii sihăstrești. De ale căruia pustnicești nevo-ințe, Palladie, episcopul Elenopoliei, povestește de dînsul așa: fiind rugător singur în tinerețele sale, șaizeci de ani a petrecut starețul într-o peșteră, avînd viață foarte aspră. Fiind iubitor de osteneală, în toate zilele aduna pietre în arșița soarelui cea de la amiază, umblînd pe lîngă mare și cu acelea zidea chilii și le da, ca să șadă în ele, celor ce nu puteau să zidească. Iar eu, zice Palladie, i-am zis lui odinioară: "Ce faci, părinte, în niște bătrînețe ca acestea, muncindu-ți trupul în arșița cea cumplită?" Iar el mi-a răspuns, zicînd: "Ca să nu mă muncească el pe mine, îl muncesc eu pe dînsul". Și mînca cu măsură în toate zilele o dată pe zi pîine uscată și puține verdețuri sălbatice. Și, tot așa, chiar și apă bea cu măsură. Iar Dumnezeu este martor că nu l-am văzut pe el culcîndu-se pe rogo-jină, nici dormind, ci toată noaptea, șezînd în picioare, împletea coșnițe de mlădițe de finic și pe prețul lor își cumpăra mîncare. Crezînd eu că numai cînd sînt eu aici trăiește așa aspru și dorind ca să știu despre toată viața lui, am întrebat pe mulți ucenici ai lui: oare așa este, totdeauna, viața lui aspră? Și îmi spuseră mie că din copilărie are o viață ca aceasta și niciodată n-a dormit, după obicei, culcat, fără numai lucrînd sau mîncînd închidea uneori ochii, încît de multe ori și pîinea cădea din gura lui în vremea mîncării. Silindu-l noi oarecînd ca să se odihnească puțin, șezînd jos, pe rogojină, plîngînd a zis către noi: "De veți îndupleca vreodată pe înger să doarmă, atunci mă veți pleca și pe mine".

Iar într-o zi m-a trimis - zice Palladie - la fîntînița sa, în ceasul al nouălea, ca să aduc un văscior de apă la masa lui. Deci, s-a întîmplat cînd m-am apropiat de fîntîniță că, plecîndu-mă, am văzut într-însa o aspidă și de frică n-am scos apă și, fugind, m-am întors la dînsul spunîndu-i și zicînd: "Am fugit, părinte, că am văzut o aspidă în fîntîniță "; iar el, zîmbind puțin și clătinînd cu capul, mi-a zis mie: "De-ar fi vrut diavolul ca în toate fîntînile și în toate izvoarele apelor să arunce vipere, aspide și altele oarecari jivine otră-vitoare, apoi tu niciodată n-ai fi băut apă, ci ai fi murit

de sete". Aceasta zicînd, s-a sculat și a mers singur la fîntîniță de unde, scoțînd apă, a însemnat-o pe ea cu semnul crucii și a gustat dintr-însa zicînd: "Unde este crucea, acolo nimic nu vatămă puterea drăcească".

37. PĂTIMIREA SFINTELOR MUCENIȚE PISTIS, ELPIS ȘI AGAPI, ȘI MAICA LOR, SOFIA († 137) (17 SEPTEMBRIE)

Pe timpul împărăției lui Adrian (117-138), împăratul rău-credincios al romanilor, era în Roma o văduvă de neam italian, anume Sofia, al cărei nume se tîlcuiește "înțelepciune". Aceasta, după numele său, petrecea viața în credință creștinească, cu înțelepciune; o astfel de înțelepciune o laudă apostolul Iacov zicînd: "Înțelepciunea cea de sus întîi era curată, apoi pașnică, blîndă, bineplăcută, plină de milă și de roade bune" (3,17). Această înțeleaptă Sofia, cînd trăia în însoțire legiuită,

a născut trei fiice, cărora le-a pus numele celor trei virtuți evanghelice: pe cea dintîi a numit-o Pistis (Credința), pe a doua Elpis (Nădejdea), pe a treia Agapi (Dragostea). Că ce altceva avea să nască înțelepciunea cea creștinească, dacă nu bunătățile cele plăcute lui Dumnezeu? Dar, după nașterea acestor trei fiice a rămas văduvă în curînd, și viețuia cu dreaptă credință, plăcînd lui Dumnezeu, îndeletnicindu-se cu rugăciunea, cu postul și cu milostenia înconjurată de cele trei fiice ale sale. Pe acestea le creștea într-o astfel de învățătură, pe care ar fi putut să le-o dea numai o mamă așa înțeleaptă, că purtînd numele bunătăților celor mari evangheliști, nu trebuia mai mult decît să le deprindă pe fiecare din ele cu practica virtuții al cărei nume îl purta, ceea ce s-a și făcut. Crescînd ele cu anii, creșteau într-însele și bunătățile; și au învățat bine cărțile proorocilor și ale apostolilor, s-au deprins la cuvintele învățăturilor și se nevoiau la citire, la rugăciune și la osteneli casnice, supunîndu-se sfintei, de Dumnezeu înțelepțitei lor mame, sporind și înaintînd de la o faptă bună la alta și mai bună și se suiau din ce în ce mai sus pe treptele scării morale.

Atunci, toți și-au întors ochii spre dînsele pentru frumusețile lor cele prea mari și pentru acea bună înțelegere desăvîrșită, că străbătuse vestea prin tot Imperiul Roman de frumusețea lor ceea ce covîrșea, izvorînd din înțelepciune. Auzind despre aceasta, Antioh eparhul dorea să le vadă pe ele și, văzîndu-le, s-a înștiințat că sînt creștine, pentru că nu-și tăinuiau credința lor cea în Hristos și nu se îndoiau în nădejdea lor cea spre Hristos și nici nu-și împu-ținau dragostea lor cea spre Hristos, ba încă mai luminos măreau înaintea tuturor pe Hristos, iar de idolii cei de Dumnezeu urîți se îngrețoșau. Acestea toate le-a spus Antioh împăratului Aelius Adrian, iar el îndată a trimis slugile ca să le cheme pe ele la sine. Deci, mergînd slugile la casa Sofiei, au aflat pe maică îndeletnicindu-se cu învățătura fiicelor sale; și o chemară pe ea cu fiicele la împărat. Iar ele, cunoscînd pricina chemării lor, toate se așezară la rugăciune, zicînd: "Tu, atotputernice Dumnezeule, rînduiește pentru noi după sfîntă voia Ta și nu ne lăsa pe noi, ci ne dă nouă ajutorul Tău cel sfînt, ca să nu se înfricoșeze inima noastră de prigonitorul cel mîndru, să nu ne temem de muncile lui cele înfricoșate, să nu ne spăimîntăm de moartea cea amară și să nu ne rupă pe noi cu nimic de la Tine, Dumnezeul nostru!" Și după rugă-ciune, închinîndu-se lui Dumnezeu, au ieșit toate patru, maica cu fiicele, luîndu-se de mîini ca o cunună împletită. Și mergeau, căutînd adeseori spre cer, cu suspinuri și cu rugăciunea în taină, încredințîndu-se la ajutorul Celuia ce a poruncit "să nu ne temem de cei ce ucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă".

Apoi, ajungînd la palatele împărătești, s-au însemnat cu semnul crucii zicînd: "Ajută-ne nouă, Dumnezeule, Mîntuitorul nostru, pentru mărirea numelui Tău cel sfînt". Și au stat înaintea îm-păratului celui ce ședea pe scaun în mîndria sa, pe care văzîndu-l, i-au dat cinstea cea cuviincioasă. Și ședeau ca și cum erau chemate la un ospăț; au venit cu bucurie pentru Domnul lor la cercetare, fără nici o temere, cu fețele luminoase, cu inimi îmbărbătate și cu ochii veseli privind spre toți. Văzînd împăratul fețele lor cinstite, luminate și neînfricoșate, a întrebat pe maică de neam, de nume și de credință. Iar ea, înțeleaptă fiind, cu pricepere răspundea, încît toți cei ce auzeau se mirau de o înțelepciune ca aceea a ei. Pome-nind puțin de neamul și de numele său

a început a grăi pentru Acela pe "al cărui neam cine-l va spune" se va mîntui și la al cărui nume toți sînt datori să se închine. Și mărturisea credința sa cea în Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, și roabă se numea Aceluia și în numele Lui se lăuda. "Acesta - zicea - îmi este numele cel cinstit, în care mă laud că sînt creștină". Încă a spus că și pe fiicele sale lui Hristos le-a logodit, ca curăția lor neîntinată să o păzească nestricăciosul Mire, Fiului lui Dumnezeu. Văzînd împăratul pe aceas-tă femeie înțeleaptă, și nevrînd atunci ca să zăbovească cu dînsa la vorbă multă și să facă judecată, a amînat-o pe altă dată, iar acum, deocamdată, le trimise pe cîteșipatru la o femeie de neam bun, anume Palladia, încredințîndu-i-le ca să le păzească și a treia zi să le aducă pe ele la judecată.

Atunci maica, petrecînd în casa Palladiei și avînd vreme de ajuns pentru învățătura fiicelor sale, le încuraja pe ele ziua și noaptea și învățîndu-le cu cuvinte de Dumnezeu insuflate, le zicea: "Fiicele mele iubite! Acum este vremea nevoinței voastre, acum a sosit ziua ca să vă faceți mirese Mirelui vostru Celui fără de moarte, ca după numele vostru să vă arătați către dînsul credința voastră cea tare, nădejdea cea neîndoită și dragostea cea nefățarnică, care niciodată nu cade! Acum a venit ceasul veseliei voastre, ca să vă încununați prin cununa mucenicească cu preaiubit Mirele vostru și cu dînsul în cămara Lui prea luminoasă să intrați, în glas de bucurie. Fiicele mele, să nu vă cruțați trupurile voastre cele tinere pen-tru cinstea lui Hristos, să nu jeliți floarea tinerețelor voastre celor frumoase, pentru cel mai frumos ca podoaba și decît fiii omenești, nici să vă mîhniți de lipsirea vieții acesteia vremelnice, pentru viața cea veșnică. Pentru că neprețuitul vostru Mire ceresc, Iisus Hristos, este sănătate veșnică, frumusețe negrăită și viață fără de moarte. Și cînd trupurile voastre pentru dînsul vor fi chinuite spre moarte, el le va îmbrăca pe ele în nestricăciune și rănile de pe trupurile voas-tre le va lumina ca stelele cerului. Cînd frumusețile voastre vor fi luate prin chinurile îndurate pentru Dînsul, El vă va înfrumuseța pe voi cu cereasca frumusețe pe care ochiul n-a văzut-o. Iar cînd vremelnica voastră viață o veți pierde, punîndu-vă sufletele voastre pentru Domnul vostru, apoi El viața cea fără de sfîrșit vă va dărui vouă, în care vă va mări pe voi în veci înaintea Tatălui său cel ceresc și înaintea sfinților Lui îngeri și de toate cereștile duhuri vă veți numi mirese și mărturisitoare ale lui Hristos; pe voi vă vor lăuda toți cuvioșii, de voi se vor veseli înțeleptele fecioare și vă vor primi în ceata lor.

Dulcele mele fiice! Să nu vă mlădiați a fi amăgite de înșelă-ciunile vrăjmașului, pentru că, precum mi se pare, mult vrea să vă îmbuneze pe voi împăratul și să vă făgăduiască mari daruri și să vă pună înainte mărire, bogății, cinste și toată frumusețea și dulceața lumii acesteia stricăcioase și deșarte. Să nu iubiți nimic dintr-acestea, că toate se sting ca fumul, ca praful de vînt se spulberă, ca floarea și ca verdeața ierbii se veștejesc și în țărînă se sălășluiesc. Nici să vă înfricoșați cînd veți vedea cumplitele chinuri, pentru că puțin pătimind și pe vrăjmașul biruindu-l, în veci veți dănțui. Și cred Dumnezeului meu Iisus Hristos că nu vă va lăsa pe voi, cele ce pentru Dînsul pătimiți, Cel ce a zis: "De va și uita femeia pe fiii pîntecelui său, dar Eu nu vă voi uita pe voi". Ci nedepărtat va fi de voi întru toate chinurile voastre, privind nevoințele voastre, în slă-biciunea voastră și împletindu-vă cununa răsplătirii

voastre. O, fii-cele mele cele bune! Gîndiți-vă la durerile mele pe care le-am avut la nașterea voastră. Aduceți-vă aminte de ostenelile mele pe care în vremea pruncieì le-am suferit la creșterea voastră. Aduceți-vă amin-te și de bunătățile mele, cu cîtă dragoste v-am învățat pe voi frica de Dumnezeu și să mîngîiați bătrînețele mamei voastre prin acea statornică și bărbătească mărturisire a voastră a lui Hristos. Pentru că aceasta îmi va fi mie veselie, bucurie, cinste și laudă între toți credincioșii, cînd mă voi învrednici să mă numesc mamă de muce-nițe, cînd vă voi vedea pe voi că viteze răbdați pentru Hristos și, mărturisind cu îndrăzneală numele cel sfînt al Lui, pentru dînsul muriți. Atunci se va mări sufletul meu și, bucurîndu-se duhul meu, se vor întări bătrînețele mele. Atunci îmi veți fi mie adevărate fiice cînd, învățăturile mamei voastre ascultîndu-le, veți suferi pentru Domnul nostru pînă la sînge și veți muri pentru dînsul cu osîrdie".

O învățătură ca aceasta a mamei lor ascultînd-o fiicele cu u-milință, li se înfierbînta inima și se bucurau cu sufletul, așteptînd vremea muceniciei ca ceasul cel de nuntă. Pentru că ramuri fiind a-le rădăcinii celei sfinte, cu tot sufletul doreau acelea aceasta, la ca-re le povățuia pe ele înțeleapta lor mamă, Sofia. Și pecetluindu-se cuvintele ei în inimile lor, se împodobeau, ca la o cămară, la ne-voința mucenicească și, îngrădindu-se cu credință, se întăreau cu nădejde, aprinzînd într-însele focul dragostei către Domnul. Și una pe alta încurajîndu-se, făgăduiau mamei lor ca toate cuvintele ei cele folositoare de suflet să le pună la lucru, cu ajutorul lui Hristos.

Sosind a treia zi, au fost duse la judecată înaintea păgînului împărat. Iar el, socotind că fecioarele fiind tinere, vor asculta lesne cuvintele lui cele înșelătoare, a început a grăi către dînsele așa: "Eu, fiicelor, văzînd frumusețea voastră și cruțînd tinerețele voas-tre, vă învăț pe voi părintește să vă închinați zeilor celor ce stăpî-nesc lumea. Și de mă veți asculta pe mine și de veți îndeplini această poruncă, apoi fiice ale mele vă voi numi pe voi, voi chema eparhii și ighemonii și pe toți sfetnicii mei și înaintea lor vă voi face pe voi fiice ale mele și de către toți veți fi cinstite și lăudate. Iar de nu mă veți asculta și de nu vă veți supune poruncii mele, apoi în multe rele veți cădea și veți duce în primejdie bătrînețele mamei voastre și voi înșivă veți pieri în acea vreme, în care ați pu-tea să vă veseliți, petrecînd în desfătări, în bunătăți și în bucuriile lumii acesteia. Că eu vă voi pierde pe voi cu rău și mădularele voastre, sfărîmîndu-le, le voi arunca spre mîncare cîinilor și veți fi defăimate de toți. Drept aceea, ascultați-mă pe mine, ca să vă fie vouă bine, că vă iubesc pe voi și n-aș vrea ca să vă pierd frumu-sețea voastră și să vă lipsesc pe voi de viața aceasta, ci fiice ale mele vreau să vă am pe voi".

Deci, au răspuns sfintele fecioare, toate, cu o gură, zicînd: "Noi, tată avem pe Dumnezeul ceresc care se îngrijește de viața noastră și miluiește sufletele noastre. De Acela vrem să fim iubite și ale Aceluia adevărate fiice căutăm să ne numim și Aceluia închinîndu-ne și păzind poruncile Lui, spre idolii voștri scuipăm, iar de îngrozirile tale nu ne temem. De aceea și dorim să pătimim și să răbdăm muncile cele amare pentru cel dulce Iisus Hristos, Dumnezeul nostru".

Auzind împăratul un răspuns ca acesta, a întrebat pe mama, Sofia, de numele și de anii lor, iar ea a zis: "Cea dintîi fiică a mea se numește Pistis și are doisprezece ani; a doua, Elpida, are zece ani; iar a treia fiică se numește Agapi și este de nouă ani". Și se mira împăratul de acea vitejie a sufletului ce în puțini ani agoni-siseră și de răspunsul dat cu pricepere și îndrăzneală. Apoi, a înce-put pe cîte una, pe rînd, a le sili la păgînătatea sa. Întîi, pe cea mai mare soră, Pistis, o silea zicîndu-i: "Jertfește marii zeițe Artemida!" Iar ea n-a vrut. Atunci a poruncit împăratul să o dezbrace pe ea și să o bată tare. Iar chinuitorii bătînd-o fără de milă, îi ziceau: "Jert-fește marii zeițe Artemida!". Dar ea răbda ca și cum nici n-ar fi fost trupul ei. Iar chinuitorii, nesporind nimic cu bătaia, i-au tăiat fragedul ei piept și în loc de sînge a curs lapte din răni, și toți cei ce priveau la chinuirea ei se mirau de răbdarea și de minunea aceasta, cum curgea din răni lapte, iar nu sînge. Și clătinînd cu capetele, osîndeau în taină nerozia și răutatea împăratului, zicînd: "Ce a greșit această frumoasă fecioară de pătimește așa! O, vai de nebunia împăratului și de cruzimea lui cea de fiară, care mănîncă fără de omenie nu numai pe oamenii cei bătrîni, dar și pe copiii cei tineri!". După aceasta, chinuitorii aduseră un grătar de fier și-l puseră pe un foc mare, și grătarul s-a înroșit îndată ca un cărbune aprins, încît scăpăra scîntei; pe acela o puseră pe sfînta fecioară Pistis care, după ce a stat două ceasuri pe el și rugîndu-se către Domnul său, nu s-a ars deloc, așa încît toți se mirau. O aruncară apoi într-o căldare care sta pe foc plină de smoală amestecată cu untdelemn și foarte fiartă; și nici acolo nu s-a vătămat, ci ca în apă rece șezînd, cînta lui Dumnezeu.

Iar prigonitorul, neștiind ce să mai facă cu dînsa ca să o poată abate de la credința în Hristos, a hotărît asupra ei judecată de sa-bie de care auzind sfînta Pistis s-a umplut de bucurie și a zis către mama sa: "Roagă-te pentru mine maica mea, ca să-mi săvîrșesc a-lergarea mea și, trecînd la marginea cea dorită, să văd pe Domnul și Mîntuitorul meu Cel iubit și să mă îndulcesc de vederea Lui cea dumnezeiască". Iar către surori a zis: "Iubitele mele surori! Știți cui ne-am făgăduit și cui ne-am făcut mirese! Știți că însemnate sîntem prin Sfînta Cruce a Domnului nostru spre veșnica Lui slujbă. Deci, să răbdăm pînă în sfîrșit. De o mamă sîntem născute, una ne-a hră-nit și ne-a învățat, deci unul și același sfîrșit să primim, o voie să avem, ca unele care într-adevăr am ieșit din unul și același pîntece. Iată eu vă voi fi vouă pildă, ca amîndouă după mine să veniți la Mirele nostru cela ce la Sine ne chiamă pe noi". Acestea zicîndu-le a sărutat pe mama sa, așijderea și cu surorile, îmbrățișîndu-se s-au sărutat și a plecat să se pună sub sabie.

Iar mama nu s-a mîhnit pentru fiica sa, căci atît mîhnirea inimii, cît și durerea maicii cea pentru fii a fost biruită într-însa de dragostea cea către Dumnezeu. Și numai de aceea ofta și se în-grijea ca nu cumva vreuna din fiicele sale, înfricoșîndu-se de mun-că, să se lepede de Domnul tuturor și zicea către Pistis: "Eu, fiica mea, te-am născut pe tine și pentru tine am răbdat dureri. Pe acestea tu numai atunci mi le răsplătești mie bine, cînd vei muri întru mărturisirile lui Hristos, și-ți vei vărsa sîngele tău pe care din pîn-tecele meu l-ai luat pentru Hristos. Drept aceea să mergi la dînsul, iubita mea fiică, și cu sîngele tău, roșindu-te, ca îmbrăcată fiind cu o haină mohorîtă să te arăți frumoasă ochilor Mirelui tău și pe mine, mama ta cea săracă, înaintea Lui

să mă pomenești și pentru surorile tale roagă-te Lui, ca să le întărească și pe ele întru aceeași răbdare pe care tu o ai".

Și tăiară cinstitul cap al Sfintei Pistis. Iar mama a luat mult pătimitorul ei trup și, sărutîndu-l pe el, se bucura și slăvea pe Hristos Dumnezeu, Cel ce a primit pe fiica ei Pistis în cămara cea ce-rească.

Iar păgînul împărat a adus de față pe cealaltă soră, pe sfînta fecioară Elpida, și a zis către dînsa: "Fiică bună, rogu-mă ție, as-cultă sfatul meu, că te sfătuiesc ca un tată, iubindu-te pe tine: în-chină-te Artemidei celei mari. Ai văzut muncile cele ale surorii tale celei mari și ai privit la moartea ei cea amară; deci, să nu vrei și tu să pătimești la fel. Să mă crezi pe mine fiică, că îmi este jale de tinerețile tale și aș dori să te am pe tine fiică, de te-ai supu-ne poruncii mele". Iar Sfînta Elpida a răspuns: "Au doar, împărate, nu sînt soră aceleia pe care au ucis-o? Doar nu din aceeași mamă m-am născut? Doar nu cu același lapte m-am hrănit și același botez am avut pe care l-a avut și sora mea cea sfîntă? Împreună cu dînsa am crescut și din aceleași cărți și aceeași învățătură a mamei m-am învățat a cunoaște pe Unul Dumnezeu și Domnul nostru Iisus Hristos și întru dînsul a crede și Lui Unuia a mă închina. Deci, să nu nădăjduiești, împărate, că eu n-aș cugeta, n-aș gîndi sau n-aș vrea a merge pe aceeași cale pe care a plecat sora mea Pistis, la care sînt gata; ci numai nu zăbovi mult ostenindu-te cu cuvintele și începe însuți lucrul și vei vedea că tot același este gîndul meu ca și acela al surorei mele celei mai dinainte".

Auzind împăratul un răspuns ca acesta a dat-o pe ea la chi-nuri și dezbrăcînd-o pe ea slujitorii ca și pe Pistis, au bătut-o fără milă, mult, încît s-au ostenit bătînd-o. Iar ea tăcea ca și cum n-ar fi simțit durerile, fără numai privea spre fericita maica sa Sofia, care sta tot acolo, și, cu vitejie spre pătimirea fiicei sale privind, cu tărie ruga pe Dumnezeu ca să dea fiicei sale răbdare multă. Apoi, după porunca împăratului celui fără de lege, o aruncară în foc, în care, ca și cei trei tineri, nearsă fiind, lăuda pe Dumnezeu. După aceasta o spînzurară și cu unghii de fier au strujit-o. Iar căzîndu-i carnea și sîngele curgînd ca pîrîul din ranele ei ieșea oarecare minunată bună mirosire, și zîmbea cu fața luminoasă și cu darul Sfîntului Duh strălucind și batjocorind pe chinuitor că pe o copiliță mică cum e ea nu putea să o biruiască, zicea: "Cu ajutorul lui Hristos, nu numai nu bag în seamă chinul, dar mai ales îmi place întru el, ca într-o dulceață a raiului, că dulce îmi este pentru Domnul meu. Iar pe tine chinuitorule, te așteaptă munca cea fără de sfîrșit cu dia-volii, în gheena focului pe care în loc de Dumnezeu îi ai ție". Cu aceste cuvinte întărîtîndu-se mai mult chinuitorul, a poruncit să gătească o căldare plină cu smoală amestecată cu seu și dedesubt să-i dea foc, ca în căldura cea fiartă să o arunce pe sfîntă; fierbînd căldarea, cînd era să arunce pe sfînta într-însa, îndată căldarea s-a topit ca ceara și s-a vărsat smoala ce clocotea într-însa și seul cel fierbinte și au ars pe toți cei ce stau împrejur, căci atîta putere făcătoare de minuni a lui Dumnezeu era întru Sfînta Elpida.

Dar prigonitorul văzînd toate acestea, n-a vrut să cunoască pe adevăratul Dumnezeu, pentru că inima lui a întunecat-o diavolescul întunerec și rătăcirea

pierzătoare și se rușina văzîndu-se batjocorit de o copiliță așa mică. Apoi, nevrînd ca să rabde mai mult rușinea aceea, a osîndit-o pe ea la tăiere. Fecioara, auzînd de sfîrșitul său, a alergat cu bucurie la mama sa, zicînd: "Fii liniștită, mama mea! Să fii sănătoasă si să pomenești pe fiica ta". Iar mama, cuprinzînd-o pe ea, o săruta, zicîndu-i: "Fiica mea, Elpida, binecuvîntată ești tu de Domnul Dumnezeu Cel de sus, spre care nădăjduiești și sîngele tău pentru Dînsul să nu-l cruți. Mergi dar la sora ta Pistis și cu dîn-sa să stai înaintea Dumnezeului tău". Apoi sărutîndu-se Elpida cu sora sa Agapi, care privea la sfîrșitul ei, zise către dînsa: "Să nu rămîi aici, sora noastră, ci să grăbești a veni ca împreună să stăm înaintea Sfintei Treimi". Apoi s-a apropiat de trupul cel mort, tăiat, al Sfintei Pistis, sora sa, și cuprinzîndu-l pe el cu dragoste, din fire spre lacrimi se pleca, iar din dragostea cea întru Hristos spre bucu-rie era îndemnată. După aceea și-a plecat sfîntul său cap sub sabie și tăiară pe Sfînta Elpida. Iar mama a primit trupul ei și proslăvea pe Dumnezeu, bucurîndu-se de o vitejie ca aceasta a celor două fiice ale sale, vitejie la care și pe a treia fiică o îndemna cu cuvinte dulci și cu înțelepte sfaturi.

Apoi, chemînd prigonitorul pe a treia fecioară, Agapi, o în-demnă pe ea, ca și pe cele două, ca să se depărteze de Cel răstignit și să se închine Artemidei. Dar în zadar s-a ostenit înșelătorul pen-tru că cine avea să rabde mai mult pentru Domnul cel iubit al său, precum Agapi, care se tîlcuiește "dragoste", de vreme ce este scris: "tare ca moartea este dragostea, apa cea multă nu poate să stingă pe dragoste și chiar rîurile nu o vor îneca pe ea"? Că n-au stins focul dragostei celei către Dumnezeu în această fecioară apele cele multe ale dulceților lumești și nu o înecară pe ea rîurile primejdiilor și ale chinurilor, ba încă se da pe față dragostea ei cea mare prin aceea că era gata în orice vreme să-și pună sufletul pentru iubitul său Iisus Hristos. Mai mare dragoste decît aceasta nimeni nu are, ca cineva să-și pună sufletul pentru altcineva. Iar cunoscînd prigonitorul că nu poate să sporească nimic cu înșelăciune, a început a o chinui pe ea, vrînd ca în feluri de munci să despartă pe Agapi de dragostea lui Hristos. Ci sfînta alcătuia cu buzele cuvintele Apostolului: "Cine mă va despărți de la dragostea lui Dumnezeu? Oare necazul sau strîmtoarea sau gonirea sau foamea sau golătatea sau primejdia sau sabia? În toate acestea biruiesc pentru cel ce m-a iubit pe mine" (Romani 8,35-37).

Deci s-a început chinuirea ei așa: a poruncit chinuitorul să o întindă pe ea la o roată și cu toiege să o bată. Și întinsă a fost sfînta atît de mult, încît din trupul ei cel tînăr se desfăceau mădularele din încheieturile lor și, bătîndu-se, se roșea cu sîngele ca o porfiră, iar pămîntul se adăpa din sîngele ei ca din ploaie. Apoi arseră un cuptor foarte tare pe care, arătîndu-l sfintei, chinuitorul zicea: "O, fecioară, numai atîta să zici : Mare este zeița Artemida! ; și-ți voi da drumul. Iar de nu vei zice aceasta, îndată într-acel cuptor ars vei arde". Iar sfînta a zis: "Mare este Dumne-zeul meu Iisus Hristos! Iar Artemida și tu cu dînsa, să pieriți". Și îndată prigonitorul mîniindu-se, a poruncit celor ce stau de față să o arunce în cuptor. Iar ea, neașteptînd să o arunce cineva, singură s-a grăbit a intra; și umbla prin mijloc nearsă și ca la un loc de răcoare dănțuia cîntînd și binecuvîntînd pe Dumnezeu. Iar din cuptor îndată a ieșit focul asupra necredincioșilor celor ce stăteau împrejurul cuptorului și a ars pe unii

prefăcîndu-i în cenușă, iar pe alții i-a pîrlit și chiar pe împăratul, ajungîndu-l, l-a vătămat, încît a fugit departe de cuptor. Deci, se vedeau în acel cuptor și alte oarecare ființe foarte luminoase dănțuind cu dînsa și se prea mărea numele lui Hristos, iar necurații se rușinau.

Apoi, stingîndu-se cuptorul, a ieșit sfînta ca dintr-o cămară, mireasa cea frumoasă a lui Hristos, luminoasă și sănătoasă. Prinzînd-o chinuitorii, după porunca împăratului, cu sfredele i-au găurit încheieturile, dar dumnezeiescul ajutor întărea pe sfînta în muncile acelea, încît n-a murit. Pentru că cine ar fi putut răbda acestea? Oricine îndată ar fi murit. Însă iubitul ei Mire, Iisus Hristos, o întărea pe ea ca și necurații de mai mare rușine să se umple, iar sfintei mai multă răsplătire să i se înmulțească și să se proslăvească puterea cea tare a lui Dumnezeu în vasul cel slab. Mai pe urmă, prigonitorul bolnăvindu-se de pîrlirea aceea a focului, a poruncit să o taie pe sfînta cu sabia. Iar ea, auzind de tăierea sa, se bucura și zicea: "Cum oare să binecuvîntez mult lăudatul numele Tău, Doamne Iisuse Hristoase, Cel ce mă iubești pe mine, roaba Ta, Agapi, că cu surorile mele mă rînduiești pe mine, învrednicindu-mă ca aceleași munci pe care și ele le-au pătimit pentru nu-mele Tău să le pătimesc!?" Iar mama ei, Sfînta Sofia, neîncetat se ruga lui Dumnezeu pentru a treia fiică a sa ca să-i dea ei răbdare pînă la sfîrșit și zicea către dînsa: "A treia mlădiță a mea, fiica mea cea prea iubită, nevoiește-te pînă în sfîrșit, pentru că pe bună cale mergi, și iată, ți s-a împletit ție cununa și ți s-a deschis cămara cea gătită, și Mirele stă așteptîndu-te pe tine și privind de sus la nevoința ta. Cînd îți vei pleca capul sub sabie, el să primească sufletul tău cinstit și fără de prihană; să-l cuprindă și să te odihnească pe tine cu ale tale surori. Încă să mă pomenești și pe mine, mama voastră, în împărăția Mirelui nostru, ca milostiv să-mi fie mie și să nu mă lipsească pe mine de partea voastră și de petrecerea împreună întru slava Sa cea sfîntă". Și îndată o tăiară pe sfînta Agapi cu sabia.

Iar maica luînd trupul ei, l-a pus într-o raclă frumoasă împreună cu trupurile sfintelor Pistis și Elpida și a împodobit tru-purile lor precum se cădea și, punîndu-le într-o căruță, le-a dus din cetate ca la cîteva stadii și acolo cu cinste a îngropat pe fiicele sale, scăldate în lacrimi de bucurie, la un loc înalt. Apoi, însăși ea, șezînd lîngă mormîntul lor trei zile, se ruga lui Dumnezeu cu umi-lință și a adormit cu somnul morții în Domnul și s-a îngropat de către credincioși în același loc împreună cu fiicele cu care a avut parte de împărăția cerească și de încoronarea mucenicească, că deși n-a suferit cu trupul, cu inima a pătimit mult pentru Hristos.

Așa de înțelepțește și-a sfîrșit Sofia alergarea sa aducînd Sfintei Treimi în dar pe cele trei îmbunătățite fiice ale sale, Pistis, Elpida și Agapi! O, sfîntă și dreaptă Sofie! Care dintre femei s-a mîntuit așa prin nașterea de fii, precum tu, care ai născut niște fiice ca acestea care Mîntuitorului s-au făcut mirese si pentru dînsul pătimind, cu dînsul acum împărățesc și se proslăvesc! Cu adevărat tu ești mamă minunată și vrednică de bună pomenire, că privind la cele cumplite și amare chinuri și la morțile fiicelor tale celor iubite, nimic nu te-a durut de dînsele ca pe o maică, ci cu atît mai mult te-ai bucurat de darul lui Dumnezeu, mîngîindu-te, și singură le-ai învățat pe

ele și le-ai rugat să nu-și cruțe viața lor vremelnică, ci să-și verse fără de cruțare sîngele pentru Hristos Domnul, de a cărui prea luminată față acum, prin vedere, te veselești la cer, cu sfintele tale fiice! Înțelepțește-ne și pe noi ca să aducem roadele virtuților credinței, nădejdei și dragostei și să ne învrednicim ca înaintea preasfintei, neziditei și de viață făcătoarei Treimi să stăm și să o slăvim pe ea în vecii vecilor. Amin.

În această zi, pomenirea Sfintei Mucenițe Agatoclia, care de la stăpîna sa Arianca a pătimit multe răutăți în opt ani pentru dreapta credință, cu pietre peste grumaz fiind bătută necontenit și sfărîmîndu-i-se coastele cu ciocan de fier, mai pe urmă lipsindu-se de vremelnica viață, prin ardere de foc a trecut la viața cea veșnică.

Și pomenirea Sfintei Mucenițe Teodota care pe vremea împărăției lui Alexandru (222-235), de către Simblic prigonitorul a fost purtată prin multe cetăți și s-a chinuit cu multe cazne, apoi s-a sfîrșit de sabie în Niceea.

Și pomenirea sfinților mucenici o sută cincizeci și șase, în Tir, cetatea Feniciei, pe timpul împărăției lui Dioclețian (284-305), chinuiți de Viturin dregătorul, prin multe munci, pentru Hristos. Între ei erau și doi episcopi din Egipt, Pelie și Nil și Zinon preotul, și doi slăviți bărbați, Patermuhtie și Ilie, care, scoțîndu-li-se ochii și tăindu-li-se pulpele, s-au sfîrșit prin foc.

38. POMENIREA CUVIOSULUI PĂRINTE EUMENIE, EPISCOPUL GORTINEI (SEC. VII) (18 SEPTEMBRIE)

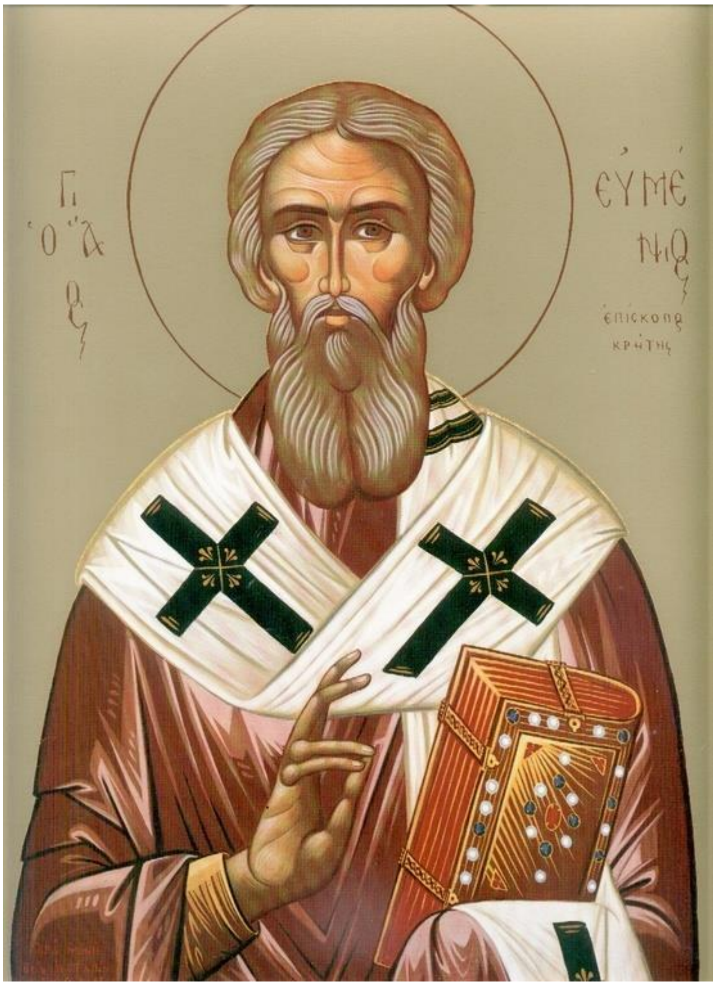

Acest cuvios, părintele nostru Eumenie, prin îmbunătăţita viaţă a plăcut lui Dumnezeu din tinereţe, pentru că a călătorit pe calea cea strîmtă care duce la cer, ascultînd pe cela ce zice: "Nevoiţi-vă a intra prin poarta cea strîmtă, prin care, ca să poată intra cineva, două sarcini grele are a lepăda: averea şi trupul"; Eumenie a lepădat averea pentru că a împărţit-o la săraci, ştiind că bogatul cu greu va intra în împărăţia lui Dumnezeu. Cine va putea să intre prin porţile cereşti cele strîmte fiind încărcat cu sarcina bogăţiei?

După cum a sfătuit Domnul pe tînărul acela care a întrebat despre viaţa cea veşnică: "Vinde-ţi - zice - averile şi le împarte la săraci şi vei avea comoară în cer" (Matei, 19,21). Pentru că cel ce slujeşte Mamonei nu poate să slujească şi lui Dumnezeu. Şi cel însărcinat cu mulţimea bogăţiilor nu va trece prin uşile cereşti cele strîmte, precum nici cămila prin urechea acului. Cel ce voieşte să treacă prin strîmtoare, nu numai sarcina, ci şi hainele le leapădă. Cel ce doreşte ca să fie în cer următorul Domnului, nu numai ave-rile acelea care sînt de prisosit ca o netrebnică sarcină le leapădă, ci şi pe acelea ce sînt de nevoie, care ca o haină pe neajungerea trupului o acopere, şi pe acelea le împarte la săraci.

Unul ca acesta era Sfîntul Eumenie. El pe toate le-a socotit a fi gunoaie, de toate s-a lepădat, pe toate le-a lăsat, ca să alerge după Hristos, și pentru ca să-L afle și să-L dobîndească. Averea, dezbrăcînd-o de pe sine ca pe o haină, pe cei săraci, pe cei goi și pe cei lipsiți i-a îmbrăcat, apoi el însuși, dezbrăcîndu-se de toată dulceața pămîntească, a trecut prin strîmtoarea sărăciei și a intrat prin poarta cea îngustă care duce la cereasca bogăție.

Acest cuvios a lepădat și altă grosime a trupului cînd cu ne-voințele, cu ostenelile, cu înfrînarea, cu postul și cu pribegirea și-a supus poftele sale și s-a făcut subțire, ferindu-se de toată plăcerea trupească și de iubirea dulceților lumești. Pentru că "cel ce se luptă - precum zice apostolul - se înfrînează de la toate" (I Corinteni 9,25). S-a înfrînat și el de toate acelea prin care trupul s-ar fi în-grășat și s-ar fi îngroșat poftele, născîndu-se patimile. Nu și-a dat ochilor săi somn, pînă ce sufletul și trupul, curățindu-se de patimi, s-a făcut locaș Sfîntului Duh. Așa lepădînd amîndouă sarcinile cele groase: una de avere, iar alta a trupului mult pătimașului, s-a făcut ușor trecerea pe calea cea îngustă a porților celor strîmte care duc la viața veșnică. Iar cînd viața lui îmbunătățită strălucea ca o lu-mină și era de folos tuturor, atunci a fost ales și ridicat la scaunul episcopal al Bisericii Gortinei, unde ca o lumină stînd în sfeșnic, a luminat păstoria sa și ca un soare a luminat Biserica lui Hristos cu lucrurile și cu cuvintele, pentru că așa se cade să fie lumina lumii, ca fapta să meargă înaintea cuvintelor, precum raza apucă înaintea luminii. Drept aceea și acest sfînt, șezînd pe scaunul său de episcop, învăța pe fiii săi sufletești mai întîi cu fapta, chip și pildă făcîndu-se turmei cu viața cea curată și plăcută lui Dumnezeu, apoi îi învăța și cu cuvîntul.

Mai întîi fiind lumină pentru sine, a luminat și pe alții. Întîi cugetînd el la legea Domnului ziua și noaptea și pe alții după aceea i-a învățat. Întîi el a viețuit cu sfințenie și apoi i-a sfințit pe alții. Întîi a cîștigat știința sa curată și apoi a curățit științele altora. Era încă și foarte milostiv și după numele său Eumenie, care se tîlcu-iește milostiv, avea viața plină de lucruri bune. Era tată al sărma-nilor, bogăție a săracilor, dătător celor ce cer, mîngîietor, pătimitor celor ce pătimesc și făcător de minuni prea minunat.

O dată a omorît cu rugăciunea un șarpe mare ce se repezise asupra lui, dar mai mare minune a făcut că pe șarpele iadului, pe diavolul l-a călcat, pășind peste dînsul prin rugăciune și l-a alungat pe el de la turma lui Hristos cea încredințată lui. Și nu numai în Gortina, ci și în Roma asupra diavolilor s-a înarmat pentru că, ajungînd la Roma, prin semne și minuni, pe mulți i-a făcut a se mira; pe duhurile cele viclene le-a alungat din oameni, bolnavii a tămăduit, era făcător de pace în mijlocul vrajbelor și al mîniilor. Ajungînd la Tebaida în vreme de secetă, a pogorît ploaie din cer cu rugăciunea și acolo sfîrșindu-se cu pace, a început după viața cea vremelnică viața cea veșnică și nesfîrșită. Iar sfîntul lui trup a fost mutat în Gortina, la scaunul lui, și acolo l-au îngropat cu cinste.

39. POMENIREA SFINTEI MUCENIȚE ARIADNA (SEC. II) (18 SEPTEMBRIE)

Această sfîntă muceniță, Ariadna, a pătimit pentru Hristos pe vremea împărăției lui Adrian (117-138), fiind roabă la oarecare Tertill, mai mare al cetății Promisia, din țara Frigiei. Acel Tertill a făcut praznic în capiștea idolească la nașterea unui prunc al său, jertfind și închinîndu-se zeilor și dănțuind cu toți casnicii și cu prietenii și megiașii săi. Sfînta Ariadna a rămas acasă și n-a vrut să intre în capiștea idolească și să prăznuiască împreună cu stăpînul său. Deci mîniindu-se stăpînul ei, a bătut-o fără milă, apoi, spînzurînd-o, a strujit-o cu unghii de fier, după aceasta a aruncat-o în temniță și a chinuit-o cu foamea multă vreme, ca să se lepede de Hristos și să se închine idolilor neînsuflețiți. Apoi, i-a dat drumul din temniță și ea s-a dus din cetate. Dar stăpînul ei, căindu-se că a liberat-o, a alergat după dînsa cu slujitorii săi, iar ea uitîndu-se înapoi și văzînd pe urmăritorii săi, a fugit și, apropiindu-se de o oarecare piatră, s-a rugat lui Dumnezeu ca să o izbăvească pe ea din mîinile vrăjmașilor. Și îndată, cu dumnezeiască putere, s-a desfăcut piatra și a intrat sfînta înlăuntru, iar piatra s-a strîns la loc cum a fost, pentru că îngerul Domnului, arătîndu-se acolo, a făcut această minune. Deci, prigonitorii s-au tulburat de frică și, hărțuindu-se cu sulițele lor, singuri s-au împuns pe ei și au pierit.

Așa a izbăvit Domnul pe roaba sa din mîinile lor, ca pe o pasăre din cursa vînătorilor. Cu ale cărei rugăciuni să ne izbăvească Domnul și pe noi de vrăjmașii noștri și cu aceeași sfîntă să ne învrednicească și pe noi a dănțui în bucuria cea cerească în veci. Amin.

În această zi, Sfintele femei Mucenițe Sofia și Irina și Sfîntul Mucenic Castor.

Tot în această zi la Prolog este pus Sfîntul Simeon, episcopul Ierusalimului, dar pomenirea lui se cinstește la aprilie, în 27 de zile.

40. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI TROFIM, SAVVATIE ȘI DORIMEDONT († 276) (19 SEPTEMBRIE)

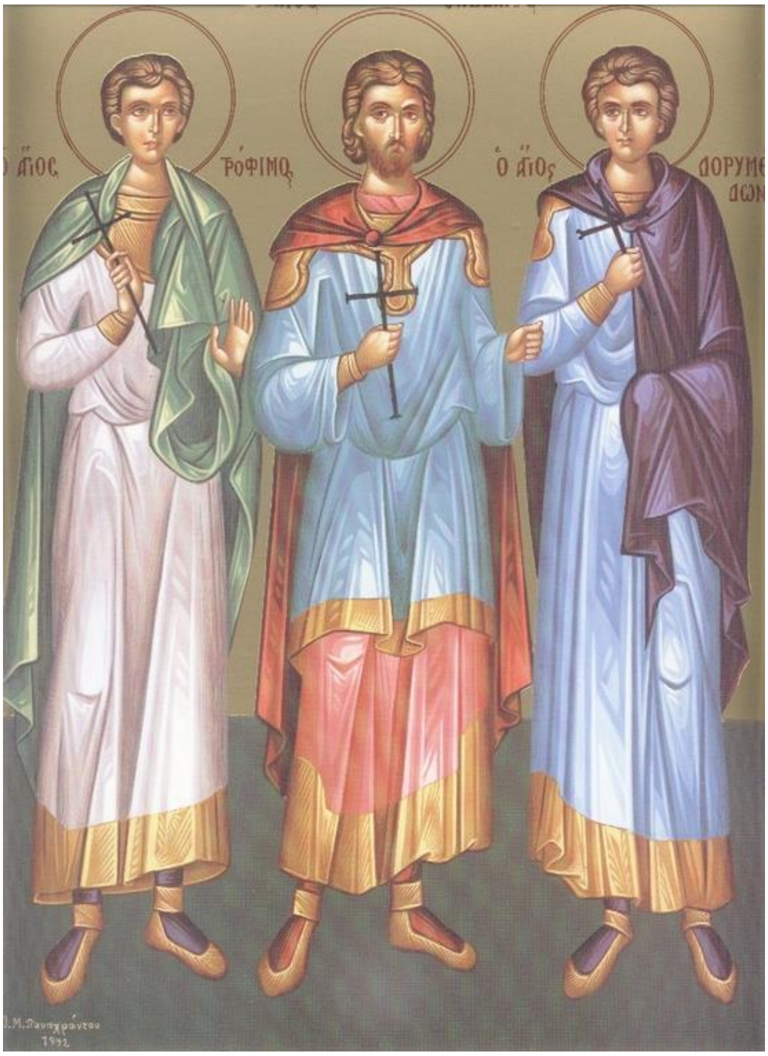

Rău-credinciosul Probus (276-282) avea sceptrul împărăției Romei, iar în Antiohia stăpînea Attic, care se numea și Eliodor. Atunci se săvîrșea praznicul pierzător de suflet al lui Apolo și locuitorii cetății, precum le era obiceiul, toată ziua aceea se îndeletniceau cu aduceri de jertfe, beții, dănțuiri și toate lucrurile cele de desmierdare. Atunci au venit acolo din părțile din afară doi necunoscuți, Trofim și Savvatie, bărbați dreptcredincioși și închinători ai adevăratului Dumnezeu. Aceștia văzînd orbirea și pierderea marii mulțimi de suflete, au suspinat cu greu și, amestecîndu-și cuvintele cu lacrimi, au zis către Dumnezeu: "Dumnezeule! Cel ce cu cuvîntul din neființă toate Le-ai alcătuit și pe om după chipul Tău l-ai zidit, Tu caută din cer și scoate pe acești oameni din mîinile vrăjmașului". Grăind ei acestea, închinătorii la idoli, cei ce i-au văzut pe dînșii, au cunoscut că nu fac parte din păgînătatea idolească, și, prinzîndu-i, i-au dus la stăpînitorul și judecătorul lor cel mai dinainte pomenit, Attic Eliodor, care văzîndu-i, îndată a poruncit să-i despartă pe unul de altul. Aducînd de față întîi pe Sfîntul Trofim îl întrebă de nume, de viață și de credință. Iar el a răspuns: "Numele meu este Trofim și m-am născut din părinți

slobozi și de neam bun; însă am fost robit păcatului fără de necinstire; pînă ce, prin botezul lui Hristos, am luat cea mai bună libertate și neamul cel mai bun". Iar judecătorul a zis: "De care credință ești?" Răspuns-a Trofim: "Iată, ți-am spus, dar ascultă mai lămurit: Sînt creștin, rob al lui Hristos și lui Hristos jertfă vreau să fiu". Judecătorul a zis: "Dar ești străin sau cetățean?" Iar sfîntul, cel ce cu adevărat era străin de lume, a zis că este străin. Iar judecătorul l-a întrebat: "Oare ai citit poruncile împărătești?" Răspuns-a sfîntul: "Le-am citit, însă ce este nouă că între dreapta credință și între înșelăciunea diavolească este atîta deosebire pe cît între zi și între noapte".

După aceste cuvinte, mîniindu-se prigonitorul, a poruncit ca pe Sfîntul Trofim, dezbrăcîndu-l, să-l întindă în patru părți și să-l bată fără milă. Și l-au bătut mult pe mucenic, pînă s-a roșit pămîntul de sîngele lui. Apoi, judecătorul a poruncit ca să înceteze a-l bate și i-a zis: "Jertfește zeilor, Trofime, că de nu vei jertfi, apoi te voi trimite în Frigia, la Dionisie prigonitorul". Acel Dionisie era foarte cumplit. Prin tirania sa cea fără de omenie era vestit în toată lumea. Răspuns-a Sfîntul Trofim: "Nu mi se cade mie nici a mă gîndi la aceasta, chiar dacă voi fi ucis de tine ori de altul, că de voi fi chinuit ori de Eliodor, ori de voi fi chinuit de Dionisie, tot o moarte îmi este înainte, pentru că amîndoi au același gînd: să ucidă pe aceia care au hotărît să slujească cu dreaptă credință lui Dumnezeu".

La aceste cuvinte judecătorul mai tare s-a mîniat și a poruncit să-l spînzure pe lemn pe sfînt și să-i rupă trupul. Și îndată veniră de față speculatorii (Cei care taie capetele) cu unelte ascuțite, cu care tăind trupul mucenicului și strujindu-l pînă la oase ajunseră la cele dinlăuntrul lui. Iar el, răbdînd, grăia încet și lin: "Doamne, ajută robului Tău". Iar judecătorul a zis către dînsul: "Unde este Hristos al tău, Trofime?" Iar el a răspuns: "Hristos al meu este cu toți cei ce-L chiamă pe El în adevăr și de mine nu se desparte. Semnul adevărat al venirii lui Hristos la mine este acesta: că rabd cu înlesnire chinurile pe care nu le poate răbda firea omenească, de nu ar fi lîngă dînsa ajutorul lui Dumnezeu".

După aceste chinuri îl aruncară pe Sfîntul Trofim în temniță, apoi aduseră la judecată pe fericitul Savvatie. Și îndată a zis către dînsul judecătorul: "Nu te întreb pe tine de ești creștin, ci spune mai întîi de ce rînduială ești", pentru că singur cuvîntul creștin era așa de urît acelui necurat, încît nici nu voia să-l audă; precum cel bolnav de ochi nu suferă să vadă lumina cea bineprimită la toți, fiindu-i ochii sufletești așa de întunecați nu suferea să caute cu dînșii la lumina numelui lui Hristos. Pentru aceea i-a zis: "Nu te întreb pe tine de ești creștin". Iar Sfîntul Savvatie a răspuns: "Mie, o, judecătorule, dregătoria, vrednicia, moștenirea, mărirea și bogăția îmi este Hristos, Fiul lui Dumnezeu Cel pururea viu, cu a Cărui purtare de grijă toată lumea durează și se cîrmuiește".Iar judecătorul, socotind răspunsul cel îndrăzneț al muce-nicului ca o jignire, s-a mîniat și l-a lovit peste obraz, zicîndu-i: "Na, să răspunzi precum te întreb eu! Și mai înainte, pînă nu te voi pierde pe tine cu chinurile, apropie-te de zei și le jertfește lor". Sfîntul a ocărît pe zeii lor și a rîs de nebunia lor și a dat pe față păgînătatea lor. Atunci, după porunca prigonitorului l-au spînzurat și cu unghii de

fier l-au strujit atît de mult, pînă ce au rămas oasele goale, căzînd carnea și cele dinlăuntrul lui se vedeau rupte, încît chinuitorii nu aveau ce să mai rupă de pe dînsul, că toată carnea căzuse. Rămînînd numai oasele spînzurate, îl dezlegară de pe lemn și îndată Sfîntul Savvatie, în acele chinuri și-a dat sufletul în mîinile Domnului.

Mutîndu-se Sfîntul Savvatie către Domnul, a rămas singur în chin fericitul Trofim. Judecătorul, pierzînd speranța că-l va întoarce spre păgînătate, a gîndit să-l trimită în Frigia la prigonitorul Dionisie, de care am pomenit mai înainte. Drept aceea, a scris către dînsul o scrisoare, înștiințîndu-l despre Trofim, despre cîte chinuri a răbdat, și că s-a arătat mai tare decît cei care l-au chinuit și că pe Hristos Unul îl cinstește și pe ei ca pe nimic îi socotește.

Trimișii, luînd scrisoarea, au scos pe sfînt din temniță și, după porunca prigonitorului, l-au încălțat cu încălțăminte de fier care avea în ea mulțime de piroane ascuțite, cu care să-l ducă încălțat pe cale. Și luînd ostașii pe sfînt îl duceau și îl sileau să meargă deopotrivă cu dînșii; ei pe cai, iar sfîntul pe jos, în încălțămintea cea de fier, înțepîndu-i-se picioarele de piroane, mergea întrecînd pe cei pedeștri și călări și se uda calea cu sfîntul lui sînge. Acolo cu adevărat chinuitoare a fost calea ce a dus la viața veșnică, unde cu cîți pași a măsurat, atîtea răni noi a luat în picioare și cîte răni noi erau, atîtea dureri și necazuri a răbdat. Însă Domnul fiind calea, îl întărea pe robul său pe cale și pentru fiecare pas îi gătea lui răsplătire.

Mergînd trei zile a ajuns la cetatea Frigiei, care se numea Sinad. Și acolo ostașii au dat lui Dionisie scrisoarea de la Eliodor. Acesta, citind-o, a poruncit să-l aducă înaintea sa pe Sfîntul Trofim, și, văzîndu-l, l-a întrebat: "Oare tu ești Trofim?" Iar mucenicul a răspuns: "Trofim mă numesc și sînt rob al lui Hristos, adevăratul Dumnezeu, în care cei ce cred nu se rușinează niciodată". Iar Dionisie a zis: "Și încă te afli tot în nesupunere și pe Acel Hristos zadarnic și în deșert Îl mai chemi; El la mulți a fost pricinuitor al morții. Dacă n-ai vrut mai întîi să te lepezi de El, apoi acum lasă nădejdea pe care ai avut-o spre Dînsul și jertfește idolilor ca, scăpînd de muncile cele cumplite și de moarte, să-ți petreci zilele tale în pace". Viteazul Trofim a răspuns: "De moarte și dacă aș vrea să scap, nu este cu putință, că de nu mă vei ucide tu, apoi însăși firea cu adevărat este datoare să moară. Iar prin moarte se cade a dobîndi viața aceea care fără de măsură este mai bună și mai mare decît aceasta care este plină de răutăți și scurtă. Bunătățile vieții ce va să fie, ochiul cel de tină nu poate să le vadă și urechea să le audă, nici nu se suie la inima omului. Deci, cu mare dorință sînt robit de viața aceea și mă bucur auzind de la tine de moartea cu care mă îngrozești".

Atunci Dionisie, oftînd de mînie, a poruncit ca să-l bată pe sfîntul Trofim cu vine crude. Iar cînd îl bătea îi zicea prigonitorul: "Să zici numai cu buzele, Trofime: "voi jertfi zeilor" și îndată te vei izbăvi din chinuri". Iar el, nesocotind bătăile și cuvintele prigonitorului, tăcea. Apoi, slujitorii au turnat oțet cu muștar amestecat în nările lui, după porunca prigonitorului. După aceasta, spînzurîndu-l pe un lemn, îi spintecau coastele, făcîndu-i răni lungi și adînci, încît ieșeau rîuri de sînge din ele.

Iar el, răbdînd, zicea în sine: "Multe-s necazurile drepților și din toate acelea îi va izbăvi pe ei Domnul". Aceasta auzind-o Dionisie, i-a zis: "Deșartă este nădejdea ta, Trofime, și zadarnice gîndurile tale, pentru că cine va veni la tine din Cer ca să te izbăvească de răutățile cele de aici? Deci, te sfătuiesc pe tine, jertfește zeilor, și îți vei ajuta ție". Iar sfîntul, rîzînd de nebunia prigonitorului, a zis: "De Dumnezeul meu cel adevărat și viu nu mă voi lepăda niciodată".

Dionisie a zis cu mînie către slujitori: "Mai groaznic să-l chi-nuiți pe el". Și se silea chinuindu-l foarte cumplit, iar sfîntul se ruga: "Caută din Cer, Dumnezeul meu, și mă izbăvește de cursa vînătorilor, că Tu ești așteptarea mea Doamne". Prigonitorul a poruncit ca să toarne pe rănile lui oțet cu sare adăugîndu-i mai multă durere. Iar fericitul a zis către judecător: "Mai tare acum ai făcut trupul meu, ca să nu se strice de bătăile ce mi-ai dat tu". Apoi, cu lumînări aprinse îi arse coastele, dar nici așa nu s-a slăbit ostașul lui Hristos cel nebiruit. După aceasta, îl aruncară în temniță.

Era acolo un bărbat, anume Dorimedont, singlitic, întîi între sfetnici, creștin binecredincios, dar tăinuit pentru frica muncitorului. Acela, mergînd adeseori în temniță în taină la Sfîntul Mucenic Trofim, îi spăla sîngele, îi ștergea ranele cu pînze curate, și-i lega umflăturile, avînd și în toate grijă de dînsul.

Dar nu s-a tăinuit multă vreme această faptă bună a lui înaintea muncitorului, pentru că îndată a sosit praznicul cel urît de Dumnezeu care se numea "Dioscoria", adică ziua lui Castor și a lui Polux, și se sărbătorea de către întregul popor acel praznic păgînesc în cetatea Sinad. Dionisie, cu toți mai marii și sfetnicii săi, se închinau idolilor în acea vreme; dar văzînd că nu este cu dînșii și Dorimedont, au trimis după dînsul ca să se veselească cu dînșii. Iar fericitul Dorimedont a răspuns celor ce veniseră la dînsul: "Sînt creștin, și nu mi se cade a veni la ospețe păgînești!" Auzind aceasta Dionisie, a poruncit ca să-l aducă cu sila pe acela la sine. Întrebîndu-l pentru ce n-a venit cu dînșii la ospăț, s-a înștiințat că într-ade-văr este creștin; însă, nevrînd în acea zi să-l judece pe el, a poruncit să-l ia sub pază.

Deci, trimitea la dînsul pe oarecare din prietenii săi, îndem-nîndu-l să se pocăiască și să se întoarcă la zeii lor. Iar el, privind cu iuțime la dînșii, le-a zis: "Depărtați-vă de la mine toți lucrătorii fărădelegii". Apoi iar tăcea și s-a făcut ca un om ce nu aude și nu avea în gura lui mustrări. Iar a doua zi a șezut prigonitorul la jude-cată, și aducînd de față pe Dorimedont, a zis către dînsul: "Omule înșelat, ce ți-a fost ție ieri că te-ai depărtat de zei și n-ai împlinit poruncile împărătești? Oare nu erai tu îndestulat ca să te cinstești de toți și să ai între noi locul cel mai de pe urmă?" Răspuns-a sfîn-tul: "Cel ce iubește pe adevăratul Dumnezeu, întru nimic socotește toată cinstea și slava. Pentru că ce folos este ca mai mult decît alții a se mîndri, în haine de mult preț a se îmbrăca, și celor fără de suflet idoli a se închina? Toate acestea sînt vremelnice și deșarte, despart pe om de Dumnezeu, și mijlocesc gheena focului".

Chinuitorul se sîrguia mult, cu îmbunări și cu îngroziri, ca pe sfîntul Dorimedont să-l despartă de Hristos; dar după ce n-a sporit nimic, a poruncit să-l

dezbrace și să-l spînzure și cu țepi de fier înfocate să-i ardă coastele lui. Și zicea nelegiuitul: "Voi vedea de va veni Hristos ca să-i ajute lui". Iar sfîntul fiind chinuit, chema nu-mele Domnului Dumnezeului său, și batjocorea pe idolii păgînești și cu cuvintele sale rănea inima prigonitorului, mai mult decît acela cu țepile rănea trupul lui. Iar Dionisie se repezea la slujitorii cei ce munceau pe sfîntul, și îi mustra pe ei că nu pot să biruiască limba unuia ce hulește pe zeii lor, ca să tacă. Iar ei, umplîndu-se de mînie, cu unghii de fier au rupt fața sfîntului și i-au dezrădăcinat dinții lui; însă nici așa n-au putut să încuie cu tăcerea gura cea gră-itoare de Dumnezeu care mărturisea pe Hristos, și ocăra pe idolii cei fără de suflet. Apoi, au aprins foc sub dînsul și l-au pus pe cărbuni aprinși. Iar el, ca pe niște flori roșii umblînd, se bucura în pătimirile sale, arătîndu-se gata să rabde mai multe și mai cumplite munci pentru Hristos. După aceasta prigonitorul a poruncit să-l aducă pe el în temniță, iar pe Sfîntul Trofim să-l scoată din nou la chinuri, pe care, spînzurîndu-l, cu unghii de fier îi rupea carnea de pe trupul lui, îndoind ranele cele dintîi. După aceasta cu țepuși înfocate i-au scos ochii, iar sfîntul, pătimind, mulțumea lui Hristos, apoi îl aruncară iar în temniță.

Deci se sfătui Dionisie cu sfetnicii săi cum să piardă pe Trofim și pe Dorimedont, că de toate muncile nu băgau seamă. Astfel, se hotărî să-i dea pe ei la mîncarea fiarelor. Apoi, a poruncit chinuitorul ca să pregătească niște fiare flămînde și să hotărască ziua priveliștii. Sosind ziua aceea în care sfinții erau să fie mîncați de fiare, a ieșit Dionisie cu toți sfetnicii și cu slugile sale la priveliște, și s-a adunat popor mult. Apoi, scoaseră pe sfinții mu-cenici Trofim și Dorimedont, goi și răniți, fiindu-le tot trupul ca o rană.

Punîndu-i pe ei în priveliște, au dat drumul din cușcă la o ursoaică; iar ea, cu mînie repezindu-se, alerga spre dînșii. Cînd s-a apropiat de ei, îndată mînia fiarei a schimbat-o în blîndețe. Iar Sfîntul Dorimedont, dorind ca mai degrab să se dezlege din trup și cu Hristos să viețuiască, a luat pe ursoaică de ureche și o întărîta pe ea, ca doar mai degrab ar fi sfîșiat de dînsa; iar ea, ca și cum se rușina de el, își pleca și-și întorcea capul ei. Iar muncitorul se mînia mai mult decît fiara, și singur întru sine se mînca, văzînd pe sfinți, nevătămați de acea ursoaică.

Apoi, a dat drumul din cușcă asupra lor unui pardos, dar și acela, ca un cîine bucurîndu-se, lingea picioarele lor. După aceea a dat drumul unui leu, însă și acela a făcut tot ca și cei dintîi, ară-tîndu-se ca un mielușel blînd. Apoi, s-a mîniat chinuitorul asupra celui ce avea grijă de fiare, și-l îngrozea pe el cu moarte de nu va întărîta pe fiară, ca pe acei doi creștini să-i mănînce. Și cînd acela vrea să întărîte leul, îndată s-a repezit leul la dînsul și a rupt pe stăpînul său. Deci, tot poporul văzînd o minune ca aceea, se mira și cunoștea puterea Marelui Dumnezeu și Mîntuitorului nostru. Numai singur muncitorul cel fărădelege nu voia să cunoască, și cu mai mult întuneric de nebunie se acoperea, hulind pe Hristos, și pe robii lui numindu-i fermecători. Apoi a poruncit să le taie lor capetele cu sabia. Și așa sfinții mucenici Trofim și Dorimedont, după multe și amare munci, au murit cu ucidere de sabie, iar acum, în viața cea fără de moarte, adăugîndu-se Sfîntului Savvatie, dănțuiesc cu îngerii, slăvind pe Sfînta

Treime, pe Tatăl, pe Fiul și pe sfîntul Duh, pe Unul Dumnezeu cel de toți slăvit în veci. Amin.

41. PĂTIMIREA SFÎNTULUI ZOSIMA PUSTNICUL (19 SEPTEMBRIE)

În părțile Ciliciei, înrăutățitul cîrmuitor Domițian (81-96) a încălecat pe cal cu slujitorii săi, și au mers la vînat. Trecînd prin multă pustie și peste dealuri, gonea și vîna fiare. La un loc văzură departe mulțime de fiare, iar în mijloc era un om bătrîn, umblînd și vorbind cu fiarele ca și cu oamenii. Spre acestea s-au repezit vînătorii și au fugit fiarele, iar pe omul acela prinzîndu-l, l-au dus la boier.

Părîndu-li-se că este vînător și că face farmece în pustie, îl întrebară cine este și cum îi este numele. Iar el a zis: "Sînt creștin și îmi este numele Zosima". Deci, legîndu-l pe el, îl duseră în cetate, unde, șezînd boierul la judecată, îl întreba pe el de vrăji și de farmece și în ce chip a fermecat fiarele de trăia în mijlocul lor nevătămat, și vorbea cu dînsele precum cu oamenii. Iar Zosima a răspuns: "Nu pentru farmece mi-am petrecut viața mea în pustie, ci fiind creștin nu puteam să petrec cu necredincioșii în cetate. De aceea m-am dus în pustie, vrînd ca mai bine să fiu cu fiarele, decît cu oamenii cei răi și vrăjmași ai Domnului meu Iisus Hristos. Pentru că m-am sîrguit să duc o viață ca mulți sfinți părinți de-ai noștri, care, înstrăinîndu-se de lume, au viețuit în pustie. Iar Dumnezeu cel ce știe pe cei ce-I slujesc Lui, se îngrijește de dînșii. Acela rînduind și pentru mine după bunătatea sa, mi-a supus fiarele cele sălbatice spre mîngîierea mea. Și am viețuit cu dînsele, mîngîindu-mă spre Dînsul, în El punîndu-mi toată nădejdea mea". Atunci boierul a zis: "Dar pe Nazarineanul Îl cinstești, răule bă-trîn? Bine, am să merg la Nazaret și acolo tare te voi munci pe tine, ca ori de Nazarineanul să te lepezi, ori rău să te lipsești de viața aceasta. Ba chiar și cei ce sînt nazarineni, văzînd muncile tale, o să se înfricoșeze".

Deci, l-a trimis pe Zosima ferecat la Nazaret, înaintea sa. După o vreme și el a sosit la Nazaret, și, alegînd vreme de jude-cată, a adus de față pe Zosima și i-a zis: "Spune-ți vrăjile tale, cum ai fermecat fiarele?" Iar el s-a mărturisit pe sine că este creștin. Și a poruncit înrăutățitul să-l spînzure pe el cu capul în jos, să-i lege o piatră mare de grumajii lui și cu unghii de fier să-l strujească pe el. După aceasta iar l-a întrebat pe el să-și spună farmecele. Iar Zosima a zis: "Hristos Dumnezeul meu, Acela a trimis fiarele spre mîngîierea mea în pustie". Apoi i-a zis judecătorul: "Dacă fiarele ascultă pe Dumnezeul tău, poruncește să vină aici o fiară, și toți împreună cu tine vom crede". Iar Zosima, întinzîndu-și cinstitele sale mîini în sus și rugîndu-se, a zis: "Doamne Iisuse Hristoase, Fi-ul lui Dumnezeu, ascultă-mă pe mine, robul Tău; fă să vină aici un leu înfricoșat, ca să-mi slujească mie". Deodată a sosit un leu înfri-coșat în cetate, și toți, văzîndu-l, au fugit; și venind leul, sprijinea pe dedesubt piatra care era legată de grumajii lui Zosima. Strigînd tiranul din cetate, a zis: "Zosima,

îmblînzeşte fiara, ca să te dezle-găm". Iar Zosima a binecuvîntat ca să fie blîndă fiara. Deci, boierul a poruncit să dezlege pe sfîntul din legături - şi voia să-l trimită pe el la împărat. Zosima, însă, rugîndu-se lui Dumnezeu, şi-a dat du-hul iar leul s-a dus în pustie. Apoi creştinii au îngrijit trupul sfîntu-lui, şi l-au îngropat pe el cu cinste, slăvind pe Tatăl şi pe Fiul, şi pe Duhul Sfînt, cel slăvit în veci. Amin.

Prologul în această zi pune pe sfîntul Anurie, episcopul, dar acela este sfinţitul mucenic Ianuarie, iar pomenirea lui se face în aprilie, ziua a 21-a. În această zi Prologul pune şi pe sfinţii mucenici Timotei, Agapie şi Tecla, dar şi pomenirea acestora se face la 29 August.

---

42. VIAŢA ŞI PĂTIMIREA SFÎNTULUI MARELUI MUCENIC EUSTATIE PLACHIDA, A SOŢIEI ŞI FIILOR LUI († 118) (20 SEPTEMBRIE)

În zilele împărăției lui Traian (98-117), petrecea în Roma oa-recare dregător, anume Plachida, de neam bun, slăvit, mai bogat decît alții și atîta de viteaz în războaie încît chiar și numai numele lui era înfricoșat vrăjmașilor. Acesta a fost ales povățuitor al oștirilor romanilor, atunci cînd împăratul Romei, Tit (79-81), a mers cu oaste în pămîntul Iudeei, și a arătat multă bărbăție în războaie.

Deși era închinător de idoli cu credința, arăta în viața sa lucruri creștinești, hrănindu-i pe cei flămînzi, îmbrăcîndu-i pe cei goi, ajutîndu-le celor căzuți în primejdii, și liberîndu-i pe mulți din legături și din temnițe. Și mai mult se bucura de aceasta, cînd făcînd bine cuiva, îi da mînă de ajutor fiind în primejdie, decît atunci cînd biruia cu mîna pe vrăjmași. Era ca un alt Cornelie, despre care pomenesc Faptele Apostolilor, în toate lucrurile bune desăvîrșit, afară numai că nu avea sfînta credință, cea în Domnul nostru Iisus Hristos, fără de care toate lucrurile cele bune sînt moarte. Și avea soție tot așa cu fapte bune, ca și dînsul, cu care a născut doi fii. Plachida și

femeia sa erau foarte buni și milostivi spre toți. Îi lipsea aceasta numai, să cunoască pe unul, adevăratul Dumnezeu, pe care neștiindu-l, prin lucruri bune Îl cinstea.

Deci, iubitorul de oameni, Dumnezeu, Cel ce vrea ca toți să se mîntuiască și nu trece cu vederea pe cei ce fac cele bune, n-a trecut cu vederea nici pe acest bărbat virtuos și nu l-a lăsat pe el ca să piară în întunericul înșelăciunii idolești, ci acela (Care în toate neamurile, cel ce se teme de Dumnezeu și face dreptate, este primit) l-a făcut pe el primit, și a vrut ca să-i arate lui calea mîn-tuirii cu un chip ca acesta: Plachida, fiind într-o zi, după obiceiul său, la vînătoare de fiare cu slugile sale, a găsit o cireadă de cerbi, și, rînduindu-și călăreții, au început a urmări pe cerbi.

Și văzînd un cerb mai mare din toată mulțimea, alerga după el. După ce s-a osebit cerbul din grămadă, s-a despărțit și Plachida de ostașii săi, cu puțini tovarăși alergînd după el; iar slugile cele ce îi urmau lui, obosind, au rămas departe. Plachida singur, avînd calul mai iute, a alergat mai departe după cerb în pustie. Alergîndu-l pe el mult și fugind departe, cerbul s-a suit pe o piatră înaltă, și sta pe dînsa; și sosind aproape Plachida singur, cugeta în sine cam cum ar putea să vîneze cerbul, și privea la el. Iar înduratul Dumnezeu, Cel ce rînduiește în toate chipurile mîntuirea oamenilor, și cu judecățile care știe povățuiește la calea cea adevărată, Acela a vînat pe vînă-torul, nu ca pe Cornelie prin Petru, ci ca pe Pavel prin arătarea sa. Căci, stînd Plachida mult și privind la cerb, i s-a arătat lui Hristos, Domnul, astfel: Era o cruce foarte luminoasă între coarnele cerbului, spre care Plachida privind, a văzut asemănarea trupului celui răstignit pe cruce pentru noi, Iisus Hristos. Deci, minunîndu-se de acea înfricoșată vedenie, a auzit de acolo un glas zicînd către dîn-sul: "De ce mă prigonești, Plachido?!" Și îndată, odată cu acest dumnezeiesc glas, a căzut frică peste el, și căzînd de pe cal la pă-mînt, zăcea ca un mort. Apoi, abia venindu-și în sine, a zis: "Cine ești tu, Doamne, cel ce grăiești cu mine?" Iar Domnul i-a zis lui: "Eu sînt Iisus Hristos, care Dumnezeu fiind, pentru mîntuirea ome-nească îmbrăcîndu-mă în trup, de voie am pătimit, și cruce am răb-dat; iar tu, neștiindu-Mă, Mă cinstești, pentru că lucrurile tale cele bune, și milosteniile cele multe s-au suit înaintea Mea, și Mi-am adus aminte să te mîntuiesc pe tine. De aceea, M-am arătat ție prin această viețuitoare, ca să te vînez întru cunoștința Mea, și să te unesc cu credincioșii robii Mei, pentru că nu vreau ca omul cel ce face lucruri drepte, să piară încurcîndu-se în cursele vrăjmașului".

Și sculîndu-se Plachida de la pămînt, n-a văzut pe nimeni, și a zis: "Acum, Doamne, cred că Tu ești Dumnezeul cerului și al pămîntului, și Făcătorul a toate făpturile. Deci, Ție unuia mă în-chin, iar pe alt Dumnezeu, afară de Tine, de acum nu voi să știu, ci Ție Doamne mă rog! Povățuiește-mă pe mine, ce să fac!" Și s-a făcut un glas către dînsul, zicîndu-i: "Să mergi la un preot creștin și să te botezi de către dînsul, și acela te va învăța pe tine calea mîntuirii". Acestea auzindu-le Plachida, s-a umplut de bucurie și de umilință, și căzînd la pămînt, s-a închinat cu lacrimi Domnului Celui ce i s-a arătat lui, și se căia că pînă atunci n-a știut dreptatea, și n-a cunoscut pe Dumnezeu Cel adevărat. Dar se bucura cu duhul că s-a învrednicit de un dar ca acela, care l-a adus pe el la cu-noștință, și la calea cea dreaptă l-a

povățuit. Apoi, încălecînd pe cal, s-a întors la ai săi veselindu-se cu duhul, și nespunînd nimănui ceea ce se întîmplase.

Iar după ce s-a întors de la vînat la casa sa, a chemat la un loc osebit pe soția sa, și i-a spus ei toate cele ce văzuse. Iar ea a zis: "Eu, în noaptea cea trecută, am auzit pe oarecare zicînd către mine: "Tu și bărbatul tău și fiii tăi, mîine veți veni la mine, și mă veți cunoaște pe Mine, Iisus Hristos, adevăratul Dumnezeu, Cel ce dau mîntuire celor ce mă iubesc pe Mine". Deci, să nu zăbovim, ci degrab să facem ceea ce ni s-a poruncit nouă". Și după ce a înnoptat, a poruncit Plachida să caute unde trăiește preotul creștin, și înștiințîndu-se de casa lui unde locuiește și-a luat femeia și copiii și pe oarecare din slujitorii săi cei credincioși, și au mers la casa unui preot, anume Ioan, căruia i-a spus toate cu deamăruntul, cum li s-a arătat lor Dumnezeu, și au cerut sfîntul botez de la dînsul. Iar el, auzind acestea, a proslăvit pe Dumnezeul cel ce adună din nea-muri, popor bineplăcut Lui și învățîndu-i pe ei sfînta credință, le-a spus toate poruncile lui Dumnezeu; apoi, din belșug învățîndu-i, și făcînd rugăciune, i-a botezat pe ei în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh. Și s-a dat lui Plachida din sfîntul botez, numele Eustatie, și soției lui, Teopista, iar fiilor lor: Agapie și Teopist. Și împărtășindu-i preotul cu Sfintele Taine cele Dumnezeiești, le-a dat binecuvîntare cu pace, zicîndu-le: "Dumnezeu să fie cu voi, Cel ce v-a luminat pe voi cu lumina cunoștinței Sale, și v-a chemat la moș-tenirea vieții veșnice, întru care de vederea Lui pururea vă veți sătura. Să vă aduceți aminte și de mine duhovnicul, părintele vos-tru".

Și se duseră la casa lor, născuți din scăldătoarea botezului, și plini de negrăită bucurie, pentru că a luminat darul lui Dumnezeu sufletele și le-a îndulcit inimile, încît li se părea că sînt în cer, nu pe pămînt.

A doua zi, Eustatie încălecînd pe cal și luînd cîteva slugi, s-au dus la locul de vînat, acolo unde a văzut pe Domnul, ca să-i dea mulțumită pentru nespusele Lui daruri. Și sosind la locul acela, a trimis pe slugile sale, zicîndu-le: "Să căutați vînat". Iar el, descă-lecînd de pe cal, a căzut cu fața la pămînt rugîndu-se cu lacrimi, și mulțumind lui Dumnezeu pentru o milă negrăită ca aceea a lui, că bine a voit a-l lumina pe el împreună cu toată casa sa, cu lumina credinței. Deci, de aci înainte, se încredința în mîinile Domnului său, punîndu-și nădejdea în voia Lui cea bună și desăvîrșită, ca după a Sa bunătate, pe toate cele pentru dînsul să le rînduiască spre folos, precum știe și vrea. Și i s-a făcut acolo descoperire de ispitele și de necazurile cele ce erau să vină asupra lui. Pentru că a auzit pe Domnul grăind către dînsul: "Eustatie, se cade ție să-ți arăți faptele credinței tale, neîndoirea nădejdii și osîrdia dragostei tale cea către mine; dar acestea se cunosc nu în vremelnicele bo-gății și în norocirea cea deșartă, ci în sărăcie și în ispite. Pentru acestea ai să ajungi în multe necazuri, și o să fii ispitit în primejdii ca un alt Iov, ca (r)lămurit fiind ca aurul în ulceaŻ, vrednic Mie să te afli, și să primești cununa din mîinile Mele". Iar Eustatie a zis: "Doamne, iată înaintea Ta sînt, fă cu mine ceea ce voiești, sînt gata ca să primesc cu mulțumire orice din mîinile Tale. Că Tu bun și milostiv ești; pedepsești cu milă ca un Tată, și oare să nu primesc părinteasca învățătură din îndurate mîinile Tale? Cu

adevărat sînt gata a suferi ca un rob și a răbda toate cele puse asupra mea, numai ajutorul Tău cel atotputernic să fie cu mine". Și iar a auzit acel glas: "Dar, acum vrei ca să primești necazul, sau în zilele cele mai de pe urmă în ale vieții tale?" Iar Eustatie a zis: "Doamne, de nu se poate ca să treacă ispitele, apoi dă-mi-le acum ca să rabd acele primejdii, numai trimite-mi ajutorul Tău, ca să nu mă biruiască răutatea, și să nu mă smulgă pe mine de la dragostea Ta!" Iar Domnul i-a zis: "Îndrăznește Eustatie, căci darul meu va fi cu tine, păzindu-te! Apoi cînd în adîncul smereniei vei veni, Eu te voi înălța pe tine și te voi proslăvi, nu numai la cer înaintea îngerilor Mei, dar și înaintea oamenilor te voi cinsti, pentru că, după acele multe necazuri, iar te voi mîngîia pe tine, și în dregătoria ta cea dintîi te voi rîndui. Iar tu nu de cinstea cea vremelnică să te ve-selești, ci de aceea că numele tău este scris în cărțile celor vii". Așa, sfîntul Eustatie vorbind împreună cu nevăzutul Dumnezeu, și din descoperirile lui scoțînd, s-a umplut de multă duhovnicească bucurie și de dumnezeiesc dar la acel loc și s-a întors la casa sa, aprinzîndu-se de dumnezeiasca dragoste.

Nu a tăinuit aceasta nici de cinstita sa soție, ci pe toate i le-a spus ei, pe care din dumnezeiasca descoperire le știa, că adică vor veni asupra lor multe ispite și necazuri, pe care se cuvine să le rabde cu bărbăție pentru Domnul. Iar pe toate acestea, de le vor răbda, bine le va întoarce lor Domnul întru veșnică veselie și bucurie. Apoi, auzind de aceasta cea cu bună înțelegere femeie, a zis: "Voia Domnului să fie cu noi, fără numai ca dinadinsul să rugăm bunătatea Lui, ca să ne dea nouă răbdare". Și viețuiau în toată dreapta-credință și cinste, nevoindu-se în post și în rugăciuni, făcînd milostenii la săraci mai multe decît în trecut și petrecînd în toate faptele bune cu osîrdie, mai mult decît în cea dintîi viață bună a lor.

Iar nu după multe zile, Dumnezeu binevoind, au intrat boala și moartea în casa lui, în oameni și în dobitoace, și se îmbolnăviră toți cei ce petreceau în curtea lui. Și după puțină vreme au murit aproape toate slugile lui, dobitoacele și toate animalele de casă. Încă au furat și tîlharii averile lor noaptea, intrînd în cămări, care atunci nu mai erau păzite. Și chiar dacă vreuna din slugi mai era încă în viață, fiind cuprinsă de boală, zăcea în pat. Și în puțină vreme, slăvitul acela și bogatul dregător a sărăcit. Dar nu s-a mîhnit de aceasta, nici s-a necăjit. În toate acestea ce i s-a întîmplat Eustatie n-a căzut în greșală, ci mulțumind lui Dumnezeu, ca un alt Iov grăia: "Domnul a dat, Domnul a luat. Precum Domnul a voit, așa a făcut. Fie numele Domnului binecuvîntat (în veac)" (Iov 1,21). Și încuraja pe soția sa, ca să nu se necăjească de cele ce se întîmplau. Iar ea îl încuraja pe el, și amîndoi răbdau cu mulțumire, încre-dințîndu-se voii Domnului lor, și se mîngîiau cu nădejdea milei lui Dumnezeu. Deci, văzîndu-se pe sine Eustatie sărăcit, a gîndit să se tăinuiască de toți cunoscuții și să petreacă într-o depărtată țară în-tre poporul cel de rînd, ascunzîndu-și neamul cel bun al său și dre-gătoria cea mare, în sărăcie și în smerenie, ca așa, fără vreo piedică sau gîlceavă, să slujească Celui ce a sărăcit și s-a smerit pentru mîntuirea noastră, lui Hristos Domnul.

Și sfătuindu-se despre aceasta cu soția sa, au hotărît ca vremea ieșirii lor din cetate să fie noaptea. Și așa au făcut. Tăi-nuindu-se de casnicii lor, care rămăseseră

foarte puțini și aceia bolnavi, și-au luat pe cei doi fii ai lor, și schimbîndu-și hainele cele de mult preț, s-au îmbrăcat în altele rupte; și luînd puține din averi, pe cîte au putut să ia, au ieșit noaptea din casa lor, lăsîndu-le pe toate pentru Dumnezeu, slava și cinstea și bogăția, de care deși se lipsise Eustatie, putea cu înlesnire iar să le cîștige, fiind de neam mare, cu înaltă dregătorie cetățenească, iubit împăratului, și cinstit de toți.

Pe toate acestea le-a socotit a fi gunoaie, numai ca să do-bîndească pe Dumnezeu ajutor sieși. Și umbla prin locuri neștiute, ascunzîndu-se de cunoașterea omenească; se depărta fugind, și se așeza în mijlocul oamenilor celor cu totul de jos și care nu-l cunoșteau. Așa ieșind din prea luminate palatele lui, se înstrăina, următor fiind lui Hristos, neavînd unde să-și plece capul.

Și s-a făcut degrab știre împăratului și tuturor celor mari, că iubitul lor dregător, Plachida, s-a ascuns nu se știe unde. Și se mirau toți de ce i s-o fi întîmplat! Oare nu cumva l-a omorît pe el cineva din vrăjmașii cei de casă? Sau a pierit singur prin vreo întîmplare? Și nu se pricepea nimeni să spună ceva în legătură cu dînsul. Se îngrijeau toți și se făceau cercetări, dar n-a putut nimeni să știe tainele lui Dumnezeu care se făceau cu Eustatie. Pentru că cine a cunoscut gîndul Domnului? Sau cine i s-a făcut lui sfetnic? Iar trăind Eustatie în oarecare loc neștiut, i-a zis femeia lui: "Pînă cînd să trăim aici? Să mergem mai bine în țări depărtate, ca nu cumva să ne cunoască pe noi cineva, și să ne facem de ocară cunoscuților noștri". Și sculîndu-se cu copiii, s-au dus pe calea care merge spre părțile Egiptului; și mergînd cîteva zile, au sosit la mare. Aflînd în liman o corabie care vrea să meargă la Egipt, au intrat într-însa și începură a merge. Iar stăpînul corăbiei era barbar foarte. Acela văzînd pe femeia lui Eustatie frumoasă, s-a robit spre dînsa, și gîndea vicleșug în inima sa, vrînd să o ia de la acel om sărac. Apoi, sosind în portul la care se cădea să iasă Eustatie din corabie și să meargă în calea sa, stăpînul corăbiei a luat în loc de chirie, pe femeia lui Eustatie. Eustatie se împotrivea lui și nu vrea să i-o dea, dar n-a putut mai mult nimic să facă. Căci nebunul ace-la și fără de omenie barbar, scoțînd sabia, vrea să-l ucidă pe el, și să-l arunce în mare. Și nu era nimeni ca să ajute lui Eustatie, și a început cu plîngere a cădea la picioarele omului aceluia, rugîndu-l ca să nu-l despartă de iubita sa soție. Dar nici așa n-a reușit ceva, că îi hotărîse răspuns desăvîrșit, zicîndu-i: "Sau te du tăcînd, de vrei să fii viu, sau vei muri îndată aici de sabia aceasta, și marea aceasta va fi ție mormînt". Atunci Eustatie cu cei doi fii au ieșit din cora-bie, tînguindu-se. Iar cîrmaciul acela, depărtînd corabia de la mal, a ridicat pînzele și a început a merge corabia înainte. Ce despăr-țire groaznică era plăcutului lui Dumnezeu de la soția sa cea cu-rată și cinstită! Unul pe altul se petreceau, plîngînd cu ochii și tînguindu-se cu inimile. Se tînguia Eustatie cu fiii, stînd pe mal; se tînguia și femeia lui în corabie, răpindu-se de la bărbat și ducîndu-se în neștiută țară. Și cine va spune jalea, plîngerea și tînguirea lor? Deci, a stătut Eustatie pe mal, privind după corabie, pînă cînd a putut a o vedea cu ochii, apoi a purces pe cale plîngînd și ducînd cu sine pe copilașii săi cei mititei; și bărbatul plîngea după femeia sa, iar fiii plîngeau după mama lor.

Numai cu aceea se mîngîia pe sine acel fericit suflet, că unele ca acestea le primea din mîna Domnului, fără de a cărui voie nimic nu putea să se facă asupra lor, și că spre aceasta este chemat în sfînta credință, ca prin răbdare să ajungă la cereasca moștenire.

Dar încă nu se sfîrșise necazul acela cu răpirea femeii, că mai mari decît cel dintîi, se arătau altele; încă nu uitase pe cel dintîi, și iată lipsirea de fii nu era departe. Pentru că s-a întîmplat de a întîlnit în calea lui un rîu revărsat peste margini și foarte repede, la a cărui margine nici luntre nici pod nu se afla, ci așa prin apă, gol, trebuia să-l treacă pe el călătorul, și din pricina cursului celui repede al apei, nu era cu putință ca pe amîndoi fiii deodată să-i treacă de cealaltă parte a rîului aceluia.

Deci, lăsînd un copil pe mal, iar pe celălalt luîndu-l pe spate, l-a dus peste rîu; și trecîndu-l pe el, l-a pus pe celălalt mal, și pe cînd se întorcea să ia pe celălalt copil, ca și pe acela asijderea să-l treacă, fiind el în mijlocul rîului, a țipat copilul, și, ridicîndu-și ochii Eustatie, a văzut un leu venind spre copil, care, apucîndu-l pe copil, a fugit cu el în pustie. Și Eustatie sta privind și cu jale strigînd, pînă ce n-a putut să mai vadă pe fiară fugind cu copilul cel răpit. Apoi s-a întors înapoi, avînd nădejde în celălalt copil. Dar încă nu plînsese de-ajuns pe un copil, și iată că a sosit vremea să plîngă du-pă celălalt. Căci, cînd se întorcea el spre celălalt, iată un lup a alergat ca o nălucă, l-a apucat și pe acela, și l-a dus în pădure. Acolo aflîndu-se, cuprins de necazuri din toate părțile, stînd în mijlocul rîului, omul se îneca în marea lacrimilor sale. Cine va spune dure-rile inimii lui, tînguirea și plîngerea cea multă? A fost lipsit mai întîi de soția sa cea curată, de o credință sfîntă, care îl mîngîia în mîhnirile lui. Apoi a fost lipsit de fii, spre care privind avea răco-rire în necazurile lui. Este adevărată minune că omul acesta a rămas viu. Cum n-a căzut în mijlocul apei, slăbind de mîhnire? Dreapta cea tare a Celui Prea-înalt îl întărea pe el în răbdare; pen-tru că cel ce a trimis asupra lui o ispitire ca aceea, acela i-a dat și răbdare.

Ieșind din rîu, a plîns la locul acela destul, și s-a dus pe cale tînguindu-se. Cu un gînd numai se îmbuna, cu mîngîietorul Dumne-zeu, în care a crezut, și pentru care pe toate acestea le suferea. În-să n-a cîrtit asupra lui Dumnezeu, și n-a zis: "Oare la aceasta m-ai chemat pe mine, Doamne, într-a Ta cunoștință, ca și de fe-meie și de fii să mă lipsești? Oare acesta este folosul credinței, ca mai nevoiaș decît toți oamenii să fiu? Oare așa iubești pe credincioșii Tăi, încît să piară risipiți unul de altul? "Nimic din toate acestea n-a zis dreptul și răbdătorul bărbat, ci plecîndu-și grumajii cu smerenie, se închină lui Dumnezeu, mulțumindu-I de o cercetare a Lui ca aceea, că pe robii săi nu în norocire lumească, nici în mîngîiere seacă, ci în necazuri și în primejdii voia să-i aibă, ca în veacul ce va să fie să-i mîngîie pe dînșii cu cea veșnică bucurie și veselie. Iar Dumnezeu, Cel ce pe toate spre folos le face, și îngăduie primejdii asupra dreptului, nu pedepsindu-l, ci ispitindu-i credința și bărbăția lui, și nu în mîhnire, ci în răbdarea lui cea bună binevoind, și mulțumirile lui ascultîndu-i, precum a păzit pe Iona în pîntecele chitului nevătămat, așa și pe amîndoi fiii lui cei de fiare răpiți, în gurile fiarelor i-a păzit întregi și sănătoși.

Căci leul, înotînd pe rîu cu copilul, cu nimic nu l-a vătămat pe acesta. Iar cînd îl ducea pe el în pustie, l-au văzut niște păstori și începură a alerga după dînsul chiuind. El, lepădînd copilul sănătos, a fugit.

Așijderea și lupul, ducînd pe copil viu, l-au văzut niște plugari, și strigînd, au alergat după dînsul; iar acesta le-a lăsat copilul întreg. Păstorii și plugarii fiind dintr-un sat, au luat copiii și i-au crescut la ei.

Eustatie, neștiind de aceasta, mergea pe cale, și uneori mulțumea lui Dumnezeu în răbdare, alteori, biruindu-se de fire, plîngea zicînd: "Vai mie, cel ce oarecînd eram bogat, iar acum sînt sărac și gol. Vai de mine, cel odinioară casnic, iar acum străin. Eram oarecînd ca un pom frumos înfrunzit și bine rodit, iar acum sînt ca o ramură uscată. Eram înconjurat în casă de prieteni, pe ulițe de slugi, în războaie de ostași, iar acum am rămas singur în loc pustiu. Nu mă lăsa Tu, Doamne, nu mă trece cu vederea Atoate văzătorule, nu mă uita întru tot Bunule! Doamne, nu mă părăsi pe mine pînă în sfîrșit! Mi-am adus aminte, Doamne, de cuvintele Tale cele ce mi-ai zis la locul unde Te-ai arătat mie: "Ai să iei ispite ca Iov". Acestea mai mult decît la Iov s-au făcut cu mine. Pentru că el, de s-a și lipsit de averea sa și de cinste, dar ședea în gunoiul său, iar eu în țară străină nu știu unde mă voi întoarce. El avea prieteni, mîngîindu-l pe dînsul; iar mîngîierea mea, fiii mei cei iubiți, fiarele cele sălbatice apucîndu-i, i-au mîncat în pustia aceea. El, deși era lipsit de fiii săi, de la soție putea să aibă oarecare mîngîiere și alinare; buna mea împreună-viețuitoare în mîinile nelegiuitului bărbat a căzut, iar eu ca o trestie în pustie mă clatin de viforul amarelor mele necazuri.

Doamne, nu te mînia asupra mea, cel ce din amărăciunea inimii grăiesc; grăiesc ca un om, căci în Tine purtătorul meu de grijă și îndreptătorul căilor mele mă întăresc, și spre Tine nădăjduiesc, și cu a ta dragoste ca cu o rouă răcoroasă și de vînt adietoare, răco-resc focul mîhnirei mele. Cu a Ta dorire, precum cu o dulceață, îndulcesc amărăciunea primejdiilor mele. Așa grăind el cu suspinuri și cu lacrimi, a ajuns la oarecare sat ce se numea Vadisis, și intrînd într-însul, a început a sluji, supunîndu-se la locuitorii cei de acolo, ca să se hrănească din osteneală. Și lucra la lucrul pe care nu-l știa mai înainte, ostenindu-se întru aceea în care nu era obișnuit. După aceasta, a rugat pe oamenii satului aceluia ca să-l facă păzitor la țarina lor, și pentru aceea să-i dea o plată foarte mică. Și așa a petrecut în satul acela cincisprezece ani, în mare sărăcie și sme-renie și întru osteneli multe, pentru că mînca pîine. Iar faptele lui bune și nevoințele cine le va spune? Poate tot omul să socotească că într-o sărăcie ca ceea și străinătate, întru nimic nu se îndelet-nicea așa de mult ca în rugăciuni, în posturi, în lacrimi, în prive-gheri și în suspinurile inimii, înălțîndu-și spre Dumnezeu ochii, mîinile și inima, și de la îndurările Lui așteptînd milă. Iar fiii lui, nu departe, într-un alt sat creșteau. El nu-i știa, și nici ei nu știau unul de altul, deși viețuiau în același sat.

Iar femeia, ca o altă Sara oarecînd, era păzită de către Dumnezeu de necurăția bărbatului aceluia, care în același ceas cînd a luat-o pe ea de la adevăratul ei bărbat,

a fost lovit de oarecare durere, și ajungînd la locul lui, a murit și a lăsat curată pe cea robi-tă de el, neatingîndu-se de dînsa.

Așa a păzit Dumnezeu pe credincioasa roaba sa, că în mijlocul curselor fiind, a rămas nevătămată, și "ca o apăsare s-a izbăvit din cursa vînătorilor, cursa s-a sfărîmat, iar ea s-a izbăvit cu ajuto-rul Celui prea înalt". Apoi, după moartea bărbatului aceluia, acea cinstită femeie a rămas liberă, și viețuia în pacea sa fără de ispită, avînd hrană din osteneala mîinilor sale.

În acea vreme, au făcut război cei de altă seminție asupra romanilor și i-au bătut mult, luînd unele cetăți și robind țări. Atunci Traian împăratul a fost în mare mîhnire și, aducîndu-și el aminte de viteazul său dregător Plachida, zicea: "De ar fi fost Plachida al nostru, nu și-ar fi rîs de noi vrăjmașii noștri, că era înfricoșat vrăj-mașilor, și de numele lui se temeau potrivnicii, că era viteaz și no-rocos în războaie". Și se mira împăratul cu toți dregătorii săi de acest minunat lucru, că nu se știa unde s-a ascuns Plachida cu fe-meia și cu copiii. Sfătuindu-se să trimită spre căutarea lui prin toată împărăția sa, a zis către cei ce stăteau de față: "Dacă cineva îmi va afla pe Plachida al meu, îl voi cinsti pe dînsul cu mare cinste, și îi voi da lui daruri multe". Și iată doi buni ostași, Antioh și Acachie, care au fost oarecînd credincioși prieteni lui Plachida și viețuiau în curtea lui, ziseră: "Stăpînitorule împărate, nouă să ne poruncești să căutăm pe omul acela care este de foarte bună trebuință la toată împărăția romanilor. Căci chiar pînă la marginea pămîntului de l-am căuta pe el, la aceasta ne vom sîrgui în tot chipul". Și bucurîndu-se împăratul de o sîrguință ca aceea a lor, i-au trimis pe dînșii îndată. Iar ei, ieșind, au străbătut toate provinciile împărăției, prin cetăți și prin sate căutînd pe iubitul lor conducător, și pe oricine întîlneau, îl întrebau: "Nu cumva au văzut undeva pe un om ca acela?" Apoi, se apropiară de satul acela în care Eustatie își trăia viața. Iar Eustatie atunci păzea țarina în cîmp și văzînd pe ostașii cei ce veneau în sat, privea la dînșii. Și i-a cunoscut pe ei de departe, căci erau ostași ai lui, și s-a bucurat, încît de bucurie plîngea, și în taina inimii sale către Dumnezeu striga din adîncul suspinării și sta lîngă cale, pe unde ostașii aveau voie să treacă. Iar ei ajungînd la Eustatie, și urîndu-i de sănătate după obicei, l-au întrebat: "Ce sat este acesta și cine îl stăpînește pe el?" Apoi începură a-l întreba: "Nu cumva este aici vreun om străin, al cărui stat este așa și fața în acest chip, și se numește Plachida?" Iar Eustatie le-a zis: "Pentru ce pricină îl căutați pe el?" Iar ei au zis: "Prieten ne este nouă, și de multă vreme nu l-am văzut pe el, și nu știm unde se află cu femeia și cu cei doi fii și de ne-ar spune nouă cineva de dînsul, mult aur i-am da omului aceluia". Iar Eustatie le-a zis: "Nu-l știu pe el, nici n-am auzit cîndva de Plachida; poate stăpînii mei. Rogu-vă pe voi să veniți în sat, și să vă odihniți în căsuța mea, că vă văd pe voi și caii voștri osteniți de drum, deci să vă odihniți la mine, și va fi vouă cu putință ca și pentru cel căutat să întrebați pe cineva din cei ce îl știu. Iar ei, ascultîndu-l pe el, au mers împreună în sat, însă nu-l cunoșteau pe el; iar el i-a cunoscut bine pe dînșii și lacrimi din ochii lui voiau să iasă, însă le oprea, ca să nu fie cunoscut. Și era în satul acela un om bun, la care își avea Eustatie adăpostirea. La acel om a dus pe ostașii aceia, rugîndu-l să-i odihnească pe dînșii și să pună înaintea lor cîte ceva de ospăț. Iar el zicea: "Îți voi plăti ție cu slujba mea

toate cele ce vei cheltui la ospățul lor, pentru că îmi sînt mie cunoscuți". Iar omul acela, din obiceiul cel bun al său și din rugămintea lui Eustatie, care avea să-i răsplătească lui cu slujba, îi ospătă pe străinii aceia din belșug. Iar Eustatie le slujea lor, aducînd și punînd bucate înaintea lor și-și aducea aminte de viața lui cea dintîi, cînd așa îi slujeau lui aceia cărora el le slujește acum. Și se biruia de fire spre lacrimi, însă se ascundea ca să nu fie cunoscut și ieșind afară din casă, plîngînd puțin și ștergîndu-și lacrimile, iar intra, slujindu-le ca robul și fiind săteanul cel mai de jos. Iar ostașii aceia, căutînd adeseori la fața lui, începură cîte puțin a-l cunoaște și a grăi încet în sine: "Omul acesta asemenea este cu Plachida, sau cu adevărat sigur el este", și ziseră: "Ne aducem a-minte de o rană adîncă de la grumajii lui Plachida, pe care a luat-o la război, drept aceea, de este la dînsul rana aceea, cu adevărat el este Plachida". Văzîndu-i rana aceea, au sărit îndată de la masă și au căzut la picioarele lui, și sculîndu-se i-au cuprins grumajii și au plîns mult de bucurie, zicîndu-i: "Tu ești Plachida, pe care noi te căutăm! Tu ești iubitul împăratului, pentru care împăratul atîta vre-me se mîhnește. Tu ești renumitul general al armatei romanilor, comandantul, pentru care toți ostașii se tînguiesc".

Atunci Eustatie cunoscînd că a venit vremea aceea, în care i-a făgăduit lui Domnul să-l rînduiască, în dregătoria și în cinstea lui cea dintîi, le-a zis: "Eu sînt, fraților, cel pe care voi îl căutați. Eu sînt Plachida, cu care voi v-ați luptat multă vreme împreună. Eu sînt cel slăvit oarecînd în Roma, celor de alt neam înfricoșat, vouă bun prieten, iar acum sărac, și netrebnic și neștiut". Și s-a făcut între dînșii bucurie mare, și din bucurie lacrimi.

Apoi, l-au îmbrăcat pe el în haine de mult preț, ca pe un mare dregător, și i-au dat lui scrisorile împărătești și cu insistență îl rugau să meargă fără zăbavă la împărat, zicînd: "Iată și-a ridicat cornul său vrăjmașul, și nu este altul așa de viteaz ca tine, ca să biruiască și să alunge pe potrivnici". Iar stăpînul casei aceleia și toți casnicii lui, auzind acestea se mirau, și se uimeau și a străbătut vestea în tot satul zicînd: "Mare om s-a aflat în satul nostru". Și alergau toți ca la o mare minune, și se mirau văzînd pe Eustatie îmbrăcat ca un comandant de oști și cinstit de ostași. Iar Antioh și Acachie spuneau la oameni faptele și vitejia bărbatului, bogăția și bunul lui neam.

Iar ei auzind că Eustatie este un om de atîta preț, mare comandant al romanilor, se mirau zicînd: "O, cum bărbatul acesta mare și străin a fost la noi!" Și cădeau la dînsul și i se închinau zicîndu-i: "Pentru ce nu ne-ai spus nouă, stăpîne, neamul cel mare și dre-gătoria ta?" Și cădea la dînsul și stăpînul lui la care trăise Eustatie, rugîndu-l să nu se mînie pe dînsul, pentru că nu îl cinstea pe el. Și toți oamenii se rușinau de aceasta, că pe un om ca acesta l-au socotit dînșii ca pe un rob.

Apoi, l-au încălecat pe el ostașii pe cal, și au plecat întor-cîndu-se la Roma, iar toți oamenii satului aceluia i-au petrecut pe ei pînă departe cu cinste multă. Mergînd pe cale și vorbind, îl întrebau de femeia lui și de fii, iar el le-a spus pe rînd toate cele ce i se întîmplaseră și ostașii plîngeau, auzind de reaua întîmplare a lui. Așijderea și ei îi spuneau cum împăratul a fost în mare supă-rare pentru dînsul. Încă

nu numai împăratul, ziceau ei, ci și tot sfa-tul ostășesc și ostașii se întristau pentru schimbarea lui. Și vorbind așa, nu după multe zile, au ajuns la Roma, și au spus ostașii aceia împăratului că au aflat pe Plachida, precum și modul cum l-au aflat pe el. Iar împăratul l-a primit pe el cu cinste, cu toți cei mari ai săi, și bucurîndu-se l-au sărutat pe el, și îl întrebau cum a ieșit din casa sa, și ce i s-a întîmplat lui. Iar el a spus toate cele ce i s-au întîmplat, și de femeie, și de copii, și toți ascultînd se înduioșau.

Atunci împăratul a pus pe Eustatie în cea dintîi rînduială a lui, și i-a dat lui multe averi, mai mari decît cele dintîi, și l-a îmbo-gățit pe el foarte, și toată Roma s-a bucurat de venirea lui Eustatie. Apoi, l-a rugat pe el împăratul ca să meargă la război împotriva barbarilor și cu cea dintîi vitejie să apere patria de năvălirea lor, și să izbîndească robia unor cetăți. Iar Eustatie, adunînd pe toți osta-șii și văzînd că nu sînt de ajuns la un război ca acela, a zis împă-ratului să trimită porunci în toate hotarele sale, și să adune și din cetăți și din sate tineri plăcuți și să-i trimită la Roma, la rînduiala ostășească. Și s-a făcut așa. A trimis împăratul porunci, și s-a adu-nat în Roma mulțime de oameni tineri și tari, de bună trebuință la război. Între alții se aduseră acolo și cei doi fii ai lui, Agapia și Teopist, care se făcuseră mari și erau frumoși; la trup mari și tari la putere. Aceștia, dacă s-au adus în Roma, i-a văzut pe ei comandantul, și i-a iubit foarte. Pentru că singură firea părintescă spre fiii săi se pleca, și cu dragostea cea către dînșii se biruia. Neștiind Eustatie că aceștia sînt fiii firești ai lui, însă îi iubea pe dînșii ca pe niște fii ai săi și totdeauna stăteau înaintea lui, și îi făcea pe ei părtași cu sine la masa sa că îi erau lui plăcuți.

Deci, a mers Eustatie la război și bătîndu-se cu barbarii, cu puterea lui Hristos i-a biruit pe dînșii. Și nu numai cetățile și țările cele robite le-a dezrobit, dar și pe tot pămîntul vrăjmașilor l-a biruit și l-a robit și pe ostașii lor desăvîrșit i-a nimicit, și în Domnul său a arătat vitejie și biruință, mai mare decît cele dintîi biruinți, pe care le purta mai înainte.

Sfîrșindu-se războiul, și întorcîndu-se cu pace Eustatie la locul său, i s-a întîmplat ca în călătoria sa să poposească într-un sat care era așezat la un loc frumos lîngă un rîu, unde fiind plăcut locul pentru repaus, s-a liniștit Eustatie cu oastea sa trei zile; Dumnezeu a voit ca în felul acesta să-l aducă întru cunoaștere pe credinciosul său rob, cu femeia sa și cu fiii și pe cei risipiți să-i adune la un loc, pentru că femeia lui viețuia în acel sat avînd o grădină și cîștigîndu-și dintr-însa cu multă osteneală hrana cea de toate zilele. Iar după Dumnezeiască rînduială, Agapie și Teopist, neștiind nimic de mama lor, și-au așezat cortul lor lîngă grădina ei, că dintr-un sat fi-ind ei, aveau un cort, o viață și o dragoste potrivindu-se întocmai unul cu celălalt în gîndire și în cugete, ca frații cei dintr-un pîntece. Ei însă nu știau că sînt frați, și neștiind nicidecum strînsa legătură de sînge dintre ei, se aveau ca frații. S-au culcat, deci, împreună lîngă grădina maicii lor să se odihnească. Nu departe era și tabăra marelui comandant al lor.

Într-una din zilele acelea, lucrînd ceva maica lor în grădina sa, în ceasul de amiază-zi, auzi vorba ostașilor celor ce se odihneau aproape în cortul lor. Iar vorba

lor era aceasta: întreba unul pe al-tul, care de ce neam este. Şi a zis cel mai mare: "Eu foarte puţin îmi aduc aminte că tatăl meu era comandant de oşti în Roma şi nu ştiu de ce a ieşit din Roma cu mama, luîndu-mă pe mine şi pe un alt frate al meu mai mic, pentru că noi doi eram la dînşii, şi am mers pînă la mare, unde am intrat într-o corabie, cu care mergînd peste mare, cînd am sosit la mal, a ieşit tata din corabie, şi cu dînsul eu cu fratele meu, iar maica nu ştiu de ce a rămas în cora-bie. Numai aceasta îmi aduc aminte, că plîngea foarte mult după dînsa tatăl meu şi noi asemenea, şi mergeam pe cale plîngînd. Iar după ce am ajuns la un rîu, tatăl m-a lăsat pe mine pe mal; iar pe fratele cel mic luîndu-l pe umere l-a dus de cealaltă parte a rîului, şi după ce l-a trecut pe el şi venea la mine, un leu alergînd m-a răpit pe mine şi m-a dus în pustie, iar nişte păstori m-au scos pe mine din gura leului şi am fost crescut într-acel sat, în care tu ştii." Atunci cel mai tînăr sculîndu-se degrab a căzut pe grumajii lui cu bucurie şi cu plîngere zicînd: "Cu adevărat tu eşti fratele meu, că eu de toate acestea, care le spui tu, îmi aduc aminte; am văzut cu ochii cînd te-a apucat pe tine leul şi pe mine în acelaşi ceas m-a răpit un lup, dar nişte plugari m-au scos din gura lui. Şi cunoscîndu-se amîndoi fraţii între dînşii s-au bucurat foarte, cuprinzîndu-se şi sărutîndu-se unul pe altul, şi au plîns mult de bucurie. Iar maica lor auzindu-le vorba, se mira, şi cu ochii cu suspinuri şi cu lacrimi spre cer îşi ridica. Căci a cunoscut că sînt fiii ei cei adevăraţi, şi inima ei îndată se răcori din cele amare necazuri în care se afla pî-nă atunci. Însă fiind femeie înţeleaptă, n-a cutezat fără de cea mai vrednică credinţă de dovadă a se arăta lor, că era săracă, şi îmbră-cată cu haine sărăcăcioase, iar ei erau ostaşi aleşi şi cinstiţi. Şi au văzut cu cuviinţă că e bine să meargă la comandantul de oşti, pe care să-l roage ca pe lîngă oastea lui să poată a se întoarce la Ro-ma, şi acolo mai bine să facă cunoştinţa fiilor săi, să se înştiinţeze de bărbatul său, de este oare viu sau nu.

Deci, mergînd, a stat înaintea comandantului de oşti, şi i s-a închinat lui zicîndu-i: "Rogu-mă ţie, stăpîne, să-mi dai voie ca pe lîngă taberile tale să merg şi eu la Roma, pentru că eu sînt romană, şi am fost luată în robie de barbari în pămîntul acesta, de acum şasesprezece ani, şi acum fiind slobodă, trăiesc în ţară străină, îndu-rînd sărăcia cea mare". Iar Eustatie fiind de bun neam, îndată s-a înduioşat la rugăciunea ei, şi i-a dat voie ca fără de temere să se întoarcă la moştenirea sa. Atunci femeia stînd şi privind la comandant, l-a cunoscut că este bărbatul ei, şi mirîndu-se, sta ca uimită. Iar Eustatie n-a cunoscut pe femeia sa. Însă ea deodată venindu-i peste bucurie, precum oarecînd mîhnirea era peste mîhnire, înlă-untru striga către Dumnezeu cu suspinuri, dar se temea să spună bărbatului său că este femeia lui. Pentru că îl vedea pe el în pompă mare, impunător la faţă, şi mulţime de ostaşi stînd înaintea lui. Pe cînd, ea, ca una din cele mai nevoiaşe femei, era săracă; şi s-a dus de la ochii lui atunci, rugîndu-se stăpînului şi Dumnezeului său, ca numai el să rînduiască în viitor, cum s-ar putea cunoaşte de bărbat şi de fiii săi. Apoi, găsind vreme cu prilej, a intrat şi a stat înaintea comandantului care privind spre dînsa, i-a zis: "Ce mai pofteşti încă de la mine bătrîno? " Iar ea închinîndu-se lui pînă la pămînt, i-a zis: "Rogu-mă ţie stăpînul meu să nu te mînii pe mine roaba ta că am să întreb de un lucru pe înălţimea ta; să îngădui puţin, ascultînd pe roaba ta". Iar el i-a zis ei: "Bine, spune!" Iar ea a început a grăi: "Au nu eşti tu Plachida, cel ce din sfîntul botez

te-ai numit Eustatie? Au nu ai văzut tu pe Hristos pe Cruce, între coarnele cerbului? Nu ai ieșit tu pentru Dumnezeu din Roma cu femeia și cu doi fii, Agapie și Teopist? Nu a luat cu sila de la tine barbarul cel din corabie pe femeia ta, care sînt eu cu adevărat? Martor cre-dincios îmi este la cer singur Hristos Domnul, pentru care multe ispite am suferit, că sînt femeia ta, și sînt păzită cu darul lui Hristos de întinăciune. Pentru că barbarul acela, pedepsindu-se de dumnezeiasca mînie, a pierit în același ceas, iar eu am rămas curată, și acum în nevoie după cum mă aflu". Auzind acestea Eustatie, s-a deșteptat ca din somn, și cunoscînd îndată pe femeia sa s-a sculat la dînsa, și îmbrățișîndu-se amîndoi, au plîns mult de bucuria cea mare. Apoi a început Eustatie: "Să lăudăm și să mulțumim lui Hristos Mîntuitorul nostru, care n-a depărtat de la noi mila Sa, ci precum a făgăduit ca după necazuri să ne mîngîie pe noi, așa a și făcut". Și mult bucurîndu-se și plîngînd, au mulțumit lui Dumnezeu. După aceasta, dacă a încetat Eustatie din plîns, l-a întrebat pe el femeia: "Dar unde sînt fiii noștri?" Iar el suspinînd din adîncul inimii a zis: " Fiarele i-au mîncat pe dînșii". Iar femeia a zis: "Să nu te întristezi stăpînul meu, că precum ne-a dat nouă Dumnezeu ca fără de așteptare să aflăm unul pe altul, așa ne va da nouă să aflăm și pe fiii noștri". Iar el a zis: "Au nu ți-am spus că sînt mîncați de fiare!?" Iar ea a început a-i spune de toate cele ce le auzise ieri lu-crînd în grădina sa de la cei doi ostași ai lui, care vorbeau unul cu altul, și a cunoscut că sînt fiii lor. Iar Eustatie, chemîndu-i îndată pe dînșii, i-a întrebat: "De ce neam sînteți, unde v-ați născut și unde ați crescut?" - "Noi, stăpîne al nostru, am rămas foarte mici orfani de părinții noștri și îi ținem minte puțin, însă ne aducem aminte că tatăl nostru era comandant de oști al romanilor, precum ești măria-ta, și nu știm din ce împrejurare tatăl nostru a ieșit din Roma noaptea cu mama noastră și cu noi amîndoi și după ce am trecut marea în corabie, a rămas acolo mama noastră, nu știm pentru ce, iar tatăl nostru, plîngînd după dînsa, a mers cu noi la un rîu, peste care trecîndu-ne pe cîte unul, cînd era el singur în mijlocul rîului, niște fiare ne-au răpit pe noi; pe mine un leu, iar pe el un lup, și amîndoi am fost păziți de mîncarea fiarelor, căci pe mine niște păstori, iar pe el niște plugari ne-au crescut. Aceasta auzind-o Eustatie cu femeia sa, cunoscură pe fiii lor și, căzînd pe grumajii lor, au plîns mult. Și s-a făcut bucurie mare în tabăra comandantului precum oarecînd în Egipt, cînd s-au cunoscut Iosif cu frații săi. Și a străbătut vestea prin toate taberile de aflarea femeii și a fiilor comandantului lor, și s-au adunat toți bucurîndu-se, și au făcut veselie mare toată oastea. Pentru că nu se mîngîiau atîta de biruință, cît de această bucurie.

Așa a mîngîiat Dumnezeu pe credincioșii săi robi. Pentru că el omoară și face viu, face sărac și îmbogățește, pogoară în necazuri și ridică spre bucurie și veselie. Și putea atunci Eustatie ca să zică ca David: "Veniți și auziți, și voi povesti vouă tuturor celor ce vă temeți de Dumnezeu cîte a făcut sufletului meu. Adusu-și-a aminte să facă milă cu mine. Dreapta Domnului m-a înălțat. Dreapta Domnului a făcut putere" (Psalm 117,16).

Iar cînd Eustatie se întorcea de la război, bucurîndu-se pentru două lucruri: adică pentru biruință, și pentru aflarea femeii și a fiilor săi, atunci mai înainte de mergerea lui în Roma, a murit Traian împăratul, iar în locul lui a stat Adrian (117-

138), care era foarte rău, urînd pe cei buni, și alungînd pe cei binecredincioși. Intrînd Eustatie în cetate cu veselie și pompă mare, precum se obișnuia la marii comandanți ai romanilor, și ducînd cu sine mulți robi și fără de număr trofee scumpe, a fost primit cu cinste de împăratul și de toți romanii și i s-a răsplătit vitejia lui mai mult decît cea dintîi, fiindcă acum era cinstit de toți mai mult decît înainte. Însă Dumnezeu, cel ce nu vrea ca robii lui în lumea aceasta, prea scurtă și nestatornică, să fie cinstiți și slăviți pînă în sfîrșit, prin cinstirea cea deșartă și vremelnică, le-a gătit la ceruri cinstea și slava cea veșnic neschimbată.

Acela, prin aducerea în cea dintîi a lui cinstire, numai o răcorire de necazurile lui i-a făcut lui Eustatie, iar calea lui cea mucenicească spre cer i-a însemnat-o mai înainte. Căci nu după multă vreme, iar l-a întors la necinste și la necaz, pe care el le-a răbdat cu dulceață pentru Hristos. Pentru că rău-credinciosul Adrian a vrut să facă jertfă zeilor, mulțumindu-le pentru biruința cea asupra vrăjmașilor, și intrînd el în capiștea idolească cu mai marii oștilor sale, Eustatie n-a intrat, ci a rămas afară. L-a întrebat atunci pe el împăratul: "De ce nu vrei să intri cu noi în capiște și să mulțumești zeilor? Ție ți se cade mai întîi să dai mulțumire idolilor, că nu numai în războaie te-au păzit întreg și sănătos, și ți-a dat biruință asupra vrăjmașilor, ba încă pe femeia ta și pe fiii tăi ți-au arătat ție!" Răspuns-a Eustatie: "Creştin sînt și pe Unul Dumnezeul meu Iisus Hristos îl țin, pe Acela Îl cinstesc și-I mulțumesc și Lui mă închin, pentru că El pe toate acestea: sănătatea, biruința, pe soția și pe fiii mei mi i-a dăruit mie. Iar idolilor celor surzi, nelucrători, nu mă voi închina". Și s-a dus la casa sa Eustatie. Iar Împăratul mîniindu-se asupra lui, chibzuia cu ce chip i-ar răsplăti lui necinstirea zeilor săi. Și mai întîi, după puțină vreme, a luat de la dînsul dregătoria lui, și ca unui om de rînd i-a poruncit să stea înaintea lui; apoi pe femeia și pe fiii săi de față punîndu-i, îi îndemna pe ei cu cuvintele, ca să jertfească idolilor. Și neputînd să-i întoarcă pe dînșii de la Hristos, i-a osîndit la mîncarea fiarelor.

Și mergea sfîntul Eustatie, sărbătoritul acela și viteazul ostaș de odinioară, la locul cel de priveliște, cu ai săi osîndiți la moarte și nu se rușinau de o necinste ca aceea, nici se temeau de moartea cea pentru Hristos, Căruia precum a început a-I sluji cu credință, așa și sfîrșeau cu credința cea cu osîrdie și bine plăcută supunere, mărturisind numele Lui cel sfînt înaintea tuturor. Și întărea pe soția sa cea cinstită, și pe iubiții săi fii, ca să nu se teamă de moartea cea dătătoare de viață pentru Domnul tuturor. Asemenea și ei, întru dînșii unul pe altul se întăreau cu cuvintele și cu nădejdea răsplătirii celei ce va să fie, și mergeau la moarte ca la ospăț.

Dar, dînd drumul fiarelor asupra lor, nu i-au vătămat pe ei. Căci, oarecare fiară alerga la dînșii, îndată închinîndu-se, se întorcea înapoi. Fiarele își îmblînzeau mînia lor, iar împăratul mai mult se mînia, și a poruncit ca, ducîndu-i pe dînșii de la locul acela, să-i arunce în temniță. Iar a doua zi a poruncit ca să ardă un bou de aramă și să arunce într-însul pe sfîntul Eustatie cu femeia și amîndoi fiii. Și a fost sfinților mucenici boul acela ars, precum tinerilor cuptorul haldeilor cel de rouă răcorit, și întru acel bou rugîndu-se sfinții mucenici, și-au dat în mîinile lui Dumnezeu sfintele lor suflete, și au trecut la cereasca împărăție. Iar a treia zi a mers Adrian la boul acela,

vrînd să vadă praful mucenicilor celor arşi. Dar deschizînd uşa a aflat trupurile lor cele sfinte întregi şi nevătămate, şi nici un păr din capul lor n-a ars, ci ca nişte vii şi dormind se arătau feţele lor, pline de o frumuseţe prea minunată, mai presus de fire, şi tot poporul cel ce era acolo a strigat: "Mare este Dumnezeul creştinilor".

Iar împăratul s-a întors cu ruşine la palatul său, şi tot poporul ocăra pe împăratul pentru răutatea lui, că pe unul ca acesta, la toată împărăţia mai mare comandant, de bună trebuinţă, l-a pierdut în zadar. Deci, creştinii luînd cinstitele trupuri ale mucenicilor, le-au făcut cuviincioase îngropări slăvind pe Dumnezeul cel minunat întru sfinţii săi: pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfîntul Duh, Căruia cinste, slavă şi închinăciune toţi să-I fie de la noi, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin

43. PĂTIMIREA SFINŢILOR DIN NOU ARĂTAŢILOR MUCENICI MIHAIL, VOIEVODUL CERNIGOVULUI, ŞI TEODOR, DREGĂTORUL LUI, CARE AU PĂTIMIT DE LA PĂGÎNUL BATUS (20 SEPTEMBRIE)

Toată tulburarea şi războaiele, sau oarecare alte pagube, cînd le vei vedea cîndva, să nu socoteşti că se fac în zadar sau din vreo întîmplare, ci să ştii că toate acestea prin vrerea Atotputernicului Dumnezeu vin pentru păcatele noastre, ca cei ce greşesc să-şi vină în simţire şi îndreptare. Drept aceea, mai întîi ne pedepseşte Dumnezeu pe noi păcătoşii prin mici certări, iar cînd nu ne îndreptăm, atunci aduce pe cele mari, precum de demult şi asupra israiltenilor. Pentru că asupra acelor care n-au vrut să se îndrepteze de biciul lui Hristos cel de frînghie, a trimis asupra lor alt bici. "Paşte-vei pe ei, zice, cu toiag de fier" (Psalm 2,9), adică pe romani, după proorocia lui Daniil. Iar certările cele mici pe care le trimite Dumnezeu, întîi sînt: tulburări, foamete, morţi năprasnice, războaie şi altele ase-menea acestora. Iar dacă prin acestea păcătoşii nu se înţelepţesc, aduce asupra lor năvălirea cea nemilostivă şi mai grea a celor de alt neam, ca măcar aşa să-şi vină în simţire oamenii, şi să se întoar-că din căile cele rele, după cum zice proorocul: "Cînd îi ucidea pe ei, atunci îl căutau pe El". Aşa se făcu la tot pămîntul cel rusesc. Că, atunci cînd noi am mîniat bunătatea prea milostivului Dumnezeu prin obiceiurile noastre cele rele, şi îndurarea Lui am amărît prea mult, iar întru simţire a veni şi abătîndu-ne de la rău spre a face bine nicidecum n-am vrut, atunci s-a mîniat Domnul foarte mult cu iuţime asupra noastră şi a vrut să pedepsească cu pedeapsă prea cumplită fărădelegile noastre.

Deci, a trimis asupra noastră pe barbarii cei neîndumnezeiţi şi fără de omenie, care se numesc tătari, cu împăratul lor Batus, prea păgînul, şi cel prea fărădelege care năpădind cu nenumărată mulţime a puterii lor cea păgînească asupra pămîntului rusesc, în anul facerii lumii 6746, iar de la întruparea lui Dumnezeu Cuvîntul în anul 1238, au sfărîmat toată puterea împăraţilor şi domnilor creştini, toate cetăţile le-au risipit, şi tot pămîntul cu sabie şi cu foc le-au prădat şi le-au făcut pustii, neputînd nimeni să stea împotriva puterii lor celei fără de Dumnezeu, care pentru păcatele noastre ne-a dat Dumnezeu, şi cu care s-au plinit zisele proorociei: "De veţi vrea şi

de Mă veți asculta, bunătățile pămîntului veți mînca, iar de nu Mă veți asculta, sabia vă va mînca pe voi". Într-acea vreme, creștinii cei ce scăpau de sabie și de robie se ascundeau prin munți și prin pustii neumblate, și puteai să vezi ca pe o priveliște tristă locuințele omenești, cetățile și satele pustii, și pe unde viețuiau fiarele cele sălbatice acolo sălășluiau oamenii, ascunzîndu-se de barbari.

Pe timpul acela, domn al Kievului și al Cernigovului era bine-credinciosul și pururea pomenitul marele Mihail, fiul lui Vsevolod roșul, nepotul lui Oleg, care din tinerețe se deprinsese la viață îmbunătățită. Căci pe Hristos iubindu-L, Aceluia Îi slujea din tot sufletul și strălucea într-însul nerăutate sufletească, pentru că era blînd, smerit și iubitor spre toți, și spre săraci foarte milostiv. Iar prin rugăciuni și prin post plăcea totdeauna lui Dumnezeu, și cu toate lucrurile cele bune își împodobea sufletul său, încît era în el frumoasă sălășluire lui Dumnezeu, făcătorul său. Deci, avea acest binecredincios domn un dregător iubit lui, în toate bunătățile asemenea cu el, anume Teodor, cu care și sufletul său pentru Hristos și-a pus, pătimind de la spurcatul Batus, precum se va arăta mai departe.

Acest binecredincios și de Hristos iubitor era cîrmuitor la domnia cea mare a Kievului; a trimis rău-credinciosul Batus pe tătarii săi să cerceteze Kievul. Iar aceia văzînd mărimea și frumusețea lui, s-au mirat, și întorcîndu-se au spus lui Batus de prea fru-moasa cetate a Kievului. Apoi iar Batus a trimis la voievodul Mihail în Kiev, amăgindu-l pe el ca să i se închine lui. Dar marele domn Mihail, înțelegîndu-le înșelăciunea lor că cu vicleșug vor să ia cetatea și să o pustiască, pentru că auzise de necredința acelor barbari care pe toți cu nemilostivire îi ucidea, chiar dacă de voie li se predau și li se închinau lor. Deci, a poruncit ca pe trimișii aceia să-i piardă, apoi înștiințîndu-se de puterea tătărască cea mare care se revărsa cu multă mulțime (că era oaste mare, sute de mii) ca lăcustele, a năvălit peste tot pămîntul Rusiei, și a luat cetățile cele tari.

Și cunoscînd că nu se poate să rămînă întreg Kievul de vrăj-mașii ce se apropiau, a fugit la unguri, cu dregătorul și prietenul său Teodor. Și era necunoscut în pămînt străin, ascunzîndu-se de dumnezeiasca mînie, ascultînd pe cela ce zice: "Ascundeți-vă puțin, pînă ce va trece mînia Domnului". Iar după plecarea lui din Kiev, alți domni ai Rusiei voiau să-l aibă, dar nu putură să apere Kievul de necuratul Han al tătarilor Batus, care cu toată puterea sa mer-gînd, a luat Kievul, ca și Cernigovul, și pe celelalte cetăți și domnii mari și tari ale Rusiei le-a pustiit cu foc și cu sabie, în anul facerii lumii 6748, iar de la întruparea lui Dumnezeu-Cuvîntul în anul 1240.

Atunci, marea cetate a marii domnii a Rusiei, fu risipită cu desăvîrșire de mîna păgînilor urîtori de Hristos. Și așa au căzut oamenii cei puternici de sabia tătarilor, unii uciși, iar alții duși în robie. Bisericile cele frumoase le spurca și le ardea, încît s-au împlinit cuvintele Psalmistului David: "Dumnezeule, intrat-au nea-murile în moștenirea Ta, pîngărit-au locașul Tău ce sfînt, ... pus-au trupurile robilor Tăi mîncare păsărilor cerului, trupurile celor cu-vioși ai Tăi, fiarele pămîntului. Vărsat-

au sîngele lor ca apa împre-jurul Ierusalimului și nu era cine să-i îngroape" (Psalm 78,1).

Acestea toate întîmplate în pămîntul Rusiei, auzindu-le voievodul Mihail aflat în străinătate, se tînguia nemîngîiat, pentru frații săi cei de o credință, și pentru pustiirea pămîntului său. Apoi i s-a făcut lui înștiințare, cum că oamenilor ce rămăseseră prin cetăți, care mai scăpaseră de sabie și de robie, le-a poruncit barbarul împărat ca să locuiască fără de frică la locurile lor, punînd pe dînșii biruri.

Și mulți voievozi ai Rusiei care fugiseră în țări depărtate, și în pămînturi străine, auzind aceea, se întorceau în Rusia. Și închi-nîndu-se necredinciosului nou-cuceritor, își luau domniile lor și, dîndu-i lui dăjdii, locuiau prin cetățile lor cele dărîmate.

Deci, și binecredinciosul domn Mihail, cu dregătorul său Teo-dor, și cu toți oamenii săi s-au întors din străinătate, vrînd ca și ceilalți să dea biruri cuceritorului și să locuiască în moșia sa, deși pustiită, decît să fie pribeag în pămînt străin. A mers întîi în Kiev, și văzînd sfintele locuri pustii, și biserica Pecerschii cea frumoasă dărîmată pînă la jumătate a plîns amar, apoi a mers la Cernigov. Și odihnindu-se el puțin de cale, auzînd tătarii de întoarcerea lui, au mers de la Batus, și au început a-l chema pe el, ca și pe ceilalți domni ai Rusiei la împăratul său Batus, zicînd: "Nu este cu putință vouă a locui în pămîntul lui Batus de nu vă veți închina lui. Deci, să veniți și să-i dați lui închinăciune, să-i plătiți biruri și așa să petreceți în locașurile voastre". Și era o rînduială la necuratul cu-ceritor: că dacă mergea cineva din domnii Rusiei să i se închine lui, vrăjitorii și jertfitorii tătărești îi luau pe ei și îi duceau prin foc, și dacă ducea ceva daruri împăratului, din toate acelea luînd cîte o parte mică, o arunca în foc. Apoi, trecînd focul, îi silea să se închine la idoli, la Han, la Cust și la soare și îi ducea înaintea barbarului. Și mulți din domnii Rusiei au făcut aceasta de frica lui, și pentru luarea domniei au trecut prin foc, s-au închinat idolilor și au cîștigat de la cuceritor ceea ce le trebuia.

Deci, auzind binecredinciosul domn Mihail că mulți din principii Rusiei, amăgindu-se de mărirea lumii acesteia, s-au închinat la idoli, îi era foarte jale, și rîvnind după Domnul Dumnezeul său, a gîndit să meargă la păgînul cel nedrept și mai viclean decît tot pămîntul, și să mărturisească pe Hristos cu îndrăzneală înaintea lui și să-și verse sîngele său pentru Domnul. Acestea gîndindu-le și cu duhul aprinzîndu-se, a chemat pe credinciosul său sfetnic, Teodor, și i-a spus lui gîndul său. Iar el, binecunoscător și credincios fiind, a lăudat un gînd ca acela al stăpînului său, și făgădui să nu se depărteze de dînsul pînă la sfîrșit, ci împreună cu dînsul să-și pună și el sufletul său pentru Hristos. Și așa sfătuindu-se amîndoi, au întărit cuvîntul, ca neschimbat și nemutat să meargă și să moară pentru mărturisirea lui Iisus Hristos.

Deci, sculîndu-se, a mers la părintele său cel duhovnicesc, anume Ioan, vrînd să-i spună lui sfatul său. Și mergînd la dînsul, a zis voievodul: "Vreau părinte să merg la păgînul, ca și toți prinții Rusiei". Iar duhovnicul auzînd cu greu acest cuvînt și din

adînc suspinînd, a zis: "Mulți au mers acolo, și sufletele lor și le-au pierdut, făcînd voia aceluia și închinîndu-se focului și soarelui și celorlalți idoli. Deci, și tu de vrei, mergi cu pace, te rog numai să nu le jertfești lor, nici să faci ceea ce au făcut ei pentru domnie vre-melnică. Să nu treci prin focul păgînilor, să nu te închini la urîții lor zei, căci unul este Dumnezeul nostru Iisus Hristos. Și nimic să nu intre în ruga ta din spurcatele bucate cele jertfite idolilor, ca să nu-ți pierzi sufletul tău".

Iar voievodul cu dregătorul au zis: "Noi vrem ca pentru Hristos să ne vărsăm sîngele nostru, și să ne punem pentru dînsul sufletele noastre, ca să-i fim Lui bine primită jertfă". Aceasta au-zind-o Ioan, s-a bucurat cu duhul și căutînd cu ochi veseli la dînșii, le-a zis: "De veți face acestea veți fi fericiți, și într-acest neam de pe urmă, din nou vă veți numi mucenici". Apoi, învățîndu-i pe ei din Evanghelie și din alte cărți, i-a împărtășit cu Dumnezeieștile Taine ale trupului și sîngelui Stăpînului și i-a binecuvîntat cu pace, zicîndu-le: "Domnul Dumnezeu să vă întărească, și să vă trimită harul Sfîntului Duh, ca să fiți tari în credință și îndrăzneți în măr-turisirea numelui lui Hristos, și viteji în pătimire și să vă împreune pe voi Împăratul Ceresc cu ceata celor dintîi sfinți mucenici". Și așa se duseră la casele lor.

Apoi gătindu-se de cale, au dat binețe casnicilor lor și s-au dus degrab, rugîndu-se lui Dumnezeu, și aprinzîndu-se cu dragostea inimii către Dînsul și dorind cununa mucenicească precum dorește cerbul izvoarele apelor. Ajungînd ei la împăratul Batus cel fără de Dumnezeu, l-a înștiințat pe el de venirea lor, și chemînd vrăjitorii și jertfitorii săi, le-au poruncit ca și pe voievodul Cernigovului, du-pă obicei, să-l treacă prin foc, și să-l silească a se închina la idoli, apoi să-l aducă înaintea lui. Mergînd vrăjitorii la voievod, îi ziseră lui: "Te chiamă marele împărat". Și luîndu-l, îl duceau la acesta. În urma lui, a stăpînului său, se afla Teodor, dregătorul său. Cînd a ajuns la locul unde era focul cel aprins de amîndouă părțile iar prin mijloc cale gătită, pe care treceau mulți, pe care și pe voievodul Mihail voia să-l treacă, atunci voievodul le-a zis: "Nu se cade creștinilor să treacă prin acel foc pe care necurații îl au în loc de Dumnezeu. Eu sînt creștin, deci nu voi merge prin foc, nici mă voi închina făpturii, ci făcătorului mă închin, Tatălui și Fiului și Sfîn-tului Duh, Care este Unul în Treime Dumnezeu, Făcătorul cerului și al pămîntului". Aceste cuvinte, vrăjitorii și jertfitorii auzindu-le, s-au umplut de rușine și de mînie, și lăsîndu-l au alergat să spună păgînului împărat.

În acea vreme se apropiară de sfîntul voievod Mihai alți domni ai Rusiei, care merseseră cu dînsul la închinăciunea cuce-ritorului, între care era voievodul Boris al Rostovului. Acelora, fiindu-le milă de el, și rupîndu-li-se inima pentru dînsul, și temîndu-se de împărătească mînie cea asupra lor, sfătuiau pe Mihail să facă voia împăratului, "ca să nu pierim, ziceau ei, și noi cu tine. Căci poți să faci porunca cu amăgire și să te închini focului și soarelui, numai ca să te izbăvești de mînia necredinciosului și de cumplita moarte. Iar cînd te vei întoarce cu pace la locul tău, vei face cum vei vrea, căci nu va cere Dumnezeu, nici se va mînia de aceasta asupra ta, pentru că știe că nu cu voie o faci aceasta. Deși de la duhovnicul se va socoti ție aceasta păcat, noi toți vom lua asupra noastră pocăința ta, numai ascultă-ne pe noi, și

trecînd prin foc, închină-te idolilor tătărești, ca și pe noi să ne mîntuiești de mînia împărătească și de amara moarte, și mult bine vei mijloci pămîn-tului tău". Acestea le ziceau ei cu multe lacrimi sfîntului. Iar feri-citul dregător Teodor, ascultînd cuvintele lor, era în mîhnire mare, temîndu-se ca nu cumva să se lipească voievodul lui de sfatul lor, și să cadă din credință.

Și apropiindu-se la dînsul, a început a-i aduce aminte de fă-găduința lui, și de cuvintele duhovnicului, zicîndu-i: "Adu-ți aminte binecredinciosule doamne, cum ai făgăduit lui Hristos, să-ți pui pentru Dînsul sufletul tău, adu-ți aminte de cuvintele Evangheliei, cu care ne învăța duhovnicescul părinte: "Căci cine va voi să-și scape sufletul său îl va pierde, iar cine va pierde sufletul său pentru Mine și pentru Evanghelie, acela îl va scăpa". Și iarăși: "Căci ce-i folosește omului să cîștige lumea întreagă dacă-și pierde sufletul? Sau ce ar putea da omul în schimb pentru sufletul său?" (Marcu 8, 35-37; Matei 16, 25-26). Și iarăși: "Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri. Iar de cel ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor și Eu Mă voi lepăda de el înaintea Tatălui Meu, care este în ceruri" (Matei 10, 32-33). Voievodul Mihail asculta cu dulceață aceste cuvinte de la dregătorul său, și ardea cu rîvnă după Dumnezeu și aștepta cu veselie chinurile, gata fiind a muri pentru dătătorul de viață Hristos. Iar voievodul Boris, de care înainte am pomenit, îl ruga cu ceilalți cu dinadinsul, să facă voia tiranului. Dar el a zis către dînșii: "Nu vreau să mă numesc cu cuvîntul creștin și să fac lucrurile păgînilor"; și dezlegînd de la sine sabia sa, a aruncat-o la dînșii, zicîndu-le: "Luați-vă mărirea lumii aceștia, căci eu nu o vreau".

După aceasta a venit de la împăratul un dregător trimis, cu dregătoria stolnic, anume Eldeg, și acela a spus sfîntului voievod Mihail împărăteștile cuvinte, zicîndu-i: "Marele Batus îți zice așa: De ce nu asculți porunca mea și nu te închini zeilor mei? Iată acum îți stau în față două lucruri: viața și moartea; alege una din amîndouă. De vei face porunca mea și de vei trece prin foc, și de te vei închina idolilor mei, vei fi viu, și vei afla mare har de la mine, și vei fi țării tale stăpîn. Iar de nu mă vei asculta, și de nu te vei închina idolilor mei, vei muri cu moarte rea". Iar sfîntul voievod Mihail auzind acele cuvinte împărătești grăite de Eldeg, nu s-a înfricoșat deloc, ci a răspuns cu îndrăzneală, zicînd: "Să spui stăpînului tău: așa îți grăiește Mihail voievodul, robul lui Hristos: "De vreme ce ți s-a încredințat ție, împărate, de la Dumnezeu îm-părăția și slava lumii acesteia, și pe noi, pentru păcatele noastre, ne-a supus dreapta Celui prea înalt stăpînirii tale, datori sîntem să ne închinăm ție ca unui cîrmuitor, și să dăm cuviincioasa cinste împărăției tale. Iar a ne lepăda de Hristos și a ne închina idolilor tăi, să nu fie. Pentru că nu sînt Dumnezei, ci zidire. Iar la noi sceptrurile proorocești grăiesc așa: Dumnezeii care n-au făcut cerul și pămîntul, să piară. Căci ce este mai fără de minte decît a lăsa pe Ziditorul și să se închine cineva zidirii?" Iar Eldeg a zis: "Te înșeli Mihail numind soarele zidire! Spune-mi mie: cine s-a suit la ne-măsurata acea înălțime a cerului și a făcut un luminător mare ca acela care luminează toată lumea?" Iar sfîntul i-a răspuns: "De voiești să asculți, eu îți voi spune cine a făcut soarele și toate cele văzute și nevăzute: Dumnezeu cel fără de început și nevăzut, și Fiul Lui cel Unul Născut, Domnul nostru Iisus Hristos, și Acela așij-derea nezidit,

nici început, nici sfîrşit avînd; de asemenea şi Duhul Sfînt, cea Intreit alcătuită dumnezeire; însă Unul Dumnezeu, Acela a făcut cerul şi pămîntul şi soarele, căruia voi vă închinaţi, şi luna şi stelele, marea şi uscatul, pe cel întîi om Adam, şi i-a dat lui toate spre slujire. Apoi a pus lege oamenilor, ca să nu se închine nici la o zidire, nici la cele de pe pămînt, jos, nici la acelea din cer, sus, ci să se închine Unuia Dumnezeu, Care pe toate le-a făcut. Aceluia şi eu mă închin. Iar ceea ce-mi făgăduieşte mie împăratul, domnia şi slava lumii acesteia, de aceasta eu nu mă îngrijesc, căci şi împăratul însuşi este vremelnic şi îmi dă vremelnică domnie care mie nu-mi trebuie, căci nădăjduiesc spre Dumnezeul meu în care cred că-mi va da mie împărăţia cea veşnică, care niciodată nu are sfîrşit". Iar Eldeg a zis: "De vei petrece în această nesupunere a ta Mihaile, şi de nu o vei face voia împăratului, vei muri îndată". Iar sfîntul i-a răspuns: "Nu mă tem de acea moarte, care-mi este cîştigătoare şi mijlocitoare de veşnica petrecere, cea cu Dumnezeu. Şi ce grăiesc mai multe? Sînt creştin! Şi pe făcătorul cerului şi al pămîntului mărturisesc, întru Dînsul cu neîndoire cred, şi voi muri pentru Dînsul bucurîndu-mă". Deci, văzînd Eldeg că nici cu îmbu-nare nici cu îngrozire nu poate să-l plece la voia tiranului, s-a dus la acesta să-i spună toate cele auzite de la voievodul Mihail.

Iar împăratul auzind cuvintele lui Mihail, cele grăite lui, s-a îndrăcit de mînie şi ca cu o văpaie cu îngrozire suflînd, a poruncit celor ce-i stau înainte ca îndată să ucidă pe Mihail, voievodul Cernigovului. Şi se repeziră slujitorii prigonitorului precum la vînat, sau ca lupii la oaie alergînd. Iar sfîntul mucenic al lui Hristos sta la un loc cu Teodor, negrijindu-se de moarte, ci cîntînd Psalmi, şi ru-gîndu-se lui Dumnezeu cu rîvnă mare. Apoi, cînd văzură pe ucigaşi alergînd spre dînşii, începură a cînta: "Mucenicii tăi Doamne multe chinuri au răbdat, şi cu dragostea ta sfinţii şi-au unit sufletele". Ajungînd ucigaşii la locul acela unde sta sfîntul, l-a apucat ca fiarele, şi întinzîndu-l pe pămînt de mîini şi de picioare, îl băteau fără de milă peste tot trupul, încît şi pămîntul s-a roşit de sînge, şi l-a bătut mult fără de cruţare. Dar el răbdînd cu vitejie nimic nu zicea, fără numai aceasta: "Creştin sînt". Apoi unul din slujitorii împă-ratului, anume Doman, care fusese creştin, şi lepădîndu-se de Hristos a îmbrăţişat păgîneasca credinţă tătărească, acel călcător de lege, văzînd pe sfîntul că răbda cu vitejie muncile, s-a înfuriat asu-pra lui şi ca un vrăjmaş creştinesc şi-a scos cuţitul său şi, întin-zîndu-şi mîna, a apucat pe sfîntul de cap, l-a tăiat şi l-a aruncat de la trup, încă în gură avînd cuvîntul cel de mărturisitor, şi zicînd: "Creştin sînt". O minune prea de mirare! Capul cu sila tăindu-se grăia, şi pe Hristos cu gura mărturisea.

Iar după aceea începură necuraţii a grăi cu fericitul Teodor: "Fă măcar tu voia împăratului, şi te închină la zeii noştri, şi nu numai viu vei fi, ci mare cinste de la împăratul vei lua, şi domnia stăpînului tău o vei moşteni". Iar sfîntul Teodor le-a răspuns: "Domnia stăpînului meu nu o vreau, nici nu-mi trebuie cinste de la împăratului vostru, ci doresc ca pe aceeaşi cale să merg la Hristos Dumnezeu, pe care a mers sfîntul mucenic Mihail voievodul, stă-pînul meu. Căci, precum el, aşa şi eu într-Unul Hristos Făcătorul cerului şi al pămîntului cred şi pentru Dînsul voi să pătimesc pînă la sînge şi la moarte".

Văzînd ucigaşii neplecat pe sfîntul Teodor, l-au apucat şi l-au chinuit cu nemilostivire ca şi pe sfîntul Mihail. Iar mai pe urmă şi cinstitul lui cap îl tăiară zicînd: "Cei ce n-au vrut să se închine prea luminatului soare, aceia nevrednici sînt să vadă soarele". Aşa pătimind sfinţii din nou arătaţi, mucenicii Mihail şi Teodor, şi-au dat sufletele lor în mîinile Domnului, la Septembrie în 20 de zile, în anul facerii lumii 6743, iar de la întruparea lui Dumnezeu-Cuvîntul, în anul 1245. Iar sfintele lor trupuri au fost aruncate spre mîncarea cîinilor şi multe zile au rămas întregi. Căci nimic nu s-a atins de ele, şi aşa, cu darul lui Hristos, au rămas nevătămate. Şi se arăta stîlp de foc asupra trupurilor lor, strălucind cu prea luminoase raze, şi lumini aprinse peste toate nopţile se vedeau, care lucru văzîndu-l credincioşii, cei ce se întîmplase acolo în acea vreme, au luat în taină sfintele lor trupuri şi le-au îngropat cu cinste. Iar după uciderea sfinţilor mucenici, Batus cel fără de Dumnezeu ridicîndu-se încă, a mers cu toate oştirile spre ţinuturile de la miazănoapte şi de la apus, adică spre ţara leşească şi spre unguri. Şi ucis fu blestematul de ungurescul crai Vladislav, şi şi-a luat răul sfîrşit vieţii sale celei rele.

Deci, acela a moştenit iadul, iar sfinţii mucenici moştenesc împărăţia cerului, slăvind pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfîntul Duh, în veci. Amin.

44. POMENIREA SFÎNTULUI APOSTOL CODRAT († 130)
(21 SEPTEMBRIE)

Sfîntul Apostol Codrat era unul din cei şaptezeci de apostoli. El a propovăduit cuvîntul lui Dumnezeu în Atena şi în Magnesia, unde a fost şi episcop şi pe mulţi i-a adus cu învăţăturile sale la lumina dumnezeieştii cunoştinţe şi a fost după cuvîntul lui Sirah: "Ca o stea de dimineaţă în mijlocul norilor". Pentru că norii întunecoşi păgîneşti nedumnezeieşti erau cele străine faţă de lumina dreptei credinţe. Şi şedea poporul acela în întuneric şi în umbra morţii. Iar sfîntul apostol Codrat, cu cuvîntul lui Dumnezeu strălucindu-le lor ca o lumină mare, le-a luminat lor întunericul, a surpat jertfele cele spurcate, a sfărîmat idolii şi a risipit capiştele cele drăceşti cu rugăciunea. Şi precum steaua magilor celor de la răsărit, aşa şi el a arătat popoarelor calea cea spre Hristos. Şi precum luceafărul cel de dimineaţă aduce după sine soarele, aşa şi el a adus în lume lumina cea mare a credinţei şi a luminat sufletele omeneşti cele întunecate. Dar întunericul totdeauna urăşte lumina. Pentru că cei fără de Dumnezeu, văzîndu-şi idolii călcaţi de sfîntul Codrat, şi duhurile izgonite şi păgînătatea lor dezrădăcinată, au rînduit prigoană mare asupra apostolului şi ca pe un alt Ştefan au voit să ucidă cu pietre pe sfîntul Codrat. Dar, lovit fiind cu pietre, a fost păzit viu cu darul lui Hristos.

Apoi l-au pus în legături, şi l-au chinuit cu foame multă vreme. Pentru că ticăloşii închinători de idoli au oprit hrana trupească de la acesta, care hrănea sufletele lor, nu cu hrană pieri-toare, ci cu hrana care duce la viaţa veşnică. Şi

chinuind cu foamea pe sfîntul, ei înșiși piereau de foamea aceea, pentru care scrie: "Nu foame de pîine, ci foame de auzirea cuvîntului Domnului". Deci, neputînd ca să omoare cu foamea pe acesta, care de-a pururea se întărea de sus cu dumnezeiască hrană, singur a murit cu cea veș-nică moarte. Iar sfîntul Codrat, deși a murit după multe munci, sufletul lui viază în mîinile lui Dumnezeu și nu se atinge de el chinul; și-a sfîrșit nevoința muceniciei, pe vremea împăratului Adrian (117-138), și a început viață veșnică la Împăratul măririi Iisus Hristos. Cu Dînsul a pătimit, cu Dînsul se și mărește în împărăția Lui. Iar sfîntul lui trup s-a așezat în Magnesia, și izvorăște multe tămăduiri neputincioșilor.

45. POMENIREA SFINȚILOR SFINȚIȚI MUCENICI IPATIE ȘI ANDREI (SEC. VIII) (21 SEPTEMBRIE)

Acești sfinți au fost din țara Liciei. Fiind copii, au învățat carte împreună în oarecare locaș și înfrumusețîndu-se cu toată fapta bună, au mers din treaptă în treaptă. Iar la vîrstă de bărbat ajungînd, Ipatie a îmbrățișat viața călugărească, pentru a trăi în liniște, slujind lui Dumnezeu. Iar Andrei s-a deosebit spre folosul sufletelor omenești și cleric făcîndu-se se silea la cuvîntul lui Dumnezeu, învățînd pe poporul lui Hristos în Biserica lui Dumnezeu. Amîndoi aveau mare înfrînare, cugetare smerită și dragoste către toți nefățarnicii. De a cărora viață îmbunătățită înștiințîndu-se Arhiepiscopul Efesului, i-a chemat pe ei la sine și folosindu-se de vorbele lor, i-a iubit pe dînșii foarte, și a pus cu sila pe Ipatie episcop bisericii Asianului: "Nu se cade, zicea el, ca un luminător ca acesta să fie sub obrocul pustiei, ci în sfeșnicul arhieriei ca să lumineze biserica lui Dumnezeu cu învățătura". Iar pe Andrei l-a făcut preot. Și au fost acești doi luminători prea luminați în Biserica lui Dumnezeu, luminînd-o pe ea cu înțeleptele învățături și cu viața cea curată. Iar după aceea, cînd Leon Isaurul (717-741), împăratul grec, a ridicat hule asupra sfintelor icoane și prin toată împărăția sa a dat poruncă să arunce icoanele din bisericile lui Dumnezeu și nimeni să nu se închine lor, atunci acești sfinți învățători, Ipatie și Andrei, au grăit mult împotriva hulitorilor de icoane, învățînd po-porul păstoriei lor să nu asculte porunca împărătească cea fără de Dumnezeu. Auzind despre dînșii împăratul, a poruncit să-i aducă pe ei la sine, și mult i-a silit să se lepede de cinstirea sfintelor icoane. Și discuta cu dînșii prin înțelepții săi, dar n-a putut să clatine pe acești tari stîlpi bisericești, pe care închizîndu-i în temniță, i-a ținut mult și în tot chipul se silea să-i aducă la erezia sa. Apoi a poruncit ca să îi bată pe ei fără milă, după aceasta a jupuit pielea cu părul de pe capetele lor și bărbile lor, ungîndu-le cu smoală, le-a aprins, și sfintele icoane, cele de mult preț, le-au ars. Iar ei pe toate acestea cu vitejie le-au răbdat, și erau vii cu puterea lui Dumnezeu.

După aceasta, cel cu năravul de fiară Leon, cel ce avea după nume și viața, că precum numele așa și năravurile lui erau de fiară, a poruncit să-i tîrască prin mijlocul cetății pe ei, și a tîrît pe sfinți prin cetate spre rîsul tuturor, iar la sfîrșit i-a mîngîiat

ca pe nişte mieluşei şi aşa sufletele lor în mîinile lui Dumnezeu şi-au dat, pentru sfintele icoane pătimind. Iar trupurile cele cinstite le-au aruncat spre mîncarea cîinilor. Însă credincioşii luîndu-le în taină, le-au îngropat cu cinstea care se cuvine mucenicilor.

46. POMENIREA SFINŢILOR MUCENICI EUSEBIU ŞI PRISC, MĂRTURISITORII (21 SEPTEMBRIE)

Sfîntul Eusebiu era în părţile Feniciei creştin tăinuit. Iar cînd a sosit prigoana cea mare de la păgîni asupra creştinilor, care unde puteau să prindă pe creştini îi chinuiau în multe feluri şi, mulţi credincioşi fugind din mîinile păgîneşti, se ascundeau prin locuri neştiute. Atunci Eusebiu, dînd adevăratul preţ cuvintelor lui Hristos: "Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi şi Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, care este în Ceruri" (Matei 10, 32), s-a umplut de dumnezeiască rîvnă, şi ducîndu-se, a stat înaintea mai marelui acelei cetăţi şi i-a zis: "Ce te înnebuneşti de Dumnezeu, luptătorule, prigonind turma lui Hristos!?" Iar mai marele căutînd spre dînsul, a zis: "Tu cine eşti?", iar el a răspuns: "Rob al lui Hristos sînt, al cărui vrăjmaş eşti tu". Iar mai marele mîniindu-se, a zis: "De unde ţi-a venit ţie, ticălosule, îndrăzneala aceasta, să stai înaintea mea şi să mă ocărăşti pe mine, cel ce sînt mai marele?" Iar Eusebiu a răspuns: "Rîvna cea după Domnul meu Iisus Hristos m-a pornit pe mine, ca să vădesc orbirea voastră, că v-aţi înnebunit închinîndu-vă Diavolului, iar nu lui Dumnezeu". Atunci mai marele a poruncit să-l dezbrace pe el, şi spînzurîndu-l, să-i strujească trupul lui. Şi l-a strujit mult cu fiare ascuţite, încît i se vedeau oasele. Apoi oţet şi sare au turnat, şi-i freca ranele lui, şi toate acestea le-a răbdat cu vitejie mărturisitorul lui Hristos ca şi cum n-ar fi fost al lui trupul şi se bucura în pătimirile sale, împlinind lipsirea necazurilor lui Hristos în trupul său. După răbdarea chinurilor acelora, chinuitorii îi ziceau: "Jertfeşte zeilor şi vei fi viu, iar de nu vei jertfi, te vom pierde cu desăvîrşire".

Iar el a răspuns: "Voi mă veţi pierde, dar Hristos al meu mă va afla, pentru care eu pînă la sfîrşit voi răbda, că acela ce va răbda pînă la sfîrşit, acela se va mîntui". Deci, văzîndu-l pe el că este neplecat, îi tăiară capul cu sabia, şi aşa s-a suit la ceruri, ca să ia cununa podoabei din mîna Domnului.

Iar sfîntul Prisc a mărturisit numele lui Hristos în Frigia, şi pe mulţi din păgîni i-a adus la Hristos. Apoi l-au prins necuraţii şi l-au spînzurat şi l-au strujit pe coaste adînc, şi ca pe nişte pămînt au arat trupul lui cu unghii de fier, ca să semene sîngele mucenicesc spre creşterea şi înmulţirea Bisericii lui Hristos. Iar oarecare din păgînii cei ce stătea acolo, privind la o strujire cumplită ca aceea şi la mucenicescul sînge cel ce se vărsa, sălbăticindu-se de mai multă mînie ca fiarele, şi-au scos săbiile lor, cu care împungeau pe sfîntul, pe care prin tot trupul străpungîndu-l, la sfîrşit îi tăiară capul. Aşa a pătimit pentru mărturisirea lui Iisus Hristos, bunul mărturisitor, pe care

acum îl mărturisește Hristos înaintea Tatălui Său cel Ceresc, căruia se cuvine slava în vecii vecilor. Amin.

47. SFÎNTUL DIMITRIE, MITROPOLITUL ROSTOVULUI, FĂCĂTORUL DE MINUNI (21 SEPTEMBRIE)

Pe această ramură de rai, pe Dimitrie sfințitorul și făcătorul de minuni l-a crescut Rusia cea mică. El s-a născut într-o cetate mică și neînsemnată, care se numea Macarova, fiind departe de cetatea Kievului ca la cincizeci de stadii.

El s-a născut la anul 1629, luna decembrie, din părinți de bun neam, care erau împodobiți cu credința creștinească și umblau în poruncile lui Dumnezeu cu neabatere. Tatăl său se numea Sava și era cu rînduiala sutaș în oastea Rusiei, iar maica sa se numea Maria. La naștere i-a pus în grabă numele Daniil, luminîndu-l după aceea și cu Sfîntul Botez. După botez, pruncul a fost crescut de părinți în frica

și respectul către Dumnezeu. L-a învățat legea creștinească și creștea împreună cu anii, cu înțelegerea și cu fapta bună, mergînd ca pe o scară din putere în putere.

După ce se deprinsese bine cu citirea și scrierea limbii slavonești, l-a dus în cetatea Kievului la școala mănăstirii Botezului Domnului, pentru învățătura acestor limbi străine și altor învățături libere care se învățau acolo. După ducerea la această școală, copilul Daniil prin istețimea minții sale și prin neadormita sîrguință, în scurtă vreme a început a arăta bună pricepere la învățătură, sporind mai mult decît vîrstnicii lui. După cîțiva ani, s-a arătat iscusit din destul în facerea de stihuri și la retorică, știind bine toate cele ce învățase. Daniil pe cînd trecea învățăturile acelea, se deprindea nu mai puțin și la viața îmbunătățită; căci în toată vremea aceea în care a petrecut la învățătură, nu avea nici cea mai mică împărtășire cu copiii cei vorbitori de vorbe rele, care făceau rîsuri și glume, și cu cei ce cugetau la veselii și la desfătări deșarte; adică nu voia să se răzvrătească cu cei răi și să cadă în prăpastia păcatului, căci știa că vorbele cele rele strică obiceiurile cele bune. El se sîrguia pe cît putea să-și păzească întreaga înțelepciune și curăție.

Cînd îi prisosea vremea de la școală, nu se îndeletnicea cu jocuri copilărești, cum era obiceiul tinerilor, ci cu citirea cărților insuflate de Dumnezeu. El alerga cu sîrguință la rugăciune în biserica lui Dumnezeu, pentru că inima lui începea a se înfierbînta de văpaia dragostei dumnezeiești și se aprindea foc în cugetul lui; deci, cu cît ședea mai mult la citirea scripturilor dumnezeiești și la citirea vieților sfinților părinți, cu atît zi de zi se aprindea cu inima spre urmarea lor, și dorea să urmeze acelora. Daniil fiind în lume, arăta în sine începătura vieții călugărești.

Ajungînd la vîrsta de 18 ani, a trecut cu vederea pentru Hristos lumea aceasta vremelnică, și bunătățile ce sînt într-însa și, cerînd binecuvîntare de la părinții săi, a început a petrece în mănăstirea Preasfintei Treimi, numită Kirilovsca, în aceeași cetate a Kievului. Acolo, după o vreme, s-a tuns după rînduiala călugăreasc, de Meletie - egumenul aceleiași mănăstiri, în anul 1638, la 9 iulie, la pomenirea Sfîntului Sfințit Mucenic Pangratie; și în loc de Daniil s-a numit Dimitrie.

După primirea rînduielii călugărești, acest bărbat temător de Dumnezeu, aruncîndu-se cu totul spre purtarea de grijă a lui Dumnezeu, a început a petrece viața cuviincioasă a călugărilor, deprinzîndu-se la smerenie, la ascultarea și la iubirea de frați. El se sîrguia pe cît putea a urma în lucrurile cele bune cuvioșilor părinți: Antonie, Teodosie și celorlalți făcători de minuni ai Pecerscăi. El nu se îngrijea nicidecum de cîștigarea averilor și bogățiilor vremelnice, ci toată sîrguința lui era să-i placă lui Dumnezeu, și după chemarea sa să-i slujească la credință.

Trecînd puțin vreme după călugăria sfîntului, la 25 martie 1639, la praznicul Bunei Vestiri a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, cu voia povățuitorului, Sfîntul Dimitrie a fost hirotonisit diacon, de preasfințitul Mitropolit al Kievului, Iosif Tunalski.

El a petrecut multă vreme în mănăstirea Kirilovska din Kiev, supunîndu-se cu smerenie și în tăcere povățuitorului lui în toate, slujind fraților fără de lenevire și împlinind cu osîrdie toată ascultarea mănăstirească și bisericească. El se afla mai întîi de toți la cîntarea bisericească, și ieșea mai pe urmă. În biserică stătea cu frică, asculta cu luare aminte dumnezeiasca scriptură ce se citea; iar în chilie se îndeletnicea la rugăciune, scriind și alcătuind cele poruncite de egumen, sau de alți începători mai înalți, se nevoia și la citirea cărților cele folositoare de suflet.

Apoi, trecînd cîtăva vreme, cu voința prea sfințitului Lazăr Baramovici, arhiepiscopului Cernigovului, sfîntul Dimitrie a fost chemat din Kiev, în cetatea Cernigovului și a fost hirotonisit presviter în mănăstirea Gustinski, la 23 mai 1659, la praznicul Pogorîrii Sfîntului Duh. După aceasta, același preasfințit Lazăr al Cernikovului, de vreme ce îl știa pe el că este bărbat iscusit și învățat, bun și vrednic pentru semănarea cuvîntului lui Dumnezeu în inimile omenești, l-a binecuvîntat să fie propovăduitor în cetatea Cernikov.

Sfîntul Dimitrie a petrecut mai mult de doi ani în sobornicească biserică a Cernigovului, propovăduind cu mare folos cuvîntul lui Dumnezeu și-n alte biserici ale acestei eparhii; cuvîntul lui era tare, dres cu sarea înțelepciunii și toți doreau să-l audă. Dar nu numai în Rusia mică a fost propovăduitor, ci și peste hotar, în domnia Litovsca.

După o vreme, cerîndu-și voie și luînd binecuvîntare de la arhiereu, s-a dus de la Cernigov la cetatea Vilna și, fiind acolo puțină vreme în mănăstirea Pogorîrii Sfîntului Duh, a spus două cuvinte învățătoare. După rugămintea duhovniceștilor frați de la Sluțca, s-a mutat de la Vilna la Sluțca, și un an întreg s-a ostenit cu nedormire, întru propovăduirea Cuvîntului lui Dumnezeu, petrecînd în Bratsca, mănăstirea Schimbării la Față, cea grecească și rusească.

După arătarea viețuitorilor acelei cetăți, își avea un făcător de bine, pe un oarecare Ioan, cetățean dreptcredincios, care se mai numea Scoccevici, și care făcuse acel locaș cu cheltuiala sa. Deși el era chemat din Sluțca de către fețe luminate prin multe scrisori duhovnicești și politicești; dar fiind oprit de cele mai puternice rugăminți și mari făgăduințe ale dumnezeieștii frățimi, a zăbovit pînă la sfîrșitul acelui Scoccevici. După ce a murit, Sfîntul Dimitrie a făcut la îngroparea lui cuviinciosul cuvînt de îngropare.

După aceasta s-a întors de la Sluțca în Rusia mică, și a început să viețuiască la scaunul Hatmaniei, cetatea Baturina, în mănăstirea sfîntul Nicolae, care se numea Crupițca, îndeletnicindu-se în post, rugăciuni și în citirea cărților celor folositoare de suflet; dar mai mult se sîrguia la propovăduirea Cuvîntului lui Dumnezeu. Pentru aceste fapte plăcute lui Dumnezeu și sfintei lui biserici, cu binecuvîntarea arhiereilor de la Kiev și Cernikov a fost ales egumen la diferite mănăstiri. Auzind de îmbunătățita lui viață și avînd mare rîvnă spre ascultarea Cuvîntului lui Dumnezeu, ca și cum ar fi zavistui una alteia, cu neîncetate rugăminți îl chemau la sineși. Sfîntul

Dimitrie s-a pus egumen de prea sfințitul arhiepiscop Lazăr Baranovici al Cernikovului, mai întîi în mănăstirea Schimbării la Față a Domnului, care se numea Macsacusca, la 4 septembrie 1681, la pomenirea sfîntului prooroc Moise, văzătorul de Dumnezeu. Mai înainte de numire, acel arhiereu, ca și cum ar fi știut că sfîntul Dimitrie se va învrednici și la rînduiala bisericească, a zis către el aceste cuvinte: "Să-ți binecuvinteze Domnul Dumnezeu, nu numai egumenia, dar după acest nume Dimitrie, îți doresc și mitra Dimitrie; deci să cîștigi mitra". După numire ca egumen i-a urat astfel: "Astăzi este sfîntul prooroc Moise, văzătorul de Dumnezeu și în această zi te-a învrednicit Domnul Dumnezeu la egumenie, aici unde este hramul Schimbării la Față a Domnului, ca pe Moise în Tavor. Cel ce a arătat căile sale lui Moise, să-ți arate și sfinției tale în acest Tavor, căile sale spre veșnicul Tavor. Aceste cuvinte - precum zice singur sfîntul Dimitrie mărturisind despre sine - eu păcătosul, ca pe o frumoasă însemnare și proorocie am socotit-o și am însemnat-o. O, să dea Dumnezeu, ca această proorocie a preasfinției sale să se împlinească".

Deci, luînd acest dreptcredincios călugăr binecuvîntare de la arhiereu, s-a dus la acea mănăstire a Macsacovsca, și a intrat în datoria egumeniei încredințată lui. El povățuind bine pe frați și ridicînd toate cele spre folosul de obște ale mănăstirii, se ostenea în propovăduirea Cuvîntului lui Dumnezeu, plăcînd Domnului cu postul, cu privegherea și cu alte lucruri bune, dar mai ales cu smerita cugetare; căci, măcar că era începător, însă blîndețea și obiceiul lui cel bun nicidecum nu le-a schimbat, ci ținea în mintea sa, ceea ce s-a zis de către Domnul: "Cel ce ar voi să fie mai mare între voi, să vă fie slugă".

Precum singur se făcea mai mic înaintea tuturor, așa și pe frați îi învăța în toate zilele, să nu se înalțe întru nimic.

După un an, la 1 martie, la pomenirea sfintei mucenițe Evdochia, cu binecuvîntarea aceluiași arhiereu a fost rînduit egumen al mănăstirii sfîntul Nicolae din cetatea Baturin, care mănăstire se numește Crupințca. Astfel, lăsînd egumenia de la Macsacovsca și mulțumind fraților de acolo, s-a mutat în mănăstirea Baturina; deci, cîștigînd poruncă, a luat începătorie peste această mănăstire. După ce a trecut un an și opt luni, acest egumen vrednic de laudă, iubind viața cea liniștită și fără de tulburare, dorind ca în singurătate să placă lui Dumnezeu, la 26 octombrie, la pomenirea sfîntului mucenic Dimitrie, în ziua celui de un nume al său, a lăsat începătoria mănăstirii Baturina, și viețuia deosebit.

Trecînd o vreme, și la rugămintea arhimandritului Varlaam Isinsclii al lavrei Pecersca din Kiev, care după acesta a fost mitropolit în Kiev, s-a mutat de la Baturina în lavra Pecerscăi. Acel arhimandrit - precum se poate vedea din Predoslovia ce s-a pus la începutul Mineiului - dorind ca acel scop plăcut lui Dumnezeu al Nacialnicilor lavrei Pecersca mai înainte de el, a fericitului întru pomenirea mitropolitului Kievului Petru Movilă, și a arhimandritului Inochentie Gizel, care mult mai înainte se ostenise pentru îndreptarea cărților vieților sfinților, ca prin dumnezeiescul ajutor să le aducă întru săvîrșire. Deci, se sîrguia pe cît se putea, ca să afle un bărbat ca acela bine

înțelegător, căruia să-i încredințeze acel lucru de bună trebuință spre al săvîrși. Cînd a toate dăruitorul Dumnezeu, după osîrdnica lui cercare, a trimis în lavra aceea pe acest bine înțelegător și dreptcredincios bărbat, ca să viețuiască într-însa, atunci acel arhimandrit dînd mulțumire lui Dumnezeu, s-a sfătuit despre aceea, cu soborniceștii părinți și cu frații lavrei. După sfatul lor, acestui preaiscusit propovăduitor al Cuvîntului lui Dumnezeu, care se mărturisește de singurul adevăr, i-a încredințat, ca din dragostea cea către sfinții plăcuți lui Dumnezeu, și pentru scrierea numelui său în cartea vieții veșnice, să se ostenească a aduna viețile lor, și îndreptîndu-le desăvîrșit să le scrie.

Văzînd sfîntul Dimitrie trebuința cea de nevoie a Bisericii lui Dumnezeu, și ascultînd pe cea pusă înaintea lui, de care fericitul Simeon Metafrast scrie: "De asemenea este rău a grăi cele ce nu se cade și a da tăcerii cele ce sînt folositoare și cinstite; pentru că așa cum vatămă gîndurile celor ce aud pe cel ce grăiește cele necinstite, tot astfel cel ce tace faptele cele bune ale sfinților, lipsește pe cei dreptcredincioși de folos, cinstind astfel mai mult odihna sa decît lucrul lui Dumnezeu. După ce el îndelung se lepăda, punîndu-și nădejdea spre ajutorul lui Dumnezeu, spre rugăciunea Maicii celei preacurate a vieții și spre ale tuturor sfinților, a intrat în această osteneală plăcută de Dumnezeu în anul 1684, luna iunie, și a început lucrul ce îi se încredințase a-l împlini cu mare sîrguință. Scoțînd ca din niște izvoare din acele mari cărți ce se numesc ale citirii, ale fericitului Macarie, mitropolitul Moscovei, și de la alți istorici creștini, aduceau la arătare purtătorul de viață pîrîu, spre adăparea acelor suflete creștinești însetate de învățături folositoare.

Sfîntul Dimitrie, ostenindu-se într-această mîntuitoare ascultare, în scurtă vreme i s-a arătat în vis două vedenii de acest fel, una după alta, din care cea mai de pe urmă este tipărită în mineiele citirii, la 10 noiembrie, la sfîrșitul vieții sfîntului mucenic Orest.

Prima vedenie: "În anul 1685, 10 august, auzind eu - zice acest arhiereu, despre el singur - trăgîndu-se clopotul pentru Utrenie și dormitînd după obișnuita mea lenevire, nu am apucat începutul, ci am dormitat pînă la citirea Psaltirea. În această vreme am văzut această vedenie: Se prea că îmi era încredințată în purtarea de grijă o oarecare peșteră, în care se odihneau niște sfinte moaște. Atunci căutînd mormintele sfinților cu lumînarea, am văzut acolo odihnindu-se sfînta și marea muceniță Varvara; apropiindu-mă de mormîntul ei, am văzut-o zăcînd pe coaste, iar mormîntul ei arăta oarecum putreziciune.

Dorind eu ca să-l curăț, am scos moaștele din raclă și le-am pus în alt loc. Apoi curățindu-l, m-am apropiat de moaștele ei și le-am luat cu mîinile ca să le pun în raclă; dar îndată am văzut pe sfînta Varvara vie, și eu grăiam către dînsa: "Sfîntă Fecioară Varvara, făcătoarea mea de bine, roagă-te lui Dumnezeu pentru păcatele mele". Sfînta a răspuns, ca și cum avea o oarecare îndoială: "Nu știu, oare pleca-voi, căci te rogi latinește?" Socotesc că aceasta mi s-a zis mie, pentru aceea că sînt foarte leneș la rugăciune, și m-am asemnat într-această întîmplare catolicilor, la care

rugăciunea este foarte scurtă în cuvinte, tot așa precum și rugăciunea mea fusese scurtă. Auzind cuvintele acestea de la sfînta, am început a mă întrista și a deznădăjdui. Dar sfînta lăsîndu-mă puțină vreme, a căutat spre mine cu față veselă și luminată, și mi-a zis: Nu te teme. Apoi mi-a grăit alte cuvinte mîngîietoare, pe care nu le țin minte. După aceasta punînd- o în raclă, i-am sărutat mîinile și picioarele. Trupul ei mi se părea viu și foarte alb, iar racla foarte săracă și învechită. Fiindu-mi jale de aceea, căci cu necurate și spurcate mîini și buze îndrăznisem a mă atinge de sfintele ei moaște, și că nici racla nu mai era frumoasă, mă gîndeam cum aș putea să împodobesc acest mormînt. Deci, am început a căuta o raclă nou și mai scumpă, în care aș muta sfintele moaște; dar într-o singură clipeală m-am deșteptat. Părîndu-mi rău de această deșteptare, inima mea a simțit o oarecare bucurie. Dumnezeu știe ce înseamnă acest vis și ce fel de împlinire va fi pe urmă. O, de mi-ar da Dumnezeu cu rugăciunile sfintei Varvara, patroana mea, îndreptarea vieții mele celei rele și ticăloase".

A doua vedenie a fost într-același an: "În postul Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos, într-o noapte, sfîrșind de scris pătimirea sfîntului mucenic Orest, a cărui pomenire se cinstește pe 10 noiembrie, cu un ceas sau mai puțin înaintea Utreniei, m-am culcat să mă odihnesc, fără să mă dezbrac, și în vedenia visului am văzut pe sfîntul mucenic Orest cu fața veselă, vorbind cu mine aceste cuvinte: "Eu am răbdat mai multe chinuri pentru Hristos decît ai scris tu aici". Aceasta zicîndu-mi, și-a descoperit pieptul său, și mi-a arătat în coasta stîngă o rană mare, pătrunsă pînă la cele dinlăuntru, și mi-a zis: "Aceasta mi-a făcut-o cu fierul". Apoi descoperindu-și mîna dreaptă pînă la cot, mi-a arătat o rană lungă, prin care se vedeau venele tăiate, și mi-a zis: "Aceasta mi-a tăiat-o cu sabia". Asemenea arătîndu-mi și mîna stîngă, tot în același loc mi-a arătat o rană, spunîndu-mi că și pe aceea i-a făcut-o cu sabia.

După aceasta plecîndu-se și-a descoperit piciorul pînă la genunchi, și mi-a arătat la genunchi o rană. Asemenea descoperindu-și și celălalt picior pînă la genunchi, mi-a arătat tot în același loc o rană, și mi-a zis: "Acestea mi-au fost făcute cu coasa". Apoi stînd drept, îmi căuta în față, zicîndu-mi: "Vezi oare că eu mai multe am răbdat pentru Hristos decît ai scris tu?" Dar eu împotriva acestora nimic nu îndrăzneam să zic, ci tăceam gîndind în mine: Cine să fie acest Orest ? Nu este el oare din rîndul celor cinci la număr? La acest gînd al meu, sfîntul mucenic a răspuns: "Nu sînt eu acel Orest, din cei cinci la număr, ci acela a cărui viață ai scris-o tu acum". Apoi am mai văzut și pe un oarecare om cinstit stînd după dînsul, și mi se părea că este de asemenea un mucenic, dar acela n-a zis nimic.

Deci, în acea vreme, m-a deșteptat clopotul cel rînduit spre Utrenie, și-mi era mare jale, că această vedenie s-a sfîrșit așa curînd. Cum că această cu adevărat așa am văzut-o precum am scris- o, iar nu într-alt chip, eu nevrednicul și păcătosul, sub jurămîntul meu cel preoțesc o mărturisesc, căci precum atunci, tot așa și acum țin minte".

Trecînd doi ani și trei luni de la acea vreme, cînd sfîntul Dimitrie s-a lăsat de egumenie, i s-a întîmplat lui, că era în cetatea Baturin, cu arhimandritul Varlaam al Pecerscăi Kievului, unde după rugămintea luminatului boier Hetman și a celorlalți duhovnicești și politicești stăpînitori - deși se lepăda -, a fost silit ca iarși să primească egumenia mănăstirii Nicolaevsca din Baturina. Deci, luînd spre aceea poruncă, a ieșit din lavra Pecercăi, și mergînd la mănăstirea aceea, a șezut la egumenie, după voia duhovniceștilor și mireneștilor stăpînitori.

Petrecînd el acolo, a sfîrșit de scris viețile sfinților care cuprind în cele trei luni: Septembrie, Octombrie și Noiembrie și potrivindu-le pe dînsele cu cele mai mari cărți ale citirii, ale fericitului Macarie, mitropolitul Moscovei, întru toate istoriile, povestirile și faptele cele făcute de sfinți în nevoințele lor, și îndreptîndu-le desăvîrșit, le-a dat spre cercetarea părintelui Varlaam arhimandritul Pecerscăi, împreună cu frații. După ce acelea s-au citit și s-au găsit bune de soborniceștii părinți ai lavrei aceleia și de alți bine înțelegători bărbați, atunci sfîntul Dumitru, iubitorul de osteneală, mergînd de la Baturina la Kiev în mănăstirea Pecerscăi, a început a le tipări pe ele prin a sa cercetare, în anul 1689 luna ianuarie. Deci, s-au sfîrșit de tipărit cea dintîi carte, care a început de la anul nou și care cuprind în sine cele trei luni mai sus pomenite, întru același an, pe vremea aceluiași arhimandrit Varlaam Iasinski.

Degrab după aceasta a fost trebuință pentru îndreptarea unor lucruri, ca luminatul boier Hetman să se ducă din Baturina la împărăteasca cetate Moscova. Atunci a mers împreună cu el Inochentie, egumenul mănăstirii din Kiev, și sfîntul Dimitrie cu doi diaconi din mănăstirea aceea, la aceeași cetate Moscova. După ce a sosit în Moscova, s-a dus înaintea dreptcredinciosului împărat Ioan Alexievici și a binecredincioasei împărătese Sofia Alexievna, și s-a învrednicit a-i săruta mîna. Într-acea vreme dreptcredinciosul împărat Petru Alexievici era la mănăstirea cuviosului Serghie de Radonej făcătorul de minuni. Într-acea zi a luat binecuvîntare de la preasfințitul patriarh Ioachim. Apoi, trecînd cîteva zile, s-a dus la mănăstirea lui Serghie de Radonej, unde învrednicindu-se a vedea pe drept-credinciosul împărat Petru Alexievici, care i-a primit cu milostivire și le-a dat să-i sărute mîna. Într-acea vreme se întîmplase că era și preasfințitul patriarh în aceeași mănăstire. La plecare au stat în al doilea rînd înaintea împărăteștii lui mărimi, și i-au sărutat mîna. Liberîndu-l preasfințitul patriarh a dăruit sfîntului Dimitrie icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, îmbrăcată în aur, și l-a binecuvîntat ca să se îndeletnicească cu scrisul vieților sfinților.

După aceasta s-a întors înapoi la Baturina de la împărăteasca cetate Moscova. Sfîntul Dimitrie, venind la mănăstirea sa, și-a făcut o chilie deosebi, aproape de biserica sfîntului Nicolae, pentru petrecere mai îndemînatecă. Această chilie o numește el în scrisorile sale cele din toate zilele schit, și mutîndu-se într- însa s-a apucat la alcătuirea cărții a doua, adică la viețile sfinților din lunile decembrie, ianuarie și februarie. Ostenindu-se el la îndreptarea acelora, nu puțină îndemînare i-a dat, prin scrisoarea sa, prea sfințitul patriarh Adrian, cel ce a venit după Ioachim. Acela, văzînd bine alcătuită cartea dintîi pe cele trei luni, a judecat, că această

osteneală este de folos la toată creștinătatea Rusiei. Deci, a trimis o scrisoare arhierească preasfințitului mitropolit al Kievului Varlaam Isinschi, care mai înainte fusese arhimandrit în lavra Pecersca din Kiev, către acest bărbat iubitor de ostenală, binecuvîntîndu-l și îndemnîndu-l să scrie viețile sfinților. Acea scrisoare este tipărită la începutul cărții a doua a Mineiului.

În acea scrisoare se scrie îndestulată laudă și mulțumire ostenitorului, pentru cartea cea dintîi a vieților sfinților, și îl îndeamnă să nu lase acel lucru mîntuitor de suflet, ci să se sîrguiască în tot chipul să-l ducă la bun sfîrșit, dîndu-i arhipăstorească sfătuire și binecuvîntare. Dimitrie iubitorul de osteneal, fiind îndemnat prin acea scrisoare, a răspuns preasfințitului patriarh cu cuviincioasă smerenie și mulțumire și a cerut ca Mineile luate de dînsul din Moscova, după porunca preasfințitului patriarh Ioachim, care cuprindea lunile decembrie, ianuarie și februarie, să se trimită la dînsul, căci acelea deși erau cercetate de dînsul mai înainte, dar pentru scurtimea vremii nu le citise pe toate, și nu le scrisese pe cele de mult folos și foarte de nevoie dintr-însele.

După ce, cu porunca preasfințitului patriarh, i s-a trimis Mineiele celor trei luni, pentru scrierea vieților sfinților, acest iubitor de osteneală a lăsat egumenia mănăstirii Baturina. Deci, petrecînd în pustiul său din singurătate, potrivind și celelalte trei luni cu citirile cele mari, le-a îndreptat desăvîrșit și, ducîndu-se la Kiev, a început a tipări viețile sfinților din luna decembrie, la 10 iulie, 1693. Apoi, după dorința unor stăpîniri duhovnicești, sfîntul Dimitrie a fost numit egumen la cetatea Gluhov, în mănăstirea mai marilor apostoli Petru și Pavel.

Petrecînd el acolo, a sfîrșit de tipărit a doua carte a celor trei luni, în anul 1695, pe vremea arhimandritului Meletie. El a luat nu mică laudă de la același sfințit patriarh, prin altă scrisoare ce i-a trimis în același an pentru această parte a doua. Cu aceste două scrisori ale preafericitului păstor, care se îngrijea atît pentru înmulțirea slavei lui Dumnezeu și a sfinților lui, Dimitrie, iubitorul de osteneală, îndemnîndu-se, și-a întins mîna spre îndreptarea cărții a treia a vieții sfinților, care cuprinde într-însa lunile martie, aprilie și mai; deci a început a se osteni în scrierea celei mai mari decît cea dintîi.

Trecînd o vreme, s-a mutat de la Gluhov la Kiev, în mănăstirea Prea Sfintei Treimi, numit Kirilovsca, în care s-a tuns în călugărească rînduială. El a petrecut acolo numai cinci luni. După aceasta, ca un bărbat bine înțelegător și iubitor de osteneală - dar mai ales să-i zicem luminător - ca să nu fie ascuns sub obroc, a fost ridicat arhimandrit cu învoirea preasfințitului Varlaam, Mitropolitul Kievului, și cu a preasfințitului Ioan arhiepiscopul Cernigovului,. la 2 iunie, 1697, la pomenirea sfîntului sfințit mucenic Metodie, epicopul Patarelor, al mănăstirii Adormirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care se numește Elețca.

Drept aceea, sfîntul Dimitrie suindu-se la cea mai înaltă treaptă a vredniciei, a adăugat după treaptă și iubirea de osteneli cea mai mare, știind că: "Celui ce i s-a dat mult, mult i se va cere". Căci, precum mai înainte se ostenea în ascultarea ce se pusese

asupra lui îndreptînd viețile sfinților, cu ajutorul lui Dumnezeu după puterea sa, tot așa se îngrijea și pentru buna rînduială mănăstirească și pentru mîntuirea fraților încredințați lui. El nu mai puțin ajuta și în celelalte duhovnicești sfintei Biserici, săvîrșind multe lucruri folositoare, cu cuvîntul, cu socoteala și cu tot lucrul.

Stînd doi ani și trei luni la mănăstirea Elețca, cu voia celor mai mari, s-a mutat la Novgorodul Siverchi, în mănăstirea prea Milostivului Mîntuitor, tot ca arhimandrit. El petrecînd în mănăstirea aceea, a sfîrșit de scris cele trei luni pomenite înainte ale vieților sfinților din lunile martie, aprilie și mai. Iar de tipărit le-a sfîrșit în anul 1700, fiind atunci arhimandrit în lavra Pecersca Iosaf Cracovski, de la care degrabă după aceea s- a trimis sfîntului Dimitrie spre binecuvîntare, acel chip împărătesc, pe care dreptcredinciosul împărat Alexie Mihalovici l-a trimis în dar preasfințitului Mitropolit al Kievului Petru Movilă, cînd a fost încoronat la împărăție.

Dar nici în această sfîntă mănăstire nu s-a odihnit multă vreme sub umbra ramurii raiului, cea atît de mult roditoare; căci îndreptarea cea sîrguitoare a datoriilor celor încredințate acestui sfînt bărbat și iscusința cea deosebită întru propovăduirea cuvîntului lui Dumnezeu, asemenea și îmbunătățita lui viață, degrab a început a se vesti monahului cel prea văzător, pentru ca să cîștige leafa și mila cea vrednică pentru acelea. La începutul anului 1701, după porunca acelui dreptcredincios și singur stăpînitor, împăratul Petru cel Mare, a fost chemat la Moscova. Eparhia Tovolsca neavînd atunci păstor, îl hirotoniră mitropolit al ei și al Siviriului, punîndu-l între patriarhi în același an, la 23 martie, în Duminica închinării Sfintei Cruci. După aceea a fost cuprins de o boală, în care singur dreptcredinciosul împărat a binevoit a-l cerceta. Cunoscînd că acea boală i se întîmplase din mîhnire, i-a poruncit ca neascunzînd nimic să-și arate pricina mîhnirii sale. El a arătat-o prin chipul acesta: "Aceasta îmi pricinuiește boală și mîhnire, căci mă trimit la acea țară grea și aspră, vătămătoare și nesuferită sănătății mele; iar ascultarea mea este, ca spre sufletescul folos al tuturor dreptcrendicioșilor creștini ai neamului Rusiei, să mă sîrguiesc a sfîrși de scris viețile sfinților".

Auzind înțeleptul împărat un răspuns ca acesta de la dînsul, a binevoit cu milostivire a schimba, adică să nu-l trimită pe el în Sivir, și i-a poruncit ca să petreacă în Moscova. După puțină vreme preasfințitul Ioasaf, mitropolitul Rostovului și al Iroslavului a murit, în locul lui a fost hotărît sfîntul Dimitrie, la 4 ianuarie, 1702, zi care era Duminica înaintea Botezului Domnului; iar la Rostov a sosit la 1 martie, în Duminica a doua a marelui Post. Deci, intrînd în cetatea Rostovului, a mers mai întîi la mănăstirea sfîntului Iacob, episcopul Rostovului, și intrînd în soborniceasca biserică a Zămislirii Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu a făcut obișnuita rugăciune. El a cunoscut înainte printr-o descoperire oarecare ce i se făcuse de sus, că are să se sfîrșească în Rostov, și a însemnat în unghiul acelei biserici, în partea dreaptă, locul unde să se îngroape, zicînd către cei ce erau cu dînsul: "Iată odihna mea, aici mă voi sălășlui în veacul veacului". Acest lucru s-a și împlinit după proorocia lui, pentru că a murit în Rostov și acolo unde și-a însemnat locul, acolo l-au și pus. Venind la scaunul său, a săvîrșit dumnezeiasca Liturghie, în soborniceasca

biserică a Rostovului, la sfîrșitul căreia, spunînd spre toți un cuvînt de învățătură, atît celor duhovnicești cît și mirenilor celor încredințați păstoriei sale, le-a dat binecuvîntare. În scurt vreme după aceea, a dat obișnuitei îngropări trupul adormitului întru Dumnezeu a preasfințitului Ioasaf mitropolitul, în soborniceasca biserică a Rostovului.

Astfel sfîntul Dimitrie, cu dumnezeiasca voie, cu porunca dreptcredinciosului împărat și cu binecuvîntarea a tot sfințitului sobor, a luat ocîrmuirea cinstitei mitropolii a Rostovului. El a luat mari nevoințe și a început a purta jugul cel pus asupra sa, al acestei sfinte ascultri, cu toată sîrguința în Iisus, cel ce îl întărea. El a adăugat neadormit purtare de grijă pentru îndreptarea bisericească și pentru mîntuirea sufletelor încredințate lui. El se sîrguia cu cuvîntul, ca să răspîndească adevărata învățătură a Evangheliei; iar prin viața cea înfrînată, cinstită și temătoare de Dumnezeu, ca un adevărat păstor al turmei lui Hristos, avînd în pomenire pe păstorul păstorilor totdeauna, după ceea ce s-a zis în Evanghelie: "Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzînd lucrurile voastre cele bune, să preamărească pe Tatăl vostru Cel din ceruri". Tuturor le-a dat pilde mîntuitoare, învăța pe toți stăpînitorii cei duhovnicești și mirenești, și pe cei de sub stăpînire, ca fiecare să petreacă în lucruri cuviincioase și să meargă cu toată silința în datoria încredințată lui. El se sîrguia să dezrădăcineze de la toate dregătoriile obiceiurile rele, necurția, zavistia, nedreptatea și toate lucrurile care sînt neplăcute lui Dumnezeu și să sădească curția, dragostea, dreptatea, milostivirea, și toată fapta bună să o înrădăcineze, dar mai ales purta grija cea mai întîi, ca, de la fețele duhovnicești, să gonească întunecarea și neștiința.

Acest păstor deștept, îndată după venirea sa la scunul Rostovului s-a înștiințat, că mulți preoți din păstoria lui, care locuiau în cetăți și în sate, fiind neluminați, nu numai că nu iau aminte de chemarea lor, dar nici nu știu ce este rînduiala preoției și în ce constă datoria lor și a duhovniceștilor fii și cum se cade a petrece într-însa, dintre care unii mîndrindu-se cu preoția, ceartă pe fiii lor cei duhovnicești înaintea multor oameni, pentru păcatele lor spuse la mărturisire. Alții, avînd păstorie asupra multor suflete omenești, nu se îngrijesc de mîntuirea lor, se lenevesc a merge la bolnavi, ca să-i mărturisească și să-i învrednicească împărtășirii dumnezeieștilor Taine, iar la oamenii săraci nu vor să se ducă, ci numai la cei bogați.

Toate acestea au pornit spre mare durere pe acest păstor plin de rîvnă către Dumnezeu. Cînd a văzut el că unii preoți au uitat frica lui Dumnezeu și nu dau cinste vrednică Preacuratelor și de viață făcătoarelor lui Hristos Taine, care se păzesc tot anul pentru cei bolnavi, ci mai ales le defăimează și le țin în locuri necuviincioase și în vase murdare; iar ce este mai mult că nici numirea lor cea cinstită nu o știu, pentru că nu le numesc Taine preacurate, ci le numesc cu un nume prost, zicîndu-le zapas, între care se mai povestește și aceasta: Ni s-a întîmplat nou în anul trecut 1702, că mergînd în cetatea Iaroslav, am intrat într-o biserică din sat, unde după obișnuita rugăciune eu smeritul vrînd ca obișnuita cinste și închinăciune să dau curatelor lui Hristos Taine; dar acel preot n-a înțeles cuvîntul meu, și uimindu-se la mine sta.

Iarăși am zis către el: "Unde sînt puse sfintele Taine ale lui Hristos?" Iar el nici acest cuvînt nu-l prea cunoaște. Deci, unul dintre preoții cei iscusiți, ce erau cu mine, a zis către dînsul: "Unde este zapasul?" Atunci el scoțînd dintr-un unghi un vas foarte urît, a arătat într-însul ceea ce se păzea în nebăgare de seamă, atît de mare sfințenie, spre care privesc cu frică sfinții îngeri. Pe mine m-a durut inima de aceea, pe de-o parte pentru că într-o necinstire ca aceea se păzeşte Trupul lui Hristos, iar pe de alta, că preoții nu știu nici numirea, care se cuvine a se da prea curatelor Taine".

De aceea, acest păstor purtător de grijă a făcut ca preoții, lepădîndu-și nebăgarea de seamă, să înceapă încet a se înțelepți și să umble pe calea cea cuviincioasă chemării lor, cu osîrdie și cu frică de Dumnezeu. El a făcut două scurte învățături, dar luminoase, pentru unele lucruri mai de nevoie ce se ating de datoria preoțească și degrab le-a scris una după alta. În cea dintîi, sfătuia ca un părinte și ca un păstor cu stăpînire arhieresc, porunca tuturor preoților, ca să înceteze de la un obicei rău ca acela și de pierzătoarea îndrăzneală, adică nu numai ca să nu certe și să nu ia pe față păcatele cele străine; dar nici să nu se mîndrească în deșert cu duhovnicia. Să nu treacă cu vederea pe cei săraci și scăpătați. Asemenea le poruncea să aibă grijă de mîntuirea sufletelor omenești, cele încredințate lor, ca în tot chipul, ziua și noaptea să poarte de grijă de ele.

În a doua învățătură a sa, le poruncea cu aceeași putere dată de la Dumnezeu și îi îngrozea cu înfricoșata judecat a lui Dumnezeu, ca preoții singuri să aibă grijă de sfintele Taine cele făcătoare de viață ale lui Hristos, care se păstrează peste tot anul pentru cei bolnavi. Să le păzească cu toată cinstea dumnezeiască, să le cinstească și să învețe la aceea și pe alții. Să le păzească în vase cinstite și să le țin în locuri cuviincioase, nenumindu-le pe ele cu cuvînt prost, adică zapas. Să aibă înainte toate bine pregătite și vrednice de sfînta slujbă, iar după aceea să petreacă în înfrînare și în trezvie. Să se îngrijească în toate chipurile de mîntuirea sufletelor omenești, să învețe pe popor în biserică și să nu facă cu lenevire celelalte, care se cuvin rînduielii lor.

De aceste învățături, toți preoții să se înștiințeze și nimeni să nu poată a se depărta prin neștiință; pentru aceea a poruncit să facă multe scrisori și să le împartă prin cetăți și prin ținuturi, către ispravnicii poruncitori. El a poruncit ca, fiecare preot prescriindu-le pe ele, să le aibă la sine și adeseori citind sfătuitoarele stări cele cuprinse într-însele, să se sîrguiască pe cît se va putea ca toți fără de lipsă să le împlinească cu lucrul.

Toate acestea le-a făcut spre curmarea tuturor celor ce s-au zis mai sus, după mărturia multora vrednici de credință, care fac parte din rînduiala preoțească și călugăreasc, și care au fost în vremea acestui arhiereu.

Pentru ca nici copiii preoților să nu fie asemenea neștiutori, ca părinții lor, și cînd se vor învrednici la rînduiala preoției sau a diaconiei, în locul părinților lor, să poată înțelege puterea cea citită de ei a dumnezeieștii Scripturi și să știe să învețe poporul în biserică nu numai citind pe carte, ci și spunînd pe de rost cuvîntul lui

Dumnezeu, Sfîntul Dimitrie a făcut o școală la Rostov. El a adunat copiii slujitorilor sfintelor biserici, mai mult de 200. Dar pentru cea mai bună rînduială și sporire a lor, i-a despărțit pe ei în trei școli, și au hotrît la ei trei dascăli cu viața cea cu bun rînduială. Adeseori, cercetînd acele școli, el însuși asculta pe ucenici și îi îndemna la sîrguință, iar Dumunicile și în zilele de praznic, a poruncit ucenicilor să vină la rugăciune, în biserica sobornicească. Să vină la priveghерea cea de toată noaptea și la Sfînta Liturghie și pentru ca toți să fie nedepărtați și să stea cu frică în biserică, luînd aminte la cîntare și la citire.

El le poruncea, ca după sfîrșitul catismei întîi, cînd prin citire prelungea cuvîntul, sau vreo viață, să vină la binecuvîntarea sfinţeniei sale. Deci, uneori cînd lipseau dascălii, lua asupra sa această datorie, și alergînd la cei mai isteți, singur se ostenea în ceasurile cele libere de lucrurile bisericești, învățîndu-i pe ei. Le tîlcuia oarecare cărți din așezămîntul cel nou, iar în vremea de vară, petrecînd în arhierescul său sat, ce se numea Demiani, între celelalte osteneli ale sale, plăcute lui Dumnezeu, le arăta lor așezămîntul cel nou. În sfîntul și mare post și în celelalte posturi, poruncea ucenicilor să postească. El singur îi mărturisea pe ei și-i împărtășea cu sfintele Taine, apoi deprinzîndu-i, îi rînduia pe la locuri, dezrădăcinîndu-le neștiința.

Pe citeți și pe purtătorii de sfeșnice cei rînduiți pe la biserici, ca slujba lor să o fac în biserică cu toată cucernicia și cu frica, precum poruncesc canoanele sfinților părinți, îi îmbrăca în stihare, lucru care mai înainte n-a fost în Rostov.

Sfîntul Dimitrie petrecînd la scaunul său într-o dregătorie mai mare ca aceea, deși era însărcinat cu multe lucruri, după chemarea sa, precum este rînduiala arhierească; dar pe el nimic n-a putut să-l abată de la lucrul ce începuse mai înainte. Căci el după venirea sa în Rostov, în 2 ani 11 luni și 9 zile, ostenindu-se în vremea care-i rămînea de la isprvile lucrurilor bisericii și ale eparhiei, a sfîrșit de scris acele cărți ale Mineielor, adică a patra și cea mai de pe urmă carte, care cuprinde aceste luni: iunie, iulie și august. El a îndreptat-o precum se poate vedea din cartea ce se numește Letopis, de arhiereii Rostovului, care se află în Rostov, la biserica sobornicească, în bibliotecă. Într-aceea se scrie astfel:

"În anul de la întruparea dumnezeiescului Cuvînt 1705, la 9 februarie, la pomenirea Sfîntului Nichifor, care se zice purtător de trebuință, la odovania praznicului Întîmpinării Domnului, sfîntul Simion, primitorul de Dumnezeu, zicînd rugăciunea sa cea mai de pe urmă: "Acum slobozește pe robul Tu, Stăpîne..., în ziua patimilor Domnului, Vineri, în care Hristos a zis: Săvîrșitu-s-a... înaintea Sîmbetei pomenirii adormiților și înaintea Duminicii înfricoșatei judecăți, s-a scris cu ajutorul lui Dumnezeu și cu rugăciunile tuturor sfinților, luna lui august. Amin".

După sfîrșire, neîntîrziind, a trimis acea carte la Kiev, la lavra Pecersca, care s-a și sfîrșit de tipărit în același an 1705, în vremea aceluiași arhimandrit Ioasafat. Astfel cărțile vieții sfinților de peste tot anul, care se încep de la întîia zi a lunii Septembrie și se sfîrșește în cea de pe urmă zi a lunii August, cu multe osteneli și cu

neadormită purtare de grijă a sfîntului Dimitrie, care mai mult decît în 20 de ani, s-au adunat și s-a sfîrșit de scris în cetatea Rostovului, întru slava lui Dumnezeu celui slăvit întru sfinți și a Maicii lui Dumnezeu, în cinstea tuturor plăcuților lui Dumnezeu celor scriși în cartea vieții și spre folosul a tot credinciosul neam creștinesc, iar de tipărit s-a sfîrșit în Kiev, în sfînta lavră Pecersca.

Netrecînd mult vreme după aceasta, s-a făcut înștiințare acestui vrednic păstor, că prin diferite locuri încredințate păstoriei lui de către Dumnezeu, intră mulți învățători mincinoși, din dumbrăvile și pustiile Vrinski. Aceia ieșind ca lupii, cu cuvintele lor cele mincinoase și cu șoptiri tăinuite amăgind oile lui Hristos, risipeau turma lui Dumnezeu. Deci, mulți crezînd învățăturile lor cele înșelătoare, se clătinau în sfînta și creștineasca credință, a sfintei biserici a răsăritului, iar alții prin aceeași otravă a răscolnicilor, adică a lui Capiton, fiind otrăviți, grăiesc cele potrivnice sfintei Biserici, și răzvrătind sufletele cele fără de răutate, au bolit cu duhul. Rîvnind el pentru dreapta credință ca și Ilie, și ca un bun păstor, dorea ca pe cei ce se clătinau din dreapta credință să-i întărească, și pe cei rătăciți să-i întoarcă din calea lor cea pierzătoare, pentru aceea a alcătuit o carte pentru credința lipovenească din pustiul Vrinski, adică despre învățătura și faptele lor.

În acea carte el arăta cum credința lor este nedreaptă, învățătura lor vătămătoare de suflet, iar faptele lor neplăcute lui Dumnezeu. Acea carte s-a sfîrșit de scris în anul 1709, și s-a tipărit mai întîi întru împărăteasca cetate Moscova, in anul 1745.

Sfîntul Dimitrie îndeletnicindu-se întru aceste osteneli, foarte mult folositoare sfintei Biserici, și rînduind bine toate cele spre mîntuirea tuturor din păstoria sa, se întindea și spre cele mai mari întru nădejdea dării de plată ce va să fie. El avea de gînd să mai alcătuiasc o carte care se numește Letopis, și în care să se spună cu oarecare cuviință faptele de la începutul lumii, pînă la Nașterea lui Hristos, pentru a sa știre, și pentru ca să aibă de citit în chilie, dar mai ales pentru a fi ca învățături folositoare, după cum se poate vedea din cărticica epistolarului, adică scriitoare de scrisori. De vreme ce acest iubitor de osteneală știa din destul, cum că nu numai în Rusia mică (Ucraina) ci și în Rusia mare, rar se găsesc biblii slavonești, ci numai careva din cei bogați abia ajungea să o cumpere pe ea cu mare preț, iar cei săraci neavîndu-le pe ele, se lipseau de folosul ce puteau să aibă din citire. Mulți din duhovniceasca rînduială, nu știau rînduiala faptelor din biblie, pentru aceea, dorea ca unora ca acelora, să le dea spre știință pe scurt, cîte o cărticică mică din istoria bibliei, ca să poată fiecare să o cumpere pe un preț mic, și să știe cu înlesnire, cu ce fel de rînduială merg toate cele din biblie.

Deci, el a început fără întîrziere a lucra la alcătuirea ei, și a aduna din dumnezeiasca Scriptură, din diferite cronografuri, și de la scriitorii din istorii grecești, slavonești latinești, leșești, evreiești, si din altele, istoriile cele ce se cuprind în biblie, și le-a pus pe scurt în loc de teme; iar din acelea, ca din niște felurite curgeri de izvoare, a scos învățături foarte folositoare de suflet. Acea carte, sfîntul Dimitrie,

deși foarte mult o dorea, după cum se arată în epistolar, pentru alte lucruri ce era înainte întru îndreptarea bisericescului jug ce sta deasupra lui, dar n-a putut s-o săvîrșească fiind cuprins de boalele cele dese, dar a scris numai faptele pînă la numărul anilor 4600; iar gîndul acestui bărbat iubitor de osteneală era așa, ca după săvîrșirea acestui Letopis, de ar fi rînduit Domnul de dînsul spre bine, și viața lui i-ar fi lungit-o, să se apuce de Psaltire, și în scurt timp prin tîlcuiri să o explice pe ea, dar la lucru acesta ce îl avea în gînd, moartea i-a făcut împiedicare.

Deci, mai înainte de a veni în Rostov, cînd petrecea în Rusia mică, a alcătuit două cărți. Cea dintîi "Alfa-vita duhovnicească", adică oarecare sfătuiri duhovnicești, care se încep după literele alfabetului. Într-acea carte, se pun spre îndemnare mai multe învățături folositoare, ca mai cu osîrdie tot omul să împlinească poruncile Domnului, și să se silească la curățirea patimilor. Această carte el a despărțit-o în trei prți, din dragoste către Dumnezeu și a tipărit-o în Kiev în lavra Pecersca, după cîțiva ani de la moartea alcătuitorului.

A doua a alcătuit-o întru lauda Preasfintei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, și care se numește, "Lîna rourată". În ea se povestește despre minunile care ies de la capul ei cel făcător de minuni, care se află în Ilinaski mănăstire a Cernigovului, cu vorbiri și cu învățături insuflate de Dumnezeu. Această carte, pe cînd trăia sfîntul Dimitrie, a fost tipărită în Cernigov în anul 1656.

Afară de acestea se află și alte cărți folositoare de suflet, și anume: "Apologia", spre potolirea mîhnirii omului, care este în nevoie, în prigonire și în necaz. Într-însa se cuprinde vorbirea și sfătuirea care mîngîie pe cel scîrbit. Asemenea și această cărticică s-a tipărit în Cernigov în anul 1700, iar după moartea lui, s-a tipărit a doua oară în Moghilev în anul 1715. Apoi s-a mai tipărit pe scurt, ca un "Catehism" cu întrebări și răspunsuri, foarte folositor pentru credință: O mulțumitoare cugetare pentru patimile lui Hristos. Închinăciunea rănilor Domnului nostru Iisus Hristos. Plîngere la îngroparea lui Hristos. Închinare Sfintei Treimi. Închinarea Domnului nostru Iisus Hristos. Închinare către Preasfinta Născătoare de Dumnezeu. Socotire pentru împărtășirea dumnezeieștilor Taine. Închinăciune la preacuratele lui Hristos Taine. Rugăciune de mărturisire în toate zilele. Mărturisirea păcatelor cuprinzătoare. Rugăciune, sau pe scurt, pomenire de patimile lui Hristos. Doctorie duhovnicească la tulburarea gîndurilor, cu multe pilde, adunate pe scurt din diferite cărți părintești. Duhovniceasca deprindere a omului cel dinluntru, care se învață în singurătate în cămara inimii și se roagă în taină.

El a alcătuit asemenea două letopise. Cea dintîi pentru poporul slavon, și cea de-a doua pentru zidirea bisericilor, și pentru punerea arhiereilor în Rusia. Apoi a mai alcătuit încă cîteva cîntări duhovnicești, și alte faceri de stihuri, multe la număr. Dintr- aceste scurte alcătuiri, Apologia și Letopisețurile, le-a alcătuit pe cînd sfinția sa era în Rusia mică; iar despre celelalte nu se știe cînd le-au scris.

Se cade însă a mai zice ceva și de învățătoarele cuvinte ale acestui frumos grăitor propovăduitor, de care trebuie să fie foarte multe la număr, de s-ar fi putut toate acestea a se cerceta, și a se aduna împreună; căci mai întîi, precum s-a arătat mai sus acest bărbat a fost multă vreme propovăduitor al cuvîntului lui Dumnezeu în Cernigov, pe vremea preasfințitului arhiepiscop Lazăr Branovici. După ducerea din Cernigov, cîtăva vreme s-a aflat în cetatea Vilna; apoi mergînd în Slutca și viețuind mai mult de un an în mănăstirea de acolo a Schimbrii la față, se îndeletnicea la semănarea cuvîntului Domnului.

Întorcîndu-se în Rusia mică, în cetatea Baturina, el a întrebuințat cea mai mare parte a datoriei sale în propovăduirea cuvîntului, pînă la hotrîrea sa la egumenie. Fiind egumen și arhimandrit în diferite mănăstiri, măcar că avea grijă de toate cele mănăstirești, totuși a continuat să adune și să îndrepteze viețile sfinților. Acest egumen neobosit de osteneli, în toată vremea nu înceta, cîtuși de puțin, a alcătui învățături și a propovădui Cuvîntul lui Dumnezeu, dar, spre cea mai mare părere de rău, toate acele învățături, nu se știe de alcătuitorul lor. Căci deși se află în Rostov în biblioteca bisericii, cuvinte învățătoare și de alte oarecare alcătuiri ale acestui bărbat iubitor de osteneală, o carte mare, scrisă cu slovă de pol tipar; însă într-aceea se află învățături propovăduite de el pe vremea petrecerii lui în Rusia mare; deci, unele din acelea, după cum arată acel epistolar, lipsesc; iar de cele ce le-a spus în Rusia mică, sînt într-acea carte numai cinci.

Drept aceea, sfîntul Dimitrie ocîrmuind bine păstoria cea încredințată lui de Dumnezeu, deși totdeauna după chemarea sa era tras de multe împiedicări; dar toate zilele alerga la biserică la slujba lui Dumnezeu. În zilele Duminicilor și ale praznicilor, slujirea Sfintei Liturghii mai niciodată nu o lăsa să o săvîrșească alții, afară de neputință sau de mare nevoie. Cînd se întîmpla praznic în care se făcea litie, atunci acea ieșire cu crucile, măcar de era a merge departe, el însuși mergea cea mai mare parte din cale, și săvîrșea Sfînta Liturghie. El îndemna poporul la facerea faptelor celor bune.

Adeseori se ducea în cetatea Iaroslavului și petrecînd acolo, slujea în biserica sobornicească și în alte biserici ale acelei cetăți, unde i se întîmpla, și propovăduia cuvîntul lui Dumnezeu, învățînd astfel pe oameni sfînta credință creștinească. El îi sfătuia să nu se amăgească cu mincinoasele învățături ale celor ce nu înțeleg drept, ca să nu rupă din turma lui Hristos, ci să stea cu tărie și să țină la maica noastră, Sfînta Biserică a Răsăritului. Deci, înțeleptul păstor era păzitorul turmei lui Hristos, de vrăjmașii care se luptau contra lor și de lupii cei răpitori care veneau îmbrăcați în piei de oi.

În vara anul 1705, acest păstor zăbovind în cetatea Iaroslavului două luni - iunie și iulie -, pentru îndreptarea unor lucruri bisericești, i s-a întîmplat un lucru ca aceasta, precum mărturisește însuși Sfîntul Dimitrie despre aceasta în cartea Rozisc.

Într-o zi de Duminică, ieșind eu din biserica sobornicească, după Sfînta Liturghie și mergînd spre curte, doi oameni bărboși, dar nu bătrîni, apropiindu-se de mine strigau, zicînd: "Stăpîne Sfinte, cum ne sfătuiești? Ne poruncești nouă, ca să ne radem bărbile sau nu? Să știi însă că noi sîntem gata să ne punem capetele pentru bărbile noastre. Mai bine este nouă să ni se taie capetele, decît să ni se radă bărbile!", pentru că venise poruncă de la stăpînire, ca oamenii să-și radă bărbile. Atunci eu m-am mirat de acea neașteptată întrebare și, neputînd să le răspund îndată ceva din Scriptură, i-am întrebat împotrivă pe ei: "Ce crește pe urmă, capul cel tăiat, sau barba cea rasă?" Atunci ei, îndoindu-se și tăcînd puțin, au zis: "Barba crește, iar nu capul". Apoi le-am zis: "Deci, mai de folos vă este vouă să nu vă cruțați bărbile, care de s-ar rade și de zece ori, iar v-ar crește, decît să vă pierdeți capul, care odată tăiat, nu mai crește niciodată, decît numai la învierea cea de obște a morților".

Zicîndu-le acestea au mers la chilia mea; deci, mă petrecură mulți cetățeni cinstiți și au intrat cu mine în chilie. Și a fost între noi cu de-amănuntul multă vorbă de raderea și neraderea bărbii. Eu am cunoscut, că mulți care și-au ras bărbile, după poruncă, se îndoiau de mîntuirea lor, ca și cum ar fi pierdut chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Deci, eu i-am sfătuit pe ei să nu se îndoiască, zicîndu-le că nu în barbă și în fața omenească cea văzută se alcătuiește chipul lui Dumnezeu și asemănarea, ci în sufletul cel nevăzut. Dar încă și pentru aceasta nimeni să nu se îndoiască de mîntuirea sa, de vreme ce nu își rade barba după voia sa, ci poruncii celor ce se sînt în stăpîniri se cuvine a se supune și în lucrurile care nu se împotrivesc lui Dumnezeu și care nici nu se vatămă mîntuirea. De aceea, cei ce socotesc raderea bărbilor în mare și neiertat păcat, iar creșterea lor în mare sfințenie, să-și lepede acea îndoire, și nimeni din cei bărboși să nu nădăjduiască că prin barba sa va cîștiga mîntuirea.

Deci, el a adăugat multă socoteală în cartea ce s-a zis, Rozisc, între altele și despre raderea bărbii, spre sfătuirea celor neîntăriți și în întărirea celor ce pentru puțin, se clatină mult.

În toată vremea petrecerii la scaunul său, acest blînd păstor priveghea turma sa fără de cruzime. El își păzea vrednicia rînduielii sale fără de trufie și spre toți cei mari și mici arăta dragoste nefățarnică; de aceea era iubit ca un tată de toți credincioșii, fii ai Sfintei Biserici. El era cinstit și slăvit, nu numai de cei supuși sub rînduiala sa, ci și de alte multe fețe de neam bun. Era iubit nu numai puțin și de însuși prea binecuvîntatul împărat și toată împărăteasca familie, pentru viața lui cea îmbunătățită.

Adeseori era chemat la Moscova, unde fiind de față însuși împăratul și alte fețe ale familiei împărătești, săvîrșea dumnezeieștile Taine și propovăduia Cuvîntul lui Dumnezeu. Acest lucru se poate vedea din scrierea de mai sus. Adeseori veneau la dînsul în Rostov multe fețe împărătești pentru binecuvîntare, precum văduva dreptcredinciosului împărat Ioan Alexievici, împărăteasa Paraschiva Teodorovna, cu fii săi și fiicele dreptcredinciosului împărat Alexie Mihailovici; binecredincioasele cnejine: Maria, Teodosia și Natalia Alexievna, care l-au dăruit pe el cu rase și cu alte

diferite lucruri. Din toate aceste daruri pregătindu-și înainte arhiereștile veșminte spre ceasul morții, a poruncit slujitorilor de lîngă sine, ca la moartea sa să-l pună întracele veșminte pregătite de el mai înainte, lucru care s-a și făcut după porunca lui. Acele veșminte se află și acum pe dînsul.

Sfîntul Dimitrie avea un obicei ca acesta: Cînd ar fi simțit cîndva în sine vreo boală, și ar fi început a slăbi, atunci trimitea la școală și poruncea tuturor elevilor, ca spre aducerea aminte de cele cinci răni ale lui Hristos, care au fost în curatele lui mîini, picioare și în coasta cea împunsă pînă la inimă, să citească de cîte cinci ori rugăciunea "Tatăl nostru..." Atunci îi era mai ușor. Deci, cercetîndu-și școala, sfătuia pe ucenicii săi, ca să-și petreacă viața lor întru înfrînare, în minte întreagă și curăție, ca, chemînd în ajutorul lor pe Dumnezeu, Povățuitorul înțelepciunii și dătătorul de știință, să adauge sîrguință la învățătură cu toată puterea. Între altele, adeseori zicea către dînșii și acestea: "De mă voi învrednici a cîștiga milă de la Domnul, atunci îl voi ruga pe El, ca și voi asemenea să cîștigați milă de la dînsul, că scris este: "Unde voi fi Eu, acolo va fi și sluga mea."

Pe slujitorii săi, și pe ceilalți care se aflau lîngă dînsul, îi învăța ca, atunci cînd vor bate ceasurile la fiecare lovitură, să se însemneze cu semnul Sfintei Cruci și să zică încet rugăciunea: Născătoare de Dumnezeu Fecioară, bucură-te... Iar dacă cineva din casnicii lui slujitori, s-ar fi întîmplat să-i fie numele, și venea la dînsul cu plocon, îi binecuvînta pe ei cu icoane; iar de i se întîmpla să nu aibă icoane, atunci îi miluia cu bani, după socotință. Adeseori pe cei supuși îi învăța să se nevoiască la post și să fugă de îmbuibare și beție, arătîndu-se singur pe dînsul pildă la aceia. El în toate zilele, afară de praznice, petrecea în înfrînare, mîncînd puțin, numai pentru trebuința trupească; iar în sfîntul și marele post al sfintelor Paști, în săptămîna întîi, obișnuia a mînca numai odată pe zi. Asemenea și în săptămîna patimilor, numai în Joia cea mare mînca odată, iar celelalte zile le petrecea în rugăciuni și post.

Acest bărbat temător de Dumnezeu prea isteț la înțelegere, în mare luminare, iscusit în limba slavonească, latinească, grecească evreiască și leșească; deci, avînd mare apelare spre învățătură, a iubit pe oamenii cei îmbunătățiți și cinstiți. Spre cei mai de sus a fost cinstitor, plecat, iubitor și primitor; iar spre cei supuși milostiv. Spre cei nenorociți, milostiv; spre cei săraci, bine făcător; către cei nevoiași, foarte îndurat. Scumpetea în inima lui n-a locuit, iubirea de cîștig de nici un fel n-a avut loc în inima lui, iar iubirea de argint cu totul era gonită de la dînsul; pentru că din vremea aceea de cînd a primit pe dînsul călugărescul chip, și a făgăduit lui Dumnezeu sărăcia de bună voie pînă la moartea sa, nu numai că nu se îngrijea deloc la cîștigarea de multă avere, și nu aduna - după cum singur mărturisește despre dînsul în scrisoarea sa - aur și argint, ci nici haine, sau orice alt fel de lucruri nu voia să aibă, afară numai de cele de nevoie și afară de cărțile cele folositoare de suflet.

El păstra toate darurile care intrau în mîinile lui de la făcătorii de bine, de cînd a fost egumen și arhimandrit. Asemenea toată vremea petrecerii lui în arhierie, veniturile chiliei, pe unele le cheltuia pentru trebuințele sale, pe altele pentru ale

mănăstirii, iar pe altele le întrebuința la împodobirea sfintelor biserici, dar mai mult la nevoile celor săraci; căci de sărmani și văduve, de scăpătați și de cei neavuți, purta atît de mare grijă, întocmai ca un tată de adevărații săi fii; și cu atîta îndurare împărțea cele ce intrau în mîinile lui, încît în toată ziua abia lăsa ceva puțin la casa sa. Adeseori chemînd la sine pe cei orbi, surzi, șchiopi și pe cei neputincioși în sărăcia cea mai de pe urmă, le punea mese, le dăruia haine și alte lucruri asemenea cu acestea. El era, după Iov, ochiul orbilor și piciorul șchiopilor.

După moartea lui nimeni să nu caute argint în cămările lui, sau orice alt fel de avere și ca să nu-și piardă vremea la acea zadarnică încercare a lui, și pe cei ce au slujit în chilia lui, despre aceea să nu-i întrebe.

Cu doi ani și șapte luni înaintea morții lui, a scris o scrisoare duhovnicească sau diată, și a arătat-o sfințitului Ștefan, mitropolitul Razanului, punînd acolo un așezămînt ca acesta: Dacă preasfințitul mitropolit Ștefan va muri mai înainte, atunci la îngroparea lui să fie mitropolitul Dimitrie; iar dacă Dimitrie al Rostovului se va sfîrși mai înainte, atunci să-l dea pe el îngropării prea sfințitului Ștefan al Razanului. Așa s-a și făcut, că nu altcineva, ci singur prea sfințitul Ștefan l-a îngropat pe el. Acești doi mitropoliți, au trăit între dînșii ca frații. Sfîntul Dimitrie în toată vremea petrecerii sale în Rostov, și mai ales cînd alcătuia cartea Letopis, în care se istorisesc faptele de la începutul lumii pînă la Nașterea lui Hristos, de multe ori trimitea scrisori preasfințitului Ștefan, spre a cerceta alcătuirile, și cerea sfat de la dînsul spre dezlegarea îndoielilor lui.

Cu cîteva zile mai înainte de sfîrșitul sfîntului Dimitrie, binecuvîntata împărăteasă, Paraschiva Teodorovna, avea de gînd ca din împărăteasca cetatea Moscova, să se ducă în cetatea Iaroslavului, pentru ca să se închine la icoana cea făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care se numea Tolsca. Dar, din pricina furturilor care s-au întîmplat atunci și din greutate, abia a ajuns la Rostov, astfel că îi era cu osteneală a călători pînă la Iaroslav; de aceea a poruncit ca să aduc în Rostov icoana făcătoare de minuni din mănăstirea Tolsca. Deci, cînd acest arhiereu a fost înștiințat despre grabnica venire în Rostov a dreptcredincioasei împărătese, împreună cu binecredincioasele ei fiice, și pentru aducerea icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, celei făcătoare de minuni din Tolsca, atunci a poruncit ca să cheme la dînsul pe ieromonahul Filaret, cămărașul casei sale arhierești, căruia între celelalte porunci ce îi dăduse, l-a mai înștiințat mai dinainte de grabnica sa ducere către Dumnezeu. El i-a arătat așa:

"Iată, vin în Rostov doi oaspeți: Împărăteasa cerului și împărăteasa pămîntească, iar eu nu mă învrednicesc a le vedea pe ele aici; deci, se cuvine ție cămărașul, ca să fii gata pentreu primirea lor".

Înainte de sfîrșit, fiind pînă la trei zile pînă la moartea sa, a început a slăbi foarte mult și a tuși. În ziua numelui său, adică la 26 octombrie, la pomenirea Sfîntului Mucenic Dimitrie Izvorîtorul de mir, a săvîrșit singur Sfînta Liturghie, fiind

acum foarte bolnav, încît și fața i se schimbase. Din acea zi n-a mai putut să mai spună cuvinte de învățătură, ci șezînd lîngă ușile împărătești ale bisericii, a ascultat cîntărețul care a citit acea învățătură, pregătită mai înainte de dînsul.

La masa prînzului într-acea zi a șezut cu oaspeții, după obiceiul de mai înainte, măcar că era neputincios și cu nemărginită nevoie, iar în 27 octombrie, a venit știrea că arhimandritul Varlaam va veni de la cetatea Bereaslav, din Mănăstirea Zeleasca a cuviosului Daniil stîlpnicul, ca să vadă pe Sfîntul Dimitrie. El a fost primit de Sfîntul Dimitrie cu dragoste și s-a ostenit după cum se cuvine. Deci, vorbind ei singuri, monahia Varsanufia Eftimia, din neamul cazanilor, fiind mai înaintea hrănitoarea țarului Alexie Petrovici, a trimis în Rostov la acest păstor, aproape de casa arhierească, ca să binevoiască preasfinția sa să o cerceteze pe ea în acea zi. Aceea în toată vremea petrecerii sale în Rostov, avea multă cucernicie pentru îmbunătățita viață a Sfîntului Dimitrie și adeseori avea trebuință de povețile lui spre folosul sufletului său.

Acest arhiereu fiind chemat la acea monahie, s-a lepădat cu neputință, căci era foarte slab. Mergînd acela acasă a spus stăpînei sale, că sfinția sa nu poate veni din pricina bolii. Atunci acea monahie a trimis a doua oară să-l poftească, măcar pentru o scurtă vreme să binevoiască a veni. Dar Sfîntul Dimitrie se lepăda și la a doua poftire, punînd înainte boala. Arhimandritul Varlaam, cel zis mai înainte, a început a-l sfătui ca să meargă, crezînd ca prin acea umblare să cîștige puțină ușurare din boală. Atunci ascultînd pe arhimandrit, a poruncit ca să-l ducă la dînsa, după cîntarea bisericii.

Deci, mergînd el împreună cu acel arhimandrit, pe cale au vorbit puțin și iarăși s-au întors pe înserate; dar abia a putut ajunge la chilia sa. Pomenitul arhimandrit, fiind în casele ce se numesc Cristovoi, a poruncit cămărașului său, ieromonahului Filaret, să-l primească și să-l ospăteze. Intrînd singur în chilie a început a tuși și umblînd multă vreme prin casă, se sprijinea de slujitori.

După aceea a poruncit să cheme cîntăreți la dînsul în chilie, pentru cîntarea unor cuvinte duhovnicești, alcătuite de el: "Iubite Iisuse al meu...". În vremea cîntării acelora, Sfîntul Dimitrie asculta stînd lîngă sobă și încălzindu-se. După sfîrșitul acelor cîntări, a voit ca pe toți cîntăreții să-i lase a pleca spre casele lor; însă a oprit pe unul mai iubit dintre ei ca să-l aibă ajutor în osteneli. Rămînînd acela, a început a-i spune din viața sa, cum o petrecea în tinerețe și în vîrsta cea desăvîrșită, cum se ruga Domnului Dumnezeu, Preasfintei Maicii Lui, și tuturor plăcuților lui Dumnezeu, iar după aceasta a zis: "Și voi, fiilor, să vă rugați asdemenea!" Apoi la sfîrșit a zis: "Acum îți este și ție vremea să mergi la casa ta!" Acel cîntăreț luînd binecuvîntare, a ieșit; iar Sfîntul Dimitrie l-a petrecut singur din chilia sa și i s-a închinat pînă la pămînt, mulțumindu-i că s-a ostenit mult lîngă dînsul la scrierea diferitelor alcătuiri.

Văzînd cîntărețul smerenia aceea, neobișnuita petrecere de la păstorul său și închinăciunea cea atît de jos, s-a cutremurat; apoi i-a zis cu cucernicie: "Stăpîne sfinte, oare te închini mie astfel, celui mai după urmă rob?" Iar el iarăși a grăit: "Îți mulțumesc, fiule!" Și s-a întors în chilie, iar cîntărețul s-a dus la casa sa plîngînd. Deci, Sfîntul Dimitrie întorcîndu-se în chilia sa, a poruncit slujitorilor, ca fiecare să meargă la locul lui, iar el închizîndu-se în chilie, ca și cum ar vrea puțin să se odihnească, a petrecut rugîndu-se pînă la moartea sa. A doua zi de dimineață, slujitorii intrînd în acea chilie, l-a văzut că sfîrșise astfel cum se ruga. Cîntărețul, fiind în casa sa, a auzit a doua zi de dimineață, că la sobornicească biserică, a bătut de trei ori în clopotul cel mare, spre semnul morții arhiereului, și îndată a alergat în chilia lui. El a aflat pe păstorul și părintele său că își dăduse sufletul lui Dumnezeu.

După îmbrăcarea lui în toate veșmintele arhierești, pe care el, precum s-a spus mai înainte, le gătise înaintea sfîrșitului său, au pus în raclă sfîntul lui trup, iar sub cap, în loc de pernă, și sub tot trupul au pus, după porunca sa, diferite cărți alcătuite și scrise cu cerneală de mîna lui. În aceeași zi a fost pus în biserica preabunului Mîntuitor, care este aproape de chilia arhierească.

Făcîndu-se știre în toată cetatea Rostovului de moartea acestui bun păstor și iubitor de fii, s-a adunat mult popor la cinstitul lui trup, făcînd plîngere; căci i-a lăsast pe ei păstorul și învățăturul cel bun, ajutorul celor ce sînt în nevoi și în necazuri, folositorul văduvelor și al orfanilor, hrănitorul săracilor și al scăpătațilo, povățuitorul rînduielii preoțești și călugărești.

În ziua aceea și dreptcredinciaosa împărăteasă Paraschiva Teodorovna cu fiicele sale: Ecaterina, Parascheva și Ana, au sosit în Rostov după sfîrșitul prînzului și nu l-au aflat între cei vii pe Sfîntul Dimitrie. Ele au plîns mult că nu s-au învrednicit a lua binecuvîntarea lui arhierească; deci a poruncit ca deasupra trupului, să slujească rînduiala înmormîntării în sobor. După aceea a binevoit a merge întru întîmpinarea icoanei făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, din Tolsca, dar din pricina drumului și a furtunilor de toamnă, n-a mai călătorit mai departe spre Iaroslav, ci au rămas pînă a doua zi în mănăstirea Botezul Domnului.

Înștiințîndu-se ea a doua zi, că icoana Născătoarei de Dumnezeu este aproape de cetatea Rostovului, a poruncit ca toți cei ce venise în acea mănăstire în ziua pomenirii Cuviosului Avramie arhimandritul, făcătorul de minuni, al Mănăstirii Boevleniei a Rostovului din sobornicească biserică, preoții și slujitorii bisericești, să meargă cu litie din acea mănăstire la mănăstirea Petrovsca, întru întîmpinarea icoanei celei făcătoare de minuni, mănăstire care se află tot în calea Rostovului spre Iaroslav. Deci, fiicele împărătești, toate trei au urmat litia pe jos. Întîmpinînd ele acea icoană, a dus-o în mănăstirea Boevleniei, și singure ținînd-o cu mîinile lor; iar împărăteasa a așteptat în porțile acelei mănăstiri.

Aducînd acea icoană spre poartă, ea a ieșit singură spre întîmpinare și făcînd obișnuita rugăciune, a sărutat-o cu cucernicie și a poruncit să o ducă în biserică. Acea

icoană a stat acolo pînă la sfîrșitul Sfintei Liturghii, iar după Sfînta Liturghie au făcut paraclisul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Și după acea icoană făcătoare de minuni au dus-o tot cu aceeași litie în soborniceasca biserică a Rostovului, și de acolo în Mănăstirea Boevleniei, în ziua de 30 octombrie.

După voința împărătesei, trupul Sfîntului Dimitrie, din acea biserică a Mîntuitorului, s-a mutat cu cuviincioasă ceremonie în soborniceasca biserică, și după porunca ei a făcut panahidă a doua oară pentru dînsul.

După aceasta, îndată credincioasa împărăteasă cu fiicele sale și cu ceilalți care erau cu dînsa, au voit a lua calea de întoarcere de la Rostov la împărăteasca cetate, Moscova. Cînd cele scrise de acest arhiereu, s-au trimis din Rostov la Moscova în divanul mănăstiresc, atunci după așezămîntul lui cel scris, sau mai bine zis, după cererea lui, adică ca după moarte să-i îngroape trupul în mănăstirea Sfîntului Iacob, episcopul Rostovului, făcătorul de minuni, în unghiul bisericii, unde însemnase singur.

Deci, s-a trimis poruncă de la divanul mănăstiresc în Rostov, prin care s-a poruncit, ca după acea duhovnicească dorință, să se sape groapa în acel unghi și s-o zidească cu piatră, apoi să facă gropniță de piatră și să-l dea îngropării. Dar acea poruncă nu s-a împlinit și nu se știe pentru ce, că nici groapă cu piatră n-a zidit, nici gropniță de piatră n-a făcut; ci a făcut numai o casă de lemn, care a putrezit degrab, precum de aceasta se poate ști mai pe larg din cele ce s-a pus înaintea preasfințitului și îndreptătorului Sinod, pentru aflarea moaștelor acestui arhiereu.

Cînd preasfințitul Ștefan, Mitropolitul Riazanului și al Muromului, a venit în Rostov, pentru îngroparea Sfîntului Dimitrie, în luna noiembrie, intrînd drept în soborniceasca biserică, a plîns mult deasupra trupului acestui plăcut și a poruncit cămărașului Filaret ieromonahul, ca să gătească în mănăstirea lui Iacob toate cele ce se cuvin spre îngropare. Atunci precum mai marii mănăstirii Rostovului, așa și sobornicești preoți, și mulți din cetățeni venind la preasfințitul Ștefan, l-au poftit să binevoiască a da îngropări trupul acestui arhiereu, în soborniceasca biserică a Rostovului, aproape de răposatul Ioasaf Mitropolitul. Acolo erau îngropați toți cei ce fusese mai înainte arhierei ai Rostovului.

Preasfințitul Ștefan n-a voit să facă acea cerere a lor, și le-a răspuns celor ce ziceau: "De vreme ce încă de la suirea pe scaunul Rostovului, Preasfințitul Dimitrie și-a ales singur loc de îngropare în mănăstirea lui Iacob mergînd mai întîi, cum pot eu să schimb aceasta?" Astfel în ziua aleasă spre îngropare, adunîndu-se în soborniceasca biserică duhovniceștii începători și toți preoții și slujitorii bisericești, Preasfințitul Ștefan a săvîrșit Sfînta Liturghie. După sfîrșitul aceleia, el a săvîrșit slujba îmormîntării cu tot soborul, deasupra trupului Sfîntului Dimitrie, la care singur preasfinția sa a grăit către popor cuvînt cuviincios despre această mare mîhnire.

Apoi după așezămîntul acestui plăcut, acel trup sfînt al lui, cu rînduiala binecuviincioasă a soborului, cu lumînări și cu cîntări de psalmi, mergînd înainte tot sfințitul cler, și petrecîndu-l mulțime de popor, și scoțînd amare suspinuri pentru păstorul și învățătorul lor, l-au dus în mănăstirea Sfîntului Iacov și l-au dat pămîntului în biserica zisă, a Zămislirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, în unghiul din partea dreaptă pe care îl însemnase el. După îngropare, preasfințitul Ștefan a scris despre îngroparea Sfîntului Dimitrie, și acea scrisoare care s-a pus la sfîrșitul vieții lui.

După moartea acestui bărbat iubitor de osteneală, au rămas multe cărți tipărite și scrise de mînă, adică: grecește, latinește, leșește și slavonește. Toate acelea s-au luat în aceeași vreme din Rostov de preasfințitul Ștefan la Moscova, și s-au pus în biblioteca tipografiei moschinească a preasfințitului îndreptător Sinod. Acest plăcut a lui Dumnezeu a murit în anul de la întruparea lui Dumnezeu Cuvîntul 1709, în 28 octombrie, noaptea, într-o zi de Vineri, îndată după ziua numelui său. Trupul lui s-a îngropat în luna noiembrie în 25, care a fost deasemenea zi de vineri. El a petrecut pe scaunul Rostovului șapte ani fără nouă luni. În călugărie a petrecut 41 de ani, 3 luni și 18 zile; iar toți anii vieții lui au fost 80 tocmai.

Acesta adunînd și scriind în viața aceasta, viețile și nevoințele cele cu frumoasă lumină ale plăcuților lui Dumnezeu, celor ce în cartea cea veșnică s-a scris la ceruri, le-a dat întru slava celui slăvit Dumnezeu între sfinți, întru cinstea plăcuților lui, și spre folosul a tot dreptcredinciosului neam creștinesc. Singur după trecerea din viața aceasta de puțină vreme, la cea veșnică, s-a scris cu degetul lui Dumnezeu, împreună cu aceea în cartea vieții veșnice, și s-a învrednicit a fi încununat cu nestricăcioasa cunună.

Ca adevărat păstor și neadormit păzitor al păstoriei celei încredințate lui de la Dumnezeu, s-a învrednicit în ceata păstorilor cu ceilalți arhierei ai Rostovului, și cu toți ierarhii a fi numărat; căci în anul 1751, luna septembrie în 21, cînd meșterii se apucaseră să repare pardoseala bisericii Zămisliri Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, au aflat sfintele lui moaște întregi și nestricate, după 42 de ani, 10 luni și 24 zile de la moartea lui, iar de veșmintele lui arhierești foarte puțin se atinsese stricăciunea.

Din acele sfinte moaște, ca dintr-un izvor oarecare, din vremea aceea și pînă acum, izvorăsc multe faceri de minuni, celor ce aleargă la ele cu credință. Prin ele se izgonesc diavolii din oameni, muții grăiesc, orbii văd, șchiopii, slăbănogii și cei cuprinși de alte boli nevindecate și grele, prin chemarea lui spre ajutorul lor și prin rugăciunile ce se aduc lîngă acele sfinte moaște, se vindecă cu darul lui Dumnezeu și se slăvește într-însul Dumnezeu, cel în Treime unul preamărit între sfinții săi.

Deci, să slăvim și noi pe acel bun Dumnezeu, căci în sfatul Său cel preaînalt a hotrît să arate în pămîntul Rusiei în acești ani mai de pe urmă, pe acest mare luminător, care cu minunile sale strălucește toate părțile Rusiei, și grabnic se arată cu

adevărat ajutor celor ce-l cheamă. Deci, să alergăm cu neîndoită credință la sfintele și tămăduitoarele lui moaște, să-l chemăm ziua și noaptea spre ajutorul nostru, ca, prin rugăciunile acestui scriitor al vieților sfinților, să petrecem și noi de acum înainte zilele vieții noastre tot astfel; și, trăind cu dumnezeiască plăcere în pocăință, să ne învrednicim a fi scriși în cartea vieții Mielului lui Dumnezeu, împreună cu toți cei ce din veac i-au plăcut Lui, și a-l lăuda pe dînsul împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în vecii vecilor. Amin.

* O scrisoare duhovnicească a Sfîntului Dimitrie, mitropolitul Rostovului, noul făcător de minuni, pe care a scris-o mai înainte de moartea sa:

În numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh. Amin.

Eu, Dimitrie, smeritul arhiereu, mitropolitul Rostovului și al Iaroslavului, auzid glasul Dumnezeului meu, care în Sfînta Evanghelie zice: "Fiți gata, că în ce ceas nu gîndiți, Fiul omenesc va veni. Pentru că nu știți cînd va veni Domnul, seara sau la miezul nopții, la cîntatul cocoșilor sau dimineața, ca nu venind fără de veste, să vă afle pe voi dormind". Acest glas al Domnului auzindu-l și temîndu-mă, adeseori fiind cuprins de neputințe, slăbind cu trupul din zi în zi și așteptînd în toată vremea acel neașteptat ceas al morții, ce s-a zis de Domnul, și gătindu-mă după puterea mea spre ieșirea din această viață, am socotit căci cu această duhovnicească scrisoare a mea, să dau fiecăruia de știre, ce ar voi să facă cu cele rămase după sfîrșitul meu; adică, să nu se ostenească în zadar, nici să cerceteze pe cei ce mi-au slujit pentru Dumnezeu, ca să știe comoara și bogăția mea, pe care din tinerețile mele n-am adunat-o, aceasta nu o zic mîndrindu-mă, ci le dau de știre iscoditorilor averii mele, că de cînd am luat sfîntul chip călugăresc, și m-am tuns in Kiev în mănăstirea Kirolosca, la 18 ani ai vîrstei mele, și m-am făgăduit lui Dumnezeu ca să am sărăcia cea de bună voie, dintr-acea vreme, pînă la apropierea mea de mormînt, n-am cîștigat averi și haine, afară de sfintele cărți.

Eu n-am adunat aur și argint, nici am voit să am haine de prisos, nici orice fel de lucruri, afară de cele de nevoie. Eu m-am sîrguit la necîștigarea și sărăcia cea călugărească cu duhul și cu lucrul, neîngrijindu-mă de mine, ci punîndu-mă spre purtarea de grijă a lui Dumnezeu, care nici odinioară nu m-a lăsat. Darurile ce intrau în mîinile mele de la făcătorii mei de bine și veniturile chiliei, cele de la dregători, pe acelea le-am cheltuit la nevoile mele și ale mănăstirii unde am fost egumen și arhimandrit. Asemenea și arhiereu n-am adunat veniturile chiliei - care nu erau multe - ci pe unele le-am cheltuit la trebuințele mele; iar pe altele la nevoile celor nevoiași, unde mi-a poruncit Dumnezeu.

Pentru aceea, să nu se ostenească nimeni, căutînd după moartea mea orice fel de avere în chilia mea; căci nici de îngropare nu las ceva, nici de pomenire. Aceasta o fac ca sărăcia călugărească mai mult la sfîrșit să se arate lui Dumnezeu, pentru că

cred că mai cu primire îi va fi lui, de n-ar rămîne după mine nici un ban, decît s-ar împărți averea cea mult rămasă după mine.

De n-ar voi nimeni, ca pe mine cel atît de sărac, să mă dea obișnuitei îngropări, apoi mă rog acelora, care își aduc aminte de moartea lor, să-mi ia păcătosul meu trup și să-l ducă la o biserică săracă, și acolo între alte trupuri să-l îngroape pe el.

Iar dacă voința stăpînilor ar porunci, ca murind să mă îngroape după obicei, apoi mă rog iubitorilor de Hristos îngropători, să mă îngroape în mănăstirea Sfîntului Iacov, episcopul Rostovului, în unghiul bisericii, unde mi-am ales locul.

Asemenea, cel ce va voi să-mi pomenească păcătosul meu suflet, fără de bani, întru rugăciunile sale pentru Dumnezeu, unul ca acela să fie pomenit întru împărăția cerurilor. Iar cel ce va avea trebuință de plată pentru pomenire, apoi mă rog, să nu mă pomenească pe mine săracul, cel ce nimic n-am lăsat de pomenire; ci Dumnezeu să fie milostiv tuturor, și mie păcătosul, în veci. Amin.

Aceasta este diata. Aceasta este duhovniceasca mea scrisoare. Într-acest chip las înștiințare despre averea mea. Dacă cineva necrezînd înștiințarea aceasta, ar începe cu iscodire a căuta după mine, aur și argint, apoi oricît de mult s-ar osteni, nimic nu va afla, și-l va judeca pe el Dumnezeu.

S-a scris aceasta, în păzita de Dumnezeu cetate a Rostovului, în casa arhierească, în anul 1707, aprilie în 4 zile.

În această zi mai facem și pomenirea sfîntului sfințit mucenic Isachie, episcopul Ciprului, și a sfîntului episcop Meletie. În prolog, în aceeași zi, se pune cuviosul Iona Presviterul, tatăl sfinților mărturisitori Teodor și Teofan cei însemnați.

---

48. PĂTIMIREA SFÎNTULUI SFINȚIT MUCENIC FOCA, EPISCOPUL SINOPIEI († 117) (22 SEPTEMBRIE)

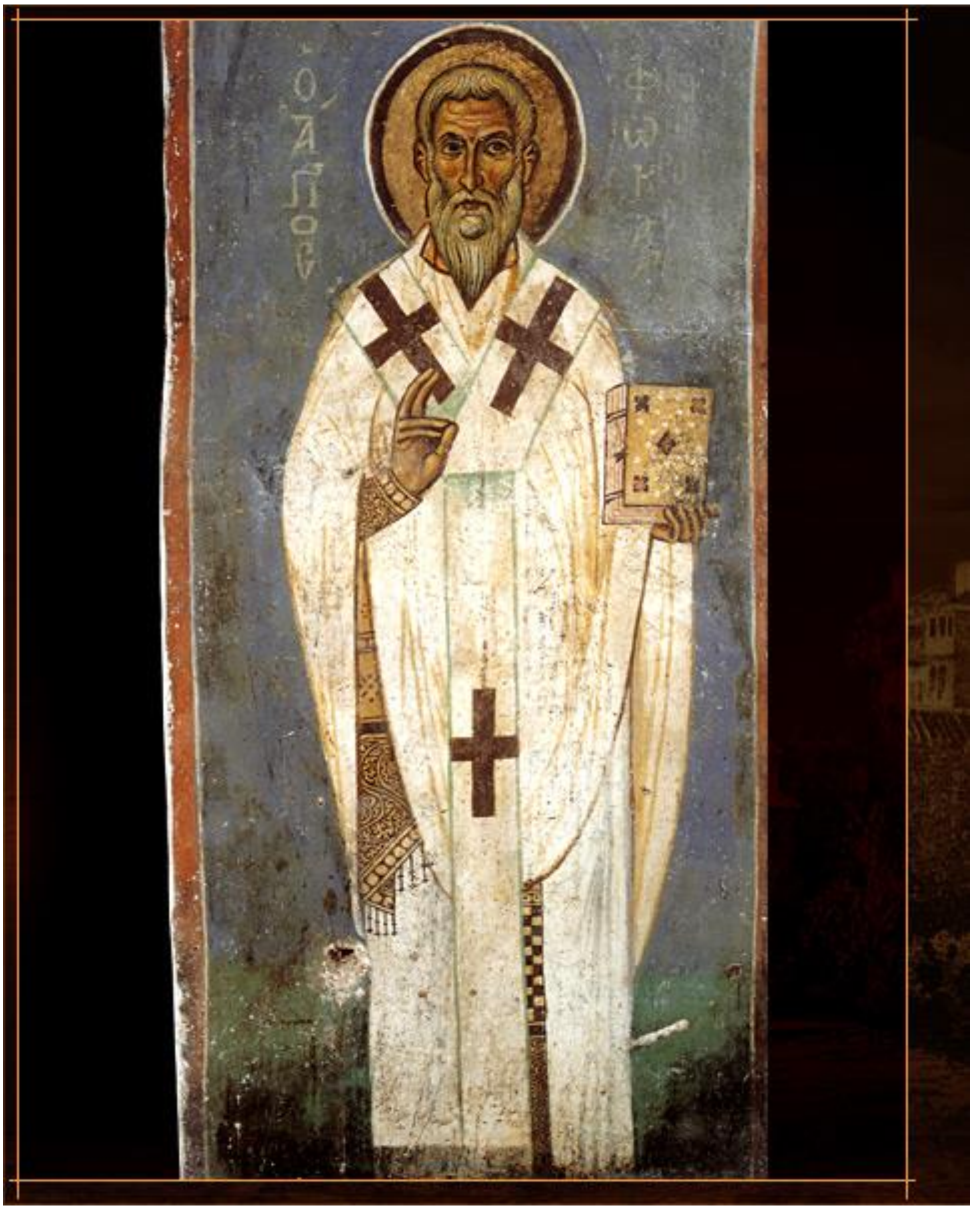

În cetatea Sinopiei era un om numit Pamfil, și avea de soție pe Maria. Aceștia au născut pe acest fericit Foca, care din tinerețe era plin de darul Duhului sfînt; îi gonea pe diavoli din oameni și tămăduia neputințele. Ajungînd la vîrsta bărbatului desăvîrșit, pen-tru viața lui cea îmbunătățită, a fost ales episcop acelei cetăți. Șezînd pe scaunul său, păștea bine oile cele cuvîntătoare, cu cu-vîntul și cu lucrul, adăugînd, spre nevoința sa, mai mari osteneli. Și au fost arătate la toți lucrurile lui cele bune, pentru care se pros-lăvea Tatăl cel ceresc. A întors mulți oameni de la rătăcirea lor și pe păgîni de la închinarea către idoli i-a adus la cunoștința unuia Dumnezeu. Iar cînd a vrut Domnul ca să-l învrednicească, a înștiințat pe robul său de această voie a sa prin vedenie, astfel: Un porumbel a zburat de sus, avînd în gura sa o cunună de flori, pe care punînd-o pe capul fericitului, i-a grăit cu glas omenesc, zicîndu-i: "Acum s-a

umplut paharul tău, care se cade a-l bea". Din această vedenie sfîntul a cunoscut muncile cele ce erau să-i vină pentru Hristos. Iar noi, din aceasta cunoaștem plăcerea lui cea ma-re către Dumnezeu, că s-a învrednicit a fi încoronat din cer fiind în trup. Așa iubește prea bunul Dumnezeu pe cei drepți și plăcuți ai săi: îi încununează pe dînșii cu slavă și cu cinste și pune pe capetele lor coroană. Acest Sfînt Foca era mire ceresc după curăția sa sufletească și trupească, cu care cerul a vrut să se împreune, și i-a pus lui cunună.

Cununa aceea era cununa cea mai bună a cămării Mîntuitorului, cu care avea să fie încoronat în veci, cînd se va veseli la nunta Mielușelului.

După acest semn prea slăvit, a fost prins și chinuit pe timpul împărăției lui Traian (98-117) de către African. El a silit mult pe sfînt să jertfească idolilor, dar sfîntul, în locul acelora, a vrut a se aduce pe sine însuși jertfă lui Dumnezeu.

Și, după ce nu s-a supus mai marelui și nu a dat lucrului făcut de mîini omenești cinstea aceea care se cuvine Unuia Dumnezeu care șade pe Heruvimi, atunci mai marele a poruncit ca legînd pe sfînt la un lemn să-i rupă mădularele. Și era trupul lui zdrobit de răni, și rupt în bucăți. Precum păsările răpitoare flămînde se gră-mădesc la vreun stîrv și îl rup mîncîndu-l, așa rupeau muncitorii din trupul cel curat al pătimitorului lui Hristos. Însă el a răbdat cu vitejie și a auzit un glas din înălțime întărindu-l și așa a biruit muncile pentru Iisus, Cel ce l-a întărit pe el cînd pătimea, ca într-un trup străin; că nu și-a cruțat trupul pentru mărturisirea Aceluia care nici sufletul nu l-a cruțat, ci L-a pus pentru noi pe Cruce. Suferințele grele și pătimirea le socotea ca pe o răcorire a raiului, pentru Hristos, Domnul Cel ce a pătimit pentru noi. Pentru că a suferit cu înlesnire robul Domnului, pentru dragostea dumneze-iască, și de s-ar fi adunat din toată lumea asupra lui chinuitorii și toate chinurile, el era gata să le rabde pe toate pentru iubitul său, zicînd cu David: "Gata este inima mea, Dumnezeule, gata este inima mea" (Psalm 56, 10). Apoi, cei ce-l chinuiau l-au pus pe el pe o tigaie arsă în foc și îndată tigaia s-a răcit, pentru că biruia duhovnicescul foc care ardea spre Dumnezeu în inima lui puterea focului celui simțit. El s-a arătat biruitor asupra tuturor muncilor la care a fost supus, că se arăta oastea cea îngerească și lumina lui Dumnezeu cea nemăsurată, împrejurul lui. Și era în temniță luminat cu lumină cerească, în legături, veselit cu nădejdea cereștii mîntuiri, în necazuri mîngîiat de îngeri și în bătăi întărit de Iisus. Iar după chinurile cele de multe feluri, îl aruncară într-o baie înfocată, și acolo, rugîndu-se, și-a dat duhul în mîinile lui Dumnezeu și s-a încoronat cu coroana biruinței în Biserica celor ce dănțuiesc, iar trupul lui cel sfînt a fost îngropat de cei credincioși cu cinste și mai multe minuni se săvîrșesc la mormîntul lui.

49. VIAȚA ȘI PĂTIMIREA SFÎNTULUI FOCA, CE S-A NUMIT GRĂDINARUL (22 SEPTEMBRIE)

În aceeași cetate a Sinopei era, într-altă vreme, alt Foca, care își făcuse o grădină aproape de mare și sădind într-una felurite verdețuri și, vînzînd din acestea, avea hrana pentru sine și ajuta pe cei săraci, iar alte verdețuri din grădina sa le punea lîngă cale ca să le ia cei ce treceau pe acolo. Fiindcă era foarte iubitor de prieteni și de străini, făcea mai mare grădină duhovnicească în sufletul său decît cea materială, sădind florile gîndurilor celor curate și aducînd roadele bunătăților, încît putea sufletul acela sfînt a se numi chiar grădină a Sfîntului Duh. Căci era ea ca o grădină mult roditoare, că în ea se înmulțeau rodurile cele duhovnicești care sînt dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, milostivirea, credința, blîndețea, înfrînarea poftelor; iar încuiată, pentru că acolo nu intrau tîlharii gîndurilor, pentru că n-a putut aici să intre vechiul tîlhar, diavolul, cel ce a furat în grădina Raiului pe strămoașa noastră, nici a furat bunătățile Sfîntului Foca, care cu frică-și lucra mîntuirea sa, ascultînd pe apostolul cel ce zice: "Fiți treji, priveghiați! că potrivnicul vostru, diavolul, ca un leu răcnind umblă, căutînd pe cine să înghită" (I Petru 5, 8).

Deci, viețuind sfîntul așa, a străbătut vestea între oameni pen-tru viața lui cea îmbunătățită. Că fapta cea bună nu poate a se tăi-nui ca lumînarea cea aprinsă, care și în noaptea întunecoasă strălucește de departe. Așa și Sfîntul Foca povățuindu-i în mijlocul întunericului, în neamul cel necredincios și îndărătnic strălucea prin bună credință pe mulți la lumina cunoștinței.

S-a auzit despre dînsul pînă la "necuratul" mai mare al țării aceleia, căruia i s-a spus că Foca crede în cel Răstignit și întoarce și pe alții în urma sa. Iar dregătorul îndată a trimis pe slujitori să ucidă pe robul lui Hristos. Și mergînd slujitorii, căutau pe Foca să-l ducă la moarte. Iar el i-a întîmpinat și a întrebat: "Pe cine căuta-ți?" Atunci ei au zis: "Pe Foca, căutăm". Iar Foca le-a zis: "Întoarceți-vă la mine, domnii mei, și eu voi spune vouă despre dînsul". Și i-a primit pe ei în casa sa și i-a ospătat din destul, pentru că așa se cuvine după Scriptură a face vrăjmașilor tăi: de flămînzește vrăjmașul tău, dă-i lui pîine, sau de însetează, adapă-l pe el. După ce slujitorii s-au veselit bine de vin, i-a întrebat Foca: "Pentru ce pricină căutați pe omul acela?". Iar ei i-au spus lui taina, zicînd: "La chinuire îl căutăm. Că ne-a trimis mai marele ca să-l ucidem că nu cinstește pe Dumnezeu, ci Celui Răstignit se închină". Iar Foca a zis: "Rogu-mă vouă, stăpînii mei, îngăduiți pînă mîine în casa mea mîncînd și bînd și dimineața eu îl voi da pe el vouă. Că nimeni nu-l știe așa precum îl știu eu și locuiește nu departe de mine. Acum s-a dus oareunde, dar va veni fără de zăbavă și eu singur îl voi aduce în mîinile voastre". Iar ei, ascultîndu-l, dănțuiau în chiar casa lui Foca pe care îl căutau.

Iar el în acea vreme și-a gătit lui însuși un mormînt în grădină și a rînduit toate cele spre trebuința îngropării. Orice avea le-a împărțit la săraci, și a petrecut toată noaptea aceea în rugăciune, gătindu-se de moarte înainte. Cînd a fost a doua zi, slujitorii aceia trimiși de mai marele, sculîndu-se, au zis către dînsul: "Oare unde este Foca pe care te-ai făgăduit să-l dai în mîinile noastre?"; el le-a zis cu veselie: "Este aici, stăpînii mei! Faceți cu dînsul ce vreți"! Slujitorii ziseră: "Dar unde este el?" Foca a răspuns: "Eu sînt Foca pe care voi îl căutați să-l ucideți. Eu sînt robul lui Iisus

Hristos, ca-re de spurcații voștri idoli mă lepăd. Deci, omorîți-mă!" Ei, auzind, s-au mirat și s-au rușinat, nevrînd să-și sîngereze mîinile cu sîngele unui om bun ca acesta, care îi ospătase și le făcuse bine destul și, vrînd să se ducă, au zis. "Vom spune mai marelui că deși l-am căutat pretutindenea pe Foca, nu l-am aflat". El s-a închinat lor și apucîndu-se de picioarele lor i-au rugat să-și îndeplinească porunca: "Cu nimic - zicea - nu-mi veți răsplăti binele ce v-am făcut eu, decît atunci cînd, dezlegîndu-mă din legăturile trupului, mă veți tri-mite la doritul meu Hristos". Sfîntul Foca dorea să se dezlege și să petreacă cu Hristos, și cu osîrdie vroia ca pentru Hristos, Domnul său, să-și verse sîngele. "O dragoste ca aceea a avea către Dumnezeu îmi este mai bună mie - zice - decît viața aceasta vremel-nică". Și rugînd așa pe slujitori, a luat cununa muceniciei pentru că ei i-au tăiat capul cu sabia și el a trecut de la grădina pămîntească la cea cerească. Iar sfintele lui rămășițe au fost îngropate în mor-mîntul gătit de dînsul, deasupra cărora, mai pe urmă, răsărind bunacredință, s-a zidit o Biserică în numele lui. Și multe daruri sco-teau credincioșii de la sfintele moaște ale pătimitorului lui Hristos ca dintr-un izvor care izvora neîmpuținată apă de minuni; pentru că unii primeau tămăduiri în boale, alții mîngîiere în necazuri, iar alții ajutor în primejdii cu rugăciunile Sfîntului Mucenic Foca.

Și nu numai în acea cetate a Sinopei, ci în toată lumea, pe pămînt și pe mare, tuturor celor ce cu credință chemau numele lui, și se încredințau ajutorului și rugăciunilor lui, s-a arătat mare făcă-tor de bine și ajutător grabnic în nevoie.

Cei ce înoată pe mare au obicei a chema în ajutor pe Sfîntul Foca, pentru că de multe ori li se arăta lor aievea; uneori noaptea, întîmplîndu-se să fie învăluire, îl deștepta pe cîrmaciul dormind lîngă cîrmă; alteori, se vedea singur că întinde vetrelile; uneori se arăta stînd pe partea dinainte a corăbiei și socotind trecerea mării, iar alteori se vedea umblînd pe mare. Era mărit numele Sfîntului Foca în multe corăbii, care pluteau pe Marea Neagră, pe Marea Adrianopolului și pe Ocean. Și cîntecele acelea pe care obișnuiesc corăbierii a le cînta, le prefăcuseră ei în cîntări de laudă Sfîntului Foca, așa încît în tot ceasul numele lui era în gurile oamenilor celor ce umblau pe mare în corăbii și făceau lucrări pe ape; și în odihna lor aveau pe Sfîntul Foca, cel ce era acolo mereu. Ei aveau o rînduială ca aceasta: cînd ședeau la masă sau la vreun ospăț, deosebeau o parte din bucate și din băutură Sfîntului Foca. Dar de vreme ce nu putea să fie una ca aceea, adică să șadă cu dînșii sfîntul la masă, să mănînce și să bea, fiind fără de trup și nevăzut, și nu-i trebuia hrană sau băutură; unul dintre dînșii cumpăra acea parte de hrană a Sfîntului Foca, iar prețul se punea într-un sicriaș anume. Și aceasta o făceau în toate zilele: o parte din masa lor o hărăzeau sfîntului și, unul după altul, cumpărînd acea parte; astăzi unul dintre dînșii, mîine altul, poimîine al treilea și așa mereu; începînd de la cel dintîi, pînă la cel de pe urmă, partea aceea o cumpărau și adunau prețul ei deosebit. Iar cînd soseau la un mal undeva, prețul acela ce se aduna din părțile cele vîndute ale Sfîn-tului Foca le împărțeau la săraci, la neputincioși, la sărmani și la străini. Și s-a păzit acea obișnuită rînduială între dînșii timp de mulți ani, pînă la acea vreme cînd vrăjmașii sfintei Cruci, prin voia lui Dumnezeu, pentru păcatele noastre luînd toate părțile acelea, smeriră foarte mult sfînta credință, și îi împuținară pe creștini. Cu toate acestea, și

acum Sfîntul Foca, folositorul tuturor cel de obşte, nu încetează a ne ajuta nouă, celor ce înotăm pe marea lumii acesteia, în corabia cea de puţină vreme a vieţii noastre; spre cerescul liman să îndreptăm plutirea noastră, prin rugăciunile cele calde ale sale pentru noi către Dumnezeu, prin care de toată înecarea, învăluirea şi furtuna să ne izbăvim, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

50. SFÎNTUL PROOROC IONA (22 SEPTEMBRIE)

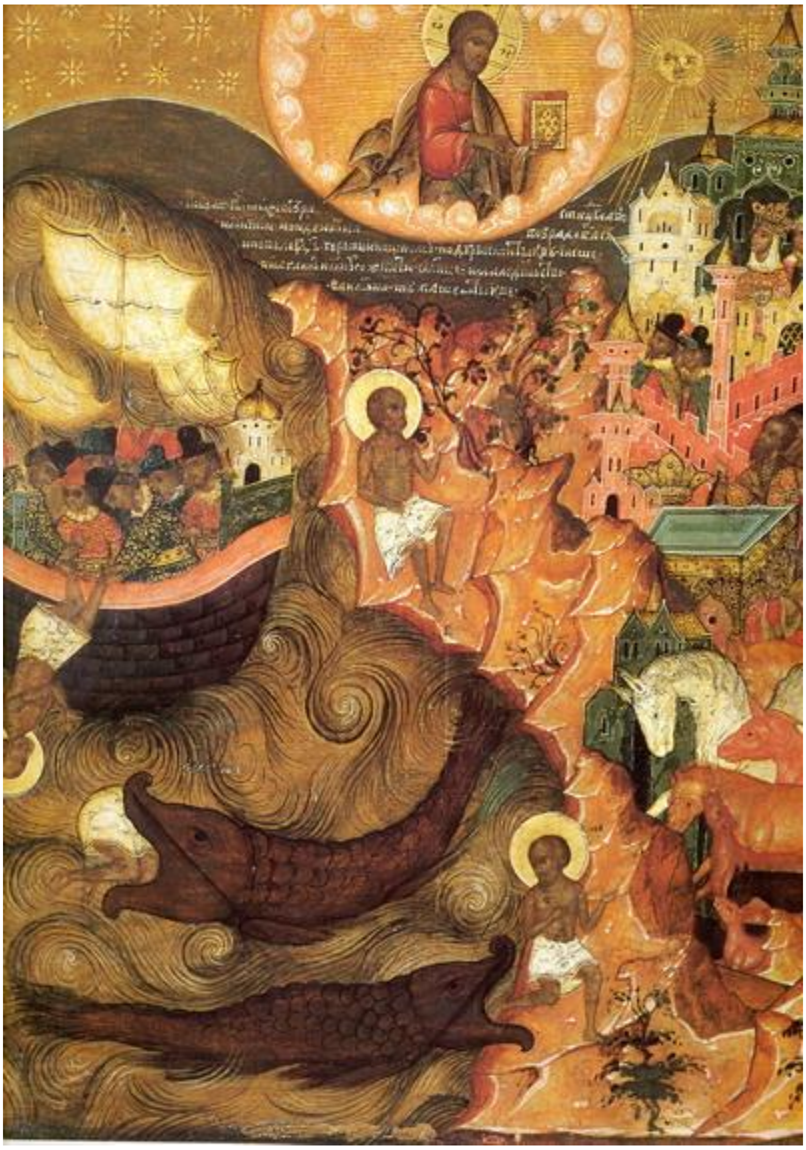

Sfîntul prooroc Iona era fiul lui Amatie. Mama acestui prooroc Iona, fiind văduvă, petrecea în Sarepta Sidonului. Această văduvă a hrănit pe Ilie proorocul în

vreme de foamete; mai ales ea a fost hrănită de dînsul, că vadra de făină n-a scăzut si urciorul cu untdelemn nu s-a împuținat în casa ei prin venirea proorocului. Atunci Iona, fiind prunc mic, s-a îmbolnăvit și a murit. Și a zis văduva către Ilie: "Ce ai avut cu mine, omule al lui Dumnezeu? Ai venit la mine ca să-mi pomenești păcatele mele și să-mi omori fiul?" Iar Ilie a zis: "Dă-mi fiul tău". Și l-a luat din brațele ei și l-a suit în foișor unde ședea el și l-a pus pe patul său. Apoi, a strigat Ilie către Dumnezeu și a zis: "Doamne, Dumnezeul meu, oare și văduvei la care locuiesc îi faci rău, omorînd pe fiul ei?" Și suflînd de trei ori peste copil a strigat către Domnul și a zis: "Doamne, Dumnezeul meu, să se întoarcă sufletul acestui copil în el!" (III, Regi 17, 18-21).

Și s-a făcut așa că a înviat pruncul, cel ce avea să fie în pîntecele chitului înainte închipuitor al Învierii lui Hristos.

Venind în vîrstă, viețuia cu fapte bune, umblînd în toate poruncile Domnului, fără de prihană; și bine a plăcut lui Dumnezeu atîta, încît s-a învrednicit proorocescului dar și a proorocit despre patimile Domnului și despre pustiirea Ierusalimului și sfîrșitul lui: "Cînd vor vedea pietrele strigînd cu subțire glas și de jale și din lemn glas către Dumnezeu, atunci se va apropia mintuirea și vor merge toate neamurile în Ierusalim la închinăciunea Domnului și va fi Ierusalimului a se urî întru pustiire de fiare și atunci va veni sfîrșitul a toată suflarea".

Către acest Iona a fost cîndva cuvîntul Domnului care i-a zis: "Scoală-te și mergi în cetatea cea mare, Ninive, și propovăduiește într-însa că s-a suit zvonul răutății ei la mine". Iar Iona, socotindu-se întru sine, a zis: "Dar dacă nu vor crede cuvintele mele ninivitenii și vor începe a mă munci?" (Iona 1,2). De aceea, temîndu-se, s-a sculat și a fugit în Tarsis, vrînd să se ascundă de la fața Domnului. Dar nu poate nimeni să se ascundă de Dînsul, că "al Domnului este pămîntul și plinirea lui". Cine se va ascunde de la Acela care pretutindeni este și pe toate le împlinește? Deci, fugind Iona, a mers la Ioppi și a aflat o corabie mergînd la Tarsis și a dat chiria și a intrat într-însa, vrînd să plutească spre părțile unde gîndea. Iar Domnul, vrînd să-l învețe pe robul său și să-i îndrepte micșorarea sufletului, a ridicat un vînt puternic pe mare și s-a făcut o furtună grozavă. Iar corabia în mijlocul valurilor izbindu-se, pătimea de furtună și era să se sfărîme. Și se temeau corăbierii și a strigat fiecare către dumnezeul său, și au lepădat toate uneltele și toată încărcarea din corabie în mare, ca să se ușureze (corabia) de dînsele. Iar Iona se pogorîse în fundul corăbiei și dormea acolo horcăind. Și a mers la dînsul cîrmaciul și l-a deșteptat zicîndu-i: "Ce hrăpești? Tu nu auzi primejdia ce ne-a cuprins, că pierim? Scoală-te și te roagă Dumnezeului tău ca să ne mîntuiască pe noi, să nu pierim".

Și a zis fiecare către aproapele său: "Veniți să aruncăm sorți și vom cunoaște pentru cine este răul acesta asupra noastră; care din noi este mai păcătos la Dumnezeu?". Și au aruncat sorți și au căzut ei pe Iona. Și ziseră către dînsul: "Spune-ne nouă pentru ce este răul acesta asupra noastră și care este lucrul tău; de unde vii și unde mergi, din ce țară și din ce popor ești tu?". Și zise către dînșii (Iona): "Rob al

Domnului sînt eu și cinstesc pe Domnul Dumnezeul cerului, Care a făcut marea și uscatul. Și greșind înaintea Lui, m-am temut și acum fug de la fața Lui".

Oamenii se temeau auzind acestea și, fiindu-le frică, ziseră către dînsul: "Ce-ți vom face ție ca să se potolească marea deasupra noastră?" Fiindcă marea se ridica și se înălța mai tulburată. Și a zis către dînșii Iona: "Luați-mă și mă aruncați în mare și va înceta marea deasupra voastră, că am înțeles că pentru mine este furtuna aceasta așa de mare asupra voastră".

Au luat pe Iona și l-au aruncat în mare și s-au micșorat valurile mării. Și se temură oamenii, cu frică mare, de Domnul, și au jertfit Domnului jertfă și-I înălțară rugăciune.

Domnul a poruncit unui chit mare să înghită pe Iona. Și a fost Iona în pîntecele chitului trei zile și trei nopți, stînd și rugîndu-se; și-a întins palmele sale în chipul crucii și striga către Domnul în necazul său. Iar Domnul, milostiv, "l-a certat pe el, iar morții nu l-a dat", că a poruncit chitului și a aruncat pe Iona pe uscat. Cînd s-a aflat el pe pămînt și a văzut lumina zilei, cerul, pămîntul și marea, s-a închinat lui Dumnezeu "Celui ce a izbăvit din stricăciune viața lui".

Iar după aceasta a fost cuvîntul Domnului către Iona a doua oară, zicîndu-i: "Scoală-te și mergi în Ninive, cetatea cea mare, și propovăduiește într-însa după propovăduirea cea mai dinainte pe care Eu ți-am grăit-o ție". Și s-a sculat Iona și a mers în Ninive, iar Ninive era o cetate mare a lui Dumnezeu, ca de trei zile cale. Și a început Iona a intra în cetate, după o cale de o zi, a propovăduit și a zis: "Încă trei zile și Ninive se va prăpădi". Și au crezut oamenii niniviteni în Dumnezeu. Au poruncit post și s-au îmbrăcat în saci, de la cei mari pînă la cei mici ai lor și a ajuns cuvîntul pînă la împăratul Ninivei, care s-a sculat de pe scaunul său și a lepădat hainele de pe sine și s-a îmbrăcat în sac și a șezut pe cenușă, dînd poruncă în toată cetatea să păzească postul trei zile nu numai oamenii, ci și dobitoacele, și apă să nu bea. Și s-a îmbrăcat toată cetatea în saci, și a ținut post, și a strigat cu tărie către Dumnezeu, și s-a întors fiecare din calea sa cea rea, și s-a căit.

Deci, văzînd Dumnezeu întoarcerea lor, i-a miluit, și n-a adus asupra lor relele pe care voia să le aducă. Și a făcut cu dînșii după negrăită mila sa. Iar după acele trei zile a ieșit Iona din cetate - și suindu-se pe un munte - și-a făcut lui o colibă, și ședea sub dînsa în preajma cetății. Și văzînd că nici un rău nu pătimește cetatea, s-a mîhnit cu mîhnire mare și a zis către Domnul: "O, Doamne, care nu sînt acestea cuvintele mele, pe care le-am grăit, încă fiind eu în pămîntul meu? Pentru aceasta am apucat a fugi în Tarsis, că am cunoscut că milostiv ești tu și îndurat, îndelung răbdător, și mult milostiv. Și acum, Stăpîne Doamne, ia sufletul meu de la mine, că mai bine este să mor decît să mai trăiesc". Și a poruncit Domnul Dumnezeu unei tigve, noaptea, de a crescut deasupra capului lui Iona, ca să-i facă umbră și să-l acopere pe el de arșița soarelui. Și s-a bucurat Iona de tigvă cu bucurie mare, și s-a odihnit sub dînsa în ziua aceea, iar în noaptea viitoare, a poruncit Dumnezeu unui vierme să roadă tigva, și a

doua zi s-a uscat tigva și ardea soarele cu zăduful capul lui Iona și slăbea cu sufletul Iona, și se lepăda de sufletul său zicînd: "Mai bine este mie să mor decît să trăiesc". Și a zis Domnul Dumnezeu către Iona: "Te-ai scîrbit tu pentru tigvă"? Și a zis (Iona): "M-am scîrbit eu pînă la moarte". Și a zis Domnul: "Tu te-ai mîhnit pentru o tigvă cu care nu te-ai ostenit, nici te-ai îngrijit pentru ea, care într-o noapte s-a făcut și într-o noapte a pierit, iar Mie oare să nu-mi fie milă de Ninive, cetatea aceea mare, în care petrec mai mult de o sută douăzeci de mii de oameni, care s-au întors către mine și s-au pocăit?"

Deci, întorcîndu-se Iona de la Ninive, n-a petrecut în pămîntul său, ci, luîndu-și pe mama sa, s-a dus în pămîntul Assiriei, în țara celor de altă seminție, pentru că zicea: "Numai așa voi șterge ocara mea, că am mințit proorocind risipirea cetății Ninive".

Iar după ce a murit mama lui, au îngropat-o pe ea în Libanul Devorin. Iar el, locuind în pămîntul Assiriei, a murit acolo și a fost îngropat în peștera Kenezeului, fiind înainte de nașterea lui Hristos cu opt sute de ani.

Iar acum, stînd înaintea lui Hristos Domnul în ceruri și săturîndu-se de vederea feții Lui, îl slăvește pe El cu proorocii și cu apostolii și cu toți sfinții în veci. Amin.

51. VIAȚA SFÎNTULUI PETRU, CARE MAI ÎNAINTE A FOST VAMEȘ (22 SEPTEMBRIE)

În părțile Africii era un vameș, anume Petru, foarte nemilostiv, care niciodată nu miluia pe săraci, nici nu se mai gîndea la moarte, nu mergea nici la bisericile lui Dumnezeu și își astupa urechile sale de la cei care cereau milostenie. Iar bunul iubitor de oameni, Dumnezeu, Cel ce nu vrea moartea păcătosului, ci se îngrijește de mîntuirea tuturor, și cu judecățile care știe mîntuiește pe fiecare, Acela, și cu Petru acesta a făcut după bunătatea sa, și a mîntuit pe el cu un chip ca acesta: Într-o vreme săracii și scăpătații șezînd la ulițe, începu a lăuda casele milostivitorilor, și a se ruga lui Dumnezeu pentru dînșii, iar pe cei nemilostivi îi ocărau.

Deci, a ajuns cuvîntul și pînă la acest Petru, căruia îi ziceau că este cu totul nemilostiv. Și se întrebau unul pe altul dacă luat-a cineva cîndva din casa lui Petru ceva milostenie, zicînd toți că nimeni n-a luat de la dînsul ceva. S-a sculat apoi un sărac și a zis: "Ce-mi veți da mie dacă eu voi merge acum și voi scoate de la dînsul milostenie?" Și făcură între dînșii rămășag. Deci, mergînd săracul, a stat la poarta casei lui Petru. Ieșind Petru din casă și ducînd slugile un catîr încărcat de pîine la casa vameșului, săracul, cel ce făcuse rămășag cu tovarășii săi, i s-a închinat lui și a început a cere milostenie întradins, plîngîndu-se. Iar el, neaflînd piatră, a apucat o pîine și a aruncat în cel sărac, l-a lovit în obraz și s-a dus. Iar săracul, apucînd pîinea, a mers la tovarășii săi, zicîndu-le că din înseși mîinile lui Petru a luat pîinea aceea. Și a lăudat pe Dumnezeu că Petru vameșul este milostiv.

După două zile s-a îmbolnăvit vameşul şi, fiind aproape să moară, s-a văzut pe sine în vedenie că era cercetat la oarecare judecată şi punîndu-se faptele lui în cumpănă, de o parte a cumpenelor stau nişte arapi puturoşi şi mîrşavi, iar de altă parte a cumpenelor stau nişte bărbaţi foarte luminoşi la chip. Deci, arapii aducînd toate faptele cele rele pe care Petru vameşul, din tinereţe, în toată viaţa sa, le făcuse, le puneau în cumpănă, iar bărbaţii cei purtători de lumină nimic bun nu aflau din faptele lui Petru, pe care să le pună de partea cumpenei lor, împotriva lucrurilor lui celor rele care erau aduse de diavoli. Şedeau întristaţi şi, nepri-cepîndu-se, unul către altul zicea: "Noi, dar, nu avem nimic aici". Atunci a răspuns unul dintre dînşii: "Cu adevărat nu avem nimic, fără numai o pîine pe care a dat-o lui Hristos mai înainte cu două zile, şi aceea încă fără de voie". Deci puseră pîinea aceea de partea aceea a cumpenii şi îndată a tras cumpăna mai mult decît cea dintîi. Atunci ziseră către vameş acei bărbaţi frumoşi la chip: "Mergi, sărace Petre, şi mai adaugă la pîinea aceasta, ca să nu te ia pe tine arapii aceia mîrşavi şi să te ducă în chinul cel veşnic".

Venindu-şi apoi în sine Petru cugeta la cele ce văzuse, şi a cunoscut că vedenia nu era nălucire, ci era adevărată, pentru că a văzut toate păcatele cele făcute din tinereţe, pe care acum le şi uitase; pe toate acelea, adunîndu-le, arapii le-au pus în cumpănă. Şi zicea în sine, minunîndu-se, Petru: "Dacă o pîine, pe care am aruncat-o în faţa săracului, mi-a ajutat mie atît de mult încît nu m-au luat pe mine diavolii, cu cît mai mult milostenia cea multă, făcută cu blîndeţe şi cu osîrdie, va ajuta acelora care, fără cruţare, îşi împart bogăţiile lor la săraci?" Şi de atunci s-a făcut foarte milostiv, încît nici pe sine singur n-a vrut să se cruţe. Mergînd odată el la vamă, l-a întîmpinat un corăbier gol, care sărăcise din înecarea corăbiei. Acela, căzînd la picioarele lui, cerea să-i dea şi lui o haină cu care să-şi acopere goliciunea trupului. Iar Petru, dezbrăcînd de pe sine haina cea de deasupra, bună, de mult preţ, i-a dat-o lui. Iar corăbierul, ruşinîndu-se a umbla într-o haină ca aceea, aşa de preţioasă, a dat-o la un neguţător să o vîndă. Deci, s-a întîmplat că Petru, întorcîndu-se de la vama sa, a văzut haina aceea spînzurată în tîrg, la vînzare. De aceea s-a mîhnit foarte şi, mergînd în casa sa, n-a gustat hrană de mîhnire, ci a încuiat uşa cămării sale şi, plîngînd şi tînguindu-se, gîndea întru sine zicînd: "N-a primit Dumnezeu milostenia mea, n-am fost vrednic ca să aibă săracul pome-nirea mea". Aşa, mîhnindu-se şi suspinînd, a adormit puţin şi, iată, a văzut pe cineva frumos la chip şi strălucind mai mult decît soarele şi avînd pe capul său o cruce era îmbrăcat în acea haină, pe care el o dăduse corăbierului celui sărac.

Şi l-a auzit pe el, zicînd către dînsul: "Ce plîngi, întristîndu-te, frate Petre ?" Iar el a răspuns: "Cum să nu plîng, stăpînul meu, că pe cele ce le dau săracilor din acelea ce mi-ai dat mie, ei iarăşi le vînd în tîrg?" Atunci, i-a zis lui Cel ce i se arătase: "Oare cunoşti haina aceasta pe care Eu o port?" Iar vameşul i-a răspuns: "Aşa, stăpîne, o cunosc că era a mea, cea cu care am îmbrăcat pe cel gol". I-a zis lui Cel ce i se arătase: "Nu te mîhni, dar, iată, de cînd ai dat-o săracului Eu am luat-o şi o port, precum Mă vezi, şi laud schimbarea ta cea bună, că M-ai îmbrăcat pe Mine, cel pierit de frig".

Apoi, deșteptîndu-se din somn vameșul, s-a mirat și a început a ferici pe cei săraci și a zis în sine: "Dacă săracii sînt Hristos, viu este Domnul, că nu voi muri pînă ce nu voi fi și eu ca unul dintr-înșii". Deci îndată și-a împărțit toate averile sale la săraci și pe robii pe care-i avea i-a slobozit. Oprindu-și un rob, i-a zis lui: "O taină am să-ți spun ție, pe care să o păzești și să o asculți, pentru că de nu mă vei asculta pe mine și de nu vei păzi așezămîntul meu, apoi să știi că la păgîni te voi vinde pe tine". Iar robul i-a zis lui: "Toate cele ce-mi vei porunci stăpîne, dator sînt să le fac". Și Petru i-a zis lui: "Să mergem în sfînta cetate, ca să ne închinăm Mor-mîntului celui făcător de viață al lui Hristos și acolo să mă vinzi pe mine la cineva din creștini și prețul meu să-l dai săracilor și tu singur slobod vei fi". Iar sluga aceea, mirîndu-se de o ciudată soco-teală ca aceea a stăpînului său, n-a vrut să-l asculte și i-a zis: "A merge cu tine în sfînta cetate sînt dator, ca o slugă a ta, iar a te vinde pe tine, stăpînul meu, să nu fie aceea, că nu o voi face aceasta nicidecum".

Și i-a zis Petru, iarăși, lui: "De nu mă vei vinde pe mine, apoi eu te voi vinde pe tine la păgîni, precum mai înainte ți-am zis ție". Și au mers la Ierusalim.

Apoi, închinîndu-se la sfintele locuri, a zis iar către slugă: "Vinde-mă pe mine, că de nu mă vei vinde tu, apoi eu te voi vinde la barbari, în robie rea". Deci, sluga, văzînd gîndul cel neschimbat al stăpînului său, l-a ascultat. Găsind pe un cunoscut al său, om temător de Dumnezeu, făuritor de argint cu meșteșugul, anume Zoil, i-a zis: "Ascultă-mă, frate Zoile, cumpără de la mine un rob bun". Iar argintarul i-a zis lui: "Frate, să mă crezi că am sărăcit, și nu am ce să dau pentru dînsul". Zis-a lui iar sluga vameșului: "Să iei împrumut de la cineva bani și să-l cumperi că este foarte bun, și te va binecuvînta Dumnezeu pentru dînsul". Apoi, crezînd Zoil cuvintele lui, a luat de la oarecare prieten treizeci de bani de aur și a cumpărat cu ei pe Petru de la sluga lui, neștiind taina aceasta, cum că Petru este stăpîn al slugii sale.

Deci, sluga aceea, luînd prețul pentru stăpînul său, s-a dus la Constantinopol, nespunînd la nimeni ceea ce făcuse și prețul acela l-a împărțit la săraci. Iar Petru slujea la Zoil, lucrînd acel lucru la care nu se obișnuise mai înainte; uneori slujea făcînd bucătăria, alteori curățind gunoiul din casa lui Zoil, iar alteori în grădină, săpînd pămîntul și cu alte slujbe și pătimiri muncindu-și trupul, se smerea fără măsură. Iar Zoil, văzînd că s-a binecuvîntat casa lui pentru Petru, precum altă dată casa lui Pentefri pentru Iosif, și bogăția i se înmulțise, l-a iubit pe Petru și se rușina văzîndu-i sme-renia cea nemăsurată. Odată i-a zis lui: "Frate Petre, voi să te slo-bozesc de acum pe tine și de aici înainte ca pe un frate să te am". Iar el n-a vrut să fie slobod, ci ca un rob voia să-i slujească lui. Și puteai de multe ori să-l vezi pe el batjocorit de celelalte slugi, iar uneori chiar bătut și în multe feluri mîhnit. El însă răbda toate acestea tăcînd. Într-o noapte, Petru a văzut în vis în chip de soare pe Acela Care i se arătase lui în Africa purtînd haina lui. Acela ținea treizeci de monezi de aur în mîinile sale, și a zis către dînsul: "Să nu te mîhnești, frate Petre, că eu ți-am luat prețul, ci să rabzi pînă la vremea aceea ce cunoscut vei fi!".

Iar după cîțiva ani au mers din părțile Africii niște vînzători de argint la locuri să se închine, și i-a chemat pe dînșii Zoil, stăpînul lui Petru, în casa sa la ospăț. Și cînd ospătau ei, au început oaspeții a cunoaște pe Petru, și unul altuia zicea: "Cît de mult seamănă omul acesta cu Petru Vameșul". Iar Petru, înțelegîndu-i, își ascundea fața despre dînșii, ca să nu fie cu totul cunoscut.

Însă ei îl cunoscură bine pe el, și începură a zice către cel ce-i chemase pe ei: "Domnule, Zoile, avem să-ți spunem ție un lucru: să știi că mare om ai în casa ta slujindu-ți ție, că cu adevărat Petru este acesta, care cîndva mare putere avea în Africa și pe cei mulți robi ai săi i-a făcut liberi. Sculîndu-ne, să-l luăm pe el, că s-a supărat foarte dregătorul nostru pentru dînsul, și se mîhnește de el".

Iar Petru, stînd afară, a auzit aceste cuvinte ale lor și, lăsînd jos vasul pe care îl ducea, a alergat la poarta curții, vrînd să fugă; dar portarul curții aceleia era mut și surd din nașterea sa, el numai prin semn deschidea și închidea poarta. Grăbindu-se să iasă, robul lui Dumnezeu, Petru, a zis mutului: "Ție îți grăiesc, întru numele Domnului nostru Iisus Hristos, deschide ușa degrab". Iar mutul a grăit: "Da, stăpîne, voi deschide degrab!". Și îndată i-a deschis lui și a ieșit. Deci, venind mutul la stăpînul său a grăit înaintea tuturor și toți din casa lui s-au mirat că l-au văzut pe el grăind.

Apoi, sculîndu-se, îl căutară pe Petru, dar nu l-au găsit. Și le zicea mutul: "Vedeți, doar n-a fugit, că mare rob al lui Dumnezeu este, că la venirea nopții mi-a zis mie așa: "Întru numele Domnului Iisus Hristos, ție îți zic, deschide-mi". Și îndată am văzut din gura lui ieșind o văpaie care s-a atins de gura mea și am grăit.

Sculîndu-se, toți au alergat în urma lui, dar nu l-au ajuns, și pretutindenea căutîndu-l cu de-amăruntul nu l-au aflat.

Atunci au făcut pentru dînsul plîngere mare, că nu au știut că este unul ca acela rob al lui Dumnezeu. Și proslăviră pe Dumnezeul Cel ce are mulți plăcuți ascunși ai săi.

Iar el, fugind de mărire omenească, se ascundea prin neștiute locuri pînă la mutarea sa către Dumnezeu, căruia se cuvine mărire în veci.

În această zi facem pomenirea cuviosului Iona Presbiterul, tatăl lui Theofan, făcătorul de canoane, și al lui Theodor cel însemnat.

52. CUVÎNT LA ZĂMISLIREA CINSTITULUI ȘI SLĂVITULUI PROOROC,

ÎNAINTEMERGĂTORUL ȘI BOTEZĂTORUL DOMNULUI, IOAN (23 SEPTEMBRIE)

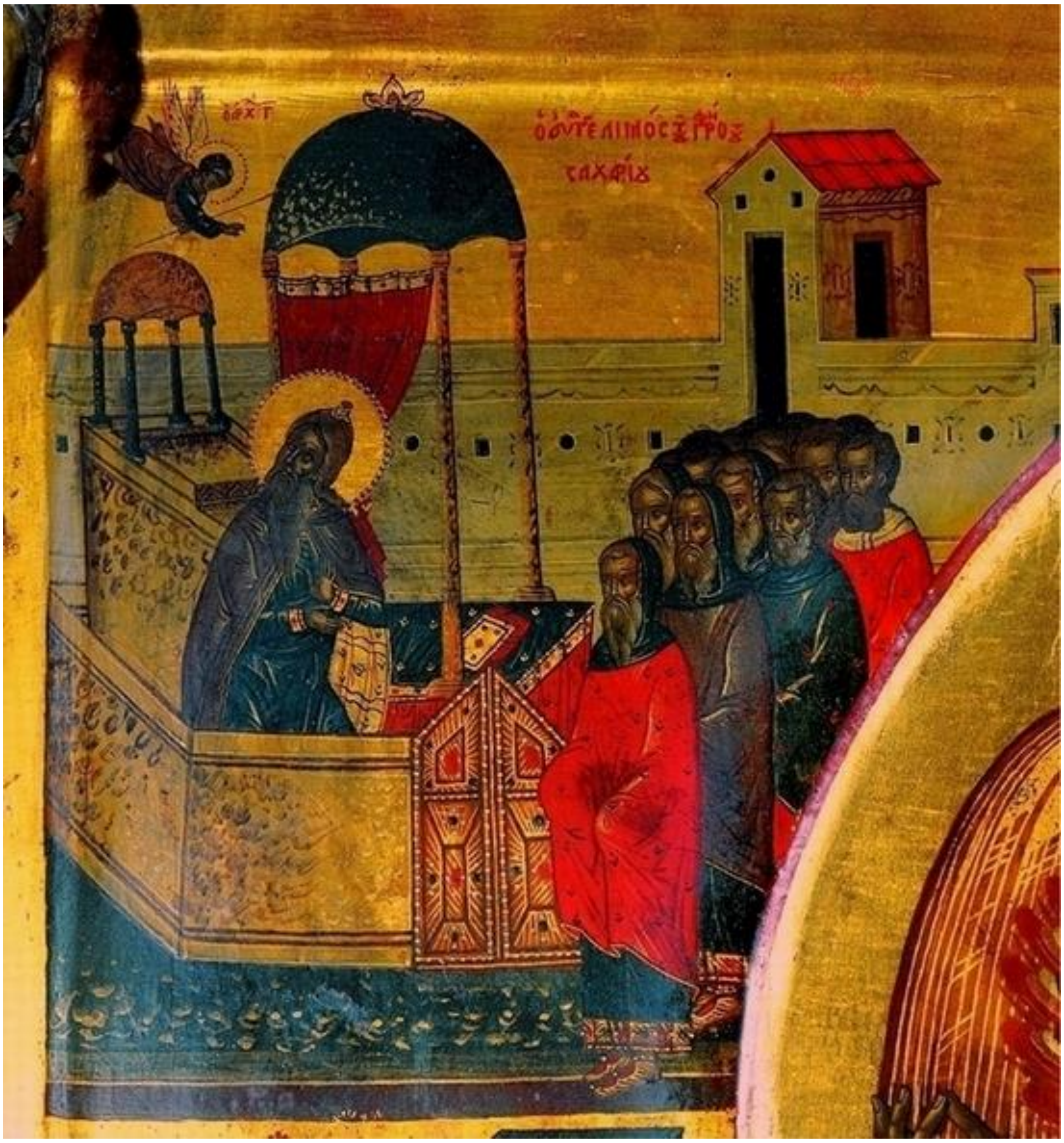

Zămislirea mîntuirii noastre apropiindu-se, s-a zămislit Sfîntul Ioan, Înainte Mergătorul, cu mărire și cu minune. Multe mame zămislesc fii, dar puține sînt acelea pe a căror zămislire ar mări-o și ar prăznui Biserica lui Dumnezeu. Numai trei mame au fost de ale căror zămisliri în pîntece s-a minunat lumea; acestea au fost Sfînta și dreapta Ana, Sfînta Elisabeta și Prea Sfînta, Preacurata Fecioara Maria. Dreapta Ana a zămislit pe Născătoarea de Dumnezeu; Elisabeta, pe Mergătorul înainte; iar Fecioara Maria, pe Hristos, Mîn-tuitorul nostru. Deci, toate aceste zămisliri prin vestitor ceresc s-au binevestit și s-au săvîrșit de darul lui Dumnezeu, dar nu fără a

vor-bi bunul vestitor și cu zămislitorii, de vreme ce Însuși Dumnezeu avea trebuință de învoirea celor ce zămisleau. Drept aceea, bine-vestitorul, Sfîntul Arhanghel Gavriil, care slujea atunci în rînduiala săptămînii sale înaintea lui Dumnezeu, a început a vorbi astfel: "Nu te teme, Zaharie, că s-a auzit rugăciunea ta și femeia ta, Elisaveta, va naște ție un fiu, și-l vei numi Ioan și va fi ție bucurie și veselie și se vor bucura mulți de nașterea lui" (Luca 1,13).

Răspuns-a Zaharia: "Străine și neașteptate lucrări îmi vestești mie, vestitorule de bucurie; că a naște fii la bătrînețe nu este lucru potrivnic firii? Fiindcă eu sînt bătrîn și femeia mea trecută în zilele ei, deci, cum vom putea să zămislim și să naștem fiu?" Îngerul a zis: "De la începutul cuvintelor tale te găsesc pe tine cu puțină credință, Zaharie, pentru că nu aștepți împlinirea cuvintelor mele, căci, deși potrivnic firei tale ți se pare lucrul acesta, nu e potrivnic puterii lui Dumnezeu, Căruia nimic nu este cu neputință; că Dumnezeu poate și din pietre să ridice fii lui Avraam.

Au nu știi că era cu putință lui Dumnezeu a zidi pe Adam din pămînt iar pe Eva din coasta lui și prea îmbătrînita Sara a-i da lui fiu pe Issac? Deci, și femeii tale, Atotputernicul Dumnezeu îi dă să nască la bătrînețe fiu, că s-a auzit rugăciunea ta". Răspuns-a Zaharia: "Eu acum aduc rugăciunile mele lui Dumnezeu pentru venirea doritului Mesia, pe care s-a făgăduit, prin gurile sfinților săi prooroci, ca să-l trimită mai degrabă pe pămînt să mîntuiască seminția lui Avraam din robia altor neamuri. Încă mă rog și pentru greșelile mele și pentru neștiințele poporului. Iar de aceasta, ca să am fiu, acum nu mă rog, că m-am învechit cu anii și femeia mea a îmbătrînit". Grăit-a lui Îngerul: "Eu sînt Gavriil, cel ce stau înain-tea lui Dumnezeu, cu a cărui descoperire știu că acum nu pentru primirea fiului te rogi, ci pentru lucrurile de care spui. Însă mai înainte de bătrînețile tale și mai înainte de stîrpiciunea soției tale, Elisabeta, te-ai rugat cu osîrdie ca să vă dea vouă Dumnezeu să aveți un fiu. Iar întrutot milostivul, Domnul, de Care nici cea mai mică mișcare de inimă omenească nu se tăinuiește, Cel ce ascultă rugăciunile celor ce se roagă Lui și face voia celor ce se tem de el, Acela, auzind rugăciunile tale cele mai dinainte, îți dăruiește ție, măcar, deși, nu degrabă, însă bine, fiu cu numele darului numit. Pentru că știe după a Sa bunăvoire să împlinească cererile sfinților Săi. Și va fi mare înaintea Domnului cel ce va să se nască ție fiu". Răspunse Zaharia: "Te văd pe tine, binevestitorule, că ești înger al lui Dumnezeu, că vorba ta arată aceasta; vederea frumuseții tale te vădește și puterea cuvintelor tale mărturisește. Drept aceea, de la începutul arătării și vestirii tale îndată m-am spăimîntat, precum oarecînd și Daniil proorocul, văzînd pe înger, s-a temut. "Am văzut, zice, o arătare mare și n-a rămas în mine tărie". Așijderea și maica lui Samson a zis: "Un om al lui Dumnezeu a venit la mine și chi-pul lui ca și chipul îngerului lui Dumnezeu era înfricoșat". Drept aceea m-am temut și eu și nu îndrăznesc a grăi cuvinte potrivnice cuvintelor tale celor îngerești. Însă te întreb: Pentru ce fiul, cel ce se va naște, va fi mare? Au doar mai mare și mai cinstit va fi decît Ieremia proorocul, către care era cuvîntul Domnului cel ce zice: "Mai înainte de a te zidi eu pe tine în pîntece te-am cunoscut și mai înainte de a ieși tu din mitras te-am sfințit și prooroc în neamuri te-am pus". Răspuns-a îngerul: "Va fi mare înaintea Domnului fiul tău, cu neasemănată mărime duhovnicească, cu care va

întrece pe Ieremia. Acela s-a sfinţit mai înainte de naşterea sa, dar acesta cu mult mai mult se va umple de Duhul Sfînt, încă din pîntecele maicei sale. Ieremia a fost însemnat numai ca să proorocească pentru Mesia, iar acesta înainte a fost rînduit ca şi mîna să-şi pună pe Dînsul şi să-L boteze. Încă nu numai pe Iere-mia, ci şi pe ceilalţi sfinţi îi va întrece cu mărimea darului lui Dumnezeu. Că nu se va scula între cei născuţi din femei altul mai mare decît Ioan Botezătorul. Precum o stea din toate celelalte stele covîrşeşte în slavă, aşa şi între sfinţii lui Dumnezeu, unul pe altul cu slavă şi cu cinste întrece. Că şi într-ale noastre îngereşti ierarhii - zice Gavriil - care totdeauna văd dumnezeiasca faţă, nu la toţi într-un fel descoperă Dumnezeu tainele voinţei Sale, ci prin mijlocirea celor mai de sus arată poruncile celor mai de jos. Multe stele apun înainte de ivirea soarelui şi numai singur luceafărul merge înaintea soarelui. Mulţi profeţi au propoveduit despre veni-rea lui Mesia, pruncul însă cel ce va să se zămislească şi să se nască din tine, nu numai cu cuvîntul va propovedui, ci şi cu degetul său va arăta popoarelor pe Mieluşelul lui Dumnezeu, Cela ce ridică păcatele lumii. Şi pentru aceea va fi mai mare decît toţi cei ce se nasc din femei, pentru că pe cît împlinirea vestirii celei de bucurie este mai primită decît însăşi vestirea, pe atîta mai cinstit va fi proorocul cel ce are să se zămislească şi să se nască, decît alţi prooroci.

Toţi proorocii şi legea au proorocit pînă la acest prooroc, iar acesta va fi săvîrşirea tuturor proorocilor şi sfîrşitul legii celei vechi, şi înainte mergător al darului celui nou".

Grăit-a Zaharia: "Bună şi de bucurie este vestirea ta, o, îngere! că dacă "tot fiul cel înţelept veseleşte pe tată", cu cît mai mult fiul cel mai înţelept decît toţi proorocii m-ar veseli pe mine, bătrînul. Cu toate acestea, cum oare mă voi veseli, de vreme ce mă îndoiesc de cuvintele tale; iar bucuria şi veselia în lucrurile cele de îndoire nu se fac, ci numai în cele vrednice de credinţă. Deci, rogu-mă ţie, îngere al lui Dumnezeu, să-mi spui mie: după ce voi cunoaşte cele binevestite de tine?". Răspuns-a îngerul: "Au încă te îndoieşti şi nu crezi cuvintele mele o, Zaharie?! Au doar minciuni îţi spun, trimis fiind de la Dumnezeu, Care este credincios în toate bunătăţile Sale şi drept în toate lucrurile Sale? Nu este cu neputinţă la Dumnezeu tot cuvîntul!!! Eşti preot şi învăţător al lui Israel şi pe acestea oare nu le ştii: că vremea venirii lui Mesia a sosit, pe care eu, prin şeptimea anilor, am numărat-o trimis fiind în Babilon la Daniil proorocul? Au n-aţi citit proorocirile lui? Cerce-tează şi vezi că, iată, s-a apropiat cel ce mîntuieşte pe Israel şi înainte va merge înaintea feţei lui îngerul cel în trup trimis, care va fi fiul tău, cel ce va găti calea lui Mesia, mergînd înaintea lui cu duhul şi cu puterea lui Ilie. Dar de vreme ce n-ai crezut cuvintele mele care se vor împlini la vremea lor, să fii tăcînd şi neputînd a grăi, pînă la ziua în care vor fi acestea!". Şi îndată limba lui Zaharia s-a legat cu amuţire, legăturile nerodirii Elisabetei s-au dezlegat, iar îngerul s-a dus să stea înaintea Atotţiitorului Dumnezeu, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

În această zi mai facem și pomenirea sfinților mucenici Andrei și Ioan și a fiilor lui Ioan: Petru și Antonin, care în Africa au pătimit pentru Hristos de la Pașa Ibrahim.

Andrei a fost lovit cu sulița mai întîi în piept, apoi între spete și, pătruns fiind, pe urmă îi tăiară capul cu cuțitul. Iar Ioan s-a sfîrșit deasupra fiilor săi, Petru și Antonin, cei cumplit munciți cu cuțitul, în grumaji străpuns fiind s-a sfîrșit.

Și a sfintei mucenițe Iraida, fecioara din Alexandria, care, ieșind la un izvor să scoată apă, a văzut mulțime de fecioare, bărbați, preoți, diaconi și călugări legați în corabie și duși la chinuire pentru mărturisirea numelui lui Iisus Hristos. Deci, aruncîndu-și ea vasul cu apă, s-a amestecat între cei legați ai lui Hristos și au legat-o și pe ea cu dînșii. Apoi, sosind ei la Antinopol, cetatea Egiptului, după felurite munci, îi tăiară capul mai întîi ei, iar după dînsa, și ceilalți toți își puseră capetele lor pentru Hristos.

Și a cuvioaselor femei: Xantipei și Polixeniei, ucenițele apostolești, care, fiind luminate de sfinții apostoli în Spania, multe minuni au făcut cu numele lui Hristos și pe mulți i-au încredințat și cu pace s-au dus la Domnul.

---

53. VIAȚA ȘI PĂTIMIREA SFINTEI ÎNTÎIA MUCENIȚĂ TECLA, CEA ÎNTOCMAI CU APOSTOLII (24 SEPTEMBRIE)

Cînd Sfinții Apostoli Pavel și Varnava propoveduiau bunăvestirea lumii, au mers și în Iconia, și petreceau la Onisifor, pe care Pavel îl pomenește în scrisoarea cea către Timotei, zicînd: "Să dea Domnul milă casei lui Onisifor, că de multe ori m-a odihnit și de lanțurile mele nu s-a rușinat" (2 Timotei 1,16). Atunci mulți, ascultînd învățătura lor și văzînd semnele și minunile care se făceau de dînșii, au crezut în Domnul nostru Iisus Hristos. În casa lui Onisifor găzduind, adeseori intrau în sinagogă, și, precum în casă așa și în sinagogă, grăiau cu îndrăzneală cuvîntul lui Dumnezeu, aducînd pe popoare la calea cea mîntuitoare și la credința în Iisus Hristos. De acest lucru se scrie în Faptele Apostolilor: "Și în Iconia au intrat ei (adică Pavel și Varnava), ca de obicei, în sinagoga iudeilor, și astfel au vorbit, încît o mare mulțime de iudei și de elini au crezut... Deci multă vreme au stat acolo, grăind cu îndrăz-neală în Domnul, Care da mărturie pentru cuvîntul harului Său, făcînd semne și minuni prin mîinile lor" (Fapte 14,1,3).

În acea vreme, era acolo o fecioară frumoasă, avînd optsprezece ani, anume Tecla, fiică a maicii anume Teoclia, de neam mare și slăvit, fiind logodită cu un tînăr din cei mai dintîi ai cetății, anu-me Famir, bogat și frumos. Acesta, văzînd minunile ce se făceau de Apostoli, ședea cu alții la vorba lor în casa lui Onisifor, la fereas-tră, și, ascultînd, lua aminte cele grăite de dînșii. Și a căzut sămînța cuvîntului lui

Dumnezeu pe pămînt bun și, cu lucrarea Sfîntului Duh, s-a înrădăcinat adînc în inima ei și a răsărit. Pentru că a crezut în Fiul lui Dumnezeu și l-a iubit pe El și s-a lipit de Dînsul cu tot sufletul. Iar Pavel, povățuindu-se de Dumnezeu, a întins cu-vînt pentru feciorie și curățenie, spunînd că fecioara care își păzește fecioria pentru dragostea lui Hristos, are parte cu îngerii și este mireasă a lui Hristos, iar Hristos îi este Mire, ducînd-o pe ea în cămara cea cerească. Grăind Pavel mult de aceasta, a deșteptat pe Tecla spre păzirea fecioriei ei. Pentru că a spus Tecla în inima sa, ca din acel ceas să-și lase logodnicul ei și toate dulcețile lumii acesteia, și să slujească lui Hristos în curăție feciorească pînă la sfîrșitul vieții ei. Așa, înțeleapta fecioară, prin curăția sa, s-a făcut mireasa cerescului Mire cel curat și s-a însoțit cu El prin osîrdnica dragoste, cu care s-a aprins înăuntru cu foc de la Serafimi și prin dorirea nestricăciosului său Mire se topea ca ceara, încît s-au împlinit întru dînsa cuvintele proorocului împărat David: "Făcutu-s-a inima mea ca ceara ce se topește în mijlocul pîntecelui meu" (Psalm 21,15). Și a șezut lîngă Pavel, ascultînd cuvîntul lui trei zile și trei nopți, ca și cum se uitase pe sine, pentru că nu s-a dus nici la mîncare, nici la băutură, nici la odihnă, ci a stăruit ca și oarecînd Maria, ceea ce ședea lîngă picioarele lui Iisus, întemeindu-și toată mintea în Dumnezeu.

Cu singur cuvîntul Lui se hrănea, cum spune Mîntuitorul: "Nu numai cu pîine va trăi omul, ci cu tot cuvîntul care iese din gura lui Dumnezeu" (Matei 4,4). Iar Teoclia, înștiințîndu-se de fiica sa Tecla că a crezut în Hristos și se îndeletnicește la auzirea cuvîn-tului lui Dumnezeu, mergînd, cu mînie a luat-o cu sila de la acea adunare folositoare de suflet, iar pe Sfinții Apostoli propoveduitori i-a ocărît și defăimîndu-i pe ei, trăgea cu de-a sila pe fiica sa, iar mai ales pe mielușeaua lui Hristos de la turma Lui cea aleasă. Apoi, chemînd pe Famir, logodnicul ei, i-a zis lui: "De ce nu te în-grijești de mireasa ta căci s-a sălbăticit, că iată s-a amăgit de străi-nii aceia fermecători, care cu felurite cuvinte înșală pe oamenii cei nebuni, că șezînd lîngă dînșii de trei zile și-a uitat de casa ei?".

Atunci Famir a început a o momi pe ea cu cuvinte bune, vorbind către dînsa cu dragoste; iar ea își întorcea fața despre dîn-sul și nu voia nu numai să vorbească ceva cu el, dar nici să se uite la dînsul, pentru că purta în inima sa pe alt Mire mai frumos cu podoaba decît fiii omenești, și spre acesta privind cu ochii cei sufletești, în minte vorbea cu dînsul. Iar acel logodnic stricăcios și vremelnic al ei s-a urît desăvîrșit de ea, care, văzîndu-se pe sine lepădat și neiubit de Tecla, plîngea. Atunci mama ei, mîniindu-se, a apucat-o și a început a o bate, trăgînd-o de împletiturile părului și cu picioarele călcînd-o. Apoi a încuiat-o în cămară și o chinuia cu foame; însă plecîndu-se spre dragoste, de căldura cea de maică biruindu-se, plîngea pentru dînsa. Apoi îmbrățișînd-o și sărutînd-o, o ruga pe ea cu lacrimi, să nu se depărteze de logodnicul ei cel frumos, bogat, de bun neam și de toți cinstit. Apoi a pus-o pe ea la masă împreună cu logodnicul; iar ea, întorcîndu-se despre dînsul, ședea, și, căutînd în jos, tăcea, negustînd nimic, ci numai suspina adeseori din adîncul inimii spre Mirele Ceresc.

Cînd Famir, momind-o, voi cu sila să o cuprindă și să o sărute, ea îl scuipă în ochi și se smuci din mîinile lui și zbură ca o pasăre din cursă. Iar maica, iarăși schimbîndu-se în mînioasă, a început a o bate. Iar Famir, mîhnindu-se, s-a dus la mai marele, jeluindu-se asupra lui Pavel și i-a zis: "Un străin a intrat în cetate, vrăjind și amețind pe oameni și abătîndu-i de la cinstirea zeilor, urmînd oarecăruia Hristos, pe care evreii L-au răstignit. Acela a amețit și pe o fecioară, Tecla, fiind logodită cu mine, care mai întîi foarte mă iubea, iar acum nici nu vrea să se mai uite la mine, ci se îngrețoșează de mine ca de un lepros și fuge de mine ca de o fiară; așa a întors-o vrăjitorul acela de la dragostea mea, nu știu ce făcîndu-i ei". Mai marele, chemînd pe Pavel, l-a întrebat pe el, de unde este și ce face aici în cetate. El, după obicei, deschizînd apos-tolească gura sa, a grăit cuvîntul lui Dumnezeu, propoveduind numele lui Iisus Hristos.

Deci, mutînd mai marele în altă vreme judecata, a poruncit ca, legînd pe Pavel, să-l bage în temniță, pînă ce va avea vreme ca să-l cerceteze pe el mai cu de-adinsul. Iar Tecla, auzind că a pus în temniță pe Pavel pentru dînsa, s-a sculat noaptea și ieșind în taină din casă, a alergat la temniță, unde, aflînd pe străjeri păzind ușa temniței, a scos de la sine gherdanul și un ban de aur, și le-a dat temnicerului ca să-i deschidă ușa și să-i dea voie să meargă la Pavel. De acest lucru pomenește Sfîntul Ioan Gură de Aur, zicînd: "Ascultă pentru Sfînta Tecla: Aceea, ca să vadă pe Pavel, aurul său l-a dat străjerului temniței; iar tu nici un ban nu vrei să dai, ca să vezi pe Hristos". Și a făcut temnicerul după cererea ei, pentru că s-a bucurat de cel scump gherdan și de moneda cea de aur și a dus-o la Sfîntul Pavel.

Iar ea, căzînd înaintea lui cu lacrimi de bucurie, a sărutat le-găturile legatului lui Hristos. Iar Pavel, văzînd-o, s-a spăimîntat și înștiințîndu-se de la dînsa de toate cele ce a pătimit pentru cură-țenie de la mama și de la logodnicul ei, s-a bucurat foarte tare de bărbăția tinerei fecioare și i-a sărutat capul, binecuvîntînd-o și lăudîndu-i credința ei și feciorească curăție, numind-o pe dînsa mireasa lui Hristos și întîia fiică a sa, pe care prin bunăvestire a născut-o. Deci, șezînd Tecla cu Pavel ca fiica cu tatăl în temniță, asculta părintească lui învățătură și pecetluia cuvintele lui în inima ei, ca pe o comoară de mult preț. Iar el o învăța pe ea din destul credința cea în Hristos Domnul, dragostea cea dumnezeiască și paza curatei feciorii. Acolo mai desăvîrșit a învățat-o, a întărit-o și a făcut-o mireasă Fiului lui Dumnezeu, precum de aceasta scrie Sfîntul Grigorie de Nissa, zicînd: "Acest fel de mir (adică învă-țătură) împreună cu crinul cel alb al curăției, Pavel a turnat din gura sa oarecînd în urechile sfintei fecioare. Adică Tecla era aceasta care, cu picăturile ce ies din crinii inimii, pe omul cel din afară l-a omorît și toate gîndurile cele deșarte și poftele le-a stins". Ase-menea și Sfîntul Epifanie scrie: "Tecla a aflat pe Sfîntul Pavel, care avea un logodnic frumos, mai de frunte în cetate, prea bogat, prea cinstit și luminos, de la a căruia logodire Pavel a întors-o și s-a lepădat acea sfîntă fecioară de toate bunătățile pămîntești, ca să cîștige pe cele cerești".

Căutîndu-se în casa Teocliei, nu s-a aflat Tecla și se făcu țipăt, plîngere și strigare și căutînd mult, mama se tînguia pentru fiică, Famir pentru logodnică, iar

slugile pentru stăpîna lor. Și au alergat slugile în toate părțile, căutînd-o, și întrebînd pe ulițe și prin case și nu o aflară nicăieri. Iar mai pe urmă s-a înștiințat că este în temniță și, alergînd, o aflară pe ea șezînd lîngă Pavel, fiind legată de dumnezeiasca dragoste a cuvintelor lui, și, luînd-o pe ea, au scos-o afară. Apoi înștiințară de acestea pe mai marele cetății. Acesta șezînd la judecată, a chemat pe Pavel din temniță, pe care văzîndu-l poporul adus, strigară către mai marele: "Omul acesta este fermecător, judecătorule, pierde-l pe el!". Mai ales Famir stă-ruia ca Pavel să fie pierdut, jeluindu-se asupra lui că a întors de la dînsul pe logodnica lui.

Deci, chemară și pe Tecla, către care a zis mai marele: "De ce te îngrețoșezi de logodnicul tău cel atît de frumos și de bun neam. Pentru ce nu te însoțești cu dînsul?". Iar ea privea către Pa-vel, și nimic nu răspundea, "ca o mielușea fără de glas lîngă cela ce o tunde". Atunci mama, schimbîndu-și obișnuința sa cea de maică și uitîndu-și fireasca sa dragoste către fiica sa, ca o leoaică cum-plită, sau ca o ursoaică mînioasă, a răcnit către judecătorul, zicînd: "Arde pe această rea roabă, vrednică este de o așa moarte, aceasta nu este fiica mea, că nu mă ascultă pe mine, maica ei. Arde-o pe aceasta ca să fie pildă altora, ca văzînd toate fecioarele cele ce sînt în cetatea aceasta, să se teamă și să nu îndrăznească a nu asculta pe mamele lor și a li se împotrivi precum aceasta a mea prea înră-utățită și într-adevăr nesupusă. Nu este aceasta fiica mea, nici năs-cută de mine, ci ramură uscată și blestemată odraslă; deci, arde-o pe aceasta". Și stăruia mama ca să se ardă fiica ei; iar Famir silea ca pierdut să fie Pavel.

Deci, judecătorul, cercetînd mult pe Pavel, s-a încredințat că nu avea vreo vină mai mare, decît că propoveduia pe Hristos, și nu l-a osîndit pe el la moarte, ci, bătîndu-l, a poruncit să-l alunge afară din cetate, ca să nu sfătuiască și pe alte fecioare la păzirea fecio-riei. Și izgoniră pe Pavel cu Varnava, precum și pe Onisifor și cu fiii lui. Dar și însuși Pavel se sîrguia să iasă din cetate, nu numai pentru că era izgonit de boier, de Famir și de Teoclia pentru Tecla, ci pentru că poporul îmbulzindu-se, voia să-l ucidă pentru cuvîntul lui Dumnezeu și pentru mărturisirea lui Iisus Hristos. De acest lucru Sfîntul Luca amintește în Faptele Apostolilor, zicînd: "Necre-dincioșii iudei au ridicat și au umplut de răutate sufletele neamu-rilor asupra fraților". Și se împărți mulțimea cetății, unii adică erau cu iudeii, iar alții cu Apostolii. Și cum s-a făcut pornirea neamu-rilor și a iudeilor cu mai marii lor, ca să-i ocărască și să-i ucidă cu pietre, apostolii, înștiințîndu-se, au fugit în cetățile Licaoniei, în Listra și în Derbez, iar de acolo în Antiohia. Însă, deocamdată, s-au ascuns cîteva zile nu prea departe de cetatea Iconiei, într-un mormînt lîngă calea care merge la Dafne, vrînd să știe despre Tecla ce se va întîmpla cu dînsa.

Postind ei, se rugau pentru dînsa cu tot dinadinsul să o întă-rească pe ea Domnul și să facă minunată spre dînsa mila Sa, precum s-a și făcut. De aceea, mult a silit-o pe ea mai marele cetă-ții ca să se întoarcă cu dragostea ei cea mai dinainte către logodnicul ei. Dar neajungînd la nici un sfîrșit mulțumitor, în cele din urmă a osîndit-o pe Tecla la ardere după pofta mamei ei. Și dacă aduseră mulțime multă de lemne uscate, fîn și vreascuri, punîndu-le într-o grămadă mare, au luat slujitorii pe

sfînta ca s-o ridice deasu-pra stogului aceluia. Iar ea, nemaiaşteptînd să o ducă ei, singură degrab a mers la acea grămadă de fîn, de lemn şi de vreascuri şi făcînd semnul Crucii peste acea mare grămadă, s-a suit şi sta deasupra, gata fiind să ardă nu atît de focul cel materialnic, pe cît de văpaia dumnezeieştii iubiri, ca un Fenix. Stînd ea acolo, deasupra, privea spre mulţimea de lume adunată aici, şi a văzut pe Domnul, în chipul lui Pavel, stînd şi poruncindu-i ei să îndrăz-nească. De aici Sfîntul Ciprian alcătuieşte o rugăciune ca aceasta către Dumnezeu, zicînd: "Să stai înaintea noastră precum ai stat de faţă în legături lui Pavel, şi în foc, Teclei".

Dacă au pus focul de jos şi au aprins stogul împrejur, împre-surînd-o pe ea văpaia, se înălţa foarte sus. Atunci, îndată a venit un nor plin de apă şi s-a vărsat ploaie cu grindină mare şi a stins tot focul. Iar mai marele şi tot poporul au fugit la casele lor de vărsa-rea ploii şi de grosimea grindinei celei mari. Tecla a ieşit nevătă-mată, că nu s-a atins de dînsa focul. După aceea, nu s-a mai dus la casa mamei sale, nici a zăbovit în Iconia, ci s-a dus din cetate ca să caute pe duhovnicescul său părinte Pavel. În cale a întîmpinat pe un tînăr dintre ucenicii lui Pavel, din casa lui Onisifor, mergînd la cetate să cumpere pîine, pe care, văzîndu-l, l-a cunoscut şi l-a întrebat: "Unde se află acum Pavel, Apostolul lui Iisus Hristos?" Iar el a dus-o pe ea la mormîntul în care Pavel cu ceilalţi se ascun-seseră şi, în post răbdînd, se ruga lui Dumnezeu pentru dînsa.

Pe Tecla toţi văzînd-o vie şi sănătoasă, s-au bucurat cu bucu-rie foarte mare şi ridicîndu-şi ochii şi mîinile lor spre cer, au mul-ţumit lui Dumnezeu, Celui ce a păzit întreagă pe roaba Sa, şi, punînd înainte pîine, se întăriră. De acolo, sculîndu-se Pavel cu Varnava, au mers prin Listra şi prin Derbe, binevestind Evanghelia şi tămăduind pe cei neputincioşi. Şi le-a urmat lor şi Tecla pînă la Antiohia, unde, intrînd ei în cetate, s-a întîmplat că un oarecare Alexandru, mai mare în cetatea aceea, văzînd pe sfînta fecioară Tecla şi de frumuseţile ei cele mari minunîndu-se, s-a rănit asupra ei cu poftă neiertată. Că fiind tînăr şi cu îndestulare în desfătări petrecînd, se tăvălea în necurăţii, precum era obiceiul păgînilor. La început, părîndu-i-se că ar fi femeia lui Pavel, mai întîi pe Pavel cu mult aur îl silea, ca să nu-l oprească pe el de la dorinţa lui. Apoi, înştiinţîndu-se că nu-i femeie ci fecioară nemăritată, mai mult s-a aprins de ea, şi voia ca să şi-o ia lui de femeie pentru cele prea mari frumuseţi ale ei.

Deci, a început a momi pe Sfînta Tecla cu cuvinte spre dra-gostea sa, dar ea fugea de dînsul ca de un leu ce răcneşte, care căuta să înghită podoaba ei cea sufletească. Iar el, cu toate chipu-rile se îngrijea de dînsa, vrînd să o vîneze. Tot acesta, odinioară, în-tîmpinînd pe sfînta în cale, mergînd între oameni mulţi şi neputînd să mai rabde focul cel de desfrînare care ardea înăuntrul inimii lui, a lepădat ruşinea şi cu sila prinzînd-o, s-a apucat de grumajii ei. Iar ea striga cît putea, plîngînd şi zicînd: "Nu mă sili pe mine roaba lui Dumnezeu; de logodnic m-am lepădat şi oare cu tine m-aş învoi?" Acestea zicîndu-le, se zmucea tare din mîinile lui şi a rupt hainele de pe dînsul şi de ruşine mare l-a umplut pe el. Mîniindu-se Alexandru, încă şi creştină ştiind-o că este, a dus-o la judecată la mai marele. Apoi, întrebînd-o de ce

se îngrețoșează de nuntă, ea a răspuns: "Eu am pe Mirele meu Hristos, Fiul lui Dumnezeu, cu care m-am însoțit prin nunta cea duhovnicească".

Astfel, o silea pe ea mai marele ca să se lepede de Hristos și să fie femeia unui bărbat. Iar după ce nu s-a supus, a osîndit-o să fie dată pradă fiarelor pentru aceste două pricini: Pentru buna-credință și pentru curăție. "De ce crede în Hristos și pentru ce se leapădă de nuntă ?" o întrebă acela, fiind ea tînără și frumoasă. Însă mai înainte de a fi dată pradă la fiare, că era amînată pentru a doua zi priveliștea aceea, a luat-o pe ea spre pază, în acea noapte în casa sa, oarecare femeie, anume Trifena, a cărei fiică Falconilla murise nu de mult, mai înainte de acea vreme.

Acea Trifena era de neam împărătesc, foarte cinstită, și a cre-zut în Hristos după aceea, pe care o pomenește apostolul, scriind către Romani: "închinați-vă, zice, Trifenei și Trifosei". Pe aceste două femei le pomenește martirologiul latin, în zece zile ale lui Noiembrie, astfel: "În Iconia Licaoniei sînt sfintele femei Trifena si Trifosia, care au sporit mult în creștineasca învățătură, prin propo-veduirea Sfîntului Pavel și pilda sfintei Tecla". Deci Trifena, luînd la sine pe Tecla, a petrecut cu dînsa toată noaptea aceea în duhov-nicească vorbă. Iar a doua zi s-a adunat mulțimea poporului care voia să vadă priveliștea, și a venit mai marele cu toți fruntașii cetă-ții și au scos pe sfînta Tecla ca pe o mielușa la junghiere și a stat la locul ei unde era să fie mîncată de fiare.

Iar cînd au dat drumul fiarelor spre dînsa, toate umblau îm-prejurul ei și nici una nu s-a atins de dînsa. Pentru că a încuiat Dumnezeu gurile fiarelor, precum oarecînd celor din groapa lui Daniil. Și toți cei ce se adunaseră la priveliștea aceea se mirau de această străină vedere, că fiarele își schimbaseră iuțimea lor în blîn-dețe de oi. Atunci unii din mulțime proslăveau pe Dumnezeu cel propoveduit de Tecla, iar alții huleau, zicînd: "Are farmece în hai-nele ei și pentru aceea nu se ating de dînsa fiarele". Aceeași ziceau și mai marele cu fruntașii cetății, că este fermecătoare și a fermecat pe fiare ca să nu o vatăme pe ea. Apoi crezură de cuviință ca a doua zi s-o dea pe ea la mai multe și la mai flămînde fiare. Și o trimise iar la cinstita Trifena, care, primind pe Tecla de la prive-liște sănătoasă, se bucura foarte, căci fiica ei ce murise i se arătase ei în vedenie, zicîndu-i: "Să ai pe Tecla în locul meu și s-o rogi pe ea să se roage pentru mine la adevăratul Dumnezeu, ca să fiu mu-tată de aici la locul drepților". Pentru aceea Trifena a iubit foarte mult pe sfînta Tecla ca pe o fiică a sa și cu toată inima s-a lipit de dînsa, văzînd-o pe ea că este roabă a lui Dumnezeu, cerîndu-i să se roage pentru fiica ei cea moartă, Falconilla.

Sfînta Tecla a început cu dinadinsul a se ruga cu lacrimi către înduratul Dumnezeu. Și atît de mult au putut sfintele ei rugăciuni, încît Falconilla s-a mîntuit după moarte. Despre acest lucru mărtu-risește Sfîntul Ioan Damaschin, zicînd așa: "Deci, au doar pe Falconilla nu a mîntuit-o întîia muceniță după moarte? Dar, vei zice poate, că aceasta s-a petrecut după vrednicie, ca fiind întîia muce-niță, și se cădea să i se asculte rugăciunea. Însă eu la aceasta îți zic: Bine, era întîia muceniță. Dar gîndește-te pentru cine era rugăciu-nea! Nu pentru o păgînă și slujitoare de idoli și

cu totul nesfințită și străină de Domnul?" Același Damaschin ne dă aceeași mărturie și a doua oară, cînd istorisește pentru Traian împăratul, cel mîntuit după moarte prin rugăciunile Sfîntului Grigore Dialogul, adăugînd la povestirea aceea și ceva de Falconilla, zicînd așa: "Aceasta zic și de Falconilla ce s-a zis mai sus, că ea nici de o răutate alta n-a fost vinovată. Iar acesta, adică Traian, a rînduit la mulți mucenici amară moarte. Minunat ești, Stăpîne și minunate sînt lucrurile Tale, și pe a Ta negrăită milostivire o slăvim!". După această vrednică de cre-dință mărturie a Sfîntului Damaschin ni se încredințează că Falco-nilla s-a mîntuit după moarte prin rugăciunile sfintei celei dintîi mucenițe Tecla.

Petrecînd Tecla în casa Trifenei pînă a doua zi, a poruncit tiranul să nu dea mîncare fiarelor, ca, fiind flămînde, mai de grabă să se pornească a sfîșia pe Tecla. Și fiind ziua a treia, aduseră pe Sfînta Tecla la priveliște, ca să fie dată spre mîncare fiarelor. În urma ei mergea și Trifena, plîngînd că fecioara cea frumoasă și sfîntă, fiind nevinovată, se dă la moarte. Deci, punînd-o pe ea la locul cel de priveliște, a poruncit acel fără de rușine boier să dez-brace pe sfînta, zicînd: "Poate în hainele ei vor fi farmece, pentru care nu o mănîncă pe ea fiarele. Dezbrăcați dar pe fermecătoarea aceasta și vom vedea de va rămînea întreagă". Și așa stătea sfînta fecioară în priveliștea a tot poporul goală, avîndu-și acoperămînt numai singură rușinea, și grăind ca David: "Rușinea feții mele m-a acoperit". Dînd drumul asupra ei fiarelor celor flămînde și întărîtate, lei și urși, care, ieșind din închisorile lor și văzînd pe fecioară stînd goală, își plecau capetele la pămînt și cu ochii căutau în jos, ca și cum le era rușine de goliciunea cea feciorească, și se întorceau cu fețele lor de la dînsa. Și era o minunată priveliște: fiarele cunoșteau rușinea și își întorceau ochii lor despre goliciunea feciorească, iar oamenii cu ochi nerușinați priveau la dînsa. Astfel, fiara necuvîntătoare era mustrătoare și judecătoare oamenilor în priveliștea aceea. Că acelea, din fire fiind fiare, obiceiul omului curat l-au primit în sine, iar oamenii, înțelegători fiind, în orbiciunile cele de fiare s-au schimbat. Însă ce au sporit? Nimic, pentru că, vrînd ca prin golirea cea din priveliște să necinstească pe înțeleapta fecioară, cinste i-au adăugat.

Sfîntul Ioan Gură de Aur, pomenind de bine, despre golirea celor două fețe: a femeii lui Pentefri în cămară și a Teclei în adu-narea a tot poporul, zice: "Ce a folosit pe femeia egipteancă cea pătimașă că s-a dezgolit în cămară? Și ce a vătămat-o pe întîia muceniță Tecla, că în priveliște a fost golită? Pentru că Tecla n-a greșit fiind golită, precum a greșit acea egipteancă. Nici de necinste nu s-a umplut, ci s-a încununat sfînta. Și goliciunea acesteia în pri-veliște s-a încununat, iar aceea în cămara cea încuiată s-a rușinat".

Deci, stînd Sfînta Tecla așa în priveliște, una din leoaice venind, s-a sculat înaintea ei și îi lingea picioarele, ca și cum ar da cinste curăției celei fecioresți. De acest lucru pomenește Sfîntul Ambrozie, zicînd: "Puteai să vezi fiara zăcînd jos și picioarele sfintei lingînd și cu mare glas mărturisind, că pe sfîntul trup fecioresc nu poate să-l vatăme. Se închina fiara aceleia ce i se dăduse ei spre mîncare, și firescul său nărav uitîndu-și, se îmbrăca în obiceiul pe care oamenii l-au pierdut!".

Văzînd poporul că fiarele nimic nu vatămă pe sfînta, au stri-gat cu mare glas: "Mare este Dumnezeul pe care îl propoveduiește Tecla!". Iar chinuitorul n-a cunoscut puterea lui Dumnezeu și a gîndit alt lucru spre pierderea Sfintei Tecla: a săpat o groapă, și cu felurite jivini umplînd-o, a aruncat în ea pe sfînta. Dar Cel ce a încuiat oarecînd gurile leilor, Acela limbile cele otrăvite ale șer-pilor le-a tîmpit, furia lor a îmblînzit-o și otrava lor a pierdut-o. Și a ieșit sfînta de acolo nevătămată, toți minunîndu-se și spăimîn-tîndu-se de această străină vedere.

Nepricepîndu-se chinuitorul ce să facă mai mult, a gîndit una ca aceasta, cea mai de pe urmă muncă: aducînd doi junci puternici, a poruncit să o lege pe Tecla cu un picior de unul și cu un picior de altul și cu bolduri înfierbîntate să împungă pe junci, ca fugind, să o rupă în două. Dar și aceasta făcînd-o, sfînta s-a aflat întreagă, căci cînd o legară pe ea cu frînghii tari de juncii aceia și cu înfo-cate fiare începură a-i îmboldi, îndată funiile ca niște fire de păian-jeni s-au rupt, iar juncii au fugit și sfînta a rămas pe loc, neavînd nici-o vătămare. Atunci mai marele, mirîndu-se de cele ce se fă-ceau, a început a cunoaște dumnezeiasca putere care era cu fecioa-ra aceasta. Și chemînd pe Tecla, i-a zis ei: "Cine ești tu, și ce fel de putere este cu tine, că nimeni nu poate să te vatăme pe tine?" Iar ea nimic nu răspundea, decît numai aceasta: "Sînt roabă a Dumnezeului celui viu".

Temîndu-se nelegiuitul de Dumnezeul Cel ce păzea de toată vătămarea pe Tecla, a poruncit să o îmbrace în haine de cinste, și i-a dat drumul, dîndu-i o hotărîre ca aceasta: "Pe Tecla, roaba lui Dumnezeu, o las slobodă!". Și a mers Tecla în casa Trifenei și s-a făcut bucurie mare în casa aceea pentru eliberarea Teclei care, pe-trecînd cîtăva vreme la Trifena, propovăduia cuvîntul lui Dumnezeu și pe mulți i-a învățat acolo să creadă în Hristos. Apoi a dorit să vadă pe Pavel, părintele și învățătorul ei, pe care aflîndu-l, voia să-i urmeze lui. Iar el a oprit-o pe ea, zicînd: "Nimeni nu merge la răz-boi cu mireasa!" Luînd binecuvîntare de la Apostolul, s-a dus în Seleucia și s-a sălășluit la un loc pustiu, în oarecare munte aproape de Seleucia, și acolo viețuia în post, în rugăciune și în dumnezeiasca gîndire, și făcea minuni multe, tămăduind toate boalele, pentru că înștiințîndu-se despre dînsa mulțimea credincioșilor, veneau aco-lo, aducîndu-și neputincioșii lor, pe care îi tămăduia.

Apoi s-a întîmplat oarecînd, în acel loc unde petrecea sfînta, că mergea alături un jertfitor păgînesc din Seleucia călare pe cal, care, văzînd pe Sfînta Tecla adunîndu-și verdețuri de hrană și vă-zînd-o pe ea foarte frumoasă la față, a poftit-o pe ea cu gînd necu-rat și, lovindu-și calul, s-a repezit spre dînsa, vrînd să-și săvîrșească pofta lui; iar sfînta, cu puterea lui Dumnezeu întărindu-se, l-a apu-cat pe el și l-a trîntit la pămînt, și atît de tare l-a izbit de pămînt, încît trei zile a zăcut mut și nemișcat. Iar oamenii cei ce treceau pe calea aceea, văzînd pe jertfitorul că zăcea ca un mort, nu se price-peau ce i s-a întîmplat. Apoi, a treia zi s-a făcut știre de aceasta și în cetate, de unde mulțime de oameni au mers la dînsul, vrînd să vadă întîmplarea și să-l ia la casa lui. Dar el abia venindu-și în sine și ca din somn deșteptîndu-se, a stat pe picioarele sale și a zis: "Pe o zeiță oarecare am văzut și de la aceea am pătimit primejdia aceasta".

Abia a putut să meargă la casa sa, fiind bolnav de lovirea ace-ea. Apoi chemînd un zugrav, i-a poruncit lui să închipuiască pe o scîndurică pe fecioara aceea ce era ca de optsprezece ani. Iar cînd zugravul a început a o închipui după rînduiala lui Dumnezeu, a nimerit foarte bine asemănarea Sfintei Tecla și, ca pe o vie închi-puire, a dus-o la jertfitorul care, văzînd icoana cea cu totul aseme-nea Sfintei Tecla, a zis: "Cu adevărat, o fecioară ca aceasta am văzut eu".

Luînd icoana, a sărutat-o și îndată desăvîrșit s-a însănătoșit. Și sculîndu-se din pat, păzea cu cinste în casa sa acel chip al Sfintei Tecla. După aceasta a crezut în Hristos cu toată casa sa, prin pro-povăduirea Sfintei Tecla cea întocmai cu apostolii, care, în acel loc petrecînd ani îndestulați, pe mulți i-a povățuit la calea mîntuirii și multora le-a ajutat în nevoi și toate neputințele a tămăduit. Apoi doctorii și vrăjitorii cei ce erau în Seleucia, văzînd că toți cei ce de orice boală erau cuprinși, lăsîndu-i pe ei, se duceau la Tecla, cărora acum meșteșugul fiindu-le întru nimic și lipsindu-se de cîștigul de mai înainte sărăciseră, s-au mîhnit foarte mult și s-au mîniat asupra tămăduitoarei celei bune Tecla, care fără de plată tămăduia pe cei ce veneau la dînsa; și de mare zavistie și de mînie fiind porniți, au rînduit să îndemne asupra ei pe niște tineri fără de rușine, ca să o spurce pe ea cu sila. Aceștia grăiau între ei zavistnicii zicînd: "Fecioara Tecla este curată și pentru aceea este plăcută marii zeițe Artemida, care îi ascultă cererile ei și îi dă putere de tămăduiri neputincioșilor. Iar de va fi spurcată, se va întoarce de la dînsa Artemida și se va lua de la dînsa puterea cea tămăduitoare și se va mări iar meșteșugul nostru cel doftoricesc".

Așa între ei sfătuindu-se, s-au sîrguit să găsească pe acei fără de rușine, la un lucru ca acela, pe care îmbătîndu-i cu vin, i-au rugat să meargă și să spurce pe Tecla. Și le-a dat lor aur mult și le-a făgăduit să le dea mai mult de ar face Teclei silă, pentru că fiind nebuni și necredincioși, nu știau aceasta, că Tecla, nu cu pu-terea Artemidei, ci cu darul lui Hristos tămăduiește toată neputința și toată boala. Iar tinerii cei fără de rușine, îmbătîndu-se de vin, și sfătuindu-se cu doctorii și cu vrăjitorii, au mers la dînsa degrab, aprinși fiind de poftă, plini de spurcate gînduri și de scopul cel rău, pe care văzîndu-i Tecla, i-a întrebat: "Ce vreți fiilor?" Iar ei au în-ceput a grăi cuvinte spurcate.

Deci, auzind acestea Sfînta Tecla și cunoscînd gîndul lor cel rău, a fugit din mîinile lor; aceea care oarecînd de fiare nu se înfri-coșase, fugea acum de acei oameni nerușinați. Iar ei, ca vînătorii pe oaie, o izgoneau pe dînsa prin pustie. Cînd era aproape să o ajun-gă, s-a rugat lui Dumnezeu ca să o izbăvească pe ea din mîinile acelor nerușinați. Și îndată, un munte de piatră, care se afla acolo, s-a desfăcut din porunca lui Dumnezeu, primind pe sfînta înlăuntrul său.

Astfel i s-a apărat fecioria ei și mormînt cinstitului ei trup s-a arătat pentru acea piatră, că acolo și-a dat sufletul în mîinile Domnului. Ea era de nouăzeci de ani, iar acum petrece în viața cea nesfîrșită, mărind pe dătătorul de viață Hristos Dumnezeu, Cel îm-preună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh mărit, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

De vreme ce în viața sfintei acesteia, după întîmplare s-a pomenit Traian Împăratul Romanilor, care după moartea sa s-a mîntuit prin rugăciunile Sfîntului Grigorie, papă al Romei († 604), socotesc că este de trebuință ca și povestirea cea despre dînsul a Sfîntului Ioan Damaschin aici să o pomenim. În cuvîntul său de la Sîmbăta lăsatului de carne scrie așa: "Grigorie Dialogul, episcopul vechii Rome, bărbatul, precum îl știu toți, vestit în sfințenie și în înțelegere, de care se spune că la Sfînta Liturghie slujea cu dînsul și dumnezeiescul înger; acesta oarecînd, pe o cale pietroasă mer-gînd, a stat cu osîrdie la rugăciune tare către iubitorul de suflete Dumnezeu, pentru iertarea păcatelor lui Traian împăratul. Îndată a auzit un glas de la Dumnezeu zicînd: "Rugăciunea ta am auzit-o și îi dau iertare lui Traian, dar tu să nu mai adaugi încă să-mi mai aduci Mie rugăciuni pentru cei necurați!".

În această zi mai facem pomenirea cuviosului părintelui nostru Coprie, cel ce s-a postit în locașul marelui Theodosie din Palestina. Încă se află și alți cuvioși Coprii, pe care îi găsim la 9 iulie.

---

54. VIAȚA CUVIOASEI MAICII NOASTRE EUFROSINA (25 SEPTEMBRIE)

(Culegere după descrierile lui Ieronim și sf. Simeon Metafrast)

A fost un om în cetatea Alexandriei, anume Pafnutie, bogat, mărit, cinstit și temător de Dumnezeu, păzind poruncile Domnului și viețuind cu dumnezeiască plăcere. Acesta avea o femeie asemenea lui, bună, dreptcredincioasă și plăcută lui Dumnezeu, dar era stearpă. De acest lucru erau amîndoi mîhniți, pentru că nu aveau cui să-și lase averile, ca după moartea lor să le poată rîndui bine.

Mîhnindu-se pentru nerodirea lor, totdeauna se rugau lui Dumnezeu ca să le dea rod însoțirii lor și făceau nu numai multe milostenii la săraci, la biserici și la mănăstiri, dar încă petreceau în post și în rugăciuni, mergînd pe la bisericile lui Dumnezeu și cerînd să-și cîștige dorirea de la Ziditorul a toate.

Odată, sculîndu-se Pafnutie, a mers la o mănăstire în care auzise că egumenul este sfînt și a dat la acea mănăstire o milostenie mare. Și vorbind cu egumenul, s-a folosit de la dînsul și cunos-cîndu-l că este bine plăcut lui Dumnezeu, i-a spus lui mîhnirea sa pentru nerodire. Apoi închinîndu-se, îi cerea să se roage pentru dînsul lui Dumnezeu cu frații săi, că doar ar putea să se numească tată de fiu.

Iar Dumnezeul cel prea bun care ascultă rugăciunile celor ce se roagă Lui cu osîrdie și îl cheamă pe El cu tot adevărul, a auzit rugăciunile egumenului și a binecuvîntat pe Pafnutie cu rodul înso-țirii lui, pentru că a dezlegat nerodirea femeii sale și le-a dat lor o fiică foarte frumoasă. De această odraslă bucurîndu-se, mare mulțu-mită au dat lui Dumnezeu și, botezînd-o pe ea, i-au pus numele Eufrosina. Apoi la mănăstirea aceea adeseori mergînd Pafnutie, dădea milostenia la toți călugării și spre egumenul acela mare dragoste a cîștigat, pentru vorbele sale cele folositoare și pentru rugăciunile lui, prin care și-a cîștigat dorirea de la Dumnezeu.

Trecînd doisprezece ani de la nașterea Eufrosinei, maica ei s-a mutat din viața aceasta, iar Pafnutie a rămas învățîndu-și pe fiica sa dumnezeiasca Scriptură, la care degrab copilița deprinzîndu-se, se îndeletnicea la citirea sfintelor cărți, ducîndu-se vestea de bună înțelegerea ei și de frumusețea ei prin toată cetatea Alexan-driei.

Drept aceea, mulți din cei de bun neam și din bogații cetățeni se întreceau care mai de care să o ia pe ea în căsătorie, și unul pe altul întrecîndu-se, grăiau tatălui ei de aceasta. Iar Pafnutie le răs-pundea: "Precum va vrea Domnul, așa să fie!". Deci, oarecare, care întrecea pe toți cu bunul neam, cu dregătoria, cu bogăția și cu mărirea, a rugat pe Pafnutie ca să dea fiului său pe fiica sa în căs-nicie și s-a învoit Pafnutie. Apoi întărind cuvîntul, a hotărît vremea în care să se și facă nunta fiilor lor. Intre acestea a luat Pafnutie pe fiica sa și s-a dus cu dînsa la mănăstire, ducînd daruri egumenului acela care îi era lui iubit părinte, și i-a zis: "Rodul rugăciunilor tale, pe fiica mea, am adus-o la tine, părinte sfinte, ca să te rogi pentru dînsa, că a venit timpul să o dau pe ea la bărbat". Iar egu-menul a binecuvîntat-o pe ea și șezînd, vorbea cu Pafnutie pentru folosul sufletului; iar pe fecioară o învăța pilde morale și mult a grăit către dînsa pentru curăție și smerenie, pentru frica și dragostea de Dumnezeu și pentru milostenie. Iar ea pe toate acestea le scria în inima sa, ca o smerită și binepricepută, că acum avea optsprezece ani de la naștere.

Deci, le-a dat binecuvîntare egumenul să se odihnească în casa de oaspeți cea mănăstirească. Și a petrecut acolo Pafnutie trei zile cu fiica sa, ascultînd în toate zilele citirea și cîntarea bise-ricească, și privind nevoințele cele monahicești, se minuna de viața lor, zicînd în sine: " Fericiți sînt oamenii aceștia că și aici ca îngerii viețuiesc, și după această viață se vor sălășlui cu îngerii în cer!".

Astfel a început inima ei a se umplea de dumnezeiască rîvnă, spre urmarea vieții lor celei sfinte. Iar după acele trei zile a zis Pafnutie către egumenul: "Poruncește roabei tale să se închine ție, pentru că vrem să mergem acasă". Iar Eufrosina, căzînd la picioare-le egumenului, a zis: "Rogu-mă ție, părinte, să te rogi pentru mine, ca să-mi mîntuiască Dumnezeu sufletul meu!". Iar egumenul a bi-necuvîntat-o pe ea cu dreapta sa, zicînd: "Dumnezeule, Cel ce știi pe om mai înainte de nașterea lui, Tu însuți să Te îngrijești de această roabă a Ta, ca să se învrednicească părții și petrecerii îm-preună cu toți cei ce bine Ți-au plăcut Ție". Și închinîndu-se egu-menului și fraților, plecară din mănăstire. Trebuie știut că tatăl ei, oridecîteori

afla pe cale sau în cetate vreun călugăr, îl aducea pe el în casa sa, și îl ospăta, rugîndu-l să se roage lui Dumnezeu pentru dînsul și pentru fiica lui.

După aceasta, în mănăstirea aceea s-a apropiat ziua pomenirii celui ce a întemeiat mănăstirea aceea și a trimis egumenul pe unul din frați, ca să poftească pe făcătorul său de bine, Pafnutie, să vină la dînșii în ziua aceea ca împreună să facă pomenirea. Deci, mergînd fratele la casa lui Pafnutie, a întrebat pentru dînsul unde este. Iar slugile i-au răspuns unde se dusese. Iar Eufrosina, în-științîndu-se de venirea călugărului în casa lor, l-a chemat pe el la sine, și a început a-l întreba: "Spune-mi mie, părinte, pentru dra-gostea Domnului, cîți frați aveți în mănăstire?" Iar el a răspuns: "Trei sute cincizeci și doi". Și l-a întrebat pe el iar: "Dar, de ar mai veni încă cineva la voi și ar vrea să viețuiască cu voi, oare l-ar primi pe el egumenul?" Răspuns-a fratele: "Incă și cu bucurie îl primește după cuvîntul Domnului: Pe cel ce vine la Mine nu-l voi scoate afară". A zis Eufrosina: "Oare toți împreună cîntați și pos-tiți?" A răspuns fratele: "La cîntare împreună cîntăm, iar pentru post, cine precum vrea și pe cît poate, atîta face".

Întrebînd fecioara pe călugăr pentru toată rînduiala mănăs-tirească, a zis către dînsul: "Aș fi vrut și eu să duc astfel de viață, dar mă tem a supăra pe tatăl meu, care pentru bogăția deșartă a acestei lumi, vrea să mă dea după bărbat". I-a zis călugărul: "Să nu vrei, fecioară, să te însoțești cu bărbat vremelnic și stricăcios, ci să te logodești pe tine cu Hristos, Care, în locul deșertăciunilor tre-cătoare ale acestei lumi, de le vei părăsi pentru Dînsul, îți va da cereasca împărăție și petrecerea cea împreună cu îngerii. Deci, în taină să ieși și să mergi la o mănăstire și schimbă-ți chipul mire-nesc, să te îmbraci în haine călugărești ca să nu fii cunoscută".

Auzind acestea fecioara, s-a bucurat și a zis călugărului: "Cine mă va tunde pe mine?" Iar el i-a zis: "Iată, tatăl tău va merge cu mine la mănăstirea noastră și va petrece acolo trei sau patru zile, iar tu să chemi pe cineva din părinții călugări și precum vei vrea, îți va ajuta cu bucurie".

Acestea grăindu-le, a venit Pafnutie și văzînd pe călugăr, l-a întrebat pe el, zicînd: "Pentru ce te-ai ostenit pînă la noi, părinte?" Iar el i-a răspuns: "A sosit pomenirea părintelui nostru, care ne-a fondat mănăstirea și te poftește egumenul să vii la noi și să faci praznicul împreună cu noi, apoi vei pleca după aceea". Deci, s-a bucurat Pafnutie și, luînd multe din casa sa spre trebuința bisericii și pentru ospătarea fraților, a mers cu călugărul la mănăstirea aceea. Acolo zăbovind el, a trimis Eufrosina pe o slugă credincioasă, zicîndu-i: "Să mergi în locașul lui Teodosie și, intrînd în biserică, pe oricare călugăr vei afla, să-l chemi aici!".

Deci ducîndu-se după porunca ei, iată, cu rînduiala lui Dumnezeu ieșea un călugăr din mănăstirea sa, ducîndu-și lucrul mîinilor sale spre vînzare. Văzîndu-l sluga, l-a rugat să meargă cu dînsul în casa stăpînului său. Și a mers în casa lui Pafnutie. Văzînd Eufrosina pe cinstitul călugăr, s-a sculat și i s-a închinat lui, zicînd: "Roagă-te pentru mine, părinte". Și s-a rugat călugărul după obiceiul său, iar după

rugăciune a binecuvîntat-o pe ea și a șezut. Apoi a început Eufrosina a grăi: "Stăpînul meu, eu am tată creștin și rob al lui Dumnezeu foarte bogat, iar mama mea a trecut din această viață. Deci, tatăl meu vrea, din pricina averilor sale, să mă dea acestei deșarte lumi, iar eu nu aș fi vrut să mă întin cu spurcăciuni lumești, dar mă tem să supăr pe tatăl meu. Nu știu ce să fac. Pentru aceasta toată noaptea am petrecut fără somn, rugîndu-mă lui Dumnezeu ca să arate milă sufletului meu. Apoi făcîndu-se ziuă, am vrut să trimit la biserică și să chem pe un părinte, ca să aud de la dînsul un cuvînt de folos și să mă povățuiască ce ar trebui să fac. Deci, mă rog ție, părinte, învață-mă calea lui Dumnezeu, că știu că Dumnezeu te-a trimis aici".

Bătrînul, deschizîndu-și gura, a zis: "Domnul grăiește în Evanghelie: "De nu va urî cineva pe tatăl său, pe mamă, pe femeie, pe fii, pe frați și pe surori, ba încă și sufletul său, nu va putea să-Mi fie Mie ucenic" (Luca 14,26). Mai mult nici eu nu știu ce să-ți spun ție. Însă de vei putea suferi aprinderea firii, lasă-le pe toate și fugi de lumea aceasta, ca și Israel de robia lui Faraon. Iar averile tatălui tău au mulți moștenitori, adică bisericile și mănăstirile, spitalele, casele de oaspeți, sărmanii și văduvele, străinii, temnițele și robiții, și unde va vrea tatăl tău să împartă moștenirea ta, iar tu însăți îngrijește-te de sufletul tău". Și i-a răspuns fecioara: "Cu ajutorul lui Dumnezeu și prin rugăciunile tale, părinte, cred că mă voi putea osteni pentru sufletul meu, Dumnezeu ajutîndu-mi mie". Starețul i-a răspuns: "O dorire și hotărîre ca aceasta să nu se îndelun- gească, că întîrzierea nu aduce căință; deci, acum este vremea de pocăință!" Iar Eufrosina a zis lui: "Pentru aceea te-am și ostenit, părinte, ca dorința inimii mele să o împlinești și făcînd rugăciune, să mă binecuvîntezi, și să-mi tunzi părul capului". Deci, sculîndu-se starețul, a făcut rugăciune și după dumnezeiască rînduială a tuns-o pe ea, îmbrăcînd-o în chipul cel îngeresc, punînd schima pe dînsa, și rugîndu-se pentru ea, a zis: "Dumnezeu, Cel ce mîntuiește pe toți sfinții Săi, acela să te păzească pe tine de tot răul!".

Acestea zicînd starețul, s-a dus în calea sa, bucurîndu-se și slăvind pe Dumnezeu. Iar Eufrosina, gîndind în sine, zicea: "De mă voi duce într-o mănăstire de fecioare, tatăl meu mă va căuta, mă va afla și mă va scoate pe mine cu sila de acolo, pentru mirele meu. Deci, mă voi duce într-o mănăstire bărbătească unde să nu mă știe nimeni". Acestea gîndindu-le, seara tîrziu s-a îmbrăcat în haine bărbătești, și, tăinuindu-se de toți, a ieșit din casa sa, luînd cincizeci de bani de aur cu sine, și s-a ascuns în acea noapte într-un oare-care loc. Iar a doua zi a venit tatăl ei în cetate și, vrînd Dumnezeu, îndată a mers la biserică; iar Eufrosina s-a dus la acea mănăstire în care tatăl ei era cunoscut. Sosind la poartă, a bătut și a zis portarului: "Mergi de spune egumenului că un famen a venit de la palatele împărătești și stă înaintea porții, poftind ca să vorbească cu sfinția sa!"

Deci, ieșind egumenul, s-a aruncat Eufrosina înaintea lui la pămînt închinîndu-se feții sale celei cu sfîntă podoabă. Iar el, ridicînd-o pe ea, a făcut rugăciune după obicei și au șezut. Apoi a început egumenul a o întreba pe ea: "Pentru ce ai venit la noi, fiule?" Iar Eufrosina a răspuns: "Eu, părinte, am fost în slujba palatelor împărătești, fiind famen, și am vrut să primesc viața călugărească, căci n-am aflat în

rînduiala aceasta, viaţă mie de folos în cetate; ci auzind de petrecerea voastră cea bună, am venit aici, dorind să vieţuiesc cu voi".

Egumenul i-a zis: "Bine ai venit, fiule, iată mănăstirea este înaintea ta şi, dacă vrei, petreci cu noi". Apoi i-a zis: "Cum îţi este numele?" Eufrosina a răspuns: "Numele meu este Smaragd". Atunci egumenul i-a zis: "Fiule Smaragde, eşti tînăr şi nu vei putea să petreci singur în chilie. Ţi se cuvine să ai lîngă tine un mai mare ca învăţător, care să te înveţe în viaţa călugărească rînduiala şi obi-ceiurile". Fecioara a răspuns: "Precum vrei, stăpîne, aşa să rîndu-ieşti pentru mine". Apoi, scoţînd cei cincizeci de bani de aur, i-a dat egumenului, zicîndu-i: "Primeşte acestea, părinte, iar de voi începe a vieţui aici, atunci şi cealaltă avere a mea, care a rămas în cetate, se va aduce aici".

Chemînd egumenul pe unul din fraţi, anume Agapet, om sfînt şi desăvîrşit în faptele bune, i-a dat în seama lui pe Smaragd, zicîndu-i: "Acest tînăr, de acum să-ţi fie ţie fiu şi ucenic; aşa să-l iubeşti pe el, ca să-şi întreacă pe învăţătorul". Apoi, plecîndu-şi genunchile şi rugîndu-se, a însemnat egumenul pe Smaragd. Şi răspunzînd toţi amin, l-a luat pe el Agapet în chilia sa, şi-l învăţa îngereasca viaţă. Deci, avea Smaragd faţa foarte frumoasă şi cînd intra la rugăciune în Biserică, pe mulţi îi supăra diavolul prin gînduri nefolositoare, răpindu-i spre frumuseţea lui Smaragd. Şi se scîrbeau asupra egu-menului, zicîndu-i: "Pentru ce atîta de frumoasă faţă ai adus în mănăstire, care aduce atîta sminteală celor mai neputincioşi fraţi?" Auzind aceasta egumenul, a chemat pe Smaragd şi i-a zis: "Fru-moasă este faţa ta, fiule, a căreia vedere nu este de folos celor slabi, care nu au biruit desăvîrşit încă războiul vrăjmaşului. Deci, eu vreau ca să te linişteşti singur în chilia ta şi acolo să te rogi, fără a mai veni în sobor. Acolo şi hrană îţi va da mai marele tău, şi să nu ieşi nicăieri de acolo". Iar ea a răspuns: "Precum vei porunci, Avvo, aşa voi face". Şi a poruncit egumenul lui Agapet să gătească o chi-lie deosebită în care să petreacă Smaragd. Şi a făcut Agapet toate cele poruncite lui de egumenul, şi a pus pe Smaragd în chilia cea deosebită. Acolo se nevoia în rugăciune cu post şi priveghere, ziua şi noaptea slujind lui Dumnezeu în curăţenia inimii, încît se minuna mai marele ei, fericitul Agapet. Pentru aceasta la toţi fraţii spunea spre folos ostenelile şi nevoinţele lui, şi toţi folosindu-se, proslăveau pe Dumnezeu Care săvîrşea atîta putere în tinereţele cele copilăreşti.

Iar Pafnutie, tatăl ei, cînd s-a întors acasă, grăbindu-se a intra în cămara în care fiica lui vieţuia, şi neaflînd-o pe ea, s-a umplut de necaz şi de mîhnire, şi a început a întreba cu mînie pe slugi şi pe slujnice ce a făcut Eufrosina şi unde s-a dus. Slugile răspunseră: "Aseară am văzut-o pe ea, iar acum nu se arată şi gîndeam că tatăl logodnicului ei venind, a luat-o pe ea la sine". Şi a trimis Pafnutie pe slugi la casa lui şi nu o aflară. Iar auzind de acesta logodnicul şi tatăl lui, s-au mîhnit foarte, şi venind la Pafnutie, îl aflară pe el foarte întristat, zăcînd la pămînt şi plîngînd, şi i-au zis lui: "Oare nu cumva cineva a amăgit-o şi a fugit cu dînsa?" Şi îndată trimiseră slujitori călări prin toată Alexandria spre căutarea ei, şi o căutau prin căi şi prin casele tuturor cunoscuţilor lor, pe mal şi în corăbii. Apoi străbătură şi mulţime de mănăstiri de

fecioare și cîmpii și pustietăți, munți și peșteri, cu dinadinsul căutînd pe fiica mîhnitului tată și neaflînd-o pe ea, s-au întors tînguindu-se și plîngeau după dînsa ca după o moartă. Astfel, mirele se tînguia după logodnica sa, socrul se mîhnea după nora sa, iar tatăl după fiica sa, precum oare-cînd Iacov după Iosif cu amar plîngea, jeluindu-se așa: "Vai mie, fiica mea cea dulce! Vai mie, lumina ochilor mei! Vai mie, mîn-gîierea sufletului meu! Cine mi-a furat comoara mea? Cine mi-a răpit averea mea? Cine mi-a risipit bogăția mea? Cine mi-a uscat vlăstarea mea? Cine mi-a stins făclia mea? Cine mi-a luat nădejdea mea? Cine a silit pe frumusețea fiicei mele? Ce fel de lup a răpit pe mielușeaua mea? Care loc a ascuns așa de repede fața ei cea luminată? Aceea era ridicarea neamului meu, aceea era toiagul bă-trînețelor mele, aceea îmi era mîngîierea în întristări! Pămîntule, pămîntule, să nu-mi acoperi trupul meu, pînă ce nu voi ști ce s-a întîmplat Eufrosinei, fiica mea! Unele ca acestea grăindu-le Pafnutie cu plîngere, toți cei ce se adunaseră acolo, prieteni și vecini, și-au ridicat glasurile și plîngeau împreună cu Pafnutie, tînguindu-se de cea neașteptată pierzare a fiicei lui.

Apoi, neaflînd Pafnutie răcorire în întristarea sa, s-a dus la cea mai înainte pomenită mănăstire în care și fiica lui la închisoare se nevoia, și căzînd la picioarele egumenului, a zis: "Să nu încetezi, părinte, rugîndu-te lui Dumnezeu, ca să se afle osteneala rugă-ciunilor tale, că nu știu ce s-a făcut cu fiica mea. Oare a răpit-o pe ea cineva? Sau dintr-o altă întîmplare oarecare a pierit?" Auzind aceasta cinstitul stareț, s-a turburat foarte și adunînd la sine pe toți frații, le-a zis: "Să arătați dragoste, fraților, să vă rugați Domnului, ca să binevoiască a ne descoperi nouă pe fiica prietenului și bine-făcătorului nostru Pafnutie"

Deci, au postit și s-au rugat toți în toată săptămîna, dar nu li s-a făcut despre aceasta nici o descoperire, precum mai înainte într-alte cereri li se făcea. Că rugăciunea Eufrosinei se înălța la Dumnezeu ziua și noaptea, ca să nu o facă pe ea Dumnezeu arătată în această viață. Și biruia cu rugăciunea ei rugăciunile tuturor fraților. După ce n-a cîștigat descoperirea, a început egumenul a mîngîia pe Pafnutie, zicîndu-i: "Să nu slăbești, fiule, pentru certarea Domnului, că pe care îl iubește Domnul îl ceartă. Însă să știi aceasta: că fără de voia Domnului nici o pasăre nu cade pe pămînt, cu cît mai ales fiica ta. Fără de porunca lui nimic nu se face. Pentru că știu că fiica ta și-a ales partea cea bună și de aceea nu s-a descoperit pentru dînsa ceva nou de la Dumnezeu. Că de ar fi căzut în lucruri rele, care să nu fie, nicidecum n-ar fi trecut cu vederea Dumnezeu atîta osteneală a fraților mei, ci desăvîrșit ne-ar fi arătat pentru dîn-sa. Dar am nădejde spre Domnul, că încă trăind în această viață, Dumnezeu o va arăta ție". Auzind acestea Pafnutie, s-a mîngîiat puțin de mîhnire și mulțumind lui Dumnezeu, s-a dus la casa sa. Și se ruga în toate zilele cu dinadinsul și făcînd lucruri bune, dădea milostenie multă la cei ce aveau trebuință.

După cîteva zile s-a dus iar la mănăstire, făcînd rugăciune împreună cu frații. Iar odată, închinîndu-se egumenului, a zis: "Roagă-te pentru mine, părinte, ca să-mi înceteze din mîhnirea cea pentru fiica mea, că nu s-a mîngîiat sufletul meu nici măcar

cît de puțin, ci mai mult crește rana inimii mele, și din zi în zi se înno-iește durerea mea".

Văzînd egumenul mîhnirea lui cea mare, îl mîngîia pe el în tot chipul. Apoi vorbind cu dînsul, i-a adus aminte de Smaragd, zi-cîndu-i: "Este la noi un frate duhovnicesc, care a venit de la pala-tele împăratului Teodosie, și toți ne folosim de viața lui. Oare vei vrea să vorbești cu dînsul, ca măcar puțină răcorire să primești din vorbele lui, că este plin de duhul lui Dumnezeu?" Iar el a zis: "Voiesc!" Și chemînd egumenul pe Agapet, i-a zis: "Să duci pe Pafnutie la Smaragd, ca să vorbească cu dînsul". Însă nu știa egumenul că Smaragd este fiica lui Pafnutie. Și a mers Agapet și Pafnutie în chilia lui Smaragd. Iar cînd a văzut Eufrosina pe tatăl său, cunos-cîndu-l pe el, s-a umplut cu totul de lacrimi. Iar Pafnutie socotea că de umilința cea din rugăciune plînge, că nu a cunoscut-o pe ea, fiindcă se uscase floarea feței ei din înfrînarea cea mare și de rugăciunile cele de toată noaptea, și și-a acoperit Eufrosina cu camilafca fața sa, ca să nu o cunoască. Apoi făcînd rugăciune, a șezut. Și a început Smaragd a întinde cuvîntul către Pafnutie, gră-indu-i lui pentru împărăția cerului și pentru slava cea veșnică, la care omul poate să meargă prin smerenie, prin curăție, prin sfințenie, prin milostenie și prin dragoste. I-a grăit și pentru lepădarea de lume, că nu se cuvine a iubi mai mult pe fii decît pe Dumnezeul cel ce este ziditorul tuturor. Și îi arăta apostoleasca învățătură, cum că scîrba cere răbdare, iar răbdarea iscusință.

Văzînd pe tatăl său în mîhnire mare, îi era milă de el, și-l mîngîia, zicîndu-i: "Să mă crezi pe mine, că nu te va trece Dumnezeu cu vederea, că de ar fi fost fiica ta în calea pierzării ți-ar fi arătat ție Dumnezeu, pentru rugăciunile sfinților părinți care s-au rugat de aceasta cu tot dinadinsul. Cred lui Dumnezeu că fiica ta a ascultat pe Sfetnicul cel bun, care în Evanghelie zice: "De iubește cineva pe tată sau pe mamă, mai mult decît pe Mine, nu este vrednic de Mine; și de nu se va lepăda cineva de toate averile sale, nu va putea să-mi fie mie ucenic" (Matei 10,37). Dumnezeu este puternic și chiar în această viață ți-o va arăta ție. Deci să încetezi a te mîhni. Pentru ce pe tine însuți te ucizi cu mîhnirea? Să mulțumești lui Dumnezeu de toate, și să nu-ți pierzi nădejdea ta, că și eu, cînd învățătorul meu Agapet mi-a spus mie de venirea ta în mănăstire și de mîhnirea ta, m-am rugat cu dinadinsul după puterea mea, ca să-ți dea ție Domnul răbdare și tărie de suflet și să rînduiască pentru tine și pentru fiica ta pe toate cele spre folos, și să te mîngîie pe tine. Și am nădejde că Dumnezeul a toată mîngîierea nu te va lăsa ca pînă în sfîrșit să fii în mîhnire. Ci, deși nu acum, curînd însă va descoperi ție pe fiica ta, pentru care așa de mult te întristezi". Apoi, temîndu-se Eufrosina ca nu prin multă vorbă să fie cunoscută, a zis lui Pafnutie: "Să mergi de acum cu pace, stăpînul meu". Iar Pafnutie cînd asculta cuvintele acestea se umplea de lacrimi și de bucurie. Pentru că ardea inima lui de firească dragoste cea către Smaragd, și mult folosindu-se din vorbele ei, s-a dus la egumen și i-a zis lui: "Unul Dumnezeu știe, părinte, cît folos am luat de la fratele acela și cît de mult, cu darul lui Dumnezeu, m-am umplut de bucurie din cuvintele lui, încît parcă aș fi aflat pe iubita mea fiică!". Și cerînd Pafnutie de la toți binecuvîntare, s-a întors la casa sa.

Deci a petrecut Smaragd în mănăstirea aceea treizeci și trei de ani, viețuind asemenea cu îngerii. Apoi a căzut într-o boală grea, din care s-a și mutat din acestea de aici. Iar mai înainte de sfîrșitul lui, a venit Pafnutie în mănăstire la închinarea și cercetarea fraților. Apoi, după vorba cea obișnuită cu egumenul, a zis: "Părin-te, de este cu putință, dă-mi binecuvîntare ca să merg să văd pe fratele Smaragd, că foarte mult îl iubește sufletul meu pe el".

Chemînd egumenul pe Agapet, i-a poruncit lui ca să ducă pe Pafnutie la Smaragd. Intrînd Pafnutie în chilia lui Smaragd și văzîndu-l pe el pe pat zăcînd, fiind foarte bolnav, a căzut lîngă patul lui, plîngînd și zicînd: "Vai mie! Unde-s cuvintele tale cele dulci? Unde-s făgăduințele tale, prin care m-ai mîngîiat că voi vedea pe fiica mea cea pierdută? Iată, nu numai pe ea nu o văd, ci și pe tine - în care aveam ceva mîngîiere - este aproape să nu te mai văd. Vai mie! Cine de acum înainte va mai mîngîia bătrînețele mele? La cine voi merge, și cine îmi va fi răcorire în mîhnirea mea? De două lipsuri acum plîng: Că de treizeci și opt de ani nu am văzut pe fiica mea, nici am aflat despre dînsa vreo înștiințare, și că scumpul meu Smaragd și el mă lasă pe mine, de care așa de mult mă bucuram, ca și cum aș fi aflat pe fiica mea cea pierdută. Ce să mai aștept de acum înainte? Unde să aflu mîngîiere că, iată, mă pogor cu mîhnire în mormîntul meu?"

Văzînd Smaragd pe Pafnutie cu nemîngîiere tînguindu-se, i-a zis lui: "De ce te turburi și pe tine însuți te ucizi cu mîhnirea? Oare nu este puternică mîna Domnului sau este ceva cu neputință la Dumnezeu? Pune de acum capăt mîhnirii. Adu-ți aminte că lui Iacov i-a arătat Domnul pe Iosif viu, după care se tînguia ca după un mort. Același Dumnezeu și pe tine te va mîngîia. Însă mă rog ție să petreci aici trei zile și să nu te depărtezi de lîngă mine". Și petrecea Pafnutie în mănăstire, gîndind întru sine, și zicînd: "Nu cumva va arăta Domnul lui Smaragd ceva pentru fiica mea?" Sosind a treia zi, după ce a știut Eufrosina ducerea sa la Domnul, a chemat pe tatăl său Pafnutie, și i-a zis lui: "De vreme ce Atotputernicul Dumnezeu a rînduit pentru mine precum a voit și mi-a săvîrșit dorirea mea, și iată am ajuns la sfîrșit, nevoința călugăriei trecînd-o nu cu a mea putere, ci cu ajutorul Aceluia Care m-a păzit de cursele vrăjmașului, nu voiesc ca și tu să te mîhnești pentru fiica ta. Eu sînt Eufrosina, fiica ta, și tu ești tatăl meu. Eu sînt cea pe care tu o cauți. Eu, pentru dragostea lui Dumnezeu te-am lăsat pe tine, tatăl meu, și toată moștenirea mea și logodnicul cel vremelnic și am venit aici, tăinuindu-mi firea mea. Ci mă rog ție, să nu lași ca altcineva să-mi îngrijească trupul meu după ieșirea sufletului, fără numai tu singur să faci aceasta. Încă mă rog să împlinești făgăduința mea pe care am făcut-o părintelui locașului acestuia, cînd mă rugam ca să fiu primită aici, zicînd că am averi multe și pe acelea le voi aduce în locașul acesta.

Deci, să faci aceasta, tatăl meu, și să dai averea mea ce a rămas locașului acestuia care bine se păstorește și se rînduiește, și te roagă pentru mine". Acestea zicînd, și-a dat duhul său în mîinile Domnului. Iar Pafnutie, auzind acestea, și văzînd că a murit Eufro-sina, de spaimă și de mare jale cu totul a slăbit și a căzut la pămînt ca un mort. Alergînd Agapet, a văzut pe Smaragd mort și pe Pafnutie zăcînd abia viu.

Și a turnat apă pe fața lui și l-a ridicat de la pămînt, zicîndu-i: "Ce-ți este, domnule Pafnutie?" Iar el a răspuns: "Lasă-mă să mor aici, că o minune de mirare am văzut acum!" Apoi, sculîndu-se, a căzut cu fața lui pe fața celei moarte și mulțime de lacrimi vărsînd plîngea, zicînd: "Vai mie, fiica mea cea dulce, pentru ce nu te-ai arătat mie mai înainte de ceasul acesta, ca și eu să fi murit cu tine! Vai mie, cum te-ai tăinuit de mine, o, fiica mea cea scumpă? Cît de bine ai scăpat de cursele vrăjmașului și ai fugit de stăpînitorii lumii întunericului veacului acestuia, și ai intrat în viața cea veșnică!"

Acestea auzind Agapet și cunoscînd lucrul cel minunat, s-a spăimîntat și, alergînd, a spus egumenului. Și venind egumenul cu sîrguință multă, a căzut pe fața ei cea sfîntă, și se tînguia, zicînd: "Eufrosino, mireasa lui Hristos și fiica sfinților, să nu uiți pe cei împreună nevoitori cu tine și mănăstirea aceasta. Ci, te roagă pen-tru noi Domnului nostru Iisus Hristos, ca să ne dea nouă bine, nevoindu-ne să trecem la limanul mîntuirii și să avem parte cu sfin-ții lui!" Și a poruncit egumenul să se adune toți frații, ca să îngroape sfîntul ei trup cu o cuviincioasă cinste. Iar dacă se adunară, au venit, și au văzut minunea aceea de mirare. Și proslăviră pe Dumnezeu, Cel ce a arătat puterea Sa cea tare în trupul cel neputincios. Iar unul din frați, fiind chior de un ochi, a alergat la moaștele Cuvioasei și, plîngînd, a sărutat sfîntul ei trup și îndată a văzut cu ochiul lui.

Deci, văzînd frații o minune ca aceea, au mărit mila lui Dumnezeu și pe Sfînta Eufrosina cea plăcută Lui slăvind-o o cinsteau și s-au folosit toți foarte mult de o viață ca aceasta a ei. Apoi, îngro-pînd-o pe ea în rînd cu mormintele sfinților părinți, îi făceau pome-nirea ei cu bucurie. Iar tatăl ei, Pafnutie, mergînd acasă, a împărțit averea sa la biserici, la mănăstiri, la săraci și la străini. Iar o parte nu mică din averea cea rămasă, aducînd-o în mănăstirea aceea, a dat-o spre trebuința locașului și singur într-însul s-a călugărit și, cerînd chilia fiicei sale, a viețuit într-însa cu dumnezeiască plăcere 10 ani, și și-a dat sufletul său în mîinile Domnului, aflîndu-se pe aceeași rogojină pe care și fiica lui, Cuvioasa Eufrosina, s-a odihnit. Și l-au îngropat cu cinste aproape de fiica sa, și s-a așezat po-menirea lor să se facă în toți anii întru slava Sfintei Treimi, a Tatălui și a Fiului și a Sfîntului Duh, lui Dumnezeu Celui minunat întru sfinții Săi, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

---

55. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU SERGHIE, EGUMENUL RADONEJULUI, NOUL FĂCĂTOR DE MINUNI (25 SEPTEMBRIE)

Cuviosul și de Dumnezeu purtătorul părintele nostru Serghie a fost născut în cetatea Rostovului, din părinți binecredincioși, Kiril și Maria. Deci, l-a ales pe el Dumnezeu pentru slujba Sa încă din pîntecele mamei sale, căci intrînd oarecînd

mama lui, după obiceiul său, în Biserică la Sfînta Liturghie și avînd în pîntece pe acest prunc, cînd au vrut să înceapă a citi Sfînta Evanghelie, pruncul a glăsuit, încît au auzit toți cei ce erau aproape de maica sa. Dease-menea, în vremea cîntării heruvicului, a doua oară a strigat pruncul.

Și cînd preotul a glăsuit "Sfintele sfinților", a treia oară glasul pruncului din pîntecele mamei s-a auzit. Din aceasta au înțeles toți că o să se arate mare luminător lumii și slujitor Sfintei Treimi. Căci, precum sfîntul Ioan mergătorul înainte a săltat cu bucurie în pîntece înaintea Maicii Domnului, așa și acesta a săltat înaintea Domnului în sfînta Biserică. Deci, s-a cuprins de frică și de spaimă mama lui de minunea aceea, și toți cei ce auziseră se mirau foarte. Iar după acestea, s-au împlinit zilele nașterii și a născut fiu, și i-a pus numele Vartolomeu. Și, de cînd s-a născut, nu sugea Miercurea și Vinerea niciodată și nici altceva nu gusta. Iar aceasta era începătură a înfrînării și a postirii lui celei mari, pe care mai pe urmă a arătat-o în vîrsta cea desăvîrșită. Cînd a fost de șapte ani, l-a dat la învățătura cărții, dar nu învăța lesne, căci era zăbavnic la minte. Și cu multă silință îl învăța pe el dascălul, însă cu greu sporea ceva. Aceasta era însă după rînduiala lui Dumnezeu, ca de la Duhul Sfînt, iar nu de la oameni să se dea copilului înțelegerea cărții. Drept aceea, într-o zi umblînd singur prin oarecare dumbravă - căci iubea din tinerețe liniștea și de multe ori se preumbla singur prin locuri liniștite -, a găsit pe un călugăr, sau mai curînd înger în chip călugăresc, trimis de Dumnezeu, stînd în dumbravă și făcînd rugăciuni. Iar el, apropiindu-se, a stat aproape de el, și aștepta sfîrșitul rugăciunii, apoi i-a făcut lui închinăciune. Iar călugărul l-a întrebat: "Ce-ți trebuie fiule?" A răspuns copilul, zicînd: "M-au dat, părinte, să învăț carte și nu pot să înțeleg nimic din cele ce-mi spune dascălul meu, de care lucru tare mă necăjesc și nu știu ce să fac. Mă rog sfinției tale, roagă-te lui Dumnezeu pentru mine, ca să mă înțelepțească cu sfintele tale rugăciuni". Iar călugărul făcînd rugăciune l-a binecuvîntat pe el, zicîndu-i: "Iată, de acum fiule îți dăruiește ție Dumnezeu să înțelegi cele ce-ți trebuie, încît să poți și pe alții să-i ajuți!".

Din vremea aceea fericitul copil, precum pămîntul adapă din destul de ploaie și se face roditor, așa și el luînd binecuvîntare de la sfîntul acela călugăr - mai bine zis de la înger - s-a făcut lesnicios spre învățătura a toată înțelepciunea cărții fără de osteneală. Pentru că Dumnezeu "i-a deschis lui mintea să înțeleagă scripturile". Și creștea copilul împreună cu anii, cu înțelegerea, și cu faptele bune, căci iubea postul și înfrînarea, fugea de jucăriile cele obișnuite copilărești; iar la citirea Dumnezeieștilor cărți șezînd, învăța acea înțelepciune, a căreia începătură este frica Domnului. Și așa, din treaptă în treaptă mergînd, creștea spre bărbăția cea desăvîrșită.

După aceasta, părinții lui s-au mutat din cetatea Rostovului, la locul ce se chema Radone, nu pentru că era acel loc mai mare sau mai vestit, ci pentru că Dumnezeu așa a binevoit, ca la acel loc să proslăvească pe placul său, despre care ne este nouă acum cuvîntul. Drept aceea mutîndu-se acolo părinții fericitului, nu după multă vreme s-au mutat și din viața aceasta, la locurile cele lumi-noase și răcoroase,

lăsîndu-şi toată averea moştenitorului lor Varto-lomeu. Iar el, la moartea părinţilor săi, gîndea întru sine, zicînd: "Şi eu sînt muritor, şi cu adevărat voi muri şi eu ca şi părinţii mei". Deci, binecunoscătorul copil socotind viaţa aceasta scurtă, a împăr-ţit averea ce rămăsese după părinţi, nelăsîndu-şi lui spre hrana cea de nevoie nimic, căci nădăjduia spre Dumnezeu cel ce dă hrană ce-lor flămînzi. Apoi s-a dus în pustie, şi făcîndu-şi o chiliuţă, petrecea într-însa nevoindu-se şi rugîndu-se lui Dumnezeu neîncetat. Iar după o vreme a venit la dînsul un sfinţit călugăr, anume Mitrofan, de către care fericitul Vartolomeu s-a tuns în călugărească rîndu-ială, avînd de la naşterea sa douăzeci şi trei de ani, şi l-a chemat din călugărie cu numele de Serghie.

Deci, a petrecut acel sfînt călugăr cu Serghie puţine zile, şi după aceasta i-a zis lui: "Eu, fiule, mă duc în calea mea, iar pe tine te dau în mîinile lui Dumnezeu". Şi a proorocit zicînd: "Va face Dumnezeu la locul acesta o mănăstire mare şi prea mărită". Şi făcînd rugăciune s-a dus. Iar Sfîntul Serghie a rămas la locul acela şi se ostenea, zdrobindu-şi trupul său cu privegherea, cu postul şi cu multe feluri de osteneli. În vreme de iarnă, crăpînd pămîntul de ger, el răbda într-o haină, ca unul fără de trup arătîndu-se. Iar diavolii, nesuferind unele ca acele nevoinţe ale lui, se sîrguiau să-l alunge de la locul acela, închipuindu-se uneori în fiare, alteori în şerpi, înfricoşînd pe sfîntul şi repezindu-se la dînsul cu sălbăticie. Iar el, cu rugăciunea, precum cu o armă, îi alunga pe ei, şi înfierbîntările lor le rupea ca paianjenul, prin vitejia sufletului. Odată, a năpădit într-o noapte, aevea, o tabără drăcească asupra lui, ca o oaste oarecare şi cu mînie mare striga: "ieşi din locul acesta, ieşi, să mori ca un rău!" Şi acestea zicîndu-le, o văpaie mare ieşea din gurile lor. Iar el, cu rugăciunea înarmîndu-se, îndată a alungat tabăra drăcească şi fără de temere a rămas, cîntînd şi lău-dînd pe Dumnezeu. Acestea aşa făcîndu-se, slava despre dînsul a început a străbate pretutindeni şi se adunau la dînsul mulţi din cetăţile şi ţinuturile cele dimprejur pentru folosul sufletesc. Alţii voiau să locuiască cu dînsul şi să se povăţuiască de către dînsul la calea mîntuirii. Iar el cu dragoste primea pe cei ce veneau la dîn-sul. Şi a zidit mai întîi o biserică mică, care, prin porunca lui Teognost, care atunci era arhiereu, s-a sfinţit în numele prea Sfintei Treimi, apoi şi mănăstire cinstită a ridicat, care este şi astăzi cu darul lui Hristos.

Deci, rugat fiind de fraţi, a luat preoţia prin hirotonisirea episcopului Atanasie şi păştea binecuvîntătoarea turmă cea încredinţată lui, povăţuind-o la păşunea cea duhovnicească, iar pe lupii cei rău gînditori îi alunga cu rugăciunea.

Dar după puţină vreme, iar se sculară diavolii, nesuferind a fi alungaţi de sfîntul. Şi închipuindu-se în şerpi, au intrat în chilia lui încît chilia era plină de şerpi. Iar sfîntul, degrabă s-a întors la rugăciune, şi îndată diavolii cu nălucirile lor ca fumul s-au stins. Din acea vreme i s-a dat de la Dumnezeu putere asupra duhurilor celor necurate, încît nici îndrăzneau a se mai apropia de dînsul. Ducîndu-se vestea de dînsul pretutindenea, şi mulţi din părţile dimprejur adunîndu-se, a venit un arhimandrit de la Smolensc, anume Simon, multă avere aducînd şi dînd-o în mîinile sfîntului, ca să zidească o mai mare biserică, iar pe sine s-a dat în supunere sfîntului.

Și ajutînd Dumnezeu, Cuviosul Serghie degrab a ridicat, cu acea avere, o biserică mai mare și mănăstirea a lărgit-o și viețuia îngerește, ca în Cer, cu ceata fraților săi, ziua și noaptea slavoslo-vind pe Dumnezeu. Deci, s-a întîmplat oarecînd în mănăstirea lui a fi lipsă de hrană, și erau frații în mîhnire mare, petrecînd fără de hrană, flămînzi, trei zile. Iar rînduiala Cuviosului era ca să nu iasă călugării din mănăstire să ceară la mireni pîine, ci să-și pună nădej-dea spre Dumnezeu Cel ce hrănește toată suflarea, și de la Acela cu credință să-și ceară cele trebuincioase.

În timpul acela nu era viață de obște în mănăstirea cuviosului. Deci, frații fiind strîmtorați de foamete, au început a cîrti împotriva sfîntului, zicînd: "Pînă cînd ne oprești pe noi a merge la lume și a cere cele de trebuință? Vom mai răbda încă această noapte, iar dimineață vom ieși din locul acesta, ca să nu murim de foame". Iar sfîntul îi mîngîia pe ei, spunîndu-le din viețile sfinților părinți, cum au răbdat multe necazuri, foame și sete și lipsă de îmbrăcăminte pentru Domnul și le grăia lor cuvintele lui Hristos. "Căutați la pă-sările cerului, că nici nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în jitnițe, și Tatăl Ceresc le hrănește pe ele (Matei 6,26). Și dacă hră-nește păsările, oare pe noi nu poate să ne hrănească? Iată acum este vremea răbdării, iar noi ne-am arătat nerăbdători, nevrînd a suferi puțină vreme ispita ce ni s-a întîmplat, pe care de am fi primit-o cu mulțumire, în mare folos ni s-ar fi socotit nouă, căci fă-ră de lămurire aurul nu se săvîrșește!" Și a proorocit, zicînd: "Acum puțină vreme ni s-a întîmplat lipsa, iar dimineață va fi în-destulare de toate bunătățile". Și s-a împlinit proorocirea sfîntului, căci a doua zi s-a adus în mănăstire mulțime de pîini proaspete și pește mult și alte feluri de bucate de curînd gătite de la un om neștiut, care le zicea: "Un iubitor de Hristos a trimis acestea lui Avva Serghie și fraților celor ce locuiesc cu dînsul". Deci, rugau frații pe aceia ce le aduseseră, ca să mănînce cu dînșii bucate, iar ei n-au vrut, spunînd că le-a poruncit ca degrabă să se întoarcă și, grăbindu-se, au ieșit din mănăstire. Apoi frații, văzînd mulțimea de bucate, au înțeles că o cercetare dumnezeiască este, și făcură ospăț, mulțumind lui Dumnezeu.

Deci, au fost acele bucate pentru multe zile fraților, și le-a zis cuviosul: "Vedeți fraților și vă minunați ce fel de răsplătire dă Dumnezeu răbdării, pentru că nu va uita pe săracii Săi pînă în sfîrșit. Niciodată nu va trece cu vederea locul acesta sfînt și pe ro-bii Săi cei ce locuiesc într-Însul și îi slujesc Lui ziua și noaptea".

Încă se cade a pomeni și aceasta: Cuviosul părinte Serghie, la începutul venirii sale în pustie, s-a sălășluit la un loc fără de apă. Aceasta spre adăugarea ostenelii, ca de departe aducînd apa, să-și ostenească trupul său mai mult. Iar cînd cu voia lui Dumnezeu s-au înmulțit frații și mănăstirea s-a așezat, era nevoie mare pentru apă, căci se aducea de departe cu multă osteneală. Și pentru acea pri-cină cîrteau unii împotriva sfîntului, zicînd: "Pentru ce cu rea chibzuire ai întemeiat mănăstirea pe acest loc și s-au făcut atîtea zidiri, nefiind apa aproape?" Iar sfîntul le răspundea: "Eu, fraților, singur am vrut să mă liniștesc în locul acesta, iar de vreme ce bine a vrut Dumnezeu ca atîtea clădiri să se ridice, apoi puternic este ca să dea și apă nelipsită, numai să nu slăbiți de la datorie, ci rugați-vă cu credință.

Pentru că dacă poporului celui neplecat i-a izvorît apă din piatră în pustie, cu atît mai mult nu vă va trece cu vederea pe voi, cei ce slujiți Lui!" Iar odată luînd în taină pe un frate cu sine, s-a pogorît în valea cea de sub mănăstire și nu era în valea aceea apă curgătoare altă dată, precum spun oamenii cei vechi. Deci sfîntul, aflînd într-o groapă puțină apă strînsă din ploaie, și-a plecat genunchile și s-a rugat lui Dumnezeu cu dinadinsul. Și îndată un izvor mare s-a arătat, care și pînă astăzi este văzut de toți; și scot dintr-însul la toată trebuința mănăstirească, și multe tămăduiri se fac cu apa aceea la cei ce o iau cu credință.

Și făcea Cuviosul Serghie și alte feluri de minuni. Pentru că atîta putere făcătoare de minuni luase de la Dumnezeu, încît a în-viat și un mort. Un om credincios din hotarele locașului lui, avînd un fiu, singurul născut, cuprins de boală, l-a dus la cuviosul spre a-l tămădui. Dar copilul, slăbind de boală, a murit. Și se tînguia după el tatăl lui nemîngîiat. Deci, văzînd Cuviosul Serghie tînguirea omu-lui aceluia, i se făcu milă de el și, făcînd rugăciune, a înviat copilul și l-a dat viu tatălui lui. Și s-a întors omul bucuros cu fiul viu și sănătos la casa sa. Încă veneau la dînsul și cei cuprinși de duhuri necurate și, ajungînd ei la sfîntul, fugeau dintr-înșii necuratele du-huri. Și cei leproși se curățeau și orbii vedeau, și în scurt a zice, toți cei cuprinși de felurite neputințe și care mergeau la sfîntul cu credință, primeau nu numai sănătate trupului, ci și folos sufletului, și se întorceau cu îndoită tămăduire la casele lor. Pentru aceea era cinstit și slăvit de toți cuviosul Serghie, și mulți, dorind a vedea cin-stita lui față, și a se îndulci de vorba lui cea dulce, din nenumărate cetăți și ținuturi se adunau la dînsul, și mulțime de călugări lăsîndu-și mănăstirile lor veneau la dînsul, dorind să viețuiască cu el și să fie povățuiți de dînsul.

Domnii și boierii și oamenii cei de rînd alergau cu sîrguință la acest fericit părinte, căci toți îl aveau în mare cinste, ca pe unul din părinții cei de demult, sau ca pe unul din prooroci.

Un țăran oarecare, lucrător de pămînt, din locuri prea depăr-tate, auzind de Sfîntul Serghie, a vrut să-l vadă și mergînd în mî-năstirea cuviosului, întreba de dînsul unde se află. Se întîmplase că atunci cuviosul era în grădină și săpa pămîntul. I s-a spus de aceasta omului aceluia, iar el, mergînd în grădină, a văzut pe sfîntul în haină proastă, ruptă și mult cîrpită, săpînd pămîntul, și i se părea că au glumit cei ce i-au spus lui, pentru că nădăjduia să vadă pe sfîntul în mare slavă. Și întorcîndu-se în mănăstire iar întreba, zicînd: "Unde este Sfîntul Serghie? Arătați-mi, căci am venit de departe ca să-l văd pe el". Iar ei i-au zis: "Cu adevărat, acela este, pe care l-ai văzut". După aceea, ieșind sfîntul din grădină, l-a văzut țăranul și îngrețoșîndu-se de el, și-a întors fața de la dînsul și nu vrea nici să caute la fericitul. Și se defăima în sinea lui, zicînd: "O, cîtă osteneală am suferit în deșert! Eu am venit să văd un prooroc mare, de care auzeam, și nădăjduiam să-l văd în mare cinste și iată acum văd un sărac și necinstit stareț".

Deci, sfîntul înțelegîndu-i gîndurile lui, era foarte mulțumit, căci, precum mîndrul de laudă și de cinste se bucură, așa se bucură cel smerit, cu gîndul, de

necinstire și de defăimare. Și luînd pe țăranul acela la sine, i-a pus masa și l-a ospătat cu dragoste.

După aceasta i-a zis: "Să nu te mîhnești, omule, că pe acela pe care dorești să-l vezi, degrab îl vei vedea". Iar, cînd sfîntul grăia acestea, iată un vestitor a venit, spunîndu-i de venirea unui domn mare în mănăstire. Și, sculîndu-se sfîntul, a ieșit în întîmpinarea acelui domn, care venea cu mulțime de slugi.

Și văzînd acel domn pe sfîntul sîrguindu-se, a alergat la dînsul și apucînd înainte cu închinăciune pînă la pămînt, a luat binecuvîn-tare de la cuviosul, iar el, binecuvîntîndu-l, l-a dus în mănăstire cu cinstea ce i se cădea. Și mergînd amîndoi împreună, starețul și domnul vorbeau, iar ceilalți toți mergeau înainte. Iar țăranul acela a fost împins undeva departe de slugile ce mergeau înainte, și pe starețul de care se îngrețoșa uitîndu-se la dînsul de departe, dorea să-l vadă, dar nu putea.

Deci, a întrebat în taină pe unul din cei ce mergeau înainte zicîndu-i: "Cine este, stăpîne, starețul cel ce șade cu voievodul?" Și i-a spus lui acela că este sfîntul Serghie. Apoi, a început țăranul a se necăji și a se ocărî pe sine, zicînd: "O Doamne, cît m-ai orbit și n-am crezut celor ce-mi arătau pe sfîntul părinte, și nu i-am dat lui vrednica cinste? Cu dreptate este numele nostru țăran și prost. Cum mă voi arăta feții sfîntului, cuprins fiind de rușine?". După ce a plecat voievodul din mănăstire, țăranul a alergat la cuviosul, și ru-șinîndu-se a privi la fața lui, i-a căzut la picioare, cerîndu-i iertare, căci din neștiință a greșit. Sfîntul l-a mîngîiat cu dragoste, zicîndu-i: "Să nu te mîhnești, fiule! Pentru că tu singur ai socotit adevărul despre mine, zicîndu-mi că sînt nimic, iar toți ceilalți s-au amăgit, părîndu-le că sînt mare". De aici, s-a arătat aevea în cîtă smerenie era cuviosul părinte Serghie, căci pe lucrătorul de pămînt ce se în-grețoșa de el, l-a iubit mai mult decît cinstea ce i se făcea de voievod.

Oarecînd fericitul, după obiceiul său, într-o seară tîrziu, stînd la citirea rugăciunilor și rugîndu-se pentru ucenicii săi, cu dinadinsul, lui Dumnezeu, a auzit un glas zicîndu-i: "Serghie!". Iar el, mirîndu-se de neobișnuita chemare noaptea tîrziu, a făcut rugă-ciune și a deschis fereastra chiliei, vrînd să vadă cine l-a chemat. Și, iată, a văzut o lumină mare din cer strălucind, încît s-a luminat noaptea aceea mai mult decît o zi luminoasă, apoi a venit la dînsul a doua oară glasul, zicînd: "Serghie, te rogi pentru fiii tăi și rugă-ciunea ta este primită. Caută și vezi numărul călugărilor celor adu-nați în numele Sfintei Treimi la păstoria ta". Ci, căutînd sfîntul, a văzut mulțime multă de păsări prea frumoase, nu numai în mănăs-tire, ci și împrejurul mănăstirii, șezînd și cîntînd cîntări îngerești cu nespusă dulceață. Și iar se auzea glasul, zicîndu-i: "În ce chip ai văzut păsările acestea, așa se va înmulți turma ucenicilor tăi, și după tine nu se va împuțina, și așa cu minune și în multe feluri vor fi împodobiți cu bunătățile lor, cei ce vor urma pașilor tăi". Iar sfîntul, văzînd, se mira de acea minunată vedenie.

Și vrînd să aibă părtaș și martor la vedenia aceea, a chemat pe Simeon cel mai sus pomenit, căci era aproape, iar Simeon, mirîndu-se de neobișnuita chemare a

stareţului, a alergat degrab la dînsul şi nu s-a învrednicit să vadă toată vedenia, ci numai o parte a văzut din lumina aceea cerească.

Dar sfîntul i-a spus lui toate cele ce a văzut şi s-au bucurat amîndoi împreună, proslăvind pe Dumnezeu.

După aceasta, într-una din zile, au venit grecii de la Constantinopol, trimişi la sfîntul de prea sfinţitul Patriarh Filotei, şi i-au adus lui de la Patriarh binecuvîntare şi daruri: o cruce, un parai-man, o schimă şi scrisoare care avea în sine scris aşa: "Cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscop al Constantinopolului şi a toată lumea Pa-triarh, Domnul Filotei, celui întru Sfîntul Duh fiu şi împreună sluji-tor al smereniei noastre, Serghie, dar şi pace, şi a noastră binecuvîntare să fie cu voi! Am auzit de viaţa voastră cea după Dumnezeu foarte îmbunătăţită, şi am lăudat şi am preamărit pe Dumnezeu. Însă o rînduială încă vă mai trebuie, aceea că n-aţi cîş-tigat viaţa cea de obşte. Căci ştii, cuvioase, că şi singur Dumnezeiescul Părinte Proorocul şi împăratul David, cel ce pe toate le-a cercetat cu înţelegere, nimic alt n-a putut să laude, fără numai "a locui fraţii împreună". Iar după acela şi noi sfat bun vă dăm, ca să alcătuiţi viaţă de obşte, şi mila lui Dumnezeu şi binecuvîntarea noastră să fie cu voi".

Această scrisoare a Patriarhului luînd-o cuviosul, a mers la Prea sfinţitul Alexie, fericitul Mitropolit a toată Rusia, şi, arătîndu-i scrisoarea, îl întreba zicîndu-i: "Tu, Prea sfinţite stăpîne, cum porunceşti?" Iar Mitropolitul a răspuns stareţului, zicînd: "De vreme ce de atîtea bunătăţi te-ai învrednicit cuvioase, preamărind Dumnezeu pe cei ce-L slăvesc pe El, cît şi în ţările cele depărtate a ajuns auzul numelui şi al vieţii tale, încît a toată lumea marele Patriarh te sfătuieşte spre folos, apoi şi noi la aceeaşi te sfătuim şi lăudăm o aşa rînduială". Deci din vremea aceea cuviosul Serghie a aşezat viaţa de obşte în locaşul său, poruncind ca să se păzească statornic rînduielile vieţii de obşte: nimic să nu cîştige cineva pentru sine, nici să se numească ceva al său, ci toate de obşte să le aibă, după poruncile sfinţilor părinţi. Iar după aşezarea vieţii de obşte a vrut să fugă de mărirea omenească şi să slujească lui Dumnezeu în loc neştiut, sălăşluindu-se în linişte, în singurătate.

Deci, găsind o vreme cu înlesnire, a ieşit în taină din mănăs-tirea sa neştiind nimeni, şi a plecat în pustie. Mergînd ca la patru-zeci de stadii, a aflat un loc bine plăcut lui, aproape de rîul ce se numeşte Cîrjaci, şi acolo sălăşluindu-se, vieţuia. Apoi, fraţii, vă-zîndu-se părăsiţi de părintele lor, erau în mare necaz şi tulburare, ca oile fără de păstor, şi cu de-adinsul îl căutau pretutindenea. După cîtăva vreme, s-a aflat de fraţi locul şi, mergînd, rugau pe sfîntul cu lacrimi să se întoarcă în mănăstire. Dar el nu vrea, iubind mai mult liniştea şi singurătatea. Din această pricină, mulţi din ucenicii lui lăsînd lavra, s-au aşezat cu dînsul în pustia aceea şi după o vreme oarecare au ridicat mănăstire şi biserică în numele prea sfintei Născătoarei de Dumnezeu. Iar fraţii din lavra cea mare neputînd a vieţui fără de părintele lor, şi neizbutind a-l îndupleca ca să se întoarcă la dînşii, au mers la prea sfinţitul Mitropolit Ale-xie, rugîndu-l să trimită el la cuviosul, poruncindu-i să se întoarcă la locul lui cel dintîi. Fericitul Alexie a trimis pe doi arhimandriţi, rugîndu-l ca să asculte şi să mîngîie pe

frații săi prin întoarcerea sa la dînșii, ca nu cumva supărîndu-se, fără de dînsul să se risipească și la locul sfînt să se pustiască. Apoi, cuviosul Serghie, trebuind a asculta pe arhiereu, s-a întors în lavră la petrecerea sa cea dintîi, unde s-au mîngîiat frații foarte mult de venirea lui.

Episcopul Permului, sfîntul Ștefan, avînd mare dragoste către cuviosul, mergea oarecînd de la episcopia sa pe cale la cetatea Moscova, care este de la mănăstirea lui Serghie ca la cinci stadii. Iar curînd, grăbindu-se spre cetate, s-a gîndit să nu meargă atunci la mănăstirea sfîntului, ci să vadă pe cuviosul cînd se va întoarce către casă. Și cînd era el în dreptul mănăstirii s-a sculat din căruța sa, și citind "Cuvine-se să te fericim" și făcînd obișnuita rugăciune, s-a închinat fiind cu fața spre mănăstirea cuviosului Serghie, zicînd așa: "Pace ție duhovnicescule frate!" Și s-a întîmplat că atunci feri-citul Serghie mînca la masă. Și înțelegînd cu duhul închinăciunea episcopului, s-a sculat numaidecît de la masă și stînd puțin, și rugăciune făcînd, s-a închinat asemenea episcopului celui ce se afla departe de la mănăstire, zicîndu-i: "Bucură-te și tu păstorule al turmei lui Hristos și pacea lui Dumnezeu să petreacă cu tine". Iar frații s-au mirat de acel lucru neobișnuit, și au înțeles unii că o vedenie vedea cuviosul. Apoi, după sfîrșitul mesei l-au întrebat de ceea ce făcuse, iar el le-a spus lor zicînd: "În acel ceas episcopul Ștefan, mergînd pe cale spre Moscova, a stat în dreptul mănăstirii noastre, și s-a închinat Sfintei Treimi, și pe noi păcătoșii ne-a binecuvîntat". Iar mai pe urmă, unii din ucenicii lui cu încredințare s-au înștiințat că adevărat așa a fost lucrul și se minunau de darul cel înainte văzător, ce se dăduse de la Dumnezeu părintelui lor.

Și înflorea locașul cuviosului cu bărbați îmbunătățiți, și mulți dintr-înșii, pentru bunătățile lor cele mari, erau luați în alte mănăstiri ca egumeni, iar alții erau ridicați la scaune arhierești. Și toți aceia au sporit întru bunătăți și în urmarea celui desăvîrșit învățător, și iscusitului lucrător al poruncilor Domnului, cuviosul Serghie, care era pildă vie turmei sale, asemenea cu îngerii petrecînd viața. Pentru care viețuind încă în trup, se învrednicea cu cei fără de trupuri, căci slujind el dumnezeiasca liturghie, îngerul Domnului slujea cu el, precum mărturiseau ucenicii lui, Isachie tăcutul și Macarie, bărbați vrednici de credință și desăvîrșiți în fapte bune, care într-adevăr au văzut pe Îngerul lui Dumnezeu slujind cu cuviosul Serghie în altar și s-au spăimîntat văzînd po-doaba lui negrăită.

După acestea, fericitul Alexie Mitropolitul, slăbind de bă-trînețe și văzînd că se apropie de sfîrșit, a chemat la sine pe cuviosul Serghie și luînd crucea sa cea arhierească, pe care o purta la piept, împodobită cu aur și cu pietre scumpe, o dădu cuviosului. Iar el, închinîndu-se cu smerenie, i-a zis: "Iartă-mă, stăpîne, căci din tinerețe n-am fost purtător de aur, iar la bătrînețe mai mult decît atunci vreau ca să petrec în sărăcie". Iar arhiereul i-a zis: "Știu iubite că acestea le-ai isprăvit, dar să faci ascultare, și să pri-mești de la noi binecuvîntarea ce ți se dă". Și așa a pus cu mîinile sale crucea pe pieptul sfîntului, ca o logodire, apoi a început a grăi: "Să știi fericite, pentru ce te-am chemat și ce voi să rînduiesc pentru tine. Iată eu, Dumnezeu încredințîndu-mi, am ținut Mitro-polia Rusiei, pe cît El a voit. Iar acum mă văd

apropiat de sfîrșit, numai nu știu ziua sfîrșitului meu, și doresc ca în viața mea să găsesc un bărbat ce ar putea după mine să pască turma lui Hristos. Și nu aflu altul așa după cum doresc eu, decît numai pe tine. Încă știu cu încredințare că și marii stăpînitori, domni, și toți oamenii laici și duhovnicești, pînă la cel de pe urmă, te vor iubi pe tine, și nu pe altul, ci numai pe tine te vor cere la scaunul acela, ca cel ce ești vrednic. Deci, acum prea cuvioase, primește rînduiala episcopiei. Iar după ieșirea mea din trup vei lua scaunul meu". Auzind aceste cuvinte, cuviosul s-a mîhnit foarte, căci se socotea pe sine a fi nevrednic de o rînduială ca aceea. Și a răspuns către arhiereul: "Iartă-mă stăpîne sfinte, dar pui pe mine sarcină mai presus de puterea mea, și aceasta nu se poate întîmpla niciodată. Cine sînt eu păcătosul și mai smeritul decît toți oamenii ca să îndrăznesc a mă atinge de o rînduială ca aceasta?" Apoi, fericitul Alexie a zis multe cuvinte către sfîntul din dumnezeieștile Scripturi, ca să-l înduplece pe el la voia sa. Dar iubitorul de smerenie nu s-a plecat nicidecum. La urmă i-a răspuns: "Stăpîne sfinte, de nu vei vrea să alungi pe smerenia mea din hotarele acestea și de la auzul tău, apoi să nu mai adaogi a grăi despre aceasta către mine, nici pe altcineva să-l lași să mă supere cu acest fel de cuvinte, de vreme ce nimeni nu va putea să afle întru mine vrere la aceasta".

Iar arhiereul văzînd pe sfîntul neplecat, a încetat a-i grăi lui despre urmarea la scaunul episcopal, temîndu-se ca nu cumva, supărîndu-se cuviosul, să se ducă în cele mai depărtate părți și pustietăți și să lipsească Moscova de un luminător ca acesta. Și mîngîindu-l cu cuvinte duhovnicești, i-a dat voie să plece cu pace la mănăstire. Iar nu după multă vreme, cel între sfinți, Alexie mitropolitul, s-a dus din viață, și fericitul Serghie era silit prin ru-găminte de domnii cei mari stăpînitori și de mulțimea pravoslavnicilor să primească scaunul Mitropoliei Rusiei, iar sfîntul ca un diamant tare a rămas neînduplecat.

Atunci a fost suit pe scaun un arhimandrit, anume Mihail, care a îndrăznit mai înainte de sfințenie a se îmbrăca în veșminte arhierești, și a-și pune camilafcă albă. Încă începuse și asupra Sfîn-tului Serghie și a locașului lui a se înarma. I se părea că Serghie îi taie îndrăzneala lui, căutîndu-și pentru sine Mitropolia. Iar fericitul auzind că Mihail se lăuda împotriva lui, a zis către ucenicii săi: "Mihail, lăudîndu-se împotriva locașului acestuia, împotriva sme-reniei noastre, nu va cîștiga ceea ce dorește, de vreme ce este biruit de mîndrie, nici cetatea împărătească nu va vedea". Și s-a împlinit proorocirea sfîntului, căci călătorind Mihail în corabie spre Constantinopol pentru hirotonie, a căzut în boală trupească și s-a sfîrșit. Iar pe scaun a fost ridicat Kiprian.

În acei ani, prin voința lui Dumnezeu, pentru păcatele noastre a fost năvălirea necuratului Mamae, împăratul tătăresc, asupra pămîntului Rusiei. De acest lucru marele Domn Dimitrie întristîndu-se, Sfîntul Serghie l-a înarmat cu rugăciunea, și i-a proorocit biruință, zicînd: "Să ieși împotriva barbarilor, lepădîndu-ți toată în-doiala, și Dumnezeu ajutîndu-ți, vei birui pe vrăjmașii tăi și te vei întoarce sănătos la scaunul tău".

Deci, marele Domn, nădăjduind spre ajutorul Dumnezeului și prin rugăciunile sfîntului, a mers făcînd război cu tătarii, i-a biruit pe ei, astfel că abia cu puțini tovarăși a scăpat Mamae. Iar Cuvio-sul, înainte fiind văzător, vedea cele de departe ca pe cele de aproape și stînd cu frații la rugăciune în mănăstirea sa, cînd era război între creștini și între tătari, spunea în acea vreme că marele Domn Dimitrie a biruit pe tătari și care din ostașii creștini a fost ucis în război, aducînd jertfe lui Dumnezeu pentru dînșii, pentru că toate i se descopereau lui de la Dumnezeu. Iar Cneazul, întorcîndu-se izbînditor de la război, a mers în mănăstire la Cuviosul, mulțumind mult sfîntului că i-a ajutat cu rugăciunile sale către Dumnezeu.

Stînd oarecînd fericitul părinte noaptea la obișnuita sa pravilă înaintea Icoanei Preacuratei Maicii lui Dumnezeu și adeseori pri-vind la icoană, zicea: "Preacurată, Maica Hristosului meu, apără-toare și tare ajutătoare a neamului omenesc, fii mijlocitoare nouă nevrednicilor, pururea rugîndu-te Fiului tău și Dumnezeului nostru, ca să caute spre locul acesta sfînt, care este întemeiat spre lauda și cinstea sfîntului numelui Lui, în veci. Pe tine Maica dulcelui meu Hristos, ca pe ceea ce ai cîștigat multă îndrăzneală către Dînsul, înainte-rugătoare te punem noi, robii tăi, căci tu ești tuturor nădej-de de mîntuire și adăpostire". Așa se ruga, și canonul cel de mulțu-mire, adică Acatistul Preacuratei cîntîndu-l, a șezut puțin să se odihnească. Iar ucenicului său, Mihail, i-a zis: "Fiule, trezește-te și priveghiază, de vreme ce o cercetare minunată și înfricoșătoare o să ne fie nouă în ceasul acesta". Acestea grăindu-le, îndată se auzi un glas, zicînd: "Iată, vine Preacurata!" Iar sfîntul auzindu-l, a ieșit degrab din chilie în tindă, și iată o lumină mare, mai mult decît soarele strălucind, a luminat pe sfîntul, și îndată a văzut pe Prea-curata cu doi Apostoli, cu Petru și cu Ioan, strălucind într-o negrăi-tă lumină. Cînd a văzut-o sfîntul, a căzut cu fața la pămînt neputînd suferi raza aceea strălucitoare. Iar Preacurata s-a atins de sfîntul cu mîinile sale, zicîndu-i: "Nu te spăimînta, alesul Meu! Iată am venit să te cercetez, căci s-a auzit rugăciunea ta pentru ucenicii tăi, și pentru locașul tău să nu te mai mîhnești, că de acum înainte vei fi îndestulat de toate, nu numai pînă ce ești în viața aceasta, ci și după ducerea ta cea către Domnul, nedepărtată voi fi de locașul tău, cele trebuitoare dîndu-i nelipsit, păzindu-l și acoperindu-l". Acestea zicînd, s-a făcut nevăzută. Iar sfîntul, ca într-o uimire a minții, era cuprins de frică și de cutremur mare, și venindu-și în sine după puțin, a aflat pe ucenicul său zăcînd de frică, ca mort, și l-a ridicat. Iar el a început a se arunca la picioarele starețului, zicînd: "Spune-mi părinte, pentru Domnul, ce era această minunată vedenie de vreme ce duhul meu numai puțin de nu s-a despărțit de trupeasca-mi legătură, pentru vedenia cea strălucită?" Iar sfîntul se bucura cu sufletul și fața lui strălucea de acea negrăită bucurie, neputînd să grăiască altceva nimic, fără numai atît: "Așteaptă, fiule, fiindcă duhul meu în mine tremură de acea minunată vedenie". Și se află tăcînd și mirîndu-se. Apoi, după puțin timp, a zis ucenicului său: "Fiule, chiamă la mine pe Isaac și pe Simon". Și venind ei, le-a spus toate pe rînd, cum a văzut pe Preacurata Născătoare de Dumnezeu cu Apostolii și ce i-a zis lui. Deci, acestea auzindu-le ei, se umplură de bucurie și de veselie și toți împreună au cîntat Paraclisul Maicii lui Dumnezeu. Iar sfîntul a petrecut toată noaptea aceea fără somn, socotind cu mintea, pentru milostiva cercetare a Stăpînei celei Prea curate.

Slujind oarecînd Cuviosul Dumnezeiasca Liturghie, ucenicul lui Simon, de care am pomenit înainte, fiind desăvîrșit în viață, era atunci eclesiarh. Acela a văzut foc umblînd pe jertfelnic, încon-jurînd Altarul și pe Serghie cînd slujea. Și stătea sfîntul în foc de la cap pînă la picioare. Iar sosind vremea împărtășirii, s-a luat focul acela Dumnezeiesc și învăluindu-se ca o pînză curată, a intrat în sfîntul pahar, și cu acela s-a împărtășit vrednicul slujitor, sfîntul Serghie.

Viețuind Cuviosul ani îndestulați în mare înfrînare și osteneli, și făcînd multe minuni, a ajuns la bătrînețe adînci. Acum îi erau anii lui de la naștere șaptezeci și opt. Apoi, cu șapte luni mai îna-inte, și-a văzut mutarea sa către Dumnezeu și a chemat frații, în-credințînd egumenia ucenicului său cu numele Nicon, care deși era tînăr de ani, mintea lui înflorea cu cărunteţele și în toată viața ur-ma învățătorului și povățuitorului său Serghie. Punîndu-l pe Nicon egumen, Serghie a început singur a se liniști, iar în luna lui septembrie, căzînd în boala trupească, și cunoscîndu-și cea de pe urmă ducere a sa către Dumnezeu, a chemat și a învățat pe frați destul, dîndu-le binecuvîntare și iertare; iar în ceasul din urmă, s-a îm-părtășit singur cu Preacuratele Taine, dîndu-și astfel sfîntul său suflet în mîinile lui Dumnezeu. Fața lui era luminoasă, nu ca a mortului, ci ca a unui om care doarme, ceea ce era un semn încre-dințat de luminarea lui cea sufletească și de răsplată Dumnezeiască. Iar cinstitul lui trup a fost pus în locașul în care s-a nevoit. După trei ani de zile, însă, s-au aflat moaștele lui cele sfinte întregi și nestricate nici de hainele lui nu se atinsese stricăciunea, ci ieșea mireasmă bună negrăită și multă tămăduire se da bolnavilor. Chiar și pînă acum de la cinstita lui raclă, curg, ca dintr-un izvor, tămăduirile tuturor celor ce aleargă cu credință. Căci, precum în viața sa, așa și după mutare, face nenumărate minuni mari acel mare făcător de minuni, pentru mărirea lui Hristos Dumnezeului nostru, Căruia se cuvine cinstea și mulțumita în veci. Amin.

Despre viața cuviosului părintele nostru Serghie și despre multe minuni ale lui, se află tipărită carte în împărăteasca cetate, Moscova, în care între alte minuni ale sfîntului se afla și aceasta: "După sinodul cel din Florența, unde mulțime de dreptcredincioși, arhierei și preoți care n-au vrut să se unească cu rătăcirea latinească, s-au fost pierdut cu felurite chinuri de către latini. Un Presbiter din părțile Rusiei celei mari, care mersese la soborul acela, cu Isidor mitropolitul Kievului, cel ce a căzut mai pe urmă din dreapta credință și era numele Presbiterului Simeon - a răbdat multe necazuri și munci în temniță și în obezi, pentru buna credință, de la mitropolitul Isidor lepădatul. Apoi, scăpînd din lanțuri, s-a sfătuit cu Toma solul Tferschei și au fugit din cetatea latinească în țara lor. Fiind în mîhnire mare și în nepricepere pe cale pentru nelesnicioasa trecere și culcîndu-se puțin să se odihnească, a adormit și a văzut un stareț cinstit stînd lîngă el, apucîndu-l de mîna dreaptă și zicîndu-i: "Oare te-ai binecuvîntat de Marcu Eugenicul episcopul Efesului cel ce a urmat pașilor apostolești?" Iar el a răspuns: "Am văzut Doamne pe minunatul și tarele bărbat acela și m-am bine-cuvîntat de dînsul". Apoi starețul a zis: "Binecuvîntat este de Dumnezeu omul acela, că din deșertul sobor latinesc nimenea nu l-a învins pe el, nici cu averile, nici cu îmbunările, nici cu îngrozirile chinurilor. Deci, tu învățătura și descoperirea aceea ce ai auzit-o de la fericitul Marcu s-o propovăduiești oriunde

vei merge, la toți drepții cei ce țin așezămintele sfinților apostoli și poruncile sfinților părinți de la cele șapte sinoade, și cel ce are înțelegere adevărată, să nu se amăgească. Iar pentru lungimea și greutatea drumului să nu vă întristați, căci eu sînt nedepărtat de voi și vă voi trece fără de grijă. Acestea și mai multe dacă i-a zis cinstitul acela stareț, l-a întrebat Presbiterul: "Doamne, spune-mi cine ești tu, că mi se pare că ești trimis de Dumnezeu să ne scoți pe noi deznădăjduiții din pămîntul acesta străin?" Răspuns-a cel ce se arătase: "Eu sînt Serghie, pe care oarecînd m-ai chemat, rugîndu-te în rugăciunea ta, și te-ai făgăduit să vii în mănăstirea mea. După vedenia aceasta, deșteptîndu-se preotul, s-a bucurat și a spus împreună călătorului său (Toma), cele ce a văzut și a auzit. Și au mers amîndoi, veselindu-se în calea lor, și au ajuns degrab prin dumnezeiescul aco-perămînt și cu rugăciunile apărătorului său cuviosului Serghie, sănătoși și fără de bîntuială în părțile Rusiei.

Ajutorul și arătarea sfîntului povestind, au propovăduit cele auzite de la dînsul, descriind pe larg toate cele ce s-au făcut la soborul din Florența.

Aceasta s-a pomenit aici pentru necuviința vremii de acum, întru care sfînta și dreapta credință este hulită și prigonită prea mult de latini. Ca să vadă fiii Bisericii Răsăritului că stîlpul lor, cuviosul părintele nostru Serghie, și după preaslăvirea sa, a arătat că este nedrept soborul Florenței. Credința noastră (după Apostolul) constă nu în biruitoarele cuvinte ale înțelepciunii omenești și în arătarea Duhului și a puterii, și nu în înțelepciunea și măiestria omenească, ci în puterea lui Dumnezeu.

În această zi, mai facem și pomenirea cuvioasei Eufrosina, care era fiica sfîntului mucenic Mihail, voievodul Cernigovului, și prin arătarea și făgăduința Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu s-a dăruit copila lor și s-a botezat în Biserica cea mare a Pecerschii. Iar în vîrstă venind, și fiind cu Mina, voievodul Sujdalului, prin voia părinților, s-au rugat cu lacrimi Preacuratei Născătoarei de Dumne-zeu, ca să i se păzească fecioria ei neînstrăinată.

Și a văzut arătîndu-se cereasca Împărăteasă, poruncindu-i ca să asculte pe părinții săi, și să meargă la Sujdal, de nimic îndoindu-se. Deci, fiind ea pe cale și încă neajungînd la Sujdal, logodnicul ei a murit. Iar ea, aflînd mănăstirea de fecioare, cu hramul "Pune-rea veșmîntului Preasfintei Născătoare de Dumnezeu", s-a călugărit într-însa și s-a nevoit bine. Apoi i s-a dat ei de sus darul prooro-ciei, chiar a tămădui boalele, și făcea multe minuni. Iar în vremea năvălirii păgînului Batus, hanul tătarilor, locașul său l-a păzit întreg de robia mahomedanilor cu rugăciunile sale. Apoi a trecut la Domnul la 25 septembrie, zi în care își făcuse mai înainte făgăduința sa lui Dumnezeu, îmbrăcîndu-se în chipul îngeresc.

56. VIAȚA ȘI OSTENELILE SFÎNTULUI, SLĂVITULUI ȘI ÎNTRU TOT LĂUDATULUI APOSTOL ȘI EVANGHELIST IOAN (26 SEPTEMBRIE)

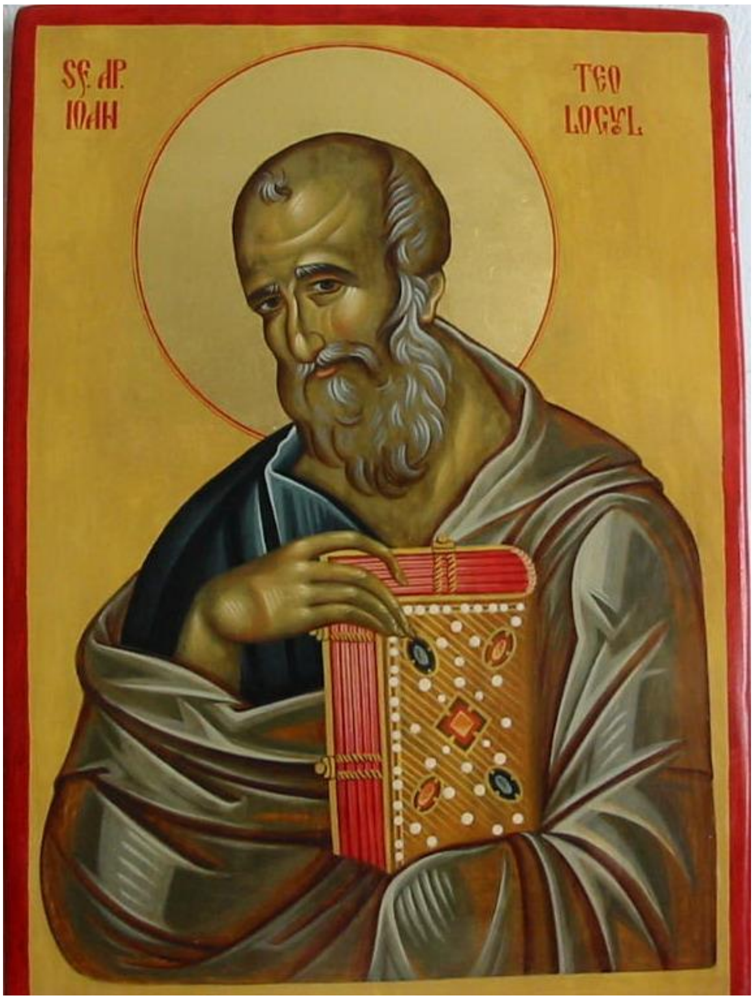

Sfîntul Apostol și Evanghelist Ioan - de Dumnezeu cuvîntătorul - era fiul lui Zevedei și al Salomiei, care era fiica lui Iosif Logodnicul. Acesta a fost chemat de la mrejile pescărești la pro-poveduirea Evangheliei. Cînd Hristos Domnul, umblînd pe lîngă marea Galileii, își alegea din pescari apostoli și a chemat pe cei doi frați, pe Petru și pe Andrei, atunci a văzut și pe Iacob al lui Zevedei și pe Ioan, fratele lui, în corabie cu Zevedei, tatăl lor, legîndu-și mrejele lor, și i-a chemat la Sine. Iar ei, îndată lăsînd corabia și pe tatăl lor, au mers după Dînsul (Matei 4, 11-22). La primirea sa, Ioan a fost numit de Hristos Domnul fiu al tunetului, căci ca tunetul avea să se audă în toată lumea și tot pămîntul să umple. Și umbla după Bunul său Învățător urmînd pașilor Lui, și învățînd înțelepciunea care ieșea din gura Lui. Și era foarte iubit de Hristos, Domnul său, pentru nerăutatea lui cea desăvîrșită și pentru curăția fecioriei.

Și l-a cinstit pe el Domnul, între cei doisprezece apostoli, ca pe un prea ales și era unul din cei trei mai de aproape ucenici ai lui Hristos, cărora le descoperea mai mult tainele Sale cele Dumnezeiești. Cînd a vrut să învieze pe fiica lui Iair, n-a lăsat nici pe unul să meargă după Sine, fără numai pe Petru, pe Iacob și pe Ioan. Cînd în Tabor a vrut să-și arate slava Dumnezeirii Sale, a luat pe Petru, pe Iacob și pe Ioan. Cînd se ruga în grădină și acolo nu era fără de Ioan, pentru că zicea ucenicilor: "Ședeți aici, pînă ce Mă voi duce acolo și Mă voi ruga. Și luînd cu Sine pe Petru și pe cei doi fii ai lui Zevedeu, a început a se întrista și a se mîhni" (Matei 26, 36-37).

Pretutindenea Ioan, ca un iubit ucenic al lui Hristos, a fost nedepărtat de Dînsul. Iar cum îl iubea pe el Hristos, este cunoscut de acolo că s-a culcat pe pieptul Lui. Căci, la Cina cea de taină, Domnul a spus dinainte de vînzătorul său și se întrebau ucenicii, nepricepîndu-se pentru cine grăiește. Atunci Ioan s-a culcat pe pieptul iubitului învățător, precum singur spune în Evanghelia sa: "Iar la masă era rezemat la pieptul lui Iisus unul dintre ucenicii Lui, pe care-l iubea Iisus". Deci, Simon Petru i-a făcut semn acestuia și i-a zis: "Întreabă cine este despre care se vorbește". Și că-zînd acela astfel la pieptul lui Iisus, I-a zis: "Doamne, cine este?" (Ioan 13, 23-25). O dragoste ca aceasta avea el spre Hristos Domnul, încît putea fără de oprelişte să se rezeme pe pieptul Domnului și să întrebe cu îndrăzneală despre taina aceea. Ioan avea către Domnul său dragoste mai multă decît alții. Pentru că, în vremea patimilor Domnului, toți lăsînd pe Păstorul lor au fugit, numai el singur privea nedepărtat spre toate chinurile lui Hristos, pătimind cu inima împreună cu Dînsul, și plîngînd și tînguindu-se cu Prea-curata și Prea nevinovata Fecioară Maria, Maica Domnului. Chiar și la cruce și la moarte, împreună cu dînsa nu s-a depărtat de Cel ce a pătimit pentru noi, Fiul lui Dumnezeu. Și sub cruce s-a numit de Dînsul fiu al Prea curatei Fecioarei Maria. Căci răstignit fiind Domnul pe Cruce,... văzînd pe mama Sa și pe ucenicul pe care îl iubea stînd alături, a zis mamei Sale: "Femeie, iată fiul tău!" Apoi a zis ucenicului: "Iată mama ta! Și din ceasul acela ucenicul a lua-t-o la sine" (Ioan 19, 26-27).

Și o avea pe ea la sine, ca pe mama sa în toată cinstea, și i-a slujit ei pînă la cinstita și slăvita ei adormire. Iar la adormire, ducîndu-se cinstitul și sfîntul ei trup al Maicii lui Dumnezeu la mormînt, sfîntul Ioan a dus înaintea patului Ei stîlparea ce strălu-cea ca o lumină, pe care Arhanghelul Gavriil o adusese Preacuratei Fecioare, spunîndu-i de mutarea ei de pe pămînt pe cer.

Iar după adormirea Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu s-a dus cu ucenicul său Prohor în Asia, unde-i căzuse lui soarta, ca acolo să propovăduiască cuvîntul lui Dumnezeu. Și mergînd se mîh-nea, pentru că vedea înainte ispitele cele de pe mare, pe care le și spusese ucenicului său Prohor. Și dacă intrară din Ioppi în corabie, și începură a merge, s-a ridicat o furtună mare în ceasul al unspre-zecelea din zi și s-a spart corabia în noaptea aceea, și toți cei ce erau în corabie înotau prin valurile mării. Iar în ceasul al șaselea din zi, i-a aruncat marea vii pe toți la uscat, ca la cinci stadii de la Seleucia, numai singur Ioan a rămas în mare. Iar Prohor plîngînd mult pentru el, s-a dus în Asia. Și mergînd patruzeci de zile, a sosit la un sat ce era lîngă mare, și

s-a odihnit de osteneală. Și privea spre mare și se întrista pentru Ioan, și iată, din mare spumîndu-se un val, s-a trîntit de mal cu sunet tare și a dat afară pe Ioan viu.

Deci, a alergat Prohor să vadă ce fel de om a aruncat marea și a aflat pe Ioan, și l-a ridicat pe el de la pămînt și cuprinzîndu-se în brațe, au plîns și au mulțumit lui Dumnezeu de toate. Așa a petrecut sfîntul Ioan patruzeci de zile și patruzeci de nopți în mare înotînd, și cu darul lui Dumnezeu a rămas viu. Și intrară în sat și cerînd pîine și apă s-au întărit, și s-au dus după aceea în Efes.

Intrînd ei împreună în cetate, i-a aflat pe ei o femeie romană, însemnată și vestită pînă și la Roma de răutatea lucrurilor ei. Ea ținea baia cea de obște în cetatea aceea. Femeia aceea prinzîndu-i pe ei, i-a pus în baie să slujească și îi chinuia rău.

Însă cu meșteșugirea sa i-a tras pe amîndoi spre slujba sa, pe Ioan ca să aprindă focul, iar pe Prohor să toarne apă. Și au petre-cut într-o nevoie ca aceea multă vreme. În baia aceea era un de-mon, care în toți anii sugruma pe unul din cei ce se spăla într-însa, tînăr sau tînără. Căci, cînd se zidea baia și s-a săpat temelia, un tînăr și o tînără, după sfat idolesc, i-a îngropat de vii acolo, și de atunci începuse a se face mereu cîte o ucidere ca aceea. Apoi, s-a întîmplat în acea vreme de a intrat în baie un copil, anume Domnos, fiul lui Dioscorid, mai marele cetății. Pe cînd se spăla Domnos în baie, a năvălit asupra lui dracul și l-a sugrumat, și plîngere multă s-a făcut după dînsul. Și s-a auzit aceasta în toată cetatea Efesului. Dioscorid, înștiințîndu-se de aceasta, era în mare întristare, cît a și murit de necaz. Iar Romana se ruga mult Artemidei ca să învieze pe Domnos. Și, rugîndu-se, își chinuia trupul său, dar n-a reușit nimic. Iar Ioan întrebînd pe Prohor despre ceea ce se întîmpla, i-au văzut pe dînșii Romana vorbind și a apucat pe Ioan și a început a-l bate tare, mustrîndu-l și ocărîndu-l. Și aruncînd pricina morții lui Domnos asupra lui Ioan, i-a zis: "De nu vei învia pe Domnos, sufletul tău din trup îl voi despărți".

Ioan, rugîndu-se, a înviat pe copil și s-a spăimîntat duhul Romanei, zicînd că sau Dumnezeu, sau fiul lui Dumnezeu este el. Iar Ioan propovăduia puterea lui Hristos și-i învăța să creadă întru Dînsul. Apoi, a înviat și pe Dioscorid. Și Dioscorid, Domnos și Romana crezură în Hristos și se botezară. Apoi a căzut frică peste tot poporul și se mira de ceea ce se făcuse, și unii ziceau de Ioan și de Prohor că sînt vrăjitori, iar alții ziceau că vrăjitorii nu înviază pe morți. Deci, a gonit Ioan și pe duhul cel viclean din baie, și petreceau amîndoi în casa lui Dioscorid, întărind în credință pe cei din nou luminați, și îi învăța pe ei la viață îmbunătățită.

Într-o vreme, se făcea praznicul Artemidei în Efes, și tot poporul sărbătorea îmbrăcat fiind în haine albe, dănțuind și jucînd lîngă capiștea Artemidei. Iar aproape de capiște era idolul zeiței aceleia. Suindu-se și Ioan la un loc înalt, a stat aproape de idol, și mustra cu mare glas orbirea lor, că nu știu cui se închină și că în locul lui Dumnezeu cinstesc pe diavolul. Iar mulțimea se umplu de mînie pentru aceasta și arunca cu pietre asupra lui Ioan. Dar nici o piatră nu l-a lovit pe dînsul, ci întorcîndu-se, toate loveau pe cei ce le aruncau. Iar Ioan, întinzîndu-și mîinile în sus, a început

a se ruga și îndată s-a făcut arșiță și zăduf mare pe pămînt și au căzut din mulțime bărbați ca la două sute și au murit. Iar ceilalți, din frica care îi cuprinsese și-au venit în fire și se rugau lui Ioan ca să cîștige milă, căci cutremur și frică căzuse peste dînșii. Iar dacă s-a rugat Ioan către Dumnezeu, toți morții au înviat și toți au căzut la picioarele lui Ioan și crezînd în Hristos, s-au botezat. Și acolo, la un loc care se numea Tihi, a tămăduit Ioan pe un slăbănog, care zăcea de doisprezece ani și care sculîndu-se, a preamărit pe Dumnezeu.

Și multe alte semne împlinindu-se de Ioan, și străbătînd au-zul minunilor pretutindeni și văzînd diavolul cel ce petrecea în capiștea Artemidei și înțelegînd că are să se surpe de dînsul, a luat un chip de ostaș asupră-și și plîngînd cu amar, ședea la un loc anu-me. Iar cei ce treceau pe alăturea, îl întrebau pe el de unde este și de ce plînge așa tare. Iar el zicea: "Eu sînt din Cezareea Palestinei, mai mare peste temniță, și mi se dăduse mie ca să păzesc doi vrăji-tori care veniseră de la Ierusalim, Prohor și Ioan, care erau osîndiți la moarte pentru mulțimea lucrurilor rele ale lor, și dimineață era să fie cu amar pierduți, iar ei, cu vrăjile lor, au fugit din lanțuri și din temniță noaptea, și am căzut eu în răspundere pentru ei, căci a voit să mă piardă guvernatorul pe mine pentru dînșii, dar eu m-am rugat boierului să mă lase să mă duc să-i caut. Și aud că acei vrăji-tori se află aici, dar n-am ajutor ca să-i prindă pe ei cineva". Acestea zicînd diavolul, arăta o scrisoare de mărturie pentru aceea și arăta și o pungă mare de aur ca să o dea acelora care ar pierde pe niște vrăjitori ca aceia.

Acestea auzindu-le oarecari ostași, le era jale de dînsul și au pornit cu mulțime împotriva lui Ioan și a lui Prohor și, ducîndu-se în casa lui Dioscorid, îi ziceau: "Sau ne dai nouă pe vrăjitori, sau casa ta o vom arde". Iar Dioscorid voia ca mai bine casa lui să o ardă decît să le dea lor pe Apostolul cu ucenicul Prohor. Dar știind Ioan cu duhul că tulburarea poporului o să iasă în bine, s-a dat pe sine adunării și pe Prohor.

Aducîndu-i cu zgomot mulțimea, ajunseră la capiștea Artemidei. Și s-a rugat Ioan lui Dumnezeu, încît a căzut îndată capiș-tea idolească, dar n-a vătămat nici un om. Și a zis Apostolul către diavolul cel ce ședea acolo: "Ție îți zic, necuratule diavole: spune cîți ani ai de cînd petreci aici și de ai pornit tu pe poporul acesta asupra noastră?" Iar dracul a zis: "Sînt două sute patruzeci și nouă de ani de cînd petrec aici și eu am pornit pe poporul acesta asupra voastră". Iar i-a zis Ioan lui: "Ție îți poruncesc în numele lui Iisus Nazarineanul, să nu mai petreci în locul acesta". Și îndată a ieșit diavolul. Și s-a spăimîntat tot poporul, și au crezut în Hristos. Încă s-au făcut și mai mari semne de Ioan și multă mulțime de oameni s-au întors la Domnul.

În acea vreme Domițian, Cezarul Romanilor (81-96), a ridi-cat prigonire mare asupra creștinilor. Ioan a fost pîrît la dînsul și, prinzîndu-l eparhul Asiei, l-a trimis legat în Roma la Cezar unde, pentru mărturisirea lui Hristos, mai întîi l-au bătut, apoi l-au adă-pat cu un pahar de otravă, plin cu venin aducător de moarte. Dar el nu s-a vătămat de otravă, după cuvîntul lui Hristos: "Și chiar ceva dătător de moarte de vor bea nu-i va vătăma" (Marcu 16,18).

Atunci îl aruncară într-o căldare cu untdelemn foarte fiert, dar și de acolo a ieșit nevătămat. Și strigau mulțimile: "Mare este Dumnezeul creștinilor". Și Cezarul, neîndrăznind să chinuie mai mult pe Ioan, pentru că îl socotea pe el fără de moarte, l-a osîndit la deportare în insula Patmos, precum și în vis a zis Domnul lui Ioan: "Ți se cade ție multe să pătimești, și vei fi izgonit la un os-trov, care are mare trebuință de tine".

Deci, luînd ostașii pe Ioan cu Prohor, i-au dus în corabie și începură a călători pe mare. Iar într-una din zile, călătorind ei, șezură oamenii împărătești la masă, și s-au veselit avînd mulțime de bucate și de băuturi. Dar unul dintre dînșii, tînăr fiind, jucîndu-se a căzut din corabie în mare și s-a înecat. Atunci veselia lor întru plîngere li s-a întors și bucuria în tînguire, pentru că nu puteau să ajute cu nimic celui căzut în adîncul mării. Dar mai ales tatăl copi-lului aceluia, fiind acolo în corabie, se tînguia foarte, și era cît pe ce să se arunce în mare, de n-ar fi fost ținut de alții. Știind pe Ioan puternic în semne, cu de-adinsul toți l-au rugat ca să-i ajute. Iar el a întrebat pe fiecare dintre dînșii pe care Dumnezeu cinstește.

Și ziseră ei unul pe Apolon, altul pe Dia, altul pe Ercule, iar unii pe Asclepias și alții pe Artemida Efesului. Și a zis către dînșii Ioan: "Atîția zei aveți și nu pot să mîntuiască un om din înecare?" Și i-a lăsat pe ei ca să fie în mîhnire pînă a doua zi. Iar a doua zi, în ceasul al treilea din zi, fiindu-i jale și lui Ioan de pierzarea tînă-rului, s-a rugat lui Dumnezeu cu lacrimi din destul și îndată s-a făcut fierbere în mare, și ridicîndu-se spre corabie un val, a aruncat pe tînăr viu înaintea picioarelor lui Ioan. Acest lucru toți văzîndu-l s-au spăimîntat și s-au bucurat de tînărul cel întors de la înec. Iar pe Ioan au început a-l cinsti foarte și au luat de pe dînsul lanțurile cu care era ferecat.

Altădată noaptea, în ceasul al cincilea, s-a făcut în mare o furtună grozavă, și toți deznădăjduindu-se de viața lor, strigau. Și cînd corabia era să se sfărîme au strigat către Ioan rugîndu-l ca să-i ajute, și să roage pe Dumnezeul său ca să-i mîntuiască din pierzarea aceea. Iar el, poruncindu-le lor să tacă, a început a se ruga, și îndată a încetat furtuna și s-a făcut liniște numaidecît. Unul din ostași era cuprins de durerea pîntecului și, fiind aproape să moară, Apostolul l-a făcut sănătos. Apoi, la o vreme, li s-a sfîrșit apa din corabie și mulți slăbind de sete, erau aproape de moarte, iar Ioan a zis lui Prohor să umple vasele din mare; și cînd erau pline vasele, a zis: "În numele lui Iisus Hristos scoateți și beți". Și scoțînd au aflat apă dulce, și bînd s-au răcorit, și pentru aceasta toți s-au bote-zat și vroiau să scoată pe Ioan din legături ca să meargă oriunde va vrea. Dar el îi sfătuia pe dînșii să-l ducă la locul ce li s-a poruncit. Și ajungînd la ostrovul Patmos, au dat scrisoarea ighemonului. Iar Miron, socrul ighemonului, a luat pe Ioan și pe Prohor în casa sa.

Miron avea un fiu mai mare, anume Apollonid. Acela avea în sine un drac iscoditor, care spunea cele ce vor să fie. Și toți aveau pe Apolonid ca pe un prooroc. Dar cînd a intrat Ioan în casa lui Miron, Apolonid s-a făcut îndată neștiut. El a fugit într-altă cetate, temîndu-se să nu izgonească Ioan dintr-însul duhul cel isco-ditor.

Apoi, fiind necaz în casa lui Miron pentru Apollonid pentru că se făcuse neștiut, a venit o scrisoare de la dînsul la Miron, care îl înștiința că Ioan vrăjitorul l-a izgonit pe el din casă cu farmecele, și nu poate să se întoarcă pînă ce nu va pierde pe Ioan. Iar Miron, citind scrisoarea, a alergat la ginerele său ighemonul, spunîndu-i ceea ce se făcuse. Iar ighemonul, prinzînd pe Ioan, vrea să-l dea pe el la mîncarea fiarelor.

Ioan a rugat însă pe ighemonul să-i îngăduiască puțin și să-i dea voie să trimită el pe ucenicul său la Apollonid, făgăduindu-se că-l va întoarce acasă. Iar ighemonul n-a oprit să fie trimis uceni-cul, dar pe Ioan legîndu-l cu două lanțuri, l-a aruncat în temniță. Și s-a dus Prohor la Apollonid cu scrisoarea lui Ioan, în care era scris așa: "Ioan Apostolul lui Iisus Hristos, fiul lui Dumnezeu, iscodito-rului duh aceluia ce petrece în Apollonid îi poruncesc: În numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, să ieși din zidirea lui Dumnezeu, și să nu mai intri într-însa niciodată, ci afară din ostrovul acesta singur să fii în locuri fără de apă, iar nu întru oameni". Cînd a ajuns Prohor cu scrisoarea aceasta la Apollonid, îndată a ieșit dintr-însul dracul. Iar Apollonid și-a venit în fire, și ca din somn deșteptîndu-se, a plecat cu Prohor, întorcîndu-se în cetatea sa. Dar nu a mers îndată acasă, ci a alergat mai întîi la Ioan în temniță și, căzînd la picioarele lui, îi da lui mulțumită pentru că l-a slobozit de duhul cel necurat. Și înștiințîndu-se părinții, frații și rudeniile de întoarcerea lui Apollonid, s-au adunat toți, și s-au bucurat și l-au scos pe Ioan din lanțuri și din închisoare.

Pentru că Apollonid a spus despre sine, zicînd așa: "Iată, mulți ani sînt de cînd mă odihneam pe patul meu, cuprins de un somn greu, și un om de-a stînga patului stînd, m-a scuturat și m-a deșteptat. Era mai negru decît un trunchi pîrlit și putred, și ochii lui ardeau ca luminile, și m-am cutremurat de frică. Iar el a zis către mine: "Deschide-ți gura ta" și am deschis-o, și a intrat în gura mea, și a umplut pîntecele meu, și din ceasul acela cunoștință mi-a făcut mie și la bine și la rău, și pentru toate cele ce se făceau în casă. Iar cînd a intrat Apostolul lui Hristos în casa noastră, atunci mi-a zis cel ce ședea în mine: "Să fugi de aici Apollonide, ca să nu mori rău, că acest om este vrăjitor și va să te omoare pe tine". Și îndată am ieșit, și am fugit în altă cetate. Iar cînd am vrut să mă întorc, nu mă lăsa, zicîndu-mi: "De nu va muri Ioan, tu nu vei pu-tea să trăiești în casa ta".

Apoi, venind Prohor în cetatea în care eram, dacă l-am văzut pe el, îndată necuratul duh a ieșit din mine cu același chip cu care a intrat întîi în pîntecele meu. Și m-am ușurat de multă greutate, mintea mea s-a îndreptat și m-am făcut sănătos". Auzind acestea, toți au căzut în fața lui Ioan. Iar el, deschizîndu-și gura sa, i-a învățat pe ei credința cea în Domnul nostru Iisus Hristos.

Și au crezut Miron cu femeia și cu fiii săi, și s-au botezat, și s-a făcut bucurie mare în casa lui. Iar mai pe urmă și femeia ighe-monului, Hrisippia, fiica lui Miron, a primit sfîntul botez cu fiul său și cu toate slugile sale. Iar după dînsa Lavrentie, bărbatul ei, guvernatorul ostrovului aceluia, s-a botezat și și-a lepădat stăpînirea sa, ca să slujească lui Dumnezeu mai cu libertate. Și au petrecut Ioan cu Prohor în casa

lui Miron trei ani, propovăduind cuvîntul lui Dumnezeu. Și multe semne și minuni au făcut acolo cu puterea lui Iisus Hristos. Bolnavii au tămăduit și dracii au gonit, a răsturnat la pămînt numai cu cuvîntul capiștea lui Apollon cu toți idolii lui, și pe mulți aducînd la credință, i-a botezat.

Era în părțile acelea un vrăjitor, anume Chinops, petrecînd în loc pustiu și sfătuindu-se cu necuratele duhuri în ani îndestulați. Oamenii din ostrov îl aveau toți pe acela ca pe un Dumnezeu, pentru nălucirile care se făceau de dînsul. Iar jertfitorii lui Apollon, mîniindu-se foarte împotriva lui Ioan pentru risipirea capiștei lui Apollon, și pentru că i-a întors pe toți oamenii la credința sa, învățîndu-i în numele lui Iisus Hristos, s-au dus la Chinops și s-au jeluit înaintea lui împotriva Apostolului lui Hristos, rugîndu-l pe el să izbîndească necinstirea idolilor lor. Dar Chinops n-a vrut să meargă în cetate, fiindcă de mulți ani petrecea în locul acela neieșitorul, ci mai mult cetățenii mergeau la dînsul. Însă le-a făgăduit că o să trimită un duh viclean în casa lui Miron ca să ia sufletul lui Ioan și să-l dea pe el judecății celei veșnice. Deci, a do-ua zi a trimis la Ioan pe un mai mare din viclenele duhuri, poruncindu-i ca să aducă la dînsul sufletul lui.

Iar diavolul, mergînd în casa lui Miron, a stat la locul unde era Ioan. Acesta însă știind de acel diavol, i-a zis: "Îți poruncesc ție, în numele lui Hristos, să nu ieși din locul acesta pînă nu-mi vei spune pentru ce pricină ai venit aici la mine". Diavolul însă sta legat de cuvîntul lui Ioan, zicînd către dînsul: "Jertfitorii lui Apollon au mers la Chinops și s-au rugat lui ca să meargă în cetate și să aducă asupra ta moarte, și n-a vrut, zicînd: "De mulți ani trăiesc în locul acesta neieșind, și acum oare să mă ostenesc pentru acel om ce este prost și de nimic? Ci mergeți și vă vedeți de treabă în calea voastră, iar de dimineață eu voi trimite un înger al meu, care va lua sufletul lui și-l va aduce la mine, și eu îl voi da pe el judecății celei veșnice". Și a zis Ioan către diavolul acela: "Te-a mai trimis pe tine vreodată undeva ca să iei suflet omenesc și să-l aduci la dînsul?" Și a zis diavolul: "Am fost trimis de am omorît, dar suflet n-am luat". Iar Ioan zise: "Dar pentru ce îl ascultați pe el?" Și diavolul zise: "Toată puterea satanei este întru dînsul și are învoire cu boierii noștri și noi cu dînsul sîntem și Chinops ne ascultă pe noi, și noi pe el". Apoi i-a zis Ioan: "Eu, Apostolul lui Iisus Hristos, îți poruncesc ție, duhule viclean, să nu mai intri în locuințele omenești, nici să te mai întorci la Chinops, ci să ieși și să te muncești afară din ostrovul acesta. Și îndată a ieșit diavolul din ostrov. Iar Chinops, văzînd că nu se întoarce duhul, a trimis pe altul, dar și acela a pătimit tot așa. Apoi pe alți doi din mai marii întunericului a trimis, și a poruncit ca unul să intre la Ioan, iar altul să stea afară, ca să-i aducă răspuns lui. Intrînd un diavol la Ioan, și pătimind aceleași ca și cei ce au mers mai întîi, iar celălalt diavol care stătea afară, văzînd nevoia tovarășului său, a fugit la Chinops și i-a spus ceea ce se făcuse. Chinops s-a umplut de mînie pentru aceasta, și luînd toată mulțimea diavolească, a mers în cetate, și s-a bucurat toată cetatea văzînd pe Chinops și toți mergînd, i se închinau lui. Aflînd pe Ioan că învăța poporul, s-a umplut de multă mînie, și a zis către popor: "Oameni orbi, de ce ați rătăcit din calea adevărului? Ascultați-mă pe mine. De este drept Ioan și de sînt drepte cele grăite de dînsul, să vorbească cu mine și să facă acel fel de minuni, pe care și eu le voi face, și

veți vedea cine din noi este mai mare: Ioan sau eu? De va fi el mai mare decît mine, voi crede și eu cele grăite și făcute de dînsul".

Și luînd Chinops pe un tînăr, i-a zis lui: "Tinere, dar viu este tatăl tău?" Iar el i-a răspuns lui: "A murit". Și a zis Chinops: "Cu ce moarte a murit?"Acela a zis: "Corăbier a fost și spărgîndu-se co-rabia, s-a înecat în mare". Și a zis Chinops către Ioan: "Acum să-ți arăți Ioane puterea ta! Ca să credem cele zise de tine, să pui pe tată viu înaintea fiului său". Și a zis Ioan: "Nu m-a trimis pe mine Hristos ca să ridic pe cei morți din mare, ci pe oamenii cei amăgiți să-i învăț". Și a zis Chinops tuturor oamenilor: "Măcar acum să mă credeți pe mine că Ioan este înșelător și vă amăgește pe voi. Prin-deți-l pe el și-l țineți, pînă ce voi aduce pe tatăl tînărului viu. Și ținură pe Ioan. Chinops și-a întins mîinile și a lovit cu ele și a făcut plesnet în mare, și toți temîndu-se, s-a făcut nevăzut la ochii lor. Și toți și-au ridicat glasurile lor, zicînd: "Mare ești Chinopse". Și de năprasnă a ieșit Chinops din mare, ținînd precum a zis pe tatăl tînă-rului, și toți se mirară.

Și a zis Chinops: "Oare acesta este tatăl tău ?" Și a zis tînărul: "Așa Doamne", și s-au închinat toți lui Chinops. Și popoa-rele căutau să ucidă pe Ioan, dar i-a oprit pe ei Chinops, zicîndu-le: "Cînd veți vedea mai mari decît acestea, atunci să fie chinuit". Și chemînd pe alt om i-a zis lui: "Dar tu ai avut fii?". "Da, Doamne, dar din zavistie l-a ucis cineva". Și îndată a strigat Chinops, che-mînd pe nume pe ucigaș și pe cel ucis, și amîndoi au stat de față. Și a zis Chinops omului aceluia: "Oare acesta este fiul tău?" Și a zis omul: "Da, Doamne". Și a zis Chinops lui Ioan: "Ce te minu-nezi Ioane?" Și i-a zis Ioan: "Eu de aceasta nu mă minunez". Și a zis Chinops: "Mai mari decît acestea vei vedea, și atunci te vei minuna, și nu vei muri pînă ce te voi înfricoșa pe tine cu semnele". Și a zis Ioan lui Chinops: "Semnele tale de grabă se vor strica". Iar mulțimea auzind un cuvînt ca acesta, s-a repezit asupra lui Ioan, și l-a bătut foarte mult, pînă cînd a crezut că este mort. Și a zis Chi-nops către popor: "Lăsați-l neîngropat, ca să-l mănînce păsările cerului". Și se duseră toți de la acel loc, bucurîndu-se cu Chinops. Iar dupa aceasta, auzind Chinops că Ioan învață la locul ce se numea aruncare de pietre, a chemat pe un diavol cu care făcea vrăji. Și mergînd la locul acela, a zis lui Ioan: "Gîndesc că mai multă rușine și înfruntare să-ți fac ție și pentru aceea te-am lăsat viu. Să vii însă la nisipul mării și vei vedea puterea mea, și te vei rușina". Și urmau după dînsul acei trei diavoli, de care se părea poporului că Chinops i-a înviat din morți. Și lovind tare, cu plesnet mîinile sale, s-a afundat și de la ochii tuturor s-a făcut nevăzut.

Iar mulțimea a strigat: "Mare ești Chinopse și nu este altul mai mare decît tine!". Iar Ioan a poruncit diavolilor celor ce în o-menesc stau, să nu se ducă de la dînsul, și s-a rugat Domnului ca să nu se socotească întru cei vii Chinops, și așa a fost.

Pentru că deodată s-a tulburat marea, și fierbea cu valurile, și n-a mai ieșit Chinops din mare, ci a rămas acolo în adîncul mării, precum Faraon cel de demult, afundîndu-se ticălosul. Iar dia-volilor acelora pe care îi socotea poporul că sînt

oameni sculați din morți, le-a zis Ioan: "Întru numele lui Iisus Hristos celui răstignit, și a treia zi înviat, să ieșiți din ostrovul acesta". Și îndată s-au făcut nevăzuți. Iar poporul stăruia, așteptînd pe Chinops trei zile și trei nopți pe nisip, pînă cînd de foame și de sete, și de arșița soarelui, cei mai mulți dintr-înșii au slăbit și zăceau fără de glas, dintre care trei copii au murit. Iar pe oamenii aceia, miluindu-i Ioan și ru-gîndu-se pentru mîntuirea lor, și vorbindu-le mult despre credință, le-a înviat copiii, le-a tămăduit pe neputincioșii lor, și toți apropiindu-se, cu un gînd la Domnul s-au botezat și s-au dus la casele lor, slăvind pe Hristos. Iar Ioan a mers în casa lui Miron și mergînd adeseori la popor, îi învăța în numele lui Iisus Hristos.

Odată, a găsit lîngă cale un om bolnav zăcînd, cuprins cum-plit de fierbințeală, și l-a tămăduit cu semnul Crucii. Acest lucru văzîndu-l un iudeu, anume Filon, care se întreba cu dînsul din Scriptură, a poftit pe Ioan în casa sa. Și era femeia lui leproasă. Aceasta a căzut la Apostol și îndată s-a tămăduit de lepră și a crezut în Hristos. Atunci și iudeul însuși a crezut și a primit sfîntul botez în casa sa. După aceasta sfîntul Ioan a ieșit la tîrg și s-a adu-nat la dînsul poporul ca să asculte din gura lui învățătura cea mîntuitoare. Apoi au venit și jertfitorii idolești, dintre care unul ispitindu-l pe sfîntul, a zis: "Învățătorule, am un fiu olog de amîn-două picioarele, mă rog ție să-l tămăduiești pe el și de-l vei tămă-dui voi crede și eu în Dumnezeul pe care tu îl propovăduiești". Iar sfîntul a zis către dînsul: "Pentru ce ispitești așa pe Dumnezeu care va arăta aievea vicleșugul inimii tale?"

Zicînd acestea, Ioan l-a trimis la fiul lui cu aceste cuvinte: "În numele lui Hristos, Dumnezeul meu, scoală-te și vino la mine". Iar el sculîndu-se, îndată a venit la sfîntul sănătos. Tatăl lui însă, pentru acea ispitire, a ologit în acel ceas de amîndouă picioarele și a căzut la pămînt de cumplită durere, și striga rugînd pe sfîntul: "Miluiește-mă sfinte al lui Dumnezeu și mă tămăduiește cu numele lui Hristos Dumnezeul tău. Cred că nu este alt Dumnezeu afară de El". Deci, milostivindu-se sfîntul, a făcut pe jertfitor sănătos și învățîndu-l credința, l-a botezat în numele lui Iisus Hristos.

A doua zi, Ioan a mers la un loc unde un om zăcea, avînd neputința udului, și nu se sculase de pe patul său șaptesprezece ani. Pe acesta Apostolul l-a tămăduit cu cuvîntul și l-a luminat cu sfîn-tul botez. Apoi, în acea zi, a trimis la Ioan Antipatul care se dusese la Lavrentie, ginerele lui Miron, rugîndu-l foarte mult să vină în casa lui, căci femeii lui, fiind însărcinată, îi venise ceasul nașterii și suferea cumplit neputînd să nască.

Sfîntul a mers degrab și numai cît a pășit cu piciorul pe pra-gul casei, îndată femeia a născut și i s-a ușurat durerea. Văzînd aceasta Antipatul, a crezut în Hristos cu întreagă casa sa. Apoi, pe-trecînd acolo Ioan trei ani, s-a dus în altă cetate, care era la cincizeci de stadii depărtare, în care locuitorii erau întunecați cu întunerecul închinării la idoli.

Intrînd el acolo, a văzut pe popor făcînd praznic idolilor și pe niște tineri legați și a întrebat pe unul din cei ce stăteau acolo: "Pentru ce sînt legați tinerii aceștia?" Omul acela i-a răspuns: "Avem pe marele Dumnezeu Lup, căruia acum îi săvîrșim praznicul, deci aceluia or să i se junghie tinerii aceștia spre jertfă". Ioan a rugat pe omul acela ca să-i arate și lui pe acel Dumnezeu al său. Iar el a zis: "De vrei să-l vezi pe el, să aștepți pînă la al patrulea ceas din zi, și vei vedea jertfitorii cu poporul mergînd la locul unde se arată Dumnezeu, vei merge și tu cu dînșii și vei vedea pe Dumnezeul Lup". Iar Ioan i-a zis: "Te văd pe tine om bun, iar eu sînt nou-venit aici, mă rog ție ca tu însuți să mă duci îndată la acel loc, căci doresc foarte mult să văd pe dumnezeul vostru și de mi-l vei arăta, îți voi da un mărgăritar de mare preț". El, luînd pe Ioan, l-a dus și i-a arătat un loc de luncă noroios și plin de apă și i-a zis: "De aici iese Lupul, dumnezeul nostru, și se arată la popor". Ioan aștepta deci ieșirea acelui dumnezeu și, iată, aproape de al patrulea ceas din zi, s-a arătat diavolul în chip de lup prea mare, ieșind din apă, pe care sfîntul Ioan, cu numele lui Hristos legîndu-l, l-a întrebat: "De cîți ani locuiești aici?" Diavolul i-a răspuns: "De șap-tezeci de ani". Iar Apostolul lui Hristos a zis: "Îți poruncesc ție în numele Tatălui, și al Fiului și al sfîntului Duh, să ieși din ostrovul acesta și să nu mai vii niciodată aici!" Și îndată diavolul s-a stins. Omul acela, văzînd ceea ce se făcuse, s-a spăimîntat și a căzut la picioarele sfîntului. Iar el l-a învățat pe dînsul sfînta credință și i-a zis: "Iată, îți dau mărgăritarul pe care ți l-am făgăduit ție". În acea vreme jertfitorii au ajuns la locul acela cu tinerii cei legați, avînd cuțite în mîinile lor și popor mult cu dînșii și aștepta ieșirea lupului, vrînd să-i junghie pe tineri spre mîncarea lui. Dar după ce au așteptat mult, neputînd să mai îngăduiască, s-a apropiat de dînșii Ioan și i-a rugat să dezlege pe tinerii cei nevinovați, că iată nu-i Lupul Dumnezeul vostru. Acesta era diavol, pentru că puterea lui Iisus Hristos l-a biruit pe el și l-a alungat. Ei, auzind că a pierit Lu-pul s-au înfricoșat, și așteptînd mult pe dumnezeul lor și neaflîn- du-l, au dezlegat pe tineri și i-au lăsat slobozi, sănătoși. Atunci sfîntul a început a le propovădui pe Hristos și a le arăta greșeala lor, din care mulți crezînd, s-au botezat.

Era în acea cetate o baie, în care spălîndu-se fiul jertfitorului lui Zeus, a fost sugrumat de diavolul cel ce petrecea acolo. Auzind aceasta tatăl lui, a alergat cu mare plîngere la sfîntul, rugîndu-l ca să-l învieze pe fiul său, făgăduind să creadă în Hristos. Sfîntul a mers cu dînsul și a înviat pe mort cu numele lui Hristos. A între-bat apoi pe tînăr care a fost pricina morții lui. El a răspuns: "Spă-lîndu-mă, a ieșit ceva negru din apă, m-a apucat și m-a sugrumat". Deci, sfîntul cunoscînd că diavolul locuiește în baia aceea, l-a jurat pe el și l-a întrebat: "Cine ești tu și de ce locuiești aici?" Diavolul a răspuns: "Eu sînt acela pe care tu în Efes m-ai izgonit din baie și stau aici de șase ani supărînd poporul". Atunci sfîntul l-a izgonit pe el și din hotarul acela. Văzînd aceasta, jertfitorul a crezut în Hristos și s-a botezat cu fiul și cu toată casa sa.

După aceasta a ieșit Ioan puțin la tîrg, unde s-a adunat lu-mea din toată cetatea ca să asculte cuvîntul lui Dumnezeu. Și iată o femeie a căzut la picioarele lui, rugîndu-l cu lacrimi să-i tămă-duiască pe un îndrăcit fiu al ei, pentru care își cheltuise mai toată averea la doftori. Sfîntul a poruncit ca să-l aducă la dînsul, și cum au spus

îndrăcitului trimișii că îl chiamă Ioan, îndată a ieșit diavolul dintr-însul și venind sănătos la sfîntul a crezut în Hristos și s-a botezat cu maica sa.

În aceeași cetate era o capiște vestită a idolului Dionisie, pe care închinătorii de idoli îl numeau tată slobod. La praznicul acestuia, adunîndu-se acolo bărbați și muieri, dănțuiau cu mîncări și băuturi. Și îmbătîndu-se, făceau fărădelegi mari în cinstea spurcatului idol. Acolo mergînd Ioan în vremea praznicului lor, îi mus-tra pentru spurcata lor sărbătoare.

Iar jertfitorii - care erau foarte mulți - prinzîndu-l pe el, l-au bătut și trăgîndu-l afară, l-au tîrît lăsîndu-l legat și s-au întors iar la dănțuirile lor. Apoi, Sfîntul Ioan s-a rugat lui Dumnezeu ca să nu le rabde lor o fărădelege ca aceea, și îndată capiștea a căzut din temelie și i-a ucis pe toți jertfitorii. Iar ceilalți tremurînd, dezlegară pe sfîntul și-l rugau pe el să nu-i piardă și pe dînșii cu ceilalți. În aceeași cetate era un vrăjitor vestit anume Nuchian. Acesta, înștiințîndu-se de căderea capiștei și de pierzarea jertfitorilor, s-a mîniat foarte și venind la Sfîntul Ioan i-a zis: "Nu ai făcut bine că ai stricat capiștea lui Dionisie și ai pierdut pe jertfitorii lui, căci tot poporul se mînie foarte împotriva ta pentru aceasta. Deci, rogu-mă ție ca să-i învιezi pe ei, precum ai înviat pe fiul jertfitorului în baie și eu voi crede în Dumnezeul tău". Răspuns-a sfîntul: "Pricina pierzării lor le-a fost fărădelegea lor. Pentru aceea nu sînt vrednici ca să viețuiască aici, ci să se muncească în iad". Răspuns-a Nuchian: "De nu poți tu să-i învιezi, iată eu cu numele idolilor mei voi face să învieze credincioșii zeilor, și capiștea o voi alcătui întreagă. Dar atunci nici tu nu vei scăpa de moarte".

Aceasta zicînd, se despărțiră. Ioan s-a dus să învețe poporul, iar Nuchian s-a dus la locul capiștei cea căzută, și a înconjurat-o pe ea vrăjind. Și a făcut aceasta: Că stătură doisprezece diavoli în chipul jertfitorilor celor uciși, cărora le-a poruncit ca să meargă după dînsul și să ucidă pe Ioan. Și ziseră diavolii: "Noi nu numai a-l ucide nu putem, ci nici a ne arăta la locul unde este el. Iar de vrei ca să moară Ioan, mergi și să aduci aici poporul, ca văzîndu-ne pe noi să se mînie asupra lui Ioan și să-l piardă pe el".

Deci, ducîndu-se Nuchian, a aflat mult popor ascultînd învățătura Sfîntului Ioan, cărora Nuchian cu mare glas a strigat: "O, nepricepuților, pentru ce v-ați dat pe voi străinului acestuia care a pierdut capiștea voastră cu jertfitorii și pe voi să vă amăgească? De-i veți da lui luare aminte, o să vă piardă. Veniți cu mine, și veți vedea pe jertfitorii voștri, pe care eu i-am înviat. Încă și capiștea voastră cea risipită, înaintea ochilor voștri o voi ridica, lucru pe care Ioan nu poate să-l facă". Iar poporenii, ca niște fără de minte fiind, au lăsat pe Ioan, și cu toții au mers după dînsul. Sfîntul însă, pe altă cale, a ajuns cu Prohor înaintea lor acolo unde diavolii aceia erau în chip de jertfitori înviați. Deci, văzînd diavolii pe Ioan îndată au pierit, și iată Nuchian a venit cu poporul. Și fiindcă n-a aflat pe diavoli s-a supărat foarte, și iar a început a înconjura capiștea cea risipită, vrăjind și chemîndu-i pe dînșii, dar nimic n-a izbutit. Apoi a înserat și mîniindu-se poporul, voia să ucidă pe Nuchian, pentru că

i-a amăgit și i-a înstrăinat de sfîntul. Iar alții au zis: "Luîndu-l, să-l ducem pe el la Ioan, și ce ne va zice nouă acesta, aceea să-i facem".

Auzind aceasta sfîntul, a apucat pe aceeași cale înaintea lor, și a ajuns la locul acela cel dintîi, unde poporul, aducînd pe Nu-chian înaintea sfîntului, a zis: "Acest amăgitor și vrăjmaș al tău a gîndit să te piardă! Ce zici să-i facem?" Sfîntul le-a zis: "Să-i dați drumul ca să se pocăiască!"

A doua zi Ioan învăța iar poporul să creadă în Hristos și mulți dintre dînșii crezînd, se rugau ca să se boteze de Ioan. Dar cînd Ioan i-a dus la rîu, Nuchian a prefăcut cu farmecele sale apa în sînge. Sfîntul a orbit cu rugăciunea pe Nuchian, și făcînd apa iar curată a botezat într-însa pe toți cei ce au crezut.

Cu aceasta biruindu-se Nuchian, și-a venit în simțire și, căindu-se cu adevărat, a rugat pe Apostolul să-i fie milostiv lui. Iar sfîntul, văzîndu-i pocăința lui, l-a învățat din destul și l-a botezat și îndată a văzut și a dus pe Ioan în casa sa, în care cînd a intrat Ioan, deodată toți idolii, care erau în casa lui Nuchian, au căzut și s-au sfărîmat ca praful. Această minune văzînd-o casnicii lui s-au înfricoșat și crezînd, s-au botezat cu toții.

Era o femeie văduvă în cetatea aceea, bogată și frumoasă, anume Procliania. Aceasta avînd un fiu frumos la vedere, cu nu-mele Sosipatru, s-a aprins prin diavolească lucrare asupra lui, și se sîrguia cu totul să-l tragă pe el la a ei fărădelege. Dar fiul ei, price-put fiind și urînd-o pe ea pentru nebunia aceea, a fugit de dînsa, și a mers la locul unde Sfîntul Ioan învăța atunci și asculta cu dulceață cuvintele apostolului. Iar Ioan cu Duhul Sfînt, pe toate cele de dîn-sul gîndite văzîndu-le, l-a luat deoparte și-l învăța să-și cinstească mama, numai să nu o asculte la lucrul cel neiertat de lege, nici să spună cuiva de aceasta, ci să acopere greșeala mamei sale. Dar Sosipatru n-a vrut să se întoarcă în casa mamei sale, cu toate că a patra zi aflîndu-l Procliania, l-a apucat de haină și-l trăgea cu sila acasă.

La acest țipăt a sosit Antipatul, care nu de mult venise în ce-tatea aceea, și a întrebat pentru ce femeia trage așa pe acel tînăr. Iar mama, ascunzîndu-și gîndul său cel fărădelege, a aruncat cleve-tire asupra fiului, cum că ar fi vrut să-i facă ei silă, și-și rupea părul său cu plîngere răcnind. Acestea auzindu-le Antipatul, a crezut minciuna ei și a judecat pe nevinovatul Sosipatru, osîndindu-l să-l coasă într-un sac de piele, cu cumplite jivini, și să-l arunce în mare. Înștiințîndu-se de aceasta, Ioan a mers la Antipatul, unde a dat pe față nedreapta judecată și mustrîndu-l că a osîndit la moarte pe nevinovatul tînăr, necercetînd bine pricina. Iar Procliania a grăit și asupra sfîntului, cum că acest amăgitor a învățat pe fiul ei la aceas-tă răutate. Auzind aceasta Antipatul, a poruncit ca în același sac cosîndu-l și pe Sfîntul Apostol cu Sosipatru și cu felurite de jivini, să-i înece. Iar sfîntul s-a rugat, și îndată s-a cutremurat pămîntul. Și mîna Antipatului, aceea cu care a arătat asupra sfîntului, s-a uscat. Iar Proclianei i s-au uscat amîndouă mîinile și ochii i s-au întors.

Văzînd acestea, judecătorul s-a spăimîntat foarte tare şi toţi cei ce erau acolo au căzut la pămînt de frică. Şi a rugat pe Ioan să-l miluiască pe el şi să-i tămăduiască mîna cea uscată. Iar Ioan, învăţîndu-l despre dreapta judecată şi despre credinţa cea în Hristos, l-a tămăduit şi l-a botezat în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh. Şi aşa s-a mîntuit de ispită şi de moarte nevinovatul Sosipatru, iar judecătorul a cunoscut pe adevăratul Dumnezeu.

De frica aceea Procliana a fugit la casa sa, avînd asupra sa pedepsirea lui Dumnezeu. Iar apostolul luînd pe Sosipatru, au mers împreună la casa ei. Insă Sosipatru nu vrea să meargă la mama sa. Dar Ioan îl învăţa să nu fie rău, încredinţîndu-l că de acum nu va mai auzi de la mama sa nici o fărădelege pentru că s-a înţelepţit, care lucru s-a şi întîmplat. Cînd au intrat în casa ei apostolul cu Sosipatru, Procliania a căzut îndată la picioarele apostolului, mărturisindu-se cu plîngere şi căindu-se de toate greşelile. Şi tămăduind-o de durere şi învăţînd-o la credinţă şi la curăţie, apostolul a botezat-o cu toată casa ei. Şi aşa înţelepţindu-se Procliania, şi-a petrecut zilele sale în mare pocăinţă.

În aceea vreme a fost ucis împăratul Domiţian († 96), iar după dînsul a luat scaunul Romei Nerva (96-98), om foarte bun. Acesta a eliberat pe toţi cei ce erau sub pedepse. Atunci Ioan, eliberîndu-se din surghiunie, a socotit deocamdată să se întoarcă la Efes, că mai pe tot poporul cel ce era în Patmos îl întorsese la Hristos.

Înştiinţîndu-se creştinii cei din Patmos de un aşa gînd, l-au rugat să nu-i părăsească pe ei pentru totdeauna desăvîrşit. Apoi, dacă sfîntul n-a vrut să rămînă cu dînşii, ci a dorit să se întoarcă la Efes, atunci l-au rugat pe el ca măcar Evanghelia pe care el a scri-s-o acolo să le-o lase lor, întru pomenirea învăţăturii sale. Căci odinioară, poruncind post pentru toţi, a luat cu sine pe ucenicul său Prohor şi a ieşit din cetate ca la cinci stadii, şi s-a suit într-un mun-te înalt, unde trei zile a petrecut în rugăciune. Iar după acele trei zile, s-a făcut tunet mare şi fulgere şi s-a cutremurat muntele. Iar Prohor a căzut la pămînt de frică. Ioan, întorcîndu-se la dînsul, l-a ridicat şi l-a pus de-a dreapta sa şi i-a zis: "Să scrii cele ce vei auzi din gura mea". Şi iar ridicîndu-şi ochii spre cer, s-a rugat şi după rugăciune a început a grăi "La început era Cuvîntul" şi celelalte. Iar ucenicul, cu luare-aminte, a scris toate cele ce a auzit din gura lui. Şi a scris sfînta Evanghelie, pe care iar a poruncit Prohor să o scrie, din nou pogorîndu-se din munte, şi a vrut ca pe cea scrisă din nou să o lase creştinilor în Patmos după mintea lor, iar pe cea dintîi a ţinut-o la sine. În acelaşi ostrov a scris sfîntul Ioan cu mîna sa şi Apocalipsa, pentru că postind în munte cîteva zile, a văzut negrăitele descoperiri ale lui Dumnezeu, şi prin scrisoare le-a dat pe acelea credincioşilor.

Mai înainte de plecarea sa din ostrovul acela, a înconjurat cetăţile şi satele cele dimprejur întărind pe fraţi în credinţă. Şi i s-a întîmplat lui a fi într-un sat, în care un jertfitor al lui Zeus, anume Euharis, avea un fiu orb, care de mult dorea să vadă pe Ioan. Deci, auzind de Ioan că a venit în satul lor, a alergat la dînsul, rugîndu-l pe el ca venind în casa lui, să-i tămăduiască fiul. Iar Ioan, văzînd că are să cîştige suflete

omenești, a mers în casa jertfitorului și a zis fiului celui orb: "În numele Domnului meu Iisus Hristos, vezi!" Și îndată a văzut. Auzind aceasta Euharis, a crezut în Hristos și s-a botezat cu fiul său.

În toate cetățile acelui ostrov sfîntul Ioan a așezat bine sfintele biserici, punîndu-le lor episcopi și preoți, și invățîndu-i pe ei cu îndestulare, i-a mulțumit pe toți și s-a întors la Efes. Și l-au pe-trecut pe el credincioșii cu plîngere și cu tînguire multă, nevrînd să se lipsească de un soare ca acela, care cu învățătura sa a luminat țara lor. Iar el, intrînd în corabie și dîndu-le pace tuturor, s-a dus în căsuța sa. Apoi ajungînd el la Efes, l-au întîmpinat credincioșii cu negrăită bucurie, strigînd și zicînd: "Bine este cuvîntat cel ce vine întru numele Domnului" și l-au primit cu cinste. Și aici petrecînd n-a încetat niciodată lucrul, învățînd totdeauna poporul și povățuindu-l la calea mîntuirii.

Încă nu se cuvine a tăcea și pe aceasta, pe care ne-o mărtu-risește Clement Alexandrinul († 215). Apostolul, pe cînd umbla în Asia prin cetăți, a văzut odinioară un tînăr pornit din fire a face binele, pe care luîndu-l l-a învățat și l-a botezat. Apoi, vrînd să se ducă de acolo în altă parte la propovăduirea Evangheliei, înaintea tuturor a încredințat pe tînărul acela episcopului acelei cetăți, ca să-l învețe pe el la tot lucrul bun. Iar episcopul luînd pe tînăr, l-a învățat pe el Sfînta Scriptură. Dar nu se îngrijea de dînsul, așa pre-cum îi era datoria, nici nu-i da o învățătură ca aceea care se cuvine tinerilor, ci l-a lăsat în voia lui și după puțină vreme a început tînărul a viețui rău, a se îmbăta și a fura.

Apoi s-a apucat de tovărășie cu tîlharii, care luîndu-l, l-au dus în pustie și suindu-l în munte, l-au făcut căpitan al bandei lor și făceau război cu puterea la drumul mare. Iar după cîtăva vreme, întorcîndu-se Ioan, a venit în cetatea aceea și auzind de tînăr că s-a îndărătnicit și s-a făcut tîlhar, a zis către episcop: "Să-mi dai ama-netul pe care ți l-am lăsat spre pază, ca în niște mîini credincioase. Să-mi aduci tînărul pe care înaintea tuturor ți l-am încredințat ca să-l înveți frica lui Dumnezeu". Iar episcopul a zis cu plîngere: "A pierit tînărul, a murit cu sufletul, iar cu trupul face tîlhărie pe la drumuri". Iar Ioan a zis episcopului: "Oare așa se cădea ție să pă-zești sufletul fratelui tău? Să-mi dai un cal și un om ca să mă ducă să-l caut pe acela pe care tu l-ai pierdut". Și plecînd, cînd a sosit Ioan la tîlhari, i-a rugat pe ei ca să-l aducă la căpitanul lor. Și-l duseră. Văzînd tînărul pe Sfîntul Ioan s-a rușinat și, sculîndu-se, fugea în pustie. Iar Ioan, uitîndu-și bătrînețile sale, alerga după dînsul strigînd: "Întoarce-te fiul meu la părintele tău, și nu te dez-nădăjdui de greșala ta, primesc eu păcatele tale asupra mea. Deci, stai și mă așteaptă, că Domnul m-a trimis la tine".

Apoi întorcîndu-se tînărul, cu cutremur și cu rușine mare, a căzut la picioarele sfîntului, neîndrăznind a căuta la fața lui. Iar Ioan arătîndu-i părintească dragoste, l-a cuprins pe el, sărutîndu-l și luîndu-l l-a dus cu bucurie în cetate, căci a aflat oaia cea pierdută.

Apoi l-a învățat pe el mult, povățuindu-l la pocăință, în care bine ostenindu-se tînărul, a plăcut lui Dumnezeu. Și cîștigînd iertare de greșelile sale, s-a mutat cu pace la Domnul.

În aceeași vreme era un creștin, care ajunsese în mare sărăcie, și neavînd cu ce să plătească datoria datornicilor săi, s-a hotărît din prea mare neliniște să se sinucidă, rugînd pe un ferme-cător evreu să-i dea să bea ceva de moarte. Acela, ca un vrăjmaș al creștinilor și prieten al diavolilor, i-a dat acea băutură aducătoare de moarte. Iar creștinul, luînd de la dînsul otrava purtătoare de moarte, a mers la casa lui, dar sta la îndoială și se temea, neștiind ce să facă. Mai pe urmă, însemnînd cu crucea paharul, l-a băut, dar nimic nu s-a vătămat din dînsul, pentru că semnul Crucii a luat din pahar toată otrava. Atunci se mira mult în sine că e sănătos și nu simte nici o durere. Însă, neputînd suferi supărările de la datornici, iar a mers la evreul acela ca să-i dea o otravă mai puternică, pe care luînd-o, a mers la casa lui. Gîndindu-se mult, iar a făcut semnul sfintei Cruci asupra paharului aceluia și l-a băut, dar nimic n-a pătimit. Și iar a alergat la evreu, arătîndu-i-se lui sănătos și ocă-rîndu-l că este neiscusit în meșteșugul său.

Iar evreul, cutremurîndu-se, l-a întrebat ce făcea cînd o bea El îi zise: "Nimic altceva decît numai cu sfînta Cruce am însemnat paharul". Atunci evreul a cunoscut că puterea sfintei Cruci alungă moartea, însă vrînd să afle adevărul, a dat din aceeași otravă unui cîine, care bînd din ea îndată a murit înaintea lui.

Văzînd aceasta evreul a alergat la Apostolul cu acel creștin, spunîndu-i cele ce li s-au întîmplat lor. Sfîntul l-a învățat pe evreu să creadă în Hristos și l-a botezat. Iar creștinului celui sărac i-a poruncit să aducă o sarcină de fîn, pe care Apostolul cu semnul Crucii și cu rugăciunea prefăcu în aur fînul, poruncindu-i ca din acel aur să-și plătească datoriile sale la cămătar, iar cu restul să-și hrănească pe cei ai casei lui. Apoi s-a dus apostolul la Efes, și pe-trecea în casa lui Domnos, unde a adus o mare mulțime la Hristos și a făcut nenumărate minuni.

Împlinindu-se toți anii lui o sută și cîțiva, a ieșit din casa lui Domnos cu cei șapte ucenici ai săi și, mergînd la un loc oarecare, le-a poruncit să șadă acolo. Și era spre ziuă. Iar el, ducîndu-se ca la o aruncătură de piatră, s-a rugat. După aceea, săpînd ucenicii un mormînt în chipul Crucii de lungimea staturei sale, precum le-a poruncit, a zis lui Prohor să meargă la Ierusalim și acolo să pe-treacă pînă la sfîrșitul său. Învățîndu-și ucenicii și sărutîndu-i le-a zis: "Trăgînd pămîntul, mama mea, acoperiți-mă". Și l-au sărutat ucenicii, acoperindu-l pînă la genunchi. El iar sărutîndu-i pe ei l-au acoperit pînă la grumaji, și a pus pe fața lui o basma, și așa l-au sărutat, plîngînd foarte tare, apoi l-au acoperit cu totul.

Auzind de aceasta frații din cetate au venit și, dezgropînd mormîntul, n-au aflat nimic. Plîns-au foarte mult și rugîndu-se s-au întors în cetate. Apoi, în tot anul, din mormîntul lui se arăta praf subțire, în opt zile ale lunii mai, și tămăduiri bolnavilor

se dau cu rugăciunea Sfîntului Apostol Ioan spre cinstea lui Dumnezeu, celui în Treime lăudat în vecii vecilor. Amin.

Despre anii cîți a viețuit sfîntul Apostol Ioan nu se știe exact. Unii scriu că a trăit 120 ani, iar alții zic 105 și șapte luni; se știe însă că a trăit mai mult de o sută de ani.

57. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC CALISTRAT ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÎNSUL (27 SEPTEMBRIE)

(Istorisire după Sf. Simeon Metafrast)

Văzînd zavistnicul vrăjmaş turma cea aleasă a lui Hristos din zi în zi înmulţindu-se, s-a sculat asupra ei cu mare mînie, vrînd ca pe toate oile cele cuvîntătoare să le răpească şi să le piardă. Avînd ca unelte la acest lucru pe cei mai împietriţi şi fără de omenie care s-ar putea numi mai bine fiare iar nu oameni: pe Diocleţian (284-305) şi Maximian (286-305), împăraţi păgîni ai Romei, pe aceştia i-a pornit ca pe nişte lupi răpitori asupra turmei lui Hristos şi printr-înşii cu răzbunare şi cu nemilostivire au împuţinat-o. Pentru că, atîta mînie le-a revărsat în inimă asupra creştinilor, încît lăsînd toa-te celelalte griji ale împărăţiei, şi-au îndreptat vederile lor spre aceasta cu toate puterile ca să piardă cu desăvîrşire pe toţi creştinii. Crezînd că acel gînd şi lucru al lor este cel mai cinstit şi mai de căpetenie decît toate celelalte lucrări mari ale împărăţiei şi decît cele slăvite biruinţi şi dănţuiri asupra vrăjmaşilor lor, pentru aceea şi chinuitorii, conglăsuind în răutate, au trimis pe la toate marginile împărăţiei lor, ca de pretutindeni să silească pe creştini la jertfe idoleşti, iar pe cei ce nu se vor supune să-i muncească, să-i ucidă, şi cu felurite morţi să-i piardă.

Aşa făcîndu-se acestea, mulţi din cei credincioşi şi osîrduitori iubitori de Hristos s-au împodobit cu cunună mucenicească, iar alţii de la Biserica luptătoare au trecut la cea triumfătoare, cîntînd cîn-tare de biruinţă asupra vrăjmaşilor. Între mulţi alţii, unul ca acesta s-a arătat viteazul ostaş al lui Hristos, Calistrat, care a mers pe ca-lea cea frumoasă a mucениciei, însă nu singur, ci cu mulţi alţii, şi călcînd pe vrăjmaşul, a stat înaintea biruitorului lumii Hristos, purtînd şi arătînd ranele cele ce le-au luat pentru Dînsul, şi luînd plata nevoinţei sale.

Locul naşterii Fericitului Calistrat, al acestui pătimitor al lui Hristos, era Cartagina din Africa, de unde l-au luat la slujba ostă-şească, aşezîndu-l în tabăra Voievodului Persentin, în care strălucea cu mărire numai el singur, ca o stea într-o noapte neluminată de lună, pentru că toţi ostaşii cei împreună cu el erau împîclaţi cu întunericul idoleştii nedumnezeiri şi numai el strălucea ca lumina sfintei credinţe, la care îl învăţase tatăl său care era creştin.

Tatăl lui învăţase de la moşul lui, cel cu numele Neocor, care în vremea patimilor celor de voie ale Domnului nostru Iisus Hristos se aflase în Ierusalim, pe vremea lui Ponţiu Pilat, slujind în oas-te şi, după ce văzuse toate minunile cele ce s-au făcut la moartea şi la învierea Domnului, a crezut în Dînsul. Şi botezîndu-se de către Apostoli, s-a întors la casa sa, ducînd mărgăritarul cel de mult preţ al credinţei celei în Hristos, prin care pe fiul său, adică pe tatăl lui Calistrat, şi pe toţi casnicii săi i-a îmbogăţit, spunîndu-le lor toate cele despre Iisus Hristos, pe care singur cu ochii săi le-a văzut, şi pe cele ce le-a auzit de la apostoli.

Aceeaşi duhovnicească şi nefurată bogăţie a credinţei moş-tenind şi Sfîntul Calistrat după moşul şi după tatăl său, îmbogăţea cu ea pe acei care putea, învăţîndu-i în taină cunoştinţa adevărului, şi întorcînd la Dumnezeu suflete omeneşti. Din pricina aceea se sminteau ostaşii cei ce erau împreună, şi îl pîndeau cu de-adinsul, ca să poată şti de dînsul dacă este creştin cu adevărat sau nu.

Deci, dar, fiind el cu voievodul taberii sale în Roma, s-a făcut cunoscută creştineasca lui dreaptă credinţă în acest fel: Avea obicei, Fericitul, ca în toate nopţile să se scoale la rugăciune şi să se roage din destul în taină. Şi odată cînd, după obiceiul său, sculîndu-se se ruga, a simţit nişte ostaşi care se odihneau aproape de el. Aceştia, auzindu-l pe el că cheamă adeseori numele lui Iisus Hristos, au cu-noscut bine că este cu adevărat creştin. Şi, căutînd vreme potrivită, au spus voievodului Persentin cele ce auziseră.

Iar voievodul chemînd îndată pe Calistrat, l-a întrebat zicînd: "Oare sînt adevărate Calistrate, cele spuse despre tine de tovarăşii tăi?" Iar el a răspuns: "Nu ştiu ce or fi spus despre mine, pentru că ştiu că nu le-am făcut niciun rău". Apoi Persentin a poruncit ostaşilor să-i zică lui pe faţă, iar ostaşii au zis voievodului: "Numai să-i porunceşti stăpîne să jertfească idolilor şi îndată vei afla cine este, care este gîndul lui şi ce credinţă are".

Deci, a poruncit voievodul lui Calistrat ca să aducă jertfă idolilor şi să se închine lor. Iar sfîntul Calistrat a răspuns: "Nu am învăţat ca să aduc jertfă la mulţi dumnezei, ci unuia Dumnezeu, Cel adevărat şi viu, care pe toate dintru nefiinţă le-a adus, şi pe om din pămînt l-a zidit. Iar pe dumnezeii cei cinstiţi de voi, pe care mîinile omeneşti i-au făcut, îi numesc nu dumnezei, ci idoli, pre-cum m-am învăţat din Sfînta Scriptură, care zice: "Toţi dumnezeii păgînilor sînt idoli, şi idolii păgînilor, argint şi aur, lucruri de mîini omeneşti".

Din aceeaşi Scriptură am învăţat a cunoaşte pe Dumnezeul cel ce petrece în ceruri şi Aceluia îi aduc jertfă de laudă şi "a da Celui prea Înalt făgăduinţele" (Psalm 49, 15). Deci, oare, pentru a-ceasta mă clevetesc aceştia pe mine, că cinstesc pe unul adevăratul Dumnezeu, iar nu pe dumnezei mincinoşi? S-ar fi căzut lor să mă clevetească, de m-ar fi ştiut că nu slujesc bine în rîndurile ostaşilor, sînt fricos, sau că fug de faţa vrăjmaşului. De ar fi fost aşa, apoi puteau să grăiască împotriva mea înaintea ta, voievodule, şi ţie ţi se cădea să asculţi nişte clevetiri ca acestea. Dar, în niciunul din aces-te cazuri neştiindu-mă vinovat, pentru ce asculţi pe clevetitori? Şi la judecată mă aduci pe mine, numai pentru această singură vină, că dogmele mele nu se aseamănă cu ale voastre?"

La aceste cuvinte voievodul a răspuns cu mînie, zicînd: "Nu este acum vreme de vorba cea mult ritoricească, ci vreme de munci grele şi pedepsiri cumplite, pe care degrab le vei lua, de nu te vei supune mie şi de nu vei jertfi idolilor, cărora şi împăratul însuşi se închină. Au doar nu mă ştii pe mine că sînt aspru, putînd şi mai înainte de munci a-i înfricoşa pe toţi numai cu căutătura şi cu gla-sul?" Iar sfîntul Calistrat a răspuns: "Mînia ta şi scrîşnirea dinţilor tăi măcar deşi aduc frică, însă este vremelnică, dar cu mult mai groaznică este frica şi scrîşnirea dinţilor cea veşnică, în care a cădea mă tem foarte şi numai singură pomenirea ei mă înfricoşează foarte". Iar voievodul, neputînd să-şi ţină mînia sa, a poruncit ca întinzînd pe sfîntul să-l bată. Şi bătîndu-l mult, nimic de nerăbdare n-a arătat şi grăia către Dumnezeu zicînd: "Juratu-m-am şi m-am hotărît să păzesc judecăţile dreptăţii Tale" (Psalm 118, 106).

Şi ia-răşi: "Smeritu-m-am pînă în sfîrşit Doamne, viază-mă după cuvîntul tău şi nu mă lăsa ca să fiu de batjocură pierzătorului om, şi mă întăreşte, o, Doamne, a suferi aceste munci, dă putere smeritului şi neputinciosului meu trup şi fă duh mai bărbătesc întru mine". Iar văzînd chinuitorul sîngele lui curgînd din rane ca pîrîul, a poruncit să-l slăbească din munci şi i-a zis lui: "Acestea sînt începuturile răsplătirilor tale pentru neascultarea ta, Calistrate! Te sfătuiesc deci, bine să faci ceea ce ţi-am zis şi să scapi de cele mai mari munci care te aşteaptă căci mă jur pe zei că de nu te vei supune poruncii împăratului, apoi mîinile chinuitorilor vor zdrobi în bucăţi trupul tău, şi sîngele tău îl vor linge cîinii, iar carnea ta o vor mîn-ca leii; cu aşa amară moarte vei pieri".

Iar viteazul Calistrat a răspuns: "Nădăjduiesc în Dumnezeul cel tare, în Dumnezeul cel viu, că Acela mă va izbăvi din gurile leilor şi va scoate din mîna cîinilor sufletul meu, care numai singur, în toată oştimea aceasta, cunoaşte pe Dumnezeul cel adevărat spre care nădăjduiesc, ca nu numai sufletul meu, ci multe suflete de aici le va lua la Sine, dîndu-le lor cunoştinţa prea Sfîntului Său nume".

După aceste cuvinte, mîniindu-se mai mult voievodul, a po-runcit să aştearnă pe pămînt hîrburi ascuţite, şi întinzînd gol pe ele pe sfîntul Calistrat, să-l tîrască mult, adăugînd durere peste durere rănitului său trup. Iar după ce sfîntul le-a răbdat pe acelea, a po-runcit chinuitorului, ca punînd o pîlnie în gîtlejul lui, să toarne apă ca într-un burduf.

După ce s-a făcut şi aceasta, a zis chinuitorul: "De nu vei jert-fi idolilor, Calistrate, îndată te voi arunca în mare, căci mă tem ca să amăgeşti şi pe alţi ostaşi, dacă nu te voi pierde degrab". Răs-puns-a mucenicul: "O, prea nelegiuitule! Tu te îngrijeşti păzind turma cea care este înaintea diavolului, tatăl tău, ca să nu se împuţineze, iar eu nădăjduiesc spre Dumnezeu, că o voi cîştiga pe ea Hristosului meu şi o voi întări în adevărata credinţă şi în mijlocul cetăţii acesteia îi voi zidi Lui Biserică". Iar voievodul, aprin-zîndu-se de iuţime foarte tare, a zis: "Necuratule şi ticălosule, moartea este acum deasupra capului tău, iar tu Biserică mai gîn-deşti a zidi şi a-i aduce pe mulţi la Dumnezeul tău?!" Aceasta zi-cînd, îndată a poruncit să aducă un sac de piele, în care băgînd pe sfîntul mucenic, l-a aruncat în adîncul mării, iar el sta pe mal, vrînd să vadă înecarea lui.

Sacul acela în care era sfîntul Calistrat, ca Iona în pîntecele chitului, după dumnezeiasca voie s-a lovit prin repeziciunea apei de o piatră ascuţită, care se întîmplase a fi în mare, şi s-a spart. Iar pe sfîntul Calistrat, luîndu-l doi delfini pe spatele lor, îl purtau pe deasupra apei, pînă ce, scoţîndu-l, l-au lăsat la mal cu blîndeţe. Iar sfîntul cînta cu veselie: "Venit-am din adîncurile mării, şi nu m-a înecat viforul apei, nici nu m-am ostenit strigînd, cînd m-am rugat către Tine Doamne, că degrab ai auzit rugăciunea mea, şi din legăturile cele nedezlegate şi din adîncul cel mai de jos m-ai scos cu minune şi mai presus de nădejde ai rupt sacul meu, şi m-ai încins cu veselie" (Psalm 68, 3...).

Așa cîntînd sfîntul cu glas de bucurie, se mira mulțimea ostașilor, și alergînd la dînsul, au căzut la picioarele lui, rugîndu-l ca să-i scoată și pe ei din înșelăciunea cea idolească, și să-i ducă la Hristos Dumnezeul său. Și era numărul lor patruzeci și nouă, care ziceau: "Iată, am cunoscut că Dumnezeul tău este Mare și Ade-vărat, care din adîncul mării te-a izbăvit pe tine".

Iar fericitul mucenic a zis: "Domnul meu Iisus Hristos nu iz-gonește pe cei ce vin la Dînsul, pentru că zice: "Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi" (Matei 11, 28). Acestea grăindu-le, și-a întins spre cer mîinile sale, și ridicîndu-și ochii se ruga: "Doamne, Cela ce în ceruri locuiești, și spre cei smeriți privești, caută spre turma ta aceasta mică și păzește-o pe ea de tot răul, ferește-o nevătămată de fiara aceasta văzută, de Persentin chinuitorul și de nevăzutul diavol, căci tu Însuți ești slăvit în veci". Iar voievodul, văzînd ceea ce se făcuse, s-a mirat și a zis: "Mă jur pe luminatul soare, că este plin omul acela de mari farmece, căci a ieșit și din mare, și precum a făgăduit, a amăgit pe ostașii mei cu vrăjile lui".

Apoi către sfîntul a zis: "Eu voi strica farmecele tale degrab, Calistrate, și vei ști atunci cine este Persentin, slujitorul marilor zei, și cine este Cel Răstignit pe Care-L cinstești, și spre Care în zadar nădăjduiești". Apoi a șezut la judecată, și a poruncit ca pe toți os-tașii cei ce crezuseră să-i bată tare, sfărîmîndu-le incheieturile. Iar ei, bătuți fiind, cum ar spune cu o singură gură toți ziceau: "Doam-ne Iisuse Hristoase! Fii ajutător robilor Tăi, și ne dă nouă pînă în sfîrșit răbdare, căci pentru Tine de voie pătimim, așa am vrut. Și să fie păzit de Tine și învățătorul nostru și păstorul Calistrat, ca de la dînsul să ne învățăm mai desăvîrșit a Te cunoaște pe Tine Unul Dumnezeu, căci acum ca oile cele pierdute sîntem înaintea Ta, Doamne".

Iar după ce s-a alinat puțin mînia lui Persentin, a poruncit ca, încetînd de a-i mai bate pe ei, să-i ducă în temniță pînă ce se va gîndi ce să facă cu dînșii. Căci îl cuprinsese nu puțină mîhnire, pentru că oastea de sub comanda lui se împuținase cu cincizeci de ostași.

Aruncați fiind ei cu Sfîntul Calistrat în temniță, au învățat de la dînsul desăvîrșit cunoștința lui Dumnezeu. Pentru că sfîntul le spunea, începînd de la zidirea lumii, și de călcarea de poruncă a omului cea din Rai, pînă la întruparea lui Hristos, și pînă la pati-mile cele de voie și la Înviere. Încă le-a spus lor de judecata vii-toare, despre suflet, despre viața ce va să fie, despre răsplătirea drepților, și despre muncile păcătoșilor în iad. Și toate tainele sfintei credințe spunîndu-le lor, i-a întărit spre muceniceasca nevoință.

Iar a doua zi, voievodul a șezut în divan la judecată, încon-jurat de mulțime de oaste. Și scoțînd din temniță pe sfîntul Calis-trat cu cei împreună cu dînsul, a început a zice: "Spune-mi mie, Calistrate, tu și cei ce sînt cu tine, oare veți aduce jertfă zeilor, ca din chinurile grele să vă mîntuiți? Sau mai stăruiți încă la cea dintîi nesupunere a voastră?" Iar sfîntul Calistrat a zis: "Eu pentru mine răspund că nu mă voi depărta de Domnul meu pînă la moarte; iar aceștia singuri pentru dînșii să spună, întreabă-i pe

ei, și vei auzi ce-ți vor zice ție". Apoi voievodul a zis către dînșii: "Voi înșela-ților, ce ziceți?" Iar ei au răspuns: "Sîntem creștini, mărturisim pe unul Dumnezeu care a zidit cerul și pămîntul și credem într-însul, și într-Unul născut Fiul Lui, în Domnul nostru Iisus Hristos, și în Sfîntul Duh, precum ne-a învățat pe noi bunul nostru învățător Calistrat". Acestea cu un glas zicîndu-le sfinții, voievodul a poruncit să-i bată tare pe ei, pe rînd, pe cîte unul. Apoi, legîndu-le mîinile și picioarele, a poruncit să-i arunce într-un iezer ce era acolo aproape, și cînd era să-i arunce, se ruga sfîntul lui Dumnezeu, zi-cînd: "Doamne, Cela ce întru cei de sus locuiești și spre cei smeriți privești, întoarce-Ți ochii Tăi cei milostivi spre această mică turmă a Ta, și binevoiește ca într-acele ape să se spele ea cu scăldătoarea nașterii de a doua și prin primirea de fii, odată cu venirea Sfîntului Tău Duh, toată spurcăciunea omului cel vechi spălînd-o, să fie părtași ai moștenirii celor ce din veac bine ți-au plăcut Ție!".

Deci, legați fiind ei și aruncați în apă, îndată s-au dezlegat legăturile lor, și stăteau în apă cu fețe luminoase, bucurîndu-se de botezul lor. Și s-a văzut o cunună foarte frumoasă de sus pogo-rîndu-se, și un glas s-a auzit zicînd: "Îndrăznește, Calistrate, cu turma ta, și vino cu dînșii să te odihnești în locașurile veșnice". Și odată cu glasul, s-a făcut cutremur mare de pămînt; iar aflîndu-se acolo aproape, un idol al oarecăruia spurcat zeu păgînesc a căzut de cutremur, și ca praful s-a risipit. Acest lucru văzîndu-l alți ostași, o sută treizeci și cinci, și din cer auzind glasul cel ce venise spre Calistrat, au crezut în Domnul nostru.

Însă nimic nu le-a zis lor voievodul, temîndu-se de gîlceavă și de tulburarea cea din tabără, fără numai pe cei dintîi patruzeci și nouă cu sfîntul Calistrat, a poruncit ca iar să-i arunce în temniță, între care aflîndu-se Sfîntul Calistrat, a zis către dînșii: "Iată fra-ților, cu Darul lui Hristos v-ați învrednicit sfîntului botez, pentru care se cuvine cu vrednicie a mulțumi lui Dumnezeu. Deci, să ne sculăm și să ne rugăm Lui". Și sculîndu-se toți, și înălțîndu-și mîi-nile cu ochii spre cer, făceau rugăciune cu Calistrat, zicînd: "Doamne Dumnezeule, Cel ce voiești ca toți oamenii să se mîn-tuiască și la cunoștința adevărului să vină, Cel ce ai scos această turmă a Ta din gurile leilor și ai chemat-o la mîntuirea cea veșnică, învrednicește-ne pe noi ca în sfînta credință să ne sfîrșim, prin care credem în Tine, Dumnezeul nostru, și ne dă nouă ca la Tine să venim fără de prihană și curați, să ne arătăm sfintei feții Tale și să ne închinăm Ție, Celui binecuvîntat în veci".

Și se rugau Sfîntul Calistrat și toți sfinții mucenici cu stăru-ință. Iar după ce s-a înnoptat, au intrat în temniță, după porunca chinuitorului. Și alți ostași din tabără, cu săbiile scoase, i-au tăiat pe toți în bucăți. Așa, Sfîntul Calistrat și cei împreună cu dînsul mucenici s-au nevoit bine, suferind cu statornicie pînă la sînge pen-tru Domnul lor. Iar sfintele lor moaște s-au adunat și au fost îngro-pate cu cinste de acei o sută și treizeci de ostași care au crezut în Hristos.Tot de către aceștia s-a zidit mai pe urmă și Biserică deasupra sfintelor lor moaște și s-a împlinit cuvîntul cel mai înainte zis al sfîntului Calistrat, pe care către Persentin l-a grăit: "În mijlocul cetății acesteia voi zidi Biserică", care măcar deși nu în viață, s-a zidit după muceniceasca

lui moarte și se proslăvește întru-însa numele Domnului Dumnezeu și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, Căruia și de la noi să-I fie slava, în vecii vecilor. Amin.

În această zi la Prolog s-a pus pomenirea sfinților Apostoli Marco, Aristarh și Zina. Vezi despre dînșii în luna ianuarie, în 4 zi-le. În aceeași zi sfînta muceniță Epiharia, care a pătimit pentru Hristos pe vremea împărăției lui Dioclețian.

Și cuviosul Ignatie, egumenul eparhiei Capadociei care a plăcut lui Dumnezeu pe timpul împărăției lui Nikifor Foca (963-969) și a lui Ioan Tzimiskos (969-976).

58. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU HARITON MĂRTURISITORUL († 350) (28 SEPTEMBRIE)

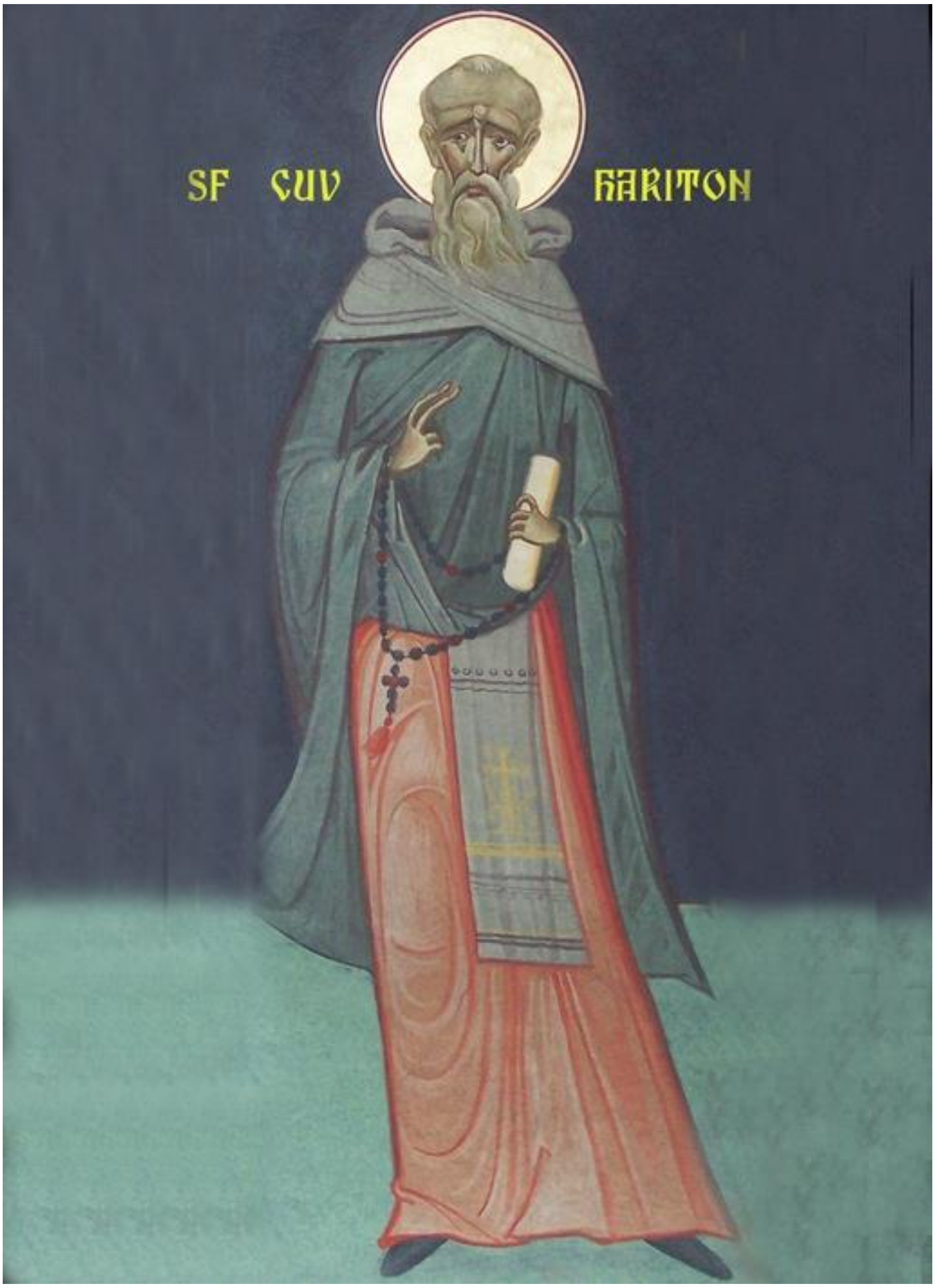

Cuviosul Hariton era din eparhia Licaoniei, locuitor în cetatea Iconiei, creștin bine credincios și ales întru bunătăți. Acesta în vremea lui Aurelian, rău credinciosul împărat (270-275), s-a arătat Mărturisitor al numelui lui Iisus Hristos. Cînd a ieșit acea poruncă fără de Dumnezeu de la împăratul prin toate părțile ca să fie siliți creștinii să jertfească idolilor, iar cei ce nu se vor supune poruncii să fie uciși, atunci Hariton, în Iconia, la un lucru ca acesta strălucea cu bună credință, ca cel mai dintîi

dintre creștini; și a fost prins și legat de guvernatorul țării aceleia și adus la judecata păgînilor, unde l-a întrebat pe el judecătorul, zicînd: "Pentru ce nu te închini zeilor celor cu nume mare, cărora împăratul și toți supușii își smeresc capetele lor?" Răspuns-a Hariton: "Toți idolii păgînilor sînt diavoli, care, oarecînd, pentru mîndria lor, au fost surpați din cer în iadul cel mai de jos, căci voiau să se asemene cu Dumnezeul cel prea înalt.

Iar acum de către oamenii cei fără de minte și înșelați caută să-i cinstească precum pe dumnezei. Însă și ei, și cei ce li se închină lor, vor pieri curînd, și ca și fumul stingîndu-se se vor pierde, pentru aceea nu mă voi închina lor. Căci eu am pe ade-văratul Dumnezeu, Căruia îi slujesc și mă închin, Care este ziditor tuturor, Mîntuitor al lumii Care trăiește în veci".

Zis-a judecătorul: "Prin răspunsul tău cel dintîi aspru, te-ai făcut vrednic de moarte, căci ai îndrăznit a huli pe zeii cei fără de moarte și a ne numi pe noi cei ce ne închinăm lor nebuni și înșelați. Și deci, s-ar cădea să ți se taie capul cu sabia ca unui rău grăitor. Dar, de vreme ce zeii noștri sînt îndelung răbdători și ne-grabnici spre izbîndirea necinstirii lor, pentru aceea și eu te în-găduiesc pe tine, nu îndată pierzîndu-te, căci poate venindu-ți cumva în simțire, te vei înțelepți și le vei aduce împreună cu noi jertfă acelora pe care acum îi hulești, și-ți vei cere de la dînșii iertare pentru greșala ta cea cu atîta îndrăzneală. Iar ei, ca niște ne-răutăcioși, sînt gata a te primi, iertîndu-ți necinstea ce le-ai adus". Răspuns-a Hariton: "De sînt dumnezei idolii voștri, apoi rău faci ighemoane suferindu-mi dosădirea cu care îi necinstesc, că fiecare este dator pentru cinstea Dumnezeului său să fie statornic, și rîvna cea după dînsul să și-o arate. Iar de nu sînt dumnezei, apoi în zadar poruncești a se închina lor cineva. Însă să știi cu de-adinsul, că nici un fel de chin nu mă va dezlipi de la Dumnezeul cel viu, și la cinstea spurcaților idoli nu mă va pleca. Pentru că sînt ucenic al fericitei întîia muceniță Tecla care, ca o făclie, în această cetate a noastră, în Iconia, a strălucit cu razele mucениciei, povățuindu-se spre nevoință de sfîntul Apostol Pavel, învățătorul cel mare, cu care eu acum zic: "Cine ne va despărți pe noi de iubirea lui Hristos? Necazul sau strîmtorarea, sau prigoana, sau foametea, sau lipsa de îmbrăcăminte, sau primejdia, sau sabia?" (Romani 8, 35).

Iar guvernatorul a zis: "Dacă zeii noștri n-ar fi dumnezei, precum zici tu, apoi nu ne-ar da nouă bine, viață cu noroc, bogății, măriri și sănătate". Răspuns-a Hariton: "Te înșeli, ighemoane, pă-rîndu-ți-se că pe toate acestea le ai de la mincinoșii idoli, care și singuri sînt săraci și nimic nu au, fără numai pierzarea lor. Pentru că diavolii, nici la porci nu au vre-o putere fără voia lui Dumnezeu. Iar idolii cum pot să dea cuiva ceva, ei înșiși neavînd nimic? Căci nu-și întind mîinile lor, nu merg cu picioarele, nu grăiesc cu limba, nu văd cu ochii, nici nu aud cu urechile, pentru că sînt fără de suflet. Și de vrei să cunoști adevărul, încredințează-te cu lucrul și vei vedea deșertăciunea lor. Apropie o lumînare aprinsă la gura idolului, și-l pîrlește pe el: au îl va durea? Ia securea și taie-i lui picioarele; vezi: va striga? Să aduci un ciocan și să-i sfărîmi coastele lui, și vezi: va geme? Cu adevărat nimic nu vei auzi, căci nu

are viață și nici suflare! Acestea auzindu-le ighemonul, s-a pornit cu mînie și ca un beat a răcnit de iuțime, nelăsînd pe sfîntul ca mai mult să întindă cuvîntul.

Și îndată a poruncit celor ce stăteau de față să-l prindă pe el și să-l dezbrace și, întinzîndu-l la pămînt în chipul Crucii, să-l bată cu vine fără de crușare. Iar sfîntul răbda cu vitejie, vrînd să moară pentru Hristos Domnul, decît să trăiască depărtîndu-se de la ziditorul său. Iar cînd bătea pe sfîntul prigonitorul, îl întreba: "Oare vei jertfi idolilor celor fără de moarte, Haritoane? Sau vrei să iei mai multe bătăi pe trupul tău?" Răspuns-a mucenicul: "De mi s-ar putea de o mie de ori a muri pentru Mîntuitorul meu, aceasta mai ales aș fi vrut, decît pînă la o vreme să trăiesc și apoi să mă închin diavolilor. Și atîta a bătut peste tot trupul pe sfîntul încît și cele dinlăuntru ale lui se vedeau. Carnea de pe oasele lui cădea, iar sîngele ca un rîu se vărsa, și se făcuse tot trupul numai o rană, apoi încetară a-l mai bate, văzînd că era de-abia viu, și, părîndu-li-se că acum va muri degrab, l-au luat în spate și l-au dus în temniță, pentru că nu putea să pășească singur, nici să grăiască ceva, ci abia sufla, așa de cumplit l-au bătut.

Și punîndu-l în temniță, au plecat. Iar Dumnezeu, văzînd răb-darea pătimitorului Său, l-a întărit și l-a tămăduit degrab de ranele lui. Astfel că pe cel pe care păgînii nădăjduiau să-l vadă mort, pe acela l-a făcut viu și sănătos, încît preamărea pe Domnul ca David: "Nu voi muri, ci voi fi viu și voi povesti lucrurile Domnului" (Psalm 117, 17). Apoi îl scoaseră a doua oară la judecată, la care după ce a arătat mai mare îndrăzneală decît întîi, spre mai mare mînie a pornit pe prigonitorul care a poruncit ca să-i ardă trupul lui cu făclii și atîta l-au ars încît tot trupul lui s-a fript ca niște car-ne de mîncare.

Iar el se bucura, răbdînd niște chinuri ca acestea pentru Hristos, Domnul său. Și iar îl aruncară în aceeași temniță.

În acea vreme, Aurelian Kesarul, de mînia lui Dumnezeu fiind pedepsit pentru vărsarea sîngelui creștin, a murit. Mergînd prin Bizantia și Heracleea, mai întîi a fost înfricoșat cu un tunet mare din cer care i-a însemnat înainte grabnica lui moarte; apoi s-a lipsit rău de această viață în chinuri cumplite. După moartea lui a încetat prigonirea cea asupra creștinilor, dîndu-li-se libertate din legături și din temniță legaților lui Hristos. Pentru că cel ce a luat după moartea lui Aurelian împărăteștile sceptruri, învățîndu-se cu pedeapsa celui ce mai înainte împărățise, a trimis poruncă prin toate părțile stăpînirii sale ca toți creștinii să fie slobozi. Se temea să nu pătimească și el tot ca Aurelian, purtîndu-se rău cu creștinii. Și a fost atunci mare bucurie între dreptcredincioși. Se dădea drumul din obezi celor legați, cei izgoniți în surghiunii se întorceau la locurile lor, episcopii ieșeau din pustie și din peșteri, preoți și bi-necredincioșii, care de frica chinuitorilor se ascunseseră, sărutîndu-se acum unul pe altul, se veseleau pentru pacea Bisericii.

Atunci și cuviosului Hariton mărturisitorul i s-a dat drumul din temniță, lui, care vrea să moară pentru Hristos, decît să fie slo-bod lepădîndu-se de El. Dar,

purtarea de grijă cea Dumnezeiască i-a lungit viața spre folosul multora, ca împreună cu ceata muce-nicilor celor de bună voie să stea înaintea lui Dumnezeu ca un păstor cu oile, precum și ca tatăl cu fiii.

Din acea vreme sfîntul Hariton, ostașul lui Hristos cel însem-nat prin rane, s-a lepădat de lume și de toate cele din ea; și luîndu-și Crucea, a mers pe calea cea aspră, făcîndu-se de viu mort pentru lume, însă viu pentru Dumnezeu. Pentru că purtînd pe sine rănile Domnului Iisus, s-a schimbat cu totul într-însul și cu Dînsul s-a răstignit; a cărui Dumnezeiască patimă, ca s-o aibă totdeauna înaintea ochilor, a mers la Ierusalim, unde Domnul nostru și-a dat sufletul Său pe Cruce. Și cînd mergea pe calea ce o luase, fiind aproape de Ierusalim, a căzut în mîinile tîlharilor, care neavînd ce să ia de la dînsul, l-au luat pe el, ducîndu-l în peștera lor, vrînd ca să-l dea la moarte amară. Nu l-au ucis, ci grăbindu-se, au alergat la drum, căutînd oameni din cei ce treceau pe acolo ca să-i jefuiască. Iar pe sfîntul Hariton l-au lăsat în peșteră zăcînd legat. Acesta, ca și mai înainte fiind în lanțuri și în munci, mulțumea lui Dumnezeu, fiind gata ca, din voia lui Dumnezeu, să primească orice moarte. Și batjocorea pe diavolul zicînd: "Știu, diavole, că temîndu-te să te lupți singur cu mine, ai adus tîlhari asupra mea și vrînd să-mi împiedici scopul meu ai pus cursă în calea aceasta. Dar să știi, blestemate, că nu tu asupra mea, ci eu asupra ta voi birui cu ajutorul Dumnezeului meu. Căci, deși mă vor ucide tîlharii, tot am nădejdea la mila lui Dumnezeu că voi moșteni sfînta lui odihnă, iar tu vei moșteni gheena. Eu voi învia în viața veșnică, iar tu vei muri cu moartea cea veșnică și vei fi mort în pierzarea cea fără de sfîrșit. Dar, puternic este Stăpînul meu, ca și aici să mă păzească viu de mîinile tîlharilor, să mă izbăvească de moarte precum a izbăvit pe Isaac de junghiere, pe tinerii din cuptor, pe Daniil de lei și pe sfînta Tecla de foc și de fiare".

Acestea grăind sfîntul, iată a venit un șarpe, care, aflînd în peșteră vin într-un vas, a băut dintr-însul, și îmbătîndu-se, a vărsat iar în vas vinul cu otrava din el și a plecat. După care venind tîlharii, cuprinși de sete, au băut fiecare din acel vas și au fost uciși de acea otravă de la șarpe. Și căzînd toți la pămînt, au murit. Astfel au primit pedeapsa cea vrednică și sfîrșitul groaznic pentru faptele cele rele ale vieții lor.

Iar Sfîntul Hariton, izbăvindu-se de junghierea lor, s-a dezlegat cu ajutorul lui Dumnezeu din legături și a luat cu sine dintr-acea peșteră o mare mulțime de aur, pe care-l adunaseră tîlharii, jefuind de mulți ani.

Această avuție tîlhărească, sfîntul Hariton a întrebuințat-o bine, căci a dat-o la săraci, biserici și mănăstiri. Iar din ce i-a mai rămas, a zidit în locul acela un locaș, care se numea Fare, pre-făcînd peștera aceea tîlhărească într-o Biserică și adunînd frați.

Apoi, ducîndu-se vestea despre dînsul în toată țara aceea, mulți veneau la dînsul pentru viața lui cea îmbunătățită. Și, că-lugărindu-se de dînsul, se linișteau în acel locaș, primind folos de la învățătorul și povățuitorul lor, cuviosul Hariton, la a

cărui sfîntă viață, ca la o făclie luminoasă, priveau și se întăreau duhovnicește, pentru că era desăvîrșit în bunătățile și nevoințele călugărești, iubind postul și înfrînarea ca pe o dulce hrană, avînd osteneala ca pe o odihnă și sărăcia ca pe o bogăție păzind-o. Era milostiv, iubitor de străini, îndurător, iubitor de frați, blînd, tăcut și tuturor bine apropiat. Avea în gură cuvîntul dres cu sarea înțelepciunii, prin care totdeauna învăța pe frați la calea cea mîntuitoare. A orînduit în mănăstire ca părinții să mănînce o dată în zi și aceasta seara, și atunci să nu primească bucate și băuturi, ci numai pîine și apă și acestea cu măsură, ca nu cumva, îngreunîndu-și pîntecele cu prea mare sațiu și multă băutură, să se facă nelesnicioși și greoi spre sculare la rugăciunea cea de la miezul nopții.

Iar după rugăciune să se îndeletnicească la lucrul mîinilor, păzindu-se cu de-adinsul, ca nici un ceas să nu treacă în deșer-tăciune, ca nu cumva diavolul, aflînd fără lucru pe vreun călugăr, să-l vîneze pe el cu înlesnire în cursa păcatului. Pentru că, lene-virea și deșertăciunea sînt începutul căderii în păcat. Apoi, a mai poruncit fraților ca să șadă prin chilii și să se liniștească, neumblînd de colo pînă colo, căci adunîndu-se la vorbe deșarte, multe împie-dicări se fac din cuvintele seci, precum mărturisește Scriptura: "Vorbele cele rele strică obiceiurile cele bune". Știința curată să se păzească ca lumina ochiului, sărăcia să o iubească mai mult decît aurul și argintul și ascultarea s-o aibă ca pe o ajutătoare la cîști-garea mîntuirii. Apoi smerenia, dragostea, răbdarea, nerăutatea, și toate celelalte fapte bune călugărești, să le cîștige ca pe o vistierie de mult preț și numai întru dînsele să se îmbogățească.

Învățînd în felul acesta pe frați, și rînduind bine locașul, pre-cum se cădea, a poruncit să se adune toți părinții. Și alegînd dintre dînșii pe cel care îl știa că este mai presus decît toți ceilalți, cu fap-ta bună, pe acela l-a pus în locul său, păstorul lor. Iar el a vrut să se ducă în cel mai adînc pustiu, iubind liniștea și depărtîndu-se de oameni. Și pentru că avea darul de a tămădui neputințele și a alunga dracii, se aduna la dînsul de pretutindeni mare mulțime de oameni, aducîndu-și acolo pe neputincioșii lor. Încă și boierii vestiți veneau pentru binecuvîntare, astfel că el nici aici nu putea să aibă desăvîrșită liniște călugărească. Mai în urmă, supărîndu-se de neodihnă, a gîndit să se ducă tot mai afund în pustie, depărtîndu-se și fugind de slava omenească. Deci, rugîndu-l mult ca să nu-i lase pe ei, au plîns după dînsul ca sărmanii după tatăl lor, pentru că nu au reușit cu niciun chip să-l oprească.

Însă, rugăciunea cea bineprimită către Dumnezeu a bunului părinte nu părăsea pe fiii săi. Căci cu rugăciunea lui toți sporeau pe căile și în poruncile Domnului și ca niște crini sădiți în pustie înfloreau prin sfințenie. Deci, după ce a sărutat pe frați și i-a bine-cuvîntat încredințîndu-i lui Dumnezeu, s-a dus în cele mai depăr-tate pustietăți și în prăpăstii nestrăbătute.

Apoi, mergînd cale ca de o zi, a aflat altă peșteră, care era în hotarele Ierihonului, și sălășluindu-se într-însa, viețuia după voința lui Dumnezeu, preamărindu-L pe El ziua și noaptea ca un înger. Hrana lui erau verdețurile de ierburi care creșteau împrejurul locului aceluia, dar mai mult se hrănea cu cuvîntul lui

Dumnezeu, prin rugăciunile cele neîncetate, și prin lacrimile cele fierbinți care ieșeau din dragostea inimii, cea către Dumnezeu, la care era cu totul dedat ca și psalmistul, zicînd: "Făcutu-s-au lacrimile mele, mie, pîine ziua și noaptea" (Psalm 41,3). Iar petrecînd el acolo cîtăva vreme, l-a descoperit pe el Dumnezeu la oameni ca pe o comoară în țarină ascunsă; căci mulți, mîhnindu-se de ducerea lui și întristîndu-se pentru lipsirea bunului părinte și sfătuindu-se, oarecare din frați s-a dus, căutînd prin pustie pe păstorul lor. Și străbătînd mulți munți și văi, au aflat pe cel ce căuta, așa vrînd Dumnezeu, ca povățuitorul cel iscusit și bunul ocîrmuitor, nu numai pe el, dar și pe alții mulți să-i povățuiască și să-i îndrepte la Împă-răția Cerurilor. Dintr-acel ceas a fost știut locul singurătății lui și au început a veni la dînsul călugării și mirenii, dorind să viețuiască cu dînsul, să-i vadă fața lui cea cu chip de înger, și să se sature de folositoarele lui vorbe. Și în scurtă vreme turma cea de oi cuvîn-tătoare s-a adunat din ce în ce și s-a făcut o altă mănăstire, după aceeași rînduială și așezare ca și cea dintîi.

Și creștea și se înmulțea slava lui Dumnezeu în locurile cele pustii și neumblate, mai mult decît în mijlocul cetăților celor cu multă lume, în care se află fărădelege și vrajbă. Cu toate acestea Hariton n-a petrecut multă vreme în acest de pe urmă loc cu fiii săi, căci așezînd toată rînduiala mănăstirească precum se cădea, iar s-a dus tot mai în pustiul cel adînc care se află de la părțile Tecuitului, ca la patrusprezece stadii sau mai mult, și acolo, asemă-nîndu-se lui Ilie și Mergătorului înainte, se depărta mereu și fugind se sălășluia în pustie, așteptînd pe Dumnezeul Cel ce-l mîntuiește pe el.

Și trecea din loc în loc, prin văi, prin surpături, prin dealuri, prin crăpături, prin prăpăstiile pămîntului, cu totul pe sine încre-dințîndu-se lui Dumnezeu. Iar osteneala lui cea din pustie cine o va spune? Fără numai unul Dumnezeu cel ce știe cele ascunse. Acela îi știa nevoințele lui, spre ostenelile lui privea și în locul acestora îi gătea lui cereștile răsplătiri.

Rătăcind el prin pustie multă vreme, a vrut Dumnezeu ca iar făclia care strălucea prin bunătăți să vină la arătare de sub obrocul pustiului și prin chipul vieții sale să lumineze tuturor celor ce do-reau să meargă pe calea cea strîmtă, care duce la viața cea veșnică. Căci iar l-au aflat pe el oarecare din nevoitorii cei ce umblau prin pustie și căzînd la picioarele lui, l-au rugat pe el ca să-i primească să petreacă cu dînsul și să rîvnească cuvioaselor lui lucruri. Acestea întîmplîndu-se cuviosului, alții s-au înștiințat, și au început a se aduna mai mulți la dînsul, fugind de lumea cea deșartă. Iar el, iată, adunînd a treia turmă de oi ale lui Hristos și învățîndu-i călugăria a întemeiat a treia mănăstire, care mai pe urmă în lumea siriană se numea Suchia, iar grecește se chema Lavra veche. Apoi s-a suit în vîrful muntelui ce era acolo și s-a sălășluit pe un deal foarte înalt, care avea în sine o peșteră mică, la care abia era cu putință a se sui pe o scară prea înaltă. Acolo numai singur sta, ca pe un scaun, depărtîndu-se de la pămînt, și de cele cerești apropiindu-se cu sălășluirea. Și de acolo, stînd ca un bun păstor la strană, privea spre ale sale mănăstiri cu rugăciune și se ruga pentru mîntuirea fraților celor adunați prin purtarea de grijă și ca o cîrmă în corabie

stînd, ocîrmui înotarea atîtor suflete. Pentru că, de la toate mănăstirile cele de dînsul zidite alergau la el, trebuindu-le povățuitor.

Și a viețuit la acel loc pînă la adînci bătrînețe, în post, în rugăciuni și în nevoințele pe care a le spune nu este cu putință, pentru că din zi în zi osteneli peste osteneli adăugînd, se arăta în trup fără de trup. Deci locul acela era fără de apă, și nu vrea părintele ca cineva din frați să se ostenească pentru el, aducîndu-i lui de departe apă, căci singur nu putea să-și aducă din pricina grelei suiri la înălțimea dealului, și pentru slăbirea trupului celui mult ostenit ce îmbătrînise.

De aceea, a făcut rugăciune către Dumnezeu cu de-adinsul, ca să scoată din piatră apă, ca lui Israel în pustie. Și s-a făcut așa. Pentru că Domnul face voia celor ce se tem de El, și rugăciunea lor o ascultă, și îndată din piatra cea uscată și netăiată a ieșit izvor de apă cu puterea lui Dumnezeu.

Așa de mult a putut rugăciunea îmbunătățitului părinte la Dumnezeu.

Deci, a petrecut prea desăvîrșit în bunătăți și ajungînd ca un strugur copt la vreme, s-a apropiat de sfîrșitul său fericit, pentru care luînd înștiințare de la Dumnezeu, a chemat în pustiul acela de la cele trei mănăstiri ale sale pe egumeni și pe frați, care se în-mulțiseră ca stelele cerului prin rugăciunile și mijlocirile lui. Și le-a spus lor de ieșirea sa care era aproape: "Eu, zise, mă voi duce de la voi, precum poruncește Domnul, pentru că a sosit vremea, pe care de demult cu dorire am așteptat-o, ca dezlegîndu-mă din legăturile trupești, să merg și să mă arăt feții Dumnezeului meu. Iar voi, fiilor, să vă îngrijiți de mîntuirea voastră, fiecare din voi scăpînd din cursele vrăjmașului, să se învrednicească pentru a putea ieși din trup la vremea sfîrșitului și să intre la Domnul și să cîștige mila Lui". Acestea auzindu-le, toți au plîns, zicînd: "Ne lași pe noi fiii tăi, părinte și învățătorul nostru, ne lași pe noi, păstorule și povățuitorule, te stingi, luminătorul nostru și povățuitorul căii noastre!"

Iar el îi mîngîia pe ei, zicînd: "Domnul nostru Iisus Hristos a făgăduit ca să fie cu noi nedespărțit pînă la sfîrșitul veacului. Acela nu vă va lăsa pe voi, la Care, de voi afla îndrăznire, voi ruga bunătatea Lui ca să nu vă despartă pe voi unul de altul - ca pe oi de capre - la înfricoșata sa judecată, ci pe toți să vă pună cu cei binecuvîntați ai săi de-a dreapta și să ne adune pe noi într-o ogradă a Împărăției Sale".

Apoi îl întrebară pe el frații: "Ce poruncești părinte să facem cu trupul tău? Unde să-l îngropăm pe el?" Iar el a zis: "Să dați țărîna țărînei, unde veți vrea. Căci al Domnului este pămîntul, și plinirea Lui". Iar ei au zis: "Nu, părinte, trei mănăstiri ai zidit, și trei turme ai adunat! Fiecare din ele ar dori să aibă la tine moaș-tele tale, pentru aceasta să nu fie între noi pricină, să rînduiești acum unde să punem moaștele sale!" El, făcînd după dorința lor, a vrut a fi îngropat în mănăstirea sa cea dintîi, unde a fost prins de tîlhari și cu minune, prin darul lui Dumnezeu, s-a izbăvit de dînșii.

Apoi, luîndu-l pe el tot soborul, l-au dus încă viu la locașul acela, în care mult pentru cea desăvîrșită viață călugărească învă-țînd pe frați, și pace tuturor dîndu-le, s-a culcat pe pat și și-a dat în mîinile Domnului sfîntul său suflet, neavînd nici un fel de durere trupească.

Așa s-a sfîrșit cuviosul părintele nostru Hariton, mucenicul lui Hristos, mărturisitorul și bunul nevoitor. Și s-au tînguit după dînsul toți părinții pustnici și tot pustiul s-a umplut de glasul plîngerii după cel atît de mare părinte și învățător, care ca un soare strălucea lumea. Și plîngînd mult deasupra lui, au îngropat sfintele lui moaște cu cinste, slăvind pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh în veci. Amin.

În această zi pomenirea sfîntului prooroc Baruh. Și sfinții mucenici frați buni, Alexandru, Alfeu și Zosima. Și sfîntul mucenic Marcu păstorul și sfinții mucenici Nicon, Neon și Kliodor, care în vremea lui Dioclețian împăratul (284-305), s-au chinuit pentru Hristos în Antiohia Pisidiei.

---

59. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU CHIRIAC SIHASTRUL († 556) (29 SEPTEMBRIE)

(Scrisă de Chiril monahul, din lavra Sfîntului Eftimie cel Mare)

Cuviosul Chiriac era de neam din Corint; tată era Ioan, presbiterul sfintei sobornicești Biserici, iar mamă, Evdochia; s-a născut pe timpul împărăției lui Teodosie cel mic, cam pe la sfîrșitul împărăției lui. Era rudă cu Petru, episcopul Corintului, de care, în tinerețe, a fost pus citeț la aceeași sobornicească Biserică, în Corint. Și se îndeletnicea cu osîrdie cu citirea dumnezeieștilor cărți de dimineața pînă seara și de seara pînă dimineața tot la citire ședea; și tot citind el așa, a ajuns în nedumerire și a început a se minuna cum din început Dumnezeu a rînduit pe toate cele folositoare spre mîntuirea omului! Cum, în tot neamul omenesc, pe cei ce I-au plăcut Lui, de multă cinste I-a învrednicit, luminați si preaînălțați i-a făcut! Că pe Avel, pentru jertfă, l-a prea înălțat; pe Enoh, fiindcă bine i-a plăcut Lui, cu mutarea în rai l-a cinstit; pentru dreptate pe Noe, scînteia neamului omenesc, l-a păzit întreg și nevătămat în apele potopului; pe Avraam pentru credința lui cea tare, l-a arătat tată a multe neamuri, dreptcredincioasa preoție a lui Melhisedec a arătat-o a fi bine primită; pe Iosif, pentru curăție l-a mărit, pe Iov, pildă de răbdare, l-a dat lumii; pe

Moise, puitor de lege l-a făcut, pe Isus al lui Navi, l-a pus soarelui și lunei înfrînător, pe David l-a arătat prooroc, împărat și strămoș al înfricoșatei taine; văpaia cuptorului Babilonului a schimbat-o tinerilor în rouă. Dar mai mult se minuna gîndind de cea fără de sămînță și nespusă zămislire și naștere, cum Fecioara a fost maică, pururea fecioară! Cum Dumnezeu, fiind Cuvîntul, om S-a făcut neschimbat și a prădat prin cruce iadul și, pe șarpele cel înșelător călcîndu-l, pe Adam iar l-a băgat in rai! Acestea și altele mai multe purtîndu-le în mintea sa fericitul Chiriac și viețile multor sfinți citindu-le, ardea cu duhul. Și i s-a deschis inima lui în frica lui Dumnezeu, pentru că a dorit ca să rîvnească celor ce au viețuit cu bună plăcere și gîndea să meargă la sfînta cetate a Ierusalimului și acolo, lepă-dîndu-se de cele din viață, unui Dumnezeu să-I slujească. Iar acestea gîndindu-le, a intrat în biserică într-o Duminică și a auzit în Sfînta Evanghelie citindu-se aceste cuvinte ale lui Hristos: "Oricine voiește să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea sa și să-Mi urmeze Mie" (Marcu 8,34). Deci, a înțeles că pentru dîn-sul este ceea ce se grăiește și îndată a ieșit din biserică nespunînd la nimeni nimic. A mers la malul mării unde era limanul de corăbii și, aflînd o corabie care era gata să plece spre Palestina, și punîndu-și nădejdea în Dumnezeu, a intrat într-însa și a început a merge.

Avea atunci copilul Chiriac de-abia optsprezece ani de la naștere cînd, ca un alt Iacov, a ieșit din casa tatălui său lăsîndu-le pe toate pentru Dumnezeu și degrabă a sosit la sfînta cetate a Ierusalimului. Atunci era acolo episcop Anastasie, în al optulea an al episcopiei sale și în al noulea an al împărăției lui Leon.

Umblînd Chiriac prin sfintele locuri, a mers la un om al lui Dumnezeu, anume Evstorghie, care zidise o mănăstire aproape de sfîntul Sion și, fiind primit de dînsul, a iernat acolo. Privind la nevoințele călugărești, primea din ostenelile lor începuturi și ca pe o scară, din treaptă în treaptă, se suia spre vîrful vieții celei îmbunătățite.

Viețuind el acolo, auzise pe mulți povestindu-i de Sfîntul Eftimie, felul cum făcuse lavra în pustie și despre viața lui cea desăvîrșită și sfîntă. A rugat, deci, pe fericitul Evstorghie ca să-l lase și pe el să se ducă să vadă lavra lui Eftimie, pentru că iubea pustiul și dorea să viețuiască într-însul. Iar Evstorghie, învățîndu-l mult pe Chiriac, l-a lăsat să plece la Cuviosul Eftimie cu bine-cuvîntare, după ce făcură rugăciune. Iar Eftimie l-a primit cu dra-goste, văzînd înainte într-însul dumnezeieștile dăruiri cele ce erau să fie și degrabă, chiar cu mîinile sale, l-a îmbrăcat în schimă și l-a trimis spre Iordan, la Sfîntul Gherasim, după ce Teoctist cel mare se mutase la Domnul. Ajungînd acolo Sfîntul Gherasim, văzînd pe Chiriac tînăr, i-a poruncit să viețuiască în mănăstirea de obște și să slujească în ascultări. Iar el se arăta gata la toate ostenelile și petrecea în bucătărie, tăind lemne, aducînd apă, fierbînd bucate și săvîrșea toată ascultarea cu mulțumire nedîndu-și odihnă, ziua și noaptea își ostenea trupul: ziua în ascultarea mănăstirească slujea cu silință, iar noaptea sta la rugăciune, primind cîndva puțin somn. Postul lui era în acest chip: după două zile gusta pîine și apă; iar cînd, după obiceiul dezlegării praznicului, se întîmpla cîndva să guste puțin vin, mai întîi îl amestecaa pe el bine cu apă, așijderea și în untuldelemn turna apă.

Văzînd Cuviosul Gherasim o așa înfrînare la anii săi cei tineri se minuna, și-l iubea pe el. Avea obicei Gherasim, în sfintele patruzeci de zile, de ieșea din mănăstire și se ducea în cel mai adînc pustiu care se chema Ruva, în care și cuviosul Eftimie oarecînd sălășluise. Drept aceea, iubind pe fericitul Chiriac pentru înfrînarea cea mare, îl lua și pe el cu sine. Chiriac, în toate Duminicile se împărtășea cu Sfintele Taine din mîinile lui Gherasim și petrecea în liniștea pustiului pînă la Duminica Stîlpărilor, cînd se întorcea în mănăstire cu mult folos pentru sufletele lor. Iar după cîtăva vreme cuviosul părintele nostru Eftimie a plecat către Domnul. Cuviosul Gherasim, șezînd în chilia sa, a cunoscut aceasta pristăvire, pentru că a văzut pe îngerii lui Dumnezeu înălțînd la cer cu bucurie sufletul cuviosului Eftimie și, sculîndu-se, a luat pe Chiriac și au mers în lavra lui Eftimie și l-au aflat pe el sfîrșit în Domnul. Îngropînd cinstitul lui trup, s-a întors la chilia sa cu iubitul său ucenic Chiriac. În anul al noulea al venirii lui Chiriac în Palestina, marele plăcut al lui Dumnezeu, Gherasim, a trecut de la cele pămîntești la veșnicele locașuri și Chiriac s-a întors iar în lavra cuviosului Eftimie, unde de la început din sfintele lui mîini a luat îngerescul chip.

Era atunci egumen în lavră Ilie, de la care a cerut Chiriac o chilie deosebită și a șezut, liniștindu-se, în al douăzeci și șaptelea an al vîrstei sale. Avea acolo un prieten al său, călugăr, anume Toma, pustnic mare și desăvîrșit în viață, către care mare dragoste întru Duhul Sfînt a cîștigat și se folosea unul de altul, pentru că erau amîndoi plini de darul lui Dumnezeu.

Dar nu s-au mîngîiat multă vreme de prieteneasca lor petre-cere, că i-a despărțit pe ei dumnezeiasca voire astfel: a fost trimis fericitul Toma de către diaconul Fid în Alexandria, ca să cumpere oarecare lucruri pentru trebuințele mănăstirești; și avea cărți de la episcopul Martirie, pentru Timotei, arhiepiscopul Alexandriei. Cînd a intrat Toma ca să-și dea scrisorile, l-a oprit pe el arhiepiscopul, cunoscînd darul cel ce era într-însul și, hirotonisindu-l pe el, l-a pus episcop în țara Etiopiei. Ajungînd acolo fericitul Toma, pe toată a luminat-o și multe semne și minuni făcînd, a păscut bine turma cea încredințată lui.

Iar sfîntul Chiriac, despărțindu-se de bunul lui prieten, a luat tăcere mai adîncă și viețuia închizîndu-se în chilie, ca un îngropat în mormînt, numai cu singur Dumnezeu vorbind. Și a petrecut în acel locaș zece ani, în care a și fost hirotonit diacon.

În acea vreme, amîndouă mănăstirile, atît a lui Eftimie cît și a lui Teoctist, aveau amîndouă viață de obște și țineau o rînduială singure, întocmai după poruncile marelui Eftimie. Iar vrăjmașul, ridicînd o tulburare oarecare, a făcut între amîndouă mănăstirile dezbinare și despărțire. Atunci, Sfîntul Chiriac s-a mîhnit pentru despărțirea ce se făcuse între mănăstiri și, ieșind din locașul său, s-a dus în mănăstirea Suchiei, pe care a întemeiat-o cuviosul Hariton. Acolo fiind primit ca un nou începător, a început a petrece iar în ascultări, făcînd patru ani felurite slujbe, în bucătărie și în bolniță, pe toți părinții mîngîindu-i. După ce l-a rînduit la altar, ca să

săvîrșească slujba diaconească trei ani, l-a făcut preot la patruzeci de ani de la nașterea sa, apoi l-a rînduit canonarh și ascultarea aceasta a ținut-o optsprezece ani. Și a petrecut în acea mănăstire a Suchiei mai mult de treizeci de ani.

Și adeverea însuși că, fiind el canonarh, nu l-a văzut vreodată soarele mîncînd, nici mîniindu-se pe cineva. Spunea că în toate serile, stînd în chilie la rugăciune, începea Psaltirea, și o săvîrșea pînă la lovirea în toacă, pentru slujba cea de miezul nopții.

Apoi, dorind viață mai aspră, s-a dus în pustie, cînd era de șaptezeci de ani de la nașterea sa. Avea cu sine un ucenic, cu care, umblînd multe zile, au ajuns la pustia care se numea Hatufa și s-au sălășluit într-însa. Neavînd cu ce să se hrănească, că erau verde-țurile pustiei aceleia foarte amare, s-a rugat lui Dumnezeu și, cre-zînd bunătății lui, a zis ucenicului: "Mergi, fiule, și adună verdețuri amare și le fierbe. Bine este cuvîntat Dumnezeul cel Atotputernic, că cu acele verdețuri poate El să ne hrănească pe noi". Și a făcut ucenicul după porunca sfîntului. Iar Dumnezeu, Cel ce hrănește pe toți cei ce nădăjduiesc spre Dînsul, a prefăcut amărăciunea verdețurilor acelora în dulceață și s-au hrănit cu dînsele patru ani. Sfîrșindu-se al patrulea an, un mare comite din Tecui, auzind des-pre dînsul de la cei ce păşteau oile prin pustie, a încărcat un catîr cu pîine și a mers la dînsul pentru binecuvîntare și rugăciune și i-a adus pîinile acelea. Iar el, după rugăciune, vorbind cu dînsul mult pentru folosul sufletului, i-a dat voie să plece, binecuvîntîndu-l. Și de atunci a mîncat pîini de acelea. Odată, ucenicul a fiert verdețuri fără de porunca fericitului său stăpîn și, cînd a gustat dintr-însele, le-a aflat atît de amare, încît nu putea să le sufere pe ele și și-a pierdut glasul său din amărăciunea aceea mare. Iar starețul, înțelegînd pricina răgușelii lui, s-a rugat deasupra capului lui și i-a dat din Prea Curatele Taine și așa l-a făcut sănătos. Apoi, învă-țîndu-l pe el, zicea: "Nu totdeauna Dumnezeu vrea să facă minunile, ci numai în vremea primejdiilor și a nevoilor noastre. Cînd nu aveam pîine, ne-a îndulcit nouă Dumnezeu verdețurile spre hrană, iar acum avem pîine și ce trebuință este de minunea aceea, ca verdețurile cele amare să se îndulcească?". Iar după o vreme, sfîrșindu-se pîinea, iar era nevoie de hrană. Starețul a zis ucenicului: "Bine este cuvîntat Dumnezeu, fiule! Adună și fierbe verdețuri". Și a făcut ucenicul după poruncă și sosind ceasul mîncării, nu vroia ucenicul să guste, temîndu-se ca să nu păti-mească iar rău. Iar starețul, însemnînd fiertura cu semnul Crucii, singur a gustat întîi, apoi și ucenicul, privind la dînsul a îndrăznit a gusta și el și a rămas fără vătămare, că aflară mîncarea dulce ca și mai întîi, și de atunci iar se hrăneau cu acele verdețuri.

Iar în anul al cincilea al petrecerii lui în acele pustii, trecînd un om, tecuitean de neam și auzind de fericitul Chiriac, a adus la dînsul pe fiul său pe care cumplit îl muncea diavolul la lună nouă, și a rugat pe sfîntul ca să-l miluiască pe fiul lui și să izgonească dintr-însul pe acel rău chinuitor. Fericitul a făcut pentru dînsul rugăciune și l-a uns cu untdelemn, însemnînd pe dînsul semnul crucii, și a izgonit pe diavol. S-a intors omul cu fiul sănătos la casa sa și a spus la toți minunea aceea. Apoi, ducîndu-se vestea despre sfînt prin toate hotarele acelea, începură a veni la dînsul mulți: unul

pentru binecuvîntare, altul cerînd tămăduire, iar altul ca să vorbească cu dînsul și dorind să se folosească de la el, mult îl supărau. El, fugind de lauda omenească, s-a dus în pustia cea mai dinăuntru, care se chema Ruva, și a petrecut într-însa cinci ani, hrănindu-se cu rădăcini și cu o buruiană ce se numea melagria, și cu odraslele tinere de trestie. Dar și acolo a fost aflat de unii care au mers la dînsul ducîndu-și pe bolnavii lor și pe cei ce pătimeau de duhuri necurate, pe care îi tămăduia cu semnul crucii și cu rugăciunea.

Deci, nevrînd să rabde și acolo supărarea, s-a dus de la Ruva și s-a sălășluit la un loc pustiu și ascuns, unde nici un sihastru nu era. Iar locul acela se numea Susachimc și era ca la două zeci de stadii departe de mănăstirea Suchiului. De acolo se pogorau două rîuri adînci, iar după aceea se uscase, nemairămînînd decît semnul adîncimii celei mari care fusese.

Unii zic că acelea erau rîurile Itamului, de care David a zis în psalmi: "Tu ai secat rîurile Itamului" (Psalm 73, 16). Și a petrecut acolo Chiriac șapte ani, avînd viață îngerească.

A fost cu voința lui Dumnezeu în părțile acelea foamete și moarte și, temîndu-se părinții lavrei Suchiului de mînia ce le venise asupra s-au dus la Sfîntul Chiriac, rugîndu-l pe el să vină în mănăstirea lor, crezînd că dacă Sfîntul Chiriac va fi cu dînșii, se va întoarce de la dînșii mînia lui Dumnezeu. Așa a și fost.

Mergînd Cuviosul Chiriac în lavră după dorința fraților, a început a viețui aproape de mănăstire, într-o peșteră sihăstrească, în care mănăstire viețuia Cuviosul, părintele nostru Hariton.

În acea vreme se înmulțea eresul lui Origen, pentru a cărui dezrădăcinare Sfîntul Chiriac a suferit multe osteneli. Și cu rugăciunea și cu cuvîntul, acea învățătură eretică, fără de Dumnezeu pierzînd-o, pe cei înșelați i-a întors de la amăgire, iar pe cei drepți credincioși i-a întărit în credință. De acest lucru grăiește Chiril, scriitorul vieții acestuia, zicînd așa: "Eu, ieșind atunci din lavra marelui Eftimie, am mers în lavra Sfîntului Sava, la părintele Ioan, episcopul cel din liniște, și am fost trimis de dînsul cu cărți la Avva Chiriac, înștiințîndu-l de războiul ce a fost din cauza ereticilor în sfînta cetate și rugîndu-l pe el să se ostenească în rugăciuni către Dumnezeu, ca să cadă degrabă înalta socoteală a lui Hon și Leontie, începătorii ereziei, care bîrfesc asupra lui Hristos cu hulirile lui Origen. Sosind eu în locașul Suchiului, am mers la peștera Cuviosului Hariton și închinîndu-mă fericitului Chiriac, i-am dat scrisoarea și i-am spus și din gură cele ce-mi poruncise minunatul Ioan liniștitorul, iar el mi-a zis mie: "Să nu se mîhnească părintele cel ce te-a trimis, că degrabă vom vedea, cu darul lui Dumnezeu, risipirea eresului". Și a proorocit grabnica moarte a lui Hon și a lui Leontie, care se țineau de dogmele lui Origen († 254). Deci, întinzînd cuvînt de învățătură, mi-a arătat mie nebunia și amăgirea origeniților, și cum prin dumnezeiasca descoperire i s-a arătat lui vătămarea eresului aceluia și pierzarea celor înșelați de el. Apoi, înțelegînd fericitul că din lavra marelui

Eftimie sînt călugărit, mi-a zis: "Iată dar, frate, părtaş al mănăstirii mele eşti". Şi a început a-mi spune multe despre Sfîntul Eftimie spre folosul meu. Şi aşa, cu povestirile cele folositoare şi cu vorba sa cea dulce hrănindu-mi sufletul meu, m-a binecuvîntat cu pace. Şi degrabă s-a împlinit proorocia fericitului Chiriac că, murind deodată începătorii eresurilor, s-a risipit puterea eretică şi a încetat războiul cel din mijloc asupra dreptmăritorilor. Atunci Chiriac, fiind fără de grijă, a ieşit din peştera cuviosului Hariton şi a mers iar la linişte în Susa-chim, la nouăzeci şi nouă de ani ai vieţii sale, şi s-a liniştit într-însa opt ani.

Eu, iar poftind să văd faţa cea cu sfîntă podoabă a cuviosului şi să mă îndulcesc de vorbele lui cele dulci, am mers în locaşul Suchiului şi aflînd acolo pe Ioan, ucenicul lui, ne-am dus cu dînsul în Susachim, ca să vedem pe Fericitul Chiriac. Cînd ne apropiam de locul acela, ne-a întîmpinat pe noi un leu foarte mare şi înfri-coşat, pe care, văzîndu-l, m-am temut foarte mult, dar Ioan, uceni-cul sfîntului, văzîndu-mă spăimîntat, mi-a zis: "Nu te teme, frate Chirile, că leul acesta este ascultător al părintelui nostru, şi nu vatămă pe fraţii cei ce vin la dînsul". Iar leul, văzîndu-ne pe noi venind la stareţ, s-a dat la o parte din cale. Şi văzîndu-mă pe mine Avva Chiriac, a zis: "Iată, fratele mănăstirii mele, Chiril, vine la mine". Şi s-a bucurat de mine. Apoi, făcînd rugăciune, am şezut vorbind, şi i-a spus lui de mine, Ioan, ucenicul lui: "Părinte, fratele Chiril văzînd leul, s-a temut foarte mult".

Deci, mi-a zis mie stareţul: "Să nu te temi, fiule Chiril, de leul acesta, că el petrece cu mine şi-mi păzeşte aceste puţine verdeţuri de caprele sălbatice". Şi, vorbind, mi-a spus mie multe despre marele Eftimie şi de alţi pustnici părinţi, care au vieţuit cu fapte bune. Apoi, a poruncit ca să-mi pună înainte mîncare şi mîncînd noi, a venit leul şi sta înaintea noastră; şi, sculîndu-se stareţul, i-a dat lui o bucată de pîine, zicîndu-i: "Mergi de păzeşte verdeţurile". Iar mie mi-a zis: "Oare vezi, fiule, pe leul acesta!? Nu numai verdeţurile îmi păzeşte, ci şi pe tîlhari şi pe barbari îi goneşte de aici, pentru că de multe ori oameni răi au năvălit asupra acestui loc sărac şi leul i-a gonit pe ei".

Iar eu, auzind acestea, m-am mirat şi am proslăvit pe Dumnezeul cel ce a supus fiarele ca pe nişte oi plăcutului Său. Şi am petrecut la dînsul o zi şi am luat multă învăţătură de la dînsul. Iar a doua zi, făcînd rugăciune, mi-a dat binecuvîntare şi am plecat cu bine, poruncind ucenicului său să mă petreacă.

Ieşind, am aflat leul în cale şezînd pe labe şi mîncînd o capră sălbatică. Şi am stat, neîndrăznind a merge pe cărare alături de el. Iar el, văzîndu-ne pe noi că stăm, şi-a lăsat vînatul dîndu-se la o parte din cale, pînă ce am trecut.

Locul la care vieţuia Cuviosul era sec şi fără apă; nu avea nici fîntînă. Deci, săpînd fericitul într-o piatră o groapă, aduna într-însa iarna apă, care îi era destulă pentru trebuinţă şi spre udarea ver-deţurilor peste toată lavra. Într-o vară, în luna lui Iulie, fiind arşiţă mare, s-a uscat apa cea adunată în piatră şi se mîhnea sfîntul, neavînd apă. Deci, ridicîndu-şi ochii spre Cer, s-a rugat zicînd: "Dumnezeule, Cel ce

ai adăpat în pustie pe Israel cel însetat, dă-mi mie în pustia aceasta puţină apă, pentru cele de nevoie trebuinţe ale săracului meu trup".

Şi îndată s-a arătat un nor mic deasupra Susakimului, unde vieţuia, a plouat împrejurul chiliei lui şi i-a umplut toate gropile cele ce erau în pietre. Aşa degrabă a ascultat Dumnezeu pe robul său.

Încă cu dreptate socotesc spre folos - zice acelaşi scriitor al vieţii acestui Chiril - a spune aici şi acestea, pe care mi le-a povestit părintele Ioan, ucenicul fericitului Chiriac. Umblînd noi prin pustie, mi-a arătat un loc, zicîndu-mi: "Aceasta este locuinţa fericitei Maria". Şi l-am rugat pe dînsul să-mi spună despre ea. Iar el a început, zicînd aşa: "A fost cu mult înainte, cînd mergeam împreună cu prietenul meu, fratele Chiriac. Căutînd, am văzut de departe pe un om stînd; socoteam că este un om pustnic şi, grăbindu-ne, am mers spre dînsul, vrînd să ne închinăm lui, însă apropiindu-ne la locul acela, el îndată s-a ferit de noi. Ne-am înfricoşat şi ne-am spăimîntat şi, socotind că am văzut un duh viclean, am stat la rugăciune. Iar după rugăciune, căutînd încoace şi încolo, am aflat o peşteră în pămînt şi am cunoscut că nu un duh viclean, ci un rob al lui Dumnezeu este cel care s-a ascuns dinaintea noastră. Iar noi, mergînd aproape de peşteră, l-am rugat cu jurămînt ca să se arate nouă, să nu ne lipsească pe noi de rugăciunile sale şi de vorbe folositoare. Şi am auzit din peşteră acest răspuns: "Ce folos vreţi de la mine ? Sînt o femeie proastă şi păcătoasă". Şi ne-a întrebat pe noi: "Voi unde mergeţi ?" I-am răspuns: "Noi mergem la părintele Chiriac Sihastrul. Dar spune-ne nouă, pentru Dumnezeu, cum te numeşti şi care este viaţa ta ? De unde eşti şi din ce pricină ai venit aici ?" Ea a răspuns: "Duceţi-vă unde aţi plecat, iar cînd vă veţi întoarce, vă voi spune". Însă noi ne-am jurat că nu ne vom duce pînă ce nu vom auzi de la dînsa numele şi viaţa ei. Iar ea, văzînd că nu vrem să ne ducem, a înce-put a vorbi astfel din peşteră, fără să o vedem la faţă: "Mă numesc Maria. Am fost cititoare de psalmi în Biserica Învierii lui Hristos; pe mulţi diavolul îi aprindea asupra mea şi temîndu-mă ca să nu fiu vinovată de sminteala spurcatelor gînduri ale cuiva şi să nu adaug păcate lîngă păcatele mele m-am rugat lui Dumnezeu cu osîrdie, ca să mă izbăvească de păcat şi de nişte sminteli ca acestea. Deci, odată umplîndu-mi inima cu frica lui Dumnezeu, am mers la Siloam, am scos un vas de apă, am luat şi o coşniţă cu bob muiat, am ieşit noaptea din sfînta cetate şi, încredinţîndu-mă ajutorului lui Dumnezeu, m-am dus în pustie, iar Dumnezeu a binevoit de m-a adus aici. Sînt optsprezece ani de cînd vieţuiesc aici, şi cu darul lui Dumnezeu nu mi s-a sfîrşit apa, nici coşniţa cu bob pînă astăzi. Acum, vă rog să mergeţi la părintele Chiriac şi să vă sfîrşiţi slujba voastră, iar cînd vă veţi întoarce, să mă cercetaţi sărmana de mine!" Acestea auzindu-le, am mers la părintele Chiriac, spunîndu-i toate cele aflate de la fericita Maria. Iar părintele Chiriac s-a minunat, zicînd: "Mărire Ţie Dumnezeul nostru, că ai sfinţi ascunşi, nu numai bărbaţi, ci şi femei, slujindu-ţi Ţie în taină. Deci, să mergeţi fiii mei la plăcuta lui Dumnezeu şi ce vă va zice vouă, să păziţi".

Noi, întorcîndu-ne de la părintele Chiriac, am mers la peştera fericitei Maria, şi am strigat-o zicînd: "Roaba lui Dumnezeu, Maria, iată, am venit după porunca ta!

Însă ea nu ne-a răspuns. Apoi, apropiindu-ne la intrarea peșterii, am făcut rugăciunea și nu ne-a răspuns nouă. Deci, intrînd înăuntrul peșterii, am găsit-o pe ea sfîrșită în Domnul. Iar din sfîntul ei trup ieșea miros mult și plăcut. Dar neavînd în ce să o învelim ca să o îngropăm, ne-am dus la mănăstire, am luat de-acolo toate cele trebuincioase și, îmbrăcînd-o pe ea, am îngropat-o în peșteră, astupînd peștera cu pietre".

Aceasta mi-a spus părintele Ioan, iar eu m-am minunat de o viață ca aceea a roabei lui Dumnezeu și am socotit să o dau în scris ca să o citească și alții spre umilința celor ce o vor auzi și întru mărirea iubitorului de oameni Dumnezeu, Care dă răbdare celor ce-L iubesc pe El.

Pînă aici povestește Kiril, scriitorul vieții sfintei, cele auzite de la Ioan, ucenicul lui Chiriac. Apoi adaugă și acestea: că sfîrșindu-se al optulea an al vieții lui Chiriac în Susakim, ajunsese Cuviosul, la adînci bătrînețe, pentru că avea de la nașterea sa o sută și șapte ani și adunîndu-se părinții locașului Sukiului, s-au sfătuit zicînd: "Să nu se mute din acestea de pe pămînt un părinte ca acesta; viețuind departe de locașul nostru și neștiind despre plecarea lui cinstită din trup, ne-am lipsi de binecuvîntarea lui cea de la sfîrșit". Și mergînd la dînsul, l-au rugat mult ca să se mute de la Susakim în peștera cuviosului Hariton, care este aproape de mănăstirea în care mai înainte a petrecut, cînd s-a luptat cu partizanii lui Origen. Iar el, abia plecîndu-se, i-a ascultat și, aducîndu-l la mănăstire, s-a sălășluit în peștera lui Hariton, cu doi ani mai înainte de călătoria sa la Dumnezeu.

"Iar eu sărmanul - zice scriitorul - adeseori mergeam acolo și îl mîngîiam pe el. Am luat multă sporire sufletească din sfintele lui vorbe și m-am folosit din nevoințele lui cele mari. Cît de bătrîn era, tot iubea osteneli și nevoințe, stînd la cîntări cu osîrdie, și niciodată nu s-a aflat șezînd degeaba, ci sau se ruga, sau lucra ceva. Era bărbat bine, apropiat, prevăzător, învățător și binecredincios la stat înalt și drept, avînd tot trupul fără vătămare, și era plin de Duhul sfînt și de Dumnezeiescul dar.

Iar cînd a binevoit Domnul nostru ca după multele lui osteneli să-l mute la cereasca odihnă, a fost lovit Cuviosul de o boală trupească și a zăcut puține zile. Deci, chemînd pe egumenul locașului aceluia și pe frați, i-a învățat pe ei pentru mîntuire și sărutînd pe toți, i-a binecuvîntat. Apoi, căutînd spre cer și întinzîndu-și mîinile, s-a rugat pentru toți frații, dîndu-și cinstitul și sfîntul său suflet în mîinile Domnului, în luna lui Septembrie, în douăzeci și nouă de zile. El a trăit cu totul o sută și nouă ani, iar frații, plîngînd mult, au îngropat sfîntul lui trup, slăvind pe Dumnezeu cu psalmi cuviincioși și cu cîntări și pomenind ostenelile cele de mulți ani ale plăcutului Lui.

Deci, să fie și de la noi, păcătoșii Dumnezeului nostru, slavă acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

În această zi mai prăznuim şi pătimirea sfinţilor mucenici Dada şi Gaveddae, fiii lui Savorie, împăratul Persidei şi sora lui Gaveddae Kazdoa. Despre dînşii se află în Prolog o descriere îndeajuns de frumoasă. Şi pomenirea sfinţilor mucenici din Bizantia, care au pătimit de la Arian pe vremea împărăţiei lui Valent (264-278). Şi Cuviosul Teofan, milostivul, după a cărui adormire a curs mirt tămăduitor din moaştele lui.

60. VIAŢA ŞI PĂTIMIREA SFÎNTULUI SFINŢIT MUCENIC GRIGORIE, EPISCOPUL ARMENIEI CELEI MARI, ŞI A 37 DE FECIOARE ÎMPREUNĂ CU DÎNSUL († 335) (30 SEPTEMBRIE)

(Istorisire după Sf. Simion Metafrast, pe scurt)

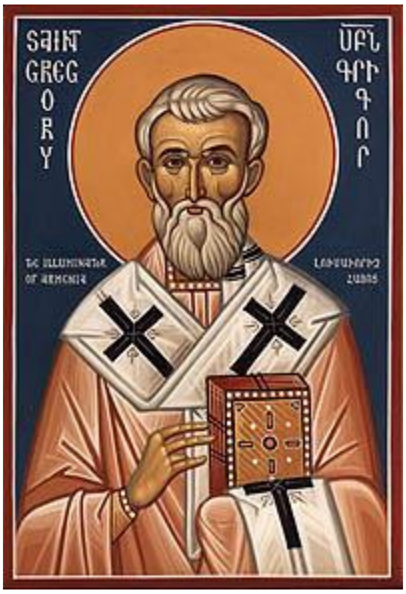

Luminătorul Armeniei celei mari, Sfîntul Grigorie, s-a născut din părinţi întunecaţi cu necredinţa, dar luminaţi cu bunul neam şi cu dregătoria. Tatăl lui era un anume Anak, unul din cei mai mari boieri din pămîntul Persiei, de neam Partean, din seminţie împă-rătească, rudenie a lui Artaban, împăratul perşilor, şi a lui Cursar, fratele împăratului Armeniei. Acela mai de pe urmă era străin în Armenia, deoarece împărăţia perşilor venind sub stăpînirea parţilor, şi Artaban fiind part şi împărăţind într-însa, le era greu perşilor că sînt stăpîniţi de cei din alt pămînt.

Era la perşi un boier mai de căpetenie, anume Artasir. Acela, sfătuindu-se cu prietenii săi cei de un gînd, au ridicat război îm-potriva împăratului lor Artaban şi l-au ucis pe el şi a luat scaunul împărăţiei persane. Iar lui Cursar, împăratul Armeniei,

îi era foarte jale auzind de uciderea fratelui său Artaban. Adunînd toată puterea Armeniei s-a sculat asupra Perşilor, făcînd răzbunare pentru vărsarea sîngelui fratelui său. Şi fu bătută Persia de cei din Armenia zece ani şi au luat multă vătămare de la dînşii. Drept aceea, Artasir, fiind în mare mîhnire şi în nepricepere, s-a sfătuit cu boierii săi cu ce chip ar putea să înfrîngă pe vrăjmaşii cei ce năvă-leau. Deci a făgăduit că de ar ucide cineva pe Cursar, împăratul Armeniei, îl va face pe acela al doilea împărat pe scaunul stăpînirii Persiei. La sfatul acela era şi Anac, tatăl lui Grigorie. El a făgăduit ca fără război să biruiască pe Cursar, ucigîndu-l pe el cu un viclean meşteşug. Iar Artasir i-a zis lui: "De vei face aceasta, voi pune coroana pe capul tău şi vei împărăţi cu mine. Iar împărăţia partenilor va fi a ta şi a seminţiei tale". Sfătuindu-se aşa şi întărind cuvîntul, s-a dus.

Anac a luat pe fratele său spre ajutor la lucrul hotărît şi sculîndu-se cu toată casa, cu femeile şi cu toate averile din Persia, ca şi cum ar fi fost izgoniţi şi ca şi cum ar fugi din mîinile lui Artasir, a mers în Armenia, la rudenia sa, împăratul Armeniei. Iar acela i-a primit pe ei cu dragoste şi dîndu-le locuinţă în pămîntul său, i-a făcut pe ei sfetnicii lui. Mai ales lui Anac îi încredinţase toate tainele sale. L-a făcut pe el cel mai dintîi şezător în singlitul său. Se furişase Anac cu înşelăciune în inima împăratului, iar în inima sa gîndea cum ar ucide pe împăratul şi căuta, pentru aceea, vreme potrivită.

Fiind odată împăratul la muntele Araratului, au dorit Anac şi fratele său să vorbească cu împăratul la un loc osebit: "Avem - zi-cea - să-ţi spunem un cuvînt tainic, de bună trebuinţă şi de folos". Şi intrînd singuri la împăratul, îl loviră cu săbiile şi rănindu-l de moarte au ieşit, au încălecat pe caii lor şi au fugit, vrînd să ajungă în Persia. După puţin timp, intrînd postelnicii în cămara împăratului, au aflat pe împăratul zăcînd la pămînt în sînge încă viu şi s-au înspăimîntat de frică.

Aflînd ceea ce se făcuse, au spus îndată tuturor voievozilor şi boierilor şi au pornit în urma ucigaşilor pe care ajungîndu-i la un rîu, i-au ucis şi i-au înecat în apă. Iar împăratul rănit, Cursar, cînd şi-a dat cea din urmă suflare, a lăsat cu limbă de moarte ca să ucidă toată casa lui Anac şi a fratelui său şi pe femeile lor şi pe fii. Şi aşa a trebuit să se facă de către urmaşi.

Oarecare din rudeniile lui Anac, cele ce se aflau în Armenia cînd se ucideau cei din casa lui Anac, au luat doi prunci, fii ai lui Anac, fiind în scutece: pe sfîntul acesta, Grigorie, şi pe alt frate al lui şi, ascunzîndu-i, i-a crescut. Atunci s-a făcut tulburare mare în Armenia. Înştiinţînd-se de acest lucru Artasir, împăratul Persiei, a mers cu puterea sa asupra Armeniei şi biruind-o, a luat împărăţia Armeniei şi a supus-o stăpînirii sale. Deci, a rămas după împăratul Cursar, asemenea, un prunc mic, anume Tiridat, pe care Artasir, cruţîndu-l, l-a trimis în surghiunie în părţile Romei unde, venind în vîrstă, se afla în rînduiala ostăşească şi avea putere trupească mare. Pruncii lui Anac, cei păziţi de ucidere, unul a fost luat în Persia, iar altul, ce se numea Grigorie, de care ne este nouă acum vorba, a fost trimis în stăpînirea Romei, în care, crescînd, a fost trimis în Cesareea Kapadochiei şi a învăţat credinţa în Domnul nostru

Iisus Hristos, făcîndu-se slugă bună și credincioasă Domnului. Apoi s-a însoțit acolo cu femeie, după lege, și a născut doi fii, pe Ortan și Arostan, pe care i-a dat de mici la slujba Domnului.

Drept aceea, Ortan venind în vîrstă, s-a învrednicit la treapta preoțească. Iar Arostan a fost viețuitor în pustie. După nașterea acestor doi fii plăcuți lui Dumnezeu, soția lui Grigorie degrabă trecînd din lumea aceasta, a început fericitul mai în voie a sluji lui Dumnezeu, umblînd în toate poruncile și îndreptările Domnului făra prihană.

În acea vreme, Tiridat, slujind în oastea Romanilor, ca unul care era de seminție împărătească, a fost cinstit cu o înaltă dregătorie. Auzind Sfîntul Grigorie, a mers la dînsul, nu că nu ar fi știut că Anac, tatăl lui, a ucis pe Cursar, tatăl lui Tiridat, însă taina aceea păzind-o. A început a sluji lui Tiridat cu credință, pentru păcatul tatălui său, cu slujba sa credincioasă măsurînd și răsplătind fiului lui Cursar. Și iubea Tiridat pe Grigorie, văzînd că-i slujea cu toată osîrdia. Însă, știindu-l că este creștin, se mîhnea asupra lui și îl defăima. Iar acesta, nebăgînd în seamă nedreapta mînie a stăpînului său, își păzea credința cea fără de prihană în Hristos Domnul.

În zilele acelea a fost năvălirea goților asupra provinciilor Romane, și cel ce împărățea atunci în Roma trebuia să iasă la război împotriva goților. Dar cînd erau romanii aproape de goți și stau taberile față în față la război, voievodul goților invită pe îm-păratul Romei ca singuri, deosebi să se bată. Iar împăratul Romei, temîndu-se să iasă singur, căuta pe unul în locul său, care s-ar putea bate cu voievodul goților. Și a aflat pe Tiridat, ostașul viteaz pe care l-a făcut în locul său împărat și, îmbrăcîndu-l în armele împărătești, l-a pus împotriva voievodului goților pe care, cînd s-a lovit Tiridat la război, fără de sabie l-a biruit pe voievodul goților, l-a prins viu și l-a dus la împăratul Romei. Toată oastea goților a biruit-o atunci. Pentru aceasta împăratul Romei l-a ridicat pe Tiridat la scaunul tatălui lui, și l-a pus rege în Armenia (287-330) și i-a făcut lui pace cu perșii. Atunci fericitul Grigorie a mers cu dînsul în Armenia ca o slugă credincioasă.

Cînd regele Tiridat aducea jertfe idolilor, mai ales zeiței Artemida, spre care avea mai multă osîrdie, mult și adeseori ruga pe Grigorie ca să jertfească idolilor cu dînsul împreună. Iar Grigorie nu voia, ci mărturisea pe Hristos, că nu este Dumnezeu afară de el, nici în cer, nici pe pămînt.

Auzind aceste cuvinte, Tiridat a poruncit ca să-l chinuie tare pe sfîntul Grigorie. Mai întîi i-a băgat în gură un lemn între fălci, deschizîndu-i cu sila gura foarte mult, încît nu putea să o mai închidă și să grăiască ceva, și apoi un bolovan mare de sare - în Armenia acel fel de bolovani se sapă din pămînt, și l-a legat apoi de grumaji, și cu picioarele în sus l-a spînzurat. Așa a răbdat sfîntul șapte zile spînzurat, iar în a opta zi, spînzurat fiind, l-a bătut dea-supra cu bețe fără de cruțare și a făcut fum din gunoaie dedesubt și l-a chinuit cu acel fum cu capul în jos, spînzurat, alte șapte zile. Iar el, spînzurat fiind, slăvea numele lui Iisus Hristos și pe cît îi era lui cu putință - scos acum fiind lemnul din gură - învăța pe norodul cel ce

sta de față și privea la chinuirea lui ca să creadă într-unul, adevăratul Dumnezeu. Apoi, fiindcă s-a aflat nemișcat în credință și viteaz în răbdare, i-au strîns picioarele între scînduri și le-au legat tare cu funii și bătîndu-i în călcîie și în glesne piroane de fier, i-a poruncit să umble. Iar el, umblînd, cînta: "Pentru cuvintele buzelor tale eu am pășit pe căi silnice". Și iarăși: "Mergînd, mergea și plîn-gea, aruncînd semințele sale și, venind, vor veni cu bucurie, luîndu-și mănunchele sale".

Prigonitorul a poruncit să-i zgîrie cu niște unelte și să-i scrije-lească capul, în nări pucioasă și sare cu oțet să-i toarne și capul într-un sac plin de funingine și cenușă să-i lege; și așa a petrecut sfîntul șase zile. Și iar, legîndu-l de picioare, l-a spînzurat cu capul în jos, și mulțime de apă au turnat cu sila în pîntecele lui, muncind și batjocorind pe sfînt, pentru că nu era nici o rușine în ochii aceia care erau plini de toate necurățiile cele fără de rușine. După chinul acela îl amăgea pe pătimitorul cu cuvinte viclene împărătești spre închinarea la idoli, dar neplecîndu-se la amăgire, iar l-au spînzurat prigonitorii, și cu unghii de fier i-au strujit coastele. Și arzîndu-i tot trupul cu unghiile cele de fier, l-au tîrît pe pămînt, gol, peste piroane de fier ascuțite. După ce toate le-a răbdat mucenicul, îl aruncară în temniță și acolo s-a făcut sănătos cu puterea lui Hristos.

A doua zi, scoțîndu-l din temniță, a stat cu fața veselă îna-intea împăratului, neavînd nici o rană. Văzînd împăratul s-a mirat; însă tot mai nădăjduia că Grigorie va împlini voia lui și a vorbit către dînsul cu pace, trăgîndu-l la păgînismul său. Dar după ce nu s-a supus Sfîntul Grigorie cuvintelor împărătești amăgitoare, atunci a poruncit ca să-i încalțe picioarele cu niște încălțăminte de fier și, ferecîndu-l în obezi, să-l păzească pînă a treia zi; iar după acele trei zile, l-a chemat și i-a zis: "În zadar nădăjduiești în Dumnezeul tău, că n-ai nici un ajutor de la Dînsul". Grigorie a zis: "Nebunule împărate! Tu singur îți gătești ție chin, iar eu, nădăjduind spre Dumnezeul meu, nu voi slăbi și nu voi cruța trupul meu pentru Dînsul; că pe cît omul cel din afară se strică, cu atît mai mult cel dinăuntru se înnoiește".

După aceasta a poruncit să se topească o căldare de plumb și să toarne plumb de acela peste tot trupul sfîntului, iar el răbdînd, mărturisea pe Hristos neîncetat.

Deci, gîndind încă Tiridat în ce fel pe cea neschimbată inimă a lui Grigorie să schimbe, cineva dintre cei ce stau de față i-a zis: "Să nu omori, împărate, pe acest om, pe fiul lui Anak, care pe tatăl tău l-a ucis, și împărăția Armeniei a dat-o perșilor în robie". Au-zind aceasta împăratul s-a umplut de rîvnă mare pentru sîngele tatălui său și a poruncit ca, legînd mîinile și picioarele lui Grigorie, să-l arunce într-o groapă adîncă, în cetatea Artaxat. Iar goapa aceea era plină de noroi, de șerpi, de scorpii, de toate jivinile cele ve-ninoase și de viermi. În acea groapă aruncară pe sfîntul Grigorie și patrusprezece ani a petrecut într-însa nevătămat de acele jivine tîrîtoare.

O văduvă oarecare, cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu, îi arunca lui în fiecare zi cîte o părticică de pîine, cu care a rămas în viață.

Socotind Tiridat că a pierit Grigorie, a încetat a mai gîndi la dînsul. După aceasta s-a bătut cu perşii, şi a cuprins pămîntul lor pînă la Siria, şi s-a întors cu mare biruinţă şi triumf.

În vremurile acelea, Diocleţian (284-305), împăratul Romei, a trimis în toată stăpînirea sa ca să-i găsească lui o fecioară mai frumoasă decît toate, pe care să o ia spre însoţire. Şi căutînd, trimişii aflară o fecioară creştină, anume Ripsimia, care într-o mî-năstire de fecioare, sub grija egumenei Gaiana, petrecea în post şi în rugăciuni logodindu-şi fecioria sa lui Hristos. Scriind trimişii des-crierea feţei fecioarei aceleia, au trimis-o la împărat. Pe care vă-zînd-o împăratul a iubit frumuseţea Ripsimiei foarte mult, s-a aprins spre dînsa şi a trimis la Ripsimia cu pace, dorind să-i fie lui femeie. Iar ea, în inima sa, a zis către Hristos: "Nu mă voi depărta de la tine, mirele meu Hristos, şi fecioria mea cea afierosită Ţie, nu o voi face de hulă". Şi aşa, făcînd în taină sfat cu surorile şi cu stareţa sa, Gaiana, adunîndu-se toate cu dînsa, au fugit şi s-au dus în Armenia cu mare şi nemaipovestită nevoie, pe care au răbdat-o în cale, suferind foame şi osteneală fără de număr. S-au sălăşluit înaintea cetăţii Ararat, una dintre cele mai puternice, se duceau în cetate şi lucrînd la oameni, aduceau pentru plată hrană lor şi celorlalte. Şi erau cu toate la număr treizeci şi şapte, care au vrut a pătimi toate acolo a răbda nevoia şi necazul. Înştiinţîndu-se Dio-cleţian că Ripsimia a fugit în Armenia cu alte surori, a trimis scrisoare la Tiridat, împăratul Armeniei, cu care era în mare dra-goste, înştiinţîndu-l pe el şi spunîndu-i că: "Pe Ripsimia, pe care am vrut s-o iau mie femeie, au amăgit-o unii din creştini, şi şi-au ales ca să se rătăcească, cu ruşine, prin ţări străine decît să-mi fie mie soţie. Ci, aflînd-o pe ea, sau să o trimiţi la noi, sau, de vei vrea, tu să o ai pe ea de soţie".

Iar Tiridat îndată a poruncit s-o caute pretutindeni şi, înştiin-ţîndu-se unde se aflǎ, a poruncit să pună straje împrejur, ca să nu scape. Apoi, aflînd de la cei ce o văzuseră pe Ripsimia că este prea minunată la frumuseţe, s-a aprins şi a trimis la dînsa toate po-doabele cele vrednice de cinstea împărătească, ca într-însele gă-tindu-se, să fie adusă la dînsul. Iar ea, după învăţătura stareţei Gaiana, - care o crescuse pe ea din tinereţe, - a lepădat toate po-doabele acelea şi n-a vrut să meargă la împăratul. Apoi a grăit şi Gaiana către trimişi: "Iată, toate fecioarele acestea sînt logodite Împăratului Ceresc şi nu este cu putinţă ca vreuna dintr-însele să se amestece cu nunta cea pămîntească". Şi s-a făcut din senin un tunet înfricoşat şi un glas din cer s-a auzit zicînd către fecioare: "Îndrăzniţi şi nu vă temeţi, căci cu voi sînt". Iar ostaşii cei trimişi atît de tare s-au înfricoşat de glasul tunetului aceluia, încît au căzut la pămînt. Iar unii din cei căzuţi de pe cai au murit, călcaţi fiind de picioarele cailor. Deci, s-au întors trimişii înfricoşaţi cu mare spai-mă şi spuseră împăratului cele ce se făcuse; iar el, umplîndu-se de mînie, a trimis pe unul din mai mari cu mai multă oaste ca pe toate fecioarele să le taie cu sabia şi numai pe Ripsimia s-o aducă la dînsul cu de-a sila. Drept aceea, năvălind asupra lor ostaşii cu săbiile scoase, a zis Ripsimia către cel mai mare: "Să nu pierdeţi pe aceste fecioare, dar pe mine duceţi-mă la împăratul vostru!" Şi luînd-o pe ea, o duseră, nefăcînd rău celorlalte fecioare, care după plecarea lor s-au ascuns. Iar Ripsimia mergînd, chema spre ajutor pe Hristos, Mirele său, şi striga către Dînsul: "Izbăveşte de sabie sufletul meu şi din mîna cîinelui

pe cea una născută a mea". Apoi, ducînd-o în camera împărătească, și-a ridicat în sus ochii săi cei trupești și sufletești, și cu tărie se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi, ca să o păzească nevătămată cu mîna sa cea atotputernică, și își adu-cea aminte de ajutorul Lui cel minunat și milostiv, pe care de de-mult l-a arătat popoarelor celor ce erau în primejdii, cum pe Israel din mîinile lui faraon și de la înecare l-a mîntuit, pe Iona în pînte-cele chitului întreg l-a păzit, pe cei trei tineri în cuptor i-a ferit, nevătămați de foc, precum pe fericita Suzana a izbăvit-o de depra-vații bătrîni, așa și pentru sine se ruga ca să fie mîntuită din silirea lui Tiridat.

A intrat la dînsa împăratul și văzîndu-i neobișnuita ei frumu-sețe, s-a mirat și s-a aprins foarte spre dînsa. Apoi, pornindu-se de vicleanul duh și de pofta trupească, s-a apropiat de dînsa, cuprin-zînd-o și vrînd s-o sărute și să-i facă silă. Iar ea, întărindu-se cu puterea lui Hristos, s-a împotrivit lui tare, și luptîndu-se mult cu dînsa împăratul, n-a putut să-i facă ei niciun rău, pentru că era mai tare în Dumnezeu atunci sfînta fecioară decît Tiridat cel vestit și tare ostaș. Și cel ce oarecînd pe voievodul goților l-a biruit fără de sabie și pe perși i-a bătut, n-a putut acum pe o singură fecioară a lui Hristos să o întreacă în putere, pentru că de sus i se dădea ei tărie, precum oarecînd celei întîi mucenițe, Tecla.

Deci, nesporind împăratul nimic, a ieșit din cămară și a poruncit să trimită după Gaiana, știind că aceea era învățătoarea ei, pe care aflînd-o degrabă, au adus-o. Și o rugă pe ea împăratul să îndemne pe Ripsimia să-i împlinească voia. Gaiana venind, grăia cu dînsa în limba latină, ca armenii cei ce erau de față să nu înțeleagă cuvintele lor, și o povățuia nu la cele ce erau pe pofta împăratului, ci cele ce erau de folos feciorelnicei curății. Pentru că învăța pe Ripsimia cu hotărîre și o îndemna ca să păzească pînă în sfîrșit curăția ei cea logodită lui Hristos și să-și aducă aminte de dragostea Mirelui său și de cununa cea gătită feciorei ei și să se teamă de înfricoșata judecată și de gheena care va înghiți pe cei ce nu-și păzesc făgăduința, zicînd: "Mai bine este ție, fecioară a lui Hristos, ca aici să mori vremelnic, decît acolo în veci. Au nu știi ce grăiește în Evanghelie Cel prea frumos, Mirele tău, Iisus Hristos? Nu vă temeți - zice - de cei ce ucid trupul, dar sufletul nu pot să-l ucidă! Deci, să nu poftești păcatul niciodată, măcar de te-ar și ucide necuratul împărat; apoi mai bună va fi lauda feciorei tale înaintea Celui curat și nestricăcios, Mirelui tău Cel Ceresc".

Iar unii din cei ce erau de față știind limba latină, au înțeles ce grăia Gaiana către Ripsimia și au spus la ceilalți slujitori; iar a-ceia, auzind acestea, loveau peste gură cu pietre pe Gaiana și i-au sfărîmat dinții poruncindu-i să grăiască ceea ce împăratul porun-cește. Apoi, fiindcă nu înceta Gaiana a învăța pe Ripsimia frica Domnului, au depărtat-o pe ea de acolo. Iar împăratul, ostenindu-se mult cu Ripsimia și văzînd că nu sporește nimic, a început ca un îndrăcit a se lovi pe sine și a se tăvăli pe pămînt. Și în acea vreme noaptea iată sosind, s-a sculat Ripsimia și, scăpînd, a fugit din ceta-te, nevăzînd-o nimeni. Apoi, aflînd pe surorile sale, le-a spus lor de biruința ei asupra vrăjmașilor, că neatinsă a rămas. Deci, toate au lăudat și au mulțumit lui Dumnezeu, Celui ce n-a dat spre rușinare pe mireasa Sa. Și toată noaptea aceea au cîntat rugîndu-se lui Hristos, Mirele lor. A doua zi iar necurații au prins pe

Ripsimia și au ucis-o cu amară moarte. Mai întîi de toate îi tăiară limba, apoi, dezbrăcînd-o și la patru stîlpi mîinile și picioarele întinzîndu-i, au legat-o și cu lumînări au ars-o. După aceasta pîntecele ei cu pietre ascuțite l-au rupt, încît toate cele dinlăuntrul ei s-au vărsat. La sfîr-șit i-au scos ochii și pe toată au tăiat-o în bucăți și așa s-a dus la Hristos, Mirele ei cel dulce, prin amară moarte.

Deci, au prins și pe celelalte fecioare, surori și împreună pustnice ale ei, treizeci și trei, și cu sabie le-au ucis, iar trupurile lor le aruncară spre mîncare fiarelor. Iar pe Gaiana ceea ce era sta-reță, cu moarte mai amară au omorît-o, cu alte două fecioare care erau cu dînsa: mai întîi, găurindu-le picioarele, le-au spînzurat cu capul în jos și de vii le-au jupuit pielea, apoi tăindu-le grumajii lor dinapoi, limbile lor le-au tras și le-au tăiat, după aceea pîntecele cu pietre ascuțite tăindu-le, a tras afară cele dinlăuntru ale lor, la sfîrșit le-au tăiat capetele și așa au trecut la logodnicul lor, Hristos.

Tiridat, ca un fără de minte fiind, abia a șasea zi după moartea acelor fecioare și-a venit în sine și s-a dus la vînat. Iar prin rînduiala lui Dumnezeu cea de mirare și minunată, în acea cale a venit asupra lui o asemenea mustrare încît a prefăcut nu numai mintea, ci și asemănarea cea omenească în schimonosire și s-a schimbat în asemănare porcească, așa ca după tot chipul s-a făcut întocmai ca un vier. Cine a auzit de Nabuchodonosor, care din om și-a schimbat forma în dobitoc, să-și zugrăvească înaintea ochilor tot așa și pe Tiridat, că în loc de om vier îl vedea. Și nu numai împăratul singur, ci și alții, toți voievozii și ostașii, toată casa lui, care se învoiseră la moartea fecioarelor, erau îndrăciți și fugeau prin dumbrăvi și pe cîmpii, rupîndu-și hainele de pe ei și mîncîndu-și chiar carnea lor. Așa îi certa pe ei mînia lui Dumnezeu pen-tru sîngele nevinovat vărsat. Și nu aveau ei nici un ajutor de la nimeni, pentru că cine putea să povestească această cumplită mînie a lui Dumnezeu?

Însă Dumnezeu, milostiv fiind, "Care nu pînă în sfîrșit se iuțește, nici în veac se mînie, și de multe ori pedepsește spre folos", ca răutățile omenești să le întoarcă spre mai bine, plecîndu-Se prin obișnuită îndurarea Sa, i-a miluit pe ei așa: surorii împă-ratului, Cusaroductei, i s-a arătat în vis un bărbat înfricoșat, în slavă mare, și i-a zis: "De nu va fi scos Grigorie din groapă, Tiridat nu se va tămădui". Deci, deșteptîndu-se din somn Cusaroducta, a spus la oameni vedenia sa. La toți era de necrezut lucrul acesta, pentru că cine se aștepta ca Grigorie, după patrusprezece ani, să fie viu, cel ce a petrecut între tot felul de jivini și pierdut în noroi. Cu toate acestea au mers la groapă și au strigat: "Oare ești viu Gri-gorie?" Și a răspuns din groapă Grigorie: "Sînt viu, cu darul Dumnezeului meu!" Și-l scoaseră de acolo veșted cu unghiile și cu părul crescut mare, uscat și negru de tină și de nevoile cele mari. L-au spălat și, în haine noi îmbrăcîndu-l și întărindu-l cu hrană, l-au dus la împăratul cel ce era în chip de vier. Și ieșiră la sfîntul Grigorie toți cu cinste mare închinîndu-se și căzînd la picioarele lui și rugîndu-se ca el să roage pe Dumnezeul său și să ceară tămăduire împăratului, voievozilor și ostașilor lui. Iar Fericitul Grigorie mai întîi i-a întrebat despre trupurile cele ucise ale sfintelor fecioare, de vreme ce de nouă zile zăceau neîngropate. Și adunînd trupurile lor cele aruncate pe cîmp, plîngea de tirania

cea fără de omenie a necuraților prigonitori. Și a îngropat sfintele trupuri cu cinste. După aceasta, a început a-i învăța pe ei ca să se întoarcă de la idoli și să creadă în unul Dumnezeu și în Iisus Hristos fiul Lui, și așa să nădăjduiască spre mîngîierea și darul Lui. Și le spunea lor că pen-tru aceasta Domnul Dumnezeu l-a păzit pe el viu în groapă, în care îngerul lui Dumnezeu adeseori îl cerceta, ca pe ei să-i aducă la lumina bunei credințe din întunericul închinării de idoli. Învățîndu-i pe ei să sporească în Hristos, le punea lor pocăință. Și văzîndu-le smerenia, le-a poruncit să zidească o biserică mare, pe care de-grabă au zidit-o și a adus într-însa Grigorie, cu mare cinste, tru-purile fericitelor mucenițe și punînd o cruce în biserică, a poruncit oamenilor ca să se adune acolo și să se roage. După aceea l-au dus pe Tiridat împăratul la trupurile sfintelor fecioare pe care el le ucisese, ca să se roage lor și să le milostivească, ca ele să se roage pentru dînsul Domnului Iisus Hristos.

După ce a făcut aceasta împăratul, mai întîi din voievozii și ostașii cei îndrăciți li s-au redat chipul cel omenesc și au ieșit duhurile cele viclene și toți s-au tămăduit; și mulțime de alți bolnavi se tămăduiau de către Sfîntul Grigorie, cu numele Domnului nostru Iisus Hristos.

Apoi, degrabă, toată Armenia s-a întors la credința în Hristos și poporul a sfărîmat capiștile idolești, și a zidit biserici lui Dumnezeu. Iar împăratul își mărturisea înaintea tuturor păcatele și iuți-mea sa și propovăduia certarea și darul lui Dumnezeu cel arătat spre sine. S-a făcut povață spre tot lucrul bun și a trimis în Ceza-reea Capadociei pe Sfîntul Grigorie la Leontie, arhiepiscopul, ca să-l sfințească pe el episcop al lor. Sfințit fiind Grigorie, cînd s-a întors de acolo, a luat cu sine mulțime de preoți pe care îi cunoș-tea că sînt vrednici, și i-a botezat pe împărat, pe voievozi, pe ostașii lui și celălalt popor, începînd de la curtea împărătească, pînă la cel mai din urmă sătean. A adus mulțime nenumărată de popor la mărturisirea adevăratului Dumnezeu, zidind biserici lui Dumnezeu și întru dînsele săvîrșind jertfa cea fără de sînge. A sfințit prezbiteri, a pus școli și dascăli și a rînduit toate cele spre fapta bună, spre trebuința bisericii și spre slujba lui Dumnezeu cuviincioase, umblînd din cetate în cetate.

Împăratul a dăruit îndestulată avere bisericilor lui Dumnezeu, încît nu numai pe cei din Armenia, ci și pe cei din celelalte țări i-a adus Sfîntul Grigorie la Hristos: perșii, asirienii, midenii. A zidit mulțime de mănăstiri, în care bine înflorea desăvîrșirea evan-ghelicească.

Rînduindu-le Sfîntul Grigorie pe toate așa bine, s-a dus în pustie, unde și-a sfîrșit și viața sa cea vremelnică după dumnezeiasca plăcere.

Împăratul Tiridat viețuia în mari fapte bune și în înfrînare atîta de mare încît era asemenea călugărilor. Iar în locul Sfîntului Grigorie luară pe Arostan, fiul lui, bărbat în mari bunătăți care din tinerețe petrecea viață călugărească. L-a sfințit în Capadocia pentru rînduiala bisericilor dumnezeiești celor din părțile Armeniei, și l-a

trimis împăratul și la soborul cel din Niceea, împotriva eresului lui Arie. A fost unul din cei trei sute și optsprezece sfinți părinți.

Așa a crezut Armenia și slujea lui Dumnezeu înflorind cu toate bunătățile multă vreme, și lăudînd pe Dumnezeu întru smerenie, în Hristos Iisus, Domnul nostru, Căruia se cuvine slavă, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

---

61. ADORMIREA CUVIOSULUI PĂRINTE GRIGORIE EGUMENUL, CEL DE LA RÎUL PELȘMII VOLOGODSCHII, FĂCĂTORUL DE MINUNI (30 SEPTEMBRIE)

Acest cuvios Grigorie era din cetatea Galileei, născut din părinți de bun neam și bun credincios. Băgînd de seamă la deșer-tăciunea lumii acesteia, s-a lepădat de ea și ieșind de la părintii săi și căutînd loc lesnicios spre dumnezeiasca gîndire, a mers în mănăs-tirea cea de la "apele galbene", la cuviosul Macarie, egumenul. De la dînsul a luat chipul îngeresc, se deprinse la viața îngerească și se făcu pustnic ales. Apoi pentru bunătatea lui cea multă, l-a învred-nicit fericitul Macarie ca să ia treapta preoției. După aceea i s-a încredințat lui egumenia, în mănăstirea Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu, a cinstitei nașterii ei, aproape de iezer, și se nevoia cu mai multe osteneli.

Deci, a mers vestea de viața lui îmbunătățită pînă la domni. Drept aceea, Iurie, domnul Galiției, a rugat pe fericitul ca pe doi fii ai lui să-i lumineze cu sfîntul botez, iar Vasilie Dimitrievici, marele Cneaz al Moscovei (1389-1425), vroia ca pe cuviosul în ce-tatea Rostovului să-l aibă arhimandrit. Dar el, fugind de deșer-tăciune omenească, a lăsat egumenia și s-a dus în locuri neștiute și nestrăbătute. Apoi, auzind de cuviosul Dionisie Glușițchie, a mers la dînsul în mănăstire și a petrecut la dînsul zece ani. După aceea, a ieșit cu binecuvîntare la pustie, în partea răsăritului, unde viețuia cu iubire de osteneală și cu dumnezeiască plăcere, și a inceput a se aduna la dînsul frați și a zidit o biserică în numele Prea Sfintei Născătoarei de Dumnezeu, a cinstitului ei sobor, și a întemeiat Mănăstire. Adăuga osteneli peste osteneli, cu neslăbire petrecînd în rugăciunile cele de toată noaptea. Era făcător de pace în vrajbă și în mînie: fiind izgonit voievodul Vasilie Vasilievici din Moscova (1425-1433, 1434-1446, 1447-1462), și voievodul Iurie răpindu-i scaunul său, cuviosul Grigorie a mers în cetatea Moscova și prin cuvinte îndrăznețe și înțelepte a sfătuit pe voievodul Iurie să nu țină moștenire străină, ci la moșia sa, a Galiției, să se întoarcă. Și se făcu prin mijlocirea cuviosului pace între domnii Iurie și Vasilie și amîndoi șezură în scaunele lor.

În acei ani, voievodul Dimitrie a mers cu război asupra cetății Vologda și multe răutăți a făcut oamenilor. Iar sfîntul cu rîvnă creștină aprinzîndu-se, a mers la dînsul și l-a mustrat pentru răutatea ce făcea creștinilor. Voievodul, nesuferind

mustrarea, a poruncit ca pe cuvios să-l arunce de pe pod, iar el cu bucurie a suferit acea năpăstuire, mulţumind lui Dumnezeu.

Apoi, după îndestulaţi ani ai vieţii sale celei plăcute lui Dumnezeu, a chemat pe fraţi şi i-a învăţat şi le-a pus lor egumen. După aceasta, slăbind şi apropiindu-se de sfîrşit, la urmă a sfătuit pe fraţi zicînd: "După ce sufletul meu se va despărţi de trup, de nici o cinste să nu mă învredniciţi, ci aşa, prost, pe pămînt, trăgîndu-mă de picioare, să mă daţi în baltă".

Aceasta zicîndu-le, s-a culcat pe patul său şi făcîndu-şi semnul cinstitei cruci, şi-a dat cinstitul său suflet în mîinile lui Hristos Dumnezeu, pe care din tinereţe L-a iubit, şi Căruia I-a slujit cu toată osîrdia întru cuvioşie şi dreptate. Iar acum, stînd înaintea dumnezeiescului Lui scaun, în ceata sfinţilor şi a cuvioşilor, roagă bunătatea Lui pentru noi, păcătoşii, cei ce credem în Tatăl şi în Fiul şi în Sfîntul Duh, întru unul în Treime Dumnezeu, Cel ce de toată făptura este slăvit şi prin închinăciune cinstit, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

II. OCTOMBRIE

1. CUVÎNT LA ACOPERĂMÎNTUL PREASFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU (1 OCTOMBRIE)

În vremurile cumplite cele mai de pe urmă, cînd s-au înmulţit păcatele noastre, s-au înmulţit şi primejdiile asupra noastră, încît s-au împlinit cuvintele Sfîntului Pavel, care zicea: "Primejdii de la tîlhari, primejdii de la rudenii, primejdii de la neamuri, primejdii în cetăţi, primejdii în pustiuri, primejdii pe mare, primejdii între fraţii cei mincinoşi" (2 Cor. XI, 26). Cînd cuvintele Domnului s-au împlinit: "Că se va scula neam peste neam şi împărăţie peste împărăţie şi va fi foamete şi ciumă şi cutremure pe alocuri", cînd ne supără pe noi năvălirile cele de alt neam, războaiele cele dintre noi şi rănile cele purtătoare de moarte, atunci Prea Curata şi prea Binecuvîntata Fecioară Maria, Maica Domnului, ne dă nouă Acoperămîntul spre apărare, ca din toate primejdiile să ne scape pe noi de foamete, de ciumă şi de cutremure să ne apere, de războaie şi de răni să ne acopere şi să ne păzească pe noi sub Acoperămîntul său nevătămaţi.

Despre acest lucru s-a făcut încredinţare în Constantinopol în împărăţia lui Leon cel Înţelept, împăratul cel drept credincios, întru prea slăvita biserică a Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, cea din Vlaherna. După săvîrşirea cîntării celei de toată noaptea, într-o zi de Duminică, în luna octombrie, ziua întîi, fiind de faţă şi mulţimea poporului la ceasul al patrulea din noapte, Sfîntul Andrei, cel ce era întru totul al lui Hristos, şi-a ridicat ochii în sus şi a văzut-o pe Împărăteasa Cerului, pe Acoperitoarea a toată lumea, Prea Sfînta Născătoare de Dumnezeu,

stînd în văzduh și rugîndu-se, strălucind ca soarele și acoperind poporul cu cinstitul său Omofor. Văzînd aceasta Sfîntul Andrei a zis către ucenicul său Epifanie: "Oare vezi, frate, pe Împărăteasa și pe Doamna tuturor, care se roagă pentru toată lumea?" Iar el a răspuns: "O văd, sfinte părinte, și mă înspăimînt".

Precum odată Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu a văzut pe cer un semn mare, o femeie îmbrăcată în soare, așa și Sfîntul Andrei din biserica Vlahernei, cea asemănătoare cerului, a văzut-o pe Mireasa cea fără de mire îmbrăcată în porfiră ca soarele.

Semnul văzut de Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu închipuia pe Acoperitoarea noastră cea preamilostivă, care s-a săvîrșit în acea vreme cînd a arătat tulburarea întregii făpturi: "Se făcură fulgere, glasuri și tunete, cutremur și grindină mare și un semn mare s-a arătat pe cer - o femeie îmbrăcată în soare". Deci, pentru ce semnul acela care înainte închipuia pe Prea Curata Fecioară Maria nu s-a arătat mai înainte de fulgere, de tunete, de glasuri, de cutremur și de grindină, cînd încă toate stihiile erau în pace, ci numai atunci cînd s-a făcut tulburarea cea înfricoșată a cerului și a pămîntului? S-a făcut, pentru ca să se arate că Acoperitoarea noastră cea preabună, în vremea cea rea cînd năvălește nevoia asupra noastră, atunci vine în ajutorul nostru și ne ocrotește pe noi de fulgerele amăgitoarei deșertăciuni lumești, care nu strălucesc îndelung, de glasurile mîndriei vieții și de cele ale slavei deșarte, de tunetele năpădirii năprasnice a vrăjmașului, de cutremurul patimilor și de grindina pedepsei celei de sus care năvălește asupra noastră pentru păcate. Căci, atunci cînd toate aceste primejdii ne supără pe noi, îndată, ca un semn mare, se arată Ajutătoarea cea grabnică a neamului creștinesc, păzindu-ne și acoperindu-ne pe noi.

Acesta este semnul pe care l-a dat Domnul celor ce se tem de El, pentru ca ei să fugă din fața arcului, căci în lumea aceasta sîntem puși ca un semn spre săgetare și zboară asupra noastră săgețile din toate părțile, unele din arcul vrăjmașilor celor văzuți, care își încordează arcul asupra noastră și se laudă întru mîndria lor, iar altele din arcul vrăjmașilor nevăzuți, încît noi ne jelim așa: "Nu putem să suferim săgetăturile diavolești". Altele vin de la firea cea care se luptă asupra duhului, iar altele de la arcul mîniei și îngrozirii celei drepte a lui Dumnezeu, despre care David zicea: "De nu vă veți întoarce, sabia Sa o va luci, arcul Său l-a încordat și l-a gătit pe el. Și întru dînsul a gătit vasele morții, săgețile Sale celor ce se ard le-a lucrat ". (Psalm 7, 12)

Cu toate săgețile acelea, ca să nu fim răniți de moarte, ni s-a arătat nouă acel semn, ca să fugim din fața arcului sub Acoperămîntul Preacuratei și Prea-binecuvîntatei Fecioare, cu al cărei Acoperămînt, apărîndu-ne ca o pavăză, ne ferim întregi de săgetări. Căci această apărătoare a noastră are o mie de paveze spre apărarea noastră, cum grăiește către dînsa Duhul Sfînt: Ca turnul lui David grumajii tăi: o mie de paveze spînzură pe dînsul, toate săgețile celor puternici.

A zidit odată David un turn al său prea frumos și prea înalt, între Sionul cel ce stă pe muntele înalt și între Ierusalim cel pus mai jos și fiică a Sionului l-a numit. Și era turnul acela între dînșii ca grumazul între trup și cap, căci cu înălțimea sa întrecea Ierusalimul și ajungea Sionul. Iar pe turnul acela erau atîrnate pavezele și toate armele cele de război și pentru apărarea Ierusalimului. Deci, aseamănă Duhul Sfînt pe Prea Curata Fecioară Maria cu turnul lui David; căci aceasta, fiind fiica lui David, mijlocește între Hristos, capul Bisericii, și între credincioșii care sînt trupul Bisericii Lui, întrecînd Biserica ca ceea ce este cu adevărat mai înaltă decît toți; iar pe Hristos ajungîndu-L, ca cea care I-a dat trup, mijlocește și acum, cînd a stat în văzduh între cer și pămînt, între Dumnezeu și între oameni, între Hristos și Biserica cea care se luptă,

ca turnul lui David între Sion și între Ierusalimul cel plin de pavezele celor tari. Iar paveze sînt rugăciunile ei pentru noi, cele întru tot puternice către Dumnezeu, care s-au auzit de cei vrednici în vremea cinstitului ei Acoperămînt, pentru că se ruga cu umilință ca o maică către Fiul și Făcătorul său, grăind cuvinte de rugăciune milostivitoare și de îndurare, zicînd: "Împărate ceresc, primește pe tot omul cel ce Te slăvește pe Tine și cheamă în tot locul Preasfînt numele Tău; și unde se face pomenirea numelui meu, pe acel loc îl sfințește și preamărește pe cei ce Te preamăresc pe Tine. Iar celor ce cu dragoste mă cinstesc pe mine, Maica Ta, primește-le toate rugăciunile și făgăduințele și de toate nevoile și răutățile îi izbăvește". Unele dintre rugăciunile acestea ale ei oare nu sînt paveze care apără Biserica? Cu adevărat sînt paveze nebiruite, cu care vom putea să stingem toate săgețile cele aprinse.

Sfîntul Ambrozie zice despre turnul lui David că pentru două pricini era zidit: spre apărarea cetății și pentru împodobirea ei. Zice el: "A zidit David un turn care să fie spre apărare și spre înfrumusețarea cetății. Spre apărare, că de departe privește pe vrăjmași și îi izgonește pe ei de la cetate, iar spre înfrumusețare, că pe toate zidirile cele înalte ale Ierusalimului le întrece cu înălțimea sa". De aceea nu în zadar s-a asemănat cu turnul acela Acoperitoarea noastră, care ne este nouă turn de tărie în fața vrăjmașului, căci cu adevărat ne apără pe noi și ne împodobește. Ne apără, cînd pe vrăjmașii noștri cei văzuți și nevăzuți îi izgonește de la noi departe, cînd pe cei robiți din legături îi scapă, cînd pe cei chinuiți de duhuri necurate îi izbăvește, cînd pe cei mîhniți îi mîngîie, pe cei năpăstuiți îi apără, pe cei flămînzi îi hrănește, cînd celor înviforați le face adăpost și pe bolnavi îi cercetează. Și ne împodobește pe noi acoperind înaintea lui Dumnezeu goliciunea cea de rușine a sufletului nostru, iar cu slujirile sale prea înalte, asemeni unor prea scumpe podoabe și unor multe daruri, ca niște nesecate visterii, împlinind lipsa noastră, ne face bineprimiți pe noi înaintea ochilor Domnului. Ea împodobește pe cei ce nu au îmbrăcăminte de nuntă și îi îmbracă cu haina sa și îi face ca și cum nu s-ar vedea de ochiul cel atotvăzător rușinea goliciunii lor sufletești, lucru care se închipuia înainte în pămîntul cel nevăzut și neîmpodobit, acoperit atunci de ape. Căci pămîntul cel neîmpodobit și deșert era chipul sufletului celui păcătos, care și-a pierdut duhovniceasca sa frumusețe și s-a făcut deșert de lucruri bune și străin de darul lui Dumnezeu. Iar apele, care acopereau pămîntul cel neînfrumusețat, înainte au închipuit milostivirea Sfintei Fecioare Maria, Născătoarea de Dumnezeu, ca pe o mare nesecată și ca niște rîuri ce cu nelipsire spre toți se revarsă și pe toți îi acoperă.

Cînd Duhul lui Dumnezeu se purta pe deasupra apelor, la fel se purta și pe deasupra pămîntului celui neînfrumusețat și acoperit de ape, ca și cum, nevăzînd lipsa lui de frumusețe, tăinuit închipuia aceea că sufletul cel acoperit prin milostivul Acoperămînt al Fecioarei Născătoare de Dumnezeu, chiar dacă ar fi lipsit de frumusețe, nu se va păgubi de darul Duhului Sfînt. Căci Acoperămîntul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu va acoperi lipsa lui de frumusețe, ca o apă pe pămîntul cel neînfrumusețat și cu bună podoabă a darului său îl va înfrumuseța și pe Sfîntul Duh îl va atrage la dînsul.

Ne înfrumusețează pe noi Preacurata Fecioară, cînd pe cei păcătoși îi face drepți și pe cei necurați îi face curați.

Fericitul Anastasie Sinaitul grăiește pentru dînsa așa: "Pe magi, îi săvîrșește apostoli și pe vameși, evangheliști, iar pe desfrînate mai cinstite decît pe fecioare le face. Așa pe Maria Egipteanca, care a fost desfrînată, a făcut-o acum mai cinstită decît pe multe fecioare și cea care mai înainte era întunecată și necurată, acum ca soarele strălucește în împărăția lui Hristos prin mijlocirea Preacuratei Fecioare Maria, care tuturor celor ce aleargă la dînsa le este acoperămînt și înfrumusețare". Ea împodobește tot Ierusalimul duhovnicesc, adică Biserica lui Hristos, care

cîntă astfel către dînsa în praznicul acesta de acum: "O, ce minunată înfrumusețare a tuturor credincioșilor ești, împlinirea proorocilor, slava apostolilor și podoaba mucenicilor, lauda fecioarei și prea minunatul Acoperămînt a toată lumea!"

Pe turnul lui David, împreună cu pavezele, erau săgețile celor puternici. Și acest însuflețit turn, Preacurata Fecioară Maria, are cu ea săgețile celor puternici, adică rugăciunile sfinților, cei ce se roagă împreună cu dînsa. Căci nu singură s-a arătat în biserică stînd în văzduh, ci cu oștile îngerești și cu mulțime de sfinți, care în haine albe și cu cucernicie stăteau împrejurul ei. Rugăciunile cele către Dumnezeu ale tuturor sfinților acelora sînt ca săgețile celor puternici care pot să gonească toate taberele vrăjmașului. Știe Doamna Preacurata Născătoare de Dumnezeu că război este viața noastră pe pămînt. Căci vrăjmașul se războiește asupra noastră cu toate puterile sale, pornind împotriva noastră taberele sale și înconjurîndu-ne pe noi cu toate legiunile sale: "Înconjuratu-ne-au pe noi cîini mulți, adunarea celor vicleni ne-a cuprins, deschis-au asupra noastră gura lor, ca un leu ce răpește și răcnește". Pentru aceea cereasca Împărăteasă, vrînd să ne ajute, a pornit asupra vrăjmașului nostru pe toate cereștile puteri, a chemat pe prooroci, pe apostoli, a adunat pe mucenici, pe fecioare, pe cuvioși, pe cei drepți și cu aceștia a venit să ne ajute nouă și să se așeze împrejurul nostru, ca să ne dea nouă biruință asupra vrăjmașului. Căci printr-însa se ridică biruințele, printr-însa cad jos vrăjmașii. A venit cu îngerești oști, că este mai înainte văzută de Iacov ca o scară pe care mulțimea îngerească o înconjoară.

Pomenind aici de scara lui Iacov, poate să se întrebe cineva: pentru ce îngerii pe dînsa neîncetat se urcau și se coborau? Înțelegînd că scara aceea era înainte închipuirea Fecioarei Maria, după cum spune cuvîntul cel bisericesc despre dînsa: "Bucură-te, podul cel ce duci la ceruri și scara cea înaltă pe care a văzut-o Iacov", se va ști pentru ce nu au odihnă pe scară îngerii: Că cea întru rugăciune neadormită, Născătoarea de Dumnezeu, poruncește îngerilor ca, împreună cu dînsa, neîncetat să ajute oamenilor ca, suindu-se, să înalțe la Dumnezeu rugăciunile celor ce se roagă: iar pogorîndu-se, să aducă de la Dumnezeu oamenilor ajutor și daruri. Această scară și acum a pogorît cu sine din cer mulțimea îngerilor, aducîndu-ne nouă de sus acoperire și apărare. A venit cu îngerii, ca îngerilor săi să le poruncească să ne păzească pe noi în toate căile noastre. Și pe soborul tuturor sfinților l-a adus cu sine, ca, făcînd pentru noi sobornicească rugăciune, pe ale noastre umile rugăciuni sobornicește să le aducă la Fiul său și Dumnezeul nostru.

Între toți sfinții ce s-au arătat în biserică cu Preacurata Fecioară, doi erau mai aleși: Sfîntul Ioan Inaintemergătorul - altul mai mare decît el nu s-a născut între cei născuți din femeie - și Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, pe care îl iubea Iisus și care s-a rezemat pe pieptul Lui. Pe amîndoi rugătoarea noastră, Fecioara Maria, i-a luat cu ea la rugăciunea cea pentru noi, ca pe cei ce au multă îndrăzneală către Dumnezeu, ca prin ajutorul lor să plece mai degrabă pe Dumnezeu spre milă, pentru că mult poate rugăciunea ajutorîndu-se. Și a stat Preacurata Fecioară între acești sfinți precum chivotul între doi heruvimi, precum scaunul Domnului Savaot între serafimi, precum Moise cu mîinile întinse între Aaron și Or; iar Amalicul iadului cade cu toată stăpînirea și puterea sa cea întunecată.

Deci să prăznuim Acoperămîntul Preasfintei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, aducîndu-ne aminte de acea preamărită arătare a ei care a fost în biserica Vlahernei, fiind văzută de Sfîntul Andrei și de Epifanie. Să prăznuim, mulțumind Acoperitoarei noastre pentru această prea mare milostenie arătată spre neamul creștinesc, și cu tot dinadinsul s-o rugăm pe ea ca, acum și întotdeauna, cu milostivire să ne acopere pe noi, cei care avem nevoie de Acoperămîntul ei, de vreme ce fără de Acoperămîntul și sprijinul ei nouă, celor ce întotdeauna mîniem pe

Dumnezeu, nu ne este cu putință a trăi, pentru că, greșind mult, cădem sub multe certări, după cum zice Sfînta Scriptură: "Multe sînt bătăile păcătosului" (Psalm 31, 11). Acum am fi pierit pentru fărădelegile noastre, de nu ne-ar fi acoperit pe noi preamilostiva Stăpînă; căci de nu ar fi stat înainte Sfînta Fecioară, rugîndu-se pentru noi, cine ne-ar fi izbăvit pe noi de atîtea nevoi sau cine ne-ar fi păzit pînă acum liberi? Ne sfătuiește Proorocul Isaia: "Ascundeți-vă cît de puțin, pînă ce va trece mînia Domnului". (Isaia 26, 20) Unde vom putea să ne ascundem de mînia Domnului? Acoperămînt nu ne-am agonisit nicăieri ca să scăpăm noi, pătimașii, în afară de Acoperămîntul Sfintei Fecioare Maria, Stăpîna lumii, care pentru sine și prin gura Duhului Sfînt, grăiește: "Eu ca negura am acoperit pămîntul".

Deci sub Acoperămîntul acesta să ne ascundem, care acoperă tot pămîntul ca o negură. O, Prea Cinstită Fecioară Născătoare de Dumnezeu, pentru ce te asemeni cu un lucru urît ca negura? Oare nu-ți sînt ție soarele, luna și stelele spre asemănare? Precum și cu mirare s-a zis despre tine: "Cine este aceasta care se ivește ca o dimineață, frumoasă ca luna și aleasă ca soarele? Iar negura ce fel de frumusețe are, că nu te scîrbești de asemănarea ei? Negura cînd cade pe pămînt se înmulțește și îl acoperă; atunci toate fiarele scapă de vînători, pentru că nimeni nu le poate vîna". Aceasta este taina pentru care Preacurata Fecioară Maria s-a numit negură, căci și pe noi ne acoperă din calea vînătorilor. Noi, păcătoșii, pentru omenia noastră, dobitoace și fiare sîntem, după cuvintele Sfîntului Ioan Gură de Aur. Pîntecelui îi plăcem ca urșii, trupul îl îngrășăm ca pe un cal, ținem minte răul la fel ca și cămila, răpim la fel ca lupul, ne mîniem ca șerpii, mușcăm ca scorpia, sîntem vicleni ca vulpea și aruncăm otrava răutății la fel ca vipera. Pe noi, care sîntem astfel, ne ajung vînătorii, ne ajunge dreapta mînie a lui Dumnezeu, izbîndind toate meșteșugurile noastre cele rele: "Dumnezeul izbînzilor, Domnul Dumnezeul izbînzilor cu îndrăzneală a stat".

Ne ajung pe noi și fărădelegile noastre, încît grăim fiecare: "Apucatu-m-au fărădelegile mele și n-am putut să văd".

Ne apucă pe noi vrăjmașul cel nevăzut: "Făcutu-s-a că un urs vînător, pîndindu-mă pe mine ca leul în ascunzișuri". Ne apucă pe noi și vrăjmașul cel văzut. A zis vrăjmașul: "Gonind, voi prinde, voi ucide cu sabia mea. Stăpîni-va mîna mea". Dar să îndrăznim să avem negura cea gîndită care ne acoperă pe noi, pe Preasfînta Fecioară Maria, spre care nădăjduim să scăpăm, că sub Acoperămîntul ei nici un fir din capul nostru nu va pieri. Numai cu umilință către dînsa să strigăm, zicînd: "Acoperă-ne pe noi cu Acoperămîntul tău, că tu ești acoperitoarea noastră, Preasfîntă Fecioară Maria. În ziua răutăților noastre, acoperă-ne pe noi. Toate zilele vieții noastre sînt rele, precum odată Iacov cel din Legea Veche a zis: "Puține și rele au fost zilele anilor vieții mele". Rele sînt zilele noastre în care vedem numai rele și singuri într-însele multe răutăți facem, adunîndu-ne nouă mînie în ziua mîniei. Deci, în toate zilele noastre cele rele, o, Sfîntă Fecioară Maria, Născătoare de Dumnezeu, de al tău milostiv Acoperămînt avem trebuință și te rugăm acoperă-ne pe noi în toate zilele noastre, dar mai ales în ziua cea rea, cînd sufletul se va despărți de trup: de față să stai nouă în ajutor și să ne acoperi pe noi de duhurile rele din văzduh și în ziua înfricoșatei judecăți de apoi să ne acoperi pe noi întru ascunsul Acoperămîntul tău. Amin.

2. PĂTIMIREA SFÎNTULUI APOSTOL ANANIA
(1 OCTOMBRIE)

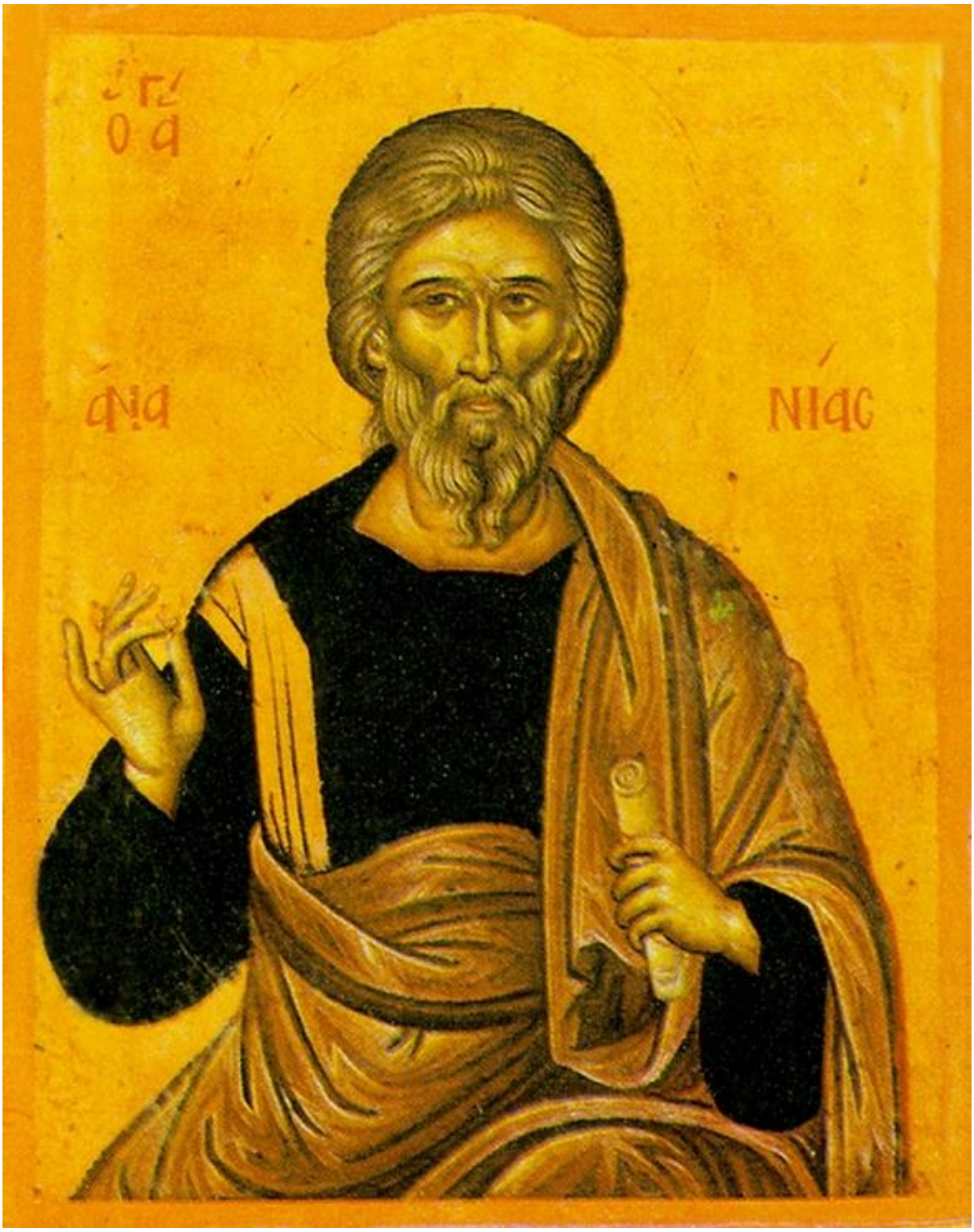

Sfîntul Apostol Anania, unul dintre cei șaptezeci de apostoli, a fost episcop în cetatea Damascului. Sfîntul Apostol Anania l-a botezat pe Sfîntul Apostol Pavel, pentru că Domnul i s-a arătat în vedenie, poruncindu-i să meargă pe ulița care se cheamă Dreaptă și acolo să caute în casa lui Iuda pe un oarecare Saul, supranumit și Tarsianul, care se ruga. Însă Apostolul Anania s-a lepădat de aceasta, știind cîte răutăți făcuse Saul sfinților în Ierusalim și cu ce gînd

anume mersese în Damasc, ca să-i lege pe toți cei ce cheamă numele Domnului. Iar Domnul îl îndemna pe el, zicînd: "Mergi, că vas ales îmi este Mie acesta". Și îndată Anania, sculîndu-se după porunca Domnului, a mers la Saul și, punîndu-și mîinile pe el, i-a zis: "Saule, frate, Domnul Cel ce ți s-a arătat ție pe cale m-a trimis ca să vezi și să te umpli de Duhul Sfînt". Și îndată Saul a văzut iar Apostolul Anania l-a botezat. După cîteva zile, cînd iudeii se sfătuiseră să-l ucidă pe Pavel pentru o schimbare ca aceea a lui - că din gonaci s-a făcut propovăduitor al numelui lui Iisus - atunci Anania, împreună cu ceilalți ucenici, luîndu-l pe Pavel, l-au scos peste zid într-o coșniță. Și, intrînd singur în adunarea iudeilor, propovăduia cu îndrăzneală numele Domnului. Nu numai evreilor ci și celor de alte limbi, a binevestit Evanghelia Împărăției. S-a dus din Damasc în Elevteropol și acolo, arătînd noroadelor calea mîntuirii și tămăduind pe cei bolnavi și neputincioși, pe mulți i-a adus la credința în Hristos.

În zilele acelea era în Elevteropol ighemonul Lucian, care se închina la idoli și nu la Dumnezeu. Pe Lucian l-a ridicat diavolul împotriva creștinilor și l-a îndemnat să trimită această scrisoare în toată stăpînirea sa: "De s-ar afla cineva numind pe Hristos și închinîndu-se Celui răstignit, acela poruncim ca să fie dat la cumplite chinuri; iar care va jertfi zeilor celor fără de moarte, lepădîndu-se de Hristos, acela se va învrednici de daruri și cinste de la noi". Scrisoarea aceasta, ieșind cu rău vicleșug, l-a aflat pe Sfîntul Anania în acea țară pe care străbătînd-o, cu propoveduirea Evangheliei o lumina și tămăduia toate bolile popoarelor, pentru că Domnul era cu dînsul, făcînd prin mîinile lui multe minuni.

Nelegiuiții închinători la idoli l-au prins pe Sfîntul Anania și l-au dus înaintea ighemonului Lucian, care îl silea pe sfînt în multe feluri să jertfească idolilor. Sfîntul Anania însă nu s-a supus și le-a răspuns, zicînd: "Nu mă voi închina mincinoșilor idoli, ci Unuia, adevăratului Domnului Dumnezeului meu Iisus Hristos mă închin, pe care ochii mei L-au văzut și gură către gură am vorbit cu Dînsul, nu numai cînd era pe pămînt ca un om, ci și după înălțarea Lui la Ceruri; căci, fiind eu în Damasc, mi S-a arătat mie însumi și m-a trimis să-l tămăduiesc pe Saul, pe care, prin minunata sa înțelepciune și putere, l-a întors la cunoștința cea adevărată și pe noi toți ne-a izbăvit din diavoleștile mîini și ne-a adus la Părintele Său. Deci, Acestuia mă închin și nu diavolilor celor ce voiesc să piardă tot neamul omenesc". Lucian a început a-l îngrozi pe el cu chinuri de nu-i va îndeplini porunca, dar el stătea ca un stîlp, nemișcat întru mărturisirea lui Hristos. Apoi, ridicîndu-și spre cer mîinile, a zis: "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ascultă rugăciunile mele și mă fă vrednic părții fericiților apostoli în veacul ce va să fie. Precum ai mîntuit pe Saul prin adevărata lumină, mîntuiește-mă din mîinile acestui necurat ce se împotrivește adevărului, ca să nu se facă voia lui asupra mea și să nu mă vîneze în cursele înșelăciunii sale. Și să nu mă lipsești pe mine de împărăția cea cerească, care este gătită tuturor celor ce iubesc calea adevărului Tău și păzesc poruncile Tale".

Lucian, nesuferind să audă aceste cuvinte ale lui, a poruncit să fie întins la pămînt și să fie bătut. În timp ce slujitorii îl băteau, unul striga: "Ascultă-l pe judecător și nu fi potrivnic poruncii lui: jertfește zeilor cărora li se închină toată lumea". Iar după ce au încetat bătaia, i-a zis Lucian sfîntului: "Măcar acum cruță-ți sufletul, ascultă-mă pe mine și leapădă-te de Cel răstignit, ca să nu aduc mai cumplite chinuri asupra ta". Atunci Anania a răspuns: "Ceea ce ți-am spus ție la început, aceea și acum îți grăiesc și nu încetez a-ți grăi : că de Dumnezeul meu nu mă voi lepăda și nu mă voi apropia de cele fără de suflet, pietre și lemne, la care voi vă închinați și ca pe niște dumnezei le cinstiți".

Judecătorul, văzîndu-l pe el neînduplecat, a poruncit să-i fie strujite coastele cu cîrlige fier și cu lumînări aprinse să-i fie arse rănile. Și sfîntul, răbdînd, își ridica ochii spre cer și se ruga cu stăruință. După acele chinuri judecătorul a zis: "Pînă cînd vei petrece în nesupunere?

Pînă cînd nu te miluiești singur pe tine și nu te închini zeilor? Oare mai plăcut îți este să pătimești toate acestea în zadar pentru un Hristos pe care L-au răstignit evreii, decît să fii întreg și sănătos? Mă jur că nu te voi slobozi viu dacă vei fi nesupus așa mult timp". A răspuns sfîntul: "Fă ce vrei, vrăjmașule al lui Dumnezeu, prieten al diavolului, că ai auzit de la mine de multe ori că nu mă voi închina zeilor tăi, afară de Unuia Dumnezeu care este Tată al Unuia Născut Fiul Lui și începător al Sfîntului Duh, Care a făcut cerul și pămîntul și toate cele ce sînt într-însele, în care am crezut. Acela mi-a dat mie putere ca toată ziua să stau tare înaintea ta și cu bărbăție să sufăr aceste chinuri. Pentru ce îți faci mai multe osteneli, căci iată de la mine ai auzit că voii tale nu mă voi supune. Deci, fă neîntîrziat ce ai de gînd să faci".

Judecătorul, umplîndu-se de mînie, a poruncit poporului să-l ia pe Sfîntul Anania și, scoțîndu-l din cetate, să-l ucidă cu pietre. Și luîndu-l acel norod fărădelege, l-a dus la locul uciderii și l-a ucis cu pietre ca pe Sfîntul Ștefan, iar el, cu mare glas, zicea: "Doamne, Iisuse Hristoase, în mîinile Tale îmi dau duhul meu". Și așa s-a sfîrșit, împlinindu-și mucenicia, și s-a dus la cereștile lăcașuri. Iar poporul, văzînd că murise, l-a lăsat neîngropat și s-a dus. Și s-a întîmplat atunci că pe acolo treceau niște oameni credincioși din Damasc. Și aceștia au luat sfîntul trup al Apostolului lui Hristos și cu cinste l-au dus în Damasc și l-au îngropat la moșia lui.

3. CUVIOSUL ROMAN, FĂCĂTORUL DE CONDACE
(1 OCTOMBRIE)

Sfîntul Roman era de neam din Siria și era crescut în cetatea Emesiei. Din tinerețe a început să-I placă lui Dumnezeu, petrecînd în feciorie și în curăție. Mai întîi a fost paraclisiarh în biserica Veritului, apoi a mers la Constantinopol, în anii domniei împăratului Anastasie, și petrecea în Biserica Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, cea din Kiri, nevoindu-se la viața

cea îmbunătățită în post și rugăciune și ostenindu-și trupul la multe nevoințe și la privegheri de toată noaptea, pentru că mergea de cu seară în Vlaherna și toată noaptea stătea în rugăciuni și iarăși se întorcea în Kiri. Apoi a fost rînduit în biserica Sfînta Sofia la slujba paraclisiei. Nu știa carte, dar era înțelept în lucrurile cele bune prin care îi întrecea pe cărturarii cei înțelepți; fiindcă Îl căuta pe Dumnezeu, mai multă înțelegere era întru dînsul decît în cei ce căutau înțelepciunea veacului acestuia. Pentru că a fost ca unul dintre aceia despre care zicea Apostolul: "Pe cele nebune ale lumii le-a ales Dumnezeu, ca pe cele înțelepte să le rușineze".

Roman era iubit de patriarhul Eftimie pentru viața lui cea îmbunătățită și, văzîndu-i ostenelile în biserică, căci cu toată osîrdia se silea la ascultare, îi dădea lui parte asemănătoare cu clericii și din această cauză cîrteau clericii împotriva patriarhului, zicînd: "Pe cel ce este prost asemenea cu noi l-ai făcut". Și îl urau și mari supărări îi făceau. Odată, la vecernia praznicului Nașterii lui Hristos, venind împăratul în biserică pe cînd Roman așeza lumînările, l-au apucat ceilalți clerici pe el și l-au tras la amvon, zicîndu-i: "La parte cu noi ești învrednicit la fel; deci, suindu-te acum în amvon, să cînți ca și noi asemenea dumnezeiască cîntare de laudă". Aceasta o făceau spre rușinea lui, fiind cuprinși de invidie, căci îl știau că nu știe carte și nu poate să facă aceasta. Iar Roman, fiind defăimat de clerici înaintea împăratului și a tot norodul care era în biserică, s-a rușinat și a început a plînge.

După sfîrșitul slujbei, cînd toți au ieșit din biserică, s-a aruncat singur înaintea chipului Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, cu amar tînguindu-se și rugîndu-se. Apoi, plîngînd destul și rugîndu-se, s-a ridicat și a mers la casa sa și fără să mănînce din pricină că era mîhnit, a adormit puțin. Și iată că i s-a arătat lui în vis Preasfînta Fecioară Maria, Născătoarea de Dumnezeu, care tuturor celor supărați le este mîngîiere, ținînd în mîini o hîrtie mică, și a zis cu glas lin către Roman: "Deschide-ți gura". Si făcînd el aceasta, Sfînta Fecioară i-a pus hîrtia în gură, zicîndu-i: "Mănîncă această hîrtie". Iar Roman a mîncat și a înghițit hîrtia și îndată s-a deșteptat și nu a văzut pe nimeni, căci nevăzută se făcuse aceea care i se arătase. Și s-a umplut inima lui de negrăită bucurie și de mîngîiere duhovnicească și se gîndea asupra vedeniei. Apoi a simțit în mintea sa înțelegere de carte, pentru că i-a deschis lui Fecioara Născătoare de Dumnezeu mintea - precum odată Fiul ei apostolilor - ca să înțeleagă Scripturile. Și s-a umplut inima lui de înțelepciune mare și a început cu lacrimi a da mulțumită învățătoarei sale, că în așa de puțină vreme l-a făcut pe el înțelept și cu știință de carte, mai mult decît ar înțelege cineva învățînd mulți ani. Si venind vremea slujbei celei de toată noaptea, a mers la biserică bucurîndu-se și veselindu-se de darul pe care i l-a dat Fecioara cea cu dumnezeiesc dar dăruită.

Cînd a sosit ceasul cîntării condacului, s-a urcat Sfîntul Roman în amvon și a cîntat cu dulce glas condacul său, pe care l-a alcătuit în mintea sa zicînd: "Fecioara astăzi pe Cel mai presus de ființă naște și pămîntul peștera celui neapropiat aduce" și celelalte. Toți, văzînd și auzind aceasta, s-au minunat și cu mulțumire au ascultat cîntarea aceea, luînd aminte la puterea cuvintelor celor ce se cîntau. Iar după cîntare l-a întrebat patriarhul: "De unde îți vine ție această înțelepciune?" Iar el nu a trecut sub tăcere puterea Născătoarei de Dumnezeu, ci a mărturisit darul ei preamărind pe învățătoarea cerească cea care l-a făcut pe el înțelept. Apoi s-au rușinat clericii care l-au mîhnit și, pocăindu-se, au căzut la picioarele lui Roman, cerîndu-și iertare. Iar patriarhul l-a făcut pe el îndată diacon: și curgea din gura lui un rîu de înțelepciune și cei ce mai înainte îl batjocoreau pentru prostie și neștiință de carte, aceia pe urmă învățau de la dînsul. El a cîntat și a făcut mulțime de condace la praznicele împărătești și la ale Născătoarei de Dumnezeu și la sfinții însemnați. Condacele lui se numără cam la o mie și mai bine. Era cinstit de toți și foarte iubit.

Deci, petrecîndu-și vremea vieții sale cu dumnezeiască plăcere și cu dreptate, s-a mutat la veșnicile lăcașuri și acum cu cetele îngerești cîntă lui Dumnezeu cîntare întreită și sfîntă. Amin.

În această zi se prăznuiește și Cuviosul Mucenic Mihail, egumenul locașul Zoviei, care a fost prins de agareni pentru Iisus Hristos în vremea împăratului Constantin și a Irinei. Împreună cu dînsul prin sabie s-au sfîrșit treizeci și șase de cuvioși mucenici.

Pomenim și pe Sfîntul Mucenic Domnin, care a pătimit în cetatea Solun (Tesalonic) de la împăratul Maximian: șapte zile s-a chinuit în fața cetății, avînd picioarele tăiate, și așa, mulțumind lui Dumnezeu, s-a sfîrșit.

4. VIAȚA ȘI PĂTIMIREA SFÎNTULUI SFINȚITULUI MUCENIC CIPRIAN ȘI A SFINTEI MUCENIȚE IUSTINA FECIOARA (2 OCTOMBRIE)

Pe vremea împărăției lui Deciu, era în Antiohia Siriei un filozof și vrăjitor vestit, anume Ciprian, de neam din Cartagina, născut dim părinți necredincioși, care a fost dat în copilăria sa spre slujba păgînescului și necuratului lor zeu, Apolon. În anul al șaptelea al vîrstei sale îl încredințară la vrăjitori spre învățătura meșteșugului vrăjitoriei și a drăceștii înțelepciuni. Iar după zece ani de la nașterea sa a fost trimis de părinți spre săvîrșirea jertfei în muntele Olimpului, pe care păgînii îl numeau locuință dumnezeiască, căci acolo se afla nenumărată mulțime de idoli întru care mulți diavoli locuiau.

Ciprian a învățat în acel munte înalt mult meșteșug diavolesc, căci știa felurite năluciri drăcești; se deprinsese a schimba văzduhul, a porni vîntul, a slobozi tunete și ploi, a tulbura valurile mării, a face stricăciune în răsaduri, grădini și cîmpii, a aduce vătămări și răni asupra oamenilor și se învățase la înțelepciunea cea pierzătoare și prea rea lucrare diavolească. Și a văzut acolo nenumărate pîlcuri drăcești împreună cu stăpînul întunericului, împrejurul căruia unii săltau, alții slujeau, alții chiuiau, lăudînd pe stăpînul său, iar alții erau trimiși în toată lumea spre înșelarea popoarelor.

A văzut acolo pe toți zeii și zeițele păgîne și felurite năluciri și vedenii, la care se învăța cîte patruzeci de zile în post; că mînca după apusul soarelui nu pîine, nici altă hrană, ci numai ghindă de stejar. Cînd era de cincisprezece ani avea ca dascăli șapte slujitori mari care slujeau la cele șapte planete. De la acei jerfitori a învățat multe taine diavolești. Apoi s-a dus în cetatea Agra, unde, slujind cîtva timp zeiței Ira, a învățat multe meșteșuguri de la slujitorul care era acolo. Și a petrecut și în Tauropoli slujind zeiței Artemis. De acolo s-a dus la Lachedemonia și a deprins să facă fel de fel de vrăji și năluciri, ca aceea ca morții din morminte să grăiască.

Avînd douăzeci de ani, a mers în Egipt, în cetatea Memfis, la capii răutăților și multe farmece și vrăjitorii învăța. La treizeci de ani a mers la caldei și acolo a învățat să citească în stele. Si în Antiohia a mers, fiind atunci desăvîrșit în toată răutatea: vrăjitor și fermecător, pierzător de suflete, mare prieten și credincioasă slugă a stăpînitorului iadului, cu care singur față în față a vorbit și de cinste mare de la dînsul s-a învrednicit. De acest lucru singur a mărturisit, zicînd: "Să mă credeți pe mine că singur pe diavol l-am văzut, pentru că prin jertfe l-am rugat și l-am sărutat și am grăit cu dînsul și cu aceia care sînt la dînsul mai mari și m-au iubit și mi-au lăudat înțelegerea mea și înaintea tuturor a zis: "Iată noul Amvrie, grabnic spre ascultarea noastră, vremelnic de împărtășania noastră". Și mi-au făgăduit că au să mă pună boier, după ieșirea mea din trup și cît timp eu am să petrec pe pămînt, în toate au să-mi ajute și mi-au dat spre slujirea mea un grup de diavoli. Iar cînd ieșeam de la dînsul a strigat către mine: "Îmbărbătează-te, nevoitorule Cipriane" și, sculîndu-se, m-a petrecut, încît și toți mai marii diavolilor s-au mirat. De aceea toți boierii lor pe mine mă ascultau, văzînd cinstea ce mi se făcea de către dînsul. Era chipul lui ca o floare de iarbă și capul îi era încununat cu o coroană prefăcută, nu adevărată, ci nălucire de aur și pietre luminoase, care lumina chipul acela și hainele lui erau minunate. Iar cînd se întorcea încoace sau încolo se cutremura tot locul acela și mulți stăteau lîngă scaunul lui cu fel de fel de rînduieli ale duhurilor răutății, întru mare supunere.

Eu cu totul pe mine mă dădusem atunci, supunîndu-mă la toată porunca lui". Aceasta despre sine singur a spus-o Ciprian după întoarcerea sa la Dumnezeu.

Este arătat ce fel de om era: prieten al diavolilor, ale căror lucruri, toate, le făcea supărînd pe oameni și înșelîndu-i. În Antiohia a petrecut multă vreme și a adus pe mulți oameni spre toată necurata fărădelege, pe mulți i-a ucis cu otrăvurile și cu farmecele, pe copii și pe copile spre jertfa diavolilor îi înjunghia și pe mulți i-a învățat la vrăjile sale rele: pe unii îi învăța să

zboare prin văzduh, pe alții să plutească cu luntrea prin nori, pe alții i-a făcut să umble pe ape. De toți păgînii era cinstit și slăvit ca un mare jertfitor și preaînțelept slujitor al necuraților lor zei și mulți alergau la dînsul pentru nevoile lor, pentru că îi ajuta cu puterea diavolească de care era plin; unora le ajuta la desfrînare, altora la mînie, la vrajbă și la izbîndirea răutăților, iar altora în zavistie le ajuta. Acum era cu totul în fundul iadului și în gurile diavolești, fiu al gheenei, părtaș al celor diavolești și al pierzării celei veșnice. Iar Domnul, Cel ce nu voiește moartea păcătosului, pentru negrăita Sa bunătate și pentru milostivirea cea nebiruită de păcatele omenești, a vrut ca pe acest om să-l caute și pe cel afundat în adîncul iadului din prăpastie să-l scoată și să-l mîntuiască, spre arătarea milostivirii Sale, tuturor oamenilor, căci nu este păcat să biruiască iubirea Lui de oameni. Și l-a mîntuit pe Ciprian din pierzarea lui în acest chip:

În acea vreme era în Antiohia o fecioară cu numele de Iustina, care s-a născut din părinți păgîni. Tatăl ei se numea Edesie și era slujitor idolesc, iar maica sa se numea Cleodonia. Fecioara Iustina cînd a ajuns la vîrsta desăvîrșită, șezînd în casa sa la fereastră, a auzit din întîmplare un cuvînt de mîntuire din gura unui diacon care trecea pe acolo, care se numea Prailie și care grăia pentru întruparea Domnului nostru Iisus Hristos "că S-a născut din curata Fecioară Maria și, multe minuni făcînd, a voit a pătimi pentru mîntuirea noastră și a înviat din morți și S-a înălțat la ceruri și a stat de-a dreapta Tatălui și împărățește în veci".

Această propoveduire a diaconului a căzut pe pămînt bun în inima Iustinei, căci degrabă a început a aduce rod și a dezrădăcina din ea toți spinii necredinței. Iustina voia ca mai mult și mai desăvîrșit să învețe de la acel diacon, însă nu îndrăznea să-l caute pe el, împiedicînd-o feciorelnica rușine. Însă mergea adeseori, în taină, la biserica lui Hristos, ascultînd cuvintele lui Dumnezeu; și lucrînd în inima ei Duhul Sfînt, a crezut în Hristos. Și în scurtă vreme și pe maica ei a făcut-o să creadă și după aceea și pe bătrînul ei tată l-a adus la credință; el, văzînd înțelegerea fiicei sale și auzind cuvintele ei cele înțelepte, socotea în sine că idolii, fiind făcuți de mîini omenești, cum pot să fie ei dumnezei, neavînd nici suflet, nici suflare? Și o vedenie minunată a văzut el noaptea în vis, prin dumnezeiască arătare: adică o tabără mare de îngeri purtători de lumină, iar în mijlocul lor era Mîntuitorul lumii, Iisus Hristos, și L-a auzit pe El grăindu-i: "Veniți la Mine și vă voi da vouă cerească împărăție". Apoi, deșteptîndu-se din somn, Edesie îndată a mers cu femeia și cu fiica sa la episcopul creștinesc pe care îl chema Optat, rugîndu-l pe el să-i învețe credința lui Hristos și să le dea lor Sfîntul Botez și i-a spus lui cuvintele fiicei sale și îngereasca vedenie pe care singur o văzuse.

Auzind aceasta episcopul, s-a bucurat de întoarcerea lor și, grăindu-le mult despre credința în Hristos, a botezat pe Edesie și pe Cleodonia, femeia sa și pe fiica lor Iustina și, împărtășindu-i pe ei cu Sfintele Taine, i-a slobozit cu pace. Iar după ce s-a întărit Edesie în credința lui Hristos, văzînd episcopul evlavia lui, l-a făcut preot; și petrecu în fapte bune și în frică de Dumnezeu un an și șase luni și așa, în sfînta credință, și-a sfîrșit viața. Iar Iustina bine s-a nevoit în poruncile Domnului, iubind pe Mirele său Hristos și slujindu-I Lui în rugăciuni, în feciorie și în curățenie, în post și în mare înfrînare. Iar vrăjmașul cel ce urăște neamul omenesc, văzînd o viață ca aceasta a ei, a zavistuit faptele ei cele bune și a început a o supăra, felurite nevoi și necazuri pornindu-i împotrivă.

Era atunci în Antiohia un tînăr scolastic, pe nume Aglaid, fiu de părinți bogați și slăviți, viețuind cu desfătare întru deșertăciunea lumii acesteia. Și acesta, într-o vreme oarecare, a văzut-o pe Iustina fecioara mergînd la biserică și s-a minunat de frumusețea ei. Iar diavolul a pus gînd rău în inima lui asupra ei și, aprinzîndu-se de dorul ei, Aglaid a început a se gîndi în toate chipurile, ca întru cunoștința și dragostea ei să vie și, înșelînd-o, să aducă pe mielușeaua cea curată a lui Hristos întru necurăția cea gîndită de dînsul. Și pîndea calea ei, ori unde avea

să meargă fecioara și, întîmpinînd-o, o amăgea cu cuvinte desfrînate, lăudîndu-i frumusețea. Apoi, spunîndu-i cuvinte de fericire și arătîndu-și dragostea sa către dînsa, cu curse înșelătoare și meșteșugit împletite o urmărea pe ea spre desfrînare. Iar fecioara se întorcea și fugea de dînsul, înfricoșîndu-se de el și nu voia să-i asculte înșelătoarele și viclenele cuvinte. Și tînărul, dorind frumusețile ei cele fecioreşti, a trimis la dînsa rugăminte ca să voiască să-i fie lui soție. Iar ea a răspuns către dînsul: "Am pe Mirele meu Hristos căruia Îi slujesc și curăția mea îmi păstrez. Acela și sufletul și trupul meu îmi păzește de toată necurăția".

Un răspuns ca acesta al curatei fecioare auzindu-l Aglaid și mai mult a dorit-o, aprinzîndu-l pe el diavol. Neputînd nicidecum să o amăgească, a gîndit ca s-o răpească; și adunînd spre ajutor tineri fără de rînduială, asemenea lui, i-a păzit calea pe care obișnuia fecioara să meargă spre biserică la rugăciune. Acolo a întîmpinat-o și a prins-o, ducînd-o cu sila spre casa lui. Iar ea a început a striga foarte tare, bătîndu-l pe el peste gură și scuipînd asupra lui. Auzind acea strigare, vecinii au ieșit din casele lor și au alergat ca s-o scoată din mîinile tînărului cel nerușinat ca din gura lupului și au reușit să o ia pe mieluşeaua cea fără prihană, pe Sfînta Iustina. Și au fugit toți cei nelegiuiți, iar Aglaid cu rușine s-a dus la casa sa.

Neștiind ce să mai facă, înmulțindu-se în el răutatea patimii, s-a ispitit cu încă un lucru rău: a mers la marele vrăjitor și fermecător, Ciprian, jertfitorul idolesc și acestuia, spunîndu-i necazul său, i-a cerut ajutor, făgăduind să-i dea mult aur și argint. Ciprian, pe toate auzindu-le de la dînsul, îl mîngîia făgăduindu-i că toată dorința lui i-o va îndeplini. "Eu, a zis el, voi face ca această fecioară singură să caute dragostea ta și te va dori pe tine mai mult decît tu pe ea". Așa, mîngîindu-l, i-a dat bună nădejde.

Luînd Ciprian cărțile sale de învățătură a chemat pe unul din duhurile cele necurate pe care îl știa că degrabă poate să aprindă cu necurată dorire inima Iustinei spre tînărul acela. Iar diavolul i-a făgăduit cu sîrguință să-i îndeplinească dorința și cu mîndrie a zis: "Nu-mi este mie cu anevoie acest lucru, de vreme ce eu de multe ori am cutremurat cetăți, ziduri am surpat, case am despărțit, vărsări de sînge și ucideri de tată am făcut; învrăjbiri și mînie mare între frați și între soți am pus, pe cei ce voiau să petreacă mult în feciorie i-am adus în necurăție; pe călugării cei ce se nevoiau prin munți și la multă postire se deprindeau, negîndindu-se niciodată la trup, în pofta desfrînării i-am adus și i-am învățat să slujească patimilor trupești, iar pe alții, care întru pocăință și întru lepădarea de toate veniseră, iarăși i-am întors la cele dintîi lucruri rele și pe mulți din cei ce petreceau în curăție, i-am aruncat în desfrînare. Deci, oare nu pot eu ca pe această fecioară spre dragostea lui Aglaid să o plec? Si ce să zic mai mult? Cu lucrul voi arăta puterea mea degrabă. Deci, primește această doctorie - și îi dădu un vas plin - și dă-o tînărului aceluia ca să stropească locuința Iustinei și vei vedea ce va fi". Acestea zicînd, s-a dus, iar Ciprian, chemîndu-l pe Aglaid, l-a trimis pe el să stropească în taină casa Iustinei cu licoarea din vasul acela diavolesc. Și făcîndu-se aceasta, a intrat diavolul desfrînării cu săgețile cele aprinse ale poftei trupești, ca să rănească prin desfrînare inima cea feciorească și trupul ei și cu pofta cea necurată să-l aprindă.

Avea obiceiul fecioara aceea ca în toate nopțile să-și facă rugăciunile sale către Domnul. Și a fost după obicei, cînd în ceasul al treilea din noapte, sculîndu-se se ruga lui Dumnezeu, a simțit ca de năprasnă o tulburare în trupul ei și furtună rea de pofta cea trupească și aprinderea focului gheenei. Și a fost acea supărare și în acel vifor dinăuntru multă vreme; îi venea întru pomenire acel Aglaid, căci se ridicase în ea gîndurile cele rele. Se mira fecioara și singură de sine se rușina, simțindu-și sîngele fierbînd ca într-o căldare și se gîndea la lucruri de care întotdeauna, ca de niște necurățenii, se scîrbea. Și cu bună cunoștință fiind Iustina, a înțeles că de la diavol i s-a tras acest război întru dînsa și îndată, înarmîndu-se cu arma semnului crucii, a

alergat către Dumnezeu cu fierbinte rugăciune și a strigat din adîncul inimii către Hristos, Mirele său, zicînd: "Doamne, Dumnezeul meu, Iisuse Hristoase, iată, vrăjmașii mei s-au ridicat asupra mea, curse au pregătit pentru picioarele mele și au smerit sufletul meu; iar eu mi-am adus aminte de numele Tău și m-am veselit și cînd mă supără ei pe mine, eu la Tine scap și nădăjduiesc, spre a nu se bucura vrăjmașul meu de mine; căci știi, Doamne Dumnezeul meu, că eu sînt roaba Ta și curăția trupului meu pentru Tine o păzesc și sufletul meu Ție ți l-am încredințat. Deci, păzește pe oaia Ta, Păstorule bun, nu mă lăsa întru mîncarea fiarelor celor ce caută să mă înghită pe mine, dă-mi biruința poftei celei rele a trupului meu". Astfel, sfînta fecioară, stăruind mult în rugăciune, a rușinat pe vrăjmașul care, fiind biruit de rugăciunea ei, a fugit de la dînsa cu rușine; și s-a întors odihna în trupul și în inima Iustinei și s-a stins văpaia poftei, iar războiul a încetat și fierberea sîngelui s-a potolit și Iustina a dat slavă lui Dumnezeu, cîntînd cîntare de biruință.

Diavolul s-a întors la Ciprian cu veste rea, că nu a reușit întru nimic. Dar Ciprian l-a întrebat pe el din care pricină nu a putut s-o supună pe acea fecioară. Iar el, cu toate că nu voia, i-a spus adevărul, zicînd: "Pentru aceasta nu am reușit, pentru că am văzut pe ea un semn de care m-am înfricoșat, și din această cauză nu am putut ca să o biruiesc". Ciprian a chemat un diavol mai cumplit și l-a trimis pe acesta spre a o ispiti pe Iustina. Și mergînd acesta, a făcut mai multe decît cel dintîi, căci cu mare putere a năvălit asupra ei, iar fecioara cu mai fierbinte rugăciune s-a înarmat și mai mare nevoință a arătat, pentru că s-a îmbrăcat în haină de păr și își chinuia trupul său cu înfrînarea și cu postul, numai pîine și apă mîncînd. Și așa, îmblînzindu-și patimile trupului, a biruit pe diavol și l-a gonit cu rușine, iar el, la fel ca și cel dintîi, nesporind nimic, s-a întors la Ciprian. Iar Ciprian a chemat pe una dintre căpeteniile diavolești și i-a spus despre slăbiciunea celorlalți doi diavoli trimiși care nu au putut să covîrșească o fecioară și a cerut de la dînsul ajutor. Iar el a ocărît pe diavolii cei dintîi cu sălbăticie, ca pe cei ce nu sînt bine iscusiți în acel lucru și ca pe cei ce nu știau cum să îndulcească desfrînarea în inima fecioarei. Și i-a dat bună nădejde lui Ciprian, făgăduindu-i ca singur, în alt chip, să ispitească pe fecioară.

Ducîndu-se de la Ciprian, s-a prefăcut pe sine în chip de femeie și așa a intrat la Iustina; și, șezînd, a început a grăi cu dînsa cuvintele cele dumnezeiești, ca și cum ar fi vrut să urmeze vieții și curăției ei; o întreba ce fel de plată o să aibă pentru această viață sfîntă și pentru fecioria ei. Iar Iustina a zis: "Mare și negrăită este plata pentru cei ce viețuiesc în curăție, și mîhnire mare au oamenii care nu bagă de seamă o visterie mare ca aceasta a curăției îngerești". Iar diavolul, descoperindu-și nerușinarea, cu meșteșug a început a o amăgi, zicîndu-i: "Apoi în ce chip ar putea să fie lumea și cum s-ar naște oamenii? De ar fi păzit Eva curăția, apoi de unde s-ar fi înmulțit neamul omenesc? Cu adevărat, bună este însoțirea, pe care singur Dumnezeu a rînduit-o, și Sfînta Scriptură o laudă, zicînd: "Cinstită este nunta întru toate și patul nespurcat. Mulți sfinți ai lui Dumnezeu oare nu au fost întru însoțirea pe care a dat-o Dumnezeu spre mîngîierea omului, ca spre copiii săi căutînd să se înveselească și să laude pe Dumnezeu?"

Niște cuvinte ca acestea auzindu-le Iustina, a cunoscut pe maestrul diavol amăgitor și mai bine decît Eva l-a biruit pe el; pentru că, neintrînd în mai multă vorbă cu dînsul, a alergat degrabă la limanul Crucii lui Hristos. Și a pus semnul cel cinstit pe fruntea ei și inima și-a ridicat-o spre Dumnezeu, Mirele său, și îndată a pierit diavolul, cu mai mare rușine ca cei dintîi. Acel mare diavol a venit și la Ciprian, tulburat; și cunoscînd Ciprian că nici acela nu a reușit nimic, a zis către diavol: "Oare nici tu pe fecioara aceea n-ai putut s-o biruiești, fiind diavol puternic și iscusit mai mult ca alții în acest lucru? Apoi care din voi va face ceva acelei nebiruite inimi fecioreşti? Deci, spuneți-mi mie: cu ce fel de arme vi se împotrivește vouă și cum puterea voastră cea tare neputincioasă o face?" Iar diavolul, fiind silit de puterea lui Dumnezeu, deși

nevrînd, a mărturisit: "Nu putem, a zis el, să privim spre semnul crucii, ci fugim de dînsul, căci ne arde precum focul și ne gonește departe". Ciprian s-a supărat foarte tare asupra diavolului, că l-a adus întru rușine și se certa cu dînsul, zicîndu-i: "Dar așa este puterea voastră, că o fecioară neputincioasă vă biruiește?" atunci diavolul, vrînd să-l mîngîie pe Ciprian, a încercat să facă alt lucru, în acest fel: s-a prefăcut în chipul Iustinei și a mers la Aglaid, că așa părîndu-i-se lui Aglaid că este Iustina cu adevărat își va împlini datoria sa și nu va fi arătată neputința lor cea diavolească, nici Ciprian nu se va afla întru rușine.

Cînd a intrat diavolul la Aglaid în chipul Iustinei, Aglaid a sărit de nespusă bucurie și alergînd la ea, a cuprins-o și o săruta, zicînd: "Bine ai venit la mine, prea frumoasă Iustina". Și cum a zis tînărul cuvîntul Iustina, îndată diavolul s-a stins, neputînd nici numele Iustinei să-l rabde, iar tînărul s-a înspăimîntat foarte tare și, alergînd la Ciprian, i-a spus lui cele ce s-au întîmplat. Ciprian, cu ajutorul vrăjilor sale, a pus pe dînsul chip de pasăre și făcîndu-l ca să zboare prin văzduh, l-a trimis la casa Iustinei, ca prin fereastră să intre în camera ei. Iar el, fiind purtat de diavol, zbura prin văzduh deasupra camerei Iustinei și voia să se așeze pe casă. S-a întîmplat atunci ca Iustina să privească pe fereastră și văzînd-o diavolul pe ea, l-a lăsat pe Aglaid și a fugit. Și a pierit de la Aglaid și acea nălucire, în care se arăta ca o pasăre și puțin a lipsit de a nu muri căzînd jos, căci cu mîinile s-a apucat de vîrful casei și, ținîndu-se, a rămas spînzurat. De nu ar fi fost coborît de acolo prin rugăciunea Sfintei Iustina, ar fi căzut ticălosul și ar fi murit. Și așa, nereușind nimic, s-a întors tînărul la Ciprian, povestindu-i lui primejdia sa, iar Ciprian s-a necăjit foarte tare, văzîndu-se înfrînt și s-a hotărît ca singur să se ducă la Iustina, nădăjduind în vrăjitoriile sale. Mai întîi s-a prefăcut în femeie, apoi în pasăre; și încă nu se apropia de ușile casei ei, iar nălucirea și înșelătoarea asemănare cu cea de femeie și cu cea de pasăre au pierit de la dînsul și s-a întors rușinat.

După aceasta, a început Ciprian a face izbîndire rușinii sale, și a adus cu ajutorul vrăjilor sale ispite asupra casei Iustinei și asupra caselor tuturor rudeniilor, ale vecinilor și ale cunoscuților ei, ca odinioară diavolul asupra dreptului Iov: le omora dobitoacele, pe slugile lor le lovea și cu răni îi arunca pe dînșii în necaz nemăsurat. Apoi a lovit-o și pe Iustina cu o boală, încît zăcea la pat și plîngea maica sa pentru dînsa. Iar ea o mîngîia pe maica sa, precum David, zicînd: "Nu voi muri, ci vie voi fi, și voi povesti lucrurile Domnului". Însă nu numai asupra ei și asupra rudeniilor ei, ci și asupra cetății (Dumnezeu așa a voit), a adus Ciprian vătămare, din cauza mîniei sale celei neîmblînzite și din pricina rușinii celei mari. Și erau răni între dobitoace și multe boli între oameni. Și prin lucrare diavolească a străbătut vestea prin întreaga cetate, că marele jertfitor Ciprian pedepsește cetatea pentru Iustina, care i se împotrivește. Adunîndu-se nu puțini dintre cinstiții cetățeni, au mers la Iustina și cu mînie au sfătuit-o pe dînsa ca să nu-l mai mîhnească pe Ciprian și să se mărite cu Aglaid, ca să nu pătimească toți mai multă supărare pentru dînsa. Iar ea pe toți îi mîngîia, încredințîndu-i că degrabă toate vătămăturile acelea, care au fost aduse lor de Ciprian cu ajutorul diavolilor, vor pieri, lucru care s-a și întîmplat. Pentru că după ce Sfînta Iustina s-a rugat cu tărie lui Dumnezeu, îndată toată puterea diavolească a pierit și toți s-au tămăduit de boli și s-au vindecat de răni.

Schimbîndu-se lucrurile, popoarele Îl preamăreau pe Hristos, iar de Ciprian și de meșteșugul lui cel vrăjitoresc își băteau joc, încît acum Ciprian nici între oameni nu se mai arăta de rușinea cea mare și chiar și de cei cunoscuți se rușina. Apoi, înștiințîndu-se bine că semnul crucii și numele lui Hristos nimic nu poate să le biruiască, și-a venit în fire și a zis către diavol: "Pierzătorule și al tuturor înșelătorule, vistierule a toată necurăția și înșelăciunea, acum ți-am cunoscut neputința, că dacă de umbra crucii te temi și de numele lui Hristos te cutremuri, apoi ce vei face cînd singur Hristos va veni asupra ta? Dacă pe cei ce se însemnează cu crucea nu-i poți birui, apoi pe cine vei scoate din mîinile lui Hristos? Acum am cunoscut că nu ești nimic

și nu poți nimic și nu ai putere de izbîndire. M-am înșelat eu, ticălosul, ascultîndu-te pe tine și crezînd în înșelăciunea ta; deci, depărtează-te de la mine, blestematule, depărtează-te, că de acum mi se cade mie să rog pe creștini ca să mă miluiască. Mi se cade mie să alerg la cei dreptcredincioși ca să mă izbăvească și să se îngrijească pentru mîntuirea mea. Du-te, du-te nelegiuitule, vrăjmaș al adevărului și potrivnic și urîtor a toată lumea!"

Acestea auzindu-le, diavolul s-a repezit la Ciprian ca să-l ucidă și, năpădind asupra lui, a început a-l sugruma, bătîndu-l. Și nu avea Ciprian ajutor de la nimeni și nu știa cum să-și ajute lui și să se izbăvească din cumplitele mîini diavolești și, încă fiind viu, și-a adus aminte de semnul sfintei cruci prin care se împotrivea Iustina la toată puterea diavolească și a zis: "Dumnezeul Iustinei, ajută-mi și mie!" Apoi, ridicîndu-și mîna, și-a făcut semnul crucii și îndată diavolul ca o săgeată întinsă a pierit de la dînsul. Iar el, răcorindu-se și căpătînd îndrăzneală și chemînd numele lui Hristos, se însemna cu semnul crucii și în felul acesta se împotrivea diavolului, ocărîndu-l și blestemîndu-l. Diavolul stătea departe de dînsul și nu îndrăznea să se apropie, pentru semnul crucii și pentru numele lui Hristos, care îl înfricoșau și îl îngrozeau, zicîndu-i: "Nu te va scoate Hristos din ghearele mele!" Și, mîniindu-se asupra lui, a răcnit ca un leu și s-a dus.

Ciprian, luînd toate cărțile vrăjitoriilor sale, a alergat la Antim, episcopul creștin, și, căzînd la picioarele lui, se ruga să-l miluiască pe el și să-i dea lui Sfîntul Botez. Iar episcopul, știindu-l pe el mare vrăjitor și tuturor înfricoșat, socotea că a venit la dînsul cu înșelăciune și îl îndepărta, zicîndu-i: "Multe rele faci între păgîni și să nu faci acestea și între creștini, ca să nu pieri degrabă". Iar Ciprian, plîngînd, i-a povestit episcopului toate răutățile sale și cărțile sale i le-a dat ca să le ardă. Văzînd episcopul smerenia lui, i-a arătat și l-a învățat pe el sfînta credință și i-a poruncit lui ca să se pregătească să primească Sfîntul Botez. Iar cărțile lui le-a ars înaintea tuturor creștinilor cetății. Apoi, ducîndu-se Ciprian cu inima umilită, plîngea pentru păcatele sale, presărîndu-și cenușă pe cap și făcea pocăință, strigînd către adevăratul Dumnezeu și Îl ruga pentru curățirea fărădelegilor sale. A doua zi, intrînd în biserică, asculta cuvîntul lui Dumnezeu cu mîngîiere și bucurie, stînd între cei credincioși. Iar cînd celor chemați diaconul le poruncea să iasă afară, zicîndu-le: "Cîți sînteți chemați, ieșiți!", alții ieșeau, iar Ciprian nu a voit să iasă, ci a zis către diacon: "Rob al lui Hristos sînt, nu mă goni pe mine de aici". Iar diaconul i-a zis lui: "De vreme ce încă nedesăvîrșit ești întru Sfîntul Botez, pentru aceasta ești dator să ieși". Iar el a răspuns: "Viu este Hristos, Dumnezeul meu, Cel ce m-a păzit pe mine de diavol și pe fecioara Iustina curată a păzit-o și m-a miluit pe mine; deci, nu mă izgoni din biserică pînă ce voi fi creștin desăvîrșit". Apoi diaconul i-a spus despre aceasta episcopului și episcopul, cunoscîndu-i osîrdia lui și căldura inimii pentru credința în Hristos, l-a chemat la sine și neîntîrziat l-a botezat în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh. Aflînd despre aceasta Sfînta Iustina mare mulțumire a înălțat către Dumnezeu și multe milostenii a dat săracilor și prinoase a făcut la biserică. Iar pe Ciprian, episcopul l-a făcut citeț în a opta zi, în a douăzecea zi l-a făcut ipodiacon și în a treizecea zi l-a făcut diacon, iar după un an l-a hirotonit preot. Ciprian, schimbîndu-și obiceiul, din zi în zi mai strîmtă își făcea calea vieții, totdeauna plîngînd pentru faptele sale cele rele de mai înainte și a mers din putere în putere și din bunătate în bunătate. Apoi, curînd a fost numit episcop și în acea dregătorie a arătat o viață asemănătoare cu cea a multor sfinți mari și bine a păstorit turma lui Hristos. Iar pe sfînta Iustina fecioara a făcut-o diaconiță și i-a încredințat ei o mănăstire de fecioare, făcînd-o pe ea stareță asupra acelor fecioare creștine. Și mult norod păgîn, prin chipul și prin învățătura sa, de la închinarea de idoli întorcîndu-i, i-a cîștigat și i-a unit cu Biserica lui Hristos. Și se împuțina slăvirea idolească, iar slava lui Hristos se înmulțea.

Văzînd diavolul o viață ca aceasta a lui Ciprian și sîrguința sa pentru credința lui Hristos și pentru mîntuirea sufletelor omenești, scrîșnea din dinți împotriva lui. Și a îndemnat pe păgîni să-l clevetească pe Ciprian înaintea stăpînitorilor părților din răsărit, că pe idolii lor i-a defăimat și mult norod dintre aceștia a întors la adevărata credință, iar pe Hristos, potrivnicul lor, Îl slăvește. Adunîndu-se necredincioșii, au mers la Evtolmie ighemonul, care stăpînea atunci în părțile acelea și au clevetit pe Ciprian, împreună cu Iustina, aducînd asupra lor multe pricini: precum că și idolilor și împăratului și tuturor stăpînitorilor potrivnici sînt și tulbură poporul, amețindu-l și ducîndu-l în urma lor spre închinarea la Hristos cel răstignit. Și pe stăpînitor l-a rugat ca amîndoi, Ciprian și Iustina, cu moarte să fie pedepsiți. Auzind de acestea, ighemonul Evtolmie a poruncit ca să fie prinși și Ciprian și Iustina și în temniță să-i arunce. Și mergînd în Damasc, i-a luat pe amîndoi ca să-i judece.

Acolo, șezînd la judecată, i-au adus de față pe legații lui Hristos, pe Ciprian și pe Iustina, și judecătorul a zis către Ciprian: "Pentru ce ți-ai schimbat slava ta cea dintîi, fiind mai înainte vestit slujitor al vechilor zei și pe mulți oameni la dînșii aducînd?" Iar Sfîntul Ciprian i le-a spus lui toate pe rînd, așa cum a cunoscut neputința și înșelăciunea diavolească și a cunoscut puterea lui Hristos, de care toți diavolii se tem și se cutremură și de semnul cinstitei cruci se sting; și și-a spus toată pricina întoarcerii sale către Hristos, pentru care se arată gata îndată a muri. Iar judecătorul, neprimind cuvintele în inima lui și neputînd să răspundă la cuvintele lui Ciprian, a poruncit ca sfîntul să fie spînzurat și să-i fie strunjit trupul, iar pe Sfînta Iustina s-o bată peste gură și peste ochi. Și au fost chinuiți multă vreme, dar neîncetat îl mărturiseau pe Hristos și răbdau toate chinurile cu mulțumire. După aceea i-au aruncat pe ei în temniță; apoi cu îmbunări îi îndemna către închinarea la idoli.

După ce n-a reușit să-i întoarcă de la credința lor, judecătorul a poruncit să fie aruncați într-o găleată cu apă fiartă; și căldarea aceea, deși fierbea întruna, cu nimic nu i-a vătămat pe dînșii și, ca într-o răcoreală Îl preamăreau pe Dumnezeu. Văzînd aceasta, un preot idolesc, cu numele Atanasie, a zis: "Și eu așijderea în numele zeului Asclepie, în acest foc voi intra și pe vrăjitorii aceștia îi voi rușina". Cînd acesta s-a atins de foc, îndată a murit. Judecătorul, văzînd acest lucru, s-a înfricoșat și, nemaivrînd să-i judece, i-a trimis la împăratul Claudiu care se afla în Nicomidia și i-a scris despre toate cele făcute de dînșii. Iar împăratul i-a judecat și i-a osîndit la moarte prin tăiere cu sabie.

După ce i-au dus la locul unde trebuiau să fie omorîți, și-a cerut Ciprian vreme de rugăciune, pentru ca mai înainte pe Iustina s-o omoare, căci se temea ca ea să nu se înfricoșeze de moartea lui. Iar ea, bucuroasă, și-a plecat capul sub sabie și la Mirele său Hristos s-a dus.

Văzînd moartea cea nevinovată a lor, un om oarecare, pe care îl chema Teoctist, a fost cuprins de o jale foarte mare pentru dînșii, și, aprinzîndu-se cu duhul către Dumnezeu, a căzut în genunchi lîngă Sfîntul Ciprian, sărutîndu-l și mărturisindu-se pe sine creștin. Îndată alături de Ciprian și Teoctist a fost osîndit la moarte prin tăiere. Și așa fiind omorîți ei, și-au dat sufletele lor în mîinile lui Dumnezeu.

Trupurile lor au zăcut șase zile neîngropate și fiind acolo niște străini le-au luat în taină și le-au dus la Roma, unde le-au dat unei femei cinstite pe care o chema Rufina, care era rudenia lui Claudie Cezarul. Acea femeie a îngropat cu cinste trupurile sfinților lui Hristos, mucenicii Ciprian, Iustina și Teoctist. La mormîntul lor au început să se facă multe tămăduiri ale celor bolnavi care alergau acolo. Cu ale lor rugăciuni să tămăduiască Domnul și bolile noastre cele trupești și sufletești, Amin.

5. VIAȚA SFÎNTULUI ANDREI CEL NEBUN PENTRU HRISTOS (2 OCTOMBRIE)

În vremea împăratului grec Leon cel Înțelept, fiul împăratului Vasile Macedon, era un bărbat în Constantinopol pe care îl chema Teognost. Acesta a cumpărat mulți robi, împreună cu care l-a cumpărat și pe acest Andrei. Andrei era de neam slovean, fiind foarte tînăr și era frumos la chip și cu obiceiuri bune. Stăpînul său l-a pus să slujească înaintea lui și pe el îl iubea mai mult decît pe toți. Stăpînul l-a dat pe Andrei la învățătura cărților sfinte, iar acesta degrabă a învățat Sfînta Scriptură și umblînd adeseori la biserici, citea cărțile sfinte și se ruga lui Dumnezeu. Într-o noapte stătea la rugăciune și văzînd aceasta vrăjmașul diavol a zavistuit începăturii lui celei bune și, venind, a început a bate tare în ușa casei în care ședea Andrei. Andrei s-a înspăimîntat de frică și, lăsînd rugăciunea s-a culcat degrabă pe pat și s-a acoperit cu o piele de capră.

Văzînd aceasta satana s-a bucurat și a zis către un altul: "Vezi oare pe acesta, că pînă acum fapte urîte a lucrat, iar acum el se înarmează asupra noastră". Și zicînd acestea au pierit. De frica aceea adormind, fericitul a văzut în vis că era undeva la o priveliște și de o parte stăteau mulțime de arapi, iar de cealaltă parte mulțime de alți sfinți bărbați îmbrăcați în haine albe. Și era între amîndouă părțile ca o alergare de cai și luptă; pentru că arapii aveau între ei pe un negru foarte mare, care zicea cu mîndrie către cei în haine albe ca să dea de la dînșii un luptător, care ar putea să lupte cu arapul cel negru.

Arapul acela era dregător al nesățiosului legheon; și cînd cei cu chip negru se lăudau cu puterea lor, cei cu haine albe nu le răspundeau nimic. Iar fericitul Andrei stătea și privea, vrînd să vadă cine se va lupta cu acel înfricoșat potrivnic; și iată a văzut pe un tînăr foarte frumos pogorîndu-se de sus și ținînd în mîini trei cununi: una era împodobită cu aur curat și pietre scumpe, a doua cu mărgăritar mare și scump, strălucind, iar a treia era mai mare decît amîndouă, din toate florile roșii și albe și din ramurile dumnezeiescului rai împletită și nevestejită niciodată. Astfel de frumusețe aveau cununile acelea, încît mintea omenească nici nu putea a le ajunge și limba a le spune.

Văzînd aceasta, Andrei, gîndea în ce chip ar putea să-și ia măcar una din cununile acelea și, apropiindu-se de tînărul ce se arătase, i-a zis: "Te jur cu Hristos, să-mi spui, vinzi oare cununile acestea? Că deși nu pot să le cumpăr, însă să mă aștepți puțin, căci eu, mergînd, voi spune stăpînului meu și-ți va da aur pentru cununile acestea cît vei voi tu". Iar tînărul, cu fața veselă, i-a zis: "Să mă crezi, iubitule, că de mi-ai aduce tot aurul din toată lumea nu-ți voi da nici o floare din acestea, nici altuia, nici celui ce ți se pare ție stăpîn, pentru că acestea nu sînt din lumea aceasta deșartă, ci din vistieriile cele cerești, cununi de la Hristos, cu care se încununează cei ce biruiesc pe acei negri arapi. Iar de voiești să iei nu una, ci chiar pe toate aceste trei, mergi și luptă-te cu arapul cel negru și dacă îl vei birui pe el, apoi toate cununile ce le vezi le vei lua de la mine". Acestea auzindu-le Andrei din cuvîntul acestuia, a luat îndrăzneală și a zis către dînsul: "Să mă crezi, că toate cîte ai zis le voi face, numai să mă înveți meșteșugul lui". A zis către dînsul tînărul: "Dar tu oare nu știi meșteșugul lui? Arapii nu sînt înfricoșători și groaznici, ci neputincioși. Deci, nu te teme de înfricoșata lui mărime și de chip, căci ca o iarbă uscată, așa este și acela, putred și neputincios".

Acel frumos tînăr, întărindu-l pe Andrei, îl învăța pe el cum să se lupte cu arapul, și-i spuse: "Cînd te va apuca și va începe să se întoarcă cu tine, să nu te înspăimînți, ci să-i împiedici piciorul și vei vedea ajutorul lui Dumnezeu". Îndată fericitul a ieșit la luptă, zicînd cu mare glas către arap: "Vino aici, negrule, ca să ne luptăm". Și a venit arapul, înfricoșînd și îngrozind, și apucîndu-l pe Andrei, a început a-l întoarce pe el încoace și încolo multă vreme, încît începuseră

arapii a plesni din palme, iar cei cu hainele albe îngălbeniseră, căci se temeau ca să nu-l trîntească pe el arapul la pămînt. Apoi, deşi fiind ostenit Andrei de arapul acela, totuşi s-a întremat şi a împiedicat piciorul arapului, încît acesta, plecîndu-se întocmai ca un copac, a căzut şi a nimerit cu fruntea de o piatră şi striga de acolo: "Vai şi amar!" Iar cei cu haine albe s-au bucurat foarte mult şi apucară pe Andrei în sus cu mîinile lor şi au început a-l săruta pe el, veselindu-se pentru biruinţa lui Andrei asupra arapului. Atunci negrii cei potrivnici s-au răspîndit toţi cu mare ruşine, iar tînărul cel frumos i-a dat lui cununile acelea şi sărutîndu-l pe el, i-a zis: "Mergi cu pace şi de acum înainte să fii prietenul şi fratele nostru. Deci, aleargă spre nevoinţa cea bună, gol să fii şi nebun pentru Mine şi la multe bunătăţi vei fi părtaş în ziua Împărăţiei Mele". Auzind acestea fericitul de la frumosul tînăr, s-a deşteptat din somn şi se mira de acea mare vedenie; şi din acel ceas s-a făcut nebun pentru Hristos.

În cealaltă noapte, sculîndu-se, s-a rugat şi, luîndu-şi cuţitul, a mers la puţ şi dezbrăcîndu-şi haina de pe el a făcut-o pe ea bucăţi, ca un nebun. Iar a doua zi dimineaţă a mers bucătarul să scoată apă şi, văzîndu-l pe Andrei nebun, s-a dus şi i-a spus stăpînului său. S-a mîhnit stăpînul pentru Andrei şi mergînd la dînsul l-a văzut pe el ca un nepriceput, nemaiputînd să grăiască bine. Socotind că are pe diavol în el, l-a legat cu lanţuri de fier şi a poruncit ca să fie dus la biserica Sfintei Anastasia. Iar el toată ziua ca un nebun se făcea, iar noaptea neîncetat se ruga lui Dumnezeu şi Sfintei Anastasia. Însă gîndea în inima sa: oare primit este de Dumnezeu lucrul pe care l-a început, sau nu? Şi voia să se încredinţeze de aceasta.

Gîndind el aşa, iată că cinci femei veniră acolo şi împreună cu ele era şi un bătrîn luminat şi umblau cercetînd pe cei neputincioşi şi au mers şi la Andrei, iar bătrînul acela a zis către femeia cea mai în vîrstă: "Stăpînă Anastasio, dar nu tămăduieşti aici nimic?" Şi aceasta i-a răspuns lui: "Doamne, învăţătorule, Acela l-a tămăduit pe el, care i-a zis lui: "să fii nebun pentru Mine şi de multe bunătăţi vei fi părtaş în ziua Împărăţiei Mele"; şi nu-i este cu putinţă lui de tămăduire". Grăind acestea au mers în biserică, de unde nu i-a mai văzut ieşind pînă la toaca de utrenie. Cunoscînd fericitul Andrei că este primit lui Dumnezeu lucrul lui, se bucura cu duhul şi mai mult se nevoia noaptea la rugăciune, iar ziua se făcea nebun.

Trecînd ziua şi iarăşi noaptea sosind, fericitul, după obicei, aducea rugăciuni şi cereri în biserica cea ascunsă a inimii sale, lui Dumnezeu şi Sfintei Muceniţe Anastasia. Şi a venit la dînsul, în vederea ochilor, arapul cu mai mulţi diavoli, ţinînd o secure, alţii avînd cuţite, alţii lemne, pari şi suliţe, ca să-l ucidă pe fericit. Acel arap a început a răcni de departe - căci în acelaşi chip i s-a arătat ca şi atunci cînd s-a luptat cu dînsul; şi s-au repezit asupra sfîntului, vrînd să-l taie cu securea pe care o aveau în mîini şi toţi demonii care erau împreună cu arapul au sărit la dînsul. Iar el cu lacrimi a strigat către Domnul, ridicîndu-şi mîinile şi zicînd: "Să nu dai fiarelor sufletul meu, care se mărturiseşte Ţie". Si a mai zis: "Sfinte Apostole Ioan, Cuvîntătorule de Dumnezeu, ajută-mă pe mine!". Îndată s-a auzit un tunet şi un sobor mare de oameni s-a arătat şi, iată, un bătrîn frumos la chip a venit, avînd faţa mai luminoasă decît soarele şi avea mare mulţime de slujitori împreună cu dînsul şi a zis cu mînie către cei ce erau cu ei: "Încuiaţi uşile ca să nu scape nici unul dintre aceştia". Şi degrabă au încuiat uşile şi i-au prins pe toţi arapii. Iar Andrei a auzit pe un diavol zicînd în taină către tovarăşul său: "Vai de ceasul acesta în care noi ne-am înşelat; căci Sfîntul Apostol Ioan este cumplit şi rău ne va chinui pe noi". Şi a poruncit Apostolul Ioan celor cu haine albe ce veniseră cu dînsul să scoată lanţul cel de fier de pe grumazul lui Andrei şi a stat în afara uşii şi a zis: "Aduceţi-mi cîte unul". Şi l-au adus pe cel dintîi diavol şi l-au întins la pămînt şi luînd Sfîntul Apostol lanţul, l-a făcut în trei, şi i-a dat diavolului o sută de lovituri, încît acesta a început a striga la fel ca omul: "Miluieşte-mă".

După aceasta au adus pe alt demon și l-au bătut și pe acesta la fel. Apoi l-au adus și pe al treilea și acela iarăși tot atîtea răni a suferit, pentru că Dumnezeu îi bătea pe dînșii cu adevărate bătăi, de care diavolescul neam se istovește. Bătîndu-i la rînd pe toți, le-a zis lor: "Mergeți și arătați-vă tatălui vostru, satana, oare îi va plăcea lui aceasta?" Iar după ce au plecat cei cu haine albe, diavolii s-au stins, iar cinstitul bătrîn a venit la robul lui Dumnezeu, Andrei, și punîndu-i lanțul pe grumazul lui, a zis către dînsul: "Vezi că am grăbit spre ajutorul tău, căci foarte mă îngrijesc de tine, că mi-a poruncit Dumnezeu ca să port grijă de tine; deci rabdă, și degrabă vei fi slobod și vei începe a umbla în voia ta, unde va fi plăcut ochilor tăi". Și Andrei a zis: "Domnul meu, tu cine ești?" Și a răspuns bătrînul: "Eu sînt Ioan, cel ce m-am rezemat pe pieptul Domnului". Și zicînd acestea s-a făcut ca un fulger și a dispărut din ochii lui Andrei. Iar fericitul Andrei îl slăvea pe Dumnezeu că i-a trimis lui ajutor pe iubitul Său ucenic.

După arătarea Sfîntului Apostol Ioan, Cuvîntătorul de Dumnezeu, după ce a grăit cu dînsul și după chinuirea acelor diavoli, fericitul Andrei, fiind legat, s-a culcat, vrînd să se odihnească. Și i s-a făcut lui vedenie: i se părea a fi niște palate împărătești și împăratul ședea pe scaun în slavă mare și l-a chemat la dînsul și l-a întrebat: "Oare voiești să-mi slujești Mie cu tot sufletul?" Iar Andrei a răspuns: "Vreau, Doamne". Iar împăratul i-a dat lui să mănînce puțin și ceea ce a mîncat era mai amar ca pelinul, și i-a zis lui: "Întru acest chip este calea cea cu necazuri, pentru cei ce-mi slujesc Mie în lumea aceasta". Și după aceea i-a dat lui Andrei ceva care era mai alb decît zăpada și mai dulce decît mana, iar el a mîncat și s-a veselit și a uitat amărăciunea cea dintîi. Și i-a zis lui împăratul: "Astfel este hrana Mea pentru cei ce-mi slujesc Mie în lumea aceasta și bărbătește rabdă pînă la sfîrșit. Deci, săvîrșește și tu bărbătește precum ai început, pentru că puțin vei pătimi și în veci întru viața cea nesfîrșită vei petrece".

Deșteptîndu-se din somn, Andrei se gîndea că cea dintîi gustare amară închipuiește răbdarea din lumea aceasta, iar gustarea cea dulce de pe urmă închipuiește viața cea veșnică. Iar după aceea l-a mai ținut stăpînul său patru luni și l-a lăsat liber și a început el a alerga pe ulițe, făcîndu-se nebun. Și umbla prin cetate lipsit, necăjit și chinuit, încît nu-i era de folos toată lumea. Unii îl batjocoreau pe el ca pe un nebun, alții îl goneau, scîrbindu-se de el ca de un cîine mort, alții socoteau că este îndrăcit, copiii și cei tineri glumind, îl băteau pe fericitul, iar el toate le răbda și se ruga pentru cei ce îl supărau. Iar dacă cineva din cei milostivi și iubitori de săraci îi dădeau lui milostenie, la alți săraci o dădea, însă nu o dădea ca să fie cunoscut că dă milostenie, ci ca un nebun, certîndu-se cu dînșii; ca și cum vrînd a-i bate pe ei, le arunca în față banii pe care îi avea în mînă și îi făcea să-i adune de pe jos. Pîine uneori nu gusta cîte trei zile, iar alteori toată săptămîna petrecea flămînd și de nu era cineva ca să-i dea lui o bucată de pîine, apoi cealaltă săptămînă fără hrană o petrecea. Iar haina lui era o treanță netrebnică, care abia putea să-i acopere goliciunea trupului. Drept aceea, ziua alerga pe ulițe ca un nebun, asemănîndu-se întru toate Sfîntului Simeon cel nebun pentru Hristos, iar noaptea în rugăciuni petrecea. Într-o cetate atît de mare viețuind, în mijlocul mulțimii poporului, nu avea unde să-și plece capul, pentru că săracii îl goneau din colibele lor, iar bogații nu-l lăsau în curțile lor. Cînd avea nevoie să doarmă și să-și odihnească puțin trupul cel mult ostenit, căuta culcușurile cîinilor și între dînșii se culca, dar nici aceștia nu-l primeau între dînșii pe robul lui Dumnezeu, pentru că unii mușcîndu-l, îl goneau de la dînșii, iar alții, lăsîndu-l singur, fugeau de dînsul. Niciodată nu s-a odihnit sub un acoperămînt, ci întotdeauna stătea în frig și în zăduf și în gunoi, întocmai ca Lazăr și în noroi se tăvălea, fugind de oameni și de dobitoace.

Așa pătimea cel de bunăvoie mucenic și așa, nebunul, de toată lumea își bătea joc; căci cei nebuni ai lui Dumnezeu sînt mai înțelepți decît oamenii. Și s-a sălășluit în el darul Sfîntului Duh și avea darul vederii mai înainte pentru că știa gîndurile omenești.

Odinioară în Constantinopol a murit fiica unui boier, care și-a petrecut viața în feciorie curată, iar cînd era pe moarte l-a rugat pe tatăi ei ca să o îngroape înaintea cetății, în casa de săraci ce se afla în via lor. Si cînd a murit, au luat-o și au dus-o în acel loc și au îngropat-o după obiceiul creștinesc. În acea vreme trăia un oarecare jefuitor de morminte, care îi dezgropa pe morți și scotea hainele de pe ei. Acela, stînd în drum, pîndea să vadă unde va fi îngropată acea fecioară și, văzînd unde era mormîntul ei, s-a gîndit ca, ducîndu-se noaptea, s-o dezgroape și să ia de pe dînsa îmbrăcămintea. Și s-a întîmplat să meargă acolo și Sfîntul Andrei, făcînd el pentru Hristos obișnuita sa nebunie, și cum l-a văzut pe acel jefuitor de morminte, îndată a cunoscut cu duhul gîndul lui cel rău și vrînd să-l abată pe el de la acel lucru (căci știa ce fel de nevoie avea să-i fie lui), căutînd spre dînsul cu chip sălbatic și mîniindu-se, i-a zis: "Așa grăiește duhul judecății, acelora ce fură hainele celor ce zac în morminte: de acum tu nu vei mai vedea soarele, de acum tu nu vei mai vedea ziua, nici fața omenească, pentru că se vor închide ușile casei tale și mai mult nu se vor deschide și ți se va întuneca ție ziua și nu se va mai lumina în veci". Iar el, auzind acestea, nu a înțeles ce grăiește sfîntul și, nebăgînd de seamă aceea, s-a dus. Apoi sfîntul, văzîndu-l, iarăși a zis către el: "Oare tot mergi? Nu fura, că mă jur pe Iisus, că de vei face aceasta nu vei mai vedea soarele". Iar el, înțelegînd ce i-a zis sfîntul, a început a se mira cum de îi știe sfîntul gîndurile și întorcîndu-se spre dînsul a început a-i zice: "Cu adevărat bolești tu, îndrăcitule, de grăiești cele neștiute și ascunse, din tulburarea demonului? Dar eu tot mă voi duce acolo, ca să văd cît de adevărate sînt cuvintele tale". Iar sfîntul a plecat.

Făcîndu-se seară, a avut vreme lesnicioasă ticălosul acela și, ducîndu-se, a prăvălit piatra de pe mormînt și a intrat înăuntru; și mai întîi a luat haina cea de deasupra și toate podoabele, pentru că erau de mare preț și după ce le-a luat pe toate, cînd voia să se ducă, i-a zis lui gîndul: "Foarte bună este și cămașa, să o iau și pe ea". Luînd cămașa de pe fecioară, i-a lăsat trupul gol și voia să iasă, dar moarta, prin porunca lui Dumnezeu, și-a ridicat mîna cea dreaptă și l-a lovit pe el peste obraz și îndată au orbit ochii lui. Înspăimîntîndu-se, ticălosul a început a se înfiora, încît de frica aceea au început a-i tremura fălcile, dinții, genunchii și toate oasele. Deschizîndu-și gura fecioara cea moartă, așa a grăit către dînsul: "Ticălosule, nu te-ai temut de Dumnezeu, nici nu te-ai gîndit că ești și tu om? Se cădea ție să te rușinezi de goliciunea fecioarească. Destul îți erau ție cele pe care mai întîi le-ai luat, iar cămașa să o fi lăsat sărmanului meu trup. Ci, nu m-ai miluit și te-ai arătat om cumplit și ai gîndit să mă faci de rîs întru a doua venire a Domnului, tuturor sfintelor fecioare. Și acum te voi face să nu mai furi niciodată. Să știi că viu este Dumnezeul Iisus Hristos și după moarte este judecată, răsplătire și pedeapsă".

Zicînd acestea, fecioara s-a sculat și, luîndu-și cămașa s-a îmbrăcat și toate podoabele și hainele și le-a pus pe ea și s-a culcat și a zis: "Tu, Doamne, pe mine una, spre nădejde m-ai sălășluit". Și așa, cu pace a adormit. Iar ticălosul acela abia a putut ieși din mormînt și a aflat gardul viei și dibuind cu mîinile gardul a ieșit în calea care era aproape și s-a dus la poarta cetății. Iar celor care îl întrebau de pricina orbirii lui, el altceva le spunea, nu așa cum se întîmplase, dar mai pe urmă le-a spus tot adevărul. De atunci a început a cere milostenie și în felul acesta se hrănea. Odată, stînd singur, își zicea: "Blestemat să fii, gîtule, căci pentru tine am luat orbirea aceasta". Și își aducea aminte de Sfîntul Andrei și se mira că înainte a văzut și i-a proorocit toate cele ce aveau să se întîmple și cum s-a împlinit proorocia lui.

În altă vreme umblînd Sfîntul Andrei prin cetate a văzut de departe un mort care era dus la groapă și omul acela era foarte bogat și mulțime de popor mergea după dînsul, cu multe lumînări și cu tămîie, iar clericii cîntau pe lîngă el obișnuitele cîntări ale îngropării și plîngere multă de la ai săi se auzea. Iar sfîntul vedea, ca înainte văzătorii, ce se petrecea la mortul acela și a stat privind și, deodată, a început a nu se mai simți pe sine mult timp. Și iată, a văzut o mulțime de arapi mergînd înaintea lumînărilor și strigau: "Amar lui, amar lui". Și țineau niște

saci în mîini și turnau cenușă pe oamenii care mergeau împrejurul mortului. Iar alții de bucurie și de veselie jucau și rîdeau fără de rușine, ca niște nerușinate desfrînate, alții urlau ca și cîinii, iar alții guițau ca porcii, căci al lor era mortul acela. Alții mergeau în jurul lui și îl stropeau pe mort cu apă rău mirositoare, iar alții prin văzduh zburau împrejurul mortului și miros urît ieșea din trupul acelui păcătos. Iar alții din urmă mergeau plesnind cu mîinile și cu picioarele și zgomot mare făceau, batjocorind pe cei ce cîntau și așa grăiau între dînșii: "Să nu vă dea vouă Dumnezeu, nici unuia, ca să vedeți lumina, ticăloșilor creștini, căci cîntați unui cîine: "Cu sfinții odihnește sufletul lui" și încă robul lui Dumnezeu îl numiți pe acesta, care este vinovat de toată răutatea".

Privind sfîntul, iarăși, a văzut pe unul din mai marii diavolilor, avînd ochii învăpăiați, care ținea în mîinile sale pucioasă și smoală și mergea la mormîntul nenorocitului aceluia ca să-i ardă trupul. Săvîrșindu-se îngropăciunea, a văzut Sfîntul Andrei că mergea îngerul în chipul unui tînăr frumos cuprins de mîhnire și plîngînd cu mare jale. Și era aproape de Sfîntul Andrei și, socotind Andrei că acesta era un tînăr din cei de aproape ai omului mort și pentru aceasta plînge, s-a apropiat de acel tînăr care plîngea și i-a zis lui: "Juru-te pe tine pe Dumnezeul cerului și al pămîntului că îmi spui și mie care este pricina plîngerii tale, căci nu am văzut niciodată pe nimeni plîngînd așa după un mort cum plîngi tu". Și i-a răspuns îngerul: "Pricina plîngerii mele este aceasta: eu am fost păzitorul mortului pe care l-ai văzut ducîndu-l la mormînt și pe el l-a luat diavolul la sine și aceasta este pricina plîngerii și mîhnirii mele". Și Sfîntul Andrei a zis către dînsul: "Acum am înțeles cine ești tu; rogu-mă dar ție, sfinte îngere, spune-mi care au fost păcatele lui pentru care l-au luat diavolii din mîinile tale?" A răspuns îngerul: "De vreme ce vrei să știi aceasta, Andrei, alesule al lui Dumnezeu, nu voi tăcea, ci îți voi spune ție, pentru că văd frumusețea sufletului tău cel sfînt strălucind ca aurul cel curat și văzîndu-te pe tine m-am mîngîiat pentru necazul meu.

Acest om era un bărbat cinstit de împărat, însă era foarte păcătos și foarte cumplit în viața sa și după toate mai era și desfrînat, înșelător, nemilostiv, iubitor de argint, mincinos, urîtor de oameni, pe care îi vorbea de rău și le lua camătă și călcător de jurămînt. Pe săracile slugile sale le chinuia cu foame și cu bătaie și îi lăsa fără îmbrăcăminte și fără încălțăminte în zilele friguroase de iarnă și pe mulți a ucis și i-a îngropat sub pardoseala grajdului de cai. Și astfel era pornit spre necurată aprindere și îl ura pe Dumnezeu, încît a atras în cursă cam la trei sute de suflete în acele urîte și groaznice păcate de desfrînare. Și a venit asupra lui secerișul și l-a aflat pe dînsul moartea nepocăit și, negrăite păcate avînd, îi luară diavolii sufletul, iar necuratul lui trup însuți ai văzut cu ce fel de batjocură era petrecut de duhurile necuraților. Pentru aceasta, o, sfinte suflete, eu mă întristez și de durere mare mă cuprind plîngînd, că cel păzit de mine este acum de rîsul demonilor".

Acestea grăindu-le îngerul lui Dumnezeu, a zis sfîntul către dînsul: "Rogu-mă ție, prietene, să încetezi de a mai plînge, de vreme ce el a lucrat cele necurate și la sfîrșit fără de pocăință a venit. Deci, să se sature de lucrurile sale. Iar tu, cel în chipul văpăii, plin de mari bunătăți, slujitor al Domnului Savaot Atotțiitorul, vei fi întru bunătățile Dumnezeului tău, de acum pînă în veci". Cu aceste vorbe s-a dus îngerul de la Sfîntul Andrei, făcîndu-se nevăzut. Iar cei ce mergeau pe ulița pe care Sfîntul Andrei vorbea cu îngerul, văzîndu-l pe el stînd și vorbind singur, iar pe înger nevăzîndu-l, nefiind vrednici de aceasta, ziceau între ei: "Îl vedeți pe nebunul acesta, cum aiurează și cum vorbește în vînt, nepriceputul?!", și îl împungeau pe el și îl goneau, zicîndu-i: "Ce-ți este ție, nebunule, nevrednic fiind a vorbi cu oamenii, oare grăiești cu vîntul?" Iar sfîntul tăcînd și mergînd la un loc ascuns, își aducea aminte de nenorocitul acela, pe care l-a văzut ducîndu-l la mormînt și plîngea cu amar pierzarea lui.

Altădată, umblînd Sfîntul Andrei prin mijlocul poporului, în tîrgul cel aproape de stîlpul pe care a fost pus Sfîntul împărat Constantin, unei femei pe nume Varvara, luminîndu-se cu Duhul lui Dumnezeu, i s-a făcut vedenie și a văzut pe fericitul Andrei umblînd prin mijlocul mulțimii ca un stîlp de văpaie strălucind. Iar unii nepricepuți cu călcîiul îl împingeau pe el, alții îl băteau, iar mulți, căutînd spre dînsul, ziceau: "Este nebun omul acesta și-a pierdut mintea; o, să nu fie așa nici vrăjmașilor noștri". Și iată diavolii, în chip de arapi negri, umblau după dînsul și ziceau: "O! să nu dea Dumnezeu pe altul ca acesta pe pămînt, că nimeni altul nu a ars inima noastră ca acesta, care nevrînd să slujească la locul stăpînului său, s-a făcut nebun pe sine și-l batjocorește toată lumea". Apoi femeia aceea vedea că diavolii îi însemnau pe cei care îl băteau pe Sfîntul Andrei și ziceau între ei: "Măcar asta ne este mîngîiere, că cei fără minte îl bat pe acest sfînt și pentru această pricină osîndiți vor fi în ceasul morții lor, căci pe plăcutul lui Dumnezeu l-au bătut fără de milă și fără să fi avut vreo vină și asta nu le este lor spre mîntuire".

Auzind aceasta fericitul, cu duhul lui Dumnezeu ca o văpaie s-a repezit spre dînșii și le-a risipit semnele lor cu puterea cea înfricoșată și îi înfrunta pe ei, zicîndu-le: "Nu vi se cade vouă să-i însemnați pe cei care mă bat pe mine, căci eu mă rog Stăpînului meu ca să nu le fie lor păcat aceasta, că întru neștiință fac acestea și pentru neștiință vor lua iertare". Pe cînd le grăia acestea sfîntul, iată că s-a deschis cerul ca o poartă și au ieșit o mulțime de rîndunele frumoase care se îndreptau spre sfînt și între dînsele era un porumbel mare, alb ca zăpada și care avea în gură frunze de aur și de măslin și, vorbind omenește, a zis către dînsul: "Primește frunzele acestea, pe care Domnul Atotțiitorul ți le-a trimis ție din rai, spre semnul darului Său, căci ești milostiv și iubitor de oameni, precum singur El este milostiv și te va binecuvînta și va mări mila Sa asupra ta, căci pe cei ce te bat îi ierți și îi miluiești și te rogi pentru dînșii, ca să nu aibă pentru aceasta păcat". Acestea grăindu-le, porumbelul s-a așezat pe capul sfîntului. Toate acestea văzîndu-le acea dreptcredincioasă femeie, se minuna și, după vedenie, venindu-și în fire, zicea: "Cîți luminători are Dumnezeu pe pămînt și nimeni nu-i știe pe ei!" De multe ori voia să spună altora despre cele ce văzuse, dar dumnezeiasca putere o oprea pe dînsa. Iar după aceea a întîmpinat-o pe ea undeva Sfîntul Andrei și i-a zis: "Păzește-mi taina, Varvaro, ca nimănui să nu spui ceea ce ai văzut pînă ce voi trece în locul cortului celui minunat, pînă la casa lui Dumnezeu". Iar ea a zis către sfînt: "Chiar de aș voi să spun cuiva, tot nu pot, cinstite luminătorule și sfîntule al lui Dumnezeu, căci mă oprește puterea cea nevăzută a lui Dumnezeu".

Altădată, umblînd, Sfîntul Andrei a întîmpinat un boier și trecînd pe alăturea de el și înțelegîndu-i viața, a scuipat spre dînsul, zicîndu-i: "Vicleanule desfrînat și batjocoritorule de biserici, care nu te prefaci că mergi la biserică și zici: "mă duc la utrenie" și tu faci lucrurile cele spurcate ale satanei?! Nelegiuitule, care în miezul nopții te scoli și mînii pe Dumnezeu! Iată, acum a sosit vremea să-ți primești pedeapsă după faptele tale. Oare ți se pare că te vei tăinui de înfricoșatul ochi al lui Dumnezeu, Cel ce pe toate le știe?" Iar acel boier, auzind acestea și-a mînat calul și s-a dus, ca să nu se rușineze mai mult. Iar după cîteva zile s-a îmbolnăvit acel boier de o boală rea și a început cu încetul carnea a se usca pe el, iar cei din casa lui îl purtau din biserică în biserică și de la doctor la doctor, dar nimeni nu-l putea vindeca. Iar după puțin timp păcătosul acela s-a dus la munca veșnică. Într-o noapte a văzut sfîntul aproape de curtea lui pe îngerul Domnului, venind dinspre apus. Îngerul strălucea ca o văpaie de foc și ținea un toiag mare de văpaie, iar dacă a mers la acel bolnav, a auzit un glas de sus, zicînd: "Bate-l pe acel batjocoritor și urît desfrînat și cînd îl bați să-i zici așa: oare voiești să mai faci păcate și să smintești pe mulți? Sau, prefăcîndu-te a merge la utrenie, oare vei mai merge la diavoleasca fărădelege?" Și a început îngerul a-l bate și cele poruncite a-i zice lui; și se auzea glasul celui ce grăia și bătaia toiagului, iar cel ce bătea era nevăzut. Muncindu-se așa omul acela, a ieșit duhul din el.

Venind Sfîntul Andrei în tîrg, la o cruce a aflat pe un oarecare monah a cărui viață o lăudau toți ca fiind îmbunătățită; căci cu adevărat bine se nevoia, precum se cuvine monahilor, însă era biruit de iubirea de argint fără de măsură; mulți dintre cetățeni, mărturisindu-și înaintea lui păcatele, îi dădeau lui mulțime de aur ca să o împartă la săraci pentru mîntuirea sufletelor lor, iar el, fiind cuprins de nesățioasa patimă a iubirii de argint, nimănui nu da, ci în punga sa punea totul și, văzînd că argintul se înmulțește, se bucura. Iar Fericitul Andrei, mergînd pe calea aceea unde ticălosul monah își avea petrecerea sa, cu ochi proorocești a văzut un șarpe înfricoșat încolăcindu-se pe grumazul lui. Și mergînd aproape de călugăr privea la șarpele acela. Iar călugărul, socotind că este unul din săraci și stăruie ca să ia milostenie, i-a zis: "Dumnezeu să te miluiască frate, că nu am ce să-ți dau".

Fericitul Andrei, depărtîndu-se puțin de dînsul, a văzut o hîrtie în văzduh, deasupra șarpelui, scrisă cu litere negre: "Șarpele iubirii de argint, rădăcina a toată fărădelegea". Apoi, uitîndu-se înapoi, a văzut doi tineri certîndu-se între dînșii: unul era negru și avea ochii întunecați, căci era diavol, iar altul era alb ca o lumină cerească, căci era îngerul lui Dumnezeu. Și zicea tînărul cel negru: "Al meu este călugărul acesta, că voia mea face, căci nemilostiv și iubitor de argint este și cu Dumnezeu parte nu are, ci ca un al doilea slujitor de idoli mie îmi slujește". Iar luminosul înger zicea: "Ba nu, al meu este de vreme ce postește și se roagă și este smerit și blînd". Și se certau așa amîndoi și nu era pace între dînșii. Atunci s-a auzit un glas din cer spre purtătorul de lumină înger, zicînd: "Nu ține parte cu călugărul acela și lasă-l pe el, căci lui Mamona slujește, iar nu lui Dumnezeu".

Îndată s-a depărtat îngerul Domnului de la dînsul.

Văzînd aceasta Fericitul Andrei s-a mirat cum potrivnicul demon a biruit pe îngerul cel luminat. Odată a întîmpinat pe călugărul acela Sfîntul Andrei în uliță și, luîndu-l de mîna dreaptă, i-a zis: "Robule al lui Dumnezeu, fără de mînie să mă asculți pe mine, robul tău, și cu mila ta primește smeritele mele cuvinte, că pentru tine mare necaz mi s-a făcut și nu pot de acum să rabd mai mult; mai întîi ai fost prieten al lui Dumnezeu, iar acum te-ai făcut prieten și slugă diavolului. Aripi ai avut ca și serafimii, deci, pentru ce te-ai dat satanei, ca să le taie pe ele din rădăcină? Chip ai avut ca de fulger și pentru ce te-ai făcut întunecat la chip? Vai, mie! de vreme ce ai avut vedere ca cei cu ochi mulți, iar acum te-a orbit pe tine șarpele! Soare ai fost, acum ai apus în noaptea cea întunecoasă și rea. Pentru ce, frate, ți-ai pierdut sufletul tău? Pentru ce te-ai însoțit cu diavolul iubirii de argint? Pentru ce i-ai dat lui odihnă întru tine? Pentru ce ai argintul? Oare te vei îngropa cu el? Nu știi că după moartea ta va rămîne altora? Pentru ce ții păcate străine și vrei să te sugrumi cu scumpetea, iar alții sînt flămînzi și însetați și mor de frig, iar tu, privind la mulțimea aurului, te veselești? Aceștia sînt pașii pocăinței? Sau altfel este rînduiala călugărească și defăimarea vieții celei deșarte? Oare așa te-ai lepădat de lume și de cele ce sînt în lume? Oare așa te-ai răstignit lumii și tuturor deșertăciunilor? Oare nu ai auzit pe Domnul Care zice: "Să nu agonisești aur, nici argint, nici aramă, nici două haine?" Pentru ce ai uitat aceste porunci? Iată, astăzi sau mîine se sfîrșește viața noastră și cele ce le-ai agonisit ale cui vor fi? Oare nu știi că îngerul Domnului, cel ce te păzește pe tine, s-a depărtat de la tine plîngînd, iar diavolul stă aproape de tine și șarpele iubirii de argint s-a încolăcit în jurul grumazului tău și tu nu-l simți pe el? Adevăr zic ție, că alături de tine trecînd, am auzit pe Domnul Dumnezeu lepădîndu-se de tine. Deci, mă rog ție, ascultă-mă și-ți împarte averea la săraci, la văduve și la sărmani și la cei scăpătați și la străinii cei ce nu au unde să-și plece capetele și sîrguiește-te să fii iarăși prietenul lui Dumnezeu. Iar de nu mă vei asculta pe mine, apoi rău vei muri. Așa mă jur pe Iisus Hristos, Împăratul nostru, că îndată vei vedea pe diavol". Și i-a mai spus lui: "Oare îl vezi pe dînsul?" Și i s-au deschis călugărului ochii sufletești și l-a văzut pe diavol, ca pe un arap negru, în chip de fiară și buzat, stînd departe și neîndrăznind a se

apropia de dînsul, de teama Sfîntului Andrei. Iar călugărul a zis sfîntului: "Îl văd pe el, robule al lui Dumnezeu și spaimă mare m-a cuprins, deci spune-mi cele ce îmi sînt de trebuință spre mîntuirea sufletului meu". Robul lui Dumnezeu Andrei a zis iarăși către dînsul: "Să mă crezi pe mine, că de nu mă vei asculta, îl voi trimite pe el la tine ca să te chinuiască, ca toți să vadă rușinea feței tale, nu numai cetățenii aceștia, ci toți oamenii din cele patru margini ale lumii. Deci, păzește-te și cele ce-ți spun ție, fă-le!"

Auzind acestea călugărul, s-a înfiorat și a făgăduit ca să îndeplinească toate poruncile. Și îndată a văzut Sfîntul Andrei că a venit de la răsărit un duh puternic, ca o văpaie de fulger și s-a atins de șarpele acela, zdrobindu-i puterea, iar șarpele s-a prefăcut în corb și s-a dus de acolo. La fel a pierit și arapul cel negru și iarăși a luat putere îngerul lui Dumnezeu spre paza acelui călugăr.

Ieșind de la el fericitul, i-a poruncit, zicîndu-i: "Ferește-te, să nu spui cele făcute de mine la nimeni, iar eu voi începe a te pomeni ziua și noaptea în rugăciunile mele, ca Domnul Iisus Hristos să-ți îndrepte calea spre bine". Și, ducîndu-se, călugărul a împărțit tot aurul pe care-l avea la săraci. Iar el zicea astfel celor ce aduceau aurul ca să-l împartă cu mîinile sale: "Ce folos îmi este ca să mă îngrijesc de spinii străini?" Viețuind el așa precum se cade unui călugăr, i s-a arătat robul lui Dumnezeu în vedenie, cu fața veselă și i-a arătat pe un cîmp un pom luminos care avea floare de dulci roduri și i-a zis: "Să-i mulțumești lui Dumnezeu că te-a scos pe tine din gura șarpelui și a făcut sufletul tău ca pe un pom purtător de floare; deci, sîrguiește-te ca pe acea floare să o faci rod dulce căci, iată, acest pom frumos pe care îl vezi este închipuirea sufletului tău". Apoi, deșteptîndu-se, călugărul mai mult s-a întărit la lucrul duhovnicesc și întotdeauna aducea mulțumită lui Dumnezeu și Sfîntului Andrei, plăcutul Său, prin care s-a povățuit la calea mîntuirii.

Atît de bineplăcut și iubit de Dumnezeu s-a arătat acest Sfînt Andrei, încît, odată s-a răpit pînă la al treilea cer, asemenea cu Sfîntul Pavel și acolo a auzit cuvinte negrăite și pe cele nevăzute le-a privit, precum singur le-a mărturisit unui credincios prieten al său, Nichifor, mai înainte de sfîrșitul său: că într-o iarnă mare cu îngheț și ger cumplit, fiind în Constantinopol timp de două săptămîni, toate casele erau pline de zăpadă și vîntul de la miazănoapte sufla și cădeau zidurile cele înalte și copacii de furtună și de vînt se prăbușeau și toate păsările, neavînd ce să mănînce, cădeau moarte la pămînt, atunci toți scăpătații și săracii în mare primejdie se aflau, plîngînd și suspinînd și tremurînd de frig, de lipsuri, de foame și de ger și mulți dintre dînșii au murit. Atunci și fericitul Andrei, neavînd nicăieri adăpost, nici îmbrăcăminte, nu puțin a suferit din pricina frigului, căci atunci cînd se ducea la alți săraci, vrînd să se odihnească și să se încălzească puțin sub același acoperămînt cu dînșii, ei cu bețele îl goneau ca pe un cîine, strigînd la dînsul și zicîndu-i: "Du-te, du-te, cîine de aici!" Și acum neavînd unde să se ascundă de primejdia ce era și deznădăjduindu-se de viața sa, a zis în sine: "Bine este cuvîntat Domnul Dumnezeu și de voi muri în iarna aceasta, pentru dragostea lui Dumnezeu să mor, însă puternic este Dumnezeu, ca, odată cu iarna aceasta, să-mi dea mie și răbdare". Și intrînd într-un colț, a găsit un cîine zăcînd și s-a culcat lîngă dînsul, vrînd să se încălzească de el, iar cîinele văzîndu-l pe el, s-a sculat de acolo și s-a dus și a zis Andrei în sinea lui: "O!, cît de păcătos ești, ticălosule, că nu numai oamenii, dar și cîinii se scîrbesc de tine".

Așa zăcînd și tremurînd el de cumplitul ger și vînt și trupul lui învinețindu-se și tremurînd de frig, socotea că i-a venit cea de pe urmă suflare și, ridicîndu-și spre Dumnezeu ochii inimii sale, se ruga ca să-i primească în pace sufletul său. Apoi, deodată, a simțit în el oarecare căldură și deschizînd ochii a văzut un tînăr foarte frumos a cărui față strălucea ca soarele și avea în mînă o stîlpare înflorită cu multe flori cu care căutînd spre Andrei, i-a zis:

"Andrei, unde ești?" Iar Andrei a răspuns: "În întuneric și în umbra morții sînt acum". Iar acel tînăr, care i se arătase cu stîlparea aceea înflorită pe care o ținea în mîini, l-a lovit încet peste față pe Andrei, zicîndu-i: "Primește însuflețirea trupului tău". Și îndată Sfîntul Andrei a mirosit frumoasa stîlpare de flori, care, intrînd în inima lui, l-a încălzit și l-a reînviat. După aceasta a auzit un glas, zicînd: "Aduceți-l pe el, ca să se mîngîie aici o vreme și iarăși se va întoarce la locul lui".

Odată cu cuvîntul acesta i-a venit lui un somn dulce și a văzut descoperirile cele negrăite ale lui Dumnezeu - pe care în amănunt singur i le-a spus lui Nichifor, mai sus pomenit, - zicînd așa: "Ce a fost, nu știu, căci precum cineva toată noaptea doarme bine și dimineața se trezește, așa și eu în acele două săptămîni am petrecut în acea dulce vedenie, precum dumnezeiasca voire a poruncit. Și m-am văzut pe mine ca în raiul cel frumos și minunat și mirîndu-mă cu duhul, gîndeam: Ce este aceasta? Știu că în Constantinopol este locuința mea, iar cum de mă aflu aici, nu știu. Și nu mai știu dacă eram în trup, sau în afară de trup. Dumnezeu știe! Căci mă vedeam îmbrăcat în haină luminoasă, ca și cum era țesută din fulger și aveam pe cap o cunună împletită din flori mari și eram încins cu brîu împărătesc și mă bucuram foarte tare de acele frumuseți și mă minunam cu mintea și cu inima de podoaba cea nespusă a dumnezeiescului rai și umblînd pe acolo, mă bucuram. Și erau acolo livezi foarte multe cu pomi înalți și cu multe flori mirositoare. Unii din acei pomi erau înfloriți, alții împodobiți cu frunze de culoarea aurului, iar alții aveau multe feluri de roade, de nespusă frumusețe și gust, încît nu este cu putință a se asemăna frumusețea acelor pomi cu nici un pom de pe pămînt, pentru că acel pom era sădit de mînă dumnezeiască și nu de mînă omenească. În acea livadă erau păsări fără de număr, unele cu aripi de aur, altele cu aripi albe ca de zăpadă, iar altele cu pene pestrițe în multe feluri. Toate ședeau pe ramurile pomilor raiului și cîntau foarte frumos, încît, în glasul cel dulce al cîntărilor nu îmi mai aduceau aminte de mine și așa se îndulcea inima mea și socoteam că glasul cîntării lor se aude pînă la înălțimea cerului. Acele livezi erau foarte frumoase, puse în rînd și, umblînd eu prin mijlocul lor, în bucuria inimii, am văzut curgînd prin mijloc un rîu mare care adăpa livezile cele frumoase. În partea cealaltă de rîu erau niște vii, care își întindeau vițele lor cu frunze de aur, împodobite cu struguri tot în chipul aurului. Acolo suflau vînturi line și bine mirositoare în cele patru laturi și de a lor suflare se clătinau livezile care făceau un sunet minunat cu frunzele lor.

După aceasta, o spaimă a căzut peste mine și mi se părea că stau deasupra tăriei cerului, iar un tînăr îmbrăcat în porfiră, a cărui față era ca soarele, umbla înaintea mea, iar eu socoteam că el este acela care m-a lovit cu stîlparea cea de flori peste față. Umblînd eu după dînsul, am văzut o cruce mare și frumoasă cu un curcubeu ceresc, iar împrejurul ei stăteau cîntăreți în chipul focului, ca o văpaie, și într-o cîntare dulce îl slăveau pe Domnul, Care a fost răstignit pe cruce. Iar tînărul care mergea înaintea mea, apropiindu-se de cruce, a sărutat-o, apoi mi-a făcut semn ca și eu s-o sărut. Și am căzut înaintea Sfintei Cruci cu frică și cu bucurie mare și am sărutat-o cu osîrdie, iar după ce am sărutat-o m-am umplut de o negrăită dulceață și am simțit un miros mai plăcut decît al raiului. După ce am sărutat crucea, m-am uitat în jos și am văzut sub mine un adînc mare și mi se părea că merg prin văzduh și mi-a fost frică, iar atunci am strigat către cei care mă duceau pe mine, zicînd: "Doamne, îmi este frică să nu cad în prăpastie". Iar ei, întorcîndu-se către mine, au zis: "Nu te teme, căci ni se cade să ne suim mai sus". Și mi-au dat mie mîna și mi se părea, cînd am luat mîna lui, că ne aflăm mai sus de a doua tărie. Acolo am văzut bărbați minunați, a căror fericire și bucurie este negrăită de limba omenească. După aceasta am intrat într-o minunată văpaie, care nu ne ardea, ci numai ne lumina. Și am început să mă înspăimînt, și iarăși, întorcîndu-se cel ce mă ducea mi-a dat mîna, zicîndu-mi: "Încă mai sus se cade nouă a ne urca". Îndată, cu cuvîntul, mai sus de al treilea cer ne-am aflat, unde am auzit și am văzut mulțime de puteri cerești cîntînd și slăvind pe Dumnezeu.

Apoi am mers înaintea unei perdele care strălucea ca fulgerul, înaintea căreia stăteau niște tineri înalți și înfricoșați, cu chipul ca văpaia focului, avînd fețele mai strălucitoare decît soarele și arme de foc aveau în mîinile lor. Și am văzut mulțime nenumărată de oaste cerească, care cu frică stătea înainte. Și mi-a zis tînărul care mă ducea: "Cînd perdeaua se va da la o parte, atunci Îl vei vedea pe Stăpînul Hristos și să te închini Scaunului slavei Lui". Iar eu, auzind acestea, mă bucuram și tremuram, căci o negrăită bucurie și spaimă m-au cuprins pe mine și priveam, așteptînd pînă ce se va ridica perdeaua. Și iată că o mînă de văpaie a ridicat perdeaua și am văzut pe Domnul meu - precum odată proorocul Isaia - șezînd pe un scaun înalt și strălucitor, iar serafimii stăteau împrejurul Lui. El era îmbrăcat într-o haină roșie, avînd fața prealuminată și cu ochi buni se uita înspre mine. Si văzîndu-L, am căzut cu fața în jos înaintea Lui, închinîndu-mă prealuminatului scaun al slavei Lui. Însă ce fel de bucurie m-a cuprins atunci la vederea Lui, nu pot grăi; încît și acum, aducîndu-mi aminte de acea vedenie, mă umplu de negrăită dulceață. Și zăceam înaintea Stăpînului meu cu cutremur, minunîndu-mă de marea milostivire a Lui, că m-a lăsat pe mine, omul cel păcătos și necurat, ca să vin înaintea Lui și să-I văd dumnezeiasca podoabă.

Apoi m-am umplut de umilință, socotindu-mi nevrednicia mea și la mărirea Stăpînului meu gîndind, am zis cuvintele lui Isaia proorocul: "O! ticălosul de mine, că om fiind și buze necurate avînd, m-am învrednicit a vedea cu ochii pe Domnul meu". Apoi am auzit pe Milostivul și Făcătorul meu, zicînd către mine cu dulcea și preacurata Sa gură trei cuvinte dumnezeiești, care atît mi-au îndulcit inima mea și cu dragostea Lui a aprins-o încît, cu totul, ca ceara m-am topit de căldura cea duhovnicească și s-a împlinit cuvîntul proorocului David: "Făcutu-s-a inima mea ca ceara ce se topește în mijlocul pîntecului meu". Apoi au cîntat toate oștile cerești o cîntare prea minunată. După aceasta, nu știu cum, iarăși m-am aflat umblînd în rai și mă gîndeam întru mine cum de nu am văzut-o pe Sfînta Fecioară, Născătoarea de Dumnezeu. Apoi am văzut un bărbat luminos ca un nor, purtînd o cruce și zicîndu-mi: "Oare pe Împărăteasa cea preastrălucită a puterilor cerești ai vrut a o vedea aici? Nu este acum aici, căci s-a dus în lumea cea încercată de primejdii, ca să le ajute oamenilor și să-i mîngîie pe cei nenorociți. Si ți-aș fi arătat ție sfîntul ei loc, dar nu este acum vreme, că, iată, se cade ție ca să te întorci de unde ai venit, precum îți poruncește Stăpînul". Acestea zicînd către mine, mi s-a părut că am adormit și după aceasta, deșteptîndu-mă, m-am aflat în locul unde eram întîi, în ungherul acela zăcînd și m-am mirat unde am fost în vedenie și ce m-am învrednicit a vedea. Și inima mea era plină de o negrăită bucurie și-am mulțumit Stăpînului meu, Care a binevoit a mi se arăta mie".

Sfîntul Andrei a spus acestea prietenului său Nichifor, mai înainte de moartea sa și cu jurămînt l-a legat pe el ca să nu spună acestea nimănui, pînă ce el se va dezlega de legăturile trupești. Iar Nichifor l-a rugat pe el ca să-i spună măcar un cuvînt din acele trei cuvinte pe care Domnul le-a grăit către dînsul dar nu a voit să-i spună nicidecum.

Astfel, Sfîntul Andrei, asemenea ca Sfîntul Pavel fiind răpit la cer, a văzut cele ce ochiul trupesc nu le-a văzut și a auzit cele ce urechea muritoare nu le-a auzit și s-a îndulcit de podoabele cele cerești ce i s-au descoperit lui, care la inima omului nu s-au suit. Iar de vreme ce întru descoperirea cereștilor Taine n-a văzut pe Preacurata Fecioară Maria, Născătoarea de Dumnezeu, s-a învrednicit pe pămînt a o vedea pe dînsa, în biserica Vlahernei, venind să ajute oamenilor, pentru care, rugîndu-se Fiului ei și Dumnezeu, în văzduh era cu proorocii și cu apostolii, cu îngereștile cete și cu cinstitul ei Omofor acoperea tot poporul. Văzînd-o pe Sfînta Fecioară, fericitul a zis către Epifanie, ucenicul său: "Oare o vezi pe Împărăteasa și Doamna tuturor?" Iar el a răspuns: "O văd, sfinte părinte și mă înspăimînt".

Petrecînd viață minunată, Sfîntul Andrei multe minuni a făcut și multe batjocuri și bătăi a răbdat, precum se scrie în cartea vieții lui, scrisă de Nichifor. Și a proorocit cele ce vor fi și pe mulți păcătoși i-a întors la pocăință. Apoi a trecut la veșnicele acoperămînturi, la care mai înainte a fost răpit, iar acum, întru ele în veci sălășluindu-se, este la un loc cu îngerii și stă înaintea lui Dumnezeu, unul în trei fețe, Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh, căruia I se cuvine slava în veci. Amin.

6. VIAȚA SFÎNTULUI SFINȚITULUI MUCENIC DIONISIE AREOPAGITUL (3 OCTOMBRIE)

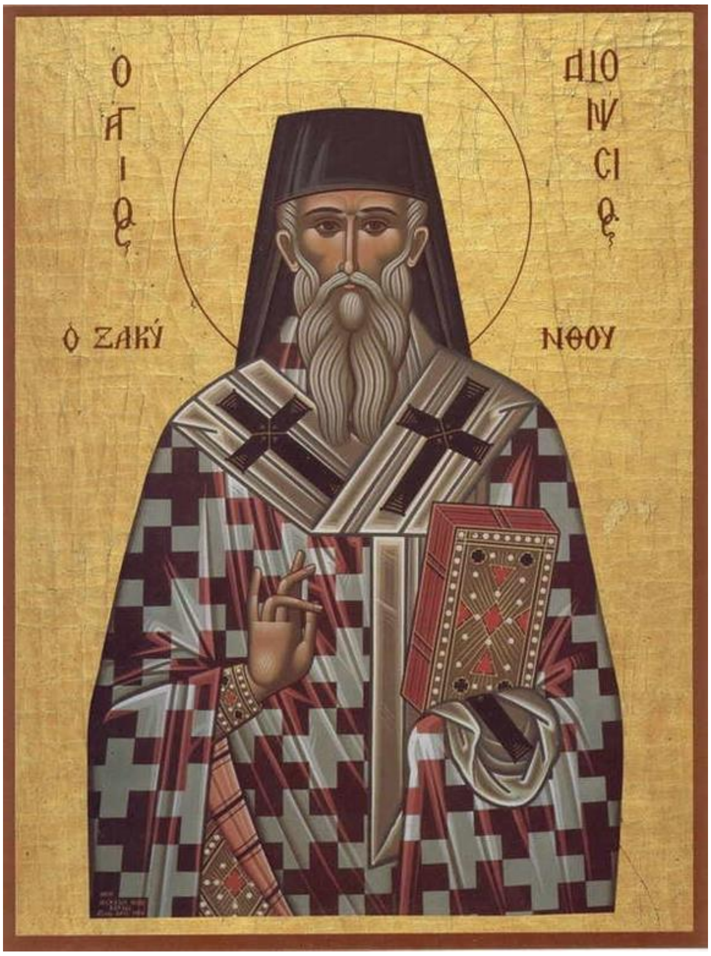

Sfîntul acesta, Dionisie Areopagitul, s-a născut din părinți necredincioși, dar de neam bun, și a crescut în preamărita cetate Atena. Apoi, din copilărie a fost dat la înțeleaptă învățătură elenistică, în care atît de mult a sporit, încît în douăzeci și cinci de ani a întrecut pe toți învățații săi vîrstnici filozofi. Însă vrînd să se știe desăvîrșit, s-a dus în părțile Egiptului, în cetatea ce se numește Eliopol, pentru că acolo erau demult dascăli învățați și de la dînșii a deprins, împreună cu prietenul său Apolofan, meșteșugul citirii stelelor. Însă a fost o zi în care soarele, nerăbdînd

să vadă pe Domnul Iisus Hristos răstignit pe cruce, pentru mîntuirea noastră, la amiază s-a întunecat și lumina și-a ascuns-o vreme de trei ceasuri. Iar Dionisie, mirîndu-se, a zis: "Sau Dumnezeu, Ziditorul lumii, pătimește, sau lumea aceasta văzută se sfîrșește". Acestea le-a grăit din duhul lui Dumnezeu pentru patima Stăpînului, iar nu după învățătura înțelepciunii veacului acesta. Apoi, întorcîndu-se în Atena, s-a căsătorit și, ca primul dintre ai săi, fiind de neam bun, cîrmuia cetatea și poporul cu multă pricepere și cinste.

Cînd Sfîntul Apostol Pavel a mers în mijlocul Areopagului, la Atena, propovăduind pe Iisus Hristos cel răstignit pe cruce și înviat, înaintea celor mari, atunci Dionisie, ascultînd cu luare aminte cuvintele Sfîntului Apostol Pavel, le-a pus pe ele în inima sa. Cei mai mulți îi ziceau lui Pavel că vor să audă a doua oară de la dînsul, mai bine, învățătura lui Hristos și atunci Dionisie, ca cel mai înțelept dintre ceilalți, a început un dialog cu Pavel, întrebîndu-se unul pe altul. Deci, Pavel l-a întrebat: "Pe care Dumnezeu cinstiți voi?". Iar Dionisie îi arătă în cetate pe Cronos, pe Afrodita, pe Zeus, Hefest, Hermes, Dionisos, Artemis și pe ceilalți zei. Umblînd Pavel cu Dionisie, a văzut o capiște pe care era scris: "A necunoscutului Dumnezeu". Și l-a întrebat Pavel pe Dionisie: "Dar cine este necunoscutul Dumnezeu?" A răspuns Dionisie: "Acela între dumnezei încă nu S-a arătat, însă la vreme va veni, pentru că El este Dumnezeul care va împărăți cerul și pămîntul și împărăția Lui nu va avea sfîrșit".

Auzind acestea Apostolul Pavel și luînd aminte la cuvintele lui Dionisie, a început cu mult spor a semăna pe pămîntul cel bun sămînța cuvîntului lui Dumnezeu, spunînd că acum acel Dumnezeu a venit și S-a născut din Preacurata și pururea Fecioara Maria și pentru mîntuirea oamenilor a răbdat pironirea pe cruce; și a cărui pătimire, soarele, neputînd s-o vadă, s-a întunecat și nu s-a mai văzut lumina lui în lume vreme de trei ceasuri. Acest Dumnezeu a înviat din morți și S-a suit la ceruri. "Deci, întru acesta să crezi Dionisie, pe acesta să-L cunoști, și să slujești adevăratului Dumnezeu, Iisus Hristos". Apoi, aducîndu-și aminte Dionisie de întunericul care a cuprins tot pămîntul, despre care i-a spus și Sfîntul Pavel, îndată a crezut că Mîntuitorul într-acea vreme a pătimit în trup omenesc și și-a deschis mintea și inima spre cunoștința necunoscutului Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos, pentru că l-a luminat pe el lumina darului lui Dumnezeu și a rugat pe Apostolul Pavel să se roage lui Dumnezeu pentru dînsul, ca să-i fie milostiv și să-l numere și pe el între robii Săi.

Pe cînd Apostolul Pavel ieșea din cetatea Atenei, un orb, pe care îl știau cu toții că de la naștere nu vedea, l-a rugat pe Sfîntul Apostol Pavel ca să-i dăruiască vederea. Apostolul Pavel, făcînd semnul crucii pe ochii lui, i-a zis: "Domnul și Învățătorul meu Iisus Hristos, Care din scuipat a făcut tină și a uns cu dînsa ochii orbului și i-a dat vedere, Acela să te lumineze și pe tine cu puterea Lui!" Minunea dumnezeiască s-a întîmplat, pentru că îndată orbul a văzut. Și i-a poruncit Pavel orbului ca, mergînd la Dionisie, să-i spună: "Pavel, sluga lui Iisus Hristos, m-a trimis la tine ca, după făgăduința ta, să vii la dînsul și, botezîndu-te, vei primi iertarea păcatelor". Orbul a mers la Dionisie și i-a spus cele poruncite; și propovăduia facerea de bine dumnezeiască care i s-a făcut prin Pavel. Iar Dionisie s-a mirat foarte mult văzînd că orbul și-acăpătat lumina ochilor și acum vede și, nezăbovind, împreună cu Damar, femeia sa, cu fiii săi și cu toată casa, au mers la Pavel și s-au botezat. După aceasta și-a lăsat femeia, copiii și casa și s-a alăturat lui Pavel.

Trei ani i-a urmat lui Pavel, oriunde mergea și de la el a învățat tainele lui Dumnezeu, ceea ce se dovedește din scrierile sale. După aceasta a fost așezat episcop de Sfîntul Pavel și de la Tesalonic a fost trimis la Atena, ca acolo să poarte grijă de mîntuirea omenească. Dionisie a ascultat nu numai de propovăduirea lui Pavel, ci și de a celorlalți apostoli cu care a fost împreună la îngroparea Preacuratei Stăpînei noastre, Născătoarea de Dumnezeu. În cărțile sale

scrie pentru sine, cum a fost cu Ierotei și cu Timotei și cu mulți alți frați în cetatea Ierusalimului la Mormîntul Mîntuitorului, unde a văzut și a auzit pe Iacob, fratele Domnului, pe Petru verhovnicul și pe Ioan cuvîntătorul de Dumnezeu, de la care a învățat el tainele credinței, așa cum mărturisesc acum toți cuvîntătorii de Dumnezeu, pentru dumnezeirea Domnului nostru Iisus Hristos.

Petrecînd multă vreme în Atena, a extins Biserica lui Dumnezeu, începută de Sfîntul Apostol Pavel și precum ceilalți apostoli, tot așa și Sfîntul Dionisie a dorit să propovăduiască Sfînta Evanghelie și prin alte țări și să pătimească pînă la sînge pentru numele lui Hristos, precum a pătimit și Apostolul Pavel, învățătorul său, care a suferit și a murit la Roma, chinuit de Nero, pentru credința în Hristos.

Așezînd alt episcop în locul său la Atena, el s-a dus la Roma unde Sfîntul Clement, episcopul Romei, l-a primit cu bucurie. Aici a petrecut puțin și a fost trimis de Clement în Galia, împreună cu episcopul Luchian, cu preotul Rustic, cu diaconul Elefterie și cu alți frați, ca să propovăduiască acolo, la necredincioși, cuvîntul lui Dumnezeu. În Galia Sfîntul Dionisie s-a făcut apostolul acelui ținut și a întors către Dumnezeu mult popor care se închina la idoli. La Paris, cum a putut, din milostenia ce o dădeau credincioșii, a zidit o biserică în care săvîrșea slujbele cele fără de sînge, rugînd pe Dumnezeu să-i ajute să adune acolo multe oi cuvîntătoare.

Atunci cînd cuvîntul lui Dumnezeu se înmulțea, s-a ridicat, după Nero, a doua prigoană asupra credincioșilor, din partea lui Domițian Cezarul, care a trimis pe ighemonul Sisinie în Galia ca să-i chinuiască pe creștini. Ajungînd acela în cetatea Parisului a poruncit ca întîi să fie chinuit Dionisie, ca cel mai slăvit întru minuni și întru înțelepciunea lui Dumnezeu, împreună cu Rustic și cu Elefterie, căci ceilalți frați se duseseră pentru propovăduire în alte părți.

Sfîntul Dionisie era acum foarte bătrîn și prea obosit de propovăduirea Evangheliei și fiind legat cu frînghii, tîrît și adus împreună cu cei doi înaintea ighemonului, acesta i-a zis cu mînie: "Oare tu ești, rău bătrîn Dionisie, care, hulind pe zeii noștri, le răstorni toate slujbele lor și te împotrivești poruncii împărătești?" A răspuns sfîntul: "Cu toate că acum am îmbătrînit cu trupul, precum mă vezi, totuși credința mea înflorește ca tinerețea și mărturisirea mea întotdeauna va naște lui Iisus Hristos fii noi". Și fiind întrebat de ighemon: "Pe care Dumnezeu cinstești?", Dionisie a spus cuvîntul adevărului și a mărturisit numele cel mare al Preasfintei Treimi, al Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh. Iar ighemonul, ca o viperă surdă, nevrînd să asculte mîntuitoarele propovăduiri, întreba pe cei trei - pe Dionisie, pe Rustic și pe Elefterie: oare nu voiesc să se supună împăratului și să jertfească zeilor lor?

Într-un glas ei au răspuns: "Sîntem creștini și un Dumnezeu avem, Care este în ceruri și pe Acela Îl cinstim; iar poruncii împăratului nu ne vom supune". Atunci ighemonul a poruncit ca, dezbrăcînd pe Dionisie, să-l bată cu frînghii, fără de milă. Iar sfîntul răbda, mulțumind lui Hristos că i-a dat să poarte răni pe trupul său. La fel a chinuit pe Rustic și pe Elefterie. Dar și aceștia, fiind întăriți de Dionisie și mai ales de Dumnezeu, răbdau, preamărind pe Hristos.

Ighemonul, văzînd că mai degrabă ostenesc mîinile celor ce bat decît slăbesc cei ce rabdă, i-a aruncat pe toți în temniță în acea zi. Dar a doua zi, din porunca ighemonului, slujitorii l-au scos pe Dionisie și l-au întins pe un pat de fier și au aprins focul dedesubt, iar Dionisie cînta psalmul: "Cu foc este lămurit cuvîntul Tău și robul Tău l-a iubit pe El". După aceasta, luîndu-l pe Dionisie de pe pat, l-au aruncat spre mîncarea fiarelor, dar Dumnezeu a închis gura fiarelor și Dionisie a rămas nevătămat. Apoi l-au aruncat într-un foc mare, dar și de acolo a ieșit

nevătămat, căci nu s-a atins de el focul. După acestea l-au aruncat iarăși în temniță alături de Rustic și de Elefterie.

În vremea aceea mulți credincioși mergeau în temniță, pentru care Sfîntul Dionisie săvîrșea acolo dumnezeiasca Liturghie și îi împărtășea pe ei cu trupul și sîngele lui Hristos. Iar cînd slujea, cei credincioși vedeau o lumină mare deasupra fericitului Dionisie și Împăratul slavei, cu oştile îngerești, Se arăta și priveau la Dînsul cei vrednici, pe cît puteau să cuprindă cu ochii lor trupești.

După aceasta, ighemonul i-a scos iarăși pe Dionisie, pe Rustic și pe Elefterie și i-a îndemnat pe ei să jertfească idolilor, dar ei nu s-au supus și l-au mărturisit pe Iisus Hristos, adevăratul Dumnezeu. Mîniindu-se, ighemonul a poruncit ca iarăși să-i bată fără cruțare, iar după aceasta i-a osîndit la tăiere cu sabia. Cînd îi duceau pe sfinți din cetate la muntele care se cheamă al lui Arei, Dionisie se ruga, zicînd: "Dumnezeule, Dumnezeul meu, Care m-ai zidit și m-ai învățat veșnica Ta înțelepciune, Care mi-ai arătat tainele Tale și pretutindeni unde am mers Tu cu mine ai fost, îți mulțumesc Ție de toate care le-ai făcut prin mine, spre slava Sfîntului Tău nume și pentru că ai cercetat bătrînețele mele cele ostenite, care de acum încetează să te vadă pe Tine, chemîndu-mă la Tine împreună cu prietenii mei; deci, mă rog Ție, primește-mă pe mine împreună cu prietenii mei și milostiv fii acelora pe care i-ai cîștigat cu Sîngele Tău și pe care i-ai făcut, prin a noastră slujire, prietenii Tăi; că a Ta este stăpînirea și puterea, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh în vecii vecilor". Iar cînd a zis Amin, și-a plecat sfîntul său cap, pentru preasfînt numele lui Iisus Hristos și capul i-a fost tăiat cu o secure neascuțită. Așișderea, și sfinții Rustic și Elefterie, împreună cu Dionisie și-au pus capetele lor sub sabie pentru Hristos.

Dumnezeu a făcut opreamărită minune după moartea plăcutului său, Dionisie, pentru că trupul lui, fiind fără cap, s-a sculat cu puterea lui Dumnezeu și, luîndu-și în mîini capul său, a mers două stadii la o femeie dreptcredincioasă, pe numele Catulia, căreia, dîndu-și capul, a căzut la pămînt. În locul acela s-a zidit o biserică de creștini. Mulți necredincioși, văzînd această minune, au crezut în Iisus Hristos, iar pe mulți creștini i-a secerat atunci sabia ighemonului, ale căror nume numai singur Dumnezeu le știe, care îi scrie pe robii Săi în cărțile vieții. Iar Catulia, luînd capul sfîntului, a vrut să-i ia și trupul, dar a fost oprită de cei necredincioși. Însă ea a chemat pe străjeri în casă, i-a ospătat și îi ținea acolo dîndu-le daruri, iar credincioșilor le-a poruncit ca să ia comoara aceea, adică sfîntul trup al lui Dionisie; creștinii l-au luat și l-au îngropat în acel loc unde sfîntul și-a dat capul Catuliei.

Sfîntul Dionisie a pătimit în al nouăzecilea an al vieții sale, iar de la nașterea lui Hristos în al nouăzeci și șaselea an. După aceea, la mormîntul lui se făceau multe minuni, întru slava lui Hristos, Dumnezeul nostru, Cel slăvit în veci, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh. Amin.

7. POVESTIREA SFÎNTULUI DIONISIE DESPRE SFÎNTUL CARP ȘI ALȚI DOI PĂCĂTOȘI (3 OCTOMBRIE)

Marele Dionisie Areopagitul, scriind o scrisoare către monahul Demofil, care a izgonit un preot din biserică pentru că îi învăța pe credincioși blîndețea și bunătatea, îi aduce aminte de un lucru ca acesta: fiind eu în Crit, m-a primit în casa sa fericitul Carp, ucenicul Sfîntului Apostol Pavel, om cu multă bunătate, care, pentru multă luminare a minții sale, era foarte lesnicios spre dumnezeiasca vedenie și nu începea săvîrșirea preacuratelor și de viață

făcătoarelor Taine mai înainte de a nu vedea din cer arătîndu-se vreo dumnezeiască vedenie. Pe acest sfînt bărbat (precum singur mi-a istorisit) l-a necăjit unul dintre cei necredincioși, iar pricina necazului a fost aceasta: acel necredincios a întors de la biserică pe un om credincios și l-a dus la păgînătatea sa și pentru aceasta fericitul Carp s-a mîhnit foarte tare. El avea trebuință să fie răbdător cu cei căzuți din credință și să-i învețe neîncetat cu cuvinte folositoare, iar pe cei necredincioși să-i biruiască cu bunătatea sa. Și pentru amîndoi se ruga cu toată osîrdia lui Dumnezeu, ca pe cel ce se abătuse de la dreapta credință iarăși să-l întoarcă la sfînta sa biserică, iar pe cel orbit cu necredință să-l lumineze cu lumina credinței; însă nu știu cum, atunci (de vreme ce mai înainte de acestea niciodată nu s-a arătat nerăbdător) s-a amărît foarte tare în sufletul său. Căci, tîrziu, după ce s-a înserat și se apropia miezul nopții, s-a sculat ca să facă rugăciune, pentru că avea obiceiul ca întotdeauna la miezul nopții să se scoale și să se roage. Stînd la rugăciune, foarte tare se mîhnea pentru cei doi oameni, de care s-a pomenit și zicea în sine că nu este drept ca să viețuiască pe pămînt oamenii cei fără de lege, care se răzvrătesc împotriva căilor Domnului, care sînt drepte și se rugă lui Dumnezeu să cadă peste dînșii foc din cer care să sfîrșească cu ardere viața amîndurora.

Cînd se ruga el cu tot dinadinsul, îndată s-a cutremurat casa în care stătea și s-a desfăcut în două începînd de la vîrf, încît lui i se părea că stă afară și o văpaie luminoasă de foc s-a coborît din cer înaintea lui și, uitîndu-se în sus, a văzut cerul deschis și pe Iisus șezînd; iar înaintea lui stăteau în chip omenesc mulțime nenumărată de îngeri. Și se minuna fericitul Carp văzînd în cer aceste minuni. Apoi, plecîndu-și ochii în jos, a văzut pămîntul desfăcîndu-se și o prăpastie adîncă și întunecoasă se deschidea înaintea lui, iar la gura acelei prăpăstii stăteau cei doi oameni, asupra cărora se mîniase și le cerea de la Dumnezeu pieirea. Și stăteau acei oameni cu umilință, cu mare frică și cutremur, căci acum erau gata să cadă în prăpastie, iar în adîncul prăpastiei era un balaur care, trezindu-se, scrîșnea din dinți. Erau acolo și niște bărbați care îi băteau, îi împingeau și îi trăgeau pe cei doi spre acel înfricoșător balaur. Iar Carp, văzînd pe cei ce l-au mîhnit pe el că erau gata să cadă în prăpastie și să fie mîncați de balaur, se mîngîia și nu dorea atît să privească la cerul cel deschis și la Iisus, care ședea acolo, cît la pieirea celor doi păcătoși. Dar iarăși se întrista și se mîhnea că încă nu căzuseră și din nou se ruga lui Dumnezeu ca să cadă și să piară.

Apoi, abia și-a ridicat ochii spre cer, ca și mai înainte și a văzut pe Iisus sculîndu-Se de pe cerescul Său scaun și venind la acei oameni, care stăteau lîngă gura prăpastiei și le-a întins mîna Sa de ajutor. Iar îngerii, luînd pe oamenii aceia, îi sprijineau de amîndouă părțile și îi întăreau, ca apoi să-i scoată din prăpastia aceea. Și a grăit Iisus către Carp: "Bate-mă pe Mine de acum, căci gata sînt, ca pentru mîntuirea oamenilor iarăși să fiu răstignit; căci Îmi este iubit acest lucru, numai oamenii de și-ar urî păcatele lor; însă, vezi, oare mai plăcut este a viețui cu balaurul în prăpastie, decît cu Dumnezeu și cu îngerii Lui cei iubitori de oameni?" Această povestire a pus-o Sfîntul Dionisie în scrisoarea sa către monahul Demofil, cel mai înainte pomenit și nu numai pe el, dar și pe noi ne învață să nu ne arătăm aspri asupra celor ce greșesc, ci mai ales să le dorim întoarcerea, iar nu pedeapsa; apoi să-i învățăm pe ei cu dragoste și cu răbdare și să așteptăm pocăința lor; trebuie a ne ruga cu tot dinadinsul pentru unii ca aceștia lui Dumnezeu, care nu voiește moartea păcătoșilor, ca singur, cu a Sa bunătate, să-i întoarcă și să-i miluiască, căci Domnul iubește pe cei drepți și pe cei păcătoși miluiește; căruia i se cuvine slava în veci. Amin.

În această zi mai facem și pomenirea cuviosului părintelui nostru Ioan Hozevitul, episcopul Cezareei care, pentru Dumnezeu lăsîndu-și scaunul său, s-a dus în pustie. Pe acesta, pe cînd mergea să cerceteze pe niște frați cunoscuți, l-a întîmpinat o femeie în cale și, căzînd la picioarele lui, l-a rugat să nu o ocolească, ci să intre în casa ei și s-o sfințească cu rugăciunea

sa și cu binecuvîntare. Și, înduplecîndu-se sfîntul, a mers și a intrat în casă și îndată acea femeie desfrînată și înșelătoare a încuiat ușa și și-a dezgolit trupul îndemnîndu-l pe cuvios la păcat. Iar el, smulgîndu-se din mîinile ei și deschizînd ușa, a fugit. După ce a făcut multe minuni, s-a odihnit în Domnul.

Tot în această zi mai facem și pomenirea fericitului Isihie Horivitul, cel din liniște, care viețuind mai întîi în nebăgare de seamă, a căzut într-o boală și a murit, iar după un ceas iarăși a înviat. Și ușa chiliei sale închizîndu-și-o a petrecut doisprezece ani în liniște, nevorbind nimic cu nici unul dintre frați și multe lacrimi vărsînd. Iar cînd era să se sfîrșească, frații au sfărîmat ușa închisorii sale, au intrat și l-au rugat mult pe el ca să le spună vreun cuvînt folositor. Dar el, numai aceasta le-a zis: "Iertați-mă! Fiecare gîndind întotdeauna la moarte nu poate să greșească". Acestea zicîndu-le, a adormit în Domnul.

8. SFÎNTUL SFINȚITUL MUCENIC IEROTEI, EPISCOPUL ATENEI (4 OCTOMBRIE)

Sfîntul Ierotei era unul din sfetnicii Areopagului, învățat în credință creștinească și așezat episcop de Sfîntul Apostol Pavel. Apoi, la adormirea Preasfintei stăpînei noastre, Născătoarea de Dumnezeu, fiind în soborul apostolesc, s-a arătat dumnezeiesc cuvîntător de cîntări, petrecînd spre mormînt primitorul de Dumnezeu trup al Maicii lui Dumnezeu; și toți, auzindu-l și văzîndu-l, l-au cunoscut că este drept și cuvios. Viețuind bine, precum se cuvine unui sfînt și plăcînd mult lui Dumnezeu prin viața și prin cîrmuirea sa, precum și prin muceniceasca nevoință, și-a sfîrșit alergarea.

9. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU AMMUN (4 OCTOMBRIE)

Cuviosul părintele nostru Ammun era de neam egiptean. El, rămînînd sărman din copilărie, a învățat dumnezeieștile cărți, cu frica lui Dumnezeu. Iar cînd a ajuns la vîrstă, unchiul său îl silea să se însoare, iar el, neputînd să scape de stăruința unchiului său, se gîndea în sine în ce chip ar putea ca și cununa fecioriei să-și păstreze și voia unchiului să facă și, căsătorindu-se să poarte greutatea acestui jug. Venind vremea nunții și ducîndu-l pe el cu fecioara în cameră, toți au ieșit. Însă el, închizînd ușa, a zis către acea fecioară: "Ascultă-mă pe mine, soro, și ia aminte la cele ce-ți voi spune ție: însoțirea aceasta în care am intrat nu este mai bună decît fecioria. Deci, bine am face dacă am începe a ne odihni, nu împreună, ci despărțiți, ca fecioria noastră bine păzind-o, să îi plăcem lui Dumnezeu". Scoțînd din sînul său o cărticică, îi vorbi ei despre viața lui Hristos și a apostolilor, cuvinte folositoare de suflet, căci ea nu cunoștea Scriptura.

Citind el, adăuga și de la sine învățătură despre darul cel dat lui de la Dumnezeu și o sfătuia și pe dînsa să petreacă viață curată și îngerească. Iar ea, umilindu-se, a zis: "Mă învoiesc în toate cele ce voiești, domnul meu, de vreme ce tu alegi viața cea curată, iată, și eu așijderea o doresc și sînt gata ca tot ce-mi poruncești să fac". Și a zis Ammun: "Voiesc, îndeosebi, ca să petrecem tu într-o casă, iar eu în alta". Iar fecioara, nevoind o despărțire ca aceea, i-a zis: "Ba nu, domnul meu, ci vom petrece într-o casă, însă să ne odihnim în paturi diferite". Așa sfătuindu-se și-au plănuit viață curată, iar însoțirea lor a fost o grădină înflorită cu crinii fecioriei, cu curăția păzindu-se și cu roua Duhului Sfînt răcorindu-se. În această însoțire au petrecut ei optsprezece ani, în mari nevoințe, în post și în înfrînare, în privegheri și în rugăciuni și în osteneli trupești. Pentru că fecioara lucra în casă și se ostenea, iar Ammun în toate zilele, de dimineață pînă seara săpa pămîntul în livezi și în grădină și îl sădea și cu multă osteneală își chinuia trupul, iar seara, venind acasă, gusta puțină pîine cu sfînta sa soție, sau mai bine zis sora sa, ca apoi, în miezul nopții amîndoi să se scoale la rugăciune; și foarte de dimineață ieșeau, iarăși, amîndoi la lucru lor și petreceau în lucrarea lor pînă seara. Astfel acea doime, în anii lor cei tineri, viețuind ca în foc, nu s-au ars, pentru că și-au omorît mădularele cele de pe pămînt.

După acei optsprezece ani, ajungînd ei într-o curăție și sfințenie desăvîrșită, a zis fecioara către Ammun, cuviosul: "Domnul meu, de mă vei asculta, din aceasta voi înțelege că într-adevăr pentru Dumnezeu mă iubești". Iar el a zis: "Spune-mi, soro și de va fi de folos, te voi asculta". Atunci a zis fecioara: "Ni se cade nouă, domnule, ca deosebit să viețuim, că tu ești bărbat sfînt, drept și curat, dar și eu, pe cît pot, urmez vieții tale, deci, să dăm și altora pildă și să viețuim despărțiți; pentru că nu se cuvine ca fapta ta cea bună și atît de mare, pentru petrecerea cea împreună cu mine, să fie acoperită de la fața celor ce pot să se folosească și să urmeze curăției tale". Iar Ammun, auzind acestea, a preamărit pe Dumnezeu care a plecat inima fecioarei spre viața cea deosebită pe care o dorea atît de mult și el. Și i-a zis el: "Doamnă,

poruncește ce este bineplăcut ca să ne deosebim această petrecere împreună, să-ți rămînă ție casa aceasta, iar eu mă voi duce în alt loc". Și, rugîndu-se lui Dumnezeu, s-au despărțit unul de altul: Ammun s-a dus în muntele Nitriei și s-a făcut călugăr, iar neprețuita lui femeie, rămînînd în casa sa, în puțină vreme a adunat mulțime de fecioare și le-a logodit pe ele cu Mielul lui Dumnezeu, Iisus Hristos, iar ea le-a fost egumenă. Ammun însă, sălășluindu-se în muntele Nitriei, ducea viață pustnicească în așa fel de osteneli și nevoințe, că numai singur Dumnezeu știe, căruia ziua și noaptea, întru căldura Duhului, îi slujea. Și a petrecut în acea pustnicească viață douăzeci și doi de ani și a devenit desăvîrșit călugăr. Apoi a preamărit Dumnezeu pe plăcutul său, Ammun, și i-a dat lui darul tămăduirii. Și vindeca sfîntul diferite feluri de boli ale oamenilor care veneau la dînsul.

Odată, i s-a adus un copil care, fiind mușcat de un cîine turbat atît de mult îl vătămase, încît copilul acesta își mînca singur carnea de pe dînsul, ca un îndrăcit, iar părinții lui, căzînd la picioarele lui Ammon, cereau milă, ca să tămăduiască pe fiul lor. Sfîntul a zis: "De ce-mi faceți supărare, căutînd la mine ceea ce covîrșește puterea mea? Căci în mîinile voastre este și boala și tămăduirea lui, de vreme ce voi ați furat de la văduva aceea săracă (numele ei spunînd), în taină, boul pe care l-ați ucis și l-ați mîncat. Deci, să-i dați înapoi ei boul viu și fiul vostru se va tămădui". Auzind acestea părinții copilului turbat s-au înspăimîntat, căci sfîntul știa tainele lor și, mărturisindu-și păcatul, au făgăduit cu jurămînt să dea înapoi boul furat, iar sfîntul, rugîndu-se, le-a tămăduit copilul și i-a liberat pe ei cu pace. Apoi părinții copilului, întorcîndu-se acasă cu bucurie, au dat înapoi boul văduvei în locul celui pe care îl uciseseră în taină și îl mîncaseră.

Altădată au venit la dînsul doi oameni pentru binecuvîntare și sfîntul i-a rugat să aducă apă, spre trebuința celor care veneau la dînsul. Unul din aceia avea o cămilă, iar altul un catîr. Și luînd ei un vas mare, au coborît din munte după apă. Iar după ce au umplut vasul cu apă, a zis cel care avea cămila: "Mare este vasul și muntele este înalt, deci nu voiesc să-mi chinuiesc cămila mea cu greutatea aceasta"; și lăsînd pe tovarășul său singur, s-a dus în drumul său, neîntorcîndu-se la sfînt. Iar celălalt, care rămăsese, a pus apa pe catîrul său și cu mare osteneală abia a putut urca muntele la cuviosul care îl aștepta. Cuviosul, văzîndu-l pe el, i-a zis: "Fiule, Dumnezeu să-ți dea ție darul Său pentru osteneala ta; și să știi că tovarășul tău, căruia i s-a părut greu să aducă apă pentru trebuința noastră, acum este în mîhnire pentru că i-a pierit cămila". Apoi, s-a dus omul acela în urma prietenului său și l-a găsit plîngînd, pentru că i-a fost mîncată cămila de lupi, după proorocia cuviosului.

Despre acest cuvios Ammun pomenește Sfîntul Atanasie Alexandrinul în viața cuviosului Antonie, scriind acestea: "Cînd Ammun cu Teodor, ucenicul lui Antonie, mergeau la acesta, au ajuns la un rîu foarte mare care se numea Licos, pe care nu puteau să-l treacă decît numai înotînd; atunci Ammon l-a rugat pe Teodor să se depărteze puțin de dînsul, ca să nu-i vadă goliciunea trupului. Și despărțindu-se ei, se gîndea Ammun cum ar putea să treacă rîul nedezbrăcîndu-se de haine, pentru că se rușina chiar singur să-și vadă goliciunea, pe care niciodată n-a văzut-o; atît de întreg la minte și curat era încît se rușina chiar de a sa goliciune, căci în toată viața sa nu și-a dezgolit trupul. Pe cînd gîndea el acestea, îngerul Domnului l-a apucat și l-a trecut peste rîu într-o clipită și l-a pus pe celălalt țărm, iar Teodor, cu mare osteneală abia a trecut înot. Și văzînd pe Ammun stînd pe mal, s-a mirat cum așa degrabă a putut ajunge dincolo de rîu și căutînd la dînsul, a văzut că este fără nici o urmă de umezeală. Înspăimîntat, a căzut la picioarele lui și l-a rugat să-i spună cum a trecut cursul rîului. Ammun, înduplecîndu-se de rugămintea frățească, i-a spus că îngerul l-a trecut peste rîu. Apoi i-a spus să nu spună la nimeni acestea, pînă ce va trece din cele de aici. Și mergînd cuviosul la Sfîntul Antonie, a auzit de la dînsul aceste cuvinte: "Dumnezeu mi-a arătat mie plecarea ta și pentru aceasta te-am chemat, ca să mă mîngîi înainte de a te duce la Dumnezeu și să ne rugăm unul pentru altul". Și

vorbind mult între ei, s-a mîngîiat unul pe altul cu mîngîierea Sfîntului Duh. Apoi, Ammun, luînd binecuvîntare, a plecat de la Sfîntul Antonie.

După puține zile, șezînd odată marele Antonie pe deal, și-a ridicat ochii în sus și a văzut sufletul lui Ammun înălțat de îngeri cu veselie spre cer și s-a bucurat foarte mult de aceasta. Și l-au întrebat ucenicii pe el: "Părinte, care este pricina veseliei tale?" Iar el a răspuns: "Astăzi Avva Ammun s-a mutat de la noi și văd sfîntul lui suflet ducîndu-se cu îngerii spre cer". Apoi ucenicul a însemnat ziua aceea, în care Sfîntul Antonie le-a spus despre mutarea lui Ammun și după cîteva zile au venit frații de la Nitria și le-au spus că Sfîntul Ammun s-a mutat către Domnul. Apoi numărînd zilele, au aflat că ziua în care s-a mutat Ammun la Domnul era aceea în care a văzut Antonie sufletul lui urcîndu-se spre cer cu îngerii și l-au preamărit pe Dumnezeu.

10. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU PAVEL CEL SMERIT (4 OCTOMBRIE)

Acest Pavel, dintr-un sat oarecare, fiind lucrător de pămînt, smerit, neiscusit și fără de răutate, s-a însoțit cu o femeie frumoasă la față și mult mai tînără, dar cu viață urîtă și cu multe năravuri, căci era desfrînată și i-a înșelat credința lui Pavel. Odată, venind el acasă de la lucru, a aflat pe femeia sa cu altul și, zîmbind puțin, a zis către acel desfrînat: "Bine, bine, să știi că nu-mi pasă, dar mă jur pe Iisus că nu voi mai trăi mult cu dînsa, iar tu s-o iei pe ea și pe copii să-i hrănești, iar eu mă voi duce și mă voi face călugăr". Și, lăsînd toate, îndată a ieșit din casă și nimănui n-a spus nimic, nici n-a clevetit despre acea femeie desfrînată, ci, tăcînd, s-a dus în pustie. Mergînd la cuviosul Antonie cel Mare, a bătut la ușa chiliei lui și l-a întrebat Antonie: "Ce voiești?" A răspuns Pavel: "Voiesc să mă fac călugăr". Iar Antonie, văzîndu-l că este bătrîn, i-a zis: "Acum tu, bătrînule, fiind aproape de șaizeci de ani, nu vei putea să fii călugăr, ci te vei duce în sat să lucrezi, mulțumind lui Dumnezeu, pentru că nu vei putea răbda ostenelile pustiei și supărările". Iar Pavel i-a răspuns: "Orice mă vei învăța, părinte, voi face". Dar Antonie din nou i-a zis: "Ți-am spus că ești bătrîn și nu vei putea să fii călugăr, deci, du-te de aici, iar de voiești cu orice chip, mergi la o mănăstire unde se află mai mulți frați, care vor putea să-ți poarte slăbiciunea ta; pentru că eu, aici, viețuiesc singur și cîte cinci zile nu gust nimic; de aceea nu vei putea să viețuiești aici cu mine".

Zicînd acestea, Antonie a închis ușa și trei zile n-a ieșit din chilia lui pentru acest bătrîn, iar acesta nu s-a depărtat de acolo. Apoi, a patra zi, Antonie a deschis ușa și a văzut că Pavel nu se dusese de acolo și iarăși l-a gonit, zicîndu-i: "Du-te de aici, bătrînule, pentru ce mă superi? Ti-am spus că nu vei putea să rămîi aici". A răspuns bătrînul: "Voi muri aici, dar nu mă voi duce". Văzînd Antonie că nu adusese cu sine nici pîine, nici apă și de patru zile stă fără de hrană, a gîndit în sine: "Bătrînul acesta, fiind neobișnuit a posti așa de multă vreme, va muri de foame și va fi asupra sufletului meu păcatul lui". Și l-a primit pe el, zicîndu-i: "Vei putea să te mîntuiești de vei fi ascultător și de vei face ceea ce îți voi porunci eu". A răspuns Pavel: "Toate cele ce îmi vei porunci, părinte, sînt gata să le fac". Antonie, ispitindu-l pe el, i-a zis: "Stai și te roagă în locul acesta, pînă ce voi veni și-ți voi aduce ceva să lucrezi".

Apoi a intrat Antonie în peșteră, lăsîndu-l pe Pavel, și n-a ieșit la dînsul toată săptămîna, dar în taină privea prin ferestruică la dînsul și l-a văzut în toată acea vreme stînd nemișcat și ziua și noaptea. Apoi, ieșind, a adus ramuri de finic și, muindu-le în apă, i-a zis lui Pavel: "Împletește așa, bătrînule, o funie, precum mă vezi pe mine". Și a împletit Pavel la acea funie pînă la al nouălea ceas și a împletit cincisprezece coți cu mare osteneală. Iar Antonie, văzîndu-

l, a zis: "N-ai împletit-o bine! Despletește-o și împletește-o iarăși". Acum era a șaptea zi de cînd nu-i dăduse lui Pavel să guste nimic. Insă Antonie făcea toate acestea pentru a-l goni pe Pavel de la dînsul, pentru că socotea că, supărîndu-se, el se va duce. Dar dacă l-a văzut că despletea cu mare osteneală funia și iarăși o împletea și, fiind flămînd și bătrîn, nici nu s-a mîhnit sau tulburat, nici n-a cîrtit și nu s-a mîniat, lui Antonie i-a fost milă de dînsul și, apucînd sforile, i-a zis: "Bătrînule, vrei să mănînci puțină pîine?" Iar Pavel i-a răspuns: "Cum voiești, tu, părinte". Și s-a umilit părintele de acele cuvinte ale lui, căci fiind flămînd nu se grăbea la pîine, ci s-a supus la voința lui. Apoi gustară împreună puțină pîine cu apă și, sculîndu-se, au adus mulțumire lui Dumnezeu.

Sfîntul încerca pe Pavel și în rugăciuni, nedormind toată noaptea, cîntînd psalmi și făcînd multe închinăciuni și Pavel în toate s-a arătat răbdător și treaz. Pe cînd mînca el odată, a poruncit Antonie ca Pavel să guste mai multă pîine, fiindu-i milă de el pentru că nu era obișnuit a posti mult. Dar Pavel a zis: "Părinte, dacă tu vei mînca mai mult, atunci voi mînca și eu". Iar Antonie i-a zis: "Mie îmi este destul, pentru că sînt călugăr". A răspuns Pavel: "Si mie îmi este destul, că și eu voiesc să mă fac călugăr". Și Pavel făcea toate cele ce îi poruncea Antonie.

Altădată i-a poruncit să coase o haină și după ce Pavel a cusut-o, i-a zis Antonie: "Rău ai cusut-o, să o descoși și să o coși iarăși". Apoi, după ce o cususe, i-a poruncit să o descoase și iarăși să o coase. Toate acestea le făcea acum ca să-i încerce răbdarea și ascultarea. Iar Pavel nu s-a împotrivit la nimic, ci cu osîrdie și cu supunere îndeplinea toate poruncile. Văzîndu-l Antonie iscusit în toate, i-a zis: "În numele Domnului Iisus Hristos, acum ești călugăr". Și i-a poruncit ca singur să viețuiască, făcîndu-i chilie, departe de sine, ca la patru aruncături de piatră. Și petrecea fericitul Pavel aproape de Sfîntul Antonie, în chilie separată, ostenindu-se ziua și noaptea în nevoințele monahicești, luînd de la Dumnezeu putere asupra duhurilor celor necurate, ca să le izgonească și să tămăduiască neputințele oamenilor.

Altădată aduseră la Sfîntul Antonie pe un tînăr care avea un duh necurat foarte cumplit. Acesta era unul din boierii întunericului care hulea pe Dumnezeu. Și a zis Antonie: "Lucrul acesta nu este al meu, pentru că n-am luat putere de la Dumnezeu asupra diavolilor celor mari, ci Pavel smeritul are acel dar". Și a mers cu dînsul la Pavel, zicîndu-i: "Avvo Pavele, izgonește duhul cel necurat din acest tînăr, ca să meargă sănătos la casa lui, lăudînd pe Dumnezeu". Iar Pavel a zis: "Dar tu, părinte, de ce nu l-ai izgonit?" A răspuns Antonie: "Am alt lucru de făcut și pentru aceasta l-am adus la tine". Lăsîndu-l pe tînărul îndrăcit la Pavel, s-a dus. Iar Pavel, rugîndu-se lui Dumnezeu, a zis diavolului: "Părintele Antonie îți poruncește ție, diavole, să ieși". Iar diavolul, ocărîndu-l și răcnind, a zis: "Nu voi ieși, înrăutățitule și mincinosule bătrîn!" Dar Pavel, luînd cojocul în care umbla, îl bătea, zicîndu-i: "Ieși, căci ți-a poruncit Antonie". Dar diavolul nu ieșea. Și i-a zis Pavel: "Ori tu să ieși, ori eu voi merge și voi spune lui Hristos și te va izgoni". Iar diavolul, batjocorindu-l și pe Hristos, zicea: "Nu voi ieși". Atunci Pavel s-a mîniat împotriva diavolului și în miezul zilei, cînd în Egipt soarele arde precum cuptorul Babilonului, s-a urcat pe o piatră și sta ca un stîlp nemișcat, strigînd către Hristos și zicînd: "Iisuse Hristoase, Care Te-ai răstignit pe cruce în vremea lui Pilat din Pont, iată, nu mă voi coborî de pe piatra aceasta, chiar de voi muri, nu voi gusta pîine, nici apă, pînă nu mă vei auzi și vei izgoni pe diavol din tînărul acesta". Acestea zicîndu-le, diavolul îndată a început a striga: "Voi ieși, voi ieși și nu știu unde voi fugi din fața ta". Și, ieșind, s-a prefăcut într-un balaur mare ca de șaptezeci de coți și a intrat în Marea Roșie. Așa a biruit Sfîntul Pavel, cu smerenia sa, pe diavol. Pentru că pe dracii cei mici îi izgonesc oamenii cei de bună credință, iar pe boierii cei mari drăcești, îi biruiesc cei smeriți, ca Sfîntul Pavel.

Fericitul Pavel avea și duhul proorociei, pentru că odată, intrînd într-o mănăstire și stînd lîngă biserică și privind, cunoștea cu ce fel de gînd intra fiecare în biserică. Și fiind vremea vecerniei, toți intrau cu fețe luminoase și cu suflete strălucite, avînd fiecare pe îngerul păzitor lîngă el. Atunci a văzut un frate mergînd în biserică, cu fața neagră, cu sufletul întunecat și înconjurat de diavoli și fiecare din draci îl trăgea la sine, iar sfîntul înger păzitor îl urma plîngînd trist, de departe. Văzînd acestea, sfîntul s-a mîhnit foarte tare și se tînguia pentru fratele cel pierdut; neintrînd nici în biserică din pricina mîhnirii celei mari, ci ședea afară plîngînd. Apoi, sfîrșindu-se slujba bisericească, ieșeau frații în același fel în care intraseră și lumina cea dumnezeiască strălucea peste ei. Și l-a văzut și pe cel care mai înainte era întunecat; însă acum fața lui era ca de înger și darul Duhului Sfînt îl înconjura, iar îngerul păzitor, bucurîndu-se, îl ținea sub aripa lui, iar diavolul se tînguia de departe și nu se putea apropia.

O schimbare grabnică ca aceasta văzînd fericitul, s-a bucurat și, chemîndu-l, l-a oprit înaintea tuturor, spunîndu-le cele văzute de dînsul; apoi l-a întrebat de pricina schimbării lui celei grabnice. Iar acela, văzîndu-se descoperit prin dumnezeiasca lumină, a mărturisit pricina înaintea tuturor, zicînd: "Eu, zicea el, sînt foarte păcătos, căci mi-am cheltuit pînă astăzi anii în necurățenie, iar acum, intrînd în biserică, am auzit citindu-se cuvintele Sfîntului Prooroc Isaia, prin care Dumnezeu a vorbit mai ales, zicînd: "Spălați-vă și curățiți-vă; lepădați vicleniile din sufletele voastre înaintea ochilor Mei, învățați-vă a face bine și de vor fi păcatele voastre înnegurate ca mohorîciunea, ca lîna le voi albi". Acestea auzindu-le eu, m-am umilit cu sufletul, pentru că mi s-au deschis ochii minții și cunoscîndu-mi ticăloșia și pierderea, am zis, suspinînd în gîndul meu, către Dumnezeu: "Tu ești Dumnezeu Care ai venit în lume ca să mîntuiești pe cei păcătoși și precum ai grăit atunci prin proorocul Tău, acestea să le săvîrșești și întru mine, păcătosul. Căci, iată, făgăduiesc ca de acum înainte, cu ajutorul Tău, să nu mai fac nici un rău; mă lepăd de toate fărădelegile și de acum îți voi sluji Ție cu inima curată; însă numai Tu să mă primești pe mine, care mă pocăiesc și nu mă îndepărta pe mine, care cad înaintea Ta". Cu aceste făgăduințe am ieșit din biserică, jurînd în inima mea ca să nu mai greșesc înaintea lui Dumnezeu". Auzind acestea toți, într-un glas, am preamărit pe Dumnezeu, care primește pe toți cei ce vor să se întoarcă la Dînsul cu pocăință.

Astfel, Sfîntul Pavel era înainte văzător, pentru că s-a umplut de darul lui Dumnezeu din pricina smereniei și a bunătății sale. Cine este oare așa de primit de Dumnezeu ca cel fără de răutate? Cei fără de răutate, zice Domnul, și cei drepți s-au lipit de Mine.

Și a trăit cuviosul în această sfîntă viață ani îndelungați și, făcînd multe minuni, s-a mutat către Domnul. Acela care era fără știință și smerit pe pămînt, acum este mai înțelept în ceruri decît toți filozofii lumii acesteia și, cu înțelepții heruvimi, vede pe Hristos prin puterea și înțelepciunea lui Dumnezeu. Pentru că aceasta este înțelepciunea cea dreaptă: adică a se teme de Dumnezeu; și întru smerenia duhului și întru bunătatea inimii slujindu-I, bine va plăcea Lui. Cu rugăciunile plăcutului Tău, Doamne, smeritul Pavel, dă-ne înțelepciune și nouă, spre lucrarea poruncilor Tale. Dă-ne nouă frica Ta, care este începutul înțelepciunii, ca prin frica Ta, abătîndu-ne de la rău, să facem binele și să aflăm mila Ta în veci. Amin.

11. CEI ÎNTRE SFINȚI PĂRINȚII NOȘTRI GURIE, ARHIEPISCOPUL CAZANULUI, ȘI VARSANUFIE, EPISCOPUL TFERULUI, ȘI AFLAREA MOAȘTELOR LOR

(4 OCTOMBRIE)

Cuviosul Gurie s-a născut și a crescut în cetatea Radonej. El provenea dintr-un neam de boieri mici și numele lui a fost Grigorie, la fel ca al tatălui său, pe care îl chema tot Grigorie. Porecla lui era Rugotin. Și a viețuit fericitul copil mai întîi la un boier cu numele de Ion. El era din fire blînd și smerit, mergea la biserică adeseori și se nevoia în post, în rugăciune și milostenie și în celelalte bunătăți, petrecîndu-și viața necăsătorit. Stăpînul, văzînd obiceiurile lui bune, i-a încredințat toată casa sa. Pentru aceasta a fost clevetit, din zavistie, la stăpînul său de către prietenii săi, care zicea că petrece în desfrînare cu femeia lui. Iar stăpînul, crezînd pe cei care cleveteau împotriva lui, a poruncit să-l ucidă. Dar fiul stăpînului, fiind înțelept, a rugat pe tatăl său să nu se grăbească a crede pe clevetitori și să nu aducă rușine casei. Și, cercetînd cu de-amănuntul cele spuse și înștiințîndu-se că este nevinovat, l-a scăpat de la moarte. Însă tatăl lui, orbit și biruit de mînie, l-a băgat pe cel năpăstuit într-o groapă adîncă și doi ani a petrecut el în această groapă, chinuindu-se cu foamea, căci hrana ce i se dădea lui nu era hrană omenească; la trei zile i se arunca cîte un snop de ovăz și puțină apă. Deși un prieten al său îi făgăduise să-i aducă bucate, el nu voia, ci l-a rugat ca mai bine să-i aducă hîrtie și cerneală și, șezînd acolo în groapă, scria cărți pentru învățătura copiilor, și le dădea să le vîndă, iar prețul lor era împărțit la săraci.

După doi ani, milostivul Dumnezeu, văzînd răbdarea cea mare a robului Său, care fără de vină pătimea unele ca acestea, a binevoit să-l elibereze din iadul acelei închisori și i-a deschis, prin mîna nevăzută a puterii Sale, ușa temniței. Grigorie, văzînd lumină la ușă, s-a înspăimîntat, părîndu-i-se că este nălucirea vrăjmașului, de vreme ce doi ani nu se mai deschisese acea ușă și, sculîndu-se, a început a se ruga. Și iarăși s-a făcut lumină la ușă, mai mare decît prima oară. Apropiindu-se, Grigorie a atins ușa cu mîna și îndată ușa s-a deschis și el a cunoscut că este voința lui Dumnezeu să fie liber din acea închisoare și s-a rugat lui Dumnezeu cu rugăciuni de mulțumire. Apoi, luînd icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pe care o avea cu el în temnița aceea, a ieșit și, cu toate că era ziuă, n-a fost văzut de nimeni.

Plecînd din casa și din cetatea aceea, a mers la mănăstirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a cinstitei și slăvitei Adormiri. Acolo s-a călugărit și era călugăr și pustnic îmbunătățit; mai pe urmă a fost și egumenul acelui lăcaș. Din pricina slăbiciunii trupești a lăsat păstoria acelei mănăstiri, dar după puțină vreme iarăși a fost trimis la egumenie în mănăstirea Selijarului. După ce a supus Dumnezeu cetatea Cazanului împăratului Ioan Vasilievici, atunci, cu sfatul prea sfințitului Mitropolit Macarie și cu al celorlalți arhierei ai Mitropoliei Rusiei, a fost ales arhiepiscop al cetății Cazanului, în anul de la facerea lumii 7063 sau 1555 de la Hristos, februarie, ziua 7. L-a trimis împăratul la Cazan cu mare cinste și i-a dat multe lucruri bisericești scumpe și l-a petrecut cu cinstitul și de viață făcătorul lemn (Sfînta Cruce) și cu icoane. Apoi, Mitropolitul, cu tot sfințitul sobor și cu toată mulțimea poporului făcea rugăciuni. Astfel a mers la cetatea Cazanului și a luat scaunul său, nerăpind stăpînirea, nici gonind cinstea, ci de la Dumnezeu fiind trimis.

Cuviosul viețuia cu dumnezeiască plăcere, pe săraci hrănind, pe cei necăjiți cu toate trebuințele îndestulîndu-i, pe nevoiași, pe văduve și pe sărmani apărîndu-i și scăpîndu-i de nevoi;petrecea în multe osteneli, în priveghere de toată noaptea și pururea în rugăciuni, iar pe necredincioși îi învăța să cunoască și să creadă în Sfînta Treime, în Tatăl și în Fiul și în Sfîntul Duh, întru unul Dumnezeu și pe mulți i-a adus din necredință la credință și i-a botezat. Apoi a căzut în boală și a zăcut multă vreme, dar nicidecum boala cea trupească nu a biruit înțelepciunea cea sufletească din el, căci și atunci poruncea să fie dus la biserică. Și astfel, ostenindu-se vreme de trei ani și cunoscîndu-și mutarea sa la Dumnezeu, a chemat pe arhimandritul Varsanufie și i-a poruncit să-l îmbrace în schimă și în a patra zi a lunii decembrie, la ceasurile opt din noapte, în anul 7072 (sau anul 1564 de la Hristos), s-a dus către Dumnezeu,

după ce a păstorit biserica lui Dumnezeu 8 ani și 9 luni. Trupul lui a fost pus în lăcașul Mîntuitorului, cu hramul Schimbării la față, îngropîndu-l la altarul bisericii celei mari, cu cinste, cu psalmi și cu cîntări duhovnicești.

Cuviosul Varsanufie era din cetatea Serpuhova, numele lui cel dintîi fiind Ioan. Era fiul unui preot, pe nume Vasile, care l-a dat la învățătura gramaticii. Tînăr fiind, a fost robit de tătarii din Crîm. Acolo le slujea cu toată osîrdia, dormind puțin și cîntînd psalmii pe care îi ținea minte, iar necredincioșii, văzîndu-l bun la fire, nefățarnic și smerit, slujindu-le fără împotrivire, se mirau de dînsul și i-au poruncit să petreacă liber. După trei ani a fost răscumpărat de tatăl său de la tătari și s-a dus la împărăteasca cetate Moscova. S-a călugărit în mănăstirea ce se cheamă "a lui Andronic" și își petrecea viața în fapte bune. Pentru aceasta a fos ales egumen al mănăstirii de la Pișnoși și după aceea a fost arhimandrit în cetatea Cazanului. Acolo a zidit o mănăstire cu biserică și chilii, viețuind bine și fiind plăcut lui Dumnezeu, cu înfrînare multă și cu priveghere, chinuindu-și trupul cu un lanț pe care îl purta în jurul trupului, neștiindu-l nimeni. Era întru toate pildă fraților prin bunătăți și pe mulți necredincioși i-a întors la Dumnezeu și i-a botezat. Pentru cuviosul arhiereu Gurie avea dragoste nefățarnică și i se supunea lui în toate.

A fost ales episcop în cetatea Tferul și bine păstorind cuvîntătoarea turmă a oilor lui Hristos, s-a dat spre multe nevoințe, căci petrecea întotdeauna în post, în rugăciuni și lacrimi și în priveghere de toată noaptea; și pe mulți bolnavi a tămăduit, căci era iscusit în meșteșugul doctoricesc și nici un fel de plată nu lua de la nimeni, ci îi tămăduia din dragoste; dar, mai ales, tămăduia patimi sufletești cu darul Duhului Sfînt. Cu lucrul mîinilor lui făcea camilafce grecești, pe care le trimitea fraților săi, rugîndu-i să se roage și ei lui Dumnezeu pentru dînsul.

Cînd sfîntul era la adînci bătrîneți a lăsat păstoria sa și s-a mutat iarăși în mănăstirea zidită de dînsul, a dumnezeieștii Schimbării la Față a Domnului, din cetatea Caucazului, și a luat pe sine marele chip (s-a făcut schimnic). Apoi, fiind cuprins de bătrînețe și de slăbiciune mare, nu și-a schimbat pravila sa, ci și atunci îl duceau ucenicii săi în biserică. Iar cînd a slăbit de tot, cunoscîndu-și mutarea sa din lumea aceasta, s-a împărtășit cu preacuratele Taine ale lui Hristos și s-a dus către Domnul pe care l-a iubit, în anul 7084 (l576 după Hristos). A fost îngropat în acea mănăstire, aproape de Cuviosul Gurie.

În anul 7104 (l596 după Hristos), la porunca dreptcredinciosului domn a toată Rusia, împăratul Teodor Ivanovici, s-a zidit o biserică de piatră, Schimbarea la Față a Domnului. Cînd au început a fi săpate șanțurile, s-au găsit mormintele sfinților Gurie și Varsanufie, în ziua de 4 octombrie. Ermogen, fiind atunci mitropolit în cetatea Cazanului și aflînd despre aceasta, a săvîrșit Sfînta Liturghie cîntînd panahida și a mers în mănăstire cu tot soborul și, descoperind mormîntul Sfîntului Gurie, l-a aflat plin de mir mirositor, iar trupul lui plutea deasupra mirului ca buretele, aproape întreg, numai puțin cuprins de stricăciune deasupra buzei. La fel și veșmintele lui erau întregi și mai curate decît cele noi. Apoi au descoperit și mormîntul lui Varsanufie și, de asemenea, aflară moaștele nestricate și întregi, ca și ale sfîntului Gurie, numai la picioare era atins puțin de stricăciune. Au mutat cinstitele lor trupuri din mormînturi în racle noi și, făcînd slujbă deasupra gropii, au fost puse deasupra pămîntului, ca toți cei care vor merge acolo să le vadă și să sărute cu credință cinstitele lor moaște. Îl înștiințară apoi despre acestea pe împăratul a toată Rusia, Teodor Ivanovici, și pe sfîntul Patriarh Iov. Auzind acestea împăratul și prea sfințitul Patriarh și toată împărăteasca lor suită și mulțimea poporului au dat slavă lui Dumnezeu care a preamărit pe sfinții săi. Apoi împăratul dreptcredincios a poruncit să fie zidit un altar în partea de miazăzi la biserica cea mare și acolo să se pună la vedere moaștele sfinților arhierei, moaște din care izvorau tămăduiri credincioșilor, întru slava lui Dumnezeu, Celui în Treime închinat, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Tot în această zi se face și pomenirea Cuviosului Mucenic Petru, prezbiterul Capitoliei, care a pătimit pentru Hristos în Damasc. Cînd chinuitorii i-au tăiat limba, acest cuvios mucenic a vorbit mai curat; apoi a răbdat tăierea mîinii drepte și a piciorului și scoaterea ochilor, iar la urmă i s-a tăiat capul.

În această zi se mai face și pomenirea Sfintei Mucenițe Domnina și a celor două fiice ale ei, Verineia și Proscudia, care au fost prinse de păgîni în Edesa și au fost duse la Ierapol. Ajungînd în calea lor la un rîu, pe cînd ostașii ședeau și mîncau pîine, maica și fiicele sale, socotind că este mai bine să se înece pentru dragostea lui Hristos și să fie curate înaintea Lui, decît să cadă victime în mîinile păgînilor, au făcut degrabă rugăciune către Dumnezeu, încredințînd Lui sufletele lor, apoi s-au aruncat în adîncul rîului și au sfîrșit cu viața.

În această zi se mai face și pomenirea Sfîntului Mucenic Audact care era din Efesul Asiei, fiind duce și prefect al împăratului Maximin. Păgînul împărat a vrut să se căsătorească cu fiica lui Callistena, dar tatăl nu i-a dat-o, ca să nu fie batjocorită creştinătatea ei prin omul cel necurat și urît de Dumnezeu. Pentru aceasta împăratul l-a lipsit pe Audact de cinste și de bogăție și l-a gonit în Meletina și acolo i-au tăiat capul. Callistena s-a ascuns mai întîi în Nicomidia, apoi a mers în Tracia și a fost găzduită de o femeie pe a cărei fiică, bolnavă de ochi, a tămăduit-o prin rugăciune. Maximin a încetat din viață și Lichinie a luat împărăția. Atunci Callistena a mers la Constanța, împărăteasa lui Lichinie, care era sora marelui Constantin și era de credință creştinească şi aceleia i-a povestit toate despre sine. Împărăteasa a primit-o cu dragoste şi i-a ajutat ca să-şi ia averea părintească, jefuită de Maximin, pe care Callistena, luîndo, a împărțit-o la săraci. Trupul tatălui său l-a adus din Asia și a zidit o biserică în numele lui, iar ea, petrecîndu-și restul vieții apostolești, s-a dus către Domnul.

Tot în această zi se mai face și pomenirea sfinților mucenici Gaie, Faust, Evsevie și Herimon, care erau sfinți slujitori ai Domnului, preoți și diaconi, ucenici ai Sfîntului Sfințit Mucenic Dionisie, episcopul Alexandriei, a cărui pomenire va fi mîine. Aceștia au început a pătimi pentru Hristos în vremea împărăției lui Deciu și și-au sfîrșit nevoința muceniciei în vremea împărăției lui Valerian.

12. VIAȚA SFINTEI MUCENIȚE HARITINA
(5 OCTOMBRIE)

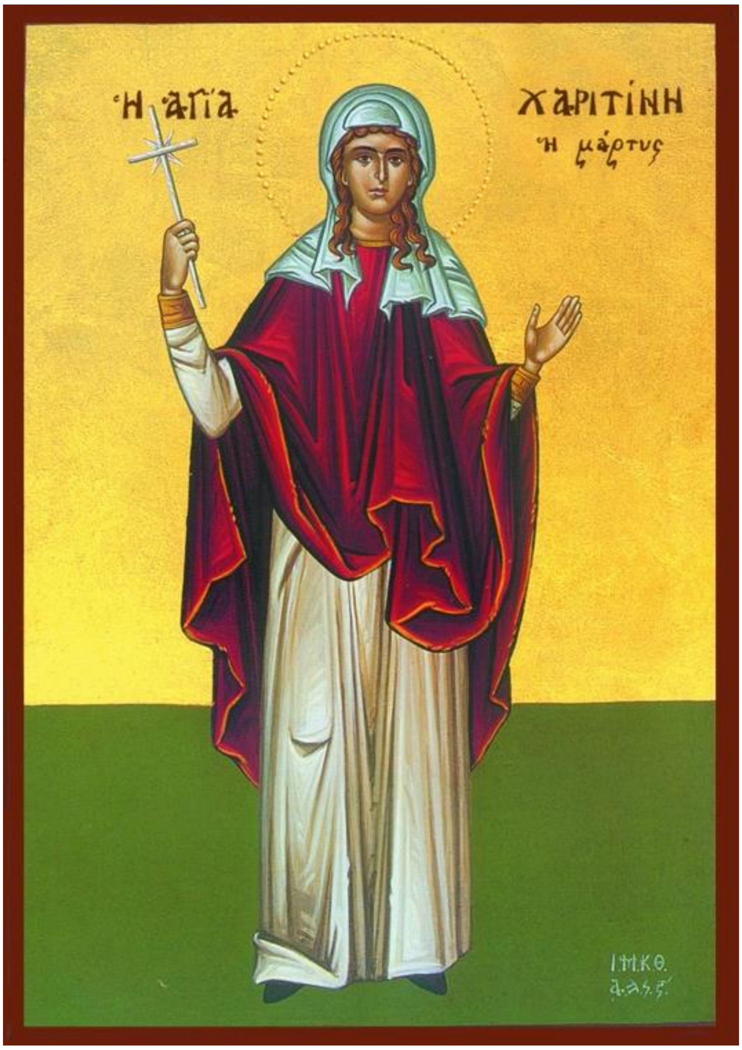

Un om de neam bun și bogat, anume Claudie, cu obiceiuri bune și cu milostivire spre săraci, văzînd o copiliță foarte mică al cărei nume era Haritina - care rămăsăse orfană de părinți din pruncia ei - s-a milostivit de dînsa și, luînd-o acasă, a crescut-o ca pe fiica sa și a iubit-o ca pe fireasca lui copilă, căci cu adevărat avea de ce să o iubească. Ajungînd în vîrstă, s-a arătat nu numai de o frumusețe deosebită a chipului, ci și cu podoaba obiceiurilor bune, fiind blîndă, smerită, ascultătoare, tăcută, curată la suflet și înțeleaptă. Însă cel mai important lucru era credința ei în Hristos, a cărui roabă și mireasă a devenit; crezînd în El, s-a aprins cu multă dragoste și s-a făcut mireasa Lui, păzindu-și fecioria și petrecînd la un loc deosebit în singurătate. Stăpînul ei care a crescut-o n-o oprea de la un gînd bun ca acesta, ci se bucura de viața ei cea curată și sfîntă și de aceea i-a zidit o casă liniștită în care viețuiaînvățînd ziua și noaptea Legea Domnului. Pe credincioșii care o cercetau îi învăța povățuindu-i cu cuvinte folositoare, spre mîntuire, iar pe cei necredincioși îi aducea la credință, propovăduindu-L pe Hristos. Tuturor le-a fost pildă de credință și de viață plăcută lui Dumnezeu.

În vremea aceea Dioclețian, necredinciosul împărat, a început prigoană mare împotriva creștinilor de pretutindeni spre a-i chinui și mai ales pe aceia care aveau o viață îmbunătățită. În acea vreme Sfînta Haritina a fost clevetită către Domițian comitele că este creștină și pe mulți

elini îi întorcea la credința creștină. Iar comitele, auzind de acestea, a scris îndată stăpînului ei, poruncindu-i să trimită la dînsul pe Haritina. Stăpînul ei, citind scrisoarea, s-a mîhnit foarte mult și, îmbrăcîndu-se în haină aspră, plîngea pentru dînsa, văzînd că nu poate să se împotrivească puterii comitelui. Pe cît putea se împotrivea ostașilor care erau trimiși după dînsa și plîngînd și, ținînd-o cu mîinile sale, se împotrivea celor ce voiau s-o răpească, iar ostașii o tîrau spre dînșii. Claudie, care îi era ca un tată, nelăsînd-o din mîinile sale, îi gonea pe ostași, iar sfînta, ținută de amîndouă picioarele, zicea către stăpînul ei: "Dă-mi drumul, stăpînul meu, și nu te mîhni, ci bucură-te, căci pentru păcatele mele și ale tale voi fi jertfă primită de Dumnezeu". Iar ostașii, mîniindu-se foarte tare, au răpit-o cu sila din mîinile stăpînului ei precum lupii o oaie, și au dus-o la comite, iar Claudie o petrecea cu plîngere și zicea: "Pomenește-mă la Cerescul Împărat, cînd vei sta înaintea Lui, în ceata sfintelor mucenițe".

Fiind dusă Sfînta Haritina la comite, a stat înaintea lui, chemînd cu inima sa pe Dumnezeu în ajutor. Iar comitele a întrebat-o: "Oare sînt adevărate cele ce am auzit despre tine, fecioară: că ești creștină și înșeli pe mulți, aducîndu-i la credința necurată?" Iar Sfînta Haritina a răspuns cu îndrăzneală, zicînd: "Adevărat este că sînt creștină, iar ceea ce zici că înșel pe oameni nu este adevărat, pentru că de la înșelăciune îi întorc pe cei rătăciți și îi povățuiesc la calea cea adevărată, ducîndu-i la Hristosul meu, întru care credința nu este necurată, precum spui tu, ci este sfîntă și dreaptă. Toată credința voastră este plină de necurăție, pentru că credeți în necurații și viclenii diavoli și faceți voia lor". Auzind acestea comitele s-a mîniat foarte tare și a poruncit să fie bătută fără cruțare și apoi să fie pus un lanț de fier pe grumazul ei și a trimis-o să fie judecată de consul, judecătorul cel nedrept.

Judecătorul i-a pus mai întîi în față toate uneltele de schingiuire, apoi a grăit către dînsa: "Miluiește-te pe tine singură, mai înainte de a nu fi pierdută cu munci cumplite. Primește sfatul cel bun și adu jertfă zeilor nemuritori, pentru că în felul acesta vei afla trei mari lucruri folositoare ție: pe zei îi vei îmblînzi, de la împărat vei dobîndi daruri și ție îți vei păzi frumusețea cea înflorită a tinereților tale, întreagă și neveștejită de muncile cele cumplite". Auzind acestea, mucenița și-a ridicat ochii spre cer, căutînd ajutor de acolo, apoi făcîndu-și semnul crucii a grăit către judecător: "Iscusit, ești, o! judecătorule viclean și nedrept, dar nimic nu va spori uneltirea ta, căci nu mă vei prinde prin vicleșug, nici nu mă vei înfricoșa, îngrozindu-mă cu muncile, nici sfătuindu-mă nu mă vei putea duce la păgînătatea ta și nu vei schimba în mine hotărîrea mea de a pătimi pentru Hristos. Sfătuiește-te pe tine cele ce îți sînt de folos și nu te mai închina neînsuflețiților idoli, ca să nu pieri vîndut diavolilor pe care îi cinstești ca pe niște dumnezei".

Judecătorul, auzind aceste cuvinte, a început s-o batjocorească și a porunci ca să-i fie tuns capul. Iar ea, ca un mielușel fără glas, tăcea înaintea celui ce o tundea, vorbind numai în sine cu iubitul său Mire, rugîndu-L pe El să-i dea putere să suporte cu tărie nevoința muceniciei. Apoi, după ce au tuns-o, i-a crescut îndată părul pe cap, mai lung și mai frumos decît cel dinainte. Văzînd acest lucru, judecătorul s-a umplut de mînie și a poruncit să i se aducă cărbuni aprinși, pe care, turnîndu-i pe sfîntul ei cap, a ars-o foarte tare. Apoi a turnat oțet peste trupul ars, înmulțindu-i cumplitele dureri. Iar sfînta răbda și se ruga lui Dumnezeu, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, ajutorule cel tare al celor ce nădăjduiesc spre Tine, Acela care pe cei trei tineri i-ai păzit nearși în mijlocul văpăii celei arzătoare, ajută-mi să suport chinurile care pentru Tine le îndur, întărește-mă, ca nu cumva să-mi zică și mie vrășmașul: "Unde este Dumnezeul tău?"". După rugăciune, a simțit o ușurare în dureri și mulțumea lui Dumnezeu. Însă schingiuitorul n-a încetat a abate asupra ei chinuri și mai mari, căci, înfierbîntînd în foc țepușe de fier, i-a înfipt în pieptul ei, apoi i-a ars coastele cu lumînări aprinse. Iar ea, neluînd în seamă focul cel material, se aprindea mai mult cu văpaia dragostei dumnezeiești și nu înceta a mărturisi cu inima și cu gura numele lui Iisus Hristos. După acestea chinuitorul a osîndit-o să fie înecată în mare.

Luînd-o slujitorii au dus-o la mare, iar sfînta, mergînd, striga către Dumnezeu așa:"Mulțumesc Ție, Doamne, Dumnezeul meu, că pentru numele Tău cel sfînt, după ce am fost arsă de foc, voi trece prin apa mării. Binevoiește să mă arăți curată în ziua Învierii. Arată acum, ca și de-a pururea, minunile Tale în mine, prin care mai mult se va putea proslăvi numele Tău cel prea mare, în veci". Și, ducînd-o la mare, îi legară o piatră grea de grumaz și o aruncară în adîncul mării. Făcîndu-se aceasta, îndată piatra s-a dezlegat și s-a afundat în mare, iar sfînta, întărindu-se cu puterea Celui Preaînalt, în chip nevăzut, stătea deasupra mării mergînd în picioare pe apă, ca și cum marea ar fi fost un drum de piatră și ieșind la mal s-a dus înaintea judecătorului și i-a zis: "Uitați-vă și vedeți puterea Hristosului meu și credeți în El". Iar judecătorul, văzînd-o că a ieșit vie din mare, s-a mirat și tăcea umilit. Apoi, venindu-și în fire, judecătorul zicea că este vrăjitoare și cu ajutorul vrăjilor a ieșit vie din mare și a poruncit celor care erau de față s-o apuce și s-o lege goală de o roată, iar sub roată au înfipt unelte de fier ascuțite, cuțite și săbii și au turnat mulțime de cărbuni aprinși, apoi a poruncit muncitorilor să întoarcă roata pe care era legată sfînta, ca în felul acesta trupul ei să fie zdrobit de uneltele ascuțite de sub roată și să fie ars de cărbunii cei aprinși și astfel durerea să fie îndoită.

Începînd slujitorii a chinui pe sfîntă, îndată roata a stat nemișcată și mîinile slujitorilor au slăbit, iar cărbunii aprinși s-au stins și sfînta a rămas nevătămată, pentru că îngerul Domnului apăra și păzea pe mireasa lui Hristos. Judecătorul s-a umplut de mai mare mînie și a poruncit să-i scoată unghiile mîinilor și picioarelor, apoi să-i zdrobească toți dinții, iar ea a răbdat toate acestea cu multă bărbăție. După toate acestea s-a gîndit nelegiuitul să-i necinstească fecioria și a poruncit să fie chemată mulțime de oameni nerușinați și să fie dată lor spre necinstire. Iar ea, auzind ce plănuia nelegiuitul judecător, a zis: "Cu mine este Hristosul meu, care tot planul vostru viclean îl va risipi și acum va lua la Sine sufletul meu fără de prihană".

Zicînd acestea și-a înălțat mîinile și și-a ridicat ochii în sus, rugîndu-se din toată inima lui Dumnezeu ca s-o izbăvească din mîinile necuraților. Și, fiind acolo desfrînații aceia, pe cînd voiau s-o ia, îndată ea și-a dat curatul și nevinovatul său suflet în mîinile Dumnezeului ei și trupul ei cel fecioresc a rămas mort în mijlocul acelor nelegiuiți plini de poftă necurată. Judecătorul, văzînd pe sfînta moartă, a poruncit ca trupul ei să fie pus într-un sac și, umplîndu-l cu nisip, să-l arunce în mare. Astfel, au înecat-o în adîncul mării pe sfînta moartă, pe ea care, cînd era vie, umbla pe deasupra apelor. Iar după trei zile, ridicîndu-se valurile mării, au scos-o la mal, neavînd nici o stricăciune din pricina apei.

Claudie, care o crescuse pe sfîntă ca pe fiica sa, luînd cinstitul și prea chinuitul ei trup, cu plîngere și cu bucurie, l-a dat cuvincioasei îngropări, slăvind pe Mîntuitorul Hristos, Care S-a născut din Preacurata Fecioară, Căruia și de la noi să-I fie cinste și slavă, în veci. Amin.

13. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU DAMIAN PREZBITERUL, TĂMĂDUITORUL PECERSKĂI (5 OCTOMBRIE)

Cei cuprinși de multe boli sufletești și trupești, de vor chema în ajutorul lor pe prezbiterii care ung cu untdelemn sfințit, după cum zice Sfînta Scriptură, precum și pe acest prezbiter tămăduitor bine primit de Dumnezeu, adică pe fericitul Damian, - care cu dumnezeiască plăcere s-a nevoit în Sfînta Mănăstire Pecerska, în vremea egumeniei cuviosului Teodosie - mult se vor folosi sufletește și trupește. Pentru că acest călugăr vrednic de cinste a urmat cu toată rîvna viața cea îngerească a cuviosului părinte și povățuitor al său Teodosie, în toate lucrurile cele bune.

Mulți au mărturisit despre viața lui cea îmbunătățită, despre smerenia și ascultarea lui, încît toți i se supuneau. Dar mai ales cei ce viețuiau cu dînsul în chilie au văzut blîndețea lui, nedormirea lui în toate nopțile, citirea cu osîrdie a cărților sfinte și scularea lui adeseori la rugăciune.

Aceasta și multe altele se spuneau despre acest bărbat: că postea mult și că era înfrînat, astfel încît în afară de pîine și de apă nimic altceva n-a mîncat pînă în ziua morții sale. Drept aceea, s-a învrednicit de la Domnul și cu facerea de minuni, dar, în mod deosebit, cu darul tămăduirilor, dar pe care l-a avut mai înainte Damian, cel de un nume cu el. De-i aducea cineva vreun copil cuprins de vreo boală sau un om vîrstnic, bolnav fiind, de era adus în mănăstire la cuviosul Teodosie, apoi el poruncea acelui fericit Damian să facă rugăciune asupra acelui bolnav. Iar acesta, cu smerenie și cu adîncă umilință, socotindu-se nevrednic de darul tămăduirii, făcea rugăciuni asupra celui bolnav și îl ungea cu untdelemn sfințit, apoi, cu darul lui Dumnezeu, toți primeau tămăduire și se însănătoșeau.

După ce fericitul Damian a viețuit mulți ani în osteneli călugărești cu dumnezeiască plăcere și a săvîrșit multe fapte spre folosul sufletesc, s-a făcut vrednic de veșnica viață și ajungînd la sfîrșitul acestei vremelnice vieți, a căzut bolnav și, aproape de moarte fiind, se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, învrednicește-mă să fiu părtaș slavei sfinților Tăi și cu aceștia să mă împărtășesc Împărăției Tale; dar, rogu-te, Stăpîne, să nu mă desparți pe mine de părintele și povățuitorul meu, cuviosul Teodosie, ci împreună cu el să mă numeri întru lumina Ta, pe care ai pregătit-o drepților". Așa rugîndu-se, a venit îndată îngerul lîngă patul lui, în chipul cuviosului Teodosie, care, căzînd pe pieptul lui și sărutîndu-l cu dragoste, zicea către el: "Iată, o, fiule, fiindcă te rogi, Domnul m-a trimis acum ca să te vestesc că după cererea ta îți va fi ție și cu sfinții Lui te va număra și cu aceia te vei sălășlui în Împărăția cerească a Stăpînului. Iar cînd Domnul Dumnezeu îți va porunci ca să te muți din lumea aceasta și să te duci la El, atunci nu ne vom mai despărți de tine și împreună vom fi întru lumina aceea".

Zicînd acestea, s-a făcut nevăzut de la dînsul, iar fericitul Damian a înțeles că de la Dumnezeu i s-a făcut această descoperire, căci nu l-a văzut pe cel care i-a grăit nici intrînd pe ușă, nici ieșind, ci în locul unde i s-a arătat, tot în acel loc s-a făcut nevăzut. De aceea degrabă a chemat pe omul care-i slujea și l-a trimis la cuviosul Teodosie ca să-l roage să vină la dînsul. Sfîntul, venind îndată, fericitul Damian i-a zis cu fața veselă: "Părinte, va fi oare așa precum mi te-ai arătat mie acum și mi-ai făgăduit?" Iar cuviosul, ca cel care nu știa despre ce este vorba, i-a răspuns: "Nu știu, fiule, ce este aceea ce ți-am făgăduit". Atunci fericitul Damian i-a spus cum singur s-a rugat și cum i s-a arătat lui acela care i-a dat făgăduința în chipul cuviosului. Auzind acestea, insuflatul de Dumnezeu, Teodosie, a lăudat pe Dumnezeu și lăcrimînd, a zis: "Adevărat, fiule, așa va fi, precum îți este făgăduit, căci îngerul lui Dumnezeu ți s-a arătat în chipul meu, iar eu, fiind păcătos, cum pot să fiu astfel de făgăduitor al slavei aceleia care este gătită drepților?" Iar fericitul Damian, auzind această înștiințare, s-a bucurat și avea multă nădejde în Domnul. După aceasta s-au adunat frații și pe toți i-a sărutat și în bună mărturisire și-a dat sufletul său cu pace în mîinile Domnului. Și venind la dînsul îngerii, s-a luminat el la față, arătînd bucuria despărțirii sufletului de trup. Atunci cuviosul Teodosie a poruncit să bată toaca pentru ca să audă și ceilalți frați și așa, cu cîntare mare și cu multă cinstire, a fost îngropat în peșteră, cinstitul trup al plăcutului lui Hristos, întru cinstirea lui Dumnezeu celui slăvit în Sfînta Treime care, cu rugăciunile tămăduitorului Damian, să ne învrednicească și pe noi unde nu este durere și a fi părtași împărăției Sale, în vecii vecilor. Amin.

14. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU IEREMIA, ÎNAINTEVĂZĂTORUL DE LA PECERSKA (5 OCTOMBRIE)

Prin Ieremia proorocul s-a cinstit și pămîntul Rusiei, dar nu trebuie să-l confundăm cu Ieremia cel din Legea veche; el este fericitul de demult, părintele nostru Ieremia al Pecerskăi, care a ajuns într-atîta bătrînețe, încît el pomenea despre botezul poporului Rusiei, care a fost în zilele bine credinciosului, marelui cneaz Vladimir. Atunci, prin baia Sfîntului Botez s-a luminat și acest fericit, iar nu după multă vreme a mers la Sfînta Mănăstire Pecerska, la cuvioșii părinții noștri Antonie și Teodosie, și a luat marele chip îngeresc al schimniciei, în care se nevoia cu dragoste dumnezeiască, rîvnind viața sfinților părinți. Pentru bunătatea lui cea mare i s-a dat de la Dumnezeu darul de a predica cele ce vor să fie, ba încă și de a cunoaște gîndurile omenești. Dacă vedea în cineva gînd viclean, îl mustra și îl învăța să se ferească de sfatul diavolesc și mai ales dacă vreun frate se gîndea să plece din mănăstire, el îndată în taină îi cunoștea gîndul și, mergînd la dînsul, îl mîngîia pe acest frate, sfătuindu-l să aibă îndelungă răbdare în nevoință și să se întărească și să lupte împotriva vrăjmașului nostru; și în așa măsură îl întărea pe fratele său, încît acesta niciodată nu se mai gîndea la așa ceva. Dacă acest fericit îi spunea cuiva ceva de bine sau de rău, întotdeauna se împlinea cuvîntul lui. Și așa a viețuit mulți ani și pe mulți i-a ajutat cu înainte vederea sa și întru adînci bătrînețe a răposat, iar sufletul său s-a dus la proorocii cei vechi, spre dovedirea cea descoperită a tainelor Celui veșnic, a lui Dumnezeu Tatăl, căruia I se cuvine mărire, împreună cu Unul născut, Fiul Său și Celui de o ființă cu El, Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

15. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU MATEI, ÎNAINTEVĂZĂTORUL (5 OCTOMBRIE)

Nu numai cu numele a rîvnit primului evanghelist, fericitul părintele nostru Matei al Pecerskăi, ci, precum aceluia i s-a dat să vadă țara Etiopiei și pe oameni să-i mustre pentru necredință, așa și acest fericit, nevoindu-se călugărește în Sfînta Mănăstire Pecerska, în zilele sfinților începători ai acelui sfînt lăcaș, pentru multele sale nevoințe a luat darul acesta de la Dumnezeu: vedea aievea fețele diavolilor de sub pămîntul etiopienilor și mustra și descoperea meșteșugurile lor cele tăinuite, pentru folosul cel mare al celor care voiau să se tămăduiască și să se mîntuiască.

Odată, acest fericit stareț stînd în biserică la locul său, și-a ridicat ochii și a privit la frații care stăteau la amîndouă stranele cîntînd și l-a văzut pe diavol în chip de ostaș umblînd pe lîngă dînșii și purtînd pe poalele hainei lui niște flori lipicioase. Apoi, vărsînd otravă în fiecare floricică, arunca fiecăruia cîte una și dacă se lipea floricica de careva dintre frații care cîntau, acela, după puțină vreme, slăbea la minte și gîndind o pricină oarecare, ieșea din biserică și ducîndu-se în chilie adormea și nu se mai întorcea în biserică la cîntare; iar de arunca floricica la cineva și nu se lipea de el, acela stătea neclintit la slujbă, pînă ce cînta utrenia și abia atunci mergea la chiliasa. Acestea văzîndu-le starețul, le spunea fraților săi și astfel se păzeau toți și nu mai ieșeau din biserică.

Apoi, stareţul mai avea şi alt obicei: după cîntarea utreniei, după ce fraţii se duceau la chiliile lor, el ieşea din biserică în urma tuturor şi ieşind aşa odată, a stat sub toaca bisericii vrînd să se odihnească puţin, căci chilia lui era departe de biserică, şi iată că a văzut că o ceată mare mergea de la poarta mănăstirii; apoi, ridicîndu-şi ochii, a văzut un diavol mîndru călare pe un porc şi o altă mulţime alergînd în jurul lui. Şi i-a întrebat stareţul: "Unde mergeţi?" A răspuns diavolul care era călare pe porc: "La Mihail Tebolcovici". Iar stareţul, făcîndu-şi semnul crucii, s-a dus la chilia lui. Cînd s-a luminat de ziuă, a înţeles vedenia şi a zis ucenicului său: "Să mergi şi să întrebi dacă Mihail este în chilie". Ucenicul s-a dus şi cînd s-a întors i-a spus stareţului că Mihail a ieşit după utrenie din ograda mănăstirii, iar stareţul a spus vedenia duhovnicilor, precum şi celor mai bătrîni fraţi. Apoi stareţul l-a chemat pe fratele Matei şi l-a întrebat despre toate acestea şi l-a întărit cu cuvinte de învăţătură, apoi l-a trimis la chilia lui. Iar cuviosul Matei, fiind înaintevăzător, cu dragoste îi învăţa pe ceilalţi fraţi să stea în chiliile lor şi pururea să-şi aducă aminte de Dumnezeu şi să se roage pentru păcatele lor.

În vremea cuviosului Matei a răposat fericitul egumen Teodosie şi în locul lui a fost ales Ştefan, iar lui Ştefan i-a urmat Nicon. Şi în vremea acestuia i s-a arătat fericitului Matei această vedenie: odată, pe cînd se afla la utrenie, şi-a ridicat ochii voind să vadă pe fericitul Nicon, iar în locul lui a văzut un catîr stînd în scaunul egumenesc şi din aceasta a înţeles că egumenul n-a venit la utrenie. Cuviosul a făcut cunoscută această descoperire, iar egumenul, aflînd, a luat învăţătură căindu-se foarte tare. Şi de atunci, lepădîndu-se de lenevie, egumenul se sîrguia întotdeauna să se afle înaintea tuturor în biserică, încît, deşteptîndu-se prin acea învăţătură, el a ajuns fericirea mai degrabă.

Încă multe alte vedenii a văzut acest cuvios fericit, pe care le spunea spre folosul fraţilor. Şi ajungînd la bătrîneţi fericite, s-a odihnit în Domnul, cu bună mărturisire; moaştele lui cinstite se află în peşteră, alături de sfinţii părinţi şi el se roagă pentru noi stînd înaintea scaunului Stăpînului, ca să ne izbăvească de asupririle vrăjmaşilor şi să cîştigăm viaţa veşnică, în Iisus Hristos, Domnul nostru, a căruia este mărirea cu Tatăl şi cu Duhul Sfînt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Tot în această zi se mai face pomenirea Sfintei Muceniţe Mamelfa din Persia, care a fost preoteasa zeiţei Artemis şi care avea o soră creştină. Mamelfa a văzut în vis pe îngerul lui Dumnezeu arătîndu-i tainele creştineşti; apoi, deşteptîndu-se, a spus surorii sale, iar sora sa a dus-o la episcopul locului şi a botezat-o. Elenii, aflînd despre acest lucru, au ucis-o cu pietre pe Mamelfa, care încă mai purta haina cea albă de la botez.

Tot în această zi se mai face şi pomenirea sfinţitului mucenic Dionisie, episcopul Alexandriei, care fiind prigonit, după multe necazuri pe care le-a suferit pentru mărturisirea lui Hristos, s-a săvîrşit din viaţă în vremea împărăţiei lui Valerian şi Galin.

16. VIAŢA ŞI PĂTIMIREA SFÎNTULUI APOSTOL TOMA
(6 OCTOMBRIE)

Sfîntul Apostol Toma, care se numește Geamăn, era din Paneada, cetatea Galileii. Iar cînd Domnul nostru Iisus Hristos era pe pămînt cu oamenii și umbla prin cetăți și sate învățînd popoarele și tămăduind toate suferințele, atunci Toma, auzind propovăduirea Lui și văzîndu-I minunile, s-a apropiat de El cu osîrdie și umbla după El, nesăturîndu-se de cuvintele cele dulci și de vederea preasfintei Sale fețe. Și astfel s-a învrednicit a fi rînduit în ceata celor doisprezece apostoli, cu care a urmat Domnului pînă la mîntuitoarele Lui patimi. Iar după înviere, Sfîntul Toma, prin necredința sa, a sporit mai mult credința în Biserica lui Hristos. Căci atunci cînd ceilalți ucenici ziceau: "Am văzut pe Domnul", el nu voia să creadă, pînă ce singur nu a putut să-L vadă și să-I pipăie rănile. Și după opt zile, fiind ucenicii adunați și Toma fiind împreună cu dînșii, arătîndu-se Domnul, i-a zis: "Adu-ți degetul tău și vezi mîinile Mele și adu mîna ta și o pune pe coasta Mea și nu fi necredincios, ci credincios". Toma, văzînd și pipăind coasta cea de viață dătătoare a lui Hristos, a zis: "Cu adevărat ești Domnul meu și Dumnezeul meu". În acest chip s-a propovăduit învierea Domnului cu mai multă tărie, căci Mîntuitorul nu cu

nălucire, nici cu alt trup, ci cu același trup cu care a pătimit pentru mîntuirea noastră, a înviat cu adevărat și S-a arătat ucenicilor.

După înălțarea Domnului Iisus Hristos și după primirea Sfîntului Duh, sfinții apostoli, aruncînd sorți unde să propovăduiască fiecare cuvîntul lui Dumnezeu, Sfîntului Toma i-a căzut soarta să meargă în India, ca acolo, luminînd pe păgînii din părțile cele întunecate, să învețe diferitele popoare: parți, mideni, perși, hircani, bactrii și brahmani, pînă la cele mai de pe urmă părți ale Indiei. Și mîhnindu-se el că era trimis la niște popoare sălbatice ca acestea, Domnul I s-a aràta în vedenie, întărindu-l ca să îndrăznească și să nu se teamă, poruncindu-i și făgăduindu-i că va fi cu dînsul. Iar calea în acele părți i s-a arătat în chipul acesta: Gundafor, împăratul Indiei, vrînd să-și facă frumoase palate împărătești, a trimis pe un negustor de al său, Avan, în părțile Palestinei ca să caute un meșter mare și iscusit care știe să zidească cu înțelepciune și să poată face palate, în așa chip precum sînt palatele cezarilor de la Roma.

Domnul a poruncit lui Toma (în vedenie) ca să meargă cu Avan în piața Indiei. Iar Avan, căutînd în Cezareea un zidar înțelept, Toma s-a întîlnit cu dînsul și i-a spus că el este iscusit pentru acest lucru. Apoi, mergînd cu Avan, au intrat în corabie și au călătorit cu vînt prielnic spre India. Sosind la o cetate au auzit glas de trîmbițe, de muzici și de orgă, pentru că împăratul acelei cetăți își mărita o fată. Împăratul a trimis vestitori în toată cetatea ca să adune la nuntă și pe bogați și pe săraci și pe străini, iar de n-ar voi cineva să vină, acel om să fie dat judecății împărătești. Auzind despre aceasta, Avan și Toma s-au temut ca să nu mînie pe împărat, fiind străini, și au mers la nuntă în curtea împărătească. Șezînd acolo toți și veselindu-se, Apostolul a ales locul cel mai din urmă și nu mînca nimic, nici nu se veselea, ci numai lua seama la ceilalți, iar ceilalți toți priveau la dînsul ca la un străin și ca la unul de alt neam. Dar cei care stăteau lîngă dînsul ziceau: "Pentru ce ai venit aici și nu mănînci, nici nu bei?" A răspuns Apostolul: "Nu am venit aici nici pentru mîncare, nici pentru băutură, ci am venit ca să împlinesc voia împăratului, căci vestitorii săi au strigat: "De nu va veni cineva la nuntă, va fi vinovat și dat judecății împărătești!""

Acolo se afla o femeie evreică ce cînta bine din chitară și pentru fiecare din ceicareședeau la masă cînta cîte ceva. Acea femeie l-a văzut pe Toma că nu se veselea, ci adeseori căuta spre cer și l-a cunoscut că este evreu și cîntînd înaintea lui, îi grăia în limba evreiască astfel: "Unul este Dumnezeul Iudeilor, care a făcut cerul și pămîntul". Iar Apostolul Toma, ascultînd cu plăcere a rugat-o ca să mai cînte odată aceste cuvinte. Însă omul care turna vin la masă, văzînd pe Apostolul Toma trist, l-a lovit cu palma, zicîndu-i: "La nuntă ești chemat, nu ca să te întristezi, ci să te bucuri împreună cu cei care beau". Iar Apostolul i-a răspuns celui care l-a lovit: "Să-ți răsplătească ție Dumnezeu chiar în acest veac, iar mîna aceea care m-a lovit s-o vezi mîncată de cîini spre pilduirea multora".

După puțină vreme omul care l-a lovit pe Apostolul Toma a ieșit la o fîntînă, voind să aducă oaspeților apă ca să o amestece cu vin și venind la fîntînă un leu l-a ucis pe omul acela, apoi sugînd sîngele din el, s-a dus. Iar cîinii, alergînd, l-au sfîșiat în bucăți și un cîine negru, apucînd mîna cea dreaptă, a adus-o în mijlocul ospățului și a lăsat-o acolo, înaintea tuturor. Văzînd acest lucru, toți s-au tulburat și au întrebat a cui este mîna aceea. Iar femeia care cînta la chitară a strigat, zicînd: "Mare taină s-a arătat astăzi între noi: sau Dumnezeu sau un trimis al lui Dumnezeu a vrut să șadă astăzi cu noi. Pentru că eu am văzut pe omul care turna vin lovindu-l cu palma pe omul cel străin și am înțeles că omul acesta a grăit evreiește, astfel: "Să-ți văd mîna ta cea dreaptă mîncată de cîini, spre pilduirea multora". Și aceasta s-a împlinit, precum vedeți cu toții". Atunci pe toți mesenii i-a cuprins frica. Iar împăratul, după sfîrșitul

ospățului, chemînd pe Sfîntul Apostol Toma la dînsul, i-a zis: "Să intri în casă și să binecuvîntezi pe fiica mea care s-a căsătorit".

Apostolul Toma, intrînd în casă, i-a învățat pe tinerii căsătoriți păzirea curatei feciorii și, rugîndu-se pentru dînșii, i-a binecuvîntat și s-a dus. După ce ei au adormit, l-au văzut pe Iisus Hristos în chipul Sfîntului Apostol Toma, venind la dînșii și căutînd spre ei cu dragoste. Iar mirele, socotind că este Toma, a zis către dînsul: "Oare n-ai ieșit tu mai înainte decît toți? Cum de te afli aici?" Iar Domnul a zis: "Eu nu sînt Toma, ci sînt frate cu el și toți cei ce se leapădă de lume și îmi urmează Mie, așijderea ca și dînsul, vor fi nu numai frați ai Mei, în veacul ce va să fie, ci și moștenitori ai împărăției Mele. Deci, să nu uitați, fiii Mei, ceea ce v-a sfătuit fratele Meu. De veți păzi, după sfatul lui, fecioria voastră fără de prihană, vă veți învrednici de cununile nepieritoare în cămara Mea cerească!"

Acestea zicîndu-le Domnul, s-a dus. Iar ei, deșteptîndu-se, își spuneau unul altuia vedenia și, sculîndu-se, s-au rugat lui Dumnezeu toată noaptea aceea. Iar cuvintele cele zise lor, ca niște mărgăritare de mult preț, le păzeau în inimile lor. A doua zi a intrat împăratul în camera unde erau tinerii și i-a aflat pe ei șezînd deosebit și, tulburîndu-se cu inima, i-a întrebat de pricina despărțirii lor. Iar ei, răspunzînd, au zis: "Noi ne rugăm lui Dumnezeu ca să ne învrednicească pînă la sfîrșitul vieții noastre să păzim fecioria curată, precum o avem acum, ca așa să merităm a ne încununa cu curatele cununi în împărăția cea cerească, după făgăduința Domnului, Care ni S-a arătat nouă!" Atunci împăratul, înțelegînd că străinul acela care fusese seara în casa lui i-a sfătuit să păzească fecioria, s-a mîniat foarte tare și a trimis îndată pe slujitorii săi ca să-l prindă pe Apostolul Toma. Dar nu l-au aflat, pentru că Avan și Apostolul Toma plecaseră cu corabia spre India.

Ajungînd la Gundafor, împăratul Indiei, s-au dus înaintea lui și Avan a zis: "Iată, împărate, ți-am adus din Palestina un zidar foarte înțelept, ca să facă palate frumoase pentru împărăția ta". Iar împăratul, văzînd pe Toma, s-a bucurat și arătînd locul unde voia să construiască palatele, și măsurînd unde avea să fie temelia, i-a dat aur mult pentru zidire, iar el a plecat în călătorie. Toma, luînd aurul, l-a împărțit la cei săraci și scăpătați, iar el, ostenindu-se în propovăduirea Evangheliei, a întors pe mulți oameni la credința în Hristos și i-a botezat.

În acea vreme tînărul acela, care după sfatul Sfîntului Apostol Toma a făgăduit să-și păzească fecioria, auzînd că Apostolul propovăduiește pe Hristos în India, luîndu-și soția cu dînsul s-a dus la Apostolul Toma și, fiind luminat de dînsul, a primit sfîntul botez. Fecioara aceea se numea Pelaghia; pe urmă ea și-a vărsat și sîngele pentru Hristos. Tînărul se numea Dionisie și s-a învrednicit de dreapta episcopiei. Apoi s-a întors la moșia sa cu binecuvîntarea Apostolului Toma și a făcut cunoscut în tot locul mărirea lui Dumnezeu, aducînd la credința în Hristos pe cei necredincioși și zidind biserici prin cetăți.

După doi ani, împăratul a trimis la Apostolul Toma pe cineva ca să-l întrebe cînd vor fi terminate palatele care se zidesc. Iar Apostolul l-a înștiințat pe împărat că numai acoperișurile palatelor au mai rămas de făcut. Și s-a bucurat împăratul, căci socotea că Toma îi zidește palatele pe pămînt și a trimis iarăși mult aur, poruncindu-i ca acoperișul să fie frumos zidit. Iar el, luînd aurul și ridicîndu-și ochii și mîinile spre cer, a zis: "Mulțumesc Ție, Doamne, iubitorule de oameni, că în diferite chipuri rînduiești mîntuirea oamenilor". Și, iarăși, împărțind aurul la cei nevoiași, se silea cu propovăduirea cuvîntului lui Dumnezeu.

După o vreme oarecare împăratul a aflat că nici nu s-a început a se zidi palatul pe care l-a poruncit, iar tot aurul lui a fost împărțit la săraci, și zidarul nici nu se îngrijește pentru zidire,

ci umblă prin cetăți și prin sate și propovăduiește un Dumnezeu nou, făcînd multe minuni. Mîniindu-se împăratul foarte tare, a trimis slujitorii ca să-l prindă pe Apostol și, fiind prins și adus înaintea împăratului, acesta îl întrebă: "Oare ziditu-mi-ai palatele?" Apostolul a răspuns: "Le-am zidit foarte bine și sînt foarte frumoase". Și a zis împăratul: "Să mergem să vedem aceste palate". A răspuns Apostolul: "Nu poți în această viață să vezi aceste palate, ci numai atunci cînd te vei duce din această viață, atunci le vei putea vedea și, sălășluind în ele, vei petrece acolo în veci cu bucurie". Iar împăratul, socotind că este batjocorit, s-a mîniat foarte tare și a poruncit ca Apostolul să fie aruncat în temniță, împreună cu Avan, negustorul care l-a adus, și să fie pedepsit cu moarte cumplită, încît chiar și pielea de pe dînșii să fie jupuită și să fie arși în foc. Și fiind în temniță, Avan îl ocăra pe Apostol, zicînd: "Tu și pe mine și pe împărat ne-ai păcălit, spunînd că ești zidar înțelept, iar acum ai pierdut și aurul împăratului și viața mea. Căci, iată, pentru tine pătimesc și voi muri în chinuri grozave, căci împăratul este cumplit și ne va ucide pe amîndoi". Iar Apostolul, mîngîindu-l, îi zicea: "Nu te teme, că nu vom muri acum, ci vom fi vii și liberi și vom fi cinstiți de împărat, pentru palatele pe care i le-am zidit, întru împărăția cea de sus".

În acea noapte fratele împăratului a căzut bolnav și a zis acestuia: "Pentru mîhnirea ce a venit asupra ta și eu sînt supărat și din această pricină m-am îmbolnăvit și, iată, acum voi muri". Și fratele împăratului zicînd acestea, a murit îndată. Impăratul, uitînd de mîhnirea cea dintîi, a fost cuprins de jale pentru moartea fratelui și acum plîngea nemîngîiat. Îngerul lui Dumnezeu, luînd sufletul celui care murise, l-a înălțat în lăcașurile cerești și, înconjurînd acolo acele lăcașuri, îi arăta multele palate minunate, frumoase și luminoase; și erau unele mai frumoase și mai luminoase decît altele, ale căror frumuseți nu este cu putință a le spune. Și îngerul a întrebat pe suflet, zicînd: "În care din aceste toate palate ai voi să viețuiești?" Iar sufletul, privind spre cel mai frumos palat, a zis: "De mi s-ar da voie să petrec măcar într-un colț al acestui palat, nimic nu mi-ar mai trebui". Iar îngerul a zis: "Nu vei putea să petreci în aceste palate pentru că sînt ale fratelui tău și aceste palate au fost zidite de străinul Toma cu aurul care i s-a dat lui". Apoi sufletul a zis: "Mă rog Ție, Doamne, dă-mi voie să mă duc la fratele meu și voi răscumpăra de la dînsul aceste palate, pentru că el nu știe cît sînt de frumoase și, după ce le voi răscumpăra, iarăși mă voi întoarce aici". Atunci îngerul a întors sufletul în trup și îndată mortul a înviat și, deșteptîndu-se ca din somn, i-a întrebat pe cei care erau de față unde este fratele lui și îi rugă să-i spună împăratului să vină la dînsul.

Auzind împăratul că a înviat fratele lui, s-a bucurat foarte mult și a alergat la dînsul. Apoi, văzîndu-l viu, s-a înspăimîntat, dar în același timp s-a și bucurat. Iar cel înviat a început a grăi către dînsul: "Știu bine, împărate, că mă iubești ca pe fratele tău și ai plîns pentru mine și de ți-ar fi fost cu putință să mă răscumperi de la moarte, ai fi dat chiar jumătate din împărăția ta". Iar împăratul i-a zis: "Adevărat, așa este și nu poate fi altfel". Apoi fratele său i-a zis: "Dacă mă iubești atît de mult, doresc de la tine un dar și te rog să nu mi-l respingi". Iar împăratul a zis: "Tot ceea ce am îți dăruiesc ție, iubitul meu frate". Și împăratul și-a întărit cu jurămînt cuvîntul său. Atunci fratele cel înviat a zis: "Dă-mi palatele tale pe care le-ai zidit în ceruri și toată bogăția mea de pe pămînt să o iei tu în locul acestor palate". Iar împăratul, auzind aceasta, s-a îndoit și fiind uimit cu totul, tăcea.

După aceasta l-a întrebat: "De unde am eu palate în ceruri?" Și i-a zis fratele: "Cu adevărat sînt niște palate cum tu nici nu știi și nici n-ai văzut niciodată și nicăieri așa ceva sub ceruri și aceste palate au fost zidite de Toma pentru tine, pe care tu îl ții în temniță; eu le-am văzut și m-am minunat de frumusețea lor nespusă și aș dori să viețuiesc acolo măcar într-un colț, dar nu mi s-a dat voie. Pentru că îngerul care m-a luat pe mine mi-a spus că eu nu pot să petrec în aceste palate pentru că sînt ale tale, zidite de străinul Toma. Apoi m-am rugat îngerului

să-mi dea voie să vin la tine pentru a răscumpăra acele palate; și dacă mă iubești, dă-mi-le mie, și tu să ai în schimb toate averile mele". Atunci împăratul s-a bucurat de două lucruri: pentru viața fratelui și pentru palatele care i s-au zidit în ceruri. Apoi i-a zis fratelui său: "Iubite frate, m-am jurat ție să nu-ți opresc sub stăpînirea mea nimic din cele ce sînt pe pămînt, iar palatele din cer nu ți le-am făgăduit; și dacă vei voi, avem pe lîngă noi același zidar și acela poate să-ți facă și ție astfel de palate".

Zicînd acestea, împăratul a trimis îndată la temniță ca să-l scoată pe Sfîntul Toma și pe Avan, negustorul care l-a adus pe acesta și, alergînd în întîmpinarea Apostolului, a căzut la picioarele lui, cerîndu-și iertare. Iar Apostolul, mulțumind lui Dumnezeu, a început să-i învețe pe amîndoi frații credința în Domnul nostru Iisus Hristos. Și ei, umilindu-se, au ascultat cu dragoste cuvintele lui. Apoi i-a botezat și i-a învățat toată credința creștinească. După aceasta, amîndoi frații și-au zidit prin multe milostenii lăcașuri veșnice în ceruri. Iar Apostolul Toma, petrecînd o vreme cu dînșii și întărindu-i în credință, s-a dus în cetățile dimprejur și prin sate, propovăduind mîntuirea sufletelor.

Apostolul Toma lumina sufletele, propovăduind Evanghelia, cînd a sosit vremea cinstitei mutări a Maicii luiDumnezeu; și toți apostolii din diferite țări au fost răpiți de nori și aduși în Ghetsimani, înaintea patului Preabinecuvîntatei Fecioare. Atunci a plecat din India și Sfîntul Apostol Toma, dar n-a putut ajunge în ziua îngropării Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, căci Dumnezeu așa a rînduit lucrurile pentru adeverirea cea mai vrednică de credință, cum că Maica lui Dumnezeu a fost luată cu trupul la ceruri: adică precum pentru învierea lui Hristos, prin necredința lui Toma ne-am încredințat mai bine, tot așa și pentru luarea cu trupul la ceruri a Preacuratei Fecioare Maria, Născătoarea de Dumnezeu, ne-am încredințat mai bine prin întîrzierea lui Toma.

Deci, Apostolul, sosind a treia zi după îngropare, s-a întristat foarte mult că nu s-a aflatși el în ziua îngropării să petreacă la mormînt, împreună cu ceilalți Apostoli, sfîntul trup al Maicii Domnului său. De aceea, cu sfatul de obște al Sfinților Apostoli, au deschis mormîntul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pentru ca Sfîntul Apostol Toma, văzîndu-i trupul, să se închine și să se mîngîie. Deschizînd mormîntul, n-au mai aflat trupul Sfintei Fecioare, ci numai giulgiul singur; și în acest fel s-a făcut încredințare că Maica lui Dumnezeu, ca și Fiul său, a înviat a treia zi și a fost luată cu trupul la ceruri.

După aceasta, Sfîntul Toma s-a dus iarăși în părțile Indiei și a propovăduit acolo pe Iisus Hristos și cu semne și cu minuni pe mulți oameni îi aducea la credință. Ajungînd la Meliapor, a luminat pe mulți și i-a întărit în credință, prin această minune. Era acolo un lemn foarte mare pe care nu puteau să-l miște din loc nu numai o mulțime de oameni, dar nici elefanții, iar Apostolul Toma a tras acel lemn cu brîul său cam 10 stadii și l-a adus pentru zidirea bisericii Domnului. Văzînd acest lucru, credincioșii s-au întărit în credință, iar din cei necredincioși mulți au crezut. A mai făcut și altă minune mare, mai mare decît cea dintîi: un jertfitor evreu l-a ucis pe singurul său fiu și a dat vina asupra Sfîntului Toma, zicînd: "Toma l-a ucis pe fiul meu". Și s-a făcut gîlceavă mare și s-a adunat tot poporul și l-au apucat pe Sfîntul Toma ca pe un ucigaș, voind să-l judece și să-l chinuie, dar nefiind nimeni care să mărturisească că Apostolul lui Hristos nu este vinovat de acea ucidere, a rugat pe judecător și pe popor, zicînd: "Lăsați-mă, și eu, în numele Dumnezeului meu, îl voi întreba pe cel ucis, să spună singur cine l-a omorît". Apoi toți au mers la mormîntul fiului acelui evreu, iar Toma, ridicîndu-și ochii în sus, s-a rugat lui Dumnezeu, și după aceasta a zis către cel mort: "În numele Domnului meu Iisus Hristos, îți poruncesc, tinere, să ne spui nouă cine te-a ucis?". Și îndată mortul a grăit: "Tatăl meu m-a ucis". Atunci toți au strigat: "Mare este Dumnezeu cel propovăduit de Toma!".

Slobozind pe Apostol, evreul jertfitor a căzut singur în groapa pe care o săpase Apostolului, iar prin minunea aceasta o mulțime de popor s-a apropiat de Dumnezeu și au fost botezați de Apostolul Toma.

După aceasta, Apostolul s-a dus în cele mai îndepărtate părți în hotarele Calamidiei, unde stăpîneaîmpăratul Muzdie; și propovăduind acolo pe Hristos, a adus la credință pe o femeie cu numelede Sindichia, care era rudă cu Migdonia, femeia lui Carizie, prietenul împăratului. Sindichia a făcut pe Migdonia să cunoască adevărul și să creadă întru unul Dumnezeu, Ziditorul tuturor, pe care Apostolul Toma Îl propovăduia. Iar Migdonia a zis către Sindichia: "Aș fi vrut să-l văd pe omul acela care propovăduiește pe adevăratul Dumnezeu și să aud învățătura lui". Sindichia a zis: "Dacă voiești, doamnă, să-l vezi pe Apostolul lui Dumnezeu, schimbă-ți hainele și te îmbracă ca o femeie din popor, ca să nu fii cunoscută și apoi mergi cu mine". Migdonia a făcut precum i s-a spus și a mers după Sindichia și l-au aflat pe Apostolul Toma în mijlocul unei mulțimi de oameni simpli și săraci, propovăduind pe Hristos. Și, alăturîndu-se ele acelor oameni, ascultau învățăturile Apostolului, iar el le spunea multe despre Domnul Iisus Hristos, învățîndu-i să creadă în El și prelungea cuvîntul referitor la moarte, la judecată, la gheenă și la împărăția cerească.

Auzind toate acestea, Migdonia s-a umilit cu inima și acrezut în Hristos. Apoi, întorcîndu-se acasă, neîncetat se gîndea la cuvintele Apostolului Toma și vorbea despre Hristos cu ruda ei, Sindichia, și se aprindea cu mai multă dragoste către El. Și din acea vreme a început a se depărta de cei necredincioși, ca de vrășmașii lui Dumnezeu și a fugit de toate vorbele lor, de ospețe și de toate desfătările lumești. Apoi nu mai voia să se apropie de bărbatul ei ca o soție, fapt pentru care avea mare necaz bărbatul ei și o silea să se supună. Neputînd a o supune, l-a rugat pe împăratul Muzdie să trimită pe împărăteasa Tertiana la femeia lui pentru ca aceasta s-o sfătuiască să nu se mai depărteze de el, ca soție; împărăteasa Tertiana și Migdonia, femeia lui Carizie, erau surori și mergînd împărăteasa la Migdonia, sora sa, a întrebat-o pentru ce nu se supune bărbatului ei. Iar ea a răspuns: "Pentru că este păgîn și vrășmașul lui Dumnezeu, iar eu sînt roaba adevăratului Dumnezeu, Iisus Hristos, și nu voiesc să fiu întinată de acel om necredincios și necurat". Tertiana a vrut să știe și ea cine este Iisus Hristos, adevăratul Dumnezeu. Atunci Migdonia i-a spus propovăduirea Sfîntului Apostol Toma și a învățat-o pe Tertiana să cunoască adevărata credință. Apoi Tertiana, voind să știe mai cu de-amănuntul învățăturile lui Hristos, a dorit să-l vadă chiar pe Apostolul Toma și să asculte propovăduirea lui. Sfătuindu-se cu Migdonia, a trimis în taină după Apostolul Toma și, chemîndu-l, l-au rugat să le arate calea cea adevărată. Iar Apostolul Toma, propovăduindu-l pe Hristos, le-a luminat cu lumina credinței și le-a spălat cu baia botezului, apoi le-a învățat să păzească poruncile lui Dumnezeu și să facă fapte bune. Iar ele, punînd în inimile lor toate cele grăite de Apostol, s-au sfătuit amîndouă să slujească Domnului în curăție și să nu se apropie de bărbații lor, ca de niște necredincioși.

Apostolul Toma făcea acolo multe minuni cu puterea lui Dumnezeu și tămăduia toate neputințele. Și mulți, nu numai din poporul cel simplu, ci și din curtea împărătească, văzînd semnele și minunile făcute de Apostol și ascultînd învățăturile lui, au crezut în Hristos. Chiar unul din fiii împăratului, anume Azan, a crezut și a fost botezat de Apostolul Toma, pentru că însuși Dumnezeu lucra în apostoleasca propovăduire, înmulțind numărul credincioșilor, spre mărirea numelui Său.

Împărăteasa Tertiana, întorcîndu-se de la Migdonia, își petrecea vremea în rugăciuni și în posturi și nu se pleca la dorința bărbatului ei. Atunci împăratul, mirîndu-se de schimbarea femeii sale, a zis către Carizie, prietenul său: "Voind să-ți dobîndesc pe femeia ta, și pe a mea

am pierdut-o, așa că mai rea este a mea decît a ta". Și amîndoi, împăratul și Carizie, au cercetat cu de-amănuntul care să fie pricina răzvrătirii femeilor lor, că nu vor să fie cu dînșii și au aflat că un străin nemernic, anume Toma, învățîndu-le credința în Hristos, le-a întors de la petrecerea împreună cu ei. Încă au mai aflat și aceasta: cum că Azan, fiul împăratului, și multe din slugile casei lui și din căpetenii și din poporul cel simplu, mulțime fără număr, credîn Hristos, prin propovăduirea Apostolului Toma. Și s-a înfuriat împăratul împotriva lui Toma și, prinzîndu-l, l-a aruncat în temniță.

După aceasta, Apostolul a fost dus înaintea judecății împăratului și acesta l-a întrebat: "Cine ești tu, rob sau liber?", iar Toma a răspuns: "Sînt robul Aceluia asupra căruia tu nu ai stăpînire". Iar împăratul a zis: "Văd că ești rob viclean și, fugind de la stăpînul tău, ai venit pe pămîntul acesta ca să răzvrătești poporul și să amețești femeile noastre. Deci, spune-mi cine este stăpînul tău?" Apostolul a răspuns: "Stăpînul meu este Domnul cerului și al pămîntului, Dumnezeul și Făcătorul a toată făptura, Care m-a trimis pe mine să propovăduiesc numele Lui cel sfînt și să-i întorc pe oameni de la rătăcirea lor". Iar împăratul i-a zis: "Lasă-ți cuvintele tale cele viclene, înșelătorule, și ascultă porunca ce-ți grăiesc eu: Cum ai depărtat tu cu înșelăciune pe femeile noastre ca să nu se unească cu noi, tot așa să le întorci pe dînsele la noi! Căci de nu vei face aceasta, ca femeile noastre să fie cu noi în dragoste și în unirea de mai înainte, te vom pedepsi cumplit". Apostolul a răspuns: "Nu se cade ca roabele lui Hristos să se unească cu bogații cei fără de lege; nici nu este cu dreptate ca cele credincioase să fie necinstite de păgîni și necredincioși".

Auzind acestea, împăratul a poruncit ca să fie aduse niște scînduri de fier înroșite în foc și pe acestea să fie pus cu picioarele Apostolul. Și făcînd acestea, deodată a ieșit apă de sub scîndurile acelea și le-a răcit. Apoi, Apostolul a fost aruncat într-un cuptor și a doua zi a ieșit viu și nevătămat din acel cuptor. După acestea, Carizie l-a sfătuit pe împărat, zicînd: "Silește-l să se închine și să jertfească zeului nostru, Soarele, pentru că așa are să mînie pe Dumnezeul lui, care îl păzește întreg". Iar cînd, după porunca împăratului, îl duseră pe Apostol să se închine la idolul Soare, îndată idolul s-a topit ca ceara în fața focului și s-a risipit. Și se bucurau credincioșii de această putere a Dumnezeului ceresc și mulțime de credincioși au crezut atunci în Domnul. Iar slujitorii care se închinau la idoli s-au răzvrătit asupa Apostolului, pentru pierderea idolului lor și împăratul, mîniindu-se, se gîndea cum să-l piardă pe Toma, dar se temea de boieri, de popor și de slugile sale, pentru că mulți credeau în Hristos.

Apoi, luîndu-l, a ieșit din cetate urmat de ostașii săi și toți socoteau că împăratul vrea să vadă un semn de la dînsul. Mergînd cam la o jumătate de stadie, l-a dat pe Toma la cinci ostași ca să-l ducă în munte, poruncindu-le să-l străpungă acolo cu sulițele, iar el s-a dus în cetatea Axium. Azan, fiul împăratului, și Sifor, un bărbat de neam bun, au alergat după Apostolul Toma și, ajungîndu-l, plîngeau pentru el. Apostolul Toma cerînd ostașilor voie să se roage, s-a rugat lui Dumnezeu și a hirotonisit preot pe Sifor și pe Azan diacon și le-a poruncit să aibă grijă de cei care au crezut în Domnul și să se sîrguiască ca să înmulțească numărul credincioșilor lui Hristos.

După aceasta, ostașii l-au străpuns cu cinci sulițe deodată și așa s-a sfîrșit Sfîntul Apostol Toma. Iar Sifor și Azan au plîns mult pentru el și au îngropat sfîntul lui trup cu cinste. După îngropare, șezînd lîngă mormîntul Apostolului și tînguindu-se, li s-a arătat sfîntul, poruncindu-le să meargă în cetate și să întărească pe frați în credință. Ei au mers după porunca Sfîntului Apostol Toma, învățătorul lor, ale cărui rugăciuni avîndu-le în ajutor, au cîrmuit bine Biserica lui Hristos. Iar împăratul Muzdie și Carizie în zadar au silit pe femeile lor să se apropie de dînșii, căci n-au putut să le înduplece. Apoi, înțelegînd că nu se vor supune lor cu nici un chip,

le-au lăsat să viețuiască libere, după voia lor, iar ele, scăpînd de greutatea jugului însoțirii, viețuiau în mare înfrînare și rugăciuni, slujind Domnului ziua și noaptea, și aduceau mult folos Bisericii prin viața lor cea îmbunătățită.

După cîțiva ani, s-a întîmplat ca unul din fiii împăratului Muzdie să fie chinuit de diavol și nu putea nimeni să-l vindece, pentru că era foarte cumplit diavolul ce-l chinuia. Și s-a mîhnit împăratul pentru fiul său și a plănuit să descopere mormîntul Sfîntului Apostol Toma, să ia un os din moaștele lui și să-l lege la grumazul fiului său, ca să se tămăduiasacă de chinurile diavolului, pentru că auzise că Sfîntul Apostol Toma a izgonit mulțime de diavoli. Cînd voia împăratul să facă acest lucru, i s-a arătat în vedenie Sfîntul Toma, zicîndu-i: "Cînd eram viu nu m-ai crezut. Oare acum, de la mort cauți ajutor? Dar dacă vei fi credincios, Domnul meu Iisus Hristos îți va fi milostiv".

Această vedenie l-a îndemnat mai mult pe împărat pentru descoperirea mormîntului Apostolului. Și, mergînd împăratul, a descoperit mormîntul, dar n-a mai aflat moaştele sfîntului, pentru că unii din frații credincioși au luat pe ascuns sfintele moaște și le-au dus în Mesopotamia. Atunci împăratul a luat pămînt din locul acela și l-a pus la grumazul fiului său, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, de vei tămădui pe fiul meu prin rugăciunile Apostolului Tău, Toma, eu voi crede în Tine". Și îndată a ieșit duhul necurat din fiul său, și s-a însănătoșit. Atunci împăratul Muzdie a crezut în Hristos și a fost botezat de preotul Sifor împreună cu toți boierii săi. A fost mare bucurie între credincioși, idolii s-ausfărîmat și căpeteniile lor s-au risipit, iar bisericile luiHristos s-au zidit, sporind cuvîntul lui Dumnezeu și credința cea sfîntă. Apoi, după botez, împăratul a început să se căiască de greșelile pe care le săvîrșise înainte și stăruia necontenit în rugăciuni, iar prezbiterul Sifor le zicea tuturor: "Rugați-vă pentru împăratul Muzdie, ca să cîștige milă de la Domnul nostru Iisus Hristos și să primească iertare pentru păcatele sale".

În locul unde a fost îngropat trupul Sfîntului Apostol Toma se săvîrșeau multe minuni cu rugăciunile lui, întru mărirea lui Hristos, Dumnezeul nostru, căruia împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, se cuvine cinstea și închinăciunea în veci. Amin.

17. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI SERGHIE ȘI VAH
(7 OCTOMBRIE)

Sfinții mucenici Serghie și Vah erau de neam roman, mari senatori și cei dintîi nobili de la curtea împăratului Maximian, care îi iubea mult și îi cinstea pentru priceperea și vitejia lor în războaie, precum și pentru credința în slujbă. Nimeni nu putea în nici un chip să se apropie de împărat și să ceară ceva de la el, decît numai prin acești credincioși sfetnici ai lui. În astfel de cinste împărătească erau, cinste pe care nimeni altul n-o avea. Însă ei nu așteptau cinste de la împăratul cel pămîntesc, ci de la Împăratul cel ceresc, căci credeau în Domnul nostru Iisus Hristos și se sîrguiau să placă Lui prin viața cea sfîntă și prin osîrdia cu care îi slujeau. Ei, însă, își tăinuiau credința de frica împăratului, căci mînia și iuțimea lui Maximian împotriva credincioșilor erau neîmblînzite. Dar lumina credinței în Hristos n-a rămas multă vreme ascunsă, căci a venit vremea să fie arătată tuturor, pentru că unii oameni, pizmuindu-i pentru dragostea ce le-o arăta împăratul și voind să atragă asupra lor mînia lui Maximian, i-au pîrît că sînt creștini și că s-au lepădat de închinarea la idoli.

Împăratul nu voia să creadă că niște oameni ca aceștia, care au de la el atîtea daruri, să-i fie lui potrivnici în cinstirea zeilor și chiar se rușina de dînșii să-i întrebe despre aceste lucruri sau să-i mustre, neavînd nici o dovadă vrednică de crezare. Însă s-a gîndit să-i ispitească în acest chip: într-una din zile împăratul a făcut praznic pentru idolii săi și a mers împreună cu toți nobilii, cu ostașii, cu slujitorii și cu toată suita sa în capiștea necuratului idol Die, voind să-i aducă jertfe alese. În acest timp privea să vadă dacă vor intra o dată cu dînsul și iubiții lui

senatori în capiștea idolească. Cînd împăratul a intrat în capiște, senatorii Serghie și Vah au rămas afară și, ca adevărați robi ai lui Hristos, stăteau deoparte și se rugau adevăratului Dumnezeu, ca să lumineze ochii necredinciosului popor și să preamărească întru dînșii prea sfînt numele Său. Împăratul, văzînd că Serghie și Vah n-au intrat cu dînsul la praznic, a trimis pe slujitorii săi să-i prindă și să-i aducă cu sila în capiștea lui Die. Fiind aduși sfinții în adunarea cea urîtă de Dumnezeu, împăratul le-a poruncit să se închine idolilor, să le aducă jertfă și să mănînce din cele jertfite idolilor. Iar ei, nevoind să facă acestea, au zis: "Avem în cer un Dumnezeu care nu minte, un Dumnezeu adevărat și viu, care pe toată lumea o cuprinde și nu este nesimțitor la fel ca idolii voștri și noi Aceluia ne închinăm". In felul acesta ei îl mustrau pe împărat pentru credința lui cea greșită, pentru că cinstea cuvenită lui Dumnezeu o dădea idolilor orbi, surzi și muți, aducînd cu el și pe alții la această credință. Împăratul a poruncit să fie luate de la dînșii semnele nobleții lor - fireturile ostășești, lanțurile de aur, inelele și toate hainele și să fie îmbrăcați femeiește spre necinstea lor și, punînd cercuri de fier pe grumazul lor, a poruncit să fie purtați așa prin cetate spre rîsul și batjocura tuturor, ca așa cei slăviți și de neam nobil roman să fie batjocoriți pentru cinstirea adevăratului Dumnezeu și pentru necinstirea idolilor mincinoși sau, mai bine zis, a diavolilor, cărora n-au voit să le jertfească cei ce se aduceau pe sine jertfă lui Hristos.

Împăratul Maximian, după săvîrșirea necuratelor jertfe, s-a întors la palat și, mîhnindu-se pentru Serghie și Vah, pe care îi iubea, i-a chemat înaintea sa și le-a zis: "Prietenii mei prea iubiți și credincioși, pentru ce v-ați înșelat ca să-i mîniați pe zei, iar pe mine, împăratul vostru, care sînt bun și milostiv, să mă mîhniți și vouă să vă aduceți atîta necinste? Pentru că eu, deși vă iubesc mult, nu pot suferi necinstirea zeilor mei, și vă voi da la chinuri, fără ca aceasta să fie dorința mea. Deci, vă rog, prietenii mei, părăsiți pe acel Fiu al teslarului pe care evreii, ca pe un tîlhar, l-au răstignit între tîlhari pe cruce. Nu vă amăgiți de creștineștile farmece și basme și întoarceți-vă către zeii noștri și eu vă voi încununa cu mai multă cinste, și mai multă dragoste vă voi arăta vouă și veți trăi în bunătățile împărăției mele, fiind nedespărțiți de mine". Serghie și Vah, nevrînd ca pentru dragostea împăratului să cadă din dragostea lui Dumnezeu și nedorind ca pentru bunătățile cele vremelnice să se lipsească de bunătățile cele veșnice, au grăit mult împotriva împăratului. Și fiind plini de darul Duhului Sfînt și cu limbăslobodă, în cuvinte înțelepte, au arătat neputința idolilor și cu multă îndrăzneală au mărturisit puterea și dumnezeirea lui Iisus Hristos, iar pe împărat l-au sfătuit să caute să cunoască adevărul.

Păgînul împărat, avînd inima împietrită și urechile surde și ochii cei sufletești orbi, nu primea sfatul lor cel bun și se lepăda de cuvintele lor folositoare și se aprindea mai mult de mînie și iuțime, dar nevrînd ca el însuși să-i muncească, pentru că îi iubea foarte mult, i-a trimis în părțile Răsăritului, la ighemonul Antioh, care era cumplit chinuitor al creștinilor. Acest Antioh se învrednicise de la împărat de ighemonie prin nobilii Serghie și Vah, pentru că ei, prin rugămintea lor, au mijlocit de la Maximian acea cinste pentru Antioh și l-a rînduit ighemon în părțile Răsăritului. La acest Antioh i-a trimis Maximian pe Sfinții Serghie și Vah, pentru ca să se înfricoșeze de cruzimea lui, cruzime despre care se dusese vestea în toată lumea, să le fie frică de el, fiind în mîinile acestui tiran și așa, fiind siliți, să se lepede de Hristos din frică și de rușine; iar dacă nu se vor supune să fie chinuiți, nu înaintea ochilor împăratului, ci în alte părți îndepărtate.

Sfinții au plecat din Roma, fiind duși în lanțuri, și mergînd toată ziua aceea, au rămas peste noapte la o gazdă, iar la miezul nopții, cînd ostașii care îi duceau și îi păzeau au adormit adînc, ei privegheau cu tot dinadinsul în rugăciune, cerînd lui Dumnezeu ajutor, ca să poată să rabde cu bărbăție toate chinurile, pentru numele Lui cel sfînt. Astfel rugîndu-se ei, li s-a arătat îngerul Domnului, strălucind lumină cerească, și îi întărea, zicîndu-le: "Îndrăzniți, robii lui

Hristos, și nevoiți-vă ca ostașii cei buni împotriva diavolului, pentru că degrabă îl veți birui. Iar pentru nevoința voastră veți lua cununile biruinței de la Domnul Iisus Hristos, Care va fi alături de voi în suferința voastră, dîndu-vă ajutorul Său, pînă ce îl veți călca pe vrăjmașul diavol sub picioare". Cu aceste cuvinte întărindu-i, îngerul s-a făcut nevăzut, iar ei, umplîndu-se de negrăită bucurie, înălțau laudă lui Dumnezeu Celui ce bine a voit ca prin îngereasca arătare să cerceteze pe robii săi. Și mergînd multă vreme pe cale, petreceau în post, în rugăciuni și cîntări de psalmi, înarmîndu-se împotriva duhurilor celor nevăzute ale răutății prin această duhovnicească armă. Trecînd prin multe cetăți și țări, au ajuns în părțile Răsăritului, în cetatea care se numea Varvalisa, unde locuia Antioh, căruia ostașii i-au predat pe cei trimiși în lanțuri, adică pe Serghie și pe Vah, precum și scrisoarea împăratului care avea acest cuprins:

"Maximian, puternicul împărat, poruncește lui Antioh, ighemonul părților din Răsărit și tuturor oamenilor, dar mai ales ajutătorilor și slujbașilor împărăției noastre, ca să nu mai fie oameni necredincioși zeilor și străini de slujbele lor; deci, în acest fel, văzînd pe Serghie și pe Vah că sînt de credința creștinească cea atît de rea, i-am judecat și i-am găsit a fi vinovați de muncile cele cumplite. Și de vreme ce sînt nevrednici de împărătească cinste, i-am trimis bunătății tale, ca, de se vor pocăi, ascultîndu-ne pe noi, și de vor jertfi zeilor, să-i învrednicești cu blîndețea ta și să-i eliberezi din chinurile cele pregătite pentru ei; apoi să le făgăduiești a noastră iubire de oameni, pentru că va lua fiecare dregătoria sa și va ajunge la cinste mai mare ca cea dintîi. Iar dacă nu se vor supune, ci vor rămîne în credința cea rea, să-i supui pe dînșii la chinuri legiuite și să-i pierzi cu moarte de sabie. Îți doresc viață lungă și să fii sănătos".

Antioh, citind această scrisoare împărătească, a poruncit ca Serghie și Vah să fie puși într-o închisoare ușoară și să fie păziți pînă a doua zi. Iar a doua zi, intrînd în divan, a șezut la judecată și, aducîndu-i înaintea sa, a zis către dînșii: "Părinților și binefăcătorilor mei, care ați mijlocit pentru mine să iau această dregătorie și cinste pe care o am, o! cum s-a schimbat buna voastră soartă, căci eu acum șed ca un judecător, iar voi stați ca niște robi legați înaintea mea, eu care altădată ședeam înaintea voastră, slujindu-vă. Deci, rogu-vă să nu voiți a vă face vouă un rău ca acesta, ci ascultați-l pe împărat și cinstiți pe zei, ca să reveniți la cele dintîi dregătorii ale voastre și în cinste; iar dacă nu veți face aceasta, apoi chiar fără de voia mea vă voi pune la chinuri, după porunca împăratului, pentru că ați auzit singuri ce-mi poruncește împăratul în scrisoarea pe care mi-a trimis-o. Drept aceea, domnii mei, fiți milostivi vouă și mie, căci eu n-aș vrea să fiu aspru chinuitor al binefăcătorilor mei". Dar sfinții au răspuns: "În zadar vrei să ne amăgești cu cuvintele tale, pentru că cinstea și necinstea, viața și moartea, toate sînt deopotrivă celor care au viața cea cerească; nouă Hristos ne este viața, iar moartea pentru El ne este cinste".

Multe altele au zis sfinții, preamărind pe Hristos, ocărînd pe idoli și mustrînd păgînătatea necredincioșilor. Iar Antioh, mîniindu-se, a poruncit ca Sfîntul Serghie să fie aruncat în temniță, iar pe Vah să-l dezbrace, să-l întindă la pămînt și să-l bată fără milă. Și îl bătură mult pe Sfîntul Vah peste tot trupul, încît mulți slujitori, obosind, se schimbau pentru a-l bate; iar din cauza acestei bătăi i-a căzut carnea de pe oase, iar pîntecele i-a fost despicat și schingiuitorii vărsau sîngele lui ca pe apă. Din pricina acelei bătăi, sfîntul și-a dat sufletul său în mîinile Domnului. Apoi călăul a poruncit ca trupul lui să fie tîrît afară din cetate și să fie aruncat pentru mîncarea fiarelor și păsărilor. Dar Domnul a păzit trupul lui, căci mai mulți credincioși, care se ascundeau afară din cetate în prăpăstii și în peșteri de frica slujitorilor de idoli, ieșind noaptea din ascunzătorile lor, au luat trupul Sfîntului Vah și l-au îngropat cu cinste într-una din acele peșteri în care ei se ascundeau.

Sfîntul Serghie, șezînd în temniță și auzind că prietenul lui s-a sfîrșit în chinuri, plîngea mult pentru despărțirea de el, zicînd: "Vai mie, fratele meu, Vah, de acum nu vom mai cînta,

zicînd: iată ce este bun sau ce este frumos, fără numai a locui frații împreună; pentru că m-ai lăsat singur". Tînguindu-se în acest fel, în noaptea următoare lui Serghie i s-a arătatSfîntul Vah, într-o lumină cerească foarte strălucitoar,e și l-a mîngîiat, spunîndu-i despre răsplata cea pregătită în ceruri și întărindu-l spre muceniceasca nevoință către care va veni în curînd și va cîștiga de la Hristos Domnul mare milă și mare îndrăzneală. Sfîntul Serghie s-a bucurat foarte mult de arătarea lui Vah și întru bucuria inimii cînta lui Dumnezeu.

În ziua următoare ighemonul, vrînd să meargă în cetatea Sur, a poruncit ca Serghie să fie adus după el. Acolo, șezînd la judecată, a zis către sfînt: "Vah, om necredincios și rău, nevrînd să jertfească zeilor, a vrut mai bine să moară de moarte silnică decît să-i cinstească pe zei, iar eu l-am pedepsit după faptele sale. Dar tu, domnul meu Serghie, pentru ce urmezi credinței celei rele și te duci de voie în mare primejdie? Binefăcătorul meu, nu te condamna singur la chinuri, pentru că eu mă rușinez de ale tale faceri de bine și mă rușinez de cinstea ta, pentru că tu stai osîndit înaintea mea, iar eu șed și te judec pe tine. Eu, care eram mai mic decît tine, m-am învrednicit de mare cinste prin mijlocirea ta, și iată că acum sînt mai mare decît tine, iar tu, care ai căpătat de la împărat mare cinste și multe bunătăți, iată că acum singur îți dorești răul; deci, te rog, ascultă sfatul meu, supune-te voii împăratului și cinstește pe zei, ca să dobîndești cinstea și dregătoria cea de mai înainte". A răspuns sfîntul, zicînd: "Cinstea și slava cea vremelnică sînt deșarte, iar necinstea se face pricinuitoare de cinstea cea vremelnică. Deci, nu mă îngrijesc de această necinste și nici nu doresc cinstea vremelnică, căci nădăjduiesc să fiu cinstit de Hristosul meu cu cinstea cea adevărată și veșnică în mărirea cea cerească. Tu pomenești facerile mele de bine, cum că ți-am mijlocit de la împăratul cel pămîntesc această dragoste mare, dar ascultă-mă pe mine și, cunoscînd adevărul, leapădă-te de necurații tăi zei și închină-te împreună cu mine Dumnezeului ceresc și Împăratului veacurilor, iar eu îți făgăduiesc ca să-ți mijlocesc de la El mai multe bunătăți decît ai tu de la Maximian".

Atunci Antioh, văzînd că nu poate să-l întoarcă pe Serghie de la Hristos și să-l plece la voia împărătească, a zis: "Seghie, mă silești ca, uitînd toate bunătățile primite de la tine, să fiu nevoit să te supun la cumplite chinuri". Iar Serghie a răspuns: "Fă ce voiești tu, pentru că acum îl am ajutor pe Hristos care a zis: Nu vă temeți de cei ce ucid trupul, că sufletul nu pot să-l ucidă. Iată, ai stăpînire peste trupul meu ca să-l chinui, dar peste sufletul meu nu ai stăpînire, nici tu, nici tatăl tău, Satana". Antioh, mîniindu-se, i-a zis: "Văd că îndelunga mea răbdare te-a făcut îndrăzneț". Apoi a poruncit ca Serghie să fie încălțat cu încălțăminte de fier, ce avea întrînsa piroane lungi și ascuțite și care au străpuns tălpile sfîntului. Și așa fiind încălțat, i s-a poruncit să alerge înaintea șaretei sale, pentru că mergea spre cetatea Tetrapirghia, iar de la Tetrapirghia aveau să meargă la cetatea Rosaf. Iar Sfîntul Serghie alerga și cînta, zicînd: "Așteptînd am văzut pe Domnul care, căutînd spre mine, a auzit rugămintea mea și m-a scos din groapa necazului și din tina ticăloșiei și a pus pe piatră picioarele mele și a îndreptat pașii mei".

Ajungînd ei în Tetrapirghia, care era la mare depărtare de Sur, ca la nouă stadii, mucenicul a fos dus în temniță. În drum spre temniță el zicea: "Cel ce a mîncat odată pîinea mea, a venit asupra mea cu vicleșug și cu legăturile chinurilor cele cumplite a întins cursă picioarelor mele, dar vino, Doamne, în ajutorul meu și împiedică-i pe dînșii și izbăvește de cei necredincioși sufletul meu". În noaptea aceea, pe cînd se ruga în temniță, îngerul Domnului a venit la dînsul și i-a vindecat picioarele de răni. Apoi, dimineața, călăul a poruncit ca Sfîntul Serghie să fie scos din temniță, crezînd că nu va putea călca cu picioarele din pricina rănilor, dar l-a văzut de departe mergînd bine, cu picioarele sănătoase și neșchiopătînd deloc și, înspăimîntîndu-se, a zis: "Cu adevărat, omul acesta este vrăjitor, pentru că cine ar putea ca după astfel de chinuri să umble neșchiopătînd? Deci, dacă se vede cu picioarele nevătămate, aceasta

nu poate fi decît putere vrăjitorească". Apoi, încălțîndu-l iarăși cu acei papuci, l-a gonit înaintea sa pînă ce au ajuns la cetatea Rosaf, care era la o depărtare de șaptezeci de stadii de cetatea Sur. Acolo, șezînd la judecată, l-au silit pe Sfîntul Serghie să se închine la idoli și, nefiind posibil să-l atragă de la mărturisirea lui Hristos, l-au osîndit la moarte. Și, ducîndu-l afară din cetate, la locul de osîndă, Sfîntul Serghie și-a cerut voie pentru a-și face rugăciunile și, rugîndu-se îndelung, a auzit de sus un glas dumnezeiesc chemîndu-l acolo; apoi, cu bucurie, plecîndu-și capul său sub sabie, s-a sfîrșit, iar trupul lui a fost îngropat de credincioșii din acele locuri.

După o vreme, niște oameni credincioși din cetatea Sur s-au sfătuit în taină să ia de acolo trupul Sfîntului Mucenic Serghie și să-l ducă în cetatea lor, iar cînd s-au apropiat, noaptea, de mormîntul sfîntului, îndată a ieșit de acolo o flacără de foc mare cît un stîlp care ajungea pînă la ceruri. Iar niște ostași care locuiau în Rosaf, văzînd, în miezul nopții, acea văpaie înaltă de foc care lumina toată partea aceea, au alergat înarmați la acel loc și au aflat pe cetățenii de la Sur cuprinși de spaimă pentru această minunată vedenie de foc.

După puțină vreme, încetînd acea lumină de foc, cei ce veniseră de la Sur au înțeles că sfîntul nu voiește să se despartă de locul acela unde și-a vărsat sîngele și și-a dat sufletul pentru Hristos.

Petrecînd acolo cîteva zile, au zidit în cinstea Sfîntului Serghie, la locul unde a fos îngropat, un mormînt din piatră, înalt și foarte frumos. Apoi, sporind credința în Domnul nostru Iisus Hristos, s-a zidit în cetatea Rosaf o biserică cu numele Sfîntului Mucenic Serghie și adunîndu-se din cetățile dimprejur cincisprezece episcopi, au descoperit mormîntul Sfîntului, iar cinstitele lui moaște, care s-au păstrat în mireasmă bună și nestricate, au fost mutate cu mare cinste în biserica cea nouă. Și au așezat să fie prăznuită pomenirea lui în fiecare an, în octombrie, ziua a șaptea, zi în care a fost omorît. Apoi în amîndouă locurile, adică și în biserică, unde se aflau sfintele lui moaște, și acolo unde și-a aflat sfîrșitul și a fost îngropat, se făceau multe tămăduiri bolnavilor și se goneau diavolii.

Se mai cade încă a pomeni și despre aceasta: în fiecare an în ziua praznicului Sfîntului Serghie fiarele sălbatice, ieșind din pustiile dimprejurul acelui loc, unde zăcuse mai înainte trupul sfîntului, își schimbau cruzimea lor de fiară în blîndețe de miel, încît nu vătămau pe nimeni, nici pe oameni, nici pe dobitoace, ci cu sfială înconjurau acel loc sfînt și iarăși se întorceau în pustia lor. Așa l-a preamărit Dumnezeu pe plăcutul Său, încît și fiarelor, ca unor oameni, le poruncea să prăznuiască sfînta lui pomenire. Cu ale cărui rugăciuni, prea bunul Dumnezeu să îmblînzească mînia vrășmașilor noștri, ca și mînia fiarelor sălbatice, spre mărirea Sa cea dumnezeiască, în veci. Amin.

În această zi mai prăznuim pomenirea sfinților mucenici Iulian prezbiterul și Chesarie diaconul, care în vremea împărăției lui Claudie au pătimit în Tarachini, cetatea Italiei, de la Loxorie, cel care l-a înecat în mare. Se mai pomenește și Sfîntul Mucenic Polihronie preotul, pe care arienii l-au tăiat cu săbiile și l-au omorît în biserică la jertfelnic.

18. VIAȚA CUVIOASEI MAICII NOASTRE PELAGHIA, CARE MAI ÎNAINTE A FOST DESFRÎNATĂ
(8 OCTOMBRIE)

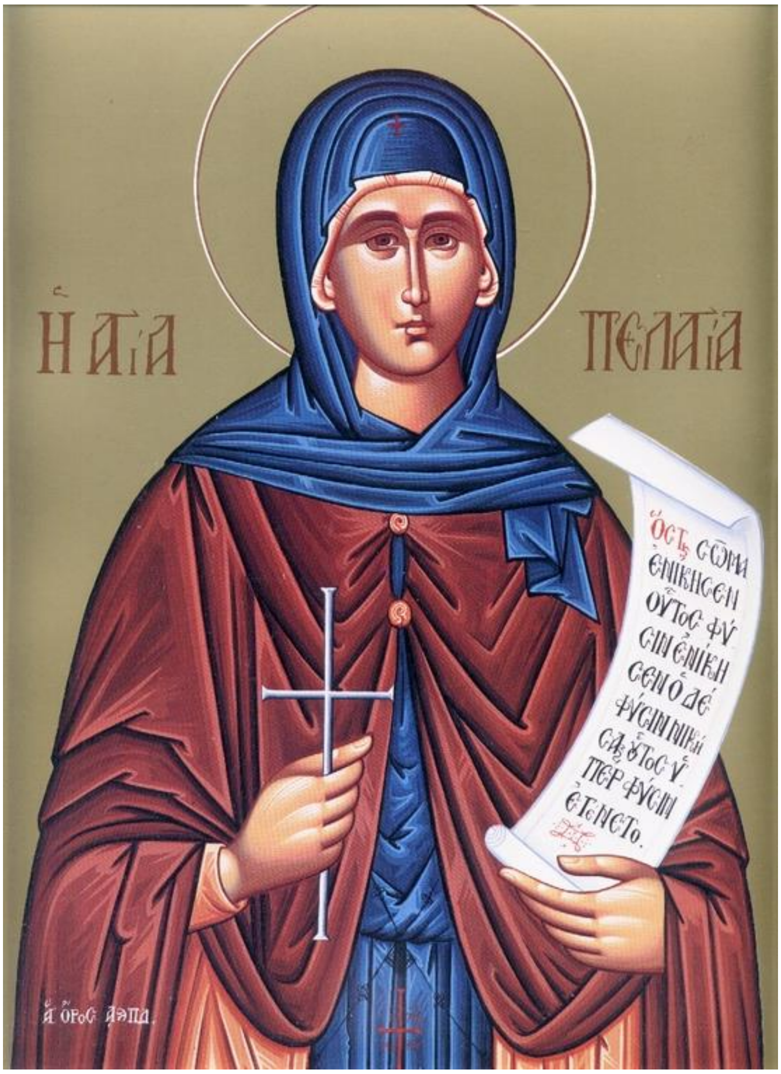

Mare mulțumire sîntem datori a da întodeauna Domnului nostru, că nu voiește moartea păcătoșilor, ci așteaptă cu îndelungă răbdare întoarcerea lor spre viață, pentru că minunat lucru s-a făcut în zilele noastre, de care eu, păcătosul Iacov, vă scriu vouă, sfinților frați, ca ascultînd și citind acestea, să aveți parte de mult folos.

Prea Sfințitul Arhiepiscop al cetății Antiohia, pentru oarecare trebuințe bisericești, a chemat la sine, din cetățile din prejur, opt episcopi, între care era și omul lui Dumnezeu, Sfîntul Non, episcopul meu, care venise de la Iliopoli și mă luase pe mine cu dînsul. Acesta era un bărbat minunat și un desăvîrșit călugăr, care pentru viața cea îmbunătățită fusese luat la episcopie, de la mănăstirea care se numește Tavenisiot. Iar cînd s-au adunat episcopii în biserica Sfîntului Mucenic Iulian, au voit ca să audă de la Non cuvînt de învățătură și au șezut toți lîngă ușile bisericii, iar Non a început a grăi învățîndu-i cele ce erau de folos pentru mîntuirea ascultătorilor. Și minunîndu-se toți de sfînta lui învățătură, iată că, pe lîngă ușile bisericii, apăru o femeie din cele necredincioase, care era vestită în toată Antiohia pentru desfrîul ei.

Femeia era îmbrăcată cu haine de mare preț, împodobită cu aur, cu pietre scumpe și cu mărgăritare, iar împrejurul ei mergeau mulțime de fecioare și de tineri, îmbrăcați frumos și purtînd brățări de aur. Și fața ei era atît de frumoasă, încît oamenii mireni nu se puteau sătura cu vederea frumuseții ei. Aceasta mergînd pe lîngă noi a umplut tot văzduhul de plăcută mireasmă aromată, iar episcopul, văzînd-o mergînd fără rușine, avînd capul descoperit și pieptul gol, și-a închis ochii și, suspinînd în taină, și-a întors fața ca de la un mare păcat. Iar fericitul Non, privea cu tot dinadinsul spre dînsa, pînă ce a trecut din dreptul privirii lor. Și după aceasta întorcîndu-se către episcopi, a zis: "Nu cumva iubiți voi frumusețea acestei femei?" Iar el nerăspunzînd, Non și-a plecat capul și, plîngînd, își aduna în băsmăluță lacrimile sale și își uda pieptul cu ele. Apoi, suspinînd din adîncul inimii, iarăși i-a întrebat pe episcopi: "Oare nu v-ați îndulcit cumva privind frumusețea ei?" Iar ei tăceau. Atunci Non a zis: "Cu adevărat, eu am învățat mult de la dînsa, că pe această femeie Domnul o va pune la înfricoșata Sa judecată și o dată cu dînsa vom fi judecați și noi. Pentru că ce socotiți? Cîte ceasuri a zăbovit acea femeie în cămara sa, spălîndu-se, îmbrăcîndu-se și îmbodobindu-se în multe feluri, uitîndu-se în oglindă și avînd toată grija ca să se arate mai frumoasă decît toate femeile înaintea ochilor vremelnicilor săi curtezani?! Iar noi, avînd în ceruri pe Mirele cel fără de moarte, nu ne îngrijim să ne împodobim sufletul nostru ticălos care este cu totul necurat, gol și plin de rușine, nu ne sîrguim să-l spălăm cu lacrimile pocăinței și să-l îmbrăcăm cu podoaba faptelor bune, ca să se arate plăcut ochilor lui Dumnezeu și să nu fie rușinat și lepădat în vremea nunții Mirelui".

Făcînd această învățătură, fericitul Non m-a luat pe mine, păcătosul său diacon, și am mers în chilia în care locuiam, lîngă biserica Sfîntului Iulian. Și episcopul meu, intrînd în cămara sa, s-a aruncat cu fața la pămînt și plîngea, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, iartă-mă pe mine, păcătosul și nevrednicul, căci grija acelei femei pentru împodobirea trupului a întrecut toată grija mea pentru ticălosul meu suflet, pentru că acea femeie, ca să fie plăcută curtezanilor ei celor pierzători, a pus atîta sîrguință spre a fi frumoasă, iar eu nu mă sîrguiesc ca să fiu plăcut Ție, Dumnezeul meu, ci petrec în lenevie și în neîngrijire. Cu ce față voi privi la Tine, sau cu ce cuvinte mă voi îndrepta înaintea Ta? Vai mie, păcătosul! Pentru că stînd înaintea Sfîntului Tău Altar, nu-ți aduc Ție podoabele sufletești pe care Tu le ceri de la mine. Acea femeie s-a făgăduit oamenilor celor muritori, întru deșertăciunea sa, ca să se împodobească pentru plăcerea lor și aceasta face, ceea ce a făgăduit; iar eu m-am făgăduit să-ți plac Ție, Dumnezeului meu, dar am mințit lenevindu-mă. Sărac sînt, nerespectînd poruncile Tale, deci n-am nădejde de faptele mele, ci întru a Ta milostivire, prin care nădăjduiesc să mă mîntuiesc". Sfîntul Non, grăind așa, se tînguia mult și se ruga și pentru femeia aceea, zicînd: "Doamne, să nu pierzi zidirea mîinilor Tale, să nu slujească diavolilor niște frumuseți ca acestea, ci întoarce-o pe ea la Tine, ca să se mărească prin ea numele Tău cel sfînt, pentru că Ție toate Îți sînt cu putință". Trecînd ziua aceea, Duminică noaptea după utrenie, sfîntul Non, învățătorul meu, a zis către mine: "Frate Iacove, ascultă visul meu care mi s-a arătat în noaptea asta: Mi se părea că stau într-un colț al Sfîntului Altar, săvîrșind slujba și, iată, mi s-a arătat o porumbiță neagră, necurată și urîtă, care zbura împrejurul meu și nu puteam suferi murdăria ei, iar cînd diaconul a zis: "cîți sînteți chemați, ieșiți", porumbița a zburat și n-am mai văzut-o pînă nu s-a terminat liturghia. Iar după săvîrșirea liturghiei, cînd noi ieșeam din biserică, am văzut acea necurată porumbiță zburînd iarăși împrejurul meu și eu, întinzînd mîna, am prins-o și am aruncat-o în apa care era în pridvorul bisericii; și acolo acea porumbiță s-a spălat de toată necurățenia, devenind curată și albă ca zăpada și a zburat spre înălțimi, făcîndu-se nevăzută". Spunîndu-mi acest vis, fericitul Non m-a luat și am mers în soborniceasca biserică împreună cu ceilalți arhiepiscopi unde, sărutînd pe arhiepiscop, au săvîrșit dumnezeiasca liturghie. Iar după săvîrșirea sfintei slujbe arhiepiscopul Antiohiei a poruncit fericitului Non să grăiască învățături pentru popor. Iar el a grăit după înțelepciunea lui Dumnezeu, învățînd poporul; și cuvintele lui nu erau alcătuite cu meșteșugul înțelepciunii lumii acesteia, ci simple și înțelese de toți și lucrătoare, pentru că

Duhul Sfînt vorbea prin gura lui. Și din cele vorbite se întrezărea înfricoșata judecată a păcătoșilor și răsplătirea drepților. Și tot poporul era atît de umilit de cuvintele lui, încît pămîntul era ud de lacrimile lor.

Apoi, după rînduiala milostivului Dumnezeu, s-a întîmplat că desfrînata aceea a intrat în biserică, ea care niciodată nu intrase în biserică și nici nu și-a adus niciodată aminte de păcatele sale. Acea desfrînată, auzind învățătura sfîntului Non, a înțeles frica de Dumnezeu și, gîndind la păcatele sale și la munca veșnică pentru ele, a început a vărsa pîraie de lacrimi, amintindu-și de păcatele ei. Și avînd inima zdrobită nu putea să se oprească din plîns și a poruncit la două slugi ale sale, zicîndu-le: "Așteptați aici și cînd va ieși acel sfînt bărbat care a grăit învățătura lui Dumnezeu, să mergeți după el și să vedeți unde găzduiește și, întorcîndu-vă, să-mi spuneți". Iar tinerii i-au îndeplinit porunca și îi spuseră că acel om găzduiește lîngă biserica Sfîntului Mucenic Iulian. Și ea, îndată, a scris cu mîna ei următoarea scrisoare către fericitul Non: "Sfîntului ucenic al lui Hristos, scriu eu, păcătoasa și ucenica diavolului, această scrisoare: am auzit despre Dumnezeul tău că a plecat din ceruri și S-a pogorît pe pămînt, nu pentru cei drepți, ci ca să-i mîntuiască pe cei păcătoși. Și atît de mult S-a smerit, încît a mîncat și cu vameșii; El, spre Care heruvimii nu îndrăznesc a privi, a locuit cu păcătoșii și a vorbit cu desfrînatele; deci, domnul meu, de ești adevărat rob a lui Hristos, precum aud de la creștini, nu mă lepăda pe mine care voiesc a veni prin tine către Mîntuitorul lumii pentru a vedea sfînta Lui față".

Trimițînd sfîntului o astfel de scrisoare, acesta a citit-o și i-a răspuns așa: "Orice plan vei avea tu, să știi că ești arătată lui Dumnezeu și tu și gîndul tău și scopul tău, însă îți zic: să nu mă ispitești, căci eu păcătosul sînt slujitorul lui Dumnezeu. De ai cu adevărat bunăvoință să crezi în Dumnezeul meu și dacă dorești să mă vezi, sînt cu mine și ceilalți episcopi, deci vino și mă vei vedea înaintea lor, iar de voi fi singur, nu mă vei putea vedea". Citind acestea, păcătoasa s-a umplut de mare bucurie și a alergat la biserica Sfîntului Iulian și a dat de știre Sfîntului Non despre venirea ei. Iar el, ducînd cu sine pe ceilalți episcopi, a poruncit femeii să vină înaintea lui.

Femeia, intrînd înaintea soborului sfinților episcopi, s-a aruncat la pămînt plîngînd și a sărutat picioarele Sfîntului Non, zicînd: "Mă rog ție, domnul meu, să urmezi învățătorului tău, Domnului Iisus Hristos, arată-mi darul tău și fă-mă creștină, pentru că eu sînt marea păcatelor și adîncul fărădelegilor, deci, spală-mă pe mine prin Botez". Atunci toți episcopii și clericii care se aflau acolo aveau fețele scăldate în lacrimi văzînd pe acea desfrînată că vine cu atîta pocăință și credință să se pocăiască. Și abia a putut fericitul să o ridice de la picioarele sale, apoi a zis către dînsa: "Pravila bisericească poruncește a nu fi botezată o desfrînată fără garanți, ca să nu se întoarcă iarăși la viața ei desfrînată". Iar ea, auzind acest răspuns, iarăși s-a aruncat la picioarele lui și ca și păcătoasa din Evanghelie care a spălat picioarele lui Hristos, așa a făcut și aceasta și a spălat picioarele lui Non și le-a șters cu părul capului său, zicînd: "Vei da seama lui Dumnezeu pentru sufletul meu, dacă nu mă vei boteza pe mine astăzi; din mîinile tale să ceară Dumnezeu sufletul meu și asupra ta să cadă faptele mele cele rele și de mă vei îndepărta nebotezată vei fi pricinuitor vieții mele desfrînate și necurate. De nu mă vei face pe mine acum străină de faptele mele cele rele, mă voi lepăda de Dumnezeul tău și mă voi închina idolilor. De nu mă vei face pe mine astăzi mireasa lui Hristos și de nu mă vei aduce la Dumnezeul tău, să nu mai ai parte de El și de sfinții Lui".

Atunci toți au preamărit pe iubitorul de oameni Dumnezeu, auzind și văzînd pe o desfrînată ca aceasta aprinzîndu-se cu atîta dumnezeiască rîvnă. Apoi fericitul m-a trimis îndată pe mine, smeritul Iacov, la arhiepiscop ca să-i spun despre acest lucru, iar el, auzind, s-a bucurat

foarte mult și a zis către mine: "Mergi și spune-i episcopului tău așa: Cinstite părinte, pe tine te așteaptă lucrul acesta, pentru că știu bine că ești gura lui Dumnezeu care a zis: de vei scoate cinstit din nevrednic, ca gura mea vei fi". Și chemînd pe Cuvioasa Romana, care era întîia diaconiță bisericească, a trimis-o pe aceasta cu mine.

Venind, am aflat pe Pelaghia zăcînd încă la pămînt, la picioarele fericitului Non, care abia a ridicat-o, zicîndu-i: "Scoală-te, fiică, ca să înveți cele ce-ți lipsesc pentru Botez". Iar ea s-a sculat și episcopul a zis către dînsa: "Mărturisește-ți întîi păcatele". Iar ea plîngînd a răspuns: "Dacă-mi voi cerceta conștiința mea, nici un lucru bun nu voi afla și știu că păcatele mele sînt mai multe decît nisipul mării și apa mării nu ajunge pentru spălarea faptelor mele celor necurate. Însă nădăjduiesc spre Dumnezeul tău că-mi va ușura sarcina fărădelegilor mele și va căuta cu milostivire spre mine". Apoi episcopul a întrebat-o: "Care îți este numele?" Iar ea a răspuns: "De către părinții mei am fost numită Pelaghia, iar cetățenii Antiohiei mi-au pus numele Margareta, pentru podoabele mele cele frumoase și de mult preț cu care m-au înfrumusețat păcatele mele".

Atunci episcopul a învățat-o credința și a botezat-o în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, a uns-o cu Sfîntul Mir și a împărtășit-o cu preacuratul și de viață făcătorul Trupul și Sîngele Domnului nostru Iisus Hristos pentru iertarea păcatelor. Iar Romana, diaconița, i-a fost maică duhovnicească, primind-o din baia Botezului; apoi, luînd-o din Biserică, a dus-o în Catechumenie, pentru că și noi găzduiam acolo. Iar fericitul Non a zis către ceilalți episcopi: "Veniți la ospăț, fraților, și să ne bucurăm cu îngerii lui Dumnezeu că am găsit oaia cea pierdută, și să gustăm undelemn și vin cu veselie duhovnicească". Apoi, venind toți, au mîncat cu cea nou botezată; iar diavolul a început a striga în auzul tuturor și glasul lui se asemăna cu un glas de om tînguindu-se și zicînd: "Amar, amar, ce rabd eu de la bîrfitorul acesta băutor de vin! O, răule bătrîn! Oare nu ți-au ajuns ție cei treizeci de mii de sarazini pe care i-ai răpit de la mine și i-ai botezat? Nu ți-a ajuns ție cetatea Iliopolii care cîndva era a mea și toți cei care viețuiau în ea se închinau mie, iar tu i-ai luat de la mine și i-ai dus la Dumnezeul tău? Și acum mi-ai tăiat și cea din urmă nădejde. Ce voi face eu de acum, călugăre înșelător și cu nărav rău? Nu vreau să-ți mai rabd vicleșugurile tale! Blestemată este ziua în care te-ai născut tu, rău bătrîn, pentru că pîraiele lacrimilor tale mi-au risipit casa mea și au făcut-o pustie". Și astfel plîngînd diavolul, striga înaintea ușilor caselor în care eram și au auzit glasul lui toți cei care erau acolo. Și iarăși a zis diavolul către cea din nou botezată: "Asta mi-ai făcut, doamnă Pelaghia? Și tu ai urmat lui Iuda care fiind în cinste apostolească a vîndut pe Domnul său. Asemenea și tu mi-ai făcut". Atunci episcopul i-a poruncit roabei lui Dumnezeu, Pelaghia, ca să se întărească cu semnul crucii. Iar ea făcînd semnul crucii pe fața sa, a zis către diavol: "Să te gonească pe tine Iisus Hristos, care m-a izbăvit de tine". Și acestea zicîndu-le, îndată a fugit diavolul.

Apoi, după două zile, în timp ce Pelaghia dormea cu cuvioasa Romana, maica sa cea duhovnicească, venind diavolul a deșteptat-o și a început a grăi către dînsa: "Scumpa mea doamnă Margareta, ce rău ți-am făcut eu? Nu te-am îmbogățit eu cu aur și cu argint? Oare nu te-am împodobit eu cu pietre de mare preț, cu salbe și cu haine? Deci, rogu-mă ție, să-mi spui cu ce te-am mîhnit? Eu sînt gata a îndeplini porunca ta, numai tu să nu mă lași să mă fac de rîs". Însă ea, înarmîndu-se cu semnul sfintei cruci, i-a zis: "Domnul meu Iisus Hristos, care m-a răpit pe mine din ghiarele tale și m-a făcut mireasă a cereștii Sale împărății, Acela să te gonească de la mine". Și diavolul îndată a pierit, iar Pelaghia a deșteptat-o îndată pe Sfînta Romana, zicîndu-i: "Roagă-te pentru mine, maica mea, căci mă necăjește pe mine diavolul". Iar maica a zis către dînsa: "Fiică, să nu te înfricoșezi de el, căci acum se teme el de tine și se cutremură de umbra ta".

A treia zi după botezul ei, Pelaghia a chemat pe una din slugile sale și i-a zis: "Mergi în casa mea și înscrie toate cîte sînt în lăzile mele cu aur și apoi toate podoabele mele să le aduci aici". Și ducîndu-se slujnica a făcut toate cele poruncite de Pelaghia. Iar fericita Pelaghia, chemînd pe Sfîntul episcop Non, i-a dat toate bogățiile în primire, zicîndu-i: "Aceasta este averea cu care m-a îmbogățit pe mine satana și, iată, o dau toată în sfintele tale mîini, ca să faci cu ea ce vei voi tu, căci mie mi se cade ca de acum să caut bogățiile Domnului meu Iisus Hristos". Și fericitul episcop, chemînd pe economul bisericii, i-a dat înaintea tuturor toată bogăția Pelaghiei, și i-a zis: "Te jur pe tine cu numele Sfintei și nedespărțitei Treimi să nu duci în episcopie nimic din aurul acesta, nici în Biserica lui Dumnezeu să nu duci nimic și nici în casa ta sau a vreunuia din clerici să nu duci nimic, ci tot ce este aici să împarți orfanilor și neputincioșilor, căci așa se cuvine, ca cele ce sînt rău adunate să se împartă bine, iar bogăția strînsă prin păcat să se facă bogăție a dreptății. Și de vei călca acest jurămînt, anatema să fie casa ta și partea ta să fie cu cei ce ziceau: "Ia-L, ia-L, răstignește-L pe El"". Iar roaba lui Dumnezeu, Pelaghia, nu și-a oprit nimic din averea aceea pentru hrana sa, căci era hrănită de Cuvioasa Romana diaconița, de vreme ce se jurase ca să nu guste din bogățiile păcatului. Apoi, chemînd pe toate slugile și slujnicele sale, le-a eliberat, dînd fiecăruia destul aur și argint și le-a spus: "Eu, fiilor, vă eliberez din vremelnicele slujbe, iar voi să vă sîrguiți să vă eliberați din robia acestei deșarte lumi plină de păcate. Ca, precum în lumea aceasta am petrecut împreună, așa să ne învrednicim a fi împreună și în viața cea fericită". Și acestea zicînd către dînșii, i-a eliberat.

În a opta zi, cînd trebuia, după obiceiul celor din nou botezați, să scoată hainele cele albe primite la botez, fiind Duminică, Pelaghia s-a sculat foarte de dimineață s-a dezbrăcat de hainele cele albe în care se îmbrăcase la botez și s-a îmbrăcat într-o haină aspră de păr. Și luînd pe deasupra o haină veche a fericitului Non, a ieșit în taină din cetatea Antiohiei și nimic nu s-a mai știut de ea. Iar Romana, diaconița, se tînguia cu mîhnire pentru dînsa. Dar Dumnezeu, care le știe pe toate, a descoperit fericitului Non că Pelaghia s-a dus la Ierusalim și Non o mîngîia pe Romana, zicîndu-i: "Nu mai plînge, fiică, ci bucură-te, căci Pelaghia, la fel ca și Maria, calea cea bună și-a ales, de la care nu se va abate". După puține zile arhiepiscopul ne-a eliberat și ne-am dus la locul nostru. După trei ani am dorit să merg la Ierusalim să mă închin Sfintei Învieri a Domnului nostru Iisus Hristos și m-am rugat episcopului meu, fericitul Non, să-mi dea voie să merg acolo. Iar el, dîndu-mi voie, mi-a zis: "Frate Iacove, cînd vei merge la sfintele locuri să cauți un călugăr care se numește Pelaghie; acela este famen, dar foarte îmbunătățit și locuiește acolo în ascuns și, aflîndu-l, să vorbești cu dînsul, pentru că mult te vei folosi de la el, căci este adevăratul rob a lui Hristos și călugăr desăvîrșit". Iar acestea le spunea Non pentru roaba lui Dumnezeu Pelaghia, dar nu m-a lămurit despre dînsa cu de-amănuntul, pentru că Pelaghia, ducîndu-se la Ierusalim și-a zidit o chilie în muntele Eleonului, unde Domnul nostru se ruga odinioară și, acolo închizîndu-se, viețuia după Dumnezeu.

Deci, sculîndu-mă, am mers la sfintele locuri și m-am închinat Sfintei Învieri a Domnului nostru Iisus Hristos și cinstitei Cruci, iar a doua zi am început să-l caut pe monahul cu numele Pelaghie, așa precum mi-a poruncit episcopul meu, și l-am aflat în chilia lui în muntele Eleonului. Chilia nu avea ușă, ci era zidită în toate părțile și numai o fereastră mică am văzut în perete și am bătut în ea; deschizînd-o roaba lui Dumnezeu și văzîndu-mă, m-a recunoscut, însă nu mi-a spus toate despre sine, dar eu n-am mai cunoscut-o, căci cum puteam să recunosc pe aceea care dintr-atîta frumusețe se veștejise ca o floare? Ochii ei se afundaseră adînc în orbite, iar trăsăturile feței ei se schimbaseră din cauza înfrînării peste măsură de la toate. Și toți locuitorii Ierusalimului o luau drept famen și nimeni n-a înțeles că ea este femeie, nici eu însumi n-am știut ceva de dînsa, de vreme ce episcopul meu mi-a spus că este un famen călugăr. Și am fost binecuvîntat de dînsa ca de un bărbat călugăr. Iar ea mi-a zis: "Cu adevărat,

frate, oare nu ești tu Iacov, diaconul fericitului episcop Non?" Iar eu m-am minunat că mi-a spus pe nume și că m-a cunoscut că sînt diaconul fericitului Non și i-am răspuns: "Așa este, părintelui meu". Iar ea mi-a zis: "Să spui episcopului tău să se roage pentru mine, căci cu adevărat este bărbat sfînt și apostol al lui Iisus Hristos". Și iarăși mi-a mai zis: "Și ție, fratele meu, mă rog ca să te rogi pentru mine". Și acestea, zicîndu-mi, a închis ferestruica și a început a citi ceasul al treilea, iar eu, făcîndu-mi rugăciunea, m-am dus și mult m-am folosit de vederea eicea asemenea cu îngerii și de vorbele ei cele dulci. Apoi, plecînd de la dînsa, am umblat prin mănăstire, cercetînd pe frați și vorbind cu sfinții bărbați și am avut mult folos și binecuvîntări de la dînșii. Și prin toate mănăstirile se dusese vestea despre famenul Pelaghie și toți se foloseau de viața lui și de aceea am dorit să merg iarăși la dînsul și să mă mîngîi de vorba lui cea folositoare de suflet.

După ce am venit iarăși la chilia lui și am bătut în fereastră, am îndrăznit a-l chema pe nume, zicîndu-i: "Deschide-mi, Avvo Pelaghie!". Iar el nu mi-a răspuns nimic. Eu am socotit că face rugăciune sau că se odihnește și am așteptat puțin, apoi iarăși am bătut, rugîndu-l să-mi deschidă, dar iarăși n-a răspuns nimeni; și după puțină vreme am bătut din nou. Și am petrecut așa trei zile, șezînd lîngă ferăstruică, pentru că am dorit mult să-l văd, să-i văd sfînta lui față și să capăt binecuvîntare de la el, dar nu s-a auzit nici un glas. Și am zis atunci în mine: ori s-a dus din chilia aceasta și nu mai este nimeni în ea, ori a murit. Și am îndrăznit a forța ferestruica și l-am văzut zăcînd mort la pămînt și atunci m-am înspăimîntat și am început a plînge, căci nu m-am învrednicit să capăt binecuvîntarea lui cea de pe urmă. Și, închizînd ferăstruica, am alergat la Ierusalim și am spus sfinților părinți care viețuiau acolo că a murit Avva Pelaghie, famenul. Și îndată vestea a străbătut tot Ierusalimul, cum că Sfîntul Pelaghie, monahul cel purtător de semne, a adormit întru Domnul. Apoi s-au adunat călugării din toate mănăstirile și toată cetatea Ierusalimului și Ierihonului și cea din părțile Iordanului, precum și mulțime mare de popor, pentru îngroparea sfintelor lui moaște. Și, spărgînd ferestruica, au făcut o intrare cît să poată intra un om, prin care au intrat niște bărbați cucernici și au scos afară cinstitele moaște. Apoi a venit Patriarhul Ierusalimului cu mare mulțime de părinți și au început, după obicei, a unge trupul cu arome și atunci au văzut că famenul era femeie și, înălțînd glas cu lacrimi, au strigat, zicînd: "Minunat ești între sfinți, Dumnezeule, că ai și pe pămînt sfinți ascunși, nu numai bărbați, ci și femei". Și a voit ca să tăinuiască aceasta de popor, dar n-a putut, de vreme ce Dumnezeu nu voia să tăinuiască, ci să arate și să preamărească pe roaba Sa.

S-a făcut adunare multă de popor și au venit și călugărițele din mănăstirile lor, cu lumînări și cu tămîie și luînd în cîntări de psalmi cinstitul și sfîntul ei trup, cu cinste cuviincioasă, l-au dus în aceeași chilie în care se nevoise și acolo l-au îngropat.

Aceasta este viața celei ce a fost desfrînată și astfel a fost întoarcerea femeii celei piedute, astfel au fost ostenelile și nevoințele ei, prin care a plăcut lui Dumnezeu și prin care fie ca și noi să cîștigăm milă în ziua judecății Domnului nostru Iisus Hristos, căruia I se cuvine mărirea cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

19. VIAȚA CUVIOASEI TAISIA
(8 OCTOMBRIE)

În părțile Egiptului era o femeie cu obiceiuri rele, necurată și fără rușine. Femeia aceea avea o fiică pe care o chema Taisia, pe care a învățat-o aceleași obiceiuri rele cu care se îndeletnicea și ea. Ducînd-o pe fiica ei într-o casă de desfrînare, a dat-o în slujba Satanei, ca să ducă la pieire multe suflete omenești, înșelîndu-le, cu frumusețea pe care o avea, căci Taisia era foarte frumoasă și se vestise pretudindeni despre frumusețea feței sale, încît mulți, poftind-o, îi aduceau multe averi, aur și argint și haine scumpe și luxoase. Înșelînd cu atîta deșertăciune pe îndrăgostiții ei, îi aducea acolo și mulți își pierdeau averea pentru dînsa și ajungeau la sărăcie, iar alții, bătîndu-se pentru dînsa, au umplut pragurile casei ei de sîngele lor. Cuviosul părinte Pafnutie, auzind de acestea, s-a îmbrăcat în haine mirenești și, luînd un galben, a mers la locul unde petrecea Taisia și, văzînd-o, i-a dat să înțeleagă că vrea să meargă la dînsa. Iar ea, luînd galbenul, i-a zis: "Intră în cămara mea".

Atunci el intrînd, a văzut un pat frumos așternut pe care s-a așezat și a zis către Taisia: "Oare ai altă cămară tăinuită, ca să ne închidem în ea, ca să nu ne știe nimeni?" Iar Taisia i-a zis: "Este, dar dacă te rușinezi de oameni și aici ne putem ascunde de dînșii, căci ușile sînt încuiate și nimeni nu va putea intra aici, nici nu ne va ști nimeni pe noi, iar dacă te temi de Dumnezeu, apoi nu este loc care să poată fi tăinuit dinaintea Lui, măcar de te-ai ascunde și sub pămînt, căci și acolo te vede Dumnezeu". Auzind Pafnutie aceste cuvinte de la dînsa, i-a zis: "Au, doară și tu știi de Dumnezeu?" Iar ea a răspuns: "Știu și despre Dumnezeu și am auzit și despre împărăția drepților și munca păcătoșilor". Atunci stareţul i-a zis: "Dacă știi pe Dumnezeu, împărăția Sa și muncile păcătoșilor, atunci de ce prihănești pe oameni și pierzi atîtea suflete? Căci nu numai pentru ale tale păcate, ci și pentru ale acelora pe care i-ai prihănit ai să fii întrebată de Dumnezeu și osîndită în gheena focului".

Taisia, auzind acestea, s-a aruncat l-a picioarele starețului, cu plîngere, zicînd: "Eu mai știu și aceasta, că pentru cei ce greșesc este pocăință și iertare de greșeli și nădăjduiesc ca prin rugăciunile tale să mă izbăvesc de greșeli și să cîștig mila Domnului. Deci, mă rog ție, așteaptă-mă puțin, numai trei ceasuri și după aceasta voi merge unde îmi vei porunci și voi face ceea ce-mi vei zice". Iar starețul, arătîndu-i locul la care avea să o aștepte, s-a dus. Apoi ea, adunîndu-și toată averea agonisită cu păcatele ei, a cărei valoare era cam de vreo patruzeci de litre de aur, a dus-o în mijlocul cetății și aprinzînd un foc și-a pus toate lucrurile și le-a ars înaintea întregului popor, strigînd: "Veniți toți cei care ați păcătuit cu mine și vedeți cum ard toate lucrurile pe care mi le-ați dat voi". Și, arzîndu-și averea, s-a dus la locul unde o aștepta Pafnutie. Acolo primind-o starețul, a dus-o la o mănăstire de fecioare și a așezat-o pe Taisia într-o chilie mică. Taisia a fos închisă în acea chilie, pironindu-i-se ușa și i-a fost lăsată numai o ferestruică mică prin care i se dădea puțină pîine și apă. Apoi Taisia l-a întrebat pe Sfîntul Pafnutie: "Cum mă sfătuiești, părinte, să mă rog lui Dumnezeu?" Iar starețul i-a răspuns: "Tu nu ești vrednică ca să chemi numele Domnului, nici să-ți ridici mîinile tale spre ceruri, de vreme ce buzele tale sînt pline de necurăție și mîinile tale sînt întinate, ci, numai căutînd adeseori spre răsărit, să zici: "Dumnezeule, cela ce m-ai zidit, miluiește-mă".

A petrecut Taisia în acea închisoare vreme de trei ani rugîndu-se lui Dumnezeu așa precum o învățase Pafnutie și o dată pe zi gusta puțină pîine și apă. După trei ani, milostivindu-se de dînsa, Pafnutie s-a dus la marele Antonie, voind să afle dacă Dumnezeu a iertat-o pe Taisia sau nu. Și mergînd la Antonie, starețul i-a povestit lui totul despre Taisia, iar Antonie a chemat pe ucenicii săi și le-a poruncit să se închidă fiecare în cămara sa și să se roage lui Dumnezeu toată noaptea ca să i se descopere vreunuia dintre ei ceea ce voia pentru Taisia, care se pocăiește pentru greșelile ei. Și ucenicii au îndeplinit porunca părintelui lor și au milostivit pe Dumnezeu, încît le-a descoperit ceea ce trebuiau să facă pentru Taisia. Această descoperire i-a fost făcută lui Pavel, care era numit de ceilalți prost. Acestui Pavel, pe cînd stătea noaptea la rugăciune, i s-a arătat o vedenie și a văzut cerurile deschizîndu-se și acolo a văzut un pat strălucit de mărire, cu așternuturi scumpe, pe care îl păzeau trei fecioare frumoase și pe patul acela era așezată o cunună. Văzînd aceasta, Pavel a zis: "Nu este gătit altuia patul acesta și cununa, decît numai pentru părintele meu Antonie". Și a venit către dînsul un glas, zicîndu-i: "Nu părintelui Antonie îi sînt pregătite acestea, ci pentru Taisia, care a fost o desfrînată". Și Pavel, venindu-și în fire, se gîndea la acea vedenie, iar a doua zi a spus fericiților părinți Antonie și Pafnutie, iar aceștia, auzind, au preamărit pe Dumnezeu, care primește pe cei ce se pocăiesc cu adevărat.

Pafnutie s-a pregătit și s-a dus la mănăstirea de fecioare unde era închisă Taisia și, deschizînd ușa, a vrut s-o scoată de acolo. Iar Taisia se ruga de dînsul, zicînd: "Lasă-mă aici, părinte, ca să petrec pînă la moarte, pentru că multe sînt păcatele mele și încă trebuie să mai plîng pentru ele". Iar starețul i-a zis: "Acum iubitorul de oameni, Dumnezeu, a primit pocăința ta și ți-a iertat ție păcatele". Și a scos-o pe Taisia din închisoare. Iar fericita a zis: "Să mă crezi, părinte, că de cînd am intrat în această închisoare, am pus înaintea ochilor mei cei gînditori toate păcatele mele și, ținînd seama de ele, am plîns neîncetat. Și încă nu s-au dus de la ochii mei toate faptele mele cele rele și stîndu-mi și acum înaintea ochilor, mă înspăimîntă că voi fi osîndită pentru ele".

După ieșirea din închisoare, fericita Taisia a petrecut cincisprezece zile și după aceasta a căzut într-o boală în care a zăcut trei zile și după aceasta și-a dat sufletul și cu pace s-a odihnit, cu darul lui Dumnezeu. Și s-a mutat din patul durerii în patul pe care l-a văzut sfîntul Pavel cel prost, în ceruri, pat care era pregătit pentru ea, unde se laudă cu cuvioșii întru mărire și se bucură întru așternutul său de veci. Așa ne-a întrecut păcătoasa și desfrînata întru împărăția lui Dumnezeu. O! de nu ne-am lipsi și noi, cu rugăciunile ei, de aceeași Împărăție. Amin.

Tot în această zi se mai face și pomenirea Sfintei fecioare Pelaghia, care a trăit în vremea împăratului Numerian, în Antiohia Siriei și cînd era să fie prinsă și chinuită pentru Hristos, rugîndu-se lui Dumnezeu, cu tot dinadinsul, în mîinile Lui și-a dat duhul ei.

20. POMENIREA SFÎNTULUI APOSTOL IACOB AL LUI ALFEU (9 OCTOMBRIE)

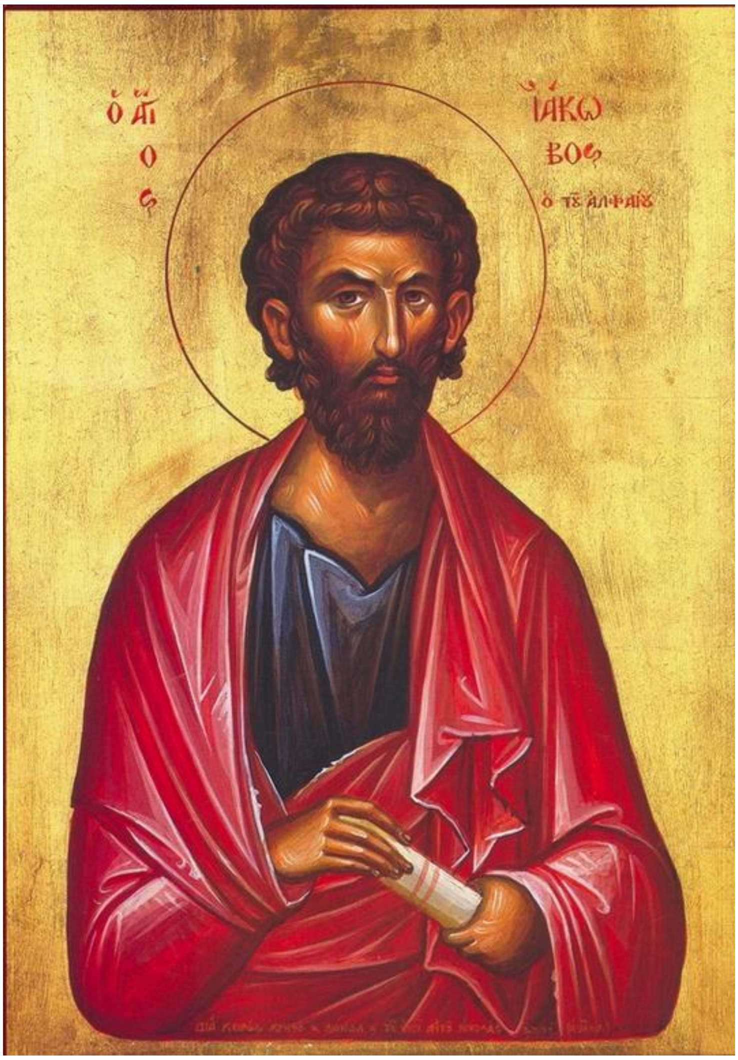

Sfîntul Apostol Iacob era fiul lui Alfeu și fratele lui Matei, vameșul și evanghelistul. Cînd Domnul nostru Iisus Hristos viețuia cu trupul pe pămînt și alegea pentru vrednicia apostolească pe oamenii cei fără de răutate și drepți, ca să-i trimită la propovăduirea Evangheliei în toată lumea, atunci l-a ales pe acest Iacob și ca pe un vrednic l-a numărat în ceata apostolească. Iar Iacob a fost dintre cei doisprezece apostoli, însuși văzător și ucenic al lui Hristos, propovăduitor al Tainelor și următor pașilor Lui și împreună cu ceilalți Apostoli, primind Sfîntul Duh care s-a pogorît asupra lor în limbi de foc, a mers la diferite neamuri și

popoare ca să propovăduiască pe Hristos, să povățuiască și să-i aducă pe cei rătăciți la calea mîntuirii.

Aprinzîndu-se cu rîvna cea dumnezeiască, ca focul a ars spinii necredinței, a sfărîmat idolii și le-a risipit capiștile, a tămăduit multe boli și a gonit din oameni duhurile necurate și viclene și a adus Domnului nostru Iisus Hristos mulțime de popor, de la care și-a cîștigat numele cel nou: sămînța dumnezeiască, căci semănînd în inimile oamenilor cuvîntul dumnezeiesc a sădit și a sporit dreapta credință; pentru aceasta s-a numit "sămînța dumnezeiască". Și înconjurînd multe țări, a semănat sămînța cea cerească și, adunînd spicele mîntuirii omenești, a sfîrșit alergarea sa pe urma lui Hristos, pentru că s-a făcut următor al patimilor Lui, și fiind pironit pe cruce și-a dat sufletul său lui Dumnezeu. Și această "dumnezeiască sămînță" - adică Sfîntul Iacob - a fost adunată cu roduri însutite în cereasca jitniță unde, săturîndu-se însuși de vederea feței lui Dumnezeu, și nouă ne mijlocește aceeași săturare cu rugăciunile sale.

21. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU ANDRONIC ȘI A SFINTEI ATANASIA, SOȚIA LUI
(9 OCTOMBRIE)

În vremea lui Teodosie cel Mare, împăratul grecesc, era un om în Antiohia anume Andronic, care se îndeletnicea cu meșteșugul de zlătar (lucrător de aur și argint). Acesta a luat de nevastă pe fiica altui zlătar, pe care îl chema Ioan. Numele acestei femei era Atanasia, care însemnează "nemurire", căci, cu adevărat, slavă nepieritoare și-a cîștigat prin viața ei cea sfîntă, precum va arăta sfîrșitul vieții ei.

Andronic și Atanasia, viețuind cu cinste și cu dumnezeiască plăcere, s-au înfrumusețat cu toate bunătățile, iar bogăția lor, întru care erau îndestulați, o împărțeau în trei părți: o parte

o dădeau la săraci, alta o dădeau pentru împodobirea bisericii, iar alta o ţineau pentru trebuinţa casei lor. Şi erau cinstiţi şi iubiţi de toţi ceilalţi cetăţeni pentru blîndeţea şi faptele lor cele bune. Ei au avut un fiu căruia i-au pus numele Ioan. Iar după aceea li s-a născut şi o fiică căreia i-au dat numele de Maria. Apoi, după naşterea celor doi copii, n-au mai voit a se cunoaşte trupeşte, ci vieţuiau ca frate şi soră, iar sîrguinţa şi grija lor cea mare era pentru săraci, pentru că-i cercetau pe cei bolnavi, îi spălau, îi hrăneau, îi îmbrăcau şi cu averea lor erau mîngîierea străinilor şi săracilor. Şi în toate săptămînile, miercurea şi vinerea o petreceau în post şi în rugăciuni. Vieţuind ei aşa, a voit Dumnezeu să-i cheme la viaţa cea mai desăvîrşită ca, lăsîndu-le toate, să meargă după Domnul lor Iisus Hristos, Care ne-a lăsat nouă pildă să urmăm paşilor Lui. După doisprezece ani ai vieţii lor casnice, a venit într-o zi Atanasia de la biserică după cîntarea de dimineaţă şi i-a găsit pe amîndoi copiii ei gemînd, iar ea, tulburîndu-se, a stat aproape de patul lor. Andronic a venit mai tîrziu de la biserică şi a început a o striga pe femeia lui, iar ea a răspuns: "Nu te mînia pe mine, domnul meu, de vreme ce copiii noştri sînt cuprinşi de febră mare". Şi, pipăindu-i, Andronic i-a aflat aşa cum îi spusese Atanasia şi suspinînd, a zis: "Fie voia Domnului". Apoi s-a dus afară din cetate, la biserica Sfîntului Mucenic Iulian, pentru că acolo erau îngropaţi părinţii lui şi zăbovind în biserică la rugăciune, pînă la al şaselea ceas, în acea vreme au murit amîndoi copiii lui: fiul său, Ioan, care avea doisprezece ani, şi fiica sa, Maria, care avea zece ani.

Întorcîndu-se Andronic de la rugăciune, a auzit în casa sa plîngere şi tînguire şi, mîhnindu-se, a alergat în grabă şi a găsit acolo multă lume adunată în curtea lui, iar amîndoi copiii zăceau morţi. Intrînd în camera sa de rugăciune, s-a aruncat înaintea chipului Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, zicînd cuvintele dreptului Iov: "Gol am ieşit din pîntecele maicii mele, gol mă voi duce. Domnul a dat, Domnul a luat, precum a voit Domnul aşa a făcut, fie numele Domnului binecuvîntat în veci". Atanasia, plîngînd pentru fiii săi, atît de mult a slăbit din pricina mîhnirii încît era aproape de moarte, pentru că zicea: "Să mor şi eu ca fiii mei". Iar cînd au fost îngropaţi fiii lor s-au adunat toţi cetăţenii şi a venit însuşi patriarhul cu tot clerul său. Copiii au fost îngropaţi în biserica Sfîntului Iulian, acolo unde erau îngropaţi şi bunicii lor.

Atanasia, după îngroparea copiilor, nu mai voia să meargă în casa ei, ci şedea lîngă mormîntul lor, plîngînd, iar la miezul nopţii i s-a arătat Sfîntul Mucenic Iulian, în chipul unui călugăr, şi i-a zis: "O, femeie! pentru ce nu laşi pe cei ce sînt aici să se odihnească!" Iar ea a răspuns: "Nu te mînia pe mine, Sfinte Iulian, de vreme ce sînt mîhnită, pentru că doi copii am avut şi i-am îngropat astăzi pe amîndoi". Iar el a zis: "Cîţi ani aveau copiii tăi?" A răspuns ea: "Unul avea doisprezece ani, iar celălalt avea zece ani". Şi a întrebat-o sfîntul: "Dar de ce plîngi pentru dînşii? Mai bine ai face de ai plînge pentru păcatele tale. Căci îţi zic ţie: în chipul în care firea omenească caută mîncare, pe care trebuie s-o aibă, aşa şi copiii se hrănesc cu bunătăţile cereşti de la Hristos, pe care Îl roagă, zicînd: "Dreptule Judecător, ne-ai lipsit de cele pămînteşti şi pentru aceasta nu ne lipsi de bunătăţile cereşti"". Iar ea, auzind acestea, şi-a schimbat mîhnirea în bucurie, şi a zis: "Dacă fiii mei vieţuiesc în ceruri, apoi de ce plîng eu?" Apoi s-a întors ca să vorbească mai mult cu cel ce i se arătase şi nu l-a mai văzut şi l-a căutat prin toată biserica, dar nu l-a mai aflat. Apoi l-a întrebat pe portarul care păzea uşa bisericii, zicînd: "Unde este părintele acela care a vorbit acum cu mine?" Portarul i-a răspuns: "Nu vezi că uşile sînt încuiate şi nu a intrat nimeni aici? Apoi de ce zici că a vorbit cineva cu tine?".

Atunci Atanasia a cunoscut că aceea a fost vedenie şi s-a înspăimîntat şi, ducîndu-se la casa ei, a povestit bărbatului ei ceea ce văzuse şi auzise şi apoi s-a mîngîiat şi s-a liniştit. Şi Atanasia a zis către Andronic: "Domnul meu, încă de cînd trăiau copiii noştri voiam să-ţi spun, dar mă îndoiam şi iată că acum, după moartea lor, te rog să mă duci pe mine la o mănăstire, ca

să-mi plîng acolo păcatele mele, căci Domnul, luîndu-i pe copiii noștri, ne va face pe noi mai buni la slujba Sa". Iar el i-a zis: "Să mergi să-ți cercetezi gîndul tău o săptămînă și de nu-ți vei schimba acest gînd, ne vom sfătui despre aceasta amîndoi". Iar ea, așteptînd multe zile, nu și-a schimbat gîndul, ci cu mai mult dor s-a umplut de viața singuratică și cerea voie de la bărbatul ei s-o lase la mănăstire. Iar Andronic a vorbit cu tatăl ei și i-a zis: "Iată, noi vrem să mergem la sfintele locuri ca să ne închinăm, iar ție îți încredințăm casa și toată averea noastră și ne rugăm ție, de ni se va întîmpla ceva rău pe cale, să împarți averea noastră la cei care au trebuință, iar casa noastră s-o faci bolniță pentru săraci și gazdă pentru străini".

Andronic, încredințîndu-și casa și averea socrului său, i-a eliberat pe toți slujitorii săi. Apoi, într-o noapte, Andronic și Atanasia s-au sfătuit amîndoi, au luat puțină avere pentru călătorie și, nefiind știuți de nimeni, au ieșit din casa lor și au apucat calea străinătății, încredințîndu-se voinței lui Dumnezeu. Și, trecînd de cetate, fericita Atanasia, întorcîndu-se, a văzut de departe casa sa și căutînd spre cer a zis: "Dumnezeule, Cel ce ai zis lui Avraam și Sarei: "Ieși din pămîntul tău și din neamul tău și mergi în pămîntul pe care ți-l voi arăta ție", Tu caută și spre noi și du-ne pe noi întru frica Ta. Iată, pentru Tine am lăsat casa noastră deschisă, deci să nu ne închizi nouă ușile împărăției Tale". Apoi, plîngînd amîndoi, au mers în calea lor.

Ajungînd la Ierusalim, s-au închinat la sfintele locuri și, vorbind cu mulți părinți, au luat binecuvîntare de la dînșii. Apoi s-au dus și în Alexandria, ca să se închine Sfîntului Mucenic Mina. Andronic a văzut pe un mirean sfădindu-se cu un călugăr și a zis către mirean: "De ce te sfădești cu călugărul?" Mireanul a răspuns: "Călugărul a închiriat dobitocul meu ca să meargă la schit și eu i-am zis: "Să mergem acuma, ca să călătorim noaptea și dimineață, la ora zece, vom ajunge la schit mai înainte de a se ivi arșița cea mare", iar el nu vrea să mă asculte". Apoi Andronic l-a întrebat: "Mai ai și un alt dobitoc?" Omul a răspuns: "Mai am". Iar Andronic a zis: "Mergi și adu-l ca să-l închiriez de la tine, de vreme ce și eu vreau să merg la schit". Si Andronic a zis soției sale: "Tu să rămîi aici, pînă ce voi merge la schit, ca să mă binecuvînteze părinții". Iar ea i-a răspuns: "Ia-mă și pe mine cu tine". El i-a răspuns: "Nu este obiceiul să meargă și femeile la schit". Apoi ea, plîngînd, i-a grăit lui: "Dă-ți cuvînt în fața Mucenicului Mina că mă vei duce și mă vei lăsa în mănăstirea de maici". Iar el a făgăduit să-i îndeplinească dorința, apoi au mers la schit și au fost binecuvîntați de către părinții schitului.

Auzind de părintele Daniil, a mers la dînsul și s-a plecat cu smerenie înaintea lui, iar după rugăciune, vorbind cu el, i-a spus toate cele despre dînsul și despre soția lui Atanasia. Apoi cuviosul Daniil i-a grăit: "Să aduci pe soția ta și vă voi scrie carte la Tebaida, ca să o duci pe ea acolo și să o așezi în mănăstirea de femei". Și, mergînd, Andronic a adus-o noaptea pe fericita Atanasia la sfîntul stareț Daniil, care, vorbind cu dînșii cuvinte de mîntuire foarte folositoare, le-a scris o scrisoare, i-a binecuvîntat și i-a trimis la mănăstirea Tavenisiotului. Și mergînd acolo, fericitul Andronic a așezat-o pe sfînta sa soție, Atanasia, în mănăstirea de femei și îmbrăcîndu-se în chipul îngeresc (adică s-a făcut călugăriță), petrecea o viață îngerească. Iar Andronic s-a întors la cuviosul părinte Daniil care l-a făcut călugăr și, învățîndu-l viața cea îmbunătățită, i-a dat o chilie ca să viețuiască liniștit și singur într-însa.

Fericitul Andronic a petrecut în liniște doisprezece ani, nevoindu-se în călugărie. După acești ani, a rugat pe părintele Daniil să-l lase să se ducă la Ierusalim, să se închine sfintelor locuri, iar părintele Daniil, făcînd rugăciune și binecuvîntîndu-l, l-a lăsat să plece. Apoi părintele Andronic, mergînd în părțile Egiptului, a stat să se odihnească puțin sub un molift și, după rînduiala lui Dumnezeu, a văzut-o pe fericita Atanasia, femeia lui, care mergea în chip bărbătesc și s-a închinat ca altui părinte. Și Atanasia l-a recunoscut pe bărbatul ei, dar el nu a recunoscut-o căci cum era cu putință să o mai recunoască, cînd fața i se vestejise de înfrînare și

era neagră și pe lîngă acestea își schimbase și portul, luînd îmbrăcăminte bărbătească. Și l-a întrebat pe soțul ei, zicînd: "Oare nu ești tu ucenicul părintelui Daniil, care te numești Andronic?" Iar el a răspuns: "Eu sînt". Apoi iarăși l-a întrebat: "Unde mergi, avvo Andronic?" Iar el a răspuns: "Merg la locurile sfinte pentru a mă închina acolo. Dar tu - a întrebat Andronic - unde mergi și care îți este numele?" Ea a răspuns: "Mă duc și eu la sfintele locuri și mă numesc Atanasie" (pentru că acum își schimbase numele din Atanasia și se numea Atanasie). Și a zis Andronic: "Să mergem împreună", iar Atanasie a răspuns: "De voiești să mergi împreună cu mine, apoi să pui pază gurii tale, ca să călătorim în tăcere". Iar el a zis: "Bine, așa să fie precum voiești tu". Atunci a grăit Atanasie: "Să mergem dar, și rugăciunile sfîntului tău stareț să ne întărească".

Ajungînd la sfînta cetate a Ierusalimului, au înconjurat toate sfintele locuri și au mers în Alexandria ca să se închine Sfîntului Mucenic Mina. Rugîndu-se acolo, Atanasie a zis către părintele Andronic: "Părinte, voiești să stăm amîndoi într-o chilie". Andronic a răspuns: "Să stăm, însă mai întîi îl vom întreba pe sfîntul dacă ne va da voie ca să petrecem împreună". Iar Atanasie a zis: "Mergi și întreabă, iar eu te voi aștepta în schitul ce se cheamă al optsprezecelea. Și de-ți va da voie părintele să vii la mine, precum am călătorit în tăcere, tot așa să petrecem în tăcere și în chilie. Iar de nu vei putea să petreci în tăcere, să nu vii la mine, căci chiar dacă părintele va porunci, nu vreau să viețuiesc acolo unde nu ar fi tăcere". Și mergînd Andronic la avva Daniil, i-a spus toate cele despre Atanasie, iar Daniil i-a zis lui Andronic: "Mergi și să petreci cu Atanasie în tăcere, de vreme ce este un călugăr desăvîrșit". Apoi Andronic l-a luat pe Atanasie și l-a dus în chilia sa unde au petrecut în tăcere și cu frica lui Dumnezeu alți doisprezece ani; iar Andronic n-a cunoscut că Atanasie este soția lui, pentru că dînsa se ruga cu tot dinadinsul lui Dumnezeu să nu fie recunoscută de bărbatul ei. Avva Daniil venea deseori la dînșii și îi învăța.

Odată, fiind la dînșii și vorbindu-le mult despre folosul sufletului, după ce a terminat, se întorcea la chilia lui și mai înainte de a ajunge la chilie, l-a ajuns fericitul Andronic și i-a zis: "Părinte Daniile, părintele Atanasie se duce către Domnul". Întorcîndu-se înapoi părintele stareț, l-a găsit pe părintele Atanasie cuprins de febră mare, iar acesta a început a plînge și starețul i-a zis: "Trebuie să te bucuri, de vreme ce mergi să-L întîmpini pe Hristos, iar nu să plîngi". Atanasie i-a răspuns: "Nu plîng pentru mine, ci pentru părintele Andronic. Dar să ai dragoste, părinte, căci după îngroparea mea vei găsi o scrisoare sub căpătîiul meu și după ce o vei citi să i-o dai părintelui Andronic". Apoi Atanasie, făcîndu-și rugăciunea, s-a împărtășit cu dumnezeieștile Taine și s-a dus către Domnul.

Cînd au venit frații ca să-i îngroape trupul au aflat că era femeie cu firea, iar avva Daniil a găsit sub căpătîiul ei scrisoarea și, după ce a citit-o, i-a dat-o lui Andronic. Abia atunci acesta a cunoscut că părintele Atanasie era femeia lui și toți au preamărit pe Dumnezeu. Apoi aceasta s-a auzit în toate lavrele și avva Daniil a chemat pe toți părinții din Egipt și din pustiul cel mai depărtat, și s-au adunat toate lavrele Alexandriei și călugării care purtau haine albe (pentru că așa era obiceiul unora de a umbla în haine albe), și au îngropat cu mare cinste sfîntul trup al fericitei Atanasia, preamărind pe Dumnezeu care i-a dat o astfel de răbdare. După îngroparea ei, părintele stareț a rămas cu Andronic pînă la a șaptea zi, făcînd pomenirea celei ce murise, și a voit să-l ia pe părintele Andronic în chilia sa. Însă Andronic l-a rugat, zicînd: "Lasă-mă părinte, ca să fiu îngropat și eu aici, lîngă doamna mea, Atanasia". Și lăsîndu-l, starețul s-a dus, dar n-a ajuns pînă la chilie, cînd un călugăr ajungîndu-l din urmă, i-a zis: "Părintele Andronic se duce către Domnul". Starețul a trimis pe cineva pe urma călugărilor care plecaseră și le-a zis: "Întoarceți-vă cu mine înapoi la părintele Andronic". Iar ei, întorcîndu-se, l-au găsit pe părintele Andronic încă viu și au fost binecuvîntați de dînsul. Sfîrșindu-se cu pace părintele Andronic, s-

a ivit neînțelegere mare între părinții schiteni, pentru că locuința Cuviosului Andronic și a fericitei Atanasia fusese între două schituri: între schitul cu numărul optsprezece și între schitul celor ce purtau haine albe; de aceea cei cu haine albe ziceau că al lor este fratele Andronic și îl vor lua la schitul lor, ca să le ajute cu rugăciunile lui, la fel și părinții din schitul cu numărul optsprezece ziceau că al lor este fratele Andronic și sora lui Atanasia și că la ei trebuie să rămînă. Iar schitenii cei cu haine albe ziceau: "Ceea ce va zice arhimandritul de la schitul cu numărul optsprezece, aceea vom face". Starețul a poruncit să-l îngroape pe Andronic lîngă Atanasia, dar călugării în haine albe nu voiau să-l asculte, pentru că ei erau mai mulți și ziceau: "Starețul este mai presus de patimi și nu se mai teme de lupte; noi, fiind tineri, voiam să avem lîngă noi pe fericitul Andronic, fratele nostru, ca să ne ajute cu rugăciunile sale, căci este destul că v-am lăsat-o pe Atanasia". După aceasta abia s-au potolit și au îngropat pe Cuviosul Andronic cu fericita Atanasia, lăudînd pe Dumnezeu cel minunat întru sfinții Săi, Căruia I se cuvine mărirea în vecii vecilor. Amin.

Tot în această zi se mai face pomenirea Sfîntului și dreptului Avraam strămoșul, care a ospătat la stejarul din Mamvri pe Sfînta Treime, în chipul a trei îngeri și pomenirea lui Lot, nepotul lui.

Tot astăzi mai sînt pomeniți și sfinții mucenici Eventie și Maxim, ostași care erau purtători de arme ai împăratului Iulian Paravatul. Acesta, fiind în Antiohia Siriei, a poruncit ca izvoarele apelor și toate bucatele ce se vindeau să fie spurcate cu sînge de la jertfe idolești ca, gustînd creștinii din ele, să se spurce. Văzînd acestea, Eventie și Maxim plîngeau și suspinau. Odată, şezînd la un ospăţ, au lăcrimat, zicînd către Dumnezeu: "Ne-ai dat pe noi împăratului celui nedrept și urît, celui care nu respectă legea și este mai viclean decît toți". Auzind acestea, unii din cei necredincioși i-au spus împăratului, iar împăratul, prinzîndu-i îndată, i-a chinuit și pe urmă i-a ucis cu sabia.

Tot în această zi se mai face pomenirea sfintei Puplia, care a fost diaconiță la biserica Antiohiei. Aceasta a fost căsătorită în tinerețea sa cu nuntă legiuită și a născut pe Sfîntul Ioan Presbiterul. După aceea, rămînînd văduvă și viețuind în curăție, a adunat o ceată de fecioare și slujeau lui Dumnezeu. Odată, pe cînd împăratul Iulian, călcătorul de lege, trecea pe lîngă casa ei, ea împreună cu fecioarele cîntau cu mare glas: "Idolii păgînilor sînt argint și aur, lucruri de mîini omenești; asemenea lor să fie cei ce-i fac pe ei și toți cei ce se nădăjduiesc spre dînșii". Împăratul, auzind acestea, a poruncit s-o prindă și s-o bată peste obraz, așa că fiecare din ostașii care erau cu dînsul o băteau unul cîte unul, iar ea mustra necredința împăratului. Apoi, fiind eliberată, s-a întors acasă, mulțumind lui Hristos Dumnezeu, Celui ce a învrednicit-o să pătimească unele ca acestea pentru numele Lui. Și petrecînd ceilalți ani ai vieții sale cu rîvnă dumnezeiască, s-a sfîrșit cu pace.

Tot în această zi se mai face pomenire și pentru cuviosul părintele nostru Petru, care mai înainte a fost ostaș în eparhia Galatiei. Împăratul Teofil l-a cinstit cu dregătoria de comit, iar el, defăimîndu-le pe toate, s-a făcut călugăr și, bine nevoindu-se, s-a sfîrșit în locașul Sfîntului Foca, în vremea împărăției lui Vasile.

22. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI EVLAMPIE ȘI EVLAMPIA (10 OCTOMBRIE)

În vremea împărăției lui Maximilian, fiind mare prigoană asupra creștinilor, mulți dintre credincioși, lăsîndu-și casele, de frica prigonitorilor se ascundeau prin munți, prin peșteri și prin pustietăți. În acea vreme, un tînăr de neam nobil, care își avea moșia în ținutul Nicomidiei, anume Evlampie, creștin cu credința și cu faptele, ascunzîndu-se împreună cu alți creștini, a fost trimis de aceștia în cetate ca să cumpere pîine și în ascuns să le-o aducă în pustie. Ajungînd el în Nicomidia, a văzut deasupra porților cetății o poruncă împărătească scrisă pe hîrtie privitoare la uciderea creștinilor. Evlampie a citit-o și a rîs de o așa nebunie a necuratului împărat, care s-a înarmat nu spre vrăjmași, ci spre cei nevinovați, încît singur aduce la pustiire împărăția sa, ucigînd mulțime de popor creștinesc. Și îndată închinătorii la idoli l-au prins pe fericitul Evlampie, l-au legat și apoi l-au dus la nedreapta judecată. Iar judecătorul cel fără de lege, văzîndu-l pe Evlampie tînăr și frumos la față, mai întîi l-a amăgit cu cuvinte viclene ca să se închine idolilor, zicîndu-i: "Însăși fața ta te arată că nu faci parte dintre oamenii cei proști, ci că ești de neam nobil și cinstit. Deci să nu dorești, frumosule tînăr, ca în deșert să pierzi un chip așa de frumos ca acesta și să aduci întru necinste neamul tău cel bun, ci îngrijește-te ca mai bine să-ți înmulțești slava și cinstea ta și a întregului tău neam, pentru că de vei asculta porunca împărătească și de te vei închina împreună cu noi zeilor, apoi vei fi cinstit și slăvit de noi toți,

iar de la împărat vei primi daruri și la o înaltă dregătorie te va ridica și vei petrece în fericire zilele tale. Ascultă-mă, dar, pe mine, care te sfătuiesc de bine și în același gînd să fii cu noi. Iată, deschise îți sînt capiștile, înainte îți stau mulțime de zei, altarele sînt pline de jertfe și toți se veselesc de zei, închinîndu-se lor. Deci, intră și tu și te închină zeilor, ca și tu să afli multe bunătăți și pe noi să ne umpli de veselie, iar pe zei îi vei avea întotdeauna milostivi".

Sfîntul Evlampie, umplîndu-se de Duh Sfînt, a răspuns vicleanului judecător, zicînd: "Inima ta este plină de înșelăciune și pe buzele tale sînt cuvinte viclene; deșarte și mincinoase sînt toate făgăduințele tale. Nu mă vei amăgi pe mine, înșelătorule, și cu acestea nu mă vei întoarce de la Hristosul meu. O! de ai voi tu să asculți cuvintele mele cele nemincinoase și sfatul meu cel neviclean și de ai cunoaște pe Dumnezeul cel adevărat pe care eu îl cinstesc și mă închin Lui, eu ți-aș fi făgăduit de la Dînsul, nu cinste și mărire nevrednică, vremelnică și deșartă, ci vrednică și adevărată, precum și daruri și bogății pe care nici tu, nici împăratul tău, nici toată lumea nu le are acum. Dar de vreme ce ești surd ca o aspidă și nu asculți pe acela care îți grăiește cuvinte folositoare, de aceea vei moșteni partea zeilor tăi în gheena focului, iar pentru aducerea necuratelor jertfe tu însuți vei fi jertfă viermilor celor neadormiți. Iar eu jertfesc jertfă de laudă, nu diavolilor, ci Dumnezeului meu și voi da Celui Prea Înalt rugăciunile mele".

Judecătorul, auzind acestea, a început a-l îngrozi cu chinurile. Însă fără teamă el se arăta gata la toate muncile pentru Iisus Hristos, Domnul său. Atunci judecătorul a poruncit ca să fie dezbrăcat, întins la pămînt și bătut cu vine. Și fiind bătut sfîntul fără cruțare, a răbdat multă vreme cu bărbăție și deși avea mare durere din cauza loviturilor ce i se dădeau, arăta ca și cum n-ar fi simțit nici o durere, cu așa de mare bărbăție suporta chinurile. Iar schingiuitorul, văzînd răbdarea lui, s-a pornit cu și mai crudă mînie împotriva lui și a poruncit să fie spînzurat pe un lemn și să-i strujească trupul cu unelte de fier. Și era atît de rănit mucenicul, încît se vedeau și oasele prin rănile lui cele adînci. Iar după acele chinuri mucenicul zăcea pe pămînt, rănit și însîngerat tot, încît tot trupul lui era o rană; și nici nu s-au sfîrșit durerile, căci alt chin a scornit judecătorul asupra lui: a poruncit ca să-i lege și să-i strîngă tare degetele de la mîini și de la picioare cu niște curele subțiri, chinuri pe care mucenicul le răbda cu multă durere încît încheieturile degetelor se desfăceau din alcătuirile lor.

Nici cu aceasta nu s-a potolit mînia schingiuitorului, ci a mai adăugat încă și alte chinuri, pentru că a poruncit să fie înroșit în foc un pat de fier și pe acel pat să fie întins sfîntul, ca astfel, rămășița trupului său să se topească ca ceara în văpaia focului. Și fiind înroșit în foc acel pat, Sfîntul Evlampie și-a făcut semnul crucii și s-a culcat pe acel pat ca pe un așternut moale și trupul lui se frigea și se topea ca niște carne de mîncare și era gata să moară într-un chin ca acela - pentru că nu mai era cu putință ca trupul să rămînă viu în acel foc - însă Atotputernicul Dumnezeu îl ținea viu pe robul Său și stătea sufletul în el mai presus de fire, ca astfel puterea lui Dumnezeu să strălucească desăvîrșit și răbdarea mucenicului să fie văzută de toți.

Cînd așteptau toți ca Evlampie să adoarmă cu somnul morții pe acel pat înroșit, îndată sfîntul a simțit în el o putere și, sculîndu- se de pe pat, umbla sănătos ca și cum n-ar fi fost chinuit. Și crezînd din tot sufletul în Domnul Dumnezeul său, s-a prefăcut ca și cum s-ar învoi cu necredința păgînilor. Pentru aceea îl duseră cu cinste în capiștea idolească și toți se bucurau împreună cu judecătorul, părîndu-le că Evlampie s-a depărtat de Hristos și vrea să se închine la idolii lor. Mulțime de popor, urmîndu-l, mergeau la capiște, iar sfîntul se ruga în sine cu tot dinadinsul lui Dumnezeu și către Iisus Hristos să arate puterea Sa, să lumineze pe poporul cel orbit și să se preamărească numele Său cel Sfînt. Și cînd a intrat în capiște l-a văzut pe idolul Marte, cel mai mare și mai frumos dintre idoli și apropiindu-se de acela a zis: "Cu numele Domnului meu Iisus Hristos îți poruncesc, idole mut și neînsuflețit, să cazi la pămînt și să te

faci praf". Și acestea zicîndu-le sfîntul, îndată idolul a căzut cu zgomot mare și s-a sfărîmat în bucăți. Acest lucru văzîndu-l oamenii, au strigat: "Dumnezeul creștinilor este mare și puternic". Apoi, mulți oameni din acel popor au crezut în Hristos, iar judecătorul s-a pornit cu și mai mare mînie împotriva lui Evlampie și, luîndu-l, l-a supus iarăși la chinuri.

Auzind acestea sora lui, care se numea Evlampia, cum că fratele ei Evlampie pătimește chinuri pentru Hristos, a alergat degrabă acolo și stînd în mijloc, cu mare glas a zis către fratele ei: "Oare nu o maică ne-a născut pe noi? Oare nu același piept ne-a hrănit pe noi? Și nu sîntem amîndoi învățați a crede în Unul Dumnezeu? Deci, pentru ce tu, pătimind pentru Hristos, mă lipsești pe mine de aceeași cinste? Pentru ce nu mi-ai spus și mie, ca de la început să sufăr împreună cu tine toate chinurile? Pentru că și eu vreau să mor pentru Domnul meu ca și tine, ca să știe toți schingiuitorii că sînt creștină și sînt gata să mor pentru Hristos". Iar către judecător a zis: "Ascultă-mă, judecătorule, ca să știi cine sînt: sînt roaba lui Hristos. El este viața mea și bucuria sufletului meu. Pe El îl iubesc și Lui voiesc să-i fiu jertfită; deci pregătește foc, adu fiare, pune roatele cele de chinuri, ascute săbiile și scornește orice chinuri voiești și chinuiește-mă pe mine pentru Hristosul meu, căci sînt gata să le rabd pe toate, la fel cum a răbdat și iubitul meu frate, Evlampie".

Atunci călăul judecător auzind acestea, a poruncit ca sfînta să fie bătută peste obraz. Și au bătut-o așa multă vreme, încît frumusețea feței sale s-a schimbat și îi curgea sînge din nas și din gură. Iar Sfîntul Evlampie o întărea pe sora sa cu cuvinte de mîngîiere, zicînd: "Nu te teme, soro, de cei ce ucid trupul, căci sufletul nu-l pot ucide". Apoi, după porunca călăului, a fost pregătită o căldare cu apă fiartă, ca să fie aruncați amîndoi, Evlampie și Evlampia. Și cînd voiau să-i arunce, Evlampie, grăbindu-se, a intrat singur în căldare, iar Evlampia, ca o copilă tînără, a început a se cam înfricoșa. Și fratele ei, văzînd-o că se îndoia, o chema la sine, în căldarea care fierbea, zicîndu-i: "Nu te teme, soro, îndrăznește de intră aici, căci precum mă vezi pe mine nevătămat și nesimțind nici o durere, așa și tu, numai de te vei atinge de căldarea aceasta arzătoare și îndată vei simți ajutorul lui Dumnezeu și vei rămîne nevătămată".

Sfînta, auzind acestea, a intrat degrabă alături de fratele ei în căldare și îndată s-a stins puterea focului și căldarea s-a răcit, iar sfinții, rămînînd nevătămați, cîntau și îl slăveau pe Dumnezeu. Poporul, văzînd și această minune, două sute de bărbați au crezut în Hristos, care, mărturisindu-se că sînt creștini, au murit uciși cu sabia de mîinile nelegiuiților închinători de idoli. Iar judecătorul cel fără de lege a poruncit să-i scoată ochii Sfîntului Evlampie iar Sfînta Evlampia să fie spînzurată de păr și să fie bătută. Si ea, răbdînd, zicea: "Mulțumesc Ție, Dumnezeule, Ziditorul meu, că m-ai învrednicit pe mine, roaba Ta, să pătimesc pentru Sfîntul numele Tău". Apoi judecătorul a poruncit să fie încins foarte tare un cuptor și să fie aruncați sfinții în acel cuptor. După ce au ars cuptorul, Sfîntul Evlampie, fiind orb, a fost dus de mînă de către ostași și a fost aruncat acolo. Pe Sfînta Evlampia nu trebuia s-o ducă cineva și s-o arunce acolo, ci a mers singură cu bucurie și degrabă a intrat ca într-o cameră în acel cuptor înfierbîntat. Însă nici acolo sfinții n-au fost vătămați, pentru că focul s-a schimbat în răcoare, iar ei, umblînd prin mijlocul văpăii, glăsuiau cîntarea celor trei tineri din Babilon și binecuvîntau pe Dumnezeu.

Judecătorul, neștiind ce să mai facă cu dînșii, a hotărît să fie tăiați de sabie. Legîndu-le mîinile la spate ostașii i-au dus departe, iar cînd au ajuns la locul de pedeapsă, Sfîntul Evlampie și-a pus sub sabie cinstitul său cap și ostașii l-au tăiat, iar Sfînta Evlampia, mai înainte de a fi ucisă și-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu, iar ostașii văzînd-o moartă nu i-au mai tăiat capul. Și așa Sfîntul Evlampie, împreună cu sora lui Evlampia, sfîrșidu-și nevoința muceniciei, au mers împreună la purtătorul de nevoință Hristos, ca să ia de la El cununa despărțirii. Cu ale

căror rugăciuni să ne învrednicească şi pe noi împărăției Sale Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, I se cuvine cinstea şi mărirea în veci. Amin.

23. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU TEOFIL MĂRTURISITORUL

(10 OCTOMBRIE)

Fericitul Teofil s-a născut din părinți creștini, aproape de cetatea Tiberia, și la vîrsta de trei ani s-a luminat cu sfîntul botez. Odată, părinții săi au mers cu dînsul la muntele Selonului, la sfîntul părinte Ștefan, pentru binecuvîntare. Sfîntul Ștefan i-a binecuvîntat pe ei și pe fericitul Teofil, fiul lor și, folosindu-i mult cu vorba și învățătura sa, i-a liberat în pace. Din acea vreme copilul Teofil, fiind bun și blînd, sporea în învățătură cu binecuvîntarea părintelui, învățînd cu tot dinadinsul dumnezeieștile cărți. Ajungînd el l-a vîrsta de treisprezece ani, a mers iarăși l-a cuviosul părinte Ștefan, care, văzîndu-l, l-a întrebat: "Fiule, din care pricină ai venit la noi?". Iar tînărul a răspuns: "Tu m-ai chemat, cinstite părinte, și eu, lăsîndu-mi părinții, am venit la tine". Cuviosul a zis: "Cînd te-am chemat, fiule, și ce ți-am zis?" Copilul a răspuns: "Pe cînd umblam prin cetate, tu, părinte, mi te-ai arătat mie și căutînd la mine, mi-ai zis: Fiule Teofile, te-ai depărtat de la Domnul Care a zis: "Ia-ți crucea ta și urmează Mie". Și pentru aceste cuvinte eu am rămas cu inima rănită și ți-am urmat ție pînă la poarta ogrăzii tale, la care, ajungînd, tu te-ai făcut nevăzut, iar eu am găsit poarta închisă, și acum, sfinte părinte, să nu-ți întorci fața ta de la mine, căci voiesc să mă mîntuiesc".

Cuviosul s-a minunat auzind aceste cuvinte, pentru că știa că nu ieșise nicăieri din chilia sa, și a mulțumit lui Dumnezeu de această chemare minunată a copilului cel fără de răutate pe care, primindu-l, îl învăța frica de Dumnezeu și-l povățuia la viața călugărească, la slujbă și la post. Iar după trei ani, copilul, deprinzîndu-se bine de la bunul său povățuitor spre toate nevoințele călugărești, cuviosul Ștefan a chemat pe egumenul din lavră și i l-a încredințat lui pe copilul cel ascultător și smerit ca să-l facă călugăr, iar egumenul, luîndu-l cu dînsul, l-a dus în lavră și l-a călugărit. Și a devenit Teofil călugăr iscusit, împodobit cu toate bunătățile și, viețuind ca un înger între frați, le era tuturor de folos.

Părinții, neștiind unde se află iubitul lor fiu, s-au întristat foarte tare pentru dînsul și îl căutau neîncetat pretutindeni, ca să-l afle pe dînsul; iar el pentru dragostea lui Dumnezeu, ascunzîndu-se de toți cunoscuții, slujea în taină Dumnezeului său, în mijlocul bunilor nevoitori. Și trecînd cîțiva ani, părinții au aflat unde era fiul lor și, ducîndu-se la lavră, l-au rugat cu lacrimi în ochi pe egumen să le arate pe fiul lor. Iar egumenul, neînduplecat, nu voia să le arate pe Teofil, dar văzînd întristarea lor și amarele lor lacrimi, i s-a făcut milă de dînșii și l-a chemat pe Teofil și i-a dat voie ca să se vadă cu părinții săi; și cînd au văzut părinții că este în chip monahicesc, în loc să se bucure, mai mult s-au întristat. Și au petrecut cîteva zile în lavră, privind viața sfinților părinți, și au luat aminte la cuvintele lor folositoare. Apoi au plănuit ca din averea lor să zidească o mănăstire și să-l așeze în ea pe fiul lor Teofil, și l-au rugat stăruitor pe egumenul lavrei să-l lase pe Teofil la casa lor împreună cu alți frați, făgăduind să săvîrșească degrabă lucrul pe care și-l puseseră în gînd. Dar egumenul nu a încuviințat aceasta, zicîndu-le: "Nu este bine ca un călugăr tînăr să se apropire de părinții și de cunoscuții săi. Iar Dumnezeu, Cel ce rînduiește toate cele de folos și-a descoperit voia Sa pentru Teofil, căci avea să minuneze voile Sale întru dînsul".

Pe cînd părinții supărau cu cererea lor pe egumen, acesta, chemînd pe frați, le-a poruncit să petreacă în post și rugăciuni toată noaptea, pînă ce va adeveri Dumnezeu dacă se cuvine ca să-l lase pe Teofil după cum cereau părinții lui sau nu. Și făcînd rugăciuni cu stăruință, a treia zi s-a auzit în biserică un glas care poruncea ca Teofil să fie lăsat. Atunci au cunoscut toți că însuși Dumnezeu are trebuință de el și, făcînd rugăciuni pentru dînsul, l-au liberat cu binecuvîntare, dîndu-i cîțiva frați în ajutor pentru preamărirea lui Dumnezeu.

Părinții, luîndu-l, s-au dus întru ale lor, bucurîndu-se și au zidit degrabă mănăstire, apoi au adunat în ea călugări, îndestulîndu-i cu de toate, dînd odihnă robilor lui Dumnezeu. Iar Teofil, petrecînd în acea mănăstire, strălucea ca o lumină cu bunătățile sale, ale cărui fapte bune văzîndu-le cu toții și folosindu-se de ele, Îl preamăreau pe Tatăl cel ceresc.

Viețuind el pustnicește ani îndelungați, a ridicat vrăjmașul hulă asupra cinstitelor și sfintelor icoane și a pornit prigoană asupra celor care se închinau la icoane, prin nelegiuitul împărat Leon, luptător împotriva icoanelor, care ura podoaba cea frumoasă a Casei lui Dumnezeu și a răpit înfrumusețarea Bisericilor lui Dumnezeu căci, aruncînd sfintele icoane în noroi, le-a călcat în picioare și le-a dat foc și pe mulți oameni binecredincioși i-a schingiuit pentru că se închinau la icoane. Iar Sfîntul Teofil din toate puterile s-a împotrivit la aceasta și cu buna sa pricepere îi învăța pe toți să păzească cu cinstea cea cuviincioasă sfintele icoane și să se închine sfîntului celui închipuit pe dînsele.

Aflînd despre aceasta, împăratul Leon Isaurul a trimis pe ostașii săi și l-au prins pe Teofil și, aducîndu-l înaintea lui, el i-a poruncit să se lepede de închinarea la sfintele icoane; dar Teofil nu s-a supus. Atunci împăratul a poruncit ca Sfîntul Teofil să fie bătut cu vine de bou și legîndu-i mîinile la spate, l-au purtat prin cetatea Niceei ca pe un tîlhar, făcîndu-l de rîs și de batjocură. Apoi unul dintre ostași, pe nume Longhin, s-a alăturat Sfîntului Teofil și a ocărît nebunia împăratului și îi învăța pe ceilalți să cinstească sfintele icoane; iar prigonitorul, întinzîndu-l pe ostaș pe pămînt, a ars multe icoane pe capul lui. Sfîntul Teofil, fiind purtat prin toată cetatea Niceei, iarăși a stat înaintea judecății nelegiuitului împărat și, vorbind cu îndrăzneală înaintea lui, apăra sfintele icoane și mustra rătăcirea lui. Iar răucredinciosul împărat, nesuferind mustrarea, a poruncit ca Sfîntul Teofil să fie dezbrăcat și să-l răstignească în chipul crucii la doi stîlpi și cu vine uscate să fie bătut și pe la spate și în față. Fiind astfel bătut sfîntul, curgea sînge din trupul lui cel rănit, încît se înroșea pămîntul. Văzînd acest lucru, împăratul s-a făcut mai cumplit decît o fiară, căci întocmai ca fiarele cele sălbatice care, cînd văd sînge atunci se fac și mai cumplite, așa și înrăutățitul muncitor, la vederea sîngelui mucenicesc s-a pornit cu o și mai mare mînie împotriva lui Teofil și, sculîndu-se de pe scaunul său, a început să-l lovească peste obraz pe sfînt. După aceasta, arzînd în foc niște cizme de fier, a poruncit ca să-l încalțe pe sfînt cu ele și să-l alerge pe drum. Toate aceste cazne erau răbdate cu vitejie de bunul pătimitor.

Văzînd aceste lucruri un nobil, pe nume Ipatie, minunîndu-se de bărbăteasca răbdare a lui Teofil, l-a luat pe acesta din mîinile slugilor care-l chinuiau și, aducîndu-l la sine, i-a zis: "Ori tu, Teofile, ești nebun închinîndu-te la icoane, sau noi toți care nu ne închinăm? Au doară nu are împăratul și toată suita lui atîta pricepere să judece dacă se cade a se închina asemănării lui Dumnezeu celei zugrăvite, ori nu? Căci dacă s-ar fi cuvenit să ne închinăm icoanelor, apoi nu ar fi poruncit Dumnezeu în Lege: Să nu-ți faci ție chip cioplit, nici altă asemănare". Iar sfîntul a zis: "Te văd pe tine, nobilule, că știi carte; deci, să vorbești cu mine". Și a început a-i grăi despre cinstirea sfintelor icoane, din dumnezeiasca Scriptură, arătîndu-i că în Vechiul Testament cinstirea icoanelor se închipuia în șarpele cel de aramă, înălțat de Moise în pustie, și în heruvimii cei de aur care erau puși pe Chivotul Legii, iar în Noul Testament, însuși Domnul a dat chipul Său pe mahrama lui Avgar, împăratul Edesei.

Grăindu-i multe despre aceasta, Sfîntul Teofil a învins pe nobilul Ipatie, care i-a zis: "Adevărate sînt cuvintele tale, bătrînule cinstit. O! de ar veni împăratul nostru întru această înțelegere! Eu mă voi strădui să-l sfătuiesc de voi putea. Iar tu, luînd libertate de la mine, du-te la chilia ta". Și sfîntul s-a mîhnit că nu și-a săvîrșit calea muceniciei, însă avînd rănile, se bucura grăind ca și Apostolul: "Mă bucur întru pătimirile mele că împlinesc lipsa patimilor lui Hristos în trupul meu, pentru Trupul Lui care este Biserica". Apoi, întorcîndu-se la mănăstirea sa, i-a

umplut de bucurie și de fericire pe frații săi. Și după puțină vreme s-a înștiințat că se apropia mutarea lui către Dumnezeu. Și, alcătuind cuvinte înțelepte de păstor, a învățat pe frați și, binecuvîntîndu-i, s-a dus către Domnul.

24. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC TEOTECN (10 OCTOMBRIE)

Necredinciosul împărat Maximilian, venind în Antiohia, a făcut praznic necuraților săi zei și a dat poruncă ca mai întîi ostașii să aducă jertfe la idoli și după aceea tot poporul. Și erau în rînduiala ostășească mulțime de creștini care, nevrînd să se supună la acea fără de Dumnezeu poruncă, își lepădau semnele lor cele ostășești și primeau munci pentru Hristos. Între aceștia era un bărbat cinstit și slăvit în toată Antiohia pe nume Teotecn, spre care căutînd Maximilian, i-a zis: "Oare nici tu, Teotecne, nu crezi în zeii Die și Apollon la care voiam să te rînduiesc jertfitor mare și toată lumea să aducă jertfe sub stăpînirea ta, ca tu să stăpînești jertfele și pe toți jertfitorii?" Iar Teotecn i-a răspuns: "Eu cred în Hristos Dumnezeu și Lui voiesc să mă aduc pe mine jertfă vie". Atunci Maximilian a poruncit ca Teotecn să fie dezbrăcat de haina cea ostășească și să fie îmbrăcat în haine femeiești și să toarcă cu femeile. Iar după trei săptămîni, chemîndu-l, i-a zis: "Jertfește zeilor, ca să nu-ți pierzi viața în chinuri". Iar Teotecn n-a răspuns împăratului. Și a poruncit împăratul să fie legat de un lemn și să fie pus sub picioarele lui un fier înroșit în foc, iar cu alte fiare i-au tăiat lui toate venele. Dacă l-au văzut că nu se pleacă, a poruncit să se pregătească o căldare cu pucioasă și cu smoală și, fierbînd-o foarte mult, să arunce în pucioasă și smoală pe sfînt. Și fiind aruncat sfîntul acolo, cu puterea lui Dumnezeu, îndată s-a stins focul și căldarea s-a răcit, iar mucenicul a rămas nevătămat. Și înfricoșîndu-se Maximilian, a poruncit ca mucenicul să fie dus în temniță și după aceea, a dat poruncă lui Zegnat, un sutaș de al său, să-l chinuiască în tot chipul în care va voi.

În temniță era închisă și o fecioară, pe nume Alexandra, pentru că mărturisea pe Hristos, și Zegnat a aruncat lîngă dînsa pe Teotecn, zicînd către amîndoi: "Iată, vă dau răgaz trei zile ca să vă gîndiți. Și dacă după trei zile, scoțîndu-vă, dacă veți asculta porunca împăratului, cu mare cinste veți fi cinstiți, iar de nu veți asculta porunca, în chinuri cumplite vă voi pierde pe amîndoi". Apoi după trei zile, scoțîndu-i pe ei din temniță, i-a întrebat: "Oare v-ați socotit acum, ca să vă supuneți poruncii împăratului și să jertfiți zeilor?" Dar ei erau neînduplecați. Atunci a poruncit ca pe fecioară s-o ducă într-o casă și a rînduit ca doi ostași s-o batjocorească. Iar Teotecn cugeta cum ar putea s-o izbăvească pe Alexandra de necinste și mai înainte ca acești doi ostași să intre la dînsa, și-a scos hainele de pe el și i le-a dat ei, zicîndu-i: "Îmbracă-te cu hainele mele și fugi, ca să nu-ți batjocorească păgînii curăția ta!" Iar el s-a îmbrăcat în hainele ei și ședea; iar cînd au intrat ostașii în temnița fecioarei l-au aflat pe Teotecn îmbrăcat în haine femeiești și, luîndu-l pe el, l-au dus la Zegnat. Acesta, mîniindu-se, mai întîi a poruncit să-i taie limba și după ce l-a bătut mult timp, a legat de grumazul lui o piatră de moară și l-a aruncat în rîu. Și așa s-a sfîrșit mucenicul lui Hristos. Iar cinstitele lui moaște s-au găsit în cetatea Ciliciei și, luîndu-le creștinii, le-au dus cu cinste la locurile lui natale, mărind pe Unul Dumnezeu în Treime, căruia I Se cuvine mărirea în veci. Amin.

În această zi se mai face pomenire și pentru părintele nostru Vasian, care a făcut o mănăstire în Constantinopol și a adunat acolo ca la trei sute de ucenici. În acest locaș și cuvioasa Matrona, acoperindu-se cu îmbrăcăminte bărbătească, a petrecut în călugărie vreme îndelungată.

La prolog în această zi s-a pus și pomenirea Cuviosului Iacov Postnicul. Dar pomenirea lui este în luna Martie, ziua a patra. Acolo veți putea citi despre viața lui.

25. VIAȚA SFÎNTULUI APOSTOL FILIP, UNUL DIN CEI ȘAPTE DIACONI
(11 OCTOMBRIE)

Sfîntul Apostol Filip era de loc din Cezareea Palestinei și, căsătorindu-se, a dobîndit patru fiice proorocițe. Fiind ales diacon de către Sfinții Apostoli, a fost hirotonit împreună cu Sfîntul întîiul Mucenic și Arhidiacon Ștefan și slujea sfinților (creștinilor) cu toată osîrdia, îngrijindu-se de săraci și de văduve. Iar după uciderea Sfîntului Ștefan, pornindu-se prigoana

împotriva Bisericii din Ierusalim, și toți risipindu-se prin țara Iudeei și a Samariei, afară de cei doisprezece apostoli, Sfîntul Apostol Filip a mers în Samaria, unde propovăduia pe Hristos. Tot poporul, cu un suflet, lua aminte la cuvintele lui pentru că întărea propovăduirea lui cu multe minuni, tămăduind toate bolile și izgonind duhurile cele rele care, strigînd cu glas mare, ieșeau din oameni. Și era bucurie mare în acea cetate pentru Filip, căci prin a lui venire se tămăduiau nu numai de suferințele trupești, ci și de cele sufletești toți cei ce primeau propovăduirea lui și credeau în adevăratul Mesia. Și era acolo Simon, un vrăjitor însemnat și vestit, de care se mira toată Samaria, pentru lucrurile sale vrăjitorești, și toți îl cinsteau pe el ca pe un mare om. Acesta, văzînd minunile cele mari care se făceau acolo, minuni ale lui Dumnezeu, care se săvîrșeau prin rugăciunile lui Filip, și auzind buna lui vestire pentru împărăția lui Dumnezeu și pentru numele lui Iisus Hristos, a crezut și s-a botezat împreună cu ceilalți.

Odată, i s-a arătat lui Filip îngerul Domnului care i-a poruncit ca să meargă spre miazăzi pe calea ce se coboară din Ierusalim la Gaza. Și mergînd Filip acolo, a aflat pe un bărbat arap, famenul Candachiei, împărăteasa arapilor, care, venind pentru închinăciune la Ierusalim, se întorcea la Gaza pe care o stăpînea. Și șezînd în căruță, citea cărțile proorocești. Pe acest famen l-a învățat apostolul Filip credința în Domnul nostru Iisus Hristos și l-a botezat. Iar după Sfîntul Botez a fost răpit de înger și dus la Azot și acolo, umblînd prin cetăți, propovăduia cuvîntul lui Dumnezeu. După aceea Filip a venit iarăși în Cezareea, unde își avea casa, și a viețuit într-însa împreună cu cele patru fiice ale sale, care erau fecioare și proorocițe. Apoi iarăși s-a întors la Ierusalim, unde Sfinții Apostoli l-au hirotonit episcop și l-au trimis în Trallia Asiei să propovăduiască. Acolo pe mulți, întorcîndu-i la Hristos, i-a botezat și, făcînd minuni mari, la adînci bătrîneți s-a dus către Domnul.

26. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU TEOFAN MĂRTURISITORUL, FĂCĂTORUL DE CANOANE (11 OCTOMBRIE)

Cuviosul Teofan s-a născut din părinți dreptcredincioși, care viețuiau în Palestina și se întreceau în iubirea pentru străini. Cuviosul Teofan îl avea frate pe Teodor, care mai pe urmă a fost însemnat în pătimirea pentru sfintele icoane. Deci, prin sîrguința născătorilor, Teofan împreună cu fratele său Teodor s-au deprins la toată înțelepciunea cărților și au devenit iscusiți filozofi. Cunoscînd nestatornicia și deșertăciunea acestei lumi, au lăsat toate și au mers în lavra Sfîntului Sava și au intrat în viața monahicească, în care petreceau în post, în rugăciuni și în toate faptele bune. Teodor s-a învrednicit de rînduiala preoțească pentru bunătatea vieții lui. Apoi s-a pornit în acea vreme nelegiuita luptă împotriva icoanelor, care a tulburat toată Biserica lui Dumnezeu, vreme în care mulți erau prigoniți și schingiuiți pentru cinstirea sfintelor icoane.

Atunci, acești preaînțelepți învățători și apărători ai dreptei credințe au fost trimiși de Patriarhul Ierusalimului la împăratul Leon, ca niște mielușei înaintea unui lup, ca să-l mustre pentru păgînătatea lui. Iar ei, ducîndu-se, au stat înaintea celui potrivnic lui Dumnezeu și cu îndrăzneală l-au mustrat pentru păgînătatea lui. Pentru acest lucru au pătimit mult nu numai de la împăratul acela, ci și de la alți împărați care i-au urmat, adică de la Mihail Valvul și de la Teofil, răbdînd tot felul de chinuri, bătăi și temniță, foame și sete, răni, surghiunuri și numeroase suferințe. Pentru că peste douăzeci de ani au fost prigoniți și munciți de luptătorii de icoane, începînd cu anul opt sute șaptesprezece pînă în anul opt sute patruzeci și doi, după Hristos. Și

în acele suferințe, Sfîntul Teofil s-a sfîrșit. Deci facem pomenirea lui în ziua a douăzeci și șaptea a lunii decembrie. Iar Teofan a ajuns împăciuirea Bisericii, pentru că Mihail, fiul lui Teofil, luînd sceptrul împărăției grecești, împreună cu maica sa Teodora, au adus sfintele icoane în Biserica lui Dumnezeu și, închinîndu-se la ele, au întors pe toți sfinții din surghiun și i-au cinstit foarte mult. Atunci și Sfîntul Teofan s-a întors și a fost așezat Mitropolit al Bisericii din Niceea, fiind hirotonit de patriarhul Metodie, care a surpat eresul luptătorilor de icoane. Sfîntul Teofan a alcătuit Canon (cîntări) pentru cinstirea sfintelor icoane. Lăsînd alte multe canoane și cîntări folositoare Bisericii lui Hristos, a trecut din viața de aici către Domnul și după multe și dureroase osteneli se sălășluiește în cereasca odihnă.

27. MINUNEA CE S-A FĂCUT DE ICOANA DOMNULUI NOSTRU IISUS HRISTOS (11 OCTOMBRIE)

În cetatea Viritului locuia un creștin într-o casă, aproape de școala evreiască, și avea o icoană pe care era zugrăvit chipul Domnului nostru Iisus Hristos. Iar după o vreme a vîndut casa aceea și a cumpărat altă casă, luîndu-și toate lucrurile afară numai de icoana Domnului, care a rămas acolo. Și aceasta s-a făcut după rînduiala lui Dumnezeu. În acea casă unde era icoana Domnului s-a sălășluit un evreu și, aducîndu-și lucrurile sale, locuia acolo, dar n-a văzut că icoana Domnului era în casă.

După cîtăva vreme a chemat la ospăț pe alt evreu, prieten al său, și, ospătînd amîndoi, evreul cel venit în vizită a privit spre peretele casei și a văzut icoana Domnului, apoi a zis celui ce-l chemase: "Cum tu, fiind evreu, ții în casă această icoană?". Iar evreul care locuia acolo a început a se jura și a se blestema, zicînd că pînă acum n-a văzut icoana acolo. Plecînd acel evreu, a clevetit la preoții lor, spunînd că prietenul său are în casă icoana lui Iisus Nazarineanul. Și toți s-au umplut de mînie, dar au tăcut atunci pentru că se făcuse seară.

A doua zi s-a adunat mult popor și împreună cu arhierei și bătrîni au mers la casa unde era icoana Domnului. Și intrînd înăuntru au găsit icoana pe care au scos-o afară și au pus-o în mijlocul lor, zicînd: "Precum părinții noștri au batjocorit pe Iisus, așa și noi să facem cu această icoană". Și au început a scuipa icoana și a lovi chipul lui Iisus Hristos de o parte și de alta. După aceea au zis: "Am auzit că părinții noștri pe lemn L-au răstignit pe Iisus, deci să facem și noi la fel cu această icoană". Și luînd piroane, le-au bătut în chipul Lui, în mîinile și picioarele Lui și punînd în trestie un burete de oțet l-au lipit de gura Domnului. După aceasta au adus o suliță și au poruncit unuia ca să împungă coasta Domnului.

Cum a lovit acela cu sulița în icoană, îndată a început a curge sînge și apă. Și frică mare i-a cuprins pe toți evreii care au văzut acea preamărită minune și au umplut un vas din sîngele și apa care au curs. Apoi au făcut sfat, zicînd: "Să aducem șchiopi, orbi și îndrăciți și să-i stropim cu sîngele acesta și de se vor vindeca toți, vom crede și noi în Cel răstignit, pentru că ne-a cuprins frica de minunea aceasta". Au adus mai întîi un olog din naștere și, cum l-au stropit cu sîngele cel curs din icoana lui Iisus Hristos, îndată a sărit ologul acela și s-a făcut cu totul sănătos. După aceasta au adus niște orbi pe care, stropindu-i cu sîngele lui Hristos, aceștia îndată au văzut. Apoi au adus o mulțime de îndrăciți care s-au vindecat tot prin stropirea cu acel sînge. Despre aceasta s-a dus vestea în toată cetatea și toți au alergat să vadă minunea, aducînd pe bolnavii lor; pe cei slăbănogi și uscați, pe cei care se tîrau și toți luau tămăduire de bolile lor. Atunci tot poporul evreiesc care era acolo a crezut în Domnul nostru Iisus Hristos și, căzînd

înaintea icoanei Domnului, au strigat cu lacrimi, zicînd: "Mărire Ție, Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, că faci minuni ca acestea. Mărire Ție, Hristoase Dumnezeule, că deși părinții noștri Te-au răstignit, noi credem în Tine și primește-ne pe noi care credem în Tine, Stăpîne".

Toți evreii din cetatea aceea, bărbați, femei și copii, venind la episcop, l-au rugat cu tot dinadinsul să-i lumineze cu Sfîntul Botez. Și i-au arătat episcopului icoana Domnului precum și sîngele și apa care au curs din ea, spunînd toate batjocurile care au fost făcute acelei sfinte icoane. Iar episcopul, văzîndu-i că s-au pocăit cu adevărat, i-a primit cu bucurie și, învățîndu-i sfînta credință, i-a botezat pe toți, cu femei și copii, iar școala lor a făcut-o Biserică Domnului nostru Iisus Hristos. Atunci a fost mare bucurie în cetatea aceea, nu numai pentru neputincioșii care au fost tămăduiți, ci și pentru necredincioșii evrei care s-au botezat, căci au primit sfînta credință pentru minunea care s-a făcut de icoana Domnului. Pentru aceasta, toți, cu credință și cu dragoste, să facă închinăciune sfintelor icoane, întru cinstirea și mărirea chipului Ipostasului lui Dumnezeu, care s-a aflat în chipul omenesc al Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Dumnezeu Tatăl și cu Sfîntul Duh, I se cuvine de la toți închinăciunea, în vecii vecilor. Amin.

În această zi mai facem pomenire și pentru Sfintele Mucenițe Zenaida și Filonida, rudeniile Sfîntului Apostol Pavel, care, lăsîndu-și averile lor și lepădîndu-se de cele lumești, au mers la cetatea Dimitriadului și și-au petrecut viața lor într-o peșteră, tămăduind cu ajutorul puterii lui Hristos cei care Îl propovăduiau, toate bolile oamenilor care veneau la ele, încît pe mulți i-au adus la sfînta credință. Și pornindu-se cu mînie necurații închinători de idoli au năvălit noaptea la ele și le-au ucis cu pietre. Și astfel au adormit cu fericitul somn.

Tot în această zi mai facem și pomenirea Sinodului al șaptelea ecumenic, care a avut loc în vremea împăratului Constantin, și a maicii lui Irina, și în vremea lui Tarasie, Patriarhul Constantinopolului, adică Sinodului celor trei sute șaizeci și șapte de sfinți părinți care s-au adunat în Niceea pentru a doua oară, contra luptătorilor de icoane, pe care i-au și blestemat, apoi au învățat ca sfintele icoane să fie cinstite și să li se dea cuviincioasa închinăciune.

28. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI TARAH, PROV ȘI ANDRONIC (12 OCTOMBRIE)

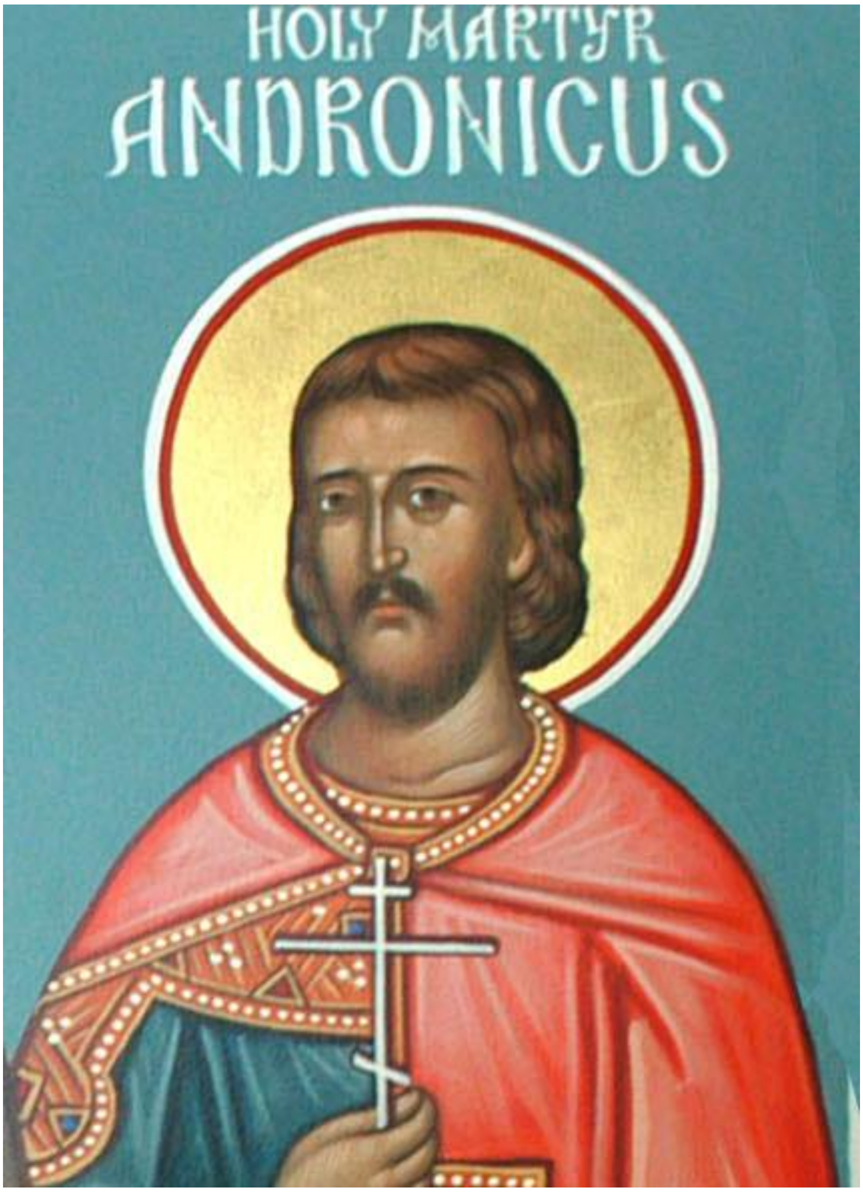

În vremea împărăției lui Diocletian și Maximilian, fiind în Tarsul Ciliciei judecător Numerie Maxim Antipatul, au fost prinși trei creștini: Tarah, Prov și Andronic în cetatea Pompeopoliei, care au fost duși la judecată înaintea lui Antipatul. Și privind spre dînșii Maxim Antipatul, l-a văzut pe Tarah bărbat bătrîn și cinstit și a zis către dînsul: "Cum te numești? Căci pe tine se cade mai întîi a te întreba, ca pe cel mai bătrîn dintre toți". Iar Tarah a răspuns: "Sînt creștin". Și i-a zis Antipatul: "Nu-mi spune mie credința ta cea necurată, ci spune-mi numele tău". Iar Tarah iarăși a zis: "Sînt creștin". Apoi Maxim a zis slujitorilor care erau acolo: "Bateți-l peste gură și spuneți-i să nu răspundă așa înaintea judecătorului". Iar Tarah, în timp ce era bătut, zicea: "Eu vă spun că sînt creștin și acest nume îmi este mai scump decît numele cel dat de părinții mei. Iar dacă vreți să-l știți și pe acesta, vă spun că părinții mei m-au numit Tarah, iar cînd eram ostaș mă numeau Victor". Apoi Maxim Antipatul l-a întrebat pe el: "De ce neam ești, Tarahe?" A răspuns Tarah: "Sînt de neam roman și am slulbă de ostaș și sînt născut în Claudiopol, cetatea Siriei și pentru că sînt creștin am lăsat ostășia".

Antipatul i-a zis: "Nevrednic ai fost de a fi ostaș, însă spune-mi cum ai ieșit din oaste?" Iar Tarah i-a răspuns: "L-am rugat pe Publion voievodul și m-a eliberat". Maxim Antipatul a zis: "Cruță-ți bătrînețile tale și ascultă porunca împăraților noștri ca să ai cinste de la mine. Apropie-te și jertfește zeilor noștri, de vreme ce și împărații care stăpînesc lumea se închină lor". Iar Tarah a răspuns: "S-au rătăcit, fiind înșelați de Satana". Atunci Antipatul a zis către slujitori: "Sfărmați-i fălcile, căci grăiește împotriva împăraților, spunînd că aceștia s-au rătăcit". Iar Tarah a zis: "Am grăit și voi grăi astfel, de vreme ce s-au rătăcit ca niște oameni". Iar Antipatul a zis: "Lasă-ți nebunia ta și jertfește zeilor noștri". Tarah răspunse: "Eu Dumnezeului meu îi slujesc și Îi aduc jertfă nu cu sînge, ci cu inimă curată". Antipatul a zis: "Te sfătuiesc să-ți cruți bătrînețile tale și să lași deșertăciunea creștinească și să jertfești zeilor". Tarah i-a zis din nou: "Nu voi face această fărădelege de vreme ce iubesc Legea Dumnezeului meu și nu mă voi depărta de la El". Antipatul a zis: "Alta este legea pe care se cade a o păzi". Iar Tarah a răspuns: "O! ce nebunie! Pieritoare este legea voastră care vă poruncește vouă, păgînilor, să cinstiți pietrele și lemnele, lucruri făcute de mîini omenești și să vă închinați lor". Și Antipatul a poruncit celor ce stăteau de față să-l lovească pe Tarah peste grumaz, iar mucenicul, răbdînd loviturile, zicea: "Nu mă voi depărta de la mărturisirea aceasta care mă mîntuiește". Antipatul a zis: "Eu te voi întoarce de la această nebunie și te voi face înțelegător".

Mucenicul i-a zis: "Fă ceea ce voiești, ai stăpînire asupra trupului meu, dar nu și asupra sufletului meu". Maxim Antipatul a spus: "Dezbrăcați hainele de pe dînsul și să fie bătut cu toiege". Iar Tarah, pe cînd era bătut, grăia: "Acum într-adevăr m-ai făcut înțelept și priceput, căci cu aceste bătăi mai mult nădăjduiesc spre Dumnezeu și spre Fiul Lui". Iar Antipatul a zis: "Nedreptule și blestematule! Ai spus înainte că unui Dumnezeu slujești, și acum mărturisești doi, adică pe Dumnezeu și pe Hristos, Fiul Lui. Apoi cum slujești la acești doi, iar de zeii noștri cei mulți te lepezi?" A răspuns Tarah: "Eu mărturisesc pe Unul, adevăratul Dumnezeu". A zis antipatul: "N-ai numit tu pe Dumnezeu și pe Hristos?"

Tarah i-a zis: "Hristos este Fiul lui Dumnezeu, deopotrivă după Dumnezeire cu Tatăl și cu Duhul Sfînt, nădejdea tuturor creștinilor; și, pătimind pentru El, ne mîntuim". Maxim Antipatul a zis: "Lasă vorba multă și jertfește zeilor noștri". Iar Tarah a răspuns: "Nu sînt mare vorbitor, dar grăiesc adevărul; tot așa am crezut și acum șaizeci și cinci de ani și de la adevăr nu mă îndepărtez". Iar un sutaș, cu numele Dimitrie, care era acolo, a zis: "O! omule, cruță-te pe tine și închină-te zeilor, ascultă sfatul meu". Tarah a răspuns: "Depărtează-te de la mine cu sfatul tău, slujitor al Satanei". Apoi Maxim Antipatul a poruncit ca pătimitorul lui Hristos să fie legat cu lanțuri mari de fier și să fie aruncat în temniță. După aceea antipatul a zis către slujitor: "Aduceți-mi pe altul". Iar Dimitrie sutașul a zis: "Iată, stăpîne, stă de față înaintea ta".

Iar Numerie Maxim Antipatul, văzînd pe celălalt creștin stînd înaintea lui, a zis: "Spune-mi mai întîi numele tău". Iar cel ce stătea înaintea lui a răspuns: "Cel dintîi și cel mai cinstit nume pe care îl am este numele de creștin, iar celălalt nume, pus de oameni, este Prov". Antipatul l-a întrebat: "De ce neam ești Prove?" Iar Prov a răspuns: "Tatăl meu era din Tracia și eu m-am născut în Perghia Pamfiliei și sînt creștin". Maxim Antipatul a zis: "La nimic nu-ți folosește numele de creștin. Ascultă-mă pe mine, jertfește zeilor dacă vrei să fii cinstit de boieri și nouă să ne fii prieten". Prov a răspuns: "Nu voiesc cinste de la stăpînitori și nu doresc prietenia voastră, pentru că slava și mulțimea bogățiilor mele le-am lăsat ca să slujesc Dumnezeului Celui viu". Antipatul a zis: "Dezbrăcați-l, întindeți-l jos și bateți-l cu vîne de bou". Și bătîndu-l pe Sfîntul Prov, sutașul Dimitrie, i-a zis: "O! omule, vezi sîngele tău curgînd pe pămînt, deci cruță-te pe tine".

Prov i-a răspuns: "Trupul meu este în mijlocul vostru, dar chinurile nu mă clatină în credința mea". Maxim Antipatul a zis: "Oare lăsa-vei deșertăciunea ta, ori vei rămîne în împietrirea ta?" Atunci Prov i-a zis: "Nu sînt deșert, ci sînt mai îmbărbătat decît voi întru Domnul". Atunci Antipatul a zis către slujitori: "Întoarceți-l și bateți-l și pe pîntece". Iar Prov, în acea cumplită bătaie a zis: "Doamne ajută-mi mie, robul Tău". Antipatul a spus slujitorilor săi: "Bateți-l și-l întrebați: unde este ajutorul lui?" Prov a răspuns: "Ajutorul meu îmi ajută și-mi va ajuta, pentru că nesocotesc chinurile tale la care mă supui și nu mă plec din cauza lor la voia ta". Maxim Antipatul a zis: "Caută la trupul tău, ticălosule, pentru că pămîntul s-a umplut de sîngele tău". Prov i-a răspuns: "Aceasta s-o știi: atunci cînd trupul meu pătimește pentru Hristos, sufletul meu se tămăduiește și învie". Și judecătorul a poruncit ca să înceteze de a-l mai bate pe sfînt și a zis: "Legați-i cu fiare mîinile și picioarele și aruncați-l în temniță și să nu lăsați pe nimeni să meargă la dînsul și să nu aibă nimeni grijă de el".

După aceasta, la porunca lui Maxim Antipatul, a fost adus la judecată al treilea creștin și fiind întrebat ce nume are acesta a răspuns: "Sînt creștin". Antipatul a zis: "Cei care au fost aici înaintea ta nici un folos n-au avut de numele acesta, de aceea ți se cade ca în alt chip să răspunzi". Iar el a răspuns: "Numele de obște între oameni îmi este Andronic". Maxim Antipatul i-a zis: "De ce neam ești Andronic?" Andronic a răspuns: "Sînt de neam cinstit, fiu al unuia dintre cei mai de frunte cetățeni ai Efesului". Apoi Maxim Antipatul i-a spus: "Cruță-te pe tine și ascultă-mă ca pe un tată, pentru că cei care au fost înaintea ta aici și au grăit vorbe nebune nimic bun n-au aflat, iar tu cinstește pe zeii care sînt mai mari și sînt părinții noștri". Andronic i-a zis: "Bine i-ai numit pe ei părinți; căci voi aveți tată pe Satana și sînteți fii ai diavolului și faceți voia lui". Maxim Antipatul a zis: "Tot încă mă defăimezi pe mine, tinere? Oare nu știi că acum îți sînt pregătite chinurile cele grozave?"

Andronic a răspuns: "Nu cumva ți se pare judecătorule că eu sînt nebun ca să fiu mai prejos decît pătimitorii care au fost înaintea mea? Sînt gata la toate chinurile" Iar sutașul Dimitrie a zis către Andronic: "Ticălosule, ascultă porunca mai înainte de a-ți cădea carnea de pe oase". Iar Andronic i-a răspuns: "Mai bine este să piară trupul meu, decît să faceți cu sufletul meu ceea ce voiți". Maxim Antipatul a zis: "Ascultă de noi și jertfește zeilor, mai înainte de a pieri". Andronic a răspuns: "Din tinerețele mele niciodată n-am slujit zeilor și nici acum nu voi jertfi lor". Iar Maxim Antipatul a zis: "Răniți-i trupul". Apoi Anxie, un sutaș din altă ceată, stînd acolo a zis către Andronic: "Supune-te antipatului, căci ca un tată te sfătuiesc să faci aceasta". Andronic i-a răspuns: "Ești bătrîn și nu ai înțelepciune dacă îmi dai un asemenea sfat ca să mă închin pietrelor și să jertfesc diavolilor". Iar cînd era bătut, antipatul i-a zis: "Au nu simți durerile în aceste chinuri cumplite? Pentru ce nu ai milă de tine însuți și nu te depărtezi de la deșertăciunea ta care nu poate să te mîntuiască pe tine?" Andronic i-a răspuns: "Aceea ce tu numești deșertăciune îmi este mărturisire foarte bună, căci am toată nădejdea în Domnul, iar înțelepciunea ta cea vremelnică va pieri cu moarte veșnică". Antipatul i-a zis: "Cine te-a învățat nebunia aceasta?" Iar Andronic a răspuns: "Cuvîntul cel ce viază și întru care viem, Domnul din ceruri este nădejdea învierii noastre". Maxim Antipatul a zis: "Lasă-ți nebunia ta pînă ce nu începem a te chinui cu cele mai cumplite chinuri". Andronic a răspuns: "Trupul meu este pus înaintea ta. Ai stăpînire asupra lui, fă cu el ce voiești". Antipatul a zis: "Bateți-l peste gură". Andronic a răspuns: "Să vadă Domnul pentru ce mă chinui ca pe un ucigaș de oameni".

Iarăși a zis antipatul: "Pentru ce nu asculți poruncile împărătești și socotești întru nimic judecata mea?". Andronic a răspuns: "Pentru că nădăjduiesc spre Dumnezeu și spre mila și dreptatea Lui, de aceea cutez și pătimesc toate acestea". Judecătorul a zis: "O! vrednicule de moarte! Oare au greșit împărații?" Andronic i-a răspuns: "În adevăr au greșit, căci de veți voi să înțelegeți, veți cunoaște că este mare păcat și fărădelege a aduce jertfe diavolilor". Iar

judecătorul a zis către cel care îl bătea: "Întoarceți-l și împungeți-l între coaste". Și Andronic îi grăia: "Înaintea ta sînt, chinuie-mi trupul cum voiești". Și aceasta făcîndu-se, Andronic a zis: "S-a întărit în bătăi trupul meu". Judecătorul a răspuns: "După puțin timp nu vei mai fi". Andronic a răspuns: "Nu mă tem de îngrozirea ta. Cugetul meu este mai bun decît scornirile răutății tale, de aceea nu mă îngrijesc de chinuri". Iar antipatul a zis către slujitori: "Puneți fiare pe grumazul lui, ferecați-i picioarele și să faceți de strajă lîngă el".

După un timp oarecare, Numerie Maxim Antipatul a venit iarăși la judecată și i-a supus pe creștini la întrebări. Mai întîi a silit pe Tarah, ca fiind cel mai bătrîn, să jertfească idolilor, făgăduindu-i mare cinste. Iar după ce Tarah, nu numai că nu s-a supus, ci chiar răspundea cu asprime judecătorului, atunci judecătorul a poruncit ca să-i sfărîme gura cu pietre și să-i zdrobească dinții. Apoi a zis către slujitori: "Aduceți foc și întindeți-i mîinile și puneți foc pe dînsele". Tarah a zis: "Nu mă tem de focul tău vremelnic, ci mă tem ca nu cumva, învoindu-mă cu păgînătatea ta, să cad în focul cel nestins". Și cînd au pus foc pe mîinile lui, Maxim Antipatul i-a zis: "Iată, se ard cu foc mîinile tale. Pentru ce nu-ți lași nebunia ta și nu jertfești zeilor?" Tarah a răspuns: "Cu asprimea ta vrei să mă aduci la această nebunie, încît să mă învoiesc cu dorința ta? Să știi că, avînd ajutorul Dumnezeului meu, mă întăresc întru toate și sînt gata la toate chinurile ce-mi pregătești". După aceasta antipatul a poruncit să-l spînzure cu capul în jos și să pună fum otrăvitor dedesubt; amestecînd apoi oțet cu sare, să-l toarne în nările lui. Și chinuind în multe chipuri pe Prov și pe Andronic, bătîndu-i, arzîndu-i, strujindu-i cu fiare ascuțite și presărîndu-le sare pe răni, dar nesporind nimic, a poruncit să-i pună în lanțuri pînă a doua zi.

A doua zi Maxim Antipatul a zis către Dimitrie sutașul: "Să chemi la mine pe necurații creștini". Sutașul i-a răspuns: "Iată, stau înaintea ta, stăpîne". Antipatul a zis către Tarah: "Tot nu te-ai săturat de chinuri, de bătăi și de lanțuri? Ascultă-mă, Tarahe, lasă-ți credința ta care nu-ți folosește la nimic și jertfește zeilor prin care toate se țin". Tarah a răspuns: "Nu poate să fie neadevăr mai mare decît acesta, de vreme ce nu aceștia au putut să rînduiască lumea aceasta, căci lor le este gătit focul și veșnicile munci și nu numai lor, ci și tuturor celor ce fac voia lor". Antipatul a zis: "Dar nu încetezi nici acum, necuratule? Nu știi că pentru cuvintele tale fără de rușine îndată voi lua capul tău și așa mai curînd vei sfîrși cu chinurile?" Tarah a răspuns: "Aceasta am dorit de la început ca să se scurteze durerile mele cu moarte grabnică, iar acum lungește-mi chinurile ca să crească întru Domnul puterea credinței mele". Atunci antipatul a zis: "Vor pătimi cu tine și prietenii tăi și vor muri după lege".

Tarah a răspuns: "Vorbești nebunie, făgăduindu-ne nouă moarte: pentru că numai acei care fac răutăți mor, iar noi cei ce nu știm răul și pătimim pentru Domnul nostru, așteptăm ca de la Dînsul să luăm răsplată". Antipatul a zis: "Blestematule și necuratule! Ce fel de răsplată așteptați, cînd viețuiți întru fărădelege?" Tarah i-a răspuns: "Nu se cade ție, necredinciosule, să știi ce fel de răsplătire ne-a pregătit nouă Domnul în ceruri, pentru care răbdăm furia mîniei tale". Maxim a zis: "Dar grăiești cu mine cu așa îndrăzneală ca și cum ai fi prietenul meu?" Iar Tarah a răspuns: "Nu sînt prietenul tău, dar fiind întărit de Dumnezeu am voie să grăiesc așa și nimeni nu poate să mă oprească". Și Maxim a zis: "Îndrăzneala pe care o ai tu o voi dezrădăcina din tine, necuratule!" Tarah a răspuns: "Nimeni nu poate să ia această putere de la mine, nici tu, nici împărații tăi, nici tatăl vostru Satana".

Maxim Antipatul a zis: "Legați-l, de vreme ce este nebun". Tarah a răspuns: "De aș fi fost nebun, m-aș fi învoit cu păgînătatea ta". Antipatul, legînd pe sfînt, i-a zis: "Jertfește zeilor mai înainte, pînă ce nu te voi chinui după faptele tale". Tarah a răspuns: "Fă ceea ce voiești, necuratule!" Și Maxim a zis: "Să nu socotești că te voi pierde deodată, ci neîncetat te voi chinui

pînă te voi ucide, iar rămășițele trupului tău le voi da spre hrană fiarelor". Atunci Tarah i-a spus: "Nu făgădui cu cuvintele, ci cu lucrul. Fă degrabă ceea ce voiești să faci". Iar Maxim i-a zis: "Socotești că după moartea ta niște femei oarecare vor îngropa cu arome trupul tău?" Și în continuare a spus: "De aceea am să am grijă ca să pierd cu desăvîrșire trupul tău". Și Tarah a răspuns: "Și acum și după moarte fă ce vrei cu trupul meu". Maxim i-a zis din nou: "Jertfește mai întîi zeilor". Iar Tarah i-a răspuns: "Nelegiuitule, ți-am spus de atîtea ori că nu voi jertfi zeilor". Atunci Maxim, judecătorul, a spus către slujitori: "Sfărmați-i fața și gura". Și făcîndu-se acestea, Tarah a grăit: "Fața mea ai pierdut-o, iar sufletul mi l-ai înviat".

Judecătorul a zis: "Ticălosule, încetează cu vorbele tale cele deșarte și jertfește zeilor, ca să te poți izbăvi de chinurile acestea". Tarah a răspuns: "Mă socotești că sînt nebun și că, nădăjduind spre Domnul, nu voi putea petrece în cer? Tu viețuiești cu trupul o vreme, iar sufletul tău în veci ți-l vei pierde". Atunci antipatul a zis către slujitori: "Înroșiți o țeapă de fier și puneți-o în fălcile lui". Răbdînd și aceasta, Tarah a zis: "Și mai mari decît aceste chinuri de îmi vei face, nu vei îndupleca pe robul lui Dumnezeu să jertfească idolilor". Apoi judecătorul a poruncit ca, aducînd un brici, să-i fie tăiate urechile și să-i fie jupuită pielea de pe cap și să-i pună cărbuni aprinși pe cap. Iar Tarah grăia: "Chiar de vei porunci să-mi jupoaie tot trupul, nu mă voi depărta de la Dumnezeul meu Care mă întărește ca să sufăr armele războiului tău". Făcîndu-se toate acestea, antipatul a zis: "Ardeți în foc alte țepușe și le puneți la subțiorile lui". Și Tarah, răbdînd și aceasta, grăia: "Să caute Domnul din ceruri și să te judece pe tine". Și antipatul l-a întrebat: "Pe care domn chemi, blestematule". Iar Tarah a răspuns: "Chem pe Domnul pe care tu nu-L știi, pe Cel ce va răsplăti fiecăruia după faptele lui". Iar antipatul a poruncit ca să fie pus sub strajă și să fie adus altul la cercetare. Dimitrie sutașul a zis: "Iată stăpîne, înaintea ta stă Prov". Și antipatul a grăit: "Te sfătuiesc pe tine, Prove, să iei seama să nu cazi în chinuri ca cel de mai înaintea ta, care a stat în a lui încăpățînare și s-a căit de aceasta; deci jertfește acuma zeilor ca să fii cinstit și de noi și de zei!"

A răspuns Prov: "Gîndul nostru este unul; cu o inimă slujim lui Dumnezeu, iar tu nu nădăjdui să auzi altceva de la noi, căci destule ai auzit și ai văzut și știi că nu poți să ne întorci pe noi de la Dumnezeu. Iată, înaintea ta stau astăzi, neînspăimîntîndu-mă de cel cu care mă îngrozești. Deci ce aștepți mai mult?" Antipatul a zis: "V-ați sfătuit întru răutatea voastră să vă lepădați de zei". Apoi a poruncit ca să-l lege și să-l spînzure cu capul în jos, zicîndu-i: "Cruță-ți trupul mai înainte de a te chinui, pentru că vezi ce fel de chinuri sînt pregătite pentru tine". Prov i-a răspuns: "Fă ce vrei, căci toate chinurile cele gătite pentru mine vor fi spre mîngîierea sufletului meu". Iar antipatul a zis către slujitori: "Ardeți țepile și frigeți-i coapsele lui ca să nu mai vorbească ca un nebun". Iar Prov a grăit: "Pe cît de nebun mă socotești că sînt, pe atît de înțelept sînt în Legea Dumnezeului meu". Antipatul iarăși a zis către slujitori: "Țepile cele arse în foc să le înfigeți în spatele lui". Iar Prov, răbdînd, a grăit: "Să vadă Domnul din ceruri smerenia și răbdarea mea".

După aceasta, judecătorul a poruncit să aducă zeilor jertfă de carne și vin și a zis: "Turnați-i pe gît vinul și carnea să i-o băgați cu de-a sila în gura lui". Și cînd slujitorii făceau aceasta, Prov a zis: "Să caute Domnul dintru înălțimea scaunului Său și să vadă sila aceasta și să te judece pentru fapta ta". Judecătorul a zis: "Multe ai răbdat, ticălosule, și iată, acum ai primit jertfă". A răspuns Prov: "N-ai făcut un lucru mare că m-ai silit. Domnul cunoaște voia mea". Iar Maxim judecătorul a zis: "Ai mîncat și ai băut din cele jertfite zeilor". Și Prov a răspuns: "Știe Domnul și vede silnicia pe care o rabd". Și judecătorul a poruncit slugilor sale: "Împungeți-i pulpele cu țepușe înroșite în foc". Iar Prov i-a zis: "Nici focul, nici chinurile, nici tatăl tău, Satana, nu vor putea să-l înduplece pe robul lui Dumnezeu de la mărturisirea lui". Antipatul a zis: "Înroșiți în foc piroane ascuțite, ca să le bateți în mîinile lui".

Prov a grăit: "Mulțumesc Ție, Doamne, că ai făcut ca și mîinile mele să pătimească pentru numele Tău". Antipatul a zis: "Pentru chinurile cele multe ți-ai pierdut mintea". A răspuns Prov: "Stăpînirea ta cea mare nu numai că te-a înnebunit, ci te-a și orbit, pentru că nu știi ce faci". Antipatul a zis: "Neputinciosule cu trupul, îndrăznești a grăi unele ca acestea asupra mea, căci ți-am lăsat ochii nevătămați?" Și a poruncit să-i scoată ochii. Făcîndu-se și aceasta, Prov a zis: "Deși ochii trupului meu i-ai luat, însă ochii cei vii ai credinței nu vei putea să-i iei niciodată". Antipatul a zis: "După asemenea chinuri oare mai nădăjduiești să rămîi viu? Sau aștepți ca să te lăsăm să mori cu pace?" Prov i-a răspuns: "Pentru aceasta mă nevoiesc, ca să săvîrșesc mărturisirea cea bună și întregă și să fiu ucis de tine fără de milă". Iar antipatul a zis către slujitori: "Luați-l, de aici, legați-l și să fie păzit de străji, ca să nu vină la dînsul cineva din cunoscuții lui și să-l fericească pentru chinurile îndurate".

După aceasta antipatul a zis: "Aduceți-mi-l înainte pe Andronic". Sutașul a răspuns: "Iată, stăpîne, înaintea ta stă Andronic". Antipatul a zis către Andronic: "Jertfește zeilor ca să fii dezlegat din legături". Și Andronic a răspuns: "Să nu fie aceasta niciodată, o! judecătorule, ca să fac ceva împotriva Dumnezeului meu!". Antipatul a zis: "Ești îndrăcit, Andronic". Iar Andronic i-a răspuns: "Dacă aș fi îndrăcit, eu m-aș fi învoit cu tine, dar mărturisind pe Domnul meu nu sînt îndrăcit, ci tu ești îndrăcit și orb, căci faci lucruri diavolești". Antipatul a zis către slujitori: "Faceți snopi de rogoz și puneți-i în ulei încins și ardeți-i pîntecele". Și slujitorii, îndată, dezlegîndu-l pe Andronic și întinzîndu-l la pămînt, au pus o mulțime de rogoz în ulei încins și l-au aprins pe pîntecele lui". Iar Andronic grăia: "Chiar de mă vei arde cu totul, nu mă vei birui, necuratule, pentru că Domnul meu căruia mă închin mă ajută". Antipatul a zis: "Înfierbîntați țepușe și puneți-le între degetele lui".

Andronic a zis: "Vrăjmaș al lui Dumnezeu și nebunule! Ești cu totul plin de scorniri diavolești. Vezi trupul meu topit de chinuri și ți se pare că mă tem de tine. Nu mă tem, căci am lîngă mine pe Hristos, Fiul lui Dumnezeu". Antipatul a zis: "Nelegiuitule, nu știi pe cine chemi. Căci acest om a fost chinuit de Pilat, iar muncile suferite de El au fost scrise". Atunci Andronic a spus: "Să amuțești, necuratule, căci nu ți se cade ție să grăiești rău de Dînsul". Iar antipatul a răspuns: "Ce folos îți este ție că nădăjduiești spre Omul Acela pe care îl numești Hristos?" Andronic i-a răspuns: "Cu adevărat am folos și mare răsplătire și pentru El rabd toate acestea". Atunci antipatul a zis către slujitori: "Deschideți-i gura și puneți-i în ea carne jertfită zeilor și turnați vin". Și făcîndu-se acestea, Andronic a zis: "Doamne, Doamne, vezi nevoia ce rabd". Antipatul i-a zis: "Pînă cînd vei pătimi în chinuri? Căci, iată, acum ai gustat jertfele zeilor noștri". Iar Andronic i-a răspuns: "Să piară toți cei ce se închină idolilor celor cioppliți, și tu și împărații tăi!" Antipatul i-a răspuns: "O! nebunule, batjocorești pe împărații care au adus pace pentru mulți ani?" Iar Andronic a răspuns: "Eu am blestemat pe pierzătorii și băutorii de sînge, pe cei ce strică pacea, pe care Domnul cu brațul Său cel tare îi va tulbura și-i va pierde". Iar antipatul a zis către slujitori: "Puneți un fier în gura lui și sfărmați-i dinții, apoi să-i tăiați limba lui cea hulitoare și la urmă să i-o ardeți cu foc, ca să se învețe a nu mai huli pe împărați". Și slujitorii au făcut toate cele poruncite de judecător și după aceasta l-au pus pe Andronic sub strajă.

Pînă aici sînt pătimirile sfinților, cele scrise de notarii judecătorilor, care au scris chiar în vremea cînd sfinții erau judecați și chinuiți. Iar celelalte pătimiri, precum și moartea sfinților au fost scrise de trei bărbați dreptcredincioși: Macarie, Felix și Verie, care au fost de față la sfîrșitul sfinților mucenici și au scris o carte pentru cei credincioși, povestind cele ce urmează:

"Numerie Maxim, antipatul Ciliciei, chemînd pe Terentian, jertfitorul Ciliciei, i-a poruncit ca a doua zi să fie pregătită priveliștea în care urma ca mucenicii să fie dați spre

mîncare fiarelor. Și a doua zi de dimineață bărbații și femeile au ieșit să vadă acea priveliște care avea loc cam la o mie de pași departe de cetate. Cînd s-a terminat pregătirea, Maxim Antipatul a mers să vadă, iar noi stam la un loc ascuns și priveam cu frică. Mai întîi a dat pe alți osîndiți să fie mîncați de fiare și care erau o mulțime. Apoi Maxim a poruncit ostașilor ca să-i aducă pe creștinii mucenici, Tarah, Prov și Andronic. Iar ostașii i-au silit pe oameni să-i aducă pe mucenici, pentru că ei nu puteau să umble din pricina rănilor celor multe. Iar noi, cînd i-am văzut pe ei mergînd la acel cumplit chin, întorcîndu-ne fețele, am plîns. Apoi i-au aruncat pe sfinți în mijlocul fiarelor și văzînd asemenea priveliște a intrat spaima în toți și au început a protesta împotriva lui Maxim care a judecat astfel. Și mulți au plecat de la priveliștea aceea vorbind rău de Maxim și de cruzimea lui cea de fiară. Maxim, văzînd acest lucru, a poruncit ostașilor să-i însemne pe cei ce vorbeau rău despre el, ca mai pe urmă să cerceteze pricinile.

Apoi a poruncit ca să fie slobozite fiarele asupra mucenicilor și pentru că ele nu s-au atins de dînșii, a poruncit să fie bătuți toți cei ce au rînduit priveliștea aceea, poruncindu-le ca să sloboadă alte fiare mai cumplite asupra mucenicilor. Și a fost slobozit un urs, care în acea zi a ucis trei oameni. Și cînd s-a apropiat de Andronic, ursul a început să-i lingă rănile. Iar Andronic îl întărîta pe urs ca să-l sfîșie, dar ursul se arăta blînd. Atunci antipatul a poruncit purtătorilor de suliță să-l ucidă pe urs. Iar Terentian, temîndu-se de Maxim Antipatul, se sîrguia să dea drumul asupra mucenicilor unei leoaice care era trimisă din Antiohia de Irod. Și dînd drumul la leoaică, priveliștea a înfricoșat pe cei adunați acolo, pentru că leoaica, fugind încoace și în colo, voia să scape. Dar, venind la mucenici, și-a plecat genunchii și s-a culcat înaintea lui Tarah, iar el, alungînd-o cu mîna, o întărîta ca să-l mănînce, dar leoaica stătea lîngă Tarah de parcă era o oaie blîndă. Și s-a făcut zgomot mare atunci pentru acea minune. Și Maxim Antipatul, încruntîndu-se și mîniindu-se cumplit, a poruncit slujitorilor săi s-o întărîte pe leoaică. Și leoaica, răcnind tare, s-a dus la ușă și a început să roadă ușa cu dinții. Și poporul, temîndu-se, a început a striga: "Deschideți ușa că leoaica o va sfărîma". Maxim, mîniindu-se, a chemat pe Terentian și i-a poruncit să-i ucidă pe sfinții mucenici și el i-a împuns cu săbiile și a tăiat în bucăți pe Tarah, Prov și Andronic.

Așa s-au sfîrșit acești sfinți mucenici. Și Maxim, plecînd de acolo, a lăsat ostași să străjuiască trupurile mucenicilor, poruncind ca trupurile lor să fie amestecate cu trupurile necuraților, ca să nu fie recunoscute și furate de creștini. Iar noi, văzînd acestea, ne-am rugat Domnului ca să ne dea îndemînare să putem lua în taină trupurile lor. După aceasta, apropiindu-ne, am văzut pe străjeri cinînd și stînd împrejurul focului aprins pentru straja nopții și, plecînd genunchii, am rugat pe Domnul nostru Iisus Hristos să împlinească dorința noastră și să ne trimită ajutor din cer pentru a putea lua trupurile sfinților mucenici. Și îndată s-a cutremurat pămîntul de tunete și fulgere și de ploaie cu furtună. Noi iarăși ne-am rugat și, apropiindu-ne de trupuri, am găsit focul stins și nu mai era acolo nici un ostaș, pentru că toți fugiseră din pricina furtunii. Și am ridicat mîinile spre cer și l-am rugat pe Domnul să ne arate cu un semn adevărat care sînt moaștele sfinților mucenici, și să le putem găsi pe cele adevărate în mulțimea de trupuri. Noaptea era foarte întunecoasă și, deodată, trei luminări ca niște stele s-au arătat deasupra moaștelor sfinților pe care, luîndu-le în taină, ne-am dus, călăuziți de luminile cele cerești care mergeau înaintea noastră și cărora noi le-am urmat; am trecut de cealaltă parte a muntelui și după aceea luminile cele cerești nu s-au mai văzut. Găsind acolo o peșteră săpată în piatră, am pus trupurile sfinților acolo și am întărit intrarea ca să nu fie aflată de cei necredincioși. După aceasta am mers în cetate ca să aflăm ce se întîmplă și i-am găsit pe străjeri uciși de Maxim. Iar noi am mulțumit Domnului nostru Iisus Hristos care viețuiește în vecii vecilor.

Noi: Macarie, Felix și Verie, voim ca cealaltă vreme a vieții noastre s-o petrecem cu dînșii, ca în același loc să fie îngropate trupurile noastre, iar sufletele noastre să se învrednicească a se sătura în cer de viața cea veșnică, împreună cu sfinții pătimitori. Iar pe cei ce îi trimitem la voi cu această scrisoare, să-i primiți întru frica Domnului nostru Iisus Hristos. Și ne rugăm vouă să ne pomeniți și pe noi, ca să fie cu voi darul lui Dumnezeu. Amin.

Scrisă de notarii judecătorilor, în vremea cînd sfinții erau întrebați la judecată. Mai apoi manuscrisul s-a răscumpărat cu mare preț de către credincioși și a fost transcris, după care, mai pe urmă a scris-o Sfîntul Simeon Metafrast.

29. CUVIOSUL PĂRINTELE NOSTRU COZMA, EPISCOPUL MAIUMEI, FĂCĂTORUL DE CANOANE (12 OCTOMBRIE)

Părinții Sfîntului Ioan Damaschin viețuind în cetatea Damascului, au luat la dînșii pe un copil sărman și anume pe Cozma, care era de loc din Ierusalim și care rămăsese de mic orfan de părinții săi care erau creștini. Pe acesta, părinții lui Ioan Damaschin, care erau iubitori de săraci, l-au făcut ca pe fiul lor și l-au crescut împreună cu Ioan, fiul lor cel firesc. Apoi răscumpărînd de la agareni pe un călugăr ce se numea tot Cozma, fost robit în Italia, care era foarte înțelept, i-au dat acestuia spre învățătura dumnezeieștilor Scripturi pe amîndoi copii: pe Ioan, fiul lor cel firesc, și pe Cozma, fiul cel înfiat. Cozma, înaintînd în vîrsta înțelegerii și învățînd iscusința înțelepciunii, a lăsat lumea cea deșartă și, ducîndu-se în mănăstirea Sfîntului Sava, a luat asupra sa jugul monahicesc, bine nevoindu-se cu el și ca o stea pe bolta cerului a

strălucit în Biserica lui Hristos, prin viață și prin dumnezeiască înțelegere. Pornindu-se lupta împotriva sfintelor icoane, acest cuvios l-a îndemnat pe Sfîntul Ion Damaschin să scrie către dreptcredincioși cuvinte pentru cinstirea sfintelor icoane. Și amîndoi, prin cuvînt și prin scris, s-au nevoit mult împotriva luptătorilor sfintelor icoane. El a împodobit Biserica lui Dumnezeu cu foarte frumoase tropare și canoane. El a cinstit cu cîntări Învierea lui Lazăr, Intrarea Domnului în Ierusalim, Cina cea de taină și Patimile cele de voie ale Domnului nostru Iisus Hristos, precum și alte praznice dumnezeiești.

Apoi a fost ales de patriarhul Ierusalimului episcop la Maiuma și, bine viețuind, cu dumnezeiască rîvnă a povățuit turma la pășunea cea mîntuitoare și, ajungînd la adînci bătrînețe, s-a odihnit întru Domnul.

În această zi mai facem pomenire Sfintei Mucenițe Domnica, care a pătimit pentru Hristos în vremea împăratului Dioclețian, în cetatea Azarventii, de la Lisie ighemonul, și după multe chinuri s-a sfîrșit în temniță.

Tot în această zi se mai face pomenire și pentru Sfîntul Părinte Martin, episcopul cel milostiv.

30. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI CARP, PAPIL, AGATODOR ȘI AGATONICA, SORA LUI PAPIL

(13 OCTOMBRIE)

Este de mare folos a pomeni pe cei care au pătimit pentru Hristos, căci însăşi aducerea aminte a chinurilor lor poate deștepta gîndul nostru spre dumnezeiasca dragoste și să-i dea aripi pentru săvîrșirea faptelor bune, ca și noi să suferim măcar cu mintea acele pătimiri pe care ei le-au avut cu trupul pentru răsplătirile ce vor să fie. Dintre cei care aici și-au săvîrșit muceniceștile nevoințe sînt Carp și Papil, stîlpii cei mari și temeliile Bisericii, care s-au născut în patria cea slăvită, în cetatea Pergamului, din părinți drept credincioși și prin viața lor îmbunătățită au fericit pe cei ce i-au născut; pentru că ramura cea sfîntă crește din rădăcină sfîntă, iar pomul cel bun face poame bune și rîul cel curat pe izvor îl preamărește. Căci amîndoi, și Carp și Papil, numai cu cele de nevoie își îndestulau trupul, lepădînd toate cele ce erau de prisos în multe feluri și chiar cu cele de nevoie atît de puțin se îndestulau, încît numai cu trupul se deosebeau de îngeri și prin înfrînarea cea mare abia se vedeau a avea trup. Printr-o viață ca aceasta, suindu-se la culmea faptelor bune, s-au făcut vrednici să li se încredințeze cîrmuirea Bisericii. Carp, fiind ales episcop, propovăduia tainele dreptei credințe celor ce erau în Tiatira. Iar Papil, cinstindu-se cu treapta diaconiei de către Carp și cu chemarea sa asemănîndu-se întru ostenelile cele deopotrivă, își arăta sîrguința.

Vestea despre dînșii s-a dus în toate țările cele ce erau acolo împrejur, precum este obiceiul, căci nu se poate ascunde fapta bună, ci întotdeauna vine întru arătare. Pentru aceasta mulțime de oameni alergau la dînșii și ascultau învățăturile lor cu osîrdie și se apropiau de dreapta credință. Însă nu se putea nicidecum să se odihnească diavolul care ura binele cel dintru început și, văzîndu-le faptele acestea, nu s-a odihnit ci, cînd și-a aflat slujitori aleși ai răutății sale, i-a sfătuit să-i clevetească pe sfinți la păgînul împărat Deciu, precum că nu se închină idolilor lor, ci îi blestează și urmează credința creștinească. Iar Deciu, auzind acestea, s-a mîniat foarte tare și a trimis în Asia pe Valerie, unul din sfetnicii săi, care era iubitor de idoli și om cumplit de rău, căruia împăratul îi arăta toate tainele sale; și, spunîndu-i ce aflase în legătură cu sfinții, i-a dat stăpînire peste dînșii. Iar Valerie, luînd această poruncă, a plecat de grabă și, sosind la locul unde erau sfinții, a poruncit ca aceștia să aducă jertfă deșerților lui idoli. Porunca lui a străbătut îndată pînă la marginile țării Tiatiriei.

Valerie poruncea ca toți cei ce erau în acea țară să vină fără întîrziere în acel loc unde trebuia să se facă jertfa și închinăciunea la zei. Așa diavolul, nu numai el singur bolea de îndrăcirea de idoli, ci și pe alții voia să-i vatăme cu aceeași boală. Și, adunîndu-se toți la locul de jertfă, nu aflară pe cei doi minunați mucenici, Carp și Papil, căci ei în alt loc aduceau jertfa cea curată adevăratului Dumnezeu, adică rugăciunea. Pe aceștia, neaflîndu-i Valerie în mijlocul adunării, a poruncit să-i caute și, aflîndu-i, au fost aduși de față înaintea lui și cu mîndrie i-a întrebat: "Pentru ce nu v-ați aflat aici ca să jertfiți zeilor împreună cu poporul?" Apoi a adăugat: "Deci, înaintea ochilor mei să vă îndreptați bine greșala voastră, ca zavistia celor ce v-au vorbit pe voi să se întoarcă asupra capului lor, iar vouă să vi se înmulțească cinstea mai mult ca înainte". Dar sfinții, ca cei ce nu aveau teamă și frică, nici nu căutau cinste omenească, au răspuns cu îndrăzneală: "Nu se cade nouă, judecătorule, să mîniem pe Dumnezeul nostru și să ne arătăm nemulțumitori pentru facerile Lui de bine; căci chiar și dobitoacele ne-ar mustra de nemulțumirea noastră, pentru că și ele îl cunosc pe Cel ce le-a hrănit, iar noi am fi nerecunoscători față de Ziditorul nostru dacă i-am cinsti pe zeii cei mincinoși, lăsînd pe adevăratul nostru Dumnezeu".

Acestea grăindu-le ei, Dumnezeu a întărit cuvintele lor, cu niște semne ca acestea: s-a cutremurat pămîntul de năprasnă și s-au sfărîmat toți idolii care erau cinstiți de acei păgîni și s-au risipit ca praful. Însă răutatea lui Valerie era mare și a rămas neschimbată, căci atunci cînd trebuia să se minuneze de puterea cea negrăită a lui Dumnezeu și să rîdă de neputința deșerților zei, atunci el s-a arătat mai înverșunat și mai necunoscător; dar s-a înfrînat să pornească asupra lor chinurile cele grele, rușinîndu-se de bunul neam și de blîndețea acestor bărbați și a poruncit să fie puse lanțuri de fier pe grumazul lor și să-i poarte goi prin mijlocul cetății.

Astfel nevoitorii cei cinstiți erau purtați pe ulițe. Ei, care erau foarte cinstiți, au fost făcuți de rîs și de batjocură. Ei, care erau vrednici de nenumărate laude, au fost duși cu ocară și cu necinste pentru Mîntuitorul nostru Iisus Hristos. Judecătorului i s-a părut că pedepsindu-i cu asemenea necinste își vor schimba hotărîrea lor cea tare. Apoi s-a gîndit să le vorbească cu cuvinte dulci, zicîndu-le: "De nu v-aș fi văzut pe voi că sînteți cu bună pricepere, nu v-aș fi dat sfatul cel bun, ci cu chinuri, chiar nevrînd voi, v-aș fi înduplecat la credința noastră. Dar de vreme ce chipul vostru cel frumos și bunul vostru obicei este semnul vitejiei voastre, am socotit să vă fiu vouă sfetnic bun, căci mi se pare că nici nu știți voi cum că din vremuri foarte vechi a început a se da nemuritorilor zei slavă și cinste; și aceasta se petrece pînă în ziua de acum, nu numai la noi, cei ce știm limba grecească și romană, ci și la barbari. Că prin acea osîrdie către zei cetățile se ocîrmuiesc cu legi bune și se cîștigă războaiele contra vrăjmașului, iar pacea se întărește. Și de unde împărații și nobilii romani cei de mai înainte și de acum au ajuns întru atîta slavă, încît au răsturnat popoare și cetăți și au supus sub stăpînirea lor pe toți potrivnicii? Oare

nu de aici, că au cinstit pe zei și li s-au închinat lor? Deci, și voi să-i cinstiți pe aceștia. Și de sînteți amăgiți cu cuvintele unor neînvățați spre nepriceputa și de curînd arătata credință creștinească, acum deveniți înțelepți și vă întoarceți la această credință care este mai bună, ca și zeii să vă miluiască pe voi și să vă îndestulați de bunătățile cele mari care sînt la noi; și apoi să vă cîștigați vouă mari daruri de la împărat. Iar de veți petrece în cea dintîi nesupunere, veți pierde atîtea bunătăți și pe noi ne veți sili să fim mai aspri cu voi".

Sfinții, după ce au auzit acestea, și-au ridicat ochii spre cer, și-au făcut semnul crucii și au răspuns lui Valerie: "Nădăjduiești tu oare să ne întorci pe noi ca pe niște proști la păgînătatea ta? Să știi că ai aflat viteji din cei cu multă pricepere. Nu socotim noi credința voastră a fi vrednică de cinste pentru vechimea vremii. Pentru că nu tot ce este vechi este și cinstit, că și răutatea, deși este veche, nu este vrednică să fie cinstită pentru vechimea ei. Deci, nu aceasta se cuvine a socoti, că este veche credința voastră, ci aceasta ne întrebăm: se cade oare a primi această credință rea, de la care noi ne-am sfătuit să ne abatem și din mijlocul nostru să o lepădăm după putere, ca pe una care pregătește înfricoșatul foc al gheenei celor ce o iubesc? Oare voiești să cunoști adevărul? Socotește și îl vei afla, că zeii voștri nu sînt nimic altceva decît numai lucru de mîini omenești, muți și surzi, care nu numai altora, ci nici lor nu pot să-și aducă vreun folos.

Dumnezeul cel adevărat din fire este necuprins și mintea noastră nu poate să-L ajungă, nici nu se numără vremea Lui, căci nu are început și nici sfîrșit ființa Sa; și pe toate cele văzute și pe cele ce sînt cuprinse în mintea noastră, El le-a adus din neființă, El l-a zidit pe om și l-a pus în Rai și i-a dat poruncă să se deprindă a fi ascultător Ziditorului, iar prin zavistia diavolului a căzut în neascultare și s-a făcut vinovat de moarte. Apoi diavolul, neîndestulîndu-se cu căderea omenească, s-a sîrguit ca seminția lui să o ducă întru uitarea de Dumnezeu, ca oamenii nu numai cu trupul ci și cu sufletul să moară. Deci, părăsind popoarele pe Dumnezeu și depărtîndu-și ochii de la lumina dreptății, au căzut în întunericul slujit de idoli. Pentru aceasta, Ziditorul fiind îndurat și milostiv, n-a suferit să-l vadă pe om chinuit de diavol, ci a venit pe pămînt și, luînd chip omenesc, întru toate s-a făcut asemenea nouă, afară de păcat; S-a răstignit pe cruce și a murit vrînd să ne izbăvească din robia diavolului și de căderea în păcat. Și biruind cu moarte Sa pe vrăjmașul nostru diavol, S-a urcat la ceruri și pe noi ne cheamă acolo, făcîndu-ne lesnicioasă suirea la El. Drept aceea, tu, o! judecătorule, oare poți să ne spui un astfel de lucru despre idolii tăi? Sau nu-ți este chiar rușine a-i numi pe ei dumnezei? Iar bogățiile voastre și cinstea împăratului, pe care voi le numiți bunătățile voastre, noi nu le băgăm în seamă, pentru că ne-am pus nădejdea noastră în Dumnezeu, pentru Care am hotărît cu gînd neclintit ca să pătimim și să murim".

Valerie, auzind aceste cuvinte, s-a mîniat și, aprinzîndu-se cu focul mîniei, și-a lăsat blîndețea cea dinafară și și-a arătat sălbăticia cea din lăuntru: mai întîi a dat averea sfinților spre jefuire celor care i-au clevetit, apoi, legîndu-i pe ei de niște cai, a poruncit ca să-i alunge în Sardia; și caii alergau foarte tare cu sfinții care erau legați de dînșii, neodihnindu-se deloc, încît într-o zi au ajuns din Tiatira în Sardia. Aspră era calea aceea a bunilor pătimitori, căci neputînd să alerge așa de repede caii, erau tîrîți cu de-a sila și multe dureri au îndurat.

În urma lor, fericitul Agatodor, care era slujitorul sfinților mucenici, împreună pătimind, a suferit împreună cu stăpînii săi. Ajungînd în Sardia nu s-au odihnit de loc, ci au petrecut cea mai mare parte a nopții în rugăciuni și în cîntări dumnezeiești. Iar după ce au adormit puțin, îngerii lui Dumnezeu în vedenie îi mîngîiau pe ei și îi întăreau ca să poată răbda chinurile. Apoi, deșteptîndu-se din somn, au povestit unul altuia cele văzute în somn și s-au veselit foarte mult, mulțumind lui Dumnezeu pentru că-i mîngîia pe ei în necaz, făgăduind să le ajute în chinuri; iar ei se aprindeau cu dorința pătimirii pentru Hristos.

A venit și Valerie în Sardia, nădăjduind că pătimitorii, după chinurile pe care le suferiseră pe cale, fiind alergați și tîrîți, se vor îndupleca să se închine zeilor. Dar nelegiuitul nu știa că sfinții mai mult s-au călit spre nevoință cu dumnezeiescul Dar cel arătat lor în vedenie. Și cînd i-a văzut pe ei mai luminoși la față de cum erau, cu duhul mai tari și cu inima mai curajoși, s-a deznădăjduit că-i va birui cu muncile și s-a întors spre vicleşug, vrînd să amăgească și să vîneze nerăutatea sfinților cea întemeiată pe Hristos, cu cuvinte blînde și cu tot felul de momeli. Și puteai să vezi pe vulpe luptîndu-se cu leii, căci nimic nu sporea înșelăciunea lui și nu putea să-i biruiască pe sfinți, pe care îi întărea ajutorul Celui Prea Înalt.

Văzînd că nici cu momeli nu rezolvă nimic, s-a gîndit să procedeze altfel cu dînșii: i-a dat pe Carp și pe Papil în paza unor bărbați tari și aleși, iar pe minunatul Agatodor, care slujea mucenicilor și s-a făcut și el mucenic desăvîrșit, cu dragostea sa fiind legat de dînșii ca un prieten și părtaș la aceleași chinuri, întinzîndu-l, a poruncit ca să fie bătut cu vîne de bou, fără milă. Se contraziceau amîndoi, și judecătorul, și mucenicul; că judecătorul voia să-l biruiască pe mucenic cu mulțimea bătăilor, iar mucenicul cu atîta bunăvoință primea bătăile, încît se vedea că nu voia să-i obosească pe cei care îl băteau, ca doar astfel să prelungească mai mult bătaia. Și fiind bătut mult, curgeau din el pîraie de sînge ca dintr-un izvor și cădea carnea de pe trupul lui, încît i se vedeau măruntaiele din lăuntru și mădularele se rupeau din încheieturile lor, pricinuind cu adevărat mari dureri acelui sfînt bărbat. Iar el din acele chinuri se arăta așa de viteaz, ca și cum numic nu ar fi pătimit, căci tăcea și răbda bătăile cele grele și pătimirea pentru Hristos o avea ca pe o îndestulată răcorire a durerilor sale celor mari. După ce a ostenit Valerie și cei ce îl băteau, lui Agatodor chinurile îi înmulțeau bucuria, căci Domnul Iisus Hristos, privind din cer nevoința și răbdarea cea bună a robului Său, i-a pregătit răsplată și l-a chemat și pe el la Sine, să se odihnească după atît de multe osteneli. Iar el îndată și-a dat duhul în mîinile Domnului, lăsînd judecătorilor trupul lui mort, pe care, după porunca lui Valerie, l-au lăsat neîngropat, ca să-l mănînce fiarele și păsările cerului. Dar sosind noaptea, unii dintre credincioși l-au luat și l-au îngropat.

După aceasta, Valerie a chemat la dînsul pe sfinții mucenici Carp și Papil și le-a zis lor: "Nebunul de Agatodor, slujitorul vostru, și-a luat vrednica moarte după faptele sale, căci n-a vrut să jertfească zeilor celor nemuritori; dar voi, fiind înțelepți, de ce nu vă alegeți ceea ce vă este de folos? Să nu voiți a fi asemenea cu omul cel cu adevărat nenorocit, care în loc de viață și de bucurie și-a ales cu nebunie moartea cea cumplită". Sfinții, auzind acestea, l-au ocărît și l-au numit nebun, iar moartea sfîntului Agatodor fericind-o, au zis că aceeași moarte pentru Hristos o doresc și dînșii cu osîrdie. Atunci judecătorul, mîniindu-se, a poruncit să-i lege iarăși de cai și să-i gonească înaintea sa la Pergam. Sfinții, fiind goniți pe cale și tîrîți, răbdau mare osteneală și durere și fiecare din ei grăia ca David: Pentru cuvintele buzelor Tale eu am păzit căi aspre. Iar noaptea, spre a mări durerea lor, li se puneau pe răni legături strînse și erau păziți cu străşnicie de străji. Dar ei, după osteneala drumului, încă se mai osteneau cu privegherea, aducînd toată noaptea lui Dumnezeu rugăciuni. Și iarăși Domnul a binevoit a-i cerceta, căci li s-a arătat lor îngerul Domnului, le-a tămăduit rănile și a umplut inimile lor de dumnezeiască bucurie, întărindu-i spre nevoința cea mare.

A doua zi, judecătorul, socotind că sfinții după chinurile și osteneala de ieri nu vor mai putea să pășească deloc, a poruncit să-i scoată înaintea sa ca să le vadă rănile.

Văzîndu-i pe ei sănătoși și tari, nedurîndu-i picioarele și mergînd repede, cu fețele nu posomorîte, ci luminoase și vesele, socotea că aceasta este o vrăjitorie de-a lor și pentru aceasta la mai mari chinuri i-a supus, căci legînd trupurile lor cu grele lanțuri, i-a gonit pe o cale mai lungă.

Sosind la un loc oarecare, după ce a adus jertfă zeilor, s-a așezat la judecată și, chemînd pe Carp, a început a grăi prietenește cu dînsul, ca și cum împreună ar fi suferit: "Iată, zeii, miluindu-ți bătrînețea, te-au făcut să alergi atîta cale fără osteneală; deci, de ce te arăți nemulțumitor făcătorilor tăi de bine, călcînd cinstea lor? Ascultă-mă pe mine, cel ce te sfătuiesc pe tine cele folositoare, și închină-te zeilor împreună cu mine, căci eu îți cinstesc bătrînețele și sufăr împreună cu tine și plîng de primejdia ta, nu ca de una străină, ci ca de a mea cu adevărat. Dar ce să fac? Știu că sînt foarte urît de tine, acum nu pot ca să-ți mai rabd mult, însă nu pentru necinstea mea, ci pentru cinstea zeilor nu te voi mai răbda dacă nici acum nu îmi vei asculta sfatul cel bun".

La aceste cuvinte Sfîntul Carp a răspuns: "Sfatul tău care duce de la lumină la întuneric și de la viață la moarte, nimeni nu poate să-l numească bun, ci vădită înșelăciune și vînătoare vicleană. Iar dacă cinstești bătrînețele mele pentru ce nu crezi mie, cel ce părintește te sfătuiesc pe tine, căci mie mai mult îmi este jale de pierzarea ta decît ție de pătimirile mele și mă mîhnesc foarte mult de primejdia ta, căci ți-ai pus nădejdea întru deșertăciune și cinstești niște idoli care nu te vor izbăvi din muncile veșnice, pentru că acești idoli sînt neînsuflețiți și făcuți de mînă omenească și după dreptate nu pot fi numiți Dumnezei, fiind idoli deșerți și netrebnici".

Valerie, nerăbdînd să mai audă necinstirea zeilor săi, a poruncit călăilor să-l ia pe Sfîntul Carp, să-l dezbrace, să-l spînzure și să-l bată cumplit cu vergi de spini. Bătîndu-l în felul acesta, au rănit tot trupul sfîntului, rupîndu-i carnea de pe el, care zbura prin văzduh. Socotind că aceasta nu este de ajuns, Valerie a poruncit ca să mai vină și alți schingiuitori. Iar aceștia, unii îi ardeau coastele sfîntului cu lumînări, iar alții îi presărau rănile cu sare. Și se uda pămîntul cu sîngele sfîntului, iar venele rupîndu-se îi provocau mare durere. Dar mucenicul, cu cît i se înmulțeau chinurile, cu atît mai mult se întărea în răbdare și întru dragoste pentru Dumnezeu și, fiind spînzurat, a zîmbit în chinuri, drept pentru care Valerie l-a întrebat: "De ce rîzi, Carpe?" El a răspuns: "Pentru că am văzut darul Hristosului meu cel pregătit mie; de aceea m-am bucurat". Căci sfîntul a văzut cerurile deschise și pe Domnul șezînd pe scaun cu heruvimii și serafimii împrejurul Lui. Așa a mîngîiat Domnul în chinuri pe robul său și darul Domnului i-a potolit toate durerile, încît sfîntul a uitat rănile sale cele dureroase și chinurile cele grele și faptul că era spînzurat. Și a fost chinuit pînă ce muncitorii au obosit. După chinuri, aruncîndu-l în temniță, el mulțumea lui Dumnezeu, Celui ce l-a învrednicit a pătimi pentru Dînsul.

Apoi, aducîndu-l în față pe Sfîntul Papil, ca și cum l-ar fi văzut acum pentru întîia oară, judecătorul a început a-l întreba: "De ce neam ești și din ce patrie și care este meseria ta?" A răspuns sfîntul: "Ai fi putut de mult să știi toate cele despre mine, că sînt născut din cel mai bun neam, în cetatea Pergamului, și am meșteșugul doctoricesc, nu aceea ce se face din ierburile care cresc pe pămînt, ci ceea ce se ia de la Dumnezeu de sus, doctorie care nu tămăduiește numai trupul, ci și durerile sufletești le vindecă". Atunci judecătorul a zis: "Doctoria cea iscusită nu poate să fie fără învățătura celor scrise de Galen și de Hipocrat, cărora meșteșugul vindecării li s-a dat de la Dumnezeu". Iar Papil a răspuns: "Galen, Hipocrat și ucenicii lor atunci pot să tămăduiască pe cineva, cînd Hristos al meu binevoiește din milostivirea cea negrăită să dea cuiva a Sa doctorie, iar de nu voiește El, apoi piere meșteșugul lor, neavînd nici un folos din învățătura lor întru iscusința doctoricească. Iar cei pe care tu îi numești dumnezei, cum se vor îngriji de sănătatea cuiva, cînd nici lor nu pot să-și ajute cu ceva? Dacă vrei să cunoști adevărul, încearcă un lucru: Iată, cel care șade lîngă tine este orb de un ochi; deci, să-i dea idolii tăi vederea dacă pot și eu după aceasta nimic nu voi mai zice". Iar Valerie a zis: "Oare se poate ca să fie cineva care să-l vindece pe orb?" A răspuns sfîntul: "Nu numai aceasta, ci și alte boli nevindecate lesne vor fi tămăduite de acela care va chema pe Hristos, tămăduitorul tuturor bolilor". Iar Valerie a zis: "Deci, să vedem acum ceea ce spui; fă-l ca înaintea noastră să vadă,

dacă poți". A răspuns Papil: "Nu voiesc eu ca să fac aceasta mai întîi, pentru că mă tem să nu socotești că această minune a fost făcută de către idolii tăi. Mai întîi doctorii voștri să cheme pe oricare dintre zeii lor și abia după aceasta eu voi arăta puterea Dumnezeului meu".

Atunci Valerie a chemat pe slujitorii săi și le-a poruncit să-i cheme pe zei într-ajutor și să tămăduiască ochiul cel orb al sfetnicului său. Iar ei au strigat către zeii lor, chemînd fiecare dintr-înșii pe zeul său, unul pe Apolon, altul pe Asclepios, altul pe Die, iar altul pe Ermis. Și s-a făcut un lucru vrednic de rîs, căci toată ziua s-au rugat către cei ce nu puteau să le ajute nimic, strigau către cei surzi, aduceau jertfe celor neînsuflețiți și nu dobîndeau cererea lor și nici n-au putut să lumineze ochiul trupesc, singuri fiind orbiți cu sufletul. Iar robul lui Hristos, Sfîntul Papil, a ridicat ochii cei trupești și cei sufletești spre ceruri și a chemat pe Domnul cel milostiv. Apoi, cu mîna sa s-a atins de ochiul celui orb și a făcut semnul crucii pe dînsul și îndată omul a văzut bine. Și nu numai cu ochiul cel trupesc a văzut omul acela, ci și cu ochii cei sufletești s-a luminat, căci lumina cea dumnezeiască s-a atins de inima lui și, deșteptîndu-se ca din somn, a cunoscut neputința deșerților zei și a înțeles puterea Domnului Dumnezeu Iisus Hristos, lumina cea adevărată care luminează pe tot omul ce vine în lume și a crezut într-Însul. Și nu numai omul acela, ci și altă mulțime de popor, prin minunea aceea a venit la cunoștința dreptății, căci pe cine n-a adus întru mirare și încredințare acea preaslăvită minune? Și fiecare, văzînd și auzind aceasta, zicea: "Cu adevărat, mare este puterea lui Hristos și Acela este Dumnezeu adevărat".

Dar cu toate că ei preamăreau pe Dumnezeul cel adevărat, Valerie cel fărădelege n-a voit să-L recunoască și cu mai mare mînie s-a aprins împotriva Sfîntului Papil și în loc de mulțumire pentru acea facere de bine, a poruncit ca Sfîntul Papil să fie spînzurat pe un lemn și să fie bătut fără cruțare.

Fiind bătut acel frumos trup al Sfîntului Papil, el nu pătimea nici o durere din cauza bătăilor, ci se mîhnea că nu primește chinuri mai grele. Iar Valerie, văzîndu-și chinurile biruite de vitejia mucenicului, s-a mîniat și mai tare și a adus asupra sfîntului chinuri peste chinuri. A aprins foc sub coapsele lui și a poruncit să fie bătut cu pietre, dar nici împotriva focului nu s-a arătat mucenicul nerăbdător și pietrele cădeau în alt loc, ca și cum și pietrele cinsteau trupul care pătimea pentru Hristos, căci îi lovea mai ales pe cei ce le aruncau, nevătămînd de loc pe Sfîntul Papil.

După ce s-a ostenit Valerie și nu știa ce fel de chinuri să mai poruncească împotriva sfîntului, a mai contenit cu bătaia, socotind că dacă nu vor fi bătuți o vreme, rănile lor se vor aprinde (infecta) și aceasta îi va face mai slabi la bătaia care urma să fie după aceea. Dar sfinții, care îl aveau aproape pe Hristos, doctorul, pentru care de bunăvoie pătimeau chinuri și dureri, nu numai de dureri, ci și de vînătăi și de răni s-au tămăduit, încît nici urmă de rană nu se mai vedea pe trupul lor, lucru care a mirat mult pe nebunul judecător, pentru că, cu cît li se ușurau durerile, cu atît mai mult inima lui Valerie bolea și ca de foc se înväpăia de mînie.

După puțină vreme a stat Valerie iarăși la judecată, suflînd cu turbare și căutînd cu ochi mînioși. Iar sfinții mucenici stăteau înaintea lui, cu privire frumoasă și cu față veselă, de parcă erau chemați la un ospăț. Și nelegiuitul, vrînd cu mînie să-i îngrozească, a auzit din gura lor cea îndrăzneață niște cuvinte ca acestea: "Pentru ce, o! judecătorule, faci atîta osteneală ție și slujitorilor tăi, adeseori aducîndu-ne, purtîndu-ne și chinuindu-ne pe noi și nu pronunți asupra noastră hotărîrea cea mai de pe urmă? Ori nădăjduiești că ne vei abate pe noi de la Hristos, Dumnezeul nostru și de la adevăr? Mai bine morți ne vei vedea pe noi, decît să ne supunem poruncii tale celei fără Dumnezeu". După ce sfinții au grăit aceste cuvinte, îndată slujitorii au

așternut pe pămînt hîrburi și piroane de fier și pe acestea i-au pus goi pe mucenici cu fața în jos și i-au tîrît, bătîndu-i cumplit. Dar nici în aceste chinuri n-a lăsat Domnul pe robii Săi, pentru că a sosit cu ajutorul Său, suflînd în fața lor și scoțîndu-i din acel necaz, căci îndată cioburile și piroanele cele de fier, fără de veste au pierit, iar sfinții au rămas nevătămați.

După aceasta judecătorul cu și mai mare mînie împotriva lor s-a pornit și a poruncit ca să le fie tăiate coapsele cu briciul; dar sfinții le răbdau pe toate cu vitejie, mărind pe Dumnezeu.

Apoi au adunat fiare cumplite și, fiind aduși mucenicii, au slobozit asupra lor o ursoaică și toți au crezut că ursoaica se va repezi asupra lor și că îi va rupe îndată și va ucide trupurile lor, dar ursoaica n-a arătat nimic din năravul ei de fiară, ci, ca și cum ar cinsti sfintele lor picioare, s-a culcat lîngă ei și le-a cuprins picioarele. Apoi au slobozit un leu, pe care numaidecît l-au îmblînzit, ca și pe ursoaică, dar și mai mare putere dumnezeiască s-a arătat prin el, căci, răcnind, a grăit cu glas omenesc, ocărînd pe chinuitori și sălbăticia lor. Iar ei, astupîndu-și urechile, socoteau că toate acestea sînt farmece ale sfinților mucenici. Atunci judecătorul a poruncit ca aceștia să fie aruncați într-o groapă plină cu var nestins. Dar în zadar se ostenea nebunul, împotrivindu-se lui Dumnezeu, Cel ce păzea pe robii Săi pretutindeni nevătămați, pentru că după trei zile petrecute în groapa cu var au ieșit întregi și sănătoși de acolo.

Valerie, cu cît îi vedea mai mult pe sfinți de nebiruit, cu atît mai mult se mînia împotriva lor și încălțîndu-i cu încălțăminte de fier, plină de piroane ascuțite, i-a silit să alerge, dar nici așa n-a putut să-i biruiască pe ostașii lui Hristos, cei de nebiruit. Făcînd foc și înroșind un cuptor foarte mult, a aruncat în el pe sfinți și împreună cu sfinții a intrat și Fericita Agatonica, sora Sfîntului Papil, în mijlocul văpăii, vrînd ca și ea să fie părtașă acelorași nevoințe, dorind să moară pentru Hristos. Dar cuptorul cel înfocat nu numai că nu i-a ars pe ei, ci s-a răcorit cu puterea lui Hristos, pentru că pogorîndu-se o ploaie mare, focul s-a stins și cuptorul s-a răcorit. După ce sfinții au ieșit din cuptor nevătămați, iarăși au fost duși în temniță unde cîntau lui Dumnezeu ca într-o biserică.

Judecătorul, neștiind ce să mai facă, se rușina, fiind biruit. Apoi a pronunțat asupra lor hotărîrea cea mai de pe urmă, adică să li se taie capetele. Sfinții, fiind duși împreună cu Agatonica la locul de ucidere, se bucurau și, ridicînd ochii și mîinile lor spre cer, făceau rugăciuni nu numai pentru dînșii, ci și pentru cei ce îi ucideau pe ei. Și așa și-au sfîrșit nevoința lor, murind cu ucidere de sabie. Iar sfintele lor trupuri, cele fără de cinste aruncate și nebăgate în seamă, le-au luat credincioșii în taină și cu cinste le-au îngropat, slăvind pe Domnul nostru Iisus Hristos, căruia împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, se cuvine cinstea și închinăciunea în veci. Amin.

31. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC VENIAMIN DIACONUL (13 OCTOMBRIE)

În zilele lui Gororan, împăratul perşilor, Veniamin, fiind diacon al Bisericii lui Dumnezeu şi pe mulţi perşi şi eleni întorcîndu-i la cunoştinţa şi credinţa în Dumnezeu, a fost pîrît înaintea împăratului ca un făcător de rele. Pentru aceasta a fost bătut şi aruncat în temniţă.

Doi ani a zăcut el în temniță, cînd un sol al împăratului de la Roma a venit la împăratul perșilor și, înștiințîndu-se despre dînsul, l-a rugat pe împărat să-l elibereze pe Veniamin. Iar împăratul perșilor a răspuns că dacă Veniamin va renunța de a mai învăța pe magi creștinătatea, îl va elibera. Solul a răspuns: "Este drept, o, împărate, a se păzi poruncile tale". Veniamin după ce a auzit sfaturile solului, a zis: "Cu neputință este a nu împărtăși și pe alții cu lumina dintru care eu m-am împărtășit. Căci de cîtă muncă este vrednic acela ce ascunde talantul în pămînt, ne arată învățătura Sfintelor Evanghelii în chip luminat". Dar dintru acestea necunoscînd împăratul nimic, a poruncit să-l elibereze pe dînsul. Iar Veniamin lucra iarăși cele obișnuite. Pentru aceasta împăratul s-a mîniat și, ascuțind douăzeci de trestii, i le-a înfipt sub unghiile mîinilor și picioarelor. Dar, de vreme ce l-a văzut că socotește munca ca pe o jucărie, ascuțind altă trestie, i-a înfipt-o în pîntece, aducînd chinuri cumplite sfîntului. Iar după aceste chinuri, acea fiară fără de omenie a poruncit ca mucenicul să fie pus într-o țeapă groasă, care avea peste tot noduri. Și în felul acesta și-a dat sufletul viteazul nevoitor.

În această zi se mai face pomenirea Sfîntului Mucenic Florentie, cel din Tesalonic, care după multe chinuri și-a aflat sfîrșitul în foc.

Tot în această zi se mai face și pomenirea cuviosului părintelui nostru Nichita Mărturisitorul, care mai întîi a fost patrician la împăratul Nichifor, și la Stavrachie, fiul lui.

32. VIAȚA CUVIOASEI MAICII NOASTRE PARASCHEVA DE LA IAȘI (14 OCTOMBRIE)

Această cu adevărat mare și vestită între femei, Cuvioasa și pururea pomenita Parascheva s-a născut într-un sat al Traciei, numit și din vechime și acum Epivata. Părinții fericitei erau de neam bun și măriți, înavuțiți cu multe averi; mai mult însă îi mărea și îi îmbogățea dreapta credință în Dumnezeu și vrednicia de a se numi creștini. Aceștia dar, aducînd la lumină pe Cuvioasa, întîi au renăscut-o prin scăldătoarea cea dumnezeiască a Botezului, apoi, înaintînd pe cale, o învățară toată îmbunătățirea și așezarea cea după Dumnezeu.

După ce a trecut la al zecelea an, ades ea mergea cu mama sa la biserica Preacuratei Născătoare de Dumnezeu și a auzit aceste dumnezeiești binevestiri: "Cel ce voiește să vină după mine, să se lepede de sine și să ridice crucea sa și să urmeze Mie". Îndată fiind cuprinsă de aceasta și ieșind din biserică, a întîlnit un sărac; ascunzîndu-se de maica sa și dezbrăcînd hainele strălucite și luminate ce le purta, le-a dat lui și ea a îmbrăcat pe ale aceluia, luîndu-le pe acestea cu oarecare meșteșugire înțeleaptă.

După ce a venit acasă și au văzut-o părinții într-un astfel de chip, s-au îngrozit și au bătut-o ca să nu mai facă așa. Ea însă nu numai de două ori, ci de trei ori și de multe ori se zice că, dezbrăcînd hainele sale, le-a dat săracilor, întru nimic socotind pentru aceasta ocările, îngrozirile și nesuferitele bătăi ale părinților. Și acestea, în casa părintească, erau ca niște preîntîmpinări ale roadelor ce, pe urmă, erau să odrăslească în ea și pășiri spre trecerea peste

om. Apoi, fiindcă nu mai putea suferi durerea duhului în suflet, fără știrea părinților și a celor de un sînge cu ea și a mulțimii slugilor, a ajuns la Constantinopol.

Aici, gustînd toate bunătățile cele după Dumnezeu, îndestulîndu-se de dumnezeieștile și sfințitele biserici și moaștele sfinților și, fiind binecuvîntată de sfinții bărbați cei de acolo și întărindu-se cu rugăciunile lor, a ieșit din cetate și a trecut în Calcedon de cealaltă parte și de acolo a venit la Iraclia din Pont, călătorind cu picioarele sale.

Iar părinții ei înșiși și prin alții, că nevoia este lesne iscoditoare, mult trudindu-se și locuri din locuri schimbînd și cetăți și sate călcînd și neaflînd-o, s-au întors acasă. Iar preafericita fecioară, venind la Iraclia din Pont și sosind la un oarecare locaș dumnezeiesc al Maicii lui Dumnezeu și intrînd în el cu bucurie duhovnicească, s-a așezat pe pămînt și l-a udat cu lacrimi. Apoi s-a sculat și, prin ruga sa umplîndu-se de har, cinci ani întregi a petrecut în acest sfînt locaș, tot felul de bunătăți săvîrșind. Căci întru rugăciunile ei de toată noaptea făcea stări statornice și de diamant, ajunări neîncetate, bătăi de piept, plîngere, tînguiri cu lacrimi nestinse, iar culcarea jos pe fața pămîntului, cine după vrednicie o va povesti; obiceiul smerit, cugetul împăcat, curățenia inimii și plecarea ei spre Dumnezeu.

De acestea, destul desfătîndu-se, a trimis Dumnezeu pe cei ce aveau s-o ducă la Ierusalim; căci această dorință o avea și ruga pe Dumnezeu și pe Maica Lui de aceasta. Deci așa pregătită a ieșit din biserică și îngrădită cu ajutorul de sus, a ajuns la Ierusalim și îndestulîndu-se de toate cele sfinte și bune ale Ierusalimului, unde și "blîndele picioare ale Mîntuitorului meu Hristos au călcat" și săturîndu-se și zburînd prin pustiul Iordanului ca o pasăre, a nimerit la o viață cinstită de călugărițe pustnice și a intrat aici. Însă, neputînd a le da în scris pe toate, cît s-a nevoit aici, prin care pe vrăjmașul diavol pînă în sfîrșit l-a stins, care mai înainte cu ispite multe și de tot felul a năvălit pornindu-se asupra ei, puține oarecare din nevoințele ei spre pomenire le vom adăuga aici.

Băutură întrebuința apa de izvor, și de aceasta foarte puțină; trebuința așternutului o împlinea cu o rogojină, iar îmbrăcămintea era o haină și aceasta foarte zdrențăroasă, cîntarea pe buze neîncetată, lacrimile de-a pururea; peste toate acestea înflorea dragostea, iar vîrful bunătăților, care este smerita cugetare, le cuprindea pe toate acestea.

Deci mulți ani răbdînd în arătata mănăstire a călugărițelor și nevoindu-se prin foarte multe fapte bune, plinind al 25-lea an al vîrstei, a ieșit de aici și a venit la Iope și intrînd într-o corabie a început a pluti pe calea ce ducea spre casă și a ajuns cu corabia la limanul patriei sale, după ce a suferit multe primejdii ale sfărîmării de corabie în mare. Apoi pururea pomenita a venit la Constantinopol și după ce a cercetat dumnezeieștile locașuri și pe sfinții bărbați, a plecat și a venit la un oarecare sat, anume Calicratia, și acolo la biserica sfinților și întru tot lăudaților Apostoli s-a sălășluit, nesocotind petrecerea părinților de neam bun și batjocorind înțelepțește uneltirile vicleanului înșelător.

Deci doi ani a petrecut acolo neîntinata porumbiță și din potopul acestor curgătoare zburînd, a odihnit cortul ceresc, încredințînd sfînt sufletul său mîinilor îngerești și prin ei locașurilor celor veșnice și dumnezeiești. Iar trupul cel din pămînt și înfrumusețat cu dumnezeiești îmbunătățiri l-a ascuns în pămînt.

Multă vreme după aceasta a trecut cineva, rău cheltuind viața și obșteasca datorie împlinind, a fost îngropat aproape de Cuviasa; dar ea n-a vrut a-l suferi, prea viteaza; ci oarecăruia din bărbații sfinți arătîndu-i-se în vis i-a zis: "Ridică trupul acesta și-l îndepărtează

că roabă a lui Hristos fiind, nu pot suferi întunericul și necurăția". Însă zăbovind acel dumnezeiesc bărbat, divina arătare a cuvioasei socotind-o vedere obișnuită sau vis normal, a doua și a treia oară iarăși sfînta l-a strigat și cumplit l-a îngrozit. După ce călugărul și-a venit în sine, cum se cuvine, și după porunca sfintei, care îi arată cu degetul locul, degrabă s-a sculat și cu sîrguință a descoperit poporului vedenia de acolo, către care cu toții alergînd ca la o visterie foarte înavuțită au săpat pămîntul. Iar după ce s-a apropiat de sicriu, se umplea de mireasmă, și acel trup sfînt al Cuvioasei aflîndu-l întreg cu totul păzit, cu mîini cucernice l-au adus în biserica Sfinților Apostoli, umplînd aerul de miresme și tămîieri și cîntînd dumnezeiești psalmi.

Însă cîte minuni a săvîrșit Dumnezeul minunilor prin ea, după așezarea moaștelor ei aici, și pînă acum săvîrșește, cu neputință este în scris a le da; căci covîrșesc, ca să zicem așa, și numărul stelelor și nisipul mării. De vreme ce vindecă șchiopi, surzi, ciungi, ologi și tot felul de boli, încă și cele atingătoare de moarte; și în scurt a zice, depărtează toată neputința nevindecată, numai cu atingerea raclei, care nu încetează, nici nu va înceta să verse tămăduiri, cu harul lui Iisus Hristos, Celui ce a preamărit-o.

Sfintele moaște ale Cuvioasei Parascheva au fost duse din Epivata în cetatea Tîrnovei, capitală oarecînd a crailor bulgari; apoi s-au strămutat de aici la Belgrad, și de acolo în orașul Constantinopol, cum povestesc Eftimie și Rafail; asemenea și Meletie al Atenei și Dositei patriarhul Ierusalimului.

Tot la același loc aflăm și povestirea de strămutare a moaștelor ei din orașul Constantinopol aici la Iași. Adică, "Patriarhul Constantinopolului Partenie bătrînul, luînd bani de la domnitorul Moldovei Vasile Lupu ca să plătească datoriile Patriarhiei, atîrnînd de zidul Fanarului din Constantinopol sfintele ei moaște ce se păzeau de Patriarhie, le-a trimis aici către stăpînitorul Moldovei". Iată ce zice Cantemir, domnitorul Moldovei: "Sfînta Parascheva, precum aflăm din cărțile bisericești, era stăpînă a satului Epivatelor, pe care apoi l-a cîștigat Apocavcos, voievodul însuși stăpînitor Andronic Paleologul. Sultanul Murad al IV-lea a dat voie domnitorului Moldovei, Vasile, să mute sfintele ei moaște din biserica patriarhală a Constantinopolului. Le-a cîștigat acestea pentru cele multe și mari binefaceri și slujbe făcute Sfintei Biserici celei mari; că din însăși veniturile sale a plătit peste 260 de pungi de aur ce datora ea turcilor și creștinilor. Însă, fiindcă la turci este interzis a strămuta mort peste trei mile, afară de trupul sultanului, a cheltuit peste 300 de pungi la Poarta otomană, ca să ia voie pentru strămutarea sfintelor moaște și ca să ia poruncă către un Capugibașa, ca să le însoțească în Moldavia. Toată povestirea aceasta a strămutării acesteia este zugrăvită pe peretele de amiazăzi al bisericii Sfinților Trei Ierarhi, unde se află sfintele ei moaște. Între alte lucruri se înfățișează acolo și Capugibașa cu ofițerii lui mergînd la petrecerea sfintelor moaște".

Această strămutare de atunci este descrisă și de marmura cuvucliului unde sînt așezate sfintele moaște, pe care scrie așa: "Cu voia Tatălui, cu bineplăcerea Fiului și cu conlucrarea Sfîntului și de viață făcător Duh, a Dumnezeului celui mărit și închinat în Sfînta și cea de o ființă și nedespărțită Treime, binecinstitorul și de Hristos iubitorul Ioan Vasile Voievod, cu mila lui Dumnezeu domnitor a toată Moldavia, fiind rîvnitor și apărător al sfintei credințe răsăritene, după dumnezeiască îngrijire a strămutat din Constantinopol cu multă osîrdie și prea multă dorință aceste cinstite moaște ale Cuvioasei Maicii noastre Parascheva din Tîrnova. Această strămutare a fost a treia. Iar preasfințitul și fericitul a toată lumea patriarh Partenie, cu toată bunăvoința și sfatul Bisericii a trimis aceste sfinte moaște ca pe o visterie dumnezeiască, cu preafericiții trei mitropoliți: Ioanichie al Iracliei, Partenie al Adrianopolei și Teofan al Paleon-Patronului, în zilele preasfințitului Varlaam mitropolitul Sucevei și a toată Moldavia. Iar binecinstitorul și de Hristos iubitorul și cu mila lui Dumnezeu stăpîn al nostru și domnitor a

toată Moldavia, Vasile Ioan Voievod, de acasă ieșind cu evlavie și cu tot sufletul primind această neprețuită visterie, potrivit le-au pus și le-au păstrat în cea nouă zidită biserică a Sfinților Trei Ierarhi și ai lumii dascăli: Vasile cel Mare, Grigorie de Dumnezeu Cuvîntătorul și Ioan Gură de Aur, spre cinstirea și mărirea lui Dumnezeu celui lăudat în Treime și spre veșnică solire a Preacuvioasei Maicii noastre Parascheva, pentru lăsarea păcatelor sale și a tot strălucit neamul lui. În anul de la Adam 7149 (1641), iar al domniei lui al 8-lea, în 13 iunie; în același an s-a născut și preaiubit fiul lui, Ioan Ștefan Voievod, căruia să-i dea Domnul zile îndelungate și viață de mulți ani. Amin".

Din tradiție avem povestiri de multe minuni săvîrșite de Cuvioasa în anii dinaintea noastră, pe care nu s-a sîrguit cineva a le aduna și a le publica spre lauda lui Dumnezeu slăvitorul sfinților Săi; încă și în zilele noastre nu contenește a face minuni celora ce cu credință aleargă la ea. Căci cîți neputincioși au evlavie la sfintele moaște, alergînd cu credință, sau din acoperămintele puse la capul cel sfînt al Cuvioasei luînd și purtînd, dobîndesc vindecare. Și la neploare sau altă nevoie mare, făcînd litanie creștinii cu sfintele moaște, nu se lipsesc de cerere. Și și în patria ei Epivata, unde precum se zice casa ei părintească a fost prefăcută în biserică cu numele ei, și în Catedrala Mitropolitană de la Iași, Cuvioasa face multe minuni pînă astăzi.

Nenumărate sînt minunile și vindecările de boli ce s-au făcut cu credincioși care au alergat cu rugăciuni și lacrimi la moaștele Sfintei Preacuvioasei maicii noastre Parascheva, de-a lungul celor peste trei sute cincizeci de ani de cînd ocrotește Moldova și țara noastră. Să amintim doar cîteva dintre ele, publicate în Patericul românesc, p. 77-84:

Cea mai mare minune a Sfintei Parascheva este însăși preamărirea trupului ei cu darul neputrezirii, al vindecării de boli și al izbăvirii de multe nevoi și primejdii. Din cauza aceasta a fost luată ca protectoare de toate țările ortodoxe din Balcani. Ba și turcii se cucereau de minunile ce se făceau creștinilor, celor care îi cereau ajutorul cu credință și evlavie.

O altă minune care a uimit Moldova și țara noastră a fost izbăvirea fără nici o vătămare a moaștelor Sfintei Parascheva din incendiul izbucnit în noaptea de 26 spre 27 decembrie 1888, în paraclisul mănăstiri Sfinții Trei Ierarhi, din Iași. Căci, aprinzîndu-se de la un sfeșnic catafalcul Cuvioasei, s-a topit argintul care îmbrăca racla, dar lemnul și sfintele ei moaște, deși erau învăluite în jeratic, au rămas întregi și nevătămate spre întărirea credincioșilor și uimirea tuturor. Ca o mărturie a acestei mari minuni, se păstrează pînă astăzi racla dogorită de foc, în care se aflau moaștele Sfintei Parascheva. Îndată după această minune, moaștele Cuvioasei au fost strămutate în noua Catedrală Mitropolitană din apropiere.

Spre sfîrșitul secolului al XIX-lea, soția preotului Gheorghe Lateș din comuna Rădășeni-Suceava suferea la cap de o boală grea și incurabilă. Alergînd la Sfînta Parascheva, se ruga cu lacrimi la moaștele ei și-i cerea ajutorul. Apoi i s-a făcut Sfîntul Maslu și s-a reîntors acasă. Noaptea i s-a arătat aievea Sfînta Parascheva în haine albe strălucitoare și i-a spus: "Nu mai plînge, că de acum te faci sănătoasă!" A doua zi, femeia s-a sculat sănătoasă și lăuda pe binefăcătoarea ei.

În anul 1950, o studentă din Iași s-a îmbolnăvit de leucemie. Bolnava împreună cu părinții ei au alergat la Sfînta Parascheva și cu multe lacrimi îi cereau ajutor și sănătate. După două luni de rugăciuni stăruitoare și Sfîntul Maslu, tînăra s-a vindecat de această boală fără leac și și-a continuat studiile.

O femeie dintr-un sat de lîngă Iași era greu bolnavă. Fiind internată pentru operație, s-a rugat mai întîi la Sfînta Parascheva, cerîndu-i, cu credință și lacrimi, ajutor și vindecare. Timp de trei zile după internare i s-au făcut toate analizele. La urmă i-au spus medicii: "Femeie, du-te acasă că nu ai nimic!"

În anul 1968, de hramul Cuvioasei Parascheva, o creștină din Iași pregătea conserve pentru iarnă. Mama ei o îndemna: "Fată, să nu faci una ca aceasta, căci astăzi este ziua Sfintei Parascheva!". "Mamă, a răspuns fiica, în fiecare zi este cîte un sfînt, dar eu n-am timp să-i prăznuiesc pe toți!". După o oră femeia și-a trimis copila în oraș să-i cumpere ceva. Pe stradă a fost lovită grav de o mașină și apoi internată în spital. Mama copilei a alergat a doua zi la Sfînta Parascheva și, după ce și-a recunoscut păcatul, a cerut cu lacrimi iertare și salvarea fiicei ei accidentate. După trei zile copila s-a întors sănătoasă acasă.

Un inginer bolnav de plămîni a fost internat în spital pentru operație. Mama sa a mers atunci la moaștele Cuvioasei Parascheva și i-a cerut cu credință sănătate pentru fiul ei. Timp de două săptămîni doctorii au amînat operația. Apoi s-a observat că leziunile pulmonare s-au vindecat în chip miraculos. Atunci au zis bolnavului: "Domnule inginer, ați scăpat de operație. Întorceți-vă sănătos acasă. Este cineva care se roagă lui Dumnezeu pentru dumneavoastră!"

Unui copil de trei ani și jumătate i s-a oprit brusc graiul. Atunci mama a luat copilul în brațe și a venit să ceară ajutorul Sfintei Parascheva. Pe cînd se ruga ea cu lacrimi, deodată copilul a strigat: "Mamă, mamă! Aici este Doamne, Doamne!". Mulțumind din inimă Prea Cuvioasei Parascheva, mama s-a întors acasă cu copilul sănătos.

În anul 1955, doi soți din Iași nu aveau înțelegere în casă. Într-o seară, femeia disperată a părăsit căminul. Zadarnic au căutat-o soțul și fiica. Apoi copila s-a culcat, iar tatăl ei a alergat la Sfînta Parascheva și s-a rugat cu lacrimi să-i întoarcă soția cu bine în familie. Ajungînd soțul acasă, după o oră a bătut cineva în ușă. Era soția. Avea chipul palid și îngîndurat. "Unde ai fost femeie? Ce ți s-a întîmplat?" a întrebat-o soțul. "Diavolul mi-a dat în gînd să mă sinucid. De aceea m-am așezat pe linia trenului aproape de gara Nicolina. Dar la orele opt seara, pe cînd venea un tren cu viteză, fiica noastră, îmbrăcată în alb, a venit la mine, m-a apuncat repede și mă aruncă afară de pe linie. Așa am scăpat de moarte și de osînda iadului. După ce m-am întărit puțin, am mulțumit lui Dumnezeu că m-a izbăvit de acest cumplit păcat și m-am întors acasă. "Femeie, în seara aceasta la ora opt fiica noastră era culcată, iar eu mă rugam pentru tine. Aceea care te-a salvat nu era fiica noastră, ci însăși Sfînta Parascheva! Să-i mulțumim ei, căci ea te-a scăpat de această cumplită și dublă moarte, trupească și sufletească". De atunci este multă armonie și bucurie duhovnicească în această familie creștină.

Pe timpul celor două războaie mondiale orașul Iași a fost protejat de bombardamente, iar Catedrala Mitropolitană, unde se păstrează cinstitele moaște ale Sfintei Parascheva, nu a fost atinsă de nici un obuz. Căci Cuvioasa ocrotește Moldova și orașul acesta binecuvîntat, de peste trei sute cincizeci de ani. Spun bătrînii că ostașii vedeau noaptea, în timpul războiului, o femeie uriașă îmbrăcată în alb deasupra Iașilor, ocrotindu-l de ocupație și bombardamente. Așa știe să ajutePreacuvioasa Parascheva patria ei adoptivă pentru credința poporului nostru binecredincios!

În timpul marii secete din vara anului 1947, cînd mureau oamenii și animalele de foame, s-au scos moaștele Sfintei Parascheva în procesiune prin satele Moldovei. Credincioși le așteptau și le întîmpinau cu lacrimi de bucurie și cu făclii în mîini. În urmă veneau nori de

ploaie bogată și adăpau pămîntul. Drept mulțumire credincioși se rugau și înălțau cîte o troiță cu icoana Sfintei Parascheva.

Cel mai mult aleargă și cer ajutorul Sfintei maicii noastre Parascheva bolnavii, țăranii, călugării și studenții. Mai ales în lunile de examene racla Cuvioasei este plină de cărți, caiete de școală și pomelnice. Putem afirma că moaștele cele mai iubite de credincioșii din țara noastră și din afară sînt, fără îndoială, moaștele Sfintei Parascheva, numită "cea grabnic ajutătoare și mult folositoare".

Mărturisesc părinții bătrîni care au fost martori oculari, că, odată, de hramul ei, pe cînd oamenii așteptau la rînd să se închine la racla Cuvioasei Parascheva, au venit și două creștine bătrîne din Focșani. Văzînd lume multă, au zis preotului de la raclă: "Părinte, dă-ne voie să ne închinăm la Cuvioasă fără să mai stăm la rînd și să-i punem sub cap această pernă nouă pe care i-am adus-o de acasă drept mulțumire pentru ajutorul ce ni l-a dat". "Dumnezeu să vă binecuvînteze, creștinelor, a zis preotul. Mergeți și vă închinați!". În clipa aceea preoții și credincioșii au văzut un lucru sfînt și cu totul minunat. Cuvioasa și-a ridicat singură capul, iar după ce femeile i-au pus perna adusă și s-au închinat, Sfînta Parascheva și-a lăsat iarăși capul pe căpătîi ca mai înainte. Iată cît de mult iubește Preacuvioasa pe cei ce se roagă lui Dumnezeu și sfinților Lui cu smerenie și credință.

Sfînta Parascheva de la Iași se bucură în țară de un cult deosebit, mai mult decît toți ceilalți sfinți care au moaște în România. În fiecare zi la Catedrala Mitropolitană din Iași, de dimineață pînă seara tîrziu, se face un mic pelerinaj continuu, cu credincioși de toate vîrstele și din toate locurile, veniți la rugăciune. În mod deosebit, în sărbători, în posturi și în fiecare vineri, considerată ziua Cuvioasei Parascheva, vin mulți credincioși și se închină la raclă cu credință, aducînd flori, daruri și îmbrăcăminte pe care le ating de racla Cuvioasei pentru a dobîndi ajutor, sănătate și binecuvîntare.

Dar cea mai mare zi de prăznuire din tot anul este ziua de paisprezece octombrie, patronul Sfintei Parascheva, cînd are loc unul din cele mai mari pelerinaje ortodoxe din țara noastră, la care participă închinători de la sate și orașe, din toate colțurile țării. În această zi are loc un adevărat pelerinaj bisericesc național, care durează pînă la trei zile. Încă din ajun se scot în fața Catedralei moaștele Sfintei Parascheva și timp de două zile și două nopți credincioșii stau la rînd pentru închinare.

În seara zilei de paisprezece octombrie, praznicul Cuvioasei se încheie cu o mișcătoare procesiune în jurul Catedralei, avînd în frunte pe Mitropolitul Moldovei, care, împreună cu clericii și credincioșii, cu lumînări în mîini poartă racla cu moaștele sfintei, în sunetul clopotelor și al frumoaselor cîntări bisericești. După aceea se așază moaștele în biserică la locul lor, se cîntă paraclisul Sfintei Parascheva, apoi fiecare se întoarce la ale sale cu bucuria marelui praznic în suflet și cu mîngîierea Duhului Sfînt în inimă. Cu ale cărei sfinte rugăciuni, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne pe noi. Amin.!

33. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI NAZARIE, GHERVASIE, PROTASIE ȘI CHELSIE
(14 OCTOMBRIE)

Sfîntul Nazarie s-a născut la Roma din tată evreu și din mamă creștină, al cărei nume era Perpetua, și care a primit Sfîntul Botez de la Sfîntul Apostol Petru. Ajungînd copilul în vîrstă, a cugetat mult de care credință să țină: de a tatălui, ori de a maicii sale? Și s-a hotărît să

fie următor credinței sfintei sale maici, a cărei rugăciune mult i-a ajutat lui spre luminare. Copilul a fost botezat de episcopul locului, iar cînd a ajuns la vîrsta cea desăvîrșită, s-a făcut vrednic de bunătăți desăvîrșite, slujind Domnului cu tot dinadinsul nu numai pentru a sa mîntuire, ci și pentru a altora, îngrijindu-se a aduce pe cei necredincioși la Hristos. Luînd de la părinții săi partea de avere ce i se cuvenea, cu care îi era cu putință a face bine celor săraci, a plecat din Roma și a mers în Mediolan și acolo toată averea a întrebuințat-o bine, făcînd milostenii la săraci și ajutînd pe cei care pătimeau pentru Hristos. Pentru că atunci, fiind împărat Nero, era mare prigoană împotriva creștinilor și mulți, mărturisind pe Hristos, erau ținuți în lanțuri și chinuiți, iar Sfîntul Nazarie, slujindu-le, îi întărea în credință și îi îmbărbăta spre nevoință.

În aceea vreme sfinții mucenici Ghervasie și Protasie au fost prinși de Anulin ighemonul și au fost aruncați în temniță. Sfîntul Nazarie mergea adeseori la dînșii mîngîindu-i cu vorba sa cea bună, și i-a iubit pe ei foarte mult, pentru că i-a văzut plini de dragostea cea dumnezeiască și gata oricînd cu osîrdie să-și dea sufletele pentru Domnul, Cel ce S-a răstignit pentru noi pe cruce. Cu atîta dragoste s-a legat Nazarie de dînșii, încît nu voia să se despartă de ei, ci împreună cu ei voia să pătimească și să moară. Și i s-a adus veste stăpînitorului despre Nazarie că îi cercetează pe cei legați și ținuți prin temnițe și le aduce cele de trebuință și întru creștinească credință îi întărește pe ei. Pentru aceasta stăpînitorul a poruncit ca să-l prindă și, aducîndu-l la el pe Nazarie l-a întrebat: "Cine și de unde ești?" Aflînd că este roman de neam și creștin cu credința, l-a sfătuit să nu se lepede de zeii strămoșești pe care romanii îi cinstesc dintru începuturi cu jertfe și cu închinăciuni.

Sfîntul nu numai că n-a voit să asculte sfatul lui, ci a grăit împotrivă ocărînd pe mincinoșii săi zei și mărturisind că unul este adevăratul Dumnezeu, Iisus Hristos. Atunci stăpînitorul a poruncit să fie bătut peste gură, dar el nu înceta a grăi cu îndrăzneală și a mustra păgînătatea lui. Pentru aceasta stăpînitorul cu și mai multă mînie s-a pornit împotriva lui și a poruncit ca toți să-l bată pe sfînt, apoi cu necinste l-au izgonit din cetate. Fiind izgonit, fericitul Nazarie se bucura că s-a învrednicit a lua bătăi pentru Hristos și că este izgonit pentru dreptate, căci își aducea aminte de cuvintele lui Hristos: "Fericiți veți fi cînd vă vor ocărî pe voi și vă vor prigoni și vor zice tot cuvîntul rău împotriva voastră, mințind pentru Mine". Îi mai era lui necaz că se despărțise de iubiții săi prieteni, Ghervasie și Protasie, cu care împreună dorea să moară. Această dorință a lui a împlinit-o Domnul mai pe urmă, dar pînă atunci i se cădea lui ca în altă țară să slujească mîntuirii omenești și să-i întoarcă pe mulți de la rătăcire.

În noaptea următoare i s-a arătat lui în vedenie fericita lui maică, poruncindu-i să meargă în Galia și acolo să se ostenească întru bunăvestirea lui Hristos. Sculîndu-se, el a mers în țara aceea după porunca maicii sale și, propovăduind pe Hristos, lumina cu lumina credinței popoarele acelea care erau în întuneric și în umbra morții.

Aflîndu-se într-o cetate ce se numea Melia, a luat un copil de trei ani, pe nume Chelsie, copilul unei femei credincioase și de neam bun, apoi l-a botezat și l-a crescut în dreapta credință. Și pruncul creștea cu anii și cu înțelegerea, umplîndu-se de dumnezeieștile daruri. Crescînd în vîrstă urma învățătorului său, Sfîntul Nazarie, învățînd de la dînsul înțelepciunea cea de sus, și punea în inima sa cuvintele cele de Dumnezeu însuflate și părinteasca Lui învățătură. Copilul era atît de înțelept întru Hristos, încît se asemăna învățătorului său, pentru că asemenea cu dînsul slujea mîntuirii omenești, propovăduind pe Hristos și răbdînd prigoniri și chinuri. Pentru aceasta, mai pe urmă, s-a învrednicit și de cununa cea mucenicească.

Fiind înștiințat Dionisie, stăpînitorul acelei țări, cum că Nazarie a întors multe cetăți la Hristos, a trimis îndată și l-au prins pe el și pe copilul Chelsie și bătîndu-i pe amîndoi i-a aruncat în temniță, vrînd ca a doua zi să-i supună la diferite chinuri. Iar a doua zi, femeia stăpînitorului, văzînd pe Chelsie copil mic și frumos că era dus la chinuri, i-a fost milă de el și, ducîndu-se la bărbatul ei, l-a rugat ca să miluiască pe copil și să-l elibereze împreună cu învățătorul său Nazarie. Prin rugămintea sa fierbinte l-a îmbunat pe stăpînitor și l-a înduplecat să-i lase pe amîndoi liberi.

Eliberîndu-i pe ei, stăpînitorul le-a zis: "Mijlocirea femeii mele vă eliberează de toate chinurile". Iar sfinții mucenici s-au mîhnit că nu au dobîndit cununa muceniciei dorită de ei și nu și-au putut sfîrși chinurile, ca să se fi putut dezlega de trup și să viețuiască împreună cu Hristos.

Au plecat de acolo și au mers în cetatea Timir și acolo, îndeletnicindu-se cu propovăduirea Sfintei Evanghelii, o mulțime de suflete au cîștigat pentru Hristos. Diavolul, nesuferind să vadă acest lucru, i-a întărîtat spre mînie pe închinătorii de idoli, care s-au răzvrătit asupra Sfinților Nazarie și Chelsie, pe care i-au prins și i-au trimis la necuratul împărat Nero. Sfinții, stînd înaintea împăratului, au mărturisit cu curaj pe Hristos Dumnezeu. Pentru acest lucru Nazarie a fost aruncat la pămînt și călcat cu picioarele, iar pe Chelsie l-au bătut cu vergi și l-au silit să aducă idolilor jertfe, dar el cu cuvîntul i-a răsturnat pe idolii lor la pămînt. Apoi au fost dați fiarelor spre mîncare, dar fiarele nu i-au vătămat. Apoi au fost aruncați în mare, iar ei au mers pe deasupra apelor precum pe pămînt. Văzînd acestea, slugile împărătești au crezut în Hristos și, primind Sfîntul Botez de la Nazarie, au lăsat curtea împărătească și, desprinzîndu-se din tulburarea lumească, slujeau lui Hristos în liniște.

După aceasta, Sfîntul Nazarie împreună cu ucenicul său Chelsie au mers iarăși în Mediolan și i-au aflat în temniță încă vii pe Sfinții Mucenici Ghervasie și Protasie. Au început iarăși să propovăduiască în Mediolan și iarăși au fost prinși de Anulin stăpînitorul care i-a întrebat unde au fost pînă la acea vreme. Și aflînd că au fost în mîinile lui Nero s-a mirat cum de au scăpat vii și sănătoși, pentru că știa că Nero, împăratul, era foarte cumplit și fără de omenie, încît ucidea fără milă nu numai pe cei vinovați, ci și pe cei nevinovați.

Stăpînitorul îl silea pe Nazarie ca să se apropie și să se închine idolilor lor, iar el nu numai că n-a voit, dar l-a și ocărît pe stăpînitor. Atunci stăpînitorul a poruncit ca să fie bătuți peste gură și, luînd multe palme, Nazarie și Chelsie au fost aruncați apoi în temniță alături de Sfinții Ghervasie și Protasie. Nazarie se mîngîia mult că s-a învrednicit a mai vedea pe iubiții săi prieteni, a vorbi cu ei și a răbda împreună cu ei în temniță pentru Hristos. Iar Anulin l-a înștiințat printr-o scrisoare pe Nero, împăratul, despre Nazarie. Și auzind împăratul că Nazarie este viu, s-a mîniat foarte asupra slugilor cărora le poruncise ca să-i înece pe sfinți în adîncul mării și Nero a început să-i caute pe slujitorii care i-au slobozit pe Nazarie și Chelsie, ca să-i piardă, dar nu i-a mai aflat, pentru că aceștia au fugit în lume și se dăduseră de bunăvoie în Hristos spre slujba cea prea frumoasă.

Împăratul a scris lui Anulin, stăpînitorul, ca îndată să fie omorît Nazarie. Iar Anulin, citind scrisoarea împăratului, a scos din temniță pe Sfîntul Nazarie și pe Sfîntul Chelsie, ucenicul lui, și a tăiat cu sabia cinstitele lor capete. Iar unul dintre credincioșii care locuiau în apropierea cetății a luat în taină sfintele lor moaște și le-a dus în casa sa. Acest om avea o fiică slăbănoagă care zăcea la pat și atunci cînd moaștele sfinților mucenici au fost aduse în casă, ea îndată s-a sculat din pat sănătoasă, ca și cum niciodată nu ar fi fost bolnavă și nu ar fi zăcut

niciodată. Pentru aceasta, stăpînul casei, împreună cu toți ai lui s-au bucurat și au îngropat în grădină trupurile mucenicilor.

După omorîrea Sfinților Mucenici Nazarie și Chelsie, în cetate a sosit Astazie, comitul, care pornise cu război împotriva moravilor. Pe acesta l-au îndemnat preoții care se închinau la idoli ca să-i ucidă pe Sfinții Ghervasie și Protasie, care rămăseseră în temniță. Ghervasie a fost scos din temniță și, fiind bătut cu vergi de plumb, s-a sfîrșit, iar lui Protasie i-a fost tăiat capul de sabie și și-a sfîrșit și el nevoința muceniciei. Trupurile lor au fost răpite de Filip și de fiul său și au fost îngropate în casa lor. Moaștele mucenicilor Nazarie, Chelsie, Ghervasie și Protasie, ascunse sub țărîna pămîntului și de nimeni știute, au stat acolo pînă la venirea Sfîntului Ambrozie, episcopul Mediolanului. Acesta, prin dumnezeiască descoperire, a aflat pe Ghervasie și pe Protasie în vremea împărăției lui Teodosie cel Mare, iar Nazarie și Chelsie au fost aflați în vremea împărăției lui Arcadie și a lui Onorie. Despre aflarea moaștelor lui Nazarie și Chelsie pomenește Paulin Presbiterul în cartea sa despre viața Sfîntului Ambrozie astfel: "În acea vreme moaștele Sfîntului Mucenic Nazarie se aflau în cetate, în grădină.

Aceste moaște au fost aduse de Ambrozie și depuse în biserica Sfinților Apostoli.

Eu, fiind de față, am văzut sînge în mormîntul în care zăceau muceniceștile moaște, ca și cum acest sînge ar fi curs de curînd; capul cu părul și cu barba erau așa de neatinse, ca și cum atunci ar fi fost puse în groapă, iar fața lui era atît de luminoasă de parcă ar fi fost spălată de curînd. Adevărată minune, precum Domnul a făgăduit în Evanghelie că "nici un fir de păr din capul vostru nu va pieri". Iar sfintele lor moaște au umplut acel loc de mireasmă bună, încît covîrșeau toate aromele. Apoi, ridicînd moaștele mucenicești și punîndu-le în caretă, ne-am întors îndată cu Sfîntul Ambrozie și la Sfîntul Mucenic Chelsie, cel ce era pus în același loc. Și am aflat de la cel care stăpînea grădina aceea cum că de la părinți moștenise el locul acela, loc pe care părinții lui îl moșteniseră din neam în neam, căci într-însul sînt așezate mari visterii, pe care nici molima, nici rugina nu le strică, nici hoții nu le sapă și nu le pot fura".

Pînă aici povestește Paulin prezbiterul despre moaștele lui Nazarie și Chelsie. Iar despre moaștele lui Ghervasie și Protasie a scris Sfîntul Ambrozie următoarele: "Ambrozie, sluga lui Hristos, fraților celor ce sînt în toată Italia, mîntuire întru Domnul Cel veșnic! Scripturile cele dumnezeiești dovedesc că cei ce au primit ceva în dar de la Domnul sînt datori să arate și la alții aceasta. Căci cel ce tăinuiește ceea ce poate să folosească și la alții, e ca și cum ar fi furat ceva din biserică. Pentru aceasta a zis David: Dreptatea Ta nu am ascuns în inima mea, adevărul Tău și mîntuirea Ta am spus; nu am ascuns mila Ta și adevărul Tău de către adunare multă. Și pentru acest lucru, ca și cum dorea răsplătire, a adăugat: Iar Tu, Doamne, să nu îndepărtezi îndurările Tale de la mine. Ca și cum ar fi zis: Precum eu altora am făcut ca să afle milă, așa și Tu să nu lași să fie depărtată mila Ta de la mine. Și facem această înainte-cuvîntare spre a vă spune vouă, celor ce cu dreaptă credință socotiți și credeți întru Domnul, ca să vă veseliți pentru aflarea sfintelor moaște și să-l chemați pe El în ajutor.

În sfintele patruzeci de zile trecute, cînd Domnul m-a făcut părtaș celor ce posteau și se rugau, fiind eu la rugăciune într-o noapte, am căzut într-un fel de somn încît mă aflam nici dormind, nici simțind și am văzut doi tineri în haine albe ridicîndu-și mîinile în sus și rugîndu-se, cu care nu puteam grăi, fiind cuprins de somnolență. Iar după ce m-am deșteptat, ei s-au făcut nevăzuți. Și m-am rugat bunătății lui Dumnezeu că dacă aceasta este înșelăciune diavolească să o alunge de la mine, iar dacă este lucru adevărat, apoi mai luminat să mi-l arate.

Pentru cîștigarea acestei cereri de la Domnul, am postit mult și în a doua noapte, la cîntatul cocoșilor, la fel ca și întîia dată, am văzut pe acei tineri rugîndu-se cu mine. Iar a treia noapte, cînd trupul meu slăbise de post și nu puteam adormi, iarăși mi s-au arătat aceiași tineri; și m-am mirat cînd am văzut cu ei și pe un al treilea tînăr care semăna cu Sfîntul Apostol Pavel, pe care îl cunoșteam din icoană și numai cu mine grăia, iar ceilalți tăceau. El îmi zicea așa: "Aceștia sînt cei care, ascultînd cuvintele mele, au lăsat lumea și bogăția și au urmat Domnului nostru Iisus Hristos, nedorind nimic pămîntesc sau trupesc. Și au petrecut aici în Mediolan zece ani, slujind lui Dumnezeu și s-au învrednicit a fi mucenici ai lui Hristos, ale căror trupuri le vei afla zăcînd în pămînt în acest loc unde tu stai și te rogi. Deci, trebuie să le scoți deasupra și în acest loc să zidești o biserică în numele lor". Apoi eu l-am întrebat care este numele lor, iar el mi-a răspuns: "Vei afla o cărticică la capetele lor în care este scrisă nașterea, pătimirea și sfîrșitul lor". Eu, chemînd pe frați și pe episcopul locului și spunîndu-le cele văzute, am început a săpa în acel loc, iar episcopii îmi ajutau. Și am aflat o raclă, precum mi-a spus Sfîntul Pavel, în care am văzut trupurile sfinților mirosind frumos, ca și cum atunci ar fi fost îngropate. Iar la capul lor se afla o cărticică în care era scrisă toată viața lor în următorul chip: "Eu, robul lui Hristos, Filip, am luat trupurile acestor sfinți în casa mea și le-am îngropat. Maica lor, Valeria, și tatăl lor, Vitalie, au avut pe acești doi fii născuți gemeni și au numit pe unul Protasie și pe altul Ghervasie. Vitalie era ostaș în Mediolan, trăind cu soția sa și slujind în taină lui Dumnezeu. Mergînd odată cu judecătorul Paulin în cetatea Ravenei, s-a aflat acolo că el este creștin și, fiind chinuit, nu s-a lepădat de Hristos, cu toate că a fost aruncat într-o groapă adîncă și bătut cu pietre. În acest fel și-a aflat sfîrșitul, fiind îngropat de viu. Iar soția, aflînd de moartea bărbatului ei, a mers după trupul lui vrînd să-l îngroape în casa sa, spre mîngîierea sărăciei sale. Dar cetățenii Ravenei, care erau creștini, nu au lăsat-o să ia trupul bărbatului ei, bucurîndu-se ei singuri de o așa vistierie ca aceea și păstrînd-o spre apărarea lor. Iar Valeria, neîndeplinindu-și dorința, întorcîndu-se în Mediolan, a nimerit pe cale într-un sat oarecare, la un praznic urît de Dumnezeu, unde oameni necurați aduceau jertfe spurcatului lor zeu Silvan. Acei oameni, după obiceiul lor, ospătau pe cei străini cu cărnuri din cele jertfite idolilor și au chemat-o și pe Valeria, care trecea atunci pe acolo, la acel ospăț. Iar ea s-a scîrbit de acea necurățenie și nu a vrut să guste din jertfele idolești, mărturisind că este creștină. Iar păgînii, mîniindu-se, au bătut-o cu bețe, fără milă, încît abia a putut să ajungă vie la ai săi, în Mediolan.

Mergînd în casa sa, i-a învățat adevărata credință pe fiii săi Ghervasie și Protasie și după trei zile și-a dat duhul în mîinile lui Dumnezeu. Iar după ce Ghervasie și Protasie, cei încoronați cu cunună mucenicească, au rămas orfani de părinții lor, au vîndut casa și au împărțit toată averea lor la săraci, iar pe robi i-au eliberat. Apoi s-au închis singuri într-o casă și s-au nevoit acolo zece ani în post, în rugăciuni și în citire. Iar în anul al unsprezecelea au început a pătimi în temniță pentru Hristos, de la Anulin ighemonul. Apoi, cînd comitul Astazie mergea din Mediolan la război împotriva moravilor, l-au întîmpinat în cale jertfitorii idolești, zicîndu-i: "Dacă vrei să te întorci cu biruință la împăratul tău, atunci silește-i pe Ghervasie și pe Protasie să jertfească zeilor, pentru că zeii s-au mîniat că acești doi oameni îi defăimează pe ei, și acum la întrebările noastre zeii nu vor să ne dea răspuns". Auzind acestea, Astazie i-a scos pe cei doi din temniță și, punîndu-i înaintea sa, le-a zis: "Vă sfătuiesc să nu-i supărați pe zei, ci cu dreaptă credință să le aduceți jertfe, ca plină de noroc să fie calea noastră". Iar Ghervasie a răspuns: "Biruință asupra vrăjmașilor poți cere numai lui Dumnezeu Atotputernicul, iar nu de la acești idoli care nu văd, nu aud, nu grăiesc, nici nu au suflare".

Atunci Astazie a poruncit ca Ghervasie să fie bătut cu vergi de plumb pînă ce va muri. În acea bătaie s-a sfîrșit Sfîntul Ghervasie, al cărui trup poruncind să-l scoată, i-a zis lui Protasie: "Ticălosule, cruță-ți viața ta și nu înnebuni ca și fratele tău". Protasie a răspuns: "Nu știu cine este ticălos, ori eu care nu mă tem de tine, sau tu care te temi de mine?". Astazie a zis: "Și cum

mă tem eu de tine, ticălosule?" A răspuns sfîntul: "Te temi de mine că nu mă voi supune pentru a aduce jertfă idolilor, căci dacă nu te-ai teme, nu m-ai sili pe mine să aduc jertfă idolilor. Iar eu nu mă tem de tine și îngrozirea ta o defăimez, iar pe idolii tăi îi socotesc niște gunoaie și numai lui Dumnezeu Celui ce împărățește în Ceruri mă închin". Atunci Astazie a poruncit ca Protasie să fie bătut cu toiege și, fiind bătut mult, cînd l-au ridicat de la pămînt, i-a zis comitul: "Ticălosule, de ce ești mîndru și nesupus? Oare vrei să pieri ca și fratele tău?" A răspuns Protasie: "Nu mă supăr pe tine, Astazie, pentru că văd orbirea ochilor tăi, și necredința ta nu te lasă să vezi cele ce sînt ale lui Dumnezeu, căci nici Domnul meu nu i-a ocărît pe cei care L-au răstignit, ci S-a rugat pentru dînșii, zicînd că nu știu ce fac; așa și tu nu știi ce faci, pentru aceea îmi este milă de tine. Însă isprăvește mai repede ceea ce ai început, ca să pot vedea împreună cu iubitul meu frate pe Mîntuitorul meu". Atunci comitele Astazie a poruncit ca Protasie să fie tăiat cu sabia și aceasta făcîndu-se cu robul lui Hristos, eu Filip, împreună cu fiul meu am luat noaptea în taină trupurile lor și le-am adus în casa mea, lucru de care numai Dumnezeu știe, și le-am îngropat în această raclă de marmură, crezînd că datorită rugăciunilor lor și eu voi afla milă de la Domnul nostru Iisus Hristos, Care cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, petrec și împărățesc în veci".

Aici se termina scrisoarea lui Ambrozie și cărticica lui Filip. Iar pe cînd se scoteau din pămînt acele sfinte moaște, multe tămăduiri s-au făcut bolnavilor și diavolii din oameni au fost izgoniți și orbii au văzut.

Același Sfînt Ambrozie pomenește că în cetatea lui era un om orb, pe nume Sevir, știut de toți, și acest orb numai cît s-a atins de marginea veșmintelor care erau pe moaștele sfinte, îndată i s-a limpezit vederea.

Cu rugăciunile sfinților Tăi, Doamne, luminează ochii sufletelor noastre, ca întru lumina Feței Tale să mergem și întru numele Tău să ne bucurăm în veci. Amin.

34. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU NICOLI SVIATOȘA, STĂPÎNITORUL CERNIGOVULUI
(14 OCTOMBRIE)

Se schimbă și se preface chipul lumii acestea și împărăția ei se mută de la neam la neam. Scaunele domnilor pămîntești de multe ori le-a surpat Dumnezeu și a pus pe cei blînzi în locul lor. A cugetat la această schimbare a stăpînirii celei trecătoare de pe pămînt și fericitul și binecredinciosul Nicoli Sviatoșa, fiul lui David Sviatoslavici, domnul Cernigovului, nepotul lui Sviatoslav Iaroslavici, domnul Kievului și al Cernigovului, care a întemeiat sfînta biserică cea de Dumnezeu zidită a Pecerskăi. Si cunoscînd bine că numai la cer este împărăție netrecătoare și în veci petrecătoare, plină de negrăitele bunătăți care le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El, pentru aceasta a lăsat slava și bogăția, cinstea și stăpînirea domniei sale celei pămîntești

și trecătoare pentru împărăția cerului cea veșnică, ca Ioasaf cel de demult, fiul împăratului Iudeii; și mergînd în mănăstirea Pecerskăi s-a îmbrăcat în îngerescul chip călugăresc și a strălucit cu luminarea vieții întru atîta, încît toți, văzîndu-i faptele lui cele bune, preamăreau pentru dînsul pe Dumnezeu. Mai înainte de toate a sporit în ascultare, căci a slujit frților la bucătărie, tăind cu mîinile sale lemne, aducîndu-le de multe ori pe umerii săi de pe malul rîului și făcînd chiar mîncărurile de trebuință cu voie bună. După îndelungate osteneli, înștiințîndu-se de aceasta frații lui, Iziaslav și Vladimir, abia l-au îndepărtat pe el de la acest lucru. Dar acest adevărat ascultător cu lacrimi a cerut să mai slujească fraților acolo încă un an. Si așa s-a ostenit în bucătărie trei ani, cu toată osîrdia și cucernicia. După acest timp, ca un iscusit și desăvîrșit întru toate, l-au pus ca să păzească poarta mănăstiri, unde așișderea a petrecut trei ani și nu a mers nicăieri, în afară numai de biserică. Apoi, de acolo l-au luat ca să slujească la trapeză și săvîrșea acest lucru precum se cădea, cu voie bună către toți.

Astfel, trecînd treptele ascultării cu bună rînduială, a fost silit, cu sfatul egumenului și al tuturor fraților, să se liniștească de acum în chilie și să aibă grijă de mîntuirea sa în tăcere. Iar el, făcînd ascultare, și-a sădit o grădină cu mîinile sale, lîngă chilie. Si în toți anii călugăriei sale nu a rămas fără ocupație, ci întotdeauna lucra cu mîinile, iar în gură avea neîncetat rugăciunea aceasta: "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul". Gusta nimic altceva, fără numai puțin din hrana de obște mănăstirească, iar de i se întîmpla vreodată să aibă ceva mai mult - ca un domn, de la ai săi - el îndată pe toate le împărțea la trebuința străinilor și a săracilor și mai ajuta și la rînduiala bisericească pentru ca să fie în biserică cărți multe.

Avea acest domn, încă din stăpînirea domniei sale, un doctor foarte iscusit, pe nume Petru, de neam sirian, care venise cu dînsul în mănăstire. Văzînd acest doctor sărăcia cea de voie a stăpînitorului său, a plecat de la el și locuia în Kiev unde vindeca mulți bolnavi. Însă de multe ori mergea la fericitul și văzîndu-l în pătimirea lui cea grea și în postul cel fără de măsură, slujind la bucătărie și stăruind la poarta mănăstirii, îl sfătuia, zicîndu-i: "O! domnule, îngrijește-te de sănătatea ta, ca nu cumva să-ți îmbolnăvești trupul prin multă osteneală și înfrînare, căci, slăbind așa mereu, mai greu îți va fi să porți jugul pe care ai voit a-l lua asupra ta pentru Hristos. Cred că Dumnezeu nu voiește post sau osteneală mai presus de putere, ci numai inimă curată și smerită. Slujești călugărilor ca un rob cumpărat, neobișnuit fiind la o nevoință ca aceasta și nu ți se cuvin acestea pentru că ești domn. Frații tăi, care sînt de bun neam, Iziaslav și Vladimir, socotind starea ta de mare necinste, sînt cuprinși de mîhnire pentru a ta sărăcie, căci din atîta slavă și cinste ai ajuns în sărăcia cea mare ca să-ți chinuiești trupul și să te îmbolnăvești cu hrană nepotrivită. Mă minunez și de schimbarea stomacului tău, care oarecînd slăbea de bucate dulci, iar acum suferă, primind verdețuri crude și pîine uscată. Ferește-te ca nu cumva să se adune suferința împreună cu neputința și tu, neavînd tărie, degrabă te vei lipsi de viață, iar eu nu voi mai putea să te ajut și așa vei lăsa jale nemîngîiată fraților tăi. Boierii tăi, care ți-au slujit și care erau mari și slăviți prin tine, acum, lipsindu-se de nădejdea lor, te doresc pe tine și sînt foarte mîhniți. Aceștia, făcîndu-și case mari, locuiesc în ele, iar tu nu ai unde să-ți pleci capul, șezînd în gunoi, uneori în bucătărie, alteori la poartă. Care dintre domnii Rusiei a făcut așa ceva? Oare fericitul tău tată, David, sau pururea pomenitul tău moș, Sviatoslav? Nici din boieri nimeni altcineva n-a dorit calea acestei vieți neslăvită, în afară de Varlaam care a fost egumen aici. De aceea, de nu-mi vei asculta sfatul meu, mai înainte de vreme vei muri". Acestea și multe altele a spus doctorul fericitului, uneori șezînd în bucătărie cu dînsul, iar alteori la poartă, fiind îndemnat de frații lui. Iar fericitul îi răspundea, zicîndu-i : "Frate Petre, bine m-am îngrijit pentru sănătatea sufletului meu și am socotit că nu se cade a cruța trupul, ca să nu poftească asupra duhului și să nu ridice asupra mea război; căci prin înfrînare trupul obosește și prin osteneală

se smerește, iar nu slăbește; și măcar de ar fi slăbit: "că puterea Mea întru neputință se săvîrșește", a spus Domnul Apostolului".

Apostolul mai zicea: "Nevrednice sînt pătimirile vremii de acum pentru slava ce are să se arate întru noi". Dumnezeu vrea inimă curată și smerită, însă fără de post și fără de osteneală nu poate cineva să fie în acest fel, căci postul este maica întregii înțelepciuni și a curățeniei. "Și s-au smerit întru osteneli inimile lor", s-a zis demult. Mulțumesc lui Dumnezeu că m-a mîntuit de robia lumească și m-a făcut rob robilor Săi, acestor fericiți monahi, căci așa fiind domn, slujesc Împăratului împăraților în chip monahicesc, iar frații mei să se îngrijească de ei pentru că fiecare își va purta sarcina sa. Să le ajungă lor a mea moștenire, pe care pentru aceea am lăsat-o în domnia pămîntească, ca să moștenesc împărăția cerească. Că am sărăcit pentru Hristos, ca pe Hristos să-L dobîndesc. Iar tu, în sărăcia mea, pentru înfrînare și pentru bucatele cele nepotrivite pentru ce mă ocărăști, îngrozindu-mă cu moartea? Căci și tu, cînd vindeci o boală trupească, oare nu poruncești bolnavului să se înfrîneze și să se ferească de orice bucate? Și mie tot așa mi se cade să-mi tămăduiesc bolile cele sufletești, însă trupește de voi muri, a muri pentru Hristos mie îmi este dobîndă. Și dacă șed în gunoi, de ce mă faci tu mai prost decît boierii? Căci, iată, cu Iov, care se socotește că era împărat, mi se pare a împărat. Deși nici unul din domnii Rusiei nu au făcut aceasta mai înainte de mine, eu, urmînd Împăratului ceresc, voiesc să mă arăt înaintea lor povățuitor, ca măcar de aici înainte cineva să rîvnească la aceasta și să-mi urmeze; dar mai mult să-ți dai seama de tine și de cei ce te-au învățat".

Dacă se îmbolnăvea vreodată acest fericit domn, ostenindu-se în slujba ascultării, atunci, aflînd Petru doctorul, îndată îi gătea ierburi pentru vindecarea bolii de care suferea sau pentru fierbințeală sau vreo altă vătămare. Întotdeauna, mai înainte de venirea doctorului cu ierburile, domnul se făcea sănătos cu dumnezeiescul ajutor și nicidecum nu voia să fie doftoricit. Odată s-a întîmplat de s-a îmbolnăvit însuși doctorul acela și a venit la dînsul fericitul, zicîndu-i: "Dacă nu vei bea îndată doctorii, degrabă te vei tămădui, iar de nu mă vei asculta pe mine, mult vei pătimi". Dar el, mai priceput socotindu-se, nu a ascultat, ci a băut din amestecurile sale și, vrînd să scape de boală, puțin a fost de nu s-a lipsit de viață. După aceea s-a tămăduit cu ajutorul rugăciunilor sfîntului. Altă dată s-a îmbolnăvit iarăși acel doctor, iar fericitul a trimis la dînsul această făgăduință: "A treia zi - a zis - te vei tămădui, de nu te vei îngriji pe sineți". Și doctorul, învățat fiind din neascultarea cea dintîi, a ascultat pe fericitul și, după cuvîntul lui, a treia zi s-a tămăduit.

Fericitul a chemat pe cel tămăduit, fiind atunci la poartă de ascultare, și i-a zis: "Petre, ți se cade să te tunzi în chip monahicesc și să slujești Domnului și Preacuratei Maicii Sale în locul meu în această mănăstire, că eu după trei luni mă voi duce din lumea aceasta". Iar Petru doctorul, auzind aceasta, a căzut la picioarele lui și cu lacrimi în ochi a strigat: "Vai mie, stăpînul meu, binefăcătorul meu și scumpa mea viață! Cine va căuta la străinătatea mea? Cine va hrăni pe orfani și pe săraci? Cine va apăra pe cei năpăstuiți? Cine va milui mulțimea celor ce le trebuie ajutor? Oare nu ți-am spus, o! domnule, că vei lăsa fraților tăi plîngere nemîngîiată? Oare nu ți-am zis, o domnule, cruță-ți viața ta, de vreme ce multora poți să le fii de folos și prin a ta viață multora dai viață? Oare nu tu m-ai tămăduit cu puterea lui Dumnezeu și cu rugăciunea ta? Deci unde te duci, păstorule cel bun? De bolești tu, tămăduitorul meu, spune robului tău rana cea de moarte și de nu te voi tămădui eu, apoi să fie capul meu în locul capului tău și sufletul meu pentru sufletul tău. Să nu te duci de la mine tăcînd, ci arată-mi mie, stăpînul meu, de unde ai o înștiințare ca aceasta. De este de la oameni, eu voi da viața mea pentru a ta; iar de te-a vestit Domnul Însuși de aceasta, roagă-te Lui ca eu să mor pentru tine, că de mă vei lăsa, apoi unde voi ședea și voi plînge pentru tine? Oare pe gunoiul acesta sau la poarta aceasta unde petreci? Dar și aici va fi închis. Sau ce voi moșteni din averea ta, fiind tu însuți gol? Oare aceste jalnice

trențe de pe tine? Dar în acestea vei fi învelit, ducîndu-te din lume. Dăruiește-mi măcar rugăciunea ta, precum, mai demult, Ilie i-a dat lui Elisei cojocul, ca să-mi despart adîncul inimii și apele vieții mele, și să trec în locul acoperămîntului celui minunat pînă la casa lui Dumnezeu, acolo unde voiești tu să te duci. Pentru că știe și fiara ca după apusul soarelui să se adune și în culcușurile sale să zacă, dar eu, după ce te vei duce tu, nu știu unde voi merge. Că și pasărea și-a aflat casă ei și turtureaua cuib unde își va pune puii, iar tu de șase ani locuiești în mănăstire și un loc pentru tine nu ai aflat. Deci, unde mă vei lăsa?". Iar fericitul domn, ridicînd pe doctorul cel ce plîngea, a zis către dînsul: "Nu te întrista, Petre; mai bine este a nădăjdui spre Domnul, decît a nădăjdui spre boieri. Știe Domnul cum va păzi toată făptura pe care Singur a zidit-o; Acela se îngrijește să hrănească flămînzii, să-i apere pe năpăstuiți și să-i mîntuiască pe cei din ispite și îți va da și ție scăpare. Iar frații mei cei după trup să nu plîngă pentru mine, ci să se plîngă pe ei și faptele lor, în valea plîngerii lumii acesteia, ca în fericirea cea viitoare să se mîngîie. Iar mie pentru viața cea vremelnică nu-mi trebuie doctorie, căci de mult am murit pentru cele vremelnice, iar morții, după fire zicînd, viață nu vor vedea, nici doctorii vor învia, precum strigă Isaia".

Acestea zicînd fericitul, a mers cu doctorul la peșteră și și-a gătit un loc de mormînt către doctor: "Care dintre noi iubește mai mult locul acesta?" Iar doctorul, cu plîngere, a răspuns: "Știu că de ai voi, ai ruga pe Domnul ca să viețuiești încă, iar pe mine să mă pui aici". Fericitul a zis către dînsul: "Să-ți fie ție precum voiești, dacă Domnul va voi așa. Deci într-un chip călugăresc să ne rugăm Lui". Atunci doctorul, după sfatul fericitului, s-a tuns în chipul călugăresc și a petrecut trei luni, vărsînd lacrimi în rugăciune ziua și noaptea, neîncetat. Apoi fericitul, mîngîindu-l pe el, i-a zis: "Frate Petre, oare ai voi ca să te iau cu mine?" Iar el cu plîngere, ca și mai înainte, a răspuns: "Voiesc ca pe mine să mă slobozi și să mor pentru tine, iar tu să rămîi aici și să te rogi pentru mine". A grăit lui fericitul: "Îndrăznește frate și gata să fii, că a treia zi, după dorirea ta, te vei duce din viața aceasta". Și așa Petru, împărtășindu-se cu dumnezeieștile și de viață făcătoarele lui Hristos Taine, sosind vremea cea înainte zisă, s-a culcat pe pat și și-a dat duhul său în mîinile Domnului. Iar după moartea doctorului, fericitul Sviatoșa s-a nevoit treizeci de ani, neieșind din mănăstire și, desăvîrșit cîștigîndu-și viață sfîntă, s-a mutat la veșnica viață, la Cel mai sfînt decît toți sfinții, Domnul smereniei, Iisus Hristos. Iar în ziua morții acestui sfînt domn, mai toată cetatea Kievului s-a adunat, dîndu-i sărutarea cea de pe urmă și rugăciunile lui cerînd cu multe lacrimi.

Mai ales frații fericitului, Iziaslav și Vladimir, aflînd de moartea lui, au plîns după dînsul cu nespusă tînguire, iar Iziaslav a trimis cu rugăminte la egumen, poftindu-l ca să-i dea spre binecuvînatre și mîngîiere crucea răposatului, pernița de pus sub cap și trunchișorul pe care făcea metaniile. Egumenul i le-a dat, zicîndu-i: "După credința ta să-ți fie, spre a cîștiga ajutor din ele la cele dorite de tine". Iar el, luîndu-le, le-a pus pe ele în mare cinste și a trimis la mănăstire mult aur, ca nu în zadar să primească semnele fratelui său.

Acest Iziaslav s-a îmbolnăvit odată cumplit și era în deznădăjduire de viață. Văzîndu-l că este aproape de moarte, soția lui, fiii lui și toți boierii ședeau lîngă el, iar după o vreme, trezindu-se puțin, și-a ridicat capul și a cerut să bea apă din fîntîna Pecerskăi. Apoi îndată a amuțit și nu mai putea să grăiască nimic. Trimițînd la Mănăstirea Pecerska, au luat de acolo apă într-un vas cu care au spălat mormîntul cuviosului Teodosie, iar egumenul a dat și rasa cuviosului Sviatoșa ca să îmbrace pe fratele său cu dînsa. Mai înainte de a veni trimisul care aducea apa și rasa, domnul Iziaslav a grăit: "Ieșiți degrabă înaintea cetății întru întîmpinarea cuvioșilor părinți Teodosie și Nicola". Apoi, intrînd cel care fusese trimis cu apa și cu rasa, iarăși a strigat voievodul: "Nicola, Nicola Sviatoșa". Deci, i-au dat lui să bea apă din aceea și l-

au îmbrăcat în rasă și îndată el s-a făcut sănătos și toți au preamărit pe Dumnezeu și pe plăcuții Lui.

De atunci Iziaslav lua întotdeauna pe el acea rasă dacă se îmbolnăvea vreodată și îndată se făcea sănătos. Asemenea, la orice război se îmbrăca cu aceeași rasă pe sine și așa era păzit de orice vătămare. Odată, greșind, a uitat să-și ia rasa pe el și atunci a fost ucis, în acel război; însă mai înainte de moarte a poruncit ca să fie îmbrăcat în rasa aceea.

Drept aceea, nădăjduindu-ne și noi spre rugăciunile acestui cuvios domn, a cărui încredințată mîntuire o știm, să ne învrednicim a ne tămădui sub acoperemîntul rugăciunilor lui de toate bolile și rănile cele vremelnice și veșnice, cu darul voievodului smereniei și al Împăratului slavei, Domnului Dumnezeu și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slava, cu Dumnezeu Tatăl și cu Duhul Sfînt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

35. VIAȚA ȘI PĂTIMIREA CUVIOSULUI MUCENIC LUCIAN, PREZBITERUL ANTIOHIEI CELEI MARI
(15 OCTOMBRIE)

Sfîntul Lucian era de loc din cetatea Samosatelor din Siria, născut din părinți dreptcredincioși. La vîrsta de doisprezece ani a rămas orfan și averea care i-a rămas de la părinți a împărțit-o la săraci, iar el, alegîndu-și viața cea strîmtă și aspră, se deprindea la învățătura dumnezeieștilor cărți. Din tinerețea lui nu bea vin, ci numai apă, primea hrană o dată pe zi, iar uneori toată săptămîna nu gusta nimic, și hrana lui numai era pîine și apă. Cea mai multă vreme a vieții sale o petrecea în rugăciuni și lacrimi, căutînd fericirea celor ce plîng. Si, iubind tăcerea, se mîngîia întotdeauna cu gîndirea la Dumnezeu, iar la față întotdeauna arăta trist. Cînd era nevoie să vorbească, atunci din gura lui curgeau dumnezeieștile Scripturi, încît abia putea să se odihnească gîndind neîncetat la dînsele. Printr-o viață ca aceasta ajungînd la adîncul înțelepciunii și devenind mai iscusit decît alții întru învățătură, s-a învrednicit de rînduială preoțească în

Antiohia. Vrînd ca și pe alți mulți să-i vadă în dreapta credință și în înțelepciune asemenea cu sine, dar mai ales ca să-i învețe pe cei tineri, a făcut o școală și a adunat mulțime de ucenici; el era învățător al îndoitei înțelepciuni: al celor scrise în Scriptură și al celor duhovnicești; adică și dumnezeiasca Scriptură învățîndu-i să o înțeleagă și cu fapte bune povățuindu-i a viețui. Încă era iscusit și la scriere, căci scria frumos și repede, multe cărți scriind, încît dintru această lucrare de mînă se hrănea și pe dînsul și pe cei săraci. Vechiul și Noul Testament care erau scrise în limba greacă, fiind stricate de vicleșugul ereticilor, le-a îndreptat din nou în limba evreiască. Și întru atîta era darul lui Dumnezeu în el, încît, cînd umbla prin cetate, de unii era văzut, iar de alții nevăzut. Preamărindu-se el cu bunătățile sale pretutindeni, a aflat de dînsul necredinciosul împărat Maximian, numit și Galerie, care în acea vreme, aflîndu-se în țările Răsăritului, voia să dezrădăcineze și să piardă sfînta credință. Mai ales pe acei învățători creștini, înțelepți și renumiți îi chinuia și îi ucidea, cum de curînd îl ucisese pe Sfîntul Antim al Nicomidiei și pe Sfîntul Petru al Alexandriei, socotind nelegiuitul că de va surpa pe stîlpii bisericești, cu înlesnire va cădea și Biserica lui Hristos.

Auzind și despre Sfîntul Lucian, a poruncit să-l caute și să-l aducă pentru a fi chinuit. Iar el, ca orice om, temîndu-se să nu slăbească în munci, se ascundea de cei ce-l căutau. Dar un preot care locuia acolo în Antiohia, pe nume Pangratie, fiind de credința cea rea a lui Savelie, demult zavistuindu-i slava cea bună a lui Lucian, a spus despre dînsul celor trimiși de împărat unde se ascunde și la fel ca Iuda a vîndut la moarte pe cel nevinovat de moarte. Și l-au prins necredincioșii pe Sfîntul Lucian și l-au dus în Nicomidia pentru a fi chinuit.

În acea vreme cumplitul împărat întru atît se ridicase asupra creștinilor, încît ucidea și pe pruncii cei mici ai lor, la fel ca un al doilea Irod, și, vrînd să-i pîngărească pe prunci cu mîncăruri jertfite idolilor, a poruncit să li se dea cu de-a sila din acele mîncăruri. Iar ei, povățuindu-se de Duhul Sfînt și fiindu-le scîrbă de acea mîncare, nu voiau să primească și pentru aceea îi ucidea. Și s-a întîmplat de i-au adus doi prunci de neam bun, amîndoi de un tată și de o mamă, iar aceștia fiind învățați de părinții lor și mai ales de Dumnezeu se mîhneau tare mult de închinarea idolilor. Pe aceștia, chemîndu-i judecătorul, îi amăgea cu cuvinte și cu mîncăruri dulci din cele jertfite idolilor, că doar-doar s-ar împărtăși de mîncărurile lor cele diavolești. Ei însă se împotriveau și lepădau mîncărurile, zicînd: "Părinții ne-au poruncit nouă să nu gustăm din aceste mîncăruri, pentru că de va mînca cineva din acestea, acela mînie pe Hristos". Atunci judecătorul a poruncit să-i bată fără crușare cu vergi, iar ei, ca niște bărbați desăvîrșiți, nu au băgat seama de acestea. Dar un sofist, stînd înaintea împăratului, i-a zis: "Rușine ne-ar fi nouă dacă pruncii cei mici, nu demult dezlegați din scutece, ar putea, prin răbdarea lor, să biruiască pe împăratul roman. Deci, o, mare împărate, să mi-i dai în mîinile mele și eu îi voi învăța pe ei să-i cinstească pe zei". Atunci împăratul i-a dat lui pe acei prunci, iar el făcînd alifie din muștar iute și răzîndu-le părul de pe capetele lor, i-a uns cu alifia aceea iute și le-a pus capetele într-un vas fierbinte și, înfierbîntîndu-se capetele lor, ardeau ca de o văpaie de foc ca și cum erau loviți de fulger. Și amîndoi copiii au murit în acele chinuri. Întîi a căzut mort cel mai mic, iar cel mai mare, văzîndu-l pe fratele lui mort, a strigat: "Ai biruit, fratele meu, ai biruit! Dumnezeu îți este ție de ajutor". După aceea, sărutînd trupul fratelui mort, și-a dat și el duhul.

Acestea s-au petrecut în Nicomidia, unde era dus și prea fericitul Lucian la chinuri. Cînd era în Capadocia, văzîndu-i pe ostași lepădîndu-se de Hristos de frica judecătorilor, îi învăța pe ei, zicîndu-le: "O! ce rușine pentru voi, căci fiind ostași sănătatea voastră o puneți întotdeauna pentru împăratul cel pămîntesc și vremelnic, chiar sufletele voastre le puneți pentru dînsul, iar pentru Hristos, Împăratul cel ceresc și vrednic, n-ați voit să stați neclintiți, nu numai că v-ați crușat, ci v-ați și lepădat de El. Deci, socotiți ce folos aveți, ascultînd pe împăratul pămîntesc,

și gîndiți-vă de ce v-ați lepădat de împăratul cel ceresc. Pentru deșartă slavă și cinste v-ați dat într-atît pierzării pe voi, iar pentru Domnul vostru, cel ce Și-a dat Sîngele Său pentru noi și a gătit bunătățile cele negrăite robilor Săi, n-ați voit să răbdați puțin și să împărățiți în veci cu El. Rușinați-vă de pruncii cei mici și de femeile cele neputincioase, ale căror inimi sînt mai viteze decît ale voastre, pentru că acelea rabdă bărbătește pentru Domnul lor și s-au făcut ca bărbații, iar voi, temîndu-vă de chinuri, v-ați făcut femei și prunci mici. Ce se va întîmpla cu voi cînd vă va chema Hristos la judecata Sa?" Iar ostașii, auzind acestea, iarăși s-au întors la Hristos cu pocăință și mergeau la chinuri, mărturisind cu inima și cu gura numele cel întru totul sfînt al lui Iisus Hristos. Pînă la patruzeci de ostași au fost uciși pentru Hristos. Așa a grăit Sfîntul Lucian, prin limba sa cea dulce și plină de dumnezeiesc dar, pentru cei căzuți de la Hristos și iarăși i-a întors către El și către nevoința mucenicească i-a întărit.

Cînd l-au dus în Nicomidia, a aflat acolo mulți creștini și ucenici ai săi, care aveau mare frică de chinuri, din care unii se ascundeau, iar alții voiau să se lepede de creștinism, temîndu-se de cumplita chinuire și moarte. Pe toți aceștia i-a sfătuit Sfîntul Lucian cu puternicul său cuvînt și i-a întărit în credință ca să nu se teamă de cei ce ucid trupul, pentru că sufletul nu pot să-l ucidă. Se spune că o fecioară, pe nume Pelaghia, ucenica lui Lucian, cînd era căutată spre a fi chinuită pentru credința în Hristos, temîndu-se să nu-i fie luată fecioria, a sărit de la o fereastră înaltă și a murit și pe aceasta credincioșii au cinstit-o ca pe o mucenică.

Maximian auzise despre Lucian că atît îi este de frumoasă fața și vorbele lui sînt atît de dulci, încît oricare, văzîndu-i cinstita lui față și auzindu-i cuvintele, nu era cu putință ca să nu devină creștin. Temîndu-se păgînul de el, ca nu cumva și el, vorbind cu Lucian față în față, să se facă creștin, cînd l-au adus la dînsul a vorbit cu el prin perdea și de la depărtare. Mai întîi i-a făgăduit lui Lucian multe și cinstite daruri, iar după ce Sfîntul Lucian a rîs de cuvintele lui cele înșelătoare și viclene, a început a-l îngrozi cu chinuri. Dar el de loc nu s-a înfricoșat de amenințarea lui; apoi l-a pus în temniță în care a răbdat tot felul de chinuri: l-a legat în lanțuri, l-a bătut cu pietre ascuțite și l-au chinuit mult cu foamea și cu setea; iar printre alte multe chinuri i-au rupt toate membrele din încheieturi, l-au pus cu spatele pe cioburi ascuțite, pe care a zăcut patruzeci de zile. Și sosind praznicul dumnezeieștilor arătări, sfîntul a dorit ca și el și creștinii cei erau cu dînsul să se împărtășească cu Sfintele Taine. Și l-a rugat pe Dumnezeu să-i îndeplinească dorința. Și a rînduit Milostivul Dumnezeu ca, prin nebăgarea de seamă a străjerilor, unii din credincioși s-au adunat în temniță la dînsul aducînd pîine și vin. Iar Sfîntul Lucian a zis ucenicilor lui și tuturor credincioșilor care erau acolo: "Stați împrejurul meu și să vă faceți biserică, căci cred lui Dumnezeu că mai bine primită îi va fi Lui biserica cea vie, decît cea de lemne sau de pietre". Apoi, înconjurîndu-l pe el toți, le-a zis: "Să săvîrșim Sfînta Liturghie și să ne împărtășim cu dumnezeieștile Taine". Iar ucenicii i-au zis: "Unde să punem mîinile, părinte, pentru săvîrșirea Sfintelor Taine, pentru că aici nu este masă?" Iar el, zăcînd cu fața în sus, fiind legat pe cioburi, a zis: "Pe pieptul meu să o puneți și va fi pristol viu al Dumnezeului celui viu". Si așa s-a săvîrșit dumnezeiasca Liturghie în temniță, pe pieptul sfîntului, după rînduială, precum se cade, cu toate rugăciunile cele cuviincioase ei și toți s-au împărtășit cu Sfintele și dumnezeieștile Taine.

Dimineață a trimis împăratul slujitori ca să vadă dacă Lucian mai este încă viu. Și cînd au intrat slujitorii pe ușile temniței, Sfîntul Lucian, văzîndu-i, a strigat de trei ori: "Sînt creștin". Și cu aceste cuvinte și-a dat duhul în mîinile lui Iisus Hristos, Dumnezeul său. Si slujitorii au vestit lui Maximian că Lucian a murit, iar el a poruncit ca trupul lui să fie aruncat în mare. Slujitorii au făcut după porunca împăratului și, legîndu-l de o piatră, au aruncat în noianul mării mult pătimitorul trup al Sfîntului Lucian. Si a stat în mare trezeci de zile. După aceea i s-a arătat unuia din ucenicii săi și anume lui Glicherie, poruncindu-i să meargă la malul mării și, luîndu-

i trupul lui, să-l îngroape. Și a ieșit Glicherie la mal împreună cu alți creștini și căutau trupul sfîntului; și iată că a văzut în mare niște delfini ducînd trupul cel mucenicesc nestricat, pe care, aducîndu-l la mal, l-au aruncat pe uscat. Iar credincioșii, luîndu-l cu mare bucurie, l-au îngropat cu mare cinste. Iar după mulți ani, Sfînta împărăteasă Elena, maica lui Constantin, a ridicat o biserică în numele sfîntului mucenic, deasupra mormîntului său, căruia și de la noi acum să-i fie slavă, cinste și închinăciune, în vecii vecilor. Amin.

36. CUVIOSUL PĂRINTELE NOSTRU EFTIMIE CEL NOU
(15 OCTOMBRIE)

Acest preacuvios părinte Eftimie a fost mai întîi mirean, om drept-credincios, viețuind în căsătorie cu cinste. Apoi, umilindu-se cu sufletul și iubind pe Dumnezeu cu toată inima, a lăsat lumea și pe toate cele din ea, a lăsat toate și pe soția sa și s-a dus în pustie, în care, sălășluindu-se cu fiarele și luptîndu-se cu diavolii, viețuia ca unul din cei mai dedemult pustnici, suferind gerul și zăduful, chinuindu-și trupul cu postul și cu ostenelile și înviindu-și sufletul cu neîncetate rugăciuni. Și atît de bine a viețuit, încît viața lui a mirat pe îngeri și a înfricoșat pe diavoli și a fost povățuitorul monahilor, pentru că s-a arătat ucenicilor săi bun învățător, ca un tată către fiii săi, povățuindu-i pe dînșii la mîntuitoarea cale pe care el însuși călătorind ani

îndelungați, a ajuns la limanul cel bun. Si acum, după ostenelile cele multe, se odihnește tot acolo unde sînt acei pe care i-a chemat Domnul la Sine, zicîndu-le: "Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi".

Viața Cuviosului Eftimie cel Nou nu este scrisă mai mult decît atîta nicăieri, în afară numai de ceea ce am putut să știm din slujba cea pusă în Mineiul pe luna octombrie și aceasta am pus-o aici.

În această zi mai facem și pomenirea sfîntului mucenic, un monah oarecare, al cărui nume nu am putut să-l aflu, care a stat ani mulți în schit, ascultător părintelui său. Apoi, din zavistie diavolească părăsind ascultarea, a plecat de la starețul său, fără pricină - fiind în canonul cel pus pe dînsul pentru neascultare - și a intrat în Alexandria, unde a fost prins de păgînul stăpînitor de acolo. Și luînd de pe dînsul călugăreasca schimă, îl silea ca să se închine idolilor, dar el nu a vrut, pentru care pricină fără milă l-au bătut și i-au tăiat capul cu sabia, iar trupul l-au aruncat spre mîncarea cîinilor. Iar niște creștini oarecare, luînd noaptea trupul mucenicului și punîndu-l în sicriu cu arome, l-au așezat în altarul bisericii cu cinste, ca pe un pătimitor al lui Hristos. Iar cînd începea a se săvîrși dumnezeiasca Liturghie și cînd sfîntul propovăduitor striga: "Cîți sînteți chemați, ieșiți", se ridica racla cu moaștele mucenicului, nefiind atinsă de mîini omenești, ieșea din biserică și rămînea în tinda ei pînă la otpus, iar după otpus, iarăși racla singură intra în biserică și se așeza la loc în altar. Si aceasta se întîmpla la toate Liturghiile, ieșind și iarăși intrînd, spre mirarea tuturor. Iar unul din nobili, fiind credincios și cu viață îmbunătățită, văzînd aceasta, s-a rugat lui Dumnezeu ca să descopere această taină despre ieșirea din biserică a mucenicului în vremea Liturghiei și a cîștigat cererea, pentru că îngerul Domnului, stîndu-i în față, i-a zis: "Ce te înspăimîntează în ceea ce se face? Au nu au luat putere Apostolii și urmașii lor, episcopii și preoții, a lega și a dezlega? Iată că mucenicul pe care îl vedeți ieșind din biserică a fost ucenicul unui pustnic (căruia i-a spus pe nume), dar pe care neascultîndu-l și legat fiind de dînsul, prin canon nedezlegat petrece; apoi cunună și-a luat ca un mucenic al lui Hristos, dar nu poate să stea în altar cînd se săvîrșește slujba, ci poruncindu-i îngerul, el iese; și va ieși pînă îl va dezlega cel care l-a legat". Acestea auzindu-le fericitul bărbat, s-a dus degrabă la acel pustnic, l-a adus în Alexandria la mucenicul lui Hristos, a cărui raclă deschizîndu-i, l-a iertat și l-a dezlegat, apoi l-a sărutat. Și stînd să se săvîrșească dumnezeiasca slujbă, mucenicul n-a mai ieșit de atunci din altar.

Tot în această zi mai sînt pomeniți și sfinții mucenici Sarvil și sora lui Vivea, pentru pătimirea lor, care în Edessa au fost chinuiți, în vremea împărăției lui Traian, de către Lisie, boierul.

De asemenea, se mai face și pomenirea cuviosului Savin episcopul.

37. VIAȚA ȘI PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC LONGHIN SUTAȘUL, CEL DE LA CRUCEA DOMNULUI
(16 OCTOMBRIE)

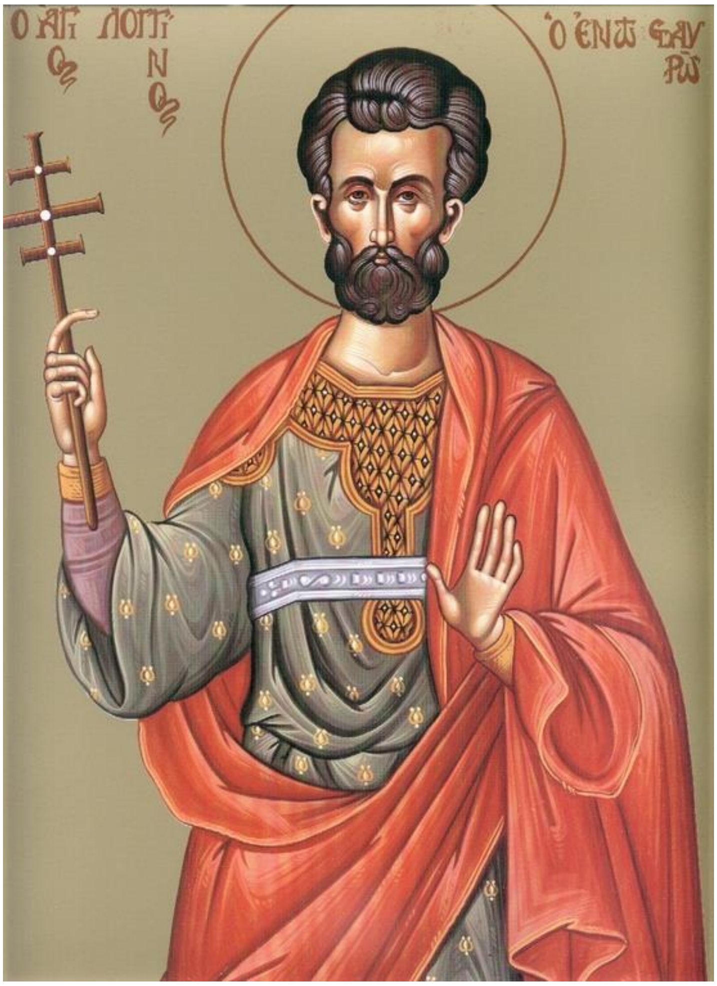

Domnul nostru Iisus Hristos, prin negrăita Lui milă, a binevoit să ne mîntuiască de la pierzare cu patima Sa cea de voie, prin Cruce, prin moarte și prin înviere, dîndu-Se spre chinuri, ca să se rănească pentru păcatele noastre. Atunci un sutaș, anume Longhin, de neam din Capadocia, fiind sub stăpînirea lui Pilat, a fost pus împreună cu ostașii săi să slujească la sfintele patimi și la răstignirea lui Hristos. Văzînd el minunile cele ce s-au făcut de Hristos, adică cutremurul și schimbarea soarelui în întuneric, mormintele deschizîndu-se, morții înviind și pietrele despicîndu-se, a mărturisit că Hristos este Fiul lui Dumnezeu, precum grăiește dumnezeiescul evanghelist Matei: "Iar sutașul și cei ce străjuiau împreună cu dînsul pe Iisus, văzînd cutremurul și cele ce s-au făcut, s-a temut foarte tare, zicînd: cu adevărat Fiul lui Dumnezeu a fost Acesta".

Despre Longhin sutașul zic unii că el a împuns cu sulița în coasta nostru Domnului Iisus Hristos, Care a murit pe cruce, iar din sîngele și apa ce au curs a cîștigat tămăduire pentru ochii săi cei bolnavi. Apoi, fiind îngropat trupul făcător de viață al lui Hristos, Longhin iarăși a fost pus de Pilat să străjuiască cu ostașii pe Iisus Care zăcea în mormînt. Iar cînd Domnul, cu mare slavă, a înviat din mormînt și prin minunata Sa sculare a înspăimîntat pe străjeri, îngerul Domnului, pogorîndu-se din cer, a prăvălit piatra de pe mormînt și de frica lui s-au cutremurat străjerii și s-au făcut ca morți. Atunci Longhin împreună cu alți doi ostași ai săi au crezut

desăvîrșit în Hristos și s-au făcut propovăduitori ai învierii Lui, mărturisind lui Pilat și arhiereilor toate cele ce s-au făcut.

Arhiereii au făcut sfat cu bătrînii și au dat ostașilor mulți arginți ca să tăinuiască învierea lui Hristos, zicînd: "Ucenicii Lui L-au furat noaptea, pe cînd noi dormeam". Însă Longhin nu a primit arginții și nu a vrut să tăinuiască minunea, ci a mărturisit-o și adevărată a fost mărturisirea lui. Pentru aceasta Pilat și adunarea evreiască l-au urît pe Longhin și toată mînia lor pe care o aveau înainte asupra lui Hristos au îndreptat-o împotriva lui. Căci cu cuvîntul său vestea tuturor că Hristos este adevăratul Dumnezeu, a Cărui moarte și înviere dătătoare de viață el însuși le-a văzut și despre aceasta la toți a propovăduit. Zavistnicii încercau asupra lui pricină și vreme potrivită să-l piardă, pentru că mărturisea pe Iisus Hristos, dar nu aflau, pentru că Longhin fiind mai bătrîn și mai cinstit decît toți, era binecunoscut Cezarului. Fiind înștiințat el de gîndul lor cel rău ce îl aveau asupra lui, a voit mai bine să fie lepădat pentru Hristos, decît să viețuiască în locașurile iudeilor. Și și-a lăsat dregătoria sa, haina și brîul cel ostășesc și luînd cu el pe cei doi prieteni care aveau aceeași rîvnă ca și dînsul, pentru Hristos, s-au depărtat și n-au mai viețuit cu popor și se îndeletniceau cu credința în adevăratul Dumnezeu. Apoi au primit botezul de la Sfinții Apostoli și nu după multă vreme au părăsit Ierusalimul și au mers împreună în Capadocia. Acolo a fost propovăduitor și apostol al lui Hristos și a întors pe mulți din rătăcire la Dumnezeu. Apoi, lăsînd cetatea aceea, a petrecut în satul tatălui său, viețuind în post și în rugăciune.

Adunarea evreiască din Ierusalim a fost înștiințată că Longhin a umplut toată Capadocia cu învățătura sa și cu mărturisirea cea dovedită despre învierea lui Hristos. De aceea, arhiereii și bătrînii s-au umplut de zavistie și de mînie și, mergînd la Pilat cu multe daruri, l-au rugat ca să trimită pînă la Cezarul din Roma veste împotriva lui Longhin care și-a lepădat dregătoria ostășească, s-a abătut de la stăpînirea romană și tulbură poporul din Capadocia propovăduind pe alt împărat. Iar Pilat, luînd darurile, a ascultat rugămintea lor și a trimis la Cezarul Tiberiu o scrisoare care cuprindea multă clevetire împotriva lui Longhin. Cu această scrisoare a lui Pilat au trimis iudeii mult aur Cezarului, răscumpărînd moartea Sfîntului Longhin. Apoi degrabă a venit de la Cezar poruncă ca Longhin să fie pedepsit cu moarte, ca un potrivnic al Cezarului. Și îndată Pilat a trimis ostași în Capadochia ca să-i taie capul lui Longhin și apoi să-l aducă în Ierusalim, spre a dovedi adunării evreiești moartea lui. Apoi Pilat a poruncit să fie uciși, după cererea evreilor care îl urau pe Dumnezeu, și cei doi ostași care lăsaseră împreună cu Longhin dregătoria ostășească și propovăduiau acolo, ca și dînsul, pe Hristos.

Ajungînd trimișii lui Pilat în părțile Capadociei, întrebau cu stăruință unde este Longhin. Aflînd că locuiește în satul părintesc, s-au sîrguit să meargă acolo și umblau în taină, căutîndu-l pe Longhin nu spre a-l ucide, ci spre a-i aduce oarecare cinste, pentru că se temeau ca să nu-i scape din mîini și să se întoarcă rușinați la cei ce i-au trimis. De aceea, căutau să năvălească asupra lui în taină. Iar Sfîntul Longhin, fiind plin de Duhul lui Dumnezeu, a știut cele ce vor să fie, pentru că i s-a descoperit lui cununa mucenicească ce i se gătea, și a ieșit singur în întîmpinarea lor. Văzîndu-i, cu dragoste le-a grăit cuvinte bune. Iar ei, necunoscîndu-l, l-au întrebat: "Unde este Longhin care era odată sutaș?" Iar Longhin i-a întrebat: "Ce trebuință aveți cu el?". Au răspuns ostașii: "Am auzit că este om bun și vrem să-l cercetăm; căci noi sîntem ostași, iar el a fost sutaș de ostași, deci voim să-l vedem pe el". Iar Longhin le-a zis: "Rogu-vă pe voi, stăpînii mei, să vă abateți la casa mea și să vă odihniți puțin de cale, căci eu vi-l voi spune vouă, că știu unde viețuiește și sigur va veni la voi, că nu locuiește departe". Iar ei s-au dus la dînsul. Și le-a făcut Longhin ospăț mare, iar după ce s-a înserat, cînd oaspeții s-au veselit bine de vin, au spus lui Longhin pentru ce sînt trimiși. Însă mai întîi l-au rugat și l-au jurat cu jurămînt ca să nu spună nimănui taina aceasta, temîndu-se ca nu cumva cineva să-l scape pe

Longhin de dînșii. Apoi i-au spus: "Noi sîntem trimiși ca să luăm capul lui și capetele celor doi tovarăși ai lui, pentru că a venit porunca aceasta de la Cezar către Pilat". Longhin, auzind că și pe prietenii lui îi caută ca să-i omoare, a trimis în grabă după dînșii, chemîndu-i la sine și nu le-a spus ostașilor că el este Longhin, pînă ce nu au venit și prietenii lui. Iar ostașii adormind, Longhin a stat la rugăciune și toată noaptea aceea s-a rugat cu dinadinsul lui Dumnezeu, pregătindu-se pentru moarte. A doua zi ostașii se sîrguiau să meargă în cale și l-au rugat pe Longhin ca să li-l spună pe acela pe care îl caută și pe care a făgăduit că are să-l arate. Iar Longhin le-a zis lor: "Așteptați puțin, stăpînii mei, că am trimis după dînsul și fără zăbavă va veni la voi. Și să mă credeți pe mine că acela pe care îl căutați, singur se va da pe sine în mîinile voastre, numai să așteptați". Aflînd Longhin că vin prietenii lui, a ieșit în întîmpinarea lor și, cuprinzîndu-i, i-a sărutat pe ei, zicîndu-le: "Bucurați-vă, robii lui Hristos și ai mei prieteni, că s-a apropiat veselia noastră; a sosit vremea dezlegării noastre din legăturile trupești. Căci, iată, acum vom sta împreună înaintea Domnului nostru Iisus Hristos, pe Care L-am văzut răbdînd patimi, răstignire, îngropare și a înviat cu slavă. Pe Acela iarăși de acum Îl vom vedea șezînd de-a dreapta lui Dumnezeu și ne vom sătura de vederea slavei Lui". Grăind acestea Longhin către prietenii săi, le-a spus lor de ce au venit ostașii de la Pilat și de la adunarea iudeilor: ca să-i ucidă pe ei pentru mărturisirea învierii lui Hristos. Iar ei, auzind acestea, s-au bucurat că se vor învrednici a fi părtași cununii mucenicești și că degrabă vor merge să stea înaintea Domnului lor, pe Care L-au iubit din tot sufletul. Apoi, ducîndu-i pe prietenii săi la ostași, le-a zis: "Iată, aveți pe Longhin, iată aveți și pe cei doi prieteni ai lui, pentru că eu sînt Longhin pe care îl căutați, iar aceștia doi sînt prietenii mei, care împreună cu mine au văzut învierea lui Hristos și au crezut. Deci faceți-ne nouă așa precum aveți porunca de la cei ce v-au trimis pe voi".

Iar ostașii, auzind acestea, s-au umilit și pe moment nu credeau că el este Longhin. Apoi, înștiințîndu-se cu adevărat, se rușinară si nu voiau să-l omoare pe binefăcătorul lor. Iar Longhin îi silea pe ei ca să îndeplinească porunca și le zicea: "Nu puteți să-mi răsplătiți mai bine pentru dragostea mea către voi decît dacă mă veți trimite degrabă la Domnul meu, pe Care de mult doresc să-L văd".

Apoi, s-a îmbrăcat în haine albe de îngropare, a arătat cu mîna un deal care era în apropiere și a poruncit casnicilor săi ca acolo să-i îngroape trupul și să pună împreună cu dînsul și trupurile celor doi prieteni ai săi. Rugîndu-se mult și dînd tuturor celor ce erau acolo sărutarea cea mai de pe urmă și-au plecat sub sabie capetele lor, iar ostașii, tăindu-le, au luat cu dînșii capul Sfîntului Longhin și s-au dus. Iar cei de pe lîngă casă au îngropat cu cinste trupurile sfinților la locul arătat de Sfîntul Longhin, iar cinstitul și sfîntul lui cap a fost dus de ostași la Ierusalim, ca să fie dovadă lui Pilat și iudeilor despre uciderea lui Longhin. Pilat și cu iudeii, văzînd capul sfîntului, a poruncit ca să-l arunce afară din cetate și l-au tăvălit mult în gunoi pînă ce a fost astupat acolo.

Domnul, Care păzește toate oasele plăcuților Săi, a păzit întreg, în gunoi, capul Sfîntului Longhin. Si cînd a vrut ca să-l preamărească pe robul său pe pămînt înaintea oamenilor, precum îl preamărise în cer înaintea îngerilor, a descoperit sfîntul lui cap astfel: O femeie văduvă din Capadochia orbise de amîndoi ochii și multă vreme a căutat ajutor pe la doctori, dar n-a aflat nicăieri. Apoi s-a gîndit să meargă la Ierusalim și să se închine acolo la sfintele locuri, căutînd ajutorul lui Dumnezeu pentru ochii săi cei orbi. Luînd cu ea pe fiul ei, primul născut, a luat calea Ierusalimului și a fost dusă de dînsul pînă acolo. Ajungînd la sfintele locuri, fiul ei s-a îmbolnăvit și după puține zile a murit. Din pricina aceasta văduva avea mare mîhnire și plîngea de îndoita-i orbire: căci a pierdut și ochii și pe fiul ei, care era ca o lumină a ochilor săi.

Plîngînd ea nemîngîiată și tînguindu-se cu amar, i s-a arătat în vedenie Sfîntul Longhin și a mîngîiat-o, făgăduindu-i că și pe fiul ei i-l va arăta în slava cerului și lumina ochilor i-o va dărui. Și i-a povestit toate cele despre sine; cum a fost la patimi, la răstignire, la îngropare și la învierea lui Hristos, cum a propovăduit în Capadocia pe Hristos și a pătimit pentru Dînsul cu prietenii săi. Și i-a poruncit ei să meargă înaintea cetății și să afle capul lui acoperit de gunoi și i-a zis: "Ție ți s-a rînduit aceasta spre tămăduirea ta". Iar ea, mîngîindu-se în necaz, s-a sculat și a mers, fiind condusă afară din cetate. Femeia ruga pe cei care o duceau, zicîndu-le: "Unde veți vedea gunoi mult adunat, acolo să mă duceți". Și așa s-a făcut; aflînd gunoi mult, au dus-o acolo, iar ea a început a scormoni gunoiul cu mîinile. Deși nu vedea nimic cu ochii, avea credință mare în cuvintele sfîntului, cel ce i-a grăit în vedenie. După rînduiala lui Dumnezeu, îndată a găsit ceea ce căuta. Deodată a văzut lumina soarelui, pentru că i s-au deschis ochii și a văzut în gunoi capul sfîntului. Și s-a bucurat, nu atît de lumina soarelui pe care a văzut-o, cît mai ales de capul sfîntului, pe care l-a aflat și prin care a cîștigat vederea. Și l-a preamărit pe Dumnezeu, iar pe Sfîntul Longhin, robul său, l-a cinstit. Luînd capul și sărutîndu-l, l-a dus cu bucurie în casa în care găzduia și, spălîndu-l, l-a uns cu miresme bine mirositoare. Așa de mult se veselea de aflarea acelei duhovnicești visterii, încît și-a uitat mîhnirea pentru fiul cel mort.

În noaptea următoare i s-a arătat iar Sfîntul Longhin, în lumină mare, aducînd pe fiul ei la dînsa, strălucind în îmbrăcăminte de nuntă și, cuprinzîndu-l pe acesta cu dragoste părintească, a zis către văduvă: "Vezi pe acela pentru care ești în durere? Iată, femeie, pe fiul tău, iată în ce fel de cinste și slavă se află, vezi-l și te mîngîie, pentru că Dumnezeu l-a numărat în cetele cele cerești, care se află în Împărăția Lui; iar eu l-am luat acum de la Mîntuitorul și nu va fi depărtat de mine niciodată. Și să iei capul meu și trupul fiului tău și să le pui într-o raclă. Să nu plîngi mai mult pe fiul tău, nici să se tulbure inima ta, căci mare slavă, bucurie și veselie nesfîrșită i s-a dat lui de la Dumnezeu".

Dacă a auzit aceasta, femeia s-a sculat și degrabă a pus într-o raclă capul mucenicului, împreună cu trupul fiului ei cel mort și s-a întors la casa sa, slăvind și lăudînd pe Domnul. Sosind în patria sa, a îngropat la un loc trupul fiului ei împreună cu cinstit capul sfîntului mucenic și aceste cuvinte le grăia în sine: "Acum știu că celor ce iubesc pe Dumnezeu toate le sporesc spre bine. Am căutat ochii trupești și am aflat împreună și pe cei sufletești. Eram cuprinsă de necaz pentru moartea fiului meu și acum îl am la ceruri stînd în slavă înaintea lui Dumnezeu cu proorocii, cu mucenicii și cu Longhin, cu care totdeauna se bucură, întru împărăția lui Hristos, purtînd printre îngeri Crucea, semnul cel de biruință. El ca un ucenic al lui Longhin scoate același glas, cîntînd cu bucurie: "Cu adevărat Fiul lui Dumnezeu a fost Acesta, este și va fi. Impărăția Lui este împărăția tuturor veacurilor și stăpînirea Lui, întru tot neamul și neamul, a Căruia este slava în veci". Amin.

38. POMENIREA SFÎNTULUI PROOROC OSEA
(17 OCTOMBRIE)

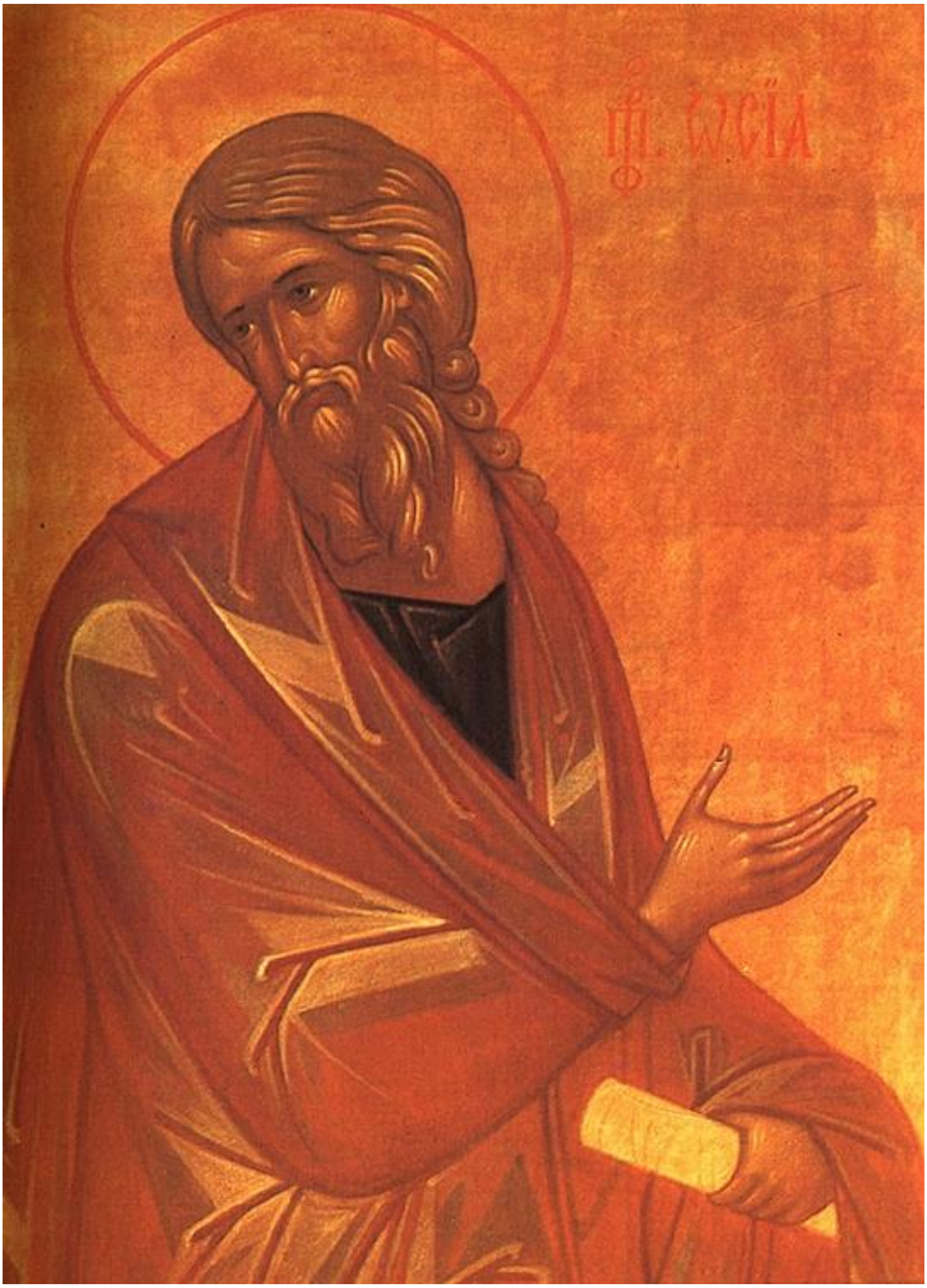

Sfîntul prooroc Osea era fiul lui Veriin de la Valemot, din seminția Isahar, bărbat temător de Dumnezeu. În acea vreme mulți din poporul lui Israel, abătîndu-se de la Dumnezeu și uitînd facerile de bine și minunile Lui, se închinau idolilor, iar el slujea lui Dumnezeu, Celui ce a făcut cerul și pămîntul și Care a scos pe părinții lor din Egipt cu mîna tare; îi învăța pe oamenii cei rătăciți de la adevăr și îi întorcea prin sfaturile sale cele înțelepte la strămoșeasca dreaptă credință. Umplîndu-se de Duh Sfînt, mult a proorocit pentru Israel și pentru venirea lui Hristos și învierea Sa, precum se vede în cartea lui. Pentru că a scris prooroceștile sale cuvinte,

însumînd paisprezece capete care se socotesc în Sfînta Scriptură ca fiind grăite prin Sfîntul Duh. Osea a viețuit ani îndelungați, cu 822 de ani înainte de nașterea lui Hristos. Iar numele lui se tîlcuiește: mîntuitor, păzitor sau umbritor. A murit întru bătrînețe adînci și cinstite și a fost îngropat cu pace în pămîntul său.

39. PĂTIMIREA CUVIOSULUI MUCENIC ANDREI DIN CRETA, CARE A PĂTIMIT PENTRU ICOANE
(17 OCTOMBRIE)

După prigoanele cele multe în care s-a vărsat sîngele sfinților mucenici pentru mărturisirea dumnezeirii și a întrupării lui Iisus Hristos, fiind urmăriți de împărații și de domnii cei necredincioși; cînd Biserica lui Dumnezeu, ca un pămînt bine roditor, adăpîndu-se cu cinstitul sînge al robilor Domnului, se lățise în toate marginile pămîntului și acum se făcuse pace și unire în casa Domnului și înflorea dreapta credință; cînd se înmulțeau între popoare obiceiurile cele bune, se păzeau poruncile Domnului și credincioșii mergeau din putere în putere, aflîndu-se în toate bunătățile, atunci diavolul, zavistuind și vrînd acum să aducă pe oameni spre lepădarea de Hristos - nu la vedere precum lucrase mai înainte, ci cu meșteșug, sub chipul rîvnei pentru Dumnezeu, a ridicat lupta împotriva icoanelor, ca oamenii, lepădîndu-se de sfînta icoană a lui Hristos, pe Însuși Hristos să-L lepede, pentru că cinstea ce se face icoanei se urcă spre Acela a Cărui față este închipuită pe icoană.

Diavolul, potrivnic mîntuirii omenești, a îndemnat pe împăratul Constantin - nu cel ce a fost asemenea cu apostolii și a luminat lumea cu credința lui Hristos, ci pe altul cu același nume, care a fost numit Copronim, pentru că a spurcat mai întîi scăldătoarea botezului său, iar după aceea Biserica lui Hristos, cu păgînescul său eres - pe acela l-a ridicat diavolul, zicîndu-i că nu se cade ca creștinii să se închine icoanelor și să le cinstească, căci aceasta este închinarea de idoli. Nechibzuitul n-a înțeles că unde este lucru rău, vătămător de suflet și oprit, acolo și icoana lucrului aceluia este rea, vătămătoare de suflet și oprită, iar unde este lucru bun, folositor și neoprit, acolo și icoana lucrului aceluia este bună, folositoare și neoprită. Răi sînt zeii păgînilor și vătămători de suflet și este oprit a-i cinsti pe ei, deci și icoanele lor sînt rele și vătămătoare de suflet și Legea lui Dumnezeu a oprit a le cinsti pe ele. Bun este Domnul Dumnezeul nostru Iisus Hristos și buni sînt robii Lui și ne sînt nouă foarte folositori de suflet și nu numai că nu ni se oprește, ci ni se poruncește să cinstim pe Dumnezeu și pe sfinții Lui, precum a zis David: "Iar mie îmi sînt foarte cinstiți prietenii Tăi, Dumnezeule". Deci și icoanele Domnului și ale cinstiților Lui prieteni, către care a grăit: "voi sînteți prietenii Mei", sînt bune și foarte folositoare de suflet și sîntem datori a le cinsti, știind că cinstea cea adusă icoanelor trece asupra celui închipuit pe icoană.

Nebunul și nelegiuitul împărat, neînțelegînd aceasta, a trimis poruncă prin toate țările stăpînirii sale ca să fie aruncate icoanele din casele Domnului și să nu îndrăzneasacă cineva să țină în casa sa icoane. Si îi îngrozea cu înfricoșate chinuri și cu moarte pe toți cei ce nu vor voi să se supună poruncii lui. Era mare necaz, mîhnire și strîmtorare în Biserica lui Dumnezeu. Mulți din cei credincioși, temîndu-se de amenințările cele înfricoșătoare ale împăratului, fugeau și se ascundeau, cetățile erau pustii și popoarele fugeau prin pustietăți, iar cei ce rămîneau, unii se supuneau poruncii împăratului și se lepădau de închinarea icoanelor, iar alții, ținîndu-se cu străşnicie de învățăturile Sfinților Părinți, se împotriveau cu îndrăzneală luptătorilor de icoane și erau în multe feluri chinuiți; puteai să vezi închisorile, temnițele și gropile cele adînci, pline,

nu de tîlhari, nici de hoți, nici de alți făcători de rele, ci de episcopi, de preoți, de călugări și de alte popoare dreptcredincioase.

În acea vreme era în insula Creta, care acum se numește Candia, un oarecare om, cu numele de Andrei, care era încă din copilărie temător de Dumnezeu. El a părăsit lumea aceasta și slava ei, toate el le-a defăimat și nu le-a socotit și, luîndu-și crucea, petrecea o viață strîmtorată, care ducea spre cer și pe mulți îi atrăgea în această viață plăcută lui Dumnezeu. Auzind Andrei că în Constantinopol nelegiuitul Copronim chinuia pe mulți sfinți pentru noua învățătură eretică și hulitoare împotriva icoanelor, s-a aprins cu rîvna credinței și a dragostei de Hristos și, sculîndu-se, a mers la Constantinopol, netemîndu-se de nimic. Acolo cu bărbăție și îndrăzneală mare învăța pe față poporul ca să nu se lase înșelat de cuvintele împăratului și de învățătura lui cea eretică. Pe cei ce rămîneau în credință, în mărturisirea cea adevărată și în răbdarea chinurilor, îi deștepta.

Andrei, văzînd că mărturisitorii lui Hristos sufereau chinuri pentru cinstirea sfintelor icoane - căci, după porunca împăratului, unii erau bătuți cumplit cu vîne de bou, alții erau arși cu foc, unora li se scotea ochii și li se tăia limba, iar altora li se tăiau mîinile și picioarele - și neputînd să rabde mai mult, a alergat în biserica Sfîntului Mucenic Mamant, unde era mîndrul împărat cu toată mulțimea boierilor și curtenilor săi și, trecînd printre oameni în adunarea cea mare a poporului, Andrei a ajuns la împărat. Stînd înaintea lui cu inimă curajoasă, a strigat cu glas mare, zicînd: "Pentru ce, o, împărate, te numești creștin și slugă a lui Hristos, iar icoanele Lui le calci în picioare și robilor Lui le faci multe răutăți?!"

După ce a terminat de grăit, împăratul a poruncit să fie prins și îndată, repezindu-se slujitorii, l-au apucat cu mîinile lor ucigașe, unii de cap, alții de mîini, iar alții de umeri și de haine și, aruncîndu-l la pămînt, l-au bătut, tîrîndu-l și călcîndu-l cu picioarele. Împăratul, vrînd să se arate milostiv, a poruncit să înceteze de a-l mai bate. Și, ieșind din biserică, l-au dus pe Andrei la împărat și acesta a început a grăi cu el : "De unde, îi zise, ai îndrăzneala aceasta, căci fără rușine ai venit să-mi grăiești de rău în față? Oare din nebunie, oare din vreo părere, sau pentru aceea ca să fii știut de mine?" Iar Andrei a răspuns: "Nu din nebunie fac aceasta, nici din părere, nici pentru o slavă deșartă te caut, pentru că toate acestea pe care tu le ai în lume eu ca pe un vis le-am defăimat și ca fumul le-am socotit. Eu am auzit de învățătura ta cea rea, cum că surpi cinstea sfintelor icoane și prigonești Biserica lui Dumnezeu dreptcredincioasă și pentru aceasta rîvna casei lui Dumnezeu m-a mîncat pe mine și am venit de departe aici să te sfătuiesc pe tine, sau să mor pentru Hristos. Căci dacă însuși Dumnezeul meu a murit pentru mine, apoi eu, chipul Lui fiind, oare nu pot să mor pentru icoane?" Iar împăratul i-a zis: "La voi este acea îndrăcire și nebunie a minții voastre deșarte ca să dați lemnului, vopselelor și pietrei slava veșnicului Dumnezeu și nu ascultați ceea ce a poruncit El prin Moise: de a nu face chip cioplit, nici orice altă asemănare. De unde, dar, crește în voi această nebunie, că vă împotriviți adevărului, pe care singuri îl vedeți și singuri pe voi vă dați pierzării? Să mă crezi că nu pentru adevăr, nici pentru Hristos, ci numai pentru îndrăzneala și împotrivirea cea fără de rușine te voi chinui". Iar Sfîntul Andrei, neputînd suferi hula aceasta, i-a zis: "O, cap sec, oare nu pentru Hristos pătimește cel ce pătimește pentru icoanele Lui? Oare necinstea pe care o faci icoanelor, nu trece la acela a cărui este icoana? Pentru ce voi pedepsiți cu moarte cumplită pe cei ce nu cinstesc stîlpii și chipurile voastre cele împărătești? Iar voi, care sînteți azi și mîine pieriți ca praful, vreți să fiți cinstiți întru chipurile voastre, apoi nu este mai mare păcat să vă porniți împotriva chipului lui Hristos? Căci necinstea făcută chipului lui Hristos este necinstea făcută însuși lui Hristos, pe al Cărui chip îl reprezintă!"

Cînd voia Sfîntul Andrei să-i tîlcuiască ce chipuri a poruncit Dumnezeu prin Moise să nu se facă - pe care omul le-ar fi avut în loc de Dumnezeu - nu l-a lăsat împăratul să mai grăiască, zicîndu-i: "Dacă împărații se mînie pe chipurile lor, cu mult mai mult pentru aceea, dacă cineva de față ar îndrăzni să grăiască asupra lor cu limbă așa de rea". Și îndată a poruncit ca să fie dezbrăcat și bătut fără milă. Iar cînd sfîntul răbda bătaia cu bărbăție, a început împăratul să-l amăgească cu momeli, ca să se supună păgîneștii porunci. Dar Sfîntul Andrei, ridicîndu-și ochii spre cer, a zis: "Dumnezeule, scapă-mă, să nu mă lepăd de Hristos, Care este zugrăvit pe sfînta Lui icoană. Mai de folos îți era ție, împărate, ca să te îndeletnicești cu lucruri ostășești și să rînduiești poporul, decît să gonești pe Hristos și pe robii Lui". Împăratul, mînios, a poruncit ca iarăși să fie bătut, încît se înroșea pămîntul cu sîngele lui. Unii, care se asemănau împăratului, aruncau pietre asupra lui Andrei, încît i-au spart gura și i-au sfărîmat coastele. Apoi, după ce l-au chinuit multă vreme, l-au aruncat pe sfînt în temniță, unde, stînd cîtva vreme, întărea în dreapta credință pe credincioșii care veneau la dînsul. După aceasta împăratul a poruncit ca iarăși să fie scos și să fie chinuit, înnoindu-i rănile cele dintîi; și făcîndu-se aceasta, cădea carnea de pe el. Iar mai pe urmă, legîndu-l de picioare, a poruncit chinuitorilor ca să-l tîrască prin cetate, pînă la locul unde se pedepseau făcătorii de rele și apoi să-l ucidă acolo. Pe cînd sfîntul era tîrît astfel prin tîrg, un oarecare om dintre eretici, care adusese în tîrg pește de vînzare, fiind înștiințat de pricina răbdării lui și fiind îndemnat de diavol, a apucat securea și degrabă a tăiat picioarele mucenicului și în felul acesta i s-a scurtat mult chinuita lui alergare, pentru că îndată a murit din pricina acelei dureri. Iar trupul lui a fost aruncat în prăpastie între trupurile tîlharilor și a zăcut acolo mai mult de douăsprezece săptămîni. Prin porunca lui Dumnezeu, adunîndu-se din diferite părți cei chinuiți de duhuri necurate, au scos trupul sfîntului din prăpastie și dintre stîrvuri, punîndu-l la loc sfințit și îndată, drept răsplătire, au cîștigat tămăduire. Mulți alții s-au vindecat la mormîntul sfîntului cu rugăciunile lui, pentru că are îndrăzneală către Dumnezeu și se roagă pentru noi toți, stînd cu sfinții înaintea scaunului Domnului, în veci. Amin.

40. PĂTIMIREA SFINȚILOR FĂRĂ DE ARGINȚI ȘI FRAȚI BUNI, COSMA ȘI DAMIAN, ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÎNȘII

(17 OCTOMBRIE)

Trei sînt perechile de sfinți fără de arginți, cu același nume Cosma și Damian, avînd meșteșugul de doctori. Unii au fost fiii Teodotiei, femeia cea dreptcredincioasă, care cu pace au adormit și au fost așezați la locul Feriman; alții petreceau în Roma, avînd un dascăl războinic, care cu vicleșug i-a suit în munte ca să adune ierburi și i-a ucis cu pietre; apoi sînt aceștia a

căror pomenire se cinstește astăzi. Ei erau din părțile Arabiei și cunoșteau meșteșugul doctoricesc. Iar după ce au crezut în Hristos, tămăduiau fără plată mulțime de bolnavi, nu cu ierburi, nici cu doctorii, ci cu puterea lui Hristos. Trecînd prin cetăți și prin sate, propovăduiau pe Hristos și în numele Lui dădeau tuturor tămăduiri.

După ce s-au preamărit prin învățătura și prin minunile lor pretutindeni, au fost prinși de ighemonul din vremea împărăției lui Dioclețian și Maximilian, împărați păgîni, chinuitorii și prigonitorii creștinilor. Sfinții mucenici doctori Cosma și Damian, fiind duși în cetatea Ciliciei, au stat înaintea ighemonului Lisie, care i-a întrebat pe ei ce nume au, ce patrie au și de ce credință sînt. Aflîndu-le pe toate, i-a silit să aducă jertfă idolilor. Fiindcă ei nu au vrut și au mărturisit cu îndrăzneală pe Hristos, judecătorul a poruncit mai întîi ca să-i bată fără milă, apoi i-a legat și i-a aruncat în fundul mării. Iar ei, cu ajutorul puterii dumnezeiești, au scăpat de la înec, pentru că îngerul Domnului a dezlegat legăturile lor și i-a scos sănătoși la uscat.

Văzînd judecătorul acest lucru, a poruncit să-i aducă la dînsul și i-a întrebat, zicînd: "Spuneți-mi mie care sînt acele farmece ale voastre cu care v-ați mîntuit din mare, pentru că și eu vreau să urmez învățăturii voastre". Iar ei au răspuns: "Sîntem creștini și nici un fel de farmece nu știm și nici nu ne trebuiesc acestea, pentru că avem puterea lui Hristos, Care ne izbăvește pe noi din toate primejdiile și mîntuiește tot omul care cheamă numele Lui cel preasfînt". Și au dus atunci pe sfinți în temniță, iar a doua zi, scoțîndu-i, chinuitorul a poruncit ca să-i arunce într-un foc mare. Dar și din foc au ieșit întregi, căci focul și-a pierdut puterea sa firească și nu s-a atins de ei, nici nu i-a vătămat. Mîniindu-se foarte tare, ighemonul a poruncit să-i spînzure și să-i chinuiască. Slujitorii, după porunca judecătorului, au aruncat cu pietre asupra lor ca să-i ucidă, dar pietrele, sărind de pe trupurile lor ca de pe niște ziduri, zburau asupra celor ce le aruncau și pe aceia îi ucideau. După aceasta au aruncat cu săgeți asupra sfinților, dar și săgețile, la fel ca și pietrele, nu au vătămat trupurile lor, ci îi răneau numai pe săgetători.

La sfîrșit, ighemonul văzîndu-i nebiruiți pe pătimitori, i-a condamnat la tăiere de sabie. Au fost tăiați pentru Hristos Sfinții fără de arginți Cosma și Damian, împreună cu alți trei credincioși: Leontie, Antim și Eutropie și i-au îngropat împreună. Dar nu numai în viața lor, ci și după moarte li s-a dat lor darul de a face multe minuni, arătîndu-se bolnavilor și dîndu-le tămăduire. Cu ale căror rugăciuni să cîștigăm și noi tămăduirea de bolile noastre cele sufletești și trupești. Amin.

În această zi mai pomenim și mutarea cinstitelor moaște ale Sfîntului și dreptului Lazăr, prietenul lui Hristos, cel mort de patru zile și înviat, episcopul Chitiei, ale cărui moaște au fost mutate din insula Cipru în Constantinopol.

41. VIAȚA SFÎNTULUI APOSTOL ȘI EVANGHELIST LUCA (18 OCTOMBRIE)

Sfîntul evanghelist Luca era de neam din Antiohia Siriei și din tinerețe a deprins înțelepciunea elinească și meșteșugul doctoricesc, făcîndu-se doctor iscusit. Apoi a fost și zugrav ales. Cunoștea bine limba egipteană și greacă și, deprinzîndu-se desăvîrșit și cu învățătura evreiască, a mers la Ierusalim.

În acea vreme Domnul nostru Iisus Hristos, petrecînd pe pămînt cu oamenii, semăna sămînța cuvîntului mîntuirii, care, crescînd și în inima lui Luca, fiind un pămînt bun și răsărind, a adus rod însutit; căci Luca, auzind învățătura înțelepciunii din gura lui Dumnezeu, mai multă știință a scos de acolo decît din școlile elinești și egiptene, pentru că a învățat a cunoaște pe adevăratul Dumnezeu, a crede în El și a învăța și pe alții credința. El a fost unul din cei șaptezeci de apostoli, despre care chiar el pomenește în Evanghelia sa, zicînd: "A arătat Domnul și pe mulți alții șaptezeci și i-a trimis, cîte doi, înaintea feții Sale, în toată cetatea și locul". Fiind și Luca din aceeași ceată apostolească, umbla înaintea feții Domnului, prin propovăduirea cea sfîntă, gătind calea Lui și încredințînd popoarele că Mesia, Care era așteptat, a venit în lume.

În vremea mîntuitoarelor patimi, cînd fiind bătut păstorul s-au risipit oile turmei, acest fericit Luca umbla tînguindu-se și plîngînd pentru Domnul său, Care de voie a binevoit a pătimi. Și precum a semănat cu lacrimi, cu bucurie a secerat răsplătire. Căci înviind Hristos, pe cînd Luca și Cleopa mergeau în Emaus și vorbeau între ei cu jale despre pătimirile iubitului lor învățător, însuși Domnul nostru Iisus Hristos, prin arătarea Sa, i-a mîngîiat și a șters lacrimile de pe ochii lor, căci, apropiindu-se de dînșii, le-a zis: "Ce sînt cuvintele acestea de care vă întrebați între voi mergînd și de ce sînteți triști?" Și a fost atunci călător Sfîntul Luca împreună cu Acela Care a zis pentru Sine: "Eu sînt calea, adevărul și viața". Deci, mergînd și vorbind cu El, a rostit adînc negrăit de înțelepciune.

Cît de scumpă îi era Sfîntului Luca învățătura Domnului nostru Iisus Hristos, cînd Iisus cu gura Sa cea preadulce povestea, începînd de la Moise și de la toți proorocii și le tîlcuia lor toate Scripturile cele pentru Dînsul! De aceea Luca, bunul ucenic al lui Hristos, învățînd tainele lui Dumnezeu, a adus și el la sfînta credință toate cetățile Beoției și pe mulți din cei ce erau în întunericul necunoștinței de Dumnezeu i-a luminat cu lumina înțelegerii Sfintei Evanghelii. Mai întîi a șezut în Emaus cu Hristos la cină, urmînd să mănînce cu El prînz întru împărăția lui Dumnezeu. Apoi a cunoscut în frîngerea pîinii pe Fiul lui Dumnezeu, pe Care Iuda, la Cina cea de Taină, nu a voit să-L cunoască.

Focul dragostei către Dumnezeu care se ascundea în inima Sfîntului Luca a ieșit la vedere prin aceste cuvinte: "Oare nu era inima noastră arzînd întru noi, cînd ne grăia nouă pe cale și cînd ne tîlcuia Scripturile?" Și ca să nu fie uitată pomenirea Domnului, pe care din toată inima Îl iubea, după cincisprezece ani de la Înălțarea Lui la cer, cu toată adeverirea i-a scris Evanghelia. Și a scris nu numai cele ce singur a văzut și le-a auzit, ci și pe cele pe care le avea scrise în inima sa, nu din condei, ci din dragoste. De asemenea le-a povestit și pe acelea pe care mai înainte el le-a văzut și le-a auzit de la cei ce merseseră după Hristos. Iar mai pe urmă, aproape de patimile lui Hristos, a început a umbla după Dînsul, precum se scrie la începutul Evangheliei: "Ne-au dat nouă cei ce au fost din început, singuri văzători și slujitori ai Cuvîntului".

Sfîntul Luca a fost părtaș durerilor și ostenelilor lui Pavel întru bunăvestirea lui Hristos, pentru că îi urma lui propovăduindu-L pe Hristos nu numai Iudeilor, ci și neamurilor. El a fost în Roma la dînsul, precum arată Faptele Apostolilor, pe care tot el le-a scris, și era foarte iubit de Pavel. Scriind către Coloseni Apostolul Pavel, zice: "Închină-se vouă Luca, doctorul cel iubit". La fel, în Epistola către Corinteni, Pavel îl laudă pe Luca, zicînd: "Dar nu numai atît, ci este și ales de către Biserici ca tovarăș al nostru de călătorie, avînd darul acesta, spre slava Domnului Însuși și spre osîrdia noastră" (II Corinteni 8, 19). Aici Sfîntul Ieronim înțelege că Apostolul Pavel îl laudă pe Luca.

Apoi Luca, plecînd din Roma, a mers spre răsărit, binevestind pe Hristos și suferind dureri și osteneli pentru sfînt numele Lui. Străbătînd toată Livia, a mers în Egipt unde a luminat Tivaida, cea de mai sus zisă, prin bunavestire și în Tivele (cetățile) Beoției a rînduit bisericile, hirotonind preoți și diaconi. Apoi pe cei bolnavi cu trupul și cu sufletul i-a tămăduit și, pătimind multe, s-a odihnit întru Domnul, avînd mai mult de optzeci de ani.

Pe locul unde s-a pus sfîntul lui trup, Dumnezeu, preamărind pe plăcutul Său, a plouat colirie (apă limpede) care tămăduiește durerea de ochi, în semnul meșteșugului celui doctoricesc. Pentru aceasta era știut de credincioși mormîntul lui, căci se vindecau de diferite boli, cu rugăciunile Sfîntului Apostol. Apoi aflînd Constantie, fiul lui Constantin cel Mare, de moaștele lui tămăduitoare, a trimis pe Artemie, cîrmuitorul Egiptului, care mai pe urmă a fost

chinuit pentru Hristos de Iulian Paravatul, care a adus cu mare cinste în cetatea împărătească moaştele Sfîntului Apostol şi evanghelist Luca.

Cînd s-au adus cu cîntări şi cu laude în cetate sfintele moaşte, un famen al palatului împărătesc, anume Anatolie, zăcînd de multă vreme pe patul durerii şi cheltuind avere multă la doctori, căutînd tămăduirea pe care n-o putuse dobîndi de nicăieri, auzind că se aduc în cetate moaştele Sfîntului Apostol Luca s-a rugat cu toată osîrdia către sfîntul şi, pe cît îi era lui cu putinţă, s-a sculat de pe pat, poruncind să fie dus la tămăduitoarea raclă a apostolului. Cînd a ajuns şi s-a atins de ea cu credinţă, închinîndu-se moaştelor sfîntului, s-a vindecat îndată de boală şi, cîştigînd desăvîrşită sănătate şi tărie, a purtat pe umerii săi, împreună cu ceilalţi oameni, racla cu moaştele Sfîntului Apostol Luca în Biserica Sfinţilor Apostoli. Acolo, sub sfinţita masă, unde erau sfinţii Andrei şi Timotei, au pus sfinţitele moaşte ale sfîntului Luca.

Se spune despre dînsul că el a zugrăvit minunat chipul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, purtînd în braţe pe Pruncul cel mai înainte de veci, pe Domnul nostru Iisus Hristos. Apoi a zugrăvit şi alte două icoane ale Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi le-a adus la Maica Domnului, spre a vedea dacă îi vor plăcea; iar ea, văzînd acele chipuri ale sale, a grăit astfel: "Darul Celui ce S-a născut din mine şi al meu să fie cu icoanele acestea". Sfîntul Apostol Luca a mai zugrăvit pe lemn şi chipurile sfinţilor şi marilor Apostoli Petru şi Pavel şi de la dînsul s-a început în toată lumea acel bun şi preacinstit lucru, adică zugrăvirea sfintelor icoane, întru slava lui Dumnezeu, a Maicii Lui şi a tuturor sfinţilor, pentru împodobirea Bisericii şi spre mîntuirea credincioşilor, celor ce cu dreaptă credinţă cinstesc sfintele icoane. Amin.

În această zi se prăznuieşte şi pomenirea Sfîntului Mucenic Marin bătrînul, cel din Anazarvi, cetatea Ciliciei, care a pătimit pentru Hristos pe vremea împăratului Diocleţian, de la Lisie ighemonul. Tot în această zi se mai face pomenirea cuviosului părintelui nostru Iulian Pustnicul, care a vieţuit în Mesopotamia, lîngă rîul Eufrat, şi a zidit biserică în Muntele Sinai, pe piatra pe care proorocul Moise a văzut pe Dumnezeu, care piatră există pînă acum. Acesta, în vremea prigoanei celei cumplite ce se făcea asupra Bisericii de către Iulian Paravatul, rugîndu-se către Dumnezeu, a auzit un glas de sus, zicîndu-i: "Nu numai pentru ale tale rugăciuni, ci şi pentru rugăciunile şi lacrimile celor mulţi, păgînul Iulian a fost ucis şi acum este mort, spurcatul şi nelegiuitul acela". Şi cu puterea lui Dumnezeu, făcînd multe minuni, cuviosul acesta, Iulian, s-a mutat către Domnul.

42. POMENIREA SFÎNTULUI PROOROC IOIL
(19 OCTOMBRIE)

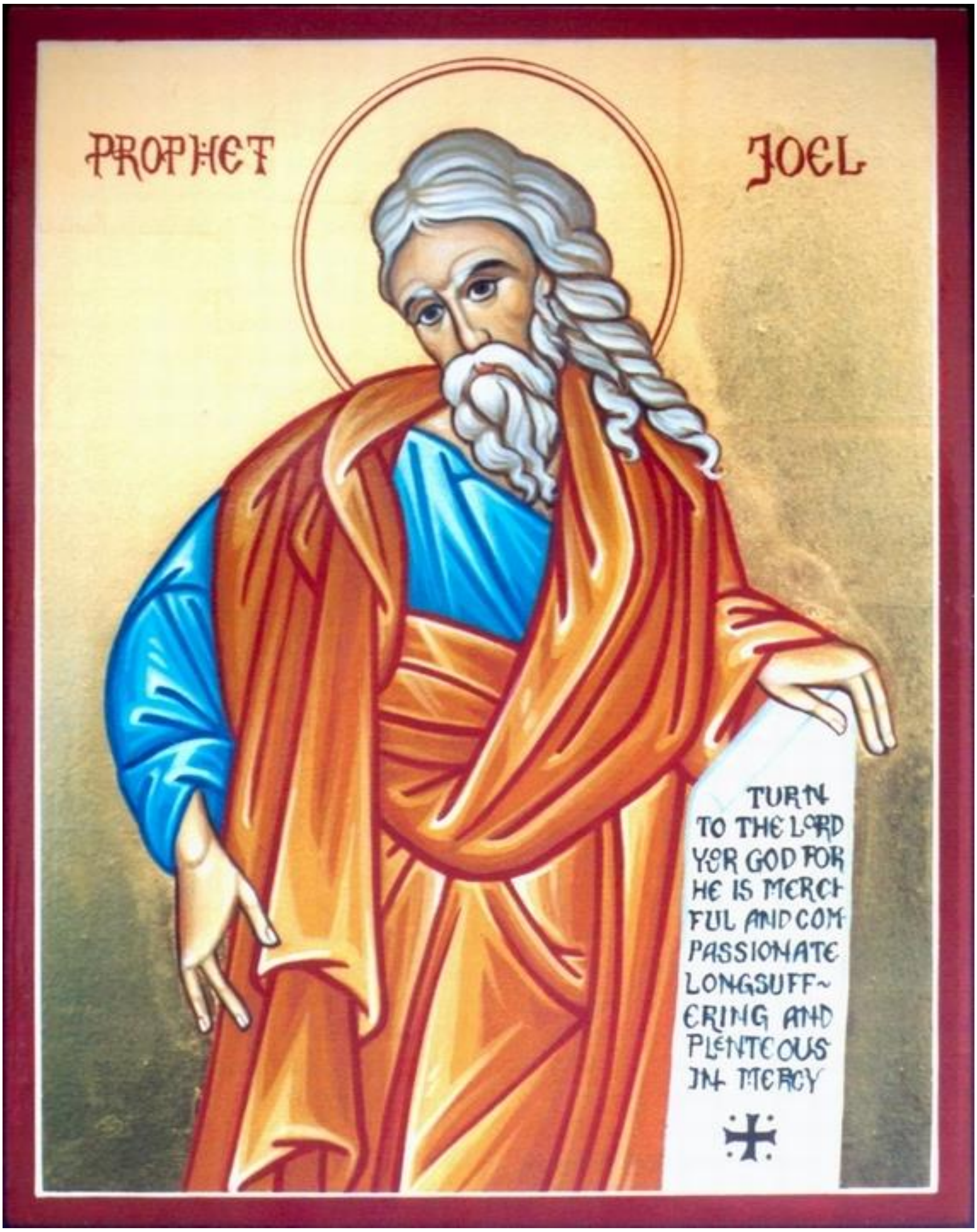

Sfîntul Prooroc Ioil a fost din seminția lui Ruvin, din satul Metomor. El a proorocit despre pustiirea Ierusalimului și a dat sfaturi pentru post, ca fiind cel mai bun mijloc prin care se face milostiv Dumnezeu. A mai proorocit și pentru venirea Sfîntului Duh peste tot trupul, precum și pentru înfricoșata Judecată de apoi. Apoi s-a sfîrșit cu pace și a fost îngropat în pămîntul său. El a viețuit mai înainte de nașterea Domnului nostru Iisus Hristos cu 800 de ani, iar numele lui înseamnă dragostea lui Dumnezeu, ori pîrgă, sau începătură a lui Dumnezeu.

43. PĂTIMIREA SFÎNTULUI UAR ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÎNSUL ȘAPTE DASCĂLI
(19 OCTOMBRIE)

În vremea împărăției lui Maximilian, păgînul împărat al Romei, era în Egipt un ostaș viteaz anume Uar, care slujea în taină Împăratului ceresc, căci de frica nelegiuiților închinători de idoli a tăinuit pînă la o vreme credința sa în adevăratul Dumnezeu, dar pe care a descoperit-o cerului și pămîntului, cînd s-a făcut pentru Hristos priveliște îngerilor și oamenilor. În acea vreme împăratul Maximilian a pornit prigoană mare împotriva creștinilor și a trimis poruncă în toate părțile stăpînirii sale ca să fie uciși creștinii care nu vor să jertfească zeilor. Și a ajuns acea poruncă și în părțile Egiptului, vărsîndu-se fără cruțare sîngele credincioșilor, pentru că toți cei ce slujeau Făcătorului și nu făpturii erau chinuiți în diferite feluri. Iar Uar, tăinuitul creștin, înconjura noaptea temnițele în care erau ținuți credincioșii care mărturiseau pe Hristos și, cumpărînd cu aur pe străjeri, intra la dînșii, săruta legăturile sfinților mucenici, le spăla sîngele și le oblojea rănile, le dădea hrană și îi ruga ca să-i mijlocească milă de la Domnul.

Fiind odată prinşi şapte dascăli creştini care se ascundeau prin pustietăţi, i-au adus la stăpînitorul Egiptului. Stăpînitorul, cercetîndu-i şi aflîndu-i tari în credinţă, le-a dat multe bătăi, şi legîndu-i, i-a aruncat în temniţă. Aflînd despre aceştia, Uar a alergat noaptea, după obiceiul său, la acea temniţă în care erau aruncaţi sfinţii şi, dîndu-le străjilor aur mult, a intrat la ei. Dezlegîndu-le mîinile şi picioarele din legături, a pus înaintea lor hrană şi îi ruga ca să mănînce, căci petrecuseră opt zile flămînzi, fără hrană. Apoi, căzînd la picioarele lor, le săruta şi fericea pătimirea lor, zicînd: "Fericiţi sînteţi voi, robii Domnului cei buni şi credincioşi, care aveţi a intra întru bucuria Domnului vostru, căci aţi răbdat pentru Dînsul pînă la sînge. Fericiţi sînteţi voi, nevoitorii cei buni, cărora vi se împletesc în ceruri cununile de către dreapta Celui Preaînalt, căci prin răbdare alergaţi la nevoinţa cea pusă înaintea voastră. Mîine dimineaţă, precum ştiu, cu tot dinadinsul aveţi să săvîrşiţi pătimirea voastră. Fericiţi sînteţi voi, pătimitorii lui Hristos, cărora vă este deschisă împărăţia cea cerească, căci pătimiţi cu Hristos Cel ce a pătimit pentru voi; şi dacă cu Dînsul pătimiţi, cu Dînsul veţi şi împărăţi. Deci mă rog vouă, sfinţilor plăcuţi lui Dumnezeu, să vă rugaţi pentru mine Stăpînului Hristos să-mi fie milostiv; aş voi ca şi eu să pătimesc pentru Dînsul, dar nu am atîta putere, pentru că mă cutremur de cumplitele chinuri pe care văd că le înduraţi voi". Iar sfinţii au răspuns: "Nimeni, iubitule, nu se arată desăvîrşit; nimeni nu seceră de nu va semăna, nimeni nu se încununează de nu va pătimi. Adu-ţi aminte de cuvintele din Evanghelie: De se va lepăda cineva de Mine înaintea oamenilor, Mă voi lepăda şi Eu de el înaintea Tatălui Meu. Dacă te temi de chinurile cele vremelnice, nu vei scăpa de cele veşnice; dacă te înfricoşezi a mărturisi pe Hristos pe pămînt, nu te vei sătura de vederea feţei Lui în ceruri. Deci vino, frate, şi călătoreşte cu noi pe calea cea mucenicească la Stăpînul ceresc, Cel ce priveşte nevoinţele noastre, şi să pătimeşti împreună cu noi, pentru că o tovărăşie ca aceasta îţi va fi de mare folos".

Acestea grăindu-le sfinţii, Uar se aprindea cu inima spre dragostea lui Dumnezeu şi spre răbdarea pentru Domnul nostru Iisus Hristos. El a petrecut toată noaptea aceea în temniţă împreună cu sfinţii mucenici, ascultînd învăţăturile lor cu bucurie. Iar a doua zi au venit slujitorii în temniţă, trimişi de stăpînitor, ca să-i ia pe sfinţii mucenici la judecată. Intrînd, au aflat pe Uar şezînd lîngă cei legaţi şi ascultînd cuvintele lor, iar slujitorii, mirîndu-se, i-au zis: "Ce faci aici, Uare? Nu cumva ai înnebunit, amăgindu-te de basmele acestor oameni vicleni? Oare nu te temi că atunci cînd va spune cineva de aceasta stăpînitorului şi senatorilor, nu numai dregătoria ostăşiei o vei pierde, dar chiar şi de viaţa ta te vei lipsi?" Uar a răspuns: "Dar care din voi mă va cleveti la stăpînitor, pentru că voi îmi sînteţi prieteni? Iar de mă veţi cleveti, sînt gata să mor împreună cu creştinii". Iar slujitorii, tăcînd, au luat pe şase din mucenici, căci al şaptelea, slăbit de răni, murise în temniţă, şi sfîrşindu-se aşa, s-a dus către Hristos, lăsînd în locul său pe Uar, ca el, împlinind locul aceluia, să săvîrşească pătimirea. Fiind legaţi, au fost aduşi înaintea stăpînitorului care şedea la judecată cu multă mîndrie. Au fost siliţi să jertfească idolilor, dar fiindcă nu s-au supus, i-au dezbrăcat şi i-au bătut fără milă peste rănile ce le aveau dinainte. Şi dîndu-le bătăi peste bătăi, s-a adăugat şi durere peste durere, iar ei răbdau, negrăind nimic fără numai aceasta: "Creştini rămînem!". După aceasta stăpînitorul, privind, a zis: "Oare nu şapte erau ei? Iată acum văd numai şase! Unde este al şaptelea?" Zicînd acestea stăpînitorul, iată că şi Sfîntul Uar veni acolo şi, umplîndu-se de dumnezeiască rîvnă, a stat în mijloc şi a zis: "Iată, eu sînt al şaptelea, pentru că acela şi-a sfîrşit alergarea sa şi acum stă înaintea lui Hristos, iar pe mine m-a lăsat moştenitor al patimilor sale. Deci, cu ceea ce îţi era dator, eu sînt gata să plătesc pentru dînsul, că în locul lui vreau să pătimesc pentru Hristos, împreună cu aceşti buni pătimitori, căci sînt creştin". Iar stăpînitorul, auzind acestea, a întrebat pe cei ce erau de faţă: "Cine este acesta?" Şi i s-a răspuns: "Este Uar, ostaşul, mai marele din trupa Tianiei". Iar stăpînitorul, mirîndu-se, a zis către Uar: "Care diavol te-a îndemnat ca să te dai pierzării şi să laşi cinstea ostăşească, lipsindu-te de leafa rînduită ţie şi să-ţi arunci sufletul în atîtea răutăţi?" Iar fericitul Uar i-a răspuns: "Pîinea care se pogoară din cer şi dumnezeiescul pahar ce cuprinde

sîngele cel prea scump al Domnului meu, le-am cinstit mai mult decît cinstea și leafa ta. Nimic nu îmi este mai iubit decît Hristos: nici cinstea voastră, nici lefurile cele mari și nici viața, pentru că îmi este mai de cinste să pătimesc pentru Hristos, și-mi este de mai mult folos ca să mă lipsesc de toate pentru El. Hristos îmi este viața și vreau să mor pentru dînsul".

Stăpînitorul, căutînd cu ochi mînioși spre cei șase sfinți mucenici, le-a zis: "Al vostru este acest lucru, necuraților înșelători. Voi ați amăgit pe un ostaș ca acesta al împăratului, voi l-ați înnebunit cu farmecele voastre. Deci, mă jur pe marii mei zei că vă voi pierde pe voi mai înainte decît pe el și voi răzbuna asupra voastră necinstea adusă zeilor noștri, căci sînteți nevrednici a fi între cei vii, fiindcă nu numai că îi huliți pe nemuritorii zei, dar și pe alții îi aduceți la aceeași răutate, prin amăgire". Iar sfinții au răspuns: "Nu am înșelat pe Uar, ci l-am izbăvit din înșelăciune. Nu l-am înnebunit, ci l-am înțelepțit, iar Dumnezeu i-a dat tărie și îndrăzneală spre nevoință, ca împreună cu noi să biruiască atît puterea voastră cea slabă, cît și neputința zeilor voștri. Puțin să aștepți și vei vedea bărbăția ostășiei lui, pentru că l-am rînduit pe el între ostașii îngerești. Te lauzi că ne vei pierde pe noi, află că ne este de folos nouă ca să ne punem capetele pentru Domnul tuturor". Iar stăpînitorul a zis: "Îndată voi sfărîma trupurile voastre, dacă nu vă veți închina zeilor egipteni". Iar sfinții au răspuns: "Să piară zeii cei mincinoși care n-au făcut cerul și pămîntul". Iar fericitul Uar, stîrnind mai mult pe stăpînitor, a zis către dînsul: "De ce faci supărare sfinților, grăind cele nebune și nefolositoare? Or nebunul cele nebune grăiește, zice Isaia proorocul. Iată, înaintea ta zac trupurile lor întinse, fă ce voiești!".

Mîniindu-se, stăpînitorul a poruncit ca să-l spînzure gol pe Uar de un lemn și să-l chinuiască. Iar către sfinți, a zis: "Vom vedea care pe care va birui: ori voi pe noi primind chinuri, sau noi pe voi, punînd munci asupra voastră? Cu adevărat, de ne veți birui pe noi prin răbdarea voastră, mă voi lepăda de zeii mei și voi începe a crede în Hristos al vostru". Iar sfinții au răspuns: "Încearcă la unul din noi puterea ta și de vei birui pe unul, poți să ai nădejde și de ceilalți". Iar Uar, începînd a pătimi, a zis către sfinții mucenici: "Binecuvîntați-mă pe mine, robul vostru, răbdător de chinuri, ca să mă învrednicesc părții voastre și rugați pentru mine pe Mîntuitorul Hristos ca să-mi dea răbdare, pentru că El știe firea noastră, că duhul este deștept, iar trupul neputincios". Sfinții, ridicînd ochii spre cer, cu tot dinadinsul se rugau pentru dînsul. Apoi slujitorii au început a-l bate pe Uar peste tot trupul cu toiege și cu bețe. Iar cînd îl băteau pe sfîntul, a zis stăpînitorul: "Acum să-mi spui, Uare, ce folos ai de la Hristosul tău?" Uar, cu vitejie i-a răspuns: "Mai mare folos am, decît ai tu de la diavolii tăi". Iar sfinții au strigat către Uar: "Îmbărbătează-te, Uare, și să se întărească inima ta, căci, iată, îți stă de față Hristos nevăzut, întărindu-te pe tine". Uar a răspuns: "Cu adevărat am simțit ajutorul Stăpînului meu, căci socotesc întru nimic chinurile".

După aceasta îl sfîșiară cu unghii de fier pe coaste. Apoi, pironindu-l cu capul în jos pe un lemn, i-au jupuit pielea de pe spate și cu brice îi tăiară carnea; iar pe pîntece l-au bătut cu toiege ghimpate, atît de mult, pînă ce s-au rupt toate măruntaiele dinlăuntrul lui și au căzut pe pămînt. Sfinții mucenici, văzînd măruntaiele lui, au plîns. Apoi, văzînd judecătorul că mucenicii plîngeau, a strigat cu mare glas: "Iată, sînteți biruiți, iată, ați slăbit, iată că plîngeți, temîndu-vă de chinuri și nu vă trebuie mai mult decît să cunoașteți că Hristos nu vă izbăvește pe voi din mîinile noastre; deci, lăsați-l pe El și să vă închinați zeilor noștri". Iar sfinții au răspuns: "Fiară ce ești! Nu sîntem biruiți, căci noi vom birui prin Iisus Hristos, Cel ce ne întărește pe noi, și n-am plîns temîndu-ne de munci, ci din firească dragoste către fratele nostru, pe care îl ucideți fără de omenie. Noi ne bucurăm cu duhul, văzînd acum gata cununa bunului răbdător de chinuri". Iar stăpînitorul a poruncit ca să-i ducă pe ei în temniță și Uar văzînd de acolo de unde era spînzurat pe lemn, cum trăgeau pe sfinți cu lanțurile la temniță, a strigat: "Învățătorii mei,

dați-mă pe mine mai degrabă lui Hristos, că iată iese din trup duhul meu, și vă mulțumesc vouă, că v-ați făcut pricinuitorii vieții mele celei veșnice". Fiind muncit Sfîntul Uar încă cinci ceasuri, și-a dat în acele chinuri cinstitul și sfîntul său suflet în mîinile Domnului. Iar chinuitorii, socotind că este încă viu, tot mai băteau și chinuiau trupul cel mort. Apoi, văzînd că murise, l-au coborît de pe lemn, și după porunca judecătorului l-au scos afară din cetate, și l-au aruncat spre mîncare cîinilor, acolo unde se adună stîrvurile celor necuvîntătoare.

Acolo era o văduvă, pe nume Cleopatra, de loc din Palestina, al cărei bărbat fusese căpitan și murise în Egipt. Cleopatra avea un fiu pe nume Ioan, care încă era un copil. Pe cînd Sfîntul Uar era chinuit, Cleopatra privea de departe la pătimirea lui și, fiind creștină, suspina și își bătea pieptul ei. Apoi, după ce au aruncat trupul lui Uar afară din cetate, ea, sculîndu-se noaptea, împreună cu niște slugi ale sale, și ducîndu-se acolo, au luat mult chinuitul trup al Sfîntului Uar și, ducîndu-l în casa sa, a săpat mormînt în cămara sa, lîngă pat, și l-au pus acolo pe el.

A doua zi, stăpînitorul a scos din temniță pe ceilalți mucenici și, chinuindu-i mult, i-a tăiat cu sabia și i-a aruncat afară din cetate ca și pe Uar; iar trupurile lor, luîndu-le noaptea alți tăinuiți creștini, le-au îngropat. Cleopatra, în toate zilele, aprindea lumînări deasupra mormîntului Sfîntului Uar și-i ardea tămîie, avîndu-l pe el de mare folos și de bun mijlocitor către Dumnezeu.

Trecînd cîțiva ani, și mai potolindu-se prigoana împotriva creștinilor, Cleopatra a voit să se întoarcă în patria sa, și se gîndea cum ar putea să ducă cu sine moaștele Sfîntului Uar; și gătind un dar oarecare, a rugat pe stăpînitor, printr-un mijlocitor, zicînd: "Bărbatul meu a fost mai mare în oaste și a murit aici în slujba împăratului. Nefiind încă îngropat pînă acum stă deasupra mormîntului, căci este cu neputință ca în țară străină să i se facă lui îngropare, precum se cuvine unui cinstit povățuitor de oaste; iar eu, fiind văduvă și străină, voiesc să mă întorc în patria mea, la rudeniile mele. Deci, stăpînul meu, să-mi dai voie să-l îngrop la moșia mea în mormîntul strîmoșilor mei, pentru că vreau ca și după moarte să nu mă despart de el". Iar femeia aceea a făcut astfel, pentru ca, aflînd creștinii că duce din cetatea lor moaștele sfîntului mucenic, să nu o oprească și să ia de la dînsa acea comoară de mare preț. Stăpînitorul, luînd darul, a poruncit ca să i se îndeplinească cererea, iar ea, în locul oaselor bărbatului ei, a luat moaștele Sfîntului Uar și le-a sădit pe ele ca pe o vie din Egipt în Palestina, așezîndu-le lîngă ale părinților ei, în satul ce se numea Edra, care era aproape de Tavor. Apoi în toate zilele mergea la mormîntul lui, tămîia și aprindea lumînări, lucru pe care văzîndu-l ceilalți creștini care viețuiau acolo, au început a merge împreună cu dînsa la mormîntul sfîntului și a aduce pe bolnavii lor care, cu rugăciunile mucenicului Uar, cîștigau tămăduiri. Aflînd de veste toți creștinii dimprejur despre Sfîntul Uar, mulți alergau cu credință la mormîntul lui.

Atunci Cleopatra, văzînd că se adunau creștinii pentru rugăciune la mormîntul lui, a gîndit să zidească o biserică în numele sfîntului și ceea ce a gîndit, a și început. Iar fiul ei Ioan, fiind în vîrstă, Cleopatra se străduia să-l trimită în oastea împăratului și prin oarecari mijlocitori a cerut de la împărat o cinstită dregătorie pentru fiul ei, pe care a și cîștigat-o. Căci în vremea zidirii bisericii s-a trimis fiului ei de la împărat scrisoare de a fi primit în oaste și brîu pentru cinstita dregătorie ostășească. Iar ea a zis: "Să nu se îmbrace fiul meu în haine ostășești și nici să nu meargă în slujbă ostășească, pînă ce nu se va sfîrși biserica lui Dumnezeu, pentru că doresc ca să ducă împreună cu mine moaștele sfîntului mucenic și după aceea va face împărăteasca poruncă". Sfîrșindu-se biserica, a chemat episcopi, preoți și călugări și, luînd din mormînt cinstitele moaște ale sfîntului mucenic, le-a pus pe un pat de mult preț, iar deasupra moaștelor a pus brîul și haina ostășească în care avea să se îmbrace fiul ei, ca să fie sfințite de moaștele

sfîntului. Și cu tot dinadinsul s-a rugat mucenicului, ca să fie ajutător fiului ei, pe care l-au binecuvîntat toți arhiereii și preoții cei adunați acolo. Apoi s-a adunat multă mulțime de popor creștinesc acolo. Astfel, Cleopatra cu fiul ei luînd patul cu moaștele, l-au dus în biserică. Biserica, fiind sfințită, au pus moaștele sfîntului la jertfelnic și, săvîrșindu-se dumnezeiasca Liturghie, Cleopatra a căzut înaintea moaștelor sfîntului Uar, zicînd: "Rogu-mă ție, purtătorul de chinuri al lui Hristos, să-mi ceri mie de la Dumnezeu, ceea ce va fi Lui plăcut și mie de folos, asemenea și unuia născut fiului meu. Pentru că nu îndrăznesc să cer mai mult decît ce voiește Domnul, căci El știe ce ne este de folos și voia Lui cea bună și desăvîrșită în noi să se săvîrșească".

După sfîrșirea sfintei slujbe, a făcut ospăț mare celor adunați, și ea împreună cu fiul ei slujeau, poruncind fiului ei să nu guste nimic, pînă ce se va săvîrși ospățul, și după aceea să mănînce din resturile care vor rămîne. Dar slujind ei, copilul s-a îmbolnăvit foarte greu și a mers la patul său. Apoi sculîndu-se toți de la ospăț, a strigat pe fiul ei ca să mănînce împreună, din rămășițele de la ospăț. Ioan, însă, nu putea să grăiască nici un cuvînt, fiind foarte aprins de friguri.

Văzînd Cleopatra pe fiul ei bolnav, a zis: "Viu este Domnul, că nici eu nu voi pune bucate în gura mea, pînă ce nu voi vedea ce se va face cu fiul meu". Și ședea lîngă el, răcorindu-i pe cît îi era cu putință căldura bolii; dar ea mai mult se aprindea înăuntru, avînd mai mare mîhnire de unul născut fiul său. Apoi, în miezul nopții a murit copilul, lăsînd nemîngîiată pe mama sa, care plîngea cu amar. Aceasta a alergat în biserica Sfîntului Uar și căzînd la mormîntul lui, striga: "Oare astfel mi-ai răsplătit mie, care atîta m-am ostenit pentru tine, o plăcutule al lui Dumnezeu? Oare asemenea ajutoare mi-ai dat mie, care am oropsit trupul bărbatului meu pentru tine și pentru aceasta m-am nădăjduit în tine? Ai omorît pe unul născut fiul meu, ai surpat nădejdea mea și ai luat lumina ochilor mei! Deci, cine mă va hrăni la bătrînețe? Cine mă va îngriji la moartea mea? Sau cine va da trupul meu mormîntului? Mai bine era să mor eu, decît să văd mort pe fiul meu iubit, care era tînăr și acum este ca o floare vestejită mai înainte de vreme. Deci, sau pe fiul meu dă-mi-l, precum odată Elisei pe al sunamitencii, sau și pe mine îndată să mă iei, pentru că nu pot să viețuiesc cu necaz și amărăciune". Astfel strigînd ea cu plîngere la mormînt, a adormit puțin de multă osteneală și de necazul cel mare. Și i s-a arătat în vedenie Sfîntul Uar, ținînd pe copil în mîinile sale, și erau amîndoi luminați ca soarele, hainele lor erau albe ca zăpada, încinși erau cu brîuri de aur și cununi cu negrăită podoabă aveau pe capetele lor.

Fericita Cleopatra, văzîndu-i, a voit să se închine lor. Dar Sfîntul Uar a ridicat-o, zicîndu-i: "O femeie, pentru ce strigai asupra mea? Oare am uitat facerile tale de bine, pe care mi le-ai făcut în Egipt și pe cale? Sau socotești că nu am simțit cînd ai luat trupul meu dintre stîrvurile dobitoacelor și l-ai pus în cămara ta? Oare nu ascult întotdeauna rugăciunile tale? Oare nu mă rog pentru tine lui Dumnezeu? Mai ales m-am rugat lui Dumnezeu pentru neamul tău cu care m-ai pus în mormînt, ca să li se ierte lor păcatele; apoi pe fiul tău l-am luat în oastea Împăratului ceresc. Oare nu tu singură m-ai rugat ca să-ți cer de la Dumnezeu ceea ce îi este Lui plăcut, iar ție și fiului tău de folos? Deci am rugat pe bunul Dumnezeu și bine a voit, după negrăita bunătatea Sa, ca să facă ostaș al Lui pe fiul tău, precum vezi că este unul din cei ce stau înaintea scaunului Său; și de voiești, iați-l și-l trimite la slujba împăratului celui pămîntesc și vremelnic, de vreme ce nu vrei ca fiul tău să slujească Împăratului Celui ceresc și veșnic". Iar tînărul, șezînd, a cuprins mîinile lui Uar și i-a zis: "Nu, stăpînul meu, nu asculta pe maica mea, nu mă da în lumea cea plină de nedreptate și de toată fărădelegea, din care m-am izbăvit prin venirea ta. Nu mă depărta pe mine, părinte, din prietenia ta și din petrecerea cu sfinții". Iar către maica sa a zis: "De ce strigi așa, o, maică? Eu sînt rînduit în oastea Împăratului Hristos, și mi

s-a dat mie ca să stau cu îngerii Lui; iar tu acum vrei să mă iei pe mine de la împărăție la sărăcie?" Fericita Cleopatra, văzînd pe fiul ei îmbrăcat în rînduială îngerească, a zis: "Luați-mă dar și pe mine cu voi, ca și eu să fiu acolo". Iar Sfîntul Uar i-a zis: "Și aici fiind, ești cu noi; deci, mergi acum cu pace, iar după o vreme, cînd Domnul va porunci, vom veni să te luăm și pe tine". Aceasta zicîndu-i, s-au făcut nevăzuți de la ochii ei. Ea, venindu-și în fire, și-a aflat inima plină de bucurie și veselie și a spus această vedenie preoților, care au îngropat cu mare cinste pe fiul ei lîngă mormîntul Sfîntului Uar, nemaiplîngînd acum, ci veselindu-se întru Domnul. După aceasta și-a împărțit averile la săraci și, lepădîndu-se de lume, viețuia lîngă biserica Sfîntului Uar, slujind lui Dumnezeu în post și în rugăciuni, ziua și noaptea. Și în toate Duminicile, cînd se ruga, i se arătau ei Sfîntul Uar și fiul ei, întru mare slavă. După șapte ani de petrecere într-o astfel de viață, fericita Cleopatra a murit, fiind bineplăcută lui Dumnezeu. Trupul ei s-a pus în biserica Sfîntului Uar, aproape de fiul ei. Iar sfîntul ei suflet, împreună cu al Sfîntului Uar și cu al fiului ei, Ioan, se află în ceruri întru veselie veșnică, înaintea lui Dumnezeu, Căruia I se cuvine slava în vecii vecilor. Amin.

44. CUVIOSUL PĂRINTELE NOSTRU IOAN DE LA RILA
(19 OCTOMBRIE)

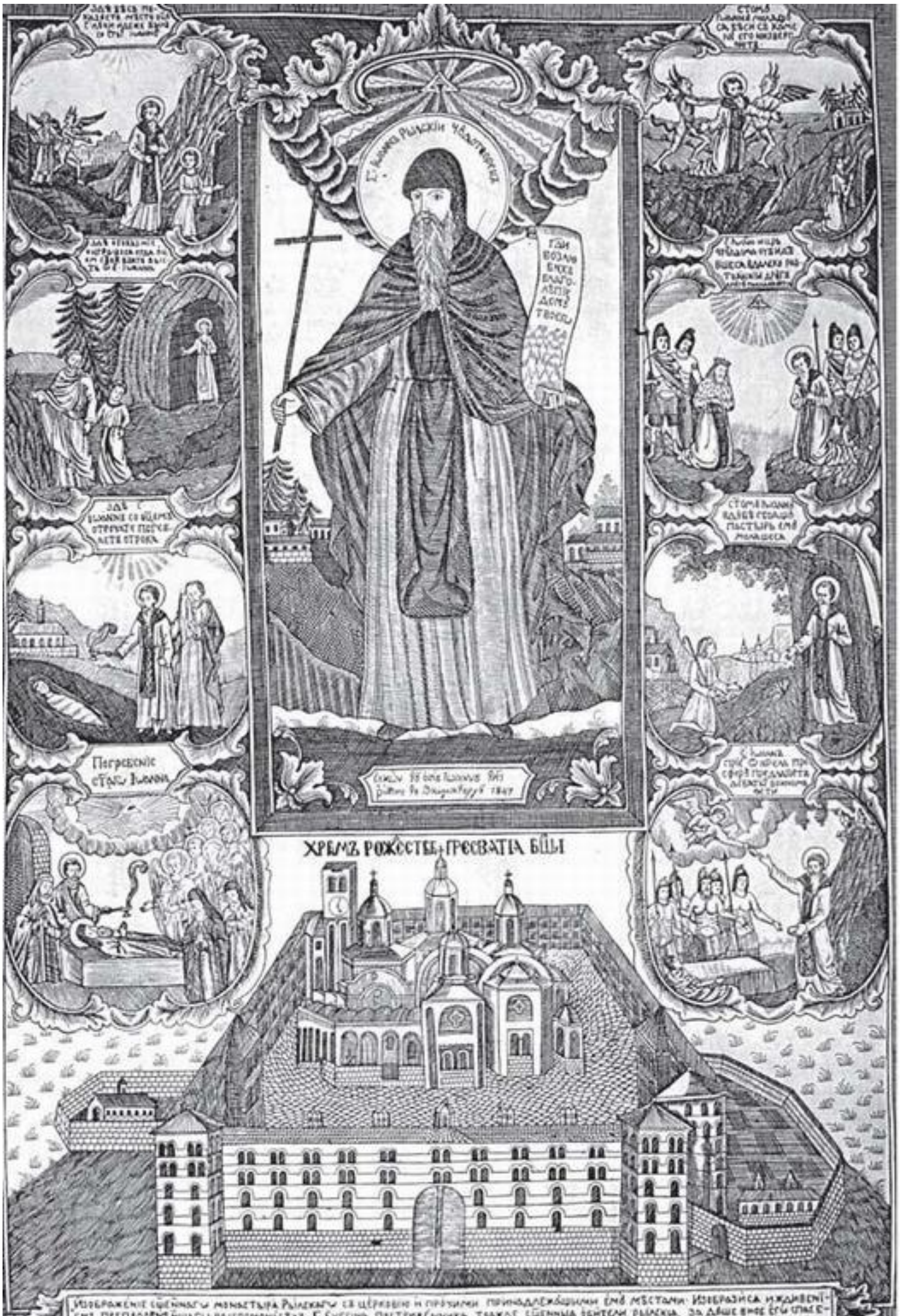

Sfîntul cuvios părintele nostru Ioan, cel mare între postnici, era din hotarele slăvitei cetăţi Sredsca, din satul care se numea Scrina, în vremea împărăţiei iubitorului de Hristos, Petru, împăratul româno-bulgar, şi al împăratului grecesc Constantin Diogen, avînd părinţi

dreptcredincioși. După încetarea din viață a părinților săi, toate cele rămase le-a împărțit la săraci, căci din tinerețe a iubit pe Dumnezeu și, luînd chip monahicesc, a ieșit din țarina sa, neavînd pe trupul său decît o haină de piele. Suindu-se într-un munte înalt și pustiu, se nevoia acolo cu viață îmbunătățită, hrănindu-se cu buruieni sălbatice. După puțină vreme, din îndemnare diavolească, au năpădit noaptea asupra lui tîlharii și, bătîndu-l foarte mult, l-au izgonit de acolo. Iar Ioan, plecînd din muntele acela, s-a sălășluit în pustiul Rilei și, intrînd într-un copac scorburos, petrecea în post, în rugăciune și în lacrimi, rugîndu-se lui Dumnezeu neîncetat. În acel loc a locuit șaizeci de ani, hrănindu-se numai cu buruieni. Față omenească n-a văzut, ci numai fiare sălbatice.

Văzînd Dumnezeu marea răbdare a lui Ioan, a poruncit ca în acel loc să crească mazăre și cu aceasta s-a hrănit fericitul mulți ani. Apoi, niște păstori, văzîndu-l, au spus despre dînsul altor oameni și au început oamenii a veni la dînsul, aducîndu-și bolnavii lor și cîștigînd sănătate cu sfintele lui rugăciuni. Vestea despre cuviosul Ioan s-a dus în tot pămîntul acela și mulți, rîvnind la îmbunătățita viață a sfîntului, au vrut să locuiască cu dînsul. Au făcut biserică în peștera care era în apropiere, apoi au întemeiat mănăstire, avînd începător și păstor pe cuviosul Ioan. Iar el, avînd grijă bine de turma sa, a adus la Domnul pe mulți și a făcut minuni. Ajungînd la adînci bătrînețí, și-a dat obștescul sfîrșit cu pace, mutîndu-se la neîmbătrînita fericire. A fost îngropat de ucenicii săi, cărora li s-a arătat după o vreme oarecare, poruncindu-le să mute moaștele lui în cetatea Sredsca, iar ei, descoperind mormîntul, au văzut trupul sfîntului întreg, nedat stricăciunii și bună mireasmă slobozind. Au preamărit pe Domnul și cu cinste l-au mutat la Sredsca, punîndu-l în Biserica Sfîntului evanghelist Luca. Mai pe urmă s-a zidit o biserică foarte frumoasă în numele lui și a fost pus în ea trupul cuviosului care făcea minunate și preamărite tămăduiri.

Trecînd multă vreme, craiul unguresc, pornindu-se cu multă oaste asupra pămîntului grecesc, l-a prădat și, ajungînd la cetatea Sredsca, a luat racla cu trupul cuviosului - căci auzise de minunile sfîntului - și a poruncit să ducă cu cinste racla în țara sa și să-l pună în biserica din cetatea care se numea Ostrogoma. Arhiepiscopul Ostrogomei, auzind că cuviosul Ioan de la Rila este plăcut înaintea lui Dumnezeu și preamărit prin minuni în toate țările, nu credea. "Nu știu pe acesta a fi pomenit în scripturile cele vechi", zicea el. Atunci nu voia să meargă să se închine sfîntului. Și de năprasnă s-a legat limba lui cu amuțire. El, cunoscînd pricina amuțirii lui, căci hulise pe cuviosul, a alergat degrabă la racla sfîntului și, căzînd la pămînt, l-a sărutat, cerînd iertare. Iar sfîntul Ioan, plăcutul lui Dumnezeu, ascultînd degrabă pe arhiepiscop, în același ceas i-a dezlegat limba și iar i-a dat graiul curat. Apoi el, cîștigînd tămăduire, cu plîngere își mărturisea la toți greșeala săvîrșită.

Alte multe și preamărite minuni și tămăduiri a făcut sfîntul în pămîntul unguresc. Socotindu-le pe toate acestea craiul, minunîndu-se de preamăritele minuni ale sfîntului și cuprinzîndu-se de spaimă mare, a împodobit racla lui cu argint și cu aur și, sărutînd moaștele lui, le-a trimis cu mare cinste înapoi la Sredsca și iarăși s-au așezat moaștele lui în sfînta sa biserică, în anul 6605 sau 1090 după Hristos.

Nu după multă vreme, Dumnezeu a binevoit să înnoiască iarăși stăpînirea româno-bulgară cea învechită de silnicia grecească și a înălțat fruntea împărăției româno-bulgărești, prin iubitorul de Hristos împăratul Ioan Asan. Acesta, la începutul împărăției sale, înnoind cetățile cele căzute și întărindu-le, umbla cu oastea, supunînd orașe și luînd cetăți. Apoi, ajungînd și la Sredsca și pustiind-o, a văzut pe sfîntul și cuviosul Ioan de la Rila și, auzind cele preamărite despre dînsul, s-a închinat sfintei racle și, sărutînd cinstitele lui moaște, le-a mutat cu slavă în împărăteasca sa cetate Tîrnovo, prin Vasile patriarhul. Acolo le-a pus în biserica cea zidită

pentru el, slăvind pe Unul în Treime Dumnezeu, pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfîntul Duh, Căruia şi de la noi să-I fie cinste şi slavă în veci. Amin.

În această zi se mai face şi pomenirea Sfîntului Sfinţitului Mucenic Sadot, episcopul Persidiei, şi a celor împreună cu dînsul. Pătimirea lui să se caute în luna februarie, ziua 20.

45. POMENIREA SFÎNTULUI MUCENIC ARTEMIE (20 OCTOMBRIE)

Sf. Artemie - 19,5x13,6cm - sec XVI - Mănăstirea Pantocrator - Athos

Artemie, mucenicul lui Hristos, fiind de neam din Egipt, a fost ostaş pe vremea marelui împărat Constantin şi a lui Constantie, fiul lui. Iar în vremea lui Iulian Paravatul, Sfîntul Mucenic Artemie a pătimit pentru Hristos. Dar ca să înţelegem mai bine viaţa şi pătimirea lui

se cade mai întîi să știm de ce neam era Iulian și în ce chip a venit la împărăteasca dregătorie. Cînd Diocleţian şi Maximilian Gherculie, împărații păgîni, și-au lăsat împărăteştile lor coroane, sceptrele și porfirele, așa voind Dumnezeu - ca biserica Lui cea sfîntă să primească ușurare într-o vreme de cumplită prigoană - au venit după dînșii alți doi împărați: în părțile răsăritului după Diocleţian a venit Maximilian Galerie, iar la apus, după Maximilian Gherculie a venit Mexentie, fiul lui și Constans Cloru în Britania. Acest Constans a născut pe Constantin cel Mare din Elena, și pe alți fii din Teodora, care era fiica femeii lui Maximilian Gherculie. Iar fiii cei născuți din Teodora erau aceștia: cel dintîi era Constantie, tatăl lui Gal și Iulian. Și murind Constans Cloru, a lăsat pe scaun pe fiul său Constantin, născut din Elena. Acesta s-a ridicat cu oștire împotriva lui Maxentie, fratele Teodorei, a doua femeie a tatălui său. Artemie era atunci voievod în oastea lui Constantin, preaviteaz în războaie.

Cînd s-a arătat lui Constantin cel Mare semnul Sfintei Cruci pe cer, Artemie a văzut acel semn cu ochii săi și s-a întărit cu credință în Domnul nostru Iisus Hristos și cu puterea cea tare a Crucii biruia pe vrăjmași, războindu-se pentru împăratul Constantin. Apoi, murind marele Constantin în Nicomidia, pizmuit de frații săi, care în taină l-au otrăvit de moarte, și a cărui moarte a fost vestită de o stea care se numește cometă, au rămas după dînsul trei fii, dintre care cel dintîi s-a numit Constantin, cel de-al doilea Constantie, iar al treilea purta numele bunicului său Constans. Deci, acești trei fii, fiind moștenitorii scaunului părintesc, au împărțit împărăția în trei părți; cel mai mare frate, Constantin, a luat Galia de sus și ținuturile care sînt după munții Alpi și ostroavele Britaniei, Germania, Spania, Anglia și celelalte, iar cel mic, Constans, a luat Galia cea de jos, sau Italia; apoi cel mijlociu, Constantie, la care era Sfîntul Artemie, a luat părțile răsăritului, Constantinopolului și Egiptului și stăpînea pînă în Persida.

Nu după multă vreme a luat în stăpînire și părțile fraților săi, căci cel mai mare frate, Constantin, a fost ucis în război, iar pe Constans, cel mai mic, l-a ucis Magnentie, voievodul oștilor lui, cu învrăjbitorii săi, pe cînd stăpînul lor era la vînătoare. Dar și Magnentie, mai pe urmă, a fost ucis de Constantie. Atunci stăpînea răsăritul și apusul Constantie, fratele cel mijlociu, în a cărui împărăție s-a arătat în Ierusalim, pe cer, preaminunatul și prealuminatul semn al Sfintei Cruci, care cu strălucirea sa covîrșea lumina soarelui. Acest semn s-a arătat la praznicul a cincizeci de zile după Paști, în ceasul al treilea din zi. Iar Crucea era întinsă de la locul căpățînii pînă la muntele Eleonului, pentru care lucru Chiril, Patriarhul Ierusalimului, a înștiințat prin scrisoare de acest lucru pe împăratul Constantie.

La începutul împărăției sale, Constantie a ucis pe vrăjmașii tatălui său, a ucis pe Constantie, tatăl lui Gal și al lui Iulian, fratele marelui Constantin. A ucis și pe celălalt frate al tatălui său, Navalian, și pe Dalmatian cel tînăr, frate, de asemenea, al marelui Constantin. Apoi, șezînd ani îndelungați pe scaunul tatălui său și văzînd că nu are moștenitor după sine, căci nu avea fii și nici nu rămăsese vreunul din frați, de aceea, s-a sfătuit ca să aibă ajutor și părtaș la împărăție pe cineva din rudeniile sale. Și l-a chemat pe Gal, care atunci avea douăzeci și cinci de ani, adică pe fratele cel bun al lui Iulian și vărul său, care era fecior al fratelui său, și pe acesta l-a rînduit ca să împărățească cu sine. Iar pentru credință și adeverire i-a dat lui de soție pe sora sa Constanția și l-a trimis pe el în răsărit ca să-i apere împărăția de perși, pentru că era viteaz și foarte norocos în războaie. Iar el s-a dus la război împotriva lui Magnentie și a lui Veterian, pe care i-a și biruit.

Atunci Iulian, zavistuind pe fratele său, Gal, pentru vrednicia împărătească, s-a apucat de farmece și de toată învățătura diavolească, pentru că se lepădase de Hristos în taină, și jertfea zeilor. Însă își tăinuia călcarea sa de lege, temîndu-se de împăratul Constantie și de fratele său, Gal, ca ei să nu afle păgînitatea lui și să fie pedepsit de dînșii. Și se chema numai cu numele că

este creştin, iar de fapt era al păgînilor, cărora se dăduse, ca prin ajutorul lor să poată ajunge împărat.

Gal, fratele lui, luînd stăpînirea la Răsărit, s-a înălțat cu inima și a poftit să se înalțe la treapta cea mai înaltă a împărăției. Și acum nu se mai supunea făcătorului său de bine, Constantie, ci gîndea rău despre dînsul. Pe oarecare din boierii care nu se învoiau cu dînsul, legîndu-i la niște cai de picioare, a poruncit să-i tîrască și așa cumplit i-a pierdut pe ei. Auzind acestea Constantie, a trimis la dînsul pe prietenii lui cei credincioși ca să-i ia împărăția. Iar el, aflîndu-se la Istria, cetatea cîmpului, l-au găsit acolo și l-au ucis. Auzind Constantie de moartea lui Gal, foarte mult l-a jelit, căci el nu poruncise să-l ucidă, ci numai să-i ia puterea împărătească. Apoi, chemînd de la Ionia în Mediolan pe Iulian, fratele lui, care avea atunci douăzeci și nouă de ani, l-a făcut părtaş împărăției sale în locul lui Gal, dîndu-i în căsătorie pe sora sa, Elena, și, încredințîndu-i părțile apusului în paza lui, s-a întors singur la răsărit.

Auzind de la un episcop că trupurile Apostolilor lui Hristos, Andrei și Luca, sînt îngropate în Ahaia, al lui Andrei în Patara, iar al lui Luca în cetățile Beoției, a chemat pe vrednicul de laudă Artemie și l-a trimis să ia aceste sfinte moaște și să le aducă în Constantinopol. Ducîndu-se Artemie, după porunca împăratului, a adus cu mare cinste moaștele sfinților în împărăteasca cetate și s-a învrednicit de la împărat de multe daruri, ca un vrednic, pentru că i-a luat lui stăpînirea Egiptului. El viețuia cu plăcere de Dumnezeu, stăpînind părțile acelea și întinzînd cinstea și slava numelui lui Hristos, încît pe mulți idoli i-a surpat și i-a sfărîmat.

Însă nu după multă vreme, murind împăratul Constantie, fiul marelui Constantin, a luat toată stăpînirea împărăției de la apus la răsărit Iulian Paravatul, călcătorul de lege, care, după luarea împărăției, pe față s-a lepădat de Domnul nostru Iisus Hristos și s-a închinat idolilor înaintea tuturor. Apoi a trimis prin toate părțile stăpînirii sale, ale răsăritului și ale apusului, ca să ia înapoi capiștile pe care în vremea marelui împărat Constantin le luaseră creștinii de la elini și le sfințiseră ca biserici ale lor. Pe acestea voia iarăși să le facă capiști idolești și să pună în ele jertfelnice, ca să se săvîrșească necurate jertfe. Acest spurcat împărat a ridicat iarăși marea păgînătate elinească, care căzuse în vremea Sfîntului Împărat Constantin cel Mare, iar pe creștini îi chinuia foarte rău, prigonind mult Biserica lui Hristos, chinuind și ucigînd pe credincioși, jefuindu-le averile și hulind cu cuvintele și cu scrisorile sale numele lui Iisus Hristos.

Acel împărat fărădelege, scoțînd din raclă oasele Sfîntului Prooroc Elisei și moaștele Sfîntului Ioan Botezătorul, afară de cinstitul lui cap și de mîna cea dreaptă, care se aflau în Sevastia, care demult se numea Samaria și, amestecîndu-le cu oasele oamenilor necredincioși, le-a ars iar cenușa lor a fost vînturată în văzduh. Însă creștinii au adunat cenușa aceea si oasele care rămăseseră din foc și cu cinste le-au păzit. Iar sfîntul cap al Mergătorului-Inainte în alt loc era acoperit de Dumnezeu, precum și mîna lui cea dreaptă, care mai înainte fusese dusă de Sfîntul Apostol Luca în Antiohia și de care se pomenește în a șaptea zi a lunii ianuarie.

Acest preanelegiuit împărat Iulian, luînd chipul cel săpat al Mîntuitorului care era făcut în Paneada de femeia căreia îi curgea sînge și prin atingerea de hainele lui Hristos se tămăduise și care, fiind pus într-un cinstit loc al cetății sub care ierburile ce creșteau, tămăduiau neputințele, pe acel chip al lui Hristos l-a surpat Iulian cel fărădelege și, legîndu-l de picioare cu o funie, a poruncit să-l tîrască prin cetate pînă ce, zdrobindu-se cîte puțin, s-a sfărîmat cu totul și numai capul, apucîndu-l unul dintre credincioși, cu evlavie l-a păstrat. În același loc păgînul împărat a poruncit să fie pus chipul său, dar pe care l-au lovit fulgerele și l-a sfărîmat

de sus un trăsnet. Apoi, nelegiuitul a adunat oaste mare și a vrut să meargă împotriva perșilor. Ducîndu-se în Antiohia, prigonea după obiceiul său Biserica lui Hristos, ucigîndu-i pe credincioși. Și i-au adus doi preoți din Antiohia și anume: pe Evghenie și pe Macarie, iscusiți în toate Scripturile. Cu aceia se întreba mult Iulian pentru zeii săi, din scripturi elenești, dar n-a putut birui gurile celor de Dumnezeu grăitori, cărora le era dată înțelepciunea, căreia nu a putut să i se împotrivească, nici să răspundă cel ce li se împotrivea, ci mai ales biruindu-se de dînșii, s-a rușinat și de păgînătate s-a mustrat. Apoi, nesuferind rușinea, a poruncit ca sfinții să fie dezbrăcați și să fie bătuți fără cruțare. Și i-au dat lui Evghenie cinci sute de lovituri, iar lui Macerie și mai multe.

Fiind sfinții chinuiți fără de milă, s-a întîmplat atunci că acolo era marele Artemie, ostașul cel vechi și cinstitul stăpîn, precum și Augustalie, cel rînduit peste părțile Egiptului de împăratul Constantie, care auzind că împărățește Iulian și merge la război contra perșilor, luase scrisori prin care se poruncea la toată oastea să meargă în Antiohia, a venit după porunca lui cu oștenii săi și i-a adus cuviincioasa cinste cu daruri. Și stătea de față înaintea împăratului în vremea cînd sfinții mărturisitori Evghenie și Macarie erau chinuiți.

Privind la chinurile sfinților și auzind cum era hulit Iisus Hristos de gura împăratului urîtor de Dumnezeu, s-a umplut de mînie și, apropiindu-se de împărat, i-a zis: "Pentru ce, o, împărate, chinuiești fără omenie pe bărbații cei nevinovați și sfinții lui Dumnezeu și îi silești să se depărteze de la dreapta credință? Să știi că și tu de aceeași fire ești, pentru că, deși Dumnezeu te-a rînduit împărat, însă de asemenea ești om pătimaș și socotesc că începătorul răutății, diavolul, precum asupra lui Iov a cerut de la Dumnezeu să-i aducă ispite, așa și pe tine te-a ales și te-a adus pe capul nostru, ca prin tine să piară grîul lui Hristos și să semene neghinele sale. Dar deșarte îi sînt izvodirile și neputincioasă este tăria lui, pentru că de cînd a venit Hristos și s-a înfipt crucea și S-a înălțat pe dînsa Domnul, a căzut mîndria diavolilor și s-a călcat tăria lor. Deci, nu te înșela, împărate, nici te da de bunăvoie diavolilor, prigonind neamul creștinesc cel de Dumnezeu păzit, căci să știi că tăria și puterea lui Hristos sînt nebiruite și de nesurpat".

Iulian, auzind acestea, s-a aprins ca focul de mînie și cu mare glas a strigat: "Cine și de unde este acest necredincios care a grăit asupra noastră cu îndrăzneală și a venit chiar de față să ne vorbească pe noi de rău?" Iar cei ce stăteau de față au răspuns: "Ducele Alexandriei este, stăpîne!" Atunci împăratul a zis: "Oare urîtul Artemie este acesta, care a dat morții pe fratele meu Gal?" Au răspuns cei ce stăteau de față: "Așa puternice împărat, acela este". Iar împăratul a zis: "Sînt dator a da mulțumită nemuritorilor zei și mai ales lui Apolon celui din Dafne, că mi l-a dat în mîini pe acest vrăjmaș, care a venit și s-a arătat singur. Deci, preanecuratul să fie dezbrăcat de boierie, să i se ia brîul și să primească pedeapsă chiar acum pentru îndrăzneala sa cea fără de rușine, iar dimineață, vrînd zeii, voi aduce asupra lui judecată pentru uciderea fratelui meu și voi răzbuna asupra lui sîngele cel nevinovat; și nu cu un chin îl voi pierde pe dînsul, ci cu nenumărate, pentru că a vărsat nu sînge de om prost, ci împărătesc".

Zicînd acestea împăratul către poporul elinesc ce stătea de față, îndată au luat cei înarmați pe Artemie și, luîndu-i brîul cel de boierie și dezbrăcîndu-l de haine, l-au lăsat să stea gol. Apoi l-au dat pe sfînt în mîinile chinuitorilor care i-au legat mîinile și picioarele, l-au întins pe pămînt și l-au bătut cu vîne de bou pe spate și pe pîntece. S-au schimbat pentru dînsul patru rînduri de chinuitori, doi cîte doi, și puteai să vezi răbdare străină la dînsul, nu omenească, căci s-a arătat atît de viteaz, încît nu a scos nici un glas, nici nu a gemut, nici nu s-a mișcat cu trupul, nici altceva nu a arătat, cum fac alți oameni cînd sînt bătuți. Pămîntul se adăpa cu sîngele lui, iar el răbda neschimbat, încît toți, chiar și necredinciosul Iulian, se mirau. Apoi a poruncit ca să înceteze bătaia și să fie dus la temniță. Deci, l-au dus pe Sfîntul Artemie împreună cu Sfinții

Mucenici Evghenie și Macarie; și, mergînd, purtătorii de chinuri cîntau: "Cercatu-ne-ai pe noi, Dumnezeule, cu foc ne-ai lămurit pe noi, precum se lămurește argintul, băgatu-ne-ai pe noi în curse, pus-ai necazuri pe umărul nostru, ridicat-ai oameni pe capetele noastre. Deci ne-a rămas nouă să trecem prin foc și prin apă, ca întru răcorire să ne scoți pe noi". Sfîrșind cîntarea, zicea către sine Artemie: "Artemie, iată rănile lui Hristos pe trupul tău sînt însemnate, deci a rămas numai sufletul tău să-l dai pentru Hristos, împreună cu celălalt sînge al tău". Aducîndu-și aminte de cuvîntul cel proorocesc ce zice: "Spatele Mele le-am dat spre răni și fălcile Mele sub pălmuiri". Dar cu cît mai mult am răbdat decît stăpînul meu, eu, nevrednicul? El peste tot trupul a fost zdrobit de bătăi și de la picioare și pînă la cap nu era nimic întreg în El. Capul înțepat cu spini, mîinile și picioarele pe cruce, pentru păcatul meu, dar El nu a cunoscut păcat, nici nu a făcut vicleşug cu gura Lui. O! cît de multe și de mari sînt pătimirile Stăpînului meu! Și cît de departe de răbdarea și de nerăutatea Lui sînt eu, ticălosul! Însă mă bucur și mă veselesc, luminîndu-mă cu patimile Stăpînului meu, Care îmi ușurează durerile mele. Mulțumescu-ți Ție, Stăpîne, pentru că m-ai încununat cu ale Tale patimi. Deci săvîrșește, rogu-mă, alergarea mea întru mărturisirea Ta, să nu mă arăți pe mine nevrednic de această începere mucenicească, că eu m-am aruncat spre ale Tale îndurări, Preabunule Doamne, iubitorule de oameni".

Astfel vorbind sfîntul către sine, a ajuns la temniță și în ea a petrecut toată noaptea, lăudînd pe Dumnezeu împreună cu Sfinții Evghenie și Macarie.

Făcîndu-se ziuă, călcătorii de lege au poruncit ca mucenicii iarăși să stea la judecată. Și, neîntrebîndu-i nimic, i-au despărțit pe ei: pe Artemie l-au lăsat acolo, iar pe Evghenie și pe Macarie i-au trimis în surghiun în Oasim, în Arabia. Ținutul acela era vătămător, cu vînturi aducătoare de stricăciuni, încît nimeni din cei ce mergeau acolo nu puteau să petreacă un an, pentru că îndată cădeau în boală foarte cumplită și mureau. Acolo fiind trimiși Sfinții Evghenie și Macarie, după cîtva vreme au dobîndit fericitul sfîrșit. Iar Sfîntul Artemie mai multe pătimiri a răbdat. Căci mai întîi călcătorul de lege, ca un lup, a luat îmbrăcăminte de oaie și cu blîndețe a început a grăi către Artemie, și ca și cum durîndu-l și fiindu-i jale de el, i-a zis: "Prin îndrăzneala ta fără de socoteală m-ai silit pe mine, Artemie, ca să-ți necinstesc bătrînețile tale și să-ți vatăm sănătatea, de care lucru și mie îmi este jale. Deci, rogu-mă ție, apropie-te și jertfește zeilor și mai ales lui Apolon cel din Dafne, preaiubitului și minunatului meu zeu, care lucru dacă îl vei face, vărsarea sîngelui fratelui meu o voi ierta ție și cu dregătorie mare și mai slăvită te voi cinsti pe tine, pentru că te voi pune arhiereu marilor zei și patriarhul preoților din toată lumea. Tată al meu te voi numi și vei fi al doilea după mine, în toată împărăția mea. Apoi știi și singur, o, Artemie, că fratele meu, Gal, fără de vină a fost ucis de Constantie, din zavistie, pentru că neamul nostru mai mult se cădea să împărățească decît al lui Constantin, că tatăl meu, Constantie, s-a născut moșului meu, Constans, din fiica lui Maximiliam, iar Constantin îi era lui fiu din Elena, care era o femeie de neam prost. Moșul meu atunci încă nu era Cezar, cînd a născut din Elena pe Constantin, iar pe tatăl meu l-a născut fiind la împărăție. Dar Constantin, cu furia năravului, a răpit împărăția și sîngele casei sale l-a vărsat. A rîvnit și Constantie, fiul lui Constantin, tatălui său și a ucis pe tatăl meu și pe frații lui și pe fratele meu Gal nu de mult l-a ucis și pe mine era să mă ucidă, de nu m-ar fi mîntuit din mîinile lui zeii, spre care eu nădăjduind, m-am lepădat de creștinătate și la viața elinească m-am întors, știind bine că credința romană și elinească este mai veche; iar credința creștinească de curînd s-a arătat, pe care Constantin ca un prost și neînțelept a primit-o, lepădînd legile romane cele vechi și bune. Pentru aceea și zeii l-au urît ca pe un necurat și nevrednic de credința lor și plin de sînge, căci pe fiul său, Crisp, bunul bărbat, l-a ucis în zadar, și nici pe Fausta, femeia sa, n-a cruțat-o, care întru nimic nu era vinovată. Deci pentru aceste necuvincioase lucruri, zeii, urîndu-l, l-au gonit pe el, seminția lui cea necurată și neamul său cel spurcat dintre oameni l-a pierdut. Oare nu

grăiesc eu adevărul, Artemie? Tu ești om bătrîn și înțelept, oare nu sînt toate acestea așa? Deci, să cunoști adevărul și să fii al nostru, căci voi să te am pe tine prieten și părtaș al împărăției".

Aceste toate auzindu-le Sfîntul Artemie, tăcînd puțin, a început a grăi: "Mai întîi pentru fratele tău îți răspund, împărate, precum că eu nevinovat sînt de moartea lui, nici n-am greșit cîndva către dînsul cu ceva, nici cu lucrul, nici cu cuvîntul; chiar și de mii de ori de te-ai osteni cercetînd aceasta, nu mă vei afla vinovat de moartea sa, pentru că îl știam pe el că este adevărat creștin și dreptcredincios și supus Legii lui Hristos. Deci să știe cerul și pămîntul, toată ceata sfinților îngeri și Domnul meu Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, căruia Îi slujesc, că sînt nevinovat de înjunghierea și de moartea fratelui tău, nici nu m-am învoit cu ucigașii, nici nu am fost cu împăratul Constantie întru acea vreme cînd a făcut sfat despre fratele tău, ci am petrecut în Egipt pînă în acest an. Iar dacă îmi poruncești să mă lepăd de Hristos, Mîntuitorul meu, la aceasta îți răspund cu cuvintele celor trei tineri din vremea lui Nabucodonosor.

Spre știrea ta să fie, împărate, că idolilor tăi nu voi sluji și chipului celui de aur al iubitorului tău Apolon niciodată nu mă voi închina. Pe fericitul Constantin și neamul lui l-ai defăimat numindu-l vrăjmaș al idolilor, nebun și plin de sîngele lui. Aceasta îți răspund pentru dînsul: tatăl tău și frații tăi au început înainte asupra lui cu nedreptatea, dîndu-i otravă aducătoare de moarte, pentru care lucru au fost uciși de fiul lui. Apoi îl acuzi cum că a ucis pe fiul său, Crisp, și pe femeia sa, Fausta; dar el a ucis pe Crisp din neștiință, căci ca un om a crezut nedreptatea, iar cum că a ucis pe Fausta, femeia sa, acest lucru bine și cu dreptate l-a făcut. Dacă nu știi pricina uciderii aceleia, să-ți spun eu: Fausta, femeia lui, văzînd pe Crisp, fiul lui cel născut din Minerva, femeia lui cea dintîi, că era foarte frumos, s-a rănit cu patimă spre el și ca altădată femeia lui Tezeu, care rănindu-se de frumusețea lui Ipolit, fiul bărbatului său, îl îndemnă la păcat; iar după ce frumosul tînăr nu a voit a săvîrși aceasta fărădelege, Fedra, mîniindu-se, l-a clevetit pe el la tatăl său și la bărbatul ei, cum că i-ar fi făcut ei silă. Astfel și Fausta, poftind pe Crisp cel preafrumos, îl silea pe el spre o asemenea fărădelege. Iar el, fiind înțelept, nu a voit să întineze patul tatălui său, nici să o pîrască înaintea tatălui, ci tăinuia aceasta, tăcînd și temîndu-se de înșelăciunea ei. Iar ea, necurata, nedobîndindu-și dorința, și-a ridicat glasul ca Fedra cea desfrînată asupra lui Ipolit sau ca femeia cea desfrînată a lui Pentefri asupra lui Iosif din Egipt; așa și aceasta asupra lui Crisp a strigat, ca și cum acest fiu al împăratului ar fi silit-o la păcat.

Deci împăratul, tată fiind, a pedepsit pe fiul său precum a voit, pentru că a crezut pe Fausta mincinoasa și pătimașa. Iar mai pe urmă, arătînd Dumnezeu nevinovăția lui Crisp și văzînd nedreptatea Faustei, după ce s-a înștiințat împăratul de toate, atunci cu dreptate a judecat și a condamnat pe Fausta la moarte, ca fiind vrednică de o asemenea pedeapsă. Iar pentru credința lui Constantin, în ce chip a trecut de la idolii voștri cei mincinoși la adevăratul Dumnezeu, Iisus Hristos, fiind chemat de Cel de sus, ascultă-mă pe mine, cel singur văzător al lucrului aceluia: cînd mergeam la război împotriva lui Maxentie, cumplitul judecător și nesățiosul de sînge omenesc, într-o zi de amiază s-a arătat pe cer o cruce, strălucind mai mult decît razele soarelui și o scrisoare cu stele în limba latină, care îi făgăduia lui biruința întru acel semn. Crucea aceea care se arătase pe cer am văzut-o noi toți și scrisoarea aceea am citit-o și sînt pînă și acum în oaste mulți din ostașii tăi bătrîni care țin bine minte despre aceasta, spre care cu ochi luminați au privit. Încearcă, de vei voi, și vei afla așa precum îți spun eu. Dar ce grăiesc? Pe Hristos L-au văzut proorocii mai înainte cu sute de ani, precum tu singur știi bine. Și multe sînt mărturiile pentru venirea Lui și de la zeii voștri multe proorociri sînt pentru Hristos și mai înainte grăirile și scrierile sibilelor și stihurile lui Virgiliu". Sfîntul spunea că de multe ori diavolii cei ce locuiesc în idoli, fiind siliți de puterea lui Dumnezeu, au mărturisit chiar adevărul, că Hristos este adevăratul Dumnezeu. Iar Iulian, nesuferind să asculte cuvintele cele

adevărate ale lui Artemie, a poruncit ca să-l dezbrace pe mucenic și cu țepușe înroșite în foc să-i strujească coastele, iar spatele să i-l strujească cu fier ascuțit. Artemie, ca și cum nu ar fi simțit durerile, nu scotea nici un glas, nici nu gemea, arătîndu-se nebiruit în răbdare.

După acele munci împăratul l-a trimis în temniță, poruncind ca sfîntul să fie chinuit cu foamea și cu setea. Apoi, Iulian s-a dus la locul Dafnelor ca să aducă jertfă zeului său Apolon, întrebîndu-l despre biruința asupra perșilor. Și a zăbovit acolo mai multe zile, sacrificînd necuratului Apolon multe dobitoace, în toate zilele, dar nu și-a aflat dorința, pentru că diavolul care ședea în idolul Apolon și dădea răspunsuri la oamenii care îl întrebau, a tăcut în acea vreme, de cînd în acel loc, la Dafne, fusese aduse moaștele Sfîntului Vavila și ale celor trei tineri care au pătimit împreună cu dînsul. Deci zeul nu a răspuns lui Iulian nimic. Cercetînd cu tot dinadinsul Iulian pentru care pricină a amuțit Apolon, zeul său și înștiințîndu-se că din cauza moaștelor lui Vavila, care zac nu departe de acolo, a poruncit îndată creștinilor să fie luate moaștele de acolo. După luarea acelor moaște a căzut foc din cer asupra capiștei lui Apolon și a ars-o pe ea cu idol cu tot.

Artemie, șezînd în temniță, a fost cercetat de Domnul și de sfinții lui îngeri. Pentru că, rugîndu-se, i s-a arătat Hristos, zicîndu-i: "Artemie, îmbărbătează-te, căci Eu sînt cu tine, scoțîndu-te din toate chinurile și gătindu-ți ție cununa slavei. Precum tu M-ai mărturisit pe Mine înaintea oamenilor pe pămînt, așa și Eu te voi mărturisi înaintea Tatălui meu Cel din ceruri. Îndrăznește și te bucură, căci cu Mine vei fi în împărăția Mea". Mucenicul, auzind aceasta de la Domnul, îndată s-a tămăduit de răni, încît nici un semn nu se mai vedea pe sfîntul lui trup, iar sufletul lui s-a umplut de dumnezeiască mîngîiere și petrecea, cîntînd și binecuvîndînd pe Dumnezeu.

De cînd a fost aruncat în temniță nu a gustat nimic din mîncărurile cele pămîntești și nici din băuturi, pînă la sfîrșitul său, căci era hrănit de sus, pentru că prin mimă îngerească i se trimetea hrană cerească, pîinea vieții întărindu-l pe el. Și întorcîndu-se Iulian de la jertfe cu rușine a pus pricina arderii lui Apolon asupra creștinilor, zicînd că noaptea l-au ars creștinii. Deci, luînd de la creștini sfintele biserici, le-a făcut capiști idolești și multe răutăți făcea creștinilor.

Scoțînd pe Artemie din temniță a zis către dînsul: "Știu că ai auzit ce s-a făcut în Dafne, că necurații creștini au ars capiștea marelui zeu Apolon și au pierdut pe idolul lui cel minunat. Dar nu se vor bucura de aceasta nelegiuiții, nici nu vor rîde de noi, căci eu le voi răsplăti lor pentru această izbîndă de șaptezeci de ori cîte șapte, precum zic cuvintele voastre". Iar Sfîntul Artemie a răspuns: "Am auzit că mînie de Dumnezeu slobozită și foc din cer pogorîndu-se a mistuit pe zeul tău și capiștea lui a ars-o. Deci, dacă Apolon al tău ar fi fost Dumnezeu, de ce nu s-a izbăvit pe sine din foc?" Iar împăratul a zis: "Și tu rîzi, ticălosule, și te bucuri de arderea lui Apolon?" A răspuns Artemie: "Eu rîd de nebunia voastră, că voi slujiți unui zeu ca acesta, care n-a putut singur pe sine să se izbăvească din foc, deci cum vă va izbăvi pe voi din focul cel veșnic? Mă mîngîi de căderea lui și mă bucur de toate aceste, pe care Hristos al meu cu minuni le lucrează. Iar cu ceea ce tu te lauzi asupra creștinilor celor nevinovați, care nici un rău nu ți-au făcut, ca adică să le răsplătești de șaptezeci de ori cîte șapte, acea răsplată asupra ta o vei vedea, cînd focul cel nestins te va apuca pe tine și veșnica muncă, care degrabă îți va veni ție. Pentru că, iată, pierzarea ta este aproape și nu după multă vreme pomenirea ta cu sunet va pieri".

Iar chinuitorul, mîniindu-se, a poruncit tăietorilor de piatră ca să despice o piatră foarte mare și, despicată fiind piatra, a poruncit ca sfîntul să fie pus pe o parte de piatră în mijloc, iar

partea cea de deasupra, ridicînd-o sus, s-o lase peste sfînt. Făcîndu-se aceasta, tot trupul sfîntului mucenic a fost acoperit de piatra cea căzută peste dînsul și așa l-a tescuit încît toate oasele lui au fost zdrobite, iar și măruntaiele lui au fost sfărîmate și toate încheieturile lui și luminile ochilor au sărit din locurile lor. Puteai să vezi o minune mare că în atîta tescuire sufletul a rămas viu, între acele două pietre, și chema pe Dumnezeu, ajutătorul său, grăind cuvintele lui David: "Pe piatră m-ai înălțat, povățuitu-m-ai, că te-ai făcut nădejdea mea, turn de tărie de către fața vrăjmașului; ai pus pe piatră picioarele mele și ai îndreptat pașii mei, deci primește, Unule născut, duhul meu, știind strîmtoarea mea, și să nu mă lași în mîinile vrăjmașilor". O zi și o noapte a petrecut sfîntul între acele două pietre. După aceea, Iulian a poruncit ca să fie ridicată piatra, socotind că sfîntul a murit: și, iată, sfîntul mai presus de fire s-a aflat viu și, sculîndu-se, umbla. Și le era tuturor groază a-l vedea, pentru că era strîns ca o scîndură, avînd oasele zdrobite și toate măruntaiele dinlăuntru căzute, fața îi era turtită și ochii căzuți, însă sufletul se ținea încă într-însul și cu picioarele putea să umble și cu limba bine grăia.

Judecătorul, văzînd o minune ca aceasta, s-a înspăimîntat și a zis către cei care erau acolo: "Oare om este acesta sau nălucire? Oare nu ne-a fermecat ochii noștri vrăjitorul acesta? Că această vedere este înfricoșată și covîrșește firea omenească. Cine se aștepta ca să rămînă el viu cînd și cele dinlăuntrul lui fiind căzute și toate alcătuirile sfărîmate și slăbănogite, se mișcă, umblă și grăiește? Dar zeii noștri, spre înțelepțirea multor oameni, l-a păzit pe el viu, ca pe cel ce nu voia ca să se închine stăpînirii lor și aceasta să fie nălucire de spaimă celor ce privesc la dînsul". Și a zis către mucenic: "Iată acum, ticălosule, te-ai lipsit de ochi și cu toate mădularele ești netrebnic, deci ce nădejde îți mai rămîne ție către Acela spre Care în deșert ai nădăjduit? De aceea, cere milă de la zeii cei milostivi, ca să te miluiască pe tine și măcar muncilor celor din iad să nu te dea pe tine". Iar mucenicul lui Hristos, auzind de munci, a rîs și a zis către împărat: "Oare zeii tăi mă vor scăpa pe mine de munci? Ei singuri nu pot să scape de muncile lor cu care și tu, dîndu-te focului celui nesfîrșit, în veci te vei munci, că te-ai lepădat de Fiul lui Dumnezeu și sîngele Lui cel sfînt ce s-a vărsat pentru noi l-ai călcat și darul Duhului Sfînt l-ai batjocorit supunîndu-te idolilor celor pierzători. Iar eu, pentru această puțină durere care s-a adus de către tine asupra mea, nădăjduiesc de la Domnul meu, pentru Care pătimesc, să am odihnă veșnică în cămara Lui cea cerească".

Iulian, auzind acestea, i-a răspuns lui așa: "Pe Artemie cel ce a hulit pe zei și a călcat legile romane și ale noastre și s-a mărturisit pe sine creștin, în loc de roman și în loc de voievod s-a numit Augustalie, l-am dat judecății celei desăvîrșite a morții și poruncim să se taie spurcatul lui cap cu sabia". Un răspuns ca acesta auzind sfîntul, a fost dus la locul de ucidere, dorind să se dezlege de trup și cu Hristos să viețuiască. Mergînd la locul unde avea să fie tăiat, a cerut vreme de rugăciune și întorcîndu-se spre răsărit și-a plecat genunchii de trei ori și, rugîndu-se destul, a auzit un glas din ceruri, zicîndu-i: "Intră cu sfinții, ca să-ți iei răsplătirea cea gătită ție". Apoi îndată și-a plecat sub sabie capul pe care l-a tăiat unul din ostași, în ziua douăzecea a lunii octombrie. Ziua în care s-a săvîrșit muceniceasca sfîntului nevoință a fost într-o vineri, iar cinstitul și sfîntul lui trup a fost cerut de la judecători de o femeie, pe nume Arista, diaconiță a bisericii Antiohiei. Aceasta, ungîndu-l cu arome de mare preț, l-a pus într-o raclă și l-a trimis la Constantinopol, unde l-a îngropat cu cinste. Multe și negrăite minuni se făceau la moaștele lui și mulți neputincioși se vindecau, vindecări pe care și acum le dă Sfîntul Artemie tuturor celor ce cu credință aleargă la dînsul.

După sfîrșitul lui s-a împlinit degrabă proorocia pe care a făcut-o pentru moartea lui Iulian, zicîndu-i în față: "Pierzarea ta aproape este și nu după multă vreme va pieri pomenirea ta cu sunet".

Iulian, ucigînd pe Sfîntul Artemie, a plecat cu ostașii săi din Antiohia și a mers în pămîntul Persiei. Cînd a ajuns la cetatea Ctesifont, s-a întîlnit cu dînsul un pers, bărbat bătrîn și cinstit și cu foarte bună înțelegere; acela s-a făgăduit lui Iulian ca să-i dea fără de osteneală împărăția persană. Și s-a făcut nelegiuitul împărat și la toată oastea lui călăuză în părțile Persiei, dar nu spre binele răului băutor de sînge, căci persul acela l-a amăgit pe el și, păcălindu-i că îi duce pe căi drepte și bune, a băgat pe călcătorul de lege în pustiul Carmaniului, în locuri neumblate și în prăpăstii fără de apă și pustii, unde pe toți ostașii cu foamea și cu setea chinuindu-i și caii și cămilele lor omorîndu-le, a spus că de voie a făcut aceasta și intenționat l-a dus pe el în niște locuri ca acestea, pustii și înfricoșătoare, ca să slăbească puterea lor. "Pentru aceasta, zicea, am făcut-o, ca să nu văd patria mea prădată de vrăjmași, că mai bine îmi este mie aici în mîinile voastre, decît patria mea să piară prin voi". Și îndată ostașii l-au tăiat în bucăți pe persul acela. Apoi, rătăcind mult prin pustie, grecii și romanii au căzut în oastea persană și, făcînd război, mulți din partea lui Iulian au căzut răniți. Atunci a sosit și asupra lui Iulian dumnezeiasca izbăvire, căci de sus, cu nevăzută mînă și cu nevăzută armă a fost rănit în coaste, pînă în cele dinlăuntrul ale lui. Apoi a suspinat greu și a răcnit și, luînd cu mîna din sîngele lui, l-a aruncat în sus, în văzduh și a zis: "Ai biruit, Hristoase! Satură-te, Galileene!". Și cu o moarte cumplită ca aceasta sufletul său cel vrăjmaș și necurat l-a părăsit și a pierit cu sunet, după proorocia Sfîntului Artemie. Iar oastea, după sfîrșitul lui Iulian, a pus împărat pe Iovian care, fiind creștin și făcînd pace cu perșii, s-a întors înapoi. Și acum Iulian se muncește în iad cu Iuda, iar Artemie se veselește cu sfinții în ceruri, stînd înaintea lui Dumnezeu, Unul în Treime, Tatăl și Fiul și Sfîntul Duh, Căruia I se cuvine slava în veci. Amin.

46. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU ILARION CEL MARE (21 OCTOMBRIE)

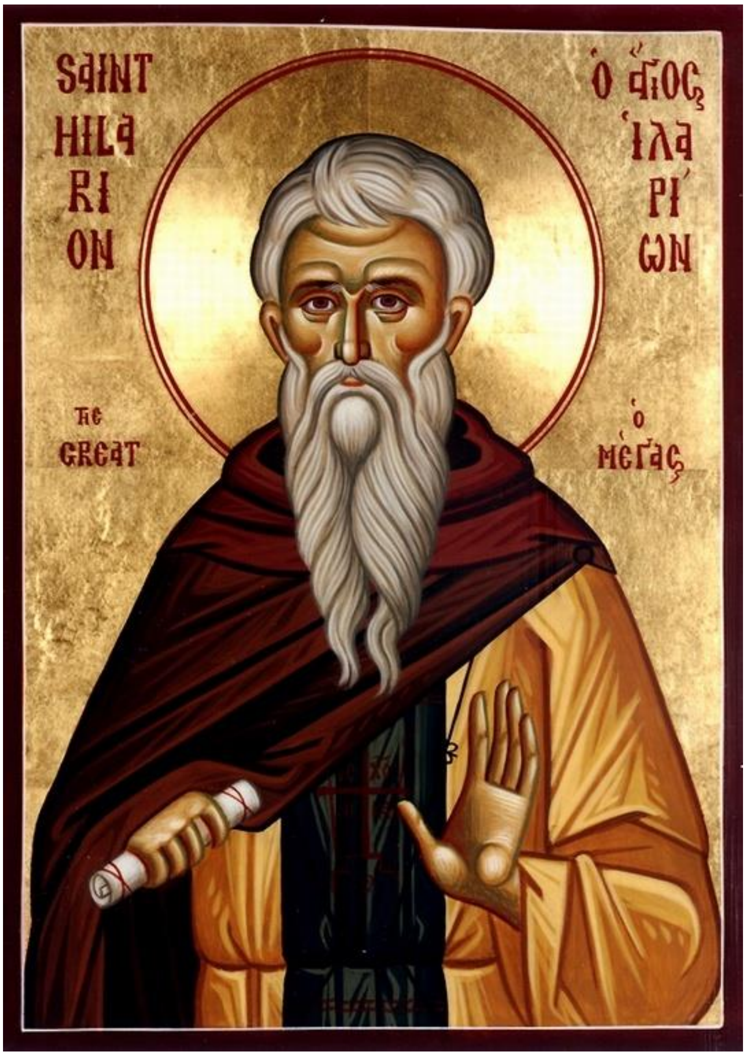

Cuviosul Ilarion s-a născut într-un sat ce se numea Tavata, ce era în Palestina, aproape de cetatea Gaza. Părinții cuviosului au fost eleni, din care s-a născut Ilarion ca un trandafir din spini, și bună mireasmă i s-a arătat lui Hristos; căci, fiind trimis de părinții lui în Alexandria ca să învețe carte, el nu numai acea înțelepciune a deprins-o degrabă - pe care elenii o caută - ci și înțelepciunea cea duhovnicească a învățat-o bine. Pentru că a crezut întru Domnul nostru Iisus Hristos, a primit Sfîntul Botez și, intrînd adeseori în biserica lui Dumnezeu, lua aminte la cuvintele cele care luminează și înțelepțesc pe prunci. Ardea cu inima de dragostea lui Dumnezeu și, obiceiurile cele bune deprinzîndu-le, gîndea în ce chip ar plăcea Lui. Și auzind de Sfîntul Antonie cel Mare, de a cărui viață îmbunătățită străbătuse vestea pretutindeni, a dorit să-l vadă și a mers la dînsul cu sîrguință.

Ajungînd la acea pustie, a văzut fața lui cea cu sfîntă cuviință și i-a auzit cuvintele cele curgătoare de miere, care-i arătau lui calea ce duce pe om la desăvîrșire. A petrecut Ilarion la Sfîntul Antonie cîtăva vreme, privind la viața lui cea asemănătoare cu a îngerilor, la rugăciunile cele dese, făcute cu osîrdie, la lucrul mîinilor și la osteneala cea neîncetată, la post și la înfrînare, la iubirea de aproapele, la necîștigare și la toată călugăria cea desăvîrșită. Mulțime de oameni veneau la cuviosul Antonie, unii ca să se tămăduiască de neputințele lor, alții ca să fie

binecuvîntați de dînsul, iar alții ca să asculte cuvintele lui cele de Dumnezeu insuflate și folositoare. Pentru aceea Ilarion nu a binevoit să viețuiască mai mult acolo, că nu era singurătate desăvîrșită și liniște; ci a gîndit să-și caute un loc ca acela unde ar putea să viețuiască numai cu Dumnezeu, fără gîlceavă. Și luînd de la cuviosul binecuvîntare, s-a întors în patria sa și a aflat pe părinții săi morți. Apoi a împărțit averea ce rămăsese în două părți: una a dat-o rudeniilor, iar alta săracilor, nelăsîndu-și nimic pentru el; ci pe toate socotindu-le gunoaie, s-a lepădat de lume și chiar de sine ca să poată fi ucenic al lui Hristos și următor al sărăciei Lui.

Astfel, lăsînd cele deșarte, a mers în pustia ce este ca la șapte stadii de la Maiuma Gazei și acolo, între mare și între lac, s-a sălășluit singur. Erau tîlhari în pustiul acela și l-a sfătuit pe el cineva dintre cunoscuți să plece de acolo, să nu cadă în mîinile tîlharilor și să-l ucidă. Dar el nu s-a îngrijit de moartea trupească, vrînd să scape de moartea cea sufletească. "Se cuvine - zicea el - a fugi de tîlharii cei ce ucid sufletul, iar nu de tîlharii care ucid trupul. De aceștia nu mă tem. "Domnul este luminarea mea și Mîntuitorul meu, de cine mă voi teme? Domnul este scutitorul vieții mele, de cine mă vei înfricoșa?" Și viețuia în post și în rugăciuni neîncetate. Hrana lui erau cincizeci de smochine pe zi, după apusul soarelui. Mai avea o haină de păr și o manta din piele dată de cuviosul Antonie.

Dar urîtorul binelui, diavolul, văzîndu-se călcat de un monah tînăr, a ridicat război împotriva lui, vrînd să biruiască pe ostașul cel duhovnicesc, prin pofta trupească, prin care a început a aprinde trupul lui cel tînăr și cu gînduri necurate a-i tulbura mintea. Iar Ilarion, simțind balaurul cel necurat care vrea să-l mușște cu boldul păcatului, s-a împotrivit lui cu mai mare chinuire a trupului, înarmîndu-se cu rugăciuni către Dumnezeu și desăvîrșit a zdrobit capul balaurului. Căci a adăugat post peste post și osteneli peste osteneli, timp de trei zile, iar uneori și cîte patru zile, negustînd hrană. Și-și ostenea trupul săpînd uneori pămîntul, iar alteori împletind coșnițe, grăind către sine apostoleștile cuvinte: "De nu voiește cineva să lucreze, atunci nici să nu mănînce". Gîndurile cele necurate le izgonea din inimă, cu lovirea în piept ca vameșul și cu suspinul cel din adîncul inimii, iar trupul său numindu-l asin, așa vorbea cu dînsul: "Eu, asinule, te voi face ca să nu te sălbăticești și nu cu orz te voi hrăni, ci cu pleavă, cu foamea și cu setea te voi chinui, cu grea sarcină te voi îngreuia, ca să gîndești mai mult la hrană, iar nu la necurăție". Niște cuvinte ca acestea grăind către sine, le împlinea pe ele și cu fapta, pentru că atît își chinuise trupul, încît i se vedeau numai oasele acoperite cu piele.

Apoi, văzînd vrășmașul că prin acest război nu a sporit nimic, deoarece nu numai că nu l-a biruit pe el, ci a fost biruit de dînsul, s-a gîndit să-l înfricoșeze pe fericit prin năluciri și prin vedenii. Într-o noapte, cînd Sfîntul Ilarion stătea la rugăciune, a auzit plîngere de copii și tînguire de femei, răgete de lei și glasuri de alte fiare dobitoace, mare gîlceavă și tulburare ca de război, pentru că diavolii adunaseră trupa tovarășilor lor și scoteau tot felul de glasuri, ca Ilarion, înfricoșîndu-se de glasurile lor, să lase pustiul și să fugă. Dar înțelegînd că toate acestea sînt îngroziri diavolești și-a făcut semnul crucii și diavolul, văzîndu-se alungat cu păvaza credinței, a căzut, iar tînărul, rugîndu-se cu tot dinadinsul lui Dumnezeu ca să-i trimită ajutor de sus și stînd mult la rugăciune, l-a surpat pe vrăjmașul care stătea asupra lui. Apoi, ridicîndu-se puțin, vrînd să vadă cu ochii ceea ce auzise cu urechile, fiindcă era o noapte foarte luminoasă și luna strălucea, a văzut o caretă mare cu cai înfricoșați și sălbatici, care veneau cu mare zgomot spre dînsul. Iar el a strigat: "Doamne, Iisuse Hristoase, ajută-mi!" Și îndată, desfăcîndu-se, pămîntul a înghițit toată puterea diavolească. Iar sfîntul, bucurîndu-se, ca odinoară Moise care a biruit pe Faraon, a cîntat: "Calul și pe călărețul l-a aruncat în mare, întins-a dreapta Sa și l-a înghițit pe el pămîmtul". Apoi iarăși cînta: "Aceștia în căruțe și aceștia pe cai, iar noi numele Domnului Dumnezeului nostru vom chema; aceștia s-au împiedicat și au căzut, iar noi ne-am sculat și ne-am îndreptat".

Însă vrăjmaşul, măcar că a căzut, cu toate acestea nu înceta a se scula şi a tăbărî asupra sfîntului, ispitindu-l cu alte meşteşuguri ale sale. Odihnindu-se sfîntul, i se părea că vede pe lîngă dînsul femei dezbrăcate, glumind cu neruşinare. Apoi, fiind flămînd şi însetat, i se arătau lui fel de fel de mîncăruri şi băuturi dulci. Iar el, rugîndu-se, i se arăta uneori venind asupra lui lupul urlînd, alteori vulpea sărind, altă dată a văzut ostaşi înaintea lui făcînd război şi unul dintre ei, căzînd mort la picioarele lui, îl ruga ca să-l îngroape. Odinioară, stînd în rugăciune, a căzut în uitare, biruindu-se mintea lui de firească neputinţă şi altceva gîndind, a sărit în spatele lui diavolul şi lovindu-l cu picioarele în coaste şi bătîndu-l cu biciul pe spate şi pe grumazul său, îi zicea: "Aleargă, aleargă, pentru ce dormi?" Şi rîzînd îl întreba: "Oare vrei orz?" Iar sfîntul, socotindu-le întru nimic toate acele meşteşuguri diavoleşti, prin arma crucii gonea pe diavoli de la sine.

Cuviosul şi-a făcut o chiliuţă mică în chip de mormînt, încît abia îi încăpea trupul în ea şi acolo vieţuia, nevoindu-se asupra nevăzutelor duhuri. Odată tîlharii au voit să năpădească asupra lui noaptea, nădăjduind că vor găsi ceva la dînsul şi toată noaptea l-au căutat, dar nu l-au aflat. Apoi dimineaţa, aflîndu-l, l-au văzut că nu avea nimic şi au grăit către dînsul: "De ar veni la tine tîlharii, ce ai face?" Iar el le-a răspuns lor: "Cel gol nu se teme de tîlhari". Ei i-au zis: "Dar pot să te ucidă". Iar sfîntul a răspuns: "De vreme ce sînt gata pentru a muri, nu mă tem de tîlhari". Iar tîlharii, minunîndu-se de un aşa suflet mare şi de credinţa lui, i-au spus că toată noaptea căutîndu-l, n-au putut să-l găsească; apoi făgăduind să-şi îndrepte viaţa lor, s-au dus. Şi vieţuind el în acea pustie mulţi ani, a străbătut vestea în toată Palestina de sfinţenia vieţii lui şi au început a veni la dînsul credincioşii, căutînd ajutor în nevoile lor prin sfintele lui rugăciuni. Mai întîi a venit la dînsul o femeie oarecare din Elevteropoli, care vieţuind în însoţire cu bărbatul ei timp de cincisprezece ani, fiind stearpă şi ocărîtă de bărbatul ei că n-avea copil, a îndrăznit a alerga la sfîntul şi a căzut la picioarele lui. Văzînd-o, sfîntul şi-a întors faţa de la ea. Dar ea a început a se ruga cu lacrimi, zicînd: "Pentru ce-ţi întorci faţa, robule al lui Dumnezeu, de la mine cea cuprinsă de necaz? Pentru ce fugi de aceea care se roagă ţie cu tînguire? Să nu priveşti spre femeie, dar spre durerea inimii ei şi la lacrimi milostiveşte-te, plăcutule al lui Hristos; adu-ţi aminte că Mîntuitorul a cinstit firea noastră, îmbrăcîndu-Se în trup omenesc din femeie, din care şi pe tine te-a născut. Pentru aceasta să nu întorci faţa de la aceea care aleargă la tine, ci printr-ale tale rugăciuni dă dezlegare nerodirii mele, pentru care întotdeauna sînt ocărîtă şi defăimată de bărbatul meu".

La aceste cuvinte Sfîntul Ilarion, plecîndu-se spre milă, şi-a ridicat ochii săi în sus şi s-a rugat pentru dînsa. Apoi i-a poruncit să se întoarcă acasă, zicîndu-i: "Să mergi cu bună nădejde şi îţi va îndeplini Domnul cererea ta". Şi s-a întors femeia cu bucurie, crezînd în cuvintele sfîntului. Iar Dumnezeu, ascultînd rugăciunile robului său, a dezlegat nerodirea femeii, pentru că, nu după multă vreme, a şi născut un fiu după cum îi spusese Sfîntul Ilarion.

Trecînd un an, acea femeie a mers la dînsul, purtînd în braţe pruncul şi zicînd: "Iată rodul sfintelor tale rugăciuni, plăcutule al lui Dumnezeu! Deci, binecuvîntează pruncul pe care l-ai cerut pentru mine de la Dumnezeu". Şi binecuvîntînd sfîntul pe prunc şi pe maica sa, i-a liberat cu pace, iar ea, lăudînd pe Domnul, preamărea pe plăcutul Lui prin tot ţinutul acela.

O altă femeie, Aristeneta, care crezuse în Domnul nostru Iisus Hristos, fiind soţia unui boier pe nume Elpidie, avea trei fii, care, vătămîndu-se de un vînt rău, au căzut într-o boală cumplită, pe care doctorul n-a putut s-o tămăduiască şi acum erau aproape de moarte. Acea femeie, auzind de Sfîntul Ilarion care era în pustie, a alergat la dînsul, luîndu-şi slujnicele şi famenii ei, şi a căzut cu lacrimi la picioarele lui, zicînd: "Te jur pe tine cu Domnul nostru Iisus Hristos şi cu cinstită Crucea Lui, ca să vii în Gaza şi să tămăduieşti de boală pe cei trei fii ai

mei care sînt gata să moară, ca și în cetatea cea elenească să se preamărească numele Domnului prin venirea ta și prin tămăduirea fiilor mei și, astfel, să se rușineze Marnas, necuratul zeu al Gazei, cel cinstit de cei necredincioși". Iar sfîntul se lepăda, zicînd: "Eu niciodată nu ies din pustie și nu mă apropii nu numai de cetate, dar nici de sat". Dar femeia atît insista prin rugămintea sa cu lacrimi, încît sfîntul a făgăduit să vină după apusul soarelui.

Fiind seară adîncă, sfîntul a venit în Gaza și cînd s-a atins de tinerii cei bolnavi, chemînd peste dînșii numele lui Iisus Hristos, îndată a ieșit din ei sudoare multă și în același ceas s-au sculat sănătoși și, luînd hrană, au mulțumit lui Dumnezeu și au sărutat sfintele mîini ale doctorului lor. Apoi a străbătut vestea despre aceasta prin toată Gaza și de atunci au început bolnavii cei cuprinși de felurite boli să meargă în pustie la Cuviosul Ilarion, cîștigînd tămăduiri cu rugăciunile lui; pentru aceasta mulțime de păgîni credeau în Domnul nostru Iisus Hristos și mulți au voit să rîvnească vieții lui celei îmbunătățite și, lăsînd lumea, petreceau cu dînsul în pustiu. Apoi degrabă s-a înmulțit numărul ucenicilor lui și a fost Sfîntul Ilarion în Gaza și în Palestina întîiul povățuitor de monahi, precum Sfîntul Antonie în Egipt.

Odinoară s-a dus la cuviosul o femeie oarbă care, pierzîndu-și lumina ochilor de zece ani, își cheltuise toată averea sa la doctori și nici un folos nu cîștigase. Pe aceasta sfîntul a tămăduit-o prin scuipare, asemănîndu-se Domnului său; pentru că a scuipat în fața ei și ea îndată a văzut și toți au preamărit pe Dumnezeu.

Un servitor al unui boier din Gaza, pe cînd ședea în șaretă, a fost rănit de diavol și a înțepenit cu totul, încît nu putea nicidecum să se miște cu nici o parte a trupului, numai singură limba îi era liberă. Acest rob a fost dus la Cuviosul Ilarion în pustie, pe care văzîndu-l, sfîntul a zis: "Nu-ți este cu putință a te tămădui de neputința ta, de nu vei crede mai întîi în Hristos Domnul, Cel ce poate să te tămăduiască". Iar bolnavul cu osîrdie, a răspuns: "Cred întru El, numai să mă tămăduiască". Și sfîntul, făcînd rugăciune, l-a tămăduit cu puterea lui Hristos și învățîndu-l credința, i-a poruncit să se boteze. Și așa s-a întors robul acela vindecat de robia diavolească și sănătos cu trupul și cu sufletul.

Un alt om tînăr din părțile Ierusalimului, cu numele de Marsit, foarte voinic la corp încît putea să ridice cincisprezece oboroace (saci) de grîu și să le ducă și nu-i trebuia asin pentru a căra lucrurile, diavolul a intrat într-însul și îl chinuia, gonindu-l prin pustietăți și prin cîmpii. Prinzîndu-l oamenii i-au legat mîinile și picioarele cu lanțuri și cu cătușe de fier și cu multă întărire îl străjuiau pe el la închisoare. Însă el, cu îndoită tărie, și cu cea diavolească și cu cea firească a sa, a sfărîmat cu înlesnire toate legăturile și întăririle ușii și, scăpînd, îi ucidea pe oamenii care-l întîmpinau în cale: unora mușcîndu-le nasul, buzele și urechile, unora sfărîmîndu-le mîinile și picioarele, altora scoțîndu-le ochii, iar pe alții sugrumîndu-i de gît și omorîndu-i și mai făcea și alte cumplite fapte în locul acela, încît nimeni nu putea să-l îmblînzească. Si adunîndu-se popor mult și prinzîndu-l, l-au legat peste tot trupul cu fiare și trăgîndu-l ca pe un bou sălbatic, l-au dus la Cuviosul Ilarion care, văzîndu-l, a poruncit să-l dezlege și îndată s-a făcut blînd ca un mielușel. Apoi, rugîndu-se mult pentru el, a zis către diavolul care era într-însul: "Întru numele Domnului nostru Iisus Hristos, îți poruncesc, necurate duhule, să ieși din omul acesta și să te duci în locuri fără de apă". Și l-a scuturat pe el diavolul și, aruncîndu-l la pămînt, a ieșit dintr-însul. Apoi, prin darul Domnului și cu rugăciunile sfîntului, s-a făcut sănătos omul acela și foarte mult îl preamărea pe Cuviosul Ilarion. Iar el i-a poruncit lui și celor ce erau acolo, zicînd: "Nu s-a făcut aceasta prin puterea noastră, ci prin darul Celui iubitor de oameni, al Mîntuitorului, Care durerile noastre le-a purtat pentru mila Lui cea negrăită către noi robii Lui. Deci pe Acela neîncetat să-L slăvim și să-I mulțumim".

Un alt bărbat oarecare, cu numele Orion, om din cei bogați și căpetenie a cetății Aila, a fost dus la cuviosul legat cu lanțuri de fier, căci o legiune de diavoli sălășluia într-însul. Acesta, cînd s-a apropiat de cuvios, s-a smuls din mîinile celor care îl duceau și, alergînd apoi, l-a apucat pe sfîntul și l-a ridicat mai sus decît el. Atunci au strigat cu toții, pentru că se temeau să nu-l trîntească pe sfînt la pămînt și să-i sfărîme oasele cele uscate de atîta post. Iar sfîntul, zîmbind, a zis: "Lăsați pe pîrîșul meu să se lupte cu mine". Și întinzîndu-și mîna înapoi, a apucat de păr pe cel îndrăcit și l-a pus el înaintea picioarelor sale și legîndu-i mîinile și călcînd pe picioarele lui, îi zicea: "Muncește-te, legiune de diavoli, muncește-te!". Iar diavolii strigau din om cu multe feluri de glasuri, ca o gîlceavă de popor mult. Apoi a început sfîntul a se ruga: "Doamne Iisuse Hristoase, slobozește pe ticălosul acesta din legiunea diavolilor, pentru că Tu, precum biruiești pe unul, așa poți și pe mai mulți să-i biruiești". Și îndată au ieșit din el toți diavolii cu țipăt mare. Iar omul, izbăvindu-se de chinurile lor, s-a făcut sănătos, mulțumind lui Dumnezeu și Sfîntului Ilarion, plăcutul Lui.

Iar după o vreme oarecare a venit cu femeia și cu prietenii săi, aducînd sfîntului mari daruri pentru tămăduire. Dar sfîntul nu a primit darurile, zicînd: "Au nu ai auzit ce a pătimit Gheezi, luînd plată de la bărbatul cel vindecat de lepră? Pentru că nu se vinde darul Domnului! Mergi de le împarte pe acestea la săracii din cetatea ta, căci nouă, celor ce stăm în pustiu, nu ne sînt de folos acestea". Si așa i-a întors cu darurile înapoi pe ei.

După aceasta a fost dus la Cuviosul Ilarion un anume slăbănog, pe nume Zonan, săpător de piatră din Maiuma și îndată, cu sfintele lui rugăciuni, s-a făcut sănătos. Apoi a fost adusă la sfînt, din hotarele Gazei, o femeie îndrăcită pentru o pricină ca aceasta: un oarecare tînăr a iubit-o și poftea ca să fie cu dînsa, iar ea îl depărta de la dînsa și nu se învoia la necurata lui poftă. Văzînd tînărul că nu sporește nimic, nici cu cuvinte amăgitoare, nici cu daruri de mare preț, a mers la Memfis, cetatea Egiptului, la vrăjitorii lui Asclipie și, spunînd acelora durerea cu care era rănită inima lui din pricina acelei fecioare, a luat de la dînșii niște cuvinte vrăjitorești scrise pe o tăbliță de aramă și s-a întors acasă; iar tăblița aceea a îngropat-o sub pragul casei în care viețuia fecioara, pentru că așa îl învățaseră vrăjitorii. Și îndată a intrat diavolul în fecioară și a prins-o pe ea cu pofta păcatului, încît a început fără rușine a striga, chemînd singură pe tînărul acela, spre îndeplinirea poftei. Apoi fără de rușine se dezbrăca, aruncînd de pe ea hainele și se tulbura, aprinzîndu-se de focul păcatului.

Văzînd acest lucru, părinții ei au cunoscut că de la diavol i-a venit ispita aceasta și, luînd-o, au dus-o la Cuviosul Ilarion în mănăstire, căci acum cuviosul adunase mulțime de frați și făcuse o mănăstire mare. Și fiind adusă la cuvios fecioara, răcnea într-însa diavolul, tînguindu-se și zicînd: "Mai bine îmi era cînd mă aflam în Memfis înșelînd pe oameni cu nălucirile din vis, decît acum cînd sînt adus aici". Apoi diavolul a strigat: "Fără de voie am intrat în fecioara aceasta, și cu sila sînt trimis într-însa de cel ce mă stăpînește pe mine, iar acum cu amar mă muncesc și nu pot să ies, pentru că sînt legat de tăblița cea de aramă care este îngropată sub prag. Deci nu pot ieși, pînă nu mă va dezlega tînărul care m-a legat pe mine". Iar sfîntul, zîmbind puțin, i-a zis: "Dar în aceasta stă puterea ta cea mare, diavole? Fiindcă ești legat ca cu o ață, zici, de tăblița cea de aramă ești ținut cu sila?" Apoi l-a întrebat: "Pentru ce nu ai intrat în tînărul cel ce te-a legat?" A răspuns diavolul: "Are el un alt diavol, tovarăș al meu, iubitor de pofte". Și rugîndu-se sfîntul, l-a gonit pe el din fecioară și a învățat-o pe ea să se ferească de cursele vrăjmașului, să fugă de întîlniri cu tinerii și să nu vorbească cu cei care sînt fără de rușine.

De asemenea, un boier oarecare, avînd în el duh necurat, a mers la Sfîntul Ilarion și a cîștigat tămăduire. Pentru aceasta, mulțumindu-i, a dus doctorului celui fără de plată, adică

Cuviosului Ilarion, zece litre de aur și l-a rugat să le ia. Iar sfîntul i-a arătat lui o pîine de orz, zicîndu-i: "Cei ce se hrănesc cu o pîine ca aceasta aurul îl socotesc ca un gunoi". Și neluînd aurul a slobozit pe boier sănătos.

Auzind Cuviosul Antonie de Ilarion și de toate cele ce le făcea el, se bucura cu duhul și îi scria adeseori, iar celor ce veneau la dînsul din Siria, pentru tămăduire, le zicea: "Pentru ce vă osteniți, făcînd atît de lungă cale și venind la mine? Aveți aproape de voi pe iubitul meu fiu întru Hristos, Ilarion, care a luat de la Dumnezeu darul să tămăduiască toate bolile".

Prin toată Palestina a început acum a se face mănăstiri, cu binecuvîntarea Sfîntului Ilarion, și toți monahii veneau la dînsul ca să audă din gura lui cuvînt de învățătură, iar el pe toți îi povățuia la calea mîntuirii. O dată a fost rugat de frații ce veneau la dînsul să meargă să cerceteze mănăstirile care se înmulțiseră prin rugăciunile și cu binecuvîntarea lui, apoi să le întărească și să le dea îndreptar de viață. Și cînd a ieșit în cale s-au adunat la dînsul mulțime de frați, cam trei mii, și îi urmau sfîntului, îndulcindu-se de învățăturile lui cele pline de miere. Înconjurînd cuviosul mănăstirile și cercetînd pe frați, a făcut multe minuni. Un frate primitor de străini își avea via sa, din care în tot anul lua cam o sută de măsuri de vin. Acesta l-a primit cu dragoste pe Sfîntul Ilarion și a rugat pe frați ca, mergînd în via lui, să ia fiecare struguri cît va voi, pentru că erau copți. Și frații și-au luat fiecare cît au voit și erau cam la trei mii de frați.

Văzînd cuviosul o dragoste ca aceea la fratele acela, a binecuvîntat via lui și fratele a luat vin - în anul acela - din via sa, mai mult decît trei sute de măsuri. Așa binecuvîntarea cuviosului a înmulțit vinul pentru iubirea de străini a acelui frate. Iar alt frate, zgîrcit și împietrit la inimă, văzînd pe sfîntul că merge cu turma sa cea duhovnicească pe aproape, a pus străjeri la via sa ca să nu ia cineva vreun strugure de la dînsul; și străjerii aruncau cu pietre asupra lor, zicînd: "Să nu vă apropiați de acestă vie, că este străină". Și a fost lipsit fratele acela de binecuvîntarea sfîntului, pentru că foarte puțin vin a luat din vie și acela a fost acru.

Odată, mergînd în pustiul Cadis ca să cerceteze pe un ucenic al său, i s-a întîmplat a merge printr-o cetate barbară, care se chema Elusa, în care a nimerit la un praznic diavolesc, pentru că mulțime de popor barbar se adunase în cetatea aceea de prin satele vecine și făcea jertfe și dansa în capiștea necuratei zeițe Afrodita. Aceștia, auzind că Sfîntul Ilarion s-a apropiat, au ieșit cu femeile și copiii în întîmpinarea lui, pentru că se auzise mult despre dînsul, că este mare făcător de minuni. Și văzîndu-l pe el și-au plecat capetele și au strigat cu toții în limba siriană: "Varah! Varah!" adică: "Binecuvîntează! Binecuvîntează!" Și au adus la dînsul mulțime de neputincioși și de îndrăciți și pe toți i-a tămăduit cuviosul cu puterea lui Hristos. Și învățîndu-i pe ei despre Unul adevăratul Dumnezeu pe toți i-au adus la credință și nu s-a dus de la dînșii pînă ce nu a risipit capiștea cea idolească și i-a sfărîmat pe idoli. Apoi au făcut o sfîntă biserică și s-au botezat în numele Domnului. Deci întărindu-i pe ei cuviosul în credință și dîndu-le binecuvîntare, a plecat în calea sa.

Cuviosul avea un astfel de dar de la Dumnezeu că prin mirosirea trupească și prin atingerea hainelor, cunoștea de ce patimă este cuprins fiecare. Odată un frate avar și iubitor de argint a trimis sfîntului verdețuri de mîncare din grădina sa. Făcîndu-se seară și șezînd sfîntul să primească hrana, au pus ucenicii înaintea lui verdețurile cele trimise de la acel frate avar. Iar sfîntul, văzîndu-le, a întors fața, zicînd: "Nu pot suferi mirosul urît care iese din verdețurile acestea! Luați-le de aici". Iar fericitul Isihie, ucenicul lui, îl silea să guste și să binecuvînteze dragostea fratelui și îi zicea: "Să nu scîrbești, părinte, de verdețurile pe care le-a adus fratele, căci a adus cu credință pîrgă din grădina sa". Iar sfîntul a răspuns: "Oare nu ți se pare ție că aceste verdețuri miros a zgîrcenie?" Iar Isihie a zis: "Oare pot verdețurile, afară de firescul lor

miros, să miroase a vreo patimă?" A răspuns sfîntul: "Dacă nu mă crezi pe mine, dă aceste verdețuri la boi și vezi dacă le vor mînca?" Iar Isihie, luîndu-le, le-a dus și le-a pus în iesle înaintea boilor, iar boii, mirosind verdețurile, au început a rage, neputînd suferi mirosul urît și, scăpînd de la iesle, au fugit.

Atunci avea sfîntul șaizeci și trei de ani și, adunîndu-se mulțime de frați, a fost necesar ca să mărească mănăstirea și să aibă mai multă grijă. Acest lucru împiedica liniștea lui. Pe lîngă această mulțime de oameni, veneau la dînsul, unii pentru tămăduiri, alții pentru binecuvîntare; apoi veneau la dînsul episcopi și preoți împreună cu alți slujitori bisericești și boieri și domni din cetăți și din stăpîniri mari, poftind să audă de la dînsul cuvîntul lui Dumnezeu și să ia binecuvîntare. Deci, supărîndu-se sfîntul de aceasta, că nu-l lăsau, cei ce veneau, să se liniștească, plîngea, aducîndu-și aminte de liniștea sa cea dintîi, cînd viețuia numai el singur. Și văzîndu-l pe el frații întotdeauna așa de mîhnit și plîngînd, îl întrebau, zicîndu-i: "De ce te mîhnești așa și plîngi, părinte?" Iar el le-a răspuns: "Plîng și mă mîhnesc pentru aceea, că iarăși m-am întors în lume și că mi-am luat plata mea, de vreme ce toți palestinienii și cetățile cele dimprejur mă slăvesc pe mine și voi, asișderea, mă cinstiți ca pe un stăpîn și tuturor celor din mănăstire, eu stăpîn mă numesc". Auzind acestea frații, au cunoscut că în taină voiește să se ducă de la dînșii și-l păzeau cu grijă ca să nu-l lase; iar starețul s-a mîhnit astfel doi ani.

A venit la dînsul Aristeneta, femeia lui Elpidie eparhul, căreia i-a tămăduit de boală pe cei trei fii care erau să moară și i-a cerut binecuvîntare și rugăciuni de cale, că voia să meargă în Egipt, să se închine Cuviosului Antonie. Sfîntul Ilarion, auzind de Antonie, a suspinat și a zis: "O, de mi-ar fi cu putință să merg și eu acolo și să văd în viață pe sfîntul și iubitul meu părinte Antonie, dar cu sila sînt ținut de frați și nu pot să merg la dînsul". După aceea, tăcînd, a plîns foarte mult și a zis: "Iată, acum este a doua zi de cînd toată lumea se mîhnește pentru adormirea marelui luminător Antonie, pentru că acum cuviosul a ieșit din trup". Auzind de aceasta femeia și toți care erau acolo au înțeles că lui Ilarion i s-a descoperit de la Dumnezeu mutarea din viața aceasta a Cuviosului Antonie. Și s-a întors Aristeneta la casa sa și după puține zile s-a auzit într-adevăr vestea de adormire a Cuviosului Antonie.

Apoi Sfîntul Ilarion, nesuferind gîlcevile și cinstea oamenilor și pe lîngă acestea avînd și descoperire de la Dumnezeu ca să plece de acolo, i-a chemat pe cîțiva dintre ucenicii săi și le-a poruncit să meargă cu dînsul. Iar ei, aducînd un asin, au pus pe el pe Cuviosul Ilarion, pentru că nu putea din cauza bătrîneții să călătorească și, sprijinindu-l pe el pe asin, călătoreau împreună cu dînsul. Înștiințîndu-se de ceilalți frați și din cetățile și din satele de primprejur cum că l-au lăsat pe Cuviosul Ilarion să plece, s-au adunat cam la zece mii de oameni și, alergînd după dînsul, l-au ajuns și cu plîngere căzînd către dînsul se rugau să nu plece, zicînd: "Pe tine, părinte, te avem după Dumnezeu în Palestina, întărindu-ne pe noi și ajutîndu-ne, deci să nu ne lași pe noi ca pe niște oi care nu au păstor". Iar el îi sfătuia, zicîndu-le: "Ce faceți, fiilor, că-mi zdrobiți de durere inima mea? Spre știrea voastră să fie, că nu fără voia Domnului fac aceasta, pentru că m-am rugat lui Dumnezeu și mi-a poruncit să mă duc de aici, ca să nu văd necazurile ce vor veni asupra Bisericii lui Dumnezeu și să nu privesc la risipirea locașurilor sfinților, la stricarea altarelor și la vărsarea sîngelui fiilor mei; deci să nu mă opriți, fiii mei". Ei, auzind că i s-a descoperit lui necazul ce are să vie, mai cu stăruință au început a-l ruga ca să nu-i lase, ci mai cu seamă în nenorociri să le ajute cu rugăciunile sale. Iar el, scîrbindu-se, lovea cu toiagul în pămînt, zicînd: "Nu voi mînca, nici nu voi bea, de nu mă veți lăsa, și dacă vreți ca să mă vedeți mort, opriți-mă". Iar ei șapte zile stăruind prin rugăciune și văzînd neschimbat gîndul lui, l-au slobozit cu pace și l-au petrecut cu lacrimi pînă departe, toată mulțimea poporului. Și sosind la cetatea care se numea Vetilia, și-au plecat genunchii și s-au rugat cu toții. Și încredințîndu-i pe ei Domnului, i-a slobozit la locurile lor.

Apoi, alegîndu-și patruzeci de frați pe care îi știa că pot suferi osteneala căii cu post, gustînd numai după apusul soarelui puțină hrană, numai pe aceștia i-a luat cu sine și, mergînd cinci zile, au sosit în Pelusia. Și cercetînd pe frații care erau în pustiul cel de aproape, în locul ce se numea Lihnos, s-a dus de acolo și în trei zile a venit în cetatea Taval, unde a văzut pe episcopul Dracontie mărturisitorul, cel ce era în surghiun acolo, și s-au mîngîiat amîndoi cu vorba cea de Dumnezeu insuflată. Și iarăși mergînd cîteva zile cu mare osteneală a sosit la Vavilon ca să cerceteze pe episcopul Filon mărturisitorul. Căci pe acești doi bărbați i-a izgonit în acele locuri Constantie împăratul, după pîra răucredincioșilor arieni. Aici cuviosul, văzîndu-l pe fericitul Filon și vorbind cu dînsul, s-a dus în cale și a mers la cetatea ce se numea Afrodeton, și de acolo mergînd încă trei zile prin înfricoșata și cumplita pustie, a ajuns la un munte înalt unde petrecea Cuviosul Antonie. Acolo a aflat pe doi ucenici ai lui Antonie, pe Isaac și pe Pelusian care, văzînd pe Sfîntul Ilarion, s-au bucurat foarte mult. Aici locul era foarte frumos și îl înconjura Sfîntul Ilarion cu mare osîrdie. Iar Isaac și Pelusian arătau lui Ilarion locurile și lucrurile lui Antonie, zicînd: "În acest loc cînta sfîntul nostru părinte Antonie, în locul acela se liniștea și se ruga, iar aici ședea și împletea coșnițe. Aici avea obiceiul să se odihnească după osteneală, iar acolo dormea. Această vie și acești pomi el i-a sădit și această arie cu mîinile sale a făcut-o și cisterna aceasta pentru udatul grădinii cu mare osteneală și cu sudoare el a săpat-o. Și aceasta este sapa pe care a avut-o sfîntul pentru săparea pămîntului multă vreme".

Acestea și multe altele le arătau fericitului și mergînd la locul unde avea obiceiul Sfîntul Antonie de se odihnea, cu frică și cu bucurie a sărutat locul acela și s-a culcat pe dînsul. Iar deasupra muntelui aceluia erau două chilii de piatră în care Cuviosul Antonie ieșea la liniște, ascunzîndu-se de supărările credincioșilor ce veneau la dînsul. Și acolo Ilarion ședea pe trepte, îi arătau via și livada cu diferiți pomi care aveau rod mult și ziceau: "Pe aceștia i-a sădit Sfîntul Antonie mai înainte cu trei ani". Apoi s-a odihnit acolo Cuviosul Ilarion îndestulată vreme împreună cu frații săi și iarăși s-au întors la Afrodition și de acolo i-a slobozit pe frați, poruncindu-le să se întoarcă în Palestina, în mănăstirea lor, și i-a luat numai pe doi frați cu dînsul și a mers cu dînșii în pustiul din apropierea cetății aceleia și acolo petrecea cu pace, în flămînzire, în rugăciune, în nevoințe, ca și cum atunci ar fi început călugăria și viața întru Hristos.

După trecerea din viață a Cuviosului Antonie a fost în locurile acelea secetă și foamete mare trei ani, încît ardea pămîntul de arșița soarelui și ziceau creștinii: "Pentru moartea Cuviosului Antonie nu numai oamenii, dar și pămîntul se mîhnește și cerul nu mai dă ploaie". Deci oamenii și dobitoacele se topeau de foame și de sete. Și auzind că în locurile acestea viețuiește Sfîntul Ilarion, ucenicul lui Antonie, s-a adunat mulțime mare de oameni cu femei și copii și mergînd în pustie la Cuviosul Ilarion cu tot dinadinsul îl rugau pe el, zicîndu-i: "Pe tine te-a trimis Dumnezeu la noi, ca urmaș a lui Antonie; deci milostivește-te spre noi și te roagă Domnului ca, după multă mila Sa, să dea ploaie pămîntului nostru celui uscat". Iar Sfîntul Ilarion, văzînd primejdia poporului care era chinuit de foame și de sete, și-a ridicat ochii și mîinile spre cer și s-a rugat cu lacrimi. Îndată s-a pogorît o ploaie mare și a adăpat tot pămîntul din destul. Din acel ceas au început popoarele a veni la dînsul, aducînd pe neputincioșii lor. Văzînd sfîntul cum lumea îl supără și aici și nu-l lasă să se liniștească, a voit să se ducă în pustiul ce se numea Oasim și, sculîndu-se, a mers cu cei doi ucenici ai săi. Și, trecînd Alexandria, a mers la Vruhia și acolo a aflat cîțiva frați cunoscuți care l-au primit pe el cu mare bucurie și a petrecut la dînșii puține zile, apoi a voit să se ducă. Insă frații nu voiau să-l lase să plece, rugîndu-l să rămînă cu dînșii. Dar el a gîndit să plece noaptea în taină. Gătindu-i ucenicii asinul, frații au și venit și au căzut la ușa lui, zicînd: "Mai bine ne este nouă să murim la picioarele tale, decît așa degrabă să ne despărțim de tine". Atunci cuviosul i-a rugat, zicîndu-le:

"Scula-ți-vă, fiilor! Mai de folos vă este vouă și mie să mă lăsați să plec, căci arătarea lui Dumnezeu îmi poruncește să mă duc de aici și pentru aceasta mă grăbesc să mă duc de la voi, ca să nu fiți și voi în necaz pentru mine. Căci, cu adevărat, mai pe urmă veți înțelege că nu în zadar mă grăbesc să plec de la petrecerea cea împreună cu voi". Iar frații, auzind acestea, s-au sculat iar el, făcînd rugăciune, i-a sărutat și a ieșit, umblînd spre pustiul cel neumblat, păzindu-l pe el darul lui Dumnezeu.

Într-o altă zi, după plecarea lui din Vruhia, au venit necredincioșii Gazei cu judecători din Vruhia, întrebînd unde este Ilarion și, înștiințîndu-se că s-a dus, au zis între ei: "De bună seamă că vrăjitorul acela a știut ce era să i se întîmple de la noi și a fugit". Căci necredincioșii gazeni urau pe Sfîntul Ilarion, fiindcă păgînii, părăsind pe Marnas zeul lor, alergau la dînsul. Dar mai ales preoții lui Marnas se mîniau foarte tare din această pricină și în tot chipul căutau să-l piardă pe Cuviosul Ilarion, dar nu puteau, pentru că toate cetățile dimprejur și satele îl cinsteau. Apoi nelegiuiții au aflat vreme potrivită pentru împlinirea răutății lor cea plănuită încă de cînd a murit împăratul Constantie și împărăția a fost luată de păgînul Iulian, slujitorul diavolilor.

Gazenii necredincioși, slujitori idolești, apropiindu-se de împăratul cel fărădelege au clevetit mult asupra Cuviosului Ilarion și asupra ucenicilor lui și au cerut scrisori poruncitoare ca să risipească mănăstirea lui din Palestina, aproape de Gaza, și pe ucenicii lui, bătîndu-i, să-i izgonească din hotarele lor, iar pe Cuviosul Ilarion, așișderea și pe Isihie, ajutorul lui, să-i ucidă. Astfel au și făcut nelegiuiții, au risipit mănăstirea și au izgonit turma lui Hristos. Iar Isihie, care era iubit foarte mult de fericitul Ilarion, ca cel mai rîvnitor decît alții în ascultare, se ascundea prin pustietăți, fugind de mîinile celor fărădelege. Iar Cuviosul Ilarion, fiind păzit de Dumnezeu, viețuia în pustiul Oasim. Și petrecînd el în acel pustiu un an, a venit la dînsul Adrian, ucenicul lui, spunîndu-i că împăratul Iulian a fost ucis și, deci, îl roagă pe cuvios să meargă în Palestina, la locul cel dintîi, pentru că acum s-a stabilit pacea Bisericii. Însă sfîntul, iubind liniștea, n-a vrut să meargă în Palestina și văzînd că nici în pustiul Oasim nu poate să se ascundă de oameni, s-a dus în pustiul din părțile Liviei, împreună cu ucenicul Zinon, iar Adrian și celălalt ucenic s-au întors în Palestina.

Ajungînd Cuviosul Ilarion în cetatea Pareton, cea de lîngă mare, s-a urcat în corabie și s-a dus în Sicilia, ca să scape de slava omenească. Stăpînul acelei corăbii avea cu dînsul un fiu care era muncit de un duh necurat, iar diavolul striga într-însul: "Ilarioane, robul lui Dumnezeu, pentru ce nici pe mare nu ne dai nouă odihnă? Deci așteaptă pînă ce vom sosi la mal, ca să nu mă duc aici în prăpastie!" Iar sfîntul i-a răspuns: "Dacă Dumnezeu îți poruncește ție ca să fii întru zidirea Sa, apoi fii; iar de te izgonește El, ce am de aceasta, pentru că eu sînt om păcătos". Auzind acestea, tatăl copilului ce pătimea a căzut la picioarele sfîntului împreună cu toți cei ce erau în corabie, rugîndu-l pe el să miluiască pe copil și să izgonească diavolul dintr-însul, iar Sfîntul Ilarion nu voia, spunînd că este păcătos. Apoi i-a zis: "De îmi făgăduiți că nu veți spune nimănui despre mine și nimeni nu va afla de pămîntul acela în care mergem, voi ruga pe Stăpînul meu să gonească vicleanul duh". Iar ei cu jurămînt s-au făgăduit. Făcînd rugăciunea cuviosul a gonit pe diavol din copil și toți au slăvit pe Dumnezeu. Sosind corabia la muntele Siciliei, ce se cheamă Pahin, Sfîntul Ilarion a dat corăbierului drept plată o Evanghelie, pe care singur cu mîna sa o scrisese cînd era tînăr, pentru că nu avea altceva să-i dea, fiind sărac cu duhul și cu trupul. Iar corăbierul n-a luat-o deși sfîntul îl ruga pe dînsul să o ia. Apoi corăbierul a zis: "Nu voi primi nimic de la voi cei săraci care nu aveți nimic". Iar sfîntul se bucura cu duhul, văzîndu-se pe sine desăvîrșit sărac și neavînd nimic din cele deșarte. Apoi, depărtîndu-se de mal cam la douăzeci de stadii, viețuia împreună cu ucenicul său. Și în fiecare zi aducînd

ucenicul cîte o sarcină de lemne, le ducea în satul ce era aproape și pe prețul lor cumpăra o bucățică de pîine și cu aceasta se hrăneau amîndoi, mulțumind lui Dumnezeu.

Însă nu a putut cetatea să se ascundă deasupra muntelui stînd; căci la Roma un om îndrăcit a strigat în biserica Sfîntului Petru: "Nu de mult, în Sicilia, a venit Cuviosul Ilarion, robul lui Hristos și nimeni nu-l știe pe el, socotind că se va putea tăinui. Deci mă voi duce acolo și îl voi spune pe el". Și așa a fost; pentru că ducîndu-se omul acela în Sicilia a aflat pe Sfîntul Ilarion în Pahin, apoi a căzut înaintea colibei lui și a cîștigat tămăduire cu rugăciunile cuviosului. Și din acea vreme s-au înștiințat despre dînsul viețuitorii acelui loc și a început a veni la dînsul mulțime de creștini care, căutînd tămăduire la dînsul pentru bolile lor, nu se întorceau nevindecați. Iar omul cel din Roma care a fost tămăduit a dat mari daruri sfîntului, mulțumindu-i pentru tămăduire, dar Sfîntul Ilarion nu a primit, zicînd: "Scris este: în dar ați luat, în dar să dați".

Sfîntul petrecînd în Sicilia cu iubitul său ucenic, fericitul Isihie a căutat pe Cuviosul Ilarion, iubitul său părinte, trei ani, prin toată lumea și a străbătut cu sîrguință multe țări și munți și pustietăți, dar nu l-a aflat. Apoi fiind în cetatea Metoni, care se află în Peloponez, lîngă mare, a auzit de la un negustor iudeu cum că s-a arătat în Sicilia un prooroc creștin care face multe minuni. Și l-a întrebat Isihie pe el: "Cum îl cheamă pe acesta și ce fel de chip are?" A răspuns evreul: "Nu l-am văzut pe el și nici numele nu îl știu, ci numai am auzit de dînsul". Iar Isihie, înțelegînd că este acela pe care îl caută el, s-a suit într-o corabie și a pornit spre Sicilia. Apoi a întrebat despre dînsul pe oamenii care mărturiseau, cum că multe minuni a făcut și de la nici unul din ei nu a primit drept răsplată nici o fărîmă de pîine. Și aflîndu-l pe el în Pahin, a căzut la picioarele lui, sărutîndu-le și udîndu-le cu lacrimi, încît abia a putut cuviosul să-l ridice de la pămînt pe cel care plîngea de bucurie și, vorbind cu dînsul cuvinte folositoare, l-a mîngîiat. Apoi, nu după multă vreme văzînd sfîntul pe mulți venind la dînsul și preamărindu-l pe el, a zis către ucenicii săi Isihie și Zinon: "Nu ne este nouă cu putință, fiilor ca să viețuim nici aici, ci să mergem în altă parte, unde nimeni să nu știe de noi". Și plecînd împreună cu dînșii s-au dus în taină la Epidavra, cetatea Dalmației, Domnul îndreptîndu-l pe el acolo, spre facerea de bine a mai multora. Petrecînd puține zile aproape de Epidavra, într-un loc liniștit, locuitorii acelei țări au aflat cum că Ilarion, plăcutul lui Dumnezeu, care a fost în Sicilia, a venit la dînșii. Pentru că Dumnezeu arătat făcea pe robul său și îl preamărea. Oamenii, unul de la altul auzind despre dînsul, s-au adunat și au venit acolo și închinîndu-se au început a-l ruga pe dînsul să le ajute în primejdia cea mare a lor. Pentru că un balaur foarte mare și înfricoșat petrecea în locurile acelea și le mînca boii cei mari și înghițea oameni și a pierdut mulțime nenumărată de oameni și de dobitoace. Acestea auzindu-le sfîntul, a poruncit ca să adune mulțime de lemne și să aprindă un foc mare. Iar el, plecîndu-și genunchii, s-a rugat Domnului ca să miluiască pe poporul Său și să-i izbăvească pe ei de cumplitul balaur, pentru slava numelui Său cel sfînt. Apoi a început a-l chema pe balaur și iată că balaurul a venit de parcă era tras cu de-a sila spre junghiere și, privind, s-au înspăimîntat cu toții. Și a poruncit sfîntul balaurului ca să intre în foc și îndată, supunîndu-se cuvintelor sfîntului, balaurul a intrat în foc și toți au preamărit pe Dumnezeu și au mulțumit Sfîntului Ilarion. Apoi, din ziua aceea, mulți veneau la dînsul, lucru pentru care se mîhnea sfîntul și gîndea unde ar afla un loc în care s-ar putea ascunde de oameni, ca să petreacă în liniște.

În acea vreme a fost un cutremur puternic de pămînt și din cauza acestui cutremur a clocotit și marea cu valuri înfuriate și a ieșit din malurile sale, înălțîndu-se atît de mult încît și munții erau acoperiți de valurile mării și apele retrăgîndu-se, corăbiile rămîneau pe locurile înalte. Și văzînd acestea, oamenii din cetatea Epidavra, care era în apropierea mării, socoteau cu toții cum că al doilea potop are să fie, și fiind cuprinși de frică, gîndeau că o să se răstoarne

pămîntul și avînd înaintea ochilor moartea, cu mare plîngere se tînguiau. Apoi, aducîndu-și aminte de Sfîntul Ilarion, au alergat cu toții la dînsul, mari și mici și femei și copii, cu plîngere rugîndu-l pe el să se roage lui Dumnezeu pentru dînșii, ca să-și întoarcă dreapta Sa mînie. Iar sfîntul, sculîndu-se, a mers cu dînșii la cetatea lor și ajungînd a stat între cetate și între marea care se înălțase foarte sus, încît se părea că vrea să înece cetatea. Apoi sfîntul, însemnînd pe nisip trei cruci și ridicîndu-și mîinile în sus, se ruga cu tot dinadinsul Iubitorului de oameni Dumnezeu, ca să miluiască zidirea Sa. Și așa rugîndu-se sfîntul, s-a arătat iubirea de oameni a lui Dumnezeu, pentru că încet marea s-a alinat cu porunca lui Dumnezeu, intrînd în matca ei, căci cutremurul a încetat și vînturile s-au potolit. Această mare minune a Domnului și puterea rugăciunilor Cuviosului Ilarion o povesteau în cetatea Epidavra părinții la fii din neam în neam.

Nesuferind sfîntul să fie slăvit de oameni, a plecat noaptea de acolo și aflînd o corabie care mergea spre Cipru, s-a suit în ea împreună cu ucenicii săi. Dar pe cînd pluteau pe mare, au năvălit asupra lor tîlharii și s-au îngrozit toți cei ce erau în corabie, iar sfîntul îi mîngîia, zicîndu-le: "Au doar mai mulți sînt ei decît oastea lui Faraon, pe care a înecat-o Dumnezeu în mare?" Și cînd s-au apropiat tîlharii de corabie, ca la o aruncătură de piatră, sfîntul a făcut semn cu mîna spre dînșii, zicîndu-le: "Destul vă este vouă că ați venit pînă acolo". Și s-au oprit corăbiile tîlharilor, neputînd să înoate mai departe și să se apropie de corabia în care era sfîntul. Și mult trudindu-se tîlharii vîslind, nimic nu au sporit, căci au fost aruncați și mai departe de corabie, întorcîndu-se cu rușine cu puterea lui Dumnezeu. Apoi Sfîntul Ilarion, ajungînd pînă la ostrovul Ciprului, s-a sălășluit la un loc pustiu ca la două stadii de la cetatea Pafos. Dar și acolo nu s-a putut tăinui, pentru că singuri diavolii ce locuiau în oameni spuneau poporului de venirea lui. Apoi, și din toată partea aceea, cu porunca lui Dumnezeu adunîndu-se îndrăciții, cam două sute la număr, bărbați și femei, au venit la sfîntul și toți, cu ajutorul rugăciunilor lui, s-au tămăduit de îndrăcire. Petrecînd în acel loc doi ani, a voit să plece de acolo, căutînd locuri pustii, unde să-și sfîrșească în liniște viața sa. Și depărtîndu-se cam la douăsprezece stadii de la mare, a aflat un loc ascuns și înfricoșat, între niște munți înalți, și erau mulți pomi roditori în locul acela, din care el n-a gustat rod niciodată. Acolo erau ape bune pogorîndu-se de la înălțimea munților, o grădină cu verdețuri și o capiște idolească pustie, în care locuiau o mulțime de diavoli. Sfîntul Ilarion iubea locul acela, de vreme ce era foarte pustiu și a petrecut acolo cinci ani. Iar diavolii strigau ziua și noaptea, cu glasuri ostășești, vrînd să-l înfricoșeze pe Sfîntul Ilarion și să-l gonească de acolo, iar el cu neîncetate rugăciuni se împotrivea lor și, liniștindu-se, se odihnea, de vreme ce pentru pustietatea acelui loc și din pricina mulțimii diavolilor nimeni nu îndrăznea să vină la dînsul.

În una din zile, ieșind din coliba sa, sfîntul a văzut un om slăbănog zăcînd și l-a întrebat pe Isihie: "Cine este omul acesta și cine l-a adus pe el aici". Isihie a răspuns: "Este stăpînul acestui loc, în care locuim noi". Iar sfîntul a plîns și întinzîndu-și mîna a zis: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos, scoală-te și umblă". Și în acel ceas slăbănogul s-a sculat cu toate mădularele întregi și desăvîrșit sănătos umbla lăudînd pe Dumnezeu. Și aflîndu-se de acestă minune, toți cei care locuia împrejur au venit la dînsul nemaitemîndu-se de duhurile vrăjmașului, nici de calea cea rea.

Cuviosul Ilarion, aducîndu-și aminte de frații care erau în Palestina, l-a trimis pe fericitul Isihie să cerceteze și să se închine lor din partea lui. Iar el văzîndu-se și acolo căutat și supărat de cei ce veneau la el, cugeta ca să se ducă mai departe, însă aștepta venirea lui Isihie. Dar în acea vreme a murit ucenicul lui, fericitul Zinon.

Apoi sosindu-i și lui vremea ca să-și sfîrșească alergarea cea mult obositoare, pentru că acum avea optzeci de ani și mai înainte cunoscîndu-și plecarea sa cea către Dumnezeu, a scris

așezămînt fraților cu mîna sa și i-a lăsat lui Isihie cinstita Evanghelie pe care a scris-o el singur și haina cea din lînă și culionul, apoi a început a slăbi cu trupul. Iar cei ce locuiau în Pafos, auzind că Sfîntul Ilarion bolește, au venit la dînsul bărbați cucernici, împreună cu o femeie oarecare care viețuia cu dumnezeiască plăcere, pe nume Constanța, a cărei fiică era cuprinsă de o boală și pe aceasta a tămăduit-o Sfîntul Ilarion prin ungerea cu untdelemn. Și simțindu-se pe sine chemat către Domnul, a început a-i ruga pe cei ce veniră să-l cerceteze, ca după moartea lui, nezăbovind deloc, îndată să-i îngroape trupul în aceeași grădină în care locuia. Apropiindu-i-se sfîrșitul, Sfîntul Ilarion grăia cu minte limpede: "Ieși, suflete al meu, ce te temi? Ieși, ce te tulburi? Optzeci de ani ai slujit lui Hristos și te temi de moarte?" Cu aceste cuvinte și-a dat duhul său lui Dumnezeu. Și plîngeau după dînsul cei ce erau acolo, ca și după părintele și învățătorul lor, și l-au îngropat pe el în același loc, după dorința și porunca lui.

Apoi a venit fericitul Isihie din Palestina și, neaflînd pe povățuitorul său, s-a tînguit deasupra mormîntului mai multe zile în șir. Și s-a gîndit să mute trupul Cuviosului Ilarion în Palestina, la frații săi, dar nu putea, pentru că toți oamenii dimprejur păzeau mormîntul, ca să nu ia cineva din țara lor o comoară ca aceea. Atunci Isihie s-a prefăcut că ar vrea să viețuiască acolo, zicînd: "Să mor și să mă îngrop și eu aici împreună cu părintele meu". Iar poporul, crezîndu-l pe el, l-a lăsat să petreacă la locul Sfîntului Ilarion. Și după zece luni a descoperit Isihie mormîntul Cuviosului Ilarion, și a văzut că trupul lui cel sfînt arăta ca și cum murise de curînd, cu fața luminoasă și bine mirositoare și l-a luat pe el în taină și s-a dus în Palestina.

Apoi auzind de aceasta toți cei ce erau în Palestina, monahi și mireni, precum că Isihie a adus moaștele Sfîntului Ilarion, s-au adunat din toate mănăstirile și cetățile și cu lumînări aprinse și cu tămîie, petrecîndu-l cu cinste pe Sfîntul Ilarion, l-au așezat la Maiuma, în mănăstirea lui cea dintîi.

Nu trebuie uitată și fapta aceasta pe care a făcut-o Constanța, femeia pomenită mai înainte care, fiind îmbunătățită și plăcută lui Dumnezeu, avea mare osîrdie către Sfîntul Ilarion. După moartea lui, mergînd la mormînt adeseori, făcea rugăciuni de toată noaptea, ca și către un om viu vorbea, cerîndu-i să se roage pentru dînsa. Iar după ce a aflat că trupul sfîntului a fost luat, a murit îndată, fiind cuprinsă de jale, și cu moartea sa a adeverit cîtă credință și dragoste avea pentru Cuviosul Ilarion.

Sfîntul Ilarion devenise pricină între ciprioți și palestinieni, lăudîndu-se fiecare cu cuviosul. Palestinienii ziceau: "Noi avem trupul Sfîntului Ilarion", iar ciprioții ziceau: "Noi avem duhul lui". Căci în amîndouă aceste locuri și în Cipru unde a fost îngropat și în Palestina unde l-au mutat, multe minuni se săvîrșeau cu sfintele lui rugăciuni și nenumărate tămăduiri se făceau întru slava lui Dumnezeu Celui în Treime, Căruia și de la noi i se cuvine cinste, mulțămita și închinăciunea în veci. Amin.

---

47. SFÎNTUL VISARION MĂRTURISITORUL
(21 OCTOMBRIE)

Acest mare apărător al credinței ortodoxe în Banat și Transilvania, care a luptat împotriva unirii cu forța a credincioșilor ortodocși cu Roma, era de origine sîrb, născut în Bosnia, în anul 1714. Fiind foarte evlavios și rîvnitor pentru viața pustnicească, în anul 1738 este tuns în monahism la mănăstirea Sfîntul Sava din Țara Sfîntă. După ce revine în Serbia, se nevoiește cîțiva ani într-o peșteră ca sihastru, unde, pentru sfințenia vieții sale, dobîndește darul facerii de minuni.

Auzind patriarhul ortodox Arsenie de la Karloșitz de viața și nevoința lui și fiind atunci mare tulburare în Banat și Transilvania prin trecerea forțată la uniație a românilor ortodocși, a chemat la sine pe Cuviosul Visarion, l-a hirotonit preot și l-a trimis să apere dreapta credință în nord-vestul Carpaților. În ianuarie 1744, rîvnitorul Visarion pleacă spre Banat și este primit de popor ca un adevărat sfînt. Sute și mii de credincioși îi ies înainte, îl ascultă și revin în sînul Bisericii Ortodoxe. Peste tot îndeamnă poporul ortodox să nu părăsească "legea străbună" și să rămînă statornic în staulul Bisericii apostolice.

Din Timişoara merge la Lipova - Arad, unde este ascultat de o mare mulţime de credincioşi. Aici aşază o cruce de lemn în mijlocul satului, unde se fac adevărate pelerinaje de către ortodocşi, reuşind să-i unească aproape pe toţi sub braţele Crucii lui Hristos. Apoi şi-a continuat misiunea ortodoxă de catehizare a credincioşilor, care veneau cu miile să-l asculte, şi în alte localităţi, ca: Deva, Orăştie şi Sălişte Sibiului.

La 26 aprilie 1744, în drum spre Sibiu, este arestat de armata austriacă şi dus sub pază la Viena, unde este judecat şi aruncat în cumplita temniţă de la Kufstein, din porunca împărătesei Maria Tereza. Aici a suferit grele torturi pentru mărturisirea dreptei credinţe. După aproape un an de chinuri şi de legături în lanţuri, îşi dă sfîntul său suflet în mîinile Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, fiind numărat în ceata Cuvioşilor Părinţi şi apărători ai Ortodoxiei, alături de ceilalţi sfinţi martiri şi mărturisitori din Transilvania. Cuviosul Visarion a fost mare luptător şi apostol al unităţii ortodoxe, împotriva dezbinării uniate din ţara noastră, întorcînd zeci de sate ortodoxe la Biserica mamă. Pentru aceasta, Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a canonizat în februarie 1950, declarîndu-l "sfînt mărturisitor", şi se face pomenirea lui în ziua de 21 octombrie.

Sfinte Prea cuvioase Părinte Visarioane, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi!

---

48. SFÎNTUL SOFRONIE MĂRTURISITORUL DE LA CIOARA-SEBEŞ (21 OCTOMBRIE)

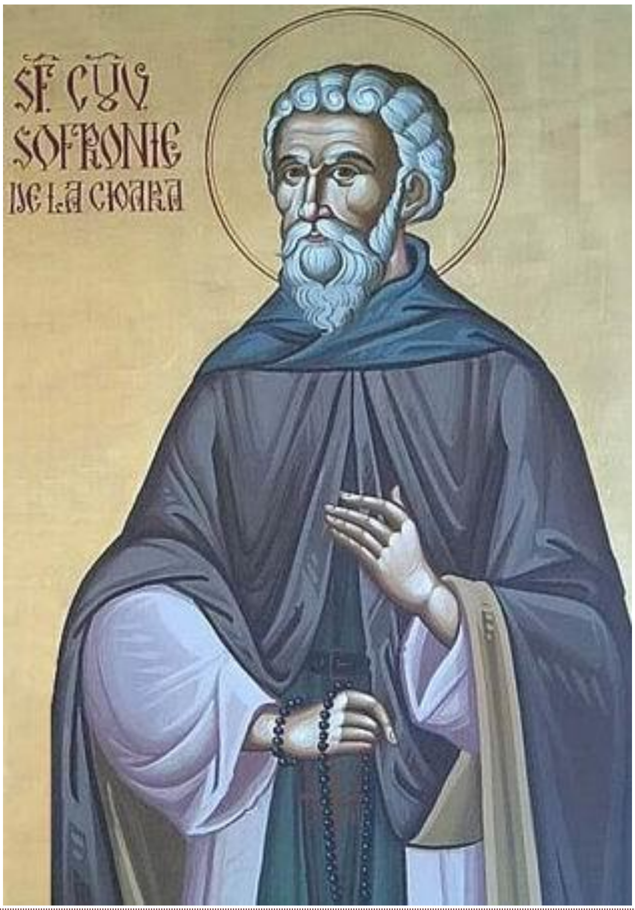

Cuviosul Sofronie era de loc din satul Cioara-Sebeș, județul Alba. Fiind de mic foarte iubitor de Dumnezeu a primit schima monahală la una din sihăstriile Țării Românești, ajungînd vestit sihastru și împlinitor al Evangheliei lui Hristos.

În anul 1756, întorcîndu-se în satul natal, a întemeiat o mică sihăstrie în pădurile din împrejurimi, cunoscută sub numele de "Schitul Cioara", adunînd acolo și cîțiva ucenici. Apoi, văzînd asuprirea și nedreptatea la care erau supuși românii ardeleni ortodocși și arzînd de rîvnă pentru Hristos, a umblat ani de zile prin satele din Ardeal, îndemnînd pe credincioși să păzească cu sfințenie dreapta credință ortodoxă. Pentru aceasta, la porunca craiului Ardealului, a fost aruncat în temniță și bătut cumplit pentru rîvna și îndrăzneala lui.

Fiind scos din închisoare, a început iarăși a mărturisi dreapta credință în satele din Munții Apuseni. Apoi a fost din nou întemnițat și chinuit pentru Hristos. Dar cu rugăciunile credincioșilor fiind eliberat, la 14 februarie 1761 a adunat un "mare sobor" în orașul Alba Iulia, cerînd egalitate în drepturi poporului român și episcop ortodox pentru credincioșii din Ardeal.

În același an, văzîndu-și dorința împlinită, s-a retras la mănăstirea Curtea de Argeş, unde, mai trăind puțin, s-a săvîrşit cu pace, dîndu-și sufletul în mîinile lui Hristos. Biserica Ortodoxă Română l-a canonizat în anul 1955, numărîndu-l în ceata sfinților mărturisitori și se face pomenirea lui la 21 octombrie.

Sfinte Prea Cuvioase Părinte Sofronie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi!

---

49. SFÎNTUL MUCENIC OPREA NICOLAE DIN SĂLIȘTE (21 OCTOMBRIE)

Sfinţii români: SOFRONIE de la Cioara, VISARION SARAI şi NICOLAE OPREA din Sălişte

---

Acest mărturisitor al dreptei credințe s-a născut în Săliștea Sibiului, pe vremea împărătesei Maria Tereza (1740 - 1780). Era plugar și împreună cu soția și copiii lui ducea o viață de bună cucernicie și plăcută lui Dumnezeu. Pe vremea aceea, semeața împărăteasă multă silnicie făcea credincioșilor de sub stăpînirea ei, ca să-i rupă de Biserica Ortodoxă și să-i plece unirii

cu Roma. Le răpea bisericile, pe preoți îi izgonea, pe cei care nu se clătinau de la dreapta credință și nu se plecau Romei îi lovea cu biruri și poveri și umplea temnițele cu ei.

În amărăciunea lor, creștinii se rugau fierbinte lui Dumnezeu să nu-i lase să piară cu totul; iar Dumnezeu și-a plecat urechea cu milă și a ridicat pe Oprea din Săliște, bărbat drept și luminos, să le fie apărător în cumplita lor primejdie.

Astfel, evlaviosul Oprea porni cu încredere la lupta pentru apărarea dreptei credințe. Mai întîi își întări sufletul cu post și rugăciune, cu binecuvîntările preoților izgoniți de la sfintele lor prestoale și cu bunele povețe de la bătrînii înțelepți. Apoi căută, prin munții și văile din împrejurimi, mulțimea dreptcredincioșilor, pretutindeni îmbărbătînd pe cei ce pătimeau, mîngîind pe cei ce suspinau și sprijinind pe cei ce se clătinau.

Cînd se înfățișă înaintea căpeteniei de la cîrma țării și îi ceru oprirea prigoanelor și sloboda mărturisire a dreptei credințe, căpetenia îl mustră ca pe un răzvrătit și îl amenință cu temnița și moartea, dacă nu se pleacă unirii cu Roma. Văzînd această neomenie, în toamna anului 1748, evlaviosul Oprea merse la Viena să se plîngă împărătesei și să-i ceară libertate pentru Biserica Ortodoxă, arătînd că unirea cu Roma s-a făcut atît de ascuns, încît nici preoții n-au știut ce este.

Împărăteasa i-a spus cu viclenie că i-a ascultat plîngerea, dar în ascuns a dat poruncă pentru mai mari prigoane, iar Oprea să fie întemnițat de îndată ce va sosi în Ardeal.

Prin vrerea lui Dumnezeu, aflînd de această ticăloșie, evlaviosul Oprea a rămas în Banat ca cioban la oi. Dar după puțin timp, înainte de Sfintele Paști, evlaviosul Oprea nemaiputînd răbda suferințele dreptcredincioșilor, merse iarăși la Viena și ceru împărătesei oprirea prigoanelor, și zicea: "Sau vlădică de legea noastră, sau drum slobod să plecăm din țară". Împărăteasa porunci ca fericitul Oprea să fie prins și osîndit la temniță pe viață în cetatea Kufstein din Tirol.

Pe fericitul Oprea l-a așteptat vreme îndelungată soția sa Stana, stînd la ușa bisericii, împodobită în negru, plîngînd și cerînd milă ca să-și poată crește copiii. Dar el n-a mai venit, împodobindu-se în temniță cu cununa nepieritoare a sfinților mucenici.

Cu ale lor sfinte rugăciuni, Doamne miluiește-ne și ne mîntuiește pe noi. Amin.

Tot în această zi mai prăznuim și aducerea moaștelor Sfîntului Ilarion, episcopul Melischiei, în cetatea Tîrnovo.

50. VIAȚA CELUI ÎNTRE SFINȚI PĂRINTELE NOSTRU AVERCHIE, EPISCOPUL IERAPOLEI, CEL ÎNTOCMAI CU APOSTOLII (22 OCTOMBRIE)

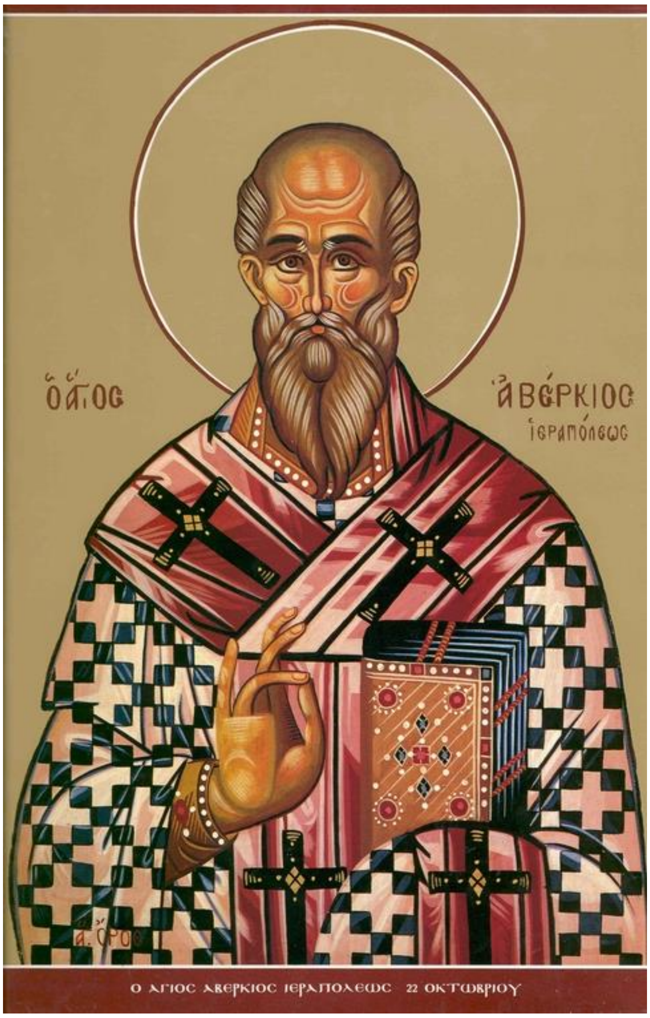

Acest sfînt Averchie a fost episcop în Ierapoli pe vremea împărăției lui Marc Aureliu, fiul lui Antonin, unde erau puțini creștini, iar închinătorii la idoli erau o mulțime nenumărată. Odată s-a făcut în cetatea aceea un mare praznic păgînesc și toți necredincioșii, adunîndu-se cu jertfe, dănțuiau în capiștea idolească, închinîndu-se neînsuflețiților zei. Văzînd acest lucru,

Sfîntul Averchie a plîns și a suspinat, căci oamenii cei orbiți, lăsînd pe Dumnezeu, se închinau idolilor și nebăgînd în seamă pe Ziditorul, cinsteau lucrul făcut de mîini omenești. Apoi, închinîndu-se în cămara sa, se ruga zicînd: "Dumnezeul veacurilor și Doamne al milei, Cel ce ai zidit lumea și o stăpînești, Cel ce ai trimis pe Unul născut, Fiul Tău, pe pămînt, ca să se întrupeze pentru om, Tu caută acum din cer spre toată partea cea de sub cer și nu trece cu vederea nici această cetate în care m-ai pus pe mine păstor oilor Tale celor cuvîntătoare, ci vezi pe oamenii cei întunecați din ea, care cinstea ce Ți se cuvine Ție o dau necuraților idoli și lucrului făcut de mîinile lor. Izbăvește pe acești rătăciți de pierzarea lor, din întuneric adu-i pe ei la lumina Ta și să-i numeri cu turma Ta cea aleasă". Astfel rugîndu-se sfîntul a adormit, că era noapte, și a văzut în vedenie un tînăr mai frumos cu podoaba decît fiii omenești, dîndu-i lui în mîini un toiag și zicîndu-i: "Averchie, în numele Meu acum să mergi și cu acest toiag să sfărîmi pe începătorii rătăcirii".

Sculîndu-se din somn, Averchie a cunoscut că însuși Dumnezeu S-a arătat în vedenie, pentru că a simțit în inima sa o negrăită bucurie. Deci, umplîndu-se de rîvnă, s-a sculat și, apucînd un lemn mare ce i-a venit la îndemînă - fiind încă întuneric, că era ca al nouălea ceas din noapte - a alergat la capiștea lui Apollo, în care cu o zi înainte fusese praznic mare și se aduseseră multe jertfe, pentru că acea capiște avea în ea mulțime de idoli mari, frumoși și de mare preț. Ajungînd la capiște, a aflat ușile încuiate și, lovind în uși, îndată s-au deschis. A intrat în capiște și întîi a început a lovi pe idolul cel mare al lui Apollo, apoi pe ceilalți și pe toți i-a zdrobit și i-a sfărîmat în bucăți mici. Aceștia, fiind muți și surzi, fără suflet și neputincioși, nu au putut să se apere de Sfîntul Averchie, nici să strige cînd îi sfărîma și nu se auzea decît zgomotul ce se făcea din căderea la pămînt a idolilor și din sfărîmarea lor.

Atunci, deșteptîndu-se preoții idolești care locuiau aproape de capiște și auzind zgomot mare acolo, nu pricepeau ce este și alergînd degrabă, au aflat pe zeii lor aruncați la pămînt și sfărîmați. Cînd au văzut pe Sfîntul Averchie călcînd cu picioarele rămășițele bucăților idolești și sfărîmîndu-le cu lemnul ce-l avea în mîini, s-au înfricoșat. Iar Sfîntul Averchie, întorcîndu-se spre dînșii, le-a zis cu mînie: "Mergeți la mai marii cetății și la tot poporul și să spuneți că zeii voștri, îmbătîndu-se la praznicul ce li s-a făcut ieri, în noaptea asta s-au bătut și, căzînd la pămînt, s-au sfărîmat". Aceasta zicîndu-le sfîntul, s-a dus la casa sa, ca bărbatul cel tare care a biruit pe vrășmașii cei ce cu adevărat erau începătorii pierzării multor suflete omenești.

Preoții idolești îndată au alergat la mai marii cetății și le-au spus toate cele ce făcuse Averchie. Făcîndu-se ziuă, a străbătut vestea într-un ceas în toată cetatea despre fapta lui Averchie și s-au strîns la capiște și tot poporul cu căpeteniile sale și, văzînd pe zeii lor zdrobiți și sfărîmați în mici bucăți și aruncați la pămînt, s-au mirat. Apoi, umplîndu-se de mînie mare, strigau în multe feluri, zicînd: "Averchie să fie ucis". Alții răcneau: "Să-l trimitem la împărat, ca să ia acolo chinurile cele vrednice după faptele sale". Iar cei mai mulți strigau: "Să mergem să-i aprindem casa ca să ardă cu toți casnicii săi". Însă cei mari ziceau către popor: "Să nu îndrăzniți să aprindeți casa lui Averchie, pentru că de veți aprinde casa lui, ne temem să nu se aprindă toată cetatea, ci pe Averchie singur prinzîndu-l, să-l judecăm după lege, sau să-l trimitem pe el la cea mai aspră judecată". Astfel tulburîndu-se poporul și vrînd să vină asupra casei lui Averchie, unii din vecinii săi, auzind aceasta, au alergat la casa lui și l-au aflat învățînd pe credincioșii care se adunaseră la dînsul și i-au spus despre toate cele auzite de la popor, că adică vor să vină asupra lui și să-l prindă ca pe un făcător de rele.

Auzind aceasta credincioșii, s-au temut și cu rugăminte sfătuiau pe sfîntul lor păstor ca să iasă din casă și să se ducă undeva, pînă ce se va potoli poporul. Dar sfîntul nu se temea și a zis: "Domnul a poruncit apostolilor Săi ca să propovăduiască cu îndrăzneală cuvîntul mîntuirii

tuturor neamurilor, netemîndu-se de nimic; oare eu mă tem de cei ce se scoală asupra mea și caută sufletul meu, pentru rîvna ce o am pentru Dumnezeul meu? Chiar de m-aș ascunde, fugind din mîinile oamenilor, oare cum voi scăpa din mîinile lui Dumnezeu? Ce loc mă va ascunde pe mine de Dînsul? Cu adevărat, fraților, nu se cade nouă a ne teme și a ne ascunde, avînd pe Domnul ajutor și păzitor al vieții noastre, pentru Care este bine a pătimi, dar este mai plăcut a muri și mai folositor decît toată viața aceasta chinuită". Acestea zicîndu-le, a ieșit din casa sa și a mers în mijlocul cetății împreună cu credincioșii. Ajungînd la locul unde avea obiceiul a se aduna poporul, îi învăța pe cei care erau acolo ca să cunoască pe adevăratul Dumnezeu, să înțeleagă înșelăciunea diavolească și deșărtăciunea zeilor și să se lepede de ea și apoi să slujească cu credință Celui ce locuiește întru cei de sus, Ziditorul tuturor. Iar cineva dintre necredincioși, alergînd la mai marele cetății și la tot poporul cel adunat la capiștea lui Apollo - și care cîrteau pentru sfărîmarea idolilor - le-a spus că Averchie învață poporul credința creștinească în mijlocul cetății. Auzind acestea păgînii, s-au înfuriat și mai mult, căci nu numai pe idolii lor i-a sfărîmat, ci și credința sa cea creștinească a îndrăznit a o propovădui pe față. Deci, au alergat la dînsul cu aprindere, scrîșnind din dinți asupra lui și vrînd să-l ucidă chiar în același loc. Erau acolo trei tineri de multă vreme îndrăciți și pe cînd se apropia poporul de Sfîntul Averchie, deodată acei tineri îndrăciți, tulburați fiind de diavoli, au început a grăi cu glas înfricoșat, încît pe toți i-au înspăimîntat și și-au rupt hainele de pe ei, apoi au început a-și rupe carnea cu dinții și a-și mușca mîinile. După aceea, căzînd la pămînt, s-au tăvălit, spumegînd și adeseori slobozeau glas înspăimîntat, strigînd: "Averchie, jurămu-ne pe tine cu unul adevăratul Dumnezeu, pe Care Îl propovăduiești, să nu ne muncești pe noi înainte de vreme".

De o spaimă înfricoșată ca aceasta împiedicîndu-se oamenii, au stat și s-au întristat, privind la chinurile cumplite ale acelor tineri și, auzind înfricoșata lor strigare și țipătul, a căzut peste toți spaima; apoi, liniștindu-se, priveau ce are să facă Averchie cu tinerii aceia, fiincă îl rugau pe ei diavolii ca să nu îi chinuiască. Sfîntul, făcînd rugăciune, a zis: "Părintele iubitului Tău Fiu, Iisus, Cel ce ne ierți nouă păcatele, deși cu miile ți-am greșit și ne împlinești toate cererile cele de folos, la Tine acum mă rog, gonește diavoleasca năvălire de la tinerii aceștia, ca și ei de acum să mergă pe calea poruncilor Tale, urmînd cele sfinte ale Tale, și cu această minune, pe care o săvîrșești întru dînșii, mulți să te cunoască pe Tine, Unul preaputernicul Dumnezeu și să se lipească de Tine și să știe că nu este altul afară de Tine". Astfel rugîndu-se Sfîntul Averchie către Dumnezeu, s-a întors spre tinerii cei chinuiți de diavoli și, lovindu-i pe ei încetișor peste cap cu toiagul pe care îl avea în mîini, le-a zis: "În numele Hristosului meu vă poruncesc vouă, diavolilor, să ieșiți din tineri, nevătămîndu-i pe ei întru nimic". Iar diavolii, strigînd cu mare glas, au ieșit și tinerii zăceau la pămînt ca morți. Apoi Sfîntul Averchie, apucînd pe fiecare de mînă, i-a ridicat de la pămînt și s-au sculat sănătoși și întru pricepere și, căzînd înaintea sfîntului, i-au sărutat cinstitele lui picioare.

Toate acestea văzîndu-le poporul, și-a schimbat mînia și a strigat: "Unul este Dumnezeul cel adevărat, Acela pe Care Averchie Îl propovăduiește". Iar către Sfîntul Averchie au zis: "Omule al lui Dumnezeu, spune-ne nouă, oare ne va primi pe noi Dumnezeul tău, dacă ne vom apropia de Dînsul? Oare ne va ierta păcatele noastre cele fără de număr, de ne vom întoarce către El? Deci, învață-ne pe noi cum să credem în El". Iar Sfîntul Averchie a început a-i învăța pe ei cunoștința de Dumnezeu și și-a întins cuvîntarea pînă la al nouălea ceas din zi. Apoi a poruncit să fie aduși la el toți neputincioșii și i-a tămăduit pe ei cu numele lui Iisus Hristos, punîndu-și mîinile pe dînșii. Popoarele, ascultînd învățătura lui și văzîndu-i minunile, au crezut în Domnul nostru Iisus Hristos și au cerut Botezul de la Sfîntul Averchie. Iar el - de vreme ce acum era seară - a amînat botezul lor pentru a doua zi, poruncind tuturor să fie de față la Sfîntul Botez. Apoi, a doua zi, adunîndu-se iarăși la dînsul poporul, i-a dus pe ei în biserică și i-a învățat din învățătura creștină. După aceea, făcînd obișnuitele rugăciuni, a botezat în ziua aceea cinci

sute de bărbați. În puține zile nu numai cetatea aceea, ci și cetățile și satele dimprejur le-a adus la credință și le-a împreunat prin Botez cu Dumnezeu.

Străbătînd vestea despre dînsul pretutindeni, mulți bolnavi din diferite și depărtate locuri alergau la dînsul și luau îndoită tămăduire, trupească și sufletească. Între cei care s-au tămăduit prin rugăciunile sfîntului a fost o femeie slăvită, cu numele Friella, mama lui Evxenian Poplion, antipatul Răsăritului. Friella, fiind oarbă și auzind că Sfîntul Averchie tămăduiește multe și felurite boli, a poruncit să fie dusă la el. Aflîndu-l învățînd poporul, a căzut la picioarele lui, rugîndu-l ca să-i deschidă ochii ei. Iar sfîntul, avînd mai întîi grijă de luminarea ochilor ei cei sufletești, a întrebat-o de va crede în Iisus Hristos, Cel ce a deschis ochii celui orb din naștere. După ce femeia a făgăduit că va crede, și neîncetat uda cu lacrimi picioarele lui, Sfîntul Averchie, rugîndu-se lui Dumnezeu, s-a atins de ochii ei și a zis: "Iisuse Hristoase, lumina cea adevărată, vino și deschide ochii roabei Tale". Și îndată Friela a văzut și s-a botezat de dînsul. Iar după botez a dat jumătate din averea sa în mîinile sfîntului ca s-o împartă la săraci, și luînd multă învățătură de la dînsul, s-a întors la locul său.

Fiul ei Evxenian Plopion, văzînd că maica sa și-a căpătat lumina ochilor și aflînd că numai Sfîntul Averchie, cu rugăciunile sale, i-a redat vederea, a vrut să-l vadă și să-i dea mulțumire pentru tămăduirea maicii sale; iar sfîntul, învățînd și pe Evxenian credința, l-a cîștigat și pe el pentru Hristos.

După aceasta, alte trei cinstite femei, avînd ochii orbi, s-au apropiat de sfîntul și, închinîndu-se lui, i-au zis: "Și noi credem în Iisus Hristos, pe care tu Îl propovăduiești. Deci, ne rugăm ție, deschide și ochii noștri cei orbi, precum ai deschis pe ai Friellei". Iar sfîntul a zis către dînsele: "De credeți în adevăratul Dumnezeu, precum ziceți, veți vedea lumina Lui". Zicînd acestea, și-a ridicat ochii săi în sus și a început a se ruga, iar cînd se ruga sfîntul, a venit din cer raza luminii celei negrăite, care covîrșea strălucirea soarelui și a strălucit locul acela împrejur, unde se ruga Sfîntul Averchie și toți cei ce erau colo au căzut la pămînt, neputînd să vadă acea lumină, numai singure cele trei femei stăteau în preajmă. Cum s-a atins acea lumină de ochii acelor femei oarbe, îndată au și văzut și s-a dus strălucirea luminii cerești. Apoi sfîntul le-a întrebat pe femei: "Ce ați văzut cînd s-au deschis ochii voștri?" Cea dintîi a răspuns: "L-am văzut pe Dumnezeul Cel veșnic, atingîndu-se de ochii mei". A doua a zis: "Eu am văzut un tînăr frumos, atingîndu-se de ochii mei". Iar a treia a zis: "Eu am văzut un prunc mic și prealuminos, atingîndu-se de ochii mei". Auzind acestea sfîntul și toți cei ce erau cu dînsul au lăudat pe Unul Dumnezeu în Treime, Cel ce face minuni preamărite.

După aceasta Sfîntul Averchie, auzind că și în cetățile și satele din preajmă mulți bolesc de felurite neputințe, s-a dus cu ucenicii săi și, urmînd Domnului său, umbla prin cetăți și prin sate, învățînd cele pentru împărăția lui Dumnezeu și tămăduind pe cei neputincioși. Mergînd la un loc care se numește Seliște, și-a plecat genunchii lîngă un rîu și s-a rugat, zicînd: "Doamne, Îndurate, ascultă-mă pe mine, robul Tău și dă darul locului acestuia, ca să curgă izvor de ape calde și toți cei ce vor spăla într-însul să primească tămăduire de toate bolile și rănile". Cînd a sfîrșit rugăciunea, s-a auzit deodată un tunet, cerul fiind senin și toți cei ce erau de față s-au înspăimîntat; iar după tunet a curs un izvor de apă caldă în locul unde erau genunchii Sfîntului Averchie plecați la rugăciune. Apoi sfîntul a poruncit celor ce erau cu dînsul să sape gropi adînci, ca în ele să se adune apele calde. Tuturor bolnavilor le-a poruncit să se spele în apele acelea și toți cei ce se spălau cîștigau sănătate, cu ajutorul rugăciunilor cuviosului.

Odată, vrînd să-l ispitească pe el diavolul, s-a prefăcut în chip de femeie și s-a apropiat de el, cerîndu-i binecuvîntare. Căutînd sfîntul la fața necuratului și vrînd să se întoarcă, s-a

împiedicat cu piciorul cel drept de o piatră care l-a vătămat și i s-a făcut o rană la gleznă. Din cauza durerii stătea trist, ținîndu-se cu mîna de acel loc unde era lovitura. Diavolul, rîzînd, s-a schimbat iar în chipul său și a zis către sfîntul: "Să nu mă socotești că sînt din diavolii cei proști și nici pe care tu în multe feluri i-ai izgonit. Dimpotrivă, eu sînt mai-marele lor și această rană de la mine ți-a venit, căci tămăduind pe alții de dureri să fii și tu bolnav". Zicînd acestea diavolul, a intrat în unul din tinerii care stăteau înaintea sfîntului și a început să-l chinuie. Sfîntul Averchie, rugîndu-se lui Dumnezeu, a certat pe diavol și l-a izgonit din tînăr. Apoi, diavolul ieșind, a strigat: "Multe rele îmi faci mie, Averchie și nu mă lași să viețuiesc aici cu pace, dar mă voi sîrgui să-ți răsplătesc și la bătrînețele tale te voi sili să alergi la cetatea Romei".

Sfîntul, întorcîndu-se acasă, șapte zile n-a mîncat și nici n-a băut, ci petrecea în post și rugăciuni toată noaptea, rugîndu-se lui Dumnezeu să nu dea vrăjmașului o putere ca aceea asupra lui, ca să meargă acolo unde ar voi să-l ducă. În a șaptea noapte i s-a arătat lui Domnul în vedenie, zicîndu-i: "Averchie, cu a Mea purtare de grijă vei merge la Roma, ca să fie și mai bine cunoscut numele Meu acolo; deci nu te teme, căci darul Meu va fi cu tine". Iar sfîntul, întărindu-se prin acea vedenie, a spus fraților cele ce a auzit de la Domnul, Care I s-a arătat lui. Apoi, nu după multă vreme, diavolul care se lăuda că va osteni în Roma pe Sfîntul Averchie, a început cu viclenie să-și arate fapta.

În acea vreme împărat al Romei era Marc Aureliu și el a făcut părtaș al împărăției sale pe Luchie Vera, pe care l-a logodit cu fiica sa Luchilia. Însă mai înainte de a se face nunta, a intrat diavolul în acea fecioară și o chinuia, fiind amîndoi împărații, și tatăl și logodnicul, într-o mare mîhnire pentru dînsa. Adunînd din toate părțile doctori înțelepți, vrăjitori și preoți idolești, se îngrijeau de tămăduirea ei, dar nimic nu sporeau, ci din zi în zi îi era mai rău Luchiliei. Apoi a început diavolul dintr-însa a striga, zicînd: "Nimeni nu mă poate izgoni de aici, în afară de Cuviosul Averchie, episcopul Ierapoliei". Auzind aceasta împăratul Aureliu, tatăl acelei fecioare, a trimis îndată la antipatul său Evxenian Poplion, care era la răsărit, scrisoarea următoare: "Știre s-a făcut stăpînirii noastre pentru un oarecare Averchie, episcopul Ierapoliei, care este într-a ta stăpînire și în credința creștinească este îmbunătățit bărbat, încît izgonește diavolii și alte boli poate să tămăduiască; deci, noi, avînd trebuință de el, trimitem doi senatori de-ai noștri, Valerie și Vasian, ca să-l aducă la noi cu toată cinstea. De aceea, poruncim cinstei tale să-l sfătuiești pe el să vină degrabă la noi, căci vei avea din partea noastră nu puțină laudă".

Asemenea scrisoare primind antipatul de la împărat, a mers la Cuviosul Averchie și l-a rugat să meargă în Roma împreună cu solii împărătești. Iar Sfîntul Averchie, aducîndu-și aminte că diavolul se lăuda că are să-l ostenească în calea cea lungă pînă la Roma, a zis întru sine: "Deși te-ai sîrguit, vrăjmașule, a împlini ceea ce te-ai lăudat ca să faci, însă nu te vei bucura, pentru că am nădejde la Dumnezeu că nu-mi vei supăra bătrînețele, ci și acolo voi sfărîma grumazul tău cu puterea Hristosului meu, Care mi-a făgăduit în vedenie Darul Său". Pregătindu-și toate cele de trebuință pentru călătorie, s-a sculat și a plecat, chemînd în ajutor pe Atotputernicul Dumnezeu.

Pregătirea lui s-a făcut în acest chip: a luat puțină pîine, iar într-un burduf de piele a turnat puțin vin, untdelemn, oțet și apă și le-a făcut să nu se amestece între ele, că atunci cînd îi trebuia vin pe cale, atunci din burduf numai vin curgea: iar cînd îi trebuia untdelemn, apoi numai untdelemn ieșea, iar cînd voia oțet, oțet scotea, la fel și cu apa, și așa, după trebuință, fiecare lichid curgea deosebit de celălalt, deși toate erau în același burduf. Odată ucenicul lui, voind fără binecuvîntare să scoată unpahar de vin din burduf, îndată au curs toate lichidele amestecate: și vin, și untdelemn, și oțet, și apă, încît nu-i era cu putință să guste, iar el,

înspăimîntîndu-se, a mărturisit sfîntului păcatul său și a cerut iertare de la dînsul. Apoi, iarăși, cu binecuvîntarea fericitului, fiecare lichid curgea deosebit.

După ce au ajuns la Roma, împăratul și femeia sa, Faustina, l-au primit cu cinste și l-au dus la fiica lor care era chinuită de diavol. Văzînd aceasta pe Sfîntul Averchie, a rîs şi i-a zis: "Oare nu ți-am spus, Averchie, că îți voi răsplăti supărarea mea și că la bătrînețele tale te voi sili ca să mergi în cetatea Romei?" Iar sfîntul i-a răspuns: "Cu adevărat este așa, dar nicidecum nu te vei mîngîia cu aceasta, diavol blestemat". Apoi a poruncit ca fecioara să fie scoasă afară din palat. Pe cînd o scotea, diavolul se scutura nevoind să meargă. Însă fecioara, fiind dusă cu sila, a început diavolul a o arunca la pămînt și a o bate. Atunci Sfîntul Averchie, ridicîndu-și ochii în sus, a făcut rugăciune către Dumnezeu pentru tămăduirea fecioarei care pătimea, iar diavolul a început a striga: "Juru-te pe tine, cu însuși Hristosul tău, ca să nu mă trimiți în adînc, nici în alt loc oarecare, ci să merg acolo unde am fost mai înainte de a fi aici". Iar sfîntul i-a răspuns: "Vrăjmașule, să mergi la tatăl tău satana, iar pentru că mi-ai ostenit bătrînețele mele pînă aici, să ai și tu parte de osteneală și să nu te întorci nepedepsit aici". Și era acolo înaintea palatului o piatră foarte mare, pe care numai o mulțime de oameni abia putea s-o miște din loc.

Spre acea piatră arătînd sfîntul cu mîna, a zis către diavol: "Ție îți poruncesc, diavole, cu numele Domnului mei Iisus Hristos, ca să duci piatra asta pînă în patria mea, în cetatea Ierapoliei, și să o așezi lîngă porțile dinspre miăzăzi". Iar diavolul, ca un rob predat și legat cu jurămînt, ieșind din fiica împăratului, a luat piatra aceea și, suspinînd din greu, a dus-o prin văzduh pe la locul numit Ipodromiul. Mulți oameni au văzut, cu mare mirare, piatra aceea ce o ducea prin văzduh și au auzit pe diavolul suspinînd cu glas mare, dar nu au putut să-l vadă. Iar diavolul, ducînd piatra în Ierapole, a aruncat-o în acel loc unde îi poruncise Sfîntul Averchie. Locuitorii Ierapoliei, cînd au văzut piatra căzînd ca de năprasnă din văzduh, s-au mirat foarte tare, neștiind taina, pînă cînd s-a întors sfîntul înapoi la dînșii.

Fiica împăratului, fiind eliberată de diavolul care o chinuia, zăcea la picioarele Sfîntului Averchie ca o moartă. Iar Faustina, împărăteasa, socotind că fiica ei a murit, a început să plîngă. Apoi sfîntul, întinzînd mîna, a ridicat-o pe fecioară, care acum era sănătoasă și cu mintea întreagă. Atunci s-au bucurat foarte mult părinții ei și toată casa împărătească s-a veselit de tămăduirea fiicei împăratului. Îndată părinții ei au trimis cu bucurie vestitori la ginerele lor, Luchie Verul, care era atunci în război împotriva parților, înștiințîndu-l de însănătoșirea logodnicei lui. Apoi i-au dat sfîntului daruri și l-au întrebat ce-i mai trebuie, făgăduindu-i să-i dea toate cele ce va voi. Dar el n-a luat nici aur, nici argint, nici vreo altă avere, pentru că zicea: "Nu are nevoie de bogăție cel pentru care pîinea și apa este ca o masă împărătească sau ca un banchet mare și ospăț îmbelșugat". Însă el a cerut aceste două lucruri: cel dintîi lucru cerut a fost ca să li se dea creştinilor săraci din Ierapoli, din daniile împărătești ce se luau în fiecare an, cîte trei mii de măsuri de grîu - căci atunci toți oamenii din Ierapole credeau în Hristos, iar al doilea lucru pe care l-a cerut sfîntul de la împărat a fost să se poruncească a se zidi, cu cheltuială împărătească, băi la apele cele calde, pe care el cu rugăciune le scosese la suprafață, spre tămăduirea bolnavilor. Și îndată împăratul i-a făgăduit că îi va îndeplini cu bucurie amîndouă lucrurile cerute, dîndu-i și înscris pentru aceasta.

Petrecînd el cîtăva vreme în Roma și întărind în credință Biserica lui Hristos, i s-a arătat în vedenie Domnul, zicîndu-i: "Se cade ție, Averchie, ca să mergi în Siria, ca și acolo să propovăduiești numele Meu, să întărești Biserica Mea și să tămăduiești mulțime de bolnavi". Averchie, după vedenia aceea, îndată a rugat pe împărat ca să-l slobozească, dar el nu voia, temîndu-se ca nu cumva în lipsa lui să se întoarcă iarăși vrăjmașul în fiica lor. Iar Averchie i-a

spus să nu se teamă, încredințîndu-l că diavolul nu se va întoarce și împăratul abia i-a dat drumul sfîntului. Apoi s-a urcat în corabie, care a plutit spre părțile Siriei.

Mai întîi a fost în Antiohia, apoi s-a dus la Apamia și în cetățile cele dimprejur, aducînd pace Bisericilor celor tulburate de ereticii marchioniți. Apoi, trecînd Eufratul, a cercetat Bisericile din Nisibe și din toată Mesopotamia. De acolo a mers în Cilicia și Pisidia, apoi a trecut la Sinad, mitropolia Frigiei. Prin toate țările și cetățile acelea a adus mult folos Bisericii lui Dumnezeu, pe mulți credincioși i-a întors la credință, pe eretici i-a rușinat și i-a izgonit, pe credincioși i-a întărit în credință, a povățuit pe cei rătăciți la calea cea bună, duhurile cele diavolești din oameni le-a gonit și multe feluri de neputințe ale bolnavilor a tămăduit; drept pentru care a fost numit de toți întocmai cu apostolii, pentru că nimeni n-a înconjurat așa de multe țări și cetăți ca el, afară de apostoli.

Astfel, arhiereul Averchie a răspîndit slava lui Hristos Dumnezeu și a propovăduit mîntuirea oamenilor. Apoi s-a întors la scaunul său. Auzind poporul Ierapolei că păstorul lor se întoarce la dînșii și că este aproape de cetate, au alergat toți în întîmpinarea lui, mici și mari, bărbați, femei și copii și cu bucurie negrăită căzînd înaintea lui, ca și copiii înaintea tatălui, se învredniceau de binecuvîntarea sfîntului, pe care de mult îl doreau. Apoi Sfîntul Averchie, intrînd în biserica din cetate și șezînd pe scaunul său, a dat pace tuturor și i-a învățat multe. Astfel a adus mare bucurie norodului, prin venirea lui, dar mai ales săracilor, căci pentru hrănirea lor avea scrisoarea împărătească, care poruncea ca țăranii să ia pe fiecare an trei măsuri de grîu din dările împărătești ce se adunau. Astfel s-a luat acel grîu în toți anii, pînă la Iulian Paravatul, care a stricat acel așezămînt împărătesc și scrisoarea ce o adusese sfîntul. Apoi s-au clădit și băi la apele acelea calde, prin poruncă împărătească și prin sîrguința Sfîntului Averchie.

Cuviosul Averchie a petrecut ceilalți ani ai vieții sale întru cuvioșie și dreptate, și bine întrețiindu-și turma, s-a apropiat de sfîrșitul vieții sale, despre care a știut mai înainte de vreme. Pentru că i s-a arătat Domnul în vedenie, zicîndu-i: "Averchie, acum este aproape vremea să te odihnești după ostenelile tale". Iar Averchie și-a chemat turma și a spus că viața lui se sfîrșește. Dînd obișnuitul său cuvînt de învățătură, pe toți îi învăța să stăruie în credință, în nădejde neîndoită și în dragoste nefățarnică. Apoi și-a gătit mormîntul și, dînd tuturor pace și binecuvîntare, și-a dat sfîntul său suflet în mîinile Domnului. Așa s-a sfîrșit Sfîntul Averchie, cel întocmai cu apostolii, avînd șaptezeci și doi de ani. Plîngînd mult pentru el tot poporul Ierapoliei, au îngropat cinstitul lui trup cu mare cinste. Piatra aceea, care prin porunca lui se adusese de la Roma, au pus-o cu mare osteneală pe mormîntul cuviosului, cu ale cărui rugăciuni multe tămăduiri se făceau la mormînt și la apele calde, pe care singur le-a scos la suprafață prin rugăciuni, prin care și nouă pururea să-Și verse Domnul mila Sa în veci. Amin.

În această zi mai facem și pomenirea celor șapte sfinți din Efes: Maximilian, Iamvlih, Martinian, Dionisie, Antonin, Constantin și Ioan. Să se vadă viața lor în ziua a patra a lunii august.

Tot în această zi mai facem pomenirea sfinților mucenici Alexandru episcopul și Ieraclie ostașul, precum și a celor patru femei: Ana, Elisabeta, Teodora și Glicheria, care de sabie s-au săvîrșit.

51. VIAȚA ȘI PĂTIMIREA SFÎNTULUI APOSTOL IACOB, FRATELE DOMNULUI DUPĂ TRUP

(23 OCTOMBRIE)

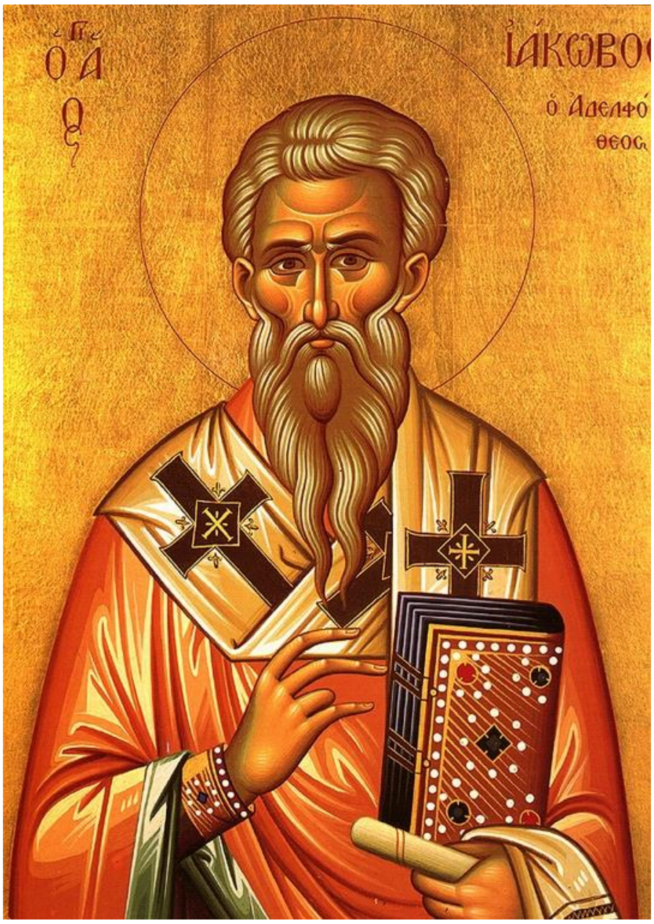

Sfîntul Iacov a fost fiul Sfîntului Iosif, logodnicul Preacuratei Fecioare. Din tinerețele sale, iubind viața aspră, niciodată n-a mîncat bucate sau untdelemn, ci numai pîine. De asemenea, nici vin sau vreo altă băutură alcoolică n-a gustat, decît numai apă. În baie n-a intrat și toată odihna trupească a lepădat-o, apoi pe trup avea întotdeauna o haină aspră de păr și toate nopțile le petrecea în rugăciuni, dormind foarte puțin iar din pricina deselor plecări de genunchi se asprise pielea ca a cămilelor. Apoi a păzit curăția fecioriei sale fără de prihană, pînă la sfîrșit. Pentru că el se numea fratele Domnului, iată ce se scrie: "Că Iosif, logodnicul fecioarei Maria, Născătoarea de Dumnezeu, avea patru feciori cu femeia lui cea dintîi pe care o chema Salomeea, fiica lui Agheu, fratele lui Zaharia preotul, tatăl lui Ioan Botezătorul. Acești feciori erau: Iacov, Simion, Iuda și Iosi. Mai avea și trei fiice: Estir, Maria și Solomeea, care era femeia lui Zevedeu și mama apostolului Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu. Murind Salomeea, femeia lui cea dintîi, Iosif trăia cu multă înțelepciune, crescîndu-și copiii săi în frica Domnului și întru învățătura poruncilor Legii. Și lui Iosif, ca unui bătrîn înțelept, preoții i-au logodit pe Fecioara Maria, din care S-a născut Fiul și Cuvîntul lui Dumnezeu-Tatăl, mai presus de fire. Iosif ținea loc de tată Domnului nostru Iisus Hristos, cum era numit de mulți care nu știau taina întrupării Fiului lui Dumnezeu și care era socotit ca bărbat al pururea Fecioarei Maria, Născătoarea de Dumnezeu.

Pentru aceasta iudeii, mirîndu-se, ziceau: "Nu este Acesta feciorul lui Iosif, teslarul? Oare nu se numește mama Lui Maria și frații Lui Iacob, Simon, Iuda și Iosi? Și surorile lui nu sînt toate trei la noi?". Deci, Mîntuitorul nostru este socotit ca unchi al apostolului Ioan, Cuvîntătorul de Dumnezeu, care era fiu al Salomeei, fiica lui Iosif, logodnicul. De aceea se numea Domnul fiul lui Iosif și frate după trup al fiilor acestuia, pentru că împreună cu ei a viețuit. Pentru aceea și Iacov s-a numit fratele Domnului după trup. Iar cînd s-a întrupat Hristos Domnul și Preacurata Fecioară, Născătoarea de Dumnezeu, a fugit cu dînsul în Egipt, atunci și Iacob a fugit cu dînșii, călătorind împreună cu Maica Domnului și cu Sfîntul Iosif, tatăl lui.

Ajungînd dumnezeiescul prunc Iisus Hristos la vîrsta desăvîrșită și învățînd pe popoare Împărăția lui Dumnezeu, dovedind că El este adevăratul Mesia, Sfîntul Iacov a crezut în El și, ascultînd dumnezeieștile Lui cuvinte, mai mult s-a aprins cu inima spre dragostea lui Dumnezeu, începînd a duce o viață mai aspră. Acum avea și dînsul de la Domnul său împrumutul dragostei, care a fost dovedită prin faptul că după patima cea de bunăvoie și învierea Domnului, S-a arătat întîi lui Iacov, iubitul Său frate, apoi celorlalți Apostoli. De acest lucru pomenește Pavel, zicînd: "Iar după aceea s-a arătat lui Iacob, apoi tuturor apostolilor". De toți a fost numit Sfîntul Iacov drept, căci toți vedeau viața lui cea bună și plăcută lui Dumnezeu, fiind numărat în ceata celor șaptezeci de apostoli. Apoi însuși Domnul nostru Iisus Hristos, așezîndu-l episcop, l-a învățat sfințita lucrare. Acestui întîi arhiereu și păstor i s-a încredințat biserica Ierusalimului cea din nou luminată. Acesta a alcătuit mai întîi și a scris Liturghia, fiind povățuit de Sfîntul Duh, Liturghie pe care, mai tîrziu Sfîntul Vasile cel Mare, apoi Sfîntul Ioan Gură de Aur, pentru neputința omenească au scurtat-o.

Sfîntul Iacob, păscînd turma lui Hristos în Ierusalim, pe mulți evrei și elini i-a întors la Domnul prin învățătura sa și i-a povățuit la calea cea dreaptă. Apoi a scris soborniceasca epistolă către cele douăsprezece seminții ale lui Israel, pline de învățătură insuflată de Dumnezeu și foarte folositoare, cu care se laudă toată Biserica lui Hristos, îndemnîndu-se la credință și la fapte. Iar pentru viața sa cea îmbunătățită, Sfîntul Iacob avea mare cinste de la toți, nu numai de la credincioși, ci și de la necredincioși, pentru că arhiereii evrei, cei ce intrau în Sfînta Sfintelor numai o dată într-un an cînd săvîrșeau slujbe, pe Sfîntul Iacov adeseori nu-l opreau să intre acolo și să se roage. Pentru că vedeau viața lui cea curată și neprihănită, de aceea i-au mai dat un nume nou Obli sau Ofli, adică îngrădire sau, întărire oamenilor, sau decît toți mai drept îl numeau pe el.

Drept aceea, sfîntul intra în Sfînta Sfintelor nu numai ziua, ci și noaptea și, căzînd cu fața la pămînt, aducea rugăciuni cu plîngere lui Dumnezeu, pentru toată lumea. El era iubit de tot poporul pentru sfințenia sa, încît mulți iudei dintre cei mai bătrîni au crezut învățătura lui și toți cu plăcere îl ascultau și se adunau la dînsul, unii ca să asculte cuvintele lui, iar alții dorind să se atingă de marginea hainelor lui. În acea vreme era arhiereu Anan. Văzînd fariseii și cărturarii că tot poporul ascultă învățătura lui Iacov și că mulți se întorc la Hristos, au început din invidie a se înfuria împotriva sfîntului și gîndeau rău despre dînsul, vrînd ca să-l ucidă. Deci, s-au sfătuit să-l roage ca să întoarcă poporul de la Hristos și dacă n-ar vrea să facă aceasta, atunci să-l ucidă.

Sosind praznicul Paștelui, cînd poporul din toate cetățile și laturile s-au adunat în Ierusalim - iar Fest, care a izbăvit pe Pavel din mîinile iudeilor și l-a trimis la Roma, murise și încă nu venise de la Roma alt stăpînitor în locul lui - atunci cărturarii și fariseii au înconjurat pe Sfîntul Iacov în biserică, zicîndu-i: "Rugămu-ne ție, dreptule, ca în ziua aceasta de praznic, în care s-a adunat de pretutindeni mulțime de popor, să faci o învățătură către toți, întorcîndu-i pe ei de la credința în Iisus, prin care s-au înșelat mulți, numindu-L pe Dînsul Fiul lui Dumnezeu

și să-i înveți pe ei să nu se rătăcească, căci noi toți te cinstim pe tine și cu tot poporul te ascultăm și mărturisim pentru tine cum că tu iubești adevărul și nu cauți în față; deci, să sfătuiești pe popor, ca să nu se înșele cu Iisus Cel răstignit. Rugămu-ne ție, ridică-te pe aripa cea înaltă a bisericii, ca toți să te poată vedea și auzi, căci precum vezi este multă lume, adunată din toate părțile".

Acestea zicîndu-le, au suit pe Iacob pe aripa bisericii, iar ei au strigat către dînsul cu mare glas: "Prea dreptule bărbat, noi toți sîntem datori a te asculta, spune-ne nouă adevărul, cum înțelegi tu învățătura lui Iisus Cel răstignit, căci popoarele noastre rătăcesc în urma Lui". Iar sfîntul cu glas mare a zis: "Ce mă întrebați pentru Fiul Omului, Care de voie a pătimit, S-a răstignit, S-a îngropat și a treia zi S-a sculat din mormînt? Iată, El acum șade în ceruri, de-a dreapta Puterii celei preaînalte și iarăși va veni pe norii cerului, ca să judece viii și morții". Aceste cuvinte auzindu-le popoarele, s-au bucurat foarte mult de mărturia lui Iacov, care a spus-o pentru Iisus Hristos și au strigat într-un glas: "Mărire lui Dumnezeu! Osana Fiului lui David!". Iar fariseii și cărturarii au zis: "Rău am făcut dîndu-i voie lui Iacov să grăiască pentru Iisus, căci iată, popoarele mai mult s-au tulburat". Evreii, umplîndu-se de răutate, l-au aruncat de pe aripa bisericii, pentru înfricoșarea poporului, ca să se teamă și să nu creadă cuvintele lui Iacob. Apoi au răcnit foarte tare, zicînd: "Oh! Oh! dreptul s-a înșelat!"

Sfîntul Iacob, căzînd de la înălțime, s-a rănit greu, dar încă era viu, și, ridicîndu-se în genunchi, și-a înălțat mîinile sale și se ruga, zicînd: "Doamne, iartă-le lor păcatul acesta, că nu știu ce fac". Iar ei au aruncat cu pietre asupra lui și îl răniră și mai mult. Apoi un preot din fiii lui Rahav a strigat: "Încetați, ticăloșilor, ce faceți? Dreptul se roagă pentru voi, iar voi îl ucideți pe el?" Atunci îndată un om, alergînd cu un lemn, s-a repezit la sfînt și, lovindu-l cu toată puterea în cap, l-a zdrobit, încît i-au ieșit creierii. Și întru această mucenicească pătimire și-a dat duhul. Iar sfîntul său trup a fost îngropat acolo, aproape de biserică. Credincioșii l-au plîns mult pe dînsul, căci a fost episcop în Ierusalim treizeci de ani, iar la șaizeci și șase de ani ai vieții sale a pătimit pentru Hristos Domnul, Căruia, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, se cuvine cinste și slavă, în vecii vecilor. Amin.

52. POMENIREA SFÎNTULUI ȘI FERICITULUI IACOB DE LA BOROVIȚCHI

(23 OCTOMBRIE)

Patria cea de jos a fericitului Iacob și nașterea sa, unde și din cine s-a născut, nu se știe de noi, tăinuindu-se prin dumnezeiască voire; pentru aceea, ca să știm cu încredințare că sfinții lui Dumnezeu nu caută patria cea de jos, ci pe cea de sus, nu cu seminția neamului pămîntesc se laudă, ci se sîrguiesc a fi într-o ceată cu locuitorii cei cerești, se laudă nu cu tatăl cel trupesc, ci cu cel duhovnicesc, cu Bunul Dumnezeu Care este pretutindeni. Știm că acest vrednic făcător de minuni, deși a avut naștere trupească, a petrecut cu viață duhovnicească, arzînd cu duhul și slujind Domnului; deși în trup material a fost, a avut mintea celor spirituali, adică a avut pe sfinții îngeri împreună-viețuitori și împreunăvorbitori; deși a locuit pe pămînt, însă prin dumnezeiască vedenie stă înaintea lui Dumnezeu Care petrece în ceruri, făcîndu-se întru toateca o slugă a lui Dumnezeu, fiind credincios în răbdare multă, în necazuri, în primejdii, în nevoi, în ostenelii, în privegheri și în posturi.

Sfîrşindu-şi alergarea vremelnicei vieţi, celei cu multe necazuri, sufletul lui cel drept, împodobit prin fapte bune ca o mireasmă, a fost dus de îngerii lui Dumnezeu în cămara Mîntuitorului. Iar trupul cel cinstit creştineşte a fost pus în raclă şi, sosind vremea preamăririi sfîntului, racla cu cinstitele lui moaşte au fost duse în stăpînirea Novgorodului, în apropiere de satul care se numea Borovițchi, fiind purtate pe o bucată de gheaţă pe rîul ce curgea pe acolo, care se numea Nistea, plutind împotriva curentului apei către ţărmul Borovițchiului. Aceasta s-a întîmplat cu dumnezeiască voie, în marţea săptămînii celei luminate. Oamenii care locuiau acolo, fiind cuprinşi de îndoială, nu au primit de la început moaştele făcătoare de minuni ale multplăcutului lui Dumnezeu, ci, nesuferindu-le şi legîndu-le cu funia, le-au dat înapoi pe rîu. Însă moaştele făcătoare de minuni iarăşi s-au întors la cei ce le-au lepădat, plutind către acelaşi loc. Dar nici aşa nu au putut oamenii care locuiau acolo să vină la cunoştinţa minunii care se făcuse, căci racla plutea cu moaştele împotriva curgerii rîului şi iarăşi au lepădat-o. Deci, s-au lipsit de comoara cea dată de Dumnezeu şi pe care ei n-o primeau. De vreme ce poporul care locuia acolo era simplu şi, nu din răutate, ci din neştiinţă făcea toate acestea, lesne li s-a iertat lor ceea ce făcuseră. Pentru aceasta, a treia oară plutind sfintele moaşte la locul ce s-a zis mai înainte, fericitul făcător de minuni s-a arătat în vis unor cinstiţi şi cucernici bărbaţi, zicîndu-le: "Pentru ce, dreptcredincioşilor, iubitori ai creştinătăţii, nu mă primiţi pe mine care sînt creştin în Hristos cu dreaptă credinţă? Oare pentru neştiinţa numelui meu? Dacă vă trebuie să-l ştiţi pe acesta, aflaţi că eu mă numesc Iacov, primitorul numelui lui Iacov, fratele Domnului".

Aceste cuvinte auzindu-le în vedenie din fericita gură a cuviosului, îndată ce s-au sculat din somn, s-au umilit şi, spunîndu-le celorlalţi oameni, îndată au alergat cu mult popor la locul unde tîrîse cu îndrăzneală sfintele moaşte ale cuviosului Iacov, căutîndu-le cu dinadinsul iar cînd le-au aflat, s-au veselit. Apoi l-au scos cu cucernicie din apă la marginea rîului şi, punîndu-le în aceeaşi raclă cu cinste, au aşezat împrejurul ei copaci şi s-au dus de acolo.

Preabunul Dumnezeu, preamărind pe plăcutul Său, a dat putere sfintelor lui moaşte de a face minuni, tămăduind multe neputinţe, lucrul pe care văzîndu-l oamenii, au dat mulţumire Preamilostivului Dumnezeu, Cel ce le-a trimis un doctor ca acesta, fără de plată. Iar pe cuviosul făcător de minuni şi tămăduitor de boli l-au cinstit şi, vrînd să-l pună la loc de cinste, au mers la Prea Sfinţitul Teodosie, arhiepiscopul marelui Novgorod, şi i-au spus toate minunile care se făceau cu vrednică încredinţare. Iar el îndată a înştiinţat prin scrisoare pe Înalt Prea Sfinţitul Macarie, mitropolitul a toată Rusia şi, luînd sfat bun de la dînsul, degrabă a cercetat cu dinadinsul minunile sfîntului de la cei ce cîştigaseră tămăduiri de neputinţele lor. Dovedindu-se toate adevărate şi nemincinoase, a trimis pe Constantin, egumenul de la mănăstirea Naşterii Maicii Domnului, Născătoarea de Dumnezeu, cu preoţi şi diaconi, în satul Borovițchi, şi au mutat cu evlavie cinstitele şi de minuni făcătoarele moaşte ale sfîntului şi dreptului Iacob, în biserica cea nouă a Pogorîrii Sfîntului.

Moaştele au fos aşezate la uşa dinspre miazăzi a bisericii, în anul de la zidirea lumii 7053 (sau în anul 1545 după Hristos), în ziua a douăzeci şi treia a lunii octombrie. În acestă zi s-a hotărît să se prăznuiască pomenirea cea de peste an a fericitului de minuni făcător, întru slava Celui preamărit între sfinţi, a lui Iisus Hristos Dumnezeul, în veci. Amin.

53. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC ARETA ŞI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÎNSUL

(24 OCTOMBRIE)

Cînd în pămîntul grecesc domnea Iustin, iar în Etiopia domnea Elezvoi, împărații cei dreptcredincioși și buni, în acea vreme în Arabia, care demult se numea Sava, iar acum se numește pămîntul omeriților, s-a ridicat un împărat fărădelege, anume Dunaan, evreu necredincios, hulitor al numelui lui Iisus Hristos și mare vrăjmaș al credincioșilor, care avea pe toți sfetnicii, slujitorii și ostașii săi, ori evrei, ori păgîni, care se închinau soarelui, lunii și idolilor. Aceasta se sîrguia să izgo-nească pe toți creștinii din împărăția lui și să piardă din pămîntul omeriților pomenirea preamarelui nume al lui Iisus Hristos. El prigonea mult Biserica lui Dumnezeu, chinuind și ucigînd pe credincioșii care nu se supuneau poruncii lui și nu voiau să țină legea lui.

Auzind despre aceasta Elezvoi, împăratul Etiopiei, precum că Dunaan a poruncit în țara sa prigoană asupra creștinilor, s-a mîniat foarte tare și, adunîndu-și ostașii, a pornit asupra acestuia cu război. După multe lupte, l-a biruit și, făcîndu-l tributar, s-a întors în pămîntul său. Iar Dunaan, după puțină vreme, iarăși s-a sculat asupra lui Elezvoi, nesocotind așezămîntul ce se făcuse și, adunîndu-și toată puterea sa, a pierdut pe toți ostașii lui Elezvoi, care erau lăsați ca

să păzească cetățile și mai mult s-a înarmat asupra creștinilor. A poruncit pretutindeni ca creștinii ori să primească credința evreiască, ori să fie uciși fără milă.

În împărăția lui nu era nimeni care să îndrăznească a mărturisi pe Hristos, decît numai într-o cetate care se numea Negran, numai acolo se slăvea numele lui Iisus Hristos. Acea cetate mare și cu mult popor era sub stăpînirea lui Dunaan. Acolo a strălucit sfînta credință din vremea cînd Constantie, fiul marelui Constantin, trimitea solii săi la locuitorii din Sava, care acum se numesc, după cum s-a zis mai sus, omeriți, trăgîndu-și seminția lor din Hettura, femeia lui Avraam. Ajungînd acolo bărbații cei de Dumnezeu înțelepțiți și îmbunătățiți, trimiși de la împăratul Constantie, care au împăcat pe împăratul acelei țări cu daruri, acei soli au învățat pe oameni credința în Iisus Hristos și au zidit biserici. De atunci înflorea dreapta credință în Negran și sporea învățătura creștinească, se înmulțeau cetele monahicești, se zideau mănăstiri și întru toate rînduielile se păzea curăția. În sfîrșit, sporeau credincioșii întru multe bunătăți. Apoi aceia nu lăsau pe nici unii de altă credință să locuiască între dînșii, nici elini, nici evrei, afară numai de ei singuri care se aflau acolo ca fiii unei maici, ai soborniceștii și apostoleștii biserici, viețuind cu dreaptă credință și cu cinste.

Zavistuind diavolul dreapta credință a numiților locuitori, a înarmat asupra lor pe Dunaan evreul, care, auzind că creștinii din cetatea Negran nu se supun poruncii lui și nu voiesc să țină cu dînsul, a pornit asupra lor cu toată puterea sa, plănuind două lucruri: să-i piardă pe creștinii din stăpînirea sa și să mîhnească prin pierderea creștinilor pe Elezvoi, împăratul Etiopiei. Drept aceea, ajungînd la cetate, a înconjurat-o cu mulțime de ostași și a săpat cetatea împrejur, crezînd că o va cuceri degrabă și pe cei ce viețuiau într-însa să-i ucidă fără cruțare. El zicea către cetățeni: "De voiți să cîștigați de la mine milă și să rămîneți vii, aruncați jos semnele cele blestemate - așa numea ticălosul sfintele cruci - pe care le-ați înălțat pe vîrfurile bisericilor celor înalte și vă lepădați de Cel răstignit pe lemn".

Purtătorii de arme împărătești umblau împrejurului cetății, strigînd: "Supuneți-vă împăratului, ca să rămîneți vii și să luați daruri de la dînsul, iar dacă nu vreți, de foc și de sabie veți pieri". Însuși Dunaan, deschizîndu-și gura, clevetea pe Hristos și pe creștini cu limbă hulitoare de Dumnezeu, zicînd: "Cîți necurați creștini am pierdut, cîți preoți și monahi am ucis cu sabia, cîți am ars cu foc și pe nici unul n-a izbăvit Hristos din mîinile mele, pentru că nici Hristos n-a putut să Se izbăvească din mîinile celor ce L-au răstignit și acum am venit la voi, ca, ori să vă lepădați de Hristos, sau desăvîrșit să vă pierd". Iar cetățenii îi răspundeau: "Îndrăznești mult, o, împărate, cu limba ta, asupra Atotputernicului Dumnezeu. Te asemene cu Rampsak, voievodul lui Senaherim, care a grăit cu mîndrie către Iezechiel: "Să nu te înalțe pe tine Domnul Dumnezeul tău spre Care nădăjduiești". Dar n-a fost fără pedeapsă acea hulă, că într-un ceas cîte mii de ostași a pierdut, bine știi. Deci, ferește-te să nu se întîmple tot așa și ție, care hulești pe Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu cel Atotputernic și înfricoșat, Acela care ia sufletele boierilor și pe tine poate să te sfărîme și să-ți prefacă în țărînă mîndria ta cea multă și de Dumnezeu hulitoare. Te lauzi ca, ori să ne întorci pe noi de la Hristos, ori să ne pierzi cu totul. Cu adevărat, mai degrabă vei putea să ne pierzi, decît să ne întorci de la Hristos, Mîntuitorul nostru, pentru Care noi toți sîntem gata să murim".

Împăratul, nesuferind să audă asemenea cuvinte, cu mai mare furie s-a mîniat și a năvălit cu toate puterile asupra cetății. Socotea că de nu va lua cetatea cu război, apoi are s-o chinuiască cu foame, ținînd-o înconjurată multă vreme. Apoi, aflînd împrejurul cetății foarte mulți creștini prin sate și prin pustii și, prinzîndu-i, i-a pierdut în multe feluri, iar pe alții i-a dus în robie, silindu-i ca să ia cetatea. Însă creștinii, apărîndu-se cu tărie dinlăuntru, îi biruiau pe păgîni.

Silindu-se împăratul cu puterile sale, în tot chipul, n-a reuşit să ia cetatea, nici să-i omoare cu foametea, căci ei aveau hrană îndestulată pentru mulți ani. Nelegiuitul, nădăjduindu-se în aşteptarea sa, s-a gîndit să-i înşele pe creştini cu un meşteşug subţire şi a trimis pe cineva în cetate, zicînd cetățenilor cu jurămînt: "Nu voi face strîmbătate vouă, nici vă voi întoarce pe voi de la credința voastră, dar cer de la voi numai obişnuita danie cu care îi sînteți datori împăratului vostru. De aceea, să-mi deschideți cetatea ca să intru s-o văd şi apoi să iau dania obişnuită de la voi. Mă jur pe Dumnezeu şi pe Lege că nu vă voi face vouă nici un rău cît de mic, ci vă voi lăsa în pace ca să vieţuiţi în credința voastră". Iar cetățenii i-au răspuns: "Noi, creştinii, am învățat din Sfintele Scripturi ca să ne supunem împăratului şi să ne plecăm stăpînitorilor, deci de vei face aşa precum ne făgăduieşti nouă cu jurămînt, că nu ne vei face nedreptate, nici nu ne vei întoarce de la Domnul nostru Iisus Hristos, îți vom deschide cetatea şi vei intra ca un împărat şi îţi vei lua de la noi obişnuita dajdie, iar de ne vei face vreun rău, Dumnezeu, Cel ce aude jurămintele tale, să-ţi răsplătească ţie degrabă. Iar noi nu ne vom îndepărta de la Hristos, Mîntuitorul nostru, chiar de ne-am lipsi, nu numai de averi, ci şi de viaţă". Împăratul iarăşi s-a jurat că nu le va face nici o supărare. Ei, crezînd pe vulpea aceea, i-au deschis cetatea şi s-au închinat păgînului cu daruri.

Împăratul, intrînd cu toată puterea sa în cetate, ca lupul în turmă, îmbrăcat în piele de oaie, a înconjurat zidurile şi porţile cetăţii şi pe ostaşii săi i-a pus de pază. Apoi, văzînd podoaba cetății, mulțimea poporului şi pe creştinii cei cinstiți, i-a lăudat, căci încă îşi tăinuia planul cel viclean pînă la o vreme. Odihnindu-se puțin în cetate, a ieşit iar la trupele sale şi, vrînd să înceapă acea fără de Dumnezeu prigoană pe care o gîndise, a poruncit să vină la dînsul toţi bărbații cei cinstiţi şi căpeteniile cetăţii. Deci, au venit la dînsul, după poruncă, toți cei ce erau în cetate, cinstiţii bătrîni, căpeteniile şi cei slăviţi şi bogaţi. Între dînşii era şi fericitul Areta, care era mai mare cu bătrîneţile şi cu priceperea, cu dregătoria şi cu cinstea, avînd nouăzeci şi cinci de ani şi care era boier şi voievod, căruia toată rînduiala cetății îi era încredinţată. Cu al lui înţelept sfat şi cu cîrmuirea sa cea pricepută, cetățenii s-au împotrivit vrăjmaşilor, cu vitejie multă, vreme îndelungată.

Mergînd cetățenii cu Areta la nelegiuitul împărat, i-au adus lui cuvenita închinăciune şi i-au mulţumit că a făcut cu dînşii precum s-a jurat şi n-a adus nici o primejdie asupra lor. Aceasta zicea Areta, neştiind vicleşugul împăratului. Acesta însă, nemaiputînd mult să-şi ascundă otrava vicleniei sale dinăuntru, a dat-o pe faţă, adică a săvîrşit răutatea pe care o tăinuia. Jurămîntul pe care l-a dat cetățenilor îl socotea ca pe o jucărie copilărească şi a poruncit ca, legîndu-i pe toţi împreună cu Sfîntul Areta, să fie păziţi pe de străji, apoi a trimis la casele lor ca să le fie jefuite averile. Apoi a întrebat unde este Pavel, episcopul lor, şi, aflînd că au trecut doi ani de cînd a murit, a poruncit ca să-l dezgroape. Scoțîndu-i trupul, l-a ars cu foc şi cenuşa a aruncat-o în văzduh. Apoi, aprinzînd un foc foarte mare, a adunat mulțimea preoţilor şi a clericilor, a monahilor şi a fecioarelor celor afierosite lui Dumnezeu şi i-a aruncat în foc, fiind în număr de patru sute douăzeci şi şapte de fiinţe. Astfel i-a ars pe ei, zicînd: "Aceştia sînt pricina pierderii acelora pe care i-au sfătuit să cinstească pe Cel răstignit ca pe un Dumnezeu". După aceea a poruncit propovăduitorilor lor ca, umblînd prin cetate, să spună la toţi să se lepede de Hristos şi să vină la legea evreiască, precum era împăratul.

Chemînd înaintea sa pe căpeteniile acelea, adică pe creştinii pe care îi ţinea în legături, a început a grăi către dînşii, dar mai ales către Areta: "Ce nebuni sînteţi voi, pentru credința voastră în Cel răstignit şi credeți în El ca într-un Dumnezeu! Oare doară poate să fie bătut Dumnezeu, neavînd trup? Sau poate să moară cel fără de moarte? Oare nu sînt şi între voi din cei ce urmează lui Nestorie, care cinstesc pe Hristos, nu ca pe un Dumnezeu, ci ca pe un prooroc? Eu nu vă silesc ca să vă închinaţi soarelui şi lunii sau altei făpturi oarecare, nici nu vă

silesc să jerfiți zeilor păgîni, ci însuși lui Dumnezeu și Făcătorului a toată făptura". La aceste cuvinte Sfîntul Areta, împreună cu însoțitorii săi, a răspuns: "Noi știm că dumnezeirea nimic nu putea suferi, ci numai omenirea cea luată din Preacurata Fecioară, precum mărturisesc proorocii, despre care știi și tu. Omenirea a răbdat numai pentru noi, iar dumnezeirea a arătat-o Hristos Domnul prin minunile Sale cele negrăite. Ce trebuință avem noi de multă vorbă? Noi îl mărturisim pe El că este Fiul lui Dumnezeu și grăim în numele întregului popor al cetății, că nu există chin pe care n-am fi gata să-l suportăm pentru Iisus Hristos, Dumnezeul nostru. Iar despre credința lui Nestorie, cel blestemat de Sfinții Părinți, adunați la al treilea sinod din Efes, ce avem noi? Căci noi nu despărțim în Hristos două persoane, ci credem că omenirea Lui este unită cu dumnezeirea într-o singură persoană. Iar pe tine, care grăiești cuvinte hulitoare asupra Domnului nostru, pentru o hulă ca aceasta și pentru călcarea jurămîntului tău, te va ajunge degrabă dumnezeiasca pedeapsă". Împăratul, suferind acele cuvinte cu răbdare, pentru că se rușina de înțelepciunea lui Areta, și de cinstea celorlalți creștini, a început cu cuvintele blînde a le îmbuna inimile, prin făgăduința darurilor și a cinstei, vrînd să schimbe credința lor și rîvna cea pentru Hristos, în fărădelege. Dar ei, ridicîndu-și ochii ca dintr-o inimă și parcă ar fi fost o singură gură, au strigat, zicînd: "Nu ne lepădăm de Tine, unule Cuvinte al lui Dumnezeu, Iisuse Hristoase, Care Te-ai născut din Preasfînta Fecioară, nici batjocorim cinstita Crucea Ta".

Împăratul, văzînd pe sfinți neclintiți în credință, a amînat chinuirea lor pentru altă vreme și a poruncit să fie ținuți în legături, iar el s-a pornit spre popor, ucigînd pe mulți fără cruțare. Și a poruncit ca să fie aduși femeile și copiii sfinților mucenici și împreună cu cinstitele femei au venit mulțime mare de alte femei văduve, fecioare și monahi. Pe acestea a căutat mai întîi să le înșele cu momeli, apoi le-a îngrozit cu chinuri, ca să se lepede de Hristos. Iar ele nu numai că nu voiau, dar și defăimau cu ocări pe împărat și mai ales fecioarele monahii strigau, ocărîndu-l pe el, pentru necredință. Iar el, nesuferind acele ocări, a poruncit ostașilor să le taie pe toate. Iar ele alergau la moarte cu veselie. A fost între dînsele o minunată întrecere, căci monahiile fecioare mergînd înainte sub sabie, grăiau către femei: "Știți că noi în biserica lui Hristos avem cinstea de a fi înainte; aduceți-vă aminte că noi, pretutindeni, avem locul cel de frunte, intrăm mai întîi în Biserica Domnului, ne apropiem mai înainte la Preacinstitele Taine și ședem la cel dintîi loc. Deci, se cade ca și aici să primim mai întîi cinstea mucenicească, mai întîi să murim și să mergem mai înainte de voi și mai înainte de bărbații voștri, la Mirele nostru, Iisus Hristos". Apoi și femeile apucau una decît alta mai înainte, plecîndu-și sub sabie grumazul. La fel și copiii cei mici se înghesuiau între mame, grăbindu-se la moarte și fiecare striga: "Tăiați-mă pe mine, tăiați-mă pe mine". O astfel de osîrdie aveau ca să moară pentru Hristos, încît necuratul evreu Dunaan și toți boierii lui se mirau foarte tare. Iar nelegiuitul zicea: "O, cum a putut înșela pe oameni Galileanul, încît socotesc moartea întru nimic și pentru El își pierd sufletele și trupurile?".

Era în cetatea Negran o văduvă, pe nume Singlitichia, de neam bun și cinstit, frumoasă la față, dar la suflet și mai frumoasă, bogată cu averea, dar mai bogată cu faptele bune și care a rămas văduvă încă de tînără. Aceasta avea două fiice. Văduva, șezînd în casa sa în post și în rugăciuni, nevrînd să se însoțească cu alt bărbat și făcîndu-se mireasa lui Hristos, Îl slujea ziua și noaptea, cu toate că era tînără de ani, însă cu înțelepciunea era bătrînă și mai mult decît cei bătrîni a priceput poruncile Domnului. Despre aceasta auzind necuratul evreu Dunaan, a poruncit să o aducă cu cinste le el, împreună cu amîndouă fiicele. După ce au adus-o, a căutat spre dînsa cu fața veselă și i-a zis cu glas blînd: "Am auzit de tine, cinstită femeie, că ești de neam bun, înțeleaptă și pricepută, pentru care lucru mărturisește fața și privirea ta, precum că adevărate sînt cele spuse despre tine, deci că nu dorești a urma femeilor celor nebune, pe care eu le-am pierdut pentru nebunia lor și să nu mai socotești ca Dumnezeu, pe Cel ce S-a răstignit pe cruce, pentru că a fost mîncător și băutor de vin, prietenul vameșilor, petrecător și potrivnic

Legii strămoșești. Deci, să faci cele cuvenite bunului tău neam leapădă-te de Nazarineanul și să crezi ca noi, ca să fi cu împărăteasa în palatele ei, cinstită de toți. Astfel vei petrece mai bine, scăpînd de greutățile ce se întîmplă în văduvie. Pentru că a ajuns pînă la noi vestea despre tine și chiar se vede că tu ai mari bogății, multe slugi și slujnice și ești cinstită de toți, fiind tînără și frumoasă. Cu toate aceste fericiri nu ai voit să te măriți cu alt bărbat și se mai spune despre tine că ești îmbunătățită și cu multă pricepere. Deci și acum să cugeți bine și să fii desăvîrșită în pricepere. Ascultă-mi sfatul cel sănătos și nu da în mîinile chinuitorilor frumusețea și tinerețea ta, precum și fecioria fiicelor tale, căci vei suferi mai multă rușine și necinste decît chinuri, ci, încetînd a slăvi pe Cel răstignit și supunîndu-te legilor noastre, să gîndești cele ce sînt folositoare ție și fiicelor tale".

Iar fericita și cinstita femeie cu multă înțelepciune a răspuns împăratului, zicînd: "Se cade ție, împărate, să cinstești pe Acela ce ți-a dat stăpînirea și acea porfiră și diademă; și mai ales ți-a dat viața ca un Fiu al lui Dumnezeu și Dumnezeu adevărat, dar tu te-ai arătat nemulțumitor pentru o astfel de binefacere și cu limbă îndrăzneață grăiești de rău pe Făcătorul tău de bine. Oare nu te temi că un trăznet de sus are să te lovească? Tu voiești a mă slăvi cu mare cinste, eu însă cinstea voastră ca o necinste o socotesc și nu voiesc să mă laude lumea aceea care hulește pe Dumnezeul meu, nici nu voi fi nebună să locuiesc cu vrăjmașii lui Dumnezeu în lăcașurile păcătoșilor". Acestea auzindu-le împăratul, s-a umplut de mînie și, căutînd la boierii săi, a zis: "Vedeți cum fără de rușine ne vorbește această necurată femeie?" Apoi a poruncit să ia acoperămîntul de pe capul ei și de pe capetele fiicelor ei și așa, cu capul descoperit și cu părul despletit, să fie purtate prin cetate, cu batjocură și cu necinste. Astfel fiind purtată cu necinste pe ulițele cetății, a văzut cum mulțimea femeilor plîngea pentru dînsa, de o necinste și rușine ca aceea. Iar ea a zis către dînsele: "Știu, prietenelor, că vă este jale pentru mine, văzîndu-mă cu fiicele mele în această stare, dar să nu vă întristați, cînd eu mă bucur, nici să plîngeți cînd eu mă veselesc, căci ziua aceasta îmi este mie mai de bucurie decît ziua nunții, căci pentru Mirele meu rabd acestea, Căruia fără de prihană I-am păzit văduvia mea și Lui I-am logodit pe iubitele mele fiice. Acum mă bucur că Domnul meu privește la defăimarea mea, unde este mărturisirea mea și știe osîrdia mea pentru El, pentru că n-am voit nici cinstea, nici bogățiile, nici chiar viața cea vremelnică, ci numai una este dorința mea: ca să aflu pe Hristos și să merg la El în ceata sfintelor mucenițe, ducîndu-I cu mine rodul pîntecelui meu, adică pe fiicele mele. Deci rogu-mă vouă, surorile mele, nu plîngeți, ci mai ales vă bucurați cu mine, că merg să mă fac părtașă cerescului Mire Iisus Hristos".

Apoi iarăși a fost adusă înaintea împăratului, care i-a zis: "Leapădă-te de Hristos ca să fii vie". A răspuns sfînta: "De mă voi lepăda de Hristos pentru viața cea vremelnică, apoi cine mă va izbăvi de veșnica moarte, care este în focul cel nestins". Și căutînd spre cer a zis: "Să nu-mi fie mie, o, împărate fără de moarte, să mă lepăd de Tine, Unule născut, Fiul lui Dumnezeu, și să mă supun hulitorului și călcătorului de jurămînt, care cu înșelăciune a luat cetatea noastră și acum prigonește biserica Ta cea sfîntă". Iar împăratul, aprinzîndu-se de cumplită mînie, a răcnit: "O, necurată femeie, îndată voi zdrobi capul tău și-ți voi sfîșia carnea și te voi arunca spre mîncarea cîinilor. Atunci voi vedea de te va izbăvi din mîinile mele Nazarineanul, spre Care tu nădăjduiești". Niște cuvinte ca acestea ale împăratului nesuferindu-le fiica ei cea mai mare, care avea doisprezece ani, a scuipat în fața împăratului și îndată slujitorii cei ce stăteau de față au tăiat-o și împreună cu dînsa și pe sora ei cea mai mică au ucis-o cu sabia. Și au căzut amîndouă fiicele moarte, înaintea ochilor mamei lor cea vrednică de laudă. Apoi împăratul a poruncit ca să ia sîngele lor și să-l ducă la gura maicii lor ca să-l bea. Iar ea gustînd, a zis: "Te slăvesc pe Tine Doamne, Dumnezeul meu, că m-ai învrednicit a gusta jertfele cele curate ale sărmanelor mele fiice. Ție, Hristoase Dumnezeule, Îți aduc această jertfă a mea, înaintea Ta pun aceste mucenițe fecioare care au ieșit din pîntecele meu, cu care, numărîndu-mă și pe mine,

du-mă în cămara Ta și, precum zice David, "arată pe maică veselindu-se de feciori". După aceea împăratul a poruncit să-i taie capul. Astfel s-a dus maica cu fiicele sale la veselia cea veșnică. Apoi împăratul zicea cu jurămînt: "N-am văzut în viața mea așa frumoasă femeie și așa frumoase fecioare ca acestea, care nici frumusețile, nici viața lor nu și-au cruțat-o".

A doua zi împăratul a stat la un loc mai înalt și a chemat la dînsul pe Areta cu toți tovarășii lui, care erau în număr de trei sute patruzeci. Stînd de față împăratul, a căutat pe Areta, ca spre cel mai bătrîn, și a zis: "Tu, nesocotitule, te-ai sculat asupra stăpînirii noastre și toată cetatea ai ridicat-o asupra noastră, învățînd pe oameni a se împotrivi nouă. Tu ai înșelat pe oameni, ca să asculte cuvintele tale ca pe niște legi, iar de legile și poruncile noastre să se lepede. Tu ai învățat poporul să cinstească pe Cel răstignit ca pe un Dumnezeu și pe Cel ce nu și-a ajutat Sieși cînd era răstignit, pe Acela toți să-L aibă ajutor. Pentru ce nu ai urmat tatălui tău care, stăpînind în Negran, se supunea împăraților care au fost mai înainte decît noi? Deci, să fii chinuit, tu și toți cei care te ascultă pe tine, precum au fost bărbații și femeile care mai înainte s-au dat morții și au fost uciși de noi, și cărora Fiul Mariei și al teslarului cu nimic nu a putut să-i ajute". Iar bătrînul îl asculta, suflînd cu greu, cuvintele mîndre ale împăratului urît de Dumnezeu. Apoi, suspinînd din adîncul inimii, a zis: "Nu ești tu, împărate, pricina tuturor lucrurilor ce se fac, ci cetățenii noștri sînt vinovați, că nu au ascultat sfatul meu. Pentru că eu le-am dat sfatul să nu deschidă cetatea ție, omului celui viclean și înșelător, ci să se lupte cu tine vitejește. Iar ei nu au luat aminte la cuvintele mele. Eu voiam să ies cu puținii mei tovarăși înaintea ta, precum a făcut-o odată Ghedeon contra madianiților. Pentru că nădăjduiam spre Hristosul meu, Cel hulit de tine acum, Care m-ar fi ajutat să te întrec, să te biruiesc și să te calc pe tine, nelegiuitule călcător de jurămînt, cel ce nu-ți mai aduci aminte de așezămintele cele hotărîte, prin care cu jurămînt te-ai făgăduit să păzești cetatea și pe cetățeni".

Unul dintre cei care ședeau cu împăratul, a zis către sfînt: "Oare așa vă învață pe voi legea lui Moise, ca să necinstiți pe unsul Domnului? Pentru că zice: "Pe stăpînitorul poporului tău să nu-l grăiești de rău". Dar și scriptura voastră învață a-l cinsti pe împărat, nu numai pe cel bun și blînd, ci și pe cel îndărătnic". Iar sfîntul a răspuns: "Oare nu ai auzit ceea ce s-a zis lui Ahav, prin Ilie proorocul, cînd Ahav a zis către Ilie: Tu ești cel ce răzvrătești pe Iarael? Iar Ilie a răspuns: "Nu răzvrătesc eu pe Israel ci numai tu și casa tătîne-tău". Vezi că nu numai pe Ahav singur, ci și toată casa lui a mustrat-o și a defăimat-o și cu aceasta n-a stricat legea. De aceea, tot cel ce cu dreaptă credință cinstește pe Dumnezeu, nu strică legea cînd mustră pe împăratul cel necurat pentru a lui păgînătate și care nu se teme a huli cu gura sa asupra cerului și asupra Ziditorului. Văd că voi nu vă îngrijiți de îndelunga răbdare a lui Dumnezeu, iar pe noi vă sîrguiți să ne aduceți să facem cele ce faceți voi. Iar tu, împărate nedrept, nelegiuit și fără de omenie, oare ai făcut cu noi așa precum ai făgăduit? Oare astfel de dreptate se face din partea împăratului? Oare așa au fost împărații mai înainte de tine? Cu adevărat n-au fost așa, ci buni, blînzi, drepți și milostivi, păzindu-și hotărît cuvîntul lor și arătînd poporului bunăvoință. Iar tu, călcătorule de jurămînt, nu te poți sătura de sîngele creștinilor. Deci să știi că Dumnezeu Atoateștiutorul degrabă îți va lua scaunul împărătesc și-l va da unui om credincios și bun, care va întări și va înălța neamul creștinesc și va zidi Biserica, pe care tu cu foc ai ars-o și ai surpat-o la pămînt. Eu sînt fericit că la adînci bătrînețì, avînd nouăzeci și cinci de ani, văzînd pe fiii fiilor mei și pe fiicele fiicelor mele, primesc cununa mucenicească și aduc jertfă lui Dumnezeu o cetate cu atît de mult popor".

Apoi, întorcîndu-se spre popor și spre ai săi împreună pătimitori, a început a grăi așa: "Bărbați creștini, prieteni și cunoscuți, ne-am amăgit crezînd jurămîntul și înșelătoarele cuvinte ale acestui împărat fără de Dumnezeu. Iată, acum vedem nedreptatea lui și auzim cuvintele lui cele hulitoare de Dumnezeu. Mai bine am fi făcut dacă ne-am fi împotrivit lui cu război și am

fi stat tari pînă la sfîrșit, că ne-ar fi ajutat nouă Dumnezeu să-l biruim. Dar de vreme ce s-a făcut așa și ni se spune acum de față, ca ori să ne supunem vrăjmașului și să petrecem în rușine viața vremelnică sau, nesupunîndu-ne lui, să cîștigăm sfîrșit fericit; de aceea să ne sîrguim să moștenim slava cea fără de moarte, prin pătimire, pentru că ce este mai slăvit decît mucenicia? Și ce este mai cinstit decît a pătimi pentru Hristos? De mult am avut gînd și dorire să rabd munci pentru Hristos și acum, cîștigîndu-mi dorința și aflînd ceea ce am căutat, mă bucur și, iată, sînt gata să mor îndată. Voi, o, fraților să nu fiți fricoși și mici la suflet și să iubiți viața vremelnică, ca pentru viața cea vremelnică să vă lipsiți de viața cea veșnică și să poată judecătorul a se lăuda, dacă pe vreunul din noi, înfricoșîndu-l prin îngrozirea sa, l-ar depărta de sfînta credință. Atunci el s-ar înălța prin mîndria sa și astfel, biruind pe toți, mai mari hule va aduce asupra Fiului lui Dumnezeu. Dar de se va afla cineva dintre noi care să se teamă de moarte și să gîndească a se lepăda de Hristos și de viața cea veșnică, acela îndată să iasă din mijlocul nostru și să se despartă de noi, care sîntem un suflet și un gînd, și să nu mai poarte în zadar numele de creștin. Cel ce se va lepăda de Tine, Hristoase, Cuvinte al lui Dumnezeu, pentru vremelnica viață, să nu aibă parte de ea. Dacă cineva din neamul meu și dintre vecinii mei, cuprinzîndu-se de pofta vremelnicilor bunătăți, Te-ar lăsa pe Tine, Ziditorule, și ar merge în urma împăratului celui necurat, aceluia să nu-i faci parte, o, Hristoase Împărate, să se mîngîie de acelea ce se par a fi bune și mîngîietoare, ci să-i faci parte de toate cele potrivnice și rele".

Cînd grăia aceasta sfîntul, toată mulțimea creștinească vărsa lacrimi fierbinți și zicea: "Îndrăznește, povățuitorule și învățătorule al nostru, că nimeni nu te va lăsa pe tine! Nimeni din soborul nostru nu se va despărți de tine! Iată, noi toți sîntem gata să murim înaintea ta pentru Hristos și să cîștigăm acel fericit sfîrșit". Iar sfîntul le-a răspuns: "Eu voi merge înaintea voastră să mor și, în felul acesta, vă voi fi vouă povățuitor, că precum în cetate întîiul loc mi l-ați încredințat, așa și aici, să mă lăsați să stau eu mai întîi înaintea lui Hristos". Apoi sfîntul a continuat: "Dacă vreunul din fiii mei va rămîne viu în credința cea sfîntă, acela să fie moștenitorul averilor mele, din care trei sate le dau sfintei biserici, care degrabă se va ridica, pentru că acest nelegiuit împărat va pieri în curînd, iar Biserica lui Hristos în această cetate se va ridica și va înflori ca o foarte frumoasă floare, stropită cu sîngele robilor Lui, care sînt atît de mulți". Acestea zicîndu-le, sfîntul a binecuvîntat poporul și, înălțîndu-și mîinile și privind cu ochii spre cer, a zis: "Slavă Ție, Doamne, de toate acestea!". Și, întorcîndu-se către împărat, i-a zis: "Te laud pe tine, împărate, că mi-ai îngăduit și nu mi-ai întrerupt cuvintele mele și mi-ai dat vreme să vorbesc cu prietenii mei. Iar acum să nu zăbovești mai mult, ci să faci ceea ce voiești, căci te-ai încredințat că nu ne lepădăm de Hristos și nu urmăm nelegiuirile tale".

Apoi împăratul, văzîndu-i neschimbați, i-a osîndit pe toți la moarte. Au dus pe sfinți la un pîrîu care se numea Odias, ca acolo să le fie tăiate capetele. Sosind la locul hotărît, sfinții au făcut rugăciune, zicînd: "Doamne, Doamne, puterea mîntuirii noastre, umbrit-ai peste capul nostru în ziua de război, iar acum scoate-ne pe noi în viața cea veșnică, că n-am iubit nimic mai mult decît pe Tine, nici patria, nici neamul, nici bogățiile, ci pe toate le-am părăsit pentru Tine. Încă și viața noastră am defăimat-o și ne-am socotit ca niște oi duse la înjunghiere. Deci, cu smerenie ne rugăm Ție, izbăvește sîngele robilor Tăi, înaltă mîna asupra mîndriei împăratului cel necurat, primește întru apărarea Ta pe fiii celor ce mor pentru Tine, întărește cetatea care se laudă cu cinstitul său sînge, cu crucea și cu pătimirea. Vezi ce au făcut vrăjmașii Tăi: au stricat buna ei podoabă, au ocărît sfințenia Ta, au ars cu foc Sfîntul Tău locaș, pe care Te rugăm să-l ridici la loc, dînd sceptrul împăraților credincioși". Astfel rugîndu-se sfinții, ostașii au început a-i tăia. Mai întîi l-au tăiat pe Sfîntul Areta, ca pe un povățuitor creștinesc ce se afla, apoi pe toți ceilalți trei sute patruzeci de sfinți mucenici. Astfel și-au găsit ei fericitul sfîrșit.

O femeie credincioasă din aceeași cetate avea cu dînsa un copil mic, care nu avea mai mult de cinci ani. Văzînd uciderea cu sabia a sfinților mucenici, a alergat la dînșii și, luînd puțin sînge de la ei, s-a uns pe ea și pe fiul ei. Umplîndu-se de rîvnă, îl blestema pe împărat și cu mare glas zicea: "Să i se întîmple acestui evreu precum i s-a întîmplat lui Faraon". Iar ostașii, prinzînd-o, au dus-o la împărat și i-au spus lui toate cele grăite de dînsa. Împăratul nu a lăsat-o pe ea să grăiască mai mult, nici n-a întrebat-o nimic, ci a poruncit ca îndată să fie arsă în foc. Și a fost aprins un foc mare și chinuitorii au legat-o pe acea cinstită femeie ca s-o arunce în foc. Atunci micuțul ei copil a început a plînge și a alergat la împărat și cu ochii plini de lacrimi a căzut la picioarele lui, rugîndu-l s-o dezlege pe maica lui. Iar împăratul, luîndu-l în brațele sale, pentru că pruncul era frumos și vorbea bine, i-a zis: "Pe cine oare iubești mai mult, pe noi sau pe maica ta?" Iar pruncul i-a răspuns: "Pe maica mea o iubesc și am venit să mă rog ție ca să fie dezlegată și ea mă va lua cu dînsa la chinuri, despre care adeseori îmi spunea". Și l-a mai întrebat împăratul: "Ce sînt chinurile de care grăiești tu?". Iar pruncul, umplîndu-se de darul lui Dumnezeu care lucra într-însul, a răspuns împăratului: "Chinurile sînt a muri pentru Hristos și iarăși a învia". L-a întrebat împăratul: "Cine este Hristos?" Iar pruncul a răspuns: "Să vii cu mine la biserică și eu ți-L voi arăta pe Iisus Hristos". Și iarăși, privind spre maica sa, plîngea, zicînd către împărat: "Lasă-mă să mă duc la maica mea". Iar împăratul i-a zis: "Pentru ce-ai venit la mine și ai lăsat pe maica ta? Deci, să nu mergi la dînsa, ci să fii cu noi și îți voi da ție mere și nuci și din toate roadele cele bune".

Acestea împăratul le spunea ca un copil naiv, crezînd că el nu are pricepere. Dar pruncul, covîrșind anii cu înțelepciunea, răspundea cu pricepere, zicînd: "Nu voi fi cu voi, ci voi fi cu maica mea, pentru că eu socoteam că tu ești creștin și de aceea am venit la tine să te rog pentru maica mea, dar tu ești evreu și pentru aceea nu voi fi cu tine, nici nu voi lua ceva din mîinile tale, ci voiesc numai să mă lași să mă duc la maica mea". Atunci împăratul s-a mirat de înțelepciunea celui mic copil care, atunci cînd a văzut că maica sa este aruncată în foc, l-a mușcat tare pe împărat și, durîndu-l tare, acesta l-a aruncat din brațe, poruncind unui boier care stătea în fața sa să ia copilul și să-l educe în legea evreiască și în lepădarea de Hristos. Boierul, mirîndu-se de priceperea pruncului, l-a luat și l-a dus în casa sa. Întîlnindu-se cu un prieten a stat și i-a spus cele ce s-au întîmplat cu acel prunc. Stînd ei în apropiere de focul în care a fost aruncată sfînta lui maică, pe cînd vorbeau între ei, pruncul s-a smuls din mîinile celui care-l ținea și, alergînd degrabă, s-a aruncat în foc, cuprinzînd-o pe maica sa care ardea și a ars și el împreună cu ea. Astfel maica și fiul au fost jertfă și ardere de tot, cu bună mireasmă lui Dumnezeu. Slavă lui Dumnezeu, Celui ce a înțeleptit așa pe pruncul acela, încît s-au împlinit întru dînsul cuvintele prooroceşti: "Din gura pruncilor și a sugătorilor ai săvîrșit laudă pentru vrăjmașii Tăi, ca să sfărîmi pe vrăjmașul și pe izbăvitorul".

Pe cînd se petreceau acestea toți boierii și voievozii împăratului celui fărădelege aveau jale de atît de multă vărsare de sînge creștinesc și, apropiindu-se de împărat, l-au rugat să înceteze cu aceasta și să nu piardă cetatea din care luau multă dijmă în toți anii. Nelegiuitul împărat a făcut după cererea lor, a încetat de a vărsa sîngele cel nevinovat, însă a luat multe mii de copii și de fecioare din cetatea aceea și din toate hotarele Negranului: pe unii i-a luat în robie pentru el, iar pe alții i-a dat boierilor și ostașilor care i-au vrut. Apoi toată cetatea, care mai înainte slujea Sfintei Treimi în liniște, a împovărat-o cu grea împilare și așa s-a întors la scaunul său.

Întorcîndu-se la treburile sale nelegiuitul și lepădatul de Dumnezeu evreu, s-a arătat foc din ceruri care toată noaptea a luminat văzduhul. Pentru acest lucru Dunaan și ostașii lui s-au înspăimîntat. Apoi focul a căzut pe pămînt ca o ploaie și pe mulți i-a vătămat. Acesta era semnul lui Dumnezeu și început pentru izbîndirea vărsării sîngelui. Însă împăratul nelegiuit, ca alt

Faraon, n-a vrut să se îndepărteze și nu s-a smerit sub mîna cea tare a lui Dumnezeu, ci cu atîta mînie se îndrăcise asupra creștinilor, încît nu numai în pămîntul său, dar și în alte țări și împărății se silea să-i dezrădăcineze pe creștini. A trimis pe solii săi la împăratul Persiei, rugîndu-l pe el să facă asemenea ca dînsul și să-i ucidă pe toți creștinii care sînt în stăpînirea sa, dacă voiește ca milostiv să-i fie soarele și tatăl Soarelui, Dumnezeul evreiesc, pentru că perșii cinstesc Soarele ca pe un Dumnezeu și, vrînd ca să-l înarmeze împotriva creștinilor pe împăratul perșilor, numea pe Dumnezeul evreilor tată al Soarelui. A mai scris și la stăpînitorul sarazinilor, Alamundar, făgăduindu-i mult aur, ca să-i ucidă pe creștinii care erau sub stăpînirea lui.

Toate aceste auzindu-le dreptcredinciosul Iustin, împăratul grecesc, s-a mîniat foarte tare și inima i s-a întristat de o așa prigoană împotriva creștinilor. A trimis scrisori la Arsenie, arhiepiscopul Alexandriei, ca să-l îndemne pe Elezvoi, împăratul Etiopiei, să pornească război împotriva necuratului împărat evreu, răzbunînd sîngele creștinesc. Apoi a trimis scrisoare și la împăratul Elezvoi, înștiințîndu-l despre toate cele ce au suferit creștinii omorîți de Dunaan și mai ales creștinii din cetatea Negran, și l-a mai înștiințat și despre solii trimiși la împăratul perșilor și la stăpînitorul sarazinilor, prin rugăminte și prin aur înarmîndu-l pe el să se ridice împotriva vărsării sîngelui creștinesc. Apoi Iustin ruga în scrisoare pe Elezvoi, ca pe cel care își avea hotarele aproape de Dunaan, să se ridice asupra acelui hulitor de Dumnezeu și nesățios de sînge creștinesc. La fel și pe Asterie, arhiepiscopul, îl deștepta și îl îndemna la război și cu tot dinadinsul se ruga lui Dumnezeu să ajute creștinilor să-l gonească pe vrăjmașul lor. A mai trimis scrisoare și către toți monahii care era în Nitria, în schiturile de acolo, poruncindu-le să se roage pentru aceasta.

Elezvoi, împăratul Etiopiei, a fost înștiințat nu numai de către împăratul Iustin, dar și de către Asterie, arhiepiscopul, despre toate cele ce se întîmplau la omeriți. Dar și mai înainte de a afla de la el a știut, pentru că ostașii lui, care rămăseseră acolo ca să străjuiască cetățile, se uciseseră. Și ardea cu rîvnă pentru Dumnezeu, suferea cu inima pentru creștini și voia să se ridice îndată, dar nu putea pentru că era iarnă și aștepta vara, pregătind înainte toate cele pentru război. După ce a trecut iarna, a adunat ostașii și dintre oamenii săi și din alții care veniseră la dînsul spre ajutor și s-a făcut o oaste pînă la douăzeci de mii de ostași. Apoi peste iarnă a construit corăbii în India, în număr de șaptezeci, și a mai adunat șaizeci de corăbii de la negustorii din Persia și din Etiopia care veniseră acolo pentru negustorii. Apoi a reparat multe din corăbiile lui cele vechi.

În vremea primăverii s-a pornit la război cu toată puterea sa și a trimis din părțile de jos ale Etiopiei o parte din oaste pe uscat în țara omiriților, iar el, împreună cu ceilalți ostași, s-au dus cu corăbiile pe mare. Și astfel, unii pe uscat și alții pe mare, s-au năvălit asupra pămîntului omiriților de pretutindeni ca să-l cuprindă pe Dunaan. Dar Dumnezeu, Care pe toate le rînduiește cu înțelepciunea Sa și nu după voia omenească, ci după judecățile Sale le lucrează, știind ce vor să fie de folos, a împiedicat planul fericitului împărat Elezvoi; căci ostașii cei trimiși pe uscat asupra omiriților s-au rătăcit în pustietăți și în munți, în locuri neumblate și fără de apă și nu au putut să ajungă la omiriți, nici să se întoarcă înapoi.

Rătăcind multe zile, au slăbit de sete și au căzut morți; puțini dintre ei au rămas vii și abia au putut să ajungă în patria lor, aducînd această veste tristă. La fel și împăratul, fiind pe mare cu corăbiile, calea nu i-a fost cu spor, căci a intrat la o cetate care se numea Dachei și, ieșind din corabie, a mers la o biserică ce era aproape de mare. Lăsîndu-și lîngă ușă, afară, coroana, porfira și toate semnele și podoabele împărătești, a intrat cu haine ponosite înăuntru și s-a rugat mult înaintea altarului, cu mare umilință. Apoi pomenea în rugăciuni minunile pe care Dumnezeu le-a făcut în Egipt și în pustie pentru evreii cei nemulțumitori și zicea:

"Nemulțumitori s-au arătat iudeii Ție, binefăcătorul lor și nu numai aceia pe care i-ai scos din Egipt, ci și fiii lor și toată seminția lor de pînă acum. Pentru că Tu știi, Doamne, cîtă răutate au făcut cetății Tale Negran, că luînd cu vicleșug poporul tău, au făcut fărădelege asupra sfinților Tăi, și pe creștinii cei ce au rămas îi căutau pînă la sfîrșit ca să-i piardă de pe pămînt. Dacă se face aceasta pentru păcatele noastre, să ne rugăm bunătății Tale să nu ne dai pe noi în mîinile lor, ci singur să ne pedepsești, precum Îți este Ție cu plăcere. Pe cît este slava Ta, pe atît este și mila Ta. Iar vrăjmașilor noștri să nu ne dai pe noi, ca să nu zică: "Unde este Hristos al lor spre Care nădăjduiesc și unde este crucea lor, în care se laudă".

Astfel, împăratul rugîndu-se, cu lacrimi a ieșit din biserică și din cetate. Auzind acolo de un monah sfînt pe nume Zinon, care trăia retras nu departe de cetate, în vîrstă de patruzeci și cinci de ani și care pentru viața lui cea îmbunătățită luase de la Dumnezeu darul proorociei și prevedea cele ce aveau să fie, a mers la acel monah în chip de ostaș, aducîndu-i tămîie într-un vas, iar sub tămîie a ascuns aur, ca să ia cuviosul împreună cu tămîia și aurul. Mergînd la monah, i s-a închinat lui și dîndu-i darul cel adus, i-a zis să se roage pentru dînsul. Apoi l-a întrebat dacă le va ajuta Dumnezeu în lupta împotriva lui Dunaan evreul, asupra căruia merg cu război ca să răzbune sîngele creștinesc. Iar cuviosul, fiind înaintevăzător, l-a cunoscut pe el că este împărat, știind și de aurul cel ascuns sub tămîie pe care nu l-a primit și i-a zis lui: "Oare nu ai auzit pe Domnul care zicea: a Mea este izbînda, Eu voi răsplăti. Iar tu rău te-ai pornit cu război, pentru că se va lua de la tine împărăția și mulți împreună cu tine se vor lipsi de viață". Împăratul, auzind acestea, s-a speriat foarte tare și, plîngînd, s-a dus de acolo. Fiind în foarte mare întristare și mîhnire, toată noaptea s-a gîndit și nu pricepea ce va face. Apoi a vrut să fugă de acolo. Făcîndu-se ziuă, s-a dus din nou la acel monah, care i-a zis: "Nu este cetate pe pămînt unde poți scăpa de moarte. Dacă voiești să fii viu și să-l biruiești pe împăratul cel necurat, făgăduiește că ai să mergi la viața monahicească". Iar el cu jurămînt s-a făgăduit, zicînd: "De-mi va da mie Dumnezeu biruință asupra lui Dunaan, îndată voi lăsa împărăția și mă voi face monah". Cuviosul, auzind acestea de la împărat și văzînd lacrimile lui, s-a rugat lui Dumnezeu pentru dînsul și l-a binecuvîntat pe el, precum odată Samuil pe împăratul David, cînd acesta mergea asupra lui Goliat și i-a zis: "Dumnezeu să fie cu tine, înarmat cu muceniceasca jertfă, cu rugăciunile arhiepiscopului Alexandriei și cu ale sfinților părinți pustnici, care se roagă pentru tine. Cu lacrimile fericitului împărat Iustin vei birui pe Dunaan și vei slobozi sîngele cel nevinovat". Împăratul, mîngîindu-se cu aceasta, a luat binecuvîntarea și a mers la ostași, bucurîndu-se și slăvind pe Dumnezeu.

Auzind Dunaan, împăratul omiriților, că Elezvoi, împăratul Etiopiei, vine asupra lui pe mare și pe uscat, a adunat mulțime de ostași și a stat înarmat la hotarele pămîntului său, așteptînd venirea lui Elezvoi. Apoi, auzind că ostașii lui Elezvoi au pierit prin pustietăți, s-a bucurat și nu se păzea dinspre partea uscatului, ci numai dinspre mare. Între Etiopia și omiriți era un loc unde marea era prundoasă, îngustă și strîmtă, încît abia erau două stadii, avînd în multe locuri mulțime de pietre mari și ascuțite, acoperite cu puțină apă și, de aceea, acest loc era foarte anevoios pentru plutirea corăbiilor. Pe lîngă aceasta, făcuse evreul mai anevoioasă trecerea, pentru că a făcut un lanț de fier gros și lung și a împiedicat pe acolo marea cea prundoasă, ca nu numai pietrele cele dese, ci și lanțul cel de fier să oprească calea lui Elezvoi, și să nu lase corăbiile lui să treacă în partea aceea. Dar Dumnezeu, Care dă biruință asupra vrăjmașului, a pierdut înțelepciunea acelui evreu viclean, și cu puterea Lui cea minunată a făcut calea lesnicioasă creștinilor.

Plutind Elezvoi de la cetatea Dachei și avînd bună nădejde, a suflat un vînt ajutător și a ridicat pînzele. Deci a plecat în mare grabă, și în puține zile a ajuns la hotarele țării omiriților. Ajungînd la acea strîmtoare a mării și neștiind nimic de lanț, împăratul a poruncit ca să treacă

mai întîi zece corăbii, apoi după dînsele a rînduit douăzeci de corăbii, iar el fiind sus privea la acea trecere; apoi cealaltă mulțime de corăbii, stînd înapoi, așteptînd pînă ce vor trece cele dinainte. Deci, slobozindu-se cele zece corăbii, Domnul Dumnezeu, Care îndreaptă căile și cărările oamenilor și în ape multe, a venit în ajutorul credincioșilor Săi și unde era să fie pierderea corăbiilor, acolo, mai presus de nădejde, le-a venit mîntuirea, pentru că deodată s-a ridicat în mare o furtună grozavă, încît valurile se înălțau în sus ca munții și, luînd corăbiile, le treceau peste acel loc, încît numai o corabie s-a împiedicat în lanțul de fier și aceea se vedea stînd ca pe piatră. Dar, cu puterea lui Dumnezeu, ridicînd-o apa în sus, a trecut și acea corabie.

Astfel s-au împlinit acolo cele zise de David: "Cei ce se pogoară la mare în corăbii, aceia au văzut lucrurile Domnului și minunile Lui întru adînc". Pentru că o minune ca aceea a făcut-o mîna tare a lui Dumnezeu, căci nu numai corăbiile cele dinainte au trecut prin acel loc primejdios, pietros și împiedicat de lanțul cel de fier, dar și lanțul de fier s-a rupt din cauza furtunii și a valurilor și a făcut și celorlalte corăbii trecerea lesnicioasă. Pe cele dintîi zece corăbii, trecîndu-le valurile, le-au dus la malul care era la două sute de stadii de locul unde stătea împăratul Dunaan cu toți ostașii din Omirit, iar celelalte douăzeci de corăbii în care era și împăratul Elezvoi, deși trecuseră acea strîmtoare a mării, oprindu-se de vînt, nu au reușit să le ajungă primele, ci erau purtate pe mare de valuri.

Dunaan, aflînd de corăbiile care au ajuns la mal, îndată a trimis treizeci de mii de ostași călări înarmați, ca să nu-i lase pe creștini să iasă din corăbii pe uscat. Apoi, liniștindu-se furtuna, corăbiile cele purtate de valuri pe mare nu s-au îndreptat spre cele zece corăbii dinainte din care ostașii nu puteau să iasă pe uscat, pentru că erau împiedicați de ostașii lui Dunaan. Iar cealaltă mulțime de corăbii, trecînd a treia zi de la acea strîmtoare, stăteau nu departe de mal și nu s-au întîlnit cu cele dinainte, ci erau foarte departe de dînsele, încît nu puteau afla unii de alții. Iar Dunaan, socotind că acolo este împăratul Etiopiei, a mers unde era mulțimea corăbiilor cu toată puterea sa și a tăbărît pe mal, nelăsînd ostașii să iasă din corăbii pe uscat. A stat acolo multă vreme, încît amîndouă părțile erau în încurcătură în felul următor: etiopienilor care erau în corăbii, au început să le lipsească pîinea și apa, iar omeriților care erau pe mal, le făcea rău arșița soarelui. Apoi Dunaan a trimis un voievod din rudele sale cu douăzeci de mii de călăreți în ajutorul celor treizeci de mii de ostași care străjuiau cele zece corăbii, tăindu-le creștinilor calea spre uscat. Cu acel voievod a mers un famen împărătesc, purtînd cinci sulițe de aur și făcea război în toate zilele cu creștinii, căci o parte dintr-înșii ieșiseră pe uscat și își găsiseră loc pe mal. Voievodul cel trimis de Dunaan, avîndu-l cu sine pe famenul care purta sulițele de aur și cîțva slujitori, a ieșit din tabăra sa la vînat.

În aceeași noapte, unii dintre ostașii lui Elezvoi, care erau pe mal, constrînși de foame, s-au sfătuit să fugă. Furînd caii, au încălecat pe dînșii și au fugit. Dar din întîmplare sau, mai bine zis, după rînduiala lui Dumnezeu, au năvălit asupra voievodului omiriților și asupra famenului împărătesc, care erau la vînat și s-au bătut între ei. Biruindu-i, au prins pe voievod, ruda împăratului și pe famenul cel cu sulițele de aur, iar pe ceilalți ostași i-au tăiat cu săbiile. Apoi iarăși s-au întors la corăbiile lor, ducînd la împăratul lor pe cei făcuți prizonieri și sulițele lor de aur. Împăratul s-a bucurat foarte mult și a lăudat pe Dumnezeu, Care a început a da în mîinile lui pe vrăjmașii Sfintei Cruci, iar sulițele de aur a făgăduit să le dăruiască Bisericii lui Dumnezeu, spre frumoasa podoabă a Altarului. Foarte de dimineață, rînduind și ostașii la luptă, s-a coborît în caiace și, ieșind pe uscat, a chemat pe Bunul Dumnezeu în ajutor. Și a făcut război mare cu omiriții care, nefiind conduși de voievodul lor, au început a se tulbura și, întorcînd spatele, au luat-o la fugă. Creștinii, gonindu-i îi tăiau ca pe iarbă. Și atît de mult le-a ajutat Dumnezeu, încît nici unul dintre dușmani n-a scăpat, toți căzînd sub sabia creștinească. Si nu era nimeni care să-l anunțe pe împăratul Dunaan despre pierderea ostașilor săi.

Apoi creștinii, împreună cu împăratul lor, au făcut rugăciuni de mulțumire către Dumnezeu pentru biruința ce le-a dat-o lor. Dar încă nu era desăvîrșită bucuria creștinilor, căci cea mai mare parte a ostașilor lui Elezvoi, care era în corăbiile din urmă, a fost cuprinsă de o mare mîhnire din cauza a două pricini: că a lipsit ostașilor hrana și apa și că nu știau unde se află împăratul lor cu celelalte corăbii. Elezvoi, avînd ostatec pe ruda împăratului Dunaan și pe famen, a mers la cetatea scaunului țării omiriților, care se numea Fare, în care era casa împăratului lor și, aflînd cetatea fără strajă, au cucerit-o fără osteneală. Intrînd în palatele împărătești, au stat pe scaunul lui Dunaan, și toate bogățiile lui le-a cuprins, apoi au luat-o și pe împărăteasă cu toată curtea ei. Iar unul dintre cei scăpați din cetate a alergat la împăratul Dunaan, care făcea război cu corăbiile lui Elezvoi, și i-a spus toate cele întîmplate: că Elezvoi a biruit pe ostași, că a luat cetatea scaunului și pe împărăteasă.

Auzind acestea Dunaan, s-a înspăimîntat și a rămas fără curaj, încît nu mai știa ce va face, pentru că i-a luat Dumnezeu mințile și s-a apropiat izbîndirea sîngelui creștinesc nevinovat. Deci, a început să se teamă nelegiuitul nu numai de Elezvoi, ci chiar și de boieri și de rudeniile sale. Nemaiavînd credință în el și temîndu-se să nu fie părăsit și toți să se dea de partea lui Elezvoi, i-a ferecat pe toți în legături de aur, apoi și el, ferecîndu-se, ședea cu dînșii în tabăra sa, așteptînd cea de pe urmă pedeapsă. Astfel a înnebunit ticălosul, căci a căzut asupra lui frica, precum altădată asupra stăpînitorilor Edomului, moabitenilor și canaanenilor, despre care grăiește Scriptura: "Voievozii Edomului s-au tulburat și pe boierii moabitenilor i-a cuprins cutremur, topitu-s-au toți cei ce locuiau în Canaan, căzut-a peste dînșii frică și cutremur". Iar creștinii care erau în cele douăzeci de corăbii nu știau nimic și, fiind în mare tulburare și mîhnire, neavînd pe împăratul lor, au început rugăciuni fierbinți și, săvîrșind dumnezeiasca Liturghie în corăbii, s-au împărtășit cu toții cu dumnezeieștile Taine, apoi au strigat într-un glas către Dumnezeu, cerînd ajutor. Și îndată s-a auzit glas din ceruri, zicînd: "Gavriil! Gavriil! Gavriil!"

Acest glas auzindu-l credincioșii, s-au întărit cu inimile și, înarmîndu-se pentru război, s-au dus toți la mal cu caiacele cele mici. După aceea s-a arătat între dînșii un ostaș care avea în mîini un toiag de fier, în al cărui vîrf era crucea, iar celălalt capăt era ascuțit ca o suliță și cu acea armă a alergat mai înainte de toți la mal. Apoi, îndată s-a luptat cu un ostaș călare și l-a înjunghiat și pe el și pe cal. Văzînd calul și călărețul căzut, ceilalți s-au înfricoșat și au început a fugi de la mal, iar creștinii, ocupînd malul mării, au pornit cu război împotriva păgînilor, dîndu-se o mare bătălie. Iar Domnul a tulburat pe iudei și pe păgîni, care n-au mai putut să se împotrivească creștinilor și, curînd, a căzut toată puterea hulitorului de Dumnezeu, împăratul Dunaan, ca iarba tăiată de coasă. Alergînd creștinii la cortul împăratului, l-au găsit pe acesta cu voievozii și cu rudeniile lui ferecat în legături de aur, șezînd ca un nebun. Și toți s-au mirat de acel lucru straniu. Creștinii, nefăcîndu-le nici un rău, i-au străjuit pînă ce au aflat despre împăratul lor, fericitul Elezvoi, că a luat scaunul împărătesc și au trimis la dînsul înștiințare despre biruința cea dată de Dumnezeu asupra nelegiuitului evreu. Elezvoi, lăsînd cetatea cu o parte din oaste ca s-o străjuiască, a alergat în grabă la creștinii săi. Aflînd pe Dunaan cu suita lui ținută în legături de aur, l-a tăiat cu mîna sa pe el și pe toți cei împreună cu dînsul. Atunci a fost mare și nespusă bucurie printre creștini, precum zice Scriptura: "Se va veseli dreptul, cînd va vedea izbînda".

Întorcîndu-se Elezvoi în cetate, a tăiat pe toți necredincioșii care erau în palatele împărătești împreună cu împărăteasa și a pierdut pe toți vrăjmașii lui Hristos. Apoi a trimis știre la împăratul Iustin și la episcopul Alexandriei, spunîndu-le că a mărit Domnul mila Sa cu dînșii, i-au pus sub picioarele lor pe vrăjmași și a răzbunat sîngele creștinesc. Apoi cu toții au mulțumit lui Dumnezeu. Arhiepiscopul îndată a trimis episcopi și preoți la omiriți ca să-i învețe credința

și să-i boteze pe oamenii rămași nebotezați. Apoi, Elezvoi îndată a început a zidi biserici și a mări slava numelui lui Iisus Hristos. Și mergînd în cetatea cea mucenicească, Negran, a zidit din nou biserica pe care necuratul Dunaan a ars-o și a împodobit mormintele sfinților mucenici, apoi pe toți creștinii i-a veselit, făcîndu-i liberi. Iar pe fiul Sfîntului Areta l-a pus voievod în cetate și în scurtă vreme a curățit tot pămîntul omiriților de păgînătatea cea fără de Dumnezeu și l-a luminat cu sfîntă credință. Apoi, punînd împăratul pe un om dreptcredincios și foarte bun, anume pe Avramie, așezînd bine toate legile creștinești, lumești și duhovnicești, s-a întors cu ostașii în țara sa, slăvind pe Dumnezeu, căci s-au îmbogățit toți ostașii lui.

Ajungînd la locul său, a dat lui Dumnezeu mulțumită pentru toate și a trimis coroana sa împărătească la Ierusalim. Iar el, după puține zile, încredințînd lui Dumnezeu împărăția Etiopiei și pe sine dîndu-se Lui cu totul, a lăsat cele lumești. Ieșind noaptea din palatele împărătești și din cetate, nefiind cunoscut de nimeni pentru că nu era îmbrăcat în haină împărătească, ci ca unul din săraci, s-a închis într-o chilie a mănăstirii din apropiere, din care n-a ieșit pînă la sfîrșitul vieții, și acolo a slujit lui Dumnezeu și ziua, și noaptea. Iar hrana lui era un posmag la trei zile și uneori mînca numai smochine și finice. În chilie nu avea altceva nimic, afară numai de o pîslă, un vas de lemn pentru apă și o coșniță. Iar vin și untdelemn niciodată n-a gustat. Și în acest chip s-a lepădat de toată lumea și de toată slava ei. Apoi și-a întors toată mintea lui spre Dumnezeu și, în numele Lui viețuind, a ajuns la fericitul sfîrșit, petrecînd timp de cincisprezece ani în rînduiala monahală și cu pace s-a mutat la Domnul. Iar pentru toate acestea se cuvine slavă Dumnezeului nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Pentru împăratul Elezvoi să se vadă o minune de mirare în viața Sfîntului Grigorie, episcopul omiriților, în ziua a nouăsprezecea a lunii decembrie.

54. POMENIREA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU ARETA DIN PECERSKA
(24 OCTOMBRIE)

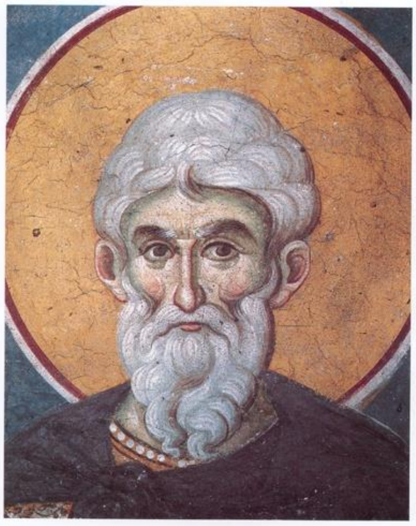

99. 'O "Αγιος 'Αρέθας

Este drept a mulțumi lui Dumnezeu, întotdeauna cu vrednicie, nu numai pentru întîmplările cele bune, ci și pentru cele rele. Căci aceasta nu numai că înmulțește darul dreptului,

precum i s-a făcut lui Iov, ci și pe cel mai păcătos om îl preface în sfînt desăvîrșit, precum s-a adeverit cu acest cuvios. Așa mărturisește pentru el Fericitul Simion, care era el însuși văzător.

Era în mănăstirea Pecerska un monah cu numele Areta, de neam din cetatea Poloțk, care avea ascunsă multă bogăție în chilia sa. Și atît de mult era cuprins de zgîrcenie, încît niciodată nu dădea vreun ban milostenie săracilor, nici pentru el nu cheltuia nimic. Într-o noapte, venind tîlharii, i-au furat toată averea lui. Atunci el, de mult necaz și întristare, puțin a lipsit de nu și-a pierdut singur viața și a început a asupri pe cei nevinovați și pe mulți a chinuit fără dreptate. Frații îl rugau să înceteze cu toate acestea și-l mîngîiau, zicîndu-i: "Frate, îndreaptă-ți spre Domnul grija ta și El te va hrăni". Însă el nu asculta nicidecum și cu cuvinte aspre îi ocăra pe toți.

După cîteva zile s-a îmbolnăvit de o boală cumplită și era aproape de moarte, cînd nici atunci nu înceta cîrtirea și hula. Dar iubitorul de oameni, Domnul, Care voiește ca toți oamenii să se mîntuiască, a arătat mila Sa spre dînsul. Căci, zăcînd în boala aceea ca mort, nemaiputînd vorbi, deodată în auzul tuturor, a început a striga cu glas mare: "Doamne, miluiește-mă! Doamne, iartă-mă! Doamne greșit-am! căci a Ta este bogăția, nu plîng eu pentru aceasta". Și după aceasta s-a sculat îndată din boală și a spus fraților că pricina strigării sale a fost această arătare: "Am văzut, zicea el, venind la mine îngerii și mulțimea diavolilor și au început a mă cerceta pentru bogăția mea cea cîștigată necinstit. Diavolii ziceau că nu au lăudat pe Domnul pentru aceasta, ci au hulit și de aceea este al nostru și nouă ne va fi dat". Iar îngerii ziceau către mine: "O, ticălosule de om! De ai fi mulțumit lui Dumnezeu pentru averea ta cea răpită, ți s-ar fi socotit aceasta ca o milostenie, precum s-a socotit lui Iov. Căci de ar face cineva milostenie, mare este înaintea lui Dumnezeu, fiindcă al său bine îl face de bunăvoie. Dar averea jefuită aduce cu sine ispita diavolească, dacă omul nu poate răbda această pagubă, căci vrînd diavolul să arunce pe om în hulă, îi face lui aceasta, iar mulțumitorul, de ar fi jefuit, dacă pe toate lui Dumnezeu le socotește, pentru aceasta este întocmai cu milostenia". Acestea zicîndu-le îngerii către mine, eu am strigat: Doamne iartă-mă! Greșit-am, Doamne! A Ta este avuția, nu plîng pentru aceasta! Și atunci îndată au dispărut diavolii, iar îngerii s-au bucurat și, socotindu-mi argintul cel furat în loc de milostenie, s-au dus".

Acestea auzindu-le frații, au preamărit pe Dumnezeu, Cel ce povățuiește la cale a pocăinței pe cei ce greșesc și le arată lor o putere ca aceasta. Iar fericitul Areta, fiind povățuit de Dumnezeu, de atunci cu totul s-a schimbat spre bine, cu mintea și cu obiceiul, încît toți se mirau și grăiau despre dînsul cu cuvintele Apostolului: "Unde s-a înmulțit păcatul, acolo a prisosit darul. Căci pe acela care mai înainte nimeni nu putea să-l întoarcă de la hulă, acesta acum niciodată nu se mai abate la rău, lăudînd, slăvind și mulțumind lui Dumnezeu în toate zilele, cu cuvintele lui Iov: "Domnul a dat, Domnul a luat, precum a voit Domnul așa a făcut, fie numele Domnului binecuvîntat". La fel se căia cu osîrdie și de celelalte greșeli ale sale, dorind sărăcia cea nefățarnică, ascultarea nu numai înaintea ochilor, apoi curăția cea din afară și cea dinlăuntru, nevoindu-se în rugăciune neîncetată, în post nemăsurat și în alte bunătăți trupești și sufletești. Toate acestea i le-au adus lui fapta bună a mulțumirii, mai mult decît argintul și aurul, îmbogățindu-se în Dumnezeu cu fapte bune, la care apoi, după osteneli îndelungate, s-a mutat la veșnica odihnă și a fost așezat cu cinste într-o peșteră, unde prin nestricăciunea cea făcătoare de minuni a moaștelor sale mărturisește fericirea sa cea întocmai cu a milostivilor, cu care s-a miluit. Prin ale cărui sfinte rugăciuni, să dea Dumnezeu ca și noi, viețuind cu mulțumire, să fim fericiți împreună cu dînsul întru împărăția cerească și dăm mulțumită lui Dumnezeu în Sfînta Treime, întru nesfîrșiții veci. Amin.

55. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI ȘI NOTARI MARCIAN ȘI MARTIRIE

(25 OCTOMBRIE)

Cînd s-a înmulțit necuratul eres al lui Arie, mari dezbinări au avut loc în biserica lui Hristos, încît aceasta a fost despărțită în două. Atunci s-a pornit o mare prigoană împotriva credincioșilor din partea arienilor, întocmai ca și de la închinătorii de idoli, căci erau urîți, chinuiți și uciși toți cei care Îl mărturiseau pe Hristos ca pe Făcătorul, iar nu ca făptură, Dumnezeu întrupat, iar nu om simplu. Mai ales s-a înmulțit arieneasca putere, pentru că însuși împăratul Constantie, fiul marelui Constantin, a căzut în acest eres. Acesta avea în curtea sa doi boieri mari, pe Evsevie și Filip, care erau arieni și care îi prigoneau mult pe cei dreptcredincioși și supărau Biserica lui Hristos. Ei au fost pricinuitorii izgonirii și morții celui între sfinți, părintele nostru Pavel mărturisitorul, patriarhul Constantinopolului, pe care l-au trimis în Armenia și au îndemnat pe arieni ca să-l sugrume, lucru care s-a și făcut, iar în locul lui în scaun au rînduit pe Macedoniu. Asemenea și pe mulți alți dascăli și mărturisitori ai dreptei credințe i-au pierdut în diferite feluri, între care erau și mucenicii Marcian și Martirie, care cu scrierile și

cuvintele lor au împodobit foarte mult Biserica lui Dumnezeu. Ei au lăsat multe învățături bisericești din care se adăpau fiii duhovnicești.

Amîndoi au slujit pe lîngă pomenitul sfînt mărturisitor și patriarh Pavel. Marcian era citeț și Martirie era ipodiacon. Amîndoi erau notari care scriau toate învățăturile și faptele patriarhului lor, prin care întăreau dreapta credință. Ei mai erau și mari propovăduitori ai cuvîntului lui Dumnezeu și slujitori ai Bisericii, pe care o apărau ca două paveze împotriva ereziilor, pentru că Domnul le-a dat lor înțelepciune, precum și credincioșilor lor ucenici, împotriva căreia arienii, care îi prigoneau, nu puteau să se împotrivească, nici să răspundă. După izgonirea și moartea Sfîntului Pavel, începătorii de eresuri au îndreptat otrava lor asupra celor doi ucenici ai săi, Marcian și Martirie. Mai întîi, ca un cărbune de foc în cenușă, ascundeau mînia lor în vicleșug și se sileau cu meșteșugită înșelăciune să-i întoarcă de la dreapta credință la păgînătatea lor, dîndu-le mult aur plăcuților lui Dumnezeu și făgăduindu-le să le mijlocească de la împărat mari daruri, să-i ridice la scaune arhierești și să-i facă stăpîni peste multe averi, numai să primească credința lor cea rătăcită. Dar ei, nesocotind toate acestea, n-au primit aurul, nici cinstea făgăduită lor, și au rîs de acest vicleșug, voind mai bine să rabde ocară, necinste, chinuri și moarte pentru dreapta credință, decît, viețuind în eresuri, să aibă bogăție, slavă și cinste.

Văzînd ereticii că nu pot cu nimic să-i înduplece pe sfinții mucenici și mărturisitori la a lor rea credință, i-au condamnat la moarte, pe care sfinții o doreau pentru Hristos, mai mult decît viața. Cînd i-au prins și i-au dus la locul de ucidere, și-au cerut puțină vreme pentru rugăciune și, ridicînd ochii și înălțînd mîinile în sus, au zis: "Doamne Dumnezeule, Cel ce ai creat deosebit inimile noastre, Cel ce cunoști faptele noastre, primește în pace sufletele robilor Tăi, căci pentru Tine murim și ne socotim ca niște oi duse la tăiere. Ne bucurăm, însă, că pentru numele Tău ieșim cu o așa moarte din viață, învrednicește-ne pe noi să fim părtași vieții veșnice, Tu care ești viața noastră". Rugîndu-se așa, cînd au spus "Amin", și-au plecat sub sabie sfintele lor capete, pe care le-au tăiat necredincioșii arieni, pentru mărturisirea dumnezeirii lui Iisus Hristos.

Iar unii dintre credincioși au luat cinstitele lor moaște și le-au îngropat la porțile Melandiei, în cetatea Constantinopolului, cărora, mai pe urmă, cel dintre sfinți, părintele nostru Ioan Gură de Aur, le-a zidit o biserică din temelie, în care se făceau multe tămăduiri, cu rugăciunea sfinților mucenici, întru slava lui Dumnezeu, Cel în Treime lăudat în veci. Amin.

În această zi se mai face pomenirea Sfîntului Mucenic Anastasie, care de bunăvoie s-a dat în mîinile păgînilor, la chinuirea cea pentru Hristos, și cu sabia a fost tăiat.

56. PĂTIMIREA SFÎNTULUI SLĂVITULUI MARELUI MUCENIC AL LUI HRISTOS, DIMITRIE
(26 OCTOMBRIE)

Sfîntul și marele mucenic Dimitrie s-a născut în cetatea Solun (Tesalonic), din părinți de neam bun și dreptcredincioși. Tatăl lui era voievod în cetatea Solunului, crezînd în taină în Domnul nostru Iisus Hristos și slujind Lui. Dar nu îndrăznea să mărturisească preasfînt numele Lui, căci atunci era mare prigoană asupra creștinilor din partea păgînilor împărați. Temîndu-se de groaznica prigonire a nelegiuiților, ținea ascuns în sine mărgăritarul cel de mult preț al credinței lui Hristos. El avea în palatul său o cămară ascunsă de rugăciune, în care erau două sfinte icoane, împodobite cu aur și cu pietre scumpe: una a Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, Cel ce S-a întrupat, iar alta a Preasfintei Sale Maici, Fecioara Maria, înaintea cărora întotdeauna aprindea candela și aducea tămîie și se ruga împreună cu soția sa cea de o credință, adevăratului Dumnezeu, Cel ce locuiește întru cei de sus, Fiului Său Unul născut și Fecioarei Maria cea preanevinovată. Asemenea era și milostiv către săraci și aducea mari faceri de bine celor care le trebuiau. Dar nu aveau fii, și pentru aceasta erau în mare mîhnire și se rugau lui Dumnezeu cu tot dinadinsul, ca să le dea moștenitori casei lor.

După multă vreme au fost auziți, pentru că, aducîndu-și aminte Cel Preaînalt de rugăciunile și de milosteniile lor, le-a dat lor un fiu; pe acest sfînt și vrednic de fericire Dimitrie, la a cărui naștere s-a veselit tot Solunul împreună cu voievodul lor, care a dat la toată cetatea, dar mai ales săracilor, un mare ospăț, mulțumind lui Dumnezeu pentru acest mare dar. Apoi

cînd copilul a ajuns în vîrstă, ca să poată cunoaște și să înțeleagă adevărul, l-au dus părinții în casa lor de rugăciune și, arătîndu-i sfintele icoane, i-au zis: "Aceasta este icoana adevăratului Dumnezeu, Care a făcut cerul și pămîntul și aceasta este icoana Preasfintei Fecioare Maria, Născătoarea lui Dumnezeu". Deci, I-au învățat pe el sfînta credință, spunîndu-i toate cele ce luminează cunoștința despre Domnul nostru Iisus Hristos, precum și toate cele privitoare la deșertăciunea necuraților zei păgîni și a idolilor cei neînsuflețiți. Iar Dimitrie a cunoscut adevărul din cuvintele părinților săi, dar mai ales din darul lui Dumnezeu, care începuse a lucra într-însul. El cu tot sufletul a crezut în Dumnezeu și, închinîndu-se sfintelor icoane, le-a sărutat cu osîrdie. Părinții lui, chemînd în taină un preot și pe cîțiva creștini, prieteni ai lor, în acea ascunsă cămară de rugăciune, au botezat pe fiul lor în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh. Copilul, luînd Sfîntul Botez, a învățat cu amănuntul Legea lui Dumnezeu. El creștea cu anii și cu înțelepciunea, mergînd cu fapte bune ca pe o scară, din putere în putere, și era în el darul lui Dumnezeu care îl lumina și îl făcea înțelept. După ce a ajuns la vîrsta cea desăvîrșită, părinții lui s-au dus din vremelnica viață, lăsîndu-l pe Sfîntul Dimitrie moștenitor nu numai al averilor, ci și al faptelor lor cele bune.

Auzind atunci împăratul Maximilian despre moartea voievodului Tesalonicului, a chemat la dînsul pe fiul acestuia, pe Sfîntul Dimitrie, și, văzîndu-i înțelepciunea și vitejia in război, l-a făcut antipat și i-a încredințat lui Tesalonicul, zicîndu-i: "Păzește patria ta și s-o curețí de necurații creștini, ucigîndu-i pe toți cei care cheamă numele lui Iisus Hristos Cel răstignit". Sfîntul Dimitrie, luînd de la împărat dregătoria, a mers la Solun, unde a fost primit cu mare cinste de cetățeni și îndată a început a mărturisi înaintea tuturor numele lui Iisus Hristos, pe care îl preamărea, precum și a învăța pe toți credința. El a devenit pentru tesaloniceni un alt Apostol Pavel, aducîndu-i pe ei la cunoștința adevăratului Dumnezeu și dezrădăcinînd închinarea la idoli. Apoi, nu după multă vreme s-a făcut cunoscut împăratului Maximilian că Dimitrie, antipatul, este creștin și pe mulți îi aducea la credința sa, lucru pe care auzindu-l împăratul, s-a mîniat foarte tare.

Întorcîndu-se atunci de la războiul pe care l-a purtat cu sciții și cu sarmații, pe care i-a supus sub stăpînirea împărăției Romei și venind biruitor, a făcut din cetate în cetate praznice și jertfe idolești, apoi a venit și în Tesalonic.

Dimitrie, încă înaintea venirii împăratului în Solun, a încredințat toată averea sa unui credincios slujitor al său, pe care îl chema Lupul, și l-a însărcinat cu toată bogăția ce rămăsese de la părinții lui, aurul, argintul, pietrele de mare preț, și hainele, să le împartă în grabă la cei cărora le trebuiau și la săraci, zicînd: "Împarte bogăția cea pămîntească, ca să căutăm pe cea cerească". Iar el s-a pus pe rugăciuni și pe post, pregătindu-se înainte pentru a primi cununa cea mucenicească. Împăratul a întrebat dacă sînt adevărate cele auzite despre Dimitrie. Iar Dimitrie, stînd înaintea împăratului, cu mare îndrăzneală a mărturisit că el este creștin și a defăimat închinarea de idoli cea păgînească. Atunci împăratul a poruncit să fie dus nu în temnița cea de obște, ci într-un loc mai defăimat, într-o baie mare și veche, care era aproape de palatele unde ședea împăratul. L-au pus, deci, pe sfînt în cămările acelei băi, care era adîncă și în care, intrînd el, se ruga, grăind ca David: "Dumnezeule, spre ajutorul meu ia aminte Doamne, ca să îmi ajuți mie, grăbește, că Tu ești răbdarea mea Doamne, Doamne, nădejdea mea din tinerețile mele. Spre Tine m-am întărit din pîntece, din sînul maicii mele, Tu ești acoperitorul meu pînă ce voi fi. Pentru aceasta se va veseli gura mea, cînd voi cînta Ție și limba mea toată ziua va învăța dreptatea Ta".

Sfîntul Dimitrie ședea acolo în temniță ca într-o cameră luminoasă, cîntînd și slăvind pe Dumnezeu. Apoi sfîntul a văzut o scorpie înaintea sa, care voia să-l muște de picior; iar el,

însemnîndu-se cu semnul crucii și după ce a zis: "În numele lui Hristos care a zis să călcăm peste șerpi și peste scorpii și peste toată puterea vrăjmașului", a călcat peste scorpia aceea. Stînd așa în temniță, a fost cercetat de îngerul lui Dumnezeu care i s-a arătat întru lumină mare, cu o preafrumoasă cunună din Rai, și i-a zis lui: "Pace ție, pătimitorule al lui Hristos, Dimitrie! Îmbărbătează-te și te întărește și biruiește pe vrăjmașii tăi". Zicîndu-i acestea, i-a și pus cununa pe cap. Iar sfîntul a răspuns: "Mă bucur întru Domnul și mă veselesc întru Dumnezeu, Mîntuitorul meu". Și sfîntul se aprindea cu inima către dragostea lui Dumnezeu, voind să-și verse cu osîrdie sîngele său pentru Dînsul.

În acea vreme împăratul se îndeletnicea cu jocuri publice și cu priveliști; pentru că împărații elinilor, în vremea de demult, aveau obiceiul ca atunci cînd intrau într-o cetate puneau pe oameni să se lupte, aruncau pietre și săreau, apoi aruncau cu sulițe la semn și se luptau cu pumnul. Acest fel de lupte se numeau pentatlon și cei care ar fi biruit în aceste cinci lupte primeau daruri de la împărat. Împăratul a vrut să vadă aceste cinci feluri de lupte și s-a așezat la un loc înalt ca să-i vadă pe luptători, între care era și vestitul Lie, din neamul vandalilor. Acesta era înalt cu trupul, puternic cu virtutea și înfricoșat la chip, căruia i-a făcut un loc înalt de priveliște. Împăratul se bucura, văzînd cum acel Lie se luptă cu oamenii cei viteji și îi ucidea pe ei, aruncîndu-i de sus în sulițe: Mai era acolo și tînărul creștin Nestor, cunoscut Sfîntului Dimitrie. Acela, văzînd pe Lie că ucide pe mulți și mai ales că îi pierde pe creștini fără cruțare, s-a aprins de rîvnă și, vrînd să se lupte cu Lie, a alergat la Sfîntul Dimitrie care era în temniță și i-a spus lui despre luptătorul Lie că a ucis mulțime de creștini. Nestor cerea de la dînsul binecuvîntare și rugăciuni, ca să-l poată birui pe acel nemilostiv ucigaș de oameni. Sfîntul Dimitrie, însemnîndu-l pe el cu semnul Sfintei Cruci, i-a zis: "Du-te și îl vei birui pe Lie, mărturisind pe Hristos". Apoi Nestor a alergat în acel loc și cu mare glas a strigat: "O, Lie! Vino să ne luptăm amîndoi!". Împăratul, șezînd la loc înalt și privind pe oameni luptîndu-se, dacă a văzut pe Nestor tînăr și frumos la față, fiind cam de douăzeci de ani, l-a chemat la dînsul și i-a zis: "Tinere, pentru ce nu-ți cruți viața ta? Oare nu vezi pe cîți i-a biruit Lie și cît sînge a vărsat? Nu îți este milă de frumusețea ta și de tinerețea ta? Dacă ești sărac, vino să te îmbogățesc, numai nu te duce să te lupți cu Lie, că o să-ți pierzi viața". A răspuns Nestor: "Împărate, eu sărac nu sînt, nici nu vreau să-mi pierd viața, ci vreau să mă lupt cu Lie și să-l biruiesc pe el".

Acestea zicîndu-le, strigă: "Dumnezeul lui Dimitrie, ajută-mi!" Apoi a început să se lupte cu potrivnicul, pe care, trîntindu-l jos în sulițele cele ascuțite, l-a omorît. Împăratul s-a mîhnit foarte tare de pierderea lui Lie, mai mult decît dacă ar fi căzut el din împărăția sa. Chemînd la el pe Nestor, i-a zis: "Tînărule, cu ce farmece l-ai biruit pe Lie? EI a omorît atîția oameni mai puternici decît tine și tu cum l-ai omorît pe dînsul?" Sfîntul Nestor a răspuns: "Împărate, eu nu am biruit pe Lie cu farmece, ci cu puterea lui Hristos, adevăratul Dumnezeu, am făcut aceasta". Acestea dacă le-a auzit păgînul împărat, s-a mîniat foarte tare și a poruncit unui boier pe care îl chema Marchian, să-l scoată pe Nestor afară de poarta cea de aur și să-i taie capul cu cuțitul. În acest chip s-a sfîrșit Sfîntul Nestor, după cuvîntul Sfîntului Dimitrie.

Nu s-a mîngîiat împăratul pentru pierderea lui Lie, căci toată ziua și toată noaptea era mîhnit. Apoi aflînd că Dimitrie a fost pricinuitorul morții lui Lie, a poruncit să-l ucidă pe el cu sulițele. "Precum Lie a fost aruncat în sulițe de Nestor și a murit, așa și Dimitrie să fie străpuns cu sulițele, ca de aceeași moarte să moară cel care a pricinuit moartea iubitului meu Lie" - așa zicea împăratul. Dar s-a înșelat nebunul împărat, socotind că sfinții mor cu aceeași moarte ca și păcătoșii, pentru că moartea păcătoșilor este cumplită, iar a sfinților este cinstită înaintea Domnului.

Începînd a se lumina de ziuă, in ziua de douăzeci și șase a lunii octombrie, au intrat ostașii în temniță și, aflîndu-l pe Sfîntul Dimitrie stînd la rugăciune, l-au împuns pe el cu sulițele. Întîia suliță cu care a fost împuns a fost în coasta dreaptă, în locul în care a fost împuns și Hristos pe cruce. Căci sfîntul, cum a văzut pe ostași, singur a ridicat mîna dreaptă și aceștia I-au și împuns. Astfel, închipuind patima lui Hristos Domnul, Cel împuns cu sulița, sfîntul și-a dat în mîinile Lui cinstitul său suflet. Iar trupul lui care zăcea pe pămînt fără cinste, mergînd noaptea un oarecare dintre credincioși, l-a luat în taină și l-a îngropat.

Cînd Sfîntul Dimitrie a fost străpuns de sulițe în temniță de către ostași, era de față la moartea lui și credinciosul său slujitor, cel pomenit mai înainte, Lupul. Acela a luat haina stăpînului său cea înmuiată în sînge. La fel și inelul lui l-a înmuiat în sînge și multe minuni făcea cu haina și cu inelul, tămăduind toate bolile și gonind duhurile cele viclene, încît s-a dus vestea minunilor prin tot Solunul și toți bolnavii alergau la dînsul. Aflînd despre acestea Maximilian, a poruncit ca să-l prindă pe fericitul Lupul și să-i taie capul. Și astfel, sluga cea bună și credincioasă a sfîntului s-a dus la Domnul după stăpînul său, adică după Sfîntul Dimitrie, căci unde este stăpînul, acolo să fie și sluga lui.

Apoi, nu după multă vreme, a început prigoana asupra creștinilor. Deasupra mormîntului Sfîntului Dimitrie era zidită o biserică mică, în care se săvîrșeau multe minuni și bolnavii primeau tămăduire. Atunci, un boier din cei mari, slăvit și credincios, din părțile Iliricului, pe nume Leontie, fiind cuprins de o boală grea și nevindecabilă, a alergat cu credință la Sfîntul Mare Mucenic Dimitrie. Cînd au ajuns la biserica sfîntului, l-au așezat în acel loc unde se aflau în pămînt moaștele mucenicului și îndată acesta a primit tămăduire și s-a sculat sănătos, mulțumind lui Dumnezeu și preamărind pe Sfîntul Dimitrie, plăcutul Lui. Acesta a vrut să zidească sfîntului o biserică mare și frumoasă în semn de mulțumire.

Dărîmînd biserica cea mică, cînd s-a început temelia celeilalte biserici, au fost găsite moaștele Sfîntului și Marelui Mucenic Dimitrie întregi și nestricate, din care au izvorît mir frumos mirositor și a umplut toată cetatea de mireasmă bună. Apoi s-a adunat tot poporul și cu bucurie au luat din pămînt moaștele sfîntului și s-a tămăduit mulțime de bolnavi, prin ungerea cu mirul care izvora. Leontie, bucurîndu-se, nu atît pentru sănătatea sa, cît pentru aflarea sfintelor moaște, degrabă a săvîrșit lucrul pe care îl începuse și a ridicat în acel loc o biserică preafrumoasă în numele Sfîntului Mare Mucenic Dimitrie. Într-însa a pus cinstitele lui moaște, într-o raclă ferecată cu aur și împodobită cu pietre de mare preț. Apoi, cumpărînd sate și vii, le-a dat bisericii spre întreținerea celor ce sluțeau în ea. Leontie, întorcîndu-se la locul său, a vrut să ia cu sine o parte din moaștele sfîntului, ca să zidească. o biserică și în patria sa. Dar sfîntul, arătîndu-i-se în vis, i-a zis să nu

îndrăznească a lua ceva din moaștele lui. Atunci el a luat numai giulgiul cel înmuiat în sîngele sfîntului și, punîndu-l în racla de aur, a plecat: Multe minuni s-au făcut pe cale cu acel giulgiu, prin puterea rugăciunilor sfîntului, căci trecînd el un rîu mare și foarte tulburat de o furtună, pentru care era cuprins de mare frică, i s-a arătat Sfîntul Mucenic Dimitrie, zicîndu-i: "Racla cu giulgiu ia-o în mîinile tale și nu te teme". Astfel făcînd el, a reușit să treacă împreună cu însoțitorii săi, fără primejdie rîul acela. Ajungînd în patria sa a zidit o preafrumoasă biserică în cinstea sfîntului mucenic. Acolo s-a vindecat Marin, eparhul Iliricului, care era plin de răni din cap și pînă la picioare. De asemenea, au mai fost tămăduiți unul căruia îi curgea sînge din nări și unul îndrăcit a fost izbăvit și multe alte minuni se săvîrșeau acolo cu ajutorul rugăciunilor sfîntului. Însă multe minuni se făceau în Tesalonic, acolo unde se aflau moaștele lui cele sfinte.

Apoi a fost o foamete mare în Tesalonic, încît mureau oamenii din pricina lipsei de hrană. Sfîntul mucenic Dimitrie, nesuferind să vadă oamenii din cetatea sa pierind de foame, s-a arătat pe mare corăbierilor, înconjurînd limanurile, adăposturile și ostroavele, apoi a poruncit corăbierilor care duceau grîu să meargă în Tesalonic. Astfel a izbăvit cetatea sa de foamete.

Cînd dreptcredinciosul împărat Iustinian a zidit o preafrumoasă biserică în Constantinopol, în numele înțelepciunii lui Dumnezeu, Biserica Sfînta Sofia, a trimis în Tesalonic bărbați cinstiți ca să aducă de acolo o parte din moaștele Sfîntului Mucenic Dimitrie, pentru împodobirea și sfințirea acelei biserici noi. Ajungînd trimișii la Tesalonic și apropiindu-se de cinstita raclă a sfîntului, deodată a ieșit foc din raclă, dogorind pe toți și un glas înfricoșat din acel foc, zicea: "Să nu îndrăzniți". Toți cei ce erau acolo au căzut de frică și, luînd numai țărînă din acel pămînt, s-au dus la împărat. Spunîndu-i cele ce s-au petrecut, s-au mirat toți de cele ce au auzit. Iar țărîna luată de la mormîntul sfîntului mucenic a dat-o jumătate împăratului, iar cealaltă jumătate au pus-o în cămara unde se păstrau vasele bisericii.

Altădată un tînăr, pe care îl chema Onisifor, era rînduit la biserica Sfîntului Dimitrie să aprindă lumînările și să îngrijească candelele. Acela, fiind îndemnat de diavol, fura lumînările și le vindea în taină și își făcea cîștig necinstit. Iar sfîntul, nesuferind un lucru rău ca acesta ce se făcea în biserica lui, i s-a arătat în vis lui Onisifor, și fapta cea rea a lui a mustrat-o cu iubire de oameni, zicîndu-i: "Frate Onisifore, nu-mi este plăcut lucrul pe care îl faci tu, că furi lumînările și faci pagubă celor ce le aduc, dar mai ales ție. Că celui ce face unele ca acestea îi crește osîndirea. Deci lasă-te de aceste apucături rele și te pocăiește". Onisifor, sculîndu-se din somn, s-a rușinat de fapta sa și se temea. Dar după o vreme a uitat învățătura mucenicului și a început obiceiul său cel rău, de a fura lumînările. Odată, unul din dreptcredincioșii cetățeni, sculîndu-se foarte de dimineață, a venit la biserică și a adus niște lumînări foarte mari pe care, aprinzîndu-le, le-a dus la mormîntul Sfîntului Mucenic Dimitrie, apoi, rugîndu-se, s-a dus. Iar Onisifor, mergînd spre acele lumînări, și-a întins mîna să le ia și îndată a auzit un glas din mormîntul sfîntului mucenic, zicîndu-i: "Iarăși faci același lucru rău?" Onisifor, fiind lovit de acest glas, a căzut rău la pămînt și zăcea ca un mort, pînă ce a venit unul din clerici care l-a ridicat pe el, uimit de spaimă. Apoi, abia venindu-și în fire, și-a mărturisit înaintea tuturor păcatul și le-a povestit despre arătarea cea dintîi a sfîntului în vis, cît și cea despre a doua mustrare a mucenicului și toți s-au înspăimîntat, auzind aceasta.

De multe ori Sfîntul Mare Mucenic Dimitrie ți-a izbăvit cetatea Solunului de năvălirea și de asuprirea barbarilor. In vremea împăratului Mavrichie, fiind război cu arabii și cetatea Solunului fiind înconjurată și tare bătută de barbari, atunci era în cetate un om temător de Dumnezeu și foarte îmbunătățit, care se numea Ilustrie. Acesta, venind noaptea în biserica Marelui Mucenic Dimitrie, în pridvor fiind, se ruga cu toată tăria lui Dumnezeu și purtătorului de chinuri al lui Hristos pentru apărarea cetății sale și i s-a făcut o vedenie înfricoșată. A văzut doi tineri luminați, ca unii din cei ce stau înaintea feței împăratului, venind în biserica sfîntului. Aceia erau îngerii lui Dumnezeu în fața cărora s-au deschis ușile singure și ei au intrat înăuntru. Apoi a intrat și Ilustrie după dînșii, vrînd să vadă ce va fi. Iar cei ce intraseră, cu glas mare au zis: "Unde este stăpînul cel ce locuiește aici?". Și iată, s-a arătat alt tînăr, ca un slujitor, zicînd: "Ce aveți cu el?" Iar ei au zis: "Domnul ne-a trimis la dînsul ca să-i spunem un cuvînt". Iar slujitorul, arătînd spre mormîntul sfîntului, a zis: "Aici este". Iar ei au zis slujitorului: "Spune-i despre noi". Și mergînd, slujitorul a ridicat perdeaua și a ieșit Sfîntul Dimitrie în întîmpinarea lor, cu acel chip precum era zugrăvit pe icoană.

Era luminat ca soarele, încît nu-i era cu putință lui Ilustrie să privească la dînsul, ci tremura de frică, văzînd ceea ce se petrecea.

Apoi, cei ce au venit l-au sărutat pe Sfîntul Dimitrie, iar el a grăit către dînşii: "Vă mulţumesc, dar pentru ce aţi venit la mine?" Iar cei ce veniseră au răspuns: "Stăpînul ne-a trimis pe noi la sfinţia ta, poruncindu-ţi ca să-ţi laşi cetatea şi să mergi la Dînsul, vrînd ca să o dea pe ea vrăjmaşilor". Acestea auzindu-le mucenicul, a lăcrimat, plecîndu-şi capul. Iar slujitorul zicea către cei ce au venit: "Dacă aş fi ştiut că venirea voastră îmi aduce întristare, nu aş fi spus Stăpînului meu de voi". Apoi Sfîntul Mucenic Dimitrie a început a grăi: "Oare aşa voieşte Domnul şi Stăpînul tuturor ca această cetate, pe care a răscumpărat-o cu sînge, să o dea în mîna vrăjmaşilor, celor ce nu-L cunosc pe El şi nu cred într-Însul, nici nu cinstesc numele cel sfînt al Lui?" Iar cei ce veniseră i-au răspuns: "De nu ar fi voit aşa Stăpînul nostru, nu ne-ar fi trimis pe noi la sfinţia ta".

Iar el le-a zis: "Mergeţi, fraţilor, să spuneţi Stăpînului meu că aşa zice Dimitrie, robul Său: Ştiu îndurările Tale, iubitorule de oameni, Stăpîne, Doamne, care covîrşesc păcatele noastre, încît chiar fărădelegile a toată lumea nu biruie milostivirea Ta. Tu pentru păcatele noastre Ţi-ai vărsat Sîngele Tău, şi Ţi-ai pus sufletul pentru noi. Deci, arată-Ţi mila Ta şi spre această cetate şi să nu porunceşti să o las pe ea. De vreme ce m-ai pus pe mine de strajă cetăţii acesteia, Ţie mă voi asemăna, Stăpînul meu, căci îmi voi pune sufletul pentru cetăţeni. Şi de vor pieri aceştia, să pier şi eu cu dînşii. Dar să nu pierzi, Doamne, cetatea în care se pomeneşte numele Tău cel sfînt, căci cu toate că a greşit poporul Tău, totuşi nu s-a depărtat de la Tine şi Tu singur eşti Dumnezeul celor ce se pocăiesc". Apoi l-au întrebat cei ce veniseră: "Aşa să răspundem din partea Ta, Domnului Care ne-a trimis pe noi?" A zis Dimitrie: "Da, fraţilor, aşa să-I spuneţi. Pentru că ştiu că nu pînă la sfîrşit se va iuţi, nici în veac se va mînia". Acestea zicîndu-le, a intrat în mormînt şi s-a închis în sfinţita raclă. Iar cei ce au vorbit cu dînsul s-au făcut nevăzuţi. Toate acestea Ilustrie le-a văzut şi le-a auzit în vedenia aceea, apoi, sfîrşindu-se vedenia, şi-a venit în fire. Şi se minuna foarte tare şi, căzînd la pămînt, a mulţumit sfîntului pentru că are grijă de cetate şi el roagă pe Stăpînul să nu fie daţi în mîinile vrăjmaşilor lor. Iar a doua zi a spus toate acestea poporului şi-l întărea spre vitejeasca împotrivire asupra vrăjmaşilor.

Auzind acestea, cu lacrimi strigau către Dumnezeu, cerînd milă, iar pe sfîntul mucenic Dimitrie îl chemau ca să le fie întotdeauna în ajutor, după cum şi pînă aici s-au păzit întregi prin apărarea lui. Deci, îndată s-au dus vrăjmaşii de la zidurile cetăţii cu ruşine, neputînd să ia cetatea cea păzită de marele plăcut al lui Dumnezeu, şi s-au întors deşerţi în ale lor. Astfel îşi apăra cetatea sa Sfîntul Mucenic Dimitrie.

Apoi pe mulţi i-a eliberat din robia barbarilor, căci arătîndu-i-se unui episcop care era prins de barbari şi legat, l-a dezlegat de legături şi l-a dus pînă la Tesalonic. După aceea, năvălind barbarii în hotarele Tesalonicului şi robind mulţi oameni dimprejurul cetăţii, au luat pe două fecioare frumoase şi, ducîndu-le în pămîntul lor, le-au dăruit stăpînitorului. Amîndouă erau iscusite la lucrul gherghefului, făcînd în cusături tot felul de flori şi de pomi, păsări, fiare şi chipuri omeneşti. Înştiinţîndu-se stăpînitorul de meşteşugul lor, le-a zis: "Am auzit că în pămîntul vostru este un Dumnezeu mare, anume Dimitrie, şi face multe minuni. Deci să-mi coaseţi pe pînză curată chipul aceluia, ca şi eu să mă închin lui". Iar fecioarele i-au zis: "Dimitrie nu este Dumnezeu, ci mare slugă a lui Dumnezeu şi ajutor al creştinilor. Noi nu îndrăznim a face aceasta, stăpînitorule, pentru că ştim că nu voieşti ca să-l cinsteşti, ci să-l batjocoreşti". Iar stăpînitorul a zis: "În mîinile mele este viaţa şi moartea voastră, alegeţi voi ce voiţi: sau să faceţi ceea ce vă poruncesc şi să fiţi vii, sau dacă nu împliniţi porunca, să muriţi îndată". Iar ele, de frica morţii, au început să coase pe o pînză subţire chipul Sfîntului Mucenic Dimitrie. Sosind ziua sfintei lui pomeniri, au terminat de cusut chipul mucenicului şi noaptea, şezînd fecioarele la gherghef, s-au plecat peste chipul acela şi au început să plîngă, zicînd: "Să nu te mînii pe noi,

mucenice al lui Hristos, pentru că știm că nelegiuitul stăpînitor are să batjocorească sfîntul tău chip. Să știi că noi nu am voit să închipuim sfînta ta față, dar fără de voie am făcut aceasta, temîndu-ne de moartea cea cumplită". Astfel plîngînd deasupra chipului, au adormit. Și precum oarecînd îngerul a luat pe Avacum, așa și sfîntul Dimitrie, luînd pe acele fecioare cu chipul, le-a dus în acea noapte în Tesalonic, cînd era praznicul său, și le-a pus în biserică lîngă mormîntul sfîntului, pe cînd se făcea cîntarea cea de toată noaptea.

Poporul, văzînd această minune, s-a mirat, iar fecioarele acelea, deșteptîndu-se, au strigat: "Slavă lui Dumnezeu! Dar unde ne aflăm?" Și li se părea că sînt în vis. Apoi, cunoscînd cu adevărat că sînt în Tesalonic și văzînd mormîntul sfîntului și popor mult stînd în biserică, cu mare glas au mulțumit izbăvitorului lor, Sfîntului Mucenic Dimitrie și toate cele întîmplate le-au spus tuturor. Și s-au bucurat solunienii de această minune preaslăvită și au prăznuit cu bucurie ziua Sfîntului Dimitrie, iar chipul cel cusut l-au pus înaintea altarului.

În vremea în care era să se predea Tesalonicul în mîinile agarenilor (turcilor), mergînd cîțiva creștini cucernici la Tesalonic în ziua praznicului Sfîntului Mare Mucenic al lui Hristos, Dimitrie, erau pe drumul cel împărătesc care duce la Vardari, acolo unde se unește drumul ce vine de la Tesalonic cu drumul ce vine de la Larisa. Aceia au văzut aievea un om în chip de ostaș, care venea de la Tesalonic și un altul în chip de arhiereu, care venea pe drumul de la Larisa și s-au întîlnit amîndoi. Mai întîi ostașul a zis către arhiereu: "Bucură-te Ahilie, arhiereul lui Dumnezeu!". Arhiereul a răspuns: "Bucură-te și tu, ostașule al lui Hristos, Dimitrie". Iar creștinii aceia auzind astfel de nume, au stat cu frică la o parte ca să vadă sfîrșitul. A zis iarăși ostașul către arhiereu: "De unde vii, arhiereule al lui Dumnezeu, și unde te duci?" Atunci Sfîntul Ahilie a lăcrimat și i-a zis: "Pentru păcatele și fărădelegile lumii, mi-a poruncit Dumnezeu să ies din Larisa, pe care o păzeam, căci are de gînd s-o dea în mîinile agarenilor. Deci, am ieșit de acolo și mă duc unde îmi va porunci". "Dar tu, a zis Ahilie, de unde vii ostașule al lui Hristos, Dimitrie? Te rog spune-mi?!".

Atunci a lăcrimat și Sfîntul Dimitrie și i-a zis: "Eu tot asemenea am pătimit, arhiereule Ahilie. De multe ori am ajutat tesalonicenilor și i-am izbăvit din robie, de primejdie aducătoare de moarte și de toată neputința. Însă acum, pentru multele păcate și fărădelegile lor, S-a depărtat Dumnezeu de la dînșii și mi-a poruncit să-i las, ca cetatea să fie cucerită de agareni. Deci, pentru aceasta am ascultat porunca Lui și îndată am ieșit de acolo și mă duc unde îmi va porunci". Zicînd acestea, amîndoi și-au plecat capetele la pămînt și au plîns, iar după aceea s-au sărutat și și-au luat ziua bună unul de la altul și îndată s-au făcut nevăzuți. Cînd au văzut această minune, creștinii aceia n-au mai îndrăznit să se ducă la Tesalonic, ci s-au întors înapoi, povestind vedenia și minunea aceea.

După aceasta, n-a trecut o lună și Tesalonicul, precum și Larisa, au fost cucerite de turci. Apoi multe alte minuni a făcut sfîntul, spre slava lui Dumnezeu în Treime, Căruia se cade cinste, mulțumită și închinăciune de la toată făptura, în veci. Amin.

În această zi se mai amintește și de marele cutremur care a fost la Constantinopol în timpul împărăției lui Leon Isaurul.

Tot în această zi s-a mutat la Domnul Cuviosul părinte Atanasie din Michidia, care a trăit în mănăstirea din Vitenia, plăcînd lui Dumnezeu desăvîrșit. Apoi, cu porunca lui Dumnezeu, a crescut pe mormîntul lui un chiparos, chiar din pieptul cuviosului, care tămăduia cu frunzele sale toate neputințele. (Vezi despre aceasta, în ziua a opta a lunii aprilie, la viața cuviosului Nichita Mărturisitorul.)

57. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC NESTOR
(27 OCTOMBRIE)

Păgînul împărat Maximilian, care se mai numea și Gherculie, prieten al lui Dioclețian, mergînd în cetatea Solunului și punînd în temniță pe Sfîntul Dimitrie, antipatul, pentru mărturisirea lui Hristos, se îndeletnicea cu jocuri publice și cu priveliști, lăudîndu-se cu luptătorul său, Lie, care era din neamul vandalilor, zicînd că nimeni nu-l poate birui pe el. Acel Lie era ca un alt Goliat, cu trup mai mare decît alți oameni, înfricoșat la căutătură, cu chipul și năravul de fiară, cu glasul ca de leu ce răcnește, iar de căutătura și de glasul lui tremurau cei ce-l vedeau. Puterea lui era nespus de mare și nebiruită, căci în el locuiau duhuri necurate și nimeni

nu-i putea sta împotrivă. Lie omorîse un însemnat număr de oameni viteji și puternici și era foarte iubit de împărat pentru tăria lui, căci împăratul, fiind nesățios de sînge omenesc, îl iubea pe acesta, fiindcă toată puterea lui trupească o întrebuința pentru vărsarea sîngelui.

Acestui necurat Lie i-a pregătit împăratul în mijlocul cetății un loc pe stîlpi, înalt și larg, pe care el putea să-și desfășoare luptele sub privirea tuturor. Iar sub acest loc erau înfipte mulțime de sulițe cu ascuțișul în sus, ca astfel, pe cel care îl va birui Lie, îndată să-l arunce pe acele arme ascuțite și să-l omoare. Astfel luptîndu-se Lie cu oamenii, îi arunca sub pod în sulițe și-i omora, iar împăratul, cu toată mulțimea oștilor sale, privea spre acea luptă cu bucurie și se mîndrea cu luptătorul său. La aceste lupte asista și poporul Solunului, în care era mulțime de credincioși, care, văzînd sîngele omenesc vărsat de aceea fiară fără de omenie, suspina cu greu, pentru că ucisese mulți creștini, pe care necurații îi aduceau cu sila pe pod și îi puneau să se lupte cu Lie.

Atunci era în cetate un tînăr cu numele de Nestor, viteaz și frumos la față, abia ieșindu-i mustața și barba. Tînărul îi era cunoscut Sfîntului Mare Mucenic Dimitrie, de la care învățase sfînta credință: Acesta, văzîndu-i pe creștini că sînt uciși fără de milă, s-a aprins de mînie și a vrut să se lupte cu Lie.

Alergînd la sfîntul Dimitrie care era în temniță, i-a spus că Lie a ucis o mulțime de creștini, apoi i-a zis: "Roagă-te pentru mine, plăcutule al lui Dumnezeu, să-mi ajute pentru sfintele tale rugăciuni, ca, mergînd să mă lupt cu acel potrivnic, să-l biruiesc pe el și să ridic ocara creștinilor".

Iar Sfîntul Dimitrie, făcînd pe frunte și pe pieptul lui semnul crucii, l-a binecuvîntat și i-a proorocit, zicînd: "Pe Lie îl vei birui și pe Hristos vei mărturisi". Sfîntul Nestor, luînd binecuvîntare, a alergat degrabă la luptă și, aruncîndu-și hainele sale înaintea tuturor, cu mare glas a strigat: "Eu vreau să mă lupt cu Lie". Iar împăratul, văzînd îndrăzneala acelui tînăr, s-a mirat și, fiindu-i milă de tinerețea și de frumusețea lui, a zis către dînsul: "Oare nu ai văzut tu pe cîți a biruit Lie, mai puternici și mai tari decît tine? Tu ești mic de stat și tînăr. Îndrăznești oare a merge împotriva aceluia cu care nu se aseamănă nimeni sub soare?" Iar el a zis: "Deși sînt mic și neputincios, însă mare și nebiruită este puterea Hristosului meu, spre Care nădăjduiesc și în numele Lui binevoiesc să mă lupt cu uriașul Lie". Împăratul, auzind de numele lui Hristos și cunoscînd că Nestor este creștin, s-a mîniat și a poruncit să meargă la pod, socotind că Nestor va fi omorît de Lie, cum au fost omorîți și ceilalți. Atunci Nestor s-a suit cu curaj la locul de luptă. Iar Lie, sărind, a năvălit asupra sfîntului, care, dacă a văzut că se apropie Lie, și-a făcut semnul crucii și cu mare glas a strigat, zicînd: "Dumnezeul lui Dimitrie, ajută-mi!"

Apropiindu-se de Lie, a început a se lupta. Iar Dumnezeu, Cel ce a întărit odată pe David împotriva lui Goliat, a întărit și pe robul său, Nestor, asupra necuratului Lie, spre necazul împăratului și spre veselia credincioșilor săi. Căci Nestor cel mic, s-a arătat mai mare cu vitejia sa decît Lie cel puternic, pe care, apucîndu-l ca pe o pasăre, l-a aruncat de pe podul cel înalt în sulițele cele ascuțite, în care, căzînd Lie ca un stejar, i-a ieșit ticălosul său suflet și a pierit pomenirea lui cu sunet; apoi s-a spulberat puterea lui cea mîndră și deșarta laudă a lui Maximilian pentru luptătorul său. După aceea tot poporul Solunului, dar mai ales creștinii, văzînd acea neașteptată și preaslăvită biruință, cu mare glas au strigat: "Mare este Dumnezeul lui Dimitrie". Iar împăratul, sculîndu-se cu rușine, s-a dus în palatele sale, necăjindu-se și întristîndu-se foarte mult pentru iubitul său Lie. Mîniindu-se asupra lui Nestor, a poruncit să fie prins. Și aflînd că marele Mucenic Dimitrie a fost pricinuitorul morții lui Lie, că el a întărit la luptă pe Nestor, proorocindu-i lui biruința, a poruncit să fie uciși amîndoi. Sfîntul Dimitrie a

fost ucis cu sulițe, iar lui Nestor i s-a tăiat capul și amîndoi au primit cununile biruinței de la Hristos, răsplătitorul de nevoințe întru împărăția cea cerească, căreia și noi să ne învrednicim cu rugăciunile sfinților răbdători de chinuri. Amin.

58. POMENIREA CUVIOSULUI PĂRINTELE NOSTRU NESTOR, CRONICAR AL RUSIEI (27 OCTOMBRIE)

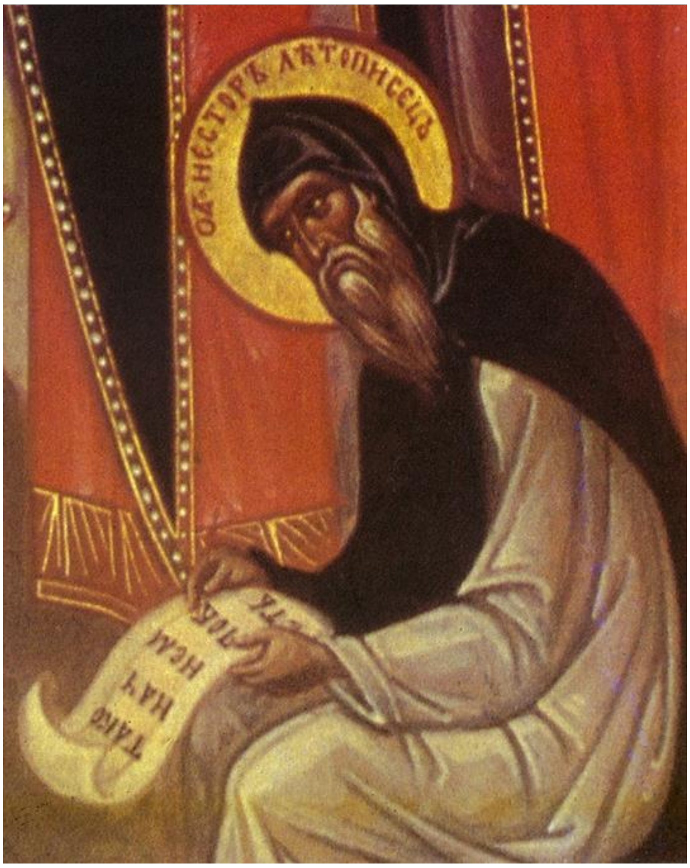

Toate lucrurile, dacă nu vor fi însemnate prin scris, cad în uitare și în neștiință. Crearea lumii, de la Adam începătorul nostru, dacă n-ar fi fost scrisă în cărțile sale de Moise, cel de Dumnezeu insuflat, și nu ne-ar fi fost lăsate nouă, pe toate acestea le-ar fi acoperit lungimea vremii ca un întuneric și le-ar fi adus întru neștiință. Însă Dumnezeu, făcînd pomenire de minunile Sale, cînd El voiește, ne dă scriitori, ca cele însemnate de ei să fie citite și să folosească urmașilor. În acest chip, în anii mai de pe urmă, a arătat Domnul în pămîntul Rusiei, în sfînta mănăstire Pecerska, pe pururea pomenitul scriitor, Cuviosul părintele nostru Nestor, care ne-a luminat ochii spre folosul și spre mulțumirea lui. Dumnezeu, făcîndu-ne cunoscut începutul și întîia întemeiere a vieții duhovnicești a Rusiei. Nestor scrie despre întemeierea și îndreptarea după rînduială a vieții monahale în Rusia, rînduială sădită ca în Rai în sfînta mănăstire Pecerska. Nestor mai scrie și despre duhovnicescul întemeietor al vieții călugărești, Cuviosul Antonie cel cu adevărat sfînt și despre ceilalți, care i-au urmat lui, care au devenit cu duhul sfinți ai mănăstirii Pecerska. Printre aceștia a fost și acest scriitor vrednic de laudă, care a scris viața

celor care au trăit cu sfîntă cuviință și nu numai cu condeiul pe hîrtie, ci și cu faptele, întocmai nevoitoare ca ale acelora, și le-a păstrat în neprihănitul său suflet. Drept aceea s-a scris pe sine în cărțile vieții veșnice, ca să audă și el: bucurați-vă, că numele vostru este pomenit în Cer.

Fericitul părintele nostru Nestor - după ce Cuviosul Antonie s-a liniștit în peșteră, iar Fericitul Teodosie a rînduit o mănăstire - a mers la dînșii, dorind sfîntul și îngerescul chip monahicesc, avînd vîrsta numai de șaptesprezece ani. Atunci, nefiind încă monah, s-a deprins spre toată fapta bună cea călugărească, adică: curăția trupului și a sufletului, sărăcia de bunăvoie, adînca smerenie, ascultarea cea fără de împotrivire, postirea multă, rugăciunea neîncetată, privegherea de toată noaptea și celelalte osteneli, întocmai ca îngerii și prin acestea era cu totul următor vieții Sfinților Antonie și Teodosie ai mănăstirii Pecerska, cei dintîi începători. De la acea sfîntă doime primea tînărul Nestor orice poruncă cu dragoste, precum pruncul primește laptele din pieptul maicii sale și ca cerbul însetat de apa din două izvoare curgătoare, între dealuri și peșteri, precum arată el în scrisoarea sa, că avea mare dragoste pentru acei cuvioși întemeietori, nu cu cuvîntul, nici cu limba, ci cu fapta și cu adevărul, căci preamărea pe Dumnezeu în trupul și în sufletul său, văzînd faptele cele bune și luminate ale celor doi mari luminători ai pămîntului rusesc.

După cinstita moarte a celor doi cuvioși părinți, fericitul părintele nostru Nestor nu numai că a lăsat lumeștile lucruri, dar a și luat îngerescul chip monahal, de la cuviosul Ștefan, egumenul mănăstirii Pecerska, iar după aceea a fost ridicat la treapta diaconiei. Învrednicindu-se de îndoita treaptă îngerească, cea monahală și cea duhovnicească, din zi în zi își îndoia faptele bune, înăbușindu-și patimile trupești și iubind adevărul, ca să nu fie nicidecum trupesc, ci cu totul duhovnicesc și adevărat rob și închinător al lui Dumnezeu, cunoscînd bine ceea ce a zis Domnul: "Că Duh este Dumnezeu, și cei ce se închină Lui, cu duhul și cu adevărul se cade să I se închine". Iar pe duhul cel supărător, în care nu este adevăr și care nu se închină Domnului, îl biruia întotdeauna, mai ales prin smerenie nespusă, căci, pretutindeni smerindu-se pe sine, se socotea nevrednic și plin de o mulțime de păcate.

Frații, fiind îndemnați de Dumnezeu, au făcut sfat ca să dezgroape moaștele Cuviosului Teodosie și să le mute din peșteră în sfînta biserică a mănăstirii Pecerska și la această ascultare primul era fericitul Nestor. Și cu mare credință și cu rugăciune de toată noaptea ostenindu-se, pe acest mărgăritar de mult preț al sfintei mănăstiri Pecerska, adică cinstitele moaște ale Cuviosului Teodosie le-au dezgropat și le-au scos înaintea peșterii. Nestor a fost singur văzător al minunilor celor mari, precum el însuși a mărturisit.

El a viețuit ani îndelungați, ostenindu-se cu lucrul scrierii de ani și, de anii cei veșnici aducîndu-și aminte, a bine plăcut Stăpînului anilor. Apoi s-a mutat la veșnicie către Dumnezeu, după ani vremelnici îndelungați, și este așezat în peșteră, unde și pînă acum cinstitul său trup se odihnește în făcătoarea de minuni nestricăciune, mărturisind că acest cuvios scriitor al vieților sfinților părinți și al anilor și-a scris lui lăcaș de veci în ceruri și este binecuvîntat, căci a primit cununa lui Dumnezeu. Fie ca rugăciunile acestui cuviincios scriitor să ne ajute și nouă a fi scriși în cărțile vieții lui Dumnezeu, ai Cărui ani nu se vor împuțina și Căruia, cu Dumnezeul Tatăl și cu făcătorul de viață Duh, I se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

59. PREACUVIOSUL PĂRINTELE NOSTRU DIMITRIE CEL NOU, ALE CĂRUI SFINTE MOAȘTE SE AFLĂ ÎN BUCUREȘTI

(27 OCTOMBRIE)

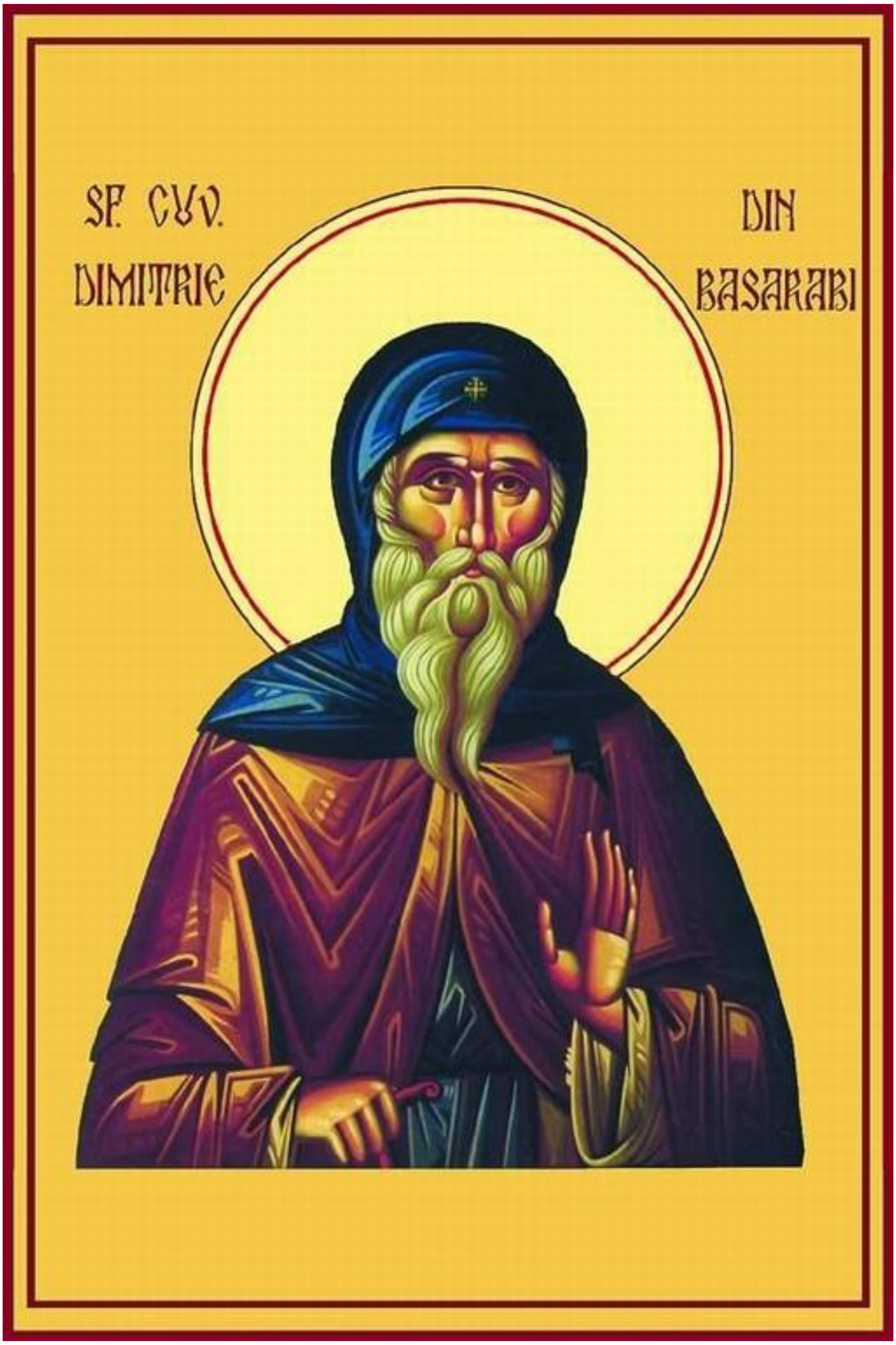

Acest cuvios părinte, Dimitrie cel Nou, a trăit în vremea drept-credincioșilor împărați româno-bulgari și era dintr-un sat care se numește Basarabov, sat așezat pe marginea apei Lomului. La început a fost păstor de vite în satul lui, apoi văzînd că toate ale lumii sînt trecătoare, a ieșit din satul Basarabov și s-a sălășluit mai întîi într-o peșteră din apropierea

acestui sat, iar apoi s-a făcut monah la mănăstirea care era înăuntrul peșterii. Dar cine poate spune ostenelile, postul, rugăciunea și priveghерile pe care le făcea și prin care s-a învrednicit și de darul facerii de minuni? EI și-a cunoscut și vremea ieșirii sufletului din trup cînd, intrînd în mijlocul a două pietre, și-a dat prealuminatul său suflet în mîna lui Dumnezeu.

După multă vreme apa Lomului a venit mare încît a luat și lemnele și pietrele dimprejurul ei și atunci au căzut în apă și cele două pietre, care erau în apropierea peșterii, împreună cu moaștele sfîntului, și multă vreme au rămas acolo. Vrînd Dumnezeu să-l descopere, s-a arătat îngerul Domnului în vis unei copile, fiica unui om drept-credincios, copilă care pătimea de duh necurat, și i-a zis: "Dacă părinții tăi mă vor scoate din apă - și i-a arătat locul - eu te voi tămădui pe tine". Sculîndu-se dimineață copila, a spus părinților săi visul pe care l-a avut.

Adunîndu-se mulți oameni și preoți, s-au dus toți împreună la locul cel arătat de copilă, unde de multe ori se arăta o lumină și cei care o vedeau socoteau că acolo este ascunsă o comoară de bani. Căutînd cu tot dinadinsul, au aflat în apă sfintele moaște ale Cuviosului Dimitrie, care erau pline de mîl și de prundiș, și le-au scos întregi, strălucind ca aurul. Luîndu-le de acolo, le-au dus în satul Basarabov. Și străbătînd vestea prin toate părțile dimprejur despre aflarea sfintelor moaște ale lui Dimitrie, a ajuns și la urechile domnului de la București, care îndată a trimis preoți și boieri ca să aducă moaștele Sfîntului Dimitrie în Valahia și să le așeze în biserica domnească. Deci, mergînd trimișii Domnului în satul Basarabov, au luat moaștele sfîntului și au purces cu ele ca să le aducă în Valahia. Ajungînd cu dînsele pînă aproape de un sat care se cheamă Ruși, au stat sfintele moaște la o fîntînă și de acolo sfîntul n-a mai vrut a merge mai departe. Văzînd preoții și boierii acea minune și nedumerindu-se ce să fie, s-au sfătuit să facă ceea ce au făcut cei de altă seminție cu sicriul mărturiei Domnului. Și au înjugat doi juncani tineri neînvățați la carul cu moaștele sfîntului și l-au lăsat să meargă unde vor voi ei, căci din aceasta se va ști și voia sfîntului. Atunci juncanii s-au întors îndată la Basarabov cu moaștele sfîntului și au stat în mijlocul satului. Iar preoții și boierii, întorcîndu-se fără nici o ispravă, au spus celui care i-a trimis despre toate acestea. Domnul Valahiei a trimis boieri cu bani și au făcut o biserică cu numele cuviosului Dimitrie în satul Basarabov, în care au așezat moaștele sfîntului. Și multe minuni făceau acele moaște celor ce cu credință năzuiau la el, dintre care vom consemna cîteva de la oameni vrednici de credință, care le-au văzut cu ochii lor și care le-au scris pentru popor, spre încredințarea și adeverirea celorlalte minuni.

Două femei surori, Aspra șa Ecaterina, din satul care se numește Cernavodă, au făcut o preafrumoasă biserică, punîndu-i hramul Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, și s-au sfătuit între ele cum ar putea face ca să poată lua o părticică din moaștele Sfîntului Dimitrie și s-o aducă în biserica lor, căci a le lua cu totul socoteau că nu va voi sfîntul, precum a și fost. Deci, venind cu smerenie și cu evlavie și închinîndu-se sfîntului, au luat în taină o mică părticică din moaștele lui și vrînd să plece cu căruțele lor, caii nicidecum nu s-au putut mișca din locul acela, cu toate că vizitiii îi băteau mereu. Iar ele, cunoscînd pricina, s-au coborît din căruțe și cu lacrimi au alergat și au căzut la moaștele sfîntului și punînd părticica la locul ei, s-au rugat sfîntului să le ierte greșeala. Astfel, izbăvindu-se de nevăzuta oprire, s-au întors cu pace în satul lor.

Altădată a venit prea sfințitul mitropolit Nichifor al Tîrnovului, împreună cu sinodul lui, ca să se închine sfintelor moaște ale cuviosului Dimitrie. Închinîndu-se mai întîi mitropolitul și sărutînd sfintele moaște, s-a depărtat puțin și s-a așezat pe un scaun. După aceea, mergînd pe rînd toți ceilalți din sinodul său și sărutînd sfintele moaște, un oarecare monah Lavrentie, în vreme ce săruta moaștele, s-a ispitit ca să rupă cu gura o mică parte din moaștele sfîntului și a

rămas cu gura căscată. Toți, uitîndu-se la dînsul și văzîndu-l cu gura căscată, nu pricepeau ce a pătimit. Iar mitropolitul i-a poruncit ca să se dea la o parte ca să se poată închina și ceilalți. Dar el, fiind fără glas, abia s-a depărtat puțin de la sicriul sfîntului, cerîndu-și iertare, și astfel i s-a dezlegat limba și a grăit ca mai înainte. După aceea au mers cu mitropolitul la gazdă și atunci i-a povestit toate cele ce a pătimit. Iar mitropolitul i-a zis: "O, păcătosule, cum de n-ai socotit că de-ar fi fost să se împartă sfintele moaște la toți cei care vin să se închine, pînă acum n-ar mai fi rămas nimic? Deci de acum pocăiește-te, că ai greșit lui Dumnezeu și sfîntului".

Un iubitor de Dumnezeu, episcopul Ioanichie al Preslaviei, căzînd într-o boală foarte grea și neputîndu-se vindeca, l-au purtat patru oameni la biserica Sfîntului Dimitrie. Acolo l-au pus cu așternutul în biserică și, slujindu-se Sfînta Liturghie, după trei ceasuri s-a sculat sănătos și umbla pe picioarele sale, mulțumind lui Dumnezeu și lăudîndu-l pe sfînt.

Acestea și multe alte minuni a făcut Sfîntul Dimitrie, care însă n-au fost scrise.

Între anii 1769 și 1774, fiind război între Rusia și Poarta otomană și cuprinzînd și pe ofițerii țării noastre, generalul Petru Salticov a trecut Dunărea și a pornit război împotriva Rusciucului și a trecut și prin satul Basarabov, unde se aflau moaștele sfîntului. Generalul a luat aceste moaște pe care voia să le trimită în Rusia. Iar creștinul Hagi Dimitrie, fiind în acea vreme lîngă general, s-a rugat ca să nu înstrăineze sfintele moaște, ci să le dăruiască țării noastre pentru prăzile și jafurile ce le-a pătimit din pricina războiului și s-o mîngîie cu acest dar, adică cu sfintele moaște. Generalul, înduplecîndu-se, le-a dăruit Țării Românești. Și primindu-le tot poporul, cu mare cinste le-a așezat în biserica cea mare a Mitropoliei Ungrovlahiei, în zilele preasfințitului mitropolit Grigorie. Și îndată a simțit tot poporul ocrotirea și sprijinul sfîntului, căci nu numai că a încetat războiul dintre muscali și turci, ci a contenit și ciuma cea înfricoșată. Mult ajutor și mare folos cîștigă toți cei ce cu credință năzuiesc către moaștele sfîntului. Pentru ale cărui rugăciuni, Dumnezeule, miluiește-ne și ne mîntuiește pe noi toți, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

În această zi mai facem pomenirea Sfintelor Mucenițe Capitolina și Erotiida, ucenița ei, care au pătimit în vremea împărăției lui Dioclețian.

Tot astăzi mai este pomenit și Sfîntul Mucenic Marco și cei împreună cu dînsul.

60. SFANTA MARE MUCENITA PARASCHEVA
(28 OCTOMBRIE)

Pe vremea când păgânul împărat Dioclețian a pornit prigoana împotriva creștinilor, trăia în cetatea Iconiei o fecioară cu numele Parascheva, de neam bun și frumoasă la chip. Părinții ei fiind dreptcredincioși, au crescut-o cu bună învățătură, deprinzând-o cu sfânta credință și cu paza poruncilor lui Dumnezeu. Apoi părinții ei s-au dus la Domnul, lăsând pe fericita lor fiică tânără și cu multă avere. Ajungând fericita Parascheva la vârsta desăvârșită, urma credința și faptele părinților ei. Averea nu o întrebuința spre împodobire și desfătarea tinereții ei, ci pentru îmbrăcarea celor goi, pentru hrănirea flămânzilor și pentru ospătarea străinilor. Iar ea, nebăgându-i în seamă pe pețitorii care o căutau pentru a se însoți cu dânsa, s-a făcut mireasă a

Mirelui celui fără de moarte, a Fiului lui Dumnezeu Cel Unul Născut, al Cărui preasfânt nume în toate zilele îl mărturisea înaintea oamenilor, aducându-i pe ei la cunoștința adevărului. Și dintre aceștia, unii credeau în Domnul nostru Iisus Hristos, iar cei care nu credeau, cu defăimare o ocărau pe Sfânta Parascheva. Dar ea cu îndrăzneală le grăia lor cuvântul lui Dumnezeu și mustra deșertăciunea neînsuflețiților idoli. Și necredincioșii cetățeni, nesuferind să audă de la dânsa acest lucru, au prins-o, au bătut-o și au aruncat-o în temniță.

In acea vreme a venit în Iconia un ighemon, trimis acolo de împăratul Dioclețian ca să-i ucidă pe creștini. Cetățenii au venit la acesta și i-au zis: „Luminate ighemoane, este în cetatea aceasta o fecioară care crede în Iisus Hristos cel răstignit și face vrăji prin care pe mulți oameni i-a întors de la jertfele zeilor noștri și nu încetează a huli pe zeii noștri și pe împărat. Dar noi, auzind porunca împărătească, ca toți cei ce nu se închină zeilor să fie chinuiți, am prins pe această fecioară și o ținem în temniță".

Auzind acestea, ighemonul a poruncit ca să fie adusă sfânta fecioară înaintea judecății sale. Când se îndrepta sfânta muceniță spre judecată, Duhul Sfânt s-a pogorât asupra ei și i s-a făcut fața luminoasă, încât toți care priveau la dânsa se minunau Ași ziceau: „Vedeți că nu este întristată, ci mai mult se luminează". în timp ce stătea muceniță la judecată, ighemonul privea spre dânsa și se mira de podoaba și de frumusețea ei și a zis către cei care erau de față: „în deșert ați bârfit-o pe această fecioară preafrumoasă, pentru că nu este cu dreptate a pierde o astfel de frumusețe strălucită, asemănătoare cu chipul soarelui". Și a zis către dânsa: „Spune-ne nouă numele tău, fecioară". A răspuns sfânta fecioară: „Sunt creștină și roabă a lui Hristos". Iar judecătorul a zis: „Vederea frumuseții tale mă îndeamnă spre blândețe, iar cuvintele care ies din gura ta îmi tulbură mintea și inima, că nu voiesc să aud niște cuvinte ca acestea". Iar sfânta a răspuns: „Stăpânitorul, Cel ce judecă cu dreptate, se bucură auzind dreptatea, iar tu, auzind adevărul cel grăit de mine, te-ai mâniat". Iar ighemonul a zis: „Pentru aceea mă mânii, că nu-mi răspunzi la ceea ce te întreb! Eu te-am întrebat de numele tău, iar tu îmi răspunzi altceva". A răspuns sfânta: „Mai întâi mi se cade să îți spun numele vieții veșnice și după aceea să-ți spun și numele vremelnicei vieți. Deci ți-am spus mai întâi numele vieții veșnice, că adică sunt creștină și roabă a lui Hristos, iar numele vremelnicei vieți, cel dat de părinții mei, este Parascheva, că în ziua Paraschevi m-am născut", - căci Paraschevi la elini se numește ziua a cincea (vineri).

Și zicea sfânta către ighemon: „De vreme ce părinții mei, ziua a cincea, care este ziua patimilor celor de viață făcătoare ale Domnului nostru Iisus Hristos, în toată vremea o cinsteau cu post, cu rugăciuni și cu milostenie, aducându-și aminte de Stăpânul lor, Care pentru mila Sa către neamul omenesc Și-a vărsat sângele și S-a răstignit pe cruce pentru noi, pentru aceasta le-a dat Dumnezeu rod cinstitei lor însoțiri și m-au născut pe mine, nevrednica Sa roabă, în ziua a cincea, pe care o cinsteau cu fapte bune, aducându-și aminte de patimile Stăpânului. Ei au vrut să mă numească cu numele cu care se numește ziua Paraschevi și de la această zi mă numesc Parascheva, părtașă a patimilor lui Hristos". Iar judecătorul a zis: „Se încetezi a grăi asemenea cuvinte deșarte și să jertfești zeilor noștri, căci eu te voi lua de soție și vei fi stăpâna multor bunătăți și mulți te vor ferici pe pământ". Dar Sfânta Parascheva a răspuns: „Eu am la cer pe Iisus Hristos, Mirele meu, iar alt mire nu-mi trebuie". I-a zis ighemonul: „îți miluiesc

frumusețea și îți cruț tinerețea". A răspuns sfânta: „Nu milui frumusețea cea vremelnică, care astăzi înflorește, iar dimineață cade, ci mai bine miluiește-te pe tine, căci te așteaptă veșnicele chinuri".

Apoi ighemonul s-a mâniat și a poruncit ca să fie rupte hainele de pe ea și să fie bătută cu vine de bou. Fiind bătută, sfânta nici o vorbă nu scotea, numai striga cu inima către Hristos, cerând în chinuri ajutor de la Dânsul. Ighemonul, cruțându-i frumusețea, pentru că se aprindea de dragoste pentru dânsa, a poruncit să înceteze bătaia și cu blândețe a început a vorbi către dânsa: „Cruță-ți fecioria și tinerețile tale, nu-ți pierde floarea cea frumoasă a tinereților tale, jertfește zeilor și vei fi vie, căci de mare cinste te vei învrednici de la noi". Iar ea nu răspundea nimic și pentru acest lucru necăjindu-se ighemonul, a zis: „Mie nu-mi răspunzi, fiică rea de neam creștinesc?" Atunci ea 1-a scuipat pe ighemon în față. Iar acesta, înfuriindu-se, a poruncit ca să fie spânzurată de un lemn și cu unghii de fier să i se rupă fără milă carnea de pe dânsa și cu asprime să-i strujească rănile. Și i-au sfâșiat trupul până la oase.

Apoi, socotind judecătorul că ea va muri degrabă, căci abia mai sufla, a luat-o de pe lemn și a aruncat-o în temniță, unde, zăcând fără glas și abia vie, din pricina cumplitelor răni, la miezul nopții a intrat la dânsa un înger, având pieptul și umerii săi încinși în chipul crucii cu brâu de aur și ținând în mâini uneltele patimilor lui Hristos, crucea, cununa cea de spini, sulița, trestia, buretele, și i-a zis: „Scoală-te, fecioară, părtașă a patimilor lui Hristos, pentru că sunt trimis ca să te cercetez, și ți-am adus ușurare durerilor tale prin uneltele patimilor Domnului nostru Iisus Hristos. Vezi cinstita cruce și cununa cea de spini a dumnezeiescului Mire, vezi sulița cu care a fost împuns în coasta cea dătătoare de viață, trestia care a adus lumii iertare și buretele care a șters păcatul lui Adam; deci scoală-te, căci te vindecă pe tine Hristos Domnul". Și îndată s-a sculat mucenița ca din somn și, apropiindu-se îngerul care i s-a arătat, a șters cu buretele toate rănile sfintei, și tot trupul ei a devenit întreg și sănătos, iar frumusețea ei era mai luminoasă decât cea dintâi. Atunci ea a sărutat uneltele patimilor lui Hristos, precum și pe cel ce i s-a arătat ei și slăvea pe Dumnezeu. După aceasta, acel înger ce i se arătase s-a făcut nevăzut.

A doua zi au venit străjerii temniței și au găsit-o pe ea stând la rugăciune, deplin sănătoasă, neavând nici urmă de răni și, înfricoșându-se, i-au spus ighemonului. Acesta a poruncit să fie adusă iarăși înaintea lui și, văzând-o sănătoasă, s-a mirat, căci nu se aștepta să fie încă vie, în urma chinurilor pe care le suferise. Se mira apoi și de frumusețea ei, zicându-i: „Vezi, Paraschevo, cum au miluit zeii noștri frumusețea ta și cum te-au făcut sănătoasă, dăruindu-ți viață!" Iar sfânta a răspuns: „Arată-mi, o, judecătorule, pe cei ce mi-au dăruit mie viață". Atunci ighemonul a trimis-o în capiștea zeilor ca să vadă pe idolii lor. Au mers acolo împreună cu dânsa preoții idolești și mulțime de popor, crezând că are să se închine zeilor lor.

Dar intrând sfânta în capiștea în care erau o mulțime de idoli, s-a rugat adevăratului Dumnezeu și apoi, apucând de picior pe zeul Apollo, i-a zis: „Ție îți grăiesc, neînsuflețitule, și tuturor idolilor celor care sunt la fel ca tine; așa vă poruncește vouă Domnul meu Iisus Hristos, să cădeți toți la pământ și să vă faceți ca nisipul!" Și îndată, după cuvântul sfintei, toți idolii au

căzut la pământ și s-au risipit ca nisipul. Atunci tot poporul a ieșit din capiștea idolească, strigând: „Mare este Dumnezeul creștinilor!"

Văzând necurații preoți sfărâmarea și pierderea zeilor lor, au mers la ighemon, plângând și zicând: „O, ighemoane, ți-am spus noi ca să tai pe vrăjitoarea aceasta, căci înșeală toată cetatea noastră. Iar tu nu ne-ai ascultat pe noi; iată acum a sfărâmat cu vrăjile sale pe zeii noștri". Atunci ighemonul, umplându-se de mânie, a întrebat-o cu asprime pe sfântă, zicându-i; „Cu ce farmece faci aceste lucruri?" Iar sfânta a răspuns: „în numele Domnului nostru Iisus Hristos am intrat în capiștea zeilor voștri și m-am rugat Domnului meu, zicând: ŤArată-Te mie, Mântuitorul meu, Cel ce mi-ai dăruit viață!ť Atunci mi S-a arătat Domnul și Dumnezeul meu, iar zeii tăi, când L-au văzut pe Dumnezeul meu, s-au cutremurat de frică și, căzând la pământ, s-au sfărâmat, în felul acesta arătând că singuri lor nu-și pot ajuta cu nimic, apoi cum vor putea ajuta altora?"

Atunci a poruncit ighemonul ca iarăși ^să fie spânzurată pe lemn și cu făclii aprinse să-i ardă coastele. în timp ce sfânta era spânzurată și arsă, a suspinat și a zis către Dumnezeu: „Doamne, Dumnezeul meu, Ziditorule a toată făptura și Purtătorule de grijă, Tu celor trei tineri le-ai răcorit cuptorul cel arzător, Tu pe întâia Muceniță Tecla, din foc ai izbăvit-o, mântuiește-mă și pe mine, nevrednica, din mâinile celor ce mă chinuiesc". Atunci îndată s-a pogorât îngerul, s-a atins de făclii și s-a aprins un foc foarte mare, încât mulți dintre cei fără de lege au ars, iar poporul striga: „Mare este Dumnezeul creștinilor!" Și mulțime de popor a crezut în Iisus Hristos.

Judecătorul, văzând răzvrătirea din popor și temându-se să nu se scoale împotriva lui, a poruncit ca degrabă s-o taie cu sabia pe sfânta. Iar când sfintei i-a fost tăiat capul, unii au auzit glasuri coborâte din ceruri, zicând: „Bucurați-vă, drepților, că mucenița Parascheva s-a încununat". Apoi, luând sfântul ei trup, l-au îngropat cu cinste în casa ei. Și astfel această bună fecioară și-a sfârșit nevoința muceniciei și s-a dus la Mirele ei, ducând sângele său în loc de untdelemn, și se odihnește acum cu fecioarele cele înțelepte în cămara lui Hristos. Iar a doua zi, ieșind nelegiuitul ighemon la vânat, dintr-o dată s-a speriat calul lui și 1-a aruncat într-o vale, unde căzând s-a rostogolit și s-a zdrobit trupul lui, încât și-a dat ticălosul său suflet.

Iar sfântul și cinstitul suflet al Sfintei Mucenițe Parascheva este în mâinile lui Dumnezeu. Cu cinstitele ei moaște se fac multe tămăduiri bolnavilor, spre slava Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine cinstea și închinăciunea, împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, în veci. Amin.

61. SFINTII MUCENICI TERENTIE, NEONILA SI CEI SAPTE FII AI LOR (28 OCTOMBRIE)

Fericitul Terentie, fiind creştin dreptcredincios, s-a căsătorit prin nuntă legiuită cu Neonila, care era de aceeaşi credinţă cu el, şi au avut şapte fii: Sarvil, Fota, Teodul, Vila, Ierax, Nitul şi Eunichie, pe care i-au crescut în dreapta credinţă. Apoi au fost prinşi toţi de către păgâni, adică şi părinţii şi copiii, şi au fost duşi înaintea judecăţii celei fărădelege, unde L-au mărturisit pe Hristos, iar pe idoli i-au hulit. Pentru acest lucru au fost chinuiţi fără de măsură şi apoi

spânzurați. în timpul chinurilor, rănile le erau stropite cu oțet și arse cu foc, iar sfinții se rugau în liniște unul pentru altul și se mângâiau.

Dumnezeu nu a trecut cu vederea rugăciunile lor, ci i-a trimis pe sfinții săi îngeri care i-au dezlegat din legături și au tămăduit rănile lor. Apoi păgânii, văzându-i pe sfinți dezlegați și tămăduiți de răni, s-au spăimântat și i-au dat spre mâncare fiarelor, dar nici un rău n-au pătimit, pentru că fiarele și-au schimbat cruzimea în blândețe de oaie, cu porunca lui Dumnezeu. Apoi au fost aruncați într-o căldare cu smoală fierbinte, dar îndată focul s-a stins și smoala s-a răcit. Văzând păgânii că nu se ating de dânșii chinurile, le-au tăiat capetele cu sabia și astfel și-au aflat sfârșitul.

62. SFANTUL SFINTIT ATANASIE, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI (28 OCTOMBRIE)

Acest luminător preaînțelept al lumii și adevărat rob al Mântuitorului Hristos era de loc din Adrianopol. Tatăl lui se numea Grigorie, iar maica lui, Eufrosina, și amândoi erau dreptcredincioși, de neam bun și îmbunătățiți cu fapte. Ei i-au dat pruncului lor numele de Alexie. Chiar din copilărie se arăta în ce fel va fi când va ajunge vârstnic, că niciodată nu s-a dedat la jucării, după obiceiul copiilor, nici nu și-a dorit lucruri trecătoare și deșarte, ci toată sârguința lui era îndreptată spre slujba bisericii și spre învățătura de carte. Nu se aduna niciodată cu tinerii cei fără de rânduială, ca nu cumva vorbele cele rele să-i strice obiceiurile cele bune pe care le avea fericitul, ci se aduna cu oamenii cucernici și îmbunătățiți și împreună cu aceștia vorbea, ca să aibă folos sufletesc. Iar după ce tatăl său a răposat, copilul, rămânând sărman, și mai mult sporea în fapte bune.

Apoi, după puțină vreme, din multă și neîntreruptă citire a dumnezeieștilor Scripturi, a dobândit multă înțelepciune și pricepere; și era atât de iscusit când vorbea cu alții, încât toți se minunau de el, cum un tânăr ca acesta a covârșit atât de mult pe cei bătrâni în înțelepciune. Apoi cu cât înainta în vârstă, cu atât sporea și cu îmbunătățirea sufletului său. După aceea, punându-și în minte să se lepede desăvârșit de deșertăciunea lumii celei amăgitoare, mincinoase și trecătoare, a dorit înțelepciunea cea de sus, ca să se învrednicească de fericirea cerească.

Către această viață s-a îndemnat mai întâi din cuvântul Sfintei Evanghelii, în care zice Domnul: Cel ce iubește pe tatăl său sau pe mama sa mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine, adică nu este vrednic să fie ucenicul Meu. Iar al doilea, s-a mai folosit și de viața și petrecerea minunatului Alipie Stâlpnicul. Citind-o cu evlavie și cu umilință, a văzut că și acesta a lăsat toate cele trecătoare ale lumii și a părăsit pe maica sa, care era văduvă și avea de la dânsul mare mângâiere, rănindu-i inima sa de mamă. Atunci a lăsat și el patria, rudeniile, prietenii și

pe preaiubita lui maica necăjită și fără de bărbat și s-a dus la Tesalonic, în ale cărui hotare se afla unchiul său, Sfântul Acachie, care era monah într-o mănăstire bogată. Apoi, văzând că frații de acolo nu aveau sârguință cuviincioasă către păzirea cea cu dinadinsul a vieții monahale, ci mai mult pentru grija și împătimirea către lucrurile materiale, luându-și iertăciune, a plecat de acolo și, după ce i-a crescut barbă, s-a dus în Sfântul Munte Athos.

Acolo, închinându-se la toate mănăstirile și la celelalte schituri și sihăstrii, a avut mare folos, pentru că, la fel ca o albină iubitoare de osteneală, care înconjoară livezile și își adună mierea cea dulce din multe feluri de flori, la fel făcea și sfântul, luând de la cei îmbunătățiți pilde de folos sufletesc și punându-le în vistieria inimii cu mare sârguință. Apoi, atât de mult a iubit osteneala și pătimirea trupului, încât niciodată nu purta încălțăminte, ci umbla desculț, nu avea nici măcar două rase, ci cu o singura haină se îmbrăca în toate zilele și nopțile. Iar pe dedesubt, pe piele, purta o haină aspră de păr, pentru mai multă suferință.

Toată vremea o petrecea în posturi, încât hrana lui era formată numai din pâine și apă și din acestea gusta cu mare înfrânare, încât niciodată nu se sătura. Și astfel și-a petrecut toată viața ca un înger. Nu a încălecat niciodată pe cal, nici nu și-a spălat capul și picioarele vreodată, nici chiar în vremea în care era arhiereu. Chiar și atunci dormea pe pământul gol, pentru mai multă pătimire. După ce s-a închinat la toate mănăstirile, s-a dus și la Mănăstirea Esfigmenu și s-a dat de obște, unde atâtea osteneli și nevoințe a săvârșit, încât este cu neputință a le nota pe toate cu de-a-mănuntul. Numai din multele lui nevoințe să scriem câteva.

Un ieromonah cucernic s-a dus din mănăstirea studiților la Sfântul Munte Athos pentru închinare și, ajungând la Mănăstirea Esfigmenu, i-au povestit monahii faptele cele bune ale cuviosului, care a fost acolo timp de doi ani trapezar, slujind fraților cu multă sârguință. El nu avea chilie, nici pat și nici măcar o rogojină, nici vara și nici chiar iarna, când în locurile acelea cade multă zăpadă și este foarte frig. Dormea pe pământ puțină vreme, apoi se scula șî tămâia, rugându-se și priveghind toată noaptea, citind Psaltirea și zicând: Privegheat-au ochii mei până dimineața, ca să cuget la cuvintele Tale". Nimeni nu 1-a văzut pe el stând jos să mănânce, ci stătea numai în picioare și mânca numai fărâmiturile care rămâneau de la masa celorlalți, zicând: Că și câinii se hrănesc cu fărâmiturile care rămân de la masa stăpânilor. Trei ani cât a stat în mănăstire n-a gustat nici untdelemn, nici vin, nici vreo altă îndestulare trupească n-a avut, deși gătea pentru frați multe bucate bune; căci avea mare bucurie ca să-i mulțumească pe toți frații, iar el să se înfrâneze, ca^să ia bogată răsplătire întru împărăția cea pururea nepieritoare. întotdeauna avea ochii plini de lacrimi, căci, văzând focul acela vremelnic cu care fierbea bucatele, își aducea aminte de focul cel nestins al gheenei și plângea. Pentru faptele lui cele bune toți se îndreptau spre el cu multă evlavie și îl cinsteau precum i se cădea. Pentru aceasta, temându-se ca să nu se lipsească de slava cea cerească pentru slava vremelnică, a plecat din mănăstire și s-a dus la Ierusalim.

Inchinându-se la Sfintele Locuri și la cele de prin pustia Iordanului, s-a dus la Muntele Latrului, unde locuiau părinții cei cuvioși. Acolo a petrecut multă vreme într-o chilie

pustnicească. După ce s-a folosit mult de la acei părinți sfinți, a plecat în muntele lui Avxentie, unde se aflau în acea vreme monahi îmbunătățiți, între care vestitul Ilie, Nil Italianul și Atanasie Leprindineanul. După ce a vorbit cu ei, învățându-se unii pe alții, a plecat de acolo în muntele lui Ghelasie, unde se afla mănăstirea fericitului Lazăr, și acolo a petrecut opt ani, slujind fraților la toate trebuințele cu mare osârdie. Apoi s-a făcut schimnic și și-a luat numele de Atanasie în loc de Acachie.

După aceasta, deși nu voia, l-au hirotonit diacon și preot, apoi l-au făcut tipicar și eclesiarh, slujind cu multă sârguință în această slujbă, ca nimeni altul. Apoi, citind toate cărțile de câte trei ori sau de câte patru ori și primind mult folos din ele, a adunat întru sine multă bogăție de înțelepciune și de cunoștințe, punând totdeauna suișuri în inima lui. Pentru care, învrednicindu-se dumnezeieștii vederi, Stăpânul Iisus Hristos 1-a chemat să pască oile cele cuvântătoare. Deci, ascultați o înfricoșată și minunată povestire.

Sfântul avea obiceiul de a merge la biserică mai înainte de Utrenie ca să se roage în pridvor. într-o noapte, când se ruga cu lacrimi înaintea icoanei cu răstignirea lui Hristos, din icoană a ieșit un glas preadulce, zicându-i: De vreme ce mă iubești, Atanasie, vei paște poporul Meu cel ales". Acestea auzindu-le el, a căzut jos de frică, apoi, cu bucurie negrăită preamărea cu lacrimi pe Domnul. Și făcând zece ani în slujba de eclesiarh, își aducea aminte de dulceața liniștii sale și se mâhnea că nu putea și acum să se nevoiască.

Deci plecând de acolo, s-a întors iarăși la Sfântul Munte Athos și, aflând un loc pustiu și depărtat, a petrecut acolo fără nici un fel de mângâiere trupească, adică hrană sau îmbrăcăminte. Cu toate acestea, împărtășindu-se de mierea liniștii celei dorite, se bucura cu sufletul, vorbind singur cu Dumnezeu și rugându-se. Dar pentru că și acolo în munte s-au întâmplat sminteli venite din partea diavolului, urătorul binelui, a plecat și s-a dus iarăși în muntele Ganului, unde, aflând loc liniștit, după dorința sa, s-a sălășluit acolo și, în puțină vreme, s-au adunat și alții după dânsul. Căci pe mulți îi atrăgea fapta bună a cuviosului, pe care el îi primea cu multă dragoste și îi deprindea întru rânduiala petrecerii monahale. Și i-a făcut pe dânșii vase alese ale darurilor dumnezeiescului Duh. Printre ucenicii sfântului erau și minunatul Teofan și lăudatul Teodorit și mulți alții vestiți în fapte bune.

Dar nu numai în locurile cele dimprejurul muntelui era vestit Sfântul Atanasie, ci și la curțile împărătești. Pentru aceasta, necontenit alerga către dânsul mulțime de popor, ca să audă învățătura cea cu miere curgătoare și să vadă fața lui cea blândă și cu chip de înger. Pe aceștia îi primea cu bucurie și le hrănea sufletele cu sfaturi duhovnicești, cu pilde minunate și dumnezeiești povestiri, ca un doctor iscusit și preaînțelept. Dar nu numai bărbați, ci și multe femei se adunau la dânsul, și pe mulți i-a înduplecat să se lepede de cele vremelnice, ca să moștenească pe cele veșnice. S-a făcut și o mănăstire de femei acolo în pustie, condusă de Sfântul Atanasie, și multe dintre acele femei s-au sfințit.

Dar să amintim și în ce chip a ajuns Sfântul Atanasie patriarh, lucru pe care Dumnezeu 1-a rânduit ca să aducă pace și să liniștească Biserica de tulburarea pe care o adusese mai înainte Patriarhul Ioan Veccos, care cu dreptate a fost caterisit, ca un lipsit de minte și urâtor de Hristos.

Impăratul Ioan Cantacuzino, care domnea pe atunci, ca un dreptcredincios și iubitor de Hristos, a adunat clerici și arhierei și i-a întrebat dacă voiesc să aleagă ca arhiepiscop al cetății pe Sfântul Atanasie. Și toți l-au ales și l-au primit. După aceea a trimis arhierei și nobili ca să-1 aducă pe Sfântul Atanasie cu mare cinste, precum i se cuvenea. Ajungând aceștia la dânsul, i-au dat scrisorile împărătești și l-au rugat mult ca să primească alegerea, iar el le-a răspuns: „Rogu-vă pe voi, sfințiți arhierei și prea cinstiți boieri, să alegeți pe un altul, care va fi vrednic, căci eu, fiind obișnuit în pustie, nu pot suferi tulburarea". Acestea le-a spus cuviosul cu smerenie, însă ei l-au rugat iarăși mult timp ca să primească, pentru Domnul. Apoi, când au văzut că nu voia, i-au vorbit mai cu asprime, zicând: „Dacă nu ne asculți pe noi, ca să ajuți Biserica, acum când are mai mare nevoie și trebuință, și să folosești multe suflete, vei da seamă în fața lui Dumnezeu la ceasul judecății".

Atunci Sfântul, aducându-și aminte de vedenia cea de demult în muntele lui Ghelasie și temându-se ca nu cumva, fugind de vrednicia arhieriei, pentru smerenia lui, să se osândească de Dumnezeu ca un neascultător, a făcut pogorământ și s-a înduplecat să primească o vrednicie înaltă ca aceasta.

Deci, mergând la împărat, acesta 1-a primit cu bucurie cu toată suita lui, apoi fiind hirotonit, a stat în scaun ca un vrednic. Găsind biserica înțelenită și mult vătămată de eretici, s-a ostenit cu sârguință să o curețe și să dezrădăcineze neghinele. Când învăța poporul, mustra pe cei nedrepți și răpitori, ca un alt Ioan Gură de Aur, și nu se rușina de stăpânitori și de bogați, nici chiar de împărat, avându-1 în ajutor pe Dumnezeu. Apoi, pe cei cucernici îi îndrepta cu sfaturi, iar pe cei neplecați și nesupuși îi pedepsea cu certuri mai aspre. Astfel se ostenea sfântul ziua și noaptea și se nevoia pentru a păzi nevătămată turma lui Hristos de lupii cei trupești și sufletești. Iar diavolul, nesuferind să vadă acest lucru bun, a uneltit ca să lipsească turma lui Hristos de un păstor înțelept ca acesta.

Deci boierii care erau nedrepți și clericii care nu se supuneau, îl urau pe sfânt și, nesuferind mustrările lui, i-au spus împăratului că este foarte aspru și sălbatic și nu mai vor să-1 aibă ca păstor, cerând să fie hirotonit un arhiereu mai îngăduitor și care să iubească mai mult pe oameni. Acestea și multe alte învinuiri aducându-i, totuși împăratul nu i-a ascultat pe dânșii, căci cunoștea viața îmbunătățită a sfântului și curăția inimii lui.

Insă cu cât trecea vremea, cu atât mai mult cei nedrepți și asupritori se sălbăticeau și îl urau pe sfânt. Ba, încă și mulți dintre arhierei s-au unit cu boierii împotriva lui. De aceea împăratul, ca să-i împace, 1-a rugat pe sfânt să-și dea demisia cu pace. Iar sfântul a trimis o

scrisoare împăratului în care-i scria astfel: Eu, împărate prea puternice, nu am luat arhieria și grija Bisericii pentru ca să tac și să trec cu vederea greșelile oamenilor, ci pentru a îndrepta aceste greșeli și a le mustra, căci înfricoșată osândă îi așteaptă pe arhiereii care nu-i mustră pe cei ce păcătuiesc. Dar ei în loc să mulțumească, mă urăsc și-mi răsplătesc cu rău în loc de bine. Deci, de vreme ce ei nu voiesc vindecarea lor și mă izgonesc cu nedreptate, părăsesc scaunul de arhiereu, zicând: mă lepăd de clerul și de poporul cel nesupus și neplecat și mă supun lui Dumnezeu, Căruia mă rog ca să mă îndrepte către ceea ce este de folos, precum știe El, cu rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților Lui".

Acestea le-a scris și îndată a plecat. Și mergând la mănăstirea sa, a rămas acolo petrecând cu mai bună viețuire decât înainte. Deci a petrecut alți zece ani acolo, viețuind cu fapte bune și cu plăcere de Dumnezeu, vestind mai înainte, ca un prooroc, cele ce aveau să fie. Apoi, de multe ori a vestit împăratului diferite proorocii care, după cum i le-a scris, s-au și împlinit, după cum rezulta din epistolele lui, pe care nu le scriem aici din pricină că sunt prea lungi. Cine vrea să le cunoască poate să le citească și va înțelege cu cât dar era învrednicit de la Dumnezeu și de câte vedenii și descoperiri s-a făcut părtaș.

După ce Sfântul Atanasie a părăsit scaunul patriarhal, în locul lui a fost ales patriarh un om îmbunătățit și vrednic, pe care îl chema Ioan. Dar din cauză că era blând, nu-i pedepsea pe oamenii cei răi care vătămau Biserica lui Dumnezeu. Rămânând și Ioan zece ani în patriarhie, s-a mâhnit din pricina multor tulburări și a lăsat scaunul patriarhal și iarăși a rămas Biserica fără patriarh. Iar credinciosul împărat, având dorința să găsească un om vrednic ca să-1 aleagă păstor al cetății și aflându-se acolo în cetate un om îmbunătățit care se numea Mina - către care scrisese Cuviosul Atanasie că într-una din zile va fi cutremur mare în împărătească cetate, ceea ce s-a și întâmplat -, după ce s-a înștiințat despre acestea, a judecat că tot Cuviosul Atanasie este vrednic să fie patriarh la fel ca mai înainte. Pentru aceasta, a trimis oameni și l-au adus de la mănăstire și cu multă cinste și evlavie l-au așezat pe el în scaun pentru a doua oară. Și s-a arătat cu fapte mai strălucite ca înainte, împlinitor al tuturor poruncilor, priveghetor la slujbele bisericești, părtinitor preafierbinte al celor nedreptățiți și asupriți, ajutător și apărător al văduvelor și al sărmanilor și sprijinitor nepregetat al tuturor celor ce se aflau în nevoi. Dar mai ales către cei flămânzi și săraci atât era de milostiv și îndurat, încât deșerta vasele de grâu și de alte semințe și le împărțea la săraci; căci în acea vreme a fost foamete mare și înfricoșată, cum nu a mai fost altă dată, încât mulți mureau de foame și pretutindeni erau lacrimi și suspine.

Iar prin învățături sfântul îi îndemna pe cei bogați să întindă o mână de ajutor către cei săraci. După aceea Cuviosul Atanasie a așezat epitropi oameni credincioși și cucernici în multe locuri ale cetății, iar pentru cei săraci fierbea grâu și legume și le împărțea îmbrăcăminte și alte lucruri pentru nevoile lor. In felul acesta, după multe zile a vindecat nevoia și primejdia foametei. După ce a mai petrecut șapte ani în scaunul patriarhal, în timpul din urmă, viețuind după Dumnezeu în fapte bune, iarăși s-au ridicat asupra lui din partea diavolului alte noi sminteli, căci diavolul a îndemnat pe niște oameni oarecare, cu obiceiuri rele și necurate, să facă rău sfântului. Și de vreme ce n-a putut să afle nici o prihană în viața lui, căci era foarte îmbunătățit, au scornit că este eretic. Iar diavolul i-a învățat să procedeze astfel: Au ascuns o icoană a Maicii Domnului sub așternutul de la scaunul patriarhal și după aceea l-au acuzat că

luptă împotriva icoanelor, și au arătat icoana cea ascunsă sub așternutul scaunului. Dar după ce a fost cercetată cu de-a-mănuntul pricina, s-a descoperit adevărul, iar făcătorii de rele au fost pedepsiți și sfântul a fost izbăvit. Iar el a încercat iarăși să părăsească scaunul patriarhal, ca să scape de tulburări, dar împăratul n-a vrut. Din aceasta pricină a mai stat puțină vreme ca patriarh și până la urmă s-a dus la mănăstirea lui și s-a liniștit. Deci, izbăvindu-se de grija lumii și de tulburări, postea, priveghea și mai mult se ruga, iar mintea lui s-a făcut îngerească și cerească.

Deci s-a învrednicit de multe vedenii și descoperiri de la Dumnezeu și a spus multe fapte mai înainte, care toate s-au împlinit, după cum a proorocit, încât toți se minunau și îl cinsteau pe el. Dar să povestim câteva din multele lui minuni, spre încredințare.

Un ucenic al sfântului, cu numele Iachint, a făcut pe grumaz o bubă care nu se mai vindeca, pe care poporul o numește fagusa (adică mâncătoare). Și 1-a rugat de multe ori pe Sfântul Atanasie ca să-1 lase să se ducă la doctor, ori să facă el rugăciune către Domnul ca să-1 tămăduiască. Iar sfântul îl sfătuia să rabde ca Iov sau ca mulți alții care au răbdat multe patimi și au mulțumit lui Dumnezeu. Atunci săracul Iachint și-a adus aminte de credința acelei femei căreia îi curgea sânge și despre care scrie în Sfânta Evanghelie și, urmând pildei aceleia, s-a dus în spatele sfântului și, căzând la pământ cu lacrimi și cu credință, a apucat marginea hainei sfântului și a atins-o de locul bolnav. Și îndată, o, minune! după credința lui s-a vindecat. Altă dată, același Iachint s-a urcat pe acoperișul chiliei lui ca să facă o treabă oarecare și, din ispita diavolului, a căzut la pământ și zăcea ca mort. Apoi sfântul cu rugăciunea 1-a înviat și 1-a făcut sănătos ca mai înainte.

Altă dată două monahii dintr-o mănăstire de femei au căzut într-o boală foarte grea și de nevindecat și așa trecând multă vreme și nemaiputând să sufere durerile și reaua pătimire, au vestit aceasta sfântului, zicându-i: Ne rugăm ție, preasfințite stăpâne, să faci rugăciune către Domnul Cel iubitor de oameni ca să ne ușureze de boală sau să ne odihnească ca un milostiv". Iar sfântul le-a răspuns: Eu voiam să suferiți încă puțină vreme, ca să aveți parte de mai multă plată întru veșnica odihnă. Dar de vreme ce nu mai puteți să suferiți, rugați-vă noaptea aceasta Preasfmtei Născătoare de Dumnezeu și dimineață vă veți tămădui". Așa a zis cel smerit cu cugetul, ca să scape de laude și cuvântul lui a devenit faptă. Căci a doua zi dimineața s-au aflat sănătoase, cu darul și cu iubirea de oameni a lui Dumnezeu, și îndată s-au dus la sfânt și i-au adus cuvenita mulțumire, ca să nu se arate nemulțumitoare către o atât de mare facere de bine. Dar ascultați și alte minuni mai slăvite, ca să preamăriți pe Dumnezeu.

Pe când sfântul era patriarh și era mare foamete, după cum am povestit mai sus, a poruncit unui slujitor, care era cucernic și îmbunătățit, cu numele Hristodul, să împartă grâul pe care-1 avea patriarhia la mănăstirile de maici, care erau mai sărace, fiecare mănăstire primind câte 30 de kilograme de grâu. Iar Hristodul i-a spus sfântului că nu mai rămăseseră decât cincizeci de kilograme de grâu în hambar. Dar sfântul i-a zis: Nu grăi multe, puțin credinciosule, ci du-te și fă după cum ți-am poruncit". Deci s-a dus Hristodul și a făcut precum i-a spus sfântul. Și după ce a împărțit grâul, Domnul binecuvântând pe cel rămas, s-a aflat în

hambar mai mult grâu decât era înainte. Din aceasta Hristodul a înțeles minunea cea mare și a făcut metanie sfântului, ca să-i ierte greșeala de mai înainte. Apoi sfântul a poruncit iarăși să se dea grâu cât va fi de trebuință săracilor și, cu cât el împărțea grâu la săraci, cu atât Dumnezeu îl înmulțea în chip minunat, spre slava și marea cuviință a Lui. Aceasta s-a făcut și în alte dați, căci după dărnicia lui îi răsplătea Domnul, Cel bogat și dăruitor.

Apoi, într-o zi, fiind închis în temniță un creștin oarecare, pentru o nedreaptă datorie, a fost pus în lanțuri. Dar sfântului, ca un iubitor de oameni și preamilostiv, i s-a făcut milă de dânsul și, mergând la temniță cu oamenii săi, a scos pe om din lanțuri, 1-a dus la patriarhie și 1-a izbăvit, netemându-se de stăpânirea împărătească sau de dregători.

In afară de celelalte fapte bune, sfântul avea și smerenia cea aducătoare de înălțime, nu numai înlăuntrul inimii, ci și în afară. Pentru aceasta, niciodată n-a purtat haine scumpe, ci numai o haină săracă și umilită, pentru care de multe ori unii fără de minte îl ocărau, zicând că defăima vrednicia patriarhiei prin simplitatea îmbrăcămintei lui. Iar el le răspundea astfel: „Nu este rușine, nici ocară să poarte cineva haine umile, ci mai vârtos este lucru de laudă. Numai păcatul este vrednic de ocară și de defăimare, iar noi lucrăm cele poruncite de Dumnezeu. Când păcătuim, nu ne temem, iar de hainele cele proaste ne rușinăm! Cel ce iubește pe Dumnezeu, se cuvine a face voia Lui și a nu fi plăcut oamenilor, ci smerit și măsurat în mâncare, în îmbrăcăminte, în fapte și în gândurile lui, ca să nu mânie pe Domnul". Acestea și altele asemenea zicând, sfătuia și pe alții să se smerească, la fel cum nici el n-a cugetat să se înalțe niciodată în toată viața lui, de-a pururea pomenitul.

Pentru toate acestea, la sfârșitul vieții sale s-a învrednicit a vedea iarăși pe Stăpânul Hristos, ca și mai înainte. Stând într-o zi la rugăciune, după obicei, a văzut pe Hristos având mâinile întinse pe Cruce și i-a zis lui cu dojana: „Pentru ce ai lăsat oile ce ți s-au încredințat în mâinile tale, singure și nepăscute, și le risipesc lupii și le mănâncă? Eu, Dumnezeu fiind, am primit să port trup omenesc și să Mă răstignesc pentru mântuirea oamenilor, iar tu nu rabzi greutatea clevetirii, ci te-ai depărtat de Biserică, ca un ostaș fricos și mic la suflet". După ce sfântul a auzit acestea, cu frică și cu cutremur a căzut la pământ, tânguindu-se, mărturisindu-se și rugându-se ca să-i ierte Domnul greșeala micșorării de suflet, și cu atât de mult amar a plâns, încât a udat pământul cu lacrimi și nu s-a ridicat de jos până când nu a luat deplină încredințare de iertare.

După vedenia aceasta s-a nevoit ca și mai înainte, rugându-se lui Dumnezeu cel atoatevăzător și de la El așteptând răsplătirea nevoințelor și ostenelilor lui. Dar fiindcă sosise vremea să se mute din această viață vremelnică și să se ducă către Cel dorit, adunând pe ucenicii săi, i-a învățat să părăsească toate cele vătămătoare de mântuirea sufletului, ca să se învrednicească de fericirea veșnică; și mai ales să se silească fiecare să câștige aceste trei fapte bune, fără de care nimeni nu se poate mântui, după cum și mai înainte de multe ori îi sfătuia, zicând: „Sârguiască-se fiecare a păzi din tot sufletul aceste trei mari fapte bune, ca cele ce sunt următoare lui Hristos și cu adevărat trebuincioase, mai mult decât toate celelalte fapte bune,

adică: smerita cugetare, dragostea și milostenia, prin care Sfânta Treime se slăvește. Să vă înfrânați fiecare după putere și să nu mănânce cineva decât o dată pe zi, precum avem predanie de la Sfinții Părinți, și să nu primiți gândurile cele rele și necurate, care întinează sufletul".

Acestea și multe altele zicându-le, trăind o sută de ani viață fericită și preaminunată, și-a dat sfântul sau suflet în a douăzeci și opta zi a lunii octombrie, în preacuratele mâini ale Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

63. SFANTUL SFINTIT DIMITRIE, MITROPOLITUL ROSTOVULUI (28 OCTOMBRIE)

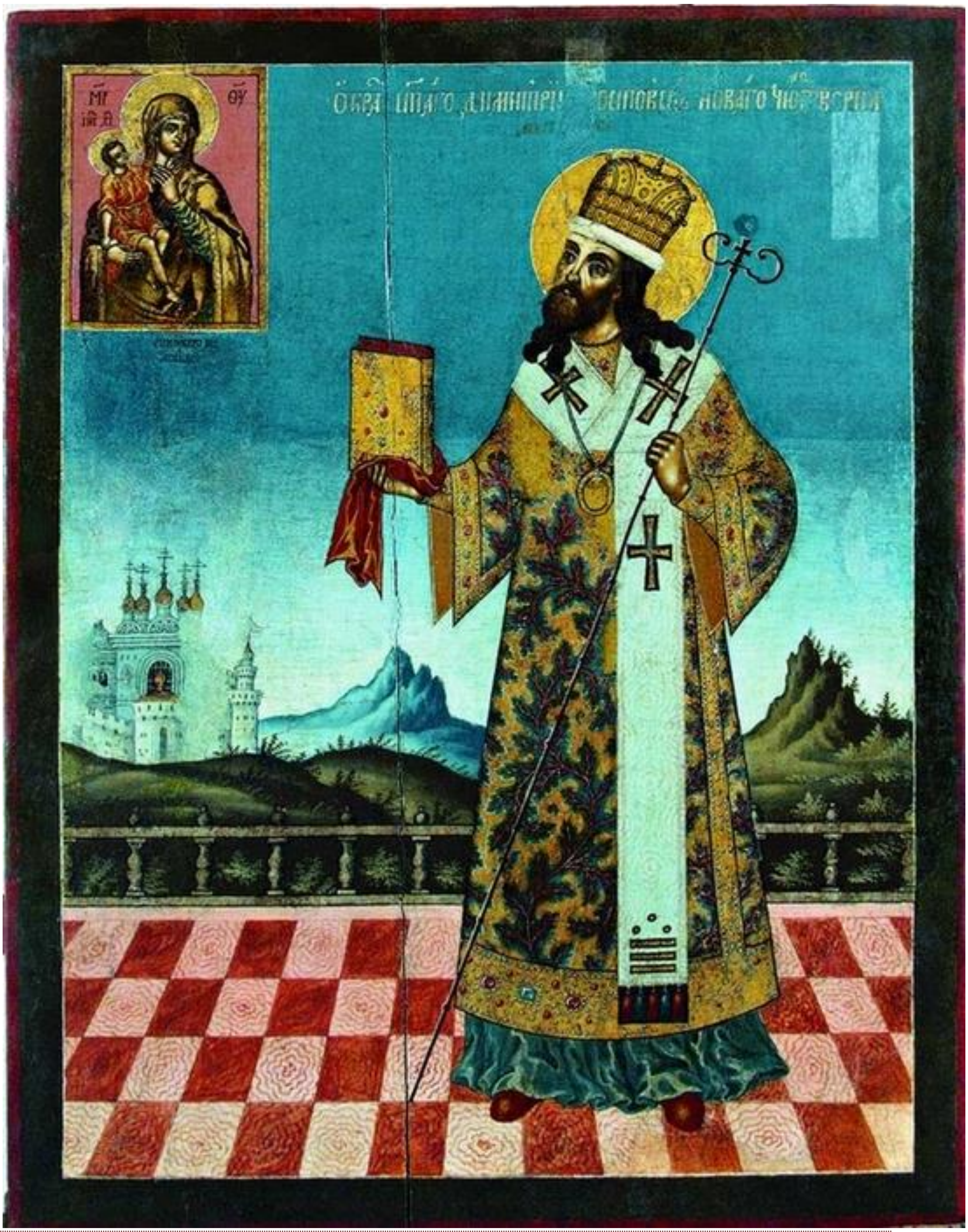

Pe această ramură de rai, pe Dimitrie, sfințitorul și făcătorul de minuni, 1-a crescut Rusia cea Mică (Ucraina), într-o cetate mică și neînsemnată, care se numea Makarova, la o depărtare de cetatea Kievului ca la cincizeci de stadii.

El s-a născut la anul 1629, luna decembrie, din părinți de bun neam, care erau împodobiți cu credința creștinească și umblau în poruncile lui Dumnezeu cu neabatere. Tatăl său se numea

Sava și era cu rânduiala sutaș în oastea Rusiei, iar maica sa se numea Măria. La naștere i-au pus în grabă numele Daniil, luminându-1 după aceea și cu Sfântul Botez. După botez, pruncul a fost crescut de părinți în frică de Dumnezeu, învățându-1 legea creştinească și creștea împreună cu anii, cu înțelegerea și cu fapta bună, mergând ca pe o scară, din putere în putere.

După ce s-a deprins bine cu citirea și scrierea limbii slavoneşti, părinţii l-au dus în cetatea Kievului, la şcoala Mănăstirii Botezul Domnului, pentru învăţătura altor limbi străine şi a altor învăţături care se învăţau acolo. La şcoală, copsul Daniil, prin isteţimea minţii sale şi prin neadormită sârguinţă, în scurtă vreme a început a arăta bună pricepere la învăţătură, sporind mai mult decât vârstnicii lui. După câtiva ani s-a arătat iscusit din destul în facerea de stihuri şi la retorică, știind bine toate cele ce învăța. Pe când trecea învățăturile acelea, Daniil se deprindea nu mai puţin şi la viaţa îmbunătăţită; căci în toată vremea aceea în care a petrecut la învăţătură, nu avea nici cea mai mică împărtășire cu copiii cei vorbitori de vorbe rele, care făceau râsuri și glume, și cu cei ce cugetau la veselii și la desfătări deșarte; adică nu voia să se răzvrătească cu cei răi şi să cadă în prăpastia păcatului, căci ştia că vorbele cele rele strică obiceiurile cele bune. El se sârguia pe cât putea să-și păzească întreaga înțelepciune și curăție.

Când îi prisosea vremea de la şcoală, nu se îndeletnicea cu jocuri copilăreşti, cum era obiceiul tinerilor, ci cu citirea cărţilor insuflate de Dumnezeu. El alerga cu sârguinţă la rugăciune în biserica lui Dumnezeu, pentru că inima lui începea a se înfierbânta de văpaia dragostei dumnezeieşti şi se aprindea foc în cugetul lui. Deci, cu cât ședea mai mult la citirea scripturilor dumnezeiești și la citirea vieților Sfinților Părinți, cu atât zi de zi se aprindea cu inima spre urmarea lor și dorea să urmeze acelora; căci, deși era în lume, arăta în sine începătura vieții călugărești.

Ajungând la vârsta de 18 ani, a trecut cu vederea, pentru Hristos, lumea aceasta vremelnică și bunătățile ce sunt într-însa și, cerând binecuvântare de la părinții săi, a început a petrece în Mănăstirea Preasfintei Treimi, numită Kirilovska, în aceeași cetate a Kievului. Acolo, după o vreme, s-a tuns după rânduiala călugărească de Meletie, egumenul aceleiași mănăstiri, în anul 1638, la 9 iulie, la pomenirea Sfântului Sfințit Mucenic Pangratie; și, în loc de Daniil, s-a numit Dimitrie.

După primirea rânduielii călugărești, acest bărbat temător de Dumnezeu, aruncându-se cu totul spre purtarea de grijă a lui Dumnezeu, a început a petrece viața cuviincioasă a călugărilor, deprinzându-se la smerenie, la ascultarea și la iubirea de frați. El se sârguia pe cât putea a urma în lucrurile cele bune cuvioșilor părinți: Antonie, Teodosie și celorlalți făcători de minuni ai Pecerskăi. Nu se îngrijea nicidecum de câștigarea averilor și bogățiilor vremelnice, ci, toată sârguință lui, era să-I placă lui Dumnezeu și, după chemarea sa, să-I slujească cu credință.

Trecând puțină vreme după călugăria sfântului, la 25 martie 1639, la praznicul Bunei-Vestiri a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, cu voia povățuitorului, Sfântul Dimitrie a fost hirotonit diacon, de preasfințitul Mitropolit al Kievului, Iosif Tunalski.

Apoi a petrecut multă vreme în Mănăstirea Kirilovska din Kiev, supunându-se cu smerenie și în tăcere povățuitorului lui în toate, slujind fraților fără de lenevire și împlinind cu osârdie toată ascultarea mănăstirească și bisericească. El se afla mai întâi de toți la cântarea bisericească și ieșea mai pe urmă. în biserică stătea cu frică, asculta cu luare aminte dumnezeiasca Scriptură ce se citea, iar în chilie se îndeletnicea la rugăciune, scriind și alcătuind cele poruncite de egumen, sau de alți începători mai înalți, și se nevoia și la citirea cărților cele folositoare de suflet.

Apoi, trecând câtăva vreme, cu voința preasfințitului Lazăr Baranovici, arhiepiscopului Cernigovului, Sfântul Dimitrie a fost chemat din Kiev în cetatea Cernigovului și a fost hirotonit preot în Mănăstirea Gustinski, la 23 mai 1659, la praznicul Pogorârii Sfântului Duh. După aceasta, același preasfințit Lazăr al Cerni-govului, de vreme ce îl știa pe el că este bărbat iscusit și învățat, bun și vrednic pentru semănarea cuvântului lui Dumnezeu în inimile omenești, 1-a binecuvântat să fie propovăduitor în cetatea Cernigov.

Sfântul Dimitrie a petrecut mai mult de doi ani în sobornicească biserică a Cernigovului, propovăduind cu mare folos cuvântul lui Dumnezeu și în alte biserici ale acestei eparhii. Cuvântul lui era tare, dres cu sarea înțelepciunii și toți doreau să-1 audă. Dar nu numai în Rusia Mică a fost propovăduitor, ci și peste hotar, în domnia Litovska.

După o vreme, cerându-și voie și luând binecuvântare de la arhiereu, s-a dus de la Cernigov la cetatea Vilna și, fiind acolo puțină vreme în Mănăstirea Pogorârii Sfântului Duh, a spus două cuvinte de învățătură. După rugămintea duhovniceștilor frați de la Slutka, s-a mutat de la Vilna la Slutka și, un an întreg, s-a ostenit cu neadormire întru propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu, petrecând în Bratska, Mănăstirea Schimbării la Față, cea grecească și rusească.

După arătarea viețuitorilor acelei cetăți, își avea un făcător de bine, pe un oarecare Ioan, cetățean dreptcredincios, care se mai numea Skoccevici și care făcuse acel lăcaș cu cheltuiala sa. Deși el era chemat din Slutka, de către fețe luminate prin multe scrisori duhovnicești și politicești, dar, fiind oprit de cele mai puternice rugăminți și mari făgăduințe ale dumnezeieștii frățimi, a zăbovit până la sfârșitul acelui creștin. După ce a murit el, Sfântul Dimitrie a făcut, la îngroparea lui, cuviinciosul cuvânt de îngropare.

După aceasta s-a întors de la Sluțka în Rusia Mică și a început să viețuiască la scaunul Hatmaniei, cetatea Baturin, în Mănăstirea Sfântul Nicolae, care se numea Krupițka, îndeletnicindu-se în post, rugăciuni și în citirea cărților folositoare de suflet; dar mai mult se sârguia la propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu. Pentru aceste fapte plăcute lui Dumnezeu și sfintei Lui Biserici, cu binecuvântarea arhiereilor de la Kiev și Cernigov a fost ales egumen la diferite mănăstiri. Auzind de îmbunătățită lui viață și având mare râvnă spre ascultarea cuvântului lui Dumnezeu, ca și cum ar zavistui una alteia, cu neîncetate rugăminți îl chemau la sine. Sfântul Dimitrie s-a pus egumen de preasfințitul arhiepiscop Lazăr Baranovici al Cernigovului, mai întâi în Mănăstirea Schimbării la Față a Domnului, care se numea Macsacosca, la 14 septembrie 1681, la pomenirea Sfântului Prooroc Moise, văzătorul de Dumnezeu. Mai înainte de numire, acel arhiereu, ca și cum ar fi știut că Sfântul Dimitrie se va învrednici și la rânduiala bisericească, a zis către el aceste cuvinte: „Să-ți binecuvinteze Domnul Dumnezeu, nu numai egumenia, dar după acest nume, Dimitrie, îți doresc și mitra, Dimitrie; deci să câștigi mitra!" După numirea ca egumen, i-a urat astfel: „Astăzi este Sfântul Prooroc Moise, văzătorul de Dumnezeu și în această zi te-a învrednicit Domnul Dumnezeu la egumenie, aici unde este hramul Schimbării la Față a Domnului, ca pe Moise în Tabor. Cel ce a arătat căile sale lui Moise, să-ți arate și sfinției tale, în acest Tabor, căile Sale spre veșnicul Tabor. Aceste cuvinte, precum zice singur Sfântul Dimitrie, mărturisind despre sine - eu păcătosul, ca pe o frumoasă însemnare și proorocie am socotit-o și am însemnat-o. O, să dea Dumnezeu, ca această proorocie a preasfinției sale să se împlinească!"

Deci, luând acest dreptcredincios călugăr binecuvântare de la arhiereu, s-a dus la Mănăstirea Macsacovsca și a intrat în ascultarea egumeniei încredințată lui. Povățuind bine pe frați și ridicând toate cele spre folosul de obște al mănăstirii, se ostenea în propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu, plăcând Domnului cu postul, cu privegherea și cu alte lucruri bune, dar mai ales cu smerita cugetare; căci, măcar că era începător, însă blândețea și obiceiul lui cel bun nicidecum nu le-a schimbat; ci ținea în mintea sa, ceea ce s-a zis de către Domnul: Cel ce ar voi să fie mai mare între voi, să vă fie slugă.

Precum singur se făcea mai mic înaintea tuturor, așa și pe frați îi învăța în toate zilele să nu se înalțe întru nimic.

După un an, la întâi martie, la pomenirea Sfintei Muceniţe Evdochia, cu binecuvântarea aceluiași arhiereu, a fost rânduit egumen al Mănăstirii Sfântul Nicolae din cetatea Baturin, care se numește Krupințka. Astfel, lăsând egumenia de la Macsacovsca și mulțumind fraților de acolo, s-a mutat în Mănăstirea Baturin; deci, câștigând poruncă, a luat începătorie peste această mănăstire. După ce a trecut un an și opt luni, acest egumen vrednic de laudă, iubind viața cea liniștită și fără de tulburare, dorind ca în singurătate să placă lui Dumnezeu, la 26 octombrie, la pomenirea Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, în ziua celui de un nume cu el, a lăsat începătoria Mănăstirii Baturin și viețuia deosebit.

Trecând o vreme, la rugămintea arhimandritului Varlaam Iasinski, al lavrei Pecerska din Kiev, care după aceasta a fost mitropolit în Kiev, s-a mutat de la Baturin în lavra Pecerskăi. Acel arhimandrit - precum se poate vedea din Predoslovia ce s-a pus la începutul Mineiului - dorind ca acel scop plăcut lui Dumnezeu, al egumenilor lavrei Pecerska mai înainte de el, a fericitului întru pomenire mitropolitul Kievului Petru Movilă și a arhimandritului Inochentie Gizel - care mult mai înainte se ostenise pentru îndreptarea cărților Vieților Sfinților, ca prin dumnezeiescul ajutor să le aducă întru săvârșire - se sârguia, pe cât se putea, să afle un bărbat ca acela bine înțelegător, căruia să-i încredințeze acel lucru de bună trebuință spre a-1 săvârși. Când a-toate-dăruitorul Dumnezeu, după osârdnica lui cercare, a trimis în lavra aceea pe acest înțelept și dreptcredincios bărbat, ca să viețuiască într-însa, atunci acel arhimandrit, dând mulțumire lui Dumnezeu, s-a sfătuit despre aceasta cu soborniceștii părinți și cu frații lavrei. După sfatul lor, acestui preaiscusit propovăduitor al cuvântului lui Dumnezeu, care se mărturisește de singurul adevăr, i-a încredințat, ca din dragostea cea către sfinții plăcuți lui Dumnezeu și pentru scrierea numelui său în cartea vieții veșnice, să se ostenească a aduna Viețile Sfinților și, îndreptându-le desăvârșit, să le scrie.

Văzând Sfântul Dimitrie trebuința cea de nevoie a Bisericii lui Dumnezeu, a ascultat cuvintele fericitului Simeon Metafrast, care scrie: „De asemenea, este rău a grăi cele ce nu se cade și a da tăcerii cele ce sunt folositoare și cinstite; pentru că așa cum vatămă gândurile celor ce aud pe cel ce grăiește cele necinstite, tot astfel cel ce tace faptele cele bune ale sfinților, lipsește pe cei dreptcre-dincioși de folos, cinstind astfel mai mult odihna sa decât lucrul lui Dumnezeu".

După ce fericitul Dimitrie îndelung se lepăda, punându-și nădejdea spre ajutorul lui Dumnezeu, spre rugăciunea Maicii Domnului și spre ale tuturor sfinților, a intrat în această osteneală plăcută de Dumnezeu în anul 1684, luna iunie, și a început lucrul ce i se încredințase a-1 împlini cu mare sârguință. Scoțând ca din niște izvoare din acele mari cărți ce se numesc ale citirii, ale fericitului Macarie, mitropolitul Moscovei, și de la alți istorici creștini, aducea la arătare purtătorul de viață pârâu, spre adăparea acelor suflete creștinești însetate de învățături folositoare.

Ostenindu-se Sfântul Dimitrie într-această mântuitoare ascultare, în scurtă vreme i s-au arătat în vis două vedenii de acest fel, una după alta, din care cea mai de pe urmă este tipărită în mineiele citirii, la 10 noiembrie, la sfârșitul vieții Sfântului Mucenic Orest. Prima vedenie zice: „în anul 1685, 10 august, auzind eu - spune acest arhiereu, despre el singur -, trăgându-se clopotul pentru Utrenie și dormitând după obișnuita mea lenevire, nu am apucat începutul, ci am dormitat până la citirea Psaltirii. în această vreme am văzut această vedenie: Se părea că îmi era încredințată în purtare de grijă o oarecare peșteră, în care se odihneau niște sfinte moaște. Atunci, căutând mormintele sfinților cu lumânarea, am văzut acolo odihnindu-se Sfânta Marea Muceniță Varvara. Apropi-indu-mă de mormântul ei, am văzut-o zăcând pe coaste, iar mormântul ei arăta oarecum a putreziciune.

Dorind eu să-l curăț, am scos moaștele din raclă și le-am pus în alt loc. Apoi, curățindu-1, m-am apropiat de moaștele ei și le-am luat cu mâinile să le pun în raclă; dar îndată am văzut pe Sfânta Varvara vie, și eu grăiam către dânsa: ŤSfântă Fecioară Varvara, făcătoarea mea de bine, roagă-te lui Dumnezeu pentru iertarea păcatelor meleť. Sfânta a răspuns, ca și cum avea o oarecare îndoială: ŤNu știu, oare voi pleca, căci te rogi latinește!ť Socotesc că aceasta mi s-a zis mie, pentru că sunt foarte leneș la rugăciune și m-am asemănat într-această întâmplare catolicilor, la care rugăciunea este foarte scurtă în cuvinte, tot așa precum și rugăciunea mea fusese scurtă.

Auzind cuvintele acestea de la sfânta, am început a mă întrista și a mă deznădăjdui. Dar sfânta, lăsându-mă puțină vreme, a căutat spre mine cu față veselă și luminată și mi-a zis: ŤNu te teme!ť Apoi mi-a grăit alte cuvinte mângâietoare, pe care nu le țin minte. După aceasta, punând-o în raclă, i-am sărutat mâinile și picioarele. Trupul ei mi se părea viu și foarte alb, iar racla foarte săracă și învechită. Fiindu-mi jale de aceea, căci cu necurate și spurcate mâini și buze îndrăznisem a mă atinge de sfintele ei moaște și că nici racla nu mai era frumoasă, mă gândeam cum aș putea să împodobesc acest mormânt. Deci am început a căuta o raclă nouă și mai scumpă, în care aș muta sfintele moaște; dar într-o singură clipeală m-am deșteptat. Părându-mi rău de această deșteptare, inima mea a simțit o oarecare bucurie. Dumnezeu știe ce înseamnă acest vis și ce fel de împlinire va fi pe urmă. O, de mi-ar da Dumnezeu, cu rugăciunile Sfintei Varvara, patroana mea, îndreptare vieții mele celei rele și ticăloase".

A doua vedenie a fost într-același an: în postul Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos, într-o noapte, sfârșind de scris pătimirea Sfântului Mucenic Orest, a cărui pomenire se cinstește pe 10 noiembrie, cu un ceas sau mai puțin înaintea Utreniei, m-am culcat să mă odihnesc, fără să mă dezbrac, și în vedenia visului am văzut pe Sfântul Mucenic Orest cu fața veselă, vorbind cu mine aceste cuvinte: ŤEu am răbdat mai multe chinuri pentru Hristos decât ai scris tu aiciť. Aceasta zicându-mi, și-a descoperit pieptul său și mi-a arătat în coasta stângă o rană mare, pătrunsă până la cele dinlăuntru, și mi-a zis: ŤAceasta mi-a făcut-o cu fierulť. Apoi, descoperindu-și mâna dreaptă până la cot, mi-a arătat o rană lungă, prin care se vedeau venele tăiate, și mi-a zis: ŤAceasta mi-a tăiat-o cu sabiať. Asemenea arătându-mi și mâna stângă, tot în același loc mi-a arătat o rană, spunându-mi că și pe aceea i-a făcut-o cu sabia.

După aceasta, plecându-se, și-a descoperit piciorul până la genunchi, și mi-a arătat la genunchi o rană. Asemenea, descoperindu-și și celălalt picior până la genunchi, mi-a arătat tot în același loc o rană și mi-a zis: ŤAcestea mi-au fost făcute cu coasať. Apoi, stând drept, îmi căuta în față, zicându-mi: ŤVezi oare că eu mai multe am răbdat pentru Hristos decât ai scris tu?ť Dar eu împotriva acestora nimic nu îndrăzneam să zic, ci tăceam, gândind în mine: ŤCine să fie acest Orest? Nu este el oare din rândul celor cinci la număr?ť La acest gând al meu, sfântul mucenic a răspuns: ŤNu sunt eu acel Orest, din cei cinci la număr, ci acela a cărui viață ai scris-o tu acum!ť Apoi am mai văzut și pe un oarecare om cinstit stând după dânsul, și mi se părea că este de asemenea un mucenic, dar acela n-a zis nimic.

Deci în acea vreme m-a deșteptat clopotul rânduit spre Utrenie, și-mi era mare jale, că această vedenie s-a sfârșit așa curând. Cum că aceasta cu adevărat așa am văzut-o precum am scris-o, iar nu într-alt chip, eu nevrednicul și păcătosul, sub jurământul meu cel preoțesc o mărturisesc, căci precum atunci, tot așa și acum țin minte".

Trecând doi ani și trei luni de la acea vreme, când Sfântul Dimitrie s-a lăsat de egumenie, i s-a întâmplat lui că era în cetatea Baturin cu arhimandritul Varlaam al Pecerskăi Kievului, unde, după rugămintea luminatului boier Hetman și a celorlalți duhovnicești și politicești stăpânitori - deși se lepăda -, a fost silit ca iarăși să primească egumenia Mănăstirii Nicolaevska din Baturin. Deci, luând spre aceea poruncă, a ieșit din lavra Pecerskăi și, mergând la mănăstirea aceea, a șezut la egumenie, după voia duhovniceștilor și mireneștilor stăpânitori.

Petrecând el acolo, a sfârșit de scris Viețile Sfinților care cuprind în cele trei luni, Septembrie, Octombrie și Noiembrie și potrivindu-le pe dânsele cu cele mai mari cărți ale citirii, ale fericitului Macarie, mitropolitul Moscovei, întru toate istoriile, povestirile și faptele cele făcute de sfinți în nevoințele lor, și îndreptându-le desăvârșit, le-a dat spre cercetarea părintelui Varlaam, arhimandritul Pecerskăi, împreună cu frații. După ce acelea s-au citit și s-au găsit bune de soborniceștii părinți ai lavrei aceleia și de alți bineînțelegători bărbați, atunci Sfântul Dimitrie, iubitorul de osteneală, mergând de la Baturin la Kiev, în Mănăstirea Pecerskăi, a început a le tipări pe ele prin a sa cercetare, în anul 1689 luna ianuarie. Deci s-a sfârșit de tipărit cea dintâi carte, care a început de la anul nou și care cuprinde în sine cele trei luni mai sus pomenite, întru același an, pe vremea aceluiași arhimandrit Varlaam Iasinski.

Degrab după aceasta a fost trebuință pentru îndreptarea unor lucruri, ca luminatul boier Hetman să se ducă din Baturin la împărăteasca cetate Moscova. Atunci a mers împreună cu el Ino-chentie, egumenul mănăstirii din Kiev, și Sfântul Dimitrie cu doi diaconi din mănăstirea aceea, la cetatea Moscova. După ce a sosit în Moscova, s-a dus înaintea dreptcredinciosului împărat Ioan Alexievici și a binecredincioasei împărătese Sofia Alexievna, și s-a învrednicit a-i săruta mâna. într-acea vreme, dreptcredinciosul împărat Petru Alexievici era la mănăstirea Cuviosului Serghie de Radonej, făcătorul de minuni. în acea zi a luat binecuvântare de la preasfințitul patriarh Ioachim. Apoi, trecând câteva zile, s-a dus la mănăstirea lui Serghie de Radonej, unde s-a învrednicit a vedea pe dreptcredinciosul împărat Petru Alexievici, care i-a primit cu milostivire și le-a dat să-i sărute mâna.

Intr-acea vreme se întâmplase că era și preasfințitul patriarh în aceeași mănăstire. La plecare, au stat în al doilea rând înaintea împărăteștii lui mărimi și i-au sărutat mâna. Liberându-1, preasfințitul patriarh a dăruit Sfântului Dimitrie icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, îmbrăcată în aur, și 1-a binecuvântat ca să se îndeletnicească cu scrisul vieților sfinților. După aceasta s-a întors înapoi la Baturin de la împărăteasca cetate Moscova.

Venind la mănăstirea sa, Sfântul Dimitrie și-a făcut o chilie deosebi, aproape de biserica Sfântul Nicolae, pentru petrecere mai îndemânatecă. Această chilie o numește el, în scrisorile sale cele din toate zilele, "schit", și, mutându-se într-însa, s-a apucat la alcătuirea cărții a doua, adică la Viețile Sfinților pe lunile decembrie, ianuarie și februarie. Ostenindu-se el la îndreptarea acelora, nu puțină îndemnare i-a dat, prin scrisoarea sa, preasfințitul patriarh Adrian, care a venit după Ioachim. Acela, văzând bine alcătuită cartea dintâi pe cele trei luni, a judecat că această osteneală este de folos la toată creștinătatea Rusiei. Deci a trimis o scrisoare arhierească preasfințitului mitropolit al Kievului, Varlaam Iasinski, care mai înainte fusese arhimandrit în lavra Pecerska din Kiev, binecuvântându-1 și îndemnându-1 să scrie Viețile Sfinților. Acea scrisoare este tipărită la începutul cărții a doua a Mineiului.

In acea scrisoare se scrie îndestulată laudă și mulțumire ostenitorului, pentru cartea cea dintâi a Vieților Sfinților și îl îndeamnă să nu lase acel lucru mântuitor de suflet, ci să se sârguiască în tot chipul să-1 ducă la bun sfârșit, dându-i arhipăstorească sfătuire și binecuvântare. Dimitrie, iubitorul de osteneală, fiind îndemnat prin acea scrisoare, a răspuns preasfințitului patriarh cu cuviincioasă smerenie și mulțumire și a cerut ca Mineiele luate de dânsul din Moscova, după porunca preasfințitului patriarh Ioachim, care cuprindeau lunile decembrie, ianuarie și februarie, să se trimită la dânsul, căci, deși erau cercetate de dânsul mai înainte, pentru scurtimea vremii nu le citise pe toate și nu le scrisese pe cele de mult folos și foarte de nevoie dintr-însele.

După ce, cu porunca preasfințitului patriarh, i s-au trimis Mineiele celor trei luni, pentru scrierea Vieților Sfinților, acest iubitor de osteneală a lăsat egumenia Mănăstirii Baturin. Deci, petrecând în pustiul său din singurătate, potrivind și celelalte trei luni cu citirile cele mari, le-a îndreptat desăvârșit și, ducându-se la Kiev, a început a tipări Viețile Sfinților din luna decembrie, la 10 iulie 1693. Apoi, după dorința unor stăpâniri duhovnicești, Sfântul Dimitrie a fost numit egumen la cetatea Gluhov, în Mănăstirea Sfinților Apostoli Petru și Pavel.

Petrecând el acolo, a sfârșit de tipărit a doua carte a celor trei luni, în anul 1695, pe vremea arhimandritului Meletie. El a luat nu mică laudă de la același sfințit patriarh, prin altă scrisoare ce i-a trimiș-o în același an pentru această a doua parte. Cu aceste două scrisori ale preafericitului păstor, care se îngrijea pentru înmulțirea slavei lui Dumnezeu și a sfinților Lui, Dimitrie, iubitorul de osteneală, îndemnându-se, și-a întins mâna spre îndreptarea cărții a treia a Vieților Sfinților, care cuprindea într-însa lunile martie, aprilie și mai. Deci a început a se osteni la scrierea celei mai mari cărți decât cea dintâi.

Trecând o vreme, s-a mutat de la Gluhov la Kiev, în Mănăstirea Preasfintei Treimi, numită Kirilovska, în care s-a tuns în călugărească rânduială. El a petrecut acolo numai cinci luni. După aceasta, ca un bărbat bine înțelegător și iubitor de osteneală, dar mai ales să-i zicem luminător, ca să nu fie ascuns sub obroc, a fost ridicat la treapta de arhimandrit, cu învoirea preasfințitului Varlaam, Mitropolitul Kievului, și cu a preasfințitului Ioan, arhiepiscopul Cernigovului, la 2 iunie 1697, la pomenirea Sfântului Sfințit Mucenic Metodie, episcopul

Patarelor, al Mănăstirii Adormirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care se numește Elețka.

Drept aceea, Sfântul Dimitrie, suindu-se la cea mai înaltă treaptă a vredniciei, a adăugat după treaptă și iubirea de osteneli cea mai mare, știind că: Celui ce i s-a dat mult, mult i se va cere; căci, precum mai înainte se ostenea în ascultarea ce se pusese asupra lui, îndreptând Viețile Sfinților cu ajutorul lui Dumnezeu, după puterea sa, tot așa se îngrijea și pentru buna rânduială mănăstirească și pentru mântuirea fraților încredințați lui. El nu mai puțin ajuta și în celelalte lucrări duhovnicești sfintei biserici, săvârșind multe lucruri folositoare, cu cuvântul, cu socoteala și cu tot lucrul.

Stând doi ani și trei luni la Mănăstirea Elețka, cu voia celor mai mari, s-a mutat la Novgorodul Siverki, în mănăstirea Preami-lostivului Mântuitor, tot ca arhimandrit. Petrecând el în mănăstirea aceea, a sfârșit de scris cele trei luni, pomenite înainte, ale Vieților Sfinților: martie, aprilie și mai. Iar de tipărit, le-a sfârșit în anul 1700, fiind atunci arhimandrit în lavra Pecerska Ioasaf Cracovski, de la care degrabă după aceea s-a trimis Sfântului Dimitrie, spre binecuvântare, acel chip împărătesc pe care dreptcredinciosul împărat Alexie Mihailovici 1-a trimis în dar preasfințitului Mitropolit al Kievului Petru Movilă, când a fost încoronat la împărăție. Dar nici în această sfântă mănăstire nu s-a odihnit multă vreme sub umbra ramurii raiului, cea atât de mult roditoare; căci îndreptarea cea sâr-guitoare a datoriilor celor încredințate acestui sfânt bărbat și iscusința cea deosebită întru propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu, asemenea și îmbunătățită lui viață, degrab a început a se vesti monahului cel preavăzător, pentru ca să câștige leafa și mila cea vrednică pentru acelea.

La începutul anului 1701, după porunca dreptcredinciosului împărat Petru cel Mare, a fost chemat la Moscova. Eparhia Tovolsca neavând atunci păstor, îl hirotoniră mitropolit al ei și al Siviriului, punându-1 între patriarhi în același an, la 23 martie, în Duminica închinării Sfintei Cruci. După aceea a fost cuprins de o boală, în care singur dreptcredinciosul împărat a binevoit a-1 cerceta. Cunoscând că acea boală i se întâmplase din mâhnire, i-a poruncit ca, neascunzând nimic, să-și arate pricina mâhnirii sale. El a arătat-o prin chipul acesta: „Aceasta îmi pricinuiește boală și mâhnire, căci mă trimit la acea țară grea și aspră, vătămătoare și nesuferită sănătății mele; iar ascultarea mea este, ca spre sufletescul folos al tuturor dreptcredincioșilor creștini ai neamului Rusiei, să mă sârguiesc a sfârși de scris Viețile Sfinților".

Auzind înțeleptul împărat un răspuns ca acesta de la dânsul, a binevoit cu milostivire a schimba, adică nu 1-a mai trimis în Sivir (Siberia), ci i-a poruncit să petreacă în Moscova. După puțină vreme preasfințitul Ioasaf, mitropolitul Rostovului și al Iaroslavului, a murit și în locul lui a fost hotărât Sfântul Dimitrie, la 4 ianuarie 1702, zi care era Duminică înaintea Botezului Domnului; iar la Rostov a sosit la 1 martie, în Duminica a doua a marelui Post. Deci, intrând în cetatea Rostovului, a mers mai întâi la Mănăstirea Sfântului Iacob, episcopul Rostovului, și, intrând în soborniceasca biserică a Zămislirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a făcut

obişnuita rugăciune. El a cunoscut înainte, printr-o descoperire oarecare ce i se făcuse de sus, că are să se sfârşească în Rostov, şi a însemnat în unghiul acelei biserici, în partea dreaptă, locul unde să se îngroape, zicând către cei ce erau cu dânsul: Iată odihna mea! Aici mă voi sălăşlui în veacul veacului!" Acest lucru s-a şi împlinit după proorocia lui, pentru că a murit în Rostov şi acolo unde şi-a însemnat locul, acolo l-au şi pus. Deci, venind la scaunul său, a săvârşit dumnezeiasca Liturghie în soborniceasca biserică a Rostovului, la sfârşitul căreia, spunând către toţi un cuvânt de învăţătură, atât celor duhovniceşti, cât şi mirenilor celor încredinţaţi păstoriei sale, le-a dat binecuvântare. In scurtă vreme după aceea, a dat obişnuitei îngropări trupul adormitului întru Dumnezeu a preasfinţitului Ioasaf Mitropolitul, în soborniceasca biserică a Rostovului.

Astfel Sfântul Dimitrie, cu dumnezeiasca voie, cu porunca dreptcredinciosului împărat şi cu binecuvântarea sfinţitului sobor, a luat ocârmuirea cinstitei mitropolii a Rostovului. El a luat mari nevoinţe şi a început a purta jugul cel pus asupra sa, al acestei sfinte ascultări, cu toată sârguinţa în Iisus Hristos, Care îl întărea. Apoi a adăugat neadormită purtare de grijă pentru îndreptarea bisericească şi pentru mântuirea sufletelor încredinţate lui. El se sârguia cu cuvântul să răspândească adevărata învăţătură a Evangheliei; iar prin viaţa cea înfrânată, cinstită şi temătoare de Dumnezeu, ca un adevărat păstor al turmei lui Hristos, avea întru pomenire totdeauna pe Păstorul păstorilor, după cele zise în Sfânta Evanghelie: Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca, văzând faptele voastre cele bune, să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri. Tuturor le dădea pilde mântuitoare şi învăţa pe toţi stăpânitorii cei duhovniceşti şi mireneşti şi pe cei de sub stăpânire, ca fiecare să petreacă în lucruri cuviincioase şi să împlinească cu toată silinţa datoria încredinţată lui. El se sârguia să dezrădăcineze de la toate dregătoriile obiceiurile cele rele, ca: necurăţia, zavistia, nedreptatea şi toate lucrurile care sunt neplăcute lui Dumnezeu şi să sădească curăţia, dragostea, dreptatea, milostivirea, şi toată fapta bună să o înrădăcineze. Dar mai ales purta grija ca, mai întâi, de la feţele duhovniceşti să gonească întunecarea şi neştiinţa.

Acest păstor înţelept, îndată după venirea sa la scaunul Rosto-vului, s-a înştiinţat că mulţi preoţi din păstoria lui, care locuiau în cetăţi şi în sate, fiind neluminaţi, nu numai că nu iau aminte de chemarea lor, dar nici nu ştiu ce este rânduiala preoţiei şi în ce constă datoria lor şi a duhovniceştilor fii şi cum se cade a petrece într-însa; dintre care unii, mândrindu-se cu preoţia, îi ceartă pe fiii lor duhovniceşti înaintea multor oameni, pentru păcatele spuse la mărturisire. Alţii, având păstorie asupra multor suflete omeneşti, nu se îngrijesc de mântuirea lor, se lenevesc a merge la bolnavi, ca să-i mărturisească şi să-i învrednicească împărtăşirii dumnezeieştilor Taine, iar la oamenii săraci nu vor să se ducă, ci numai la cei bogaţi.

Toate acestea au pornit spre mare durere pe acest păstor plin de râvnă către Dumnezeu. Căci a văzut el că unii preoţi au uitat frica de Dumnezeu şi nu dau cinste vrednică Preacuratelor şi de viaţă făcătoarelor lui Hristos Taine, care se păzesc tot anul pentru cei bolnavi, ci mai ales le defăimează şi le ţin în locuri necuviincioase şi în vase murdare; iar ce este mai mult că nici numirea lor cea cinstită nu o ştiu, pentru că nu le numesc Taine Preacurate, ci le numesc cu un nume prost, zicându-le "zapas" (lb. rusă: rezervă), între acestea se mai povesteşte şi aceasta: Ni s-a întâmplat nouă în anul trecut, 1702, că, mergând în cetatea Iaroslav, am intrat într-o

biserică din sat, unde, după obișnuita rugăciune, eu smeritul am vrut să dau obișnuita cinste și închinăciune Preacuratelor lui Hristos Taine; dar acel preot n-a înțeles cuvântul meu și stătea uitându-se la mine. Iarăși am zis către el: ŤUnde sunt puse Sfintele Taine ale lui Hristos?ť Iar el nici acest cuvânt nu-1 putea cunoaște. Deci unul dintre preoții cei iscusiți ce erau cu mine, a zis către dânsul: ŤUnde este zapasul?ť Atunci el, scoțând dintr-un unghi un vas foarte urât, a arătat într-însul cum se păzea în nebăgare de seamă, atât de mare sfințenie, spre care privesc cu frică sfinții îngeri. Pe mine m-a durut inima de aceea, pe de-o parte pentru că, într-o necinstire ca aceea, se păzește Trupul lui Hristos, iar pe de alta, că preoții nu știu nici numirea, care se cuvine a se da Preacuratelor Taine".

De aceea, acest păstor purtător de grijă a făcut ca preoții, lepădându-și nebăgarea de seamă, să înceapă încet a se înțelepți și să umble pe calea cea cuviincioasă chemării lor, cu osârdie și cu frică de Dumnezeu. El a făcut două scurte învățături, dar luminoase, pentru unele lucruri mai de nevoie ce^ se ating de datoria preoțească și degrab le-a scris una după alta. în cea dintâi, sfătuia ca un părinte și ca un păstor cu stăpânire arhierească, poruncea tuturor preoților, ca să înceteze de la un obicei rău ca acela și de la pierzătoarea îndrăzneală, adică, nu numai să nu certe și să nu dea pe față păcatele cele străine, dar nici să nu se mândrească în deșert cu duhovnicia. Să nu treacă cu vederea pe cei săraci și scăpătați. Asemenea, le poruncea să aibă grijă de mântuirea sufletelor omenești încredințate lor, ca în tot chipul, ziua și noaptea să poarte grijă de ele.

In a doua învățătură a sa, le poruncea cu aceeași putere dată de la Dumnezeu și îi îngrozea cu înfricoșata judecată a lui Dumnezeu, ca preoții singuri să aibă grijă de Sfintele Taine cele făcătoare de viață ale lui Hristos, care se păstrează peste tot anul pentru cei bolnavi. Să le păzească cu toată cinstea dumnezeiască, să le cinstească și să învețe despre aceasta și. pe alții. Să le păstreze în vase cinstite și să le țină în locuri cuviincioase, nenumindu-le pe ele cu cuvânt prost, adică "zapas". Să aibă înainte toate, bine pregătite și vrednice de sfânta slujbă, iar după aceea să petreacă în înfrânare și în trezvie. Să se îngrijească în toate chipurile de mântuirea sufletelor omenești, să învețe pe popor în biserică și să nu facă cu lenevire celelalte, care se cuvin rânduielii lor.

De aceste învățături toți preoții să se înștiințeze și nimeni să nu poată a se depărta prin neștiință. Pentru aceea a poruncit să facă multe scrisori și să le împartă prin cetăți și prin ținuturi, către ispravnicii poruncitori. El a poruncit ca fiecare preot, scriind aceste învățături, să le aibă la sine și adeseori citind sfătuitoarele stări cele cuprinse într-însele, să se sârguiască pe cât va putea ca toți, fără de lipsă, să le împlinească cu lucrul.

Toate acestea le-a făcut spre curmarea tuturor celor ce s-au zis mai sus, după mărturia multor slujitori vrednici de credință, care făceau parte din rânduiala preoțească și călugărească, și care erau în vremea acestui arhiereu. Apoi, pentru ca nici copiii preoților să nu fie asemenea neștiutori, ca părinții lor, și, când se vor învrednici de rânduiala preoției sau a diaconiei, în locul părinților lor, să poată înțelege puterea cea citită de ei a dumnezeieștii Scripturi și să știe să

învețe poporul în biserică, nu numai citind pe carte, ci și spunând pe de rost cuvântul lui Dumnezeu, Sfântul Dirnitrie a făcut o școală la Rostov. El a adunat copiii slujitorilor sfintelor biserici, mai mult de două sute. Dar pentru o mai bună rânduiala și sporire a lor, i-a despărțit pe ei în trei școli, și le-a rânduit trei dascăli cu viață duhovnicească. Adeseori, cercetând acele școli, el însuși asculta pe ucenici și îi îndemna la sârguință, iar Duminicile și în zilele de praznic, a poruncit ucenicilor să vină la rugăciune în biserica sobornicească, să vină la privegherea cea de toată noaptea și la Sfânta Liturghie, pentru ca toți să fie nedepărtați și să stea cu frică în biserică, luând aminte la cântare și la citire.

Le mai poruncea, ca după sfârșitul catismei întâi, când prin citire prelungea cuvântul sau vreo viață de sfânt, să vină la binecuvântarea sfințeniei sale. Deci, uneori, când lipseau dascălii, lua asupra sa această datorie și, alergând la cei mai isteți, singur se ostenea în ceasurile libere de lucrurile bisericești, învățându-i pe ei. Apoi le tâlcuia oarecare cărți din Așezământul cel Vechi, iar în vremea de vară, petrecând în arhierescul său sat, ce se numea Demiani, între celelalte osteneli ale ^sale plăcute lui Dumnezeu, le arăta lor din Așezământul cel Nou. în Sfântul și Marele Post și în celelalte posturi, poruncea ucenicilor să postească. El singur îi mărturisea și îi împărtășea cu Sfintele Taine, apoi, deprinzându-i, îi rânduia pe la diferite locuri, dezrădăcinându-le neștiința. Iar pe citeți și pe purtătorii de sfeșnice rânduiți pe la biserici îi îmbrăca în stihare, lucru care mai înainte n-a fost în Rostov, ca slujba lor să o facă în biserică cu toată cucernicia și cu frică de Dumnezeu, precum poruncesc canoanele Sfinților Părinți.

Sfântul Dimitrie, petrecând la scaunul său într-o dregătorie mare ca aceea, deși era însărcinat cu multe lucruri, după chemarea sa, precum este rânduiala arhierească, dar pe el nimic n-a putut să-1 abată de la lucrul ce-1 începuse mai înainte. Căci el, după venirea sa în Rostov, în 2 ani, 11 luni și 9 zile, ostenindu-se în timpul care-i rămânea de la terminarea lucrurilor bisericii și ale eparhiei, a sfârșit de scris Viețile Sfinților după Mineie, adică a patra și cea mai de pe urmă carte, care cuprinde lunile: iunie, iulie și august. El a îndreptat-o precum se poate vedea din cartea ce se numește "Letopis", de arhiereii Rostovului, care se află în Rostov, la biserica sobornicească, în bibliotecă. în acel Letopiseț se scrie astfel: ^ □în anul de la întruparea dumnezeiescului Cuvânt, 1705, la 9 februarie, la pomenirea Sfântului Nichifor, care se zice purtător de trebuință, la odovania praznicului întâmpinării Domnului, Sfântul Simeon, primitorul de Dumnezeu, zicând rugăciunea sa cea mai de pe urmă: Acum slobozește pe robul Tău, Stăpâne..., în ziua patimilor Domnului, Vineri, în care Hristos a zis: Săvârșitu-s-a... înaintea Sâmbetei pomenirii adormiților și înaintea Duminicii înfricoșatei judecăți, s-a scris cu ajutorul lui Dumnezeu și cu rugăciunile tuturor sfinților, luna lui august. Amin".

După sfârșire, neîntârziind, a trimis acea carte la Kiev, la lavra Pecerska, care s-a și sfârșit de tipărit în același an 1705, în vremea aceluiași arhimandrit Ioasaf. Astfel cărțile "Vieții Sfinților" de peste tot anul, care se încep de la întâia zi a lunii Septembrie și se sfârșesc în cea de pe urmă zi a lunii August, cu multe osteneli și cu neadormită purtare de grijă a Sfântului Dimitrie, în mai mult decât în 20 de ani, s-au adunat și s-au sfârșit de scris în cetatea Rostovului, întru slava lui Dumnezeu Celui slăvit întru sfinți și a Maicii lui Dumnezeu, în cinstea tuturor plăcuților lui Dumnezeu celor scriși în cartea vieții și spre folosul a tot credinciosului neam creștinesc, iar de tipărit s-au sfârșit în Kiev, în sfânta lavră Pecerska.

Netrecând multă vreme după aceasta,. s-a făcut înștiințare acestui vrednic păstor, că prin diferite locuri încredințate păstoriei lui de către Dumnezeu, intră mulți învățători mincinoși, din dumbrăvile și pustiile Vrinski. Aceia ieșind ca lupii, cu cuvintele lor cele mincinoase și cu șoptiri tăinuite amăgind oile lui Hristos, risipeau turma lui Dumnezeu. Deci, mulți crezând învățăturile lor cele înșelătoare, se clătinau în sfânta și creștineasca credință, a Sfintei Biserici a Răsăritului; iar alții, prin aceeași otravă a rascolnicilor, adică a lui Capiton, fiind otrăviți, grăiesc cele potrivnice Sfintei Biserici și, răzvrătind sufletele cele fără de răutate, s-au îmbolnăvit cu duhul. Râvnind el pentru dreapta credință ca și Ilie și ca un bun păstor, dorea ca pe cei ce se clătinau din dreapta credință să-i întărească, iar pe cei rătăciți să-i întoarcă din calea lor cea pierzătoare. Pentru aceea a alcătuit o carte pentru credința lipovenească din pustiul Vrinski, adică despre învățătura și faptele lor.

In acea carte el arăta că credința lor este nedreaptă, învățătura lor este vătămătoare de suflet, iar faptele lor, neplăcute lui Dumnezeu. Acea carte s-a sfârșit de scris în anul 1709 și s-a tipărit mai întâi întru împărăteasca cetate Moscova, în anul 1745.

Sfântul Dimitrie, îndeletnicindu-se întru aceste osteneli foarte mult folositoare Sfintei Biserici și rânduind bine toate cele spre mântuirea tuturor celor din păstoria sa, se întindea și spre cele mai mari, întru nădejdea dării de plată ce va să fie. El avea de gând să mai alcătuiască o carte care se numește Letopis și în care să se spună cu oarecare cuviință faptele de la începutul lumii, până la Nașterea lui Hristos, pentru a sa știre și pentru ca să aibă de citit în chilie, dar mai ales pentru a fi ca învățături folositoare, după cum se poate vedea din cărticica "epistolar", adică scriitoare de scrisori. De vreme ce acest iubitor de osteneală știa din destul, cum că nu numai în Rusia Mică (Ucraina), ci și în Rusia Mare, rar se găseau biblii slavonești, ci numai careva din cei bogați abia ajungea să le cumpere pe ele cu mare preț, iar cei săraci neavându-le, se lipseau de folosul ce puteau să-1 aibă din citire. Mulți din duhovniceasca rânduială nu știau rânduiala faptelor din Biblie, pentru aceea dorea ca unora ca acelora să le dea spre știință pe scurt, câte o cărticică mică din istoria Bibliei, ca să poată fiecare să o cumpere pe un preț mic, și să știe cu înlesnire cu ce fel de rânduială merg toate cele din Biblie.

Deci el a început fără întârziere a lucra la alcătuirea ei și a aduna din dumnezeiasca Scriptură, din diferite hronografuri și de la scriitorii din istorii grecești, slavonești latinești, leșești, evreiești și din altele, istoriile ce se cuprind în Biblie, și le-a pus pe scurt în loc de teme; iar din acelea, ca din niște felurite curgeri de izvoare, a scos învățături foarte folositoare de suflet. Acea carte, Sfântul Dimitrie, deși foarte mult o dorea, după cum se arata în epistolar, pentru alte lucruri ce erau înainte întru îndreptarea bisericescului jug ce stătea deasupra lui, n-a putut s-o săvârșească fiind cuprins de bolile cele dese, ci a scris numai faptele până la numărul anilor 4600. Gândul acestui bărbat iubitor de osteneală era așa, ca după săvârșirea acestui "Letopis", de ar fi rânduit Domnul cu dânsul spre bine și viața lui i-ar fi lungit-o, voia să se apuce de Psaltire și, în scurt timp, prin tâlcuiri, să o explice; dar la lucrul acesta ce îl avea în gând, moartea i-a făcut împiedicare.

Deci, mai înainte de a veni în Rostov, când petrecea în Rusia mică, a alcătuit două cărți. Cea dintâi se cheamă Alfavita duhovnicească, care cuprinde oarecare sfătuiri duhovnicești, care se încep după literele alfabetului. într-acea carte se pun spre îndemnare mai multe învățături folositoare, ca tot omul să împlinească mai cu osârdie poruncile Domnului și să se silească la curățirea patimilor. Această carte a despărțit-o în trei părți, din dragoste către Dumnezeu, și a fost tipărită în Kiev în lavra Pecerska, după câțiva ani de la moartea Sfântului Dimitrie.

A doua carte a alcătuit-o întru lauda Preasfintei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, și se numește Lâna rourată. în ea se povestește despre minunile care ies de la chipul ei cel făcător de minuni, care se află în Ilinski, mănăstire a Cernigovului, cu vorbiri și cu învățături insuflate de Dumnezeu. Această carte, pe când trăia Sfântul Dimitrie, a fost tipărită în Cernigov în anul 1656.

Afară de acestea se află și multe alte cărți folositoare de suflet. Prima se numește Apologia, spre potolirea mâhnirii omului, care este în nevoie, în prigonire și în necaz. într-însa se cuprinde vorbirea și sfătuirea care mângâie pe cel scârbit. Asemenea și această cărticică s-a tipărit în Cernigov în anul 1700, iar după moartea lui s-a tipărit a doua oară în Moghilev, în anul 1715. Apoi s-a mai tipărit pe scurt, ca un catehism cu întrebări și răspunsuri, foarte folositor pentru ^credință, ŤO mulțumitoare cugetare pentru patimile lui Hristosť, Ťînchinăciunea rănilor Domnului nostru Iisus Hristosť, ŤPlângere la îngroparea lui Hristosť, Ťînchinare Sfintei Treimiť, Ťînchinarea Domnului nostru Iisus Hristosť, Ťînchinare către Preasfânta Născătoare de Dumnezeuť, ŤSocotire pentru împărtășirea dumnezeieștilor Taineť, Ťînchinăciune la preacuratele lui Hristos Taineť, ŤRugăciune de mărturisire în toate zileleť, ŤMărturisirea păcatelor cuprinzătoareť, ŤRugăciune sau, pe scurt, pomenire de patimile lui Hristosť, ŤDoctorie duhovnicească la tulburarea gândurilor, cu multe pilde, adunate pe scurt din diferite cărți părinteștiť și ŤDuhovniceasca deprindere a omului cel dinlăuntru, care se învață în singurătate în cămara inimii și se roagă în tainăť.

El a alcătuit de asemenea două letopisețe. Cel dintâi pentru poporul slavon și cel de-al doilea pentru zidirea bisericilor și pentru punerea arhiereilor în Rusia. Apoi a mai alcătuit încă câteva cântări duhovnicești și alte faceri de stihuri, multe la număr. Dintre aceste scurte alcătuiri, "Apologia" și "Letopisețele" le-a alcătuit pe când sfinția sa era în Rusia Mică; iar despre celelalte nu se știe când le-a scris.

Se cade însă a zice ceva și despre cuvintele de învățătură ale acestui frumos grăitor și propovăduitor, care trebuie să fie foarte multe la număr, de s-ar fi putut toate acestea a se cerceta și a se aduna împreună. Căci, mai întâi, precum s-a arătat mai sus, acest bărbat a fost multă vreme propovăduitor al cuvântului lui Dumnezeu în Cernigov, pe vremea preasfințitului arhiepiscop Lazăr Barano-vici. După ducerea din Cernigov, câtăva vreme s-a aflat în cetatea

Vilna; apoi, mergând în Sluțka și viețuind mai mult de un an în mănăstirea de acolo, a Schimbării la Față, se îndeletnicea la semănarea cuvântului Domnului.

Intorcându-se în Rusia Mică, în cetatea Baturin, el a întrebuințat cea mai mare parte a datoriei sale în propovăduirea cuvântului, până la hotărârea sa la egumenie. Fiind egumen și arhimandrit în diferite mănăstiri, măcar că avea grijă de toate cele mănăstirești, totuși a continuat să adune și să îndrepteze Viețile Sfinților. Acest egumen neobosit de osteneli, în toată vremea nu înceta, cât de puțin, a alcătui învățături și a propovădui cuvântul lui Dumnezeu. Dar, spre cea mai mare părere de rău, nu se știe cine este alcătuitorul tuturor acelor învățături. Căci, deși se află în Rostov, în biblioteca bisericii, cuvinte învățătoare și alte oarecare alcătuiri ale acestui bărbat iubitor de osteneală, o carte mare, scrisă cu slovă de tipar, însă într-aceea se află învățături propovăduite de el pe vremea petrecerii lui în Rusia Mare. Deci, unele din acelea, după cum arată acel epistolar, lipsesc, iar de cele ce le-a spus în Rusia Mică, sunt într-acea carte numai cinci.

Drept aceea, Sfântul Dimitrie, ocârmuind bine păstoria cea încredințată lui de Dumnezeu, deși totdeauna după chemarea sa era tras de multe împiedicări, dar în toate zilele alerga la biserică la slujba lui Dumnezeu. în zilele Duminicilor și ale praznicelor, slujirea Sfintei Liturghii mai niciodată nu o lăsa să o săvârșească alții, afară de neputință sau de mare nevoie. Când se întâmpla praznic cu priveghere, atunci la acea ieșire cu crucile, măcar că se mergea departe, el însuși mergea cea mai mare parte din cale și săvârșea Sfânta Liturghie. Apoi îndemna poporul la facerea faptelor bune.

Adeseori se ducea în cetatea Iaroslavului și, petrecând acolo, slujea în biserica sobornicească și în alte biserici ale acelei cetăți, unde i se întâmpla, și propovăduia cuvântul lui Dumnezeu, învățând astfel pe oameni sfânta credință creștinească. El îi sfătuia să nu se amăgească cu mincinoasele învățături ale celor ce nu înțeleg drept, ca să nu rupă din turma lui Hristos, ci să stea cu tărie și să țină la maica noastră, Sfânta Biserică a Răsăritului. Deci înțeleptul păstor era păzitorul turmei lui Hristos, de vrăjmașii care se luptau contra lor și de lupii cei răpitori care veneau îmbrăcați în piei de oi.

In vara anul 1705, acest păstor zăbovind în cetatea Iaro-slavului două luni - iunie și iulie -, pentru îndreptarea unor lucruri bisericești, i s-a întâmplat un lucru ca aceasta, precum mărturisește însuși Sfântul Dimitrie despre aceasta în cartea "Rozisc": într-o zi de Duminică, ieșind eu din biserica sobornicească, după Sfânta Liturghie, și mergând spre curte, doi oameni cu barbă, dar nu bătrâni, apropiindu-se de mine, strigau, zicând: ŤStăpâne sfinte, cum ne sfătuiești? Ne poruncești nouă să ne radem bărbile sau nu? Să știi însă că noi suntem gata să ne punem capetele pentru bărbile noastre! Mai bine este nouă să ni se taie capetele, decât să ni se radă bărbile!ť Căci venise poruncă de la stăpânire ca oamenii să-și radă bărbile. Atunci eu m-am mirat de acea neașteptată întrebare și, neputând să le răspund îndată ceva din Scriptură, i-am întrebat pe ei: ŤCe crește pe urmă? Capul cel tăiat sau barba cea rasă?ť Atunci ei, îndoindu-se și tăcând puțin, au zis: Barba crește iar, dar capul nu!" Apoi le-am zis: ŤDeci, mai de folos

vă este vouă să nu vă cruțați barba, care, de s-ar rade și de zeci de ori, iar va crește, decât să vă pierdeți capul, care, odată tăiat, nu mai crește niciodată, decât numai la învierea cea de obște a morților!ť

Zicându-le acestea, am mers la chilia mea; deci, mă petrecură mulți cetățeni cinstiți, intrând cu mine în chilie. Și a fost între noi cu de-amănuntul multă vorbă despre raderea și neraderea bărbii. Eu am cunoscut că mulți care și-au ras bărbile, după poruncă, se îndoiau de mântuirea lor, ca și cum ar fi pierdut chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Deci eu i-am sfătuit pe ei să nu se îndoiască, zicându-le că nu în barbă și în fața omenească cea văzută se alcătuiește chipul și asemănarea lui Dumnezeu, ci în sufletul cel nevăzut. Dar încă și pentru aceasta nimeni să nu se îndoiască de mântuirea sa, de vreme ce nu își rade barba după voia sa, ci poruncii celor ce sunt în stăpâniri se cuvine a se supune și în lucrurile care nu se împotrivesc lui Dumnezeu și care nici nu ne vatămă mântuirea. De aceea, cei ce socotesc raderea bărbii un mare și neiertat păcat, iar nu creșterea lor în mare sfințenie, să-și lepede acea îndoire și nimeni din cei cu barbă să nu nădăjduiască că prin barba sa va câștiga mântuirea!"

Deci Sfântul Dimitrie a adăugat multă înțelepciune în cartea ce s-a zis "Rozisc", între altele și despre raderea bărbii, spre sfătuirea celor neîntăriți și în întărirea celor ce pentru puțin se clatină mult.

In toată vremea petrecerii la scaunul său, acest blând păstor priveghea turma sa fără de asprime. El își păzea vrednicia rânduielii sale fără de trufie și spre toți cei mari și mici arăta dragoste nefățarnică; de aceea era iubit ca un tată de toți credincioșii, fii ai Sfintei Biserici. El era cinstit și slăvit, nu numai de cei supuși sub rânduiala sa, ci și de alte multe fețe de neam bun. Era iubit nu mai puțin și de însuși prea binecuvântatul împărat și de toată împărăteasca familie, pentru viața lui cea îmbunătățită.

Adeseori era chemat la Moscova, unde, fiind de față însuși împăratul și alte fețe ale familiei împărătești, săvârșea dumneze-ieștile Taine și propovăduia cuvântul lui Dumnezeu. Acest lucru se poate vedea din scrierea de mai sus. Adeseori veneau la dânsul în Rostov multe fețe împărătești pentru binecuvântare, precum văduva dreptcredinciosului împărat Ioan Alexievici, împărăteasa Paraschiva Teodorovna, cu fiii săi și fiicele dreptcredinciosului împărat Alexie Mihailovici; binecredincioasele cnejine Măria, Teodosia și Natalia Alexievna, care l-au dăruit pe el cu rase și cu alte diferite lucruri. Din toate aceste daruri pregătindu-și înainte arhiereștile veșminte spre ceasul morții, a poruncit slujitorilor de lângă sine, ca la moartea sa să-1 pună într-acele veșminte pregătite de el mai înainte, lucru care s-a și făcut după porunca lui. Acele veșminte se află și acum pe dânsul.

Sfântul Dimitrie avea un obicei ca acesta: Când ar fi simțit cândva în sine vreo boală și ar fi început a slăbi, atunci trimitea la școală și poruncea tuturor elevilor, ca, spre aducerea

aminte de cele cinci răni ale lui Hristos, care au fost în curatele Lui mâini, picioare și în coasta cea împunsă până la inimă, să citească de câte cinci ori rugăciunea Tatăl nostru... Atunci îi era mai ușor. Deci, cercetându-și școala, sfătuia pe ucenicii săi să-și petreacă viața lor întru înfrânare, cu minte întreagă și curăție, ca, chemând în ajutorul lor pe Dumnezeu, Povățuitorul înțelepciunii și dătătorul de știință, să adauge sârguință la învățătură cu toată puterea. între altele, adeseori zicea către dânșii și acestea: „De mă voi învrednici a câștiga milă de la Domnul, atunci îl voi ruga pe El, ca și voi asemenea să câștigați milă de la dânsul, că scris este: Unde voi fi Eu, acolo va fi și sluga mea".

Pe slujitorii săi și pe ceilalți care se aflau lângă dânsul, îi învăța ca, atunci când vor bate ceasurile, la fiecare lovitură, să se însemneze cu semnul Sfintei Cruci și să zică încet rugăciunea: „Născătoare de Dumnezeu Fecioară, bucură-te...". Iar dacă cineva din casnicii lui slujitori s-ar fi întâmplat să-i fie numele și venea la dânsul cu plocon, îl binecuvânta pe el cu icoane; iar de i se întâmpla să nu aibă icoane, atunci îl miluia cu bani, după socotință. Adeseori pe cei supuși îi învăța să se nevoiască la post și să fugă de îmbuibare și beție, arătându-se singur pe dânsul pildă la aceea. El în toate zilele, afară de praznice, petrecea în înfrânare, mâncând puțin, numai pentru trebuința trupească; iar în Sfântul și Marele Post al Sfintelor Paști, în Săptămâna întâi, obișnuia a mânca numai o dată pe zi. Asemenea și în Săptămâna Patimilor, numai în Joia Mare mânca o dată, iar celelalte zile le petrecea în rugăciuni și post.

Acest bărbat temător de Dumnezeu, preaisteț la înțelegere, în mare luminare, iscusit în limba slavonească, latinească, grecească evreiască și leșească, deci având mare aplecare spre învățătură, a iubit pe oamenii cei îmbunătățiți și cinstiți. Spre cei mai de sus a fost cinstitor, plecat, iubitor și primitor; iar spre cei supuși, milostiv. Spre cei nenorociți, milosârd; spre cei săraci, binefăcător; către cei nevoiași, foarte îndurat. Scumpetea în inima lui n-a locuit, iubirea de câștig de nici un fel n-a avut loc în inima lui, iar iubirea de argint cu totul era gonită de la dânsul; pentru că din vremea aceea de când a primit pe dânsul călugărescul chip și a făgăduit lui Dumnezeu sărăcia de bună voie până la moartea sa, nu numai că nu se îngrijea deloc la câștigarea de multă avere și nu aduna - după cum singur mărturisește despre dânsul în scrisoarea sa -, aur și argint, ci nici haine sau orice altfel de lucruri nu voia să aibă, afară numai de cele de nevoie și afară de cărțile cele folositoare de suflet.

El păstra toate darurile care intrau în mâinile lui de la făcătorii de bine, de când a fost egumen și arhimandrit. Asemenea în toată vremea petrecerii lui în arhierie, o parte din veniturile chiliei, le cheltuia pentru trebuințele sale, altă parte pentru ale mănăstirii, iar alta o întrebuința la împodobirea sfintelor biserici; dar mai mult la nevoile celor săraci; căci de sărmani și văduve, de scăpătați și de cei neavuți, purta atât de mare grijă, întocmai ca un tată de adevărații săi fii; și cu atâta îndurare împărțea cele ce intrau în mâinile lui, încât în toată ziua abia lăsa ceva puțin la casa sa. Adeseori, chemând la sine pe cei orbi, surzi, șchiopi și pe cei neputincioși în sărăcia cea mai de pe urmă, le punea mese, le dăruia haine și alte lucruri asemenea cu acestea. El era, după Iov, ochiul orbilor și piciorul șchiopilor.

După moartea lui nimeni să nu caute argint în cămările lui, sau orice altfel de avere. Și, ca să nu-și piardă vremea la acea zadarnică încercare a lui, nici pe cei ce au slujit în chilia lui despre aceea să nu-i întrebe.

Cu doi ani și șapte luni înaintea morții lui, a scris o scrisoare duhovnicească sau "diată", și a arătat-o sfințitului Ștefan, mitropolitul Riazanului, punând acolo un așezământ ca acesta: „Dacă preasfințitul mitropolit Ștefan va muri mai înainte, atunci la îngroparea lui să fie mitropolitul Dimitrie; iar dacă Dimitrie al Rostovului se va sfârși mai înainte, atunci să-1 dea pe el îngropării preasfințitul Ștefan al Riazanului. Așa s-a și făcut, că nu altcineva, ci singur preasfințitul Ștefan 1-a îngropat pe el. Acești doi mitropoliți au trăit între dânșii ca frații. Sfântul Dimitrie, în toată vremea petrecerii sale în Rostov și mai ales când alcătuia cartea Letopis, în care se istorisesc faptele de la începutul lumii până la Nașterea lui Hristos, de multe ori trimitea scrisori preasfințitului Ștefan, spre a cerceta alcătuirile, și cerea sfat de la dânsul spre dezlegarea îndoielilor lui.

Cu câteva zile mai înainte de sfârșitul Sfântului Dimitrie, binecuvântata împărăteasă, Paraschiva Teodorovna, avea de gând ca din împărăteasca cetate Moscova să se ducă în cetatea Iaroslavului, ca să se închine la icoana cea făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care se numea Tolska. Dar, din pricina furtunilor care s-au întâmplat atunci și din greutate, abia a ajuns la Rostov. Astfel îi era cu osteneală a călători până la Iaroslav. De aceea a poruncit să aducă în Rostov icoana făcătoare de minuni din Mănăstirea Tolska. Deci, când acest sfânt arhiereu a fost înștiințat despre grabnica venire în Rostov a dreptcredincioasei împărătese, împreună cu binecredincioasele ei fiice și despre aducerea icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, celei făcătoare de minuni din Tolska, atunci a poruncit să cheme la dânsul pe ieromonahul Filaret, cămărașul casei sale arhierești, pe care, între celelalte porunci ce îi dăduse, 1-a înștiințat mai dinainte de grabnica sa ducere către Dumnezeu. El i-a arătat așa:

„Iată, vin în Rostov doi oaspeți: împărăteasa cerului și împărăteasa pământească, iar eu nu mă învrednicesc a le vedea pe ele aici; deci, se cuvine ție, cămărașule, ca să fii gata pentru primirea lor".

Inainte de sfârșit, cu trei zile până la moartea sa, a început a slăbi foarte mult și a tuși. în ziua numelui său, adică la 26 octombrie, la pomenirea Sfântului Mucenic Dimitrie Izvorâtorul de mir, a săvârșit singur Sfânta Liturghie, fiind acum foarte bolnav, încât și fața i se schimbase. Din acea zi n-a putut să mai spună cuvinte de învățătură, ci, șezând lângă ușile împărătești ale bisericii, a ascultat cântărețul care a citit acea învățătură, pregătită mai înainte de dânsul.

La masa prânzului într-acea zi a șezut cu oaspeții, după obiceiul de mai înainte, măcar că era neputincios și cu nemărginită nevoie; iar în 27 octombrie a venit știrea că arhimandritul

Varlaam va veni de la cetatea Bereaslav, din Mănăstirea Zaleaska a Cuviosului Daniil Stâlpnicul, ca să vadă pe Sfântul Dimitrie. El a fost primit de Sfântul Dimitrie cu dragoste și s-a ostenit după cum se cuvine. Deci, vorbind ei singuri, monahia Varsanufia Eftimia, din neamul kazanilor, fiind mai înainte hrănitoarea țarului Alexie Petrovici, a trimis în Rostov la acest păstor, aproape de casa arhierească, ca să binevoiască preasfinția sa să o cerceteze pe ea în acea zi. Ea, în toată vremea petrecerii sale în Rostov, avea multă cucernicie pentru îmbunătățită viață a Sfântului Dimitrie și adeseori avea trebuință de povețele lui spre folosul sufletului său.

Sfântul, fiind chemat la acea monahie, s-a lepădat cu neputință, căci era foarte slab. Mergând acela acasă a spus stăpânei sale că sfinția sa nu poate veni din pricina bolii. Atunci acea monahie a trimis a doua oară să-1 poftească, măcar pentru o scurtă vreme să binevoiască a veni. Dar Sfântul Dimitrie se lepăda și la a doua poftire, punând înainte boala. Arhimandritul Varlaam, cel zis mai înainte, a început a-1 sfătui să meargă, crezând că prin acea umblare să câștige puțină ușurare din boală. Atunci, ascultând pe arhimandrit, a poruncit să-1 ducă la dânsa, după cântarea bisericii.

Deci, mergând el. împreună cu acel arhimandrit, pe cale au vorbit puțin și iarăși s-au întors pe înserate; dar abia a putut ajunge la chilia sa. Pomenitul arhimandrit, fiind în casele ce se numesc Cristovoi, a poruncit cămărașului său, ieromonahului Filaret, să-1 primească și să-1 ospăteze. Intrând singur în chilie a început a tuși și, umblând multă vreme prin casă, se sprijinea de slujitori.

După aceea a poruncit să cheme cântăreți la dânsul în chilie, pentru cântarea unor cuvinte duhovnicești, alcătuite de el: □Iubite Iisuse al meu, nădejdea mea o pun în Dumnezeu. Tu ești Dumnezeul meu și bucuria mea, Iisuse". în vremea cântării acelora, Sfântul Dimitrie asculta stând lângă sobă și încălzindu-se. După sfârșitul acelor cântări, a voit ca pe toți cântăreții să-i lase a pleca spre casele lor; însă a oprit pe unul mai iubit dintre ei să-1 aibă ajutor în osteneli.

Rămânând acela, a început a-i spune din viața sa, cum o petrecea în tinerețe și în vârsta cea desăvârșită cum se ruga Domnului Dumnezeu, Preasfintei Lui Maici, și tuturor plăcuților lui Dumnezeu. Iar după aceasta a zis: □Și voi, fiilor, să vă rugați asemenea!" Apoi la sfârșit a zis: □Acum îți este și ție vremea să mergi la casa ta!" Acel cântăreț, luând binecuvântare, a ieșit; iar Sfântul Dimitrie 1-a petrecut singur din chilia sa și i s-a închinat până la pământ, mulțumindu-i că s-a ostenit mult lângă dânsul la scrierea diferitelor alcătuiri.

Văzând cântărețul smerenia aceea, neobișnuita petrecere de la păstorul său și închinăciunea cea atât de jos, s-a cutremurat. Apoi i-a zis cu cucernicie: □Stăpâne sfinte, oare te închini mie astfel, celui mai de pe urmă rob?" Iar el iarăși a grăit: □îți mulțumesc, fiule!" Și s-a întors în chilie, iar cântărețul s-a dus la casa sa plângând. Deci Sfântul Dimitrie, întorcându-se în chilia sa, a poruncit slujitorilor ca fiecare să meargă la locul lui, iar el, închizându-se în

chilie, ca și cum ar fi voit puțin să se odihnească, a petrecut rugându-se până la moartea sa. A doua zi de dimineață, slujitorii, intrând în acea chilie, l-au văzut că se sfârșise așa cum se ruga. Cântărețul, fiind în casa sa, a auzit a doua zi de dimineață că la sobornicească biserică a bătut de trei ori în clopotul cel mare, spre semnul morții arhiereului, și îndată a alergat în chilia lui. Astfel a aflat pe păstorul și părintele său că își dăduse sufletul lui Dumnezeu.

După îmbrăcarea lui în toate veșmintele arhierești, pe care el, precum s-a spus mai înainte, le gătise înaintea sfârșitului său, au pus în raclă sfântul lui trup, iar sub cap, în loc de pernă, și sub tot trupul, au pus, după porunca sa, diferite cărți alcătuite și scrise cu cerneală de mâna lui. în aceeași zi a fost pus în biserica preabunului Mântuitor, care este aproape de chilia arhierească.

Făcându-se știre în toată cetatea Rostovului de moartea acestui bun păstor și iubitor de fii, s-a adunat mult popor la cinstitul lui trup, făcând plângere; căci i-a lăsat pe ei păstorul și învățătorul cel bun, ajutorul celor ce sunt în nevoi și în necazuri, folositorul văduvelor și al orfanilor, hrănitorul săracilor și al scăpătaților, povățuitorul rânduielii preoțești și călugărești.

In ziua aceea și dreptcredincioasa împărăteasă Paraschiva Teodorovna cu fiicele sale Ecaterina, Parascheva și Ana, au sosit în Rostov după sfârșitul prânzului și nu l-au aflat între cei vii pe Sfântul Dimitrie. Ele au plâns mult că nu s-au învrednicit a lua binecuvântarea lui arhierească; deci au poruncit ca deasupra trupului să slujească rânduiala înmormântării în sobor. După aceea au binevoit a merge întru întâmpinarea icoanei făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, din Tolska; dar, din pricina drumului și a furtunilor de toamnă, n-au mai călătorit mai departe spre Iaroslav, ci au rămas până a doua zi în Mănăstirea Botezul Domnului.

inștiințându-se ea a doua zi că icoana Născătoarei de Dumnezeu este aproape de cetatea Rostovului, a poruncit ca toți preoții și slujitorii bisericești, cei ce veniseră în acea mănăstire în ziua pomenirii Cuviosului Avramie arhimandritul, făcătorul de minuni, al Mănăstirii Boevleniei a Rostovului din sobornicească biserică, să meargă cu litie din acea mănăstire la Mănăstirea Petrovska, mănăstire care se află tot în calea Rostovului spre Iaroslav, întru întâmpinarea icoanei celei făcătoare de minuni. Deci toate trei fiice împărătești, au urmat litia pe jos. întâmpinând ele acea icoană, au dus-o în Mănăstirea Boevleniei, singure ținând-o cu mâinile lor; iar împărăteasa a așteptat în porțile acelei mănăstiri.

Aducând acea icoană spre poartă, ea a ieșit singură spre întâmpinare și, făcând obișnuita rugăciune, a sărutat-o cu cucernicie și a poruncit să p ducă în biserică. Acea icoană a stat acolo până la sfârșitul Sfinfci Liturghii, iar după Sfânta Liturghie au făcut paraclisul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. După aceea au dus icoana făcătoare de minuni tot cu aceeași litie în

soborniceasca biserică a Rostovului și de acolo în Mănăstirea Boevleniei, în ziua de 30 octombrie.

După voința împărătesei, trupul Sfântului Dimitrie, din acea biserică a Mântuitorului, s-a mutat cu cuviincioasă ceremonie în soborniceasca biserică, și după porunca ei s-a făcut panihidă a doua oară pentru dânsul.

După aceasta, îndată credincioasa împărăteasă cu fiicele sale și cu ceilalți care erau cu dânsa au voit a lua calea de întoarcere de la Rostov la împărăteasca cetate, Moscova. Când cele scrise de acest sfânt arhiereu s-au trimis din Rostov la Moscova în divanul mănăstiresc, atunci, după așezământul lui cel scris, sau, mai bine-zis, după cererea lui, s-a rânduit ca după moarte să-i îngroape trupul în Mănăstirea Sfântului Iacob, episcopul Rostovului, făcătorul de minuni, în unghiul bisericii, unde însemnase singur.

Deci s-a trimis poruncă de la divanul mănăstiresc în Rostov, prin care s-a poruncit ca, după acea duhovnicească dorință, să se sape groapa în acel unghi și s-o zidească cu piatră, apoi să facă gropniță de piatră și să-1 dea îngropării. Dar acea poruncă nu s-a împlinit nu se știe pentru ce, că nici groapă cu piatră n-au zidit, nici gropniță de piatră n-au făcut; ci au făcut numai o casă de lemn, care a putrezit degrab, precum de aceasta se poate ști mai pe larg din cele ce s-au pus înaintea preasfînțitului și îndreptătorului Sinod, pentru aflarea moaștelor acestui arhiereu.

Iar când preasfințitul Ștefan, Mitropolitul Riazanului și al Muromului, a venit în Rostov, pentru îngroparea Sfântului Dimitrie, în luna noiembrie, intrând drept în soborniceasca biserică, a plâns mult deasupra trupului acestui plăcut și a poruncit cămărașului Filaret ieromonahul ca să gătească în mănăstirea lui Iacob toate cele ce se cuvin spre îngropare. Atunci precum mai-marii mănăstirii Rostovului, așa și soborniceștii preoți, și mulți din cetățeni venind la preasfințitul Ștefan, l-au poftit să binevoiască a da îngropării trupul acestui arhiereu în soborniceasca biserică a Rostovului, aproape de răposatul Ioasaf Mitropolitul. Acolo erau îngropați toți cei ce fuseseră mai înainte arhierei ai Rostovului.

Preasfințitul Ștefan n-a voit să facă acea cerere a lor, și le-a răspuns celor ce ziceau: De vreme ce încă de la suirea pe scaunul Rostovului, Preasfințitul Dimitrie și-a ales singur loc de îngropare în mănăstirea lui Iacob mergând mai întâi, cum pot eu să schimb aceasta?" Astfel, în ziua aleasă spre îngropare, adunându-se în soborniceasca biserică duhovniceștii începători și toți preoții și slujitorii bisericești, Preasfințitul Ștefan a săvârșit Sfânta Liturghie. După sfârșitul aceleia, el a săvârșit slujba înmormântării cu tot soborul, deasupra trupului Sfântului Dimitrie, la care singur preasfinția sa a grăit către popor cuvânt cuviincios despre această mare mâhnire.

Apoi după așezământul acestui plăcut, acel trup sfânt al lui, cu rânduiala binecuviincioasă a soborului, cu lumânări și cu cântări de psalmi, mergând înainte tot sfințitul cler și petrecându-1 mulțime de popor și scoțând amare suspinuri pentru păstorul și învățătorul lor, l-au dus în Mănăstirea Sfântului Iacov și l-au dat pământului în biserica Zămislirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, în unghiul din partea dreaptă pe care îl însemnase el. După îngropare, preasfințitul Ștefan a scris despre îngroparea Sfântului Dimitrie, și acea scrisoare s-a pus la sfârșitul vieții lui.

După moartea acestui bărbat iubitor de osteneală, au rămas multe cărți tipărite și scrise de mână, în grecește, latinește, leșește și slavonește. Toate acelea s-au luat în aceeași vreme din Rostov de preasfințitul Ștefan și s-au pus în biblioteca tipografiei din Moscova, a preasfințitului îndreptător Sinod. Acest plăcut al lui Dumnezeu a murit în anul de la întruparea lui Dumnezeu Cuvântul 1709, în 28 octombrie, noaptea, într-o zi de vineri, îndată după ziua numelui său. Trupul lui s-a îngropat în luna noiembrie în 25, care a fost de asemenea zi de vineri. El a petrecut pe scaunul Rostovului șapte ani fără nouă luni. în călugărie a petrecut 41 de ani, 3 luni și 18 zile; iar toți anii vieții lui au fost 80.

Acest sfânt, adunând și scriind viețile și nevoințele cele cu frumoasă lumină ale sfinților lui Dumnezeu, celor ce în cartea cea veșnică s-au scris la ceruri, le-a dat întru slava Celui slăvit Dumnezeu, întru cinstea plăcuților Lui și spre folosul dreptcre-dinciosului neam creștinesc. Singur, după trecerea din viața aceasta de puțină vreme, la cea veșnică, s-a scris și el cu degetul lui Dumnezeu, împreună cu toți sfinții în cartea vieții veșnice și s-a învrednicit a fi încununat cu nestricăcioasa cunună.

Ca adevărat păstor și neadormit păzitor al turmei celei încredințate lui de la Dumnezeu, s-a învrednicit în ceata păstorilor cu ceilalți arhierei ai Rostovului și cu toți ierarhii a fi numărat. Căci în anul 1751, luna septembrie în 21, când meșterii se apucaseră să repare pardoseala bisericii Zămislirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, au aflat sfintele lui moaște întregi și nestricate, după 42 de ani, 10 luni și 24 zile de la moartea lui, iar de veșmintele lui arhierești foarte puțin se atinsese stricăciunea.

Din acele sfinte moaște, ca dintr-un izvor oarecare, din vremea aceea și până acum, izvorăsc multe faceri de minuni celor ce aleargă la ele cu credință. Prin ele se izgonesc diavolii din oameni, muții grăiesc, orbii văd, șchiopii, slăbănogii și cei cuprinși de alte boli grele și nevindecate, prin chemarea lui spre ajutorul lor și prin rugăciunile ce se aduc lângă acele sfinte moaște, se vindecă cu darul lui Dumnezeu și se slăvește într-însul Dumnezeu, Cel în Treime Unul preamărit între sfinții Săi.

Deci să slăvim și noi pe Bunul Dumnezeu, căci în sfatul Său cel preaînalt a hotărât să arate în pământul Rusiei în acești ani mai de pe urmă, pe acest mare luminător, care, cu minunile sale, strălucește toate părțile Rusiei și se arată cu adevărat grabnic ajutător celor ce-1 cheamă. Deci să alergăm cu neîndoită credință la sfintele și tămăduitoarele lui moaște, să-1 chemăm ziua și noaptea spre ajutorul nostru, ca, prin rugăciunile acestui scriitor al Vieților Sfinților, să petrecem și noi de acum înainte zilele vieții noastre întru sfințenie. Și astfel, trăind cu dumnezeiască plăcere în pocăință, să ne învrednicim a fi scriși în cartea vieții Mielului lui Dumnezeu, împreună cu toți cei ce din veac i-au plăcut Lui, și a-L lăuda pe Dânsul împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, în vecii vecilor. Amin.

Scrisoare duhovnicească a Sfântului Dimitrie, Mitropolitul Rostovului, noul făcător de minuni, pe care a scris-o mai înainte de moartea sa:

In numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin.

Eu, Dimitrie, smeritul arhiereu, mitropolitul Rostovului și al Iaroslavului, auzind glasul Dumnezeului meu, Care în Sfânta Evanghelie zice: Fiți gata, că în ce ceas nu gândiți, Fiul Omului va veni. Pentru că nu știți când va veni Domnul, seara sau la miezul nopții, la cântatul cocoșilor sau dimineața, ca nu venind fără de veste, să vă afle pe voi dormind, și temându-mă, adeseori fiind cuprins de neputințe, slăbind cu trupul din zi în zi și așteptând în toată vremea acel neașteptat ceas al morții, ce s-a zis de Domnul, și gătindu-mă după puterea mea spre ieșirea din această viață, am socotit căci cu această duhovnicească scrisoare a mea să dau fiecăruia de știre ce ar voi să facă cu cele rămase după sfârșitul meu. Adică să nu se ostenească în zadar, nici să cerceteze pe cei ce mi-au slujit pentru Dumnezeu, ca să știe comoara și bogăția mea, pe care din tinerețile mele n-am adunat-o. Aceasta nu o zic mândrindu-mă, ci le dau de știre iscoditorilor averii mele, că de când am luat sfântul chip călugăresc și m-am tuns în Kiev în Mănăstirea Kiriloska, la 18 ani ai vârstei mele, și m-am făgăduit lui Dumnezeu ca să am sărăcia cea de bunăvoie, dintr-acea vreme, până la apropierea mea de mormânt, n-am câștigat averi și haine, afară de sfintele cărți.

Eu n-am adunat aur și argint, nici am voit să am haine de prisos, nici orice fel de lucruri, afară de cele de nevoie. Eu m-am sârguit la necaștigarea și sărăcia cea călugărească cu duhul și cu lucrul, neîngrijindu-mă de mine, ci punându-mă spre purtarea de grijă a lui Dumnezeu, care niciodată nu m-a lăsat. Darurile ce intrau în mâinile mele de la făcătorii mei de bine și veniturile chiliei cele de la dregători, pe acelea le-am cheltuit la nevoile mele și ale mănăstirii unde am fost egumen și arhimandrit. Asemenea și arhiereu fiind, n-am adunat veniturile chiliei - care nu erau multe -, ci pe unele le-am cheltuit la trebuințele mele, iar pe altele la nevoile celor nevoiași, unde mi-a poruncit Dumnezeu.

Pentru aceea, să nu se ostenească nimeni, căutând după moartea mea orice fel de avere în chilia mea; căci nici de îngropare nu las ceva, nici de pomenire. Aceasta o fac ca sărăcia călugărească mai mult la sfârșit să se arate lui Dumnezeu; pentru că cred că mai cu primire îi va fi Lui, de n-ar rămâne după mine nici un ban, decât s-ar împărți averea cea mult rămasă după mine.

De n-ar voi nimeni, ca pe mine cel atât de sărac să mă dea obișnuitei îngropări, apoi mă rog acelora care își aduc aminte de moartea lor, să-mi ia păcătosul meu trup și să-1 ducă la o biserică săracă și acolo între alte trupuri să-1 îngroape pe el.

Iar dacă voința stăpânilor ar porunci, ca murind să mă îngroape după obicei, apoi mă rog iubitorilor de Hristos îngropători să mă îngroape în Mănăstirea Sfântului Iacov, episcopul Rostovului, în unghiul bisericii, unde mi-am ales locul.

Asemenea, cel ce va voi să-mi pomenească păcătosul meu suflet, fără de bani, întru rugăciunile sale pentru Dumnezeu, unul ca acela să fie pomenit întru împărăția cerurilor. Iar cel ce va avea trebuință de plată pentru pomenire, apoi mă rog să nu mă pomenească pe mine săracul, cel ce nimic n-am lăsat de pomenire; ci Dumnezeu să fie milostiv tuturor și mie, păcătosului, în veci. Amin.

Aceasta este diata. Aceasta este duhovniceasca mea scrisoare, într-acest chip las înștiințare despre averea mea. Dacă cineva necrezând înștiințarea aceasta, ar începe cu iscodire a căuta după mine, aur și argint, apoi oricât de mult s-ar osteni, nimic nu va afla, și-1 va judeca pe el Dumnezeu.

S-a scris aceasta în păzită de Dumnezeu cetate a Rostovului, în casa arhierească, în anul 1707, aprilie, în 4 zile.

64. SFANTA MUCENITA ANASTASIA ROMANA
(29 OCTOMBRIE)

In vremea împăraților Deciu și Valerian și a ighemonului Prov, era o mănăstire mică de fecioare în apropiere de cetatea Romei. Această mănăstire se afla la un loc deosebit și neștiut, având câteva călugărițe îmbunătățite, între care era și egumena Sofia, bătrână și desăvârșită în fapte bune. în acea mănăstire se afla și fericita fecioară Anastasia, de prin părțile Romei, care, rămânând orfană de părinți la vârsta de trei ani, a fost luată de bătrâna Sofia, care a crescut-o în mănăstire, învățând-o toate faptele bune, încât le covârșea pe toate celelalte fecioare, nu numai în frumusețe, dar și în post, în nevoințe și în toate celelalte osteneli. Ajungând cu vârsta aproape de douăzeci de ani și aflând unii cetățeni de frumusețea ei, au dorit ca s-o ia în căsătorie și foarte

mult se sârguiau pentru acest lucru. Dar sfânta fecioară, socotindu-le pe toate deșertăciune, s-a făcut mireasă lui Hristos, păzindu-și fecioria, priveghind ziua și noaptea în rugăciuni.

Iar diavolul se silea foarte mult ca s-o abată pe fecioara lui Hristos de la viața ei cea asemenea cu îngerii și s-o înduplece spre lume, ostenindu-se asupra ei cu războiul trupului, cu gânduri necurate, cu înșelăciunile șoaptelor celor viclene și cu alte feluri de meșteșuguri ale sale. N-a sporit însă nimic împotriva aceleia în a cărei neputincioasă fire se sălășluia puterea lui Hristos, căci călca cu feciorelnicele ei picioare blestematul trup al șarpelui iadului. Neputând diavolul s-o biruiască pe mireasa cea nebiruită a lui Hristos cu războiul cel dinăuntru și tăinuit, s-a ridicat împotriva ei pe față, pornind contra fecioarei pe cumpliții muncitori. Pentru că în acea vreme era prigoană mare împotriva creștinilor, i-a îndemnat pe necredincioșii care îi urau pe creștini, ca s-o defaime pe ea la ighemonul Prov.

Mergând aceia la necuratul ighemon, i-au spus despre Anastasia că este o fecioară cum nu se află alta mai frumoasă în toată Roma. Apoi i-au mai spus că își petrece viața într-un loc deosebit, la niște femei sărace, care viețuiesc fără de bărbați și nevoind să se căsătorească, batjocorind viața păgânilor, crezând în Cel răstignit și râzând de zeii lor. Ighemonul, auzind de frumusețea Anastasiei, îndată a trimis pe slujitorii săi ca s-o aducă. Aceștia s-au dus, dar nu au putut să deschidă mănăstirea, până ce n-au tăiat ușile cu securile. Văzând acest lucru, pustnicele celelalte s-au speriat foarte tare și, temându-se, au deschis o altă ușă și au fugit. Iar egumena Sofia nu a lăsat-o pe Anastasia, zicându-i: „Fiica mea, Anastasia, nu te înfricoșa, căci acum a venit vremea nevoinței. Iată Mirele tău, Iisus Hristos, vrea să te încununeze pe tine. Deci nu vreau să fugi din mănăstire și să te pierd, mărgăritarul meu, pe care de la trei ani luându-te, te-am crescut și până acum te-am păzit ca pe lumina ochilor".

Deci Sofia a ieșit înaintea ostașilor și le-a zis: „Pe cine căutați și ce vă trebuie?" Iar ei au răspuns: „Bătrâno, dă-ne pe fecioara Anastasia, pe care o ai aici, căci așa voiește ighemonul Prov". Iar Sofia a zis: „Bine, cu bucurie vă voi da pe Anastasia, însă numai atât mă rog vouă, domnii mei, să mai așteptați două ceasuri până ce o voi împodobi pe ea, ca să fie plăcută ochilor stăpânului vostru". Slujitorii, socotind că vrea s-o înfrumusețeze cu podoabe și cu îmbrăcăminte obișnuită, au așteptat două ceasuri. însă duhovniceasca maică Sofia, vrând să-și înfrumusețeze pe fiica sa cu podoabe sufletești ca să fie plăcută Mirelui ceresc, a luat-o și a dus-o în biserică.

Punând-o înaintea altarului, cu plângere a grăit către dânsa: „Fiica mea, Anastasia, acum se cade să arăți cu fapte dragostea ta cea mare către Domnul, acum se cade ție să rabzi chinuri pentru Hristos, iubitul tău Mire, și să arăți că ești adevărata lui mireasă. Deci mă rog ție, iubita mea fiică, să nu te înșele limba cea ascuțită ca briciul, să nu te amețești de darurile și de slava lumii celei deșarte, nici să nu te înfricoșezi de chinurile cele vremelnice, care îți mijlocesc ție viața cea veșnică. Iată, cămara Mirelui este deschisă; iată, locul odihnei cele veșnice îți este gătit ție; iată, cununa cea împletită ție; iată, acum te cheamă la nuntă Mielul. Deci mergi către Dânsul cu veselie, mergi la nunta vieții celei veșnice. Mă rog ție, fiica mea, ia aminte la cuvintele mele și adu-ți aminte de ostenelile mele și de grija ce am avut pentru tine, căci te-am

crescut luându-te din pruncie, și toată sârguința o puneam pentru aceasta, ca să te pregătesc mireasă curată împăratului slavei. Pentru aceasta m-am ostenit și m-am rugat, pentru aceasta ziua și noaptea te-am învățat, ca să te unești cu Domnul din toata inima și din tot sufletul.

Deci acum, fiica mea, să nu mă rușinezi pe mine, maica ta, înaintea Domnului și să nu-mi pogori în groapă bătrânețile mele mai înainte de vreme, pentru că, dacă voi auzi de tine ceva împotriva dragostei lui Hristos, îndată mă voi sfârși de mâhnire, îndată voi muri. Iar dacă voi auzi că rabzi pentru dragostea lui Hristos, că îți pui pentru Dânsul viața ta, atunci voi fi maica ce se bucură de fiică, atunci se va înălța cornul meu ca al inorogului și bătrânețile mele în untdelemn gras. Deci, fiica mea, să nu-ți cruți frumusețea ta trupească și să nu iubești viața cea vremelnică. Ci, când te vor amăgi cu cuvinte viclene, tu să nu-ți abați inima spre ele; când te vor înfricoșa cu chinurile, tu să grăiești: ŤDe frica voastră nu mă voi teme, nici mă voi tulbura, căci cu mine este Dumnezeul meuť. Când vor începe a te bate fără milă, tu să nu te temi de cei ce ucid trupul, căci sufletul nu pot să-1 ucidă. Sau, de te vor sfâșia și-ți vor chinui trupul, tu să te bucuri în pătimirile tale, căci împlinești lipsa necazurilor lui Hristos în trupul tău. De vor începe a zdrobi mădularele tale, tu să-ți aduci aminte că și perii capului tău sunt numărați de Domnul, Care va păzi toate oasele tale și nici unul dintr-însele nu va pieri.

Capul de ar voi să ți-1 taie, tu să privești la Hristos, Capul a toată Biserica, Care este slava ta și care îți înalță capul tău. Nu te teme, fiica mea, de pătimirea cea aspră, căci Mirele tău îți va sta în față nevăzut și o să-ți ușureze durerile tale și o să te scoată din chinurile cele grele. Când vei suspina, El îți va da ție ușurare. Când vei slăbi, El te va întări. Când vei cădea din pricina bătăilor, El te va ridica. Când în dureri te vei umple de amărăciune, El îți va îndulci inima și-ți va răcori sufletul și nu se va depărta de tine, până ce, scoțându-te din mâna chinuitorilor, te va duce în cămara Sa cea cerească și, chemând toate puterile îngerești și cetele tuturor sfinților, îți va face bucurie și te va încununa ca pe o mireasă a Sa, cu cununa cea nestricăcioasă, ca să împărătești împreună cu El întru slava cea veșnică".

Iar Anastasia a zis: □Gata este inima mea să pătimesc pentru Hristos, gata este sufletul meu ca să mor pentru Dânsul; toată dorirea și răsuflarea mea spre El era de demult și este și acum, ca întru mărturia dragostei mele către Domnul meu cel iubit să-mi pun sufletul meu pentru Dânsul. Iar acum, deoarece a venit vremea dorinței mele, cu bucurie voi merge înaintea judecătorilor și voi mărturisi preasfânt numele Dumnezeului meu. Dar tu, stăpâna și maica mea, nu te teme pentru mine, nici nu te îndoi de tinerețea mea, căci cred că Domnul meu Iisus Hristos mă va întări pe mine, roaba Lui, Căruia roagă-te și tu, maica mea iubită, ca să nu mă lase și să nu mă depărteze pe mine, până ce voi săvârși nevoința chinurilor întru numele Lui și va cădea rușinat vrăjmașul, care s-a ridicat asupra noastră".

Astfel vorbind între ele două ceasuri și mai bine și dându-și cea mai de pe urmă sărutare, slujitorii trimiși de ighemon s-au supărat așteptând. Și intrând în biserică, le-au găsit nu îngrijindu-se de împodobirea trupească, ci vorbind cu umilință, mângâindu-se una pe alta și întărindu-se întru Domnul. De aceea, s-au mâniat foarte tare și, apucând pe Anastasia ca lupul

pe oaie, i-au pus fiare pe grumaz și au dus-o repede în cetate, înfățișând-o înaintea ighemonului. Iar ea, deși stătea cu fața înaintea lui, cu mintea sa era mai mult înaintea lui Hristos, Mirele ei, și cu ochii inimii privea frumusețea Lui.

Văzând-o, toți s-au mirat de frumusețea ei și de smeriții ei ochi, precum și de blândețea ei. Apoi ighemonul a zis către dânsa: De ce neam ești, de ce credință, și care îți este numele?" Iar sfânta a răspuns cu glas blând, căutând în jos: Sunt fiica unui cetățean din cetatea Romei și sunt crescută în dreapta credință, iar numele meu este Anastasia". Ighemonul a zis: Romanilor le este neobișnuit acest nume și nu știu^ce înseamnă Anastasia". Sfânta a răspuns: Anastasia se tâlcuiește înviere, căci Dumnezeu m-a înviat pe mine, ca să grăiesc împotriva ta, până ce îl voi birui pe tatăl tău, satana". Ighemonul a zis: Să-mi răspunzi cu blândețe, fecioară, ca să nu mă pornești spre mânie, căci îți cruț tinerețea și nu vreau să pierd frumusețea ta, ci ascultă-mă ca pe un tată care vrea să te sfătuiască de bine. De ce te-ai amăgit fără de folos cu învățătura creștinească și îți pierzi în deșert anii tăi, lipsindu-te de viața cea bună și de desfătările pe care zeii le-au dat oamenilor, spre veselie? De ce ascunzi într-un colț întunecat o așa frumusețe, care și la boierii cei mari poate să fie plăcută? Ce mângâiere ai dacă fugi de petrecerea împreună cu oamenii și ca o fiară locuiești singură? Care îți este câștigul dacă ești chinuită și mergi la moarte pentru Cel răstignit? Oare nu este bine să te închini zeilor noștri cei fără de moarte, să-ți iei un bărbat cinstit, frumos și de neam bun, să te mângâi cu bucurii și să te veselești cu fiii, să viețuiești în cinste și în slavă, între oamenii cei buni și să ai multe averi, aur și argint, și să nu-ți pierzi în cea mai mare trudă și sărăcie viața cea dată de zei, spre bună petrecere? Deci, te sfătuiesc pe tine, apropie-te și te închină zeilor și îndată vei avea bărbat de neam mare și cinstit, slăvit și bogat, care va fi înaintea scaunului împărătesc cu multă laudă și cu care și tu asemenea vei fi în mare cinste și te vei îndulci de toate bunătățile, în toate zilele vieții tale".

La aceste cuvinte, Sfânta Anastasia, ridicându-și ochii săi cei plecați în jos și căutând la ighemon, a zis: Bărbatul meu, bogăția mea, viața și veselia mea este Domnul meu Iisus Hristos, de la Care nu mă voi întoarce cu amăgitoarele tale cuvinte. Nu mă vei înșela precum a înșelat șarpele pe Eva, nici îmi vei îndulci chinuirea cea amară a voastră. Nu mă vei despărți de Domnul meu nici cu frica chinurilor, pentru care de o sută de ori, de ar fi cu putință, sunt gata să mor". Atunci ighemonul a poruncit celor ce stăteau de față să o bată peste obraz, zicându-i: Oare așa răspunzi luminatului stăpânitor?" Apoi, vrând să o facă de rușine, a poruncit să-i rupă hainele de pe dânsa și să fie arătată goală înaintea tuturor. Și a zis către dânsa: Oare frumos îți este, fecioară, ca să stai înaintea tuturor așa goală?" A răspuns sfânta: Nebunule, nerușinatule și de toată necurăția plin, aceasta nu este rușinea mea, ci a ta. Știe Domnul meu că niciodată soarele n-a văzut goliciunea mea, iar tu, punându-mă astfel în fața poporului, să știi că mai mult te-ai făcut de rușine pe tine, decât pe mine. Pentru că pe mine de rușinea aceasta mă va acoperi Mirele meu cu veșmântul slavei, iar pe tine te va acoperi în veci rușinea feței tale. Acum tot omul cu minte va zice: de n-ar fi fost ighemonul fără rușine și plin de pofte nelegiuite, n-ar fi dezgolit în fața tuturor trupul cel feciorelnic". Apoi a zis celor ce o dezbrăcaseră: Dacă ați dezgolit trupul meu și dacă ați pus înaintea mea uneltele chinurilor, pentru ce zăboviți? Bateți, tăiați, rupeți trupul meu cel gol, acoperiți-1 cu bătăi și cu sângele meu. Iată, mă vedeți gata spre a suferi chinuri și să nu nădăjduiți că veți auzi altceva de la mine, decât numai aceasta, că voiesc să mor pentru Hristos".

Atunci, la porunca ighemonului, au întins-o cu fața în jos și au legat-o de patru stâlpi, apoi au pus sub dânsa foc cu smoală și cu pucioasă și astfel au chinuit-o cu foc și cu fum greu, iar pe spate au bătut-o cu toiege fără milă. Sfânta răbda chinurile și, în loc de suspinuri, zicea psalmul lui David: „Miluiește-mă, Dumnezeule". Atât de mult a fost bătută, încât au obosit cei care o băteau. După aceasta au dezlegat-o de pe stâlpi și, luând-o de pe foc, au legat-o pe o roată și, întorcând roata, toate oasele i le-au zdrobit, iar venele i s-au rupt. Dar ea se ruga către Domnul: „Scăparea mea și scutul meu, nu Te depărta de la mine, că slăbește sufletul meu din pricina durerilor și a oaselor mele zdrobite". Și îndată, cu puterea lui Dumnezeu, roata s-a oprit și a stat nemișcată și Sfânta Anastasia a fost dezlegată de o mână nevăzută. Apoi cu tot trupul s-a arătat nevătămată și sănătoasă, încât toți se mirau de o asemenea minune. Deci ighemonul putea cu o minune ca aceasta să vină în simțire și la cunoștința adevăratului Dumnezeu, dar 1-a orbit răutatea și a început cu alte munci a o chinui pe sfânta. A poruncit ca sfânta să fie spânzurată, să-i fie strujite coastele și să-i rupă trupul, iar ea răbda toate acestea cu bărbăție și numai spre Unul Dumnezeu își ridica ochii, zicând: „Vezi durerea mea cu care pătimesc pentru Tine, Mirele meu, și binevoiește ca sângele vărsat de netrebnica roaba Ta să-Ți fie bineprimit și să nu fiu lepădată din ceata sfintelor mărturisitoare".

După aceasta au coborât-o de pe lemn și a zis ighemonul către dânsa: „Anastasia, oare bine îți este acum?" Iar sfânta a răspuns: „Foarte bine, pentru că ce chin nu-mi este mie de folos și bineprimit de către Acela pe care îl iubesc mai mult decât viața și decât sufletul meu?" Atunci ighemonul a zis: „Dacă îți place să rabzi chinuri pentru Cel răstignit, îți voi înmulți această plăcere". Și a poruncit ca să-i fie tăiați sânii cu briciul. Sfânta, văzând sângele care curgea din ea, a început a slăbi foarte mult și cerea apă de băut. Unul dintre cei ce erau acolo, pe nume Chirii, aducând apă, i-a dat să bea, iar ea, gustând puțină apă, a zis către cel ce i-a dat apă: „Să nu te lipsești de plată de la Domnul, după cuvântul Lui, care a zis: Oricine vă va adăpa cu un pahar de apă rece în numele Meu - căci ai lui Hristos jsuntem - nu-și va pierde plata sa". Ighemonul a zis către dânsa: „îți sunt de ajuns chinurile sau mai vrei să fii chinuită?" A răspuns sfânta: „Fă ce voiești, Dumnezeul meu este puternic ca și pentru mai mari chinuri să întărească puterea mea cea slăbită și să-ți surpe mândria ta". Atunci chinuitorul a poruncit ca să-i smulgă unghiile de la degete, după aceea să-i taie mâinile și picioarele și apoi să-i sfărâme toți dinții. Sfânta a începuj iarăși a slăbi și a cere apă, căci din gura ei curgea mult sânge. Atunci Chirii, cel mai înainte pomenit, a adăpat-o cu puțină apă, iar ighemonul, văzându-1 pe Chirii că adapă pe muceniță cu apă și socotind că este creștin, căci așa și era, îndată a poruncit ca acesta să fie tăiat cu sabia. Și fiind tăiat, fericitul Chirii s-a dus către Domnul ca să-și ia plata sa pentru paharul cel cu apă rece cu care a adăpat pe mucenița în numele lui Hristos.

Sfânta, răcorindu-se cu apă, a răsuflat puțin și se ruga, zicând: „Nu mă lăsa pe mine, Dumnezeule, Mântuitorul meu". Și ighemonul a poruncit ca să i se taie limba. Atunci sfânta a zis: „Chiar și limba de-mi vei tăia, băutorule de sânge și nelegiuitule, inima mea tot nu încetează a striga către Domnul, căci El, pe cei ce se roagă în tăcere, mai bine îi ascultă". Luând sluga un clește, 1-a băgat în gura sfintei și i-a tras limba afară și i-a tăiat-o. Atunci tot poporul a strigat înspăimântat, defăimând și ocărând pe ighemon pentru o muncire atât de cumplită și lipsită de omenie. Ighemonul, mâniindu-se pe popor, a poruncit ca sfânta să fie dusă afară din

cetate și să i se taie cu sabia cinstitul ei cap. Astfel și-a săvârșit nevoința muceniciei, sfânta și vrednica de laudă, mare muceniță a lui Hristos, Anastasia.

Sfântul ei trup a fost lăsat neîngropat ca să fie spre mâncare fiarelor și păsărilor, dar cu dumnezeiască acoperire se păzea neatins. Venind noaptea, îngerul s-a arătat fericitei starețe Sofia și i-a poruncit să ia trupul Sfintei Anastasia care zăcea în câmp, afară din cetate. Ea, luând o pânză curată, a ieșit din mănăstire și nu știa în ce parte să meargă. Apoi, rugându-se lui Dumnezeu cu tot dinadinsul și fiind povățuită de el, a mers la locul unde era aruncat sfântul trup al duhovniceștii ei fiice, și, sărutându-1 cu dragoste și udându-1 cu multe lacrimi, zicea: Iubita mea fiică, pe care în liniște și cu osteneli te-am crescut; în post, în rugăciuni, în feciorie și în curăție te-am păzit, frica lui Dumnezeu și sfânta Lui dragoste te-am învățat; fiica mea cea dulce pentru care totdeauna suferеam, până ce s-a închipuit în tine Hristos, mulțumesc ție că m-ai ascultat pe mine, sărmana ta maică, și ai îndeplinit dorința mea. Nu în zadar m-am ostenit cu tine, pentru că ai stat înaintea Mirelui tău în haina cea de nuntă a fecioriei tale neprihănite, împodobindu-te cu sângele tău. Deci mă rog ție acum, nu ca unei fiice, ci ca unei maici și stăpână a mea, să fii sprijinul bătrâneților mele, cu rugăciunile către Dumnezeu, și mă pomenește, bucurându-te cu Domnul. Iar când îmi va porunci să mă duc din trupul meu de lut, roagă-te bunătății Lui, ca să fie milostiv păcatelor mele".

Plângând astfel, se gândea ce să facă, pentru că era singură, ba și slabă și abia putea umbla cu toiagul. Neputând să ia și să ducă acel trup ca să-1 îngroape, se mâhnea, nepricepându-se ce să facă. Atunci, după rânduiala lui Dumnezeu, au venit niște oameni necunoscuți de ea, cinstiți la vedere, cucernici la vorbă și creștini cu credința. Aceștia, găsind-o pe stareță plângând deasupra trupului, i-au ajutat ei și, adunând mădularele tăiate, adică mâinile și picioarele, care erau aruncate afară din cetate, au pus sfântul cap la loc deosebit și cinstit și, cântând acolo deasupra gropii, au îngropat comoara cea de mult preț, slăvind pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfântul Duh. Amin.

---

65. CUVIOSUL AVRAMIE SIHASTRUL SI FERICITA MĂRIA, NEPOATA LUI

(29 OCTOMBRIE)

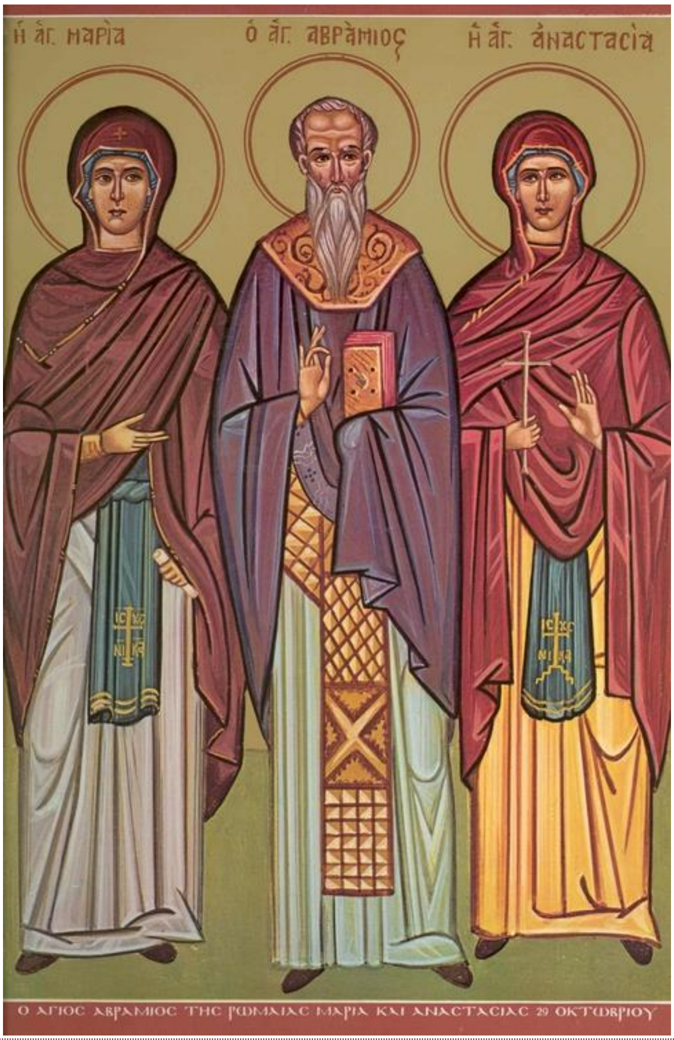

Fericitul Avramie s-a născut din părinți creștini și din tinerețe se îndeletnicea cu treburile la biserică, ascultând și învățând cu râvnă dumnezeieștile Scripturi. Părinții lui, iubindu-1 foarte mult, îl îndemnau să se căsătorească, însă el nu voia. Și fiind de multe ori silit de dânșii să-și ia soție, în cele din urmă el s-a supus voinței lor. După ce s-a făcut nunta, în a șaptea zi, șezând el în casă cu soția, deodată a răsărit ca o lumină în inima lui dorul de Dumnezeu, și, sculându-se, s-a dus din casă, fără să spună la nimeni nimic. Fiind povățuit de Dumnezeu, Avramie a ieșit din cetate și la o depărtare cam de două stadii a aflat o casă părăsită. Deci a intrat acolo și s-a sălășluit într-însa cu mare plăcere, luând aminte de mântuirea sa și slăvind pe Dumnezeu. Iar părinții și rudeniile lui erau mâhniți de ceea ce făcuse și îl căutau pretutindeni pe fericitul Avramie. După șaptesprezece zile l-au aflat în chilie rugându-se lui Dumnezeu.

Văzându-1, s-au mirat foarte mult, dar fericitul a zis către dânșii: „Nu vă mirați, ci preamăriți pe Dumnezeu, iubitorul de oameni, Cel ce m-a izbăvit din lumea cea deșartă, și vă rugați Domnului pentru mine, ca să-mi dea răbdare până la sfârșit, ca să pot purta jugul cel bun pe care m-a învrednicit să-1 iau asupră-mi. Lăsați-mă să locuiesc aici în liniște, pentru dragostea lui Dumnezeu și mă voi deprinde a face sfânta Lui voie". Atunci ei, văzând gândul lui

neînduplecat, au zis: „Amin". Și i-a mai rugat pe ei fericitul să nu-1 mai supere venind mereu la dânsul. Apoi, închizând ușile, a lăsat o ferestruică mică prin care primea hrana și astfel viețuia, slujind lui Dumnezeu. Și i s-a luminat gândul, sporind în viață bună, în înfrânare mare, în smerenie, în curăție și dragoste. Vestea despre dânsul a străbătut pretutindeni și toți care auzeau de el veneau să-1 vadă, luând folos de la dânsul, pentru că i se dăduse lui cuvântul înțelepciunii, al înțelegerii și al mângâierii.

După zece ani de la plecarea lui, s-a întâmplat de au murit părinții fericitului Avramie și i-au lăsat lui averi multe. Iar el, nevrând să-și lase rugăciunile sale și liniștea, a rugat pe un prieten al lui să împartă toată averea la săraci și, făcând așa, a rămas fără grijă, pentru că sârguința fericitului era să nu-și lipsească mintea de lucrurile cele sfinte, ci să și-o curățească de lucrurile cele pământești. De aceea nimic n-a câștigat pe pământ, decât numai o haină, o rasă și un vas mic, din care obișnuia a mânca sau a bea, și o rogojină pe care se odihnea. în toată vremea călugăriei sale nu și-a schimbat rânduiala, ci a petrecut cincizeci de ani în rânduiala monahală, cu mare osârdie și cu mare dragoste către Dumnezeu.

Atunci, între satele dimprejurul unei cetăți, era un sat foarte mare în care locuiau numai elini, de la mic până la mare, și nu se găsea nimeni ca să poată să-i întoarcă pe ei la Dumnezeu. Au fost trimiși mulți prezbiteri și diaconi de episcopul eparhiei aceleia, dar nu i-au putut întoarce de la înșelăciunea idolească. Pentru că nu puteau să rabde necazurile ce le sufereau de la dânșii, mulțime de monahi nu o dată au încercat aducerea lor la credința în Dumnezeu, dar, nesporind nimic, s-au lepădat de dânșii.

Intr-una din zile, episcopul, șezând cu clericii săi, și-a adus aminte de fericitul Avramie și a zis: „Eu n-am văzut în viața mea un bărbat desăvârșit ca acesta, în tot lucrul bun și plăcut lui Dumnezeu, precum fericitul Avramie". Clericii au răspuns: „Așa este, stăpâne! El este robul lui Dumnezeu și monah desăvârșit". Iar episcopul a zis către dânșii: „Vreau să-1 așez pe el preot în satul acela elinesc, căci cu răbdarea și cu dragostea lui va putea să înduplece inimile lor și îi va întoarce la Dumnezeu". Apoi, sculân-du-se, împreună cu clerul a mers la Avramie.

Ajungând ei, după ce s-au sărutat, episcopul a început a grăi cu dânsul despre acest sat de necredincioși și 1-a rugat să meargă acolo. Auzind Avramie de aceasta, s-a mâhnit foarte tare și a zis către episcop: „Iartă-mă, sfințite părinte, și lasă-mă aici să-mi plâng păcatele mele, pentru că sunt neputincios și nedestoinic pentru acest lucru". Iar episcopul a zis către dânsul: „Cu darul lui Dumnezeu îți va fi cu putință, dar să nu te lenevești la ascultarea cea bună". A răspuns fericitul: „Rogu-mă sfinției tale, lasă-mă aici să-mi plâng răutățile mele". Iar episcopul a zis către dânsul: „Iată ai lăsat lumea și ai urât cele ce sunt într-însa, te-ai răstignit și toate le-ai îndreptat, dar ascultare nu ai".

Auzind acestea, Avramie a plâns mult și a zis: „Ce sunt eu altceva decât un păcătos? Și ce viață am eu, de cugeti unele ca acestea despre mine?" Iar episcopul a răspuns: „Șezând aici numai pe tine singur te mântuiești, iar acolo, cu darul lui Dumnezeu, pe mulți vei mântui și-i vei întoarce la Dumnezeu. Deci socotește care faptă îți va fi mai mare: oare să te mântuiești pe tine singur, sau pe mai mulți?" Iar fericitul a răspuns, plângând: „Fie voia lui Dumnezeu! Merg pentru ascultare". Și scoțându-1 episcopul din chilie, 1-a dus în cetate și 1-a trimis cu mare bucurie împreună cu clerul, în satul acela. Iar fericitul, pe cale, se ruga lui Dumnezeu, zicând: „Iubitorule de oameni, Bunule, vezi neputința mea și trimite darul Tău spre ajutorul meu, ca să fie preamărit preasfânt numele Tău". Sosind în sat, a văzut pe oameni cuprinși de înșelăciunea diavolească slujind idolilor și a suspinat, plângând. Apoi, ridicându-și ochii spre cer, a zis: „Umile fără de păcat, Dumnezeule, nu trece cu vederea lucrul mâinilor Tale".

După aceea a trimis în cetate la prietenul său, căruia îi încredințase averea de la părinți ca s-o împartă la săraci, rugându-1 ca din averea rămasă să-i trimită și lui ceva pentru zidirea bisericii. Iar prietenul acela îndată a trimis cât putea să-i fie de trebuință. Apoi fericitul a început a zidi biserică lui Dumnezeu cu sârguință și în puțină vreme a ridicat-o cu bună rânduială și a înfrumusețat-o ca pe o mireasă împodobită. Iar până ce s-a zidit biserica, fericitul mergea și se ruga lui Dumnezeu între idoli, nezicând nici un cuvânt nimănui. După săvârșirea bisericii, a adus într-însa rugăciunile Domnului cu multe lacrimi, zicând: „Adună-i, Doamne, pe oamenii cei risipiți și unește-i pe ei în această biserică, luminează-le ochii lor cei înțelegători, ca să te cunoască pe Tine, Unule, Bunule și iubitorule de oameni, Dumnezeule".

Săvârșind rugăciunea, a ieșit din biserică, răsturnând capiștea și sfărâmând idolii lor. Iar ei, văzând cele ce a făcut Avramie, ca niște fiare s-au năpustit asupra lui și, bătându-1, l-au izgonit afară din sat. Dar el, întorcându-se noaptea, a intrat acolo iarăși și, mergând în biserică, cu plângere se ruga lui Dumnezeu să mântuiască pe oamenii cei pierduți.

Făcându-se ziuă, l-au aflat pe el în biserică rugându-se și s-au spăimântat. Păgânii veneau în toate zilele în noua biserică, nu la rugăciune, ci să vadă frumusețea zidirii și podoabele ei. Deci fericitul îi învăța cum să cunoască pe Dumnezeu. Iar ei îl băteau cu bețe ca pe o piatră neînsuflețită și îl aruncau la pământ. Apoi l-au legat de grumaz și l-au târât afară din sat. Socotind că este mort, au pus peste dânsul pietre și, lăsându-1, s-au dus. Iar el, fiind abia viu, către miezul nopții și-a venit în fire, s-a sculat și a început a plânge, zicând către Dumnezeu: „Pentru ce Stăpâne, ai defăimat lacrimile mele și smerenia mea? Pentru ce, ți-ai întors fața Ta de la mine și ai trecut cu vederea lucrul mâinilor Tale? Acum, Stăpâne, caută spre robul Tău și ascultă rugăciunea mea; întărește-mă și dezleagă pe robii Tăi din legăturile diavolești și îi învrednicește să te cunoască pe Tine, Unul adevăratul Dumnezeu, că nu este altul afară de Tine". Apoi a intrat în sat și, mergând în biserică, cânta și făcea rugăciuni.

Făcându-se ziuă, au venit oamenii și, văzând că el este viu, s-au înspăimântat, dar fiind răi și nemilostivi l-au chinuit, aruncându-1 iarăși la pământ, l-au legat cu o funie de grumaz și l-au târât afară din sat. Astfel a pătimit fericitul vreme de trei ani, răbdând cu credință, fiind

legat, bătut, izgonit, târât și împroșcat cu pietre, flămând și însetat. Pentru toate câte i s-au făcut nu s-a mâniat pe ei, nici nu a zis ceva, nici nu s-a împuținat cu sufletul. Nu s-a mâhnit, răbdându-le pe toate, ci mai ales și-a adăugat dragostea și dorirea pentru ei, rugând și învățând pe bătrânii lor ca pe niște părinți, iar pe cei tineri ca pe niște frați și pe copii ca pe niște fii, deși era înfruntat și batjocorit de dânșii.

Apoi, într-o zi, s-au adunat toți cei care locuiau în satul acela, de la mic și până la mare și, fiind înspăimântați de răbdarea lui Avramie, au început a grăi între ei: „Oare vedeți răbdarea cea mare a bărbatului acestuia? Oare ați văzut dragostea lui cea negrăită către noi? Că răbdând felurite chinuri, nu s-a depărtat de aici și către nici unul n-a zis vreun cuvânt rău, nici nu s-a întors de la noi, ci cu mare bucurie le-a răbdat pe toate acestea? Cu adevărat el ne este trimis nouă de la Dumnezeu, despre Care totdeauna ne grăiește, spunându-ne că este împărăție, rai, viață veșnică și sunt adevărate cuvintele lui, pentru că de nu ar fi fost așa, nu ar fi răbdat de la noi atâtea răutăți. încă și neputința zeilor noștri a fost arătată, pentru că nu au putut să-i facă lui nici un rău când el îi sfărâma pe ei. Cu adevărat este robul lui Dumnezeu Celui viu și toate cele zise de el sunt adevărate. Deci veniți să credem în Dumnezeul Cel propovăduit de dânsul". Astfel toți, pornindu-se, au alergat cu un suflet la biserică, strigând: „Slavă cerescului Dumnezeu, Celui ce a trimis pe robul Său ca să ne mântuiască de înșelăciunea diavolului".

Fericitul, văzându-i pe ei, s-a bucurat foarte mult și fața lui strălucea ca lumina de dimineață. Bucurându-se, a grăit către dânșii: „Părinții mei, frații mei și fiilor, veniți să dăm slavă lui Dumnezeu, Celui ce a luminat ochii inimii voastre, ca să-L cunoașteți pe El și să vă curățați de necurățiile diavolești. Deci credeți în Dumnezeul Cel viu din tot sufletul, căci Acela este Făcătorul cerului și al pământului și al tuturor făpturilor. El este fără de început, nespus și neajuns, dătător de lumină, iubitor de oameni, înfricoșat și bun Domn. Credeți și întru Fiul Său, Unul născut, Care este înțelepciunea, puterea și voia Lui; credeți și în Preasfântul Lui Duh, care le învie pe toate și veți câștiga viața cea cerească". Apoi, răspunzând, toți au zis: „Cu adevărat, părintele și povățuitorul vieții noastre, precum grăiești și ne înveți pe noi, așa credem și suntem gata a face toate cele ce ne poruncești". Și îndată, luându-i pe ei, fericitul i-a botezat pe toți în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, de la mic și până la mare, cam o mie de suflete.

Apoi, în toate zilele le citea din dumnezeieștile Scripturi, învățându-i pe ei și spunându-le cele referitoare la împărăția cerului și la rai; apoi le vorbea despre gheena focului, despre dreptate, despre credință și despre dragoste. Iar ei erau întocmai ca și pământul cel bun, care primește sămânța cea roditoare și dă rod, unul o sută, altul șaizeci și altul treizeci. Cu așa mare sârguință, cu tăcere și cu osârdie ascultau învățăturile lui și se supuneau cuvintelor lui. îl aveau pe fericitul înaintea ochilor lor ca pe îngerul lui Dumnezeu și se legaseră de el cu legătura dragostei, luând aminte la sfânta lui învățătură. Și fericitul a petrecut cu dânșii încă un an de la botezarea lor, învățându-i cuvântul lui Dumnezeu, neîncetat și ziua și noaptea. Apoi, văzând sârguință lor către Dumnezeu și credința lor cea mare, voia să-i lase, pentru că se vedea pe sine foarte iubit de dânșii și cinstit și se temea să nu fie mintea lui legată de vreo grijă pământească și să i se schimbe călugăria lui. Sculându-se într-o noapte, s-a rugat lui Dumnezeu, zicând: „Unule fără de păcat, Unule sfinte, Cel ce întru sfinți Te odihnești, Unule iubitorule de oameni și milostive Stăpâne, Cel ce ai luminat ochii lor cei înțelegători, i-ai dezlegat de înșelăciunea

idolească și le-ai dăruit lor înțelegerea Ta, păzește-i pe ei până la sfârșit și îi ferește, Stăpâne, și apără turma Ta cea bună pe care ai câștigat-o cu multa Ta iubire de oameni, îngrădește-i pe ei cu darul Tău și luminează întotdeauna inimile lor, ca, săvârșind cele plăcute Ție, să se învrednicească împărăției Tale cerești. Iar pe mine, nevrednicul și neputinciosul, mă apără și să nu-mi socotești mie acest păcat, căci toate cunoscându-le Tu, știi cât te iubesc și te doresc pe Tine".

Sfârșind rugăciunea, s-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci și în taină a plecat de acolo în alt loc și s-a ascuns de dânșii. Apoi, făcându-se ziuă, poporul cel nou luminat, după obiceiul său a venit la biserică și, căutându-1 pe Avramie, umblând ca oile cele pierdute în căutarea păstorului lor și strigându-1 cu lacrimi pe nume, nu l-au mai aflat. După ce l-au căutat pretutindeni și nu l-au aflat, s-au mâhnit foarte mult și, ducându-se îndată la episcop, i-au spus lui toate cele întâmplate. Auzind acestea episcopul, s-a mâhnit și a trimis pretutindeni mulți oameni sârguincioși pentru a-1 căuta pe fericitul Avramie, mai ales pentru lacrimile și rugăciunile turmei sale. Acesta a fost căutat ca o piatra scumpă, dar cei trimiși nu l-au aflat. Apoi, mergând episcopul împreună cu clerul în sat și văzându-i pe toți întăriți în credința și în dragostea pentru Dumnezeu, a ales dintre dânșii bărbați vrednici, pe care i-a numit prezbiteri și diaconi și, binecuvântându-i, s-a dus.

Fericitul Avramie, auzind toate acestea, s-a bucurat foarte mult și a preamărit pe Dumnezeu, zicând: □Ce voi răsplăti Ție, o, Stăpânul meu bun, pentru toate câte mi le-ai dat mie? Mă închin și slăvesc rânduiala ta". Astfel rugându-se el, s-a dus bucurându-se la chilia sa unde șezuse mai înainte și, făcându-și o altă chilie mică lângă chilia cea dintâi, s-a închis înăuntru, bucurându-se de Dumnezeu, Mântuitorul său.

Insă diavolul, văzând toate cele făcute de Avramie și turbând de invidie, se sârguia în tot chipul să-1 biruiască pe bunul ostaș al lui Hristos. Vrând să-1 înalțe pe el cu mândria, a venit la dânsul cu cuvinte de laudă, căci, stând fericitul Avramie în miezul nopții la rugăciune, a strălucit deodată o lumină de soare în chilia lui și s-a auzit un glas ca și cum venea de la Dumnezeu, zicându-i: □Fericit ești, fericit ești, Avramie, atât de fericit, încât nimeni dintre oameni n-a săvârșit voia mea precum ai făcut tu și pentru aceasta ești fericit". Fericitul, cunoscând îndată înșelăciunea diavolului, și-a înălțat glasul său și a zis: □întunericul tău să fie cu tine întru pierzarea ta, o, plinule de înșelăciune și de răutate, căci eu, deși sunt om păcătos, am încă nădejde spre darul și ajutorul Dumnezeului meu și nu mă tem de tine, nici nu mă înfricoșează pe mine nălucirile tale, pentru că zidul meu cel nebiruit este numele Mântuitorului meu Iisus Hristos, pe care îl iubesc și cu numele Lui te cert pe tine, necuratule diavol".

Atunci îndată ca fumul s-a stins diavolul. După puține zile, iarăși rugându-se fericitul Avramie noaptea, a venit satana ținând o secure și a început să taie și să dărâme chilia lui. Și cum se părea că este dărâmată, diavolul a strigat către ceilalți slujitori ai lui cu glas mare, zicând: □Sârguiți-vă, prietenii mei, sârguiți-vă, ca degrabă să intrăm și să-1 sugrumăm pe el". Iar fericitul a zis: □Toate neamurile m-au înconjurat și în numele Domnului i-am biruit pe ei". Și

îndată satana a pierit, iar chilia sfântului a rămas întreagă. După puține zile, rugându-se la miezul nopții, și-a văzut rogojina pe care se odihnea arzând cu mare văpaie și călcând pe văpaie a zis: □Peste aspidă și peste vasilisc voi pași și voi călca peste leu și peste balaur și peste toată puterea vrăjmașului, pentru numele Dumnezeului meu Iisus Hristos, Cel ce-mi ajută". Iar satana fugea și striga cu glas mare, zicând: □Eu te voi birui, grozayule, pentru că am găsit meșteșug împotriva ta".

Intr-una din zile, când fericitul mânca, a intrat iarăși diavolul în chilia lui, în chip de tânăr și, apropiindu-se de el, voia să-i răstoarne la pământ vasul din care mânca. Iar Avramie, pricepând că este diavolul, ținea bine vasul, netemându-se deloc. Apoi necuratul, luând un sfeșnic în care ardea o lumânare, a început a cânta cu glas mare, zicând: □Fericit cel fără de prihană în cale, care umblă în Legea Domnului". Deci a cântat acest psalm până la sfârșit, dar sfântul nu i-a răspuns până ce nu a terminat de mâncat.

După ce a terminat de mâncat, s-a însemnat cu semnul crucii și a zis către dânsul: □Necuratule diavol și de trei ori ticălosule, neputinciosule, fricosule, dacă știi că sunt fericiți cei fără de prihană, pentru ce îi superi? Că fericiți sunt și de trei ori fericiți toți cei ce nădăjduiesc spre Dumnezeu și îl iubesc pe El din toată inima". Diavolul a răspuns: □îi supăr ca să-i biruiesc și le fac sminteală dorind ca să-i întorc de la tot lucrul bun". A zis către dânsul fericitul: □Să nu ai parte, blestematule, ca să biruiești sau să sminteşti pe cineva din cei care se tem de Dumnezeu. Tu îi biruiești pe cei asemenea cu tine, care s-au depărtat de la Dumnezeu cu voia lor; pe aceia îi înșeli și îi^biruiești, căci Dumnezeu nu este cu dânșii, iar dinaintea celor ce îl iubesc pe Dumnezeu pieri, așa precum piere fumul în vânt, pentru că rugăciunea lor cu lacrimi te alungă, precum vântul alungă praful. Viu este Dumnezeul meu și binecuvântat în veci. El este slava și lauda mea și nu mă tem de tine, chiar și tot anul de vei sta aici, sau și mai mult decât un an, tot nu voi face voia ta, necuratule diavol. Deci nu mă îngrijesc de tine, așa precum nu se îngrijește cineva de o javră de câine".

Acestea zicându-le fericitul, îndată a dispărut diavolul și iarăși, după cinci zile, când săvârșea fericitul cântarea cea de la miezul nopții, a venit vrăjmașul cu nălucire de popor mult și a aruncat, precum se părea, o funie în chilia lui și trăgând, strigau între ei: □Să o aruncăm pe ea în groapă". Și fericitul, văzându-i pe ei, a zis: înconjuratu-m-au ca albinele fagurele și s-au aprins ca focul în spini, dar întru numele Domnului i-am biruit. Apoi satana a strigat: □Nu mai știu de acum ce să fac! Iată, acum m-ai biruit cu totul și puterea mea ai zdrobit-o, nepăsându-ți de mine. Dar eu nu te voi lăsa în pace până ce nu te voi smeri". Iar fericitul i-a răspuns: □Blestemat să fii tu și toate lucrurile tale, necuratule, iar Stăpânului nostru Dumnezeu, pe care îl iubim, I se cuvine slava și închinăciunea, căci El ne ajută ca tu să fii zdrobit și batjocorit de noi. Să știi de acum, ticălosule și nerușinatule, că noi nu ne temem de tine, nici de nălucirile tale".

Astfel, multă vreme s-a luptat cu diavolul care încerca cu felurite năluciri să-1 înfricoșeze, dar n-a putut să biruiască gândul lui cel tare ci, dimpotrivă, diavolul era biruit de

sfânt. De aceea el sporea cu mari nevoințe în dragostea către Dumnezeu, pe Care L-a iubit din tot sufletul și o astfel de viață petrecea, încât s-a învrednicit de dumnezeiescul dar și de aceea diavolul n-a putut să-1 biruiască. Iar în toată vremea călugăriei lui nu i-a trecut nici o zi fără lacrimi, nici nu și-a deschis gura pentru a râde, nici nu s-a atins untdelemn de trupul lui și în toate zilele era pregătit pentru moarte.

Fericitul Avramie avea un frate după trup, care avea o singură fiică. Murind tatăl ei, a rămas copila orfană. Pe această copilă au luat-o cunoscuții și au dus-o la unchiul ei. Fetița avea șapte ani, iar Avramie a poruncit ca ea să locuiască în chilia cea din afară. El petrecea singur în chilia cea dinăuntru și între dânșii era o ușă mică, prin care sfântul o învăța pe nepoată Psaltirea și celelalte cărți sfinte. Copilita petrecea monahicește ca și el, în post și în rugăciuni și în toate nevoințele vieții monahale. Iar fericitul se ruga de multe ori cu lacrimi la Dumnezeu pentru dânsa, ca să aibă mintea sănătoasă și să nu se plece spre deșertăciunea pământească, căci tatăl ei îi lăsase avere destulă. Din acel ceas, sfântul a poruncit ca averea ei să fie împărțită toată la săraci, iar ea îl ruga pe unchiul ei, zicând: „Roagă-te lui Dumnezeu pentru mine, părinte, ca să mă izbăvesc de cursele cele de multe feluri ale diavolului". Apoi în toate se asemăna unchiului său în viața monahală, pentru care el se bucura, văzând nevoințele ei cele bune, lacrimile, smerita cugetare, blândețea și dragostea către Dumnezeu. Deci a petrecut împreună cu el monahicește douăzeci de ani, ca o mielușea curată și ca o porumbiță neîntinată. După douăzeci de ani diavolul i-a întins curse să o vâneze, ca măcar în felul acesta să-1 poată supăra pe fericitul Avramie și să-i depărteze mintea de la Dumnezeu.

Era acolo un monah, care numai cu numele era monah, dar fapte nu avea. Acela a venit la sfântul ca și cum ar vrea să se folosească de la el. Văzând pe fericita aceasta, nepoata sfântului, a dorit să vorbească cu dânsa, căci se aprinsese inima lui ca o flacără de multa dragoste ce prinsese către dânsa. Deci a ispitit-o vreun an de zile, până când, ajutându-i satana, a intrat în chilia fecioarei și a amăgit-o.

După ce a săvârșit păcatul, nepoata sfântului s-a înspăimântat și, rupându-și hainele de pe dânsa, se bătea peste obraz; apoi de necaz voia să se sugrume și zicea în sine: „Eu am murit cu sufletul și mi-am pierdut zilele, iar osteneala monahicească, înfrânarea și lacrimile mele, întru nimic s-au prefăcut, pentru că am mâniat pe Dumnezeu, și însămi pe mine m-am pierdut; iar pe cuviosul meu unchi l-am aruncat în mare rușine și necaz, eu fiind batjocorită de diavol. De acum înainte pentru ce să mai viețuiesc eu, ticăloasa? O, vai mie, în ce am căzut! Cum s-a întunecat gândul meu și cum de m-am pierdut nu pricep. Ce ceață întunecată a acoperit mintea mea? Nu știu ce voi face și unde mă voi ascunde, sau încotro mă voi duce și în care groapă mă voi arunca? Unde este învățătura cuviosului meu unchi? Unde este învățătura lui Efrem, prietenul lui, care îmi zicea: ŤIa aminte de tine și-ți păzește sufletul neîntinat, pentru Mirele Cel fără de moarte, pentru că Mirele tău este sfântť. De acum înainte nu voi mai îndrăzni a privi la cer, din pricină că sunt moartă pentru Dumnezeu și pentru oameni. Iar aici nu voi mai putea ședea, căci în ce fel voi începe eu, păcătoasa, plină de necurăție, să vorbesc cu sfântul meu părinte? De voi îndrăzni, va ieși foc din acea ușiță a lui și mă va arde. Mai bine este să plec în alt loc, unde nu va fi nimeni care să mă știe pe mine, căci, de vreme ce am murit, de acum nu

mai am nădejde de mântuire!" Sculându-se îndată, s-a dus în altă cetate, unde, schimbându-și haina, a mers într-o casă de oaspeți.

După ce a plecat ea, fericitul Avramie a văzut în vedenie un balaur înfricoșat, foarte mare și groaznic. Acesta, șuierând tare, a venit la chilia lui și aflând o porumbiță a înghițit-o și iarăși s-a întors la locul său. Apoi, deșteptându-se fericitul din somn, s-a mâhnit foarte mult și a plâns cu amar, zicând: „Nu cumva satana va ridica prigoană asupra Sfintei Biserici, ca pe mulți să-i depărteze de la credință, sau va fi dezbinare în Biserică?" Rugându-se Domnului, a zis: „Cel ce toate le știi, iubitorule de oameni, Doamne, Tu singur știi și vedenia aceasta". Apoi iarăși, după două zile, a văzut pe același balaur ieșind de la locul său și venind în chilie la dânsul și-a pus capul sub picioarele sfântului și a crăpat. Aflându-se porumbița aceea în pântecele lui, și-a întins mâna sa și a luat-o vie, neavând întinăciune.

Apoi, fericitul, deșteptându-se, a strigat de două ori pe fecioara călugăriță, nepoata lui, zicând: „De ce te-ai lenevit? De două zile aștept să aud din gura ta mărirea lui Dumnezeu și nu aud nimic?" Deschizând ușița, n-a mai găsit-o pe ea acolo și a înțeles că acea vedenie fusese pentru dânsa și, plângând, a zis: „O, vai mie, că pe mielușeaua mea a răpit-o lupul și fiica mea este prădată". Apoi și-a ridicat glasul său cu lacrimi, grăind: „Mântuitorule a toată lumea, întoarce pe mielușica Ta, Maria, în ograda vieții, ca să nu se pogoare bătrânețile mele cu mâhnire, în iad. Nu defăima rugăciunea mea, Doamne, ci trimite darul Tău degrabă ca să o scoată pe ea din gura balaurului".

Trecuseră două zile de la plecarea fericitei când sfântul a văzut vedenia, apoi doi ani a petrecut Maria fără unchiul ei. Iar acesta se ruga lui Dumnezeu ziua și noaptea pentru dânsa. După doi ani i-a spus cineva unde este și cum viețuiește și atunci, rugând pe unul din cunoscuții săi, 1-a trimis acolo ca sâ știe cu încredințare despre dânsa. Trimisul acela s-a dus și, aflând-o, s-a întors și i-a spus. Apoi sfântul a poruncit să-i fie adusă o haină ostășească și un cal și s-a îmbrăcat în haine ostășești, punându-și o căciulă înaltă în cap ca să-și poată acoperi fața. A luat și un galben cu sine, apoi, încălecând pe cal, a plecat. Ajungând la acea casă de oaspeți, a căutat în toate părțile, vrând să o afle și după aceea, zâmbind, a zis către gazdă: „Prietene, am auzit că se află aici o fecioară frumoasă. Nu mi-o arăți pe ea să o privesc și eu?"

Gazda, văzându-1 că este cărunt, a râs de el în inima sa, căci a bănuit că pentru desfrânare întreabă de ea și i-a răspuns: „Am aici o fecioară foarte frumoasă". Și într-adevăr, fericita era frumoasă la față peste fire. Atunci cuviosul, cu față veselă, a zis către gazdă: „Să o aduci la mine ca să mă veselesc astăzi, privind-o". Și chemând-o pe ea, a venit la dânsul. Iar când a văzut-o sfântul, în împodobirea desfrânată, era să-1 podidească plânsul. însă s-a abținut, ca să nu fie recunoscut de dânsa și ca nu cumva ea, înțelegând, să fugă de el. Apoi, șezând ei și bând, a început a glumi cu dânsa acest minunat bărbat, iar ea, sculându-se, 1-a îmbrățișat și a început a-i săruta grumazul. Sărutându-1, a simțit un miros frumos care ieșea din curatul lui trup, chinuit cu ne voințe.

Atunci, aducându-și aminte de zilele cele dintâi ale înfrânării sale, a suspinat, a lăcrimat și a zis: „O, vai mie!" Iar gazda a zis către dânsa: „Doamnă Măria, astăzi sunt doi ani de când petreci cu noi aici și niciodată n-am auzit de la tine vreun cuvânt de mâhnire, iar acum ce-ți este ție?" Iar ea a răspuns: „De aș fi murit mai înainte de acești ani, aș fi fost fericită". Atunci îndată fericitul Avramie, ca să nu fie recunoscut de Măria, a zis către dânsa cu cuvânt aspru: „Acum ți-ai adus aminte de păcatele tale, când ai venit la mine?" Și scoțând galbenul i 1-a dat gazdei, zicându-i: „Prietene, să ne faci nouă o cină bună, ca să mă veselesc deseară cu fecioara, pentru că am venit de departe pentru dânsa".

O, mare este înțelepciunea cea duhovnicească! O, câtă tărie și răbdare! Acela care, vreme de cincizeci de ani, în călugăria sa, n-a mâncat pâine până la saturare, nici apă din destul n-a băut, acum mănâncă carne și bea vin, ca să mântuiască sufletul cel pierdut. Cetele sfinților îngeri s-au mirat în ceruri de o socoteală ca aceasta a fericitului sfânt. Mânca carne și bea vin ca să scoată din noroi sufletul cel înecat. O, înțelepciune sfântă și înțelegere adâncă!

Deci, după cina și veselia lor, fecioara i-a zis: „Domnule, scoală-te să mergem în pat, ca să ne odihnim". Iar el i-a zis: „Să mergem". Apoi, intrând el în cameră, a văzut un pat mare cu așternut bogat și s-a așezat pe el. Atunci a zis către dânsa: „închide ușile și vino de mă descalță". Iar ea, închizând ușile, a venit la dânsul și el a zis: „Doamnă Măria, apropie-te aici de mine". Apropiindu-se ea, el sărutând-o, a apucat-o de mâini și o ținea tare, ca să nu scape. Apoi, lepădând căciula cea ostășească din cap, a început a plânge, zicând către dânsa: „Fiica mea, Măria, dar nu mă cunoști pe mine? Nu sunt eu acela care te-am crescut? Unde îți este mintea, fiica mea? Cine te-a pierdut? Unde este chipul tău cel îngeresc pe care l-ai avut, fiica mea? Unde este înfrânarea și plângerea ta? Unde este privegherea ta și culcarea pe pământ? Căci din înălțimea cerului te-ai coborât în groapă. O, fiica mea, pentru ce nu mi-ai spus mie când ai greșit, ca eu să fi primit pocăința pentru tine cu iubitul meu Efrem? Pentru ce ai făcut unele ca acestea și pentru ce m-ai necăjit și în astfel de griji m-ai aruncat? Dar cine este fără păcat? Numai Unul Dumnezeu este fără de păcat".

Auzind ea acestea, s-a făcut ca o piatră neînsuflețită în mâinile lui, temându-se și rușinandu-se. Apoi iarăși i-a zis fericitul: „Nu-mi grăiești, fiica mea Măria? Nu-mi grăiești, inima mea? Oare nu am venit eu pentru tine aici? O, fiica mea, eu voi răspunde lui Dumnezeu pentru tine în ziua judecății, eu voi lua asupra mea pocăință pentru păcatele tale". Și plângând până la miezul nopții, o ruga și o învăța pe ea. Iar ea, luând puțină îndrăzneală, a zis către dânsul, plângând: „Nu pot căuta spre tine, pentru rușinea faptelor mele. Cum voi putea să mă rog lui Dumnezeu, căci sunt întinată cu fapte necurate". Iar el a zis către dânsa: „Asupra mea să fie păcatul tău. O, fiică, pe mine să mă întrebe Dumnezeu de păcatul tău, iar tu numai să mă asculți pe mine și să mergem la locul nostru. Iată și Efrem se roagă lui Dumnezeu pentru tine. O, fiica mea, miluiește-mi bătrânețile, mă rog ție, inima mea! O, fiica mea, scoală-te și mergi cu mine!"

Iar ea a răspuns către dânsul: „Dacă ştii că eu voi putea să mă pocăiesc şi îmi va primi Dumnezeu rugăciunea, voi merge şi voi cădea la cuvioşia ta şi voi săruta sfintele tale picioare, căci te-ai milostivit spre mine şi ai venit aici să mă scoţi din noroiul faptelor mele". Şi punându-şi capul pe picioarele lui, toată noaptea a zis: „Cu ce-ţi voi răsplăti pentru toate, stăpâne al meu?" Iar a doua zi a zis către dânsa: „Fiică, scoală-te să mergem". Iar ea a zis către dânsul: „Am aici puţin aur şi haine, ce porunceşti să fac cu acestea?" A răspuns fericitul: „Pe toate să le laşi aici, căci acestea sunt ale vrăjmaşului".

Apoi, sculându-se, au plecat îndată. Şi punând-o pe cal, astfel o ducea, iar el mergea înaintea ei, bucurându-se ca un păstor când află oaia cea pierdută şi cu bucurie o ia pe umerii săi; aşa mergea şi fericitul şi se bucura cu inima. Când au ajuns la locul lor, îndată a închis-o pe Măria în chilia cea dinăuntru, unde a stat el mai înainte, iar el petrecea în chilia în care a stat Măria. Atunci ea s-a îmbrăcat într-o haină de păr şi petrecea în călugărie cu smerenie şi cu plângere, cu înfrânare şi cu blândeţe, chemând pe Dumnezeu spre ajutor, pocăindu-se cu multă sârguinţă. Astfel se pocăia şi se ruga, încât pocăinţa şi rugăciunea noastră este umbră pe lângă a ei. Iar Dumnezeu, Milostivul, Cel ce nu voieşte să piară nici unul şi toţi să vină la pocăinţă, a miluit pe roaba Sa, care cu adevărat s-a pocăit şi i-a iertat păcatele. Ca semn al iertării ei, i-a dat darul să tămăduiască neputinţele celor ce veneau la ea.

Apoi fericitul Avramie a trăit încă zece ani şi, văzând pocăinţa ei cea mare, lacrimile, ostenelile şi rugăciunile către Dumnezeu, cele cu dinadinsul, se mângâia şi slăvea pe Dumnezeu. După aceasta s-a sfârşit şi a adormit întru Domnul, având şaptezeci de ani de la naşterea sa. Iar când a murit, s-a adunat aproape toată cetatea şi toţi, cu sârguinţă, se apropiau de cinstitul lui trup, iar bolnavii câştigau tămăduire.

Mieluşeaua lui Hristos, Măria, a vieţuit cinci ani în mare înfrânare după mutarea unchiului ei, rugându-se cu lacrimi lui Dumnezeu, ziua şi noaptea, căci de multe ori cei ce erau pe acolo, când treceau noaptea prin apropiere auzeau glasul plângerii şi al tânguirii ei fără de măsură şi, stând, se mirau şi preamăreau pe Dumnezeu. Pocăindu-se desăvârşit şi bineplăcând lui Dumnezeu, fericita Măria cu pace s-a mutat; şi acum, după umilele plângeri, cu bucurie se veseleşte împreună cu sfinţii Domnului, Căruia I se cuvine slava şi închinăciunea în veci. Amin.

66. CUVIOSUL AVRAMIE AL ROSTOVULUI, NOUL FACATOR DE MINUNI
(29 OCTOMBRIE)

Cuviosul părintele nostru Avramie în tinereţile sale, lăsând pe părinţii săi, împreună cu toată tulburarea lumească, şi-a luat crucea şi a urmat lui Hristos, pe Care L-a iubit cu osârdie şi, făcându-se monah, s-a făcut curat lăcaş al Duhului Sfânt, pentru că, robindu-şi trupul său

Duhului și cu multe osteneli chinuindu-1, stăpânea patimile și viața lui se asemăna cu viața îngerilor celor fără de trup. Pentru aceasta a fost începător al monahilor și lumină a lumii, pe care a îmbogățit-o cu minunile sale, căci cu darul lui Hristos tămăduia bolile și patimile trupești și sufletești cele de netămăduit.

Văzând Cuviosul Avramie înșelăciunea idolească ce era în cetatea Rostovului, (căci încă nu toți cetățenii primiseră Sfântul Botez și cei mai mulți trăiau păgânește și se închinau la idolul de piatră ce se numea Veles, întunecându-le satana inima cu înșelăciune, făcându-le năluciri și îngrozindu-i, încât nici nu îndrăznea cineva să treacă pe lângă acel idol), s-a dus la împărăteasca cetate și pe cale i s-a arătat Sfântul Ioan Teologul care i-a dat un toiag, zicându-i: Să te duci la Rostov și să sfărâmi cu toiagul acesta pe idolul Veles și să zici așa: Ťîn numele Domnului nostru Iisuș^ Hristos îți poruncește ție Ioan Teologul ca să te sfărâmi!ť" întorcându-se fericitul la Rostov, îndată a îndeplinit porunca și a făcut praf pe idol, iar pe locul acela a zidit o biserică în numele Sfântului Ioan Teologul, luând binecuvântare de la episcop. După aceasta a mai zidit o altă biserică mică, a Arătării Domnului nostru Iisus Hristos, apoi, zidind chilii, a adus monahi, îngrijindu-se de dânșii ca să ducă viață de obște. Și multe răutăți a suferit sfântul din partea necredincioșilor, căci voiau să-i zădărnicească sfințenia și să-i ardă mănăstirea. însă Dumnezeu nu 1-a lăsat. După puțină vreme cuviosul i-a adus la Hristos pe toți, prin buna sa înțelegere, încât s-au botezat de la mic până la mare și au început a merge la biserică, spre mărirea lui Dumnezeu. Iar sfântul, prin citirea cărților, îndulcea inima lor.

După aceea a zidit o biserică mare și a împodobit-o cu felurite frumuseți. De aceea domnii Rostovului, iubind mult pe acest mare cuvios Avramie și pe frații lui, au început a da averi multe și moșii spre chivernisirea mănăstirii și spre trebuința fraților. Episcopul, făcând sfat cu domnii, 1-a făcut pe Sfântul Avramie arhimandrit, iar el de atunci a început a adăuga osteneli peste osteneli, viețuind în fapte bune.

Odată, diavolul, vrând să facă împiedicare sfântului părinte în vremea rugăciunii, a intrat în vasul lui de spălat. Sfântul, voind să-și spele mâinile, s-a apropiat de vas și, înțelegând vicleșugul vrăjmașului, a luat degrabă crucea și a pus-o deasupra vasului aceluia, încât diavolul nu mai putea să iasă de acolo, fiind ars multe zile de sfânta cruce. în acea vreme au venit domnii, după obicei, să se roage în mănăstire și să ia binecuvântare de la Sfântul Avramie și au intrat în chilia lui, dar sfântul nu era atunci în odaie, ci se afla în brutărie, ostenindu-se să spele hainele fraților. Auzind că au venit domnii, s-a întors în chilie să-i binecuvinteze și a văzut cuviosul pe duhul cel necurat deasupra mănăstirii, căci domnii îndrăznind a lua crucea de deasupra vasului în lipsa sfântului părinte, îndată a ieșit duhul necurat din vas,.întocmai ca un fum negru, și i-a îngrozit pe toți cei ce erau acolo. Iar diavolul zicea de pe mănăstire către cuvios: Ticălosule, tu m-ai făcut să mă chinui în vas și să fiu ars de puterea crucii, dar îți voi face și eu ție împiedicare, peste puțină vreme".

Și mergând sfântul în chilie, a învrednicit pe domni de binecuvântare și, după ce i-a învățat multe, i-a slobozit cu pace. După aceasta, diavolul, prefăcându-se în ostaș, a mers la

voievodul cel din Vladimir și i-a zis: „Este în Rostov, sub stăpânirea ta, un monah, Avramie vrăjitorul, prefăcându-se că este sfânt. El a găsit în pământ un vas mare de aramă în care se aflâ o mulțime de vase de aur, brâuri și lanțuri de aur, al căror preț nu se poate hotărî. Cu această comoară a zidit mănăstirea și a făcut o biserică mare și domniei tale nu ți-a spus, căci acea comoară se cuvenea domniei tale, iar nu acestui stareț". Iar voievodul a trimis la sfântul un ostaș cumplit, căruia i-a poruncit, zicându-i: „îndată ce-1 vei afla pe stareț să nu-i zici nici un cuvânt, ci să-1 aduci imediat înaintea mea". Atunci s-a întâmplat ca să fie Cuviosul Avramie în chilie la rugăciune, îmbrăcat numai în dulamă și în papuci. Iar cumplitul ostaș a mers la dânsul fără veste și, neavând milă, 1-a ridicat, nelăsându-1 nici să-și ia încălțăminte, nici haină să îmbrace, înțelegând sfântul uneltirea vrăjmașului, nu i-a fost frică și a dat mulțumită lui Dumnezeu. Apoi, luându-1 ostașul pe cuviosul părinte, îl batjocorea, căci 1-a așezat pe o asină și i-a dat papuci femeiești în picioare, ducându-1 înaintea marelui domn în cetatea Vladimirului, numai într-o dulamă.

Atunci voievodul a poruncit ca să-1 aducă de față pe acel ostaș, în care era închipuit diavolul, iar el a început a defăima pe sfânt pentru aflarea comorii. Dar sfântul, ridicându-și mâinile spre cer, s-a rugat și a certat duhul cel viclean cu puterea Domnului nostru Iisus Hristos și îndată a pierit acesta. Iar voievodul, văzând înșelăciunea diavolului și pe sfântul batjocorit, s-a înspăimântat și pe toți cei ce erau de față i-a cuprins frica. Apoi voievodul a început cu lacrimi a-și cere iertare de la sfânt pentru că a săvârșit o greșeală ca aceea, iar cuviosul, fiind fără de răutate, 1-a iertat pe domn, care, văzând smerenia și bunătatea fericitului, i-a dat mare cinste. Apoi, dăruind mănăstirii averi și moșii multe, 1-a slobozit în pace.

Și a viețuit cuviosul în mănăstirea aceea mulți ani, iar la bătrânețe s-a dus către Domnul, Căruia bine I-a plăcut. Pentru care Dumnezeului nostru I se cuvine slavă, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

67. SFINTII MUCENICI ZENOVIE SI ZENOVA, SORA LUI
(30 OCTOMBRIE)

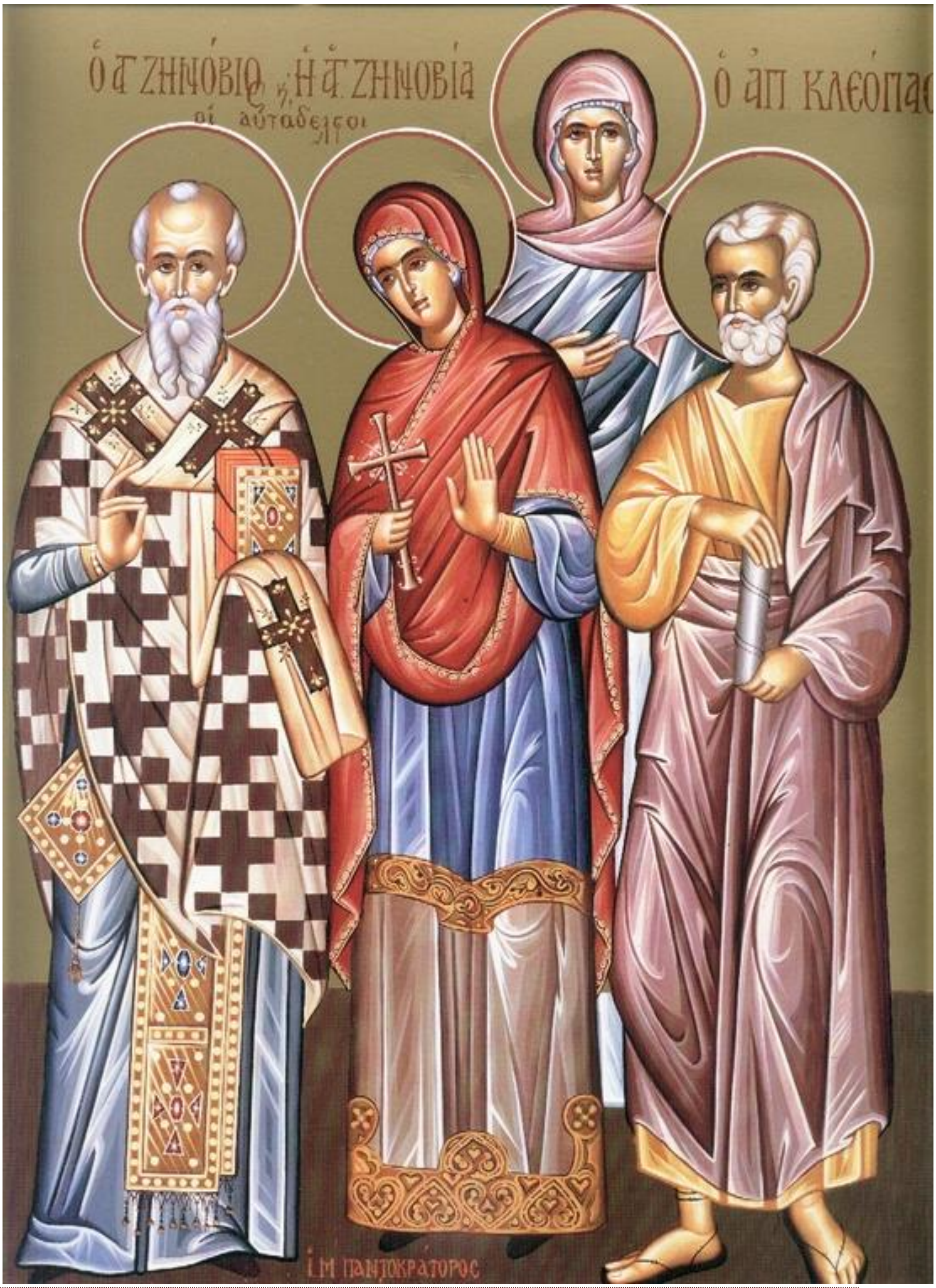

In părțile Ciliciei era o cetate care se numea Egea și în acea cetate s-au născut acești sfinți mucenici, Zenovie și sora lui, Zenovia, din părinți dreptcredincioși, care i-au crescut în bună învățătură și în frică de Dumnezeu. Când ei erau încă tineri, părinții lor s-au dus către Domnul, lăsându-le multe averi. Atunci Zenovie și Zenovia, deși erau tineri cu anii, însă cu înțelepciunea erau bătrâni și desăvârșiți în fapte bune; deci, văzând deșertăciunea acestei lumi,

s-au sfătuit ca, lăsând toate, să urmeze lui Hristos. De aceea, Zenovia a încredințat fratelui ei și partea ei de avere rămasă de la părinți, pentru a fi împărțită la săraci, și petrecea de bună voie în sărăcie și în liniște, păzindu-și fecioria sa fără de prihană pentru Mirele ceresc. Iar Zenovie, luând amândouă părțile de avere, și a sa și a surorii sale, le-a împărțit celor care le trebuiau și în puțină vreme le-a dat pe toate, încât a ajuns și el ca unul dintre săraci. Dar Dumnezeul Cel ce îngrijește de sărmani și nu-i lasă pe cei ce nădăjduiesc spre Dânsul, 1-a îmbogățit pe Zenovie cu darurile Sale cele cerești pentru bogăția cea împărțită la săraci.

Zenovia avea în toata viața sa ca ajutor mâna lui Dumnezeu, care o apăra de toate asupririle trupului și ale lumii și de războaiele cele diavolești care o supărau. Iar Zenovie a luat darul de a tămădui suferințele, pentru că acele mâini care au miluit pe săraci le-a miluit Domnul cu puterea facerii de minuni și cu tămăduirea a toate neputințele și rănile oamenilor, căci atunci când sfântul se atingea cu mâna sa, îndată bolnavul primea tămăduirea. Deci îndoită milostenie a făcut acest plăcut al lui Dumnezeu în viața sa: una, când a dat săracilor averea, și alta, când bolnavilor le dădea sănătate, din darul lui Dumnezeu. Și mulțime de duhuri necurate a izgonit din oameni, pe cei mâhniți i-a mângâiat și celor ce se aflau în primejdie le-a ajutat. Pentru aceste fapte bune și faceri de minuni a fost ales episcop în acea cetate, conducând bine Biserica lui Dumnezeu, ajutând și neîncetat făcând bine poporului și tămăduind pe cei neputincioși.

Atunci a venit la Sfântul Zenovie o oarecare femeie din Antiohia, care avea pe pieptul ei o rană netămăduită și care a cheltuit multe averi pe la doctori, căutând la dânșii tămăduire. Nu a avut însă nici un ajutor, ci mai cumplit i s-a înmulțit durerea, încât era aproape de moarte. Iar sfântul, văzând-o pe ea, i s-a făcut milă și s-a atins cu mâna de rana aceea, făcând semnul Crucii, și îndată a dispărut durerea, iar rana s-a tămăduit și femeia s-a făcut sănătoasă și s-a întors bucuroasă la treburile ei. La fel și o altă femeie necredincioasă, care era soția unui dregător, pătimea de aceeași durere. Aceasta a fost tămăduită tot de Sfântul Zenovie. De atunci acea femeie împreună cu bărbatul ei au crezut în Hristos, apoi și-au botezat copiii și au câștigat sănătate, nu numai trupească, ci și sufletească.

După aceea, sosind prigoana cea mare împotriva creștinilor din partea necredinciosului împărat Diocletian, Lisie voievodul a mers în părțile Ciliciei ca să-i chinuiască pe toți credincioșii cei ce mărturiseau numele lui Hristos. Mai întâi au fost prinși trei tineri creștini, Claudie, Asterie și Neon, pe care i-a chinuit în multe feluri, iar pe urmă i-a pironit pe cruce, afară din cetate. Și auzind despre Sfântul Zenovie, episcopul creștinilor, a trimis pe ostașii săi să-1 prindă și, aducându-1 înaintea sa, i-a zis: „Nu vreau să intru cu tine în multă vorbă, pentru că știu că voi creștinii vorbiți mult, ci, grăind, îți pun înainte două lucruri: viața și moartea. Viața, dacă te vei închina zeilor, și moartea, dacă nu te vei închina. Deci să-ți alegi ceea ce voiești: sau să aduci jertfă zeilor noștri și vei fi viu, ba încă te vei bucura și de cinste de la noi, sau, de vei rămâne în nesupunerea ta, îndată vei fi supus cumplitelor chinuri și vei muri amarnic". Iar Sfântul Zenovie cu îndrăzneală a răspuns: „Viața cea vremelnică, fără de Hristos, nu este viață, ci curată moarte; iar moartea cea pentru Hristos nu este moarte, ci viață fără de moarte. Deci mai bine vreau să mor pentru Hristos cu moarte vremelnică și în veci să trăiesc cu Dânsul, decât să mă lepăd de El pentru vremelnica viață și în veci să fiu chinuit în iad".

Auzind acestea, voievodul a poruncit ca pe sfânt să-1 dezbrace și, spânzurându-1 pe un lemn, să fie bătut fără milă. Şi zicea păgânul: „Vom vedea dacă va veni Hristos al lui să-1 ajute". Atunci aflând sora lui, fericita Zenovia, că fratele ei, Sfântul Zenovie, pătimește pentru Hristos, s-a sculat degrabă și a alergat la locul unde era chinuit sfântul și acolo, văzându-și fratele rănit și spânzurat, s-a aprins de râvnă și a înaintat spre chinuitor, zicând: „Sunt creștină și pe același Unul Dumnezeu și pe Domnul nostru Iisus Hristos îl mărturisesc, ca și fratele meu. Deci poruncește ca să mă chinuie și pe mine ca pe fratele meu cel iubit, căci același pahar al patimilor voiesc și eu să-1 beau și cu aceeași cunună să mă încununez".

Iar chinuitorul, mirându-se de acea bărbăție și îndrăzneală a Sfintei Zenovia, i-a zis: „O, femeie, nu dori a te pierde pe tine și nu veni la o necinste ca aceasta, unde ai să rabzi rușine și durere, căci vom porunci ca să fii dezbrăcată și îndată te vei umple de rușine și, când vom începe să-ți chinuim trupul tău, grele dureri te vor cuprinde. Deci te sfătuiesc, jertfește zeilor și te vei izbăvi de toate răutățile". Iar sfânta a răspuns: „Mai mare rușine aduce goliciunea sufletească, decât cea trupească, și mai dureroase sunt muncile cele veșnice, decât cele vremelnice. Deci nu mă îngrijesc de trupeasca goliciune, căci în Hristos m-am îmbrăcat și nu mă tem de mâinile chinuitorilor, căci cu Hristos m-am răstignit. Fă ce voiești, o, chinuitorule, nu mă vei întoarce pe mine de la Hristos, Domnul meu". Iar prigonitorul îndată a poruncit ca s-o dezbrace și s-o bată la fel ca pe Sfântul Zenovie, fratele ei. Apoi au pregătit un pat înroșit în foc și pe acela i-au întins pe amândoi și au pus foc dedesubt, zicându-le: „Să vină Hristos ca să vă ajute vouă". Iar sfinții răspundeau: „Iată, Hristos al nostru este cu noi, dar tu nu-L vezi. Iată, ne roureză pe noi cu rouă cea din cer a darului Său și nu ne îngrijim de chinuri".

După aceasta i-au aruncat pe sfinți într-o cazan clocotit, dar și acolo sfinții au rămas nevătămați și, stând ca într-o apă călduță, cântau psalmul lui David: Mântuitu-ne-ai pe noi de cei ce ne necăjesc și pe cei ce ne urăsc i-ai rușinat. La sfârșit, chinuitorul a poruncit ca ei să fie scoși afară din cetate și să li se taie capetele. Iar sfinții mergeau la moarte cu bucurie nespusă și, sosind la locul unde aveau se fie tăiați, s-au rugat, zicând: „Mulțumim Ție, Doamne Dumnezeul nostru, că ne-ai învrednicit să ne nevoim cu nevoința bună, alergarea s-o săvârșim și credința s-o păzim. Deci fă-ne pe noi părtași slavei Tale și ne numără pe noi în ceata celor ce bine au plăcut sfântului Tău nume, că binecuvântat ești în veci". Când au sfârșit rugăciunea, îndată s-a auzit un glas din cer, făgăduindu-le lor cununi și chemându-i întru odihna cea veșnică. Apoi sfinții, fiind tăiați, au trecut de pe pământ la ceruri. Iar trupurile lor zăceau neîngropate. Noaptea le-a luat în taină preotul Ermoghen și le-a pus într-un mormânt, slăvind pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, Unul Dumnezeu Cel de toată făptura slăvit, acum și pururea și în" vecii vecilor. Amin.

---

68. SFINTII APOSTOLI DIN CEI SAPTEZECI: STAHIE, AMPLIE, URBAN, NARCIS, APELIE SI ARISTOBUL

(31 OCTOMBRIE)

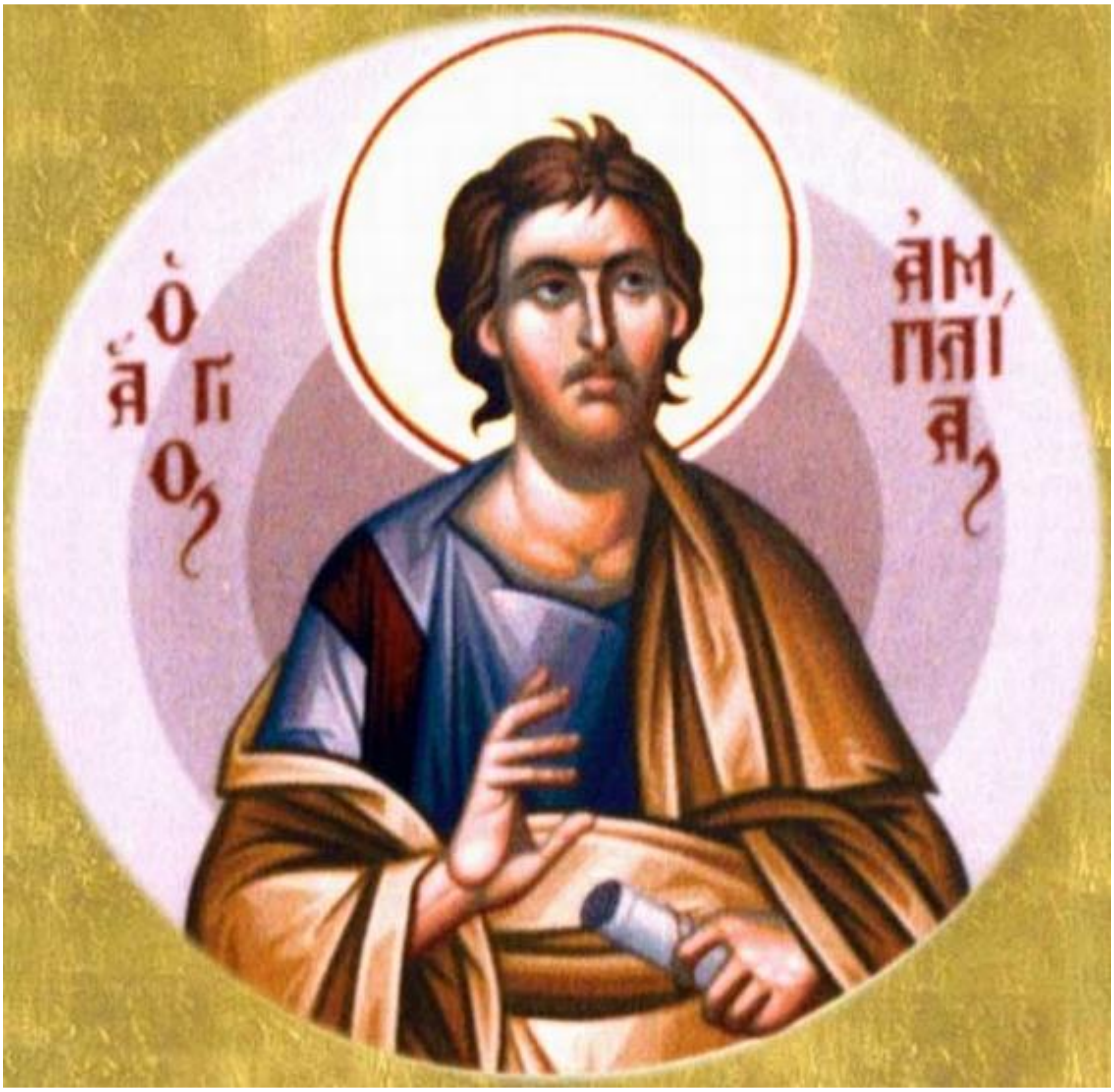
Ὁ ἍΓΙΟΣ
ἈΜΠΛΙΑΣ

Ο ΑΓΙΟΣ
ΑΠΕΛΛΗΣ

SANCTUS
ARISTOBULUS
APOSTOLUS
ET MARTYR
esgob cyntaf
EPISCOPUS PR
prydain
BRITANNIAE

Ο ΑΓΙΟΣ
ΝΑΡΚΙΣΣΟΣ

ὁ ἅγιος
Στάχυς

Sfântul Stahie a fost pus episcop în Bizanț de către Sfântul Apostol Andrei și a zidit o biserică în Arghiropoli, împreună cu Sfântul Andrei. Apoi a adunat pe mulți credincioși și îi învăța mântuitoarea viață. Ostenindu-se șaisprezece ani în acea nevoință pentru mântuirea omenească, a răposat cu pace.

Amplie și Urban au fost puși episcopi de către același sfânt, Andrei. Amplie a fost episcop în Diospoli, iar Urban a fost episcop în Macedonia. Ei, propovăduind pe Hristos și pe idoli pierzându-i, i-au ridicat asupra lor pe evrei și pe elini și, fiind uciși de către aceștia, și-au împletit lor cunună mucenicească.

Narcis a fost episcop în Atena, Apelie în Ieraclia și Aristobul în Britania, propovăduind Evanghelia lui Hristos, iar după multe osteneli și nevoințe și-au dat fericitele lor suflete în mâinile Domnului.

69. SFANTUL MUCENIC EPIMAH
(31 OCTOMBRIE)

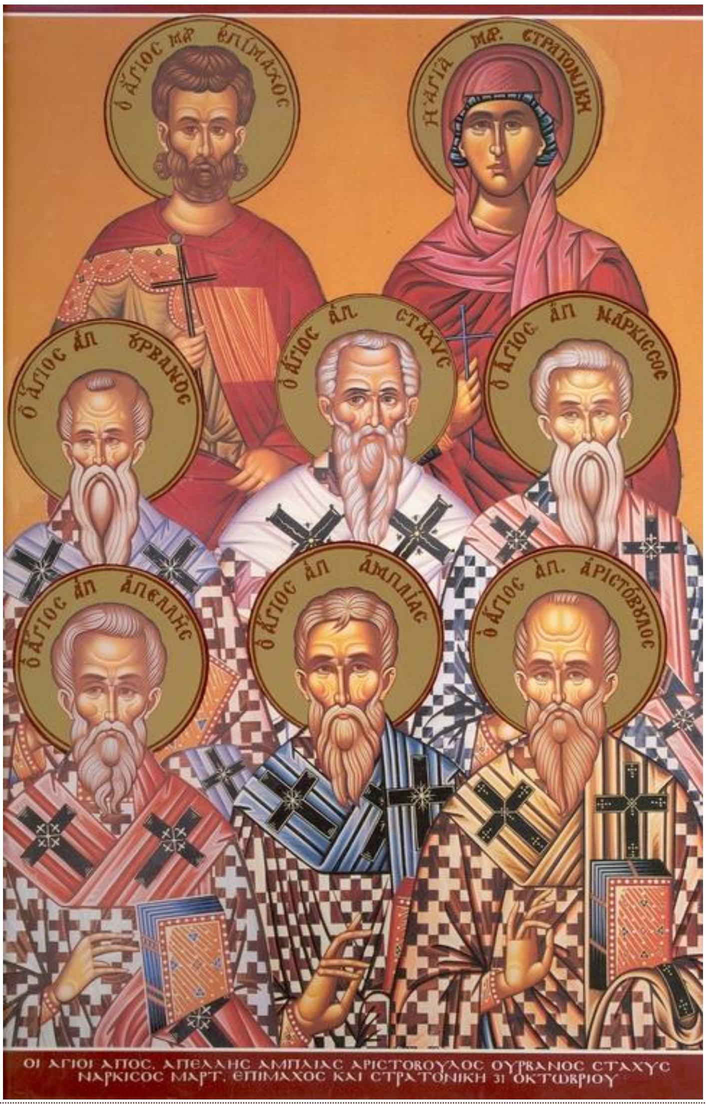

Sfântul Mucenic Epimah era de neam din Egipt și din părinți creștini. El încă din tinerețe L-a iubit pe Dumnezeu și, Lui Unuia voind să-I slujească, s-a dus în pustie, urmând Sfântului Ioan Botezătorul, și a petrecut multă vreme în muntele Pilusiului.

Neavând pe cineva din sfinții părinți povățuitor la viața cea pustnicească, se povățuia cu duhul lui Dumnezeu, și dragostea cea către Dumnezeu îi era lui dascăl, învățându-1 spre toată viața cea îmbunătățită. Pentru că cine poate învăța pe om fapta cea bună mai bine ca dragostea lui Dumnezeu? Aceea i-a învățat pe sfinții apostoli ca, lăsând toate, să meargă în urma Domnului Celui ce a sărăcit, aceea a învățat pe cuvioșii părinți să umble în cojoace și în piei de capră, lipsiți, scârbiți și de rău supărați, aceea a învățat pe sfinții mucenici și mucenițe să pătimească pentru Hristos cu osârdie, în timp ce grăia acestea: Pe Tine, Mirele meu, Te iubesc și pe Tine căutând, mă chinuiesc". Acea dragoste 1-a învățat și pe Sfântul Epimah a suferi nevoințele și ostenelile cele pustnicești, a răbda toate supărările de la vrăjmașii cei nevăzuți, a viețui cu sfințenie după Dumnezeu și pentru Dânsul a fi gata la moarte.

Viețuind Sfântul Epimah în pustnicească singurătate ani îndelungați, a auzit că în Alexandria creștinii sunt chinuiți de păgâni și că, mulți temându-se de chinurile cele cumplite, unii fug prin munți și se ascund prin pustietăți, iar alții cad din credință. De aceea, aprinzându-se de râvnă dumnezeiască, a lăsat pustia și s-a dus în Alexandria, vrând să pătimească până la sânge pentru mărturisirea lui Hristos. Văzând în cetate fărădelegea păgânilor închinători la idoli și că diavoleasca păgânătate s-a înmulțit foarte mult, iar cinstea lui Hristos s-a împuținat și sfințenia Domnului s-a necinstit cu jertfe, a intrat în capiștea idolească cu îndrăzneală înaintea tuturor, și în vremea praznicului eelui diavolesc a răsturnat jertfele lor, iar pe idoli i-a trântit la pământ și i-a sfărâmat. Pentru aceasta a fost prins și a fost dus la ighemonul Apelian. Acolo, văzând pe ighemon șezând la judecată și pe creștini chinuindu-i, cu inima bărbătească s-a pornit asupra lui, vrând să-1 ucidă. Și l-ar fi ucis de nu ar fi fost oprit de cei ce stăteau înaintea lui. Așa a râvnit după Domnul Dumnezeul său. Iar ighemonul s-a mirat de o îndrăzneală ca aceea a unui om prost, și a poruncit să fie aruncat în temniță până ce va hotărî cu ce fel de chinuri să-1 piardă. în temniță erau o mulțime de credincioși închiși pentru mărturisirea lui Hristos, pe care Sfântul Epimah îi întărea spre nevoință, cu gura cea plină de Sfântul Duh.

Atât de mult s-au întărit credincioșii spre pătimire prin cuvintele lui, încât nici unul dintre ei nu s-a mai înfricoșat, nici n-a căzut din credință, ci toți cu sârguință și-au vărsat sângele pentru adevăratul Dumnezeu și și-au dat sufletele după multe chinuri. La sfârșit l-au scos la chinurile cele cumplite și pe Sfântul Epimah, nu numai pentru că credea în Hristos, ci și pentru că a făcut din praznicul lor tulburare și mai cu seamă pentru că a îndrăznit să se ridice asupra ighemonului ca să-1 ucidă. Mai întâi l-au spânzurat și l-au strujit cu gheare de fier, apoi l-au bătut cu pietre, sfărâmându-i oasele. Iar el, în chinuri, zicea: Dacă Domnul meu Iisus Hristos a fost răstignit pentru mine, împuns cu sulița și adăpat cu oțet, oare să nu mă fac și eu părtaș patimilor Lui? Doresc mai mari chinuri decât acestea pe care mi le dați. Dați-mi palme, scuipați asupra mea, puneți cunună de spini pe capul meu, dați-mi trestii în mâini și cu fiere să mă adăpați; tot trupul meu o rană să-1 faceți, pe cruce să mă pironiți și cu sulițe să mă împungeți. Acestea toate le-a răbdat Domnul meu, pe acestea și eu voiesc ca să le rabd. în timp ce sfântul era chinuit, mult popor stătea adunat împrejurul lui și privea la chinurile lui. în acel popor era o femeie care stătea aproape de el și avea un ochi bolnav de albeață. Aceasta, văzând pătimirea Sfântului Epimah, plângea și neclintită privea la dânsul. In acele chinuri cumplite, vărsându-se sângele sfântului, a sărit o picătură în ochiul cel bolnav al femeii și îndată i s-a tămăduit ochiul și s-a făcut luminos, căpătându-și vederea ca și celălalt. Iar femeia, câștigând tămăduire din picătura sângelui celui căzut în ochi, a strigat: Mare este Dumnezeul pe Care pătimitorul

acesta îl mărturisește". După aceea i-au tăiat capul sfântului și astfel și-a dat sufletul său în mâinile Domnului, pentru Care a pătimit.

70. CUVIOSII PARINTI SPIRIDON SI NICODIM, PRESCURARII DE LA PECERSKA
(31 OCTOMBRIE)

Tot sufletul cel dreptcredincios este umilit, neavând întru sine vicleşug, nici înșelăciune, ca un vas și lăcaș al lui Dumnezeu, fiindcă Dumnezeu este Duh curat. De aceea și Apostolul zice: „Pe cele nebune ale lumii le-a ales Dumnezeu, ca pe cele înțelepte să le rușineze".

Dintre unii ca aceștia a fost ales cuviosul părintele nostru Spiridon, de care ne este vorba. Pentru că acest fericit, fiind de neam, nu din cetate, ci dintr-un sat, neînvăţat la meşteşugul cărţii și neștiutor la cuvânt, dar nu și cu înțelegerea cea duhovnicească și cu lucrurile plăcute lui Dumnezeu, căci frica lui Dumnezeu care este începutul înțelepciunii, având-o în inima sa, a mers la Mănăstirea Pecerska și a luat viața monahicească cea aspră. Neştiind Scriptura, a început a învăța carte, deși cu anii nu mai era tânăr și a învățat toată Psaltirea pe de rost. Astfel se ostenea pentru mântuirea sufletului său, neîncetat cântând Psaltirea toată în fiecare zi.

Văzând Pimen, pustnicul cel ce era atunci egumen, că acest bărbat este smerit și iubitor de osteneală, sârguindu-se de-a pururea în rugăciune și în post și fiind cu totul neprihănit, i-a încredințat lui ascultarea cea bineprimită lui Dumnezeu, ca să coacă pâinea care se aducea la dumnezeiasca Liturghie pentru Taina Trupului lui Hristos, adică prescura. Iar fericitul Spiridon, intrând cu osârdie în prescurărie, nu și-a schimbat nevoința sa și osteneala cea duhovnicească, ci săvârșea slujba cea încredințată lui cu toată cucernicia și frica lui Dumnezeu. Căci osteneala mâinilor lui era pentru pregătirea cea curată și neprihănită a jertfei, care se aducea de preot, iar rodul buzelor lui era jertfa laudei celei de-a pururea lui Dumnezeu. Fiindcă el, ori tăind lemne, ori frământând aluat, neîncetat rostea cu gura sa psalmii lui David, în toate zilele, după cum avea obiceiul, ca să sfârșească toată Psaltirea.

Odată, săvârșind fericitul obișnuita sa slujbă, a aprins cuptorul pentru coacerea prescurilor și, din pricina flăcării focului, s-a aprins acoperișul casei. Atunci fericitul, luând mantia sa, a astupat cu ea gura cuptorului. Apoi, legând mânecile rasei sale, a alergat cu dânsa la fântână și a umplut-o cu apă, iar după aceea a chemat pe frați ca să-1 ajute să stingă focul. Venind, frații au văzut un lucru minunat, că nu a ars mantia cu care astupase fericitul gura cuptorului și nu a curs nici din rasă apa cu care a stins focul, și au preamărit pe Dumnezeu.

Acest fericit Spiridon avea ca ajutor un frate, anume Nicodim, care în toate era cu el într-un gând, la un obicei, la rugăciune și la lucrul mâinilor. Amândoi au slujit bine și cu plăcere dumnezeiască la coacerea prescurilor timp de treizeci de ani, săvârșind curat și neprihănit lucrul lor. Drept aceea, întru bună mărturisire mutându-se din această viață, se satură de slava lui Dumnezeu, pe care o văd nu sub chipul pâinii care se aduce, ci față către față. Cu ale căror sfinte rugăciuni să ne saturăm și noi cu vrednicie de pâinea vieții, a darului și a slavei lui Iisus Hristos, Căruia cu Dumnezeu Tatăl și cu Sfântul Duh I se cuvine slava, cinstea și închinăciunea, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

III. NOIEMBRIE

1. VIAȚA ȘI MINUNILE SFINȚILOR DOCTORI FĂRĂ DE ARGINȚI ȘI FĂCĂTORI DE MINUNI COSMA ȘI DAMIAN (1 NOIEMBRIE)

Sfinții Cosma și Damian erau frați, de neam din Asia, avînd tată păgîn și mamă creștină, anume Teodotia. Aceasta, după moartea bărbatului ei, a trăit în văduvie, avînd vreme liberă și fără piedici și a slujit cu sîrguință lui Hristos, închinîndu-și toată viața lui Dumnezeu. Ea s-a făcut ca văduva aceea pe care o lăuda Apostolul, cînd zicea că *văduva cea adevărată și singură nădăjduiește spre Dumnezeu și petrece în rugăciuni și în cereri, ziua și noaptea.*

Deci, precum viețuia Teodotia, cu plăcere de Dumnezeu, așa îi învăța și pe iubiții săi fii, Cosma și Damian, căci i-a hrănit cu bună învățătură, în credința creștinească și cu dulceața dumnezeieștii Scripturi, povățuindu-i spre toată fapta bună. Iar ei, venind în vîrstă desăvîrșită, petrecînd în legea Domnului și deprinzîndu-se în viața cea fără de prihană, s-au făcut ca doi luminători, strălucind pe pămînt cu faptele cele bune. Pentru aceasta au și luat de la Dumnezeu darul tămăduirii, dînd sănătate sufletelor și trupurilor, vindecînd tot felul de boli, tămăduind toate neputințele și izgonind duhurile cele viclene.

Dar ajutau nu numai oamenilor, ci și dobitoacelor și nu primeau nimic pentru aceasta de la nimeni, căci toate acestea le făceau nu pentru avere, adică să se îmbogățească cu aur și cu argint, ci pentru Dumnezeu, ca să arate către El dragostea lor, prin dragostea cea către aproapele; nici nu doreau slava omenească prin aceste tămăduiri, ci slava lui Dumnezeu. Ei tămăduiau neputințele pentru slava numelui Domnului lor, Care le-a dăruit puterea de a tămădui. Dar nu cu buruieni, ci cu numele Domnului izbăveau de boli, fără plată și fără să aștepte mulțumire, împlinind porunca Celui ce a zis: *În dar ați luat, în dar să dați*. Pentru aceea au fost numiți de cei credincioși, doctori fără plată sau fără de arginți. Astfel, petrecîndu-se viața lor cu bună credință, în pace s-au sfîrșit. Și nu numai în viața lor, ci și după moarte s-au preamărit prin felurite minuni, pentru care se cinstesc de Biserică cu pomenirea cea de peste an, ca niște calzi folositori și doctori, apărători ai sufletelor și trupurilor noastre.

Iar despre viața lor cea bună și despre tămăduirea cea fără de plată, există o astfel de povestire: O femeie oarecare, cu numele Paladia, zăcînd pe patul durerii de mulți ani și neavînd nici un ajutor de la doctori, a auzit de acești sfinți că tămăduiesc toate bolile, și a trimis la dînșii cu rugăminte ca să vină la ea, căci era aproape de moarte. Sfinții, ascultînd rugămintea, au mers în casa ei și îndată femeia, după credința sa, a dobîndit tămăduire, prin venirea la dînsa a Sfinților doctori și s-a făcut sănătoasă, slăvind pe Dumnezeu, Cel ce a dăruit robilor Săi un dar al tămăduirii ca acesta. Fiind mulțumită de acea milă a doctorilor, a vrut să-i răsplătească cu daruri. Dar aceștia n-au vrut să ia, că niciodată nu luaseră nimic de la nimeni, fiindcă nu vindeau darul pe care îl aveau de la Dumnezeu.

Deci, femeia a cugetat ca măcar pe unul dintr-înșii să-l silească prin rugăminte, să primească de la dînsa cît de puțină răsplată; și, luînd trei ouă, a venit în taină la Sfîntul Damian, rugîndu-l să ia de la dînsa acele ouă în numele Sfintei Treimi. Iar Damian, auzind de numele lui Dumnezeu în Treime, a luat de la femeie acel mic dar, pentru jurămîntul ei cel mare, prin care l-a rugat.

Sfîntul Cosma, înștiințîndu-se de aceasta, s-a mîhnit foarte mult. Apoi, sosind mutarea din viață a Sfîntului Cosma, acesta a poruncit, aproape de ieșirea sufletului din trup, să nu fie pus Damian lîngă dînsul, cînd se va sfîrși, pentru că a călcat porunca Domnului și a luat plată de la femeie pentru tămăduire. Deci, odihnindu-se în Domnul, Sfîntul Cosma, după cîtăva vreme a venit și ceasul sfîrșitului lui Damian, mutîndu-se din viața aceasta vremelnică la cea veșnică. Iar oamenii chibzuiau unde să-l îngroape, că știau porunca Sfîntului Cosma și nu îndrăzneau să pună pe Damian lîngă fratele său. Și fiind ei în nepricepere, a alergat îndată acolo o cămilă, care fusese mai înainte îndrăcită, și pe care o tămăduiseră sfinții. Aceea a grăit cu glas omenesc că, fără îndoială, să-l pună pe Damian aproape de Cosma, de vreme ce nu pentru plată a luat de la femeie acele trei ouă, ci pentru numele lui Dumnezeu. Și așa cinstitele lor moaște au fost puse împreună, la locul numit Firaman.

Odinioară, un bărbat oarecare din acele locuri, în vremea secerișului, a ieșit să-și secere holda și, slăbit de arșița soarelui, a mers sub un stejar să se odihnească și, culcîndu-se, a adormit

greu. Ținînd gura deschisă, venind un șarpe, i-a intrat în gură și în pîntece. Apoi, deșteptîndu-se omul, nu știa ce i se întîmplase și, mergînd în țarină, a secerat pînă seara, apoi a venit la casa sa și, după cină, s-a culcat. În timp ce se odihnea, șarpele a început a mușca cele dinlăuntrul lui. Iar el striga de durere și, deșteptîndu-se toți și alergînd la dînsul, îl pipăiau și nu pricepeau de unde vine acea durere. Iar el a strigat cu glas mare, zicînd: "Sfinților doctori, Cosma și Damian, ajutați-mă!" Și îndată ce au sosit sfinții, l-au adormit, încît șarpele să iasă pe aceeași cale pe unde a intrat. Dormind omul iarăși cu gura deschisă, prin rugăciunile Sfinților Cosma și Damian, cu puterea lui Dumnezeu au scos șarpele din om și, ieșind acesta din gura lui, toți cei care se aflau acolo s-au înspăimîntat de acea minune înfricoșătoare. Apoi, ieșind șarpele, îndată s-a deșteptat omul acela și s-a făcut sănătos desăvîrșit, cu ajutorul sfinților celor fără de arginți.

În același loc era un alt bărbat, pe nume Malh, ce locuia aproape de biserica Sfinților doctori Cosma și Damian, care era în Firaman. Vrînd el să plece la drum lung, a dus-o pe femeia sa la biserică și i-a zis: "Iată, eu mă duc departe, iar pe tine te las în seama Sfinților Cosma și Damian, spre pază; șezi în casa ta, pînă cînd îți voi trimite semn de la mine, pe care îl vei cunoaște că este al meu și, cînd va voi Dumnezeu, îți voi trimite semnul acela și te voi lua la mine". Malh, încredințînd sfinților pe femeia sa, a plecat la drum.

Trecînd cîteva zile, diavolul a luat chipul unui om cunoscut și, venind la femeia lui Malh, i-a arătat un semn ca acela despre care zisese bărbatul ei. Diavolul arătîndu-i semnul, îi poruncea să meargă la bărbatul ei, zicînd: "pe mine m-a trimis bărbatul tău ca să te duc la dînsul". Iar femeia a zis: "Semnul acesta îl cunosc, dar nu voi merge, că sînt încredințată Sfinților fără de arginți, Cosma și Damian; iar dacă voiești să merg cu tine la bărbatul meu, vino împreună cu mine în biserica sfinților și jură-te mie, înaintea altarului, că nu-mi vei face nici un rău pe drum". Iar diavolul a făgăduit așa; și, mergînd cu dînsa în biserică, înaintea altarului, s-a jurat, zicînd: "Așa mă jur pe puterea lui Cosma și Damian, că nu-ți voi face nici un rău pe drum, ci te voi duce la bărbatul tău".

Femeia, auzind jurămîntul, a crezut diavolului celui mincinos, care se arătase în chip de om cunoscut și a pornit cu dînsul la drum. Iar înșelătorul, luînd-o pe ea, a dus-o în loc pustiu și neumblat voind să-i facă rău și s-o omoare. Dar ea, văzîndu-se în cea mai de pe urmă nevoie, și-a ridicat ochii la cer și a strigat din inimă către Dumnezeu, zicînd: "Dumnezeule, ajută-mi cu rugăciunile Sfinților Cosma și Damian și grăbește de mă izbăvește din mîinile acestui ucigaș". Și îndată s-au arătat grabnicii ajutători, Sfinții cei fără de arginți, Cosma și Damian, strigînd asupra diavolului. Iar el, văzîndu-i pe dînșii, a lăsat femeia și a fugit și, alergînd la o rîpă înaltă, a căzut în prăpastie și a pierit.

Sfinții, luînd pe femeie, au dus-o la casa ei. Și a zis femeia, închinîndu-se lor: "Mulțumesc vouă, stăpînii mei, că m-ați izbăvit de groaznica pierzare; deci, rogu-vă, spuneți-mi cine sînteți, ca să știu cui să dau mulțumire pînă la sfîrșitul vieții mele". Iar ei au zis către dînsa: "Noi sîntem Cosma și Damian, robii lui Hristos, cărora te-a încredințat bărbatul tău, cînd

a plecat la drum; și pentru aceea ne-am sîrguit a grăbi spre ajutorul tău și te-am izbăvit pe tine de diavol, cu darul lui Dumnezeu".

Atunci femeia, auzind aceasta, a căzut la pămînt de frică și de bucurie, iar ei s-au făcut nevăzuți. Apoi femeia striga, lăudînd și mulțumind lui Dumnezeu și slugilor lui, Sfinților Cosma și Damian. Și, cu lacrimi alergînd la biserică, a căzut înaintea icoanei sfinților, spunînd tuturor ceea ce se făcuse, cum și-a făcut Domnul milă de dînsa, cu rugăciunile plăcuților Săi. Și grăia în rugăciune cuvintele acestea: "Dumnezeul părinților noștri, al lui Avraam, al lui Isaac, al lui Iacov și al seminției lor celei drepte, Care ai stins cuptorul cel cu foc celor trei tineri și Care ai ajutat roabei tale Tecla, în priveliște, Îți mulțumesc că și pe mine, păcătoasa, m-ai izbăvit de lanțurile diavolului, prin plăcuții Tăi, Cosma și Damian. Mă închin Ție, Care faci minuni mari și preaslăvite și Te măresc pe Tine, Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh, în veci. Amin".

2. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC ERMINIGHELD, FIUL ÎMPĂRATULUI GOȚILOR (1 NOIEMBRIE)

Erminigheld, fiul împăratului goților, Luvighild, a fost întors de la eresul arienesc la dreapta credință de către Leandru, episcopul Ispalitaniei, pentru care s-a mîhnit Luvighild, fiind arian, pentru că fiul său a părăsit credința ariană. Și se sîrguia a-l întoarce de la dreapta credință iarăși la eres. Deci îl momea pe el cu cuvinte de iubire, ca un părinte, rugîndu-l și sfătuindu-l să lase soborniceasca credință și să creadă la fel cu dînșii, ca și mai înainte. Însă, dacă l-a văzut neînduplecat, îl înfricoșa cu amenințări și îl înspăimînta cu tot felul de chinuri și răni. Iar el, petrecînd ca un stîlp neclintit în credință, nu lua în seamă momirile și înfricoșările părintești.

Deci, mîniindu-se foarte tare, tatăl său mai întîi l-a depărtat pe fiul său de la scaunul împărătesc și din împărăție și l-a lipsit de toată averea și moștenirea. După aceea, văzîndu-l neschimbat cu mintea, i-a ferecat grumajii, mîinile și picioarele cu obezi de fier și l-a aruncat într-o temniță întunecoasă și strîmtă. Fericitul Erminigheld, deși era tînăr cu anii, era însă bătrîn cu înțelepciunea, disprețuind împărăția pămîntească și căutînd cu toată dorința pe cea cerească. Deci, zăcînd în temniță legat, se ruga către Atotputernicul Dumnezeu să-l întărească în acea pătimire.

Sosind praznicul cel mare al Sfintelor Paști, Luvighild împăratul, chemînd pe un episcop dintre cei de credința sa cea rătăcită, l-a trimis noaptea la fiul său în temniță, ca Erminigheld să primească eretica împărtășire ariană din mîna episcopului aceluia. Și, dacă se va împărtăși cu aceasta, să fie întors iarăși în cea dintîi dragoste părintească și în cinstea cea de mai înainte. Iar sfîntul, răbdătorul de chinuri, îngrețoșîndu-se de episcopul arian și mustrînd aspru credința lui

cea rea, l-a izgonit de la sine, neprimind împărtășirea cea eretică; și s-a împărtășit cu preacinstitele și de viață făcătoarele Taine ale Trupului și Sîngelui lui Hristos, de un preot dreptcredincios, care a fost trimis la dînsul, în taină, de Sfîntul Leandru, episcopul.

Întorcîndu-se episcopul arian rușinat la împărat, i-a spus toate cele ce a auzit de la fiul său. Atunci împăratul, umplîndu-se de negrăită mînie și scrîșnind din dinți, îndată a trimis din sfetnicii săi, poruncindu-le să ucidă în temniță pe fiul său, Erminigheld. Deci, mergînd aceia, i-au tăiat cinstitul cap cu securea și au fost auzite deasupra sfîntului său trup cîntări dulci, ale sfinților îngeri, și se vedeau noaptea arzînd făclii. Acest lucru privindu-l credincioșii, se bucurau și mulțumeau lui Dumnezeu, Care a preamărit cu acest fel de minuni pe sfîntul și dreptcredinciosul Său rob, după sfîrșitul ce a avut prin pătimire; iar cei necredincioși se rușinau și se înfricoșau.

Apoi, tatăl cel ucigaş de fiu, căindu-se de nevinovata ucidere pe care o făcuse, de mîhnire a căzut în boală; apoi voia să se lepede de arieni și să primească credința cea dreaptă; dar se temea de neamul lui cel răucredincios și nu s-a învrednicit a fi rînduit cu cei dreptcredincioși. Iar apropiindu-se sfîrșitul lui, a chemat la sine cu cinste, pe fericitul episcop Leandru, pe care mai înainte foarte mult îl ura și-l prigonea, și l-a rugat să-l povățuiască la dreapta credință pe Rehader, fiul său cel mai tînăr, pe care îl făcuse moștenitor împărăției sale, și să-l lumineze cu învățătura sa cea de Dumnezeu insuflată, precum făcuse și cu Erminigheld.

Murind Luvighild împăratul și venind la împărăție Rehader, îndată a primit dreapta credință, prin povățuirea Sfîntului Leandru episcopul. Și tot poporul goților, care era învecinat cu eresul lui Arie, l-a adus la buna credință. Iar trupul Sfîntului Erminigheld, fratele său cel mai mare, l-a slăvit cu cinstea ce se cuvenea unui mucenic al lui Hristos, împlinindu-se astfel cuvîntul Evangheliei, care zice: *Dacă grăuntele de grîu, căzînd pe pămînt, nu va muri, apoi singur rămîne; iar de va muri, multă roadă va da.* Așa și răbdătorul de chinuri al lui Hristos, ca un grăunte de grîu, singur în pămîntul goților a murit pentru Hristos și a făcut rod al credinței celei drepte pentru tot poporul pămîntului aceluia. Căci toți au început cu dreaptă credință a crede în Hristos Dumnezeu Cel de o ființă și de o cinste cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, a Cărui slavă este în veci. Amin.

3. SFINTELE MUCENIȚE CHIRIENIA ȘI IULIANA (1 NOIEMBRIE)

Chirienia era din cetatea Tarsul, a eparhiei Ciliciei, iar Iuliana, din cetatea Rosana. Pe acestea prinzîndu-le Marcian ighemonul, în vremea împărăției lui Maximian, le silea să se lepede de Hristos, dar ele nu s-au supus. Atunci, a poruncit ca să i se tundă părul și sprîncenele Chirieniei și s-o poarte goală prin toată cetatea Tarsului, spre rîs și batjocură. Apoi, ducînd-o împreună cu Iuliana în cetatea Rosanei, le-a dat foc; și așa s-au săvîrșit.

4. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI ACHINDIN, PIGASIE, ANEMPODIST, ELPIDIFOR, AFTONIE ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÎNȘII

(2 NOIEMBRIE)

Savorie, împăratul Persiei, fiind întunecat cu închinarea la idoli și plin de toată fărădelegea, a ridicat prigoană mare asupra creștinilor în pămîntul său. În acea vreme, printre slugile care slujeau în curțile lui, erau în taină și trei creștini: Achindin, Pigasie și Anempodist, care, slujind într-ascuns lui Hristos, pe mulți îi aduceau, cu învățăturile lor, la aceeași dreaptă credință.

Pe aceștia trei i-a clevetit un oarecare la împărat, cum că nu numai ei singuri cred în Cel răstignit, ci și pe alții îi vatămă cu aceeași credință ca și cu o otravă. Împăratul a zis cu mînie către clevetitori: "Pentru ce voi, știindu-i pe unii ca aceștia de demult, nu mi i-ați arătat, nici nu i-ați adus la mine?" Ei au răspuns: "De vei porunci, stăpînitorule împărate, în acest ceas îi vom aduce înaintea ta".

Deci, îndată poruncind împăratul, trimișii s-au dus să-i prindă. Sosind la casa unde petreceau sfinții, au găsit ușile încuiate, căci credincioșii robi ai Domnului, stăteau la rugăciune și nu voiau să deschidă oamenilor, îndeletnicindu-se în vremea aceea cu vorbirea către Dumnezeu. Oamenii aceia, stricînd ușile i-au prins și, legîndu-i, i-au dus înaintea împăratului. Dar împăratul, căutînd spre dînșii, a început a-i întreba cu blîndețe, zicînd: "De unde sînteți, fiii mei?" Iar sfinții au răspuns: "De țara noastră întrebi, împărate? Moșia noastră și viața noastră este Preasfînta Treime, Cea de o ființă și nedespărțită - Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh, Unul Dumnezeu".

Împăratul a zis: "Foarte îndrăzneți sînteți; și chiar cutezați a mărturisi înaintea mea alt Dumnezeu, pentru că încă nu știți care sînt rănile și feluritele chinuri". Sfinții au răspuns: "Sîntem îndrăzneți pentru Dumnezeul nostru și, pentru El, sîntem gata să primim tot felul de chinuri și răni. Și dacă nu crezi cuvintelor noastre, încearcă cu fapta: dă-ne răni, pune asupra noastră chinurile pe care le știi și vei cunoaște dacă ne vom lepăda de Dumnezeul nostru!"

Pe cînd sfinții grăiau multe de acestea, preamărind pe Unul Dumnezeu și defăimînd pe împărat pentru a lui mulțime de zei, acesta s-a mîniat și a poruncit la patru oameni ca, pe fiecare dintre sfinți, întinzîndu-i pe pămînt, să-i bată cu toiege ghimpoase. Iar sfinții, fiind astfel bătuți, binecuvîntau pe Dumnezeu într-un glas, zicînd: "Vezi, Doamne, nu ne lăsa și nu Te depărta de la noi, ca să cunoască toți că mîna Ta este asupra noastră; Tu, Doamne, ajută-ne nouă".

Acestea cîntînd sfinții în timp ce erau torturați, au slăbit cei ce îi băteau, iar împăratul a pus alți ostași ca să-i bată. Și au fost bătuți multă vreme, încît ar fi trebuit să moară din bătaie, de n-ar fi ținut singur Dumnezeu viața lor spre arătarea atotputerniciei Sale cea dintr-înșii. Împăratul, văzînd o răbdare ca aceea a lor, fiindcă nu strigau, nici slăbeau, se mira de aceasta. Deci s-a înspăimîntat și îndată a căzut de pe scaunul cel împărătesc. Iar sfinții au strigat către dînsul, zicînd: "Domnul nostru, Care ți-a dat ție viața, Acela te ridică pe tine iarăși, ca să vezi în noi puterea Lui". Iar celor ce stăteau înainte, li s-a părut că împăratul a fost lovit de moarte și, alergînd, l-au ridicat. El, abia suflînd, s-a sculat și, venindu-și în fire, mai mult s-a mîniat, părîndu-i-se că sfinții i-au făcut lui farmece; căci păgînii se deprinseseră a socoti vrăjitorii și farmece, minunile cele mari ale lui Dumnezeu, care se fac prin sfinții Săi, fiind ei plini de toată lucrarea diavolească.

Deci a poruncit împăratul cel fărădelege să spînzure pe Sfinţii Mucenici şi sub dînşii să aprindă foc, ca astfel să piară prin legături şi prin foc.

Sfinţii, multă vreme stînd spînzuraţi, aveau în gurile lor această cîntare: "Luminătorul şi Făcătorul nostru, Cel ce ai fost vîndut pentru noi şi ai fost scuipat, ocărît şi, ca un făcător de rele, ai fost spînzurat pe lemn, Stăpîne, Cel ce ţii toate cu mîna, vino acum şi caută spre pătimirea noastră şi ne arată nouă mîntuirea Ta. Priveşte spre durerile noastre şi ne miluieşte şi arată tuturor că noi pe Tine, Unul Dumnezeu, Te avem, în cer".

Apoi, îndată li s-a arătat lor Domnul ca un om, avînd faţa luminoasă ca soarele. Iar prin arătarea Lui, s-au dezlegat legăturile şi s-a stins focul, iar sfinţii s-au făcut sănătoşi. Apoi, umplîndu-se ei de negrăită bucurie la vederea Domnului, iarăşi S-a făcut nevăzut. Iar sfinţii au stat înaintea împăratului, ca şi cînd n-ar fi fost supuşi nici unui chin. Văzîndu-i pe dînşii sănătoşi, împăratul s-a mirat şi a zis către ei: "Cum s-a întîmplat aceasta?" Iar ei au zis: "Oare nu vezi ce s-a făcut, că ne-a mîntuit pe noi Hristos, Dumnezeul nostru, din tirania ta? Vezi puterea Lui şi te ruşinează!"

Păgînul atunci a început a grăi hule asupra lui Hristos, iar sfinţii au strigat: "Mute să fie buzele tale viclene, care hulesc pe adevăratul Dumnezeu". Şi îndată a amuţit împăratul, rămînînd fără glas. Iar sfinţii au zis către dînsul: "Acum spune, împărate, cărui Dumnezeu porunceşti să ne închinăm?" Iar el nu putea să le răspundă nici un cuvînt, fără numai cu ochii se tulbura. Dar sfinţii au zis: "Ce ţi s-a întîmplat, împărate, de nu vorbeşti cu noi? Oare aşa ne vom duce de la judecata ta, neluînd răspunsul cel de pe urmă?" Iar împăratul a început a arăta cu ochii şi cu mîinile celor ce stau înainte, ca să-i ia pe sfinţi şi să-i închidă în temniţă. Şi nimeni din cei ce stăteau înainte nu pricepea ce porunceşte cu ameninţarea sa.

Atunci împăratul, apucînd porfira de pe sine, a trîntit-o la pămînt şi, ca un nebun, a început înaintea tuturor a o călca cu picioarele. Iar mulţimile, văzînd acestea, se minunau şi le părea rău de împăratul lor, că şi-a ieşit din minţi astfel. Dar sfinţii au zis către popor: "O! orbilor la minte, văzînd nu vedeţi şi auzind nu auziţi, că s-au învîrtoşat inimile voastre".

Acestea grăind sfinţii, s-a arătat din cer o ceată de îngeri prea luminată, pe care mulţi din popor au văzut-o şi, neputînd să o privească, au căzut de frică la pămînt şi au crezut în Hristos. Iar sfinţii au început a cînta: *Dumnezeu este puterea şi scăparea noastră, ajutor întru necazurile care ne-au cuprins pe noi. Pentru aceasta nu ne vom teme cînd se va tulbura pămîntul*. Şi iarăşi: "Scoală-Te, Doamne, ajută-ne şi ne izbăveşte, pentru numele Tău".

Împăratul, neputînd face ceva, fiind mut, de mînie a început a se bate peste obraz. Dar Sfîntul Achindin, văzîndu-l așa tulburat, a lăcrimat și a zis: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos, grăiește!". Și îndată i s-a dezlegat limba și a început a grăi. Dar nu binecuvînta pe Dumnezeu, ci mai tare Îl hulea, avînd inima împietrită. Căci, deși a văzut asupra sa mîna cea tare a lui Dumnezeu, n-a vrut a cunoaște adevărul, ci pe toate acestea le socotea a fi vrăjitorii ale Sfinților Mucenici și s-a pornit cu și mai multă mînie asupra lor.

Deci, după ce i s-a dezlegat limba, în loc de mulțumire, cel dintîi cuvînt de răspuns i-a fost: "Pe Achindin, pe Pigasie și pe Anempodist, cu amară moarte îi voi pierde; iar pe voi, cei ce stați înainte, vă voi pedepsi, pentru că nu m-ați ascultat cînd vă porunceam cu amenințare să luați pe acești necurați creștini și să-i chinuiți pentru mine, căci cu vrăjitoriile lor îmi legaseră limba". Atunci a poruncit împăratul să ardă un pat de fier și să pună pe el pe mucenici. Iar ei, fiind arși pe patul acela, se rugau lui Dumnezeu cu osîrdie și cîntau psalmul lui David, care se cuvenea în acea vreme: "*Cercatu-ne-ai pe noi, Dumnezeule, cu foc ne-ai lămurit, precum se lămurește argintul. Pus-ai necazuri pe umărul nostru, ridicat-ai oameni pe capetele noastre, trecut-am prin foc.*

Deci, dă-ne nouă ca, cu suflet tare și cu inimă vitează să purtăm chinurile cele ce ne sînt puse înainte; dă și celor ce stau împrejur, ca să cunoască numele Tău Cel Sfînt, prin care ai arătat puterea Ta și minunile Tale".

Acestea grăindu-le sfinții, s-a auzit un glas din cer, zicînd: "De vreme ce cu fapta v-ați întărit credința voastră, cererile voastre se vor împlini". Acel dumnezeiesc glas, învrednicindu-se a-l auzi mulți din cei ce stăteau împrejur, au strigat: "Unul este adevăratul Dumnezeu, pe Care Îl cinstesc acești pătimitori, Unul este tare, Unul nebiruit, și afară de Dînsul nu este alt Dumnezeu. Fericiți sînteți voi, o!, pătimitorilor, că v-ați făcut mărturisitori ai venirii Lui pe pămînt și, pentru dragostea Lui, sufletele voastre le dați spre moarte, căci vă mijlocește vouă viața veșnică. Rugați-vă bunătății Lui și pentru noi, ca să ne întindă nouă de sus ajutorul Său și să ne scoată din adîncul pierzării".

Iar Sfinții Mucenici, ridicîndu-și ochii spre cer, se rugau pentru dînșii, zicînd: "Dumnezeule, Cel ce viețuiești întru cele înalte, caută spre robii Tăi, cei ce cheamă numele Tău întru adevăr și trimite rouă de mîngîiere moștenirii Tale celei noi, poporului acestuia, care acum a crezut în Tine, ca să le fie lor doctorie și tămăduire, roua care se va pogorî de la Tine și care spală necurăția păcatelor; ca să Te știe pe Tine toți, că ești Unul Dumnezeu și toate cîte sînt, o, Împărate, să se supună stăpînirii Tale".

Așa grăind sfinții, săvîrșind rugăciunea, îndată s-au pornit fulgere și tunete înfricoșătoare și s-a pogorît o ploaie mare. Umplîndu-se de frică și de spaimă, necredincioșii au fugit, rămînînd cu mucenicii numai cei care crezuseră în Hristos, către care sfinții au zis: "Nu

vă temeți, că pentru voi sînt acestea; pentru ca, prin ploaia aceasta, să se săvîrșească peste voi Taina Sfîntului Botez". Iar cînd toți, într-un glas, înălțau slavă lui Dumnezeu, a fost văzută mulțime de îngeri pogorîndu-se de sus, care îmbrăcau cu haine albe poporul cel nou luminat, arătînd a fi curățite sufletele lor cu sfînta credință și cu apa cea pogorîtă de sus peste dînșii. Și s-a stins focul prin ploaia aceea; iar patul s-a răcit și sfinții s-au sculat vii și sănătoși; numai trupurile lor erau negre ca niște lemne arse în foc.

Atunci împăratul, chemînd iarăși pe sfinți, le-a zis: "Cu toate că ați stins focul cu vrăjitoriile voastre, nu veți scăpa din mîinile mele, pînă cînd, sau vă voi îndupleca pe voi la închinarea zeilor, sau cu groaznică moarte vă voi omorî". Iar sfinții, ca și cu o gură au răspuns: "Omoară-ne precum voiești, dar de Unul Dumnezeu, Care locuiește în cer și Care ne-a gătit noua viața veșnică, nu ne vom lepăda!"

Atunci împăratul, rîzînd, a zis: "Fiii mei și prieteni, de vreme ce voi cinstiți pe un Dumnezeu, nici eu nu vă silesc să cinstiți mai mulți dumnezei, ci numai unul, pe acesta pe care îl cinstesc eu și căruia mă închin. Căci și eu am un dumnezeu, pe care îl iubesc și-l cinstesc mai mult decît pe ceilalți, care este Dia (Jupiter) cel mare și care e mai întîi decît toți dumnezeii. Deci acestuia singur, închinați-vă împreună cu mine, iar ceilalți zei rămînă la voia voastră, precum veți vrea, căci este destul a-l cinsti pe acesta".

Fericitul Anempodist a zis către împăratul: "În ce chip poruncești să dăm cinstire dumnezeului tău?" Împăratul, auzind aceasta, s-a bucurat, căci socotea că vor să se închine necuratului Dia, și le-a zis lor: "Mergeți, fiii mei, împreună cu mine, în templul marelui Dia și, precum mă veți vedea pe mine făcînd, așa să faceți și voi și ne vom închina împreună dumnezeului meu". Iar sfinții au zis: "Tu, împărate, precum ai învățat, așa te roagă, iar noi, precum demult am învățat, așa ne vom ruga".

Împăratul, neînțelegînd cele grăite de dînșii, se bucura, căci socotea că sfinții acum s-au plecat către a lui închinare de idoli și grăia către dînșii: "Pentru ce n-ați voit mai înainte să vă plecați la un cuget cu noi și să nu fi îndurat atîtea chinuri? Iar acum iertați-mă pe mine, care v-am chinuit pe voi și vă făgăduiesc că vă voi răsplăti acestea toate cu multă dragoste".

Deci, a poruncit să gătească careta sa cea împărătească, pentru a merge la templul lui Dia. Intrînd în caretă, a chemat la sine și pe Sfinții Mucenici, ca să stea împreună cu dînsul. Iar sfinții au răspuns: "Nu, împărate, noi vom merge pe jos ca să nu fie vreo bănuială". Și așa au ajuns la templul cel idolesc. Acolo, împăratul luîndu-i pe ei de mîini, a intrat cu dînșii în templu și a început a striga: "Mare este zeul Dia și mare este puterea lui! Veniți, iubiții mei și mai înainte de mine vă rugați lui Dia, dumnezeului cel mare". Iar sfinții au răspuns: "Precum poruncești, așa vom face".

Făcîndu-și semnul crucii pe fruntea lor, sfinții au căzut în genunchi și, ridicîndu-și mîinile spre cer, au început a se ruga Unuia Dumnezeu în Treime, Tatălui și Fiului și Sfîntului Duh. Și îndată s-a cutremurat locul și templul a început a se sfărîma, iar împăratul, temîndu-se, a fugit afară cu toți cei ce erau împreună cu dînsul. Apoi a căzut templul cu idolii și toate cele ce erau în el s-au sfărîmat ca praful. Iar sfinții, care au rămas neatinși în căderea templului aceluia, se bucurau de puterea lui Hristos și rîdeau de neputința zeilor păgînești.

Dar împăratul s-a aprins cu iuțime asupra Sfinților și a zis către dînșii: "Astfel este închinarea și întoarcerea voastră către Dia? Așa vă este rugăciunea voastră, căci cu vrăjitoriile voastre ați stricat templul lui și pe zei i-ați sfărîmat?" Iar sfinții au răspuns: "Precum de demult am învățat, așa ne-am și rugat lui Dumnezeu, Ziditorul a toată lumea, iar vrăjitorii nu știm; căci nu prin vrăjitorii, ci în numele lui Dumnezeu Cel Atotputernic, Cel chemat de noi în rugăciune, a căzut păgînescul templu, împreună cu necurații voștri zei".

Atunci împăratul a poruncit să gătească trei căldări și să le umple cu plumb, cu pucioasă și cu smoală, să taie lemne din corăbiile vechi și cu acestea să facă foc mare sub căldări. Deci acestea făcîndu-se, iar căldările fiind foarte înfierbîntate și clocotind, sfinții au fost legați cu lanțuri și sloboziți în căldări; mai întîi pînă la brîu, apoi pînă la piept și după aceea pînă la grumaji. Iar ei, fiind în acele chinuri, căutau spre cer și fiecare dintre dînșii cînta cîntarea din psalmii lui David. Fericitul Pigasie grăia:

La Tine este izvorul vieții, întru lumina Ta, vom vedea lumină. Și marele Anempodist zicea: "Picioarele mele au stat spre îndreptare și *legea Ta este făclie picioarelor mele și lumină cărărilor mele*". Iar fericitul Achindin grăia: "*Cuprinsu-ne-au durerile morții, primejdiile iadului ne-au înconjurat pe noi* și, de vreme ce am trecut prin foc, Însuți ne scoate, Doamne, pe noi întru odihnă".

Astfel, rugîndu-se sfinții în căldări, au rămas nevătămați de fierberea plumbului, a pucioasei și a smoalei și lanțurile dezlegîndu-se singure de pe dînșii au căzut; iar sfinții au ieșit sănătoși în vederea tuturor. Atunci, mulți înspăimîntîndu-se de acea înfricoșătoare minune, au cunoscut adevărul și, preamărind pe Hristos, au crezut într-Însul. Încă și unul din cei care-i chinuia pe dînșii, pe nume Aftonie, văzînd acea minune, a crezut în Hristos și a strigat: "Mare este Dumnezeul creștinilor". Iar către împărat a zis: "Neîndumnezeitule și urîtorule de oameni, împărate, pînă cînd nu vei lăsa în pace acest popor nevinovat? Că iată, noi ne-am ostenit mai mult, chinuindu-i pe dînșii, decît ei răbdînd chinurile, iar tu ești de fier și împietrit și nu te umilești în inima ta". Iar împăratul îndată a poruncit să-i taie capul.

Atunci Aftonie, auzind răspunsul împăratului cel hotărît, pentru tăierea capului său, și-a ridicat ochii spre cer și a zis: "Slavă Ție, Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeule, în Care cred creștinii. Iată și eu cred în Tine, mă închin Ție și mor pentru Tine. Deci, mîntuiește-mă pe mine nevrednicul, după mare mila Ta". Și, apropiindu-se călăul de dînsul, i-a pus funia de gît, ca să-l ducă în afara cetății, spre ucidere. Iar el, uitîndu-se spre Sfinții Mucenici, a zis: "Domnii mei și părinților! Nu pomeniți răul pe care vi l-am făcut, chinuindu-vă după porunca împăratului celui păgîn, ci vă rugați lui Dumnezeu pentru mine, ca să-mi ierte păcatele cele multe, să mă unească cu ceata celor ce cred în El și să-mi facă parte cu voi în împărăția Lui". Iar Sfinții Mucenici au zis: "Bucură-te, frate, că mergi la Hristos mai înainte de noi și fii cu bună nădejde, căci vei afla la El milă și-ți va răsplăti după credința ta!"

Atunci Aftonie, închinîndu-se sfinților, a mers în afara cetății și, chemînd Preasfînt numele lui Iisus Hristos, și-a plecat sub sabie grumazul și, fiind tăiat, s-a dus către Domnul, bucurîndu-se. Iar creștinii, luînd trupul lui, l-au îngropat cu cinste, ca pe un mucenic al lui Hristos. Apoi pe Achindin, pe Pigasie și pe Anempodist, împăratul a poruncit să-i pună în saci de piele și să-i arunce în mare. Și aceasta făcîndu-se, s-a arătat Sfîntul Aftonie, cu trei îngeri umblînd pe mare și, scoțînd pe Sfinții Mucenici din mare, i-a dezlegat din saci și i-a adus pe uscat, vii și sănătoși, ca și cum n-ar fi pătimit niciodată nimic.

Auzind împăratul că Sfinții Mucenici sînt vii, s-a mîniat asupra ostașilor cărora le poruncise să-i arunce în noianul mării, căci socotea că nu l-au ascultat și că i-au slobozit. Pentru aceea, întîi a tăiat mîinile ostașilor acelora, care erau patru la număr, poruncind să-i înece în mare. Iar ei, luîndu-și sfîrșitul, chemau pe Domnul nostru Iisus Hristos, mărturisind numele Lui cel sfînt, crezînd și rugîndu-se Lui; și așa au fost înecați în apa mării.

Apoi, Sfinții Mucenici Achindin, Pigasie și Anempodist iarăși au fost prinși, închiși în temniță și ferecați în obezi. Iar împăratul, tulburîndu-se, s-a dus în cămara sa și, culcîndu-se pe pat, a chemat pe boierii săi și a grăit către dînșii cu mînie, zicînd că l-au lăsat pe el singur a se osteni cu judecățile ce le făcea asupra creștinilor și cu chinurile acestora și nu-l ajutau deloc nici cu cuvîntul, nici cu lucrul. Iar ei au răspuns, zicînd că nu este lucru folositor să te îndeletnicești cu judecăți ca acestea și să te sîrguiești la chinuirea nevinovaților creștini.

Atunci împăratul a zis către dînșii: "Ce cugetați ieri și alaltăieri, cînd vă țineați gura cu mîinile?" Iar unul din boieri, pe nume Elpidifor, rîzînd, a zis: "Batjocoream în mințile noastre nebunia ta și ne gîndeam că și noi într-atîta am fost de nebuni, ascultîndu-te pe tine". Iar împăratul a poruncit unei slugi ce stătea înainte să lovească pe Elpidifor peste față. Și, văzînd aceasta toți boierii, le-a părut rău și au zis către împărat: "Să știi, împărate, că noi nu sîntem ca tine".

Văzînd împăratul că toți boierii sînt la un gînd cu Elpidifor, s-a temut și, nevrînd a-i scîrbi mai mult, a zis: "Iertați-mă, că de multă mîhnire mi s-a tulburat mintea". Și, lăsînd boierii pe împărat s-au dus, căci sosise noaptea. Iar împăratul mai mult se mînia și se gîndea, ca și pe sfinți să-i piardă și boierilor să le răsplătească.

A doua zi a poruncit ca să arunce pe Sfinții Mucenici într-o groapă, care avea multe animale sălbatice; dar și acolo au petrecut nevătămați și mîngîiați prin arătarea îngerului și au fost scoși întregi și de acolo. După aceea, fiind spînzurați și strujiți pînă la oase, iarăși au rămas nevătămați. Împăratul, neștiind ce să mai facă, i-a dat spre tăiere. Și, mergînd sfinții în afara cetății, la locul de ucidere, veneau după dînșii mulți dintre cei ce crezuseră, plîngînd și zicînd: "Robii adevăratului Dumnezeu, pentru ce ne lăsați pe noi fără de învățătură?" Iar sfinții le-au răspuns: "Milostivul Dumnezeu va rîndui pentru voi precum știe și precum voiește, numai să credeți în El fără îndoială și Acela vă va da vouă ceea ce va fi de folos".

Una din slugile împărătești, alergînd la împărat, l-a vestit cum că tot poporul s-a lipit de acei trei creștini și nu le dă voie să-i ucidă. Atunci împăratul a zis: "Scoateți trei sute de osteni înarmați, să ucidă pe cei ce urmează acelor înșelători". Iar slugile i-au spus că și unii boieri sînt în poporul acela și chiar și Elpidifor este acolo. Deci, îl întrebau dacă este cu putință ca să-i taie și pe aceia împreună cu ceilalți. Iar împăratul a poruncit să cheme pe Elpidifor înaintea sa.

Elpidifor, luînd împreună cu sine pe alți trei boieri, a venit înaintea împăratului, iar împăratul și-a lăsat capul în piept și a rămas tăcut multă vreme; apoi, ridicîndu-și capul, a zis: "O, Elpidifore, ce ați socotit, părăsind zeii părintești, și împărtășindu-vă cu înșelătorii cei creștinești? Să știi că nu voi cruța pe tot cel ce crede Celui răstignit". Iar Elpidifor a răspuns: "Fă ceea ce voiești, căci noi sîntem gata a muri pentru Hristos Cel răstignit, că Acela este Unul Dumnezeu adevărat și drept și nu este altul afară de Dînsul; iar zeii tăi toți sînt diavoli, de la care noi ne întoarcem și ne lepădăm de jertfele lor cele necurate, iar de tine, slujitor diavolesc, nu ținem seama".

Atunci împăratul i-a osîndit la moarte și a dat asupra lor această hotărîre: "Elpidifor și toți cei ce sînt împreună cu dînsul, care au lăsat pe prea luminații noștri zei și care s-au lepădat de viața aceasta și moartea și-au ales, poruncesc să fie tăiați de sabie, ca să primească ceea ce singuri au căutat. Și oricare va voi să-i ia și să le îngrijească trupurile lor, acela fără de frică s-o facă".

Deci, îndată luîndu-i ostașii, i-au dus după cetate la Sfinții Mucenici și la tot poporul ce crezuse în Hristos. Acolo, cînd s-a citit porunca împărătească, au ridicat toți glasurile, zicînd: "Slavă Ție, Dumnezeule, că ne-ai arătat nouă calea cea bună, ca ieșind din această lume întunecată și înșelătoare, să venim la Tine, Dumnezeul nostru, să ne închinăm scaunului Tău și să Te vedem pe Tine, lumina cea neapropiată". Apoi au început a se săruta unul cu altul. Iar

ostașii, înconjurîndu-i, au început a-i tăia. Și au căzut de sabie, în acel ceas, pînă la șapte mii din cei ce au crezut în Hristos, împreună cu Sfîntul Elpidifor.

Iar Achindin, Pigasie și Anempodist n-au fost tăiați ci, după porunca împăratului, iarăși au fost închiși în temniță. Apoi, a doua zi, împăratul a poruncit să se dea foc unui cuptor și să ardă într-însul pe Sfinții Mucenici. Și cînd a scos pe sfinți din temniță, împăratul a zis către dînșii: "Vedeți cuptorul acesta? Iată, pentru voi este pregătit!" Iar fericitul Achindin a zis: "Mai mare cuptor ți s-a gătit ție în gheena, ca în el să arzi în veci, împreună cu diavolii cei asemenea ție". Atunci împăratul a zis cu mînie: "Au, doară, diavol sînt eu?" Sfîntul a răspuns: "Și faptele tale și numele tău te arată a fi diavol, că lucrezi cele diavolești și numele tău se tîlcuiește "împăratul diavolilor". Deci bine te-a numit pe tine maica ta, Savorie, că ești părtaș al diavolilor".

Împăratul a zis către cei ce stăteau înainte: "Poftiți pe maica mea să vină aici!" Și maica sa venind, împăratul s-a sculat de pe scaunul său și, dîndu-i ei cinstea ce i se cuvenea, a pus-o să stea aproape de el și a zis: "Spune-mi, maica mea, care îmi este numele?" Iar maica sa a răspuns: "Porți numele moșului tău, că moșul tău se numea Savorie și tu ai, de asemenea, numele Savorie".

Iar împăratul, arătînd cu degetul către sfinți, a zis: "Dar aceștia spun cuvinte nelegiuite, că numele meu este diavolesc". La aceste cuvinte maica sa a rîs, căci ea crezuse în Hristos, dar se tăinuia înaintea fiului său cel rău. Și văzînd împăratul pe maica sa rîzînd, s-a înfuriat atît de tare, încît, năpustindu-se asupra ei, a început să o bată peste față. Iar ea, alergînd, a căzut la picioarele Sfinților Mucenici și, plîngînd, zicea: "Mîntuiți bătrînețile mele, robii lui Hristos, căci cunosc, nu numai cu numele, ci, și cu lucrul, că diavol și satană am născut eu pe acest ticălos".

Văzînd împăratul că și maica sa a crezut în Hristos, a osîndit-o și pe dînsa să o arunce în cuptorul cel cu foc, împreună cu Sfinții Mucenici. Și chiar din ostașii cei ce stăteau înainte, douăzeci și opt la număr, au crezut și toți, împreună cu Achindin, Pigasie, Anempodist și cu fericita maică a împăratului, au fost aruncați în cuptor. Acolo în foc rugîndu-se ei, și-au dat sfintele lor suflete în mîna lui Dumnezeu. Și cei vrednici au văzut o ceată de sfinți îngeri împrejurul cuptorului, cîntînd și primind sufletele sfinților. Apoi, ieșind bună mireasmă mirositoare din trupurile mucenicilor și stingîndu-se cuptorul, împăratul s-a dus la palat și se risipiră toți.

Atunci venind unii din cei credincioși la cuptor, au găsit trupurile sfinților întregi și nevătămate de foc și, luîndu-le, le-au îngropat cu cinste, lăudînd pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, un Dumnezeu în Treime slăvit în veci. Amin.

5. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI ACHEPSIMA EPISCOPUL, IOSIF PREOTUL ȘI AITALA DIACONUL

(3 NOIEMBRIE)

În părțile Persiei, în cetatea ce se numește Naesson, era un episcop credincios, pe nume Achepsima. Acesta, din fragedă copilărie și pînă la bătrînețe, a săvîrșit tot felul de fapte bune și fără prihană și-a păzit viața. Mai tîrziu, deși avea optzeci de ani, n-a slăbit de osteneală, nevoindu-se foarte mult cu postul, cu rugăciunile și cu purtarea de grijă cu sîrguință, pentru turma cea încredințată lui.

Dar mai multă nevoință a arătat aproape de sfîrșitul său, cînd a răbdat bărbătește pînă la sînge pentru Domnul său; pentru Care și-a pus și sufletul cu osîrdie, după grele și îndelungate chinuri. Însă cu cîțiva ani înainte de nevoința sa cea mucenicească, a avut această proorocie pentru pătimirea sa:

Odată, șezînd în casă, un copil al său umplîndu-se de duh proorocesc, l-a sărutat pe cap și a zis: "Fericit este capul acesta, căci pentru Hristos va lua chinuri!" Iar el, bucurîndu-se pentru acea proorocie, a zis: "Fie mie, o, fiule, după spusa ta!"

Lîngă Achepsima ședea, în acea vreme, un prieten al său, episcopul unei cetăți din apropiere. Acela, auzind cuvintele pe care le spusese copilul, a zîmbit și i-a zis acestuia: "Spune-mi, o, fiule, dacă știi ceva și despre mine!" Iar copilul cel insuflat de Dumnezeu a răspuns: "Tu nu vei vedea cetatea ta, ci, întorcîndu-te către dînsa, pe drum vei răposa într-un sat ce se cheamă Etradat". Și s-a împlinit proorocia copilului pentru amîndoi episcopii. Căci unul a răposat pe drum, în satul prevestit de copil, iar capul lui Achepsima s-a învrednicit de cunună mucenicească.

Savorie, împăratul perșilor cel răucredincios, a ridicat prigoană mare asupra creștinilor din ținutul său. Chiar în zilele mîntuitoarelor patimi ale lui Hristos, a trimis poruncă, în toate laturile stăpînirii sale, ca să fie uciși toți cei ce mărturisesc pe Hristos în Persia. În acea vreme mulțime de creștini au fost uciși de necredincioși fără cruțare, prin sate și prin cetăți; căci slujitorii idolești și vrăjitorii se sălbăticeau mai vîrtos asupra lor și cu sîrguință căutau pe cei ce se ascundeau. Îi scoteau de prin case și de prin locurile cele ascunse și îi omorau prin cumplite munci. Iar alții, din cei credincioși, se predau singuri în mîinile păgînilor și cu osîrdie își vărsau sîngele.

Deci mulți din cei ce erau în palatele împărătești au fost uciși pentru Hristos, cu care împreună a fost ucis și Azadis famenul, care era foarte iubit de împărat, ca un adevărat rob al lui Iisus Hristos și mărturisitor al preasfîntului Său nume. Înștiințîndu-se împăratul de moartea iubitului său famen Azadis, i-a părut foarte rău de dînsul; și a potolit acea ucidere a poporului, dar a poruncit ca numai pe propovăduitorii și învățătorii credinței creștine să-i caute spre a fi omorîți.

Această poruncă împărătească fiind vestită pretutindeni, mai marii vrăjitorilor și fermecătorilor străbăteau toată Persia cu sîrguință, căutînd pe episcopii și pe preoții creștini, pe care îi ucideau cu tot felul de chinuri. În acea vreme a fost prins și Sfîntul Achepsima, episcopul. Iar cînd îl duceau cei ce-l luaseră pe el din casă, unul dintre casnici, apropiindu-se, îi spuse la ureche: "Poruncește ceva pentru casa ta!" Iar el, arătînd cu mîna spre casă, a zis: "De acum nu mai este casa mea, că eu fără zăbavă mă voi duce la casa mea cea de sus".

Iar pe cînd se afla în cetatea Avril și fusese dus înaintea domnului vrăjitorilor, pe nume Adrax, acesta l-a întrebat pe Sfîntul Achepsima: "Cine ești tu?" Iar Sfîntul, cu mare glas, a mărturisit că este creștin. Atunci Adrax a zis către dînsul: "Oare adevărate sînt cele spuse despre

tine, că nu asculți porunca împărătească și că propovăduiești un singur Dumnezeu?" Iar Sfîntul a răspuns fără temere: "Toate cele ce ai auzit despre noi sînt adevărate, căci propovăduim un Dumnezeu, iar pe cei ce vin la mine îi sfătuiesc să-L cunoască și să creadă în El, împreună cu mine".

Și a zis Adrax: "Noi am auzit de tine, că ești mai înțelept decît alții, dar acum vedem că, cu nimic nu ești mai înțelept decît copiii cei fără de pricepere. Căci ce pricepere este aceasta, să te împotrivești poruncii împăratului și să nu te închini prea luminatului soare și focului, cărora însuși împăratul se închină?" Iar Sfîntul a răspuns: "Și împăratul vostru și voi împreună cu dînsul ați înnebunit, căci, lăsînd pe Ziditorul, vă închinați fâpturii!"

Atunci Adrax a spus cu mînie: "O, bătrîn mincinos! Ne numești nebuni pe noi, care cinstim și ne închinăm soarelui, unei stihii ca aceasta, care toate le înviază și le luminează? Tu ești nebun cu adevărat și dacă nu te vei supune poruncii împărătești, apoi bătrînețile tale nu te vor izbăvi din chinurile cele grele, nici Dumnezeul tău Cel răstignit nu te va scoate din mîinile noastre".

Iar Sfîntul a spus: "Să se astupe necurata ta gură care hulește pe Dumnezeul meu. O, păgînule, cu amenințarea ta voiești a mă înspăimînta, ca să mă depărtezi de la părinteștile așezăminte, cu care m-am învățat din tinerețe și în care am ajuns la căruntețe? Deși te lauzi cu mîndrie că nu mă vor izbăvi bătrînețile mele, nici Dumnezeul meu nu mă va scăpa din mîinile voastre, să știi însă că nici eu nu voi schimba lucrul cel mai bun pe cel mai rău; căci ce folos voi avea în aceste puține zile, să fiu liber din mîinile voastre? Mai degrabă și fără voia mea se va cere de la mine datoria cea de obște a morții. Nu mă voi închina soarelui, nici nu voi cinsti focul, ca să nu rîdă cineva de bătrînețile mele și să nu socotească cineva că mai mult iubesc viața decît pe Dumnezeul meu; nu voi vinde atîtea bunătăți cerești, pentru viața aceasta atît de scurtă".

Atunci, îndată a poruncit vrăjitorul să-l întindă pe Sfîntul gol pe pămînt și să-l bată tare cu toiege ghimpoase. Și atît de mult a fost bătut peste tot trupul, încît și pămîntul s-a înroșit de sîngele lui. După îndelunga bătaie, iarăși punîndu-l chinuitorul înaintea sa, a zis: "Achepsima, unde este Dumnezeul tău Căruia te închini, ca să vină acum să te scoată din mîinile mele?"

Sfîntul a răspuns: "O, nelegiuitule! Dumnezeul meu este pretutindeni, El umple cerul și pămîntul și poate să mă scoată din mîinile tale. Dar eu nu pentru aceasta rog bunătatea Lui, ca să mă scape de chinuirea ta, ci ca să-mi dea răbdare în chinuri; pentru ca, răbdînd pînă la sfîrșit, să dobîndesc cununa vieții. Iar tu, care te ridici împotriva Dumnezeului Celui viu, fiind pămînt și cenușă, de ce fel de chin și moarte ești vrednic? Cu adevărat ești vrednic să arzi în focul acela, căruia acum, ca unui Dumnezeu, te închini, pentru ca dumnezeul tău să te ardă în veci". Iar

domnul vrăjitorilor auzind acestea, s-a iuțit cu mînie și a poruncit să-l lege pe Sfîntul cu lanțuri grele și să-l închidă în temniță.

A doua zi a fost prins preotul Iosif, care avea șaptezeci de ani. Asemenea și Aitala diaconul, amîndoi bărbați drepți și sfinți, a căror rîvnă după Dumnezeu era ca rîvna lui Ilie proorocul; iar vederea lor cinstită și cuvîntul lor ca o sabie ascuțită de amîndouă părțile, tăind necredința. Aceștia au fost aduși înaintea necuratului vrăjitor. Iar el, căutînd asupra lor cu mîndrie și cu ochi groaznici, a zis: "O, neam pierdut! Pentru ce, înconjurînd pe poporul cel prost, îl înșelați cu învățăturile voastre cele nedrepte?" Preotul a răspuns: "Noi nu înșelăm poporul, ci de la înșelăciune îl întoarcem către adevăratul Dumnezeu, Care este Domn și Ziditor al soarelui și al focului și a toată făptura cea văzută și nevăzută; și nu este nedreaptă învățătura noastră, de vreme ce este pentru Unul Dumnezeu Cel drept".

Vrăjitorul a zis: "Care învățătură este mai dreaptă? Oare aceea de care se ține împăratul și toți voievozii lui sau aceea pe care au alcătuit-o oamenii cei proști, cei lepădați, cei săraci și de nimic, precum sînteți și voi?" Răspuns-a preotul: "Cu adevărat, noi sîntem oameni proști și lepădați numai în lumea aceasta; căci nu în bogăția cea vătămătoare de suflet și în mîndria vieții, ci în sărăcia și smerenia noastră binevoiește a ne ține Dumnezeul nostru. Pentru aceea, mulți dintre noi se fac de bunăvoie săraci și smeriți, împărțindu-și averile lor în mîinile săracilor, pentru că nădăjduim a lua însutit de la Domnul nostru. Căci, dacă ne-am fi îndeletnicit cu strîngerea bogăției, apoi, lucrînd cu mîinile noastre, ne-am fi îmbogățit mai mult decît tine care nu lucrezi nimic, ci numai mănînci ostenelile cele străine și răpești averile altora, nedreptățind pe poporul cel sărac. Iar nouă ne ajunge din ostenelile noastre, să ne hrănim singuri cu măsură și să ajutăm și pe frații cei neputincioși. Căci știm că este anevoioasă calea bogaților în împărăția cerului și cei ce vor să se îmbogățească lesne cad în ispite".

Atunci vrăjitorul, tăindu-i vorba, a zis: "Lasă minciuna la o parte și te închină focului și soarelui!" Preotul a răspuns: "Să nu nădăjduiești niciodată că mă vei vedea făcînd voia voastră cea fărădelege, căci nu voi lăsa pe Cel ce a făcut focul și soarele, nici nu mă voi închina zidirii". Auzind acestea vrăjitorul, a poruncit să-l dezbrace pe Sfîntul Iosif, să-l întindă pe pămînt și cu bețe din lemn de trandafir, ce are ghimpi ascuțiți ca spinii, să-l bată pînă cînd toată pielea lui se va jupui și carnea va cădea de pe oase. Iar Sfîntul, fiind cu totul însîngerat, a strigat: "Mulțumesc Ție, Doamne, Dumnezeul meu, că ai binevoit să fiu spălat cu sîngele meu de păcatele mele". Iar după îndelungată bătaie, Sfîntul a fost legat cu două lanțuri de fier și aruncat în temniță lîngă Sfîntul Achepsima, unde unul pe altul se încurajau spre ușurința durerilor lor, mîngîindu-se cu nădejdea milei lui Dumnezeu.

Preotul Iosif, fiind aruncat în temniță, a rămas Aitala diaconul legat înaintea domnului vrăjitorilor, spre care, căutînd vrăjitorul, a zis: "Dar tu ce zici? Vei împlini porunca împăratului? Te vei închina marelui soare și gusta-vei din sîngele jertfelor, ca să te izbăvești de nevoia ce-ți stă asupra sau vei rămîne aspru și neplecat ca și ceilalți?" Iar Sfîntul diacon a răspuns: "Lucrul acesta este al necuratelor tale căruntețe, ca să bei sînge și, în loc de Dumnezeu, să ai pe acela

pe care l-a zidit Dumnezeu; însă eu nu voi fi atît de orbit cu ochii sufletești, precum ești tu, și nu voi cinsti făptura mai mult decît pe Făcătorul".

Auzind acestea, chinuitorul a poruncit să lege mîinile lui sub genunchi și să-i pună un lemn mare prin legătura mîinilor și șase ostași să sară peste dînsul, călcîndu-l cu picioarele; iar după aceea să-l bată cu toiege ghimpoase, fără cruțare. Deci sărind peste dînsul ostașii, i s-au desfăcut încheieturile și, bătîndu-l cu toiege ghimpoase, i s-a zdrobit carnea. Iar el, răbdînd cu vitejie, a zis către vrăjitor: "Te veselești, chinuitorule, văzînd trup omenesc sfîșiat, precum se veselește cîinele sau corbul cînd vede stîrvul și așteaptă să se sature dintr-însul. Însă să știi, necuratule, că nu socotesc întru nimic chinurile acestea". Iar vrăjitorul, mai mult mîniindu-se, a poruncit să-l bată pe Sfînt și mai tare, pînă cînd i s-au sfărîmat oasele și i- a căzut carnea de pe oase. După aceea, încetînd a-l bate, l-au dus în temniță; dar nu putea nici să pășească, din cauza rănilor celor cumplite și, aducîndu-l ca pe un lemn, l-au aruncat la cei mai dinainte pătimitori.

După ce au trecut cinci zile, sfinții au fost aduși din temniță la locul ce se numea rai, unde era templul zeului focului, pe care îl cinsteau păgînii perși. Acolo, domnul vrăjitorilor, stînd la judecată, a zis către sfinți: "Spuneți-mi degrabă, veți rămîne încă în nebunia voastră sau, schimbîndu-vă spre lucrul cel bun, veți fi una cu noi?" Sfinții au răspuns: "Spre știință să-ți fie ție, judecătorule, că în gîndul pe care l-am avut din început, în acela și acum sîntem și pînă în sfîrșit tot în el vom petrece; și nici cu îngrozirile, nici cu chinurile, nici cu darurile, nici cu orice alt chip nu vei schimba mărturisirea noastră cea bună: căci un Dumnezeu și Domn a toate știm și mărturisim și Lui Unuia credem și ne închinăm".

Acestea auzindu-le vrăjitorul, îndată a găsit alt chin. A poruncit să-i lege cu frînghii pe sub mîini, asemenea și coapsele și fluierele picioarelor, și să pună un lemn prin frînghii pe care să-l învîrtească; și astfel, cu acele frînghii, să-i strîngă pe ei. Aceasta făcîndu-se, s-a dat sfinților cumplită chinuire și durere, încît li se sfărîmau oasele, de auzeau și cei ce stăteau departe de acea priveliște cum le trosneau oasele. Iar cei ce-i chinuiau, ziceau către dînșii: "Vă mai împotriviți voii împărătești?" Dar ei răspundeau: "Cel ce face voia împăratului vostru celui fărădelege este potrivnic lui Dumnezeu". Și așa au fost chinuiți sfinții de la al treilea ceas pînă la al șaselea. După aceea chinuitorul a poruncit să-i ducă iarăși în temniță, dar sfinții nu puteau să meargă, de aceea au fost duși ca niște saci și aruncați acolo unde au fost și mai înainte. Apoi chinuitorul a poruncit străjerilor să nu fie lăsat nimeni să intre la dînșii, iar dacă ar voi cineva să le dea lor ceva bucate sau băutură sau haine, acela îndată să fie ucis.

Deci au petrecut pătimitorii lui Hristos în acea temniță trei ani, în mare nevoie, slăbind de foame și de sete și de putrezirea rănilor, răbdînd durere fără de măsură, încît chiar și străjerii se umileau văzînd nevoia lor și de multe ori lăcrimau, dar se temeau să le aducă vreo ușurare oarecare, avînd groază de domn; doar în taină, cîte unul dintre dînșii le dădea uneori cîte o bucată de pîine sau puțină apă; și așa răbdau toate pentru dragostea lui Hristos.

După trei ani a venit acolo Savorie, împăratul perşilor şi împreună cu dînsul a venit cel mai mare domn peste toţi vrăjitorii care erau în Persia. Numele lui era Ardasabor. Acela, fiind înştiinţat despre Sfinţii Mucenici Achepsima, Iosif şi Aitala, care erau în temniţă, a poruncit ca să-i aducă pe ei înaintea sa şi, cînd au ieşit sfinţii din temniţă, erau ca nişte trestii clătinate de vînt, aşa de mult slăbiseră; căci, fiind chinuiţi cu foame şi cu sete, se uscaseră ca fînul ce cade de vînt. Deci, neputînd să meargă singuri, au fost aduşi de alţii la Ardasabor domnul; şi aveau sfinţii o înfăţişare minunată, căci era chipul lor ca al morţilor celor ce zac în morminte, cu ochii duşi în fundul capului şi oasele acoperite numai cu piele.

Văzîndu-i, domnul a zis: "Creştini sînteţi?" Sfinţii au răspuns: "Da, sîntem creştini, credem în Dumnezeul cel viu şi ne închinăm Lui". Iar domnul a zis: "Vedeţi în ce nevoie v-a adus credinţa voastră, în ce fel de strîmtorare şi scîrbă? Căci din cauza chinurilor şi a legării îndelungate aţi pierdut înfăţişarea omului celui viu şi arătaţi ca morţii cei ce zac în morminte. Deci, vă sfătuiesc, închinaţi-vă prea luminatului soare; iar de nu mă veţi asculta, apoi cu cumplită moarte veţi muri". Iar sfinţii toţi cu o gură se lepădau de păgînătate şi mărturiseau pe Dumnezeul cel adevărat, Care nu numai pe soare, ci şi toată făptura a zidit-o; şi se arătau a fi gata spre moarte pentru Ziditorul tuturor.

După multe îndemnuri, dacă a văzut domnul că nu poate să-i înduplece către a sa voie, a poruncit ca mai întîi treizeci de ostaşi să-l bată pe Sfîntul Achepsima cu curele crude pe spate şi pe pîntece; iar vrăjitorul striga: "Supune-te poruncii împăratului şi vei fi viu!" Dar Sfîntul, pînă cînd îi era cu putinţă, răspundea: "Eu voia Domnului meu mă sîrguiesc a o sfîrşi cu toată tăria pe care am luat-o de la Dînsul". Apoi slăbind, a tăcut. După aceea i-au tăiat sfîntul lui cap şi s-a împlinit proorocia copilului aceluia insuflat de Dumnezeu, care, mai înainte sărutîndu-l pe cap, a zis: "Fericit este capul acesta, că pentru Hristos va lua chin!" Iar trupul Sfîntului, ducîndu-l în drum, l-au aruncat spre mîncare cîinilor iar straja stătea departe, pîndind ca să nu-l fure creştinii. Dar după trei zile, ducîndu-se străjerii undeva, au luat creştinii acea comoară de mult preţ şi au îngropat-o cu cinste.

După uciderea Sfîntului Achepsima, cu porunca ighemonului a fost bătut Sfîntul preot Iosif. Iar ostaşii strigau: "Viu vei fi, dacă te vei supune dorinţei împăratului!" Şi striga şi Sfîntul: "Unul este Dumnezeu şi nu este altul afară de El, în Care trăim şi ne mişcăm şi sîntem. Acestuia credem şi pe Acesta Îl cinstim; iar de porunca împăratului nu ţinem seama!" Deci fiind el bătut îndelung, a slăbit şi s-a făcut ca un mort. Şi socotind toţi că a murit, l-au scos afară şi l-au aruncat în tîrg. Apoi, văzîndu-l că încă sufla, l-au luat şi l-au aruncat în temniţă.

Iar după chinuirea Sfîntului Iosif, domnul a început a grăi către Sfîntul diacon Aitala: "Iată viaţa şi moartea, cinstea şi ocara stau înaintea ochilor tăi; deci nu-ţi alege ţie pe cel mai prost lucru, lăsînd pe cel mai bun, şi nu merge pe acea cale pe care au mers cei doi nebuni, care au primit chin vrednic după faptele lor. Tu ascultă sfatul meu, ca să te învredniceşti de mare

cinste și să primești daruri din mîinile împărătești. Iar de nu mă vei asculta, apoi singur vei fi vinovat de pierzania ta". Iar sfîntul diacon a răspuns: "Mare rușine ar fi pentru mine înaintea cerului și a pămîntului, dacă n-aș călători pe aceeași cale, pe care au mers înaintea mea părinții mei. Căci dacă aceia, fiind bătrîni cu anii și neputincioși cu trupul, așa de bărbătește au pătimit, apoi eu, care sînt mai tînăr cu anii și mai tare cu trupul, cum m-aș teme de aceste chinuri vremelnice? Nu mă tem de moarte, pentru Hristos, Cel ce a murit pentru mine; nu voiesc pentru viața cea vremelnică a pierde pe cea veșnică; nu voi vinde dreapta mea credință pentru darurile și cinstea voastră".

Atunci tiranul a zis cu mînie către cei ce stăteau înainte: "Luați-l și bateți-l mai tare decît pe cei dintîi!" Iar Sfîntul a zis: "Cîine rău și necurat! Aceste chinuri numai pe cei împuținați la suflet îi înfricoșează, iar nu pe cei ce sînt bărbați tari și ale căror suflete s-au aprins cu rîvna lui Hristos".

Deci au început a bate mult pe Sfîntul Aitala, iar domnul, mirîndu-se, grăia către ai săi: "Ce este aceasta, că toți creștinii nu iau în seamă viața aceasta iar moartea o doresc ca pe o viață fericită?" Și cei ce stăteau înaintea lui au zis: "Au de la părinții lor o învățătură dată, care zice că este o altă lume, mai bună decît aceasta; și ei, crezînd învățăturii aceleia, nu iau în seamă această lume, nădăjduind spre cea mai bună. Deci, pentru aceea, cu a lor voie își aleg moartea". Astfel stînd domnul de vorbă cu ai săi multe ceasuri, Sfîntul în acea vreme căpăta răni fără număr.

După aceea, domnul arătîndu-se ca și cum ar fi milostiv, a poruncit să înceteze a-l mai bate și a zis către Sfîntul: "Supune-te voinței împăratului și vei fi sănătos, căci sînt la noi doctori care pot vindeca degrabă toate rănile!" Sfîntul a răspuns: "Chiar de ați fi putut cu un cuvînt să mă vindecați de răni, tot nu m-aș fi supus fărădelegii voastre". Iar domnul a zis: "Ispitindu-te am zis acestea, căci, chiar de te-ai fi supus, cu neputință îți este a fi sănătos după niște răni ca acestea atît de mari, care numai cu moartea se tămăduiesc. Deci, fii spre pildă tuturor creștinilor, ca să nu mai îndrăznească a se împotrivi voinței împăratului și să necinstească pe boierii lor".

Sfîntul a răspuns: "Judecătorule fărădelege, deși totdeauna grăiești minciuni, acum, nevrînd, ai spus adevărul, că sînt pildă de bărbăție și mărime de suflet tuturor creștinilor. Căci mulți dintre credincioși, uitîndu-se la mine ca la un chip viu și văzînd marea mea pătimire pentru Hristos, se vor umple de rîvnă după Domnul Dumnezeul nostru și vor răbda pentru El niște chinuri ca acestea".

Domnul, mirîndu-se de răbdarea și bărbăția lui, căutînd spre un prieten al său iubit, care stătea înainte, cu numele Adesh, și care era din cetatea ce se numea Avril, a zis către dînsul: "Pe acești doi creștini, pe Iosif și pe Aitala, să-i iei în cetatea ta și fă ca ei să fie uciși cu pietre

de creştini. Căci pentru aceea n-am voit să-i tai cu sabia, pentru ca învăţătorii creştini să-şi primească sfîrşitul din mîinile creştinilor".

Iar Adesh i-a pus pe ei pe dobitoace, ca pe nişte snopi sau lemne neînsufleţite, căci nu puteau nici să umble, nici să şadă, fiindcă mădularele lor erau slăbite de chinurile cele fără de număr şi s-a dus cu dînşii către cetatea sa. Dar pe cale, cînd era nevoie de a se odihni sau de a înnopta, atunci îi lua de pe dobitoace ca pe nişte trupuri moarte şi îi punea pe pămînt, căci nu puteau să-şi mişte nici mîinile, nici picioarele, fiind zdrobiţi în bătăi. Şi dacă cineva de milă ar fi voit a le da lor mîncare sau puţină apă, trebuia să le pună cu mîna în gură. Apoi iarăşi ridicîndu-i pe ei de la pămînt, îi punea pe dobitoace şi, legîndu-i, îi ducea ca pe nişte morţi.

Deci ajungînd la cetatea Arvil, i-a aruncat într-o temniţă necurată şi nu lăsa pe nimeni dintre creştini să meargă la dînşii şi să aibă vreo purtare de grijă pentru ei. Aşa că putreziseră rănile foarte tare şi curgea dintr-însele sînge şi nu era cine să li le lege, sau să-i întoarcă pe altă parte sau să le potolească setea cu vreun pahar de apă rece. Aşa pătimeau sfinţii pentru Dumnezeu.

Pe atunci era în cetatea aceea o femeie credincioasă şi sfîntă, pe numele Sinandulia, care-i hrănea în taină pe cei ce pătimeau pentru Hristos în temniţe. Aceea, aflînd despre Iosif şi Aitala, cum că sînt în temniţă, a venit cu slugile sale noaptea şi, dînd mult aur paznicilor, a intrat în temniţă şi i-a aflat pe sfinţi vii, negrăind nimic, numai suflînd încă puţin. Deci a rugat pe străjeri ca să-i dea voie să-i ia puţină vreme în casa sa, făgăduind ca mai înainte de a se face ziuă să-i aducă iarăşi în temniţă. Straja i-a dat voie, iar ea, luîndu-i pe dînşii, i-a dus în casa sa care nu era departe de temniţa aceea şi, punîndu-i pe pat, le-a spălat rănile şi le-a şters sîngele cu o pînză curată, pe cînd trupul său şi l-a uns cu sîngele lor; le-a uns apoi trupurile cu mir de mare preţ şi le-a legat rănile de la mîinile şi picioarele cele zdrobite şi plîngea pentru dînşii.

Uşurîndu-se puţin durerea lor, Iosif şi-a venit în fire şi, privind la femeia aceea credincioasă care plîngea şi se tînguia lîngă el cu amar, a început a grăi către dînsa: "Facerea ta de bine pe care ne-ai arătat-o nouă, o, sfîntă femeie, este bineprimită la Dumnezeu şi nouă, celor ce pătimim pentru Dînsul. Dar a te tîngui cu aşa amar pentru noi nu este cu cuviinţă, căci este departe această tînguire de credinţa noastră şi de nădejdea cea adevărată şi creştinească". Iar femeia a răspuns: "Eu mă bucur că Hristos v-a dat vouă atîta bărbăţie încît răbdaţi chinurile cele mai cumplite; dar şi mai mult m-aş fi bucurat dacă v-aş fi văzut săvîrşind pătimirea pînă la sfîrşit; a plînge este omeneşte, pornind din milă". Sfîntul Iosif a zis către dînsa: "Însă nu se cuvine să plîngi pentru noi, căci ştii că toate necazurile pe care le suferim pentru Hristos mijlocesc veşnica veselie". Apoi, începînd a se lumina de ziuă, îndată sfinţii au fost aduşi în temniţă.

Trecînd șase luni, sfinților li se tămăduiră puțin rănile și puteau să stea pe picioare și să umble puțin; și numai mîinile Sfîntului Aitala erau ca niște moaște. Atunci Adesh, cel ce-i luase de la Ardasabor spre ucidere, a fost scos din stăpînirea sa, iar în locul lui a venit alt judecător, mai cumplit decît cel dintîi, cu numele Zvrot. Pe acesta, cînd a intrat în cetate, și pe cînd se aduceau jertfe în capiștea zeului lor, adică cel al focului, popii l-au vestit despre Sfinții mucenici Iosif și Aitala, zicînd: "Sînt în temniță doi învățători creștini, care au fost chinuiți mai înainte de Ardasabor, iar după aceea au fost aduși aici, ca să fie uciși cu pietre de către creștini. Dar de vreme ce nu puteau să umble din cauza rănilor, nu i-am scos spre ucidere, ci am așteptat să se tămăduiască, sperînd să-i înduplecăm către a noastră credință.

Judecătorul, auzind aceasta, îndată a poruncit să-i aducă înaintea sa și, vorbind mult cu dînșii, cu îmbunări și cu îngroziri îi silea să se închine focului și să guste din jertfe. Dar, văzînd că nu sporește nimic cu acestea, a poruncit mai întîi să-l spînzure gol pe Sfîntul Iosif, cu capul în jos, și să-l bată cu vine de bou. Și, fiind bătut tare, rănile ce se tămăduiseră puțin, iarăși s-au înnoit și sîngele curgea ca dintr-un izvor. Iar unul dintre vrăjitorii ce stăteau acolo s-a apropiat de sfînt și i-a zis cu blîndețe: "Omule, dacă te rușinezi de popor a intra înaintea tuturor în capiștea zeului nostru și a jertfi cu noi, apoi făgăduiește în taină a face aceasta, și vei fi slobod de chinuri". Dar Sfîntul a strigat cu mare glas: "Depărtați-vă de la mine toți cei ce lucrați fărădelegea, că a auzit Domnul rugăciunea mea". Și a fost bătut trei ceasuri; după aceea, chinuitorul a poruncit ca, dezlegîndu-l, să-l ducă în temniță, căci iarăși nu putea merge pe picioare, din cauza rănilor ce i se înnoiseră.

Sfîntul Iosif fiind dezlegat și dus la temniță, în locul lui au spînzurat pe Sfîntul Aitala, care, asemenea, a fost bătut îndelung, fără cruțare. Iar el neîncetat striga: "Sînt creștin!" Apoi, dezlegîndu-l și pe Sfîntul Aitala, au spînzurat în locul lui pe un om oarecare ce era de credința cea rătăcită a maniheilor, care, de asemenea, mărturisea înaintea tuturor credința cea nedreaptă și defăima pe perși pentru păgînătatea lor. Deci, spînzurîndu-l și pe acela, au început a-l bate; iar el răbda la început bătăile dar, cînd au început a-l bate mai aspru, a strigat cu glas tare, blestemînd pe manihei și, lepădîndu-se de credința lui, a făgăduit că se va închina zeilor persani.

Sfîntul Aitala fiind acolo și auzind acestea, îl batjocorea pe el și zicea: "Abia ai gustat chinul, și te-ai lepădat de credința maniheică. Bine este cuvîntat Hristos, Dumnezeul nostru, Care ne întărește pe noi în toate chinurile cele cumplite și ne învrednicește să fim nebiruiți și neclintiți întru dreapta noastră credință".

Acestea auzindu-le judecătorul, s-a mîniat asupra Sfîntului și a poruncit ca iarăși să-l bată cu nuiele de trandafir ghimpoase. Și atît de mult a fost bătut, încît se părea că a murit și, ducîndu- l afară, l-au așezat ca pe un mort. Iar unul din vrăjitori văzînd trupul gol zăcînd, din firea lui aplecat spre milă, l-a acoperit cu pînză curată; care lucru, văzînd unii din prietenii lui, i-au spus judecătorului; și, prinzîndu-l pe acela, l-au bătut fără milă. Astfel i-au răsplătit lui cei nemilostivi pentru mila ce avusese. Iar pe Sfîntul Aitala, simțindu-l că încă mai sufla, tîrîndu-l de picioare, l-au dus în temniță.

După cîtăva vreme, iarăși au fost aduși sfinții din temniță înaintea judecătorului, care le-a zis: "Miluiți-vă, oameni, gustați din sîngele jertfelor și veți fi slobozi de chinuri!" Iar ei, într-un glas, au zis: "Nu se cuvine omului să bea sînge; numai cîinilor ce sînt mîncători de mortăciuni! Dar tu, de vreme ce, deși ești om cu firea, ești cîine cu năravul, lătrînd asupra lui Dumnezeu Cel ce te-a zidit pe tine, poți bea sînge ca un cîine și te satură de el!"

Judecătorul mîniindu-se, iarăși a poruncit să-i bată. Însă cei ce-i stăteau înainte, umilindu-se, au zis: "Măcar din jertfele cele fierte gustați, în loc de sînge, ca să vă sloboziți din chinuri". Sfinții au răspuns: "Nu ni se cuvine nouă a spurca cu ceva credința noastră cea fără de prihană". După aceasta, judecătorul cu sfetnicii săi au rostit asupra lor răspunsul cel mai de pe urmă: să fie uciși cu pietre de către creștini.

Sfîntul Iosif a zis: "Voiesc a spune ceva în taină judecătorului". Și îndată a alergat către dînsul judecătorul, crezînd că are să se învoiască la păgînătatea lor. Deci slugile, l-au ridicat de la pămînt și judecătorul s-a plecat către dînsul. Iar Sfîntul, umplîndu-se de mîhnire, l-a scuipat în față, zicînd: "O, fără de rușine și fără de omenie ești; nu te rușinezi a năvăli așa cumplit asupra firii omenești și a-ți revărsa mînia asupra celor ce abia mai suflă?"

Atunci judecătorul, rușinat, s-a întors la locul său și a trimis îndată mulțime de slugi prin casele creștinilor să-i aducă cu sila la divan, ca să-l ucidă cu pietre pe Sfîntul Iosif. Apoi, ducîndu-l pe el puțin mai departe de divan, la loc mai larg, au săpat o groapă și l-au pus într-însa, căci nu putea să stea. După aceea, i-au legat mîinile la spate și i-au așezat pe creștini de jur împrejur, cu sila punîndu-le pietre în mîini și poruncindu-le să arunce cu ele asupra Sfîntului și să-l ucidă, ceea ce au și făcut, chiar fără voie.

Tot atunci a fost adusă și fericita Sinandulia și, silită fiind să arunce cu pietre asupra Sfîntului, ea a strigat: "Din veac nu s-a auzit așa ceva, ca să silească cineva pe femeie să-și ridice mîna asupra bărbaților celor sfinți, precum faceți voi, care în loc să vă luptați împotriva vrăjmașilor, ați pornit război împotriva noastră, iar patria care este în pace o umpleți de sînge și de crime". Dar păgînii au bătut o țepușă într-o trestie lungă și i-au dat-o ca să împungă cu ea de departe pe sfînt. Însă ea a zis: "Mai bine mi-aș înfinge mie această suliță în inimă, decît să mă ating de sfîntul și nevinovatul lui trup".

Deci, au aruncat împrejurul Sfîntului mulțime de pietre, încît numai capul i se vedea. Iar unul dintre păgîni, ridicînd un pietroi, l-a înălțat deasupra Sfîntului și l-a lovit cu el în cap, încît i l-a zdrobit; și astfel bunul nevoitor și-a dat duhul în mîinile Domnului.

Apoi a pus străji să păzească trupul Sfîntului Mucenic ca pe o comoară, ca să nu fie furat de cei credincioși. Iar în a patra zi a fost un cutremur mare și tunete și fulgere; apoi, căzînd foc din cer, i-a ars pe străjeri și pietrele s-au risipit ca praful. După aceea, încetînd cutremurul, tunetele și fulgerele, a venit poporul la locul unde era trupul Sfîntului împroșcat cu pietre și a aflat pietrele risipite, iar trupul Sfîntului nu l-au mai găsit, căci Domnul, cu judecățile Sale, l-a dus în loc neștiut.

Iar Sfîntul Aitala, diaconul, a fost dus într-un sat ce se numea Patrias, și, de asemenea, a fost ucis cu pietre de creștini, care au fost siliți să facă aceasta. Iar noaptea, călugării, care viețuiau aproape, au luat în taină sfîntul lui trup și l-au îngropat cu cinste. Apoi în locul acela, unde a fost ucis Sfîntul Aitala, cu puterea lui Dumnezeu a crescut un copac de mirsină, care tămăduia tot felul de boli. Și a fost acolo copacul peste cinci ani, tămăduind neputințele tuturor celor ce alergau la el; care lucru, văzîndu-l păgînii, s-au înveninat și l-au tăiat din rădăcină. După aceea, mulți ani, cei vrednici vedeau în locul acela o lumină cerească strălucind, și îngeri cîntînd și slăvind pe Dumnezeu, Care preamărește pe Sfinții Săi. Cu ale căror rugăciuni să ne învrednicim și noi întru cele înalte și împreună cu îngerii să cîntăm slavă lui Dumnezeu în veci. Amin.

6. ÎNNOIREA BISERICII DIN LIDA A SFÎNTULUI MARE MUCENIC GHEORGHE (3 NOIEMBRIE)

Slăvitul Gheorghe, marele mărturisitor al lui Hristos, s-a născut pe vremea lui Dioclețian, din tată capadocian și maică palestiniancă. Și dobîndind creștere minunată, avînd fire bună și rădăcină cinstită și sfîntă - căci părinții lui din vechi strămoși erau cu ales neam și cu bună credință -, s-a făcut prea viteaz și strălucit în războaie. Pentru acest lucru a fost cinstit de Dioclețian ca tribun vestit, cu rangul de numerie, încă pe cînd era tînăr; după aceea, pentru bărbăția lui cea covîrșitoare, a fost înaintat comit, tăinuindu-se pînă atunci și necunoscînd nimeni că era creștin.

Împlinind douăzeci de ani, a rămas orfan de tată, care și-a pierdut viața în luptele dreptei credințe. Iar Sfîntul, plecînd cu maica sa din Capadocia, a trecut în Palestina, de unde era ea, și unde avea multe lucruri de moștenit. Și fiindcă s-a întîmplat a muri și maica sa în acea vreme, i-a rămas multă avuție, din care, luînd avere cu sine destulă, s-a dus la Dioclețian, poftind să ia mai mare stăpînire decît cea dintîi. Dar, văzîndu-i pe păgîni că au atîta ură asupra creștinilor, a hotărît mai întîi să-și împartă averile sale pe care le avea cu sine la săraci, apoi să declare înaintea lui Dioclețian și la tot sfatul și divanul că este creștin, care lucru l-a și făcut degrabă. Deci, împărțind la săraci averile ce avea și dînd libertate robilor săi și făcînd așezămînt și rînduială pentru averile rămase în Palestina, în ziua a treia - cînd se ținea sfatul stăpînitorilor de

prin toată împărăția romanilor ca să scoată din mijlocul lor pe creștini -, a venit singur în mijlocul divanului și al sfatului unde se afla Diocletian.

Propovăduind pe Hristos ca Fiu al lui Dumnezeu, și-a dat la iveală buna credință. Pentru aceasta, fiind prins, a fost supus la tot felul de chinuri cumplite, căci a fost împuns cu sulița în pîntece, a fost pus pe o roată, bătut cu vine de bou de multe ori, aruncat într-o groapă plină cu var; dar fiind păzit nevătămat de toate, prin darul lui Dumnezeu, a atras către credința cea în Hristos pe împărăteasa Alexandra, femeia lui Diocletian; și, afară de dînsa, a creștinat și pe un oarecare Glicherie și pe altul, cu numele Atanasie. Apoi a înviat pe un om din morți și nenumărată mulțime de oameni a adus la credința lui Hristos, făcînd felurite minuni numai cu chemarea Domnului.

Deci, făcînd el acestea, a fost închis în temniță după porunca lui Diocletian și legat cu lanțuri de fier. Dar în acea noapte i s-a arătat în vedenie Hristos, binevestindu-i bunătățile care-l așteaptă pe dînsul. Și, deșteptîndu-se, a mulțumit lui Dumnezeu și l-a rugat pe păzitorul temniței să dea voie slujitorului obișnuit să vină la dînsul.

Făcînd păzitorul temniței după voia lui, a intrat robul său care stătea afară de temniță, și Sfîntul i-a arătat scrisorile cele aducătoare aminte ale sale, adică diata (testamentul) pe care o scrisese mai înainte. Robul, văzînd pe stăpînul său în legături, închinîndu-se lui, zăcea jos la pămînt plîngînd. Dar Sfîntul, ridicîndu-l, îl îndemna să fie cu inimă bună. După aceea, i-a spus lui vedenia și i-a poruncit cu tot dinadinsul ca, după moartea sa, să-i ia trupul și diata pe care o făcuse mai înainte de a fi prins și să le ducă în casa patriei sale, care era în Palestina, și să se aibă frică de Dumnezeu. Apoi să nu îndrăznească să nu facă vreuna din cîte sînt scrise în diată. Deci, fiindcă el a făgăduit și s-a învoit a face toate cîte i-a poruncit, a luat binecuvîntare și iertare și s-a dus de la Sfîntul.

A doua zi, Sfîntul Gheorghe, fiind adus iarăși la cercetare și neplecîndu-se lui Apolon, ci mai vîrtos zdrobind cu rugăciunea și sfărîmînd pe idolii care erau în capiște, i s-a tăiat capul. Dar robul său, luînd prea cinstit trupul sfîntului împreună cu diata lui, s-a dus în Palestina, unde, împreună cu alți creștini, cu multă cinste și evlavie au îngropat sfîntul și mucenicescul trup. Apoi a săvîrșit, ca un rob recunoscător și mulțumitor, toate cîte îi poruncise Sfîntul.

După aceasta, n-a trecut multă vreme și a strălucit dreapta credință. Căci, luînd domnia împăratul Constantin, de-a pururea pomenitul și marele împărat întocmai cu apostolii, aceia care iubeau dreapta credință au dobîndit libertate. Iar cei ce iubeau pe mucenicul, i-au zidit Sfîntului o biserică mare și prea frumoasă în Lida. Apoi, ridicînd mult pătimitul și sfîntul trup al mucenicului, din locul cel neînsemnat în care zăcea, și aducîndu-l în acea cetate, au pus la iveală pe cel vrednic de multă lumină și de mai multă arătare; și, printr-însul a făcut înnoire bisericii aceleia, care era din nou zidită de dînșii, fiind atunci ziua a treia a lunii noiembrie; iar

moaștele lui erau ca niște izvoare de-a pururea curgătoare, cu daruri de minuni celor care se închină lui cu credință.

Astfel preamărește Dumnezeu pe cei ce-L preamăresc pe Dînsul. Deci, de atunci, Biserica lui Dumnezeu a luat obiceiul ca în fiecare an, în aceeași zi, să prăznuiască aducerea moaștelor Sfîntului Mucenic, întru slava și lauda lui Hristos, adevăratul Dumnezeul nostru, și a însuși marelui mărturisitor Gheorghe. Amin.

7. POVESTIRE DESPRE MINUNEA SFÎNTULUI MARE MUCENIC GHEORGHE ȘI DESPRE SARACINUL CARE A AVUT O VEDENIE ÎN BISERICA SA
(3 NOIEMBRIE)

Amira al Siriei a trimis pe nepotul său în cetatea Diopoli, pe care saracinii o numesc Rempli, ca să cerceteze oarecare pricini ce avea acolo. În cetatea aceea este o biserică minunată a Sfîntului Gheorghe, pe care văzînd-o de departe saracinul acela, a poruncit slugilor să-i ducă lucrurile sale în catehumena bisericii, că acolo vrea să poposească. Apoi a poruncit să ducă și cele douăsprezece cămile ale lui în biserică, să se odihnească. Preoții bisericii îl rugau să nu facă acest lucru necuviincios și neplăcut lui Dumnezeu. Iar el, înfricoșîndu-i, a poruncit să le ducă. Dar cum au intrat cămilele în biserică, o, minune! au căzut toate jos și au murit. Văzînd nepotul lui Amira semnul acesta, s-a mirat de puterea cea mare a Sfîntului Gheorghe și a poruncit să scoată cămilele afară din biserică.

A doua zi s-a dus preotul să slujească Sfînta Liturghie și saracinul privea din catehumenă să vadă ce are să facă. Iar iubitorul de oameni, Dumnezeul nostru, i-a deschis ochii minții lui și i-a arătat înfricoșata minune ce urmează:

În vremea cînd preotul săvîrșea dumnezeieștile Taine, saracinul a văzut cum preotul a înjunghiat un copil mic și foarte frumos, apoi sîngele lui l-a turnat într-un pahar sfințit, iar trupul l-a tăiat și l-a pus într-un discos sfințit; și, cînd s-a isprăvit chinonicul (cîntarea de la sfîrșitul Liturghiei), a văzut saracinul pe preot că a tăiat trupul pruncului bucățele și împărtășea poporul cu cărnurile și cu sîngele pruncului și se minuna foarte.

După ce a săvîrșit preotul dumnezeiasca Liturghie, a luat prescurile cele mai bune și le-a dus în dar saracinului, care l-a întrebat: "Ce sînt acestea?" Iar preotul a răspuns: "Acestea sînt din prescurile pe care le slujim noi în Biserica noastră". Atunci saracinul i-a zis cu mînie:

"Dintru acestea ai slujit tu liturghie astăzi? Au nu te-am văzut eu că ai înjunghiat fără de milă un prunc mic şi prea frumos şi sîngele lui l-ai turnat în pahar, iar trupul lui l-ai tăiat bucăţele şi l-ai pus pe discos şi le-ai împărţit poporului? Toate acestea pe care le-ai făcut tu, necuratule şi ucigaşule, au nu le-am văzut eu?"

Acestea auzindu-le preotul, s-a cutremurat şi, căzînd la picioarele saracinului, a zis: "Slăvit să fie Domnul nostru, Care te-a învrednicit pe tine, stăpînul meu, a vedea o înfricoşătoare minune ca aceasta. Din aceasta eu cred că tu eşti mare om înaintea lui Dumnezeu şi că El vrea să te aibă numărat printre cei mîntuiţi".

Saracinul, rămînînd uimit de cuvintele preotului, a zis: "Oare prescurile acestea sînt chipul celor ce am văzut eu?" Preotul a răspuns: "Aşa, domnul meu, aşa sînt şi aşa le credem; cum că pîinea şi vinul pe care le aducem la Liturghia noastră sînt Trupul şi Sîngele Domnului nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Dar vederea aceasta pînă acum eu nu m-am învrednicit niciodată s-o am, căci sînt păcătos, ci văd înaintea mea numai pîine şi vin. Însă, de vreme ce Domnul Dumnezeul meu te-a învrednicit pe tine, stăpînul meu, să vezi o taină ca aceasta, cred că eşti mare om; căci Părinţii cei mari ai Bisericii noastre, ca oameni prea vrednici vedeau această minunată taină".

Saracinul, auzind acestea şi minunîndu-se foarte, s-a plecat jos şi s-a gîndit mult timp. După aceea, ca şi cum s-ar fi deşteptat dintr-un somn şi-a venit în sine şi, poruncind slugilor lui să iasă afară, a zis preotului: "Precum văd şi precum deplin mă încredinţez, credinţa creştinilor este adevărată; şi, vai mie! că mi-am petrecut viaţa cu minciună şi deşertăciune în credinţa saracinilor cea cu adevărat păgînă. Dar de vreme ce este voia lui Dumnezeu ca să mă mîntuiesc, botează-mă, ca să slujesc măcar de acum înainte lui Dumnezeu cu conştiinţă curată!"

Preotul i-a răspuns: "Nu îndrăznesc, domnul meu, să te botez, căci unchiul tău este împărat şi, aflînd de aceasta, mă va ucide şi pe mine şi va strica şi bisericile noastre. Dar dacă voieşti, pleacă în taină de aici şi du-te la patriarhul Ierusalimului, fără să te cunoască, şi el te va boteza".

Saracinul, auzind acestea, a găsit o haină de păr şi, îmbrăcîndu-se cu dînsa, într-o noapte a fugit pe ascuns şi s-a dus la Ierusalim la patriarh, fără să fie cunoscut; şi, căzînd la picioarele lui, l-a rugat să-l boteze.

Dacă s-a botezat, după a opta zi a zis către patriarh: "Cu darul lui Dumnezeu m-am făcut creştin; deci ce se cade să fac, ca să mă mîntuiesc?" Patriarhul i-a răspuns: "Dacă voieşti să te

mîntuiești, du-te la Muntele Sinai, unde se află monahi cucernici și îmbunătățiți, fă-te monah și păzește poruncile lui Dumnezeu".

El s-a dus la Muntele Sinai și, făcîndu-se monah, a petrecut acolo trei ani; și deprinzîndu-se cu toate faptele creștinești de la monahii aceia, a ajuns în mari sporiri ale faptelor bune. După aceea, a rugat pe egumen să-i dea voie să se ducă la Rempli și, luînd binecuvîntare, s-a dus acolo. Intrînd în Biserica Sfîntului Gheorghe, l-a întîmpinat preotul cel de Dumnezeu cinstitor, acela de care am spus mai înainte și, arătîndu-i-se lui cine este, i-a zis: "Iată că, cu dumnezeiescul dar și prin rugăciunile tale cele bine primite, m-am făcut creștin și monah, însă am mare dorință să văd pe Domnul Iisus Hristos. Pentru aceea te rog cu căldură, să mă înveți ce se cade să fac ca să-mi împlinesc dorința".

Atunci preotul, slăvind pe Dumnezeu, i-a zis: "Du-te la Amira, unchiul tău, și înaintea lui și a tuturor saracinilor, mărturisește pe Domnul nostru Iisus Hristos, cum că este Fiul lui Dumnezeu, Făcător a toată zidirea; cum că S-a făcut om și a făcut preaslăvite minuni în lume și S-a răstignit, S-a îngropat și a treia zi a înviat și cu slavă S-a înălțat la ceruri. Deci, făcînd asta cu îndrăzneală, vei vedea pe Domnul".

Atunci, de-a pururea pomenitul monahul acela, plecîndu-se dumnezeieștilor cuvinte ale cucernicului preot, a plecat îndată și s-a dus la locul unde era unchiul său; iar noaptea, suindu-se în minaretul geamiei lor, a început a striga: "Alergați aici, o, saracini, că am să vă spun vouă cuvînt!"

Aceia, auzind aceasta, au alergat cu făclii și, aflînd pe monahul acela, l-au întrebat ce are să le spună. Monahul le-a zis: "Ce-mi dați să vă spun unde este nepotul lui Amira, care a fugit pe ascuns?" Aceia au răspuns: "Dacă ne vei spune aceasta, îți vom da bani cîți vei voi".

Monahul a zis: "Duceți-mă la Amira, ca să-i spun!" Atunci, numaidecît l-au dus la Amira cu bucurie, zicînd: "Monahul acesta știe unde este nepotul tău". Amira l-a întrebat de-l știe cu adevărat. Monahul a răspuns: "Da, cu adevărat știu, căci eu însumi sînt; însă acum sînt creștin și cred în Tatăl, în Fiul și în Sfîntul Duh, într-o Dumnezeire, și mărturisesc că Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat din Pururea Fecioara Maria și a făcut mari minuni în lume, apoi S-a răstignit și S-a îngropat și a treia zi a înviat și S-a înălțat la Cer, apoi S-a așezat la dreapta lui Dumnezeu-Tatăl și va să vină iarăși, să judece viii și morții".

Acestea auzindu-le Amira, unchiul său și, spăimîntîndu-se, a zis: "Ce ai pătimit, ticălosule, de ți-ai lăsat casa, bogățiile și slava ta și umbli așa defăimat ca un cerșetor? Nu te întorci la credința ta, să mărturisești prooroc pe Mohamed și să vii iarăși în starea ta cea dintîi?"

Iar monahul a răspuns: "Eu cîte bunătăți aveam atunci cînd eram saracin, erau toate de partea diavolului. Iar aceste haine de păr pe care le port acum sînt lauda mea, bogăția mea și arvună a slavei ce am să dobîndesc pentru credința cea adevărată a Hristosului meu; iar pe Mohamed, care v-a amăgit pe voi, îl defăimez și credința în el o urăsc și de la dînsa mă întorc și o anatemizez".

Cu toate acestea, lui Amira fiindu-i milă de dînsul, a zis saracinilor care se aflau acolo: "El și-a pierdut mintea și nu știe ce zice; scoateți-l afară și izgoniți-l!" Iar aceia au zis: "Pe acela care a anatemizat pe proorocul nostru și credința noastră și care este vrednic de cumplită moarte îl slobozești? Apoi și noi ne lepădăm credința noastră și ne facem creștini!"

Atunci Amira, temîndu-se de dînșii să nu facă vreo răscoală asupra lui, le-a dat libertate să facă cu dînsul orice vor voi. Iar ei, scrîșnind din dinți, au răpit pe fericitul monah și, scoțîndu-l afară din cetate, au aruncat cu pietre în el, dar el chema numele Domnului nostru Iisus Hristos. Și așa s-a săvîrșit de-a pururea pomenitul, întru bună mărturisire; și, mergînd cu îndrăzneală către Domnul, pe Care L-a dorit, a luat cununa mărturisirii.

Pentru aceea, în fiecare noapte s-a arătat multă vreme o stea strălucitoare deasupra grămezii de pietre și lumina toată partea aceea, care lucru văzîndu-l saracinii, se minunau. Trecînd vreme multă, Amira a dat voie creștinilor care, scoțînd sfintele moaște ale mărturisitorului din grămada de pietre - o minune! -, le-au aflat întregi și nestricate, avînd multă bună mireasmă. Pe care moaște cu evlavie sărutîndu-le, le-au îngropat cu laude și cu cîntări de psalmi, slăvind pe Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slava și stăpînirea în veci. Amin.

8. ALȚI SFINȚI POMENIȚI LA 3 NOIEMBRIE

Tot în această zi mai facem pomenirea Prea Cuviosului Părintelui nostru Achepsima, care a trăit pe vremea împăratului Teodosie cel Mare și care, închizîndu-se într-o colibă mică, a petrecut șaizeci de ani, luînd aminte la mîntuirea sa. Mîncarea lui era linte cu apă. După aceea a fost scos din colibă și, cu sila, ales arhiereu. Apoi și-a dat duhul său lui Dumnezeu în pace adîncă.

Tot în această zi mai facem pomenirea Sfinților Mucenici ostași Attic, Agapie, Eudoxie, Carterie, Istucarie, Pactobie, Nictopolion și a celor împreună cu dînșii, care, pe vremea lui Decius împăratul, suferind de la Marcel Duxul multe chinuri pentru Hristos, s-au săvîrșit prin foc.

9. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU IOANICHIE CEL MARE

(4 NOIEMBRIE)

Preacuviosul Părinte Ioanichie s-a născut în părțile Bitiniei, în satul ce se numea Maricat; tatăl său se numea Miritrichie, iar maica sa, Anastasia. Și începînd a veni în vîrstă, păștea vitele, după porunca părinților săi. Apoi, deși nu era dat la învățătura cărții, mai mult decît toți cei ce învățau, a înțeles ce este viața, căci căuta poruncile Domnului. Drept aceea, fiind povățuit de Duhul Sfînt, era foarte îmbunătățit, blînd, smerit, răbdător și foarte ascultător. Iar către rugăciune avea o astfel de osîrdie, încît de multe ori lăsînd turma sa, toată ziua stătea

la un loc deosebit și se ruga cu sîrguință către Dumnezeu. Iar cînd mergea la rugăciune, își însemna turma sa cu semnul crucii și rămînea turma nerisipită, nici de fiare răpită, nici de tîlhari furată, pînă cînd fericitul copil, întorcîndu-se seara, o mîna la casa părinților. Cu astfel de lucru s-a îndeletnicit Sfîntul pînă la vîrsta matură.

În acea vreme, împărățea peste greci Leon cel necredincios, fiul lui Constantin Copronim, care era amăgit cu eresul luptei contra sfintelor icoane. Acesta a trimis prin toată stăpînirea sa, ca să aleagă tineri plăcuți, harnici și viteji pentru oaste.

Ajungînd trimișii în părțile Bitiniei și fiind în satul unde viețuia Ioanichie, dacă l-au văzut că este tînăr, frumos, cu vîrsta desăvîrșit, cu trupul voinic și îndemînatic la oaste, l-au luat cu dînșii și l-au înscris în rînduiala ostășească. Dintr-acea vreme Ioanichie fiind ostaș, era înfricoșător vrăjmașilor pentru bărbăția lui și iubit celor ce ostășeau împreună cu dînsul, pentru blîndețea și smerenia lui; dar mai iubit era lui Dumnezeu, căci păzea cu dinadinsul poruncile Lui cele sfinte.

Însă diavolul, pizmuind viața lui cea îmbunătățită, l-a tras pe el în eresul luptei contra icoanelor, de care atunci toată Biserica lui Dumnezeu era tulburată prin împărați eretici. Căci se aruncau de prin bisericile lui Dumnezeu sfintele icoane iar cei ce se închinau erau izgoniți. Și atît de mult a fost înșelat Ioanichie cu acel eres, încît nu voia nici să audă de sfintele icoane.

Iar Dumnezeu, Care voiește ca toți să se mîntuiască, l-a mîntuit și pe el de acea înșelăciune în acest chip. A rînduit a fi trimis cu oștile spre Apus, de unde întorcîndu-se, trecea pe lîngă muntele Olimpului; și după purtarea de grijă a lui Dumnezeu, a trecut pe lîngă un călugăr, care pustnicea în acel munte și care era înainte văzător. Acela, auzind că Ioanichie trecea pe acolo cu oștile, și prin Duhul lui Dumnezeu înștiințîndu-se despre toate cele ce gîndea dînsul, a ieșit din chilia sa și, arătîndu-se lui, a zis: "O, fiule Ioanichie, dacă te numești creștin, pentru ce treci cu vederea icoana lui Hristos? Zadarnice sînt toate ostenelile faptelor tale celor bune, dacă nu ai credința cea dreaptă!"

Acestea auzindu-le, Ioanichie se minună, căci l-a chemat pe nume acela care nu-l știa pe el și a vădit credința lui, călugărul care niciodată nu-l văzuse. Deci a cunoscut că cel ce grăiește către dînsul este plin de Duhul lui Dumnezeu și, cu ochii mai înainte văzători, a știut tot despre dînsul. Pentru aceea a căzut la pămînt, închinîndu-se și cerînd iertare, pentru că din neștiință a greșit; și a făgăduit a se îndrepta și a da cinstea și închinăciunea ce se cuvin icoanei lui Hristos și chipurilor tuturor sfinților.

Din acea vreme fericitul Ioanichie a început cu osîrdie a cinsti sfintele icoane și se căia că altădată, în neștiința sa, le trecuse cu vederea; și părîndu-i rău de aceasta, se pedepsea cu post și cu tot felul de chinuri ale trupului. Căci, petrecînd lîngă ușile împărătești, se culca pe pămînt și făcea rugăciune cu sîrguință și priveghere de toată noaptea și niciodată nu mînca bucate pînă la săturare. Deși adeseori stătea la masa de obște cu ostașii săi, însă atunci numai gusta din mîncare și băutură, în acest fel de pocăință petrecînd el șase ani.

În acea vreme s-au sculat bulgarii cu toată puterea lor și au pornit război împotriva grecilor, robind Tracia. Deci a ieșit împotriva lor împăratul grecilor, cu toate oștile sale, între care era și fericitul Ioanichie. Iar cînd s-au apropiat amîndouă oștile și făceau război, bulgarii erau aproape a birui pe greci. Atunci Ioanichie a arătat mare vitejie, ca odinioară David, care a biruit pe cel de alt neam; apoi, chiar în fața împăratului a apărat pe tovarășii săi de sabia potrivnicilor, nevoindu-se cu bărbăție împotriva vrăjmașilor săi și tăindu-i ca pe niște buruieni. Pe un oarecare boier din cei însemnați ai grecilor, care s-a luptat cu bulgarii și a fost biruit de dînșii, căzînd în mîinile lor, Ioanichie l-a izbăvit; căci, pornindu-se asupra lor, pe unii i-a tăiat cu sabia, iar pe alții i-a izgonit și pe cel robit l-a scăpat.

Odată, văzînd el un bulgar înfricoșător ca Goliat, care păzea o cale strîmtă și ucidea mulți greci, s-a pornit asupra lui și îndată i-a tăiat capul. Astfel era vitejia fericitului Ioanichie împotriva vrăjmașilor celor văzuți, lucru care mai înainte însemna lupta lui cea tare și biruința care avea să o aibă contra vrăjmașilor celor nevăzuți.

Văzînd împăratul vitejia lui, l-a întrebat despre patria lui, despre neam și despre nume și a poruncit să-l scrie în cartea vitejilor, ca după săvîrșirea războiului să-l cinstească cu boierie mare și cu multe daruri ca pe un ostaș viteaz.

Sfîrșindu-se războiul și întorcîndu-se împăratul întru ale sale, Ioanichie a văzut muntele Olimpului, mai sus pomenit, care este în dreapta Bitiniei. Aducîndu-și aminte de călugărul acela, care ieșise la dînsul din pustie, și-l mustrase pentru eresul luptării împotriva sfintelor icoane, și-a pus în gînd să lase toate și, sălășluindu-se în acel munte, să urmeze în liniște vieții călugărești și să se închine lui Dumnezeu, lucru pe care degrabă l-a și făcut. Căci, cînd a venit în cetatea împărătească și avea să primească boierie cinstită și daruri de la împărat pentru vitejia pe care o arătase în război, îndată le-a trecut cu vederea pe toate și ca pe niște gunoaie le-a socotit. Apoi, după douăzeci și patru de ani ai ostășirii sale împotriva trupului și a sîngelui, părăsind oștirea, a mers la cei ce petreceau viață călugărească, vrînd a începe războiul împotriva duhurilor răutății celor de sub cer.

Întîi a venit în mînăstirea Avgarov și, fiind primit de părinții cei ce petreceau acolo, și-a descoperit gîndul său egumenului Grigorie, cum că voiește a merge în pustie și a viețui singur în liniște. Iar egumenul, lăudînd scopul, a zis: "Deși cugeți cele bune, iubitule, eu te sfătuiesc

să nu alegi deocamdată viața cea pustnicească și depărtată de petrecerea împreună cu oamenii, pînă ce nu te vei deprinde mai întîi cu rînduiala și obiceiul călugăresc. Deci mai întîi sălășluiește-te între oarecare călugări cu fapte bune și iscusiți și vei afla de la dînșii vremea și rînduiala rugăciunilor; apoi învață smerita cugetare, ascultarea și blîndețea și după aceea te vei duce și în pustie. Păzește-te, fiule, ca nu cumva, fiind neînvățat și începînd viața aceasta, în loc să rănești pe vrăjmașul, să fii tu rănit de dînsul, și în loc să-l biruiești, să fii biruit!"

Un sfat folositor ca acesta ascultînd Ioanichie, a părăsit scopul său pînă la o vreme și s-a sălășluit împreună cu bărbații insuflați de Dumnezeu ca să se obișnuiască cu viața lor cea plină de fapte bune. Deci în trei mînăstiri a luat aminte și a învățat rînduiala și viața călugărească. Mai întîi s-a dus la mînăstirea lui Avgarov, apoi s-a dus într-o altă mînăstire, care se numea Utotelos și, neștiind carte, a început acolo a învăța. Dar, văzînd că în mînăstirea aceea vin mulți oameni mireni și le tulbură liniștea, a ieșit de acolo și s-a dus în a treia mînăstire, care se numea Antidiu. Petrecînd în ea doi ani, a învățat treizeci de psalmi ai lui David și mult s-a folosit de călugării cei ce petreceau acolo.

Iar după doi ani a dorit iarăși liniștea pustiei și voia să se suie într-un munte care era aproape și acolo, în singurătate sălășluindu-se, să înceapă viața pustnicească. Dar șapte zile mai înainte le-a petrecut postind și rugînd pe Dumnezeu cu sîrguință, ca să-i fie povățuitor pe calea ce dorea. În a șaptea zi, acest nou Moise, a auzit un glas de sus, poruncindu-i să iasă la muntele acela. Și a ieșit Ioanichie din mînăstirea Antidiului și a mers departe, și pe munte suindu-se, lua aminte într-o parte și într-alta, unde să afle un loc de petrecere. Și iată, a văzut doi monahi viețuitori în pustie, ale căror haine erau de păr și se hrăneau din verdețurile ce creșteau în pustie. Către aceștia alergînd fericitul, li s-a închinat. Iar ei, stînd, au făcut rugăciune și după aceasta au vorbit cu dînsul. Deci Ioanichie le-a mărturisit lor toate ale sale, le-a descoperit scopul său și mult s-a folosit din sfintele lor cuvinte.

Apoi, pustnicii aceia, i-au proorocit lui că după cincizeci de ani de pustnicie, către sfîrșitul vieții lui, va veni asupra lui o ispită de la niște oameni zavistnici; dar au zis sfinții, că se va întoarce durerea la capul lor, iar tu nici un rău nu vei pătimi. Aceasta s-a și împlinit și despre care lucru vom spune mai pe urmă. Acestea proorocindu-le pustnicii lui Ioanichie, i-au dat o haină de păr, care pe limba acelei țări se numea leviton. Această haină îi era lui Ioanichie ca o pavăză nebiruită împotriva tuturor săgeților vrăjmașilor, precum singur mai pe urmă a mărturisit.

După vorba cea folositoare între ei, pustnicii s-au despărțit și s-au dus în cea mai adîncă pustie, iar Ioanichie s-a dus la muntele ce se numea Trihalix și acolo petrecea fără chilie, avînd numai cerul drept acoperămînt. Înștiințîndu-se despre dînsul Grigorie cel mai sus pomenit, egumenul mînăstirii Avgarovului, i-a zidit lui în muntele acela o chilie mică, în care putea fericitul să se adăpostească de vifor, de ploi și de zăpadă; deci în acea chiliuță petrecea Ioanichie închis. După aceasta au început mulți dintre frați a veni la dînsul, vrînd a-i vorbi și a se folosi

de la el. Pentru aceea, supărîndu-se pentru că i se tulbura liniștea, a lăsat muntele acela și s-a dus, căutîndu-și alt loc de liniște.

Mergînd pe lîngă satul ce se numea Elespont, a văzut aproape de dînsul un munte înalt și foarte greu de umblat, fiind plin de pădure; și săpîndu-și în pămînt o peșteră strîmtă și adîncă, a început a viețui acolo fără a ieși din ea. Iar hrană avea de la un păstor, care păștea caprele în acel munte; acesta aducea sfîntului cîte puțină pîine și apă și aceasta numai o dată pe lună, iar el primea de la dînsul binecuvîntare și rugăciune. Acolo a petrecut Sfîntul trei ani, ziua și noaptea rugîndu-se și slăvind pe Dumnezeu, apoi cîntînd psalmii lui David, adăuga la fiecare stih cuvintele acestea: "Nădejdea mea este Tatăl, scăparea mea este Fiul și acoperămîntul meu Sfîntul Duh". Aceste cuvinte ca pe o dulceață purtîndu-le pe limba sa, se veselea; cuvinte care mai pe urmă mulți deprinzîndu-le de la dînsul, totdeauna le aveau în gurile lor.

După trei ani de la nevoința lui în acea peșteră strîmtă, a ieșit odată la o biserică ce nu era departe de acolo. Și, din întîmplare, au venit la acea biserică niște ostași, care odinioară ostășiseră cu Ioanichie și avuseseră cu dînsul prietenie. Dintre aceștia unul, văzîndu-l pe Ioanichie, l-a recunoscut și, îmbrățișîndu-l, plîngea de bucurie și îi aducea aminte de viața lui de mai dinainte, de vitejia lui în războaie, de slava și de cinstea pe care o avea de la împăratul. Apoi se minuna că a lăsat toate acelea și a vrut să trăiască în sărăcie. Dar întorcîndu-se ostașul acela către tovarășii săi, vrînd să le spună despre Ioanichie, acesta îndată a fugit de dînșii. Și, vrînd să se ascundă mai bine, s-a dus în munții Conturiului, în care erau mulțime de fiare și de balauri. Acolo sălășluindu-se Sfîntul și fugind de slava omenească, a locuit cu fiarele și cu balaurii, cîntînd ca David: *Iată m-am îndepărtat fugind, și m-am sălășluit în pustie. Așteptat-am pe Dumnezeu, Cel ce mă mîntuiește de puținătatea sufletului și de vifor*.

Iar după multă vreme a voit a merge în Efes, la biserica Sfîntului Ioan, Cuvîntătorul de Dumnezeu, pentru închinare și rugăciune. Deci, sculîndu-se, a plecat și, trecînd pe lîngă un lăcaș de rugăciune la apusul soarelui, l-au întîmpinat un bărbat și o femeie, mergînd la același lăcaș ca să săvîrșească pomenirea părinților lor. Aceștia, văzîndu-l pe cale, s-au înfricoșat, că avea trupul îmbrăcat cu haine rupte, desculț și pe tot trupul acoperit cu păr. Iar sfîntul, văzîndu-i pe ei tremurînd de frică, a zis cu blîndețe către dînșii: "Nu vă temeți, fiilor, ci spuneți-mi unde duce calea aceasta!" Iar ei au zis că duce către rîul ce este înainte și care atunci era foarte mare, încît nimeni nu era cu putință a trece rîul acela fără luntre. Dar Sfîntul mergînd lîngă rîu, s-a odihnit puțin, apoi la miezul nopții, sculîndu-se, a mers pe apă - o, picioare sfinte! o, călătorie minunată! Și mergînd pe deasupra apei ca pe uscat, a trecut de cealaltă parte cu picioarele uscate.

După ce a sosit în Efes și s-a apropiat de biserica Sfîntului Ioan Teologul, i s-au deschis de la sine ușile bisericii și, intrînd înăuntru, s-a rugat dindestul, închinîndu-se și sărutînd sfînta icoană a iubitului ucenic al lui Hristos. Apoi ieșind din biserică, îndată s-au închis ușile singure. Iar el iarăși s-a întors la a sa petrecere în nevoință din munții Conturiului.

Deci, i s-a întîmplat a merge pe lîngă o mînăstire de femei, unde era o maică ce avea o fiică tînără, și aceasta fiind cuprinsă de dorința lumească, voia să lase cinul său călugăresc și pe maica sa, să se ducă în lume și să se mărite cu un bărbat. Iar maica sa o sfătuia cu plîngere și o ruga ca să sufere războiul trupesc pentru dragostea lui Hristos, să-și omoare trupul său, să nu-și lase călugăria și să nu se dea spre batjocură și pierzare diavolului. Dar nu putea să o înduplece pe dînsa, căci ardea de văpaia patimii și voia să fugă din mînăstire.

Despre toate acestea înștiințîndu-se Sfîntul Ioanichie, i s-a făcut milă de fecioara aceea și, chemînd-o pe ea, a zis: "Pune, fiică, mîna ta pe grumajii mei!" Cînd a făcut aceasta fecioara, Sfîntul s-a rugat cu lacrimi către Dumnezeu ca să se izbăvească fecioara de acea patimă și de ispita diavolului, iar greutatea războiului ei să fie pe grumajii lui și toate patimile ei cele trupești să fie asupra lui, ceea ce a și fost. Căci a scăpat fecioara aceea de toate gîndurile cele necurate și de poftele cele trupești; apoi a petrecut în mînăstirea sa, viețuind fără de patimi și bineplăcînd lui Dumnezeu.

Iar Sfîntul Ioanichie s-a dus în calea sa, la muntele Conturiului; dar mergînd pe cale a simțit în sine o dorință necurată și s-au năpustit asupra lui ca un vifor cumplit gîndurile cele lumești și s-au ridicat într-însul valurile necuratelor patimi, încît fierbea sîngele într-însul ca într-o căldare și toată ispita ce fusese la fecioara aceea a căzut asupra fericitului Ioanichie. Însă el răbda ostenindu-și trupul cu mari nevoințe. Apoi, aflînd undeva un balaur înfricoșător încuibat în crăpăturile pămîntului, a cugetat să se dea pe sine balaurului spre mîncare, voind mai bine a muri decît să se învoiască cu gîndurile cele necurate și să-și prihănească trupul său cel curat. Deci s-a aruncat pe sine înaintea balaurului, ca să fie mîncat de el. Însă șarpele nici n-a voit a se atinge de dînsul ci, atunci cînd îl întărîta pe el Sfîntul Ioanichie, îndată a murit.

Din acel ceas au pierit de la dînsul toate gîndurile necurate, s-a stins patima, a încetat pofta și s-a întors pacea în trupul lui. Deci i s-a dat lui de la Dumnezeu stăpînire peste balaurii cei văzuți și peste cei nevăzuți, ca să calce peste dînșii și să sfărîme capetele lor. Odinioară, stînd el și cîntînd psalmii lui David, a început a se clătina o stîncă ce era acolo. Uitîndu-se sfîntul, a văzut ieșind, din mijlocul peretelui, un balaur înfricoșător. Sfîntul punînd peste dînsul toiagul ce-l avea în mînă, îndată balaurul a murit.

Altădată, în vreme de iarnă, sfîntul intrînd într-o peșteră adîncă, a aflat într-însa un balaur ai cărui ochi străluceau ca focul și sfîntul nu știa că este acolo balaurul; ci părîndu-i că ochiul lui este cu adevărat foc, a adunat lemne și le-a pus pe ochii șarpelui vrînd să se încălzească de frig; însă balaurul s-a sculat și a lepădat lemnele de pe ochii lui. Atunci a cunoscut sfîntul cum că este balaur, dar nu s-a temut ci, dîndu-se puțin într-o parte a peșterii, a petrecut împreună cu balaurul pînă ce a trecut iarna.

După doisprezece ani petrecuți în pustia aceea, a venit către dînsul un glas de sus, poruncindu-i să meargă în mînăstirea care se numește Erist și acolo să se îmbrace în rînduiala călugărească, căci încă nu era îmbrăcat în haine călugărești acest pustnic îmbunătățit cu atîtea fapte bune. Deci, îndată a plecat la mînăstirea aceea, unde, ajungînd pe vremea secerișului, a spus dorința sa egumenului mînăstirii, care se numea Ștefan. Acesta, a doua zi, făcînd rugăciunile cele obișnuite, a îmbrăcat pe cuviosul Ioanichie în chipul călugăresc, deși mai înainte de chipul acela era călugăr desăvîrșit și pe mulți călugări îi întrecea cu faptele bune.

Cuviosul, fiind îmbrăcat în haine călugărești, a început mai mult a se nevoi, adăugînd osteneli peste osteneli. Apoi s-a închis într-un loc ce se numea Critama; și s-a ferecat cu un lanț de fier lung de șase coți și a petrecut în acea închisoare trei ani în legături, fiind singur de voie legat și mucenic al lui Hristos. Iar după trei ani a dorit să se ducă în Helidon, să-l vadă pe Gheorghe cel mare între pustnici. Deci dezlegîndu-se din legături s-a dus; și cînd a ajuns la rîul Goram, a dat iarăși peste un balaur care tulbura rîul și oprea curgerea apei. Pe acel balaur l-a omorît cu rugăciunea și cu semnul Crucii. Apoi, venind la marele Gheorghe, a petrecut lîngă dînsul alți trei ani și a învățat de la el toată Psaltirea; și iarăși s-a dus la păstorul locașului Antidiului, împreună cu ucenicul său Pahomie.

Fiind în mînăstirea Avgarovului, s-a dus cu alți călugări ca să vadă o mînăstire ce era zidită de curînd, în muntele din apropiere. Și cînd s-a apropiat de munte, a venit din pustie un țap mare neobișnuit, pe care, văzîndu-l monahii care mergeau cu dînsul, cugetau între ei cum l-ar putea vîna, căci din pielea lui ar avea piei bune. Iar cuviosul, înțelegînd cugetele lor, a poruncit unuia ce se chema Sava să meargă și să aducă țapul acela la dînsul. Iar Sava a zis: "Dar de se va porni țapul pe fugă, cum îl voi ajunge?" Iar Sfîntul a zis către dînsul: "Tu, frate, mergi numai și fă ceea ce-ți spun, căci el de bunăvoie va veni la tine și-ți va urma ție". Dar întorcîndu-se către ceilalți călugări, i-a întrebat pe ei de este bună pielea țapului ca să facă din ea foale. Iar ei au zis: "Foarte bună este; aceasta cugetam și noi mai înainte de a spune tu". Și fiind adus țapul, cuviosul îl netezea cu mîna sa, iar pe frați îi învăța să le fie milă de sufletele dobitoacelor și să-și potolească poftele. Apoi iarăși a slobozit țapul la pășunea sa în pustie.

Cuviosul avea și darul înainte vederii, căci a proorocit moartea împăratului Nichifor, care avea să fie degrabă, ceea ce s-a și împlinit; căci, fiind rănit de bulgari, a murit în război. Asemenea a prevestit grabnicul sfîrșit al lui Stavrichie, fiul lui Nichifor, care începuse a împărăți după dînsul.

Pe cînd petrecea Sfîntul în muntele Prusantiului, care este înalt ca și muntele Olimpului, era acolo un călugăr, anume Gurie, cu viață fățarnică, ce căuta slava omenească, fiind de toți slăvit ca un mare nevoitor. Acela, văzîndu-se departe de Sfîntul Ioanichie, cel cu adevărat nevoitor și săvîrșitor de fapte bune, s-a pornit spre zavistie. Deci, vrînd să-l piardă pe el de pe pămînt, a gătit otravă de moarte și, venind la dînsul cu vicleșug, ca Iuda, i-a dat otrava aceea în băutură. Iar cuviosul, fiind fără de răutate, socotea că Gurie îi arată dragoste prietenească, căci nu știa zavistia și vicleșugul lui.

Neştiind nimic, a băut otrava cea aducătoare de moarte şi îndată a căzut în boală cumplită şi se apropia de moarte. Dar Dumnezeu n-a lăsat pe plăcutul Său să se săvîrşească fără vreme, de o moarte ca aceea, ci i-a trimis în ajutor pe Sfîntul Mucenic Eustatie. Acesta, arătându-se lui în vedenie, l-a tămăduit de boală şi i-a dăruit sănătate ca mai înainte. Pentru aceasta, mulţumindu-i, Cuviosul Ioanichie a zidit acolo o biserică în numele Sfîntului marelui mucenic Eustatie şi a făcut o mînăstire lîngă dînsa.

Într-o noapte a avut o vedenie, nu în somn, ci aievea, pe cînd stătea şi se ruga. Vedenia era aceasta: În partea muntelui dinspre răsărit, s-a arătat un izvor cu apă multă, iar împrejurul izvorului erau mulţime de oi care beau apa ce curgea din izvor; şi Sfîntul se minuna de acea vedenie, căci ştia că nu era acolo izvor, nici oi n-au umblat cîndva prin pustia aceea. Iar a doua zi a mers la locul acela, dar n-a aflat nimic, nici oi, nici izvor, ci numai locul frumos şi bineplăcut pentru vieţuire. Apoi s-a înştiinţat de la cei de demult cum că într-acel loc a fost odinioară o biserică a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Cuviosul a tîlcuit vedenia sa, zicînd: "Izvorul care avea multă apă, înseamnă darul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu ce va fi în acel loc; iar oile, sînt poporul care se împărtăşeşte din darul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu".

Deci a pus multă sîrguinţă ca să se zidească biserica, iarăşi pe locul acela, în numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pe care a săvîrşit-o degrabă, căci a zidit o biserică frumoasă şi a aşezat mînăstire lîngă ea. Apoi a adunat mulţime de fraţi, cu ajutorul lui Dumnezeu şi cu sporirea Binecuvîntatei Fecioare Maria, Născătoarea de Dumnezeu. Iar cînd se zidea biserica, se ostenea şi Cuviosul Ioanichie, ducînd pietre şi ajutînd celor ce zideau. Odată, întinzîndu-şi mîna ca să ia o piatră de pe pămînt, a ieşit o viperă de sub piatră şi l-a apucat de mînă. Iar el, ca odinioară Pavel, scuturînd vipera de pe mînă, n-a pătit nimic.

În rugăciunile sale Cuviosul Ioanichie era cu sîrguinţă, încît nu numai cu duhul, ci şi cu trupul se înălţa de la pămînt. Altă dată cuviosul mergînd singur la biserică să se roage, i-a urmat în taină ucenicul şi următorul vieţii lui celei sfinte, fericitul Eustatie şi ascunzîndu-se într-un colţ al bisericii, lua aminte cu sîrguinţă la rugăciunea lui. Apoi l-a văzut ridicîndu-şi mîinile şi înălţîndu-se de la pămînt, stînd în văzduh şi rugîndu-se, lucru pe care văzîndu-l Eustatie, s-a înspăimîntat. Iar după rugăciune iarăşi a coborît pe pămînt. Şi simţindu-l pe Eustatie că este acolo, s-a scîrbit asupra lui şi a zis: "Scris este: *Nu va locui lîngă tine cel ce vicleneşte*. Iar tu ai îndrăznit a vedea cu vicleşug smerita mea rugăciune". Deci l-a certat pe el ca să nu spună nimănui despre aceea.

Multe minuni făcea acest bărbat sfînt. Pe demoni îi scotea din oameni cu cuvîntul şi tămăduia tot felul de boli cu semnul Crucii şi cu rugăciunea şi de vătămările şerpilor pe mulţi a izbăvit. De aceea mulţime de popor alerga la dînsul: unii cerînd tămăduiri de boli, alţii izbăvire de duhurile cele necurate, iar alţii numai binecuvîntare şi rugăciune, lucru care tulbura liniştea lui. Pentru aceea, supărîndu-se, s-a dus în muntele Trihalicului şi a trăit acolo, petrecînd fără

acoperămînt. Iar Eustatie din mînăstirea Avgarovului, avînd dragoste cu osîrdie către părintele său și dorind să se vadă cu dînsul, s-a dus acolo și, căutîndu-l cu sîrguință, l-a aflat în acel munte.

Apoi, după rugăciunea obișnuită, Eustatie a întrebat pe fericitul Ioanichie despre Leon Armeanul, care pe atunci împărățea: "Oare mult va tulbura Biserica lui Dumnezeu cu eresul luptării contra sfintelor icoane?" Iar Sfîntul a prevestit grabnica lui pierzare, căci Mihail, care era poreclit Valvos sau Travlin, degrabă l-a ucis pe Leon Armeanul și i-a luat împărăția.

Fericitul bărbat Ioanichie se obișnuise a umbla cu toiag la bătrînețe; și umblînd el prin unele locuri strîmte printre munți, s-a întîmplat că i-a căzut toiagul din mînă și s-a pierdut și nu era cu putință a-l afla, căci căzuse într-o prăpastie. Deci, mîhnindu-se Sfîntul pentru pierderea toiagului, și-a plecat genunchii făcînd Domnului obișnuitele rugăciuni. Iar toiagul purtîndu-se prin văzduh a venit cu nevăzută mînă și s-a așezat în mîinile sfîntului.

Umblînd fericitul pe munte, a aflat o peșteră pustie, în care se încuibaseră demonii. Sfîntul, iubind peștera aceea, s-a sălășluit într-însa. Iar diavolii, nerăbdînd venirea lui, s-au sculat asupră-i și multe feluri de supărări îi făceau, vrînd să-l înfricoșeze și să-l izgonească de acolo. Diavolii strigau asupra lui, scrîșneau din dinți, batjocoreau, îngrozeau, alergau asupra lui, năpădeau asupra feței lui și toată peștera părea că se clatină. Iar Sfîntul, după cuvîntul lui Pavel, stătea în ziua cea cumplită înarmîndu-se cu zaua dreptății și cu pavăza credinței și întru nimic nu socotea toate năpădirile vrăjmașilor. Demonii, precum odinioară n-au răbdat venirea lui Hristos, strigau: "Ai venit aici mai înainte de vreme să ne chinuiești pe noi?" și neputînd birui pe cel nebiruit, singuri fiind biruiți, diavolii au fugit de la dînsul.

În acea vreme, o fiică a unui boier mare, care ținea credința dreaptă, zăcea pe pat slăbănoagă și bolea cumplit. Fiind adusă la Sfîntul, el îndată a întîmpinat-o și, făcîndu-i-se milă de ea pentru buna ei credință - căci, în mijlocul atîtor popoare luptătoare împotriva icoanelor, ea singură cinstea sfintele icoane -, a tămăduit-o de boală cu rugăciuni și cu semnul sfintei Cruci, dîndu-i sănătate desăvîrșită.

S-a întîmplat a fi acolo cel ce luase pe sora sfîntului în însoțire; acela era întunecat cu eresul luptei contra icoanelor. Pe acesta îl învăța Sfîntul din destul ca să cunoască calea cea dreaptă a bunei credințe și să aibă sfintele icoane în cinstea ce li se cuvine. Dar după ce n-a sporit nimic cu cuvintele - căci acela era împietrit ca faraon -, fericitul, uitînd rudenia sa cea de aproape după trup, s-a rugat lui Dumnezeu ca să orbească ochii cei trupești ai celui luptător împotriva icoanei, de vreme ce nu avea ochi sufletești. Și a fost așa, căci a orbit cumnatul său după soră și a luat pedeapsă vrednică pentru credința sa cea rătăcită.

Acest mare părinte avea obiceiul de se pogora din munte întru întîmpinare, cînd auzea că vine cineva la dînsul. Aceasta o făcea ca cei ce vin să nu se ostenească pentru dînsul, pentru că suirea în acel munte era cu osteneală, iar nu cu înlesnire. Deci, odată, veneau la dînsul doi episcopi, al Calcedonului și al Niceei, și cu dînșii Petru și Teodor Studitul, cu Iosif și cu Clement. Pe aceștia, fericitul i-a întîmpinat, pogorîndu-se din munte și închinîndu-li-se lor cu dragoste, iar după rugăciunea cea obișnuită, a vorbit cu ei cuvinte folositoare. Fericitul a zis către unul dintr-înșii, cu numele Iosif: "Nu te tulbura, frate Iosife, ci te pregătește pentru ieșire!" Aceste cuvinte ale lui nu le-au înțeles atunci cei ce le-au auzit. Dar, trecînd optsprezece zile, Iosif s-a mutat din viață și atunci și-au adus aminte de cuvîntul fericitului Ioanichie și au cunoscut că el a văzut cu ochii mai înainte văzători moartea lui Iosif și că despre ea i-a proorocit atunci, poruncindu-i să se pregătească de ieșire.

În al cincilea an al împărăției lui Mihail, împlinindu-se paisprezece ani de la sfîrșitul împăratului Nichifor și de cînd bulgarii, bătînd pe greci, au robit pe mulți dintre dînșii, din boierii cei mari și slăviți și din ostași și îi țineau în legături și în temniță, atunci și-a adus aminte cuviosul de cei robiți și s-a mîhnit pentru dînșii. Căci a auzit că sînt în mare strîmtoare și nevoie și că șed în temniță rea și întunecată, legați cu lanțuri și că mai bine ar fi voit să moară decît să fie vii într-o asemenea nevoie. Deci, milostivindu-se spre dînșii, a lăsat pustia și viața cea fără de gîlceavă și s-a dus în pămîntul bulgarilor, vrînd să dezlege pe cei legați și să slobozească pe cei robiți.

Venind la cetatea unde erau grecii ținuți în legături, s-a apropiat de temniță nevăzut, căci străjerii cei ce străjuiau ușile temniței nu-l puteau vedea pe el. Apoi a făcut semnul Crucii pe uși și îndată s-a deschis temnița în care intrînd, pe toți i-a dezlegat din legături cu semnul Crucii și le-a poruncit să meargă după dînsul. Deci au ieșit toți cei legați din temniță, fiind straja acolo și neștiind nimic de ceea ce se făcuse. Iar Sfîntul, precum Hristos a scos din iad sufletele drepților, așa și el, slobozind pe greci din legături și din temniță, i-a îndreptat toată noaptea, ca alt Moise, în strălucire de lumină pînă la hotarele stăpînirii grecești.

Mergînd pe cale cu dînșii, îi învăța să nu fie ca părinții lor, neam îndărătnic și amăgitor, ci să nădăjduiască spre Dumnezeu și să nu uite facerile de bine și minunile Lui. Iar cînd s-a despărțit de dînșii, au căzut toți la picioarele lui, rugîndu-l să le spună numele său și ziceau: "Spune-ne cine ești tu, o! omule al lui Dumnezeu?" Cuviosul n-a ascuns numele său, dar a poruncit să dea lui Dumnezeu mulțumire; și astfel s-a întors iarăși întru a sa liniștită petrecere.

Odinioară, cuviosul a șezut într-o corabie și a plutit spre biserica Sfîntului Teofan, care era în Sigrian, ca să se închine. Întorcîndu-se de acolo, a stat la ostrovul Fas, unde, auzind viețuitorii ostrovului aceluia, călugări și mireni, despre venirea lui Ioanichie la dînșii, au alergat toți la dînsul și, căzîndu-i înainte, îl rugau pe fericitul să-i miluiască pe dînșii și să izgonească șerpii din insula lor; căci se înmulțiseră atunci șerpii fără de număr în insula aceea și foarte mult îi vătămau pe oameni și dobitoace. Iar Sfîntul, ascultîndu-i pe dînșii, ca niște săgeți a slobozit

asupra șerpilor rugăciunile sale cele cu sîrguință către Dumnezeu și, îndată, adunîndu-se toți șerpii din insula aceea, s-au aruncat în adîncul mării. De atunci nu mai erau șerpi în insula aceea.

Cuviosul s-a dus de acolo în alt loc liniștit și mergea împreună cu dînsul și Daniil, egumenul mînăstirii, care era în insula Fas. Acesta avea un frate călugăr, anume Eftimie, al cărui sfîrșit ce avea să fie degrabă, Sfîntul mai înainte i l-a spus, zicînd: "Frate Eftimie, grăbește-te, că degrabă vei călători către călătoria cea de sus!" Acestea zicîndu-le lui Eftimie, a intrat într-o peșteră mică vrînd să se odihnească și a aflat acolo un diavol viețuind, care era mai cumplit decît cel dintîi.

Deci, Ioanichie cu Daniil s-au sălășluit într-acea peșteră. Iar diavolul, nerăbdînd venirea lor, li s-a arătat negru cu chipul și înfricoșător, iuțindu-se și năvălind asupra lor, ca să-i izgonească din peșteră. Însă ei, nădăjduind spre Domnul, petreceau fără temere. Dar ucigașul de oameni, năpădind asupra lor, i-a legat picioarele lui Daniil, iar pe Ioanichie l-a rănit în coastă cu o durere așa de grea, încît a rămas fără glas șapte zile. Apoi, singur vicleanul, a fugit din peșteră, neputînd să petreacă la un loc cu plăcuții lui Dumnezeu.

După aceasta, Cuviosul Ioanichie iarăși s-a întors în muntele Trihalicului vestind moartea unui monah, Isichie, care petrecea cu nebăgare de seamă și a izgonit omizile de prin grădini cu rugăciunea și cu semnul Sfintei Cruci.

Odată, a venit pentru rugăciune o stareță împreună cu fiica sa; și aceea era egumenă a mînăstirii Cluviului. Iar el, luînd toiagul ce era în mîna maicii, l-a dat în mîna fiicei sale și, tulburîndu-se maica, a zis: "Părinte, mie mi se cuvine toiagul ca să-mi sprijine trupul meu neputincios de bătrînețe". Dar el, nerăspunzînd nimic, a arătat cu lucrul ceea ce era să fie; căci după puțină vreme stareța aceea a murit și a fost aleasă fiica sa egumenă, în locul ei. După aceasta, iarăși s-a dus fericitul împreună cu ucenicul său Eustatie în alt munte, mai prăpăstios și mai anevoie de suit, care se numea al Corbului, unde a petrecut cîtăva vreme. S-a suit apoi în munții mînăstirii Antidiului și acolo, zidindu-și o chilie strîmtă, viețuia după voia lui Dumnezeu.

El a făcut multe minuni: pe bolnavi a tămăduit, limbile celor gîngavi le-a îndreptat, pe cei iuți și mînioși i-a schimbat în blîndețe, pe eretici i-a întors din rătăcire și a prevăzut multora mai înainte sfîrșitul, căci era plin de darul Sfîntului Duh, care viețuia într-însul.

Acest cuvios astfel își petrecea viața, încît nu toți oamenii puteau să-l vadă. Că mulți, dorind să-l vadă, au venit la dînsul în chilie însă nu l-au văzut. Iar aceia ducîndu-se, smeritul

părinte grăia către ucenicul său: "Frate Eustatie, cu rugăciunile tale am fost nevăzut de cei care au venit".

Odinioară, zidindu-se în muntele acela biserica Sfîntului Ioan Botezătorul, a cărui formă de zidire a fost dată de Cuviosul Ioanichie, au venit nişte fraţi de departe, vrînd să vadă faţa cea cu sfîntă cuviinţă a cinstitului şi de Dumnezeu plăcutul bărbat. Aceştia, venind, şedeau lîngă biserica ce se zidea, aşteptînd acolo venirea cuviosului părinte, pe care doreau să-l vadă. Şi a venit Cuviosul Ioanichie vrînd să vadă de se zideşte biserica după forma cea dată de dînsul. El a stat înaintea fraţilor care veniseră la dînsul, luînd seama la zidire, dar aceia nu puteau să-l vadă.

După ce a stat destulă vreme în mijlocul lor, s-a dus la chilia sa, nearătîndu-se pe sine celor care veniseră şi aşteptau cu osîrdie sosirea lui. Iar unul din călugării cei ce vieţuiau aproape de el, cu numele Ioan, înţelegînd lucrul ce se făcuse, a zis către dînsul: "Părinte, nu se cădea ca fraţii care s-au ostenit pentru tine atîta cale, să se întoarcă mîhniţi, fără să te vadă. Cu adevărat jalnic lucru este acesta şi atinge inima". Iar Sfîntul, lăudînd osteneala şi osîrdia fraţilor acelora, a început a se ruga pentru dînşii. Apoi, după rugăciune, întorcîndu-se către Ioan, a zis: "Frate, noi nu avem voia noastră, ci cele ce Dumnezeu voieşte pentru noi, acestea le şi face; dacă Dumnezeu ar fi binevoit să mă vadă fraţii care veniseră, apoi chiar de m-aş fi ascuns de dînşii, ei tot m-ar fi văzut; dar eu, multă vreme am stat înaintea ochilor lor neascuns, însă ei nu m-au văzut, căci aşa a voit Dumnezeu".

Altădată, venind nişte fraţi la cuviosul şi şezînd înaintea chiliei lui, vorbind între ei, iată că li s-a arătat o ursoaică mare şi înfricoşătoare ieşind din lunca ce era acolo aproape şi venea spre dînşii. Ei, văzînd-o, s-au temut foarte tare. Dar Sfîntul a zis către ei: "Domnul nostru a dat robilor Săi putere să calce peste leu şi peste balaur, care sînt cele mai înfricoşătoare, iar voi vă temeţi de o ursoaică?" Deci a poruncit să-i arunce o bucată de pîine; iar ea, luînd pîinea, s-a dus în pustie. Şi atît era de duhovnicesc acest cuvios părinte şi ochii săi sufleteşti îi erau atît de luminaţi, încît duhurile cele cereşti şi sufletele drepţilor putea să le vadă. Odată, stînd el la rugăciune, a văzut sufletul Părintelui Petru purtat de îngeri cu slavă la cer, strălucind împrejur cu negrăită lumină; şi a spus aceasta ucenicilor săi, pentru folosul lor.

În acea vreme împărăţea peste greci Teofil, luptătorul contra sfintelor icoane. Acela a trimis doi bărbaţi cinstiţi la Cuviosul Ioanichie, ca să-l întrebe dacă se cade a cinsti chipul lui Hristos. Ajungînd trimişii, Sfîntul şi-a deschis gura sa, cea de Dumnezeu insuflată şi cînd a început a grăi din înţelepciunea cea dată lui de sus. Bărbaţii aceia s-au ruşinat, neputînd a se împotrivi, nici a răspunde vreun cuvînt împotriva cuvintelor lui. Grăia printr-însul Dumnezeu, Care a zis ucenicilor Săi în Evanghelie: *Nu vă îngrijiţi mai înainte ce veţi grăi, că Eu vă voi da vouă gură şi înţelepciune.*

Apoi, arătînd clar cum se cade a da cinstea cuvenită sfintelor icoane, i-a povățuit pe ei la buna credință și trimișii, lepădîndu-se de eresul luptei contra icoanelor, s-au închinat chipului lui Hristos.

Odată Eustatie, egumenul mînăstirii Avgarovului, a întrebat pe Cuviosul Ioanichie: "Părinte, pînă cînd vor fi sfintele icoane călcate și cînd se vor da înapoi Bisericii de către prigonitorii care răpesc turma lui Hristos ca fiarele cele sălbatice?" El a răspuns: "Așteaptă puțin, frate, și vei vedea puterea lui Dumnezeu, căci va lua ocîrmuirea Bisericii un oarecare Metodie. Acela o va îndrepta cu dumnezeiescul Duh, va stîrpi eresurile și va întări Biserica cu dogme sfinte, va aduce liniște și unire; iar pe cei ce se împotrivesc, îi va smeri dreapta Celui Preaînalt".

Această proorocie a Cuviosului Ioanichie degrabă s-a împlinit căci, trecînd puțină vreme, a murit Teofil, împăratul luptător contra sfintelor icoane. După dînsul, a venit fiul său Mihail, cu maica sa, Teodora, iar Metodie a fost ales patriarh. Acesta a adus sfintele icoane în biserici, a întărit dreapta credință și toată tulburarea a schimbat-o în liniște. Însă după puțină vreme, iarăși a ridicat diavolul pe cei necredincioși, care tulburau și clătinau Biserica lui Hristos. Iar fericitul Metodie oştindu-se cu sabia cea duhovnicească a cuvîntului lui Dumnezeu împotriva lor, avea ajutor pe Cuviosul Ioanichie. Căci acesta, uneori prin cuvînt, alteori prin scrisorile sale, apăra buna credință și pe cei depărtați de Biserică îi întorcea.

De multe ori patriarhul Metodie, slăbind în discuția cu ereticii, cuviosul îl întărea și-l sprijinea prin scrisorile sale. Odată, citindu-se scrisorile lui Ioanichie la sinod, ereticii au început a batjocori și a huli pe fericitul. Înțelegînd aceasta cuviosul, cu duhul lui Dumnezeu, a stat degrabă în mijlocul sinodului și a început a grăi în auzul tuturor, astfel de cuvinte pentru Dumnezeu și pentru cele dumnezeiești, încît toți se mirau de înțelepciunea și cuvintele lui. Și n-au fost în deșert cuvintele lui, căci precum a făcut odată Petru, propovăduind adunării din Ierusalim, așa și în această adunare făcînd Ioanichie prin cîntare de Dumnezeu, încît cei ce auzeau se mîngîiau cu inima, și cu dragoste primeau cuvîntul lui și se întorceau la buna credință. Astfel de sîrguință avea cuviosul pentru pacea Bisericii și pentru mîntuirea sufletelor. Apoi degrabă, cu sîrguința și cu rugăciunile lui, s-a stîrpit eresul și s-a adus pacea Bisericii; iar diavolul care o tulbura a fugit cu rușine, căci temîndu-se de Ioanichie și de rugăciunile lui, se topea ca ceara de fața focului.

Odată se făcea în mînăstirea cuviosului înnoirea bisericii pe care el o zidise și, adunîndu-se soborul fraților, și Sfîntul nefiind cu dînșii, s-a arătat deodată o ceată de diavoli ieșind dintr-un deal și toți se temeau foarte, fiind nedumeriți. Dar Sfîntul Ioanichie, deși nu era acolo cu dînșii, a văzut mai înainte cu duhul ceea ce se întîmplase. Făcînd îndată rugăciune și ridicîndu-și mîinile, a slobozit cuvintele rugăciunii sale către Dumnezeu și, ca niște săgeți asupra taberei celei diavolești, de departe lovindu-i, i-a pus pe fugă. Frații, văzîndu-i pe draci fugind, ca izgoniți de moarte, au lepădat frica și au săvîrșit cu bucurie praznicul înnoirii bisericii.

În acea vreme se luptau ismailitenii (arabii) cu grecii și, biruind ismailitenii, pe mulți au robit, ținîndu-i în legături. Un boier oarecare din cei slăviți, avînd un tînăr, rudenie de-a sa, în robie la păgîni, a rugat pe Cuviosul Ioanichie să-l scoată din robie, precum a izbăvit odată pe grecii robiți de bulgari. Cuviosul, fiind milos, s-a dus în pămîntul ismailitenesc și, ajungînd în temniță, a eliberat nu numai pe tînărul acela, ci și pe toți cei care erau legați împreună cu dînsul, neștiind nimic straja despre aceasta; căci ușile singure de la sine se deschideau sfîntului și legăturile se dezlegau. Iar cînd erau pe cale, mergînd pe pămîntul grecesc, au năvălit asupra lor o mulțime de cîini cumpliți, iar Sfîntul i-a lovit pe ei cu orbirea și au trecut printre ei fără vătămare.

În acel munte în care pustnicea cuviosul se afla, nu departe, un călugăr cu numele Epifanie, vestit în credință. Pe acela l-a ridicat diavolul spre zavistie și s-a sculat cu vrajbă asupra fericitului Ioanichie, pizmuindu-l pentru slava cea bună cu care îl preamărea Dumnezeu, Care a zis: *Pe cei ce Mă preamăresc, îi voi preamări*. Deci, din zavistie, Epifanie a cugetat să piardă pe Cuviosul Ioanichie cel nevinovat și curat cu inima. Astfel a dat foc muntelui, ca prin foc să-l piardă pe Ioanichie împreună cu chilia sa, căci muntele acela era foarte stufos și ardea precum cuptorul. Dar Dumnezeu, Cel ce a izbăvit de foc pe tineri în Babilon, Acela l-a păzit nears și pe plăcutul Său, pe fericitul Ioanichie.

Văzînd fericitul răutatea vrăjmașului său, nu s-a mîniat asupra lui, nici s-a scîrbit; ci, vrînd cu bunătate să biruiască răutatea, și cu blîndețea să risipească vrajba s-a dus cu smerenie la Epifanie, întrebîndu-l de pricina mîniei și cerîndu-i iertare. Iar acela, din mînie, a lovit pe Sfîntul în pîntece cu toiagul, care avea în vîrf un fier ascuțit, vrînd să-l străpungă. Dar Domnul, Cel ce nu lasă toiagul păcătoșilor peste soarta drepților, a păzit pe Sfîntul Ioanichie nevătămat de acea lovire. Aceasta a fost ispita fericitului, pe care i-au proorocit-o cei doi pustnici mai sus pomeniți, care îi spuseseră lui: "La sfîrșitul vieții tale va veni asupra ta o ispită din zavistie, dar durerea se va întoarce asupra capului vrăjmașului, iar tu nici un rău nu vei pătimi".

Ajungînd la adînci bătrîneți, Cuviosul Ioanichie și, slăbindu-i-se trupul de multe nevoințe și osteneli, s-a dus în mînăstirea Antidiului și acolo, făcînd o chiliuță mică, s-a închis într-însa. Dacă se întîmpla cîteodată să iasă din chilie și să umble prin mijlocul drumului, se făcea nevăzut de către cei ce voiau să-l vadă.

În al cincilea an al împărăției lui Mihail, cel dintre sfinți Părintele Metodie patriarhul, văzînd mai înainte apropiata mergere a lui Ioanichie către Domnul, a venit la dînsul cu clerul său, cerînd rugăciunea și binecuvîntarea cea de pe urmă. Iar Cuviosul Ioanichie, vorbind destul cu Sfîntul Metodie și învățînd dreapta mărire a credinței pe cei ce veniseră cu dînsul, a proorocit lui Metodie că și acesta, după moartea lui, fără de zăbavă va trece din viața aceasta vremelnică la cea veșnică. După aceea făcînd rugăciune și sărutîndu-se unul cu altul cu sărutarea cea de pe

urmă, s-au despărțit; patriarhul s-a întors la ale sale, iar cuviosul părinte a rămas în chilia sa, rugîndu-se și pregătindu-se pentru sfîrșitul său.

A treia zi după plecarea patriarhului, Cuviosul și de Dumnezeu purtătorul, Părintele nostru Ioanichie a trecut către Domnul, în ziua a patra a lunii noiembrie, avînd nouăzeci și patru de ani de la naștere. Iar în a opta lună după mutarea lui, sfințitul patriarh Metodie s-a mutat către Domnul, în a paisprezecea zi a lunii iunie; și s-a împlinit proorocia Cuviosului Ioanichie, care a spus patriarhului că fără de zăbavă și el va trece după dînsul din viața aceasta vremelnică la cea veșnică.

Pe cînd murea Cuviosul Părintele nostru Ioanichie, părinții cei ce viețuiau în muntele Olimpului au văzut un stîlp de foc înălțîndu-se spre cer, căruia îi mergeau înainte îngerii, deschizîndu-i ușile raiului și ridicîndu-l spre fericirea cea de acolo. Din aceasta s-a cunoscut cum că Cuviosul Ioanichie, săvîrșindu-și alergarea nevoinței sale, trecea la odihna cerească. Dar nu numai în viață, ci și după mutarea sa, cuviosul a făcut multe minuni. Căci mulți neputincioși, atingîndu-se de sfintele lui moaște, au dobîndit sănătate; mulți s-au izbăvit de duhurile cele viclene, slăbănogii de pe paturi s-au sculat și cei ce erau ținuți de orice fel de neputință, dacă s-ar fi atins numai de racla lui, îndată se făceau sănătoși.

Așa a preamărit Dumnezeu pe plăcutul său cu multe minuni și în viață și după moarte, cu ale cărui sfinte rugăciuni Domnul să ne arate și nouă mila Sa și să ne tămăduiască de bolile noastre cele sufletești și trupești, pentru slava sfîntului Său nume. Amin.

10. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI NICANDRU, EPISCOPUL MIRELOR, ȘI A LUI ERMEU PREOTUL
(4 NOIEMBRIE)

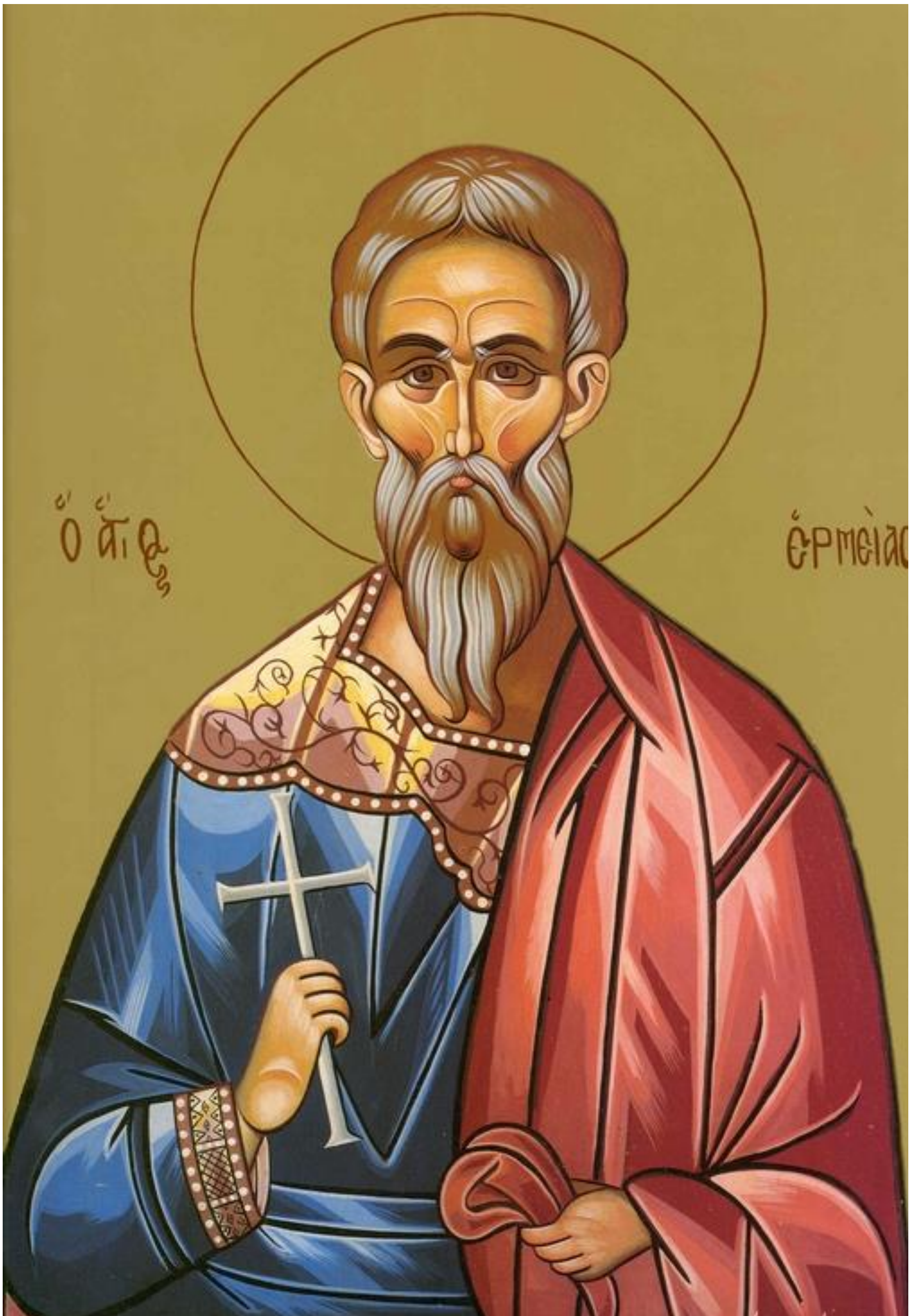

Acești sfinți au fost luminați cu credința și puși la lucrarea cea sfințită de către Sfîntul Apostol Tit. Deci, întorcînd pe mulți elini de la rătăcire și aducîndu-i la Hristos, au fost prinși de păgîni și aduși înaintea lui Livanie comitul, spre întrebare, silindu-i să se lepede de Hristos. Iar dacă a văzut că nu poate, a poruncit să-i lege de niște cai iuți și, fugărind caii, să-i tîrască pe robii lui Hristos.

Deci, fiind tîrîţi îndelungă vreme, s-a înroşit pămîntul cu sîngele lor, căci li se răniseră trupurile, lovindu-se pe pămînt de pietre şi de lemne; şi erau gata să moară, dacă Domnul nu i-ar fi întărit pe ei în nişte chinuri ca acestea.

După aceasta, fiind abia vii, i-au aruncat în temniţă şi-i chinuiau acolo cu foamea şi cu setea. Iar Domnul îi hrănea cu pîine cerească şi le tămăduia rănile. Apoi, după cîtăva vreme, iarăşi au fost scoşi la întrebare şi, nesupunîndu-se poruncii chinuitorului, au fost spînzuraţi pe lemn, strujiţi cu unghii de fier şi arşi cu făclii.

După aceea fiind aruncaţi într-un cuptor cu foc, au rămas nevătămaţi, căci îngerul Domnului, venind la dînşii, a răcorit cuptorul şi pe dînşii i-a păzit de foc.

Auzind aceasta, ighemonul a poruncit să li se înfigă cuie de fier în cap, în inimă şi în pîntece; şi făcîndu-li-se aceasta, le-a săpat o groapă. Şi, încă răsuflînd, i-au tîrît acolo, apoi i-au acoperit cu ţărînă. Deci cu aspră şi silnică moarte săvîrşindu-se, acum vieţuiesc în dulce şi veselitoare viaţă împreună cu Domnul, a Cărui slavă este în veci. Amin.

11. VIAŢA ŞI PĂTIMIREA SFÎNTULUI CUVIOSULUI MUCENIC GALACTION ŞI A CUVIOASEI EPISTIMIA

(5 NOIEMBRIE)

În cetatea Emesiei, din Fenicia, era un om de neam bun, slăvit și bogat, cu numele Clitofon, care avea femeie pe Levchipia, fiică a lui Memnont ighemonul, și care era stearpă. De aceea era foarte mîhnită de vreme ce bărbatul său o ocăra, iar uneori răbda de la dînsul ocări și bătăi, pentru că n-avea copii. Amîndoi erau necredincioși, ținîndu-se de credința cea elinească, fiind foarte sîrguitori către templul Artemidei.

În acea vreme stăpînea cetatea un oarecare Secund, de neam sirian, care era nemilostiv și foarte cumplit cu cei care credeau în Domnul nostru Iisus Hristos, pentru care, aflînd multe feluri de unelte de moarte, le-a pus în mijlocul cetății spre înfricoșarea creștinilor. De aceea mulți din cei credincioși, temîndu-se de chinurile cele crude, se ascundeau; iar alții, cu îndrăzneală mărturisind pe Hristos, singuri se predau în mîinile chinuitorilor și mureau pentru numele Domnului.

Acolo era un călugăr cu numele Onufrie. Acela, ca să nu fie cunoscut cum că este creștin, și-a acoperit chipul călugăresc cu niște haine zdrențăroase și, umblînd din loc în loc și din casă

în casă, ca un sărac, cerea cîte o bucățică de pîine. Iar pe unde putea, învăța sfînta credință și întorcea sufletele omenești către Dumnezeu.

Așa umblînd, a venit și la casa lui Clitofon și, stînd la poartă, a început a cere pîine. Iar Levchipia, femeia lui Clitofon, văzîndu-l îmbrăcat în haine zdrențăroase și cerînd pîine, a trimis o slujnică să închidă poarta înaintea lui, fiindcă atunci era mînioasă, căci o bătuse bărbatul în acea zi pentru nerodirea sa. Iar călugărul a mai așteptat puțin, după cum este obiceiul săracilor; și stînd la poartă cerea. Apoi, după puțin timp milostivindu-se, Levchipia a poruncit să vină bătrînul acela în ogradă și l-a dus în casa sa dîndu-i cele de trebuință.

Bătrînul, luînd milostenie, a văzut pe Levchipia suspinînd din inimă și a zis către dînsa: "Ce întristare ai, doamna mea, de oftezi așa, din toată inima?" Iar ea a zis către dînsul: "Sînt fără de fii, bătrîne; pentru aceea sînt necăjită și prigonită de bărbatul meu. Mult aur am împărțit la doctori și vrăjitori, ca să-mi ajute și să-mi dezlege nerodirea mea, dar nu am avut nici un folos de la dînșii, ci în mai mare mîhnire sînt". Iar batrînul a întrebat-o: "Cărui Dumnezeu slujești?" Iar ea i-a răspuns: "Slujesc zeiței celei mari, Artemida".

Bătrînul a zis: "Pentru aceea ești stearpă, pentru că nu nădăjduiești spre Dumnezeu, Care poate să dea rod pîntecelui tău". Apoi ea l-a întrebat: "Spre care Dumnezeu voi nădăjdui ca să-mi dea acel dar și să pot fi maică de fii?" Iar bătrînul i-a răspuns: "Nădăjduiește spre adevăratul Dumnezeu, Iisus Hristos, și crede în El și în Părintele Lui Cel fără de început și în Sfîntul Cel de o ființă și de viață făcătorul Duh". Dar ea a zis: "Despre acel Dumnezeu îmi spui, pe care Îl cinstesc galileenii?" El a zis: "Despre Acela îți vorbesc, căci El a făcut cerul, a întemeiat pămîntul, a zidit pe om și toată suflarea".

Levchipia a zis: "Mă tem, omule, de boierul Secund, ca nu cumva să fie înștiințat și să mă omoare, precum a ucis și pe mulți alții; căci pe toți cei ce cred într-acel Dumnezeu, de care îmi povestești tu, îi omoară cu nemilostivire". Iar bătrînul a zis: "Dacă te temi de stăpînitor, apoi, în taină crezînd, poți să slujești Sfintei Treimi. Și eu, temîndu-mă de îngrozirile chinuitorului, în taină slujesc Dumnezeului meu și nădăjduiesc că mă voi mîntui cu darul Lui. Că iată, precum mă vezi, sînt creștin, monah și preot. Dar mi-am schimbat portul ca să nu fiu cunoscut. Deci, sînt socotit de toți ca unul dintre mirenii cei săraci, dar de fapt sînt monah și rob al lui Hristos; așa și tu poți să-i slujești lui Hristos în taină, și nu te vei păgubi de mîntuirea ta".

Ea a zis: "Părinte, dacă voi primi eu credința aceasta, iar bărbatul meu va petrece în necredință, apoi nu va fi credința mea deșartă și fără de nădejde pentru bărbatul meu cel necredincios?" Răspuns-a bătrînul: "Primește numai tu pecetea lui Hristos, Care este Sfîntul Botez, și crede fără îndoială în Dumnezeul cel adevărat și, dacă vei petrece bine în credință,

apoi te vei mîntui și tu, și bărbatul tău. Căci zic scripturile noastre *că se sfințește bărbatul cel necredincios prin femeia credincioasă*.

Cu aceste cuvinte întărind sfîntul bătrîn pe femeie, ea a zis către dînsul: "Părinte, poți să-mi dai Sfîntul Botez?" Iar el a răspuns: "Numai apă să fie, căci chiar acum este vremea!" Iar ea, poruncind slugilor sale să nu spună nimănui, le-a zis să umple o cadă cu apă, și așa fericitul Onufrie a botezat pe Levchipia în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, și a învățat-o tainele creștinătății și toate poruncile. Iar cînd a vrut să plece bătrînul, l-a rugat cea nou botezată să n-o uite, ci adeseori să o cerceteze și să o învețe buna credință și rugăciunea.

Ducîndu-se bătrînul de la dînsa, ea s-a prefăcut a fi bolnavă, pentru ca să nu se atingă de dînsa bărbatul ei opt zile. Și cu astfel de socoteală a păzit curat darul Preasfîntului Duh cel luat prin Sfîntul Botez. Iar după împlinirea celor opt zile, a văzut în vedenie pe Domnul nostru Iisus Hristos pironit pe Cruce și i se păru cum că ea cade la picioarele Lui și că aude din preacurata Lui gură niște cuvinte mîngîietoare, făgăduindu-i că îi va dezlega nerodirea și-i va da un fiu care va fi următor patimilor Lui, și părtaș împărăției Lui.

După vedenia aceea, Levchipia s-a umplut de mare mîngîiere duhovnicească și de dragoste către Dumnezeu; iar de atunci nu s-a mai dus de la dînsa pomenirea patimilor Domnului, ci totdeauna cu mintea sa, lua aminte spre Hristos Cel răstignit și i se părea că-L vede stînd înaintea ei. Apoi degrabă a zămislit în pîntece, de care lucru fiind înștiințat bărbatul ei, s-a bucurat foarte și a zis către dînsa: "Acum cunosc că bine ai plăcut zeilor, căci ți-a dat rod pîntecelui. Deci să mergem și să le ducem lor jertfă!" Iar ea, oftînd, a zis bărbatului său: "Nu acei zei, către care tu mă chemi, mi-au dat darul acesta, ci alt Dumnezeu, Care mi s-a arătat în vis mai înainte de zămislire și pe Care L-am văzut, avînd palmele Sale pironite pe Cruce; Acela mi-a făcut mie acest dar. Și dacă voiești, domnul meu, apoi Aceluia să-i aducem jertfă de laudă!"

El i-a zis: "Acel Dumnezeu pe Care tu L-ai văzut este Dumnezeul galileenilor, despre Care am auzit de la mulți că a fost răstignit pe lemn și face minuni mari". Deci, a zis către dînsul femeia: "Pentru ce să nu credem Aceluia, dacă El este tare, puternic și milostiv către noi? Căci a împlinit dorința inimii noastre și a dezlegat nerodirea mea". Bărbatul a răspuns: "Au n-ai auzit de mînia voievodului care, fără de milă, chinuiește și omoară pe cei ce cred în Cel răstignit?" Iar femeia a zis: "Dar noi în taină vom crede într-Însul și vom sluji Lui, dacă nu va fi cu putință pe față; și așa vom îndrepta bine viața noastră".

Soțul Levchipiei a zis: "Este cineva să ne învețe pe noi credința aceea și să ne povățuiască în ce chip să slujim acelui Dumnezeu bun, Care ți S-a arătat în vis și de la Care ai primit darul de zămislire?" Ea, văzînd pe bărbatul său plecîndu-se spre buna credință, i-a spus toate cele ce i s-au întîmplat și cum că este creștină și că credința a învățat-o în taină de la un

călugăr. Iar bărbatul, auzind acestea, s-a bucurat atît de mult, încît dorea și el Botezul. Iar cînd a venit fericitul Onufrie în casa lor, ca să cerceteze pe cea nou botezată, ea i l-a arătat pe bărbatul său. Astfel, și Clitofon a fost botezat de acel sfînt bătrîn. Și viețuiau acești de curînd luminați în toată buna credință și curățenie, slujind Domnului în ascuns.

Cînd a venit vremea, femeia a născut un băiat și, chemînd pe bătrînul cel mai sus pomenit, părintele și învățătorul său duhovnicesc, a botezat pruncul punîndu-i numele Galaction. Iar sfîntul bătrîn a proorocit pentru dînsul, zicînd: "Acest prunc va urî viața aceasta pămîntească și o va dori pe cea cerească".

Făcîndu-se pruncul mare, părinții l-au dat la învățătura cărții și, cu ajutorul lui Dumnezeu, a învățat degrabă facerea de stihuri, s-a deprins cu frumoasa vorbire retoricească, a cunoscut înțelepciunea cea filosofică și a învățat bine astronomia.

Cînd avea douăzeci și patru de ani, iar fericita maica lui murind, tatăl său a voit să-l căsătorească. Și aflînd o fecioară foarte frumoasă, cu numele Epistimia, a logodit-o cu Galaction, fiul său. Dar fiind amînată nunta o vreme, fericitul Galaction se ducea adeseori pentru cercetarea logodnicei sale, însă nu-i da ei obișnuita închinăciune, de vreme ce nu era botezată. Pentru aceasta s-a mîhnit Epistimia.

Tatăl ei, văzînd-o astfel și înțelegînd pricina, a zis către Galaction: "Pentru ce tinere, nu dai obișnuita închinăciune fiicei noastre și logodnicei tale sau, dacă nu o iubești pentru ce te-ai logodit cu dînsa?" Iar Galaction, nerăspunzîndu-i, s-a dus la fecioară și i-a zis: "Fecioară Epistimia, oare știi pentru ce nu-ți dau închinăciune?" Iar ea a zis: "Nu știu, domnul meu, și mă mîhnesc foarte mult de aceasta". Iar Galaction a zis: "De vreme ce nu ești creștină, ci ai credință necurată, de aceea nu voiesc a mă împărtăși cu tine, ca să nu mîhnesc Duhul lui Dumnezeu. Însă de voiești să ai dragostea mea, leapădă-te de idoli și crede adevăratului Dumnezeu, în Care eu cred și primește Sfîntul Botez. Numai atunci îți voi da sărutare și te voi iubi ca pe mine însumi. Apoi te voi numi soția mea și în nedespărțită dragoste vom petrece pînă la sfîrșit".

Epistimia a zis: "Ce-mi vei porunci, domnul meu, aceea voi face; cred Dumnezeului tău, și voiesc să mă botez". Iar el a zis: "Bine, fecioară înțeleaptă, de acum cu adevărat încep a te iubi. Dar de vreme ce nu este cine să te boteze - căci, din cauza cumplitei prigoniri a creștinilor, unii preoți și clerici au fost omorîți, iar alții au fugit prin pustie -, pentru aceea este nevoie ca eu singur să te botez. Deci, ia îmbrăcăminte albă și ieși către rîul Chifos prefăcîndu-te că vrei să mergi să te speli, apoi voi ieși și eu din casa mea, ca și cînd aș vrea să mă duc la cîmp, și aflîndu-te acolo, te voi boteza".

Deci, a făcut așa. A ieșit Epistimia spre rîu și s-a dus și Galaction acolo, apoi a botezat pe logodnica sa în rîul Chifos, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh. După aceea, învățînd-o a se ruga lui Dumnezeu, s-au despărțit, neștiind nimeni taina aceasta. Într-acea vreme fericitul Galaction a mai întors către sfînta credință și pe unul din robii socrului său și l-a botezat și pe el, precum și pe logodnica sa; iar numele robului aceluia era Eutolmie, care mai pe urmă s-a făcut monah și a scris viața acestuia.

Epistimia, după botez, ședea în casa sa, îndeletnicindu-se cu gîndirea la Dumnezeu și cu rugăciuni pe care le făcea în ascuns, tăinuindu-și credința înaintea tatălui său. După opt zile, venind la dînsa Galaction, i-a zis: "Voiesc a-ți spune un lucru minunat, domnul meu. De cînd am luat Sfîntul Botez, văd în vis niște palate foarte frumoase în care cîntă trei cete: o ceată de monahi, alta de fecioare frumoase și o a treia de oameni cu bună cuviință, avînd aripi de foc. Din pricina acelei minunate vedenii și acelei dulci cîntări, se veselește mult inima mea".

Galaction, explicînd vedenia, a început a-i spune așa: "Monahii sînt oamenii care și-au lăsat bogățiile lor, femeile și prietenii și au urmat lui Hristos în sărăcie, în curăție și în răbdare, umblînd pe calea cea strîmtă și grea; fecioarele cele frumoase sînt acelea care și-au lăsat logodnicii și pe părinții lor, cum și toată dulceața lumii acesteia, înfrumusețarea hainelor, averile și toată deșertăciunea, și au urmat lui Hristos. Iar bărbații cei cu aripi sînt îngerii lui Dumnezeu cu care bucurîndu-se împreună, dănțuiesc în ceruri și slăvesc cu cîntări pe Dumnezeu".

Atunci Epistimia a zis: "O, de ne-ar da și nouă Dumnezeu a dănțui cu acele cete!" Iar Galaction a zis: "Dacă vom păzi fecioria noastră fără prihană și dacă ne vom lepăda de lume, precum și aceia, atunci ne va învrednici și pe noi Bunul Dumnezeu de partea celor ce I-au plăcut Lui". Epistimia a zis: "Dacă voiești, stăpînul meu, eu sînt gata a-mi păzi fecioria, dar nu voiesc a mă despărți de tine; căci, dacă ne vom despărți, atunci cum vom putea să ne bucurăm unul cu altul totdeauna?" Iar Galaction i-a zis: "Dă-mi cuvîntul în ceasul acesta că îți vei păzi fecioria și vei merge cu mine la viața monahicească, și eu nu mă voi despărți de tine nici în veacul acesta, nici în cel ce va să fie". Iar ea a făgăduit, zicînd: "Precum cred în Domnul nostru Iisus Hristos, așa îți făgăduiesc a face toate cele poruncite de tine și a-ți urma, oriunde vei merge".

Atunci Galaction a zis: "Să mulțumim Dumnezeului nostru că a căutat asupra noastră cu milostivire și a plecat urechea Sa către noi. El să întărească și să păzească învoiala noastră pînă la sfîrșit!" Apoi a zis către Sfînta Epistimia: "Iată, eu mă duc în casa mea și mă voi găti de cale, asemenea fă și tu; apoi împarte săracilor cele ce ai și voi împărți și eu toate cele ce am. Iar a treia zi vom ieși împreună din casele noastre și vom merge unde ne va povățui Dumnezeu; și ia împreună cu tine și pe robul Eutolmie, căci este om bun și va fi monah". Astfel, sfătuindu-se Galaction cu Epistimia, s-au despărțit și au împărțit săracilor, în taină, toate cele ce aveau, pregătindu-se de cale; apoi au ieșit din casele lor noaptea și au mers împreună, luînd cu ei și pe robul Eutolmie.

Mergînd ei zece zile, au ajuns la muntele ce se numea Puplion, în care era o mînăstire ce avea zece călugări. Mai departe, era altă mînăstire mică, de fecioare, avînd patru pustnice îmbătrînite, între care mai bătrînă era o diaconiță cinstită și cu viață sfîntă. Intrînd Galaction cu Epistimia și cu Eutolmie în mînăstirea de bărbați și plecîndu-se egumenului, i-au spus gîndul lor, cum că voiesc să fie călugări. Iar egumenul, văzînd într-înșii chemarea lui Dumnezeu, i-a primit și i-a tuns în sfîntul chip călugăresc. Deci, pe fecioara Epistimia a trimis-o la mînăstirea de fecioare, la cele patru pustnice sfinte, iar pe Galaction cu Eutolmie i-a lăsat în mînăstirea sa și le-a poruncit să facă toate ascultările mînăstirii, după obiceiul călugăresc.

Acolo petrecea Cuviosul Galaction, supunîndu-se egumenului și fraților, slujind lui Dumnezeu cu toată osîrdia. Iar nevoințele și ostenelile lui cine le poate spune, că niciodată n-a fost văzut stînd, ci ori lucra ceva pentru trebuința mînăstirii, ori se ruga. Iar postul lui era fără măsură, că uneori toată săptămîna nu gusta nimic. Și atît de mult și-a păzit curățenia sa, încît în toată vremea pustniciei sale s-a ferit cu dinadinsul să vadă față femeiască. Apoi de multe ori îi grăia vreunul dintre frați: "Frate Galactioane, să mergi cu noi ca să vezi pe sfînta diaconiță care petrece de nouăzeci de ani în chipul călugăresc, de vreme ce este spre folos tuturor celor ce ascultă cuvintele ei pentru mîntuirea sufletului, căci este pricepută și vestită cu cuvîntul și cu viața. Apoi să vezi și pe sora ta, Epistimia!" Iar el nu voia, grăind: "Destul îmi este a mă folosi de la voi, părinților sfinți, iar pe sora mea nu voiesc a o vedea, pînă cînd va veni vremea și îmi va porunci Domnul a mă vedea cu dînsa".

Deci și sora lui, fericita Epistimia, viețuia în mînăstirea sa lîngă sfînta diaconiță, ca îngerul lui Dumnezeu, în așa nevoințe și osteneli, încît n-a rămas mai prejos cu viața sa decît fratele său Galaction, ci în toate s-a asemănat lui. Și erau amîndoi ca două făclii înaintea lui Dumnezeu, arzînd cu dragoste către Dînsul, spre a căror viață îmbunătățită privind cei ce petreceau împreună cu dînșii în viața monahală, se foloseau și preamăreau pe Părintele Cel ceresc.

În vremea aceea, încă nu încetase prigoana asupra creștinilor și toți erau siliți să jertfească idolilor, iar cei ce nu voiau să aducă jertfă erau căutați pentru a fi chinuiți. În acea vreme înștiințîndu-se unii din păgînii închinători la idoli despre monahii care pustniceau în acel munte, l-au vestit pe stăpînitor despre dînșii. Și îndată a trimis ighemonul pe ostașii săi ca să prindă pe toți monahii și să-i aducă la dînsul pentru judecată.

Dar mai înainte de năvălirea acelor ostași asupra mînăstirii, Sfînta Epistimia a avut noaptea acest vis. I se părea că stă în niște palate împărătești împreună cu logodnicul și cu fratele său cel duhovnicesc, cu fericitul Galaction, și un împărat prea luminat îi încununa pe dînșii cu cununi. Deșteptîndu-se din somn, s-a minunat de ceea ce văzuse și făcîndu-se ziuă a trimis la egumen, rugîndu-l să vină la dînsa căci are a-i spune un cuvînt duhovnicesc - căci era obicei a nu veni călugărițele în mînăstirea de bărbați. Numai egumenul, care era părinte duhovnicesc la amîndouă mînăstirile, mergea la aceste pustnice, rînduindu-le cele cuvenite pentru viața lor și

ascultîndu-le mărturisirea. Apoi, săvîrșind dumnezeiasca Liturghie, le împărtășea cu dumnezeieștile Taine, și iarăși se întorcea în mînăstirea sa.

Egumenul, primind scrisoarea de la Epistimia, a mers la mînăstirea sfintelor pustnice și ea i-a spus vedenia pe care o avusese în noaptea trecută. Atunci egumenul a zis: "Palatele sînt împărăția cerurilor, împăratul este Iisus Hristos, Domnul și Dumnezeul nostru, iar cununile înseamnă răsplătirea durerilor și a ostenelilor pe care tu, fiica mea, precum și fratele tău cel duhovnicesc, Galaction, le veți primi în curînd. Însă mai întîi aveți mult a pătimi și a muri cu mucenicească moarte. Te rog, fiica mea, să nu te temi, nici să te înfricoșezi de chinurile cele cumplite, nici să slăbești în dureri. Să știi că pentru pătimirile acestea vremelnice te așteaptă bunătățile cele negrăite și veșnice, pe care împreună cu fratele tău le vei primi din dreapta dătătorului de nevoință". Iar ea, lăcrimînd, a zis: "Fie voia Domnului! Precum voiește El, să rînduiască pentru noi, după a Sa bunătate!"

Întorcîndu-se egumenul la chilia sa, îndată au năpădit ostașii cei trimiși de ighemon asupra mînăstirii de bărbați și toți călugării, văzînd năvălirea lor, au fugit, numai singur Cuviosul Galaction a rămas. Pe acesta, aflîndu-l în chilie citind dumnezeiasca Scriptură, l-au prins, iar pe nici un altul dintre frați n-au putut să mai prindă, căci toți, fugind prin pustiu și prin munți, s-au ascuns bine. Asemenea și sfintele pustnice, împreună cu fericita Epistimia, fugind de prin chiliile lor s-au ascuns, și toți au scăpat nevătămați, numai singur Galaction, vrednicul de laudă, a fost prins și ca pe o oaie spre junghiere l-au dus înaintea ighemonului spre judecată și chinuire.

Cuvioasa Epistimia, ascunzîndu-se în munți împreună cu celelalte fecioare, a auzit că iubitul ei logodnic și frate este prins de păgîni și dus la chinuri, singură văzînd aceasta din înălțimea muntelui. Deci a căzut plîngînd la picioarele sfintei diaconițe, zicînd: "Rogu-te pe tine, doamna mea, eliberează-mă să mă duc în urma domnului meu Galaction; căci iată, aud că l-au prins ostașii și-l duc la lemnul de tortură și nu vreau a mă despărți de dînsul, căci mă doare inima și doresc a muri împreună cu dînsul pentru Hristos, Domnul nostru!"

Diaconița a zis: "Fiica mea, Epistimia, nu te duce după dînsul, nu te da în mîinile păgînilor, ca să nu cazi în cursa vrăjmașului, căci ești tînără și mă tem pentru tine ca nu cumva înfricoșîndu-te de chinuri să te lepezi de Hristos și să-ți pierzi fecioria ta. Apoi nu vor mai însemna nimic toate nevoințele tale cele călugărești, și te vei păgubi de mîntuirea ta".

Sfînta Epistimia a zis: "Nu pot să rămîn vie fără domnul meu Galaction, căci printr-însul am cunoscut pe Hristos, Dumnezeul meu Cel adevărat și iubitor de oameni; el cu mîinile lui m-a spălat de necurăția mea în apa Botezului; el m-a povățuit să iau calea mîntuirii și m-a îmbrăcat în chipul călugăresc și m-a adus între voi; rugăciunile lui mi-au ajutat în toate trebuințele mele; el îmi este logodnic, frate, învățător, părinte după Dumnezeu și păzitor al fecioriei mele, și nu

mă pot despărți de dînsul nici în veacul acesta, nici în cel ce va veni; ci mă voi duce și voi muri împreună cu dînsul. Dacă își va pune sufletul său pentru adevăratul Dumnezeu, îmi voi pune și eu, ca să se verse și sîngele meu împreună cu sîngele lui pentru Ziditorul tuturor, și mă voi duce împreună cu dînsul să stau înaintea scaunului Împăratului slavei, pe Care L-am văzut în vis și Care ne-a încununat. Deci slobozește-mă, stăpîna mea, slobozește-mă și te roagă pentru mine!"

Cuvioasa diaconiță, văzînd lacrimile ei și dragostea către Dumnezeu și către logodnicul său, a zis: "Să fii binecuvîntată de Domnul, fiica mea, și binecuvîntată să fie calea pe care săvîrșești alergarea pătimirii tale, ca și întîia muceniță Tecla! Mergi dar în calea cea fericită și mîna Domnului să fie cu tine, întărindu-te!" Și astfel, fericita Epistimia, sărutînd pe maica sa cea duhovnicească, pe sfînta diaconiță, și pe toate surorile, a alergat degrabă în urma iubitului său frate.

Ajungînd pe ostași și văzînd pe Sfîntul Galaction ce era dus legat, a strigat în urma lui: "Iubitul meu domn și frate, învățătorul și povățuitorul mîntuirii mele, prin care eu am cunoscut pe Hristos, adevăratul Dumnezeu, așteaptă-mă și nu mă lăsa pe mine, săraca ta soră și roabă; ia-mă împreună cu tine la chinuri, căci tu m-ai scos din înșelăciunea idolească și din toată deșertăciunea lumii acesteia. Du-mă la cununa cea mucenicească, tu care m-ai dus la nevoințele cele călugărești. Adu-ți aminte de făgăduința ta, care mi-ai dat-o, că nu mă vei lăsa pe mine nici în veacul acesta, nici în cel ce va veni!" Iar ostașii, întorcîndu-se, au luat-o și pe dînsa.

Văzînd Cuviosul Galaction pe fericita Epistimia, s-a bucurat de nevoința ei cea cu osîrdie, spre pătimirea pentru Hristos Dumnezeu. Apoi a lăcrimat de bucurie și mulțumea lui Dumnezeu în inima sa că a dat asemenea îndrăzneală surorii sale și a aprins inima ei cu văpaia dumnezeieștii iubiri. Deci se ruga din inimă pentru dînsa să o întărească pînă la sfîrșit în nevoința cea mucenicească, adică să nu se înfricoșeze de chinurile cele cumplite. Și legînd-o ostașii împreună cu Galaction, cu care de mult era legată prin legătura dragostei celei duhovnicești, îi duceau pe ei la ighemon. Mergînd ei pe cale, Sfîntul Galaction învăța pe sora sa Epistimia, zicînd: "Vezi, sora mea, să nu te amăgești cu oarecare înșelăciuni ale lumii acesteia viclene, nici să te temi de chinurile cele multe, căci răbdînd puțin aici, vom fi încununați veșnic de Domnul nostru în cămara cea cerească!"

Sfînta Epistimia a zis: "În urma ta voi merge, domnul meu, și ceea ce te voi vedea pe tine făcînd, aceea voi face și eu, și cred că Domnul nostru Iisus Hristos nu ne va lăsa pe noi, ci te va întări și pe tine, și îmi va ajuta și mie neputincioasei, ca să sufăr chinurile pentru Dînsul deopotrivă cu tine, să pătimesc și să mor; apoi să mă satur și eu deopotrivă, cînd ni se va arăta slava Lui". Astfel vorbind între ei, au ajuns la curtea ighemonului, și a ieșit o slugă în întîmpinarea ostașilor, zicînd: "Ighemonul poruncește să fie păziți creștinii aceștia pînă dimineață". Deci sfinții au fost ținuți de ostași în legături toată noaptea.

Iar dimineață a venit păgînul la judecată; și au fost aduși înaintea lui Cuviosul Galaction și fericita Epistimia. Apoi, privind la dînșii, a zis: "Cine sînteți voi, negrilor?" Sfîntul Galaction a răspuns: "Sîntem creștini și călugări". Ighemonul a zis: "Cine este Hristos?" Sfîntul a zis: "Hristos este Dumnezeul adevărat, Care a făcut cerul și pămîntul și toate cele de pe ele". Ighemonul a zis: "Dacă Hristos al vostru le-a făcut pe toate, apoi zeii noștri ce sînt și ce au făcut?" Sfîntul a răspuns: "Zeii voștri sînt pietre și lemne, lucru stricăcios, și nu ei au făcut pe cineva, ci ei singuri sînt făcuți de mîini omenești, iar voi vă închinați la lucruri făcute de mîini omenești și cinstiți niște zei pe care voi i-ați lucrat din diferite feluri de materiale".

Atunci ighemonul a zis cu mînie către cei ce stăteau înainte: "Dezbrăcați pe hulitorul acesta și-l bateți cu vine de bou!" Deci, bătînd pe Sfîntul Galaction, Sfînta Epistimia plîngea și ocăra pe ighemon, zicînd: "O! chinuitorule nemilostiv, nu te rușinezi a chinui pe nevinovatul rob al lui Dumnezeu și a răni cu bătăi trupul lui cel slăbit de post?" Iar chinuitorul a zis: "Dezbrăcați-o și pe aceasta și o bateți mai tare!" Și cînd slugile cele fără de rușine o dezbrăcau pe dînsa de hainele cele călugărești și o dezgoleau pînă la cămașa cea de păr, sfînta a zis către ighemon: "Blestemat să fii, chinuitorule fără de rușine, căci goliciunea mea nimeni n-a văzut-o din copilăria mea, iar tu poruncești să mă aducă goală înaintea întregului popor! Să orbească dar ochii voștri cei necurați, ca să nu vedeți goliciunea fecioriei mele!" Și îndată, cu cuvîntul sfintei, ighemonul a orbit, precum și toți cei ce erau cu dînsul, încît căuta fiecare cu mîinile sale zidurile și povățuitori, dar nu era între dînșii nici unul care să vadă lumina.

Atunci, temîndu-se, toți au strigat: "Mîntuiește-ne pe noi, roaba lui Hristos, de întunericul acesta, și vom crede în Dumnezeul tău!" Iar sfînta s-a rugat lui Dumnezeu și iarăși au văzut toți și au crezut cincizeci și trei de suflete. Însă tiranul, deși vedea cu ochii cei trupești, cu cei sufletești era orbit; căci, îndemnîndu-l pe el diavolul, nu a socotit minunea aceea a fi a lui Hristos Domnul, ci a deșerților săi idoli, zicînd: "În mintea noastră am pierdut credința în marii noștri zei și de aceea, mîniindu-se asupra noastră, ne-au certat puțin, ca să ne înțelepțim și să nu îndrăznim a cugeta asupra lor ceva rău; iar pe aceștia, ca adevărați defăimători, să nu-i crutăm, ci să răzbunăm ocara zeilor noștri".

Deci a poruncit slugilor ca, ascuțind niște trestii, să le bage sub unghiile mîinilor și ale picioarelor. Aceasta făcîndu-se, sfinții răbdau cu bărbăție și strigau: "Noi slujim lui Hristos, adevăratului Dumnezeu, iar de zeii cei deșerți ne lepădăm". După aceasta, ighemonul a poruncit să le taie mîinile; iar ei strigau: "Binecuvîntat este Domnul Dumnezeul nostru, Cel ce învață mîinile noastre spre război și degetele noastre spre oștire; mila noastră și scăparea noastră, apărătorul și izbăvitorul nostru, Care degrabă ne-a izbăvit din mîinile vrăjmașilor noștri". Apoi a poruncit să le taie și picioarele.

Făcîndu-se aceasta, sfinții strigau: "Scoală, Doamne, ajută-ne nouă și ne izbăvește pentru numele Tău. Știi, Stăpîne, că, cu dragostea Ta fiind răniți, Ți-am urmat Ție și am călătorit pe calea cea anevoioasă; deci acum scoate-ne pe noi la odihnă, ca să stea picioarele noastre în curțile Tale cerești, unde stau înaintea Ta toți cei ce Ție Ți-au plăcut". Și iarăși au strigat, zicînd:

"Blestemați să fie zeii păgînilor și toți cei ce slujesc lor". Iar chinuitorul a zis: "Încă nu încetează aceștia a ne huli zeii? Tăiați-le și limbile, ca să nu mai hulească". Deci le-au tăiat limbile și sfinții mărturisitori ai lui Hristos au tăcut cu gurile, dar cu inimile nu încetau, strigînd către Dumnezeu. Atunci a poruncit chinuitorul să le taie capetele. Apoi ducîndu-i pe amîndoi afară din curtea boierească, i-au tăiat și le-au lăsat trupurile neîngropate.

Iar călugărul Eutolmie, cel pomenit mai sus, care fusese rob socrului lui Galaction și care pustnicise cu el, acela, cînd au fost prinși Sfîntul Galaction și Sfînta Epistimia, i-a urmat de departe schimbîndu-și hainele călugărești ca să nu fie cunoscut. Deci, văzînd patimile și sfîrșitul lor, a luat pe ascuns sfintele și cinstitele moaște ale stăpînului și ale stăpînei sale și, plîngînd mult lîngă dînsele, le-a îngropat cu cinste. Apoi a scris viața cea plină de fapte bune și pătimirea lor, spre folosul celor ce vor citi și celor ce vor asculta și spre slava lui Dumnezeu Celui slăvit în Sfînta Treime, a Tatălui și a Fiului și a Sfîntului Duh, în veci. Amin.

---

12. VIAȚA CELUI ÎNTRE SFINȚI PĂRINTELUI NOSTRU PAVEL MĂRTURISITORUL

(6 NOIEMBRIE)

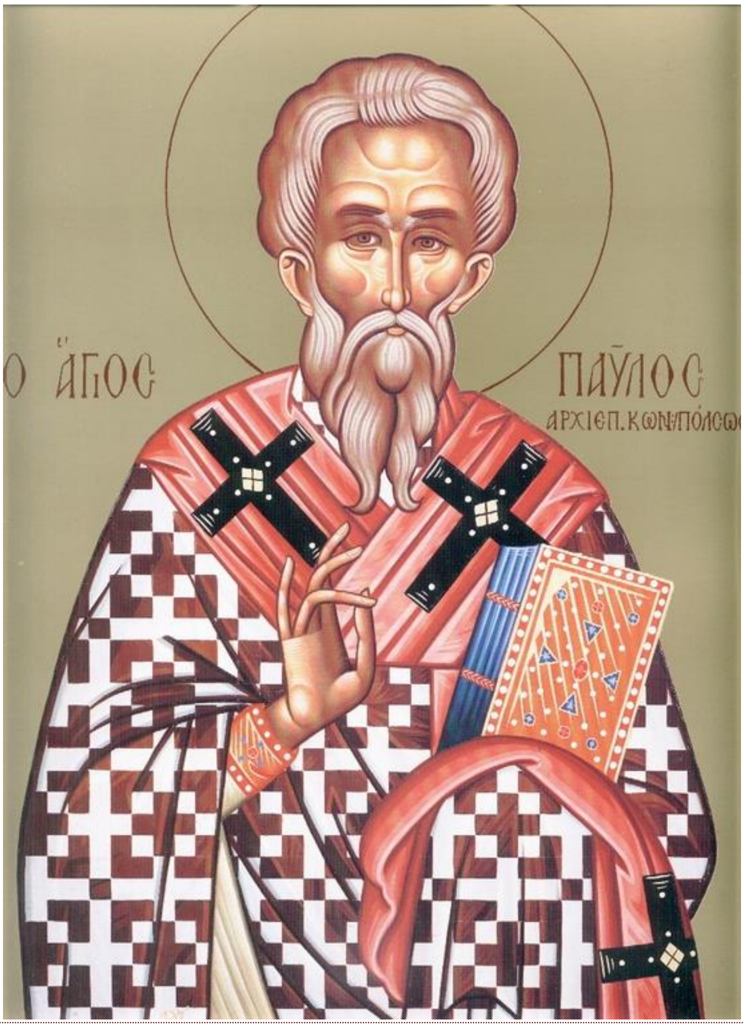

Cînd Constantie, fiul marelui Constantin, ținea sceptrul împărăției grecești, arienii au ridicat prigoană asupra celor binecredincioși, avînd ajutor pe împăratul, care era amăgit de același eres al lor. În acea vreme Biserica lui Hristos era în mare tulburare și necaz, avînd puțini stîlpi care o întăreau. Căci Sfîntul Atanasie al Alexandriei, apărătorul cel mai mare al Ortodoxiei, era izgonit din scaunul său, iar Sfîntul Alexandru, Patriarhul Constantinopolului, își schimbase viața aceasta vremelnică pe cea veșnică.

Cînd era să moară fericitul Alexandru, oile cele cuvîntătoare au înconjurat patul păstorului și-l întrebau: "Părinte, cui ne lași pe noi, fiii tăi? Cine ne va fi nouă păstor în locul tău, care să meargă pe urma ta și să îndrepteze bine Biserica lui Hristos?"

Atunci patriarhul Alexandru a pus înaintea lor doi bărbați: pe fericitul Pavel, de neam din Tesalonic, care era preot, și pe Macedonie, diaconul. Apoi a zis către dînșii: "Dacă voiți să

aveți păstor învățat, strălucind cu faptele cele bune, alegeți pe Pavel; iar dacă voiți numai cu chip frumos și cinstit cu înfrumusețările din afară, să alegeți pe Macedonie". Acestea zicînd către oile sale pururea pomenitul patriarh Alexandru, s-a dus către Domnul.

Apoi făcîndu-se adunare și sfat pe care din cei doi să-i ridice la scaunul patriarhiei - Pavel sau Macedonie -, era neînțelegere în adunare, adică între cei dreptcredincioși și între arieni, care erau mulți acolo. Dreptcredincioșii voiau pe fericitul Pavel, iar arienii mai mult pe Macedonie. Însă a biruit partea celor dreptcredincioși și a fost ales ca patriarh Sfîntul Pavel, în Biserica Sfintei Irina.

Deci, suindu-se pe scaun, a început a paște bine turma cea încredințată lui. Iar împăratul Constantie nu era atunci în Constantinopol, ci în Antiohia, și se făcuse alegerea fără dînsul; de aceea nu voia pe fericitul Pavel. Iar cînd s-a întors împăratul din Antiohia la Constantinopol, a început a se mînia asupra sfîntului patriarh, că se suise fără voia lui pe scaunul arhieresc. Apoi, fiind îndemnat de arieni, a adunat un sobor nedrept și a depus din scaunul patriarhal pe Sfîntul Pavel, care era nevinovat și curat cu inima, iar Bisericii lui Hristos de mare folos. Căci și cu înțelepciunea și cu viața, acest fericit părinte era lumina lumii și strălucea în Biserică ca o stea de dimineață în mijlocul norilor.

După detronarea lui, împăratul a pus patriarh pe Evsevie din Nicomidia și iarăși s-a dus în Antiohia. Dar Evsevie fiind eretic, a început a tulbura Biserica cu învățăturile sale cele nedrepte și a o întuneca cu eresul. Deci se sîrguia cu toată puterea să șteargă din mărturisirea de credință cuvîntul omousion, adică de o ființă, ca să nu se citească cuvintele acestea: *născut iar nu făcut, Cel de o ființă cu Tatăl*. Căci răucredinciosul nu mărturisea pe Hristos, Fiul lui Dumnezeu, a fi deopotrivă cu Dumnezeu Părintele.

Fericitul Pavel, după detronarea sa, s-a dus la Roma, căci atunci Biserica Romei era în bună credință și papa ținea credința cea dreaptă. Deci, mergînd Sfîntul Pavel la Roma, a aflat acolo pe marele Atanasie și pe alți episcopi, care erau izgoniți de Evsevie și a rămas împreună cu dînșii. Dar Evsevie, voind ca nici Roma să nu dea pace lui Atanasie și lui Pavel, a scris papei Iuliu al Romei; iar acesta, luînd scrisoarea de la Evsevie, a cunoscut în ea mincinoasa clevetire a slujitorilor celor nevinovați ai lui Dumnezeu. Apoi a sfătuit pe Atanasie, pe Pavel și pe ceilalți episcopi, să se ducă la scaunele lor. După aceea a scris către episcopii Răsăritului să-i primească cu dragoste și să nu-i împiedice a-și lua scaunele.

Episcopii, plecînd din Roma, au mers fiecare la Biserica sa și au trimis celor ce-i scoseseră pe dînșii, scrisorile pe care le aduseseră de la papa. Iar aceia primindu-le, iarăși se nevoiau să acopere dreptatea cu minciuna și au gîndit să adune sobor în Antiohia; iar lui Papa Iuliu se sîrguiau a-i răspunde prin scrisoare. Însă Evsevie n-a reușit aceasta, căci a murit cu puțină vreme mai înainte. Iar poporul cel dreptcredincios care era în Constantinopol, primind

pe Pavel cu bucurie, l-a dus în biserică. Însă cei ce erau de credința cea rea a lui Arie, văzînd că după moartea episcopului lor, Evsevie, cei binecredincioși iarăși au ridicat pe fericitul Pavel la scaunul arhiepiscopiei, s-au adunat în altă biserică și și-au ales episcop pe rău credinciosul Macedonie. Și era atunci tulburare mare în cetate, încît mulți au murit în războaie și în certurile ce se făceau. Apoi a ajuns aceasta și la urechile împăratului Constantie, cînd era în Antiohia.

Trimițînd el pe voievodul Ermoghen în părțile Traciei, i-a poruncit să izgonească pe Pavel din Biserică. Și, venind Ermoghen în Constantinopol, a tulburat toată cetatea, silind pe popor să izgonească pe Sfîntul Patriarh Pavel. În această mare tulburare, poporul se împotrivea lui Ermoghen, voievodul. Dar el a vrut ca, cu puterea mîinilor ostășești să izgonească pe Pavel. Atunci, mulțimea poporului cu mare mînie pornindu-se asupra lui, i-a ars casa cu foc, iar pe dînsul l-au ucis.

Auzind împăratul Constantie despre uciderea voievodului Ermoghen, a mers degrabă din Antiohia în Constantinopol și a izgonit pe fericitul Pavel din Biserică și din cetate. Iar pe popor s-a mîniat foarte, căci nu numai pe Pavel l-a primit fără porunca lui ci și război și tulburare a ridicat pentru dînsul și au murit mulți, ucigînd și pe voievod. De aceea a retras jumătate din dăruirea împărătească, pe care tatăl său, binecredinciosul Împărat Constantin, o făcuse cetății. Și dăruirea aceea consta în opt mii de pîini, care se dădeau în fiecare zi. Deci a retras de la cetate patru mii, iar pe Macedonie, luptătorul împotriva Duhului Sfînt, așezîndu-l episcop al cetății, iarăși s-a dus în Antiohia.

Atunci, fericitul Pavel, plecînd către părțile Apusului și venind la dreptcredinciosul Iuliu, Papă al Romei, i-a spus toate ce i s-au întîmplat, precum și împăratului Consta. Iar împăratul Consta a făcut scrisoare către fratele său Constantie, la fel a făcut și papa, ca Pavel să fie primit în scaunul său, ca un binecredincios. Deci, luînd el scrisoarea de la împărat și de la papa, s-a dus la Constantinopol și a fost primit cu mare bucurie de cei credincioși. Iar scrisorile cele aduse de la Roma, le-a trimis printr-un om însemnat în Antiohia, la împăratul Constantie. Acesta însă a nesocotit scrisoarea fratelui său și s-a mîniat și mai mult asupra fericitului Pavel, pentru că iarăși, fără porunca lui, a primit scaunul. Apoi, degrabă a trimis poruncă la Constantinopol lui Filip eparhul, poruncindu-i să-l dea jos pe Pavel din scaun și să-l izgonească, și iarăși să pună pe Macedonie.

Filip, temîndu-se de ridicarea poporului, ca să nu-i facă și lui ca lui Ermoghen voievodul, a plănuit să scoată pe Pavel din scaun în taină. De aceea a tăinuit porunca împărătească și a intrat în casa ce era lîngă mare, unde se adunau birurile poporului, al cărei nume era Zevxip. Acolo a chemat cu vicleşug la sine pe fericitul Pavel, ca și cum ar fi voit să primească de la el un sfat pentru folosul de obște. Iar el, fiind în fericita nevinovăție, netemîndu-se de nimic, a mers acolo. Dar eparhul, temîndu-se de mulțimea mare de popor, care era împrejur și care venise cu Sfîntul, n-a făcut nimic pe față, ci în ascuns. Deci, luînd pe fericitul Pavel de mînă și vorbind cu dînsul, a intrat în camerele cele mai din fund și a poruncit să se deschidă ușile din dos, care erau spre mare. Pe acolo scoțînd pe fericitul, i-a spus porunca

împărătească, l-a pus în corabia care era pregătită pentru acest lucru și a pornit pe Sfîntul degrabă în surghiun. Apoi i-a poruncit să viețuiască în Tesalonic, căci aceea era patria lui și i-a dat voie să umble în toate cetățile cele dimprejur fără temere, numai să nu îndrăznească a se întoarce spre părțile Răsăritului.

După surghiunirea fericitului Pavel, eparhul s-a dus din casa mai sus zisă spre biserică, șezînd în caretă cu Macedonie iar mulțime de oaste înarmată îl înconjura. Această faptă ajungînd degrabă în auzul poporului, alergară spre biserică toți dreptcredincioșii, precum și arienii, sîrguindu-se să se întreacă unii pe alții și să ajungă mai degrabă la biserică. Iar eparhul, fiind aproape de biserică, nu putea să intre într-însa de mulțimea poporului ce se adunase. Deci, a coborît pe Macedonie din caretă, iar ostașii împingeau cu sila poporul, care de multă strîmtoare nu se putea da la o parte. Dar ostașilor, părîndu-li-se că mulțimea poporului li se împotrivește, s-au mîniat foarte tare și au început a-i ucide cu săbiile, făcînd eparhului și lui Macedonie cale către biserică. Deci, au fost omorîți trei mii o sută cincizeci, unii de ostași iar alții înghesuiți de popor. Și tuturor acestor fapte a fost pricinuitor răucredinciosul Macedonie. Acesta a șezut pe scaunul patriarhal după pofta împăratului și cu puterea ostașilor, iar nu după rînduielile bisericești. O astfel de silă și cumplită ucidere au făcut Bisericii, arienii cei fărădelege.

În acea vreme împăratul Constantie a ridicat biserica cea mare a Sfintei Sofia pe care a unit-o prin împrejmuire cu biserica Sfintei Irina, pe care a zidit-o Sfîntul Constantin.

După cîtva timp, fericitul Pavel și-a pus în gînd să meargă de la Tesalonic la Corint și s-a întors la Roma unde, aflînd pe Marele Atanasie, i-a spus toate cele ce i se întîmplaseră. Apoi, amîndoi au mers și au spus împăratului Consta cele suferite. Iar acesta, cu mare supărare a scris fratelui său să trimită la dînsul din partea Răsăritului trei episcopi, care au fost pentru izgonirea lui Atanasie și a lui Pavel, aducînd cu ei și așezămîntul credinței cel scris.

O scrisoare ca aceea primind de la fratele său, împăratul Constantie, care era în Antiohia, s-a temut de mînia fratelui său și a trimis la dînsul patru episcopi, pe Narcis al Ciliciei, pe Teodor al Traciei, pe Maris al Calcedonului și pe Marcu al Siriei. Aceștia, mergînd la Roma la împărat, nu au îndrăznit a se da în vorbă și a disputa cu Atanasie și cu Pavel, tăinuind și credința lor cea eretică, pe care o așezaseră în Antiohia, și alcătuind alta au dat-o împăratului Consta, care era scrisă astfel:

"Credem întru Unul Dumnezeu, Tatăl Atotțiitorul, Făcătorul și Ziditorul tuturor, prin Care toate s-au făcut în cer și pe pămînt. Și întru Unul născut Fiul Lui, Domnul nostru Iisus Hristos, Cel mai înainte de toți vecii din Tatăl născut, Dumnezeu din Dumnezeu, lumină din lumină, prin Care toate s-au făcut, cele din cer și de pe pămînt, cele văzute și nevăzute, fiind cuvînt și înțelepciune și putere și viață și lumină adevărată, Care în zilele cele mai de pe urmă

S-a făcut om pentru noi și S-a născut din Sfînta Fecioară și S-a răstignit și a murit și S-a îngropat și a înviat a treia zi din morți. Și S-a înălțat la cer și șade de-a dreapta Tatălui. Și iarăși va să vină la sfîrșitul veacului să judece viii și morții și să dea fiecăruia după faptele lui. A Cărui împărăție este neîncetată și rămîne în nesfîrșitul veac.

Credem încă și în Duhul Sfînt, Care este Mîngîietorul pe Care L-a făgăduit Sfinților Apostoli, și după înălțarea Lui la cer a trimis pe Acela prin Care se sfințesc sufletele celor ce cu adevărat și curat cred în Domnul. Iar pe cei ce grăiesc că Fiul este din altă ființă, iar nu din Dumnezeu-Tatăl și cum că ar fi fost o vreme cînd nu era Fiul, pe aceia nu-i primește Sfînta soborniceească și apostolească Biserică".

Astfel de așezămînt al credinței dînd episcopii aceia împăratului și altora mulți, s-au dus din Roma. Iar după trei ani, episcopii Răsăritului, iarăși adunînd sobor, au dat alt așezămînt al credinței și l-au trimis la episcopii din Italia. Aceștia, pentru mulțimea cuvintelor, nu l-au primit, fiind îndestulați cu acea mărturisire a credinței pe care au așezat-o dumnezeieștii Părinți din Niceea.

Fiind din amîndouă părțile multă neunire și tulburare, amîndoi împărații au poruncit să se adune sobor în Sardica pentru mărturisirea credinței, precum și pentru Atanasie și Pavel, ca și pentru dînșii să ia sfîrșit neînțelegerea. Aceasta a fost în al unsprezecelea an după moartea marelui Constantin. Deci, s-au adunat în Sardica, din partea Apusului, mai mult de trei sute de episcopi, iar din partea Răsăritului, numai șaptezeci și șase. Episcopii Răsăritului nu voiau să primească în sobor disputa celor din Apus, pînă cînd nu vor izgoni de la dînșii pe Atanasie și pe Pavel, apărătorii dreptei credințe; căci răsăritenii aceia erau vătămați de eresul lui Arie și se temeau a sta de vorbă cu Atanasie și cu Pavel, apărătorii bunei credințe. Pentru aceea voiau să nu fie aceștia în sfînta adunare. De aceea, Protoghen care era episcop al Sredței și Cuviosul Cudrovie, cum și toți cei ce erau împreună cu dînșii, au zis către răsăriteni: "Nu numai pentru credință ne-am adunat aici, adică să credem că Fiul este de o ființă cu Tatăl, ci și pentru Atanasie și Pavel".

Auzind acestea, răsăritenii s-au despărțit de apuseni și, întorcîndu-se, au ajuns la cetatea Filipopoli, care este în Macedonia. Acolo făcînd necurată adunare, au îndrăznit a da anatemei învățătura prin care se mărturisea că Fiul este de o ființă cu Tatăl. Apoi acel eres al lor l-au împărțit prin scrisori în toate eparhiile.

Despre aceasta înștiințîndu-se episcopii sfintei adunări din Sardica, mai întîi au osîndit pe acei eretici care au îndrăznit a face o păgînătate ca aceea, apoi pe clevetitorii lui Atanasie și Pavel i-au scos din treptele lor și, întărind așezămîntul dreptei credințe cel hotărît în Niceea, pe cei ce nu mărturiseau pe Fiul a fi de o ființă cu Tatăl, i-au dat anatemei.

După acestea, împăratul Consta a scris fratelui său Constantie, rugîndu-l să primească pe Pavel și pe Atanasie în scaunele lor. Apoi îndată a trimis pe Pavel în Constantinopol, dîndu-i și doi episcopi împreună călători, precum și scrisoarea către fratele său, în care era scris așa: "Atanasie este încă la mine, iar pe Pavel îl trimit la tine pentru ca să-i poruncească stăpînirea ta să-și primească scaunul său. La fel și Atanasie, voiesc să-și primească scaunul său, căci am cunoscut că ei pentru buna credință sînt izgoniți și clevetiți cu minciuni". Și a adăugat în scrisoare cuvinte și mai amenințătoare: "Dacă nu vei porunci să fie astfel, apoi eu singur cu putere și cu arme voi veni asupra ta și chiar nevoind tu, le voi da bisericile și îi voi pune în scaunele lor".

Ajungînd Sfîntul Pavel la împăratul Constantie, i-a dat scrisoarea aceea de la fratele său Consta; iar el, primind-o și citind-o, s-a temut de îngrozirea fratelui său și a izgonit din Biserică pe Macedonie, iar pe fericitul Pavel l-a ridicat în scaun. La fel și pe Atanasie, chemîndu-l prin scrisorile sale, l-a trimis în Alexandria să-și primească scaunul său. Deci s-a adus bucurie mare creştinilor pentru păstorii lor și au petrecut cîtăva vreme mîngîindu-se cu învățăturile cele de Dumnezeu insuflate ale acestor învățători mari a toată lumea. Căci Atanasie în Alexandria, iar Pavel în Constantinopol, îndreptînd Biserica lui Hristos, luminau lumea cu buna credință și izgoneau întunericul eresului lui Arie.

După multă vreme, Magnențiu, povățuitorul oştilor împăratului Consta, sfătuindu-se cu sfetnicii săi, au ucis pe stăpînul lor, pe cînd era la vînat. Deci, fiind ucis bunul și binecredinciosul împărat al Romei, Consta, îndată arienii și-au înălțat capul și au ridicat prigoană asupra celor binecredincioși. Mai întîi s-au sculat asupra apărătorilor bunei credințe, a dascălilor a toată lumea, asupra lui Atanasie și a lui Pavel. Atunci Atanasie singur a fugit de la scaunul său, temîndu-se de mînia ereticilor arieni, pentru că îl căutau să-l ucidă. Iar fericitul Pavel a fost trimis la închisoare în cetatea Cucus din Armenia și închis într-o biserică, unde slujind odată dumnezeiasca Liturghie, au năvălit arienii asupra lui și l-au sugrumat cu omoforul lui. Și astfel și-a dat Domnului sufletul său.

Macedonie iarăși s-a suit pe scaunul patriarhal la Constantinopol, aducînd nespusă răutate Bisericii lui Dumnezeu, izgonind și ucigînd pe cei dreptcredincioși și înlocuind pe episcopi cu eretici de-ai lui. Avînd ajutător pe eparhul Filip, mulți, în diferite feluri, au fost omorîți, adică aceia care nu voiau să aibă unire cu dînsul. Femeilor celor binecredincioase li s-au tăiat sînii cu cuțitele, iar altora, deschizîndu-le gura cu fierul, li se punea într-însa cu sila împărtășire arienească. Altora, arienii le tăiau nasurile și urechile și pe alții îi pecetluiau cu fier roșu. Astfel de prigoană era asupra celor binecredincioși, vărsîndu-se fără cruțare sîngele creştinilor.

În acea vreme arienii au ucis cu sabia pe doi clerici, pe Marchian și pe Martirie, care fuseseră notari ai fericitului Pavel și apărători ai bunei credințe. Apoi tirania lui Macedonie s-a

întins pînă la părțile Paflagoniei, auzind cum că sînt acolo mulțime de dreptcredincioși. Deci, a trimis trei sute de ostași înarmați, și în latura aceea, pentru ca să silească cu sabia pe cei binecredincioși la unirea arienească.

Auzind credincioșii care viețuiau în cetatea Mantinei despre venirea ostașilor trimiși de arieni, s-au aprins de rîvnă. Și, adunîndu-se toți la un loc, au apucat unii topoare, alții coase, iar alții drugi și au alergat împotriva ostașilor care se apropiau. Apoi făcîndu-se război între dînșii, a căzut mulțime mare de popor din amîndouă părțile, încît puțini dintre ostași au scăpat vii, dar și din cetățeni nu puțini au fost uciși. Acestei vărsări de sînge a fost pricinuitor blestematul eretic Macedonie. Iar cînd, fără poruncă împărătească, a îndrăznit să dezgroape din pămînt moaștele binecredinciosului împărat Constantin cel Mare și a le muta în alt loc, atunci toată Biserica s-a umplut de sînge, căci mulți dintre ei nu voiau acest lucru, pentru care s-a făcut război și ucidere între dînșii.

De aceasta auzind împăratul, s-a mîhnit asupra lui Macedonie și asupra eparhului Filip. Deci, Macedonie a fost scos din scaunul patriarhal, iar Filip din cîrmuire. Însă eresul lui Arie și al lui Macedonie se lățea și a făcut rău Bisericii lui Dumnezeu, încă patruzeci de ani, pînă la împărăția lui Teodosie, cînd acesta, adunînd sobor de Sfinți Părinți la Constantinopol, a nimicit eresul, a ridicat buna credință și a adus cu mare cinste moaștele Sfîntului și fericitului mărturisitor al lui Hristos, Pavel, din Cucusa Armeniei, în Constantinopol, slăvind astfel pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh în veci. Amin.

13. CUVIOSUL PĂRINTELE NOSTRU VARLAAM, MITROPOLITUL NOVGORODULUI, FĂCĂTORUL DE MINUNI DE LA HOTIN

(6 NOIEMBRIE)

Cuviosul Părintele nostru Varlaam s-a născut în marele Novgorod, din părinți binecredincioși și a fost crescut cu bună învățătură în cunoașterea celor dumnezeiești. Căci, încă tînăr fiind, a întrecut pe bătrîni cu înțelepciunea, iar jucăriile și cuvintele de rîs obișnuite copiilor nu le iubea. Apoi înfrînîndu-se de la mîncare, nu gusta nicidecum bucate grase.

Văzînd părinții lui înfrînarea fiului lor, erau în mîhnire pentru aceasta. Odată i-au zis: "Să nu ne întristezi pe noi, fiule, slăbindu-ți trupul cu nemîncarea, ca să nu cazi în boală, fiind tînăr, iar nouă să ne aduci mîhnire". Însă copilul cel bine înțelegător, precum avea obiceiul, le-a răspuns cu blîndețe:

"Eu, citind multe cărți, n-am aflat părinți sfătuind rău pe fiii lor, precum voi mă sfătuiți; căci mîncarea și băutura nu ne pun pe noi înaintea lui Dumnezeu, precum zice și Sfîntul Apostol Pavel ci numai postirea și rugăciunea. Să vă aduceți aminte și de acestea: Cîți oameni au fost de la strămoșul Adam, nu toți au murit și cu țărîna s-au amestecat? Dar și proorocul a zis: *Omul cu deșertăciunea s-a asemănat și ca umbra s-a trecut*. Însă cei ce au plăcut lui Dumnezeu prin viață bună și și-au vărsat sîngele pentru Hristos și pentru dragostea Lui și astfel s-au lepădat de

lume și au urmat Lui, au cîștigat de la Dînsul cereasca împărăție. Pentru aceasta s-au preamărit și s-au fericit. Deci și eu, cu ajutorul lui Dumnezeu, voiesc să mă sîrguiesc după puterea mea ca să mă fac moștenitorul lor".

Părinții, auzind un răspuns ca acesta, s-au mirat și l-au lăsat să viețuiască după voia lui. Apoi, nu după multă vreme, părinții s-au mutat din viața aceasta vremelnică, iar fericitul i-a îngropat cu cinste și cu cuviincioasă cîntare bisericească; însă, după moartea lor, s-a aprins și mai mult de dragoste dumnezeiască. De aceea a împărțit averea tatălui său săracilor și îndată a lăsat lumea, aflînd ca povățuitor un călugăr care viețuia după Dumnezeu, anume Porfirie. De la acesta luînd chipul monahicesc și înconjurînd multe locuri, căuta unde să facă mînăstire.

Văzînd un loc frumos și o rază dumnezeiască luminîndu-l, aproape de rîul Volhova, a făcut rugăciune și a început a-și zidi chilie, unde acum este mînăstirea, în care, viețuind cu iubire și osteneală, își chinuia trupul. Iar postul și privegherea lui cine le va povesti? Căci el se hrănea din ostenelile sale. Diavolii, văzîndu-se defăimați, au ridicat asupra lui război și se închipuiau uneori în șerpi, alteori în multe feluri de fiare, voind să-l izgonească din locul acela. Însă el, îngrădindu-se cu semnul Crucii, îi izgonea de la sine. Alteori diavolii îi îndemnau pe oameni să-i facă supărare, ca măcar defăimările cele omenești nesuferindu-le, să fugă din locul acela. Însă și aceia s-au împiedicat și au căzut, căci s-au lovit de diamantul cel tare și singuri s-au sfărîmat, iar stîlpul cel puternic nu l-au surpat.

După aceasta a zidit biserica Schimbării la Față a Domnului Dumnezeu și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos. Iar pentru nevoința cea mare a vieții lui, a ieșit vestea pretutindeni și se adunau la dînsul domnii și puternicii ținutului, precum și celelalte popoare creștine, voind să se folosească de la el. Și fiecare, împlinindu-și dorința sa, se ducea acasă mulțumind lui Dumnezeu. Apoi s-au adunat la dînsul mulțime de monahi, voind să-i urmeze vieții lui celei plăcute lui Dumnezeu.

Odată, venind voievodul Novgorodului la Cuviosul Varlaam pentru binecuvîntare, a proorocit voievodului că i s-a născut un fiu. După aceea, Sfîntul a și botezat pe acel fiu al voievodului. Un alt om a prins mare dragoste pentru fericitul și, avînd pe fiul său unul născut cuprins de boală, l-a dus la Sfîntul să se roage pentru el. Dar, fiind încă pe cale, fiul său a murit și astfel l-a dus mort la cuviosul, dar el, cu rugăciunea sa l-a înviat.

Altădată, sosind praznicul Învierii Domnului Dumnezeu și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, Sfîntul Varlaam a trimis pescarii să prindă pește și cu rugăciunile lui au vînat mulțime de pești, între care era și un nisetru mare pe care l-au tăinuit; iar pe cei mici, luîndu-i, i-au adus la dînsul. Atunci el, văzînd peștii, a zis: "Iată, pe copii i-ați adus, dar pe maica lor unde ați ascuns-o?" Iar ei au căzut la picioarele lui și și-au mărturisit păcatul, s-au căit și au adus peștele

acela. Apoi odinioară, fiind lipsă în mînăstire, Sfîntul s-a rugat Domnului și a îndestulat-o cu toate bunătățile.

Avînd darul facerii de minuni se aduceau la dînsul cei cuprinși de duhurile necurate și îndată, ajungînd la Sfîntul, duhurile necurate se izgoneau, stricații se curățau, orbii vedeau și toți cei ce veneau cu credință, fiind cuprinși de multe feluri de neputințe, primeau nu numai sănătatea trupului, ci și folosul sufletului. Cuvîntul lui avea duhovnicească sare, pentru aceasta era iubit și de toți slăvit.

Sfîntul, cunoscîndu-și plecarea sa către Dumnezeu, chemînd frații, le-a zis: "Iată fraților, sfîrșitul vieții mele s-a apropiat și mă voi duce din viața aceasta, iar pe voi vă dau în mîinile Domnului Dumnezeu. Și va fi vouă povățuitor în locul meu Antonie, ucenicul meu". Astfel i-a dat acestuia mînăstirea și i-a încredințat pe frați, zicînd: "Pe tine te las cu Dumnezeu rînduitor și cîrmuitor al acestei sfinte mînăstiri și Domnul nostru Iisus Hristos să vă păzească și să vă întărească pe voi cu dragostea Lui. Iar eu, deși trupește mă duc, însă cu duhul voi fi nedespărțit de voi. Și aceasta va fi vouă încredințarea, de am aflat dar înaintea lui Dumnezeu, că mînăstirea și după mutarea mea, precum a fost în viața mea, de nimic nu va suferi lipsă, numai dragoste să fie între voi".

Învățîndu-i multe și sărutîndu-i duhovnicește, a zis cel din urmă cuvînt: *Doamne, în mîinile Tale îmi dau duhul meu*. Și astfel și-a dat cinstitul și sfîntul său suflet în mîinile Făcătorului. Apoi a venit Arhiepiscopul marelui Novgorod și s-au adunat mulțime de monahi de la toate mînăstirile, care cîntau cu evlavie cîntare deasupra gropii; și au îngropat sfîntul și iubitorul de osteneală trupul lui, în a șasea zi a lunii noiembrie.

Atunci au luat tămăduire mulți neputincioși, care erau cuprinși de multe feluri de boli. Iar pomenirea lui se săvîrșește în mînăstirea Schimbării la Față a Domnului Dumnezeu și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, unde s-a adus cinstitul lui trup făcător de minuni, care izvorăște multe tămăduiri celor ce cu credință se apropie de el, din care puține vom spune acum.

Un om era orb căci, deși avea ochii deschiși, nu putea nicidecum să vadă pe cineva. Acesta dăduse la doctori mulți bani, căutînd la dînșii tămăduire, însă nu a aflat nici un folos. Apropiindu-se pomenirea Cuviosului Varlaam, a poruncit să-l ducă în mînăstire unde erau sfintele sale moaște și s-a așezat lîngă cinstita raclă. Apoi a început cu lacrimi a se ruga Sfîntului, cerînd tămăduire și vedere ochilor săi. Iar frații mînăstirii cîntau în biserică paraclisul pe care sfîrșindu-l, cînd au cîntat: "Stăpînă, primește rugăciunea robului tău", îndată ochii orbului s-au luminat și întîi a văzut racla Sfîntului cu sfințitele sale moaște. El, încă îndoindu-se de vederea sa, s-a apropiat și a pipăit cu mîinile ceea ce vedea; apoi, ridicîndu-și ochii prin biserică, a văzut poporul stînd înainte și pe frați cîntînd. Și, cunoscînd că vede bine, s-a umplut

de negrăită bucurie și a strigat cu mare glas, mărturisind la toți tămăduirea sa pe care a cîștigat-o cu rugăciunile Cuviosului Varlaam.

Un om, avînd credință în cuviosul, a mers în mînăstirea lui cu femeia sa pentru binecuvîntare și, ducînd merinde spre trebuința fraților, le-a pus masă și i-a ospătat. Iar după rugăciune, întorcîndu-se la ale sale pe apă și fiind nu departe de mînăstire, din întîmplare s-a răsturnat luntrea și el s-a afundat în adînc, iar ceilalți de-abia au scăpat de înec. Cei ce erau pe mal și vedeau înecarea omului aceluia, n-au putut să-i dea nici un ajutor.

Ducîndu-se în satul din apropiere, au chemat pescarii cu mrejele să caute trupul cel înecat și abia s-a aflat trupul mort și învinețit. Apoi femeia lui ședea pe mal tînguindu-se, iar în plîngerea sa pomenea pe Sfîntul Varlaam și, mîhnită, zicea: "Oare astfel de plată ne-ai dat, sfinte al lui Dumnezeu, nouă celor ce am venit să ne închinăm la mormîntul tău? Noi nădăjduiam să cîștigăm cu rugăciunile tale, viață de mulți ani iar tu, cu năpraznică moarte ai lăsat de a murit bărbatul meu; mai bine ar fi fost de n-am fi venit aici la tine că, de am fi stat acasă, nu ni s-ar fi întîmplat o moarte ca aceasta".

Acestea și mai multe grăind ea și voind să-și îngroape bărbatul, deodată mortul, mișcîndu-se și ieșind apă multă din gura lui, s-a sculat sănătos. Văzînd ei o minune ca aceasta au dat mulțumire sfîntului, mărturisind că prin rugăciunile lui s-a întors din porțile morții.

De la marele Novgorod domnul Constantin a venit bolnav în locașul Cuviosului și astfel era boala lui încît nu putea nici să se miște din pat nici să grăiască ceva și toți se deznădăjduiau de viața lui, căci era aproape de moarte. Acela, fiind adus aproape de racla Cuviosului Varlaam și făcîndu-se cîntarea paraclisului pentru dînsul, îndată s-a sculat sănătos cu rugăciunile plăcutului lui Dumnezeu și, ca și cum n-ar fi avut nici o boală, s-a întors la casa sa.

Un negustor oarecare, anume Antonie, avea un fiu mut de mulți ani, pe care l-a dus în mînăstirea Cuviosului. Deci, făcîndu-se rugăciune la mormîntul lui pentru fiul cel mut, deodată i s-a dezlegat limba și grăia curat, slăvind pe Dumnezeu.

Grigorie, postelnicul marelui domn Vasilievici Vasile, a căzut în boală cumplită și era aproape de moarte dar, avînd credință mare spre Cuviosul Varlaam a zis: Măcar și moarte de mi s-ar întîmpla pe cale, mort să mă duceți la Cuviosul". Și așa a și fost; căci de cumplita boală a murit pe cale și a fost dus mort la mînăstire. Iar cînd cei ce-l duceau erau aproape de mînăstire ca la trei stadii, fără de veste mortul a înviat. Și mergînd, s-a închinat la mormîntul Cuviosului, mărturisind că prin rugăciunile lui s-a întors de la moarte spre viață și a dobîndit sănătate.

Multe alte minuni se săvîrşeau la mormîntul Cuviosului Varlaam, încît mulţime de îndrăciţi se izbăveau de neputinţele lor şi toţi cei ce cu credinţă alergau la dînsul nu se întorceau de la el deşerţi, ci îşi cîştigau cererea cu rugăciunile lui şi cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, a Cărui slavă este în veci. Amin.

14. CUVIOSUL PĂRINTELE NOSTRU LUCA (6 NOIEMBRIE)

Fericitul părintele nostru Luca s-a născut în cetatea Tavromeniei din eparhia Siciliei. Şi fiind încă tînăr ca de optsprezece ani, avea mintea înţeleaptă şi se ducea mereu la casa lui Dumnezeu, făcîndu-se ascultător şi următor al dumezeieştilor cuvinte. Iar cînd părinţii lui s-au sfătuit să-l însoţească cu femeie, el, sculîndu-se noaptea şi ducîndu-se într-un loc neumblat, s-a sălăşluit cu fiarele. Apoi, petrecînd nemîncat patruzeci de zile, s-a învrednicit dumnezeieştii şi îngereştii vederi şi descoperiri. Deci ducîndu-se la mînăstire, s-a îmbrăcat în schima îngerească. Acolo, supunîndu-se la aspră petrecere - căci gusta la trei-patru zile pîine şi apă şi nicidecum nu se odihnea -, a petrecut optsprezece luni. De aici plecînd, a mers cu un monah în muntele Etna, hrănindu-se cu ierburile ce se aflau acolo. El dormea puţin, avea numai o haină şi umbla desculţ.

Apoi şi-a pus hotar şi rînduială cu dinadinsul să nu iasă din chilie pînă cînd nu va sfîrşi toată Psaltirea de citit. După aceea săvîrşea rînduiala ceasului al treilea, iar în restul zilei se apuca de lucru pînă ce sosea vremea ceasului al şaselea; şi, după ceasul al şaselea, se îngrijea de puţină mîncare şi de cealaltă pravilă. Astfel petrecînd, s-a învrednicit de mare dar de la Dumnezeu şi de dezlegarea cuvintelor celor greu de înţeles încît oricine îl auzea, zicea, mirîndu-se: "De unde ştie acesta carte, nefiind învăţat?" Şi după aceasta, prin descoperire, s-a dus la un oarecare loc şi adunînd doisprezece monahi se îngrijea de mîntuire. Pentru aceeaşi pricină, s-a dus şi la Bizanţ şi cercetînd casele monahilor, sfătuindu-se cu părinţii, s-a dus pînă la Corint. Acolo, într-un sat oarecare, locuind nu mai mult decît şapte luni, a adormit în pace.

15. ADUCEREA AMINTE DE PRAFUL CARE S-A POGORÎT PE PĂMÎNT ÎN ZILELE LUI LEON CEL MARE (6 NOIEMBRIE)

În al optsprezecelea an al stăpînirii lui Leon cel Mare şi într-a cincea zi a lunii noiembrie, la amiază, tot cerul s-a înnorat, iar norii erau ca focul, încît părea că toate aveau să ardă. Aceasta

a înspăimîntat pe toți și socoteau că ploaie se va pogorî din nori, însă negreșit va fi ploaie de foc și va arde ca Sodoma de demult. Deci toți s-au dus la sfintele biserici cu plîngere și cu rugăciuni, căci Iubitorul de oameni Dumnezeu, schimbînd bunătatea în pedeapsă, a poruncit norilor să dea ploaie neobișnuită care pricinuia frică păcătoșilor.

Și începînd din ceasurile de seară, a ținut pînă la miezul nopții. Iar praful care se cobora era negru și foarte fierbinte, ca spuza și era atît de mult, încît s-a făcut pe pămînt și pe ziduri mai mult de o palmă. Acest praf a ars de tot ierburile și răsadurile ce răsăriseră pe pămînt. Aceasta era mînia lui Dumnezeu pentru păcate. Multe ploi în urmă coborîndu-se, de abia au putut spăla pămîntul, arătînd că păcatul cel dintre noi, este ca un praf negru, stînd asupră-ne și mistuind sadurile faptei bune ca un foc. Pentru aceasta avem trebuință de multe lacrimi și de multă tînguire din adîncul inimii, ca să spălăm spuza cea înfocată a răutății și să îngrășăm pămîntul cel bun al minții, spre a rodi cele dumnezeiești; ca astfel să scăpăm de pedeapsa gheenei, care arde împreună cu trupurile și sufletele celor ce cad într-însa, și să dobîndim împărăția cerurilor.

16. ALȚI SFINȚI POMENIȚI LA 6 NOIEMBRIE

În această zi se mai face și pomenirea sfintelor șapte mucenițe fecioare, Tecusa, Alexandra, Polactia, Claudia, Eufrosina, Atanasia și Matroana, care s-au nevoit într-un sat aproape de Corint în curățenie desăvîrșită. Cînd Sfîntul Mucenic Alexandru a fost ucis cu sabia și aruncat în rîu, aceste sfinte fecioare, privind în acel loc, plîngeau. Pe acestea văzîndu-le ostașii și cunoscînd că sînt creștine, le-au prins și le-au dus la ighemon. Și, fiind silite la închinarea de idoli, nu s-au supus. Deci, întîi au fost date la o casă de desfrînare, dar cu puterea lui Dumnezeu fiind păzite, au rămas curate. Apoi, legîndu-le pietre de grumaz, au fost înecate într-un iezer. Iar sfintele lor trupuri le-a scos noaptea un om, numit Teodot și le-a îngropat.

17. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC IERON ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÎNSUL

(7 NOIEMBRIE)

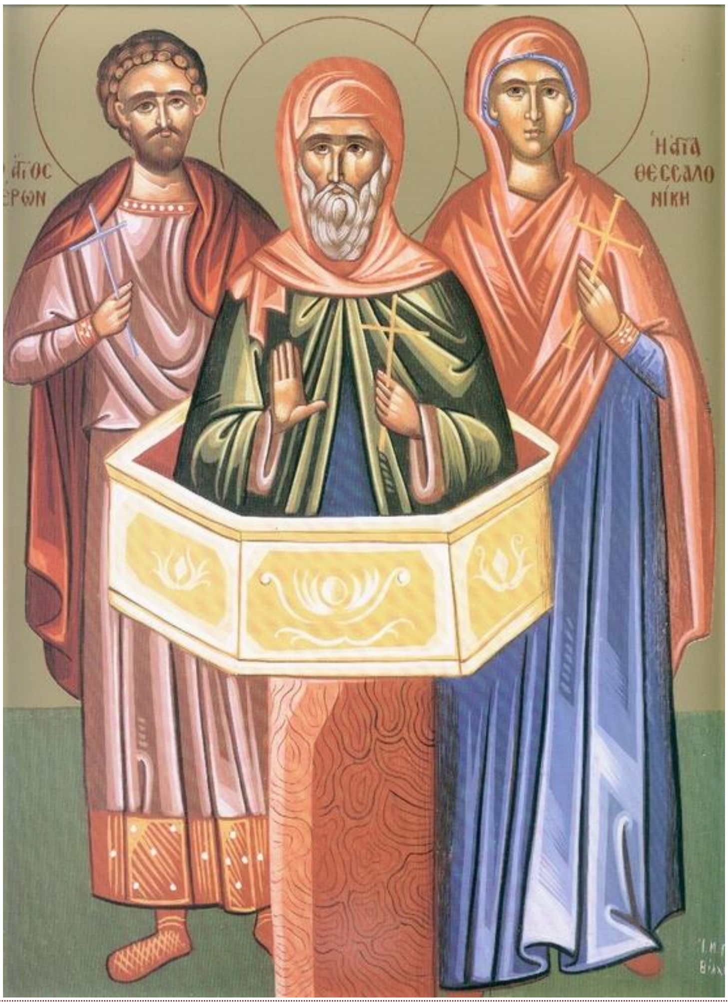

Slăvitul Ieron avea ca patrie Capadocia și s-a născut în cetatea Tianiei din maică binecredincioasă şi temătoare de Dumnezeu al cărei nume era Stratonica. În acea vreme împărăţeau păgînii împăraţi Diocleţian şi Maximilian, care arătau către idoli multă rîvnă şi credinţă. Atunci li s-a vestit că toată Armenia și Capadocia se împotrivesc poruncii lor și nu se închină idolilor. Iar ei, sfătuindu-se mult, au ales doi bărbați vicleni plini de toată răutatea și înșelăciunea, ale căror nume erau Agricolae și Lisie. Deci, pe Agricolae l-au trimis în Armenia iar pe Lisie în Capadocia, dîndu-le două porunci. Cea dintîi, să piardă pe creștinii cei ce nu se închină idolilor; iar a doua, să scrie la oaste bărbați și tineri puternici, îndemînatici la război.

Cînd a venit Lisie în Capadocia, căuta pe aceia care ar fi buni de război pentru ca să-i înscrie la oaste. Atunci i s-a spus despre Ieron, care era un bărbat tare și puternic și mai cu bărbăție decît alții. Iar Lisie îndată a trimis ostașii să-l aducă pe el. Mergînd trimișii la el acasă, nu l-au aflat, căci era la țarina sa, ocupîndu-se cu lucrul. Deci au mers ostașii acolo vrînd să-l ia. Iar el, știind că vor să-l ia în rîndurile ostașilor, n-a vrut să meargă cu ei, cugetînd că nu este lucru de folos a fi împreună cu închinătorii de idoli și a ostăși cu dînșii, fiind creștin. Aceia însă,

au vrut să-l ia cu sila, dar Ieron, mîniindu-se, a apucat un lemn ce se afla acolo și a început a-i bate pe ostași, astfel încît nici unul din ei nu i-a putut sta împotrivă, ci toți au fugit. Iar el, izgonindu-i pe dînșii ca un leu, îi bătea fără cruțare. Atunci ostașii cei izgoniți și risipiți, adunîndu-se la un loc, s-au rușinat de neputința lor, că nu au putut lua un om, ba chiar că au fost biruiți de dînsul.

Temîndu-se a se întoarce deșerți la cei ce i-au trimis, vorbeau între ei: "Dacă ne vom întoarce la ighemon fără Ieron, nu numai că vor rîde toți de noi că un om a biruit atîția ostași, dar vom fi și aspru pedepsiți pentru împuținarea sufletului nostru". Pentru aceea au trimis după mai mulți ostași, chemîndu-i în ajutorul lor spre a porni și a doua oară asupra lui Ieron. Dar acesta simțind năvălirea lor, a intrat cu însoțitorii săi într-o peșteră ce era în apropiere - căci avea împreună cu el optsprezece creștini binecredincioși care se războiau cu păgînii ce veniseră asupra lui.

Atunci au trimis ostași la ighemon, spunîndu-i că Ieron s-a închis într-o peșteră cu alți creștini și nu pot să-l ia. Iar ighemonul a trimis îndată mai multă oaste în ajutorul lor, însă nu puteau să-i facă nimic, căci nu îndrăznea nimeni nici măcar a se apropia de ușa peșterii, temîndu-se de bărbăția lui Ieron. Atunci a fost trimis de ighemonul un prieten al lui Ieron, anume Chiriac. Acesta mergînd, a sfătuit pe ostași să se depărteze de la peșteră. "Nu puteți, zise el, să-l luați cu sila, ci cu blîndețe și cu bună sfătuire".

Depărtîndu-se ostașii de la peșteră, a intrat Chiriac la dînsul și l-a sfătuit ca să nu fie potrivnic ighemonului, ci să se înscrie în rînduiala ostășească. Astfel vorbind în pace cu dînsul, a îmblînzit mînia lui, l-a scos din peșteră și l-a dus acasă la maica sa, care era văduvă, bătrînă și oarbă. Iar ea aflînd că pe fiul ei Ieron îl duc la ighemonul, a început să plîngă foarte mult, numindu-l toiag al bătrîneților sale și lumina ochilor săi celor orbi.

Deci se tînguia că se lipsește de un fiu ca dînsul care o mîngîia în necazurile văduviei și a orbirii ei. Iar ostașii, înconjurîndu-l, îl sileau să meargă la ighemon. Apoi el, luîndu-și rămas bun de la maica sa, care plîngea și de la toți cunoscuții care se adunaseră atunci acolo, a luat cu dînsul o rudenie a sa, anume Victor și s-a dus cu ostașii în cetatea Melitinei. Au mai mers cu el și doi frați ai rudeniei sale, Matronian și Antonie, și alți prieteni de credință. Iar apunînd soarele și făcîndu-se seară, n-au ajuns la cetatea Melitina, ci au rămas la un loc oarecare, unde au așteptat pînă dimineața.

În acea noapte s-a arătat fericitului Ieron, cineva îmbrăcat în haine albe, care cu dragoste a zis către dînsul: "Iată, Ierone, bine vestesc ție mîntuire; calea pe care călătorești este dreaptă, căci nu pentru împăratul cel pămîntesc te vei nevoi, nici vei ostăși pentru slava care degrabă piere, ci pentru Împăratul Cel ceresc vei săvîrși nevoința, și degrabă vei veni la Dînsul, ca să primești de la El cinste și laudă". Acestea zicînd cel ce i se arătase, a umplut de nespusă bucurie

inima lui și s-a dus. Iar el, sculîndu-se vesel, a zis către prietenii și către rudeniile care erau cu dînsul: "Acum am cunoscut în mine taina buneivoințe a lui Dumnezeu și de acum cu veselie alerg pe calea ce-mi stă înainte; o comoară este, o moștenire și o bogăție, care sînt ascunse în cer; iar bunătățile ce sînt de față, nimic nu folosesc celor ce le moștenesc; căci *ce va folosi omului, dacă ar dobîndi toată lumea, iar sufletul său și-l va pierde?* Nimic nu-mi este mai scump și mai bun decît sufletul. Mi-ajunge vremea vieții care a trecut și care în deșert am cheltuit-o. Mă voi duce de acum către Dumnezeu. Un lucru însă mă tulbură, grija maicii mele, care, fiind văduvă și bătrînă neputincioasă și lipsită de lumina ochilor, nu are cine să-i ajute și să o sprijinească pe dînsa. Dar de vreme ce merg să mor pentru Hristos, Domnul meu, Lui Îi încredințez pe maica mea, căci El este Tatăl săracilor și al văduvelor".

Acestea zicînd, a lăcrimat pentru maica sa și apoi a plecat. Iar cînd a ajuns la cetatea Melitina, Sfîntul Ieron a fost închis în temniță și împreună cu dînsul au fost închiși și alți treizeci și trei de creștini, către care Sfîntul a început a le vorbi astfel: "Ascultați sfatul meu, prietenilor și fraților, și luați aminte vorbele mele, care pot să vă folosească vouă, nu în veacul acesta, ci în cel ce va să fie. Căci toți cei ce se tem de Dumnezeu, nu caută vreun folos vremelnic de acum, ci pe cel care are să fie veșnic. Ați auzit că păgînul ighemon voiește să aducă dimineață jertfă zeilor, la care jertfă ne va sili și pe noi. Deci să nu ne supunem poruncii lui și să nu ne închinăm idolilor, nici să le aducem jertfă. Ci să jertfim mai bine jertfă de laudă adevăratului nostru Dumnezeu și să-I aducem rugăciunile noastre, ca ascultîndu-le, să ne dea tărie și bărbăție a suferi muncile și a dobîndi fericitul sfîrșit".

Cînd a grăit Sfîntul acestea, toți cu un suflet au răspuns: "Cuvintele tale sînt mai dulci decît fagurele de miere pentru noi, căci ne sfătuiești ceea ce cu adevărat este de folos și de mîntuire. Și toți voim a muri mai bine pentru Hristos Dumnezeul nostru, decît, închinîndu-ne idolilor, să viețuim în deșertăciune". Aceste cuvinte ale sfinților spuse în temniță, straja le-a vestit ighemonului Lisie. Iar el, dimineața a șezut la judecată plin de aprindere și de mînie și scoțînd pe Sfinții Mucenici din temniță, i-a pus înaintea sa și a zis către dînșii: "Care diavol v-a adus pe voi în nebunia cea fără de sfîrșit, ca să vă împotriviți unei atît de mari stăpîniri, să treceți cu vederea poruncile împărătești și să nu vă închinați marilor zei?"

Răspuns-au sfinții: "Cu adevărat am fi fost nebuni și jucării ale diavolilor dacă cinstea ce se cuvine lui Dumnezeu am fi dat-o lemnului și pietrei, care sînt lucruri făcute de mîini omenești. Dar noi sîntem înțelepți, închinîndu-ne Dumnezeului a toate, Care cu cuvîntul a făcut cerul și pămîntul și cu Duhul gurii Lui le-a adus din neființă în ființă".

Acestea grăindu-le sfinții, unul dintre cei ce stăteau înaintea ighemonului a arătat cu mîna asupra fericitului Ieron, și a zis: "Acesta este omul care s-a împotrivit ostașilor trimiși de tine, ighemoane, și toate cele ce ați auzit, el le-a făcut". Iar ighemonul, căutînd la dînsul, a zis: "De unde ești tu?" După ce Sfîntul a spus patria sa și cetatea în care s-a născut, atunci ighemonul a zis iarăși: Tu ești potrivnicul poruncilor împărătești, care te lauzi cu tăria mîinilor tale și ai făcut rău ostașilor celor trimiși de noi?" Iar Ieron, cu bărbăție a răspuns fără frică: "Eu sînt. Cu

adevărat am urît pe cei ce urăsc pe Domnul meu și asupra vrăjmașilor Lui m-am luptat. Cu urîciune desăvîrșită i-am urît pe ei; că vrăjmași mi-au fost, pentru aceea i-am necăjit pe dînșii bătîndu-i și izgonindu-i ca pe niște iepuri fricoși".

Ighemonul, auzind acestea, s-a mîniat și nu l-a lăudat ca pe un viteaz, ci ca pe un nesupus l-a defăimat, și a grăit: "Nebunia te-a pornit pe tine la o îndrăzneală ca aceasta, încît nici stăpînirea împărătească nu ai ascultat-o, nici poruncii noastre nu te-ai supus, iar pe trimișii noștri i-ai rănit. Pentru aceea, mîna ta cea necurată, care a ascultat de capul tău cel nebun, poruncesc să se taie de la cot". Deci, îndată a fost tăiată mîna Sfîntului Ieron, după porunca ighemonului. Iar pe ceilalți sfinți a poruncit să-i bată fără milă și așa s-a făcut. După aceea, iarăși fiind aruncați în temniță, ei mulțumeau lui Dumnezeu, Celui ce i-a învrednicit a suferi asemenea răni pentru numele cel sfînt al Lui.

Însă unul dintre dînșii, anume Victor, care s-a pomenit mai sus, rudenia Sfîntului Ieron, slăbind de rănile ce le luase mai înainte și, temîndu-se de cele ce aveau să mai fie, a chemat la sine în taină pe cel ce scria numele creștinilor celor prinși și munciți și l-a rugat cu smerenie să șteargă numele lui din cartea în care erau scrise numele legaților ce pătimesc pentru Hristos și să-l elibereze din temniță. Și a făgăduit a-i da pentru aceasta, moșia sa. Iar acela bucurîndu-se de lucrul cel făgăduit, a făcut după dorința lui Victor, căci a șters numele lui din numărul creștinilor și l-a eliberat noaptea din temniță. Deci, ieșind Victor de acolo, îndată a murit și astfel și-a pierdut și moșia și viața sa, și s-a lipsit de cununa mucenicească.

Făcîndu-se ziuă, Sfîntul Ieron a înțeles cele ce făcuseră și, umplîndu-se de mîhnire, se tînguia cu amar pentru rudenia sa, zicînd: "Vai ție, o, Victore, cum ai făcut aceasta? Cît de urîtă s-a făcut viața ta! Cum ai cumpărat sufletului tău pierzare! Cum singur te-ai dat vrăjmașilor! Pentru ce ai ales fuga cea rușinoasă mai mult decît cununa slavei? Pentru ce ai cinstit ușurătatea cea vremelnică mai mult decît bucuria cea nesfîrșită? Cum te-au supărat pe tine durerile bătăilor celor mici, care sînt nimic în fața muncilor celor veșnice pe care le vei dobîndi, căzînd în mîinile lui Dumnezeu?"

Așa tînguindu-se Sfîntul pentru cel căzut din ceata mucenicilor, a chemat la temniță pe cei doi însoțitori care îl urmau, fiindu-i rudenii de aproape, adică pe Antonie și Matronian, și a zis către dînșii: "Apropiați-vă de mine și ascultați dorința mea cea mai de pe urmă, pe care să o aduceți la îndeplinire, cînd vă veți întoarce. Averea mea care este în Pisidia o dau surorii mele Teotimia, ca din aceea, avînd cele de trebuință spre hrană, să săvîrșească pomenirea pătimirii mele; iar cealaltă avere o las maicii mele pentru văduvia și bătrînețile ei, căreia să-i dați și mîna mea cea tăiată și să-i ziceți ca să scrie stăpînitorului Rustic, care stăpînește în Ancira, să-i dea ei casa cea din Vadisani, iar mîna mea să fie pusă acolo.

Făcînd acest legămînt cu însoțitorii săi, fericitul Ieron aștepta sfîrșitul pătimirii sale. Iar după patru zile ighemonul Lisie a șezut la judecată și, chemînd pe sfinți, îi silea să se închine idolilor, silindu-i și cu îmbunări și cu îngroziri, ca să se depărteze de la Hristos și să se închine la idoli. Iar cînd a văzut că nimic nu sporește, a poruncit mai întîi să-i bată cu toiege fără cruțare, după aceea i-a judecat spre a fi tăiați de sabie. Însă Sfinții Mucenici, împreună cu povățuitorul lor, fericitul Ieron, după primirea multor bătăi, cînd mergeau la locul de ucidere, cîntau cu veselie cuvintele acestea: *Fericiți cei fără prihană în cale, care umblă în legea Domnului*.

Venind la locul cel însemnat, și-au plecat genunchii și s-au rugat, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, primește sufletele noastre!" Atunci au fost tăiate cinstitele și sfintele lor capete. Iar Antonie și Matronian s-au apropiat de ighemon rugîndu-l să le dea voie ca să ia trupul rudeniei lor, fericitul Ieron. Dar ighemonul n-a vrut să le dea voie. Ei l-au rugat, ca măcar capul cel tăiat al lui Ieron să-l dea lor. Și a zis ighemonul: "Dacă-mi veți da atîta aur cît se va potrivi cu greutatea capului, veți putea lua capul acela". Antonie și Matronian se mîhneau pentru că nu aveau atîta aur cît trebuia ighemonului pentru capul sfîntului, deși acel cinstit cap care se tăiase pentru Hristos, de mii de ori era mai scump și mai cinstit.

Iar Dumnezeu a pus gînd bun în inima unui bărbat slăvit și bogat, cu numele Hrisantie, ca să răscumpere capul Sfîntului Mucenic Ieron. Acesta a dat ighemonului atîta aur, cît trebuia pentru a se potrivi în cumpănă cu capul și luîndu-l, îl păstra la sine cu cinste. Iar tiranul iubitor de aur căuta și mîna sfîntului cea tăiată, vrînd ca și pentru ea să dobîndească aur. Dar Antonie și Matronian, auzind aceasta, au fugit noaptea, ducînd cu ei mîna lui Ieron. Iar trupul lui și ale celorlalți Sfinți Mucenici, tăiați împreună cu dînsul, luîndu-le creștinii noaptea, le-au îngropat pe ascuns.

Deci frații cei mai sus pomeniți, luînd mîna sfîntului, au dus-o la Stratonica, maica lui, au dat-o în mîinile ei și au spus cu de-amănuntul toate cele întîmplate. Ea primind mîna iubitului său fiu, tăiată pentru Hristos, cu lacrimi o uda, ca o maică o săruta și la ochi o punea. Și, pe de o parte veselindu-se, iar pe de altă parte de fire fiind biruită, cu tînguire zicea:

"O, iubitul meu fiu, te-am născut viu și întreg, iar acum numai o parte mică am din trupul tău cel mort, pentru care mă cuprinde jalea. Vai mie, fiul meu, întru durere te-am născut, întru osteneli te-am crescut, nădăjduind a te avea toiag la bătrînețe, povățuitor la neputințe, și mîngîiere în necazuri; iar acum m-am lipsit de tine, lumina ochilor mei celor orbi. Dar pentru ce plîng în vremea aceasta, în care mi se cade a mă veseli și a mă bucura? Căci sînt maică a mucenicului, că am adus lui Dumnezeu rodul pîntecelui meu. Căci am auzit despre tine, o, iubitul meu fiu, că nu ai murit cu moarte de obște, ci cu cea mucenicească; iar moartea aceasta este pricinuitoare de multe bunătăți.

Deci, ducîndu-te de la mine, nu mă lăsa pînă în sfîrșit, fiul meu, ci cu rugăciunile tale mijlocește la Domnul, pentru care ți-ai vărsat sîngele, ca și pe mine să mă slobozească degrabă din viața aceasta plină de multe osteneli și de mari nevoi".

Astfel grăind cu plîngere, a pus mîna sfîntului la locul acela unde singur a binevoit să se așeze și toate cele poruncite de dînsul le-a adus la îndeplinire. Iar Hrisantie cel mai sus pomenit, care a răscumpărat capul Sfîntului Ieron cu mult aur, după cîtăva vreme a zidit o biserică în locul acela unde au fost tăiați Sfinții Mucenici și a așezat într-însa acel cinstit cap, slăvind pe Sfînta Treime în veci. Amin.

---

18. VIAȚA CUVIOSULUI LAZĂR
(7 NOIEMBRIE)

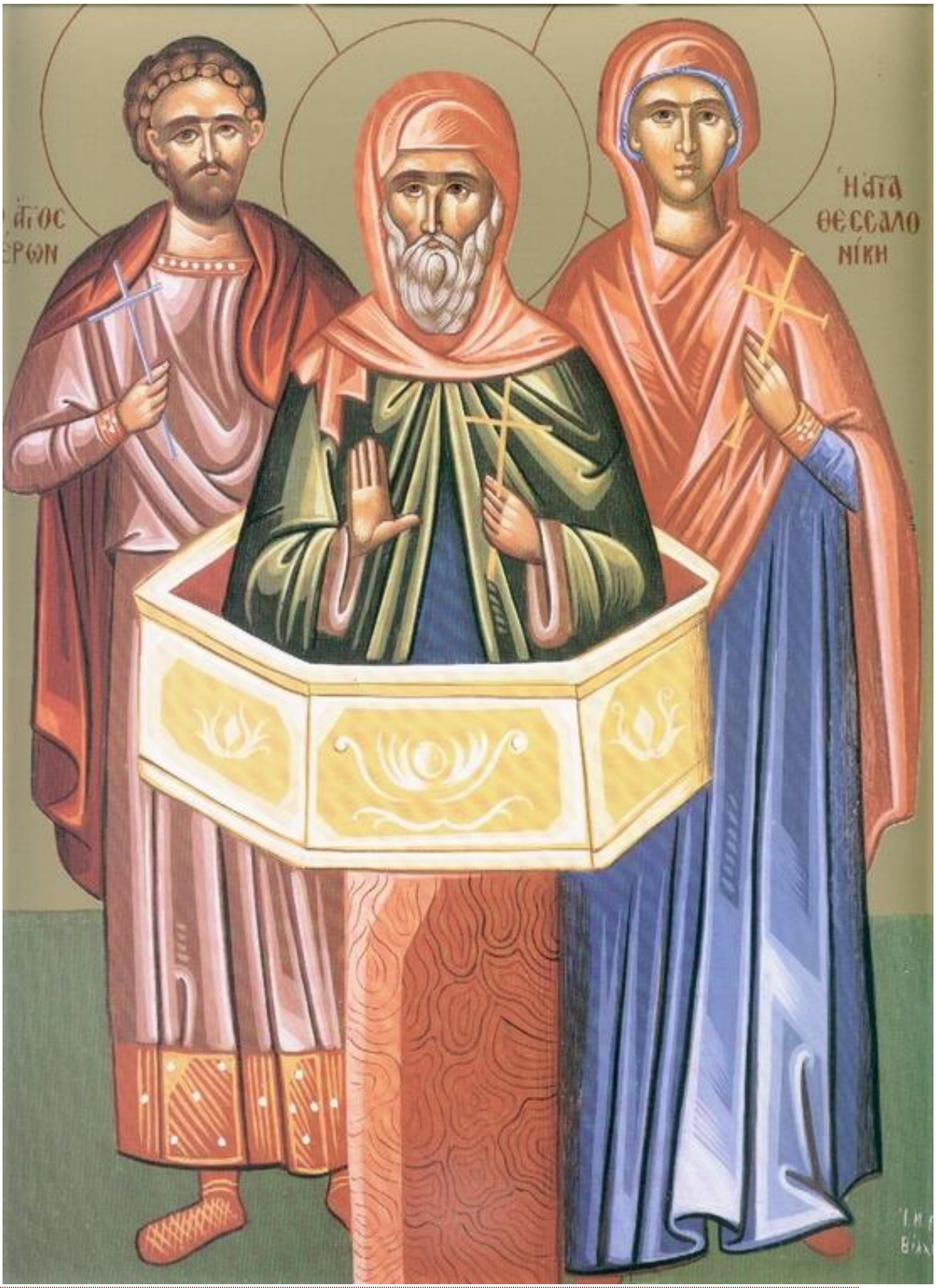

Cuviosul Părintele nostru Lazăr era dintr-un sat al Asiei care era aproape de Magnesia. Părinții lui se numeau Nichita și Irina, de bun neam amîndoi, cinstitori de Dumnezeu și îmbunătățiți. Cînd s-a născut Cuviosul, s-a văzut în casa aceea un nor foarte luminos, care arăta

că pruncul născut are să se facă fiu al luminii și al zilei și sălășluire a dumnezeieștii străluciri. Cum au văzut norul acesta, femeile care veniseră acolo spre cercetarea celei ce născuse, atît de mult s-au înfricoșat, încît au fugit afară din casă pentru vederea cea prea slăvită. Pe lîngă aceasta a urmat și o altă minune căci, după ce a trecut puțină vreme și s-a ridicat norul din mijloc și au intrat femeile în casă, o, minune, au văzut pe prunc stînd drept pe picioarele sale, cu fața către răsărit, avînd mîinile strînse la pieptul său în chipul crucii. Pentru aceea, de atunci se spunea de către toți că viața pruncului aceluia va fi negreșit foarte vestită și preamărită.

După ce a ajuns Cuviosul mai în vîrstă, părinții l-au dat la dascăl să învețe sfintele cărți. Și învăța tînărul științele cu înlesnire, dar ura din tot sufletul apucătura dascălului său, pentru că era robit de iubirea de argint. De aceea, orice lucru lua în mîinile sale, îndată îl dădea săracilor. Deși dascălul său îl ocăra pentru aceasta totdeauna și-l bătea, Cuviosul însă nu înceta a face acest lucru. Căci milostivirea ce o avea către săraci și ura către iubirea de argint îl făcea să sufere ocările și bătăile. Cu toate că dascălul lui îl ocăra și-l bătea pentru banii pe care îi lua și-i dădea săracilor, totuși dascălul se minuna de fapta lui și-l lăuda către toți.

După ce a ajuns Cuviosul în vîrstă mai mare și în cunoștință mai desăvîrșită, a dorit să fugă din patria sa și să se ducă la Ierusalim, ca să se închine Sfîntului Mormînt al Domnului, precum și la celelalte Sfinte Locuri. Însă, de cîte ori a încercat să se ducă, era oprit de rudeniile lui. Dar ca să nu fugă pe ascuns, părinții lui l-au dus la o mînăstire ce era aproape și se numea Orovilor, ca acolo să se silească la sfintele științe și să se iscusească mai înainte în fapte bune; dar mai mult ca să fie păzit de monahii cei mulți care erau într-însa și să nu fugă.

Însă fericitul Lazăr, aprinzîndu-se de dumnezeiescul dor, nu putea a se liniști și cugeta totdeauna să fugă. Și, aflînd odată vreme bună, s-a furișat de părinți, de rudenii și de monahi și cu toată sîrguința a alergat la Ierusalim.

Trecînd pe la Hone, unde a făcut minuni Sfîntul Arhanghel Mihail, s-a dus la biserica Arhanghelului, unde s-a rugat să-l ajute în călătoria lui; și așa a plecat de acolo și s-a dus în Atalia. Aflîndu-se el acolo, un monah nelegiuit care călătorea împreună cu Cuviosul, a cugetat să-l vîndă saracinilor de acolo, ca să ia bani. Cînd monahul se tocmea cu dînșii în limba armenească să dea pe copilul Lazăr - după iconomia dumnezeiască -, un creștin care știa limba aceea, a înțeles vorbirea și dînd de știre Cuviosului, acesta îndată a fugit de acolo și s-a dus în muntele ce era aproape. Acolo, aflînd un ieromonah cu cinstită cuviință, bătrîn și cu vîrsta și cu înțelepciunea și întrebat fiind de dînsul cine este și de unde vine, Cuviosul a spus patria și pe părinții săi și dorul pe care-l avea să se închine sfintelor locuri.

După aceea a spus și vrăjmășia monahului aceluia care voia să-l vîndă, precum și toate cele ce i s-au întîmplat în călătorie. Iar acel bărbat întrebînd iarăși pe Cuviosul dacă are încă acel cuget să se ducă la Ierusalim și auzind că dorește foarte mult aceasta, i-a zis că nu este cu

cuviință să se ducă acolo unde voiește, pentru că fiind foarte tînăr, cu înlesnire va fi biruit de diavolul. Că este foarte rău ca cineva să urmeze repede gîndului său, pentru că se dă pradă vrăjmașului, care are întinse în toate părțile mrejele și cursele pierzării. Ci, dacă voiește să-i asculte Domnul sfatul, pentru folosul sufletului său, să rămînă în mînăstirea în care este el egumen și acolo să se facă monah și să petreacă cîtăva vreme, pînă ce va veni la vîrsta desăvîrșită; și atunci poate să iasă de acolo și să se ducă fără primejdie.

Ascultînd această bună sfătuire, dumnezeiescul Lazăr a rămas cu bucurie în mînăstirea aceea și, dezbrăcîndu-se de hainele mirenești și de omul cel vechi, s-a îmbrăcat în cel nou, adică în Hristos, împreună cu hainele cele monahicești pe care le-a primit. De atunci s-a dat cu totul la nevoințele cele pustnicești. Iar postul, care subțiază grosimea trupului și domolește patimile ce se ridică împotriva sufletului, atît de mult l-a iubit fericitul, precum cei iubitori de trup iubesc desfătarea și multa mîncare. Apoi ascultarea, care este temelia nevoinței monahicești, și smerenia, cea mai înaltă decît toate faptele cele bune, cu atîta sîrguință le-a cîștigat, încît s-a făcut celor mai de pe urmă chip și pildă cu aceste două fapte bune.

Dar ce să zicem despre priveghere, despre slăbirea trupului și despre cealaltă rea pătimire, cu care se nevoia, ca să-și subțieze trupul? Atît numai putem zice că, de vreme ce dobîndise, pe lîngă firea cea bună pe care o avea, și nevoința cea bună, pentru aceasta lucra cu înlesnire toată fapta bună, ca și cum ar fi fost ceresc iar nu pămîntesc. Pentru că firea cea bună pricinuiește sufletului putere și nevoința cea bună iarăși duce la sfîrșit bun puterea sufletului. Pentru aceea nu se afla unul ca să nu se minuneze de nevoințele dumnezeiescului Lazăr, să nu-l laude și să nu-l propovăduiască tuturor. Dar mai mult decît alții îl lăuda egumenul mînăstirii, părintele său cel duhovnicesc, căruia Cuviosul îi slujea și lua de la dînsul în loc de plată pentru slujire, învățătura pustniciei.

După ce a petrecut Cuviosul multă vreme în mînăstirea aceea, odată i-a zis starețul: "Eu, fiul meu, după puțină vreme, mă voi duce în pămînt, maica cea de obște a tuturor, iar pe tine te încredințez lui Hristos, Stăpînului tuturor, ca Acela să aibă grijă de tine". Iar Cuviosul, auzind acestea, a suspinat din adîcul sufletului și a plîns foarte mult, că nu suferea nici să audă despărțirea de starețul său. Cu toate acestea nu a trecut multă vreme și starețul lui s-a dus către Domnul. Iar dumnezeiescul Lazăr, plîngînd și tînguindu-se mult pentru moartea lui, după trei zile s-a dus din mînăstire și, mergînd într-o peșteră ce era acolo mai aproape, într-un loc foarte cu anevoie de umblat, a intrat într-însa să se liniștească și singur să vorbească cu Dumnezeu.

Acolo, la atîta nevoință și aspră pătimire s-a dat pe sine cel cu sufletul răbdător, încît este cu greu limbii omenești să povestească. Însă, cu cît se sîrguia să-și ascundă de oameni faptele sale cele bune, cu atît mai mult se făcea vestit tuturor. Pentru că fapta bună arată oamenilor pe cel ce o lucrează, deși acela s-ar sîrgui a se ascunde pe sine. Pentru aceasta în fiecare zi alergau la Cuviosul mulțime de oameni ca să-l vadă și să primească binecuvîntarea lui.

Și nici lungimea căii, nici asprimea cea cu greu de umblat a locului, nici vreun alt lucru nu le împiedica sîrguința, numai să nu se lipsească de vederea cuviosului. Iar pentru ca să înlesnească asprimea drumului, unii adunau vreascuri și lemne multe și le-au ars pe calea cea pietroasă. Apoi au vărsat oțet peste dînsa ca să se înmoaie pietrele cele aspre, pe care le sfărîmau cu unelte de fier. Cu chipul acesta au făcut mai lesnicioasă calea ce ducea la Cuviosul. Pentru că dumnezeiasca dragoste spre cele bune, îndeamnă pe oameni să facă și lucruri de cele cu neputință și anevoie de isprăvit.

Astfel de dragoste avea mulțimea oamenilor către Cuviosul. Iar arhiereul locului aceluia, auzind de Sfîntul Lazăr, dorea mult să se suie la dînsul dar socotea lucru foarte cu anevoie a vorbi cu Cuviosul. Pentru această pricină, Sfîntul a voit să se zidească acolo o biserică în numele Născătoarei de Dumnezeu și chilii, ca să se odihnească frații care veneau la dînsul și care voiau să se facă monahi. Căci erau foarte mulți care se lepădaseră de lume și voiau să viețuiască împreună cu Cuviosul în toată viața lor.

Deci, Sfîntul a zidit acolo o mînăstire mare și frumoasă, fiindcă s-a sîrguit și mulțimea oamenilor de prin locurile apropiate, la acest lucru plăcut lui Dumnezeu. L-au ajutat din toate puterile lor, pentru că fiecare din creștinii de acolo avea mare bucurie să se arate ascultător și supus Cuviosului și să împlinească porunca lui.

Dar pentru că vestea despre Sfîntul Lazăr a străbătut în toate părțile și alergau toți la dînsul pentru folosul lor, s-a dus la el și un oarecare om, care i-a spus că avea gîndul să se ducă în locul acela - pe care-l arăta cu degetul -, ca să prindă niște albine sălbatice ce erau încuibate acolo în prăpăstii. Iar Cuviosul, ori pentru că a socotit moartea omului aceluia, căci era locul cu adevărat prăpăstios și primejdios, ori pentru că a văzut mai înainte ce avea să fie din darul Sfîntului Duh ce era într-însul, a zis către el: "Mai de folos îți este, fiul meu, să nu cauți spre locul acela, fiindcă atîrnă deasupra capului tău o primejdie mare și pierzare, dacă te vei apropia de dînsul; deci să te lași de un gînd ca acesta, dacă voiești să scapi de primejdie".

Omul acela însă, neascultînd sfatul Cuviosului, s-a dus împreună cu alți tovarăși ai lui la locul cel prăpăstios și, legat fiind cu o funie, s-a slobozit de către tovarășii lui și s-a coborît în prăpastie. Socotiți ce rău mare este a nu asculta cineva pe cei care îl sfătuiesc cele de folos. Pentru că omul acela nici nu ajunsese la jumătatea prăpastiei și funia s-a rupt, iar el a căzut jos cu cădere vrednică de jale și de lacrimi. Și astfel a murit mai înainte de a ajunge jos, de multele lovituri ce le-a luat de la colțurile pietrelor și a primit rod aducător de moarte din socoteala sa cea nebunească. De atunci ceilalți luau aminte la cuvintele cuviosului, ca la niște cuvinte de prooroc și nu se împotriveau lui nici într-un chip.

Altă dată s-a dus un om la cuviosul și i-a mărturisit păcatele sale, spunîndu-i că, deși nu știe nici un meșteșug, el însă își cîștigă cu înlesnire cele necesare vieții. Căci se scoală noaptea și se duce în case străine, fură dintr-însele orice găsește, se duce apoi în loc retras și le ascunde. Iar cînd stăpînii caselor își caută lucrurile furate, el le spune că sfinții îi descoperă multe lucruri ascunse și pe lîngă aceasta îi arată lui și locul unde hoții au ascuns lucrurile ce li s-au furat.

Apoi, luînd cinstita Cruce pe umerii săi sau o icoană a vreunui sfînt, ia pe păgubași și-i duce la locul acela, zicîndu-le să sape; și așa își află fiecare lucrurile sale. De aceea, oamenii îl cinstesc pe dînsul ca pe un prieten al lui Dumnezeu și ca pe un sfînt vrednic de descoperiri dumnezeiești. Pentru aceasta, oamenilor făcîndu-li-se milă de dînsul, îi dau cîte o părticică din lucrurile cele furate și aflate.

Acestea auzindu-le Cuviosul, i-a zis: "O, fiule, acest meșteșug rău, sau mai bine zis acest vicleșug cu care zici tu că îți agonisești cu înțelepciune și cu înlesnire cele de nevoie vieții tale, să-l lași. Vai ție, pentru întunecarea minții tale, căci te amăgești și te batjocorești de diavolul și socotești ca o înțelepciune ceea ce ai învățat pentru pierzarea sufletului tău, socotind întunericul drept lumină. Și de nu vei înceta cu această faptă rea, vei fi vinovat de mare pedeapsă, cum zice proorocul Isaia: *Căci socotiți amarul dulce*. Iar după puțin va veni peste tine pedeapsa și urgia lui Dumnezeu".

Auzind acestea omul, a căzut la picioarele cuviosului și a cerut cu lacrimi iertare pentru păcatul său, făgăduind că de aici înainte nu se va mai pleca la amăgirea diavolului, ci va părăsi o nelegiuire ca aceasta și va lucra fapte bune din toată puterea lui. Deci luînd iertare de la Cuvios, a împlinit cu lucrul făgăduința pe care a făcut-o, cu ajutorul lui Dumnezeu și cu rugăciunile Sfîntului.

Dar, deși Sfîntul Lazăr pricinuia mare folos multora și cu cuvintele și cu lucrurile cele bune, iar pe cei ce cădeau în păcat îi ridica și pe cei ce stăteau în fapta bună îi întărea, cu toate acestea, cugeta să se ducă de acolo și să meargă la Ierusalim, ca să scape de slava oamenilor. Căci știa cît de mare împiedicare este aceasta celor ce aleargă pe calea ce duce la cele cerești. Și pentru ca să-și împlinească dorința pe care o avea din tinerețe, adică să vadă și să se închine sfintelor locuri, chemînd pe frații care se călugăriseră și viețuiau în mînăstirea pe care o zidise el, le-a arătat lor scopul.

Apoi mîngîindu-i pe dînșii, căci foarte se mîhneau pentru despărțirea lui, le-a poruncit să păzească toate cîte se cuvin cinului monahicesc și să se îngrijească din toate puterile lor de poruncile lui Dumnezeu și de faptele bune care pricinuiesc mîntuirea sufletului. Deci, sărutîndu-i pe dînșii, a plecat de acolo și s-a dus la Ierusalim.

După ce s-a închinat la Ierusalim și a văzut și toate celelalte minunate locuri de acolo, și chiar Mormîntul cel stăpînesc al Domnului, după puține zile s-a dus la lavra Sfîntului Sava. Acolo a găsit cu cale să rămînă multă vreme, ca împreună cu cuvioșii părinți care viețuiau acolo să se nevoiască și să agonisească mult folos de la dînșii, de vreme ce nimic altceva nu îndeamnă atît de mult pe oameni la fapta bună, ca întrecerea cea bună a acelora care petrec în fapte bune. Că, precum piatra care se freacă de altă piatră se face netedă, potrivită și mai strălucită, așa și cel îmbunătățit, cînd se întrece cu alt îmbunătățit, mai mult sporește și se face mai strălucit.

Deci Cuviosul Lazăr, fiind primit de egumenul și de frații lavrei cu bucurie, a luat slujba paraclisieriei și a făcut într-însa șase ani întregi, nevoindu-se întocmai ca monahii cei de frunte și aleși, care se sîrguiau în trup să ajungă pe îngerii cei fără de trup.

Dar dumnezeiescul Lazăr, nu numai se nevoia ca aceia, ci îi și covîrșea în toate și isprăvile lui erau pentru toți vrednice de mirare. De aceea s-a judecat și s-a socotit de către toți vrednic a se face preot și-l îndemna la aceasta chiar și egumenul mînăstirii. Iar el la început nu voia, zicînd că nu este vrednic a lua asupra sa greutatea unei asemenea vrednicii. Dar, de vreme ce egumenul îl silea să ia asupra sa și slujba aceasta, fiindcă știa pe Sfîntul Lazăr cît de mare era în fapta bună, Cuviosul nu a găsit cu cale să se mai împotrivească egumenului, ca să nu se arate semeț. Deci, nevrînd, a primit și s-a hirotonit de către Patriarhul Ierusalimului; și a mai petrecut Cuviosul în mînăstirea aceea încă alți șase ani.

După aceea, văzînd pe monahii cei îmbunătățiți că ieșeau din mînăstire în întîia săptămînă a Sfîntului și marelui Post de patruzeci de zile, după obiceiul cel vechi și se duceau în pustie, iar în săptămîna Stîlpărilor iarăși se întorceau în mînăstire, aducînd cu ei roadele bune ale pustniciei, a dorit și el să se ducă. Și nearătînd scopul său egumenului, a plecat pe ascuns din mînăstire. Nu că ar fi defăimat pe egumen; căci care altul a arătat atîta ascultare către cei mai mari ca fericitul Lazăr? Ci, pentru că s-a biruit de dulceața liniștii pe care o dorea de mai mulți ani și pe care căuta să o dobîndească în tot chipul.

Deci, petrecînd în pustie zilele hotărîte ale sfintei patruzecimi, s-a întors împreună cu ceilalți frați în mînăstire. Dar toți aceștia au fost primiți și mîngîiați de egumen, căci erau obosiți de multele și lungile osteneli ale pustiei. Numai dumnezeiescul Lazăr singur a fost izgonit din mînăstire, după porunca egumenului, nefiind lăsat nici să intre pe poartă. Și multă vreme a petrecut afară plîngînd cu lacrimi și rugîndu-se să-l ierte, dar egumenul nu l-a iertat nicidecum. Atunci s-a dus la Ierusalim și a pus ca mijlocitor pe iconomul marii biserici pe care-l avea prieten vechi. Iar iconomul, cum l-a auzit, s-a dus îndată la lavră și a rugat foarte mult pe egumen să-l ierte pe Lazăr, prietenul său. Așa, Cuviosul a luat iertare de la egumen și iarăși a fost numărat cu ceilalți frați ai lavrei.

Rămînînd în lavră încă un an, pînă pe vremea Sfîntului și Marelui Post și văzînd pe ceilalți ducîndu-se iarăși în pustie și nesocotind nici supărarea egumenului, nici izgonirea sa din mînăstire, nici altceva din unele ca acestea, s-a dus iarăși și el în pustie. Căci dulceața și frumusețea liniștii, pentru cei ce au gustat-o o dată, li se face totdeauna dorită încît îi face să defăimeze pe toate celelalte și să alerge numai către aceasta. Din această dulceață gustînd și Cuviosul, nu a suferit să rămînă în mînăstire și să se păgubească de fericirea și liniștea pustietății. Pentru aceasta, ducîndu-se la loc liniștit și în raiul faptei bune, n-a voit să se mai întoarcă în lavră. Ci, aflînd un loc foarte înalt, a zidit deasupra lui un stîlp; apoi, lepădîndu-se cu totul de lume și de orice lucru pămîntesc, s-a suit pe stîlp ca un ostaș sprinten, ca să se războiască nu contra trupului și a sîngelui, ci contra duhurilor răutății. Și petrecînd mulți ani deasupra lui, s-a nevoit cu bărbăție împotriva diavolilor și a săvîrșit mari biruințe asupra lor.

Într-una din zile, coborîndu-se Cuviosul de pe stîlp și umblînd pe un loc șes și neted, a auzit de sus un glas, zicîndu-i: "Lazăre, se cuvine să te duci în patria ta!" Iar Cuviosul s-a minunat de glasul acela și, căutînd împrejur și nevăzînd pe nimeni, a socotit că acel glas era diavolesc. Dar, de vreme ce s-a dus în locul acela și a doua și a treia oară și a auzit același glas, a crezut că era din dumnezeiasca pronie. Cu toate acestea a mai rămas încă acolo, ca să cunoască adevărul mai cu de-amănuntul; iar glasul acela striga mereu la fel. Pentru aceasta s-a dus la niște cuvioși părinți care locuiau pe aproape și care din tinerețe petreceau acolo în pustietate și le-a spus lor despre glasul ce a auzit, ca dînșii să-l învețe ce trebuie să facă.

Încredințîndu-se de la acei cuvioși că glasul acela era din dumnezeiasca pronie, s-a dus de acolo și a mers la Ierusalim. Luînd în tovărășie un monah îmbunătățit, anume Pavel, a mers cu dînsul pînă la Sevastia. De acolo, despărțindu-se, Pavel s-a dus în Trapezunda, iar Cuviosul Lazăr s-a dus la Roma, unde dorea de multă vreme să se ducă ca să se închine celor doi mari apostoli.

Deci, mergînd cu multă sîrguință și trecînd printr-o pădure, l-au întîmpinat doi urși mari de care el s-a temut foarte și, neavînd unde să fugă ca să scape de primejdie, s-a rugat lui Dumnezeu. Apoi, ridicîndu-și ochii și mîinile la cer, a zis cuvintele lui David: "Doamne, să nu Te depărtezi de la mine că necazul este aproape și nu este cine să-mi ajute. Mîntuiește-mă, Stăpîne, din gura fiarelor băutoare de sînge și scapă sufletul meu de moarte". Atunci, o, minune! a văzut îndată pe urși că au plecat în jos capetele lor și s-au dat la o parte din drum cu sfială și au lăsat cuviosului calea ca unui stăpîn și împărat al lor, să treacă pe drumul său; pentru că de fapta bună și fiarele știu a se smeri.

Deși omul lui Dumnezeu a fost păzit neatins de fiarele acelea simțite, dar fiara cea nevăzută, adică diavolul, văzînd toate acestea, s-a prefăcut în chip de cîine negru și mare care izgonea pe Cuviosul. Astfel, uneori mergea înaintea lui pe drum și-l înfricoșa să-l rupă cu dinții, iar alteori mergea în urmă-i și-l lătra tare și sălbatic, căutînd să-l apuce de picioare. Toate acestea le-a făcut blestematul timp de trei zile. Iar cînd Sfîntul avea trebuință să meargă în vreun sat să-și ia puțină hrană pentru drum, fiindcă nu ducea cu sine nici măcar o pîine, nici nu se

îngrijea pentru ziua de mîine, atunci îl împiedica pierzătorul, căci cu multele lui lătrături zădăra cîinii cei adevărați de prin sate și-i aducea asupra Sfîntului; dar el se pornea întîi asupra lui, apoi și spre ceilalți.

Drept aceea, pentru aceste împiedicări Cuviosul petrecea flămînd toată ziua și noaptea, neputînd a se apropia de sat din pricina diavolului. Cu toate acestea, văzînd mărimea de suflet a Cuviosului, răbdarea și nădejdea lui către Dumnezeu, s-a biruit necuratul duh și, neputînd să-i mai stea împotrivă, ca de un bici s-a izgonit și a rămas rușinat, neputinciosul. Iar Sfîntul, cu ajutorul lui Dumnezeu s-a mîntuit de ispită și de supărarea lui.

De vreme ce Cuviosul, cu ajutorul lui Dumnezeu, s-a făcut mai tare decît ispitele vrăjmașului, a ajuns în Efes și s-a dus la arhiereul de acolo. Vorbind împreună cu dînsul, i-a arătat dorința ce avea să se ducă la Roma. Iar arhiereul, minunîndu-se de blîndețea Cuviosului, de simplitatea lui, de dulceața cuvintelor lui și de darul Sfîntului Duh care strălucea într-însul, s-a robit cu totul de dragostea lui și l-a rugat să rămînă împreună cu dînsul și astfel să se oprească din călătoria spre Roma.

Cuviosul, deși a părăsit gîndul ce-l avea pentru Roma, precum l-a sfătuit arhiereul Efesului, dar a rămîne împreună cu dînsul și a părăsi liniștea, nu a primit nicidecum. Pentru aceea, plecînd de acolo, s-a dus la Mînăstirea Orovului din care fugise cînd era să se ducă la Ierusalim. Aflîndu-se acolo, la început nu se arăta pe sine cine este. Iar după cîtăva vreme, rugîndu-l monahii care erau acolo să le spună cine este, pentru că nu puteau să-l cunoască, le-a spus că este Lazăr, care odată a fost păzit de dînșii. Și îndată a străbătut vestea în toate părțile din împrejurimi că Lazăr s-a întors iarăși în mînăstirea lui și alergau toți ca să-l vadă și mai ales maica sa - căci tatăl său acum murise.

De aceea, bucurîndu-se toți, priveau fața cea prea dulce a Cuviosului și ascultau cu luare aminte cuvintele lui cele folositoare de suflet. Căci pe lîngă celelalte fapte bune ce avea Cuviosul, avea și cuvîntul îndulcit cu sarea Sfîntului Duh, ca și dumnezeiescul Apostol. Deci fericitul vorbea cu multă liniște și dulceață și nu cu puțin dar, încît putea să înduplece și sufletul cel de piatră. Pentru aceasta cei mai mulți au plîns de bucurie văzînd pe minunatul Lazăr și auzind dumnezeieștile lui cuvinte. Dar de vreme ce mergeau la dînsul mulți și-i tulburau liniștea, s-a hotărît să fugă de acolo și să se ducă într-un loc liniștit.

Deci, stînd acolo puține zile, ca numai să împlinească dorul mamei sale, pentru că o vedea întristată foarte mult pentru despărțirea lui, a plecat căutînd să afle un loc mai liniștit. Și auzind de sihăstria ce era în dreptul muntelui Galisiului în care era și o biserică a Sfintei Muceniţe Marina și unde locul era după plăcerea lui, s-a dus acolo. Și, văzînd locul foarte liniștit, s-a numărat și el împreună cu cei doi frați buni pe care i-a aflat acolo.

Apoi, înștiințîndu-se arhiereul Efesului că Lazăr iubitul său s-a dus acolo, a simțit în inima sa mare bucurie, dorind să-l aibă aproape și să petreacă împreună cu dînsul. Deci, ducîndu-se acolo, l-a primit cu sufletul plin de bucurie și a dat în stăpînirea lui sihăstria aceea și pe frați, poruncindu-le să asculte de Cuviosul ca niște fii pe părintele lor, neîmpotrivindu-se niciodată voii și socotinței lui la nici un lucru.

Deprinzîndu-se mai mult dumnezeiescul Lazăr în luptele pustniciei, mai cu osîrdie se sîrguia la toate faptele bune. Însă dorea să nu-l știe nimeni, căci el socotea că a lucra cineva fapta bună pentru vederea și plăcerea oamenilor, este totuna cu a nu lucra nicidecum sau totuna cu a face răul. De acea zicea:

"Cei ce lucrează fapta bună ca să cîștige slavă de la oameni, aceștia nu au nici un folos, după cum zice sfințita Evanghelie: *și-au luat plata lor*. Că de nu ar fi fost cineva să le laude faptele bune, ei, cu adevărat, nu s-ar fi apucat nicidecum să lucreze fapta bună. Iar cei care lucrează fapta bună pe ascuns, numai lui Dumnezeu fiind cunoscută, aceștia vor lua de la Dînsul multă laudă. Iată dar cu cît este mai bună slava lui Dumnezeu decît slava oamenilor! Că aceea este vremelnică și stricăcioasă și nu rămîne pînă în sfîrșit, ci, mai înainte de a muri ei, se va vădi fățărnicia lor. Deci, cu cît este mai bună și mai înaltă slava lui Dumnezeu, cu atît este mai presus acela care lucrează fapta bună în ascuns".

Așa lucra Cuviosul, adică își ascundea faptele bune și se arăta pe sine mai prejos decît toți, deși el era îmbunătățit și slăvit. Căci, precum cel ce strigă cu trîmbița din partea cea mai înaltă a tîrgului, se face arătat tuturor, așa și dumnezeiescul Lazăr, de s-ar fi dus în partea cea mai ascunsă de loc, totuși se făcea cunoscut tuturor, deși nu striga cu trîmbița, dar faptele bune îl arătau.

Pentru aceasta, alerga totdeauna la dînsul mulțime nenumărată de oameni, iar lucrul cel dintîi al Cuviosului era să hrănească cu cuvînt sufletele celor care veneau la dînsul; iar al doilea, să hrănească și trupurile lor cu bucate îndestulătoare. Acest lucru obișnuia a-l face totdeauna, chiar de nu ar fi avut bucate destule pentru hrana sa și a fraților săi și chiar dacă ar fi avut numai o pîine, lucru ce mira pe fiecare. Atît de multă iubire de oameni avea Cuviosul, încît covîrșea pe cei mai vestiți în iubirea de oameni. Căci aceia făceau milostenie din prisosința lor sau dădeau cîte puțin celor care erau lipsiți, iar Cuviosul, singur dintre toți, dădea chiar hrana pe care o avea pentru ca să-și mîngîie trupul său cel slăbănogit de post și să-l întărească - pentru că era obosit de osteneli -, și pe aceea o dădea altora cu mărinimie de suflet, neîngrijindu-se pentru sine; căci el se mulțumea a hrăni pe cei ce aveau trebuință. Aceasta se cheamă adevărata milostenie; pentru că a da cineva din cele de prisos, nu înseamnă iubire de oameni, ci a da cele ce-i sînt lui de nevoie și a împărți săracilor și din puținul pe care îl are.

Această mare iubire de oameni a Cuviosului, nu au suferit-o cei doi frați, care locuiau acolo mai înainte, după cum am zis, ci se mîhneau foarte şi în fiecare ceas cîrteau; iar bucatele cu care Sfîntul ospăta pe cei străini, le socoteau lipsă și scădere a trupurilor lor. Deci, încercînd să-i schimbe obiceiul și neputînd, s-au dus de acolo și au lăsat pe Cuviosul cu puțini ucenici. Aceștia, cu voia Cuviosului, au semănat bob aproape de un drum de obște și fiind pămîntul bun și gras, a ieșit bobul și a făcut mult rod, încît nu era nici un călător care să nu mănînce din rodul bobului și să nu ia încă și la casa lui. Iar ucenicii Cuviosului se mîhneau foarte, căci vedeau ostenelile lor luate de alții.

Sfîntul însă nu se mîhnea, ci mîngîia și pe ucenicii săi și-i făcea să se bucure, cu cuvintele sale cele aducătoare de mîngîiere. Și cînd a venit vremea, le-a poruncit să culeagă bobul iar ei nu au voit să se ducă și să se ostenească în deșert, căci nu mai rămăsese decît puțin rod întrînsul. Iar Cuviosul, mai cu sila, mai cu rugămintea, i-a făcut de s-au dus toți și l-au cules.

Apoi, aducînd bobul în arie, au citit după regulă rugăciunea ce se obişnuieşte la arie. Și, dacă l-au bătut, o, minunile Tale, Hristoase, Împărate! au văzut că era în arie atît de mult rod, încît ar fi socotit cineva că toate păstăile bobului s-au prefăcut în rod. Pentru aceea s-au bucurat foarte și, aducîndu-și aminte de cuvintele care le zicea Cuviosul cînd îi mîngîia, au alergat la dînsul și, spunîndu-i minunea, își cereau iertare pentru împotrivirea ce au arătat-o către dînsul, nevoind să adune bobul. Iar Cuviosul îndată i-a iertat, căci știa că nu au făcut-o din răutate, ci pentru că nu știau ce se va întîmpla de nu le va ajunge.

După puțină vreme, văzînd Sfîntul că nu se folosea acolo, ci se păgubea din pricina supărărilor și a tulburărilor oamenilor, a plecat din acel loc și s-a dus la un stareț îmbunătățit, care locuia în muntele Galisiului cel din dreapta sihăstriei. Acela i-a spus că în vîrful muntelui este o peșteră foarte îndemînatecă pentru pustnicie, căci se află în mare pustietate, iar muntele este greu de suit. Apoi că acolo suferă lipsă de hrană și cîți se duc acolo să viețuiască sînt supărați de diavoli. După aceea i-a spus că în acea peșteră și-a săvîrșit nevoințele pustniciei și marele Pafnutie.

Deci, dumnezeiescul Lazăr a hotărît să locuiască în acea peșteră. Și cum a plecat acolo, diavolii tulburau locul acela cu glasuri nedeslușite și cu strigăte străine; căci au înțeles că merge acolo pierzătorul lor și pentru aceasta au început să-l înfricoșeze. Iar Cuviosul, rămînînd neînfricoșat, cînta și umbla pe acolo cu multă îndrăzneală, știind că toate lucrurile diavolilor erau numai năluciri, iar nu adevărate.

Deci, suindu-se în vîrful muntelui, a stat înaintea peșterii și a săvîrșit cîntarea ce o cînta de obicei. După aceea și-a făcut semnul Sfintei Cruci, însemnînd și piatra care era acolo. Atunci, o, minune! a văzut că Sfînta Cruce s-a întipărit îndată deasupra pietrei atît de adînc și de frumos, încît oricine ar fi văzut-o, ar fi socotit că a cioplit-o un pietrar iscusit. Minunea aceasta văzînd-

o Cuviosul, a cunoscut că mergerea lui acolo s-a făcut după dumnezeiasca pronie și că, după începutul bun, va fi și sfîrșitul bun. Deci, a mulțumit lui Dumnezeu, apoi, intrînd în peșteră și văzînd că era îndemînatecă după cum voia și, mai ales, că picura și puțină apă din piatra de deasupra ca să potolească setea lui, a hotărît să se liniștească într-însa și singur să vorbească cu Dumnezeu.

Dar cine poate să spună cîte nesuferite ispite a răbdat Cuviosul Lazăr de la diavoli, fiind în pustietate lipsit de frați împreună locuitori? Că în toate zilele cît a petrecut Cuviosul în peșteră, nu încetau blestemații diavoli de a-l ispiti în tot chipul, înfricoșîndu-l cu multe feluri de năluciri ca să-l facă să fugă de acolo. Iar Sfîntul primea cu bărbăție războiul lor, răbdînd împotriva ispitelor ce i se aduceau neîncetat. Și a rămas acolo mulți ani, vorbind singur cu Dumnezeu. După aceea, șase monahi, nu se știe de unde, s-au înștiințat despre Cuviosul, căci afară de starețul, nimeni altcineva nu știa unde se liniștește; iar bătrînul acela nu a spus nici unui om, căci așa avea poruncă de la Cuviosul.

Acei șase monahi s-au dus la Cuviosul și l-au rugat cu lacrimi să-i primească a locui împreună cu dînsul. Iar Cuviosul Lazăr, văzînd dorința lor cea mare, a primit și le-a dat multe rînduieli de viață monahicească cum să petreacă. Apoi, avînd de multă vreme gînd să zidească o biserică mică în numele Stăpînului Hristos aproape de ușa peșterii, dar neputînd de unul singur fără ajutorul altcuiva și aflînd ajutători pe cei șase monahi, a voit să se apuce de lucru, însă nu avea de cheltuială. Iar prin dumnezeiasca pronie s-a aflat o femeie bogată și îmbunătățită în Efes, care i-a dat bani și a zidit biserica în numele Mîntuitorului nostru, Iisus Hristos.

După acestea, mergînd acolo și alți șase frați și făcîndu-se doisprezece, iar locul fiind strîmt și neîncăpător ca să facă chilii, nici acoperămînt sau altceva pentru adăpostire, ci locuind sub cer fără acoperămînt, Cuviosul s-a suit împreună cu frații în vîrful muntelui Galisiului și acolo au zidit o biserică în numele Născătoarei de Dumnezeu, precum și chilii destule împrejurul ei, ca să locuiască frații. Apoi au zidit și alte chilii pustnicești, afară din mînăstire, departe una de alta, ca frații să poată avea într-însele deplină liniște.

Odată, Cuviosul liniștindu-se într-una din chiliile pustnicești în vreme de vară și fiind multă arșiță, pe cînd își citea rugăciunile ceasului al șaselea, atît de mult timp a citit încît credea că are să moară; și neaflînd acolo apă să bea, s-a întins pe pămînt leșinat, cu mîinile înălțate către Dumnezeu, cerînd ajutor. Iar iubitorul de oameni Dumnezeu, Cel grabnic în mîngîiere și iute în ajutor, n-a trecut cu vederea pe robul Său care se primejduia și îndată a trimis un dumnezeiesc înger la ucenicul sfîntului, care petrecea acolo. Dîndu-i un vas plin cu apă, i-a zis să alerge la sihastru; și cu apa a înviat pe părintele său cel duhovnicesc, care se primejduia de sete. Și așa a scăpat Cuviosul de moarte.

Însă, vrăjmaşul nostru diavolul nu se liniştea, ci s-a făcut în chipul unui şarpe mare şi negru şi a intrat fără de veste în chilia Sfîntului ca să-l înfricoşeze. Iar Cuviosul, cunoscînd măiestria satanei şi fiind obişnuit a face război cu dînsul, nu s-a înfricoşat nicidecum, ci a făcut asupra lui semnul cinstitei Cruci şi îndată s-a făcut nevăzut.

Atunci, fiindcă se înmulţeau monahii şi mînăstirea fiind strîmtă nu-i încăpea, de vreme ce, cînd a zidit-o Cuviosul nu socotea că se vor aduna aşa de mulţi, fiindcă locul era aspru şi lipsit de apă şi de toate cele ce sînt de nevoie, pentru aceasta Cuviosul a rugat pe Dumnezeu cu lacrimi multe zile ca să-i arate de este sfînta Lui voie să zidească o biserică mai mare şi o mînăstire mai largă ca să locuiască fraţii care veneau să se sălăşluiască acolo precum şi unde să pună temeliile bisericii.

Astfel, într-o noapte rugîndu-se el, a auzit un glas care îi poruncea să iasă afară din chilia lui şi ieşind a văzut un stîlp de foc care ajungea pînă la cer şi îngerii lui Dumnezeu, suindu-se de la pămînt, cîntau o cîntare foarte dulce: "Să învie Dumnezeu şi să se risipească vrăjmaşii Lui". Deci îndată a înţeles că în locul acela unde s-a arătat stîlpul, era voia lui Dumnezeu să zidească biserica. Apoi a început zidirea cu mare osîrdie; şi zidind din temelie o biserică mare şi frumoasă, a făcut şi mînăstire împrejurul bisericii, nu mai prejos ca altă mînăstire, atît ca mărime, cît şi ca împodobire a zidirii.

Cred că este bine să spunem şi aceasta. Cum şi de unde Cuviosul, neavînd nici un ban, a aflat atîta mulţime de argint şi a făcut atîtea zidiri cu mari cheltuieli, şi cum, în atît de puţină vreme, a săvîrşit un aşa de minunat şi mare lucru al mînăstirii. Roman, împăratul de atunci al grecilor, mîniindu-se asupra lui Constantin numit Monomahul, care era unul din boierii cei dintîi ai Constantinopolului, pentru nişte pricini, dar mai ales fiindcă îl bănuia că voia să-i ia împărăţia, s-a pornit cu atîta urgie împotriva lui Constantin, încît l-a trimis în surghiun la ostrovul Metilenei, pentru a-şi plînge acolo soarta.

Acestea auzindu-le dumnezeiescul Lazăr şi împărtăşind durerea lui Constantin, s-a mîhnit foarte mult pentru soarta lui, căci nu făcuse nici un rău împăratului. Pentru aceasta, a trimis oameni la dînsul şi ca să-l mîngîie în suferinţe şi ca să-i dea bună nădejde cum că el are să fie diadoh (urmaş) al împărăţiei grecilor, după cum mai înainte a văzut Cuviosul prin dumnezeiescul dar, care se sălăşluise într-însul.

Trecînd puţină vreme, a murit Roman şi s-a făcut împărat Constantin, după cum i-a proorocit Cuviosul. Şi, aducîndu-şi aminte de proorocia acestuia, i-a trimis o mare sumă de bani, mai multe vase şi odoare, precum şi danii de mult preţ ca să termine zidirea mînăstirii desăvîrşit. Deci, cu aceşti bani a zidit Cuviosul biserica Sfintei Învieri - căci aşa a numit-o -, cu toată acea mare şi vestită mînăstire.

Zidirea mînăstirii a început, după cum s-a zis, din dumnezeiasca vedenie și iarăși cu dumnezeiasca pronie s-au iconomisit atîtea cheltuieli și s-au săvîrșit cele de trebuința mînăstirii. Iar monahii mereu se înmulțeau datorită vieții îmbunătățite a Cuviosului și în puțină vreme s-au făcut mai mult de șapte sute, dintre care unul era chiar fratele după trup al dumnezeiescului Lazăr. Acesta, învățîndu-se de la fratele său faptele cele bune ale petrecerii monahicești, atît de mult a sporit în fapta bună, încît i-a întrecut pe toți ceilalți; așa că el era al doilea după fratele său. Pentru aceea, după moartea Cuviosului, prin chibzuința și cu alegerea tuturor fraților, el a primit conducerea mînăstirii și cu laude a sporit întru dînsa.

După ce Sfîntul a săvîrșit mînăstirea, a mai zidit și un stîlp aproape de biserică, în partea din spate, înalt și descoperit, cu greu de suit și foarte strîmt, avînd lățime numai de trei palme. Și s-a suit deasupra lui, luînd numai o haină de piele, cu capul descoperit și desculț și purtînd fiare grele. Acolo suferea toate greutățile iernii, ploi tulburătoare, ninsori multe, răceala și iuțimea înghețurilor, prin care se făcea ca și cristalul pururea pomenitul. Suferea încă și fierbințeala verii și arșițele cele mari. În astfel de chip petrecea fericitul, ca un om fără de trup.

Odată s-a pornit o ploaie atît de mare și de tulburătoare, încît ducea și pietrele cele mari în pornirea apei și multe dobitoace a omorît, iar roadele le-a stricat. Pentru aceea un păzitor de capre, aflîndu-se acolo, aproape de mînăstire și văzînd potopul acela, a alergat la mînăstire ca să scape de primejdie. Deci apropiindu-se de dînsa și căutînd la stîlp și cerînd ajutor de la Sfîntul - o, cine va povesti mărimea minunilor Tale, Hristoase Mîntuitorule! -, a văzut pe Preasfînta Născătoare de Dumnezeu Maria că stătea în văzduh deasupra stîlpului, acoperindu-l, ferindu-l de ploaie și păzind pe Cuviosul. Cine a văzut sau cine a auzit cîndva vreo minune ca aceasta? Că deși un heruvim păzea pe Avva Macarie Egipteanul, iar pe Marele Paisie l-a păzit îngerul Domnului, dar o minune ca aceasta, precum socotesc, nici nu a auzit, nici nu a văzut cineva, cum că s-a făcut pentru vreun sfînt, afară de dumnezeiescul Lazăr, pe care însăși Împărăteasa îngerilor îl acoperea ca un nor și păzea nevătămat pe robul Său.

Ascultați încă și alta asemenea. A ieșit vestea în toate părțile acelea, că de stîlpul Cuviosului nu se apropia nici ploaie, nici grindină, nici zăpadă, ci era ferit de toate acestea. Și unii credeau acestea fără de îndoială, iar stăpînitorul locului aceluia din împrejurimi, n-a crezut pînă ce n-a văzut cu ochii săi.

Deci, în vremea iernii, cînd cădea ninsoare mare și îl lovea în față de nu putea nici să respire, s-a dus cu multă osteneală la mînăstire. Și mergînd aproape de stîlp a văzut o minune vrednică de spaimă, că ninsoarea care cădea de sus cu pornire, cînd se apropia de stîlp se ducea în lături și cădea pe pămînt, necăzînd nici o picătură deasupra stîlpului. Minunea aceasta văzîndo acela și minunîndu-se foarte tare, a cerut iertare de la Cuviosul pentru îndoiala ce avusese mai înainte și, dobîndind iertare, s-a întors la locașul său, propovăduind tuturor minunea pe care a văzut-o, crezînd cele ce se spuneau despre Sfîntul.

Ucenicul Sfîntului s-a dus odată într-un sat din apropiere pentru oarecare trebuință, iar o desfrînată s-a dus la dînsul și-l ispitea în multe feluri să-l aducă în păcat. Iar el, - o, fire a oamenilor lesne înșelătoare! -, cînd era gata să cadă în păcat, a auzit glasul Cuviosului, care îl înfricoșa foarte și îi pomenea munca cea înfricoșată și veșnică pe care avea să o ia pentru acest păcat. Iar de glasul acela atît de mult s-a înfricoșat și s-a cutremurat ucenicul, încît s-a întors de la femeie. Pentru aceasta Cuviosul nu știa nimic mai înainte de a se înștiința de la ucenicul său. Dar Dumnezeu, Care preamărește pe robii Săi, a strigat în locul Cuviosului Lazăr pe ucenic și l-a scos din primejdie, vrînd cu aceasta să facă minunat pe Cuvios.

Într-o vreme, grecii avînd război cu perșii, între ostașii grecilor era și un prieten vechi al Cuviosului, care se numea Filipic. Grecii fiind biruiți în război, mulți dintre dînșii au fost robiți de perși, împreună cu Filipic și au fost duși în țara barbarilor. Acolo fiind pus în temniță, legat cu lanțuri de fier, se chinuia cu foamea și cu alte multe rele, pentru care ruga pe Dumnezeu să moară ca să scape de o viață grea ca aceea. Fiind de mulți ani în acea închisoare și neavînd ajutor din nici o parte, dar nici nădejde de scăpare, într-o noapte și-a adus aminte de marele Lazăr și de minunile ce le făcea. De aceea, cu lacrimi fierbinți l-a rugat să-l izbăvească din legături și din temniță. Atunci, o, minune! la miezul nopții i s-a arătat Cuviosul și, cum a atins fiarele, îndată au căzut din picioarele lui și i-a poruncit să-l urmeze.

Deci, fiind dezlegat, s-a pornit împreună cu dînsul la drum, mergînd toată noaptea, iar cînd se lumina de ziuă, s-au aflat amîndoi suindu-se pe un munte. Apoi Cuviosul îndată s-a făcut nevăzut, iar Filipic a rămas singur. Atunci și-a venit în sine și a cunoscut că acela era muntele Galisiului și a preamărit pe Dumnezeu pentru mîntuirea care i-a dat-o. După aceea, ducîndu-se la mînăstire și povestind minunea, a mulțumit Cuviosului, apoi n-a mai voit să se ducă la rudeniile sale și s-a făcut monah, petrecînd cealaltă parte a vieții sale cu dragoste de Dumnezeu.

Iconomul mînăstirii, fiind împotriva Cuviosului, a zidit din veniturile chinoviei altă mînăstire, într-un loc pe unde curgeau ape multe. Iar locul era foarte prielnic, căci nici răceala iernii, nici arșița verii nu-l supăra. Și aceasta a făcut-o iconomul ca să atragă pe monahi cu frumusețea locului și să-i ia acolo, ca să dobîndească slavă mare și să lase pustie mînăstirea Sfîntului Lazăr. Lucrul acesta al iconomului nu s-a putut ascunde, deși se silea în tot chipul pentru aceasta. După ce s-a înștiințat, Cuviosul l-a chemat și i-a zis cu blîndețe ca să înceteze un lucru ca acesta și să nu mai fie împotriva lui. Iconomul însă, nu numai că nu a voit să asculte pe părintele său cel duhovnicesc, ci i-a zis și cuvinte aspre și a început lucrul cu și mai multă sîrguință, netinînd seama de sfatul dat. Dar de vreme ce Cuviosul i-a zis și a doua oară și a treia oară să înceteze, iar iconomul a rămas același, nu i-a mai zis alt cuvînt decît acesta: "Dumnezeu, fiule, se va îngriji ca să te îndrepteze".

Deci, după cuvîntul Cuviosului, l-a pedepsit Dumnezeu, că, mai înainte de a ajunge la chilia lui, a murit ca un ticălos și a secerat roadele cele rele ale nesupunerii sale. Căci nu este altă patimă mai rea decît neascultarea, fiindcă are moartea ca urmare. Dovada acestui lucru este neascultarea lui Adam și Evei, care le-a adus moartea.

Altădată niște frați, aducînd vin la mînăstire, cînd au sosit la un han au descălecat de pe dobitoace și au șezut să mănînce. Iar după ce au mîncat, unul dintre dînșii, ridicînd vasul, a zis: "Binecuvintează, părinte". Atunci, o, minune!, a auzit îndată glasul Cuviosului, zicîndu-i: "Dumnezeu, fiul meu, să te binecuvinteze!" Glasul acesta l-a auzit și celălalt frate care era împreună cu dînsul.

Apoi, ajungînd în cealaltă zi la mînăstire și descărcînd vinul, Sfîntul le-a zis să bea puțin vin ca să se întărească și, același frate, ridicînd iarăși vasul să bea vin, a zis către Cuviosul: "Binecuvintează, părinte!". Iar Cuviosul i-a zis: "Tu, fiule, și ieri ai luat binecuvîntare, dar nu și tovarășul tău". Și îndată el a cunoscut că glasul care l-au auzit a fost cu adevărat al Cuviosului. În acest chip erau toate cunoscute ochilor sufletești ai Sfîntului, și nu-i era nimic ascuns sau tăinuit. Pentru că cei care au ochii sufletului lor curățiți de patimi, privesc pe Hristos, Soarele dreptății și de la Dînsul primesc strălucirea lucrurilor celor ascunse.

Un prieten vechi al Cuviosului i-a trimis printr-o slugă două vase pline cu vin bun. Iar sluga a ascuns pe drum un vas și numai unul l-a adus Cuviosului. Acesta, cunoscînd furtul slugii, i-a zis: "Păzește-te, fiule, să nu te apropii de vasul care l-ai ascuns pe drum, ca să nu te primejduiești". Dar el, neluînd în seamă cuvîntul Cuviosului, s-a dus cu bucurie să ia vasul pe care-l ascunsese și îndată a sărit din vas un șarpe mare și înfricoșat care a început a-l izgoni și de nu ar fi chemat pe Sfîntul în ajutor, nu s-ar fi izbăvit de primejdie.

Odată era mare secetă și uscăciune în părțile acelea, secînd izvoarele și rîurile. Pentru aceea răsadurile s-au veștejit, roadele s-au stricat și toate ierburile de pe pămînt erau gata să se piardă. Și mînăstirea Cuviosului suferea de uscăciunea aceasta mai mult decît orice altă parte de loc. Căci, fiind în vîrful muntelui, nu numai în vreme de secetă, ci și în vreme de ploaie era lipsită de apă de izvor. Văzînd Cuviosul uscăciunea aceasta, mereu vărsa pîraie de lacrimi, mîhnindu-se foarte tare pentru primejdia de obște. De aceea cu fierbințeală ruga pe Dumnezeu să se milostivească spre zidirea Sa și să adape pămîntul cel uscat de secetă, cu ploi îndestulate.

Iar Dumnezeu, Care toate le iconomisește spre folos, n-a trecut cu vederea rugăciunea Sfîntului, însă nu s-a plecat la toată rugăciunea lui, căci rugăciunea Cuviosului era să plouă în toate părțile. Dumnezeu n-a făcut după cererea lui; ci, ca să aducă pe păcătoși la pocăință cu certarea aceasta, a plouat numai la mînăstire în chip foarte minunat. Căci după ce a trecut noaptea și a răsărit soarele s-a arătat deodată un nor cu ploaie care venea deasupra mînăstirii și a plouat îndestulat peste dînsa; iar celelalte părți din împrejurimi se pedepseau cu uscăciune.

Numai monahii care erau în mînăstire au dobîndit apă și au umplut toate vasele ce erau acolo și după aceea iarăși s-a făcut senin curat.

Văzînd vecinii din împrejurimi minunea aceasta, au alergat la Cuviosul, rugîndu-l cu lacrimi fierbinți ca să-i fie milă de ei și să roage pe Dumnezeu să Se milostivească spre dînșii. Iar Cuviosul, ascultîndu-i, a rugat pe Dumnezeu mai mult decît întîi. Deci a auzit Domnul pe robul Său și a încetat uscăciunea, iar pămîntul prin ploaie, iarăși și-a luat podoaba sa. Dar Domnul a ascultat rugăciunea Cuviosului nu numai pentru darea de ploaie ci și pentru încetarea ei.

Odată, aflîndu-se mînăstirea într-o mare lipsă de pîine, astfel încît numai trei pîini mici se aflau în toată mînăstirea; acele trei pîini mici binecuvîntîndu-le Cuviosul, a săturat mulțime de monahi, vreo șapte sute și mai mulți. Așa că, toate erau cu putință, după credința cea curată a Cuviosului și nimic nu-i era cu neputință.

După acestea, Cuviosul a căzut într-o boală grea, așa că își aștepta moartea cu bucurie, căci de mult era gata, dorind ca dumnezeiescul Pavel, să moară și să fie cu Hristos. Atunci stătea împrejurul lui mulțimea ucenicilor plîngînd cu jale pentru moartea părintelui lor celui duhovnicesc, încît tînguirile lor ar fi pornit spre lacrimi și pe cei mai tari de inimă.

Pentru aceasta părintele lor, cu toate că ajunsese la cele mai de pe urmă suflări, făcîndu-i-se milă de fiii săi și întristîndu-se că rămîneau orfani, s-a pornit spre plîngere și a rugat pentru dînșii pe Maica lui Dumnezeu, sprijinitoarea lui cea obișnuită, acoperămîntul și scăparea lui. S-a rugat, zicînd să-i dăruiască încă puțină vreme de viață. Dar nu pentru că el ar fi fost iubitor de viață, căci cum ar fi putut Cuviosul să fie astfel, el care era mort pentru lume și dorea totdeauna să moară și să fie cu Hristos? Ci, pentru că i s-a făcut milă de fiii săi cei duhovnicești, de aceea se ruga Cuviosul.

Iar Preacurata Fecioară, care a născut pe însăși Viața, mîntuirea cea de obște a neamului omenesc, precum a păzit pe Cuviosul de toate celelalte rele, așa și pînă la sfîrșitul vieții lui i s-a făcut ajutătoare și împiedicătoare a morții lui. Deci, a cerut de la Fiul ei, care are stăpînirea vieții și a morții în mîna Lui, să adauge la viața Cuviosului încă cincisprezece ani. Drept aceea, Cuviosul, cînd era bolnav, a văzut pe Născătoarea de Dumnezeu rugînd pentru aceasta pe Fiul său; care lucru s-a și împlinit, că îndată s-a făcut sănătos și a mai trăit încă cincisprezece ani.

De atunci pînă ce a împlinit acei cincisprezece ani, Cuviosul a suferit multe pătimiri și nevoințe, petrecînd o viață mai strîmtorată decît atunci cînd era tînăr și puternic cu trupul. Căci

în cele șapte zile ale săptămînii nu mînca nimic, iar cînd trebuia să mănînce, hrana lui erau verdețurile crude.

Deci, astfel de viață ducînd și nemaiputînd să mai stea pe picioarele sale, a tras un lemn gros deasupra stîlpului, ca să șadă pe dînsul și să-și întindă picioarele și într-o parte și în alta, căci nu putea să le mai întoarcă precum voia, fiindcă erau obosite și rănite. Și cu toate că ședea pe lemnul acela, picioarele însă nu se apropiau, așa că nu avea nici o mîngîiere, ci încă și mai multe dureri suferea Sfîntul. Căci picioarele lui erau atît de umflate și de rănite, încît văzîndu-le, ar fi cuprins jalea pe oricine.

Pentru aceea, fiind Cuviosul istovit de puteri și plin de dureri și răni un an întreg și, aflîndu-se plin de zile după Dumnezeu, după ce a plinit și cei cincisprezece ani pe care i-a dăruit Dumnezeu prin mijlocirea Născătoarei de Dumnezeu și după ce, mai înainte, și-a cunoscut de la Dumnezeu sfîrșitul vieții sale, nespunînd nici unuia din ucenici, căci iarăși ar fi plîns și s-ar fi tînguit, a scris testamentul cu mîna sa, rînduind toate lucrurile mînăstirii și l-a ascuns în sînul său. Și astfel, trăind șaptezeci și doi de ani, s-a despărțit de cele materiale și de trup, de această vale a plîngerii și de necazuri, mutîndu-se la Dumnezeu.

La sfîrșitul lui s-au petrecut lucruri minunate. Căci îndată ce s-a despărțit de trup dumnezeiescul lui suflet și s-a suit la cele cerești, s-a pogorît de sus un nor luminos, asemenea celui ce s-a arătat la nașterea lui, vestind săvîrșirea prea fericitului și chemînd pe toți ucenicii la stîlp, cu prea slăvita lumină ce strălucea într-însul. A chemat încă și pe Grigorie, ucenicul Sfîntului, care se liniștea atunci în Biserica Născătoarei de Dumnezeu pe care o zidise Cuviosul pentru cei doisprezece monahi, după cum mai înainte am spus.

Deci, cîți vedeau norul, alergau la stîlp și, văzînd moaștele Cuviosului, plîngeau și se tînguiau cu nemîngîiere. Apoi văzîndu-se orfani, chemau pe părintele lor, nesuferind despărțirea de dînsul și doreau să moară cu Cuviosul. Se mîhneau încă și pentru că socoteau că s-a sfîrșit nefăcînd nici un testament. Dar mai mult decît toți se mîhnea Grigorie cel pomenit. Drept aceea, pentru multa dragoste ce o avea către Cuviosul, a zis către dînsul ca și cum ar fi fost viu: "Pentru ce, părinte, ne-ai mîhnit pe noi cu așa mare întristare? Pentru ce ne-ai pricinuit două întristări pe care nu le putem suferi? Pentru ce nu ai voit să faci așezămînt și să ne poruncești cele cuviincioase, ci ai lăsat moartea ta necunoscută? Nu ți-a fost oare milă de noi, fiii tăi? Nu vezi cum ne-a slăbit pe noi plînsul pentru tine?"

Acestea zicînd Grigorie către moaștele Cuviosului, o, minune! cel ce zăcea mort și fără suflare, ca un om viu și însuflețit și-a ridicat mîna cea dreaptă și a pus-o în sînul său, de unde, luînd testamentul, l-a dat în mîinile lui Grigorie și iarăși s-a așezat mort. Iar Grigorie luînd testamentul și citindu-l cu luare aminte, a văzut cum că nu era iscălit într-însul numele Sfîntului, după obicei; și iarăși a zis către cel ce zăcea mort: "Părinte, dacă iscălitura numelui tău nu va

întări și nu va adeveri acestea cîte le-ai scris în testament, noi, fiii tăi, nu te vom îngropa". Atunci Cuviosul, cu înfricoșată minune s-a sculat iarăși și a șezut înaintea tuturor, iscălind numele său și cu iscălitura sa a întărit toate cîte erau scrise în testament.

După aceea, iarăși a adormit somnul cel dulce, iar sfintele lui moaște au fost îngropate lîngă stîlpul unde a suferit nevoințele cele mai presus de fire, ca să fie locul acela mormînt și mărturie a nevoinței Cuviosului care s-a nevoit acolo. Și astfel sfintele lui moaște au fost izvor nesecat de minuni, doctorie pentru multe feluri de boli, izgonire diavolilor, izbăvire de tot felul de neputințe și dăruire îmbelșugată a tuturor bunătăților celor mîntuitoare. Iar dumnezeiescul suflet s-a ridicat în ceruri de îngeri înconjurat, unde este Biserica celor întîi născuți, unde sînt începătoriile îngerilor, horele apostolilor și ale proorocilor, rînduielile mucenicilor, adunările dascălilor, soboarele pustnicilor și lauda cea necontenită a Preasfintei Treimi, Căreia I se cuvine toată slava cinstea și închinăciunea, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

19. CUVÎNT LA SOBORUL SFÎNTULUI ARHANGHEL MIHAIL ȘI AL CELORLALTE PUTERI CEREȘTI FĂRĂ DE TRUPURI

(8 NOIEMBRIE)

Soborul Sfinților îngeri se prăznuiește de Biserică cu bună cinste după predaniile părinților insuflați de Dumnezeu, care au lepădat de mult credința cea rea a închinării de îngeri care era la eretici și la închinătorii de idoli. Căci încă în Legea Veche, cînd poporul ales s-a depărtat de la Dumnezeu, a început a se închina idolilor făcuți după asemănarea făpturilor văzute, cîte sînt în cer, sus și pe pămînt, jos. Atunci oamenii aduceau soarelui jertfă de închinăciune ca lui Dumnezeu, precum și lunii și stelelor, pe care le socoteau că au suflet viu.

Tot cu astfel de închinăciune și cu jertfe se închinau ei și îngerilor, despre care lucru se pomenește în cărțile împăraților, unde zice: "Se cade a aduce tămîie lui Baal și soarelui, lunii, planetelor și la toată puterea cerului, adică îngerilor, căci aceștia sînt ostașii cerești". Acea credință rătăcită a închinării de îngeri se înmulțise și în zilele Sfinților Apostoli, pe care dezrădăcinînd-o Sfîntul Apostol Pavel, grăiește astfel în Epistola sa către Coloseni: "*Nimeni să nu vă amăgească pe voi, vrînd aceasta în smerita cugetare și în slujba îngerilor, învățînd cele ce nu știu, în deșert fiind îngîmfat de gîndirea trupului său și nețiinînd capul* (adică pe Hristos)".

Căci erau în acea vreme oarecare eretici care, arătîndu-se smeriți și cu mîndrie lăudîndu-se că urmează îngerilor prin înfrînare și prin viața lor cea curată, învățau a da asemenea închinăciune îngerilor ca și lui Dumnezeu. După aceea s-au ivit alții, care ziceau că îngerii sînt ziditori ai fâpturii celei văzute mai presus și mai cinstiți decît Hristos, Fiul lui Dumnezeu, ca niște ființe fără de trupuri; iar despre Mihail ziceau că este Dumnezeul evreilor. Apoi alții dîndu-se vrăjitoriilor, chemau pe diavoli și le slujeau lor, numindu-i pe ei îngeri.

Mai ales între coloseni, care erau sub Mitropolia Laodiceei, se înmulțise un asemenea eres; și de către mulți se săvîrșea în taină păgîneasca închinare de îngeri, asemenea cu închinarea de idoli, pe care Soborul Sfinților Părinți din Laodiceea a blestemat-o, dînd-o anatemei. Deci, blestemată și lepădată fiind credința rătăcită a închinării la îngeri, s-a legiuit dreapta credință și vrednica cinstire a prăznuirii sfinților îngeri, ca unor slujitori ai lui Dumnezeu și păzitori ai neamului omenesc.

Chiar și în Colose, unde la început se aducea închinăciune îngerilor, a început a se săvîrși cu dreaptă mărire prăznuirea soborului îngeresc, zidindu-se biserici preafrumoase în numele Sfîntului Arhanghel Mihail, căpetenia îngerilor. Astfel s-a zidit și în Hone o mărită și preafrumoasă biserică, în care însuși Sfîntul Arhanghel Mihail s-a arătat Sfîntului Arhip. Apoi s-a așezat a se prăznui soborul Sfinților îngeri în a opta zi a lunii noiembrie, care este a noua după luna martie - ce este întîia de la zidirea lumii -, spre închipuirea numărului cetelor îngerești, în număr de nouă, pe care le-a numărat Sfîntul Dionisie Areopagitul, ucenicul Sfîntului Apostol Pavel. Căci, răpit fiind Sfîntul Pavel pînă la al treilea cer și văzînd acolo deosebirile cetelor sfinților îngeri, a spus aceasta și lui Dionisie, ca unui ucenic al său. Iar acele nouă cete sînt despărțite în trei ierarhii, care cuprind cîte trei cete, cea mai de sus, cea de mijloc și cea mai de jos.

În cea dintîi ierarhie, mai sus și mai aproape de Preasfînta Treime, sînt Serafimii, Heruvimii și Scaunele. Cei care stau mai întîi înaintea Făcătorului și Ziditorului, sînt iubitorii de Dumnezeu Serafimi, cei cu cîte șase aripi, precum a văzut Isaia proorocul, care a zis: *Serafimii stau împrejurul Lui, avînd cîte șase aripi*. Ei sînt în chipul focului, precum scrie: *Dumnezeul nostru este foc mistuitor. Scaunul Lui pară de foc, iar îmbrăcămintea slavei Domnului este ca focul*. Și în alt loc zice: *Cel ce faci pe îngerii tăi duhuri și pe slugile tale pară de foc*. Ei aprind pe oameni cu focul dumnezeieștii iubiri, precum și numele lor îi arată, căci în limba evreiască serafim se tîlcuiește cel ce aprinde sau încălzește.

După Serafimi, stau înaintea lui Dumnezeu Celui Atoatevăzător, Care viețuiește în lumina cea neapropiată, înțelepții Heruvimi cei cu ochi mulți, care mai mult decît alte cete mai de jos, strălucesc totdeauna cu lumina înțelegerii și a cunoștinței lui Dumnezeu. Căci, fiind luminați în tainele lui Dumnezeu și ale științei adîncului înțelepciunii, luminează și pe alții, pentru care numele heruvim, în aceeași limbă evreiască, se tîlcuiește multă înțelegere sau

revărsare de înțelepciune. Căci prin Heruvimi se revarsă înțelepciunea și se dă ochilor sufletești luminare pentru vederea și cunoștința lui Dumnezeu.

Apoi, înaintea Celui ce șade pe scaun înalt, stau purtătorii de Dumnezeu - precum îi numește Sfîntul Dionisie -, adică Scaunele; căci pe dînșii, ca pe niște scaune înțelegătoare, se odihnește Dumnezeu gînditor - precum scrie Sfîntul Maxim Mărturisitorul. Iar purtători de Dumnezeu se înțeleg nu cu ființa, ci cu darul și cu slujirea; căci scrie Sfîntul Vasile cel Mare că și trupul lui Hristos a fost purtător de Dumnezeu. Dar trupul Domnului era unit după ființă și după ipostas cu Însuși Dumnezeu Cuvîntul, ca Cel ce purta pe Dumnezeu, după unire nedespărțită. Iar Scaunele se socotesc așa, nu după ființă, ci după darul cel dat pentru o slujire ca aceasta, odihnindu-se Dumnezeu pe ele; de aceea se zic purtătoare de Dumnezeu.

Deci, cu negrăit chip odihnindu-Se Dumnezeu pe dînsele, rînduiește judecățile Sale cele drepte, după cuvintele lui David: *Șezut-ai pe scaun, Cel ce faci dreptatea*. Pentru aceasta, strălucește în ele mai ales dreptatea judecăților lui Dumnezeu. Ei slujesc judecății lui Dumnezeu celei drepte și o preamăresc pe dînsa, revărsînd puterea dreptei Sale judecăți peste scaunele judecătorilor acestora de jos, dînd împăraților și stăpînitorilor, duhul dreptei judecăți.

În ierarhia cea de mijloc, la fel, sînt tot trei cete ale sfinților îngeri, Domniile, Puterile și Stăpîniile. Se numesc Domnii pentru că domnesc peste ceilalți îngeri care sînt sub dînșii și care, fiind slobozi și lepădînd - după Dionisie - toată temerea de rob, de bunăvoie și cu bucurie slujesc neîncetat Domnului. Ei revarsă acestora de jos, adică oamenilor care sînt puși de Dumnezeu ca stăpînitori, puterea stăpînirii cu bună înțelegere și a iconomiei celei înțelepte, pentru ca să domnească bine și cu dreptate peste țările ce le sînt încredințate. Apoi învață a stăpîni simțirile, a smeri poftele, cele fără de rînduială și patimile; iar pe trup îl face rob duhului, adică a domni peste voia sa și a fi mai presus de orice ispită.

Iar Puterile, umplîndu-se de dumnezeiasca putere, slujesc voii celei tari și puternice a Domnului Celui Preatare și Atotputernic, fără zăbavă și fără osteneală săvîrșind slujba. Apoi fac minuni mari și același dar al facerii de minuni îl revarsă peste plăcuții lui Dumnezeu care sînt vrednici de acest dar, ca să tămăduiască toată durerea și să spună mai înainte cele viitoare. După aceea, sfintele Puteri ajută oamenilor ce se ostenesc și sînt însărcinați cu purtarea jugului cel pus asupra lor, în orice fel de ascultare, ca să fie puternici a împlini chemarea și a purta sarcina celor neputincioși. Ele întăresc pe tot omul cu răbdare, ca să nu deznădăjduiască în necazuri, ci să rabde cu tărie, cu mărime de suflet și cu bărbăție puternică, toate cele ce vin asupră-i și să mulțumească lui Dumnezeu cu smerenie, căci El toate le rînduiește spre folosul nostru.

Stăpîniile se numesc așa, pentru că au stăpînire peste diavoli, ca să potolească stăpînirea cea drăcească și să ne ferească de ispitele aduse de ei asupra oamenilor și a nu-i lăsa să vatăme

pe cineva atît cît ar voi ei. Apoi întăresc pe nevoitorii cei buni în nevoințele și ostenelile lor cele duhovnicești, păzindu-i ca să nu piardă împărăția cerească. Iar celor ce se luptă cu patimile și cu poftele, le ajută în ceasul ispitei pentru a izgoni gîndurile cele rele și asupririle vrăjmașului și a birui pe diavolul. Însă toate acestea le săvîrșesc ei prin sfintele Începătorii, Arhangheli și Îngeri, după cum spune marele Dionisie Areopagitul, în capitolul 50, despre ierarhia cea din mijloc și după cum zice și Sfîntul Maxim Mărturisitorul la tîlcuirea dumnezeieștilor nume: "Că aceasta este ierarhia cea mai de jos și mai aproape de noi".

Asemenea și în ierarhia cea mai de jos, după cum s-a spus, sînt trei cete: Începătoriile, Arhanghelii și Îngerii.

Începătorii se numesc pentru că sînt mai mari peste îngerii cei mai de jos, rînduindu-i pe dînșii spre împlinirea dumnezeieștilor porunci. Lor le este încredințată îndreptarea a toată lumea și păzirea împărățiilor și a domniilor, a ținuturilor, a popoarelor, a neamurilor și a limbilor. Căci fiecare împărăție, neam și limbă are deosebit păzitor și îndreptător al întregii sale laturi pe un înger dintr-această ceată cerească ce se zice Începătorie. Slujba acestei cete, după înțelegerea lui Grigorie, este a învăța pe oameni ca să dea cuviincioasă cinste la tot dregătorul, după vrednicia slujirii lui. Acești îngeri înalță pe cei vrednici la treptele ierarhiilor celor mai cinstite și-i povățuiesc pe dînșii ca să nu caute dregătoria pentru cîștigul și chiverniseala lor, pentru iubirea de cinste și mărirea cea deșartă, ci pentru cinstea lui Dumnezeu și pentru creșterea și înmulțirea laudei Lui și pentru folosul celor de aproape, slujind de obște tuturor treburilor celor ce sînt sub stăpînirea lor.

Arhangheli se numesc cei mari și vestitori de bine, adică cei care vestesc tainele cele mari și preamărite și aceștia au slujbe, precum zice marele Dionisie, a descoperi proorociile, cunoștința voii lui Dumnezeu și înțelegerile pe care le primesc ei de la cetele cele mai de sus, pentru ca să vestească îngerilor celor mai de jos și printr-înșii oamenilor. Iar Sfîntul Grigorie Dialogul zice: "Aceștia înmulțesc sfînta credință între oameni, luminînd mintea lor cu lumina înțelegerii Sfintei Evanghelii, descoperindu-le tainele credinței celei drepte".

Îngerii, în orînduielile cele cerești, sînt mai jos decît toate rînduielile și mai aproape de oameni. Aceștia vestesc oamenilor tainele lui Dumnezeu și voile Lui cele mai mici, povățuindu-i să viețuiască cu fapte bune și cu dreptate după Dumnezeu. Apoi sînt puși să ne păzească pe noi, pe fiecare credincios. Deci, pe cei ce sîntem buni, ne țin ca să nu cădem, iar pe cei care cădem, ne ridică. Ei niciodată nu ne lasă, deși uneori greșim și sînt totdeauna gata a ne ajuta, numai să voim și noi.

Cu același nume se numesc toate cetele cele mai presus de cer, adică îngeri, cu toate că au și alte nume, după rînduiala și iconomia lui Dumnezeu și după numirile darului de la Dînsul, precum: Serafimi, Heruvimi, Scaune, și celelalte cete. Însă toți de obște se numesc îngeri, căci

numele *înger* nu arată însăşi natura lor, ci numai slujba. Deci, toţi sînt îngeri pentru că toţi slujesc lui Dumnezeu, după cele scrise: *Au nu sînt toţi duhuri slujitoare, ce se trimit spre slujire?*

Numai slujbele lor sînt despărţite şi nu-s la fel; ci fiecare ceată are slujba rînduielii sale ce i se cuvine. Pentru că Preaînţeleptul Ziditor nu descoperă deopotrivă tuturor tainele dumnezeieştii Sale voinţe, ci prin mijlocitori, adică prin cetele cele mai de sus, luminînd pe cele mai de jos; arătîndu-le astfel voia Sa cea sfîntă, le poruncesc să o îndeplinească, precum se vede arătat în cartea Proorocului Zaharia. Cînd îngerul vorbea cu proorocul, alt înger ieşea în întîmpinarea îngerului aceluia, poruncindu-i să meargă la prooroc şi să-i vestească cele ce aveau să fie pentru Ierusalim. Astfel, se scrie: "Iar îngerul stătea grăind către mine şi un alt înger ieşea în întîmpinarea sa şi a zis către dînsul, grăind: Aleargă şi spune tînărului aceluia - adică către proorocul Zaharia: *Fără zid vor locui în Ierusalim, pentru mulţimea oamenilor şi Eu voi fi lui, zice Domnul, zid de foc împrejur*".

La aceste cuvinte, Sfîntul Grigorie zice: "Cînd înger către înger grăieşte: "aleargă şi spune către tînărul acela", nu este îndoială că îngerii unul pe altul se trimit, adică cei mai de sus trimit pe cei mai de jos. Deci sînt mai mici cei trimişi şi mai mari cei ce trimit". La fel şi în proorocia lui Daniil, se spune că un înger porunceşte îngerului să-i spună proorocului vedenia. Deci, de aici este arătat că îngerii cetelor celor mai de jos se vestesc şi se luminează de îngerii cetelor celor mai de sus despre dumnezeiasca voinţă a Făcătorului lor.

De aceea, în a opta zi a lunii noiembrie, care este a noua după luna martie, cînd a fost creată lumea, Sfînta noastră Biserică luptătoare, căreia îi trebuie ajutor, prăznuieşte cu cîntări minunate soborul celor nouă cete ale sfinţilor îngeri. Toate aceste cete îngereşti se vor aduna în ziua cea înfricoşată a judecăţii Domnului, care se socoteşte de dumnezeieştii învăţători ai Bisericii, ziua a opta: după veacul acesta, va veni Fiul Omului, Judecătorul cel drept, întru slava Sa şi toţi sfinţii Îngeri cu Dînsul, precum Domnul singur a zis în Evanghelia Sa: *Şi va trimite pe îngerii Săi cu glas de trîmbiţă şi vor aduna pe aleşii Lui din cele patru vînturi, adică de la răsărit, de la apus, de la miazăzi şi de la miazănoapte*.

Deci atunci şi pe noi, cei ce prăznuim soborul lor cu cinste, o! de ne-ar aduna în ceata aleşilor Domnului. Iar începătorii şi voievozii tuturor acestor trei cete mai de jos, după Sfîntul Maxim Mărturisitorul, sînt rînduiţi de Dumnezeu Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavriil, ca nişte credincioşi slujitori ai lui Dumnezeu, care în vremea căderii satanei, din pricina mîndriei şi a depărtării lui de la Dumnezeu, au adunat aceste trei cete şi oşti îngereşti şi arhanghelul Mihail a strigat cu mare glas: "*Să luăm aminte! Să stăm bine, să stăm cu frică* înaintea Celui ce ne-a făcut pe noi şi să nu cugetăm cele potrivnice lui Dumnezeu. (Fiindcă dintre aceştia au fost şi cei ce au căzut, şi din îngeri luminaţi, s-au făcut diavoli întunecaţi, pentru mîndria lor). Să luăm aminte ce au pătimit cei ce erau împreună cu noi zidiţi şi cum se împărtăşeau cu noi din dumnezeiasca lumină. Să luăm aminte cum, îndată, din lumină s-au prefăcut în întuneric pentru

mîndria lor și din înălțime au fost aruncați jos în adînc. Să luăm aminte, cum a căzut din cer luceafărul cel ce răsărea dimineața și s-a sfărîmat pe pămînt".

Astfel grăind Arhanghelul Mihail către tot soborul îngeresc, a început cel ce stătea la locul cel dintîi cu Serafimii, cu Heruvimii și cu toate cetele cerești, a slăvi pe Sfînta cea de o ființă și nedespărțită Treime, pe Unul Dumnezeu, cîntînd cu glas de prăznuire: *Sfînt, sfînt, sfînt, Domnul Savaot, plin este cerul și pămîntul de mărirea Ta!*

Deci această conglăsuire a sfinților îngeri s-a numit sobor îngeresc, adică luare aminte, o cugetare, o glăsuire, o unire; căci împreună și cu un glas slăvesc pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe Sfînta Treime, Căreia și noi cei de țărînă să-I aducem mărire în veci. Amin.

Notă. Biserica, după credința noastră, se împarte în două: *Biserica luptătoare*, adică aceea care cuprinde pe credincioșii care sînt încă în viață și luptă împotriva tuturor relelor; și *Biserica biruitoare* sau *triumfătoare*, care cuprinde pe credincioșii care au trecut din viață și au biruit toate uneltirile cele rele, și împărățesc cu Domnul în cer.

20. SFINȚII MUCENICI ONISIFOR ȘI PORFIRIE (9 NOIEMBRIE)

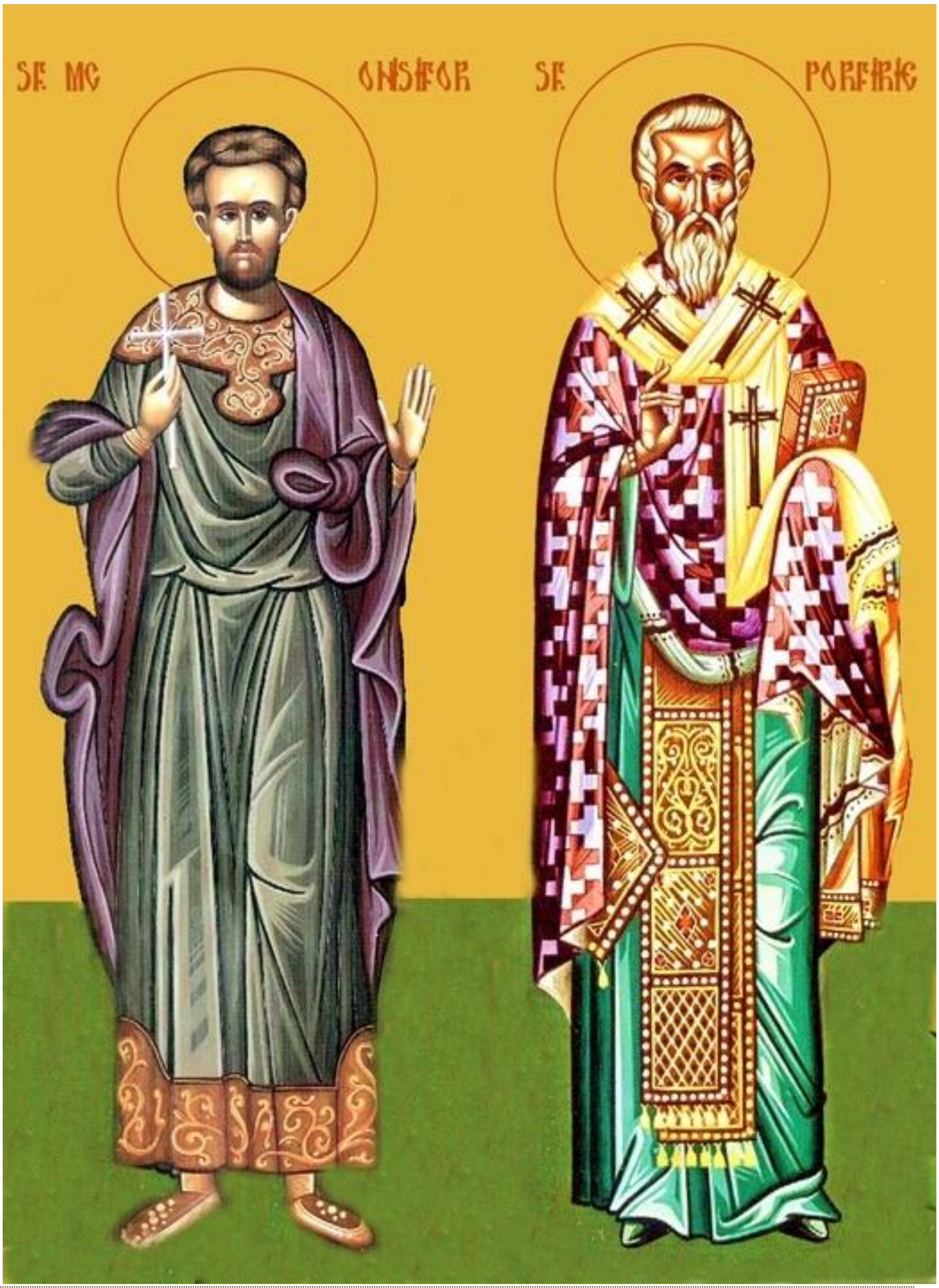

Pomenirea Sfinților Mucenici Onisifor și Porfirie, care au răbdat în vremea împărăției lui Dioclețian multe munci pentru Hristos, primind bătăi și răni peste tot trupul și în căldări au fost arși. La sfîrșit, fiind tîrîți de cai sălbatici și zdrobiți prin pietre ascuțite, și-au dat lui Dumnezeu sufletele lor. Iar trupurile lor, luîndu-se în taină de credincioși, s-au așezat în satul ce se numește Panghianete.

21. VIAȚA ȘI NEVOINȚELE CUVIOASEI MAICII NOASTRE MATROANA
(9 NOIEMBRIE)

Sfînta Matroana s-a născut în Perga Pamfiliei din părinți binecredincioși. Cînd a ajuns în vîrstă, a fost însoțită cu un bărbat cinstit și de bun neam, cu numele Dometian, și nu după multă vreme s-a făcut mamă unei fiice pe care a numit-o Teodotia. După aceasta s-a dus cu bărbatul ei la Bizanț, unde Matroana, mergînd în bisericile lui Dumnezeu și cu osîrdie rugîndu-se, a făcut cunoștință cu o fecioară, anume Evghenia, care își păzea fecioria în post și în osteneli, ziua și noaptea îndeletnicindu-se cu rugăciuni.

Deci Matroana, rîvnind acelei vieți, nu se depărta de la biserică, ci de dimineața pînă seara petrecea acolo în rugăciune, iar seara se întorcea acasă. Apoi, foarte de dimineață iarăși mergînd în biserică la rugăciune, cu înfrînarea și cu postul își chinuia trupul, care înflorea cu tinerețea vîrstei - căci avea atunci douăzeci și cinci de ani -, și ruga pe Dumnezeu cu osîrdie ca, prin judecățile Lui, să o scape de jugul însoțirii, pentru ca să poată fără împiedicare a sluji lui Dumnezeu.

Dometian, bărbatul ei, văzînd pe soția sa în toate zilele ieșind din casă de dimineață și întorcîndu-se abia seara, a început a avea bănuială pentru dînsa, cugetînd cele rele și crezînd că soția lui nu merge la rugăciune ci în alt loc. Pentru aceea se mînia asupra ei și cu dosădiri o ținea în casă, nelăsînd-o să mai iasă undeva. Iar ea cu lacrimi îl ruga pe dînsul să n-o oprească a merge la biserică. Dar n-a dobîndit ceea ce cerea și pentru aceea era în mare întristare, pentru că ea voia să fie mai vîrtos în casa Dumnezeului său, decît a locui în locașurile păcătoșilor. Abia o dată a înduplecat pe bărbatul ei și a lăsat-o să meargă la rugăciune.

Alergînd cu sîrguință la Biserica Sfinților Apostoli, și-a deschis înaintea lui Dumnezeu inima sa, rugîndu-se cu umilință să o scape de greutatea acelui jug, care-i făcea mare împiedicare către gîndirea la Dumnezeu. Apoi, scoțînd-o pe dînsa din lumea aceasta deșartă și mult tulburată și s-o ducă în viața cea liniștită în care va putea fără împiedicare bine să placă Lui. Și a petrecut în rugăciune cu sîrguință toată ziua. Dar fiind seara tîrziu, a poruncit portarul bisericii să iasă toți ca să încuie ușile.

Deci a ieșit și Matroana din biserică, însă nu a vrut să se întoarcă acasă, ci a intrat într-un pridvor ce era acolo și a aflat în apropiere de biserică o fecioară cu numele Sosana care, din tinerețe încredințîndu-se pe sine lui Hristos, își păzea fecioria sa petrecîndu-și zilele în post și în rugăciuni.

Lipindu-se de acea fecioară, a intrat în casa ei și toată noaptea vorbind cu dînsa, i-a spus toată supărarea ei. Iar Sosana o mîngîia pe ea cu cuvinte folositoare și-i zicea să aibă nădejde în Domnul, Care rînduiește mîntuirea omului după voia Sa; căci zice: "De la Domnul se îndreptează pașii omului".

Matroana, din acea vorbire cu Sosana, s-a aprins cu mai mare dorință către Dumnezeu; apoi a gîndit să fugă de la bărbatul său și s-a ascuns de dînsul ca să slujească lui Dumnezeu în taină. Deci, făcîndu-se ziuă, s-a dus la Evghenia cea pomenită mai sus și i-a descoperit gîndul său. Iar Evghenia, i-a zis: "Mai întîi de toate, ți se cade, soro, să rînduiești cele de folos pentru fiica ta Teodotia, care este copilă mică, căci cum poate rămîne fără de mamă?" Iar Matroana i-a răspuns: "Pe fiica mea Teodotia, o încredințez lui Dumnezeu și maicii Sosana, iar eu mă voi duce în locuri pustii, în care Dumnezeu mă va povățui".

Deci, luînd pe fiica sa în taină, i-a dat-o fericitei Sosana, rugînd-o s-o primească la dînsa ca pe o fiică a sa și să o crească în frica Domnului. Iar Sosana, văzînd pe Matroana arzînd de focul dragostei dumnezeiești și avînd neschimbată dorință către viața cea liniștită, a primit la dînsa pe copilă ca pe o fiică a ei. Apoi Matroana ruga pe Dumnezeu să o povățuiască spre calea cea dreaptă și, ca psalmistul, zicea: *Arată-mi, Doamne, calea în care voi merge*. Și adormind puțin de osteneală, a văzut o vedenie în acest chip. I se părea că fuge dinaintea unui bărbat care o izgonea și cînd acesta o ajunse, ea a fugit între niște călugări și a fost ascunsă de dînșii.

Acea vedenie însemna că se cade ei a se îmbrăca în chip bărbătesc și a merge într-o mînăstire de bărbați pînă la o vreme, căci numai așa se va putea ascunde de bărbatul ei și de toți cunoscuții, ceea ce a și făcut. Căci Matroana și-a tuns părul capului ei, s-a îmbrăcat în haine de bărbat și a mers cu fericita Evghenia în biserica Sfinților Apostoli, unde rugîndu-se, a deschis Sfînta Evanghelie, vrînd să adeverească dacă binevoiește Dumnezeu în hotărîrea ei și a aflat cuvintele acestea: *De voiește cineva să vină după Mine, să se lepede de sine și să-și ia crucea sa și să-Mi urmeze*.

Din aceste cuvinte, Matroana, primind bună nădejde, cum că Dumnezeu îi va fi ajutător, a sărutat pe Evghenia și s-a depărtat de la dînsa; apoi s-a dus în mînăstirea Cuviosului Vasian, în care a fost primită ca un famen și, fiind întrebată despre nume, ea a zis că o cheamă Vavila. Acolo trăind între frați, petrecea cu cinste viața călugărească în ascultare, slujind cu smerenie, iar cu postul și cu privegherea își chinuia trupul său, aflîndu-se la rugăciuni totdeauna. Apoi se păzea cu dinadinsul să nu fie cunoscută că este femeie. Pentru aceea foarte mult păzea tăcerea și de toți se înstrăina, încît toți frații se minunau de faptele cele bune ale ei, lăudîndu-i ostenelile și o cinsteau ca pe un călugăr desăvîrșit.

Așa viețuind ea în mînăstire multă vreme și în mijlocul călugărilor strălucind cu faptele cele bune, ca luna în mijlocul stelelor, s-a întîmplat odată cînd lucra cu alți frați în grădină ca un frate nou începător, cu numele Varnava, lucrînd împreună cu dînsa pămîntul, acesta s-a uitat cu iscodire la fața ei și, văzîndu-i amîndouă urechile pătrunse, a întrebat-o: "Pentru ce pricină îți sînt pătrunse urechile?" Iar fericita a zis către dînsul: "Se cade ție, frate, a lucra pămîntul și a nu căuta la fețe străine, că potrivnic lucru este acesta călugăriei. Dar pentru că ai văzut urechile mele pătrunse, apoi să știi și pricina; cînd eram copil mic, foarte mult mă iubea părintele meu și mă înfrumuseța cu podoabe de aur; pentru aceasta mi-a pătruns urechile și mi-a pus cercelusi de mare preț".

Așa a răspuns fericita Matroana lui Varnava, dar i s-a umplut inima de frică și de felurite gînduri, temîndu-se să nu fie cunoscută și vorbea întru sine către Dumnezeu, zicînd: "Doamne, cu a Ta poruncă am venit în această petrecere călugărească. Tu m-ai chemat și eu nu gîndesc să mă întorc și să caut înapoi. Deci Tu, cu darul Tău, acoperă neputința mea și du la bun sfîrșit viața pe care am primit-o, ca să nu fiu rușinată eu, care nădăjduiesc spre Tine!"

Dar Dumnezeu, Care toate le rînduiește spre folos, după judecățile Sale cele negrăite și necunoscute, a binevoit a o descoperi pe dînsa proiestoșilor că este femeie, pentru ca să fie arătată într-însa cea mai mare osîrdie către viața călugărească. Deci, dormind odată Cuviosul Vasian, i s-a arătat în vis un bărbat cinstit și luminat, zicîndu-i de trei ori: "Vavila, famenul care petrece călugărește în mînăstirea ta, este femeie". Aceeași vedenie a văzut-o și fericitul Acachie, egumenul mînăstirii lui Avramie.

Făcîndu-se ziuă, a chemat Vasian pe unul din călugări, cu numele Ioan, care era întîiul după dînsul și i-a spus lui vedenia. Apoi, vorbind ei, a venit un trimis de la egumenul Acachie la Cuviosul Vasian, vestindu-i că în acea noapte i s-a descoperit lui în vedenie despre famenul Vavila, că este femeie. Minunîndu-se Cuviosul și voind mai desăvîrșit a se adeveri de o taină ca aceea - că se temea să nu fie oarecare înșelăciune de la diavolul și nu degrabă a crezut vedenia cea în vis -, pentru aceea a deschis Sfînta Evanghelie și a nimerit la cuvintele acestea: *Cui voi asemăna împărăția lui Dumnezeu? Asemenea este aluatului, pe care luîndu-l femeia, l-a ascuns în trei măsuri de făină, pînă cînd s-a dospit toată.*

Vasian crezînd vedenia, a chemat la sine pe fericita Matroana și căutînd spre dînsa cu ochi mînioși a zis către ea: "Care este pricina venirii tale la noi, o, femeie? Cum ai avut o îndrăzneală ca aceasta, a petrece în soborul monahilor atîta vreme? Ai voit a aduce mînăstirii noastre necinste, sau ai venit aici vrînd a ne ispiti pe noi?" Iar fericita Matroana, din pricina acestei descoperiri și din căutătura cea cu mînie, precum și din glasul cel aspru al egumenului temîndu-se foarte tare, a căzut la sfintele lui picioare, cerîndu-și iertare și cu smerenie a răspuns, zicînd: "Nu ispitind pe cineva, ci singură fugind de ispitele celui potrivnic și de cursele celui viclean abătîndu-mă, am venit la turma ta, sfinte părinte".

Iarăși a zis către dînsa egumenul: "Cum ai îndrăznit a te apropia de dumnezeieștile Taine cu capul descoperit și a da sărutare fraților, fiind femeie?" Răspuns-a Matroana: "Apropiindu-mă de dumnezeieștile Taine, mă prefăceam bolnavă și nu-mi descopeream cu totul capul, ci numai puțin. Iar cînd dădeam sărutare fraților, mi se părea că nu mă ating de gura oamenilor, ci de a îngerilor fără de patimi".

Cuviosul, mirîndu-se de un răspuns ca acesta, a întrebat-o: "Pentru ce nu ai mers într-o mînăstire femeiască, ci ai venit în aceasta bărbătească?" Iar fericita, lepădînd frica, a început a spune cu de-amănuntul toate cele pentru sine, zicînd: "Am fost însoțită cu bărbat și mama unei fiice, dar îmi plăcea a merge totdeauna la biserica lui Dumnezeu și a petrece într-însa ziua și noaptea în rugăciune. Iar bărbatul mă oprea de la aceasta; apoi cu mustrări și cu bătăi îmi oprea sîrguința cea către biserică și rugăciune și îmi făcea mare împiedicare către dragostea cea dumnezeiască.

Pentru aceea, gîndind să fug de la dînsul ca să pot mai bine a sluji lui Dumnezeu, am văzut în vis, că, fugind de un bărbat care mă izgonea, am fost ascunsă între oarecari călugări. Deci, înțelegînd vedenia și cunoscînd că în alt fel nu voi putea să mă ascund de bărbatul meu, decît numai în chipul bărbaților care petrec viața monahicească, mi-am schimbat hainele femeiești și, luînd pe cele bărbătești, m-am numit Vavila și, prefăcîndu-mă a fi famen, am venit în această mînăstire".

Cuviosul Vasian, ascultînd cu luare aminte cuvintele fericitei Matroana, se mira foarte mult de înțelepciunea și de osîrdia ei către Dumnezeu. Și a zis către dînsa: "Îndrăznește, fiică, credința ta te va mîntui". Și mult învățînd-o pe dînsa pentru folosul sufletului său, a trimis-o în taină la fericita Sosana, făgăduind că el va purta grijă de dînsa, numai ea să slujească necontenit lui Hristos.

În acea vreme a murit fiica ei Teodotia pe care o încredințase Sosanei. Pentru că Bunul Dumnezeu, vrînd să izbăvească de necazuri pe roaba sa Matroana, scăpînd-o de purtarea de grijă pentru fiica sa, ca, mai cu osîrdie să-I slujească Lui, a luat pe fiica ei la Sine și în curțile cerești a sălășluit-o. Iar Matroana, în loc de tristețe, s-a umplut de bucurie, văzînd pe fiica sa, care încă nu cunoscuse înșelăciunea acestei lumi viclene, mutată către Domnul și fără prihană dusă înaintea Lui. Iar ea singură stătea acum ascunsă la Sosana; dar mai ales Dumnezeu o ascundea pe dînsa, prin Sosana.

Iar Dometian, bărbatul Matroanei, căuta pe soția sa pretutindeni, înconjurînd multe cetăți, sate și mînăstiri, căutînd și întrebînd, dar nu o afla. Apoi a auzit că în mînăstirea Cuviosului Vasian a fost o femeie îmbrăcată în chip bărbătesc și viețuind ca un famen, căci străbătuse vestea despre aceasta, mai întîi între toți părinții și mai apoi și în poporul mirenesc.

Înțelegînd Dometian că aceea era femeia lui, a alergat la acea mînăstire și, bătînd în poartă, striga cu mînie: "Strîmbătate mi-ați făcut mie, o, călugărilor, mare strîmbătate, că mi-ați înșelat femeia și o țineți la voi! Oare așa se cade călugărilor a face? Așa vă scrie pravila voastră? Dați-mi pe femeia mea! Pentru ce despărțiți voi pe cei pe care Dumnezeu i-a împreunat? Dați-mi soția care este unită cu mine după lege și care trebuie să fie tovarășă a vieții mele".

Acestea și multe altele grăind Dometian, călugării au zis către dînsul: "Noi nu avem aici pe femeia ta, căci nu intră niciodată femei în mînăstirea noastră. Dar pe un famen cu numele Vavila îl știm călugăr; acela a viețuit la noi cîtăva vreme, apoi voind să cerceteze Sfintele Locuri de la Ierusalim, de mult s-a dus de la noi. Iar acum noi nu știm unde se află, numai singur Văzătorul a toate știe, căci înaintea Lui nimic nu este tăinuit".

Auzind acestea Dometian, mult s-a necăjit, iar din dragoste către soția sa tulburîndu-se și tînguindu-se, s-a dus mîhnit. Iar fericitul Vasian, gîndind în sine, zicea: "Dumnezeu a ales această femeie spre slujbă și sub jugul Său cel bun a luat-o pe dînsa de la bărbatul cel îndărătnic și răzvrătit și a încredințat-o nevredniciei mele, ca să mă îngrijesc pentru mîntuirea sufletului ei. Apoi eu înaintea multora am vădit-o și am dat de știre despre dînsa. Deci, de va afla bărbatul ei și din cărarea faptelor bune o va întoarce pe dînsa și o va păgubi de mîntuire, eu sînt pricinuitorul răzvrătirii ei".

De atunci a început Cuviosul a se mîhni și, chemînd pe oarecare dintre bătrînii duhovnici, le-a zis: "Se cade nouă, fraților, a avea purtare de grijă pentru sora care a ieșit din mînăstirea noastră. Căci, deși este deosebită de noi cu firea, dar în adunarea noastră este scrisă. Deci, ce să facem, ca viața ei începută cu atîta plăcere de Dumnezeu, să iasă cu sfîrșit bun? Ca nu cîndva vrăjmașul, care caută totdeauna căderea noastră, să-i biruiască bărbăția ei, să o abată de la nevoințele călugărești și să o întoarcă spre plăcerile lumii, avînd lesnicioasă unealtă spre aceasta pe bărbatul ei".

Astfel grăind Cuviosul Vasian către frați, unul dintre dînșii cu numele Marcel, cu treapta fiind diacon, a zis către Cuviosul: "În cetatea Emesiei, unde m-am născut eu, este o mînăstire de maici, în care și sora mea s-a călugărit. Deci, dacă voiești, părinte, trimite-o acolo și așa se va sfîrși grija pentru dînsa". Acestea auzindu-le fericitul Vasian și ceilalți bătrîni s-au învoit cu sfatul lui Marcel și au poruncit să caute o corabie care merge în partea aceea. Și îndată, după rînduiala lui Dumnezeu, s-a găsit o corabie din Emesia care, făcînd negoțătorie în Bizanț, se întorcea iarăși întru ale sale. În acea corabie punînd pe fericita Matroana, a trimis-o la mînăstirea din Emesia, la fecioarele care petreceau viață monahicească și de care a fost primită cu cinste.

Trăind ea acolo în fapte bune cu obișnuitele sale nevoințe, covîrșea pe toate cu smerenia, cu tăcerea, cu postul, cu privegherea și cu toate ostenelile călugărești, încît pe toate le făcea să se minuneze de viața sa, fiind pildă de asprimea căii ce duce în împărăția lui Dumnezeu. După acestea, murind egumena mînăstirii, Sfînta Matroana a fost aleasă de toate, ca una ce era vrednică, în locul stareței care murise. Și fiind egumenă, lumina tuturor ca o făclie pusă în sfeșnic cu faptele cele bune, îngrijindu-se de mîntuirea surorilor încredințate ei.

În acea vreme, un om arîndu-și holda sa, a văzut un foc ieșind din pămînt; și nu numai o dată a văzut aceasta ci de mai multe ori, că în multe zile se arăta văpaie de foc ieșind din pămînt. Deci a mers omul acela în cetate și a vestit episcopului Emesiei. Iar episcopul, înțelegînd că este un lucru mare, a luat clericii săi și s-a dus la locul acela. Făcînd rugăciune, a poruncit să sape pămîntul în locul acela.

Și făcîndu-se aceasta, s-a găsit un vas, nu cu aur sau cu argint, ci cu cel mai scump decît toate comorile pămîntului, capul Sfîntului Ioan Înainte Mergătorul și Botezătorul Domnului. Deci vestea a străbătut pretutindeni și a alergat acolo multă lume, nu numai din cetatea Emesiei, ci și de prin cetățile și satele din împrejurimi.

Atunci a mers și Cuvioasa Matroana de la mînăstirea sa cu toate surorile, să se închine Capului celui aflat al Sfîntului Ioan. Acel cinstit cap, izvora mir cu bună mireasmă, iar preoții ungeau cu acel mir poporul ce se adunase, făcîndu-le semnul Crucii pe fruntea lor. Din acel mir a luat și Cuvioasa Matroana într-un văscior mic, voind să-l ducă în mînăstirea sa pentru binecuvîntare; dar mulțimea poporului îmbulzindu-se către acel sfînt mir, o strîmtora pe dînsa, încît nu era cu putință a trece. Iar alții, simțind că este la dînsa Sfîntul Mir, o rugau ca să-i însemneze și pe ei cu acel sfînt mir, căci nu pot să ajungă la preoți pentru mulțimea poporului, lucru care îl făcea fiind silită.

S-a întîmplat acolo un orb, care de la nașterea sa nu văzuse lumina. Acela a rugat pe Matroana să-l însemneze și pe dînsul cu Sfîntul Mir, iar ea a uns ochii lui și îndată orbul a văzut lumina. Această minune se socotea a fi venită nu numai de la mirul cel tămăduitor al Sfîntului Ioan, ci și de la Cuvioasa Matroana. Pentru că mulți preoți erau acolo care împărțeau poporului din acel sfînt mir, dar nu au putut deschide ochii celui orb. Deci era vestită în popor, viața cea plină de fapte bune a Cuvioasei Matroana.

După multă vreme a auzit despre dînsa bărbatul ei Dometian și s-a dus cu sîrguință la cetatea Emesia. Dar înștiințîndu-se că nu este cu putință a intra în mînăstirea fecioarelor și a vedea pe soția sa - căci în mînăstirea aceea era legămînt să nu intre parte bărbătească -, de aceea s-a gîndit ca, cu vicleșug să-și dobîndească dorința sa.

Deci, a rugat pe nişte femei mirence ca, mergînd la Matroana, să-i spună că "un om, auzind de sfinţenia ta şi de viaţa ta cea desăvîrşită în fapte bune, a venit de departe să se închine ţie şi să se învrednicească de binecuvîntările şi de sfintele tale rugăciuni. Deci, fă dragoste pentru Dumnezeu şi nu trece cu vederea pe omul acesta care s-a ostenit pentru tine atîta cale, ci te arată lui şi-l mîngîie cu cuvinte folositoare şi cu binecuvîntare".

Mergînd femeile acelea la Matroana, i-au grăit ei precum au fost învăţate. Iar fericita Matroana, simţind vicleşugul, a întrebat pe femei: "Cum este la chip omul care v-a trimis la mine?" Iar ele i-au spus chipul lui şi sfînta îndată a cunoscut că este bărbatul ei şi a zis femeilor: "Spuneţi omului aceluia să aştepte şapte zile şi atunci mă voi arăta lui şi mă va vedea precum voieşte". Fericita Matroana, trimiţînd pe femei, a început a se ruga Domnului ca s-o acopere pe dînsa şi s-o facă nearătată bărbatului său. Venind noaptea, şi-a luat o haină de păr şi puţină pîine şi a ieşit din mînăstire, neştiind nimeni, şi s-a dus la Ierusalim.

Dometian aşteptă şapte zile, nădăjduind să vadă pe cea dorită şi să o ia cu sila, fiind însoţită cu el prin lege. După şapte zile iar a trimis pe femeile acelea la cuvioasa, poftind-o să se arate lui precum a făgăduit. Dar, ducîndu-se femeile în mînăstire, au aflat pe toate călugăriţele plîngînd după egumena lor, pentru că nu ştiau unde s-a dus. Întorcîndu-se femeile, au spus lui Dometian; iar el, cu multă dorinţă aprinzîndu-se, umbla pretutindeni căutînd-o. S-a dus şi la Ierusalim unde, şezînd la o gazdă, a întrebat pe femeile ce vieţuiau acolo dacă nu li s-a întîmplat să vadă cîndva o astfel de femeie, spunîndu-le şi chipul feţei. Iar ele i-au răspuns, zicînd: "Ne aducem aminte, cum că o călugăriţă cu un astfel de chip venea aici la biserică, dar acum nu ştim unde se află". El o căuta pe acolo cu sîrguinţă, umblînd pe drumuri şi întrebînd pe la gazde.

Odată, din întîmplare, s-au întîlnit amîndoi. Matroana a cunoscut pe bărbatul său, iar el n-a cunoscut-o pe dînsa. Căci, cînd era să treacă Dometian pe lîngă dînsa, ea şi-a acoperit faţa şi s-a plecat jos, ca şi cum ducea ceva. Şi aşa, cu meşteşug, s-a ferit de a o cunoaşte bărbatul. Mirîndu-se cuvioasa cu ce fel de sîrguinţă o caută bărbatul şi temîndu-se ca să n-o vadă undeva şi s-o cunoască, pentru aceea s-a dus la Muntele Sinai. Dar şi acolo a fost urmărită de bărbatul ei.

Apoi s-a dus la Virit (Beirut) şi aflînd o capişte idolească pustie, a intrat într-însa şi a vieţuit acolo. Iar dracii, nerăbdînd venirea ei acolo, în multe chipuri o înfricoşau pe dînsa, vrînd s-o izgonească de acolo. Pentru că uneori strigau asupra ei în chip nevăzut, iar alteori năvăleau chiar şi în chip văzut. Şi cînd Matroana cînta psalmi şi diavolii cîntau împotriva ei, batjocorind-o. Iar toate nălucirile şi arătările diavoleşti sfînta le izgonea cu semnul Crucii şi cu rugăciunea cea cu sîrguinţă către Dumnezeu.

Vieţuind Cuvioasa în acea capişte idolească, avea ca hrană verdeţurile care creşteau împrejur şi băutură, apă din izvorul care cu minune izvorîse pentru dînsa. Pentru că, odată

însetînd, a căutat apă împrejur și n-a aflat fiindcă pămîntul era uscat și ars de fierbințeala soarelui. Apoi, aflînd o piatră mică ascuțită, a săpat cu dînsa în pămînt o gropiță mică și lăsînd-o s-a dus la rugăciune. Iar a doua zi venind în locul acela, a aflat izvor de apă curgînd repede și au crescut împrejurul izvorului verdețuri dulci care slujeau ca hrană miresei lui Hristos, mai dulci decît toate bucatele împărătești. Deci mînca verdețuri din acelea dulci și bea apă și mulțumea lui Dumnezeu Celui ce dă hrană la tot trupul și Celui ce deschide mîna Sa și umple de bunăvoință toată ființa.

Odată diavolul s-a închipuit într-o femeie frumoasă care a venit la Cuvioasa cu vicleșug, zicînd: "Pentru ce, doamna mea, ți-ai ales această viață aspră și singuratică în acest loc pustiu, neavînd cele de trebuință trupului? Și, pe lîngă acestea, ești încă tînără și frumoasă și mă tem ca nu cumva, aflîndu-te cineva, să se rănească de frumusețea ta și, făcîndu-ți silă, atunci nu are cine să-ți ajute și să te scape din mîinile lui. Deci lasă, doamna mea, viața aceasta și vino cu mine în cetate că poți și acolo viețui liniștită. Iar eu îți voi găsi casă pentru locuință, oricum îți va plăcea; acolo vei avea toate cele de trebuință și apoi nimeni nu va îndrăzni să-ți facă vreo supărare, pentru că locuitorii dimprejur îți vor ajuta și te vei izbăvi".

Sfînta Matroana, auzind aceste cuvinte viclene, a cunoscut că acelea sînt săgeți ale vrăjmașului și îndată a apucat pavăza cea nebiruită, cuvioasa și nu numai de săgețile vrăjmașului s-a apărat, dar și pe săgetătorul l-a rănit și l-a izgonit cu rugăciunea ca și cu o sabie. După acestea, iar s-a închipuit diavolul în chip de babă bătrînă din al cărei ochi ieșea foc și pornindu-se asupra ei din mînie, cu îndrăzneală s-a agățat de picioarele ei, grăind cuvinte fără rușine și îngrozitoare. Iar sfînta nu lua în seamă acestea, ci stătea rugîndu-se lui Dumnezeu și îndată a pierit diavolul.

După asemenea năpădiri diavolești, Domnul a mîngîiat pe fericita Matroana cu oarecare descoperire dumnezeiască și a umplut inima ei de negrăită bucurie duhovnicească și de mîngîiere cerească. Căci știe a mîngîia în necazuri pe cei ce-i slujesc Lui și a le ajuta în supărări, iar mîhnirea lor a o preface în bucurie, precum zice David: *După mulțimea durerilor din inima mea, mîngîierile Tale au veselit sufletul meu*.

Deci Domnul a voit ca prin această roabă a Sa să folosească pe mulți și la calea mîntuirii să-i povățuiască. Pentru aceea a făcut-o pe dînsa cunoscută oamenilor din Beirut. Deci a fost aflată de trei oameni dreptcredincioși, care, trecînd tîrziu pe lîngă capiștea aceea, au văzut-o rugîndu-se; și aceia au vestit celorlalți și au început a veni la dînsa mulți, vrînd ca s-o vadă. Iar ea, primind de la Dumnezeu darul învățăturii, le grăia cuvîntul Lui și foarte mult îi folosea pe dînșii cu vorba sa cea de Dumnezeu insuflată și-i povățuia la calea mîntuirii. Apoi au venit la dînsa și fecioare, care, minunîndu-se de viața ei îngerească, au voit a-i urma, fiind împreună cu dînsa în viața cea călugărească.

La început a venit la dînsa o femeie cu numele Sofronia, care, fiind din păgînătatea elinească, iubea înfrînarea și curățenia și viețuia fără bărbat ca o călugăriță, avînd cu sine și pe alte femei care urmau vieții și învățăturii ei. Aceasta auzind de fericita Matroana, a venit la dînsa cu tovarășele sale. Iar sfînta, deschizîndu-și gura sa cea de Dumnezeu grăitoare, a început a le vorbi despre adevăratul Dumnezeu și despre Unul Născut Fiul Său, cum S-a întrupat din Preacurata Fecioară și a pătimit pentru mîntuirea noastră, cum a înviat, cum S-a înălțat la cer și iarăși va să vină să judece viii și morții.

Și multe taine de ale sfintei credințe spunînd Sofroniei Sfînta Matroana, a cîștigat-o pe dînsa lui Hristos, precum și pe cele împreună cu dînsa. Apoi, degrabă învrednicindu-se de primirea Sfîntului Botez de la episcopul Beirutului, petreceau călugărește împreună cu Cuvioasa Matroana în acea capiște idolească, care din peșteră tîlhărească s-a făcut sălășluire mireselor lui Hristos.

După aceasta, o fecioară cu numele Evhe, care era preoteasă idolească și își păzea fecioria, a venit la Cuvioasa și, căzînd la picioarele ei, o ruga să o învețe pe dînsa credința în Iisus Hristos și să o primească lîngă sine. Iar sfînta, spunîndu-i după obiceiul său cuvintele lui Dumnezeu, aprindea inima fecioarei acesteia spre dragostea lui Hristos și către lepădarea de lume. În acea vreme a sosit un praznic elinesc, urît de Dumnezeu, și s-au adunat elinii cei ce erau în Beirut la idolii lor, voind să-i prăznuiască.

Neaflînd pe preoteasa idolilor ca să înalțe jertfele lor, după obiceiul păgînesc, se minunau și se întrebau unde s-a dus. Apoi, înștiințîndu-se că s-a dus la Matroana, au alergat acolo unii dintr-înșii, iar mai ales rudeniile fecioarei și aflînd pe Evhe șezînd lîngă Matroana și ascultînd cu umilință cuvintele lui Dumnezeu, au zis către dînsa: "Pentru ce, fecioară, ai trecut cu vederea pe marii zei și ai lăsat jertfele lor? Că iată pentru tine s-a sculat poporul asupra noastră nerăbdînd ocara zeilor săi. Vino dar cu noi ca să săvîrșești praznicul de acum".

Iar fecioara nici nu voia să audă cuvintele lor, nici să se uite la dînșii, ci precum ședea Maria la picioarele lui Iisus, așa ședea ea lîngă învățătoarea sa, Cuvioasa Matroana. Iar sfînta cu blîndețe și cu dragoste a zis către dînșii: "Lăsați-o să fie cu noi, pe această roabă a adevăratului Dumnezeu, care mai întîi era roabă a deșerților voștri idoli, iar acum nu mai este cu voi, pentru că dorește să se facă mireasa lui Hristos".

Dar rudele care veniseră acolo și mai mult se nevoiau, cînd cu momeli, cînd cu înfricoșări, să depărteze pe fecioara de Matroana, vrînd să o ia pe dînsa cu sila; dar o nevăzută putere dumnezeiască îi oprea pe dînșii. Nesporind de loc, au zis: "Dacă nu ne asculți pe noi și nu mergi acum să săvîrșești praznicul zeilor, apoi mîine, venind, vom arde casa aceasta cu toate cele ce sînt aici și pe tine împreună cu dînsele". Așa lăudîndu-se, s-au dus.

Sfînta Matroana, împreună cu surorile care erau cu dînsa, au adunat multe vreascuri și lemne pe care le-au pus împrejurul locașului și au trimis în urma elinilor care veniseră la ea, zicînd: "Iată acum sînt gata lemnele și focul; deci veniți și împliniți făgăduința, ardeți-ne pe noi, ca să fim jertfă cu bună mireasmă Hristosului nostru". Iar elinii mirîndu-se de o bărbăție ca aceasta și de curajul lor fără temere, că sînt gata a muri pentru Dumnezeul lor, nu știau ce să le răspundă și de aceea n-au mai venit la dînsele.

Apoi, Cuvioasa Matroana a trimis la episcop, rugîndu-l să trimită la dînsa un preot. După ce a venit preotul, i-a încredințat lui pe fecioara aceea să o lumineze cu Sfîntul Botez și iarăși să o aducă la dînsa; iar preotul a făcut după cererea ei. Fiind botezată fecioara aceasta, se nevoia foarte mult în post și în rugăciune, împreună cu celelalte surori care erau lîngă Matroana, opt la număr, și toate, asemenea fecioarelor celor înțelepte, înfrumusețîndu-și candelele lor, se pregăteau a ieși întru întîmpinarea Mirelui Hristos.

Astfel petrecînd Cuvioasa Matroana vreme îndelungată, slujind ziua și noaptea împreună cu surorile și mult popor aducînd lui Dumnezeu, i-a venit dorința ca să vadă pe părintele său cel duhovnicesc, pe Cuviosul Vasian. De aceea voia să se ducă la Constantinopol, dar se oprea de un alt gînd; căci bărbatul său, Dometian, petrecea acolo și se temea ca nu cumva să fie aflată de dînsul. Dar zicea în sine și acestea: "Nu pot petrece aici mai mult, pentru că mulți vin la mine și mă laudă ca pe o săvîrșitoare de fapte bune și mă tem de mărirea deșartă. Apoi mă mai tem ca nu cumva să audă bărbatul meu de mine, căci toată latura aceasta știe și poate cineva îi va spune; și de va veni aici și mă va afla, îmi va zădărnici toată osteneala cea călugărească. Deci mă voi duce de aici ori în Alexandria, ori în Antiohia.

Așa gîndind sfînta, a început a ruga cu sîrguință pe Dumnezeu să-i arate unde să se ducă și unde i-ar fi ei mai de folos a se nevoi. În astfel de rugăciune petrecînd, a văzut odată în vis trei bărbați certîndu-se între ei pentru dînsa, că fiecare voia s-o aibă de soție. Iar ea se lepăda de dînșii, zicînd: "Eu de mult fug de însoțire; oare acum aș fi dorit aceasta? Dar cine sînteți voi?"

Răspuns-a cel dintîi: "Eu sînt Alexandru". Iar celălalt a zis: "Eu sînt Antioh". Al treilea a zis: "Eu sînt Constantin". Acestea zicînd, au aruncat între dînșii sorți, cine să o ia și a căzut sorțul pe cel mai tînăr, care se numea Constantin. Deci, acela voia s-o ia pe dînsa, iar ea de frică s-a deșteptat și se gîndea la vedenie. Apoi a tîlcuit visul astfel: "Trei bărbați, Alexandru, Antioh și Constantin sînt trei cetăți la care m-am gîndit eu, Alexandria, Antiohia și cetatea lui Constantin. Iar sorțul căzînd lui Constantin, înseamnă bună voința lui Dumnezeu ca să mă duc în Constantinopol și să văd pe părintele meu, fericitul Vasian.

Deci, puternic este Domnul, Cel ce m-a orînduit acolo; El mă va acoperi ca să nu fiu văzută de bărbatul meu și *chiar de voi merge în mijlocul umbrei morții, nu mă voi teme de rele, că Domnul meu este cu mine*. Apoi, sculîndu-se, a vrut să plece.

Înștiințîndu-se surorile de scopul ei, că voiește să se ducă de la dînsele, s-au rugat de dînsa cu plîngere, strigînd cu lacrimi: "Pentru ce, maica noastră, ne lași pe noi, fiicele tale, care încă nu sîntem desăvîrșit întărite în Legea Domnului? Pentru ce lași odraslele cele tinere în credință, care încă nu sînt din destul adăpate cu apa învățăturii? Unde te duci de la noi, maica noastră? Cui ne lași pe noi și pentru ce nu ne iei și pe noi cu tine?" Iar ea, mîngîindu-le pe dînsele, le-a spus voința lui Dumnezeu, care prin descoperire i s-a vestit, ca să meargă în cetatea marelui Constantin. Apoi îndată a trimis la episcop, rugîndu-l să trimită la dînsa două diaconițe iscusite în faptele cele bune și desăvîrșite în viață, pentru ca să le încredințeze lor turma lui Hristos cea mică și de curînd adunată. Și a făcut episcopul după dorința ei, căci i-a trimis diaconițe precum dorea. Deci, acelora a încredințat Cuvioasa Matroana pe fiicele sale cele duhovnicești ca pe o comoară de mult preț și, dîndu-le pace, s-a despărțit de dînsele, luînd numai o soră cu sine, pe fericita Sofronia.

Mergînd la mare, a aflat o corabie care mergea la cetatea lui Constantin și s-a suit în ea. După aceea, suflînd vînt ajutător, degrabă au ajuns la Constantinopol, unde Matroana împreună cu Sofronia au mers la Biserica Sfintei Irina, ce era aproape de mare. Intrînd acolo, au aflat pe Marcel, diaconul, cel mai sus pomenit, care sfătuise pe fericitul Vasian să o trimită pe dînsa la mînăstirea de fecioare, ce era în cetatea Emesiei.

Acestui diacon i-a spus Sfînta Matroana cu de-amănuntul toate cele despre sine, cum a fost urmărită de bărbatul său la Emesia, la Ierusalim și la Sinai și cum s-a nevoit în cetatea Beirutului într-o capiște idolească și a adunat surori; apoi cum a întors la Dumnezeu mult popor printr-însa, și cum a făcut atîta cale din Beirut la Constantinopol, ca să vadă pe părintele său cel duhovnicesc, Cuviosul Vasian. Iar Marcel a vestit pe cuviosul despre venirea Matroanei și i-a spus toate cele ce a auzit despre dînsa. Atunci el îndată a poruncit lui Marcel să caute o casă liniștită lîngă mînăstirea sa și acolo s-o ducă pe fericita Matroana. Și aceasta făcîndu-se, s-a întîlnit cu dînsa Cuviosul Vasian și a binecuvîntat-o pe ea. Apoi înștiințîndu-se de toate urmările și ostenelile ei, se veselea de asemenea nevoințe și de dragostea ei cea cu osîrdie către Dumnezeu.

Din acea vreme, Cuvioasa Matroana a început a fi în Constantinopol fără grijă, căci murise bărbatul ei. Iar Cuviosul Vasian îi dădea cele de trebuință și pe surorile care rămăseseră în Beirut le-a adus la dînsa, căci a trimis scrisoare, după cererea ei, la episcopul Beirutului, rugîndu-l să lase pe călugărițele cele adunate de Matroana să vină la Constantinopol la maica lor cea duhovnicească.

Deci, fiind liberate, au venit toate în grabă și petreceau împreună cu Cuvioasa Matroana, slujind lui Dumnezeu în cuvioșie și dreptate. Iar Matroana era tuturor pildă cu viața sa cea cu plăcere de Dumnezeu spre care privind, nu numai partea cea călugărească, ci și mulțimea poporului mirenesc se folosea; pentru că străbătuse vestea pretutindeni pentru faptele ei cele bune și se lăuda printr-însa Părintele Cel ceresc. Și a ajuns despre dînsa vestea pînă la împărăteasa, soția împăratului Leon cel Mare, care împărățea în acea vreme, al cărei nume era Verina.

Aceasta, auzind de viața Cuvioasei Matroana cea desăvîrșită în fapte bune, a venit singură la dînsa și a văzut-o. Iar Matroana a primit pe împărăteasă cu cinste și a făcut ei ospăț în chipul în care putea să facă o pustnică, care nimic nu avea. Și s-a mirat împărăteasa de viața ei, dar mai ales de aceasta, că n-a cerut de la dînsa nimic, deși multă avere voia să-i dea ei. Și primind împărăteasa mult folos din viața și vorba Cuvioasei Matroana, s-a întors la palatul său. Deci, alergau către Cuvioasa mulți neputincioși și dobîndeau sănătate, pentru că rugăciunea ei era puternică a tămădui neputințele, nu numai cele trupești ci și cele sufletești.

O femeie oarecare slăvită, cu numele Eufimia, soția lui Antim eparhul, căzînd într-o boală cumplită și netămăduită, încît nu mai putea avea ajutor de la doctori, a alergat la Cuvioasa Matroana. Și luînd mîna ei o punea pe partea trupului său unde o durea și din atingerea mîinii ei a dobîndit Eufimia deplină sănătate. Aceasta, văzînd casa strîmtă în care petrecea Cuvioasa cu surorile sale - și nici aceea nu era a ei, ci cu chirie -, a voit să zidească mînăstire spațioasă și frumoasă tămăduitoarei sale, Cuvioasei Matroana, pe care a și făcut-o degrabă. Și, mutîndu-se Cuvioasa din casa cea strîmtă în mînăstirea cea nou zidită, a adunat acolo mare turmă de oi cuvîntătoare, de fecioare și de femei, și le-a făcut pe ele mirese ale lui Hristos și cu sîrguință se îngrijea de mîntuirea lor.

După aceasta s-a apropiat de sfîrșitul său și a cunoscut mai înainte mutarea sa către Dumnezeu, care era să fie degrabă, pentru că i s-a spus ei în vedenie. Iar vedenia a fost astfel. I se părea că umbla într-un loc foarte frumos, în care erau sădiți pomi bine roditori, iar prin mijlocul lor curgeau izvoare de ape curate și cîmpul era verde și mulțime de păsări preafrumoase cîntau acolo cu glasuri dulci în multe feluri; iar pomii se clătinau cîte puțin de vîntul ce sufla lin, izvoarele murmurau și nu era cu putință a spune frumusețea locului aceluia, căci era raiul lui Dumnezeu. Acolo erau niște femei cinstite și cu bunăcuviință, care arătau Cuvioasei Matroana niște palate prealuminate, care erau zidite de mîna lui Dumnezeu și nu de a omului și ziceau către dînsa: "Această casă este a ta, Matroana, zidită de Dumnezeu; deci vino și viețuiește într-însa!"

Din această vedenie a socotit Cuvioasa că i s-a apropiat mutarea ei și se pregătea pentru ieșire cu și mai multă sîrguință, rugîndu-se Domnului, pentru care toate le-a socotit deșertăciune. După aceasta a chemat la sine pe toate surorile și învățîndu-le multe despre mîntuirea sufletului și pace dîndu-le lor, a adormit întru Domnul; și s-a mutat de la locașul pămîntesc în cel ceresc, pe care mai înainte l-a văzut în vis, pregătit pentru ea.

Așa s-a săvîrșit Cuvioasa Matroana întru bătrînețí fericite, pline de mulți ani. A petrecut în viața cea mirenească douăzeci și cinci de ani, iar în cea călugărească șaptezeci și cinci de ani; și au fost anii ei de toți o sută. Iar acum viețuiește în lumina cea fără de sfîrșit, stînd înaintea Preasfintei și nedespărțitei Treimi, a Tatălui și a Fiului și a Sfîntului Duh, adevăratul nostru Dumnezeu, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

22. VIAȚA CUVIOASEI TEOCTISTA DIN LESVIA (9 NOIEMBRIE)

Pe Marea Egee este o insulă ce se numește Paros. În acea insulă era o biserică preafrumoasă de piatră, zidită în numele Preasfintei Stăpînei noastre de Dumnezeu Născătoare, dar pustie, pentru că toată insula aceea, nu se știe din ce pricină, s-a pustiit; și acum nu era locuit de oameni, ci de fiare. Deci, oarecare vînători care locuiau în muntele ce este lîngă mare și se numește Elvea, unindu-se, s-au dus cu corabia în insula aceea pustie ca să vîneze, căci erau acolo o mulțime de cerbi și de căprioare sălbatice.

Ajungînd acolo vînătorii, au ieșit din corabie cu armele lor și au mers spre insulă căutînd vînat. Între dînșii era unul temător de Dumnezeu, care se îngrijea de mîntuirea sa. Acesta s-a despărțit de tovarășii săi și umbla singur prin pustie pe urmele fiarelor. El, aflînd biserica cea mai sus pomenită, a intrat într-însa și a început a se ruga pe cît știa, căci era om simplu și neștiutor de carte.

Închinîndu-se el și rugîndu-se, a văzut în pămînt o groapă mică și într-însa apă; iar în apă erau mai multe grăunțe din verdețurile ce se numesc iliotropion - căci în insula aceea creșteau multe verdețuri din acelea -, și cugeta în sine, zicînd: "Trebuie să fie aici un rob al lui Dumnezeu, care se hrănește cu aceste semințe". Dar, nezăbovind vînătorul acela, a ieșit din biserică, căci se grăbea să ajungă pe însoțitorii săi. Și au petrecut vînătorii în insula aceea cîteva zile, și au vînat cerbi și căprioare, cîte au voit; iar acum se întorceau din pustie la corabie cu mult vînat.

Atunci vînătorul cel mai sus pomenit, iarăși s-a despărțit de tovarășii săi și a intrat în biserică să se roage Preacuratei Născătoare de Dumnezeu; și către dînsa nădăjduia că va vedea pe robul lui Dumnezeu, cel ce muiase semințele de iliotropion în apă. Iar pe cînd se ruga, stînd în mijlocul bisericii, i s-a părut ceva în dreapta Sfintei Mese clătinîndu-se de vînt și apoi a văzut o mreajă de paianjen deasă. Vrînd să se apropie să vadă ce este aceea ce se clatină după țesătura de păianjen pe care voia să o rupă, îndată a auzit un glas, zicînd: "Stai, omule, și nu păși mai aproape, căci mă rușinez, fiindcă sînt femeie goală".

Acestea auzindu-le vînătorul, s-a temut și voia să fugă, dar nu putea de mare spaimă, căci îi tremurau picioarele și perii capului i se zbîrliseră și se făcuseră ascuțiți ca spinii, fiind înspăimîntat. De-abia venindu-și în fire, a îndrăznit și a întrebat: "Cine ești tu și cum trăiești în pustia aceasta?" Și iarăși a auzit glas de după țesătura de păianjen, grăind: "Rogu-te, aruncă-mi o haină și după ce îmi voi acoperi goliciunea, atunci, dacă Domnul îmi va porunci, îți voi spune ție despre mine". Iar vînătorul, dezbrăcîndu-se de haina cea de deasupra, a pus-o pe pămînt și a ieșit din biserică, așteptînd puțin pînă cînd se va îmbrăca femeia aceea cu haina lui.

Intrînd iarăși în biserică, a văzut-o stînd la locul unde era și mai înainte, foarte înfricoșată la chip, pentru că nu mai avea asemănare de om. Nu era de văzut la dînsa trup viu, ci era ca o moartă, numai oasele acoperite cu pielea, cu părul alb, iar la față neagră, ochii cufundați adînc și tot chipul ei era precum este omul care zace de mult în mormînt și abia putea să răsufle și să vorbească încetișor.

O arătare ca aceasta văzînd vînătorul, mai mult s-a spăimîntat și, căzînd la pămînt, cerea de la dînsa binecuvîntare. Iar ea, întorcîndu-se spre răsărit, și-a ridicat mîinile sale și se ruga. Însă vînătorul nu putea să audă cuvintele rugăciunilor ei, numai cît auzea glasul lin, vorbind către Dumnezeu. Apoi, întorcîndu-se către vînător, a zis: "Dumnezeu să te miluiască, omule! Dar spune-mi, pentru care pricină ai venit în pustia aceasta? Și ce trebuință ai tu în această insulă pustie, în care nimeni nu locuiește? Dar, de vreme ce te-a povățuit Domnul aici - precum mi se pare -, pentru a mea smerenie și vrei să știi cele pentru mine, iată că toate le voi mărturisi ție".

Deci, a început a-i spune așa: "Patria mea este Lezvia și m-am născut în cetatea Mitimna. Numele meu este Teoctista, iar cu viața sînt călugăriță; căci încă de cînd eram copilă am rămas orfană de părinții mei. După aceea am fost dată de rudeniile mele la o mînăstire de fecioare și îmbrăcată în chip călugăresc. Cînd eram de optsprezece ani, fiind la un praznic al Învierii Domnului, am ieșit cu binecuvîntare la un sat, care nu era departe, ca să cercetez despre o soră a mea care trăia acolo cu bărbatul ei și am rămas la dînsa. Iar la miezul nopții au tăbărît în locul acela arabii, cărora le era povățuitor Nizir, cel vestit întru răutate, și au robit toate satele și m-au robit și pe mine împreună cu ceilalți.

Făcîndu-se ziuă, ne-au dus în corăbiile lor și au început a pluti. Și, mergînd toată ziua, au ajuns la insula aceasta și, scoțînd pe robi, le lua seama punîndu-le preț, spre a vedea cu cît se pot vinde fiecare. După ce am fost scoasă și eu cu ceilalți, și văzînd o luncă ce era aproape, m-am îndreptat către dînsa și m-am pus pe fugă. Apoi s-au luat după mine cei ce mă robiseră, întocmai ca vînătorii ce urmăresc o fiară, dar m-a ascuns de dînșii pustia aceea, iar mai vîrtos Dumnezeu cu darul Său, mă acoperea și mă apăra de mîinile celor ce mă vînau, încît le-a fost peste putință a mă ajunge și a mă afla.

Deci am alergat departe înăuntrul insulei acesteia și, de frică, n-am încetat a fugi pînă cînd s-au rănit picioarele mele prin lemnele cele ascuțite, prin spini și prin pietrele cele colțuroase. Apoi, neputînd fugi mai departe, am căzut ca moartă pe pămînt și s-a umplut pămîntul de sîngele meu, care curgea din rănile picioarelor și toată noaptea aceea am petrecut-o în mari dureri. Însă am mulțumit lui Dumnezeu că m-a mîntuit din mîinile vrăjmașilor mei și m-a păzit curată, voind mai bine a muri în feciorie în pustia aceasta, decît a fi vie în mijlocul poporului celui necurat și a-mi pierde fecioria cea logodită lui Hristos.

A doua zi, văzînd că păgînii aceia s-au dus din insulă, m-am umplut de bucurie scăpînd de robia lor și am uitat durerea trupească, de marea bucurie ce o aveam. Și de atunci sînt treizeci și șase de ani de cînd trăiesc în insula aceasta. Aici mă hrănesc cu semințe din plantele ce cresc din destul și care se cheamă iliotropion. Dar mai mult mă hrănesc cu cuvîntul lui Dumnezeu, pentru că toți psalmii, cîntările și citirile care le deprinsesem în mînăstirea mea, pînă acum le țin minte și cu acestea mă mîngîi și-mi hrănesc sufletul. Iar haina mea în scurtă vreme s-a rupt și am rămas goală, numai darul lui Dumnezeu avîndu-l acoperămînt, care mă acoperă pe mine de toate răutățile".

Acestea zicînd acea cuvioasă fecioară, și-a ridicat mîinile sale spre cer și a dat mulțumire lui Dumnezeu pentru negrăita Lui milostivire pe care a arătat-o spre dînsa. Apoi, iarăși întorcîndu-se către vînător, a zis: "Iată acum, omule, ți-am spus ție toate cele despre mine; dar un lucru cer de la tine, pe care pentru Domnul să mi-l îndeplinești. În anul viitor, cînd vei mai veni la vînătoare în insula aceasta - căci știu că vei veni, căci Dumnezeu așa voiește -, să iei într-un vas curat o părticică din Preacuratele și de viață făcătoarele Taine ale lui Hristos și să-mi aduci aici. Pentru că, de cînd am început a viețui în această pustie, nu m-am învrednicit a mă împărtăși cu aceste Sfinte Daruri. Și acum mergi în pace la însoțitorii tăi și nu spune nimănui nimic".

Vînătorul i-a făgăduit că va face ceea ce i-a poruncit și, închinîndu-se acelei minunate roabe a lui Hristos, s-a dus veselindu-se și mulțumind lui Dumnezeu, că i-a descoperit o comoară ca aceea și că l-a învrednicit a o vedea și a vorbi cu ea; apoi a primit binecuvîntare de la aceea, căreia nu-i era toată lumea vrednică.

Venind la țărm, a aflat pe tovarășii săi care-l așteptau și care erau triști pentru că a zăbovit, căci socoteau că s-a rătăcit prin pustia aceea. Dar el nu le-a spus taina ce i s-a poruncit a o ascunde și a mers întru ale sale. Apoi, așteptînd vînătorul acesta anul următor ca o mare bucurie, dorind ca iarăși să mai vadă pe preacurata mireasă a lui Hristos - care petrecea în pustie ca într-o cămară -, și, venind vremea cea așteptată, s-a sfătuit cu tovarășii săi să meargă către insula Paros, să vîneze fiare.

Intrînd în corabie, a luat de la preot într-o cutie mică și curată, o părticică din Preacuratele și de viață făcătoarele lui Hristos Taine, precum îi poruncise fericita Teoctista, și cu cinste păstrînd-o la sine, a plecat. Sosind la insula aceea, s-a dus cu dumnezeieștile Taine la biserica Preacuratei Născătoare de Dumnezeu din pustie, unde vorbise cu fericita. Dar, intrînd acolo, n-a aflat-o; căci, ori se dusese în pustia cea mai depărtată, sau că se ascunsese, fiindcă veniseră și alți tovarăși cu vînătorul acesta. Deci, a ieșit mîhnit din biserică și mergea pe urma tovarășilor săi.

După aceasta, s-a despărțit de tovarășii săi în taină și, întorcîndu-se, a venit singur la biserică. Atunci îndată s-a arătat fericita Teoctista în același loc unde fusese mai înainte și cu aceeași haină îmbrăcată, pe care i-o dăduse vînătorul în anul trecut. El, văzînd pe fericita, a căzut la pămînt și s-a plecat înaintea ei. Ea, apropiindu-se degrabă de dînsul, a zis cu lacrimi: "Nu face aceasta, o, omule, pentru că porți dumnezeieștile Daruri; nu nesocoti Tainele lui Hristos și nu defăima prostia mea, căci sînt nevrednică; și luîndu-l de haină, l-a ridicat de la pămînt". Iar el, scoțînd cutia cu dumnezeieștile Taine, i-a dat-o ei.

Cuvioasa a căzut mai întîi la pămînt, înaintea dumnezeieștilor Taine, și cu lacrimi a udat pămîntul; apoi, sculîndu-se, le-a luat și s-a împărtășit, zicînd cu umilință: "Acum slobozește pe roaba Ta, Stăpîne, că au văzut ochii mei mîntuirea Ta, pentru că am primit în mîini iertarea păcatelor. Acum mă voi duce unde va porunci bunătatea Ta!" Zicînd acestea, și-a ridicat mîinile și a stat îndelung rugîndu-se și lăudînd pe Dumnezeu. Apoi a trimis cu binecuvîntare pe vînător în urma tovarășilor săi.

Zăbovind vînătorii în insulă cîteva zile, au vînat căprioare și cerbi și acum se întorceau la corabie. Iar vînătorul cel pomenit, iarăși s-a despărțit de dînșii și a mers singur la biserică, voind ca mai înainte de a pleca să se învrednicească de binecuvîntarea Cuvioasei. Intrînd înăuntru, privea într-o parte și în alta, voind să o vadă pe sfînta, dar nu o află.

Deci, s-a apropiat de locul acela unde vorbise cu dînsa și iată a văzut pe Cuvioasa moartă, zăcînd pe pămînt, avînd mîinile strînse la piept; iar sfîntul ei suflet se dusese în mîinile lui Dumnezeu. Vînătorul s-a plecat spre cinstitele ei moaște, sărutîndu-le și udîndu-le cu lacrimi. Dar nu se pricepea ce să facă, pentru că era simplu și își petrecuse zilele mai mult în pustiu, în mijlocul fiarelor, decît prin cetăți, în mijlocul domnilor. Căci nu-i venea în gînd să se ducă la tovarășii săi să-i vestească și împreună cu dînșii să îngroape cu cinste acel sfînt trup. Ci singur săpînd puțin pămîntul, pe cît îi era cu putință a săpa în grabă, a pus într-însul pe Cuvioasa. După aceea a îndrăznit și a luat o mînă de la acel sfînt trup, pentru binecuvîntarea lui, voind să o aibă pentru evlavie în casa sa. Deși cu credință a făcut aceasta, din dragostea și osîrdia lui către Cuvioasa, însă n-a fost bineplăcut lui Dumnezeu acest lucru, precum se va arăta.

Deci, luînd mîna, a învelit-o într-un șervet curat și, ascunzînd-o în sînul său, s-a dus la tovarășii săi, care acum erau în corabie, nespunîndu-le nimic. Și fiind seara tîrziu, s-au depărtat de mal și ridicînd pînzele s-au dus, suflîndu-le vîntul în ajutor, încît vedeau toți vînătorii că corabia lor mergea repede ca o pasăre zburătoare. Ei nădăjduiau ca dimineața să ajungă în muntele Evgheului. Dar dacă s-a făcut ziuă, s-au aflat tot în același loc, stînd lîngă malul insulei Paros și corabia lor era nemișcată ca și cum ar fi fost ținută cu ancora sau ar fi fost oprită de ceva. Deci i-a cuprins frica pe toți și se întrebau unul pe altul dacă n-a greșit cineva și pentru păcatul unuia sînt ținuți aici, încît corabia nu poate să se miște din loc.

Atunci vînătorul cel ce luase mîna Cuvioasei, cunoscîndu-și păcatul, a ieșit din corabie și a alergat pe ascuns la biserică, neștiind tovarășii lui și, apropiindu-se de moaștele Cuvioasei, a pus sfînta ei mînă la locul său în încheietură și, rugîndu-se puțin, s-a întors la tovarășii săi. Iar cînd au intrat în corabie, îndată s-a mișcat din locul ei și a început a pluti fără nici o piedică, încît s-au bucurat toți.

Corabia înotînd repede și fiind aproape de Evgheu, vînătorul acela a început a spune tovarășilor săi toate cele ce i s-au întîmplat; cum în anul trecut a aflat pe Cuvioasa Teoctista și cum i-a adus anul acesta dumnezeieștile Taine. Apoi, murind sfînta, cum îi luase mîna și pentru acea pricină au fost ținuți toată noaptea la țărm. Ei, ascultînd toată povestirea celor întîmplate, se umileau și cîrteau foarte tare asupra vînătorului, mîniindu-se pe dînsul, pentru că nu le-a spus și lor cînd erau încă în insula aceea, ca să se fi învrednicit și ei de binecuvîntarea plăcutei lui Dumnezeu.

Atunci ei, întorcînd corabia înapoi, cu mare sîrguință au mers iarăși la insula Paros. Ajungînd acolo, s-au dus toți la biserică și, intrînd înlăuntru, cu frică s-au apropiat de locul acela unde îngropase cinstitul trup al Cuvioasei. Locul l-au găsit, iar trupul nicidecum; dar au văzut semnul în locul acela unde fusese trupul, căci se cunoștea bine urma unde fusese capul și picioarele, încît toți se mirau foarte și nu pricepeau unde s-a ascuns. Unii dintre dînșii, ziceau că a înviat, iar alții, că nu va învia mai înainte de învierea cea de obște; ci a fost dusă de mîini îngerești și îngropată în alt loc, precum, de mult, fusese Sfînta Ecaterina. Apoi s-au risipit toți prin insulă, să vadă dacă nu o vor găsi, ori vie, ori moartă, în alt loc. Fiind simpli și necunoscători, voiau să pătrundă tainele lui Dumnezeu, care sînt necunoscute.

Căutînd cu sîrguință pretutindeni și neaflînd-o, au venit în biserică și cu umilință au sărutat locul unde zăcuse trupul Cuvioasei. Apoi, rugîndu-se, s-au întors. Ajungînd la casele lor, povesteau oamenilor toate cele despre Cuvioasa Teoctista și toți, minunîndu-se, slăveau pe Dumnezeu Cel minunat întru sfinții Săi, a Căruia slavă este în veci. Amin.

23. SFÎNTUL SIMEON METAFRAST
(9 NOIEMBRIE)

Sfîntul Simeon Metafrast s-a născut în Constantinopol pe timpul împăratului Leon înțeleptul, anul 886. Pentru faptele lui cele bune și înțelepciunea sa, a fost înălțat la vrednicia de magistru și logofăt și avea multă cinste la împăratul.

Mergînd arabii în Creta, au prădat multe orașe și sate; iar împăratul trimise pe generalul Imerie, împreună cu Sfîntul Simeon Metafrast să meargă soli la arabi, dîndu-le putere deplină, ca, sau să-i supună de bună voie sau prin arme; precum spune Metafrast în viața Sfintei Teoctista, care se serbează în aceeași zi.

Cu toate că împăratul îl iubea și-l cinstea pentru înțelepciunea și fapta bună, cît și pentru vitejia lui, totuși Sfîntul nu avea înclinări războinice, ci cugeta să părăsească lucrurile lumești și să se facă monah. Deci a zis către împăratul, că dacă se va întoarce biruitor din război să-i facă un dar, și împăratul i-a făgăduit.

Mergînd în Creta au înduplecat pe arabi a se supune și a plăti tribut împăratului. Întorcîndu-se la Constantinopol se rugă să-i împlinească dorința, după făgăduință. Împăratul se mîhni, neputîndu-se despărți de un bărbat așa de înțelept și viteaz, dar nevoind a-și călca cuvîntul dat, l-a îmbrățișat și l-a sărutat cu lacrimi, zicînd: "Mergi, fiule, cu mila lui Dumnezeu, Căruia roagă-te și pentru păcatele mele".

Cuviosul, după ce s-a făcut monah, a scris Viețile Sfinților, cîte s-au aflat. După aceea ca unul ce era bogat și avea putere și închipuire, a trimis oameni în diferite locuri și i-au adus toate viețile de sfinți cîte le-au aflat. El le-a tîlcuit în cuvinte mai dulci, pentru care se numește și Metafrast.

24. SFÎNTUL IERARH NECTARIE DE EGHINA, EPISCOPUL PENTAPOLEI, CANONIZAT ÎN ANUL 1961

(9 NOIEMBRIE)

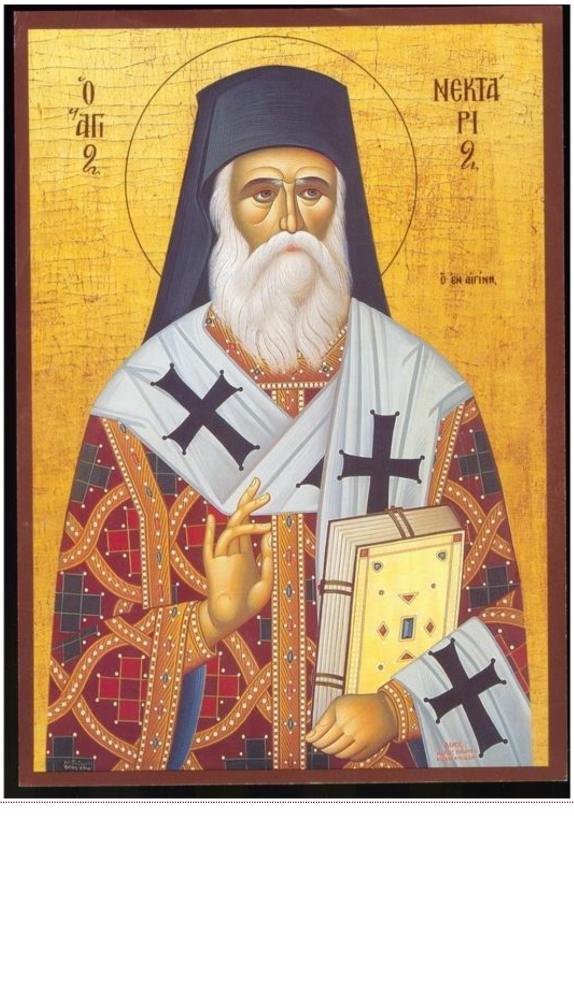

Acest sfînt, unul dintre cei mai noi sfinți canonizați de Biserica Greciei în acest secol, s-a născut în anul 1846, în Selivria Traciei, din Părinți săraci, dar foarte evlavioși. Din botez a primit numele de Anastasie, bucurîndu-se din pruncie de o aleasă educație creștinească. După primii ani de școală, Anastasie este trimis să învețe carte la Constantinopol, unde studiază teologia și scrierile Sfinților Părinți. Aici sufletul său începe să-L descopere pe Hristos în inima sa prin rugăciune, prin citirea cărților sfinte și prin cugetarea la cele dumnezeiești.

La vîrsta de douăzeci de ani, tînărul Anastasie se stabilește în insula Hios, povățuit de Duhul Sfînt, unde predă religia la o școală de copii. Apoi, fiind chemat de Hristos, intră în nevoința monahală în vestita chinovie, numită "Noua Mînăstire", primind tunderea monahicească la șapte noiembrie 1876, sub numele de Lazăr. Mai tîrziu, la tunderea în marele și îngerescul chip al schimniciei, avea să primească numele de Nectarie, pe care l-a purtat toată viața.

După ce termină studiile teologice la Atena, în anul 1885, Nectarie a fost luat de patriarhul Sofronie ca ucenic la Alexandria, fiind hirotonit preot și apoi mitropolit de Pentapole, o veche eparhie ortodoxă din Libia superioară. Mai mulți ani evlaviosul mitropolit a slujit ca secretar al patriarhiei, predicator la biserica Sfîntul Nicolae din capitala Egiptului, devenind un iscusit slujitor și povățuitor de suflete, fiind dăruit de Dumnezeu cu multă răbdare, smerenie și blîndețe. De aceea era mult căutat de credincioși și iubit de toți.

Văzînd diavolul că nu-l poate birui cu mîndria și iubirea de sine a încercat să-l lovească pe fericitul ierarh Nectarie cu altă armă tot așa de periculoasă, adică cu invidia și gelozia din partea celorlalți ierarhi și slujitori ai Bisericii de Alexandria, vorbindu-l de rău către patriarh, cum că dorește să-i ia locul. Aceasta a tulburat pe toți și a făcut să fie eliberat din cinstea arhierească în care se afla.

Cerîndu-și iertare de la toți, a dat slavă lui Dumnezeu căci și cu dînsul s-a împlinit cuvîntul Mîntuitorului, Care zice: *Fericiți veți fi cînd vă vor ocărî și vă vor prigoni și vor zice tot cuvîntul rău împotriva voastră, mințind din pricina Mea* (Matei 5,11). Apoi s-a retras la Atena, în anul 1891, sărac, defăimat de ai săi și nebăgat în seamă, avînd toată nădejdea numai în Dumnezeu și în rugăciunele Maicii Domnului.

Aici a fost cîțiva ani predicator, profesor și director al unei școli teologice pentru preoți, pînă în anul 1894, reușind să formeze duhovnicește mulți tineri iubitori de Hristos, pe care îi hrănea cu cuvintele Sfintei Evanghelii și cu scrierile Sfinților Părinți. Apoi făcea slujbe misionare în parohiile din jurul Atenei.

În taina inimii sale, fericitul ierarh Nectarie era un adevărat isihast și un mare lucrător al rugăciunii lui Iisus, care îi dădea multă pace, bucurie, blîndețe și îndelungă răbdare. Cu aceste arme el biruia neîncetat pe diavoli, creștea duhovnicește pe cei din jurul său și avea întotdeauna pace și bucurie în Hristos, nebăgînd în seamă defăimarea și osîndirea celor din jurul său.

Dorind la bătrînețe să se retragă la mai multă liniște, a construit între anii 1904-1907, cu ajutorul multor credincioși și ucenici, o frumoasă mînăstire de călugărițe în insula Eghina din apropiere, rînduind aici viață desăvîrșită de obște, după tradiția Sfinților Părinți. Apoi se retrage definitiv în această mînăstire și duce o viață înaltă de smerenie și slujire, de dăruire totală și rugăciune neadormită, arzînd cu duhul pentru Hristos, Mîntuitorul lumii și pentru toți care veneau și îi cereau binecuvîntare, rugăciune și cuvînt de folos sufletesc.

Pentru viața sa înaltă, Dumnezeu l-a învrednicit pe Cuviosul Nectarie de Harul Duhului Sfînt. Pentru aceasta mulți bolnavi și săraci alergau la biserica mînăstirii din Eghina și cereau ajutorul lui. Mai ales după primul război mondial, numeroși săraci și bolnavi, lipsiți de orice ajutor, veneau la el ca la părintele lor sufletesc. Iar Sfîntul Nectarie a dat poruncă maicilor ce se nevoiau în mînăstirea sa să împartă la cei lipsiți orice fel de alimente și să nu păstreze nimic pentru ele, căci Dumnezeu, prin mila Sa, îi hrănea și pe unii și pe alții. Dar și cei bolnavi se vindecau cu rugăciunile fericitului Nectarie, căci se învrednicise de darul facerii de minuni.

Într-o vară, fiind mare secetă în insula Eghina, cu rugăciunile Sfîntului Nectarie a venit ploaie din belșug și au rodit țarinile, încît toți s-au îndestulat de hrană. De aceea, toți - mireni și călugări, săraci și bogați -, cinsteau pe Sfîntul Nectarie, ca pe păstor și un vas ales al Duhului Sfînt și urmau întru toate cuvîntul lui. Astfel, el era totul pentru toți, căci putea toate prin Hristos, Care locuia în el. Apoi era foarte smerit și blînd și nu căuta cinste de la nimeni. Iar în timpul liber lucra la grădina mînăstirii, îmbrăcat într-o haină simplă, încît toți se foloseau de tăcerea și smerenia lui.

Pe lîngă multele sale ocupații duhovnicești, Sfîntul Nectarie a scris și a redactat mai multe scrieri teologice de morală și de istorie a Bisericii, întărind tradiția Sfinților Părinți în patria sa, împotriva influiențelor occidentale care asaltau țările ortodoxe.

Pentru toate acestea, diavolul a ridicat asupra Sfîntului Nectarie numeroase ispite, căutînd să-l biruiască. Astfel, numeroși slujitori și ierarhi ai Bisericii din Grecia s-au ridicat cu invidie asupra fericitului, făcîndu-i multe ispite. Dar Dumnezeu îl izbăvea din toate necazurile.

Trăind ca un înger în trup, și iubind neîncetata rugăciune, tăcerea, smerenia, postul și milostenia, Sfîntul Nectarie trăgea pe mulți la Hristos, revărsînd în jurul lui, pacea, bucuria și lumina cea necreată a Duhului Sfînt, prin care mîngîia și odihnea pe toți care veneau la chilia lui. Din această cauză, diavolul, nerăbdînd nevoința lui, pînă la sfîrșitul vieții sale a ridicat împotriva Sfîntului multe calomnii și vorbe rele din partea multor clerici și ierarhi greci, care, din cauza invidiei, îl cleveteau și îl acuzau, atît pe el, cît și mînăstirea lui. Dar fericitul Nectarie le răbda pe toate, în numele lui Hristos, Care locuia în inima sa.

Simțindu-și sfîrșitul aproape, pe cînd făcea un pelerinaj cu icoana Maicii Domnului în insula Eghina, Sfîntul Nectarie a descoperit ucenicilor săi că în curînd va pleca la Hristos. Apoi, îmbolnăvindu-se, a fost dus la un spital din Atena. Dar el răbda cu tărie toată boala și ispita, așteptînd cu bucurie ceasul ieșirii sale din această viață.

După aproape două luni de suferință, Sfîntul Nectarie și-a dat sufletul cu pace în mîinile lui Hristos, la opt noiembrie, 1920, izbăvindu-se de toate ispitele acestei vieți, pentru care s-a învrednicit să se numere în ceata sfinților lui Dumnezeu. Ucenicii săi, după ce l-au plîns mult, l-au înmormîntat, după rînduială în biserica zidită de el, făcînd multe minuni de vindecare cu cei bolnavi, care alergau cu credință la ajutorul lui.

Trecînd mai bine de douăzeci de ani, trupul său s-a aflat în mormînt întreg și nestricat, răspîndind multă mireasmă. La trei septembrie 1953, sfintele sale moaște au fost scoase din mormînt și așezate în biserica mînăstirii din Eghina, pentru cinstire și binecuvîntare. Iar în anul 1961, Sinodul Bisericii din Grecia, văzînd numeroasele minuni care se făceau la moaștele sale, l-au declarat sfînt, cu zi de prăznuire la nouă noiembrie, devenind astfel cel mai venerat sfînt din această binecuvîntată țară ortodoxă. Zilnic credincioșii se închină la moaștele Sfîntului Nectarie și la mormîntul său, făcînd din mînăstirea sa din insula Eghina cel mai iubit loc de pelerinaj din toată Grecia.

Cu rugăciunile Sfîntului Ierarh Nectarie, Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne pe noi. Amin.

25. POMENIREA SFINȚILOR APOSTOLI OLIMP, RODION, SOSIPATRU, ERAST, CUART ȘI TERTIE

(10 NOIEMBRIE)

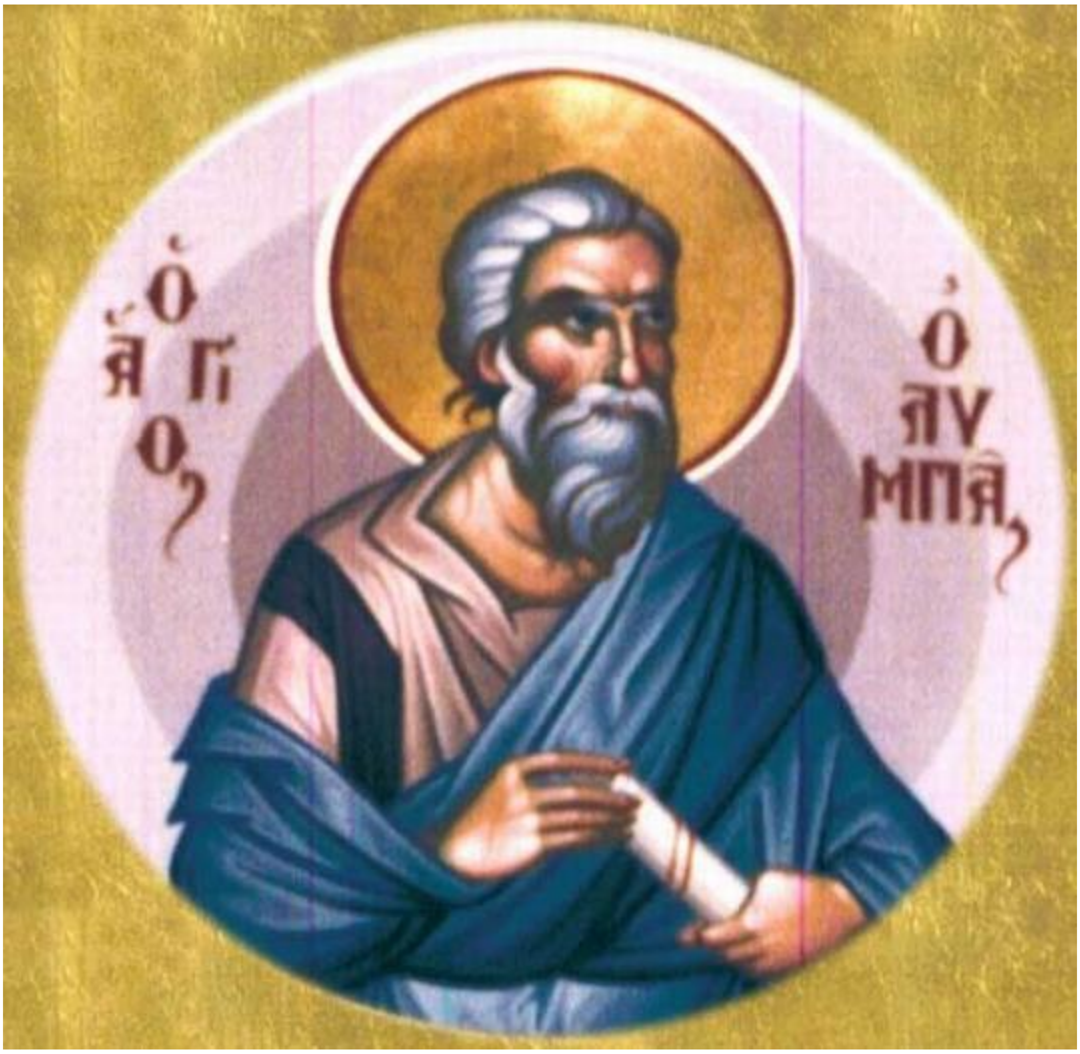
Ο ΑΓΙΟΣ
ΟΛΥΜΠΑΣ

Ὁ ἅγιος
Ῥοδίων

Ο ΑΓΙΟΣ
ΣΩΣΙΠΑΤΡΟΣ

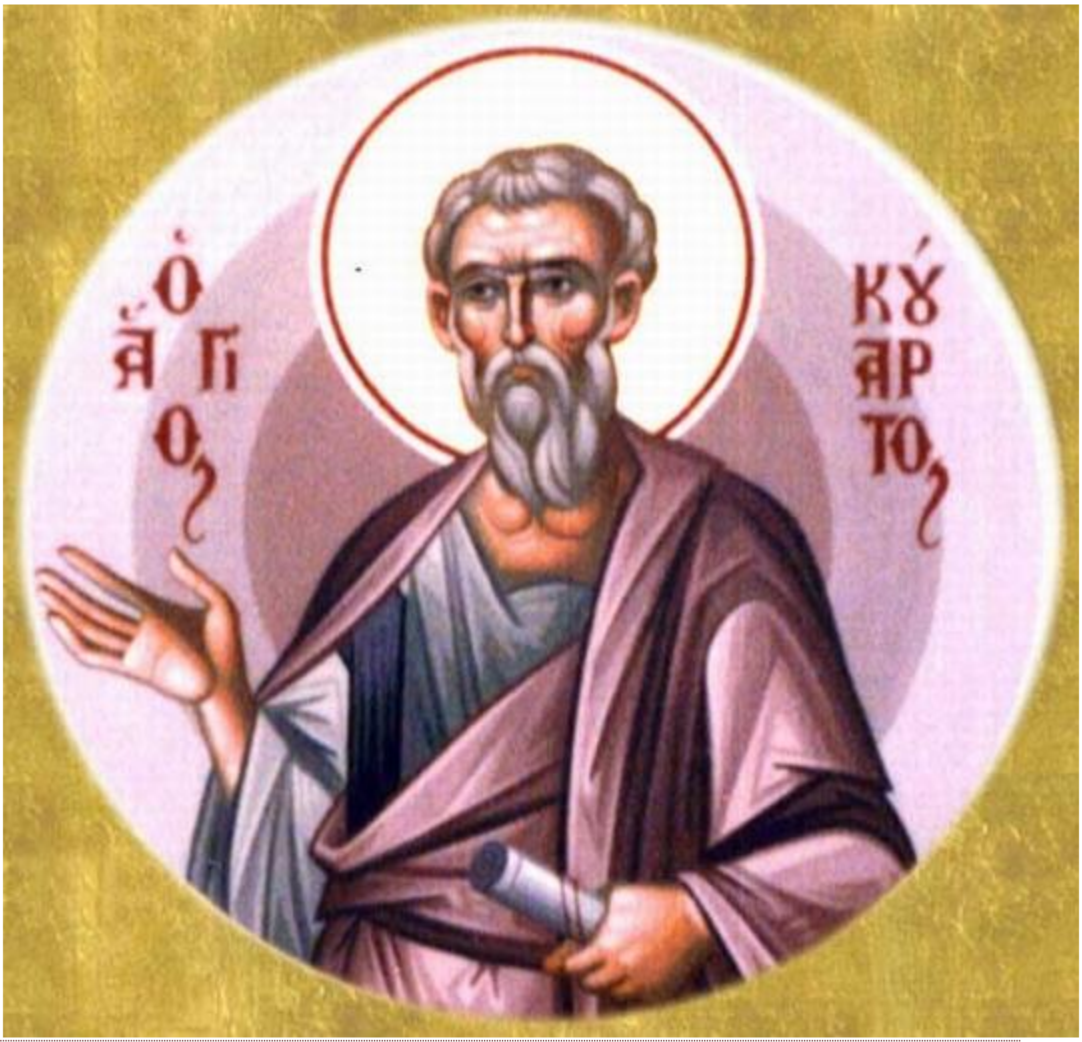

Acești sfinți sînt din cei șaptezeci de apostoli. Olimp și Rodion, urmînd Sfîntului Apostol Petru, împreună au fost tăiați de Nero, în cetatea Romei. Iar Sosipatru, pe care îl pomenește Sfîntul Apostol Pavel în Epistola către romani, fiind episcop al Iconiei, cu pace s-a săvîrșit. Erast, pe care în aceeași epistolă îl pomenește Sfîntul Apostol Pavel, mai întîi a fost iconom al sfintei Biserici a Ierusalimului.

După aceea, fiind episcop al Paneadiei, s-a mutat la Domnul. Iar Cuart, fiind episcop al cetății Beirutului, mult a pătimit pentru buna credință și pe mulți elini botezînd, a adormit în Domnul. Tertie, care a scris Epistola lui Pavel către Romani, a fost al doilea episcop în Iconia. Iar acum toți împreună stau înaintea scaunului lui Dumnezeu în veselie veșnică, primind de la El răsplata pentru nevoințele și ostenelile lor, cele cu multe dureri.

26. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC OREST
(10 NOIEMBRIE)

Împărăţind în Roma păgînul Diocleţian, s-a apropiat de dînsul un voievod cu numele Maximin, zicînd: "Stăpîne împărate, povăţuitorule al zeilor noştri şi învăţătorule preaînţelepte al tainelor lor, rog bunătatea ta, porunceşte-mi să străbat părţile Ciliciei şi ale Capadociei, ca pe creştinii cei cu totul înrăutăţiţi, care se împotrivesc zeilor noştri şi stăpînirii tale, să-i prind şi să-i chinuiesc cu felurite munci. În foc să-i ard, în apă să-i înec, să le zdrobesc trupurile şi să le frîng oasele; să-i ucid cu sabia, să-i dau fiarelor spre mîncare şi în tot felul pierzîndu-i, să şterg de pe pămînt pomenirea celor care nu se închină marilor zei şi nu se supun stăpînirii tale". Acestea auzindu-le împăratul, l-a lăudat şi a zis către dînsul: "Nu numai în Cilicia şi Capadocia, ci şi în toată împărăţia mea, îţi dau ţie stăpînire pentru dezrădăcinarea necuratei creştinătăţi, ca să înmulţeşti slava zeilor noştri strămoşeşti, care sînt ajutători tuturor oamenilor".

Maximin, luînd stăpînire de la împărat, a pornit cu mîndrie şi cu putere mare spre pierderea poporului creştin cel nevinovat, ca un lup răpitor asupra oilor, sau ca un leu ce răcneşte asupra fiarelor celor neputincioase, plin de răutate şi de mînie neîmblînzită. Ajungînd în părţile Capadociei, a intrat în cetatea ce se cheamă Tiana şi, pe cînd întreba despre creştini, a auzit de la cetăţeni de un oarecare doctor cu numele Orest, că este creştin şi învaţă în toate zilele poporul cu sîrguinţă, ca toţi să cinstească pe Hristos; acesta propovăduieşte că nu este alt Dumnezeu, fără numai Unul în cer şi că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu.

Auzind ighemonul Maximin, a poruncit îndată să-l prindă pe Orest şi să-l aducă la judecata sa. Stînd Sfîntul Orest la păgîneasca judecată, ighemonul a privit spre el cu ochi mîndri şi cu glas înfricoşat a zis către dînsul: "Spune-ne nouă cine eşti tu şi care este numele tău?". Sfîntul a răspuns: "Sînt rob al Domnului meu Iisus Hristos, Dumnezeul nostru, iar numele meu este creştin, pentru că al cui rob sînt, cu numele Aceluia mă şi laud".

Ighemonul a zis: "De vreme ce ai îndrăznit a numi pe Hristos, Dumnezeu şi pe tine te-ai numit creştin, pentru aceasta eşti vrednic de munci". La acestea Sfîntul Orest a răspuns, zicînd: "Zeii, care n-au făcut cerul şi pămîntul, să piară! Eu încă de cînd eram copil mic, am învăţat a aduce jertfă de laudă Dumnezeului Celui viu, pe Care Îl cinstesc cu inimă curată, iar dracilor tăi celor necuraţi, pe care îi numeşti tu zei, eu nu mă închin".

Ighemonul a zis: "Pentru ce nu ne spui numele tău care-l ai de la naşterea ta?" Sfîntul a răspuns: "Ţi-am spus că sînt creştin şi acest nume îmi este cel mai cinstit, cu mult mai mult decît numele cel dat de părinţi şi mai slăvit decît toate numele din lume. Iar dacă voieşti să ştii şi numele acela pe care îl am de la părinţi, află că de la naşterea mea trupească, mă numesc

Orest, iar de la nașterea cea duhovnicească, mă numesc creștin. Și, precum este mai însemnată nașterea cea duhovnicească decît cea trupească, așa mai cinstit îmi este mie numele de creștin decît de Orest". Atunci ighemonul, vrînd cu vicleșug să înșele pe robul lui Hristos, a început a grăi: "Mie îmi este milă de tinerețile tale, Oreste, și cruț mintea ta cea înțeleaptă; ba încă am auzit că și în știința doctoricească ești iscusit. Pentru aceasta, nu te pierd îndată, ci te sfătuiesc, supune-te voii împăratului și vei fi ca un fiu al meu, primind de la toți cinste și slavă; apoi, de va afla împăratul despre tine, mare dar vei avea de la dînsul".

Sfîntul a răspuns: "Nu mă vei înșela, ighemoane, cu amăgitoarele tale cuvinte, pentru că eu nu caut nici cinstea aceasta vremelnică, nici nu fug de chinuri pentru Domnul meu. Ci, mai vîrtos sînt gata a răbda pentru Dînsul toate muncile, căci voiesc a afla har de la Dînsul și doresc a mă numi fiu al Lui întru împărăția cerurilor; pentru că ne-a dat nouă stăpînire, celor ce credem întru numele Lui, ca să ne facem fii ai lui Dumnezeu".

Iar ighemonul a zis: "Omule fără minte și ticăloase, pentru ce te înșeli, zicînd că Hristos este Dumnezeu, pe cînd evreii L-au răstignit ca pe un tîlhar?" Sfîntul a răspuns: "De ai fi cunoscut puterea cea mare a Celui răstignit, te-ai fi lepădat și tu de înșelăciunea deșerților idoli și te-ai fi închinat Lui, Care cu adevărat este Dumnezeu, născut din Dumnezeul Cel adevărat și nevăzut și de voie a împreunat firea cea dumnezeiască cu cea omenească și din înșelăciunea cea pierzătoare a diavolului ne-a izbăvit pe noi".

La aceasta, ighemonul a zis: "Cu cuvintele tale cele multe și mincinoase ai supărat urechile noastre. Oare voiești a mă aduce și pe mine la credința ta cea rea? Dar să știi că pe zeii mei nu-i voi lăsa și Hristosului vostru nu mă voi închina, iar ție îți zic: lasă pe Hristosul tău și să aduci închinăciune și jertfe zeilor noștri, binecunoscînd că, făcînd aceasta, vei ședea de-a dreapta mea". Sfîntul Orest a răspuns: "Eu mă închin și slujesc veșnicului Dumnezeu, Celui Care îmi face bine întotdeauna, Domnului meu Iisus Hristos; iar diavolilor voștri nu voi jertfi, nici pierzătoarei voastre înșelăciuni nu voi fi părtaș niciodată".

Atunci ighemonul, luînd pe Sfîntul Orest, l-a dus în capiștea idolească, care era toată înfrumusețată cu aur și cu argint și plină de idoli de mare preț. Și a zis către dînsul: "Închină-te, Oreste, acestor zei cinstiți!" Iar Sfîntul a răspuns: "Te înșeli amarnic, ighemoane, necunoscînd adevărul! Iată, zeii aceștia sînt făcuți din aur și argint, din aramă și din fier, pentru înșelăciunea omenească. Ei nici nu văd și nici nu aud, fiind lucruri făcute de mîini omenești, care nu pot a-și ajuta lor, nici a face bine altcuiva. Pentru ce dar să mă închin lor?"

Iar ighemonul i-a zis: "Spune-ne, Oreste, cuvîntul cel de pe urmă, sau te vei închina zeilor sau nu, că iată te așteaptă muncile!" Sfîntul a răspuns: "Ți se pare, ighemoane, că mă tem de îngrozirea ta? Nu nădăjdui că mă vei înfricoșa cu munci, ci fă ceea ce voiești, că Domnul

meu Iisus Hristos este cu mine și îmi ajută!" Atunci ighemonul a poruncit să dezbrace pe Sfînt și să-l bată acolo, în capiștea idolească.

Sfîntul, începînd a pătimi, și-a ridicat mîinile în sus și a zis: "Caută din cer, Dumnezeul meu, și ajută mie, robului Tău!" Deci, Sfîntul a fost bătut fără milă cu diferite unelte, cu toiege, cu frînghii și cu vine de bou; și atît de mult a fost bătut, încît s-au schimbat patruzeci de ostași, iar uneltele s-au rupt și s-au sfărîmat, încît nu era un loc pe trupul lui fără răni, chiar și pîntecele i se rănise. Iar Sfîntul răbda vitejește, încît toți se mirau de răbdarea lui.

Fiind bătut astfel, tiranul îi zicea: "Jertfește zeilor și te voi elibera!" Iar răbdătorul de chinuri, nimic nu-i răspundea. Atunci ighemonul a poruncit să-i ardă coastele cu fierul roșu, să toarne oțet tare pe rănile lui și să le presare cu sare. Mucenicul, căutînd în sus a zis: *Dumnezeule, fă cu mine semn spre bine, ca să vadă cei ce mă urăsc și să se rușineze*. Zicînd acestea, a suflat asupra idolilor care erau în capiște și îndată toți au căzut și s-au risipit ca praful. Apoi, Sfîntul a strigat către ighemon, zicîndu-i: "Unde este tăria zeilor tăi, pentru ce nu și-au ajutat lor?" Și îndată au fugit toți afară din capiște, fiind cuprinși de frică; și a ieșit și mucenicul. După aceea, toată capiștea s-a cutremurat și a căzut.

Apoi, ighemonul a poruncit să ducă pe Sfîntul în temnița cea mai adîncă, poruncind străjerilor să nu-i dea nici pîine, nici apă, ca să fie omorît cu foame și cu sete. Sfîntul, intrînd în temniță, și-a ridicat mîinile în sus și se ruga, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, Cel ce m-ai învățat buna credință din tinerețile mele și ai depărtat de la mine toată rătăcirea și înșelăciunea; Cel ce ai zidit cerul și pămîntul; Cel ce ai dus la odihnă pe robii Tăi Avraam, Isaac și Iacov; pe Tine Te rog, nu mă lăsa, pentru că eu m-am dat cu totul Ție; fă ca să fiu părtaș celor ce au pătimit pentru Tine și au moștenit împărăția Ta".

Rugîndu-se astfel, Sfîntul a stat în temniță șapte zile fără mîncare și băutură, iar a opta zi l-a scos ighemonul iarăși la judecată și a zis către dînsul: "Ticălosule, necuratule și vrăjmașule al zeilor noștri, tot împietrit și neînduplecat ești? Să știi că, dacă nu te vei închina zeilor, voi porni asupra ta mai cumplite munci și cu nemilostivire voi ridica viața ta; iar trupul tău cel necurat voi porunci să-l înece în apă". Sfîntul Orest a răspuns: "Sînt gata a răbda toate muncile, avînd în inima mea semnul Domnului meu Iisus Hristos". Atunci muncitorul, umplîndu-se de mînie, a poruncit să aducă douăzeci de cuie de fier lungi de cîte o palmă și să le bată în călcîiele Sfîntului Orest.

Făcîndu-se și aceasta, a poruncit să-l lege de un cal sălbatic și să-l tîrască pînă ce va muri. Și calul, fiind alergat foarte tare, trăgea pe Sfîntul pe drumuri și pe cîmpii, prin spini și pe pietre ascuțite; apoi, în acele munci, Sfîntul Orest, răbdătorul de chinuri, și-a dat duhul în mîinile Domnului, tîrît de cal douăzeci și patru de stadii departe de cetate. Iar trupul lui a poruncit muncitorul să-l arunce în rîul ce se chema Fiva.

După aceea s-a arătat în locul acela un om luminat ca soarele, care adunînd moaștele Sfîntului, le-a îngropat în muntele ce era aproape de cetatea Tiana, dînd Dumnezeului nostru slavă, totdeauna, acum și pururea, și în vecii vecilor. Amin.

27. POMENIREA PĂRINTELUI NOSTRU MARTIN, EPISCOPUL GALIEI (10 NOIEMBRIE)

Acest minunat Părinte Martin, a viețuit în vremea lui Grațian și Valentinian, împărații Romei, în anii de la Hristos 381. Fiind foarte iscusit și curajos în războaie, împăratul l-a trimis cu cincizeci de mii de ostași și cu toată tabăra împotriva barbarilor, care atunci ridicaseră război împotriva romanilor. Ducîndu-se Martin cu oastea lui aproape de tabăra barbarilor și văzînd mulțimea lor cea nenumărată, s-a temut foarte, atît el cît și toată oastea lui, ca unii ce nu puteau să stea împotrivă la atîta mulțime de vrăjmași.

În vremea cînd Martin se afla în mare nedumerire și întristare, neștiind ce să facă, s-a arătat înaintea lui un sărac, purtînd haine vechi și rupte, care cerea milostenie. Voievodului, văzîndu-l tremurînd de frig și flămînd, i s-a făcut milă de dînsul, căci era foarte milostiv. Și luîndu-l în cortul său, a tăiat o parte din porfira sa, adică din îmbrăcămintea sa cea voievodală și de mare preț pe care o purta, și l-a îmbrăcat cu dînsa. Apoi i-a dat pîine de-a mîncat și vin de-a băut.

După ce s-a înnoptat, de multă grijă a căzut pe așternut, fără să doarmă și, tocmai tîrziu, adormind puțin a văzut în vedenie pe Domnul nostru Iisus Hristos, în chipul săracului pe care l-a miluit ziua, îmbrăcat cu partea de haină pe care i-o dăduse, și a zis către dînsul: "Martine, pentru care pricină ești atît de mîhnit?" Și el a răspuns: "Pentru că nu pot să stau împotrivă la atîta mulțime de vrăjmași și nu știu ce voi face".

Atunci Domnul a zis către dînsul: "Îndrăznește și nu te întrista nicidecum, nici să te înfricoșezi de vrăjmași, căci precum ieri M-ai văzut gol și M-ai îmbrăcat și, fiind flămînd, M-ai hrănit și însetat fiind, M-ai adăpat, întru acest chip voi da și Eu ție răsplătire și te voi păzi de vrăjmașii tăi. Pentru că aceștia, cînd vor vedea fața Mea, se vor înfricoșa foarte și vor cădea înaintea ta, făcîndu-ți multe făgăduințe și daruri, și vor cere pace; și așa te vei întoarce la Roma cu mare slavă și cinste. Pe lîngă acestea, îți voi fi ajutător toată viața și chiar după moarte te voi învrednici împărăției Mele". Acestea zicîndu-i Domnul, stratilatul (adică generalul) deșteptîndu-se, s-a minunat de vedenia care a văzut-o și a căpătat mare îndrăzneală.

Apoi dimineața, a poruncit să se înarmeze toți ostașii și să iasă la război. Iar ostașii, temîndu-se, au zis că nu sînt vrednici să facă război cu atîta mulțime de barbari.Dar voievodul mîniindu-se, a zis către dînșii: "Eu mă duc singur la război, iar voi rămîneți, și apoi veți vedea de vă veți putea izbăvi de vrăjmași fără povățuirea și ocîrmuirea voievodului". Atunci, căzînd toți înaintea lui, l-au rugat să nu mai țină mînie, fiind gata să-l urmeze, ori spre viață, ori spre moarte.

Deci, înarmîndu-se, au ieșit cu toții la război, și cum l-au văzut vrăjmașii de departe, s-au temut foarte fiindcă vedeau împrejurul oștirii romanilor niște uriași înfricoșați înarmați, șezînd în căruțe și pe cai nenumărați. Acestea erau însă rînduielile Puterilor cerești, pe care le-a trimis Dumnezeu Cel Preaînalt, ca să-i ajute lui Martin și să-l păzească de vrăjmașii lui, după cum i s-a făgăduit mai înainte.

Atunci ei îndată au trimis soli și mijlocitori către voievod, rugîndu-l să facă pace. Dar el nu le primea nicidecum pacea, ci voia să țină război. De care lucru înștiințîndu-se barbarii, au trimis iarăși la Martin alți soli cu multe daruri, făgăduind să fie supușii romanilor și rugîndu-i să înceteze războiul. Astfel, supunînd pe barbari, s-a întors în Roma cu bucurie mare. Despre acestea înștiințîndu-se împărații, au ieșit cu toți sfetnicii spre întîmpinare, primindu-l ca pe un biruitor, cu mare slavă și cinste.

Atunci fericitul Martin, povestind împăraților vedenia care a văzut-o și toate cele întîmplate, a zis: "Un război înfricoșat ca acesta, nu l-am ținut eu, ci Iisus Hristos, puterea cea nebiruită a creștinilor. Acela ne-a dat biruința aceasta. Pentru aceea, vă rog să-mi dați voie să slujesc, cealaltă vreme a vieții mele, lui Dumnezeu Care mi-a ajutat". Iar împărații, auzind aceasta, s-au întristat și i-au zis: "Noi voim să fii cu noi și să-ți dăm și mai mari vrednicii și cinste, după cum se cade ție pentru biruința care ai cîștigat-o". Dar binecuvîntatul Martin a zis: "Aceasta socotesc eu mai mare decît orice vrednicie sau cinste, ca să-mi dați voie să mă liniștesc și să îngrijesc de mîntuirea sufletului meu". Iar împărații minunîndu-se de scopul lui vrednic de laudă și plăcut lui Dumnezeu, i-au dat voie să facă ceea ce dorește, rugîndu-l să le fie apărător și ajutător în vremea necazului.

Deci, pururea pomenitul Martin, împărțindu-și averile la săraci și lepădîndu-se de lume și de cele din lume, s-a dus într-un loc liniștit și s-a făcut monah, dîndu-se cu totul la cugetarea și citirea dumnezeieștilor Scripturi și la nevoințele pustniciei, făcîndu-se desăvîrșit în toate faptele bune. Iar după ce, în vreme de șapte ani, s-a nevoit bine întru nevoințele cele duhovnicești, Sfîntul Martin, după descoperirea lui Dumnezeu, s-a hirotonit episcop al Constantiei, o cetate a Galiei.

Deci, Sfîntul luînd asupră-și această sarcină mare și grea a episcopiei, s-a dedat la mai multe nevoințe, păscînd ca un adevărat păstor oile lui Hristos cele cuvîntătoare, la pășunea poruncilor Lui cele mîntuitoare și adăpîndu-le cu apa învățăturii Sale celei dumnezeiești, iar prin faptele sale cele îmbunătățite, făcîndu-se pildă tuturor. Pentru aceea i s-a dat și dar de la Dumnezeu ca să cunoască mai înainte cele viitoare, să învieze morții, să izgonească diavolii și să facă semne și minuni vrednice de mirare, dintre care vom povesti puține, spre încredințarea celor multe.

Într-una din zile, Sfîntul mergînd pe drum, a întîmpinat un mort pe care îl duceau la groapă. Iar un om nedrept și asupritor, nu-l lăsa să-l îngroape, zicînd că-i este dator cu trei sute de galbeni. Atunci Sfîntul a stat în loc și a zis asupritorului: "Pentru ce nu lași să îngroape mortul, pentru că, după cum aud, ți-a dat banii ce-ți era dator cu dobînda lor?" Iar acela a răspuns: "Nu mi-a dat nimic, că dacă mi-ar fi dat datoria sa, și-ar fi luat zapisul". Dar femeia celui mort zicea cu lacrimi: "Minte, stăpîne sfinte, că și-a luat banii cu dobînda lor, dar fiindcă a avut scopul să ne asuprească, n-a voit să ne dea zapisul, zicînd că s-a pierdut". Iar Sfîntul i-a zis: "Auzi că ți-ai luat banii; lasă să îngroape mortul". Iar el spunea că nu i-a luat.

Atunci Sfîntul i-a zis: "Dacă va învia mortul și va dovedi că ți-ai luat banii, ce să pătimești?" Și asupritorul, semețindu-se, a zis: "Dacă va învia mortul, precum zici, să mor eu și să trăiască el". Dar el a zis aceasta căci nu credea că va învia mortul. Atunci Sfîntul a zis către dînsul: "Nici mortul nu era de trebuință să învieze, nici tu să te pogori în iad, ticăloase. Dar de vreme ce tu singur din nenorocire ți-ai ales moartea în locul vieții și nu lași pe mort să-l îngroape, facă-se după cum ai voit".

Zicînd aceasta, s-a apropiat de mort și a zis rugăciunea aceasta: "Doamne Dumnezeul nostru, martorul adevărului și Mîntuitorul nedreptățiților, învierea morților și dascălul viilor, Care singur cunoști adîncurile inimii și faci vii pe cei ce nădăjduiesc spre Tine, poruncește, întru numele Tău cel Sfînt și înfricoșat, să se scoale mortul acesta, spre dovedirea adevărului și spre întoarcerea celor ce stau înainte, văzînd minunile Tale, să Te slăvească pe Tine, Unul, adevăratul Dumnezeul nostru în veci, amin".

După aceasta, apucînd de mîna dreaptă pe mort, o, minune, îndată a înviat mortul, și șezînd pe pat, a văzut pe asupritorul său stînd în dreptul lui și i-a zis: "Du-te om rău, în locul cel întunecos al muncii ce îți este pregătit, căci pe mine care mă liniștеam bine, m-ai supărat. Dar dreptul și Sfîntul Martin, cu rugăciunea sa către Dumnezeu, m-a luat de acolo, spre a te mustra pe tine pentru banii care ți i-am dat și tu n-ai voit să-mi dai zapisul, așteptînd moartea mea. Cu toate acestea, drept este Dumnezeu care răsplătește fiecăruia după faptele lui, și degrabă face izbîndă celor nedreptățiți".

Acestea zicînd, s-a sculat din pat și, apropiindu-se către Sfîntul, și-a plecat capul pînă la pămînt și s-a închinat lui. Atunci, asupritorul îndată căzînd jos, a murit. Iar femeia lui a strigat: "O, vai mie, de această înfricoșată schimbare a morților! Sfinte al lui Dumnezeu, dă-mi pe bărbatul meu, căci dau și zapisul și cele trei sute de galbeni cu dobînda lor și multe altele". Iar Sfîntul i-a zis: "În zadar strigi, o, femeie, căci Domnul Care a înviat pe acesta a poruncit aceluia să moară, după cum însuși a voit". Atunci cei care stăteau înainte, văzînd asemenea minuni, au slăvit pe Dumnezeu.

Altădată, iarăși, trecînd Sfîntul printr-un oraș, a aflat într-un loc pe un tînăr spînzurat și a zis celor de față: "Acest lucru rău s-a făcut din ispita diavolului". Și stînd cu fața către răsărit, a făcut rugăciune către Dumnezeu multă vreme. Apoi a zis: "Duhule necurat și viclean, care ai îndemnat pe tînărul acesta să se spînzure, în numele Domnului nostru Iisus Hristos, arată-te înaintea tuturor, ca să te vedem".

Și îndată dracul s-a arătat ca un copil de arap, ținînd în mîna lui o funie; iar ochii lui erau ca focul, buzele negre, dinții albi, mîinile lungi, picioarele întoarse și limba ieșită afară din gură, ca a unui cîine turbat. Și i-a zis Sfîntul: "Duhule necurat și viclean, care este îndeletnicirea ta?" Acela a răspuns: "Lucrarea mea este să îndemn pe oameni să se spînzure, căci la această treabă m-a rînduit mai marele meu satana".

Sfîntul i-a zis: "Pentru care pricină ai îndemnat pe tînărul acesta să se spînzure?" Atunci dracul a început a prihăni pe cel spînzurat, zicînd: "Omul acesta era mai înainte slujitor la idoli și mai pe urmă s-a făcut creștin, însă nu petrecea după poruncile creștinești pe care le-a primit de la învățătorii creștinătății; ci făcea voile sale cele rele și nu se gîndea nicidecum la munca cea veșnică ci s-a dat cu totul la răutate, spurcîndu-și grumazul sub jugul păcatului și rănindu-se de la cap pînă la picioare, a pierdut nădejdea mîntuirii sale. Pentru aceea am aflat bun prilej și l-am îndemnat să se spînzure, ca să-l am pe dînsul împreună cu mine în muncă, căci aceasta este nevoința mea cea mare".

Iar Sfîntul a zis către drac: "Vicleanule și ucigașule, tu ești și viclean și pîrîtor; tu ai îndemnat pe acesta să se dea întunericului și pierzării și l-ai așezat într-o ticăloasă stare; iar acum îl pîrăști că el s-a făcut pricinuitor ca să se spînzure, și nu tu. Pentru aceasta îți poruncește Iisus Hristos, prin mine smeritul, să te duci să locuiești la marginea pămîntului, pînă cînd va veni sfîrșitul lumii, și atunci să te pogori împreună cu tovarășii tăi în iad, care este gătit pentru voi". Și îndată dracul s-a făcut nevăzut.

După acestea, Sfîntul s-a apropiat de cel mort și a zis rugăciunea aceasta: "Doamne Dumnezeul meu, Care ai nemăsurată milostivire și noian nepovestit de îndurare, nu trece cu vederea zidirea mîinilor Tale, ci ca un bun și iubitor de oameni, caută din Sfînta Ta înălțime și înviază pe mortul acesta ca să mărească Preasfîntul Tău nume, în vecii vecilor, amin".

Apoi, îndată a înviat mortul şi, căzînd la picioarele Sfîntului, a zis: "Mulţumesc sfinte al lui Dumnezeu, că nu m-ai lăsat pe mine ticălosul în înfricoşatul şi groaznicul foc al iadului, şi te rog să mă povăţuieşti, ca să dobîndesc mîntuirea mea". Atunci Sfîntul i-a zis: "Fiule, de vreme ce ai cercat în noaptea aceasta pedepsele muncii şi ai văzut chinul care îl pricinuiesc păcatele omului, pentru aceasta pocăieşte-te după vrednicie şi plînge-ţi păcatele. Leapădă-te de dînsele, urăşte-le şi hotărăşte-te de astăzi înainte să te îndepărtezi de ele". Dîndu-i canonul cel cuviincios şi povăţuindu-l mult cum să petreacă şi cum să facă lucrurile pocăinţei, l-a slobozit în pace.

Apoi Sfîntul Martin fiind rugat de locuitorii din altă cetate să meargă să-i înveţe cele pentru mîntuirea sufletului, a ieşit din eparhia sa şi s-a dus. Şi pe cale a aflat un alt om mort, pe care îl omorîse un balaur ce era încuibat în acel loc. Sfîntul văzînd pe mort a zis: "Acest rău l-a făcut vrăjmaşul nostru, diavolul". Dar de vreme ce Sfîntul în noaptea aceea a văzut în vedenie că un balaur înfricoşat s-a înălţat pînă la cer şi că, cu rugăciunea pe care a făcut-o el către Dumnezeu a căzut jos la pămînt, pentru aceasta a lăsat drumul şi s-a dus acolo unde era încuibat balaurul, care, cum a văzut pe Sfîntul, s-a înălţat în aer şi s-a făcut ca o boltă, deschizîndu-şi gura ca să-l înghită. Iar Sfîntul a suflat în faţa lui, şi, o minune, a căzut la pămînt şi a murit.

Atunci Sfîntul călcînd pe capul lui, a zis: *Peste aspidă şi vasilisc vei păşi şi vei călca peste leu şi peste balaur*. După aceea s-a dus la cel mort şi, apucîndu-l de mînă, a zis: "Iisus Hristos Care a înviat din morţi şi înviază pe cei morţi, să te învieze pe tine!". Atunci îndată a înviat mortul şi căzînd la picioarele Sfîntului, i-a mulţumit şi l-a rugat să-l facă creştin, căci era închinător la idoli. Iar Sfîntul învăţîndu-l mult, l-a botezat în numele Tatălui, al Fiului şi al Sfîntului Duh, apoi l-a împărtăşit cu Sfintele Taine şi, învăţîndu-l toate tainele creştinătăţii, l-a slobozit cu pace.

După acestea, ducîndu-se în cetatea aceea la care a fost chemat, l-a întîmpinat în drum un biet sărac, care îi cerea milostenie. Făcîndu-i-se milă Sfîntului, a zis către diaconul său - care era rînduit să miluiască pe cei ce aveau lipsă -, ca să-i dea bani cîţi are. Iar diaconul i-a dat numai jumătate din cîţi avea, iar pe ceilalţi i-a oprit ca să-i dea altor săraci. În seara aceea a găzduit la o femeie slujitoare de idoli foarte bogată, care avea locuinţa lîngă drum. Ea, văzînd pe Sfîntul cu sinodia lui, l-a primit cu bucurie şi le-a pus masă îndestulătoare. Dar Sfîntul n-a mîncat nimic, ci se ruga pentru mîntuirea femeii.

La miezul nopţii, femeia s-a dus la Sfîntul, acolo unde se ruga el, şi, căzînd la picioarele lui, l-a rugat să o facă creştină. Căci zicea: "Am văzut în vedenia mea un judecător înfricoşat, şezînd pe un scaun preaînalt, şi o ceată de mulţi ostaşi stînd împrejurul lui, către care se aduceau mulţi osîndiţi legaţi; pe unii dintre dînşii a poruncit să-i arunce în foc, pe alţii să-i muncească cumplit, iar în mijlocul lor stăteam şi eu legată şi tremuram. Unul din ostaşii judecătorului,

venind la mine m-a întrebat pentru care pricină sînt legată. Eu i-am răspuns: "Nu știu". "Dar ce-mi vei da mie, a zis acela, ca să te izbăvesc pe tine?".

Eu i-am răspuns: "Îți voi da ție toate averile mele". El mi-a zis: "Eu nu am trebuință de dînsele, ci numai să-mi dai făgăduință că te vei face creștină și te voi izbăvi de legături și de toate muncile ce ai să pătimești, de vei rămîne slujitoare de idoli. Eu i-am făgăduit că mă voi face creștină, numai să mă izbăvesc din mîinile acestui înfricoșat judecător. Acela mi-a zis iarăși: "Fă jurămînt în numele lui Iisus Hristos". Eu i-am răspuns: "Pe Dumnezeul creștinilor, dacă mă vei izbăvi, mă voi face creștină!". Atunci acela mi-a dezlegat legăturile cu care eram legată și mi-a dat drumul. Pentru aceea te rog pe tine, sfinte al lui Dumnezeu, să mă faci creștină și să mă înveți cele pentru mîntuirea mea, ca să nu cad în mîinile acelui înfricoșat Judecător, Care judecă cu dreptate și nu caută la daruri, nici la fața oamenilor.

Auzind Sfîntul acestea, s-a bucurat foarte mult și catehizînd-o pe dînsa și pe toți oamenii casei sale, i-a botezat pe toți în numele Sfintei Treimi. Apoi întărindu-i pe dînșii în frica lui Dumnezeu și învățîndu-i toate cîte erau de nevoie pentru mîntuirea lor, se pregătea să plece. Iar femeia i-a adus un vas de aur de patru litre și patru sute de galbeni, rugîndu-l ca să-i primească. Sfîntul, ca să nu o mîhnească, i-a primit ca să-i dea la săraci și rugîndu-se pentru dînsa, a plecat. Apoi a întrebat pe diaconul cîți bani a dat acelui sărac, care a cerut milostenie.

Diaconul a răspuns: "Două sute de galbeni". "Și cîți aveai?" El a răspuns: "Patru sute". Atunci a zis Sfîntul: "Puțin credinciosule, pentru ce nu i-ai dat patru sute, după cum ți-am spus eu. Tu ai dat două sute săracului și ai luat de la femeie patru litre de aur și patru sute de galbeni. Dacă i-ai fi dat acele patru sute, ai fi luat îndoit aur. Deci, iată că ai păgubit pe săraci de patru litre de aur și patru sute de galbeni, ai păgubit și pe femeie de plata cea împătrită pe care avea s-o ia de la Dumnezeu, te-ai păgubit și pe tine de ascultare".

Cînd s-a apropiat de cetatea aceea la care se ducea, se auzeau cîntece, veselii și jocuri. Sfîntul, stînd, a ascultat mult timp. Apoi, cu multă întristare sufletească suspinînd a zis către cei ce erau de față: "Vedeți cum vrăjmașul diavol se arată plăcut și cum meșteșugește blestematul amăgirea, ca să piardă multe suflete? Vedeți cum răpește mintea oamenilor de la pomenirea și aducerea aminte de Dumnezeu, prin cîntece, veselii și jocuri? Căci mulți din oameni, lasă cîntările cele duhovnicești și se duc singuri, nechemați de nimeni, ca să audă cîntecele cele diavolești. Avînd psalmii lui David cei preafrumoși, cuvintele proorocilor și ale Apostolilor cele de Dumnezeu insuflate și cîntările Bisericii noastre, lasă aceste ajutoare duhovnicești și aleargă la organe și la cîntece lumești, ca să facă voia diavolului".

Zicînd acestea Sfîntul, a văzut o femeie împodobită cu multe podoabe și împrăștiind mirosuri de aromate. Aceasta stătea în cale și rîdea cu multă obrăznicie, iar prin semnele ce le făcea, chema pe oameni la păcat. Atunci Sfîntul, umplîndu-se cu totul de lacrimi, a zis către cei

ce stăteau de față: "Dacă desfrînata aceasta se împodobește ca o mireasă spre a amăgi pe oameni ca să-i ducă la pierzare și ca să facă plăcerea diavolului, cu cît mai vîrtos se cuvine nouă să ne împodobim sufletele noastre cu fapte bune și să ne păzim neîntinați de orice păcat, ca să plăcem lui Iisus Hristos, Mirele nostru, și așa să ne învrednicim a ne duce în cămara Lui de nuntă cea nestricăcioasă și să împărățim cu Dînsul în veci.

Auzind femeia aceea aceste dumnezeiești cuvinte, a venit la pocăință și, alergînd, a căzut la picioarele Sfîntului. Apoi, plîngînd cu lacrimi fierbinți, a zis: "Sfinte al lui Dumnezeu, să nu te întorci de la mine ticăloasa și netrebnica și să mă lași în tina cea necurată a fărădelegilor mele; te rog pe tine eu, nevrednica de viață, de vreme ce sînt împovărată de o mulțime de păcate și vinovată de munca cea veșnică și de toate înfricoșatele pedepse ale iadului, fie-ți milă de mine păcătoasa și deznădăjduita și mîntuiește-mă!"

Sfîntul, auzind acestea, a plîns și el și toți cîți erau acolo de față. Apoi, ridicînd-o de la pămînt, a zis către dînsa: "Să ai nădejde, o, femeie, și să nu te deznădăjduiești; căci mila lui Dumnezeu, Iubitorul de oameni, este nemărginită, și-L voi ruga fierbinte pentru mîntuirea ta. Dar și tu să te pocăiești din tot sufletul și din inima ta, și-ți făgăduiesc că te va primi mult-înduratul Dumnezeu, ca pe fiul cel desfrînat și ca pe păcătoasa din Evanghelie, și-ți va tămădui toate rănile sufletului tău, ca un vindecător al sufletelor și al trupurilor noastre". Astfel, cu învățătura dumnezeieștilor lui cuvinte, a adus-o întru atîta umilință și pocăință desăvîrșită, încît, nu numai că s-a întors, dar a și urît păcatele sale.

Deci, lepădîndu-se de lume și mărturisind Sfîntului toate păcatele sale și fiind povățuită de dînsul, a împărțit săracilor averea, și s-a închis într-o chilie mică, unde plîngea și se tînguia pentru păcatele sale, zicînd acestea: "Cîte izvoare, cîte rîuri vor putea să-mi spele necurățiile cele multe și cîte lacrimi îmi trebuie a milostivi pe Dumnezeu, Dreptul Judecător, pentru atîtea și atîtea fărădelegi pe care le-am săvîrșit?

Apoi, punîndu-și cenușă, și îmbrăcîndu-se cu sac, ruga pe Dumnezeu cu lacrimi astfel: "Dumnezeule, milostivește-Te spre mine păcătoasa și să nu mă pierzi după fărădelegile mele, Stăpîne, nici să mă duci în adîncul iadului, pentru păcatele mele. Ci, ca un Bun și Iubitor de oameni, mîntuiește-mă cu noianul milei Tale, că Tu ești Cel ce ridici păcatele lumii".

Atîta pocăință a făcut fericita Zoe - căci acesta era numele ei -, încît nu a încetat nicidecum a se nevoi cu posturi, cu privegheri, cu plecări de genunchi, cu rugăciuni, cu plînsete necontenite, în timp de doisprezece ani întregi. Astfel, cu pilda faptei bune, ea a adus pe mulți la pocăință. Pentru aceea și Domnul Cel mult milostiv, primind curata și adevărata ei pocăință, nu numai că i-a iertat păcatele, ci i-a dăruit și dar de tămăduiri; căci prin rugăciunile ei a tămăduit pe mulți bolnavi de felurite boli. Așa petrecînd Sfînta Zoe, s-a odihnit în Domnul.

Tot timpul cît a petrecut Sfîntul Martin în acea cetate, n-a încetat a semăna totdeauna sămînța dumnezeiescului cuvînt, mai ales în inimile cele înțelenite și sălbăticite ale cetățenilor. Ajutîndu-i dumnezeiescul dar, a făcut multe și mari fapte. Pentru că pe cei sălbatici i-a domesticit, pe cei mînioși i-a îmblînzit, pe cei neîndurați și nemilostivi i-a făcut îndurați și milostivi, pe cei bețivi și desfrînați i-a înțelepțit, pe cei necucernici i-a făcut cucernici, pe cei neînvățați întru cele dumnezeiești i-a învățat și i-a făcut să alerge la sfintele slujbe. Astfel, în scurt timp, pe toți păcătoșii i-a adus la pocăință și la îndreptare. După aceea s-a întors în eparhia sa, bucurîndu-se și binecuvîntînd pe Dumnezeu.

Într-una din zile, trecînd Sfîntul printr-o cetate, a văzut un sărac pe care îl schingiuiau datornicii pentru trei sute de galbeni cu care era dator și nu avea să-i dea. Făcîndu-i-se milă Sfîntului de acesta, a rugat pe creditorii săi să se îndure și să mai aștepte pe sărac că-și va plăti toată datoria; iar ei nu voiau nicidecum. Pentru aceea, Sfîntul, înălțîndu-și mîinile și ochii săi la cer, a zis: "Doamne, Cela ce ai plouat din cer mană în pustie și ai hrănit pe poporul Tău patruzeci de ani și prin apostolul Tău Petru ai scos statirul (banul) din gura peștelui, trimite și acum dintru înălțime datoria săracului, spre slava Preasfîntului Tău nume. Că Tu ești Dumnezeu singur preaslăvit și minunat în toată lumea și Ție se cuvine slava în veci. Amin".

Atunci, o, minune! Îndată s-a pogorît un porumbel și a șezut pe umărul cel drept al Sfîntului și, prinzîndu-l cu mîna, s-a prefăcut porumbelul tot în aur. Apoi, luîndu-l Sfîntul, l-a dus la un argintar și i-a zis: "Primește porumbelul acesta ca amanet și împrumută-mă cu trei sute de galbeni, iar mîine ți-i voi da". Argintarul minunîndu-se de îndemînarea și priceperea meșterului care l-a lucrat, i-a dat trei sute de galbeni cu bucurie, nădăjduind că-l va stăpîni de tot. Iar Sfîntul, luînd banii, i-a dat împrumutătorului aceluia și a scăpat pe sărac de datorie.

A doua zi au venit la Sfîntul niște creștini din locuri depărtate și, folosindu-se de cuvintele lui cele de Dumnezeu insuflate, i-au adus mulți bani ca milostenie, pe care, primindu-i cu veselie, el i-a povățuit precum se cădea, spre toate cele de trebuință pentru mîntuire. Apoi, rugîndu-se pentru dînșii, i-a slobozit în pace. Și îndată, ducîndu-se la argintar, a zis: "Ia-ți, fiule, cele trei sute de galbeni și încă alți treizeci, pentru facerea de bine care mi-ai făcut, și dă-mi amanetul". Iar argintarul, mîhnindu-se, a luat banii și i-a dat porumbelul cel de aur, pe care luîndu-l Sfîntul și înălțîndu-și ochii la cer, a zis: "Mulțumesc Ție, Doamne, că ai auzit rugăciunea mea!" După aceea a zis către porumbel: "Du-te și tu, pasăre, în cuibul tău". Și îndată a zburat porumbelul din mîinile lui. Argintarul, văzînd această preaslăvită minune, a căzut la picioarele Sfîntului și a cerut să primească cele trei sute treizeci de galbeni ca să-i dea la săraci, zicînd: "Destul îmi este mie, sfinte al lui Dumnezeu, că m-am învrednicit a vedea această mare și preaslăvită minune". Iar Sfîntul, primindu-i, s-a rugat pentru dînsul, zicînd: "Domnul să te miluiască pe tine, fiule, în ziua judecății!"

După acestea Sfîntul, ducîndu-se într-o cetate în care erau mulți elini, ca să-i învețe și să-i aducă la cunoștința de Dumnezeu, a aflat în cale pe un elin care stătea lîngă asinul său ce murise. Iar acela cugeta în mintea sa că în deșert propovăduiesc creștinii cum că au să învieze morții. Căci omul care moare și i se strică trupul în pămînt, cum este cu putință să învieze?

Și apropiindu-se Sfîntul de dînsul, a zis: "Pentru ce gîndești, prietene, că morții nu vor învia?" Iar slujitorul de idoli i-a zis: "Cum este cu putință să învieze aceia care au murit și au putrezit în mormînt și s-au făcut țărînă?" Sfîntul a zis: "La Dumnezeu toate sînt cu putință și nici un lucru nu-I este Lui cu neputință!" Atunci slujitorul de idoli a zis: "Dacă îmi vei învia asinul acesta, voi crede și eu că morții vor învia. Pentru că Cel ce poate învia dobitocul acesta, poate să învieze și morții".

Sfîntul a zis către dînsul: "Dumnezeu nu are să învieze dobitoacele cele necuvîntătoare, căci acelea nu merg la judecată, și deci, nu vor învia; ci pe oamenii cei cuvîntători îi va învia, căci are să-i judece și să le ceară socoteală pentru lucrurile cele bune sau pentru cele rele ce au săvîrșit și să răsplătească fiecăruia după faptele lui". Iar elinul a zis: "Cine este Dumnezeul acela, Care, precum zici, va face acestea?" Sfîntul a zis: "Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Care S-a răstignit pentru mîntuirea oamenilor".

Păgînul a zis: "De ce n-a răsplătit acelora care I-au făcut rău?" Iar Sfîntul a zis: "Nu le-a răsplătit îndată, căci a așteptat pocăința lor, pentru bunătatea și îndelunga Lui răbdare cea desăvîrșită. Însă are să le răsplătească în viitor". Atunci slujitorul de idoli a zis: "Nu este nevoie să vorbim așa multe. Dacă vei învia asinul acesta, voi crede cele zise de tine". Sfîntul, înălțîndu-și mîinile spre cer, a rostit rugăciunea aceasta: "Doamne Dumnezeul meu, Cela ce Te-ai făcut pricinuitorul mîntuirii tuturor oamenilor, înviază și vita aceasta, spre întoarcerea și cunoștința omului acestuia, că prin minunea aceasta va cunoaște Atotputernicia Ta și va crede întru Tine".

Cum a zis Sfîntul aceasta, a înviat asinul și a început a umbla. Iar păgînul văzînd această preaslăvită minune, a căzut la picioarele Sfîntului și a zis: "Acum am cunoscut că Acesta este Dumnezeu adevărat și Atotputernic; deci, te rog pe tine, robule al lui Dumnezeu, să mi-L arăți pe El, ca să-I aud glasul și să cred întru Dînsul". Iar Sfîntul a zis către dînsul: "Cel ce ne ascultă pe noi, smeriții Lui robi, pe Hristos Îl ascultă. Căci Dumnezeu nu se vede de nimeni cu ochi trupești, ci cu cei sufletești se pricepe, cu mintea și cu înțelepciunea. Pentru aceea și tu, fiule, dacă dorești să-L vezi, crede în El, și-L vei vedea cu ochii tăi cei înțelegători, și vei trăi în veci". Atunci acela a zis: "Rogu-te pe tine, stăpîne sfinte, să mergi în cetatea noastră ca să ne povățuiești la calea adevărului".

Deci, avînd și Sfîntul același scop, s-a dus în latura aceea, împreună cu dînsul și cu asinul cel înviat. Pe acesta văzîndu-l slujitorii de idoli, și înștiințîndu-se că l-a înviat Sfîntul, în numele lui Iisus Hristos, pe lîngă acestea auzind și cuvîntul lui Dumnezeu pe care îl

propovăduia Sfîntul, au crezut în Hristos pînă la o mie de bărbați, afară de femei și de copii. Apoi, învățîndu-i Sfîntul, i-a botezat în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh.

Petrecînd Sfîntul Martin acolo multe zile, îi învăța în fiecare zi pînă cînd au crezut și ceilalți slujitori de idoli și s-au botezat și ei, împreună cu femeile și cu copiii lor, în numele Sfintei Treimi. După acestea, Sfîntul, învățîndu-i despre moarte, despre înviere și judecata ce va să fie, despre muncă și veșnicile bunătăți ale împărăției cerurilor -, i-a întărit în credința lui Hristos, și așa s-a întors la episcopia sa, slăvind pe Dumnezeu.

În vremea morții lui, Sfîntul Martin a făcut și o altă minune, cu care a pricinuit mare bucurie și mîngîiere eparhioților săi. Căci, fiind mare secetă în ținutul lor, încît toți erau în mare nedumerire și mîhnire, chemîndu-i pe dînșii Sfîntul, după ce le-a poruncit multe și i-a sfătuit precum se cădea, le-a zis: "Să nu vă mîhniți fiii mei, căci dimineață va trimite vouă Domnul ploaie, după cum doriți". După aceea, făcînd rugăciune către Dumnezeu și încredințîndu-i pe dînșii sub acoperămîntul Lui, a adormit întru Domnul, în a zecea zi a lunii noiembrie.

Atunci s-au adunat din eparhiile vecine toți episcopii și preoții, împreună cu tot clerul și creștinii, și, făcînd priveghere toată noaptea, dimineața au ridicat sfintele moaște, pe care, ducîndu-le cu lumînări, cu tămîieri și cu cîntări de psalmi afară din cetate, departe de o milă, le-au îngropat într-o biserică mucenicească. Apoi, cînd s-au întors înapoi, s-a umplut cerul de nori, și au început fulgere și tunete și a plouat mult în locul acela, precum le-a făgăduit Sfîntul. Iar de atunci pînă astăzi, se săvîrșesc la mormîntul lui multe tămăduiri, celor care vin la dînsul cu credință, întru slava lui Dumnezeu, Căruia se cuvine închinăciune în veci. Amin!

28. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MARELUI MUCENIC MINA
(11 NOIEMBRIE)

Sfîntul Mucenic Mina era egiptean de neam iar cu credința creștin și cu slujba ostaș, fiind sub stăpînirea tribunului Fermilian în Mitropolia Cotuanului. Atunci împărățeau Dioclețian și Maximian, împărați păgîni care au dat poruncă în toate părțile ca, creștinii care nu se vor închina idolilor, să fie munciți și omorîți toți; încît credincioșii pretutindeni erau siliți spre jertfe idolești.

Atunci fericitul Mina, nerăbdînd să vadă nevoia aceea, nici voind să privească cum se cinstesc idolii cei fără de suflet, și-a lăsat ostășia și s-a dus în munte în pustie, mai bine voind a viețui cu fiarele decît cu poporul care nu cunoaște pe Dumnezeu. Și umbla din loc în loc prin munți și prin pustietăți, învățînd Legea Domnului, iar cu postul și cu rugăciunea curățindu-și sufletul său, slujea ziua și noaptea adevăratului Dumnezeu. Apoi trecînd multă vreme, s-a făcut un mare praznic idolesc în cetatea Cotuanului, la care adunîndu-se mulțime de popor păgînesc, se făceau diferite jocuri și priveliști, alergări de cai și lupte în cinstea necuraților zei, la care priveliște privea toată cetatea cu luare aminte, de pe locuri înalte.

Acel praznic, văzîndu-l Sfîntul Mina mai înainte cu duhul, s-a aprins de rîvnă după Dumnezeu, și lăsînd munții și pustietatea, a venit în cetate și în mijlocul priveliștii a stat la un loc înalt, unde putea fi văzut de toți, și a strigat cu glas tare: "Venit-am către cei ce nu mă caută pe mine, arătatu-m-am celor ce nu întrebau de mine". Acestea strigînd sfîntul, toți cei de la priveliște și-au întors ochii spre dînsul și tăcînd se mirau de îndrăzneala lui. Acolo se afla și Piros, ighemonul cetății.

Acela îndată a poruncit să prindă pe sfîntul și, aducîndu-l, l-a întrebat: "Cine ești tu?" Iar Sfîntul Mina a strigat în auzul a tot poporul, zicînd: "Eu sînt robul lui Iisus Hristos, Care împărățește în cer și pe pămînt". Și iar l-a întrebat ighemonul: "Străin ești sau ești locuitor de aici? Și cum ai îndrăzneala aceasta să strigi astfel în mijlocul priveliștii?" Iar sfîntul nerăspunzînd la cuvintele lui, unul din ostașii cei ce stăteau înainte l-a cunoscut pe dînsul și a zis: "Cu adevărat, acesta este Mina ostașul care era sub stăpînirea tribunului Fermilian".

Iar ighemonul a zis: "Oare ostaș ai fost, precum grăiesc aceștia despre tine?" Sfîntul a răspuns: "Așa este, ostaș am fost și petreceam în cetatea aceasta; dar, văzînd fărădelegile poporului celui amăgit de diavoli care se închină idolilor iar nu lui Dumnezeu, pentru aceea am lepădat slujba ostășească și am ieșit din cetate, ca să nu fiu părtaș fărădelegii și pieirii lor; și am umblat pînă acum prin locuri pustii, fugind de oamenii cei necredincioși și vrăjmași Dumnezeului meu. Iar acum auzind de praznicul vostru cel necurat, am rîvnit după Dumnezeul meu și am venit să mustru orbirea voastră și să mărturisesc pe Unul, adevăratul Dumnezeu, Care a zidit cerul și pămîntul cu cuvîntul Său și ține toată lumea". Auzind acestea ighemonul, a poruncit să ducă pe sfîntul în temniță și să-l păzească pînă a doua zi. Iar el, toată ziua aceea s-a îndeletnicit cu prăznuirea și cu priveliștea.

A doua zi a șezut ighemonul la judecată și scoțînd din temniță pe Sfîntul Mina, în toate chipurile voia să-l înduplece pe el la închinăciunea idolească, făgăduindu-i daruri și cu munci îngrozindu-l. Dar de vreme ce nu a putut să-l înduplece cu cuvintele sale la credința cea idolească, a început a-l sili. Și dezbrăcîndu-l și întinzîndu-l la pămînt patru ostași, a poruncit să-l bată fără cruțare cu vine de bou, încît curgeau șiroaie de sînge din rănile lui. Iar un oarecare dintre cei ce stăteau acolo, cu numele Pigasie, a zis către sfîntul: "Miluiește-te pe tine, omule, și te supune poruncii ighemonului, mai înainte, pînă nu va fi zdrobit trupul tău de răni. Eu te sfătuiesc, apropie-te de zei, numai pînă la o vreme, ca să te izbăvești de muncile acestea; iar pe urmă iarăși vei sluji Dumnezeului tău. Vei aduce o dată jertfă idolilor și puțină vreme vei sluji lor, ca să scapi de cumplitele munci".

Sfîntul a răspuns cu asprime: "Du-te de la mine, lucrătorule al fărădelegii, căci eu am jertfit și încă voi jertfi jertfă de laudă Dumnezeului meu, Care-mi dă ajutorul Său și mă întărește în răbdare, încît muncile acestea mai mult mi se par ușurare decît cumplită muncă". Mirîndu-se muncitorul de răbdarea aceasta, a poruncit să pună asupra lui mai multe munci. Deci, sfîntul a

fost spînzurat pe lemn și cu unghii de fier strujit, iar muncitorul, batjocorindu-l, zicea: "Oare simți vreun fel de dureri, Mina? Oare îți plac muncile? Voiești să-ți mai îndulcesc această dulceață?"

Iar mucenicul, deși pătimea, a răspuns ighemonului: "Nu mă vei birui muncitorule cu muncile acestea de scurtă vreme, pentru că-mi stau înainte ostașii Impăratului ceresc care îmi ajută și pe care tu nu-i vezi". Iar ighemonul a poruncit slugilor să muncească mai aspru pe sfîntul și zicea: "Nu mărturisi aici alt împărat afară de împărații romanilor". Iar mucenicul răspundea: "Dacă ați fi cunoscut voi pe adevăratul Împărat, nu ați fi hulit pe Cel mărturisit de mine; pentru că Acela este cu adevărat Impărat al cerului și al pămîntului și nu este altul afară de Dînsul. Iar voi, neștiindu-L pe El, Il huliți și-L asemănați cu împărații voștri cei muritori, cărora Cel de sus le-a dat cinstea cea împărătească și stăpînirea, Însuși fiind Domn a toată făptura".

Ighemonul a zis către dînsul: "Cine este Acela Care dă stăpînire împăraților și stăpînește peste toți?" Mucenicul a răspuns: "Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Care totdeauna viază, Căruia toate I se supun, cele din cer și cele de pe pămînt. Acela este Care așează în scaune pe împărați și le dă stăpînire". Muncitorul a zis: "Oare nu știi că împărații romanilor se mînie asupra tuturor celor care mărturisesc numele lui Hristos și au poruncit să-i omoare pe dînșii?"

Răspuns-a mucenicul: "Domnul a împărățit, să se mînie popoarele. Dacă împărații voștri se mînie asupra lui Hristos și asupra creștinilor care mărturisesc numele Lui, ce-mi pasă mie? Eu de acea mînie nu țin seama, fiind rob al Hristosului meu. Numai de aceasta am grijă, ca să petrec în mărturisirea Preasfîntului Său Nume pînă la moarte și să mă îndulcesc de dragostea Lui, de care cine mă va putea despărți? Necazul sau strîmtorarea, sau prigoana, sau foamea, sau nevoia, sau sabia? Nimic nu mă va despărți pe mine de dragostea lui Hristos!"

După aceasta muncitorul a poruncit să frece rănile lui cu petece de păr. Și acestea făcîndu-se, mucenicul zicea: "Acum mă dezbrac de haina cea de piele și mă îmbrac cu veșmîntul mîntuirii". Apoi a poruncit muncitorul să-l ardă pe sfînt cu făclii aprinse și a fost ars tot trupul lui, iar el tăcea. Și l-a întrebat pe el ighemonul: "Oare nu simți focul, Mina?" Sfîntul a răspuns: "Dumnezeul nostru pentru Care pătimesc, este foc mistuitor și-mi ajută mie și pentru aceea nu bag în seamă focul acesta cu care mă ardeți și nu mă tem de muncile voastre cele de multe feluri. Pentru că îmi aduc aminte de cuvintele Domnului meu din Evanghelie: *Nu vă temeți de cei ce ucid trupul, căci sufletul nu pot să-l ucidă*".

Zis-a lui ighemonul: "Cum grăiești tu acestea, căci ai petrecut toți anii vieții tale în oaste și știi carte?" Sfîntul a răspuns: "Domnul nostru Iisus Hristos a zis nouă: Cînd veți fi duși înaintea împăraților și a domnilor pentru Mine, nu vă îngrijiți cum sau ce veți grăi, că vi se va

da în acel ceas gură și înțelepciune cu care veți grăi". Iar ighemonul a întrebat: "De unde a știut Hristosul vostru că veți pătimi pentru Dînsul unele ca acestea?"

Sfîntul a răspuns: "De vreme ce este Dumnezeu adevărat, apoi este și înainte-văzător. El a știut și știe toate cele ce vor fi și mai înainte de a se face oarecare lucruri; toate sînt știute de El, și chiar și gîndurile noastre le cunoaște". Iar ighemonul neștiind ce să spună împotriva acestora, a zis către sfîntul: "Mina, lasă cuvîntarea cea multă și alege una din două: sau fii al nostru, ca să nu te muncim mai mult, sau fii al lui Hristos, ca să te pierdem odată".

Sfîntul a răspuns cu mare glas: "Al lui Hristos am fost, sînt și voi fi!" Iar ighemonul a zis: "Dacă voiești, te voi lăsa două sau trei zile ca să te gîndești bine și să ne dai răspunsul cel de pe urmă". Sfîntul a răspuns: "Nu două sau trei zile au trecut de cînd sînt creștin, și n-am cugetat niciodată să mă lepăd de Dumnezeul meu. Deci nu se cade mai mult a gîndi, nici a nădăjdui ighemoane altceva a auzi de la mine, decît numai acest răspuns de pe urmă: de Dumnezeul meu nu mă voi lepăda și idolilor voștri nu voi jertfi, nici nu voi pleca genunchiul meu înaintea celor fără de suflet".

Atunci ighemonul, mîniindu-se mai mult, a poruncit să aștearnă pe pămînt cîrlige și multe cuie de fier și peste acelea să tîrască legat pe Sfîntul Mina. Iar el, ca și cînd ar fi fost tras pe niște flori, mai cu îndrăzneală defăima pe zei și nebunia poporului celui înșelat de diavoli. Iar ighemonul a poruncit să-l bată cu vergi de plumb și a fost muncit astfel mult timp. Iar unul din ostașii care erau acolo, anume Iliodor, a zis către muncitorul: "Stăpîne ighemoane, nu este tăinuit luminării tale cum că neamul creștinesc este nepriceput și nu bagă seama de munci, ca și o piatră sau lemn fără suflet, iar moartea o socotesc ca pe o băutură dulce. Deci, nu te osteni mai mult, ci poruncește mai degrabă a sfîrși pe acest creștin împietrit".

Îndată ighemonul a dat această hotărîre asupra sfîntului: "Pe Mina, ostașul cel rău, care a căzut în credința creștinească, iar porunca împărătească nu a vrut s-o asculte, nici a voit să jertfească zeilor, poruncim să se taie cu sabia, și trupul lui să fie ars în foc înaintea tuturor". Deci, luînd ostașii pe Sfîntul Mucenic Mina, l-au dus după cetate și i-au tăiat capul; apoi aprinzînd un foc mare au aruncat într-însul sfîntul trup mucenicesc. Iar oarecare dintre credincioși, după ce s-a stins focul, au venit acolo și au apucat părți din moaștele sfîntului care rămăseseră din foc. Învelindu-le în pînză curată, le-au uns cu aromate, iar după puțină vreme le-au dus în patria lui și le-au pus la loc cinstit, pe care loc mai pe urmă au zidit și o biserică în numele lui; și multe minuni se săvîrșeau într-însa cu rugăciunile sfîntului.

29. POVESTIREA LUI TIMOTEI, ARHIEPISCOPUL ALEXANDRIEI, DESPRE MINUNILE SFÎNTULUI ȘI MARELUI MUCENIC MINA

(11 NOIEMBRIE)

După moartea păgînilor și urîtorilor de Dumnezeu împărați ai Romei, împărățind dreptcredinciosul împărat Constantin cel Mare, și credința în Domnul nostru Iisus Hristos sporind, atunci oarecare iubitori de Hristos din cetatea Alexandriei, căutînd moaștele Sfîntului și slăvitului Mucenic al lui Hristos Mina, au zidit o biserică în numele lui. În aceeași vreme un

negustor bine credincios din pămîntul Isauriei, venind în Alexandria după neguțătorie, a auzit de minunile și de tămăduirile cele multe ce se făceau în Biserica Sfîntului Mina și a zis întru sine: "Mă voi duce dar și eu și mă voi închina cinstitelor moaște ale Sfîntului Mucenic și voi duce un dar în biserica lui, ca Dumnezeu să-mi fie milostiv, prin rugăciunile răbdătorului Său de chinuri".

Deci, sculîndu-se, a plecat luînd cu sine o pungă plină cu galbeni. Și venind la un iezer format de revărsarea mării, a aflat o trecătoare și a venit la locul ce se zicea Locsonita. Acolo, ieșind la țărm, își căuta loc unde să se odihnească peste noapte, că era seară. Aflînd o casă, a zis gazdei: "Prietene, fie-ți milă și mă primește în casa ta, ca să rămîn aici, fiindcă a apus soarele și mă tem a merge singur pe cale și nici n-am tovarăș să călătorească cu mine". Iar cel cu casa a zis: "Intră, frate, și rămîi aici pînă ce se va face ziuă".

Deci, intrînd oaspetele în casă, s-a culcat și a adormit. Iar cel cu casa, văzînd la oaspete punga cu galbeni, a rîvnit spre dînsa și îndemnat fiind de diavolul, a gîndit să ucidă pe oaspetele său ca să ia aurul. El s-a sculat la miezul nopții și l-a sugrumat cu mîinile; apoi, tăindu-l bucăți, a pus acestea într-o coșniță pe care a ascuns-o în cămara sa cea mai ascunsă, căutînd după aceea un loc foarte retras unde să îngroape pe cel ucis.

Așa cugetînd acela, s-a arătat Mucenicul lui Hristos Mina, șezînd pe cal, venind ca un ostaș de la împăratul și, intrînd pe ușă în casa ucigașului, întrebă despre oaspetele cel ucis. Iar ucigașul a zis către dînsul: "Nu știu ce spui, stăpîne, n-a fost la mine nimeni". Iar sfîntul, pogorîndu-se de pe cal, a intrat în casa cea ascunsă, și aflînd coșnița a tras-o afară și a zis către ucigaș: "Ce este aceasta?" Iar el înfricoșîndu-se, s-a aruncat la picioarele sfîntului. Apoi sfîntul, alcătuind bucățile celui tăiat și rugîndu-se, a înviat pe cel mort. După aceea a zis către dînsul: "Dă slavă lui Dumnezeu!"

Iar el, sculîndu-se ca din somn și cunoscînd ce a pătimit de la cel cu casa, a preamărit pe Dumnezeu, mulțumind și închinîndu-se ostașului care se arătase. Apoi sfîntul, luînd aurul de la ucigaș, l-a dat omului celui înviat și a zis: "Mergi în calea ta cu pace!" După aceea, întorcîndu-se către ucigaș, l-a certat pe dînsul și l-a bătut, iar acela cerea iertare. Sfîntul dîndu-i iertare și rugîndu-se pentru dînsul, a încălecat pe cal și s-a făcut nevăzut de la ochii lui.

Era în Alexandria un om cu numele Eutropie. Acesta s-a făgăduit să dea Bisericii Sfîntului Mina un vas de argint. Deci, chemînd pe argintar, i-a poruncit să-i facă două vase; unul cu numele sfîntului și să scrie pe dînsul cuvintele: "Vasul Sfîntului Mare Mucenic Mina", iar pe celălalt numele lui și să scrie pe dînsul așa: "Vasul lui Eutropie, cetățeanul Alexandriei". Iar argintarul, cînd a săvîrșit amîndouă vasele, al Sfîntului Mina a ieșit mai frumos decît celălalt. Iar Eutropie, cînd era odată pe mare și se ospăta dintr-însele, văzînd vasul cel făcut pe numele Sfîntului Mina mai frumos decît cel făcut pe numele lui, nu voia să-l mai dea sfîntului, ci a

poruncit slugii sale să pună într-însul bucate, iar pe cel cu numele său să-l trimită la Biserica Sfîntului Mina.

După ce s-a sfîrşit masa, a luat sluga vasul mucenicului şi mergînd la marginea corăbiei a început a-l spăla în mare. Şi spălîndu-l, a căzut asupra lui o spaimă, căci a văzut un om ieşind din mare, care răpind vasul din mîna lui, s-a făcut nevăzut. Iar sluga, tremurînd de frică, s-a aruncat în mare după vas. Acestea văzînd stăpînul lui, s-a spăimîntat şi plîngînd zicea: "Vai mie, ticălosul, pentru ce am oprit vasul sfîntului, căci am pierdut şi pe rob şi vasul. Dar Tu, Doamne Dumnezeul meu, nu Te mînia pînă în sfîrşit şi fă milă cu sluga mea, că iată, dau făgăduinţă că dacă voi afla măcar trupul slugii mele, apoi voi face alt vas ca acela, pe care-l voi da plăcutului Tău, Sfîntul Mina, sau voi da preţul vasului pierdut la biserica sfîntului".

Apoi ajungînd corabia la ţărm, a ieşit Eutropie la uscat şi se uita pe marginea mării, voind să vadă trupul slugii aruncat de mare, ca să-l îngroape pe el. Şi luînd aminte cu sîrguinţă, a văzut pe slugă cu vasul ieşind din mare şi, înspăimîntîndu-se, a zis cu mare glas: "Slavă lui Dumnezeu. O, cu adevărat, mare este Sfîntul Mina!" Apoi au ieşit toţi din corabie şi văzînd pe slugă ţinînd vasul, s-au mirat şi slăveau pe Dumnezeu. După aceea l-au întrebat pe el cum a rămas viu în mare şi cum a ieşit sănătos. Iar el le-a spus, zicînd: "Cînd m-am aruncat în mare, un bărbat slăvit împreună cu alţi doi, m-au apucat şi au călătorit pînă aici împreună cu mine, ieri şi astăzi". Eutropie luînd pe slugă şi vasul, s-a dus la biserica Sfîntului Mina şi, închinîndu-se, a lăsat vasul cel făgăduit sfîntului şi s-a dus, mulţumind lui Dumnezeu şi preamărind pe plăcutul Său, pe Sfîntul Mina.

O femeie oarecare cu numele Sofia, din părţile Fecozaliei, mergea la Sfîntul Mina să se închine. Şi a întîmpinat-o un ostaş, pe cînd mergea pe cale şi poftind-o pe dînsa, voia să o silească la desfrînare. Iar ea, împotrivindu-se, chema în ajutor pe Sfîntul Mucenic Mina, care n-a trecut-o cu vederea, ci şi pe siluitor l-a certat şi pe femeie a păzit-o nevătămată. Pentru că ostaşul acela legînd calul de piciorul său cel drept, voia să siluiască pe femeie.

Iar calul sălbăticindu-se, nu numai că a apărat pe femeie, ci şi pe stăpînul nelegiuit l-a tîrît pînă la Biserica Sfîntului Mina, nechezînd şi sforăind, încît a scos pe mulţi ca să-l vadă, căci era praznic şi se adunase mulţime de popor la biserică. Ostaşul acela, văzînd adunare de bărbaţi, iar calul tot speriat şi că nimeni nu poate să-l ajute, s-a temut ca să nu pătimească de la cal ceva mai rău; deci, fără de ruşine şi-a vădit fărădelegea sa, mărturisind-o înaintea tuturor. Atunci îndată a stat calul şi s-a făcut blînd, iar ostaşul, intrînd în biserică, a căzut în genunchi, rugîndu-se şi cerînd iertare pentru greşeala sa.

Un şchiop şi o femeie mută şedeau lîngă biserica sfîntului, împreună cu alţii mulţi, pentru tămăduire. Iar la miezul nopţii, cînd dormeau toţi, sfîntul s-a arătat ologului şi i-a zis: "Apropie-te încetişor de femeia cea mută şi o atinge pe dînsa la picior". Iar şchiopul a zis:

"Sfinte al lui Dumnezeu, oare desfrînat sînt eu, de-mi poruncești aceasta?" Iar sfîntul i-a zis și a doua oară și a treia oară: "Dacă nu vei face aceasta, nu te vei tămădui". Iar ologul s-a tîrît, după porunca sfîntului și a atins-o pe cea mută la picior; iar ea deșteptîndu-se, a început a striga, supărîndu-se asupra șchiopului, care temîndu-se de ea, s-a sculat și sărind, a fugit. Apoi au cunoscut amîndoi vindecarea lor, că și femeia cea mută a vorbit și omul cel olog a sărit ca cerbul; și au dat mulțumire lui Dumnezeu și Sfîntului Mucenic Mina.

Un evreu oarecare avea ca prieten un creştin. Deci, ducîndu-se evreul într-un loc departe, a dat prietenului său spre păstrare o lădiță cu o mie de galbeni. Apoi evreul zăbovind cîtăva vreme în acea latură, creştinul a gîndit în inima sa să nu-i mai dea înapoi galbenii cînd se va întoarce, ci să-i tăinuiască, ceea ce a și făcut. Venind evreul, a cerut de la creştin să-i dea galbenii ce i-a încredințat spre păstrare. Iar creștinul a tăgăduit, zicînd: "Nu știu ce vorbești, căci nu mi-ai dat nimic".

Evreul, auzind aceasta, s-a mîhnit și s-a deznădăjduit de aurul său, dar a zis creştinului: "Frate, nimeni nu ştie de aceasta, numai Unul Dumnezeu și dacă tăgăduiești aurul cel dat ție spre păstrare zicînd că nu l-ai primit, apoi spune cu jurămînt. Deci, să mergem la biserica Sfîntului Mina și acolo jură-te că n-ai luat de la mine lădița cu o mie de galbeni".

Și au mers amîndoi împreună și creştinul s-a jurat înaintea lui Dumnezeu că n-a luat de la evreu aurul în păstrare. După sfîrșitul jurămîntului, au ieșit amîndoi din biserică și cînd au încălecat pe caii lor, a început calul creştinului a se speria încît nu mai era cu putință a-l ține; căci rupînd frîul, a fugit și a aruncat la pămînt pe stăpînul său. Căzînd creştinul de pe cal, i-a ieșit inelul din deget și o cheie din buzunar. Apoi, sculîndu-se, a prins calul și l-a îmblînzit și încălecînd, iarăși mergea împreună cu evreul.

Ajungînd la un loc, a zis creştinul către evreu: "Prietene, iată locul este frumos, să descălecăm de pe cal ca să mîncăm". Și descălecînd, au slobozit caii ca să pască, iar ei au început a se ospăta. După puțin, creştinul a văzut pe sluga sa că venise și stătea înaintea lui ținînd în mînă lădița evreului, iar în cealaltă, inelul căzut din degetul lui și cheia; și văzîndu-l, s-a spăimîntat. Apoi a zis către slugă: "Ce este aceasta?" Sluga a zis: "Un ostaş înfricoșat, călare, a venit la stăpîna mea și i-a dat cheia și cu inelul și a zis către dînsa: "Trimite în grabă lădița evreului, ca să nu cadă bărbatul tău în primejdie. Deci, mi-a dat mie acestea ca să ți le aduc precum mi-a poruncit".

Evreul văzînd, s-a spăimîntat de această minune; apoi, bucurîndu-se, s-a întors cu creştinul la Sfîntul Mina, s-a închinat pînă la pămînt cerînd cu credință Botezul, pentru o minune ca aceasta pe care singur a văzut-o. Iar creştinul ruga pe sfîntul să-i dea iertare pentru că a defăimat legea lui Dumnezeu. Și amîndoi au primit ceea ce au cerut, adică unul Sfîntul Botez

iar altul iertare. Și au mers fiecare întru ale sale, bucurîndu-se și slăvind pe Dumnezeu și pe plăcutul Său, Sfîntul Mina.

30. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC VICTOR ȘI A MUCENIȚEI ȘTEFANIDA

(11 NOIEMBRIE)

СТ.МЧ. ВЇКТОРЪ

În vremea împărăției lui Antonin împăratul Romei, era un ostaș de fel din Italia, ostășind sub stăpînirea voievodului Sebastian, cu numele Victor, care a crezut în Domnul nostru Iisus Hristos, iar numele Lui cel Preasfînt îl mărturisea înaintea tuturor. Pornindu-se prigoană asupra creștinilor, a chemat voievodul pe fericitul Victor și i-a zis: "Au venit la noi cărți de la împăratul, poruncind să vă ducem pe voi, creștinii, la jertfele zeilor noștri; iar pe cei ce nu se vor supune, cu grele munci să-i chinuim. Deci tu, Victore, să aduci jertfă zeilor, ca să nu cazi sub munci, căci îți vei pierde viața și sufletul tău".

Iar Sfîntul Victor a răspuns: "Eu nu mă voi pleca poruncii împăratului celui muritor și nu voi face voia lui, pentru că am pe Împăratul Cel fără de moarte, Dumnezeul și Mîntuitorul meu Iisus Hristos, a Căruia împărăție este fără de sfîrșit și cei ce fac voia Lui vor avea viață veșnică; iar cei ce fac voia împăratului vostru cel muritor, a căruia împărăție este vremelnică, vor pieri în veci".

Voievodul a zis către dînsul: "Tu ești ostaș al împăratului nostru, supune-te dar poruncii lui și adă jertfă". Sfîntul a răspuns: "De acum nu mai sînt ostaș al împăratului vostru cel pămîntesc, ci al Celui ceresc, pentru că deși am ostășit o vreme sub stăpînirea împăratului vostru, însă n-am încetat a sluji Împăratului meu. Și acum nu-L voi lăsa pe El și idolilor voștri nu voi jertfi. Deci, fă ceea ce voiești. Iată trupul meu este în mîinile tale, iar peste suflet are stăpînire numai Dumnezeul meu".

Iar voievodul a zis: "Omule, singur pe tine te dai în primejdie, neascultînd porunca; jertfește zeilor ca să te izbăvești de muncile care îndată te vor ajunge pe tine". Sfîntul a răspuns: "Eu chiar aceasta voiesc, a răbda munci pentru Domnul meu și mult mă voi bucura, învrednicindu-mă a pătimi pentru numele Lui".

Atunci voievodul îndată a poruncit să-i sfărîme degetele și să le rupă din încheieturi. Apoi a ars un cuptor foarte mult și a aruncat pe Sfîntul Victor într-însul, dar a rămas acolo trei zile viu și nevătămat, ca și cei trei tineri în cuptorul Babilonului. Iar muncitorul a poruncit a treia zi, să deschidă cuptorul și să ia cenușa mucenicului să o arunce în rîu. Dar cînd cuptorul a fost deschis, sfîntul a ieșit sănătos, lăudînd pe Dumnezeu pentru că nu s-a atins de dînsul focul și nu l-a vătămat. După aceasta voievodul a chemat pe un vrăjitor și i-a poruncit să omoare pe Sfîntul Victor cu otravă. Acela a fiert carne cu otravă aducătoare de moarte și i-a dat să mănînce. Iar el a zis: "Deși nu mi se cade a primi de la voi carne necurată și a mînca, dar pentru ca să cunoașteți că nimic nu poate otrava cea aducătoare de moarte împotriva puterii Domnului meu, Dătătorul de viață, o voi mînca". Apoi, rugîndu-se, a mîncat carnea cu otravă și n-a pătimit nimic.

Văzînd vrăjitorul că nu s-a vătămat sfîntul din mîncarea otrăvită, a pregătit alte cărnuri cu otravă mai cumplită și a zis către sfîntul: "Dacă vei mînca și aceasta și vei fi viu, îndată voi lăsa tot meșteșugul vrăjitoriei și al fermecătoriei și voi crede în Dumnezeul tău". Iar Sfîntul Victor a mîncat și acele cărnuri amestecate cu otravă și mai cumplită și a rămas iarăși nevătămat. Atunci vrăjitorul a zis cu mare glas: "Iată, ai biruit puterea vrăjitoriei mele, Victore, și sufletul meu cel pierdut de demult l-ai scos acum din iad, pentru că cred în Domnul Iisus Hristos, Cel propovăduit de tine". Apoi, ducîndu-se la casa sa, a adunat cărțile vrăjitoriei și toate fermecătoriile și le-a ars, apoi s-a făcut creștin desăvîrșit.

Voievodul văzînd că nimic nu a vătămat pe sfîntul, s-a mîniat foarte și a poruncit să-i taie toate vinele trupului; după aceasta să-l arunce într-o căldare cu untdelemn fierbinte. Însă sfîntul zicea: "Așa-mi este de plăcut acest untdelemn ce fierbe, precum celui însetat apa rece". Iar muncitorul, mai mult umplîndu-se de mînie, a poruncit să spînzure pe sfîntul pe lemn și să-i ardă tot trupul cu făclii; apoi amestecînd niște praf omorîtor cu oțet, l-a turnat în gura lui. Iar sfîntul a zis: "Oțetul și această otravă de moarte îmi este dulce ca mierea și fagurul".

Muncitorul, umplîndu-se mai mult de mînie, a poruncit să scoată ochii mucenicului lui Hristos. După aceasta l-a spînzurat cu capul în jos și s-a dus lăsîndu-l așa spînzurat trei zile. Iar a patra zi, socotind ostașii că mucenicul ar fi murit, au venit să-l vadă și aflîndu-l pe dînsul viu, s-au spăimîntat; iar toți cei ce veniseră cu el au orbit și-și căutau fiecare povățuitor. Dar sfîntului, făcîndu-i-se milă de dînșii, s-a rugat lui Dumnezeu cu sîrguință și a zis către dînșii: "În numele Domnului meu Iisus Hristos, să vedeți!".

Apoi ei îndată au văzut și, mergînd, au vestit voievodului cele ce s-au făcut. Iar voievodul, mîniindu-se și mai tare, a poruncit ostașilor să jupoaie pielea de pe sfîntul. Aceasta făcîndu-se, o femeie din popor care venise la acea pierzare, anume Ștefanida, cu credința creștină, soția unuia din ostași, a văzut două cununi frumoase coborîndu-se din cer, una pe capul Sfîntului Mucenic Victor și alta pe capul său, și a început cu mare glas a ferici pe sfîntul, zicînd:

"Fericit ești, Victore, și fericite sînt pătimirile tale pentru Hristos; bine primită este lui Dumnezeu jertfa ta ca și a lui Abel, pentru că singur te-ai jertfit Lui cu inimă dreaptă. Astfel te-a primit pe tine Dumnezeu, ca și pe Enoh, bărbatul cel drept, pe care l-a dus în rai ca să nu guste moartea pînă la o vreme. Drept ești ca și Noe cel plin de fapte bune și desăvîrșit în neamul său. Crezut-ai ca și Avraam și te-ai adus pe tine jertfă lui Dumnezeu ca și Isaac. Avut-ai osteneli ca și Iacov și te-ai făcut preaînțelept ca și Iosif, căruia i-a fost dat a spune mai înainte cele ce erau să fie. Ispite ai răbdat precum Iov, care, după multe pătimiri a biruit pe diavolul; urmat-ai lui Isaia care a fost tăiat de Manase cu fierăstrău. De tine focul nu s-a atins ca și de cei trei tineri din cuptorul lui Nabucodonosor. Ți-ai pus nădejdea spre Dumnezeu, precum David fiul lui Iesei. Căci iată, văd două cununi trimise din cer, una mai mare și mai frumoasă, iar alta mai mică. Deci, cea mai mare se aduce ție de doisprezece îngeri, iar cea mai mică mie, căci și eu sînt vas mai neputincios, însă sînt gata a intra în nevoință și a răbda bărbătește pentru Domnul nostru și sufletul meu a-l pune pentru El".

Acestea grăind ea și auzind-o voievodul, a poruncit celor ce stăteau înainte să o prindă pe dînsa și să o aducă înaintea sa. Și căutînd spre dînsa cu mîndrie, a întrebat-o, grăind: "Cine ești tu?" Sfînta a răspuns: "Sînt creștină!". Apoi a întrebat-o voievodul despre nume și despre vîrstă și aflînd că o cheamă Ștefanida și are de la nașterea sa cinsprezece ani și opt luni, iar cu bărbatul său a viețuit un an și patru luni, a început a grăi către dînsa mai cu blîndețe, zicînd: "Pentru ce vrei să lași așa degrabă lumea aceasta frumoasă și viața aceasta dulce și cu buna petrecere împreună cu bărbatul tău și voiești a-ți pierde frumusețea tinereții tale, dîndu-te singură de voie, la moarte pentru Cel răstignit?".

Sfînta a răspuns: "Las lumea aceasta deșartă și vremelnică și toate dulcețile trupești ce sînt pe pămînt, precum și pe bărbatul meu, ca să pot ieși împreună cu fecioarele cele înțelepte în întîmpinarea Mirelui Celui nemuritor, a lui Hristos Mîntuitorul meu". Iar voievodul a zis către dînsa: "Lasă acele cuvinte mincinoase și nefolositoare despre Dumnezeul tău și te apropie

de zeii noştri şi le jertfeşte lor". Sfînta Ştefanida a răspuns: "Tu şi zeii tăi sînteţi plini de minciuni, iar eu grăiesc adevărul; căci Domnul meu adevărat este şi nu este nedreptate întru Dînsul. Deci nu voi jertfi mincinoşilor zei, ci voiesc a fi jertfă bine primită adevăratului Dumnezeu, Care vieţuieşte în cer, ca să nu mă lipsesc de cununa cea pregătită mie întru împărăţia Lui". Iar muncitorul îndată a poruncit să plece la pămînt vîrfurile a doi copaci de finic ce erau acolo şi să lege de dînşii pe Sfînta Ştefanida, şi să o sfîşie. Deci, i-a legat un picior de vîrful finicului celui plecat, iar altul de celălalt vîrf, apoi le-a dat drumul. Iar finicii, ridicîndu-se la înălţimea lor, au despărţit pe sfînta în două. Atunci sfîntul ei suflet zburînd ca o pasăre, şi-a aflat cuib în cer şi cununa cea pregătită ei. Iar pe Sfîntul Victor a poruncit tiranul să-l taie cu toporul.

Deci, auzind sfîntul hotărîrea aceasta, mulţumea lui Dumnezeu. Iar cînd era să-i taie capul, el a proorocit moartea muncitorilor săi, zicînd: "După douăsprezece zile veţi muri şi voi, iar după douăzeci şi patru de zile, voievodul vostru va fi prins de cei potrivnici". Acestea proorocind, el s-a rugat şi şi-a plecat capul, care a fost tăiat cu toporul. Iar după tăiere a curs lapte amestecat cu sînge şi mulţi din cei necredincioşi văzînd acea minune, au crezut în Hristos. Şi mai ales cînd au văzut împlinirea proorociei lui, căci precum a proorocit, aşa a şi fost; căci cu moarte năprasnică au pierit cei ce l-au muncit pe el, iar voievodul a căzut în mîinile vrăjmaşului său.

Astfel a pătimit Sfîntul Victor împreună cu Sfînta Ştefanida în cetatea Damascului, în a unsprezecea zi a lunii noiembrie. Iar acum se sălăşluiesc amîndoi în cetatea aceea, căreia nu-i trebuie soarele şi luna ca să lumineze, pentru că slava lui Dumnezeu o luminează pe dînsa şi luminătorul ei este Mielul lui Dumnezeu, Căruia I se cuvine slavă, in veci. Amin.

31. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC VICHENTIE DIACONUL (11 NOIEMBRIE)

Patria Sfîntului Vichentie era Spania. Din tinerețile sale s-a dat spre slujba lui Dumnezeu și se sîrguia la dumnezeieștile cărți, învățînd legea Domnului ziua și noaptea. El avea învățător înțelept și plin de fapte bune, pe fericitul Valerie, episcopul Augustopoliei. Acesta, văzînd pe ucenicul său Vichentie, cu bună pricepere și alese purtări, l-a hirotonit diacon și l-a făcut propovăduitor al cuvîntului lui Dumnezeu. Pentru că episcopul, deși era foarte iscusit în dumnezeieștile Scripturi, însă pentru că era peltic la limbă și nu avea deslușită grăire, pentru aceea a însărcinat pe diaconul său, fericitul Vichentie, care, fiind vrednic, înțelept și bine grăitor, învăța pe popor în biserică, propovăduind cuvîntul lui Dumnezeu. Iar diaconul Vichentie, luînd de la episcopul său poruncă și binecuvîntare, nu numai în biserică, ci și în tot locul unde se întîmpla să fie, învăța cu osîrdie și povățuia pe calea mîntuirii sufletele omenești.

În acea vreme a fost trimis în Spania de păgînul împărat Diocleţian, un judecător cu numele Datian, grec de neam, rău din fire și cumplit prigonitor și muncitor al creştinilor. Acest grec a fost trimis ca să omoare fără milă pe toți cei ce cheamă numele lui Hristos. Și venind într-o cetate cu numele Valentia, a vărsat mult sînge creştinesc, răpind ca un lup oile lui Hristos. Auzind de Valerie episcopul și de Vichentie diaconul, care erau în Augustopoli, a trimis după dînșii pe ostașii săi ca să-i aducă ferecați la dînsul spre judecată. Deci i-au prins pe amîndoi și cu grele legături de fier fiind legați, i-au chinuit pe cale cu foamea și cu setea. Și de multe ori neputînd să alerge iute pe lîngă caii care fugeau foarte tare și de care erau legați, ei cădeau jos și îi tîrau pe drum ca pe niște lemne.

Ajungînd la cetatea Valentia, îndată a poruncit muncitorul să-i arunce într-o temniță întunecoasă și umedă și să-i țină multe zile fără mîncare și fără băutură; însă Dumnezeu îi întărea pe dînșii cu darul Său, ca să nu slăbească și le dădea lor putere. Apoi, muncitorul temîndu-se ca să nu moară legați, căci atunci nu va avea către cine să-și arate îngrozirea, i-a scos înaintea sa și văzîndu-i neslăbiți de foame și de sete și de legăturile cele grele, ci sănătoşi cu trupul și veseli la față, a zis către străjerii temniței: "Pentru ce le-ați dat mîncare și băutură, că iată cum s-au îngrăşat". Iar paznicul temniței se lepăda cu jurămînt că nu le-a dat nimic.

Atunci muncitorul a început a vorbi aspru către episcop, socotind că dacă-l va înfricoșa cu iuțeala sa, și diaconul se va îngrozi. Însă n-a fost așa. Căci Domnul Cel ce surpă pe cei puternici de pe scaune și înalță pe cei smeriți, bine a voit ca mîndria îngîmfatului muncitor să se rușineze de cel mai tînăr și mai mic cu treapta. Deci, Datian zicea către episcop astfel: "Pentru ce te împotrivești tu poruncii împăratului și nu te închini zeilor noștri, iar pe Hristos Il slăvești?" Dar episcopul răspundea blînd, ca și cînd ar fi avut frică.

Sfîntul Vichentie, fiind plin de Duhul Sfînt și aprins cu rîvnă dumnezeiască, a zis către episcopul său: "Pentru ce, părinte, grăiești lui cu frică și pentru ce nu răspunzi cu îndrăzneală lătrării cîinelui acestuia? Mărturisește cu glas tare puterea lui Hristos, mustră cu limba slobodă și biruiește nebunia acestui om viclean, care voiește a face război cu Dumnezeu, Făcătorul său, Care l-a ridicat la această vrednicie, iar cinstea ce se cuvine lui Dumnezeu se sîrguiește a o da

diavolilor. Deci, se cuvine a călca pînă în sfîrşit pe diavolul pe care de multe ori eu l-am izgonit din oameni cu numele lui Hristos. Se cuvine, zic, a zdrobi capul balaurului acestuia".

Auzind acestea Datian şi văzînd că Sfîntul Vichentie, diaconul, nu ţine seama de puterea lui, a zis către cei ce stăteau înainte: "Duceţi de aici pe episcop, căci eu voi vorbi cu acest tînăr diacon". Iar către chinuitori a zis: "Gătiţi toate uneltele de muncire ca să răspundem acestuia care cu cuvintele sale ne defaimă pe noi". Deci, mai întîi a poruncit să lege pe sfîntul de un stîlp şi să strujească tot trupul lui cu unghii de fier. Şi făcîndu-se aceasta, se uda tot pămîntul de sîngele ce curgea şiroaie din trupul lui, încît şi oasele se vedeau prin rănile cele adînci. Iar muncitorul îl batjocorea pe el zicînd: "Ce zici acum Vichentie, nu vezi cu ce fel de munci este rănit trupul tău?"

Sfîntul a răspuns: "Ceea ce am poftit, aceea am şi dobîndit. Aceasta din tot sufletul am dorit şi să mă crezi, o, judecătorule, că nici un lucru nu-mi este mai dorit decît a pătimi pentru Domnul meu. Nimeni nu mi-a făcut o binefacere ca aceasta, decît tu; deşi cu răutate o faci aceasta, însă mie îmi faci bine muncindu-mă, căci cu cît îmi înmulţeşti muncile, pe atît îmi găteşte Domnul meu răsplătire în cer. Prin aceste răni cumplite ca pe nişte trepte mă sui către Dumnezeu, Care locuieşte întru cele înalte. Iată, cu nădejdea spre Dînsul mă ating de cer; iată, porunca împăratului o defaim şi rîd de nebunia ta. Deci tu, nu înceta, ci te sîrguieşte mai mult a mă munci. Te rog fii mult mai cumplit asupra mea şi porunceşte slugilor tale să mă bată neîncetat, pînă cînd nu va mai rămînea carne pe mine. Iar eu, robul lui Hristos, Domnul meu, sînt gata a răbda toate pentru numele Lui".

Auzind acestea tiranul, se ruşina şi striga slugilor ca mai mult să muncească şi mai cumplit să chinuiască pe pătimitorul lui Hristos. Şi cînd a văzut că slugile contenesc, s-a sculat singur şi a început a le bate. Sfîntul rîzînd de mînia lui, a zis: "Ce faci judecătorule, pentru ce baţi slugile tale? Ele mă muncesc iar tu te răzbuni asupra lor pentru mine?" Cu aceste cuvinte ale mucenicului şi cu răbdarea lui cea nebiruită rănindu-se Datian ca şi cu nişte săgeţi, se tulbura de mînie şi scrîşnea din dinţi, încît era palid la faţă şi tremura. Apoi a început a vorbi cu blîndeţe către slugi: "Ce este aceasta, slugile mele credincioase, că acest făcător de rele nu simte mîinile voastre şi nu bagă în seamă muncile, ba chiar rîde de voi, de care n-a rîs nimeni niciodată? Dar oare puţini erau tîlharii şi făcătorii de rele şi ucigaşii de părinţi, şi fermecătorii, pe care voi cu mîinile voastre cele tari i-aţi muncit pînă la moarte şi nici unul n-a fost astfel, precum este acesta, care, fiind în mîinile voastre, fără de ruşine îşi bate joc de mine şi de voi? Deci, să nu răbdaţi ruşinea aceasta, ci porniţi toată mînia voastră şi-l răniţi tare".

Sfîntul Vichentie, batjocorind şi mai tare neputinţa lor, a zis: "Nu te rog, tiranule, să încetezi de a mă munci, ci ca să-mi dai mai mari munci, pentru că mai mare este puterea lui Hristos Care îmi ajută, decît puterea ta care mă munceşte. Şi nu voi înceta de a mărturisi şi de a preamări pe Iisus Hristos, Unul adevăratul Dumnezeu. O, de L-ai fi cunoscut şi tu pe Dumnezeul Acela, ai vedea puterea cea mare ce se săvîrşeşte întru mine, neputinciosul, şi pe

care tu, cu toate slugile tale nu poți s-o biruiești; ci văzînd, nu vezi, și auzind, nu înțelegi și nu încetezi a face voia diavolului, spre pierderea sufletului tău".

Judecătorul, neputînd spori nimic cu muncile, pentru că, deși străbătuse fiarele cele ascuțite prin încheieturile și oasele mucenicului pînă la cele dinlăuntru, el tot nebiruit se arăta, atunci s-a gîndit ca să-l aducă prin vicleșug la păgînătatea sa. Deci, a început a vorbi către dînsul astfel: "Miluiește tinerețele tale, Vichentie, și nu dori ca să se smulgă floarea vieții tale mai înainte de vreme. Nu-ți tăia șirul anilor vieții tale, cruță-te pe tine singur și te supune nouă, ca să nu pieri pînă în sfîrșit; că mi-e milă de tine și aș fi voit a te vedea nu în necinste și nu în munci, ci în cinste și slavă, pentru că mare vrednicie ți-aș fi dat ție dacă m-ai fi ascultat pe mine". Sfîntul Vichentie a răspuns: "Mai urîtă îmi este blîndețea ta cea vicleană, decît mînia ta cea de fiară; eu de munci nu mă tem dar de cuvintele tale cele înșelătoare mă înfricoșez. Încetează dar cu vicleșugul cel vătămător de suflet și toate chinurile întoarce-le asupra mea și fără milostivire muncește-mă, ca să cunoști puterea lui Hristos ce se sălășluiește în cei ce-L iubesc".

Pentru aceste cuvinte ale mucenicului, mîniindu-se mai mult muncitorul, a poruncit să-l pironească pe cruce și să strujească toate mădularele și încheieturile trupului cu diferite munci. Și cînd slugile împlineau porunca muncitorului, răstignindu-l, bătîndu-l și fiare arse punînd pe rănile lui, mucenicul lui Hristos a căzut de pe cruce la pămînt, iar slugilor părîndu-li-se că sfîntul a murit, l-au luat vrînd să-l ducă de acolo. Dar el, întărindu-se, cu darul lui Hristos, a scăpat din mîinile lor și alerga la cruce, ocărînd pe slugi ca pe niște nebăgători de seamă și neîmplinitori ai poruncii stăpînului lor. Aceia, umplîndu-se mai mult de mînie, îl munceau în tot felul și din toată puterea lor, pînă într-atît încît n-au mai putut. După aceasta l-au aruncat în temniță, după porunca muncitorului și acolo fiindu-i tot trupul rănit și toate mădularele sfărîmate și vinele tăiate, l-au pus pe hîrburi ascuțite.

Venind noaptea și străjerii adormind tare, a strălucit lumină în temniță și o ceată de îngeri au venit la sfîntul, cercetîndu-l și mîngîindu-l. Iar Sfîntul Mucenic Vichentie, prin venirea îngerilor a primit ușurare durerilor sale și, umplîndu-se de bucurie negrăită, slăvea pe Dumnezeu. Apoi străjerii s-au deșteptat și auzind pe sfîntul cîntînd cu veselie și văzînd în temniță lumină negrăită, s-au temut foarte tare și alergînd au vestit pe Datian. Iar el nepricepînd, toată noaptea a cugetat ce ar mai fi de făcut cu nebiruitul mucenic.

Deci, a mai gîndit încă un vicleșug. A poruncit să pregătească un pat frumos, pe care, acoperindu-l cu așternuturi moi, să pună pe sfîntul în el. Și a orînduit slugi care să-i șteargă sîngele, să-i lege rănile și să-i facă slujbă cu vicleșug, prefăcîndu-se ca și cum le-ar fi milă de dînsul. Apoi, sărutîndu-i picioarele, îl rugau să se miluiască singur și să nu se dea pe sine spre munci mai mari, ci să facă voia împăratului.

Acestea făcîndu-se astfel, sfîntul zicea: "Mai bun îmi era patul de munci și de hîrburi, decît acesta, dar nu mă veți înșela pe mine, viclenilor înșelători". Și văzînd muncitorul că nimic nu sporește cu vicleșugul, s-a pornit iarăși spre a-l munci, căci a poruncit să ardă scînduri de fier și să le lipească pe coastele lui; apoi au pus pe sfîntul pe grătar de fier. Și făcînd foc mare dedesubt, ca pe o carne de mîncare frigeau pe mucenicul. Iar el în toate muncile acelea fiind nebiruit, mărturisea numele lui Iisus Hristos și astfel și-a sfîrșit nevoința pătimirii, dîndu-și duhul în mîinile Domnului său.

Muncitorul, văzînd că sfîntul a murit, a poruncit să ducă trupul lui la cîmp și să-l lase neîngropat, spre mîncarea păsărilor și a fiarelor. Apoi a pus străjeri de departe, ca să nu-l fure creștinii. Iar Dumnezeu, Care păzește pe sfinții Săi, a pus un străjer neobișnuit la trupul mucenicului. Căci a poruncit unui corb să-l păzească și cînd venea mulțimea de păsări mîncătoare de stîrv și năvăleau asupra trupului sfîntului, corbul acela pe toate le izgonea și nu lăsa pe nici una să mănînce trupul mucenicului, deși corbul, din firea sa, iubește a mînca trupurile moarte. Însă, cu puterea lui Dumnezeu fiind oprit, nu s-a atins de trupul sfîntului și nici o altă pasăre nu a lăsat să se atingă de el. Iar cea mai minunată faptă a fost că a izgonit un lup care voia să răpească trupul mucenicului.

Straja a vestit despre aceasta lui Datian și păgînul se mira foarte. Însă n-a voit să cunoască puterea lui Dumnezeu, ci a poruncit să arunce în mare acel trup sfînt, pe care, luîndu-l ostașii, l-au pus în corabie și, ducîndu-l departe pe mare, l-au aruncat în adînc, iar ei se întorceau către mal. Dar cînd erau aproape de margine, iarăși au văzut trupul mucenicului zăcînd pe mal și, spăimîntîn-du-se, au fugit. Iar creștinii luîndu-l, l-au îngropat cu cinste, slăvind pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh. Amin.

---

32. VIAȚA ȘI NEVOINȚELE CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU TEODOR STUDITUL

(11 NOIEMBRIE)

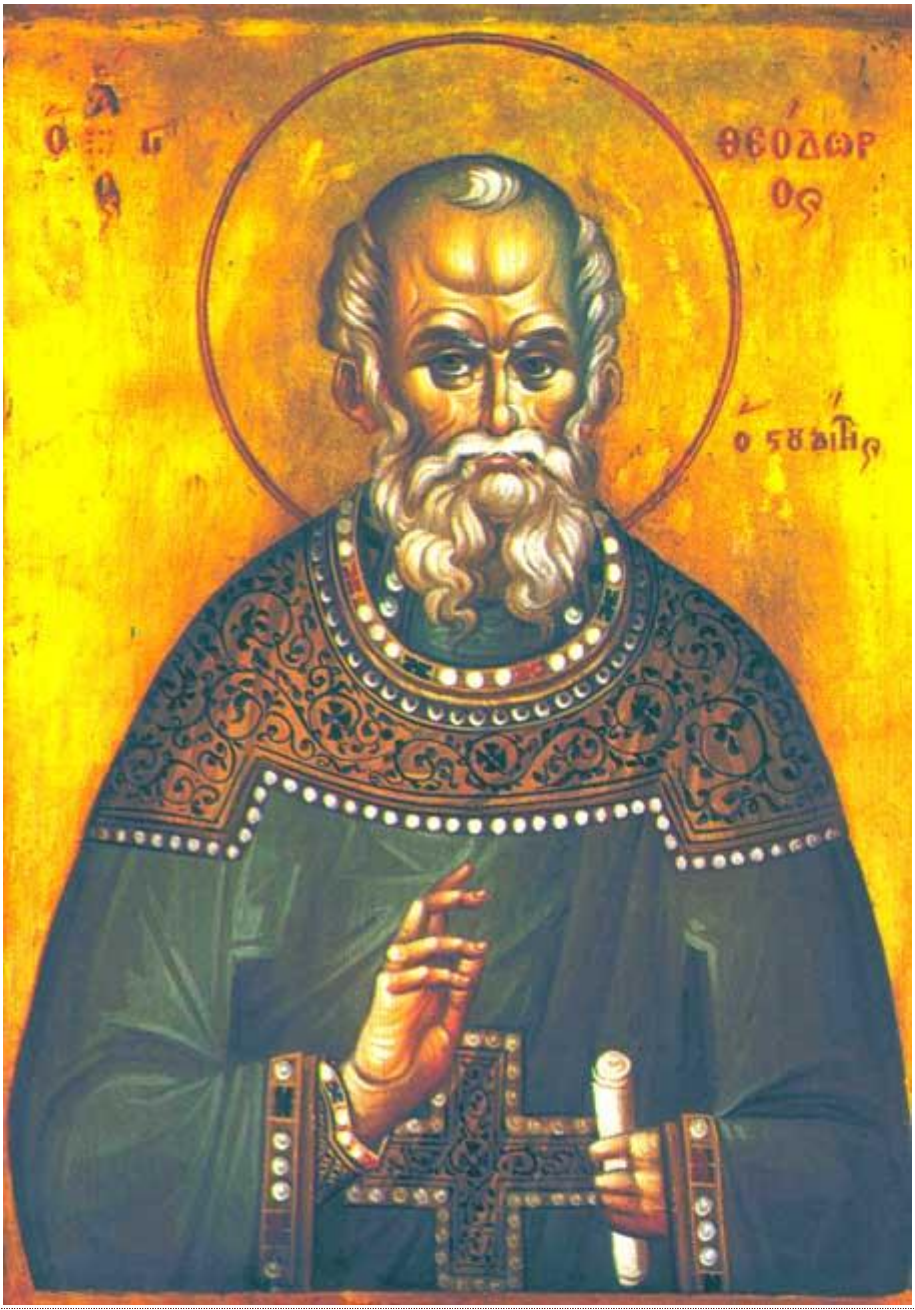

Era în Constantinopol un bărbat de bun neam și bogat, cu numele Fotin, avînd soție care se numea Teoctista și amîndoi erau binecredincioși și temători de Dumnezeu. Aceștia au născut pe acest fericit Teodor și botezîndu-l după obiceiul creștinesc, îl creșteau cu bună îngrijire și l-au dat la învățătura cărții. Pe atunci era eresul luptării contra sfintelor icoane pe cînd împărățea nedreptul împărat Constantin Copronim și era mare prigoană asupra celor binecredincioși. Pentru aceea Fotin, lăsînd cetatea și boieria pe care o avea de la împăratul și sfătuindu-se cu soția sa, au împărțit toate averile lor. Apoi lepădîndu-se de lume, au primit viața călugărească și în aceea s-au nevoit bine pînă la sfîrșit. Iar fericitul Teodor, învățînd înțelepciunea cea elinească, s-a făcut ritor și filosof ales, vorbind cu cei răucredincioși despre buna credință și era

atît de iscusit în dumnezeieștile Scripturi și în dogme, încît nu puteau să-l biruiască ereticii niciodată.

Murind Copronim, împăratul cel rău credincios, a venit după dînsul Leon, fiul său, care urma credința cea rea a tatălui său; dar acela n-a împărățit mult, ci curînd a pierdut împărăția și viața. Iar după dînsul a venit pe scaun Irina, soția lui, împreună cu fiul său Constantin. Aceasta fiind bine credincioasă, după cum arată numele său, care înseamnă pace, a adus pace Bisericii și a alinat tulburarea, chemînd mulțime de Cuvioși Părinți și împreună cu Prea Sfințitul Patriarh Tarasie, a adunat la Niceea Soborul al șaptelea a toată lumea, la care, lepădînd învățăturile celor necredincioși, iarăși au hotărît să se cinstească dumnezeieștile icoane ca și mai înainte și să se închine lor.

Acolo erau adunați trei sute șaizeci de Părinți, între care era și sfințitul Platon, care mai înainte petrecuse în muntele Olimpului, a cărui pomenire se cinstește în a cincea zi a lunii aprilie. Acesta era unchiul dinspre mamă al fericitului Teodor, iar Teodor îi era nepot. Platon avea duhul lui Dumnezeu viețuind în el și a fost tuturor spre folos, ca un iscusit în dumnezeieștile Scripturi și plăcut la vorbă.

Săvîrșindu-se Sinodul, Platon a luat cu sine pe fericitul Teodor și, împreună cu dînsul, pe doi frați ai lui, pe Iosif și pe Eftimie, care au voit să primească viața călugărească. Cu aceștia plecînd, a venit la un loc ce se chema Sacudian, iar locul acela era foarte frumos și bineplăcut celor ce voiau a petrece în liniște, căci era un loc înalt, frumos la vedere, avînd împrejur mulți copaci înalți și apă limpede curgătoare. Și numai o intrare era la locul acela pe care, văzîndu-l, le-a plăcut la toți și s-au sălășluit acolo. Iar după puțină vreme au zidit o biserică în numele Sfîntului Ioan, Cuvîntătorul de Dumnezeu.

Începînd a se înmulți frații, sfințitul Platon a zidit o mînăstire, iar fericitul Teodor, fiind tuns în chipul călugăresc, mai mult decît alții se nevoia cu postul și cu ostenelile; pentru că își alegea lucrurile cele mai grele și slujbele cele mai de jos, învățînd smerenia. Și era de mirare multora căci fiind fecior de părinți de neam bun și bogați și crescut în belșug, s-a apucat de lucruri aspre, adică a tăia lemne, a aduce apă și a săpa pămîntul în grădini, a căra pietre și altele asemenea. Și de multe ori aducînd gunoi pe spate în grădină, îl punea spre buna creștere a verdețurilor. Apoi ajuta fraților celor neputincioși și bolnavi, fiind slugă tuturor.

Avea încă și această sîrguință, ca toate gîndurile și faptele să le mărturisească părintelui său, Sfîntul Platon, căci cu dragoste mergea la dînsul și se mărturisea, primind mustrare și iertare de la el. Apoi totdeauna își alegea o parte din zi spre cugetarea la Dumnezeu, ca, singur stînd înaintea Lui, cu minte netulburată și neamestecată cu cele pămîntești, să-I aducă slujbă în taină. Dar nu putea fapta cea bună a se tăinui, pentru că lacrimile, care cu îndestulare ieșeau din ochii lui, erau nemincinoase mărturii ale faptelor bune.

Iar înfrînarea lui era minunată și cu înțelepciune rînduită, căci nici nu se lepăda de bucate, nici nu îngreuia stomacul său cu dînsele fără vreme; ci cu meșteșug zdrobea capul balaurului slavei celei deșarte. El nu postea mai mult decît vremea cea rînduită a tuturor fraților și cînd ședeau toți la masă atunci ședea și el și mînca cu dînșii, însă atît de puțin gusta din bucatele ce erau puse înainte, încît numai să-și împlinească nevoia trupului și să-și acopere înaintea altora înfrînarea sa, ca să nu fie cunoscut că nu primește bucate și să nu se arate oamenilor că postește. Mulți rîvneau obiceiului său și pe cît era cu putință se sîrguiau a-l urma. Dintre aceștia erau și frații lui: Iosif - care mai pe urmă, pentru viața sa cea plină de fapte bune, a fost păstorul Bisericii Tesalonicului -, și Eftimie.

După dînșii au fost Atanasie, Navgratie, Timotei și mulți alții, dintre cei ce se înfrînau, care, urmînd obiceiului lui Teodor, au sporit în faptele cele bune.

Între alte fapte bune, fericitul Teodor avea și rîvna citirii cărților sfinte; căci cu sîrguință citea așezămîntul Legii celei Vechi și a celei Noi și tîlcuirile Sfinților Părinți, iar mai mult iubea cuvintele Sfîntului Vasile cel Mare, pe care le avea ca o hrană a sufletului său și multă dulceață primea dintr-însele, păzind cu dinadinsul pravila și orînduiala vieții călugărești așezată de Sfîntul Vasile cel Mare, nelăsînd nici o iotă sau o cirtă. Iar pe cei ce nu le păzeau pe acelea, chiar și orînduiala cea mai mică, pe aceia nu-i socotea călugări ci ca pe niște mireni.

Cuviosul Platon, văzînd pe fericitul Teodor așa de strălucit prin viața cea cu fapte bune, se bucura foarte mult pentru dînsul. Deci, vrînd a-l cinsti cu preoția, l-a luat și l-a dus în Bizanț la Preasfințitul Patriarh Tarasie, care l-a hirotonit preot mai mult cu sila, căci nu voia fericitul a primi o treaptă ca aceasta deoarece se socotea nevrednic. Însă, neputînd a se împotrivi poruncii lui Platon, părintelui său cel duhovnicesc și patriarhului, și mai ales voinței lui Dumnezeu, s-a plecat a primi treapta preoției. Și întorcîndu-se la mînăstire, spre mai mari nevoințe și osteneli s-a dat, pe care a le spune toate nu este cu putință.

După cîțiva ani, Cuviosul Platon, slăbind din pricina ostenelilor și a bătrîneților sale cele de mulți ani, a voit să-și lase egumenia sa și dorea s-o primească fericitul Teodor în locul său. Și adeseori îi grăia lui despre acestea, rugîndu-l și învățîndu-l, ca să ușureze sarcina părintelui său și să o poarte el, ca cel mai tare și mai iscusit în toate orînduielile călugărești. Iar el se lepăda, voind a fi sub egumen, decît a fi el egumen peste alții știind că mai ușor este a se povățui de alții, către mîntuire decît a povățui el pe cineva.

Cuviosul Platon, văzînd pe Teodor că nu se pleca la aceasta, a meșteșugit lucrul acesta. S-a culcat în pat ca un bolnav și neputincios și, chemînd pe toți frații, le-a spus că el este aproape de moarte; apoi i-a întrebat pe cine voiesc să aibă după dînsul povățuitor, cine li se pare a fi mai

bun; căci știa cuviosul că nu vor voi pe altcineva decît numai pe Teodor, pentru că toți îl iubeau și-l cinsteau pentru faptele sale cele bune. Și așa a și fost pentru că toți au zis într-un glas: "Teodor să ne fie egumen". Iar Platon îndată a încredințat lui Teodor egumenia și n-a mai putut fericitul Teodor să se împotrivească la toată mulțimea fraților.

Deci, primind egumenia, a început și mai mari nevoințe, făcîndu-se pildă tuturor, învățînd cu cuvîntul și cu fapta și îndreptînd rînduielile cele răzvrătite dintre călugări. Pentru că erau atunci unii care, nepăzind rînduielile cele călugărești și mai vîrtos făgăduința sărăciei, viețuiau asemenea ca mirenii. De aceștia fiindu-i milă fericitului Teodor, s-a sîrguit degrabă să-i îndrepteze bine și altora de primprejur le-a adus mult folos, deși cîrteau unii asupra lui, dar el nu băga în seamă acestea cît de puțin, și nu lua aminte la ceea ce grăiau cîrtitorii, ci se îngrijea ca faptele lui să fie plăcute lui Dumnezeu.

Iar mai pe urmă și aceia înțelepțindu-se, împlineau voia lui, descoperindu-i lui chiar și gîndurile lor. De aceea el, luînd aminte cu socoteală, dădea fiecăruia povața ce se cădea, pe cei mai leneși deșteptîndu-i spre nevoințe, iar pe cei care se nevoiau peste putere, mai oprindu-i puțin din multele osteneli ca să nu slăbească. Acum se cade a spune pătimirile sfîntului ce le-a avut pentru rîvna după Dumnezeu și pentru Legea Lui, ca să-i vedem răbdarea cea cu bărbăție în necazuri.

În acea vreme, împăratul Constantin, fiul cel neasemenea maicii celei bune și iubitoare de Hristos, adică împărăteasa Irina, a izgonit pe aceasta de la împărăție și a început a domni singur. Și fiind tînăr și cu obiceiuri rele, s-a dedat la patimi fără măsură și la desfrînare. Pentru aceea a izgonit și pe soția sa Maria, pe care a făcut-o de s-a tuns cu sila în cinul monahicesc, iar în locul ei și-a luat altă femeie cu numele Teodotia, care era rudenie tatălui său. Preasfințitul Patriarh Tarasie n-a voit să binecuvinteze cununia lor, dar un preot oarecare cu numele Iosif, care era iconomul bisericii, defăimînd dumnezeieștile legi și neascultînd de patriarhul, s-a făcut părtinitor și săvîrșitor acelei nunți fărădelege.

Acest preot, după aceea, fără zăbavă și-a luat răsplătirea pentru îndrăzneala sa, precum mai pe urmă se va arăta. Iar patriarhul se sîrguia în tot chipul ca să despartă acea însoțire a împăratului, dar nu putea, căci împăratul se lăuda că va ridica iarăși eresul luptării contra sfintelor icoane. De aceea patriarhul a lăsat pe împărat să petreacă așa, ca să nu vină mai mare nenorocire asupra Bisericii lui Hristos. Deci o fărădelege ca aceea începîndu-se de la casa împărătească, s-a întins pretutindeni, nu numai prin cetățile dimprejur, ci prin hotarele cele mai îndepărtate. Așa au început a face domnii și stăpînii care erau în Bosfor și Gothii și cei care stăpîneau și prin alte părți, despărțindu-se de femeile lor, și cu sila ținîndu-le în chip călugăresc, luînd în locul lor altele.

Acestea auzindu-le Fericitul Teodor, plîngea cu sufletul și ofta greu de niște păcate ca acestea, ce se făceau pe față, întristîndu-se și temîndu-se să nu intre în obicei nelegiuirea aceea, iar legea lui Dumnezeu să fie înlăturată dintre creștini. Deci, aprinzîndu-se cu rîvnă după legea dumnezeiască, a trimis la toți călugării vestindu-le fărădelegea împăratului și poruncind să-l scoată despărțit de Biserica lui Hristos, ca pe un defăimător al legii lui Dumnezeu, care, îndrăznind a se însoți cu rudenia lui, a făcut sminteală altora.

Cu astfel de curaj, Cuviosul Teodor dădea pe față fărădelege pe care o făcuse împăratul, încît a străbătut pretutindeni această rîvnă a cuviosului, de care însuși împăratul, înștiințîndu-se despre aceasta, s-a necăjit asupra lui. Dar nu-și arătă îndată mînia lui, știindu-l bărbat drept și avînd de la toți mare slavă și cinste.

Deci mai întîi, împăratul a gîndit să-l înduplece cu momeală; și a poruncit soției sale celei desfrînate, ca să trimită la sfîntul mult aur, rugîndu-l să se roage pentru dînsa și pentru neamul ei. Făcîndu-se aceasta, sfîntul n-a primit aurul, iar pe cei trimiși i-a alungat ca pe cei ce împreună se învoiseră la fărădelegea împăratului. Apoi împăratul îndată a făcut alt sfat. A chibzuit să meargă acolo unde viețuia cuviosul, ca și cînd ar avea oarecare trebuință. Dar pricina adevărată era ca să vorbească cu Cuviosul Teodor și să-l supună, socotind că-l va întîmpina împreună cu frații și va da cinstea ce i se cuvenea împăratului.

Însă, cînd a trecut împăratul pe lîngă mînăstire, n-a ieșit cuviosul înaintea lui, și nici unul din frați ci, închizîndu-se înăuntru, ședeau în tăcere; slugile împărătești, bătînd la poartă, nimeni nu le răspundea. Atunci împăratul mai tare s-a mîniat și, întorcîndu-se la palat, a trimis îndată un boier cu ostași, poruncindu-i să pună multe chinuri asupra sfîntului și asupra celorlalți călugări, care se țin de sfatul lui și, bătîndu-i, să-i izgonească din mînăstire și să-i trimită în surghiun. Mergînd trimisul acela, a năvălit asupra mînăstirii fără de veste și, prinzîndu-i pe toți, i-a chinuit fără milă, începînd de la Cuviosul Teodor, încît s-au umplut trupurile lor de răni și pămîntul s-a înroșit de sîngele lor. Iar după acele bătăi, a trimis pe cuviosul în surghiun la Tesalonic, și împreună cu dînsul unsprezece părinți mai aleși, care, pătimind împreună cu cuviosul, răbdau cu dînsul vitejește în legături și în necazuri, bucurîndu-se că sînt răniți și izgoniți pentru dreptate.

Auzind despre acestea, călugării din Herson și din Bosfor, cum că marele Teodor și cei împreună cu dînsul au rămas neclintiți cu mintea, împotrivindu-se fărădelegii împăratului, și cîte au pătimit, le-a părut rău de aceasta. Deci urmînd acelora, asemenea au propovăduit pe împăratul cel fărădelege și străin de Biserică, pentru care pricină mulți dintre dînșii au pătimit surghiunie. Iar Fericitul Teodor, fiind în surghiunie, scria către cei care erau închiși pentru aceeași pricină, întărindu-i pe dînșii și învățîndu-i ca să nu slăbească în voință și să nu se clatine în necazuri, ci mai vîrtos să se îmbărbăteze și să pătimească pentru adevăr.

Atunci, a scris și către papa de la Roma, vestindu-l despre ce a pătimit de la împăratul care făptuise fărădelegea. Iar papa a scris înapoi către dînsul, lăudîndu-i răbdarea sa, fericindu-l pentru rîvna lui după Dumnezeu și pentru bărbăția cea neclintită. Însă Dumnezeu fără zăbavă a făcut izbîndă asupra împăratului, pentru nevoința și chinuirea robului Său; căci l-a lipsit și de împărăție și de viață, fiindcă maica lui și boierii, sculîndu-se asupră-i, i-au scos ochii, și de durere îndată a murit. Iar după moartea lui, Irina luînd iarăși împărăția bizantină, toți au fost scoși din închisori și Fericitul Teodor a fost chemat din Tesalonic la Constantinopol și a fost cinstit de împărăteasă și de patriarh ca un mărturisitor al lui Iisus Hristos.

Atunci preotul Iosef, cel mai sus pomenit, care îndrăznise să binecuvinteze nunta împăratului cea fărădelege, și-a primit judecata după pravila Sfinților Părinți și a fost scos din treapta preoției și izgonit din biserică; iar Sfîntul Teodor s-a întors la mînăstirea sa și toți s-au bucurat de întoarcerea lui, nu numai călugării, ci și mirenii. Apoi toți cei dimprejur alergau să-l vadă, bucurîndu-se de un păzitor ca acesta al legii lui Dumnezeu, care a răbdat pentru dreptate răni și izgoniri și care iarăși s-a întors la păstoria sa. Deci Cuviosul, adunînd duhovniceștile sale oi risipite, le păstorea pe ele ca și mai înainte, petrecîndu-și viața în plăcerea lui Dumnezeu, și luminînd tuturor cu fapte bune ca o făclie în sfeșnic.

Iar după cîțiva ani s-au făcut năvălirile turcilor asupra grecilor, robind părțile stăpînirii grecești. Atunci mulți au fugit de frică în cetățile cele mai îndepărtate, precum și Cuviosul Părinte Teodor, care nu s-a dat pe sine și pe cei împreună cu dînsul într-o primejdie ca aceea, ci ascultînd pe Cel ce le-a zis: *Duceți-vă puțin pînă va trece mînia lui Dumnezeu*, a lăsat chinovia și a venit împreună cu frații în Constantinopol. Iar venirea lui a fost plăcută patriarhului și împărătesei, bucurîndu-se de dînsul și l-au rugat să primească mînăstirea studiților și să rînduiască mai bine viața ucenicilor săi. Aici se cuvine să pomenim ceva și despre acea mînăstire a Studiților de cînd s-a început.

Și iată cum. Un bărbat oarecare din cei de bun neam, mare și puternic, a venit din Roma, fiind cinstit cu boieriile de patriciu și antipat. Acesta a zidit în Constantinopol o biserică mare și preafrumoasă în numele Sfîntului Ioan Botezătorul și a făcut pe lîngă mînăstire ziduri și chilii. Apoi, chemînd călugării de la locașul numit al "neadormiților", i-a rugat să viețuiască în mînăstirea lui și să-și țină toată rînduiala lor. Iar numele acelui boier era Studie. Deci, de la numele lui a luat numire mînăstirea, numindu-se a Studitului, în care au viețuit călugării pînă la împărăția lui Copronim, ținînd rînduiala neadormiților. Iar cînd necredinciosul Copronim făcea rău Bisericii lui Dumnezeu, cu lupta contra sfintelor icoane, atunci a izgonit pe călugări din Bizanț și a rămas pustie mînăstirea Studitului.

Apoi, după ce a pierit necredinciosul împărat, prigoana a încetat, iar călugării au început iarăși a viețui pe lîngă biserica Studitului, dar mai mulți. Într-acea vreme, cînd a venit cuviosul împreună cu călugării săi în Constantinopol, numai doisprezece călugări petreceau în acea mînăstire. Deci cuviosul fiind rugat de împărăteasa Irina și de Sfîntul Patriarh Tarasie, a primit mînăstirea Studitului și a început a viețui într-însa.

Văzînd locul plăcut pentru petrecerea călugărilor, a înnoit și a întins mînăstirea și s-a adunat mulțime de frați, pentru că veneau la dînsul călugări și de la alte mînăstiri, vrînd să viețuiască lîngă dînsul și să-l aibă povățuitor; iar el îi primea pe toți ca un părinte și cu nefățărnicie îi iubea. La el nu era mai puțin iubit acela care era călugărit într-o altă mînăstire, precum fac mulți din egumenii nepricepuți, cinstind mai mult pe aceia pe care el singur i-a călugărit, iar pe cei călugăriți în alte mînăstiri nu ca pe cei ai lor, ci ca pe niște străini îi socotesc. Dar la Cuviosul Teodor toți erau deopotrivă, deasemenea pe toți îi iubea deopotrivă și pentru toți avea purtare de grijă. Pentru că știa că unul și același este chipul călugăresc, ori unde se va îmbrăca într-însul; precum și darul Botezului unul este, ori unde s-ar învrednici cineva de el, și numai după măsura faptelor bune se deosebesc răsplătirile celor călugăriți.

Ucenicii acestui cuvios părinte sporeau întru toate faptele cele bune, încît străbătînd pretutindeni vestea despre viața lor cea sfîntă, mulți alergau la dînșii, dorind a rîvni nevoințele lor, și s-a înmulțit numărul lor pînă la o mie de frați. Atunci văzînd cuviosul mulțimea ucenicilor săi și că-i este cu neputință a lua seama tuturor singur și a cerceta faptele, cuvintele și gîndurile fiecăruia, pentru aceea, ca și Moise, a pus începători pe care îi știa că sînt mai pricepuți, mai iscusiți în fapte bune și mai nevoitori și pe fiecare dintr-înșii îi orînduia cu chemarea ce se cuvenea. Pe unul îl chema econom, pe altul eclesiarh, pe unul păzitor, pe altul înfrînător și pe fiecare după slujba cea orînduită lui.

Apoi a scris și porunci cum fiecare dintre dînșii va săvîrși cele poruncite, începînd de la cel dintîi și pînă la cel mai de pe urmă. Și a așezat și canoane pentru greșeli, unora a rînduit cîteva închinăciuni, iar altora port, și pentru fiecare greșeală a rînduit cercetarea ce se cuvenea. Dacă cineva ar fi lăsat dumnezeiasca cîntare, sau ar fi sfărîmat vas, sau ar fi vorbit vorbe în deșert, sau ar fi făcut ceva cu nebăgare de seamă, sau ar fi mîhnit vreun frate întru ceva, sau ar fi vorbit cuvinte de prisos, sau ar fi scos glas tare, sau ar fi umblat fără blîndețe și fără smerenie, sau ar fi vorbit şezînd la masă, nescultînd citirea, sau ar fi cîrtit pentru bucate, sau fără de rușine și cu îndrăzneală ar fi aruncat ochii încoace și încolo, sau altceva de ar fi făcut dintre acestea, pentru toate acestea a însemnat canoane după faptă.

Apoi a așezat toate de obște, ca să nu zică că este ceva al lui. De obște era mîncarea, de obște și hainele și fiecare trebuință de obște, ca să aibă și mîntuire de obște. După aceea cuviosul se sîrguia și la aceasta, ca să nu iasă călugării lui adeseori din mînăstire în cetate, pentru trebuințele mînăstirii. Căci știa cîte ispite se întîmplă călugărului umblînd prin cetate, din pricina vederii fețelor străine și din auzirea vorbelor rele. Pentru aceea a voit să aibă tot felul de meșteșug în mînăstire. Deci, frații învățau tot felul de meșteșuguri, unii la lucrat în lemn și la zidit, iar alții fierăria, unii la țesătorie, alții la tăiere de piatră și la tot lucrul ce este de trebuință în mînăstire.

Pe cînd lucrau cu mîinile, în gură pururea aveau rugăciunea lui Hristos și psalmul lui David. Despre acest obicei al mînăstirii Studitului și despre această rînduială s-a străbătut vestea pretutindeni, încît mulți, întemeind mînăstiri in cetățile dimprejur și prin părțile cele mai îndepărtate, prescriind orînduiala Studiților, o țineau pe aceasta, iar unii și pînă acum o țin. Apoi cuviosul a scris multe cărți folositoare și a alcătuit cuvinte de laudă pentru praznicile împărătești ale Născătoarei de Dumnezeu, cum și viața Sfîntului Ioan Botezătorul a cinstit-o cu frumoase cîntări. După aceea a alcătuit multe canoane și cîntări, adăpînd Biserica lui Dumnezeu cu izvoarele învățăturii sale ca un rîu plin de apele înțelepciunii și veselind-o cu cîntările sale.

După aceasta a răpit împărăția grecească Nichifor prigonitorul și a izgonit de la împărăție pe binecredincioasa împărăteasă Irina. Apoi a murit și preasfîntul patriarh Tarasie, iar după dînsul a fost ridicat pe scaun un om cu fapte bune și vrednic de treapta aceasta, care era la nume la fel cu împăratul, căci Nichifor se numea și el. Atunci iarăși au început să fie tulburări în Biserică, pentru că împăratul cu puterea sa, iarăși a adus în biserică pe Iosef cel pomenit mai sus și a poruncit să-i dea slujba preoției. Patriarhul s-a împotrivit împăratului pe cît era cu putință, dar cînd l-a văzut tulburîndu-se cumplit s-a temut ca să nu pătimească de la dînsul toată Biserica, ceva mai cumplit de cum a pătimit de la împărații cei răi care au fost mai înainte.

Deci a primit pe Iosef fără de voie în rînduiala preoțească. Dar aceasta, împăratul a făcut-o din pizmă împotriva Cuviosului Teodor, întărîtîndu-l, căci știa că nu va răbda cuviosul una ca aceasta; ceea ce a și fost. Atunci sfîntul a mustrat pe împărat, ca pe cel care făcea rău Bisericii, aducînd cu puterea sa mirenească pe acela, pe care sfințitul patriarh Tarasie, împreună cu tot clerul său, judecîndu-l, l-a depărtat. Deci împăratul s-a mîniat foarte asupra cuviosului Teodor și l-a trimis la surghiun, în ostroavele ce erau aproape de cetate. Asemenea a făcut și fratelui său Iosif și vrednicului de fericire, bătrînului Platon, cum și altor mulți călugări din mînăstirea Studitului.

Apoi a venit veste la împărat că barbarii au ajuns în Tracia și o robesc. Iar împăratul îndată s-a pregătit de război, însă nu atît poftea a birui pe potrivnicii săi, pe cît dorea să izgonească pe Cuviosul Teodor. Deci, mergînd cu oastea asupra sciților, a trimis la sfîntul și cu momeli și cu îngroziri voia să-l aducă la un cuget cu dînsul. Iar sfîntul i-a răspuns: "Se cade ție, împărate, să faci pocăință pentru păcatul pe care l-ai făcut, să aduni ceea ce ai risipit și astfel să mergi la război. Dar de vreme ce aceasta n-ai făcut, de aceea ochiul cel a toate văzător, prin mine umilitul, astfel mai înainte îți vestește: Să fii înștiințat că nu te vei întoarce din calea în care te duci". Iar împăratul n-a socotit întru nimic cuvintele sfîntului, ci mai mult s-a mîniat asupra lui, și se lăuda că, întorcîndu-se, i se va face mult rău sfîntului. Dar nu s-a învrednicit a se întoarce, pentru că după proorocirea sfîntului a fost ucis de barbari.

După dînsul a luat împărăția fiul său, Stavrichie. Dar și acesta a murit degrabă, căci fusese rănit în război, la care fusese cu tatăl său. Apoi a fost ales la împărăție Mihail care atunci era ministru al palatului, bărbat cu adevărat vrednic de stăpînirea împărătească, fiind bun

creştin. Acela, luînd stăpînire, îndată l-a adus pe Cuviosul Teodor din surghiun și pe toți cei împreună cu dînsul, apoi de mare cinste s-a învrednicit aducînd pace bisericilor.

Iar Iosef iarăși a fost îndepărtat din Biserică, ca un mădular netrebnic. În acea vreme fericitul și vrednicul de laudă Platon, s-a dus către Domnul. Auzind patriarhul de răposarea lui, a venit cu tot clerul în mînăstirea Studitului și, sărutînd sfintele lui moaște, l-a îngropat cu cinste.

Cuviosul Teodor, după răposarea lui Platon, părintele său duhovnic, numai doi ani a viețuit cu frații în liniște; căci iarăși s-a ridicat vifor cumplit asupra lui și asupra Bisericii lui Hristos din partea rău-credinciosului Leon Armeanul, care fusese mai înainte voievod al binecredinciosului împărat Mihail. Că fiind trimis la război asupra barbarilor, acolo a adunat mulțime de oaste pentru a merge împotriva împăratului Mihail, făcătorul său de bine. Apoi, înșelînd boierii și pe ostași, pe unii cu daruri, pe alții cu făgăduințe, iar pe alții cu alte momeli, i-a atras la sine și astfel s-a făcut împărat, încît nimeni nu era ca să se împotrivească lui. Înștiințîndu-se despre aceasta binecredinciosul împărat Mihail, îndată a schimbat porfira împărătească cu rasa monahicească, nemaivoind să facă război cu vrăjmașul său.

Leon Armeanul, luînd stăpînirea împărătească, la început se arăta binecredincios și blînd, pînă cînd s-a întărit în împărăție și a adunat pe ajutătorii relei sale credințe. Apoi a început a huli sfintele icoane și a defăima pe cei ce le cinstesc, numindu-i nepricepuți pe unii ca aceia. Iar patriarhul mustra credința lui cea rea și discuta cu dînsul din Sfînta Scriptură pentru sfintele icoane, dar nimic nu sporea, ci mai mult a pornit pe împăratul cel fără de minte spre mai mare mînie.

Deci împăratul, chemînd îndată pe toți preoții cei mai de cinste, pe călugări și pe patriarh, precum și pe fericitul Teodor, și-a dat pe față răutatea lui, hulind și ocărînd pe cei ce cinstesc sfintele icoane și lăudînd pe cei care au combătut închinăciunea către ele. Căci zicea: "Oare n-a poruncit legea de demult, ce s-a scris cu degetul lui Dumnezeu, a nu sluji lucrul mîinilor omenești? Lege care zice: *Să nu-ți faci ție chip cioplit, nici altă asemănare.* Deci nu se cade a ne închina icoanelor pe care le fac mîinile omenești; căci cum poate cineva să scrie pe icoane pe Cel nescris împrejur, iar scîndurile cele de cîte un cot, cum să încapă pe Cel neîncăput. Apoi cum putem să socotim Dumnezeu pe Cel închipuit cu vopsele?"

Iar sfinții părinți se împotriveau în tot chipul la cuvintele lui cele deșarte și hulitoare, zicînd: "Dacă vom ține desăvîrșit legea dată prin Moise, apoi deșartă va fi credința noastră creștinească, deșartă și propovăduirea apostolească; în zadar vor fi toate dumnezeieștile așezăminte ale Sfinților Părinți și chiar întruparea Stăpînului, ceea ce este înfricoșat de grăit, prin care am cunoscut chipul cel omenesc al Lui. Noi, cînd cinstim icoanele, nu cinstim lemnul și vopselele, ci pe Cel închipuit pe dînsele".

Așa gîndind sfinții, Cuviosul Teodor, care știa bine scripturile cele vechi și cele noi, a zis către împărat cu îndrăzneală: "De unde ți-a venit, o împărate, o gîndire ca aceasta, ca să necinstim chipul lui Hristos, să aduci în Sfînta Biserică porunca aceasta eretică și să rupi haina ei țesută cu darul cel de sus și cu apostoleasca și părinteasca învățătură? Au doară din legea cea veche cugeți, cînd este știut că sfîrșitul ei l-a făcut darul cel nou care a venit prin Iisus Hristos? Și dacă se cuvine a ține legea cea veche, de care țineți voi, apoi se cade a vă și tăia împrejur și a ține sîmbetele; și celelalte care sînt scrise într-însa, se cuvine a le face. Dar n-ai putut înțelege aceasta, împărate, cum că legea cea veche a fost dată pînă la o vreme, numai unui neam care a ieșit din Egipt, adică evreilor? Deci, a încetat umbra după ce s-a arătat darul.

Dar chiar și acea lege nu se păzește pretutindeni, ceea ce se poruncește; căci ea a poruncit să nu se facă asemănare și să nu se închine lucrului de mîini omenești, dar tot ea a îngăduit asemănarea de heruvimi deasupra Chivotului. Dar acel Heruvim nu era făcut de mîini omenești? Însă de toți se cinstea. Iar în darul cel nou Însuși Domnul, închipuindu-și fața Sa pe mahramă, a dat-o lui Avgar de care acesta ținîndu-se, a dobîndit tămăduire de boala sa cea de multă vreme. După aceasta, Sfîntul Luca, Apostolul Domnului și evanghelistul, a închipuit cu mîinile sale asemănarea Maicii Domnului și a lăsat-o neamului care l-a urmat. Apoi în Fenicia, arătîndu-se chipul Mîntuitorului cel nefăcut de mîini omenești, a săvîrșit multe și strălucite minuni. Iar puterile care se arătau prin chipurile altor sfinți nu dovedesc acestea mai luminat decît soarele, că se cuvine a li se da cinstea cea cuvenită?"

Împăratul neluînd aminte la cele spuse de cuviosul, a zis: "Eu nu voiesc a închipui cu vopsele Dumnezeirea cea nevăzută și neajunsă". Sfîntul Teodor i-a răspuns: "Nici noi, împărate, nu scriem dumnezeirea, ci nescrisă o mărturisim și o credem. Iar trupul Fiului lui Dumnezeu, cel luat de la noi, numai că îl închipuim pe icoane cu scrisori, și Aceluia ne închinăm și pe Acela Îl cinstim; însă nu lemnul sau vopselele".

Acestea și mai multe grăind cuviosul părinte din dumnezeieștile Scripturi, a mustrat rătăcirea împăratului. Iar acesta, umplîndu-se de mînie, a zis către cuviosul cu mînie: "Te știu pe tine că totdeauna cele nepricepute grăiești și că ești gîlcevitor și mîndru și tuturor potrivnic; iar acum ai venit să mă ocărăști și să mă hulești și pe mine, vorbind nu ca unui împărat, ci ca unuia din cei proști. Pentru aceasta ești vrednic de multe chinuri însă te cruț, pînă cînd se va arăta mai cu adeverire judecata noastră și atunci, dacă nu te vei pleca, vei primi vrednică pedeapsă pentru nebunia și împotrivirea ta". Iar ceilalți cuvioși părinți n-au mai vrut nimic să vorbească împăratului, zicînd între dînșii: "Ce vom mai spune unui suflet atît de răzvrătit și care nu voiește să se vindece?"

Iar fericitul Teodor, luînd sabia cea duhovnicească, a zis către dînsul așa: "Deci, înțelege și ia aminte, o împărate, că nu este dreptul tău a judeca și a porunci Bisericii. Stăpînirii tale se cuvine a lua în seamă și a îndrepta lucrurile cele lumești, iar cele bisericești sînt date arhiereilor

și învățătorilor Bisericii. Ție îți este poruncit numai a urma și a te supune, căci așa zice Apostolul: *Dumnezeu a pus în Biserică mai întîi pe apostoli, al doilea pe prooroci, al treilea pe dascăli*, iar nu pe împărați. Și celelalte scripturi poruncesc ca lucrurile bisericești să le îndrepteze învățătorii Bisericii, iar nu împărații".

Atunci împăratul a zis cuviosului: "Dar tu mă izgonești din Biserică?" Sfîntul i-a răspuns: "Nu eu, ci predaniile dumnezeieștilor Apostoli și ale Sfinților Părinți te izgonesc; căci chiar dacă înger din cer ne va vesti ceva împotriva sfintei credințe, anatema să fie. Iar dacă voiești a fi în sînul Bisericii lui Hristos, împreună cu noi care ne închinăm icoanei lui Hristos, atunci urmează întru toate patriarhului și cinstitului sobor, care este cu dînsul". Acestea auzindu-le împăratul, mai mult s-a umplut de mînie și i-a izgonit pe toți cu necinste.

Ieșind de la împărat, cuvioșii părinți împreună cu patriarhul, au înconjurat pe fericitul Teodor, lăudîndu-l pe el din inimă, pentru că s-a împotrivit prigonitorului și l-a rușinat cu multă înțelepciune și cu bărbăție, mustrînd cu îndrăzneală păgînătatea lui. Apoi părinții mergînd pe la locurile lor, a ieșit de la eparhul cetății această poruncă: "Că nimeni să nu vorbească, nici să întrebe pentru credință, ci toți să facă voia împăratului, căci așa poruncește el".

Trimișii au ajuns cu acel cuvînt pînă la fericitul Teodor; iar sfîntul, rugîndu-se, a zis către dînșii: "Judecați singuri, oare cu dreptate este a vă asculta pe voi, mai mult decît pe Dumnezeu? Mai bine este limbii mele să fie tăiată, decît a tăcea și a nu ajuta credința cea adevărată". Cuviosul învăța pe toți ca fără de îndoială să țină credința dreaptă, pe unii chemîndu-i la sine, iar la alții mergînd singur, ori trimițîndu-le cărți, întărind pe cei ce slăbeau cu sufletul.

Iar patriarhul mergînd adeseori îi era bun sfetnic și îl mîngîia pe el, de vreme ce îl vedea mîhnit și cu durere în suflet. Și zicea către dînsul: "Nu te mîhni, părinte, pentru că Domnul nu ne va lăsa pe noi și nu va îngădui ispită mai presus de puterea noastră; nici nu va răbda răutatea aceasta pînă la sfîrșit. Că deși a ridicat vrăjmașul război asupra Bisericii, însă peste puțin se va întoarce durerea asupra capului său. Știi cuvîntul Domnului, care zice: *De nevoie este a veni sminteala, însă vai omului aceluia, prin care vine sminteala*. Din timpul Sfinților Apostoli pînă în ziua de astăzi cîte eresuri au ridicat asupra Bisericii oamenii răzvrătiți cu mintea și cîte au pătimit de la dînșii Sfinții Părinți, care au fost mai înainte de noi! Dar Biserica a rămas nebiruită și cei ce au pătimit sînt proslăviți și încununați, iar ereticii au primit după faptele lor".

Acestea auzind patriarhul și tot soborul care era cu dînsul, se întărea și se umplea de osîrdie de a răbda toate necazurile pentru buna credință. După aceasta, mai trecînd puțină vreme, sfințitul patriarh Nichifor a fost scos din scaun de necredinciosul împărat și l-a izgonit din Constantinopol; asemenea și toți arhiereii au fost osîndiți la surghiun. Atunci putea să vadă cineva lucru înfricoșat și de groază, ceea ce făceau luptătorii contra sfintelor icoane. Căci pe

unele le aruncau cu necinste la pămînt, pe altele le dădeau focului, iar pe altele le ungeau cu noroi și multe alte răutăți făceau.

Iar Cuviosul Teodor, văzînd aceasta, suspina cu amar și se minuna de îndelunga răbdare a lui Dumnezeu. Apoi, plîngînd zicea: "Cum rabdă cerul o fărădelege ca aceasta!" Dar nevrînd numai în taină a fi cinstitori de Dumnezeu, și în tăcere a plînge pentru o primejdie ca aceea, a poruncit fraților săi, pe cînd era praznicul Duminicii Stîlpărilor, să ia sfintele icoane în mîini și să umble în jurul mînăstirii, ridicînd icoana sus și cîntînd cu mare glas: "Preacuratului Tău chip ne închinăm Bunule", și alte cîntări de biruință, înălțînd lui Hristos.

Înștiințîndu-se despre aceasta împăratul, îndată a trimis la sfîntul, amenințîndu-l și înfricoșîndu-l ca să înceteze cu lucrul acesta, iar de nu va înceta, să știe că surghiunul, rănile și moartea îi stau înainte. Dar sfîntul nu numai că nu înceta, ci și mai mult făcea rugăciuni, învățînd pe toți cu mare glas, și sfătuindu-i ca să țină credința dreaptă, și să dea cuvenita cinste sfintelor icoane.

Văzînd împăratul că nu este cu putință nici cu momeli, nici cu îngroziri a potoli îndrăzneala și rîvna Cuviosului Teodor, l-a osîndit pe el la surghiun. Iar cuviosul, chemînd la sine pe toți ucenicii și învățîndu-i pe dînșii, le zicea: "Acum, fraților, fiecare din voi răbdînd, să-și mîntuiască sufletul său, pentru că vremea este cumplită". Apoi, fiind mîhnit și plîngînd, s-a urcat în corabie, și a fost dus în Apolonia și închis într-o temniță ce se numea Mesopa. Dar și acolo învăța buna credință, către unii vorbind, iar către alții trimițînd scrisori din temniță, întărindu-i în buna credință.

Vestea despre scrisorile lui ajunsese pînă la împărat, care îndată a trimis pe Nichita, fiul lui Alexie, poruncindu-i să-l ducă pe sfîntul la un loc mai îndepărtat, ce se numea Vonita; și acolo, închizîndu-l în temniță, să-l păzească ca să nu vorbească cu nimeni, nici să scrie ceva despre cinstirea icoanelor. Venind Nichita la cuviosul i-a spus porunca împăratului, iar el a răspuns: "Mutarea aceasta din loc în loc, o primesc cu bucurie, pentru că eu nu am loc statornic în viața aceasta și unde voi fi dus, acolo este locul meu; iar a tăcea și a nu învăța dreapta credință, aceasta nu se poate, nici nu vă voi asculta pe voi întru aceasta și de îngrozirile voastre nu mă voi teme".

Sfîntul a fost dus la locul pomenit și închis în temniță, însă el tot mărturisea dreapta credință. Înștiințîndu-se împăratul că Sfîntul Teodor nu se pleacă întru nimic voii lui, s-a aprins de multă mînie și iarăși a trimis pe Nichita, poruncindu-i ca să pună asupra sfîntului răni cumplite. Venind acel Nichita, a spus cuviosului porunca împăratului, iar el îndată cum a auzit cuvîntul, a început a dezbrăca hainele de pe el, zicînd: "Eu de mult doresc aceasta, ca să fiu hrănit cu chinuri pentru sfintele icoane".

Nichita, fiind bun cu firea și milostiv, văzînd trupul sfîntului gol, pe care multa osteneală și postul îl slăbise de tot, s-a umilit cu sufletul și n-a îndrăznit a se atinge de dînsul, căci se temea de Dumnezeu; apoi s-a dus, nefăcînd sfîntului nici un rău. Iar sfîntul neîncetat răspîndea învățătura sa cea bună, pentru că și străjerii se rușinau de dînsul și nu puteau să-l oprească, deși le era poruncit cu străşnicie ca să nu lase pe Teodor să învețe pe nimeni dreapta credință. El a scris și către ucenicii săi, care erau împrăștiați prin alte părți; căci pentru dînșii mai vîrtos se îngrijea, învățîndu-i să păzească fără frică mărturisirea credinței, măcar de vor pătimi mii de chinuri.

Apoi le aducea aminte că nu sînt nimic pătimirile de acum, pe lîngă slava ce se va arăta întru noi și pe care o vor dobîndi toți cei ce au răbdat pînă în sfîrșit. După aceea a scris și către preasfințiții patriarhi, către patriarhul Romei celei vechi, către al Ierusalimului și către al Alexandriei, vestindu-le cu amănuntul cum au fost batjocorite sfintele icoane în Bizanț și cum cei dreptcredincioși sînt ținuți prin temnițe și cum adevărul s-a înghițit de minciună. Apoi îi ruga ca și ei, cu ajutorul lui Dumnezeu, să susțină dreapta credință. Și veneau mulți în temniță la cuviosul, și ascultau învățăturile cele frumoase pe care le dădea dînsul și se întorceau cu mult folos.

Odată un cleric de la Biserica Asiei, trecînd pe acolo a cercetat pe sfîntul. Acel cleric, auzind învățătura lui pentru buna credință, îndată a lepădat eresul luptării contra sfintelor icoane și s-a închinat lor. Și întorcîndu-se acasă, nu voia să aibă împărtășire cu episcopul său, care era eretic. Apoi și pe alt cleric, prieten al său, l-a sfătuit și, aducîndu-l la dreapta credință, l-a întors de la credința eretică. Iar episcopul, aflînd că Sfîntul Teodor este pricina acestei schimbări a clericilor săi, a vestit prin scrisoarea sa pe împăratul, jeluindu-se asupra Sfîntului Teodor.

Împăratul îndată a trimis poruncă voievodului Asiei, ca să pedepsească pe Teodor cu cumplite chinuri. Iar voievodul a trimis pe unul din dregători, poruncindu-i să dea Sfîntului Teodor cincizeci de lovituri. Acela venind, cînd a spus fericitului pricina venirii sale, el îndată și-a dezlegat brîul și a lepădat haina și și-a dat spatele spre loviri, zicînd: "Plăcut îmi este ca împreună cu aceste răni să-mi lepăd trupul și degrabă să mă duc cu sufletul către Domnul meu cel dorit".

Dregătorul, rușinîndu-se de sfîntul, s-a închinat lui, cerînd iertare și apoi s-a dus. După aceasta a venit alt trimis de la împărat, cu numele Anastasie, foarte cumplit și nemilostiv. Acesta bătînd cu mîinile sale pe sfîntul, i-a dat pînă la o sută de lovituri și l-a închis într-un loc întunecos. Asemenea și pe ucenicul lui, pe nume Nicolae, care pururea urma părintelui său și pătimirilor lui era părtaș; și pe acela bătîndu-l, l-a închis împreună cu dînsul și a poruncit străjerilor să-i țină strînși în legături, apoi s-a dus. Ce fel de chinuri a răbdat cuviosul în acea închisoare întunecoasă, nu este cu putință a spune; căci trupul lui slăbit de post și de ostenelile călugărești, primind atîtea bătăi, era peste tot o rană.

Încă și temnița aceea era plină de toată necurăția. Iarna degera de frig, pentru că nici haine nu avea, ci numai o zdreanță, iar vara se topea de căldură, pentru că vîntul nu răcorea locul acela de nicăieri. Apoi mulțime de jigănii mici erau acolo în temniță. Încă și străjerii, avînd poruncă cu îngrozire, erau aspri și nemilostivi, căci îl dosădeau și-l ocărau, numindu-l nepriceput și vrăjmaș al împăratului. Aceia le aruncau printr-o ferestruică, lui și ucenicului său, cîte o mică bucățică de pîine, și le dădeau cîte puțină apă, și aceea nu totdeauna, ci la o zi sau la două, iar alteori și după mai multe zile; și așa îi chinuia cu foame și cu sete.

Odată părintele a zis către ucenic: "Vezi, fiule, că oamenii aceștia nu numai cu răni și cu această temniță întunecoasă ne pedepsesc, ci cu foame și cu sete vor să ne omoare, dar noi să ne punem nădejdea în Dumnezeu, Care nu numai cu pîine, ci și cu altă mîncare mai bună știe a hrăni, cu a Cărui purtare de grijă se ține toată suflarea. Mie, împărtășirea cu Trupul Stăpînului să-mi fie de acum hrana sufletului și trupului". Pentru că cuviosul avea totdeauna cu sine o părticică din Trupul Cel de viață făcător, adăpat cu Sîngele Domnului Iisus Hristos, pe care o păstra pe cînd săvîrșea dumnezeieștile Taine, cînd îi era cu putință.

"Deci - zicea el - eu numai cu Acesta mă voi împărtăși, negustînd altceva nimic, iar pîinea care ni se dă amîndurora să-ți rămînă ție singur, asemenea și apa; pentru că foarte puțin ni se dă, precum vezi, și abia poate să fie pentru tine singur, spre întărirea trupului, ca măcar tu să rămîi viu și să vestești fraților trecerea mea din viață, dacă va fi voia Domnului Dumnezeu a mă săvîrși în această mare strîmtorare".

După cîtăva vreme, Cel ce satură toată ființa cu buna Sa voire nu a trecut cu vederea pe plăcutul Său, care se sfîrșea de prea multă foame, ci a rînduit pentru dînsul acestea: trecînd pe acolo un boier împărătesc a aflat toate despre dînsul, cum răbda strîmtorare și foame. Deci, aceluia i-a plecat Dumnezeu inima spre milă și a poruncit străjerilor ca să dea din destul hrană sfîntului și ucenicului său și să nu le mai facă nici un rău, ca să poată viețui. Și era așa cu bunăvoirea lui Dumnezeu, că după puțină vreme schimbîndu-se necazurile lor, s-au mai întărit cu trupul, însă fericitul părinte se lupta cu multe nevoi, de vreme ce stomacul lui era bolnav, fiind cuprins de multă slăbiciune.

A petrecut sfîntul în acea temniță mai mult de trei ani, hrănindu-se cu pîine de la străjeri și aceea o primea cu defăimare. Toate acestea le răbda cu bucurie pentru dreapta credință. Astfel petrecînd el și netămăduindu-se desăvîrșit de durerile și rănile ce le avusese mai înainte, iarăși l-au osîndit cu mai cumplite chinuri; căci nu se știe cum a ajuns în mîinile împăratului o scrisoare a fericitului Teodor, în care se cuprindea mustrarea credinței rele a împăratului și o învățătură către cei credincioși, pentru buna cinstire și dreapta slăvire a sfintelor icoane.

Citind împăratul scrisoarea aceea, cu mai multă mînie s-a aprins și a trimis la fericitul Teodor, pe un voievod nemilostiv, ca să-i arate scrisoarea aceea, și să-l întrebe de este a lui; apoi să-l bată pînă la suflarea cea mai de urmă. Venind voievodul, a arătat scrisoarea fericitului, iar el a mărturisit adevărul cum că este a lui, iar nu a altuia. Atunci voievodul a poruncit mai întîi să bată pe ucenicul sfîntului, pe Nicolae, de vreme ce el a scris scrisoarea, ca din partea Sfîntului Teodor. După aceea, dezbrăcînd și pe Cuviosul Teodor, l-a bătut fără milă, încît tot trupul i s-a rănit și puțin i-a lipsit să nu-i sfărîme chiar oasele. Și lăsîndu-l abia viu, s-a întors iarăși la ucenicul Nicolae, momindu-l și îngrozindu-l ca să se lepede de închinarea cinstitelor icoane. Dar, aflîndu-l neplecat, iarăși l-a bătut mai mult decît întîi și l-a lăsat acolo gol, ca să rămînă peste noapte în frig, ca astfel îndoit să se muncească și de durerea rănilor și de asprimea gerului, pentru că era atunci luna februarie.

Iar Cuviosul Teodor, din pricina cumplitei bătăi a căzut într-o durere nu ușoară de răbdat, și zăcea ca un mort, abia putînd să sufle puțin, negustînd nici hrană nici apă. Văzînd ucenicul pe părintele său așa de slab, s-a lăsat pe sine, cu toate că și el era cuprins de mare durere, din pricina rănilor, și se îngrijea de tămăduirea sfîntului. Căci, cerînd apă de orz, ce se numește ptizan (o doctorie), uda limba lui cea uscată și dîndu-i cîte puțină băutură îl deștepta ca pe un mort.

Apoi, văzîndu-l că prinde puțină putere de viață, a început a îngriji de trupul lui cel plin de răni, căci multe părți ale trupului se învinețiseră; pe acelea le tăia cu un cuțitaș și le lepăda, ca să se tămăduiască cealaltă parte din corp. Și cînd a început cuviosul a dobîndi puțină sănătate, a tămăduit și el pe ucenicul său.

Astfel, pătimind ei nouăzeci de zile și încă netămăduindu-se desăvîrșit de răni, a venit de la împărat alt trimis aspru fără omenie, căruia îi era poruncit să ducă în Smirna pe Sfîntul Teodor și pe ucenicul său Nicolae. Iar trimisul acela era iubitor de aur, și socotind că Sfîntul Teodor primește aur de la cei ce vin la dînsul să ia învățătură, a poruncit să caute prin toate părțile și să scobească pereții, nădăjduind că va găsi aur; dar neaflînd nimic, a început a împlini răutatea cea poruncită lui cu multă prisosință; căci scoțînd pe cuviosul și pe ucenicul său din temniță cu ocări și cu bătăi, i-au dat ostașilor și așa au fost duși la Smirna.

Iar fericitul, deși i se sfîrșise puterea trupului, însă fiind întărit de Dumnezeu, mergea cu acei ostași nemilostivi care îl duceau ziua fără cruțare, iar noaptea îi legau picioarele de un lemn, și astfel, cu osteneală nespusă, abia a ajuns la Smirna și a fost dat unui bărbat rău, care era învățător al relei credințe. De acesta fiind închis într-un bordei jos și întunecos, se chinuia acolo privind numai spre Stăpînul, Cel ce vede toate, Care numai singur îi era mîngîietor și apărător în toate necazurile. Acolo au închis împreună cu dînsul și pe ucenicul său Nicolae și așa sufereau împreună fericiții robi ai lui Hristos.

După puțină vreme iar a venit de la împăratul nemilostiv Atanasie, cel mai sus pomenit, și iarăși a dat sfîntului o sută de lovituri, apoi s-a dus. Iar cuviosul le răbda toate acestea cu mulțumire.

Într-acea vreme era în părțile Smirnei un voievod, nepot al împăratului și într-un glas cu dînsul la eres. Acela a căzut într-o boală cumplită și de nevindecat, încît era aproape de răsuflarea cea mai de pe urmă. Iar una dintre slugile lui, fiind din ceata dreptcredincioșilor, a adus aminte bolnavului despre Cuviosul Teodor, cum că are darul de la Dumnezeu a tămădui orice boală. El îndată a trimis la cuviosul, poftindu-l ca să se roage lui Dumnezeu pentru dînsul, și să-l scape de moartea ce acum se apropiase.

Iar cuviosul a răspuns trimișilor: "Spune-ți celui ce v-a trimis pe voi că așa grăiește Teodor: "Vezi ce vei răspunde în ziua ieșirii tale din viață, viețuind așa rău și făcînd atîtea necazuri celor dreptcredincioși. Tu, pe lîngă alte multe răutăți, ai adus și călugărilor mari necazuri fără de număr și ai omorît cu chinuri pe Tadeu cel mare în fapte bune, care acum se bucură împreună cu sfinții. Iar pe tine cine te va scăpa din chinurile cele veșnice? Deci, măcar la sfîrșit, pocăiește-te de răutățile tale".

Întorcîndu-se trimișii, au spus voievodului celui bolnav toate cuvintele Sfîntului Teodor. Iar el foarte s-a temut, gîndindu-se la răutățile pe care le făcuse, și a trimis iarăși la cuviosul, cerînd iertare și făgăduind că va primi dreapta credință, dacă îl va ridica de pe patul durerii cu rugăciunile sale. Iar cuviosul i-a trimis icoana Preacuratei Maicii lui Dumnezeu, poruncindu-i să i se închine și s-o respecte în toată viața sa.

Iar voievodul primind acea sfîntă icoană, a luat împreună cu dînsa și ușurare de boala sa, apoi a început a se însănătoși. Dar degrabă s-a întors la credința cea dintîi, la sfatul episcopului Smirnei care era eretic, de la care, luînd untdelemn pentru binecuvîntare, s-a uns cu dînsul, nădăjduind că va dobîndi mai multă sănătate. Dar după ungere îndată s-a întors la dînsul boala cea dintîi, de care înștiințîndu-se cuviosul, a spus mai înainte moartea cea cumplită a păcătosului, care s-a și întîmplat, pentru că degrabă și-a dat sufletul său. Iar Cuviosul Teodor a pătimit în acea închisoare un an și jumătate, și acolo în Smirna a răbdat mai multe legături.

După aceea și necredinciosul împărat Leon Armeanul, fiind rău, a fost ucis de ostașii săi, iar după dînsul a luat împărăția Mihail, ce se poreclea Travlos, care se mai numea și Valvos. Acesta deși era răucredincios, însă nu prigonea pe cei dreptcredincioși, ci lăsa pe fiecare să creadă precum voiește. Astfel toți părinții și mărturisitorii dreptei credințe au fost dezlegați din legături, scoși de prin temnițe și eliberați din surghiun.

Atunci și Cuviosul Teodor a luat ușurare pătimirilor sale și au venit la dînsul oarecare din ucenicii lui cei vechi, între care era Dorotei, care săvîrșise fapte bune din copilăria sa, Visarion, Iacov, Dometian, Timotei și alți mulți a căror viață era cinstită; iar dragostea către părintele lor era mai fierbinte și nemincinoasă.

Deci a venit în Smirna poruncă de la împărat ca și Sfîntul Teodor să fie eliberat întru ale sale, precum au fost și alții. Apoi, luînd ucenicii pe părintele lor, s-au întors împreună cu dînsul, bucurîn-du-se, după ce a răbdat surghiun șapte ani, iar mai înainte a răbdat cinci ani legături în Tesalonic de la Constantin, nepotul lui Copronim.

Întorcîndu-se fericitul din surghiun, pretutindeni l-au întîmpinat cu bucurie cei dreptcredincioși, unul pe altul întrecîndu-se și sîrguindu-se a-l primi în casele lor, pentru ca să se învrednicească de binecuvîntare prin rugăciunile lui și să se îndulcească de învățăturile lui cele plăcute. Apoi toată Biserica s-a bucurat de întoarcerea Sfîntului Teodor și toți l-au fericit, ca cel ce a răbdat atîtea nevoi pentru cinstitele icoane, și cu învățăturile sale pe toți i-a întărit.

După aceea cuviosul a venit în Calcedon ca să vadă pe fericitul Teoctist monahul, care mai înainte fusese cinstit cu dregătoria de magistru. Mîngîindu-se cu dînsul duhovnicește, s-a dus să cerceteze pe sfîntul patriarh Nichifor, împreună cu pătimitorul său, care și el fusese surghiunit de răucredinciosul împărat Leon Armeanul. Acolo a fost primit de patriarh cu dragoste și s-a bucurat foarte mult de venirea cuviosului, de care fusese mai înainte tare mîhnit. Mîngîindu-se mult între ei cu vorbe duhovnicești, cuviosul s-a dus în locurile Crischentului, și acolo, prin sosirea lui, pe mulți i-a veselit și i-a folosit.

De acolo iarăși întorcîndu-se la patriarh, a mers împreună cu dînsul și cu alți episcopi la împărat, ca să-l sfătuiască să primească dreapta credință. Dar acela, nepriceput fiind și neînvățînd dumnezeieștile cuvinte, n-a luat aminte la cele grăite de acești sfinți, decît numai acestea a răspuns către dînșii: "Eu nu vă opresc a face oricîte veți voi, dar numai aceasta vă poruncesc: să nu puneți icoane în cetatea împărătească, iar aiurea ori unde va voi cineva poate să le pună, pentru că eu nu voiesc a mă închina icoanelor". Acestea răspunzînd el, s-au dus părinții din Bizanț, iar Cuviosul Teodor s-a sălășluit împreună cu ucenicii săi în ținutul Crischentului.

După puțină vreme, ridicîndu-se război asupra grecilor, din partea unui oarecare Toma, care avea să răpească stăpînirea împăratului, sfîntul a fost nevoit să intre iarăși în Constantinopol împreună cu frații săi. Apoi, dacă a încetat războiul, iarăși s-a dus acolo, nevrînd a viețui în mijlocul poporului celui înșelat cu eresul lipsirii de icoane. Ieșind din Constantinopol, nu s-a dus în ținutul Crischentului, ci s-a sălășluit în Hersonisul Critului, unde era o biserică a Sfîntului Trifon, și acolo, împreună cu ucenicii săi, petrecea viață plăcută lui Dumnezeu întru nevoințele cele monahicești.

Viețuind puțin cu iubiții săi prieteni, a sosit la fericitul sfîrșit, avînd de la nașterea sa șaizeci și șapte de ani. Dar mai înainte de sfîrșitul său a căzut în boală grea, în luna noiembrie, bolind rău de stomac. Și a străbătut vestea pretutindeni despre aceasta, cum că fericitul Teodor este aproape de sfîrșit.

Atunci au venit la dînsul mulți din Constantinopol și de prin alte locuri dimprejur. Arhierei, egumeni și călugări de la multe mînăstiri, alergau cu sîrguință, pentru ca să audă pe cuviosul vorbind și să se folosească de cuvintele lui cele mai de pe urmă, sau măcar să vadă ieșirea lui din viață și ducerea către Dumnezeu. Pentru că numai apropierea de dînsul o socoteau a fi pentru ei de mare folos, fiindcă era minunat la cuvinte, înțelept în cunoștințe și în toate chipurile înfrumusețat; apoi era liniștit, nemînios, smerit și plin de toate faptele bune.

Fericitul zăcînd în pat, deși era foarte slăbit, totuși pe cît îi era cu putință, vorbea cele de folos către ucenici. Dar puțini puteau să-i audă cuvintele, de vreme ce limba lui se usca de arșița bolii. Pentru aceea, unul din cei ce scria repede, șezînd aproape și ascultînd, a scris cele ce grăia dînsul, că dacă va vrea cineva să le știe toate, să le caute în cartea fericitului și să le citească spre a se folosi. Pe cînd cuviosul vorbea, a început a-i fi mai ușor și l-a mai lăsat boala.

Apoi, sculîndu-se pe picioarele sale, a început a umbla și, intrînd în biserică în ziua Duminicii, a săvîrșit dumnezeiasca Liturghie, ținînd cuvînt de învățătură către frați. După aceea a mîncat împreună cu dînșii. Asemenea și a doua zi, în a șasea zi a lunii noiembrie, la pomenirea celui între sfinți a părintelui nostru Pavel Mărturisitorul, a săvîrșit dumnezeieștile Taine în biserică și a învățat pe frați. Apoi a fost și la cîntarea Vecerniei în acea zi. După aceea, intrînd cuviosul în chilie, s-a culcat în pat și iarăși a început a boli foarte rău, și a zăcut patru zile; iar a cincea zi a fost sfîrșitul durerilor lui și începutul vieții celei de veci.

Deci, apropiindu-se cuviosul de mutarea din viață, s-au adunat la dînsul mulțime de frați care plîngeau pentru dînsul, ca pentru părintele și învățătorul lor. Iar el, uitîndu-se spre dînșii, a lăcrimat puțin și a zis:

"Iată, părinților și fraților, a sosit sfîrșitul vieții mele și toți vom bea acest pahar de obște, unii mai curînd, iar alții mai tîrziu, și nimeni nu va scăpa de paharul acesta. Deci eu mă duc pe calea pe care au mers părinții noștri, acolo unde este viața cea veșnică, iar mai ales unde este Dumnezeu, pe Care L-a iubit sufletul meu, Căruia m-am numit rob, deși n-am săvîrșit cele ale robului. Iar voi, fraților și fiii mei iubiți, petreceți în cuvintele mele pe care le-am dat vouă și țineți credința cea dreaptă și viața cea drept credincioasă.

Știți că n-am încetat a vă vesti vouă cuvîntul lui Dumnezeu, și în sobor și îndeosebi. Iar acum cu sîrguință vă rog aveți-le pe acelea în mințile voastre și le păziți pentru că am grijă de voi, ca fără de prihană să vă duceți de aici. Iar eu, de voi avea îndrăzneală înaintea Domnului, făgăduiesc să-L rog pentru voi, ca totdeauna să înainteze mînăstirea voastră spre bine și ca fiecare dintre voi să aibă mai multă sporire în faptele cele bune, cu ajutorul lui Dumnezeu".

Acestea zicînd cuviosul și dînd tuturor sărutarea cea mai de pe urmă și iertare, a poruncit ucenicilor să ia lumînări în mîini și să înceapă cîntarea pentru ieșirea sufletului. Și stînd ucenicii în jurul patului, cîntau: *Fericiți cei fără de prihană, care umblă în legea lui Domnului*. Și cîntînd, au ajuns la cuvintele acestea: *În veac nu voi uita îndreptările Tale, că într-însele m-ai viat*. Atunci Cuviosul Teodor, la aceste cuvinte, și-a dat sufletul său, pe care, luîndu-l îngerii lui Dumnezeu, l-au dus înaintea scaunului Stăpînului, precum cu adevărat s-a arătat prin mărturisirea Cuviosului Ilarion de la Dalmat. Pentru că acela, în ziua în care s-a mutat fericitul Teodor, adică în a unsprezecea zi a lunii noiembrie, la pomenirea Sfîntului Mucenic Mina, umblînd prin grădină și citind psalmii lui David, a auzit niște glasuri minunate și a mirosit o bună mireasmă. Deci minunîndu-se, se întreba de unde sînt acelea.

Și uitîndu-se în văzduh, a văzut mulțime de cete fără de număr, în haine albe strălucind, cu fețele luminoase și, pogorîndu-se din cer cu cîntări, au ieșit întru întîmpinarea unui bărbat cinstit. Acestea văzîndu-le fericitul Ilarion, a căzut la pămînt cu multă spaimă și a auzit pe cineva zicînd către dînsul: "Iată sufletul lui Teodor, egumenul mînăstirii Studitului, care a pătimit pînă la sînge pentru sfintele icoane și a răbdat pînă la sfîrșit întru necazuri; iar acum adormind, cu prăznuire se suie la cer, întîmpinîndu-l pe el puterile cele cerești".

Acea vedenie, fericitul Ilarion a vestit-o și altor părinți îmbunătățiți. Și a însemnat ceasul și ziua vedeniei aceleia, ce se făcuse; iar după cîtăva vreme s-a înștiințat cum că atunci a răposat Sfîntul Teodor Studitul, cel vrednic de laudă și a trecut de pe pămînt la cer. Deci multe minuni a făcut cuviosul părintele nostru Teodor, și în viața sa și după moarte, din care vom povesti puține pentru folosul tuturor.

Un oarecare Leon, primitor de străini, atunci cînd se întorcea Cuviosul Teodor din surghiun, l-a odihnit în casa sa. Iar după puțină vreme, acest Leon a adus mireasă fiului său, și vrînd să se săvîrșească nunta, îndată a căzut mireasa într-o boală cumplită și zăcea fiind cuprinsă de fierbințeli, încît toți deznădăjduiseră de viața ei. Iar Leon a trimis la cuviosul, vestindu-i ceea ce i s-a întîmplat și rugîndu-l ca să le ajute cu rugăciunile sale. Cuviosul, binecuvîntînd untdelemn, l-a trimis lui Leon, poruncindu-i să ungă cu dînsul pe cea bolnavă. Făcîndu-se aceasta, îndată s-a sculat mireasa sănătoasă, ca și cum n-ar fi fost bolnavă niciodată.

Altă dată, Leon, mergînd singur la un sat departe, pentru o treabă oarecare, l-a întîmpinat în cale o fiară ce se numește rîs, care văzînd pe Leon s-a repezit asupra lui, vrînd să-l muște. Iar

Leon a chemat cu glas mare numele Cuviosului părinte Teodor și fiara îndată ce a auzit numele sfîntului a stat, apoi s-a abătut din cale și a fugit; iar Leon rămînînd nevătămat de fiară, s-a dus în calea sa.

O femeie ce pătimea de duh necurat a fost adusă la Cuviosul, și atît era de cumplit duhul într-însa care o muncea, încît singură, neștiind durerea, își rupea carnea de pe dînsa și o mînca. Cuviosul, văzînd pătimirea ei, s-a mîhnit pentru dînsa și a făcut cu mîna semnul crucii pe capul ei, apoi a citit peste dînsa rugăciunea de certare a duhului și îndată a ieșit dintr-însa duhul cel necurat și a fugit, fiind izgonit de rugăciunea cuviosului.

Altă femeie, fiind de neam de boier, a povestit lucrul acesta fericitului Sofronie, care a fost egumen, după mutarea Cuviosului Teodor.

"Odată - zicea ea - s-a aprins casa mea, pe care înconjurînd-o focul, ardeau cu flăcări toate cele dintr-însa; și nu se putea potoli focul nici cu turnarea apei, nici în alt chip; iar eu eram în foarte mare necaz și nu mă pricepeam ce să fac. Atunci mi-am adus aminte de o scrisoare a Cuviosului Teodor, ce era la mine, și care cu puțină vreme mai înainte sosise de la el. Deci, mi-a venit în gînd să o arunc în foc, că doar cumva se va rușina focul de scrisoarea scrisă de mîna cea sfîntă și va conteni puțin arderea. Făcînd așa cum am gîndit, am aruncat scrisoarea aceea asupra văpăii care se înălța și am zis astfel: "Sfinte Teodore, ajută-mi mie roabei tale, care sînt în nevoie". Și îndată am văzut puterea cea grozavă a focului slăbind și stingîndu-se". Așa de mult putea chemarea numelui acestui plăcut a lui Dumnezeu.

Un asemenea lucru spunea și Sofronie cel mai sus pomenit:

"Mergeam odată, zicea el, la Paflagonia împreună cu fericitul Nicolae, următorul și împreună pătimitorul marelui Teodor. Fiind pe cale și făcîndu-se seară ne-am odihnit într-un cîmp unde era mult fîn cosit, și acolo erau cîțiva ostași care, pentru că întîrziaseră, au stat în același cîmp și, aprinzînd foc, își coceau bucate. După aceasta în noaptea aceea s-a întins focul și a cuprins tot fînul. Ostașii deșteptîndu-se, îndată s-au pornit toți asupra noastră părîndu-li-se că noi am făcut această faptă, și voiau să-și pună mîinile asupra noastră și să ne chinuiască. Noi, nepricepînd ce să facem, am chemat în ajutor pe marele Teodor, zicînd: "Părinte cuvioase, ajută-ne și ne izbăvește pe noi cu rugăciunile tale, de năpasta ce a venit cu nedreptate asupra noastră". Zicînd acestea noi, îndată a început o ploaie mare și focul s-a stins de tot. Ostașii văzînd această minune, s-au întors către noi cu blîndețe și, căzînd, își cereau iertare".

În insulele Sardiniei era un bărbat oarecare foarte credincios, care avea la dînsul cuvinte de învățătură ale Cuviosului Teodor și le citea cu sîrguință. Acela iubea și cîntările care sînt

alcătuite de acest sfînt părinte, ce se cîntă în postul cel mare, adică Triodul sau trei cîntări. Niște călugări răucredincioși, trecînd pe cale, s-au dus și au găzduit la acest bărbat, în vremea postului mare. Ei, văzînd cîntările și cuvintele făcute de Cuviosul Teodor, au început a le huli, zicînd că nu sînt alcătuite după înțelegere, și sînt pline de nebunie. Bărbatul acela care îi găzduia, auzind acestea, s-a schimbat și de atunci nu mai citea cuvintele cuviosului cele folositoare, nici cîntările lui nu le mai cînta la pravila Utreniei, precum avea obiceiul mai înainte.

Răzvrătindu-se astfel, i s-a arătat într-o noapte Cuviosul Teodor, mic la stat precum în viață, palid la față și pleșuv la cap, și mergeau în urma lui alți călugări ținînd în mîini toiege, cu care a poruncit să-l bată pe cel răzvrătit. Acela fiind bătut, sfîntul îi zicea: "Pentru ce ai lepădat cu necredință scrisorile mele pe care mai înainte le iubeai și le cinsteai? Pentru ce n-ai socotit aceasta, că dacă n-ar fi cunoscut Biserica lui Dumnezeu folos într-însele nu le-ar fi primit? Căci nu sînt cuvinte mincinoase și cu meșteșug, nici nu sînt așezate în chipuri ritoricești, ci sînt cu totul sănătoase și smerite, care pot a zdrobi inima și a umili sufletul, pentru că sînt dulci și cu adevărat folositoare celor ce vor să se mîntuiască". Certînd astfel pe cel răzvrătit, s-a dus.

Apoi făcîndu-se ziuă, bărbatul acela zăcea în pat, avînd trupul plin de vînătăi din bătaie, pe care le arăta tuturor, spunîndu-le despre certarea ce i s-a făcut. Apoi îndată a izgonit din casa sa cu necinste pe călugării aceia care l-au înșelat, ca pe unii ce au fost pricinuitori de greșeala lui și de certarea aceea. Iar spre Cuviosul Teodor a cîștigat mai multă credință decît înainte și cu dragoste citea scripturile și cîntările alcătuite de dînsul, și-l ruga ca să-i ierte greșeala aceea.

Dar și la mormîntul cuviosului se făceau multe tămăduiri. Un îndrăcit oarecare a venit la mormîntul lui și i s-a arătat cuviosul în vis, dîndu-i binecuvîntare, și l-a făcut sănătos. Deșteptîndu-se omul acela s-a simțit liber de muncirea vrăjmașului și slăvea pe Dumnezeu și pe plăcutul Său, Cuviosul Teodor.

Alt om a mîncat bucate otrăvite și toate cele dinăuntrul lui erau cuprinse de durere, încît se apropia de moarte. Acesta a luat untdelemn din candela ce ardea lîngă mormîntul cuviosului și a turnat în gura sa și îndată a ieșit acea otravă purtătoare de moarte; apoi, căpătînd sănătate, a petrecut de aici încolo fără vătămare. Altul era foarte bolnav de stomac, și numai cît a privit către icoana cuviosului și a chemat numele său, îndată s-a făcut sănătos.

Un altul, fiind cuprins de frică, nu a mai putut vorbi, fugind de toți și înspăimîntîndu-se. Acesta, fiind dus la mormîntul cuviosului și fiind uns cu untdelemn, îndată s-a izbăvit de acea patimă și, avînd simțirile întregi, dădea mulțumire lui Dumnezeu și plăcutului Său.

Și multe alte minuni se săvîrșeau prin rugăciunile Cuviosului Teodor, lîngă mormîntul lui, întru slava lui Dumnezeu Cel în Treime lăudat, Căruia se cuvine și de la noi cinste și închinăciune, acum și pururea și-n vecii vecilor. Amin.

33. VIAȚA CELUI DINTRE SFINȚI PĂRINTELE NOSTRU IOAN CEL MILOSTIV, PATRIARHUL ALEXANDRIEI

(12 NOIEMBRIE)

Sfîntul Ioan a fost fiul lui Epifanie ighemonul, care era de neam din Cipru. El, fiind crescut din tinerețe cu bună învățătură, avea înrădăcinată în inima sa frica de Dumnezeu, care îi era începutul înțelepciunii. Ajungînd în vîrstă, a fost silit de părinții săi să-și ia femeie cu care a și avut copii. Nu după multă vreme s-a lipsit întîi de fii, apoi s-a desfăcut și de legătura însoțirii; că mai întîi au murit fiii, iar după aceea s-a dus și soția pe urma lor. Așa a voit Dumnezeu ca Ioan să se desfacă de robia trupească și să primească viața duhovnicească.

Deci, fiind slobod, mulțumea lui Dumnezeu, Căruia, de atunci înainte, a început a-I sluji mai cu sîrguință și fără împiedicare, îndeletnicindu-se necontenit cu rugăciunea și cu toate lucrurile plăcute Lui; dar mai ales era milostiv către toți cei ce sufereau de nevoi și sărăcie. Deci, pentru niște fapte bune ca acestea, l-a preamărit Dumnezeu între oameni, și nu numai de către cei deopotrivă cu dînsul ci și de împărat era cinstit și slăvit. Iar cînd scaunul Patriarhiei de Alexandria era fără păstor, împăratul Iraclie, după rînduiala lui Dumnezeu, a înălțat pe acea treaptă pe Ioan, care, deși nu voia, dar mai apoi s-a plecat a primi hirotonia și s-a făcut păstor al Bisericii Alexandriei.

Începînd a paște oile lui Hristos cele cuvîntătoare, mai întîi s-a sîrguit a-și curăți turma de eresuri, care atunci începuseră a se semăna de un oarecare Petru, ce se poreclea Fulon și Cnafeiul, patriarh mincinos al Antiohiei. Acesta a îndrăznit a adăuga cuvinte de hulă la cîntarea cea întreit sfîntă, zicînd: "Sfinte Dumnezeule, Sfinte Tare, Sfinte fără de moarte, Care Te-ai răstignit pentru noi, miluiește-ne pe noi", ca și cum ar fi pătimit Dumnezeirea în Domnul nostru Iisus Hristos.

Această hulă eretică înlăturînd-o Sfîntul Ioan, s-a întors spre lucrarea poruncilor lui Dumnezeu și spre facerea de bine a oamenilor săraci și scăpătați. Căci nu lăsa pe nimeni să plece de la dînsul deșert și mîhnit, ci dădea milostenie tuturor celor ce aveau nevoie și pe toți cei întristați îi mîngîia nu numai cu cuvîntul, ci și cu lucrul, pe cei flămînzi săturîndu-i, pe cei goi îmbrăcîndu-i, pe cei robiți răscumpărîndu-i și slobozindu-i, iar pentru cei bolnavi și străini avînd purtare de grijă. Milostenia lui era ca un rîu ce curge neîncetat cu îndestulare și pe toți cei care așteptau ajutor de la dînsul, nu-i depărta.

La începutul păstoriei sale a chemat pe iconomii bisericii și le-a poruncit, zicînd: "Să umblați prin toată cetatea și să-mi scrieți pe domnii mei". Iar iconomii l-au întrebat: "Care sînt domnii tăi, stăpîne?" Răspuns-a patriarhul: "Cei pe care voi îi numiți săraci și nevoiași, aceia sînt domnii mei; pentru că ei pot să mă ducă la locașurile cele veșnice și să-mi dea tot felul de ajutor spre mîntuire". Deci au mers iconomii și au scris pe toți săracii pe care i-au aflat prin ulițe și prin bolnițe în număr de șapte mii și cinci sute. Tuturor acestora, Sfîntul Ioan le-a rînduit ca să li se dea din averea bisericilor cîte un mertic pe fiecare zi, pentru hrană.

În acea vreme perșii se războiau asupra Siriei și au ars Sfînta Cetate a Ierusalimului, luînd și cinstitul lemn al Sfintei Cruci și pe mulți creștini i-au dus în robie. Atunci fericitul Ioan a trimis corăbii cu grîu și cu aur ca să răscumpere pe cei robiți și să ajute celor ce erau în nevoi. Astfel, pe mulți, cu milostivirea sa, i-a scos din robie și din legături, izbăvindu-i din nevoi. Dar pentru că nu putea fiecare a veni și a se apropia de dînsul fără împiedicare, pentru că nu-i spuneau slugile despre toți care veneau la dînsul, de aceea și-a ales două zile pe săptămînă, miercuri și vineri. În aceste zile stătea în ușile bisericilor împreună cu oarecare bărbați cinstiți, dînd voie fiecăruia să vină la dînsul, să-i asculte plîngerea și să judece pricinile ce se întîmplau între frați.

Astfel, izbăvea pe cei năpăstuiți și aducea pace între oameni, zicînd: "De vreme ce mie întotdeauna îmi este liberă intrarea la Domnul Dumnezeul meu și vorbesc cu Dînsul prin rugăciune și cer orice voiesc, apoi pentru ce să nu dau voie și eu aproapelui meu să vină la mine fără oprealã ca să-mi povestească nevoia sau strîmbătatea sa și să ceară de la mine orice voiește? Se cade a ne teme de Cel ce a zis: *Cu ce măsură veți măsura cu aceea se va măsura vouă*.

Iar dacă s-ar fi întîmplat cîndva fericitului de n-ar fi venit nimeni la dînsul, nici n-ar fi cerut cineva ceva de la el, atunci pleca întristat și cu lacrimi se întorcea la casa sa. Și-l întrebau uneori unii, pentru ce se întristează și se mîhnește? El le răspundea: "Acum smeritul Ioan n-a cîștigat nimic și nici n-a adus ceva lui Dumnezeu pentru păcatele sale". Iar fericitul Sofronie, prietenul lui, mîngîindu-l, zicea: "Astăzi, cu adevărat ți se cade, părinte, să te bucuri pentru că oile tale viețuiesc în pace, fără prigonire și fără gîlceavă, ca îngerii lui Dumnezeu".

Odată ispravnicul bisericii i-a vestit cum că niște fecioare îmbrăcate bine, stau în mijlocul săracilor și cer milostenie. Deci, l-au întrebat dacă se cade să dea milostenie acelor fecioare ca și celorlalți săraci. Patriarhul le-a răspuns, zicînd: "Dacă sînteți robi ai lui Hristos și ascultători ai smeritului Ioan, să dați așa precum a poruncit Hristos, necăutînd în față, nici întrebînd de viața celor care iau de la voi. Și să știți că nu dăm din ale noastre ci din ale lui Hristos; deci, să dăm precum a poruncit El. Iar dacă socotiți că nu va fi de ajuns averea Bisericii pentru atît de multă milostenie, eu la puțina voastră credință nu voiesc a fi părtaș. Pentru că cred lui Dumnezeu că de ar veni în Alexandria săracii din toată lumea ca să ia milostenie de la noi, averea bisericii tot nu se va împuțina".

Apoi le-a povestit un fapt pentru lepădarea puținei lor credințe: "Cînd eram în Cipru, zice el, fiind de cincisprezece ani, pe cînd dormeam într-o noapte, mi s-a arătat o fecioară foarte frumoasă și bine îmbrăcată avînd cunună de măslin pe capul ei. Stînd aproape de patul meu, m-a atins la piept și, deșteptîndu-mă, am văzut-o pe dînsa nu în somn, ci aievea stînd înaintea mea. Apoi am întrebat-o pe dînsa, cine este și cum a îndrăznit a intra la mine, pe cînd eu dormeam. Iar ea căutînd spre mine cu ochi veseli și cu față luminată, zîmbind, a zis: "Eu sînt fiica cea mare a Marelui Împărat și cea dintîi între fiicele lui".

Auzind eu acestea, m-am închinat ei. Iar ea a început iarăși a grăi către mine așa: "Dacă mă vei face prietenă, eu îți voi mijloci un mare dar de la Împărat și te voi duce înaintea Lui, pentru că nimeni nu are îndrăzneală la Dînsul mai mult decît mine. Eu L-am pogorît pe Dînsul din cer pe pămînt și L-am făcut a se îmbrăca în trup omenesc". Acestea zicînd, s-a făcut nevăzută. Și m-am mirat de acea vedenie. Apoi cugetînd, am zis în mine: "Cu adevărat, milostenia mi s-a arătat mie în chip de fecioară, căci o vădește cununa cea de măslin de pe capul ei, care este semnul milosteniei și mărturisesc chiar cuvintele grăite de fecioara aceasta, căci a zis: "Eu am pogorît pe Dumnezeu din cer pe pămînt și L-am făcut a Se întrupa". Pentru că Ziditorul, văzînd pe om pierind, a voit să-l izbăvească, nefiind îndemnat de nimic altceva, decît numai de milostivire. Și plecînd cerurile, S-a pogorît ca să miluiască zidirea Sa. Deci, mai vîrtos decît toate, se cuvine a avea milostenie către cei de aproape și a da cît de multă milostenie, dacă voiește cineva să afle milă de la Dumnezeu".

Astfel grăind în mine, îndată m-am sculat și am mers către biserică singur, cînd se lumina de ziuă. Și mergînd, am aflat pe cale un sărac gol, tremurînd de frig; deci m-am dezbrăcat de haină și am dat-o celui sărac, zicînd în mine: "Acum voi cunoaște de este adevărat ceea ce am văzut sau este înșelăciune". Și am mers mai departe. Deci, mai înainte pînă a nu ajunge eu la biserică, m-a întîmpinat un om îmbrăcat cu haine albe și mi-a dat în mînă o legătură ce avea într-însa o sută de galbeni și mi-a zis: "Primește aceasta, prietene".

Iar eu am luat-o cu bucurie, însă îndată m-am căit că i-am luat, căci nu-mi erau de trebuință aceștia și m-am întors vrînd să-i dau înapoi celui ce mi-i dăduse, dar nu l-am mai văzut. Și căutîndu-l cu dinadinsul, nu l-am mai aflat. Atunci am cunoscut că ceea ce am văzut a fost adevărat, iar nu înșelăciune. Din acea vreme orice am dat săracului, ispiteam dacă îmi va da Dumnezeu însutit, precum a zis. Și ispitind de multe ori, am aflat că așa este; iar mai pe urmă am zis în mine: "Încetează, suflete al meu, de a mai ispiti pe Domnul Dumnezeul tău".

Mergînd Sfîntul să cerceteze pe bolnavi - pentru că de două sau de trei ori pe săptămînă cerceta pe cei bolnavi -, l-a întîmpinat pe el un străin și i-a cerut milostenie, iar el a poruncit slugii sale să-i dea șase arginți. Deci, luînd străinul arginții, s-a dus. Și vrînd să ispitească îndurarea Sfîntului, și-a schimbat hainele și alergînd pe altă cale, iarăși a întîmpinat pe fericitul Ioan și l-a rugat, zicînd: "Miluiește-mă, stăpîne, că sînt robit". Iar el iarăși a poruncit slugii sale ca să-i dea șase arginți.

Apoi sluga a zis stăpînului la ureche: "Stăpîne, acesta este săracul acela care a luat mai înainte șase arginți". Iar patriarhul s-a făcut ca și cum n-ar fi auzit și a poruncit să-i dea. Străinul, luînd și a doua oară milostenie, iarăși și-a schimbat hainele sale și a întîmpinat pe patriarhul pe altă cale, cerșind și a treia oară milostenie de la dînsul. Iar sluga a zis către patriarh: "Stăpîne, acesta este tot acela care a luat de două ori cîte șase arginți și acum cere și a treia oară". Atunci

fericitul a răspuns slugii, zicînd: "Dă-i lui doi arginți, ca nu cumva să fie Hristosul meu, Care mă ispitește pe mine!"

Un negustor oarecare, a cărui bogăție se înecase în mare și sărăcise foarte mult, ruga pe Sfîntul să-i ajute, fiind în mare sărăcie; iar Sfîntul i-a dat lui cinci litre de aur. Acela, luînd aurul, a făcut cu dînsul multă negustorie; apoi, suindu-se într-o corabie, a plecat spre alte cetăți. Dar, pornindu-se furtună pe mare, i s-a înecat corabia a doua oară și numai singur a scăpat cu viață.

Și a venit iarăși la Sfîntul Ioan, vestindu-l despre ceea ce i s-a întîmplat. Iar Sfîntul a zis către dînsul: "Ai avut tu și alt aur strîns cu nedreptate și l-ai amestecat cu aurul Bisericii care ți l-am dat eu; pentru aceea ai pierdut și pe unul și pe altul". Și iarăși i-a dat aur îndoit, ca la zece litre. Dar și a treia oară a pătimit aceeași rea întîmplare negustorul acela, căci toată marfa lui s-a înecat în mare și acum nu mai îndrăznea să se arate patriarhului, ci șezînd în casa sa se tînguia, presărîndu-și capul său cu cenușă, voind să se piardă singur pe sine.

Înștiințîndu-se despre aceasta Sfîntul Ioan, a chemat pe negustorul acela și a zis către dînsul: "Pentru ce slăbești în curaj? Nădăjduiește spre Dumnezeu și nu te va lăsa pe tine; și mi se pare că pentru aceea ți s-a întîmplat aceasta, de vreme ce corabia ai cîștigat-o cu nedreptate". Acestea zicînd, a poruncit să-i dea o corabie a Bisericii plină de grîu, apoi l-a eliberat pe el. Iar negustorul, luînd corabia cu grîu, cea dată lui, a pornit pe mare și deodată s-a ridicat vînt puternic ce ducea corabia spre altă țară. Negustorul, văzînd în vedenie pe făcătorul său de bine, Sfîntul Ioan cel Milostiv, Patriarhul Alexandriei, stînd la cîrmă și îndreptînd corabia, avea mare nădejde căci, cu rugăciunile lui, va ieși la bun sfîrșit călătoria sa.

Mergînd douăzeci de zile și douăzeci de nopți, a sosit la țărm în Britania. Atunci era în țara aceea foamete mare, dar înștiințîndu-se poporul că a venit în cetatea lor o corabie cu grîu, s-a bucurat foarte mult și a început a cumpăra. Deci, negustorul acela a început a vinde grîul cu preț, luînd pentru jumătate aur și pentru jumătate plumb curat; și, întorcîndu-se, a venit la Decapoli, unde voia să vîndă plumbul, dar pe care l-a găsit prefăcut în aur. Și așa, îmbogățindu-se, s-a întors cu bucurie în Alexandria, spunînd tuturor acea minune ce se făcuse, din mila și cu rugăciunile Sfîntului Ioan.

Sfîntul mergînd odată la biserică, s-a apropiat de dînsul un bărbat cinstit și de bun neam, căruia îi furaseră tîlharii toată averea și era într-o mare sărăcie. Deci patriarhul, milostivindu-se spre acel om cinstit și slăvit, care deodată a ajuns sărac dintr-atîta bogăție, a spus slugii sale la ureche, ca să zică iconomilor Bisericii să dea omului aceluia cincisprezece litre de aur. Văzînd iconomii că este aur puțin în vistieria bisericii, n-au ascultat porunca patriarhului și au dat omului aceluia numai cinci litre, iar cele zece le-au oprit.

Întorcîndu-se patriarhul de la biserică la casa sa, s-a apropiat de dînsul o doamnă foarte bogată și slăvită și a dat în mîna lui o hîrtie în care scria că dăruiește bisericii cinci sute de litre de aur. Luînd patriarhul hîrtia și citind-o, a cunoscut prin darul Duhului Sfînt care era într-însul, cum că femeia aceea n-a dat tot cît pusese în mintea sa ca să dea - căci așa a vrut Dumnezeu -, fiindcă nici iconomii n-au dat omului celui sărac cît poruncise să-i dea, adică cincisprezece litre.

Venind Sfîntul în casă, a chemat pe iconomi și i-a întrebat: "Cît ați dat omului celui prădat de tîlhari?" Iar ei au mințit, spunînd: "Cincisprezece litre, precum ai poruncit, stăpîne". Însă Sfîntul, dînd pe față minciuna, scumpetea și neascultarea lor, a zis către dînșii: "De la voi să ceară Dumnezeu o mie de litre de aur, pentru că această doamnă binecredincioasă a vrut să ne dea o mie cinci sute de litre de aur. Dar de vreme ce voi, neascultîndu-mă pe mine, ați oprit zece litre, pentru aceea a sfătuit Dumnezeu pe această femeie ca să oprească o mie de litre. Iar dacă nu mă credeți pe mine, singuri veți cunoaște cu dinadinsul. Apoi îndată a chemat pe acea cinstită doamnă și a întrebat-o înaintea iconomilor, zicînd: "Spune-ne nouă, doamnă, cît aur ai gîndit să aduci, din dragostea ta cea către Dumnezeu!"

Femeia, văzînd că hotărîrea ei nu s-a tăinuit de către Sfîntul, a zis: "Cu adevărat, stăpîne, mai înainte cu cîteva zile am scris pe hîrtie ca să dau în sfintele tale mîini o mie cinci sute de litre de aur. Iar a doua zi am desfăcut hîrtia și am aflat, nu știu cum, că era ștearsă mia și numai cinci sute rămăseseră. Deci am gîndit în mine că Domnul nu binevoiește ca să dau mai mult aur în mîinile sfinției tale, decît numai cinci sute de litre, și așa am făcut". Acestea auzind iconomii s-au temut foarte și s-au rușinat. Apoi, căzînd la picioarele sfîntului, își cereau iertare.

Odată, din cauza năvălirii celor de alt neam, s-a strîns mulțime mare de popor în Alexandria și s-a făcut foamete mare. Iar Sfîntul Ioan, hrănind mulțime de popor, a cheltuit toată averea bisericii și încă a rămas dator cu o mie de litre de aur. Acolo era un cleric care luase a doua femeie, după moartea celei dintîi. Și, neputînd a se învrednici de o mai mare treaptă, a scris către patriarhul astfel: "Am mult grîu pe care voiesc a-l da lui Hristos prin mîinile tale și încă mai făgăduiesc și o sută cincizeci de litre de aur, numai fă-mă diacon". Iar Sfîntul, chemîndu-l, l-a certat pentru precupeția celor sfinte, zicînd: "Cunoaște-ți păcatul tău și teme-te de pedeapsa lui Gheezi, căci Dumnezeu este puternic ca și fără grîul și aurul tău să ne hrănească în vreme de foamete". Astfel grăind Sfîntul către cleric, a venit un vestitor, spunîndu-i că au sosit din Sicilia două corăbii bisericești cu mult grîu. Auzind patriarhul, a căzut în genunchi mulțumind lui Dumnezeu, care nu lasă pe cei ce nădăjduiesc spre Dînsul.

Acum să vorbim ceva și despre blîndețea, smerenia și bunătatea Sfîntului Ioan.

Doi clerici au fost certați pînă la o vreme, pentru o oarecare greșeală. Deci unul dintre dînșii, smerindu-se, s-a căit iar celălalt mai mult s-a răzvrătit și mîniindu-se asupra patriarhului, mai multă răutate făcea. Iar patriarhul auzind aceasta, a vrut să-l cheme la sine, să-l

îmblînzească și să-l învețe cu cuvinte bune ca să înceteze cu răutatea sa. Însă a uitat a face aceasta, așa voind Dumnezeu, ca să se arate mai mult smerenia Sfîntului spre folosul tuturor.

Odată, săvîrşind în biserică într-o zi însemnată jertfa cea fără de sînge, și-a adus aminte de clericul acela care era mîniat asupra lui. Apoi și-a adus aminte și de cuvintele lui Hristos scrise în Evanghelie: "Dacă vei aduce darul tău la altar și acolo îți vei aduce aminte că fratele tău are ceva asupra ta, lasă darul tău acolo înaintea altarului și du-te mai întîi de te împacă cu fratele tău". Deci, depărtîndu-se puțin de la altar, a chemat pe clericul acela și a căzut la picioarele lui, cerînd iertare de la dînsul. Atunci s-a spăimîntat clericul văzînd smerenia patriarhului său și a căzut și el la picioarele Sfîntului, cu plîngere cerînd iertare. Astfel împăcîndu-se Sfîntul Ioan cu clericul său, s-a întors la altar și cu îndrăzneală a săvîrșit dumnezeiasca jertfă, zicînd: "Iartă-ne nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri". Iar clericul acela îndreptîndu-se, a viețuit cu plăcere de Dumnezeu și după aceasta s-a învrednicit de treapta preoțească. Apoi Sfîntul Ioan a mai arătat și alt chip de blîndețe.

Un nepot al lui cu numele Gheorghe, a fost defăimat de unul din locuitorii Alexandriei, cu cuvinte urîte și de ocară. Deci, Gheorghe venind la fericitul Ioan, unchiul său, se jeluia asupra omului care-l ocărîse pe el. Iar patriarhul, văzînd pe nepotul său foarte tulburat și voind să îmblînzească mînia lui și să-l mîngîie, ca și cum s-ar fi mîniat asupra celui ce-l ocărîse, a zis: "Dar cum a îndrăznit acel om de neam prost a ocărî pe iubitul meu nepot? Bine este cuvîntat Dumnezeu că mă voi răzbuna asupra defăimătorului aceluia și-i voi face un lucru ca acela încît se va mira toată Alexandria". Cu aceste cuvinte, mîngîindu-se puțin Gheorghe, s-a mai liniștit și a mai încetat din plîns.

După aceasta, Ioan cel cu adevărat blînd și smerit cu inima, a început a grăi către Gheorghe astfel: "Iubite fiule, dacă voiești a te numi nepot al meu, apoi fii gata a răbda nu numai defăimări ci și răni, și a le ierta toate pentru Dumnezeu. Dacă voiești să te arăți de bun neam, apoi nu din sînge ci din faptele cele bune caută neamul cel bun; pentru că acela este de neam bun care nu se împodobește cu slava strămoșilor ci cu faptele cele bune și cu viață plăcută lui Dumnezeu. Acestea și mai multe ca acestea grăind Sfîntul Ioan către nepotul său, a chemat pe ispravnic și i-a poruncit să nu ia bir bisericesc de la omul care-l ocărîse pe Gheorghe, nepotul său, bir ce era dator a-l da în fiecare an, ci să-l lase liber. Astfel a făcut Sfîntul Ioan omului aceluia, precum a făgăduit, adică lucrul de care s-a mirat toată Alexandria, cum spusese el. Pentru că în loc de răzbunare și de pedeapsă, a arătat facere de bine către dînsul.

Fericitul Ioan, vrînd ca totdeauna să aibă pomenirea morții înaintea sa, a poruncit să i se zidească un mormînt, însă nu desăvîrșit. Apoi a poruncit meșterilor ca în toate zilele de praznice mari să vină la dînsul și înaintea tuturor să-i zică cu mare glas: "Stăpîne, mormîntul pînă acum nu s-a săvîrșit; deci poruncește ca să-l săvîrșim, căci moartea vine ca furul și nu știi în ce ceas va sosi". Astfel își punea Sfîntul Ioan înaintea sa pomenirea morții și totdeauna se pregătea pentru moarte.

Într-una din zile a venit un boier bogat la Sfîntul și văzînd așternutul lui învelit cu un acoperămînt sărac, mergînd la casa sa, i-a trimis o plapumă al cărei preț era de treizeci și șase de galbeni și a rugat pe Sfîntul să se acopere cu acea plapumă. Patriarhul, nevrînd ca să necăjească pe acel boier, pentru rugămintea lui, a primit plapuma și numai într-o noapte s-a acoperit cu ea. Apoi își zise:

"Amar ție, ticăloase Ioane, că te acoperi cu plapumă de mult preț, iar săracii, frații lui Hristos, pier de ger. Cîți sînt care înnoptează fără acoperămînt în vînt și în frig și abia au cîte o rogojină sau cîte o mică zdreanță? Cîți sînt care se culcă goi pe gunoaie și tremură de frig, apoi fiind flămînzi, nu dorm toată noaptea și mor de frig? Vai mie, cîți săraci sînt care doresc ca Lazăr să se sature din fărîmiturile ce cad din masa mea! Vai mie, cîți străini și nevoiași sînt în cetatea aceasta care nu au unde să-și plece capul, ci afară stau toată noaptea și pătimind, mulțumesc pentru toate Stăpînului Hristos! Iar tu, Ioane, vrînd să dobîndești odihna cea veșnică, petreci în răsfățare și toate le ai după plăcere! Viețuiești în casă frumoasă, porți haine moi, bei vin, mănînci pește ales și, pe lîngă acestea toate, te-ai acoperit cu plapumă de mult preț. Ce mai nădăjduiești în veacul ce va să fie? Cu adevărat îți zic, ticăloase Ioane, nu vei dobîndi împărăția cea veșnică, ci vei auzi ca bogatul acela, ai primit binele în viața ta, iar cei săraci au primit cele rele. Binecuvîntat să fie Dumnezeu, că în celelalte nopți smeritul Ioan nu se va mai acoperi cu această plapumă, ci săracii și nevoiașii se vor îndestula cu prețul ei".

Făcîndu-se ziuă, îndată a trimis plapuma la tîrg să o vîndă, ca astfel, cu prețul ei să cumpere haine săracilor. Iar cînd era să vîndă plapuma s-a întîmplat de a trecut pe acolo chiar boierul care dăruise acea plapumă fericitului Ioan. Și văzînd că se vinde, a cumpărat-o el și iarăși a trimis-o lui Ioan, rugîndu-l s-o țină pentru trebuința sa. Sfîntul, luînd-o iarăși, a trimis-o ca s-o vîndă. Dar boierul văzînd-o, din nou a cumpărat-o și a trimis-o lui Ioan, rugîndu-l să se acopere cu ea. Ioan a trimis-o pentru a treia oară ca să fie vîndută dar boierul, și de astădată cumpărînd-o, a trimis-o iarăși lui Ioan. După acestea Sfîntul Ioan a trimis la boierul acela, zicînd: "Vom vedea cine din noi se va supăra mai întîi, eu vînzînd-o, sau tu cumpărînd-o și iarăși dîndu-mi-o". În felul acesta Sfîntul Ioan a luat mult aur de la acel boier pentru folosul săracilor.

Fericitul acesta știa să înduplece și pe cei avari spre milostenie și pe cei iubitori de argint să-i întoarcă spre iubirea de săraci. Căci știind un episcop cu numele Troil, foarte iubitor de argint, l-a luat odată împreună cu sine la bolniță (spital) ca să cerceteze pe cei săraci și bolnavi. Cunoscînd Sfîntul că Troil are la sine aur, a zis către dînsul: "Părinte Troile, acum este rîndul tău să mîngîi pe acești frați săraci, dîndu-le milostenie". Iar Troil, deși nu voia în sine, totuși de rușine, ca să nu se arate avar, a dat tuturor milostenie, începînd de la cel dintîi pînă la cel mai de pe urmă și a deșertat treizeci de litre de aur. Iar după aceasta s-a căit și s-a necăjit pentru că împărțise săracilor atîta aur.

Venind acasă s-a culcat pe pat, bolnav și foarte mîhnit pentru aurul dat. Iar Sfîntul Ioan a trimis după dînsul, chemîndu-l la masă, dar fiind supărat n-a mers, vestind pe Sfîntul Ioan că este bolnav. Ioan, cunoscînd pricina bolii sale - căci se îmbolnăvise pentru aur -, a luat cu sine treizeci de litre de aur și a mers ca să cerceteze pe Troil. Venind la dînsul, i-a zis: "Iată, ți-am adus aurul pe care în spital l-am luat împrumut de la tine. Deci ia-l și scrie-mi cu mîna ta, ca să am eu de la Domnul acea plată, care era să fie a ta pentru aurul ce l-ai împărțit". Iar Troil, văzînd aurul s-a bucurat și luîndu-l, îndată s-a făcut sănătos, și, șezînd a scris astfel: "Dumnezeule milostive, dă plată stăpînului meu Ioan, Patriarhul Alexandriei, pentru treizeci de litre de aur pe care l-am împărțit săracilor, pentru că el mi i-a înapoiat".

Această scrisoare a lui Troil primind-o Sfîntul Ioan, l-a luat și pe el cu sine la masă și l-a ospătat, iar în inima sa se ruga în taină către Dumnezeu pentru el, ca să-i schimbe acea iubire de argint. În noaptea viitoare, Troil a văzut în vedenie o curte foarte frumoasă a cărei podoabă era negrăită, iar deasupra ușilor era scris astfel, cu litere de aur: "Locașul și odihna cea veșnică a lui Troil episcopul". Și s-a bucurat Troil de casele frumoase ce i se pregătiseră.

Dar îndată s-a arătat un bărbat înfricoșat, ca și cum ar fi fost un postelnic împărătesc, și a zis către slugi: "Domnul a toată lumea a poruncit să ștergeți acea scrisoare de deasupra"; și îndată slugile au șters-o. Și cel care s-a arătat, a zis iarăși către slugi: "Scrieți astfel: Locașul și odihna cea veșnică este a lui Ioan, Arhiepiscopul Alexandriei, pe care și-a cumpărat-o cu treizeci de litre de aur". Și deșteptîndu-se Troil din somn, s-a umplut de frică și a plîns că și-a pierdut casa aceea din cer, mustrîndu-se pe sine pentru iubirea de aur. Apoi, sculîndu-se, a alergat la fericitul Ioan și i-a vestit ceea ce văzuse. Iar fericitul Ioan l-a învățat cu multe cuvinte folositoare și din acel timp s-a îndreptat Troil și s-a făcut milostiv către toți și iubitor de săraci.

Odată fericitul Ioan a pierdut multă avere prin întîmplarea aceasta: Niște corăbii bisericești, fiind încărcate cu produse, cînd erau pe marea Adriatică s-a ridicat furtună mare și toată bogăția ce era în corăbii s-a înecat. Așa a voit Dumnezeu, ca încercarea credinței Sfîntului Ioan să fie mult mai strălucită decît aurul cel pieritor. Numărul corăbiilor era de treisprezece, iar prețul produselor era de trei mii și trei sute de litre de aur. Sfîntul Ioan, pierzînd atîta avere cu care ar fi putut hrăni multă vreme pe săraci, a răbdat cu mulțumire, zicînd adeseori cuvintele lui Iov: *Domnul a dat, Domnul a luat; fie numele Domnului binecuvîntat*.

Au venit la dînsul atunci mulți din cetățenii cei mai cinstiți vrînd să-l mîngîie în necaz. Iar el le-a răspuns: "Eu sînt pricina pierderii averii bisericești, că de nu m-aș fi înălțat cu mintea că dau multă milostenie, nu s-ar fi întîmplat înecarea bogăției. Eu m-am mîndrit cînd am dat milostenie. Deci, vrînd Dumnezeu să mă smerească, a trimis asupra mea sărăcia aceasta, pentru că sărăcia smerește pe om. Acum și eu singur petrec în sărăcie și încă și altora sînt pricinuitor de lipsă, căci vor răbda foamete toți aceia care primeau hrană de la mine. Însă Domnul, nu pentru mine, ci pentru ei, nu-i va lăsa și le va da cele de trebuință". Astfel cei ce veniseră să mîngîie pe Ioan, au fost mîngîiați de dînsul auzind cuvinte de folos. Domnul a întors apoi

sfîntului averile îndoite, iar Ioan mai multă milostenie dădea săracilor, fiind foarte milostiv către cei ce aveau nevoie.

Odinioară, Ioan, mergînd la biserica Sfinților Chir și Ioan, a alergat la dînsul o văduvă săracă, vestindu-i despre o strîmbătate ce pătimise din partea ginerelui său, cerînd ajutor de la sfîntul patriarh. Iar cei ce mergeau după Sfîntul au zis: "Stăpîne, după ce te vei întoarce acasă, atunci vei asculta rugămintea acestei văduve". Sfîntul a răspuns: "Dar cum mă va asculta pe mine Dumnezeu, dacă eu nu o voi asculta pe dînsa?" Deci, n-a pășit din loc pînă cînd n-a ascultat pe văduvă și a izbăvit-o de strîmbătate.

Un tînăr oarecare, după moartea părinților lui, se afla în mare sărăcie. Sfîntul Ioan, înștiințîndu-se despre dînsul, a întrebat pe cei ce știau, cum a sărăcit, căci auzise că părinții lui fuseseră bogați. Deci, niște bărbați iubitori de Dumnezeu i-au spus cum că, părinții acestui copil erau foarte milostivi și toată averea lor au împărțit-o săracilor, iar fiului lor i-au lăsat numai zece litre de aur.

Murind mai întîi mama copilului, după aceea, apropiindu-se și sfîrșitul tatălui său, a chemat pe fiul și i-a pus înaintea lui cele zece litre de aur și chipul Preacuratei Născătoare de Dumnezeu.

Apoi a zis: "Iubite fiule, iată, din toată averea noastră au rămas numai zece litre de aur, iar pe cealaltă toată am pus-o în mîinile lui Hristos. Deci acum, spune-mi ce voiești ca să-ți las? Aurul acesta sau pe Stăpîna noastră Născătoarea de Dumnezeu, ca hrănitoare a ta?" Copilul, trecînd cu vederea aurul, a luat icoana Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, iar aurul a poruncit să-l dea săracilor. Astfel a dat săracilor cea mai de pe urmă avere a sa și, murind tatăl său, a rămas copilul sărac cu desăvîrșire. Însă mergea în toate zilele și nopțile la cîntare și la rugăciune în biserica Preacuratei Născătoare de Dumnezeu.

Acestea auzind Cuviosul Ioan, s-a minunat de fapta cea bună și de înțelepciunea acestui copil și l-a iubit din tot sufletul. Și de atunci, ca un adevărat părinte al celor săraci, avea mare purtare de grijă pentru acest copil, gîndindu-se ce milă să-i arate. Apoi a chemat pe iconomul său în taină și a zis către dînsul: "Voiesc să-ți spun un lucru, dar vezi să nu spui nimănui". Iar iconomul a făgăduit că va păzi taina ce-i va spune. Și a zis patriarhul: "Mergi și ia o hîrtie, apoi scrie pe ea o diată ca din partea unui oarecare om cu numele Teopempt și spune că eu aș fi rudenie de aproape cu acel copil sărac. După aceea, mergi și spune tînărului aceluia astfel: Oare nu știi, frate, că ești rudă cu patriarhul? Drept aceea nu ți se cade să pătimești așa în sărăcie. Apoi arată-i și scrisoarea, să-i spui: Dacă tu, fiule, te rușinezi a te arăta patriarhului, cum că-i ești rudă, eu îi voi vorbi despre tine".

Mergînd iconomul, a făcut după porunca patriarhului. A scris pe o hîrtie veche scrisoarea și, chemînd pe copil, i-a arătat-o ca și cum ar fi fost acea scrisoare a tatălui său, în care se dovedea că este rudenie cu patriarhul. Iar copilul, citind scrisoarea, s-a bucurat, dar se rușina pentru că era foarte sărac și îmbrăcat în haine proaste. Deci a rugat pe iconom să vorbească patriarhului despre dînsul. Mergînd iconomul la Sfîntul, l-a vestit; și a zis Sfîntul: "Spune copilului că așa zice patriarhul: Mi-aduc aminte cum că moșul meu avea un fiu, dar la față nu-l cunosc, și bine vei face de-l vei aduce pe el la mine și să aduci și scrisoarea împreună cu tine". Mergînd iconomul, a adus pe copil, care a arătat Cuviosului scrisoarea. Iar el a îmbrățișat pe tînăr cu dragoste și a zis: "Bine ai venit, fiul moșului meu". Și i-a dat lui avere multă, apoi i-a cumpărat casă și i-a dat toate cele de trebuință. După aceea l-a însoțit cu o fecioară de bun neam, sîrguindu-se a-l face bogat, cinstit și slăvit, pentru ca să se împlinească cele zise în psalmi: *N-am văzut pe cel drept părăsit, nici neamul lui cerînd pîine*.

Sfîntul Ioan era și către cei bolnavi foarte milostiv, căci adeseori le slujea el singur și ședea lîngă cei ce răposau, ajutîndu-le cu rugăciunile sale la ieșirea sufletului. Adeseori singur săvîrșea dumnezeiasca Liturghie pentru cei răposați, zicînd că dumnezeiasca Liturghie care se săvîrșește pentru cei răposați, foarte mult ajută sufletelor. Apoi spunea un fapt ce s-a întîmplat mai înainte în Cipru, în acest chip:

"A fost un om din Cipru robit în Persia și ținut în grele legături; pentru care s-a vestit părinților lui care viețuiau în Cipru cum că a murit. Ei, plîngînd după dînsul ca după un mort, au început a face pomenire de trei ori pe an, aducînd daruri la biserică pentru sufletul lui la săvîrșirea dumnezeieștii slujbe. Trecînd patru ani, fiul lor a scăpat din legături și din robie și a venit acasă. Văzîndu-l părinții, s-au spăimîntat ca și cum ar fi înviat din morți. Ei se bucurau de scăparea lui și îi spuneau că de trei ori pe an au făcut pomenire pentru el.

Apoi i-a întrebat fiul lor în ce zi îi făceau pomenire? Iar ei au răspuns că în ziua dumnezeieștii Arătări (adică Botezul Domnului), la Paști și la Cincizecime (Rusalii). Iar el, auzind aceasta, și-a adus aminte și spunea că "în acele zile venea la mine în temniță un bărbat cinstit cu o făclie; atunci cădeau legăturile de la picioarele mele și eram slobod; iar în celelalte zile iarăși eram ținut în legături".

Fericitul Ioan avea multă grijă, să nu osîndească pe nimeni pentru nici un fel de greșeli, și mai ales pe călugări, de vreme ce a greșit odată în aceasta și de atunci niciodată nu osîndea pe călugări. Căci i s-a întîmplat lucrul acesta.

Un călugăr tînăr a umblat prin Alexandria cîteva zile împreună cu o fecioară tînără și foarte frumoasă. Unii, văzînd aceasta, s-au scandalizat, crezînd că pentru păcat umblă cu dînsa. Deci, au spus aceasta Sfîntului Ioan Patriarhul, care îndată a poruncit să-i prindă pe amîndoi și, bătîndu-i, să-i închidă deosebit în temniță. Dar în noaptea următoare, călugărul acela s-a arătat

patriarhului în vis, arătîndu-i spatele său foarte rănit din bătaia cea fără de milă și a zis către dînsul: "Oare plăcută îți este ție fapta aceasta, stăpîne? Oare așa ai învățat de la Apostoli a paște turma lui Hristos? Să mă crezi căci, ca un om, te-ai înșelat". Acestea zicîndu-le, s-a dus de la dînsul.

Patriarhul, deșteptîndu-se din somn, se gîndea la ceea ce văzuse și cunoscîndu-și greșeala sa, ședea pe pat necăjit și mîhnit. Apoi, făcîndu-se ziuă, a poruncit să aducă pe monahul acela, vrînd să vadă dacă este asemenea celui ce i s-a arătat în vedenie. Deci, a venit monahul cu mare nevoie, căci nu putea să se miște de mulțimea rănilor. Iar cînd l-a văzut patriarhul a rămas încremenit, neputînd a răspunde vreun cuvînt; ci după vreun ceas, venindu-și în sine, a rugat pe monah să-și dezbrace haina sa și să-i arate spatele ca să vadă dacă este așa rănit precum îl văzuse în vis; și abia plecîndu-se monahul rugăminții, a început a se dezbrăca de haina sa. Pe cînd se dezbrăca, i s-au descoperit fără voie, părțile trupului cele ascunse și l-au văzut toți că este famen, dar de vreme ce era tînăr, nu putea nimeni să-l cunoască pe el.

Văzînd patriarhul trupul lui zdrobit de răni, i-a părut foarte rău de aceasta și, trimițînd la cei ce pîrîseră pe monah, i-a depărtat pe ei de la biserică trei ani. Apoi de la monah își cerea iertare, zicînd: "Iartă-mă, frate, de vreme ce din neștiință am făcut aceasta și am greșit lui Dumnezeu și ție. Însă nu ți se cădea nici ție să umbli împreună cu fecioara prin cetate fără sfială, ca să nu se smintească mirenii, căci porți chipul monahicesc".

Atunci monahul a început a grăi cu multă smerenie: "Să mă crezi, stăpîne, că nu mint, ci adevărul îți spun. Mai înainte de această întîmplare, fiind eu în Gaza și mergînd să mă închin mormîntului Sfinților Mucenici Chir și Ioan, m-a întîmpinat această femeie într-o seară și, căzînd la picioarele mele, m-a rugat cu lacrimi ca să n-o opresc a merge împreună cu mine; iar eu, lepădîndu-mă de ea, am fugit. Însă ea, mergînd în urma mea, zicea: "Te jur pe tine cu Dumnezeul lui Avraam, Care a venit să mîntuiască pe cei păcătoși și are să judece viii și morții, nu mă lăsa pe mine!"

Auzind eu acestea, am zis către dînsa: "Pentru ce mă juri așa, fecioară?" Iar ea a răspuns: "Eu sînt evreică și doresc să las credința părintească cea greșită și să fiu creștină. Deci te rog, părinte, nu mă lăsa pe mine, ci mîntuiește-mi sufletul, care voiește să creadă în Hristos". Acestea auzindu-le, m-am temut de judecata lui Dumnezeu și, luînd-o pe dînsa împreună cu mine, am învățat-o sfînta credință. Apoi, venind la mormîntul Sfinților Mucenici, am botezat-o pe ea în biserică; și umblu cu dînsa întru nevinovăția inimii, pînă cînd o voi duce într-o mînăstire de fecioare.

Patriarhul, auzind acestea, a oftat și a zis: "Cîți robi ascunși are Dumnezeu și pe care noi păcătoșii nu îi știm". Apoi a spus înaintea tuturor vedenia ce a avut pentru dînsul, noaptea, în vis. Și luînd o sută de galbeni, i-a dat monahului aceluia. Iar el n-a vrut să ia nici unul, zicînd:

"Monahul care crede că Dumnezeu are purtare de grijă pentru dînsul, aceluia nu-i trebuie aur; iar cel ce iubește aurul, acela nu crede că este Dumnezeu". Acestea zicînd, s-a închinat patriarhului și s-a dus.

De atunci, fericitul Ioan a început mai mult a cinsti pe călugări, și pe cei buni și pe cei ce i se păreau a fi răi. Apoi a zidit o mînăstire a monahilor celor străini și mai cu dinadinsul se îngrijea ca să nu osîndească pe cineva. El, ca un păstor bun, își îngrijea oile sale ca să nu îndrăznească a osîndi pe nimeni, deși cu adevărat ar fi greșit; ci fiecare să-și vadă de păcatele sale, iar nu pe cele străine.

Iar cînd s-a întîmplat în Alexandria de a fugit un tînăr cu o călugăriță la Constantinopol și toți îl ocărau zicînd că a pierdut două suflete, și pe al său și pe al monahiei aceleia, și că a făcut sminteală tuturor, pentru că este scris: *Vai aceluia prin care vine sminteala!* Atunci Sfîntul Ioan zicea către dînșii: "O, fiilor, încetați de a osîndi, pentru că și voi sînteți vinovați de două păcate. Păcatul cel dintîi este că ați călcat porunca lui Dumnezeu, osîndind pe cel ce a greșit, căci scris este: *Mai înainte de vreme nu judecați*. Iar al doilea, că clevetiți asupra fratelui, neștiind dacă el greșește pînă astăzi sau că acum s-a pocăit". Apoi le spunea lor faptul acesta, zicînd:

În cetatea Tirului, umblînd un călugăr pe o uliță, l-a văzut o desfrînată, care era în cetatea aceea cunoscută de toți, cu numele Porfiria, și a început a striga în urma monahului: "Miluiește-mă, părinte, precum și Hristos a miluit pe păcătoasa!" Iar el, nesocotind rușinea oamenilor, a zis către dînsa: "Urmează-mi!" Și, luînd-o pe ea de mînă, a scos-o afară din cetate, în văzul tuturor; apoi îndată a străbătut vestea prin toată cetatea că un monah a luat pe Porfiria desfrînata de soție. El însă a dus-o pe dînsa la o mînăstire de femei. Pe cînd mergea, Porfiria a găsit un copil lepădat în cale, pe care l-a luat ca să-l crească, ca pe un fiu. Iar după cîtăva vreme s-a întîmplat de au mers niște oameni din Tir în acea parte de loc unde era bătrînul acela și Porfiria. Aceia, văzînd-o pe dînsa că are copil, au zis către dînsa în batjocură: "Frumos copil ai născut, Porfirio!" Apoi, întorcîndu-se, au vestit pretutindeni: "Porfiria a născut un prunc cu acel călugăr, și noi l-am văzut cu ochii, că semăna cu călugărul".

Iar cînd bătrînul a văzut sfîrșitul său mai înainte și ducerea sa către Domnul, a zis către Pelaghia - pentru că așa a numit-o cînd a îmbrăcat-o în chipul călugăresc: "Să mergem în Tir, pentru că am o trebuință acolo și voiesc să mergi și tu împreună cu mine". Iar ea, ascultîndu-l, a mers cu dînsul și au venit în cetate, ducînd împreună cu ea și copilul care era acum de șapte ani.

Cînd au intrat în cetate, bătrînul s-a îmbolnăvit și au venit mulți cetățeni ca să-l cerceteze pe el. Și bătrînul a zis către dînșii: "Aduceți-mi o cădelniță cu foc". Și i-au adus. Iar el a turnat cărbunii cei aprinși din cădelniță în sînul său și i-a ținut pînă s-au stins de tot și s-au răcit; însă

cărbunii n-au ars, nici trupul, nici hainele lui. Apoi bătrînul a zis: "Bine este cuvîntat Dumnezeu, Cel ce a ferit odinioară rugul cel nears de foc; El îmi este martor că precum acești cărbuni aprinși n-au ars trupul meu, nici focul nu s-a atins de hainele mele, așa și eu n-am cunoscut păcat trupesc de cînd m-am născut". Zicînd acestea și-a dat sufletul său Domnului. Toți văzînd aceasta s-au mirat și au preamărit pe Dumnezeu, Cel ce are pe robii Săi ascunși.

Această povestire spunînd Sfîntul oamenilor, îi învăța pe dînșii, zicînd: "De aceea, frații mei și fiii mei, nu fiți grabnici spre a osîndi; pentru că de multe ori vedem păcatul celui ce greșește, iar pocăința lui, care o face în taină, nu o știm".

Astfel învățînd păstorul cel bun oile sale cele cuvîntătoare și îndreptînd bine Biserica lui Hristos, s-au sculat perșii asupra țării aceleia. Iar el a plecat cu corabia la Constantinopol, căci a ascultat pe Cel ce a zis: *Cînd vă vor izgoni pe voi dintr-o cetate, fugiți în alta*. Iar după ce a pornit din Alexandria, s-a îmbolnăvit pe cale și i s-a arătat un bărbat ținînd în mîini un sceptru de aur și zicînd către dînsul: "Împăratul împăraților te cheamă la Sine". Din aceasta Sfîntul a cunoscut că i s-a apropiat sfîrșitul.

Apoi sosind în Cipru, care era patria lui, n-a putut să meargă mai departe, ci intrînd în cetatea sa, Amatunda, a adormit în pace. Iar mai înainte de a muri a zis: "Mulțumescu-Ți Ție, Doamne Dumnezeul meu, că m-ai învrednicit pe mine a-Ți sluji Ție și, că din bunătățile lumii acesteia, nimic nu mi-am oprit decît a treia parte dintr-un argint, dar și aceea poruncesc să fie dată săracilor. Iar cînd am fost ales episcop al Alexandriei, am aflat la episcopia mea aproape opt mii de litre de aur și, din dragostea iubitorilor de Dumnezeu, am adunat mai mult de zece mii de litre de aur, pe care toate le-am dat lui Hristos, Căruia și sufletul meu I-l dau acum".

Atunci patriarhul a fost îngropat în cetatea patriei sale, în casa lui Tihon, făcătorul de minuni, între trupurile a doi episcopi care erau îngropați acolo. Iar cînd au voit să așeze și pe Sfîntul Ioan împreună cu dînșii, atunci acele sfinte trupuri mișcîndu-se, ca și cum ar fi fost vii, s-au despărțit unul de altul și au făcut loc trupului Sfîntului Ioan în mijlocul lor. Această minune au văzut-o toți cei ce se întîmplaseră să fie acolo și, minunîndu-se, au preamărit pe Dumnezeu.

Nu se cuvine a tăinui minunea ce s-a făcut după îngroparea lui. O femeie, căzînd într-un păcat greu și neputînd a-l mărturisi de rușine părintelui său duhovnicesc, a venit cu credință la Sfîntul Ioan, care era încă viu, însă bolnav și aproape de moarte. Și, căzînd la picioarele lui, cu multe lacrimi striga, zicînd: "O, prea fericite, eu nevrednica am făcut un păcat mare care nu poate intra în urechile omenești; dar știu că dacă vei voi, poți a mi-l ierta, pentru că Domnul a zis vouă: *Ceea ce veți dezlega pe pămînt va fi dezlegat și în cer și cărora veți ierta păcatele, se vor ierta lor*.

Atunci fericitul a zis femeii: "Dacă ai venit cu credință, apoi mărturisește-mi mie păcatul". Femeia răspunse: "Nu pot, stăpîne, a-l mărturisi, pentru că mă stăpînește o mare rușine!". Iar Sfîntul a zis: "Dacă te rușinezi a-l mărturisi cu buzele, mergi dar de-l scrie pe o hîrtie și să o aduci la mine". Însă ea a zis: "Nici aceasta nu o pot face". Sfîntul a zis: "Scrie-l și pecetluiește-l și dă-mi-l mie". Femeia, scriind păcatul ei, l-a dat sfîntului, apoi l-a jurat să nu-l despecetluiască, nici ca să citească acea scrisoare. Sfîntul Ioan, luînd scrisoarea, a cincea zi a răposat. Iar pentru scrisoarea aceea n-a spus nimănui nimic și femeia pe atunci nu era în cetate.

Deci, aflînd că a murit patriarhul și l-au îngropat, suspina, pentru că socotea cum că după moartea Sfîntului, luînd alții scrisoarea, au aflat păcatul ei. Deci, venind la mormîntul Sfîntului, ca și către un om viu striga, zicînd: "Omule al lui Dumnezeu, ție însuți n-am îndrăznit a-mi mărturisi păcatul și acum iată că este vădit tuturor. O, mai bine era dacă nu ți-aș fi dat hîrtia aceea cu păcatele mele. Vai mie, ticăloasa, că, vrînd a fugi de rușine, la mai mare rușine am ajuns, căci sînt tuturor batjocură și în loc de tămăduire, am luat rană cumplită. Dar nu mă voi depărta de la mormîntul tău, plăcutule al lui Dumnezeu, pînă ce nu-mi vei spune unde ai pus scrisoarea mea, pentru că știu că n-ai murit, ci și acum ești viu".

Așa strigînd, a rămas la mormîntul Sfîntului trei zile, iar în a treia noapte a ieșit aievea Sfîntul Ioan din mormîntul său împreună cu cei doi episcopi care zăceau împreună cu dînsul, și a zis către cea care plîngea: "O, femeie, pentru ce nu ne dai nouă odihnă; ci și hainele noastre le uzi cu lacrimi". Astfel zicînd, i-a dat hîrtia pecetluită și i-a spus: "Primește scrisoarea ta și dezleag-o". Apoi iarăși s-au întors la locurile lor. Iar femeia, ținînd hîrtia, a văzut pecetea ei întreagă și, dezlegînd-o, a aflat scrisoarea ei ștearsă, iar în locul acela era scris astfel: "Pentru Ioan, robul Meu, s-a șters păcatul tău".

Atunci s-a bucurat acea femeie foarte mult, primind prin minune iertarea păcatelor. Apoi s-a întors la casa ei, lăudînd și binecuvîntînd pe Dumnezeu și mărind pe plăcutul Său, Sfîntul Ioan cel Milostiv. Cu ale căruia rugăciuni să arate Domnul mila Sa și spre noi și să șteargă toate păcatele noastre și să ne scrie și pe noi în cărtea vieții, în vecii vecilor. Amin.

---

34. CUVIOSUL PĂRINTELE NOSTRU NIL PUSTNICUL
(12 NOIEMBRIE)

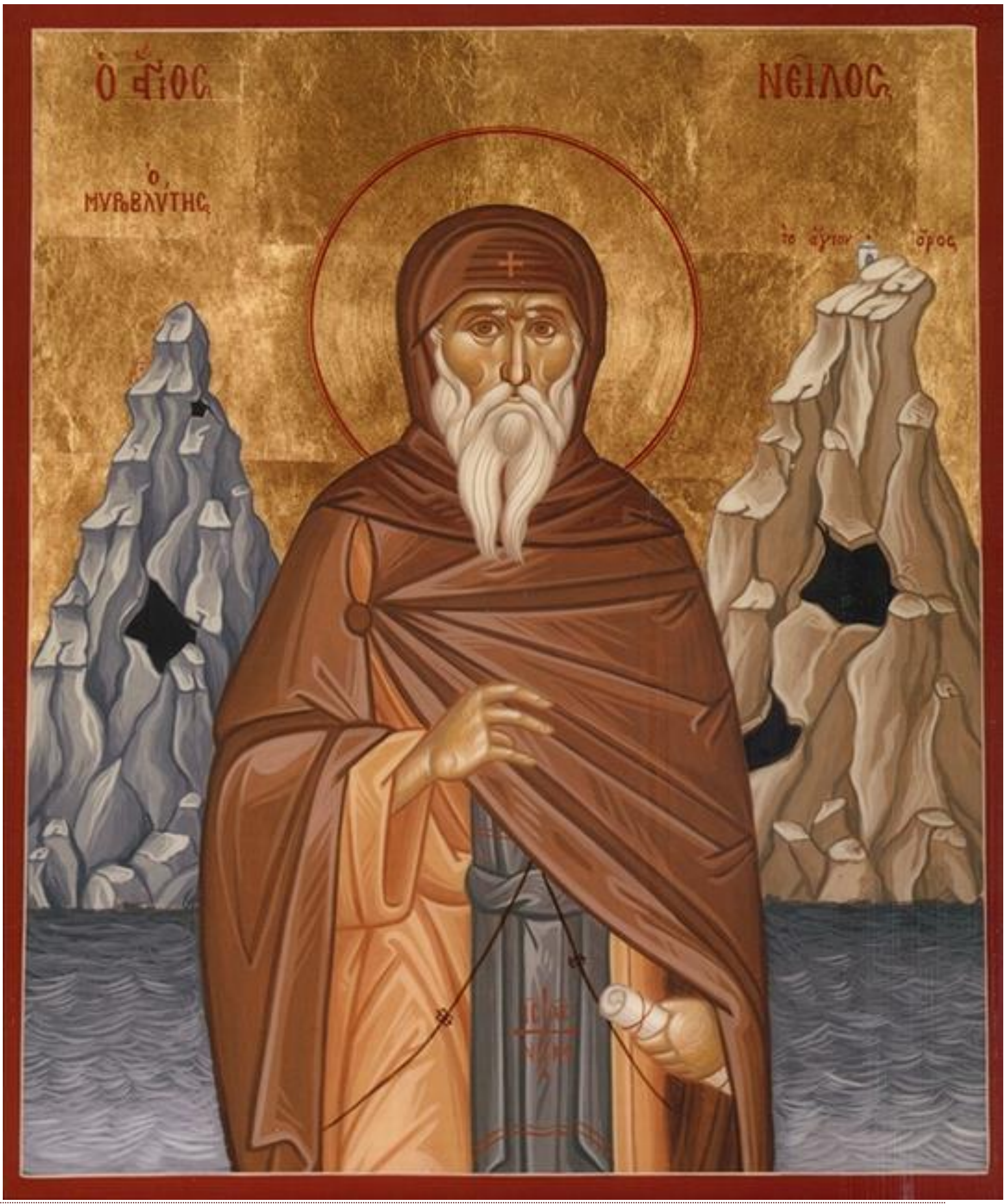

Cuviosul Nil era de neam din Constantinopol unde, fiind bine crescut, a pătruns toate învățăturile cărții și s-a făcut orator ales în cuvinte. Venind în vîrstă desăvîrșită, s-a însoțit cu o cinstită soție și a născut cu ea doi fii, unul de parte bărbătească și altul femeiască. Iar pentru neamul său bun și pentru înțelepciunea lui cea mare, a fost ales eparh (prefect) al cetății, în vremea împărăției lui Mavrichie, și viețuia cu plăcere de Dumnezeu în cinste și în curățenie.

Apoi, socotind deșertăciunea lumii acesteia care petrece în răutate, cum că nimic într-însa nu este statornic, nimic drept și veșnic, ci toate răzvrătite, pline de nedreptate și vremelnice, a voit a căuta viața cea veșnică, în care este veselia cea adevărată și neschimbată, precum și bunătățile cele nesfîrșite. Atunci a sfătuit și pe soția sa să se învoiască la hotărîrea lui cea bună.

Deci, mai întîi a împărțit la săraci toată averea lor, apoi a dăruit libertate robilor și roabelor. După aceasta și-au împărțit între ei pe fiii lor; soția a luat pe fiica sa, iar el a luat pe fiul său, anume Teodul și au ieșit din Constantinopol, lăsînd lumea și toate cele din lume.

Soția lui s-a dus, împreună cu fiica sa, în Egipt și, intrînd acolo într-o mînăstire de fecioare, a primit viața călugărească și într-însa a petrecut bine zilele sale, slujind Domnului. Iar fericitul Nil, împreună cu fiul său Teodul, s-au dus la Muntele Sinai și sălășluindu-se în pustie, împreună cu sfinții părinți, a primit chipul monahilor, urmînd vieții lor, postind, nevoindu-se și sîrguindu-se în multe feluri de osteneli călugărești.

Astfel petrecînd ei viața monahicească, s-a făcut năvălirea barbarilor spre acea pustie, care, venind fără veste ca niște fiare sălbatice, au ucis pe mulți sfinți părinți, iar pe alții i-au robit. Între aceștia a robit și pe Teodul, fiul lui Nil, după care tatăl său se tînguia cu amar; dar mai vîrtos atunci cînd a auzit că era să fie junghiat de barbari ca jertfă, precum se scrie în cuvîntul scris despre el. Dar Dumnezeu a păzit pe Teodul viu și întreg pentru că l-a răscumpărat de la barbari episcopul cetății Eliuziei și l-a făcut cleric spre slujba Bisericii.

De acest lucru înștiințîndu-se Cuviosul Nil, s-a dus singur în cetatea Eliuziei și a fost primit cu cinste de episcopul locului, care l-a hirotonit preot, deși nu voia, și l-a rugat pe el să rămînă împreună cu dînsul. Nevrînd fericitul Nil să rămînă acolo, de vreme ce voia să se întoarcă în Sinai, episcopul i-a dat pe fiul său și i-a slobozit pe ei cu pace. Fericitul Nil, venind iarăși la locul său cel dintîi în Sinai, împreună cu fiul său, a viețuit ani îndelungați și a alcătuit multe cuvinte pustnicești pline de înțelepciune și de folos. Apoi, scriind diferite epistole, a trecut la Domnul.

35. VIAȚA CELUI ÎNTRE SFINȚI PĂRINTELE NOSTRU IOAN GURĂ DE AUR, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI

(13 NOIEMBRIE)

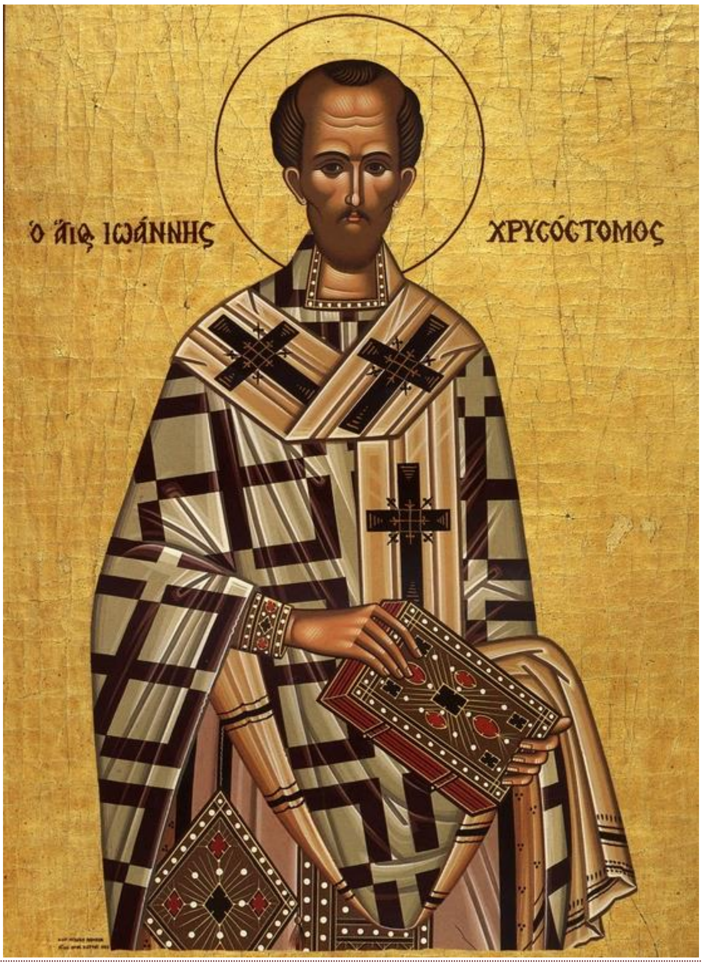

Luminătorul și dascălul lumii, stîlpul și întărirea Bisericii, propovăduitorul pocăinței, Sfîntul Ioan Gură de Aur, s-a născut în Antiohia Siriei, din părinți necredincioși, care țineau de credința cea elinească, însă slăviți și bogați. Tatăl lui era voievod și se numea Secund, iar mama sa, Antuza.

Cînd a venit în vîrstă, a fost dat de părinții săi la învățătura înțelepciunii elinești, lui Libanie sofistul și lui Andagratie filosoful. Și fiind încă tînăr, a început a pricepe mai bine decît cei bătrîni, înțelepțindu-l pe el Duhul Sfînt. Pentru că el, cunoscînd pe Unul adevăratul Dumnezeu, pe Ziditorul tuturor, a lepădat credința elinească și, alergînd la prea sfințitul Meletie, care păstorea în acea vreme Biserica Antiohiei, a primit de la dînsul Sfîntul Botez.

După aceea, a voit Preabunul Dumnezeu de a luminat și pe părinții lui cu lumina sfintei credințe, nelăsîndu-i a rătăci în întunericul necredinței, pe aceia care au născut pe un luminător ca acesta. Iar după primirea Sfîntului Botez, voievodul Secund, tatăl Sfîntului Ioan, viețuind nu

multă vreme, s-a dus către Domnul, la cea mai bună viață. Iar Antuza, mama Sfîntului Ioan, a rămas văduvă foarte de tînără, avînd mai puțin de douăzeci de ani de la nașterea sa.

Sfîntul Ioan, ajungînd la vîrsta de optsprezece ani, s-a dus la Atena și în scurtă vreme a covîrșit cu înțelepciunea pe cei mai vîrstnici decît el și pe mulți filosofi care erau acolo. Pentru că el, primind toate învățăturile elinești, s-a făcut filosof ales și orator cu cuvînt preadulce. Acolo în Atena avea potrivnic pe un filosof cu numele Antimie, foarte zavistnic, care, pizmuind mărirea lui, nu-l iubea, ci zavistuia asupra lui, grăind de rău despre dînsul. Pe acest filosof Sfîntul Ioan l-a învins înaintea tuturor cu cuvinte înțelepte și de Dumnezeu insuflate, apoi l-a adus la credința în Hristos și, în acest chip, împreună cu dînsul, și pe alți mulți.

Astfel, cînd Antimie disputa cu Sfîntul Ioan, a început a grăi cuvinte de hulă asupra Domnului nostru Iisus Hristos. Atunci, îndată a venit asupra lui un duh necurat și a început a-l munci pe el. Așa că, Antimie, căzînd la pămînt, se tăvălea și își întorcea ochii și gura și scotea spume din gura lui. Toți cei ce erau de față s-au spăimîntat foarte și mulți voiau să fugă de frică; apoi au rugat pe Sfîntul Ioan ca să miluiască pe cel îndrăcit și să-l vindece. Iar Sfîntul a răspuns: "De nu se va pocăi și nu va crede în Hristos Dumnezeu, pe Care L-a hulit, nu se va vindeca". Și îndată Antimie a strigat, zicînd: "Mărturisesc că nu este alt Dumnezeu nici în cer nici pe pămînt, afară de cel creștinesc, în care crede prea înțeleptul Ioan".

Acestea zicînd, a ieșit dintr-însul duhul cel necurat și a stat sănătos pe picioarele sale. Tot poporul, văzînd o minune ca aceasta, a strigat: "Mare este Dumnezeul creștinilor, Care face astfel de minuni!" Iar Sfîntul Ioan, certîndu-l să nu mai hulească pe Fiul lui Dumnezeu și învățîndu-l credința cea adevărată, l-a trimis la episcopul cetății. Deci, Antimie s-a botezat împreună cu toată casa sa și mulți din cetățenii cei cinstiți au crezut în Hristos și s-au botezat.

Episcopul, înștiințîndu-se că prin Ioan s-a făcut una ca aceasta, adică întoarcerea elinilor către Hristos, a gîndit să-l sfințească spre slujba Bisericii și să-l țină la Atena, pentru ca să primească după dînsul scaunul arhieresc, fiindcă el acum îmbătrînise. Înțelegînd aceasta, fericitul Ioan s-a dus de acolo pe ascuns și a venit la patria sa în Antiohia.

Deci, trecînd cu vederea toată deșertăciunea lumii acesteia, mărirea cea deșartă și mîndria vieții, a cugetat să primească viața monahicească cea smerită și în chip îngeresc să slujească lui Dumnezeu, avînd îndemnător spre aceasta pe un prieten al său de aproape, cu numele Vasile, care era de neam tot din Antiohia. Cu acesta crescînd împreună și avînd aceiași dascăli, aveau mare dragoste unul față de altul, pentru că erau amîndoi de același obicei și de un suflet.

Vasile, îmbrăcîndu-se mai întîi în chipul călugăresc, a sfătuit și pe prietenul său Ioan să-și aleagă această viață, al cărui sfat bun ascultîndu-l Ioan, a voit îndată să meargă la o mînăstire și să se facă monah. Dar a fost oprit de mama sa pînă la o vreme, pentru că ea, înțelegînd scopul fiului său Ioan, a început cu lacrimi a grăi către dînsul:

"O, fiule, eu nu m-am veselit mult împreună cu tatăl tău, de la a cărui moarte tu ai rămas orfan și eu văduvă, căci așa a voit Dumnezeu. Și nimic n-a putut să mă înduplece către a doua nuntă și a aduce un alt bărbat în casa tatălui tău, ci am trecut prin viforul nevoilor și prin focul văduviei, cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Răbdînd toate cu ajutorul Lui, m-am mîngîiat cu privirea feței tale, cea asemenea cu fața tatălui tău, simțind mare ușurare. Apoi averea tatălui tău n-am prăpădit-o în nevoia văduviei, ci am păstrat-o întreagă spre trebuința vieții tale. Deci, te rog, fiule, nu mă arunca în a doua văduvie, iar tînguirea ce mi s-a potolit după tatăl tău n-o mai înnoi iarăși cu plecarea ta. Ci așteaptă moartea mea, pe care o doresc să fie degrabă, iar după ce mă vei îngropa pe mine lîngă oasele tatălui tău, atunci vei face cum vei voi. Acum însă, rabdă puțin și rămîi împreună cu mine, pînă cînd sînt încă între cei vii". Acestea și altele asemenea grăind mama către Ioan, l-a înduplecat să nu o lase.

În acea vreme a venit în Antiohia Zinon, Patriarhul Ierusalimului, care a făcut pe Sfîntul Ioan anagnost și a petrecut în acea rînduială trei ani.

După aceasta a murit mama sa, pe care îngropînd-o, îndată a împărțit toată averea sa celor ce aveau trebuință, iar robilor și roabelor le-a dăruit libertatea. Apoi, lăsînd toate rudele sale și pe prieteni, s-a dus la o mînăstire și s-a făcut monah, slujind Domnului ziua și noaptea în multe osteneli și nevoințe. Acolo a scris și cărți pentru preoție și pentru smerenia inimii, precum și o epistolă către Teodor, monahul cel căzut, plină de mult folos; pentru că avea de la Dumnezeu darul învățăturii și darul Sfîntului Duh, care a lucrat prin Apostoli și care s-a descoperit unuia dintre monahii cei nevoitori, cu numele Isihie, care viețuia în aceeași mînăstire. Isihie, fiind bătrîn și desăvîrșit în bunătăți, era mai înainte văzător.

Într-o noapte, nedormind el și rugîndu-se, a fost răpit cu mintea și a văzut o vedenie ca aceasta: "Doi bărbați luminați, coborîndu-se din cer, îmbrăcați în haine albe și strălucind ca soarele, au intrat la fericitul Ioan, unde își făcea rugăciunile sale; unul dintre dînșii ținea o hîrtie scrisă, iar altul niște chei. Dar Ioan, văzîndu-i pe dînșii, s-a temut și s-a închinat lor pînă la pămînt. Iar ei, luîndu-l de mînă, l-au sculat zicînd: "Nădăjduiește și nu te teme!" Dar Ioan a zis către dînșii: "Cine sînteți voi, domnii mei?" Iar ei i-au răspuns: "Nu te teme, bărbatul doririlor celor bune, noule Daniile, întru care bine a voit a locui Duhul cel Sfînt, pentru curățenia inimii tale; căci sîntem trimiși la tine de Marele Învățător și Mîntuitorul nostru Iisus Hristos".

Zicînd aceasta, cel dintîi, întinzîndu-și mîna, i-a dat hîrtia, zicînd: "Primește hîrtia aceasta din mîna mea, că eu sînt Ioan cel care m-am rezemat de pieptul Domnului la Cina cea

de Taină și de acolo am scos dumnezeieștile descoperiri. Domnul îți dă și ție a cunoaște toate adîncurile înțelepciunii, pentru ca să hrănești pe oameni, nu cu învățătura hranei celei trecătoare, ci ca să astupi cu cuvintele gurii tale, gurile ereticilor și ale iudeilor, care grăiesc fărădelege asupra Dumnezeului nostru".

Apoi, întinzînd și celălalt mîna, i-a dat cheile, zicînd: "Primește aceasta, căci eu sînt Petru, căruia îmi sînt încredințate cheile împărăției, și îți dă și ție Domnul cheile Sfintelor Biserici și, pe care-l vei lega să fie legat, iar pe care-l vei dezlega, să fie dezlegat".

Fericitul Ioan, iarăși plecîndu-și genunchii, s-a închinat lor, zicînd: "Cine sînt eu, ca să îndrăznesc a primi și a purta niște slujbe mari și înfricoșate ca acestea, fiind păcătos și mai prost decît toți oamenii?" Iar Sfinții Apostoli care se arătaseră, iarăși l-au prins de mîna dreaptă și l-au ridicat, zicînd: "Stai pe picioare, îmbărbătează-te și te întărește și fă cele poruncite ție; apoi nu tăinui darul cel dat ție de la Domnul nostru Iisus Hristos, spre sfințirea și întărirea poporului Său, pentru care și-a vărsat sîngele ca să-l mîntuiască din înșelăciune. Grăiește cuvîntul lui Dumnezeu fără îndoire, adu-ți aminte de Domnul Care a zis: *Nu te teme turmă mică, căci a binevoit Tatăl vostru a vă da vouă împărăția*. Deci, nici tu, nu te teme, pentru că a binevoit Hristos, Dumnezeul nostru, a sfinți prin tine multe suflete și a le aduce la cunoștința Sa. Și o să ai multe nevoi și necazuri pentru dreptate; dar să rabzi ca un diamant tare, pentru că așa vei moșteni Împărăția lui Dumnezeu".

Acestea zicînd, l-au însemnat cu semnul Crucii și, dîndu-i sărutare întru Domnul, s-au dus. Iar cuviosul Isihie, văzînd aceasta, a spus și altor frați iscusiți și aceia, se minunau slăvind pe Dumnezeu. Apoi Isihie le-a poruncit să nu spună altora, ca nu cumva să afle Ioan și să se ducă de la dînșii și astfel să fie lipsiți de o viețuire împreună cu acest mare plăcut al lui Dumnezeu.

Fericitul Ioan, nelenevindu-se de mîntuirea sa nici de a altora, se ostenea în lucru și în cuvînt, bine nevoindu-se și pe alții învățîndu-i la aceasta. Apoi și pe cei leneși deșteptîndu-i ca să alerge către cer, îi învăța să-și omoare patimile, iar trupurile să le supună duhului. După aceea, fericitul a făcut multe minuni, ostenindu-se în mînăstire cu plăcere de Dumnezeu.

Unui bărbat din Antiohia, care era bogat și de neam bun, i se îmbolnăvise jumătatea capului, încît, de mare durere, i-a ieșit ochiul cel drept; și dînd multă avere la doctori iscusiți, n-a aflat folos de la ei. Acela, auzind de Sfîntul Ioan, a venit la dînsul în mînăstire și apropiindu-se, a îmbrățișat picioarele lui, sărutîndu-le și cerînd tămăduire. Iar Sfîntul a zis: "Niște boli ca acestea vin oamenilor pentru păcatele lor și pentru împuținarea credinței către Hristos. Deci, dacă crezi din tot sufletul tău că Hristos este puternic a te vindeca și dacă te vei depărta de la faptele rele, apoi vei vedea slava lui Dumnezeu". Omul a răspuns: "Cred, părinte, și voi face toate cele ce-mi vei porunci".

Acestea zicînd, a apucat haina fericitului Ioan și a pus-o pe capul său și pe ochiul cel bolnav. Atunci, îndată a încetat durerea, s-a așezat ochiul la locul său, precum era înainte, și s-a făcut sănătos ca și cum n-ar fi fost niciodată bolnav; apoi s-a dus la casa sa, slăvind pe Dumnezeu.

La fel și un alt om cu numele Arhelae, care era mai marele cetății Antiohiei, avînd lepră pe fruntea sa, a alergat la Sfîntul Ioan cerînd tămăduire. Învățîndu-l Sfîntul din destul, i-a poruncit să se spele pe frunte cu apă, din care beau frații în mînăstire. Aceasta făcînd, îndată s-a curățit de lepră; și lăsînd lumea, s-a făcut călugăr.

Un altul cu numele Evclie, avînd ochiul drept orb din copilărie, a venit la mînăstirea aceea unde petrecea fericitul Ioan și a primit acolo chipul monahicesc. Aceluia i-a zis Sfîntul Ioan: "Frate, Dumnezeu să te tămăduiască pe tine și să-ți lumineze ochii cei sufletești și trupești". Acestea zicînd Sfîntul, îndată s-a deschis ochiul celui orb și vedea luminat. Acestea văzînd frații, se minunau și ziceau: "Cu adevărat, Ioan este robul lui Dumnezeu și Duhul Sfînt viețuiește într-însul".

O femeie, cu numele Cristina, fiind de mult timp bolnavă, a rugat pe bărbatul său să o ducă la Sfîntul Ioan. Și așezînd-o bărbatul pe asin, a mers cu dînsa la mînăstire. Apoi, lăsînd-o la poartă, a intrat singur la Sfîntul, rugîndu-l să tămăduiască pe femeie de neputința ei. Iar Ioan i-a zis bărbatului aceluia: "Mergi și spune soției tale să înceteze cu răutatea năravului său și cu asprimea ce o are asupra slugilor și a slujnicelor, știind că și ea este făcută din aceeași tină; apoi, să se îngrijească de sufletul său, dînd milostenie săracilor și nelăsînd rugăciunile ce se cuvin a le face; după aceea, să vă înfrînați și să vă păziți în curăție în zilele cele sfinte și de post, căci Dumnezeu îi va da tămăduire".

Deci, mergînd bărbatul, a spus femeii sale cele ce auzise de la Sfîntul; iar ea a făgăduit cu toată osîrdia, că va păzi toate cele poruncite, pînă la răsuflarea ei cea de pe urmă. Apoi, s-a întors bărbatul la Sfîntul spunîndu-i făgăduința femeii sale. Atunci Sfîntul a zis: "Mergeți cu pace, căci acum a tămăduit-o pe ea Domnul". Și ducîndu-se bărbatul, a aflat pe femeia sa tămăduită; apoi s-au întors la casa lor cu bucurie, slăvind pe Dumnezeu.

În acea vreme era în părțile acelea un leu foarte cumplit care vătăma pe oameni și pe dobitoace. Și de multe ori se aduna poporul cu arme și cu săgeți pîndind să-l ucidă, dar nimic nu foloseau, căci fiara, ieșind din dumbravă, năvălea asupra lor cu turbare și pe mulți dintr-înșii îi sfîșia, iar alții abia scăpau răniți; pe alții rănindu-i îi ducea vii în culcușul său și acolo îi mînca.

Pentru aceasta poporul a vestit pe Sfîntul Ioan și l-a rugat ca să-i ajute cu rugăciunile sale. Iar el le-a dat o cruce de lemn, poruncindu-le să o înfingă în locul de unde ieșea fiara. Deci mergînd, au înfipt crucea acolo, după porunca Sfîntului, și s-au dus. Iar după cîteva zile, văzînd poporul că nu se mai arată fiara, au mers la cruce și au aflat pe leu mort. Văzînd această minune s-au bucurat, pentru că puterea crucii și rugăciunile Sfîntului au omorît fiara.

Sfîntul Ioan a petrecut în acea mînăstire patru ani. Apoi, dorind o viață mai liniștită, s-a dus pe ascuns de acolo în pustie și, aflînd o peșteră, s-a sălășluit într-însa și a petrecut acolo doi ani viețuind singur, numai cu Dumnezeu. Iar după doi ani, a răcit și s-a îmbolnăvit așa de rău, încît acolo nu-i era cu putință a se îngriji de boala sa. Deci, pentru această pricină, a fost silit a lăsa pustia și a mers în cetatea Antiohiei, venind la limanul cel bisericesc. Aceasta a fost o dumnezeiască rînduială și purtare de grijă pentru Biserica lui Dumnezeu, ca să nu fie un luminător ca acesta ascuns sub obroc în pustie și în peșteră, ci să lumineze tuturor în sfeșnicul Bisericii.

Deci a binevoit Dumnezeu ca Ioan să se îmbolnăvească și astfel să-l scoată din pustie și de la petrecerea cea împreună cu fiarele, la viețuirea sa împreună cu oamenii; pentru ca nu numai lui, ci și altora să fie de folos.

Venind fericitul Ioan la biserică, sfințitul patriarh Meletie l-a primit cu bucurie și i-a dat loc de odihnă, poftindu-l să petreacă împreună cu dînsul. Apoi în scurtă vreme l-a hirotonit diacon și a petrecut în acea slujbă cinci ani, împodobind Biserica lui Dumnezeu cu chipul vieții sale cea plină de fapte bune și cu scrierile cele de suflet folositoare. După aceasta Sfîntul Meletie s-a dus la Constantinopol pentru alegerea ca patriarh a Sfîntului Grigorie de Nazianz și acolo s-a săvîrșit în Domnul.

Ioan, auzind de moartea patriarhului său, îndată a lăsat Antiohia și s-a dus la mînăstirea în care petrecuse mai înainte. Atunci monahii s-au bucurat mult pentru venirea lui Ioan și au făcut praznic duhovnicesc, primind de la dînsul obișnuitele învățături; apoi fericitul a petrecut acolo cinci ani în liniște, cu plăcere de Dumnezeu.

Primind Flavian scaunul Bisericii Antiohiei, într-o noapte stînd la rugăciune, i s-a arătat îngerul Domnului, care i-a zis: "Dimineață să mergi la mînăstirea în care petrece plăcutul lui Dumnezeu Ioan și să-l aduci pe el de acolo în cetate și să-l hirotonești preot, pentru că este vas ales și vrea Dumnezeu ca printr-însul să întoarcă de la rătăcire mult popor". În aceeași vreme i s-a arătat îngerul și Sfîntului Ioan, pe cînd își făcea în chilie rugăciunile cele de noapte, poruncindu-i să meargă împreună cu Flavian în cetate și să pri-mească de la dînsul hirotonia.

Deci, făcîndu-se ziuă, a venit patriarhul la mînăstire și fericitul Ioan a ieșit în întîmpinarea lui cu toți călugării. Apoi închinîndu-se, l-au dus în biserică cu cinstea ce i se cuvenea, iar el i-a binecuvîntat. Apoi săvîrșind patriarhul Sfînta Liturghie, i-a împărtășit pe toți cu Dumnezeieștile Taine. La urmă, dînd fraților binecuvîntare, a luat pe Ioan și l-a dus în cetate, iar monahii toți se tînguiau de despărțirea de Ioan.

A doua zi, sosind vremea hirotoniei, cînd a pus patriarhul mîna sa pe capul lui Ioan, îndată s-a arătat un porumbel alb, foarte luminat, zburînd deasupra capului Sfîntului. Văzîndu-le acestea patriarhul Flavian și toți cei ce erau împreună cu dînsul, s-au înspăimîntat și s-au minunat. Apoi a străbătut vestea despre acea minune în toată Antiohia, prin cetățile cele de primprejur și în toată Siria, încît toți cei ce auzeau, ziceau în inimile lor: "Ce poate fi aceasta, că iată s-a arătat peste dînsul mărirea Domnului".

Sfîntul Ioan, fiind hirotonit preot, a început mai cu stăruință a se îngriji de mîntuirea sufletelor omenești, adeseori învățînd pe popor în biserică. De acest lucru se mira foarte mult tot poporul Antiohiei și lăuda pe fericitul; căci mai înainte de dînsul, pe nimeni nu a văzut în cetatea aceea, nici n-a auzit cîndva să propovăduiască cuvîntul lui Dumnezeu pe de rost, fără carte sau scrisoare, ci el a fost între dînșii cel dintîi și cel mai vestit propovăduitor.

Astfel de cuvinte ieșeau din gura lui, încît toți cei ce-l ascultau nu puteau să se sature de vorbele lui cele dulci. Pentru aceea, mulți din cei ce scriau repede, însemnau cuvintele ce le vorbea Sfîntul Ioan și le dădeau unul altuia prescrise. Apoi se citeau învățăturile lui la mese și prin tîrguri, iar alții învățau cuvintele lui pe de rost, ca Psaltirea, căci așa era de plăcut la vorbă, ca vestit orator și tuturor învățător iubit, încît nu era nimeni în cetate care să nu fi dorit a asculta pe Sfîntul cînd vorbea.

Cînd știa poporul că Ioan are cuvînt de spus, toți alergau în biserică cu bucurie, lăsînd: oblăduitorii cetății judecățile, negustorii afacerile lor, meșterii lucrul din mîini, și alergau să asculte învățătura lui Ioan, sîrguindu-se să nu se păgubească de nici un cuvînt care ieșea din gura lui. Astfel că cel care n-ar fi auzit învățăturile lui cele curgătoare de miere se socotea păgubit. Drept aceea multe numiri de laude i se dădeau lui. Unii îl numeau gura lui Dumnezeu sau a lui Hristos, alții îl numeau dulce vorbitor iar alții izvorîtor de miere.

Fericitul avea cîteodată obicei de scotea cuvinte din adîncul înțelepciunii, și aceasta o făcea mai ales la începutul preoției sale, și alcătuia cuvînt de învățătură, neînțeleasă de oamenii cei neînvățați. Iar odată o femeie, ascultîndu-l și cele grăite neînțelegîndu-le, a ridicat glas din popor și a zis către dînsul: "Învățătorule duhovnicesc sau mai bine să-ți zic, Ioane Gură de Aur, adîncit-ai fîntîna sfintelor tale învățături, iar funia minții noastre este scurtă și nu poate să o ajungă!"

Atunci a zis mulțimea poporului: "Deși o femeie a zis cuvîntul acesta, dar Dumnezeu i-a dat acest nume; de acum înainte Gură de Aur să fie numit". Din acea vreme și pînă astăzi, Gură de Aur a fost numit de toate Bisericile. Iar Sfîntul Ioan Gură de Aur a gîndit în sine că nu este de folos a spune către popor învățătură cu meșteșugire de cuvinte. Și de atunci se sîrguia să-și împodobească vorba sa nu cu cuvinte ritoricești, ci simple și învățătoare de obiceiuri frumoase, pentru ca și ascultătorii cei mai neînvățați să înțeleagă și să aibă folos. Apoi Sfîntul Ioan nu numai în cuvînt era bărbat puternic, ci și în faptă; pentru că făcea și minuni cu puterea lui Hristos, tămăduind pe cei neputincioși.

O femeie, cu numele Evclia, avea un singur fiu și fiind cuprins de fierbințeală și aproape să moară, a rugat pe Sfîntul Ioan să-l tămăduiască. Iar Sfîntul, luînd apă, a făcut semnul Sfintei Cruci de trei ori, în numele Preasfintei Treimi și a stropit cu dînsa pe cel bolnav și îndată l-a lăsat fierbințeala și, sculîndu-se sănătos, s-a închinat Sfîntului.

Era în Antiohia un cîrmuitor bogat înșelat cu eresul marcioniților - după numele lui Marcion ereticul -, care făcea mult rău celor binecredincioși. Femeia aceluia, căzînd într-o boală cumplită, nici un doctor nu putea s-o vindece. Și, din zi în zi, crescîndu-i durerea mai cumplit, a chemat ocîrmuitorul pe eretici în casa sa și le-a zis să ajute femeii lui, rugîndu-se pentru sănătatea ei. Iar ei s-au rugat pentru dînsa neîncetat trei zile și mai mult, dar nimic n-au folosit.

După aceea a zis femeia către bărbatul său: "Aud de un preot cu numele Ioan, care viețuiește cu episcopul Flavian, că este ucenic al lui Hristos și orice cere de la Dumnezeu îi dă lui. Deci rogu-te, du-mă la dînsul ca să se roage pentru tămăduirea mea, căci am auzit că multe semne face. Iar marcioniții nu-mi ajută nimic și din aceasta se vădește credința lor cea rea. Pentru că de ar fi fost dreaptă credința lor, le-ar fi ascultat Dumnezeu rugăciunea".

Ascultînd bărbatul cuvintele ei, a dus-o la biserica dreptcredincioșilor și neîndrăznind s-o ducă pe ea înăuntru, pentru că era eretic, a așezat-o înaintea bisericii și a trimis la episcopul Flavian și la preotul Ioan, spunîndu-le despre venirea sa și despre pricina venirii, ca să se roage Domnului nostru Iisus Hristos pentru sănătatea femeii sale, care bolea cumplit.

Ieșind la dînșii episcopul împreună cu Ioan au zis: "Dacă vă veți lepăda de eresul vostru și vă veți apropia de Sfînta, Sobornicească și Apostolească Biserică, veți dobîndi mîntuire de la Hristos Domnul". Iar el a făgăduit cu osîrdie a se lepăda. Și a poruncit Sfîntul Ioan să aducă apă și a rugat pe Flavian ca să facă semnul Crucii peste apa aceea. Făcîndu-se aceasta, a poruncit să o verse peste cea bolnavă, care îndată s-a făcut sănătoasă, ca și cum n-ar fi fost bolnavă niciodată și slăvea pe Dumnezeu.

Văzînd eparhul minunea ce s-a făcut cu femeia sa, s-a apropiat împreună cu dînsa de Sfînta Biserică, lepădîndu-se de eresul lui Marcion și s-a făcut bucurie mare pentru întoarcerea eparhului. Iar ereticii s-au tulburat foarte tare și s-au mîniat asupra Sfîntului Ioan, semănînd pretutindeni asupra lui hule și clevetiri, zicînd că este vrăjitor și fermecător.

Însă Dumnezeu degrab a închis gura lor cea mincinoasă, aducînd asupra lor o pedeapsă cumplită. Căci odată, fiind cutremur mare în Antiohia, a căzut capiștea în care ereticii aveau adunarea lor și acolo, fiind adunați mulțime fără de număr, au murit, fiind uciși de căderea capiștei; iar dintre cei binecredincioși, nici unul nu s-a vătămat de cutremur. Acest lucru văzîndu-l, nu numai ereticii ce mai rămăseseră ci și elinii, au cunoscut puterea lui Hristos și, dărîmînd capiștile lor, au crezut în adevăratul Dumnezeu prin învățătura Sfîntului Ioan.

După aceasta, Nectarie patriarhul Constantinopolului, care a urmat după Grigorie Nazianzul, cu pace s-a săvîrșit. Și a fost căutat cu sîrguință un om care să fie vrednic de scaunul patriarhiei. Deci, unii au vestit pe împăratul Arcadie despre Ioan - pentru că se dusese vestea pretutindeni despre viața și despre învățătura lui -, și toți l-au socotit vrednic de o treaptă ca aceea, ca să primească după Nectarie, ocîrmuirea Bisericii Constantinopolului.

Deci, împăratul îndată a trimis scrisoare către Flavian ca să trimită pe Ioan la Constantinopol; iar poporul Antiohiei, fiind înștiințat de aceasta, s-a adunat în biserică, fiind aprins de dragostea către Ioan. Și nevrînd a se lipsi de un asemenea învățător, s-au împotrivit toți trimișilor de la împăratul. Deci, nevoind să asculte pe patriarhul lor, n-au lăsat să-l ia pe Sfîntul Ioan; dar nici Ioan nu voia să meargă la Constantinopol, căci, fiind smerit, se judeca pe sine a fi nevrednic de o treaptă ca aceea.

De acest lucru înștiințîndu-se împăratul, s-a mirat și a dorit și mai mult să vadă pe Ioan și să-l așeze pe scaunul patriarhal. Deci, trimițînd a doua oară, a poruncit lui Asterie comitul să-l scoată din Antiohia în taină, fără ca să știe poporul; ceea ce s-a și făcut.

Apropiindu-se Sfîntul Ioan de Constantinopol, a ieșit în întîmpinarea lui tot poporul, cu mulțime de boieri, fiind trimiși de împăratul să-l întîmpine. Deci a fost primit cu cinste de împăratul și de toată adunarea poporului și toți se bucurau de un luminător ca acesta al Bisericii.

Numai singur Teofil, patriarhul Alexandriei, și cei de un gînd cu dînsul, se tulburau pentru că pizmuiau slava lui Ioan și-l urau pe el, încît nici nu voiau să se învoiască cu adunarea care alegea pe Ioan, ci se gîndeau la un alt preot cu numele Isidor, pe care voiau să-l ridice în

scaun. Totuşi s-a plecat soborului şi a sfinţit pe Ioan arhiereu şi l-a aşezat pe scaunul patriarhal în a douăzeci şi şasea zi a lunii februarie.

Atunci a venit împăratul şi cu dînsul toţi domnii şi boierii, vrînd să ia binecuvîntare de la Sfîntul Ioan, patriarhul. Iar el, făcînd rugăciune pentru împăratul şi pentru popor şi binecuvîntîndu-i pe toţi şi-a deschis gura sa cea de Dumnezeu insuflată şi a rostit învăţătură folositoare de suflet în care povăţuia pe împăratul să petreacă în dreapta credinţă neabătut, să se depărteze de eretici, să vină adeseori la biserică şi să fie drept şi milostiv.

Apoi îi zicea: "Să ştii că nu mă voi ruşina, cînd va fi trebuinţă de învăţătură şi de mustrare, pentru folosul sufletului tău, precum nici proorocul Natan nu s-a ruşinat de împăratul David, descoperind greşeala lui".

Astfel învăţa pe toţi stăpînitorii duhovniceşti şi pe cei mireneşti şi pe cei de sub stăpîniri, ca fiecare să petreacă în faptele cele bune şi să ţină cuvîntul său de învăţătură cu care toţi s-au mîngîiat, ascultîndu-l.

Pe cînd el spunea dumnezeieştile cuvinte, era în popor un oarecare om îndrăcit pe care l-a scuturat duhul cel necurat şi l-a aruncat la pămînt, strigînd cu glas înfricoşat, încît s-au înspăimîntat toţi cei ce erau în biserică. Iar fericitul Ioan, poruncind să-l aducă înaintea sa, a făcut semnul cinstitei Cruci peste dînsul şi, izgonind pe duhul cel necurat, a făcut pe om sănătos; lucru pe care văzîndu-l poporul, s-a bucurat şi a preamărit pe Dumnezeu că le-a dat un mare luminător şi un doctor sufletesc şi trupesc preaiscusit.

Sfîntul Patriarh Ioan, luînd cîrma Bisericii, a început a paşte bine turma lui Hristos cea cuvîntătoare, dezrădăcinînd obiceiurile cele rele din toate treptele, iar mai vîrtos dintre preoţi, precum: necurăţenia, zavistia, nedreptatea şi orice lucru neplăcut. Apoi răsădea curăţenia, dragostea, dreptatea, milostenia şi tot felul de fapte bune şi cu gura sa cea de aur pe toţi îi povăţuia. Nu numai în cetatea Constantinopolului ci şi prin cetăţile şi ţările cele dimprejur avea multă purtare de grijă pentru mîntuirea sufletelor omeneşti. Pentru că trimitea din clericii săi cei iscusiţi şi temători de Dumnezeu, bărbaţi sfinţi, care întăreau dreapta credinţă cu propovăduirea cuvîntului lui Dumnezeu; iar credinţa cea rea şi eresurile le înlătura, povăţuind pe cei rătăciţi la calea mîntuirii.

În Fenicia a dărîmat capiştile idoleşti care erau din vremurile cele de demult, stricînd temeliile lor. Pe poporul celţilor, vătămat de credinţa cea rea a arienilor, cu înţelepciune l-a tămăduit şi la dreapta credinţă l-a povăţuit, pentru că a poruncit unor preoţi şi diaconi care au fost aleşi pentru acest lucru, ca să înveţe limba celţilor şi i-a trimis la poporul acela să le

propovăduiască buna credință în limba lor celtică. Iar pe sciții care locuiau împrejurul Dunării, în același chip i-a luminat. Eresul marcioniților din părțile răsăritului, de asemenea l-a risipit. Astfel, toată lumea a luminat-o cu învățătura sa.

Apoi avea purtare de grijă și pentru cei săraci și neputincioși, iar din averea Bisericii hrănea pe cei flămînzi, îmbrăca pe cei goi și de orfani și văduve mai înainte de toate se îngrijea. Apoi a zidit și bolnițe (spitale) pentru odihna bolnavilor și a străinilor care nu aveau unde să-și plece capul, dîndu-le toată îndestularea, rînduindu-le slugi și doctori. Și apoi toată purtarea de grijă și rînduiala, a încredințat-o la doi preoți temători de Dumnezeu. Iar el se sîrguia pentru îndreptarea Bisericii, iubind pe cei buni, iar pe cei răi învățîndu-i și mustrîndu-i. Pentru aceea era foarte iubit de cei buni și urît de cei răi.

Mai ales unii din clericii lui care viețuiau rău, nu iubeau pe Sfîntul, de vreme ce dădea pe față faptele lor cele rele și pe unii chiar de la biserică îi depărta. Iar ei pentru aceasta se mîniau pe el. Mai cu seamă erau nemulțumiți de Serapion diaconul, pentru că acela, slujind cu bună credință patriarhului și avînd viață curată, a zis odată către Sfîntul, fiind toți clericii de față: "Nu poți, stăpîne, a-i îndrepta pe aceștia, dacă nu-i vei izgoni pe toți cu un toiag".

Zicînd astfel, mulți s-au întărîtat și au început în popor a-l vorbi de rău pe Sfîntul Ioan, hulindu-l, pe el care era vrednic de toate laudele. Însă Sfîntul, deși știa răutatea lor, nu lua în seamă, pentru că, cu cît îl huleau mai mult, cu atît mai mult înflorea slava lui în părțile cele depărtate, încît mulți veneau de departe, dorind să-l vadă pe Sfîntul și să audă învățătura lui.

Același Serapion diaconul, a adus la mînie și pe Severian mitropolitul asupra Sfîntului Ioan, căci a spus cum că ar fi zis Severian oarecare hulă asupra lui Hristos. Iar Ioan, rîvnind după Hristos Domnul său și uitînd de dragostea care o avea față de Severian, îndată l-a izgonit de la sine. Iar după aceasta, fiind rugat de împăratul, l-a iertat pe dînsul și iarăși l-a primit la sine.

Fericitul, cu toate că era într-o treaptă destul de mare și viețuia în mijlocul lumii, totuși nu și-a lăsat niciodată nevoințele monahicești, ci vremea care îi rămînea de la treburile bisericești, închizîndu-se deosebi în chilia sa, o petrecea în singurătate și rugăciune sau în citirea și scrierea dumnezeieștilor cărți. Postea întotdeauna și se înfrîna fără măsură, pentru că numai pîine de orz și apă gusta și somn puțin și acela nu pe pat ci stînd și nevoindu-se.

Apoi la ospețe și la veselii nu mergea niciodată, pentru că din tinerețe deprinzîndu-se cu post și înfrînare, nu putea nici să se uite spre bucate dulci și grase, neavînd stomacul sănătos.

Ci toată mintea sa o îndreptase spre înțelegerea dumnezeieștii Scripturi și mai ales iubea Epistolele Sfîntului Apostol Pavel, al cărui chip îl avea în chilia sa.

Odată, scriind la tîlcuirea epistolelor lui, a gîndit în sine, zicînd: "Cine știe oare, plăcut lui Dumnezeu este aceasta, oare înțeles-am puterea scripturii acestui sfînt sau nu?" Și se ruga lui Dumnezeu ca să-i vestească aceasta. Dumnezeu, degrab ascultînd pe robul Său, i-a dat acest fel de vestire.

Cînd s-a închis singur în chilie noaptea și scria tîlcuirile la o lumînare aprinsă, Proclu, care îi slujea, a vrut să intre la patriarh. Și uitîndu-se prin crăpătura ușii, vrînd să vadă ce face, l-a văzut șezînd și scriind. Iar un om bătrîn și foarte cinstit, stînd lîngă dînsul la spate, s-a plecat la urechea patriarhului și-i vorbea binișor. Și omul acela era cu totul asemenea la chip cu Sfîntul Apostol Pavel, care era în perete înaintea lui Ioan. Aceasta nu numai o dată a văzut-o Proclu, ci de multe ori și se mira foarte, nepricepîndu-se cine este acela care vorbește cu patriarhul și cugeta cum a intrat acolo, căci pretutindeni erau ușile încuiate, încît nu era cu putință cuiva să intre.

Deci, Proclu a așteptat pînă ce va ieși omul acela. Dar cînd a sosit vremea de tocat pentru utrenie s-a făcut nevăzut. Astfel văzînd Proclu în trei nopți, a îndrăznit să întrebe pe Sfîntul patriarh, zicînd: "Stăpîne, cine este cel ce-ți vorbește noaptea la ureche?" Sfîntul a răspuns: "N-a fost nimeni la mine". Atunci Proclu i-a spus lui cu amănuntul cum a văzut prin crăpătura ușii un om bătrîn și cinstit șoptindu-i la ureche cînd scria, și spunea ce fel era chipul și fața celui ce se arăta. Iar Sfîntul se minuna auzind acestea.

Apoi Proclu, uitîndu-se la chipul lui Pavel, a zis: "Acest chip era acela care l-am văzut". Atunci, cunoscînd Ioan că însuși pe Sfîntul Apostol Pavel l-a văzut Proclu, s-a încredințat că este primită osteneala lui și, căzînd la pămînt, a mulțumit lui Dumnezeu și s-a rugat cu lacrimi fierbinți. Apoi, de atunci, s-a ocupat cu și mai multă sîrguință de scrierea dumnezeieștilor cărți, pe care ca pe niște comori de mult preț le-a lăsat Bisericii lui Hristos.

Acest mare învățător al lumii, mustra toate strîmbătățile și nedreptățile care se făceau; chiar și pe împăratul și pe împărăteasa îi învăța să nu facă strîmbătate nimănui, ci să facă lucruri drepte. Iar pe boieri și pe bărbații cei cu dregătorii, pe cei ce răpeau averi străine și făceau strîmbătate săracilor, îi îngrozea cu judecata lui Dumnezeu.

Deci, a început a se ridica asupra lui zavistie, nu numai de la clerici, cărora le poruncea Sfîntul să viețuiască după așezămîntul legii, ci și de la stăpînitorii mirenești. Și precum dintr-o

scînteie mică se aprinde un foc mare, așa și din mustrarea păcatelor a început a se aprinde mînia în inimile acelora care se știau pe sine că sînt în niște asemenea păcate.

Astfel, zavistnicii batjocoreau învățătura Sfîntului, iar cuvintele lui cele înțelepte și bune le socoteau nebunește ca rele, zicînd că patriarhul în propovăduirea sa în biserică, nu învață ci mustră; nu sfătuiește, ci ocărăște; nu îndreptează, ci hulește pe împăratul și pe împărăteasa și pe toți stăpînitorii. Apoi îl socoteau neacoperitor de păcatele aproapelui.

Pe acea vreme era un eunuc oarecare în palaturile împărătești, cu numele Evtropie, care era mai mare peste postelnicii împăratului. Acela, ridicîndu-se la dregătoria de patriciu, a sfătuit pe împăratul ca să dea această lege, ca nimeni să nu mai scape la biserică pentru vina de moarte și chiar de ar scăpa cineva, cu sila să se scoată din biserică și să se pedepsească. Pentru că acel obicei era de demult, ca oamenii care greșeau ceva greu împotriva legilor cetățenești și se osîndeau la moarte, să fugă la biserică - precum odinioară israilitenii în cetățile de scăpare -, și așa scăpau de pedeapsa morții.

Evtropie, stricînd acel așezămînt vechi, a rînduit să scoată din biserică pe cei vinovați, de care lucru Sfîntul Ioan Gură de Aur, mîhnindu-se, socotea acea faptă ca o mare silă adusă Bisericii. Dar nu după multă vreme, chiar Evtropie a căzut în groapa pe care a săpat-o altora și s-a tăiat cu sabia pe care o ascuțise pentru alții. Căci mîniindu-se împăratul asupra lui pentru oarecare pricini mari, a căzut asupra lui Evtropie pedeapsa cu moartea.

Deci, Evtropie a fugit la biserică și s-a ascuns în altar sub Sfînta Masă. Iar fericitul Ioan, fiind în amvon, de unde avea obiceiul a învăța pe poporul ce-i stătea înainte, ca un foarte mare rîvnitor, a rostit un cuvînt de mustrare asupra lui Evtropie, zicînd: "Ar fi lucru cu dreptate ca legea nedreaptă cea din nou așezată, chiar acela care a scornit-o și a așezat-o să o împlinească".

Acest cuvînt prinzîndu-l pizmașii lui Ioan, au început a-l huli în mijlocul poporului, numindu-l nemilostiv, neiubitor de oameni și neacoperitor de greșelile omenești. Și astfel cîte puțin întărîtau inimile mai multor oameni spre mînie asupra Sfîntului Ioan. Dar el voind a plăcea lui Dumnezeu iar nu oamenilor, se sîrguia după obiceiul său în buna ocîrmuire a Sfintei Biserici.

Pe vremea patriarhiei Sfîntului Ioan Gură de Aur, erau încă o mulțime de arieni în Constantinopol, care își țineau credința, săvîrșind slujbele lor. Deci fericitul gîndea în ce chip ar curăța cetatea de acel eres. Și aflînd vreme cuviincioasă, a zis către împăratul: "Binecredinciosule împărate, dacă ar fi pus cineva între pietrele cele scumpe ce sînt în coroana ta vreo piatră proastă, întunecată și necurată, nu ar fi necinstită toată coroana?"

Împăratul a răspuns: "Adevărat, așa este". Iar Ioan a zis: "Tot așa este de necinstită cetatea aceasta, care, deși este dreptcredincioasă, totuși are într-însa pe necredincioșii arieni. Și precum tu, împărate, te-ai fi mîniat pentru necinstirea coroanei tale, așa și Atotputernicul Dumnezeu se mîhnește de cetatea aceasta, care este înșelată de eresul arienilor. Deci se cuvine ca, ori să aduci pe eretici la unirea credinței, ori să-i izgonești din cetate".

Auzind acestea împăratul, a poruncit îndată să aducă înaintea sa pe mai marii arienilor și le-a poruncit să spună înaintea patriarhului mărturisirea de credință a lor. Iar ei au început a grăi cuvinte de rea credință și de hulă asupra Domnului nostru Iisus Hristos; atunci împăratul a poruncit să-i izgonească din cetate.

După cîtăva vreme, arienii avînd iarăși ajutători și mijlocitori pe cei ce slujeau în palaturile împărătești, oameni cu dregătorii, au început a intra în cetate în zile de Duminici mergînd cu rugăciuni către locașul lor și cîntînd ereticeștile lor cîntări prin care huleau pe Preasfînta Treime. Pentru acest lucru înștiințîndu-se preasfințitul patriarh Ioan s-a temut ca nu cumva să înceapă cineva din poporul cel neînvățat, a urma acelor rugăciuni arienești.

Deci, a poruncit clerului său ca să umble cu rugăciuni prin cetate, purtînd cinstitele cruci, sfintele icoane și făclii aprinse și să cînte laude lui Dumnezeu, alcătuite spre slava Preasfintei Treimi împotriva cîntărilor arienești celor hulitoare. Atunci s-au întîlnit pe cale dreptcredincioșii cu arienii, certîndu-se între ei. Odată s-a ridicat chiar război, încît din amîndouă părțile au căzut cîțiva morți; iar lui Visarion, eunucul împărătesc, fiind și el acolo în mulțimea celor dreptcredincioși, i-au spart capul cu o piatră. De acest lucru înștiințîndu-se împăratul, s-a mîniat foarte tare asupra arienilor și le-a poruncit să nu îndrăznească a mai intra în cetate; și astfel s-a izgonit atunci din cetate hula ereticească.

Între cei înșelați cu eresul arian era și un voievod din neamul barbarilor, cu numele Gaina, viteaz în războaie și care avea mare trecere la împărat. Acela cerea împăratului cu dinadinsul ca pentru hatîrul lui să poruncească a se da o biserică arienilor în cetate. Dar împăratul neștiind ce să-i răspundă - pentru că se temea a-l supăra, ca nu cumva să ridice vreo tulburare asupra împărăției grecești, căci era om iute și cu obicei rău -, a spus despre aceasta Sfîntului Ioan patriarhul. Iar Ioan a zis către împăratul: "Să mă chemi la tine în vremea cînd va vrea Gaina să ceară biserică și eu voi răspunde pentru tine".

Deci în altă zi, fiind chemat patriarhul la palat și șezînd cu împăratul, a început Gaina iarăși a cere de la împărat biserică în cetate pentru soborul arienesc. Și cerea aceasta ca o răsplătire pentru ostenelile pe care le-a avut el în războaie și pentru vitejia arătată. Iar marele Ioan i-a răspuns, zicînd: "Împăratul de va voi să fie temător de Dumnezeu, nu are putere asupra

bisericilor, în care sînt puși de Dumnezeu stăpînitorii cei duhovnicești. Iar ție dacă îți trebuie biserică, intră în oricare voiești și te roagă, căci iată, toate bisericile care sînt în cetate îți sînt deschise".

Iar Gaina a zis: "Dar eu sînt de altă mărturisire și de aceea voiesc să am în cetate deosebită biserică dumnezeiască, împreună cu cei de o credință cu mine; și rog împărăteasca stăpînire să poruncească a se îndeplini cererea mea pentru că eu multe osteneli am avut, luptîndu-mă pentru stăpînirea grecească, vărsîndu-mi sîngele și punîndu-mi sufletul pentru împărat".

Ioan i-a răspuns: "Pentru ostenelile tale ți-ai luat răsplătire, mai multă cinste, mărire, boierie și daruri de la împărat. Deci ți se cade a gîndi ce erai mai înainte și cum ești acum? Cum erai sărac și neslăvit și cum te-ai îmbogățit și te-ai mărit acum? Și în ce fel de rînduială erai cînd viețuiai de cealaltă parte a Dunării și în care ești acum? Căci erai atunci ca unul din țăranii cei proști și săraci, îmbrăcat cu haine proaste, abia avînd pîinea cea de toate zilele spre hrană, iar acum ești voievod mai cinstit și mai slăvit decît alții, fiind îmbrăcat în haine de mare preț, avînd aur și argint din destul și avere mare și toate acestea le ai de la împărat. Acest fel de răsplătire ai luat pentru ostenelile tale; deci fii mulțumitor și slujește cu credință împărăției grecești dar nu cere daruri dumnezeiești pentru slujire lumească".

De niște cuvinte ca acestea rușinîndu-se Gaina, a tăcut și n-a mai cerut de la împărat biserică. Iar împăratul s-a minunat de înțelepciunea lui Ioan, care cu puține cuvinte a astupat gura acelui barbar nebun și plin de neîmblînzită mînie.

Trecînd un an, acel Gaina s-a înstrăinat de împărat și, adunînd oaste multă, a pornit război asupra Constantinopolului. Iar împăratul neavînd oaste pregătită ca să iasă împotriva lui era în mare supărare și a rugat pe Sfîntul Ioan să iasă înaintea lui și cu cuvinte bune să-l îmblînzească. Iar Ioan, deși știa că a mîniat pe Gaina cînd l-a oprit să aibă biserică arienească în Constantinopol, însă fiind gata a-și pune sufletul său pentru oi, a mers împotriva mîndrului barbar. Iar Dumnezeu a ajutat robului Său, pentru că, cu cuvintele sale aurite, Ioan a îmblînzit pe omul cel cu capul de fiară și din lup l-a prefăcut în oaie și împăcîndu-l cu împăratul, s-a întors.

După aceasta Sfîntul Ioan s-a dus în Asia în vreme de iarnă pentru îndreptarea sfintelor biserici de acolo, deși era neputincios cu trupul; însă a trecut cu vederea sănătatea sa, numai ca Biserica lui Dumnezeu să nu se facă neputincioasă, vătămîndu-se de păstorii cei răi, pentru că mulți din cei de acolo, fiind iubitori de argint, vindeau darul Preasfîntului Duh, hirotonind cu plată - cum era Antonie, mitropolitul Efesului -, a cărui vină Evsevie, episcopul Valintinopoliei, a trimis-o scrisă pe hîrtie patriarhului.

Deci acolo, Sfîntul Ioan a scos pe mulți episcopi care iubeau simonia și pe cei care i-au hirotonit cu plată, depărtîndu-i de la dregătoria lor și a pus pe alții mai vrednici în locul acelora. Și îndreptînd bine toate bisericile Asiei s-a întors la Constantinopol.

Astfel, pe cînd Sfîntul patriarh Ioan Gură de Aur aducea mult folos Bisericii lui Dumnezeu, mustrînd cu limbă slobodă păcatele oamenilor care nu se pocăiau, învățînd, tămăduind și povățuind către pocăință; iar mai vîrtos cînd cu buzele cele dulci grăitoare și cu sabia cea ascuțită a cuvîntului lui Dumnezeu dezrădăcina cămătăria, iubirea de argint, jefuirile, din inimile oamenilor celor cu dregătorie și ale celor bogați, care, fiind puternici asupreau pe cei neputincioși și luau averile săracilor cu sila, atunci aceia se mîniau asupra lui, fiind mustrați.

Însă nu voiau nicidecum a se abate de la acele răutăți, pentru că, împietrindu-li-se inima, cu greu auzeau cuvintele lui Ioan și se iuțeau în inimile lor asupra lui, cugetînd rău despre dînsul și făcînd clevetiri mincinoase. Iar mai vîrtos împărăteasa Eudoxia s-a mîniat asupra lui pentru că toate cuvintele pe care Gură de Aur le rostea de obște pentru cei ce răpeau cele străine, acestea împărăteasa le socotea că pentru dînsa le grăiește și le privea acelea ca o dosădire și mustrare a ei. Pentru că era foarte iubitoare de argint și cuprinsă de nesățioasa poftă a aurului, încît multora le făcea strîmbătate, luîndu-le averile cu sila.

Deci, a mustrat-o pe ea însăși conștiința ei cînd Sfîntul Ioan grăia despre iubirea de argint, care este rădăcina a toată răutatea, iar pe cei ce răpeau cele străine îi înfricoșa cu pedeapsa lui Dumnezeu. Din această pricină mîniindu-se împărăteasa asupra lui, cugeta cum l-ar izgoni pe Ioan de la patriarhie.

În acea vreme era în Constantinopol un bărbat oarecare, numit Teodorit, avînd boierie de patriciu și bogăție multă, pe care îl pizmuia împărăteasa și, dorind să-i ia averea, căuta asupra lui vreo vină. Dar nu afla pentru că era om bun și viețuia cu dreptate.

Neputînd să-i ia cu sila averea, a aflat acest meșteșug, căci l-a chemat la sine și i-a zis: "Știi cîtă avere împărătească se cheltuiește neîncetat; cît aur se dă oștilor care apără împărăția și fără de număr sînt aceia care se hrănesc în toate zilele din vistieria împărătească, din care pricină ni s-a împuținat averea. Deci să dai și tu o parte din averea ta, ca datorie către vistieria împărătească, pentru ca să afli la noi har și pe urmă iarăși vei lua la vreme ceea ce vei da acum".

Teodorit, pricepînd gîndul împărătesei, cum că nu-i trebuie să umple vistieria împărătească, ci inima sa cea nesățioasă de iubirea de argint voiește a o sătura cu averea lui, a

mers la fericitul Ioan povestindu-i acea dorință a împărătesei și-l ruga cu lacrimi să-l ajute și să-l apere de împărăteasa care căuta să-i ia bogăția. Iar Sfîntul Ioan îndată a trimis scrisoare către împărăteasa, sfătuind-o cu cuvinte alese și blînde, ca să nu facă asuprire lui Teodorit. Iar ea, deși era mînioasă asupra Sfîntului, însă a făcut atunci după cererea lui, pentru că s-a rușinat de înțeleapta lui sfătuire și a făgăduit că nu-i va face lui Teodorit nici un rău.

După aceasta, Teodorit, ascultînd gura cea de aur grăitoare a lui Ioan, care învăța pentru milostenie și sfătuia să nu ascundem comoara în pămînt, unde mîna cea zavistnică voiește a o lua, ci în cer, unde nimeni nu o zavistuiește nici n-o ia; apoi, temîndu-se ca nu cumva să cadă în vreo nevoie pentru bogăția sa - căci știa năravul împărătesei, că nu va înceta a căuta vină asupra lui pînă cînd își va săvîrși răutatea -, pentru aceea a socotit să-și dea bogăția sa Împăratului ceresc.

Deci, oprindu-și o mică parte din averile sale pentru chivernisirea casei, toate celelalte averi care erau foarte multe, le-a dat casei Bisericii, ca să fie spre hrană străinilor, săracilor și bolnavilor.

Auzind împărăteasa de aceasta, s-a mîhnit foarte și a trimis la Sfîntul Ioan, zicînd: "După porunca ta, sfinte patriarh, am iertat pe Teodorit patriciul, neluînd nimic de la dînsul pentru trebuința împărăției noastre, iar tu ai răpit averea lui spre a te îmbogăți. Oare nu era mai cu cuviință a o lua noi, iar nu tu? Pentru că acela s-a îmbogățit, slujind împăraților. Pentru ce te-ai împotrivit nouă? Noi n-am luat nimic de la dînsul; deci ți se cădea și ție a nu lua averile lui".

La aceste cuvinte, Ioan a scris către împărăteasa în acest fel: "Socotesc că nu este tăinuit iubirii tale de Dumnezeu cum că, de aș fi poftit bogăție, nimic nu m-ar fi oprit pe mine a o avea; pentru că am avut părinți care aveau avere multă, fiind de neam bun și bogați. Însă de bunăvoie m-am lepădat de bogăție. Deci, cum nu m-aș fi rușinat acum a căuta aceea pe care singur am lăsat-o și pe alții îi învăț ca să le treacă cu vederea? Zici că averea lui Teodorit am luat-o spre a mea îmbogățire. Să știi însă că acela nu mi-a dat nimic și de mi-ar fi dat, eu nu aș fi primit de la el. Ci el a dat bogăția sa lui Hristos, făcînd milostenie săracilor și scăpătaților și bine a făcut, căci însutit va primi de la Hristos în veacul ce va să fie. Eu aș fi voit ca și tu, rîvnind lui Teodorit, să ascunzi averile tale în cer, ca astfel, cînd vei fi lipsită, să fii primită în veșnicile locașuri. Iar dacă gîndești ca să iei de la Hristos ceea ce a dat Teodorit, tu vei vedea, căci nu pe noi, ci chiar pe Hristos Îl vei mînia".

Împărăteasa, citind această scrisoare a Sfîntului Ioan, s-a umplut de mînie și cugeta cum i-ar face Sfîntului Ioan nedreptate.

În acea vreme a venit din Alexandria la Constantinopol o văduvă cu numele Chilitropa, pentru o pricină ca aceasta. Cînd era în Alexandria voievodul Pavlichie, avînd în acea vreme dregătoria de la Augustal, atunci acea văduvă a fost clevetită de oarecari oameni zavistnici către voievodul Pavlichie că are aur mult; iar Pavlichie, care era foarte iubitor de aur, aflînd oarecare pricină asupra văduvei aceleia, a prins-o și a silit-o să-i dea cinci sute de galbeni.

Iar ea, neavînd atîta aur, și-a pus zălog la vecinii săi hainele și vasele, și abia adunînd cinci sute de galbeni, a dat voievodului, nefiind vinovată cu nimic. Iar după ce a fost scos Pavlichie din dregătoria sa și s-a dus la Constantinopol pentru a da socoteală, a plecat și acea văduvă săracă, și intrînd în corabie, a mers în urma lui. Apoi, venind înaintea împăratului, a căzut înaintea lui cu plîngere, jeluindu-se asupra lui Pavlichie, că a luat de la dînsa cu sila atîta aur, fără nici o vină.

Împăratul a poruncit eparhului cetății să facă întrebare și judecată de acel lucru, ca să dea văduvei tot ce a luat Pavlichie de la dînsa. Iar eparhul ajutînd lui Pavlichie, l-a scos nevinovat și pe văduvă a lăsat-o păgubașă. Dar ea, fiind împinsă de multă mîhnire, s-a dus la împărăteasa și, spunîndu-i toată nevoia, cerea de la dînsa milă și ajutor. Împărăteasa, fiind și ea iubitoare de aur, s-a bucurat de un lucru ca acesta, căci nădăjduia că și ea va cîștiga aur mult.

Deci, îndată a chemat pe Pavlichie și cu mare mînie l-a mustrat pe el pentru jefuirea averii străine și pentru strîmbătatea ce o făcuse acelei văduve sărace. Apoi a poruncit să-l țină sub strajă pînă cînd va da o sută de litre de aur. Pavlichie, văzînd că nu este cu putință a scăpa din mîinile împărătesei, a trimis acasă și a adus atîta aur cît ceruse împărăteasa.

Împărăteasa, din tot aurul acela, a dat văduvei numai treizeci și șase de galbeni de aur și a eliberat-o, pe cînd celălalt aur l-a luat la dînsa. Iar văduva a ieșit de la împărăteasă plîngînd și văitîndu-se pentru o strîmbătate ca aceea. Auzind de Sfîntul Ioan că apără pe cei asupriți, a alergat la dînsul și i-a spus cu de-amănuntul toate cîte i-a făcut ei Pavlichie și împărăteasa. Sfîntul Ioan, mîngîind pe văduva care plîngea, a trimis la Pavlichie și, chemîndu-l în biserică, a zis către dînsul:

"Ne-a venit înștiințare despre nedreptatea care o faci, asuprind pe cei săraci și luînd cu sila averile cele străine, precum ai făcut acestei văduve sărace, netemîndu-te de Dumnezeu, Care este părintele orfanilor și judecător al văduvelor. Deci, pentru aceasta te-am chemat aici, ca să dai cinci sute de galbeni femeii căreia i-ai făcut nedreptate. Dă-i ceea ce se cuvine ca să scape de datornicii săi și să nu piară împreună cu copiii săi în cea mai de pe urmă sărăcie. Apoi, să te mîntuiești și tu de un păcat ca acesta și să milostivești pe Dumnezeu, pe Care L-ai mîniat și Care va răsplăti ție pentru facerea de rău a orfanilor".

Pavlichie a răspuns: "Stăpîne, această văduvă mai mult mi-a făcut mie nedreptate; pentru că, jeluindu-se împărătesei contra mea, împărăteasa a luat de la mine o sută de litre de aur; și acum ce voiește mai mult de la mine? Să se ducă la împărăteasa și să-și ia ce este al ei de la dînsa!"

Sfîntul a zis către dînsul: "Deși împărăteasa a luat de la tine aurul, însă văduva aceasta n-a primit ce a fost al său și ea nu este vinovată de nedreptatea ce ți s-a făcut ție de către împărăteasă. Pentru că împărăteasa a luat de la tine atîta aur nu atît pentru dînsa, cît pentru alte păcate ale tale și jefuiri pe care le-ai făcut fiind la dregătorie. Iar tu nu face pricină, vorbind contra împărătesei, căci îți spun că nu vei ieși de aici pînă ce nu vei da văduvei tot ce ai luat de la dînsa, pînă la galbenul cel mai de pe urmă; iar cei treizeci și șase de galbeni pe care i-a dat ei împărăteasa, aceia să-i fie de cheltuială pentru drum". Și astfel, Sfîntul Ioan n-a eliberat pe Pavlichie din biserică.

Împărăteasa, aflînd despre aceasta, a trimis la Ioan, zicînd: "Liberează pe Pavlichie că am luat aur destul de la dînsul pentru acea datorie". Ioan a răspuns trimișilor: "Nu va fi eliberat de aici Pavlichie pînă cînd nu va da femeii celei sărace ceea ce a luat de la dînsa". Împărăteasa a trimis iarăși la Sfîntul ca să elibereze pe Pavlichie. Iar Sfîntul a răspuns: "Dacă împărăteasa voiește să-l eliberez, apoi să trimită acestei văduve cinci sute de galbeni, căci nu este lucru mare a face aceasta, fiindcă a luat mult mai mult de la Pavlichie, adică o sută de litre de aur".

Împărăteasa, auzind aceasta, s-a umplut de mînie și îndată a trimis doi sutași cu două sute de ostași ca să scoată cu sila pe Pavlichie din biserică. Dar cînd ostașii s-au apropiat de ușile bisericii și voiau să intre, îndată li s-a arătat îngerul Domnului stînd lîngă ușă și ținînd sabia în mîinile sale și nu-i lăsa să intre.

Ostașii, văzînd îngerul cel înfricoșat, s-au temut și au fugit înapoi. Și alergînd la împărăteasa cu cutremur, i-au spus de arătarea îngerească. Iar ea, auzind, s-a spăimîntat cu duhul și n-a mai îndrăznit a mai trimite la Sfîntul Ioan după Pavlichie. Voievodul, văzînd că nu l-a ajutat împărăteasa, a trimis la casa sa după aur și a dat văduvei cinci sute de galbeni, și așa a fost eliberat. Iar femeia, luîndu-și al său, s-a întors în cetatea sa, bucurîndu-se.

Împărăteasa nu înceta a face supărare contra fericitului Ioan și din zi în zi se înmulțea mînia și răutatea în inima ei asupra plăcutului lui Dumnezeu, care era fără de răutate și drept. După puțină vreme împărăteasa a trimis la Sfîntul Ioan, pe de o parte cu îngrozire, iar pe de alta, cu momeli, zicînd:

"Încetează a te mai împotrivi nouă și nu te mai atinge de lucrurile cele împărătești, că nici noi nu ne atingem de lucrurile cele bisericești și te lăsăm singur să le îndreptezi. Încetează de a mă mai face pe mine pildă tuturor prin biserici, vorbind de mine și mustrîndu-mă. Pentru că eu, pînă acum, te aveam pe tine ca pe un părinte și-ți dădeam cinstea ce ți se cuvenea; iar dacă nu te vei îndrepta și nu vei fi mai bun către noi, atunci să știi că nu-ți voi răbda mai mult".

Sfîntul Ioan, auzind aceste cuvinte de la împărăteasă, s-a mîhnit foarte și, oftînd greu, a zis către cei trimiși:

"Împărăteasa voiește să fiu ca un mort, care nu vede nedreptățile ce se lucrează și nu aude glasurile celor asupriți și ale celor ce plîng și suspină și nu face mustrări celor ce greșesc. Dar de vreme ce sînt episcop și mie îmi este încredințată purtarea de grijă pentru suflete, sînt dator a privi cu ochi neadormiți asupra tuturor, a asculta cererile tuturor, a învăța pe toți și a certa, iar pe cei ce nu se pocăiesc, a-i mustra.

Pentru că știu că a nu mustra fărădelegile și a nu certa pe cei ce fac rele, este dovedită pierzare și mă tem că dacă vom tăcea noi pentru cele ce se fac cu nedreptate, să nu se zică și despre noi cuvîntul acesta al lui Iosie: *Preoții au ascuns calea Domnului*. Dar și dumnezeiescul Apostol poruncește ca *pe cel ce greșește să-l mustri înaintea tuturor, ca și alții să aibă frică*. Tot același Apostol învață, zicînd: *Propovăduiește cuvîntul, stăruiește cu vreme și fără de vreme; mustră, ceartă, și te roagă*.

Eu, deși mustru fărădelegile, nu mustru însă pe cei ce fac fărădelegile și nu vorbesc în față pe nimeni, nici am defăimat pe cineva, nici am pomenit cîndva în învățătura mea numele împărătesei, spre a o defăima. Ci pe toți de obște i-am învățat și-i învăț ca să nu facă rău și să nu asuprească pe cel de aproape. Dacă pe cineva din cei ce ascultă cuvintele noastre îl mustră conștiința pentru vreun lucru rău, apoi se cuvine aceluia ca nu asupra noastră să se mînie, ci asupra lui însuși, pentru că a făcut niște lucruri ca acelea, și să se abată de la rău spre a face bine.

Dacă împărăteasa nu se știe că a făcut ceva rău, nici că a făcut nedreptate cuiva, apoi pentru ce se mînie asupra mea, care învăț pe popor să se abată de la toată nedreptatea? S-ar fi cuvenit mai bine să se bucure, pentru că n-a făcut nedreptate, căci eu nu mă lenevesc a învăța pentru mîntuirea poporului peste care ea împărățește. Iar dacă ea este vinovată de păcatele acelea pe care cu cuvinte învățătoare mă sîrguiesc a le dezrădăcina din inimile oamenilor, apoi să știe că eu nu o mustru pe dînsa, nici nu îi fac necinste, ci singure faptele ei o mustră pe dînsa și-i aduc mare necinste și rușine sufletului ei. Deci, poate să se mînie împărăteasa cum voiește, eu nu voi înceta a grăi adevărul, pentru că mai bine este a mînia pe oameni decît pe Dumnezeu. Căci dacă aș plăcea oamenilor, apoi nu aș fi rob al lui Hristos".

Nişte cuvinte ca acestea şi multe altele asemenea zicînd Sfîntul celor trimişi, i-a slobozit pe dînşii cu pace. Iar ei, întorcîndu-se la împărăteasa, i-au spus toate cele ce au auzit. Împărăteasa atunci s-a pornit cu şi mai mare mînie şi foarte mult ura pe fericitul Ioan; apoi nu numai împărăteasa, ci şi mulţi alţii care vieţuiau în nedreptate şi fără pocăinţă îl pizmuiau.

După aceea îl urau nu numai cei ce petreceau în Constantinopol, ci şi alţii de prin laturile cele mai depărtate, dintre care erau Teofil, patriarhul Alexandriei, care de la început nu-l iubea pe Sfîntul Ioan şi nu voia să-l aleagă pe el la patriarhie. Apoi Acachie, episcopul Veriei, Severian al Gavalului şi Antioh al Ptolemaidei. Iar în Constantinopol erau doi preoţi şi cinci diaconi şi din împărăteştile palaturi erau mulţi care-l urau şi trei văduve vestite şi bogate, Marsa, Castritia şi Evgrafia, care vieţuiau în necurăţie.

Toţi pismătăreţii Sfîntului Ioan, sfătuindu-se, căutau vină asupra lui, ca să aducă în popor veste rea despre dînsul. Deci au trimis mai întîi în Antiohia, cercetînd că doar vor afla vreun rău pe care l-ar fi făcut Ioan din copilărie. Dar au murit cei ce făceau iscodiri şi n-au aflat nimic. Apoi au trimis în Alexandria la Teofil, care ştia să alcătuiască minciuni cu meşteşug; dar nici acela nu putea grăi ceva asupra vieţii Sfîntului Ioan, care strălucea ca soarele cu faptele cele bune. Însă Teofil cu dinadinsul se îngrijea de aceasta, cum să izgonească pe Sfîntul Ioan din scaun, avînd ajutătoare pe împărăteasa şi pe alţi oameni răi; iar mai vîrtos, şi-a cîştigat ajutor pe satana.

Apoi pricina izgonirii Sfîntului Ioan s-a început astfel.

Era în Alexandria un preot cinstit cu numele Isidor Xenodoh, adică hrănitor de străini, împodobit cu viaţa şi cu cuvîntul şi era pretutindeni slăvit pentru faptele cele bune şi înţelepciunea lui. Acesta era bătrîn, optzeci de ani avînd de la naşterea sa, iar preot fusese hirotonit de Sfîntul Atanasie cel Mare, patriarhul Alexandriei. Asupra acestui Isidor a prins ură Teofil, din pricina lui Petru, protopopul Alexandriei. Căci Teofil, vrînd să scoată din slujbă fără de vină pe Petru şi să-l izgonească din biserică, Isidor apăra pe Petru şi vina cea adusă asupra lui o dovedea că este nedreaptă.

Deci, Teofil a început a se mînia asupra lui Isidor şi mai întîi a îndepărtat din biserică pe acel Petru cu nedreptate, după aceea căuta pricină şi asupra lui Isidor, ca şi pe el să-l depărteze. În acea vreme o oarecare văduvă cu numele Teodotia, a dat lui Isidor o mie de galbeni ca să cumpere haine şi să îmbrace pe cei goi, pe orfani şi pe văduvele sărace care se aflau în Alexandria. Apoi a rugat pe Isidor să nu spună despre aceasta lui Teofil patriarhul, ca nu cumva să ia aurul şi să-l cheltuiască la zidiri de piatră.

Isidor, luînd aurul, a făcut după cum l-a rugat Teodotia. Dar Teofil, înștiințat fiind despre aceasta de oarecine, cum că Isidor a luat o mie de galbeni de la Teodotia și, nespunîndu-i lui, i-a cheltuit spre trebuința săracilor, s-a mîniat foarte tare asupra lui Isidor. Căci Teofil era mare iubitor de argint și a adus asupra lui Isidor o vină grea, zicînd că un păcat mai presus de fire a necinstit pe bătrînul. Însă vina aceea, scrisă de însuși Teofil, nu era adevărată, căci deși cumpărase Teofil martori mincinoși, minciuna era minciună, iar nevinovatul Isidor s-a aflat curat. Atunci Teofil, din răutatea sa cea neîmblînzită, a scos din preoție pe Isidor cu necinste și cu bătăi, deși era nevinovat. Iar Isidor, primind necinstea fără vină, cu cinste a lăsat Alexandria și s-a dus la liniște în muntele Nitriei în care petrecuse mai înainte cînd era tînăr și, șezînd în coliba lui, se ruga lui Dumnezeu cu răbdare.

În acea vreme erau în mînăstirile Egiptului patru frați, bărbați împodobiți cu fapte bune și temători de Dumnezeu, care toată viața lor o petrecuseră în posturi și osteneli monahicești. Și numele lor erau: Dioscor, Amonie, Evsevie și Eftimie, iar cu porecla se numeau "lungii", pentru că erau înalți de statură. Aceștia, nu numai de alexandreni erau iubiți, pentru faptele lor cele bune și pentru viața lor cea văzută de toți, ci chiar de Teofil, fiind foarte cinstiți de el.

Unul dintre dînșii, cu numele Dioscor, chiar nevrînd el, a fost ales episcop al Bisericii Ermopoliei. Acesta nu era Dioscor cel care a fost eretic, ci altul; căci acesta a trăit cu mulți ani mai înainte de acela. Acesta a fost episcop al Ermopoliei și, viețuind cu sfințenie, a dobîndit sfîrșit fericit. Iar acela a fost patriarh al Alexandriei și a fost blestemat de Sfinții Părinți de la al patrulea Sinod.

Deci, pe acest fericit Dioscor l-a făcut Teofil episcop, iar pe cei doi frați ai lui, pe Amonie și pe Eftimie, i-a rugat să rămînă împreună cu dînsul în patriarhie și i-a silit să primească treapta preoției. Iar ei, petrecînd lîngă Teofil, cînd l-au văzut că nu viețuiește după Dumnezeu și că mai mult iubește aurul decît pe Dumnezeu și că face multe strîmbătăți, n-au voit mai mult a petrece împreună cu dînsul, ci, lăsîndu-l pe el, s-au întors la liniștea lor.

Teofil, înțelegînd pricina plecării lor, foarte s-a mîniat, și dragostea pe care o avea către dînșii a schimbat-o în ură și cugeta cum le-ar face rău. Deci, mai întîi a scornit pentru dînșii o veste, că lungii, dimpreună cu Isidor cel izgonit, țin de eresul lui Origen și pe mulți monahi i-au înșelat cu eresul acela. După aceea, a trimis la episcopii cei mai de aproape, poruncindu-le ca îndată să izgonească pe monahii cei mai bătrîni din munții și din pustia aceea. Iar pricina pentru care sînt izgoniți să nu le-o spună lor.

Deci, cînd au făcut episcopii după porunca patriarhului, izgonind pe toți cinstiții și plăcuții lui Dumnezeu nevoitori de prin munți și de prin pustie, s-au adunat cei izgoniți

împreună cu preoții lor și venind în Alexandria la patriarh, l-au rugat să le spună pentru ce sînt osîndiți și izgoniți de prin locurile lor. Iar el, căutînd cu ochi mînioși asupra lor și răcnind cu mînie, s-a pornit spre dînșii ca un îndrăcit și, aruncînd omoforul pe după grumazul lui Amonie, l-a bătut pînă la sînge, strigînd: "Ereticule, blestemă pe Origen". Asemenea și pe ceilalți bătîndu-i și nelăsînd pe nici unul dintr-înșii a răspunde ceva înaintea lui, i-a izgonit pe toți cu necinste din fața sa; și s-au întors în colibele lor fără răspuns, neținînd seama de mînia și de îndrăcirea lui Teofil.

Apoi Teofil, chemînd pe episcopii cei mai de aproape, a dat anatemei pe acei patru călugări nevinovați, pe Amonie, pe Evsevie și pe Eftimie, frații lui Dioscor și pe fericitul Isidor cel mai sus pomenit, necercetîndu-i pentru credință, nici chemîndu-i acolo de față. Și încă nu s-a îmblînzit mînia lui, căci a scris singur împotriva lor multe pricini mînioase pentru eresuri, pentru fermecătorii și pentru alte multe păcate. Apoi, cumpărînd bîrfitori și mărturii mincinoase, le-a dat acele scrisori, poruncindu-le ca, atunci cînd va învăța el în biserică pe popor, în zi de praznic, să se apropie de dînsul și înaintea poporului să i se dea acele pricini scrise împotriva acelor călugări pomeniți mai sus, aducînd înainte și martorii cei mincinoși.

Aceste toate făcîndu-se, Teofil a poruncit să se citească în sobor bîrfelile cele alcătuite. Apoi luîndu-le, a mers la eparhul cetății și arătîndu-le lui, au luat de la dînsul cinci sute de ostași și s-au dus la muntele Nitriei ca să-i izgonească din părțile Egiptului pe Isidor, pe frații lui Dioscor și pe toți călugării care urmează lor, ca pe niște eretici și vrăjitori. Deci, mai întîi a trimis arapii săi și au scos din scaun pe Dioscor.

După aceea, îmbătînd pe ostași cu vin, au năvălit noaptea asupra muntelui Nitriei și, mai întîi decît pe toți, căutau pe Isidor și pe frații lui Dioscor, pe Amonie, pe Evsevie și pe Eftimie. Neaflîndu-i, pentru că se ascunseseră într-o rîpă, a poruncit ostașilor să năvălească asupra tuturor monahilor și să le jefuiască averile, adică hainele și bucatele.

Ostașii fiind beți, pornindu-se prin toate locurile cele pustii și prin peșteri, au omorît pe sfinții pustnici, ca la zece mii, cu moarte crudă, adică cu foc și cu sabie, în a zecea zi a lunii iulie, în care Sfînta Biserică săvîrșește pomenirea lor. Iar ceilalți călugări s-au împrăștiat ascunzîndu-se pe unde au putut. Astfel, oștindu-se Teofil prin pustie, s-a întors în Alexandria.

După acel război, s-au adunat monahii care mai rămăseseră și plîngînd pentru moartea părinților și a fraților lor, s-au împrăștiat care pe unde au putut. Dioscor, împreună cu frații săi, cu fericitul Isidor și cu mulți alți monahi care erau foarte vestiți în post și în fapte bune și aleși făcători de minuni - cărora nu le era greu că erau necăjiți și izgoniți, ci pentru că fără vină sînt depărtați din Biserică de către Teofil, și numărați cu ereticii -, au mers la Siluam, patriarhul Ierusalimului. Dar Teofil îndată a trimis la dînsul și la toți episcopii Palestinei, spunînd: "Nu se cade vouă, fără voia mea, a primi pe cei caterisiți de mine și izgoniți".

Atunci, acei părinți izgoniți, neștiind unde să plece, s-au dus la Constantinopol, la Sfîntul Ioan Gură de Aur, ca la un liman bun și, căzînd înaintea lui, îl rugară cu lacrimi ca să-și arate mila sa spre dînșii și să le ajute, fiind în mare nevoie.

Văzînd Sfîntul Ioan cincizeci de bărbați care îmbătrîniseră în fapte bune, i s-a făcut milă de ei și a lăcrimat ca și Iosif pentru frații săi. Apoi, înțelegînd de la dînșii pentru care pricină au avut de la Teofil atîta nevoie, i-a mîngîiat cu cuvinte bune și i-a liniștit, dîndu-le loc de odihnă lîngă Biserica Sfintei Mucenițe Anastasia. Și-i hrănea pe dînșii, nu numai Sfîntul Ioan Gură de Aur, ci și Sfînta Olimpiada diaconița, care le-a dat multă îndestulare din averea sa. Căci ea toată averea sa o întrebuința pentru săraci și pentru străini, ca să aibă odihnă, precum și cele trebuincioase trupului, fiind cu adevărat sfîntă, și a cărei pomenire se cinstește la douăzeci și cinci iulie. Dar și monahii aceia erau cu adevărat sfinți, dintre care pe unii Biserica îi cinstește cu pomenire.

Atunci era între dînșii unul, anume Ierax, care viețuise singur mulți ani în pustie și căruia, venind odată diavolii, i-au zis: "Bătrînule, mai ai să trăiești încă cincizeci de ani; deci nu vei putea răbda în pustia aceasta atîta vreme". Iar bătrînul, pricepînd înșelăciunea lor, a zis către dînșii: "Mîhnire mi-ați făcut mie vestindu-mi scurtarea anilor, pentru că eu m-am pregătit pentru două sute de ani a răbda în această pustie". Auzind diavolii aceasta, au fugit rușinați. Pe un părinte ca acesta, pe care n-au putut să-l miște diavolii, pe acesta l-a izgonit Teofil Alexandreanul.

Mai era între dînșii și un preot Isaac, ucenicul Sfîntului Macarie, curat fiind din pruncie, pentru că el fusese dus încă de la vîrsta de cinci ani în pustietate și acolo a fost crescut, fiind iscusit în dumnezeiasca Scriptură, avînd toate cărțile în minte. Și toți monahii aceia pe care-i izgonise Teofil erau sfinți și cuvioși și-i cinstea pe dînșii foarte mult fericitul Ioan.

Deci, nu i-a oprit a merge la biserică. Dar cu dumnezeieștile Taine le-a poruncit să nu se împărtășească, pînă cînd va înțelege desăvîrșit cauza izgonirii lor și va face pace între Teofil și între dînșii. Apoi i-a oprit să nu vestească despre aceasta pe împăratul, nici să se jeluiască asupra lui Teofil, făgăduind că prin scrisoarea sa îl va împăca cu dînșii. Deci, îndată a scris către Teofil, rugîndu-l ca să-i lase pe acei călugări să viețuiască în pace prin locașurile lor din Egipt iar pe cei despărțiți să-i primească iarăși la unire.

Teofil, luînd scrisoarea Sfîntului Ioan și auzind de la niște clevetitori mincinoși că Sfîntul Ioan ar fi primit la Sfînta Împărtășire pe cei izgoniți, ceea ce nu era adevărat, s-a mîniat foarte tare asupra Sfîntului Ioan pentru că a primit pe cei depărtați și că le ajută lor. Apoi a scris un răspuns foarte aspru către Ioan. Iar Sfîntul Ioan a scris și a doua oară cu pace, rugîndu-l să

înceteze cu mînia și să primească pe monahi a petrece acolo de unde au fost izgoniți. Dar Teofil i-a răspuns Sfîntului Ioan și mai aspru decît înainte, mîniindu-se mai mult asupra lui decît asupra acelor monahi. Dar aceștia, văzînd că Teofil stă neschimbat în răutatea sa, au scris toate nevoile lor pe care le-au suferit de la Teofil fără nici o vină și au dat această scrisoare împăratului, jeluindu-se cu lacrimi asupra celui care-i mîhnise, rugîndu-se să poruncească să fie judecați.

Făcîndu-i-se milă împăratului de niște asemenea călugări cinstiți și plini de fapte bune, a trimis o scrisoare către eparhul Alexandriei, ca să trimită pe Teofil cu sila la Constantinopol spre judecată, pentru ca înaintea Sfîntului Ioan patriarhul și înaintea episcopilor care vor fi adunați să dea seama de răutatea sa și să primească pedeapsă pentru faptele sale.

Apoi a scris și către Inochentie, papa al Romei, rugîndu-l să trimită și el episcopi la sobor în Constantinopol ca să judece pe Teofil. Iar papa îndată a poruncit episcopilor săi să fie gata de călătorie și aștepta vestea de la împăratul Arcadie, ca să-i spună dacă s-au adunat episcopii răsăritului. Dar împăratul n-a mai scris a doua oară și nici episcopii Apusului n-au mai venit. Iar Teofil a umplut de aur punga eparhului Alexandriei, care a îngăduit pe Teofil pînă cînd va strînge toate aromatele din India, cele cu bun miros și dulci la mîncare, cu care voia să umple o corabie pentru ca să le aducă la Constantinopol.

În acea vreme Teofil a înduplecat pe Sfîntul Epifanie, episcopul Ciprului, ca să-i ia partea, căci a scris către el ca și cum s-ar fi arătat rîvnitor după buna credință, să adune sobor în insula Cipru și să blesteme cărțile lui Origen - pentru că încă nu erau blestemate cărțile acelea de către Sfinții Părinți de către un sinod a toată lumea, pînă la Sinodul al cincilea.

Atunci Teofil a defăimat prin scrisoarea sa și pe Sfîntul Ioan, zicînd că este eretic, căci a primit la sine pe origeniști și se împărtășește cu dînșii. Iar episcopul, fiind fără de răutate - după cum scrie că cel fără de răutate crede tot cuvîntul -, a crezut minciuna, necunoscînd vicleșugul lui Teofil. Și rîvnind foarte după buna credință, a blestemat cărțile lui Origen în soborul de acolo, scriind Sfîntului Ioan și sfătuindu-l ca și el să facă același lucru.

Sfîntul Ioan, negrăbindu-se la aceasta, se îndeletnicea cu Sfintele Scripturi și toată mintea sa la aceasta o avea îndreptată, ca să învețe pe popor în biserică și să aducă pe păcătoși la pocăință. Apoi Teofil, pregătindu-se de călătorie la Constantinopol pentru judecată, a rugat pe Sfîntul Epifanie să meargă și el acolo, căci zicea că se face sobor asupra origeniștilor. Iar Epifanie, ascultîndu-l, s-a sîrguit degrab și, întrecînd pe Teofil, s-a dus acolo. Dar mai înainte de sosirea lui, s-a întîmplat la Constantinopol un fapt ca acesta.

Era un boier cu numele Teognost, bărbat bun și temător de Dumnezeu. Acest boier a fost clevetit către împărat de către un alt boier răucredincios și pizmătăreț, că ar fi hulit și ar fi grăit de rău pe împărat și că ar fi numit pe împărăteasă nesăturată de aur și pierzătoarea stăpînirii, răpind averi străine fără dreptate. Deci împăratul s-a mîniat asupra lui și a poruncit să-l ducă în surghiunie la Tesalonic și toată bogăția lui să o ia, numai o singură vie, care era afară din cetate, să i-o lase, pentru hrana femeii lui Teognost și a copiilor lui.

Mergînd Teognost la Tesalonic, a căzut bolnav de supărare și a murit; iar femeia s-a mîhnit rău pentru moartea bărbatului său și pentru averea luată și, venind la Sfîntul Ioan, i-a spus nevoia sa cu lacrimi. Dar Sfîntul a mîngîiat-o cu cuvinte folositoare și a sfătuit-o să-și pună nădejdea în Dumnezeu. Apoi i-a poruncit ca în fiecare zi să ia hrană pentru copiii săi și pentru sine de la casa de străini cea bisericească. Iar Sfîntul căuta vreme prielnică să roage pe împărat pentru acea văduvă, ca doar să-i întoarcă înapoi ei și copiilor ei averea luată fără vină. Însă răutatea împărătesei a făcut împiedicare și nu numai asupra acelei văduve, ci și asupra fericitului Ioan a adus mai multă nevoie.

Sosind vremea în care se culeg strugurii, cînd toți oamenii ies la viile lor, a ieșit și împărăteasa și se plimba prin viile împărătești. Atunci, trecînd pe lîngă via lui Teognost - pentru că nu era departe de viile împărătești -, a văzut că este frumoasă și intrînd într-însa a tăiat un strugure cu mîinile sale și l-a mîncat. Și era acest obicei împărătesc că, dacă intra împăratul sau împărăteasa în vreo vie străină și mînca struguri, stăpînul acelei vii să nu mai aibă stăpînire peste dînsa, ci să fie numărată între viile împărătești, iar stăpînului viei să i se dea sau prețul pentru via sa sau altă vie, în locul aceleea, de la împăratul.

Deci, după acest așezămînt împărătesc, împărăteasa a poruncit să scrie via lui Teognost între viile împărătești. Aceasta a făcut-o gîndind în două feluri; pe de o parte să facă necaz văduvei și copiilor ei, căci se mîniase pe dînsa, pentru că aflase că a alergat la Sfîntul Ioan și i-a spus lui toată nevoia sa; iar pe de alta, fiindcă ea căuta pricină asupra Sfîntului Ioan, cum să-l izgonească din scaun, pentru că știa că dacă el ar fi aflat de aceasta, nu va tăcea nicidecum și se va scula împotriva ei pentru văduva cea nedreptățită. Și astfel, de aici se va face pricină și se va săvîrși lucrul cel gîndit, ceea ce s-a și făcut.

Văduva aceea năpăstuită a venit la fericitul și, tînguindu-se, i-a spus cum împărăteasa i-a luat via, cea mai de pe urmă nădejde pentru chiverniseala copiilor săi, iar Sfîntul Ioan îndată a trimis scrisoarea sa către împărăteasă, prin arhidiaconul Evtihie, vorbindu-i de milostivire, aducîndu-i aminte de viața cea bună a părinților săi și de faptele cele bune ale împăraților celor mai dinainte. Și, mai aducîndu-i aminte de frica lui Dumnezeu și de judecata cea înfricoșată a Lui, a rugat-o să întoarcă via văduvei celei sărace.

Ea a scris înapoi Sfîntului cu asprime, neplecîndu-se învățăturilor lui, nici ascultînd rugămintea; ci punea înainte legile împărătești cele vechi și, ca și cum ar fi fost nedreptățită de Sfîntul, se lăuda că nu va răbda o mustrare ca aceea. Astfel zicea: "Mă înfrunți cu cuvintele tale ca și cum aș face nedreptate și fărădelege, neștiind așezămintele împărătești; m-ai năpăstuit cu vorbele tale și nu voi răbda pînă la sfîrșit să fiu defăimată de tine".

Sfîntul Ioan, citind scrisoarea aceea, s-a dus la palat la împărăteasa și, șezînd lîngă dînsa, a început a o sfătui iarăși cu cuvinte blînde, vorbindu-i mai mult decît întîi și rugînd-o să dea înapoi via văduvei. Ea a zis: "Ți-am scris ce este așezat pentru vii de împărații cei de demult; să-și ia văduva altă vie în locul aceleia sau să-și ia prețul pentru dînsa". Sfîntul a zis: "Nu-i trebuie ei altă vie, nici nu cere preț pentru dînsa, ci pe a sa o cere; dă-i dar înapoi via ei".

Împărăteasa a zis: "Nu te împotrivi așezămintelor împărătești celor de demult, că nu-ți va fi spre bine o împotrivire ca aceasta". Ioan a răspuns: "Nu pune înainte așezămintele și legile pe care le-au așezat împărații păgîni, pentru că nimic nu te oprește pe tine a strica o lege nedreaptă și a așeza alta dreaptă, fiind împărăteasă bine credincioasă. Deci, dă înapoi via celei nedreptățite, ca să nu te numesc pe tine a doua Isabelă și să moștenești împreună cu ea și blestemul".

Acestea zicînd Sfîntul, s-a aprins împărăteasa de mare mînie și a răsunat palatul de strigarea ei, dovedind răutatea cea tăinuită în inima sa, zicînd: "Eu însămi mă voi răzbuna asupra ta și de acum nu numai că nu voi da via văduvei, dar nici alta în locul aceleia și nici prețul nu voi porunci să-i dea. Iar ție îți voi da pedeapsă pentru ocara aceasta". Deci a poruncit să scoată pe Sfîntul Ioan cu sila din palat.

Cu astfel de ocară ieșind Sfîntul patriarh de la împărăteasă, a poruncit lui Evtihie arhidiaconul, zicîndu-i: "Spune portarilor bisericii ca atunci cînd va veni împărăteasa la biserică, să închidă ușile, să n-o lase să intre, precum și pe toți cei care vor veni împreună cu dînsa, și să-i spună că Ioan a poruncit să se facă așa".

Sosind praznicul Înălțării Sfintei Cruci și adunîndu-se tot poporul în biserică, apoi venind și împăratul cu toți boierii săi, a venit și împărăteasa cu toată curtea. Iar cînd a văzut-o portarul venind, a închis înaintea ei ușile bisericii, nelăsînd-o să intre înăuntru, după porunca patriarhului. Și cînd strigau slugile: "Deschideți împărătesei!", portarii răspundeau: "Patriarhul a poruncit să n-o lăsăm". Iar ea, umilindu-se de mînie și de rușine striga, zicînd: "Vedeți toți și înțelegeți ce fel de necinste îmi face acest om. Toți intră în biserică și numai pe mine singură mă oprește; au doară nu este drept să mă răzbun asupra lui și să-l izgonesc din scaun?"

Așa strigînd ea, unul din cei ce venise cu dînsa, avînd sabie, a scos-o și a întins mîna ca să lovească cu sabia în ușă și îndată i s-a uscat mîna și s-a făcut ca moartă. Văzînd împărăteasa și toți cei împreună cu dînsa, s-au temut foarte și s-au întors înapoi. Iar cel cu mîna uscată a intrat în biserică și a stat în mijlocul poporului cu mare glas strigînd: "Miluiește-mă, stăpîne sfinte, și-mi tămăduiește mîna aceasta uscată care a îndrăznit a lovi asupra sfintei biserici; am greșit, iartă-mă". Iar Sfîntul, cunoscînd pricina uscării mîinii, i-a poruncit să se spele în spălătorul altarului și spălîndu-se, îndată mîna s-a făcut sănătoasă.

Apoi tot poporul, văzînd o minune ca aceasta, a dat laudă lui Dumnezeu. Și nu s-au tăinuit acestea toate nici înaintea împăratului. Dar împăratul, știind obiceiul cel rău al împărătesei, tăcea ca și cum n-ar fi știut nimic. Iar pe Sfîntul Ioan îl iubea mult și-l asculta pe el cu plăcere, însă împărăteasa mereu căuta vicleșug pentru izgonirea Sfîntului Ioan, care lucru l-a și săvîrșit degrab.

După aceasta a venit la Constantinopol și Sfîntul Epifanie, episcopul Ciprului, după sfatul lui Teofil, aducînd cu sine și cărți scrise împotriva lui Origen. Și, ieșind din corabie, a intrat în biserica Sfîntului Ioan Botezătorul, care este departe de cetate ca de șapte stadii și, săvîrșind dumnezeiasca Liturghie, a hirotonit un diacon împotriva canoanelor, care nu îngăduiesc nici unui episcop să hirotonească în eparhie străină, fără porunca păstorului din acea eparhie. După aceasta a intrat în cetate și a găzduit într-o casă neștiută.

Sfîntul Ioan, auzind de venirea lui Epifanie și că a slujit în biserica Sfîntului Ioan Botezătorul și împotriva canoanelor a făcut diacon în eparhia lui, nu s-a mîniat de aceasta asupra lui, știindu-l că este bărbat sfînt și fără răutate, ci l-a rugat să vină la dînsul și să găzduiască în casele patriarhiei ca și alți episcopi. Iar Epifanie n-a vrut să se vadă cu Sfîntul Ioan, dorind să placă lui Teofil, și a răspuns către cei trimiși: "Dacă Ioan nu va izgoni din cetate pe Dioscor și pe călugării lui și de nu va iscăli lepădarea cărților lui Origen, apoi eu nu am împărtășire cu Ioan".

Iar Sfîntul Ioan a răspuns prin trimișii lui Epifanie, zicînd: "Nu se cuvine a face ceva cu îndrăzneală mai înainte de judecata soborului". Iar pizmașii Sfîntului Ioan, venind la Epifanie, l-au îndemnat să intre în biserica Sfinților Apostoli în zi de praznic și înaintea a tot poporul să blesteme cărțile lui Origen și pe monahii cei izgoniți din Egipt, împreună cu Dioscor, să-i lepede ca pe niște origeniști; apoi pe Ioan să-l mustre, ca unul ce primește pe eretici și se unește cu dînșii. Iar a doua zi Epifanie a mers la biserică, rîvnind după buna credință.

Sfîntul Ioan, înștiințîndu-se de ceea ce voia să facă Epifanie, a trimis la dînsul, zicînd: "Epifanie, multe faci împotriva canoanelor. Întîi ai slujit Sfînta Liturghie și ai hirotonit în eparhia mea, fără voia mea; după aceea te-ai rușinat a petrece împreună cu noi și acum năvălești

asupra Bisericii mele, îndrăznind a face dezbinări, fără judecata soborului. Deci, păzește-te, ca să nu ridici tulburare în popor, că apoi singur vei avea primejdie".

Acestea auzind Epifanie, s-a înduplecat și, ieșind din biserică, aștepta venirea lui Teofil. Iar Domnul, nelăsînd să se facă nici un fel de vrajbă și de mînie între plăcuții Săi, a arătat lui Epifanie, prin tăinuite descoperiri, cum că Ioan este curat ca soarele și că din zavistia omenească rabdă clevetire. Pentru că Epifanie auzise de la mulți oameni despre faptele cele bune și mari ale Sfîntului Ioan, despre credința lui cea fără prihană și despre viața lui cea desăvîrșită. Astfel, se mira că mulți s-au sculat asupra lui Ioan și multe pîri se aduc asupra lui; dar aștepta să vadă ce fel de sfîrșit va avea lucrul ce s-a început.

Împărăteasa Eudoxia, auzind că Epifanie se înstrăinează de Ioan și nu are cu dînsul unire, a priceput că este mînie între dînșii. Și, chemînd pe Epifanie la sine, a zis către dînsul: "Părinte Epifanie, tu știi că toată împărăția greco-romană sub mîna noastră este. Deci, iată astăzi toată stăpînirea Bisericii îți voi da, dacă mă vei asculta pe mine și vei îndeplini toată dorirea inimii mele și vei face ceea ce gîndesc eu". Iar Epifanie a zis: "Spune, fiică, și după puterea noastră ne vom sîrgui a face ceea ce va fi spre mîntuirea sufletului tău".

Atunci împărăteasa, crezînd că vicleșugul său va pleca pe Epifanie spre al său gînd, a început a grăi despre Sfîntul Ioan, zicînd: "Ioan s-a făcut nevrednic de cîrma Bisericii și de această mare treaptă, căci se ridică asupra împăratului și nouă nu ne dă cinstea ce ni se cuvine. Afară de aceasta, mulți spun că el este eretic mai de demult. Pentru aceea aș fi vrut să adunăm sinod și să-l scoatem din această treaptă, ca să punem pe altul în locul lui, care să ocîrmuiască bine Biserica, pentru ca să fie și împărăția noastră în pace".

Astfel grăind împărăteasa către Epifanie, tremura de mare mînie și iarăși a zis: "Și nu este de trebuință a osteni mulți părinți, adunîndu-i aici în sinod, ci sfinția ta, părinte, izgonește-l pe dînsul din scaun, iar în locul lui pune pe altul pe care-l va arăta ție Dumnezeu și eu voi face ca toți să te asculte pe tine".

Epifanie a zis către dînsa: "Fiică, ascultă pe părintele tău fără mînie. De va fi Ioan eretic, precum ziceți voi, și nu se va pocăi de acel eres, apoi nevrednic va fi de scaunul patriarhiei și vom face precum poruncești; iar dacă numai pentru această vină, că te-ar fi hulit, voiești a-l izgoni pe el, apoi Epifanie nu voiește aceasta, pentru că împăraților li se cuvine să fie buni, blînzi și să ierte hulele ce vin asupra lor. Că voi aveți peste voi împărat în cer și veți lua de la El iertarea greșelilor voastre, dacă veți ierta și voi altora. Fiți milostivi, precum și Tatăl vostru cel din cer este milostiv".

Împărăteasa a zis către Epifanie: "Părinte, de vei face împiedicare izgonirii lui Ioan, apoi eu voi deschide capiştile idolilor și voi face ca mulți, depărtîndu-se de la Dumnezeu, să se închine idolilor și vor fi cele de pe urmă mai rele decît cele dintîi". Acestea zicînd cu mînie, vărsa și lacrimi din ochii săi. Iar Epifanie, mirîndu-se de mînia ei nebunească, i-a zis: "Curat sînt de această judecată". Și astfel zicînd, a ieşit din palat. Apoi îndată s-a dus vestea că împărăteasa a pornit pe marele Epifanie contra Sfîntului Ioan, căci, intrînd acela în palat, s-a sfătuit cu împărăteasa pentru îndepărtarea lui Ioan.

Această veste a ajuns chiar pînă la Ioan. Iar el, fiind iute din fire și, avînd cuvîntul gata pe buzele sale, cînd învăța în biserică, a pomenit înaintea întregului popor, din dumnezeiasca Scriptură, răutatea multor femei. Auzind poporul că este vorba pentru femei, au priceput mulți că a făcut pildă despre împărăteasa. Iar pizmașii lui Ioan au scris toate pildele lui pe hîrtie și le-au dat împărătesei. Acestea citindu-le, i s-a părut că chiar pentru dînsa a vorbit astfel.

Deci se duse la împăratul jeluindu-se că Ioan o hulește în biserică înaintea întregului popor. Și tînguindu-se, zicea împăratului: "Înțelege că a mea dosădire este a ta ocară; căci cînd mă hulește pe mine Ioan, pe tine te hulește, necinstea mea este și necinstea ta".

Apoi ruga pe împăratul să poruncească a se aduna un sobor asupra lui Ioan ca să-l izgonească din scaun. Împărăteasa a mai scris și către Teofil Alexandreanul ca să vină iute la Constantinopol, netemîndu-se de nimic, căci "eu - zicea ea -, și pe împăratul voi ruga pentru tine și voi astupa gura tuturor potrivnicilor tăi, numai vino fără zăbavă și adună episcopi mulți, ca să izgonești din scaun pe vrăjmașul meu Ioan". Iar Teofil, întărit de scrisoarea împărătesei, s-a grăbit spre a veni la Constantinopol, avînd corăbii încărcate cu aromate din India și cu poame și cu bucăți de mătase de mare preț, țesute cu fir, pentru ca să înșele pe mulți cu daruri și să-i plece spre sfatul său.

În acea vreme fericitul Ioan a scris către Sfîntul Epifanie astfel: "Frate Epifanie, am auzit că ai făcut sfat cu împărăteasa, pentru izgonirea mea; dar să știi că și tu nu vei mai vedea scaunul tău". Iar Epifanie i-a răspuns așa: "Răbdătorule de chinuri, Ioane, năpăstuit fiind, biruiește; dar nici tu nu vei ajunge la locul acela la care te vor izgoni pe tine". Și s-a împlinit proorocia la amîndoi, pentru că Epifanie, mai zăbovind puțin la Constantinopol, a cunoscut că fără dreptate vor să-l osîndească pe cel drept.

Nevoind să fie părtaș la acea judecată tîlhărească, s-a urcat cu ai săi în corabie, nespunînd nimănui nimic, și pe ascuns s-a întors la ale sale. Dar călătorind pe mare, s-a mutat la Domnul, neajungînd la scaunul său, după proorocia Sfîntului Ioan. La fel și Sfîntul Ioan, în a doua izgonire a sa, neajungînd la locul la care a fost trimis, s-a odihnit în Domnul, după proorocia lui Epifanie. Despre acest lucru mai pe urmă se va vorbi. Iar acum să ne întoarcem cu povestirea istoriei celei dintîi.

Teofil, patriarhul Alexandriei, întărit fiind cu scrisoarea împărătesei, a venit la Constantinopol fără zăbavă, cu mulţi episcopi, pe care cu viclenie îi înduplecase la un gînd cu dînsul, netemîndu-se de nimic. Însă împăratul n-a voit să vorbească cu Teofil, pînă cînd vor veni episcopii trimişi de Inochentie, papa Romei, pentru că nu ştia că romanii aşteptau a doua scrisoare prin care să le vestească adunarea episcopilor Răsăritului. Pentru aceea, deşi erau gata de cale, n-au pornit a veni. Iar împărăteasa a ascuns de împăratul pe toţi episcopii care veniseră cu dînsul, le-a spus cugetul său pe care-l are asupra lui Ioan şi i-a rugat să se sîrguiască cît vor putea să izgonească pe Sfîntul din scaun. Apoi găsindu-i împărăteasa şi pe dînşii tot astfel cugetînd, s-a mîngîiat foarte. După aceea umplîndu-le pungile cu aur şi întărind sfatul, le-a dat voie a se retrage din palat.

După aceasta, împărăteasa a chemat la sine pe toţi cei ce se plîngeau împotriva lui Teofil, pe călugări, pe preoţi şi pe episcopi; căci veniseră încă şase episcopi din Egipt, preoţi şi diaconi, douăzeci la număr, care se depărtaseră de Teofil şi aduseseră multe pricini asupra lui, voind să se judece împreună cu dînsul.

Pe aceştia adunîndu-i împărăteasa, i-a rugat să înceteze cu planul lor şi să nu aducă în judecată pricinile lui Teofil, ci să ierte năpăstuirile care li s-au făcut de dînsul. Astfel, unii au ascultat pe împărăteasa şi, punîndu-şi nădejdea spre Dumnezeu, au tăcut; iar alţii se împotriveau foarte. Deci, pe cei ce au tăcut împărăteasa i-a îmbogăţit cu daruri, iar pe cei ce se împotriveau, prinzîndu-i, i-a trimis în surghiun la Tesalonic.

36. VIAŢA ŞI PĂTIMIREA SFÎNTULUI APOSTOL FILIP
(14 NOIEMBRIE)

Lîngă Marea Galileii era o cetate care se numea Betsaida, aproape de Horazin şi Capernaum. Iar Betsaida înseamnă în limba evreiască, "Casa Vînătorilor", pentru că vieţuiau acolo vînători de peşte. În acea cetate s-au născut trei apostoli: Petru, Andrei şi Filip. Petru şi Andrei erau fraţi pescari şi se îndeletniceau cu vînarea peştelui, pînă ce au fost chemaţi de Hristos la apostolat. Iar Filip, în copilăria lui, a fost dat de părinţii săi la învăţătura de carte şi a ajuns iscusit în Sfînta Scriptură, înţelegînd bine toate proorociile despre Mesia Cel aşteptat, pe care citindu-le adeseori, se aprindea cu dragostea inimii pentru Iisus, pe Care încă nu-L ştia şi era cuprins de dorirea Aceluia pe Care încă nu-L văzuse la faţă, nici nu ştia că venise pe pămînt şi pe Care mulţi ar fi dorit să-L vadă şi nu L-au văzut.

Cu astfel de iubire aprinzîndu-se el pentru Mesia, iată că Cel dorit călătorea prin Galileea și a aflat pe Filip, precum scrie despre aceasta Evanghelistul Ioan: "A vrut, zice el, să meargă Iisus în Galileea, unde a aflat pe Filip și i-a zis: *Vino după Mine!* Iar el, auzind această chemare a Domnului, nu numai cu urechile trupești, ci și cu ale inimii, îndată L-a crezut a fi adevăratul Mesia Cel făgăduit de Dumnezeu prin prooroci; și a mers după Dînsul, luînd aminte la viața Lui preasfîntă și urmînd sărăciei Lui. Apoi a învățat de la Hristos dumnezeiasca înțelepciune cu care avea să înțelepțească nebunia neamurilor.

Filip, bucurîndu-se pentru aflarea unei astfel de comori, prin care avea să fie răscumpărată toată lumea, n-a voit ca numai el singur să se îmbogățească cu acea comoară, ci dorea ca și alții să fie părtași aceluiași dar. Deci, aflînd pe Natanail, prietenul său, i-a vestit cu mare veselie, zicînd: *Am aflat pe Iisus, fiul lui Iosif cel din Nazaret, despre Care a scris Moise în Lege și în Prooroci*. Iar Natanail, auzind aceasta, și nenădăjduind ca să iasă Mesia, Împăratul lui Israil, dintr-o asemenea cetate mică și dintr-un neam simplu, a zis: *Din Nazaret poate fi ceva bun?* Iar Filip, sfătuindu-l ca să vină să-L vadă, i-a zis: *Vino și vezi!* Pentru că Filip știa că dacă Natanail va vedea pe Iisus și va auzi mîntuitoarele Lui cuvinte, îndată va cunoaște că Acela este Mesia, lucru care s-a și întîmplat. Căci atunci cînd l-a dus pe el la Iisus, atunci Dumnezeu, Care ispitește inimile și rărunchii, văzînd pe Natanail venind la dînsul, l-a cunoscut. Și a zis despre dînsul: *Iată cu adevărat israilitean întru care nu este vicleșug*.

Aceste cuvinte auzindu-le Natanail, s-a minunat foarte și a zis către Domnul: *De unde mă cunoști? Căci nici Tu nu m-ai văzut pe mine cîndva nici eu nu Te-am văzut pe Tine; deci, de unde ai cunoștința aceasta?* Domnul răspunse: *Mai înainte pînă a nu te chema pe tine Filip, cînd erai sub smochin, te-am văzut pe tine*. Natanail, pe cînd era sub smochin, cugeta ceva dumnezeiesc pentru Mesia, a Cărui așteptare era spre veselia credincioșilor robilor lui Dumnezeu; și îi dăduse Dumnezeu în acea vreme inimă înfrîntă și lacrimi fierbinți, rugîndu-se lui Dumnezeu cu sîrguință ca să împlinească ceea ce a făgăduit părinților din veac și să trimită pe pămînt pe Mîntuitorul lumii. Iar ochiul cel a toate văzător al lui Dumnezeu, vedea în acea vreme pe Natanail, căruia îi dăduse duh de umilință; de aceea i-a și zis Domnul: *Cînd erai sub smochin te-am văzut pe tine*.

Deci Natanail s-a mirat de aceste cuvinte, pentru că și-a adus aminte de ceea ce cugetase cînd era sub smochin și cu umilință ruga pe Dumnezeu pentru trimiterea lui Mesia. Căci știa că nici un om nu era acolo cu dînsul ca să-l vadă și că gîndurile lui nimeni nu putea să le știe, decît numai Dumnezeu. De aceea îndată a crezut că Iisus este Mesia pe Care L-a făgăduit Dumnezeu să-L trimită pentru izbăvirea neamului omenesc.

Apoi a mărturisit că Iisus are fire dumnezeiască, prin care a cunoscut tainele inimii lui. De aceea a zis Natanail: *Tu ești Fiul lui Dumnezeu, Tu ești Împăratul lui Israil*. O, cît de mare mulțumire a adus Natanail Sfîntului Filip, pentru că l-a vestit despre venirea pe pămînt a Mîntuitorului și pentru că l-a adus la Mesia Cel dorit de dînsul! Dar se bucura și Sfîntul Filip

că oamenii au aflat acea comoară dumnezeiască, care era ascunsă în pămîntul firii omenești și cu mai multă dragoste s-a aprins către Domnul său.

Iar cînd a văzut pe Învățătorul său că este om desăvîrșit în toate, avînd oarecare împuținare de credință despre dumnezeirea Lui, atunci a fost îndreptat și învățat de Însuși Domnul, în acest chip: Umblînd odată Domnul dincolo de Marea Tiberiadei, împreună cu cinci mii de oameni, și vrînd să facă o minune, a zis către Filip: *Cu ce vom cumpăra pîine, ca să mănînce toți aceștia?* Iar aceasta a zis-o, ispitindu-l, căci știa ce va răspunde el. Însă l-a întrebat, ca însuși Filip să se cunoască pe sine și, rușinîndu-se de împuținarea de credință, să se îndrepteze.

Iar el nu și-a adus aminte de atotputernicia lui Dumnezeu nici n-a zis: "Tu, Doamne, toate le poți și nu trebuie a întreba pe cineva despre aceasta, ci numai dacă voiești, îndată toți se vor sătura; căci deschizînd Tu mîna Ta, toate se vor umplea de bunătate". N-a zis aceasta Filip, ci socotea pe Domnul numai ca om, iar nu și ca Dumnezeu, avînd cugetare omenească pentru săturarea poporului și zicea: *Nu vor ajunge pîini de două sute de dinari, ca să primească fiecare cîte ceva*.

Apoi, împreună cu ceilalți a zis: *Dă voie popoarelor ca, mergînd prin sate, să-și cumpere ei bucate*. Iar cînd Domnul a frînt cinci pîini și doi pești la acele cinci mii de persoane, atunci Filip, văzînd că din mîna Domnului se dădea tuturor hrană îndestulătoare, ca dintr-o vistierie neîmpuținată, pînă cînd popoarele s-au săturat, o, cît s-a rușinat de împuținarea credinței sale! Deci, întărindu-se în credință, a preamărit împreună cu ceilalți puterea lui Dumnezeu, Care era în Iisus Hristos.

Sfîntul Filip a fost cinstit de Domnul între cei doisprezece Apostoli mai aleși, ca un vrednic, avînd dar de la El și îndrăzneală de prieten, după cum se arată în cele ce urmează. Cînd au fost la Ierusalim oarecare elini, la praznic, neputînd să aibă intrare lesnicioasă la Iisus, fiind păgîni necredincioși, s-au apropiat de Filip și l-au rugat, zicînd: *Doamne, voim să vedem pe Iisus*. Iar el a vestit despre dînșii mai întîi pe Sfîntul Andrei, apoi împreună cu acesta, a îndrăznit a spune lui Iisus dorința acelor elini, mîngîindu-se că și neamurile doresc a vedea și a auzi pe Domnul și Învățătorul lor.

Apoi a auzit de la Iisus minunata învățătură și proorocie despre neamuri, cum că nu vor crede îndată într-Însul, ci după moarte, căci a zis: *Grăuntele de grîu, căzînd pe pămînt, de nu va muri, rămîne singur; iar de va muri, mult rod va face*. Ca și cum ar fi zis: "Pînă cînd viețuiesc Eu pe pămînt, numai singură casa lui Israil va crede în Mine; iar dacă voi muri, atunci nu numai casa lui Israil, ci și neamuri multe vor crede în Mine".

Sfîntul Filip, după Cina cea de Taină, a îndrăznit să întrebe pe Domnul, despre taina cea mare a dumnezeirii, cînd L-a rugat să le arate pe Tatăl, zicînd: *Doamne, arată nouă pe Tatăl și destul ne este nouă*. Cu această întrebare Sfîntul Filip a adus mult folos Bisericii lui Hristos, căci în chip minunat am învățat de aici a cunoaște că Fiul este de o ființă cu Tatăl și a astupa gurile ereticilor, care leapădă deoființa. Pentru că așa a răspuns Domnul: *De atîta vreme sînt cu voi și nu M-ai cunoscut pe Mine, Filipe? Cel ce M-a văzut pe Mine, a văzut pe Tatăl și cum zici tu: arată-ne nouă pe Tatăl? Oare nu crezi că Eu sînt în Tatăl și Tatăl în Mine?*

Acest răspuns al Domnului învață pe Sfîntul Filip și, pe lîngă dînsul, pe toată soborniceasca și apostoleasca Biserică, a crede drept dumnezeirea Fiului, Care este asemenea cu a Tatălui; iar pe Arie hulitorul, care pe Fiul lui Dumnezeu Îl numește făptură, iar nu făcător, îl rușinează. După patima cea de bună voie și după învierea Fiului lui Dumnezeu, Sfîntul Apostol Filip a văzut pe Domnul, împreună cu ceilalți Apostoli, Care era în trup fără de moarte și preamărit. Apoi, luînd binecuvîntare de la Domnul, a văzut înălțarea Lui și venirea Preasfîntului Duh. După aceea s-a făcut propovăduitor al lui Hristos între neamuri, pentru că i-a căzut sorțul să meargă la propovăduire în țările Asiei. Dar mai întîi a propovăduit în Galileia, unde l-a întîmpinat o femeie, ducînd în mîinile sale un copil mort și, ca o maică, se tînguia fără mîngîiere.

Pe acea femeie, văzînd-o propovăduitorul lui Hristos, a miluit-o și, întinzînd mîna sa cea dreaptă către copilul cel mort, a zis: "Scoală-te, îți poruncește Hristos Cel propovăduit de mine!" Și îndată a înviat copilul. Iar femeia, luîndu-și pe fiul său viu și sănătos, a căzut la picioarele apostolului, dînd mulțumire pentru învierea fiului său și, cerînd de la dînsul Botezul, a crezut în Domnul nostru Iisus Hristos, Cel propovăduit de dînsul. Deci, botezînd pe maica împreună cu fiul ei, s-a întors în țările păgînilor și, propovăduind prin Elada (Grecia), făcea multe minuni, tămăduind pe cei neputincioși; ba a înviat și un alt mort, cu puterea lui Hristos.

Pentru aceea poporul israelit care viețuia între neamuri, fiind în mare mirare, a trimis oameni la Ierusalim către arhierei și către boieri, vestindu-i că un om cu numele Filip a venit de la ei în Grecia, propovăduind numele lui Hristos, prin care izgonește și pe diavoli și tămăduiește toate neputințele. Iar ce este mai de mirare e că a înviat un mort cu același nume, Iisus, și acum mulți, ascultîndu-l, cred în Iisus. Atunci a venit degrabă de la Ierusalim la Elada un arhiereu cu cărturari împotriva Sfîntului Filip și, îmbră-cîndu-se în haina cea arhierească, a șezut cu multă mîndrie pe scaun de judecată și stătea înaintea lui mulțime de popor, iudei și păgîni. Acolo a fost adus și Sfîntul Apostol Filip și a șezut în mijlocul soborului, spre care, căutînd arhiereul cu mînie, a început a grăi: "Nu ți-a fost destul că ai înșelat în Iudeia, în Galileia și în Samaria pe poporul cel prost și neînvățat? Ci și aici ai venit la înțelepții elini, semănînd înșelăciunea ta pe care ai învățat-o de la Iisus, Care era potrivnic legii lui Moise. Pentru acest lucru fiind osîndit, a fost spînzurat pe cruce și a murit cu necinste; iar la praznicul Paștelor fiind îngropat, voi, ucenicii Lui, L-ați furat pe ascuns, spre sminteala multora, și ați propovăduit pretutindeni că a înviat din morți".

Acestea zicînd arhiereul, a strigat poporul asupra Sfîntului Filip, zicînd: "Ce răspunzi la acestea, Filipe?" Atunci s-a făcut mare gîlceavă, căci unii ziceau ca îndată să fie ucis Filip, iar alții ziceau că în Ierusalim să fie dus spre pierzare. Iar Sfîntul Apostol Filip, deschizînd gura sa, a zis către arhiereu: "Fiul omului, pentru ce iubești deșertăciunea și grăiești minciuna? Pentru ce este împietrită inima ta și nu voiești a mărturisi adevărul? Oare n-ați pus voi peceți pe mormînt și strajă împrejurul mormîntului? Și cînd a înviat Domnul nostru, nestricînd pecețile mormîntului, oare n-ați umplut voi atunci mîinile ostașilor cu aur ca să spună minciuni și să zică: *Dormind noi - ostașii -, mortul a fost furat.* Apoi cum de nu te rușinezi a minți acum, căci cu adevărat, chiar pecețile mormîntului mărturisesc învierea lui Hristos, iar minciuna voastră se dă pe față și se va ști în ziua judecății?"

Zicînd acestea Sfîntul Apostol, arhiereul s-a tulburat foarte și s-a pornit asupra lui, vrînd să-l apuce singur și să-l ucidă; dar îndată s-a făcut negru ca și cărbunele și a orbit. Iar cei ce stăteau înainte, văzînd acea minune, socoteau că este vrăjitorie, și s-au pornit mulți asupra Sfîntului Filip, vrînd să-l piardă ca pe un vrăjitor. Însă toți cei ce voiau să-l apuce, au avut aceeași pedeapsă care a căzut asupra arhiereului. Încă și cutremur de pămînt s-a făcut și, înspăimîntîndu-se toți, tremurau de frică, cunoscînd puterea cea mare a lui Hristos. Iar Sfîntul Apostol, văzînd primejdia celor orbiți la ochii cei trupești și sufletești, a plîns pentru dînșii. Apoi s-a întors spre rugăciune, cerîndu-le de la Dumnezeu luminare trupească și sufletească, și astfel s-a dat celor pedepsiți tămăduire de sus.

Printr-o asemenea minune mulțime de popor s-a întors la Hristos și a crezut într-Însul. Însă arhiereul, fiind orbit cu răutatea, nu numai că nu a vrut să se înțelepțească după acea certare și să cunoască adevărul; ci a grăit multe hule asupra Domnului nostru Iisus Hristos, și îndată l-a ajuns o pedeapsă mai mare decît cea dintîi. Căci, deschizîndu-se pămîntul, l-a înghițit de viu, ca pe Datan și pe Aviron. Iar după pierzarea arhiereului, Sfîntul Apostol Filip, botezînd acolo pe mulți și așezîndu-le episcop pe un bărbat cinstit și vrednic, cu numele Narcis, s-a dus la Parți.

Mergînd pe cale, cerea de la Dumnezeu ajutor în ostenelile sale. Iar cînd și-a plecat genunchii la rugăciune, i s-a arătat pe cer un vultur cu aripile poleite cu aur, ca în chipul lui Hristos răstignit. Prin acea arătare întărindu-se iarăși, a mers la propovăduire. Și, înconjurînd cetățile Candachiei din Arabia, a intrat într-o corabie și a plecat pe mare spre Azot. Apoi noaptea făcîndu-se furtună mare și deznădăjduindu-se toți de viață, Sfîntul Apostol a făcut rugăciune și îndată s-a arătat în văzduh chipul Crucii cel purtător de lumină, care a luminat întunericul nopții și marea s-a liniștit, alinîndu-se valurile ei.

Ajungînd Filip la Azot, a ieșit din corabie și l-a primit în casa sa un primitor de străini cu numele Nicoclid care avea o fiică cu numele Haritina și care era bolnavă la un ochi. Sfîntul Filip, intrînd în casa lui Nicoclid, a grăit cuvîntul lui Dumnezeu celor ce se întîmplaseră să fie acolo și toți îl ascultau cu plăcere. Fiind acolo aproape, asculta și Haritina care atît de mult se îndulcea de învățătura Sfîntului, încît uitase de durerea ochiului său. Iar apostolul, văzînd osîrdia ei pentru ascultarea cuvîntului lui Dumnezeu și cunoscînd boala ei, s-a milostivit spre

dînsa și a zis să-și pună mîna pe ochiul său cel bolnav și să cheme numele lui Iisus Hristos. Deci, făcînd așa fecioara, îndată s-a vindecat ochiul ei și a crezut în Hristos toată casa lui Nicoclid și s-a botezat.

Sfîntul Apostol Filip s-a dus apoi din Azot în Ierapoli, cetatea Siriei, unde, propovăduind pe Hristos, s-a pornit poporul spre mînie și voiau să-l ucidă cu pietre. Dar era acolo în popor un bărbat cinstit, anume Ir, care, voind să-l scape pe Filip de uciderea cu pietre, a zis către popor: *Bărbați concetățeni, ascultați sfatul meu și nu faceți nici un rău acestui om străin, pînă cînd vom înțelege dacă sînt adevărate învățăturile lui. Iar dacă se va dovedi că nu sînt adevărate, îl vom pierde*. Atunci poporul n-a mai îndrăznit să zică nimic împotriva lui Ir, care, luînd pe Filip, l-a dus în casa sa. Iar Filip, după obiceiul său, ținînd propovăduire pentru Hristos în casa lui Ir, l-a adus către sfînta credință, cu toată casa sa și cu alți vecini; apoi i-a luminat cu Sfîntul Botez.

Înștiințîndu-se cetățenii că Ir a primit Sfîntul Botez, s-au adunat toți și, înconjurînd casa lui, voiau să o aprindă ca să ardă împreună cu apostolul, cu Ir și cu toți ai casei lui. Dar, înțelegînd Sfîntul Apostol tulburarea poporului, a ieșit la lumină fără frică; iar ei, ca niște fiare sălbatice scrîșnind din dinți, l-au rănit și l-au dus la sfatul lor. Iar mai marele sfatului, cu numele Aristarh, văzînd pe Sfîntul Apostol, și-a întins mîna și l-a apucat de păr și îndată i s-a uscat mîna lui, orbind de un ochi și surzind. Atunci îndată s-a schimbat poporul și mirîndu-se de acea minune, îl rugau pe Filip ca să vindece pe Aristarh, mai marele soborului lor. Iar Filip a zis: "De nu va crede Dumnezeului Celui propovăduit de mine, nu se va vindeca".

Pe cînd grăia sfîntul către popor, iată că duceau un mort la îngropare. Și a zis poporul, ca și cum ar fi rîs de Sfîntul Apostol: "De vei învia mortul acesta, atunci și Aristarh și noi toți vom începe a crede în Dumnezeul tău". Iar Sfîntul Apostol, ridicîndu-și ochii la cer și rugîndu-se mult, a strigat către cel mort: "Teofile, scoală!". Atunci îndată, ridicîndu-se mortul, și-a deschis ochii. Și iarăși a zis Filip către dînsul: "Hristos îți poruncește să te scoli și să vorbești cu noi". Deci, sculîndu-se mortul de pe năsălie a căzut la picioarele apostolului, zicînd: "Mulțumescu-ți, sfinte slujitor al lui Dumnezeu, că din multe rele m-ai izbăvit în ceasul acesta; căci doi arapi foarte negri, foarte răi, mă munceau fără milă și dacă nu ai fi sosit tu ca să mă izbăvești de dînșii, apoi m-ar fi aruncat în iadul cel cumplit".

Văzînd toți acea minune preamărită, cu un glas și cu o inimă preamăreau pe Unul adevăratul Dumnezeu, pe Care Îl propovăduia Sfîntul Apostol Filip. Apoi Sfîntul Apostol, făcînd semn cu mîna ca să tacă puțin, a poruncit lui Ir ca să facă semnul Crucii peste mădularele cele vătămate ale lui Aristarh. Și, făcînd astfel, îndată s-a tămăduit mîna lui Aristarh cea uscată; apoi s-a tămăduit la ochi și la urechi, făcîndu-se cu totul sănătos. Pentru niște minuni ca acestea ce s-au făcut de Sfîntul Apostol Filip, cu puterea lui Hristos, toată cetatea aceea a crezut în Domnul și au dărîmat idolii. Mai înainte decît toți, tatăl lui Teofil a sfărîmat doisprezece idoli ai săi de argint și de aur, iar aurul l-a împărțit celor ce aveau lipsă. Apoi Sfîntul Apostol, botezîndu-i acolo pe toți și punîndu-le episcop pe Ir, a zidit și o biserică și întărindu-i în sfînta credință pe cei de curînd luminați, s-a dus în alte părți la propovăduire.

Străbătînd Siria și toată Asia cea de sus, a venit în părțile Asiei celei mici, în Lida și în Misia, întorcînd către Dumnezeu popoarele cele rătăcite. Acolo s-a întîlnit cu Sfîntul Apostol Vartolomeu, care propovăduia atunci prin cetățile cele de aproape și care a fost trimis de Dumnezeu spre ajutorul Sfîntului Filip. Încă și Mariam fecioara, care era sora Sfîntului Filip, urma fratelui său și toți împreună slujeau mîntuirii omenești. Aceștia au străbătut toate cetățile Lidiei și Misiei, binevestind Evanghelia, și multe asupreli și nevoi răbdînd de la cei necredincioși, au fost bătuți, în temniță închiși, și cu pietre uciși. Însă, cu toate năpăstuirile și bătăile acelea, păzindu-se vii cu darul lui Dumnezeu, se sileau necontenit în buna vestire a lui Hristos. Apoi au ajuns pînă la ucenicul cel iubit al lui Hristos, la Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, care propovăduia pe Hristos acolo în Asia.

Bucurîndu-se cu toții în Domnul, s-au dus în părțile Frigiei și, intrînd la Ierapoli, propovăduiau pe Hristos. Iar cetatea aceea era plină de idoli, la care se închina poporul cel orbit cu înșelăciunea diavolească. Acolo era și o viperă pe care locuitorii Ierapoliei o cinsteau ca pe un Dumnezeu și care era ținută într-o casă încuiată, hrănind-o cu multe feluri de jertfe. Încă și alte feluri de jivini, șerpi și vipere, cinstea acel popor fără de minte.

Deci, Sfîntul Apostol Filip cu însoțitorii săi, s-a înarmat cu rugăciunea mai întîi asupra acelei vipere. Acolo cu dînșii era și Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, care le-a ajutat de au biruit vipera. Căci junghiind-o cu rugăciunea ca și cu o suliță, au omorît-o cu puterea lui Hristos. Însă Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu îndată s-a despărțit de dînsii, lăsîndu-le Ierapolia ca să propovăduiască într-însa cuvîntul lui Dumnezeu, iar el s-a dus în alte cetăți, ducînd lumii buna vestire.

Sfîntul Filip, împreună cu Vartolomeu și cu Mariam, rămînînd în Ierapolia, se sîrguiau cu dinadinsul să împrăștie de acolo întunericul închinării de idoli și să strălucească lumina cea mare a cunoștinței adevărului. Deci, se osteneau în cuvîntul lui Dumnezeu ziua și noaptea, învățînd pe cei rătăciți, înțeleptind pe cei fără de minte și povățuind pe cei greșiți. Și era în cetatea aceea un om oarecare cu numele Stahie, care de patruzeci de ani era orb. Acestuia Sfinții Apostoli i-au deschis ochii cei trupești prin minune, iar prin propovăduirea lui Hristos i-au luminat și ochii cei sufletești și, botezîndu-l pe el, au rămas în casa lui.

Deci, a ieșit vestea prin toată cetatea că Stahie cel orb acum vede și s-a adunat mult popor în casa lui; iar Sfinții Apostoli învățau credința în Hristos pe cei ce veniseră către dînșii, și aduceau la ei pe mulți neputincioși și pe toți îi tămăduiau cu rugăciunea, izgonind duhurile cele rele din oameni. Pentru aceea mulțime de popor a crezut în Hristos și s-a botezat de către Sfinții Apostoli.

Antipatul cetății aceleia avea o soție cu numele Nicanora, care, fiind mușcată de șarpe, zăcea bolnavă și era aproape de moarte. Auzind despre Sfinții Apostoli, care erau în casa lui Stahie, că tămăduiesc toată boala numai cu cuvîntul, a poruncit slugilor să o ducă pe ea la dînșii, nefiind atunci bărbatul ei acasă. Femeia a dobîndit de la dînșii îndoită tămăduire, atît de mușcarea șarpelui, cît și de vătămarea diavolului, crezînd în Hristos prin învățătura lor. Și venind antipatul acasă, i-au spus slugile că femeia lui a învățat a crede în Hristos de la niște oameni străini care sînt în casa lui Stahie. Iar antipatul, mîniindu-se foarte, a poruncit să prindă pe Apostoli, iar casa lui Stahie s-o ardă cu foc. Și s-a făcut după porunca lui.

Deci, s-a adunat mulțime de popor din Ierapoli și luînd pe Sfinții Apostoli, pe Filip și pe Vartolomeu și pe Sfînta fecioară Mariam, îi ducea pe ulițe, bătîndu-i și batjocorindu-i pe dînșii; apoi i-au aruncat în temniță.

După aceasta antipatul a hotărît să judece pe propovăduitorii lui Hristos și s-au adunat la dînsul toți popii idolești și popii viperei celei omorîte care se jeluiau împotriva Sfinților Apostoli, zicînd: "Fă izbîndă, antipate, pentru ocara zeilor noștri; căci de cînd au intrat străinii aceștia în cetatea noastră, s-au pustiit altarele marilor noștri zei, iar poporul a uitat a le aduce jertfele cele obișnuite, omorînd prea cinstita aceasta viperă și toată cetatea s-a umplut de fărădelege; deci, omoară pe acești vrăjitori". Atunci a poruncit antipatul să dezbrace pe Sfîntul Filip, zicînd că ar fi avînd farmece în hainele lui; și dezbrăcîndu-l, n-au aflat nimic. Tot astfel au dezbrăcat și pe Sfîntul Vartolomeu. Iar cînd s-au apropiat de Sfînta Mariam, vrînd să dezbrace trupul ei cel feciorescc, îndată s-a schimbat înaintea lor și s-a făcut ca o văpaie de foc. Și înfricoșîndu-se păgînii, au fugit de la fața ei. Iar ighemonul a judecat pe Sfinții Apostoli ca să-i răstignească.

Deci, mai întîi au legat de picioare pe Sfîntul Apostol Filip, l-au spînzurat de un lemn deasupra ușilor de la capiștea viperii și răstignindu-l cu capul în jos, au aruncat cu pietre într-însul. După aceasta au răstignit și pe Sfîntul Vartolomeu, lîngă peretele capiștii. Atunci s-a făcut deodată cutremur mare și deschizîndu-se pămîntul, a înghițit deodată pe antipatul și pe toți popii viperii și împreună cu dînșii, o mulțime de popor necredincios. Deci s-a făcut spaimă mare printre credincioși și necredincioși, încît strigau către Sfinții Apostoli, toți cei ce mai rămăseseră, ca să-i miluiască și să roage pentru dînșii pe Unul adevăratul Dumnezeu și să nu-i înghită pămîntul și pe ei. Apoi, grăbindu-se, au dezlegat pe Sfîntul Vartolomeu, iar pe Sfîntul Filip nu puteau să-l dezlege degrabă pentru că era sus spînzurat. Și astfel a fost bunăvoirea lui Dumnezeu ca prin acest fel de pătimire și moarte, să treacă Apostolul Filip de la pămînt la cer, către care și picioarele lui erau întoarse.

Pe cînd era răstignit, Sfîntul Apostol Filip se ruga lui Dumnezeu pentru vrăjmașii săi ca să le ierte păcatele și să le lumineze ochii minții, ca să vadă și să cunoască adevărul. Iar Domnul, plecîndu-se spre rugăciunea lui, îndată a poruncit pămîntului și a scos vii pe tot poporul cel înghițit, numai antipatul și popii viperii au rămas în adînc.

Apoi toți cu un glas mare, mărturisind și preamărind puterea lui Hristos, doreau Botezul. Și vrînd acum să coboare pe Sfîntul Filip de pe lemn, sfîntul și-a dat sufletul său în mîinile lui Hristos. Deci, l-au coborît de pe lemn mort. Iar sora lui cea după trup, Sfînta Mariam, care își păzea fecioria ei curată și văzuse pătimirea și moartea Sfîntului Filip, cuprindea cu dragoste și săruta trupul cel coborît de pe lemn; apoi se veselea cu duhul pentru dînsul căci săvîrșise cu bine alergarea sa. Iar Sfîntul Vartolomeu a botezat pe toți cei ce crezuseră în Hristos și le-a pus episcop pe Stahie. Apoi a făcut îngropare cinstită trupului Sfîntului Apostol Filip.

În locul acela unde a curs sîngele Sfîntului Apostol, a crescut după trei zile o viță de vie ca semn că Sfîntul Apostol Filip, după vărsarea sîngelui său pentru Hristos, veșnic se îndulcește de veselie împreună cu Domnul său în împărăția Lui. Iar Sfîntul Vartolomeu, împreună cu fericita fecioară Mariam, după îngroparea Sfîntului Filip, au mai petrecut cîteva zile în Ierapoli și bine întărind în credință Biserica lui Hristos cea nou întemeiată, s-au dus de acolo. Sfîntul Vartolomeu s-a dus în cetatea Alvanului care era în Armenia cea mare, unde a fost răstignit, iar Sfînta Mariam a mers în Licaonia și acolo întorcînd pe mulți la sfînta credință, a adormit cu pace. Pentru acestea toate, Dumnezeului nostru se cuvine slavă, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

37. SFÎNTUL GRIGORIE PALAMA
(14 NOIEMBRIE)

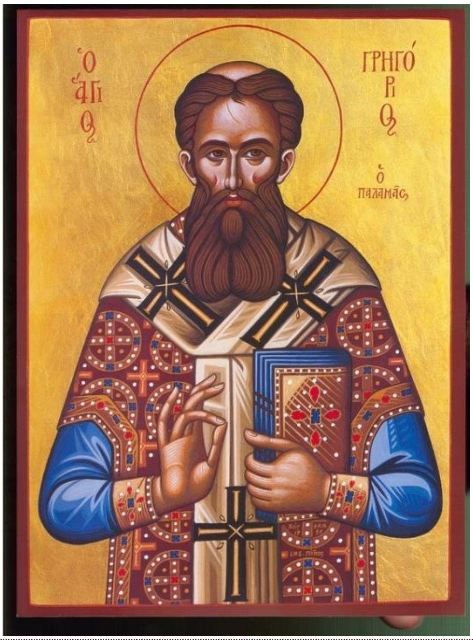

Sfîntul Grigorie Arhiepiscopul Tesalonicului, numit și Palama, s-a născut în Constantinopol. A rămas orfan de tată încă de mic, dar sub îngrijirea mamei sale și-a săvîrșit studiile și a fost de mare folos mamei și fraților săi, pe care-i ținea din ostenelile sale.

Văzînd deşertăciunea lumii acesteia, ia venit în gînd să se facă călugăr, îndemnînd și pe mama și frații săi la aceasta.

Primind cu bucurie propunerea, mama sa a luat schima într-o mînăstire de maici, iar el și cu frații săi s-a dus în Muntele Athos, unde punîndu-se în ascultarea unui cuvios Nicodim, s-a deprins cu toate rînduielile vieții monahale. Cîtva timp a fost și în Lavra cea mare; dar dorind liniștea, s-a sălășluit în pustie și ducea viața cea mai aspră.

Întîmplîndu-se să treacă pe acolo Varlaam din Calabria, care învăța că strălucirea dumnezeirii este creatură, a fost combătut de sfîntul pentru acele erori. Asemenea și pe Ațuindiu și Polichindin, care au fost sinodicește condamnați pentru învățăturile lor cele greșite.

Pentru luptele sale cu ereticii s-a învrednicit de marele dar al arhieriei, ocupînd însemnatul scaun al Tesalonicului și păstorindu-l cu multă demnitate. S-a învrednicit a purta rănile Domnului pe trupul său, ca dumnezeiescul Pavel și după multe suferințe din partea turcilor, pentru că le arăta cu multă îndrăzneală rătăcirile lui Mahomed, a adormit în Domnul în vîrstă de 63 de ani, la 1340.

38. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI MĂRTURISITORI GURIE, SAMONA ȘI AVIV

(15 NOIEMBRIE)

Cînd Biserica lui Dumnezeu era prea mult prigonită de slugile diavolului Diocleţian şi Maximian şi era înconjurată de multe primejdii, ca o corabie pe marea lumii, în acea vreme se aflau aproape de cetatea Edesei doi bărbaţi dreptcredincioşi şi cu fapte bune, anume Gurie şi Samona. Ei vieţuiau în locuri deosebite, ca într-un liman neînviforat; dar, fiind crescuţi în Edesa, n-au voit a rămîne într-însa, pentru gîlcevile şi fărădelegile ce se făceau în cetate, precum zice David: *Văzut-am fărădelege şi pricire în cetate*. Ci, fugind de lume şi de răutăţile ei, au ieşit afară din cetate şi, depărtîndu-se de oamenii cei necredincioşi, se apropiau de Unul Dumnezeu, crezînd în El şi slujindu-I cu osîrdie ziua şi noaptea, în post, în rugăciune şi în păzirea sfintelor Lui porunci. Dar nu numai ei singuri slujeau Domnului cu credinţă, ci şi pe alţii îi povăţuiau; apoi pe mulţi necredincioşi, întorcîndu-i de la închinarea de idoli, îi aduceau către adevăratul Dumnezeu.

Deci, înştiinţîndu-se despre dînşii Antonin, care era pus atunci de împăraţii romanilor ca stăpînitor în cetatea Edesei, a poruncit îndată să-i prindă pe ei şi pe toţi cei care urmau învăţăturii lor. Fiind prinşi de păgîni, mărturisitorii lui Hristos, Gurie şi Samona, şi împreună cu dînşii mulţime de credincioşi, au fost ţinuţi sub strajă pînă la o vreme. Iar după cîtăva vreme, chemînd Antonin pe urmaşii lui Hristos, a poruncit tuturor să se plece poruncii împăratului şi să aducă jertfă idolilor; dar nici unul n-a voit să se lepede de Domnul lor. Atunci a poruncit să

pună asupra lor răni multe, gîndind că de va îndupleca spre închinarea de idoli pe învățătorii creștinilor, apoi și ceilalți se vor pleca cu lesnire. Pentru aceea numai pe Gurie și pe Samona i-a oprit la întrebare, iar pe ceilalți, certîndu-i cu bătăi, i-a eliberat la casele lor ca și cum și-ar fi făcut milă cu dînșii.

Deci, pe cei doi sfinți mărturisitori punîndu-i înaintea judecății, a zis către dînșii: "Marii noștri împărați vă poruncesc ca, depărtîndu-vă de credința creștinească, să vă închinați marelui zeu Die (Joie) și să-i aduceți tămîie în capiștea lui". La aceasta Sfîntul Samona a răspuns: "Nu ne vom depărta de credința cea dreaptă, prin care așteptăm să dobîndim viață fără de moarte și nu ne vom închina lucrurilor făcute de mîini omenești". Iar Antonin a zis: "Sînteți datori a împlini desăvîrșit porunca împărătească".

Gurie a răspuns: "De sfînta noastră credință cea fără prihană nu ne vom lepăda niciodată, nici nu ne vom învoi cu dorința omenească cea rea și pierzătoare, ci vom face voia Domnului nostru, Care a zis: *Tot cel ce Mă va mărturisi înaintea oamenilor și Eu îl voi mărturisi pe el înaintea Părintelui Meu, Care este în ceruri. Iar cel ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor, Mă voi lepăda și Eu de dînsul înaintea Părintelui Meu, Care este în ceruri*". Atunci a început judecătorul a-i îngrozi cu moarte, dacă nu se vor supune voii împărătești. Dar Sfîntul Samona i-a răspuns cu îndrăzneală, zicînd: "Noi nu vom muri, o, muncitorule, făcînd voia Ziditorului nostru, ci mai vîrtos vii vom fi în veci. Iar de vom urma poruncii împărătești, deși nu vom fi uciși de tine, vom pieri singuri". Acestea auzindu-le judecătorul Antonin, a poruncit să arunce pe sfinți într-o temniță întunecoasă.

În acea vreme a venit în Edesa ighemonul Muzonie, fiind trimis de păgînii împărați pentru uciderea creștinilor. Acela, scoțînd din temniță pe Sfinții Mucenici Gurie și Samona, i-a pus înaintea sa și a zis către dînșii: "Aceasta este porunca împăraților noștri, ca să aduceți vin și tămîie la altarul lui Die. Iar de nu, apoi eu vă voi pierde cu multe munci. Căci trupul vostru îl voi zdrobi cu bătăi; apoi, spînzurîndu-vă de mîini și de picioare, voi rupe toate încheieturile trupurilor voastre și voi pune asupra voastră munci noi, nemaiauzite, pe care nu le veți putea răbda".

Sfîntul Samona la acestea a răspuns: "Ne temem mai tare de viermii cei neadormiți și de focul cel nestins, care este gătit tuturor celor ce s-au lepădat de Domnul, decît de muncile pe care le-ai pomenit tu; pentru că Acela, Căruia îi aducem jertfă înțelegătoare, ne va întări pe noi în munci și nebiruiți ne va arăta; după aceea răpindu-ne din mîinile tale, ne va sălășlui unde este petrecerea tuturor celor ce se veselesc. Deci, nu ne temem de îngrozirea ta, pentru că tu te întrarmezi numai împotriva trupului, iar sufletul nu-l poți vătăma. Căci pînă cînd sufletul viețuiește în trup, pînă atunci mai mult se curățește și se luminează prin muncile care se aduc trupului; și cu cît se strică omul nostru cel din afară, cu atît se înnoiește cel dinăuntru. De aceea prin răbdare alergăm spre nevoința care ne stă înainte".

Iar ighemonul iarăși a zis: "Lăsați nebunia voastră și ascultați sfatul meu; depărtați-vă de rătăcirea voastră și faceți porunca împăratului, că nu veți putea răbda muncile pe care vi le-am gătit vouă". Sfîntul Gurie a răspuns: "Nici n-am rătăcit, precum ți se pare, nici nu vom asculta sfatul nebuniei tale, nici voii împărătești nu ne vom supune. Căci nu vom fi atît de mici la suflet și nebuni ca, temîndu-ne de muncile tale, să mîniem pe Domnul nostru. Deci nu ne vom teme, căci sîntem robii Aceluia, Care, arătîndu-ne bogăția bunătății Sale, și-a pus sufletul pentru noi. Apoi, oare să nu stăm și noi pentru Dînsul, împotriva păcatului pînă la sînge? Vom sta tare, pentru Iisus, Cel ce ne întărește pe noi. Vom sta neclintiți de meșteșugirile vrăjmașului; vom sta pînă cînd vom surpa pe vrăjmașul cel ce s-a sculat asupra noastră".

Deci, văzîndu-i muncitorul neclintiți în credința lor, s-a întors spre a-i munci și a poruncit să lege pe unul de o mînă și pe altul de altă mînă și așa să-i spînzure; iar de picioarele lor să lege cîte o piatră grea. Așa au răbdat spînzurați de la ceasul al treilea pînă la ceasul al optulea; iar ighemonul în acea vreme zăbovea, judecînd pe alții. După aceasta i-a întrebat de voiesc să se plece poruncii împărătești ca să scape de munci. Iar ei au rămas neschimbați în mărturisirea lor cea bună. Atunci a poruncit muncitorul să-i dezlege și să-i arunce într-o temniță foarte întunecoasă, în care nu strălucea niciodată lumina soarelui, nici vîntul nu o răcorea. Și au petrecut în acea temniță din ziua cea dintîi a lui august pînă la zece noiembrie, avînd picioarele legate în obezi. Iar ei, răbdînd închisoare, foame și sete, mulțumeau lui Dumnezeu.

După o închisoare atît de grea și îndelungată, au fost scoși la judecată înaintea ighemonului. Sfîntul Gurie era abia viu, fiind slăbit de nevoia cea mare a temniței, de multa foame și sete; iar Sfîntul Samona era sănătos. Și i-a întrebat ighemonul, zicînd: "Oare nu v-ați socotit atîta vreme în temniță și nu v-ați schimbat inima voastră cea împietrită, ca să ascultați sfatul meu cel bun, ca, cinstind pe zeii noștri, să scăpați de niște asemenea nevoi?"

Sfinții au răspuns: "Cele ce am grăit ție mai înainte, acelea grăim și acum: Nu ne vom depărta de Domnul nostru Iisus Hristos, iar tu muncește-ne pe noi cum voiești!" Deci, a poruncit muncitorul să ducă în temniță pe Sfîntul Gurie, care era bolnav, că nu voia să-l muncească atunci ca să nu moară degrabă; pentru că încă nădăjduia că îl va îndupleca spre a sa păgînătate. Iar pe Sfîntul Samona a poruncit să-l spînzure de un picior cu capul în jos, iar de celălalt picior să-i lege o greutate de fier.

Și a fost spînzurat astfel, de la ceasul al doilea din zi pînă la ceasul al nouălea. Atunci li s-a făcut milă de dînsul ostașilor care stăteau împrejur, și-l sfătuiau rugîndu-l să se plece poruncii împărătești și să scape de acele munci grele. Iar el nu le răspundea nimic, ci, uitîndu-se la cer, se ruga lui Dumnezeu din adîncul inimii și pomenea minunile Lui cele din veac, zicînd:

"Doamne, Dumnezeul meu, fără de a Cărui voie nici o pasăre nu cade în laț! Tu, Care ai desfătat inima lui David în nevoi, Care pe proorocul Daniil l-ai arătat mai tare decît leii și pe

cei trei tineri din Babilon i-ai făcut biruitori; Tu, Doamne, Cela ce știi neputința firii noastre, vezi războiul care s-a sculat asupra noastră, căci se sîrguiește vrăjmașul să zădărnicească lucrul mîinilor Tale și să ne lipsească pe noi de slava care este la Tine. Ci Tu, cu ochiul bunei Tale îndurări, caută spre noi și păzește în noi nestinsă făclia poruncilor Tale și cu lumina Ta îndreptează pașii noștri și ne învrednicește a ne îndulci de fericirea Ta; că bine ești cuvîntat în vecii vecilor".

Astfel rugîndu-se pătimitorul, un om scria repede cele grăite de dînsul. Apoi a poruncit ighemonul să dezlege pe Samona, dar fiind dezlegat nu putea să stea pe picioarele sale, pentru că încheieturile genunchilor și ale coapselor se rupseseră din locurile lor. Deci, luîndu-l slujitorii, după porunca muncitorului, l-au dus în temniță și l-au pus lîngă Sfîntul Gurie.

Iar în luna noiembrie în 15 zile, Mozonie ighemonul, sculîndu-se la cîntarea cocoșilor, a mers în divan unde se făceau judecățile și mergeau înaintea lui purtătorii de arme; apoi a șezut la judecată cu mare mîndrie și a poruncit să aducă înaintea sa pe Gurie și Samona. Sfîntul Samona mergea între doi ostași, ținîndu-se de dînșii cu amîndouă mîinile și șchiopătînd cu picioarele, pentru că erau rupte din încheieturi de cînd fusese spînzurat. Iar pe Gurie l-au dus slujitorii, fiindcă nu mai putea să pășească cîtuși de puțin, căci picioarele lui, care fuseseră strînse în obezi, erau rănite cumplit.

Căutînd asupra lor, ighemonul a început a grăi: "Ați avut vreme destulă să vă luați seama și să alegeți ce este mai bine, viața sau moartea. Spuneți-mi dar acum, ce v-ați gîndit? Oare v-ați săturat cu muncile ce au trecut și acum v-ați hotărît să împliniți porunca împărătească, pentru ca să vă îndulciți cu cei vii de lumina cea dulce?" Sfinții au răspuns la acestea: "Socotitu-ne-am și ne-am ales ceea ce ne va fi nouă de folos. Am ales mai bine a primi moarte pentru Hristos, decît viața pentru lumea aceasta deșartă, pentru că destul ne este nouă vremea ce a trecut, în care ne îndulceam de lumina zilei celei întunecate. Iar acum, sufletele noastre doresc a trece către lumina cea neînserată".

Ighemonul a zis: "Mi-ați surzit urechile cu cuvintele voastre cele potrivnice. Eu pe scurt vă grăiesc și vă dau un sfat de folos: să puneți tămîie pe altarul lui Die și apoi vă veți duce pe la casele voastre cu pace. Iar de nu, îndată voi porunci ca să vă taie capetele". Sfinții au răspuns: "Nu sînt de trebuință multe cuvinte; iată sîntem înaintea ta și ceea ce voiești a face, nu întîrzia, ci fă, pentru că noi nu vom înceta a spune că sîntem robi ai Domnului nostru Iisus Hristos și unui Dumnezeu ne închinăm, iar de închinarea idolilor ne lepădăm". Atunci ighemonul a dat hotărîre asupra lor, ca să fie tăiați cu sabia.

Sfinții, auzind despre tăierea cu sabia, s-au bucurat mult, fiindcă mai degrabă se vor dezlega de trup și vor merge către Domnul Cel dorit. Deci tiranul a poruncit speculatorului, ca să pună pe mucenici într-o căruță și ducîndu-i departe după cetate, să le taie capetele acolo.

Atunci sfinții au fost duși după cetate, pe porțile cele dinspre miazănoapte, neștiind nimeni dintre cetățeni, pentru că toți dormeau în acea vreme. Apoi i-a suit pe un munte ce se chema Vetilavicle; acolo stînd ostașii, a poruncit speculatorului să taie pe sfinți. Iar sfinții coborîndu-se din căruțe, au cerut puțină vreme ca să se roage. Și rugîndu-se cu sîrguință, au zis la sfîrșit: "Dumnezeule, Părintele Domnului nostru Iisus Hristos, primește cu pace sufletele noastre". Apoi întorcîndu-se Sfîntul Samona către speculator, a zis: "Săvîrșește porunca!" După aceea, plecîndu-și sfintele lor capete sub sabie, au fost tăiați pe cînd se lumina de ziuă. Și astfel s-a săvîrșit alergarea lor. Înștiințîndu-se credincioșii despre sfîrșitul sfinților mucenici, au mers și au luat sfintele lor trupuri și le-au îngropat cu cinste.

Trecînd cîțiva ani, păgînul împărat Liciniu, care împărățea împreună cu marele Constantin, a venit în Nicomidia și, lepădîndu-se de Constantin, a pornit prigoană împotriva creștinilor, nepăzind așezămîntul pe care-l făcuse cu marele Constantin. Pentru că acesta, dînd lui Liciniu pe sora sa de soție și, făcîndu-l părtaș al împărăției romanilor, a pus astfel de așezămînt ca Liciniu să nu facă nici un rău creștinilor, deși era de credință păgînă; ci pe fiecare să-l lase să viețuiască după cum va voi și orice credință va iubi, aceea să o țină.

Liciniu, nețiind un așezămînt ca acesta și lepădînd dragostea către Constantin, făcătorul său de bine, s-a sculat asupra creștinilor în părțile Răsăritului și mulțime mare de dreptcredincioși îi pierdea cu felurite morți. Atunci în orașul mai sus numit Edesa, în care pătimiseră mai înainte Sfinții Mucenici Gurie și Samona, era un diacon numit Aviv. Acesta, umblînd prin tot orașul Edesa din casă în casă, învăța pe oameni credința creștinească și-i întărea în mărturisirea lui Hristos, încît pe mulți necredincioși îi sfătuia să trăiască cu plăcere de Dumnezeu.

Înștiințîndu-se despre dînsul eparhul cetății, anume Lisanie, a scris către împăratul Liciniu despre Aviv, că a umplut tot orașul Edesa cu înșelăciunea creștinească. Deci, îl întreba ce poruncește pentru dînsul. Pentru aceea Lisanie a scris către împăratul ca să ia de la dînsul stăpînire spre a munci pe creștini, căci încă nu-i era încredințată puterea spre a face ceva rău creștinilor. Iar împăratul îndată a scris înapoi către dînsul, să pedepsească cu moarte pe Aviv. Deci, luînd Lisanie porunca împărătească, a trimis să caute pe Sfîntul Aviv spre a fi muncit.

Sfîntul Aviv petrecea atunci într-o casă neștiută, împreună cu mama sa și cu rudeniile sale, avînd sîrguință spre înmulțirea sfintei credințe, pe care, unde nu putea pe față, o propovăduia în ascuns. Ostașii, căutînd pe fericitul diacon Aviv prin toată cetatea, el, în loc să se ascundă, s-a dat pe față și, ieșind din casa sa, s-a dat singur în mîinile ostașilor. Acolo, întîlnind pe cel mai mare al ostașilor, care avea numele Teoteki, a zis către dînsul: "Iată eu sînt Aviv, pe care aveți poruncă a-l căuta; deci, luați-mă și duceți-mă la cel ce v-a trimis". Iar Teoteki, căutînd către dînsul cu blîndețe, a zis: "Nu te știe încă nimeni că ai venit la mine, omule; mergi dar și te ferește, ca să nu te vadă vreun ostaș și să te prindă".

Sfîntul a răspuns: "De nu mă vei lua tu, apoi mă voi duce singur și mă voi arăta eparhului și voi propovădui pe Hristosul meu înaintea împăraților și a domnilor". Iar Teoteki, auzind acestea, l-a dus la Lisanie, care l-a întrebat pe Sfîntul despre neam și despre nume. Iar Sfîntul, mai întîi a spus că este creștin; apoi, spunîndu-și numele său, a zis că este dintr-un sat ce se numește Telseia. Lisanie îl silea să jertfească idolilor uneori cu îngroziri, alteori cu momeli, sîrguindu-se a-l întoarce de la Hristos spre slujirea idolilor. Dar el era tare în mărturisirea lui Hristos, ca un stîlp neclintit și ca un zid nebiruit.

Muncitorul, neputînd cu cuvinte a-l aduce la a sa păgînătate, a început a-l sili cu munci, căci a poruncit să-l spînzure și să-i strujească trupul cu unghii de fier. După aceea iarăși îl sfătuia cu cuvinte să se închine idolilor și să aducă tămîie pe altarul jertfelor păgînești. Iar sfîntul îi răspundea cu bărbăție, zicînd: "Nimic nu mă va despărți de Dumnezeul meu, chiar dacă mă vei munci cu mii de munci și mai cumplite. Și l-a întrebat muncitorul: "Ce folos vă este vouă creștinilor din aceste munci pe care le răbdați pentru Dumnezeul vostru? Și ce răsplată aveți de aici că trupurile voastre se zdrobesc în bucăți și vă alegeți de bunăvoie moarte amară?"

Sfîntul a răspuns: "De ai fi vrut, o, muncitorule, să cauți cu adevărat spre nădejdea răsplătirii, care este făgăduită nouă de la Dumnezeul nostru, ai fi zis cu adevărat ceea ce a zis odinioară Apostolul Domnului: "Că nu sînt vrednice pătimirile vremii de acum față cu slava care o să se arate". Iar muncitorul a rîs de cuvintele mucenicului, socotindu-le neînțelepte, însuși fiind neînțelept, ticălosul. Apoi văzînd că nu poate despărți pe bunul pătimitor de unul adevăratul Dumnezeu, l-a osîndit să fie ars cu foc. Deci, făcînd un foc mare afară din cetate unde era să fie pus mucenicul, mergea bucurîndu-se; pentru că voia să se aducă lui Dumnezeu jertfă și ardere de tot. Apoi îl urma mama sa și rudeniile sale, iar ei îl mîngîiau și-l sfătuiau să nu se mîhnească pentru dînsul, ci mai vîrtos să se bucure că merge să stea înaintea lui Hristos, pe Care-L va ruga pentru dînșii.

Venind la foc s-a rugat mult și, dînd sărutarea cea mai de pe urmă maicii sale și tuturor cunoscuților săi, a intrat în văpaie. Și îndată și-a dat sufletul în mîinile Domnului. Iar după ce s-a stins focul, a aflat mama sa dimpreună cu alții, trupul fiului său nevătămat de foc și, luîndu-l, l-au uns cu mir și l-au îngropat lîngă mormîntul Sfinților Mucenici Gurie și Samona, care pătimiseră mai înainte; pentru că, după cîțiva ani, în aceeași zi a pătimit și Sfîntul Aviv, în care au pătimit și ceilalți sfinți. Apoi, încetînd prigoana, credincioșii au zidit o biserică în numele acestor trei sfinți mucenici și au pus într-însa sfintele lor moaște într-o raclă ce izvora celor bolnavi tămăduiri și multe minuni făcea acolo. Din aceste minuni, vom pomeni aici una preamărită ce s-a făcut acolo.

Odată s-a ridicat asupra împărăției grecești un neam păgîn barbar de la Răsărit, care locuia aproape de perși, ce se chema Etalite, și multe cetăți pustiind și robind, a ajuns pînă la Edesa, vrînd ca s-o ia și pe dînsa și s-o nimicească, precum nimicise și multe altele. Deci împărații greci vrînd să apere cetatea de vrăjmași și să o scape de înconjurare, au adunat mulțimea oștilor lor și le-au trimis spre ajutor la cetatea Edesa.

Intrînd oștile grecești în Edesa, au rămas într-însa multă vreme apărînd cetatea de barbari. Si era în oastea grecilor un ostaș de neam got. Acest ostaș s-a întîmplat în Edesa că a fost în gazdă în casa unei văduve înțelepte, cu numele Sofia, care avea o singură fiică, cu numele Eufimia, pe care o păzea în feciorie ca pe lumina ochilor, învățînd-o obiceiurile cele bune și frica de Dumnezeu. Apoi se sîrguia s-o ascundă de vederea oamenilor, căci era foarte frumoasă la față. De aceea o păzea maica sa într-o cameră deosebită ca să n-o vadă ochii bărbătești. Dar petrecînd gotul acela multă vreme în casa văduvei, s-a întîmplat de a văzut odată copila și minunîndu-se de frumusețea ei, s-a rănit foarte cu inima și se gîndea neîncetat în ce chip ar putea s-o înșele.

Deci apropiindu-se de maica sa, a început să o roage ca să-i dea de soție pe fiica ei cu toate că ticălosul acesta de got avea în țara sa femeie și copil. Însă tăinuia aceasta și se făcea ca și cum ar fi neînsurat, spre a dobîndi ceea ce poftea. Dar mama copilei se lepăda de dînsul, zicînd: "Nu voi da în pămînt străin pe fiica mea cea unică pentru că tu ești om străin și vrei s-o duci pe fiica mea în pămîntul tău; iar eu aș fi foarte mîhnită fără dînsa, căci n-am alt fiu sau fiică, cu care aș putea să mă mîngîi în văduvia mea, decît numai pe aceasta singură. Deci nu ți-o voi da pentru că nu pot trăi dacă nu voi vedea fața ei".

Atunci el, umplîndu-se de mînie, a început a o îngrozi foarte, zicînd: "De nu-mi vei da pe fiica ta, nu voi ieși de aici pînă cînd nu voi aduce multe rele asupra ta și te voi arunca în cea mai mare nevoie; căci sînt ostaș și orice fel de ispită voi vrea, pot să ți-o fac lesne". Iar ea, deși era singură și nu avea cine să-i ajute, cu îndrăzneală i se împotrivea. Atunci ostașul o rugă cu momeli; apoi cu îngroziri o sfătuia ca să-i dea pe fiica ei spre însoțire. Astfel a supărat-o toată vremea cît a petrecut acolo, dîndu-i daruri - căci nu era dintre cei săraci -, și a cumpărat atît văduvei cît și fiicei sale, podoabe de aur și haine scumpe, ca să poată dobîndi ceea ce dorea.

Însă văduva nici darurile nu le primea, ci se lepăda de dînsul, ascunzînd copila cu mai mare pază, ca să n-o mai vadă acel ostaș fărădelege. Iar odată văduva a zis către dînsul: "Eu am auzit că tu ai în țara ta femeie și copil". Iar el, fiind biruit de dorul copilei și neavînd frică de Dumnezeu, a început a se jura și a se blestema zicînd că niciodată n-a avut femeie, ci voiește a avea de soție pe fiica ei și a o face doamnă peste toată averea ce o are în patria lui. Iar văduva Sofia a crezut pe acest ostaș viclean pentru că se jura cu mii de jurăminte și chema pe Dumnezeu ca martor că nu are femeie.

Atunci s-a plecat văduva spre rugămintea lui și a voit să-i dea pe fiica sa Eufimia. Deci, ridicîndu-și mîinile către Dumnezeu a zis: "Tu, Stăpîne, ești Părintele orfanilor și judecătorul văduvelor, caută cu milostivire spre zidirea Ta și nu lăsa pe copila aceasta care se însoțește cu acest bărbat necunoscut. Nu trece cu vederea sărăcia mea și nu mă lăsa pe mine fără de ajutor, pentru că nădăjduind spre purtarea Ta de grijă, dau pe sărmana mea fiică acestui om străin și pe Tine Te iau martor jurămintelor și făgăduințelor lui".

Apoi copila a fost dată acelui got și, săvîrșindu-se nunta, trăiau în pace. Iar fiica a zămislit un fiu; dar mai înainte de a naște s-au dus potrivnicii de la cetate, căci n-au putut s-o robească pentru că oastea grecească ce era înăuntru apăra bine zidurile ei, făcînd mult război împotriva vrăjmașilor. Iar mai vîrtos se apăra cetatea cu rugăciunile Sfinților Mucenici Gurie, Samona și Aviv.

Deci, ducîndu-se vrăjmașii înapoi și oastea grecească trebuia să se întoarcă într-ale sale. Atunci și gotul se sîrguia să se întoarcă în țara sa, iar maica, tînguindu-se nemîngîiată de despărțirea fiicei sale, voia să n-o dea gotului s-o ducă în pămînt străin. Însă nu putea rupe legătura însoțirii ce era legată prin legea firii. Deci, voind vicleanul ginere să plece cu soția, Sofia l-a luat pe el și pe fiica ei și i-a dus în biserica Sfinților răbdători de chinuri, Gurie, Samona și Aviv și, așezîndu-i înaintea sicriului lor, a zis către ginerele său: "Eu nu-ți încredințez pe fiica mea, dacă nu-mi vei da garanți pe acești sfinți care au pătimit pentru Hristos. Atinge-te dar de sfînta lor raclă și jură că nu vei face nici un rău fiicei mele, ci o vei avea în dragostea ce i se cuvine și în cinste".

Gotul, crezînd că acest lucru este ușor, îndată, fără sfială s-a atins de cinstitul sicriu al sfinților mucenici, zicînd: "Din mîinile voastre, o, sfinților, primesc pe copila aceasta și pe voi vă fac martori maicii sale, că nici un rău nu voi face soției mele, nici n-o voi mîhni niciodată, ci o voi păzi pe dînsa pînă la moartea mea". Așa vorbea gotul, ba încă se jura pe Dumnezeu, netemîndu-se că Domnul Dumnezeul izbîndirilor va răsplăti lui după faptele sale și după vicleșugul lui îl va pierde.

Iar maica, auzind jurămîntul ginerelui său, a strigat către sfinții mucenici, zicînd: "Vouă, după Dumnezeu, o, Sfinților Mucenici, vă încredințez pe fiica mea și prin voi o dau acestui străin". Astfel rugîndu-se, s-au sărutat una pe alta cu dragoste și s-au despărțit. Văduva Sofia s-a întors acasă, iar gotul și Eufimia au plecat în calea lor. Apoi pe sluga pe care o aveau atunci pe lîngă dînșii, a eliberat-o, ca să nu se descopere taina din casa ei.

După o cale atît de lungă, ajungînd la patria gotului și fiind aproape de casa lui, s-a repezit gotul asupra copilei ca un vrăjmaș cu mare răutate, uitînd de dragostea cea față de dînsa și de jurămîntul ce-l dăduse. A dezbrăcat de pe dînsa hainele cele scumpe și podoabele cele de aur și a îmbrăcat-o în haine proaste, ca pe o roabă și, scoțînd sabia, a îngrozit-o pe dînsa, zicînd: "De vrei să fii vie, atunci cînd vei intra în casa mea, să nu spui nimănui nimic din cele ce s-au petrecut între noi, ci să zici că-mi ești roabă; fiindcă eu am în casa mea femeie și copil, iar tu să fii roaba femeii mele și să te supui ei în toate. Iar de vei spune ei sau altcuiva din rudeniile mele că te-am luat pe tine de soție, atunci sabia aceasta îndată o vei vedea pe grumazul tău și vei muri cu amar".

Astfel văzîndu-se copila înşelată şi batjocorită de acel barbar, auzind îngrozirea lui, s-a înspăimîntat şi, fiindu-i frică, a zis către dînsul: "Oare aceasta este dragostea ta? Aceasta este împlinirea făgăduielilor tale? Acestea sînt jurămintele tale? Oare astfel ţi-a fost gîndul, ca pe mine soţia ta, să mă faci roabă, eu care eram slobodă? Eu pentru tine am lăsat pe maica mea, rudenii şi patrie şi m-am lipit de tine cu dragoste nefăţarnică, crezînd cuvintelor tale pe care le-ai întărit cu jurămînt. Iar tu acum îmi răsplăteşti cu amar în locul dragostei mele şi în loc de bărbat şi soţ te-ai făcut vrăjmaş şi muncitor aducîndu-mă în pămînt străin, ca să mă pierzi pe mine aici".

Acestea zicînd, şi-a ridicat mîinile şi ochii către cer, oftînd din adîncul inimii şi tînguindu-se amar şi plîngînd, a strigat către Dumnezeu, zicînd: "Dumnezeul părinţilor mei, vezi nevoia mea, auzi suspinul meu şi ia aminte la glasul rugăciunii mele. Vezi ce-mi face mie călcătorul de jurămînt şi mă izbăveşte din toate răutăţile acestea cu rugăciunile sfinţilor tăi plăcuţi, care pentru Tine au pătimit. O, Sfinţilor Mucenici Gurie, Samona şi Aviv, pe voi vă chem acum, ajutaţi-mi mie celeia ce am căzut în neaşteptată nevoie; pentru că eu, nădăjduind spre voi, am mers după gotul acesta. Deci fiţi răzbunători asupra lui, iar pe mine izbăviţi-mă dintr-o nevoie ca aceasta".

Astfel tînguindu-se ea cu amar şi rugîndu-se către Dumnezeu în taina inimii sale, a intrat în casa gotului. Iar femeia văzînd pe copilă şi luînd aminte la frumuseţea ei, s-a tulburat de zavistie căci zicea că bărbatul ei a luat pe tînăra aceasta cu gînd rău. Deci a întrebat pe bărbatul său, zicînd: "Cine este fecioara aceasta şi de unde ai adus-o?"

Iar el a zis: "Am adus-o din Edesa, ca să-ţi fie ţie roabă". Iar femeia a zis: "Frumuseţea feţei o arată a fi liberă, nu roabă". Iar bărbatul a zis: "Deşi a fost liberă în pămîntul ei, precum faţa o arată, însă acum este roaba ta". Iar Eufimia, de frică, neîndrăznind a zice ceva, tăcea şi se supunea femeii gotului, slujind ca o roabă doamnei sale, pentru că nu ştia ce să facă pentru a se izbăvi de primejdia ce o cuprinsese.

Acolo făcea slujbă ca o roabă şi, avînd pe sfinţii mucenici totdeauna în mintea sa, grăia către dînşii cu lacrimi: "Sîrguiţi de ajutaţi-mi mie, roabei voastre, o, sfinţilor, sîrguiţi-vă de mă miluiţi şi nu treceţi cu vederea batjocura şi înşelăciunea ce mi s-a făcut". Iar stăpîna ei, avînd pizmă în inima sa, s-a făcut aspră şi cumplită spre copilă şi-i poruncea să facă lucrurile cele mai grele şi în multe feluri o muncea. Apoi mai cumplit decît toate era, că nu voia să vorbească cu dînsa niciodată şi nici tînăra nu ştia limba aceea, neputînd să spună stăpînei sale nimic. Căci se temea de got ca să nu o omoare, dacă ar spune stăpînei sale ceva din cele privitoare la sine. Iar după puţină vreme femeia gotului a cunoscut că Eufimia este îngreuiată şi s-a aprins asupra ei cu mai multă pizmă şi mai cumplită mînie, poruncindu-i a face lucrurile cele mai aspre şi mai grele, vrînd cu acest chip s-o omoare.

Împlinindu-se zilele, a născut un băiat care avea asemănarea gotului, tatăl adevărat al acelui prunc. Iar femeia gotului văzînd copilul că după chip este asemenea bărbatului său, s-a umplut de nespusă mînie și cugeta în ce chip să-l omoare. Și a zis către bărbatul său: "În zadar te lepezi că n-ai cunoscut pe tînăra aceasta, pentru că iată, pruncul cel născut dintr-însa este adevărată dovadă; căci îți seamănă ție în toate". Iar el iarăși s-a lepădat, zicînd: "Nu este adevărat, căci eu niciodată n-am cunoscut-o, iar tu ai stăpînire peste dînsa și orice voiești fă cu dînsa căci este roaba ta". Atunci prea înrăutățita femeie a pus în mintea sa gînd să omoare pe copil cu otravă. Și după puțină vreme a pregătit otravă de moarte, apoi a trimis pe maica copilului la lucru.

Rămînînd copilul singur, femeia i-a turnat otrava cea de moarte în gura lui și îndată a murit copilul. Întorcîndu-se maica de unde a fost trimisă, a văzut pe copil zăcînd mort și s-a umplut de negrăită jale, încît i se rupea inima de mare supărare pentru copil. Ea nu știa care este pricina morții copilului, pentru că nu fusese nimeni atunci în casă, cînd stăpîna sa a turnat otrava în gura copilului. Deci, privind maica pe fiul său, a văzut otrava curgînd din gura lui și și-a adus aminte că stăpîna s-a lăudat odată asupra ei și asupra copilului că îi va pierde pe dînșii cu moarte. Atunci a priceput că ea este pricina morții copilului, însă tăcea neîndrăznind a zice ceva.

Și luînd puțină pînză, a șters otrava care curgea din gura copilului și a păstrat-o la sine, nespunînd nimănui taina aceea; apoi a îngropat copilul. După cîteva zile gotul a chemat la ospăț pe prietenii săi și tînăra slujea la masă. Deci, cînd a venit vremea să dea paharul la stăpîna sa, vrînd să cunoască dacă într-adevăr ea a omorît copilul ei cu otravă, a luat pînza aceea cu care ștersese gura copilului și a înmuiat-o în ascuns în paharul cel cu băutură și, scoțînd-o, a stors-o iarăși în pahar. Apoi a dat băutura aceea stăpînei sale. Aceasta, neștiind nimic, a băut din pahar și astfel s-a întors durerea la capul ei, căci în acea noapte a murit repede femeia gotului, căzînd în groapa pe care a săpat-o altuia.

Gotul, sculîndu-se a doua zi și văzînd pe femeia lui moartă, s-a spăimîntat de moartea ei cea repede. Apoi s-a umplut toată casa de jale, adunîndu-se rudeniile, prietenii și vecinii și plîngînd pentru dînsa. După aceea, zidind mormînt frumos, a îngropat-o cu cinste și trecînd șapte zile de la moartea ei și-au adus aminte rudeniile moartei de tînăra cea adusă din Edesa și au zis: "Nu este altcineva pricina morții rudei noastre decît numai roaba aceasta, căci ea totdeauna avea pizmă asupra ei".

Deci s-au sculat toți asupra Eufimiei și voiau s-o dea ighemonului ca s-o bată și s-o întrebe cum a omorît pe stăpîna sa. Dar nefiind atunci ighemonul acasă, cei fărădelege au făcut alt sfat și au hotărît ca să îngroape pe Eufimia de vie, împreună cu cea moartă. Deci, descoperind mormîntul celei moarte, au pus pe tînără acolo, lîngă trupul cel împuțit și plin de viermi, ca să moară cu moarte negrăită, apoi au prăvălit o piatră mare peste mormînt și au pus strajă. Cine va putea spune supărarea și necazul ce avea atunci în mormînt tînăra aceea? Căci era cuprinsă de frică, de spaimă mare și de plîngere. Să-și închipuiască cineva ce fel de frică și nevoie are omul viu închis în mormînt, împreună cu un trup împuțit.

În acea strîmtoare fiind Eufimia, a strigat din mormînt către Dumnezeu în amărăciunea inimii sale, precum odinioară proorocul Iona în pîntecele chitului și se ruga, zicînd: "Doamne, Dumnezeul puterilor, Care Te odihnești peste heruvimi și vezi adîncurile; Tu vezi amărăciunea inimii mele și strîmtorarea mea în acest mormînt întunecos și împuțit. Tu știi că pentru numele Tău am fost dată acestui got fără de lege, căci el, jurîndu-se cu numele Tău, m-a luat pe mine. Deci, miluiește-mă pentru numele Tău Cel sfînt. Tu omori și faci viu, pogori în iad și ridici; deci izbăvește-mă din această moarte amară și mă scoate din acest mormînt ca din iad căci ești puternic a scula și pe cei morți, cu cît mai vîrtos pe mine cea vie, care sînt aproape de moarte; deci scoate-mă din porțile morții. Miluiește-mă, o, Stăpîne, pentru rugăciunile Sfinților Tăi Mucenici Gurie, Samona și Aviv a căror vărsare a sîngelui și moarte a lor ai primit-o ca pe o jertfă curată. O, Sfinților Mucenici, vrăjmașul meu v-a pus garanți maicii mele; deci miluiți-mă pe mine, care pier cumplit".

Astfel rugîndu-se în amărăciunea sufletului, iată s-au arătat trei bărbați purtători de lumină, strălucind ca trei luceferi, adică Sfinții Mucenici Gurie, Samona și Aviv. Și îndată a pierit duhoarea care era în mormînt, iar Eufimia a mirosit frumoasă mireasmă care ieșea nu din trup, ci de la sfinții mucenici cei ce se arătaseră. Sfinții au zis către dînsa: "Îndrăznește, fiică, și nu te teme; degrab vei dobîndi mîntuirea". Acestea zicînd sfinții, s-a îndulcit inima Eufimiei de vederea cea prealuminată a sfinților și de cuvintele lor cele mîngîietoare. Apoi, umplîndu-se de bucurie, a adormit cu un somn dulce. Iar pe cînd dormea, a fost luată din mormînt, cu puterea cea nevăzută și atotputernică a lui Dumnezeu și într-un ceas a fost adusă în Edesa în biserica Sfinților Mucenici Gurie, Samona și Aviv, unde a fost pusă lîngă cinstitul lor mormînt. Și era atunci noapte cînd a fost adusă Eufimia și se săvîrșea în biserică obișnuita cîntare a Utreniei.

Deșteptîndu-se din somn, a văzut iarăși pe Sfinții Mucenici zicînd către dînsa: "Bucură-te, fiică, și cunoaște unde ești acum. Iată am împlinit ceea ce am făgăduit; mergi acum cu pace la maica ta". Zicînd acestea, s-au făcut nevăzuți, iar tînăra sculîndu-se, lua seama unde este; căci cunoștea acum că nu este în mormînt. Apoi, văzînd zidurile bisericii și cinstita raclă a Sfinților Mucenici și auzind cîntarea clericilor, a cunoscut că este în Edesa în biserica Sfinților răbdători de chinuri ai lui Hristos, Gurie, Samona și Aviv.

Deci s-a umplut de negrăită bucurie și veselie și, cuprinzînd cu dragoste racla Sfinților Mucenici, cu lacrimi a dat mulțumire lui Dumnezeu și sfinților Lui pentru mila ce a făcut cu dînsa. Și astfel grăia în mulțumirea sa: *Dumnezeul nostru, în cer și pe pămînt, toate cîte a vrut a făcut. Trimis-a din cer și m-a mîntuit. Bine ești cuvîntat, Doamne, Cel ce mîntuiești pe cei ce nădăjduiesc spre Tine. Seara se va sălășlui plîngere și dimineața bucurie*.

Acestea și multe altele zicînd ea cu lacrimi de bucurie, preotul a auzit cuvintele și plîngerea ei. Apoi, apropiindu-se de dînsa, a întrebat-o: "Cine ești tu și pentru ce plîngi așa?" Iar ea, deschizîndu-și gura, a început a-i spune lui toate cu de-amănuntul; cum a fost dată de

maica sa gotului, în urma jurămîntului de lîngă racla sfinților și ce a pătimit de la acel călcător de jurămînt; cum a fost închisă în mormînt și cum, rugîndu-se ea, i s-au arătat Sfinții Mucenici și într-un ceas au adus-o pe ea din țara goților în biserica aceasta. Iar preotul, auzind acestea, s-a spăimîntat, mirîndu-se de puterea cea mare a lui Dumnezeu. Însă nu voia să creadă desăvîrșit cele grăite și a întrebat-o: "Cine este maica ta?" Apoi înștiințîndu-se că văduva Sofia este maica ei, a trimis îndată după dînsa, chemînd-o să vină la biserică.

Sofia, neștiind nimic, a venit degrabă și văzînd pe fiica sa stînd lîngă cinstita raclă a sfinților mucenici, îmbrăcată în haine proaste, s-a spăimîntat de o vedere ca aceea nenădăjduită; apoi s-au îmbrățișat, plîngînd amîndouă, încît nu puteau să vorbească vreun cuvînt. După aceea, nu degrabă potolindu-se de tînguirea lor cea cu lacrimi, a întrebat-o maica sa: "Cum ai venit aici, fiica mea preadulce și pentru ce ești îmbrăcată cu aceste haine întinate?" Iar ea a spus toate cu de-amănuntul cele ce a pătimit în pămînt străin de la acel bărbat viclean, cum ieri a fost îngropată în mormînt și cum a fost scăpată cu preaslăvire și a fost adusă aici, prin mijlocirea Sfinților Mucenici Gurie, Samona și Aviv.

Auzind acestea, mama ei se topea cu inima de durere. Și toți cei ce se întîmplaseră acolo, ascultînd cuvintele ce le spunea Eufimia, se minunau foarte și preamăreau puterea lui Dumnezeu cea atotputernică și mila Lui. Apoi mama ei, căzînd înaintea raclei Sfinților Mucenici, înălța mulțumire lui Dumnezeu și sfinților Lui cu mare glas; și toată ziua aceea a petrecut-o în biserică, rugîndu-se, mulțumind lui Dumnezeu și cuprinzînd racla sfinților mucenici cu dragoste și cu osîrdie. Iar seara tîrziu, luînd maica pe fiica sa, s-a dus cu bucurie la casa ei, lăudînd pe Dumnezeu.

A doua zi a străbătut prin toată cetatea vestea despre acea minune. Și s-au adunat de pretutindeni în casa văduvei rudeniile și vecinii care se minunau de cele ce povestea copila Eufimia. Apoi toți lăudau numele Domnului, propovăduindu-se ajutorul Sfinților Mucenici. De aici înainte Sofia a viețuit împreună cu fiica ei cu plăcere de Dumnezeu, povestind tuturor puterea Lui, care se arătase lor cu milostivire. Și Eufimia zicea: "Dreapta Domnului a făcut putere, dreapta Domnului m-a adus pe mine de la goți la Edesa. Nu voi muri, ci voi fi vie și voi povesti lucrurile Domnului". Iar Dumnezeu a făcut izbîndă acelui got călcător de jurămînt în acest chip.

După cîțiva ani acel neam păgîn, care și mai înainte dăduse război asupra grecilor, unindu-se cu perșii, iarăși s-a răsculat asupra ținutului aceluia și încerca să ia cetatea Edesa. Pentru aceea iarăși a fost trimisă oastea grecească la Edesa spre apărarea cetății. Și a venit împreună cu oastea aceea și gotul cel mai sus pomenit, care cu vicleșug și cu înșelăciune luase de la Sofia pe fiica ei, Eufimia. El nu știa nimic de minunea ce se făcuse, căci socotea acum că Eufimia a murit în mormînt fiind închisă cu femeia sa cea moartă. El a venit la casa Sofiei ca la soacra sa, nerușinîndu-se. Dar ea, văzînd că vine, a ascuns pe Eufimia în cămara cea mai dinăuntru și l-a primit în casa sa ca pe un ginere al său, ca și cum se bucura de venirea lui.

Apoi, adunîndu-și rudeniile sale și vecinii, a început înaintea lor a întreba pe got, zicînd: "Cum ați călătorit de aici și cum s-a păzit fiica mea, fiind pe cale îngreuiată și cum a născut? Căci multă mîhnire am avut pentru dînsa și mă temeam să nu i se întîmple ceva de supărare, pe cale". Iar el a răspuns: "Dumnezeu, cu rugăciunile tale, ne-a ușurat calea de am călătorit fără necaz și fiica ta este sănătoasă și a născut un băiat. Ea îți trimite închinăciune prin mine și de nu ne-ar fi fost fără de veste această plecare, apoi și fiica ta ar fi venit la tine, împreună cu mine și cu copilul, ca să te mîngîi împreună cu dînsa. Dar va veni în altă vreme mai lesnicioasă".

Sofia, auzind cuvintele acestea s-a aprins de dreaptă mînie față de cuvintele mincinoase ale acestui om rău și a strigat tare, rupîndu-și hainele și zicînd: "Înșelătorule, vicleanule și ucigașule! Ce ai făcut cu fiica mea?" Zicînd acestea, a scos pe Eufimia din cămara cea dinăuntru și a adus-o înaintea ucigașului. Apoi a zis: "Oare cunoști pe această tînără? Cine este aceasta? Știi unde ai închis-o pe dînsa, călcătorule de jurămînt? Cum ai dat-o morții, nelegiuitule?" Iar el, auzind aceste cuvinte și văzînd pe Eufimia, s-a cutremurat și a rămas fără de glas, nemaiputînd a-și deschide gura să grăiască vreun cuvînt; ci era ca un mort.

Atunci, rudeniile și vecinii care se adunaseră acolo, l-au închis cu grijă într-o cameră și au pus strajă la ușă. Iar Sofia împreună cu fiica sa, chemînd un scriitor, au scris toate cele ce li s-au întîmplat, nelăsînd nimic nescris din acea minune. Apoi, mergînd la fericitul Evloghie, episcopul acelei cetăți, i-a dat acea scrisoare, spunîndu-i despre venirea vrăjmașului și vicleanului său ginere. Iar episcopul citind scrisoarea, îndată, luînd clerul său, a mers la voievodul care era peste oștile grecești ce veniseră acolo. Și a poruncit ca înaintea voievodului să se citească scrisoarea aceea, dată de văduva și de fiica sa, în care era scrisă cu amănuntul minunea Sfinților Mucenici.

Voievodul, ascultînd cu luare aminte, s-a spăimîntat de acea minune preamărită și toți cei care erau împreună cu dînsul s-au umplut de frică. Apoi voievodul îndată a poruncit să aducă înaintea lui atît pe got, cît și pe văduva Sofia împreună cu fiica sa Eufimia. Și a poruncit ca să se citească iarăși povestirea în auzul tuturor, căci se adunase mulțime de popor în curtea voievodului, bărbați și femei. Deci, voievodul a întrebat pe got dacă sînt adevărate cele scrise, iar gotul a răspuns că sînt adevărate și nu este nici o minciună într-însele. Atunci voievodul a zis către dînsul: "Ucigașule, ticălosule, cum nu te-ai temut de Dumnezeu, nici de judecata Lui cea înfricoșată? Cum nu te-ai înfricoșat de jurămîntul ce l-ai făcut lîngă racla Sfinților Mucenici, pe care i-ai făcut garanți și martori ai făgăduinței tale? Pentru ce n-ai miluit pe fecioara pe care ai înșelat-o cu vicleșugul tău? Deci primește vrednica pedeapsă pentru faptele tale!" Și îndată a poruncit să-i taie capul cu sabia și să ardă în foc trupul lui.

Dar iubitorul de Dumnezeu episcop a rugat mult pe voievod ca să nu piardă cu moarte pe got, ci să facă milă cu dînsul și să-l lase viu, ca să preamărească minunile lui Dumnezeu. Iar voievodul a răspuns episcopului: "Mă tem a milui pe cel ce a făcut atîta răutate, ca să nu mînii

pe Sfinții Mucenici pe care i-a înșelat acest călcător de jurămînt". Deci, gotul a fost tăiat după porunca voievodului, iar pentru rugămintea episcopului, trupul lui n-a fost ars ci l-a îngropat în pămînt; și astfel a luat sfîrșit acel om ticălos. Astfel, Dumnezeu Se preamărea întru sfinții Săi, Căruia și de la noi păcătoșii, să-I fie slavă, cinste și închinăciune, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

39. VIAȚA ȘI NEVOINȚELE SFÎNTULUI PREACUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU PAISIE DE LA NEAMȚ
(15 NOIEMBRIE)

Sfîntul Preacuviosul Părintele nostru Paisie de la Neamț s-a născut la douăzeci și unu decembrie, 1722, în orașul Poltava din Ucraina, numită pe atunci Malorusia, într-o veche familie de preoți dintre care unii au îmbrățișat viața monahală, precum bunica și sora mamei sale. Din botez a primit numele de Petru, după numele fericitului mitropolit moldovean Petru Movilă al Kievului, care se cinstește la 21 decembrie, ziua nașterii Cuviosului Paisie. Tatăl său, Ioan, era preot al catedralei din Poltava, iar mama sa Irina se îngrijea de buna creștere a celor doisprezece copii, dintre care fericitul Paisie era al unsprezecelea.

Murind tatăl său, pe cînd Petru avea numai patru ani, binecuvîntata sa mamă i-a dat de mic o educație creștinească. La vîrsta de doisprezece ani l-a prezentat arhiepiscopului Kievului, Rafael, care l-a primit să învețe carte duhovnicească la Școala Frăției din Kiev, cunoscută și sub numele de "Academia Movileană". Aici învățau carte și teologie toți fiii aleși ai preoților și demnitarilor ucrainieni și chiar moldoveni, cu care erau în bune relații creștinești.

După patru ani de școală, sufletul fericitului Petru nu-și găsea odihnă în lume. Glasul tainic al Duhului Sfînt îl chema la marea nevoință a vieții monahale, unde, prin multe osteneli și neadormită rugăciune, sufletul rîvnitor se curăță de patimi și se unește cu Hristos. De aceea, părăsind în taină școala și familia, în toamna anului 1739, pe cînd avea șaptesprezece ani, Petru se duce la un schit din apropiere, împreună cu un prieten iubit al său. Dar negăsind duhovnic după inima sa se duce la Mînăstirea Medvedevschi, unde este făcut rasofor, primind numele de Platon. Dar nici aici nu stă mult.

După ce zăbovește puțin timp în marea lavră Pecersca, fericitul Platon, negăsind pace și liniște duhovnicească în mînăstirile ucrainiene, călăuzit de mîna lui Dumnezeu, în anul 1745, părăsește patria sa și se duce în Moldova. Aici viața monahală isihastă era în mare înflorire, fiind ferită de tulburarea uniației catolice poloneze, care invadase o bună parte din Ucraina de sud-vest.

După ce poposește la cîteva mînăstiri și sihăstrii, fericitul Platon se stabilește la schitul Trestieni, în ținutul Buzăului. Aici se nevoiau cîțiva călugări isihaști vestiți, în frunte cu Cuviosul Vasile de la Poiana Mărului - părintele său duhovnicesc -, și Cuviosul Onufrie Sihastrul. Platon stă la Trestieni puțin. Apoi se mută mai sus, pe valea Buzăului, la schitul Cîrnu, aproape de marele pustnic Onufrie, de la care mereu cerea cuvînt de bună sfătuire duhovnicească pe calea mîntuirii.

Nevoindu-se Platon în schitul Trestieni, a fost rînduit de egumen la bucătărie. Dar el, fiind neînvățat a face mîncare și firav cu trupul, într-o zi n-a fiert bucatele îndeajuns; iar cînd să dea vasele jos de pe foc, a vărsat din greșeală toată mîncarea pentru care a plîns mult, cerîndu-și iertare. În altă zi a fost rînduit să facă pîine la brutărie. Însă și aici a pătimit aceeași ispită. Căci, neștiind cum să prepare aluatul și neavînd putere să-l frămînte cît trebuie, aluatul n-a mai dospit. Apoi, venindu-i un frate în ajutor, l-a frămîntat din nou. Dar în cuptor, neștiind să potrivească focul, toată pîinea a ars pe vatră. Atunci rasoforul Platon, cerîndu-și iertare în genunchi de la părinți, a plîns de mîhnire în toată ziua aceea.

Mai tîrziu, după ce Platon ajunge călugăr și stareț la Mînăstirea Neamț, spunea ucenicilor săi: "Fiilor, cei ce vin în obștea noastră să nu se descurajeze, văzînd nepriceperea lor

în unele ascultări, că și eu am fost la fel. Ci să aibă răbdare, căci cu ajutorul lui Dumnezeu și cu sîrguință, vor ajunge să izbutească în orice lucru".

Un schimonah, anume Dosoftei, a spus rasoforului Platon că peste puține zile va veni marele stareț Vasile de la Poiana Mărului în schitul Trestieni și dacă îl va vedea așa tînăr și ager la minte îl va sili să primească preoția. Atunci Platon, mulțumindu-i, i-a zis: "Părinte Dosoftei, eu pînă la moarte aş dori să rămîn simplu monah, căci nu sînt vrednic de o treaptă așa de mare!" "Dumnezeu să-ți ajute, frate!", a adăugat bătrînul.

Într-o toamnă, egumenul schitului l-a rînduit pe Platon să păzească via, poruncindu-i să nu mănînce struguri decît după masă, ca să nu se îmbolnăvească de stomac. Dar ucenicul, biruindu-se de lăcomie, toată ziua mînca struguri, iar la masă nu mai gusta nimic. De aceea, mult slăbind ca după o boală, a fost certat de egumen. Atunci Platon, rușinîndu-se, și-a mărturisit greșeala neascultării, cerîndu-și cu lacrimi iertare.

Spuneau părinții din schit despre Platon și acest lucru vrednic de crezare. Într-o noapte, spre Duminică, Platon a adormit așa de tare, că nu a mai auzit clopotul de Utrenie. Cînd s-a deșteptat slujba era pe la jumătate. Atunci de mare mîhnire a început a plînge și s-a întors la chilie. Iar a doua zi s-a rușinat să mai meargă la Liturghie și la trapeză cu frații, ci ședea în chilie plîngînd; atît era de pătruns de frica de Dumnezeu. Din ziua aceea, multă vreme rasoforul Platon, nu mai dormea culcat pe pat, ci șezînd pe un scăunel, ca să se poată deștepta la Utrenie.

Nevoindu-se smeritul Platon la schitul Cîrnu, se ducea adesea în pustie la Cuviosul Onufrie, bărbat ales și plin de dar, pentru a-i cere cuvînt de folos. Odată, după ce i-a vorbit bătrînul despre patimile trupești și sufletești și despre luptele cele cu vicleşug ale diavolilor, a adăugat și acestea: "Dacă n-ar apăra Hristos pe poporul Său, nu s-ar fi mîntuit nici unul dintre sfinți. Dar cel ce cade la Hristos cu credință și cu dragoste, cu smerenie și cu lacrimi, aceluia i se dau mîngîieri și negrăite bucurii, pace și dragoste fierbinte către Dumnezeu. Mărturii ale acestui lucru sînt lacrimile nefățarnice izvorîte din marea dragoste, zdrobirea inimii și smerenie necontenită pentru Hristos. Căci din dragoste către Dumnezeu, omul devine nesimțitor către bunurile lumii acesteia".

După patru ani de nevoință duhovnicească în Moldova, fericitul Platon a plecat în Sfîntul Munte, ca să scape de hirotonie, după cum singur mărturisea mai tîrziu: "ca nu cumva părinții moldoveni să mă silească să primesc preoția".

Sosind în Muntele Athos, a mers prin toate mînăstirile și sihăstriile să-și găsească un povățuitor iscusit. Dar negăsind un duhovnic după dorința lui, s-a retras în pustie, nevoindu-se

singur patru ani de zile, în multă lipsă și osteneală, în rugăciune și citirea Sfinților Părinți, în lacrimi și priveghere ziua și noaptea.

Nevoința fericitului Platon în singurătate era destul de grea și anevoioasă. Neîncetat se îndeletnicea cu citirea Sfintei Scripturi și cîntarea psalmilor; mîncare primea o dată la două zile și atunci numai pesmeți și apă, afară numai de sîmbete, duminici și praznice; iar sărăcia lui era covîrșitoare. Trăia numai din pomană. Avea numai o dulamă și o rasă, și acelea foarte vechi. De multe ori, din pricina lipsei, umbla desculț, chiar și iarna și fără cămașă pe el. Dar smeritul Platon se bucura de sărăcia lui, precum se bucură bogatul de bogăția lui. Nici ușa chiliei lui nu o încuia vreodată, cînd pleca undeva, căci nu avea nimic într-însa, fără numai cuvintele Sfinților Părinți pe care le împrumuta de la mînăstiri.

În acea vreme, cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu, a venit în Sfîntul Munte marele stareț Vasile de la Poiana Mărului și a zăbovit cîteva zile la chilia fericitului Platon. Iar la rugămintea lui, starețul Vasile l-a călugărit pe Platon, punîndu-i numele de Paisie. Apoi, bătrînul l-a sfătuit pe ucenicul său să lase nevoința pustnicească și să-și aleagă calea împărătească, zicînd:

"Toată viața monahicească se împarte în trei părți: prima este viața de obște; a doua este petrecerea în doi sau în trei, numită și cale împărătească sau de mijloc, avînd toate în comun; a treia este nevoința de unul singur în pustie, potrivită numai bărbaților sfinți și desăvîrșiți. În timpul de față, însă, unii călugări și-au născocit al patrulea fel de rînduială monahicească. Fiecare își face chilie unde îi place, trăiește singur și se conduce singur după voia sa. Aceștia nu sînt pustnici adevărați, ci niște samavolnici, pentru că și-au ales un chip de viață care nu este după măsura puterii lor, lepădînd ascultarea obștească".

"Unii dintre aceștia zic: "Eu de aceea trăiesc singur, ca să nu supăr pe fratele meu, nici eu să nu fiu supărat de altul. Apoi ca să mă feresc de grăirea deșartă și de osîndirea altuia". Dar știi tu prietene, că aceste vorbe ale tale mai mult te rușinează decît te îndreptățesc? Pentru că și Părinții Bisericii au spus că celor tineri le este de folos să se smerească, iar mîndria, părerea de sine, viclenia și altele asemenea îngîmfă și fac pe om trufaș".

Apoi iarăși zicea Cuviosul Vasile către ucenicul său, Paisie: "Mai bine este să trăiești împreună cu un frate să-ți cunoști slăbiciunea și măsura ta, să te căiești, să te rogi înaintea Domnului și să te curăți în toată ziua, prin harul lui Hristos, decît să porți în tine trufia și părerea de sine, să le ascunzi cu viclenie și să te hrănești cu traiul singuratic. Că traiul singuratic aduce nu puțină vătămare celui pătimaș".

În altă zi, starețul Vasile i-a zis iarăși: "Schivnicia înainte de vreme este pricină de mîndrie, după cuvîntul Sfîntului Varsanufie. Deci dacă pe cel slab schivnicia îl duce la mîndrie, atunci în ce se bizuie cel ce îndrăznește la această luptă singuratică? Nu este mai bine oare a păstra tăcerea în doi sau în trei pe drumul împărătesc? Iar petrecerea în viața de obște, după porunca Domnului - spunea marele stareț -, dă monahului rîvnă la tot lucrul, deși i se împotrivește satana. Aici nu are loc iubirea de sine și părtinirea, care de obicei stăpînesc pe cei ce trăiesc în singurătate. Căci celor ce au trăit la început în viața de sine, li se pare grea viața de obște. De aceea, unii din ei zic: munca pentru noi înșine ne dă rîvnă și hărnicie; iar cînd lucrăm pentru frați se ivește numaidecît lenea și cîrtirea".

Apoi spune: "Cel ce trăiește singuratic, lucrează numai pentru sine, din iubire de sine; iar cel ce trăiește în obște, lucrează numai pentru Domnul, din iubire de Dumnezeu. De aceea se cuvine ca noi neputincioșii, să ținem calea împărătească, petrecînd mai mulți la un loc. În felul acesta și ispitele le vom birui și de păcatul iubirii de sine ne vom izbăvi!"

Începînd fericitul Paisie să primească în jurul său mai mulți frați, după sfatul starețului Vasile, duceau lipsă de preot. Deci îl rugau frații cu lacrimi pe Paisie să primească preoția, dar el nu voia, socotindu-se nevrednic. Atunci, unii din bătrînii Muntelui Athos au zis Cuviosului: "Cum poți tu să înveți pe frați să asculte și să-și taie voia, cînd tu nu faci ascultare și respingi lacrimile atîtor oameni? Vădit lucru este că tu iubești voia ta și crezi minții tale mai mult decît vorbele celor mai bătrîni cu anii și cu mintea. Oare tu nu știi unde duce neascultarea?" Auzind aceste cuvinte Paisie, s-a supus voii părinților și a primit preoția.

Se spune despre obștea Cuviosului Paisie de la schitul Sfîntul Ilie că petrecea în mare lipsă materială, dar în desăvîrșită armonie și rîvnă duhovnicească. Pe lîngă participarea zilnică la slujbele bisericești, frățimea se îndeletnicea și cu lucrul mîinilor în deplină dragoste, smerenie și tăcere. Iar fericitul stareț se ostenea ziua la facerea de linguri, iar noaptea o petrecea în citirea și transcrierea cărților Sfinților Părinți, sacrificînd pentru somn pînă la trei ceasuri. Apoi avea darul lacrimilor, căci vărsa multe lacrimi cînd săvîrșea Sfînta Liturghie, fiind pătruns de dumnezeiasca dragoste.

Patriarhul Serafim, care petrecea în Mînăstirea Pantocrator îl chema pe starețul Paisie în lavră de cîteva ori pe an pentru a sluji Sfînta Liturghie. Și se foloseau toți văzînd pe Cuviosul slujind în limba greacă, fără grabă, cu nespusă evlavie, cu fața stropită de lacrimi și absorbit cu totul de sfînta slujbă.

Starețul Paisie iubea tare mult citirea cărților Sfinților Părinți. Iată ce răspundea el starețului Atanasie care îl învinuia de oarecare lucruri: "Să nu zici, părinte Atanasie, că ajunge una sau două cărți pentru mîntuirea sufletului. Doar nici albina nu adună miere dintr-o floare, ci din multe. Așa este și cel ce citește cărțile Sfinților Părinți. Una îl învață dreapta credință;

alta îi vorbește de tăcere și rugăciune; alta îi spune de ascultare, de smerenie și răbdare, iar alta îl îndeamnă către iubirea de Dumnezeu și de aproapele. Așadar din multe cărți patristice învață omul să trăiască după Evanghelie".

Altora le zicea Cuviosul Paisie: "Cel ce nu vrea să pătimească cu Hristos în viața de obște și îndrăznește în mîndria sa să se ridice deodată pe crucea lui Hristos, alegîndu-și viața de pustie înainte de vreme, el devine un răzvrătit, iar nu pustnic!" Apoi zicea: "Viața de obște și sfînta lucrare din ea care este rădăcina vieții călugărești, le-a așezat pe pămînt Însuși Hristos Mîntuitorul, dînd pildă oamenilor petrecerea Sa și a celor doisprezece Apostoli, care s-au supus întru totul dumnezeieștilor Lui porunci. Căci nici o altă viețuire nu aduce călugărului atîta sporire și nu-l izbăvește așa curînd de patimile trupești și sufletești, ca viața de obște prin fericita ascultare. Și aceasta datorită smereniei care se naște din ascultare".

Despre dragostea cea duhovnicească iarăși învăța pe ucenici, Cuviosul Paisie: "Petrecerea în viața de obște a fraților adunați în numele lui Hristos, fără deosebire de neam, îi unește așa de mult prin dragoste, încît toți devin un singur trup, avînd un singur cap - pe Hristos -, un singur suflet, o singură voie și un singur scop, păzirea poruncilor lui Dumnezeu, îndemnîndu-se unul pe altul la lupta cea bună, supunîndu-se unul altuia, purtînd sarcinile unul altuia".

Apoi zicea: "Dumnezeiasca ascultare, fiind rădăcina și temelia vieții călugărești, este strîns legată de viața de obște, cum este legat sufletul de trup. Că una fără alta nu poate exista. În obștea noastră, spunea Cuviosul Paisie, nimeni nu are nimic al său personal, că toți sînt încredințați că lăcomia este calea lui Iuda vînzătorul. Cel ce vine în mînăstire este dator ca toată averea sa, pînă la cel mai mic lucru, s-o pună pînă la moarte, cu trupul și cu sufletul său".

Altădată învăța pe ucenici, zicînd: "Cu adevărat, nu toți în obștea noastră au ajuns deopotrivă măsura vîrstei duhovnicești. Cei mai mulți și-au lepădat cu totul voia și cugetul lor, supunîndu-le în toate fraților și răbdînd cu mare bucurie ocările și ispitele. Ei necontenit sînt stăpîniți de mustrarea de sine și se socotesc mai nevrednici decît toți. Alții, nu puțini, cad și iarăși se scoală; greșesc și din nou se pocăiesc; cu greu rabdă mustrările și ispitele, dar nu rămîn de cei dintîi, ci se roagă cu căldură lui Dumnezeu să le trimită ajutor. Sînt puțini însă și de aceia care nu pot deloc să rabde ispitele și mustrările. Aceștia au nevoie să fie hrăniți cu laptele milei, al iubirii de oameni și al îngăduinței, pînă vor ajunge la cuvenita vîrstă duhovnicească".

Iar către unul din apropiații săi zicea Cuviosul Paisie: "Am o necontenită întristare și durere în inima mea. Oare cu ce obraz mă voi înfățișa eu înaintea înfricoșatului Judecător ca să dau răspuns de atîtea suflete ale fraților mei care s-au predat în ascultarea mea, cînd eu nu sînt în stare să dau seama de ticălosul meu suflet? Dar deși sînt nevrednic, am nădejde de mîntuire prin rugăciunile fraților ce viețuiesc împreună cu mine".

După mutarea Cuviosului Paisie cu soborul său de la Muntele Athos la Mînăstirea Dragomirna, din vara anului 1763, cu binecuvîntarea mitropolitului Moldovei, Gavriil, a rînduit următoarea regulă de viață călugărească:

"Nici un frate din obște nu are voie să aibă vreun fel de avere proprie, mișcătoare sau nemișcătoare. Starețul mînăstirii va avea grijă să-i dea fiecăruia cele de nevoie, după ascultarea lui;

Fiecare frate să se silească a dobîndi desăvîrșita ascultare, prin părăsirea cu totul a voii, cugetării și libertății sale;

Starețul să cunoască bine Sfînta Scriptură și învățăturile Sfinților Părinți pentru a ști cum să povățuiască pe călugări după voia lui Dumnezeu;

Slujbele bisericești și toată pravila obștească să se respecte întocmai după tipicul Sfîntului Munte Athos;

Egumenul și toți frații sînt datori a lua parte zilnic la slujbele bisericești în rasă și camilafcă. Numai cei bolnavi sau cei trimiși în ascultări pot lipsi de la biserică;

La trapeză să se servească masa după tipicul bisericesc și rînduiala Sfîntului Munte. Nimănui nu-i este îngăduit să mănînce pe la chilii, de la egumen pînă la cel din urmă frate. Numai cei bolnavi și bătrîni pot primi mîncare la chilie;

Frații sînt datori mai mult decît orice altă nevoință să practice la chilie rugăciunea lui Iisus. Apoi să cînte psalmi, să citească Sfînta Scriptură și cărțile Sfinților Părinți. Nimeni să nu stea fără de ocupație în chilie. Iar de ieșirea deasă din chilie și de starea de vorbă cu alții să fugă ca de otravă;

Egumenul se cade să rînduiască pe frați la toate ascultările din mînăstire, pentru a-i deprinde smerenia și tăierea voii;

Egumenul trebuie să aibă către toți frații aceeași purtare de grijă și aceeași dragoste. La fel și frații să aibă între ei dragoste curată și nefățarnică;

Se cuvine egumenului să rabde cu blîndețe toate slăbiciunile fiilor săi duhovnicești, cu nădejdea îndreptării lor. Iar pe cei ce trăiesc de capul lor și leapădă jugul ascultării, după destulă sfătuire, să-i îndepărteze din mînăstire;

Pentru buna chivernisire a averilor, a fraților și a treburilor mînăstirești, egumenul este dator să aibă un călugăr iscusit care să poată cîrmui bine toate;

Frații care vin la călugărie să fie ținuți în haine mirenești, spre ispitire canonică, de la șase luni pînă la trei ani. Apoi să-i tundă în monahism, ca rasofori sau călugări în mantie. Iar cel care după trei ani nu a deprins ascultarea și tăierea voii, să-l trimită din nou în lume;

În mînăstire să fie un mic spital - bolniță -, pentru călugării care se îmbolnăvesc și un frate iscusit care să îngrijească de ei cu deosebită hrană, băutură și liniște;

În mînăstire să fie diferite ateliere pentru trebuințele obștești, în care să lucreze călugări pricepuți, ca să nu fie nevoie să se ducă călugării la mireni;

Să se facă două case de oaspeți: una înăuntrul mînăstirii pentru mirenii evlavioși care vin spre închinare; și alta în afară de mînăstire pentru cei care vin cu căruțele;

Egumenul să rînduiască călugări iscusiți, ca să slujească cu dragoste pe cei ce vin spre închinare. Pe cei săraci și bolnavi, care n-au unde să-și plece capul, să-i ducă fie la casa de oaspeți, fie la bolniță și să fie îngrijiți cu bunăvoință;

În mînăstire să fie interzisă intrarea femeilor, afară de cazuri de mare nevoie, cum ar fi în timp de război și de bejenie;

Egumenul să se aleagă de soborul călugărilor şi numai din sînul mînăstirii. El să ştie bine Sfînta Scriptură şi învăţăturile Sfinţilor Părinţi şi să fie pildă tuturor de ascultare, dragoste, blîndeţe şi înţelepciune;

Mînăstirea Dragomirna să nu fie niciodată şi nicăieri închinată, precum a lăsat cu greu legămînt şi prea fericitul ei ctitor, mitropolitul Anastasie Crimca".

Cuviosul Paisie poruncea fraţilor să săvîrşească ascultarea rînduită cu mare dragoste, în permanentă tăcere şi cu rugăciunea tainică în inimă. Adeseori ieşea şi stareţul cu fraţii la lucru, dîndu-le tuturor pildă în toate. Vara, cînd părinţii plecau să lucreze la cîmp, mergea şi un duhovnic cu dînşii pentru pravila bisericească şi pentru spovedania zilnică, de care nimeni nu era scutit.

Cînd Cuviosul Paisie nu putea să-şi cerceteze fraţii la cîmp, fiind departe de mînăstire, le trimitea cîte o scrisoare, plină de sfaturi duhovniceşti. Iată cum îi învăţa pe fraţi într-una din aceste scrieri:

"Fiilor, păziţi-vă de zavistie! Unde este zavistie acolo nu este Duhul lui Dumnezeu. Stăpîniţi-vă limba ca să nu grăiască cuvinte deşarte. Cine îşi stăpîneşte limba, îşi păzeşte sufletul de întristare. De la limbă vine viaţa şi moartea. Întru toate să aveţi smerenie, bunătate şi dragoste. Întăriţi-vă cu temerea de Dumnezeu, cu amintirea morţii şi a veşnicelor munci. Rugăciunea lui Iisus să o repetaţi necontenit. Aduceţi lui Dumnezeu jertfă curată, neprihănită cu bună mireasmă, după creştineasca voastră făgăduinţă. Aduceţi osteneala şi sudorile voastre de sînge ca o ardere de tot. Zăduful şi arşiţa zilei să fie pentru voi ca răbdarea mucenicilor...".

La chilii, Cuviosul Paisie cerea călugărilor să facă trei lucruri: să citească cuvintele Sfinţilor Părinţi, să practice rugăciunea minţii şi, după putere, să facă adesea metanii cu lacrimi. Iar mărturisirea gîndurilor către duhovnici o considera marele stareţ temelia vieţii duhovniceşti şi nădejdea mîntuirii pentru toţi. De aceea poruncea fraţilor, mai ales celor începători, să se mărturisească în fiecare seară la duhovnicii lor şi să primească Trupul şi Sîngele Domnului, o dată pe lună; iar bătrînii şi cei bolnavi, mai des, la două - trei săptămîni, iar schimonahii săptămînal.

Dacă vreunul din călugări, din lucrarea vrăjmaşului, nu voia să-l ierte pe fratele său pînă seara, stareţul îl îndepărta din sobor, îl oprea să zică Tatăl nostru şi nu-l lăsa nici pe pragul bisericii să păşească, pînă nu se smerea şi-şi cerea iertare. Dacă la săvîrşirea vreunui lucru se călca vreo poruncă dumnezeiască, stareţul poruncea să se părăsească lucrul acela, decît să supere cu ceva pe Dumnezeu. Se spunea despre Cuviosul Paisie că permanent era ocupat cu

frățimea și ușile chiliei lui nu se închideau pînă la ceasul nouă seara. Unii ieșeau și alții intrau. Pe unii îi mîngîia, iar cu alții se bucura.

Spunea unul dintre ucenicii săi, zicînd: "Treizeci de ani am trăit pe lîngă dînsul și nu l-am văzut niciodată întristîndu-se pentru nevoile materiale. El numai atunci se întrista tare, cînd vedea călcîndu-se vreo poruncă dumnezeiască și mai ales de bunăvoie. Că sufletul său și-l punea pentru cea mai mică poruncă a Stăpînului". De multe ori zicea starețul: "Să piară toate ale noastre, să piară și trupul nostru, dar să păzim poruncile lui Dumnezeu și cu dînsele sufletele noastre!"

Timp de doisprezece ani cît a trăit în Mînăstirea Dragomirna, Cuviosul Paisie se îndeletnicea, pe lîngă grija conducerii soborului, și cu traducerea cărților patristice. Această trudă o săvîrșea Cuviosul mai ales în nopțile de iarnă, iar din roadele ei împărtășea cu bucurie toată frățimea din mînăstire. Iarna, cînd toată frățimea se aduna în mînăstire de la ascultări, în fiecare seară, în afară de sărbători, citea din cuvintele Sfinților Părinți. Frații se adunau la trapeză, se aprindeau lumînări, apoi venea Cuviosul Paisie, se așeza la locul său și citea cuvînt de învățătură. La urmă explica cuvîntul citit pe înțelesul tuturor.

În Dragomirna se nevoiau călugări de trei neamuri: moldoveni, slavi și greci. De aceea era nevoit să citească într-o seară în limba română, iar în seara următoare în limba slavă sau greacă. Aceste citiri din tezaurul patristic se făceau de la începutul postului Crăciunului pînă în sîmbăta Sfîntului Lazăr, cînd încetau. Pe toți îi sfătuia părintește, zicînd: "Fraților, mai întîi de toate se cuvine vouă să vă apropiați de Domnul cu credință tare și cu iubire fierbinte să vă lepădați hotărît de toate plăcerile veacului acestuia, de voința voastră, de cugetul inimii voastre și să fiți săraci cu duhul și cu trupul. Numai atunci, prin harul lui Hristos, se va aprinde în voi sfînta rîvnă".

Altădată iarăși le zicea Cuviosul Paisie: "După măsura ostenelilor voastre, cu timpul veți dobîndi lacrimi și plîns cu nădejde, spre mîngîierea sufletului. Se va ivi în voi rîvna fierbinte de a trăi după poruncile Domnului și veți cîștiga smerenie și răbdare, milă și iubire către toți, iar mai ales către cei nedreptățiți, către bolnavi și bătrîni.

Apoi adăuga aceste cuvinte: "Fraților, pe lîngă toate acestea, se cuvine să răbdați bărbătește tot felul de neputințe trupești - slăbiciuni, boli grele și suferințe trecătoare -, care sînt pentru mîntuirea veșnică a sufletelor voastre. Numai astfel veți ajunge bărbați desăvîrșiți, după măsura vîrstei lui Hristos. De veți rămîne tari în ostenelile călugărești, va dura și obștea voastră cît va binevoi Dumnezeu. Iar dacă vă veți abate de la luarea aminte de sine și de la citirea cărților Sfinților Părinți, atunci veți cădea din pacea lui Hristos, din iubirea Lui și din împlinirea poruncilor Lui. Atunci se va încuiba între voi neorînduiala, deșertăciunea, dezordinea,

tulburarea sufletească, îndoiala, deznădejdea, cîrtirea și învinuirea unuia asupra altuia. Atunci se va destrăma soborul vostru, mai întîi sufletește și apoi trupește...".

Spuneau ucenicii Cuviosului Paisie că avea atît de mare dar de a convinge, încît și pe cel mai trist îl putea mîngîia și liniști cu cuvintele sale, și pe cel descurajat îl putea îmbărbăta și întări. Iar unde trebuia, mustra, ruga, îndepărta, răbda îndelung și cînd nu izbutea alunga de la sine. Numai pe cei mai înrăiți și îndărătnici îi certa, amenințîndu-i cu mînia lui Dumnezeu. Față de unul ca acesta se arăta judecător aspru și mînios, pînă cînd se smerea și se pocăia. Apoi îl mîngîia, dojenindu-l cu dragoste și cu lacrimi pentru a lui îndreptare.

Odată unul din frați i-a spus: "Părinte, cugetul îmi spune că mă urăști, deoarece adeseori mă cerți cu mînie în fața fraților!" Iar Cuviosul Paisie i-a răspuns: "Iubite frate, dacă Sfînta Evanghelie poruncește să iubim și pe vrăjmașii noștri și să le facem bine, atunci cum pot eu să urăsc pe fiii mei duhovnicești? Iar dacă vă mustru cu mînie, să vă dea Domnul și vouă astfel de mînie! Că eu sînt nevoit a sta împotriva firii fiecăruia. Împotriva unora, adică a mă arăta mîniindu-mă, înaintea altora trebuie să plîng ca și prin una și prin alta să vă aduc vouă folos".

Uneori grăia către ucenicii săi aceste cuvinte: "Fraților, nu voiesc să vă temeți de mine ca de un stăpîn înfricoșat; ci să mă iubiți ca pe un părinte, precum și eu vă iubesc pe voi ca pe niște fii ai mei duhovnicești". Iar de se întîmpla în sobor tulburare și scîrbă vreunui frate și acela venea la Cuviosul să-i spună necazul, îndată marele stareț îl binecuvînta și-l lua înainte cu cuvîntul, nelăsînd fratelui răgaz să vorbească. Astfel, prin cuvintele sale cele dulci și mîngîietoare ducea mintea fratelui departe de întristare.

De asemeni, în vorbirea sa, ținea seama de firea și așezarea sufletească a fiecăruia. Celui mai înțelept îi aducea cuvînt mai adînc din dumnezeiasca Scriptură potrivit cu starea lui. Iar celui mai simplu îi aducea cuvînt, fie din iscusința sa, fie din sfînta ascultare, pînă cînd fratele uita de tulburare și ieșea de la stareț bucurîndu-se și mulțumind lui Dumnezeu.

Alteori grăia Cuviosul și acestea: "Cînd văd pe fiii mei duhovnicești nevoindu-se și silindu-se a păzi poruncile lui Dumnezeu cu ascultare și smerenie, am în sufletul meu atît de mare bucurie duhovnicească, încît nici în împărăția cerurilor nu doresc să am bucurie mai mare ca aceasta. Iar cînd văd pe unii negrijind de poruncile lui Dumnezeu, ținînd la voia lor, trecînd cu vederea sfînta ascultare, cîrtind și petrecînd în lenevire și iubire de sine, atunci atîta întristare cuprinde sufletul meu, că mai mare decît aceasta nu poate fi, pînă cînd nu îi voi vedea pocăindu-se cu adevărat". Iar alteori îi învăța pe frați și îi deștepta spre mai mare osîrdie, zicînd: "Fiilor, nu vă lăsați făcînd negutătorie, căci acum este vreme bine primită, acum este ziua mîntuirii", cum spune Sfîntul Pavel.

Odată a venit la Cuviosul Paisie un frate și i-a spus: "Părinte, sînt tare luptat de gînduri!" Iar starețul i-a răspuns zîmbind: "De ce sînteți voi așa de copilăroși? Faceți și voi cum fac eu. Eu toată ziua vorbesc cu voi; cu unii plîng, cu alții mă bucur. Iar după ce plecați toți din chilie, o dată cu voi alung de la mine toate gîndurile. Apoi iau în mîini o carte și nu mai aud nimic, parcă aş fi în pustiul Iordanului!"

Despre creşterea vieții duhovnicești din obștea Cuviosului Paisie, scria mai tîrziu, ucenicul său Platon aceste cuvinte: "Puteai să vezi atunci în Mînăstirea Dragomirna, înflorind viața călugărească ca o minune nouă. Că oameni vii fiind, pentru dragostea lui Dumnezeu erau morți de bunăvoia lor pentru cele pămîntești. Și cum voi putea vorbi cu înțelegere, decît numai din parte despre tainica lor lucrare? Adică înfrîngerea inimii, smerenia adîncă, frica de Dumnezeu, luarea aminte de sine, tăcerea gîndurilor și rugăciunea inimii, pururea săltînd cu nespusă și aprinsă dragoste către Hristos și către aproapele. Că multora dintr-înșii neîncetat le curgeau lacrimile; nu numai în chilie, ci și în biserică și în vremea ascultării și în timpul citirii și al vorbirii duhovnicești ca o roadă a Duhului Sfînt. Cu cuviință dar, aici se împlineau cuvintele Sfîntului Isaac Sirul, care grăiește: *Adunarea celor smeriți este iubită lui Dumnezeu, precum adunarea serafimilor*".

Cît pentru apărarea rugăciunii lui Iisus pe care toți ucenicii marelui stareț o practicau, Cuviosul Paisie a scris o frumoasă epistolă în șase capitole, împotriva acelora care o defăimau. Iată începutul epistolei sale:

"A ajuns pînă la noi vestea că oarecare persoane din sînul călugăresc, bizuindu-se numai pe nisipul înțelepciunii lor, îndrăznesc să hulească dumnezeiasca rugăciune a lui Iisus, care săvîrșește sfînta slujbă prin minte în inimă. La aceasta îi înarmează vrăjmașul ca, prin limbile lor, ca și cu niște arme, să zădărnicească această lucrare dumnezeiască și prin orbirea minții să întunece inima lor. Cunoscut să fie că această dumnezeiască lucrare a fost îndeletnicirea necontenită a purtătorilor de Dumnezeu părinților noștri celor de demult și a strălucit în multe locuri pustii și în mînăstirile cu viață de obște: în Muntele Sinai, în Schiteea Egiptului, în Muntele Nitriei, în Ierusalim, în Sfîntul Munte Athos și în tot Răsăritul. Prin această lucrare a minții mulți dintre purtătorii de Dumnezeu părinții noștri, aprinzîndu-se cu focul serafimic al dragostei de Dumnezeu și de aproapele, s-au făcut cei mai zeloși păzitori ai poruncilor lui Dumnezeu și s-au învrednicit să devină vase alese ale Duhului Sfînt. Asupra acestei dumnezeiești lucrări a minții și a păstrării raiului inimii, nimeni dintre ortodocși n-a îndrăznit cîndva să rostească hulă, ci toți s-au îndreptat către ea cu mare respect și evlavie, ca pentru un lucru plin de mare folos duhovnicesc...".

Iar către împotrivitorii săi, Cuviosul Paisie adresează aceste cuvinte: "Vedeți, o, prieteni, care îndrăzniți să huliți rugăciunea minții? Nu deveniți voi oare părtași ereticului Varlaam de Calabria și ucenicilor lui? Nu vă cutremurați oare cu sufletul că veți cădea, asemenea lor, sub anatema Bisericii și veți fi depărtați de Dumnezeu? Vi se pare oare nefolositor să chemați numele lui Iisus? Dar nici de mîntuit nu vă puteți mîntui prin nimeni altul decît în numele

Domnului nostru Iisus Hristos. Dacă chemarea numelui lui Iisus este mîntuitoare, iar mintea și inima omului sînt făpturi ale mîinii lui Dumnezeu, atunci care este păcatul omului care din adîncul inimii înalță cu mintea rugăciunea preadulcelui Iisus și cere de la El milă?"

Către cei ce voiau să deprindă rugăciunea lui Iisus, Cuviosul Paisie spunea: "Dacă cineva ar îndrăzni să facă această rugăciune de capul lui, nu după rînduiala Sfinților Părinți, fără întrebarea și sfatul celor iscusiți, fiind încă mîndru, pătimaș și neputincios, trăind fără ascultare și supunere, ba încă ducînd și viață singuratică în pustie, acela cu adevărat, și eu zic, ușor va cădea în toate cursele diavolului. Căci artă numesc Sfinții Părinți această dumnezeiască rugăciune, pentru că precum arta nu o pot învăța oamenii singuri, fără un dascăl, așa nu este cu putință deprinderea rugăciunii lui Iisus, fără un iscusit povățuitor".

Pentru cei ce nu găsesc povățuitori iscusiți, zicea Sfîntul Preacuviosul Părintele nostru Paisie: "Dacă cineva va trăi sub ascultare, dar n-ar găsi în părintele său duhovnicesc un povățuitor iscusit cu fapta și experiența în această lucrare dumnezeiască, căci în timpul de azi este mare lipsă de povățuitori iscusiți în rugăciunea lui Iisus, să nu cadă în deznădejde. Ci, continuînd să rămînă sub ascultare, în locul părintelui său duhovnicesc, să alerge la învățătura Sfinților Părinți și de la ei să învețe această rugăciune. Numai acela nu va simți iubirea fierbinte pentru deprinderea rugăciunii minții, care este cuprins de cugete pătimașe pentru viața aceasta și legat cu legăturile grijii de trup, care îndepărtează pe mulți de împărăția lui Dumnezeu. Iar cine voiește să fie unit prin dragoste cu preadulcele Iisus, lepădînd toate frumusețile și desfătările lumii, ca și odihna trupească, nu va mai dori să aibă în viața aceasta nimic altceva decît să se îndeletnicească necontenit cu facerea acestei rugăciuni din paradis...". Așa își învăța ucenicii acest vas ales al Duhului Sfînt.

Cuviosul Paisie era și foarte milostiv. În toamna anului 1768, datorită invadării Bucovinei de către armatele străine, mii de familii de țărani se refugiau in pădurile din jurul Mînăstirii Dragomirna. Iarna, Cuviosul a mutat pe călugări într-o jumătate de mînăstire, iar cealaltă jumătate a pus-o la dispoziția mirenilor săraci, bătrîni și a mamelor cu copii. Trapeza cea mare și caldă o dădu, de asemenea, poporului înfrigurat. Apoi dădu poruncă chelarului, brutarului și bucătarilor să dea de mîncare la toți cîți cereau. Se făcea mîncare și se cocea pîine neîntrerupt. Astfel, Cuvoisul Paisie s-a făcut părinte tuturor, salvînd mulți oameni de la moarte.

După șase ani de război între armatele rusești și turcești și după încheierea păcii din anul 1774, nordul Moldovei intră sub ocupație austriacă pînă în toamna anului 1918. Atunci și Mînăstirea Dragomirna cade în stăpînirea imperiului catolic de la Viena. Din această cauză Cuviosul Paisie este nevoit să ia cu sine două sute de călugări și să se strămute la Mînăstirea Secu, unde ajunge în ziua de paisprezece octombrie 1775. La Dragomirna lasă o obște de numai o sută cincizeci de monahi, sub povățuirea unui egumen moldovean.

De la Secu marele stareț scria adesea cuvinte de învățătură ucenicilor săi rămași în Dragomirna. Iată cum îi sfătuia pe fiii săi duhovnicești: "Totdeauna să fiți treji și permanent să puneți început de pocăință. Fugiți de grăirea deșartă care omoară sufletul, nu umblați din chilie în chilie, fără învoirea duhovnicilor; mărturisiți-vă regulat cugetele, prin care se risipește toată ispita diavolului. Apoi citiți scrierile Sfinților Părinți, prin care se luminează mintea omului și crește rîvna pentru poruncile Domnului. Că numai prin credință fără fapte, nu este cu putință mîntuirea. Fiecare, după putere, să ia parte la lucru în viața de obște. Să nu se facă adunări pe la poarta mînăstirii pentru a grăi deșertăciuni. Unde este sîrguință, acolo strălucește lumina, acolo se arată pacea, acolo satana nu-și găsește loc, de acolo fug patimile. Iar unde nu este sîrguință, acolo toate sînt împotrivă. În loc de bine este rău; în loc de lumină este întuneric; în locul lui Hristos intră diavolul...".

După patru ani de nevoință în Mînăstirea Secu, obștea Cuviosului Paisie devenise neîncăpătoare, deși se construiseră peste o sută de chilii noi. Astfel, cu voia lui Dumnezeu, cu binecuvîntarea mitropolitului Gavril și cu ajutorul domnitorului Moldovei, Constantin Moruzi, s-a hotărît strămutarea Cuviosului Paisie cu o parte din obștea de la Secu în marea lavră de la Neamț. Aceasta s-a săvîrșit, după multe ezitări și lacrimi, la paisprezece august 1779, fiind întîmpinat în curtea mînăstirii de obștea nemțeană în sunetul clopotelor, cu sobor de preoți. De aici a fost însoțit în marea biserică ctitorită de Ștefan cel Mare și Sfînt, unde s-a închinat cu lacrimi la icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului, care ocrotește de multe secole această mînăstire.

Așa a fost venirea Cuviosului Paisie ca stareț al Mînăstirii Neamț. Din acea zi cele două mînăstiri s-au unit sub povățuirea aceluiași stareț, tradiție care s-a păstrat pînă în vara anului 1950. Egumenii și duhovnicii de la Dragomirna și Secu veneau adesea la Cuviosul Paisie pentru sfătuire și binecuvîntare. Dar și marele stareț mergea o dată pe an la Secu, între 22 - 31 august și dădea tuturor cuvînt de folos în biserică și la trapeză. Apoi, după hramul mînăstirii, "Tăierea Capului Sfîntului Ioan Botezătorul", Cuviosul Paisie îi binecuvînta pe toți și, în sunetul clopotelor, se întorcea din nou la Neamț, unde îl aștepta întreaga obște.

Se spunea despre Cuviosul Paisie că zilnic primea la chilie pe călugări, la orice oră, să-și descopere nevoile lor duhovnicești și trupești. Cu acest prilej starețul le zicea: "Dacă cineva din voi are vreo nevoie sufletească sau trupească și pentru aceasta cîrtește și se necăjește, dar la mine nu vine să mă vestească, eu pentru nevoia și scîrba lui nu am răspundere înaintea lui Dumnezeu".

Se spunea iarăși despre marele stareț că, în Mînăstirea Neamț, ocupațiile sale cărturărești ajunseseră la cea mai mare înflorire. Aici întemeiază o întreagă școală pentru formarea de traducători, scriitori și corectori de cărți. Manuscrisele patristice umplu biblioteca Mînăstirii Neamț și se răspîndesc prin numeroase mînăstiri din țară și de peste hotare. "Astfel, Neamțu devine centrul și făclia monahismului ortodox și școala vieții sihăstrești și a culturii duhovnicești pentru tot Orientul ortodox".

O grijă deosebită avea Cuviosul Paisie și pentru cei bolnavi. În Mînăstirea Neamț a zidit spital pentru bolnavi și case de oaspeți. Starețul rînduia pe cei bătrîni și bolnavi la spital, încredințîndu-i fratelui Onosie, "bolnicerul mînăstirii". El cerea îngrijitorilor să slujească bolnavilor ca lui Dumnezeu, să le dea mîncare cît mai bună, pîine albă și vin, să-i spele săptămînal și să mențină curățenie exemplară în bolniță.

Cuviosul primea la spital și bărbați mireni care sufereau de diferite boli și care nu aveau unde să-și plece capul. Aceștia erau așezați în chilii aparte, "hrăniți din masa comună și trăiau acolo cît voiau, unii chiar pînă la moarte".

Odată starețul a văzut mergînd prin mînăstire un frate, dînd din mîini și privind încoace și încolo. Atunci Cuviosul chemă la sine pe duhovnicul lui și îi zise: "Așa povățuiești tu pe ucenicii tăi? Că iată umblă fără rînduială și sminteşte pe frați!" Apoi le dădu la amîndoi canon să facă trei zile metanii în trapeză, ca toți să se învețe din greșeala lor. Spuneau ucenicii lui că adeseori vedeau pe Cuviosul Paisie stînd aproape toată noaptea cu durere de inimă lîngă patul celor foarte bolnavi. Împreună suferea și suspina cu ei, mîngîindu-i cu nădejdea vindecării și a mîntuirii, dîndu-le nu puțină ușurare în amara lor durere.

Iată cum descrie viața duhovnicească din Mînăstirea Neamț un călugăr călător, anume Teofan: "Sărăcia lor de bunăvoie era desăvîrșită. Prin chilii, în afară de icoane, cărți și unelte pentru lucru manual, nu mai era nimic. Călugării se distingeau mai ales prin smerenie, iar de mîndrie cu totul fugeau, de ură și de zavistie nu știau. Dacă se întîmpla ca cineva să jignească pe altul se grăbea numaidecît să se împace. Cel ce nu voia să ierte pe fratele care i-a greșit era alungat din mînăstire. Mersul călugărilor era modest. La întîlnire fiecare se silea să facă el înainte închinăciune. În biserică fiecare stătea la locul ce i se hotărîse, iar vorbăria deșartă era cu desăvîrșire oprită atît în biserică și în chilii, cît și în afară".

Același Teofan scrie și despre ascultările călugărilor din Mînăstirea Neamț. "În obștea Cuviosului Paisie trăiau peste șapte sute de călugări și cînd se adunau la ascultare, cîte o sută sau cîte o sută cincizeci de frați, atunci unul din ei citea cuvînt de folos din vreo carte sau vorbea cuvînt ziditor de suflet. Dacă cineva începea să vorbească lucruri deșarte, îndată era oprit...".

Iar despre petrecerea călugărilor în chilii, același Teofan scrie: "Prin chilii unii scriau cărți, alții împleteau, alții torceau lînă, alții coseau camilafce și potcape, făceau metanii, țeseau stofe pentru rase și mantii, făceau cruci și linguri sau se ocupau cu alte lucruri manuale. Toți erau sub supravegherea duhovnicilor, la care își mărturiseau păcatele și gîndurile de două ori pe zi: dimineața spuneau pe cele făcute noaptea, iar seara pe cele făcute ziua. Fără binecuvîntarea duhovnicului nimeni nu îndrăznea să facă ceva, nici măcar să mănînce un fruct.

Era obicei ca la hramul Mînăstirii Neamț, *Înălțarea Domnului*, să se adune multă lume din Moldova, Valahia și din alte țări. Atunci Cuviosul Paisie nu avea odihnă deloc timp de patru zile. De dimineața pînă seara ușile erau deschise tuturor, și bogatului și săracului. Pe toți cîți veneau se silea a-i odihni cu iubire de străini, ca al doilea Avraam, heretisindu-i cu dragoste și mulțumindu-le pentru răbdarea ostenelilor drumului. Apoi făgăduindu-le de la Domnul și Maica Domnului milă sufletească și trupească, îi binecuvînta și-i trimitea la casa de oaspeți".

Cuviosul Paisie se ostenea foarte mult pentru tălmăcirea părinteștilor cărți din limba veche greacă în limbile slavonă și română, ca să fie spre folosul și mîntuirea celor ce vor voi a rîvni și a lua aminte la învățăturile purtătorilor de Dumnezeu părinților noștri. Despre aceasta zicea ucenicul său Platon: "Se cuvine a ne minuna cum se putea să scrie atîtea cărți! Că era cu totul neputincios cu trupul și pe toată partea dreaptă avea răni. Și pe pat unde dormea era împresurat de cărți: cîteva lexicoane, Biblia grecească și cea slavonă, gramatici grecești și slavonești, cartea din care făcea tălmăcirea și în mijloc lumînarea. Iar el ca un prunc mic ședea plecat și toată noaptea scria, uitînd de neputința trupului, de grelele sale dureri și osteneli".

O, nepătimaș și sfînt bărbat! O, suflet curat și cu Dumnezeu împreunat! Cu totul era lipit de Dumnezeu, cu totul se revărsa către aproapele cu dragoste. Pentru aceasta și cuvîntul lui era puternic, lucrător și plin de dar, dezrădăcinînd patimile și răsădind bunătățile în sufletele celor care îl ascultau cu credință și cu dragoste.

Spuneau ucenicii Cuviosului Paisie că el a tradus din slavonă în românește puține cărți precum "Cuvintele Sfîntului Nil de la Sorsca", întrucît erau mai mulți călugări moldoveni care traduceau din limba greacă decît slavoni. Din limba slavă traduceau numai Cuviosul Paisie împreună cu ieromonahul Dorotei, ucenicul său.

În limba română traduceau cei mai renumiți eleniști moldoveni, precum: Arhimandritul Macarie, mare protopsalt, a tradus *Omiliile Sfîntului Macarie, Cuvintele Sfîntului Isaac Sirul* și altele; Ieromonahul Ilaron a tradus *Cuvintele Sfîntului Calist Catafigiotul, Exaimeronul Sfîntului Vasile cel Mare* și altele; Cuviosul monah Gherontie, mare elenist, a tradus cinci cărți: *Prăvălioara cea mică, Chiriacodromionul, Cazania la toate* Duminicile, tipărită în București; *Tîlcuire la Evanghelii a Fericitului Teofilact*, tipărită la Iași; *Teologhiconul (Dogmatica) Sfîntului Ioan Damaschi*n, tipărit la Iași, *Chegagrarion al Fericitului Augusti*n, tipărit la Mînăstirea Neamț și altele.

Cuviosul Ieradiacon Ștefan a tălmăcit *Viețile Sfinților* pe tot anul, din limba slavonă, tipărite la Mînăstirea Neamț între anii 1807-1815. Cuviosul schimonah Isaac Dascălul a tradus din limba greacă *Scara Sfîntului Ioan Scărarul* și *Bogorodicina (Octoihul) Maicii Domnului*,

care s-au tipărit la Mînăstirea Neamț. Iar din limba slavonă a tălmăcit *Tipiconul* (Tipicul Sfîntului Sava), care s-a tipărit la Iași în anul 1816. Mitropolitul Grigorie Dascălul, alt ucenic al Cuviosului Paisie de la Neamț, a tălmăcit și el numeroase cărți din limba greacă, precum *Patericul, Viețile Sfinților* și altele pe care le tipărește la București, după ce ajunge mitropolit al Țării Românești (1823-1834).

Un pelerin grec, Constantin Caragea, ajungînd la Mînăstirea Neamț, descrie astfel chipul plin de Duhul Sfînt al marelui stareț Paisie: "Pentru prima dată în viață am văzut cu ochii mei sfințenia întrupată și neprefăcută. Pe mine mă uimi fața lui luminoasă și palidă, fără pic de sînge, o barbă mare și albă, lucitoare ca argintul și curățenia neobișnuită a hainelor sale și a chiliei. Vorbirea lui era blîndă și cu totul sinceră. Mi se părea că era un om cu totul desprins de trup!"

Ucenicul său, Platon, spune următoarele despre Cuviosul Paisie: "Era în el dragoste înfocată, cu care din tinerețile sale a iubit pe Domnul cu tot sufletul său. Că pe toți îi iubea, îi încălzea cu dragostea și rîvna sa. Pentru fiecare simțea durere. Iar pe fiii săi duhovnicești îi îmbrățișa mai mult decît pe sufletul său. Pe tot omul ce venea la dînsul, pentru milă sufletească sau trupească, nu-l întorcea în deșert. Niciodată nu se întrista asupra cuiva, măcar de l-ar fi supărat cu ceva".

Apoi continuă: "Erau într-însul împreunate îndelunga-răbdare și blîndețea, iar tulburarea și mînia nu s-au văzut la el, fără numai pentru călcarea poruncii lui Dumnezeu. Mustra și certa cu blîndețe, dojenea și învăța cu dragoste. Miluia și îndelung răbda cu nădejde de îndreptare. Asemenea și în cele firești era prea împodobit. Că fața lui era albă ca a îngerului lui Dumnezeu, privirea lină, cuvîntul smerit și străin de îndrăzneală, fiind cu totul revărsat spre milostivire, căci prin dragostea sa, pe toți îi atrăgea la sine. Mintea lui era întotdeauna unită cu Dumnezeu prin dragoste, mărturie fiind lacrimile".

Spunea unul dintre ucenicii Cuviosului Paisie că dobîndise darul rugăciunii adevărate, încît fața lui se lumina și ochii vărsau multe lacrimi de focul care ardea în inima sa. "Odată, adaugă ucenicul, pe cînd eram noi în Dragomirna am venit la părintele stareț și văzînd ușa deschisă am bătut și am intrat. Era înainte de Vecernie. Părintele era culcat. Fața lui era aprinsă ca de foc. Am zis: "Binecuvintează, părinte!", dar nu mi-a răspuns. Am repetat a doua oară. Nici un răspuns. Mă cuprinse frica. Atunci am înțeles că era răpit în rugăciune. Mai zăbovind puțin am ieșit din chilie și n-am spus nimănui nimic despre cele văzute".

Cuviosul Paisie avea și darul înainte-vederii. De multe ori vedea în vis o sabie spînzurînd, numai de un singur fir de păr, deasupra capului voievodului moldovean Grigore Ghica. Apoi nu după multe zile, turcii i-au tăiat capul din porunca sultanului. Și mult a plîns marele stareț pentru aceasta. Era în obște un frate neascultător și mult suspina și plîngea starețul

pentru acest frate, sfătuindu-l pentru îndreptare. Dar fratele nu asculta. Apoi după trei zile fratele acela s-a înecat. Pe alt frate l-a rugat mult Cuviosul să nu plece din mînăstire. "Frate, îi zicea el, ascultă-mă, fiindcă nu vei vedea locul acela unde vrei tu să te duci". Într-adevăr, fratele nu l-a ascultat și după patru zile de drum a murit.

Numeroase și pline de înțelepcine duhovnicească sînt și scrisorile duhovnicești ale Cuviosului Paisie trimise către diferiți prieteni și ucenici ai săi: mireni, preoți, călugări și egumeni. Iată ce scria marele stareț către călugării din schitul Robaia - Argeș, care îi cereau un preot:

"La cererea voastră de a vă trimite un preot să vă organizeze viața de obște, nici nu știm ce să vă răspundem. Și noi înșine sîntem la început și avem nevoie de povețe. Numai atît vă pot spune că după regulile Sfinților Părinți ați putea singuri să vă organizați viața duhovnicească. Întîi se cere ca egumenul să cunoască Sfintele Scripturi ca să știe a învăța pe ucenicii săi. Să aibă către toți iubire adevărată și nefățarnică, să fie blînd, smerit, răbdător, liber de mînie, de iubirea de argint, de mîndrie, de lăcomie și de toate celelalte patimi. Iar ucenicii să fie în mîinile egumenului ca lutul în mîinile olarului. Să nu facă nimic fără binecuvîntare, să nu aibă ceva al lor, ci toate, și cărțile, și patul, și celelalte să fie date cu voia egumenului. Apoi schitul vostru, oriunde s-ar afla, să nu fie supus altei mînăstiri, ci singur să se conducă, ca frații săi să se mîntuiască prin egumenul lor, iar egumenul prin Domnul...".

Asemenea, către călugării din Poiana Mărului scria:

"Nu vă tulburați pentru nerăutatea și smerenia părintelui Alexie, noul vostru egumen. Că după Sfinții Părinții egumenul trebuie să fie către frați smerit, blînd, fără răutate, pașnic, în stare să sufere orice ispită, ca să poată da fraților pildă de răbdare. Nu vă tulburați că el este slab cu trupul, cîtă vreme este sănătos cu duhul și întreg la duhovniceasca cugetare. Ci voi, cugetînd slăbiciunea firii lui, nu cereți de la el osteneli trupești mai presus de puterile lui, ci cruțați-l, să nu-și piardă înainte de vreme puterile, spre paguba fraților. Ajunge pentru el să șadă mai mult la chilie, păzindu-și sănătatea, să citească cărți folositoare pentru suflet și să fie gata la vreme de nevoie să dea fraților sfaturi folositoare pentru mîntuire. Să vă smeriți unul față de altul și să vă supuneți unul altuia, ca să aveți dragostea lui Dumnezeu între voi și să fie la voi un suflet și o inimă prin harul lui Hristos...".

Un preot oarecare l-a întrebat pe Cuviosul Paisie: "Poate oare preotul să dezlege pe cel ce se pocăiește cu căință, dacă este neputincios și nu poate face canon? Apoi să-i dea Sfintele Taine sau nu?" Iar Sfîntul Paisie a răspuns: "Dacă boala lui trupească este în așa fel, încît el se apropie de moarte și nu are vreme să facă canon, atunci, chiar de ar avea el păcate mari, dar dacă se căiește, preotul să-l dezlege a se împărtăși cu Sfintele Taine. Dacă însă poate face canon,

preotul să nu-l dezlege, pînă nu-și face canonul, căci canonul este a treia parte a pocăinței". Apoi a adăugat și aceste cuvinte:

"Vă spun și aceasta că eu am căutat cu rîvnă în toate sfintele canoane, dacă nu cumva se găsesc oarecare epitimii fără îndepărtarea de la împărtășirea cu Sfintele Taine, dar n-am putut găsi. Însă este prea înfricoșată și înspăimîntătoare certarea pusă asupra preoților, care îndrăznesc să împărtășească pe cei opriți de sfintele canoane. Pe amîndoi Biserica îi aseamănă cu Iuda vînzătorul".

Pentru blîndețe învăța astfel pe fiii săi sufletești: "Urmînd blîndeții lui Hristos, să vă opuneți pînă la sînge patimii mîniei și să aveți pace cu toți. Aceasta este așa de trebuincioasă, încît Însuși Hristos zicea ucenicilor Săi: *Pace vouă!*, *Pacea Mea dau vouă!* Unde este pacea lui Hristos, acolo petrece și Hristos. Iar în sufletul în care nu este pacea lui Hristos, nu este nici Hristos". Apoi iarăși zicea: "Răbdarea este și ea atît de trebuincioasă pentru mîntuire, încît Hristos zice: *Întru răbdarea voastră veți dobîndi sufletele voastre*. Iar cîștigarea sufletului nu este altceva decît mîntuirea sufletului. Răbdare, însă, trebuie să aveți nu numai pentru un timp oarecare, ci pînă la moarte, căci zice Domnul: *Cel ce va răbda pînă la sfîrșit, acela se va mîntui*".

Iar despre smerenie zicea Cuviosul Paisie: "Smerenia este temelia tuturor virtuților evanghelice. Ea este atît de trebuincioasă pentru mîntuire, cum este respirația pentru viața omului. Toți sfinții prin diferite căi s-au mîntuit, dar fără smerenie nimeni nu s-a mîntuit și nici nu poate să se mîntuiască. De aceea, tot cel ce vrea să se mîntuiască, trebuie să se socotească din toată inima înaintea lui Dumnezeu, ca cel mai de pe urmă între oameni și pentru orice păcat să se condamne pe sine, iar nu pe alții".

Un călugăr pelerin, trecînd odată prin Mînăstirea Neamț, a întrebat pe Cuviosul Paisie: "Cum este viața duhovnicească aici, față de cea din Mînăstirea Dragomirna?" Iar marele stareț a răspuns: "Pe fiecare an merge tot mai în jos, și a o ține la aceeași înălțime nu-i cu putință, deși mă silesc. Pricină este intrarea necontenită în mînăstire a femeilor și părăsirea învățăturii obștești".

Odată a venit în pelerinaj la Cuviosul Paisie de la Neamț un monah, Teofan de la Pecersca, pătimind multe greutăți și ispite pe cale. Cînd l-a văzut, fericitul stareț l-a întîmpinat cu aceste cuvinte: "Fiule Teofane, nu în zadar ți-a fost călătoria ta pînă la noi. Dumnezeu ți-a măsurat toți pașii tăi și ți-a pregătit răsplata".

Monahului Teofan i-a plăcut așa de mult rînduiala duhovnicească de la Neamț, încît l-a rugat pe Cuviosul Paisie să-i dea voie să rămînă în obștea sa pentru totdeauna. Dar fericitul stareț i-a spus: "Mergi la Pecersca și mai slujește puțin bătrînului tău, Dosoftei, care va trece curînd către Domnul. Cu binecuvîntarea lui mergi și te mîntuiește acolo unde îți va arăta el".

La plecare, Sfîntul Paisie i-a zis: "Fiule, Dumnezeu și Preacurata Sa Maică să te păzească în toată calea ta. Crede că Dumnezeu nu-ți va da să suferi mai mult decît poți îndura și te va învrednici de partea aleșilor Săi, pentru rugăciunile preacuvioșilor părinților noștri Antonie și Teodosie ai Pecerscăi și a bătrînului tău Dosoftei. Să fie peste tine din partea noastră binecuvîntarea lui Dumnezeu. Spune binecuvîntatului tău bătrîn mulțumiri și nu uita de sărăcia noastră duhovnicească!"

Unei egumene, Maria, din nordul Rusiei, Cuviosul Paisie îi dădea următoarele sfaturi despre ascultare:

"De vreme ce prin propria ta experiență ai aflat roadele binecuvîntatei ascultări și urmările blestematei neascultări, se cuvine să-ți spun cîteva cuvinte despre sfînta ascultare. Dumnezeiasca ascultare este atît de necesară pentru a plăcea cu adevărat lui Dumnezeu, că fără de ea nu se poate nicidecum sluji lui Dumnezeu. Iată pentru ce sfînta ascultare a și fost sădită de Dumnezeu în trei locuri: în cer, în rai și pe pămînt. În cer, la puterile cerești; în rai, la oamenii cei dintîi și pe pămînt, la sfinții ucenici și apostoli ai Domnului. Tot în aceste trei locuri s-au arătat și roadele preabinecuvîntatei ascultări și ale blestematei neascultări. Și dacă nu venea Fiul lui Dumnezeu, prin ascultarea Sa către Dumnezeu Tatăl, să pună capăt neascultării lui Adam, atunci neamului omenesc nu i-ar fi rămas nici o nădejde de mîntuire din moarte și din pierzarea veșnică. Pe această dumnezeiască ascultare, sădită pe pămînt de însuși Domnul nostru Iisus Hristos, se întemeiază cinul călugăresc, fie cu viață de obște, fie trăind cîte doi-trei împreună, sau petrecînd în pustie...".

La urmă, Cuviosul Paisie îi dă următoarele sfaturi egumenei Maria:

"Povățuiește surorile pe calea mîntuirii, dîndu-le pildă de toată fapta bună, cu ajutorul lui Dumnezeu, prin împlinirea cu sîrguință a poruncilor evanghelice, prin iubirea către Dumnezeu și aproapele, prin blîndețe și smerenie, prin cea mai adîncă pace cu toți, prin milă de mamă, prin răbdare și îndelungă răbdare, prin rugăciune cu lacrimi, prin mîngîiere și îndemnare la toată fapta bună... Silește-te, de asemenea, să fii pildă pentru surorile tale și prin păzirea canoanelor Sfinților Părinți, și prin osteneli trupești, după puterile tale și, pe cît poți, prin ascultarea pravilei bisericești, și prin închinăciuni mari și mici. De asemenea, și pravila de chilie rînduită de Sfinții Părinți împlinește-o cu frică de Dumnezeu, cu citirile, cîntările și metaniile rînduite.

Citește cu sîrguință, cu mare luare aminte și cugetare cărțile Sfinților Părinți despre rugăciunea ce se săvîrșește de minte în inimă, care este nevoința monahicească cea mai adevărată și mai plăcută lui Dumnezeu... Silește-te să nu osîndești niciodată, căci unul este Judecătorul cel drept, Hristos Domnul, Care va răsplăti fiecăruia după faptele sale. Osîndește-te pe sine și nu vei fi osîndită la a doua și înfricoșata Sa venire. Tot celui ce greșește față de tine, iartă-i greșeala din toată inima, pentru ca și Tatăl cel ceresc să-ți ierte greșelile tale...".

Iar celor care îl întrebau dacă au voie să citească cărțile eretice oprite de Biserică, Cuviosul și marele stareț Paisie le scria:

"Dumnezeiasca Biserică Ortodoxă poruncește să nu se citească de credincioși cărțile eretice, să nu stea de vorbă și să nu umble cu ei pe cale, după cuvintele psalmistului: *Fericit bărbatul care n-a umblat în sfatul necredincioșilor și în calea păcătoșilor n-a stat* (psalmul 1,1). Iar în alt loc spune Sfîntul Pavel: *De omul eretic, după întîia și a doua mustrare, te ferește*" (Tit 3,10).

Altădată l-a întrebat cineva pe Sfîntul Paisie dacă sînt de folos slujbele Bisericii și Sfînta Liturghie pentru cei ce se află în păcate de moarte. Iar Cuviosul le-a răspuns: "Dacă cineva din creștinii ortodocși greșește pe față și este stăpînit de păcate de moarte, pentru unul ca acesta, Sfînta Biserică oprește a se aduce jertfa cea fără de sînge, pînă ce el nu va părăsi păcatul și se va pocăi". Căci așa spune Sfîntul Simeon al Tesalonicului: "Nu se cuvine nicidecum preotului să aducă jertfă sau să facă pomenire pentru cei ce au păcătuit pe față și nu s-au pocăit, căci această jertfă le este spre osîndă. De asemenea, și primirea Sfintelor Taine cu nevrednicie, fără pocăință și spovedanie, aduce osîndă, cum spune despre aceasta și dumnezeiescul Pavel" (Corinteni 9,29).

Așa se nevoia Preacuviosul Părintele nostru Paisie în obștea sa atît de mare de la Neamț. Pe unii îi mîngîia, pe alții îi călăuzea pe calea mîntuirii, pe alții îi mustra cu dragoste, pe cei bolnavi și neputincioși îi cerceta și pe toți îi învăța rugăciunea inimii, poruncindu-le ca în tăcere și smerenie să repete neîncetat și cu mare atenție cuvintele acestea: "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul".

Deși era slab cu firea și suferea de insomnie, de la slujbele bisericii nu lipsea niciodată, afară de cazuri rare de boală sau dacă avea oaspeți mari. Pentru toți, călugări, frați și mireni, strălucea ca un sfeșnic aprins atît prin viața sa sfîntă, cît și prin scrierile și învățăturile sale. Pentru aceea, toți îl iubeau, toți îl căutau și îi urmau cu sfințenie sfatul. Iar cine nu-l asculta, nu sfîrșea bine cele făcute fără sfat și binecuvîntare. În timp de cincisprezece ani cît a povățuit marea obște a mînăstirilor Neamț și Secu, Sfîntul Paisie a săvîrșit multe fapte duhovnicești

vrednice de amintit, pe care nimeni altul nu le-a mai putut săvîrşi după mutarea lui la cele veşnice.

Astfel, mai întîi a întemeiat o mare obşte de peste şapte sute de călugări de mai multe naţionalităţi, dintre care peste două treimi erau moldoveni. Toţi trăiau în desăvîrşită armonie duhovnicească şi practicau rugăciunea lui Iisus. Pentru povăţuirea lor sufletească, Cuviosul Paisie a rînduit douăzeci şi patru de duhovnici care îi spovedeau regulat şi îi supravegheau ziua şi noaptea. Iar pentru cei bolnavi a organizat bolniţă cu călugări îngrijitori şi cu mîncare deosebită. Pentru închinători şi oaspeţi a rînduit, de asemenea, părinţi duhovniceşti şi chilii speciale de găzduire la arhondaric, unde puteau sta mirenii pînă la trei zile, asigurîndu-li-se gratuit masă şi toate cele necesare. Celor săraci şi lipsiţi de prin sate, care cereau ajutor, li se dădea regulat îmbrăcăminte, hrană şi bani, după nevoie, în numele lui Hristos, Care spune în Sfînta Evanghelie: *Flămînd am fost şi Mi-aţi dat să mănînc; străin am fost şi M-aţi primit; gol am fost şi M-aţi îmbrăcat...* (Matei 25,35).

Iar pentru luminarea şi povăţuirea sufletească a călugărilor, a fraţilor şi credincioşilor din Moldova, Cuviosul Paisie a organizat la Mînăstirea Neamţ o adevărată şcoală duhovnicească şi academie patristică de traducere din limba greacă în limbile română şi slavonă a zeci de opere filocalice mistice, începînd cu "Cuvintele ascetice" ale Sfîntului Isaac Sirul. Marele stareţ a realizat la Neamţ prima traducere, într-o limbă europeană, a Filocaliei Sfinţilor Părinţi, prin vestiţii călugări moldoveni iscusiţi, în limba greacă.

Pentru buna chivernisire a celor patruzeci de metoace şi terenuri donate de evlavioşii domni moldoveni, Cuviosul Paisie a rînduit peste tot călugări iconomi iscusiţi şi mireni credincioşi pentru a se evita orice tulburare şi sminteală. Iar pentru ca obştea de la Neamţ şi numeroşii ei sihaştri ce se nevoiau în schiturile Pocrov şi Vovidenia, ca şi în pădurile seculare din jurul ei, să aibă deplină linişte şi să se evite orice sminteală, Cuviosul Paisie a dus la Ceahlău toate călugăriţele ce sihăstreau în pădurile din ţinutul Neamţ, organizînd la Durău o vestită sihăstrie de maici sub povăţuirea egumenei Nazaria şi a marelui duhovnic Iosif Pustnicul. De asemenea, a strămutat şi satul Plăieşu, situat aproape de mînăstire, la peste douăzeci km depărtare de lavră, cum se vede pînă astăzi.

Pentru buna ordine şi disciplină în mînăstire, Cuviosul Paisie a rînduit la Neamţ, Secu, Sihăstria, Sihla şi în toate schiturile de sub ascultarea sa acelaşi Regulament sau Aşezămînt, scris de el pentru Mînăstirea Dragomirna, după rînduiala Muntelui Athos. Apoi, a pus călugări caligrafi iscusiţi să copieze sute de manuscrise patristice ziditoare de suflet şi cărţi de cult, pe care le difuzau ucenicii săi prin mînăstiri, schituri şi parohii din Moldova, ajungînd unele pînă în Athos şi în mînăstirile din nord-estul Rusiei.

Cuviosul Paisie mai întreținea și o vastă corespondență duhovnicească cu zeci de mînăstiri, cu ierarhi, dregători și credincioși atît din Moldova și din țările balcanice, cît și din întreaga Rusie. Toate acestea și mai ales viața sa cu totul sfîntă, fiind vas ales al Duhului Sfînt, l-au făcut pe Cuviosul Paisie de la Neamț drept cel mai renumit stareț, dascăl și luminător al Ortodoxiei din secolul al XVIII-lea, cinstit încă din viață ca sfînt și mare organizator de mînăstiri, cum n-a mai fost altul după el pînă în zilele noastre.

Din obștea sa de la Neamț a trimis peste tot călugări, dascăli, caligrafi, stareți și duhovnici iscusiți atît în Moldova și Țara Românească, cît și în Ucraina și în Rusia. Dintre aceștia cei mai vestiți au fost: duhovnicul Visarion, starețul Gheorghe de la Cernica, ierodiaconul Grigore Dascălul, iscusit traducător ajuns mitropolit al Țării Românești, arhimandritul Irinarh Roseti, întemeietorul Mînăstirii Horaița și a unei vechi mînăstiri pe Tabor; Cuviosul Iosif Pustnicul de la Văratec și mulți alții. Iar dintre călugării săi, unii se duceau la Athos și la Mormîntul Domnului, alții se retrăgeau la Poiana Mărului, la Sihăstria Voronei, la Pocrov, Secu, Sihăstria și Sihla, iar alții ajungeau pînă la Pecerska și sihăstria Optina din centrul Rusiei, care era profund influiențată de obștea nemțeană și de personalitatea marelui stareț Paisie.

Prin scrierile și traducerile sale filocalice, prin numeroșii săi ucenici răspîndiți în toate țările ortodoxe și prin frumoasa rînduială monahală de la mînăstirile Dragomirna, Secu și Neamț, Cuviosul Paisie devine unul din cei mai iscusiți dascăli ai rugăciunii și povățuitori de suflete din ultimele secole.

Prin anul 1790 Moldova a fost invadată de oștile austriece, rusești și turcești, care se luptau între ele. În vara aceluiași an a ajuns la Mînăstirea Neamț arhiepiscopul Ambrozie de la Poltava, cu dorința fierbinte să-l vadă pe compatriotul său de la Neamț. După ce zăbovi aici cîteva zile, a ridicat la rangul de arhimandrit pe Cuviosul Paisie.

În ultimii ani de viață, marele stareț se simțea tot mai bolnav și slăbit. De aceea primea pe frați la chilie numai dimineața, iar după amiaza vorbea numai cu Dumnezeu, își pregătea ultimile traduceri, se ruga mult cu rugăciunea inimii și era cercetat numai de doi mari duhovnici: Sofronie pentru călugării slavi și Silvestru pentru călugării moldoveni. Prin ei trimitea în ultimul timp pace și binecuvîntare întregului sobor de la Neamț.

La 30 octombrie 1794, Cuviosul Paisie s-a îmbolnăvit greu. După cîteva zile s-a simțit mai bine, iar Duminică, cinci noiembrie, a ascultat Sfînta Liturghie în biserică și s-a împărtășit cu Trupul și Sîngele lui Hristos. Apoi iarăși a căzut bolnav la pat, fiind îngrijit de ucenicii săi de chilie: Onorie și Martirie; iar la biserică se făceau ziua și noaptea rugăciuni către Dumnezeu pentru însănătoșirea lui și Sfîntul Maslu.

Simțindu-și sfîrșitul aproape, s-a împărtășit pentru ultima dată cu Preacuratele Taine și, chemînd la sine pe duhovnicii cei mai bătrîni, Sofronie și Silvestru, a trimis prin ei pace și binecuvîntare întregului sobor, care era foarte întristat pentru această grea despărțire.

Miercuri, cincisprezece noiembrie, nu a mai vorbit nimic, ci numai privea liniștit și se ruga neîncetat cu rugăciunea inimii, pe care o deprinsese din tinerețe. După amiază, în timpul Vecerniei, Cuviosul Paisie s-a luminat la față, iar duhovnicul Ștefan i-a citit canonul de ieșire a sufletului. Afară la fereastră se aflau toți duhovnicii mînăstirii și se rugau cu lacrimi pentru dînsul.

După Vecernie, Sfîntul Preacuviosul Părintele nostru Paisie, marele stareț al mînăstirilor Neamț și Secu, și-a dat sufletul cu pace în mîinile lui Hristos în al 72-lea an al vieții sale, fiind plîns cu multe lacrimi trei zile și trei nopți de obștea mînăstirii și de toți credincioșii din împrejurimi.

Îmbrăcîndu-se în veșminte, duhovnicii, preoții și diaconii au acoperit cinstitul trup al Sfîntului Paisie, lăsîndu-i dezvelită numai mîna dreaptă cu care binecuvînta, pentru închinarea soborului și i-au dat sărutarea cea mai de pe urmă. Apoi l-au așezat pe năsălie și l-au depus în mijlocul bisericii mari în sunetul clopotelor, fiind plîns de toți cu multe lacrimi. Vineri i-au săpat mormîntul în gropnița din dreapta naosului, iar sîmbătă, optsprezece noiembrie, l-au înmormîntat cu mare tînguire, ca pe un adevărat sfînt și părinte sufletesc cu mulți fii. La slujba de prohodire au slujit treizeci de preoți și treisprezece diaconi, cum spune pe larg unul din ucenicii Sfîntului Paisie, al cărui manuscris se află în Biblioteca Academiei Române, sub numărul 1860.

Urmașul său a fost Ieroschimonahul Sofronie, primul duhovnic al acestei lavre. Sub stăreția lui s-a pus o lespede de marmură pe mormîntul Sfîntului Paisie, care poartă următoarea inscripție:

"Aici odihnește fericitul Părintele nostru, Ieroschimonahul și Arhimandritul stareț Paisie, malorusianul, care, din Sfîntul Munte al Athosului, cu șaizeci de ucenici venind în Moldova și aici mulțime de frați adunînd și viața de obște prin sine înaintînd, către Domnul s-a mutat în anul 1794, în cincisprezece noiembrie, în zilele binecredinciosului domn Mihail Șuțu voievod și a Presfințitului Mitropolit Iacov".

După mutarea sa, Cuviosul Paisie era cinstit cu multă evlavie, ca sfînt, în obștea Mînăstirii Neamț. Cîțiva din ucenici i-au scris viața pe larg, alții i-au pictat chipul și alții i-au scris slujba cu priveghere la începutul secolului al XIX-lea, după rînduială, fiind prăznuit în fiecare an la cincisprezece noiembrie.

Pe mormîntul său arde neîncetat o candelă, iar călugării, cînd intră în biserică, fac cîte trei închinăciuni la căpătîi, în semn de respect, cerînd în taină binecuvîntare.

Biserica Ortodoxă din România l-a cinstit pe Cuviosul Paisie ca sfînt dintotdeauna, mai ales în Moldova, cu zi de prăznuire la cincisprezece noiembrie. Din anul 1988, cînd a fost canonizat ca sfînt și de Biserica Ortodoxă Rusă, cultul Cuviosului Paisie de la Neamț s-a extins în toate țările ortodoxe.

Cu ale lui sfinte rugăciuni, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, iartă-ne și ne miluiește pe toți. Amin.

40. VIAȚA ȘI PĂTIMIREA SFÎNTULUI APOSTOL ȘI EVANGHELIST MATEI

(16 NOIEMBRIE)

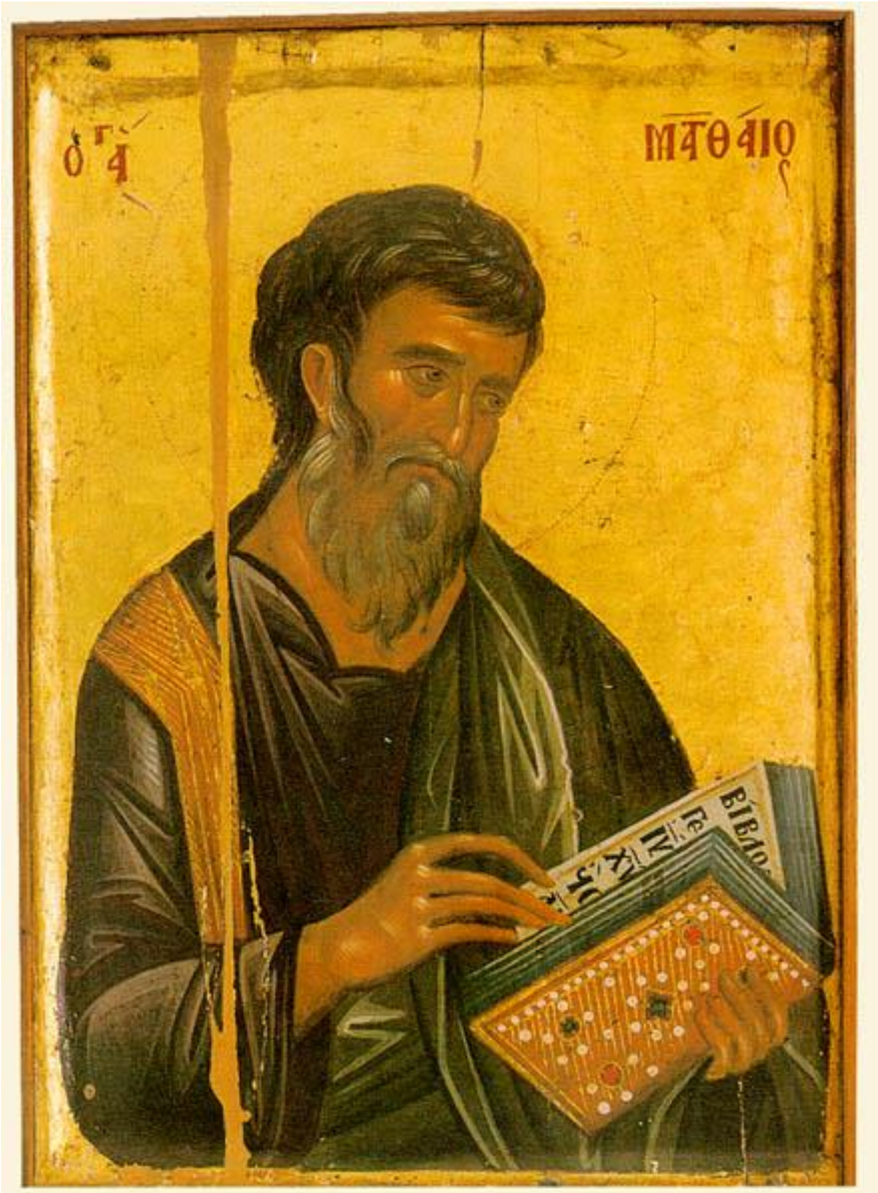

Fiul lui Dumnezeu, Unul fără de păcat, Care a venit pe pămînt cu asemănare omenească să mîntuiască pe oamenii cei păcătoşi, trecînd prin Capernaum, a văzut un om şezînd la vamă care se chema Matei şi a zis către dînsul: *Vino după Mine!* Vameşul, auzind aceasta nu numai cu urechile trupeşti ci şi cu cele sufleteşti, îndată s-a sculat de la vamă şi, lăsînd toate, a urmat pe Hristos; apoi Domnul a intrat în casa lui, iar Matei i-a făcut ospăţ. Acolo s-au adunat la Matei vecinii lui, prietenii lui şi mulţi cunoscuţi, vameşi şi păcătoşi şi au şezut împreună cu Hristos şi cu ucenicii Lui. Deci s-a întîmplat să fie acolo farisei şi păcătoşi; aceştia şezînd împreună cu păcătoşii au zis către ucenicii Lui: *Pentru ce dascălul vostru mănîncă şi bea cu păcătoşii şi cu vameşii?*

Iar Domnul, auzind cuvintele lor, a zis către dînșii: *Nu trebuie doctor celor sănătoși, ci bolnavilor, că n-am venit să chem la pocăință pe cei drepți, ci pe cei păcătoși*. Din acea vreme Sfîntul Matei s-a făcut ucenic și următor al lui Hristos și s-a învrednicit a fi cinstit între cei doisprezece apostoli.

Acest sfînt era fiul lui Alfeu și frate cu Iacob, iar de către ceilalți evangheliști se numea Levi al lui Alfeu. Pentru aceea, vrînd să acopere viața lui de vameș pentru cinstea apostoliei, l-au numit cu nume puțin cunoscut, adică Levi a lui Alfeu. Iar Sfîntul Matei în Evanghelia sa, scriind însuși despre sine, din multă smerenie, arată pe față tuturor numele său, numindu-se Matei și povestind înaintea tuturor viața sa de mai înainte, nerușinîndu-se a-și mărturisi păcatele sale.

Iar după primirea Sfîntului Duh, Sfîntul Matei, mai înainte decît toți ceilalți evangheliști, a scris Evanghelia în limba evreiască, pentru evreii care crezuseră, și a scris-o după opt ani de la Înălțarea Domnului, propovăduind această Evanghelie prin multe țări. Căci a străbătut Parția și Midia, binevestind pe Hristos. Apoi a înconjurat toată Etiopia, unde îi căzuse soarta, țară pe care a luminat-o cu lumina înțelegerii Sfintei Evanghelii. Iar mai la sfîrșit, fiind povățuit de Sfîntul Duh, a venit în ținutul mîncătorilor de oameni, la o seminție neagră la chip și cu nărav de fiară și a intrat într-o cetate ce se chema Mirmenia, unde, întorcînd către Domnul cîteva suflete, le-a pus episcop pe Platon, următorul său, și a zidit o biserică mică. Iar el s-a suit pe un munte, care era în apropiere și a petrecut pe acest munte în post, rugîndu-se lui Dumnezeu cu sîrguință pentru întoarcerea acelui neam necredincios.

Atunci i s-a arătat Domnul în chip de tînăr preafrumos, avînd în mîna Sa un toiag. Apoi, dînd pace apostolului, a întins dreapta Sa, dîndu-i acel toiag și poruncindu-i să se coboare din munte și să înfigă toiagul înaintea ușii bisericii celei zidite, "căci degrab - i-a zis Domnul -, se va înrădăcina și va crește copac înalt cu puterea Mea și va aduce multă roadă, întrecînd cu mărimea și cu dulceața toate celelalte roade. Iar din rădăcina lui va curge izvor de apă curată și, dacă mîncătorii de oameni se vor spăla, vor deveni albi, și cei ce vor gusta din roada lui, vor lepăda năravurile cele de fiară și vor fi oameni blînzi și buni".

Sfîntul Matei, luînd toiagul din mîna Domnului, a coborît din munte, mergînd în cetate să facă ceea ce i s-a poruncit. Iar ighemonul acelei cetăți, anume Flavian, avea o femeie și un fiu care erau chinuiți de diavoli. Aceștia, întîmpinînd în cale pe apostol, au strigat în urma lui cu glasuri sălbatice, înfricoșîndu-l și zicînd: "Cine te-a trimis pe tine aici cu acel toiag pentru pierderea noastră?". Iar el, certînd duhurile cele necurate, le-a izgonit. Apoi, cei ce s-au tămăduit s-au închinat apostolului și au mers după dînsul cu bucurie.

Înștiințîndu-se episcopul Platon de venirea lui, l-a întîmpinat cu clerul. Apoi, intrînd în cetate și apropiindu-se de biserică, a făcut precum îi era poruncit: a înfipt toiagul cel dat lui de

la Domnul și îndată înaintea tuturor s-a făcut toiagul copac mare, dînd ramuri cu o mulțime de frunze și s-au arătat roade într-însul foarte frumoase, mari și dulci și izvor de apă a curs din rădăcina lui.

Atunci s-au minunat toți cei ce priveau la această minune, pentru că toată cetatea se strînsese la o minune ca aceasta, și mîncau poame dulci din acest pom și beau apă curată. Iar Sfîntul Apostol Matei, stînd la un loc înalt, propovăduia cuvîntul lui Dumnezeu în limba poporului ce se adunase acolo. Deci, îndată, toți au crezut în Domnul, iar apostolul i-a botezat în acel izvor făcător de minuni. Mai întîi a botezat pe femeia ighemonului pe care o izbăvise de duhul cel viclean, împreună cu fiul său; pe urmă pe tot poporul care a crezut în Hristos. Iar toți mîncătorii de oameni, care se botezau după cuvîntul Domnului, ieșeau din apă luminați la față, apoi cîștigau albire și frumusețe nu numai trupească, ci și sufletească, lepădînd negreala de arap și îmbrăcîndu-se întru Hristos, omul cel nou.

Înștiințîndu-se de aceasta ighemonul, mai întîi s-a bucurat de tămăduirea soției și a fiului său. După aceea, îndemnîndu-l diavolul, s-a mîniat asupra Apostolului, pentru că tot poporul părăsind zeii alerga la dînsul, și a cugetat să-l omoare. Dar în acea noapte Mîntuitorul S-a arătat Apostolului, poruncindu-i a îndrăzni către El și făgăduindu-i că va fi împreună cu dînsul în mîhnirea care-i va veni. Deci, făcîndu-se ziuă, pe cînd apostolul cînta în biserică laude lui Dumnezeu împreună cu cei credincioși, ighemonul a trimis patru ostași să-l prindă, însă aceia cînd au ajuns la biserica Domnului îndată i-a cuprins un întuneric încît abia au putut să se întoarcă înapoi.

Atunci, fiind întrebați de ce n-au adus pe Matei, au răspuns: "Am auzit glasul lui vorbind, dar n-am putut să-l prindem". Deci, mîniindu-se ighemonul, a trimis ostași mai mulți cu arme, poruncindu-le să aducă pe Apostol cu sila, și de se va împotrivi cineva, nelăsînd să-l ia pe acela, să-l taie cu sabia. Dar și acest plan a rămas fără rezultat. Căci, pe cînd se apropiau de biserică, a strălucit o lumină cerească asupra Apostolului, spre care ostașii neputînd a căuta, s-au umplut de frică și, aruncînd armele, au fugit; apoi întorcîndu-se au spus ighemonului cele ce se făcuse.

Auzind ighemonul, s-a mîniat foarte tare și s-a dus cu toată mulțimea slugilor sale, vrînd ca singur să prindă pe Apostol. Însă, cînd s-a apropiat de dînsul, îndată a orbit și căuta un sprijinitor. Apoi a început a ruga pe Apostol să-i ierte păcatul și să-i lumineze ochii, iar Apostolul, făcînd semnul Sfintei Cruci peste ochii lui, i-a dăruit vederea. Dar ighemonul, văzînd cu ochii cei trupești, însă nu și cu cei sufletești - căci l-a orbit răutatea lui -, n-a crezut că ar fi puterea lui Dumnezeu, ci o vrăjitorie. Apoi, luînd pe Apostol de mînă, îl ducea în curtea sa ca și cum ar fi vrut să-l cinstească, iar în inima sa cugeta cele viclene, vrînd să ardă în foc pe Apostolul Domnului, ca pe un vrăjitor.

Apostolul, văzînd tainele inimii lui și, înțelegînd gîndurile cele viclene, l-a mustrat, zicînd: "Prigonitorule și vicleanule, de ce nu săvîrșești lucrul pe care l-ai cugetat asupra mea? Fă ceea ce au pus diavolii în inima ta, căci, precum vezi, sînt gata să rabd toate pentru Dumnezeul meu". Atunci ighemonul a poruncit ostașilor să-l ia pe Sfîntul Matei și, punîndu-l pe pămînt, să-l întindă cu fața în sus și să-i pironească mîinile și picioarele pe pămînt. Făcîndu-se aceasta, după porunca chinuitorului, slugile au adunat mulțime de vițe și vreascuri; apoi au adus smoală și pucioasă și toate acestea punîndu-le deasupra Sfîntului Matei, le-au aprins. Aprinzîndu-se focul cu văpaie mare, toți credeau că Apostolul lui Hristos va fi ars. Dar, o, minune! Îndată s-a prefăcut focul acela în răcoreală și văpaia în rouă, iar Sfîntul Matei a rămas viu, slăvind pe Dumnezeu.

Văzînd aceasta, tot poporul s-a înspăimîntat de o asemenea minune și a lăudat pe Dumnezeul Apostolului. Iar judecătorul s-a mîniat mai mult, în loc să cunoască puterea lui Dumnezeu, Care a păzit viu și nevătămat de foc pe propovăduitorul lui Hristos, și grăia asupra dreptului fărădelegi, numindu-l vrăjitor și zicînd că vrăjile au stins focul și l-au păzit viu. După aceea a poruncit să adune lemne mai multe, vițe și vreascuri și, punîndu-le deasupra lui, să le aprindă, iar deasupra să toarne multă smoală. Apoi a adus și pe zeii săi cei de aur în număr de doisprezece și, punîndu-i în jurul focului, îi chema în ajutor pentru ca Sfîntul Matei, cu puterea lor, să nu se poată izbăvi de văpaie și să ardă în foc.

Sfîntul Apostol, fiind în văpaie, s-a rugat către Domnul puterilor ca să arate puterea Sa nebiruită, să vădească neputința zeilor păgînești și să rușineze pe cei ce nădăjduiesc spre dînșii. Și îndată s-a pornit văpaia focului înfricoșat asupra idolilor de aur și s-au topit ca ceara, ba încă au ars și mulți din cei necredincioși, care stăteau împrejur. Iar din topirea idolilor a ieșit un șarpe ca de foc, care mergea după ighemon, vrînd să-l vatăme, încît nu-i era lui cu putință a fugi și a scăpa de frica aceluia, pînă ce a făcut smerită rugăminte către Apostol ca să-l izbăvească din acea nevoie. Sfîntul Apostol Matei a certat focul și îndată s-a stins văpaia și a pierit asemănarea șarpelui cea de foc. De acum, ighemonul voia să scoată din foc pe sfîntul, însă el, făcînd rugăciunea cea mai de pe urmă, și-a dat sfîntul său suflet în mîinile lui Dumnezeu.

Atunci judecătorul a poruncit să se aducă un pat de aur și să pună pe dînsul cinstitul trup al Apostolului, care fusese scos din foc nevătămat. Apoi, învelindu-l cu veșminte de mare preț, l-a luat pe umeri împreună cu boierii săi și l-a dus în curțile sale. Dar el nu avea credință desăvîrșită. De aceea a poruncit să facă un sicriu din fier și, punînd într-însul trupul Sfîntului Apostol Matei, să-l închidă pretutindeni cu plumb și să-l arunce în mare, zicînd către boierii săi: "Dacă Cel ce l-a păzit pe Matei întreg în foc, îl va păzi pe el și de înec, apoi cu adevărat Acela este Dumnezeu și Aceluia ne vom închina, lăsînd pe toți zeii noștri, care n-au putut să se izbăvească de arderea focului".

Fiind aruncat în mare sicriul cel de fier cu cinstitele moaște, noaptea s-a arătat Sfîntul Matei episcopului Platon, zicîndu-i: "Duminică să mergi la malul mării care este spre partea răsăritului de la curțile domnești și să iei de acolo moaștele mele, care vor fi scoase la uscat".

Sculîndu-se episcopul, a mers la mare cu o mulțime de popor, la locul arătat și au aflat racla cea de fier cu moaștele Sfîntului Apostol Matei, precum i-a vestit lui în vedenie.

Înștiințîndu-se despre aceasta ighemonul și boierii săi, au crezut cu adevărat în Domnul nostru Iisus Hristos, mărturisindu-L cu glas mare a fi Unul adevăratul Dumnezeu, Care a păzit pe sluga Sa, Matei. Apoi ighemonul, căzînd înaintea raclei Sfîntului Apostol, își cerea iertare de la el pentru greșeala sa și cu osîrdie dorea să se boteze. Episcopul Platon, văzînd credința voievodului și rugămintea lui cea cu dinadinsul și învățîndu-l mult, i-a poruncit să intre în apa Botezului. Iar cînd episcopul a pus mîna pe capul lui, voind să-i dea nume, îndată a venit un glas de sus, zicînd: "Nu Flavian să-l numești, ci Matei".

Astfel, luînd voievodul din botez numele Apostolului, s-a sîrguit a fi următor al faptelor lui apostolești. Căci degrabă, încredințînd altuia domnia sa, s-a lepădat de lumea aceasta deșartă și se sîrguia întru rugăciuni în biserica lui Dumnezeu. Apoi a fost învrednicit rînduielii preoțești de către Sfîntul Platon episcopul. Iar după trei ani, murind episcopul, Sfîntul Matei s-a arătat în vedenie preotului Matei, celui ce-și lăsase domnia, și l-a sfătuit să primească scaunul episcopal, după fericitul Platon.

Luînd episcopia Matei cel nou, bine s-a ostenit în buna vestire a lui Hristos și pe mulți întorcîndu-i de la închinarea la idoli, i-a adus către Dumnezeu. Apoi, viețuind ani îndelungați cu plăcere de Dumnezeu, s-a mutat către El, stînd înaintea scaunului Lui, împreună cu Sfîntul Apostol și Evanghelist Matei și se roagă pentru noi, ca să fim moștenitori împărăției Sale în veci. Amin.

41. VIAȚA CELUI ÎNTRE SFINȚI PĂRINTELE NOSTRU GRIGORIE, EPISCOPUL NEOCEZAREEI, FĂCĂTORUL DE MINUNI (17 NOIEMBRIE)

Sfântul Grigorie Taumaturgul

Sfîntul Grigorie s-a născut în slăvita și marea cetate a Neocezareei din părinți necredincioși. Apoi, din copilărie rămînînd orfan, a fost dat la învățături elinești, unde, învățînd, a început să priceapă înțelepciunea cea desăvîrșită, care este cunoștința adevăratului Dumnezeu; căci din făpturi cunoștea pe Făcătorul și se sîrguia a-I bineplăcea Lui cu viață înțeleaptă.

Auzind învățătura Sfintei Evanghelii, îndată s-a făcut următor al ei. Apoi, luînd botezul, viețuia întru desăvîrșirea Evangheliei, adică întru curățenie și neagoniseală, lepădînd toate deșertăciunile lumești și părăsind plăcerile trupului, își păzea curățenia fecioriei sale cu mare înfrînare, căci pînă la fericitul său sfîrșit n-a cunoscut păcat trupesc. Astfel, s-a păzit pe sine de păcat și de necurăție pentru ca mai bine să placă lui Dumnezeu, Celui curat și fără de păcat,

Care S-a născut din Preacurata Fecioară. Aceluia dăruindu-se din tinerețe, sporea cu ajutorul Lui din putere în putere și din bunătăți în bunătăți și umbla în calea vieții fără prihană.

De aceea era iubit de Dumnezeu și de oamenii buni, iar de cei răi era urît. Căci, fiind mulțime de tineri ca să învețe înțelepciunea filosofiei și a medicinei și învățînd el împreună cu aceia, fiind încă tînăr, au început să-l urască pentru viața lui plină de înțelepciune și fără prihană. Căci aceia, fiind robiți de neînfrînare și de patimi, trăiau în necurăție, intrînd prin casele de desfrînare, după cum era obiceiul tinerilor păgîni. Iar Sfîntul Grigorie, fiind tînăr creștin, se abătea de la orice cale necurată și ura fărădelegea. Precum este crinul în mijlocul spinilor, așa înflorea el cu curățenia în mijlocul celor necurați.

Fiind cunoscută multora viața sa cea curată și fără de prihană, mulți filosofi dintre cei mai renumiți și unii cetățeni îl cinsteau și-l lăudau mult. Iar cei de o vîrstă cu el, neputînd să privească spre un tînăr ca acesta, care întrecea cu înfrînarea și curățenia nu numai pe cei tineri, ci și pe cei bătrîni, s-au gîndit să-i aducă necinste în popor, cum că ar trăi în necurăție ca și alții, ca astfel să strice numele lui cel bun cu care era lăudat de toți. Deci au îndemnat asupra lui o desfrînată ca să grăiască fărădelege despre acest drept și să-i scoată nume rău tînărului cel nevinovat și curat cu inima.

Odată, pe cînd era sfîntul într-un loc cu niște filosofi vestiți și cu dascălii cei mai de frunte vorbind împreună, s-a apropiat de dînsul desfrînata, îndemnată de cei de o vîrstă cu el, cerînd fără rușine plata pentru păcatul trupesc ce zicea că l-ar fi săvîrșit cu dînsa. Auzind aceasta, toți se mirau, iar unii dintr-înșii s-au tulburat, crezînd că este lucru adevărat. Alții însă n-au crezut cuvintele aceleia, știind pe Grigorie că este curat și înțelept și o alungau pe acea desfrînată fără de rușine. Ea însă, strigînd cu glas mare, supăra pe sfîntul să-i dea plată pentru desfrînare. Sfîntul Grigorie s-a rușinat, auzind niște cuvinte ca acelea fără de rușine și neadevărate de la acea femeie cunoscută ca desfrînată de o mulțime de oameni cinstiți, ba chiar ca o fecioară curată se rumenea la fața.

Sfîntul, fiind fără de răutate și blînd, nu i-a zis nimic aspru, nici n-a arătat vreun fel de mînie, nici nu se îndrepta și nici nu punea înainte martori ai nevinovăției sale. Apoi cu blîndețe a zis către un prieten al său: "Dă-i degrabă prețul pe care îl cere ca să se ducă de la noi și să nu ne supere mai mult". Iar prietenul lui îndată i-a dat cît a cerut, răscumpărînd pe Grigorie de nevinovata rușine.

Însă Dumnezeu, Care este în cer martor credincios a descoperit acea nedreptate, trimițînd un duh necurat asupra acelei desfrînate fără de rușine și mincinoasă. Astfel, cînd a luat în mîinile sale plata cea nedreaptă, îndată a primit pedeapsă cumplită, căci a năvălit divolul asupra ei și a început s-o chinuie înaintea tuturor. Apoi acea necurată femeie a căzut la pămînt și striga cu glas înfricoșat și tremura cu tot trupul, scrîșnind din dinți și tăvălindu-se, încît cei

ce erau acolo de față s-au umplut de mare frică, văzînd grabnica și cumplita izbîndă pentru nevinovatul tînăr. Deci, n-a încetat diavolul a o chinui, pînă cînd Sfîntul Grigorie n-a făcut rugăciune cu sîrguință către Dumnezeu pentru dînsa și a gonit pe diavoli. Așa a fost începutul sfințeniei și minunilor lui, încă din tinerețe, lucru de care se minunau cei bătrîni.

Deci, avea el acolo un prieten care se numea Fermian și era de neam din Capadocia, bine priceput și cu obiceiuri bune. Aceluia i-a descoperit Sfîntul Grigorie gîndul inimii sale, cum că voiește să lase toate și să slujească lui Dumnezeu. Deci l-a aflat și pe Fermian avînd același gînd și pe aceeași cale voind a călători împreună cu dînsul. Sfătuindu-se împreună, au lăsat amîndoi filosofia cea din afară și, ieșind din școlile elinești, s-au dus să învețe înțelepciunea creștinească și tainele dumnezeieștii Scripturi. În acea vreme Origen, care pînă atunci nu căzuse în eres, era dascăl preaslăvit între creștini. Deci, mergînd Sfîntul Grigorie către Origen împreună cu prietenul său Fermian, s-au pus pe învățătură și au petrecut la dînsul vreme îndelungată. Apoi s-a întors în patria sa, Neocezareea.

Cetățenii Neocezareei și toți cunoscuții, văzînd înțelepciunea lui cea mare, voiau să-l aibă între dînșii ca pe un cetățean cinstit și îndreptător al cetății. El însă, fugind de mîndria și de slava lumească cea deșartă și de cursele vrăjmașului cele cu multe împletituri ce sînt în lume, a ieșit din cetate și din patria sa și s-a sălășluit în pustie, viețuind cu înfrînare. Iar nevoințele și ostenelile lui, numai singur Dumnezeu le știe, Cel ce a zidit inimile noastre și înțelege toate lucrurile.

Petrecînd Sfîntul Grigorie în pustie și îndeletnicindu-se în gîndiri către Dumnezeu, fericitul Fedim, episcopul cetății Amasiei din Capadocia, aflînd despre dînsul, voia să-l scoată din pustie spre ajutorul Bisericii lui Hristos și să-l pună arhiereu și învățător, pentru că mai înainte vedea în dînsul darul lui Dumnezeu cum că are să fie mare stîlp al Bisericii și întăritor al credinței.

Avînd Sfîntul Grigorie darul mai înainte vederii și cunoscînd că episcopul vrea să-l ia din pustie spre slujba Bisericii, se ascundea dinaintea lui, judecîndu-se a fi nevrednic de o asemenea treaptă și umbla din loc în loc prin pustie ca să nu-l poată afla. Dar fericitul Fedim îl căuta cu sîrguință și cu rugăciuni îl chema din pustie la dînsul. Însă, neputînd despărți de pustie pe iubitorul de pustie și a-l aduce în cetatea Amasiei pentru hirotonie, a făcut un lucru străin și neobișnuit. Fiind îndemnat de Duhul lui Dumnezeu și aprins cu rîvnă pentru Sfînta Biserică, n-a ținut seama că Grigorie nu a venit acolo la dînsul și că nu puțină depărtare este între dînșii, fiindcă de la cetatea Amasiei pînă la pustia aceea unde viețuia Sfîntul Grigorie era cale de trei zile.

Episcopul Fedim, nețiînd seama de depărtarea aceea dintre dînșii, a sfințit pe Grigorie episcop al Bisericii Neocezareei, deși nu venise el acolo de față. Căci, căutînd către Dumnezeu,

a zis: "Tu, Cela ce toate le știi, Dumnezeule, și toate le poți, caută în ceasul acesta spre mine și spre Grigorie, și săvîrșește cu darul Tău, hirotonisirea lui". Astfel l-a hirotonit pe fericitul, nefiind de față. Despre aceasta mărturisește Sfîntul Grigorie de Nisa, care a scris viața acestui sfînt, fapt ce se întărește și în canonul din Minei, în pesna a cincea, adeverind astfel: "Stătătorul înaintea lui Dumnezeu, Fedim, fiind aprins de rîvnă, te-a uns pe tine, părinte, nefiind tu de față, bizuindu-se pe buna ta credință și pe viața ta cea curată, grăitorule de Dumnezeu, Grigorie". În acest chip minunat, fericitul Fedim a săvîrșit hirotonia lui Grigorie; deci și nevenind el, s-a supus a primi cîrma Bisericii. Căci cum putea a se împotrivi voii dumnezeiești? Însă mai întîi a făcut rugăciune, cerînd de sus ajutor pentru un lucru dumnezeiesc ca acesta.

În acea vreme începea eresul lui Pavel de Samosata, pentru care Sfîntul Grigorie, fiind întru nepricepere, se ruga cu sîrguință lui Dumnezeu și Maicii Sale, ca să-i arate credința cea adevărată. Într-o noapte, rugîndu-se mai cu sîrguință, i s-a arătat Preacurata Fecioară Maria, strălucind ca soarele, împreună cu Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, care era îmbrăcat în veșminte arhierești. Arătînd Preacurata Fecioară cu mîna spre Sfîntul Grigorie, a poruncit Sfîntului Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, să-l învețe taina Sfintei Treimi și cum se cade a crede drept. Deci, în puțină vreme, Sfîntul Grigorie a fost învățat, din porunca Maicii Domnului, de către Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu mari taine dumnezeiești și a pătruns adîncul înțelepciunii.

Acestea erau cuvintele descoperirii grăite de Sfîntul Ioan: "Unul este Dumnezeu, Părintele Cuvîntului Celui viu, al învățăturii celei ipostatice, al puterii și al tainei celei veșnice, născătorul desăvîrșit al Celui desăvîrșit, Tatăl Fiului, Cel Unul născut. Unul Domnul, Unul dintru Unul, Dumnezeu din Dumnezeu, asemănarea și chipul Dumnezeirii; Cuvîntul lucrător, înțelepciunea care ține alcătuirea celor ce sînt și puterea cea făcătoare a toată făptura; Fiul Cel adevărat al Părintelui Celui adevărat, Fiul Cel nevăzut al Părintelui Celui nevăzut, Cel desăvîrșit al Celui desăvîrșit; Cel fără de moarte și veșnic al Celui veșnic.

Unul Duhul Sfînt, Care are ființă de la Tatăl și prin Fiul este arătat oamenilor; chipul cel desăvîrșit, viața, pricina celor ce viețuiesc, izvor sfînt, sfințenia care dă sfințenie, întru care se descoperă Dumnezeu Tatăl, Care este mai presus de toate, și Dumnezeu Fiul prin Care sînt toate. Treimea cea desăvîrșită, Care cu slava, cu veșnicia și cu împărăția nu se desparte, nici se depărtează; căci nici nu este ceva zidit sau făcut în Sfînta Treime, nici adaos, adică să fie ceva ce n-ar fi fost mai întîi și după aceea să fi venit. Nici Fiul n-a fost cîndva să nu fi fost întru Tatăl, nici Duhul întru Fiul, că neprefăcută și neschimbată este Treimea, totdeauna aceeași".

Aceste cuvinte care au fost grăite de Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, după vedenia aceea, le-a scris Sfîntul Grigorie cu mîna sa și a fost păstrată acea scrisoare multă vreme, pînă la stăpînirea agarenilor, adică a turcilor, în Biserica Neocezareei. Apoi sculîndu-se, s-a dus la Neocezareea. Atunci toată cetatea aceea era întru întunericul închinării la idoli, fiind acolo mulțime de idoli și de capiști idolești. Acolo se aduceau mulțime de jertfe idolilor, încît tot văzduhul era plin de mirosuri ce ieșeau din dobitoacele înjunghiate și arse ca jertfă; numai cîteva suflete de creștini erau în cetatea aceea, ce avea atîta mulțime de popor.

Sfîntul Grigorie, mergînd la Neocezareea, în cale a avut prilej să dea de o capişte idolească. Era atunci seară şi căzuse o ploaie mare, de aceea sfîntul a fost nevoit să intre în acea capişte idolească, împreună cu călătorii şi a rămas într-însa. Acolo erau mulţi idoli în care vieţuiau draci şi se arătau aievea slujitorilor lor şi vorbeau cu ei. Deci, înnoptînd Sfîntul Grigorie acolo, îşi săvîrşea obişnuitele sale rugăciuni de miezul nopţii şi de dimineaţă, însemnînd cu semnul Crucii văzduhul spurcat de jetfele idoleşti. Iar dracii, înfricoşîndu-se de semnul Sfintei Cruci şi de rugăciunile Sfîntului Grigorie, au lăsat capiştea şi au fugit.

Făcîndu-se ziuă, Sfîntul Grigorie şi-a urmat calea sa, care îi era înainte, împreună cu ceilalţi călători, iar popa cel idolesc a intrat în capişte, după obiceiul său, vrînd să aducă jertfă idolilor, însă n-a găsit pe draci căci fugiseră de acolo. Dar, deşi aducea jertfă dracilor, nu i se arătau, precum se obişnuise mai înainte, încît slujitorul nu pricepea pentru care pricină au fugit zeii săi din capişte. El i-a rugat mult să se întoarcă iarăşi la locul lor. Dar ei de departe strigau, zicînd: "Nu putem să intrăm acolo, unde a fost străinul acela care mergea din pustie la Neocezareea". Auzind acestea slujitorul, a alergat către Sfîntul Grigorie şi, ajungîndu-l, l-a oprit, strigînd la el cu mînie, de ce a îndrăznit să intre în capiştea zeilor lor, fiind creştin, căci pentru această pricină zeii au urît locul acela. Apoi slujitorul s-a dus de acolo, îngrozind pe Sfîntul cu judecată împărătească, vrînd ca îndată să-l ducă cu sila către chinuitor.

Sfîntul Grigorie, potolind mînia lui cu cuvinte blînde şi înţelepte, a zis mai pe urmă: "Astfel este Dumnezeul meu, că şi dracilor porunceşte, şi mie mi-a dat putere asupra lor, încît şi ei mă ascultă". Iar slujitorul, auzind acestea, şi-a potolit mînia, şi a rugat pe Sfîntul să poruncească zeilor să se întoarcă iar la locurile lor. Iar Sfîntul, luînd o bucăţică de hîrtie din cărticica sa, a scris pe dînsa aceste cuvinte: "Eu, Grigorie, îţi poruncesc, satano, intră!" Şi a dat hîrtiuţa aceea slujitorului, poruncindu-i să o pună pe altarul necuraţilor zei. Apoi îndată s-au întors dracii în capişte, vorbind cu el ca şi mai înainte.

Slujitorul s-a înspăimîntat, minunîndu-se de o putere dumnezeiască ca aceea care era în Sfîntul Grigorie, căci porunceşte dracilor cu cuvîntul şi-l ascultă pe el. Apoi iarăşi a alergat după dînsul şi, ajungîndu-l, fiindcă încă nu ajunsese în cetate, l-a întrebat de unde are o putere ca aceea, încît şi zeii lor păgîneşti se tem de dînsul şi-i ascultă porunca lui. Iar Sfîntul Grigorie, văzînd inima slujitorului lesne de înduplecat către sfînta credinţă, a început a-i spune despre Unul adevăratul Dumnezeu, Care pe toate le-a zidit cu cuvîntul. Şi astfel îi spunea taina sfintei credinţe ortodoxe.

Pe cînd vorbeau ei, mergînd pe cale, popa idolesc a rugat pe Sfîntul Grigorie să facă vreo minune spre arătarea mai cu dinadinsul a credinţei sale. Atunci s-a întîmplat că era acolo o piatră mare, ca un munte, pe care nici un fel de putere omenească nu putea să o mişte din loc. Acelei pietre i-a poruncit Sfîntul Grigorie, cu numele lui Hristos, să se mişte din locul său. Atunci piatra singură de sine mergea în alt loc, unde voia popa, încît l-a cuprins frica de acea

minune preaslăvită și a mărturisit că Unul este Adevăratul și Atotputernicul Dumnezeu, Cel propovăduit de Sfîntul Grigorie și nu este altul afară de El. Acel fapt s-a vestit pretutindeni, încît în Neocezareea a știut tot poporul despre minunile Sfîntului Grigorie și despre stăpînirea lui peste draci. Și s-a înștiințat toată cetatea de venirea lui, mulțime de popor ieșindu-i întru întîmpinare, vrînd a-l vedea. Căci auziseră despre dînsul că a mutat în alt loc numai cu cuvîntul acea piatră mare și că poruncește zeilor și-l ascultă pe dînsul.

Sfîntul Grigorie, intrînd în cetate, a aflat numai șaptesprezece suflete de credincioși, iar ceilalți oameni se închinau idolilor celor fără suflet și slăveau pe diavoli. Deci se ruga lui Dumnezeu în ascunsul inimii sale să caute spre zidirea Sa și să lumineze atîta mulțime de popor care rătăcește și să-l întoarcă pe calea mîntuirii. El a fost primit în casa unui bărbat cinstit, fiind cel mai de frunte din cetate, cu numele de Musonie; și petrecea acolo, învățînd pe oameni cunoștința adevăratului Dumnezeu, în care sporea cu ajutorul Lui, încît nu trecea nici o zi fără cîștigarea sufletelor omenești. Căci se aduna și Sfîntul Grigorie în casa lui Musonie, cu mulțime de popor, cu femeile și cu copiii lor, ca să audă învățătura și să vadă vindecările și minunile ce se făceau de către dînsul, izgonind din oameni duhurile cele viclene. De aceea din zi în zi se adăuga și se înmulțea numărul credincioșilor. Apoi, în puțină vreme, a zidit o biserică preaminunată din averea oamenilor care au crezut în Domnul. Căci ei, tot ce aveau dădeau Sfîntului pentru zidirea bisericii și își deschideau vistieriile lor pentru împodobirea casei Domnului, pentru hrana săracilor și trebuința bolnavilor, oricît ar fi fost de trebuință.

Deci cuvîntul lui Dumnezeu sporea în Neocezareea și sfînta credință se înmulțea, iar închinarea idolilor dispărea și se pustiau capiștile lor cele urîte, idolii se zdrobeau, iar numele Domnului și Dumnezeului nostru Iisus Hristos era preamărit în Neocezareea, unde se săvîrșeau prin Sfîntul Grigorie, cu puterea lui Dumnezeu, minuni prea mari și înfricoșate.

Doi frați, după moartea tatălui lor, au rămas moștenitori ai unei mari avuții pe care au împărțit-o între dînșii. Apoi mai aveau și un iezer mare, pentru care se sfădeau căci fiecare dintre dînșii dorea să-l aibă singur întreg; deci și-au ales ca judecător pe făcătorul de minuni, Grigorie. Mergînd Sfîntul către dînșii la iezer, voia să facă pace între ei, dar n-a sporit nimic cu cuvintele pentru că amîndoi erau neînduplecați și nu voiau să se lase unul pe altul să aibă parte de iezer. După multă sfadă voiau să facă chiar război între dînșii, pentru că în amîndouă părțile era popor mult și de-abia a putut Sfîntul să-i potolească în acea zi să nu facă război.

Făcîndu-se seară s-au dus pe la casele lor, amînînd războiul pe a doua zi, iar Sfîntul a rămas singur lîngă iezer și, petrecînd toată noaptea în rugăciuni, a poruncit iezerului, în numele Domnului să se usuce de tot și să nu rămînă nici picătură de apă și nici tină într-însul, ci să fie pămînt bun de arat și de semănat. Deci s-a făcut așa, căci deodată nu se știe unde s-a ascuns apa și s-a făcut pămînt uscat.

A doua zi, venind frații la iezer cu mulțime de oameni înarmați ca să facă război, n-au aflat în locul unde era iezerul nici o picătură de apă și, ca și cum n-ar fi fost niciodată apă acolo, au aflat pămînt înverzit. Mirîndu-se de aceasta, frații s-au împăcat între dînșii, iar toți oamenii preamăreau pe Dumnezeu.

Astfel de judecată dreaptă a făcut făcătorul de minuni, căci acolo unde nu putea să fie pace între frați și era aproape a se face război, a uscat iezerul cu apă ca să nu se ia dragostea lor dintre frați.

În pămîntul acela este un rîu ce se numește Licos, care primăvara se umplea cu apă, încît ieșea din matca sa și, vărsîndu-se în satele, cîmpiile, grădinile și livezile care erau în apropiere, făcea mare pagubă semănăturilor și poporului. Auzind poporul care trăia pe marginea rîului aceluia, despre Sfîntul Grigorie al Neocezareei, făcătorul de minuni, cum că are stăpînire peste ape - căci aflaseră că a poruncit iezerului celui mare și s-a uscat -, s-au adunat toți de la mic la mare și, mergînd la Sfîntul, au căzut la picioarele sale, rugîndu-l să fie milostiv și să potolească pornirea rîului, care atunci, mai mult ca oricînd, vărsase și înecase multe sate. Iar Sfîntul a zis către dînșii: "Singur Dumnezeu a pus hotar apelor și nu pot să curgă altfel, decît numai așa precum le-a poruncit El". Iar ei supărau pe Sfîntul cu rugămintea. Deci Sfîntul, văzînd necazul lor, a mers împreună cu ei la rîul acela.

Venind la malurile care formau albia rîului cînd nu era revărsat, a înfipt acolo toiagul său, zicînd: "Hristos îți poruncește ție, rîule, ca să nu mai ieși din hotarele tale, nici să-ți mai verși apele mai departe, ci să curgi între aceste maluri cu rînduială". Apoi îndată toiagul cel înfipt a crescut stejar mare, iar apele s-au adunat cu rînduială în mijlocul malurilor. De atunci, niciodată nu s-a mai revărsat rîul acela ci, cînd se înmulțeau apele și se apropiau de stejar, îndată se întorceau înapoi și nu mai înecau holdele oamenilor.

Odată acest sfînt făcător de minuni a vrut să zidească o biserică la un loc frumos, aproape de un munte. Începînd el a pune temelia, locul era strîmt și nu putea să-l mai lărgească din cauza muntelui aceluia. Deci, Sfîntul a stat la rugăciune. Și, rugîndu-se din destul, a poruncit muntelui, în numele lui Iisus Hristos, să se mişte și să se îndepărteze de la locul său, cît trebuia pentru lărgirea bisericii. Apoi îndată s-a cutremurat muntele și, mişcîndu-se, s-a depărtat făcînd destul loc pentru lărgimea temeliei bisericii. Astfel era credința acestui plăcut al lui Dumnezeu, încît muta și munții. Mulți dintre necredincioşi, văzînd o astfel de minune, se întorceau către Domnul și se botezau de către Sfîntul; iar vestea despre dînsul străbătea pretutindeni pentru minunile cele mari pe care le făcea cu puterea lui Dumnezeu, de care era plin.

Oarecînd, fiind Sfîntul Grigorie în cetatea Comani pentru alegerea episcopului - cînd a fost ales un bărbat vrednic, adică Sfîntul Alexandru, care mai pe urmă s-a învrednicit cununii mucenicești -, întorcîndu-se el de acolo, oarecare din necredincioșii evrei au vrut să rîdă de

Sfîntul, zicînd că nu are întru el Duhul lui Dumnezeu. Astfel, ei au pregătit un lucru întru acest chip: pe calea pe unde avea să meargă Sfîntul, au pus un evreu gol între dînșii, ca și cum ar fi fost mort, iar ei se prefăceau că s-ar tîngui pentru el. Cînd Sfîntul a trecut pe lîngă dînșii, au început să-l roage să arate milă spre acel mort și să-i acopere trupul. Iar el, dezbrăcînd haina sa cea de deasupra și, dînd-o lor, s-a dus. Ei, însă, au început a rîde și a batjocori pe Sfîntul, zicînd: "De-ar fi avut Duhul lui Dumnezeu întru el, ar fi cunoscut că nu zace un om mort, ci unul viu". Și au început a-l striga pe cel culcat ca să se scoale. Dar Dumnezeu a întors asupra lor o batjocoră ca aceea, căci într-adevăr a rămas mort tovarășul lor. Iar lor, părîndu-li-se că a adormit, îl loveau peste coaste ca să-l trezească, strigîndu-l cu mare glas, dar el nu le da nici un răspuns, căci adormise somnul cel veșnic. Deci, văzîndu-l mort, rîsul lor s-a schimbat într-o adevărată tînguire și și-au îngropat mortul lor.

Cînd s-a pornit prigoană asupra creștinilor, în vremea împărăției necredinciosului Dioclețian, a ieșit poruncă împărătească în toate locurile, ca toți creștinii să fie siliți către închinarea idolilor, iar cei ce nu se vor pleca poruncii împărătești, să fie chinuiți și omorîți. Atunci Sfîntul Grigorie a sfătuit turma sa să se ascundă, adică cei ce nu au putere și darul lui Dumnezeu pentru răbdarea chinurilor celor cumplite, ca nu cumva, dîndu-se cineva cu îndrăzneală chinuitorilor și văzînd muncile cele înfricoșate, îndată să se sperie și, neputînd răbda acele chinuri, să cadă din credința în Dumnezeu. "Căci mai bine este, zicea el, a se ascunde puțină vreme și a aștepta chemarea și ajutorul Domnului Dumnezeu către nevoința cea mucenicească, decît să lepede credința".

Sfătuind astfel pe cei credincioși, s-a sculat și, luînd pe unul din diaconii săi, s-a dus în pustie și s-a ascuns de păgîni. Venind prigonitorii împăratului în cetatea Neocezareei, îl căutau mai întîi pe Sfîntul Grigorie, spre chinuire, ca pe cel ce era în partea aceea capul tuturor creștinilor și păstor al oilor celor cuvîntătoare. Dar niște păgîni, înștiințîndu-se despre dînsul că s-a ascuns într-un munte, au spus ostașilor și i-au dus pe dînșii pînă la muntele acela. Atunci ei au alergat cu sîrguință la munte, ca niște cîini gata să vîneze și ca niște lupi care vor să răpească oile. Iar Sfîntul Grigorie, văzînd că se apropie ostașii și nu este cu putință a mai fugi și a se ascunde de dînșii, a ridicat mîinile la cer, încredințîndu-se acoperămîntului lui Dumnezeu. Asemenea a poruncit și diaconului său să facă. Și stăteau amîndoi cu mîinile întinse și se rugau, iar ostașii căutau pe Sfîntul cu sîrguință însă nu l-au aflat pentru că nu puteau să-l vadă, deși de multe ori au trecut pe lîngă dînsul. Apoi, căutîndu-l destul, s-au întors.

Pogorîndu-se din munte, ostașii au zis către cei ce-i aduseseră pe dînșii: "N-am aflat pe nimeni în muntele acesta, decît doi copaci stînd nu departe unul de altul". Iar unul dintre dînșii, înțelegînd minunea ce s-a făcut, i-a lăsat și a alergat el însuși la munte. Apoi, aflînd pe Sfîntul și pe diaconul stînd la rugăciune, a căzut la picioarele lui, dorind să se facă creștin, ceea ce a și dobîndit. Astfel s-a făcut din prigonitor, rob al lui Hristos și de atunci se ascundea împreună cu ceilalți creștini.

Odinioară, Sfîntul Grigorie, săvîrşindu-şi obişnuitele sale rugăciuni către Dumnezeu, s-a tulburat foarte tare și a stat neclintit mult timp tăcînd, ca și cînd ar fi privit la o priveliște de umilință. După mai multă vreme s-a luminat la față și, umplîndu-se de bucurie, a început cu mare glas a mulțumi lui Dumnezeu și a cînta cu glas de prăznuire, zicînd: "Binecuvîntat este Domnul, Care nu ne-a dat spre vînarea dinților lor". Apoi l-a întrebat diaconul, zicînd: "Care este pricina schimbării tale, Părinte, că adineauri erai tulburat și acum te arăți vesel?" Iar Sfîntul i-a răspuns: "Am văzut, fiule, o vedenie minunată cu un copil mic, luptîndu-se cu diavolul cel mare și, biruindu-l pe diavol, l-a aruncat la pămînt".

Iar diaconul nu a înțeles cele grăite și iarăși a zis Sfîntul: "Un copil creștin cu numele Troadie a fost adus la judecată înaintea prigonitorului, și după multe și grele chinuri a fost omorît pentru Hristos, iar el acum merge la cer cu prăznuire. Deci eu mai întîi eram tulburat, căci mă temeam ca nu cumva să-l biruie chinurile și să se lepede de Hristos. Dar acum, văzîndu-l săvîrșindu-și nevoința muceniciei și mergînd către cer, mă bucur". Diaconul, auzind acestea, se mira cum vede Sfîntul cele ce se petrec departe, ca și cum ar fi aproape și slăvea pe Dumnezeu, Cel ce dă plăcuților Lui astfel de daruri.

Încetînd prigoana, Sfîntul s-a întors la scaunul său și, iarăși adunîndu-și turma sa, bine o păzea. Apoi a așezat să se prăznuiască pomenirea Sfinților Mucenici care au pătimit în vremea prigoanei ce a fost atunci, iar slava lui Hristos se întindea și închinarea la idoli se pierdea prin sîrguința Sfîntului Grigorie care n-a încetat ostenindu-se întru buna vestire a lui Hristos pînă la sfîrșitul vieții. Apoi, cu învățăturile sale și cu facerea de minuni, aducînd către Dumnezeu pe locuitorii Neocezareei, precum și toate hotarele cele dimprejurul ei, a curățit-o de jertfele idolești, sfințind-o cu jertfa cea fără de sînge.

Ajungînd la adînci bătrîneți s-a apropiat de fericitul sfîrșit și la sfîrșitul vieții a întrebat pe cei ce stăteau înaintea lui: "Cîți necredincioși se mai află încă în Neocezareea?" Și i-au răspuns că numai șaptesprezece se mai află, care se mai țin de închinarea la idoli, iar cetatea întreagă crede în Hristos. Atunci Sfîntul a zis:

"Slavă lui Dumnezeu căci, atunci cînd am venit eu în Neocezareea la episcopie numai șaptesprezece creștini am aflat, toată cetatea fiind idolatră. Iar acum, mergînd către Dumnezeu, rămîn atîția necredincioși cîți credincioși s-au aflat întîi, căci acum toată cetatea este a lui Hristos".

Acestea zicînd, și-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu. Astfel a viețuit Sfîntul Grigorie făcătorul de minuni al Neocezareei, cu plăcere de Dumnezeu și bine s-a săvîrșit. Cu ale cărui sfinte rugăciuni să dea Domnul, să dobîndim și noi sfîrșit bun. Amin.

42. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC PLATON
(18 NOIEMBRIE)

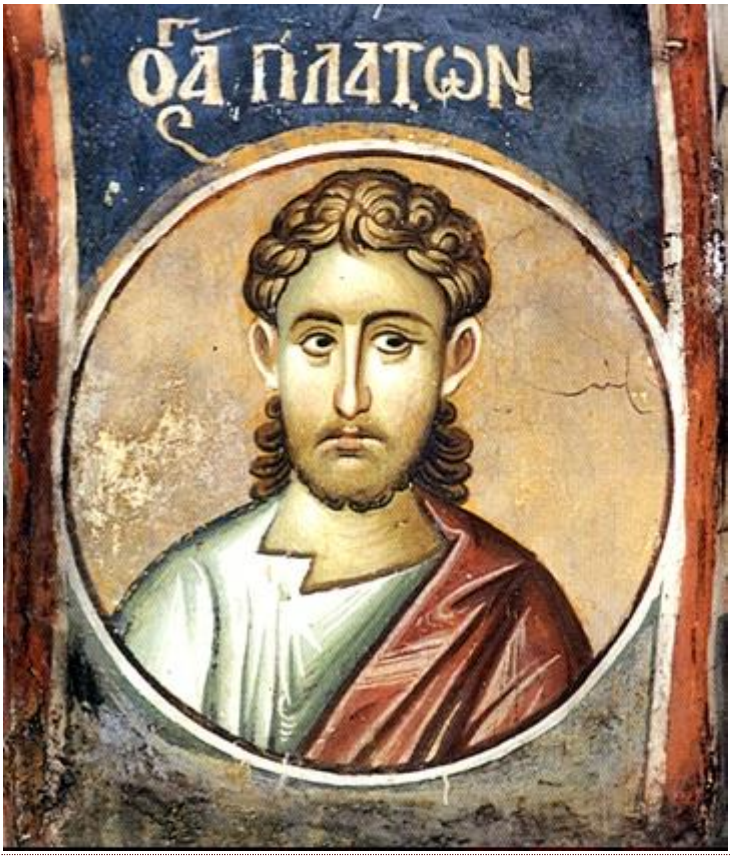

Sfîntul Mucenic Platon era din părțile Galatiei, din cetatea Ancira, frate cu Sfîntul Mucenic Antioh, născut din părinți creștini și crescut în bună credință. Încă neajungînd la vîrsta desăvîrșită, s-a arătat desăvîrșit în faptele cele bune, căci era bărbat înțelept, deși era tînăr cu anii, dar cu înțelepciunea era bătrîn. El a propovăduit cu îndrăzneală pe Hristos, Preaveșnicul Dumnezeu și îi învăța pe oameni să cunoască adevărul și să se întoarcă de la înșelăciunea idolească la Dumnezeu. Pentru aceea a fost prins de necredincioși și dus la judecată înaintea ighemonului Agripin.

Agripin era atunci în capiștea lui Die și acolo a șezut să judece pe mărturisitorul lui Hristos, spre care căutînd a zis: "Toată lumea se veselește de zeii săi, dar tu, rătăcitule, pentru ce fugi de dînșii?" Sfîntul a zis: "Voi ați rătăcit, lăsînd pe Dumnezeul Care a făcut cerul și pămîntul și toată podoaba lor și vă închinați pietrei și lemnului celui putred, lucrului făcut de mîini omenești".

Agripin a zis: "Tinerețile tale te fac îndrăzneț și fără de rînduială. Spune-mi dar numele tău, cum te cheamă și din ce cetate ești!" Sfîntul a răspuns: "Sînt creștin!" Iar ighemonul a zis: "Spune-mi numele tău, care ți-e dat de la părinți și nu-mi spune că ești creștin; căci împăratul a poruncit ca nimeni din oameni să nu îndrăznească a se numi creștin!" Sfîntul a zis: "Părinții m-au numit Platon și sînt rob al lui Hristos din pîntecele mamei mele și cetățean al acestei cetăți. Iar acum, pentru buna credință, stau la judecata cea nedreaptă, așteptînd nevinovata moarte pe care o dobîndesc cu osîrdie pentru Domnul meu. Deci, fă ceea ce voiești".

Ighemonul a zis: "Nu ți se cuvine ție, Platone, a învăța pentru Cel răstignit și nici numele Lui a-L avea în mintea ta; pentru că stăpînirea împărătească poruncește ca cei ce-L mărturisesc pe El, să fie omorîți; iar cei ce se leapădă de Dînsul, cu mari daruri să se cinstească. Pentru aceasta te sfătuiesc să te supui legii împărătești și vei afla folosul, scăpînd de moarte". Iar Sfîntul Platon a răspuns: "Eu mă supun Împăratului meu, Căruia Îi și ostășesc și aleg moartea aceasta vremelnică cu dragoste, ca să fiu moștenitor al Împărăției celei veșnice". Ighemonul a zis: "Socotește, Platone, ce-ți este mai de folos: a fi viu sau a muri?" Platon a răspuns: "Poartă grijă Domnul de cele ce-mi sînt de folos".

Ighemonul a zis iarăși: "Nu știi așezămintele împărătești cele neschimbate, care poruncesc creștinilor ca, ori să aducă jertfă idolilor, ori să fie omorîți? Deci cum îndrăznești a nesocoti acele așezăminte împărătești și a răzvrăti pe cei ce te ascultă pe tine?" Sfîntul a răspuns: "Eu știu așezămintele Dumnezeului meu și fac precum poruncesc sfintele și de viață făcătoarele Lui porunci, care ne spun că se cuvine a lepăda jertfele idolești și a sluji adevăratului Dumnezeu. Deci, eu Lui Îi slujesc și de idolii voștri nu bag seamă. Iar tu, după porunca împăratului, chinuiește-mă precum voiești; pentru că la voi nu este nou lucrul acesta de a chinui pe creștini, pentru credința în Hristos".

Iar ighemonul Agripin, avînd fire de fiară și auzind pe sfîntul că nu se supune poruncii lor celei fără de Dumnezeu și cum că grăiește împotrivă, s-a aprins asupra lui cu mînie fără de măsură și îndată a poruncit să-l întindă gol pe pămînt și a pus doisprezece ostași ca să se schimbe și să bată pe rînd pe sfîntul. Deci a fost bătut fără milă peste tot trupul, încît foarte s-au ostenit ostașii, iar bunul pătimitor nu a ostenit, răbdînd și mărturisind numele Domnului său Iisus Hristos.

Apoi, încetînd ostașii de a-l mai bate, ighemonul a început a grăi către dînsul, zicînd: "Eu, Platone, te sfătuiesc prietenește să te abați de la moarte spre viață". Mucenicul a răspuns: "Bine mă înveți, Agripine, ca să mă abat de la moarte spre viață, căci fug de moartea cea veșnică și caut viața cea fără de moarte". Iar Agripin a zis către sfîntul cu mînie: "Spune-mi, ticălosule, cîte morți sînt?" Sfîntul a răspuns: "Două morți sînt: una vremelnică și alta veșnică. Asemenea și vieți sînt două: una de puțină vreme, iar alta fără de sfîrșit". Agripin a zis: "Lasă basmele tale și te închină idolilor, ca să te izbăvească de chinul cel cumplit". Sfîntul a răspuns: "Nici focul, nici rănile, nici mînia fiarelor, nici tăierea mădularelor nu mă vor despărți pe mine de

Dumnezeul cel viu; pentru că nu iubesc veacul acesta de acum, ci pe Hristosul meu, Care pentru mine a murit și a înviat".

După aceasta ighemonul a poruncit să ducă pe Sfîntul Platon în temniță; iar în urmă mergea poporul, care privise la pătimirea sfîntului ca la oarecare priveliște, căci era în popor mulțime de creștini. Mucenicul lui Hristos, Platon cel tare și cu sufletul viteaz, apropiindu-se de temniță, s-a întors către popor și, rugîndu-l să facă tăcere, a început a grăi cu mare glas, zicînd:

"Bărbați, care iubiți adevărul, cunoașteți că nu pentru altă vină am intrat eu în nevoința acestei pătimiri, ci pentru Dumnezeu, Care a zidit cerul și pămîntul și toate cele ce sînt într-însele. Rogu-vă pe voi, care sînteți ai lui Hristos, să nu vă tulburați de cele ce se fac, pentru că multe sînt necazurile drepților și din toate acestea Domnul îi va izbăvi pe dînșii. Veniți dar să alergăm împreună toți către limanul cel neînviforat și către Piatra de care grăiește marele apostol, zicînd: Iar Piatra era Hristos. Apoi să nu slăbim întru nevoile pe care le răbdăm pentru buna credință, știind că nu sînt vrednice pătimirile veacului de acum pe lîngă slava ce are să se arate întru noi".

Acestea zicînd mucenicul, a intrat în temniță și plecîndu-și genunchii la pămînt se ruga către Dumnezeu, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, Ziditorule și mai înainte purtătorule de grijă al tuturor, Cel ce dai robilor Tăi răbdare și biruință, dă-mi și mie smeritului și nevrednicului robului Tău ca, pînă la sfîrșit, să rabd bine pentru numele Tău cel sfînt; și trimite pe îngerul Tău ca să mă izbăvească de înșelătorul Agripin, șarpele cu totul înrăutățit, ca să cunoască toți că nu sînt dumnezei aceia pe care îi zidesc mîinile omenești; ci, Tu singur ești Dumnezeu, îndelung răbdător, mult milostiv și preamărit în veci. Amin".

Trecînd șapte zile, iarăși a șezut chinuitorul la judecată în capiștea lui Die și a poruncit să aducă înaintea sa pe mucenic, punînd înaintea lui diferite unelte de chinuri: căldări de aramă, papuci cu piroane, paturi de fier, țepi ascuțite, unghii de fier, roți și multe altele, nădăjduind că prin acelea va înfricoșa pe ostașul lui Hristos.

Apoi a început a grăi către dînsul, zicînd: "O, iubitule Platon, eu văzînd tinerețile tale, știind neamul cel bun al părinților și cruțînd frumusețea trupului, te sfătuiesc, mai înainte de a începe iarăși a te chinui, să primești a jertfi zeilor noștri și să fii una cu noi. Apoi, știind bine aceasta că nimeni din cei ce se împotrivesc mie, nu rămîn vii; precum și dimpotrivă, nimeni din cei ce se pleacă mie nu sînt lipsiți de cinstea și darurile cele făgăduite de mine. O, frumosule Platon, ascultă-mă ca pe un părinte care te sfătuiește bine; am o fiică a fratelui meu pe care o voi da ție de soție cu multă bogăție și te voi numi fiu al meu".

Fericitul Platon, zîmbind, a zis: "Mișelule și urîtule de oameni, fiu al diavolului și sluga satanei! Dacă aș fi voit să mă împărtășesc de dulceți lumești și să-mi iau femeie, apoi n-aș fi aflat alta mai bună decît fiica fratelui tău? Cu adevărat aș fi avut slujnice mai bune decît dînsa. Oare cum s-o iau pe dînsa, cînd lăsînd lumea mă unesc cu Hristos?" Atunci chinuitorul, umplîndu-se de mînie, a poruncit să pună pe sfîntul gol pe patul cel de aramă, iar dedesubtul patului să pună mulțime de cărbuni și să-i aprindă, turnînd peste foc untdelemn, ceară și smoală și așa să ardă trupul sfîntului mucenic; iar deasupra să-l bată cu toiege subțiri pentru ca din bătaie și din arderea focului să simtă durerea mai cumplit.

Astfel fiind chinuit, după multă vreme Agripin a zis: "Ticălosule, miluiește-te pe tine însuți și dacă nu vrei să te închini zeilor, apoi zi măcar cuvintele acestea: Mare este zeul Apolon și îndată voi înceta a te chinui și te vei duce cu pace la casa ta". Sfîntul a răspuns: "Să nu-mi fie mie aceasta a-mi milui trupul și a pregăti sufletul pentru focul gheenei".

Petrecînd Platon trei ceasuri într-acel chin, au pogorît patul și au aflat trupul lui întreg și sănătos, neavînd nici urmă de răni din arderea focului, ci ca și cum ar fi ieșit din baie; ba încă și o bună mireasmă ieșea din trupul lui, încît toți cei ce stăteau acolo se minunau și ziceau: "Cu adevărat mare este Dumnezeul creștinilor".

Iar ighemonul a zis către sfîntul: "Dacă nu vrei să aduci jertfă zeilor noștri, apoi măcar leapădă-te de Hristosul tău și te voi elibera îndată. Sfîntul a răspuns: "O, nebunule și fără de minte, ce vorbești? Să mă lepăd de Mîntuitorul meu? Oare vrei să fiu asemenea ție, păgînule? Dar nu ți-e de-ajuns pierzarea ta? Către aceasta vrei să aduci și pe alții care sînt numărați în rîndul ostașilor lui Hristos? Depărtează-te de mine, lucrătorule al fărădelegii, căci cred în Dumnezeul meu că nu mă va lăsa să cad în cursa ta".

Agripin s-a sculat de pe scaunul său și a început să-l chinuie singur pe sfîntul. Căci, arzînd un fier rotund, l-a pus sub subțiorul lui, apoi a pus pe pieptul mucenicului două bucăți de fier arse foarte mult și a ieșit fum din nările lui, încît ajungea puterea focului pînă la cele dinlăuntrul lui; și mulți socoteau că sfîntul acum a murit.

După puțin sfîntul a zis chinuitorului: "Puține sînt muncile tale, o, băutorule de sînge și cumplitule cîine!" Apoi, ridicîndu-și ochii în sus, a zis: *"Spatele meu l-am dat spre răni și fălcile mele spre pălmuire, iar fața mea n-am întors-o de la rușinea scuipărilor. Nu mă lăsa pe mine, Doamne, că necazul este aproape, ca să nu zică păgînii: unde este Dumnezeul lui?* Dă-mi mie, robului Tău, o, Iisuse Hristoase ca, scăpînd desăvîrșit de chinurile potrivnicului, să stau cu îndrăzneală înaintea înfricoșatei Tale judecăți, săvîrșind această nevoință frumoasă, că Ție se cuvine slava în tot locul stăpînirii Tale, cinstea și închinăciunea, acum și pururea și în vecii vecilor".

Zicînd "amin", s-a cutremurat capiștea și toți s-au temut; însă cei vîrtoși la cerbice n-au vrut să cunoască puterea lui Dumnezeu. Prigonitorul a poruncit apoi să jupoaie pe sfînt și să facă din pielea lui curele. Sfîntul rupînd o curea care atîrna din trupul său a aruncat-o în fața lui Agripin, zicînd: "Om fără de omenie și mai cumplit decît toate fiarele, de ce nu vrei să cunoști pe Dumnezeu Care ne-a zidit pe noi după chipul Său? Cum nu miluiești trupul acesta cu care ești și tu îmbrăcat; ci te bucuri, văzînd zdrobirea mădularelor mele? Chinuiește-mă mai cumplit ca să se arate tuturor neomenia ta și răbdarea mea, căci eu toate acestea le rabd cu mulțumire pentru Hristosul meu. Astfel, cu darul Lui să aflu odihna în veacul ce va să fie". Agripin a zis către dînsul: "Pentru ce ești fără de minte și nu-ți miluiești trupul tău și nu bagi de seamă că cele dinăuntru ale tale ies printre coaste și încă nu încetezi a huli pe zei și pe mine a mă întărîta spre mînie?"

După aceasta, a poruncit să-l spînzure pe sfîntul de lemn, apoi să bată trupul lui cel despuiat pînă cînd va cădea carnea care mai rămăsese pe oase și se va vărsa tot sîngele lui; iar fața lui cea sfîntă a jupuit-o cu unghii de fier, încît nu era nici urmă de chip omenesc, ci numai oase goale. Însă limba o avea slobodă și blestema cu dînsa cruzimea chinuitorului, pe idoli și pe închinătorii la idoli. Prigonitorul a zis: "O, Platone, de n-ai fi fost tu așa de împietrit și neînduplecat, ai fi fost ca și Platon cel preaînțelept, mai marele filosofilor, care a scris dogmele dumnezeiești".

Sfîntul a răspuns: "Măcar că sînt de un nume cu Platon, însă nu și la obicei, pentru că numele nu poate să-i unească pe aceia pe care îi despart obiceiurile. Pentru aceasta nici eu nu sînt asemenea lui Platon, nici Platon mie, decît numai singur numele; pentru că eu învăț filosofia aceea care este a lui Hristos, iar acela a fost învățător al filosofiei, ce este socotită nebunie înaintea lui Dumnezeu; căci scris este: *Voi pierde înțelepciunea înțelepților și înțelegerea înțelegătorilor o voi lepăda*. Dogmele scrise de Platon, pe care tu le numești dumnezeiești, sînt basme mincinoase și cuvinte cu meșteșug, care răzvrătesc mințile celor fără de răutate".

Apoi, încetînd sfîntul a mai vorbi, a tăcut și Agripin, că nu știa ce să mai zică împotriva lui și ce să mai facă cu dînsul și se mira de răbdarea lui cea mare și de răspunsul cel cu îndrăzneală. Deci a poruncit să-l ducă în temniță și să nu lase pe nimeni din cunoscuții lui să meargă la dînsul. Însă, ca să nu moară, a poruncit să-i dea pe toată ziua puțină pîine și apă, neștiind ticălosul că nu numai cu pîine va fi omul viu, ci și cu tot cuvîntul care iese din gura lui Dumnezeu. Însă, mucenicul lui Hristos nu primea nimic din mîinile păgînului. Deci a petrecut fără mîncare și fără apă optsprezece zile, ca să se împlinească întru dînsul Sfînta Scriptură, care zice: *Dreptul prin credință va fi viu*. Căci el nădăjduind spre Acela Care a hrănit pe Daniil în groapă în mijlocul leilor, Acela, zicea el, îl va hrăni în temniță cu hrană nepieritoare.

Văzînd străjerii că nu primește nici pîine nici apă, i-au zis: "Mănîncă, omule, și bea ca să nu mori, căci vom intra noi în nevoință pentru tine". Iar fericitul a răspuns: "Să nu vi se pară,

fraților, că dacă nu voi primi mîncarea voastră, voi muri; pentru că voi vă hrăniți cu pîine, iar eu mă hrănesc cu cuvîntul lui Dumnezeu, care rămîne în veci. Pe voi vă satură cărnurile, iar pe mine mă satură sfintele rugăciuni. Pe voi vă veselește vinul, iar pe mine mă veselește Hristos, viața cea adevărată".

După zilele acelea, văzînd ighemonul Agripin că nu poate cu nimic să întoarcă pe Platon de la Hristos, l-a judecat spre tăiere cu sabia. Deci scoțîndu-l afară din cetate, sfîntul cerînd vreme de rugăciune, și-a ridicat mîinile la cer și a zis: "Mulțumescu-Ți Ție, Doamne, Iisuse Hristoase, căci cu numele Tău cel sfînt m-ai apărat pe mine robul Tău de vicleșugul vrăjmașului și mi-ai dat darul ca să săvîrșesc bine alegerea nevoinței pe care am răbdat-o pentru Tine; și acum Te rog primește în pace sufletul meu, că binecuvîntat ești în veci". Apoi, plecîndu-și sfîntul său cap, a zis către ostașul care voia să-l taie: "Fă, prietene, ceea ce-ți este poruncit!"

Astfel s-a nevoit Sfîntul Mucenic Platon și a murit pentru Hristos pentru ca să viețuiască și să împărățească cu El în veci. Amin.

43. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC ROMAN ȘI A COPILULUI VARULA

(18 NOIEMBRIE)

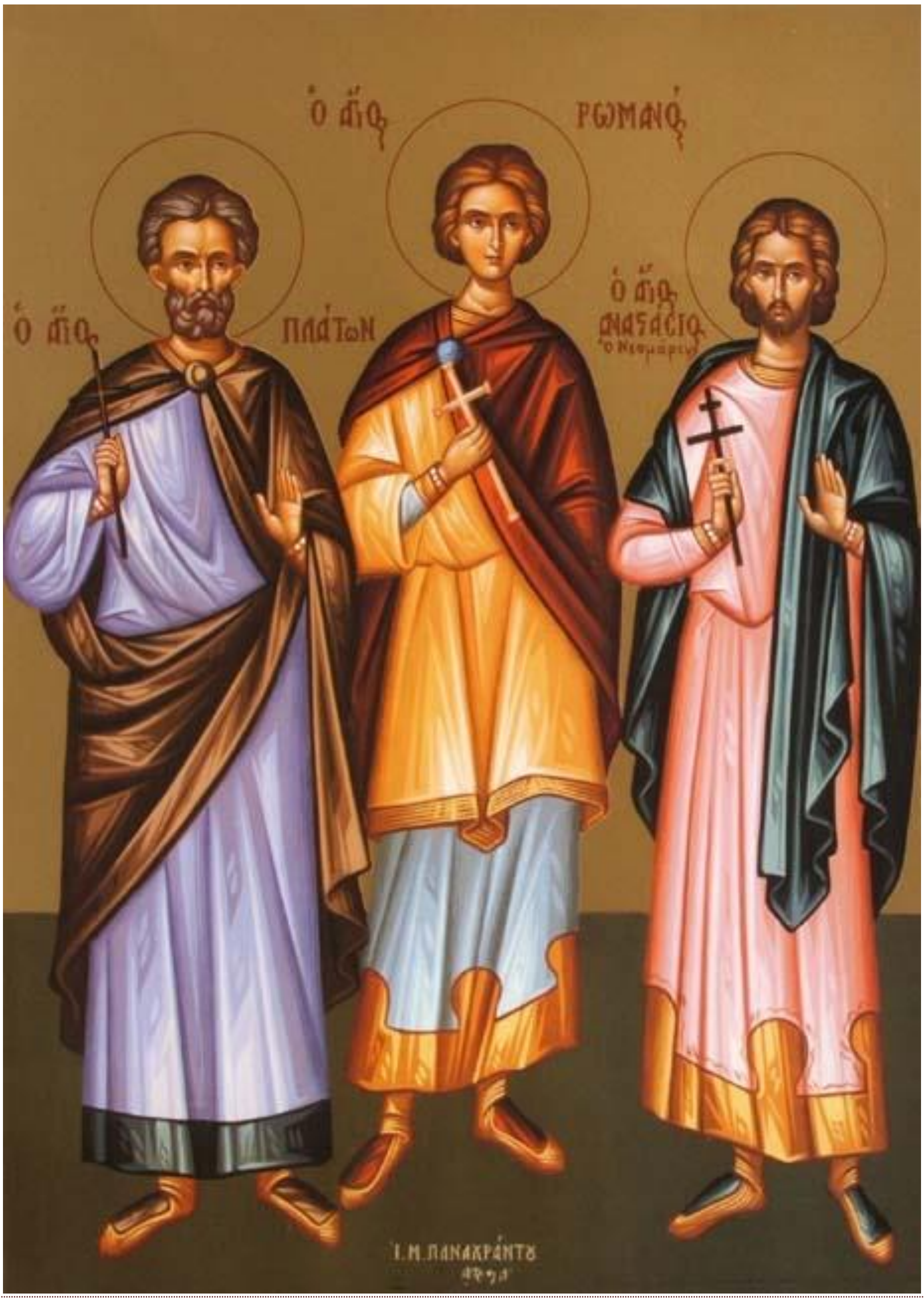

Sfîntul Mucenic Roman era de neam din Palestina. El a fost diacon al bisericii Cezareii, iar în vremea prigoanei, ce se ridicase de păgîni asupra creștinilor, petrecea în Antiohia, propovăduind cuvîntul lui Dumnezeu și întărind pe credincioși, ca să petreacă neclintiți în mărturisirea lui Dumnezeu. Cînd bătrînul eparh Asclipiad voia să dărîme Biserica creştină din temelie, atunci Roman a poruncit poporului credincios să se împotrivească eparhului și să nu-l lase să risipească sfîntul locaș.

El zicea către cei de o credință cu el: "Războiul ne stă nouă înainte pentru altarele lui Dumnezeu; pentru că Asclipiad este dușmanul patriarhiei noastre, vrînd să ia pe Dumnezeu de la noi. Deci bine vom face dacă, apărînd altarul lui Dumnezeu, vom cădea răniți pe pragurile Sfintei Biserici. Din oricare parte va veni războiul, tot noi creștinii vom fi biruitori. De nu vom lăsa să se risipească casa lui Dumnezeu, apoi vom prăznui în biserica ce o apărăm. Iar de vom fi uciși lîngă altar, apoi vom cînta cu glas de biruință în Biserica ce este în cer".

Astfel zicînd, a deșteptat pe toți să lupte pînă la sînge lîngă Sfînta Biserică și n-a lăsat pe eparh să intre înăuntru și să o risipească. Apoi s-a întîmplat în acea vreme un praznic idolesc și alerga mulțime de popor pagîn în capiștea idolească cu femeile și cu copiii. Atunci Sfîntul Roman, aprinzîndu-se cu rîvnă dumnezeiască, a intrat printre poporul păgîn și cu mare glas a început a mustra rătăcirea lor, ba încă și pe însuși eparhul Asclipiad, care voia să intre în capiștea idolească, l-a oprit, zicînd: "Te-ai înșelat, o, eparhule, mergînd către idoli, că nu sînt idolii tăi zei. Ci, Unul este adevăratul Dumnezeu, Iisus Hristos".

Atunci îndată a poruncit eparhul să-l prindă și să-l bată foarte tare peste gură. Apoi, șezînd la judecată, mult îl silea pe dînsul să se lepede de Hristos. Dar, văzînd că nu se pleacă celui rău, a poruncit să-l chinuie. Deci, l-a spînzurat pe lemn și l-a bătut cu multe feluri de unelte și l-a strujit cu unghii de fier. Iar el, în acele chinuri răbdînd cu vitejie, mărturisea pe Unul Dumnezeu, Ziditorul tuturor, și defăima nebunia eparhului care nu voia să cunoască adevărul. Astfel, pătimind sfîntul bărbătește, era acolo mult popor credincios și necredincios care privea la nevoința pătimitorului lui Hristos.

Acolo nu departe era un prunc creștin cu numele Varula, spre care, căutînd mucenicul, a zis către chinuitor: "Mai priceput este copilul acesta decît tine, care ești bătrîn. Deși este mic cu anii, însă știe pe adevăratul Dumnezeu. Iar tu, fiind plin de ani, nu-l cunoști pe El".

Eparhul, chemînd pe copil la sine, l-a întrebat: "Pe care Dumnezeu cinstești?" Iar copilul a răspuns: "Pe Hristos cinstesc". Iarăși l-a întrebat eparhul: "Cum este mai bine a cinsti un Dumnezeu sau mai mulți?" Copilul a răspuns: "Mai bine este a cinsti pe Unul Dumnezeu Iisus Hristos". Eparhul iarăși a zis: "Prin ce este mai bun Hristos decît toți zeii?" Iar copilul a răspuns: "Cu aceasta este mai bun Iisus Hristos, pentru că este Dumnezeu adevărat și ne-a zidit pe noi pe toți, iar zeii voștri sînt diavoli care pe nimeni n-au zidit".

Acestea și multe altele spunea copilul, ca și cum ar fi fost un teolog preaînțelept; pentru că Duhul Sfînt, lucrînd într-însul, săvîrșea prin gura lui laudă, ca să rușineze pe păgînul eparh și pe toți închinătorii de idoli. Deci, se minuna prigonitorul și toți cei ce erau împreună cu dînsul de acel copil priceput și de cuvintele lui cele înțelepte, încît s-a umplut de mare rușine că nu putea să biruiască cuvintele lui.

Pentru aceea prigonitorul a poruncit să bată pe copilul acela cu vergi fără de milă. Fiind bătut mult, a început a slăbi și a cere apă să bea. Iar mama sa, care stătea acolo în popor și privea cu bucurie la pătimirea fiului ei, văzîndu-l că slăbește și cere să bea apă, a ridicat glasul său asupra lui, poruncindu-i să rabde cu bărbăție pînă la sfîrșit.

Poruncind prigonitorul ca să taie copilul cu sabia, l-a luat maica sa în mîinile sale și l-a dus la locul cel de chin; apoi, cuprinzîndu-l și sărutîndu-l, îl mîngîia și-l întărea ca să nu se teamă, văzînd sabia deasupra capului său și zicea: "Nu te teme, fiul meu cel cuminte, și nu te înfricoșa de moarte! Că de vei muri, vei fi însă viu în veci. Nu te înspăimînta, copilul meu, că îndată vei fi dus în grădinile Raiului. Nu te teme de sabie pentru că fiind tăiat, îndată vei merge la Hristos și vei vedea slava Lui; El te va primi, te va îmbrățișa cu dragoste și vei viețui împreună cu Dînsul în bucurie negrăită, dănțuind împreună cu sfinții Lui îngeri".

Astfel, mîngîindu-și fiul acea binecredincioasă maică, l-a dus pînă la locul de pedeapsă. Și, fiind tăiat capul copilului, maica sa a strîns sîngele lui într-un vas curat și luînd trupul lui cu lacrimi de bucurie îl spăla pe el și îl săruta, veselindu-se căci fiul ei și-a vărsat pentru Hristos sîngele cel nevinovat. Apoi cu cinste a îngropat trupul fiului ei.

După ce a tăiat copilul acela, și Sfîntul Roman a fost osîndit să fie ars cu foc. Deci, fiind legat și înconjurat împrejur cu multe lemne, slugile nu aprindeau mai degrabă focul de dedesubt, așteptînd răspunsul cel mai de pe urmă al judecătorului. Atunci sfîntul strigă cu glas tare din mijlocul lemnelor către slugile care-l chinuiau: "De ce nu puneți foc? Pentru ce nu aprindeți lemnele? Dați-mi foc și cuprindeți-mă împrejur cu văpaie".

Atunci, aprinzîndu-se focul și arzînd lemnele foarte tare de jur-împrejur, îndată s-a vărsat o ploaie și a stins focul, iar Sfîntul Roman a rămas viu și nevătămat. După aceea pentru vorba lui îndrăzneață, prin care batjocorea pe păgîni și ocăra nebunia lor, blestemînd pe zei, iar pe Hristos Unul Dumnezeu Îl preamărea, prigonitorul a poruncit să-i taie limba; iar el îndată le-a dat limba singur slugilor care-l chinuiau.

Deci, fiind tăiată limba cea grăitoare de Dumnezeu, tot n-a tăcut mărturisitorul lui Hristos, ci, mai presus de fire, fără limbă grăia lămurit ca și mai înainte, preamărind pe Dumnezeu. Apoi l-a aruncat înapoi în temniță și a petrecut acolo multă vreme, avînd picioarele puse în obezi. După aceea s-a spus despre dînsul împăratului Maximian, cum că și după tăierea limbii vorbește bine. Atunci împăratul a poruncit să-l sugrume. Și, intrînd ostașii, au pus o frînghie pe grumazul lui și l-au sugrumat.

Astfel, Sfîntul Mucenic Roman şi-a sfîrşit nevoinţa pătimirii sale pentru Hristos, întru a Cărui Împărăţie acum se preamăreşte, lăudînd pe Sfînta Treime în vecii vecilor. Amin.

---

44. POMENIREA SFÎNTULUI PROOROC AVDIE
(19 NOIEMBRIE)

Sfîntul Prooroc Avdie era din pămîntul Sichem, dintr-un sat care se numea Vitaharam și slujea la curțile împăraților lui Israil, fiind ispravnic al casei împărătești a lui Ahav. Iar din tinerețile sale se temea foarte mult de Domnul. Apoi, cînd poporul Israil se depărtase de

Dumnezeu și se închina idolului Baal, Avdie slujea adevăratului Dumnezeu al părinților săi, Care a mîntuit pe Israil din Egipt, trecîndu-l prin Marea Roșie.

Căutînd în acea vreme Isabela, împărăteasa cea fără de lege, ca să ucidă pe toți proorocii Domnului, Avdie a luat o sută de bărbați prooroci și i-a ascuns cîte cincizeci în cîte două peșteri, hrănindu-i pe dînșii cu pîine și cu apă în vremea foametei ce a fost în zilele Proorocului Ilie. Iar odată, regele Ahav a chemat pe Avdie și a zis către dînsul: *Vino să mergem la izvoarele apelor și la toate pîraiele, doar vom afla iarbă spre a hrăni caii și catîrii, ca să nu piară de foame*. Împărțindu-și apoi căile pe care să meargă, Ahav mergea singur pe o cale, iar Avdie pe alta.

Avdie fiind singur în cale, a venit Sfîntul Prooroc Ilie în întîmpinarea lui și, văzînd Avdie pe Ilie, s-a sîrguit a se închina lui, zicînd: *Tu ești domnul meu Ilie*. Iar Ilie a zis către Avdie: *Eu sînt; mergi și spune stăpînului tău, zicînd: "Iată am găsit pe Ilie*". Avdie a zis: *Nu este neam sub împărăția stăpînului meu unde să nu te fi căutat pe tine și în toate ținuturile sale nu te-a aflat; iar acum îmi zici să merg ca să spun stăpînului meu despre tine. Cînd mă voi duce eu de la tine Duhul Domnului te va lua în pămînt necunoscut, iar eu voi spune lui Ahav și neaflîndu-te, mă va ucide și pe mine. Deci, nu mă trimite la dînsul ca să-l vestesc despre tine*.

Atunci Ilie a zis: *Viu este Domnul puterilor Căruia îi stau înainte, că astăzi mă voi arăta lui Ahav*. Atunci a mers Avdie în întîmpinarea lui Ahav, vestindu-l despre Sfîntul Prooroc Ilie. Iar cînd a văzut Ahav pe Ilie, acesta l-a mustrat pentru rătăcirea lui. Apoi a făcut o minune preamărită coborînd foc din cer peste jertfe și peste ape, precum despre aceasta scrie în cartea Împăraților; care minune văzînd-o Avdie, se bucura de puterea Dumnezeului său Cel Atotputernic și se aprindea de dragoste către Dînsul și cu dinadinsul Îi slujea, umblînd în îndreptările Lui.

Murind Ahav și după dînsul luînd împărăția lui Israil fiul său Ohozia, în acea vreme Sfîntul Avdie slujea în rîndurile ostașilor. Și a fost - după mărturisirea Sfinților Părinți -, unul din cei trei căpitani care s-au trimis de Ohozia la Ilie Proorocul cu cîte cinci soldați, dintre care peste doi, căzînd foc din cer, i-a ars, după cuvîntul proorocului. Iar al treilea căpitan, care era Avdie, a fost miluit pentru că s-a apropiat cu smerenie de Sfîntul Prooroc Ilie și s-a închinat în genunchi înaintea lui și l-a rugat, zicînd: *Omule al lui Dumnezeu, cruță sufletul meu și sufletele robilor tăi*. Deci Sfîntul Ilie l-a cruțat pe el și l-a sculat, ducîndu-se împreună cu el la împăratul. Din acea vreme a lăsat Avdie slujba împăratului și a mers în urma Sfîntului Prooroc Ilie, luînd duhul proorociei, ca cel ce păzise și hrănise pe proorocul Domnului și ca cel ce urmase proorocului. Apoi murind, a fost îngropat împreună cu părinții săi.

45. SFÎNTUL MUCENIC VARLAAM BĂTRÎNUL (19 NOIEMBRIE)

Sfîntul Mucenic Varlaam era din Antiohia Siriei, bătrîn cu vîrsta. El a fost prins pentru mărturisirea numelui lui Iisus Hristos și adus la judecată înaintea păgînului voievod. Acolo a fost silit să aducă jertfă idolilor, dar nesupunîndu-se, a suferit multe răni și munci pentru Hristos Domnul său. Întîi a fost bătut fără milă cu vine de bou, apoi a fost strujit cu unghii de fier. După aceasta l-au dus păgînii în capiștea cea idolească și acolo, după porunca muncitorului, întinzînd mîna lui peste jertfelnicul care avea foc aprins, a ținut în mînă cărbuni aprinși cu tămîie, ca doar să arunce peste jertfelnicul necuraților idoli. Căci credeau că mucenicul, neputînd a suferi să țină în mînă cărbunii cei aprinși, îi va arunca împreună cu tămîia înaintea idolilor.

Dacă ar fi făcut aceasta i-ar fi zis: "Iată acum ai adus jertfe zeilor noștri". Dar n-au izbutit ticăloșii ceea ce voiau pentru că mucenicul lui Hristos, stînd ca un stîlp neclintit, a ținut în mîna sa focul ce ardea, arătîndu-se mai puternic decît arama și fierul. Și atît de mult a ținut focul în mînă încît i-au ars degetele și i-au căzut pe pămînt împreună cu focul. Însă el nu și-a clintit mîna sa nici n-a aruncat cărbunii cu tămîia peste altar, înaintea idolilor. Astfel s-a arătat cu bărbăție

și nebiruit, pătimitorul și ostașul lui Hristos cel tare, și într-o bună mărturisire și-a dat sufletul său în mîinile Domnului. Pe acesta și dumnezeiescul Hrisostom și Sfîntul Vasile cel Mare l-au cinstit cu cuvinte de laudă.

46. CUVIOȘII PĂRINȚI VARLAAM ȘI IOASAF DIN INDIA
(19 NOIEMBRIE)

La răsărit este o țară foarte mare care se cheamă India, cu popor mult, plină de tot felul de bogăție și de roduri, îndestulată mai mult decît alte țări și înconjurată cu mări, fiind aproape de hotarele Persiei. Această țară a fost luminată de Sfîntul Apostol Toma, care nu lăsase pînă în sfîrșit păgînătatea idolească. Însă mulți fiind împietriți cu inima, nu primiseră învățătura cea mîntuitoare și se țineau de înșelăciunea cea idolească.

După cîtăva vreme a crescut păgînătatea mai mult ca spinii și înăbușind sămînța bunei credințe, era mai mult popor necredincios decît credincios. În această țară s-a ridicat un împărat oarecare slăvit, cu numele Avenir, cu puterea și cu bogăția mare, dar, fiind foarte cuprins de sărăcia cea sufletească, pentru că era păgîn, slujea idolilor și se închina pietrelor celor fără de suflet, iar nu lui Dumnezeu, prigonind Biserica lui Hristos, dar mai ales pe învățătorii bisericești, pe preoți și pe călugări.

Căci unii din boierii lui, crezînd în Hristos și cunoscînd deșertăciunea acestei lumi, au lăsat toate și s-au făcut călugări, pentru care pricină a fost cuprins de mare mînie acel împărat. Și prinzînd mai mulți călugări i-a omorît, poruncind pretutindeni ca creștinii să fie siliți a se închina idolilor, și trimițînd prin toate laturile ce erau sub stăpînirea lui, scrisori către domni și stăpînitori, ca astfel cu munci și cu multe feluri de nevoi să piardă pe toți cei ce cred în Hristos și nu voiesc să se închine idolilor.

De aceea, mulți dintre credincioși se clătinau cu gîndurile și unii, neputînd să rabde chinurile, cădeau din credință. Iar alții singuri se dădeau la munci și pătimind mult pentru Domnul, își puneau sufletul pentru El. Însă cei mai mulți, tăinuindu-și credința cea bună, de frică, slujeau Domnului în ascuns, păzind poruncile Lui cele sfinte. Alții au fugit în locuri pustii, dar mai ales călugării, ascunzîndu-se prin munți și prin stînci, viețuiau după Dumnezeu.

În acea vreme i s-a născut împăratului un fiu de o frumusețe rară, căruia i-a dat numele Ioasaf. Și acesta, de mic arăta frumusețea cea mare a sufletului ce avea să aibă. Și adunînd împăratul foarte mulți vrăjitori și cititori în stele, i-a întrebat ce va fi pruncul care s-a născut cînd va veni în vîrstă. Iar ei, mult socotind, au zis că va fi mai mare decît toți împărații care au fost mai înainte. Însă unul dintre acei cititori în stele care era mai înțelept, a zis către împăratul, nu din citirea stelelor, ci din descoperirea lui Dumnezeu: "Pruncul ce s-a născut nu va trăi în împărăția ta, ci într-alta mai bună și fără seamăn de mare; căci credința creștinească ce se prigonește de tine o va primi și nădăjduiesc că nu va minți această proorocie a mea".

Împăratul, auzind că fiul său va fi creștin, s-a mîhnit foarte mult și se gîndea ce să facă pentru a nu se împlini acea proorocie. Și a socotit astfel:

A zidit un palat deosebit de frumos, care avea o mulțime de camere luminate, ca acolo să fie crescut Ioasaf. Apoi, începînd el a crește și a veni în înțelegere, a pus pe lîngă dînsul păzitori și slugi, tineri și frumoși la chip, cărora le-a poruncit ca să nu lase pe nimeni să intre la dînsul și să nu vadă pe nimeni decît numai pe dînșii. Apoi le-a mai poruncit să nu-i arate nimic din cele ce sînt în această viață, nici moarte, nici bătrînețe, nici boală, nici altceva care ar fi putut să-i taie veselia, ci toate cele frumoase și de veselie să le pună înaintea lui, pentru ca totdeauna cu acelea îndulcindu-se și săturîndu-se mintea lui, să nu poată gîndi la cele ce vor să fie.

Încă mai porunci ca nimeni să nu îndrăznească să grăiască vreun cuvînt pentru Hristos, pentru ca niciodată să nu audă de numele Lui, căci pe Hristos, mai mult decît pe orice, se sîrguia să-L ascundă, temîndu-se să nu se împlinească proorocia cititorului în stele. Și dacă se va întîmpla a se îmbolnăvi vreunul dintre cei ce îi slujeau lui, îndată poruncea de înlătura pe cel bolnav, iar în locul aceluia dădea pe alt tînăr frumos la chip, ca nimic urît să nu vadă ochii fiului său.

Aflînd că în pămîntul lui se mai aflã rămași încă unii din călugări - a căror urmă socotea că nu mai există -, s-a umplut de mînie și a trimis degrabă propovăduitori prin toate cetățile și laturile, poruncind ca, după trei zile, nimeni din tagma călugărească să nu se afle în împărăția lui; iar de se vor afla vreunii după acele zile, pe aceia cu foc și cu sabie să-i omoare, căci aceia, zicea el, învață pe oameni să cinstească pe Cel răstignit ca pe un Dumnezeu.

Petrecînd fiul împăratului în acele palate ce erau pregătite pentru dînsul, a înaintat cu vîrsta și a învățat toată învățătura etiopiană și persană. El era înțelept la minte și înfrumusețat cu toate obiceiurile cele bune. Dar cugeta în sine, pentru ce tatăl său a poruncit să fie păzit în acea închisoare și să nu aibă voie să iasă de acolo. Despre aceasta a întrebat pe unul din pedagogii ce erau pe lîngă dînsul. Acela, văzînd pe tînărul că are înțelegere desăvîrșită și este foarte bun, i-a mărturisit toate cu de-amănuntul, de cele ce a proorocit un cititor în stele pentru dînsul, cînd s-a născut, și cum a ridicat tatăl său această prigoană asupra creștinilor, dar mai ales asupra călugărilor, încît pe mulți i-a omorît, iar pe ceilalți i-a izgonit din pămîntul său, temîndu-se ca nu cumva să se facă și el creștin.

Auzind acestea, fiul împăratului a tăcut și toate vorbele acelui tînăr ascunzîndu-le în inima sa, cugeta mereu la ele. Iar tatăl său adeseori îl cerceta căci îl iubea foarte mult. În una din zile Ioasaf a zis către tatăl său: "Părintele meu, voiesc să știu de la tine un lucru de care totdeauna am mîhnire". Iar tatăl său, fiind atins la inimă de cuvintele acestea, a zis: "Spune-mi, fiule mult iubite, ce mîhnire te cuprinde și degrabă mă voi sîrgui a o preface în bucurie". Iar fiul său a zis: "Care este pricina închiderii mele și de ce mă păzești înlăuntrul acestor ziduri, ca să nu ies de aici și să nu văd nimic?" Tatăl său a zis: "Nu voiesc, fiule, ca să vezi ceva din cele ce pot să-ți întristeze inima și să-ți răpească veselia; pentru că doresc să petreci toată viața în plăceri și în tot felul de bucurie și veselie".

Iar fiul a zis către tatăl său: "Să știi bine, tată, că această închisoare nu-mi aduce bucurie și veselie, ci îmi face atîta mîhnire și necaz, încît și mîncarea și băutura mi se pare amară; pentru că doresc să văd toate cele ce sînt afară de aceste porți. Deci dacă nu voiești să pier de mîhnire, poruncește să ies oriunde voi vrea și să-mi îndulcesc sufletul de vederea celor ce nu le-am văzut pînă acum".

Împăratul, auzind aceasta, s-a mîhnit și cugeta în sine că dacă îl va opri să iasă, îl va umple de și mai mare necaz și mîhnire și a zis către fiul său: "Să fie, fiule, după dorința ta". Și îndată a poruncit să aducă cei mai aleși cai și să pregătească toate cele ce se cuvin cinstei împărătești ca să meargă neoprit oriunde va vrea. Apoi a poruncit celor ce erau împreună cu dînsul ca nimic supărător să nu fie în întîmpinarea lui, ci toate cele bune și frumoase, care veselesc inima și ochii, să-i arate lui. Și încă a poruncit să se facă dansuri și cîntece cu tot felul de organe muzicești ca să meargă înaintea lui, precum și tot felul de priveliști, ca astfel cu acestea să se desfăteze mintea lui.

Cu astfel de cinste și petrecere, ieșind adeseori fiul împăratului, într-una din zile, nebăgînd de seamă slugile lui, a văzut doi bărbați, din care unul era lepros iar altul orb. Deci a întrebat pe cei ce erau cu dînsul: "Cine sînt aceia și din ce pricină sînt așa?" Iar ei, nemaiputînd să tăinuiască suferința omenească, au zis: "Acestea sînt suferințe omenești ce vin oamenilor din slăbiciunea trupului". Apoi a întrebat tînărul: "Dar tuturor oamenilor li se întîmplă suferințe de acestea?" Iar ei au zis: "Nu tuturor, ci numai celor ce li se vatămă sănătatea din oarecare pricini". Și iarăși a întrebat Ioasaf, zicînd: "Dar dacă nu se întîmplă aceasta tuturor oamenilor, ci numai unora, apoi știu aceia pe care îi ajung aceste rele sau deodată vin fără de știre asupra omului?" Iar ei au zis: "Care din oameni poate să știe cele ce vor să fie?" Și a încetat fiul împăratului de a mai întreba. Atunci suferea cu inima de acest lucru neobișnuit ce-l văzuse și s-a schimbat chipul feței lui.

Nu după multe zile, iarăși mergînd pe cale, a întîmpinat pe un om foarte bătrîn, cu fața zbîrcită și cu picioarele slăbănogite, gîrbov, cu totul încărunțit și cu dinții căzuți, care grăia cu zăbavă. Văzîndu-l tînărul, s-a înspăimîntat și a poruncit să aducă pe acel bătrîn aproape de sine și a întrebat pe cei care l-au adus: "Cine este acesta și pentru ce este astfel?" Iar cei ce erau cu dînsul au zis: "Acesta are mulți ani acum și scăzîndu-i cîte puțin virtutea lui și slăbindu-i mădularele, a ajuns la bătrînețe, precum îl vezi".

Iar tînărul a zis: "Ce va face de aici înainte bătrînul acesta dacă va trăi mai mulți ani?" Iar ei au zis: "Nimic altceva, fără numai moartea îl va răpune pe el". Tînărul a întrebat: "Dar tuturor oamenilor le stă moartea înainte sau numai unora li se întîmplă?" Iar ei au răspuns: "De nu va întîmpina pe om moartea în vremea tinereților, apoi este cu neputință a nu veni la bătrînețe, îndelungîndu-se anii lui".

Tînărul a întrebat: "Dar în cîți ani vin acestea asupra cuiva? Și dacă negreșit stă înaintea omului moartea, apoi oare nu este vreun meșteșug să scape omul de moarte și să nu vină în această nevoie?" Iar aceia au zis către dînsul: "La optzeci de ani sau la o sută, oamenii vin în aceste bătrîneți și după aceasta mor; și nu poate fi altfel, pentru că moartea este o datorie firească și venirea ei este neapărată".

Cînd a văzut și a auzit acestea toate, tînărul cel înțelept, oftînd din adîncul inimii a zis: "Dacă acestea sînt așa, apoi amară este viața aceasta și plină de toată durerea. Deci, cum poate cineva a fi fără nevoie, fiind totdeauna în așteptarea morții, a cărei venire nu numai că este neapărată, ci și neștiută, precum ați zis?"

Deci s-a dus în palaturile sale și s-a mîhnit cugetînd la moarte și astfel grăia în sine: "Dacă toți mor, apoi și eu voi muri și încă nu știu cînd voi muri; iar dacă voi muri, cine va mai

pomeni de mine, că după multă vreme, toate se uită. Oare nu este altă viață după moarte și altă lume?" Tînărul era foarte tulburat de aceste gînduri, însă n-a spus părintelui său, ci numai pe pedagogul său îl întreba de multe ori, ca să-i spună lui despre toate și să-i întărească mintea ce slăbise de gînduri. Iar el zicea: "Ți-am spus mai înainte că tatăl tău pe acei pustnici înțelepți care totdeauna cugetînd la unele ca acestea, pe unii i-a omorît, iar pe alții cu mînie i-a îngrozit; și acum nu știu pe nimeni dintre aceștia între hotarele acestea".

Umplîndu-se Ioasaf de multă mîhnire, se rănea cumplit cu sufletul și era în nedumerire neîncetat. Pentru aceea toate cele dulci și frumoase ale acestei lumi erau înaintea ochilor lui ca niște lucruri zădarnice și urîciune. Iar Dumnezeu, Care voiește să se mîntuiască toți și să vină la cunoștința adevărului, ca un iubitor de oameni și milostiv, a povățuit pe acest tînăr la calea cea dreaptă în acest chip.

Era în acea vreme un călugăr înțelept și desăvîrșit în fapte bune, cu numele Varlaam, care era preot și viețuia în pustia Sinaretului. Acela, fiind povățuit prin oarecare descoperire dumnezeiască, înștiințîndu-se de fiul împăratului, a ieșit din pustie, și schimbîndu-și hainele sale, s-a prefăcut că este negustor. Și intrînd într-o corabie, s-a dus în împărăția Indiei. Apoi sosind la cetatea unde avea fiul împăratului palate, a petrecut acolo multe zile și a ispitit cu dinadinsul toate cele pentru dînsul și care sînt cei mai de aproape de el.

Înștiințîndu-se despre pedagogul cel mai sus pomenit, că este mai aproape decît toți de fiul împăratului, s-a apropiat de dînsul îndeosebi și i-a zis: "Voiesc să știi, domnul meu, că eu sînt negustor și am venit dintr-o țară îndepărtată. Și am la mine o piatră scumpă, căreia alta niciodată nu a existat, și nimănui pînă acum n-am arătat-o; dar ție îți spun de dînsa căci te văd bărbat înțelept și priceput. Deci, du-mă la fiul împăratului și-i voi da lui această piatră al cărei preț nimeni nu poate să-l prețuiască, pentru că fără de asemănare covîrșește toate lucrurile frumoase și de mare preț; căci orbilor le dă vedere, surzilor auzire, muților grăire, celor neputincioși sănătate și chiar pe diavoli izgonește din oameni. Pe lîngă acestea, pe cel fără de minte îl înțelepțește și toate cele bune și dorite le dăruiește celui ce o are pe ea".

Pedagogul a zis către dînsul: "Te văd om bătrîn, iar vorbele tale arată că te lauzi fără de măsură. Căci eu, cîte pietre scumpe și mărgăritare de mare preț am văzut și le-am avut, dar piatră care să aibă astfel de puteri precum ai zis tu, nici nu am văzut, nici nu am auzit. Însă arată-mi-o și dacă va fi după cuvîntul tău, degrabă te voi duce la fiul împăratului și te vei învrednici de la dînsul de cinste și vei lua plată".

Iar Varlaam a zis: "Bine ai zis că n-ai văzut nici n-ai auzit nicăieri de o piatră ca aceasta; însă crede cuvintelor mele, că o am, nu mă laud și nici nu mint la bătrînețele mele, ci adevărul grăiesc. Iar fiindcă ai cerut să o vezi, ascultă cuvîntul meu. Această piatră de mare preț, pe lîngă lucrările și puterile spuse mai înainte, mai are și această putere, că nu poate îndată să o vadă

acela care nu are ochii sănătoşi şi trupul curat cu totul. Pentru că, dacă unul ca acesta va căuta îndată spre această piatră scumpă, apoi îşi pierde şi vederea ochilor şi mintea. Iar eu, ştiind meşteşugul doctoriei, văd că nu sînt sănătoşi ochii tăi şi mă tem a-ţi da piatra mea, ca să nu fii pricină orbirii tale. Dar despre fiul împăratului am auzit că are viaţă curată, ochi sănătoşi şi vedere luminată; pentru aceasta lui voiesc a-i arăta această comoară, iar tu nu fii nepurtător de grijă, ca să nu lipseşti pe domnul tău de o comoară ca aceasta".

El a zis către bătrînul: "Dacă acestea sînt aşa, apoi nu-mi arăta piatra, pentru că m-am întinat cu multe necurăţii şi vederea n-o am sănătoasă, precum ai zis; iată eu cred cuvintelor tale şi nu mă voi lenevi a spune domnului meu". Intrînd în palat pedagogul, a spus lui Ioasaf toate cu de-amănuntul. Iar el, auzind acele cuvinte, a simţit în inimă o oarecare bucurie duhovnicească, şi a poruncit ca degrabă să aducă înăuntru pe negustorul acela.

Deci, Varlaam a intrat la feciorul împăratului şi s-a închinat lui, apoi l-a felicitat cu cuvinte înţelepte şi frumoase, iar fiul împăratului i-a poruncit să şadă. Ieşind pedagogul afară, a zis Ioasaf către bătrîn: "Arată-mi piatra cea de mare preţ, despre care ai grăit pedagogului meu mari şi minunate lucruri". Iar Varlaam a început să vorbească către dînsul aşa: "Toate cele spuse de mine o, împărate, sînt adevărate şi fără de îndoială; căci nu se cuvine a grăi minciună înaintea măririi tale. Însă mai înainte, pînă ce nu voi cunoaşte gîndul tău, nu pot a-ţi arăta taina cea mare, căci Stăpînul meu a zis: *Ieşind semănătorul să semene sămînţa sa, şi cînd semăna el, unele seminţe au căzut lîngă cale şi păsările cerului le-au mîncat; iar altele au căzut pe piatră şi, răsărind, s-au uscat, pentru că nu aveau umezeală; altele au căzut în spini şi aceştia le-au înăbuşit; iar altele au căzut pe pămînt bun şi au dat rod însutit*.

Deci, de voi afla şi eu în inima ta pămînt bun şi roditor, nu mă voi lenevi a semăna în tine sămînţa cea dumnezeiască şi a-ţi arăta taina cea mare. Iar de-ţi va fi pămîntul pietros şi plin de spini, sau de lîngă cale, călcat de toţi cei ce trec pe dînsa, apoi mai bine este în acest fel de pămînt a nu pune nicidecum sămînţa mîntuitoare şi a nu o da spre răpirea păsărilor şi a dobitoacelor înaintea cărora îmi este poruncit a nu arunca mărgăritarul nicidecum. Însă nădăjduiesc a afla în tine pămînt bun, încît şi sămînţa cuvîntului vei primi şi piatra cea fără de preţ vei vedea; apoi cu raza luminii ei te vei lumina şi rod însutit vei aduce; căci pentru tine multă osteneală am luat şi lungă cale am venit ca să-ţi arăt cele ce n-ai văzut şi să te învăţ cele ce n-ai auzit niciodată".

Ioasaf a zis către dînsul: "Eu, cinstite bătrînule, sînt cuprins de negrăită dorinţă ca să aud cuvinte noi şi bune şi foc arde înăuntru în inima mea, aprinzîndu-mă a şti oarecare lucruri de trebuinţă. Dar n-am aflat pînă acum un om care să poată să-mi spună despre acestea ce am în mintea mea şi să mă povăţuiască pe calea cea dreaptă. Iar de aş afla pe unul ca acela, apoi cuvintele auzite de la dînsul nu le-aş da păsărilor, nici dobitoacelor, nici m-aş arăta pietros şi plin de spini, precum ai zis tu, ci le-aş păzi în inima mea. Tu, dacă ştii ceva de acest fel, nu ascunde de mine, ci spune-mi căci am auzit despre tine că ai venit din pămînt depărtat şi îndată s-a bucurat sufletul meu şi am bună nădejde că voi dobîndi prin tine ceea ce doresc. De aceea

te-am adus degrabă la mine și te-am primit cu veselie, ca pe nici unul dintre cunoscuții mei și chiar dintre cei care au crescut împreună cu mine.

Atunci Varlaam, deschizîndu-și gura plină de darul Duhului Sfînt, a început a-i spune despre Dumnezeu Care a făcut toate și despre toate cele ce s-au făcut de la începutul lumii: despre călcarea de poruncă a lui Adam și izgonirea lui din rai, despre strămoși și despre prooroci. Apoi despre întruparea Fiului lui Dumnezeu din Preacurata Fecioară, despre patimile Lui cele de bunăvoie și Înviere, despre Sfînta Treime și Botez și despre toate tainele sfintei credințe, precum se scrie mai pe larg în istoria Sfîntului Ioan Damaschin; căci Varlaam era foarte înțelept și iscusit în Sfînta Scriptură.

El, arătînd lucrurile cu pilde și cu asemănări frumoase, apoi înfrumusețînd cuvintele cu sfătuiri dulci, a muiat ca ceara inima fiului împăratului, care, cu cît mai mult îi povestea, cu atît îl asculta mai cu luare aminte și mai cu plăcere. Iar la sfîrșit a cunoscut fiul împăratului că aceea este piatra cea de mare preț, adică Domnul nostru Iisus Hristos; căci a strălucit lumina în sufletul lui și i-a deschis ochii minții, încît a crezut fără de îndoială tuturor celor povestite de Varlaam.

Apoi, sculîndu-se de pe scaunul său, s-a apropiat de prea înțeleptul bătrîn și cu bucurie îmbrățișîndu-l, a zis: "O, preacinstite între oameni, aceasta este, precum mi se pare, piatra cea de mare preț pe care ai ascuns-o și nu o arăți oricui care ar voi să o vadă, ci numai celor vrednici, care au sănătoase simțirile cele sufletești. Că iată, cum au venit cuvintele tale în auzul meu, a intrat o lumină preadulce în inima mea și acoperămîntul necazului meu celui mare, care de multă vreme zăcea în mine, degrabă s-a luminat. Deci, dacă bine cuget acestea, spune-mi; iar de știi încă ceva mai bun, arată-mi".

Varlaam, lungind mai mult cuvîntul, i-a spus despre moartea cea bună și despre cea rea, despre învierea cea de obște a tuturor, despre viața cea veșnică și despre răsplătirea drepților și munca păcătoșilor. Și așa l-a adus, prin aceste cuvinte, la mare umilință și zdrobire de inimă, încît cu totul s-a umplut de lacrimi și a plîns din destul. Apoi a mai adăugat și despre deșertăciunea și nestatornicia lumii acesteia, despre lepădarea de dînsa și de viața călugărească și pustnicească. Iar Ioasaf punea în inima sa toate cuvintele lui Varlaam, ca pe niște pietre scumpe în vistierie. Atît de mult s-a îndulcit de vorba lui și-l iubea, încît nu voia a se mai despărți de dînsul, ci dorea să-l aibă totdeauna împreună cu sine și să asculte învățăturile lui. Apoi l-a întrebat de viața pustnicească, de hrană și îmbrăcăminte, zicînd: "Ce fel este hrana ta și a celor dimpreună cu tine? De unde aveți haine și spune-mi în ce fel sînt?"

Iar Varlaam a zis: "Hrana noastră este din rodurile copacilor și din verdețurile ce cresc prin pustie. Dacă cineva dintre cei credincioși ne aduce puțină pîine, noi o primim ca trimisă din purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Iar hainele noastre sînt din trențe de păr și din piei de oaie și de capră, cu totul vechi și cîrpite, și vara și iarna tot de un fel. Iar această haină cu care sînt

acoperit pe deasupra, am luat-o de la un mirean pentru ca să nu fiu cunoscut că sînt călugăr. Că de aș fi venit aici îmbrăcat cu hainele mele, n-aș fi fost primit la tine. Iar Ioasaf a rugat pe Varlaam să-i arate hainele sale cele obișnuite, călugărești.

Atunci Varlaam, dezbrăcînd haina cea mirenească, s-a arătat lui Ioasaf ca o vedere înfricoșată, căci trupul bătrînului era cu totul uscat și înnegrit de arșița soarelui și numai pielea se ținea pe oase. Și era îmbrăcat cu niște trențe de păr rupte și foarte aspre, de la mijloc pînă la genunchi; apoi, asemenea acestora avea și mantie în spate. Ioasaf s-a înspăimîntat de aceasta și, minunîndu-se de acea răbdare mare, a oftat, a plîns și a rugat pe bătrînul să-l ia și pe el împreună cu sine la viața cea pustnicească. Iar Varlaam a zis: "Nu pofti aceasta acum, pentru ca nu cumva să vină pentru tine de la tatăl tău vreo răutate asupra fraților noștri. Ci primește Botezul și rămîi aici, iar eu mă voi duce singur. Și cînd va voi Domnul, vei veni și tu la mine, căci cred lui Dumnezeu că și în veacul acesta și în cel ce va să fie împreună vom viețui".

Ioasaf, lăcrimînd, a zis: "Dacă așa este voia Domnului Dumnezeu, dă-mi Sfîntul Botez și ia de la mine mulțime de aur să duci fraților tăi care sînt în pustie, ca să le fie de hrană și de îmbrăcăminte". Iar Varlaam a zis: "Cei bogați dau celor săraci, iar nu cei săraci bogaților. Și tu, fiind sărac, cum voiești a ne da nouă, celor bogați? Pentru că cel mai de pe urmă din frații noștri, fără de asemănare este mai bogat decît tine. Dar nădăjduiesc spre îndurările lui Dumnezeu, că și tu, peste puțină vreme, te vei îmbogăți cu acest fel de bogăție; iar cînd te vei îmbogăți, atunci vei fi scump și nedarnic".

Ioasaf n-a înțeles cele grăite. Deci, Varlaam i-a tălmăcit astfel: "Cei ce lasă pentru Hristos toate cele pămîntești, aceia se îmbogățesc cu multe bunătăți cerești; iar cel mai mic dar ceresc este mai scump decît toate bogățiile lumii acesteia". Apoi Varlaam a mai adăugat acestea către Ioasaf: "Aurul este pricină de păcat și pentru aceea ca pe un șarpe îl lepădăm din sînul nostru; iar tu voiești să duc fraților mei șarpele acela pe care ei l-au călcat în picioare".

Deci Varlaam a sfătuit pe Ioasaf ca să se pregătească pentru Sfîntul Botez și i-a poruncit să postească și să se roage cîteva zile; iar el s-a dus la un loc ascuns și se ruga lui Dumnezeu pentru dînsul. A doua zi iarăși a venit la el și l-a învățat multe despre Dumnezeu. Apoi în toate zilele venea de îi spunea despre vestirile proorocilor și ale apostolilor, precum și propovăduirile Sfinților Părinți. Iar în ziua în care voia să-l boteze, a făcut către dînsul astfel de învățătură:

"Iată, că voiești a primi pecetea lui Hristos, a te însemna cu lumina feței Lui și a te face fiu al lui Dumnezeu și biserică a Sfîntului și de viață făcătorului Duh. Deci crede acum în Tatăl, Fiul și în Sfîntul Duh, în Sfînta și de viață începătoare Treime, Care este slăvită în trei ipostasuri și într-o Dumnezeire, despărțită adică cu ipostasurile și cu deosebirile firilor, iar cu ființa unită. Deci să cunoști pe Unul Dumnezeu, pe Tatăl Cel nenăscut, iar pe Unul Domnul nostru Iisus Hristos născut; lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut mai

înainte de toți vecii; că din Tatăl Cel bun s-a născut Fiul Cel bun și din lumina cea nenăscută a răsărit lumina cea pururea de o ființă și din Viața cea adevărată a ieșit izvorul cel făcător de viață. Și din puterea Tatălui s-a arătat puterea Fiului, Care este strălucirea slavei și cuvînt ipostatic, din început fiind Dumnezeu și Dumnezeu fiind și fără de început și pururea deoființă, prin Care toate s-au făcut cele văzute și cele nevăzute.

Apoi să cunoști pe Unul Duhul Sfînt, Care din Tatăl purcede, Dumnezeu desăvîrșit, făcător de viață și sfințitor, Atotputernic, pururea deoființă, în al Său ipostas petrecînd. Deci așa te închină, Tatălui și Fiului și Sfîntului Duh, în trei ipostasuri cu deosebirile lor și într-o dumnezeire; că una este Dumnezeirea acestor trei și firea lor este una și ființa una și au o slavă, o împărăție, o putere și o stăpînire; una este dumnezeirea Fiului și a Sfîntului Duh, pentru că din Tatăl sînt. Iar Tatăl este nenăscut, Fiul născut, iar Duhul purcede.

Deci acestea așa să le crezi iar a pricepe chipul nașterii sau purcederii să nu te sîrguiești, căci este neajuns. Ci, în dreptatea inimii, fără ispitire să primești că Tatăl și Fiul și Sfîntul Duh în toate sînt una afară de nenaștere, naștere și purcedere; și că Unul născut Fiul și Cuvîntul lui Dumnezeu S-a pogorît pe pămînt pentru mîntuirea noastră, cu bunăvoința Tatălui și cu lucrarea Sfîntului Duh.

Apoi mai presus de fire S-a zămislit în pîntecele Sfintei Fecioare Maria, Născătoarea de Dumnezeu și fără de stricăciune S-a născut dintr-însa, făcîndu-Se om desăvîrșit. Căci precum este Dumnezeu desăvîrșit, așa S-a făcut și om desăvîrșit din două firi, adică din cea dumnezeiască și din cea omenească, și în două firi înțelegătoare, libere și lucrătoare; și după toate avînd săvîrșire, după fiecare deosebire și voie și cuvînt și stăpînire; apoi fiind și după Dumnezeire și după omenire într-o alcătuire.

Acestea fără ispitire primește-le și nici într-un chip nu întreba a le pătrunde, cum S-a pogorît Fiul lui Dumnezeu și S-a făcut om din sîngele fecioresc, fără prihană; sau în ce chip cele două firi s-au unit într-o alcătuire, pentru că noi am învățat a le ține cu credință acestea ce s-au dat nouă prin dumnezeieștile Scripturi; iar a le înțelege sau a le grăi, nu putem. Crede dar, că Fiul lui Dumnezeu S-a făcut om pentru milostivirea Sa și a primit toate pătimirile firii omenești, afară de păcat; căci a flămînzit, a însetat, a dormit, S-a ostenit, S-a mîhnit cu firea omenească, și a fost dus la moarte pentru păcatele noastre, a fost răstignit, a gustat moarte și a fost îngropat; iar cu Dumnezeirea a fost fără patimă și neschimbat. Căci n-a fost pătimirea în firea cea fără de moarte, ci firea omenească o mărturisim că a pătimit și s-a îngropat; iar cu dumnezeiasca pătimire a înviat din morți în nestricăciune, S-a înălțat la ceruri și iarăși va să vină cu slavă să judece viii și morții și să răsplătească fiecăruia cu dreaptă măsură, după faptele lui; căci vor învia morții și se vor scula cei care sînt în mormînt.

Deci, cei care au păzit poruncile lui Hristos și cu dreaptă credință s-au dus din lumea aceasta, vor moșteni viața cea veșnică; iar cei care s-au întinat în păcate și care s-au abătut de la dreapta credință, vor merge la muncă veșnică. Și să nu crezi că răutatea are oarecare stăpînire, nici să o socotești pe dînsa a fi fără de început sau înființată de la sine, sau să-și fi luat începutul de la Dumnezeu; ci din faptele noastre este aceasta, prin lucrarea diavolului, că dintr-a noastră neluare aminte a intrat la noi. Și de vreme ce noi sîntem liberi, cu cuviință este ca de voie să alegem binele sau răul.

Pe lîngă toate acestea mărturisește un Botez prin apă și prin Duh, spre iertarea păcatelor. Primește împărtășirea Preacuratelor Taine ale lui Hristos, crezînd cu adevărat că este Trupul și Sîngele lui Hristos, Dumnezeul nostru, pe care l-a dat credincioșilor spre iertarea păcatelor. Pentru că în noaptea în care S-a vîndut, cu lege a așezat sfinților Săi ucenici și Apostoli și tuturor celor ce aveau să creadă într-Însul și a zis: *Luați mîncați, acesta este Trupul Meu, care se frînge pentru voi, pentru iertarea păcatelor*. La fel, luînd paharul, a dat lor, zicînd: *Beți dintru acesta toți, acesta este Sîngele Meu, care pentru voi și pentru mulți se varsă, pentru iertarea păcatelor. Aceasta să o faceți întru pomenirea Mea*.

Deci acest cuvînt lucrător al lui Dumnezeu, Care pe toate le face cu puterea Sa, preface cu dumnezeiasca sfințire a cuvintelor și prin venirea Sfîntului Duh, pîinea și vinul în Trupul și Sîngele Său, care se dă spre sfințire și spre luminare celor ce se împărtășesc cu credință.

Deci, închină-te cu credință și sărută sfînta închipuire a lui Dumnezeu Cuvîntul, Care S-a făcut om pentru noi, socotind că vezi pe însuși Făcătorul în icoană; căci așa a zis unul dintre sfinți, că cinstea închipuirii trece la chipul cel dintîi. Iar chipul cel dintîi este al Aceluia a Cărui față este închipuită; și privind spre icoana zugrăvită, trecem cu ochii minții către vederea adevărată a Aceluia al Cărui chip este zugrăvit. Deci, cu bună credință închinîndu-ne chipului Aceluia Care a luat trupul nostru, nu socotim ca Dumnezeu acea zugrăveală, ci chipul lui Dumnezeu Care S-a întrupat pentru noi, luînd chip de rob; pe acesta cu dragoste îl sărutăm.

Tot la fel să săruți și chipul Preacuratei Maicii Lui și ale tuturor sfinților, cu același obicei. Închină-te cu credință și chipului cinstitei și de viață făcătoarei Cruci și-l sărută pentru Cel ce S-a răstignit cu trupul spre mîntuirea neamului nostru, adică pe Hristos Dumnezeul și Mîntuitorul lumii, Care ne-a dat chipul acesta, pentru biruința asupra diavolului care se teme și se cutremură nesuferind să vadă puterea ei. În aceste porunci și cu credința aceasta te botez.

Păzește-le acestea neschimbate și nesmintite de orice eres, pînă la răsuflarea ta cea mai de pe urmă. Toate învățăturile care se împotrivesc acestei credințe fără de prihană, să le urăști și străine să le socotești, pentru că Apostolul a zis: *Că, înger din cer de vă va vesti vouă altceva decît ceea ce am binevestit eu, anatema să fie*. Căci nu este altă bună vestire, nici altă credință

afară de cea mărturisită de Apostoli și venită de la purtătorii de Dumnezeu părinți la diferite soboare și dată soborniceștii Biserici".

Zicînd acestea Varlaam și învățîndu-l simbolul dreptei credințe, cel așezat de Sinodul de la Niceea, l-a botezat în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, în baia ce era în grădina lui și a venit peste dînsul darul Sfîntului Duh. Intrînd apoi în camera lui, a săvîrșit Dumnezeiasca Liturghie și l-a împărtășit cu Preacuratele și de viață făcătoarele Taine și s-au bucurat cu duhul amîndoi, dînd slavă lui Dumnezeu. Deci bătrînul, învățîndu-l cum se cuvine a viețui după Botez și spunîndu-i toate despre faptele cele bune, s-a dus la gazda sa. Iar păzitorii și slugile lui Ioasaf se mirau văzînd pe bătrînul intrînd adeseori la fiul împăratului.

Apoi unul dintr-înșii, care era mai mare, cu numele Zardan, pe care - ca mai credincios și mai priceput -, l-a pus împăratul mai mare peste palatele fiului său, a zis către Ioasaf: "Bine știi, stăpîne, că mă tem de tatăl tău și cît sînt de credincios lui; pentru aceea m-a pus ca pe o slugă mai credincioasă ca să-ți slujesc ție. Iar acum, văzînd pe bătrînul acesta intrînd adeseori la tine și vorbind, mă tem ca nu cumva să fie de credință creștinească, pe care foarte mult o urăște tatăl tău și voi fi vinovat judecății de moarte. Pentru aceea sau spune despre aceasta împăratului, sau de acum încetează a mai vorbi cu dînsul, sau mă izgonește pe mine de la fața ta, ca să fiu fără de prihană".

Fiul împăratului a zis către dînsul: "Mai înainte de toate, să facem aceasta, o, Zardane, șezi ascuns după perdea și ascultă vorba lui către mine și atunci îți voi spune ce se cuvine a face". Deci vrînd să intre Varlaam în palat, Ioasaf a așezat pe Zardan înăuntru după o perdea și a zis către bătrîn: "Mai adu-mi aminte iarăși de învățăturile tale, pe scurt, pentru ca să se înrădăcineze mai tare în inima mea". Iar Varlaam, luînd cuvînt, a grăit multe către dînsul, despre Dumnezeu și buna credință, despre bunătățile ce vor să fie și despre muncile cele veșnice; apoi vorbind destul s-a sculat și a făcut rugăciune, ducîndu-se la gazda sa.

Ioasaf, chemînd pe Zardan și ispitindu-l, a zis: "Auzit-ai ce mi-a vorbit acest bătrîn mincinos și cum se ispitește să mă înșele cu cuvintele sale, să mă lipsească de veselia și îndulcirea vieții și să mă ducă către un Dumnezeu străin". Iar Zardan a zis: "Nu mă ispiti, stăpîne, că știu bine că au intrat adînc în inima ta cuvintele bărbatului acestuia; și noi știm că propovăduirea aceasta este adevărată, dar de cînd a ridicat tatăl tău prigoană cumplită asupra creștinilor, de atunci a pierit această credință care, dacă ți s-a arătat plăcută și dacă poți purta asprimea și ostenelile ei, bine să se îndrepteze voia ta cea bună. Dar eu ce voi face? Eu care nici nu pot căuta cu ochii spre o viață așa de aspră și cu osteneală, ba încă de frica împăratului slăbește inima mea, neștiind ce voi răspunde lui, pentru că am lăsat pe bătrînul acela să intre la tine".

Iar fiul împăratului a zis către dînsul: "Eu, pentru dragostea ta cea mare ce o ai către mine și pentru slujirea ta cu credință, neaflînd o răsplătire mai bună, cu aceasta am vrut a-ți răsplăti, adică m-am sîrguit a-ți arăta aceste bunătăți negrăite, pentru ca să cunoști pe Ziditorul tău și să crezi într-Însul. Căci am nădăjduit că de cum vei auzi învățătura cea dreaptă, îndată o vei iubi și o vei urma împreună cu mine. Dar precum văd, am pierdut nădejdea pentru că ești impietrit la inimă și nu voiești a cunoaște adevărul; însă să-mi împlinești o dorință. Să nu spui tatălui meu despre aceasta pînă la o vreme cuviincioasă; pentru că dacă vei spune lui aceasta, altceva nimic nu vei face decît numai vei aduce sufletului meu mare supărare".

A doua zi, venind Varlaam la dînsul, a început a grăi pentru plecarea sa; iar Ioasaf, neputînd răbda despărțirea lui, s-a întristat cu sufletul și i s-au umplut ochii de lacrimi. Atunci bătrînul a vorbit mult către dînsul, întărindu-l în credință și în faptele cele bune și mîngîindu-l să nu plîngă după dînsul; apoi i-a proorocit că nu după multă vreme se vor uni pentru totdeauna. Iar Ioasaf, nevrînd să mai facă osteneală bătrînului și temîndu-se ca nu cumva Zardan să spună împăratului despre dînsul, a zis cu plîngere către Varlaam:

"De vreme ce așa ai voit tu, părintele meu cel duhovnicesc și bunule învățător, ca eu să rămîn aici în lumea aceasta deșartă iar tu să te duci la locul odihnei tale celei duhovnicești, de acum nu îndrăznesc a te opri pe tine. Mergi dar, păzit cu pacea lui Dumnezeu, și pomenește-mă și pe mine ticălosul totdeauna în sfintele tale rugăciuni ca să te pot ajunge pe tine și să văd totdeauna cinstita ta față. Apoi fă dragoste de-mi lasă mantia ta cea ruptă și aspră, spre aducere aminte de viața călugărească și de învățăturile tale, precum și pentru păzirea de toată lucrarea diavolească".

Deci i-a dat bătrînul acea mantie pe care, luînd-o Ioasaf, o cinstea mai mult decît porunca cea împărătească. Apoi a stat Varlaam la rugăciune și s-a rugat către Dumnezeu cu umilință pentru Ioasaf, încredințînd pe tînărul cel de curînd luminat, purtării Lui de grijă. Sfîrșind rugăciunea, s-a întors și l-a sărutat pe el și a zis: "Fiule al Părintelui ceresc, pace ție și mîntuire veșnică!" Apoi a ieșit din palate, bucurîndu-se și mulțumind lui Dumnezeu Cel ce a îndreptat calea lui spre bine.

După plecarea lui Varlaam, fericitul Ioasaf s-a sîrguit spre rugăciune și spre viață aspră. Acest lucru, văzîndu-l Zardan, s-a umplut de multă supărare și, prefăcîndu-se bolnav, s-a dus la casa sa. Împăratul auzind că s-a îmbolnăvit Zardan, a trimis la dînsul pe doctorul său cel mai iscusit ca să-l tămăduiască. Iar doctorul, luînd bine seama asupra bolii lui, a spus împăratului, zicînd: "Eu n-am putut afla la omul acesta nici o boală, decît numai o supărare cu care rănindu-și sufletul, acum bolește".

Împăratul, auzind aceste cuvinte, socotea că fiul său s-a mîniat asupra lui Zardan și pentru aceea, mîhnindu-se, acum bolește; deci a voit să meargă singur ca să cerceteze pe bolnav

și să cunoască pricina bolii. Iar Zardan auzind despre aceasta, s-a grăbit de a venit el mai înainte la împăratul și căzînd înaintea lui, se socotea vrednic de toată pedeapsa pentru că n-a păzit cu băgare de seamă pe fiul său. Apoi i-a spus toate cele ce se întîmplaseră; că a venit, zice el, din pustie un viclean vrăjitor și înșelător cu numele Varlaam, care a vorbit cu fiul lui despre credința creștinească iar el a crezut celor spuse și acum este cu totul al lui Hristos.

Împăratul dacă a auzit astfel de cuvinte a început a se umple de supărare și de mînie negrăită. Apoi îndată chemîndu-l pe cel mai mare dintre boierii săi, cu numele Arahie, sfetnicul cel mai înțelept și mai iscusit în citirea de stele, acestuia i-a spus pe rînd toate cele ce s-au întîmplat. Iar el, mîngîind pe împăratul a zis:

"Fii fără de supărare, o, împărate, că este lesne a întoarce pe fiul tău de la credința creștinească, numai să prindem pe Varlaam. Iar de nu-l vom afla, apoi știu eu pe un alt bătrîn de credința noastră, anume Nahor, care viețuiește în pustie și se îndeletnicește cu citirea în stele, de la care și eu am învățat, și care în toate este asemenea lui Varlaam, căci eu chiar fața acestuia o știu căci l-am văzut odinioară. Deci, chemînd pe acel Nahor din pustie, îi vom porunci a se preface că este Varlaam și ne vom întreba cu dînsul din credință; iar el va arăta credința creștinească a fi mincinoasă, care lucru văzîndu-l fiul tău, se va întoarce de la creștinătate iarăși la zeii părintești".

Împăratului, părîndu-i-se că va fi bun acel sfat s-a mîngîiat puțin de supărarea ce o avea și întărindu-se cu nădejdea, a trimis degrabă pe Arahie cu mulțime de ostași să caute pe Varlaam, care străbătînd toate căile, au ajuns pînă în pustiul Senaridului. Acolo, umblînd prin multe locuri fără de drumuri, prin munți și prin prăpastii neumblate, a aflat sub munte o ceată mică de pustnici pe care i-au prins. Între dînșii era unul mai mare care purta un sac de păr plin de oasele sfinților părinți care adormiseră mai înainte; și aceasta o făcea pentru ca totdeauna să-și aducă aminte de moarte.

Și i-au întrebat pe dînșii Arahie, zicînd: "Unde este înșelătorul acela care a amăgit pe fiul împăratului?" Iar cel ce purta sacul de păr a zis: "Nu este acela la noi, nici va fi pentru că el fuge de noi, fiind izgonit de puterea lui Hristos, ci între voi mai ales își are petrecerea sa". Arahie a întrebat dacă îl știe pe el. Pustnicul a răspuns: "Știu pe acela care se zice înșelătorul, care este diavolul. Acela viețuiește în mijlocul vostru și voi faceți cele plăcute lui". Arahie a răspuns: "Eu pentru Varlaam te întreb pe tine". Pustnicul a răspuns: "Dacă întrebi de Varlaam, apoi se cădea a întreba unde este cel care a întors de la înșelăciune pe fiul împăratului? Că acela este fratele nostru și împreună părtaș al vieții noastre monahicești, dar acum de multe zile nu l-am mai văzut pe dînsul".

Arahie l-a întrebat: "Dar unde este locuința lui Varlaam?" Pustnicul a răspuns: "Știm chilia lui aici în pustie, dar nu o vom spune vouă". Arahie, umplîndu-se de mînie îi îngrozea cu

moartea iar ei, auzind de moarte, s-au bucurat; deci le-a dat multe bătăi și i-a muncit cumplit ca să le arate pe Varlaam, dar ei tăceau. Arahie căutînd cu sîrguință pe Varlaam și neaflîndu-l, s-a întors la împăratul fără nici un spor, aducînd la dînsul numai pe acei pustnici care erau șaptesprezece la număr, pe care îi silea împăratul ca să spună locul petrecerii lui Varlaam și să se lepede de Hristos. Iar ei nu s-au plecat, ci defăimau idolatria lui. De aceea a poruncit să le taie limbile, apoi mîinile și picioarele și să le scoată ochii și așa s-au săvîrșit bunii pătimitori.

După sfîrșitul acestor Sfinți Mucenici, Arahie s-a dus noaptea, după porunca împăratului, la Nahor vrăjitorul, care viețuia în pustie și se îndeletnicea cu facerea de vrăji, și spunîndu-i toate cu de-amănuntul l-a rugat să se prefacă că este Varlaam. Apoi s-a întors la împăratul și a doua zi a pregătit ostașii, dînd de veste că merge iarăși să caute pe Varlaam, străbătînd pustietățile. Atunci Nahor s-a arătat ieșind dintr-o pădure și, văzîndu-l ostașii, au alergat după dînsul; apoi, ajungîndu-l, l-au prins și l-au dus la Arahie. Acesta, ca și cum n-ar fi știut pe Nahor, l-a întrebat: "Cine ești tu?". Nahor i-a răspuns: "Sînt Varlaam". Apoi îndată toți s-au bucurat și l-au dus pe el legat la împăratul, ieșind veste pretutindeni că au prins pe Varlaam.

Deci, auzind Ioasaf de aceasta, s-a rănit cumplit la suflet și se tînguia cu amar. Însă, Dumnezeul mîngîierii a descoperit lui Ioasaf printr-o descoperire dumnezeiască, că nu au prins pe Varlaam, ci pe Nahor vrăjitorul. Apoi împăratul a intrat în palatul fiului său, pe care îl sfătuia și îl îndemna uneori cu cuvinte bune și blînde, alteori cu mînie și asprime, ca să se lase de credința creștinească și să se întoarcă iarăși la zeii păgînești. Însă n-a putut cu nimic a-l întoarce pe el de la dragostea lui Hristos, pentru că răspundea cu multă înțelepciune la toate cuvintele lui, arătînd deșertăciunea necuraților zei și preamărind pe Unul Dumnezeu, Ziditorul tuturor, și se arăta gata și de răni și de moarte.

Dar de vreme ce dragostea firească a împăratului nu-l lăsa să-l muncească pe fiul său, ba încă fiind mustrat și de conștiință, pentru că-l auzea grăind adevărul, a zis către dînsul: "Ți se cădea o, fiule, a te supune în toate poruncii mele părintești; dar de vreme ce ești aspru și neînduplecat și tare te împotrivești mie, părîndu-ți-se a fi mai înțelept decît toți, să lepădăm dar amîndoi deșarta împotrivire și să dăm loc dreptății. Iată eu voi face adunare mare și voi strînge pe toți înțelepții noștri din toată împărăția mea și voi aduna și creștinii; căci voi porunci vestitorilor mei să strige cu mare glas pretutindeni ca nimeni din creștini să nu se teamă, ci fără de frică să se adune toți ca să facem judecată de obște și să vedem care credință este mai bună. Apoi este la mine și Varlaam care te-a înșelat pe tine, ferecat în fiare, căci nu m-am odihnit pînă ce nu l-am prins pe dînsul. Pe acesta îl voi scoate la sobor, ca împreună cu creștinii săi să stea împotriva înțelepților noștri și să facă întrebare pentru credință. Dacă veți birui voi creștinii, împreună cu Varlaam al vostru, apoi veți dobîndi dorința voastră; iar de veți fi biruiți, apoi datori sînteți a vă supune desăvîrșit poruncii mele".

Fericitul Ioasaf a zis: "Fie voia Domnului și să fie precum ai poruncit, iar Dumnezeu Cel adevărat să ne dea a nu ne rătăci din calea cea dreaptă". Atunci împăratul a poruncit tuturor slujitorilor idolești și creștinilor, prin trimitere de cărți și prin propovăduitori, prin toate cetățile

și satele, ca să se adune la un loc toți cei ce sînt de credință creștinească și netemîndu-se de nimic să vină la sobor, pentru cercetarea credinței celei adevărate. Și stînd lîngă învățătorul lor Varlaam, să se întrebe împreună cu slujitorii și cu vrăjitorii. Apoi a chemat și pe înțelepții slujitori persani, caldeeni și indieni, care se aflau în toată stăpînirea sa, precum și pe fermecători și vrăjitori, ca să biruiască pe creștini.

Deci s-au strîns la împăratul mulțime mare dintre cei de credința necurată idolească, înțelepți în răutate și dascăli iscusiți în nedreptate, care deși păreau a fi înțelepți, însă erau nebuni. Iar creștinii, de vreme ce unii erau omorîți de păgîni iar alții se împrăștiaseră prin munți și prin pustietăți, de aceea s-au adunat foarte puțini dintr-înșii, între care numai unul s-a aflat mai iscusit în dumnezeiasca Scriptură, cu numele Varahie. Numai acela a venit fără temere în ajutorul celui cu părere Varlaam, iar adevărat cu numele Nahor. Însă Varahie nu știa că acela este Nahor vrăjitorul, iar nu Varlaam.

Deci împăratul a șezut pe scaun înalt și a poruncit și fiului său să șadă împreună cu dînsul. Iar fiul cinstind pe părintele său, n-a vrut să facă aceasta, ci a șezut pe pămînt aproape de dînsul. Deci au stat înainte toți maeștri cei păgînești și a fost adus și Nahor, cel cu părerea Varlaam. Apoi împăratul a zis către ritorii și filosofii săi care stăteau înainte: "Iată vă stă înainte nevoință mare și din două una s-a pregătit vouă: ori veți birui pe Varlaam și pe creștinii care sînt împreună cu dînșii și vă învredniciți de cinste de la noi, ori de veți fi biruiți să primiți rușine și pedeapsă cumplită. Iar pe voi pe toți vă voi pierde și trupurile voastre le voi da spre mîncare fiarelor și păsărilor, apoi pe fiii voștri cu veșnică robie îi voi robi, dacă nu veți birui pe creștini".

Zicînd împăratul acestea, fiul său a răspuns, zicînd: "Astăzi ai făcut judecată dreaptă o, împărate, și eu zic acestea dascălului meu". Apoi întorcîndu-se către Nahor a zis: "Bine știi o, Varlaame, în ce fel de slavă și de mulțumire m-ai aflat și tu cu cuvintele tale m-ai înduplecat a mă depărta de zeii părintești și de lege, a sluji unui Dumnezeu necunoscut și a întărîta pe părintele și pe stăpînul meu. Deci acum vezi că stai în cumpănă; căci dacă vei birui războiul ce-ți stă înainte și vei arăta a fi adevărate învățăturile tale, apoi te vei preamări ca un propovăduitor al adevărului și eu voi rămîne în învățătura ta, slujind lui Hristos pînă la răsuflarea cea mai de pe urmă. Iar de vei fi biruit și te vei face mie astăzi mijlocitor de rușine, apoi eu singur voi izbîndi defăimarea mea, căci voi sta cu picioarele mele pe pieptul tău și cu mîinile mele rupînd inima ta și limba le voi da spre mîncare cîinilor împreună cu celălalt trup al tău, ca prin tine să se învețe toți a nu mai înșela pe fiii împăraților".

Auzind Nahor cuvintele acestea s-a spăimîntat foarte văzîndu-se pe sine prins în cursa sa și căzut singur în groapa pe care a săpat-o. Deci, văzînd moartea gata înaintea lui, de va întărîta pe fiul împăratului, care cu înlesnire poate să-l muncească cum va vrea, și că nu este cu putință a scăpa din mîinile lui, a gîndit să țină cu dînsul și să apere credința creștinească. Apoi începîndu-se între slujitorii idolești și între creștini a se pune cuvinte de întrebare, atunci Nahor și-a deschis gura, precum de demult Varlaam, care a fost chemat de împăratul Valac să blesteme pe israiliteni, iar el în loc să-i blesteme, i-a binecuvîntat, așa și Nahor, începîndu-se întrebările,

a ținut cuvîntul de dimineață pînă seara, grăind ca de la Duhul Sfînt, pentru că știe darul lui Dumnezeu a lucra cîteodată și în vasele cele necurate, pentru mărirea Sa cea sfîntă.

Deci cu atîta înțelepciune a mustrat Nahor deșertăciunea și minciuna zeilor, întărind și adeverind credința creștinească, cu înțelepte dovezi, încît nu putea nimeni să-i răspundă nici un cuvînt împotrivă. Despre această prea înțeleaptă vorbire a lui Nahor cu slujitorii idolești, Sfîntul Damaschin scrie mai larg și mai frumos în istoria sa despre acești Sfinți Părinți, Varlaam și Ioasaf. Deci toți ritorii, filosofii, popii și vrăjitorii erau rușinați și mîhniți încît tăceau ca și cum ar fi fost fără de glas, neputînd a grăi nimic împotrivă. Iar fiul împăratului se bucura cu duhul și slăvea pe Domnul, Care, precum altădată pe Saul, așa și pe Nahor, l-a făcut din prigonitor, învățător și propovăduitor al adevărului.

Împăratul împreună cu boierul Arahie, minunîndu-se de neașteptata schimbare a lui Nahor, cu mare mînie se iuțea împotriva lui, pentru că îi cuprinsese mare rușine și ar fi vrut să-l muncească precum și pe creștinii care erau împreună cu dînsul, dar nu putea să-și calce cuvîntul său împărătesc. Căci el poruncise ca de voie și fără temere să se adune creștinii în sobor, făgăduind împărătește ca să nu li se facă nici un rău. Apoi a poruncit să se risipească soborul, ca și cum ar fi vrut a doua zi iarăși să se adune la întrebare.

Fiul împăratului a zis către tatăl său: "Precum la început ai poruncit, o, împărate, să se facă judecată dreaptă, așa și la sfîrșit pune înainte dreptatea și din două una fă: sau dascălului meu poruncește-i să petreacă în această noapte împreună cu mine, pentru ca să învățăm împreună cele ce ni se cade a grăi mîine, iar tu, luînd pe ai tăi, asemenea învățați-vă și voi; sau lasă-mi în această noapte pe ritorii tăi și tu ia pe învățătorul meu la tine, pentru că, dacă vor rămîne la tine amîndouă părțile care se împotrivesc, apoi învățătorul meu va petrece în supărare și în frică, iar ai tăi în bucurie și odihnă. Și această judecată nu mi se pare a fi dreaptă, ci va fi silire și călcare de făgăduință".

Împăratul, fiind biruit de cuvintele cele înțelepte ale fiului său, a luat la sine pe jertfitorii săi, iar pe Nahor l-a lăsat fiului său, avînd oarecare nădejde spre Nahor că va aduce la săvîrșire făgăduința sa. Deci, luînd Sfîntul Ioasaf pe Nahor, s-a dus în palatul său, bucurîndu-se de Dumnezeu, Mîntuitorul său. Iar către Nahor a zis: "Oare socotești că nu știu eu că tu nu ești Varlaam, ci ești Nahor? Însă bine ai făcut că ai arătat a fi adevărată credința creștinească și ai mustrat înșelăciunea idolească; crede dar în Dumnezeul Acela pentru al Cărui nume bine ai vestit acum".

La aceste cuvinte umilindu-se Nahor, se căia de toate răutățile sale cele mai dinainte și cu tot adevărul dorea ca să se apropie de Domnul Dumnezeu. Deci, a rugat pe fericitul Ioasaf ca să-i poruncească să fugă pe ascuns în pustie și să se însoțească cu pustnicii care se ascundeau acolo și apoi să primească Sfîntul Botez. Sfîntul Ioasaf, învățîndu-l, l-a liberat cu pace. Iar el

plecînd, a aflat în pustie un preot sfînt și, luînd de la dînsul Sfîntul Botez, și-a petrecut zilele în pocăință.

A doua zi, înștiințîndu-se împăratul de cele despre Nahor, s-a deznădăjduit. Apoi, văzînd pe înțelepții săi ritori că sînt biruiți pînă în sfîrșit și petrec în nepricepere, s-a mîniat foarte asupra lor și i-a necinstit cu dosădiri cumplite, iar pe alții i-a pedepsit cu bătăi și le-a înnegrit fețele cu funingine, izgonindu-i de la fața sa. De atunci nu mai cinstea pe slujitorii idolești nici nu mai aducea jertfe idolilor, ba îi și hulea pe dînșii. Deci împăratul fiind în mare nedumerire, clătinîndu-se de gîndurile sale, nici idolilor nu se închina, nici credința creștinească nu primea. Iar la fericitul Ioasaf veneau mulți și îndulcindu-se de cuvintele lui mîntuitoare, se întorceau către Hristos.

Dar slujitorii idolilor văzîndu-se batjocoriți și văzînd pe împăratul că se întoarce de la zeii lor, au trimis degrabă la un mare vrăjitor cu numele Teuda ce petrecea în pustie, și vestind aceluia toate cele ce se întîmplaseră, îl rugau cu sîrguință să le ajute. Teuda cu putere drăcească, a venit cu îndrăzneală la împărat, pentru că era cunoscut și iubit de dînsul. El cu cuvintele sale măiestrite și înșelătoare iarăși a înduplecat pe împărat la închinarea de idoli și a făcut praznic mare idolilor împreună cu dînsul. Apoi se nevoia ca și pe fericitul Ioasaf să-l întoarcă de la Hristos către închinarea idolească și a dat împăratului acest sfat viclean, ca să ia de la Ioasaf toate slugile și în locul lor să pună femei și fete tinere și frumoase, ca să-i slujească lui. "Iar eu, zise el, voi trimite pe unul din draci care va aprinde într-însul focul dulceții spre desfrînare. Și dacă va fi biruit, apoi îndată, o împărate, toate vor fi după voia ta".

Împăratul ascultînd sfatul vicleanului, a adunat o mulțime de fete frumoase și de femei tinere și, împodobindu-le pe dînsele cu haine de mult preț și cu podoabe de aur, le-a dus în palat la fiul său și a dat afară pe toate slugile lui; așa că nu era în palatul lui Ioasaf nici unul de parte bărbătească, ci toată slujba o făceau femeile și fetele. Apoi au năvălit asupra lui în chip nevăzut, duhurile cele viclene ce erau trimise de Teuda vrăjitorul și aprindeau cuptorul cel trupesc al tînărului, năvălind asupra lui cu gînduri necurate.

Fericitul Ioasaf era într-o mare nevoie și război, dar mai ales cînd o fecioară care era mai frumoasă decît toate și care - nu numai de împăratul era îndemnată, ci și de diavolul -, a întins asupra lui amăgirile sale. Fecioara aceea era fata unui împărat, robită și scoasă din patria sa, apoi dată împăratului Avenir ca un mare dar. Pe această fată foarte frumoasă a trimis-o tatăl spre înșelarea fiului său și intrînd în ea dracul înșelăciunii, a învățat-o cuvinte viclene și cu meșteșug. Același înșelător a pus dragoste către dînsa în inima sfîntului tînăr, vînîndu-l cîte puțin. Dar fericitul o iubea pe dînsa pentru înțelepciunea și pentru obiceiul ei cel bun, ba încă îi era și jale pentru dînsa, că fiind fată de împărat era robită și lipsită de slava și de patria sa; apoi se gîndea cum ar întoarce-o de la închinarea la idoli și ar face-o creștină.

Astfel gîndind el, iar poftă cu patimă nesimțind în sine, a început a vorbi către dînsa, zicînd: "Cunoaște o, fecioară, pe Dumnezeul Care petrece în veci, ca să nu pieri în înșelăciune. Cunoaște pe Ziditorul și vei fi fericită, făcîndu-te mireasă a Mirelui Celui fără de moarte". Multe cuvinte ca acestea zicînd el, în acel ceas duhul cel necurat o învăța pe femeie a întinde curse de sminteală și a trage în cădere acel fericit suflet. Deci, fecioara a zis astfel: "Dacă te îngrijești de mîntuirea sufletului meu și voiești a-l izbăvi de înșelăciunea idolească, apoi îndeplinește și tu cererea mea; iar eu îndată lepădîndu-mă de idolii părintești, mă voi apropia de Dumnezeul tău și voi sluji Lui pînă la răsuflarea mea cea mai de pe urmă. Și așa și tu vei primi plata pentru întoarcerea mea".

Sfîntul tînăr a întrebat-o: "Care este cererea ta, fecioară?" Iar ea cu căutătura și cu vorba, îl îndemna spre desfrînare și-i zise: "Vino să ne însoțim și apoi eu mă voi pleca poruncii tale". Iar el a zis: "Pentru ce ai îndrăznit a face către mine o cerere ca aceasta o, fecioară, pentru că eu deși poftesc mîntuirea ta, însă nu voiesc a fi necurat". Iar ea, netezindu-i calea spre păcat a zis: "Tu, domnul meu, fiind plin de toată înțelepciunea, pentru ce grăiești unele ca acestea, numind însoțirea necurată, pentru că știu și eu din cărțile creștinești, căci am citit multe cărți în patria mea și de multe ori am vorbit cu creștini; dar oare nu este scris așa în cărțile voastre: *Cinstită este nunta în toate și patul nespurcat?* Și iarăși "Mai bine a se însura omul, decît a se aprinde". Dar n-au cunoscut nunta patriarhii cei de demult și proorocii și drepții, precum învață scripturile voastre? Oare pe Petru nu-l mărturisește Scriptura cum că a avut femeie? Acela pe care îl numiți verhovnic al Apostolilor. Dar cine te-a învățat, domnul meu, a numi nunta necurată? Cu adevărat te-ai depărtat de la învățătura voastră cea dreaptă".

Fericitul a răspuns: "Deși sînt toate așa în Sfînta Scriptură, precum ai zis, pentru că este slobod fiecare dacă voiește să se căsătorească, însă afară de cei ce s-au făgăduit ca să-și păzească fecioria pentru Hristos; iar eu cînd am primit Sfîntul Botez, m-am făgăduit a mă duce curat înaintea lui Hristos în feciorie fără prihană. Deci cum voi îndrăzni a călca jurămîntul pe care l-am făcut către Dumnezeu?"

Iar înșelătoarea a zis iarăși: "Dacă nu voiești a mă lua de soție, apoi altă dorință să-mi împlinești, care este mică; de voiești să-mi mîntuiești sufletul, fii cu mine în această noapte, care lucru de vei face, apoi mă făgăduiesc ție că mîine dimineață voi primi credința creștinească și voi fi ție nu numai spre iertarea păcatelor ci și multă răsplătire vei afla de la Dumnezeu pentru întoarcerea mea. Căci zice Scriptura ta, că *se face mare bucurie în cer pentru un păcătos care se pocăiește.*

Deci, dacă se face bucurie în cer pentru întoarcerea păcătosului, apoi oare nu va avea răsplătire acela care întoarce pe păcătos și se face pricinuitor pentru bucuria îngerilor? Cu adevărat așa este și cu totul fără de îndoială pentru că și Apostolii, începătorii credinței voastre, multe făceau după socoteala lor, călcînd porunca lui Dumnezeu cea mai mică, pentru porunca cea mai mare. Oare n-a tăiat împrejur Pavel pe Timotei, deși se socotește la creștini fărădelege tăierea împrejur? Însă el nu s-a ferit a o face aceasta, pentru orînduiala cea mai bună; apoi multe

ca acestea vei afla în cărțile voastre. Deci, dacă cu adevărat poftești ca să-mi mîntuiești sufletul, apoi împlinește această dorință a mea".

Acestea zicîndu-le ea, sufletul fericitului a început a se clătina cu diferite feluri de gînduri, și în partea dreaptă și în partea stîngă, iar voia și înțelegerea i se slăbeau. Diavolul, semănătorul răutății, văzînd inima lui clătinîndu-se, s-a umplut de bucurie și a strigat către soții săi, zicînd: "Vedeți că fecioara aceasta are să facă ceea ce noi n-am putut să facem? Acum dar să năvălim asupra lui, pentru că nu vom mai afla vreme așa potrivită ca aceasta, pentru a împlini voia și porunca aceluia care ne-a trimis pe noi". Acestea zicîndu-le necuratul, s-a pornit împreună cu cîinii săi asupra ostașului lui Hristos și a tulburat toate puterile lui sufletești și cu totul l-a aprins de dragoste și cu mare dorire către fecioară.

Fericitul Ioasaf, văzîndu-se tare aprins și robit de păcat, s-a lovit în piept și, oftînd din adîncul inimii către Dumnezeu, degrabă a făcut rugăciune și vărsînd izvoare de lacrimi din ochii săi, striga către Cel care poate a-l mîntui de învăluire și de vifor și zicea: "Spre Tine, Doamne, am nădăjduit, să nu mă rușinezi în veac, nici să rîdă vrăjmașii mei de mine, care mă țin de-a dreapta Ta; ci stai înainte-mi în acest ceas și-mi îndreptează calea mea după voia Ta, pentru ca să se preamărească numele Tău Cel slăvit și înfricoșat, prin mine robul Tău".

Rugîndu-se multă vreme, se uda cu lacrimi și, făcînd multe plecări de genunchi, s-a aruncat la pămînt. Apoi, adormind puțin, s-a văzut pe sine răpit de niște bărbați străini, trecut prin niște locuri minunate și dus la un cîmp mare, care era înfrumusețat cu flori roșii și cu bună mireasmă. Acolo a văzut tot felul de pomi frumoși care aveau roade multe, străine și minunate. Iar fructele pomilor acelora făceau freamăt vesel, din cauza unui vînt subțire și lin, dînd bună mireasmă nesățioasă. Iar sub pomii aceia stăteau niște scaune de aur curat, înfrumusețate cu pietre scumpe și mărgăritar de mult preț și raze mari ieșeau dintr-însele. Apoi erau paturi de aur așternute cu niște covoare în multe culori, a căror podoabă și strălucire covîrșea toată povestirea. Prin mijlocul pomilor curgeau ape curate și foarte limpezi care veseleau vederea.

Prin acel cîmp mare și minunat purtîndu-l acei bărbați înfricoșați, l-au dus într-o cetate ce strălucea cu lumină negrăită, avînd zidurile de aur curat și din pietre de mult preț, pe care nu le-a văzut nimeni niciodată, apoi stîlpii și porțile erau dintr-un mărgăritar. Cine va putea spune podoaba și strălucirea cetății aceleia! Pentru că, strălucind o lumină cu multe raze dintr-o înălțime, umplea toate ulițele ei; și niște ostași înaripați și luminați se plimbau prin cetatea aceea, glăsuind cîntări preadulci, pe care niciodată nu le-a auzit urechea omenească. El a auzit un glas, zicînd: "Iată odihna drepților, iată veselia celor ce au plăcut lui Dumnezeu în viața lor".

Scoțîndu-l de acolo acei bărbați înfricoșați, voiau să-l ducă înapoi. Iar el cu totul fiind cuprins de acea podoabă și frumusețe, zicea: "Nu mă lipsiți pe mine, rogu-vă, nu mă lipsiți de această bucurie negrăită, ci dați-mi voie să petrec într-un colț al acestei cetăți mari". Iar ei

ziceau: "Nu este cu putință a petrece acum aici, dar vei intra prin multe osteneli și sudori, dacă te vei nevoi; pentru că nevoitorii moștenesc împărăția cerurilor".

Acestea zicînd și trecînd cîmpul cel mare, l-au dus în niște locuri întunecate și pline de tînguire și în toate potrivnice luminii și bucuriei ce văzuse mai înainte. Pentru că era acolo negură foarte întunecată, încît toate se umpleau de mîhnire și de tulburare. Acolo ardea un cuptor de foc și viermi se tîrau mîncînd trupurile, iar duhurile răzbunării stăteau împrejurul cuptorului aceluia. Unii ardeau cumplit în foc și se auzea un glas zicînd: "Iată locul păcătoșilor, iată munca acelora care s-au întinat în fapte de rușine". După aceasta l-au scos de acolo cei ce-l purtau pe dînsul.

Deșteptîndu-se și-a venit în sine și era cu totul înspăimîntat și rîuri de lacrimi curgeau din ochii lui. Atunci toată frumusețea fecioarei și a celorlalte femei și fete i se păreau lui mai înjosită decît tina și gunoiul. Și aducîndu-și aminte de cele arătate lui în vedenie, era cuprins cu dorul acelor minunate și preaslăvite locuri și tulburat de frica muncilor celor văzute, încît zăcea pe pat neavînd putere nici să se scoale.

Deci s-a dat veste împăratului cum că fiul său este bolnav și împăratul venind la dînsul în grabă, îl întrebă pe dînsul: "Care este pricina bolii de care suferi?". Iar el, spunîndu-i toate cele arătate lui în vedenie, a zis: "Pentru ce ai gătit cursă picioarelor mele vrînd să vînezi sufletul meu și să-l arunci în pierzare? Că de nu mi-ar fi ajutat Dumnezeu, s-ar fi sălășluit în iad sufletul meu. Dar cît este de bun Dumnezeul lui Israil, Care a izbăvit smerenia mea din mijlocul puilor de lei! Căci adormit-am tulburat; dar m-a cercetat pe mine din înălțime Dumnezeu Mîntuitorul meu și mi-a arătat că de multe bunătăți se lipsesc cei ce-L mînie pe Dînsul și felurite munci își pregătesc.

Deci acum, o, tată, de vreme ce ți-ai astupat urechile, nevrînd să auzi glasul meu care îți grăiește cele bune, măcar pe mine nu mă opri a merge pe calea cea dreaptă; pentru că pe aceasta o iubesc și aceasta doresc, ca lăsînd toate, să ajung la locul unde petrece Varlaam plăcutul lui Hristos și împreună cu dînsul să-mi săvîrșesc cealaltă parte a vieții mele. Iar dacă vei voi a mă ține cu sila, degrabă mă vei vedea mort de supărare și de tînguire; atunci iarăși nici tu nu te mai poți chema tată și nici pe mine nu mă vei mai avea fiu".

Atunci iarăși a cuprins pe împăratul mare supărare și s-a dus mîhnit la palatul său. Tot așa și duhurile cele viclene s-au întors rușinate de la ostașul lui Hristos cel nebiruit, către Teuda al lor, care îi ocăra pe ei, zicînd: "Atît de neputincioși sînteți voi, ticăloșilor, încît nici pe acel tînăr n-ați putut să-l biruiți?" Iar ei, fiind siliți de puterea lui Dumnezeu, nevrînd, au mărturisit adevărul, zicînd: "Nu putem răbda puterea lui Hristos nici a căuta spre semnul Crucii cu care se îngrădește pe sine acel tînăr". După acestea luînd împăratul pe Teuda, a venit la fiul său; iar

Teuda a început a vorbi fericitului tînăr despre zeii săi, dar n-a putut să-l biruiască pe el, căci avea de sus înțelepciune, căreia nu pot să-i stea împotrivă toți cei ce se împotrivesc.

Teuda fiind biruit și rușinat, a tăcut mult, ca un pește fără de glas, neștiind ce să mai zică. Apoi abia venindu-și în simțire, a zis către împăratul: "Cu adevărat, o, împărate, Duhul Sfînt viețuiește în fiul tău; cu adevărat, sîntem biruiți și de acum nici un răspuns nu mai avem! Cu adevărat mare este Dumnezeul creștinilor, mare este credința lor și mari sînt tainele lor!"

Apoi întorcîndu-se către fiul împăratului a zis: "Spune-mi tu, cel ce ești sfințit cu sufletul și cu trupul, oare mă va primi pe mine Hristos dacă mă voi lepăda de lucrurile cele rele și mă voi întoarce către Dînsul?" Iar Sfîntul Ioasaf a început a-i vorbi despre pocăința păcătoșilor și mila lui Dumnezeu, Care primește degrabă pe cei ce se pocăiesc cu adevărat. Teuda umilindu-se cu inima, îndată a alergat la peștera sa și arzîndu-și toate cărțile sale cele vrăjitorești, s-a dus după Nahor și învrednicindu-se de Sfîntul Botez, a viețuit în mare pocăință.

Împăratul, neștiind ce să mai facă cu fiul său, a fost sfătuit de Arahie ca să împartă împărăția lui în două și să dea jumătate fiului său; căci zicea acela: "Dacă vei munci pe fiul tău, o, împărate, apoi cu adevărat vei fi vrăjmaș firii, iar nu tată, ci muncitor al fiului tău te vei chema. Deci și pe fiul tău vei pierde și tu fără fiu vei rămîne și în mari întristări te vei arunca. Dar una a mai rămas să faci: să împarți cu dînsul împărăția ta și să-i poruncești să stăpînească partea cea dată lui. Căci dacă va fi cuprins de purtările de grijă ale vieții, apoi cîte puțin va începe a se obișnui cu viața aceasta precum viețuim și noi; și atunci va fi lucrul după voia noastră. Pentru că obiceiul care se înrădăcinează în suflet nu se schimbă așa cu sila, ci cu dragoste. Apoi cu toate că va petrece neschimbat în credința creștinească, totuși îți va fi mîngîiere, pentru că nu ești fără de fiu, ci ai fiu împărat".

Împăratul, primind sfatul lui Arahie, a făcut așa; a împărțit împărăția lui în două și a făcut pe fiul său împărat. Ioasaf, deși nu cugeta la stăpînirea împărătească, ci dorea viața călugărească și pustnicească, dar văzînd că va ieși lucrul mai spre bine, a primit partea împărăției cea dată lui. Apoi mergînd într-însa, mai întîi de toate s-a sîrguit ca să dezrădăcineze închinarea de idoli de prin toată stăpînirea sa și a risipit capiștele lor. Apoi a ridicat biserici sfinte și a lățit sfînta credință în Hristos.

Auzind de aceasta episcopii, preoții și călugării care se ascundeau, au ieșit de prin munți și de prin pustietăți și alergau către sfîntul împărat Ioasaf. Iar el îi primea pe dînșii cu bucurie și împreună cu dînșii cugeta la mîntuirea sufletelor omenești. Deci în puțină vreme, toată stăpînirea sa a luminat-o cu lumina credinței și a botezat-o. Iar pentru întoarcerea tatălui său neîncetat se ruga cu lacrimi. Și n-a trecut cu vederea Dumnezeu rugăciunea lui cea cu sîrguință și lacrimile, ci, ascultîndu-l cu milostivire, s-a atins de inima lui Avenir, cu lumina darului Său,

ca el să lepede negura cea groasă de pe ochii minții, ca să vadă raza adevărului și să cunoască deșertăciunea zeilor celor mincinoși.

Deci împăratul Avenir a adunat pe toți sfetnicii săi și le-a descoperit gîndul inimii sale, cum că voiește să primească credința fiului său și toți au lăudat gîndul lui, căci pe toții îi cercetase Răsăritul cel de sus, prin rugăciunile Sfîntului Ioasaf. Apoi îndată împăratul, printr-o scrisoare, a chemat pe fiul său ca să învețe de la dînsul buna credință. Iar Sfîntul Ioasaf de multă bucurie și veselie s-a umplut văzînd pe tatăl său venit în simțire și întors către Dumnezeu. Ioasaf, mergînd și învățînd pe tatăl său multe zile, precum i-a spus Cuviosul Varlaam, așa și el arătînd tatălui său toate tainele sfintei credințe, l-a adus la Sfîntul Botez, încît el însuși l-a primit ca naș din dumnezeiescul Botez. Lucru cu adevărat nou și minunat, că s-a arătat naș al tatălui său și s-a făcut mijlocitor de nașterea cea duhovnicească a aceluia care l-a născut pe dînsul trupește. Și nu numai împăratul Avenir, ci și toată suita lui a primit Sfîntul Botez, precum și ostașii și robii; pe scurt, toată țara Indiei a primit Sfîntul Botez.

Atunci s-a făcut bucurie mare pe pămînt și în cer, că pe pămînt se bucurau credincioșii pentru întoarcerea necredincioșilor, iar în cer se bucurau îngerii, nu pentru unul, ci pentru păcătoșii cei fără de număr care se pocăiau. Iar împăratul Avenir, după Botez, a dat fiului său toată stăpînirea împărăției sale și el petrecea la o parte în tăcere, presărîndu-și capul totdeauna cu țărînă și tînguindu-se pentru păcatele sale cele mai dinainte. Apoi, luînd de la Dumnezeu iertarea păcatelor, s-a mutat cu pace către El.

După moartea împăratului Avenir, împăratul Ioasaf făcînd pomenire de patruzeci de zile tatălui său, a chemat pe toți boierii și sfetnicii săi, pe căpeteniile oștilor și toate stăpînirile cărora le-a descoperit taina inimii sale, cum că voiește să lase împărăția aceasta pămîntească și toate cele lumești și să meargă în pustie și acolo să petreacă viață monahicească.

Atunci toți s-au umplut de jale și nu era nici unul dintre dînșii fără de lacrimi, ci toți se tînguiau cu amar pentru că îl iubeau foarte mult pentru blîndețea și omenia lui, precum și pentru facerea lui de bine cea cu milostivire către toți. Iar în locul său voia să lase împărat pe unul dintre boieri, cu numele Varahie, care de la început era creștin, despre care s-a spus mai înainte că acesta s-a ridicat împreună cu Varlaam împotriva tuturor înțelepților indieni ca să-i aducă la credință.

Pe acesta voia Ioasaf să-l pună împărat în locul său, ca pe unul care era bine întărit în sfînta credință și avea multă dragoste pentru Hristos. Iar Varahie se lepăda, zicînd: "Iubește, o, împărate, pe aproapele tău ca pe tine însuți; pentru că dacă este bine a împărăți, apoi împărățește singur, iar dacă este rău, de ce mi-o dai mie și pentru ce pui asupra mea greutate ca aceasta de care singur fugi?" Iar pe Sfîntul Ioasaf toți îl rugau cu stăruință și cu lacrimi ca să nu-i lase pe dînșii. Dar el a scris noaptea o scrisoare către tot poporul său și către toți stăpînitorii,

încredințîndu-i pe dînșii lui Dumnezeu și poruncindu-le să nu-și aleagă alt împărat decît pe Varahie.

Lăsînd acea scrisoare în casa sa, a ieșit pe ascuns din palat și din cetate și a plecat degrabă în pustie. Iar a doua zi, auzindu-se despre plecarea lui, îndată s-a făcut tulburare și plîngere în popor, plecînd toți cu multă grabă în aflarea lui. Aflîndu-l lîngă un pîrîu uscat, cu mîinile ridicate făcînd rugăciune, l-au înconjurat și căzînd înaintea lui, îl rugau cu multe tînguiri să se întoarcă la palatul său și să nu-i lase; iar el fiind silit de rugămințile lor, s-a întors pentru puțină vreme și iarăși adunîndu-i pe toți, a zis: "În deșert vă împotriviți voii lui Dumnezeu, ținîndu-mă pe mine!"

Apoi a dat cuvînt cu jurămînt că nici o zi nu va mai petrece cu dînșii. Iar lui Varahie cu sila i-a pus pe cap coroana sa împărătească, și lăsîndu-l pe scaunul său, l-a învățat destul cum să împărățească, iar el dînd pace poporului a ieșit din palat și din cetate, sîrguindu-se către pustie.

Varahie împreună cu tot poporul și cu toți boierii săi, văzînd gîndul lui cel neînduplecat și cu rugăminte neputînd a-l ține pe el și nici cu sila neîndrăznind a-l împiedica de la acea cale, mergeau după dînsul plîngînd și petrecîndu-l pînă departe. El însă le zicea ca să nu-l mai supere, ci îi ruga să se întoarcă înapoi. Iar unii au mers după dînsul de departe tînguindu-se pînă cînd s-a plecat ziua; iar noaptea a acoperit de la ochii lor pe iubitul lor stăpîn și s-au despărțit unii de alții.

Astfel a luat Varahie sceptrul împărăției Indiei, iar Ioasaf le-a socotit pe toate deșertăciuni ca să dobîndească pe Hristos. În noaptea cea dintîi a intrat în casa unui om sărac și i-a dat lui hainele sale de deasupra, iar el rămînînd în haina cea ruptă de păr pe care i-o dăduse Varlaam, s-a dus la viața pustnicească, neavînd cu sine nici pîine, nici apă, nici altceva de trebuința hranei; pentru că se dăduse cu totul în purtarea de grijă a lui Dumnezeu și cu dragoste osîrdnică ardea pentru Domnul său.

Intrînd în adîncul pustiei, s-a bucurat cu duhul și, ridicîndu-și ochii către iubitul său Hristos, striga, zicînd: "Să nu mai vadă de acum ochii mei bunătățile lumii acesteia și să nu se mai îndulcească inima mea de nimic altceva decît de Tine, nădejdea mea. Tu îndreptează calea mea și mă du la plăcutul Tău Varlaam; arată-mi pe mijlocitorul mîntuirii mele ca să mă învețe viața cea pustnicească, acela care m-a învățat pe mine cunoștința Ta, Doamne!"

Sfîntul Ioasaf a umblat singur prin pustie doi ani, căutînd pe Varlaam; se hrănea cu verdețurile care creșteau pe acolo, iar uneori răbda mult de foame, din lipsa verdețurilor pentru

că era uscat pămîntul în pustia aceea și puțin odrăslea. Apoi a răbdat multe supărări de la diavolul, căci năvălea asupra lui, uneori tulburînd mintea lui cu tot felul de gînduri, alteori înfricoșîndu-l cu năluciri, iar alteori i se arăta negru și scrîșnind din dinți. Uneori cu sabia în mînă se pornea asupra lui, ca și cum ar fi vrut să-l taie; alteori se prefăcea în multe feluri de fiare, șerpi și aspide. Iar ostașul lui Hristos cel nebiruit, toate le biruia și le izgonea cu sabia rugăciunii și cu arma Crucii.

Trecînd al doilea an, a aflat o peșteră în pustiul Senaridului unde viețuia un călugăr în liniște; de la acela s-a înștiințat unde petrecea Varlaam. Deci, alergînd degrabă cu bucurie pe cărarea cea arătată lui, a ajuns la peștera lui Varlaam și, stînd înaintea ușii, a bătut, zicînd: "Binecuvintează, părinte, binecuvintează!" Iar Varlaam, auzind glasul, a ieșit din peșteră și a cunoscut pe Ioasaf cu duhul, pe care altfel nu era cu putință a-l cunoaște după chipul său, pentru că se înnegrise de arșița soarelui, îi crescuse părul, slăbise și ochii i se cufundaseră adînc.

Deci, bătrînul stînd cu fața către răsărit, a înălțat lui Dumnezeu rugăciune de mulțumire, iar după rugăciune s-au îmbrățișat unul cu altul cu dragoste, s-au sărutat cu sărutare sfîntă și de bucurie au plîns mult. După aceea începînd să vorbească, Varlaam a zis: "Bine ai venit fiule al lui Dumnezeu și moștenitor al împărăției cerului, Domnul să-ți dea cele veșnice în locul celor vremelnice și pe cele nestricăcioase în locul celor stricăcioase. Dar te rog, fiule iubite, spune-mi cum ai venit aici? Și ce ți s-a întîmplat după plecare? Oare a cunoscut tatăl tău pe Dumnezeu? Sau încă petrece în rătăcirea cea idolească?" Iar fericitul Ioasaf i-a spus lui toate pe rînd, cîte i s-au întîmplat după plecarea lui Varlaam și cîte a făcut Domnul cu dînsul, ajutîndu-l.

Bătrînul, auzind acestea, se bucura foarte; apoi, minunîndu-se, zicea: "Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, că bine ai voit ca sămînța cuvîntului Tău cea semănată de mine în sufletul robului Tău Ioasaf, să odrăslească și să aducă rod însutit". Apropiindu-se seara și săvîrșind obișnuita rugăciune, și-a adus aminte de hrană. Deci Varlaam a pus masă de mult preț, plină de bucate duhovnicești, iar hrană trupească avînd puțină; căci erau numai verdețuri crude, nefierte, puține finice (smochine) și apă din izvorul care era acolo.

Întărindu-și trupul cu astfel de bucate, au mulțumit lui Dumnezeu Care deschide mîna Sa și satură toată ființa cu bunăvoință. Apoi săvîrșind rugăciunea de noapte, iarăși au grăit vorbe duhovnicești, vorbind toată noaptea pînă la vremea cîntării de dimineață.

De atunci Ioasaf a petrecut împreună cu Varlaam mulți ani, avînd viață minunată, asemenea cu a îngerilor. Apoi Cuviosul Varlaam, apropiindu-se către fericitul sfîrșit și chemînd pe Ioasaf, fiul său cel duhovnicesc, pe care l-a născut prin bună vestire, a zis către dînsul:

"Eu, fiule, de mult doream să te văd pe tine, mai înainte de sfîrșitul meu și cînd mă rugam pentru tine, mi s-a arătat Domnul nostru Iisus Hristos și mi-a făgăduit că te va aduce la mine. Acum iată că a împlinit Domnul dorința mea, căci te văd lepădat de lume și de toate cele ce sînt în lume și unit cu Hristos. Deoarece acum a sosit vremea plecării mele, tu dar, fiule, acoperă trupul meu cu pămînt și dă țărînii ce este al țărînii; iar tu să petreci în locul acesta, ținîndu-te de viața aceasta duhovnicească și aducîndu-ți aminte de smerenia mea".

Ioasaf, auzind aceste cuvinte, se tînguia pentru despărțirea lui și abia a putut bătrînul a-l mîngîia puțin, prin multe cuvinte duhovnicești. Apoi l-a trimis la niște frați care viețuiau în acea pustie ca să aducă cele de trebuință, spre săvîrșirea dumnezeieștii Liturghii. Alergînd Ioasaf cu sîrguință și săvîrșind porunca, s-a întors degrabă, temîndu-se ca să nu se săvîrșească în lipsa lui părintele său duhovnicesc, căci se va lipsi astfel de binecuvîntarea cea mai de pe urmă.

Deci, aducînd cele de trebuință pentru sfînta jertfă, Varlaam a săvîrșit dumnezeiasca slujbă și s-au împărtășit amîndoi cu dumnezeieștile Taine. După aceasta vorbind bătrînul multe către ucenicul său spre folosul sufletului, a început a se ruga lui Dumnezeu cu umilință pentru sine și ucenicul său. Iar după rugăciunea cea multă, îmbrățișînd pe Ioasaf părintește, i-a dat sărutarea și binecuvîntarea cea mai de pe urmă. Apoi s-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci și culcîndu-se, s-a luminat la față, avînd mare bucurie, ca și cum ar fi venit la dînsul oarecare prieteni. Astfel s-a dus către Domnul, viețuind în pustie șaptezeci de ani, iar toți anii de la nașterea sa erau aproape o sută.

Ioasaf, udînd cu lacrimi trupul lui Varlaam, toată ziua și toată noaptea a cîntat psalmi lîngă el. A doua zi săpînd o groapă aproape de peșteră, a îngropat cinstitul trup al sfîntului său stareț; apoi șezînd lîngă mormîntul lui, plîngea mereu, pînă cînd a slăbit de multa plîngere și a adormit. Atunci a văzut în somn pe acei bărbați înfricoșați pe care i-a văzut odinioară, cînd era închis în palat cu fecioarele. Aceia, venind la dînsul, l-au luat și l-au dus în acel cîmp mare pe care și mai înainte îl văzuse și în acea strălucită cetate. Intrînd pe poartă, l-au întîmpinat îngerii lui Dumnezeu, ducînd două cununi preafrumoase, a căror frumusețe nu este cu putință a o spune.

Ioasaf i-a întrebat pe ei: "Ale cui sînt acele cununi prealuminate?" Iar îngerul i-a răspuns, zicînd: "Amîndouă sînt ale tale; pentru că multe suflete ai mîntuit și pentru că, lăsînd pentru Dumnezeu împărăția pămîntească, ai luat viața monahicească. Însă una dintr-însele se cuvine a o da tatălui tău, care prin tine s-a abătut de la calea cea rea, s-a pocăit cu osîrdie și s-a împăcat cu Dumnezeu". Iar Ioasaf a zis: "Cum este cu putință a o da tatălui meu, care numai pentru puțină pocăință să dobîndească răsplătire deopotrivă cu mine, care am avut atîtea osteneli?"

Acestea zicînd el, a văzut pe Varlaam grăind către dînsul: "Oare nu sînt acestea cuvintele mele, Ioasafe, pe care ți le-am grăit odinioară, că, atunci cînd te vei îmbogăți, atunci vei fi scump și nedarnic? Dar acum pentru ce nu voiești ca să fie deopotrivă cinstea tatălui tău cu a ta? Oare nu ți se cade a te veseli cu sufletul, căci s-a auzit rugăciunea ta pentru dînsul?" Iar Ioasaf, după cum avea obiceiul totdeauna, a zis către dînsul: "Iartă, părinte, și spune-mi unde locuiești?" Iar Varlaam a zis: "În această cetate preafrumoasă și mare am dobîndit locuință prealuminată". Iar el a început a-l ruga ca să-l ia în locuința sa și să-l găzduiască cu dragoste. Varlaam a răspuns: "N-a venit încă vremea ca să fii și tu aici, purtînd sarcina trupului; ci dacă vei răbda bărbătește pînă la sfîrșit în nevoințele călugărești, după cum ți-am poruncit, apoi degrabă după acestea vei veni aici, te vei învrednici de aceste petreceri, vei dobîndi acest fel de slavă și de bucurie și vei fi împreună cu mine în veci".

Acestea a văzut Sfîntul Ioasaf în vedenie. Apoi deșteptîndu-se din somn, avea sufletul său plin de acea lumină și slavă negrăită și cu multă mirare înălțînd cîntare de mulțumire Stăpînului Hristos, L-a lăudat pe El. Și a petrecut acolo pînă la sfîrșitul său, avînd viață îngerească. În al douăzeci și cincilea an de la nașterea sa a lăsat împărăția cea pămîntească și a intrat în nevoința pustnicească; apoi în pustie petrecînd treizeci și cinci de ani, s-a mutat către Domnul.

Iar un pustnic sfînt care viețuia acolo, înștiințîndu-se cu duhul de mutarea lui Ioasaf, a venit în ceasul sfîrșitului lui și cîntînd obișnuitele cîntări lîngă cinstitul său trup, cu lacrimi de dragoste l-a așezat împreună cu moaștele Cuviosului Varlaam. Pentru ca ei, care erau nedespărțiți cu duhul, să odihnească împreună nedespărțiți și cu trupurile.

După îngropare, s-a făcut pustnicului aceluia o descoperire dumnezeiască, poruncindu-i să meargă în împărăția Indiei și să vestească pe împăratul Varahie despre sfîrșitul lui Ioasaf. Mergînd acel părinte, a vestit împăratului; și îndată a mers împăratul cu mulțime de oameni în pustie și, ajungînd la peștera cuvioșilor părinți, a descoperit mormîntul lor și a văzut moaștele lui Varlaam și ale lui Ioasaf nestricate, ieșind dintr-însele bună mireasmă. Deci, luîndu-le cu cinste, le-a adus din pustie în patria sa și le-a pus în biserica pe care o zidise Sfîntul Ioasaf, slăvind pe Unul Dumnezeu în Treime, Căruia să-I fie și de la noi cinste și închinăciune, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

47. POMENIREA CELUI ÎNTRE SFINȚI PĂRINTELE NOSTRU PROCLU, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI

(20 NOIEMBRIE)

Sfîntul Proclu era ucenic al Sfîntului Ioan Gură de Aur. El s-a învrednicit a vedea pe Sfîntul Apostol Pavel, vorbind la urechea acelui sfînt. Căci, atunci cînd un bărbat din cei cu boierie în Constantinopol, a fost clevetit de zavistnici către împăratul Arcadie, l-a izgonit din palat și l-a scos din dregătoria sa. Apoi, vrînd să caute ajutor de la Sfîntul Ioan, l-a rugat printr-un mijlocitor ca să-i poruncească să vină la dînsul noaptea, căci se temea a merge ziua la sfîntul, ca să nu-l vadă nimeni din vrăjmașii lui, ca nu cumva mai mult să fie clevetit la împăratul.

Atunci Sfîntul Ioan, chemînd pe cel ce-i slujea lui, adică pe fericitul Proclu, bărbat binecredincios și cu fapte bune împodobit, i-a poruncit ca să-i aducă aminte noaptea de acel bărbat și să-l aducă la sine. Pentru că aceasta era ascultarea lui Proclu pe lîngă patriarhul, ca să-i aducă aminte de cei ce veneau și să-l înfățișeze înaintea lui. Deci, făcîndu-se noapte, a venit bărbatul acela, căruia îi trebuia ajutor dorind ca să vorbească cu patriarhul și să-i spună cu de-amănuntul nevoia lui ce i se întîmplase.

Fericitul Proclu, sculîndu-se, s-a apropiat de ușa casei patriarhului și, uitîndu-se printr-o crăpătură, a văzut pe Sfîntul Ioan șezînd și scriind, iar un necunoscut - acesta era Sfîntul Apostol Pavel -, cam plecat dinapoi, și cu gura stînd la urechea cea dreaptă a patriarhului și vorbind. Sfîntul Apostol era la chip asemenea lui Elisei proorocul, pleșuv și avînd barba mare și împletită. Proclu voia să audă cele ce vorbeau, dar nu putea; și, întorcîndu-se de la ușă, a zis către bărbatul acela care venise: "Nu te supăra de aceasta și mai așteaptă puțin, pentru că altul care a venit mai înainte de tine, a intrat la patriarh și de aceea nu pot să te duc la dînsul pînă nu va ieși acela". Deci Proclu era înspăimîntat, nepricepînd cine a intrat la patriarh, pentru că nimeni nu mergea la dînsul, dacă nu-l ducea Proclu și nu știa cum că este arătarea Sfîntului Apostol Pavel.

Așteptînd omul acela prea mult, iarăși a rugat pe fericitul Proclu ca să vestească despre dînsul pe Sfîntul Ioan. Iar Proclu a răspuns: "Iată, vezi de cîtă vreme aștept să iasă acela care vorbește cu dînsul. Dar mă voi duce ca să văd prin crăpătură dacă a încetat a mai vorbi". Astfel, mergînd și plecîndu-se, l-a văzut încă vorbind și iarăși întorcîndu-se, a mai așteptat. Apoi, plecîndu-se și a treia oară, tot așa i-a văzut. Atunci bărbatul acela a zis către Proclu: "Se cădea, părinte, să nu lași pe nimeni mai înainte de mine fiindcă sînt într-o mare nevoie, și în toate zilele aștept moartea".

Proclu a răspuns: "Să mă crezi, frate, că nu l-am dus eu și nu mă pricep cine este și cînd a intrat, căci nici o intrare nu este prin altă parte afară de această ușă. Deci, fii bun și mai așteaptă încă puțin". Astfel vorbind ei, au auzit tocînd de Utrenie și a zis Proclu către bărbatul acela: "Acum, sculîndu-te, mergi cu pace că patriarhul nu mai vorbește cu nimeni și nu are purtare de grijă de nimic în vremea rugăciunii de noapte, căci toată mintea sa o are pentru rugăciune și așa petrece pînă la ziuă, vorbind numai cu Dumnezeu; iar tu vino noaptea viitoare și te voi duce la dînsul mai înaintea tuturor".

Sculîndu-se bărbatul acela, cu multă supărare și cu multe lacrimi s-a dus la casa sa. Apoi, în seara următoare, iarăși a venit la casa patriarhului și sculîndu-se Proclu a făcut ca și mai înainte, deci iarăși a văzut pe același apostol grăind la urechea fericitului Ioan și s-a întors neîndrăznind a întrerupe vorba lor. Apoi, sosind vremea cîntării Utreniei, iarăși s-a întors bărbatul acela la casa sa plîngînd. Iar Proclu se mira foarte și nu pricepea cine este cel care intră la patriarh și cînd și pe unde intră. Deci a dat făgăduința aceasta: ca nici să mănînce, nici să bea, nici să doarmă și nici să se depărteze de la ușa Fericitului Ioan, pînă cînd nu va duce la dînsul pe omul acela care era în nevoie și atunci va cunoaște cine este cel care intră fără știrea lui.

După obicei, iarăși a venit bărbatul cel mai dinainte zis. Iar Proclu, știind că nu a intrat nimeni la patriarh, a zis către bărbatul acela: "Cu adevărat, stăpîne și frate, pentru tine nu m-am depărtat din locul acesta; deci acum voi intra și te voi vesti patriarhului". Și îndată, sculîndu-se, s-a apropiat de ușă. Apoi iarăși a văzut pe Apostol vorbind la urechea patriarhului. Atunci a zis către omul acela: "Mergi, frate, la casa ta și roagă pe Dumnezeu să-ți ajute, căci iată, precum văd acesta care vorbește cu patriarhul este trimis de Dumnezeu deoarece dînsul intră nevăzut, iar pe ușile acestea nimeni nu a intrat decît numai patriarhul".

Sculîndu-se omul acela, s-a dus plîngînd, deznădăjduit de ajutor. Dar, făcîndu-se ziuă Fericitul Ioan și-a adus aminte singur de bărbatul acela și chemînd pe Proclu, l-a întrebat: "N-a venit nici acum bărbatul acela pe care ți-am poruncit să-l aduci la mine?" Iar Proclu a răspuns: "Cu adevărat, părinte, iată a treia noapte este de cînd vine aici, și fiindcă tu vorbeai cu altul, pentru aceea nu am îndrăznit a intra la tine și a te vesti despre dînsul".

Iar Sfîntul Ioan a zis: "Cu cine am vorbit, căci n-a fost nimeni la mine în aceste nopți?" Iar Proclu a spus Sfîntului fața și asemănarea celui care i se arăta lui și cum, plecîndu-se înainte vorbea, șoptindu-i la ureche. Apoi, căutînd Proclu la icoana Sfîntului Apostol Pavel, pe care o avea Sfîntul Ioan pe perete în chilia sa, a zis: "Acesta este cu adevărat acela pe care l-am văzut vorbind cu tine, părinte, că este foarte asemenea lui".

Atunci au cunoscut că Sfîntul Apostol Pavel se arătase, și au mulțumit lui Dumnezeu amîndoi: unul, că este povățuit de Sfîntul Apostol Pavel în taină, cînd scrie; iar acesta, că s-a învrednicit a vedea un viețuitor ceresc, adică pe Sfîntul Apostol Pavel. Apoi omului aceluia năpăstuit, Sfîntul Ioan i-a dat mînă de ajutor. Iar Fericitul Proclu, prin povățuirea învățătorului său și a părintelui celui duhovnicesc, a Sfîntului Ioan, sporea în fapte bune, arătîndu-se desăvîrșit în viața plăcută lui Dumnezeu.

După izgonirea și mutarea Sfîntului Ioan Gură de Aur, Fericitul Proclu a fost ales episcop în Cizic de către Sisinie, patriarhul cetății marelui Constantin. Dar, mergînd la scaunul său, nu a fost primit de clericii de acolo, fiind socotit eretic. Deci, iarăși s-a întors la Constantinopol și a petrecut un an. Apoi, murind patriarhul și moaștele lui fiind încă în biserică,

Sfîntul Proclu a fost ales patriarh al cetății marelui Constantin, fiind sfințit în Sfînta și Marea Joi a mîntuitoarelor Patimi ale Domnului nostru Iisus Hristos.

Luînd scaunul, Proclu păștea bine turma lui Hristos. El a sfătuit pe împăratul Teodosie, fiul lui Arcadie, ca să aducă moaștele Sfîntului Ioan Gură de Aur din Comani la Constantinopol. Pe vremea patriarhiei Sfîntului Proclu s-a făcut cutremur mare de pămînt, în timp de șase luni, încît cădeau multe zidiri mari de piatră, ale cetății; biserici și palate, apoi multe sate și cetăți mici le-a înghițit pămîntul; niște ostroave au pierit cu totul, izvoare și rîuri s-au uscat îndată, iar în locurile cele uscate și fără de apă au izvorît ape. Acel cutremur înfricoșător era pretutindeni, dar mai vîrtos în Bitinia, în Elespont și în Frigia; iar în Constantinopol căzînd multe zidiri, care erau mai frumoase și mai tari, împăratul Teodosie cu sora sa Pulheria, cu Prea Sfințitul Patriarh Proclu și cu tot poporul, ieșind din cetate, umblau pe cîmpii, făcînd rugăciuni către Dumnezeu cu lacrimi, ca să fie milostiv poporului Său.

Atunci s-a făcut o minune mare. S-a răpit din mijlocul poporului un copil mic care a fost dus în înălțime și toți priveau pînă ce nu a mai fost cu putință a-l mai vedea înălțîndu-se. Apoi a pogorît după un ceas pe aceeași cale, și a mărturisit copilul acela înaintea împăratului, a patriarhului și a tot poporul că a auzit îngeri în cer cîntînd astfel: "Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi!" După aceea a început tot poporul a cînta această cîntare întreit sfîntă și a încetat cutremurul. Iar copilul acela îndată și-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu și l-au îngropat cu cinste în biserica Sfintei Irina. Din acea vreme s-a început a se cînta în toată lumea creștină această cîntare întreit sfîntă.

Sfîntul Proclu șezînd pe scaunul patriarhiei douăzeci de ani și cinci luni, cu pace s-a dus către Domnul.

48. CUVIOSUL PĂRINTELE NOSTRU GRIGORIE DECAPOLITUL, ALE CĂRUI MOAȘTE SE AFLĂ LA MĂNĂSTIREA BISTRIȚA-VÎLCEA

(20 NOIEMBRIE)

Acesta s-a născut într-una din cetățile Decapoliei, care se numește Irinopolis. Tatăl lui se numea Serghie și era robit de patimile trupului, încît pentru mîntuirea lui nicidecum nu purta de grijă. Pe maica sa o chema Maria și era binecredincioasă, iubitoare de Dumnezeu și de fii, care, fiind rădăcină bună și frumoasă stîlpare, a odrăslit pe acest mare Grigorie.

Ajungînd la vîrsta de opt ani, Grigorie a fost dat la carte. După ce s-a nevoit vreme destulă și a învățat toate cîte i s-au părut că-i sînt de trebuință, alerga totdeauna la biserică cu multă evlavie și toate cuvintele folositoare și mîntuitoare de suflet, cîte le auzea, le împlinea și cu fapta, ca un cunoscător și înțelept. Apoi, înălțîndu-și mintea la cele cerești, a urît cu totul cele pămîntești, iar de trup nici o grijă nu purta. Și nu mînca nicidecum bucate bune și scumpe, ci simple și puține, cît să împlinească nevoia trupului, deși îl sileau părinții să mănînce și să se veselească împreună cu dînșii. Dar fericitul nicidecum nu voia, ci mai mult se îndeletnicea cu cititul dumnezeieștilor Scripturi, ca un pom răsădit lîngă izvoarele apelor, de unde totdeauna adăpîndu-se, și-a dat rodul la vremea sa, după cum se va arăta mai departe.

Acest Cuvios mergea la dumnezeiasca biserică adeseori și asculta cu multă luare aminte cîntările lui David, prin care își aprindea sufletul către dumnezeiescul dor. De multe ori, depărtîndu-se în loc liniștit, se ruga lui Dumnezeu ca să-l învrednicească a se face rob adevărat al Lui. Era apoi îndemînatic la multe feluri de lucruri de mînă din care își cîștiga hrana vieții, iar cele ce îi prisoseau le dădea săracilor. Părinții lui îl sileau să se îmbrace cu haine scumpe și frumoase, iar el, iubitul și doritul lui Dumnezeu, purta haine proaste, aducîndu-și aminte de cuvîntul Domnului Care zicea că cei ce poartă haine moi, se află în casele împărătești.

După ce a ajuns la vîrsta cea legiuită, au vrut părinții să-l însoare, fără de voia lui; iar vrednicul de minuni Grigorie, avînd dorința să-și păzească întreagă înțelepciunea și fecioria, pe ascuns lepădîndu-se de lume și de toate cele frumoase și veselitoare ale ei, de părinți și de toate rudeniile sale, a fugit pe ascuns și s-a dus într-o mînăstire. Acolo era egumen un episcop îmbunătățit care, din pricina eresului luptătorilor contra sfintelor icoane, se retrăsese atunci de curînd de la episcopia sa fiindcă ereticii erau abătuți la minte și supărau pe cei credincioși. Pentru aceea, ca să nu-l supere și să-l silească a cădea din adevăratele dogme ale dreptei credințe și-a lăsat scaunul și petrecea prin munți și prin peșteri.

Tînărul Grigorie, mergînd la păstorul acesta îmbunătățit, i-a spus că are de gînd să se facă monah. Iar episcopul, văzîndu-l plin de rîvnă dumnezeiască și arzînd cu duhul, l-a întărit în bunul lui scop și l-a trimis la niște monahi, care petreceau într-un loc prea liniștit și ascuns, ca să se deprindă mai bine cu nevoințele și deprinderile monahicești.

Întru acestea petrecînd Grigorie și nevoința cea bună săvîrșind, după cuvîntul Apostolului, punînd suișuri în inima sa, după cum zice psalmistul. Nu după multă vreme a murit Serghie, tatăl sfîntului, iar maica sa dorind să-l vadă și neștiind unde se află prea iubitul ei fiu, a cercetat cu dinadinsul prin toate mînăstirile, schiturile, sihăstriile și pustietățile, pînă cînd cu multă osteneală și după multă vreme a aflat pe fiul său cel dorit.

După ce l-a aflat și a înțeles că vrea să se facă monah și să slujească lui Dumnezeu întru feciorie și întru curățenie, ea, ca o binecredincioasă și de Dumnezeu iubitoare, nu s-a întristat, nici nu l-a împiedicat de la o cale ca aceasta a mîntuirii; ci mai ales l-a lăudat și l-a învățat să fie mare la suflet și îndrăzneț către nevoințele monahilor. Numai aceasta l-a rugat: să meargă într-o mînăstire de obște, care se află la locurile de primprejur în care era și un frate al lui, ca astfel amîndoi să se nevoiască și să aibă unul prin altul mîngîiere și ajutor.

Deci, Sfîntul Grigorie, văzînd că voia maicii sale nu este potrivnică scopului său, ci mai vîrtos ajutătoare spre mîntuirea fratelui său - căci numai atunci se cuvenea a nu asculta fiii pe părinții lor, cînd aceștia îi sfătuiesc la ceva împotriva voii lui Dumnezeu -, atunci s-a înduplecat

să facă voia maicii sale și s-a dus în acea mînăstire al cărei egumen era un eretic, care avea mare dragoste și prietenie cu ereticii.

Acest lucru, după ce l-a înțeles sfîntul, nu l-a suferit, ca un rîvnitor al bunei credințe ce era. Deci nu s-a temut deloc, ci cu îndrăzneală l-a mustrat înaintea tuturor fraților mînăstirii aceleia, spunînd că nu este vrednic a păstori atîtea oi cuvîntătoare, fiind eretic și luptător contra sfintelor icoane. Iar egumenul acela, nesuferind mustrările sfîntului și umplîndu-se de mînie, cu multă trufie a poruncit celor ce-i stau înainte să bată pe sfîntul fără milă. Sfîntul a primit mulțimea loviturilor ca o rouă cerească și mulțumea lui Dumnezeu că l-a învrednicit a suferi aceasta pentru dreapta credință.

Deci a fugit din acea mînăstire, că nu suferea să stea cu ereticul acela la un loc, urmînd și canonul 121 al Sfîntului Ioan Pustnicul, care dă voie monahului a ieși din mînăstirea în care egumenul este eretic. El fugind, s-a dus, purtînd pe trupul său rănile care le luase asupră-și de la egumenul eretic pentru adevărata credință. Apoi a mers la altă mînăstire, unde era egumen o rudenie a maicii sale, care se numea Simeon și care era arhimandrit peste toate mînăstirile celor două cetăți. Aceluia i-a spus toate cîte a pătimit de la egumenul cel eretic, arătîndu-i și rănile ce le luase de la dînsul.

Simeon a primit pe Grigorie cu toată bucuria, ca pe o rudenie a sa și, după ce l-a mîngîiat, l-a rînduit să petreacă cu ceilalți părinți și frați ai mînăstirii, dîndu-i canon și rînduială, cum să petreacă și în ce chip să se nevoiască. După aceea l-a încercat spre toată fapta bună, cea lucrătoare, căci și el era foarte îmbunătățit și prea iscusit în toate luptele împotriva duhurilor cele viclene și în nevoințele cele monahicești.

Tînărul Grigorie primea învățăturile, sfaturile și îndemnurile către faptele bune, ale unchiului său, precum se așează pecetea pe ceara cea moale. Pentru aceea a sporit în scurtă vreme în faptele bune și în nevoințele monahicești. Adică în ascultare, în smerenie, în dreapta judecată, în cunoştinţă, în răbdare, în blîndețe, în dragoste către Dumnezeu și către aproapele și, în toate faptele bune, încît s-a făcut iubit tuturor fraților mînăstirii, care ca pe un înger a lui Dumnezeu îl socoteau. Iar fericitul Grigorie, cu cît se vedea cinstit de către toți, cu atît mai mult se smerea, în toate urmînd lui Dumnezeu, Celui ce S-a smerit pentru noi, și ne-a învățat, zicînd: *Luați asupra voastră jugul Meu, și vă învățați de la Mine că sînt blînd și smerit cu inima*.

Deci, după ce a petrecut în această sfîntă mînăstire a unchiului său paisprezece ani, după ce a adunat în sufletul său fapte bune și după ce s-a iscusit în toate luptele minții și s-a îmbrăcat cu putere de sus și cu toate armele lui Dumnezeu - cum zice apostolul -, s-a înarmat și s-a făcut vrednic a sta împotriva tuturor meșteșugirilor diavolești. Apoi cunoscînd că va putea să locuiască deosebit și, ca un viteaz ostaș, să iasă în cîmpul de luptă cu dușmanul cel nevăzut și

să-l biruiască, atunci a rugat pe arhimandritul mînăstirii să-i dea voie a ședea într-o chilie în singurătate, fără a avea nici o grijă de cele trupești și pămîntești.

Acel bun păstor, cunoscînd rîvna lui cea fierbinte către viața cea desăvîrșită, și dragostea lui către Dumnezeu, apoi înțelegînd că darul Sfîntului Duh s-a sălășluit întru dînsul pentru curățenia și smerenia inimii lui, spre folosul ce avea să se pricinuiască multora, l-a lăsat și s-a dus într-o peșteră care era într-o prăpastie adîncă, în care sfîntul a intrat bucurîndu-se, și care nu era departe de mînăstirea aceea. Acolo, izbăvindu-se de toate gîlcevile, petrecea în rugăciune vorbind cu Dumnezeu. Însă a aflat și acolo mare supărare, căci locuiau în peștera aceea mulțime de draci, încît nu putea nimeni să se apropie de locul acela, ce era de multă vreme locuit de ei fără de nici o supărare.

Mai înainte cunoscînd diavolii izgonirea lor din locul acela, s-au tulburat foarte și cu toții s-au pornit asupra lui Grigorie, cu multe feluri de măiestrii ca să-l izgonească de acolo. Căci, arătîndu-se în chip de ostași înarmați cu multe feluri de arme, s-au pornit asupra lui strigînd cu glasuri groaznice și neobișnuite, zicînd: "Ieși din locul nostru în care de multă vreme locuim, căci multe rele vei pătimi de la noi, iar mai pe urmă te vom și omorî". După aceea s-au prefăcut toți în scorpii și în balauri înfricoșați și au năvălit asupra lui, cu gurile căscate, ostenindu-se numai și numai pentru a-l înghiți.

Sfîntul, cunoscînd viclenia lor, nu se temea nicidecum de dînșii, și stătea cu vitejie și fără temere, ca un ostaș viteaz înarmat cu armele lui Dumnezeu, înfrîngîndu-i și biruindu-i. Iar ei, ca niște valuri de mare, după ce s-au izbit de piatra cea întemeiată pe nădejdea lui Dumnezeu și s-au întors rușinați, nu s-au descurajat, nici nu s-au lăsat de a-i da război. Ci, după cîtăva vreme, iarăși au năvălit asupra lui Grigorie, și cînd el făcea rugăcine către Dumnezeu, ei îl mușcau de picioare, iar cînd sfîntul făcea metanii ei se încolăceau pe mîinile lui și se atîrnau de el ca să nu se ridice în sus, îl mușcau de mîini și îl înțepau cu limbile ca niște ace înveninate încît îi pricinuiau sfîntului mari și nespuse dureri. Acestea le făceau viclenii draci ca să-i îndepărteze mintea de la Dumnezeu, și să i-o atragă spre cele pămîntești.

Sfîntul Grigorie, avînd nădejde către Dumnezeu, nu băga seamă de rănile și mușcăturile lor, ci ca pe niște săgetături copilărești le socotea. De aceea, văzînd ticăloșii diavoli că nu pot să-l izgonească și că nu pot nimic asupra Sfintei Cruci, cu care era înarmat, ei singuri au plecat din peșteră. Însă, nu după multe zile iarăși s-au prefăcut în chip de ostași mulți și au venit în peșteră cu săbii, cu sulițe, cu arcuri și cu unelte de război.

Apoi, năvălind asupra Sfîntului cu strigăte și cu chiote se lăudau că de nu va ieși din peșteră, îl vor omorî. Iar el, însemnîndu-se după obicei cu semnul cinstitei Cruci, ca pe niște păianjeni a risipit toate meșteșugurile lor, și pe toți i-a izgonit. Ei, fugind, strigau unele ca acestea: "De vreme ce ne-a izgonit din locul nostru, nedreptul acesta, unde ne vom mai duce

noi ticăloșii?" Acestea zicînd, s-au risipit, căci rugăciunea Sfîntului îi ardea ca o văpaie de foc și au fugit toți înfricoșați.

După cîteva zile preaviclenii diavoli au încercat altă măiestrie. Căci după ce au văzut că prin ispitele cele din stînga, pe care le-au adus asupra Sfîntului, nu l-au putut birui, au început să-l ispitească cu cele din dreapta. Dumnezeu poate voind astfel, ca să lămurească pe robul Său și să-l facă desăvîrșit în toată fapta bună și astfel să se preamărească numele Său printr-însul. Deci, cu cele din dreapta a început vicleanul să-l ispitească, după cuvîntul Apostolului, ca să se facă ostaș al Împăratului Hristos și din nici o parte să nu fie biruit de războiul vrăjmașului. Să vedem dar care era măiestria aceea, pe care au încercat să o aducă asupra Sfîntului?

În noaptea de nouă martie, adică spre ziua Sfinților patruzeci de Mucenici ai lui Hristos, diavolii au mers în peșteră la Cuviosul, avînd cununi pe capetele lor, ce străluceau ca soarele, și au zis către dînsul: "Noi sîntem cei patruzeci de mucenici ai lui Hristos și am venit să-ți dăm daruri și puteri asupra dracilor". Dar el, cunoscîndu-i cu darul lui Dumnezeu care locuia întrînsul, i-a certat și s-au făcut nevăzuți. De aceea, văzînd ei că nici cu o altă măiestrie nu puteau să-l doboare și să-l scoată din locul acela, au dat în trupul lui atît de mare război de desfrînare, încît ardea de această patimă, ca și cum l-ar fi săgetat cineva cu săgeți de fier, înfocate.

Aflîndu-se în acel război cumplit și cu dinadinsul rugîndu-se lui Dumnezeu ca să-l izbăvească de o patimă ca aceasta, dumnezeiescul dar, care de-a pururea era cu dînsul și-i ajuta ca să fie mai presus de toate ispitele vrăjmașului, i-a dat ajutor și în această ispită. Căci i s-a arătat în vis o femeie cinstită și cuvioasă, care semăna cu maica sa, și aceea l-a întrebat pe Sfîntul, zicînd: "O prea iubitule fiu, care este pricina mîhnirii tale?"

Iar Sfîntul, punîndu-și degetul pe pieptul său, i-a arătat ei patima sa. Acea cinstită femeie, pipăind cu mîna locul unde i-a arătat și desfăcînd rana lui cu degetul ca și cu un brici, i s-a arătat că a scos de acolo o bucățică putrezită, zicîndu-i: "Iată, aceasta a fost durerea ta și nu te mai întrista, căci a încetat. De acum înainte nu va mai veni asupra ta nici o sminteală". Acestea văzîndu-le, s-a deșteptat și, cunoscînd că Domnul a ridicat de la el pofta trupului de desfrînare, s-a bucurat și I-a mulțumit.

După aceasta, avînd dorință să vadă pe fratele său, a trimis la dînsul pe ucenicul care îi slujea, cînd avea trebuință de cîte ceva, ca să-l aducă la dînsul acolo în peșteră. Deci, rămînînd el singur, se îndeletnicea cu gîndirea la Dumnezeu în trezirea minții. Iar într-o noapte, aflîndu-se singur stînd la rugăciune cu dinadinsul către Dumnezeu, a venit peste dînsul o uimire și a avut o vedenie minunată. Căci a strălucit din cer o lumină ca soarele și, înconjurînd toată peștera și locul de primprejurul ei, a venit o bunămireasmă de nepovestit, care a ținut mai multe zile, pînă cînd a venit ucenicul de la fratele lui și a bătut în ușa peșterii ca să-i vestească despre acesta.

Sfîntul auzind, s-a trezit ca dintr-o beție din vedenia aceasta. Și după ce i-a deschis ușa, văzînd pe ucenicul său, l-a întrebat, zicînd: "Cum te-ai întors așa degrabă, frate?" Căci i s-a părut că a lipsit vreme de numai un ceas. Iar ucenicul a răspuns: "N-am venit curînd, părinte. Căci, neaflînd pe cel căutat și zăbovind, acum am venit fără nici o ispravă". Cuviosul a întrebat pe ucenic: "Dar cîte zile sînt de cînd te-ai dus și în care zi ai venit?" Iar el i-a răspuns: "Am plecat Duminică de aici și astăzi este joi, a doua săptămînă".

Auzind acestea, pe Cuviosul Grigorie l-a cuprins mirarea cum au trecut atîtea zile, pe cînd lui i s-a părut că fratele lui a zăbovit numai un ceas. Însă, temîndu-se să nu fi fost vreo amăgire diavolească a găsit cu cale să vestească părintelui său. Pentru aceea i-a scris o scrisoare, rugîndu-l să facă osteneală și să vină pînă la dînsul, căci are să-i spună un cuvînt prea de nevoie, iar în scrisoare zicea așa: "Grigorie smeritul și nevrednicul monah, scriu prietenului și dascălului meu Simeon să se bucure. Neavînd eu, cinstite părinte, alt tată trupesc, și tu fiind nevredniciei mele părinte duhovnicesc și povățuitor, purtător de grijă și rudenie de aproape, în tot chipul te îngrijești de mîntuirea preaiubitului tău fiu. Pentru aceea și eu, îndrăznind către tine, ca și către părintele meu cel dumnezeiesc și iubit, trimit către tine această smerită scrisoare, prin care te înștiințez că un lucru mi s-a întîmplat în zilele acestea, care a tulburat sufletul meu și pe care nu-mi este cu putință a-l vesti altcuiva, fără numai ție, părintelui meu, și de la tine doresc să iau învățătură și sfătuire pentru cele ce mi s-au întîmplat. Roagă-te pentru mine nevrednicul fiul tău și fără zăbavă vino la mine, căci foarte mult te doresc".

Pecetluind scrisoarea, a trimis-o prin ucenicul său la pururea pomenitul Simeon. Acesta, după ce a citit scrisoarea, s-a temut, socotind că poate va fi pătimit vreo ispită de la vrăjmașul. Sculîndu-se îndată s-a dus la dînsul în peștera unde locuia. Sărutîndu-se unul cu altul cu sărutare duhovnicească; apoi, făcînd rugăciune împreună și după rugăciune șezînd, a început să-l întrebe pe Cuviosul Grigorie, zicînd: "Pentru care pricină, fiule, ai trimis la mine ca să vin? Nu cumva ți s-a întîmplat vreo ispită din partea vrăjmașului?"

Sfîntul Grigorie a răspuns către dînsul cu grai blînd și cu multă smerenie: "În sufletul meu, o, părinte, se petrec două lucruri, căci am și mîhnire și bucurie. Mîhnire, pentru că mă tem să nu-mi fi întins vrăjmașul vreo cursă prin cele ce mi s-au arătat; iar bucurie, fiindcă nădăjduiesc că lumina ce mi s-a arătat și m-a luminat, poate să fie dumnezeiască și mireasma pe care am mirosit-o, poate să fie cerească. Este o săptămînă astăzi de cînd îmi făceam într-o noapte rugăciunea obișnuită, rugîndu-mă singur și slăvind pe Dumnezeu, cînd îndată a strălucit foc mare din cer cu lumină nepovestită, care m-a înconjurat de la cap pînă la picioare și tot locul s-a umplut de o mireasmă negrăită.

Acea lumină s-a arătat șapte zile, iar mireasma și acum o simt. Odată cu vedenia aceasta m-am tămăduit de două neputințe mari pe care le aveam mai înainte: de una trupească, adică de curgerea sîngelui; și de alta sufletească, adică de patimile și luptele ce veneau asupra mea de la

diavoli. Iar acum dumnezeiescul dar m-a tămăduit și am multă pace și liniște în inima mea și mîngîiere în sufletul meu.

Deci, pentru aceea te-am supărat, căci tu, ca un lucrător și iscusit în unele ca acestea, să mă sfătuiești și să-mi spui dacă acea vedenie a fost de la Dumnezeu. Eu, pe cît mi-a fost cu putință a ține minte vedenia ce am avut-o, am vestit-o întocmai cuvioșiei tale. Pentru aceea mă rog să mă îndreptezi și să-mi limpezești judecata, ca să nu am îndoială că a fost din lucrare diavolească și să mă amăgească pe mine nevrednicul".

Arhimandritul, umplîndu-se de bucurie duhovnicească pentru sporirea preaiubitului său fiu în cele duhovnicești, a zis către dînsul: "O, fiule, să nu ai nici o îndoială pentru aceasta sau vreo temere, căci lumina aceea care a strălucit și te-a luminat pe tine nu a fost de la viclenii diavoli. Ci a fost lumină dumnezeiască și cerească, cu care Preabunul și Iubitorul de oameni Dumnezeu, pentru bunătatea și milostivirea Sa, te-a strălucit pe tine; iar cu buna mireasmă te-a izbăvit de necurăția cea aducătoare de moarte.

Deci, nevoiește-te cît poți, știind că ai pe Dumnezeu în ajutor, căci așa răsplătește și preamărește Domnul pe robii Săi, care-și curăță mintea și sufletul de patimile cele trupești și sufletești, și-i face vestiți în lume ca pe niște adevărați robi vrednici de împărăția Lui; ca astfel să folosească și pe alții cu pilda lor cea bună, urmînd faptele lor cele bune, să se mîntuiască și, mîntuindu-se, să dobîndească împărăția cerurilor".

Deci, după ce s-a curățit astfel de patimile trupului și ale sufletului, după ce a primit darul Sfîntului Duh întru sine și, ca un alt Pavel, a strălucit cu lumină cerească și dumnezeiască, s-a făcut vas ales, ca să ducă mărturisirea dreptei și sfintei credințe înaintea neamurilor celor abătute la minte cu eresul luptei contra sfintelor icoane. După ce s-a făcut bunămireasmă a lui Hristos ca să dea celor credincioși bunămireasmă de faptă bună, atunci Dumnezeu, Care știe inima fiecăruia, judecînd că nu este cuviincios a se ascunde această prealuminată făclie sub obrocul pustiei, l-a chemat ca pe patriarhul Avraam, zicînd către dînsul: "Grigorie, dacă vrei să ajungi la desăvîrșire, ieși din pămîntul tău și din rudenia ta și înstrăinează-te pentru folosul tău și al celor ce au trebuință de învățătura ta".

După ce a auzit Cuviosul acestea, cu sîrguință a ieșit din peșteră și s-a dus la Efes. Fiind vreme de iarnă și neputînd merge atunci la Constantinopol, a iernat în Asia. Iar după ce a sosit primăvara, s-a pregătit să meargă la Constantinopol; căci cugeta să meargă acolo ca să mustre ereticii și luptătorii contra sfintelor icoane, care se aflau într-acea vreme. Aflînd multe corăbii în port, gata să meargă la Constantinopol, Sfîntul s-a rugat să-l primească a merge și el; dar corăbierii, temîndu-se de barbarii cei negri, care se aflau pe marea aceea, nu ieșeau din port. Însă Sfîntul, îi îmbărbăta, făcîndu-i să îndrăznească prin sfaturile și îndemnurile sale, precum

și prin făgăduințele ce le dădea, că nu-i vor vedea nicidecum pe acei negri. Și astfel, prin rugăciunile Sfîntului, s-a făcut vreme prielnică și cu vînt bun.

Deci corăbierii, îndemnîndu-se, au plecat și cu darul lui Dumnezeu au fost nevăzuți de acei barbari; apoi, plutind cu bună nădejde, degrabă au ajuns în ostrovul Proconisului. Sfîntul, însă, avea multă rîvnă să meargă la Constantinopol, căci auzise că se înmulțise foarte mult eresul luptei contra sfintelor icoane și că mulți se molipsiseră de acel eres, chiar însuși împăratul și boierii divanului împărătesc, și aceasta aducea multă supărare creștinilor adevărați. Pentru aceea voia să meargă acolo să mărturisească adevărul, să propovăduiască credința cea dreaptă și adevărată și să dea anatema pe luptătorii contra icoanelor; însă a fost împiedicat, poate de pronia dumnezeiască.

Rămînînd Sfîntul în ostrovul acela cîtăva vreme, nu a fost primit de nici unul din creștinii de acolo. Căci împărații, fiind atinși de eresul luptei contra sfintelor icoane, dăduseră înfricoșate porunci ca nimeni să nu primească pe monahi în casă. Și aceasta era tot meșteșugirea vrăjmașului mîntuirii oamenilor, ca să nu se afle nimeni care să le mustre rătăcirea lor. Astfel a petrecut Sfîntul, neavînd unde să-și plece capul, căci nimeni nu îndrăznea să-l primească. Dar un sărac, împotriva poruncii împărătești, l-a primit în casa lui; și astfel Sfîntul a zăbovit în acea casă cîtăva vreme. Iar Dumnezeu, ca să răsplătească fapta bună a primirii de sfinți, a îmbogățit pe sărac și l-a îndestulat cu de toate, prin rugăciunile Sfîntului. Iar cînd voia Sfîntul să plece, săracul acela plîngea foarte mult, temîndu-se ca nu cumva să ajungă iarăși sărac, precum a fost mai înainte. Văzînd Sfîntul pe sărac că plînge și nu îi este cu voie a se duce de la dînsul, a fugit pe ascuns.

Apoi, trecînd prin strîmtorile Elespontului, a mers în Enos, în care intrînd, l-a întîmpinat pe uliță un tînăr. Văzînd pe Sfîntul și, fiind îndemnat de diavol, care de-a pururea scrîșnea asupra Sfîntului, dar nu putea să se apropie de el, s-a pornit cu mînie nedreaptă asupra Cuviosului, bătîndu-l fără vină. Iar Cuviosul a răbdat bătaia cu mulțumire, rugîndu-se lui Dumnezeu ca să ierte păcatul tînărului aceluia care l-a bătut, ca și Sfîntul întîiul Mucenic Arhidiacon Ștefan.

Mai pe urmă, deșteptîndu-se tînărul ca dintr-o beție din mînia cea drăcească, a întrebat pe Sfîntul: "Cine și de ce neam ești?" Iar el a răspuns: "Sînt creștin, rob adevărat al lui Hristos și umblu ca să propovăduiesc credința cea adevărată oamenilor amăgiți cu eresul luptării contra sfintelor icoane, și să-i întorc de la rătăcire". Iar tînărul, văzînd blîndețea și smerenia Sfîntului și auzindu-i cuvintele cele dulci și blînde, s-a umilit foarte și căzînd la picioarele lui își cerea iertare. Sfîntul, sfătuindu-l și dojenindu-l ca să nu fie atît de mînios asupra aproapelui, nici să-și mai ridice mîna cu nedreptate asupra cuiva, ci să fie gata a răbda cu bucurie ocările și bătăile de la cei de aproape, după cuvîntul Domnului Hristos care zice: *De te lovește cineva peste obrazul drept, întoarce-l și pe celălalt,* cu alte cuvinte dumnezeiești sfătuindu-l, l-a iertat și l-a binecuvîntat. Iar tînărul, mult folosindu-se de cuvintele Cuviosului și de viața lui cea îmbunătățită, s-a dus mulțumind lui Dumnezeu și Sfîntului.

Sfîntul, plecînd de acolo cu corabia, a mers la Hrisopoil și ieșind din corabie, a mers pe jos pînă la un rîu ce se numea Struma. Acolo erau niște tîlhari bulgari care străjuiau țărmurile rîului aceluia și prădau corăbiile ce treceau. La aceștia nimerind Cuviosul, nicidecum nu s-a temut de dînșii. Iar ei, văzînd îndrăzneala lui, s-au mirat și au zis unii către alții: "Ce fel de om este drumețul acesta, căci nu se teme și nici nu vorbește cu noi, și are atîta îndrăzneală ca și cum ar fi petrecut tot cu noi?"

Și au început a se sfii de dînsul și a-l cinsti ca pe un sfînt al lui Dumnezeu. Iar Sfîntul făcîndu-le semn că vrea să treacă rîul, ei îndată cu bucurie i-au dat luntrea. Apoi l-au trecut de cealaltă parte a rîului și i-au arătat și calea încotro vrea să meargă și nu i-au făcut nici un rău. Căci de fapta bună știu a se cucernici și a o cinsti și vrăjmașii și lucrătorii de rele.

Deci, vrînd Sfîntul Grigorie să meargă în Italia, s-a dus la Tesalonic și, după ce a intrat în cetate, a mers la o mînăstire în care era un pustnic vestit și un egumen care se numea Marcu; oameni îmbunătățiți, cu care a petrecut cîteva zile. După aceea plecînd de acolo s-a dus pe uscat la Corint, și de acolo, căutînd corabie ca să meargă la Sicilia, a aflat o corabie gata de plecare. Însă se temeau corăbierii să treacă noianul mării de frica barbarilor arabi, care țineau drumurile; dar Sfîntul a zis către dînșii: "Îndrăzniți, căci Dumnezeu păzindu-vă nici un rău nu veți pătimii". Deci, după cuvîntul și făgăduința Sfîntului au plecat și au ajuns la Righion feriți de toată primejdia.

După ce au intrat în Righion, au avut gazdă la un om cucernic și temător de Dumnezeu. Acolo venind niște cetățeni din vecinătate îl rugau pe Sfîntul Grigorie să primească ceva milostenie de la dînșii, pentru cheltuiala lui, că-l vedeau că nu are nimic. Deci ei îl supărau mult, ca să ia măcar cît de puțin. Sfîntul cunoscînd din dumnezeiescul dar, că aurul care îl dau aceia era adunat cu nedreptate și răpire, deși nu văzuse pînă atunci niciodată pe cei ce voiau să-i dea milostenie, vrînd să-i învețe a se lepăda de nedreptate, a mustrat fapta lor, zicînd: "Să nu-mi dea Dumnezeu ca să mănînc din averea lui Mercurie nici măcar un ban, căci pe mulți săraci și sărmani i-a sugrumat și le-a luat averile cu nedreptate. Căci Mercurie acesta, cînd trăia, fusese secretar și logofăt al domniei și, nedreptățind pe cei săraci, înmulțea averile domnești".

Deci, de la Righion, Sfîntul intrînd în corabie, cînd voia să pornească, s-a apropiat de dînsul un monah tînăr, vrînd să meargă și el la Roma, slujindu-i în toate trebuințele. Deci, plutind către Roma, s-a făcut furtună mare încît se învăluia corabia și se purta de valuri și de-abia, cu mare nevoie, a ieșit la uscat. Apoi, făcîndu-se seară, a pus să mănînce. Mergînd călugărul în corabie ca să aducă bucate la masă, clătinîndu-se corabia de valuri, s-a împiedicat și a căzut în mare. Iar Sfîntul, văzînd pe călugăr că se îneacă în mare, și-a plecat genunchii la pămînt și a început a se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi să-l mîntuiască de înec și să nu-l lase a se scufunda în mare. Ascultîndu-i Dumnezeu rugăciunea, l-a adus la uscat pe un lemn mic și l-a izbăvit de înec.

Ajungînd la Roma, a petrecut într-o chilie mică, liniștindu-se trei luni, neștiindu-l nimeni, căci nu s-a arătat pentru smerenie. Însă un îndrăcit, pe care Sfîntul Grigorie l-a tămăduit, l-a făcut cunoscut. Apoi, văzînd că-l cinstesc oamenii ca pe un sfînt, a fugit de la Roma. Căci, luînd de la Dumnezeu putere asupra dracilor, pentru viața lui cea îmbunătățită și pentru smerenia lui, s-a vestit pretutindeni și nu putea să se ascundă. Lăsînd Roma, s-a dus în Siracusa Siciliei și acolo închizîndu-se într-un turn ce era în cetate, se liniștea. Iar dracii, într-o noapte, pe cînd Sfîntul se ruga lui Dumnezeu, au pus foc și i-au ars rogojina pe care se odihnea, dar Sfîntul, aflînd o piele, se odihnea pe ea. Atunci ei s-au prefăcut în mulțime de șoareci mari și-l supărau cînd dormea, sau cînd se ruga. Însă, cu rugăciunea sa, i-a izgonit și s-au făcut nevăzuți.

În turnul acela era o femeie destrăbălată, care, pe cîți bărbați și tineri vedea, întrebuința diferite meșteșuguri ca să-i aducă la desfrînare și mai ales pe corăbierii care veneau din locuri străine, de la Ascalon și din alte țări, care nu știau viclenia și reaua ei lucrare. Căci îi ajuta și locul acela, deoarece turnul era la țărmul mării unde poposeau corăbiile. Iar Sfîntul lua pe călători și-i sfătuia ca să se ferească de acea femeie rea. După aceea o învăța și pe ea, aducîndu-i aminte de pedepsele cele cumplite ale muncii veșnice. Și atît de mult a înduplecat preaînțeleptul cu cuvintele sale pe femeia aceea, încît nu numai s-a lepădat de faptele cele rele, ci s-a făcut și călugăriță. Iar casa ei s-a făcut ca o mînăstire, petrecînd de aici înainte toată viața ei în curățenie și înțelepciune adevărată.

Deci, petrecînd Sfîntul acolo în turnul acela, cu multe osteneli și sudori pustnicești, își înmulțea faptele bune sufletești în toate zilele. Iar diavolul a zavistuit acest bun lucru, ca un urîtor al binelui omului, și nu a lăsat pe Sfîntul în pace; ci a intrat într-un balaur mare și înfricoșat, ce era încuibat acolo în acel turn și l-a pornit asupra Sfîntului. Balaurul a alergat cu gura căscată și cu pornire înfricoșată încît ieșea văpaie mare din gura sa și făcea lucruri groaznice vrînd să înghită pe Sfîntul. Dar el nicidecum nu s-a temut, nici nu s-a dat în lături, ci a stat drept înaintea lui fără frică și a zis către dînsul: "Dacă ți-a dat Domnul putere ca să mă mănînci, apoi nu sta, căci eu sînt gata să mă dau spre mîncare. Dacă nu poți să vezi pe acei care se tem de Domnul, du-te aiurea de-ți găsește alt cuib spre sălășluire ca să te izbăvești de mine".

Atunci balaurul, o, minune, ca și cum l-ar fi bătut Sfîntul, a fugit fără de nici o lucrare. Căci și firea cea necuvîntătoare știe a se cucernici de robii lui Dumnezeu cei vrednici și a se supune. Acestea vestindu-se pretutindeni, veneau mulți oameni către Dumnezeu prin pocăință, fiind îndemnați de cuvintele învățăturii celei preadulci ale Sfîntului.

Odată a venit la dînsul o femeie îndrăcită și cu rugăciunea lui a gonit dracul. Încă și multe alte minuni a săvîrșit în locul acela. Dar mai ales a tămăduit un om care avea un drac cumplit și foarte sălbatic, care îl striga pe nume pe Sfîntul. Iar el, văzînd că dracul l-a făcut cunoscut prin strigare, a izgonit pe drac și a tămăduit pe om; dar și el a fugit de acolo după ce s-a făcut cunoscut și după ce a văzut că este cinstit de oameni. Deci s-a dus într-o cetate, unde

l-au prins niște oameni și l-au bătut, apoi legîndu-l la ochi voiau să-i taie capul, zicînd că este spion. Iar Sfîntul s-a rugat lui Dumnezeu să îmblînzească firea cea rea și ucigașă a acelor oameni. Și îndată Dumnezeu, Care a zis prin proorocul Său: "Încă tu grăind, iată Eu sînt de față", ascultîndu-i rugăciunea, a îmblînzit inimile lor și nu i-au tăiat capul. Ci l-au dus la episcopul acelei cetăți să vadă ce le va porunci pentru dînsul.

Sfîntul, mergînd înaintea episcopului, nu i-a dat cinstea cea cuvenită căci era eretic, ci i-a zis cu blîndețe și cu smerenie: "Așa îți înveți eparhioții? O, părinte episcop, așa îți este cu plăcere ca să mă vezi omorît de acești oameni răi și netemători de Dumnezeu? Iar episcopul, vrînd să-i bată și să-i pedepsească pentru aceasta, Sfîntul s-a rugat și i-a iertat.

Plecînd de la Idrisa a trecut prin oastea saracinilor și nimeni nu l-a văzut, iar după ce a ieșit dintr-însa și a ajuns la un puț, a aflat acolo un saracin dintr-aceia scoțînd apă să-și adape calul. Iar saracinul cum a văzut pe Sfînt a ridicat sulița, ticălosul și pierzătorul, ca să-l ucidă, dar îndată i s-a uscat mîna și stînd în văzduh întinsă și neputînd să o lase în jos, urma după Cuviosul, rugîndu-l să i-o tămăduiască. Iar Sfîntul Grigorie, apropiindu-se de mîna cea îndrăzneață și, atingîndu-se de dînsa, a tămăduit-o.

Nu mult mai departe l-a întîmpinat un om îndrăcit care se chinuia cumplit. Deci, făcîndu-i-se milă de el, Cuviosul a făcut rugăciune către Dumnezeu, zicînd: "Doamne, miluiește zidirea Ta și nu o lăsa să se tiranisească de diavoli". Atunci îndată a ieșit dracul din omul acela și s-a tămăduit. Apoi s-a dus la Tesalonic pentru a doua oară și a petrecut în Mînăstirea Sfîntului Mina, neavînd nici un fel de hrană sau acoperămînt decît o haină pe care o avea ziua și noaptea.

Cînd flămînzea, ieșea din biserică și mergea prin casele oamenilor și unde îi vedea mîncînd intra și el și șezînd la masă cu dînșii, mînca. Așa a petrecut multă vreme. Apoi iarăși se căia pentru fapta aceasta, socotind că nu este cu cuviință să mănînce din osteneli străine, nefiind poftit sau chemat de cineva. Pentru aceea a luat hotărîre să petreacă nemîncat în biserica mai sus pomenită, pînă cînd îi va trimite Dumnezeu ajutor dintru înălțime. Deci, precum hrănea pe Proorocul Ilie prin corbi, pe Daniil în groapa leilor, și pe mulți alți îmbunătățiți robi ai Lui în multe chipuri, așa și pe Sfîntul Grigorie nu l-a lăsat să fie lipsit de hrană; ci a luminat pe o femeie, poruncindu-i să-i ducă hrană in fiecare zi.

Deci, liniștindu-se Sfîntul acolo, a venit la dînsul o femeie săracă și văduvă. Plîngînd cu amar și rugîndu-se cu lacrimi, i-a spus că a avut o casă mică, care a putrezit și a căzut; deci să-și facă milă de dînsa și să-i ajute ca să o zidească din nou. Iar Sfîntul, milostivindu-se, a zis către dînsa: "Du-te și începe lucrul și Domnul Dumnezeul săracilor, îți va trimite ajutor". Femeia aceea, avînd credință mare în cuvîntul Sfîntului și părîndu-i-se că a luat ceva în mîinile sale, ducîndu-se a început să pună temelia casei. Și îndată din locul acela a izvorît o mulțime

de smoală pe care vînzînd-o, nu numai că și-a zidit casa, cu prețul cel luat pe smoală, ci și hrana sa o scotea sporindu-și toate cele de trebuință, cu îndestulare.

În cetatea aceasta era un frate milostiv, care slujea cu îndemînare săracilor. Acestuia, un iubitor de Hristos, i-a dat trei porci, ca să-i împartă săracilor. El, tăindu-i și împărțind carnea la săraci, a oprit o parte pentru sine și mergînd în cealaltă zi la biserica aceea în care se nevoia Sfîntul, se ruga lui Dumnezeu, bătîndu-și pieptul, ca să-i ierte păcatul. Iar Cuviosul, ca un preavăzător, cunoscînd fapta lui, s-a apropiat de dînsul și i-a zis: "În zadar îți bați pieptul fără folos, că de nu vei împărți la săraci carnea pe care ai oprit-o pentru tine, nu-ți ascultă Domnul rugăciunea". Iar el, auzind acestea, s-a minunat de cunoștința Sfîntului și, cerînd iertare de la Cuviosul, s-a dus și a împărțit și partea cealaltă, ce o oprise pentru sine.

Ascultați și alte fapte mai minunate ca să cunoașteți cît dar avea de la Dumnezeu, căci cunoștea cele ce erau departe și cele viitoare, ca și cum ar fi fost de față.

Liniștindu-se Sfîntul în chilia lui, diavolul, ca să-l supere, a intrat într-un om nebun, care se afla într-acea cetate. Apoi, fiind izgonit dracul din om, a alergat la chilia Sfîntului și intrînd înăuntru a sărit în spinarea Cuviosului și a început a juca pe genunchii și pe umerii lui, rîzînd fără rușine. Iar Cuviosul, rugîndu-se în taina inimii sale, a chemat numele lui Dumnezeu și, suflînd asupra diavolului, l-a izgonit. Altădată, prefăcîndu-se în șarpe mare, a început a umbla pe sub rogojina Sfîntului, iar alt drac a început a azvîrli cu pietre în chilia Sfîntului și striga cu glasuri neasemănate ca să-l sperie. Cu toate acestea, biruindu-i și rușinîndu-i, diavolii s-au dus amîndoi. Căci Sfîntul, cu darul lui Dumnezeu care petrecea într-însul, cunoscînd toate meșteșugurile lor, le strica lesne ca pe niște țesături de păianjen.

Un monah petrecea în acea vreme aproape de biserica Sfîntului Mina, șezînd deasupra unui stîlp, făcînd și lucru de mîini. Iar Sfîntul Grigorie, avînd mai dinainte cunoștință de la Duhul Sfînt de mutarea lui grabnică din viața aceasta vremelnică, i-a vestit-o, zicînd: "Lasă-te de lucrul mîinilor tale și îngrijește-te de suflet, că s-a apropiat sfîrșitul zilelor tale și vei călători pe o cale străină, pe care niciodată nu ai călătorit". Deci, după cuvîntul Cuviosului, după puține zile stîlpnicul s-a dus la Domnul.

Alt ieromonah, cu numele de Teodul, a venit odată la Cuviosul pentru binecuvîntare și sfătuire. Cînd voia să plece, Cuviosul i-a zis: "Mergi cu pace și spune-i părintelui tău să-și pregătească mormîntul, că are să se sfîrșească". Și după puține zile după proorocirea Sfîntului, Ava acela a adormit.

Erau alți doi frați după trup, cunoscuți și prieteni ai Cuviosului, pe care îi sfătuia adeseori să se facă monahi. Dar ei nu primeau sfaturile lui, aducînd multe pricini. Sfîntul cunoscînd mai dinainte cele ce avea să li se întîmple, a zis către dînșii: "Eu vă sfătuiesc cele ce vă sînt de folos, dar de vreme ce nu primiți sfătuirea mea cea folositoare și vă socotiți nevrednici de dînsa, pentru frica, micșorarea și împuținarea voastră de suflet, să știți că în acest an veți fi luați de oaste, deși voi nu voiți aceasta". Iar ei, socotind că Sfîntul le zice aceasta despre oastea cea pămîntească, nu au băgat în seamă cuvintele lui. Dar nu s-a împlinit anul și au murit amîndoi.

Un oarecare monah pustnic se prefăcea că are drac și făcea multe neorînduieli ca să-l ocărască și să-l bată ceilalți frați care petreceau aproape de dînsul. Iar aceia, văzîndu-l făcînd nebunii, l-au prins, l-au legat și l-au dus la Cuviosul ca să scoată diavolul din el. Sfîntul, cunoscînd adevărul, a mustrat scopul cel prefăcut și neadevărat al monahului aceluia, zicîndu-i: "Minți, ticălosule, căci te prefaci că ai drac, dar nu-ți folosește această fățărnicie, căci, dacă voiești să te mîntuiești și să dobîndești împărăția cerurilor, lasă-ți această fățărnicie și apucă-te a lucra altă faptă bună; mai ales roagă-te lui Dumnezeu să fugă dracii de tine și cu înlesnire te vei mîntui".

Un om oarecare avea multă dragoste și evlavie către Sfîntul și venea adeseori la el pentru folosul sufletului său. Dar odată, venind după obicei, i s-a întîmplat de a aflat un om mort în drum și, trecîndu-l cu vederea, s-a dus la Sfîntul. Iar Cuviosul, cînd l-a văzut a zis către dînsul: "O! frate, pentru ce nu ai îngropat mortul pe care l-ai întîlnit în drum, și apoi să fi venit la mine, ci l-ai trecut cu vederea și nu l-ai socotit întru nimic?" Iar el, auzind cuvîntul acesta, foarte mult s-a mirat de cunoștința lui.

Un boier avea dregătorie de comit, și căzînd într-o greșeală mare îi stătea înainte moartea, din partea stăpînitorului Tesalonicului, care îl și închisese în temniță și îi hotărîse pedeapsa. Iar Sfîntul nici nu auzise nimic din cele despre dînsul, nici nu îl rugase nimeni să mijlocească pentru el către domnul cetății. Ci, de la Dumnezeu înștiințîndu-se despre pedeapsa lui, îndată s-a dus la domnul locului aceluia și cu multe rugăciuni l-a izbăvit din temniță și de la moarte.

Odată Sfîntul s-a sfătuit cu unul din ucenicii lui să se ducă în părțile Sclavoniei și să se sălășluiască în munții de acolo. Deci, pornind și mergînd puțină cale, îndată s-a întors înapoi cu foarte mare grabă. Iar ucenicul, văzînd această grabnică întoarcere, a zis către dînsul: "Dar pentru ce, părinte, te-ai întors așa de repede, căci foarte bine mergeam pe cale?" Sfîntul a zis către dînsul: "Frate, doream să mergem și să locuim în acel loc, dar am văzut că acolo nu este soare, și nu de multă vreme, prin voința lui Dumnezeu, a năvălit asupra sclavonilor mulțime de oaste de barbari care au prădat și au omorît pe toți locuitorii acelui loc, încît curgea sîngele șiroaie. Apoi au ars cu foc toate cetățile și le-au pustiit". Pentru aceea Cuviosul zicea acestea: "Fără semn și fără vestire dumnezeiască nu mă voi strămuta din loc în loc".

Un monah era dator unui tînăr un galben și mergînd monahul acela la marele Grigorie, între alte vorbe ce a zis către dînsul i-a spus și aceasta: că este dator cu un galben cutărui tînăr. Iar Cuviosul, auzind acestea, a zis către dînsul: "Sîrguiește-te a plăti cît de curînd, ca să nu rămîi dator în veacul ce va să vie. Căci tînărul acela căruia îi ești dator degrabă va muri".

După ce a auzit acestea, monahul acela s-a minunat de cunoștința mai înainte a sfîntului și degrabă a plătit datoria. Iar tînărul acela, după proorocia Sfîntului, peste puține zile s-a dus către Domnul. După moartea și îngroparea aceluia, s-a dus unul din prietenii săi și i-a spus Cuviosului. Iar Cuviosul întristîndu-se de moartea tînărului, a zis către cel care îi adusese vestea: "Frate, nicidecum să nu te întristezi pentru moartea prietenului tău, ci tu pregătește-te de aceasta, căci curînd te vei duce și tu după dînsul". Și după proorocia Sfîntului s-a dus și acesta din viața aceasta.

Alt monah, anume Atanasie, care avea viața împodobită cu fapte bune, ne-a povestit acestea. Odată mi-a venit în gînd să mă duc la Constantinopol. Și mergînd la Sfîntul să iau binecuvîntare pentru călătoria ce aveam să o fac, Cuviosul mi-a zis: "Am văzut un monah, anume Atanasie, vrînd să meargă la Constantinopol, și punîndu-și în corabie cele trebuincioase pentru călătorie, a lăsat toate acolo și s-a întors înapoi, iar eu am zis către dînsul: "Au doar pentru mine ți s-a descoperit aceasta, părinte?" Iar el a zis: Da".

Apoi trecînd trei săptămîni, noi ne-am pregătit de călătorie și, punînd în corabie cele trebuincioase, a venit la Sfîntul Grigorie în acea vreme un boier, pe nume Gheorghe, ca să ia binecuvîntare, căci voia să se ducă și el în Bizanț pe uscat. Și, avînd să treacă prin locuri grele, cerea de la Sfîntul binecuvîntare și rugăciune ca să-l păzească Dumnezeu de primejdii. Acel boier avea dregătoria de protosinghelar, adică mai mare peste oști. Iar părintele nostru Grigorie, apucîndu-mă de mînă, a împreunat mîna mea cu mîna lui Gheorghe și strîngîndu-le pe amîndouă a zis: "Mergînd cu ajutorul lui Dumnezeu, iată că trimit și pe acest frate cu tine, căci din multe necazuri și strîmtorări te va scoate Dumnezeu prin dînsul".

Deci eu, uitînd de toate cele ce pusesem în corabie, am urmat pe Gheorghe, după porunca Cuviosului. Și luînd iarăși binecuvîntare, am pornit. După ce ne-am apropiat de Hrisopoli, slugile cîrmuitorului îndată au prins pe Gheorghe, care mergea cu mine, și l-au dus legat la el. Căci împăratul poruncise cîrmuitorului să pună străji la cetatea aceea. Dar, fiindcă eu eram cunoscut cu cei care au prins și au legat pe Gheorghe, m-am rugat lor cu multă sîrguință și de-abia l-am izbăvit din legături.

Mergînd noi de acolo și ajungînd la o cetate ce se numea Voleri, un boier al cîrmuitorului iarăși a prins pe Gheorghe și vrînd să-i facă rău, eu m-am rugat boierului aceluia cu multă smerenie și cu dumnezeieștile rugăciuni cele bine primite ale Cuviosului Grigorie, Gheorghe s-

a izbăvit de nevoia ce avea să pătimească. După ce am scăpat de acolo și am călătorit puțină cale, am ajuns la un rîu ce se numea Maronul, pe care l-am trecut.

Apoi mai călătorind, am ajuns la mare și, intrînd în corabie, am plutit cu bună sporire și fără nici o supărare din partea tîlharilor de mare, care pîndeau pe acolo. Așa am ajuns la Bizanț, și eu am hotărît să locuiesc acolo. Iar Gheorghe, isprăvindu-și toate treburile sale cu bine și luînd o boierie de la împăratul care se numește Ilustrie, întorcîndu-se acasă, a mers la Cuviosul și îmbrățișînd și sărutînd cinstitele sale picioare cu multă evlavie, îi povestea toate supărările ce pătimise în călătorie, și cum, prin dumnezeieștile lui rugăciuni, l-a izbăvit Dumnezeu din toate acelea prin mijlocirea lui Anastasie, prietenul său.

După trei luni a venit și Cuviosul de la Tesalonic la Constantinopol, unde petreceam eu și, zăbovind puțină vreme, ne-am dus amîndoi la muntele Olimpului și acolo petrecînd puțin a cunoscut cu duhul că vine un ucenic al lui de la Tesalonic. Deci, ieșind din muntele Olimpului, a mers întru întîmpinarea ucenicului său. Iar ucenicul, văzînd pe părintele său că vine spre dînsul, i-a zis: "Preacinstite părinte, pentru tine am venit căci doream foarte mult să te văd". Iar Cuviosul a zis: "Și eu iarăși pentru tine am venit de la Olimp, ca să nu te ostenești căutîndu-mă".

Un monah pe nume Zaharia, petrecea în Tesalonic, unde a zidit o biserică frumoasă în numele Sfîntului Mare Mucenic Mina. Lîngă acea dumnezeiască biserică locuia o femeie văduvă. Deci monahul acela nesuferind pe femeie să petreacă acolo, aproape de biserică, pentru sminteală, voia s-o izgonească. Iar femeia s-a dus la Cuviosul și s-a rugat cu lacrimi să-l sfătuiască pe monahul Zaharia să nu o supere, alungînd-o din casa ei. Deci Cuviosul a rugat pe Zaharia să nu necăjească pe femeie, "că n-ai - a zis el către dînsul -, nici o supărare de la dînsa". Iar Zaharia n-a vrut nicidecum să asculte sfaturile Cuviosului, ci mîniindu-se încă și mai rău a poruncit să-i dărîme casa ei.

Cuviosul, văzînd firea lui cea nemilostivă și fără de omenie, lăsîndu-l în pace, se liniștea după obiceiul lui și se ruga lui Dumnezeu ca să iconomisească lucrul după voia Lui. Iar Dumnezeu, Care este Tatăl orfanilor și scutitorul văduvelor, degrabă a făcut izbîndă asupra monahului cel nemilostiv și nesupus, trimițînd asupra lui un drac cumplit, care-l chinuia foarte rău și n-a putut în alt fel să scape de dracul cel cumplit, pînă cînd l-au dus la Cuviosul și a făgăduit că va împlini toate cîte l-a sfătuit el. Auzind Cuviosul făgăduința lui și milostivindu-se spre dînsul, a făcut rugăciune către Dumnezeu și îndată s-a izbăvit de drac. Apoi, venindu-și în fire, a mulțumit Cuviosului, iar pe femeie n-a mai supărat-o.

Alt monah, anume Petru, iubind tăcerea și liniștea Cuviosului și rîvnind vieții lui celei îmbunătățite, a vrut să-și facă chilie aproape de a Cuviosului Grigorie, ca avîndu-l de-a pururea pildă vie înaintea ochilor săi, să se îndemne către urmarea faptelor bune ale lui. Deci, începînd

a lucra la chilie, au ieşit nişte vipere dintr-o piatră şi l-a muşcat una de picior şi alta de mînă. Şi mîhnindu-se foarte mult şi temîndu-se de moarte a alergat la Cuviosul şi căzînd înaintea lui, i-a arătat rănile unde îl muşcaseră viperele.

Iar el smerindu-se, nici n-a vrut să se uite spre răni, ci a zis către dînsul: "Du-te şi te atinge de mormîntul Preacuviosului David şi el te va tămădui". Iar Petru, durîndu-l muşcăturile viperelor, a zis către Cuviosul: "O, părinte sfinte, nicidecum nu mă voi depărta de la tine, şi nu voi înceta supărîndu-te, pînă cînd, milostivindu-te, mă vei tămădui şi mă vei izbăvi de durerile morţii ce m-au înconjurat, căci cred că poţi să mă tămăduieşti". Atunci Cuviosul, făcîndu-i-se milă de dînsul, s-a rugat lui Dumnezeu să-l vindece de muşcăturile acelea, şi numaidecît s-a făcut sănătos şi a mulţumit Sfîntului.

O fecioară avea o mare durere la ochi, încît era să se primejduiască a-şi pierde vederea. Venind la Sfîntul, se ruga cu lacrimi, zicînd: "Robule al lui Dumnezeu, fie-ţi milă de mine păcătoasa şi mă izbăveşte de cumplita durere a ochilor, că mă primejduiesc a-mi pierde lumina". Iar el, rugîndu-se lui Dumnezeu şi făcînd cu sfînta lui mînă semnul Sfintei Cruci pe ochii acelei bolnave, îndată s-a tămăduit şi a preamărit pe Dumnezeu.

Petrecînd Cuviosul în chilia sa, liniştindu-se şi îndeletnicindu-se cu nevoinţele cele pustniceşti, de-a pururea vorbea cu ucenicul său cuvinte duhovniceşti şi pline de tot folosul sufletesc. Iar în una din nopţile acelea, în care Cuviosul se îndeletnicea cu unele ca acestea, şezînd şi vorbind după obicei cu ucenicul său, acesta a văzut ieşind din gura Cuviosului foc şi lumina toată faţa lui, căci dădea raze ca soarele. Şi nu numai o dată, sau de două ori a văzut aceasta, ci de mai multe ori.

Văzînd această minune, s-a înfricoşat ucenicul, şi căzînd la picioarele Cuviosului s-a rugat să-i descopere lui acea taină minunată, pe care adeseori o vedea cînd şedea de vorbă cu dînsul. Iar Cuviosul, cu blîndeţe şi cu smerenie, după obiceiul său, a zis către dînsul: "Aceasta o pricinuieşte credinţa ta, fiule, căci eu mă ştiu pe mine că sînt om păcătos. Însă zic ţie: că de se va curăţi omul pe sine de patimile trupului şi ale sufletului, atunci, după cum însuşi Hristos a zis: "Tatăl şi Fiul şi Sfîntul Duh vin să se sălăşluiască în unul ca acela". Deci, după ce se va învrednici să se facă într-acest chip, atunci nu mai grăieşte el, ci Dumnezeu, Cel ce locuieşte întru el. După cum zice: *Voi veni şi locaş la el voi face*. Şi cuvîntul Domnului, după cum zice psalmistul, este cu foc lămurit".

"Însă şi tu, fiule, dacă te vei nevoi a te curăţi pe tine de patimile trupului şi ale sufletului, şi dacă vei tăia cu sabia Duhului spinii patimilor, şi dacă te vei ruga stăruitor lui Dumnezeu, ca Însuşi să-i dezrădăcineze şi focul cel dumnezeiesc să ardă materia cea plină de patimi rele şi să înmulţească în sufletul tău rodul faptelor bune, atunci şi tu te vei face locaş îndemînatic, curat şi vrednic de sălăşluirea lui Dumnezeu în tine; iar cuvintele tale vor străluci, după cum a făcut

Dumnezeu cu smerenia mea, pentru milostivirea Lui cea nemăsurată. Dar eu îndrăznesc să zic către dragostea ta, că pentru neîncetatele rugăciuni, care de-a pururea se înalță către El, ziua și noaptea, din adîncul inimii mele, m-a cercetat cu dumnezeiasca Lui milă.

Apoi mi-a trimis sabie cu amîndouă părțile ascuțite și aurită, a cărei frumusețe nu pot a o spune, și dintr-însa strălucesc raze luminoase ca fulgerul, pe care Dumnezeu, ca un milostiv ți-a descoperit ție de le-ai văzut. Deci, păzește-te să nu spui taina aceasta nimănui, cît voi fi în viață, ca nu, auzind, oamenii să socotească ceva de laudă pentru mine, căci atunci voi cădea din slava lui Dumnezeu, pentru slava de la oameni. Că eu numai ție ți-am spus, ca unui ucenic al meu, iubit și nevoitor către fapte bune".

Un mirean avea multă dragoste și evlavie către Cuviosul, și venind odată să ia binecuvîntare de la el, cînd voia să se întoarcă, Cuviosul i-a zis: "Gătește-te de moarte, că s-a apropiat vremea ducerii tale din viața aceasta vremelnică". Iar el ascultînd cuvintele acestea, ca de la un înger al lui Dumnezeu, îndată și-a împărțit toată averea la săraci și făcîndu-se monah iscusit, după puțină vreme a răposat în Domnul.

O femeie care avea mare durere de cap și pătimea rău, ca și cum ar fi fost îndrăcită, neavînd altceva ce să facă, a venit la Sfîntul și, luînd binecuvîntare, i-a spus patima durerii capului. Apoi, căzînd cu totul la picioarele Cuviosului, se ruga cu lacrimi să o tămăduiască. Iar Cuviosul, apropiindu-se de dînsa, și-a pus mîinile pe capul ei și, făcînd rugăciune către Dumnezeu, i-a șters sudorile de pe față și în acest chip a izbăvit-o de acea mare fierbințeală și durere. Iar ea s-a dus la casa ei bucurîndu-se, preamărind pe Dumnezeu și mulțumind Cuviosului.

Un om pe care îl prindeau frigurile, cheltuindu-și toată averea sa la doctori, n-a putut nici într-un chip să se tămăduiască, ci dimpotrivă, mai rău îi era. Deci a venit în taină la Cuviosul și s-a îmbrăcat cu rasa lui, pe cînd îl scuturau frigurile și îl chinuiau; iar cînd s-a dezbrăcat de rasă, îndată a scăpat de friguri și s-a făcut sănătos.

Un monah avea duh necurat ce îl muncea foarte tare. Deci a mers la Cuviosul, neștiindu-l nimeni că este îndrăcit, căci toți socoteau că pătimește de o boală firească. Însuși dracul din dînsul grăia către Cuviosul, zicînd: "Grigorie, iarăși ai venit să mă izgonești și de aici?" Căci îl mai izgonise Cuviosul pe acest drac dintr-un om, pe care îl lovise cu boală grea la șale și la pîntece. Și iarăși a început dracul a striga, zicînd: "Grigorie, cu rugăciunile tale mă arzi și mă izgonești și de aici! Iar acum că intră în biserică, a ridicat mîinile către Dumnezeu și se roagă Lui, ca să mă izgonească și de aici. De aceea iată ies și mă duc de frica Lui, și de acum înainte nu voi mai intra în zidirea lui Dumnezeu". Acestea zicînd, a ieșit diavolul în fața tuturor și îndată s-a tămăduit monahul din ceasul acela.

Un ucenic al Cuviosului, anume Ioan, bărbat cucernic și împodobit cu tot felul de fapte bune, ne-a povestit multe fapte folositoare de suflet, între care și următoarea: "Ieșind noi din chilie, într-o dimineață, ca să mergem undeva, pentru oarecare treabă, și mergînd pe cale, mi s-a întîmplat de m-am depărtat de Cuviosul și de frații cu care eram, și m-am rătăcit; apoi căutînd pe Cuviosul prin multe locuri, nu l-am aflat nicidecum. Într-al șaselea ceas din zi, umblînd și căutîndu-l și uitîndu-mă înapoi, am văzut pe Cuviosul venind după mine.

Iar cînd am zis: "Iată-l pe părintele!", el îndată s-a făcut nevăzut ochilor mei. Și abia după trei zile întorcîndu-mă, am venit la Cuviosul și i-am zis: "Părinte, dar nu te-ai arătat mie alaltăieri în cutare loc?" Iar el, smerindu-se, voia să ascundă cele ce s-au întîmplat, însă în urmă, fiind silit de mine, mi-a spus acestea: "Într-adevăr, în ziua aceea mergeam cu tine pe cale, fiule, pînă te-ai dus în cutare sat; atunci m-am despărțit de tine precum și tu singur știi".

Însă și Simeon, despre care am pomenit de multe ori, ne-a povestit astfel, zicînd: "Că de multe ori am stat în biserică și mi s-a arătat Cuviosul, cîntînd împreună cu mine, și îndată se făcea nevăzut din calea mea. Însă după puțină vreme iarăși mi se arăta, stînd în același loc unde stătea și altădată.

Un om, fiind cuprins de răceală, se ruga Cuviosului ca să-l scape de acea neputință, însă dînsul nu voia. Iar bolnavul, aflînd vreme potrivită, cînd s-a sculat Cuviosul de pe cinstitul său așternut, atunci îndată s-a culcat acolo bolnavul cu mare credință. Cuviosul, venind și găsindu-l culcat în așternutul său, voia să-l izgonească. Dar el a zis către dînsul: "Nu mă voi scula, pînă nu mă voi face sănătos!" Atunci, atingîndu-se Cuviosul cu mîna de cel bolnav, îndată s-a izbăvit de acea boală, sculîndu-se sănătos.

Un cuvios care petrecea pe un stîlp, trimițînd odată pe ucenicul său la ascultare, vrăjmașul, urîtorul mîntuirii oamenilor și pierzătorul, a meșteșugit și a adus o femeie să slujească stîlpnicului aceluia, pînă cînd îi va veni ucenicul, zicînd că este cunoscută și rudenie a ucenicului. Deci zăbovind ucenicul într-acea ascultare și petrecînd ea multă vreme lîngă stîlpnicul și slujindu-l, așteptînd venirea lui, semănătorul de neghini a început a aprinde în trupul stîlpnicului dorință necinstită. Fiind și femeia aprinsă de aceeași dorință, se silea să se suie la stîlpnic, ca să se înfăptuiască fărădelegea și să se nască păcatul.

Cunoscînd-o aceasta Cuviosul, cu darul lui Dumnezeu, a înțeles că trebuie să alerge acum să ajute fratelui său, în vremea nevoinței, după cuvintele înțeleptului, care zice: "Frații întru nevoi, de bună treabă să fie", și "Frate pe frate ajutînd, sînt ca o cetate nebiruită"; deci, dacă nu se va grăbi a scoate pe fratele din gura vicleanului, îndată se va face robul celui străin și de mare bucurie diavolilor. Și deși era foarte slab cu trupul, îndată luîndu-și toiagul, s-a dus

acolo și a gonit pe femeie cu mare rușine. Iar pe stîlpnic, dojenindu-l și mult învățîndu-l pentru folosul sufletului, și întărindu-l, l-a lăsat în pace.

Însă dacă am voi să povestim toate minunile cîte a făcut Cuviosul Grigorie, ele covîrșesc mintea noastră și cuvîntul nu poate să le cuprindă, iar vremea nu ajunge a povesti faptele bune și darurile ce le luase de la Dumnezeu, cum și la ce înălțime de fapte bune se suise acest sfînt de Dumnezeu înțelepțit. Dar din cele ce am scris, poate să cunoască fiecare cîtă îndrăzneală avea către Domnul. Căci, adunînd toate faptele bune, s-a făcut locaș al Sfîntului Duh și a ajuns la culmea faptelor bune.

Cu dumnezeiască cugetare netezea calea pustniciei, stricînd toate împiedicările vrăjmașilor și povățuind la calea pocăinței. Cu privegherea a izgonit lenevirea și atît de mult a risipit întunericul ei, încît nici chiar în somnul lui n-a putut să-i arate vrăjmașul vreo nălucire, precum are obiceiul de a se arăta în vis celor iubitori de înțelepciune. Căci el, după numirea lui, era priveghetor întru faptele bune, încît nicidecum nu era cuprins de somnul cel purtător de moarte. Înfrînarea ucigătoarelor patimi și izgonirea plăcerilor, atît de mult a păzit-o, încît petrecea ca un înger, căci se hrănea cu darul Prea Sfîntului Duh.

Sărăcia lui era apostolică și îmbrăcămintea evanghelicească, căci numai cu o haină proastă își acoperea trupul. Cu astfel de petrecere trăind el, atît de mult și-a curățit sufletul și trupul de toate patimile, încît s-a făcut vrednic de preoție și hirotonindu-se după lege, a fost preot vrednic și de Dumnezeu ales, slujind Sfînta Liturghie cu inima zdrobită și cu duhul smereniei.

Avea încă și răbdare multă, încît toate ispitele ce i se întîmplau, ori de la draci, ori de la oameni, cu multă blîndețe le înlătura, urmînd pe părinții cei mai înainte de Lege: pe Iov, întru pătimiri și întru munci; pe Iosif, întru ispite; pe Avraam, întru credință și pe toți ceilalți. Cu smerenia lui a smerit și pe cei tineri și mîndri; îngîmfarea slavei deșarte a lepădat-o și a urît-o, precum îl arăta haina lui cea smerită și proastă. Sfiala în vorbire era neasemănată, căci vorbea cu multă blîndețe și cucernicie, de aceea a moștenit pămîntul, cum zice Domnul.

Dragostea și milostivirea atît de mult le-a cîștigat-o Cuviosul Grigorie, încît nu pomenea nicidecum răul cuiva și toate supărările ce-i veneau asupra, le răbda ca pe niște pricini de bucurie, păzind pînă la sfîrșitul vieții sale această lăudată doime a faptelor bune, adică dragostea și milostivirea. Dar mai înainte de toate, a păzit cu de-amănuntul credința cea dreaptă, și în cuvinte și în fapte, avînd către dînsa rîvnă nemărginită și înfocată.

Pe eretici îi gonea cu toată puterea sa și pe toți îi învăța cu cuvintele sale, să se închine sfintelor icoane și să le cinstească după predania Bisericii, nu ca pe un Dumnezeu, precum bîrfesc cei fără de minte și nebuni. Pentru aceea a izbăvit pe mulți de urîciunea aceasta și i-a povățuit la dreapta credință, făcîndu-i să-și verse și sîngele pentru aceasta; după cum și el mărturisește, către toți, că era gata, pentru cinstirea sfintelor icoane, să primească moartea. Deci, cu mărturisirea aceasta s-a făcut mucenic, și fără bătăi și fără răni a luat cununa mucenicească.

Pe lîngă toate aceste fapte bune, era înrădăcinată și sfînta rugăciune în inima lui, avînd mintea sa totdeauna pironită la Dumnezeu și se veselea vorbind cu El, pe Care împreună cu sfinții îngeri lăudîndu-L și slăvindu-L, a luat de la El arvuna Împărăției cerurilor și negrăita dulceață a fericirii dumnezeiești.

Deci, petrecînd cu astfel de cuvioșie și văzînd cele cerești fiind încă pe pămînt, a venit vremea să se ducă către Cel dorit. Și vrînd Dumnezeu ca să-l cheme la Sine și să-l așeze în ceata îngerească ca pe un înger pămîntesc, ca să-l preamărească cu lumina cerească și să-l odihnească în bucuria drepților și preacuvioșilor, ca unui drept și preacuvios pustnic desăvîrșit, a trimis asupra lui o boală foarte grea, a epilepsiei, încît zăcea pe pat nemișcat. Pentru aceea se ruga lui Dumnezeu fierbinte, ca să-l ușureze de boala aceea și să-i dea boala hidropicei, ca să se umfle și să putrezească trupul lui. Deci Dumnezeu a ascultat rugăciunea lui și a ridicat de la dînsul patima aceea și i-a dat- o pe cea care a cerut-o; și atît de mult i s-a umflat trupul, încît se vedea ca o folie umflată de vînt și numai după glas se cunoștea.

Acestea pătimindu-le Cuviosul în orașul Avlon, lîngă cetatea Tesalonicului, a auzit de boala lui preacuviosul Simeon, pe care de multe ori l-am pomenit mai sus, care era și stareț și unchi al Cuviosului. Acesta s-a întristat foarte și a trimis scrisoare cu mare rugăminte chemîndu-l la sine, scriindu-i astfel: "Fiule, Grigorie, am auzit de boala ta și foarte mă mîhnesc și ca să nu se scurteze viața mea, fără de vreme, cu amară și jalnică moarte, din pricina întristării despre boala ta, vino te rog, fiule, ca să ne mai vedem întru această viață, căci cred că dacă vei ruga pe Dumnezeu, ție îți va da putere și vei putea veni, ca și auzind învățăturile tale bune și vorbele dulci și de suflet folositoare, să ne bucurăm împreună și să mulțumim bunătății lui Dumnezeu".

Deci fericitul primind scrisoarea de la unchiul și starețul său, deși era foarte slab și obosit de bătrînețe și de nevoințele pustnicești, cum și de boala cea cumplită ce-l cuprinsese, punîndu-și nădejdea în Dumnezeu și întărindu-se cu ajutorul Lui, apoi fiind îndemnat și de dragostea și dorul către duhovnicescul său părinte și învățător, a trecut toate cu vederea, bătrînețe, slăbiciune, boală și lungimea călătoriei, și pornind în cale încet-încet, cu ajutorul lui Dumnezeu, a trecut lungimea căii și cu multă osteneală a ajuns la Constantinopol. Acolo a aflat liber pe unchiul său Simeon, căci pînă atunci fusese închis în temniță, din porunca lui Leon Armeanul, care împărățea atunci, pentru mărturisirea bunei credințe și pentru cinstirea sfintelor icoane.

Deci, văzîndu-se unul cu altul, cu nespusă bucurie s-au mîngîiat foarte, apoi, sărutîndu-se cu dragoste duhovnicească, Cuviosul Grigorie a căzut la pămînt și a îmbrățișat picioarele starețului și părintelui său duhovnicesc. Iar unchiul său, Sfîntul Simeon, a sărutat pe Cuviosul Grigorie, ca pe un iubit fiu și rudenie după trup, căci din tînără vîrstă îl crescuse și-l povățuise la calea mîntuirii și a viețuirii pustnicești. Apoi după ce s-au bucurat și s-au mîngîiat din destul, îndulcindu-se cu vorbirile duhovnicești și de folos sufletului, s-au despărțit. Sfîntul Simeon s-a dus iarăși la mînăstirea sa, iar Cuviosul a rămas la Constantinopol.

Deci, chinuindu-se Cuviosul un an întreg cu acea boală cumplită și necăutîndu-se cu nici un fel de doctorie, căci se pregătise de moarte, și-a cunoscut mai înainte mutarea sa și a zis către frații care erau cu dînsul: "Fraților, îndrăzniți, că sfîrșitul vieții mele s-a apropiat. Deci luați-mă și duceți-mă în casa cea primitoare de străini, căci după douăsprezece zile va fi sfîrșitul meu". Aceia pregătindu-i patul, l-au pus pe dînsul și ridicîndu-l, l-au dus acolo unde le-a poruncit. Și după douăsprezece zile, adică în a douăzecea zi a lunii noiembrie, și-a dat cinstitul său suflet lui Dumnezeu. Atunci omul ceresc s-a dus la ceruri și a adormit cu părinții lui, ajuns întru bătrînețі adînci și desăvîrșit în faptele pustnicești.

Frații, după fericitul lui sfîrșit, au pregătit cele de îngropare și cînd îl duceau pe năsălie (pat) ca să îngroape cinstitele și sfintele lui moaște, s-a apropiat cu credință un bolnav care avea o boală cumplită, încît nu putea să stea drept, ci era aplecat și gîrbovit. Acesta cum s-a apropiat de năsălie, părîndu-i că a pus cineva mîna pe el, s-a întors și a întrebat pe fratele care era aproape de dînsul: "Au tu te-ai atins de mine?" Iar el a răspuns: "Nu, nu eu". Deci atunci a cunoscut că era puterea lui Dumnezeu care umbrea moaștele sfinte ale Cuviosului și i-a dat îndată tămăduire și s-a îndreptat de gîrbovirea lui, neavînd nici urmă de boală.

După ce s-au îngropat sfintele moaște în pămînt, un alt om avînd un duh necurat care îl chinuia cumplit, veni și se apropie de mormîntul Sfîntului și, stînd acolo, chema numele lui în ajutor. Frații care erau și petreceau în acea mînăstire unde era îngropat Sfîntul, judecînd cu toții că nu se cade să îngroape în pămînt un asemenea odor scump ca acela, au scos afară racla cu Sfintele moaște. Iar cel îndrăcit, petrecînd puține zile lîngă racla Sfîntului, a scăpat de duhul cel necurat cu rugăciunile lui și făcîndu-se cu totul sănătos, s-a dus acasă slăvind pe Dumnezeu.

Un altul iarăși era supărat de un duh necurat, ca și cel dintîi. Acesta, cum a venit și s-a atins de moaștele Sfîntului, îndată s-a izbăvit de duhul cel necurat și s-a dus la casa sa bucurîndu-se.

Un om avea la un picior o bubă ce se numea carchin (cancer) și mulți ani pătimind de acea boală nevindecată, a venit la sfintele moaște ale Sfîntului și numai ce s-a uns la buba sa cu picăturile ce ieșeau din racla Sfîntului, îndată s-a tămăduit.

Un altul, avînd o rană nevindecată de mulți ani și neputînd nici un doctor să-i folosească, nici cu alte buruieni vindecătoare a-l vindeca, acela numai ce a venit și s-a uns cu mir de la Sfîntul și îndată s-a tămăduit.

O femeie oarecare se chinuia de trei zile și nicidecum nu putea să nască. Aceasta trimițînd la sfintele moaște și aducîndu-i-se untdelemn din candela Sfîntului, numai ce s-a uns cu dînsul și îndată a născut fără nici o durere.

O altă femeie, avînd o boală grea în părțile ascunse, pătimea foarte rău și nu se putea tămădui cu nici un chip. Iar după ce a venit la sfintele moaște și și-a pus capul pe sicriul Sfîntului, mărturisindu-și patima cu credință, numaidecît a primit tămăduire precum a dorit.

Un om avea mare durere de cap și nemaiputînd răbda durerea, a venit la sfintele moaște și s-a atins cu capul de racla Sfîntului Grigorie, și întru acea noapte i s-a arătat Sfîntul în vis și l-a apucat de creștet și i-a despicat capul în două, și, scoțînd o bucată de carne putredă, i-a zis: "Iată, din această pricină ți-a venit durerea capului. Deci acum mergi cu pace și fii sănătos". Și sculîndu-se din somn, s-a simțit cu totul sănătos și s-a dus mulțumind și slăvind pe Dumnezeu.

Alt frate avea atîta război și sminteală în trupul lui, încît îi primejduia mîntuirea. Acesta, ducîndu-se la mormîntul Sfîntului Grigorie, și-a mărturisit patima cu lacrimi și a cerut ajutor de la dînsul. Și îndată, o minune! a încetat războiul din trupul lui și a rămas fratele nesupărat și neispitit, slăvind pe Domnul și mulțumind Sfîntului.

Un monah, anume Petru, a fost robit de tătari și, ținut fiind multă vreme închis în temniță împreună cu mulți alții, într-una din zilele acelea i s-a spus că a doua zi vor să le taie capul la toți. Iar Petru, auzind răspunsul cel de pierdere, a făcut rugăciune stăruitoare către Sfîntul Grigorie toată noaptea, ca să-l izbăvească de moartea cea fără de vreme. Și, adormind puțin, către ziuă, i s-a arătat sfîntul în vis și i-a zis: "Nu te teme, Petre, că nu vei muri!" Și făcîndu-se ziuă, toți cei ce erau închiși își așteptau moartea. Iar Sfîntul, cu rugăciunile sale către Dumnezeu, mai presus de toată nădejdea, i-a izbăvit de robie, din închisoare și de la moarte. Și întorcîndu-se către sfintele moaște ale Sfîntului, i-au dat mulțumire pentru izbăvire.

O femeie fiind îndrăcită de paisprezece ani și venind la Sfîntul ca la un liman liniștit, și petrecînd cîteva zile, cu rugăciunile Sfîntului Grigorie, s-a izbăvit de dracul ce o muncea, și s-a întors acasă sănătoasă. După cîtăva vreme, iar a căzut într-un păcat și iarăși s-a îmbolnăvit, mai rău ca înainte. Deci chinuindu-se foarte rău de duhul cel necurat, iarăși a alergat la racla

Sfîntului, mărturisindu-și păcatul cu zdrobire de inimă, cu lacrimi și cu făgăduință că de acum înainte nu va mai păcătui. Și, cerînd izbăvire cu credință neîndoită, îndată s-a izbăvit de duhul cel necurat și s-a dus acasă bucurîndu-se, slăvind pe Dumnezeu și mulțumind Sfîntului Grigorie.

Sfintele lui moaște au rămas multă vreme în acea sfîntă mînăstire în care s-a săvîrșit Sfîntul și dădeau tămăduiri neîncetat, pentru toate felurile de boli, tuturor celor ce alergau cu credință neîndoită către dînsele. Astfel, străbătea vestea minunilor sale pretutindeni.

Atunci, prea binecredinciosul ban Barbu Craioveanul, care se trăgea din neamul Basarabilor, acei care au umplut Țara Românească de sfinte mînăstiri, zidind din temelie Sfînta Mînăstire Bistrița, întru cinstirea Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria, în județul Vîlcea, pe apa Bistriței, și vrînd să o împodobească cu un odor scump și sfînt ca acesta, cu multă sîrguință și multă rugăciune către Dumnezeu și către Sfîntul, le-a adus cu mare cheltuială din mînăstirea unde se aflau, în sfînta mînăstire cea din nou zidită și le-a așezat acolo, cu multă cinste și evlavie, în sfînta biserică în partea dreaptă.

De atunci pînă în ziua de astăzi se află acolo nestrămutate, întregi și nestricate, îzvorînd mireasmă preafrumoasă și dînd tămăduiri pentru tot felul de boli, ca și mai înainte, la cei ce aleargă cu credință către ele. Căci darul și sfințenia aleșilor lui Dumnezeu este neîmpuținată. Iar țara o păzește și o ocrotește de multe feluri de necazuri și de primejdii.

Cred că ajung cele scrise pînă aici, pe care, pe scurt le-am scris, pentru dragostea voastră, ca să se arate fapta cea bună și îndrăzneala Sfîntului Grigorie către Dumnezeu. Căci de aș fi avut - zice scriitorul vieții sfîntului -, zece limbi și tot atîtea guri, tot nu mi-ar fi ajuns să-l laud după cuviință și de ajuns. Iar tu, o! fericite părtaş al cuvioșilor părinți, vorbitorule cu sfinții îngeri, Sfinte al lui Dumnezeu Părinte Grigorie, cerescule om, pămîntescule înger, roagă-te totdeauna pentru noi, slugile și robii tăi, și izgonește de la noi toată ispita și toată greutatea, izgonește cu toiagul rugăciunii tale împerecherile din Biserica lui Hristos Dumnezeu, că au înconjurat-o acum ereticii din toate părțile, ca niște lei și ca niște pui de lei, și caută să o răpească și să o înghită.

Așa, sfinte al lui Dumnezeu, alungă departe de la dînsa tot eresul, că poți cîte voiești, căci te afli în lumină înaintea Domnului și locuiești în locașurile cele nestricăcioase, după ce ai păzit nestinsă făclia faptei bune celei pustnicești. Și acum primești negrăitele bunătăți ale desfătării și ale fericirii veșnice întru Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia I se cuvine slava și stăpînirea, împreună cu Cel fără de început al Lui Părinte, și cu Sfîntul Duh, în vecii vecilor. Amin.

49. SFINȚII MUCENICI EVSTATIE, TESPESIE ȘI ANATOLIE (20 NOIEMBRIE)

Sfinții Mucenici Evstatie, Tespesie și Anatolie erau frați după trup și s-au născut în cetatea Nicomidiei. Tatăl lor se numea Filotei, iar mama lor, Evsevia. Tatăl lor era de neam din Galatia, din cetatea Gangra, care, lăsînd patria sa, a venit în Nicomidia și, luîndu-și acolo soție pe Evsevia, a născut cu dînsa pe acești fericiți locuitori ai cetății cerești. La început, Filotei ținea de păgînătatea elinească împreună cu soția și fiii săi, și a dat pe fiul său cel mare, Evstatie, la învățătura filosofiei elinești, iar pe Tespesie și pe Anatolie i-a orînduit la neguțătorie, că și el era neguțător foarte bogat.

Odinioară, luînd pe fiul său cel mai tînăr, Anatolie, s-a dus în pămîntul Galatiei ca să facă neguțătorie, de unde, întorcîndu-se în Nicomidia, s-au întîlnit cu Sfîntul Luchian, preotul Antiohiei, cu care împreună călătorind, au învățat de la dînsul dreapta slăvire a credinței creștinești și s-au botezat într-un rîu, ce era acolo în cale. Apoi venind la casa sa, Filotei a căutat pe Sfîntul Antim, episcopul Nicomidiei, care se ascundea de păgîni. Căci în acea vreme, împărățind Maximian și Dioclețian, era mare prigoană asupra creștinilor și mulți din credincioși se ascundeau de frica chinurilor.

Filotei, aflînd pe Sfîntul Antim într-un loc ascuns, l-a adus noaptea în casa sa și a botezat toată familia lui. Apoi, săvîrșind Sfîntul episcop dumnezeiasca Liturghie în casa lui Filotei, a dat tuturor celor din nou luminați, împărtășirea dumnezeieștilor Taine, și a sfințit pe Filotei preot, iar pe Evstatie, fiul cel mare, l-a hirotonit diacon și, ducîndu-se, s-a ascuns de păgîni. Iar Filotei împreună cu toată casa sa, slujea în taină lui Dumnezeu, crezînd în El cu multă rîvnă. Apoi mai trăind puțină vreme, Filotei a trecut către Domnul, asemenea și cinstita sa soție, Evsevia, degrabă a răposat. Și au rămas acești trei tineri binecredincioși: Evstatie diaconul, Tespesie și Anatolie, frați după trup și după duh, care cu sufletul slujeau lui Dumnezeu, arzînd cu duhul și sporind în faptele cele bune.

Într-una din zile, un slujbaș împărătesc anume Achilin, a trimis pe sluga sa ca să-i cumpere niște lucruri. Iar sluga știa pe acești tineri binecredincioși că sînt neguțători și au tot felul de mărfuri de mult preț. Deci s-a dus în prăvălia lor și aflînd-o descuiată, a intrat înăuntru și nevăzînd pe nimeni, s-a suit pe scară, în casa din al treilea rînd, și a auzit pe fericitul Evstatie citind psalmii lui David. Suindu-se sluga aceea pe scară, a mers încetișor și a văzut pe Evstatie ținînd Psaltirea în mînă și citind aceste cuvinte:

Să se rușineze toți cei ce se închină chipurilor cioplite și cei ce se laudă cu idolii lor. Închinați-vă lui Dumnezeu toți îngerii Lui. Apoi a văzut în casă pe perete cinstita cruce și

sfintele icoane. După aceea, nezicînd nimic, s-a întors în tăcere la stăpînul lui și i-a spus toate cele ce a auzit. Iar stăpînul său Achilin, sculîndu-se degrabă, s-a dus la împăratul Maximian și l-a vestit despre cele ce i-a spus sluga sa. Iar acesta îndată a trimis ostași ca să prindă pe Evstatie și pe frații lui.

Mergînd ostașii împreună cu Achilin, au aflat prăvălia închisă, pentru că în acea vreme sfinții erau la un loc în mare tăcere, căci se împărtășiseră cu Tainele lui Hristos, fiind Duminică în ziua aceea. Și ostașii au bătut în ușă strigînd, dar nu le-a răspuns nimeni. Iar Sfîntul Evstatie, cunoscînd cu duhul că ostașii sînt trimiși ca să-l ia pe dînsul și pe frații lui la chinuri, a început a grăi către frații săi: "Îndrăzniți fraților și nu vă temeți, că la cununi cerești ne cheamă pe noi Stăpînul nostru".

Și a început a le spune vedenia sa: "Eu, zise el, am văzut în noaptea aceasta, că am fost duși la divanul păgînesc, înaintea lui Maximian, iar un arap mare și înfricoșat mergea în urma noastră, tînguindu-se și bătîndu-se peste față, zicînd: "Vai mie că sînt biruit!" Iar înaintea noastră mergea un tînăr strălucit, ținînd în mîinile sale trei cununi și trei cărți, zicînd către mine: "Evstatie, diacone al lui Hristos, acestea vi s-au pregătit vouă de Părintele îndurărilor și Dumnezeul mîngîierii! Deci, nu vă înfricoșați de chinuitori, precum nu s-a înfricoșat Sfîntul Ștefan, întîiul mucenic".

Acestea zicînd acel tînăr prealuminat, s-a suit la cer, iar arapul s-a dus spre apus, tînguindu-se. Această vedenie spunînd-o Evstatie fraților săi, îi întărea pe dînșii, zicînd: "Să nu ne lepădăm, iubiților, de Hristos Dumnezeul nostru înaintea oamenilor, ca și El să nu se lepede de noi înaintea Părintelui Său și înaintea sfinților îngeri". Iar Tespesie și Anatolie au răspuns, zicînd: "Fratele nostru și părintele nostru, stăpîne, noi sîntem gata a muri îndată pentru Ziditorul nostru, și nimic nu ne va depărta de dragostea Lui".

Grăind acestea între ei, ostașii, bătînd tare în uși, strigau, zicînd: "Deschideți ușa, deschideți". Și ieșind Tespesie și Anatolie, au deschis. Iar ei sărind înăuntru, întrebau: "Cine este aici împreună cu voi?" Deci se suiră pe scară, în casa cea de sus, mergînd înaintea lor Achilin. Și intrînd în camera lor de rugăciune, au aflat pe Evstatie ținînd în mînă Sfînta Evanghelie, pe care el deschizînd-o, îndată a aflat scris: *Nu vă temeți de cei ce ucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă*.

Apoi, mai marele ostașilor a strigat asupra lor: "Pune pe masă ceea ce ai în mîinile tale". Căci nu îndrăznea să se atingă de Sfînta Evanghelie, pentru că era fiu din părinți creștini. Iar Sfîntul diacon Evstatie, îmbrățișînd Sfînta Evanghelie, a sărutat-o și a pus-o pe masă. Iar unul dintre ostașii cei trimiși a zis: "Vezi cum cinstesc creștinii cărțile în care sînt scrise vrăjitoriile lor?" Și luînd pe Evstatie, l-au coborît din casa de sus. Iar cînd el voia să iasă din casă, uitîndu-se împrejur și văzînd sfintele cărți, a zis: "Vouă ne încredințăm". Și uitîndu-se la mulțimea

mărfurilor de mare preț, a zis: "Ne lepădăm de voi și de toate cele stricăcioase, și urmăm lui Hristos". Și a ieșit afară. Iar ostașii au închis ușile și le-au pecetluit; iar pe cei trei sfinți frați, legîndu-i, i-a dus la păgînul împărat.

Fiind aduși înaintea împăratului, acesta, văzîndu-i, a rîs și a zis: "Cine a poruncit să lege pe acești tineri, căci eu știu că sînt prieteni ai zeului nostru?" Și îndată a poruncit să-i dezlege, apoi a început a grăi către dînșii: "Spuneți-mi fiecare din voi, cum vă cheamă, și de ce neam sînteți?" Iar Sfîntul Evstatie, ca frate mai mare, a răspuns, zicînd: "Numele nostru cel mai iubit și mai slăvit este acesta că sîntem creștini, iar numele de la părinți sînt acestea: pe mine mă cheamă Evstatie, iar pe fratele acesta al meu din dreapta îl cheamă Tespesie, iar pe acesta din stînga, Anatolie.

Sîntem frați după trup și ne-am născut dintr-un tată și dintr-o mamă. Tatăl nostru era de neam din Galatia, avînd treapta de preot creștin". Iar Maximian a întrebat: "Cine l-a făcut preot pe tatăl vostru?" Evstatie a răspuns: "Acela pe care nu de mult tu l-ai ucis fără dreptate, adică Antim, Sfîntul Episcop al cetății acesteia. Acela și pe mine m-a hirotonit diacon, ca să slujesc preoților lui Dumnezeu cînd săvîrșesc preasfintele și preacuratele Taine ale lui Hristos".

Împăratul a zis: "Încetează a mai grăi cele netrebnice, și te închină împreună cu frații tăi, zeilor noștri; și eu vă voi face pe voi cinstiți și slăviți în palatele mele; iar de nu, apoi cu sabie vă voi pierde pe voi". Dar sfinții, cu un glas au răspuns, zicînd: "Fă ceea ce voiești, sîntem creștini și numai Unuia Dumnezeu ne închinăm, Celui ce a făcut cerul și pămîntul, și Fiului Său, Domnului nostru Iisus Hristos și Sfîntului și de viață făcătorului Său Duh, iar idolilor voștri necurați și urîți, nu ne vom închina niciodată".

Atunci mîniindu-se Maximian, a poruncit să-l întindă pe pămînt și să-l bată cu toiege. Și fiind bătuți sfinții multă vreme, și-au ridicat glasurile lor, grăind către Dumnezeu așa: "Slavă Ție, Doamne, că ne-am învrednicit a fi bătuți pentru numele Tău cel Sfînt". Iar Sfîntul Evstatie, adăugînd, a zis: *De multe ori s-au luptat cu mine vrăjmașii din tinerețile mele și nu m-au biruit; peste spatele meu au bătut păcătoșii îndelungat-au fărădelegea lor;* ajută-ne nouă, Dumnezeule, Mîntuitorul nostru".

După ce sfinții au fost bătuți tare, tiranul a poruncit armașilor să înceteze din bătaie și a zis către mucenici: "O, nenorociților! Pînă cînd veți pătimi așa chinuri? Jertfiți zeilor și nu vă pierdeți pe voi în zadar, crezînd într-un om care asemenea a fost bătut și a murit cu moarte de ocară". Iar sfinții au răspuns: "Să nu fie nouă a ne lepăda de Mîntuitorul Hristos, pe Care L-am cunoscut a fi Dumnezeu adevărat, deși a pătimit pe Cruce pentru mîntuirea noastră". Atunci a poruncit chinuitorul să-i ducă în temniță și să le lege în obezi picioarele și să nu le dea nici mîncare, nici băutură, ca astfel să fie biruiți cu legăturile, cu foamea și cu setea.

Şezînd sfinţii în temniţă, la miezul nopţii a strălucit o lumină. Şi, arătîndu-se îngerul Domnului, i-a dezlegat din legături şi i-a făcut pe dînşii sănătoşi, dîndu-le mană cerească să mănînce. Apoi le-a zis: "Nevoiţi-vă cu nevoinţă bună pentru Hristos, căci eu nu mă voi depărta de voi întru toate patimile voastre, pentru că sînt trimis de Hristos Domnul ca să vă păzesc pe voi". Zicînd acestea, îngerul s-a făcut nevăzut, iar sfinţii, umplîndu-se de negrăită bucurie, mulţumeau lui Dumnezeu. Apoi Sfîntul Evstatie grăi cu mulţumire: *Domnul dezleagă pe cei ferecaţi; Domnul înţelepţeşte orbii; Domnul ridică pe cei asupriţi; Domnul iubeşte pe cei drepţi; Domnul păzeşte pe cei săraci*.

Trecînd cîtăva vreme, tiranul a şezut în divan şi a trimis ostaşi la temniţă ca să aducă pe cei legaţi pentru Hristos la o a doua înfăţişare. Deci, mergînd ostaşii, au aflat pe sfinţi dezlegaţi din legături şi deplin sănătoşi, odihnindu-se în pace, şi au început a striga ocărînd pe străjeri şi întrebînd cine i-a dezlegat pe cei legaţi. Iar străjerii cu jurămînt le spuneau că nimeni nu i-a dezlegat, nici n-a intrat cineva în temniţă, nici nu le-a dat lor cineva de mîncare sau băutură. Atunci iarăşi, legînd pe sfinţi, i-a dus la împărat, care, văzîndu-i, se minuna; pentru că nici cu rănile, nici cu legăturile, nici cu foamea, nici cu setea nu au slăbit.

Apoi a început a zice către dînşii aşa: "O! ticăloşilor, socotiţi cele ce vă sînt vouă de folos şi, plecîndu-vă, jertfiţi zeilor ca să vă eliberez pe voi cu cinste". Iar Sfîntul Evstatie a zis: "Să nu nădăjduieşti că vei schimba hotărîrea noastră cea bună, nici cu cuvinte viclene, nici cu înfricoşări groaznice şi nici cu chinuri, căci nu băgăm în seamă nimic, ştiind că goi am ieşit din pîntecele maicii noastre şi iarăşi goi ni se cade a ieşi din această viaţă deşartă". Iar împăratul îndată a poruncit să-i dea spre mîncarea fiarelor.

Deci sfinţii au fost duşi la privelişte, unde aveau să fie mîncaţi de fiare. Şi tot poporul cetăţii Nicomidiei mergea după dînşii - între care era şi mulţime de credincioşi tăinuiţi -, vrînd să vadă sfîrşitul lor. Şi, fiind puşi în mijlocul priveliştei, au slobozit asupra lor doi lei şi trei urşi, şi s-au înspăimîntat toţi cei de la privelişte de răcnetul fiarelor. Iar Sfîntul Evstatie cînta, zicînd: "Mîntuieşte-ne pe noi, Doamne, din gura leilor; şi scoate din coarnele rinocerilor smerenia noastră, ca să vestim numele Tău fraţilor noştri şi în mijlocul Bisericii să Te lăudăm pe Tine".

Iar Tespesie şi Anatolie s-au înfricoşat de scrîşnirea fiarelor şi văzînd Evstatie că s-au înfricoşat a zis către dînşii: "Pentru ce vă înfricoşaţi, fraţii mei, de aceste fiare? Au nu ştiţi că Stăpînul nostru este puternic a îmblînzi leii cei ce erau în groapă cu Daniil? Au nu vă aduceţi aminte de cuvintele îngerului care a făgăduit să fie împreună cu noi în toate pătimirile păzindu-ne pe noi?"

Acestea grăind Sfîntul Evstatie, s-au pornit leii asupra lor și venind aproape au stat gudurîndu-se cu cozile lor, precum face cîinele cînd își cunoaște stăpînul. Iar Sfîntul Evstatie, punînd mîinile pe capetele leilor, îi netezea pe ei, ca pe niște cîini, și i-a îmblînzit. Apoi urșii alergînd singuri la o parte, unul pe altul se aruncau la pămînt, iar de sfinții mucenici nici nu s-au apropiat.

Poporul care se adunase la privelişte, văzînd ceea ce se petrece, vorbea în felurite chipuri. Adică păgînii ziceau: "Sînt vrăjitori și cu vrăjile au îmblînzit fiarele". Iar cei credincioși strigau: "Mare este Dumnezeul creştinilor, care a închis gurile fiarelor ca să nu vatăme pe sfinții săi robi". Atunci împăratul a poruncit să ia pe sfinții mucenici și iarăși să-i arunce în temniță. Dar acolo iarăși au fost mîngîiați cu cercetarea îngerească și întăriți cu mană.

Într-acea vreme s-a îmbolnăvit Maxentie, fiul împăratului, și fiind mîhnit pentru aceasta, a trimis pe sfinții mucenici la Antonie, comitele Niceii, zicînd: "Du pe acești creștini în cetatea ta, și-i silește spre închinarea zeilor. Și de vor asculta să se închine, să-i trimiți pe dînșii cu cinste la noi, iar de nu se vor închina, apoi după multe chinuri, să-i omori ca pe niște fiare sălbatice". Deci luîndu-i pe dînșii comitele, i-a dus legați în Niceea.

Ajungînd acolo, a aflat pe femeia sa bolnavă; apoi a poruncit să închidă pe sfinții mucenici în temniță. Iar a doua zi a şezut comitele în divan, și scoțînd pe mucenici la întrebare, a început a grăi către dînșii: "Foarte mare purtare de grijă am pentru voi, oamenilor, și voiesc a vă milui și a vă trimite la împăratul, ca să primiți de la dînsul cinste. Credeți-mă ca pe prietenul vostru, și, ascultîndu-mă, să aduceți jertfă zeilor". Sfinții au răspuns: "Ne rugăm Domnului nostru Iisus Hristos, ca să ne păzească pe noi fără de prihană întru credința noastră, în care sîntem gata și a muri, ca să nu ne lase a ne depărta de Dînsul și a cădea în pierzarea în care voi pieriți".

Aceste cuvinte ale sfinților, auzindu-le comitele, s-a îndrăcit de mînie, și a poruncit să-i spînzure de picioare cu capul în jos și cu unghii de fier să-i strujească pe ei.

Fiind strujiți sfinții multă vreme, curgînd sîngele șiroaie și carnea rupîndu-li-se, sfinții și-au ridicat glasurile la Dumnezeu, zicînd: "Împărate și Dumnezeule al veacurilor, caută din sfîntul Tău locaș asupra noastră, a nevrednicilor robilor Tăi, care pătimim pentru numele Tău cel sfînt". Astfel strigînd sfinții către Dumnezeu, primeau dintru înălțime ajutor nevăzut, ca să poată răbda cu bărbăție asemenea munci cumplite. Iar tiranul cel fărădelege, văzînd pe pătimitori nebiruiți întru răbdare, a poruncit să-i pogoare de pe lemn, și să-i ducă în temniță.

Neputînd sfinții să meargă singuri, pentru rănile și durerile cele cumplite ce le aveau, au fost duși în spinare ca niște saci și aruncați în temniță. Atunci s-a arătat lor îngerul Domnului, ca și mai înainte, cu mare lumină, și mîngîindu-i pe ei cu cuvinte de bucurie, i-a tămăduit de răni, iar sfinții lăudau pe Dumnezeu, zicînd: *Slavă Ție, Dumnezeule, că nu treci cu vederea pe cei ce nădăjduiesc spre Tine și pătimesc pentru Tine. Cu ce vom răsplăti Ție, Doamne, pentru ce ne-ai dat nouă? Cine este Dumnezeu mare ca Dumnezeul nostru? Tu ești Dumnezeu care faci minuni.*

După cîtăva vreme, chinuitorul, iarăși scoțînd din temniță pe sfinții mucenici, i-a pus înaintea divanului său și silea pe răbdătorii de chinuri să se închine idolilor și îi îngrozea pe dînșii, zicînd: "De nu veți îndeplini porunca împăratului și de nu vă veți închina zeilor noștri, apoi cu sabia vă voi tăia pe voi, și trupurile voastre le voi da spre mîncare păsărilor cerului și fiarelor pămîntului". Iar sfinții au răspuns într-un glas: "Nu ne vom lepăda de Hristos Dumnezeul nostru, nici ne vom închina idolilor necurați, surzi și muți, care au ochi și nu văd, au urechi și nu aud, au gură și nu grăiesc, au picioare și nu umblă. Asemenea lor să fie toți cei ce îi fac pe ei și toți cei care nădăjduiesc spre dînșii".

Chinuitorul, auzind acestea, răcni ca un leu cu mare mînie și porunci să-i scoată afară din cetate, să-i înjunghie ca pe niște fiare sălbatice, iar trupurile lor să le arunce neîngropate spre mîncarea fiarelor și a păsărilor. Atunci sfinții au fost duși la locul sfîrșitului lor, care era într-o livadă de măslini, și au fost legați de copaci gata, spre înjunghiere. Atunci au venit acolo doi creștini, prieteni ai sfinților, anume Paladie și Acachie. Aceia, rugînd pe slugile care voiau să înjunghie pe sfinți, le-au dat mult aur, zicînd: "Domnilor, așteptați puțină vreme pînă ce vom vorbi cu acești creștini osîndiți, căci avem a vorbi ceva cu dînșii, iar după ce le vom spune, atunci îi veți înjunghia".

Slugile, luînd aurul, s-au depărtat de dînșii puțin. Iar creștinii, apropiindu-se de sfinții mucenici, i-au sărutat cu dragoste, plîngînd, și le-au zis să se roage pentru dînșii. Deci rugîndu-se sfinții mucenici, s-a auzit un glas din cer, chemîndu-i pe dînșii la odihna cea veșnică. Și îndată sfinții și-au dat sufletele cu bucurie în mîinile lui Dumnezeu. Iar slugile chinuitorului, deși au văzut pe sfinți că au murit acum, însă temîndu-se de tiranul, au săvîrșit porunca dată asupra morții lor. Căci pe Sfîntul Evstatie și pe Tespesie i-au înjunghiat la gît, iar pe Sfîntul Anatolie l-au împuns în coastă.

După aceasta, zăcînd trupurile lor pe pămînt, le-au tăiat capetele și, lăsîndu-le neîngropate, s-au dus. Atunci s-au pogorît șase îngeri din cer, în chip de vulturi, și zburau peste trupurile sfinților, pînă cînd Paladie și Acachie le-au îngropat cu cinste. Antonie, comitele, într-acea zi cînd a apus soarele, a căzut bolnav, iar a doua zi a murit femeia lui mai întîi; apoi el, văzînd pe femeia sa moartă, și-a dat sufletul cu mari chinuri.

Deci acela se muncește în iad, iar sfinții se bucură în ceruri, întru Împărăția lui Hristos Dumnezeul nostru, a Cărui slavă este în vecii vecilor. Amin.

50. INTRAREA ÎN BISERICĂ A PREASFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU ȘI PURUREA FECIOAREI MARIA (21 NOIEMBRIE)

Împlinindu-se trei ani de la nașterea Preacuratei Fecioare Maria, drepții ei părinți, Ioachim și Ana, și-au adus aminte de făgăduința lor, ca să dea în dar lui Dumnezeu pe cea născută. Deci, au voit a împlini cu fapta ceea ce făgăduiseră cu cuvîntul. Chemînd toate rudeniile din Nazaret unde viețuiau, rudenii care erau de neam împărătesc și arhieresc, căci însuși dreptul Ioachim era de neam împărătesc, iar soția lui, Sfînta Ana, era de neam arhieresc; și aducînd și cete de fecioare tinere, au pregătit făclii multe și au împodobit pe Preacurata Fecioară Maria cu podoabă împărătească.

Despre aceasta mărturisesc Sfinții Părinți cei de demult. Astfel, Sfîntul Iacob, Arhiepiscopul Ierusalimului, spune cuvintele zise de Ioachim: "Chemați fiice evreice curate, să ia făclii aprinse". Iar cuvintele dreptei Ana le spune Sfîntul Ghermano, Patriarhul Constantinopolului, astfel: "Făgăduințele pe care le-au făcut buzele mele le voi da Domnului. Pentru aceasta am adunat cete de fecioare cu făclii, și am chemat preoți, și pe rudeniile mele, zicînd tuturor: Bucurați-vă împreună cu mine toți, că m-am arătat astăzi și maică și înainte povățuitoare, dînd pe fiica mea, nu împăratului celui pămîntesc, ci lui Dumnezeu, Împăratul ceresc".

Iar pentru podoaba cea împărătească a dumnezeieștii prunce, Sfîntul Teofilact, Arhiepiscopul Tesalonicului, grăiește așa: "Se cuvenea ca intrarea pruncei celei dumnezeiești să fie după vrednicia ei, și astfel, de un mărgăritar ca acesta prealuminat și de mult preț să nu se lipească haine proaste. Deci era de trebuință să o îmbrace cu haină împărătească, spre slava și frumusețea cea mai mare". Pregătind cele ce se cuveneau pentru cinstita și slăvita intrare, au făcut calea din Nazaret la Ierusalim, timp de trei zile.

Ajungînd în cetatea Ierusalimului, au mers cu cinste la biserică, ducînd într-însa pe "Biserica" lui Dumnezeu cea însuflețită, pe prunca cea de trei ani, pe Curata Fecioară Maria. Cete de fecioare cu lumînări aprinse mergeau înaintea ei, după mărturia Sfîntului Tarasie, Arhiepiscopul cetății lui Constantin, care povestește că Sfînta Ana ar fi grăit așa: "Purtați, fecioare, făclii și călătoriți înaintea mea și înaintea dumnezeieștii copile". Iar sfinții ei născători,

luînd de mîini pe fiica lor cea dăruită lui Dumnezeu, cu blîndețe și cu cinste o duceau între dînșii.

Toată mulțimea rudeniilor, vecinilor și cunoscuților urma cu veselie, ținînd făclii în mîini și înconjurînd-o pe Preasfînta Fecioară ca stelele pe luna cea luminoasă, spre mirarea Ierusalimului. Pentru acest lucru Sfîntul Teofilact scrie așa: "A uitat fiica casa părinților săi și se aduce Împăratului, Celui ce a dorit frumusețea ei, și se aduce nu fără cinste, nici fără slavă, ci cu petrecere luminată, că se scoate din casa părintească cu slavă". Apoi toți lăudau ieșirea ei, toate rudeniile, vecinii și cîți erau în legătura dragostei, urmau părinților ei. Părinții se bucurau împreună cu părintele, maicile cu maica, iar copilele și fecioarele mergeau înaintea dumnezeieștii copile, purtînd făclii, și erau ca un șir de stele care strălucesc împreună cu luna.

Deci, s-a adunat tot Ierusalimul, văzînd acea nouă petrecere, cum pe o copilă de trei ani o duc împodobită cu atîta slavă și cu multe lumini; și nu numai cetățenii de jos ai Ierusalimului, ci și cei de sus, adică sfinții îngeri, s-au adunat să vadă preaslăvita ducere a Preacuratei Fecioare Maria. Și văzînd, se mirau cum cîntă Biserica: "Îngerii văzînd intrarea Preacuratei s-au mirat, cum Fecioara intră în sfînta sfintelor...". Deci împreună cu ceata pămîntească cea văzută a fecioarelor celor curate era și ceata cea nevăzută a celor fără de trup, ducînd înăuntru, întru cele sfinte, pe Preacurata Fecioară Maria, înconjurînd-o ca pe un vas ales al lui Dumnezeu, după porunca Domnului.

Sfîntul Gheorghe, Arhiepiscopul Nicomidiei, așa grăiește despre aceasta: "Duceau acum părinții pe Fecioara către ușile bisericii, înconjurînd-o pe ea îngerii și cu toate puterile cele mai presus de lume împreună veselindu-se; că îngerii, deși nu știau puterea tainei, însă ca niște slugi, din porunca Domnului, slujeau la intrarea ei în biserică. Și mai întîi se mirau văzînd-o pe dînsa că va fi vas preacinstit al faptelor bune, care purta semnul curățeniei celei veșnice, și avea trup de care nici un fel de păcat nu se va apropia niciodată". Deci, făcînd voia Domnului, au săvîrșit părinții slujba cea poruncită.

Astfel, cu cinste și cu slavă era petrecută în biserica Domnului, preanevinovata copilă, nu numai de oameni, ci și de îngeri. Căci de vreme ce chivotul Legii vechi, ce purta în sine mana, care era numai închipuirea Preacuratei Fecioare, s-a dus cu cinste în biserica Domnului, adunîndu-se tot Israelul, cu cît mai vîrtos se cuvenea cinste însuși Chivotului însuflețit, pe binecuvîntata Fecioară, Maica lui Dumnezeu, care avea să poarte în sine pe Hristos. Cînd se ducea chivotul Legii în biserica Domnului, mergea înainte împăratul cel pămîntesc, fiind împărat peste Israel dumnezeiescul prooroc David.

Iar înaintea chivotului însuflețit, adică înaintea Preacuratei Fecioare, care se ducea în Biserica lui Dumnezeu, mergea înainte, nu împăratul cel pămîntesc, ci Cel ceresc către Care în toate zilele ne rugăm, zicînd: "Împărate ceresc, Mîngîietorule, Duhul adevărului...". Pentru că

acel Împărat era mergător înaintea acestei fiice împărătești, după cum mărturisește despre acestea Sfînta Biserică în cîntările ei, astfel: "În Sfînta Sfintelor, cea sfîntă și fără de prihană cu Duhul Sfînt se aduce...".

La ducerea chivotului erau cîntări, căci a poruncit împăratul David Leviților să pună cîntăreți, să dea glas de veselie în organe, în psaltiri, în alăute și în chimvale. Iar la ducerea Preasfintei Fecioare nu se făceau cîntări ale muzicii pămîntești, ci cîntări ale îngerilor celor ce nevăzut slujeau. Pentru că, intrînd Fecioara în cele sfinte spre slujba Domnului, îngerii cîntau cu glasuri cerești, despre care pomenește acum Biserica în condac: "Împreună aducînd darul Duhului lui Dumnezeu pe care o laudă îngerii; aceasta este cortul cel ceresc".

Însă și de cîntări omenești era însoțită ducerea Preacuratei, pentru că Ana cea dreaptă - cum spune în cuvîntul Sfîntului Terasie -, grăiește către fecioarele care mergeau înainte: "Cîntați-i acesteia întru laude, cîntați-i întru alăute, glăsuiți cîntare duhovnicească; măriți-o pe dînsa în psaltire cu zece strune". Biserica a pomenit despre aceasta, zicînd: "Bucură-se cu duhul Ioachim și Ana. Și cetele fecioarelor cîntă Domnului, cu psalmi cîntînd și cinstind pe maica Lui". De aici se arată că cetele de fecioare, care mergeau atunci înaintea Preacuratei Fecioare, cîntau oarecare cîntări din psalmii lui David. Cu ele se unește și făcătorul canonului acestuia, zicînd: "Începeți, fecioare, și cîntați cîntări, ținînd în mîini făclii". Apoi Sfinții și drepții ei Părinți, Ioachim și Ana, după mărturia Sfîntului Tarasie, aveau în gurile lor această cîntare a lui David, strămoșul lor: *Ascultă fiică și vezi și pleacă urechea ta și uită poporul tău și casa părintelui tău, că a dorit Împăratul frumusețea ta.*

Atunci, după povestirea Sfîntului Teofilact, au ieșit preoții care slujeau în biserică întru întîmpinarea acelei preaslăvite fiice a lui Dumnezeu și cu cîntări au întîmpinat pe Preasfînta Fecioară, pe aceea care avea să fie Maica Arhiereului celui Mare, Care a străbătut cerurile. Pe aceasta aducînd-o Sfînta Ana la ușile bisericii, precum scrie Sfîntul Tarasie, zicea așa: "Vino, fiică, către Cel ce mi te-a dăruit! Vino chivot al sfințeniei către mult înduratul Stăpîn! Vino, ușa vieții, către Milostivul dătător! Vino, sicriul Cuvîntului, către lăcașul Domnului, intră în biserica Domnului, bucuria și veselia lumii". Iar către Zaharia a zis Ioachim, ca și către un prooroc, arhiereu și rudenie a lor: "Primește, Zaharia, pe cortul cel curat; primește, preotule, sicriul cel fără de prihană; primește, proorocule, cădelnița și cărbunele cel nematerialnic, primește dreptule tămîia cea duhovnicească".

Apoi dreapta Ana a zis către arhiereu, precum povestește Sfîntul Ghermano: "Primește, o! proorocule, pe fiica cea dăruită mie de Dumnezeu; primește-o și o sădește pe ea în muntele cel sfînt, în locașul cel gata al lui Dumnezeu, nimic ispitind, pînă cînd Dumnezeu, Care a chemat-o aici, va aduce la săvîrșire cele ce bine a voit pentru dînsa".

Erau acolo, după cum scrie Sfîntul Ieronim, cincisprezece trepte la intrarea în biserică, după numărul celor cincisprezece psalmi ai treptelor, și la fiecare din acele trepte se cînta cîte un psalm de către preoții și leviții care intrau în slujbă. Deci drepții părinți au pus pe prunca cea fără prihană pe treapta cea dintîi, iar ea îndată, singură, a alergat pe trepte foarte degrabă, neajutînd-o nimeni, nici sprijinind-o. Și alergînd la treapta cea de sus, a stat acolo, întărind-o pe dînsa puterea lui Dumnezeu cea negrăită. Căci încă mică fiind, a început Domnul a arăta într-însa puterea Sa cea mare, ca să înțeleagă cît de mare va fi în dar, cînd va veni în vîrsta cea desăvîrșită.

Atunci se mirau toți cînd au văzut pe acea pruncă de trei ani suindu-se singură degrabă pe acele trepte, ca și cum ar fi fost desăvîrșită cu vîrsta. Mai vîrtos Zaharia se mira de aceasta și, ca un prooroc, din descoperirea lui Dumnezeu înțelegea mai înainte cele ce aveau să fie. Căci, spune despre dînsul Sfîntul Teofilact, că era luminat de Duhul. La fel și Sfîntul Tarasie grăiește despre dînsul că, umplîndu-se de Duhul Sfînt, a strigat: "O, pruncă curată! O, fecioară neîntinată! O, doamnă preafrumoasă. O, înfrumusețarea femeilor! O, podoaba fiicelor! Tu ești binecuvîntată între femei; tu ești preamărită cu curățenia; tu ești pecetluită cu fecioria; tu ești dezlegarea blestemului lui Adam".

Iar către Sfînta Ana, după mărturia Sfîntului Ghermano, Zaharia a zis: "Bine este cuvîntat rodul pîntecelui tău, o, femeie mai cinstită decît oricare altele! Preaslăvită este aducerea ta, o, iubitoare de Dumnezeu!" Apoi ținînd prunca de mînă - zice același Sfînt Ghermano -, cu bucurie a adus-o Zaharia întru cele sfinte, zicînd către dînsa unele ca acestea: "Vino, împlinirea proorociei mele; vino, săvîrșirea făgăduințelor Domnului; vino, pecetea așezămîntului Lui; vino, împlinirea tainelor Lui; vino, oglinda tuturor proorocilor; vino, înnoirea celor învechite; vino, lumina celor ce zac în întuneric; vino, dar nou și preadumnezeiesc, intră cu bucurie în biserica Domnului tău; acum în aceasta de jos, pămîntească, iar puțin mai pe urmă în cea de sus și neapropiată".

Iar prunca săltînd și bucurîndu-se foarte, mergea în casa Domnului. Că, deși era mică cu vîrsta, fiind numai de trei ani, însă cu darul lui Dumnezeu era desăvîrșită, ca ceea ce era aleasă de Dumnezeu mai înainte de întemeierea lumii.

Astfel a fost dusă în biserica Domnului Preacurata și Preabinecuvîntata Fecioară Maria. Atunci arhiereul Zaharia a făcut un lucru străin și tuturor de mirare, căci a dus pe pruncă în sfînta sfintelor, care este după a doua catapeteasmă, în care era chivotul Legii cel ferecat peste tot cu aur, și heruvimii slavei care umbreau altarul, unde, nu numai femeilor, ci nici preoților nu le era îngăduit a intra, fără numai singur arhiereului, o dată într-un an.

Acolo i-a dat arhiereul Zaharia Preacuratei Fecioare loc de rugăciune. Căci celorlalte fecioare, care, de asemeni, erau aduse pentru slujbă în biserica Domnului pînă la vremea vîrstei

lor, le era dat loc de rugăciune, după mărturia Sfîntului Chiril Alexandrinul și a lui Grigore de Nissa, între biserică și altar, unde mai pe urmă a fost ucis Zaharia. Și nicidecum nu era cu putință vreuneia din fecioarele acelea a îndrăzni să se apropie de altar, pentru că le oprise arhiereul.

Aceasta a făcut-o arhiereul după porunca lui Dumnezeu, despre care grăiește Sfîntul Teofilact astfel: "Iar arhiereul, fiind luminat de Dumnezeu, a cunoscut pe pruncă, că este locaș al dumnezeiescului dar, și că este mai vrednică decît el spre a sta totdeauna înaintea feței lui Dumnezeu. Și, aducîndu-și aminte de cele zise în Lege despre chivot - căci s-a poruncit ca acela să fie pus în sfînta sfintelor -, îndată a priceput cum că acela a fost mai înainte numai închipuirea copilei acesteia. Deci, neîndoindu-se, a îndrăznit mai presus de Lege a o aduce în Sfînta Sfintelor. Și a primit pe Fecioară locul acela, care nu era văzut de nici unul din alți bărbați, nici chiar de preoți, decît numai de arhiereu o dată într-un an. Căci se cădea aceasta pentru ea, ceea ce s-a sfințit mai înainte de zămislire prin curăție; și din pîntece s-a îndreptat să nu slujească legii celei omenești care zace asupra oamenilor celor ce greșesc, ci celei cerești, fiind mai presus decît îngerii și în care, nu legea omenească, ci darul cel desăvîrșit a lucrat".

Apoi drepții părinți au adus - precum zice Sfîntul Ieronim -, cu Preabinecuvîntata lor fiică, și daruri lui Dumnezeu, jertfe și arderi de tot. Și fiind binecuvîntați de arhiereu și de tot soborul preoțesc, s-au întors la casa lor cu toate rudeniile și au făcut ospăț mare, veselindu-se și mulțumind lui Dumnezeu. Iar Preabinecuvîntata Fecioară, la începutul vieții sale, a fost dată în casa Domnului, în locașul de fecioare, pentru că biserica Ierusalimului - cea zidită de Solomon, iar după pustiire, înnoită de Zorobabel -, avea multe locașuri de locuință precum zice Iosif (Flaviu), istoricul cel vechi al evreilor: "Că erau pe lîngă peretele bisericii, treizeci de camere de piatră despărțite una de alta, largi și foarte frumoase. Iar peste acelea erau alte camere și peste acelea al treilea rînd, și de toate era numărul lor nouăzeci de camere, avînd toată îndemînarea. Iar înălțimea casei era ca și peretele bisericii, ca niște stîlpi întărind biserica pe dinafară".

Deci în acele case erau diferite locașuri: deosebi viețuiau fecioarele, care erau date spre slujba lui Dumnezeu, pînă la o vreme; în altă parte locuiau și văduvele, cele care se făgăduiau să-și păzească curățenia pînă la sfîrșitul vieții lor, precum era Ana proorocița, fata lui Fanuil; și iarăși deosebi petreceau bărbații care se chemau nazorei, viețuind în chipul monahilor necăsătoriți. Aceia toți slujeau Domnului în biserică și își aveau hrana din averea lor. Iar celelalte case erau pentru odihna săracilor străini care veneau de departe pentru închinăciune.

Deci în locașul fecioarelor, precum s-a zis, a fost dată prunca cea de trei ani, Preacurata Fecioară Maria, fiind orînduite pe lîngă dînsa fecioare mai bătrîne cu anii, iscusite în Sfînta Scriptură și în lucrul mîinilor, pentru ca din copilărie să se deprindă dumnezeiasca pruncă și cu Scriptura și cu lucrul mîinilor. Apoi o cercetau pe ea Sfinții ei Părinți Ioachim și Ana, iar mai vîrtos Sfînta Ana, ca o maică mergea adeseori să vadă pe fiica sa și o învăța pe dînsa. Astfel, a învățat degrabă Scriptura Legii vechi desăvîrșit, după mărturia Sfîntului Ambrozie și a lui Gheorghe istoricul, și nu numai Scriptura, ci și lucrul mîinilor l-a deprins bine, precum zice

despre dînsa Sfîntul Epifanie: "Fecioara era ascuțită la minte și iubitoare de învățătură și nu numai Sfînta Scriptură învăța, ci și toarcerea lînii și a inului și la cusături cu mătase se îndeletnicea".

Pentru priceperea sa cea bună, era tuturor mirare și lucra mai vîrtos acele lucruri ce puteau să fie de trebuință preoților la slujba Bisericii; încît mai pe urmă, pe vremea Fiului ei, putea să se hrănească cu cinste. Pentru că chiar hitonul cel necusut, adică cămașa pentru care s-a tras sorț cînd Domnul era răstignit pe cruce, a fost țesut de Fecioara Maria, cu mîinile ei.

Sfîntul Epifanie spune că se dădea Preacuratei Fecioare, ca și celorlalte fecioare, hrana cea obișnuită de la biserică, dar ea o dădea săracilor străini, pentru că era hrănită cu pîine cerească, precum cîntă Biserica. Sfîntul Ghermano spune despre dînsa: "Petrecea Fecioara în Sfînta Sfintelor, primind hrană dulce de la îngeri". Și Sfîntul Andrei Criteanul grăiește: "În Sfînta Sfintelor petrecînd Fecioara ca într-o cămară, primea hrană străină și nestricăcioasă.

Și se spune că Preacurata Feicoară intra în cortul cel mai dinăuntru, care se zice Sfînta Sfintelor, ce era după a doua catapeteasmă, iar nu în locașul cel fecioresc. Pentru că, deși avea loc deosebit în locașul fecioarelor, la rugăciune ea intra în Sfînta Sfintelor, căci numai ei îi era îngăduit. Dar ajungînd în vîrstă mai mare și deprinzîndu-se cu scriptura și cu lucrul mîinilor, mai mult zăbovea la rugăciune, decît la lucru. Ea avea obicei de petrecea toată noaptea și cea mai mare parte a zilei în rugăciuni. La rugăciune intra în Sfînta Sfintelor, iar la lucrul mîinilor se întorcea în locașul său; pentru că nu era slobod a lucra ceva în Sfînta Sfintelor, nici a aduce ceva acolo.

Cea mai multă vreme a vieții sale și-a petrecut în biserică la rugăciune, după a doua catapeteasmă, în cortul cel dinăuntru, decît în casa ce îi era dată pentru lucrul mîinilor. Pentru aceasta, de către toți învățătorii, cu un glas se mărturisește, că Preacurata Fecioară pînă la doisprezece ani și-a avut viața în Sfînta Sfintelor, de vreme ce numai cîte puțin ieșea de acolo. Iar cum a fost viața ei în vîrsta tinereților, scrie Ieronim astfel:

"Fericita Fecioară, încă din pruncia sa, cînd era în biserică cu celelalte fecioare de o vîrstă cu sine, își petrecea viața foarte cu rînduială. Pentru că de dimineață pînă la al treilea ceas din zi, stătea la rugăciune; iar de la al treilea ceas pînă la al nouălea, se îndeletnicea cu lucrul mîinilor sau cu citirea cărților sfinte. De la al nouălea ceas, iarăși își începea rugăciunea, de la care nu înceta, pînă cînd nu i se arăta îngerul, dintr-ale cărui mîini se obișnuise a-și primi hrana. Și așa mereu tot mai mult sporea în dragostea lui Dumnezeu".

Astfel a fost viața ei în feciorie, cînd locuia împreună cu fecioarele cele de o vîrstă. Din zi în zi crescînd și întărindu-se cu duhul, creștea într-însa și viața cea cu nevoință, cu iubire de osteneală și rugăciune. Pentru că mergea din putere în putere, pînă cînd a umbrit-o puterea Celui de sus. Iar cînd i se arăta îngerul aducîndu-i hrană, a văzut cu ochii săi chiar arhiereul Zaharia, despre care mărturisește Sfîntul Gheorghe Nicomidianul, zicînd: "Din zi în zi, înaintînd cu vîrsta, se înmulțeau și darurile Duhului Sfînt întru dînsa".

Apoi petrecea împreună cu îngerii, lucru pe care și Zaharia îl știa. Căci intrînd el în altar, după obiceiul său, ca arhiereu, a văzut pe cineva că vorbea cu fecioara, dîndu-i hrană, și avînd chipul străin - pentru că era înger cel ce se arăta. Și înspăimîntîndu-se Zaharia, cugeta în sine:

"Ce este această nouă și neobișnuită asemănare îngerească ce s-a arătat și vorbea către fecioară, cu chip fără de trup, aducînd hrană care hrănește trupul, cel cu firea nematerialnică, dînd fecioarei mîncare materialnică? Acea vedere îngerească se făcea numai preoților, și aceea nu totdeauna; iar către partea femeiască și încă către o fecioară așa tînără, nicidecum nu este obișnuit a se vedea. Căci de ar fi fost dintre cele însoțite cu bărbat, dar fără copii, s-ar fi rugat ca să i se dea rod - precum s-a rugat Ana odinioară -, atunci nu m-aș fi minunat de arătarea îngerească.

Dar fecioara astfel de lucru nu cere și, precum văd, totdeauna i se arată îngerul. Pentru aceasta sînt în mai mare mirare, în spaimă și în îndoială. Căci, ce poate să fie aceasta? Și ce vine, să-i vestească îngerul? Ce este hrana aceea ce i se aduce? Și de unde se ia? Cine pregătește acea hrană? Și ce mînă face acea pîine? Pentru că îngerii nu se îngrijesc pentru trebuințele trupești, deși mulți oameni au fost hrăniți printr-înșii, dar hrana aceea o pregătea mînă omenească.

Căci îngerul, slujind lui Daniil, deși putea, cu puterea Celui Preaînalt, nu prin altcineva, ci prin sine să împlinească cele poruncite, a luat pe Avacum cu scafa (vas), ca nu cumva vedenia cea îngerească și hrana cea neobișnuită, să înfricoșeze pe cel ce îl hrănea. Iar aici singur îngerul vine către fecioară, care lucru este plin de o taină, pe care eu nu o pricep. Ce este aceasta? Căci chiar din copilăria ei s-a învrednicit de daruri ca acestea, ca să-i slujească cei fără de trupuri.

Ce este aceasta? Au doar întru dînsa se vor împlini graiurile proorocești? Au doar întru dînsa va fi sfîrșitul așteptării noastre? Au doar dintr-însa va lua fire Cel Care are să vină să mîntuiască neamul nostru? Căci această taină a fost mai dinainte proorocită, și Cuvîntul caută pe aceea care să slujească tainei. Au doar nu este alta mai dinainte aleasă ca să slujească tainei, fără numai fecioara aceasta, pe care o văd?

Cît ești de fericită casa lui Israel, din care a odrăslit o vlăstară ca aceasta! Cît ești de fericită rădăcina lui Iesei, din care a ieșit vița, care are să odrăslească lumii floarea mîntuirii! Cît de slăvită este pomenirea părinților acesteia! Cît sînt de fericit și eu cel ce mă satur de o vedere ca aceasta și înfrumusețez o Fecioară ca aceasta, spre a fi mireasa Cuvîntului!"

Pînă aici este povestirea Sfîntului Gheorghe Nicomidianul.

Încă și Fericitul Ieronim asemenea grăiește: "Cum că în toate zilele o cercetau pe dînsa îngerii și de m-ar fi întrebat cineva pe mine cum a petrecut acolo, Preacurata Fecioară în vremea copilăriei sale, aș fi răspuns că acel lucru numai lui Dumnezeu singur i-a fost știut și lui Gavriil Arhanghelul, păzitorul ei cel nedepărtat, care împreună cu alți îngeri venea adeseori la dînsa și cu dragoste vorbeau împreună cu dînsa".

Astfel petrecea Preacurata Fecioară în sfînta sfintelor împreună cu îngerii, dorind ca în veci să viețuiască întru curățenie îngerească și în feciorie, după mărturia sfinților învățători, Grigore de Nissa, Ieronim și a celorlalți, care zic că această Fecioară singură și-a logodit fecioria lui Dumnezeu. Pentru că în Legea veche era neobișnuit fecioarelor a nu se mărita, căci mai cinstită era însoțirea decît fecioria. Iar Preacurata Fecioară a cinstit fecioria, mai vîrtos decît însoțirea și, făcîndu-se mireasa lui Dumnezeu, ziua și noaptea Îi slujea Lui în curățenia fecioriei sale. Iar Duhul cel Preasfînt, cu bunăvoința lui Dumnezeu Tatăl, pregătea întru dînsa sălășluirea lui Dumnezeu Cuvîntul.

Să fie dar Preasfintei și Celei de o ființă și nedespărțitei Treimi, slavă și mulțumire. Iar Preacuratei Stăpînei noastre Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria, cinste și laudă, de la toate neamurile în veci. Amin.

51. POMENIREA SFINȚILOR APOSTOLI FILIMON, ARHIP ȘI APFIA (22 NOIEMBRIE)

Acești sfinți au viețuit pe vremea împăratului Nero, fiind următori și ucenici ai Sfîntului Apostol Pavel; și au pătimit pentru Hristos de la necredincioșii elini, în Kolasia. Căci, cînd își înălțau rugăciunile lor către Dumnezeu în sfînta biserică, dimpreună cu ceilalți creștini, atunci au năvălit asupra lor închinătorii de idoli care erau contra creștinilor. Atunci toți credincioșii care erau în biserică, au fugit, și au rămas numai Filimon, Arhip și Apfia, pe care, luîndu-i păgînii, i-au dus la Artoklis făcătorul de pîine al Efesului. Atunci a fost bătut aspru Sfîntul Arhip și străpuns cu cuțite peste tot trupul, de oamenii care treceau pe acolo și de copii. După aceasta Sfîntul Filimon a fost bătut fără milă și, fiind împroșcat cu pietre, s-a săvîrșit. Asemenea și Sfînta Apfia a fost ucisă cu pietre și în astfel de munci au trecut sfinții către Dumnezeu.

52. SFÎNTA MUCENIȚĂ CECILIA ȘI CEI ÎMPREUNĂ CU DÎNSA, SFINȚII MUCENICI VALERIAN, TIVURTIE ȘI MAXIM

(22 NOIEMBRIE)

Sfînta fecioară Cecilia s-a născut în Roma din părinți cinstiți și bogați. Apoi, auzind propovăduirea Sfintei Evanghelii, a crezut în Hristos; și rănindu-se cu dragostea inimii către Dînsul, a pus în mintea sa ca să nu se mărite; ci curată să-și păzească fecioria, închinînd-o Mirelui Hristos Dumnezeu. Însă fără voia sa, părinții au logodit-o cu un tînăr de bun neam, dar necredincios, anume Valerian, care în toate zilele o împodobea cu haine de mult preț și cu podoabe de aur. Iar ea pe dedesubtul hainelor de mult preț purta o haină aspră de păr, iar în inimă purta pe Hristos și neîncetat se ruga către Dînsul cu căldura Duhului; ca El, cu judecățile pe care le știe, să o păzească curată și slobodă de legătura nunții.

Deci, sosind ziua nunții și cîntînd organele muzicale, ea, oftînd din inimă, în taină se ruga lui Dumnezeu, zicînd: *Fie inima mea fără prihană, întru îndreptările Tale, Doamne, ca să nu mă rușinez*. Și îl ruga pe El cu sîrguință și cu multe lacrimi să-i trimită pe îngerul Său

pentru păzirea feciorei sale. Sosind noaptea și fiind tinerii în casă, fecioara a zis către Valerian, mirele său: "Iubite, tinere, voiesc să-ți descopăr o taină. Iată, precum mă vezi, eu am pe îngerul lui Dumnezeu care îmi păzește fecioria și pe care tu nu-l vezi. De te vei atinge de mine, apoi îndată te va omorî, pentru că stă aici gata să mă apere, pe mine roaba Sa".

Auzind acestea Valerian s-a temut căci, cu adevărat stă acolo îngerul nevăzut trimis din cer, ca să păzească pe mireasa lui Hristos de necurăția necredinciosului tînăr. Atunci a început Valerian a ruga pe fecioară să-i arate și lui îngerul ca să-l vadă. Fecioara a răspuns: "Tu ești om care nu cunoști pe Dumnezeul cel adevărat. Pentru aceasta dar, nu poți să vezi pe îngerul lui Dumnezeu, pînă cînd nu te vei lepăda de necurăția necredinței tale".

Atunci Valerian a întrebat-o: "Cum mă voi curăți?" Fecioara a răspuns: "Este un bătrîn cu numele Urban episcopul, acela știe a curăți cu Sfîntul Botez pe cei necredincioși și mai înainte a-i pregăti pentru vederea îngerească. De voiești să te cureți și să vezi pe îngerul lui Dumnezeu, apoi mergi la dînsul și-i spune toate cele ce ai auzit de la mine. Apoi, după ce te va curăți, să te întorci aici și vei vedea îngerul și tot ce vrei vei obține de la dînsul".

Valerian a zis: "Unde voi găsi pe bătrînul acela?" Fecioara a răspuns: "Mergi pe calea lui Apie. Acolo vei afla niște săraci lîngă cale și zi către dînșii: "Cecilia m-a trimis la voi, ca să mă duceți la bătrînul Urban, pentru că voiește să-i spună lui o taină prin mine". Deci, mergînd Valerian, a aflat lîngă calea lui Apie, după cuvîntul logodnicei sale, niște săraci care știau bine pe Sfînta Cecilia, pentru milostenia ce primeau de la dînsa. Aceia l-au dus la fericitul Urban episcopul, care se ascundea dinaintea chinuitorilor prin morminte, prin peșteri și prin casele săracilor.

Atunci Urban, cînd i-a spus Valerian toate cuvintele sfintei fecioare, s-a umplut de mare bucurie și, plecîndu-și genunchii la pămînt și mîinile ridicîndu-le către cer, a zis cu lacrimi: "Au doar astfel este roaba ta Cecilia, Doamne Iisuse, care, ca o albină iubitoare de osteneală, aduce miere Bisericii Tale? Căci iată pe tînărul acesta l-a primit ca pe un leu în cămara sa, iar către mine l-a trimis ca pe un miel și de n-ar fi crezut el învățătura ei, n-ar fi venit la mine. Deci deschide, Doamne, inima lui, pînă la sfîrșit ca să Te cunoască pe Tine adevăratul Dumnezeu, iar de satana și de toate lucrurile lui să se lepede".

Așa rugîndu-se el, îndată s-a arătat un bătrîn cinstit, îmbrăcat în veșminte albe ca zăpada și avea în mîna sa o carte. Acela, stînd înaintea lui Valerian, i-a deschis cartea ca să citească, iar Valerian înfricoșîndu-se de o vedenie ca aceasta, a căzut la pămînt. Dar cinstitul bătrîn care se arătase l-a ridicat și i-a zis: "Citește, fiule, cele ce sînt scrise în această carte, ca să te învrednicești a fi curățat și să-l vezi pe îngerul pe care a făgăduit logodnica ta a-l arăta ție". Privind Valerian pe carte, a văzut și a citit aceste cuvinte scrise cu slove de aur: "Un Domn, o

credință, un Botez; un Dumnezeu și Părintele tuturor, Care este peste toți și prin toți, și întru noi toți. Amin".

Acestea citindu-le Valerian, i-a zis bătrînul care se arătase: "Oare crezi, fiule, că acestea sînt adevărate, sau încă te îndoiești?" Iar Valerian a răspuns cu mare glas: "Cu adevărat nu este nimic sub cer mai vrednic de crezut decît aceasta". Și îndată, cel ce se arătase, s-a făcut nevăzut. Apoi fericitul episcop Urban a început cu cuvintele a învăța din destul pe Valerian și, botezîndu-l, l-a trimis la sfînta lui logodnică.

Întorcîndu-se Valerian, a aflat pe fecioară în casă, rugîndu-se, și a văzut îngerul stînd lîngă dînsa cu mare strălucire și frumusețe nepovestită, ținînd în mîinile sale două cununi împletite din trandafiri roșii și din crini albi, care împrăștiau bună mireasmă. O cunună a pus-o pe capul fecioarei, iar cealaltă pe capul lui Valerian, zicînd: "Păziți-vă cununile acestea cu inimă curată și cu trup neîntinat, căci din raiul lui Dumnezeu vi le-am adus și au puterea aceasta, că niciodată nu se veștejesc, nici își pierd buna mireasmă; și nimeni nu poate să le vadă, fără numai cel ce iubește curăția ca și voi. Iar tu Valerian, de vreme ce te-ai învoit la sfatul curăției, pentru aceea m-a trimis Dumnezeu ca să mă arăt ție, ca să primești orice vei cere de la El".

Valerian, căzînd în genunchi și închinîndu-se, a zis: "Nimic nu-mi este mai iubit, în lumea aceasta, decît fratele meu Tivurtie; deci mă rog Domnului ca, precum pe mine, așa și pe fratele meu, izbăvindu-l de pierderea drăcească, să-l întoarcă spre Sine și să ne dea nouă, amîndurora, numele Său cel sfînt. Iar îngerul a zis către dînsul, cu fața veselă: "Bineplăcută este Domnului cererea ta, și-ți va împlini dorința inimii tale; precum te-a mîntuit pe tine prin această fecioară, așa va mîntui și pe fratele tău Tivurtie, prin tine și împreună cu dînsul vei intra la nevoința mucenicească".

Acestea zicînd, îngerul s-a făcut nevăzut. Iar fericitul Valerian, dimpreună cu sfînta fecioară, veselindu-se întru Hristos, se îndeletniceau cu vorbe folositoare de suflet. În acea vreme a intrat la dînșii Tivurtie, fratele lui Valerian și a zis: "Mă minunez foarte că am mirosit aici o bună mireasmă de trandafiri și de crini. De unde vine această mireasmă atît de plăcută prin care atît m-am îndulcit, încît mi se pare a fi cu totul înnoit? Iar Valerian a zis către dînsul: "Da, ai mirosit bună mireasmă, iubite frate, căci eu am rugat pe Dumnezeu pentru tine, ca și tu să te învrednicești cununii celei neveștejite și să iubești pe Acela al Cărui sînge este roșu ca trandafirul, iar trupul alb cum e crinul". Tivurtie a zis: "Oare în vis aud eu aceste cuvinte sau adevărat grăiești, frate?"

Valerian a răspuns: "Pînă acum ca în somn am viețuit, închinîndu-ne zeilor celor mincinoși și necuraților draci. Iar acum umblăm întru adevăr și în darul lui Dumnezeu". Tivurtie a zis: "Cine te-a învățat pe tine acestea?" Iar Valerian a răspuns: "Îngerul lui Dumnezeu m-a învățat, pe care și tu vei putea să-l vezi, dacă te vei lepăda de închinăciunile idolești". Tivurtie

voia să vadă îngerul, dar Valerian îl sfătuia să creadă mai întîi într-Unul adevăratul Dumnezeu și să primească Sfîntul Botez și după aceea să aștepte arătarea îngerească. Iar Sfînta fecioară Cecilia, deschizîndu-și gura sa cea plină de dar, a început a-l învăța sfînta credință, arătîndu-i înșelăciunea zeilor păgîni, celor mincinoși, și neputința idolilor celor fără de suflet, descoperindu-i puterea adevăratului Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos.

Atît de puternică a fost învățătura sfintei fecioare de Dumnezeu înțelepțită, încît îndată s-a schimbat Tivurtie. Din necredincios, a devenit credincios și a zis: "Cred că nu este alt Dumnezeu afară de Cel creștinesc, și de acum înainte Acestuia voiesc a-I sluji". Acestea auzindu-le fecioara, s-a umplut de multă bucurie, învățîndu-l cu mai multă sîrguință și spunîndu-i despre întruparea Fiului lui Dumnezeu, despre minunile Lui, despre patima și moartea cea de bunăvoie, pe care le-a luat pentru dragostea către neamul omenesc. Iar Tivurtie, ascultînd niște cuvinte ca acestea, se umilea cu inima și se aprindea cu dragostea Domnului.

Văzînd fecioara întru dînsul atîta credință arzătoare, a zis către el: "Dacă crezi în Domnul nostru Iisus Hristos, apoi mergi împreună cu fratele tău la episcopul nostru creștinesc și primește de la dînsul Sfîntul Botez, prin care, curățindu-te de păcate, te vei învrednici vederii îngerești". Iar Tivurtie, adresîndu-se către fratele său, a zis: "Către cine vrei să mă duci?" Valerian i-a răspuns: "Către Urban, omul lui Dumnezeu, vom merge. Acela este episcop creștinesc, om bătrîn, înțelept și drept, a cărui față este ca de înger, și graiurile lui adevărate". Iar Tivurtie a zis: "Dar despre acel Urban spui, de care am auzit că a fost osîndit la moarte de două ori? De vom merge la dînsul, apoi cei ce-l caută pe el să-l ucidă, și pe noi ne vor ucide, aflîndu-ne la dînsul".

La aceste cuvinte ale lui Tivurtie, răspunzînd fecioara, a început a grăi despre viața cea veșnică și neschimbată în veci, care este în cer, și despre răsplătirea sfinților mucenici, pentru moartea pe care o au răbdat pentru Hristos. Atunci Tivurtie aprinzîndu-se cu dorire dumnezeiască, a zis: "Această viață de puțină vreme s-o iubească oamenii cei fără de minte, iar eu viața cea veșnică o iubesc. Deci, du-mă, frate, degrabă la episcopul Urban, ca să mă curățească și să mă facă părtaș al vieții veșnice".

Ducîndu-l fratele său la fericitul Urban, i-a vestit toate cele ce se făcuseră. Iar Urban s-a bucurat foarte mult de întoarcerea lui Tivurtie și, primindu-l cu dragoste, l-a botezat și l-a ținut la sine șapte zile, pînă cînd l-a învățat desăvîrșit tainele sfintei credințe. După botez s-a învrednicit Sfîntul Tivurtie de atîta dar încît adesea vedea pe Sfinții Îngeri și vorbea cu dînșii, și toate cele ce le cerea de la Dumnezeu le primea. Și multe minuni făcea, împreună cu fratele său, tămăduind pe cei bolnavi, și își împărțea averile sale creștinilor săraci, orfanilor și văduvelor. Pe cei de prin închisori îi răscumpăra și îngropa trupurile sfinților mucenici cu cinste, care, pe vremea aceea erau omorîți pentru Hristos.

Eparhul cetății, cu numele de Almah, auzind de toate acestea de la un om clevetitor, care cu porunca împăratului vărsa fără cruțare sîngele robilor lui Dumnezeu, chinuind și omorînd pe cei credincioși, îndată a poruncit să prindă pe Tivurtie și pe Valerian. Aducîndu-i înaintea sa, a zis: "Pentru ce ocărîți neamul vostru cel bun și îngropați pe aceia pe care împărații au poruncit a-i omorî pentru multe fărădelegi? Și pentru ce împărțiți averile voastre oamenilor celor lepădați? Sau doar și voi în aceeași rătăcire cu dînșii sînteți și vreți să fiți ceea ce sînt ei?" Tivurtie a răspuns, ca cel ce era frate mai mare: "O! de ne-ar învrednici Dumnezeu și pe noi să fim socotiți în numărul robilor Lui, care au lepădat ceea ce se pare a fi și nu este, și au aflat ceea ce se pare a nu fi și este".

Eparhul l-a întrebat: "Ce este ceea ce zici tu că se pare a fi și nu este? Nu pricep ce zici". Iar Tivurtie i-a tîlcuit lui că toate cele de puțină vreme pe care le are lumea aceasta, apoi le arată și le făgăduiește a le da, acelea se par a fi, dar nu sînt, pentru că degrabă pier; iar viața ce va să fie se pare oamenilor, celor iubitori de lume, a nu fi, căci nu o văd; dar aceea este cu adevărat și în veac neîncetat va fi, unde celor buni și credincioși multă răsplătire li se va da; iar cei răi și necredincioși vor avea parte de focul și de chinul cel fără de sfîrșit. Apoi eparhul, vorbind mai mult cu ei, îi auzea grăind despre sfînta credință și despre lepădarea de lume și alte înțelepte învățături pe care el nevrînd a le primi, poruncea să aducă jertfă zeilor.

Sfinții neplecîndu-se la porunca eparhului, acesta a poruncit să bată cu toiage pe Valerian. Dar sfîntul fiind bătut, bucurîndu-se zicea: "Iată vremea pe care foarte mult am dorit-o, iată praznicul și ziua veseliei mele". Iar eparhul striga: "Nu defăima pe zei și pe zeițe". Apoi striga și Sfîntul Mucenic Valerian către popor, zicînd: "Bărbați, cetățeni ai Romei, vă rog să nu vă scoată pe voi de la adevăr aceste chinuri ale mele, ci fiți tari, și pe zeii cei de piatră și de lemn sfărîmați-i, pentru că toți cei ce se închină lor vor fi arși în focul cel veșnic".

După aceea s-a apropiat de eparhul lor un sfetnic cu numele Tarvinie, și i-a zis în taină: "De nu vei pierde degrabă pe aceștia, apoi toată avuția lor va fi împărțită la săraci, și ție nu-ți mai rămîne nimic". Iar eparhul, ascultînd sfatul lui, a poruncit să-i ducă pe amîndoi la locul ce se cheamă Pag, pe lîngă capiștea lui Zeus Jupiter, și de nu vor vrea să aducă jertfă, să li se taie capetele. Apoi a trimis împreună cu spectatorii și cu ostașii, pe postelnicul său Maxim, ca sub a lui purtare de grijă să se săvîrșească tăierea mucenicilor.

Mergînd Maxim împreună cu dînșii și uitîndu-se la sfinții răbdători de chinuri, plîngea zicînd: "O, flori scumpe ale tinereților! O, legătură a dragostei frățești! O, frumoasă pereche de tineri de neam bun și cinstit! Pentru ce de bună voie vă grăbiți a merge spre moarte, ca spre un ospăț mare? Iar Sfîntul Tivurtie a zis către dînsul: "Dacă n-am fi știut despre viața cea veșnică, ce are să fie după moartea aceasta, apoi nu ne-am fi bucurat lipsindu-ne de această viață vremelnică". Iar Maxim a întrebat: "Care viață este după viața aceasta?" Tivurtie a răspuns: "Precum trupul este îmbrăcat cu haină, așa și sufletul este acoperit cu trupul. Deci trupul după moarte se preface în țărînă, dar, ca pasărea ce se cheamă "fenix", va învia cînd va veni vremea;

iar sufletul, de va fi sfînt și drept, îndată se va duce în bunătățile Raiului și acolo, petrecînd întru bucurie, așteaptă învierea".

Deci Maxim, uimindu-se de acele cuvinte, a zis: "Și eu aş fi lepădat această viață vremelnică dacă aş fi știut cu siguranță că mă voi învrednici de viața aceea de care îmi spui tu". Iar Valerian a zis către dînsul: "De voiești să te încredințezi de viața cea veșnică, apoi făgăduiește nouă cu adevărat că te vei pocăi, și, depărtîndu-te de la rătăcire, te vei întoarce către Dumnezeul cel propovăduit de noi. Iar noi făgăduim ție că atunci cînd se vor tăia capetele noastre, va deschide Dumnezeu ochii tăi și vei vedea slava vieții celei veșnice, ce se va da nouă".

Maxim a făgăduit cu jurămînt zicînd: "Să ard cu foc de nu voi crede în acel ceas întru-Unul Dumnezeu, Care dă viață veșnică după aceasta vremelnică, numai voi să împliniți ceea ce mi-ați făgăduit mie". Iar sfinții au zis: "Poruncește dar slugilor să nu ne oprească a intra în casa ta, iar noi ne vom sîrgui a chema la tine un om care va lumina sufletul tău, ca să poți vedea luminat cele făgăduite de noi". Iar Maxim i-a luat cu bucurie în casa sa, neîndrăznind nici unul din ostași să-i zică ceva împotrivă.

Deci, mergînd sfinții în casa lui Maxim, au ținut cuvînt pentru mîntuire și-l învățau pe el să creadă în Domnul nostru Iisus Hristos. Și toți din casă i-au ascultat cu luare aminte pînă noaptea. Apoi Maxim a crezut cu toată casa sa, cum și mulți din ostași. Iar după ce s-a făcut noapte, a venit la dînșii Sfînta fecioară Cecilia cu niște preoți și s-au botezat cei ce au crezut, petrecînd toată noaptea în rugăciune și în vorbire despre viața cea veșnică.

Începînd a răsări luceafărul, Sfînta Cecilia a zis către răbdătorii de chinuri ai lui Hristos: "Fiți tari și cu sufletele răbdători, ostașii Domnului! Iată că trece întunericul nopții și luna răsare; deci și voi îmbrăcați-vă în arma luminii și ieșiți de vă săvîrșiți alergarea voastră; căci cu bună nevoință v-ați nevoit și credința ați păzit. Mergeți dar de luați cununile dreptății, pe care vi le va da vouă Domnul". Și-au pornit sfinții cu sîrguință la locul cel zis; iar cînd treceau pe lîngă capiștea lui Zeus, au fost siliți de slujitorii idolești să aducă tămîie pe altarul lui, pentru că era cu neputință cuiva a trece de capiștea aceea, dacă nu ar fi adus jertfă. Și toți cei ce intrau și ieșeau din cetate erau opriți la locul acela și siliți să aducă jertfă.

Oprindu-i și pe sfinții mucenici, îi sileau să pună tămîie pe altar, iar ei nu numai că nu au ascultat, ci au batjocorit nebunia lor și pentru aceea îndată le-au tăiat capetele lor cele sfinte. Fiind tăiați, Maxim a adeverit cu jurămînt tuturor celor ce stăteau de față, zicînd: "Iată, văd pe îngerii lui Dumnezeu strălucind ca soarele, care, scoțînd din trupuri sufletele mucenicilor celor tăiați, ca pe niște fecioare preafrumoase din cămară, le ridică cu mare slavă către ceruri". Acestea zicînd, unii din necredincioși au crezut în Hristos.

Înștiințîndu-se eparhul că Maxim a primit credința creștinească, a poruncit să-l bată tare cu vergi, pînă într-atît încît și-a dat sufletul în mîna lui Dumnezeu. Iar trupul lui, luîndu-l Sfînta fecioară Cecilia, l-a îngropat împreună cu trupurile mucenicilor Tivurtie și Valerian. Apoi a poruncit să se închipuiască la mormîntul Sfîntului Maxim o pasăre ce se chema fenix, arătînd credința sfîntului, căci din pilda acestei păsări, a crezut în învierea morților ce are să fie. După acestea, eparhul a poruncit să caute averea lui Tivurtie și a lui Valerian, dar n-au aflat-o, pentru că Sfînta Cecilia o împărțise toată săracilor. De aceea a trimis slugile sale să o prindă.

Venind slugile la dînsa, sfînta le-a zis: "Ascultați-mă pe mine, vecinii și frații mei, că deși sînteți slugi ale eparhului, însă mie mi se pare că nu aveți credința lui. Eu doresc să pătimesc și să mor pentru Hristos Domnul meu, pentru că nu voiesc să am tovărășie cu viața aceasta vremelnică, ci caut viața cea veșnică. De aceea ca să trec mai degrabă la ea, luați-mă și nu cruțați neputința tinereților mele, chinuiți-mă și mă dați morții".

Iar slugile, auzind cuvintele ei, le era jale pentru dînsa, văzînd o fecioară ca aceea frumoasă, de bun neam, înțeleaptă, care dorește moartea. Deci o rugau ca să nu piardă cu moartea o așa frumusețe. Iar ea a zis către dînșii: "Nu pierd frumusețea tinereților mele, ci spre mai bine o schimb; căci dau tină pentru aur și hîrb pentru piatră scumpă, iar casa pămîntească a trupului o dau pentru locașurile cerești cele prealuminate. Au doară nu este bună o neguțătorie ca aceasta, pe care și vouă v-o doresc?"

Deci ea a grăit multe despre răsplătirea drepților, încît s-au uimit toți cei ce o ascultau. Și era popor mult atunci în casa ei, bărbați și femei, care ascultau învățătura ei cea folositoare. Atunci a întrebat sfînta pe toți, zicîndu-le cu glas tare: "Oare credeți că sînt adevărate toate cele grăite de mine?" Iar ei cu o gură au răspuns: "Credem cu adevărat și mărturisim pe Hristos cel propovăduit de tine, a fi Dumnezeul nostru adevărat, care te are pe tine ca roabă a Sa".

Atunci sfînta fecioară s-a umplut de nespusă bucurie și îndată a plecat să cheme pe episcopul Urban, care venind în casa ei, a botezat pe cei ce au crezut, pînă la patru sute de suflete, parte bărbătească și femeiască; și s-a făcut casa ei biserică a lui Hristos. După acestea, eparhul a dus la nedreapta sa judecată pe roaba cea dreaptă a lui Hristos și, întrebînd-o despre credință, a auzit de la dînsa propovăduindu-se cu îndrăzneală numele lui Hristos. Iar el a zis către dînsa cu asprime: "De unde ai îndrăzneala aceasta?" Sfînta a răspuns: "Din buna știință și neîndoita credință". Judecătorul a zis: "Dar nu știi, ticăloaso, că am stăpînire de la împărați să omor și să fac viu?" Sfînta a răspuns: "Spui minciuni, zicînd că ai voie a face viu; căci se cădea ție să zici că a omorî ai putere, iar nu și a învia; că a omorî poți, iar a face viu nu poți". Iar judecătorul a zis: "Jertfește și leapădă-te de Hristos, ca să fii liberă". Iar sfînta îndată s-a arătat gata a muri pentru Hristos.

Deci a poruncit judecătorul să o ducă în casa ei și acolo să o omoare, într-un cuptor aprins. Și a fost chinuită cu fum și cu foc trei zile și trei nopți, dar cu darul lui Dumnezeu a fost răcorită și ținută vie. Înștiințîndu-se despre aceasta Almah, că de atîta vreme se află încă vie mucenița în cuptorul acela, a poruncit să o taie acolo cu sabia. Venind chinuitorul, a lovit-o peste grumaz cu sabia de trei ori și nu i-a tăiat capul; și așa lăsînd-o, s-a dus. Iar credincioșii au adunat sîngele ei cu burete și cu pînză. Sfînta Cecilia a mai trăit trei zile, grăind cu bună pricepere și întărind pe credincioși în credință. Apoi, rugîndu-se, și-a dat duhul în mîinile lui Dumnezeu și a fost îngropată cu cinste. Amin.

53. VIAȚA SFÎNTULUI AMFILOHIE, EPISCOPUL ICONIEI
(23 NOIEMBRIE)

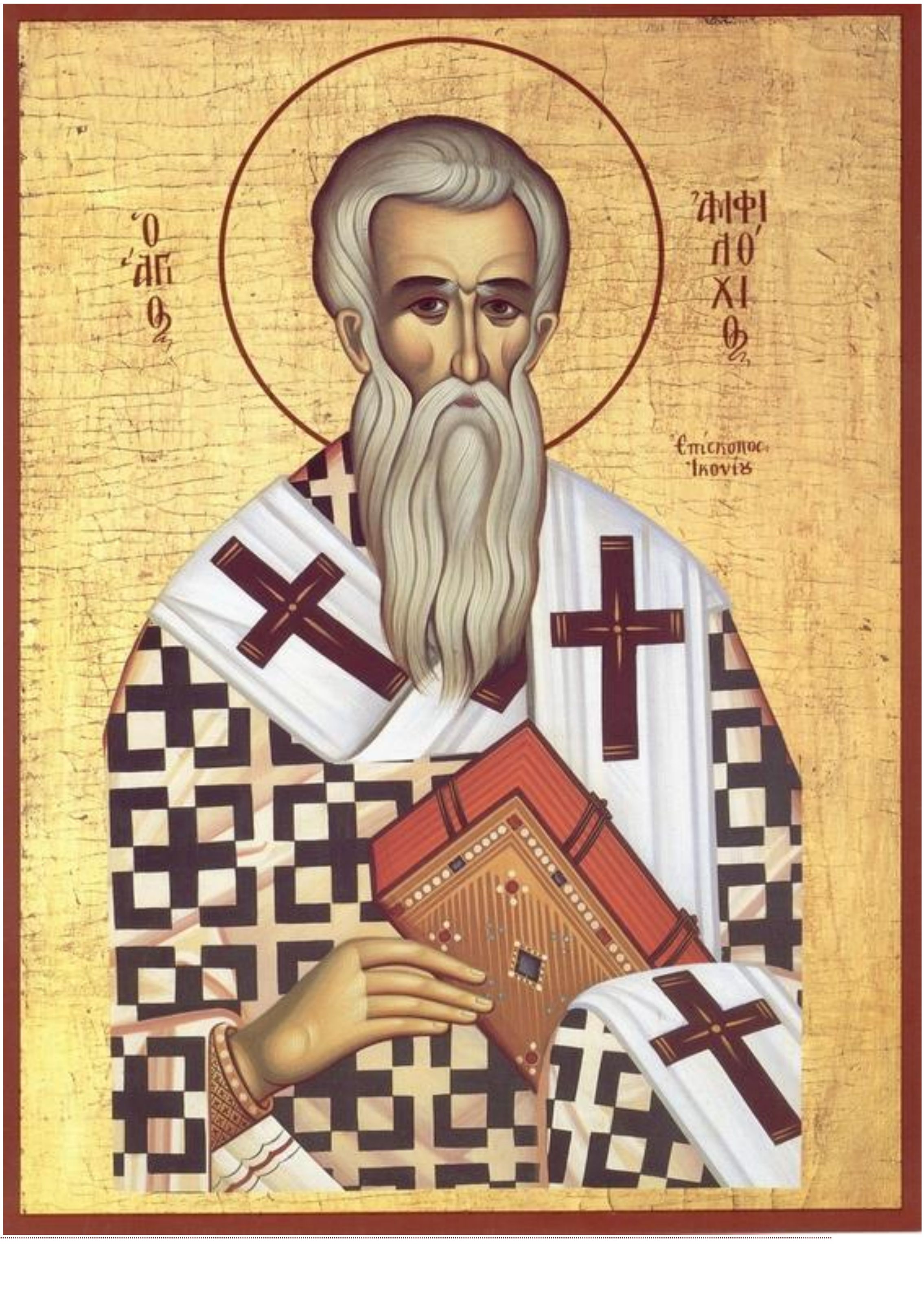

Sfîntul Amfilohie, din copilărie iubind pe Dumnezeu, s-a făcut călugăr și își petrecea viața pustnicește. El, fugind de gîlcevile și tulburările lumești, petrecea în singurătate într-un loc pustiu, slujind lui Dumnezeu cu osîrdie și nevoindu-se într-o peșteră patruzeci de ani.

Murind păstorul Bisericii Iconiei, îngerul Domnului s-a arătat noaptea lui Amfilohie și i-a zis: "Amfilohie, să mergi în cetate și să paști oile cele dumnezeiești!" Dar el n-a vrut.

A doua noapte i s-a arătat iarăși îngerul Domnului și i-a zis: "Amfilohie, mergi în cetate și paște oile pe care ți le încredințează Dumnezeu!" Iar el nici atunci n-a ascultat pe înger, căci i se părea a fi înșelăciune ceea ce i se arăta și zicea în sine: "Știe și satana a se închipui cîteodată în îngerul luminii!" Iar a treia noapte, venind îngerul către dînsul, l-a strigat: "Amfilohie, scoală din patul tău!" Iar el, degrabă sculîndu-se, s-a înfricoșat și a zis: "Dacă ești îngerul lui Dumnezeu să stăm amîndoi la rugăciune!" Și plecîndu-și Amfilohie capul, a început a cînta: *Sfînt, Sfînt, Sfînt, Domnul Savaot! Plin e cerul și pămîntul de slava Lui!* Și cînta și îngerul Domnului cu dînsul.

Apoi l-a luat îngerul de mîna dreaptă și l-a dus într-o biserică care era acolo aproape și ale cărei uși s-au deschis singure. Intrînd Amfilohie înăuntru, a văzut lumină mare și mulțime de bărbați îmbrăcați în veșminte albe, care luîndu-l pe dînsul l-au dus către altar și i-au dat în mînă Sfînta Evanghelie, zicînd: "Domnul este cu tine!" Iar unul dintre dînșii, care era mai cinstit și mai luminat a zis cu mare glas: "Să ne rugăm toți!" Apoi a început a zice: "Darul Sfîntului Duh pune pe fratele nostru Amfilohie episcop al cetății Iconiei; să ne rugăm cu toții pentru dînsul ca să vie asupra lui Darul lui Dumnezeu!"

După rugăciune, dîndu-i lui pace, s-au făcut nevăzuți. Iar Amfilohie stătea minunîndu-se de acea preaslăvită vedenie și de hirotonisirea sa ca episcop. Apoi s-a rugat lui Dumnezeu încredințîndu-se voii Lui celei sfinte și, începînd a se lumina de ziuă, a ieșit din biserică, mergînd către peștera sa. Atunci l-au întîmpinat pe cale șapte episcopi care se adunaseră de prin cetățile dimprejurul Iconiei, ca să facă alegerea episcopului cetății. Acelora le era poruncit de la Dumnezeu să caute pe monahul Amfilohie.

Deci ieșind, căutau pe acest fericit părinte, și întîmpinîndu-l pe cale, îl întrebară: "Tu ești Amfilohie? Spune nouă adevărat, pentru că toată minciuna este de la cel viclean!" Iar el a răspuns cu smerenie: "Eu sînt Amfilohie păcătosul!" Iar ei, luîndu-l cu cinste, l-au dus la biserică, vrînd ca să-l hirotonească. El a început a zice către dînșii: "De vreme ce astfel a binevoit Dumnezeu ca eu nevrednicul și păcătosul să fiu arătat vouă spre orînduiala episcopiei, apoi nu se cuvine mai mult a tăinui lucrurile cele minunate ale Lui, ci desăvîrșit sîntem datori a le propovădui și a preamări pe Dumnezeu pentru toate".

Astfel, a început sfîntul a le spune cum în acea noapte a fost hirotonisit de îngeri. Iar episcopii, auzind aceasta, s-au mirat foarte și proslăveau pe Dumnezeu pentru o astfel de hirotonisire minunată și n-au îndrăznit să mai hirotonească a doua oară pe Sfîntul Amfilohie. Ci cu frică plecîndu-se lui și cu dragoste sărutîndu-l, l-au pus pe el în scaun, în vremea împărăției lui Valentinian și Valens.

Deci, Sfîntul Amfilohie a păscut turma lui Hristos ani îndelungați, căci a trăit pînă în vremea împăratului Teodosie cel Mare și a fiilor lui. Și fiind învățător drept credincioșilor, se împotrivea eresului lui Arie. Pentru aceasta multe prigoniri și necazuri a răbdat de la cei necredincioși, fiind împreună nevoitor cu fericiții părinți împotriva eresului lui Evnomie, iar la al doilea Sinod iarăși mult s-a nevoit asupra lui Macedonie, luptătorul contra Sfîntului Duh și asupra celor ce țineau de eresul lui Arie.

Pentru o rîvnă ca aceasta după buna credință și pentru viața lui plină de fapte bune, pretutindeni era vestit și iubit de Sfinții Părinți. Dar mai ales era iubit de Sfîntul Vasile cel Mare și de Sfîntul Grigorie cuvîntătorul de Dumnezeu, care totdeauna l-au avut prieten și-i trimiteau scrisori.

Împărățind atunci binecredinciosul Teodosie, a venit la dînsul Sfîntul Amfilohie, rugîndu-l să poruncească și să izgonească pe arieni de prin toate cetățile. Iar împăratul n-a vrut să facă aceasta ca să nu răzvrătească poporul și a trecut cu vederea cererea sfîntului, iar el a plecat atunci trist. După cîteva zile iarăși a venit la palat la împărat și ca un preaînțelept a făcut un lucru vrednic de pomenit. S-a plecat împăratului care ședea pe scaun, dîndu-i cinstea cea cuviincioasă, și i-a făcut urări pline de cuvinte frumoase.

Iar pe fiul său, Arcadie, care era de curînd la împărăție și ședea aproape de tatăl său, l-a trecut cu vederea și nu i-a dat cinstea ce i se cuvenea. De acest lucru s-a mîniat foarte împăratul. Și, neputînd să rabde necinstea fiului său, a poruncit să-l scoată din palat cu ocară pe fericitul Amfilohie. Iar sfîntul a zis către împăratul: "Vezi, împărate, cum nu rabzi tu ocara fiului tău și te mînii asupra mea? Așa și Dumnezeu, Părintele, nu rabdă ocara Fiului Său, ci se întoarce și urăște pe cei ce-L hulesc pe El, și se mînie asupra celor ce se unesc cu blestematul lor eres!"

Atunci, cunoscînd împăratul pentru ce Sfîntul Amfilohie n-a dat cinste fiului său, ca prin pilda aceea să arate cum că Fiului lui Dumnezeu I se cuvine cinste deopotrivă cu Tatăl, s-a minunat de lucrul lui plin de înțelepciune și de cuvintele lui cele cu pricepere. Apoi, sculîndu-se de pe scaun, s-a plecat lui și își cerea iertare. Și îndată a trimis scrisoare prin toată împărația ca să fie izgoniți cu sila arienii de prin toate cetățile.

Astfel a curățit Sfîntul Amfilohie Biserica lui Hristos de eretici. Și multe cuvinte alcătuind pentru dreapta credință și scriind cărți, a ajuns la adînci bătrînețe și s-a odihnit în Domnul cu pace.

54. SFÎNTUL GRIGORIE, EPISCOPUL ACRAGANDIEI
(23 NOIEMBRIE)

În părțile Siciliei este un sat ce se cheamă Pretorie, aproape de cetatea Acragandiei. În acel sat s-a născut Sfîntul Grigorie din părinți dreptcredincioși și îmbunătățiți. Pe tatăl său îl chema Hariton, iar pe mama sa o chema Teodotia și erau foarte milostivi către săraci, avînd bogăție multă din care nu puțină milostenie făceau tuturor.

Fiind botezat pruncul Grigorie, l-a primit din Sfîntul Botez fericitul Patamion, episcopul Bisericii Acragandiei, iar în al optulea an al vîrstei sale, copilul a fost dat la învățătura cărții la un oarecare dascăl iscusit cu numele Damian și a învățat în doi ani a citi bine toate cărțile și a scrie și a cînta cîntările bisericești. Iar în al doisprezecelea an a fost dus la biserică de fericitul Patamion episcopul, care l-a încredințat lui Donat arhidiaconul, ca să-l povățuiască spre nevoințe duhovnicești și spre viața cu fapte bune.

Îndeletnicind-se băiatul cu rugăciunea și cu neîncetată citire, ziua și noaptea ședea lîngă cărți, citind dumnezeieștile Scripturi și viețile sfinților părinți, aprinzîndu-se cu inima ca să urmeze lor. La vîrsta de douăzeci și doi de ani a vrut să meargă la Ierusalim ca să se închine Sfîntului Mormînt și se ruga cu stăruință către Dumnezeu ca să-i îndrepte calea spre bine. Iar odată dormind el noaptea în casa arhidiaconului aproape de patul lui, l-a strigat oarecine, zicînd: "Grigorie!" Iar el a zis: "Iată-mă!" Și, sculîndu-se, a stat înaintea arhidiaconului, zicînd: "De ce m-ai chemat, stăpîne?" Iar el a zis: "Nu te-am chemat, fiule!"

Mergînd Grigorie s-a culcat iarăși și a adormit și iarăși l-a chemat a doua oară un glas, zicînd: "Grigorie!" Iar el iarăși a alergat și a stat înaintea arhidiaconului și a zis către dînsul: "Iată-mă, stăpîne! De ce m-ai chemat?" Iar el a zis: "Nu te-am chemat, fiule!" Și s-a spăimîntat arhidiaconul, cunoscînd că lui Grigorie i se face o chemare dumnezeiască și a zis către dînsul: "De te va mai chema iarăși, fiule, același glas, să-i răspunzi: "Ce este, Doamne, și ce poruncești robului Tău?"

Grigorie, culcîndu-se din nou pe așternutul său, a auzit a treia oară glas, zicînd: "Grigorie!" Căci îngerul lui Dumnezeu era cel care-l chema. Iar Grigorie a răspuns precum a fost învățat și îngerul a zis: "S-a auzit rugăciunea ta! Deci să mergi la malul mării și vei afla pe cei ce te cheamă pe tine la Sfintele Locuri. Iar Grigorie, îndată sculîndu-se și nespunînd la nimeni despre aceasta a mers foarte de dimineață la mare. Venind la mal, a aflat o corabie și întrebînd pe corăbier unde vor să meargă i s-a răspuns că în Cartagina. El rugîndu-se să-l ia și pe dînsul în corabie l-au luat. Și plutind cu spor, în trei zile au ajuns în Cartagina, unde, petrecînd Grigorie cîteva zile, mergea adeseori la biserica Sfîntului Mucenic Iulian.

Iar odată, mergînd el în biserică și întîrziind cu citirea, au intrat trei călugări cinstiți care s-au rugat cu dumnezeiască cuviință și, sfîrșind rugăciunea, unul dintr-înșii a șezut jos, iar doi au stat drepți. Grigorie, văzîndu-i, s-a plecat înaintea lor. Călugărul care ședea, căutînd la Grigorie, a zis: "Ce faci aici, robul lui Dumnezeu Grigorie, cel ce ți-ai ales partea cea bună, care, după cuvîntul Domnului, nu se va lua de la tine? Iar el, auzindu-se chemat pe nume, s-a înspăimîntat și, plecîndu-se bătrînului pînă la pămînt, a zis: "Iartă-mă, părinte, și te roagă pentru mine păcătosul!"

Bătrînul a grăit către dînsul: "O! de-aș avea eu păcatele tale, fiule! Apoi a zis: Să știi, fiule, că milostivul Dumnezeu ne-a descoperit toate cele pentru tine. Deci, bucură-te că ne-a trimis ca să te luăm și să te ducem la Sfintele Locuri precum dorești, căci și noi acolo mergem". Iar Grigorie a zis cu umilință: " Bine este cuvîntat Dumnezeu, Care rînduiește toate spre folosul nostru".

Apoi sculîndu-se a mers în tăcere. Iar odată, pe cale ispitindu-l bătrînul, l-a întrebat, zicînd: "Fiule Grigorie, oare nu te mîhnești pentru părinții tăi?" Iar el a răspuns: "Domnul nostru

a zis: *Cel ce iubește pe tatăl său sau pe mama sa mai mult decît pe Mine, nu este Mie vrednic*. Însă roagă-te lui Dumnezeu, părinte, ca și părinților mei să le dea mîngîiere și pe mine păcătosul să mă păzească de cursele vrăjmașului".

Deci, mergînd mai multe zile, s-au apropiat de Sfînta Cetate și au intrat într-o mînăstire oarecare ce se întîmplase în cale și fiindcă sosise postul sfintelor patruzeci de zile, de aceea n-au mers mai departe, ci au petrecut în acea mînăstire pînă la mîntuitoarele patimi.

Acolo a văzut fericitul Grigorie post și priveghere la călugări, căci mulți dintr-înșii nu gustau hrană toată săptămîna și nu dormeau deloc. Acolo a văzut oameni viețuind asemenea îngerilor și ca în cer, neîncetat binecuvîntînd pe Dumnezeu. A văzut pe unii vărsînd lacrimi din ochii lor ziua și noaptea, stînd la rugăciune și alte multe osteneli și nespuse nevoințe, încît s-a înspăimîntat și își bătea pieptul, zicînd: "Vai mie! Ce sînt eu pe lîngă aceia? Ce voi face eu lenevosul și cum mă voi arăta feței lui Dumnezeu? Cum mă voi uni în ziua judecății cu bărbații cei sfinți?" Și iarăși, întru adîncul deznădăjduirii grăia: "De este Domnul aproape de cei zdrobiți cu inima - precum zice David -, și pe cei smeriți cu duhul îi mîntuiește, poate și pe mine să mă mîntuiască, ca și pe cei care au venit întru al unsprezecelea ceas, deși nimic vrednic n-au lucrat".

Deci, văzîndu-l călugării mîhnit, îl mîngîiau părîndu-li-se că plînge după țara lui și după părinți și îi ziceau: "Nu-ți fie jale, fiule, că ai venit cu noi aici; căci nădăjduim spre Dumnezeu cum că iar te vei înapoia în țara ta și vei vedea pe părinții tăi vii". Iar el a răspuns: "Nu este de la Dumnezeu țară străină, ci toate sînt ale Lui, și pretutindeni ne privește cu ochiul Său cel atoatevăzător. Iar eu nu de aceasta mă mîhnesc că am venit aici, nici nu doresc pe părinții mei; ci mai vîrtos mă bucur de aceasta, pentru că, lăsînd pe tatăl meu și pe maica mea, am aflat pe Dumnezeu, Care îngrijește de mine. Dar alta este supărarea mea, deci vă rog pe voi sfinților părinți să vă rugați pentru mine la Dumnezeu pentru smerenia mea. Iar monahii, auzind un răspuns ca acesta, au tăcut.

Sosind praznicul Învierii Domnului Iisus Hristos, au ieșit din acea mînăstire și au mers la Sfînta Cetate a Ierusalimului și, închinîndu-se Sfintelor Locuri, au intrat la Sfîntul Macarie patriarhul, ca să fie binecuvîntați de dînsul. Iar patriarhul, văzîndu-i pe dînșii, a zis: "Bucură-te în Domnul ava (părinte) Marcu! De unde ne-ai adus nouă pe acest tînăr plăcut lui Dumnezeu, anume Grigorie?" Iar bătrînul a răspuns: "Nu l-am adus noi, stăpîne, ci Domnul, Care voiește să se mîntuiască toți, și rugăciunile tale cele sfinte". Și s-a mirat Grigorie că și pe bătrînul, ca și pe dînsul, l-a chemat patriarhul pe nume. Apoi s-a bucurat că a aflat numele bătrînului, căci atîta vreme umblînd cu dînsul încă nu știa numele lui, nici ale celorlalți doi părinți; și nici nu a îndrăznit să întrebe pe vreunul dintr-înșii de unde sînt și cum îi cheamă, căci fericitul a tăcut.

Apoi, privind patriarhul la ceilalți doi călugări a zis: "Bine ați venit, Serapioane și tu, părinte Leontie! Mulțumesc lui Dumnezeu că v-a dat putere să veniți pînă aici și să aduceți pe

tînărul acesta, care arde cu duhul, slujind Domnului, bucurîndu-se întru nădejde și totdeauna petrecînd în rugăciune, precum ne-a descoperit nouă Domnul!" Apoi a mers patriarhul în biserică să săvîrșească dumnezeiasca Liturghie și s-au împărtășit toți cu preacuratele Taine.

A doua zi, ava Marcu cu cei doi frați, luînd binecuvîntare de la patriarhul lor, s-au dus să cerceteze pe frații care viețuiau împrejurul Sfîntului Sion. Și neștiind Grigorie de plecarea lor se supăra foarte, căci rămăsese fără dînșii. Iar patriarhul, mîngîindu-l, a zis: "Nu se vor duce părinții aceștia în țara lor pînă nu se vor întoarce mai întîi la noi". Atunci Grigorie, plecîndu-se patriarhului, a îndrăznit să-l întrebe: "De unde sînt acești mari bărbați?"

Patriarhul a răspuns: "Din cetatea Romei sînt". Și întorcîndu-se cuvioșii părinți de la Sion, ava Marcu a luat pe Grigorie de mînă și l-a plecat la picioarele sfîntului patriarh, zicînd: "Părinte sfinte, și acesta este din turma lui Hristos și are a primi cîrma Bisericii. El cu vîsla cuvîntului o va îndrepta pe ea bine, iar tu, părinte, îngrijește de dînsul ca să-și păzească podoaba sufletului său luminată și curată de gîndurile tinereților".

Patriarhul a zis: "Dumnezeu, Care l-a ales din pîntecele maicii lui și cu frica Sa l-a îngrădit, Acela pînă la sfîrșit o să-l păzească!" Apoi, ridicînd pe tînăr, l-a văzut plîngînd și i-a zis: "Fiule, dacă îți este plăcut, rămîi cu noi și Domnul nostru Iisus Hristos va rîndui ție toate spre folos; iar de voiești a te duce împreună cu frații, apoi să mergi cu pace". Iar Grigorie a răspuns: "Nu, preasfinte părinte, nu voiesc a mă mai duce de aici; însă mă rog ca să mă învrednicească Dumnezeu să mă văd iar în viața aceasta cu acești sfinți părinți". Iar monahii aceia, cerînd de la patriarh binecuvîntare și rugăciune pentru cale, au ieșit din Sfînta Cetate, însă fericitul Grigorie a rămas în Ierusalim, lîngă patriarhul Macarie.

Ava Marcu, cu Serapion și cu Leontie, mergînd la Roma, au trecut pe lîngă cetatea Acragandiei și, intrînd într-însa au venit la episcopul Romei, Patamion, odihnindu-se în episcopia lui, căci sosise praznicul Sfinților Apostoli Petru și Pavel. Iar ei, după praznic, vrînd să plece și cerînd de la episcop binecuvîntarea de cale, iată au venit din sat părinții lui Grigorie, Hariton și Teodotia vrînd să facă pomenire fiului lor, Grigorie, în ziua întîia a lunii iulie, căci în acea zi ieșise Grigorie de acolo și plîngea Teodotia cu amar pentru fiul său, încît nu putea nimeni să o mîngîie. Și a întrebat ava Marcu pe episcop, zicînd: "Pentru ce plîng acești oameni, părinte?"

Episcopul, oftînd din adîncul inimii, a plîns și a zis: "Acești oameni au avut un fiu pe care eu l-am primit din Sfîntul Botez și fiind de opt ani au adus la mine copilul. Iar eu am poruncit să-l învețe carte și atît, dar i-a dat Dumnezeu, încît a învățat în doi ani a citi desăvîrșit, a cînta și a scrie. Iar în al doisprezecelea an l-au dat părinții săi lui Dumnezeu în mîinile mele cele păcătoase și l-am sfințit pe el cleric și l-am încredințat arhidiaconului meu, ca să-l povățuiască pe calea poruncilor Domnului.

Și atît de iscusit s-a arătat copilul în Sfînta Scriptură încît nu se mai poate astăzi afla unul ca dînsul în toată Sicilia, dar nu știm ce s-a făcut și unde s-a depărtat căci, deodată, s-a făcut nevăzut și mult l-am căutat prin toată insula aceasta, prin cetăți și prin orașe, prin munți și prin peșteri și prin pustii și nu l-am putut afla; ori l-a omorît cineva și l-a ascuns în pămînt sau că l-a furat și l-a dus în țară străină, nimic nu știm. Și acum ne este jale de dînsul pînă la moarte și părinții lui au început a face pomenire pentru dînsul în ziua în care a pierit".

Ava Marcu, căutînd la fața lui Hariton, a cunoscut că este tatăl lui Grigorie căci semăna foarte mult cu Grigorie, întru toate. Deci a zis ava Marcu către părinții lui Grigorie: "Pentru ce plîngeți așa de mult pentru fiul vostru, de care mai vîrtos se cuvine a vă bucura și a mulțumi lui Dumnezeu, Care rînduiește toate spre folos?" După aceasta a zis către episcop: "Poruncește să vină aici arhidiaconul tău". Și îndată a poruncit episcopul să-l cheme. Venind arhidiaconul, a zis către dînsul părintele Marcu: "Spune tu, omule, unde s-a dus copilul și pentru ce nu descoperi stăpînului tău episcopul măririle lui Dumnezeu cele despre copil?"

Arhidiaconul, spăimîntîndu-se de aceste cuvinte, s-a plecat înaintea bătrînului, cerînd iertare, apoi a început a spune: "Eu, dormind noaptea pe patul meu și copilul odihnindu-se în aceeași casă aproape, l-a strigat pe el un glas străin, zicînd: "Grigorie!" Iar el, sculîndu-se, a venit aproape de mine. "De ce m-ai chemat, stăpîne?" Iar eu i-am răspuns: "Nu te-am chemat eu, fiule!" Și iarăși s-a auzit acel glas a doua oară, zicînd: "Grigorie!" El iarăși stînd înaintea mea, a zis: "Iată-mă! De ce m-ai chemat?" Dar eu am cunoscut că acea chemare nu era omenească, ci a lui Dumnezeu și i-am zis: "Fiule, de te va mai chema iarăși glasul acela, să-i răspunzi: "Iată-mă, Doamne! Ce poruncești robului Tău?"

Și mergînd el la patul său, a auzit un glas, zicînd: "Grigorie, auzită este rugăciunea ta! Deci să mergi la malul mării și vei afla pe cei ce te vor lua pe tine!" Acest glas și eu l-am auzit, dar n-am înțeles ceea ce zicea și iarăși am adormit. Iar a doua zi, sculîndu-mă n-am mai aflat pe Grigorie. Și de atunci pînă acum nu știu unde se află. Eu n-am îndrăznit să spun nimănui glasul cel auzit, că m-am temut ca nu cumva să zică cineva că spun minciuni și, necrezînd cuvintele mele, vor începe să zică că eu l-am omorît sau l-am vîndut în țară străină".

Acestea auzindu-le episcopul și părinții lui Grigorie, s-au mîngîiat și au preamărit pe Dumnezeu. Iar fericitul Marcu a zis: "Iată că, precum citim în cartea Împăraților despre Samuel, așa și în zilele noastre s-a făcut cu Grigorie. Căci precum pe copilul Samuel, dormind în biserică, l-a strigat îngerul Domnului, zicînd: *Samuele! Samuele!* - și aceasta s-a făcut de trei ori -, tot de aceeași chemare s-a învrednicit și fericitul copil Grigorie și, cu adevărat, asemenea va fi cu proorocul Samuel. Acum ascultați și de la mine, ce voi spune despre fiul vostru.

Fiind noi în Roma am mers împreună cu acești frați la rugăciune în biserica Sfinților Apostoli Petru și Pavel și, sosind noaptea, am rămas la un monah. În acea noapte mi s-au arătat în vedenie doi bărbați preastrăluciți, asemenea Sfinților Apostoli și mi-au zis: "Scoală degrabă cu amîndoi monahii și șezînd în corabie, mergeți în cetatea Cartagina și acolo veți afla un copil străin cu numele de Grigorie din Sicilia care a venit acolo de la biserica Acragandiei. Deci, luați-l și duceți-l în Sfînta Cetate a Ierusalimului, la patriarhul Macarie, căruia i-am spus despre copilul acesta și i-am poruncit să-l primească, căci odihnește Duhul nostru peste dînsul, precum al lui Ilie peste Elisei".

Acestea zicînd cei ce se arătaseră, s-au făcut nevăzuți. Apoi eu, deșteptîndu-mă, am mers cu acești frați ai mei către liman și, după purtarea de grijă a lui Dumnezeu, aflînd o corabie, am intrat într-însa și, plutind, am ajuns degrabă în cetatea Cartagina. Acolo, ieșind din corabie, am intrat în biserica Sfîntului Mucenic Iulian și am aflat pe Grigorie în biserică citind pe cărți. Și, luîndu-l, ne-am dus în Ierusalim și l-am dat patriarhului".

Acestea auzindu-le toți, se minunau tare și lăudau pe Dumnezeu. Iar Hariton și Teodotia au căzut la pămînt ca niște morți și, ridicîndu-i fericitul Marcu, a zis: "Dați slavă lui Dumnezeu, Celui ce a descoperit vouă pe fiul vostru că este între cei vii și viețuiește în fapte bune". Deci Hariton, lepădînd împreună cu soția sa mîhnirea și fericitul episcop împreună cu toți ai săi, dădeau slavă lui Dumnezeu și mulțumeau lui ava Marcu pentru vestea adusă despre Grigorie. După aceea au fost fără supărare. Iar fericitul Grigorie viețuia în Ierusalim lîngă prea sfințitul patriarh Macarie, care l-a hirotonisit diacon.

Petrecînd acolo cîtăva vreme, a rugat pe patriarh să-l lase să se ducă în muntele Eleonului să cerceteze pe părinții care petreceau acolo. Și lăsîndu-l patriarhul, a zăbovit acolo Grigorie un an, cercetînd pe nevoitorii cei buni și primind de la dînșii mult folos. Apoi a vrut să meargă în pustie și și-a mărturisit sfinților părinți gîndul, cerînd de la dînșii binecuvîntarea. Iar ei, făcînd rugăciune pentru dînsul, l-au slobozit, zicînd: "Să mergi, fiule, cu pace; credința și dragostea pe care o ai pentru Hristos te va mîntui pe tine".

El, pogorîndu-se din muntele Eleonului, s-a sălăşluit înăuntrul pustiei și după trei zile prin purtarea lui Dumnezeu de grijă, a aflat un monah rugîndu-se în al șaselea ceas din zi. Acela cunoscînd cu duhul că tînărul Grigorie caută să se mîntuiască, l-a chemat la sine și a zis către dînsul: "Unde mergi, fiule?" Iar el a răspuns: "Unde mă va duce Hristos în această pustie". Iar monahul a zis: "Să mergi împreună cu mine, fiule!" Deci, mergînd ei douăzeci de zile, au venit la un loc unde monahul acela a arătat lui Grigorie o chilie departe și doi smochini lîngă dînsa. Apoi a zis: "În acea chilie petrece un părinte mare. Deci, de voiești, fiule, să te mîntuiești, mergi la dînsul, iar eu voi merge în altă parte".

Plecîndu-se unul altuia, s-au despărțit. Grigorie, apropiindu-se de chilia marelui stareț, a auzit cîntînd ca o mulțime de popor; și mergînd mai aproape a auzit numai trei voci cîntînd. Iar cînd s-a apropiat de ușă a auzit numai pe unul singur, starețul, cîntînd și săvîrșind al nouălea ceas și n-a îndrăznit să bată la ușă, fiind înspăimîntat. Iar acel sfînt părinte, după sfîrșitul pravilei sale, privind spre ușă, a văzut pe tînăr stînd și îndată l-a cunoscut cu duhul cine este. Deci a strigat, zicînd: "Fiule, Grigorie, intră aici!" Iar Grigorie și mai tare s-a spăimîntat, auzind că îl strigă pe nume.

Intrînd în chilie, a văzut pe bătrînul singur, iar mai mult n-a văzut pe nimeni și se mira că în chilie numai bătrînul singur era, iar graiul de popor pe care l-a auzit cîntînd, a cunoscut că erau sfinții îngeri, care cîntau împreună cu dînsul. Apoi a căzut la picioarele bătrînului cu lacrimi, zicînd: "Miluiește-mă, părinte, și te roagă pentru mine păcătosul, ca să-mi mîntuiască Dumnezeu sufletul!" Iar bătrînul a zis: "Dumnezeu te va milui pe tine, fiule, și îți va da răsplătire pentru osteneala ta!"

Grigorie a petrecut la sfîntul bătrîn patru ani și a învățat de la dînsul multă înțelepciune duhovnicească. El a cunoscut de la dînsul taine și descoperiri ale dumnezeieștii Scripturi și s-a făcut filosof iscusit și ritor binegrăitor. Apoi, văzîndu-l bătrînul desăvîrșit în înțelegere și în fapte bune și mai înainte cunoscînd că are să fie mare luminător al lumii, n-a vrut să-l țină mai mult în pustie, ci i-a poruncit să iasă de acolo pentru ajutorul Bisericii care avea război. După aceea i-a proorocit că are să vină asupra lui o mare năpastă de la niște oameni zavistnici și l-a învățat să fie răbdător și fără de răutate. Apoi, făcînd pentru dînsul rugăciune și dîndu-i binecuvîntare, l-a slobozit cu pace.

Fericitul Grigorie, ieșind de la bătrînul acela, s-a întors iarăși la Ierusalim și l-a primit patriarhul Macarie cu bucurie. Apoi, mai petrecînd în Ierusalim un an, s-a dus în Antiohia de aici în Constantinopol, unde petrecea în mînăstirea Sfinților Mucenici Serghie și Vach. Acolo, văzînd egumenul nevoința lui că toată săptămîna nu gusta hrană și neîncetat se sîrguia cu citirea și scrierea cărților, a vestit despre dînsul pe patriarhul Eutihie, zicînd: "A venit în mînăstirea mea un diacon străin frumos cu chipul și cu viața și ales întru toate nevoințele călugărești, fără de lenevie și foarte iscusit în dumnezeiasca Scriptură, încît mi se pare că în vremea de acum nu se mai află altul ca dînsul în toată cetatea aceasta".

Patriarhul, auzind aceasta, s-a bucurat și, chemîndu-l la sine, cu cinste a vorbit împreună cu dînsul. Și văzînd înțelepciunea lui cea mare a mulțumit lui Dumnezeu că le-a trimis un om ca acela în vremea viforului și a învăluirii celei mari care era în Biserică din partea ereticilor. Iar după aceasta, peste puțină vreme s-a făcut în Constantinopol Sinodul al cincilea, la care a venit toată lumea, în vremea împărăției binecredinciosului împărat Iustinian.

La acest Sinod s-a arătat Sfîntul Grigorie mare apărător și sprijinitor al bunei credințe și a astupat gurile ereticilor, încît nu le era cu putință a răspunde împotriva cuvintelor pe care le grăia Grigorie din sfintele cărți. De aceea toți Sfinții Părinți se mirau de înțelepciunea lui și de darul Sfîntului Duh, care era în Grigorie. Și mulți din cei ce-l ascultau, întrebau: "De unde este omul acesta care răspunde ca un înger și întocmai ca unul din Sfinții Părinți cei de demult?" Apoi s-a bucurat pentru dînsul și binecredinciosul împărat Iustinian și toți boierii; și l-au sărutat toți Sfinții Părinți care se adunaseră la al cincilea Sinod și cu multe laude l-au fericit.

Din acea vreme îl cinstea împăratul foarte mult și pretutindeni se dusese vestea despre dînsul. Iar Grigorie, văzîndu-se pe sine cinstit de toți și lăudat, nu a vrut să mai petreacă în Constantinopol. Ci, fugind de slava omenească, s-a dus la Roma și, închinîndu-se mormîntului Sfinților Apostoli și altor sfinte locuri, s-a sălășluit în mînăstirea Sfîntului Sava și petrecea acolo în liniște.

În acea vreme s-a mutat către Domnul Teodor, episcopul Acragandiei, care fusese după fericitul Patamion, și era mare neunire și zarvă în poporul cetății. Pentru că unii voiau să aleagă la episcopie pe Savin, preotul; alții pe Crescent, iar alții pe Evplu, care era atunci arhidiacon; iar alții lăsaseră lucrul în voia Domnului, zicînd: "Pe care îl va voi Dumnezeu, acela să ne fie episcop". Pentru această pricină toți cei mai bătrîni ai bisericii, boierii și cetățenii cetății, adunîndu-se, au venit la Roma la patriarh. Acolo era între dînșii și Hariton, tătăl lui Grigorie. Și au stat înaintea patriarhului cele trei partide: unii țineau cu Savin, alții cu Crescent, iar alții cu Evplu și cu Hariton.

Deci unii cereau patriarhului pe unul, iar alții pe altul. Dar arhidiaconul Evplu cu Hariton și cu ceilalți ai lor ziceau către patriarh: "Pe care îl va descoperi Dumnezeu sfinției tale, pe acela să-l pui nouă episcop". Iar patriarhul Romei, văzînd între ei neînțelegere, le-a poruncit să iasă afară de la fața sa. Și, avînd grijă de aceasta, i s-au arătat lui noaptea în vedenie doi bărbați cinstiți, în chipul apostolilor și au zis:

"Pentru ce te mîhnești de neunirea poporului Acragandiei, căci cei aduși de dînșii nu sînt vrednici de dragostea episcopiei. Dar este în cetatea aceasta un om străin cu numele Grigorie, care mai înainte locuia în mînăstirea Sfîntului Sava, iar acum, auzind de venirea cetățenilor Acragandiei, a fugit din mînăstirea aceea și s-a ascuns la mînăstirea Sfîntului Mercurie. Deci pe acela cheamă-l și-l pune episcop Acragandiei pentru că se odihnește peste omul acela Duhul lui Dumnezeu". Și aceasta zicîndu-i, s-au făcut nevăzuți.

Deșteptîndu-se patriarhul din vedenie, a chemat la sine pe cei mai mari ai Bisericii și pe ava Marcu, care din întîmplare venise atunci din mînăstirea sa în cetate și le-a spus lor vedenia sa. Apoi îndată a trimis doi episcopi și cu alți clerici ca să caute pe Grigorie și să-l aducă cu cinste. Iar ei mergînd în mînăstirea Sfîntului Sava întrebau: "Unde este străinul acela, care a

găzduit aici?" Iar călugării i-au răspuns, zicînd: "Mai înainte cu două zile s-a dus de aici în mînăstirea Sfîntului Mercurie". Atunci ei s-au dus și acolo. Iar Sfîntul Grigorie, vrînd să iasă din acea mînăstire, a văzut de departe pe acei episcopi venind și i-a cunoscut pe dînșii, căci și mai înainte îi văzuse la sinod, la Constantinopol. Deci, cunoscînd cu duhul că după dînsul vin, a fugit și s-a ascuns în livadă în mijlocul pomilor.

Episcopii, intrînd în mînăstire, întrebau de Grigorie, iar călugării ziceau: "Era aici un străin, dar nu știm unde s-a dus". Iar episcopii l-au amenințat pe egumen, zicînd: "De nu vei pune îndată înaintea noastră pe străinul acela, apoi de mare pedeapsă te faci vinovat!" Egumenul îi ruga pe dînșii să-l aștepte puțin ca să-l caute. Și, căutîndu-l cu sîrguință, l-a aflat pe Grigorie în livadă ascuns în buruieni. Apoi l-a apucat pe el cu mînie și-l mustra, zicînd: "De unde ai venit aici, omule, și care sînt păcatele tale și ce-ai făcut de te caută pe tine atîția bărbați cinstiți? Ai adus mare nevoie asupra mînăstirii noastre! Mergi dar de răspunde pentru greșalele tale!"

Iar fericitul Grigorie n-a răspuns lui nici un cuvînt ci, fiind dus, mergea tăcînd. Stînd înaintea episcopilor, îndată l-au cunoscut pe dînsul, pentru că-l văzuseră la sinod, cum a fost lăudat de toți părinții și cinstit de împărat.

Deci, sculîndu-se, s-au aplecat înaintea lui și cu dragoste l-au îmbrățișat. Iar el a căzut la picioarele lor, zicînd: "Iertați-mă, sfinților părinți, că sînt păcătos! Pentru ce mă căutați pe mine smeritul?" Iar ei, ridicîndu-l de la pămînt, l-au sărutat și i-au zis: "Prea sfințitul părinte patriarh te cheamă la sine". Egumenul s-a mirat și s-a spăimîntat, văzînd pe Grigorie așa cinstit de episcopi, el care îl însoțea și îl socotea ca pe un făcător de rele. Deci luînd episcopii pe Grigorie, l-au dus la patriarh cu cinste.

Intrînd Grigorie la patriarh și, plecîndu-se pînă la pămînt, acesta a zis: "Bine ai venit la noi, fiule Grigorie! Bine este cuvîntat Dumnezeu, Care te-a arătat pe tine nouă!" Apoi, sculîndu-se, l-a sărutat cu sărutare sfîntă și a zis: "Fiule Grigorie, Domnul nostru Iisus Hristos te cheamă pe tine la episcopia Bisericii Sale, care este în Acragandia, ca prin tine să se mîntuiască poporul acela!" Iar el a răspuns: "Iartă-mă, stăpîne, că nu sînt vrednic de o treaptă ca aceasta!" Atunci patriarhul a zis: "Nu fii neascultător, fiule, ci teme-te de Dumnezeu și-ți adu aminte că mulți prin neascultare au mîniat pe Cel Preaînalt". Iar Grigorie a răspuns: "Dă puțină vreme robului tău, prea sfințite părinte, ca să mă socotesc și apoi voi răspunde despre aceasta prea sfinției tale". Iar patriarhul l-a încredințat pînă la o vreme lui ava Marcu.

Văzînd părintele Grigorie pe părintele Marcu, s-a bucurat și a căzut la picioarele lui cu lacrimi, zicînd: "Mulțumesc lui Dumnezeu că m-a învrednicit a te mai vedea într-această viață, pe tine părintele meu cel iubit". Apoi a mers la gazdă ava Marcu împreună cu dînsul și toată noaptea aceea au petrecut-o fără somn, zăbovind în vorbe duhovnicești. Iar Grigorie voia să fugă în Spania, mai ales că s-a înștiințat că tatăl său Hariton a venit acolo în Roma. Dar l-a oprit

ava Marcu, zicînd: "Fiule, nu mînia pe Dumnezeu şi, în loc de binecuvîntarea Lui, să-ţi aduci blestem!" Iar el de atunci a tăcut.

După aceasta, chemînd patriarhul pe acragandieni, i-a întrebat: "Aţi ales în unire pe cineva din voi la episcopia cetăţii voastre?" Iar ei tăceau. Atunci arhidiaconul Evplu, împreună cu Hariton au zis: "Noi, stăpîne, nu avem ce răspunde la aceasta, pentru că nădejdea noastră am pus-o în Domnul şi în sfintele tale rugăciuni; şi pe care ţi-l va descoperi Dumnezeu, pe acela să-l dai nouă episcop şi noi îl vom primi cu dragoste".

Luînd seama patriarhul la Hariton, l-a cunoscut după asemănarea feţei cum că este tatăl lui Grigorie. Apoi a zis: "Să mergem în biserică şi să ne rugăm lui Dumnezeu, ca să ne arate pe cine ştie El că este vrednic a fi episcop". Deci, cînd săvîrşea patriarhul rugăciunile împreună cu episcopii şi cu tot clerul în biserica Sfinţilor şi marilor Apostoli Petru şi Pavel, era acolo împreună cu dînşii şi fericitul Grigorie. Atunci s-a arătat în altar un porumbel zburînd deasupra Sfintei Mese şi a şezut pe capul Sfîntului Grigorie, încît toţi s-au spăimîntat de acea minune preaslăvită. Iar patriarhul a zis: "Iată ne-a arătat Dumnezeu pe care l-a ales vrednic de treapta episcopiei!"

Deci, l-a sfinţit pe el episcop al bisericii Acragandiei şi toţi cetăţenii s-au bucurat de dînsul şi l-au iubit ca pe un ales de Dumnezeu. Atunci a cunoscut Hariton că Grigorie este fiul său şi înălţa mulţumire lui Dumnezeu că l-a învrednicit a vedea pe fiul său viu şi într-o dregătorie aşa de înaltă. Apoi, nu după multe zile, oamenii trimişi din Acragandia, luînd binecuvîntarea de la patriarh, s-au întors împreună cu episcopul lor cel nou. Mergînd pe lîngă cetatea Panormiei, i-a întîmpinat episcopul cetăţii aceleia cu clerul şi cu tot poporul, primindu-i pe ei cu dragoste; căci auziseră de viaţa cea îmbunătăţită a lui Grigorie, pe care l-a rugat să intre în biserică şi să dea binecuvîntarea poporului.

Intrînd Sfîntul Grigorie în biserica Domnului, a alergat către dînsul un monah lepros şi striga, zicînd: "Miluieşte-mă pe mine, robule al lui Hristos, şi te roagă lui Dumnezeu ca să mă uşureze de această boală de lepră!" Iar sfîntul a zis către dînsul: "În numele Domnului, fii sănătos de boala ta!" Şi îndată s-a tămăduit monahul şi s-a curăţit de lepră, făcîndu-se trupul lui ca de copil curat şi toţi lăudau pe Dumnezeu, zicînd: "Bine este cuvîntat Dumnezeu, Cel ce face minuni prin plăcutul Său!"

Ieşind din Panormia, s-a apropiat de Acragandia şi l-a întîmpinat egumenul mînăstirii Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu, care era înaintea cetăţii. Iar cînd a intrat Sfîntul Grigorie în mînăstirea aceea, a căzut înaintea picioarelui lui un monah surd şi mut; dar egumenul îl dădea în lături de la picioarele Sfîntului Grigorie. Însă Sfîntul a zis către egumen: "Lasă-l, frate, să ne spună de ce are nevoie!" Iar egumenul a zis: "Este nebun, stăpîne, şi nici nu grăieşte şi nici nu aude".

Sfîntul, oftînd și ridicîndu-și mîinile spre cer, s-a rugat. Apoi, ridicînd pe monah de la pămînt, a zis: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos, Cel ce a poruncit duhului celui surd și mut să iasă din zidirea Sa, grăiește, frate, și auzi și laudă pe Dumnezeu, Cel ce te-a făcut pe tine!" Iar monahul îndată a grăit și a auzit și a început a striga: "Mari sînt lucrurile Tale, Doamne, Care le-ai făcut prin dreptul acesta!" Și a întrebat fericitul pe monah: "Cîți ani sînt de cînd n-ai auzit și grăit?"

Iar călugărul cel tămăduit a răspuns: "Nu-mi aduc aminte, stăpîne, să fi grăit cîndva sau să fi auzit". Egumenul a zis: "Douăzeci de ani sînt, stăpîne, de cînd l-am călugărit; pe atunci fiind de opt ani, și pînă astăzi a fost mut și surd, iar acum s-a vindecat cu rugăciunile tale". Și i-a cuprins frica pe toți de ceea ce se făcuse și mulțumeau lui Dumnezeu că le-a dat episcop ca acesta, făcător de minuni. Apoi Sfîntul Grigorie s-a odihnit pînă a doua zi în acea mînăstire.

A doua zi a purces către cetate. Și auzind poporul că vine episcop nou, se întrebau unul pe altul: "Cine este episcop? Savin, Crescent sau Evplu?" Înștiințîndu-se că nici unul dintre aceia nu s-a învrednicit de episcopie, ci un bărbat străin cu numele Grigorie, s-au mirat. Apoi, auzind că este făcător de minuni și că a vindecat pe un călugăr surd și mut, s-au înfricoșat. Deci, a ieșit toată mulțimea poporului întru întîmpinarea lui și el îi binecuvînta, punîndu-și peste toți mîinile sale.

Atunci a ieșit în întîmpinare și Teodotia, maica lui, împreună cu bărbatul, neștiind că episcopul este fiul ei. Văzîndu-l pe el, l-a cunoscut și a zis: "Iată cu adevărat fiul meu este acesta care era pierdut și s-a aflat". Iar Sfîntul Grigorie, văzînd pe maica sa, a zis: "Bucură-te, doamnă Teodotia, maica mea!" Iar ea, umplîndu-se de nespusă bucurie, a zis: "Bine este cuvîntat Dumnezeul Cel ce te-a ales pe tine, ca să paști pe poporul Său și pe mine m-a învrednicit a te vedea, dulcele meu fiu!" După aceasta a intrat în biserică cu cîntări, împreună cu tot poporul. Și cînd săvîrșea Sfîntul Grigorie dumnezeiasca Liturghie, au văzut oarecare din cei vrednici darul Sfîntului Duh, coborîndu-se peste dînsul în chip de porumbel și umbrindu-l pe dînsul, precum s-a făcut și cînd l-a hirotonisit arhiereu. Atunci au fost aduși în biserică mulțime de bolnavi, peste care punîndu-și mîinile Sfîntul Grigorie le-a dat sănătate, încît se minunau toți și ziceau: "Cu adevărat acesta este asemenea Sfîntului Grigorie, făcătorul de minuni al Neocezareii" Deci s-a făcut mare bucurie în cetate.

Sfîntul Grigorie, începînd a paște Biserica lui Dumnezeu, avea mare purtare de grijă pentru săraci, iar pe cei bolnavi îi tămăduia și izgonea duhurile cele viclene. Iar tatăl său Hariton, nu se îndepărta de la biserică ziua și noaptea, slujind lui Dumnezeu în post și în rugăciune. Asemenea și maica sa Teodotia, lepădînd toată grija vieții, lua aminte la mîntuirea sa și slujea bolnavilor; iar pe cei ce sufereau în sărăcie, pe aceia cu mîinile sale îi hrănea și-i învăța. Astfel, Sfîntul Grigorie împreună cu părinții săi înfrumusețau Biserica lui Hristos, făcîndu-se pildă tuturor prin viața cea plină de fapte bune.

După cîteva zile a ieșit fericitul să vadă cetatea și să cerceteze pe cei bolnavi și pe cei săraci. Și cîți din cetățeni aveau bolnavii lor, îi puneau pe cale, pe unde avea să treacă bunul doctor, Sfîntul Grigorie, și tot felul de boli luau vindecare numai prin atingerea mîinilor lui. Atunci preotul Savin avea o fiică slăbănoagă, care zăcea pe pat, neavînd deloc tărie trupească, încît nici nu putea să se miște, ci alții o întorceau.

Auzind maica ei că episcopul are să treacă pe la casa lor, a scos pe fiica sa afară din ogradă și a adus-o pe cale. Apropiindu-se Sfîntul Grigorie, femeia a căzut la picioarele fericitului, plîngînd și zicînd: "Miluiește-mă, robule al lui Dumnezeu, și te milostivește spre fiica mea că este slăbănoagă!" Sfîntul a întrebat-o: "A cui soție ești?" Și ieșind preotul Savin și închinîndu-se, a zis: "Roaba ta este, stăpînul meu, și soția mea". Iar sfîntul l-a întrebat, zicînd: "De cînd bolește fiica voastră?"

Ei au răspuns: "Sînt nouă ani, stăpîne, de cînd este slăbănoagă". Iar Sfîntul, făcînd rugăciune, a însemnat pe copilă cu semnul Sfintei Cruci și a zis: "În numele lui Iisus Hristos, scoală, fecioară și stai pe picioarele tale!" Îndată fecioara s-a sculat și a dat mulțumire doctorului său. Iar poporul care era în urma lui s-a înspăimîntat de acele minuni preaslăvite ce se făceau de dînsul.

După cîțiva ani, diavolul, care urăște binele, a ridicat război asupra Sfîntului, vrînd să-l izgonească de pe scaun prin acel preot, Savin, pe a cărui fiică o tămăduise, și prin Crescent, pentru că amîndoi erau preoți în acea cetate și fiecare ar fi dorit să fie episcop. Aceștia aveau mînie între ei; dar în zilele acelea s-au întovărășit și s-au răsculat cu vrajbă împotriva Sfîntului Grigorie, întărîtați fiind de zavistia diavolului.

Apoi ziceau între dînșii: "Pînă cînd ne vom supune acestui vrăjitor, care cu vrăjile sale făcînd minuni, face pe oamenii cei proști a se minuna? Au doar nu știm că, fugind de aici, a petrecut la un vrăjitor oarecare și a învățat de la dînsul acel meșteșug al vrăjitoriei? Și acum, venind, amăgește poporul, crezîndu-se a fi omul lui Dumnezeu, pe cînd el este al diavolului; căci nici nu mănîncă nici nu bea, precum face și diavolul".

Niște hule și minciuni ca acestea grăiau din zavistie asupra dreptului. Și ademenind către sfatul lor cel rău și un număr oarecare de clerici și de cetățeni, s-au jurat unul către altul ca să nu se odihnească pînă cînd nu vor izgoni din cetate pe Sfîntul Grigorie; iar în locul lui să pună pe un oarecare Eleusie ereticul care era căzut din treapta de preot și blestemat de Sinodul cel din Laodiceea. Acest eretic venise pe ascuns în Acragandia și locuia la un cetățean anume Teodor, neștiind despre dînsul Sfîntul Grigorie. Pe acest Eleusie îl întîlnise mai înainte Sfîntul Grigorie în răsărit și disputase împreună cu dînsul despre întruparea lui Hristos și-l biruise.

Acesta, după o ascundere de trei luni în cetatea Acragandiei, a ridicat spre zavistie și spre mînie pe acești preoți, precum și un număr oarecare de oameni înrăutățiți, împotriva Sfîntului Grigorie. Și sfătuindu-se vrăjmașii, au îndemnat o femeie tînără și frumoasă la față cu obiceiuri rușinoase, anume Evdochia, ca să zică în fața episcopului și înaintea poporului cum că a păcătuit cu dînsa. Ea la început nu voia să facă aceasta, zicînd: "Nu mă vor crede cetățenii, pentru că toți îl au ca pe îngerul lui Dumnezeu și mă tem a grăi unele ca acestea asupra lui, ca să nu mă ucidă poporul cu pietre".

Iar ei au făgăduit că o vor păzi fără de vătămare și cu mulțime de aur au silit-o să se unească la sfatul lor cel viclean. Deci căutau vreme cu prilej cînd să aducă asupra lui năpasta și ura. Iar într-o noapte, fiind Sfîntul Grigorie în biserică la cîntarea cea de la miezul nopții, Savin și cu Crescent, luînd pe Evdochia cea desfrînată, au adus-o în taină la casa episcopului, unde au găsit străjerul păzind ușile și, dîndu-i mult aur, l-au sfătuit să tacă. Iar pe femeie au dus-o în camera Sfîntului, închizînd-o acolo, și au ieșit.

Episcopul nu știa nimic și, întîrziind în biserică pînă la sfîrșitul Utreniei, s-a făcut ziuă. Cînd a ieșit din biserică, îl urma poporul care fusese acolo, pentru că așa aveau obiceiul de petreceau în toate zilele pe episcopul lor de la biserică pînă la casa lui. Ajungînd la ușa casei sale, se întorcea și îi învăța pe ei; apoi, dîndu-le binecuvîntare, se duceau pe la casele lor. Acolo se afla Savin împreună cu Crescent și cu ceilalți care erau de un cuget cu dînșii.

Aceștia, alergînd în camera lui, au scos pe femeie înaintea episcopului și înaintea a tot poporul ce venise și au strigat: "Vedeți, oamenilor, ce face episcopul nostru? Oare așa se cade lui a face? Noi îl avem ca pe un sfînt, și acum iată-l desfrînat! Deci nu mai este vrednic de scaunul episcopal". Aceasta văzînd poporul s-a înspăimîntat și au rămas toți ca niște pietre fără glas, neștiind ce să răspundă. Apoi s-a mirat și Sfîntul Grigorie de această năpastă neașteptată, dar tăcea. Iar poporul a întrebat pe femeie, zicînd: "A păcătuit cu tine episcopul?"

Iar ea a răspuns înaintea tuturor, zicînd: "Adevărat, a păcătuit cu mine în această noapte!" Iar arhidiaconul și alții din cei de casă o întrebau: "În ce ceas de noapte a fost cu tine?" Iar ea a răspuns că după pavecerniță (slujba de seară) a fost cu dînsa; pentru că așa era învățată să zică de începătorii răutății. Atunci cei ai casei au strigat: "Viu este Dumnezeu că nedrept grăiește această femeie mincinoasă". Iar vicleniii ziceau: "Voi sînteți ai lui și nu sînteți vrednici de crezut pentru că acoperiți faptele cele rele ale stăpînului vostru". Iar un diacon cu numele Filadelf a zis: *Mute să fie buzele cele viclene, care grăiesc fărădelege asupra dreptului cu mîndrie și defăimare!*

Crescent, auzind aceste vorbe, a alergat și a lovit peste obraz pe Filadelf. Și mulți s-au înspăimîntat și au crezut minciuna, văzînd pe femeia scoasă din camera lui și zicîndu-i în față cum că a păcătuit cu dînsa. Iar alții nu credeau. Însă a biruit partea celor vicleni și, apucîndu-l pe episcop, l-au scos afară din casa lui și l-au dus în temnița în care odinioară pentru Hristos, a stat sfințitul Mucenic Grigorie, episcopul Liviei.

Acolo au închis și pe Sfîntul Grigorie, punîndu-i picioarele în butuci (legături) și punînd oaste de strajă. Apoi îndată au trimis scrisoare către exarhul patriarhului, care era în părțile acelea, vestindu-i cele ce s-au întîmplat și rugîndu-l să vină în cetatea lor ca să judece pe Grigorie. Și a străbătut vestea nu numai în cetatea Acragandiei, ci și în toate cetățile și satele dimprejur și în toată latura Siciliei, cum că Grigorie episcopul a fost prins cu o femeie.

Atunci s-au adunat la temniță mulțime de credincioși care aveau dragoste către Sfîntul și care nu credeau clevetirea cea mincinoasă și ședeau lîngă temniță, plîngînd. Iar Sfîntul mulțumea lui Dumnezeu, Celui ce l-a învrednicit a pătimi, fiind nevinovat. La miezul nopții, pe cînd se ruga, a strălucit o lumină mare în temniță, căci îngerul Domnului, venind, a desfăcut din butuci picioarele lui și, întărindu-l cu cuvinte de răbdare, s-a făcut nevăzut. Apoi s-au deschis singure ușile temniței. Iar poporul, văzînd minunea ce se făcuse, a intrat înăuntru și s-a închinat Sfîntului, zicînd: "Acum cunoaștem că Dumnezeu este cu tine și că mincinoasă este clevetirea cea urzită asupra ta". Și voiau să meargă să ucidă pe Savin și pe Crescent; dar i-a oprit Sfîntul și i-a certat, ca să nu îndrăznească să ridice război și să verse sînge, ci să aștepte judecata care se va face asupra lui.

Venind exarhul în cetate, a adunat tot soborul cetății și, șezînd la judecată, a pus înainte pe Sfîntul Grigorie. Dar au stat și potrivnicii împreună cu desfrînata, pe care a întrebat-o exarhul: "Oare, adevărate sînt cele grăite? A păcătuit episcopul cu tine?" Iar ea a zis: "Așa, stăpîne, adevărat este că a păcătuit cu mine". Zicînd acestea, îndată a căzut dracul asupra ei și, aruncînd-o la pămînt, a început a o bate, încît se tăvălea ticăloasa și striga înfricoșat, chinuită fiind de necuratul. Atunci i-a cuprins frica pe toți și ziceau: "Nevinovat este Grigorie de acel lucru rău; căci iată a căzut mînia lui Dumnezeu asupra celei ce a mințit asupra lui". Iar clevetitorii nu se rușinau a grăi: "Dar n-am zis noi că este vrăjitor și fermecător, căci iată cu vrăjile sale a făcut pe femeie de se îndrăcește?"

Auzind despre aceasta soția lui Savin împreună cu fiica sa pe care o tămăduise Sfîntul Grigorie de slăbănogire, a alergat degrabă în sobor și a început a striga cu mînie asupra bărbatului său, zicînd: "Ticălosule, și cu totul înrăutățitule! dar ai uitat facerea de bine a acestui sfînt bărbat care a vindecat pe fiica noastră și acum aduci clevetire asupra acestui om nevinovat? Du-te din casa mea că de-acum nu mai vreau să trăiesc împreună cu tine". Și, căzînd la picioarele Sfîntului, a zis, plîngînd: "Miluiește-ne pe noi, robule al lui Dumnezeu, și nu pomeni răutatea pe care ți-au făcut-o acești necurați!"

Atunci s-a făcut gîlceavă în popor. Unii strigau că este nevinovat, iar alții credeau minciuna, zicînd că, cu vrăjitorii a adus pe drac asupra celei ce a păcătuit cu dînsul. Iar exarhul, avînd mîinile pline de bani, ajuta lui Savin și lui Crescent. Însă, văzînd poporul tulburat, s-a temut și, sculîndu-se la judecată, a ieșit, zicînd: "Se cuvine mai cu luare aminte a cerceta pricina aceasta". Iar fericitul Grigorie s-a dus singur în temniță și, șezînd acolo ca un osîndit, aștepta să vadă ce sfîrșit va avea lucrul.

Exarhul, văzînd că nu poate să facă nimic Sfîntului Grigorie, a socotit ca să-l trimită la patriarhul de la Roma. Deci a poruncit să pregătească o corabie și a făcut o scrisoare în care arăta vina lui Grigorie; apoi aștepta noaptea pentru ca în taină să-l trimită pe Grigorie. După aceea au scris și clevetitorii către patriarh precum le-a plăcut. Deci, venind noaptea și poporul împrăștiindu-se exarhul cu Savin și cu Crescent, luînd pe Sfîntul Grigorie l-au trimis la corabie. Și mergînd în urmă-i părinții lui și cei de casă ai lui plîngînd și tînguindu-se pentru dînsul, el îi mîngîia și-i sfătuia să nu mai plîngă, încredințîndu-i că iarăși îl vor vedea sănătos pe scaunul său.

Deci, punîndu-l potrivnicii în corabie, l-au încredințat unui corăbier cu numele Procopie, căruia i-au dat și scrisorile către patriah. Iar Evplu, arhidiaconul, împreună cu alți diaconi, apropiindu-se de exarh l-au rugat ca să le dea voie să meargă și ei împreună cu părintele și învățătorul lor. Dar el nici n-a vrut să-i asculte, ci numai pe un diacon dintre dînșii cu numele Platonic l-a lăsat a merge cu dînsul. Fiind pornită corabia, a început să plutească, iar cei de casă ai Sfîntului împreună cu părinții lui, plîngînd mult pe mal, s-au întors la casele lor.

A doua zi s-a adunat în temniță mulțime de popor împreună cu cei mai mari ai lor și neaflînd pe Sfîntul Grigorie păstorul lor s-au tulburat și au început a plînge și a striga asupra judecății nedrepte. Apoi învinuind pe exarh îl întrebau: "Ce ați făcut, prea sfinte părinte, cu părintele și păstorul nostru cel bun? Au doar l-ați omorît?" Iar el zicea: "Nu, fraților, nu i-am făcut nici un rău, ci cu pace l-am trimis la patriarh precum singur a dorit". Iar ei, chemînd pe arhidiaconul Evplu și pe alți diaconi, îi întrebau, zicînd: "Voi știți unde este sfîntul vostru episcop, că voi aseară ați fost cu dînsul în temniță. Deci spuneți nouă adevărul, unde este acum?" Iar ei au răspuns că exarhul l-a trimis noaptea la patriarhul din Roma.

Exarhul, văzînd că se face turburare în popor s-a temut foarte și a fugit din cetate. Iar poporul luînd foc au aprins casele prea răufăcătorilor preoți Savin și Crescent și-i căutau și pe dînșii ca să-i omoare; dar ei au fugit în biserică și poporul a alergat în urma lor. Iar tatăl sfîntului, Hariton, stînd în ușile bisericii, ruga poporul întărîtat să nu facă vărsare de sînge pentru fiul său; căci dacă vor fi adevărate, zicea el, cele grăite de dînșii apoi veți fi voi vinovați și judecați. Iar ei, ascultînd pe Hariton s-au întors înapoi. Apoi, trimițînd în cetatea Siracusei, la domnul Siciliei și către episcopul acelei cetăți le-a vestit acelora toate cele ce s-au întîmplat lui Grigorie episcopul lor. Iar aceia, auzind, s-au minunat și foarte rău le-a părut pentru dînsul; căci știau viața lui plină de fapte bune. Și trimițînd dregători de la ei au încredințat dregătoria bisericii lui

Evplu arhidiaconul, pînă la o vreme, pînă cînd se va îndrepta Sfîntul Grigorie înaintea patriarhului și se va întoarce la scaunul său.

După cîtăva vreme iarăși s-au adunat potrivnicii și căutau să ucidă pe Evplu. Însă el, văzînd răutatea lor cea neîmblînzită, a fugit din cetate și s-a ascuns pînă la venirea lui Grigorie. Iar Savin și Crescent cu clevetitorii lor, luînd pe cel mai sus pomenit Eleusie, l-au așezat în episcopie. Boierii cei mai mari ai cetății fiind rugați de Hariton au încetat cu tulburarea lor iar mai vîrtos au tăcut atunci cînd li s-a vestit de dînsul, că vrînd Dumnezeu iarăși se va întoarce Sfîntul Grigorie la scaunul său. Deci, pășteau în acea vreme fiarele cele sălbatice cum voiau. Pentru că Elevsie ereticul luînd moaștele sfinților care erau în altar a vrut să le ardă cu foc, dar nu s-a atins deloc focul de dînsele și a poruncit ca să le arunce noaptea în mare, neștiind nimeni.

Ajungînd fericitul Grigorie în cetatea Romei, coborînd, a dat patriarhului cărțile trimise de la exarh și de la clevetitori, pe care citindu-le s-a umplut de mare iuțime și mînie asupra lui Grigorie; și nevoind a vedea măcar fața sa nici a-l întreba, a poruncit să-i ferece mîinile și picioarele. Asemenea și pe Platonic, diaconul lui să-l închidă într-o temniță deosebită. Deci, șezînd sfîntul în temniță și rugîndu-se, a strălucit peste el, noaptea, o lumină și s-au deschis ușile temniței și au intrat la dînsul doi bărbați prea străluciți în chipul apostolilor, zicînd către dînsul: "Bucură-te, robule al lui Hristos și iubitul nostru Grigorie! Domnul ne-a trimis ca să te dezlegăm și să te ajutăm în nevoile tale, pentru care, văzînd bărbăția și răbdarea ta, ne bucurăm, că voiește Dumnezeu ca și în această cetate să facă prin tine minuni".

Zicînd acestea, s-au atins de legăturile lui și îndată au căzut lanțurile, iar Sfîntul a stat în picioare dezlegat, închinîndu-se lor pînă la pămînt. Atunci ei s-au sărutat și s-au făcut nevăzuți. Apoi s-au arătat și diaconului Platonic, pe care, scoțîndu-l din închisoare, l-au dus la Grigorie. Și erau amîndoi Grigorie și Platonic, lăudînd împreună și binecuvîntînd pe Dumnezeu. Iar străjerul avea un singur fiu în vîrstă de douăzeci de ani, pe care de șase ani îl chinuia un diavol cumplit, izgonindu-l pe drumuri și prin pustietăți. De multe ori, prinzîndu-l tatăl său, îl lega cu lanțuri de fier și-l închidea în casă, însă el, rupînd legăturile și sfărîmînd ușile, fugea.

S-a întîmplat în una din acele zile de l-a prins tatăl său, legîndu-i puternic mîinile, picioarele și grumajii de un stîlp. Iar el, sfărîmînd fiarele, la miezul nopții a fugit și aflînd ușile temniței deschise a intrat acolo, apoi șezînd la picioarele Sfîntului Grigorie, se tăvălea. Atunci Sfîntul, ridicîndu-și mîinile către cer, s-a rugat la Dumnezeu, apoi a zis diavolului: "Domnul nostru Iisus Hristos îți poruncește duh necurat să ieși din zidirea Sa". Și îndată a ieșit diavolul din copil. Iar tatăl său, sculîndu-se, îl căuta cu sîrguință și, văzînd temnița deschisă, s-a spăimîntat foarte crezînd că au fugit legați.

Intrînd înăuntru, a văzut pe Sfîntul împreună cu Platonic stînd și cîntînd și pe fiul său împreună cu dînșii deplin sănătos. Atunci străjerul a căzut îndată la picioarele Sfîntului, zicînd:

"Cu adevărat omul lui Dumnezeu ești tu, iartă-mă că am greșit spunînd și punînd mîinile mele asupra ta". Din acel ceas strājerul temniței slujea ziua și noaptea Sfîntului cu frică, cinstindu-l pe dînsul ca pe un înger al lui Dumnezeu.

În acea vreme o femeie avea o fiică gîrbovă și, auzind că pe fiul străjerului l-a tămăduit fericitul Grigorie, a alergat împreună cu fiica sa la dînsul în temniță. Și, îngenunchind înaintea lui, l-a rugat ca să-i tămăduiască pe fiica ei, însă el i-a răspuns: "Nu este lucrul meu acesta, ci al lui Dumnezeu, Aceluia, Care pe toate cu cuvîntul poate să le facă". Iar ea nu se depărta supărînd pe Sfîntul și rugîndu-l. Atunci el, făcînd rugăciune, și-a pus mîna sa pe cea gîrbovă și îndată s-a îndreptat.

Apoi mulțumind maica și fiica lui Dumnezeu și, închinîndu-se Sfîntului, s-au întors la casa lor, bucurîndu-se. Iar vecinii o întrebau: "Cine a tămăduit pe fiica ta?" Iar dînsa a răspuns: "Un episcop străin din Sicilia care zice că este osîndit pentru o vină și șade în temniță. Acela a vindecat pe fiica mea și tot acela a vindecat mai înainte pe fiul străjerului.

Astfel, au ajuns în auzul multora minunile lui Grigorie, cum că a tămăduit numai cu cuvîntul pe un copil îndrăcit și pe o copilă gîrbovă. De atunci aduceau la dînsul pe mulți neputincioși, iar el îi tămăduia.

După ce a trecut un an, patriarhul și-a adus aminte de Grigorie, care zăcea în temniță și a trimis de a chemat pe ava Marcu, despre care de multe ori s-a pomenit mai sus. Venind Marcu de la mînăstirea sa, a zis către dînsul: "Nu știi, frate, că Grigorie, episcopul bisericii Acragandiei a fost adus aici legat și șade închis în temniță, căci a făcut desfrînare?" Iar părintele Marcu, oftînd, a răspuns: "O, de-aș avea și eu parte împreună cu dînsul în ziua înfricoșatei judecăți!" Iar patriarhul auzind acest cuvînt s-a schimbat la față și a zis: "Vezi scrisoarea cea trimisă mie pentru dînsul de la exarhul meu pe care-l am în părțile acelea". Iar ava Marcu, citind scrisoarea, a zîmbit, zicînd cu voce tare: "Viu este Domnul că este minciună clevetirea aceasta adusă asupra bărbatului nevinovat, care cu viața și cu facerea de minuni este deopotrivă cu părinții cei mari de demult, precum și tu singur, stăpîne, știi". Atunci patriarhul a zis: "Știu că înainte de greșeală era într-însul darul lui Dumnezeu; iar după ce a greșit, s-a luat darul de la dînsul". Iar Marcu a răspuns: "Domnul știe pe cei ce sînt ai Săi".

Atunci patriarhul a zis: "Dar ce vom face cu dînsul și cum mă sfătuiești?" Iar ava Marcu a zis: "Ascultă-mă pe mine, stăpîne, și primește sfatul robului tău. Adună sinod, cheamă episcopi nu numai din apus, ci trimite și la răsărit, ca să nu fie judecata lui Grigorie fără știrea împăratului și a patriarhului de acolo. Ci și binecredinciosul împărat, ca și patriarhul Constantinopolului să trimită oamenii săi. Apoi trimite și în Sicilia să aducă pe clevetitori și pe femeie; după aceea ce ne va povățui Dumnezeu aceea vom face". Iar patriarhul a zis: "Bun este sfatul tău, părinte". Apoi a scris o epistolă către binecunoscutul și credinciosul împărat Iustinian

și către prea sfințitul patriarh al Constantinopolului, vestindu-i și rugîndu-i să trimită la sinod bărbați cinstiți. Totodată a scris și exarhului său, care era în Sicilia, precum și la boierii și cetățenii Acragandiei, poruncindu-le ca îndată să trimită la dînsul în Roma pe toți clevetitorii lui Grigorie pînă la unul și pe femeia care zice că a păcătuit cu Grigorie.

Citind împăratul și patriarhul cărțile de la patriarhul Romei, s-au mirat de clevetirea adusă asupra lui Grigorie și, necrezînd-o, le-a părut rău pentru că de atîta vreme șade Grigorie în temniță, fiind nevinovat. Deci au trimis degrabă bărbați cinstiți; împăratul a trimis un boier al său, cu numele Marchian, iar patriarhul a trimis trei episcopi: al Ancirei, al Cizicului și al Corintului, precum și pe Constantin Hartofilaxul. Toți aceștia din Constantinopol și Sicilia s-au adunat la Roma, după al doilea an al șederii lui Grigorie în temniță.

Marchian, apropiindu-se de Roma ca la optsprezece stadii, a căzut într-o boală cumplită, încît toți deznădăjduiseră de viața lui. Și erau în mare supărare pentru dînsul episcopii care veniseră împreună cu dînsul și abia cu mare nevoie au venit la Roma. Deci erau toți îngrijorați pentru Marchian, căci nici un doctor nu putea să-i ajute la boala lui. Iar într-o seară s-a întîmplat a trece pe lîngă curtea în care avea gazdă Marchian femeia aceea a cărei fiică era tămăduită de Sfîntul Grigorie și a auzit plîngerea slugilor, apoi a întrebat pe unul dintre dînșii pentru ce plîng, iar el a zis: "Stăpînul nostru moare și de aceea plîngem". Iar ea a zis: "Dacă voiți ca stăpînul vostru să fie viu și sănătos apoi duceți-l și eu vă voi arăta un doctor, care numai cu cuvîntul îl va tămădui; pentru că și pe fiica mea și pe mulți a tămăduit în cetatea aceasta și nu este nici un neputincios care să fi ieșit de la dînsul fără vindecare". Ei, crezînd-o, au luat pe stăpînul lor cu patul și l-au dus după femeie. Iar Marchian nu știa ce-i fac slugile sale pentru că îl cuprinsese foarte mare fierbințeală și nu simțea nimic.

Ducîndu-i pe dînșii femeia la temniță, unde era Sfîntul Grigorie, a zis: "Aici șade doctorul acela care cu cuvîntul tămăduiește bolile". Apoi ducînd slugile pe stăpînul lor în temniță, l-au pus înaintea Sfîntului Grigorie și l-au rugat plîngînd să dea vindecare stăpînului lor. Sfîntul a strigat pe Marchian de două ori, iar el nu putea să-i răspundă. Deci, lăcrimînd fericitul, și-a pus mîna peste bolnav și îndată a adormit bolnavul pentru că nu dormise de 25 de zile. Iar la miezul nopții s-au apropiat de dînsul slugile lui și pipăindu-l n-au mai aflat fiebințeală într-însul; atunci au lăudat pe Dumnezeu. Deci, sfîrșindu-se noaptea și Sfîntul cîntîndu-și cîntarea înaintea dimineții s-a deșteptat Marchian și s-a sculat sănătos, încît se mira unde se află. Apoi văzîndu-l pe Sfîntul Grigorie l-a cunoscut și a căzut la picioarele lui, căci a priceput că, cu rugăciunile lui s-a vindecat de boală.

Făcîndu-se ziuă, au venit episcopii să cerceteze pe Marchian și nu l-au aflat. Apoi, înștiințîndu-se că l-au dus la Grigorie în temniță, au mers acolo. Și văzînd pe Marchian sănătos, șezînd și vorbind împreună cu Grigorie, s-au mirat și au zis către Sfîntul: "Binecuvîntat ești, Părinte Grigorie, că te-ai învrednicit de darul lui Dumnezeu a tămădui bolile omenești". Apoi sărutîndu-l cu dragoste l-au întrebat de cîtă vreme este în temniță. Iar el a zis: "De doi ani și patru luni". Atunci ei s-au mîniat foarte asupra patriarhului că de atîta vreme ține în temniță pe

nevinovatul bărbat, necercetînd pricina lui cu dinadinsul. Ei voiau să-l scoată din temniță, însă el nu voia, zicînd: "Nu-mi este cu trebuință și cu putință a ieși din locul acesta fără judecată și fără poruncă". Iar ei, mergînd au vestit patriarhului toate ce se făcuseră și el s-a mirat și a fost cuprins de mare spaimă.

Deci, a poruncit patriarhul Romei să se adune sinodul în biserica Sfîntului Ipolit, care era aproape de temniță și s-au adunat 150 de episcopi, precum și călugări de prin mînăstiri, încît nu mai era cu putință a încăpea toți în biserică. Apoi au fost aduși clevetitorii în număr de 110, cu Savin și cu Crescent. După aceea au trimis și la Sfîntul Grigorie trei episcopi și cinci preoți. Iar episcopul Răsăritului și hartofilaxul, văzînd pe Sfîntul Grigorie stînd la judecată cu mare smerenie, ca un osîndit, au lăcrimat.

Deci, a început patriarhul a întreba pe clevetitori, zicînd: "Care este vina pe care o aduceți episcopului vostru?" "Stăpîne, l-am aflat cu o femeie păcătuind". Zis-a lor patriarhul: "Dar cu ochii voștri l-ați văzut pe el păcătuind? Sau femeia v-a spus vouă?" Ei au zis: "Noi, stăpîne, am intrat să ne închinăm după obicei și am aflat pe femeie dormind în patul lui. Și am întrebat-o pe dînsa, iar ea a mărturisit înaintea exarhului și a tot poporul fărădelegea ce a făcut". Apoi au zis episcopii să se aducă femeia ca să declare înaintea sinodului. Iar ei au zis: "Cum poate să-l declare pe el, de vreme ce este îndrăcită, căci de cînd a greșit cu dînsa a ajuns-o pedeapsa lui Dumnezeu și acum o chinuie dracul".

Trimițînd, au adus femeia cea îndrăcită înaintea sinodului, fiind ținută de doi oameni și neștiind unde stă, căci era ieșită din minți. Apoi a zis patriarhul către clevetitori: "Nu se întreabă la judecată cei îndrăciți și cei fără de minte, ci voi, ticăloșilor, spuneți adevărul!" Iar ei au zis: "Noi acum am spus: Întrebați-l și pe cel care a făcut răul, ca să spună singur despre sine".

Iar Sfîntul Grigorie a oftat din adîncul inimii și a spus: *Sculatu-s-au asupra mea mărturii nedrepte; de cele ce nu știam m-au întrebat, răsplătitu-mi-s-au mie rele pentru bune*. Acestea zicînd el, a căzut femeia la pămînt, chinuindu-se de drac și se tăvălea înaintea picioarelor lui, spumînd și stînd înțepenită, încît s-au înspăimîntat toți cei ce o vedeau. Iar Sfîntul, rugîndu-se în sine, a zis: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos și pentru Sfinții Părinți care sînt adunați aici, ieși duhule necurat din făptura lui Dumnezeu ca venindu-și femeia în minte să spună adevărul despre mine!" Și îndată a scuturat-o duhul și a ieșit dintr-însa. Iar femeia zăcea ca o moartă. Și, luînd-o Sfîntul de mînă, a ridicat-o.

Stînd ea înaintea tuturor, a întrebat-o: "Cum te cheamă?" Iar ea a zis: "Evdochia mă cheamă". Zis-a ei hartofilaxul: "Dar cunoști pe episcopul tău?" Iar ea a zis: "Adevărat îl cunosc foarte bine că de multe ori l-am văzut umblînd prin cetate, cercetînd pe cei săraci, pe cei bolnavi și pe cei sărmani și dîndu-le multă milostenie, precum și eu ticăloasa de multe ori m-am învrednicit a lua milostenie din mîinile slugilor lui". Și iarăși a întrebat-o pe ea: "Dar făcut-a

episcopul vreodată păcat cu tine?" Iar ea, oftînd din adîncul inimii, a lăcrimat și, ridicîndu-și glasul său, a zis: "Viu este Domnul Puterilor că nu m-a cunoscut pe mine niciodată; ci acești oameni vicleni care stau înaintea voastră, Savin și Crescent, m-au silit pe mine ca să clevetesc pe bărbatul cel drept, făgăduindu-mi multă avere. Dumnezeu să le răsplătească lor pentru păcatul sufletului meu, căci m-au adus la o nevoie ca aceasta. Că de cînd m-au înșelat viclenii și am ascultat de sfatul lor, de atunci a intrat dracul în mine și m-a chinuit pînă acum".

Acestea zicînd, s-a aruncat la picioarele Sfîntului Grigorie, plîngînd și zicînd: "Miluiește-mă, robule al lui Dumnezeu și mă iartă pe mine ticăloasa, care am greșit ție, că viu este Domnul Dumnezeu, că nu mă voi scula de la picioarele tale, pînă cînd nu-mi vei făgădui iertare". Iar el a zis către dînsa: "Nu este al nostru a ierta păcatele, ci numai al Preamilostivului Dumnezeu, iar nouă se cuvine a ne ruga pentru iertarea păcatelor. Drept aceea și eu mă voi ruga bunătății Lui pentru tine, ca să-ți ierte păcatele tale". Deci, a ridicat-o pe ea de la pămînt și i-a cuprins frica pe toți cei ce erau de față la sinod, încît, mirîndu-se, ziceau: "Binecuvîntat este Domnul Dumnezeu, Care a arătat nevinovat pe robul Său, iar clevetirea a arătat-o a fi mincinoasă!"

Atunci patriarhul și toți episcopii s-au mîniat foarte asupra clevetitorilor și au început a-i certa cu cuvinte aspre a-i și defăima. Apoi a poruncit să-i despartă în două: pe clerici împreună cu Savin și cu Crescent de o parte, iar pe mireni de altă parte. Iar pe femeia care mințise asupra dreptului a lăsat-o liberă de pedeapsă, cu porunca lui Dumnezeu, doi ani și jumătate fiind chinuită de dracul. Iar pe începătorii răutății i-a judecat să-i surghiunească: pe Savin în Tracia, iar pe Crescent în Spania; apoi pe ceilalți clerici i-a judecat să-i trimită cu necinste în Ravena, ca acolo în legături și în mari nevoi să-și petreacă viața lor. Iar pe mireni i-a încredințat să-i judece Marchian boierul, trimisul împăratului. Acesta a poruncit să-i închidă pe toți în temniță, vrînd să-i pedepsească mai pe urmă cu diferite chinuri.

Începînd ostașii a-i duce pe ei la temniță se tînguiau cu toții și au strigat către Sfîntul cu mare glas, zicînd: "Miluește-ne, Părinte, robul lui Hristos, pe noi care am greșit ție, și nu ne da la chinuri cumplite!" Iar Sfîntul Grigorie, fiind cu adevărat fără răutate, a căzut înaintea patriarhului și a tot sinodul, rugîndu-i cu lacrimi pentru vrăjmașii săi, ca să-i miluiască și să nu-i chinuiască pentru dînsul. Și pînă într-atît a stăruit la dînșii cu rugăciunea cea cu osîrdie și cu multe lacrimi, căzînd la picioarele lor, încît, plîngînd toți, au zis: "Dacă tu singur îi ierți, apoi nici noi nu avem să-i chinuim". Deci au poruncit ostașilor să-i lase.

Apoi, stînd toți clevetitorii înaintea sinodului, s-a făcut un vifor mare și s-a cutremurat pămîntul, întunecîndu-se pămîntul și văzduhul, acoperindu-i pe toți cu o negură; și erau în mare frică, căci socoteau că, desfăcîndu-se pămîntul, îi va înghiți pe toți. Și tot sinodul, ridicîndu-și mîinile, striga: "Doamne miluiește-ne!" Apoi, încetînd viforul și văzduhul iarăși luminîndu-se s-a arătat pedeapsa lui Dumnezeu peste clevetitori. Pentru că s-au înnegrit fețele lor ca funinginea, iar lui Savin și lui Crescent, nu numai că li s-au înnegrit fețele, ci și gura li s-a încleștat, încît nu le era cu putință a vorbi. Și astfel i-a ajuns pedeapsa lui Dumnezeu! Tot

sinodul, văzînd o minune ca aceea, zicea: "Acum am cunoscut că a mîntuit Domnul pe unsul Său, l-a auzit pe el din cerul cel sfînt al Său, întru putere este mîntuirea dreptei lui".

După aceasta, patriarhul a zis către clevetitori: "Auziți, ticăloșilor! Iată că v-ați făcut cu înnegrirea feței voastre, asemenea tatălui vostru diavolul, cel demult înnegrit, pentru că ați adus clevetire mincinoasă asupra acestui bărbat drept și sfînt. Deci și noi poruncim vouă ca din ziua de astăzi să fiți robi episcopului Acragandiei precum și episcopilor care vor fi după dînsul, voi și fiii voștri și neamul vostru pînă în veac. Și din neamul vostru să nu fie niciodată preot ori cleric. Apoi episcopul care va îndrăzni să facă din neamul vostru preot ori diacon sau orice fel de cleric, știind fărădelegea lucrului vostru, de acum acela să fie blestemat".

Deci a plăcut la tot sinodul judecata aceea. Iar femeia care clevetise pe Sfîntul, șezînd și căzînd cu fața la pămînt, striga cu plîngere către episcop, zicînd: "Miluiți-mă, Sfinților Părinți, și lăsați-mă într-o mînăstire de fecioare; căci de acum nu mă voi mai întoarce în cetatea mea". Deci a fost dată la mînăstirea Sfintei Mucenițe Cecilia și au îmbrăcat-o în chip călugăresc în care a petrecut nevoindu-se douăzeci și doi de ani, răposînd întru adevărată pocăință. Apoi s-a făcut mare bucurie în tot sinodul pentru îndreptarea Sfîntului Grigorie.

Cînd a sosit ceasul al nouălea din zi, patriarhul a poruncit Sfîntului Grigorie să săvîrșească dumnezeiasca Liturghie. Iar cînd slujea, mulți din episcopii cei vrednici au văzut darul Sfîntului Duh pogorîndu-se asupra lui Grigorie. Iar după Sfînta Liturghie, patriarhul a dat o masă tuturor și s-au ospătat, dînd slavă lui Dumnezeu.

În acea vreme s-a întîmplat la Roma un lucru. Niște copaci foarte frumoși și mari, în număr de zece, ce erau spre podoaba bisericii Sfinților Apostoli Petru și Pavel, au venit pe rîu și au stat în mijlocul apei, ca și cum ar fi fost înfipți sau întăriți acolo. Pentru această pricină le era greu corăbierilor a trece, căci opreau rîul prin lungimea lor și de multe ori, adunîndu-se cetățenii, încercau să-i tragă afară, dar nu puteau pentru că erau ținuți cu oarecare putere nevăzută. Deci a rugat patriarhul pe Sfîntul Grigorie ca să miște el cu rugăciunea acei copaci din locul acela. Și a mers acolo Sfîntul Grigorie, urmînd după dînsul mulțime de popor.

Venind pînă la rîu, a văzut un cuptor aprins, și abătîndu-se din cale, a luat cărbuni aprinși în poalele mantiei sale și s-a dus. Sosind la acei copaci, a pus tămîie peste cărbuni și, făcînd rugăciune, a cădit cu poalele mantiei ca o cădelniță, fiind pline de cărbuni aprinși, încît se mirau toți, văzînd că mantia sfîntului nu se ardea de foc, precum odinioară rugul care ardea fără mistuire. Iar după sfîrșitul rugăciunii a poruncit oamenilor ca să tragă copacii la mal, care îndată s-au mișcat și s-au făcut ușori, mai presus de fire, încît fără osteneală i-au tras. Apoi au aflat pe ei o scrisoare scrisă astfel: "Cinci copaci sînt ai Sfîntului Apostol Petru, iar cinci copaci sînt ai Sfîntului Apostol Pavel".

După aceea, iarăşi a adunat patriarhul Romei pe episcopi de au judecat pe Eleusie, ereticul mai sus pomenit, ca să-l trimită în surghiun în Spania, iar pe Sfîntul Grigorie l-a slobozit cu cinste la scaunul său; însă el a mers mai întîi la Constantinopol, unde a fost primit cu cinste de împăratul şi de patriarhul, apoi s-a întors în Sicilia.

Cetăţenii Acragandiei, înştiinţîndu-se de venirea păstorului lor, i-au ieşit în întîmpinare cu psalmi şi cu cîntări, bucurîndu-se de întoarcerea lui şi l-au primit cu mare cinste. Iar Sfîntul n-a intrat în biserica profanată de eretici, nici în episcopie. Ci a zidit degrabă altă biserică preafrumoasă în numele Sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel şi alte case şi-a făcut pentru locuinţa lui. Apoi a vieţuit ani îndelungaţi, păscînd bine turma lui Hristos.

El a scris multe cuvinte de învăţătură şi a făcut minuni fără număr. Apoi, ajungînd la adînci bătrîneţe, a lăsat această viaţă pămîntească şi a început pe cea cerească şi veşnică, împreună cu Hristos Domnul, a Căruia este slava în veci. Amin.

55. SFÎNTUL ANTONIE DE LA IEZERU-VÎLCEA
(23 NOIEMBRIE)

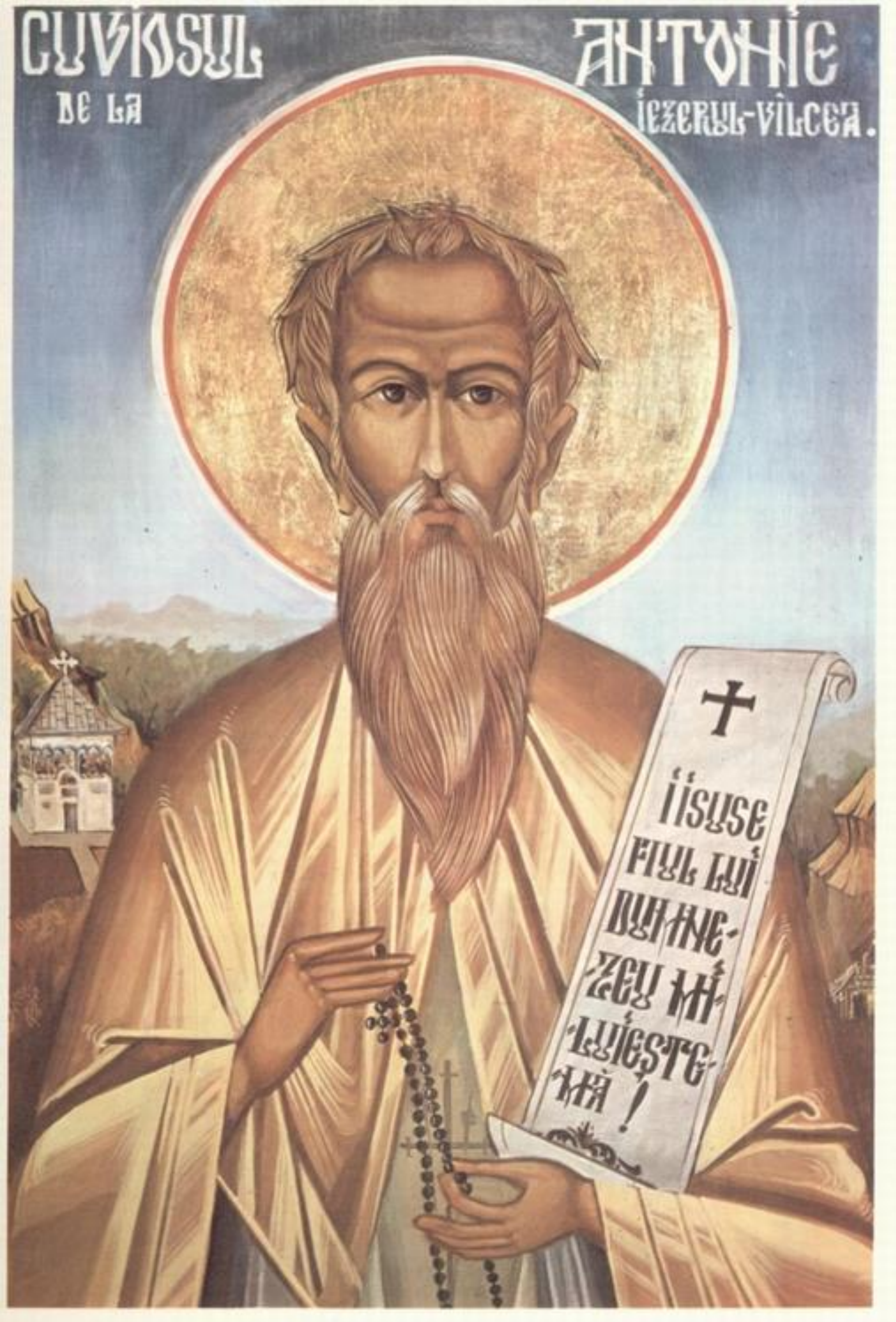

Acest fericit părinte Antonie era de neam român și a trăit pe vremea binecredinciosului voievod Matei Basarab și a voievodului martir Sfîntul Constantin Brîncoveanu. A crescut în dreapta credință mergînd de mic la Sfînta Biserică, unde își găsea desfătarea sufletească.

Înaintînd cu vîrsta a ajuns preot, spre slava lui Dumnezeu și bucuria duhovnicească a părinților săi.

Lăsînd desfătarea lumii acesteia, a îmbrățișat viața monahicească în prea frumoasa pustie de la Schitul Iezeru, în ținutul Vîlcii. Aici Cuviosul Antonie s-a arătat dintru început foarte sîrguincios la toată osteneala și asprimea vieții mînăstirești. Atît de mare era nevoința sa, încît celorlalți viețuitori din chinovie li se părea că fericitul Antonie ar fi în trup duhovnicesc.

Dorind să sporească nevoințele sale, cu blagoslovenia egumenului mînăstirii a mers la episcopul locului, Ilarion, să-i ceară binecuvîntarea să plece în Muntele Athos. Episcopul cunoscîndu-l că este monah îmbunătățit și poate fi multora de folos aici, a stăruit ca el să rămînă în țară. Deci, întorcîndu-se Cuviosul la Schitul Iezeru și văzînd că Biserica se ruinează, s-a umplut de rîvnă și, cu ajutorul lui Dumnezeu, al episcopului Ilarion și cu agoniseala lui a reînnoit sfîntul locaș.

După multe nevoințe, Cuviosul Antonie s-a aprins de dorul pustniciei, pentru care fapt, cu binecuvîntarea egumenului său a ieșit din schit și cercetînd mai îndeaproape pustia, a găsit o peșteră mică într-o stîncă. Acolo, singur a săpat o bisericuță în care s-a rugat neîncetat ziua și noaptea. Urîtorul de oameni, diavolul însă, i-a adus multe ispite și supărări, dar pe toate le-a biruit cu darul lui Dumnezeu, cu rugăciunea și neîncetata lucrare. Cine poate să spună priveghierile Cuviosului de toată noaptea, postirile și plecăciunile genunchilor săi?

Cuviosul Antonie era mic de stat și gîrbov de bătrînețe, barba deasă, scurtă și destul de albă, vesel la căutătură, obrazul frumos, puțin iute din fire și lesne iertător. Îmbrăcămintea sa era simplă și numai cele de trebuință purta.

Pentru înfrînarea trupului purta un brîu din lanțuri de fier împrejurul său, iar hrana sa o lua abia la al nouălea ceas și atunci numai pîine uscată și apă, dar acelea cu măsură. Vin și băutură amețitoare nu a gustat niciodată. Pe pat nu dormea, ci numai pentru osteneală stătea rezemat de niște pietre. Lacrimile nu-i lipseau din ochi niciodată la rugăciune.

Cu harul lui Dumnezeu, Cuviosul cunoscînd că trecerea din lumea aceasta îi este aproape, a chemat pe ucenicul său Nicolae, cu patruzeci de zile mai înainte și i-a spus în taină: "Sîrșitul mi s-a apropiat. După ieșirea sufletului, să te nevoiești să pui trupul meu în gropnița pe care eu am săpat-o aici în piatră".

După patruzeci de zile, îmbolnăvindu-se Cuviosul, vorbind în pace cuvinte de învăţătură pentru suflet, a adormit în Domnul.

56. VIAŢA ŞI PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC CLEMENT, PAPĂ AL ROMEI

(24 NOIEMBRIE)

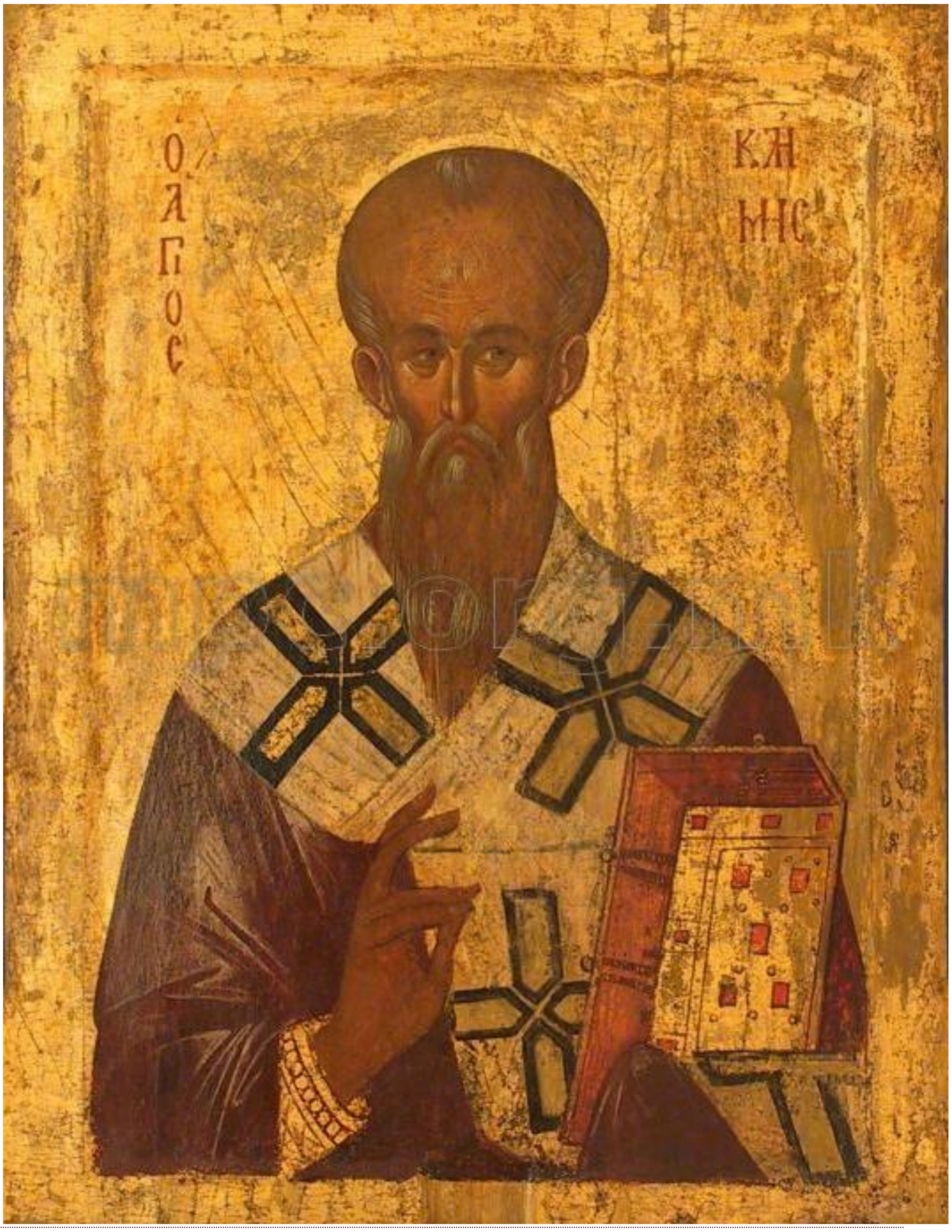

În slăvita și marea cetate Roma cea veche era un om slăvit și de neam mare, cu numele Faust, care își trăgea neamul său din împărații Romei, cei de demult, avînd femeie cu numele Matilda care, de asemenea, era de neam împărătesc, fiind rudenia lui August și a lui Tiberiu, cezarii Romei, pe care însuși cezarul a dat-o lui Faust de soție. Și erau amîndoi necredincioși, îndeletnicindu-se cu închinarea idolilor. Aceștia au născut mai întîi doi fii gemeni și au numit pe unul Faust iar pe celălalt Faustinian. După aceea au născut și pe al treilea fiu și i-au pus numele Clement.

Faust, avea un frate cu obiceiul rău și fără de rușine, care, văzînd pe femeia fratelui său că era foarte frumoasă, s-a rănit cu frumusețea ei și voia să o amăgească spre desfrînare. Dar ea, fiind plină de înțelepciune, nu voia să-și necinstească casa sa cea de bun neam, și-l îndepărta în tot chipul de la sine pe acel desfrînat. Și nevrînd a-l vădi pe el, nu spunea la nimeni despre aceasta, nici chiar bărbatului său, temîndu-se ca să nu iasă pentru dînșii veste rea în popor, și să-și facă de rîs casa.

Matilda, văzînd însă că nu poate în alt fel să scape de dînsul, de nu se va depărta de ochii și vecinătatea lui, s-a gîndit la un lucru ca acesta, și a zis odată către bărbatul ei: "Un vis minunat am avut în această noapte domnul meu. Am văzut un bărbat cinstit și bătrîn ca unul dintre zei, zicînd către mine: Tu și cei doi fii gemeni ai tăi de nu veți ieși din Roma vreo zece ani, cu moarte neașteptată și pierzătoare veți muri împreună cu dînșii".

Acestea auzind Faust, bărbatul ei, s-a înspăimîntat și mult gîndindu-se la aceasta, a socotit să o trimită pe ea din Roma, undeva, împreună cu cei doi copii, vreo zece ani, căci zicea întru sine: "Mai bine este să trăiască iubita mea soție împreună cu fiii mei, chiar și în altă țară străină, decît să moară aici de moarte grabnică și neașteptată".

Deci, pregătind o corabie cu toate cele de trebuință, a trimis-o pe ea în țara elinească, în cetatea Atena, împreună cu cei doi fii gemeni, Faust și Faustinian, cu robi și cu roabe și cu multă avere; și i-a poruncit ca, după ce va ajunge la Atena, să dea pe amîndoi copiii la învățătura înțelepciunii elinești. Așa s-au despărțit unul de altul, cu nespusă jale și cu multe lacrimi. Matilda împreună cu cei doi copii, intrînd în corabie, au pornit pe mare; iar Faust împreună cu fiul său cel mai tînăr, Clement, au rămas în Roma.

Mergînd Matilda cîteva zile pe mare, s-a ridicat o furtună cu valuri mari, iar corabia fiind dusă de vînt și de valuri într-o țară neștiută, s-a sfărîmat acolo la miezul nopții, și s-au înecat cu toții. Iar Matilda, purtată de valuri, a fost aruncată pe o piatră într-un ostrov, în dreptul cetății ce se numea Antandros, care era în părțile Asiei, și se tînguia nemîngîiată pentru fiii ei înecați, și de supărarea aceasta mare voia să se arunce și dînsa în mare. Dar văzînd-o goală,

plîngînd foarte și suspinînd cumplit, oamenilor de pe acolo li s-a făcut milă de dînsa și ducîndo în cetatea lor, au îmbrăcat-o. Și venind la dînsa niște femei iubitoare de străini, o mîngîiau și își spuneau fiecare întîmplările cele rele, făcîndu-i oarecum mîngîiere în mîhnirea ei.

Iar una dintr-însele i-a povestit, zicînd: "Bărbatul meu era corăbier foarte tînăr și s-a înecat în mare, iar eu am rămas văduvă tînără, și mulți voiau să mă ia în a doua căsătorie. Dar eu iubind pe bărbatul meu și după moartea lui, am vrut a petrece întru văduvie. Deci, de voiești să petreci împreună cu mine în casa mea, vom lucra amîndouă cu mîinile noastre și ne vom hrăni. Matilda s-a învoit cu sfatul femeii și, petrecînd în casa ei, se ostenea lucrînd cu mîinile și cu aceasta cîștigîndu-și hrana sa.

Deci a petrecut astfel douăzeci și patru de ani. Iar fiii ei, Faust și Faustinian, de asemenea după ce s-a sfărîmat corabia, din purtarea de grijă a lui Dumnezeu, s-au aflat vii; căci văzîndu-i niște tîlhari de mare, ce se întîmplaseră atunci pe acolo, i-au luat pe dînșii în vasele lor, și ducîndu-i în Cezareia lui Stratonic, i-au vîndut unei femei cu numele Iusta, care i-a crescut pe dînșii ca pe fiii ei și i-a dat la învățătura cărții. Învățînd ei toată înțelepciunea cea elinească, au auzit mărturisirea Evangheliei lui Hristos și primind Sfîntul Botez, urmau Sfîntului Apostol Petru.

Iar Faust, tatăl lor, viețuind în Roma cu Clement, nu știa nimic de nevoia ce se întîmplase femeii sale și copiilor lui. Și trecînd un an, a trimis niște slugi ale sale la Atena, ca să vadă cum petrece femeia sa și copiii săi, trimițîndu-le și multe din cele de trebuință. Iar ei mergînd, nu s-au mai întors. În al treilea an s-a îngrijorat, pentru că nu avea nici o veste de la soția sa și de la copii, și a trimis la Atena alte slugi cu cele de trebuință. Iar ei, mergînd acolo și neaflînd pe nici unul dintre dînșii, s-au întors în al patrulea an și au spus că nu au aflat nicidecum pe stăpîna lor în Atena, nici n-a auzit cineva de dînșii acolo, și nici de urma lor nu s-a aflat.

Auzind acestea, Faust, a căzut în mare întristare, tînguindu-se cu amar. Și, înconjurînd toate porturile Romei, întreba pe corăbieri dacă n-au văzut sau să fi auzit cineva de soția sa și de copiii săi. Sau dacă n-a aflat cineva măcar trupul femeii sale cu cei doi copii ai săi, la marginea mării. Dar nimic n-a putut afla de la cineva. Deci, pregătind o corabie și luînd cîteva slugi și avere, a pornit el însuși în căutarea soției și a iubiților săi fii. Iar pe Clement, fiul său cel mai tînăr, l-a lăsat cu celelalte slugi credincioase ca să învețe carte. Și a umblat mult prin toată lumea, pe mare și pe uscat, căutînd mulți ani pe soția și pe copiii săi, dar nu i-a găsit.

Deznădăjduindu-se de dînșii foarte, îi era mare jale de aceasta. Apoi, din pricina acestei supărări, nu a mai vrut să se întoarcă acasă, părîndu-i-se lucru cu nedreptate a se îndulci singur de bunătățile acestei lumi, fără iubita sa soție, de care avea mare dragoste pentru marea și plina ei înțelegere și înțelepciune.

Deci, lepădîndu-se de toată cinstea și slava lumească, umbla prin țări străine ca un sărac și nu spunea nimănui cine este. Iar copilul Clement, venind în vîrsta desăvîrșită și învățînd bine învățătura filosofiei și, văzîndu-se lipsit de tatăl său și de maica sa, era totdeauna mîhnit. Căci acum erau douăzeci și patru de ani de cînd se dusese maica sa, iar de cînd plecase tatăl său de acasă erau douăzeci, și, deznădăjduindu-se de viața lor, plîngea pentru dînșii ca pentru cei morți. Încă își aducea aminte și de sfîrșitul său, că o să moară și nu știe unde se va afla după moarte, socotind dacă mai este oare altă viață, după această puțină vreme, sau nu.

Aceasta gîndind, totdeauna îi erau ochii plini de lacrimi, și nu voia să se mîngîie cu nici un fel de veselie lumească, ci totdeauna se arăta tulburat și cu fața posomorîtă, suspinînd greu. Apoi, auzind de venirea lui Hristos în lume, căuta să știe despre aceasta mai cu adevărat.

După aceea i s-a întîmplat a vorbi cu un om cu bună credință, care a zis către dînsul că Fiul lui Dumnezeu a venit în Iudeea și a propovăduit tuturor viața veșnică, de vor viețui după voia Părintelui ceresc, ce L-a trimis pe El. Și tuturor celor ce-L vor asculta, le-a făgăduit să le dea bunătățile cele negrăite în veacul ce va să fie; iar cei ce se leapădă de Dînsul și nu primesc învățătura Lui vor fi munciți în veci în focul gheenei.

Auzind Clement acestea, s-a aprins cu rîvnă nespusă ca să știe mai cu adeverire despre Hristos și despre învățăturile lui. De aceea s-a gîndit să meargă în Iudeea unde se răspîndise buna vestire a lui Hristos. Deci, lăsînd casa sa cu mulțimile de averi, a plecat cu vreo cîteva slugi credincioase și, luînd aur din destul, a intrat într-o corabie și a pornit în părțile Iudeii. Dar făcîndu-se furtună pe mare, a fost dus în Alexandria, și aflînd acolo pe Sfîntul Varnava, a ascultat cu plăcere învățătura lui despre Hristos. Apoi a plutit în Cezareea lui Stratonic, unde a aflat pe Apostolul Petru și, fiind botezat de dînsul, îi urma lui împreună cu ceilalți ucenici, între care erau și cei doi frați ai lui gemeni, Faust și Faustinian. Însă nu-i cunoștea pe dînșii că-i sînt frați, nici ei nu-l puteau cunoaște pe dînsul, de vreme ce foarte de mici se despărțiseră unii de alții și nu mai țineau minte fețele unul altuia.

Mergînd Petru în Siria, a trimis înaintea sa pe Faust și pe Faustinian, iar pe Clement l-a oprit lîngă sine și, intrînd într-o corabie, a plutit pe mare și înnoptînd apostolul îl întreba pe Clement despre neamul lui. Iar el i-a spus lui toate cu de-amănuntul, de ce neam bun este și cum a plecat maica sa din Roma împreună cu doi copii, în urma unei vedenii pe care a avut-o în vis, și cum, după patru ani, a plecat și tatăl său spre căutarea ei și nu s-a mai întors. Iar acum sînt douăzeci de ani de cînd nu aude de dînșii nimic și i se pare că părinții și frații lui sînt morți. Iar Petru s-a uimit auzind povestirea lui. Și în acea vreme, din purtarea de grijă a lui Dumnezeu, a stat corabia în insula aceea în care era Matilda, maica lui Clement.

Deci au ieșit oarecare din corabie și au mers în cetate să cumpere cele de trebuință și a ieșit și Sfîntul Petru; iar Clement a rămas în corabie. Mergînd Petru către cetate, a văzut pe bătrîna Matilda, șezînd lîngă poarta cetății cerînd milostenie, căci acum nu mai putea să se hrănească din osteneala ei, că-i slăbiseră mîinile. De aceea cerea milostenie și cu aceasta se hrănea pe sine și pe cealaltă bătrînă, care o primise pe ea în casa sa, și care de asemeni slăbise și zăcea acasă bolnavă.

Văzînd Sfîntul Apostol pe Matilda, a cunoscut-o cu duhul că este străină și a întrebat-o despre patria sa. Iar ea, oftînd greu, a lăcrimat și a zis: "O, amar mie străina, că nu este altă femeie în lumea aceasta mai nevoiașă și mai ticăloasă decît mine". Iar Sfîntul Petru, văzînd-o pe ea lăcrimînd și zicînd acestea, a început a o întreba mai cu dinadinsul, cine este și de unde este. Și a cunoscut-o pe dînsa și a mîngîiat-o cu cuvintele, zicînd: "Eu știu pe fiul tău cel mai tînăr, Clement, și se află acum chiar în părțile acestea". Iar ea auzind despre fiul său, s-a făcut ca o moartă de spaimă și de bucurie. Iar Petru luînd-o de mînă a ridicat-o de la pămînt și i-a spus să meargă după el la corabie, zicîndu-i: "Nu te tulbura, bătrîno, că îndată vei ști cu adevărat despre fiul tău".

Mergînd către corabie, le-a ieșit Clement întru întîmpinare, care, văzînd pe femeie urmînd lui Petru, se mira. Iar ea, uitîndu-se asupra lui Clement, a început a-l cunoaște pe el după asemănarea feței cu tatăl său și a întrebat pe Petru: "Oare nu este acesta Clement, fiul meu?" Iar Petru a zis: "Acesta este". Iar Matilda a căzut pe grumazii lui Clement, plîngînd. Clement, neștiind cine este acea femeie și pentru ce plînge, o depărta pe ea de la sine. Iar Petru a zis către dînsul: "Nu depărta, fiule, pe aceea ce te-a născut pe tine". Iar Clement, auzind aceasta, a lăcrimat și a căzut la picioarele ei, sărutîndu-le și plîngînd. Deci, li s-a făcut lor mare bucurie pentru aflarea și cunoștința lor. Și s-a rugat Sfîntul Petru pentru dînsa către Domnul și i-a tămăduit mîinile, iar ea a rugat pe Sfîntul Apostol pentru tămăduirea bătrînei sale. Sfîntul Petru, mergînd în casa ei, a ridicat-o din patul durerii, apoi i-a dat Clement o mie de drahme, pentru hrana maicii sale.

După aceea, luînd pe maica sa împreună cu bătrîna cea vindecată, le-au dus în corabie și au pornit pe apă. Atunci Matilda l-a întrebat fiul despre bărbatul ei Faust, și auzind că a plecat spre căutarea ei și de douăzeci de ani nu se aude nimic de dînsul, se tînguia cu amar ca după un mort, căci nu mai nădăjduia a fi el între cei vii. Apoi, ajungînd în Antandros, au lăsat corabia și au început a călători pe uscat împreună cu Matilda și cu bătrîna ei.

Sosind în Laodiceea, i-au întîmpinat pe ei Faust și cu Faustinian, care merseseră acolo mai înainte de dînșii. Aceia au întrebat pe Clement: "Cine este femeia străină și cu cealaltă bătrînă, care vin împreună cu voi?" Iar Clement a răspuns: "Este maica mea pe care am aflat-o în această țară străină". Deci, a început a le spune lor toate pe rînd, de cîtă vreme nu s-a văzut cu maica sa și cum a plecat din casă împreună cu doi feciori gemeni. Iar ei, auzind acestea, au cunoscut că Clement este fratele lor, și că aceea este maica lor, și începînd a plînge de mare bucurie, au strigat: "Cu adevărat aceasta este maica noastră Matilda, și acesta este fratele nostru

Clement, că noi sîntem frații cei gemeni, Faust și Faustinian, care am plecat din Roma împreună cu maica noastră". Și căzînd unul pe grumazul celuilalt au plîns mult, sărutîndu-se cu dragoste.

Atunci puteai vedea veselindu-se maica și fiii săi, pentru că i-a văzut pe dînșii sănătoși și povesteau unul altuia, că, cu judecățile lui Dumnezeu, s-au izbăvit de înec. Apoi preamăreau pe Dumnezeu, bucurîndu-se, și numai de aceasta le era lor supărare, că nu știau nimic despre tatăl lor. După aceea au rugat pe Apostolul Petru să boteze pe maica lor. Deci a ieșit a doua zi la mare, foarte de dimineață, și a botezat la un loc ascuns și pe Matilda și pe cealaltă bătrînă, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh și a trimis-o înaintea sa, ca să meargă cu fiii săi la gazdă.

Sfîntul Petru a mers apoi pe altă cale și iată că era în cale un bătrîn cinstit, cărunt la barbă, dar cu haine proaste îmbrăcat, care aștepta pe Petru, căruia, făcîndu-i urare de dragoste, a zis: "Te văd pe tine om străin și nu prost, chiar fața ta te arată a fi un om cu bună pricepere, deci voiesc a vorbi puțin cu tine". Iar Petru a zis: "Grăiește, domnule, ce voiești". Și a început a grăi omul acela astfel: "Te-am văzut acum făcînd rugăciune la un loc ascuns lîngă țărm, și luînd seamă în taină, m-am dus și te-am așteptat puțin aici, vrînd ca să-ți spun că în deșert vă osteniți, rugîndu-vă lui Dumnezeu; pentru că El nu este nici în cer nici în pămînt și nu are nici un fel de purtare de grijă pentru noi, ci toate se fac după întîmplare. Deci, nu vă înșelați făcînd rugăciuni lui Dumnezeu, Care nu există".

Sfîntul Petru, auzind aceste cuvinte ale lui, a zis: "Prin ce cunoști acestea, că toate se fac nu după rînduiala lui Dumnezeu și nici după purtarea de grijă a Lui, ci după întîmplare? Și cu ce fel de dovadă adeverești că nu există Dumnezeu? Și dacă nu există Dumnezeu, apoi cine a făcut cerul și l-a împodobit cu stele? Cine a întemeiat pămîntul și l-a înfrumusețat cu flori?"

Iar omul acela, oftînd din adîncul inimii a zis: "Eu, stăpîne, știu citirea stelelor și am slujit zeilor cu atîta osîrdie ca nimeni altul și am cunoscut că toate sînt înșelăciune, pentru că nu este nici un fel de Dumnezeu. Pentru că, de ar fi fost Dumnezeu în cer, ar fi auzit suspinul celor ce plîng și ar fi luat aminte spre rugăciunea celor ce se roagă și ar fi căutat spre amărăciunea inimii celor ce slăbesc de supărare. Ci de vreme ce nu este Cel ce ascultă, nici Cel ce mîngîie în supărări, de aici dar mă încredințez că nu există Dumnezeu. Pentru că, de ar fi fost, m-ar fi auzit și pe mine care m-am tînguit întru amărăciunea inimii.

Căci iată, precum mă vezi, stăpîne, de douăzeci de ani și mai bine mă aflu în mare supărare, și o, vai mie, cît de multe rugăciuni am făcut către toți zeii! O, cît de multe lacrimi am vărsat și nici un zeu nu m-a auzit și a fost deșartă toată osteneala mea". Iar Sfîntul Petru a zis: "Pentru aceasta n-ai fost auzit de atîta vreme, pentru că te-ai rugat la mulți zei deșerți și mincinoși; iar nu către Unul adevăratul Dumnezeu, în Care credem noi și ne rugăm Lui".

Sfîntul Petru, vorbind multă vreme cu omul acela și întrebînd despre Dumnezeu, l-a cunoscut din povestirea lui, că el este Faust, tatăl lui Clement și al fraților lui, și bărbatul Matildei. Apoi a zis către dînsul că, de va crede întru Unul adevăratul Dumnezeu, Care a făcut cerul și pămîntul, apoi îndată va vedea pe femeia și pe fiii săi, întregi și sănătoși. Iar el a zis: "Au doar vor învia din morți femeia mea și copiii mei? Căci eu singur am cunoscut din citirea stelelor și de la prea înțeleptul Anuvion, cititorul de stele, m-am încredințat că femeia mea și cei doi copii s-au înecat în mare".

Sfîntul Petru l-a luat în gazdă la sine și cînd a intrat Faust și a văzut pe Matilda, s-a înspăimîntat; și uitîndu-se la dînsa cu dinadinsul și cu mirare, tăcea. Apoi a zis: "Ce minune este aceasta? Pe cine văd eu acum? Și apropiindu-se mai mult, a strigat: "Cu adevărat aceasta este iubita mea soție!" Și îndată de bucurie amîndoi au plîns, încît nu puteau nici a grăi unul către celălalt, căci a cunoscut și Matilda pe bărbatul său. Și abia venindu-și în fire, Matilda a putut zice: "O, preaiubitul meu Faust, dar cum te-ai aflat viu pînă acum? Pentru că eu am auzit că ești mort".

Atunci s-a făcut tuturor negrăită bucurie, căci s-au recunoscut soții, asemenea și fiii cu părinții lor și, îmbrățișîndu-se plîngeau și se bucurau, mulțumind lui Dumnezeu. Toți cei care se întîmplaseră acolo, văzînd acestea, au plîns și au mulțumit lui Dumnezeu. Atunci Faust, rugînd pe Apostolul, cerea Botezul, căci credea fără îndoială întru Unul adevăratul Dumnezeu. Și, fiind botezat, înălța lui Dumnezeu rugăciuni de mulțumire, cu lacrimi. Apoi s-au dus de acolo toți în Antiohia.

Acolo, învățînd credința lui Hristos, s-a înștiințat ighemonul Antiohiei despre Faust, că este de neam împărătesc, și despre femeia și fiii lui, cum și de întîmplarea lor. Și îndată a trimis vestitori la Roma și a spus cezarului toate cele despre dînșii. Iar cezarul a scris înapoi ighemonului ca degrabă, cu mare cinste să-i aducă la Roma. Făcîndu-se aceasta, cezarul s-a bucurat de întoarcerea lor și, auzind toate cele ce li s-au întîmplat, a plîns mult.

Apoi au făcut ospăț mare în acea zi și i-a cinstit foarte, iar a doua zi le-a dat bogăție multă, robi și roabe, și i-au adus în slavă mare și au fost cinstiți de toți.

De atunci viețuiau în foarte bună credință, dînd milostenie multă la săraci, și au petrecut în acea bună stare vreme îndelungată și în bătrîneți bune. Apoi împărțind toate, celor ce le trebuia ajutor, s-au dus către Domnul. Iar fiii lor au rămas îndeletnicindu-se în apostoleștile învățături, căci acum venise și Sfîntul Petru în Roma. Iar mai vîrtos fericitul Clement era ucenic nedespărțit al Sfîntului Petru și părtaș al tuturor căilor, ostenelilor și răbdărilor lui pentru Hristos

și propovăduitor al bunei Lui vestiri. Apoi l-a așezat Sfîntul Petru ca episcop al Romei, mai înainte de răstignirea sa de către Nero.

După aceea, Sfîntul Petru sfîrşindu-se, după episcopul Lin și după episcopul Clit a urmat Clement, care îndrepta bine corabia lui Hristos prin mijlocul viforului și al învăluirii, fiind tulburată pe acea vreme de chinuitori. Deci, Clement păștea turma lui Hristos cu multă osteneală și răbdare, fiind înconjurat pretutindeni de cumpliți chinuitori, ca de niște lei ce răcnesc și ca de niște lupi ce răpesc, care căutau să înghită și să piardă credința creștinească. Și, fiind în atîtea nevoi și prigoniri, nu înceta a se îngriji cu multă sîrguință de mîntuirea sufletelor omenești.

Astfel, a întors la Hristos mulțime de popor necredincios, nu numai din poporul cel de jos, ci și din palatele împărătești, pe mulți din cei de neam mare și slăviți, între care era și un oarecare Sisinie și mulți din rudeniile împăratului Nerva. Deci, atît se ostenea întru bunăvestirea lui Hristos, încît odată, în ziua Paștilor, a botezat în mărturisirea Treimii patru sute douăzeci și patru de oameni, care erau toți de neam mare. Pe Domnila, nepoata sa, care era logodnica lui Avrilian, fiul antipatului celui dintîi al Romei, a sfințit-o spre păzirea fecioriei sale și a împărțit Roma la șapte grabnici scriitori, ca să scrie faptele sfinților mucenici, care erau omorîți atunci pentru Hristos.

Dar cînd cu învățătura sa, cu ostenelile, cu facerea minunilor și cu felul vieții sale plină de fapte bune, înmulțea Biserica lui Hristos, atunci a ridicat diavolul vrăjmași, pe Torcutian comitele, care, văzînd mulțimea cea nenumărată a celor ce crezuseră în Hristos prin învățătura lui Clement, a învățat pe unii din popor să se scoale cu vrajbă asupra lui Clement și asupra credincioșilor creștini.

În acea vreme stăpînea în cetatea Romei, Mamertin, eparhul și s-a făcut tulburare în poporul Romei pentru Clement. Și, mergînd cei ce ridicară tulburarea la eparh, începînd a cleveti împotriva lui Clement, ziceau: "Pînă cînd va defăima acesta pe zeii noștri?" Iar alții grăiau împotrivă, apărînd pe Clement și zicînd: "Dar ce rău a făcut omul acesta? Sau ce bine n-a făcut? Căci pe fiecare bolnav care-l cerceta l-a făcut sănătos și oricine are supărări și aleargă la dînsul dobîndește mîngîiere, nefăcînd supărare nimănui, ci multe faceri de bine a arătat tuturor".

Alții, fiind aprinși cu duhul vrăjmașului, strigau: "Toate acestea făcîndu-le cu farmece, dezrădăcinează slujbele zeilor noștri. Pe Jupiter nu-l mărturisește a fi dumnezeu, iar pe Heracle păzitorul nostru îl numește duh necurat. Despre cinstita Afrodita spune că a fost desfrînată, iar Vesta cea mare zice că va fi arsă cu foc; asemenea și pe cinstita Atena, pe Artemida, pe Hermes, pe Cronos și toate numele zeilor noștri și capiștele lor cu ocări le necinstește. Deci, sau să jertfească zeilor noștri, sau să fie omorît".

Iar Mamertin, eparhul cetății, nerăbdînd gîlceava și tulburarea poporului, a poruncit să aducă la sine pe Sfîntul Clement și a început a grăi către dînsul: "Din rădăcină de neam bun ai ieșit, precum mărturisește despre tine toată mulțimea Romei, dar te-ai înșelat și pentru aceasta nu poate mulțimea să te rabde și să tacă. Căci nu știe pe care dumnezeu cinstești, nici pe Acela ce se zice Hristos, Care este potrivnic zeilor noștri. Deci, se cade ție să lepezi toată înșelăciunea și rătăcirea de bună voie și să te închini zeilor, cărora, după obicei, ne închinăm toți".

Sfîntul Clement a răspuns: "Rog mintea ta cea bună ca să iei seamă la răspunsul meu și nu la graiurile rele ale poporului celui nepedepsit și care gîlcevește asupra mea în deșert. Căci deși vorbesc mulți asupra noastră, însă nu pot să ia de la noi ceea ce sîntem, fiindcă noi sîntem oameni cu minte și înțelepți, iar ei sînt fără de pricepere. Ei vorbesc fără de socoteală asupra lucrului cel bun, și totdeauna tulburările și gîlcevile dintre cei nepedepsiți, s-au obișnuit a ieși. Drept aceea, poruncește-le mai întîi să tacă și, făcîndu-se liniște, să grăiască omul cel priceput, cu socoteală, pentru mîntuirea sa și să caute pe adevăratul Dumnezeu, Căruia are să se închine cu credință".

Acestea și mai multe grăind sfîntul, n-a aflat eparhul vină într-însul și a trimis la împăratul Traian, vestindu-l despre Clement, că s-a sculat poporul asupra lui pentru zei, și nu încetează a striga, însă nu se află asupra lui nici o mărturisire vrednică de crezut. Iar împăratul Traian a scris eparhului ca "Clement, ori să jertfească zeilor, sau să fie trimis la surghiun într-o cetate pustie în hotarele Hersonului".

Un răspuns ca acesta al împăratului văzînd Mamertin, i-a părut rău de Clement și-l ruga să nu-și aleagă de bună voie acel surghiun, ci să aducă jertfă zeilor și va fi scăpat de o osîndire ca aceea. Iar sfîntul îi spunea eparhului că el nu se teme de acea izgonire, ci mai vîrtos se bucură de dînsa. Și atîta dar a dat Dumnezeu Sfîntului Clement, încît s-a umilit eparhul de cuvintele lui și a plîns pentru dînsul, spunînd: "Dumnezeul căruia Îi slujești tu cu toată inima să-ți ajute în această izgonire la care ești osîndit". Și pregătind o corabie și dîndu-i toate cele de trebuință, l-a trimis. Și au mers mulți din cei binecredincioși la surghiun împreună cu Sfîntul Clement, voind mai bine să rabde izgonire împreună cu păstorul și învățătorul lor, decît a viețui fără dînsul și fără învățătura lui cea sfîntă.

Ajungînd sfîntul la locul la care era osîndit în surghiun, a aflat acolo mai mult de două mii de creștini, care erau osîndiți să taie piatră în munții aceia. Deci și el a fost rînduit împreună cu dînșii la lucrul acela. Iar creștinii, văzînd pe Sfîntul Clement, toți cu un suflet, cu lacrimi și cu suspine, apropiindu-se de dînsul, ziceau: "Roagă-te pentru noi, arhiereule, ca să ne arătăm vrednici făgăduinței lui Hristos". Iar Sfîntul a zis: "Nu sînt vrednic unui dar ca acesta al Stăpînului meu, ca să mă învrednicească a fi părtaș cununii voastre". Apoi îi mîngîia și-i întărea cu cuvintele sale folositoare.

Înştiinţîndu-se Sfîntul de la dînşii că au mare lipsă de apă, pentru că de la şase stadii îşi aduceau în spate apă, a zis către dînşii: "Să ne rugăm Domnului nostru Iisus Hristos să deschidă mărturisitorilor Lui izvor de apă vie, precum a deschis în pustie lui Israel, fiind însetat, cînd Moise a lovit piatra şi a curs apă, pentru ca, cu darul Lui fiind răcoriţi, să ne bucurăm".

Şi au început toţi a se ruga. Apoi, săvîrşindu-se rugăciunea, Sfîntul Clement a văzut un miel stînd pe loc care ridica piciorul drept, ca şi cum ar fi arătat locul. Iar Sfîntul Clement, cunoscînd că este Domnul, Cel ce se arată, pe Care nimeni nu-L vedea decît numai el, s-a dus la locul acela şi a zis: "În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh, săpaţi în locul acesta". Şi stînd împrejur, au început a săpa cu casmale şi n-au aflat nimic, pentru că n-au nimerit locul acela în care stătuse mielul.

După aceasta Sfîntul Clement a luat o casma mică şi a început a săpa în locul acela în care stătuseră picioarele mielului şi îndată a izvorît apă foarte limpede şi dulce şi s-a făcut din acel izvor un rîu mare. Atunci s-au bucurat toţi, iar Sfîntul Clement a zis: "Pornirile rîurilor înveselesc cetatea lui Dumnezeu". Şi a ieşit vestea de acea minune prin toată partea aceea, încît alergau acolo popoarele de prin toate cetăţile şi satele din jur, şi văzînd rîul care izvora cu minune, mai presus de nădejde prin rugăciunile sfîntului şi auzind învăţătura lui, credeau în Hristos şi se botezau de către Sfîntul Clement în acea apă.

Apoi atîta mulţime de popor necredincios alerga la Sfîntul şi se întorcea la credinţă, încît în toate zilele se botezau cîte cinci sute şi mai mult de suflete. Şi atît s-au înmulţit într-un an credincioşii, încît s-au zidit şaptezeci şi cinci de biserici şi au sfărîmat toţi idolii şi toate capiştele în toată partea aceea, pentru că toată ţara aceea a primit sfînta credinţă.

Înştiinţîndu-se despre aceasta Traian cezarul, că mulţime de popor fără număr a crezut în Hristos, îndată a trimis în acea parte pe un ighemon cu numele Afidian, care, venind, a omorît pe mulţi creştini, cu felurite chinuri. Apoi, văzînd că, cu bucurie alergau toţi la chinuri pentru Hristos, n-a vrut mai mult să piardă poporul, numai pe Sfîntul Clement a început a-l sili să aducă jertfă. Şi aflîndu-l pe el neplecat în credinţă şi stînd tare în Domnul, a poruncit să-l pună într-o luntre şi să-l ducă în mijlocul mării, apoi acolo legîndu-i de gît o ancoră de corabie, să-l arunce în adînc şi să-l înece, pentru ca să nu mai afle creştinii trupul lui.

Aceasta făcîndu-se, stăteau credincioşii pe mal, privind la înecarea Sfîntului, tînguindu-se pentru dînsul cu mare plîngere. După aceea doi din ucenicii lui, care erau mai credincioşi, anume Cornelie şi Fiv, au zis către toţi creştinii: "Să ne rugăm toţi cu un suflet, ca să ne arate nouă Domnul, cinstitul trup al mucenicului". Rugîndu-se poporul, s-a depărtat marea de trei

mile de loc, iar poporul mergînd pe uscat, precum odinioară Israelitenii prin Marea Roșie, au aflat o casă de marmură în chipul bisericii, făcută de Dumnezeu.

Acolo zăcea trupul Sfîntului și ancora cu care fusese înecat era aproape de dînsul. Și vrînd credincioșii să ia de acolo cinstitul și sfîntul trup al mucenicului, s-a făcut descoperire ucenicilor lui, celor mai sus pomeniți, să lase să fie acolo trupul Sfîntului; căci în tot anul la pomenirea lui, tot așa se va depărta marea șapte zile, dînd cale celor ce vor vrea să vină la închinăciune. Deci s-a făcut acea minune mulți ani de la împărăția lui Traian, pînă la împărăția lui Nichifor, împăratul grec. Și multe și nespuse minuni se săvîrșeau prin rugăciunile Sfîntului, pentru că proslăvea Dumnezeu pe plăcutul Său.

Odinioară, depărtîndu-se marea după obicei la pomenirea Sfîntului, și venind mulțime de popor la moaștele lui, s-a întîmplat de a rămas acolo un copil mic, pentru că uitîndu-l părinții lui în biserică au ieșit. Și îndată a început marea a se întoarce și a acoperi biserica, și se sîrguia fiecare a ieși mai degrabă ca să nu-i acopere apa. Atunci au ieșit degrabă și părinții copilului cel rămas în biserică, părîndu-li-se că și copilul lor a ieșit împreună cu ceilalți din popor. Deci, căutînd într-o parte și în alta, nu l-au văzut pe el și căutîndu-l prin poporul cel ce ieșise nu l-au aflat. Acum nu era cu putință a se mai întoarce înapoi, pentru că marea acoperise biserica. Deci, plîngeau părinții nemîngîiați pentru dînsul și s-au dus la casa lor, tînguindu-se.

Iar în anul următor, iarăși depărtîndu-se marea, au venit părinții copilului după obicei, la închinarea Sfîntului și, intrînd în biserică, au aflat pe copil viu și sănătos, șezînd lîngă racla Sfîntului, și luîndu-l cu nespusă bucurie, îl întrebau cum s-a păzit viu. Iar copilul, arătînd cu degetul racla Sfîntului mucenic, zicea: "Acesta m-a păzit pe mine viu și m-a hrănit, și toată înfricoșarea mării a izgonit-o de la mine". Atunci s-a făcut mare bucurie părinților lui, și la tot poporul, care venise la praznic, de acea minune mare și preamăreau toți pe Dumnezeu și pe Sfîntul mucenic. Apoi s-au întors părinții cu bucurie întru ale lor, avînd pe fiul lor viu și sănătos.

În vremea împărăției lui Nichifor, împăratul grec, care a fost după Irina, maica lui Constantin, sosind pomenirea Sfîntului Clement, nu s-a îndepărtat marea ca în toți anii cei ce trecuseră, și a fost așa pînă la cincizeci de ani și mai bine. Iar cînd a fost Fericitul Gheorghe episcop în Herson, foarte s-a mîhnit el de aceasta, căci nu se îndepărtează marea, și moaștele unui sfînt ca acela și plăcut al lui Dumnezeu sînt acoperite cu apă, ca sub un obroc. În zilele lui au venit din Constantinopol în Herson doi învățători filosofi, Metodie și Constantin, care s-a numit mai pe urmă Chiril, și mergeau la Cazari, la propovăduire.

Aceștia, întrebînd de moaștele Sfîntului Clement și înștiințîndu-se că sînt în mare, au îndemnat pe episcopul Gheorghe spre căutarea lor, ca să se sîrguiască să afle acea comoară duhovnicească. Iar episcopul Gheorghe, fiind îndemnat la acestea de acei învățători, a mers mai întîi la Constantinopol ca să vestească despre aceea pe împăratul Mihail al treilea, care era

feciorul lui Teofil, și împărățea cu fericita sa maică Teodora; asemenea și pe preasfințitul patriarh Ignatie, care păstorea Biserica după Sfîntul Metodie. Iar împăratul și cu patriarhul au trimis împreună cu dînsul bărbați cinstiți și pe tot clerul Sfintei Sofii.

Venind ei în Herson, s-a adunat împreună cu Metodie și cu Constantin tot poporul cel credincios, și au mers la marginea mării cu psalmi și cu cîntări, vrînd să cîștige comoara cea dorită, dar nu s-a îndepărtat marea. Și apunînd soarele, au șezut în corabie, iar la miezul nopții a strălucit o lumină din mare și s-a arătat mai întîi capul, apoi moaștele sfîntului au ieșit din apă. După aceea luîndu-le arhiereul, le-a dus în corabie și ducîndu-le în cetate cu cinste, le-a așezat în biserica Sfinților Apostoli. Și, începînd Sfînta Liturghie, multe minuni s-au făcut. Orbii au văzut, șchiopii și cei cu tot felul de boli s-au făcut sănătoși, și dracii s-au izgonit din oameni, prin rugăciunile Sfîntului Clement și cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, a Cărui slavă este în veci. Amin.

57. SFÎNTUL MUCENIC PETRU, ARHIEPISCOPUL ALEXANDRIEI (24 NOIEMBRIE)

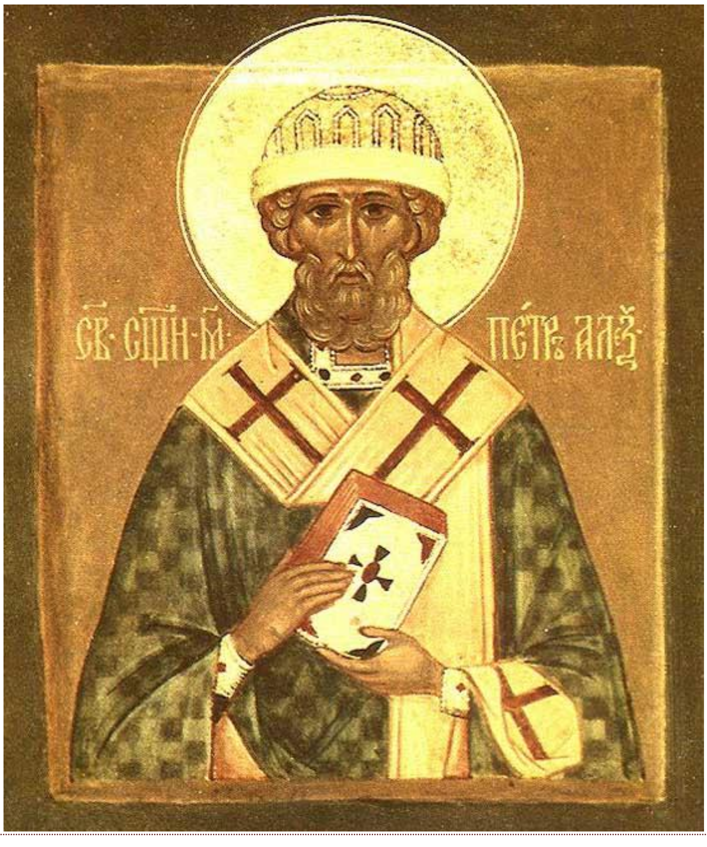

Cel dintre sfinți, părintele nostru Petru, arhiepiscopul Alexandriei, din copilăria sa a fost crescut de Fericitul Toma, arhiepiscop al aceleeași cetăți. Și după dînsul a fost ridicat la scaunul arhiepiscopal, în vremurile acelea cînd erau prigoniri cumplite și cu anevoie de răbdat, de la păgînii împărați Dioclețian și Maximilian, cînd mucenicilor lui Hristos le erau strîmte temnițele și legăturile, iar sîngele lor uda cetățile, ulițele și cîmpurile.

În niște vremuri ca acelea, pline de groază, de nevoi grele și de supărare, ocîrmuia acest Sfînt Petru Biserica lui Dumnezeu, întru mare răbdare și întru nespuse osteneli. Iar cu învățătura și cu chipul bărbăției sale, cel nebiruit în credință, a întărit pe mulți din cei ce erau slabi cu sufletul și fricoși, i-a scăpat de cădere și mulțime mare a adus către cununa mucenicească. În cele din urmă a fost izgonit și el pentru Hristos. Și, umblînd prin Tir, prin Fenicia și prin Palestina, își întărea oile cuvîntătoare prin scrisori și le împuternicea cu darul Sfîntului Duh.

Temîndu-se ca nu cumva, înfricoșîndu-se cineva de chinuri, să se lepede de Hristos, ziua și noaptea își ridica mîinile sale cu rugăciuni către Dumnezeu, pentru dînșii. Apoi, întorcîndu-se iarăși în Alexandria, slujea celor ce erau închiși prin temnițe pentru sfînta credință, al căror număr era de șase sute șaizeci. Dintre aceștia era o mulțime de preoți și de clerici, care au fost omorîți toți cu diferite chinuri; de a căror pătimire - în care au răbdat pînă la sfîrșit -, Sfîntul Petru se bucura cu duhul.

Păscînd el bine turma lui Hristos, s-a ivit în Alexandria un lup răpitor îmbrăcat în piele de oaie, Arie ereticul, care a început a semăna neghinele blestematei lui învățături, prin mijlocul grîului, hulind dumnezeirea Domnului nostru Iisus Hristos și vătămînd cu acea hulă Biserica lui Dumnezeu. Iar păstorul cel bun, adeseori astupa gura acelui lup viclean, disputînd cu dînsul, certîndu-l și înfricoșîndu-l, ca să nu strice mărturisirea cea bună a Sfintei Treimi, care s-a dat Bisericii lui Hristos, fără prihană. Dar a rămas neîndreptat al doilea Iuda, sluga și înșelătorul, și din răutatea lui cea potrivnică lui Dumnezeu, n-a vrut să se plece la dreptate. Atunci Sfîntul Petru a blestemat pe acel hulitor și, despărțindu-l de Biserică, l-a scos ca pe un netrebnic.

Fiind izgonit acel lup din turma lui Hristos, se ascundea ca întunericul înaintea luminii. Pentru că, precum zice Scriptura, cel ce face rele urăște lumina și nu vine către ea, ca să nu se vădească lucrurile lui că sînt rele, și nu mai îndrăznea acel fărădelege a se apropia de un asemenea păstor, pe care, cu nici un fel de vicleșug sau cu cuvinte cu meșteșug împletite, n-a putut să-l înșele. Iar Sfînta Biserică creștea și se înmulțea în Alexandria, deși erau cumplite acele vremuri, căci nu mai putea tirania aceea a împiedica și a opri calea cea către Hristos, a oamenilor ce doreau mîntuirea, care-și puneau în primejdie nu numai avuția, ci și viața, alergînd la învățătura Sfîntului Petru și la Sfîntul Botez, lepădîndu-se de slujba idolească.

Înștiințîndu-se despre aceasta păgînul împărat Maximin, care stăpînea atunci părțile de răsărit și petrecea în Nicomidia, că mulți prin învățătura Sfîntului Petru se întorc de la idoli la

Hristos, a trimis patru tribuni ai săi, cu ostași, ca să-l prindă pe Sfîntul și să-l aducă legat la dînsul. Ajungînd trimișii în cetatea Alexandriei au aflat pe Sfîntul Petru în biserică, cu mulțime de popor credincios, săvîrșind pomenirea tuturor sfinților. Și luîndu-l pe el, au pus asupra lui legături grele și s-a făcut în popor mare tulburare și gîlceavă, căci unii se tînguiau pentru dînsul, iar alții strigau, zicînd: "Pentru ce ne răpiți pe păstorul nostru?" Și s-a adunat toată Alexandria, vrînd să-și pună sufletul pentru păstorul lor și striga poporul asupra împăratului și asupra trimișilor lui.

Văzînd tribunii tulburarea și gîlceava cea mare a poporului, au poruncit să-l păzească pe sfînt în temnița ce era aproape de biserică și au scris împăratului, vestindu-i toate cele ce se făcuseră. Iar împăratul, citind scrisoarea, s-a mîniat foarte și a scris înapoi către dînșii, poruncindu-le ca îndată să taie capul lui Petru, învățătorul creștinesc și pe toți cei ce se împotriveau să-i piardă cu moarte. Luînd tribunii scrisoarea împăratului, se sîrguiau a împlini porunca lui, adică să-l scoată pe Sfîntul Petru ca să-l taie. Dar poporul, care ședea la ușa temniței ziua și noaptea, nu-i lăsa să-l scoată la moarte pe părintele său, căci era mulțime fără număr adunată, bărbați și femei, bătrîni și tineri, călugări și călugărițe, care nu se depărtau de temniță, fiind legați cu dragoste de arhiereul lui Dumnezeu.

Cînd au văzut ostași înarmați venind către temniță ca să-l scoată pe Sfîntul Petru și să-l taie, au strigat toți cu un glas, zicînd: "Mai întîi ucideți-ne pe noi toți, dacă aveți poruncă de la împăratul vostru, și după aceea veți lua pe părintele nostru. Nu ne vom depărta nicidecum de păstorul nostru, nici nu vom lăsa să pătimească ceva rău învățătorul și doctorul sufletelor noastre".

Acestea auzind tribunii și văzînd mulțime de popor, nu voiau să facă multă și mare vărsare de sînge, ci se sîrguiau, ca în taină, să taie capul Sfîntului și să împlinească voia împăratului.

Acestea astfel făcîndu-se, s-a înștiințat Arie că arhiepiscopul care îl despărțise pe el de Biserica apostolică, șade în legături și în temniță și are să fie omorît pentru Hristos; a venit cu vicleșug și cu pocăință fățarnică, pentru că nădăjduia ca după dînsul să se suie el pe scaun și să fie arhiepiscop al Alexandriei. Deci a venit ca și cum și-ar cere iertare, căindu-se de eresul său cel hulitor. Apoi a rugat pe niște preoți, mai cu seamă pe Ahila și pe Alexandru, să roage pe Sfîntul Petru pentru dînsul, ca să-i ierte greșeala și să-l primească în sînul Bisericii.

Dar Dumnezeu, Care ia aminte spre toate sfaturile inimii și de departe citește gîndurile omenești, văzînd inima cea vicleană a lui Arie, i s-a arătat noaptea Fericitului Petru și i-a descoperit tot vicleșugul acelui blestemat eretic, și a poruncit ca să nu-l primească în Sfînta Biserică. A doua zi, mulți din cetățenii cei binecredincioși și cinstiți, împreună cu preoții Ahila

și Alexandru, intrînd în temniță, l-au rugat pe sfîntul arhiepiscop, căzînd la picioarele lui, ca să-l ierte și să-l dezlege de afurisenie pe Arie.

Fericitul Petru, plîngînd și suspinînd, a răspuns lor: "Nu știți, iubiților, pentru cine mă rugați pe mine! Mă rugați pentru acela care voiește să dărîme Biserica lui Hristos! Știți că eu iubesc toate oile mele, și n-aș fi vrut să piară vreuna dintr-însele. Ci pentru toți rog bunătatea lui Dumnezeu, ca tuturor să le dea iertare de păcate și mîntuire. Însă pe Arie îl lepăd, de vreme ce este lepădat de Însuși Dumnezeu și de Sfînta Biserică.

Nu atîta după judecata mea, ci după a lui Dumnezeu, pentru că nu omului a greșit, ci lui Dumnezeu, hulind taina Sfintei Treimi, spre care nu îndrăznesc a căuta Heruvimii și Serafimii, care cu neîncetate glasuri strigă: *Sfînt, Sfînt, Sfînt, Domnul Savaot*; iar puterile cerești zic: *Plin este cerul și pămîntul de slava Ta!* Dar ereticul cel fără de rușine, cu hula sa, îndrăznește a face despărțire între Tatăl și între Fiul și între Duhul Sfînt. Deci, cum îl voi ierta pe acela asupra căruia se mînie toată făptura pentru Făcătorul său? Anatema va fi Arie și în veacul acesta și în cel ce va să fie, de nu se va pocăi!"

Zicînd acestea Fericitul Petru, au căzut la picioarele lui toți cei ce îl rugau pentru Arie și nu au îndrăznit mai mult a-l supăra. Iar el, luînd la o parte pe preoți, pe Ahila și pe Alexandru, a zis către dînșii: "Eu sînt om păcătos, însă știu că Domnul Dumnezeu meu m-a chemat să primesc cununa mucenicească mai înainte de a mă săvîrși. Vă spun vouă, care sînteți stîlpii Bisericii, taina lui Dumnezeu, pe care mi-a descoperit-o Domnul meu în această noapte.

Deci, tu, cinstite Ahila, te vei sui după mine pe scaunul arhiepiscopiei, iar după tine acest preot vrednic Alexandru. Iar cît pentru Arie, să nu mă socotiți a fi nemilostiv și aspru asupra celor ce greșesc, pentru că păcatul făcut din neputință omenească, de ar fi fost atît de mare, este însă mai mic față de răutatea lui Arie. Pe cei ce greșesc din neputință, mai lesne este a-i ierta; iar pe blestematul acela pentru care mă rugați, cum îl pot ierta? Căci cele dinlăuntru îi sînt pline de vicleșug și de hulă, iar din inima lui curge un rîu tulbure de hulă asupra atotputernicului Fiu al lui Dumnezeu. Pentru că numește zidire pe Acela care este Ziditor al tuturor celor văzute și nevăzute, pe Care L-au propovăduit proorocii, apostolii și evangheliștii.

Cum îmi ziceți să mă înduplec la rugăciunile voastre și să iert pe Arie care nu a vrut să asculte învățătura mea și să-și vie în simțire? Iar dacă l-am afurisit, aceasta n-am făcut-o singur de la mine, ci prin voia lui Hristos Dumnezeul meu, Care mi S-a arătat în această noapte. Căci, rugîndu-mă după obiceiul meu, fără de veste a strălucit în temniță o lumină mare și am văzut pe Domnul meu Iisus Hristos în chip de tînăr ca de doisprezece ani, iar fața strălucea mai mult decît soarele, încît nu-mi era cu putință a căuta spre slava cea negrăită a feței Lui. Și era îmbrăcat cu o cămașă albă de in, însă ruptă de sus pînă jos, pe care o strîngea la piept cu amîndouă mîinile, acoperindu-și goliciunea Sa".

Văzînd eu acestea, a căzut asupra mea frică și spaimă și cu multă temere rugîndu-mă Lui, am zis: "Mîntuitorule, cine Ți-a rupt haina?" Iar Domnul a răspuns: "Arie cel fără de rușine mi-a rupt-o, căci a despărțit de Mine pe poporul pe care l-am cîștigat cu sîngele Meu! Păzește-te ca să nu-l primești în sînul Bisericii, pentru că are viclene și rele gînduri asupra Mea și asupra poporului Meu. Și iată că vor să te roage pentru el ca să-l ierți. Dar tu să nu-l asculți și să nu primești în turmă un lup în loc de oaie. Poruncește lui Ahila și lui Alexandru, care vor fi episcopi după tine, să nu-l primească".

Deci, iată că v-am spus vouă cele ce mi-a poruncit, iar dacă nu veți asculta și nu veți face cele poruncite, eu de aceasta voi fi curat".

Zicînd aceasta, și-a plecat genunchii și s-a rugat, și toți s-au rugat împreună cu dînsul. Săvîrşind rugăciunea, a zis: "Rugați-vă pentru mine, fraților". Iar cei ce stăteau împrejur, rugîndu-se, au zis: "Amin". Iar Ahila și Alexandru, sărutînd mîinile lui, plîngeau, căci le spunea că nu-l vor mai vedea pe el mult. Și acei preoți au spus poporului toate cuvintele pe care le-a zis Fericitul Petru despre Arie, și ceea ce le-a poruncit lor, ca să nu-l primească în Sfînta Biserică, fiind lup și vrăjmaș al Fiului lui Dumnezeu.

După aceasta, Sfîntul Petru, văzînd că poporul creștinesc fiind aprins cu rîvnă, nu lăsa pe trimisul împărătesc ca să-l scoată din temniță la moarte, și temîndu-se să nu se ridice război între creștini și ostașii trimiși de împărat, și să fie el pricina unui război sîngeros dorea a se dezlega de trup și a merge către Domnul. Deci a voit pe ascuns a se da pe sine chinuitorilor, ca să păzească poporul fără vătămare și să ajungă mai repede la doritul sfîrșit. El a trimis o slugă a sa credincioasă, care ședea lîngă dînsul, la unul din tribuni, pe ascuns de popor, să-i spună astfel: "De voiești să faci ce este plăcut lui Maximin, vino în noaptea aceasta în taină la temniță și, săpînd peretele pe unde voi bate eu pe dinăuntru, ia-mă pe mine și săvîrșește porunca împăratului tău". Și s-a făcut așa.

Căci, sosind noaptea, a venit tribunul cu ostașii și au săpat în taină temnița pe din dos, cît să încapă un om, pentru că nu era cu putință să meargă la ușile temniței și să le deschidă, căci mulțimea poporului creștinesc stătea de strajă. Și era în noaptea aceea vînt și frig și nimeni din credincioși n-a auzit zgomotul ce se făcea prin săparea peretelui. Iar Sfîntul Petru, făcîndu-și semnul Crucii, a zis: "Mai bine îmi este mie a muri, decît să piară poporul". Și a ieșit din temniță prin peretele săpat, neștiind nimeni din credincioși. Iar tribunul s-a mirat împreună cu ostașii de o voință ca aceea a sfîntului, de a veni la moarte. Și, luîndu-l, l-au dus la locul acela.

Cînd au ajuns la locul osîndirii, ce se numea Vucolul, în care și-a săvîrșit mai înainte mucenicia și Marcu evanghelistul, a cerut voie de la ostași să-l lase să se coboare înăuntrul

mormîntului apostolului, să-și ia iertăciune. Iar ostașii i-au zis: "Du-te, dar să te întorci devreme, mai înainte de a se face ziuă și a cunoaște creștinii pricina".

Ducîndu-se acolo, îi săruta mormîntul și, ca și cum ar fi fost viu și l-ar fi auzit, zicea către apostol, cu lacrimi și cu umilință: "Părinte cinstite, evanghelist al Stăpînului Hristos, mărturisitorule al pătimirilor Lui, pe tine te-a trimis Hristos întîiul arhiereu și păstor al acestei cetăți în care ai propovăduit cuvîntul credinței și apostolește ți-ai împlinit slujba și ai luat cununa mărturisirii, plată pentru ostenelile tale, și în scaunul tău a urmat Fericitul Anian, apoi Milios, Dimitrie și Dionisie și după dînșii Maxim, Iraclie și Fericitul Teona, care m-a crescut pe mine. Și atunci mi-a încredințat și mie Stăpînul Hristos Biserica aceasta și m-a făcut urmaș al tău, deși am fost nevrednic. Și din ceasul acela însetez să mă fac părtaș al patimii Lui și să-mi săvîrșesc mucenicește drumul nemerniciei mele. Roagă-te pentru mine, bunule părinte, să-mi săvîrșesc și eu această nevoință cu cuget neschimbat și cu inima neîndoită, căci acum mă duc să beau paharul morții lui Hristos și încredințez acoperămîntului tău această turmă, pe care mai înainte mi-ai dat-o și mă rog ție să o păzești nevătămată cu rugăciunile tale către Domnul".

După ce a zis acestea, s-a sculat din mormînt și întinzînd mîinile către cer a zis: "Doamne Iisuse Hristoase, unule născut, Fiule al Părintelui Celui fără de moarte și fără de început, auzi-mă pe mine păcătosul și netrebnicul robul Tău. Încetează și potolește viforul care tulbură Biserica Ta, schimbă furtuna aceasta în aer curat și dulce, facă-se sîngele meu pecete și sfîrșit al prigoanei iubitei Tale turme, căci ești binecuvîntat în veci. Amin". În același timp se ruga și o fecioară, care era acolo aproape de mormîntul Sfîntului Apostol Marcu, și, cum și-a sfîrșit rugăciunea de miezul nopții, a auzit un glas ceresc, zicînd: "Petru, începutul apostolilor și Petru, sfîrșitul mucenicilor". Care s-a și împlinit atunci, căci după puțină vreme a împărățit marele Constantin și a încetat prigoana contra Bisericii noastre.

După ce și-a împlinit Sfîntul rugăciunea sa, a sărutat mormîntul apostolului și cele ale arhiereilor care erau acolo în cimitir și astfel s-a întors la tribuni cu fața înflorită, veselă și strălucită de o lumină negrăită, încît se minunau și se înspăimîntau cei ce îl priveau. În același timp veneau la locul acela două femei, una fecioară și alta bătrînă, aducînd două giulgiuri și patru piei, pe care văzîndu-le fericitul și cunoscînd că le-a trimis Dumnezeu, le-a poruncit să întindă pieile pe pămînt și giulgiurile pe deasupra. Atunci a îngenunchiat deasupra pieilor și se ruga mulțumind Domnului. Și, făcîndu-și cruce, și-a scos omoforul; apoi dezgolindu-și grumazul, și-a plecat capul ca să i-l taie.

Dar ostașii, cucernicindu-se de fapta lui cea bună, au rămas amorțiți și nemișcați și nu avea nici unul curaj a-l omorî, ci porunceau unul altuia să-și scoată paloșul dar nu puteau. Mai pe urmă fiindcă se făcea ziuă și se temeau să nu se audă lucrul acesta în cetate și să vină creștinii să-i împiedice, s-au învoit și a pus fiecare ostaș cîte cinci galbeni de aur pe pămînt ca să-i ia acela care va îndrăzni să taie capul Sfîntului mucenic. Unul dintr-înșii, de dragostea aurului îndemnîndu-se, luînd galbenii, l-a tăiat.

Atunci au fugit degrabă toți elinii, iar sfîntul trup al mucenicului a stat multă vreme acolo, pînă cînd s-a auzit vestea pretutindeni și s-au înștiințat creștinii care păzeau temnița, și au alergat la locul celor osîndiți. Văzînd ei sfintele moaște, au făcut mare plîngere ca niște fii pentru părintele lor cel iubitor de fii, tînguindu-se pentru el.

Apoi s-au adunat nu numai cei din cetate, ci și cei de prin toate laturile dimprejurul Egiptului și au făcut multă plîngere, tînguindu-se de pierderea unui părinte ca acela. Toți se adunau cu osîrdie să ia cîte un petic din hainele lui, pentru evlavie. De aceea au înfășurat mai degrabă sfintele moaște în pieile acelea și în giulgiurile care au primit sîngele lui și, legîndu-le strîns, le-au păzit, temîndu-se de pornirea mulțimii ca să nu le răpească și să le împartă.

După aceasta s-a făcut neînțelegere între dînșii, fiindcă unii voiau să-l îngroape acolo în cimitirul apostolului, iar alții ziceau să-l ducă în al lui Teona, care a arhierit înainte de dînsul, căci acolo a crescut Sfîntul. Cei mai sîrguitori au pregătit o barcă - căci era aproape de țărmurile Nilului, la locul cel mai sus numit -, și au pus pe Sfîntul într-însa și l-au dus la locul ce se numea Lefcada, în partea dinspre apus a cetății. Acolo l-au îngropat cu evlavie, în a douăzeci și patra zi a lunii noiembrie, în cimitirul pe care însuși Sfîntul l-a zidit. Dar mai înainte de a-l îngropa l-au dus în mitropolie la sfîntul scaun și, punîndu-i capul pe trup, l-au așezat în scaunul arhieresc. Văzîndu-l tot poporul, a contenit din plîns și s-a mîngîiat, căci, fiind viu, niciodată n-a vrut să șadă în scaunul acela, ci în locul de dedesubtul lui.

Pentru aceasta clericii de atunci, neștiind pricina, se sminteau și cîrteau. Apoi, întrebîndu-l preoții în taină pe Sfîntul Petru pentru ce defaimă în acest chip vrednicia cea mare a arhieriei și șade jos cînd este îmbrăcat cu podoabe arhierești, a răspuns, zicînd:

"Să nu vă siliți a sta în sfîntul scaun, că frică și cutremur cuprinde sufletul meu cînd mă apropii de scaun, fiindcă văd o putere dumnezeiască și luminată șezînd într-însul. De aceea de bucurie și de frică mă minunez, neștiind ce să fac atunci, și pentru aceea șed în locul cel de jos, și atunci cu frică nemăsurată, ca să nu se smintească poporul și să mă osîndească. Iată v-am spus pricina și vă rog cînd mă veți mai vedea făcînd așa, să nu vă supărați, ci mai vîrtos sfătuiți poporul să nu se smintească".

Deci, pentru această pricină au suit sfintele lui moaște în sfîntul scaun, să se bucure poporul, de vreme ce, ca un smerit cugetător, n-a șezut într-însul în viața lui.

Făcîndu-se acest lucru, au adus episcopii pe Ahila aproape de scaun, au pus asupra lui omoforul Sfîntului și l-au hirotonisit pe el patriarh, după cum a poruncit marele Petru. Iar pe Sfîntul Petru l-au îngropat cu mare cuviință și cu iubire de cinste, cu giulgiuri și cu miruri de mult preț precum se cădea, și l-au pus în mormîntul pe care el și l-a zidit, la care s-au făcut multe semne și minuni și unde pînă astăzi se fac, întru slava lui Hristos, adevăratul Dumnezeul nostru, Căruia se cuvine slavă, cinste și închinăciune în vecii vecilor. Amin.

58. VIAȚA ȘI PĂTIMIREA SFINTEI MAREI MUCENIȚE ECATERINA, FECIOARA CEA PREAÎNȚELEAPTĂ (25 NOIEMBRIE)

Pe vremea păgînului împărat Maximin se afla în cetatea Alexandriei o fecioară cu numele Ecaterina, fiica lui Consta, care fusese mai înainte împărat. Ea, fiind de optsprezece ani, era foarte frumoasă, de statură înaltă și foarte înțeleaptă. Căci învățase tot meșteșugul cărții elinești și se deprinsese cu înțelepciunea tuturor făcătorilor de cărți, celor de demult, a lui Homer, a lui Virgiliu, Aristotel, Platon și ale celorlalți. Dar nu numai ale filosofilor, ci și cărțile doctorilor le-a deprins bine, ale lui Asclipie, ale lui Hipocrat, Galin și, în scurt, tot meșteșugul ritoricesc și silogistic a învățat, încît toți se mirau de înțelepciunea ei. De aceea mulți din domnii cei bogați căutau să o ia de soție de la maica sa, care era creștină în ascuns de teama prigoanei celei mari, care o ridicase în acea vreme asupra creștinilor păgînul Maximin.

Deci, rudeniile și maica sa adesea o sfătuiau să se mărite, ca să nu se înstrăineze împărăția tatălui său vreunui alt străin și astfel să se lipsească de dînsa. Iar fecioara Ecaterina, ca o înțeleaptă ce era, foarte mult iubea fecioria și nicidecum nu voia să se mărite. Dar, văzînd că o supără mult, a zis către dînșii: "De voiți să mă mărit, apoi aflați-mi un tînăr care să fie asemenea mie, cu patru daruri, cum sînt eu, precum singuri mărturisiți că întrec pe toate celelalte fecioare și atunci îl voi lua de bărbat; pentru că mai nevrednic și mai prost decît mine nu voiesc a lua. Cercetați dar pretutindeni și de se va afla vreunul asemenea mie, bun cu neamul, cu bogăția, cu frumusețea și cu înțelepciunea, atunci mă mărit. Iar dacă îi va lipsi vreunul din aceste daruri, apoi nu-i vrednic de mine".

Ei, văzînd că nu este cu putință a se afla vreun tînăr așa, îi spuneau că feciorii de împărați și alții de domni mari pot să fie de bun neam și mai bogați decît dînsa, dar în frumusețe și în înțelepciune nu se va asemăna nimeni cu dînsa. Iar Ecaterina zicea: "Eu bărbat necărturar nu voiesc a avea!"

Maică-sa cunoscînd un părinte duhovnicesc, om sfînt și plăcut lui Dumnezeu, care viețuia într-un loc ascuns afară de cetate, a luat pe Ecaterina și a mers cu dînsa la acel bărbat ce petrecea cu plăcere de Dumnezeu, ca să primească un sfat bun de la dînsul. Iar el, văzînd pe fecioara cu chip frumos și cu bună rînduială și auzind măsuratele ei cuvinte cele cu bună înțelegere, și-a pus în minte s-o vîneze pentru slujba lui Hristos, Împăratul ceresc.

Astfel, a zis către dînsa: "Eu știu un tînăr minunat, care fără asemănare te întrece pe tine în toate darurile care ai zis că le ai; pentru că frumusețea Lui întrece strălucirea soarelui, iar înțelepciunea Lui îndreptează toate fapturile și pe cele simțite și pe cele gîndite. Apoi vistieria bogăției Lui se împarte în toată lumea și niciodată nu se împuținează, ci cu cît este împărțită, tot mai mult se înmulțește; iar neamul Lui cel bun este negrăit, neajuns și neștiut".

Acestea auzindu-le fericita Ecaterina, socotea că spune de vreun domn pămîntesc și s-a tulburat cu inima și s-a schimbat la față și a întrebat pe bătrînul dacă sînt adevărate cele grăite. Iar el o încredința că sînt adevărate și încă mai multe daruri are tînărul acela pe care nu-i este

cu putinţă a le spune. Atunci a întrebat fecioara: "Al cui fecior este Acela pe care tu Îl lauzi atîta?" Iar el a răspuns: "Acest tînăr nu are tată pe pămînt, ci S-a născut negrăit mai presus de fire dintr-o fecioară de bun neam, preacurată şi preasfîntă, care, pentru curăţenia şi sfinţenia ei, s-a învrednicit a naşte un fiu ca acesta. Ea este înălţată mai presus de ceruri şi ei i se închină toţi îngerii, ca unei împărătese a toată făptura".

Ecaterina a zis către dînsul: "Oare este cu putinţă ca să-L văd pe tînărul Acela, de care vorbeşti nişte lucruri atît de minunate?" Iar bătrînul a zis către dînsa: "Dacă vei face precum te voi învăţa eu, apoi te vei învrednici a vedea preastrălucita Lui faţă". Iar ea a zis către dînsul: "Te văd pe tine om priceput, bătrîn cinstit şi cred că nu minţi. Deci gata sînt a face toate cele ce-mi vei porunci, numai să văd pe Cel lăudat de tine".

Atunci bătrînul i-a dat icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care avea pe dumnezeiescul Prunc în braţe şi a zis către dînsa: "Aceasta este închipuirea Fecioarei şi a Maicii tînărului Aceluia, de Care ţi-am spus nişte asemenea minunate vrednicii. Deci, ia-o în casa ta, şi închizînd uşile cămării tale, fă rugăciune către dînsa cu bună cucernicie, toată noaptea; iar numele ei este Maria. Apoi roag-o pe dînsa, ca să-ţi arate pe Fiul său; şi am nădejde că de o vei ruga cu credinţă, te va asculta pe tine şi te va învrednici a vedea pe Acela de Care doreşte sufletul tău".

Atunci, luînd fecioara sfînta icoană s-a dus la casa sa. Şi după ce a înnoptat s-a închis singură în camera sa şi s-a rugat precum o învăţase bătrînul. Deci rugîndu-se, a adormit de osteneală şi a văzut în vedenie pe Împărăteasa îngerilor, precum era închipuită pe icoană, cu Preasfîntul Prunc în braţe, care dădea raze mai strălucite decît soarele. Dar îşi întorcea faţa către Maica Sa, încît nu putea Ecaterina să-L vadă în faţă; deci a mers în acea parte, iar Hristos şi-a întors faţa Sa şi de acolo.

Aceasta făcîndu-se de trei ori, a auzit pe Preasfînta Fecioară zicînd către Fiul său: "Vezi, Fiule, pe roaba Ta Ecaterina, cît este de frumoasă şi cu chip cuvios". Iar El a răspuns: "Foarte întunecată este şi grozavă, încît nu pot privi la dînsa!" Apoi iarăşi a zis Preasfînta Născătoare de Dumnezeu: "Dar oare nu este mult mai înţeleaptă decît toţi ritorii, mai bogată şi mai de bun neam decît fecioarele tuturor cetăţenilor?" Iar Hristos a răspuns: "Adevăr zic ţie, Maica Mea, că fecioara aceasta este fără de minte, săracă şi de neam prost; căci se află în păgînătate şi de aceea nu voi căuta spre dînsa, nici nu voiesc ca să Mă vadă la faţă".

Iar Preabinecuvîntata Maică a zis către Dînsul: "Rogu-te, Fiul meu preadulce, nu trece cu vederea zidirea Ta, ci o învaţă pe ea şi-i spune ce să facă, ca să se îndulcească de slava Ta şi să vadă prea020luminata şi preadorita Ta faţă pe care doresc îngerii să o vadă". Iar Hristos a răspuns: "Să meargă la bătrînul care i-a dat ei icoana şi precum o va învăţa acela, aşa să facă; şi atunci Mă va vedea şi va afla de la Mine dar".

Acestea văzînd și auzind Ecaterina, s-a deșteptat și se mira de acea vedenie. Făcîndu-se ziuă, a mers cu cîteva roabe ale sale la chilia sfîntului bătrîn și, căzînd cu lacrimi la picioarele lui, i-a spus vedenia și-l ruga să o povățuiască pe dînsa ce trebuie să facă pentru ca să se îndulcească de dragostea Celui dorit. Iar cuviosul i-a spus ei cu de-amănuntul toate tainele adevăratei credințe creștinești, începînd de la facerea lumii, de la crearea lui Adam, pînă la venirea cea mai de pe urmă a Stăpînului Hristos; despre slava cea negrăită a raiului și despre munca cea cu durere și fără de sfîrșit a iadului. Iar ea, ca ceea ce era foarte învățată și înțeleaptă, degrabă le-a priceput toate și a crezut din toată inima în Hristos; apoi a primit de la dînsul Sfîntul Botez. Deci i-a poruncit ei bătrînul să se roage iarăși cu multă rîvnă către Preasfînta Născătoare de Dumnezeu, ca să i se arate ei ca și mai înainte.

Dezbrăcîndu-se Ecaterina de omul cel vechi și îmbrăcîndu-se în haina înnoirii Duhului, s-a dus la casa sa și toată noaptea s-a rugat cu lacrimi pînă cînd a adormit. Și atunci, iarăși a văzut pe Împărăteasa cerului cu dumnezeiescul Prunc în brațe, Care căuta asupra Ecaterinei cu multă milostivire și blîndețe. Și a întrebat Maica lui Dumnezeu pe Fiul Său, zicînd: "Îți place Ție Fiul meu, fecioara aceasta?" Iar El a răspuns: "Foarte plăcută îmi este, pentru că acum este prealuminată și slăvită, pe cînd mai înainte era rușinată și ocărîtă. Acum este bogată și înțeleaptă, pe cînd mai înainte era săracă și nepricepută; acum o iubesc pe dînsa, pe cînd mai înainte o compătimeam; și atît de mult o iubesc, încît voiesc să Mi-o logodesc mireasă".

Atunci Ecaterina a căzut la pămînt, zicînd: "Nu sînt vrednică, Preaslăvite Stăpîne, a vedea împărăția Ta; ci mă învrednicește ca să fiu împreună cu robii Tăi". Iar Preasfînta Născătoare de Dumnezeu a luat pe Ecaterina de mîna cea dreaptă și a zis către Fiul său: "Dă-i Fiul meu, inel de logodnă și o fă pe dînsa mireasa Ta, ca să o învrednicești împărăției Tale". Atunci Stăpînul Hristos i-a dat ei un inel preafrumos, zicînd acestea: "Iată, astăzi te primesc pe tine mireasa Mea veșnică; deci să păzești arvuna aceasta cu dinadinsul și să nu mai primești nicidecum arvună de la alt mire pămîntesc".

Acestea zicînd Hristos Domnul, s-a sfîrșit vedenia. Și deșteptîndu-se fecioara, a văzut cu adevărat în dreapta sa un inel preafrumos și a primit în inima ei atîta veselie și bucurie, încît din acel ceas s-a robit cu inima ei de dumnezeiasca dragoste. Și atît s-a schimbat de minunat, încît nu mai gîndea nicidecum la lucrurile pămîntești, ci numai la preaiubitul său Mire cugeta ziua și noaptea. Pe Acela Îl dorea și de la Acela se povățuia întotdeauna.

În acea vreme a venit în Alexandria împăratul cel fără de lege care avea rîvnă fără măsură pentru nesimțitorii zei, fiind el însuși nesimțitor. Și voind să le facă praznic mare, a trimis prin toate cetățile și laturile de primprejur, poruncind popoarelor ca să se adune la dînsul cu jertfe pentru ca să cinstească pe zei. Deci, s-a adunat mulțime de popor fără de număr, aducînd fiecare după puterea sa la jertfă unii boi, alții oi, iar cei săraci păsări și altele asemenea. Iar cînd a sosit ziua urîtei prăznuiri, a jertfit mai întîi nebunul împărat o sută și treizeci de junci

iar ceilalți domni și boieri au jertfit mai puțin și fiecare om aducea jertfa după puterea sa. Deci, s-a umplut toată cetatea de răcnet, de glasul dobitoacelor ce mugeau și de mirosul din fumul jertfelor, încît pretutindeni era strîmtorare și tulburare și tot văzduhul era necurat.

Săvîrşindu-se acestea și văzînd binecredincioasa și preafrumoasa Ecaterina atîta înșelăciune și pierzare de suflete omenești, s-a rănit cumplit la inimă, fiindu-i jale de pieirea lor. Deci, pornindu-se din dumnezeiască rîvnă, a luat cu sine puține slugi și a mers la capiștea unde se săvîrșeau jertfele. Iar cînd a stat în ușile capiștei, a atras privirile tuturor prin frumusețea ei, ceea ce era mărturie a frumuseții ei celei dinlăuntru. Apoi a vestit pe împăratul că are să-i spună un cuvînt foarte de folos. Iar el a poruncit să intre.

Venind Ecaterina înaintea împăratului, mai întîi i s-a plecat, dîndu-i cinstea cuviincioasă, apoi i-a zis: "Cunoaște, o, împărate, înșelăciunea cu care v-ați înșelat de diavoli, de slujiți ca unui Dumnezeu idolilor stricăcioși și nesimțitori. Cu adevărat mare rușine este a fi cineva atît de orb și de nesimțitor, ca să se închine unor urîciuni ca acestea. Măcar crede pe înțeleptul tău Diodor care grăiește că zeii voștri au fost odinioară oameni și și-au sfîrșit viața lor ticăloșește; și pentru niște lucruri vestite ce au făcut ei, le-au zidit oamenii statui. Iar neamurile cele de pe urmă, neștiind gîndul strămoșilor lor, numai pentru pomenire le- au pus lor statui și părîndu-li-se că este un lucru de mare cinste și de bună cuviință, au început a se închina lor ca unor zei; de care și Plutarh Hironeanul se îngrețoșase și-i trecea cu vederea.

Drept aceea, crede măcar învățătorilor noștri, o! împărate, și nu fii pricină pierzării atîtor suflete pentru care ai să moștenești munca cea veșnică. Ci cunoaște pe Unul adevăratul Dumnezeu, Cel pururea fiitor, fără de început și fără de moarte, Care, în anii cei mai de pe urmă, S-a făcut om pentru mîntuirea noastră. Prin El împărații împărățesc, țările se îndreptează și toată lumea împreună se bucură și cu singur cuvîntul Lui toate s-au zidit. Acestui Dumnezeu preaputernic și preabun nu-i trebuiesc jertfe ca acestea, nici nu se veselește de junghierea nevinovatelor dobitoace; ci numai poruncește ca să păzim poruncile Lui neclintite".

Acestea auzindu-le împăratul, s-a mîniat foarte și a rămas fără de răspuns mult timp. Apoi, neputînd a se împotrivi cuvintelor ei a zis: "Lasă-ne acum să ne săvîrșim jertfa și după aceasta vom asculta cuvintele tale".

Deci, săvîrșind necredinciosul împărat praznicul său cel păgînesc, a poruncit să aducă pe sfînta fecioară la palatul împărăției sale și a zis către dînsa: "Spune-ne nouă, fecioară, cine ești tu și ce sînt cuvintele pe care le-ai grăit către noi?" Eu sînt fiica împăratului celui ce a fost mai înainte de tine și mă cheamă Ecaterina. Am învățat tot meșteșugul cărților ritoricești, filosofice și a măsurării pămîntului și alte înțelepciuni, dar pe toate acestea le-am trecut cu vederea căci sînt deșarte și nefolositoare și am voit a mă face mireasa Stăpînului Hristos, care grăiește prin proorocul Său acestea:

Pierde-voi înțelepciunea înțelepților și știința știutorilor o voi lepăda. Iar împăratul s-a mirat de înțelepciunea ei și, văzînd la dînsa atîta bună cuviință și frumusețe, i se părea că nu este născută din părinți muritori, ci o zeiță din zeii pe care-i cinstea el; încît abia a vrut să creadă că a ieșit din pămînteni așa frumusețe negrăită, de a cărei frumusețe rănindu-se, a început a-i grăi cuvinte de desfrînare.

Iar Sfînta, cunoscînd gîndul lui cel fărădelege, a zis către dînsul: "Diavolii pe care îi cinstiți ca pe niște zei, aceia vă înșeală și vă atrag la pofte dobitocești; iar eu mă socotesc a fi pămînt sau tină, zidită de Dumnezeu după chipul și asemănarea Sa. Și m-a cinstit cu această frumusețe, ca din aceasta mai vîrtos să se minuneze oamenii de înțelepciunea Ziditorului, cum într-o față atît de proastă și făcută din tină, a putut să dea o bună înțelegere și frumusețe ca aceasta".

Atunci s-a supărat împăratul de aceste cuvinte ale ei și a zis: "Nu grăi de rău zeii care au slavă nemuritoare". Iar sfînta a răspuns împotrivă: "Dacă vei vrea să scuturi puțin de pe minte negura și întunericul înșelăciunii, vei pricepe prostimea zeilor tăi și vei cunoaște pe adevăratul Dumnezeu al Cărui nume, numai dacă se grăiește de cineva sau dacă se însemnează Crucea Lui în văzduh, izgonește pe zeii tăi și-i sfărîmă. Și de vei porunci, îți voi arăta adevărul aievea".

Împăratul, auzind vorba ei cea slobodă, n-a vrut să mai vorbească cu dînsa, temîndu-se să nu-l biruiască prin cuvintele sale înțelepte și să-l rușineze, ci a zis acestea: "Nu este cu cuviință împăratului a vorbi cu femeile, ci voi aduna filosofii cei înțelepți ca să vorbească cu tine; și atunci vei cunoaște neputința ghiciturilor tale și vei crede în dogmele noastre".

Zicînd acestea a poruncit să păzească pe sfînta fecioară cu dinadinsul. Și îndată a trimis cărți prin toate cetățile stăpînirii sale, în acest fel: "Împăratul Maximin, înțelepților filosofi și ritori care vă aflați sub stăpînirea noastră, bucurați-vă! Toți care slujiți preaînțeleptului zeu Ermi și chemați pe muze, pricinuitoarele înțelepciunii, veniți la mine să astupați gura unei femei preaînțelepte, care s-a arătat zilele acestea și batjocorește pe marii zei, numind faptele lor basme și bîrfeli. Deci, arătați-vă înțelepciunea voastră părintească, pentru ca să vă preamăriți între oameni iar de la mine să primiți răsplată și daruri pentru osteneala voastră.

Deci, s-au adunat ritorii cei mai aleși și mai înțelepți, cincizeci la număr, isteți cu mintea în înțelepciune și puternici în grai, cărora împăratul le-a zis astfel: "Gătiți-vă cu sîrguință și fără de lenevire spre o nevoință cu bărbăție împotriva unei fecioare, pentru ca să o puteți birui în cuvinte; și nu fiți cu nebăgare de seamă și să socotiți că aveți să vorbiți cu o femeie, ci ca și cum ați avea a sta împotrivă unui nevoitor cu bărbăție și preaînțelept, așa să puneți toată sîrguința și să vă arătați înțelepciunea voastră, de vreme ce eu o cunosc preabine, căci covîrșește

în înțelepciune chiar și pe minunatul Platon. Deci vă rog, ca și cum ați avea a vă lupta cu un filosof, să puneți multă sîrguință, și dacă o veți birui, apoi mari daruri vă voi da; iar de veți fi biruiți, apoi vă veți umplea de negrăită rușine și în loc de daruri veți primi moarte cumplită".

Zicînd acestea împăratul, un ritor care era mai vestit și mai înțelept, a răspuns zicînd: "Nu te teme, împărate, că deși este isteață la minte acea femeie, însă ea nu poate fi desăvîrșită în înțelepciune și în meșteșugul iscusitei retorici; poruncește numai să stea înaintea noastră și vei vedea că îndată ce va vedea atîția ritori și filosofi, se va rușina". Iar împăratul, auzind pe filosoful care se lăuda, s-a umplut de bucurie și de veselie, nădăjduind că limba cea îndrăzneață va birui pe fecioara cea plină de blîndețe și de dumnezeiască înțelepciune.

Deci a poruncit să aducă îndată pe Sfînta Ecaterina înaintea lor - fiind adunată la priveliște mulțime de popor -, vrînd să vadă și să audă acea dispută de cuvinte. Dar mai înainte, pînă a nu ajunge trimișii la sfînta, a venit la dînsa din cer Arhanghelul Mihail și a zis: "Nu te teme, prunca Domnului, căci Domnul tău îți va da mai multă înțelepciune, ca să biruiești cu pricepere pe cei cincizeci de ritori și nu numai aceia ci și mulți alții vor crede prin tine în Hristos și toți vor primi cununa muceniciei".

Acestea zicîndu-i îngerul, s-a dus. Și venind trimișii au luat-o și au dus-o înaintea împăratului, a filosofilor și a toată priveliștea. Îndată acel viteaz filosof care se lăuda, a zis cu mîndrie către Sfînta Ecaterina: "Tu ești aceea care fără de rușine și fără de minte ocărăști pe zeii noștri?" Iar sfînta i-a răspuns cu blîndețe: "Eu sînt, însă nu fără de rușine, nici fără de minte, precum zici tu; ci cu măsură și iubire de adevăr grăiesc acestea, că zeii voștri sînt nimicuri". Dar ritorii au zis:

"De vreme ce marii făcători de stihuri, poeții, îi lăudau pe zeii cei înalți, deci cum grăiește limba ta cu atîta îndrăzneală asupra lor, de la care ai luat atîta înțelepciune și te-ai împărtășit de dulceața darurilor lor?" Însă ea a răspuns: "Eu nu de la zeii voștri ci de la Unul adevăratul Dumnezeul meu, Care singur este Înțelepciune și viață, am darul înțelepciunii. Și dacă cineva se teme de Dînsul și păzește dumnezeieștile Lui porunci, acela este cu adevărat filosof, iar lucrurile zeilor voștri și poveștile voastre sînt vrednice de rîs și de ocară și pline de înșelăciune. Însă spune-mi, care sînt marii făcători de stihuri ai tăi și cum i-au numit pe ei zeii?"

Ritorul a zis: "Mai întîi preaînțeleptul Homer, rugîndu-se către Die, grăiește: "Prea slăvite Zeus, prea mare zeule și alți zei fără de moarte". Asemenea și preaslăvitul Orfeu, mulțumind lui Apolon, grăiește acestea: "O, fiul lui Laton, departe săgetătorule, puternice Fivie, care spre toți privești și împărățești peste cei muritori și peste cei fără de moarte; soare care te ridici cu aripi de aur!" În acest fel cinsteau pe zei cei dintîi, și marii și slăviții făcători de stihuri, și aievea i-au numit pe ei fără de moarte. Deci tu nu te înșela, nici nu te închina Celui răstignit

ca unui Dumnezeu, căci nimeni din înțelepții cei de demult nu L-au numit Dumnezeu și nici nu L-a cunoscut cineva a fi Dumnezeu".

Sfînta Ecaterina a răspuns: "Același Homer al vostru grăiește în alt loc despre marele zeu Die că este mincinos, înșelător și viclean și că au vrut să-l lege alți zei, adică Hera, Poseidon și Atena, de n-ar fi fugit să se ascundă. Asemenea și multe alte lucruri de ocară asupra zeilor voștri arată cărțile voastre. Iar de vreme ce ai zis că pe Cel răstignit nici unul din dascălii cei vechi nu-L mărturisesc a fi Dumnezeu, apoi deși nu se cade a cerceta mult despre Dînsul, pentru că este Dumnezeu adevărat, Făcătorul cerului și al pămîntului, al mării, al soarelui, al lunii și a tot neamul omenesc, neajuns, neurmat și negrăit; dar pentru o mai învederată încredințare, voi arăta dovezi din cărțile voastre.

Ascultă ce grăiește despre dînsul prea înțeleapta voastră Silvia, mărturisind despre dumnezeiasca Lui întrupare și despre mîntuitoarea răstignire: "Va veni mai tîrziu cineva pe acest pămînt și va fi trup fără de păcat, cu hotarele dumnezeirii celei fără de osteneală va dezlega patimile cele nevindecate, și Acestuia I se va face zavistie de către poporul cel necredincios și va fi spînzurat la înălțime, ca și cum ar fi fost vrednic morții". Ascultă și pe nemincinosul tău Apolon, cum fără voia lui a mărturisit pe Hristos, adevăratul Dumnezeu, fiind silit de puterea Lui: "Unul Cel ceresc mă silește pe mine, Cel Care este Lumina în trei străluciri; și Cel ce a pătimit este Dumnezeu, dar nu cu dumnezeirea a pătimit, căci amîndouă sînt, și muritor cu trupul și străin de stricăciune, același Dumnezeu este bărbat, răbdînd toate de la cei muritori, adică cruce, ocară și îngropare".

Acestea le-a zis Apolon despre adevăratul Dumnezeu, Care este fără de început, asemenea cu Cel ce L-a născut pe El și pururea deoființă, început, rădăcină și izvor al tuturor bunătăților zidite; a zidit lumea din neființă în ființă și o chivernisește pe dînsa și, fiind de o ființă cu Tatăl, S-a făcut om pentru noi și a umblat pe pămînt, arătînd, învățînd și bine făcînd oamenilor. Apoi a primit moarte pentru noi cei nemulțumitori, ca să deslege osîndirea cea dintîi și să primim îndulcirea și fericirea cea de demult.

Și astfel, iarăși ne-a deschis ușile raiului ce au fost încuiate și, înviind a treia zi, S-a înălțat la cer, de unde a trimis Duhul Sfînt ucenicilor Săi. Iar ei, mergînd în toată lumea, au propovăduit dumnezeirea Lui, în care și ție, filosofule, ți se cade a crede, ca să cunoști pe adevăratul Dumnezeu și să fii rob al Aceluia, Care este milostiv și mult îndurat și pe cei ce au greșit îi cheamă, zicînd: *Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni.*

Deci, crede măcar pe învățătorii și pe zeii tăi, pe Platon, pe Orfeu și pe Apolon, care au mărturisit curat și luminat pe Hristos Dumnezeu.

Acestea și multe altele ca acestea grăind preaînțeleapta Ecaterina, s-a spăimîntat filosoful, rămînînd fără răspuns și neputînd să mai grăiască ceva împotrivă. Iar împăratul, văzîndu-l biruit, minunîndu-se, a poruncit celorlalți să vorbească cu sfînta fecioară. Dar ei s-au lepădat, zicînd: "Nu putem sta împotriva adevărului, căci dacă începătorul nostru a tăcut, fiind biruit, apoi noi ce vom zice?" Atunci împăratul mîniindu-se, a poruncit să aprindă un foc mare în mijlocul cetății pentru ca să ardă pe toți filosofii și ritorii. Însă ei, auzind judecata și răspunsul împăratului asupra lor, au căzut la picioarele sfintei, cerînd să se roage pentru dînșii către Unul adevăratul Dumnezeu, ca să le ierte toate cîte au greșit din neștiință și să-i învrednicească de Sfîntul Botez și de darul Preasfîntului Duh.

Sfînta, umplîndu-se de bucurie, a zis către dînșii: "Cu adevărat sînteți fericiți, căci lăsînd întunericul, ați cunoscut lumina cea adevărată și, trecînd cu vederea pe acest împărat stricăcios de pe pămînt, v-ați apropiat de Cel ceresc. Deci, să nădăjduiți fără îndoială spre mila Lui și să credeți că focul cu care vă înfricoșează păgînii vă va fi vouă botez și scară care vă înalță la cer. În acest foc curățindu-vă de toată necurăția trupului și a duhului, vă veți afla ca niște stele luminate și curate înaintea slavei Împăratului și veți fi iubiții Lui prieteni".

Zicînd acestea Sfînta, i-a bucurat cu această nădejde și a însemnat pe fiecare pe frunte cu pecetea lui Hristos, adică cu Sfînta Cruce. Apoi au mers cu bucurie spre chinuire și, luîndu-i ostașii, i-au aruncat în foc, în a șaptesprezecea zi a lunii noiembrie. Făcîndu-se seară, au mers niște oameni binecredincioși și iubitori de Dumnezeu ca să adune moaștele lor și i-au aflat pe toți întregi, căci nici părul capului lor n-a fost ars; pentru care mulți s-au întors la adevărata cunoștință, iar moaștele lor le-au îngropat cu cinste la un loc cuviincios.

Dar împăratul avea purtare mare de grijă pentru Sfînta Ecaterina în ce chip ar putea s-o întoarcă la a sa păgînătate. Și nesporind nimic cu silogismele filosofice, a început cu îmbunări și vicleșuguri a o amăgi, zicînd: "Ascultă, fiică bună, te sfătuiesc ca un părinte iubitor de fii, închină-te marilor zei și mai vîrtos muzicescului Ermi, care te-a împodobit cu atîtea daruri filosofice, și eu voi împărți cu tine împărăția mea, martori îmi sînt zeii, și îți voi da jumătate din stăpînirea mea și vei viețui împreună cu mine, veselindu-te neîncetat".

Iar Sfînta, ca o înțeleaptă ce era, pricepînd gîndul, vicleșugul și înșelăciunea lui, a zis către dînsul: "Leapădă, o, împărate, vicleșugul și nu te asemăna vulpii; pentru că eu ți-am spus o dată că sînt creștină și m-am logodit cu Hristos; pe Dînsul Îl am Mire și Sfetnic și frumusețea fecioriei mele. Deci, mai mult poftesc hainele mucenicești decît porfira împărătească". Împăratul iarăși a zis: "Mă silești, deși nu voiesc, să-ți necinstesc vrednicia ta și trupul tău să-l înfășor cu multe răni".

Dar Sfînta a răspuns: "Fă ce voiești, pentru că, cu această ocară vremelnică, îmi vei mijloci mie slava cea veșnică și mulțime de popor, precum nădăjduiesc, va crede prin mine în

Hristosul meu. Şi din palatul tău mulţi vor merge împreună cu mine în sfinţitele cămări cereşti". Acestea a proorocit Sfînta, iar Dumnezeu, Care priveşte din înălţime, a adus la îndeplinire proorocia ei.

Atunci împăratul, mîniindu-se foarte, a poruncit să dezbrace de pe dînsa porfira şi aşa s-o bată fără milă cu vine de bou. Deci au bătut-o slugile pe Sfînta Muceniţă Ecaterina două ceasuri peste spate şi peste pîntece, pînă ce s-a umplut de răni tot trupul ei cel fecioresc şi s-a făcut fără chip în bătăi, ea, care mai înainte era atît de frumoasă. Iar sîngele ei curgea şiroaie şi s-a înroşit pămîntul de dînsul. Dar Sfînta stătea cu bărbăţie şi vitejie, încît toţi cei ce o vedeau se mirau foarte tare. Mai pe urmă a poruncit fiara cea cumplită ca s-o ducă în temniţă şi să nu-i dea mîncare pînă cînd se va mai gîndi cu ce fel de munci s-o piardă pe dînsa.

Augusta, soţia împăratului, avea însă mare dorinţă să vadă faţa Sfintei Ecaterina, căci o iubea mult, auzind de faptele ei cele bune, de înţelepciunea şi de bărbăţia ei; iar mai vîrtos, că avusese o vedenie în somn, din care pricină s-a rănit cu inima spre dragostea ei, încît nu mai putea nici să doarmă. Ieşind împăratul din cetate pentru o pricină şi zăbovind acolo cîteva zile, împărăteasa a avut prilejul să dobîndească ceea ce dorea. Căci era acolo un boier mare, credincios prieten al împăratului, cu dregătoria voievod, anume Porfirie, om foarte înţelept. Acestuia i-a mărturisit Augusta gîndul său, în taină, zicîndu-i acestea:

"Într-una din nopţile trecute am văzut în vedenie pe Ecaterina, şezînd în mijlocul multor tineri şi fecioare frumoase, îmbrăcată în haine albe; şi atîta strălucire ieşea din faţa ei, încît nu puteam privi la dînsa. Iar ea m-a aşezat aproape de dînsa şi mi-a pus pe cap o cunună de aur, zicîndu-mi: "Stăpînul Hristos îţi trimite ţie această cunună". De atunci am atîta dorinţă ca să o văd, încît nu aflu odihnă inimii mele. Rogu-te dar, fă în vreun chip ca să o văd în taină". Iar Porfirie i-a răspuns: "Eu voi împlini dorinţa ta împărătească". Deci, făcîndu-se noapte, voievodul a luat cu sine două sute de ostaşi şi a mers la temniţă împreună cu împărăteasa şi dînd străjerilor bani, au intrat la Sfînta.

Cînd a văzut-o împărăteasa, s-a mirat de strălucirea feţei ei, care înflorea cu dumnezeiescul dar. Căzînd degrabă la picioarele ei, cu lacrimi în ochi a început a zice acestea: "Acum sînt împărăteasă fericită, că m-am învrednicit a te vedea, lucru foarte mult dorit sufletului meu; şi însetam ca cerbul să aud limba ta cea izvorîtoare de miere. Şi acum, fiindcă m-am învrednicit a dobîndi ceea ce am dorit, nu mă voi mai mîhni, chiar dacă m-aş lipsi şi de împărăţie şi de viaţă. Căci mă bucur cu inima şi cu sufletul, privind la atîta strălucire ce răsare din preafrumoasa ta faţă. Fericită eşti tu şi vrednică de laudă că te-ai lipit de un Stăpîn ca Acesta, de la Care primeşti atîtea daruri".

Iar Sfînta i-a răspuns, zicînd: "Fericită eşti şi tu, o! împărăteasă pentru că văd cununa capului tău, ridicată la înălţime de cetele îngereşti, pe care după trei zile o vei primi pentru

puțina pătimire ce vei răbda, ca să mergi la adevăratul Împărat și să împărățești cu El veșnic". Iar ea a zis către dînsa: "Mă tem de munci și mai vîrtos de bărbatul meu, căci este foarte aspru și fără de omenie". Zis-a ei Sfînta: "Îndrăznește, că vei avea pe Hristos în inima ta, Care îți va ajuta ca să nu se atingă nici o muncă de sufletul tău. Căci numai puțin va boli trupul tău, cîtăva vreme și apoi se va odihni acolo veșnic".

Acestea zicînd Sfînta, a întrebat-o pe ea Porfirie, zicînd: "Ce dăruiește Hristos celor care cred într-Însul? Pentru că voiesc și eu să cred într-Însul și să fiu ostașul Lui". Zis-a lui Sfînta Muceniță: "Dar n-ai citit sau n-ai auzit Scriptura creștinească?" Iar Porfirie a răspuns: "Eu din copilăria mea tot cu războiul m-am îndeletnicit și de alte lucruri n-am avut purtare de grijă". Zis-a lui Sfînta: "Nu poate limba să mărturisească bunătățile pe care le-a gătit Preabunul și Iubitorul de oameni Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El și păzesc poruncile Lui".

Atunci Porfirie s-a umplut de bucurie negrăită și a crezut în Hristos, împreună cu cei două sute de ostași și cu împărăteasa. Și sărutînd toți cu bună cucernicie pe muceniță, s-au dus. Iar milostivul și iubitorul de oameni Hristos, n-a lăsat pe sfînta Sa mireasă nebăgată în seamă atîtea zile ci, ca un părinte iubitor de fii, avea purtare de grijă de dînsa și-i trimitea în toate zilele hrană, printr-o porumbiță. Apoi, chiar Hristos a venit de a cercetat-o cu mare slavă și cu multe cete cerești. Și mai mult a întărit bărbăția ei și a umplut-o de îndrăzneală, zicînd: "Nu te teme, iubita Mea mireasă, pentru că Eu sînt cu tine și prin răbdarea ta pe mulți vei întoarce către Mine, și de multe cununi te vei învrednici". Cu astfel de cuvinte mîngîind-o pe ea Domnul, S-a dus.

A doua zi, șezînd împăratul la judecată, a poruncit să o aducă pe muceniță, care a intrat în curțile împărătești cu lumina cea strălucitoare și cu atîtea daruri duhovnicești, încît cei ce stăteau înainte se minunau de strălucirea frumuseții ei. Și s-a minunat împăratul foarte tare, văzînd că n-a slăbit cu trupul, nici nu s-a schimbat frumusețea feții sale în atîtea zile, socotind că i-a dat cineva hrană în temniță și de aceea voia să pedepsească pe străjeri. Dar Sfînta Ecaterina, ca să nu fie alții munciți fără vină pentru dînsa, a mărturisit adevărul, zicînd: "Să știi, împărate, că mie nu mi-a dat hrană vreo mînă omenească, ci Stăpînul meu Hristos, Care îngrijește de robii Săi. Acela m-a hrănit pe mine".

Deci, mirîndu-se împăratul de o frumusețe ca aceea, a vrut să o ispitească pe dînsa iarăși cu îmbunări și cu vicleșug, zicîndu-i acestea: "Ție ți se cade să împărățești, fiica mea, căci ești doamnă în chipul soarelui, care și pe Artemida o covîrșești cu frumusețea. Vino dar de jertfește zeilor, ca să împărățești cu noi și să ai viață plină de bucurie. Rogu-te, nu voiesc a-ți pierde cu muncile o așa podoabă și frumusețe". Sfînta a zis: "Eu sînt pămînt și cenușă și toată frumusețea ca o floare se veștejește și ca visul piere prin boală sau de bătrînețe; iar după moarte cu totul putrezește. Deci nu te îngriji de buna cuviință și de frumusețea mea".

Acestea vorbindu-le Sfînta Ecaterina cu împăratul, un eparh cu numele Hursaden, aspru cu obiceiul, tiran și chinuitor nemilostiv, vrînd să arate către împăratul dragoste și bună voire, a zis: "Eu, împărate, am aflat o muncă prin care vei birui pe această fecioară. Poruncește să se facă patru roți de lemn într-o osie și să bată împrejur sulițe ascuțite și alte fiare ascuțite; două roți să se întoarcă în stînga și două în dreapta, iar în mijlocul lor să fie fecioara legată. Și așa, întorcîndu-se roțile, să-i zdrobească trupul ei. Însă mai întîi să se întoarcă roțile singure înaintea fecioarei, pentru ca, văzîndu-le, să se teamă de munca cea cumplită și să se plece la voia ta; iar de nu, apoi să primească amară moarte".

Plăcînd împăratului sfatul eparhului, a poruncit să facă acel fel de roți. Și fiind adusă sfînta la acea cumplită muncă, a întors roțile cu multă nevoie înaintea ochilor ei, ca să o înfricoșeze. Apoi a zis tiranul către dînsa: "Oare vezi ce muncă ți s-a pregătit, în care vei lua moarte amară, de nu te vei închina zeilor?" Iar ea a răspuns: "De multe ori ți-am spus gîndul meu; de aceea nu mai pierde vremea, ci fă ceea ce voiești".

Văzînd el că nu poate să o înfricoșeze cu nimic și să o întoarcă de la Hristos, a poruncit să o lege între roți și să le întoarcă repede, pentru ca, cu acele fiare ascuțite, să fie zdrobită în bucăți și să moară cu cumplită moarte. Deci începîndu-se acea muncă, îndată s-a pogorît îngerul Domnului din cer și a dezlegat pe Sfînta din legături, iar roțile le-a sfărîmat în bucăți, iar acelea, sărind din locul lor, pe mulți păgîni rănindu-i, i-au omorît. Iar poporul ce era de față, văzînd acea minune preamărită, striga: "Mare este Dumnezeul creștinilor!" Dar împăratul se întunecase de mînie și iarăși se gîndea ca să afle asupra muceniței vreo muncă mai nouă.

Împărăteasa, auzind acea minune, a ieșit din camera ei și a început a mustra pe împăratul, zicînd: "Cu adevărat ești nebun și fără de minte, dacă îndrăznești a te lupta cu Dumnezeul Cel viu, și a munci pe roaba Lui cu nedreptate!" Acestea fără nădejde, auzindu-le împăratul, s-a sălbăticit de mînie și s-a făcut fără de omenie, mai mult decît toate fiarele. Și, lăsînd pe Sfînta Ecaterina, și-a întors mînia asupra soției sale, uitîndu-și dragostea cea firească față de dînsa.

Deci a poruncit ca să aducă o ladă mare și să o umple cu plumb, ca să fie nemișcată. Acolo a pus sînii femeii sale, între capac și ladă și a bătut cuie prin capac și prin ladă, străpungîndu-i, încît i s-a pricinuit o durere nespusă și i s-au rupt cu mare nevoie. Iar fericita Augusta, răbdînd acea durere negrăită, se bucura, pătimind pentru adevăratul Dumnezeu, către Care se și ruga ca să-i trimită ajutor din înălțime.

Deci, rupîndu-se sînii ei, curgea sîngele ca un izvor și toți care erau de față s-au umplut de jale și-i durea inima pentru aceea care pătimea munca cea mai amară și mai nesuferită. Iar tiranul cel nemilostiv n-a miluit pe soția sa, ci a poruncit să-i taie capul cu sabia. Dar ea primind cu bucurie osînda aceasta a zis către Sfînta Ecaterina: "Roaba adevăratului Dumnezeu, fă rugăciune pentru mine!" Iar aceea a zis: "Mergi cu pace, ca să împărățești cu Hristos în veci!"

Și astfel a fost tăiată fericita împărăteasă afară din cetate în ziua de douăzeci și trei a lunii noiembrie. Iar voievodul Porfirie, luînd noaptea trupul ei, l-a îngropat cu cinste. Iar a doua zi a stat înaintea împăratului, împreună cu ostașii cei ce crezuseră în Hristos, și a zis: "Și noi sîntem ostași ai marelui Dumnezeu".

Aceasta nerăbdînd împăratul să audă, a oftat din adîncul inimii, zicînd: "Vai, am pierit, că m-am păgubit de minunatul Porfirie!" Apoi, întorcîndu-se către ceilalți ostași, a zis: "Și voi, ostașii mei preaiubiți, v-ați înșelat și v-ați îndepărtat de zeii părintești? Dar cu ce v-au greșit vouă zeii de i-ați părăsit pe dînșii?" Iar ei nu i-au răspuns lui cuvînt, ci numai Porfirie a zis: "Pentru ce lași capul și întrebi picioarele? Vorbește cu mine". Iar el a zis: "Cap rău, tu ești pricina pierzării lor". Și neputînd mai mult a grăi de mînie, a poruncit să le taie capetele tuturor; și așa s-au sfîrșit. Deci, s-a împlinit proorocia Sfintei Ecaterina, care a zis împăratului: "Că mulți din palatele tale vor crede în Hristos Dumnezeu".

După acestea, aducînd muncitorul pe Ecaterina la divan, a zis către dînsa: "Multă supărare și pagubă mi-ai făcut! Tu ai înșelat pe femeia mea și pe viteazul meu voievod l-ai pierdut, el care era puterea oștilor mele și alte multe răutăți mi s-au întîmplat mie prin tine și se cădea îndată fără de milă să te omor; dar te iert pentru că îmi este milă a te pierde pe tine, o fecioară atît de frumoasă și înțeleaptă. Deci, fă-mi voia, iubita mea! Jertfește zeilor ca să te fac împărăteasă și niciodată nu te voi mai supăra, nici voi face vreun lucru fără de sfatul tău. Și vei viețui împreună cu mine într-atîta veselie și fericire, în care nici una din împărătese n-a fost vreodată".

Acestea și multe altele grăia vicleanul, căutînd să înșele pe mireasa lui Hristos cea aleasă. Dar n-a putut cu cuvintele sale cele înșelătoare să o despartă de Hristos, cu Care ea se legase tare, cu legătura dragostei celei adevărate. Apoi, văzînd că nici cu momeli, nici cu făgăduințe, nici cu îngroziri, nici cu munci nu poate să o înduplece pe cea mai tare decît diamantul, a dat asupra ei hotărîrea să-i fie tăiat capul afară din cetate.

Deci, luînd-o ostașii, au dus-o la locul de chin. Și mergea în urma ei popor mult, bărbați și femei, plîngînd pentru dînsa, căci avea a se pierde, precum ziceau ei, o tînără preafrumoasă și prea înțeleaptă. Iar cele mai alese dintre femei și de neam bun ziceau către dînsa, tînguindu-se: "O, preafrumoasă și preaIuminată fecioară, pentru ce ești așa de aspră cu inima și cinstești mai mult moartea decît viața aceasta preadulce? Și pentru ce-ți pierzi în deșert și fără de vreme floarea tinereților tale? Oare nu este mai bine să asculți pe împăratul și să te îndulcești de atîtea bunătăți în viața aceasta, decît să mori ticăloșește?"

Iar ea a răspuns: "Lăsați plînsul cel fără de folos și mai vîrtos vă bucurați, că eu văd acum pe iubitul meu Mire, Iisus Hristos, Făcătorul și Mîntuitorul meu, Care este frumusețea mucenicilor, cununa și slava mea. Și mă cheamă către frumusețea raiului cea negrăită, ca să

împărățesc împreună cu Dînsul și să mă veselesc în veacul cel fără de sfîrșit. Deci nu plîngeți pentru mine, ci plîngeți pentru voi, căci pentru necredința voastră aveți să mergeți în focul cel fără de sfîrșit, ca să vă munciți în veci".

Apoi, ajungînd la locul de tăiere, a făcut rugăciunea aceasta: "Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul meu, mulțumescu-Ți că ai pus pe piatra răbdării picioarele mele și ai îndreptat pașii mei. Tinde-Ți acum prea cinstitele Tale palme pe care le-ai întins pe Cruce și primește sufletul meu, pe care l-am adus Ție ca jertfă, pentru dragostea Ta. Adu-Ți aminte, Doamne, căci trup și sînge sînt, și nu lăsa greșelile mele cele făcute din neștiință, ca să fie arătate de cumpliții ispititori la înfricoșata Ta judecată, ci spală-le cu sîngele pe care-l vărs pentru Tine și rînduiește ca trupul acesta, care, rănindu-se, se taie cu sabia, să fie nevăzut de vrăjmașii tăi cei ce mă prigonesc.

Caută dintru înălțimea Ta, Doamne, și asupra poporului acestuia ce stă înainte și-l povățuiește la lumina cunoștinței Tale. Și acelora care vor chema prin mine numele Tău Cel preasfînt, dă-le toate cererile cele spre folos, pentru ca de toți să se laude măririle Tale în veci".

Astfel rugîndu-se, a zis chinuitorului: "Săvîrșește-ți porunca!" Iar el, întinzînd sabia, i-a tăiat cinstitul ei cap; și a curs din rană lapte în loc de sînge. Iar cinstitele ei moaște le-au luat în acel ceas sfinții îngeri, precum s-a văzut de credincioșii cei vrednici și le-au dus cu cinste în Muntele Sinai, în slava lui Hristos Dumnezeu, Care, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfînt, într-o dumnezeire împărățește în veci. Amin.

59. SFÎNTUL MARE MUCENIC MERCURIE
(25 NOIEMBRIE)

Decie și Valerian, păgînii împărați ai Romei, chemînd pe toți domnii și boierii lor, s-au sfătuit pentru întinderea și înmulțirea cinstirii zeilor lor și pentru pierzarea și risipirea sfintei

credințe creștinești. Și toți, cu un gînd, s-au învoit la acel sfat fărădelege și au dat o poruncă în capitala Romei, care era scrisă astfel:

"Împărații Romei, biruitorii cei nebiruiți, pururea cinstiți, marii credincioşi Decie şi Valerian, împreună cu toți boierii, dau în știre că de vreme ce facerile de bine și darurile zeilor noștri le-am cunoscut și ne-am îndulcit și de biruințele ce ne sînt date nouă de la dînșii asupra vrăjmașilor noștri; apoi, că tot felul de roade primim de la dînșii cu îndestulare, prin buna prefacere a văzduhurilor și i-am cunoscut pe ei a fi nouă mari făcători de bine și de obște rînduitori pentru cele de folosul nostru.

Drept aceea cu un sfat împreună glăsuit cu boierii, poruncim ca toată rînduiala poporului, liberi și robi, ostașii și neostașii, să aducă jertfă zeilor, căzînd la dînșii și cu rugăciune plecîndu-se. Iar dacă va îndrăzni cineva a călca dumnezeiasca noastră poruncă ce este întărită de noi cu sfat de obște, pe unul ca acela poruncim ca să-l arunce legat în temniță, apoi să se omoare prin felurite munci. Și de se va pocăi, plecîndu-și genunchii, de mare cinste se va învrednici de la noi.

Iar de se va împotrivi, apoi după multe munci, să ia pedeapsă de sabie sau să fie aruncat în mare sau să se dea spre mîncare păsărilor și cîinilor; mai vîrtos dacă se va afla cineva de credința creştinească, acela astfel să fie muncit. Iar cei ce se vor supune poruncii noastre, mare cinste și daruri vor moșteni. Fiți sănătoși cu bună norocire".

Astfel de poruncă împărătească fiind dată, s-a tulburat toată cetatea Romei, căci se propovăduia acea poruncă fără de Dumnezeu prin toată cetatea și se trimitea prin toate cetățile și împrejurimile lor. În acea vreme s-au sculat barbarii asupra împărăției Romei și pregăteau împărații oștile lor ca să iasă la război împotriva barbarilor. Deci au poruncit trupelor de prin toate cetățile să se adune la Roma. Atunci a venit și trupa în care era ostaş Mercurie și se chema trupa aceea Martenses din Armenia cea Mare, sub stăpînirea voievodului Saturnin.

Deci, ieșind împăratul Decie la război, a rămas în Roma Valerian și, făcîndu-se multă vreme război și măcel mare între barbari și romani, s-a arătat lui Mercurie îngerul Domnului în chip de om mare, îmbrăcat în haine albe, ținînd în mîna sa o sabie, și a zis către dînsul: "Nu te teme, Mercurie, nici te înfricoșa, căci sînt trimis spre ajutor ție, ca să te fac biruitor. Deci, primește această sabie și pornește asupra barbarilor și, după ce-i vei birui, să nu uiți pe Domnul Dumnezeul tău!"

Iar el fiind înspăimîntat, i se părea că cel ce i s-a arătat este unul din boierii Romei. Și luînd sabia pe care i-o dăduse, a pornit cu mare iuțeală asupra potrivnicilor, pe care-i tăia ca pe

niște iarbă. Și trecînd prin trupele barbarilor, pînă la împăratul lor, l-a ucis cu sabia și împreună cu el mulțime mare de ostași viteji, încît i se lipise mîna cu sînge de mînerul sabiei. Și așa au fost biruiți și izgoniți barbarii de către romani.

Atunci Decie, văzînd vitejia cea mare a lui Mercurie, l-a chemat la sine și, cinstindu-l cu mari daruri, l-a pus voievod peste toate oștile. Apoi, părîndu-i-se lui Decie căci cu ajutorul zeilor au biruit pe vrăjmași, se veselea foarte și împărțind oștilor aur mult, a slobozit pe fiecare într-ale lor. Iar ei împreună cu Mercurie mergînd la Roma, făceau ospețe mari prin cetăți.

Într-o noapte, dormind voievodul Mercurie, a venit la dînsul îngerul, în același chip precum i se arătase și mai înainte și, lovindu-l în coastă, l-a deșteptat. Iar el văzînd cele ce i se arătaseră, s-a înfricoșat și a rămas mut. Apoi îngerul a zis către dînsul: "Mercurie, nu-ți mai aduci aminte de ceea ce ți-am zis în război? Vezi, ca să nu uiți pe Domnul Dumnezeul tău, căci ți se cade a pătimi pentru El și a lua cunună de biruință împreună cu toți sfinții".

Îngerul zicînd acestea, s-a făcut nevăzut. Iar el, venindu-și în sine, a început a mulțumi lui Dumnezeu și și-a adus aminte de credința creștinească de care auzise de la moșul și de la tatăl său. Căci tatăl său, anume Gordian, care a fost ostaș în aceeași trupă în care și el mai pe urmă a fost ostaș, adeseori grăia: "Fericit este cel ce ostășește Împăratului ceresc, că va primi de la El răsplată în împărăția cea cerească! Căci Acel Împărat a făcut toate numai cu cuvîntul și are să judece viii și morții și să răsplătească fiecăruia după faptele lui".

De aceste cuvinte ale tatălui său aducîndu-și aminte Mercurie și socotind cu mintea arătarea îngerului, s-a umplut de bucurie și a început a plînge și a se tîngui, zicînd: "Vai mie, păcătosul, căci fiind ramură de copac verde, m-am uscat, neavînd acum rădăcina cunoștinței de Dumnezeu!"

Astfel zicînd în sine și tînguindu-se, au venit slugile împărătești să-l cheme la împărat la un sfat. Iar Mercurie a spus că este bolnav și a amînat împăratul sfatul pe altă zi; căci nu voia să se sfătuiască la nimic fără de Mercurie. Așa de mult îl iubea și îl cinstea. Iar a doua zi, chemînd pe Mercurie cu cinste, s-a sfătuit împreună cu dînsul ceea ce era de folos împărăției Romei. Iar după sfat, a zis împăratul către Mercurie: "Să mergem împreună în capiștea Artemidei ca să-i aducem jertfă". Iar sfîntul s-a despărțit în taină de împărat și s-a dus la gazda sa.

Însă unul din boieri l-a clevetit la împăratul, zicînd: "Mare împărate, biruitorule nebiruit, alesule de zei a stăpîni împărăția, binevoiește cu blîndețe a mă asculta pe mine. Acesta care este cinstit de dreapta împărăției voastre și pe care stăpînia voastră l-a preamărit, nu vine împreună

cu noi în capiștea marei zeițe ca să aducă jertfă pentru stăpînia voastră". Iar împăratul l-a întrebat, zicînd: "Și cine este acela care nu vrea să fie la un gînd cu noi, să aducă jertfă cinstitei Artemida?"

Răspuns-a boierul: "Sfetnicul Mercurie, pe care l-a mărit bunătatea împărăției voastre. Acela se leapădă și nu vrea să se închine zeilor noștri". Iar împăratul a zis: "Oare nu bîrfiți asupra lui din oarecare zavistie? Deci nu vă voi asculta pe voi de nu-l voi ispiti singur și voi cunoaște adevărul cu dinadinsul. De nu va fi așa precum ziceți voi, apoi tare veți fi pedepsiți pentru clevetirea voastră. Iar de se va afla adevărul, veți fi vrednici de cinste de la noi, ca niște credincioși zeilor și împărăției noastre".

Acestea zicînd împăratul, îndată a trimis să cheme cu cinste pe Mercurie și, venind el, a zis către dînsul Decie: "Oare nu te-am cinstit eu pe tine, punîndu-te voievod peste toți domnii mei? Căci cu ajutorul zeilor ai biruit pe potrivnici! Dar tu pentru ce te arăți nemulțumitor pentru o facere de bine ca aceasta, pe care ți-am făcut-o ție? De ce treci cu vederea stăpînirea și porunca mea, nedînd zeilor noștri cinstea ce se cuvine, precum am auzit de la oarecare credincioși de-ai noștri?"

Iar ostașul cel viteaz al lui Hristos, după cuvîntul Apostolului, dezbrăcîndu-se de omul cel vechi și, prin Sfîntul Botez, îmbrăcîndu-se în cel nou, zidit după chipul lui Dumnezeu, a răspuns cu îndrăzneală, zicînd: "Cinstea ta să fie cu tine, căci eu n-am biruit pe vrăjmași cu ajutorul neputincioșilor voștri zei, ci cu puterea lui Hristos, Dumnezeul meu. Ia de la mine ceea ce mi-ai dat, căci eu gol am ieșit din pîntecele maicii mele, și gol mă voi duce".

Acestea zicînd, a descins brîul cel ostășesc, a dezbrăcat haina cea de boierie și le-a aruncat înaintea picioarelor împăratului, zicînd cu glas mare: "Auziți toți că sînt creștin!"

Atunci Decie a rămas uimit și căuta la sfîntul tăcînd și se mira de cuvîntul lui cel cu îndrăzneală și încă se minuna de frumusețea trupului lui. Căci sfîntul era înalt cu statul și rumen la față, arătînd cu chipul bărbăția ce era într-însul. Apoi a poruncit împăratul să-l pună în temniță, zicînd: "Acest om n-a priceput cinstea sa. Deci, cînd va cunoaște ocara și defăimarea, atunci mi se pare că se va întoarce la gîndul cel bun". Iar sfîntul, fiind dus în temniță, mulțumea și lăuda pe Dumnezeu. Dar noaptea iarăși i s-a arătat îngerul Domnului, zicînd: "Îndrăznește, Mecurie și nu te teme! Crede în Domnul pe Care L-ai mărturisit și Acela te va izbăvi de tot necazul!" Prin acea arătare a îngerului, iarăși s-a întărit Mercurie.

A doua zi a șezut împăratul Decie în divan și, punînd înaintea sa pe Sfîntul Mercurie, a zis către dînsul: "Acest fel de cinste ți se cuvine pentru nebunia ta, ca să stai ca un osîndit la

judecată". Sfîntul a răspuns: "Cu adevărat, acest fel de cinste mi se cuvine pentru Domnul meu! Tu ai luat de la mine cele ce degrabă pier, iar eu voi primi de la El pe cele ce rămîn în veci". Împăratul a zis: "Spune nouă neamul tău și patria". Sfîntul a răspuns: "Dacă vrei să știi neamul meu și patria, îți voi spune; pe tatăl meu l-a chemat Gordian, de neam scit și a ostășit în oastea martionilor; iar patria mea, către care merg cu sîrguință, este Ierusalimul cel de sus, care este cetatea Împăratului Celui ceresc".

Împăratul a zis: "Dar pentru ce nu faci voia noastră și nu împlinești porunca ce este dată de noi tuturor oamenilor? Pentru ce nu te închini zeilor, ca să primești dregătoria ta cea dintîi? Ori voiești a muri în munci? Răspunde-mi degrab, căci pentru aceasta ești chemat". Sfîntul Mercurie a răspuns: "Eu pentru aceasta am venit ca să te biruiesc pe tine și pe tatăl tău diavolul, aflător al tuturor răutăților și să primesc cunună de biruință de la puitorul de nevoințe Iisus Hristos, Domnul meu. Deci împlinește asupra mea ceea ce gîndești, pentru că am platoșă și pavăză prin care voi birui toate muncile ce le vei pune asupra mea".

Atunci împăratul, umplîndu-se de mînie, a zis: "De vreme ce zici că ai pavăza și platoșa credinței, poruncesc ca să te spînzure gol între patru furci". Și aceasta făcîndu-se, a zis muncitorul: "Unde sînt acum armele războiului tău?" Iar Sfîntul, căutînd spre cer, a zis: "Doamne, Iisuse Hristoase, ajută robului Tău!" Apoi împăratul a poruncit să aducă săbii și cuțite ascuțite și să taie trupul sfîntului, iar pe pămînt sub dînsul să aștearnă foc, pentru ca, deasupra fiind tăiat cu cuțitele și dedesubt ars cu focul, să pătimească cumplit. Și acestea făcîndu-se, curgea sîngele din trupul lui ca izvorul încît și focul se stingea de sîngele lui; iar sfîntul toate acestea le răbda cu vitejie.

După acestea tiranul a poruncit să-l dezlege ca să nu moară degrabă și să-l închidă într-o casă. Luîndu-l slujitorii l-au dus, căci el nu putea singur să meargă, abia fiind viu, și l-au aruncat în acea casă, crezînd că îndată va muri. Deci sfîntul zăcea ca un mort, abia suflînd din cauza rănilor celor cumplite. Dar făcîndu-se noapte, a venit îngerul Domnului către dînsul și a zis: "Pace ție, bunule pătimitor!" și l-a tămăduit pe el de răni. Iar sfîntul simțind în sine putere, s-a sculat sănătos și a mulțumit lui Dumnezeu, Celui ce l-a cercetat prin îngerul Său.

A doua zi, împăratul a poruncit să aducă pe sfîntul înaintea sa. Și mergînd ostașii la dînsul, l-au aflat sănătos și l-au dus la împărat. Văzîndu-l împăratul că este sănătos, a zis: "Pe cel care l-a dus ieri de la noi ca pe un mort, acum umblă singur de sine ca și cum n-ar fi avut nici o rană!" Deci a poruncit ostașilor să-i caute rănile. Iar ei, căutînd trupul mucenicului, au zis către împăratul: "Așa să fie întregimea stăpînirii tale, precum are Mercurie trupul său, cu totul întreg și fără prihană, ca și cum nu s-ar fi atins de dînsul nici o muncă".

Împăratul a zis: "Acum el va zice că Hristos l-a vindecat. Oare n-ați adus voi vreun doctor la dînsul în strajă?" Iar ei au răspuns: "Ne jurăm pe stăpînirea voastră care îndreptează

toată lumea, că nimeni nu l-a căutat; apoi nouă ni s-a părut că îndată va muri, iar cum s-a vindecat și acum stă sănătos, nu știm". Iar împăratul a zis: "Socotiți căci cu farmecele creștinești cel ce se părea ieri a fi mort, este astăzi sănătos?" Și a zis cu mînie către sfîntul: "Cine te-a tămăduit? Spune-ne nouă adevărul, căci mi se pare că nu fără vrăjitorie te-ai tămăduit".

Sfîntul a răspuns: "Chiar fără voia ta ai spus adevărul, căci Domnul nostru Iisus Hristos, doctorul Cel adevărat al sufletelor și al trupurilor, Acela m-a tămăduit pe mine, Care pe toți vrăjitorii și fermecătorii împreună cu cei ce se închină idolilor, legîndu-i cu legături nedezlegate, îi va da focului gheenei, pentru că n-au cunoscut pe adevăratul Dumnezeu, Ziditorul lor". Împăratul a zis: "Iarăși voi umplea trupul tău cu răni și voi vedea de te va vindeca Hristos pe Care Îl mărturisești".

Sfîntul a răspuns: "Cred Domnului meu Iisus Hristos că nu mă vei birui cu toate muncile tale, oricîte vei aduce asupra mea. Căci nu mă tem de dînsele deloc, fiind întărit cu cuvintele Stăpînului meu, Care a zis: *Nu vă temeți de cei ce ucid trupul, căci sufletul nu pot să-l ucidă*. Că după ucidere iarăși mă va învia în ziua cea înfricoșată a dreptei Sale judecăți". Atunci a poruncit împăratul să-l muncească iarăși cu foc și cu bătăi.

Sfîntul fiind bătut și ars cu foc, ieșea bună mireasmă din trupul lui cel ars. Iar mucenicul răbda cu atîta vitejie, încît n-a strigat, n-a suspinat, nici n-a oftat, așa că se mirau toți de răbdarea lui. Apoi împăratul a zis către dînsul în batjocură: "Unde este acum doctorul tău, ca să vină aici să te tămăduiască? Căci ai zis că și după moarte poate să te ridice". Sfîntul Mercurie a răspuns: "Fă ce voiești, stăpînire ai peste trupul meu, iar peste suflet are Dumnezeu; căci chiar dacă-mi vei pierde trupul meu, însă sufletul va rămîne nestricat în veci".

Deci împăratul a poruncit să-l spînzure cu capul în jos și să-i lege o piatră mare de grumaji, ca fiind sugrumat de greutatea pietrei, să moară. Iar mucenicul fiind întărit cu darul lui Dumnezeu, a rămas multă vreme viu în acea muncă. Apoi, dezlegînd piatra, a poruncit să-l bată cu bice, care aveau capetele ferecate cu aramă. Și îndată a fost bătut fără cruțare, încît și pămîntul s-a înroșit de sîngele lui. Însă el, ca un diamant tare, răbda cu bărbăție, zicînd: "Îți mulțumesc, Doamne, că m-ai învrednicit a pătimi pentru numele Tău!"

Văzînd împăratul pe mucenic că nu se pleacă nicidecum spre voia lui, și acum nemaiavînd vreme să-l muncească mai mult, pentru că se sîrguia degrab a merge la Roma, a dat asupra lui porunca cea din urmă, astfel: "Mercurie, care a socotit drept nimic zeii noștri și a defăimat cinstita poruncă a blîndeței noastre, poruncește stăpînirea noastră să-l ducă în țara Capadochiei și acolo să-i taie capul spre învățătura multora. Căci cel ce se împotrivește împăratului, după multe munci, se pedepsește cu sabie".

Deci ostașii, luînd pe sfîntul, l-au pus pe un dobitoc și l-au legat, căci era trupul lui foarte slăbit de multe munci și l-au dus în Capadochia. Ajungînd el în Cezareea, Domnul S-a arătat sfîntului și i-a zis: "Mercurie, vino la Mine și te odihnește! Alergarea ai săvîrșit și credința ai păzit, deci primește cununa nevoinței tale, căci aici se cade a te sfîrși". Iar Mucenicul, întărindu-se prin acea vedenie a Mîntuitorului și dorind ca mai degrabă să se dezlege de trup și să viețuiască în Hristos, a zis către ostașii care erau împreună cu dînsul: "Faceți ceea ce vi s-a poruncit și nu amînați porunca mai mult; iar Domnul, Care cheamă pe toți spre pocăință, să vă dea darul Său; căci fiind bogat în milă, dă darurile Sale cu îndestulare celor ce vin la Dînsul!"

Zicînd acestea, ostașii i-au tăiat capul în buna mărturisire a Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, în a douăzeci și cincea zi a lunii noiembrie. Iar a doua zi după tăierea sfîntului, s-a aflat trupul lui alb ca zăpada și ieșea dintr-însul bună mireasmă de mir de mult preț și tămîie. Pentru o minune ca aceea, mulți au crezut în Hristos. Apoi sfîntul trup a fost pus cu cinste la loc însemnat care dădea multe tămăduiri celor bolnavi.

Pe acest sfînt ostaș și Mare Mucenic Mercurie, care acum se bucură cu sufletul în cer, l-a orînduit Doamna, Preasfînta Născătoarea de Dumnezeu, la o minunată slujbă ostășească precum aceasta: Cînd se ruga Sfîntul Vasile cel Mare înaintea icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu - lîngă care era icoana Sfîntului Marelui Mucenic Mercurie, cu sulița ca un ostaș -, ca răucredinciosul împărat Iulian Paravatul, mare prigonitor și pierzător al dreptcredincioșilor creştini, să nu se mai întoarcă de la războiul cu perșii, spre pierderea credinței creştineşti. Atunci a văzut că s-a făcut nevăzută, după puțin timp, icoana Sfîntului Mercurie, care era lîngă cea a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu; apoi, după aceea, s-a arătat cu sulița sîngerată.

Chiar în același timp, în depărtatul război, Iulian a fost însulițat de un ostaş necunoscut, care, îndată ce l-a însulițat, s-a făcut nevăzut. Iar ticălosul Iulian, luînd sînge din rana sa a aruncat în sus către cer și, grăind hule asupra lui Hristos, a zis: "Ai biruit Galileene!"

Această minune s-a adeverit atunci, că însăși Preasfînta Născătoare de Dumnezeu, pentru rugăciunea Sfîntului Vasile cel Mare, a trimis pe acest plăcut al lui Dumnezeu și al ei, pe Sfîntul purtătorul de biruință Marele Mucenic Mercurie, din biserica cea care prăznuiește către biserica cea care avea război, spre pedeapsa împotrivitorului lui Dumnezeu, Iulian Paravatul și spre apărarea sfintei credințe și a dreptcredincioșilor creștini.

Cu a cărui sfîntă folosire și apărare să ne fie și nouă spre ajutor, ca să fim păziți de vrăjmașii cei potrivnici lui Dumnezeu și să fie biruiți cu ajutorul lui, ca împreună cu dînsul să slăvim pe Dumnezeu și pe Maica Sa în vecii vecilor. Amin.

60. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU ALIPIE STÎLPNICUL (26 NOIEMBRIE)

Alipie, sluga lui Hristos, își avea patria în cetatea Adrianopole, ce este în părțile Paflagoniei. Domnul l-a ales chiar din pîntecele maicii sale, fiindcă maică-sa cînd era îngreuiată cu dînsul și aproape de naștere, a văzut într-o noapte o vedenie ca aceasta. I se părea că ține în mîinile sale un miel foarte frumos care avea în coarnele sale două făclii aprinse și ardea luminat. Iar cînd avea să se nască pruncul, o mare lumină dumnezeiască a umplut casa. Acesta era semnul luminării faptelor lui celor bune, căci avea să fie lumina lumii.

După naștere, adormind maică-sa, iarăși a văzut o vedenie în acest chip: I se părea că vede tot poporul acelei cetăți adunîndu-se în casa ei și cu psalmi și cu cîntări a înconjurat pe

pruncul care se născuse. Aceste vedenii le avea maica sa puse în inima sa și zicea: "Ce are să fie copilul acesta?"

Nu după multă vreme murind bărbatul ei, petrecea în văduvie, în post și rugăciuni, nevrînd să se mai mărite după al doilea bărbat. Ci viețuia lui Hristos în curăție, dîndu-se pe sine și pe fiul său în a Lui purtare de grijă, căci El este părinte al orfanilor și al văduvelor. Deci, înțărcînd pe copil, l-a adus în biserică și l-a dat pe el Sfîntului Teodor, episcopul acelei cetăți, care, cunoscînd cu duhul darul lui Dumnezeu ce era în copil, l-a iubit pe el foarte mult și l-a învățat dumnezeiasca Scriptură.

Venind în vîrstă și sporind cu înțelepciunea mai mult decît alții, s-a făcut iubit lui Dumnezeu și oamenilor, pentru obiceiul său cel bun și pentru faptele lui cele bune și mari. Căci Alipie era plin de frica lui Dumnezeu, de smerenie și de blîndețe. În vîrsta tinereților sale arăta înțelepciunea cărunteților și avea viața neprihănită. Drept aceea a fost pus econom al bisericii, apoi hirotonit diacon și slujea lui Dumnezeu cu credință și evlavie.

După cîtăva vreme i-a venit dorință ca să viețuiască deosebit în singurătate, ca fiind în liniște, mai cu osîrdie să slujească lui Dumnezeu și să se îndulcească de neîncetate gînduri către El. Deci, a descoperit această dorință a inimii sale fericitei sale maici, care, asemănîndu-se proorociței Ana, nu se depărta de la biserică slujind ziua și noaptea cu post și cu rugăciune. Apoi și-a împărțit toată averea la săraci și s-a făcut mireasa lui Hristos, fiind diaconiță.

Acestei plăcute de Dumnezeu i-a spus gîndul său Sfîntul Alipie, zicînd: "Voiesc să mă duc în părțile Răsăritului, căci aud că mulți sfinți viețuiesc acolo prin pustie, în liniște. Deci, mă voi sălășlui împreună cu dînșii și, uitîndu-mă la viața lor cea plăcută, voi urma cu ajutorul lui Dumnezeu faptelor lor celor bune. Iar tu maica mea, roagă-te pentru mine ca să-mi îndrepteze Domnul calea după voia Sa cea sfîntă și ca să-I fie plăcută Lui viața mea".

Iar ea, nesupărîndu-se de despărțirea fiului, și-a ridicat mîinile în sus și s-a rugat lui Dumnezeu cu sîrguință pentru dînsul. După aceea, binecuvîntîndu-l, l-a slobozit cu pace și a ieșit fericitul din cetatea Adrianopoli, neștiind nimeni, fără numai maica sa. Și alerga ca și cerbul spre izvoarele apelor, avîndu-și inima aprinsă cu dorință dumnezeiască. Apoi înștiințîndu-se episcopul de plecarea lui, s-a supărat foarte și toți clericii și mirenii se mîhniseră că s-au lipsit de un conviețuitor bun ca acela, care cu chipul faptelor bune și cu viața se asemăna îngerilor. Căci împodobea Biserica lui Dumnezeu și mult folos aducea credincioșilor, deșteptîndu-i pe ei către nevoință.

Deci îndată a trimis episcopul pretutindeni să caute pe fericitul Alipie, și după multe zile aflîndu-l în Evhaita, în ziua praznicului Sfîntului Mucenic Teodor, abia l-a putut întoarce iarăși în patria sa, pe de o parte cu rugăminte, iar pe de alta cu îngrozire, Dumnezeu mai înainte văzînd cele bune, ca să nu se lipsească țara Paflagoniei de un luminător ca acela, prin care mulți se povățuiau să se întoarcă de la întunericul păcatelor, la lumina vieții celei cu plăcere de Dumnezeu.

Întorcîndu-se fericitul întru ale sale, se mîhnea foarte tare căci i s-a împiedicat nevoința și i s-a tăiat dorința lui. Ci Dumnezeul a toată mîngîierea, l-a mîngîiat prin oarecare arătare dumnezeiască. Căci a văzut fericitul în vedenie un bărbat prea minunat, iar mai bine zis, pe îngerul lui Dumnezeu, zicînd către dînsul: "Nu te supăra, Alipie, pentru că te-ai întors din calea cea dorită de tine; să știi bine că acolo este loc sfînt, unde, iubind omul pe Dumnezeu își alege a viețui cu bună credință și cu plăcere de Dumnezeu".

Cu acest fel de vedenie mîngîindu-se Alipie, a încetat de a se mai mîhni și petrecea după aceea în viața călugărească, nevoindu-se cu dinadinsul și slujind lui Dumnezeu. Dar avea dorință neschimbată de a viețui deosebit la un loc. Drept aceea, de multe ori ieșind din chilia sa, înconjura munții cei dimprejur, cîmpiile și pădurile, căutînd un loc ca acela în care i-ar fi cu înlesnire a petrece în gîndire la Dumnezeu.

Deci, mergînd într-un munte ce era de cetate la partea de miazăzi și, văzînd acolo un loc înalt și frumos, liber de toată tulburarea, i-a plăcut și, aducînd unelte de săpat, a făcut o fîntînă pentru apă și nu atît cu sapa pe cît cu buzele rugîndu-se cu dinadinsul către Dumnezeu, a scos apă din pămînt sus în munte.

Apoi, mergînd la episcop, l-a rugat să-i dea voie să viețuiască acolo și să zidească o biserică. Iar episcopul, deși nu l-a oprit de la dorirea lui, însă trimițînd pe ascuns, a astupat izvorul cu pietre mari și l-a umplut cu pămînt, căci nu voia să locuiască fericitul în acel munte, pentru că muntele era înalt și cu greu de suit celor ce voiau să vină la dînsul și foarte departe de cetate; ci voia să viețuiască mai aproape, la un loc mai lesnicios. Iar fericitul Alipie, văzînd izvorul astupat, a lăsat muntele acela și, umblînd împrejurul cetății, își căuta alt loc.

Era înaintea cetății aceleia o pustie în care se aflau de demult o mulțime de morminte elinești în care viețuiau și duhuri necurate. Pentru aceasta era tuturor înfricoșat locul acela și nimeni nu putea să treacă pe acolo pentru îngrozirile cele drăcești. Iar fericitul Alipie, văzînd că toți oamenii fug de pustia aceea, s-a sălășluit acolo într-un mormînt elinesc și era deasupra un stîlp de piatră, iar deasupra un idol.

Sfărîmînd cuviosul idolul ca pe un vas de lut, a pus în locul lui cinstita Cruce și așa, netemîndu-se de înfricoșările și năpădirile diavolilor, a început a viețui aolo, izgonind cu arma Crucii și cu săgețile rugăciunilor sale, cetele diavolești. Apoi dormind, a văzut în vedenie doi bărbați cinstiți, cu veșminte preoțești îmbrăcați, care au zis către dînsul: "Pînă cînd ne-ai lăsat să te așteptăm pe tine aici, o, omule al lui Dumnezeu? Apoi de ești tu Alipie cel mai înainte rînduit de Dumnezeu ca să sfințești locul acesta și să înmulțești peste dînsul binecuvîntarea Lui, fără de zăbavă fă ceea ce se cade ție a face".

Deșteptîndu-se cuviosul din somn, se mira de cuvintele bărbaților care se arătaseră și nu pricepea cine sînt bărbații aceia și ce are de făcut în locul acela, ca să poată înmulți peste dînsul binecuvîntarea lui Dumnezeu. După aceasta Teodor, episcopul lui, avea trebuință să meargă la împărat și era de nevoie ca Sfîntul Alipie, ca un cleric bisericesc ce era, să călătorească împreună cu episcopul său. Deci, a pornit cu dînsul, făcînd voia arhiereului său și l-a petrecut pînă la Calcedon.

Iar cînd era să intre episcopul în corabie, ca să meargă pe apă către Constantinopol, Alipie a intrat într-o biserică ce era acolo aproape de mare și, rugîndu-se într-însa, a șezut jos și a adormit puțin. Și iată că i s-a arătat în vedenie o fecioară preafrumoasă, strălucind ca soarele și zicîndu-i: "Scoală degrabă Alipie!". Iar el, mirîndu-se de frumusețea ei, a întrebat-o: "Cine ești tu, doamna mea? Și pentru ce-mi poruncești a mă scula degrabă?" Dar ea a zis către dînsul: "Eu sînt mucenița Eufimia, roaba lui Hristos. Deci, scoală-te și dacă voiești să mergi în patria ta, voi merge și eu împreună cu tine și, vrînd Dumnezeu, voi fi ție împreună călătoare și ajutătoare".

Acestea zicînd sfînta, Alipie s-a deșteptat și n-a văzut pe nimeni înaintea sa, decît numai a aflat inima sa plină de bucurie duhovnicească și a cunoscut că voiește Dumnezeu să se întoarcă la liniște. Deci, lăsînd pe episcop, s-a întors în patria sa, avînd împreună călători cu dînsul în chip nevăzut, ajutorul și rugăciunile Sfintei Marei Mucenițe Eufimia, a cărei minunată vedere și vorba cea dulce avîndu-le în mintea sa, se veselea cu duhul.

Venind către Adrianopol, la locul său de liniște, s-a gîndit să zidească o biserică în numele Sfintei Eufimia. Dar, neavînd avere pentru acest lucru - căci n-a cîștigat nici aur, nici argint, nici aramă, ci era sărac cu trupul și cu duhul, urmînd Domnului Celui ce a sărăcit pentru noi -, a rugat pe niște cetățeni cunoscuți ai săi și vecini ca să-l ajute. Iar aceia, înțelegînd dorința lui, i-au dat cu bunăvoință toate cele de trebuință. Și degrab, sfințind locul în mijlocul mormintelor elinești, a săpat temelie, ca să zidească biserica Sfintei Mucenițe Eufimia.

Fiind săpată temelia, i s-au arătat iarăși acei doi bărbați, mai sus pomeniți, în veșminte preoțești, dintre care unul ținea în mînă o cădelniță și cădea temelia, însemnînd în ce chip va fi biserica; iar celălalt cînta "Osana" împrejurul locului aceluia. Dar cine erau bărbații aceia,

nicidecum nu se ştie, ci după cîtăva vreme s-au aflat acolo nişte moaşte nestricate şi cu bună mireazmă, ale unor bărbaţi care erau în chipul cum i-a văzut în două rînduri Cuviosul Alipie în vedenie. Şi au fost puse acele sfinte moaşte în aceeaşi biserică, după porunca sfîntului.

Mai înainte de sfinţirea bisericii, văzînd cetele cele diavoleşti că prin sîrguinţa Sfîntului Alipie, în locul unde era locaşul lor se va face sălăşluire a sfinţilor, şi unde erau nălucirile şi înfricoşările lor, acolo va începe să fie darul lui Dumnezeu, s-au pornit asupra chiliei sfîntului şi asupra bisericii celei din nou zidită, cu mare strigare şi zgomot, vrînd ca să răstoarne biserica din temelie şi pe sfîntul bărbat înfricoşîndu-l să-l izgonească de acolo.

Deci strigau cu felurite glasuri şi se iuţeau ca nişte războinici mînioşi sau ca nişte fiare întărîtate. Dar ostaşul lui Hristos îndată a stat la rugăciune şi cu aceea într-armîndu-se, ca şi cu o armă nebiruită, a biruit puterea cea diavolească şi a fugit cu ruşine şi ca nişte praf spulberat de vînt.

Fiind sfinţită biserica, au început a veni oameni din cetate, spre lauda lui Dumnezeu, ca să audă învăţăturile sfîntului cele folositoare. După aceasta, într-armîndu-se cuviosul mai tare asupra vrăjmaşilor celor nevăzuţi, s-a suit pe un stîlp, asemănîndu-se Sfîntului Simeon stîlpnicul cel dintîi. Şi a stat pe dînsul ca de strajă, luînd seama de departe la cetele diavoleşti, care năvăleau asupră-i, luptîndu-se cu dînsele cu bărbăţie ziua şi noaptea. Iar aceia, deşi erau biruiţi de dînsul totdeauna, însă iarăşi se ispiteau fără de ruşine a năvăli asupra lui.

Într-o noapte au început duhurile cele înrăutăţite a năvăli cu pietre asupra sfîntului şi a-l răni tare. Iar sfîntul, răbdînd loviturile pietrelor, zicea către diavoli: "Ce aveţi cu mine, o, pierzătorilor şi urîtorilor de oameni diavoli? Pentru ce vă tulburaţi în deşert şi cu toată răutatea vă sculaţi asupra robului lui Dumnezeu? Vedeţi pietrele pe care le aruncaţi asupra mea, acestea vor mărturisi răutatea şi îndrăzneala voastră cea fără de ruşine înaintea Hristosului meu, în ziua venirii Lui celei de a doua. Şi să ştiţi că eu nu iau în seamă aruncarea voastră cu pietre asupra mea, ci o socotesc ca o jucărie copilărească. Iată, am să arunc jos aceste scînduri mici, care sînt acoperămînt deasupra capului meu, ca mai cu înlesnire să primesc de la voi lovirile cu pietre şi să rabd pentru Domnul meu acestea, cum a răbdat şi Sfîntul Ştefan, întîiul mucenic, pe care l-aţi ucis voi prin mîinile iudeilor; căci împreună cu acei jidovi veţi moşteni focul gheenei".

Iar ei, auzind cuvintele acestea şi cunoscînd că este gata pătimitorul cel nebiruit, ca toate să le rabde pentru Dumnezeu, au fugit cu totul din locul acela.

Auzind acestea unii dintre oamenii care treceau pe acolo în noaptea aceea şi care au întîmpinat pe diavoli fugind din locul acela suspinînd şi strigînd cu tînguire: "Alipie ne-a izgonit

din locaşul nostru! Deci, unde ne vom duce, neavînd loc nicăieri?" Iar Cuviosul Alipie, aruncînd acel acoperămînt de pe stîlp, ce era deasupra capului său, stătea acolo avînd acoperămînt cerul şi răbdînd cu vitejie toate schimbările vremii şi ale văzduhului: iarna, zăduful, ploile, grindina, zăpada, gerul şi gheaţa.

Astfel s-a făcut singur de voia sa mucenic, nu numai un an, ci cincizeci şi trei de ani a pătimit pe acel stîlp, stînd ca şi cum ar fi fost pironit pe Cruce. Şi se aduna la dînsul mulţime de popor, bărbaţi şi femei, bătrîni şi tineri, ca să asculte de la dînsul cuvinte folositoare şi să se tămăduiască de neputinţele cele sufleteşti şi trupeşti; iar alţii voiau să vieţuiască lîngă dînsul. Pentru aceea a poruncit sfîntul să zidească două mînăstiri lîngă stîlpul lui, una pentru bărbaţi şi alta pentru femei, de o parte şi de cealaltă a stîlpului. Iar el, în mijloc pe stîlp, stînd ca o făclie în sfeşnic, lumina amîndouă mînăstirile cu învăţătura sa şi cu chipul vieţii sale îngereşti.

Apoi cu rugăciunile sale le apăra şi le dădea legile şi rînduielile vieţii călugăreşti, ca să se păzească cu dinadinsul de meşteşugirile diavoleşti. Dar mai ales femeilor le poruncea să nu fie văzute niciodată de ochi bărbăteşti. Şi vieţuia în mînăstirea de fecioare şi maica fericitului Alipie împreună cu fiica sa Maria, sora lui, şi cu altele din femeile cele de bun neam ale acelei cetăţi, între care erau două, Eufimia şi Euvula, care, lăsîndu-şi averile lor, copii, rudenii, prieteni şi toată lumea aceasta deşartă şi plăcerile, s-au îmbrăcat în chipul îngeresc şi chiar îngerilor s-au asemănat cu viaţa lor.

Iar maica cuviosului, fiind cu rînduiala diaconiţă, deşi vieţuia călugăreşte în mijlocul călugăriţelor, însă nu voia să se îmbrace în chipul lor, zicînd că tot aceeaşi este a fi diaconiţă ori călugăriţă. Şi o ruga adeseori cuviosul să se îmbrace în chipul călugăresc, dar ea nu-l asculta pînă cînd, fiind certată printr-o vedenie, a rugat pe fiul său să o îmbrace în chipul acela. Căci a văzut odată în vedenie nişte palate foarte frumoase şi auzea într-însele un glas preadulce al celor ce cîntau şi slăveau pe Dumnezeu.

Apoi, voind să intre şi ea acolo, un bărbat cinstit şi purtător de lumină care străjuia intrarea acelor palate, a oprit-o, zicînd: "Nu vei intra, pentru că aici dănţuiesc roabele Domnului care I-au slujit în chip călugăresc, iar tu nu ai îmbrăcăminte asemenea lor. Deci nu poţi intra aici şi nici să te împărtăşeşti de veselia lor". Aceste cuvinte auzindu-le maica sfîntului, s-a ruşinat foarte şi deşteptîndu-se din somn, l-a rugat cu dinadinsul ca s-o îmbrace în chipul călugăresc.

Fiind îmbrăcată în chipul călugăresc, a început îndoit a se nevoi, adăugînd osteneli peste osteneli, apoi nevoindu-se mulţi ani în viaţa călugărească, bine a plăcut lui Dumnezeu şi s-a mutat către El. Iar fiul ei, Cuviosul Părintele nostru Alipie, atît de plăcut s-a făcut lui Dumnezeu, încît chiar în viaţa sa era luminat cu lumina cerească. Căci de multe ori se arăta peste capul lui un stîlp prea luminat ca de foc şi tot locul acela îl lumina. Şi aceasta se făcea uneori ziua, iar

alteori noaptea, cînd erau tunete și fulgere. Atunci acea lumină cerească se arăta peste sfîntul, mai sus de stîlpul acela.

Aceasta mulți s-au învrednicit a o vedea adesea, dintre cei bine credincioși și care viețuiau cu sfințenie. Iar unii, cărora li se întîmpla de vedeau de departe acea minune, li se părea că arde stîlpul sfîntului cu foc nematerialnic; iar cei vrednici priveau luminat la acea lumină de negrăită slavă cerească. Căci așa preamărea Dumnezeu pe plăcutul Său.

Multe minuni a făcut sfîntul, cu darul lui Hristos. Pe cei bolnavi a tămăduit, pe diavoli din oameni a izgonit și cele ce erau să fie a proorocit. Iar mai înainte de sfîrșitul lui, cu paisprezece ani, au fost lovite cu niște răni cumplite picioarele lui, încît nu era cu putință a sta pe picioarele sale; ci așa a zăcut pe o parte pînă la moartea sa. Și cînd voiau ucenicii lui să-l întoarcă vreodată și pe partea cealaltă, el nicidecum nu-i lăsa, ci răbda ca alt Iov, mulțumind lui Dumnezeu, către Care s-a și mutat cu bucurie. Iar după mutarea lui, multe tămăduiri dădeau sfintele lui moaște, spre slava lui Hristos Dumnezeul nostru, Cel preamărit, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfînt în veci. Amin.

61. CUVIOSUL PĂRINTE STELIAN PAFLAGONUL
(26 NOIEMBRIE)

Acesta a fost sfințit și s-a făcut locaș al Duhului Sfînt încă din pîntecele maicii sale. Pentru aceasta împărțindu-și bogăția ce avea la săraci și făcîndu-se monah, a întrecut pe toți monahii de atunci prin aspra viețuire și ostenitoarea sihăstrie. Apoi s-a dus în pustie și a intrat într-o peșteră în care primea hrană de la dumnezeiescul înger. Și s-a făcut doctor de multe feluri de boli nevindecate. Căci cînd venea boala aducătoare de moarte și mureau într-una pruncii iar părinții rămîneau fără de copii, atunci cîte maici chemau cu credință numele acestui Sfînt Stelian și zugrăveau sfînta lui icoană, iarăși dobîndeau alți prunci, iar pe pruncii bolnavi îi scăpa de boală.

Deci, astfel viețuind pururea pomenitul și multe vindecări și minuni săvîrșind, s-a mutat către Domnul.

62. SFÎNTUL IONA, ARHIEPISCOPUL NOVGRADULUI, FĂCĂTORUL DE MINUNI

(26 NOIEMBRIE)

Acest fericit Iona s-a născut și a crescut în marea cetate a Novgradului. Rămînînd orfan de părinții săi, luîndu-l o văduvă cu milostivire de maică, l-a crescut și l-a dat unui diacon spre învățătura dumnezeieștilor cărți. Și era blînd și smerit și niciodată nu se amesteca cu copiii la jucării. El, fiind încă tînăr, a fost însemnat de Dumnezeu pentru arhierescul scaun al Novgradului. Căci odată, ieșind de la dascălul său cu copiii, și copiii făcînd jocuri și el stînd și privind la dînșii, s-a întîmplat să treacă pe acea cale Cuviosul Mihail cel nebun pentru Hristos, care se numea al Clopskii.

Deci, Mihail, alergînd repede la copil, l-a luat și ridicîndu-l în sus, a strigat către dînsul proorocind: "Ioane - căci așa era numele copilului din Sfîntul Botez -, să înveți carte cu osîrdie, căci ai să fii arhiepiscop în acest mare Novgrad". Apoi lăsîndu-l, s-a dus în mînăstirea sa, Clopskii. Proorocia lui Mihail s-a împlinit la vremea sa, căci acest fericit copil, ajungînd la vîrsta cea desăvîrșită și văzînd deșertăciunea lumii, s-a dus în pustia ce se cheamă Otnia. Apoi, luînd viață monahicească în mînăstirea arhimandritului Hariton, bine se nevoia și s-a numit Iona la tunderea sa în monahism.

După acestea Sfîntul Eftimie arhiepiscopul, ducîndu-se către Dumnezeu în unsprezece zile ale lunii martie și fiind îngropat la mînăstirea de la Vejișteh, zidită de dînsul, cu a lui Dumnezeu voire, Sfîntul Iona a fost luat din locașul lui Hariton și dus în marele Novgrad, bucurîndu-se de dînsul toți cetățenii. Atunci voievodul, boierii și tot poporul au trimis pe sfîntul cu scrisori în Moscova la mitropolitul Iona ca să-l rînduiască pe el arhiepiscop al cetății lor. Iar mitropolitul, cu episcopii și cu tot soborul, sfințindu-l pe el, l-a slobozit cu pace întru ale sale.

Sfîntul, mergînd la arhiepiscopia sa în Novgrad, a dat tuturor pace și binecuvîntare și învățătură multă din dumnezeieștile Scripturi. Apoi, șezînd pe scaunul său, adăuga osteneli peste osteneli, păscînd bine turma cea încredințată lui și făcînd judecăți după dreptate, iar nu după fețe. Căci n-a lăsat pe cel tare să silnicească pe cel slab, ci, scoțînd singur pe cel năpăstuit din mîinile năpăstuitorilor, dădea multe milostenii săracilor, orfanilor și văduvelor. Iar în mînăstirea în care s-a călugărit în pustia Otnii, a făcut o biserică de piatră.

Întîi a zidit o biserică mare Sfinților Trei Ierarhi și a înfrumusețat-o cu icoane, cu cărți și cu toată buna podoabă. Al doilea a zidit trapeză de piatră și lîngă dînsa a făcut biserică Sfîntului Nicolae; apoi, biserică Sfîntului Ioan Înainte-mergătorul, precum și un pridvor mare în care și-a săpat mormîntul. După aceea, cumpărînd multe moșii, le-a dat mînăstirii și a cheltuit multă avere; apoi a zidit încă o biserică în numele Sfîntului Onufrie cel Mare în aceeași mînăstire. După aceea a îndemnat pe dascălul Pahomie cel de la Sfîntul Munte să alcătuiască canoane și cîntări unor sfinți pentru luminarea și veșnica pomenire, spre înștiințarea celor mai de pe urmă neamuri, adică pentru marele Varlaam de la Hotin, pentru marele Onufrie și pentru Olga, doamna cea mare, pentru Cuviosul Sava de la Vișerska și pentru arhiepiscopul Eftimie, care a fost înaintea lui.

După aceasta, marele cneaz Vasile și Ioan fiul său, precum și mitropolitul Iona, a poruncit sfîntului să meargă cu dînșii la Moscova. Iar el, mergînd, a fost primit cu cinste de către dînșii și singur marele domn și fiii lui sprijineau cu dreapta lor pe sfîntul, de vreme ce era bătrîn; și adunîndu-se, au îndreptat cele bisericești. Apoi a început marele domn a se jelui sfîntului, înaintea arhiereilor, pentru greutățile marelui Novgrad. Iar Sfîntul Iona a grăit marelui domn multe cuvinte mîngîietoare și l-a sfătuit ca să nu-și ridice mîinile asupra marelui Novgrad, ci să ocrotească poporul acestei cetăți. Apoi, luînd scrisoare pentru adunare de milă la mînăstirea sa, s-a întors la arhiepiscopie.

După aceasta sfîntul mitropolit Iona a trimis la acest fericit Iona scrisoare, ca iarăși să vină la Moscova degrabă, zicîndu-i: "Arhiereule al lui Dumnezeu, acum mă duc către Dumnezeu și pe tine te-am ales vrednic să stai pe scaunul bisericii celei mari". Iar sfîntul i-a scris: "Acum sînt bătrîn și picioarele îmi sînt îngreuiate, părinte sfinte; nu pot să fac aceasta. Dar la învierea cea de obște a sfinților, ne vom învrednici de vederea cea preadulce a Învățătorului nostru Hristos".

Murind Sfîntul Iona, mitropolitul, sfîntul Iona, arhiepiscopul marelui Novgrad, a poruncit mai sus pomenitului Pahomie ca să scrie canon pentru cel ce s-a mutat către Dumnezeu și pentru care lucru a făcut lui Pahomie multe daruri. În vremea acestui Sfînt Iona pămîntul Novgradului și al Iscovului era bine roditor fiind îndestulare de toate roadele, cu sfintele lui rugăciuni. Odată, în vremea lui, a căzut peste cetate o boală aducătoare de moarte. Iar sfîntul mîngîia pe popoare cu cuvintele lui Hrisostom, zicîndu-le: "Pentru aceasta sîntem răniți, că am greșit lui Dumnezeu, iar pocăință n-am făcut pentru păcatele noastre"; și altele multe grăia popoarelor.

Apoi, făcînd tot poporul cîntări de rugăciuni, a zidit o biserică în numele Sfîntului Simeon la Zvernița, și popoarele s-au însănătoșit cu rugăciunile păstorului lor. Apoi sfîntul ajungînd la adînci bătrînețì, a scris așezămînt cu mîna sa pentru mînăstirea sa, ca să nu o supună nimeni, și împărtășindu-se cu dumnezeieștile lui Hristos Taine, s-a sfîrșit cu fericit sfîrșit, ca un drept; deasupra căruia făcînd cîntare frații, au pus cinstitul lui trup într-o raclă de stejar, și pe dînsa au însemnat anul, luna și ziua morții lui. Și s-a așezat la biserica Sfîntului Ioan Înaintemergătorul, pe care singur a zidit-o. Iar deasupra mormîntului sfîntului au cîntat pînă la patruzeci de zile.

Trecînd doi ani de la mutarea sfîntului, a început cinstitul lui trup să scoată frumoasă mireasmă în biserica aceea și chiar pînă în această zi scoate. Și multe tămăduiri se dau de la trupul sfîntului pînă în ziua de astăzi, la oamenii care cu credință se apropie de dînsul. El a păstorit biserica aceea treisprezece ani, spre cinstirea lui Dumnezeu Celui slăvit în Treime, Căruia se cuvine slavă și cinste, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

63. CUVIOSUL NICON, UCENICUL SFÎNTULUI SERGHIE DE RADONEJ
(26 NOIEMBRIE)

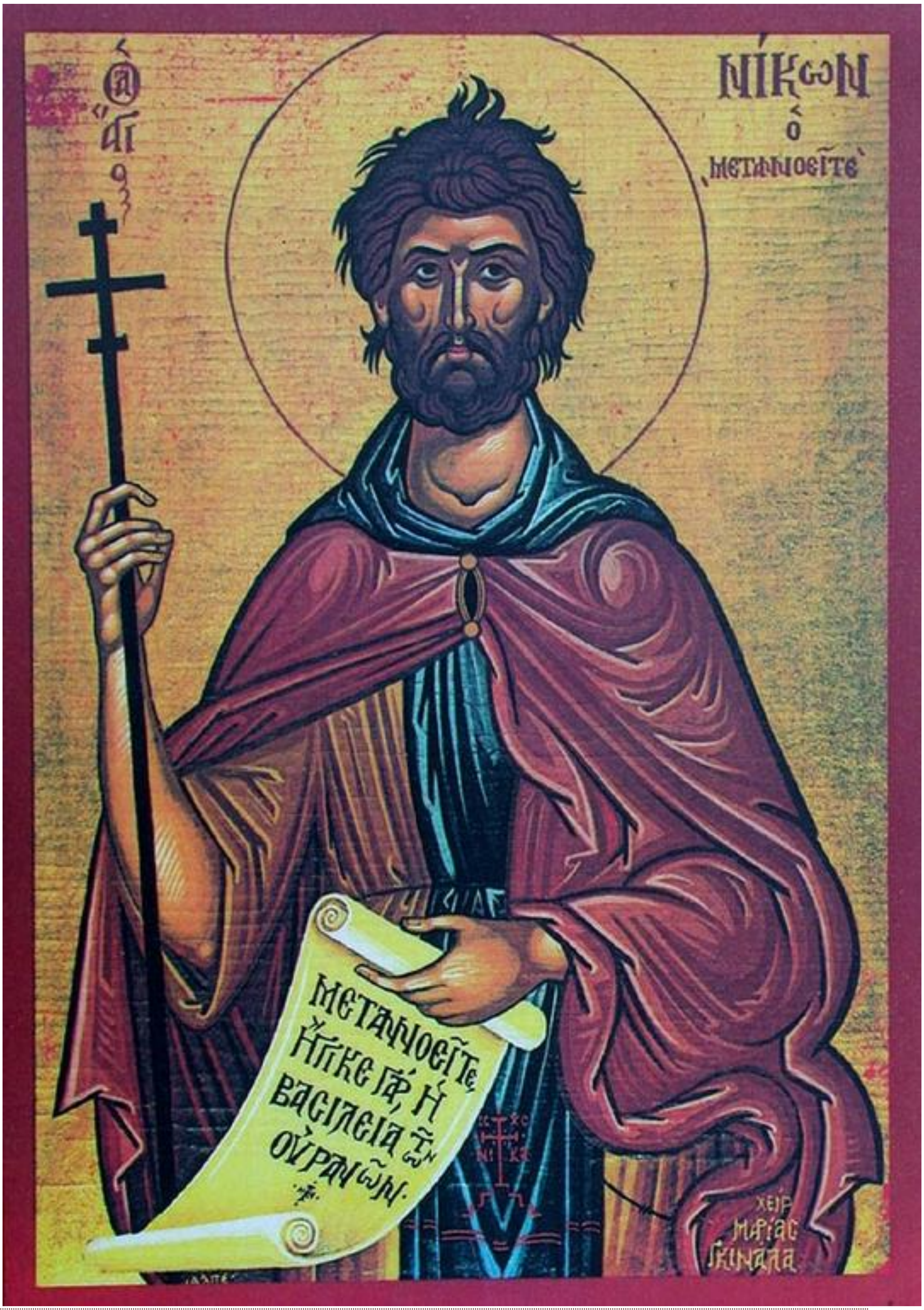

Cuviosul părintele nostru Nicon s-a născut în cetatea ce se numește Iuriev și era dreptcredincios și bun la obiceiuri. Căci încă din tînără vîrstă, voind să slujească lui Dumnezeu, a mers la Sfîntul Serghie în mînăstire și s-a rugat sfîntului să-l îmbrace în chipul monahicesc. Iar Sfîntul Serghie l-a trimis la mînăstirea ce se numea Visoca, la ucenicul său Atanasie, unde, prin porunca sfîntului, s-a tuns Nicon, și petrecea în mînăstirea Visoca cu toată smerenia.

Venind el în vîrsta cea desăvîrșită, l-a făcut presbiter în acea mînăstire și iarăși a mers la Sfîntul Serghie și de la dînsul s-a deprins în viața cea monahicească. Căci îl iubea foarte mult Sfîntul Serghie și cu învățătură îi adăpa sufletul său. Iar Nicon asculta cu osîrdie pe Sfîntul Serghie și petrecea în chilie cu dînsul. După aceasta, Sfîntul Serghie mai înainte cu șase luni de moartea sa, a chemat pe toți frații și înaintea tuturor a pus pe Nicon egumen în locul său și i-a dat toată mînăstireasca rînduială și grija pentru frați; iar sfîntul petrecea singur în liniște.

După șase luni, Sfîntul Serghie s-a dus din viața aceasta către Domnul, iar fericitul Nicon cu toți frații, luînd sfîntul trup al Cuviosului părintelui său Serghie, cu cinste l-au îngropat, cu multe lacrimi. Și toate învățăturile cîte a auzit de la părintele său, el le împlinea, încît era chip îndestulat spre învățătura tuturor fraților, ca și fericitul Serghie. După aceasta, nelegiuitul împărat Eleghie, cu mulțime de barbari a venit asupra dreptei credințe; iar Stăpînul Hristos, ca să nu dea acel loc sfînt spre pustiire și spre călcarea barbarilor celor fără de Dumnezeu - pe cînd Nicon ședea să se odihnească puțin -, i s-a arătat Sfîntul Serghie cu doi arhierei, cu Sfîntul Petru și Alexie, făcătorul de minuni, mitropoliții a toată Rusia, și i-au zis: "Așa au voit dumnezeieștile judecăți, ca să vină și aici năvălirea barbarilor, iar tu, fiule, de aceasta nu te întrista, că iarăși o să se întemeieze mînăstirea".

Astfel sfinții, binecuvîntînd pe fericitul Nicon, s-au făcut nevăzuți. Iar el, deșteptîndu-se, a văzut la arătare pe aceiași sfinți, la mînăstire, mergînd de la chilia lui spre biserică. După aceasta, barbarii care s-au pomenit mai sus, au prădat părțile acelea, pînă la mînăstirea Sfîntului Serghie. Apoi Cuviosul părinte Nicon cu frații, s-au dat în lături de acolo, dînd loc mîniei celei viitoare. Iar barbarii năvălind asupra mînăstirii, au ars-o cu foc.

După plecarea barbarilor, fericitul Nicon cu frații s-au întors la mînăstire și văzînd iubitul loc prădat și ostenelile Sfîntului părinte Serghie arse cu foc de barbarii cei fără de Dumnezeu, se mîhneau foarte mult de aceasta. Apoi, adăugînd sîrguință, a ridicat o biserică mică degrab, trapeză și chilii pentru trebuințele fraților. După aceea, pe îndelete, a zidit o biserică de piatră, în numele Sfintei Treimi, deasupra mormîntului Cuviosului Părinte Serghie și a înfrumusețat-o cu icoane și cu multe podoabe. Și a petrecut în acea egumenie treizeci și șapte de ani, toate părinteștile orînduieli isprăvindu-le, învățînd din destul pe frați pentru folosul sufletesc.

Ajungînd la adînci bătrîneţi, s-a văzut slab şi apropiindu-se de sfîrşitul vieţii sale, s-a împărtăşit cu Sfîntul Trup şi Sînge al Domnului nostru Iisus Hristos şi i s-a adeverit din dumnezeiasca descoperire, despre mîntuirea sa; căci în vedenie i s-a arătat odihna cea răsplătită lui prin Cuviosul Părinte Serghie. Drept aceea grăia fraţilor la sfîrşitul său: "Să mă duceţi de acum în cămara mea cea luminoasă, pe care mi-au pregătit-o rugăciunile Sfîntului meu părinte Serghie, că aici nu voi suferi a fi".

Aşa grăind mult timp şi pace dîndu-le, şi-a dat sufletul său Domnului în ziua a şaptesprezea, a lunii noiembrie. Iar fraţii, cu cinste petrecînd pe fericitul, aproape de mormîntul Cuviosului Părinte Serghie, au pus trupul Sfîntului Nicon unde şi pînă acum zac amîndoi şi multe tămăduiri dau celor ce cu credinţă se apropie de ei. De aceea Dumnezeului nostru I se cuvine slavă, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

64. CUVIOSUL VARLAAM, EGUMENUL PECERSKĂI (26 NOIEMBRIE)

Strălucind cu faptele cele bune în întunecoasa peşteră, Cuvioşii părinţii noştri Antonie, Teodosie şi Nicon, cei trei luminători vrednici să stea înaintea scaunului Preasfintei Treimi, venea la dînşii de multe ori - îndulcindu-se de cuvintele curgătoare de miere ce ieşeau din gura lor -, fericitul Varlaam, care era născut din părinţi de neam bun şi de Hristos iubitor, fiu al lui Ioan cel întîi dintre boierii domnului Izaslav şi a maicii sale Maria, nepot lui Vişat celui slăvit şi viteaz, strănepot lui Ostramir voievodul, care strălucea cu tinereţea sa prin frumuseţea trupească şi curăţia sufletească. El a iubit foarte mult pe acei cuvioşi părinţi, încît a voit a locui cu dînşii şi a trece cu vederea toate cele din viaţa aceasta, slava şi bogăţia întru nimic socotindu-le. Pentru că l-a înfricoşat cuvîntul Domnului cel urmat de dînşii: *Că mai lesne este a trece cămila prin urechile acului, decît bogatul să intre în împărăţia lui Dumnezeu*.

De aceea, odată a descoperit Cuviosului Antonie gîndul său, zicîndu-i: "Aş voi, părinte, dacă ar plăcea lui Dumnezeu, să fiu călugăr şi să vieţuiesc cu voi". Răspuns-a lui stareţul: "Bună este voirea ta, fiule, şi scopul plin de dar; însă, trebuie să te fereşti ca nu cumva bogăţia şi slava lumii acesteia să te întoarcă înapoi; pentru că nimeni, după cuvîntul Domnului, punîndu-şi mîna sa pe plug şi căutînd înapoi, nu este îndreptat în împărăţia lui Dumnezeu". Încă şi altele multe i-a vorbit stareţul spre folosul fericitului. Iar inima acestuia se aprindea mai mult de dragostea lui Dumnezeu şi aşa s-a dus în casa sa.

Într-o zi, după vorbirea cu stareţul, lăsîndu-şi nu numai părinţii, ci şi femeia cu care acum era logodit, şi îmbrăcîndu-se în haine luminoase şi slăvite a încălecat pe cal şi avînd împrejurul său slugi multe şi cai împodobiţi înaintea sa, cu slavă mare a sosit la peşteră. Iar cuviosul ieşind şi închinîndu-se lui, cum se cuvine celor puternici, şi el, la fel, s-a închinat lor pînă la pămînt. Apoi, dezbrăcînd de pe sine haina cea boierească, a pus-o înaintea picioarelor

Cuviosului Antonie. La fel și caii cei împodobiți, i-a pus înaintea lui, zicînd: "Iată, părinte, toate cele frumoase sînt deșertăciunea în lumea aceasta. Deci, precum vei voi, așa să faci cu dînsele, căci eu le socotesc pe toate a fi gunoaie, numai pe Hristos să-L dobîndesc. Și voiesc să locuiesc cu voi în peștera aceasta și de acum nu mă voi mai întoarce în casa mea".

Cuviosul Antonie a zis către dînsul: "Vezi, fiule, cui te făgăduiești și al cui ostaș voiești să fii; căci iată nevăzut stau înainte îngerii lui Dumnezeu, primind făgăduința și rugăciunile tale. Ferește-te ca nu cumva tatăl tău, venind aici cu multă putere, te va scoate de aici, noi neputînd să-ți ajutăm cu nimic; iar tu înaintea lui Dumnezeu te vei arăta ca un mincinos și defăimător al Lui". Fericitul a răspuns: "Cred în Dumnezeul meu, părinte, că de-ar voi chiar a mă munci tatăl meu, nu mă voi întoarce la viața cea lumească, numai mă rog ție ca degrab să mă călugărești".

Atunci Cuviosul Antonie a poruncit fericitului Nicon să-l tundă pe el și să-l îmbrace în haina cea călugărească. Iar el, după obicei făcînd rugăciune, a tuns pe fericitul Varlaam și în haine monahicești l-a îmbrăcat.

Înștiințîndu-se Ioan boierul, că fiul său cel iubit s-a tuns în călugărie în peșteră, s-a mîniat foarte asupra cuvioșilor și, luînd slugi multe, a alergat la acea sfîntă ceată în peșteră și pe toți i-a izgonit. Iar pe fericitul Varlaam, fiul său, scoțîndu-l afară, a dezbrăcat de pe dînsul sfînta mantie și a aruncat-o. Tot la fel și coiful mîntuirii, care era pe capul lui, luîndu-l, l-a aruncat. Apoi l-a îmbrăcat cu haină luminoasă și de mult preț precum se cuvine puternicilor. Dar fericitul îndată a aruncat-o jos, nevrînd nici să o vadă; și așa a făcut de multe ori. Drept aceea a poruncit tatăl său să-i lege mîinile și să-l îmbrace în aceeași haină și așa să meargă prin cetate în casa sa.

Iar el, cu adevărat arzînd de dragostea lui Dumnezeu, mergînd pe cale, a văzut noroi și degrab intrînd într-însul, cu dumnezeiescul ajutor a aruncat haina cea de pe sine și cu picioarele sale a călcat-o în noroi, călcînd cu dînsa și gîndurile cele rele ale vicleanului vrăjmaș. Apoi, intrînd în casa lor, a poruncit tatăl său să stea cu dînsul la masă. Iar el și nevrînd a șezut, dar nimic n-a gustat din bucate, ci ședea privind în jos. Apoi după mîncare l-a trimis tatăl său în palatele sale, punînd slugi să-l păzească să nu se ducă. După aceea a poruncit și femeii să se împodobească în toată podoaba pentru înșelarea fericitului și să slujească înaintea lui. Iar adevăratul plăcut al lui Hristos, Varlaam, intrînd în cameră a șezut într-un colț. Iar femeia, precum i se poruncise, umbla pe dinaintea lui și îl ruga să șadă pe patul său.

Văzînd el desfrînarea femeii și înțelegînd că pentru amăgirea lui a pregătit-o tatăl său, a început a se ruga neîncetat în taina inimii sale către Milostivul Dumnezeu, ca să-l izbăvească de înșelăciune. Și a petrecut în locul acela trei zile, nesculîndu-se de acolo, nici bucate gustînd, nici în haine îmbrăcîndu-se, ci în rasa de păr fiind. Iar Cuviosul Antonie și cei ce fuseseră în

peșteră cu dînsul, erau în mare mîhnire pentru dînsul și se rugau lui Dumnezeu pentru el. Dumnezeu a auzit rugăciunea lor, precum zice Scriptura: *A strigat dreptul, iar Domnul l-a auzit pe el și din toate necazurile l-a izbăvit*.

Deci, văzînd răbdarea și smerenia fericitului, a întors inima cea aspră a tatălui spre milă către fiul său. Căci spuseseră slugile tatălui, zicînd: "Iată de patru zile nu mănîncă bucate, nici în haină nu se îmbracă". Aceasta auzind-o tatăl său, s-a întristat pentru dînsul și, temîndu-se ca să nu moară de foame și de răceală, l-a chemat pe el și cu dragoste sărutîndu-l, l-a slobozit în peșteră. Și era atunci un lucru de mare mirare, căci plîngere, tînguire și țipăt mare se auzea, ca după un mort. Tatăl și maica plîngeau cu amar după fiu, pentru că se despărțeau de el; femeia se tînguia cu amar după bărbat, căci se înstrăina de dînsul; slugile și slujnicele suspinau cu durere după stăpîn, că-i lăsa pe ei. Și așa toți cu lacrimi îl petreceau. Iar fericitul Varlaam, *ca o pasăre izbăvindu-se din cursa vînătorilor*, degrabă a ajuns la peșteră. Și văzîndu-l cuvioșii părinți, s-au bucurat cu bucurie mare și au preamărit pe Dumnezeu, că a auzit rugăciunea lor făcută pentru dînsul.

După aceasta înmulțindu-se frații în peșteră, ca la doisprezece, și văzînd Cuviosul Antonie vitejia de suflet a fericitului Varlaam și covîrșitoarea faptă bună într-însul, mulțumea lui Dumnezeu că în tinerețile înflorite se aflau roduri bătrînești și atîta dar, încît și celorlalți putea să le fie povățuitor. Drept aceea, cu sfatul tuturor fraților celor din peșteră, l-a pus în locul său egumen. Iar Cuviosul Antonie, precum se obișnuise a viețui singur, nesuferind tulburarea, s-a mutat în alt loc ce era sub mînăstirea cea nouă. Acolo săpîndu-și peșteră, s-a sălășluit într-însa, nevoindu-se în liniște, și cu Dumnezeu totdeauna vorbind, unde și acum zace cinstitul său trup.

Cuviosul părintele nostru Varlaam, luînd începătoria, cu mari osteneli a început a se nevoi. Căci, adunîndu-se vreo douăzeci de frați și nemaiputînd să încapă în vremea soborniceștii cîntări în peșteră, a luat binecuvîntare de la Cuviosul Antonie și a făcut o biserică mică de lemn, a Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, deasupra peșterii, pentru ca într-însa, frații cei ce se liniștesc în peșteră să se adune la dumnezeiasca cîntare. Și de atunci tuturor era arătat locul acela, căci mai înainte era neștiută viața lor în peșteră.

După cîțiva ani, marele domn Izaslav Iaroslavici, care s-a numit în Sfîntul Botez Dimitrie, a zidit o biserică de piatră și lîngă dînsa a făcut mînăstire. Iar pe Prea Cuviosul Părintele nostru Varlaam, ca cel ce era rudenie și în bunătățile călugărești iscusit, luîndu-l din peșteră, l-a pus în mînăstirea sa egumen. Acolo cuviosul păștea bine și cu dumnezeiască plăcere turma lui Hristos, nelăsîndu-și pravila sa cea întîi începută și la care se deprinsese în peșteră. Mai ales îi învăța pe toți și-i ruga să se nevoiască pentru mîntuirea sufletului cu toată osîrdia, iar mintea să și-o aibă întotdeauna curată și neprihănită pentru Dumnezeu și pentru aproapele.

Văzînd Dumnezeu silința și grija cuviosului pentru frați, I-a îmbogățit cu toate faptele bune. Apoi la multele sale nevoințe, Cuviosul părintele nostru Varlaam a adăugat și pe aceasta, căci a voit să se ducă în sfînta cetate a Ierusalimului. Deci, aflînd vreme cu bun prilej, s-a dus și acolo, înconjurînd sfintele locuri și s-a întors în mînăstirea sa. Apoi iarăși, după oarecare vreme, s-a dus la Constantinopol. Și acolo, înconjurînd toate mînăstirile și cumpărînd cele de trebuință mînăstirii, s-a întors înapoi.

Mergînd pe cale și ajungînd la locurile sale, a căzut în boală cumplită și ajungînd în cetatea Vladimirului, a intrat într-o mînăstire ce este acolo aproape de cetate, care se cheamă Sfîntul Munte. Acolo a adormit cu pace în Domnul și sfîrșitul vieții și-a luat, poruncind înaintea sfîrșitului său, celor ce erau cu dînsul să-i ducă trupul în mînăstirea Pecerska și acolo să-l așeze. Iar icoanele și toate cele cumpărate spre trebuința mînăstirii să le dea în mîinile Cuviosului Teodosie, care lucru l-au și făcut, după porunca fericitului; ale cărui cinstite moaște se află nestricate și pînă acum în peșteră.

Cu ale căruia rugăciuni să ne învrednicim și noi ca în calea vieții acesteia, toate după porunca Domnului făcîndu-le, moștenitori să ne facem ai patriei noastre celei cerești, în Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia I se cuvine slava, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfînt în veci. Amin.

65. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MARELUI MUCENIC IACOB PERSUL (27 NOIEMBRIE)

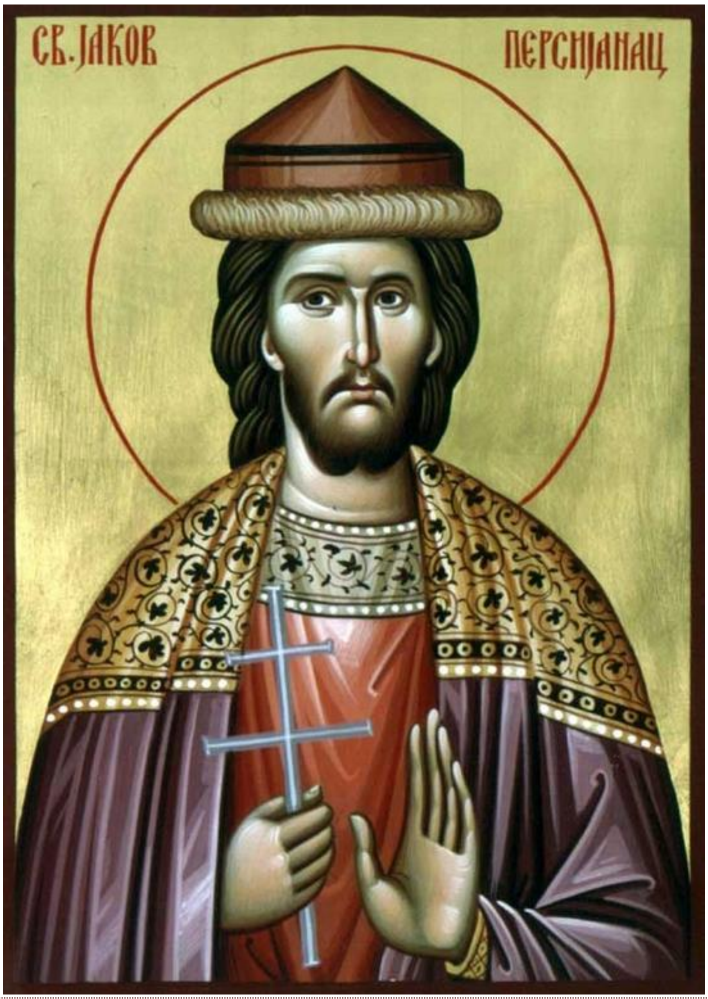

Sfîntul Mucenic Iacob era din țara perșilor din cetatea ce se chema Elani, născut din părinți creștini și crescut cu bună credință. Acesta și-a luat de soție o femeie creștină și viețuia în multă bogăție și cinste pentru că era iubit de împăratul perșilor, anume Isdegherd. Și a fost rînduit de dînsul mai mare în palatele împărătești. Dar i s-a întîmplat să se înșele cu facerile de bine cele multe și cu cinstirile împărătești și a cădea din credință, încît a adus jertfă idolilor și s-a închinat lor împreună cu împăratul.

Auzind despre aceasta maica sa și femeia lui, au făcut o scrisoare către dînsul și i-au trimis-o degrabă, în care scria așa: "O, ticălosule! Pentru ce ai lăsat pe Dumnezeu, Împăratul cerului, pentru cinstea omenească? Căci făcînd după plăcerea împăratului acestuia vremelnic, ai pierdut viața cea fără de moarte. Și slujind împăratului acestuia stricăcios, te-ai lepădat de Cel nestricăcios. Ai schimbat adevărul pe minciună, lăsînd credința în Hristos și ai primit înșelăciunea diavolească.

Supunîndu-te împăratului celui muritor, ai trecut cu vederea pe Judecătorul viilor și al morților. Pentru dragostea omenească, te-ai făcut nevrednic dragostei lui Dumnezeu și ai căzut din nădejdea cea bună. Plîngem și ne tînguim pentru tine, căci fiind fiu al luminii, acum te-ai făcut fiul întunericului și al gheenei. Și să știi că dacă nu te vei întoarce către Dumnezeu, apoi nu ai parte cu noi; pentru că nu voim a te mai vedea, fiind închinător de idoli. Iar cînd îi va ajunge mînia lui Dumnezeu pe împărat și pe ai lui, împreună cu dînșii te va ajunge și pe tine. Atunci vei plînge cu amar, văzîndu-te chinuit în focul gheenei. Drept aceea, te rugăm cu lacrimi, întoarce-te către Hristos și te sîrguiește a scăpa de urgia lui Dumnezeu care o să vină asupra voastră".

Acest fel de scrisoare a fost dată lui Iacob de la maica și de la soția sa, fiind el atunci cu împăratul afară din cetate. Iar el luîndu-o și citind-o, s-a umilit grăindu-și în sine: "De vreme ce maica și soția mea se înstrăinează de mine, deci ce-mi va fi veacul ce va să fie, cînd va veni Dumnezeu să judece viii și morții și să răsplătească fiecăruia după faptele lui?"

Citind iarăși scrisoarea cu sîrguință, a plîns foarte și se tînguia pentru păcatul său. Apoi și-a zis în sine: "Știu ce voi face, ca să nu piară pînă în sfîrșit sufletul meu. Voi petrece bătînd neîncetat în ușa milostivirii lui Dumnezeu, pînă cînd îmi va deschide; căci știu că-mi va deschide, pentru că este Îndurat și Milostiv și nu voiește moartea păcătosului, ci primește cu bucurie pe cei ce se pocăiesc".

Astfel plîngînd el și acestea către sine zicînd, l-au văzut niște păgîni și l-au cunoscut că este creștin. Apoi mergînd, au spus împăratului. Iar împăratul, chemîndu-l îndată la sine, i-a zis: "Spune-ne nouă adevărul, nazarinean ești?" Iar Iacob răspunse: "Este adevărat, sînt nazarinean!" Apoi împăratul a zis: "Dar ești fermecător?" Iacob a răspuns: "Nu sînt fermecător, ci creștin". Împăratul a zis: "Ticălosule și nemulțumitorule, oare n-ai primit daruri și cinste de la mine și de la tatăl meu?" Iacob a răspuns: "Unde este acum tatăl tău? Iată că trupul lui cel muritor se strică în pămînt, iar sufletul lui este aruncat în iad".

Auzind acestea împăratul, s-a mîniat foarte tare și a zis către dînsul: "Astfel de mulțumire dai dragostei mele cu care te-ai îndulcit pînă acum și mie te împotrivești, iar pe tatăl meu îl grăiești de rău? Să știi dar că ești vinovat de moarte. Dar nu te voi pierde cu sabia, ca să nu mori îndată. Ci, muncindu-te cu felurite chinuri multă vreme, la crudă moarte te voi da".

Sfîntul Iacob a răspuns: "Ceea ce te lauzi să faci, o! împărate, aceea fă-o mai degrabă, căci să știi că nu mă sperie cuvintele tale, care sînt asemenea vîntului ce bate în piatră. Nici îngrozirea ta nu mă înspăimîntă, pentru că nu mă tem de moarte, știind că această moarte vremelnică nu este moarte, ci somn. Căci ca din somn se vor scula din morminte toți oamenii la înfricoșata venire a Hristosului meu". Iar împăratul a zis: "Să nu te înșele nazarinenii care numesc moartea somn și învață a nu se teme de dînsa, de care însă se tem și împărații. Sfîntul

a răspuns: "Moartea drepților întru odihnă va fi, iar vouă necredincioșilor și păcătoșilor începere a chinului celui veșnic".

Atunci, chemînd împăratul pe sfetnicii și pe prietenii săi, s-a sfătuit cu dînșii cu ce chinuri să-l piardă pe Iacob. După aceasta a dat astfel de hotărîre asupra sfîntului ca să fie spre înfricoșarea și a altor perși necredincioși, dintre care s-a despărțit Iacob cu credința, ca fiecare mădular al său să primească deosebită chinuire, prin tăiere. Și luînd chinuitorii pe Sfîntul după porunca împăratului, îl duceau la locul cel de chin pentru ca să taie toate mădularele lui, unul cîte unul. În urma lui mergeau mulți din cei cunoscuți, din boieri și din ostași și din cetate popor fără de număr, ca să vadă pătimirea și sfîrșitul lui. Iar el, ajungînd la locul orînduit a rugat pe chinuitori să-i dea puțină vreme să se roage. Și, ridicînd ochii spre cer, s-a rugat, zicînd:

"Doamne Dumnezeul meu ascultă-mă pe mine robul Tău și căutînd din înălțimea cea sfîntă a Ta, dă-mi tărie și putere în ceasul acesta pentru ca să rabd durerile acestea și să-mi răsplătesc cu sîngele meu greșeala, căci mă lepădasem de Tine făcătorul și Stăpînul meu. Acum îmi pare rău de aceasta și mă întorc la Tine, Dumnezeul meu. Mărturisesc Preasfînt numele Tău și-mi pun sufletul meu pentru Tine. Iar Tu, Doamne, trimite-mi ajutorul Tău spre răbdare, *ca să vadă vrăjmașii Tăi și să se rușineze, căci Tu, Doamne, m-ai ajutat și m-ai mîngîiat"*.

Astfel rugîndu-se Sfîntul, s-au apropiat chinuitorii și, dezbrăcîndu-l, i-au întins mîinile și picioarele și i-au zis: "Ce vei face acum Iacobe, căci acum nu poți avea nici o scăpare pentru că așa este porunca ca trupul tău să se taie în bucăți și chiar degetele mîinilor și picioarelor și tot trupul tău de la grumaz pînă la glezne; iar mai pe urmă și capul îl vom tăia. Deci socotește ce-ți este mai de folos: a te pleca voii împărătești și a fi viu, întreg și sănătos? Sau a muri în aceste chinuri grele?"

Asemenea, și unii din prietenii lui plîngeau pentru el, zicînd: "Pentru ce îți pierzi sufletul tău în deșert, cruță-te și nu-ți pierde frumoasele tinereți; fă voia împăratului și închină-te zeilor lui, ca să fii viu, iar Dumnezeului tău îi vei sluji în taină, precum vei vrea".

Iar Sfîntul, deschizînd gura, a zis: "Nu plîngeți pentru mine, ci plîngeți pentru voi și pentru fiii voștri. Pentru că eu merg întru odihna cea veșnică, iar voi vă veți duce să pieriți în veșnicele chinuri. Căci zdrobindu-mi voi mădularele, îmi veți mijloci veșnica răsplătire negrăită în ceruri, iar vouă mai multă muncă în iad, ca să vă ardeți în veac, împreună cu dracii cărora vă închinați".

Atunci, unii din ispravnicii împărătești au început a bate pe chinuitori, zicînd: "Ce stați, uitîndu-vă la dînsul? Începeți a face ceea ce vi s-a poruncit". Și îndată unul, luînd mîna cea

dreaptă a Sfîntului, i-a tăiat degetul cel mare, iar fericitul privind la cer a zis: "Ajutorul meu și nădejdea mea, Doamne Dumnezeul cel mare întru tărie, Care cu degetul Tău cel dumnezeiesc izgonești dracii, primește acest deget care s-a tăiat pentru Tine din îndemnarea drăcească, ca o ramură din copaci și fii mie milostiv pentru că și din vie se taie mlădițele ca să înverzească vița, ca mai mare să crească și mai mult rod să aducă".

Ispravnicului împărătesc, fiindu-i milă de dînsul, a zis: "Cruță-te, Iacobe, ascultă porunca împăratului, căci iată tuturor ne pare rău de tine; închină-te zeilor ca să fii viu. Iar pentru degetul ce ți s-a tăiat, nu te întrista; căci sînt doctori, care te vor tămădui, dar nu voiesc mai mult a-ți pierde sănătatea și frumusețea tinereților tale!"

Iar fericitul a zis către dînsul: "Au nu vezi vița de vie, cînd i se taie mlădițele la vremea sa? Căci cînd începe a se încălzi pămîntul de soare, lîngă fiecare tăietură odrăslește. Deci, dacă vița se taie pentru ca la vremea viitoare să crească odrasla și să aducă rod, cu atît mai mult omul cel credincios, fiind răsădit în via Dumnezeului Celui Preaînalt și unit cu viața cea adevărată, cu Fiul lui Dumnezeu, Care a zis: *Eu sînt vița iar voi mlădițele.* Fiind tăiat acum cu moartea cea vremelnică, va învia întreg în veacul viitor, înverzind cu odrasla slavei nestricăcioase și aducînd rodul răsplătirii celei veșnice".

Grăind acestea Sfîntul, s-a apropiat și i-a tăiat și al doilea deget. Iar Sfîntul Iacob, răbdînd, a zis: "Primește, Doamne, și a doua ramură din livada Ta, pe care a zidit-o dreapta Ta". Iar fața Sfîntului era luminată și plină de bucurie, ca și cum s-ar fi îndulcit de veselie. Și tăindu-i și al treilea deget, el a zis: "De trei ispite care sînt în lume izbăvindu-mă, binecuvintez pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfîntul Duh și cu cei trei tineri mîntuiți din foc, mă voi mărturisi Ție, Doamne și cu cetele mucenicilor voi lăuda numele Tău, Hristoase".

Apoi i-au tăiat și al patrulea deget. Iar el a zis: "Cel ce primești laudă de la patru viețuitori, primește pătimirea degetului al patrulea, tăiat pentru mărturisirea Preasfîntului Tău nume". Tăindu-i și al cincilea deget, a zis: "S-a săvîrșit veselia mea, ca la nunta celor cinci fecioare înțelepte". Chinuitorii vrînd să-i taie și degetele de la mîna stîngă, au început a zice către dînsul: "Cruță-ți măcar acum sufletul tău, Iacobe, și nu te pierde, ci fă voia împăratului ca să fii întreg. Oare nu-ți este mai bine a fi viu și întreg, decît a pătimi aceste chinuri și a muri? Iar pentru pierderea unei mîini nu te mîhni, căci mulți oameni sînt în lume numai cu o mînă și se îndestulează cu multe bogății și cu cinste și se îndulcesc de tot binele pe pămînt".

Iar Sfîntul a zis: "Păstorii, cînd tund oile, tunzînd partea din dreapta, oare lasă pe cea din stînga netunsă? Eu sînt oaie a turmei lui Hristos, care m-am dat în mîinile voastre pentru Domnul meu, ca să-mi tundeți mădularele mele ca pe o lînă; acum avînd mîna cea dreaptă tunsă, o voi cruța pe cea stîngă? Nu voi cruța nici unul din mădularele mele; ci mă voi dezbrăca de trupul meu stricăcios, pentru ca să mă îmbrac într-unul nestricăcios".

Și privind către cer, a zis: "Mic și prost sînt în fața Ta, Doamne, Care, fiind Dumnezeu mare, Te-ai micșorat pe Tine, îmbrăcîndu-Te în chipul nostru și ai răbdat pentru noi răstignire și junghiere. Nu pot, Stăpîne, a urma patimilor Tale. Însă mă dau pentru Tine spre zdrobire și spre moarte, pentru ca în vremea Învierii să mă ridici viu și întreg".

Zicînd acestea, s-a apropiat gealatul (chinuitorul) și i-a tăiat degetul cel mare al mîinii stîngi. Iar el a zis: "Mulțumesc Ție, prea lăudate Doamne, că m-ai învrednicit pe mine a-ți aduce al șaselea deget, Cel ce în ziua și în ceasul al șaselea Ți-ai întins pe cruce Preacuratele Tale mîini". Și i-au tăiat și al șaptelea deget. Iar el a zis: "Precum cu buzele împreună cu David de șapte ori în zi Te-am lăudat, Doamne, pentru judecățile dreptății Tale, așa astăzi cu șapte degete care sînt tăiate pentru Tine, preamăresc mila Ta, arătată asupra mea".

Atunci i-au tăiat și al optulea deget, iar Sfîntul a zis: "Tu Însuți, Doamne, ai primit în a opta zi tăiere împrejur după lege, iar eu rabd tăiere a opt degete, pentru ca, despărțindu-mă de oamenii cei fărădelege și necurați, să mă unesc cu Tine, Mîntuitorul Meu; ieșind din trup să văd Preasfînta Ta față, pe care așa dorește sufletul meu să o vadă precum dorește cerbul izvoarele apelor".

Tăindu-i-se și al nouălea deget, Sfîntul a zis: "Într-al nouălea ceas pe cruce Ți-ai dat Duhul Tău, în mîinile Părintelui, Hristoase al meu; iar eu întru durerea acestui al nouălea deget tăiat, îți aduc mulțumire, că m-ai învrednicit a fi întins spre tăierea mădularelor mele, pentru preasfînt numele Tău".

Atunci i-au tăiat și al zecelea deget, iar el lăudînd pe Domnul, a zis: "În psaltire cu zece strune voi cînta Ție, Dumnezeule și îți mulțumesc Ție, Care m-ai învrednicit a răbda tăierea degetelor de la amîndouă mîinile, pentru cele zece porunci ale Tale, care au fost scrise pe două table".

Atunci unii din boierii împărătești, care stăteau de față, fiind prieteni Sfîntului, plîngînd cu amar, au început a zice către dînsul: "O! preaiubitul nostru prieten, te rugăm ascultă-ne pe noi, fă voia împăratului, ca să nu mori în grele chinuri. Și să nu ai mîhnire pentru degetele tale, căci sînt doctori iscusiți, care pot să te vindece, numai cruță-te, ca să nu te lipsești de această lume dulce; pentru că ai multă avere și poți să fii întru mare odihnă. Că de-ai fi fost sărac, ai fi putut zice: ce nădejde îmi este mie și ce folos am de viața mea, nemaiputînd de acum a lucra cu mîinile și a mă hrăni? Dar tu ești bogat și ai aur destul și numai singur de vei voi, poți să trăiești cît se poate de bine în dulcețile acestei lumi și să te înveselești împreună cu soția și cu maica ta și cu iubiții tăi prieteni. Pentru ce voiești să-ți pierzi sufletul în deșert, spune nouă măcar un cuvînt, prin care să te pleci voii împăratului și îndată vei fi slobod de munci".

Iar fericitul, privind spre dînșii, a zis: "Nimeni nu poate sluji la doi domni, și nimeni, punînd mîna pe plug, căutînd înapoi, este îndreptat întru împărăția lui Dumnezeu. Căci Domnul meu a zis: *Cine iubește pe tată sau pe mamă, pe femeie, sau pe copii, mai mult decît pe Mine, nu-Mi este Mie vrednic; cel ce nu-și ia crucea sa și să vină după Mine, nu este vrednic de Mine*. Deci nu voi asculta sfatul vostru, pentru că nefolositoare îmi sînt cuvintele voastre; ci mai mult vă rog, să nu mă cruțați pe mine. Ci precum vă este vouă poruncit pentru mine, așa faceți".

Atunci mîniindu-se gealatul, s-a apropiat și i-a tăiat degetul cel mare al piciorului drept. Iar Sfîntul Iacov a zis: "Slavă Ție, Hristoase, Căruia nu numai mîinile, ci și picioarele au fost străpunse, și sîngele Ți-a curs. Învrednicește-mă, ca piciorul drept care a pătimit tăierea degetului dintîi să stea cu cei mai de pe urmă de-a dreapta Ta".

Și i-au tăiat al doilea deget al aceluiași picior. Iar el a zis: "Îndoitu-s-a spre mine stăpînirea și mila Ta Doamne, în această zi, în care pătimind tăierea și acestui deget al doilea, voi veni către Tine, Dumnezeul meu Cel tare și viu, care mă izbăvești pe mine de moartea veșnică".

Și i-a tăiat și al treilea deget și l-a aruncat dinaintea lui, iar fericitul căutînd spre dînsul a zîmbit și a zis: "Mergi în numele Treimii și tu al treilea deget către soții tăi, ca și grăuntele de grîu care cade în pămînt, și murind pentru Hristos, Cel ce a înviat a treia zi, mult rod de cinste vei avea împreună cu prietenii tăi în ziua învierii celei de obște".

I-a tăiat și al patrulea deget și a zis fericitul: "*Pentru ce ești mîhnit sufletul meu și pentru ce te tulburi?* Nădăjduiește către Dumnezeu, Care te mîntuiește cu puterea crucii celei în patru cornuri, că mă voi mărturisi Celui ce m-a zidit pe mine din patru stihii".

Și i-a tăiat lui și al cincilea deget, iar Sfîntul a zis: "Acum voi începe a grăi către Tine, Doamne, Cel ce ai răbdat pe cruce cinci răni mai mari, preamărind ajutorul Tău, pentru că mă faci vrednic părții credincioșilor robilor Tăi, celor ce au pătimit pentru Tine, cei care au înmulțit cei cinci talanți".

Apropiindu-se gealatul de piciorul lui cel stîng, i-a tăiat degetul cel mic și a zis Sfîntul Iacob: "Îmbărbătează-te, micule deget al șaselea, prin Dumnezeul cel mare, Cel ce mă întărește pe mine cu milă, care în a șasea zi te-a făcut pe tine cel mic cu cele mari și, deopotrivă, cel mic ca și cel mare va învia. Și de vreme ce nici un fir de păr din cap nu piere, cu atît mai mult tu,

deget mic, nu te vei despărţi de soţii tăi cei mai mari, ci deopotrivă cu dînşii te vei preamări, precum şi deopotrivă pătimeşti".

Şi i-a tăiat şi al şaptelea deget. Iar Sfîntul a zis: "Risipiţi casa aceasta veche sub care se ascundea şarpele cel cu şapte capete, pentru că mie mi se găteşte de Ziditorul - Cel ce în a şaptea zi S-a odihnit de lucrurile Sale -, altă casă nerisipită, nefăcută de mînă, veşnică în cer".

Apoi i-a tăiat şi al optulea deget, iar Sfîntul a zis: "Cel ce a mîntuit opt suflete din apă în corabia lui Noe, mă va mîntui şi pe mine, cel căruia îmi vărsaţi sîngele cu apa. Căci tăindu-mi-se şi acest deget al optulea, precum nicovala, fiind bătută cu ciocanul nu simte lovitura, ci mai mult se întăreşte, aşa nici eu nu bag seamă de durerea mădularelor ce mi se taie; pentru că Însuşi Făcătorul doctorul cel mai bun, mă întăreşte pe mine şi-mi uşurează durerile şi mă va pune cu totul întreg în a opta zi, după zilele săptămînii vieţii acesteia, în viaţa cea viitoare preafericită şi veşnică".

Şi i-a tăiat şi al nouălea deget. Iar Sfîntul a zis: "Întăreşte-mă în răbdare, Dumnezeule adevărat, că spre Tine a nădăjduit sufletul meu, Cel ce ai întărit cu darul Tău cele nouă cete îngereşti, cu care mă învredniceşti a sta înaintea Ta, pe mine care pătimesc tăierea acestor nouă degete ale picioarelor".

Atunci i-au taiat şi al zecelea deget, iar el, lăudînd pe Domnul, a zis: "Iată că-Ţi aduc Ţie jertfă, Iisuse Hristoase, Cel ce eşti desăvîrşit Dumnezeu şi om desăvîrşit, douăzeci de degete ale mele". Şi iarăşi a zis: "*Judecă mie, Dumnezeule, şi alege judecata mea de la neamul necuvios*; că iată, necredincioşii n-au cruţat făptura Ta, ci ca nişte lupi nemilostivi au tăiat mădularele mele".

Şi stătea acolo mulţime multă de popor, bărbaţi şi femei, bătrîni şi tineri, privind la acea privelişte şi mirîndu-se de răbdarea Sfîntului.

Apoi pătimitorul lui Hristos, căutînd asupra prigonitorilor, a zis: "Ce staţi fără de lucru? Tăiaţi copacul ale cărui ramuri le-aţi tăiat!" Şi apropiindu-se chinuitorul, i-a tăiat piciorul cel drept, iar Sfîntul a zis: "Acum aduc în dar Împăratului ceresc starea mea înaintea Lui, pe care iubindu-L, pătimesc acestea, ca piciorul meu acesta tăiat să stea drept întru Împărăţia Lui, alcătuit la încheietura sa întru dreptate".

I-a tăiat apoi și piciorul stîng, iar Sfîntul, căutînd la cer, a zis: "Auzi-mă, Doamne, că bună este mila Ta. Tu ești Dumnezeul Care faci minuni! Fă cu mine semn spre bine și mă izbăvește de starea cea de-a stînga".

După aceasta i-a tăiat mîna cea dreaptă, iar el a strigat, zicînd: "*Mila Ta, Doamne, în veci o voi lăuda; în neam și în neam voi vesti adevărul Tău*, că împlinești asupra mea cuvîntul Tău, care zice: *De te smintește pe tine mîna ta cea dreaptă, tai-o pe ea și o aruncă de la tine"*.

Și i-a tăiat lui și mîna cea stîngă, iar el a zis: "*Nu morții Te vor lăuda pe Tine, Doamne, nici cei ce se pogoară în iad*, care se țin de lucrurile cele nedrepte ale stîngii; ci noi cei vii, care, lepădînd stînga, bine Te cuvîntăm, Doamne, de acum și pînă-n veac".

Apoi i-a tăiat umărul cel drept, iar el a zis: "*Laudă suflete al meu pe Domnul, lăuda-voi pe Domnul în viața mea, cînta-voi Domnului pînă ce voi fi!* Căci Cel ce și-a pus pe umărul Său oaia cea pierdută, și-a pus-o pe ea de-a dreapta Sa și își va aduce aminte și de acest umăr al meu drept și ca pe cel pierdut îl va afla și, asemenea, de-a dreapta Sa îl va pune".

Și i-a tăiat lui și umărul stîng. Iar Sfîntul a zis: "*Vrăjmașii m-au înconjurat, ci ajutorul meu și lauda mea este mie Domnul spre mîntuire, a Cărui stăpînire s-a făcut peste umărul Lui*. Acela nu mă va lăsa pe mine, care pătimesc tăierea acestui umăr stîng, ca să mă abat spre stînga către stăpîniile întunericului".

Deci, a început a-i tăia pulpele pînă la genunchi, iar Sfîntul, pătimind durere, a strigat: "Doamne, Dumnezeul meu, Care nu în puterea bărbatului binevoiești; ci binevoiești întru cei ce se tem de Tine și întru cei ce nădăjduiesc spre mila Ta, ajută-mi mie robului Tău, căci m-au cuprins pe mine durerile morții". Iar chinuitorii au zis către dînsul: "Dar nu ți-am spus ție că grele chinuri și cumplite dureri te vor cuprinde? Dar tu nu ne-ai crezut pe noi".

Iar viteazul pătimitor a răspuns: "Au nu știți pentru ce mă doare? Pentru ca să se arate că sînt trup, căci pînă acum, Dumnezeu întărindu-mă, nu am ținut seama de chinuri, ca și cum aș fi fost fără trup; iar acum, durîndu-mă după fire, mă arăt că sînt cu trup, dar mă voi îmbrăca pe mine în trup nou, pe care nu vor putea să-l taie sau să-l zdrobească niciodată uneltele voastre cele de chinuri".

Așa s-au ostenit chinuitorii, tăind mădularele lui de dimineață pînă în al nouălea ceas, și în toată vremea aceea ieșea bună mireasmă ca dintr-un chiparos din trupul lui cel tăiat. Apoi

încetînd chinuitorii a-l mai tăia, ostaşul lui Hristos, biruind cu durerile sale pe diavolul, striga către Dumnezeu, zicînd:

"Sfînt, Sfînt, Sfînt eşti Dumnezeule, Atotţiitorule, Părinte, Fiule şi Duhule Sfinte, Cel ce eşti lăudat de heruvimi şi slăvit de serafimi şi preamărit de toate cetele cereşti, precum şi de toată suflarea, caută spre mine, Dumnezeule al viilor şi al morţilor, şi mă auzi pe mine care sînt abia viu. Căci iată că îmi sînt tăiate toate mădularele şi zace trupul meu o parte mort şi altă parte încă puţin viu. Şi nu am picioare cu care să stau înaintea Ta, Doamne; nu am mîini pe care să le ridic spre rugăciune către Tine, Stăpîne. Nu am genunchi pe care, căzînd, să mă închin Ţie, Ziditorului meu; mîinile, picioarele, umerii şi pulpele mele îmi sînt tăiate, iar eu sînt aruncat înaintea ta, Atotvăzătorule ca o casă căzută şi ca un copac fără de ramuri. Rogu-Te dar pe Tine, iubitorule de oameni, nu mă lăsa pînă în sfîrşit, ci scoate din temniţă sufletul meu".

Aşa rugîndu-se el, unul din cei ce stăteau înainte, luînd cuţitul, i-a tăiat sfinţitul cap. Şi astfel săvîrşindu-şi nevoinţa pătimirii, şi-a dat sfîntul său suflet în mîinile lui Dumnezeu. Iar cinstitul lui trup, cel zdrobit şi aruncat, a zăcut pe pămînt pînă în noapte. Apoi după ce s-a înnoptat au adunat credincioşii mădularele lui şi le-au îngropat cu cinste, toate împreună, slăvind pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfîntul Duh în veci. Amin.

---

66. CUVIOSUL PĂRINTELE NOSTRU GRIGORIE SINAITUL
(27 NOIEMBRIE)

A dori frumoase cuvîntări și a învrednici de laude pe bărbații cei buni, a împleti pentru dînșii cununi și scopurile lor a le lăuda, a le mări și, pe cît ne este puterea, a le povesti, este lucru folositor și pricinuitor de bucurie. Cum cele lumești și vremelnice, ce sînt ca un fum, cum laudele le vedem risipindu-se ca și para focului, după ce materia se arde, așa sînt și laudele și cinstirile pentru unii ca aceștia, care prea degrabă se duc împreună cu cei ce uneltesc cele deșarte, iar pomenirea lor, după cuvintele Scripturii, piere cu sunet.

Dar viața celor ce au petrecut după Dumnezeu și care întru faptă bună au strălucit, știm că mare folos le pricinuiește, nu numai celor ce aud laudele celor ce plac lui Dumnezeu și spre urmarea iubitorilor de fapte bune, ci și acelora ce voiesc a-i lăuda, care plăți și daruri au de la sfinți și îndestulate răsplătiri. Și nu numai noi, ci și Dumnezeu, împăcîndu-se cu unele ca acestea, dăruiește înțelepciune celor ce aduc laudă în acest fel. Căci lauda către sfinți, s-a obișnuit a trece și a se sui către Însuși Dumnezeu, căci *pe cei ce Mă slăvesc pe Mine, zice El, îl voi slăvi cu cuviință*.

Pentru că Stăpînul tuturor și Domnul poruncește, zicînd apostolilor: *Cel ce vă primește pe voi, pe Mine mă primește și cel ce Mă primește pe Mine, primește pe Cel ce M-a trimis pe Mine*. Pentru că frumoasele cuvîntări și laudele pentru sfinți nu-s din cele de jos, care nu au nimic statornic sau temeinic. Cînd cineva voiește a ridica o casă scumpă și mare, dacă întîi nu sapă și adîncește șanțurile în pămînt, ca să pună temelia pe piatră, în deșert se ostenește, căci casa cade pe cel ce o zidește astfel.

Așa să înțelegeți și despre laudele care se fac pentru lucrurile cele de jos, după obiceiul înțelepților celor din afară. Iar pomenirile cele adevărate ale sfinților și punerea cu adevărat a temeliilor faptelor bune, au ca început piatra cea nesfărîmată din capul unghiului, care este Hristos. Că, de acolo cu adevărat cel ce se laudă acum de noi, adică dumnezeiescul Grigorie, s-a făcut pricină strălucită a cuvîntului acestuia de acum, și începătura și temelia a luat-o de la Domnul, după cum și cuvîntul va arăta.

Deci eu, ucenic al acestuia făcîndu-mă și puțină vreme împreună cu el petrecînd și cu dragoste ca un rob al acestuia întru toate făcîndu-mă, voiesc acum - către folosul celor ce vor citi -, să istorisesc cîte am văzut cu ochii din isprăvile cele mari ale acestuia și cîte am putut culege de la ucenicii cei sîrguincioși și cu bunătăți, care drept au urmat acestuia. Dar de vreme ce și lui Dumnezeu îi este iubit lucrul cel după putere, lăudat se va părea și dascălului, care ca nimeni altul a cinstit dreptatea după putere.

Deci se cuvine a începe cuvîntul, bizuindu-mă pe ajutorul cel trimis de sus prin sfintele și dumnezeieștile rugăciuni ale de-a pururea pomenitului. Pentru că voi istorisi după putere către cei ce trăiesc după Dumnezeu și fapta bună o îmbrățișează și sînt lucrători ai adevărului, rîvnitori cu de-amănuntul ai faptelor lui. Însă cuvîntul meu pornindu-se către povestire, nu prea multă zăbavă va avea pentru a spune patria lui.

Că deși avea ca patrie satul care se numește Cacolon, care este în Asia, aproape de Clazomeni, și avea părinți și frați, cu cinste și cu bogății împodobiți; dar ca pe cele ce sînt ale împrejurării și grijii celei pămîntești și care întru nimic nu ajuta scopului aceluia, el, care avea ca patrie pe cea din cer și locuința cea binecuvîntată și nepieritoare - judec că se cade a le părăsi pe cele de jos, zicînd: "Pe acelea încep să le povestesc și mai cu seamă viața cea după Evanghelie a lui Grigorie, petrecerea și viețuirea cea bună, cea nematerialnică, sudorile și luptele cele după Dumnezeu. Că nu altceva - dacă se cuvine a spune adevărul -, a răsuflat acela, decît viață de Dumnezeu iubitoare și mîntuitoare. Și fac începutul de unde s-a pus și temelia cu potrivită alcătuire". Deci se cuvine a lua aminte la cele ce acum se vor spune.

Cînd marele împărat Andronic Paleologul îndrepta sceptrul împărăției, s-a întîmplat prin judecăți dumnezeiești, pentru mulțimea păcatelor, a se ridica asupra lor neamul agarenilor

(turcilor) celor fără de Dumnezeu, care cuprinzînd Asia și pornind prigoană cu oastea barbară, pe toate împrejurimile de acolo, vai! le-a prădat, robind mai pe toți creștinii și rău chinuindu-i.

Deci au fost luați în sulițe de barbara năvălire și robiți, atît dumnezeiescul Grigorie, cît și părinții și frații lui, fiind duși departe, în preajma Laodiceei. Acolo, cu bunăvoirea lui Dumnezeu - Cel ce toate le face și le schimbă spre mai bine -, barbarii slăbindu-i puțin, a intrat în biserica laodicenilor, unde se săvîrșea obișnuita cîntare de psalmi și mărire către Dumnezeu, de vreme ce i-a văzut pe dreptcredincioșii creștini, care se aflau acolo cîntînd cu bună întocmire și iscusință cîntările cele dulci, minunîndu-se de cîntare. Aceștia, nimic cruțînd dintru ale lor, nici avuție, nici cuvinte, cu osîrdie i-au izbăvit pe aceștia din robie, Dumnezeu răsplătindu-le cu chipul acesta pentru fapta lor cea bună, după vrednicie.

Apoi, dumnezeiescul Grigorie s-a dus în Cipru, unde, petrecînd puțină vreme și tuturor celor de acolo arătîndu-se bun, prin așezarea cea aleasă și potrivită în cele bune ale firii lui și prin cuviința chipului feții, dovedind strălucirea și așezarea cea dinlăuntru a dumnezeiescului și pregătitului său suflet, prin covîrșirea evlaviei cu cinstea și sfiala, și minunînd pe toți, care socoteau că dumnezeiasca iconomie a rînduit venirea acestui bărbat la cei de acolo.

Precum Leon Ciprianul, venind în cetatea lui Constantin pentru dorul învățăturii gramaticii, al înțelepciunii logice și al științei, care era bărbat cu evlavie și îmbrățișînd singurătatea în feciorie, fiind cu obiceiul foarte iubitor de adevăr și împodobindu-se cu cuvinte de învățătură, prealuminat, cu adevărat ne-a pus înainte povestirea aceasta.

Așadar, acest cuvios și cinstit bărbat făcîndu-și petrecerea în ostrovul acesta, Dumnezeu privea de sus cele pentru dînsul și mai înainte cunoscînd dorul și dragostea cea mare a faptei bune, pe care o hrănea în inima sa, i-a arătat un bărbat monah care alesese viața cea liniștită și pustnicească.

Deci bucuros a mers la dînsul și s-a îmbrăcat cu hainele călugărești. După ce a petrecut cu acela puțină vreme și după ce a vorbit cu dînsul multe vorbe monahicești, ca un alt Moise văzător de Dumnezeu, s-a dus și acesta la muntele Sinai. Acolo și-a tuns perii capului și împreună cu tunderea părului a tăiat voia mișcărilor trupești și a început lupta dumnezeiască bărbătește și către dînsa s-a făcut sprinten.

Peste puțină vreme i-a uimit pe toți cu viața cea nematerialnică și netrupească, cu postirea și cu privegherea, cu starea de toată noaptea, cu necontenită cîntare în toată vremea a psalmilor, cu rugăciunea și cu cererea către Dumnezeu, sîrguindu-se în trup materialnic să fie nematerialnic. Căci aproape îl socoteau ca un fără de trup toți cei de acolo; iar ascultarea, care

este rădăcină și maică a faptelor bune, și smerenia cea de minuni făcătoare, atît de mult le-a deprins încît noi nu puteam cu înlesnire a le înfățișa în scris cu de-amănuntul, ca să nu le pară celor mai trîndavi că sînt nevrednice de credință.

Însă nu voi suferi nicidecum să trec sub tăcere cuvîntul adevărului și de aceea m-am înștiințat de la sfîntul părinte Gherasim, care pe urma aceluia a urmat și a fost ca o pecete a faptelor bune. Povestindu-mi, adeverea și zicea acest fericit bărbat ca acela împlinind slujba pe care o lua de la proiestosul cu nepregetare și cu toată sîrguința, ca și cum Dumnezeu de sus privind la cele despre dînsul, s-a obișnuit ca niciodată să nu lase rînduiala fraților.

Însă, sosind seara și făcînd proiestosului metania obișnuită și luînd binecuvîntarea, intra în chilia sa, încuind ușile și ridica mîinile către Dumnezeu. Iar înainte de acestea ridica mintea și cu totul înălțîndu-se din cele de aici și de Dumnezeu apropiindu-se cu toată sîrguința sufletului, își începea canonul și pravila sa, înălțînd lui Dumnezeu cîntări și psalmi. Toată noaptea întru dragostea inimii se ruga și își pleca genunchii pînă ce desăvîrșit citea psalmii lui David și se îndulcea de veselia care se pricinuiește sufletului.

Apoi cînd se bătea toaca, după obicei, el se afla cel dintîi stînd la ușile bisericii și cugeta totdeauna ca nu mai înainte să iasă din biserică pînă cînd nu se vor săvîrși laudele către Dumnezeu cele de dimineață. Intrînd cel dintîi în biserică, ieșea ultimul. Iar hrana lui era puțină pîine și puțină apă; așa numai cît să fie viu, vrînd astfel prin multa slăbire să dezlege legătura amestecăturii încă mai înainte de sfîrșit.

Slujba bucătăriei i-a fost încredințată trei ani, în care a arătat multă vrednicie cu smerenia cea covîrșitoare. Căci nu a gîndit niciodată că slujește oamenilor, ci cetei îngerești, iar locul slujbei îl socotea cu adevărat scaun și jertfelnic al lui Dumnezeu. Apoi ca și cum ar plăti cuvenita cinste marelui văzător de Dumnezeu, Moise, cu care întru vedere, nu întru ghicituri a grăit Dumnezeu, el nici de cinstitul și sfîntul vîrf al muntelui Sinai nu se lipsea, și alerga întotdeauna ca adevărata închinăciune să și-o dea acolo, unde minunile cele mari s-au săvîrșit. Și avea acel cuvios bărbat mîinile îndemînatice, întru a scrie bine.

Încă și la citire lua aminte și ziua și noaptea ca o albină iubitoare de lucru, alegînd florile dumnezeieștii Scripturi cu iubire de osteneală, ale celei vechi și ale celei noi și cugeta la ele, covîrșind pe toți cei de acolo cu multă învățătură, și nu știu dacă un altul a învățat-o pe de rost, ca dînsul.

Acestea aflîndu-le vicleanul, nu-i era cu putință să se liniștească. Ci, precum de la începutul neamului omenesc, vrăjmașul a dat patima zavistiei monahilor, ca un semănător de

neghine, și nu mică tulburare și zarvă a semănat între dînșii. Simțind pizma lor, ucenicul cel bun și pașnic a ieșit în taină din mînăstire și a luat cu sine pe cinstitul Gherasim, care venise din ostrovul Evripului și care, după neam, era rudenie cu Fațo Riga.

Acela toate părăsindu-le și socotind, după marele apostol, bogăția și strălucirea slavei ca pe niște gunoaie, tinzînd spre strălucirea și slava ce are să se descopere drepților, ridicînd crucea pe umăr, a venit și el în muntele Sinai, unde, cunoscînd pe dumnezeiescul Grigorie și minunîndu-se de covîrșirea faptelor lui bune, i se făcu și el unul din ucenici. Cu voia și cu ajutorul lui Dumnezeu s-a suit la mare măsură a faptelor bune și a vedeniei, încît și altora s-a făcut pildă și închipuire de toate bunătățile.

De aici mergînd la Ierusalim spre a se închina Mormîntului celui de viață primitor și toate sfintele locuri înconjurîndu-le și închinîndu-se lor, îndată a plecat către ostrovul Critului, la un loc oarecare ce se numește "bune limanuri", unde a zăbovit puțină vreme pentru învăluirea mării și pentru întreitele valuri. Cuviosului însă nu-i era șederea acolo în zadar, ci ca un cerb prea însetat în vreme de vară, nu înceta de a alerga din toate puterile către izvoarele ce dau apa cea rece și bună de băut, iar fiind lipsit de tovarășul lui, nicidecum nu suferea a se liniști. În acest chip cuviosul și dumnezeiescul bărbat iscodea locurile de acolo și multă sîrguință punea ca să afle vreun loc spre locuință, care i-ar ajuta spre liniștirea cea iubită lui.

Dorind ca să fie izbăvit de tulburare cu totul și mult căutînd și iscodind, a aflat o peșteră după dorința lui și acolo și-a făcut locuința. Dar bunul lucrător și cu adevărat omul lui Dumnezeu, care cu totul viețuia după nădejdea ce va să fie, după ostenelile cele mai dinainte adăuga mereu alte osteneli. Hrana lui era o dată pe zi o bucată de pîine mică și puțină apă, numai cît să trăiască, după cum mai sus am zis; și nimic mai mult nu avea. Apoi ar fi voit a muri de sete, după hotărîrea și așezămîntul nedezlegat pe care și l-a pus.

Deci puteai vedea întru el minune și sîrguință întocmai cu îngerii și suire către Dumnezeu. Avea fața galbenă prin osteneala înfrînării, mădularele uscate și obosite prin ostenelile cele lungi și de tăria cea firească slăbănogite, încît se afla cu totul neputincios spre umblare sau spre altă lucrare. Pe lîngă cele zise, de-a pururea fericitul avea în cugetare și căutarea unui povățuitor, socotind că încă nu a învățat cu dinadinsul a unelti lucrarea, adică liniștea și fapta bună cea lucrătoare.

Astfel aflîndu-se el, a căutat Dumnezeu de sus la gîndurile lui și din dumnezeiasca vedere a vestit lui Arsenie, care strălucea în toate felurile de fapte bune, cu fapta și cu privirea împodobit. Arsenie care mai mult decît alții îmbrățișase liniștea, cu adevărat și de dumnezeiesc Duh fiind pornit, degrabă a mers la chilia cuviosului și bătînd cu mîna în ușă, cu dragoste a fost primit de dînsul. Duhovnicește vorbind unul cu altul și înălțînd lui Dumnezeu rugăciunea, au șezut împreună.

Apoi, văzătorul acela, bărbatul cel întru bătrîneţe cărunt şi cinstit, ca dintr-o dumnezeiască şi sfîntă carte a început a face vorbire pentru păzirea minţii, pentru trezia cea adevărată şi pentru rugăciunea cea curată; apoi cum prin lucrarea poruncilor mintea se curăţeşte şi cum omul care aşa se îngrijeşte şi cugetă cu iubire la Dumnezeu se face chip de lumină.

După ce i-a zis şi încă multe altele despre cei ce au luat asupra lor viaţa cea după Dumnezeu, şi despre calea care duce către această viaţă, încetînd de a grăi a tăcut puţin. Apoi întorcîndu-şi cuvîntul către dînsul îl întrebă: "Dar tu, o! fiule, cu ce te îndeletniceşti?" Atunci acesta începînd i-a povestit toate despre dînsul adică despre fuga lui din lume, iubirea de pustie, ostenelile şi trudele pe care le-a ales pentru Hristos, pe toate celelalte defăimîndu-le.

Apoi răspunzînd dumnezeiescul organ al Duhului, care ştie bine calea ce duce către înălţimea faptei bune şi, puţin zîmbind, a zis către dînsul: "Dar toate acestea o, fiule! pe care tu mi le-ai povestit, se numesc lucrare a purtătorilor de Dumnezeu părinţi şi dascăli ai noştri". Acestea după ce le-a auzit fericitul, care cu adevărat era lăcaş al Sfîntului Duh, a căzut îndată la picioarele părintelui, rugîndu-se fierbinte şi punînd înainte însuşi numele lui Dumnezeu, să înveţe de la dînsul ce este rugăciunea, liniştea şi păzirea minţii.

Dumnezeiescul părinte Arsenie, omul lui Dumnezeu, ca un zălog primind rugăciunea aceasta, îndată toate i-a spus lui şi l-a învăţat nelăsînd nimic dintru acelea cu care era îmbogăţit din dar. Şi nu numai atît i-a spus, ci şi cîte se obişnuieşte a se întîmpla celor ce voiesc împlinirea faptelor bune, adică pricinile ce vin asupra lor de la zavistnicii draci şi de la oamenii cei cu obiceiuri rele şi pizmuitori, pe care, ca pe nişte unelte, vicleanul îi mînuieşte. Acestea toate i le-a povestit cu de-amănuntul şi nimic nu a lăsat. Iar el, cum a auzit acestea de la dumnezeiescul bărbat, îndată sculîndu-se şi intrînd într-o corabie s-a dus la muntele Atonului.

Acolo, toate mînăstirile de le-a cercetat şi pe toţi cîţi i-a aflat şezînd în linişte; şi nu numai pe aceia, ci şi pe cei de departe, care petrec în linişte, mai ales în locuri neumblate, căci aşa a socotit, că pe nimeni nu se cade a lăsa necercetat şi fără duhovniceasca închinăciune. Şi povestea acel dumnezeiesc şi de-a pururea pomenit bărbat că a văzut oameni mulţi foarte împodobiţi cu bătrîneţile, cu priceperea şi cu toată cuvioşia, care lucrau cu toată sîrguinţa fapta bună, iar cînd erau întrebaţi pentru linişte şi pentru păzirea minţii ziceau că nici nu se cunoaşte de către dînşii aceasta.

Deci acestea avîndu-le în cuget, a mers la schitul ce se numeşte Magula, care este în faţa cinstitei Mînăstiri Filoteiu, unde a întîlnit trei monahi ale căror nume erau: Isaia, Cornelie şi Macarie, pe care cu adevărat i-a cunoscut că au puţină îndeletnicire în fapta cea bună. Deci acolo, ostenindu-se mult împreună cu ucenicii săi, a ridicat chilii spre sălăşluire, iar el mai

departe și-a zidit sihăstrie ca să vorbească singur cu Dumnezeu, precum zice dumnezeiescul David: *Suișuri întru inima sa a pus către Dumnezeu*, Care a zidit deosebi inimile noastre, ca prin fapta bună să milostivească pe Dumnezeu.

După aceea și-a adus aminte de cinstitul și sfîntul bărbat ce locuia în ostrovul Critului, despre liniște și despre rugăciune, cît și despre trezirea minții. Deci aceste cuvinte de Dumnezeu iubitoare cu sîrguință punîndu-le în minte, puteai zice că s-a pironit pe crucea lui Hristos. Iar cuvintele: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul", le zicea în durerea sufletului și întru zdrobirea inimii, cu suspinuri dintru adînc, cu duh de umilință, udînd fața pămîntului cu lacrimile fierbinți pe care le vărsa din ochii săi.

După aceasta Domnul nu i-a trecut cu vederea rugăciunea lui; căci după cuvintele celui mare între prooroci și împărați, David *Inima înfrîntă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi*, degrabă dreapta rugăciune i-a auzit, căci iarăși zice David: *Strigat-au drepții și Domnul i-a auzit*.

Apoi, apropiindu-se cu sufletul și cu inima prin lucrarea Preasfîntului și de viață Făcătorului Duh și schimbîndu-se cu bună și străină schimbare, casa aceea în care locuia Cuviosul Grigorie i se părea că este plină de lumină, cu strălucirea darului umplîndu-se de bucurie negrăită și de veselie. Atunci, vărsînd izvoare de lacrimi iarăși, cu darul dumnezeieștii iubiri pătrunzîndu-se, zicea acestea: "Însuflețitu-ne-ai pe noi și mirosul hainelor tale iese ca dintr-un pahar de aromate al făcătorilor de minuni".

Deci, ca un afară de trup și afară de lume făcîndu-se, s-a umplut de dumnezeiasca dorire. Și de aceea nu i-a lipsit acea lumină strălucind dreptului, după sfințitul cuvînt care zice: "Lumina drepților este totdeauna". Pentru că de-a pururea pomenitul bărbat, fiind întrebat de mine și de ucenicii cei împreună cu mine, a zis, ca unul ce nemăsurat iubea și cinstea adevărul: "Cel ce face suire întru Duhul către Dumnezeu, ca într-o oglindă vede toată zidirea cu chip de lumină, ori înăuntru în trup, ori în afară", după cum zice marele Apostol Pavel.

Astfel, cînd îl vedeam ieșind din a sa chilie, era cu fața veselă ca și cum zîmbea, și mă privea cu blîndețe. Căci știți cu adevărat, voi frații cei duhovnicești, cum el hrănea cu multă părintească dragoste și pe cei dintîi fii duhovnicești și pe cei mai de pe urmă, ca pe niște fii preaiubiți. Asemenea și pe mine, ca pe cel ce eram cel mai de pe urmă, de-a pururea pomenitul cu adevărat mă încălzea cu preacurata iubire.

Cînd vorbeam cu dînsul ca și cu un părinte iubitor de fii, cînd ieșea din chilie îmi răspundea cu fața aducătoare de bucurie. Că sufletul care s-a lipit de Dumnezeu și cu darul Lui

s-a luminat, și mai presus decît toată făptura s-a înălțat și mai presus de cele văzute viețuiește și s-a legat cu totul de dorirea către El, nicidecum nu poate a se ascunde, după cum și Domnul a poruncit, zicînd: *Tatăl tău, Care vede în ascuns, îți va răsplăti la arătare*. Și iarăși: *Așa să strălucească lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzînd faptele voastre cele bune să slăvească pe Tătăl vostru Cel din ceruri*. Căci încălzește inima, luminează mintea și fața o înveselește, după cum zice înțeleptul: *Inima înveselindu-se, înflorește fața*.

Iar eu îl întrebam: "O, dumnezeiescule părinte, învață-mă, dascăle, ce este oare sufletul și cum se vede el de sfinți?" Iar el, cu liniște și cu blîndețe, după obicei rînduind cuvîntul, astfel a răspuns către mine: "Fiul meu prea iubit, duhul ce este mai înalt decît tine nu-l căuta și cele mai adînci decît tine nu le cerceta! Căci acum ești prunc și nu poți primi hrana cea vîrtoasă; apoi nici nu este folositoare hrana cea desăvîrșită celor cruzi și care mai au trebuință de lapte".

Eu însă, aruncîndu-mă lîngă frumoasele sale picioare și cu tărie apucîndu-mă de ele și aducîndu-i rugăciune mai fierbinte pentru aceasta, el a zis: "Dacă cineva nu va vedea învierea sufletului său, nu va putea să se învețe cu dinadinsul ce este sufletul cel gînditor". Dar eu, stînd cu îndrăzneală la picioarele lui și mai cu evlavie întrebîndu-l, după obicei, i-am zis: "Arată-mi, o, părinte, de ai ajuns la măsura suirii acesteia, adică dacă ai învățat ce este sufletul cel gînditor!"

Iar el cu multă și mare smerenie mi-a răspuns astfel: "Pentru dragostea Domnului, învață-mă și pe mine acestea, căci nu puțin folos poate să pricinuiască sufletului meu". Apoi dumnezeiescul și întru tot cinstitul părinte Grigorie, după ce a lăudat sîrguința mea, astfel de învățătură a făcut către mine:

"Sufletul punîndu-și toată sîrguința, puțină vreme, și nevoindu-se cu fapta bună cea lucrătoare, cu socoteală și cu deslușire, pe toate patimile le supune și le face roabe. Și în acest chip, precum umbrele urmează trupurilor, așa și faptele bune cu adevărat urmează acestuia, mergînd după dînsul. Și nu numai atît, dar ca și într-o suire a unei scări duhovnicești și la cele mai presus de fire, îl povățuiesc și-l învață pe suflet. Iar cînd mintea, cu darul lui Hristos, se va sui la cele mai presus de fire, atunci luminîndu-se cu strălucirea cea duhovnicească, se întinde și se lărgește luminat întru vedere. Și, făcîndu-se mai înaltă decît sine, după măsura darului de la Dumnezeu, mai luminat și mai curat vede firile făpturilor celor ce sînt, după cum au asemănarea și rînduiala".

Iar nu precum bîrfesc cei ce se îndeletnicesc întru deșarta înșelăciune cea din afară, din pîntece grăind și mincinoase explicări făcînd, ca pe cei simpli să-i amăgească. Aceia bîrfesc și amăgesc, alergînd după umbră și nu după lucrarea cea firească. Că s-a făcut deșartă inima lor, după cum zice Scriptura, și *zicînd că sînt înțelepți, au înnebunit*. Dar fiindcă puțin cîte puțin, sufletul care a primit arvuna duhului, pentru mulțimea vedeniilor ce suie către cele mai de sus și mai dumnezeiești, lăsînd în urmă pe cele dinainte - după cum trîmbița cea mare a Bisericii,

dumnezeiescul Apostol Pavel învață, zicînd: *Pe cele dinapoi uitîndu-le și spre cele dinainte alergînd* -, atunci sufletul care așa întru adevăr s-a curățit, toată frica o leapădă și toată temerea de la sine o scutură.

Și cu dragostea Mirelui unindu-se și de El lipindu-se, vede deodată gîndurile sale cele firești încetînd și înapoia lui căzînd, după așezămîntul Sfinților Părinți, și la frumusețea cea fără de chip și negrăită ajungînd, singur cu Dumnezeu vorbește, făcîndu-se luminat și strălucit Sfîntului Duh.

Deci după ce s-a luminat astfel cu lumina cea nemărginită își are mișcarea către Dumnezeu, și din clipa aceasta vine și noua schimbare, pe care nu o simte trupul acesta smerit, pămîntesc și materialnic. Că sufletul, fiind fără de materialnică împătimire, se arată fire cu adevărat gînditoare, precum adevărat mai înainte de călcarea poruncii era Adam strămoșul nostru, acoperit cu lucrarea și cu darul nemărginitei lumini. Iar mai pe urmă, pentru amara călcare de poruncă, vai mie!, lipsindu-se de slava cea cu chip de lumină și strălucire, s-a văzut om gol.

Încă a mai adăugat pururea pomenitul Grigorie, zicînd către mine: "Că cel ce ajunge la această înălțime prin statornica și sîrguincioasa cugetare a rugăciunii, o, fiule! a văzut și a cunoscut în ce stare a venit darul lui Hristos. Acela a văzut învierea sufletului său, mai înainte de învierea cea de obște, în care nădăjduiește, încît sufletul care așa s-a curățit, poate să zică cu dumnezeiescul Apostol Pavel: *De sînt în trup sau afară de trup, nu știu!* Și nu numai aceasta, ci chiar sufletul, nedumerindu-se și cu totul înspăimîntîndu-se, strigă: O, adînc de bogăție, de înțelepciune și de cunoștință a lui Dumnezeu, cît de necercetate sînt judecățile Lui și cît de neurmate sînt căile Lui!"

Acestea sînt cuvintele întrebării mele către dumnezeiescul părinte Grigorie și acestea a zis el către mine. Iar cei ce s-au făcut ucenicii lui prin povățuirea lui, s-au suit la înălțimea faptei bune; și nu știu cum aș alcătui mai bine laudele lor, sau cum aș povesti după vrednicie nevoințele și isprăvile acestora. Căci fiind cel dintîi dintre ucenicii Sfîntului Gherasim, după ce venise de la Evrip - cel care a fost ucenic preaiscusit și preavrednic de laudă al prea sfințitului patriarh Isidor, bine povățuit fiind dintru început în fapta bună și petrecerea ce se potrivește monahilor, de către dumnezeiescul Grigorie, pe care cuvîntul nostru mai sus l-a făcut cunoscut. Acest minunat bărbat a urmat lui Gherasim, care între sfinți a strălucit și întocmai ca dînsul pe drumul cel apostolesc a alergat.

Dar nu voi pregeta și aceasta să o zic, că rîvnitor al aceluia s-a făcut, care și Palestina ce era mai înainte pustie a domesticit-o și cinstite mînăstiri a ridicat. Așa și noul Gherasim din Evrip, umplîndu-se de dumnezeiescul dar, s-a trimis de Dumnezeu la Elada și înconjurînd apostolește pe toți cei de acolo, care flămînzeau și însetau după cuvîntul lui Dumnezeu, i-a

săturat de preadulcea învățătură a faptei bune și i-a îmbogățit pe cît i-a fost cu putință cu marea avuție a sfințeniei și a evlaviei; căci de acolo venise, după cum s-a arătat, și apoi învățase limba acelora desăvîrșit.

Dar și el făcînd sfințită adunare de ucenici, care prin osîrdie din viața cea de-aici se mutaseră, prin sîrguința și îngrijirea lui a alcătuit cu ajutorul lui Dumnezeu cetate cerească și strălucitoare de monahi și i-a împărtășit pe dînșii de petrecerea adevărată și îngerească ce se cuvine sihaștrilor, învățîndu-i și îndemnîndu-i la înălțimea faptei bune ca și cel de demult, pe preastrălucitul de la Iordan, vrednicul de pomenire întru cele dumnezeiești, Cuviosul Gherasim, căruia bine i-a rîvnit. Și prea de multe vedenii și acest Gherasim din Evrip s-a învrednicit acolo în pustie și a viețuit petrecere vrednică de minune, ca și marele Sava, după cît îi era cu putință, sîrguindu-se și nevoindu-se întru Duhul, din viața de aici s-a mutat către Domnul.

Al doilea ucenic al cuviosului era Iosif care avea ca patrie același ostrov, Cipru, și care cu adevărat întru nevoințele cele pentru dreapta credință era întocmai cu Gherasim. Celelalte isprăvi ale lui Iosif le tăcem, pentru ca să nu întindem cuvîntul. Însă și el atîtea nevoințe pentru buna credință a suferit vitejește stînd împotriva latinilor și cu darul lui Hristos pe mulți, nu numai bărbați ci și femei, i-a adus la buna credință. Nimeni din cei ce au cîștigat mare laudă pentru înțelepciunea elinească și au deprins învățătura ei desăvîrșită, n-a putut să ajute dreptei credințe.

Iar el deși era simplu după învățătura filosofiei celei din afară, dar avea înțelepciunea cea adevărată, care întotdeauna aceeași este și rămîne, adică darul Sfîntului Duh, prin care și pescarii apostoli, proslăvindu-se și învățîndu-se, au rușinat pe înțelepții lumii. Așa și minunatul Iosif s-a preamărit de Dumnezeu și a rușinat pe latini, iar celelalte fapte bune și viața lui cinstită și preamărită, nefiind harnici a le povesti precum se cuvine, le cinstim cu tăcerea.

Iar tu, ascultătorule, vezi te rog și pe altul din ucenicii sfîntului, pe minunatul ava Nicolae, care era din Atena. Dar, ajungînd aici cuvîntul nostru, nu fără de lacrimi îmi vine să pomenesc de bărbatul acesta, căci mintea mea slăbește obosindu-se de mîhnire, iar mîna amorțește pentru a scrie mărirea cea neajunsă a laudelor lui. El era bărbatul împovărat de bătrînețe cinstită și obosit, avînd ca la optzeci de ani, neslăbit, suferind nevoințele în pustietate, în căruntețe și în pricepere. Și era cinstit în obicei, încît nu știu de s-ar mai fi aflat altul așa de cinstit, care pentru dreapta credință și pentru dogmele drepte a răbdat bărbătește de la împăratul Mihail Paleologul, cugetătorul de cele latinești, tot felul de jefuiri și izgoniri și chiar închisori multe și întunecate.

Pentru că Nicolae, venind în patria sa și vestind poporului cuvîntul învățăturii, cu curele tari și cu frînghii strîngîndu-i-se mîinile și cu lanțuri grumajii, mult a pătimit. Apoi spre batjocură cinstitele bătrîneți i le-a ras; dar nu s-a oprit aici socoteala cea nebunească și fără de

omenie, ci săvîrșea și altele, care fără de plîns nu este cu putință a le povesti; căci cu multă îndîrjire și cu voia răucredinciosului ce stăpînea atunci, bărbații cărora li se poruncise a-l chinui și care erau vestiți pentru cruzime, l-au culcat pe drumul cel de obște și cu picioarele sărind peste dînsul, l-au legat înaintea poporului; apoi tîrîndu-l și împrejur ducîndu-l, ca și cum s-ar mîndri cu neomenia, nu știau, lipsiții de minte, că pe ei se vădeau mai vîrtos pentru răutate, iar lui prea mare slavă îi pricinuiau.

Dar după aceasta Dumnezeu, privind de sus cu milă, lucrurile Bisericii s-au întors în adîncă pace și alinare, iar preasfințitul patriarh Iosif, luînd în mîini orînduirea Bisericii și stăpînirea, multă silință și sîrguință punea ca să hirotonească pe Nicolae arhiereu. Dar el nu a voit nicidecum, cinstind smerita cugetare și smerenia, pe care desăvîrșit le-a deprins, și n-a primit deloc hirotonia; ci poftind viața cea iubitoare de liniște și fără de gîlceavă, s-a dus la Muntele Athos.

Însă, cel ce era atunci egumen al Muntelui Athos, văzîndu-l pe acesta plin de toate virtuțile și împodobit cu fapta bună, l-a iubit pe el foarte, ca unul ce era și el lucrător al faptei bune. L-a pus eclesiarh, chiar fără voia lui, în cinstita mînăstire a Careilor; dar puțină vreme trecînd s-a întîlnit, după iconomia lui Dumnezeu, cu minunatul Grigorie dascălul.

Deci, prinzîndu-se de preadulcile cuvinte ale aceluia, cu tot cugetul și cu toată plecarea sufletului s-a făcut ucenic al acestuia. Căci, precum se poate vedea, roiul albinelor zburînd din stupii lor, și oriunde ar avea trebuință zburînd peste flori, dacă văd undeva miere, de mirosul acela atrăgător, albinele cu toată pornirea aleargă la aceea și nu vor a se duce de acolo, pînă nu vor suge și pînă nu se vor sătura pînă la sațiu de miere. După aceasta iar se sîrguiesc la alergare, pentru ca să umple ale lor case din acea miere. Tot așa a urmat și s-a împlinit preabine cu de-a pururea pomenitul acela, Nicolae, care, cu adevărat s-a făcut lăcaș al fericitei odihne preaînalte. Căci, umplîndu-se de înțelepciunea cea curată și de cunoștința cea adevărată întru Duhul, pe toți cu mireasma faptei bune îi atrăgea.

Precum magnetul, prin sila cea negrăită a firii atrage la sine fierul cel preatare, așa și Cuviosul Grigorie, nu numai pe cei ce l-au văzut și care cu dînsul au vorbit, ci și pe cei ce erau departe, și prin graiurile sale cele dulci și de suflet folositoare îi atrăgea; graiurile pe care fiecare om înțelept le-ar fi numit graiuri ale vieții veșnice și cuvinte dumnezeiești. Precum cu Hristos Dumnezeul nostru s-a întîmplat, căci pe El văzîndu-L Andrei, îndată, lăsînd pe Ioan, a alergat la Iisus, apoi nedespărțit I-a urmat, tot așa și cu dînsul, de multe ori s-a întîmplat, ca și cum pe acela îl vedeau, care îi întrecea pe monahii și dascălii cei îmbunătățiți.

Căci la atîta evlavie și statornicie duhovnicească a ajuns Cuviosul Grigorie, încît prin fața cea veselă și blîndă închipuia și arăta strălucirea sufletului. Iar ucenicii îndată pe dascălii

lor îi lăsau, alergînd la învățătura și însoțirea lui, supunîndu-i-se și dorind să dobîndească de la dînsul învățătura.

Și precum cu adevărat sfințitul întru toate și cinstitul ava Nicolae, nu numai de lume s-a lepădat, ci și slavele și cinstirile omenești, ca pe niște sarcini deșarte și de prisos, le-a scuturat de la sine; așa și bătrînețile și anii cei mulți ai vieții sale le-a defăimat, și s-a aruncat la picioarele Cuviosului Grigorie, care îi vestea pacea și cele bune, primind osteneala supunerii ca pe un cîștig și o mare dobîndă.

Deci Nicolae, ca Samuel, afierosindu-se lui Dumnezeu, dîndu-și ocîrmuirile gîndurilor și ale voilor sale după fluierul cuvintelor lui Grigorie, apoi făcîndu-se întru toată fapta bună și în smerenie iscusit, pe toți cei de acolo i-a întrecut.

Dar și de acest lucru al fericitului și prea dumnezeiescului părinte Grigorie, pe care, cu cuvioasă iconomie, îl făcea la cei supuși, ar putea a se minuna cineva foarte cu cuviință. Căci, cînd voia să mustre pe vreunul din frați spre folosul aceluia, dorindu-i îndreptare, îndată îl ocăra, numindu-l netrebnic bătrîn, adică îmbătrînit în răutăți, care nici un lucru bun n-a lucrat și, de trîndăvie fiind plin, se lenevește de a sa mîntuire.

De multe ori părintele poruncea și unora din monahi cu asprime și de la masă îi izgonea spre folosul lor, în tot chipul iconomisindu-i, după cum am zis. Acestea auzindu-le Nicolae, care după Dumnezeu se nevoia cu tot chipul smeritei cugetări, căzînd la picioarele dascălului său, plîngea.

Iar eu, făcînd povestirea aceasta, mă sfiesc cu sufletul și cu totul mă ud de lacrimi și de mirare mă umplu, ca și cum pe acesta l-aș vedea întins la picioarele dascălului, după cum am arătat. Deci caută și tu o, ascultătorule, și minunează-te de economia pe care o făcea acest părinte dumnezeiesc. Căci în acest chip pe cel ce greșea, mustrîndu-l pentru folosul lui, după ce îl dojenea, îl ierta, iar mai pe urmă îl elibera. Dar aceasta mi-a venit mie să le povestesc din multele fapte ale acelui bărbat. Căci multă este revărsarea isprăvilor aceluia și nu va putea cineva a înota în noianul acesta, dacă se va ispiti cu de-amănuntul să pomenească bunătățile lui.

Însă tu, iubitule cititor, mai vezi și pe alt ucenic al dumnezeiescului Grigorie, pe Marcu, vrednicul de minune, lucrător al faptei bune prea desăvîrșit care era din latura Cladomenitidii. Acesta, mergînd la Tesalonic, s-a tuns monah în cinstita mînăstire ce se numea "a lui Chir Isaac", în hotarele prea vestitei cetăți a Tesalonicului.

Mai pe urmă, mergînd la Sfîntul Munte, s-a făcut și el unul din ceata ucenicilor lui. Și ca să spun mai pe scurt, atîta priveghere și sîrguință la rugăciune a cîștigat și, după sfințitele cuvinte, atît de mult a iubit a fi lepădat în casa Domnului și a se face lăcaș tuturor faptelor bune, și atît de mult a îmbrățișat cu tot sufletul și cu toată inima fapta bună a smereniei și a ascultării spre a împlini toate faptele bune, încît nu numai întîistătătorul, ci și întregii obști cea întru Hristos slujea la toată trebuința cu sîrguință.

Iar dacă nu ar fi găzduit pe toți monahii, ce veneau și năzuiau acolo și dacă nu i-ar fi odihnit, arătîndu-li-se lor în chip de rob, cu totul nesuferit ar fi socotit lucrul acesta. Că într-adevăr, fără fățărnicie, porunca lui Hristos o arăta, *cel ce voiește să fie cel dintîi, să fie cel mai de pe urmă decît toți și al tuturor slujitor*. Căci nu era nimeni din cei ce veneau acolo să nu se minuneze și să nu laude pe dumnezeiescul Marcu. Și după ce i-ar fi văzut odată fața lui, care avea bună mireasmă duhovnicească, nu se putea să nu ia dintr-însa sfințenie în sufletul său și să nu fi luat pildă să se facă și el smerit cugetător ca și dumnezeiescul Marcu.

Acesta, pînă cînd a ajuns întru adînci bătrînețe aceleași lucruri bune cu multă bucurie dorea a le face, încît, nici bătrînețele, nici slăbiciunea, nici vreo altă pricină nu putea să-l oprească de la aceasta. Încă și slujba bucătăriei cu sîrguință îndeplinind-o, niciodată nu s-a arătat lenevos. Pentru aceasta, văzînd Cel ce fericește pe cei smeriți cu inima atîta smerită cugetare și ascultare din partea lui, pînă în atîta slavă l-a ridicat pe dînsul, încît, strălucindu-se de darul Sfîntului Duh s-a făcut organ preavestit, răsunînd întru blîndețe.

Căci, ajungînd la limanul cel neînvăluit și liniștit și unindu-se cu Dumnezeu, numai cu El vorbea și de negrăită strălucire se veselea, încît pe mulți în viața aceasta i-a împărtășit de folos sufletesc prin învățătura și sfințenia care erau întru dînsul. Că pe acest om cu chip dumnezeiesc și asemenea îngerilor multă vreme petrecută cu dînsul, ni l-a făcut cunoscut mai ales nouă, celor de sub ascultarea lui. Căci eu cu dînsul sub un acoperămînt am petrecut și la o masă am stat, cugetînd ca și dînsul, preaiubit fiindu-mi cu duhul întru toate. Căci ce lucru nu ne era nouă de obște?

Eram uniți într-un gînd și aveam prietenie din tot sufletul, cinstind cucernicia și cinstea cea cuviincioasă. Deși îmi poruncea să nu spun faptele cele bune ale lui și sporirile pe care i le dăruise Dumnezeu, dar de vreme ce laudele și isprăvile sfinților povestindu-le, ascultarea lor îndeamnă pe ascultători și să le urmeze. De aceea am judecat că este bine a nu le da cu totul tăcerii.

Acel dumnezeiesc părinte, minunea cea mare și vestea de obște cea de pretutindeni a lumii, Grigorie, vrînd să se ducă în cinstita lavră, în acest chip ne-a unit pe noi unul cu altul și împreună ne-a legat cu învățăturile și sfaturile sale, încît ni se părea că avem un suflet în două trupuri și pînă la sfîrșit nedespărțiți ne-a poruncit să petrecem. Și ne-a zis mai pe urmă mișcat

de duhul care locuia întru dînsul, că dacă aşa ne vom afla uniţi, nu ne vom lipsi de împărăţia şi slava lui Hristos.

Iar noi, după obicei, făcînd îndatorita metanie la picioarele lui şi împreună cu rugăciunile învrednicindu-ne de binecuvîntare, ne-am unit unul cu altul nedespărţiţi una şi aceeaşi cugetînd şi lucrînd în toţi cei douăzeci şi opt de ani petrecuţi împreună. Şi dacă chema cineva pe Calist îndată avea şi pe Marcu. Şi dacă iarăşi pomenea cineva de Marcu venea şi Calist, arătîndu-se în aceeaşi dată. Încît toţi părinţii care locuiau acolo în schit, căutau la noi pentru buna unire la un gînd şi pacea pe care o aveam, cu darul lui Hristos ca o pildă lăudată. Şi dacă vreodată prin pizma vrăjmaşului şi vicleanului se întîmpla între unii vreo neînţelegere de multe ori aduceau întru pomenire pilda noastră plăcută lui Dumnezeu.

Dar mai pe urmă, nu ştiu cum s-a întîmplat că Marcu a căzut într-o boală trupească; pentru aceasta ne-am dus la sfînta Lavră pentru tămăduirea bolii. Deci în acest chip urmînd lucrul sfinţii bărbaţi cei ce se nevoiau acolo, văzînd comoara faptei bune şi a cucerniciei lui nu i-au dat voie în nici un chip să se ducă de acolo, socotind ca o pagubă nesuferită lipsa lui. Iar eu, Dumnezeu mişcîndu-mă, m-am întors în cinstita mînăstire a Ivirilor.

Deci le-a părut poate unora că ne-am despărţit unul de altul cu trupurile şi cu locul, dar cu sufletul eram împreună prin darul lui Dumnezeu, care împreună leagă şi împreună ţine cele bune. Pentru aceea, orişiunde am fi petrecut, totdeauna uniţi am rămas unul cu altul. Şi fiecare din noi păzea pomenirea celuilalt curată, cu multă dorire duhovnicească purtînd-o în minte totdeauna. Şi precum cele ce cu o firească milostivire sînt legate unele cu altele şi despărţire nu primesc, aşa şi noi eram uniţi unul cu altul.

Dar fericitul Marcu atîta s-a slăvit de la Dumnezeu prin strălucirile şi darurile pe care le lua de la El, totdeauna sporind şi punînd suişuri în inimă şi din slavă în slavă trecînd, încît nu era cu putinţă a povesti după vrednicie sau a scrie noi cei ce voim a face pomenire despre dînsul, ca să nu părem celor neînvăţaţi că povestim lucru nevrednic de credinţă.

Căci unii cu adevărat orbindu-se la minte şi de urîta boală a dogmelor străine şi neadevărate ale lui Achindin bolind, nu voiau să primească darurile şi arătarea lui Dumnezeu ce se fac prin suflet în sfinţii cei curaţi cu inima. Căci asupra Darului dumnezeiesc nebuneşte hulind şi îndrăznind a-l numi zidire, iar dumnezeieştile Scripturi răsturnîndu-le, vor ca taina economiei s-o răstoarne; dar fie ca inimile lor să le atingă dreapta Celui Preaînalt, ca să cunoască pe Cel bun şi ca nu pînă în sfîrşit bucurie să se facă ei vicleanului. Iar cuvîntul nostru, către cele dinainte să călătorească.

Mai pe urmă, Iacob și Aaron s-au făcut ucenici marelui bărbat. Iacob a ajuns episcop al sîrbilor, iar Aaron, venind după aceea la Sfîntul Munte, a fost primit de Cuviosul Grigorie, căruia i s-a făcut milă de dînsul, căci era orb, precum Iisus S-a milostivit de orbul cel din naștere și l-a miluit. El a învățat de la dascălul său cel duhovnicesc, cum Dumnezeu, pentru bunătatea cea desăvîrșită și pentru purtarea de grijă către neamul nostru, S-a făcut om, ca să cheme pe strămoșul nostru Adam, care pentru călcarea poruncii vai! a căzut, izbăvindu-l și slobozindu-l de tirania începătorului răutății și înviindu-l din stricăciunea morții.

Căci orbirea ochilor trupești care se întîmplă din orice fel de pricină, nu numai că nu slăbește ochii sufletului, ci și lumina veșnică dăruiește celor ce vitejește suferă și nădăjduiesc curat către Dumnezeu. Așa și el, întru luminarea inimii, a primit sfătuire și i s-au deschis ochii sufletului. Și dacă nu ar înțelege cineva fără de îndoială aceasta, în deșert zice că este întemeiată nădejdea venirii lui Hristos cea mîntuitoare și adevărată, pentru care și răni, legături, lepădarea mădularelor, închisori și în cele din urmă moarte suferind și răbdînd bărbătește, căutînd către veșnicile răsplătiri ce vor să fi; necăjindu-ne, rău pătimind după cum zice marele apostol și această lumină vremelnică ce mîngîie puțin simțirea cu totul lepădînd-o, să aflăm lumina cea dintru început, semănată în sufletele noastre, pe care, pentru călcarea de poruncă, a întunecat-o Adam.

Dar cînd cu ajutorul și cu darul lui Hristos, prin rugăciune fierbinte și prin cerere necontenită vom curăți inimile noastre, atunci ni se luminează mintea și cugetul, partea cea stăpînitoare și domnitoare a sufletului, care ca un ochi sînt sufletului, după învățătura părinților. Atunci, după proorocul împărat, putem și noi cu îndrăzneală să zicem către Dumnezeu: *Dimineața vei auzi glasul meu, dimineața voi sta înaintea Ta și mă vei vedea, și lumină este drepților totdeauna.*

Astfel, deschizîndu-se ochii sufletești, făcîndu-se strălucită frumusețea sufletului, omul care întru duhul s-a făcut după Dumnezeu, vede după fire, precum vedea Adam înainte de călcarea poruncii.

Aceste sfaturi, după cum s-a arătat, auzindu-le fratele acela, înțelegîndu-le și pe toate în minte purtîndu-le, ruga pe Dumnezeu întru zdrobirea inimii, zicînd astfel: "Doamne Dumnezeul nostru, Cel ce pe femeia cea gîrbovită ai îndreptat-o, care cu cuvîntul ai întărit pe slăbănog și ochii orbului i-ai deschis, privește spre mine cu negrăită și neasemănată milostivirea Ta și pe ticălosul meu suflet cel gîrbovit în tina păcatului, care zace jos, să nu-l treci cu vederea în groapa deznădejdii. Ci ca un îndurat, deschide-mi ochii inimii, ca să se înrădăcineze frica Ta întru dînsa, să priceapă poruncile Tale și să facă voia Ta".

Astfel, adeseori din adîncul inimii, strigînd către Dumnezeu, precum Moisi văzătorul de Dumnezeu tăcînd, înălța glasuri rugătoare către Dumnezeu, în adîncul cugetului pomenindu-le,

după cum zice: *Pentru ce strigi către mine?* Moisi, tăcînd, îl aude pe Dumnezeu. Așa și acela a fost auzit de Dumnezeu și s-a învrednicit de darul ochilor sufletești cu adevărat, încît nu numai că nu mai avea trebuință de ducători de mînă și de povățuitori, ci în chilie șezînd, ca și cînd vedea mai înainte, zicea: "Ieșiți spre întîmpinarea monahilor care vin către noi".

Și pe cei care veneau îi chema pe nume. Astfel se întîmpla cu preaslăvire și precum zicea, așa urma și lucrul. Iar cînd se apropia vreo pomenire a vreunuia din sfinții cei mari, sau a vreunuia din dumnezeieștile și stăpîneștile praznice, cu multe zile mai înainte, fără de învățătură, însemna numele sfîntului care se prăznuia întru pomenire sau a stăpînescului praznic ce era să fie.

Fiind întrebat cum el, care era neînvățat, vedea mai înainte acestea, răspundea zicînd că o mare strălucire și slavă se face mai înainte de la Dumnezeu în sufletul lui și de aici învăța acestea și mai înainte spunea numele praznicului. Odată, împreună cu Iacob, cel mai înainte zis, care era ucenic împreună cu Aaron, voiau să meargă la un monah și cînd amîndoi sosiră aproape de locașul aceluia, nemaifiind decît una sau două stadii depărtare, prin dumnezeiască insuflare, Aaron a zis lui Iacob:

"Voiesc ca tu să știi că fratele la care mergem acum, ținînd în mîini sfințita carte a celor patru Evanghelii, după obicei acest capitol al Evangheliei îl citește"; și i-a adăugat numele. Mergînd amîndoi pe din dos la chilia monahului, cercetînd au aflat că adevărat a fost ce mai înainte a spus Aaron prin cuvinte. Acestea, din povestirile cele multe despre acela, sînt puține și mici pe care le-am amintit.

Însă cuvîntul are acum să adauge, după datorie, și despre sfințita povestire a altor ucenici ai cuviosului, adică a lui Moisi, a lui Loghin, a lui Cornelie, a lui Isaia și a lui Clement. Aceștia întru început, cu prea multe sudori și cu osteneală, au alcătuit viața cea după Dumnezeu și prin cugetare și prin sîrguința celor mai bune și mai înalte au cîștigat-o, și pînă la sfîrșit lucrarea cea gînditoare și mîntuitoare au cugetat-o și întru dînsa s-au îndeletnicit. Și pe mulți ucenici au cîștigat la aceasta și cu pace viața și-au săvîrșit, sufletele lor dîndu-le lui Dumnezeu, în locul slavei și în cortul cel minunat s-au sălășluit.

Dar cum ar fi fost cu dreptate, făcînd noi pomenire de minunatul Clement, să nu povestim și puține din cele dăruite lui de Dumnezeu? Acesta a odrăslit și a crescut, bine trăgîndu-și neamul dintre oameni cinstiți. Era păstor de oi, ca unul ce trăia în sărăcie. Odată, la miezul nopții, priveghind la păzirea turmei sale, a văzut o revărsare de lumină peste turmă, care a strălucit luminos.

Umplîndu-se de bucurie, căuta întru sine și, nedumerindu-se, zicea: "Nu cumva eu pe ciomagul acesta ciobănesc dormitînd, fără de veste, lumina zilei și a soarelui a strălucit?" Și pe cînd gîndea acestea, a văzut lumina aceea încet și cîte puțin ducîndu-se la cer și s-a făcut iarăși noapte. Atunci de bucurie umplîndu-se și turma lăsînd-o, îndată s-a dus la Sfîntul Munte.

Mergînd în schitul ce se numește al lui Morfono și întîlnindu-se cu un monah simplu dar cucernic și plin de fapte bune, s-a îmbrăcat în haine monahicești, nimic altceva învățînd de la monahul acela, fără numai "Doamne miluiește". Dar, trecînd puțină vreme, iarăși a început cîte puțin a se arăta lumina aceea care a strălucit peste staulul oilor și a umplut de dar sufletul lui, căci era bărbat simplu și neiscoditor cu totul. Deci monahul, nefiind puternic a judeca cele văzute, luîndu-l pe acela cu sine au venit la Sfîntul Grigorie și pe toate le-a descoperit Clement și la picioarele aceluia căzînd, s-a rugat fierbinte ca și el să fie primit la Sfîntul Grigorie, ca, cu adunarea lui cea bună, să se rînduiască și împreună să se numere.

Bucuros primindu-l dreptul, cu dragoste s-a plecat spre rugăciunea lui. Fiindcă acela era cu adevărat următor lui Hristos, pe toate cu fața veselă primindu-le și de mîntuirea celor ce aleargă la dînsul însetînd. Astfel, luîndu-l și sfătuindu-l, îl învăța despre cele ce pricinuiesc mîntuirea sufletului, despre răbdarea celor ce vin asupra-i ori în ce chip, despre răbdare și smerenie și pentru a-și pune nădejdea de-a pururea către Dumnezeu, de la care este tot lucrul bun ce se isprăvește de oameni. Apoi îl învăța a nu se lenevi de pravila și canonul său și totdeauna să aibă cugetare neîntreruptă la moarte.

Primind Clement cu smerită cugetare și cu dulceață folositoarele și părinteștile învățături, a făgăduit că fără de pregetare pe toate le va face. Și precum cremenea, lovindu-se de amnar, îndată își scoate focul ce-l are înăuntru ascuns și poate a se aprinde cînd se atinge de materia potrivită; sau precum scînteia, în puține paie căzînd, văpaie se înalță, în același chip Clement întru toate era ca un jar de foc sau ca un foc în spini, după cum zice Scriptura, inima lui făcîndu-se încăpere a învățăturii.

Mai ales era îndemînatic spre străjuirea și păzirea inimii. De aceea, în scurtă vreme pe toți i-a uimit prin întinderea lucrării și sîrguinței după Dumnezeu. Nu numai întru vederea celor ce sînt a venit și s-a suit și la minte s-a luminat cu strălucirea darului, ci și suișuri, după David, a pus în inima sa și strălucit a primit-o prin lucrarea Domnului. Că sufletul cel nevinovat, apropiindu-se de Dumnezeu și Tatăl și cu totul întru Dînsul întinzîndu-se, se face cu chip dumnezeiesc. Și pentru aceasta petrece întru cele mai presus de fire. Că Dumnezeu, fiind privitor asupra inimilor, pe *inima cea zdrobită și smerită nu o urgisește*, după dumnezeiescul David.

A adăugat încă și aceasta Clement, zicînd că, de cîte ori era trimis de dumnezeiescul și de-a pururea pomenitul părinte Grigorie pentru vreo slujbă, să meargă în cinstita și sfințita

Lavră la monahii ce pustnicesc acolo, și îi auzea pe dînșii cu evlavie și cu multă cinste și frică lăudînd și cîntînd: "Ceea ce ești mai cinstită decît heruvimii...", atunci vedea ca un nor luminos din cer zburînd deasupra Lavrei. Și aceasta minunat o urmărea, pînă se sfîrșea cîntarea "Cuvine-se cu adevărat". Apoi iarăși cîte puțin vedea acest nor cu chip de lumină suindu-se la cer.

Încă și Iacob cel fără de vicleșug, întrebat fiind de un scolastic dacă darul Duhului, care de sus se pogoară către noi, se dă în chip firesc sau nu, el a răspuns așa: "Niciodată să nu înțelegi așa, iubite, cum că este cu putință ca firea omului să primească în chip firesc darul Duhului. Ci numai cu întemeiere înțelege și crede arătat, privind adevărul, că numai Preacurata și Preasfînta Fecioară și de Dumnezeu Născătoarea, precum bine a voit Unul din Preasfînta Treime, a luat firea frămîntăturii noastre, pentru mîntuirea cea de obște a neamului omenesc ca pentru a doua oară să aducă zidirea la frumusețea cea dintîi".

Ca pe un dumnezeiesc glas, toți auzind învățătura dumnezeiescului Grigorie, toată mulțimea și toată adunarea din sfințitul locaș al Sfîntului Munte, alerga către el, nicidecum suferind să se lipsească de a nu se împărtăși cu toată inima și cu tot sufletul a se îndulci de această învățătură, plăcută lui Dumnezeu și de folos obștei. Căci de atîta duhovnicească înțelepciune și dar s-a învrednicit de la Dumnezeu întru toate cinstitul acela, încît pe toți cei ce veneau la dînsul îi împărtășea de mult folos sufletesc.

Cînd ne vorbea despre curățenia sufletului și în ce chip omul se îmbracă cu darul dumnezeiesc care covîrșește hotarul cel omenesc, se așeza acest dar în sufletul nostru ca și în Cornelie, cînd marele Petru îl învăța și Duhul cel Sfînt a căzut peste dînsul. Așa s-a făcut cu adevărat și la aceia pe care îi învăța dumnezeiescul Grigorie, după cum mai pe urmă ne-au povestit cei ce au primit acest lucru cu plăcere și cu multă dragoste duhovnicească, încît se par nevrednice de crezut celor ce nu știu isprăvile cele multe întru fapta bună ale aceluia, care erau mai presus de număr cu înălțimea dragostei și a unirii celei cu Dumnezeu.

Însă să cadă pizma, să se izgonească zavistia. Căci cel ce a zis: *Cine crede în Mine rîuri de apă vie vor curge din pîntecele lui* - adică cuvinte ale vieții veșnice -, și muntelui îi va zice: *Mută-te de aici acolo, și se va muta*. Aceia vor face mai mari decît ceea ce fac eu. Însuși Stăpînul tuturor și Domnul, Care luminează pe tot omul ce vine pe lume, a luminat și pe Cuviosul Grigorie, și prin doisprezece ucenici pe care îi avea, nu numai pînă la șaptezeci au sporit, ci mai pe toată mulțimea monahilor atoniți în fiecare zi îi învăța, luminîndu-i; și prin curata liniște și rugăciune pe toți care veneau la dînsul cu sîrguință, îi împrietenea cu Dumnezeu.

Căci pe cît îi era cu putință voia și dorea, cu iubire de Dumnezeu, să-i aducă pe toți înăuntrul razei și a strălucirii Bunului și Preasfîntului Duh. Nici un loc din cele de aici n-a lăsat, cu ajutorul lui Dumnezeu întărindu-se și împuternicindu-se, nu numai poporul grecesc și bulgăresc, ci și la sîrbi se sîrguia să semene sămînța cea bună a liniștei cu lumină.

Acestea cu plăcere de Dumnezeu făcîndu-se, n-a fost cu putință a se odihni vicleanul, ci din zavistie și din răutatea prin care el a căzut, a îndemnat și a ridicat asupra cuviosului pe cei mai iscusiți în deșarta înțelepciune cea din afară, zicînd despre Grigorie: "Iată a venit învățător nou". Zavistia fiind naşterea vicleanului duh, mamă a clevetirii pentru isprăvi străine, după înțeleptul ce zice: *Nicidecum nu știe să citească lucrul cel de folos*.

Deci de ce să zăbovim aici mai mult? Căci văzătorul acesta de Dumnezeu și de-a pururea pomenitul Grigorie, avînd duhul drept și fiind preacurat cu inima, și într-adevăr fericit, după cum zice: *Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu*, după ce a luat asupra-și crucea lui Hristos, și omul cel dinăuntru, adică în inimă, îl avea pe El viețuind, trăia mai presus de toate acestea, după cele zise: *Dacă Dumnezeu este cu noi* - sau mai bine să zic întru noi -, *cine va fi împotriva noastră?*

Multă zăbavă ar fi fost în vremea de acum, a număra toate faptele lui bune; căci cine va putea să numere sau să socotească nisipul mării sau picăturile ploii, sau lungimea adîncului? După ce a mers la Muntele Atonului, a cercetat pe toți părinții de acolo și i-a ispitit și a aflat la dînșii multe fapte bune; iar liniștea sau paza minții nicidecum, după cum mai sus am arătat. Dar omul acesta al lui Dumnezeu, pe toți cu sfaturi și cu învățături bune către sîrguința cea preaiubitoare de Dumnezeu i-a ridicat și i-a deșteptat. Căci nu numai pe cei ce ședeau în singurătate, adică pe sihaștri, ci și pe cei cu viață de obște îi îndemna să ia aminte și să se îngrijească pentru trezvie și pentru liniște, după dumnezeiasca învățătură a aceluia.

Semănătorul de neghine, diavolul, meșteșugind împotrivă și în toate chipurile uneltind asupra faptei bune, nici aici nu a suferit, ci cu măiestrie a făcut să pătimească precum nu se cădea, în răutatea celor mai isteți în taină vîrîndu-se, a uneltit ca, Cuviosul Grigorie să cadă în veninul zavistiei. Pentru aceasta și ceilalți de o socoteală cu dînsul, adică asemenea cu semănătorul neghinelor făcîndu-se, de multe ori au vrut să-l izgonească pe dînsul din Muntele Atonului cu prigonirea și cu mîndria. Deci cu pizmă ziceau către dînsul: "Nu ne vei învăța pe noi calea pe care nicidecum nu o știm".

În acest chip zavistia aprinzîndu-se, iar răutatea prea mult sporind, Cuviosul Grigorie, simțind și de-a pururea judecînd cuvintele acestea, socotind să dea loc răutății, a luat pe unul din ucenicii săi, pe un oarecare Isaia, care era din același schit și care cel dintîi a zidit acolo chilie.

Și fericitul acesta multe și cumplite nevoi a pătimit, nevoindu-se pentru buna credință, prigonit fiind de împăratul Mihail Paleologul cel de un cuget cu latinii, care ocîrmuia atunci împărăția grecilor, pentru schimbarea și strămutarea, vai mie, a dogmei celei drepte și pentru

tulburarea și furtuna ce s-a întîmplat Bisericii lui Dumnezeu. Pentru că nu voia să se împărtășească cu Ioan vechiul patriarh de atunci, acel suflet care de rîvna lui Dumnezeu se rodea și se topea. O! dragoste dumnezeiască care atîta pornea pentru cei ce foarte rîvneau pentru Dînsul, și totdeauna zicea ca Ilie: *Dorind, am rîvnit după Domnul Dumnezeu*.

Deci de se cuvine mai adevărat a zice prin neobosita învățătură cea întru Hristos și care întocmai ca și cu aripi degrabă, pretutindeni se trimite, pe toți cu Biserica lui Dumnezeu cea ortodoxă i-a unit. Pe acest Isaia avîndu-l cu sine, care i se făcuse ucenic, s-a dus și a intrat în Protaton.

Dar egumenul Protatului care era atunci văzîndu-i, cu dragoste și cu bucurie i-a primit și a început cu iubire și pe ocolite a atinge pe dumnezeiescul Grigorie că nu făcea învățătură pentru trezire și pentru rugăciune, ca și cum ar fi putut către acela a se apropia și împotriva adevărului a veni, care era purtător de Duh și pe cele adevărate luminat le vestea spre folosul cel de obște. Ci acesta era acoperămînt sau o perdea, precum ni se părea, a iubirii de sine, căci afară de voia și socoteala acestuia învăța cuviosul.

Deci egumenul Protatului cu de-amănuntul aflînd fapta cea bună, cea covîrșitoare a bărbatului aceluia și înălțimea învățăturii lui celei dumnezeiești, pe toate lăsîndu-le, îndată spre învățare venind, mare dobîndă socotea a odihni pe cuviosul. Și nu poate cuvîntul cu lesnire a povesti cum cu tot felul de îngrijiri și sîrguințe i-a ospătat și i-a primit. Că zicea: "Adevărul îmbrățișîndu-l astăzi cu Petru și cu Pavel, marii apostoli, vorbește". Deci, adevărul prealuminat strălucind de atunci, aveau ca dascăl de obște pe dumnezeiescul Grigorie, cu veselie duhovnicească toți sihaștrii și viețuitorii.

Dar din pricina mulțimii celor ce veneau la dînsul atunci pentru folos, nu avea înlesnire să se liniștească. De aceea de multe ori se muta, iubind liniștea; uneori lîngă cinstita mînăstire, a Sfîntului Simon, care se zice Simon Petru, pentru că era aspră și rîpoasă și cu anevoie de umblat calea ce ducea acolo; iar alte ori la locul care se numește al lui Hrenteli sau însuși pîrîul acela prea adînc, care se numește al lui Țegreia. Cu toate acestea, și în aceste locuri pustii în care se muta, zidea chilii pentru cei ce veneau la dînsul, pentru că mult socotind depărtarea și foarte mult dorind liniște nu voia a se depărta de vedere și privire nici un ceas.

Dar ce s-a întîmplat după aceasta? Fără de veste neamul cel fără de Dumnezeu și barbar al agarenilor (turcilor), ridicîndu-se au năvălit și au prădat părțile dimprejurul muntelui, ca un lanț, cu negrăite judecăți; și pe monahii ce se nevoiau acolo i-au cuprins și i-au legat și i-au robit. Deci acestea auzindu-le omul lui Dumnezeu și știind că prea multe a pătimit de la acești barbari și că neîndeletnicirea și grija risipesc mintea și îi tulbură liniștea; și din lucrarea și deprinderea cea după fire o scoate - își pune în gînd a se duce pe cinstitul vîrf al muntelui Sinai.

Deci s-a dus la Tesalonic, avînd cu sine ucenicii pomeniți înainte, încă și pe mine cu dînsul. Și trecînd două luni, fiindcă nu avea sălășluire cuviincioasă liniștii, de toți tăinuindu-se m-a luat pe mine împreună cu un alt monah și, intrînd într-o corabie și vînt bun suflînd, am ajuns la ostrovul Hiului.

Acolo, după ce am întîmpinat pe un monah care se întorcea de la Ierusalim, acesta nu știu cum ne-a împiedicat pe noi din calea care ne ducea la Ierusalim. Deci de la Hiu ridicîndu-ne, ne-am pogorît în Mitilin, și în muntele Livanului petrecînd puțină vreme și nici acolo neputînd afla sălășluire liniștită, am venit în fericita cetate a Constantinopolului, neputînd de aici a ne ridica din pricina iuțimii iernii ce venise asupră-ne, fiindcă și curgerile rîurilor veneau cu gheață. Atunci, nevoia silindu-ne, am îngăduit șase luni, aflîndu-ne într-un colț al cetății care se numește Letos.

Eram ascunși ca niște străini, rău pătimind. Dar marele purtător de grijă și economul vieții tuturor ne hrănea pe noi cu preaslăvire, precum și pe Ilie, cu pîine prin corbi și ca pe Daniil proorocul, care ședea în groapa leilor și dinții acestora ce scrîșneau îi încuia îngerul și astfel din îndepărtată călătorie venea la dînsul cu hrană. Și pe alții alteori i-a hrănit, după neurmata voire cea mare a lui Dumnezeu. Iar hrana ni se dădea prin rugăciunea marelui și minunatului bărbat, în numele acestuia. Dar nici el, nici altcineva din noii ucenici nu se îngrijeau, nici cunoșteau cumva aceasta.

Însă s-a vestit despre noi împăratului Andronic Paleologul, marele și de-a pururea pomenitul rîvnitor și apărătorul dreptei credințe, prin nepotul său, preacinstitul între monahi chir Atanasie Paleologul. Iar împăratul de multe ori îl chema pe marele Grigorie cu multă milostivire și toate chipurile uneltindu-le dorea prea mult să-l vadă, cuprins fiind de strălucita veste despre dînsul. Căci se obișnuiește aceasta pentru fapta bună, a se unelti preagrabnic aripă, și a străbate pînă la marginea pămîntului. Și nu numai aceasta ci mai mari daruri făgăduia împăratul să-i dea lui.

Dar el și pe acestea, deși atît de mari erau, întru nimic socotindu-le, nicidecum nu a voit să se plece, fugind de slava oamenilor și dorind a plăcea lui Dumnezeu, după făgăduință. Iar de la Constantinopol ieșind pe mare, am ajuns la Sozopoli și acolo puțin liniștindu-ne de cumplitul vifor al mării ce venise asupră-ne, ne-am izbăvit de tulburare, și puțin am îngăduit.

Apoi s-a vestit despre noi printr-un monah cu numele Amiralis care cu adevărat își avea locuința în adînca pustie a Paroriilor din care pricină se numea Mesomilion, unde văzînd dumnezeiescul Grigorie locul liniștit și alinat, și cunoscîndu-l că ajută la scopul lui cel după Dumnezeu - pentru că vedea că era neumblată pustia aceea -, acolo a socotit că este bine a-și

face locuință. Pentru aceasta, cu sîrguință ostenindu-se și el și ucenicii lui, au zidit acolo niște chilii mici spre locuirea lui deosebit și a ucenicilor lui.

Amiralis ședea ca de o stadie departe de a lui chilie, adică de Mesomilion, avînd între ucenicii lui pe un monah cu numele Luca, care a fost ucenicul dumnezeiescului Grigorie dintru început, încă pe cînd era în Sfîntul Munte; și care de cumplita patimă a zavistiei stăpînindu-se și de dracul gonindu-se, n-a putut nici într-un chip să se stăpînească fiindcă avea ascunsă răutatea. De aceea, fără de rușine și cu obrăznicie pornindu-se asupra dascălului său, cu sabie năpădind asupră-i cu îndrăcire, ridicîndu-se tîlhărește cu ocări și cu defăimări - O! legi și judecăți ale lui Dumnezeu! -, pe acela preafericitul și înainte stătătorul lui Dumnezeu îl iertă.

Și de nu ar fi alergat îndată ucenicii lui Amiralis ca să-l oprească de la fapta cea dobitocească, ocărîtorul și pierzătorul acela care se pornise asupra dascălului său ar fi căzut ticălosul și întru căderea uciderii. Sau, de se cuvine mai adevărat să zic: "Prea mare pagubă ar fi adus la multă lume, vrînd a ucide pe luminătorul și pe propovăduitorul cel cu preadulce grai și dascălul care ca dintr-un loc înalt propovăduia dreptul cuvînt".

Iar neasemănatul acesta în fapta bună și cu adevărat ucenicul lui Hristos celui blînd și pașnic chip și pildă făcîndu-se tuturor celor ce îmbrățișează firea binelui cu covîrșire era iubit și cu evlavie primit - nu numai că nu avea nici o urîciune asupra celui ce s-a sculat asupra lui, dar nici nu s-a tulburat la început și nici nu s-a gîndit să răsplătească rău pentru rău. Ci pînă în atît a avut dragoste către dînsul, încît și har i-a mărturisit după cum dumnezeiescul și sfințitul cuvînt poruncește. Dovadă acestui lucru luminat este că și pentru folosul aceluia a scris cu iubire de osteneli cele 150 de capitole trezvitoare pline de rîvnă duhovnicească.

Văzînd Luca atîta nepomenire de rău a sfîntului stareț, iarăși s-a întors, din toată inima și pocăindu-se și căzînd la picioarele dumnezeiescului Grigorie, i-a cerut iertare pentru greșeala pe care o făcuse. Apoi iarăși s-a făcut ucenic al lui de-a pururea și cu darul lui Hristos s-a făcut monah iscusit.

După acestea, trecînd puțină vreme de la zidirea chiliilor și după aceea puțină liniștire, Amiralis, fiind îndemnat de vrăjmașul, începătorul răutății, avînd tulburată mintea și fiind ușor la minte, și-a ieșit din minți de pizmă. Și ca o mulțime de fum ce se pornește s-a aprins cumplit asupra acestui dumnezeiesc bărbat lipsitul acela de minte. Fără de rînduială strigînd, a făcut atîta gîlceavă, încît dacă nu ieșea degrabă cuviosul de acolo împreună cu noi toți, ne-ar fi pierdut. Niște răsplătiri ca acestea cel ce se părea că era monah a răsplătit marelui părinte. Dar s-a văzut că în zadar s-a ostenit cel fără de minte, după paremia ce zice: *Lup ce cască în deșert*; fiindcă Dumnezeu, pentru rugăciunile Cuviosului Grigorie, și pe dînsul și pe noi toți ne-a păzit și ne-a ferit nevătămați.

De aceea acest dumnezeiesc bărbat, înțelegînd vrăjmășia cea atît de mare și vicleșugul cel aprins, adunînd pe toți monahii care printr-însul se strînseseră, deodată a ieșit împreună cu dînșii și au mers la muntele care se numește de localnici Catachecrioment. Însă puține zile trecînd, cu adevărat ușorul la minte și pizmuitorul bătrîn gîndind noaptea, precum se pare, fără de lege în așternutul său, cum bine l-a mustrat pe dînsul dumnezeiescul David, mai înainte de noi, niște tîlhari au fost trimiși fără de veste de dînsul.

Ca niște lei alergînd asupră-ne, pe toți ne-au prins, cum și pe marele Grigorie, prinzîndu-l cu o basma, vai! cu ocară și cu obrăznicie l-au legat ca pe unul din făcătorii de rele, netemîndu-se de fulgerele și trăsnetele cele de sus. Încă și aur și argint cu cruzime și fără de omenie cereau de la acela, care din copilărie s-a lepădat de averea unora ca aceștia și totdeauna a adunat bogăție nejefuită și neprădată.

Dar de vreme ce zavistia a stăpînit în acest chip sufletul lui Amiralis, și pînă în sfîrșit l-a aprins, căci patima aceasta cu greu și cu anevoie se șterge, și pizmărețul drac către nebunia aceasta mai vîrtos îl împingea. Pentru aceasta, ieșind din acea pustie la Sozopoli, iarăși ducîndu-ne și la Constantinopol întorcîndu-ne, aproape de îngrădirea bisericii celei mari, numită a Înțelepciunii lui Dumnezeu Cuvîntul, ne-am făcut sălășluirea în dumnezeiasca biserică a celor trei mari luminători și ierarhi, unită cu această cinstită mînăstire a Preacuratei Fecioare.

Deci, Cuviosul Grigorie, pe mine și pe bunul Marcu chemîndu-ne, după ce ne-a vorbit mult despre cele duhovnicești și după ce ne-a sfătuit din dumnezeiasca sa comoară, pentru unirea la un gînd și pentru lăudata dragoste - fiindcă Dumnezeu dragoste se numește -, ne-a trimis la Sfîntul Munte mai înainte, fiindcă peste puțină vreme avea să vie și el acolo. Apoi în corabie suindu-ne cu bucurie am ajuns în Sfîntul Munte. Iar eu, puțin îngăduind, și lipsa dascălului neputînd a o suferi - că toate se păreau nimic pe lîngă aceasta -, eu cu sîrguință iarăși am mers la Constantinopol.

Iarna fiind atunci prea tare și geroasă, căci sosise decembrie, și fiindcă nu era cu putință să ieșim din cetate, am petrecut răbdînd de nevoie, pînă ce vremea primăverii ne zîmbi. Însă eu, deși cu primejdii, cu toate acestea am putut a mă duce iarăși la Sfîntul Munte, fiindcă întru prea mare și cumplit vifor m-am dus cu întreitele valuri ale mării și cu prea grea furtună m-am luptat; încît toți cei care pluteam, văzînd mai întîi împrejurul corabiei vîntul, și viforul ridicîndu-se m-am deznădăjduit de mîntuirea noastră.

Mai pe urmă a venit și dumnezeiescul părinte cu noi, pe care cu brațele deschise și cu dragoste l-au primit monahii, socotind cu adevărat praznic de sărbătoare părintească venirea lui. Apoi aproape de cinstita și sfințita biserică a ridicat niște chilii în diferite locuri, precum a

judecat și a primit. Și nu numai aceasta, ci și din alte zidiri care erau lîngă dînsa, din cele de aproape și din cele de departe, le-a ținut pentru sine cîte erau potrivite pentru liniște. Apoi liniștindu-se acolo, vorbea cu Dumnezeu.

Dar de vreme ce, prin voia lui Dumnezeu, neamul cel barbar, numit mai sus, a năpădit asupra Sfîntului Munte și neputînd dumnezeiescul părinte să se liniștească afară, a intrat înăuntru în sfînta Lavră. Dar fiindcă vorbirea monahilor îi curma liniștea, pentru aceasta se supăra foarte - ca o privighetoare, care de vînător se prinde și în cușcă se închide, orice spre hrană i se pune ei înainte, întru nimic pe toate acelea le socotește, ci iubita ședere cea din munți și din copacii cei bine înfrunziți o dorește, și petrecerea și viețuirea cea obișnuită ei pe lîngă izvoarele cu apă dulce și limpede o caută. Apoi, zburînd împrejur, își caută lui soție asemenea ca viersuirea aceea cu glăsuire lesne întoarsă și întocmită împreună cu dînsa, cu rînduială să o cînte și să o ciripească cu obișnuita veselie.

Așa și Cuviosul Grigorie, care cu îngerii deopotrivă se întrecea, poftind alinarea cea din liniște și singurătatea și suirea cea preadorită și preastrălucită, nu putea nicidecum să se liniștească. Deci, cu dinadinsul căutînd împrejur și luînd aminte, și de toți ceilalți ucenici tăinuindu-se, afară numai de unul, pe care a judecat să-l ia cu sine, intrînd într-o corabie s-au dus cu sîrguință iarăși la Paroria.

Acolo, după ce au mers, adunînd nu puțini monahi, în muntele ce se numește Catachecriomeni, cu sîrguință s-au sălășluit. Însă, precum este cu putință a vedea oarecare mălură, sau omizi sau lăcuste, sau viermi cînd ar cădea în grîu, ori în ramuri de pomi și în scurt pe orice copac și de tot le mănîncă, așa și acolo spre vătămare și pagubă petreceau niște hoți și tîlhari, înnebuniți de beția tîlhăriei și a furtișagului, care, din obiceiul lor cel îndelungat, au venit întru fireasca deprindere.

Acest lucru poate să-l judece fiecare din cei înțelepți că era lucrul vicleanului și a celui întîi aflător al răutății, care zavistuia împreună și se temea ca nu cumva pustia aceea nelocuită, cuviosul să o facă locuită prin sîrguințele și îngrijirile sale, ca un sat domesticit, oraș sfințit și locuință de monahi spre dreapta credință și necontenita laudă a lui Dumnezeu, după cum cu darul lui Hristos vedem și în ziua de astăzi că s-a făcut.

Că nu numai el a alcătuit lavra cea mare de acolo, ci și pe mulți monahi, care iubeau liniștea, i-a făcut să locuiască în pustia aceea, după obiceiul și predania părinților, ca marele Moisi și ca Ilie Tesviteanul. Și nu numai aceasta, ci și alte trei lavre a zidit cu bunăvoirea lui Dumnezeu, care preamăreau pe dumnezeiescul bărbat, la peștera ce se numea Mosomilion și la locul ce se chema Pazuva pentru mulțumirea monahilor ce se adunau acolo. Însă, omul lui Dumnezeu prin dumnezeiasca lumină umplîndu-se de dragoste și de nădejdea cea către El, nu

s-a sfiit, nici s-a temut, nici s-a biruit de atîta supărare și năpădire a tîlharilor. Ci, cu darul Duhului Sfînt care locuia întru dînsul, a priceput pizma și înșelăciunea vicleanului.

Dar învățînd de la Dumnezeu cele ce aveau să fie, că printr-însul pustia aceea se va face cetate preastrălucită de monahi, nu s-a împuținat cu sufletul, nici nu a fugit de acolo. Și ce a socotit dumnezeiescul și cu totul cinstitul Grigorie? Sfat bun și priceput a făcut pentru acesta.

Deci, auzind de minunatul și preaslăvitul nume și întru toată bărbăția și ostășia, cu mare minte și bunătate, a preaînaltului și minunatului împărat Alexandru, cum că este milostiv și temător de Dumnezeu; că prin facerea de bine, dă ajutor celor ce au trebuință și că acelea care le împărtășește cu îndestulare, însuși lui Dumnezeu le dă, cu adevărat veșnica Împărăție și de-a pururea viitoare fericire a sufletului său logodindu-și, și cum că el singur prin înțelepciunea și vitejia cea dăruită lui de la Dumnezeu, poate opri degrabă și liniști pornirea tîlharilor, a vestit acestea preaînaltului și minunatului împărat, prin monahii care erau ucenicii lui.

Încă i-a mai vestit că au venit de la Sfîntul Munte pentru năvălirea cea grea a neamului barbar al agarenilor și că răbdau bîntuirea tîlharilor care îi silesc și îi jefuiesc. De aceea cere ca, cu mînă și putere împărătească, să oprească socoteala cea fără de omenie a acelora și năvălirea lor. Iar minunatul și preaînaltul împărat al româno-bulgarilor, cinstind cu covîrșire fapta bună și pe sfinții bărbați ce o uneltesc, a primit cu dragoste iubitoare de Dumnezeu cuvintele lui.

Și a trimis bani destui cu milostivire și tot felul de bucate spre hrana monahilor de acolo, pentru răsplătirile cele mari de la Dumnezeu și pentru rugăciunile ce se trimit de la aceștia totdeauna către Dumnezeu pentru sufletul lui. Pentru aceasta a zidit un turn din temelie tare și puternic la înălțime ridicat. Asemenea și jertfelnice a înfipt, a ridicat după cuviință chilii și toate cele de trebuință împărătește și cu îndestulare a economisit. Apoi sălășluire și odihnă a făcut unora ca acestora, precum se vede pînă acum de toți, pentru folosul sufletesc și pentru închinarea celor ce merg acolo.

Dar cum am putea trece cu vederea cealaltă mărime a sufletului, sîrguința și dărnicia cea cu milostivire a preaînaltului împărat și să nu povestim în ce chip a dăruit sate și tîrguri, moșii și încă un iezer mare, care avea măiestrie spre vînarea a tot felul de pește, oi, boi fără număr și bivoli mulți spre slujirea monahilor. Încît foarte potrivită și după cuviință este asemănarea preaînaltului împărat cu istețimea cea mare, fapta bună și osîrdia pomenitului și sfîntului împărat Ioan Vataze, cel care a ridicat cinstita mînăstire a Sosandrelor din temelie pentru multa și înfocata dragoste a lui către Dumnezeu, și pentru cucernicia și cinstirea către monahi.

De unde mi se pare mie și cu adevărat este că, pentru îndrăzneala către Dumnezeu a sfîntului părinte și împrietenire cu preaînaltul împărat, după cuviință pe acela odihnindu-l și cinstindu-l pentru dînsul, a aflat pe Dumnezeu blînd și milostiv spre a sa întărire.

Acestea sînt facerile de bine către Cuviosul Grigorie ale preaînaltului împărat al româno-bulgarilor, cele preamari și împărătești, care și puterea cuvîntului o covîrșesc, și arată luminat judecata și voia cea bună și iubitoare de Dumnezeu, cum și nădejdea cea întemeiată pe care o avea către Dumnezeu și prin care s-a arătat mai înalt decît vrăjmașii.

Acel dumnezeiesc părinte avea de-a pururea lucru preaiubit ca apostolește să alerge prin toată lumea, dorind să-i atragă pe toți către dumnezeiasca suire cu învățătura sa, încît prin fapta bună cea lucrătoare asemenea ca pe sine să-i înalțe prin necurmata rugăciune, după cum cu adevărat s-a împlinit prin darul lui Dumnezeu. De aceea foarte se potrivește să zic și despre dînsul cuvîntul psalmistului: *În tot pămîntul a ieșit vestirea lor și la marginile lumii puterea graiurilor lor*.

Însă cuvîntul nostru vine să-l alăture pe dumnezeiescul Grigorie cu însuși marele Antonie, povățuitorul și legiuitorul a toată petrecerea monahicească, ca cel ce a urmat toată fapta cea bună, ca nici unul din cei ce au strălucit întru faptele bune ale monahilor și părinte duhovnicesc s-a trimis și dascăl prealuminat s-a arătat tuturor celor ce întru liniște nădăjduiesc spre Dumnezeu. Căci precum marele Antonie, așa și acesta a locuit în pustie și din tot sufletul său viața cea pustnicească a îmbrățișat-o, evanghelia a primit-o, dumnezeiasca lege preabine pînă la sfîrșit a păzit-o, propovăduitor și dascăl făcîndu-se, ucenici fără de număr a adus lui Dumnezeu.

Și lui Ilie Tesviteanul cu dinadinsul l-a rîvnit, căci slujea Domnului, stînd cu vitejie împotriva celor ce erau împotriva adevărului. De aceea se potrivește și pentru el să se zică astfel: *Rîvna casei Tale m-a mîncat*. Și nu numai aceasta, ci și pe Moisi celui văzător de Dumnezeu, după cît i-a fost cu putință l-a urmat, căci și acesta, ca și acela, în muntele Sinaiului a locuit. Și precum acela a părăsit tulburările egiptenești și se bucura de mîntuirea lui Israel, așa și el a fugit de tulburarea lumească și nu puțin a scăpat de la păcat și s-a făcut legiuitor al vieții monahicești.

Către marele Antonie mulțime de draci au năvălit meșteșugindu-se să-i dezlipească mintea de la pomenirea lui Dumnezeu, dar și acesta se supăra de cetele drăcești, care se ispiteau în tot chipul să-i tulbure cugetul lui, pînă cînd, după cuvîntul lui, semn spre bine i-a dat Dumnezeu.

Acela, șezînd în munte, întru vedenii își îndeletnicea mintea și pe toți cei ce veneau acolo îi povățuia sufletește și îi mîngîia. Și fiecare primea de la dînsul cu îndestulare și cu puterea Crucii tămăduirea durerilor și a rănilor sufletești. Dar nici Cuviosul Grigorie nu înceta făcînd același lucru și pe cît era cu putință îi învăța, povățuindu-i cu știință. Acela a domesticit pămîntul cel pustiu și nelocuit și l-a făcut cetate de preasfințiți monahi. Și acesta, cetățean al pustiului s-a făcut, și nu numai pe cei ce în muntele Atonului pustniceau, prin cuvînt i-a domesticit ci și chivernisirea gîndurilor atît de strălucită le-a dăruit. Oriunde ar fi fost trebuință, fiind de față, precum mai înainte am zis, la multe feluri de locuri alergînd a învățat fapta cea bună.

Apoi a judecat că nu se cade a înceta. Ci după ce a mers la Paroria cea îndepărtată, după cum s-a zis, adînca și nelocuita pustietate casă duhovnicească a făcut-o, ca și cum a doua oară i-ar fi născut pe cei ce veneau la dînsul. Pe cei răi și în chipul fiarelor, care petreceau între tîlhari și ucigași de oameni, cu singura privire și sfătuirea sa i-a prefăcut într-o așezare mai blîndă și i-a schimbat în păstori de oi.

Cei mai înainte aspri și care de sînge se bucurau pentru socoteala lor cea trufașă, pe care tîlharii sufletelor noastre și vrăjmașul în tot chipul i-a amăgit, aceștia cu totul întru mai buna așezare prefăcîndu-se, prin istețimea lui cea duhovnicească și prin rugăciuni, au căzut la picioarele lui și se umileau pe urmele lui, întru fierbinte pocăință. Ce nu ziceau? Ce nu făceau pentru arătarea, zidirea și mustrarea vieții lor celei de suflet vătămătoare și pierzătoare din care s-au arătat mai ales îndepărtarea și întoarcerea cea sufletească a unora ca acestora.

Pentru aceasta, totdeauna veneau la dînsul, cerînd rugăciuni și binecuvîntare, pe care cu îndestulare le luau; iar cei mai mulți dintre dînșii, lepădîndu-se de deprinderea cea rea și ucigașă, s-au schimbat cu prefacere lăudată și minunată. Cei ce mai înainte erau lupi, cu moravurile plecați spre rău și nedomesticiți, prin învățăturile de-a pururea pomenitului părinte strălucindu-se și luminîndu-se la minte, au slujit lui Dumnezeu curat și folos sufletesc au dobîndit; precum și astăzi cu întemeiere se păzește, ajutîndu-le Dumnezeu, după dumnezeieștile porunci și sfătuiri ale aceluia, care-i învăța cu milostivire și le arăta cu faptele că Dumnezeu nu voiește moartea păcătosului, ci să se întoarcă și să fie viu.

Deci acel fericit bărbat și adevărat iubitor al liniștii celei desăvîrșite, pentru dorirea de a petrece în pustietăți, socotea ca totdeauna să vie în mînăstire și cu mulțimea monahilor să se amestece, pentru că îi era împiedicare pentru iubita lui liniște și pentru suirea către Dumnezeu. Deci și-a făcut chilie pustnicească îndemînatică spre liniște, nu departe de cinstita lui mînăstire a Paroriei. Pentru aceea, cînd voia, ieșea din mînăstire și, acolo ducîndu-se, se liniștea și se unea cu Dumnezeu. Și de vreme ce era plin de dumnezeiescul dar, s-a învrednicit de darul mai înainte vederii și și-a cunoscut cinstita moarte cu multe zile mai înainte.

Pentru aceea, în vremea cînd era să treacă dintru acestea de aici și către Dumnezeu să se ducă, luînd pe unul din ucenicii lui, s-a dus la sihăstreasca chilie mai înainte zisă. Apoi s-a închis acolo și din cele de aici ridicîndu-și mintea către cele de sus și înspăimîntat fiind în tot ceasul, își pomenea ieșirea sufletului, apoi vorbea cu Dumnezeu și întru învățătura dumnezeieștilor cuvinte se îndeletnicea cu mintea. Iar cîtă vreme se afla Cuviosul întru acestea și pe acestea bine le învăța, nesuferite se păreau vrăjmașilor noștri și zavistnicilor draci, care de-a pururea obișnuiesc a zavistui mîntuirea omului. Și mi se pare că și duhurile cele viclene au cunoscut sfîrșitul Cuviosului Grigorie și slava lui o zavistuiau. Ce au făcut ucigașii?

Deodată au înconjurat pe sfîntul mulțime de draci fără de număr; ca un nor au acoperit locul acela și ca niște fiare sălbatice s-au sculat asupra lui, scrîșnind cu dinții și cu totul vrînd a-l înghiți, ca astfel să-i smulgă mintea de la vorbirea cu Dumnezeu. Dar omul lui Dumnezeu, din darul Duhului care locuia întru dînsul, îndată a priceput pizma viclenilor draci; căci era foarte iscusit în felurite ispite și nu s-a înfricoșat nici s-a biruit de atîta luptă și năvălire a lor. Ci mîinile împreună cu mintea întinzîndu-le la cer, grăia către Dumnezeu: *Cîini mulți m-au înconjurat și adunarea celor vicleni m-au cuprins pe mine,* și celelalte.

Dar de vreme ce nu încetau diavolii a-i da război, Cuviosul a fost întru multă nevoință și luptă. Apoi cu totul s-a dat pe sine la privegherea de toată noaptea și la rugăciune neîncetată. Nici n-a gustat ceva, nici n-a dormit cît de puțin mai mult de trei zile și nici nu vorbea cu liniște și cu blîndețe cu ucenicul său, după cum avea obiceiul.

Ci, dimpotrivă, vorbea cu cuvinte aspre, poruncindu-i să se trezească către multă nevoință. "Îmbărbătează-te, frate, zicea către dînsul, și cu tărie ține-te de rugăciune și de pocăință, că mulțime de duhuri viclene ne-au înconjurat pe noi!" Iar iubitorul de oameni Dumnezeu nu a lăsat pe robul Său multă vreme a se supăra în nevoință; ci, pe cît mi se pare, a voit ca să se rușineze cu totul dușmanii draci, iar Cuviosul să se arate biruitor al acestora.

După ce au trecut acele trei zile, deodată o putere dumnezeiască l-a umbrit, pe viclenele duhuri le-a făcut nevăzute iar pe Cuviosul l-a umplut de dumnezeiască mîngîiere. El îndată cunoscînd schimbarea, înălță lui Dumnezeu aceste cuvinte mulțumitoare: "Dreapta Ta, Doamne, sfărîmînd pe vrăjmașii noștri cu stăpînirea tăriei Tale, pînă în sfîrșit I-ai pierdut pe dînșii".

Apoi cu liniște l-a chemat pe ucenicul său; iar acela, apropiindu-se, a văzut, o minune! fața lui era rumenă, veselă și cu totul schimbată. Apoi cu mare liniște și cu bucurie a căzut și a zis către dînsul: "Vezi, fiule, că dumnezeiasca putere, pogorîndu-se, a izgonit duhurile cele viclene și pe noi din ispita lor ne-a izbăvit. Însă eu voiesc să știi tu și aceasta, că peste puțin am să ies din lume și către Dumnezeu o să mă duc. Că mă cheamă Hristos la Ierusalimul cel de sus, precum am văzut aceasta dintr-o vedenie dumnezeiască. O! dumnezeiesc glas plin de toată

nădejdea! O! arătare adevărată și bună vestire, ceea ce înștiințezi pe ucenici despre ceea ce va să fie! O! vestire încredințată și nădejde adevărată!"

Ucenicul, după ce a auzit acestea, cu totul mîhnindu-se, a început a plînge pentru sfîrșitul părintelui său. Nu multă vreme, de-a pururea pomenitul Grigorie, după dumnezeiasca lui grăire mai înainte, din cele de aici ridicîndu-se, s-a dus către viața cea neîmbătrînitoare.

Acestea sînt cîteva din cele multe isprăvi ale Cuviosului Grigorie, care a dobîndit îngerească stare și rînduială înaintea lui Dumnezeu cu adevărat și care nu după vrednicie s-au povestit, fiindcă nu a ajuns cuvîntul. Aceasta este fericita viață a minunatului și fără prihană sufletului aceluia, care cu mari nevoințe pentru Dumnezeu și pentru cele dumnezeiești s-a ostenit.

Unele ca acestea sînt nevoințele aceluia și luptele cele după Dumnezeu. Că nici se poate afla vreo vreme cînd nu avea el lucrul acesta prea cu dinadinsul, ca să nu deștepte și să nu ridice cu rîvnă pe toți spre faptele cele bune. Și pe unii cu asprime, iar pe alții, dimpotrivă, cu blîndețe și cu liniște, după felul fiecăruia, îi povățuia spre împlinirea dragostei cu lucrarea duhului. Încît nu se poate cu înlesnire a se povesti pentru fiecare, cum a făcut pe toți a se lega cu legături de dragoste unii cu alții și a avea o suflare împreună, o unire, un gînd și o singură cugetare spre cele iubite lui Dumnezeu și mîntuitoare. Aceasta îți este de la noi cuvîntul, o! întru tot preabunule, întru tot preavrednicule, și mie dumnezeiescule cap.

Pentru că ai alergat ca un apostol, fără osteneală și fără pregetare pentru turma și oile cele cuvîntătoare ale lui Hristos, Cel ce cu sîngele Său pe toți cei vinovați de păcat I-a răscumpărat, pentru milostivirea și bunătatea Sa cea desăvîrșită; care este lucrarea limbii, pe care doreai a o auzi de-a pururea, pe care cu covîrșire o iubeai și o lăudai.

Deci, astfel păzind credința, după dumnezeiescul Apostol, și alergarea desăvîrșind-o, mai luminat te îndulcești de neînserata lumină a Preasfintei Treimi. Căci în acest chip știe Dumnezeu a preamări pe cei ce cu multe osteneli și sudori au ales și au voit a-L preamări pe El. Că fapta cea bună o aveai de pildă și mintea ta cea prealuminată și dumnezeiască, ai ridicat-o către Hristos, slujindu-l și cinstindu-l. Pentru aceea, ca unul ce ai cugetat cele cerești, ai zburat sprinten și ușor, și peste noi de acolo privești cu milostivire. Căci nu ne-ai părăsit, nici după ce viața aceasta ai lăsat, ci mai ales ne ocrotești și cu purtare de grijă ne acoperi și ne păzești; căci s-a dat ție acest dar sufletelor celor dumnezeiești.

Deci, fiindcă acum mai mult te-ai apropiat de Dumnezeul minunilor, roagă-te să ne povățuiască spre ceea ce este plăcut Lui, și părtaș al dumnezeieștii tale slave să ne faci. Apoi să

ne faci să stăm împreună cu tine, deși este mare cererea noastră pentru Hristos Dumnezeul nostru, Căruia I se cuvine toată cinstea, slava și închinăciunea, împreună cu Cel fără de început al Lui Părinte și Preasfîntului, Bunului și de viață făcătorului Său Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

67. VIAȚA ȘI PĂTIMIREA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU ȘTEFAN CEL NOU, FĂCĂTORUL DE MINUNI (28 NOIEMBRIE)

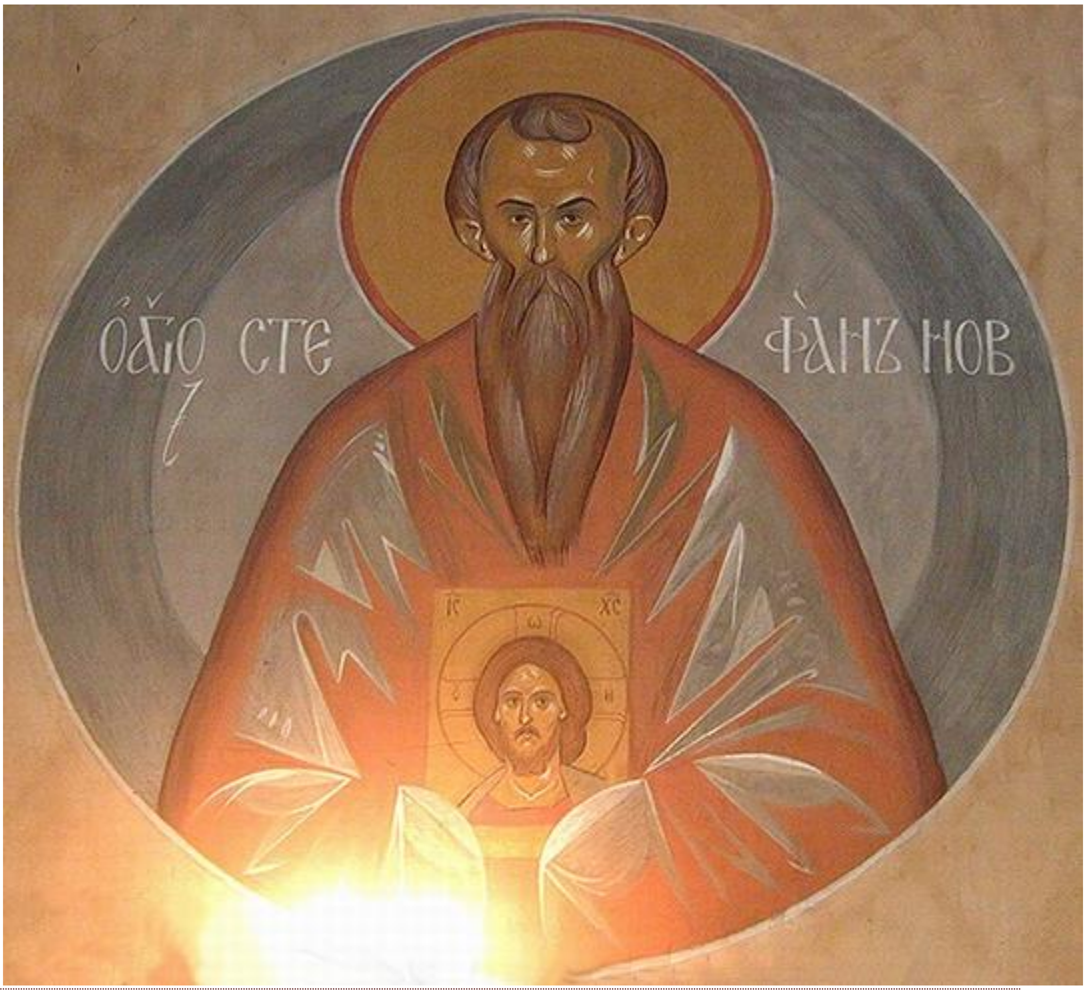

Este un lucru drept și tuturor creștinilor bine primit - după dumnezeiescul glas al lui Pavel, marele propovăduitor -, a ne împărtăși de pomenirea sfinților, precum zice și acel vers al lui David: *Pomenirea drepților cu laude și celor drepți li se cuvine laudă*. Nu numai atît, dar este cuvios lucru și dorit a avea pururea întru pomenire nevoințele și isprăvile sfinților, cele cu vitejie făcute. Tot așa este cuvios și drept lucru a scrie în cărți faptele lor, pentru că prin vedere

și prin auzire ne suim către fapta bună și către dumnezeiasca rîvnă, în care se împlinește acea Scriptură ce zice: *Arată-mi fața Ta și fă-mă pe mine să aud glasul Tău.* Căci amîndouă se văd ca prin icoană și prin cuvîntul cel scris se fac auzite. Vederea icoanei se pricinuiește de la cei ce au cu meșteșug acea știință. Iar cuvîntul auzirii vine de la cei ce prin duh dumnezeiesc și prin învățătura cunoștinței, cu taină au învățat cele dumnezeiești.

Deci eu, fiind neîmpărtășit de acestea amîndouă, mă tem și sînt fără îndrăzneală ca să deschid gura și să întind mîna, ca nu cumva să pătimesc chipul cel nesuferit al mîndriei cînd voi grăi. Căci cursă mare sînt bărbatului chiar buzele lui, precum este scris, și se prinde cu graiurile gurii lui fiecare și răsplătire pentru cuvintele lui i se va da. Căci mare și iubit este Cuviosul Mucenic Ștefan, care întîi începe această prăznuire și multă este nimicnicia săracei mele minți și puțina-mi iscusință. Și de unde voi începe cununa laudelor vieții lui și cum voi povesti strălucirea și osteneala petrecerii lui? Nu mă pricep, iubiților. Sau cum voi pune buna îndrăzneală a muceniciei celei pătimitoare, pentru că minunile săvîrșite de dînsul prin darul cel de sus, avînd minunată povestire, îmi tulbură gîndul, îl înspăimîntă și îl silesc a se depărta din hotarele sale. Însă cît va ajunge puterea minții mele, nu voi înceta a grăi, căci nu este osîndă a nu lăuda după vrednicie, ci aceea este osîndă a nu grăi după putere.

De aceea, avînd deopotrivă cuvîntul și înțelegerea, pe care niciodată nu le-am uneltit la ceva de acest fel, cu toată puterea mea îndemnîndu-mă, am început a scrie, avînd în minte neascultarea cea strămoșească a Evei și pe robul cel leneș care a îngropat în pămînt talantul; ca nu cumva prin zăbavnica trecere de vreme să vină în uitare o viață ca aceasta a cinstitului nostru părinte Ștefan.

Pentru că, precum norul ascunde soarele, așa și vremea acoperă cele ce nu se grăiesc. Și măcar că patruzeci și doi de ani sînt de cînd a suferit sfințitul sfîrșit prin mucenicie, prea fericitul părintele nostru Ștefan; însă, fiind îndemnat, am adunat de la bărbați iubitori de adevăr, de la ucenicii lui, alergînd ici și colo, și adunînd din tinerețe și pînă la bătrînețe, povestirile nașterii și ale morții, preaveselitoare și minunate; adunînd ca dintr-un adînc, din vremea cea lungă și din uitare culegîndu-le, ca și albina cea iubitoare de osteneală, care din multe flori adună cele de folos la pregătirea mierei.

Astfel am fost povățuit de Hristos, adevăratul Dumnezeul nostru, Cel ce luminează pe tot omul ce vine în lume, Cela ce este mintea celor ce cu dreaptă credință înțeleg, și cuvînt al celor ce se zic și tuturor toate este și se face; Cela ce dă lumină de învățătură spre a cunoaște cînd se cade a spune cuvînt căci *arătarea cuvintelor Lui luminează și înțelepțește pe prunci*. Dar ca să nu întindem cuvîntul prin lungi cuvîntări, ținîndu-mă de începutul ce este înainte, voi face început acestei vieți plăcute lui Dumnezeu.

Și voiesc cu rugăciunile voastre să-mi ajutați, făcînd milostiv pe Dumnezeu pentru viața mea înrăutățită și cerînd cuvînt pentru deschiderea gurii mele, ca nu cumva să mă osîndesc, ca unul ce m-am apucat de cele mai presus de vrednicie, nimic cinstit și vrednic de cuvînt aducînd, care, nici după neputința mea s-a făcut, nici a urmat vreun chip din nebăgare de seamă. Ci, pe lîngă darul cel de sus, care împarte fiecăruia toate cele potrivite, de la care toată darea cea bună și toată dăruirea cea desăvîrșită de sus este, pogorîndu-se întru cei vrednici ai Duhului, spre același început al vieții, precum am zis, voi veni, aflînd bun și degrab împreună ajutător rugăciunile voastre.

Dar tu, o, sfințită prăznuire a creștinilor și cîți ați gustat din filosofia cea după Hristos cu vîrful degetului, sîrguiți-vă cu fierbințeală în adevărată credință, să puneți urechile minții. Pentru că povestirea este de duhovnicească sănătate și cu trupească sporire și slăvire, ca la elini.

Deci, acest bogat hrănitor și aducător de bucurie al sfintei ospătări și al vostru al tuturor celor împreună chemați la ascultare, cel cu numele întîiului mucenic și cu lucrul de un nume și de un chip -, nu era străin de bizantini, nici înstrăinat de cei ce locuiesc în cetatea cea împărătească. Pentru că al nostru este acesta cu nașterea, creșterea, jertfa cunoscută părinților noștri și ardere de tot văzută. Pentru că în anii lui Artemie și Anastasie Augustul (nu acela care a fost mai înainte de Zinon, care era eretic, ci alt Anastasie, în anii cei mai de pe urmă, care era dreptcredincios), zic în primul an al împărăției lui, iar de la zidirea lumii, șase mii două sute douăzeci și doi (714), era în Constantinopol un bărbat cunoscut, nu din cei slăviți în vrednicii, nici din cei îmbelșugați cu bogăție din păgînătate, ci din cei ce viețuiesc în îndestulare, apostolește zic, și din lucrul mîinilor sale se hrănea; din care și pe cei lipsiți îi împărtășea cu îndestulare.

Acesta locuia în partea uliței împărătești cea de obște, care se zice Locul Crucii, spre partea cea din vale, unde sînt case mari ce se numesc ale lui Consta. Acolo locuind bărbatul cel iubitor de Dumnezeu, cu femeia cea de un chip și amîndoi hrănindu-se cu dreapta credință, li s-au născut două fiice. Deci, născîndu-se ele și la vîrstă venind, hrăneau părinții pe fiicele lor din Scriptură și în dreapta credință, asemenea lor.

Și dreptcredincioasa lor mamă, văzînd vremea curgînd și că nu avea copil de parte bărbătească, cu greu suferea aceasta. Dar, fiind purtată de credință neîndoită, și gîndind la Sara, Ana și Elisabeta, și Scriptura aceea în mintea ei luînd-o, că *cel ce caută află și celui ce bate i se va deschide,* i-au urmat Anei celei de un nume, pentru că Ana îi era numele.

Și precum aceea în cortul Legii, așa și aceasta nu contenea înconjurînd cinstitele locașuri ale Preacuratei Maicii lui Dumnezeu, dar mai ales în preacinstita ei biserică din Vlaherna, în fiecare zi mergînd și fiind nelipsită de la priveghere cea de toată noaptea spre vineri, aducînd cereri rugătoare și stînd aproape înaintea sfîntului chip al Sfintei Fecioare, care era închipuită

purtînd în brațe pe Fiul și Dumnezeul nostru, mîntuirea cea de obște a neamului nostru, vărsa lacrimi și grăia unele ca acestea:

"Acoperămîntul celor ce aleargă la tine, de Dumnezeu Născătoare, ancora și părtinitoarea celor ce în întristare te caută pe tine; limanul cel mîntuitor al celor afundați în mîhnire în noianul vieții și al celor ce în deznădejde pe tine te cer în ajutor, grabnică ajutătoare; slava maicilor și podoaba fecioarelor, ceea ce ai prefăcut la toată partea femeiască osînda strămoașei Eva în îndrăzneală veselitoare prin nașterea ta cea dumnezeiască; miluiește-mă și pe mine și mă auzi, și rupe legătura ce este în mine, precum a maicii tale - adică a Anei cînd te-a născut pe tine -, și arată-mă cu solirea ta cea de maică, a naște și eu copil de parte bărbătească, pentru ca să-l aduc Fiului Tău și Dumnezeu!"

Această rugăciune îndoind-o și întreind-o femeia, punînd obișnuita plecare de genunchi, a adormit. Iar cea grabnică spre ajutorul neamului nostru, ca o maică plecînd mila Fiului său, pe femeia ce se mîhnea a prefăcut-o în veselie de maică cu un chip ca acesta: Stînd lîngă femeie în același ceas Preacurata Fecioara Maria, cu asemenea chip ca și a icoanei celei zugrăvite, și coastele acesteia lovindu-le, a sculat-o, zicîndu-i: "Du-te, femeie, bucurîndu-te, că vei avea fiu!" Iar ea sculîndu-se și tulburîndu-se în sine, a aflat către sfîrșit privegherea; și întorcîndu-se acasă cu cîntări de laudă, a zămislit în pîntece.

Atunci, în vremea zămislirii ei, îndreptătorului dogmelor Bisericii, lui Gherman, părintele nostru cel de obște, prin hotărîrea lui Dumnezeu, i s-a încredințat cîrma cetății împărătești. Și de la Cizic fiind adus, ca o făclie prealuminoasă s-a așezat, nu sub obroc, ci în sfeșnicul patriei, ca să strălucească la toată lumea, ca într-o casă. Iar la așezarea în scaun a acestuia, toată adunarea cea de sub soare alergînd într-una, și toată vîrsta, de la bătrîn pînă la prunc, parte bărbătească și femeiască. Și îngerii coborîndu-se către acea veselitoare așezare în scaun, împreună cu toți s-au adunat cum și aceste două stîlpări bine roditoare ale dreptei credințe.

Dar cinstita Ana, văzînd mulțime de popor, voia a se întoarce acasă, pentru înghesuirea poporului și pentru îmbulzeală, ca nu cumva dintr-o înghesuială ca aceasta fără de vreme să lepede pruncul și să-l omoare. Dar nu s-a plecat la aceasta cinstitul ei bărbat, ci ca un viteaz care putea cu virtutea trupului mai mult decît alții, poruncind să se țină bine de el, a putut să treacă în pridvoarele bisericii celei mari. De acolo a intrat în foișorul bisericii, în care suindu-se, aștepta intrarea lui Gherman, arătătorul de cele sfințite. Pentru că multe cu adevărat făcîndu-se de către dînsul, atrăgea pe toți ca să-l vadă cu ochii.

Apoi arhiereul, făcînd intrarea cea pornită de la Dumnezeu, o femeie l-a văzut pe acesta ca pe o văpaie de foc și îndată a strigat: "Binecuvintează, preasfinte, pe fiul meu cel din pîntece". Iar luminătorul întorcînd ochii cu liniște și pe femeie privind-o cu focul cel dinlăuntru al

dumnezeiescului Duh fiind mișcat, cel plin de taine a zis: "Rodul pîntecelui tău, după credința ta, femeie, să-l binecuvinteze Domnul, prin rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu și ale lui Ștefan, întîiul mucenic".

Cu adevărat, credința cea bună, are și mai bună răsplătire; că precum femeia cananeancă a auzit odată pe Mîntuitorul Hristos: *O, femeie, mare este credința ta! Fie ție precum voiești*, așa și aceasta a luat de la dumnezeiescul părinte, care purta în sine tot pe Hristos și încă mai mult, primind și numele pruncului ce avea a se naște.

Sfîrșindu-se obișnuita învățătură de taine, cuminecîndu-se toți cu dumnezeieștile și Preacuratele Taine ale lui Hristos și cu mergerea în pace acasă, toți depărtîndu-se, după cîteva zile, iubitoarea de Dumnezeu Ana, împlinindu-se vremea, a născut pe noul Samuil. Iar după ce s-a născut acesta, îndată l-a numit cu numele întîiului mucenic Ștefan, după mai înainte vestirea cinstitului părintelui nostru Gherman.

Trecînd cele opt zile și ducînd pruncul la biserica Născătoarei de Dumnezeu, a luat numele cel mai înainte hotărît. Asemenea și în Postul Mare, ducîndu-l în brațele sale maica sa, precum a adus Ana cea vestită pe sfințitul Samuil, au ajuns la Vlaherna, la cinstita biserică a Născătoarei de Dumnezeu, împreună cu bărbatul său, în care făcîndu-și rugăciunea, și-au luat cererea și înaintea acelei dumnezeiești icoane iarăși stînd, cu lacrimi mulțumind, zicea:

"Bucură-te, întru tot curată, care mi-ai dezlegat sterpiciunea nașterii de copii, de parte bărbătească. Bucură-te preacurată care ai întors mîhnirea mea în bucurie. Bucură-te grabnică, mîntuire a celor ce te caută pe tine, pentru că eu ticăloasa căutîndu-te, te-am aflat pe tine și mai mult am luat, nu numai fiu, ci și numele lui l-am primit de la slujitorul tău și păstorul nostru".

Apoi ridicînd mîinile și la picioarele acelei sfinte icoane pe prunc cu închinăciune lipindu-l, iarăși striga: "Primește, o, Stăpînă, odrasla mijlocirii tale celei de maică, primește pe fiul care s-a rînduit mie mai înainte de zămislire; primește împrumutătoare, datoria datornicilor".

Iar bărbatul ei cel iubitor de Dumnezeu, pentru întîrzierea rugăciunii și pentru vărsarea lacrimilor femeii, făcîndu-se fără glas și de spaimă uimindu-se, arătînd către dumnezeiasca icoană, a zis: "Aceasta îmi este, preadulce femeie, chezășuitoare, părtinitoare și ajutătoarea nașterii lui Ștefan". Apoi plecîndu-și amîndoi capetele și închinîndu-se acelui sfînt pămînt și mulțumind ajutătoarei tuturor creștinilor, s-au dus acasă. Cu adevărat, mai înainte a arătat viteaza maică, cu proorocie, pe cel care mai pe urmă avea să mărturisească pentru icoana lui Hristos și a Maicii Sale, precum mai pe urmă se va face cunoscut.

Ajungînd sfînta și purtătoarea de viață Învierea Mîntuitorului, pe cel sfințit din pruncie luîndu-l părinții, au ajuns la luminătorul preasfintei Biserici celei mari, a lui Dumnezeu, în seara Sfintei Sîmbete și pe sfințitul prunc îl aduc la baia nașterii celei de a doua, și se botează în numele Sfintei Treimi, Celei începătoare de viață, de însuși preafericitul luminător Gherman. Iar după ungerea cu dumnezeiescul Mir, căzînd la picioarele purtătorului de Dumnezeu, începătorul păstorilor, mama lui striga: "Binecuvintează, cinstite părinte, pe cel ce din pîntece numele i-ai cunoscut".

Iar cinstitul Gherman, socotind că nu este de trebuință să facă altă rugăciune, după ungerea mirului, apucînd capul tatălui cu o mînă și cu cealaltă arătînd pe prunc cu degetul, a zis: "Dumnezeu, Care luminează pe tot omul care vine în lume, să arate pe copilul acesta, la fel cu cel al cărui nume a luat". Astfel, după binecuvîntare, au mers acasă.

Acestea s-au petrecut în pruncie cu purtătorul de Dumnezeu, părintele nostru Ștefan. Acestea pentru zămislirea, nașterea, numirea și luminarea lui, sînt preaveselitoare și adevărate povestiri. Să începem dar și cuvîntul isprăvilor lui, celor mai de pe urmă de Dumnezeu dăruite; căci dacă cele dinaintea ușilor sînt unele ca acestea, cu mult mai vîrtos cele mai dinlăuntru. Pentru că acel cuvios, prin duhovniceasca naștere de a doua, născîndu-l cinstita maica noastră a tuturor, ca dintr-un sîn l-a alăptat cu lapte tainic și, ca o hrană tare, i-a pus înainte cunoștința dumnezeieștilor gînduri.

Aceasta, precum am zis, l-a odrăslit și ca o maică l-a hrănit și din dumnezeieștile cugetări l-a învățat. Viața acestuia strălucind, sufletul lui l-a înfrumusețat și la înălțime s-a suit. Maica Biserică pe acesta l-a făcut iubit lui Dumnezeu, și l-a primit pe acesta, care venise din neființă, și cînd s-a mutat din cele de aici, iarăși l-a primit ca pe un străin, Care și martor al vitejiei lui are să i se facă, cînd Judecătorul tuturor va da după vrednicie răsplătirile.

Dar am greșit în aceste cuvinte, căci, lăsînd cele ce trebuia să grăiesc mai întîi, am făcut ca cei care încep întîi acoperămîntul casei să-l săvîrșească. Deci, de aici ținta cuvîntului meu va fi iarăși către cele dinainte. Părinții acestui preasfințit copil, văzînd că vîrsta copilului trece și ajunge vîrsta de șase ani, l-a dat la învățătura cărții și a Sfintelor Scripturi. Iar în fiecare zi necontenit desfătîndu-se în științe, a covîrșit pe toți, nu numai în acestea, ci și de toată fapta bună îngrijindu-se. Pentru că nu lipsea împreună cu sfințita sa maică, mergînd noaptea la obișnuitele privegheri ce se făceau și la pomenirile sfinților. Și un dar ca acesta a luat acest cinstit copil, încît în vremea catismelor, citirea săvîrșindu-se, stătea înaintea sfintei uși și luînd aminte la citeț, din ascultare el a învățat cele ce se citeau și în gură le avea, ori mucenicie, ori viață, ori învățătură a vreunui părinte, dar mai ales ale părintelui celui cu gură de aur și curgătoare de miere; căci zicea că mai mult dorește de dumnezeieștile lui învățături.

Astfel, cel din pruncie sfințit și al prea vestitului Timotei împreună locuitor, învățătorului celui de obște urmînd în toate, pe cele din urmă uitîndu-le și la cele dinainte în toate zilele tinzînd, nu contenea ca David să zică: *Cugetînd ziua și noaptea la legea Domnului, ca un pom răsădit lîngă izvoarele apelor.* Căci știa, că nu după multă vreme, vor da roade ostenelile sale. Acest cinstit Ștefan învățînd, pe mulți din cei de o vîrstă cu el i-a întrecut în puțină vreme, prin iubirea de Dumnezeu și prin iubirea de învățătură, pentru că era osîrdia lui mai presus de vîrstă; încît se minunau de dînsul cei ce l-au născut, zicînd că, cu adevărat fiu al rugăciunii este acesta.

Deci, într-acestea sfințitul tînăr se învăța, făcîndu-și mintea curată, luminată și cuvîntătoare de Dumnezeu. Apoi, învățînd dumnezeieștile Scripturi, dorea să se facă rîvnitor al sfinților bărbați, care pomeneau de dînsele. Și acestora urmînd, nicidecum nu făcea pomenire de desfătare, nici nu dorea slavă deșartă, nici gura sa nu înceta a lăuda pe Dumnezeu.

În vremea învățăturii lui, Leon cel de neam sir, idumeul, din părțile Răsăritului, s-a sculat asupra împăratului Teodosie, care, judecînd că nu este un lucru bun a face război creștinii între ei, l-a făcut pe păgîn a se liniști. Dar îndată tiranul a venit la împărăție; cîinele la cele sfinte și porcul spre mărgăritar. Și ca o vulpe cu vicleșug, pentru sfiala cea către marele Gherman, întîiul șezător, s-a prefăcut că este dreptcredincios.

Dar după al zecelea an al stăpînirii lui, acest nou Baltazar a adus eresul maniheic în Biserică. Și pe poporul cel de sub dînsul adunîndu-l în mijlocul tuturor, ca un leu răcnind fiara cea neîmblînzită, din inima lui a izbucnit un glas ticălos, ca din muntele Etnei foc și pucioasă, zicînd: "Idolească meșteșugire este închipuirea icoanelor și nu se cade a se închina acestora". Iar iubitorul de Hristos și dreptcredinciosul popor tulburîndu-se și suspinînd, de aici înainte pierzătorul îndată a tăcut, și către altă socoteală a întors cuvîntul. Cu adevărat mormînt deschis era gîtlejul lui și perete văruit inima sa.

Cunoscînd aceasta Gherman, propovăduitorul buneicredințe, și stînd împotriva tiranului, îi zise: "Împărate, Stăpînul Hristos și Mîntuitorul nostru Dumnezeu, întrupîndu-Se din preacuratul sînge al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și desăvîrșit arătîndu-Se ca noi și scris împrejur, toată slujirea idolească a pierit și tot chipul idolesc s-a trimis focului și întunericului. Iar de la petrecerea Lui împreună cu noi și de la învățătura de lume mîntuitoare a Apostolilor Lui, pînă acum sînt șapte sute treizeci și șase de ani.

Iar părinții cei drepți care au petrecut în acești ani n-au cugetat pentru sfintele icoane ceva de acest fel. Pentru că din început, după înălțarea lui Hristos la cer, s-a închipuit vederea icoanelor. Căci chiar de către femeia ce-i curgea sînge, pentru minunea ce s-a făcut, s-a zugrăvit icoana Mîntuitorului pe stîlp; precum și cea nefăcută de mînă în cetatea Edesa.

Apoi și icoana zugrăvită de Luca Evanghelistul a Preacuratei Născătoarei de Dumnezeu, care din Ierusalim s-a trimis lui Teofil. Încă și sfintele șase soboare aflîndu-le pe acestea, au rînduit a ne închina și a nu le depărta pe dînsele. Și să știi, împărate, că dacă aceasta vei ține, pentru sfintele și cinstitele icoane sînt gata să mor. Pentru că icoana lui Hristos poartă numele aceluiași sfînt cu care în trup S-a arătat și cu oamenii împreună a petrecut. Drept și sfînt lucru este a muri pentru numele Lui. Că cel ce necinstește icoana Lui, împotriva lui Hristos trimite necinstea".

Acestea auzindu-le împăratul cel fără de lege și răcnind ca un leu, a trimis slujitori și purtători de săbii în casa patriarhală, poruncind a coborî pe sfîntul de acolo în pumni și cu ocări. Coborîndu-se Sfîntul Gherman și vieții celei singuratice părtaș făcîndu-se, era jale a vedea toată cetatea înălțînd plîngere pentru el, căci se păgubea de învățătura părintelui cea curgătoare de miere. Ziua aceea nu a fost lumină, ci întuneric, tînguire, vaiete peste vaiete, după cum zice proorocul.

În aceste zile triste, păgînul Anastasie, cu mînă de păgînătate, i-a luat arhieria cu ostași, iar nu cu hotărîrea buneicredințe a lui Dumnezeu, Care toate ale Bisericii le-a dat împăraților.

Deci în aceste vremi, tiranul cuprins de eres, s-a ispitit să coboare sfînta și stăpîneasca icoană a lui Hristos Dumnezeul nostru, cea pusă deasupra ușii împărătești, care se zice sfînta Halchi (adică de aramă) și să o dea focului; care lucru l-a și făcut. Iar în vremea coborîrii, cu rîvnă dumnezeiască întărindu-se femeile cinstite și cu vitejie sărind înlăuntru și apucîndu-se de scară, iar pe surpătorul spătar aruncîndu-l și tîrîndu-l la pămînt, l-au dat morții.

Și îndată alergînd, au ajuns la casa patriarhală, lovind cu pietre pe răul credincios Anastasie și zicînd: "Prea necuratule și vrăjmașule al adevărului, pentru aceasta ai rîvnit preoția, ca să răstorni sfintele podoabe?"

Deci aceasta nesuferind-o nelegiuitul, a fugit de la fața dreptcredincioaselor femei și la tiran alergînd, l-au făcut, ca prin sabie să omoare pe femeile cele sfinte; care lucru cu adevărat s-a și făcut. Și pentru icoana lui Hristos pătimind, au luat răsplătire de la Hristos în împărăția cerurilor, împreună veselindu-se cu toate sfintele purtătoare de nevoințe.

În acea vreme Constantinopolul era în eres. Și mîhnindu-se nu puțin cei ce locuiau într-însul cu bună credință, plecînd nu puțini din patrie, s-au mutat în locurile cele dreptcredincioase. Deci într-aceste lucruri întristătoare căzînd și părinții fericitului Ștefan, căutau mîntuirea. Însă

erau ținuți vrînd să împlinească făgăduința copilului lor; și socotind că nu este cu putință ca el să petreacă în mînăstirile Bizanțului pentru tulburarea tiranului, fiind mișcați de Dumnezeu și de înger povățuindu-se - precum odinioară dumnezeiescul părinte Iosif împreună cu Născătoarea de Dumnezeu au fugit în Egipt de la fața lui Irod, ucigașul de prunci -, tot așa și aceștia împreună cu Ștefan, copilul cel de Dumnezeu cugetător, pornind din patrie și intrînd în corabie la Calcedon, au călătorit spre calea ce duce la muntele Cuviosului purtătorul de Dumnezeu, părintele nostru Axentie. Pentru că în muntele acesta mai înainte locuind marele și purtătorul de semne părintele nostru Axentie, a trimis razele minunilor sale în toată lumea, și credința a luminat-o, arătînd multă vitejie împotriva celor necredincioși Dioscor și Evtihie, la al patrulea Sinod ecumenic, ce a fost adunat în Calcedon.

Acest munte este în sînul Nicomidiei, în preajma eparhiei Bitiniei, și este foarte veselitor celor ce voiesc a se mîntui; înalt mai mult decît toate vîrfurile, rece, uscat și, ca să zic așa, atingînd de cer. Pe acest munte, dacă cineva l-ar fi numit munte al lui Dumnezeu, muntele Horeb, muntele Carmel sau muntele Sinai, ori Taborul, ori Livanul sau cetate sfîntă, ca un munte din cei ce se aflau în Ierusalim, nu ar greși deloc; căci unde este loc de mîntuire, acolo, pe drept cuvînt, este Ierusalimul cel adevărat.

Deci, în acest sfînt munte, de la Sfîntul Axentie pînă acum, părinții se închideau în peșteră și după moarte aflau raiul. Astfel, după sfîrșitul vieții dumnezeiescului părintelui nostru Axentie, Serghie, ucenicul lui, a locuit în peșteră; după acesta, al treilea purtător de semne și care în tot chipul în fapte bune a strălucit, Vendimian; apoi al patrulea, Grigorie cel înfrînat și plin de sfintele cărunteți, iar după dînsul, al cincilea, cinstitul Ioan, noul Avraam, și părtașul darului înainte vederii.

Deci, către Cuviosul Ioan aducînd Grigorie și Ana, doimea cea de Dumnezeu cugetătoare, pe cinstitul fiu Ștefan, ca pe o jertfă, l-au rugat, cerînd să-l primească și să-l învrednicească sfințitului și îngerescului chip, zicînd că este fiu al rugăciunii și că, mai înainte de naștere, încă în pîntece fiind, l-a făgăduit vieții monahicești. Iar cinstitul bătrîn, plin fiind de darul cel înainte văzător, precum mai sus am zis, și cunoscînd obiceiul bine statornicit al copilului, adică mișcările, liniștea feței și așezarea ochilor, și mai în scurt, tot sfîntul dar care era într-însul, a zis: "Să te binecuvinteze pe tine Dumnezeu, fiule, și să te facă vas de alegere". Iar părinților lui le-a zis: "Într-adevăr s-a odihnit Duhul lui Dumnezeu peste copilul acesta".

Făcîndu-se obișnuita slujire și priveghere, sosind dimineața, după obișnuita împlinire a canonului, luîndu-l pe dînsul purtătorul de Dumnezeu părintele nostru Ioan, înaintea sfintei peșteri și, învățîndu-l multe, i-a zis:

"Fericit ești, fiule Ștefan, că astăzi a doua baie o ai, cu lumina îmbrăcîndu-te și cu a doua străjuire; fericit ești, fiule, că glasul lui Hristos îl împlinești astăzi evanghelicește, lăsînd tată,

mamă, surori și toate cele ce sînt astăzi și mîine, și porți crucea Lui pe umeri, pentru ca să moștenești împărăția cerurilor. Fericit ești, fiule, că proorocește ai ales a fi în casa lui Dumnezeu, mai vîrtos decît a locui în locașurile și în cetățile ereticilor celor defăimători de creștini.

Vezi, fiule, chemarea vredniciei celei monahicești, căci nu este lupta împotriva sîngelui și a trupului, ci împotriva începătoriilor, a stăpîniilor lumii și întunericului acestui veac, împotriva duhurilor răutății pentru cele cerești, precum zice vasul alegerii Pavel. Vezi, fiule, împreună cu cine te rînduiești, să nu ai iarăși dor de părinți, ci pentru Dumnezeu, căci Acesta te-a zidit și te-a mîntuit; iar aceia care i-au iubit, i-au pierdut și i-au dat muncii, precum zice dascălul scării luminătoare. Vezi, fiule, să nu te întorci la cele ce ai lăsat, căci și aceasta s-a scris: *Nimeni, punînd mîna sa pe plug și întorcîndu-se înapoi, este îndreptat în împărăția cerurilor*".

Deci acestea învățîndu-l pe dînsul și mai multe decît acestea, apoi cerînd și luînd din mîinile lui foarfecele, l-a tuns la vîrsta de șaisprezece ani și l-a îmbrăcat în îngerescul chip. După aceasta părinții cuviosului, depărtîndu-se de munte, au ajuns acasă, lăudînd și mărind pe Dumnezeu.

Cinstitul Ștefan începu astfel nevoințele, purtînd grijă de merindele pentru fapta bună, dînd lui Dumnezeu rodul cel potrivit al fiecărei vremi. Iar împotriva lăcomiei pîntecelui rodul îi era înfrînarea și cînd îi veneau gînduri de dezmierdare trupească, iarăși înțelepciunea îl odrăslea. Iar mînia și iuțimea atît de mult le-a stăpînit, încît proorocește putem zice: "Era ca un surd, neauzind, și ca un mut, nedeschizînd gura sa, rodind dragoste și răbdare".

Și așa pe toate le-a biruit și întreitele învăluiri nălucitoare ale gîndurilor le-a surpat, pentru că postul lui era mare și rugăciunea nu înceta, fiind cu obiceiul blînd, cu gura tăcut, cu inima smerit, cu duhul umilit, cu trupul și cu sufletul curat, cu fecioria fără prihană, sărăcia cea adevărată și neagoniseala cea apostolească.

Apoi ascultarea lui era fără cîrtire și supunerea cu sîrguință, lucrarea cu răbdare și ostenelile osîrduitoare, încît se minuna de fapta lui bună în toate, purtătorul de Dumnezeu Ioan și zicea: "Fiule, încetează cu multa ajunare, pentru asprimea muntelui și pentru cumplita suflare a vînturilor ca nu cumva să ostenești la slujire". Pentru că el slujea cuviosului la cele trebuincioase și îi aducea apa de la mare depărtare de loc.

În partea dinspre miazăzi a muntelui, în loc șes și neted, unde este și cimitirul cuviosului părintelui nostru Axentie, care însuși l-a lucrat încă trăind, cînd era în munte, a făcut mînăstire

de femei sfinte, numind-o Trihinaria. Fericitul Ștefan pentru asprimea și greutatea locului sau pentru îmbrăcămintea cea vîrtoasă și aspră a hainelor, prin rugăciunile cuvioșilor părinți, în acest loc greu de umblat, precum s-a zis, cărînd apa și făcînd toată trebuința în vreme de arșiță și de iarnă, n-a îngenuncheat de oboseală niciodată, nici nu a lăsat obișnuita sa pravilă. Ci în toate zilele era bun, osîrduitor și neispitit de patimi și de diavoli. Apoi, urmînd cinstitului său învățător Ioan, nu lipsea de la dînsul, învățînd să se îngrijească de cele spre mîntuire.

Cuviosul Ioan era povățuitorul său, bărbat desăvîrșit în toate faptele cele bune și plin de darul lui Dumnezeu și de darul proorociei. Odată, ajungînd la munte preacinstitul Ștefan, a aflat pe purtătorul de Dumnezeu Ioan lîngă fereastra peșterii cu capul plecat și plîngînd amar. Cum a intrat, a făcut obișnuita metanie, dar binecuvîntare n-a luat, pentru că se tînguia părintele cu amar. Iar el gîndea, pentru ce oare va fi plîngerea părintelui?

Iar acel blînd părinte, de la Dumnezeu cunoscînd gîndurile sfîntului, ridicîndu-l pe dînsul, a zis: "Pentru tine este tînguirea mea, o, preacinstite fiule, pentru că am cunsocut că în vremea ta va crește și se va răsturna locul acesta de eresul arzătorilor de icoane, ce acum fierbe". Iar cinstitul Ștefan suspinînd din inimă, a zis cu durere: "O, părinte, poate voi pieri și eu cu păgînătatea lor, nemîntuindu-mă!" Iar Cuviosul Ioan a zis: "Ba nu, fiule, vezi că scris este: *Cela ce va răbda pînă la sfîrșit, acela se va mîntui*". Și mai înainte i-a spus lui toate cele ce erau să i se întîmple.

În anul acela, tatăl cinstitului Ștefan și-a sfîrșit viața și venind în cetate era de față la îngroparea părintelui său și după îngroparea lui, vînzînd toate averile în Constantinopol, le-a împărțit la săraci, apoi împreună cu mama sa și cu o soră - fiindcă cealaltă se tunsese în călugărie mai înainte în altă mînăstire a Bizanțului -, pornind din patrie a ajuns la sfîntul munte. Iar cinstitul Ștefan făcînd a se binecuvînta mama și sora sa de sfîntul bătrîn Ioan și a se învăța cuvîntul adevărului, le-a coborît pe dînsele în mînăstirea femeiască și numărîndu-le împreună cu sfîntă obște, el s-a făcut părinte duhovnicesc mamei sale celei trupești și surorii sale. Și după împlinirea sfîntului chip, suindu-se la munte, s-a dus la cea dintîi nevoință.

În toate lucrurile plăcute lui Dumnezeu, binepetrecînd purtătorul de Dumnezeu Ioan, a adormit în pace și de la cele de aici bine s-a mutat, după ce mult a învățat pe Sfîntul Ștefan. Iar la sfîrșit i-a zis: "Mîntuiește-te, fiule, și vezi sfîrșitul primejdiei ce vine asupra ta". Deci pentru aceasta cugetătorul de Dumnezeu Ștefan neîntristîndu-se, ci mai vîrtos veselindu-se, a bătut în toacă și a arătat adormirea părintelui.

Și era veselie de pustnici din munții cei dimprejur, din dealuri și din văi, ca niște cerbi însetați, alergînd la muntele izvorului purtătorului de Dumnezeu Axentie, ca să-l sărute pe Ioan la sfîrșit și să-l îngroape. Și astfel trupul lui cel cinstit și sfînt l-a așezat în cimitirul părinților, iar cinstitul lui suflet a fost dus în ceruri de îngerii lui Dumnezeu, spre veșnică bucurie.

Dar a merge din slavă în slavă și de la sfînt la sfînt este lucru potrivit, căci nu lipsește numărul robilor lui Dumnezeu. Căci Moisi, săvîrșindu-se, era de față Iisus al lui Navi; iar Ilie, înălțîndu-se, Elisei s-a făcut moștenitor al cojocului și al darului îndoit. În acest fel și purtătorul de Dumnezeu Ioan, de la cele de aici mutîndu-se, cinstitul Ștefan a moștenit locul și darul îndoit. Pentru că se cădea aceasta, ca cel ce a moștenit cele dintîi învățături ale lui și puțin lipsea Cuviosului Ștefan a se potrivi cu faptele cele iubitoare de Dumnezeu ale fericitului Ioan. Precum copilul moștenește cele ale tatălui său, în acest chip s-a întipărit și caracterul faptei bune a învățătorului său.

Deci acesta, locuitor al cereștii mitropolii, Sfîntul Ștefan cel desăvîrșit între monahi, care după urmare a fost al șaselea cu numărul locuitor al dumnezeieștii peșteri și de suflete mîntuitor, noul Israel, al șaselea fiind de la Adam și tată al lui Enoh, cunoscîndu-se prin asemenea bună plăcere. Pentru că și el s-a cunoscut al șaselea de prea fericitul Axentie, care, ca pe un fiu zămislind frica de Dumnezeu, după proorocul, ca pe un nou Enoh l-a născut. Iar de mutarea dascălului mîhnindu-se, gîndea ca un bun următor să împlinească nevoința învățătorului.

Și precum cei ce obișnuiesc a trece pe mare și fac îndelungată călătorie - fiindcă firea apelor nu are căi rînduite -, ci la stele luînd aminte, își fac calea lor; și precum, iarăși, cei ce umblă pe uscat, cînd voiesc a merge undeva, nu se încredințează drumurilor necunoscute, temîndu-se de rătăcire și îngrozindu-se de pîndirile tîlharilor, ci caută drumurile cele împărătești și cu multă întemeiere săvîrșesc calea; în asemenea chip a fost și prea fericitul părinte Ștefan, fiindcă voia a trece noian de viață grea și se sîrguia a călători la Ierusalim, cetatea cea de sus, ca la niște stele ce-l povățuiau de sus, căuta la învățătorii vieții celei plăcute lui Dumnezeu și la cuvioșii cinci părinți dinaintea lui, locuitori ai acelei sfinte peșteri, de la Axentie pînă la Ioan.

Și ca pe o cale împărătească și ca pe un drum mare urmînd calea cea călcată de aceștia, sîrguindu-se a se sui deasupra, s-a apropiat de o căsuță strîmtă și s-a încuiat într-o stîncă de sub pămînt la treizeci și unu de ani ai vieții sale. Apoi învățînd iubirea de liniște, a ajuns desăvîrșit, nimic cîștigînd din cele ale acestui veac. Pentru că în chipul albinei ca și într-un stup, în peștera muntelui închizîndu-se Cuviosul Ștefan, lucra mierea cea dulce a faptelor bune cu sîrguință, aducînd-o lui Dumnezeu, Împăratul tuturor.

Astfel, iscusindu-și simțirile ca să se deprindă a cunoaște pe cel bun din cel rău, a învățat a lucra apostoleasca împletire a mrejelor, adică meșteșugul pescăresc, precum și al bunei scrieri, pentru ca să nu îngreuieze pe cineva, ci mai vîrtos prin ostenelile sale să dea și celui ce are de trebuință. De toată grija pămîntească lepădîndu-se, o singură grijă avea, adică cum să placă lui Dumnezeu în rugăciuni și în posturi. Nu numai atît, ci și de toată fapta bună purtînd grijă, ca un lucrător de pămînt ales, tăia din rădăcină mărăcinii patimilor, curățind gîndurile ce se ridică la

cunoștința lui Dumnezeu, împlinind acel proorocesc glas ce zice: *Înnoiți-vă vouă înnoiri și să nu semănați peste spini*.

În aceste lucruri plăcute lui Dumnezeu iscusindu-se prea fericitul Ștefan, tuturor din aceasta se făcea arătat; căci adevărată este aceea ce s-a zis că nu poate cetatea să se ascundă, deasupra muntelui stînd. Și ce se întîmpla din petrecerea lui cea bună? Mulți aprinzîndu-se de dumnezeiasca rîvnă pentru Hristos, au alergat acolo și împreună cu dînsul se rugau ca să dobîndească sălășluirea și l-au rugat să li se facă povățuitor al vieții lor celei după Dumnezeu.

Deci deabia s-a plecat, căci îl sileau, făcîndu-se tuturor toate și învățînd a căuta fiecare, nu numai pe ale sale ci și pe ale aproapelui, ca să se mîntuiască. Acolo au mers către dînsul pînă la doisprezece frați deodată, cărora evangheliceşte poruncindu-le, după cuvintele Domnului că *Pe cel ce vine la Mine, nu-l voi scoate afară*, îi primește pe aceștia cu bucurie, ca un învățător bun de copii, îndemnîndu-i către nevoințele pustniciei. Întîi a primit pe un oarecare Marin, bărbat bun și blînd cu chipul, apoi pe un oarecare Ioan și după dînsul pe Zaharia, om iscusit în calea cea duhovnicească, între care și pe Cristofor și pe perechea satanei mușcătoare pe ascuns, pe Serghie și pe Ștefan, cel ce de la Dumnezeu s-a robit de tiranul.

Pentru care, după aceasta voi povesti și despre alți șase, ale căror nume sînt în cartea vieții. Și așa muntele s-a făcut cetate, viață de obște minunată, și a primit sfințenie, pregătindu-se cele de trebuință prin dăruirea lui Dumnezeu și prin rugăciunile cuviosului, precum și alte case trebuincioase și cele de nevoie în ele. Apoi s-a alcătuit viață de obște dreptcredincioasă, purtînd numirea Sfîntului Axentie, strămoșul Cuviosului. Iar tiranul, pornindu-se cu vrăjmășie către sfîntul, surpînd locașul acesta de tot, l-a numit dealul lui Axentie. Așa se zice de cei împreună următori ai lui pînă în ziua de astăzi.

Deci starea vieții de obște întemeindu-se cu bună cuviință, părintele nostru Ștefan lua aminte la ancora cuvîntului. Și din peștera cea de Dumnezeu zidită luminînd soborul, îi sfătuia, zicînd: "Fiilor, luați aminte de voi și de sufletele voastre și, lepădînd frica ce vine de la diavolii cei stricători de suflete sau trîndăvia, să iubiți mult pe Dumnezeu. Că dragostea către El, nu osebirea de materie sau frica cea rea, ci mărimea de suflet a așezămîntului, o face să stea, arătîndu-se îndestularea în darurile cele mici ale pustniciei voastre.

De asemenea, mîhnirea și întristarea lăsîndu-le departe, cu veselie să vă apropiați de Dumnezeu, proorocescul vers ținîndu-l în minte de-a pururea, că *a mă lipi de Dumnezeu bine îmi este, a pune în Domnul nădejdea mea.* Pentru că hrănește nădejdea precum și adevărul nu mai puțin.

Deci de vreme ce a sîrguitorilor este împărăția cerurilor, după glasul Domului, și silitorii pe dînsa o dobîndesc, așa și noi, fraților, după marele propovăduitor și dumnezeiescul Pavel, fiind lipsiți, necăjiți, rău pătimind, goi fiind, flămînzind și însetînd, în pustietăți rătăcind, în munți, în peșteri, în prăpăstiile pămîntului, să trecem scurta nemernicie a vieții noastre cea mult chinuită cu dreaptă credință, și pe aceea moștenind-o, să zicem către judecătorul cel nemitarnic: *Vezi smerenia și osteneala mea și-mi iartă toate păcatele mele.*

Cu acestea și cu multe alte cuvinte mîngîietoare luminînd prea fericitul părintele nostru Ștefan pe fiii pe care în Domnul i-a născut, în fiecare zi nu se odihnea, crescîndu-i pe dînșii în rînduiala mîntuirii.

Ajungînd pînă la douăzeci de ucenici cu numărul, pe Marin, bărbatul cel de Dumnezeu întărit, la ale economiei și la toate ale locașului l-a așezat prea fericitul întîi. Iar el punea mai aspre nevoințe pe sine, avînd dorință ca mai cu strîmtorare să se închidă, decît în strîmtoarea peșterii. Pentru că capul muntelui cu o piatră mare terminîndu-se, avea o rîpă adîncită spre partea de miazăzi în care se afla și mînăstirea și peștera cea de Dumnezeu zidită, ce este acoperită și neînviforată de vînturile cele iernatice ale Crivățului și ale Liviei.

Pe acest vîrf înconjurîndu-l preafericitul nostru părinte Ștefan, a zidit într-însul o chilie foarte mică în lungime și lățime, înălțime și adîncime, ca de un cot și jumătate înălțimea, ca de doi lungimea și spre partea de răsărit fiind o cămăruță de rugăciune, avînd înălțimea numai cît putea să stea. Iar cealaltă toată voind a se acoperi de acoperămîntul cerului, a lăsat-o descoperită. Pe această mică chilie a făcut-o strîmtă și înfricoșată, încît cei ce o vedeau ziceau că este ca un mormînt, iar nu locuință de odihnă.

Și să nu socotească cineva din cei prihănitori că aceasta o făcea mai mult decît părinții cei mai dinainte, pentru că învăța nevoințele cele plăcute lui Dumnezeu ale Cuviosului Axentie, iar el era ca un nou Elisei care a primit cojocul lui Ilie în muntele Carmelului; de aceea a voit a face întocmai ca purtătorul de Dumnezeu Axentie. Și era mai presus de ceilalți părinți, căci avea mai tînără vîrstă, fiind de patruzeci și doi de ani atunci cînd s-a mutat în vîrful muntelui.

Ucenicii lui necunoscînd pentru ce s-a făcut o asemenea zidire, Cuviosul Ștefan a chemat la miezul nopții pe Marin, cel de Dumnezeu întărit și acestuia povestindu-i scopul, ca unui fiu iubit, împreună cu dînsul, ieșind din peșteră, au intrat în acea înfricoșată locuință cu chip de mormînt. Iar dimineață, după cîntarea de psalmi, toți frații, după obicei, punînd metanie înaintea ușii peșterii ca să-i binecuvinteze sfîntul, glasul părintelui celui milostiv ce se auzea în fiecare zi, nu mai răsuna în urechile lor cele ascultătoare. Nedumerindu-se ei, după multă vreme sculîndu-se și în peșteră sărind, nu era acolo cel căutat. Și părîndu-li-se că au pierdut pe părintele lor, apoi mîinile la gură punîndu-le și, arătînd cu degetul, ziceau: "Oile toate fiind de față, păstorul cum lipsește?"

Pornind pe calea cea de la vale, se duceau vărsînd lacrimi și cu pumnii în piept se băteau, ca unii ce au pierdut pe părintele lor. Iar părintele, simțind întristarea lor cea dureroasă, cu glas blînd și dulce îi chema cu grăbire la vale. Și ei, ca niște pești ce aleargă după rîmă din aruncarea undiței, auzind glas, deodată s-au întors și către dînsul alergînd și încă purtînd pe obraz rămășițele plînsului, cu tînguire și cu suspinare ziceau către dînsul: "De ce te-ai dat la aspre și aducătoare de moarte nevoințe, cinstite părinte?" Iar Cuviosul a răspuns către dînșii, zicînd: *Fiilor, strîmtă și cu necazuri este calea ce duce la viață și puțini sînt cei ce o află pe dînsa.*

Și îndată, acest cuvînt auzindu-l, s-au liniștit, rugîndu-l ca măcar să acopere chilia lui. Iar el a zis că se îndestulează a se acoperi cu acoperămîntul porților cerului. Acolo petrecea, vara arzîndu-se și iarna înghețînd; iar sub îmbrăcăminte avea trupul încins cu fiare și de la umeri pînă la mijloc era înconjurat cu altă cingătoare de fier pironit de amîndouă părțile și pe sub brațe cu altă cingătoare de fier. Îmbrăcămintea o avea din piele și chiar sfîntul culion și analavul cel purtător de cruci, asemenea și sfințita mantie a chipului monahicesc. Iar pentru odihnă avea numai o rogojină, după chipul purtătorului de Dumnezeu Ioan, care a fost învățătorul lui.

Deci în aceste sporiri petrecînd neprihănitul părinte, nu era cu putință a se ascunde, precum mai înainte s-a zis, fiind el cetate pusă pe muntele cel mare și dreptcredincios. Pentru aceea s-a arătat vestit luminător al tuturor, mai ales al dreptcredincioșilor care locuiau în împărăteasca cetate. Și mulți către dînsul venind în munte pentru folosul lor, numai din vederea cea cuviincioasă folosindu-se, iarăși se întorceau acasă, lăudînd și preamărind pe Dumnezeu; între care era și o femeie din cele dreptcredincioase cu duhul și bogată, suferind văduvia.

Aceea, auzind în fiecare zi de la toți despre dumnezeiasca nevoință a cinstitului părintelui nostru Ștefan, și uitînd de slăbiciunea femeilor, a pornit întrebînd și a ajuns la dealul sfințitului păstor. Apoi aproape de chilia cuviosului fiind, se ruga să dobîndească binecuvîntare. Iar părintele săvîrșind rugăciunea, ea s-a sculat plîngînd și a spus sfîntului toate ale sale și văduvia și nerodirea de fii și că, dorind să dobîndească monahicească viață, caută a se mîntui. Dar iubitorul de Dumnezeu părinte învățînd-o pe dînsa cu cuvinte duhovnicești și cele pentru mîntuire rînduindu-i, a eliberat-o, zicînd: "Vezi, femeie, cui te făgăduiești, ca nu cumva să te ajungă moartea, mai înainte de a împlini făgăduința".

Cinstita femeie, punînd în suflet cuvintele purtătorului de Dumnezeu părinte, precum ceara primește închipuirea peceții, așa neclintit îl păstra. Și ajungînd la limanul corăbiilor Calcedonului, a înotat către patrie înapoi și toate averile sale vînzîndu-le în Constantinopol și împărțindu-le săracilor cele mai multe, temîndu-se de moartea sufletului, după cuvîntul cinstitului părinte, se sîrguia să împlinească făgăduința.

La urmă, pornind de la a sa cetate, a lăsat, după Evanghelie, părinți, cunoscuți, prieteni, rudenii și vecini și crucea lui Hristos ridicînd, s-a suit în minunatul munte, aducînd aur la Cuviosul, ca să se împartă de dînsul mai bine. Iar în preajma chiliei punînd obișnuita metanie, a zis: "Binecuvintează, părinte". Sfîntul cu asprime i-a răspuns: "Mîntuitorul, prin Evanghelie luminat spune, că *cine nu se va lepăda de toate avuțiile sale, nu poate să fie ucenic al Meu*. Pentru ce tu porți încă rămășițele lumii împrejur?"

Iar femeia, spăimîntată pentru darul cel înainte-văzător al părintelui și de mustrarea cea cu asprime, cu rușinea cea cuviincioasă femeilor, a zis către dînsul: "Nu fiind ținută de dorul cel stricăcios am adus aici acest aur, cinstite părinte, ci ca prin mîinile tale cele cuvioase, să se împartă mai bine pentru sufletul meu cel înfocat".

Dar iubitorul de Dumnezeu părinte a zis: "Scînteile greșelilor celor străine nu voiesc a le face cenușă cu mîinile mele, ca nu cumva din nebăgare de seamă, vreuna arzîndu-se pe ascuns dintr-însele, mare văpaie sufletului meu să fie, precum au pătimit unii pentru aceasta; ci cei ce seamănă, să și secere!" Iar femeia zise: "Și ce îmi poruncești, părinte?"

Preamilostivul părinte, dacă a auzit, precum s-a zis mai înainte, că ea a lăsat ale sale desăvîrșit și n-a voit a se întoarce în patrie, i-a poruncit să împartă aurul cu ale sale mîini. Și așa, spălînd-o pe dînsa de întinăciunea acestei vieți, i-a dat sfîntul chip monahicesc, schimbîndu-i numele în Ana. Și s-a făcut părintele ei în Domnul. Apoi îndată a trimis-o pe ea la mînăstirea cea de jos, dînd-o sfintei și cuvioasei maici proiestoase a acelui locaș, mult rugînd pe acea cinstită femeie a o sfătui pentru mîntuirea sufletului.

Dar cred că a ajuns acum vremea ce mă îndeamnă a povesti și despre pătimitoarele lui lupte. Însă eu, fiind împins de știința mea, mă ispitesc a tăcea, ca cel ce nu ajung să povestesc mărimea faptei, fiindcă sînt sărac de cuvînt și de fapte. Pentru că cu neputința acestora obișnuiesc a judeca lucrurile, cei ce nu caută la adevăr, ci la iscusința cuvintelor voiesc a lua aminte, precum fac cei ce alcătuiesc basme. Însă îndrăznesc în urma celor ce mă îndeamnă, bizuindu-mă dumnezeiescului mucenic.

Și cu rugăciunile celor ce mă îndeamnă la aceasta, cu putință este a mi se dărui lesne călătoria. Și să-mi fie mie în minte versuirea aceea a lui David împotriva eresului celor de noi lucruri, de creștini defăimători și de icoane arzători; *de multe ori s-a luptat cu mine vrăjmașul din tinerețele mele*. Și iarăși zice mai pe urmă: *Să zică dar Israil, de multe ori s-a luptat cu mine din tinerețele mele și nu m-a biruit.*

Aceasta însă la Israil cel trupesc pe care egiptenii l-au robit, nu se va potrivi niciodată, că cei de alt neam de multe ori l-au biruit și babilonienii robindu-l l-au dus departe. Apoi i-au supus macedonenii cu cruzime și cu amar, iar romanii mai pe urmă i-au dat pierzării. Apoi risipiți și strămutați prin toată lumea i-au arătat, "curtea lor făcînd-o pustie" iar spinarea lor totdeauna, după cuvîntul proorocului, gîrbovind-o.

Dar Israelul lui Dumnezeu cel nou ales, care cu adevărat vede pe Dumnezeu și cu față descoperită Domnului strălucește, cu alte vorbe zic, turma cea numită cu numele lui Hristos, al cărui chip este Iacob, care s-a numit pe urmă Israil; care pe cel mai bătrîn, ca pe un neiscusit dîndu-l în lături și întîia binecuvîntare părintească a luat-o, cu cuviință ar fi putut zice: *De multe ori s-a luptat cu mine vrăjmașul din tinerețele mele și nu m-a biruit*. Pentru că îndată s-au ridicat asupra lui nenumărate cete de vrăjmași, dar nu l-au biruit și a lor neputință a mustrat-o.

Întîi iudeii au dat război turmei Mîntuitorului nostru și cu a lor armă s-au rănit, căci prin crucea cea de dînșii înfiptă, Păstorul cel bun i-a izgonit ca pe niște lupi de la oi. Iar după aceștia slujitorii idolilor care s-au rușinat de apărătorii adevărului, și după aceștia Simon și ucenicii cei de sub dînsul, Menandros și Kedron, apoi Marchion și Valentin. Și după dînșii Cherint și Satornic, Vasilid și Carpocrat, Marcu și Tatian, Montan și Vardisan, Artemon și Navat, Sabelie și Nepon; Pavel și Maniheu, Fotinos și Marcel și cei după aceia, Arie, Aetie, Evnomie, Macedonie, Maxim, Nestorie - vidra cea cu multe capete -, Evtihie și Dioscor, Zosim, Apolinarie, Origen, Petru ticălosul, Teodosie, Iacov, Iulian, Zinon, Serghie, Pir, Chir, Macaris, Onorie și răucredinciosul Mohamed și oricare altul pe care, omenește, l-am uitat.

Pentru că mă va lăsa pe mine ziua, numărînd pe apărătorii și începătorii păgînătății, a căror pomenire vremea a prăpădit-o. Și aceștia toți deodată, apostoleștilor propovăduiri dînd război, Sfinții Părinți i-au izgonit după cuviință din Biserică. Și a petrecut în pașnică stare Biserica, care totdeauna a fost în război și de cele mai multe ori a biruit.

Deci, tatăl vicleniei și aflătorul răutății, diavolul, care niciodată nu încetează a da război omului celui zidit după chipul lui Dumnezeu, văzînd turma Domnului că biruiește cu înlesnire pe vrăjmașii cei arătați, a socotit să aprindă văpaia războiului. Și aflînd unealtă vrednică de a sa lucrare, pe un bărbat care se socotea că va face multe minuni cu descîntece vrăjitorești și va putea amăgi pe oamenii care se înspăimîntă de unele ca acestea, avînd neamul din pămîntul sirienesc; această fiară cu numele de leu, precum mai înainte s-a scris, întîi se aprinde împotriva închinării sfintelor icoane.

Acest eretic arătîndu-se de patriarhul Gherman, apărătorul adevărului, precum și mai înainte s-a zis, nici atunci dușmanul de obște al oamenilor n-a încetat. Dar el, lăsîndu-și viața și făcîndu-se cheltuială viermelui celui fără de sfîrșit și focului celui veșnic, s-a ridicat în locul lui

necurata odraslă a lui, zic de Constantin, cum s-ar fi putut zice din Ahaz pe Ahav și din Arhelau pe Irod cel prea rău, robul desfrînării și ucigașul Mergătorului Înainte.

Deci, copacul acelei rele rădăcini mai amare roduri odrăslind, și adunînd otrăvi de multe feluri vătămătoare sufletului său, a pierdut și a ars toate chipurile sfintelor icoane. Iar după ce s-au dat înapoi de către tăinuitorii dreptcredincioși ai chipului monahicesc, s-a dat împotriva lor războiul. Și chip al întunericului fiind acest împărat, cu suflet întunecat, pe cei dreptcredincioși i-a numit închinători de idoli, pentru închinăciunea cea către cinstitele icoane.

Și pe tot poporul cel de sub dînsul adunîndu-l tiranul, l-a făcut a se jura - punîndu-se înainte de viață făcătorul Trup și Sînge al lui Hristos și Sfînta Cruce pe care Hristos Dumnezeu Și-a întins mîinile pentru noi, precum și Sfintele și prea curatele Evanghelii, prin care Hristos ne poruncește să nu ne jurăm nicidecum -, apoi să zică că nu se vor închina la sfînta icoană, ci pe aceasta o vor chema idol și nici nu se vor împărtăși de la Patriarh și nicidecum bună ziua nu-i vor da lui. Iar dacă ar afla pe vreun călugăr cu haine smerite îmbrăcat, pe acesta ocărîndu-l, să-l lovească cu pietre.

O, ce batjocură! Aflînd unealtă de un nărav și de un glas, și nu numai atît, ci și de un nume și de un cuget, ca și cum după Scriptură s-ar zice Valac, a chemat pe Valaam, pe Ianis și pe Iamvris. Apoi nu cu hotărîrea lui Dumnezeu și a preoților, ci cu vicleșug amîndoi în amvon suindu-se, se îmbracă de mîinile împăratului Constantin cel nesfințit, cu mantie și cu omofor, omul cel nevrednic de patriarh al Bisericii, însuși tiranul împărat grăind *Axios*, adică vrednic este.

O, ce nevrednicie! Purtătorul de pavăză împărat, fiind călcător de cele sfințite, cel ce a avut trei femei cu nelegiuire, se așează în fruntea Bisericii! Cine a auzit una ca aceasta cîndva din veac, sau a văzut sau a povestit? Cu adevărat nimeni. Nici chiar în slujbele elinilor și la păgîni nu s-a arătat una ca aceasta. Acum s-a împlinit cuvîntul proorocului: *Poporul ca un preot și nimeni nu era care sfințea și care se sfințea*.

Deci, această necurată pereche, împăratul și patriarhul pus de el, fiind eretici, trimiteau scrisori în fiecare eparhie către începătorii de satrapi, ca împreună cu episcopii să vină la împărăteasca cetate Constantinopol, pentru ca să se facă sinod împotriva sfintelor și cinstitelor icoane. Atunci se vedea în fiecare latură și cetate tînguire peste tînguire din partea celor dreptcredincioși. Iar din partea celor păgîni icoanele cele sfințite fiind călcate, vasele prefăcîndu-se, bisericile săpîndu-se și cu cenușă însemnîndu-se, ca unele care aveau sfințite icoane.

Și unde se aflau cinstitele icoane ale lui Hristos sau ale Născătoarei de Dumnezeu sau ale sfinților, li se dădeau foc, sau se îngropau, sau se văruiau. Unele erau aruncate prin locuri noroioase, altele în mare, altele în foc, iar altele erau tăiate și sfărîmate cu topoarele de răucredincioșii luptători împotriva sfintelor icoane. Iar unde se aflau copaci, păsări sau dobitoace necuvîntătoare și mai ales hățuri de cai satanicești și vînători, priveliști ori alergări de cai rău zugrăvite, acestea cu cinste le lăsau.

Atunci era drept a se zice: "Vai mie! că a pierit cel cucernic de pe pămînt și nu este cel ce face bine între oameni; căci cu secure și cu bardă a surpat ușile Bisericii lui Dumnezeu și cu foc a ars sfințitorul lui. Iar ușă se zice icoana, căci deschide mintea noastră cea zidită după Dumnezeu, către asemănarea cea dinăuntru a chipului celui dintîi. Precum oarecare uși, purtînd încuietori și peceți, din cele de afară cele se asemuiesc dinlăuntru, prin întemeierea peceților, așa și închipuirea icoanelor, ca pe niște peceți arătînd prescrierile și pe arătări ca pe niște încuietori, prin cele materialnice însemnează tainic cele gîndite.

Căci nu materiei slujim, închinîndu-ne acesteia - să nu fie -, ci gînditor prin cele simțite, de însăși pricinile ne apropiem, precum la Cruce și la sfințita Evanghelie, la moaște de sfînt și la tot ce este în Biserică închinat, în aceasta împlinind acest glas părintesc al lui Vasile, arătătorul de cele cerești, *căci cinstea icoanei trece la chipul cel dintîi*". Dar să ne întoarcem la ceea ce ne stă înainte.

În aceste dureroase lucruri fiind împărțită Biserica lui Hristos, cei mai aleși dintre monahi care se țineau de dreapta credință, din părțile Europei, ale Bizanțului, ale Tiniei și ai eparhiei Bitiniei și cei ce petreceau în peșteri și cei ce aveau locașuri în munți în părțile Prusiei, toți împreună mergînd la muntele purtătorului de Dumnezeu Axentie, s-au apropiat ca de un povățuitor și doritor de mîntuire, la prea fericitul Ștefan, rugîndu-l pe dînsul să li se facă sfeșnic de mîntuire.

Deci, l-au aflat pe dînsul cuprins de mîhnire și de lacrimi, pentru eresul cel făcător de lucruri noi și au zis către dînsul: "Spune, părinte, cele cuviincioase, pentru că plînge gîndul nostru și ne-am cufundat în nedumerire, ca nu cumva frica cea omenească să vîndă dreapta credință a sufletului, că partea lui este a se teme de moarte".

Iar fericitul Ștefan, auzind mulțimea părinților și acea îngerească căruntețe, a zis:

"O, părinți cinstiți și frați, nimic nu este mai tare decît socoteala cea dreaptă și nimic mai puternic decît sufletul ce nu voiește a sluji răutății; care lucru sînt încredințat că se păzește de către frăția voastră și pentru aceasta vă veți face ai mei sfetnici și veți lua binecuvîntare. Căci

văd înconjurată cu cruzime și cu amărăciune mireasa Domnului, Biserica, de vicleanul, ucigașul și iubitorul de război satana, care a lucrat ceea ce s-a întîmplat asupra Bisericii lui Dumnezeu pentru icoana Lui cea cu chip de trup și care, de la începutul zidirii a dat război firii noastre și zavistuind petrecerea noastră cea din rai, ne-a făcut să lepădăm dumnezeiasca lege.

Iar acum iarăși cinstitul trup al Bisericii se ispitește a-l strica și face a se dezbina mădularele, unele împotriva altora și război neîmpăcat s-a ridicat pentru că a pornit pe unul împotriva altuia prin eresul ce a tulburat mulțimea. Astfel de luptă a aprins vicleanul diavol între oameni, sîrguindu-se a porni pe unii împotriva altora și a-i abate din calea cea dreaptă.

Astfel vrăjmașul Bisericii care a semănat neghinele se bucură și joacă văzînd reaua meșteșugire printr-acest tiran împărat. El se desfătează în primejdiile noastre, aduce din toate părțile materie la văpaia războiului și pe ale sale cete împreună ridicîndu-le - pe elini, pe iudei, pe sirieni și adunările ereticilor -, ca să facă priveliște mare din toate părțile, făcîndu-și veselie și plăcere din greutățile noastre. Și se poate vedea grăind împotriva noastră cei ce beau vin. Pentru că în ospețele lor, prin porunca puiului de leu, Constantin Copronim, ereticul împărat, cugetă împotriva noastră și ne batjocoresc.

Pentru aceasta fiii Sionului cei cinstiți, fiind mai presus decît aurul, s-au socotit ca niște vase de lut, lucururi de mîini de olari. Ne-am făcut de rîs la tot poporul, sîntem cîntare lor toate ziua. Pentru că a întunecat în iuțimea Sa Domnul pe fiica Sionului și a surpat din cer slava lui Israil și nu și-a adus aminte de așternutul picioarelor Sale, din ziua iuțimii Sale. Căci a păcătuit Ierusalimul (creștinătatea).

Pentru aceasta ochii mei varsă lacrimi, căci s-a depărtat de la mine cel ce mă mîngîie pe mine și strig către cel ce bate și vindecă: *Miluiește-ne pe noi, Doamne, miluiește-ne pe noi, că prea mult ne-am umplut de defăimare, prea mult s-a umplut sufeltul nostru de ocară* și o dă pe dînsa dușmanilor celor ce sînt îndestulați în vremea cea de acum și celor mîndri, prihănitori de creștini. Pentru că au ocărît turma Ta cea de un neam cu tine, numindu-ne pe noi închinători de idoli și pe Biserica Ta au numit-o idolatrie. Ci înnoiește-ne pe noi ca pe o mîncare de dimineață. Înmulțească-se credința Ta în dimineți, căci multe sînt suspinele noastre și inima noastră a slăbit, căci ai surpat gardul nostru și ne culeg pe noi toți cei ce trec pe cale, ne-a vătămat pe noi porcul din pădure.

Acest pui de leu ne-a mușcat și ca un porc sălbatic ne-a păscut pe noi. Doamne, Dumnezeul puterilor, întoarce-Te și cercetează această vie și o desăvîrșește pe ea, pe care a sădit-o dreapta Ta și pe Fiul Omului pe Care L-ai întărit. Însă, plîngînd, tînguindu-mă și jelindu-mă pentru negura care zace peste păstori și peste turmă și Dumnezeului meu rugîndu-mă să risipească negura, iar raza cea mai dinainte a dreptei credințe și închinăciunea sfintelor și cinstitelor icoane să o așeze la starea cea dintîi, am uitat făgăduința.

Am întins și tînguirea și de-abia acum mi-am adus aminte, aflînd în rugăciune pe Fiul Omului pe Care L-ai întărit și mîntuirea noastră ai lucrat-o printr-Însul, Atotfăcătorul, pe a Cărui dumnezeiească închipuire acești grăitori de tulburare au dat-o focului. Dar cu foc îi va mistui pe dînșii Domnul și va pieri pomenirea lor împreună cu toți cei ce nădăjduiesc spre dînșii, că Dumnezeu este Dumnezeul răsplătirilor și nu va tăcea pentru hulirea Bisericii Sale".

Acestea vorbind prea fericitul părintele nostru Ștefan sfinției adunări a monahilor, și toți vărsînd lacrimi, bătîndu-se în piept și din adînc suspinînd, părintele a zis: "Trei fiind ținuturile noastre care nu s-au împărtășit cu acest eres, la acestea vă sfătuiesc a alerga". Pentru că nu a rămas alt loc care este sub stăpînirea balaurului, nesupus glasului său celui deșert. Iar ei au zis: "Unde sînt oare aceste părți, părinte?" El le-a răspuns: "Cele de cealaltă parte a Pontului Euxinului (Marea Neagră), care sînt părțile Sciției, ale Goției și părțile Romei și ale Liviei.

Și ce se cuvine a zice, pentru întîi șezătorii Romei, ai Antiohiei, ai Ierusalimului și ai Alexandriei, care, nu numai au urît și au blestemat necurata dogmă a arzătorilor de icoane, ci și prin scrisori n-au încetat a ocărî pe păgînul împărat, care s-a plecat către aceasta, numindu-l depărtat și începător de eres; între aceștia este preacinstitul și preaînțeleptul Ioan Damaschin preotul, care s-a numit de tiranul acesta cîine, iar noi îl numim cuvios și purtător de Dumnezeu.

Acesta n-a încetat a-i scrie și a-l numi făcător de rele, arzător de icoane și urîtor de sfinți; iar pe episcopii cei de sub dînsul i-a numit întunecați și robi ai pîntecelui. Mai ales pe iubitorii de lupte, alergătorii de cai și pe iubitorii de priveliști, pe Pastila, pe Tricacav, pe Nicolait și pe Atzipie, iubitorul de diavoli, ca pe niște noi Oriv, Ziv, Zivie, Salmana și Datan, și pe cei de sub dînșii, ca pe adunarea lui Aviron i-a numit.

Acestea grăind Cuviosul Ștefan și alte multe cuvinte de suflet folositoare, părinții, făcînd rugăciune tînguitoare și mai pe urmă pregătindu-se de plecare și pe sfîntul sărutîndu-l, s-au dus către locurile cele mîntuitoare, nu de mucenicie temîndu-se, ci de vicleșugul tiranului, avînd frică de neiscusința lor, căci nu este lucru puțin neiscusința. Iar cel cernut în lucruri este mai lămurit, precum se lămurește aurul în cuptor. Și se putea vedea Bizanțul dezbrăcîndu-se de cinul monahicesc și de chipul nazarienesc. Unul mergea către Marea Neagră, iar altul la Cipru; altul gîndea a se duce către Roma și așa înstrăinîndu-se de ale lor mînăstiri, erau străini și fugari.

Iar tiranul împărat, săpînd cinstita biserică a Preacuratei Născătoare de Dumnezeu cea din Vlaherna, care mai înainte era împodobită pe pereți cu tot felul de icoane, de la întruparea lui Hristos, Dumnezeu, pînă la tot felul de minuni și pînă la înălțarea Lui, precum și Pogorîrea Sfîntului Duh. Și așa răzuind toate icoanele tainice ale lui Hristos, a zugrăvit pe pereți copaci și păsări de tot felul, animale și alte închipuiri cu frunze de iederă, cocori, corbi și păuni.

Și dacă cineva dintre cei de un cuget cu împăratul socotesc că eu îl necinstesc, să meargă la această biserică și, încredințîndu-se că sînt adevărate, împreună cu sfințitul prooroc David să zică: *"Dumnezeule, venit-au neamurile în moștenirea Ta, defăimat-au Biserica Ta cea sfîntă; pus-au Ierusalimul cel gîndit. Biserica Ta ca o păzitoare de poame, trupurile cuvioșilor Tăi* mucenici și monahi, cinstitele moaște le-au dat fiarelor, focului și fundului mării".

Deci, în această prea cinstită biserică, pierzătorul împărat șezînd împreună cu cel de un nume vînzător al turmei lui Hristos și cu cei de sub dînsul robi ai pîntecelui, episcopi eretici au ținut sinodul cel necurat și vrăjmaș al lui Dumnezeu. Și a fost adunat acest sinod de luptătorii împotriva sfintelor icoane, în anul 754, după nașterea lui Hristos, în al paisprezecelea an al împărăției lui Copronim; și era numărul episcopilor Răsăritului, celor ce se adunaseră, 338, iar patriarh nici unul nu era, fără numai Constantin mincinosul patriarh al Constantinopolului, ereticul și cel de un gînd cu împăratul, numind cinstitele icoane idoli de chipuri cioplite.

După multe vorbe și pricini, împăratul a silit pe toți episcopii ca să se supună voii lui, la acea hulă împotriva lui Dumnezeu. Pentru că mulți dintre dînșii, deși vedeau luminos rătăcirea împăratului și a patriarhului și năpăstuirea Bisericii, însă nu îndrăzneau a zice nimic împotrivă, temîndu-se de mînia împăratului și a patriarhului și de nevoia care se făcea celor dreptcredincioși.

Deci, se plecau la credința cea rea, de care mai pe urmă, la sinodul cel adevărat al șaptelea, ce s-a făcut în împărăția lui Constantin cel tînăr și a maicii sale Irina, s-au lepădat și cu pocăință mărturisindu-se, s-au întors către buna credință; dar atunci, la acel sinod eretic au urmat împăratului și patriarhului.

Aceste dogme rău credincioase și urîte de Dumnezeu, au fost așezate atunci acolo astfel: Întîi, ca sfintele icoane să fie de toți numite idoli; al doilea, toți cei ce se închină icoanelor să fie anatema. Mai întîi pe Gherman, care fusese patriarh, l-a anatemizat, slujitor de lemne numindu-l. Ereticii cei fărădelege, singuri ei fiind anatemizați, au afurisit pe omul cel sfînt și drept. Dar Dumnezeu l-a binecuvîntat pe dînsul, încît s-a împlinit Scriptura care zice: *Aceia vor blestema iar Tu vei binecuvînta*.

Al treilea, au hotărît ereticii ca fiecare să mărturisească că, nu numai sfinții după moartea lor, ci nici Maica lui Dumnezeu nu poate să ne ajute nimic cu mijlocirea sa; al patrulea, ca nimeni să nu îndrăznească a numi sfinți pe Apostoli sau pe mărturisitori, pe fecioare și pe toți cei care au plăcut lui Dumnezeu. La sfîrșit s-a zis ca să fie sinodul acela numărat cu cele șase sinoade care fuseseră mai înainte și să se numească sinodul al șaptelea a toată lumea, iar cel care nu va primi sinodul acela, să fie anatema ca Arie, ca Nestorie, ca Evtihie, ca Sever, și ca

Dioscor. Se înfiorează oasele mele și rărunchii inimii mele simt durere, precum zice Elifaz, o! pricepuți și credincioși ascultători, cînd numai le-aş cugeta în pomenire pe cele făcute atunci. O, ce orbire a vrăjmaşului. O, ce hulă! O, ce schimbare în cel mai rău! Cum voi înțelege, Hristoase, nemărginita Ta răbdare!

Cea mai de pe urmă faptă și cît toate mai rea, necurații aceia și nesfințiți babilonieni, care au stricat via lui Hristos, pentru care s-a scris: *Ieșit-a fărădelege de la preoții Babilonului și păstori mulți au stricat via Mea*; cei ce au rătăcit cărările pe pămînt, după cum zice paremia, și au adunat cu mîinile nerodire; cei ce între sfînt și între necurat nu au deosebit, ci în mijlocul jertfelnicului de tînguire au lucrat. Aceștia sculîndu-se împreună cu tot poporul și mîinile la înălțime ridicîndu-le, au strigat ticăloșii într-un glas și au zis: "Astăzi este mîntuirea lumii, căci tu, împărate, ne-ai izbăvit pe noi de idoli". O, glas dureros!

Atunci cerul s-a întunecat și pămîntul împreună s-a clătit, văzduhul s-a făcut necurat și toți cei de acolo s-au înstrăinat de Dumnezeu. Pentru că, dacă acest întîi începător al păgînătății este pricinuitor al surpării idolilor, apoi deșartă s-a făcut întruparea lui Hristos și zadarnică învățătura Apostolilor.

Și dacă, precum voi ziceți, acesta este izbăvitorul de închinarea făpturilor și de blestemul idolilor, care de voi se numește al treisprezecelea apostol; și dacă nu în Hristos, după glasul lui Pavel, propovăduitorul de Dumnezeu, nici în Treime nu vă botezați, ci, ca să zic ceva de rîs, pentru obraznica voastră nebunie, vă botezați în Pastila, în Tricacav și în Cavalon, în învățătorii lui și ai voștri, care au lăsat Treimea cea mai presus de lumină și prea cinstita dogmă din Biserica Sa. Aceste bîrfeli lăsîndu-le, vremea cerînd, acum mergem către ceea ce ne stă înainte, întorcîndu-ne să vorbim despre fericitul Ștefan.

Acestea astfel săvîrșindu-se și toată gura mărturisind cele despre Sfîntul părintele nostru Ștefan, iar tiranul înștiințîndu-se, a chemat un cuvîntător dintre cei slăviți, Meghistani ai lui și iscusit în a grăi și a auzi, cu numele Calist, iar cu vrednicia de patriciu. dar și la eresul lui desăvîrșit fiind învățat, l-a trimis pe dînsul, zicînd: "Mergi la dealul lui Axentie și pe unul cu numele Ștefan, care este sălășluit acolo, fiind de un chip cu ceata nepomeniților, pe acesta să-l pleci a iscăli la sinod, zicîndu-i: "Fiind mișcați de prietenia către tine, pentru cucernicia vieții tale, dreptcredincioșii și preamăriții noștri împărați, Constantin și Leon, poruncesc să te iscălești în hotărîrea preamăritului nostru sinod". Dîndu-i finice, smochine și altele care sînt îndemînatice pentru hrana pustnicului; pentru că știa și însuși tiranul împărat despre petrecerea Cuviosului cea înfrînată și plăcută lui Dumnezeu.

Calist îndată mergînd la munte, i-a adus sfîntului părinte vestea aceea, sfătuindu-l preaînrăutățitul să iscălească și să laude hotărîrea împăraților. Iar cinstitul Ștefan, cel asemenea

celui dintîi dintre mucenici, ca unul ce mai înainte vedea de-a dreapta sa de-a pururea pe Dumnezeu și nu se clintea în orice fel de socoteală ereticească, a zis către patriciu:

"Ia aminte, domnule patriciu, fiindcă este judecată eretică hotărîrea acestui sinod de mincinoasă adunare, eu, Ștefan nu iscălesc, nici amarul dulce nu-l numesc, ca să nu trag asupră-mi vaietul proorocului. Și pe lîngă aceasta, voiesc a muri pentru închinăciunea sfintelor icoane, neavînd nici o grijă de împăratul cel începător de eres, care a îndrăznit să se lepede".

Apoi a zis: "Înțelege dar, că-mi voi vărsa sîngele pentru icoana lui Hristos. Iar mîncările cele trimise de dînsul întoarce-i-le înapoi, căci untdelemnul păcătosului nu trebuie să ungă capul meu și din mîncările ereticului să nu se îndulcească gîtlejul meu".

Acestea auzindu-le boierul acela și întorcîndu-se iarăși, a ajuns la palat și arătate le-a făcut pe toate împăratului care l-a trimis. Iar el, răcnind de mînie ca un leu, și mare strigare ieșind din sufletul său cel aprins, îndată a trimis slujitori și ostași purtători de paveze, împreună cu Calist patriciul, pe care îl trimisese mai înainte să meargă la munte și îndată să ridice pe sfîntul din chilie.

Apoi a poruncit să-l păzească în mînăstirea cea de jos, pînă ce îl va judeca. Iar el mergînd la munte și ajungînd la mînăstire, ca niște fiare săltînd, cu lovituri de picioare băteau în uși și sărind în sfînta peșteră au scos afară pe sfîntul, ca dintr-o cămară duhovnicească, tîrîndu-l afară. Căci din multă înfrînare și din prea strîmta locuință, pulpele picioarelor lui fiind slăbite, nu putea a se mișca.

Acei bărbați purtători de paveze, văzînd lucrul minunat al părintelui și multă milostivire arătînd spre sfîntul pentru vederea cea de spaimă, înjugîndu-se doi și pe umerele lor punînd mîinile cuviosului, iar cu mîinile lor genunchii odihnindu-i, l-au dus în cimitirul Sfîntului Axentie, în care închizînd pe sfîntul împreună cu obștea monahilor cea de Dumnezeu întărită, care era împreună cu dînsul, așteptau hotărîrea împăratului. Iar Sfîntul Ștefan n-a încetat cîntînd înăuntru cu obștea sa: "Preacuratului Tău chip ne închinăm, Bunule..." și celelalte.

După aceasta a cîntat și slava: "În tîlharii gîndurilor mele căzînd, m-am prădat eu ticălosul, de minte...", și celelalte ale stihului. Iar păzitorii cei dinaintea ușilor, auzind acestea cîntîndu-se de dînșii, mișcîndu-și capetele, unii către alții, ziceau: "Vai nouă, că pe drept sîntem socotiți ca niște tîlhari de către niște monahi, care cu nimic nu ne-au nedreptățit, dar ei rău pătimesc".

Trecînd șase zile, fără de hrană au petrecut cei ce erau închiși, împreună cu sfîntul. Și în ziua a șaptea a venit de la tiranul împărat un alt boier ca să așeze pe sfîntul în mînăstirea sa, fiindcă avea război împotriva sciților. Iar oastea aceea, cerînd binecuvîntare de la sfîntul, a mers în cetatea cea împărătească, și împreună cu împăratul s-au luptat împotriva sciților.

Prea răul Calist, luînd pe unul din ucenicii Cuviosului, deosebit dîndu-i aur și făgăduindu-i încă și mai mult, a înduplecat pe ticălosul acela ca să se facă al doilea Iuda, și împotriva învățătorului său să se într-armeze. Iar Serghie, căci acesta era numele ucenicului aceluia, fiul fărădelegii, al doilea Iscariotean și moștenitor al spînzurării, prin aurul cel viclean îmbrăcîndu-se în satană, de atunci n-a încetat pe ascuns sfătuindu-se împotriva cinstitului părinte. Deci, despărțindu-se de sfințitul staul și alergînd către începătorul de vameși și strîngătorul de bir al Nicomidiei, Avlicalam cu numele, se face de o socoteală cu el și părtaș al pierzării sale.

Apoi, scriind o carte cu ocări plăsmuite împotriva Cuviosului Ștefan, a zis într-însa așa: "Serghie anatematisește pomenirea ta, ca pe a unui eretic, apoi te numește sirian de neam și sapă gropi împotriva ta, șezînd în munte". Și cu multe alte ocărîndu-l pe dînsul, de care nu se cade a pomeni sau scrisului a le da. Apoi spun că înșelînd pe o femeie de bun neam, a tuns-o în călugărie și o are în mînăstirea cea de jos; iar noaptea ea se suie la dînsul în deal, pentru amestecare păcătoasă.

Dar acea femeie cu numele Ana, pe toate ale sale bine economisindu-le și lepădînd toată grija lumească, fiică duhovnicească a sfîntului s-a făcut, luînd îngerescul chip.

Amăgind ei o slujnică a acelei femei, făgăduindu-i că o vor elibera și o vor însoți pe dînsa cu oarecare din cei ai palatului, au învățat-o să grăiască împotriva stăpînei sale și a sfîntului. Și făcînd ei o scrisoare vicleană ca aceasta, scrisă cu minciuni, au trimis-o în mîinile împăratului, care citind-o și gîndind fărădelege, ca unul ce îmbrățișase vreme potrivită, cu tărie trimițînd cîțiva slujitori credincioși către cel ce stăpînea cetatea locului, cu numele Antim, i-a poruncit prin scrisori acestea:

"Ca unul care împlinești poruncile noastre cu mulțumire, fiind ca un prieten iubit și slugă mulțumitoare, adeverindu-ne prin fapte, pentru care ți-am și încredințat vrednicia cea dinaintea feței noastre, poruncim degrab să mergi la mînăstirea cea de sub dealul lui Axentie, unde locuiesc femei desfrînate, care se fățărnicesc că sînt drept-credincioase. Și răpind pe una dintr-însele cu numele Ana, și prin acești slujitori credincioși trimițînd-o la noi degrab, cu oaste să mi-o pui de față; fii sănătos". Iar sluga cea fărădelege a împăratului cel fărădelege, necitind desăvîrșit cele scrise, îndată a mers ca un barbar la mînăstire cu mulțime de ostași.

Acolo au aflat pe sfințitele femei săvîrșind citirea ceasului al treilea. Apoi sărind spre femei în biserică ca niște cai îndrăciți, au înfricoșat pe fecioarele lui Hristos, scoțînd săbiile tîlhărește și în văzduh cu strălucire întorcîndu-le. Deci, făcîndu-se tulburare și cîntarea de laudă tăcînd, femeile se tînguiau lui Dumnezeu. Și una fugea în altar înăuntrul sfintei catapetesme; alta ridicînd sfințitul acoperămînt al prestolului, se ascundea sub sfînta masă; alta fugea către munte, de mîinile păgînilor.

Această năpădire cunoscînd-o cinstita bătrînă și proiestoasa mînăstirii, care se liniștea în chilie, a ieșit la dînșii cu suflet netulburat și a zis: "O, creștini, dacă aveți nădejde către Dumnezeu, de ce faceți semnele de biruință ca împotriva barbarilor celor fără de Dumnezeu?"

Iar ei spăimîntîndu-se de îndrăzneala sfințitei bătrîne și înștiințîndu-se că aceasta este proiestoasa, schimbînd chipul cel de fiară cu blîndețe, au răspuns: "Pe Ana dă-ne-o, pe iubita lui Ștefan, căci împăratul are trebuință de dînsa în oaste". Iar ea, chemînd pe nume pe aceasta și împreună cu dînsa pe alta, anume Teofana, a zis către dînsele: "Mergeți, cinstite fiice, la împăratul, și cu înțelepciune să-i dați răspunsurile, ca nu cumva să vă înșele pe voi. Mergeți în pace, mergeți și Domnul să fie cu voi".

Iar acele cinstite femei, luîndu-și mantiile, punînd metania cea obișnuită și luînd binecuvîntare de la acea cinstită egumenă, s-au dus la împăratul. O, voire de bine ascultătoare a ascultătoarelor! Și o, rugăciune prea curată a credincioasei maici!

Fiind aduse ele în oaste și făcîndu-se împăratului arătate cele despre dînsele, a poruncit să le despartă una de alta. Apoi chemînd pe duhovniceasca fiică a Sfîntului Ștefan, cea căutată, a zis către dînsa: "Mă plec să cred că adevărate sînt cele grăite către noi despre tine, pentru că știu grabnica robire a cugetului femeiesc. Spune-mi, cum te-a înduplecat vrăjitorul Ștefan, să părăsești strălucirea părinților și de acest chip întunecat să te apropii? Negreșit, precum am auzit, el a vrut numai a păcătui cu tine. Și ce frumusețe are acesta care te-a amăgit pe tine?"

Iar cinstita femeie, auzind aceste urîte graiuri, cu adevărat ca o a doua Suzană înțeleaptă, uitîndu-și neputința femeiască, a răspuns cu minte către dînsul: "Împărate, mă aflu cu trupul înaintea ta, muncește-mă, înjunghie-mă, fă cu mine ce vrei și ce îți place, căci de la Ana nu vei auzi altceva decît numai adevărul; căci nu știu pe omul acesta așa cum zici tu, ci precum îl știu eu voi grăi: sfînt și drept îl știu pe dînsul, învățător de folosul sufletului și povățuitor al mîntuirii mele".

Iar tiranul făcîndu-se fără glas pentru îndrăzneala femeii, mușcîndu-și degetul cel mic al mîinii și cealaltă mînă întorcînd-o în văzduh, șezînd cu fruntea împilat, a rămas uimit. Apoi

a poruncit să o păzească pe dînsa, iar sora ce era împreună cu dînsa să fie dusă, chiar nevrînd, la a sa mînăstire.

Aceea ajungînd la mînăstire, pe toate le-a povestit sfinției egumene și surorilor și nu numai atît, ci, suindu-se în deal la dumnezeiescul părinte Ștefan, îl ruga să se roage pentru dînsa, mai ales că pentru dînsul era luptată. Împăratul făcînd adunarea oastei și mergînd la cetatea cea împărătească, a poruncit ca pe fiica cea duhovnicească a sfîntului s-o țină în temnița cea mai întunecată în obezi, vrînd în ziua următoare să-i facă întrebare.

Iar printr-un famen care avea rînduială împărătească la palat i-a zis acestea: "Cruță-te, femeie, și tu vei trăi bine cu împăratul, lepădînd această îmbrăcăminte întunecată și să spui mîine înaintea a tot poporul adevărul împotriva lui Ștefan, căci iată și slujnica ta a spus adevărul; iar de nu vei vrea să faci aceasta și vei rămîne în nesupunerea ta cea împietrită, voi pune înaintea ta bucăți de carne din trupul tău, despărțite de mădulare. Iar dacă cele dorite de mine vei arăta și vei mărturisi păcatul, te vei învrednici de la mine de multă cinste și de daruri".

Dar cinstita femeie, auzind acestea și plîngînd în adîncul inimii cu durere și plecînd capul, a zis către dînsul: "Du-te de la mine, omule, du-te și voia Domnului să se facă!"

Împăratul, adunînd de dimineață mulțime de popor înaintea tîrgului, ca unul ce socotea că o va îndupleca pe dînsa, a poruncit să o aducă goală în mijlocul tuturor. Apoi, mulțime de vine de bou punînd înaintea ochilor ei, a zis: "Toate acestea le voi aduce pe spatele tău și pe pîntece, de nu vei scoate la arătare desfrînările tale făcute cu Ștefan". Iar cinstita femeie nimic nu răspunse. Tiranul înfricoșînd-o și numind-o desfrînată, a poruncit s-o bată. Îndată opt bărbați tari, luînd-o de amîndouă mînile, o băteau pe pîntece și pe spate fără cruțare, iar ea zicea: "Nu știu pe omul acela precum tu spui". Apoi striga: "Doamne miluiește".

Și a pus tiranul pe slujnica cea vicleană să stea înaintea ei să o mustre în mijlocul tuturor, precum el a învățat-o, ridicîndu-și mîinile asupra stăpînei sale și scuipînd-o în față. Deci, cei trei împreună tăinuitori ai păgînătății, plecîndu-se la urechile ei, o învățau să zică cele plăcute împăratului și să trăiască; iar ea cu glasul cel mai dinainte răspundea. Și dacă a văzut-o tiranul acum fără glas din bătaia cea fără de milă și părîndu-i-se că a murit, a intrat rușinat în palat și a poruncit ca s-o arunce într-una din mînăstirile Constantinopolului, fără purtare de grijă. Ea după cîtăva vreme a murit în pace și s-a dus către Domnul. Iar tiranul nu înceta măiestrind cum ar ucide pe sfîntul.

În ziua aceea, chemînd împăratul pe unul din tinerii cei supuși ai lui, cu numele Gheorghe, se jura că foarte îl iubește și i-a zis: "Mare este, Gheorghe, dragostea ta către mine?"

Iar el a zis: "Nemărginită, stăpîne". Iar împăratul a zis către dînsul: "Cu înlesnire îți va fi a muri pentru dragostea mea?" Iar el plecîndu-se la pămînt și punînd mîinile la piept, se jura cu osîrdie, că pentru dînsul își dă și viața.

Împăratul, pe acesta sărutîndu-l, a zis: "Iată dar noul Isaac; nu te rog pe tine să mori pentru mine, nici un singur mădular să-ți lipsească, ci numai aceasta, ca un părinte cer de la tine, să mergi la dealul lui Axentie, să îndupleci pe nepomenitul cel aflat acolo, ca să te facă și pe tine numărat cu cei de sub dînsul și de un chip. Și dacă aceasta o vei dobîndi, degrab să te întorci la noi".

Iar fiul și slujitorul cel fărădelege, primind cu bucurie cuvîntul, învățînd multe vicleșuguri, s-a suit în munte și în loc cu tufișuri dese ascunzîndu-se, a ieșit la miezul nopții din acea pădure, a mers la mînăstire și înaintea ușilor stînd, cu glas jalnic zicea: "Miluiți-mă, o, creștinilor care locuiți în locașul acesta, ca să nu mă mănînce fiarele sau să cad în prăpastie, pentru că am rătăcit calea".

Și alte cuvinte zicea și diavolește se tînguia. Iar Cuviosul părintele nostru Ștefan, auzind tînguirea și plîngerea, strigînd pe Marin cel mai înainte pomenit, i-a poruncit să aducă înăuntru pe cel ce se tînguia.

Intrînd el, a pus metanie bătrînului, zicînd: "Binecuvintează, părinte". Pe acesta sfîntul binecuvîntîndu-l, l-a ridicat și cunoscîndu-l pe dînsul că este de la palat, după îmbrăcăminte, după față precum și după barbă, pentru că era rasă după porunca tiranului împărat, l-a întrebat: "Cu adevărat tu, frate, nu ești din palatul împărătesc?"

Iar el răspunse: "Așa este, părinte, dar prin fărădelegea împăratului, care cu rea credință stăpînește, am rătăcit toți, și către primejdie sufletească ne-am plecat. Și abia trezindu-mă dintr-un chip rău ca acesta, iată, fiind povățuit de Dumnezeu, la aceste de aici am venit. Și acum, cinstite părinte, să nu fiu izgonit din obștea ta cea de suflet mîntuitoare și să dobîndesc chipul cel îngeresc".

Iar cinstitul Ștefan i-a zis: "Nu pot s-o fac aceasta pentru primejdia care este din partea tiranului, ca nu cumva înștiințîndu-se, să-ți robească sufletul tău de la mîntuire și cu cursele cele vechi te va împletici pe tine". Iar el iarăși căzînd, zicea: "Cuvînt vei da lui Dumnezeu pentru mine, dacă vei zăbovi a mă tunde".

Dar sfîntul i-a zis: "De ar fi fost fără primejdie aş fi împlinit glasul cel evanghelicesc, că "pe cel ce vine la Mine, nu-l voi scoate afară". Dar, de vreme ce, cum ai zis, din tot sufletul te apropii, aceasta o voi împlini, însă vezi numai să nu te ajungă ispita". Zicînd aceasta şi învăţîndu-l cu cuvinte folositoare, l-a dezbrăcat de portul cel lumesc şi l-a îmbrăcat cu îmbrăcămintea supunerii. Şi astfel au trecut trei zile.

Iar tiranul împărat, adunînd poporul în priveliştea alergării de cai, stînd deasupra, a strigat acestea: "Să n-am parte de viaţă cu ceata nepomeniţilor celor de Dumnezeu urîţi". Iar poporul, plîngînd şi încercînd a face tulburare, a zis: "Nici urmă a chipului lor nu s-a arătat în cetatea ta, stăpîne". Apoi cu iuţime a strigat: "Nu voi mai putea suferi bîntuirile lor, pentru că pe toţi cei de sub mine pe ascuns i-a atras şi întunericului i-a dat. După aceea, neîndestulîndu-se, iată şi pe iubitul sufletului meu, Gheorghe singlitul, din braţele mele răpindu-l, l-a făcut avă. Dar să aruncăm către Domnul grija noastră şi El îl va arăta pe dînsul degrab, numai rugăciune să facem". Şi toţi au zis: "Cu adevărat inima ta este în mîna lui Dumnezeu şi rugîndu- te, negreşit o va auzi Domnul".

După a treia zi, Cuviosul Ştefan, învăţînd multe pe vicleanul în răutate Gheorghe, l-a tuns şi l-a îmbrăcat pe dînsul cu sfîntul chip. Iar slujitorul fărădelegii, nepăzind ale lui Dumnezeu, după alte trei zile, fugind din deal, s-a dus la palatul împărătesc, unde împăratul l-a primit cu dragoste, ca pe unul ce a împlinit izvodirea relei lui sfătuiri. L-a sărutat pe acesta nu pentru chip, ci pentru aflarea pricinuirii ca să ucidă pe sfîntul. Şi apucînd vreme cu prilej, a poruncit ca de dimineaţă, toate vîrstele, de la bătrîn pînă la prunc, bărbaţi şi femei, în tăcere a se aduna la priveliştea alergării de cai; şi toţi s-au adunat, nenumărată mulţime îngrămădindu-se.

Iar tiranul, stînd pe trepte înalte, a strigat mai întîi aceasta: "A biruit poporul meu şi Dumnezeu a auzit rugăciunile mele". Iar poporul striga: "Oare cînd Dumnezeu nu te ascultă pe tine?". Şi împăratul, veselindu-se şi rîzînd, a zis: "Mi-a descoperit mie Dumnezeu pe cel căutat şi, de voiţi, vi-l voi arăta". Iar mulţimea cu urlete grăia: "Munceşte-l pe acesta, înjunghie-l, arde-l cu foc, ca pe unul ce a călcat porunca ta". Împăratul l-a adus pe Gheorghe spre arătare tuturor. Iar mulţimea s-a tulburat, văzîndu-l pe el îmbrăcat în chipul monahicesc şi a strigat cu glas ticălos, precum de demult strigau iudeii: "Ia-L, ia-L răstigneşte-L pe Fiul lui Dumnezeu!", aşa şi aceştia, ziceau. Apoi cu porunca tiranului l-a dezbrăcat de sfînta mantie şi a aruncat-o la popor, asemenea şi sfinţitul culion şi s-au călcat în picioare.

Apoi, după ce a scos şi analavul cel în chipul crucii, ca să-l arunce, împăratul, luîndu-l în mîinile lui, se întorcea în toate părţile întrebînd: "Ce să fie oare?" Iar unul din boierii, cei de un chip cu satana, a strigat: "Aruncă-l şi pe acesta, împărate, să se calce funia spînzurării sataniceşti". Asemenea a aruncat şi cureaua. Apoi patru bărbaţi, plecîndu-se la pămînt şi apucîndu-se de hainele călcătorului de poruncă, îl plecară jos şi ca în chip de jupuire l-au pus în mijlocul tuturor.

Apoi, aducînd o vadră plină cu apă au turnat-o peste dînsul spre lepădarea botezului. Atunci punîndu-i coif pe cap și îmbrăcăminte ostășească, tiranul împărat i-a dat sabia cu ale sale mîini, l-a rînduit în vrednicia de comis. Apoi a poruncit să meargă mulțime nenumărată de ostași, la dealul Sfîntului Axentie. Alergînd toată mulțimea și risipind pe ucenicii Sfîntului Ștefan, le-a ars mînăstirea și biserica pînă la temelii, făcîndu-le cenușă. Iar pe sfîntul, luîndu-l din peșteră au plecat către pogorîșul mării.

Ce cuvînt de tînguire va povesti necazurile cele pătimitoare ale Sfîntului, în aceea călătorie? Unii îl băteau peste spate cu vergi, alții îl împingeau către pogorîșul rîpii, alții cu buruieni ghimpoase băteau pulpele lui, alții umpleau cu scuipat fața sfîntului, iar alții frîngînd bețele cele mai putrede ca să facă sunet îl băteau peste cap în batjocură. Unii cu stîlpări de dafin jucînd înaintea lui cu batjocură, n-au încetat a-l lovi. Îmbrăcat rău fiind și cuvinte urîte zicîndu-i și chinuindu-l în tot felul, au ajuns la malul mării. Apoi, punîndu-l în luntre, pentru că nu putea umbla din pricina înfrînării, au ajuns la mînăstirea cea sfîntă a lui Filipisc, care se afla la marea cetății Hrisopoli și acolo, închizînd pe sfîntul, au făcut arătate împăratului toate cele despre dînsul.

Înștiințîndu-se împăratul despre ocara și stricarea desăvîrșită a mînăstirii, a dat poruncă că, dacă va fi prins cineva la dealul lui Axentie să primească pedeapsă prin moarte de sabie. Apoi chemîndu-i la bîrfirea lui Ștefan, pe cei de un chip cu el, pe începătorii de eres, adică pe Teodosie cel cu nume mincinos, episcop al Efesului, pe Constantin al Nicomidiei, isvoditorul de lucruri noi și pe cel cu același nume, al Nacoliei împreună cu Sisinie Pastila, și cu Vasile Tricacavul, precum și pe cei ce covîrșeau în cuvînt ai palatului, pe Calist cel mai înainte zis, pe Comvoconom scriitorul, pe Masara cel cugetător ca saracinii.

Pe aceștia i-a trimis către cel de un nume și un obicei cu dînsul, începător al păstorilor, ca să facă împreună cu dînșii călătorie, către mînăstirea cea mai înainte zisă, în Hrisopoli. Iar năimitul păstor și vînzător, știind cunoștința și dreapta credință a sfîntului și prea fericitului părintelui nostru Ștefan, s-a lepădat a merge împreună cu dînșii, zicînd: "Duceți-vă în pace. Pentru că a vorbi Constantin împreună cu Ștefan, este multă depărtare. Căci la mine este cuvînt numai, iar la dînsul împreună cu cuvîntul este și puterea dumnezeiescului Duh; vedeți ce veți auzi de la dînsul".

Iar ei, luînd hotărîrea sinodului celui de adunare mincinoasă, pornind de la patriarhul, au ajuns la mînăstirea cea mai înainte zisă. Apoi intrînd în sfînta biserică au făcut rugăciune și către scăldătoare întorcîndu-se, au șezut pe treptele ce erau acolo și au poruncit să aducă îndată pe sfîntul. Și s-a adus sfîntul, fiind ținut de doi, pentru că nu putea umbla, avînd picioarele închise în obezi de fier.

Văzîndu-l, urîtorii de Dumnezeu au lăcrimat. Apoi Teodosie al Efesului a zis către dînsul: "Cu ce chip, omule al lui Dumnezeu, ai voit a ne socoti eretici și a cugeta mai presus decît împărații, arhipăstorii și episcopii și decît toți creștinii? Au dar noi toți negutățorim paguba sufletelor noastre?" Iar sfîntul cu glas lin a zis către dînșii: "Luați aminte ce a scris Ilie proorocul către Ahav: *Nu răzvrătesc eu, ci tu și casa tatălui tău*. Pentru că nu sînt eu acela ce tulbur, ci voi ce ați călcat învățătura cea de demult a părinților și ați învățat nouă glăsuire deșartă în Biserică. Pentru că ceea ce covîrșește cu vechimea este lucru vrednic de cucernicie, după cum un înțelept a zis: "Cele nou glăsuite de voi toate sînt deșarte și de la Dumnezeu înstrăinate, și nu numai atît, ci și minciuni stricătoare de Biserică. Învățații pămîntului și boierii împreună cu păstorii și cu vînzătorii turmei, s-au adunat asupra Bisericii lui Hristos cugetînd cele rele și zadarnice".

Deci grăindu-se acestea de sfîntul, Constantin al Nicomidiei, care a scornit lucruri noi, fiind zburdalnic cu trupul și cu mintea, pentru că avea treizeci de ani, sărind a lovit cu piciorul peste obraz pe sfîntul, care ședea jos, precum odată în vremea lui Antioh pe Sfîntul Eliazar. Și unii din cruzii purtători de săbii și lănci, sărind l-au lovit cu picioarele și a căzut fericitul, iar ei au început a-l călca cu picioarele pe piept. Dar cinstitul Ștefan, după evangheliceasca poruncă, s-a dat pe sine nu numai peste un obraz să fie lovit, ci și pe celălalt.

Iar Calist și Convoconom fiind sinclitici, pe nesfințitul Constantin făcîndu-l să tacă, au zis sfîntului: "Două pricini sînt: sau te pleci și iscălești, ori dacă nu morții să te dai ca unul ce grăiește împotriva părinților și a împăraților care de la Dumnezeu au învățat legea". Iar sfîntul a zis: "Ia aminte domnule patriciu, eu am pe Hristos și a muri pentru sfînta lui icoană îmi este dobîndă și slavă. Că o dată și de două ori ți-am zis, arătînd palma, că oricît sînge viețuitor ar fi în mine, să se verse pentru scopul acesta. Dar să se citească hotărîrea sinodului vostru, și voi vedea ce dreptate are, spre răsturnarea cinstitelor icoane.

Constantin al Nicoliei, deschizînd îndată cartea, a citit acestea: "Hotărîrea sfîntului și a toată lumea al șaptelea sinod". Iar sfîntul amenințînd pe acesta să tacă, a zis:

"O, ce minune! De la minciună începînd și prin toată deșarta voastră glăsuire cea isvoditoare de lucruri noi, pe aceasta spre apărare luînd-o, întru minciună ați încetat voi defăimătorii de creștini! Cum este sfînt și a necinstit pe cele sfinte? Oare nu de voi s-au călcat cele sfinte? Au nu la soborul vostru s-a adus vină asupra unui episcop, de niște bărbați iubitori de Hristos că a călcat un sfînt Disc al Preacuratelor Taine ale lui Dumnezeu, pentru că avea închipuite: cinstita icoană a lui Hristos, a Maicii Domnului, si a Mergătorului-înainte?

Iar voi, lăsînd vina călcării, pe acesta l-ați primit a lucra cele sfinte, iar pe iubitorii de Hristos i-ați afurisit, răzbunători ai idolilor numindu-i. Ce lucru este mai urît decît acesta? Au nu ați adus sfintele acoperăminte și le-ați rupt? Deci cum se va numi sinodul vostru sfînt? Au

nu ați înstrăinat sfințenia de la toți sfinții, drepții, apostolii și mucenicii, și ați dogmatisit, zicînd: "Unde mergi? La apostoli. De unde vii? De la patruzeci de mucenici. Unde și la care? La mucenicul Teodor și la mucenicul Acachie și la cei ca aceștia. Nu sînt acestea învățături ale voastre?

Și cum ați alcătuit sfînt sinod, voi care ați necinstit cele sfinte? O, ce nebunie! Apoi cum l-ați numit a toată lumea cînd nu a fost nici un episcop al Alexandriei, nici al Antiohiei sau al Ierusalimului? Unde sînt cărțile lor, ca sinodul vostru de-a toată lumea să se propovăduiască, fiind de adunare mincinoasă? Și cum se zice al șaptelea cel ce n-a urmat pe cele șase mai înainte de el? Iar voi călcînd predaniile celor șase, cu ce chip l-ați numit al șaptelea sinod, nu mă dumiresc".

Iar Tricacavul zicea: "Și ce am călcat noi din sfintele șase sinoade a toată lumea?" Sfîntul a zis: "Nu s-au adunat în sfințitele biserici, sfintele șase sinoade? Cel dintîi în Niceea, în biserica Sfintei Sofii; al doilea în Constantinopol, în biserica Sfintei Irina; al treilea în Efes, în biserica Cuvîntătorului de Dumnezeu Ioan; al patrulea în mitropolia Calcedonienilor, în biserica prealăudatei Sico; al cincilea iar în Constantinopol; al șaselea în biserica Sfintei Sofii, iar acesta în sfințitul palat, unde se numește trula, pe care noi îl numim Trulan. Au nu în toate bisericile acelea se zugrăveau icoane? Spune, o, episcope!"

Iar el zicînd că așa este, atunci ochiul drept spre cer ridicîndu-l și din inimă tare suspinînd, mîinile întinzînd, a zis: "Dacă cineva nu se închină Domnului nostru Iisus Hristos în icoană, după omenire, să fie anatema și să se numere cu aceia care au strigat: "Ia-L, ia-L! Răstignește-L pe El!" Aceștia înspăimîntîndu-se de îndrăzneala Sfîntului și el mai vrînd să grăiască, ei s-au sculat, poruncind să-l închidă numai pe el, fiind rușinați, și s-au întors la împărăție. Împăratul, întrebîndu-i ce au făcut, episcopii vrînd a ascunde biruirea, a răspuns Calist: "Ne-a biruit, împărate, pentru că bărbatul acela este înalt cu puterea, cu cuvîntul și cu îndrăzneala morții". Iar el, fierbînd de mînie, a scris îndată izgonirea lui în laturile Elespontului, la insula ce se cheamă Proconis.

Sfîntul a stat nemîncat șaptesprezece zile în locașul Hrisopoliei. Măcar că împăratul îi trimitea hrană, dar el iarăși o întorcea către dînsul. În zilele acelea, egumenul mînăstirii înbolnăvindu-se rău de tifos, s-a deznădăjduit de doctori. Văzîndu-se cu totul lipsit, trimițînd soli la Cuviosul pe cei dintîi al locașului unde el era închis, îl ruga să vină la dînsul, sau măcar să se roage pentru dînsul, zicînd: "Cu trupul ne despărțim unul de altul. Deci vino, cinstite părinte, măcar să săruți a mea neputincioasă smerenie; căci doar pînă la al nouălea ceas vor sluji puterile mele, ca să țină sufletul meu".

Sfîntul, auzind acestea, a poftit să meargă. Și

68. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC PARAMON ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÎNSUL
(29 NOIEMBRIE)

În vremea împărăției rău-credinciosului împărat Decie, era la răsărit un voievod cu numele Achilin, care prigonea foarte mult pe creștini. Acesta a adunat odată în temniță un număr de trei sute șaptezeci de creștini și, vrînd a merge la via sa din Valsatin, a poruncit să ducă pe mucenici împreună cu sine, pentru că urma să treacă pe lîngă capiștea lui Poseidon, vrînd să-i silească pe dînșii ca să aducă acolo jertfă idolilor.

Ajungînd la capiște, îi silea pe sfinți să aducă jertfă necuratului lor zeu, Poseidon. Dar n-a putut să-i înduplece pe dînșii către voia lui cea necurată, nici cu îmbunări, nici cu amenințări. S-a întîmplat a trece pe acolo un bărbat cinstit cu numele Paramon, de credință creștină. Acesta, văzînd atîta mulțime de sfinți mucenici pregătiți pentru pătimire, a stat înaintea capiștei idolești și a strigat cu glas mare: "O, cît de mulți drepți sînt înjunghiați fără vină, de necuratul voievod, pentru că nu se închină idolilor lui celor fără de suflet și muți".

Acestea zicîndu-le în auzul tuturor, a pornit în calea sa. Iar voievodul, auzind aceste cuvinte ale lui Paramon, s-a aprins de mînie și a poruncit slugilor ca îndată să-l ajungă și să-l omoare pe acesta. Iar fericitul Paramon, neștiind acea poruncă a voievodului, mergînd pe calea sa, iată l-au ajuns slugile păgîne ale necuratului voievod și l-au prins pe el. Și mai întîi, trăgîndu-i limba din gură, care mustrase și ocărîse pe chinuitorul voievod, au străpuns-o cu trestii ascuțite. Apoi i-au înfipt, în toate mădularele lui alte trestii, după care l-au săgetat cu sulițele.

Și așa Sfîntul Mucenic Paramon și-a dat cinstitul suflet în mîinile lui Dumnezeu. În același timp și sfinții mucenici, cei mai înainte pomeniți, trei sute șaptezeci, munciți fiind lîngă capiștea lui Poseidon, au fost tăiați pentru mărturisirea lui Hristos.

69. CUVIOSUL ACACHIE ASCULTĂTORUL
(29 NOIEMBRIE)

Acest cuvios Acachie, a cărui viață o mărturisește Sfîntul Ioan Scărarul, ca pildă de ascultare - în cuvîntul al patrulea cel pentru ascultare -, din tînără vîrstă lepădîndu-se de lume, a alergat la o mînăstire, din Asia. Îmbrăcîndu-se în chipul monahicesc, petrecea viața pustnicească, simplu fiind, dar înțelept. Și era în acea mînăstire un bătrîn trîndav și foarte mînios.

Acesta, nu se știe cum - zice Sfîntul Ioan Scărarul - a luat de ucenic pe pururea pomenitul și de un nume cu nerăutatea, adică Acachie, pilda ascultătorilor și împreună pătimitor cu mucenicii, care suferea grele pătimiri de la acest bătrîn, de necrezut multora. Căci nu numai cu ocări și cu necinstiri îl asuprea pe dînsul, ci și cu bătăi și cu răni îl chinuia. Iar răbdarea lui era fără de margini.

Deci văzîndu-l pe dînsul un stareț, potrivit povestirii Sfîntului Ioan Scărarul, l-a adus pildă și dovadă de faptă bună a ascultării, în cuvîntul său. Văzîndu-l în fiecare zi, ca un rob cumpărat, cele mai grozave rele pătimind, de multe ori zicea către dînsul: "Ce este, frate Acachie? Cum te afli astăzi? Cîștigat-ai vreo cunună?" Iar el îndată îi arăta uneori ochiul învinețit, iar alteori grumazul sau capul rănit.

Deci, cunoscînd stărețul că răbdarea lui nu este dobitocească și fără de socoteală, zicea către dînsul: "Bine, bine, frate, rabdă cu bucurie și te vei folosi".

Deci petrecea sub învățătura bătrînului aceluia nemilostiv, răbdînd unele ca acestea, nu un an, nici doi, nici trei, ci nouă ani - fiindcă el ajunsese acum întru măsura faptelor bune, hotărîte de Cel ce știe inimile și rărunchii tuturor -, s-a dus către Domnul, ca să ia de la El cununa răbdării și a muceniciei, și ca un mucenic să se odihnească.

Îngropat fiind în cimitirul părinților, bătrînul Sfîntului Acachie, după cinci zile s-a dus la stareț și a zis către el: "Părinte, fratele Acachie a murit". Iar starețul, auzind, a zis către dînsul: "Crede-mă, bătrînule, eu nu cred că a murit fratele Acachie". Iar el a zis a doua oară: "Dacă nu mă crezi, vino și vezi".

Deci s-a sculat starețul degrabă și au venit la cimitir amîndoi, împreună cu bătrînul fericitului nevoitor. Apoi, ajungînd la mormînt, a strigat cinstitul stareț, ca și către un viu, către cel ce cu adevărat și după adormire era viu, și a zis: "Frate Acachie, ai murit?" Iar ascultătorul cel bine cunoscător, și după moarte arătînd ascultare, a răspuns către marele stareț, zicînd: "N-am murit, părinte! Cum este cu putință să moară omul care este săvîrșitor al ascultării?"

Atunci bătrînul, cel ce fusese mai înainte stareț al Sfîntului Acachie, auzind aceste cuvinte ale celui ce și după moarte era ascultător, înfricoșîndu-se, a căzut pe fața sa cu lacrimi și, cerînd de la egumenul lavrei o chilie aproape de mormîntul sfîntului său ucenic, cu întreagă înțelepciune a petrecut cealaltă parte din viață, zicînd către părinți "ucidere am făcut!"

Deci, dumnezeiescul Acachie, întru nevoințe ca acestea petrecîndu-și viața, s-a mutat cu fericire din viața cea vremelnică, a luptelor și a nevoințelor, la cea veșnică, în care sînt învistierite bunătățile. Iar cinstitul lui trup, păzindu-se mai presus de fireasca descompunere și putrezire, cu dumnezeiască putere a rămas întreg.

Odată, sosind vremea secerișului, monahii care locuiau în acea mînăstire, avînd obicei să iasă la seceriș ca să-și cîștige pîinea cea de peste an, au lăsat doi din frați în mînăstire, unul bolnav, iar altul spre păzirea mînăstirii.

S-a întîmplat însă ca, puțin după plecarea lor, să moară cel bolnav. Iar celălalt, fiind singur și nefiind harnic spre îngroparea fratelui, văzînd mormîntul minunatului Acachie bun de a îngropa și trupul fratelui celui ce murise, și socotind că Sfîntul Acachie, cum a fost ascultător în viață, așa va fi și după moarte, a deschis mormîntul lui și a pus peste trupul sfîntului trupul fratelui celui mort.

Mergînd a doua zi la cimitir, a aflat trupul fratelui, pe care îl pusese împreună cu sfîntul, lepădat afară. Deci el, luîndu-l, l-a pus iarăși în mormîntul sfîntului. Iar după ce iarăși l-a pus, în același chip l-a aflat afară.

A doua zi, se judeca cu sfîntul și zicea către dînsul: "Eu am auzit de tine, Sfinte Acachie, că tu, ca nimeni altul, ai iubit ascultarea, răni și bătăi de tot felul răbdînd pentru dînsa. Dar acum văd că te-ai făcut neascultător, mîndru și neiubitor de frați. Căci mă vezi că sînt slab, neputincios și singur, și nu pot să sap altă groapă și tu nu voiești atîta lucru să mă ajuți, ca să primești pe fratele, ci îl lepezi? Deci, ori lasă-l pe dînsul să zacă împreună cu tine, ori dacă iarăși vei face aceasta și nu vei primi, atunci nu te voi mai suferi pe tine, ci te voi scoate din mormînt și te voi lepăda afară, ca pe un nesupus, iar trupul fratelui îl voi pune în locul tău".

Deci, punîndu-l pe el iarăși în mormîntul sfîntului, s-a dus. Venind a doua zi la mormînt, a aflat pe fratele cel pus de dînsul zăcînd în mormîntul sfîntului, iar pe sfînt nu l-a aflat. Și de atunci pînă acum se vede mormîntul deșert, avînd numirea: mormîntul Sfîntului Acachie.

Așa preamărește Dumnezeu în cer și pe pămînt pe cei ce-L preamăresc pe El aici pe pămînt!

---

70. VIAȚA SFÎNTULUI APOSTOL ANDREI, CEL ÎNTÎI CHEMAT
(30 NOIEMBRIE)

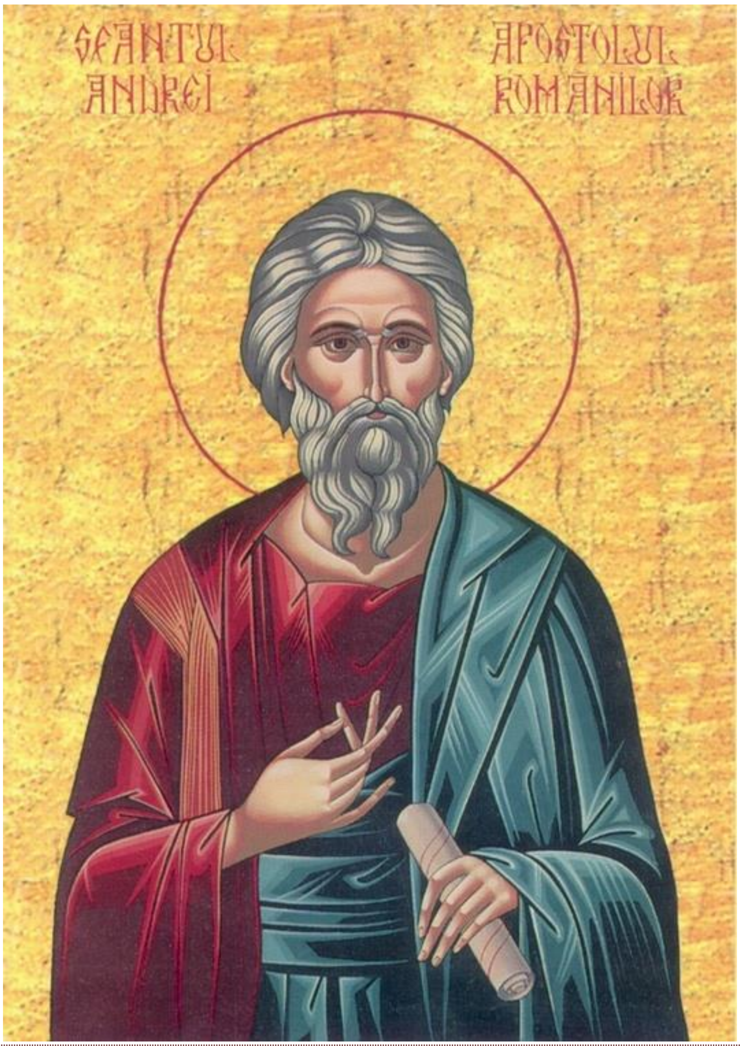

Datori sîntem noi creștinii a aduce slavă, cinste și închinăciune către toți sfinții, de vreme ce ei, bine viețuind și toate poruncile lui Dumnezeu păzindu-le, s-au făcut prieteni de aproape ai Lui. Căci, învrednicindu-se de împărăția cerurilor și fiind aproape de Dînsul, acum se roagă de-a pururea pentru mîntuirea și ocrotirea noastră.

Dar mai ales Sfinților Apostoli, toată omenirea cea de sub soare le este datoare, în toată vremea și în toate zilele, ca și în tot ceasul, a le mulțumi, a-i slăvi, a-i lăuda și a săvîrși pomenirea lor cu bucurie, cu osîrdie și cu evlavie; iar zilele lor de pomenire se cuvine a le prăznui cu tot poporul, cu psalmi, cu cîntări de laude și de mulțumire și a le cinsti duhovnicește. Pentru că ei, de toată lumea lepădîndu-se și de Hristos Dumnezeul nostru lipindu-se, slujindu-I Lui cu toată osîrdia și cu tot sufletul, s-au făcut următori ai sfintei și dumnezeieștii vieți, cum și petrecerii lui Hristos pe pămînt și, fiind văzători ai minunilor celor de El făcute, au urmat și patimilor, răstignirii, morții, învierii și înălțării Lui la cer.

Apoi și cu putere de sus s-au îmbrăcat și cu limbi de foc s-au îmbogățit, făcîndu-se din pescari, apostoli și din vînători de pești, vînători de oameni, după cum însuși Domnul le-a făgăduit, zicînd: *Veniți după Mine și vă voi face pe voi vînători de oameni*. Apoi ca niște cai, după cum zicea proorocul Avacum, prin toată lumea pe care o vede soarele au alergat și pe neamuri le-a întors din rătăcire și de la închinarea de idoli la cunoștința adevăratului Dumnezeu le-a adus, prin fiecare țară, cetate, sat și loc, răbdînd bătăi, chinuri, vărsări de sînge și moarte în fiecare zi.

Despre aceasta ascultă pe Pavel, zicînd:

Întru osteneli multe, întru bătăi cu covîrșire, în temniță cu prisosință, în primejdii de moarte de multe ori; de la iudei de cinci ori cîte patruzeci de lovituri fără una am luat. De trei ori cu toiege am fost bătut, o dată cu pietre am fost împroșcat, de trei ori s-a spart corabia cu mine, o noapte și o zi am fost întru adînc; în călătorii de multe ori, în primejdii în rîuri, în primejdii de la tîlhari, în primejdii de la cei de un neam, în primejdii de la neamuri, în primejdii prin cetăți, în primejdii prin pustietăți, în primejdii pe mare, în primejdii între frații cei mincinoși. Întru osteneală și în trudă, în privegheri de multe ori, în foame și în sete; în postiri de multe ori, în frig și fără haine".

Și acestea pentru ce? Pentru ca să întoarcă pe oameni de la înșelăciune la adevăr și de la întunericul închinăciunii la idoli, la lumina cunoștinței de Dumnezeu. Astfel, au fost și ei ca și dascălul lor, Iisus Hristos, Mîntuitorul nostru, Care Și-a vărsat sîngele Său pe Cruce pentru mîntuirea noastră.

Deci, pentru aceasta sîntem datori a le mulțumi Sfinților Apostoli, a-i cinsti și a-i lăuda neîncetat, după putere, căci după vrednicie numai lui Dumnezeu Îi este cu putință să-i cinstească. Și încă îi va cinsti mai ales cînd va ședea la judecată pe scaunul slavei Sale. Atunci și ei vor ședea împreună cu Hristos pe douăsprezece scaune, judecînd cele douăsprezece seminții ale lui Israel.

Unul dintre aceștia, și decît toți mai întîi chemat, este Sfîntul, slăvitul și prealăudatul Apostol Andrei, a cărui viață și petrecere voim a o istorisi după putere și după vrednicie, lăsîndu-o spre folos celor puternici și desăvîrșiți întru cuvinte și fapte bune.

Slăvitul Apostul Andrei, cel întîi chemat, s-a născut în cetatea ce se numește Betsaida, care este lîngă Marea Galileii, în hotarul Zabulonului, din care seminție i se trăgea și neamul.

Cetatea era mică și neînsemnată mai înainte, iar după răsărirea acestuia, a fratelui său, verhovnicul Petru, și a lui Filip, s-a făcut renumită și slăvită. Și se numea evreiește Betsaida, ce se tîlcuiește "casa vînătorilor". După cuviință se numea așa, căci astfel era patria Sfinților Apostoli Petru, Andrei și Filip, care au vînat pește pînă au aflat adevărul, Care este Hristos.

Deci dintr-o patrie neslăvită ca aceasta au răsărit apostolii amîndoi, avînd un tată sărac, anume Iona, care, fiind sărac, a învățat pe fiii săi meșteșugul său. Căci Iona era pescar și prindea pești în Marea Galileii și prin alte iezere ce se aflau prin Galileea. Apoi Apostolul Petru a învățat meșteșugul tatălui său și după aceasta și-a luat de femeie pe fiica lui Aristobul, fratele Apostolului Varnava. Iar dumnezeiescul Andrei, lepădînd toată tulburarea lumească, și-a ales să petreacă întru feciorie, nevoind să se însoare.

Auzind că Ioan, Înaintemergătorul Domnului, umblă prin locurile de pe lîngă Iordan și propovăduiește credința și pocăința, Andrei s-a dus la dînsul și i s-a făcut ucenic, că dorea a se sui cu mintea sa la înțelegeri mai înalte. De aceea n-a voit, precum ceilalți, să petreacă în tulburările și grijile lumii. Căci auzind cuvintele proorocești și avînd sufletul său curățit de păcate, a cunoscut îndată că învățătura Botezătorului este din porunca lui Dumnezeu și că este pricinuitoare de mîntuire. Pentru aceasta i-a și urmat cu toată inima și cu totul și-a afierosit mintea sa învățăturii lui Ioan.

Deci, dumnezeiescul Înaintemergător, vrînd să înalțe gîndul ucenicilor lui întru mai multe cugetări și să nu creadă că el este Hristos, ci rob slujitor, Înaintemergător și propovăduitor al lui Hristos, a luat cu sine pe doi din ucenicii săi, pe Apostolul Andrei și pe un altul, care zic unii că ar fi cuvîntătorul de Dumnezeu Ioan, și a mers cu dînșii acolo unde se afla atunci Hristos. Și văzîndu-l pe El, a zis: *Iată mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatele lumii.*

Auzind acești doi ucenici mărturia lui Ioan pentru Hristos, au lăsat pe Ioan și au urmat pe Hristos. Iar Iisus Hristos, întorcîndu-se și văzîndu-i pe dînșii urmîndu-l, a zis către dînșii: *Ce căutați?* Iar ei au răspuns către Dînsul: *Ravi* - care se tălmăcește învățătorule -, *unde petreci?* Iar Iisus le-a zis lor: *Veniți și vedeți.* Deci au venit și au văzut unde petrecea și au rămas în acea zi acolo, căci era ceasul al zecelea. Însă vedeți buna voire a Sfîntului Apostol Andrei? Căci după ce a aflat el comoara, n-a voit să o aibă numai el singur, ci a chemat și pe fratele său, Petru, spre cîștigarea acesteia.

După aceasta a aflat pe fratele său Petru, care se numea atunci Simon, și a zis către dînsul: *Am aflat pe Mesia, Care se tălmăcește Hristos*. N-a zis: "Am aflat un mesia, ci pe Mesia". Ce va să zică aceasta? A arătat Sfîntul Andrei că a cunoscut pe Cel pe Care L-au propovăduit proorocii. "Acela este Iisus". Pentru aceasta n-a zis că "am aflat un mesia", adică pe un oarecare Hristos, căci "mesii" și "hristoși" se numeau și împărații iudeilor, pentru că se

ungeau cu mir, care era amestecat cu *mesa* (untdelemn). Dar i-a zis: *Am aflat pe Mesia, adică pe Hristosul acela, pe care mai înainte l-au vestit proorocii*.

Andrei, după ce a zis acest cuvînt către Apostolul Petru, fratele său, l-a luat cu sine și l-a dus la Hristos. Iar Hristos, văzînd pe Petru, a zis către dînsul: *Tu ești Simon, fiul lui Iona; tu te vei numi Chifa, care se tălmăcește Petru*. Acestea așa s-au săvîrșit atunci, și în acest chip au vorbit cu Hristos amîndoi acești frați, apoi s-au dus iarăși la Sfîntul Ioan Botezătorul. Iar în zilele acelea Irod împăratul a prins pe Ioan Botezătorul și l-a închis în temniță pentru că îl mustrase, că a luat cu fărădelege de soție pe Irodiada, femeia fratelui său, Filip. Acolo unde era el închis ca un prooroc și mai mult decît prooroc, a cunoscut că va fi omorît de Irod, iar ucenicii lui vor rămîne iarăși întru întunericul Legii Vechi.

Deci, pentru ca să nu se întîmple ca ucenicii lui să rămînă fără să cunoască desăvîrșit că Hristos este Dumnezeu, Sfîntul Ioan Botezătorul a ales pe doi din ucenicii săi, care erau mai înalți cu înțelepciunea. Adică pe slăvitul și cinstitul Andrei și pe altul pe care l-am pomenit mai înainte și i-a trimis la Hristos să-L întrebe: *Tu ești Acela pentru Care au scris proorocii că are să vie, sau pe altul vom aștepta?*

Dar Iisus Hristos, Care cunoștea cele ascunse ale oamenilor, nici nu a ascuns cu totul cele pentru Sine, nici nu le-a descoperit dumnezeirea Sa, ci a voit să le arate adevărul prin lucruri, iar nu prin cuvinte, ca singuri ei din lucruri să învețe și să înțeleagă că El, Care face minunile acestea, este Acela care va să vie, spre mîntuirea oamenilor.

Deci le-a răspuns lor Hristos: *Mergeți și spuneți lui Ioan că orbii văd, surzii aud, morții înviază, șchiopii umblă, săracilor bine li se vestește*. Cum? Adică aud cuvinte bune: *Fericiți cei săraci cu Duhul, că a lor este Împărăția cerurilor* și *fericit este cel ce nu se va sminti întru Mine*. Dar care este înțelegerea cuvîntului? Oare nici Ioan nu știa că El era Hristos, pe Care proorocii mai înainte L-au proorocit și L-au propovăduit? Oare pentru aceasta a trimis pe ucenicii săi să întrebe pe Hristos cine este? Cum era cu putință să nu fi cunoscut el pe Hristos cine este, cînd însuși Ioan Înaintemergătorul, fiind încă în pîntecele maicii sale, Elisabeta, L-a cunoscut? Dar nici Hristos, cu răspunsul Lui, nu voia să adeverească pe Ioan despre Sine că este Hristos, căci îl cunoștea Hristos, cu mult mai mult decît el Îl cunoștea pe Hristos.

Ci, pentru aceasta le-a răspuns lor așa și a făcut minuni înaintea lor, ca să cunoască amîndoi ucenicii, adică Andrei și Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, că mare este deosebirea dintre Hristos și Ioan. Căci Ioan nu a făcut nicidecum minuni, iar Hristos a făcut nenumărate. Avea și dreptate că atunci aceia socoteau pe Ioan Botezătorul mai mare, căci era din neam arhieresc și născut din tată prooroc, din Zaharia și însuși el era prooroc și că din maică stearpă, prin făgăduință, era născut. Iar Hristos se arăta ca un sărac și fiu de săraci și nici ucenici nu avea pînă atunci.

Fiind Ioan închis în temniță, Hristos a plecat din Ierusalim și S-a dus la lacul Ghenizaretului. Acolo a aflat pe Andrei și pe Petru în corabie, cîrpindu-și mrejele. Deci, Hristos nici nu le-a imputat ceva, nici nu le-a grăit vreun cuvînt aspru, fiindcă L-au lăsat și pe El și pe dascălul lor, Ioan, închis în temniță - căci Dumnezeu fiind, cunoștea că sărăcia i-a silit pe dînșii să lucreze -, ci le-a zis: *Veniți după Mine și Eu vă voi face pe voi pescari de oameni*. Iar ei, lăsîndu-și mrejele, au urmat lui Hristos. Și, cum zice evanghelistul Matei, îndată au urmat lui Iisus; adică nu au așteptat, nici nu au întîrziat, nici nu au zis: "Să cîrpim mrejele noastre și apoi vom veni după Tine". N-au zis așa. Ci îndată, lăsîndu-și mrejele, corabia, casa, neamul, prietenii, rudele și cunoscuții, au urmat lui Hristos. Și încă aveau proaspătă mărturia Botezătorului, care le spusese despre Hristos și țineau minte și minunile pe care le-au văzut, făcîndu-se de El.

Deci Apostolul Andrei lăsînd toate, cu tot sufletul a urmat lui Hristos, mai înaintea celorlalți apostoli, fiind chemat la învățătura lui Hristos, pentru care s-a și numit "întîi chemat". Căci Andrei a înțeles mai înainte din cărțile cele proorocești că, cu adevărat, El este Cel Care va să vie. Mai ales, după ce a văzut boli nevindecate tămăduindu-se, pe orbi văzînd, pe șchiopi umblînd, dracii izgonindu-se, pe morți sculîndu-se din groapă, mai cu înlesnire decît din somn, numai cu porunca și cuvîntul lui Hristos; asemenea și celelalte minuni ale lui Hristos, pe care este de prisos a le povesti cu de-amănuntul.

După ce-a văzut apostolul acestea, cu mult mai mult s-a încredințat și s-a întărit în cugetarea cea bună pe care o avea pentru Hristos. Căci ca un înțelept și priceput, Apostolul Andrei socotea că, deși proorocii cei de demult au făcut cîteva minuni, nu le-au făcut cu stăpînire ca Hristos, ci cu rugăciune și cerere către Dumnezeu. Iar Hristos cu cuvintele *ție îți zic* și cu alte cuvinte ca acestea stăpînitoare, făcea minunile Sale.

Văzînd apostolul că Hristos Își punea mîna Sa pe ochiul orbului și vedea, poruncea dracilor și ca niște fum piereau, furtunile mărilor le domolea; apoi umbla pe mare ca pe uscat și alte minuni preaslăvite făcea, a cunoscut și a crezut negreșit că Hristos este Dumnezeu adevărat. Acestea socotindu-le slăvitul Apostol Andrei, era ucenic nedespărțit al lui Hristos. Avea încă și osîrdie multă și rîvnă înfocată, încît dorea să și moară pentru numele Lui.

După ce Hristos a lăsat cetățile și s-a dus în pustie, nici acolo nu l-au lăsat mulțimea oamenilor și ucenicii Lui, ci L-au urmat ca să-I asculte învățătura. Și fiind pustiu locul și neavînd hrană să mănînce atîția oameni, s-a dus dumnezeiescul Andrei și i-a zis lui Hristos - că aveau doar cinci pîini de orz la dînșii, și puțini pești -, cum să ajungă acestea la atîta mulțime? Atunci Hristos a binecuvîntat cele cinci pîini și le-a mîncat tot poporul acela, ca la cinci mii, afară de femei și de copii, și s-au săturat și au prisosit încă douăsprezece coșuri de fărmituri.

Despre minunea aceasta se poate încredința cineva din dumnezeiasca și Sfînta Evanghelie a Sfîntului Ioan, cuvîntătorul de Dumnezeu, în capitolul al șaselea. Și din altă povestire a Sfintei Evanghelii poate să înțeleagă cineva prietenia și îndrăzneala Apostolului Andrei către Hristos, dascălul său. Căci povestește însuși Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu în capitolul 12, că în vremea sărbătorii Paștelui iudeilor au mers la praznic și niște elini, ca să vadă biserica și să-și facă obișnuita rugăciune, fiindcă erau și ei de credința și din neamul evreiesc, dar născuți și crescuți prin alte neamuri, a căror limbă o învățaseră.

Pe aceștia i-a înspăimîntat vestea lui Hristos, căci făcuse atunci, de curînd, minunea învierii lui Lazăr și Îl întîmpinase pe El poporul cu stîlpări și făcuse mai înainte și multe alte semne. Pentru aceea veniseră ei întru cugetare de Dumnezeu și, avînd dorință ca să-L vadă, au venit la Filip, rugîndu-l și zicîndu-i: *Doamne, vrem să vedem pe Hristos*. Iar el, neavînd atîta îndrăzneală către Hristos și dîndu-i lui Andrei cinstea ca unui întîi chemat, s-a dus la dînsul și i-a spus pricina. Iar Andrei, luînd cu sine pe Filip, s-a dus la Hristos și I-au spus amîndoi cuvintele elinilor, de unde putem cunoaște dragostea și îndrăzneala ce o avea el către Hristos.

Deci, lăsînd pe celelalte cîte le-a lucrat împreună cu Hristos, pînă a venit la patima Sa cea de bunăvoie, să scurtăm cuvîntul nostru.

Iar după ce a pătimit pentru noi Domnul, S-a răstignit, a murit, S-a îngropat și a înviat din mormînt cu puterea dumnezeirii Sale, a adunat iarăși la Sine pe ucenicii și prietenii Săi, S-a arătat lor în muntele Galileii și le-a zis: *Mergînd, învățați toate neamurile*. Și după ce le-a trimis lor Preasfîntul Duh și i-a luminat să grăiască în toate limbile neamurilor cîte se aflau sub cer, atunci Apostolii, adunîndu-se, au aruncat sorți între dînșii, ca să se știe ce parte de pămînt urma să ia fiecare dintre dînșii, spre propovăduire.

Deci, celorlalți apostoli le-a căzut sorțul spre propovăduire pentru alte părți de pămînt. Iar Sfîntului Apostol Andrei i-a căzut sorțul să propovăduiască în toată Bitinia - și se numește Bitinia tot locul cît este în mijloc, de la Scutari care este peste canalul Constantinopolului spre răsărit, ce se numea mai înainte Hrisopoli, pînă la Nicomidia și pînă la Niceea. Și nu numai în Bitinia, ci și în partea Mării Negre, spre partea răsăritului, cu toate locurile și amîndouă părțile cele de pe lîngă Marea Neagră, pînă la Camupolin. Pe lîngă acestea se număra și Calcedonul și Bizanțul, care este cetatea lui Constantin și toată partea Traciei, de la Constantinopol pînă la Cavala, care, în Faptele Apostolilor, se numește Neapolis, iar la alții se numește Hristupolis. În sorțul său era și Tesalonicul și Tesalia, pînă la Farsala și Elada și pînă la Zitunion și Ahaia, apoi de la Zitunion pînă la Paleapatra.

Toate cetățile acestea, ce se cuprind în hotarele acestor țări amintite, au căzut în sorțul Apostolului Andrei, ca să meargă să le învețe cunoștința lui Dumnezeu. Și nu numai acestea, ci încă și alte neamuri cîte se află între Tracia și Macedonia, pînă la rîul cel mare Istrul, care acum

se numește Dunărea, și acestea tot în sorțul Sfîntului Apostol Andrei au căzut. Toate neamurile acestea erau țărînă pusă înaintea lui, în care voia să semene sămînța cuvîntului lui Dumnezeu.

Deci, Sfîntul Apostol Andrei cel întîi chemat n-a căutat la mulțimea oamenilor, a locurilor, a țărilor și a cetăților, nici n-a slăbit cu sufletul, nici n-a pregetat la lungimea și mulțimea călătoriilor, nici nu s-a îngreunat cu nevoințele ce-i stăteau înainte, nici nu s-a temut de barbaria, sălbăticia și cruzimea tiranilor și a închinătorilor de idoli. Ci avea în mintea sa porunca lui Hristos, Care a zis: *Iată Eu vă trimit pe voi, ca pe niște oi în mijlocul lupilor..., să nu vă temeți de cei ce ucid trupul, căci sufletul nu-l pot ucide*.

Avînd în sine mare dragoste către Hristos, dascălul său, fiind plin de credință și tare nădăjduind în puterea Lui cea nebiruită, cu sîrguință s-a apucat de călătorie, pornind de la Ierusalim, ca să meargă la fiecare din locurile pe care le-am zis. A luat cu sine și pe niște ucenici din cei șaptezeci de apostoli, pe care i-a socotit îndemînatici la propovăduire.

Deci, multe sînt călătoriile și drumurile acestui apostol, dar mai multe cele prin cetăți și prin sate, în care, semănînd cuvîntul cunoștinței de Dumnezeu, a secerat spicele bunei credințe. Însă cu neputință este a descrie cu amănuntul toate călătoriile, primejdiile și necazurile pe care le pătimea în fiecare cetate și sat. Dar ca să nu lipsim pe ascultători de povestirile folositoare, despre Sfîntul Andrei, vom povesti pe cele mai vestite și mai mari, pentru dragostea lor.

Umblînd apostolul lui Hristos din loc în loc, a mers într-o cetate care este în partea dreaptă a Mării Negre, cînd, plutim spre Cafa, care se numește Amisonul și este departe de Sinopi, ca la o sută douăzeci și opt de mile și jumătate. Acolo a aflat Sfîntul Andrei mulți oameni rătăciți și necredincioși. Unii, cuprinși de rătăcirea elinească, iar alții, de cea iudaică. Însă între aceste deosebite rătăciri și păgînătăți aflîndu-se amisinenii, aveau și o bunătate, iubirea de străini, adică să primească pe oamenii străini și să ospăteze pe drumeți.

Deci, mergînd sfîntul la dînșii, a găzduit la casa unui iudeu și socotea cum și în ce chip să atragă atîta mulțime de oameni rătăciți și să-i prindă în năvodul învățăturii și propovăduiri sale. Așa socotind sfîntul, s-a sculat într-o dimineață și a mers la sinagoga iudeilor, unde erau adunați ei după obiceiul lor. Acolo l-au întrebat iudeii cine este, de unde este și ce fel este propovăduirea lui.

Sfîntul, începînd propovăduirea lui despre Hristos, i-a învățat și din cărțile lui Moise, dar i-a învățat și din cele proorocești. Din toate acestea a dovedit că Hristos este același pe Care L-au vestit mai înainte proorocii; Care, pentru mîntuirea oamenilor a venit în lume, aducînd spre dovedire martori și pe însuși Mergătorul înainte și cîte a învățat el. Acestea și altele

asemenea, după ce le-a zis către dînșii și după ce a scris adevărata credință în sufletele lor și după ce i-a adus pe dînșii în mrejele sale, în acest chip s-a arătat vînător de oameni, după cuvîntul Dascălului său, pe care l-a zis cînd i-a chemat la ucenicie: *Veniți după Mine și Eu vă voi face pe voi vînători de oameni*.

Auzind iudeii cuvîntul Apostolului, îndată s-au întors la Domnul și, pocăindu-se, s-au botezat și s-au făcut creștini, în loc de iudei; robi ai lui Hristos, în loc de ai pierzării. După aceasta, pe cîți bolnavi aveau îi aduceau înaintea apostolului și fiecare își lua tămăduire de orice boală ar fi fost cuprins. Și s-a făcut apostolul acolo, nu numai doctor al sufletelor, ci s-a arătat tămăduitor al multor feluri de boli. Apoi a zidit biserici și le-a hirotonit preoți din iudeii care crezuseră.

Ducîndu-se de acolo, a mers în Trapezunda și acolo, asemenea, învățînd și botezînd pe mulți, încă și preoți hirotonind; după aceasta s-a dus în Lazichia. Iar Trapezunda și Lazichia sînt cetăți și neamuri din partea de răsărit a Mării Negre și cîți au umblat în părțile acelea, știu cetățile acestea. Ci și acolo iarăși asemenea făcînd apostolul și mulțime nenumărată de iudei și de elini aducînd la Hristos, a pus în gînd să se ducă la Ierusalim. Pe de o parte, ca să serbeze acolo praznicul Paștelui ce se apropia, iar pe de altă parte, ca să se întîlnească cu fratele său Petru. Și mai ales dorea să vadă și pe Apostolul Pavel, de care auzise că s-a întors de la legea evreiască și a venit la propovăduirea apostolilor și cum că este și el apostol și dascăl al neamurilor.

Deci s-a dus și și-a împlinit dorința lui cea după Dumnezeu. După aceasta s-a întors împreună cu Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu la cetatea Efesului, care era în soarta (grija) lui Ioan.

Însă acolo aflîndu-se apostolul a văzut o descoperire de la Dumnezeu ca să meargă în Bitinia, să învețe pe oamenii cei din soarta lui. Pentru aceasta s-a pornit și s-a dus în cetatea Niceei, care se numea atunci Elicori, și era nezidită împrejur. Mai pe urmă Cezarul Traian a zidit-o pe dînsa și turnuri are întru ea, și pentru ca să biruiască, a numit-o Niceea.

Dar nici iezerul ce este în ziua de astăzi aproape de dînsa, și se numește Ascania, nu era atunci atît de limpede și curățit precum se vede astăzi. Că după cum scriu hronografii, mai pe urmă de cutremure s-a umplut de apă și ca Marea Pontului s-a făcut și s-a limpezit precum este acum.

În această cetate mergînd Sfîntul Apostol Andrei și văzînd mulțime nenumărată de oameni, iudei și elini, a cugetat să facă mai întîi minuni, ca să-i înduplece să se întoarcă de la

rătăcirea lor. Pentru că oamenii cei simpli, mai lesne se încredințează cînd văd minuni, decît numai cu cuvîntul. Pentru aceasta și apostolul de multe ori pe cei muți îi făcea să vorbească, iar alteori tămăduia pe cei bolnavi. Încă și alte minuni de multe feluri făcînd, s-a făcut doctor fără de plată celor bolnavi. Încă și balauri, fiare mari și înfricoșătoare, care se încuibaseră în locul acela, numai cu toiagul cel de fier pe care îl purta, al cărui vîrf avea cruce înfiptă, îi izgonea și-i omora.

Și capiștile zeilor celor cu nume mincinoase, ale elinilor, ale Afroditei și ale Artemidei, pe toate din temelii le-a sfărîmat. Iar cîți din elini nu au crezut în învățătura apostolului, umplîndu-se de duh rău, săreau și săltau, cărnurile își mîncau și alte nenumărate rele pătimeau, primind vrednică muncă pentru necredința lor. Iar ucenicul lui Hristos, Andrei, care a venit să mîntuiască pe cei păcătoși, nu i-a lăsat pînă în sfîrșit să piară așa întru întunericul rătăcirii, ci izbăvindu-i pe dînșii de lucrarea cea diavolească, a tămăduit și sufletele lor și le-a luminat cu lumina credinței în Dumnezeu.

Deci, doi ani după ce a zăbovit acolo în cetatea Niceei și le-a hirotonit preoți din oamenii cei ce crezuse, s-a dus în Nicomidia în care era un mare număr de oameni, dar care erau cu totul întunecați de înșelăciunea elinească. Apostolul lui Hristos și acolo a făcut tot asemenea. Apoi botezînd pe mulți din elini, de acolo s-a dus la Calcedon și de la Calcedon a umblat prin toată Propontida, adică prin tot locul de la scutarul Constantinopolului pînă la Neocastra. De acolo s-a dus la Pontoiraclia, și de aici s-a dus la cetatea Amastrida, care era foarte mare, și se afla în partea de răsărit a Mării Negre.

Dar în cetățile acestea nu umbla Sfîntul Apostol Andrei așa precum noi povestim pe scurt. Ci în fiecare cetate unde umbla, multe ispite și multe împotriviri avea, dar, cu ajutorul lui Hristos, pe toate le biruia, fiindcă Hristos era apărătorul lui și pe toate cele potrivnice le făcea lesnicioase. Căci și cu nebunia cea văzută a propovăduirii, biruia pe înțelepții elinilor.

După acestea, ieșind din Amastrida, s-a dus în altă cetate care se numește Sinopi, unde se povestește în niște cuvîntări vechi, cum că ar fi venit și Sfîntul Apostol Petru să vadă pe fratele său. Chiar și creștinii din Sinopi arată pînă în ziua de astăzi două scaune de marmură, pe care le au în mare cinste și evlavie, și zic că acolo ședeau dumnezeieștii Apostoli, Petru și Andrei, și învățau poporul.

Încă și o icoană din acea vreme se află acolo la Sinopi, avînd închipuirea Apostolului Andrei, care face minuni nenumărate și pînă în ziua de astăzi întru slava lui Hristos și întru cinstea apostolului, ca să vadă creștinii că nu numai în vremea cît au trăit apostolii au făcut minuni, ci și după moarte pot să facă asemenea minuni cu puterea lui Hristos, dascălul lor.

Dar și altă veste ne povestește că Apostolul Matia, unul din cei doisprezece apostoli, care împreună s-a numărat cu cei unsprezece apostoli, în locul vînzătorului Iuda, și el se întîmplase a veni mai înainte în Sinopi, vrînd să meargă la Cafa să propovăduiască; iar sinopienii l-au prins și l-au închis în temniță.

Deci mergînd Apostolul Andrei acolo și auzind că Apostolul Matia este închis în temniță, a făcut rugăciune și, cu semnul Sfintei Cruci, îndată s-au zdrobit legăturile, temnița s-a deschis și a ieșit Apostolul Matia din închisoare, iar împreună cu dînsul și ceilalți legați. Iar sinopienii iudei aveau credință, dar erau cruzi și sălbatici cu sufletele încît numai cu chipul și cu fața se vedeau că nu sînt fiare.

Deci auzind că Apostolul a zdrobit legăturile și a deschis temnița, adunîndu-se toți, voiau să vadă casa în care găzduia el. Unii, privindu-l cu cruzime și cu nemilostivire, îl tîrau de picioare, alții îl trăgeau de mîini și-l tăvăleau prin țărînă. Alții, cu dinții ca niște fiare sălbatice îl mușcau, cu lemne îl băteau, cu pietre îl loveau, și fiecare dădea cu orice apuca. Mai pe urmă socotind că a murit din chinuirea cea multă, l-au aruncat afară din cetate la gunoi. Apostolul a pătimit acestea, urmînd lui Hristos, dascălul său.

Dar Hristos nu a trecut cu vederea pe apostolul Său, ci în noaptea aceea arătîndu-i-se lui și dîndu-i îndrăzneală, l-a sculat sănătos. Și nu numai aceasta, ci și un deget al lui pe care îl mușcase unul din mîncătorii aceia, i l-a făcut sănătos. După aceea, binecuvîntîndu-l pe dînsul, învățîndu-l și îndemnîndu-l să nu se lenevească de propovăduirea Lui, s-a înălțat la cer. Iar apostolul dimineața s-a sculat și s-a dus sănătos în Sinopii neavînd nici măcar un semn de răni, încît ar fi putut zice că vine de la vreun praznic, bucurîndu-se.

Această minune după ce au văzut-o sinopenii, minunîndu-se de răbdarea sfîntului, cea mai presus de om, și pe de alta de facerea de minuni a lui Hristos, cum într-o noapte L-a făcut pe el sănătos; căindu-se, s-au întors de la rătăcirea lor și, pocăindu-se, au căzut la picioarele Sfîntului Apostol, cerînd iertare. După aceea, sfîntul, învățîndu-i pe dînșii cuvîntul adevărului și botezîndu-i în numele Tatălui, al Fiului și al Sfîntului Duh, i-a făcut pe dînșii robi ai lui Hristos în loc de robi ai diavolului. Încă și alte nenumărate minuni a făcut sfîntul apostol în cetatea aceea, în numele lui Hristos, dintre care ascultați o preaslăvită minune spre încredințarea celorlalte.

O femeie oarecare avea un fiu, unul născut, pe care un om dușman l-a ucis apoi s-a făcut nevăzut și nu s-a aflat, iar mortul zăcea aruncat în drum. De acest lucru înștiințîndu-se apostolul, s-a dus acolo l-a locul unde era mortul. Și făcîndu-i-se milă de mama celui ucis, apoi vrînd să atragă și pe popor spre mai multă credință, prin rugăciune l-a înviat și l-a dat pe el viu mamei sale. Această minune după ce au văzut-o sinopenii, cu toții, împreună cu femeile și cu copiii, au crezut în Hristos. Atunci apostolul le-a hirotonit acolo preoți, pe cei mai iscusiți din cei ce

crezuse, și așa după ce a luminat pe cei mai mulți din sinopeni cu Sfîntul Botez și i-a făcut popor sfințit al lui Hristos și vrednic cu adevărat de turma lui, s-a dus a doua oară în cetatea Amisonului și de acolo s-a dus iarăși la Trapezunda.

Deci, botezînd și pe ceilalți oameni care mai rămăseseră necredincioși din întîia propovăduire de acolo, s-a dus la cetatea Neocezareea și acolo, asemenea, cuvîntul bunei credințe semănîndu-l și pe mulți la cunoștința adevăratului Dumnezeu întorcîndu-i și cu Sfîntul Botez luminîndu-i, s-a dus de la Neocezareea în altă cetate ce se numește Samosata. Iar în această cetate lucuiau în acea vreme oameni cufundați în deșertăciune elinească, iar întru înșelăciunea cea din afară a lumii, erau foarte pricopsiți. Și din pricina înșelăciunii erau neîntorși către credința lui Hristos, fiindcă pentru meșteșugul filosofiei lor, fiecare se ferea să vorbească cu dînșii.

Iar dumnezeiescul Apostol Andrei prin rîvna propovăduirii, ca pe o țesătură de păianjen a rupt împletiturile ritorilor și le-a arătat lor că înțelepciunea pe care o aveau este deșartă și n-au cunoștință nici cît un copil mic. Așa, în puține zile, cu cuvintele și cu minunile, pescarul înfruntînd învățătura filosofilor și cu lucrările semnelor plecînd sufletele acestora, și către buna credință întorcîndu-i, s-a dus la Ierusalim și s-a întîlnit cu ceilalți apostoli, pentru ca să facă un sobor, cum să se serbeze praznicul Paștelui.

Iar cum că apostolii se adunau în Ierusalim și făceau sobor pentru pricinile ce se întîmplase în vremurile acelea, poate cineva să cunoască din Faptele Apostolilor, pe care le-a scris dumnezeiescul Luca Evanghelistul. Căci scrie el acolo în Fapte, capitolul 15, și zice: *Și apostolii și preoții s-au adunat ca să cerceteze despre acest cuvînt* și celelalte. Iar după ce s-a sfîrșit praznicul, luînd cu sine pe apostolul Matia și pe Tadeu, care se aflau la Ierusalim pentru aceeași pricină, s-au întors la cetatea Edesa, care în ziua de azi se numește Horasan și este spre părțile răsăritului în hotarele Mesopotamiei.

Deci, acolo puține zile petrecînd apostolul Andrei, pe Matia și pe Tadeu i-a lăsat să propovăduiască în părțile acelea, iar el s-a întors în părțile Mării Negre cele dinspre răsărit. Întîi s-a dus în țara Alanilor, unde, propovăduind Evanghelia Darului și pe mulți întorcînd către credința cea întru Hristos, s-a mutat la Avazgi și, intrînd în Sevastopole, cetatea de acolo, îi învăța și propovăduia taina lui Hristos și nenumărate mulțimi de oameni a întors la cunoștința de Dumnezeu.

Însă nici de mîntuirea Zachenilor și a Vosporanilor nu s-a lenevit, ci și la aceștia a mers și de vreme ce pe zacheni i-a aflat cu totul nesupuși, urînd nesupunerea cu sălbăticia acestora, a voit a se duce de la dînșii, căci erau neprimitori de dumnezeiasca sămînță a cuvîntului lui Dumnezeu și nevrednici de sfînta credință, iar buna supunere a vosporanilor lăudînd-o, s-a dus

la dînșii. Vosporanii se numesc toți aceia care locuiesc în strîmtoarea Cafa, căci Cafa aceasta de care auzim nu este cetate, ci este un loc în chipul și asemănarea Moreii.

La Vosporani a petrecut Sfîntul Apostol Andrei multă vreme, căci i-a aflat foarte supuși și lesne primitori de învățătură a apostolului, în care se povestea că s-au aflat și niște icoane de sfinți închipuiți cu ceară și că dovedeau un meșteșug preaiscusit, cu anevoie de urmat și cu multă înțelepciune de mîini făcute, care întrec tot meșteșugul.

Deci, petrecînd la Vosporani multă vreme, de acolo Sfîntul Andrei s-a dus la Cafa, care se numește Herson, țară strălucită și cu mulți oameni, deși întru credință sănătoasă, nu lesne înfiptă, ci către alte învățături lesne primitoare aflîndu-se. Acolo intrînd cu înțelepciune și propovăduind cuvîntul dreptei credințe și făcînd minuni, i-a întors la cunoștința de Dumnezeu.

În acest chip vînînd apostolul pe kersoneni și, ca pe niște pești cuvîntători, aducîndu-i dar lui Hristos, după pronia lui Dumnezeu s-a mutat de aici și în părțile cele mai dinăuntru ale Rusiei și a ajuns pînă la rîul Niprului; și în Munții Kievului a poposit, unde a rămas într-o noapte. A doua zi, sculîndu-se din somn, a zis către ucenicii care erau cu dînsul: "Vedeți acești munți? Credeți-mă că peste aceștia o să strălucească darul lui Dumnezeu și o să se facă cetate mare aici și multe biserici o să se ridice lui Dumnezeu și o să se lumineze cu Sfîntul Botez tot pămîntul Rusiei".

Și suindu-se pe munții aceia, i-a binecuvîntat și a înfipt o cruce, mai înainte vestind încredințarea poporului aceluia de la scaunul său cel apostolesc, care s-a întemeiat în Bizanț și a mers și prin părțile cele mai dinăuntru ale Rusiei, pînă unde este acum marea cetate a Novgorodului.

De acolo s-a întors pe mare iarăși la cetatea Sinopi. Și învățînd iarăși acolo cuvîntul Domnului, și mai întorcînd și pe ceilalți oameni, cîți au rămas nebotezați din propovăduirea cea dintîi și pe cei credincioși întărindu-i în credință, le-a hirotonit episcop al acelui loc pe un apostol din cei șaptezeci, cu numele Filolog.

De acolo a venit în Bizanț, care în acea vreme nu era în starea în care se vede în ziua de astăzi, ci cuprindea numai o părticică - cît este palatul împărătesc -, ci mai pe urmă, Constantin a strălucit-o și a adus-o în starea în care se vede acum și, după numele său, a numit-o "Cetatea lui Constantin".

În această cetate mergînd acest mare apostol, a făcut și acolo asemenea. Căci cu cuvintele sale și cu minunile învățîndu-i și cu Sfîntul Botez luminîndu-i, a întors și pe bizantini la lumina cunoștinței de Dumnezeu, făcîndu-i fii ai luminii prin primirea credinței. Încă și o biserică minunată a ridicat în numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu în mijlocul cetății, așezînd-o păzitoare și apărătoare a dreptei credințe de acei împărați din vremurile cele mai de pe urmă. Apoi hirotonisindu-le și episcop pe Sfîntul Stahie, unul din cei șaptezeci de apostoli, de acolo s-a dus în Iraclia Traciei, care este departe de Constantinopol, spre apus, cale de două zile.

Deci întru această cetate asemenea învățînd și propovăduind cuvîntul lui Dumnezeu și pe mulți întorcîndu-i la cunoștința Darului, le-a hirotonit episcop în locul acela pe Apelin. De acolo a ieșit în cetățile și satele de primprejur, asemenea, învățînd, botezînd și întorcînd pe popoare la credința în Hristos, adevăratul Dumnezeu și biserici zidind în numele Lui, a făcut din sufletele lor biserici însuflețite ale Sfîntului Duh. Așa a făcut prin toată Tracia, prin Macedonia și prin toată Tesalia, prin cea dintîi și prin cea de-a doua și de la Tesalonic pînă la Licostom și pînă la Farsala.

După ce a trecut Tesalia și Elada, s-a dus în vestitul ostrov al Peloponezului, care acum se numește Moreia. Și în acest loc este cetatea care în ziua de astăzi se numește Paleapatra. În această cetate a intrat Sfîntul Apostol Andrei și, ducîndu-se pedestru, a găzduit în casa unui om, care se numea Sosie, și care zăcea în pat, fiind bolnav de o grea boală. Acesta a aflat doctor pe sfîntul, căci, cum a intrat în casa lui și a pus sfînta lui mînă pe dînsul, îndată s-a sculat Sosie sănătos, neavînd nici urmă de boală.

Dar nu numai acesta, ci și un rob al femeii Maximila, soția antipatului Patrelor, se afla în zilele acelea aruncat într-un gunoi al cetății, cu totul topit de boală, și nu mai avea acum nici o nădejde de viață. Sfîntul Andrei, fiind ucenic al lui Hristos, la Care nici rob, nici slobod nu se socotește prost, ci pe toți întocmai îi are, n-a trecut cu vederea pe robul acela, ca să se bîntuie cu totul de cumplita boală, ci numai cu cuvîntul zicînd: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos, pe Care eu Îl propovăduiesc, scoală-te!" Și îndată, o, minunile Tale, Hristoase Împărate! s-a sculat cu totul sănătos. Robul acela, mergînd la stăpîna sa, i-a povestit ei toate cele ce i s-au întîmplat.

N-au trecut multe zile la mijloc și femeia aceea, Maximila, stăpîna robului celui tămăduit, a căzut într-o boală grea, în așa fel încît nici meșteșugurile doctorilor nu puteau să-i folosească, nici bogăția bărbatului ei nu-i ajungea să o dea pentru doctori, căci bărbatul ei era, precum am zis, domn al locului aceluia și se numea Egheat.

Într-o boală ca aceasta aflîndu-se, și-a adus aminte de străinul, de săracul, de defăimatul apostol și, numaidecît, l-a chemat, și după ce a venit, a căzut la picioarele lui. Și ce a făcut

apostolul? El și-a pus sfînta sa mînă pe femeia cea bolnavă și numaidecît s-a făcut cu totul sănătoasă. Această minune văzînd-o Egheat, a luat multă avuție și a aruncat-o la picioarele apostolului, rugîndu-l să o ia pentru doctorie.

Dar scopul Sfîntului Apostol nu era să strîngă bogăția cea vremelnică, ci bogăția cea veșnică, pentru mîntuirea poporului și pentru pocăința și întoarcerea antipatului Egheat. Pentru aceasta sfîntul nicidecum nu a primit, ci mai vîrtos a zis: "Dascălul nostru Hristos așa ne-a poruncit nouă: *În dar ați luat, în dar să dați"*. Acestea zicîndu-le sfîntul și învățîndu-i pe dînșii cuvîntul adevărului, s-a dus de la dînșii.

Umblînd prin cetate, a văzut zăcînd într-un cerdac pe un om slăbănog, care era de multă vreme bolnav, neputînd să umble nicidecum, nici să se miște și nu avea nici un om care să-l îngrijească. Iar sfîntul și pe acesta numai cu numele lui Hristos l-a făcut sănătos. Și nu numai minunile acestea le-a făcut Sfîntul Apostol Andrei acolo, ci și ochii multor orbi i-a deschis. Pe un om lepros, care zăcea afară din cetate pe gunoi, ca Iov cel de demult, și pe acela l-a tămăduit, numai cît l-a botezat în mare în numele Sfintei Treimi; și acela, după ce s-a botezat și s-a însănătoșit, s-a făcut următor al apostolului și propovăduia cu mare glas tuturor, prin puterea lui Hristos.

Astfel, apostolul cu cuvintele sale, cu minunile și cu semnele întorcînd la cunoștința de Dumnezeu pe tot poporul care era în toată Ahaia, făcîndu-i turmă a lui Hristos și popor sfînt, se bucura și se veselea cu duhul, slăvind pe Dumnezeu. După aceasta, singură mulțimea creștinilor care crezuseră a surpat capiștile idolești, a zdrobit pe idoli și a ars cărțile cele elinești ca pe niște pricini ale rătăcirii oamenilor, dînd cu aceasta o pildă de adeverire a credinței lor celei adevărate. Apoi, adunîndu-și avuția lor, au aruncat-o la picioarele Apostolului.

Iar el a lăudat osîrdia lor și socoteala cea bună a primit-o, iar avuția nu a primit-o. Ci le-a poruncit, pe unele să le împartă la cei lipsiți și săraci, iar pe altele să le cheltuiască la zidirea bisericii, care în puține zile s-a săvîrșit. Și se adunau acolo creștini, unde se slujea Sfînta Liturghie și se sfințeau de episcopii și de preoții cei hirotoniți de Sfîntul Apostol Andrei, ascultînd și învățătura cea de miere izvorîtoare a sfîntului. Fiindcă, totdeauna îi învăța din cărțile lui Moise și din ale proorocilor și dovedea cum că unul și același purtător de lege este și al Așezămîntului celui vechi și al celui Nou, care la sfîrșitul veacului S-a pogorît din cer și S-a întrupat din Sfînta Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria, pentru mîntuirea neamului omenesc.

Dar în timp ce s-au făcut acestea, antipatul Egheat - despre care mai înainte am zis că avea femeie pe Maximila, pe care a tămăduit-o apostolul -, s-a dus la Roma, la Cezarul, ca să-și dea seama pentru slujba împărătească pe care o avea și să se sîrguiască ca să-și ia iarăși stăpînirea sa. Iar fratele său, Stratoclis cu numele, care era înțelept și învățat și care abia venise

atunci de curînd de la Atena, unde fusese pentru învățăturile filosofice, a rămas epitrop în locul lui. Și avea un rob credincios și preaînțelept, pe care îl iubea foarte mult. Pe acesta, în acele zile, l-a apucat un drac înfricoșat și era vedere pricinuitoare de multă jale. Acestea văzîndu-le Stratoclis, plîngea, se supăra, se amăra și căuta doctor spre tămăduirea acestei boli. Însă, să vedeți iconomia lui Dumnezeu, cum aduce pe om la cunoștința adevărului.

Auzind Maximila, femeia antipatului, pricina aceasta, l-a vestit așa: "Pentru ce tu fratele bărbatului meu și cumnate, avînd în mîinile tale doctor fără de plată te întristezi și te necăjești? Aici este un om străin și sărac cu numele de Andrei, pe acela dacă îl vei chema, fără plată într-un ceas poate și pe robul tău cel credincios să-l tămăduiască și pe tine de supărarea aceasta să te mîngîie și să te veselească. Căci și eu, precum ai auzit, cît de cumplită boală aveam încît și de viață mă deznădăjduisem și numai cu un cuvînt al lui sînt acum sănătoasă".

Acestea auzind Stratoclis, îndată a chemat pe sfîntul. Și numai cum a intrat apostolul lui Hristos, îndată a ieșit dracul și s-a dus din locul acela. Și s-a făcut sănătos și înțeleptul rob, cel mai înainte legat cu lanțuri de fier. Această minune dacă a văzut-o Stratoclis și Maximila îndată au anatematizat înșelăciunea elinească și s-au făcut creștini, botezîndu-i apostolul. De atunci erau nedespărțiți de sfîntul și în toate zilele învățau de la dînsul cunoștința cea mai desăvîrșită a tainei sfintei credințe creștinești.

Acestea astfel făcîndu-se, s-a întors și Egheat, antipatul, de la Roma. Și după cîteva zile a vrut să-și cunoască femeia sa. Iar ea, fiind botezată și nevrînd să se împărtășească cu bărbatul ei cel necredincios și nebotezat, întîi s-a prefăcut că este bolnavă. Iar după cîteva zile, pentru că a văzut că nu se poate ascunde pînă la sfîrșit, s-a arătat. Căci famenii au arătat bărbatului ei și au zis: "Ea, de cînd tu te-ai dus la Roma, nici bucatele de mai înainte nu le mai mănîncă, nici marilor zei nu se închină, ci cu totul s-a pironit cu socoteala și cu scopul ei, de un oarecare om bătrîn și străin care este aici.

Acestea dacă le-a auzit Egheat, cu totul s-a îndrăcit de mînie, și cu totul și-a ieșit din minți. Ocăra și înfricoșa și numai un scop avea: cum să omoare pe Apostolul Andrei. Deci, cîtăva vreme l-a pus în temniță, pînă cînd va socoti cu ce moarte îl va omorî. Iar la miezul nopții, Stratoclis, luînd pe cumnata sa Maximila și pe alții, care erau mai sîrguitori în credință dintre cei ce crezuseră, s-au dus în temnița care era pecetluită cu pecetea lui Egheat și pe care ostașii cu grijă o străjuiau.

Deci acolo ducîndu-se, încetișor au bătut la ușă încît să audă sfîntul. Auzindu-i sfîntul, cu rugăciunea a deschis ușa temniței și au intrat înăuntru. Atunci Stratoclis și Maximila au căzut la picioarele sfîntului, rugîndu-se și cerînd ca să-i întărească și să-i împuternicească în credința lui Hristos. Iar sfîntul multe zicînd, i-a învățat cele cuviincioase și i-a sfătuit, iar pe Stratoclis hirotonindu-l episcop al Paleopatrelor, i-a trimis pe dînșii cu pace. Ducîndu-se ei, Sfîntul Andrei

iarăși cu rugăciunea închizînd ușile temniței, precum erau și mai înainte pecetluite, ședea înăuntru așteptînd hotărîrea păgînului Egheat.

Deci, antipatul, văzînd că femeia lui Maximila, cu totul s-a lepădat de dînsul, aprinzîndu-se de mînie, a hotărît asupra Sfîntului Apostol moarte de cruce. El socotea căci cu aceasta va supăra pe Sfîntul Andrei, dar nu știa că o moarte ca aceasta era bucurie, veselie și viață veșnică a sfîntului, căci vrea să se facă împreună părtaș al patimilor lui Hristos, dascălul lui.

Pentru aceasta, ducîndu-l ostașii ca să-l răstignească, văzînd crucea a lăudat-o pe dînsa, ca pe una ce avea să se facă pricină a suirii lui la cer. Apoi pe creștinii cei ce s-au aflat acolo, învățîndu-i și întărindu-i, s-a suit pe cruce bucurîndu-se, iar ostașii lui Egheat, făcînd voia domnului lor, au pironit pe cruce mîinile și picioarele apostolului, pentru care lucru preoții și diaconii din Ahaia au scris așa:

"Pătimirea Sfîntului Apostol Andrei, pe care noi am văzut-o cu ochii noștri, toți preoții și diaconii bisericilor Ahaiei, scriem tuturor Bisericilor, care sînt la Răsărit și la Apus, la Miazăzi și la Miazănoapte, care sînt alcătuite și zidite în numele lui Hristos, pace vouă și tuturor celor ce cred întru Unul desăvîrșit Dumnezeu în Treime, întru adevăratul Părintele Cel nenăscut, întru adevăratul Fiul Cel născut, întru adevăratul Sfîntul Duh, Care din Tatăl purcede și întru Fiul se odihnește. Căci această credință am învățat de la Sfîntul Andrei, apostolul lui Hristos, a cărui pătimire noi văzînd-o, am biruit și după cît am putut o istorisim".

Antipatul Egheat, întorcîndu-se de la Roma cu stăpînire înnoită și intrînd în cetatea Patrelor, a început a sili pe cei ce credeau în Hristos să aducă jertfe idolilor. Acestuia, ieșindu-i înainte Sfîntul Andrei, i-a zis: "Ți se cade ție, judecător fiind al poporului, a cunoaște pe Judecătorul tău, care este în cer, și cunoscîndu-L pe El, să te închini Lui și, închinîndu-te adevăratului Dumnezeu, să te întorci de la aceia care nu sînt dumnezei".

Iar Egheat a zis către dînsul: "Au tu ești Andrei care risipești locașurile zeilor și sfătuiești pe popor să primească credința cea vrăjitorească, care de curînd s-a arătat și pe care împărații Romei au poruncit să o piardă?"

Sfîntul Andrei a zis: "Împărații Romei încă nu au cunoscut aceasta, că Fiul lui Dumnezeu venind pe pămînt pentru mîntuirea oamenilor întru adevăr a arătat cum că idolii aceia, nu numai că nu sînt dumnezei, ci draci necurați și vrăjmași ai neamului omenesc, care îi învață pe oameni și îi îndeamnă spre toată necurăția. Căci mîniind pe Dumnezeu să se întoarcă de la dînșii și să nu-i asculte. Iar cînd se va mînia Dumnezeu asupra lor și se va întoarce de la

oameni, atunci diavolii îi iau pe ei sub a lor stăpînire și pînă întru atît îi amăgesc pe dînșii încît îi scot goi cu totul de faptele bune, nimic altceva avînd, decît păcatele lor pe care le duc cu ei".

Egheat a zis: "Aceste cuvinte băbești și deșarte, cînd le propovăduia Iisus al vostru, iudeii l-au pironit pe cruce". Sfîntul Andrei a răspuns: "O, de ai fi voit a cunoaște taina Crucii, cum Ziditorul neamului omenesc, pentru dragostea Sa către noi, a răbdat Crucea, nu fără de voie, ci de bunăvoie, pentru care eu însumi sînt martor, cum că și vremea patimilor Sale o știa mai dinainte și mai dinainte ne-a spus despre Învierea Sa, cea de a treia zi și la cina cea mai de pe urmă împreună cu noi șezînd, ne-a spus despre vînzătorul Său, ne-a spus și despre cele ce aveau să fie asupra Sa. Și știind locul acela, în care era să fie dat iudeilor, de bunăvoie a venit". Iar Egheat a zis: "Mă minunez de tine, căci om înțelept fiind tu, urmezi Aceluia pe care în orice chip, cu voie, ori fără voie, îl mărturisești că a fost răstignit pe cruce".

Apostolul a răspuns: "Mare este taina Sfintei Cruci și, dacă vei voii să asculți, eu îți voi povesti ție". Iar el a răspuns: "Nu este aceea taină, ci pedeapsă a făcătorilor de rele". Sfîntul Andrei a răspuns: "Acea pedeapsă este taina înnoirii oamenilor, numai să voiești a mă asculta cu îndelungă răbdare". Egheat a zis: "Iată, te ascult pe tine cu îndelungă răbdare, însă și tu, de nu vei face ceea ce eu îți poruncesc, aceeași taină a Crucii, asupră-ți vei purta". Iar apostolul a zis: "De m-aș fi temut eu de pedeapsa Crucii nu aș fi lăudat Crucea niciodată". Egheat a zis: "Precum din nebunia ta lauzi Crucea, așa dintru îndrăzneala ta nu te temi de moarte".

Apostolul a răspuns: "Nu din îndrăzneală, ci din credință nu mă tem de moarte. Căci moartea drepților este cinstită, iar a păcătoșilor este cumplită. Deci, eu voiesc ca să asculți taina Crucii, și cunoscînd adevărul să crezi și, crezînd, să-ți afli sufletul tău". Egheat a zis: "Acel lucru se află care a pierit? Au doar a pierit sufletul meu că îmi poruncești a-l afla pe el printr-o credință pe care nu o știu în ce fel este?"

Sfîntul Andrei a răspuns: "Aceasta este care o vei învăța de la mine, căci eu îți voi arăta ție pierderea sufletelor omenești, ca să cunoști mîntuirea lor, care prin cruce s-a lucrat. Omul cel dintîi prin călcarea poruncii, adică prin lemn a adus moartea în lume și se cădea neamului omenesc ca prin pătimirea cea de pe lemn, să se izbăvească de moarte. Și precum din pămîntul cel curat era zidit omul cel dintîi, care a adus moartea prin lemnul încălcării de poruncă, așa se cădea a se naște Hristos din Fecioara cea curată, om desăvîrșit, Care este Fiul lui Dumnezeu, Cel ce a zidit pe omul cel dintîi și a înnoit viața cea veșnică, pe care toți oamenii o pierduseră și prin lemnul Crucii să se întoarcă de la lemnul poftei, spre care omul cel dintîi, întinzîndu-și mîinile, a greșit, așa se cădea ca Fiul lui Dumnezeu să-și întindă pe Cruce mîinile Sale cele nevinovate, pentru neînfrînarea mîinilor omenești. Pentru hrana cea dulce a lemnului celui oprit, să guste fierea amară și luînd asupra Sa moartea noastră, să ne dea nemurirea Sa".

După acestea Egheat a zis: "Aceste cuvinte povestește-le acelora care te ascultă, iar tu de nu vei asculta porunca mea și de nu vei aduce jertfă zeilor, apoi bătîndu-te cu toiege, te voi răstigni pe Crucea pe care tu o lauzi".

Sfîntul Andrei a răspuns: "Eu Unuia, Adevăratului și Atotputernicului Dumnezeu, în toate zilele îi aduc, nu fum de tămîie, nici carne de boi, nici sînge de țapi, ci pe Mielul cel fără de prihană, care S-a jertfit pe altarul Crucii, cu al Cărui preacinstit Trup se împărtășește tot poporul cel credincios și bea Sîngele Lui, pe cînd Mielul acesta rămîne întreg și viu. Deși cu adevărat se înjunghie și cu adevărat Trupul Lui de toți se mănîncă și Sîngele Lui de toți se bea, însă, precum zic, totdeauna petrece întreg, fără de prihană și viu". Egheat a zis: "Cum poate fi aceasta?"

Sfîntul Andrei a răspuns: "Dacă voiești să știi, fă-te ucenic, ca să înveți aceea pentru care întrebi". Egheat a zis: "Eu acea învățătură de la tine cu chinuri o voi cerca". Apostolul a răspuns: "Mă mir de tine, că tu, om înțelept fiind, grăiești cele nebune. Dar oare vei putea, ispitindu-mă cu munci, să cunoști de la mine Tainele lui Dumnezeu? Ai auzit taina Crucii, ai auzit și taina Jertfei! De vei crede că Dumnezeu Cel răstignit de iudei este Dumnezeu adevărat, atunci îți voi arăta cum, omorît fiind trăiește și cum jertfit fiind și mîncat, petrece întreg întru Împărăția Sa". Egheat a zis: "Dacă este omorît, și de oameni este mîncat, precum zici, apoi cum poate fi viu și întreg?" Apostolul a răspuns: "Dacă vei crede cu toată inima ta, vei putea cunoaște această Taină; iar de nu vei crede, nu vei cunoaște niciodată această taină".

Atunci Egheat, mîniindu-se, a poruncit să arunce pe apostol în temniță. Și aruncat fiind sfîntul în temniță, s-a adunat la dînsul mult popor din toată latura aceea și voia să-l ucidă pe Egheat, iar pe Sfîntul Andrei să-l scoată din temniță. Iar Sfîntul Apostol i-a oprit pe dînșii, învățîndu-i și grăind: "Nu prefaceți pacea Domnului nostru Iisus Hristos întru tulburare diavolească, că Domnul nostru Iisus Hristos, dîndu-se pe Sine spre moarte, a arătat toată răbdarea și împotrivă n-a grăit, nici n-a strigat, nici nu s-a auzit glasul Lui în ulițe. Deci și voi, tăceți și fiți în pace.

Și nu numai să nu faceți împiedicarea muceniciei mele, ci și voi singuri să vă gătiți ca niște buni nevoitori și ostași ai lui Hristos, a nu vă teme de îngrozirile tiranului, ci a purta cu răbdare pe trupurile voastre rănile ce vi se vor aduce asupra voastră de chinuitori. Că de este nevoie a se teme cineva de frică, apoi se cuvine a se teme de frica aceea care nu are sfîrșit. Pentru că frica și îngrozirile de la oameni sînt asemenea fumului, că arătîndu-se îndată se sting. Și de dureri dacă voim a ne teme, apoi se cuvine a ne teme de acelea ce nu au sfîrșit niciodată.

Căci durerile acestea vremelnice, deși sînt mici, cu înlesnire se rabdă, iar dacă sînt mari, apoi degrabă ieșind sufletul din trup, singure se sfîrșesc. Durerile acelea sînt cumplite, care sînt acolo veșnice, unde este plîngerea cea neîncetată, strigare, tînguire și munci fără de sfîrșit, spre

care Egheat nu se teme a merge. Deci fiți gata spre aceasta mai vîrtos, ca prin supărările acestea vremelnice să treceți spre bucuria cea veșnică, unde vă veți veseli totdeauna cu Hristos și veți împărăți cu El".

Astfel Sfîntul Andrei, toată noaptea a petrecut-o învățînd pe popor. Iar a doua zi antipatul Egheat a șezut la judecată și a adus înaintea sa pe Sfîntul Andrei și a zis către dînsul: "Oare socotit-ai să-ți lași nebunia ta și să nu mai propovăduiești pe Hristos, ca să poți a te veseli cu noi în această viață? Căci mare nebunie este de a se duce cineva de bunăvoie spre chinuri și spre foc". Sfîntul Andrei a răspuns: "A mă veseli împreună cu tine, voi putea numai cînd tu vei crede în Hristos și te vei lepăda de idoli; căci pe mine Hristos m-a trimis în partea aceasta în care mult popor am cîștigat Lui".

Egheat a zis: "Deci pentru aceasta te silesc spre jertfe, ca cei amăgiți de tine să lase deșertăciunea învățăturii tale și să aducă jertfele cele plăcute zeilor. Căci nu este cetate în Ahaia în care să nu fi pustiit lăcașurile zeilor. Deci acum se cuvine ca iarăși prin tine să se înoiască cinstea lor, ca cei mîniați prin tine, tot prin tine să fie îmblînziți și tu să petreci întru dragostea noastră cea prietenească. Iar dacă nu, apoi multe feluri de chinuri vei lua, pentru necinstea care prin tine s-a făcut lor, și vei fi spînzurat pe Crucea pe care tu o lauzi".

La acestea Sfîntul Andrei a răspuns: "Ascultă, fiule al pierzării, paiule gătit pentru focul cel veșnic, ascultă-mă pe mine sluga Domnului și apostolul lui Iisus Hristos, că pînă acum am vorbit cu tine cu blîndețe vrînd a te învăța sfînta credință, că doar după cum ai înțelegere, să cunoști adevărul lepădîndu-te de idoli, să te închini Dumnezeului Celui ce locuiește în ceruri. Dar de vreme ce tu petreci în întuneric și socotești că eu mă tem de chinurile tale, apoi gătește asupra mea chinuri de acelea ce știi tu că sînt mai grele, căci cu atît voi fi mai bine primit Împăratului meu cu cît mai grele chinuri voi răbda pentru El".

Atunci a poruncit Egheat, ca, întinzîndu-l pe pămînt, să-l bată. Și după ce s-au schimbat de șapte ori cîte trei cei ce-l băteau, l-au ridicat pe Sfîntul Andrei și l-au dus la judecător, care a zis către dînsul: "Andreie, ascultă-mă pe mine, nu-ți vărsa sîngele în deșert, că de nu mă vei asculta, apoi pe cruce te voi răstigni". Sfîntul Andrei a răspuns: "Eu sînt rob Crucii lui Hristos, și mai mult doresc moartea Crucii, decît să mă izbăvesc de chinuri, de care nicidecum nu mă tem; iar tu vei putea scăpa de chinurile cele veșnice care te așteaptă, dacă ispitind răbdarea mea, vei crede în Hristos, căci eu mai mult pentru pierzarea ta mă mîhnesc, decît tu pentru pătimirea mea. De vreme ce pătimirile mele vor fi numai într-o zi, sau cel mult două și vor sfîrși, iar patimile tale nici după o mie de ani nu vor avea sfîrșit. De aceea nu-ți mai înmulți patimile, nici îți mai aprinde focul cel veșnic".

Deci, mîniindu-se Egheat, a poruncit să-l răstignească pe Sfîntul Andrei pe cruce, legîndu-i mîinile și picioarele, că nu voia să-l pironească cu piroane, ca să nu moară degrabă, ci să-l spînzure așa legat ca mai mult chin să pătimească și să sufere.

Deci, slugile ighemonului, ducînd pe sfîntul la răstignire, alerga poporul, strigînd: "Ce a greșit omul acesta drept și prietenul lui Dumnezeu? Pentru ce îl duc la răstignire?" Iar Sfîntul Andrei ruga poporul, ca să nu facă împiedicare pătimirii lui. Căci mergea cu veselie și neîncetat învăța pe popor. Iar după ce a venit la locul lui, în care era să-l răstignească, văzînd de departe crucea gătită pentru dînsul, a strigat cu glas mare:

"Bucură-te, Cruce sfințită cu trupul lui Hristos și cu mădularele Lui ca niște mărgăritare împodobite, căci mai înainte de a se răstigni Domnul pe tine, erai înfricoșată oamenilor, iar acum ești iubită și cu dorire primită. Căci cunosc credincioșii cîtă bucurie ai în tine și ce fel de răsplătire li se pregătește pentru tine. Eu cu îndrăzneală și cu bucurie vin către tine; deci tu cu veselie primește-mă pe mine, că sînt ucenic al Aceluia Care a fost spînzurat pe tine. Primește-mă, că totdeauna te-am dorit și am poftit a te îmbrățișa. O, preabună Cruce, care ți-ai cîștigat frumusețea și bunacuviință din mădularele Domnului meu. Ceea ce ești de mult dorită și cu osîrdie iubită, pe care neîncetat te-am căutat și abia acum te-am aflat gătită după dorirea inimii mele. Deci ia-mă pe mine dintre popor, și mă dă Învățătorului meu, ca prin tine să mă primească Cel ce prin tine m-a răscumpărat pe mine".

Acestea zicînd și-a dezbrăcat de pe sine hainele și le-a dat chinuitorilor, iar ei l-au înălțat pe Cruce, legîndu-i mîinile și picioarele cu frînghii, l-au răstignit și l-au spînzurat. Și stătea împrejurul lui mulțime de popor, ca la douăzeci de mii, întru care era și Stratoclis, fratele lui Egheat, care striga împreună cu poporul: "Cu nedreptate pătimește acest bărbat sfînt". Iar Sfîntul Andrei întărea pe cei ce credeau în Hristos, îi îmbărbăta spre răbdarea muncilor vremelnice, învățîndu-i că nu este vrednică nici o muncă a vremii de acum, pe lîngă răsplătirea bunătăților celor ce vor să fie.

Apoi a alergat tot poporul la curtea lui Egheat strigînd și zicînd: "Nu se cuvine a pătimi acestea, acest om sfînt, cinstit și învățător bun, cu bun și blînd obicei și înțelept, ci se cade a fi coborît de pe cruce, căci iată este a doua zi de cînd este spînzurat pe cruce și nu încetează învățînd dreptatea".

Atunci Egheat, temîndu-se de popor, a alergat împreună cu dînșii ca să coboare pe Sfîntul Andrei de pe cruce. Iar Sfîntul Andrei, văzînd pe Egheat, a zis către dînsul:

"Egheat, pentru ce ai venit? Dacă voiești să crezi în Hristos, apoi, precum ți-am făgăduit, ți se va deschide ușa darului. Iar dacă numai pentru aceasta ai venit, ca să mă dezlegi de pe cruce, apoi să știi că eu, pînă voi fi viu, nu voiesc să fiu coborît de pe cruce, căci acum văd pe Împăratul meu, acum mă închin lui, acum stau înaintea lui și mă bucur; iar pentru tine mă mîhnesc și-mi pare rău, că te așteaptă pierzarea cea veșnică, care este gătită și te așteaptă pe tine. Deci, îngrijește pentru tine, pînă cînd este în puterea ta, ca nu în vremea aceea să începi, cînd nu-ți va fi ție cu putință".

Și vrînd slugile să-l dezlege, nu puteau a se atinge de dînsul, apoi și cealaltă mulțime a oamenilor care veniseră acolo, se sîrguiau unii după alții ca să-l dezlege, cu toate acestea n-au putut, căci păreau mîinile lor ca moarte. După acestea, Sfîntul Andrei a strigat cu glas mare: "Doamne Iisuse Hristoase, nu mă lăsa să fiu dezlegat de pe crucea pe care sînt spînzurat pentru numele Tău, ci primește-mă. Învățătorul meu, care Te-am iubit, care Te-am cunoscut și care Te-am mărturisit în toată viața mea, și acum încă Te mărturisesc, care doresc a Te vedea și prin care sînt ceea ce sînt; primește Doamne Iisuse Hristoase în pace sufletul meu, căci acum este vremea a veni și a Te vedea pe Tine cel dorit. Primește-mă bunule Învățător, și nu porunci a fi pogorît de pe cruce, mai înainte pînă nu vei lua sufletul meu".

Zicînd el acestea, iată o lumină mare din cer l-a strălucit ca un fulger, pe care toți o vedeau și de jur împrejur l-a strălucit pe el, încît nu era cu putință ochiului omenesc, celui de tină, a privi spre dînsa. Și a petrecut acea lumină cerească strălucindu-l ca la o jumătate de ceas; și cînd lumina a dispărut, atunci și Sfîntul Apostol și-a dat sufletul său cel sfînt și împreună cu dînsa s-a dus ca să stea înaintea Domnului.

Și așa s-a sfîrșit sfîntul bătrîn, fiind plin de zile, că a trăit ca la optzeci de ani. Că așa se cădea, ca adevăratul ucenic a lui Hristos, apostol fiind, cu sfîrșit mucenicesc să-și săvîrșească drumul propovăduirii. Iar urîtul de Dumnezeu Egheat, de îndrăcire fiind cuprins, de demonii cei slujiți și cinstiți de dînsul, vrednice răsplătiri a luat, că s-a suit într-un deal înalt și de acolo căzînd jos păgînul, s-a zdrobit și - după cum a zis dumnezeiescul David -, *s-au risipit oasele lui lîngă iad.*

Iar Stratoclis și Maximila, care era de bun neam și fată a unui senator, care crezuse în Hristos, pogorînd cinstitul și sfîntul trup al apostolului de pe cruce și cu miruri ungîndu-l, l-au pus în loc însemnat. Deci, Stratoclis împărțind la săraci toată avuția fratelui său Egheat și zidind episcopie din avuția sa, pe locul în care au pus trupul sfîntului, acolo și-a petrecut cealaltă parte din viața sa, bine păscînd turma încredințată lui. Asemenea și Maximila, împărțind cea mai mare parte din bogăția sa săracilor, și-a oprit o parte cu care a zidit două mînăstiri: una de călugări și alta de călugărițe.

Și astfel cu plăcere de Dumnezeu viețuind ea, s-a dus la veșnicele locașuri, în locul lucrurilor celor pămîntești și stricăcioase dobîndind frumusețile cele cerești și nestricăcioase.

Iar moaștele Sfîntului Apostol Andrei au rămas în episcopia din Paleapatra mulți ani, făcînd neîncetat minuni și tămăduind toată boala și toată neputința, pînă în zilele marelui Constantin, întîiul creștin între împărați, care a avut trei fii: Constantie, Constantin și Consta. Doi din fii săi au luat fiecare cîte o parte din împărăția sa. Consta a luat Roma, Constantin Portugalia, iar Constantie, al treilea fiu, a luat Constantinopolul, adică scaunul tatălui său.

Deci, acest Constantie, a primit în inima sa o dorire bună și de suflet folositoare. A dorit să aducă în Constantinopol moaștele Sfinților Apostoli, ale lui Andrei, Luca și Timotei și să le așeze în biserica Sfinților Apostoli, pe care o zidise tatăl său, marele Constantin. În acea vreme Sfîntul Artemie, care a mărturisit credința mai pe urmă, în vremea lui Iulian Paravatul, era domn și augustalie în Alexandria, și pe dînsul l-a socotit vrednic de o slujbă ca aceasta. Deci l-a chemat la sine și i-a poruncit ca unui vrednic, să-i slujească în această lăudată slujbă.

Apoi s-a dus Sfîntul Artemie și a luat de la Efes moaștele Sfîntului Apostol Timotei, pe ale Sfîntului Apostol Luca, de la Tivele Beoției, iar de la Paleapatra a luat cinstitele și sfintele moaște ale Sfîntului Apostol Andrei.

Și așa le-a adus cu mare cinste la împăratul Constantie în Constantinopol. Iar împăratul primindu-le și cu multă evlavie închinîndu-se lor, apoi cu dragoste sărutîndu-le, le-a așezat în prea vestita și luminata biserică a Sfinților Apostoli, în partea cea de-a dreapta Sfîntului Altar și acolo au fost închinate și cinstite de cei binecredincioși, cît timp au avut creștinii împărăție. Iar cînd a fost prădat Constantinopolul, s-au împărțit sfintele moaște în mîinile binecredincioșilor creștini.

Aceasta este viața și petrecerea Sfîntului Apostol Andrei, acestea sînt povestirile cele după puterile noastre, despre ucenicul lui Hristos, cel întîi chemat. Așa a petrecut sfîntul, așa s-a nevoit, așa a schimbat vînarea de pești pe vînarea de oameni, așa a dobîndit împărăția cerului și acum se odihnește și se veselește întru împărăția cea rînduită de Învățătorul său, după cum singur I s-a făgăduit zicînd: *și Eu vă făgăduiesc vouă, precum mi-a făgăduit Mie Tatăl Meu, împărăție*.

Acum șade la masa cea gătită lui, după făgăduința cea nemincinoasă, *ca să mîncați și să beți la masa Mea, întru Împărăția Mea*. Și se roagă neîncetat pentru noi, cei luminați prin propovăduirea lui, ca de păcate pocăindu-ne și curățindu-ne să ne învrednicim și noi aceleiași Împărății, cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, căruia I se cuvine toată slava și

închināciunea, împreună și Părintelui Său, Celui fără de început, și Preasfîntului, Bunului și de viață făcătorului Său Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

IV. DECEMBRIE

1. POMENIREA SFÎNTULUI PROOROC NAUM
(1 DECEMBRIE)

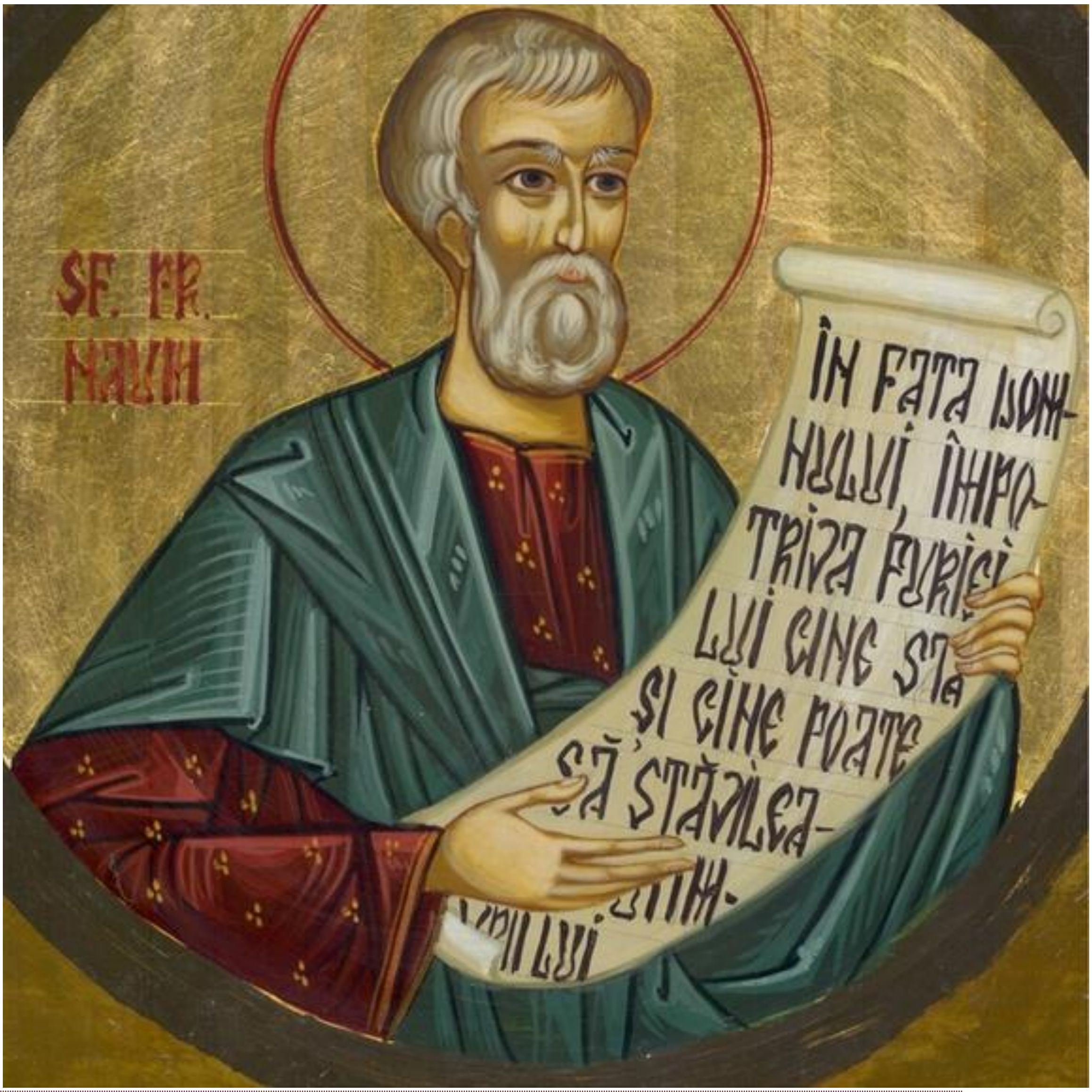

Sfîntul Prooroc Naum era din Elcheseea, de cea parte de Iordan, în dreptul Vegavariei, din seminția lui Simeon. Acesta, după Sfîntul Prooroc Iona, a proorocit ninivitenilor, cum că cetatea lor se va pierde cu apă și cu foc; lucru care s-a și făcut. Pentru că ninivitenii care se pocăiseră puțină vreme prin propoveduirea lui Iona, văzînd că nu s-a împlinit asupra lor proorocirea acestuia, iarăși s-au întors la faptele lor cele rele dintîi și iarăși au pornit spre mînie îndelunga răbdare a lui Dumnezeu. Deci i-au ajuns pe ei această pierdere în chipul următor: era lîngă Ninive un iezer mare de apă, care înconjura cetatea, și, făcîndu-se cutremur mare de pămînt, s-a scufundat cetatea în iezerul acela; iar o parte a cetății, care rămăsese pe munte, ieșind foc din pustie a ars-o.

Așa s-a împlinit proorocirea lui Naum, pedepsind Dumnezeu pe poporul cel păcătos, cu judecata Sa cea dreaptă. Căci pe cei ce îi miluise în zilele lui Iona Proorocul pentru pocăința lor, pe aceia iarăși, după ce s-au răzvrătit, i-a pierdut mai pe urmă.

Sfîntul Prooroc Naum a mai proorocit și altele din cele ce aveau să fie și a adormit cu pace la patruzeci și cinci de ani de la nașterea sa și a fost îngropat cu cinste în pămîntul său.

2. VIAȚA SFÎNTULUI ȘI DREPTULUI FILARET CEL MILOSTIV (1 DECEMBRIE)

Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui, a zis Domnul nostru Iisus Hristos. Cuvîntul acesta s-a împlinit cu fericitul Filaret cel milostiv, care, pentru mila cea multă ce avea pentru săraci, a dobîndit de la Domnul mare milă și răsplătire bogată în veacul acesta de acum și în cel ce va să fie, precum se va povesti în fericita viață a lui.

În părțile Paflagoniei, într-un sat ce se numea Amnia, viețuia acest fericit Filaret, fiind de neam bun, din părțile Galatiei; pe tatăl său îl chema Gheorghe, iar pe mama sa Ana. De la aceștia, din copilărie, a învățat credința cea bună și frica Domnului, sporind în întreaga înțelepciune și în toată înfrumusețarea vieții celei pline de fapte bune. Ajungînd în vîrstă desăvîrșită și-a luat soție cinstită, de bun neam și bogată, al cărei nume era Teozva, care adusese din casa părinților săi multă avere în casa lui. Și a avut trei copii: un fiu, întîiul născut, cu numele Ioan și două fiice, anume: Ipatia și Evantia.

Deci a binecuvîntat Dumnezeu pe fericitul Filaret, precum odinioară pe dreptul Iov și i-a dăruit lui avere multă. Căci avea multe cirezi de vite, holde și țarini aducătoare de roade și îndestulare în toate. Hambarele lui erau pline de toate bunătățile pămîntești; apoi robi și roabe care slujeau în casa lui erau foarte mulți. Și era Filaret în părțile acelea ca unul din oamenii cei slăviți.

Bogății de acestea avînd prea multe fericitul, și pe alții văzîndu-i necăjindu-se în mare lipsă și în sărăcia cea mai cumplită, s-a plecat spre îndurare și, umilindu-se cu sufletul, grăia către sine: au doară pentru aceasta am primit eu din mîna Domnului niște bunătăți ca acestea, ca singur eu să mă hrănesc cu dînsele și să le cheltuiesc spre îndulcirea și plăcerea pîntecelui meu? Au nu voi împărți aceste bogății mari, care-mi sînt date de la Dumnezeu: săracilor, văduvelor, sărmanilor, scăpătaților și străinilor, pe care Domnul, la înfricoșata Sa judecată înaintea oamenilor și a îngerilor, nu se va rușina a-i numi pe dînșii frați, zicînd: *De vreme ce ați făcut unuia dintre acești frați mai mici ai Mei, Mie Mi-ați făcut?* Apoi ce folos voi avea din averea aceasta, dacă o voi ține cu zgîrcenie, în ziua judecății, care va fi fără milă pentru cei ce n-au făcut milostenie? Au doar, în veacul ce va să vie, vor fi mie acestea mîncare și băutură fără de moarte? Oare hainele mele cele scumpe îmi vor fi mie îmbrăcăminte a nestricăciunii? Nicidecum. Pentru că grăiește Apostolul: *Dacă nimic n-am adus în lumea aceasta, arătat este că nici nu putem lua ceva.* Deci dacă nimic din averile acestea pămîntești nu putem să ducem de aici, apoi mai bine este să le dau pe acestea înapoi lui Dumnezeu, prin mîinile săracilor și Dumnezeu nu mă va lăsa pe mine, pe femeia și pe copiii mei. Mă încredințează și Proorocul David, zicînd: *Mai tînăr am fost, am îmbătrînit și n-am văzut pe dreptul părăsit, nici sămînța lui cerînd pîine.*

Acestea grăind în sine fericitul Filaret, atît s-a făcut de milostiv către săraci, ca și un tată către fiii săi, hrănind pe cei flămînzi, adăpînd pe cei însetați, îmbrăcînd pe cei goi; pe cei străini primindu-i cu bucurie în casa sa și odihnindu-i cu dragoste.

Și s-a făcut acest cinstit bărbat asemenea lui Avraam cel de demult, primitorul de străini și lui Iov, iubitorul de săraci. Drept aceea, un luminător ca acesta, fiind împodobit cu untdelemnul milostivirii, nu se putea ține sub obroc, ci, ca o cetate ce stă deasupra muntelui, s-a făcut arătat și preamărit prin toată partea aceea, și către el, ca spre o cetate a scăpării, alergau

cu sîrguință toți săracii și scăpătații. Și oricine avea trebuință de ceva de la dînsul, ori de bou, ori de cal, ori de asin, ori de haine, ori de hrană, sau de orice fel de lucru, îi da. Casa lui Filaret era, pentru cei prigoniți de setea sărăciei, un izvor nesecat. Și cu cît el da milostenie, cu față veselă și cu socoteală iubitoare de bine, cu atît și Domnul Cel bogat dăruitor, mai mult îi înmulțea bunătățile lui.

Iar urîtorul de bine și vicleanul diavol a zavistuit asupra faptei bune a bărbatului acestuia și a cerut de la Dumnezeu stăpînire ca să-l ispitească, ca și pe Iov cel de-a pururea pomenit, zicînd așa: *Nu este lucru de mirare dacă, din averile cele multe ce le are, miluiește pe cei săraci, dar dacă va ajunge în sărăcie și în strîmtorare și nu se va lăsa de fapta bună a milosteniei, atunci se va cunoaște bunătatea lui.*

Deci, Dumnezeu, Care, ca un iubitor de oameni toate le chivernisește spre folosul oamenilor, a îngăduit să vie ispită și asupra acestui bărbat drept, ca să se arate răbdarea lui, ca și a lui Iov cel de demult și, printr-o ispită ca aceasta, ca și aurul în topitoare lămurindu-se, să se arate vrednic lui Dumnezeu. Deci a dat voie diavolului să-l sărăcească, căci diavolul de la sine nu are nicidecum stăpînire ca să facă rău cuiva; numai Domnul sărăcește și îmbogățește, smerește și înalță, după cum zice Sfînta Scriptură. Deci, dînd Sfîntul Filaret milostenie, după obicei, și împărțind mereu dobitoacele și celelalte avuții ale sale a început a sărăci. Însă nu și-a schimbat bunătatea și milostivirea către cei săraci, ci, neîncetat dădea din cîte avea, celor ce le trebuiau.

În acea vreme, după voia lui Dumnezeu au năvălit ismailitenii asupra părții aceleia, pe care înconjurînd-o ca un vifor ce ofilește dumbrăvile și ca o văpaie ce arde munții, aducînd multă nevoie și răutate, i-au răpit fericitului Filaret toate turmele de oi, de boi, de cai și de asini, făcînd încă și pe mulți robi. Atunci acest bărbat milostiv a ajuns în atîta sărăcie, încît nu îi rămăsese decît numai o pereche de boi și o vacă, un cal, un rob și o roabă. Iar toată cealaltă avere se împărțise; o parte, prin dreapta sa cea milostivă, la cei ce le trebuiau, iar alta a fost robită de ismailiteni. Apoi chiar țarinile, holdele și viile lui le-au luat în stăpînirea lor vecinii și lucrătorii de pămînt, care viețuiau împrejurul lui, unii cu rugăminte, iar alții cu sila; nu i-a rămas lui mai mult decît casa în care locuia și o holdă.

Într-o sărăcie și nevoie ca aceea și într-atîtea ispite fiind acest bărbat bun, nicidecum nu s-a mîhnit, nici n-a cîrtit și, ca un alt drept Iov, nimic n-a greșit înaintea Domnului, nici chiar cu buzele sale și n-a dovedit neînțelepciune față de Dumnezeu. Ci, precum s-ar fi bucurat cineva de mulțimea bogăției sale, așa se veselea el de sărăcia sa, pe care o socotea ca o mare comoară, văzîndu-și mai lesnicioasă intrarea în împărăția lui Dumnezeu, decît a bogatului, după cuvîntul Domnului care zice: *Cu greu va intra bogatul în împărăția cerurilor.*

Iar într-una din zile, fericitul Filaret, luînd perechea de boi, s-a dus la holda ce-i rămăsese ca să o are. Arînd-o, lăuda cu bucurie și mulțumea lui Dumnezeu că începe după porunca Lui cea sfîntă: *Întru sudoarea feței tale îți vei agonisi pîinea.* Deci, printr-o asemenea osteneală scapă de lene, care este învățătoare a tot răul.

Apoi își aducea aminte de cuvintele apostolului, care oprește pe cel leneș a mînca: *Dacă cineva nu voiește să lucreze, nici să nu mănînce.* Deci fericitul Filaret lucra pămîntul său, ca să nu se afle nevrednic de pîine.

Dar s-a întîmplat în aceeași zi unui țăran, ce-și ara și el holda sa, că, fără veste, un bou al lui, tremurînd foarte, a căzut și a murit; iar omul, fiind în mare supărare, plîngea amar și era nemîngîiat, pentru că nici boii nu erau ai lui, ci îi dobîndise de la un vecin. Aducîndu-și aminte de fericitul Filaret, a zis: "De n-ar fi sărăcit milostivul și iubitorul acela de săraci, m-aș fi dus la dînsul și aș fi luat de la el, nu numai unul, ci chiar doi boi, iar acum, el fiind sărac și scăpătat, nu are ce să dea celor ce le trebuie. Însă mă voi duce la dînsul, ca măcar să se mîhnească împreună cu mine, să mă mîngîie cu cuvintele sale și să-mi ușureze greutatea supărării și a necazului meu".

Deci, luîndu-și toiagul său, a mers la Filaret și l-a aflat pe el la cîmp arînd și, închinîndu-i-se, i-a povestit lui cu lacrimi despre moartea boului cum se întîmplase și de supărarea sa cea neașteptată. Iar fericitul Filaret, văzînd pe om foarte supărat, îndată a desjugat un bou de la jug și l-a dat omului aceluia, zicînd: "Ia, frate, acest bou al meu și mergînd, lucrează cu el pămîntul tău și mulțumește lui Dumnezeu". Iar acela, văzînd milostenia fericitului, s-a închinat lui și a zis: "Domnul meu, mare și minunată este bunăvoirea ta, bineprimită fie lui Dumnezeu milostivirea ta; dar nu este bine a despărți boul de soțul său, neavînd nicidecum altul în locul său". Iar dreptul a zis: "Ia, frate, boul ce ți se dă și mergi în pace, pentru că eu am la casa mea un alt bou". Apoi omul, închinîndu-se fericitului pînă la pămînt și luînd boul, s-a dus slăvind pe Dumnezeu și dînd mulțumire bărbatului aceluia milostiv.

Iar cinstitul Filaret luînd boul cel rămas și ranița pe umeri, mergea spre casa sa. Cînd s-a apropiat de poartă, văzînd femeia lui numai un bou mergînd înainte și pe bărbat urmînd și avînd ranița pe umeri, a zis către dînsul: "Bărbatul meu, unde este celălalt bou?". Iar el a răspuns: "Odihnindu-mă eu puțin și boii păscînd, s-a despărțit unul și s-a rătăcit, ori l-a luat cineva și l-a dus într-ale sale".

Acestea auzindu-le, femeia s-a supărat foarte și grăbindu-se a trimis pe fiul său spre căutarea boului. Iar copilul, înconjurînd multe cîmpii și holde, a aflat boul cel căutat la jugul acelui țăran; și, cunoscînd dobitocul său, a zis cu mînie către țăran: "Răule și nedreptule lucrător de pămînt, cum ai îndrăznit a pune sub jugul tău un dobitoc străin? De unde și cum ai luat boul acesta și l-ai înjugat cu al tău? Oare nu este boul acesta cel pe care l-a pierdut tatăl meu, iar tu,

aflîndu-l, ca un lup l-ai răpit și l-ai făcut al tău? Dă-mi boul, iar de nu, apoi ca un tîlhar vei fi osîndit!"

Omul a răspuns cu glas blînd copilului: "Nu te mînia asupra mea fiule, tu care ești fecior de bărbat sfînt, nici întinde mîinile asupra mea, căci nu ți-am greșit cu nimic, pentru că tatăl tău, milostivindu-se spre necazul meu și sărăcia mea, mi-a dat boul său mie, cu mînă îndurătoare, de vreme ce boul meu umblînd în jug și arînd, fără veste a căzut și a murit".

Tînărul, auzind cele grăite, s-a rușinat că a certat pe omul cel nevinovat și întorcîndu-se degrabă acasă, a spus maicii sale lucrul acesta. Iar ea, auzind, a strigat cu plîngere: "Vai mie, vai mie, ticăloasei, femeia bărbatului celui nemilostiv!" Și, rupîndu-și părul, a alergat la bărbatul său cu acest fel de strigare: "Împietritule cu inima și omule fără de omenie! Pentru ce ai cugetat să ne omori pe noi cu foamea mai înainte de vreme? Că iată, pentru păcatele noastre ne-am lipsit de toate averile noastre, iar Dumnezeu miluindu-ne pe noi păcătoșii, ne-a lăsat numai doi boi, cu care, lucrînd, să ne hrănim copiii noștri. Iar tu, care viețuiai mai înainte în bogăție multă și care nimic nu lucrai cu mîinile tale, acum, fiind în sărăcie, te-ai lenevit a te osteni și a lucra pămîntul; se vede că voiești ca totdeauna să te odihnești cu tihnă în casă. De aceea, nu pentru Dumnezeu ai dat țăranului aceluia boul, ci pentru tine. Pentru ca să nu mai pui de acum mîna pe raniță, ci ca, în lenevire și fără de lucru, să petreci celelalte zile ale tale. Ce răspuns vei da Domnului, dacă pentru lenea ta vom pieri de foame eu și copiii tăi?"

Fericitul Filaret, căutînd spre dînsa, a zis cu blîndețe: "Dumnezeu Care este bogat în milă, ascultă ce ne poruncește nouă: *Căutați la păsările cerului, că nici nu seamănă, nici nu seceră, nici adună în jitniță și Tatăl vostru cel ceresc le hrănește pe ele.*Deci Acela nu ne va hrăni oare și pe noi, care sîntem mai buni decît păsările cerului? Ba încă și însutit făgăduiește a răsplăti acelora, care, pentru Dînsul și pentru Evanghelia Lui își împart averile la săraci. Deci socotește, o, femeie, că dacă vom primi o sută pentru un bou, apoi ce te mîhnești pentru boul acela, pe care l-am dat pentru Dumnezeu celui ce îi trebuia?" Acestea le zicea bărbatul cel milostiv, nu că dorea să primească însutit în veacul acesta de acum, ci pentru a mîngîia împuținarea de suflet a femeii sale.

Aceste vorbe cu bună pricepere auzindu-le femeia, a tăcut. Dar, netrecînd cinci zile, boul acela, pe care-l dăduse fericitul Filaret țăranului aceluia, păscînd în cîmp, a mîncat o buruiană ce se cheamă elevora și, căzînd, a murit.

Țăranul, fiind în nepricepere, a venit iarăși la fericitul Filaret și, închinîndu-se lui, a zis: "Domnul meu, am greșit ție și copiilor tăi că am despărțit perechea de boi a ta; pentru aceea Dumnezeu cel drept nu mi-a dat a avea folos de la boul tău, pentru că, mîncînd boul oarecare buruiană, a murit".

Atunci iubitorul de Dumnezeu și milostivul de săraci, fericitul Filaret, nerăspunzîndu-i nimic, a adus degrabă și boul cel rămas și l-a dat aceluiași țăran, zicînd: "Primește-l și pe acesta, frate, și te du, pentru că eu am a mă duce undeva departe și nu voiesc să stea fără de lucru la casa mea boul cel lucrător". Și aceasta o zicea fericitul ca să nu se ferească omul a lua și pe celălalt bou din mîna lui. Iar omul, primind boul, s-a dus la casa sa, minunîndu-se de milostivirea cea mare a fericitului. Dar cînd s-a făcut înștiințare despre aceasta în casa lui, copiii cu maica lor au făcut plîngere și tînguire, zicînd: "Cu adevărat, tatăl nostru este nemilostiv și urîtor de fii, de vreme ce și cele mai de pe urmă le risipește. Pentru că numai o pereche de boi ne-a lăsat Domnul ca să nu murim de foame, iar el și pe aceia i-a dat". Iar cinstitul și fericitul părintele lor, văzînd tînguirea fiilor săi, întorcîndu-se a zis către dînșii: "Fiii mei, pentru ce vă mîhniți și sfărîmați inima voastră și a mea? Și pentru ce mă numiți pe mine nemilostiv și vi se pare că aș vrea să vă omor cu foamea? Eu am într-un oarecare loc, pe care voi nu-l știți, atîta avere, încît de ați trăi voi și o sută de ani, nelucrînd nimic și de nimic grijindu-vă, vor fi vouă din destul; pentru că nici eu singur nu am putut număra acea avere ascunsă și gătită vouă". Și aceasta zicea bărbatul cel drept, nu amăgind pe fiii săi, ci, cu adevărat mai înainte vedea, cu ochii cei dinăuntru, cele ce erau să fie mai pe urmă.

Și a ieșit în partea aceea o poruncă de la împărat, ca toți ostașii să se adune în cete și să iasă împotriva păgînilor celor fără de Dumnezeu, care se ridicaseră împotriva împărăției grecești; și fiecare ostaș să fie înarmat bine și să aibă și cîte doi cai. Deci a fost numărat în ceată și un oarecare ostaș sărac, cu numele Musilie, avînd numai un cal; dar și acela, cu o zi mai înainte de a ieși în ceată, fără veste, căzînd într-o învîrtire cumplită, a murit. Iar ostașul cel sărac, neavînd cu ce să cumpere alt cal, a alergat la fericitul Filaret și i-a zis: "Domnul meu, Filaret, miluiește-mă, știu că tu ai sărăcit pînă la sfîrșit și nu ai mai mult decît un cal. Însă milostivindu-te spre mine, pentru Dumnezeu, dă-mi calul tău ca să nu cad în mîinile comandantului, căci voi fi bătut de dînsul cumplit". Iar fericitul Filaret a zis către dînsul: "Ia, frate, calul meu și mergi cu pace. Însă aceasta să știi, că nu pentru groaza comandantului care este asupra ta, ci pentru mila lui Dumnezeu ți-l dau". Iar ostașul, luînd calul de la sfînt, s-a dus lăudînd pe Dumnezeu. Astfel, n-a mai rămas Sfîntul Filaret decît cu o vacă cu vițel, un asin și cîțiva stupi.

Un oarecare sărac de departe, auzind de milostivul Filaret, a venit la dînsul, rugîndu-se și zicînd: "Domnul meu, mă rog ca să-mi dai din cireada ta un vițel, pentru ca să cîștig și eu începătura binecuvîntării tale; pentru că știu că binecuvîntat este ceea ce se dă de la tine și dacă în vreo casă va intra ceva de la tine, o îmbogățește și o umple de binecuvîntare". Iar fericitul Filaret, cu bucurie luînd vițelul, l-a dat celui ce-l cerea, zicînd: "Dumnezeu, frate, să-ți dea mai multă binecuvîntare și să-ți înmulțească averea, atît cît îți va trebui". Iar omul acela, închinîndu-se, a plecat, ducînd vițelul cu sine. Vaca, întorcîndu-se împrejur și căutînd încoace și încolo vițelul și nevăzîndu-l, a început a tînji foarte și cu mare glas a mugi, încît le era jale tuturor celor din casă, dar mai vîrtos soției fericitului, care cu multă întristare și suspinare striga către dînsul: "Cine va mai răbda de acum cele ce se fac de tine și cine nu va rîde de mintea ta cea copilărească? Văd astăzi și cred că nicidecum nu bagi seamă de mine, soția ta, și pe fiii tăi vrei să-i omori; căci nici pe vaca cea necuvîntătoare n-ai miluit-o, ci, fără milostivire ai despărțit pe vițel de la țîțele ei. Și ce facere de bine ai făcut? Că și casei tale ai făcut strîmbătate și pe cel ce

a cerut nu l-ai îmbogățit, pentru că vițelul fără de mama sa va pieri, și vaca, la noi, fără de vițel ne va supăra cu răgetul, fiind fără folos amîndouă?"

Acestea auzindu-le fericitul bărbat Filaret de la soția sa, a zis către dînsa cu glas lin: "Acum cu adevărat bine și drept ai vorbit, cum că sînt nemilostiv și neîndurat, căci am despărțit vițelul de mamă-sa. Dar mai bun va fi lucrul pe care îl voi face". Și alergînd degrabă în urma omului ce ducea vițelul, a început a striga: "Întoarce-te, omule, cu vițelul, întoarce-te pentru maica lui, care nu ne dă odihnă, răgînd înaintea ușilor casei". Iar săracul, auzind acestea de la fericitul, socotea că are să ia de la dînsul vițelul ce-i dăduse și zicea în sine, întristîndu-se: "Vai mie, că n-am fost vrednic să am de la acest fericit bărbat spre binecuvîntare nici acest dobitoc mic; că, iată, părîndu-i rău de dînsul, mă cheamă înapoi ca să-l ia de la mine". Și întorcîndu-se omul acela cu vițelul, îndată vițelul, văzînd vaca, a alergat la dînsa, asemenea și mama sa a alergat la vițelul său, răgînd, iar vițelul venind la țîțele ei și sugînd din destul, nu se despărțea de mama sa; care lucru văzîndu-l Teozva, femeia lui Filaret, se bucura, căci s-a întors vițelul acasă. Iar fericitul Filaret, văzînd pe omul acela întristat și neîndrăznind a-i grăi nimic, a zis către dînsul: "Frate, soția mea zice că am făcut păcat despărțind vițelul de la mama sa și bine zice; deci ia, frate, împreună cu vițelul și pe mama sa, și te du. Domnul să te binecuvînteze și să le înmulțească pe acestea la casa ta, precum a înmulțit de demult și cireada mea". Iar omul, luînd vaca și cu vițelul, s-a dus bucurîndu-se. Și a binecuvîntat Dumnezeu casa lui, pentru plăcutul său Filaret, că atîta s-au înmulțit dobitoacele omului celui sărac, încît i s-au făcut lui mai mult decît două cirezi de boi și de vaci mulgătoare.

După puțină vreme s-a făcut foamete prin partea aceia. Iar cinstitul bărbat Filaret, ajungînd în sărăcia cea mai desăvîrșită, neavînd cu ce să-și hrănească femeia și copiii, a luat asinul său, pentru că numai acela singur rămăsese la dînsul, și s-a dus în altă parte, la un prieten al său, de la care a luat pe datorie șase măsuri de grîu, și, punîndu-le pe asin, s-a întors cu bucurie la casa sa și și-a hrănit femeia și copiii. Odihnindu-se el în casă de osteneala căii, a venit la dînsul un sărac cerînd o măsură de grîu; atunci a zis fericitul bărbat către femeia sa, care cernea grîu: "Femeie, aş fi vrut să dau acestui frate sărac o măsură de grîu". Iar ea a zis către dînsul: "Lasă ca mai întîi să se sature familia și copiii tăi; mai întîi dă-mi mie o măsură și fiilor tăi cîte o măsură, cum și roabei; și apoi ce va mai rămîne vei da cui vei voi". Iar el, căutînd spre dînsa, rîzînd, a zis: "Dar mie nu-mi faci parte?" Iar ea a zis: "Tu ești înger, nu om și nu-ți trebuie hrană. Pentru că, de ți-ar fi trebuit hrană, nu ai da altora grîul pe care l-ai luat împrumut". Iar el, turnînd două măsuri de grîu, a dat săracului; iar femeia, cu mare mînie și cu întristare și din prisosința inimii a zis către dînsul: "Dă-i încă și a treia măsură, pentru că ai grîu mult". Iar fericitul Filaret, măsurînd și a treia măsură, a dat săracului și i-a dat drumul. Ea bolea cu inima, iar rămășița grîului a împărțit-o ei și copiilor săi.

După puțină vreme, sfîrșindu-se grîul, Teozva și copiii săi iarăși au fost cuprinși de foame; deci mergînd la un vecin a cerut împrumut o jumătate de pîine și, adunînd lobodă sălbatecă, a fiert-o și a dat copiilor celor flămînzi, care mîncau împreună cu dînsa; iar de bătrînul tată nici că-și aducea aminte ca să-l cheme la masa lor.

Auzind despre fericitul Filaret, că într-atîta lipsă și sărăcie se necăjește, un oarecare prieten al său, care era foarte bogat, i-a trimis lui patru catîri încărcați, care duceau cîte zece saci de grîu trimițînd și o scrisoare: "Fratele nostru iubit și omule al lui Dumnezeu, ți-am trimis patruzeci de saci de grîu, pentru hrana ta și a celor de acasă ai tăi; iar după ce vei isprăvi acestea îți voi trimite încă pe atîta, dar tu roagă-te Domnului pentru noi!"

Acestea primindu-le, fericitul s-a închinat pînă la pămînt. Apoi, întinzîndu-și mîinile și ochii spre cer ridicîndu-și, a dat laudă lui Dumnezeu, zicînd: "Mulțumescu-Ți Ție, Doamne, Dumnezeul meu, că nu m-ai lăsat pe mine, robul Tău, și n-ai trecut cu vederea, pe cel ce nădăjduiește spre Tine".

O milă ca aceea a lui Dumnezeu dacă a văzut-o femeia lui, a lepădat întristarea din inima sa și a zis către bărbatul său, cu blîndețe: "Domnul meu! dă-mi partea ce mi s-ar cădea din grîu și fiilor noștri și mai dă încă și ceea ce am luat de la vecin pe datorie; iar tu, luînd partea ta, fă cu dînsa ce voiești". Iar el a făcut după cuvîntul femeii sale și, împărțind grîul, și-a luat pentru el cinci banițe și în două zile le-a împărțit și pe acelea săracilor. De aceasta iarăși s-a întristat femeia lui, încît nu vrea nici să mai mănînce împreună cu dînsul, ci de o parte, împreună cu copiii își avea masa sa, pe ascuns de bărbatul său.

Într-una din zile a intrat încetișor la dînșii fericitul Filaret și a zis: "Primiți-mă și pe mine, fiilor, la masă, dacă nu ca pe un tată, apoi măcar ca pe un oaspete străin". Iar ei, rîzînd, l-au primit. Și mîncînd ei, a zis către dînsul soția sa: "Domnule Filaret, cînd ne arăți nouă comoara aceea, pe care ai zis că o ai ascunsă într-un oarecare loc. Sau doar ne batjocorești pe noi și ne zădărăști ca pe niște copii cu minte proastă, prin făgăduințe amăgitoare? De este adevărat, arată-ne comoara aceea, ca să o luăm și să cumpărăm bucate; și atunci să ne fie masa de obște, precum a fost și mai înainte". Iar fericitul a zis: "Răbdați puțin, că în puțină vreme se va arăta și se va da vouă acea mare comoară".

Dar acum fericitul Filaret era cu totul sărac și scăpătat, neavînd nimic, fără numai singuri stupii. Dacă venea la dînsul cîndva vreun sărac, să ceară milostenie, și el neavînd nici pîine nici altceva, mergea la stupi și, luînd puțină miere, dădea săracului și, din acea miere mîncau și el și copiii lui. Apoi cei din casă ai lui văzînd că se lipsesc și de miere, s-au dus pe ascuns la stupi ca să ia într-un vas toată mierea cîtă ar afla-o. Și, aflînd numai știubeiul cel mai de pe urmă cu miere, au luat dintr-acela mierea toată.

A doua zi iarăși a venit la dreptul un sărac cerînd milostenie; și el mergînd la stup și, deschizîndu-l, l-a aflat deșert și, neavînd ce-i da altceva săracului, a dezbrăcat de pe sine haina cea de pe deasupra și i-a dat-o lui. Iar cînd a intrat el în casă, numai cu o haină fiind îmbrăcat, a zis către dînsul soția sa: "Unde este haina ta? Sau și pe aceea ai dat-o vreunui sărac?". Iar el a zis: "Umblînd prin stupi, am lăsat-o acolo". Fiul său, mergînd la locul acela, a căutat haina

tatălui său, și, neaflînd-o, a spus mamei sale. Ea, nerăbdînd a vedea pe bărbatul său cu necuviință umblînd numai într-o haină, a prefăcut o haină de ale sale, în haină bărbătească și l-a îmbrăcat pe el.

În vremile acelea ținea sceptrul împărăției grecești, iubitoarea de Hristos împărăteasa Irina, împreună cu fiul său Constantin. Acesta fiind acum în vîrstă de bărbat, au fost trimiși bărbați de cinste și cu bună pricepere prin toată stăpînirea grecească, de la răsărit pînă la apus, ca să caute o fecioară frumoasă la față, cu purtări bune și de neam cinstit, care să fie vrednică a se uni prin nuntă cu împăratul Constantin. Atunci, bărbații cei trimiși sîrguindu-se a împlini bine porunca cea împărătească și a dobîndi ceea ce căutau, fără de lenevire înconjurau țările și cetățile și chiar satele cele mai proaste.

Deci au ajuns și la satul Paflagoniei, care se numea Amnia, și, apropiindu-se de sat, au văzut de departe casa fericitului Filaret, cu bună cuviință și înaltă, care covîrșea cu frumusețea pe toate celelalte case; și, socotind că viețuiește într-însa vreun stăpînitor bogat, au poruncit slugilor lor, să meargă acolo ca să le gătească gazdă și masă. Dar unul dintre ostașii cei ce mergeau împreună cu dînșii a zis către ei: "Nu vă duceți la casa aceea, domnilor, că deși vi se arată vouă pe dinafară mare și cu bună cuviință, înăuntru este pustie și deșartă, neavînd nimic din cele de trebuință, că într-însa locuiește numai un bătrîn care este mai sărac decît toți oamenii". Iar oamenii cei împărătești n-au crezut cuvintele lui și au poruncit slugilor să meargă și să facă ceea ce au poruncit.

Atunci Filaret, bărbatul cel cu adevărat iubitor de străini și de Dumnezeu, dacă a văzut pe bărbați că vin în casa lui, luînd toiagul său i-a întîmpinat pe ei și, închinîndu-se pînă la pămînt, i-a primit cu bucurie, zicînd: "Bine v-a adus pe voi Dumnezeu, domnii mei, la mine robul vostru! Mare cinste îmi este mie că m-am învrednicit a primi atîția oaspeți în casa mea cea săracă. Apoi a alergat fericitul degrabă la soția sa și i-a zis: Teozvo, fă cină bună ca să ospătăm pe niște bărbați cinstiți, care de departe au venit la noi, pentru că îi iubesc foarte mult pe dînșii". Iar ea a zis: "De unde să fac cină bună, căci n-avem măcar un miel sau vreo găină în casa noastră atît de săracă, decît numai doar să fierb lobodă, cu care ne hrănim noi, și aceea fără de unt, pentru că de unt și de vin, abia ne aducem aminte, cînd era în casa noastră". Iar bărbatul iarăși i-a zis: "Gătește, doamnă, numai focul și împodobește casa cea de sus și spală cu apă praful de pe mesele noastre cele vechi, lucrate cu os de fildeș; căci Dumnezeu Cel ce dă hrană la tot trupul, ne va da și nouă bucate, cu care vom ospăta pe bărbații aceștia." Ea a început a face ceea ce-i poruncise. Și iată că cei mai de frunte ai satului aceluia au intrat pe ușile din dos din casa fericitului Filaret, aducînd dreptului berbeci, miei, găini, porumbei, vin, pîini și altele cîte ar fi fost de trebuință spre îndestularea acelor oaspeți.

Acestea luîndu-le Teozva a făcut diferite bucate bune și a pregătit masa în camerele cele de sus, în care intrînd să ospăteze bărbații cei împărătești se minunau văzînd la un om sărac ca acela, camere așa frumoase și masă de os de fildeș, rotundă și cu strălucire de aur; iar mai vîrtos

se mirau foarte de iubirea de străini cea cu bunăvoință a fericitului, pentru că îl vedea pe el și cu chipul și cu obiceiul ca pe al doilea Avraam, primitorul de străini.

Deci, șezînd ei la masă, a intrat Ioan, fiul fericitului bătrîn, care semăna tatălui, apoi s-au adunat și nepoții lui, aducînd bucate pe masă. Văzîndu-i pe dînșii, bărbații cei împărătești se minunau de buna lor cuviință, de rînduiala și de slujirea lor și au zis către fericitul Filaret: "Cinstitule între bărbați, ai soție?". Iar el a zis: "Am, domnii mei; și chiar acești copii ce stau înaintea voastră sînt fii și nepoți ai mei". Teozva, fiind chemată, a intrat și dacă o văzură cu bună cuviință și frumoasă la față, deși acum era bătrînă, au zis: "Aveți fete?". Fericitul Filaret zise: "Fiica mea cea mare are trei fete fecioare tinere". "Atunci să intre aici acele fecioare ca să le vedem pe ele, pentru că avem poruncă de la împărații noștri cei ce ne-au trimis pe noi să căutăm în toată stăpînirea grecească fecioare, să alegem dintr-însele pe aceea care ar fi mai frumoasă și vrednică de nunta împărătească". Iar fericitul a zis: "Nu poate fi cuvîntul acesta pentru noi, domnii noștri și stăpîni, pentru că noi, robii voștri, sîntem săraci și scăpătați; însă acum mîncați și beți din cele ce a dat Dumnezeu, apoi vă veseliți și vă odihniți de cale și dormiți. Iar dimineață, voia Domnului să fie".

Făcîndu-se dimineață și răsărind soarele, iar bărbații cei împărătești deșteptîndu-se din somn au chemat pe fericitul Filaret și au zis către dînsul: "Poruncește, stăpîne, să vină nepoatele tale înaintea noastră ca să le vedem". Răspuns-a fericitul: "Precum voiți, domnii mei, așa să fie. Însă rogu-vă pe voi, ascultați-mă pe mine fără de răutate, ca să binevoiți singuri a intra în casa cea mai dinăuntru și să vedeți pe fecioarele noastre, pentru că ele niciodată n-au ieșit din casa aceasta proastă". Iar bărbații, sculîndu-se îndată, au intrat în casa cea mai dinăuntru și îndată i-au întîmpinat pe dînșii fecioarele și cu smerenie i-au cinstit prin închinăciune.

Deci, văzînd bărbații podoaba și frumusețea fețelor lor, care era mai frumoasă decît a tuturor fecioarelor ce au văzut în tot pămîntul grecesc, s-au bucurat foarte, zicînd: "Mulțumim lui Dumnezeu că ne-a învrednicit a afla ceea ce dorim; că iată, una dintre aceste fecioare va fi cu adevărat logodnică împăratului nostru, pentru că mai frumoase fecioare decît acestea nu putem afla nici în toată lumea". Apoi, întrebînd, au aflat deopotrivă cu vîrsta împăratului pe nepoata cea mai mare a fericitului Filaret; aceea era mai înaltă la stat și se numea Maria. Atunci s-au umplut de bucurie și de veselie trimișii împărătești și au luat pe fecioara împreună cu tatăl și cu mama ei, cu moșul și cu toate rudeniile cele mai de aproape, treizeci la număr și au plecat la Constantinopol. Apoi au mai luat încă și din celelalte locuri fecioare alese, zece la număr, între care era o fecioară a unui bărbat slăvit, Gherontie, care asemenea era frumoasă la față.

Deci, mergînd ele la împăratul, Maria, nepoata fericitului Filaret, fiind bine pricepută și cu cuget smerit, a început a grăi un cuvînt ca acesta către celelalte fecioare: "Ascultați sfatul meu, o, surorile mele, fecioare! De vreme ce pentru aceeași pricină sîntem toate adunate aici - căci mergem la împărat - să facem, dar, acest fel de legămînt între noi, ca ori pe care dintre noi o va rîndui Impăratul ceresc la împărăția aceasta pămîntească și o va da de soție împăratului - pentru că toate cu neputință este a primi această înălțare, deoarece numai pentru una este locul

- aceea să-și aducă aminte și de noi toate, cînd va fi întru mărirea împărăției sale și să fie milostivă spre noi ca una ce va fi puternică". Iar fata lui Gherontie i-a răspuns: "Cu adevărat, știut să fie aceasta vouă tuturor, că nici una dintre voi nu va fi logodnica împăratului, decît numai eu. Căci eu sînt mai împodobită decît voi cu bunul neam, cu bogăția, cu frumusețea chipului și cu priceperea; iar voi prin sărăcia voastră, prin simplitatea neamului și neiscusința voastră, numai singură frumusețea feții avînd, ce mai gîndiți la însoțirea împărătească?". Aceste cuvinte nechibzuite ieșite din inima cea mîndră auzindu-le, fecioara Maria, a tăcut, încredințîndu-se pe sine lui Dumnezeu și rugăciunilor moșului său, Sfîntului bătrîn Filaret.

Ajungînd cu toții la palat, împăratul a fost vestit de venirea lor; și, din porunca lui, s-a adus mai întîi fata lui Gherontie la Stavrichie, împărătescul postelnic, care rînduia toate în palatul împărătesc. Acela, văzînd-o și cunoscînd-o a fi mîndră cu firea, a zis către dînsa: "Bună și frumoasă ești, fecioară, dar nu poți să fii soția împăratului"; și, dîndu-i darul, a liberat-o într-ale sale. Pentru că tot cel ce se înalță se va smeri, după cuvîntul Domnului; iar cel ce se smerește pe sine se va înălța.

La urmă, a adus și pe Maria, nepoata cinstitului Filaret, cu maica, cu moșul și cu toate rudeniile sale cele mai de aproape, a căror încuviințată podoabă văzînd-o împăratul, maica împăratului și Stavrichie, s-au mirat de chipul lor cel înfrumusețat; dar se minunau și de frumusețea Mariei și calitățile ei cele bune mai înainte le-au văzut la dînsa, adică: evlavia, blîndețea, smerita cugetare și frica de Dumnezeu. Căci Maria sta înaintea lor cu toată cucernicia; iar de sfiiciunea cea fecioreasă toată fața sa se roșea ca un măr, avînd ochii plecați în jos. Drept aceea a plăcut-o foarte mult împăratul, făcînd-o pe ea mireasa sa; iar pe a doua soră a ei a luat-o unul din dregătorii împărătești ce avea cinstea de patriciu, anume Constantichie, iar pe a treia soră a ei, a trimis-o spre însoțire cu multe daruri la cel ce stăpînea Longobardia, pentru împăcare.

Făcîndu-se nunta, se veseleau împăratul cu toți boierii săi, cu toți cetățenii și cu tot neamul fericitului Filaret, pe care primindu-l împăratul cu mare mulțumire, i-a sărutat cu dragoste cinstita lui frunte. Apoi a lăudat dreapta credință a lui și a soției lui, cum și frumusețea cea cu bună cuviință a copiilor lui și a dat fiecăruia dintr-înșii, bătrînului și tinerilor, mare cinste și daruri multe, aur și argint, pietre scumpe și haine de mare preț, case mari și slăvite și alte bogății din destul. Astfel, cinstind și sărutînd pe fericitul, l-a liberat împreună cu ai săi, ca să meargă în lăcașurile dăruite de dînsul.

Atunci femeia lui Filaret, copiii și toți cei de acasă, văzînd că au acum multă avuție și-au adus aminte de cuvintele fericitului Filaret care le zise: "Este într-un loc o comoară ascunsă pe care a gătit-o vouă Dumnezeu". Deci, căzînd la picioarele sfîntului, au zis: "Iartă-ne, Domnul nostru, de ceea ce ți-am greșit nebunește; că am defăimat îndurările și milosteniile tale care le-ai făcut săracilor și scăpătaților. Acum am priceput că fericit este omul cel ce miluiește pe săracul și scăpătatul; pentru că tot cel ce dă săracului, însuși lui Dumnezeu dă și ceea ce dă, însutit va primi de la El în veacul acesta și în cel ce va să fie, viața cea veșnică va moșteni. Căci

pentru milosteniile tale, omule al lui Dumnezeu, pe care le-ai făcut la cei săraci, a făcut Dumnezeu milă cu tine și pentru tine cu noi cu toți".

Atunci fericitul bătrîn, ridicîndu-și mîinile spre cer, a zis: *Binecuvîntat este Dumnezeu Cel ce a voit așa; fie numele Domnului binecuvîntat de acum și pînă-n veac.* Apoi a zis către neamul său: "Ascultați sfatul meu, să facem un prînz bun și să rugăm pe împăratul și stăpînul nostru ca să vie la noi la ospăț împreună cu toți dregătorii săi". Iar ei au zis: "Precum voiești așa să fie".

Deci, fiind gătit ospățul, a alergat fericitul pe ulițele cetății și la răspîntii și pe cîți săraci a aflat pe acolo, leproși, orbi, șchiopi, bătrîni și neputincioși, pe toți i-a luat împreună cu sine, două sute la număr, deci i-a dus în casa sa și, lăsîndu-i înaintea porților, a alergat singur înainte și a zis către cei din casă: "Fiii mei, iată împăratul se apropie împreună cu dregătorii cei mari, oare sînt gata acum toate cele de ospăț?" Iar ei au zis: "Da, cinstite părinte". Iar fericitul a făcut cu mîna săracilor și îndată acea mulțime a intrat în casă.

Deci pe unii i-a pus la masă, iar altora le-a poruncit să șadă jos pe pămînt, cu care și el însuși a șezut. Văzînd aceasta cei din casă ai săi au priceput că prin împărat a înțeles pe însuși Hristos Dumnezeu, Care este în chipul săracilor, iar prin dregătorii lui, pe toată frățimea cea săracă, care multe poate la Dumnezeu cu rugăciunile sale. Și se mirau de smerenia lui, că fiind întru atîta slavă, fiind moș împărătesei, nu-și uită milostenia sa cea de demult și împreună șade cu cei săraci și scăpătați, ca unul dintr-înșii și cu cuviință de rob le slujește lor. Deci ziceau: "Cu adevărat omul acesta cu totul este al lui Dumnezeu și ucenic adevărat al lui Hristos, Care bine a învățat cuvîntul Lui ce zice: *Învățați-vă de la Mine că sînt blînd și smerit cu inima*". Și fericitul a poruncit lui Ioan, fiului său care acum era spătar, asemenea și nepoților, ca să stea înaintea mesei și să slujească fraților celor ce ședeau la masă.

După aceea, chemînd neamul său, a zis: "Iată, fiilor, că ați primit de la Dumnezeu bogăția pe care niciodată nu o nădăjduiați; căci eu, nădăjduind spre mila lui Dumnezeu, v-am făgăduit vouă și acum s-a împlinit acea făgăduință. Deci spuneți-mi acum cu ce încă vă mai sînt dator?". Iar ei, aducîndu-și aminte de cuvintele lui cele mai dinainte, s-au umplut de lacrimi și într-un glas au zis: "Cu adevărat, domnul nostru, toate le vezi mai înainte ca un plăcut al lui Dumnezeu; iar noi eram fără de minte, supărînd cinstitele tale bătrînețí. Ci, te rugăm pe tine să nu pomenești păcatele neștiinței noastre". Iar fericitul a zis către dînșii: "Fiilor, milostivul și înduratul Dumnezeu a răsplătit nouă însutit, adică aceea ce cîndva am dat săracului, în numele Lui. Și încă dacă voiți să moșteniți și viața cea veșnică, să dați fiecare din voi cîte zece galbeni pentru acești frați săraci, că Domnul îi va primi în mîinile Sale, precum a primit pe cei doi bani ai văduvei". Iar ei cu toată inima au împlinit porunca.

Apoi fericitul Filaret, ospătînd din destul pe săraci, a dat fiecăruia cîte un galben și i-a slobozit într-ale lor. După puțină vreme, iarăși a chemat fericitul Filaret pe femeia sa și pe copiii săi și a zis către dînșii: "Domnul nostru a zis: *faceți negutătorie pînă cînd voi veni* ". Deci, eu voiesc să fac negutătorie, partea mea care mi-a dat-o împăratul voiesc s-o vînd; iar voi să o cumpărați pentru voi și să-mi dați aur pentru dînsa, pentru că-mi trebuie; iar de nu, o voi împărți fraților mei, săracilor, pentru că mie destul îmi este a mă numi moșul împărătesei". Socotind ei partea lui au prețuit-o și au cumpărat-o de la dînsul drept șaizeci livre de aur. Fericitul luînd aurul, l-a împărțit săracilor. Înștiințîndu-se despre aceasta împăratul și boierii, se bucurau toți de îndurarea fericitului și de milostivirea lui către toți. De atunci a dat dreptului avere multă spre a împărți la săraci.

Deci a făcut fericitul trei pungi la fel una cu alta și a umplut pe una cu galbeni, pe alta cu argint, iar pe a treia cu bănișori de aramă și le-a încredințat slugii sale cea credincioasă, adică lui Calist; și, cînd venea la dînsul vreun sărac cerînd milostenie, el poruncea lui Calist să dea celui ce cerea. Iar cînd îl întreba pe el sluga din care pungă să dea săracului, sfîntul răspundea: "Din care-ți poruncește ție Dumnezeu, fiindcă El știe nevoia fiecăruia, și a bogatului, și a săracului, și numai El satură pe toată ființa cu a Sa bunăvoință".

Aceasta o zicea dreptul, arătînd deosebirea săracilor celor ce cer milostenie. Pentru că sînt unii cerșetori care odinioară erau bogați și din oarecare ispite și nevoi sărăcind de toată averea lor, chiar și de pîine sînt lipsiți; însă avînd oarecare haine din cele ce le-au rămas, de rușine se îmbracă cu ele iar pentru nevoia care-i silește cer milostenie. Alți cerșetori pe dinafară sînt îmbrăcați în haine proaste, iar pe dinăuntru au avere multă, dar cer milostenie spre a aduna bogăție; aceasta este însă iubire de argint care se numește slujire de idoli. De aceea milostivul Filaret zicea: "Dumnezeu știe nevoia fiecărui celui ce cere, El, precum voiește, așa să rînduiască mîna celui ce dă milostenie.

Acest fericit iubitor de săraci, făcînd milostenie, punea mîna în pungă la întîmplare, ori în cea cu bani de aramă, ori de argint, ori de aur și ceea ce scotea, dădea celui ce cerea. Și zicea acest cinstit bărbat cu jurămînt, punînd martor pe însuși Dumnezeu: "De multe ori vedeam pe un om îmbrăcat în haină bună și puneam mîna mea în pungă vrînd să-i dau lui bani de aramă, căci, văzînd haina lui cea bună, socoteam că nu este sărac; dar, nevrînd, eu scoteam din cei de argint sau de aur și-i dam lui. Asemenea vedeam pe altul îmbrăcat în îmbrăcăminte veche și urîtă și întindea mîna ca să-i dau milostenie mai multă, iar mîna mea amorțind lua mai puțin. Aceasta era purtarea de grijă a lui Dumnezeu care singur știe trebuința tuturor, desăvîrșit".

Mergînd fericitul bărbat Filaret la palatul împărătesc vreme de patru ani, niciodată n-a vrut să poarte haine roșii, nici brîu de aur. Și, fiind silit la acestea, sfîntul zicea: "Lăsați-mă pe mine căci eu mulțumesc Dumnezeului meu și slăvesc numele Lui cel mare și minunat, care m-a ridicat pe mine săracul din gunoi și m-a adus la o așa înălțime, încît să fiu moș împărătesei; aceasta îmi este destul și mai mult nu-mi trebuie". Deci într-atîta smerenie petrecea fericitul, că

niciodată nu voia să se numească cu alt nume sau dregătorie decît numai cu aceasta: "Filaret Amnianul".

Acest sfînt bărbat petrecînd așa toți anii vieții sale, în milostenie și smerenie, a sosit la sfîrșitul cel bun al vieții sale celei bune. Despre acesta, avînd mai înainte descoperire de la Dumnezeu și fiind încă sănătos, a luat în taină pe sluga sa cea credincioasă și a mers într-o mănăstire a Constantinopolului, ce se numea Rodolfia, la oarecare fecioare călugărițe, care viețuiau cu curăție și cu cinste; dînd egumenei mulțime de aur pentru trebuința cea de obște a mănăstirii lor, a cerut de la dînsele mormînt nou pentru sine și a zis: "Vreau să știți, dar nimănui să nu spuneți, că după puține zile am să las viața aceasta și vreau să mă duc într-altă lume și la alt împărat. Deci mă rog ca într-acest mormînt nou să fie pus săracul meu trup". Și a poruncit și slugii care era împreună cu dînsul, să nu spună nimănui despre aceasta, pînă cînd singur va vesti aceasta.

După puțin, împărțind toată averea sa săracilor și scăpătaților, s-a culcat într-aceeași mănăstire a fecioarelor și a început a boli; iar după nouă zile, chemînd la sine pe soția sa, pe copiii săi și pe tot neamul său a zis către dînșii cu glas dulce: "În știință să vă fie vouă, fiii mei, că Sfîntul Împărat m-a chemat astăzi la sine și iată, acum lăsîndu-vă pe voi, mă duc la Dînsul". Iar ei nepricepînd graiul acesta, ci socotind că el zice de împăratul cel pămîntesc, au zis către dînsul: "Nu-ți este cu putință ca să mergi astăzi la împăratul, pentru că ești cuprins de slăbiciune"; iar el a răspuns: "Sînt gata cei ce vor să mă ia pe mine și să mă ducă înaintea Împăratului".

Atunci, pricepînd că grăiește pentru ducerea sa către Împăratul ceresc au făcut plîngere mare, precum odinioară Iosif și frații lui la moartea lui Iacov. Iar el, făcîndu-le cu mîna, le-a poruncit să tacă și a început a-i învăța și a-i mîngîia pe dînșii, zicînd: "Ați văzut și știți viața mea, fiii mei, care am petrecut-o din tinerețile mele, precum Domnul știe că din osteneala mea și nu din osteneală străină am mîncat pîinea și cu bogăția ce mi-a dat Dumnezeu nu m-am înălțat, ci, gonind departe mîndria, am iubit smerenia, ascultînd pe Apostolul care îngrozește pe cei bogați ca în veacul acesta să nu cugete la cele înalte. Apoi ajungînd în sărăcie nu m-am mîhnit, nici am hulit pe Dumnezeu, ci mai vîrtos, împreună cu dreptul Iov, am mulțumit Lui; căci pentru dragostea Sa, voind m-a certat pe mine, apoi, văzînd răbdarea mea cea cu mulțumire, iarăși m-a ridicat din sărăcie și m-a pus cu dregătorii și cu împărații în prietenie și rudenie. Iar eu, suindu-mă la atîta înălțime a cinstei, totdeauna cu inima mea în adîncul smereniei celei mai de jos am umblat; căci nu s-a înălțat inima mea, nici ochii mei, nici n-am umblat întru cele mari, nici întru cele mai minunate decît mine. Iar bogăția pe care mi-a dat-o împăratul cel pămîntesc n-am ascuns-o în comorile cele pămîntești, ci am trimis-o prin mîinile săracilor la Împăratul cel ceresc.

Drept aceea și pe voi, iubiții mei, vă rog și vă poftesc să fiți asemenea mie și ceea ce m-ați văzut pe mine făcînd, și voi același lucru să faceți; și dacă veți face mai multe bunătăți, de mai mare fericire vă veți învrednici. Nu agonisiți bogăția ce curge degrabă, ci o trimiteți pe ea

în lumea cealaltă în care eu acum mă duc. Nu lăsați avuția voastră aici ca să nu se îndulcească cei străini de bunătățile voastre și vrăjmașii cei ce vă urăsc pe voi. Iubirea de străini să nu o uitați, pe văduve să le sprijiniți, sărmanilor să le ajutați, pe cei bolnavi să-i cercetați și pe cei închiși în temniță să nu-i treceți cu vederea; pravila bisericească să nu o lăsați, cele străine să nu le răpiți, la nimeni să nu faceți strîmbătate, nici să grăiți de rău pe cineva; să nu vă bucurați de nenorocirile ce se întîmplă prietenilor sau vrăjmașilor voștri, pe cei morți să-i îngropați și să faceți pentru dînșii pomenire în sfintele biserici; asemenea și pe mine nevrednicul să mă pomeniți în rugăciunile voastre, pînă cînd și voi veți veni la fericita viață".

Deci sfîrșind acea învățătură folositoare de suflet, a zis către fiul său Ioan: "Să-mi aduci pe fiii tăi, adică pe nepoții mei". Venind aceia, a început a le spune ceea ce avea să li se întîmple lor. Fiului celui dintîi al lui Ioan i-a zis: "Tu îți vei lua soție din neamurile cele mai de departe și vei viețui împreună cu dînsa, cu înțelegere și binecuvîntare". Celui de al doilea i-a zis: "Tu vei purta douăzeci și patru de ani jugul lui Hristos, în rînduiala monahicească și viețuind cu plăcere de Dumnezeu, te vei duce către Domnul". Asemenea și nepotului său celui de-al treilea i-a proorocit și toate cele grăite s-au împlinit asupra lor. Că precum de demult patriarhul Iacov, așa și acest fericit, ca un prooroc a văzut mai înainte și fără de minciună a spus nepoților săi toate cele ce aveau să fie mai pe urmă; apoi au venit către dînsul și două surori ale acestor frați, adică nepoate lui, fecioare fiind, zicînd către dînsul: "Binecuvîntează-ne și pe noi, părinte". Iar el a zis către dînsele: "Binecuvîntate veți fi și voi de Domnul, veți trăi în feciorie și de iubirea păcatului lumii acesteia și de patimile trupului neatinse veți fi și puțină vreme slujind Domnului în curăție, de mari bunătăți vă veți învrednici a primi de la El".

Aceste proorociri mai pe urmă toate s-au împlinit. Pentru că cele două fecioare bune s-au dus într-o mănăstire de fecioare, a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care mănăstire era în Constantinopol. Și acolo, păzindu-și fecioria lor curată și bine nevoindu-se cu post, cu priveghere și cu celelalte nevoințe călugărești, doisprezece ani, au adormit cu pace în Domnul.

Apoi, rugîndu-se fericitul Filaret pentru soția sa, pentru fii și pentru toți ai săi, cum și pentru toată lumea, îndată i s-a luminat fața ca soarele și a început cu veselie a cînta psalmul acesta: *Milă și judecată voi cînta Ție, Doamne.* După sfîrșirea psalmului s-a simțit o bună mireasmă în casă, ca o revărsare de arome. Apoi a început a zice: *Tatăl nostru, care ești în ceruri,* și cînd a zis: *Fie voia Ta,* și-a ridicat mîinile și, întinzîndu-și picioarele pe pat, și-a dat sufletul său Domnului, bătrîn fiind de nouăzeci de ani. Și era cu fața veselă și cu vederea frumoasă, întocmai ca un măr de bună și frumoasă roadă.

Auzind împăratul de mutarea lui către Dumnezeu, îndată a mers în mănăstirea aceea, împreună cu împărăteasa și cu dregătorii și, sărutînd sfînta lui față și mîinile, plîngeau toți pentru mutarea lui, apoi a dat multă milostenie la săraci. Iar cînd duceau trupul sfîntului la groapă s-a putut vedea un lucru de plîngere și de sfărîmare a inimii; căci s-a strîns mulțime fără de număr de săraci și de scăpătați la îngroparea sfîntului, de prin cetăți și de prin sate, și înconjurau trupul fericitului și îl duceau la groapă cu glas de tînguire, strigînd: "O, Doamne

Dumnezeule, pentru ce ne-ai lipsit pe noi de un părinte ca acesta, hrănitorul nostru? Căci cine după dînsul ne va hrăni pe noi flămînzii și ne va îmbrăca pe noi și cine va mai primi pe cei străini în casa sa? Cine va îngriji pe frații noștri cei morți și aruncați pe ulițe și-i va da îngropării? Mai bine ar fi fost să murim noi toți înainte, decît să ne lipsim de făcătorul nostru de bine". Așa plîngînd săracii după dînsul și tînguindu-se, și chiar împăratul, împărăteasa și boierii, mergînd împrejurul trupului sfîntului se umileau și plîngeau.

Era acolo un oarecare om sărac, numit Cavococos, care adeseori primea milostenie de la sfîntul și avea într-însul duh necurat de la nașterea sa; de care duh de multe ori era aruncat în foc și în apă, pentru că se îmbolnăvea la toată luna nouă. Acela, dacă a auzit de mutarea fericitului Filaret și înștiințîndu-se că se duce la groapă trupul lui sfînt, îndată a alergat în urma lui și cînd s-a apropiat de patul lui, demonul care era într-însul, nerăbdînd o osîrdie ca aceea către sfîntul, a început a chinui pe omul acela și ridicînd glas de hulă asupra sfîntului, lătra ca un cîine asupra patului lui. Apoi s-a apucat tare de pat cu amîndouă mîinile, încît nu era cu putință a-l da pe el în lături. Dus fiind patul la groapă, îndată, aruncînd demonul jos pe cel ce pătimea, a ieșit dintr-însul și s-a făcut omul sănătos, apoi s-a sculat, slăvind pe Dumnezeu. Tot poporul s-a mirat de acea minune și a preamărit pe Dumnezeu, care a dat un dar ca acela robului său Filaret. Deci a pus cinstitul lui trup în groapa cea mai sus zisă, în mănăstirea de fecioare, unde singur și-a ales locul. Așa fericește Dumnezeu pe cel milostiv și în veacul acesta de acum, precum ați auzit, și în cel ce va să fie.

Un bărbat oarecare din cei de aproape ai lui, care era cu bună cucernicie și cu bună înțelegere și temere de Dumnezeu, a spus cu jurămînt un lucru ca acesta, chemînd pe Dumnezeu întru mărturie. Astfel spune el: "După o zi de la ducerea către Dumnezeu a fericitului Filaret, am fost noaptea într-o spaimă și m-am văzut răpit în locuri necunoscute, apoi am văzut pe un bărbat oarecare luminat și cu chipul alb, care mi-a arătat un rîu de foc curgînd cu zgomot, unde, de frică, nu este cu putință firii omenești a răbda. Iar de cea parte de rîu am văzut un rai frumos cu bună cuviință, plin de veselie și de bucurie negrăită. Tot pămîntul acela era plin de bună mireasmă și de pomi mari frumoși și foarte roditori, clătinîndu-se de un vînt lin, care făcea un sunet minunat, încît nu este cu putință limbii omenești a grăi despre bunătățile pe care le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El.

Acolo am văzut o mulțime de oameni în haine albe îmbrăcați, bucurîndu-se și cu roadele raiului dulce mîngîindu-se. Căutînd eu acolo cu sîrguință, am văzut un bărbat, care era Filaret, dar eu nu l-am cunoscut, îmbrăcat în haină strălucită, șezînd pe un scaun de aur în mijlocul pomilor. De partea dreaptă erau copii de curînd botezați, care stau înaintea lui ținînd făclii în mîini; iar de cealaltă parte era o mulțime de săraci și de scăpătați, cu chipurile albe care se înghesuiau vrînd fiecare dintr-înșii a se apropia de acel bărbat. Și iată că s-a arătat acolo un tînăr cu fața luminată și cu chipul înfricoșat, avînd în mîinile sale toiag de aur, pe care eu cu multă frică și cu cutremur am îndrăznit de l-am întrebat: "Doamne, cine este acesta care șade pe acel scaun prea strălucit, în mijlocul acelor bărbați cu chipurile luminate? Au doar Avraam este acesta?" Răspunsu-mi-a tînărul acela purtător de lumină: "Acesta este Filaret Amnianul, care, prin dragostea cea mare ce avea către săraci prin milostenia ce o făcea și prin viața sa cinstită și curată, s-a făcut ca un al doilea Avraam și aici sălășluiește".

Apoi noul Avraam, sfîntul și dreptul Filaret, căutînd asupra mea cu fața luminată, a început blînd a mă chema la sine, zicînd: "Fiule, vino și tu aici, ca să te îndulcești de aceste bunătăți". Iar eu am răspuns: "Nu pot, o, preafericite, să vin acolo, că iată mă oprește acest rîu de foc și mă înfricoșează pe mine; iar calea este strîmtă și podul cu greutate a-l trece și o mulțime de oameni se ard într-însul; și mă tem să nu cad și eu acolo și apoi cine mă va izbăvi?" Sfîntul a zis: "Îndrăznește și mergi fără frică, pentru că toți cîți sînt aici pe acea cale au venit și nu este altă cale decît numai aceea. Deci tu, fiule, neînfricoșîndu-te, vino la noi, că eu îți voi ajuta". Și întinzînd mîna către mine mă chema, iar eu, luînd îndrăzneală, am început a trece rîul fără vătămare și cînd m-am apropiat de mîna sfîntului și m-am atins de dînsa, îndată a dispărut de la mine acea vedenie prea dulce; și m-am deșteptat din somn. Apoi am plîns cu amar și m-am tînguit, zicînd în mine: "Cum voi trece acel rîu înfricoșat și voi ajunge la sălășluirea raiului?".

Această povestire a mărturisit-o cu jurămînt, una din rudeniile fericitului Filaret, ca să știm de ce fel de milă se învrednicesc de la Dumnezeu cei ce miluiesc pe cei săraci pentru Dumnezeu. Iar fericita Teozva, femeia Sfîntului Filaret, după îngroparea cinstitului trup al bărbatului ei, s-a dus din Constantinopol la moșia sa, în țara Paflagoniei. Acolo, averea cea mare pe care o primise de la împărat și de la împărăteasă, a împărțit-o pentru zidirea și înnoirea bisericilor lui Dumnezeu, care erau arse de demult de către perșii cei fără Dumnezeu; și a dat vase sfinte de slujbă acelor biserici, veșminte și toată înfrumusețarea; apoi a zidit acolo mănăstire și casă pentru primirea străinilor și spre odihna săracilor și a bolnavilor. Apoi iarăși s-a întors la Constantinopol, la împărăteasa Maria, nepoata sa, trăind acolo celelalte zile ale vieții sale, cu plăcere de Dumnezeu. După aceea cu pace s-a odihnit întru Domnul și a fost pusă în mormînt lîngă cinstitul său bărbat.

Cu ale căror rugăciuni să ne dea nouă Înduratul și Milostivul Domnul nostru Iisus Hristos, să dobîndim și noi milă, în ziua judecății, Căruia, împreună cu Părintele Lui Cel fără de început și Sfîntului Duh, I se cuvine cinstea și mărirea în vecii vecilor. Amin.

3. POMENIREA SFÎNTULUI MUCENIC ANANIA PERSUL (1 DECEMBRIE)

Sfîntul Mucenic Anania era din Avril, o cetate a Persiei. Pentru credința lui în Hristos, a fost prins și a răbdat, fericitul, chinuri multe și de nesuferit. Iar cînd era aproape să-și dea lui Dumnezeu sufletul, a zis aceste cuvinte: "Văd o scară ce ajunge pînă la cer. Văd încă și niște tineri cu chip luminat, care mă cheamă și-mi spun: Vino, vino cu noi și te vom duce în cetatea cea plină de lumină și de veselie negrăită!"

După ce a spus acestea, și-a dat duhul în mîinile lui Hristos.

4. POMENIREA SFÎNTULUI PROOROC AVACUM (2 DECEMBRIE)

Sfîntul prooroc Avacum era din seminția lui Simeon, feciorul lui Asafat, din părțile Iudeii, și pentru viața sa cea plină de fapte bune a primit de la Dumnezeu darul proorocirii. El a proorocit despre robia Ierusalimului, despre pustiirea bisericii și luarea poporului în robie și a plîns foarte mult văzînd mai înainte nevoile ce aveau să vie asupră-i. Iar cînd a venit Nabucodonosor, împăratul haldeilor cu puterea sa asupra Ierusalimului, atunci Avacum a fugit în pămîntul ismailitenilor și a fost pribeag în pămînt străin. Iar după robia Ierusalimului,

întorcîndu-se Nabucodonosor în ale sale, s-a întors și Avacum în țara sa, arînd pămîntul și slujind secerătorilor în vremea secerișului.

Odată el a făcut fiertură și a dumicat pîine în vas și a zis către cei din casă: "Eu mă duc departe și de voi zăbovi, voi să duceți pîine secerătorilor". Acestea zicînd, a ieșit din casă și i s-a arătat îngerul Domnului pe cale și i-a zis: "Avacume, du prînzul pe care-l ai, lui Daniil în Babilon, în groapa cu lei". Și apucîndu-l îngerul Domnului de creștet l-a ridicat de părul capului și l-a dus în Babilon deasupra gropii, în sunetul duhului său, în depărtare de două mii două sute șaizeci și cinci de stadii și a strigat Avacum zicînd: "Daniile, Daniile, primește prînzul pe care ți l-a trimis ție Dumnezeu". Și Daniil a zis: "Ți-ai adus aminte de mine, Dumnezeule și n-ai lăsat pe cei ce Te iubesc pe Tine". Și sculîndu-se Daniil a mîncat. Iar îngerul lui Dumnezeu iarăși a pus pe Avacum la locul lui în pămîntul iudaic.

El a proorocit și despre întoarcerea poporului din Babilon, ca și despre nașterea Domnului Hristos și încetarea legii celei vechi; și a răposat cu doi ani înainte de întoarcerea poporului din robie și a fost îngropat în satul său.

5. PĂTIMIREA SFINTEI MUCENIȚE MIROPIA
(2 DECEMBRIE)

Sfînta fecioară Miropia s-a născut în cetatea Efesului, din părinți creștini și a fost luminată cu sfîntul botez, după ce tatăl ei se mutase din acestă viață. A fost crescută apoi de maica sa în frică de Dumnezeu și avea dragoste a merge adeseori la mormîntul Sfintei mucenițe Ermionia, una din fetele Sfîntului Apostol Filip, din ale cărei sfinte moaște curgea mir plin de tămăduiri. Deci luînd Miropia din mirul sfintei mucenițe Ermionia și dîndu-l neputincioșilor, îi tămăduia. Împărățind atunci Decie și pornind prigoana asupra creştinilor, maica sa a luat pe Miropia și s-au dus în insula Hiului, unde avea o moștenire. Închizîndu-se cu fiica sa într-o casă, se rugau lui Dumnezeu.

Venind odată ighemonul Numerian în insula aceia, a fost prins, fiind creștin, fericitul Isidor, bărbatul cel minunat și cu bună cucernicie, care avea dregătoria de ostaș. Pe acesta, ca unul ce păstra cu sfințenie credința în Hristos și se lepăda de închinăciunea idolească, chinuindu-l ighemonul cu felurite munci, l-a ucis prin tăiere de sabie și l-a aruncat într-o rîpă spre mîncarea fiarelor și a păsărilor; și a pus strajă de departe ca să nu fure creștinii trupul mucenicului.

Sfînta fecioară Miropia, pornindu-se cu rîvnă dumnezeiască, a mers noaptea cu roabele sale și a luat în taină trupul mucenicului și tăinuindu-l cu cinste, l-au pus în loc însemnat. Apoi, fiind înștiințat ighemonul că s-a furat trupul lui Isidor, a ferecat cu fiare pe străjeri și a poruncit ca să-i poarte pe dînșii prin toată insula aceia și să-i ispitească zicînd că de nu vor afla trupul cel furat pînă la ziua cea însemnată lor, să li se taie capetele.

Atunci văzînd Sfînta Miropia pe străjeri chinuiți cu lanțuri, legați și tîrîți, și mai auzind că de nu vor afla trupul li se vor tăia și capetele lor, s-a umilit cu sufletul și a zis în sine: "Dacă aceștia pătimesc așa pentru mine, care am luat pe ascuns trupul mucenicului, și vor fi tăiați, apoi amar va fi mie la judecata lui Dumnezeu, căci se va munci sufletul meu, ca una ce am fost pricinuitoarea uciderii acestor oameni". Și îndată a strigat către dînșii: "O! prietenilor, trupul pe care l-ați pierdut, eu l-am luat, pe cînd voi dormeați".

Ostașii auzind aceasta îndată au luat-o și au dus-o înaintea lui Numerian ighemonul, zicînd: "Stăpînul nostru, aceasta este care a furat mortul". Iar ighemonul a întrebat pe sfîntă: "Adevărate sînt cele grăite despre tine?". Sfînta a răspuns: "Adevărat". Și a zis ighemonul: "Cum ai îndrăznit, o, femeie blestemată să faci aceasta?". Iar dînsa a răspuns: "Îndrăzneață sînt, mustrînd ticăloșia și nebunia ta!".

La aceste cuvinte mîndrul ighemon s-a pornit spre mînie și îndată a poruncit să o bată pe dînsa cu toiege, fără milă; și a fost bătută mult. Apoi a fost tîrîtă de cosițele părului ei prin toată insula aceia, strujindu-i toate mădularele. Apoi au închis-o în temniță, fiind aproape moartă. Iar la miezul nopții, rugîndu-se sfînta, a strălucit o lumină în toată temnița; o ceată de îngeri au stat înaintea ei și în mijlocul lor era Sfîntul Isidor, cîntînd toți cîntarea cea întreit sfîntă. Căutînd Sfîntul Isidor la muceniță, a zis: "Pace ție, Miropie, s-au auzit rugăciunile tale de către Dumnezeu, căci iată vei fi împreună cu noi și vei primi cununa cea gătită ție". Acestea zicînd Isidor, îndată Sfînta muceniță Miropia, bucurîndu-se, și-a dat Domnului duhul său și s-a umplut temnița de negrăită bună mireasmă, pe care și străjerii temniței, mirosind, se înspăimîntară și se minunară. Iar unul dintr-înșii, văzînd și auzind toate acelea, alergînd la preot, i-a spus toate cu amănuntul și a primit Sfîntul Botez; după aceea a dobîndit sfîrșit mucenicesc. Iar trupul Sfintei Miropia l-au luat creștinii și l-au îngropat cu cinste în loc însemnat, slăvind pe Dumnezeu.

6. POMENIREA CUVIOȘILOR PĂRINȚI SIHAȘTRI IOAN, IRACLEMON, ANDREI ȘI TEOFIL
(2 DECEMBRIE)

Acești cuvioși părinți erau de loc din cetatea Oxirih, care se află în Egipt, aproape de rîul Nilului. Părinții lor au fost creștini. Îndeletnicindu-se multă vreme cu citirea Sfintelor Scripturi, li s-a umplut sufletul de căință. De aceea au părăsit lumea și, fiind povățuiți de Dumnezeu, s-au dus în cele mai adînci locuri ale pustiului. Acolo au dat de un bărbat sfînt foarte bătrîn și s-au nevoit împreună cu el un an.

După moartea bătrînului, au rămas în locul acela șaizeci de ani, trăind în post și aspră viețuire. Se hrăneau numai cu poame și beau apă din Nil; și aceasta numai de două ori pe săptămînă. Trăiau despărțiți unul de altul, umblau prin munți, locuiau prin peșteri și se rugau lui Dumnezeu. Sîmbăta și Duminica se întîlneau, săvîrșeau Sfînta Euharistie și erau împărtășiți de îngerul Domnului cu Sfintele Taine.

Acestea ni le-a povestit marele sihastru Pafnutie, care i-a văzut și a scris viața lor.

7. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTE ATANASIE (ÎNCHIS ÎN PECERSCA)
(2 DECEMBRIE)

Eu sînt învierea și viața; cel ce crede în Mine, de va și muri, viu va fi. Mîntuitorul a împlinit acest cuvînt, pe care L-a zis, pentru Lazăr cel mort de patru zile și pentru Cuviosul părintele nostru Atanasie, închis în Pecersca, dorind ca și noi să împlinim cuvîntul bogatului, zis către Lazăr cel sărac, adică: *Dacă va merge cineva din morți la dînșii, se vor pocăi.*

Acest cuvios Atanasie era călugăr în Sfînta Mănăstire Pecersca, avînd viață sfîntă și plăcută lui Dumnezeu și mult bolind, a murit. Iar frații au îngrijit trupul lui și l-au înfășat după cum se obișnuiește la moartea călugărului; dar din neîngrijire, mortul a rămas două zile neîngropat. Atunci s-a făcut noaptea arătare egumenului, zicînd așa: "Omul lui Dumnezeu Atanasie zace de două zile neîngropat și tu nu bagi seamă". Iar egumenul a venit a treia zi împreună cu frații, la cel mort ca să-l îngroape, dar l-au aflat pe el șezînd și plîngînd.

Deci s-au înspăimîntat toți dacă au văzut că a înviat și-l întrebau: "Cum ai înviat și ce ai văzut sau ai auzit?". Iar el nu le răspundea lor altceva decît numai atîta: "Mîntuiți-vă!". Însă aceia mai mult îl rugau pe Atanasie, vrînd a auzi ceva de la dînsul prin care și ei să se folosească. Atunci le-a zis lor: "De voi spune vouă, nu veți crede și nici mă veți asculta pe mine". Iar frații i-au răspuns cu jurămînt că vor păzi toate oricîte va zice. Drept aceea a zis lor cel ce înviase: "Să aveți supunere în toate către egumen, pocăiți-vă în tot ceasul și vă rugați Domnului Iisus Hristos și Preacuratei Lui Maici, ca și cuvioșilor părinți Antonie și Teodosie, ca să vă săvîrșiți viața voastră bine și să vă învredniciți a fi îngropați aici în peșteră, împreună cu sfinții părinți. Pentru că aceste trei lucruri sînt mai mari decît toate faptele cele bune. Și dacă cineva va ajunge să săvîrșească acestea toate, după rînduială, fericit va fi, dar să nu se înalțe cu mintea. Iar mai mult să nu mă mai întrebați, ci vă rog, iertați-mă". Acestea zicînd, a intrat în peșteră și astupînd ușa după sine a petrecut acolo doisprezece ani, neieșind nicăieri, încît niciodată n-a văzut soarele. Ci plîngea neîncetat ziua și noaptea, gustînd puțină pîine și apă la două zile, iar în toți anii aceia n-a grăit nimănui nimic.

Apoi, cînd era să se mute la Domnul, a chemat pe toți frații și le-a zis aceleași cuvinte de mai sus, pentru ascultare și pocăință. Și a adormit cu pace în Domnul, apoi s-a așezat cu cinste acolo în peșteră, unde s-a și nevoit.

Iar după adormire, a adeverit sfințenia sa prin facere de minuni. Pentru că un frate anume Vavila, fiind bolnav de șale de mulți ani, a fost dus la moaștele acestui fericit și, sărutînd trupul lui, îndată s-a vindecat. Din ceasul acela pînă la moartea sa, niciodată n-a mai bolit de șale, nici de altă boală. Deci Vavila mărturisea despre aceasta fraților (dintre care era și Sfîntul Simon, scriitorul vieții acestuia), adică, despre arătarea doctorului său, într-acest fel: "Eu, zice el, pe cînd zăceam în mare durere, a intrat deodată acest fericit Atanasie și mi-a zis: "Vino la mine și te voi vindeca!" Iar eu am vrut să-l întreb cînd și cum a venit? Dar el îndată s-a făcut nevăzut. Drept aceea, crezînd celui ce mi s-a arătat, m-am sîrguit a fi adus către dînsul și așa m-am vindecat".

De atunci, au priceput toți, că acest cuvios Atanasie este fericit și plăcut lui Dumnezeu. Cu ale cărui sfinte rugăciuni să ne învrednicim a învia și noi din moartea păcatelor și să viețuim cu plăcere de Dumnezeu în pocăință. După aceasta să dobîndim viața cea veșnică, în Iisus Hristos, Domnul nostru, Căruia I se cuvine slavă, împreună cu izvorul vieții, adică Dumnezeu Părintele, și cu făcătorul de viață Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

8. POMENIREA SFÎNTULUI PROOROC SOFONIE

(3 DECEMBRIE)

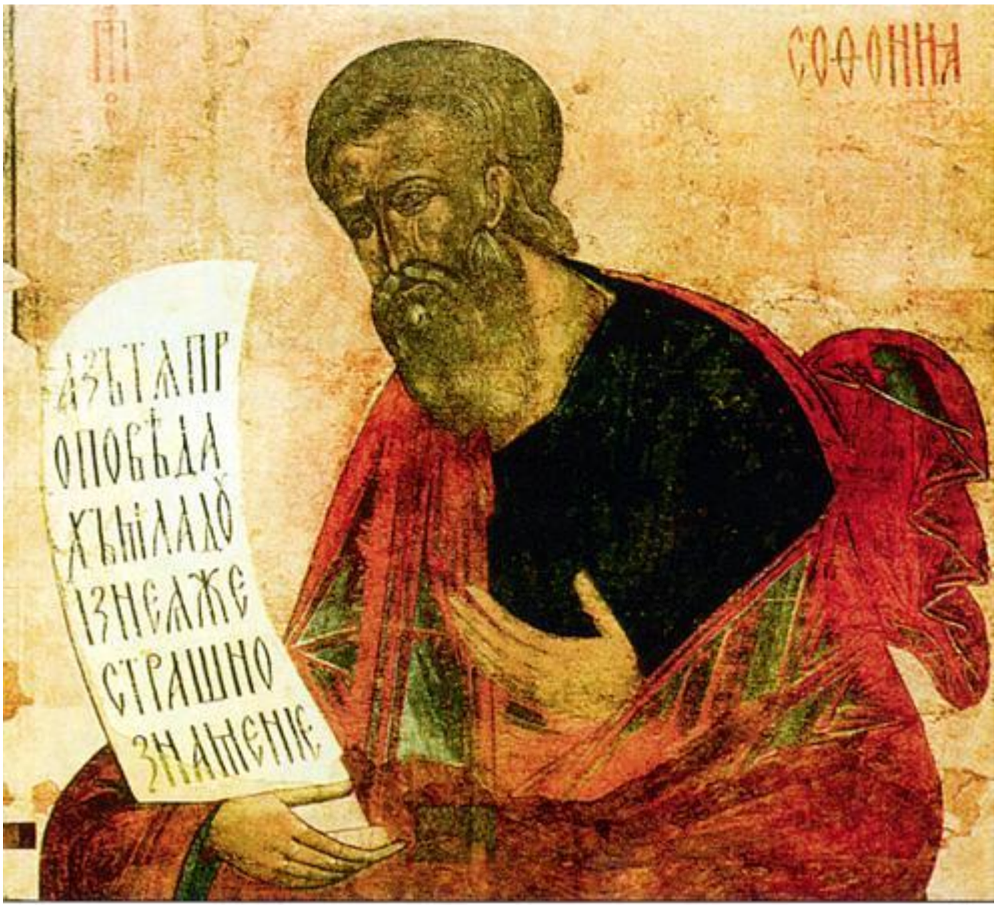

Sfîntul prooroc Sofonie era din muntele Savarata, din seminția lui Simeon; tatăl său se chema Husia, unchiul său Godolia, iar strămoșii săi au fost Amoria și Ezechia. El a fost, după numele lui, văzător și cunoscător al tainelor lui Dumnezeu (precum numele lui se tîlcuiește); pentru că, avînd mintea sa totdeauna curată și îndeletnicindu-se cu gîndire către Dumnezeu, s-a învrednicit dumnezeieștilor descoperiri, cunoscînd multe taine ale lui Dumnezeu, care aveau să fie arătate în zilele cele mai de pe urmă, pentru care a grăit mai înainte împlinirea lor. El a proorocit despre dărîmarea și pustiirea Ierusalimului, despre împrăștierea iudeilor și despre venirea lui Hristos, iar după aceea, despre întoarcerea neamurilor către Hristos; apoi a murit și a fost îngropat în casa sa, așteptînd învierea cea de obște a tuturor. El avea chipul asemenea cu al Sfîntului Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, avînd barbă mică și era rotund la față.

9. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTE IOAN TĂCUTUL (3 DECEMBRIE)

Tăcutul cel vrednic de laude netăcute, Sfîntul și cuviosul părinte Ioan s-a născut în Nicopoli din Armenia, avînd tată pe Encratie și maică pe Eftimie. El s-a născut în al patrulea an al împărăției binecredinciosului împărat Marcian, în a opta zi a lunii ianuarie și a fost luminat cu Sfîntul Botez; pentru că părinții lui erau creștini binecredincioși, care în toată Armenia erau vestiți prin mulțimea bogăției și a cinstei. Tatăl lui era voievod și mult putea la împărat, ca cel ce avea trecere la dînsul. Așa de slăvit părinte avea fericitul Ioan. Aceasta s-a spus, nu ca să-l fericim pe el și să-l lăudăm pentru numele lui cel bun, pentru că din faptele cele bune se fericesc sfinții și se proslăvesc, iar nu din neamul cel bun, ci ca să știm din ce slavă s-a pogorît în smerenie acest plăcut al lui Dumnezeu. Deci a fost crescut împreună cu frații săi, în bună petrecere și dumnezeiască Scriptură, desăvîrșit învățîndu-se.

Încă tînăr fiind, părinții lui s-au dus către Domnul, lăsînd fiilor multă avuție, care fiind împărțită între frați, fericitul Ioan, luînd partea sa, a zidit cu dînsa o biserică în numele Preacuratei și Preabinecuvîntatei Fecioare Maria, în cetatea Nicopoli. Apoi, lepădîndu-se de lume, a luat asupra sa chipul cel monahicesc în al optsprezecelea an al vîrstei sale. Deci petrecea viață călugărească lîngă acea biserică, împreună cu alți zece călugări, bine nevoindu-se. Căci în toți anii tinereții sale mare sîrguință avea de aceasta, adică pe trup să-l facă rob duhului, ca să nu fie rob al pîntecelui, nici să fie stăpînit de patimi. Și s-a făcut bărbat minunat în fapte bune, bun și iscusit povățuitor, apoi și egumen al fraților săi.

Apoi ajungînd la douăzeci și opt de ani ai vieții sale, episcopul cetății Coloniei s-a mutat către Domnul, iar cetățenii mergînd la mitropolitul Sevastiei, cereau un episcop pentru cetatea lor. Deci făcîndu-se alegere spre a se ști care ar fi vrednic de o asemenea înaintare, Ioan, egumenul Mănăstirii Nicopoli, se purta prin gurile a tot poporul, cum că este vrednic a primi scaunul episcopiei Coloniei. Dar, știind smerenia lui cea mare, cunoșteau că nu va voi a primi dregătoria episcopiei. Pentru aceea mitropolitul a trimis la dînsul ca și cum l-ar fi chemat pentru o altă trebuință. Iar după ce sfîntul a venit, l-a silit ca să fie episcop și, sfințindu-l, l-a înălțat pe scaunul Coloniei.

Luînd cîrma Bisericii, nu și-a schimbat pravila și nevoința sa cea călugărească; căci el niciodată nu-și spăla trupul său, păzindu-se cu deadinsul ca nu numai de altul să fie văzut cu trupul gol, dar nici singur pe sine să nu se vadă cîndva gol, aducîndu-și aminte de goliciunea lui Adam. De aceea nu se spăla în baie, ca nu prin spălare să-și descopere trupul său. Și toată purtarea lui de grijă era a fi plăcut lui Dumnezeu și a petrece în post și în rugăciuni și în curăția cea trupească și sufletească; adică a avea totdeauna gîndurile sale curățite și a surpa toată înălțarea ce se ridică asupra înțelegerii lui Dumnezeu; apoi a-și robi toată înțelegerea sa în ascultarea lui Hristos.

Astfel, viețuind în fapte bune, s-a făcut și altora chip de viață bună; căci, căutînd asupra lui, și alții se îndreptau și începeau a viețui în fapte bune, dintre care era Pergamie, fratele lui după trup, bărbat slăvit care avea mare cinste la împăratul Zinon și la Anastasie, care a fost după Zinon. Acela, văzînd pe fratele său, adică pe fericitul Ioan, viețuind cu sfințenie, se umilea

cu sufletul și avea mare sîrguință ca să placă lui Dumnezeu. Asemenea și Teodor, nepotul lui, care a fost mai pe urmă la binecredinciosul împărat Iustinian în mare cinste, auzind de viața moșului său, cea întocmai cu a îngerilor, s-a folosit de el și a început cu toată casa sa a viețui cu plăcere de Dumnezeu. Apoi atît de îmbunătățit s-a făcut prin faptele sale cele bune, încît singur împăratul și dregătorii lui se minunau de cinstita viață și înțelegere a lui Teodor, cum și de credința lui cea dreaptă și de milostivire. Pentru că în toate acestea a sporit Teodor, avînd pildă viața cea fără de prihană a fericitului Ioan, unchiul său.

Cînd purtătorul de Dumnezeu, părintele Ioan, în al zecelea an al episcopiei, îndrepta bine Biserica lui Hristos, a luat stăpînire asupra Armeniei bărbatul surorii lui, Maria, care se numea Pazinlic. Acela, fiind îndemnat de demon, a început a tulbura și a face rău Bisericii, cea încredințată lui Ioan, pentru supărarea fericitului, amestecîndu-se în lucrurile cele duhovnicești; iar pe cei ce, pentru pedeapsă, fugeau în biserică, îi scotea cu sila, nelăsînd pe slujitorii și ispravnicii bisericilor a avea purtare de grijă de lucrurile bisericești.

Fericitul Ioan de multe ori îl ruga, cu smerenie, să înceteze a se amesteca în lucrurile Bisericii și de a-i face supărare și silă. Iar el nu numai că nu-l asculta și petrecea neîndreptat, ci și mai rău se înfuria, mai ales că acum sora fericitului se dusese din viață. Pentru aceea a fost nevoit sfîntul a se duce la Constantinopol, la împăratul Zinon, că îl durea inima pentru răutatea ce se făcea Bisericii. Ajungînd acolo, a luat ajutor pe Eftimie, arhiepiscopul Constantinopolului, și acela i-a ajutat cu mijlocirea sa către împărat.

După acestea, fericitul Ioan, văzînd gîlceava și tulburarea lumii acesteia, a cugetat să lase episcopia și să meargă în sfînta cetate Ierusalim ca să slujească lui Dumnezeu în liniște. Deci, săvîrșind dumnezeiasca Liturghie, a slobozit pe cei ce erau împreună cu dînsul, adică preoți și clerici și s-a dus singur la malul mării, neștiind nimeni și, urcîndu-se într-o corabie, a mers către sfînta cetate a Ierusalimului; și venind în bolnița sfintei cetăți în care era zidită casa de rugăciuni în numele Sfîntului Marelui Mucenic Gheorghe, a rămas acolo cîtăva vreme, cu unul din cei săraci. Iar el, văzînd gîlceava poporului, se mîhnea foarte, dorind un loc mai liniștit. Deci se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi ca să-i arate un loc plăcut, fără tulburare și lesnicios pentru mîntuire.

Într-o noapte, rugîndu-se el cu sîrguință pentru aceasta, a căutat în sus și a văzut că îndată s-a arătat o stea prea luminată, avînd asemănarea Crucii, care s-a apropiat de dînsul și a auzit glas din lumina stelei, zicînd: "De voiești a te mîntui, urmează razei acesteia". Iar el îndată cu bucurie a mers după dînsa și a fost dus de acea stea în lavra cea mare a Cuviosului și de Dumnezeu purtătorului părintelui nostru Sava, la treizeci și opt de ani ai vieții sale, fiind atunci patriarh al Ierusalimului Salustie.

Acolo a aflat Sfîntul Ioan pe Cuviosul Sava, împreună cu o sută și patruzeci de frați locuitori ai pustiei, petrecînd în mare sărăcie trupească, dar în multă bogăție sufletească. Deci a primit Cuviosul Sava pe fericitul Ioan și l-a dat economului spre slujba monahicească, neștiind comoara darului lui Dumnezeu ce se tăinuia în Ioan. Și, deși Sfîntul Sava avea darul mai înainte-vederii, Dumnezeu a tăinuit înaintea lui taina aceasta, cum că Ioan este episcop, iar acum a lăsat pentru Dumnezeu episcopia sa și, ca unul din cei proști, a venit la dînsul. Nimeni să nu se minuneze de aceasta, că și cei mai înainte-văzători uneori nu văd mai înainte. Căci ei numai aceea o văd mai înainte și o proorocesc, pe care o descopere lor Dumnezeu, iar ceea ce nu le descopere, pe aceea nu o cunosc. Așa și Elisei proorocul, pentru Sumaniteanca, a zis către sluga sa: "Las-o pe ea, pentru că sufletul ei este mîhnit în dînsa și Dumnezeu a ascuns aceasta de către mine și nu m-a vestit".

Deci, fiind primit Ioan în lavră, slujea cu toată supunerea și osîrdia în toate slujbele ce i le poruncea economul. În acea vreme se zidea în lavră o casă pentru străini și s-a rînduit fericitul Ioan să slujească lucrătorilor. Deci slujea lor, fierbîndu-le bucate, aducîndu-le apă, dîndu-le pietre și suferind toate ostenelile de la zidire.

După doi ani de petrecere în lavră, a fost rînduit să fie primitor de străini și slujea fraților cu toată smerenia, blîndețea și dragostea. Apoi Cuviosul Sava a început a zidi o mănăstire de obște, pentru cei noi începători, ca și cei ce vor vrea să se lepede de lume, mai întîi să se îndrepteze în viața de obște și după aceea să se primească în lavră. Căci zicea sfîntul: "Precum înaintea rodului merge floarea, așa, mai înainte de viața pustnicească, să meargă viața cea de obște, ca în viața cea de obște cei noi începători, ca niște pomi răsădiți, să înflorescă cu pîrga ostenelilor; iar în lavră să aducă rodurile cele desăvîrșite ale nevoințelor". Lavra Cuviosului era în pustie, iar chinovia mai aproape de lume. Deci, zidindu-se aceea, iarăși a fost rînduit fericitul Ioan ca să slujească lucrătorilor. Atunci avea două slujbe acest cuvios și iubitor de osteneală: a sluji străinilor și a aduce pe umerii săi pîine și bucate fierte și nefierte la lucrătorii ce zideau mănăstirea, pentru viața de obște, care era departe de casa de străini, mai mult decît zece stadii.

Într-o slujbă ca aceea ostenindu-se el un an și plăcînd tuturor fraților, i-a dat Cuviosul Sava o chilie liniștită, în care a locuit fericitul Ioan trei ani, petrecînd cinci zile în săptămînă acolo, neieșind și negustînd nimic în acele zile, nici fiind văzut de cineva, se îndeletnicea numai în cele către Dumnezeu, iar sîmbăta și Duminica mai înainte decît toți intra în biserică și sta într-însa cu frică și cu umilință, mai ales în vremea dumnezeieștii Liturghii. Iar din ochii lui, neîncetat ieșeau pîraie de lacrimi, încît se mirau toți frații de un dar ca acela ce era întru-însul și primea hrana împreună cu frații în acele două zile.

După trei ani, fericitul Ioan a fost ales iconom și i-a ajutat Dumnezeu în toate, încît, cu ostenelile lui și cu slujbele ce făcea, s-a binecuvîntat și s-a înmulțit lavra.

Deci, împlinind el bine slujba iconomiei, a voit Cuviosul Sava să-l facă preot, ca pe un vrednic și desăvîrșit călugăr. Și, luîndu-l, a mers cu dînsul în sfînta cetate a Ierusalimului, la patriarhul Ilie, care fusese după Salustie. Spunîndu-i viața lui Ioan cea plină de fapte bune, l-a rugat să hirotonească pe Ioan preot. Patriarhul, chemînd pe Ioan în biserică a voit să-l hirotonească. Ioan, văzînd că nu este cu putință a scăpa, a zis către sfîntul patriarh: "Preasfințite Părinte, am un cuvînt de taină către sfinția ta. Deci, poruncește-mi să-ți spun deosebi și, dacă mă vei judeca pe mine a fi vrednic de preoție, nu mă voi lepăda".

După ce l-a luat patriarhul de-o parte, Cuviosul Ioan s-a aruncat la picioarele lui Ilie, plăcutul lui Dumnezeu, jurîndu-l ca nimănui să nu spună cuvîntul pe care voiește a-l spune. Și făgăduind patriarhul că îi va păzi taina, Ioan a zis: "Eu, Părinte, am fost episcop al cetății Colonia, dar de vreme ce s-au înmulțit păcatele mele, pentru aceea am lăsat episcopia și am fugit. Deci, m-am judecat eu însumi a sluji fraților, fiind tare cu trupul, ca ei să ajute cu rugăciunile lor neputinciosului meu suflet".

Iar patriarhul Ilie auzind acestea s-a înspăimîntat și chemînd pe Cuviosul Sava, i-a zis: "Oarecare fapte ascunse mi-a spus mie Ioan, pentru care nu poate să fie preot, deci de acum să petreacă în liniște și nimeni să nu-l supere". Zicînd acestea patriarhul i-au slobozit pe ei în ale lor. Iar Cuviosul Sava s-a mîhnit foarte de aceasta și ducîndu-se din lavra cea mare, ca de treizeci de stadii, într-o peșteră, s-a aruncat pe pămînt înaintea lui Dumnezeu cu lacrimi, zicînd: "Pentru ce, Doamne, m-ai trecut cu vederea, tăinuind de către mine viața lui Ioan și m-am înșelat, socotindu-l pe el a fi vrednic de preoție? Deci acum, Doamne, să-mi spui cele despre dînsul, pentru că este mîhnit sufletul meu pînă la moarte. Căci vasul pe care eu l-am socotit a fi ales, sfînt și de trebuință și vrednic a primi dumnezeiescul mir, înaintea măririi Tale este netrebnic și nevrednic".

Într-o rugăciune ca aceea și în lacrimi petrecînd Cuviosul Sava toată noaptea, i s-a arătat îngerul Domnului, zicînd: "Nu este Ioan vas netrebnic, ci este vas ales; dar cel ce este episcop, nu poate să se facă preot". Acestea zicînd îngerul, s-a făcut nevăzut. Iar Cuviosul Sava a alergat cu bucurie în chilia lui Ioan și, îmbrățișîndu-l, a zis: "O, părinte Ioane, tu ai tăinuit înaintea mea darul lui Dumnezeu care este în tine, iar Dumnezeu mi l-a descoperit". Atunci Ioan a zis: "Mă mîhnesc, părinte, căci am vrut ca nimeni să nu știe taina aceasta, iar voi v-ați înștiințat de dînsa; deci eu nu voi să mai viețuiesc în părțile acestea". Iar Sava s-a jurat lui că nu va spune nimănui taina. Deci din acea vreme fericitul Ioan, liniștindu-se, ședea în chilie și nu se ducea la biserică, nici nu vorbea cu cineva și nimeni nu mergea la dînsul, fără numai unul singur, ascultătorul care îi slujea. Ci, închizîndu-se singur în chilie, ieșea numai o dată într-un an, cînd se făcea praznicul Preacuratei Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria, întru al cărei nume era zidită biserica din lavră. Iar cînd patriarhul Ilie venea la praznic în lavră, atunci ieșea Ioan din chilia sa, ca să se închine patriarhului; căci patriarhul iubea foarte mult pe Ioan și îl cinstea pentru smerenia lui.

Săvîrșindu-se patru ani ai liniștirii lui Ioan, cuviosul părinte Sava s-a dus în părțile Schitopolei și a zăbovit acolo mult. Iar fericitul Ioan, dorind o viață mai deosebită, pustnicească, s-a dus în pustia ce se chema Ruva, într-al cincizecilea an de la nașterea sa. Și a petrecut în pustia aceea nouă ani, hrănindu-se cu buruienile ce se cheamă melagrie, care cresc prin pustia aceea. Iar la începutul sălășluirii a rătăcit prin rîpi și prăpăstii, încît nu afla peștera sa și, slăbind de osteneala căii, a căzut. Apoi deodată a fost luat în sus de o putere dumnezeiască nevăzută, precum odată proorocul Avacum, și a fost dus în peștera sa. După cîtăva vreme, cercînd cuviosul cărările pustiei aceleia, a cunoscut locul acela în care rătăcise, fiind depărtat de la peștera lui ca de cinci stadii.

După aceea a venit la dînsul un frate și a viețuit împreună cu dînsul puțină vreme. Iar într-un an, apropiindu-se praznicul Paștelui, a zis fratele către stareț: "Părinte, să mergem în lavră ca să prăznuim ziua Paștelui și apoi iarăși ne vom întoarce. Căci iată, la un praznic ca acesta nu avem aici nimic de mîncat, afară de aceste melagrii". Iar Sfîntul Ioan nu a voit să meargă, deoarece Cuviosul Sava încă nu se întorsese în lavră din părțile Schitopolei. Iar către fratele ce-l ruga pe el a zis: "Să nu ne ducem de aici, frate, ci să credem că Cel ce a hrănit șase sute de mii de popor israilitean în pustie patruzeci de ani, Acela și pe noi ne va hrăni aici și la praznicul Paștelui ne va trimite nu numai cele de trebuință, ci și de prisos, pentru că grăiește în Scriptură: *Nu te voi lăsa pe tine, nici nu mă voi depărta de la tine.* În Evanghelie deasemenea, grăiește, zicînd: *Nu vă îngrijiți, zicînd ce vom mînca sau ce vom bea? Că știe Tatăl vostru Cel ceresc, că vă trebuie acestea toate. Căutați mai întîi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și toate acestea se vor adăuga vouă*. Deci rabdă, fiule și călătorește pe calea cea cu nevoi. Pentru că odihna și moleșirea trupului de aici naște munca cea veșnică, iar omorîrea trupului gătește odihna nesfîrșită".

Niște cuvinte ca acestea ale cuviosului neascultîndu-le fratele, a lăsat pe părinte și s-a dus în lavră. Deci, ducîndu-se, fratele a venit la cuviosul un om necunoscut, avînd un catîr încărcat cu multe bunătăți: pîini curate și calde, untdelemn, brînză proaspătă, ouă, o vadră de mied (vin de miere) și pe toate acestea, omul care venise, le-a pus înaintea părintelui, apoi îndată s-a dus. Iar cuviosul, văzînd cercetarea lui Dumnezeu, cu bucurie a mulțumit Lui. Apoi fratele, mergînd spre lavră, a rătăcit în cale și, umblînd trei zile prin pustietăți nestrăbătute și prin locuri neumblate, s-a ostenit foarte, încît abia a găsit iarăși peștera cuviosului, flămînd, însetat și slăbit de osteneala căii. Dar, văzînd atîtea bucate și băuturi trimise cuviosului de Dumnezeu pentru praznic, s-a minunat și se rușina a căuta în fața sfîntului, pentru împuținarea necredinței sale. Apoi, căzînd la picioarele bătrînului, își ceru iertare. Iar sfîntul, iertîndu-l, i-a zis: "Cu adevărat, să știi, frate, că Dumnezeu în pustie poate să pregătească masa robilor Săi".

În acea vreme Alamundar, domnul saracinilor care era sub stăpînirea perșilor, a năvălit cu mare mînie asupra Arabiei și a Palestinei, ucigînd și robind popoarele. Atunci, mulțime de barbari s-au împrăștiat prin pustia aceea și s-a vestit prin mănăstiri să se păzească cu dinadinsul de năvălirea barbarilor. Deci, părinții lavrei celei mari au trimis la acest cuvios Ioan Tăcutul, vestindu-l despre barbari și sfătuindu-l să se întoarcă în lavră primindu-și chilia ca să petreacă într-însa. Iar fericitul Ioan n-a vrut să-și lase peștera sa liniștită din pustie, deși se cam temea de barbari. Însă zicea în sine: "*Domnul este sprijinitorul vieții mele, de cine mă voi înfricoșa?* Și

dacă nu mă va sprijini pe mine Domnul și nu mă va îngriji, apoi pentru ce mai viețuiesc?". Așa, avînd ocrotitor pe cel Preaînalt, a petrecut în locul său fără îndoială. Iar Dumnezeu, Care se îngrijește totdeauna de robii Săi și-i păzește în toate căile lor, vrînd să păzească întreg și fără temere pe plăcutul său, i-a trimis ca strajă un leu mare și înfricoșat, care nedepărtat îl străjuia pe el ziua și noaptea. Și de cîte ori barbarii năvăleau asupra sfîntului, totdeauna leul acela cu furia sa cea cumplită, pornindu-se asupra lor, îi rănea și-i izgonea. Iar fericitul Ioan, văzînd acestea, mulțumea lui Dumnezeu că n-a lăsat toiagul păcătoșilor peste soarta drepților.

După aceasta, întorcîndu-se Cuviosul Sava în țara sa, a venit la fericitul Ioan în pustie și a zis către dînsul: "Iată, Domnul te-a păzit pe tine de năvălirea barbarilor, dîndu-ți strajă simțitoare. Deci fă și tu ceea ce este lucru omenesc; sculîndu-te fugi, precum au făcut și alți părinți pustnici". Cu acestea și cu mai multe cuvinte sfătuindu-l cuviosul, l-a scos din pustie și aducîndu-l în țara cea mare, i-a dat lui chilie; și iarăși a început fericitul Ioan a viețui în lavră, la cincizeci și șase de ani de la nașterea sa, neștiind nimeni taina lui, cum că era episcop, afară de preasfințitul patriarh Ilie și de Cuviosul Sava, dar și aceia tăinuiau.

Trecînd multă vreme, Dumnezeu a binevoit a descoperi taina aceea tuturor fraților, în acest chip. Un bărbat oarecare din părțile Asiei, cu numele Aterie, cinstit cu dregătoria arhiepiscopiei, venind în Ierusalim, s-a închinat lemnului Crucii Domnului, cea de viață făcătoare și sfintelor locuri și mult aur și argint împărțea săracilor și mănăstirilor. Apoi a ieșit din sfînta cetate, sîrguindu-se a se întoarce la moșia sa. Deci, suindu-se în corabie și pornind puțin, s-a ridicat un vînt potrivnic pe mare, pentru care pricină a fost nevoit a se întoarce în Ascalon, unde a rămas două zile. Cînd a vrut iarăși să plece, i s-a arătat în somn îngerul Domnului, zicînd: "Nu se cuvine ție a pleca la moșia ta, pînă nu te vei întoarce în sfînta cetate și vei merge în țara avei Sava; că acolo vei afla pe avva Ioan Tăcutul, bărbat drept și plin de fapte bune, care a fost episcop și pentru Dumnezeu toate le-a trecut cu vederea, smerindu-se cu sărăcia cea de bunăvoie și cu ascultarea".

Deșteptîndu-se din somn Aterie, s-a întors în Ierusalim și, venind în țara Cuviosului Sava a întrebat despre Ioan Tăcutul; apoi înștiințîndu-se de chilia lui, a venit la dînsul și a petrecut acolo două zile, rugîndu-l și jurîndu-l cu numele lui Dumnezeu, ca să-i spună neamul său, moșia și episcopia. Iar el, văzînd bunăvoința lui Dumnezeu pentru aceea, i-a spus toate cu de-amănuntul. Din acea vreme s-a făcut înștiințare prin toată lavra, că Ioan Tăcutul este episcop. Și toți s-au mirat văzîndu-l pe el atît de smerit.

După aceasta, cuviosul și de Dumnezeu purtătorul Părintele Sava s-a mutat către Domnul în ziua a cincea a lunii decembrie la șaptezeci de ani ai vieții lui Ioan. Dar Ioan nu s-a întîmplat a fi la despărțirea sufletului de trup a Cuviosului Sava; pentru aceea foarte s-a mîhnit cu duhul și se tînguia pentru despărțirea lui. Apoi i s-a arătat în vedenie Cuviosul Sava, zicînd: "Nu te mîhni pentru plecarea mea, părinte Ioane, pentru că deși m-am despărțit cu trupul de tine, însă cu duhul sînt împreună cu tine".

Iar Ioan a zis: "Roagă pe Domnul, părinte, ca să mă ia și pe mine cu tine". Răspuns-a Sava: "Nu se poate aceasta acum, că are să vină mare ispită asupra lavrei și vrea Dumnezeu a te avea pe tine în trup, spre mîngîierea și întărirea acelora care vor să lupte bine împotriva ereticilor, pentru credința cea dreaptă". Acestea auzind fericitul Ioan, și-a venit întru sine și se bucura cu duhul pentru vedenia și pentru vorbirea ce avusese cu Cuviosul Sava; dar se mîhnea cu inima pentru ispita ce avea să vie. Apoi i-a venit dorința a vedea cum se desparte sufletul de trup. Pentru care pricină, cînd s-a rugat lui Dumnezeu, a fost răpit cu mintea în Sfîntul Betleem și a văzut murind, lîngă biserica care era acolo, un bărbat străin al cărui suflet se lua de îngeri către cer, cu cîntări dulci. Aceasta văzînd-o cu ochii minții, fericitul Ioan s-a sculat și s-a dus la Betleem și a aflat trupul bărbatului celui răposat lîngă biserică, precum a văzut în vedenie - că în acel ceas murise în care îl văzuse Ioan - șezînd în chilie, sufletul lui luat de îngeri în cer cu cîntări. Deci, cuprinzînd moaștele lui, le-a sărutat cu dragoste. Apoi, în același loc le-a îngropat cu cinste și s-a întors la chilia sa.

Doi ucenici ai fericitului Ioan, anume Teodor și Ioan, au povestit lui Chiril monahul, scriitorul vieții acestuia, zicînd: "După răposarea Cuviosului Sava am fost trimiși de părintele nostru în Liviada, pentru oarecare trebuință și trecînd Iordanul, ne-au întîmpinat pe noi oarecine, zicînd: Păziți-vă că este un leu înaintea voastră! Iar noi, cugetînd, am zis: Puternic este Dumnezeu, să ne păzească cu rugăciunile părintelui nostru, pentru că după porunca lui călătorim. Acestea zicînd, am mers și îndată am văzut venind împotriva noastră un leu înfricoșat. Deci ne-am înspăimîntat foarte, încît lipsind din noi puterea n-am putut fugi, ci am rămas ca niște morți. Și iată deodată s-a arătat între noi părintele nostru, Cuviosul Ioan, poruncindu-ne să nu ne temem. Atunci leul, ca și cum ar fi fost lovit cu biciul și izgonit, a fugit de la noi, iar părintele s-a făcut nevăzut. Deci noi, răsuflînd ușurați, ne-am văzut de cale și am rămas nevătămați. Apoi, săvîrșind ascultarea care se poruncise nouă, cînd ne-am întors la părintele, el a căutat spre noi și a zis: "Vedeți, fiilor, că m-am aflat împreună cu voi la trebuință; dar și aici mult am rugat pe Dumnezeu pentru voi și a făcut cu voi mila Sa".

Aceasta s-a povestit lui Nirim, de către un ucenic al lui Ioan, cum că acest mare pustnic, mulți ani s-a hrănit numai cu pîine, iar în loc de sare obișnuia cenușă, așa încît își mînca pîinea sa cu cenușă. Iar odată, uitînd să-și închidă fereastra chiliei, în vremea mesei sale, s-a aplecat ucenicul și l-a văzut mîncînd pîine cu cenușă; deci s-a mîhnit starețul că s-a văzut o postire ca aceea a lui, iar ucenicul vrînd să-l mîngîie a zis: Nu numai tu faci aceasta, părinte, ci mulți părinți ai lavrei acesteia împlinesc scriptura care zice: *Cenușă ca pîinea am mîncat.* Și așa a mîngîiat pe stareț.

În acea vreme s-a scornit eresul lui Origen și, mulți înșelîndu-se cu dînsul, se tulbura Biserica lui Dumnezeu. Iar alții, tare împotrivindu-se eresului, aveau ajutor pe acest cuvios Ioan Tăcutul, care atunci netăcînd, ci, luptîndu-se cu tăria cuvîntului ce era ca o sabie împotriva ereticilor, tăia și strica învățăturile cele hulitoare ale lui Origen. Această ispită, ce era să vină asupra Bisericii, a fost proorocită lui Ioan în vedenie de Cuviosul Sava; pentru că nu puțină prigoană a fost asupra ei de la eretici, încît mulți din părinții cei nevoitori, vătămîndu-se cu

învățăturile cele ereticești, se îndoiau și se clăteau cu mintea. Pentru aceasta a binevoit Dumnezeu a avea în lavra aceea pe Ioan în trup, spre mîngîierea celor slabi cu sufletul și spre întărirea celor neputincioși.

Într-acea vreme a venit la dînsul de la mitropolia Schitopolei Chiril, care a fost mai pe urmă scriitorul vieții lui. Acesta singur povestește așa: Vrînd să ies din casa mea, ca să mă duc în sfînta cetate a Ierusalimului și acolo într-o mănăstire oarecare să primesc viața călugărească, mi-a poruncit iubitoarea de Hristos, maica mea, ca din cele ce vor fi pentru mîntuirea sufletului, nimic să nu încep a face decît numai cu sfatul și porunca fericitului Ioan, ca nu cumva să cad în eresul lui Origen, la începutul stării mele.

Deci, ajungînd la Ierusalim, am venit în lavra Sfîntului Sava și m-am închinat vrednicului de fericire Ioan; apoi descoperindu-i tot gîndul meu, ceream de la dînsul un sfat folositor. Iar el mi-a zis mie: "De voiești a te mîntui, să mergi în mănăstirea marelui Eftimie". Iar eu, plecînd de la dînsul ca un tînăr și fără de minte, n-am ascultat porunca lui, ci, mergînd la Iordan, am intrat în mănăstirea ce se zice a Rundinitei. Și nu numai că mi-a fost drumul rău, ci și în boală mare am căzut și am fost cuprins de mîhnire, că eram străin și neputincios cu trupul. Apoi mi s-a arătat în vis Cuviosul Ioan, zicîndu-mi: "De vreme ce nu m-ai ascultat, pentru aceea ai fost pedepsit cu boala aceasta. Deci acum, sculîndu-te, mergi în Ierihon, și acolo în casa de străini a lui avva Eftimie, vei afla pe un oarecare călugăr bătrîn. Să-i urmezi aceluia în mănăstirea lui Eftimie și te vei mîntui". Iar eu deșteptîndu-mă din somn m-am simțit sănătos cu tot trupul. Apoi m-am dus la Ierihon, după porunca sfîntului părinte și am aflat, precum mi-a zis, pe un călugăr bătrîn, cinstit și cu bună pricepere; acela m-a dus în mănăstirea marelui Eftimie și m-am sălășluit într-însa. Adeseori veneam în lavra Sfîntului Sava la Cuviosul Ioan și mare folos sufletesc primeam de la dînsul.

Odată eram tulburat și îngreuiat de gînduri satanicești, pe care mărturisindu-le cuviosului, îndată am dobîndit ușurare cu sfintele lui rugăciuni și s-a întors pacea în inima mea. Aceasta singur a spus-o Chiril monahul. Acesta este Chiril acela care a fost trimis de Cuviosul Ioan în lavra Suchiei, cu cărți la Cuviosul Chiriac pustnicul, precum se scrie în viața lui.

Odată, șezînd Chiriac lîngă fereastra chiliei Cuviosului Ioan, a venit un om cu numele de Gheorghe, aducînd pe fiul său muncit de diavol pe care, punîndu-l lîngă fereastră, omul s-a dus. Iar pruncul plîngînd, l-a cunoscut pe el Sfîntul Ioan că are duh necurat. Deci, făcîndu-i-se milă de dînsul, a făcut rugăciune și l-a uns pe el cu untdelemn sfințit și îndată a ieșit din copil duhul cel necurat și s-a făcut sănătos din ceasul acela. Iar ava Evstatie, bărbatul cel credincios și binecuvîntat, care, după Serghie, a primit peștera Cuviosului Sava, spunea aceasta: "A năvălit odinioară, zicea el, asupra mea duhul hulii și mă tulburau foarte gîndurile rele asupra lui Dumnezeu și asupra celor dumnezeiești și eram foarte mîhnit. Apoi am venit la fericitul Ioan Tăcutul și, spunîndu-i nevoia mea, căutam ajutor de la sfintele lui rugăciuni. Iar el, sculîndu-se, s-a rugat pentru mine lui Dumnezeu. Apoi a zis către mine: "Bine este cuvîntat Dumnezeu, că

de acum nu se va mai apropia de tine gîndul hulii". Și așa a fost precum mi-a zis bătrînul, că dintr-acea vreme n-am mai simțit în mine gîndul hulii niciodată".

O femeie de neam din Capadochia, cu numele Raina, diaconiță la sfînta biserică din Constantinopol, a venit la Ierusalim, avînd cu sine pe nepotul său, care era în dregătorie. Acesta, în adevăr, era bărbat cu fapte bune, dar nu se unea cu sfînta sobornicească Biserică, de vreme ce se ținea de credința cea rea a lui Sevir. Iar acea binecredincioasă diaconiță punea multă sîrguință ca să-l întoarcă pe el către buna credință și să-l unească cu Sfînta Biserică. Pentru aceea pe fiecare din sfinți îi ruga să se roage lui Dumnezeu pentru dînsul. Deci, auzind de Sfîntul Ioan, a dorit ca și acestuia să i se închine. Dacă s-a înștiințat că nu intră în lavră parte femeiască, a chemat pe Teodor, ucenicul lui Ioan, și l-a rugat ca să ia pe omul care a venit cu ea și să-l ducă la sfîntul bătrîn, pentru că credea căci cu rugăciunile lui va întoarce Dumnezeu inima cea împietrită a acelui rău credincios și-l va face vrednic împărtășirii cu soborniceasca Biserică. Deci, luînd Teodor pe bărbatul cel întunecat cu eresul, a venit cu dînsul la bătrîn și s-a închinat după obicei. Iar cînd a zis ucenicul "Binecuvîntează-ne pe noi, părinte!" bătrînul a zis ucenicului: "Pe tine te binecuvintez, iar acesta care a venit cu tine nu este binecuvîntat". Iar ucenicul a zis: "Nu așa părinte, ci pe amîndoi să ne binecuvîntezi". Răspuns-a bătrînul: "Cu adevărat pe celălalt nu-l voi binecuvînta, pînă cînd nu se va lepăda de cugetarea cea rea ereticească și va făgădui că se va uni cu Biserica cea sobornicească". Acestea auzind cel răucredincios, s-a mirat de darul bătrînului cel mai înainte-văzător și prin acea minune schimbîndu-se, a făgăduit cu adevărat că se va împărtăși cu cei dreptcredincioși. Atunci l-a binecuvîntat pe el bătrînul și cu învățăturile sale cele de Dumnezeu insuflate, luînd din inima lui toată îndoiala, l-a împărtășit cu preacuratele Taine; și așa, făcîndu-l dreptcredincios, l-a liberat cu pace.

De aceasta înștiințîndu-se binecredincioasa diaconiță Raina, mai multă dorință avea să vadă cu ochii săi pe sfîntul bătrîn și s-a gîndit să se îmbrace în haine bărbătești și să vină la dînsul în lavră, ca să-și mărturisească gîndurile sale. Iar bătrînul, înștiințîndu-se prin înger de acel gînd al ei, a trimis la dînsa, zicînd: "Să știi că deși vei veni la mine precum ai gîndit, însă nu mă vei vedea; deci nu te osteni și rămîi la locul unde ești acum, căci eu mă voi arăta ție în vis și voi asculta cele ce vrei să-mi spui și îți voi spune și eu cele ce-mi va da Dumnezeu a-ți grăi". Iar diaconița, auzind acestea, s-a înspăimîntat de vederea mai înainte a Cuviosului Ioan, căci de departe vedea gîndurile omenești și a petrecut la un loc, așteptînd arătarea lui.

Într-o noapte, dormind, i s-a arătat cuviosul în vis, zicînd: "Iată Dumnezeu m-a trimis la tine; spune-mi ce voiești?" Iar ea a mărturisit gîndurile sale și a primit de la dînsul vindecarea ce dorea. Și învățînd-o cuviosul, s-a făcut nevăzut; iar femeia, deșteptîndu-se din somn, a dat mulțumire lui Dumnezeu.

Locul unde era chilia cuviosului era pietros și uscat și nu era cu putință a crește acolo nici copaci, nici buruieni, pentru asprimea locului, care nu avea nici o umezeală. Iar cuviosul, luînd odată o sămînță de smochin, a zis către ucenicii săi, Teodor și Ioan: "Ascultați-mă pe

mine, fiilor. De va da Dumnezeu dar acestei seminţe, ca să crească pe această piatră vîrtoasă şi va odrăsli stîlpări şi va face roade, apoi să ştiţi că-mi va dărui Dumnezeu loc de odihnă în împărăţia cerului!" Acestea zicînd, a semănat sămînţa aceea pe piatră, aproape de chilia sa. Iar Dumnezeu care a odrăslit toiagul lui Aaron cel uscat, El a dat umezeală şi pietrei celei vîrtoase şi seminţei de smochin răsădite, ca să arate ce dar are de la El credincioasa Lui slugă. Deci, odrăslind smochinul din piatră şi crescînd cîte puţin, a ajuns pînă la acoperişul chiliei, apoi toată chilia a acoperit-o cu ramurile sale. Şi după o vreme a adus şi roadă, trei smochine, pe care, luîndu-le bătrînul, cu lacrimi a mulţumit lui Dumnezeu şi, sărutîndu-le, le-a mîncat împreună cu ucenicii. Apoi, după ce a mîncat smochinele acelea, a început a se pregăti de moarte, fiind acum întru adînci bătrîneţi. El vieţuind toţi anii vieţii sale o sută patru, a adormit întru Domnul, Mîntuitorul nostru, Căruia I se cuvine slavă în veci. Amin.

10. CUVIOSUL PĂRINTE SAVA
(3 DECEMBRIE)

Cuviosul părintele nostru Sava din tinerețile sale a iubit pe Hristos, iar lumea a urît-o. El, mergînd la Cuviosul Serghie, a luat chip îngeresc și bine s-a nevoit, plăcînd lui Dumnezeu, cu postul, cu privegherea, cu rugăciunile, cu smerita cugetare și cu toate faptele cele bune, dorind ca să primească de la Domnul bunătățile cele cerești. Multe ispite a răbdat de la demoni, pe care i-a biruit cu ajutorul Celui Preaînalt și a împărățit peste patimi. Apoi cu povățuirea învățătorului său, marele Serghie, s-a dus din locașul Sfintei Treimi și s-a sălășluit în pustie. Acolo viețuia în munții ce se numeau Storoji, în sus pe rîul Moscova, aproape de Zvenigrad ca de o stadie de loc, iar de la împărăteasca cetate a Moscovei, ca patruzeci de stadii depărtate, unde sfîntul petrecea bine viața călugărească în liniște, răbdînd frigul nopții și purtînd greutatea zădufului zilei.

Pentru viața lui cea plină de fapte bune, au început a veni la sfînt din multe locuri, monahi, oameni și mireni mulți, vrînd a viețui lîngă dînsul și a se folosi de el. Iar sfîntul, primind pe toți cu dragoste, se făcea lor chip de smerenie întru ostenelile cele călugărești, scoțînd apă și ducînd-o pe umerii săi. Și alte lucruri de trebuință singur făcea, ca să învețe pe frați a nu se lenevi și a nu-și pierde zilele în nelucrare, adică în lenevire, care este pricinuitoare a toată răutatea.

După aceasta a venit la fericitul părintele nostru Sava un oarecare domn iubitor de Hristos, pe care l-a rugat să le zidească în locul acela o mănăstire. Acela a dat sfîntului aur destul, spre zidire; și apoi sfîntul, împlinind rugămintea acelui domn, s-a apucat și a ridicat o biserică Preacuratei Maicii lui Hristos, în cinstea slăvitei nașterii Sale. Deci a făcut mănăstire foarte frumoasă și mare pentru petrecerea călugărilor cea de suflet mîntuitoare, în care bine a păscut turma cea adunată întru Hristos, scoțînd-o la pășunea cea duhovnicească. Fiind și el asemenea viețuitor ca dumnezeiescul Serghie, multe fapte bune a isprăvit întru Hristos.

Ajungînd apoi întru adînci bătrînețí, a căzut în neputință trupească și zăcînd puțin, a chemat pe frați și i-a învățat pe ei din dumnezeieștile Scripturi, ca să-și păzească curăția cea trupească, să aibă iubire de frați, să se împodobească cu smerenie și să se nevoiască în post și în rugăciune. Apoi el le-a pus în locul său egumen pe unul din ucenicii săi și a poruncit tuturor fraților să petreacă în ascultare și în supunerea egumenului. Iar la sfîrșit, dînd tuturor pacea și sărutarea cea mai de pe urmă, întru bună mărturisire, și-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu, în ziua a treia a lunii decembrie, bineplăcînd în toate stăpînului său Hristos.

Auzind despre moartea sfîntului, domnii și toți boierii și cei ce viețuiau primprejur, cum și toți iubitorii de Hristos, cetățenii din Zvenigrad, alergară cu mare dragoste la îngroparea părintelui, aducînd pe bolnavii lor. Petrecîndu-l cu cîntările de psalmi cele de îngropare, l-au pus cu cinste în biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, cea zidită de dînsul, în partea din dreapta. Cinstitele lui moaște izvorăsc pînă în ziua de azi multe feluri de vindecări, celor ce vin

cu credință, întru slava lui Hristos, Dumnezeului nostru, care face minuni preaslăvite prin plăcuții Săi și după moartea lor.

Iată cîteva din minunile Cuviosului Sava.

Mulți ani trecînd după moartea cuviosului, egumenul mănăstirii aceleia, cu numele Dionisie, într-o noapte după obișnuita sa pravilă, culcîndu-se să se odihnească după osteneală, i s-a arătat un monah cinstit, cu bun chip și cu căruntețe împodobit, pe care l-a auzit, spunînd: "Dionisie, sculîndu-te degrabă, zugrăvește chipul meu pe icoană". Iar Dionisie l-a întrebat pe el: "Cine ești tu, părinte, și cum este numele tău?" Iar bătrînul cel cu bunăcuviință a răspuns: "Eu sînt Sava, începătorul locului acestuia". Iar Dionisie, deșteptîndu-se din somn, a chemat pe un bătrîn oarecare cu numele de Avacum, care era unul din ucenicii Cuviosului Sava, și l-a întrebat cum era chipul fericitului Sava; iar Avacum a început a-i spune chipul, asemănarea și mărimea staturii părintelui și învățătorului său. Atunci a zis egumenul către dînsul: "Adevărat este, frate, căci cu acest chip mi s-a arătat mie Cuviosul Sava în această noapte și mi-a poruncit ca să-l zugrăvesc pe icoană". Deci, grăbindu-se egumenul, a zugrăvit frumos chipul sfîntului, căci însuși el era pictor. Și dintru acea vreme a început a se face minuni și vindecări, la mormîntul Cuviosului Sava.

Un om îndrăcit, cu numele Iuda, a fost adus în locașul cuviosului, pentru care, cînd se săvîrșea cîntarea de rugăciune a strigat: "Amar mie, că pier!" Din acel ceas s-a făcut sănătos. Apoi, celor ce-l întrebau care este pricina strigării lui, zicea: "Am văzut deasupra mormîntului Cuviosului Sava un bătrîn cu bunăvoință, ținînd o Cruce și umbrindu-mă cu dînsa; iar din Cruce a ieșit o văpaie mare și peste tot m-a ars; pentru aceea am strigat, iar cu focul acela a fost izgonit din mine duhul cel necurat".

Frații locașului aceluia odinioară au cîrtit asupra egumenului Dionisie și, născocind multe minciuni și clevetiri asupra lui, l-au pîrît stăpînitorului, marelui domn Ioan. Iar stăpînitorul, crezînd clevetirea lor, a poruncit degrabă să aducă pe egumen înaintea sa. Atunci egumenul fiind în mare mîhnire, i s-a arătat noaptea în somn fericitul Sava, zicînd: "Pentru ce te mîhnești, frate? Mergi neîndoindu-te și grăiește cu îndrăzneală, căci Domnul va fi cu tine, ajutîndu-ți". Asemenea s-a arătat și unora din cei ce cîrteau, zicîndu-le: "Pentru aceasta ați ieșit din lume? Și așa ați voit a vă săvîrși nevoința vieții voastre celei monahicești? Voi cîrtiți, iar egumenul se roagă pentru voi cu lacrimi. Cine va birui cîrtirea voastră sau rugăciunile părintelui vostru?" Deci, stînd egumenul și frații înaintea stăpînitorului, s-au rușinat clevetitorii iar egumenul a fost întors cu cinste la mănăstirea sa.

Un călugăr oarecare din aceeași mănăstire era bolnav de ochi de multă vreme, încît nu putea să vadă nicidecum lumina. Deci, fratele acela într-o zi apropiindu-se de mormîntul sfîntului, a căzut cu lacrimi cerînd tămăduire și a șters ochii săi cu acoperămîntul care era

deasupra mormîntului. Văzînd un frate din cei ce stau acolo, l-a defăimat, zicînd: "Nu vindecare vei dobîndi, ci mai mult îți vei umple ochii cu praf". Dar acela, atingîndu-se cu credință de mormîntul sfîntului, a dobîndit vindecarea ochilor săi celor vătămați. Iar fratele cel ce defăima îndată a fost lovit cu orbire năprasnică și a auzit un glas, zicînd către dînsul: "Ai aflat ceea ce ai căutat, ca prin tine și alții să se învețe a nu lua în rîs și a huli minunile ce se fac de plăcutul lui Dumnezeu". Atunci cel ce orbise, căzînd cu mare frică și cu tînguire la mormîntul Sfîntului Sava, își ceru iertare, care a dobîndit-o, însă nu degrabă, ci după multe rugăciuni cu lacrimi și pocăință.

Odată au venit tîlharii, noaptea, în mănăstirea acestui sfînt, ca să prade biserica Preacuratei Maicii lui Dumnezeu și, cînd s-au pornit spre fereastra ce este deasupra mormîntului cuviosului părinte, s-a arătat lor un munte mare pe care nu le era cu putință niciodată a se sui pe dînsul. Apoi a căzut peste dînșii frică și cutremur și s-au dus rușinați. Aceasta singuri tîlharii aceia au mărturisit mai pe urmă, venind cu pocăință în mănăstire și bineviețuind în pocăință.

Altădată a venit în mănăstirea aceea un boier oarecare cu numele Ioan și cu porecla Irtișeb, aducînd pe pat un fiu al său bolnav, anume Gheorghe, care de multă boală nu putea acum nici să grăiască. Iar călugării, făcînd pentru dînsul cîntare de rugăciune, au turnat în gura bolnavului must mănăstiresc și îndată bolnavul a început a grăi; apoi, vindecîndu-se boala sa, a mîncat pîine de la masa călugărilor și s-a făcut sănătos. Iar tatăl său, Ioan, bucurîndu-se foarte mult pentru tămăduirea fiului său, mare mulțumire a dat lui Dumnezeu și plăcutului său, Sfîntul Sava. Apoi, ca și cum ar grăi cu un om viu, grăia cu cuviosul, zicînd: "O, cuvioase părinte, am în casa mea slugi și slujnice cuprinși de felurite boli; deci, cred că, de vei voi, poți și pe aceia a-i tămădui". Și, cerînd de la egumen puțin cvas (suc de fructe), s-a întors la casa sa, împreună cu fiul său cel vindecat. După ce a ajuns acasă, a poruncit să aducă la sine pe una din roabele sale, cu numele Irina, care era oarbă și mută și a turnat în urechile ei cvas din care adusese din mănăstirea cuviosului Sava; de asemenea a uns și ochii ei cei orbi și îndată a văzut Irina și a auzit bine cu urechile. Atunci toți s-au minunat cu spaimă de măririle lui Dumnezeu. Așijderea, chemînd pe o slugă a sa, cu numele de Artemie, care era surd de șapte ani, i-a turnat din același cvas în urechile lui și acela s-a tămăduit. Apoi a adus și pe o fecioară oarbă cu numele Chiliohia și aceea prin ungerea cu cvas a văzut. Însă nu cvasul făcea niște minuni ca acelea, ci binecuvîntarea și rugăciunile Cuviosului Sava și credința cea mare a lui Ioan. După cîtăva vreme însuși Ioan îmbolnăvindu-se, același fel de doctorie a folosit și a dobîndit vindecare.

Egumenul mănăstirii aceleia, cu numele Misail, căzînd într-o boală grea, se deznădăjdui de viața sa și era aproape de moarte. Iar odată, eclesiarhul mănăstirii aceleia, cu numele Gurie, vrînd să tragă clopotul pentru Utrenie, mergea către clopot. Și, cînd a fost în dreptul ușilor bisericii, l-a întîmpinat un bătrîn cu bunăcuviință și a început a-l întreba: "Cum se află cu sănătatea egumenul vostru?" Iar Gurie i-a spus despre boala lui. Dar bătrînul cel cu bunăcuviință i-a zis: "Mergi și îi zi lui ca să cheme în ajutor pe Preasfînta Născătoare de Dumnezeu și pe începătorul locului acestuia, pe bătrînul Sava și va redobîndi sănătatea. Iar tu, frate, deschide-mi ușile bisericii ca să intru într-însa. Iar Gurie s-a îndoit și n-a vrut să deschidă mai înainte de a trage clopotul și a îndrăznit a-l întreba pe el cine și de unde este? Iar bătrînul care se arătase, nezicînd nimic mai mult, a mers către ușile bisericii și îndată s-au deschis singure și a intrat

înăuntru bătrînul. Atunci Gurie, întorcîndu-se cu frică în chilie, la tovarăşul său, a început a-l defăima pe el, zicînd: "Pentru ce n-ai încuiat uşile bisericii? Că iată, am văzut că a intrat un bătrîn necunoscut în biserică, prin uşile deschise". Iar tovarăşul lui îi spunea cu jurămînt cum că de cu seară a încuiat uşile. Deci, aprinzînd lumînarea, a alergat la biserică şi a aflat uşile închise şi încuiate cu toată întăritura, precum făcuse de cu seară tovarăşul lui Gurie. Iar după Utrenie, Gurie spuse tuturor ceea ce văzuse şi auzise şi, toţi ziceau că, bătrînul care s-a arătat, a fost sigur Cuviosul Sava. Iar egumenul auzind aceasta a poruncit să-l ducă la mormîntul cuviosului şi rugîndu-se cu sîrguinţă pentru tămăduirea sa, a dobîndit sănătate cu rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi ale Cuviosului Sava.

Şi alte multe minuni şi tămăduiri se săvîrşeau la mormîntul plăcutului lui Dumnezeu unde şi acum se săvîrşesc la cei ce aleargă cu credinţă, cu darul lui Dumnezeu şi rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi ale Cuviosului Sava, pe care şi noi îl rugăm ca şi durerile noastre cele sufleteşti şi trupeşti, să le vindece cu rugăciunile sale fierbinţi, către Hristos Domnul Dumnezeul nostru, Căruia se cuvine slavă în veci. Amin.

11. CUVIOSUL TEODUL
(3 DECEMBRIE)

Cuviosul părintele nostru Teodul s-a născut în Cipru, pe vremea împăratului Maximian. De tînăr s-a lepădat de lume. Pentru marea lui nevoinţă pustnicească şi pentru smerenia lui, i s-a luminat sufletul şi a fost învrednicit cu darul de a vedea mai dinainte gîndurile celor ce se apropiau de el.

Prefăcîndu-se nebun, pe mulţi îi mustra şi îi făcea să se pocăiască. Astfel, ducîndu-şi viaţa şi mîntuind pe mulţi, a bineplăcut lui Dumnezeu şi a adormit cu pace.

12. VIAŢA ŞI PĂTIMIREA SFINTEI MUCENIŢE VARVARA
(4 DECEMBRIE)

În vremea împărăției lui Maximian păgînul, împărat al Romei, era în părțile răsăritului un oarecare om de neam bun, bogat și slăvit, cu numele de Dioscor, cu obicei și cu credință de elin, care viețuia în Iliopoli. Acela avea o fiică, anume Varvara, pe care o păzea ca lumina ochilor, pentru că nu avea alt fiu, decît numai pe ea și care, cu vîrsta, s-a făcut foarte frumoasă la față, încît nu era nici o fecioară care să-i semene cu frumusețea, în toate hotarele acelea. Din această pricină, tatăl său a zidit un turn înalt, cu mare meșteșug, iar pe turnul acela a făcut case frumoase și în ele a închis pe fiica sa, Varvara, rînduindu-i acolo femei purtătoare de grijă și slujnice, fiindcă murise mama ei. Aceasta a făcut-o pentru ca să nu fie văzută frumusețea fiicei sale de către poporul cel simplu și de neamul de jos, căci socotea că nu sînt vrednici ochii unor asemenea oameni, a vedea fața cea prea frumoasă a fiicei sale.

Deci viețuind fecioara întru acele palate înalte de pe turnul acela, se mîngîia privind de sus la zidirea lui Dumnezeu cea dintru înălțime, ca și la cea de jos, la lumina cerului și la frumusețea pămîntului. Odată privind spre cer și luînd seama la strălucirea soarelui, la alergarea

lunii și la frumusețea stelelor, a zis către păzitoarele care petreceau împreună cu dînsa și către slujnice: "Cine le-a făcut pe acestea?". Așijderea, căutînd și la frumusețea cea de pe pămînt, la verdeața cîmpului, la pomi, la grădini, la munți și la ape, întreba: "A cui mînă a zidit toate acestea?", iar cele ce-i stăteau înainte i-au zis: "Toate acestea le-au zidit zeii". Apoi fecioara a întrebat: "Care zei?". Răspuns-au ei slujnicele: "Zeii aceia pe care îi cinstește tatăl tău și-i ține pe ei în palatul său, care sînt de aur, de argint, de lemn și se închină lor; acei zei au zidit toate acestea cîte le vedeți cu ochii", dar fecioara auzind aceste cuvinte ale lor, se îndoia și zicea în sine: "Zeii pe care îi cinstește tatăl meu sînt făcuți de mîini omenești. Pe cei de aur și de argint i-au făcut zlătarul (argintarul) și pe cei de piatră i-a făcut pietrarul, iar pe cei din lemn i-a cioplit teslarul. Deci, cum acei zei făcuți au putut zidi această luminată înălțime cerească și o frumusețe ca aceasta pămîntească, neputînd ei singuri nici umbla cu picioarele, nici lucra cu mîinile?"

Astfel, cugetînd întru sine, ea căuta adeseori spre cer, ziua și noaptea, și din zidiri se sîrguia a cunoaște pe Ziditorul. Odată ea privind mult la cer și fiind cuprinsă de o mare dorință ca să știe cine a făcut acea înălțime cu bunăcuviință și acea lățime și strălucire a cerului, deodată a strălucit în inima ei lumina dumnezeiescului dar și i-a deschis ochii minții, pentru cunoștința nevăzutului, neștiutului și neajunsului Dumnezeu, care, cu înțelepciune a zidit cerul și pămîntul. Și zicea întru sine: "Un Dumnezeu ca acela trebuie să fie pe care nu l-a zidit nici o mînă omenească. Acela singur este făcător și pe toate cu mîna Sa le zidește. Unul trebuie să fie cel ce a întins lățimea cerului, a întemeiat greutatea pămîntului și strălucește din înălțime toată lumea cu razele soarelui, cu strălucirea lunii și cu lumina stelelor, iar jos înfrumusețează pămîntul cu copacii și cu felurite flori și-l adapă pe el cu rîuri și cu izvoare de apă. Un Dumnezeu ca acela trebuie să fie, care pe toate le ține, pe toate le cîrmuiește, pe toate le viază și pentru toți mai înainte poartă de grijă".

Așa învăța fecioara Varvara, a cunoaște pe Făcătorul din făpturi, încît se împlineau asupra ei cuvintele lui David: "Cugetat-am la toate lucrurile tale, la faptele mîinilor tale am gîndit". Cu acea învățătură s-a aprins în inima ei focul dragostei celei dumnezeiești și a ars sufletul ei cu văpaia doririi lui Dumnezeu, încît nu avea odihnă ziua și noaptea; numai la acestea într-una cugeta și de aceasta întruna dorea ca să știe cu adeverire pe Dumnezeu și Ziditorul a toate.

Și nu putea avea învățători pe nimeni din oameni, care să-i descopere tainele sfintei credințe și s-o povățuiască la calea mîntuirii, pentru că nu era cu putință nimănui a veni la dînsa, afară de slujnicele cele orînduite, căci Dioscor, tatăl ei, avea pentru dînsa mare pază. Însă singur Duhul Sfînt, învățătorul cel preaînțelept și povățuitor, o învăța pe dînsa dinăuntru nevăzut, cu tainica insuflare a darului Său și lucra în mintea ei cunoștința adevărului. Fecioara era pe acel turn ca o pasăre deosebită, la cele de sus cugetînd, iar nu la cele de jos, pentru că nu se lipea inima ei de nimic din cele pămîntești: nu iubea aurul, nici mărgăritarele cele de mult preț, nici pietrele cele scumpe, nici podoaba hainelor, nici alte podoabe fecioreşti, nici de nuntă nu gîndea vreodată; ci numai spre Unul Dumnezeu avîndu-și tot cugetul său, s-a robit cu dragoste Lui.

Venind vremea fecioarei ca să fie logodită cu bărbat, mulți tineri bogați, de neam mare și slăviți, auzind de frumusețea ei cea minunată, rugau pe Dioscor ca să binevoiască a le da pe fiica lui în căsătorie. Atunci s-a suit Dioscor în turnul acela la Varvara și a început a-i grăi despre nuntă și a-i spune despre tinerii cei frumoși care caută a o avea pe dînsa mireasă; deci cu care dintre dînșii ar vrea a se logodi? Fecioara Varvara, cea plină de înțelepciune, auzind de la tatăl său asemenea cuvinte, s-a roșit la față rușinîndu-se nu numai a auzi, ci și a gîndi la nuntă; și în tot chipul s-a lepădat de dînsa, neînvoindu-se cu sfatul tatălui său, pentru că mare pagubă își socotea ei aceasta, adică a-și vesteji floarea curăției sale și a-și pierde mărgăritarul cel fără de preț al fecioriei. Apoi mult sfătuind-o pe dînsa tatăl său, ca să se înduplece voii lui, ea i-a grăit multe cuvinte împotrivă și la sfîrșit i-a zis: "Dacă îmi vei grăi mai mult despre aceasta, tată, și mă vei sili către logodire, apoi aceasta voi face: nu te voi mai numi tată și eu singură mă voi omorî și te vei lipsi de fiica ta". Acestea auzindu-le, Dioscor s-a spăimîntat și s-a dus de la dînsa, neîndrăznind mai mult a-i vorbi. Pe lîngă acestea, cugeta că mai bine va fi cu sfaturi bune decît cu sila a o logodi cu cineva și nădăjduia ca, după o vreme oarecare, singură își va da seama și va voi a se mărita.

După aceasta s-a gîndit să se ducă într-o cale depărtată pentru oarecare trebuință, socotind că fără dînsul Varvara se va mîhni și, cînd se va întoarce, mai cu înlesnire se va îndupleca a-i asculta sfatul și porunca lui. Deci, plecînd Dioscor în cale a poruncit ispravnicului casei, ca să zidească o baie cu multă cheltuială și cu meșteșug iscusit, lîngă scăldătoarea care era în grădina lui; iar la baie a poruncit ca să fie două ferestre într-un perete, ce era dinspre miazăzi. Apoi a poruncit ispravnicilor săi să o lase liberă pe Varvara, ca să se pogoare din turn și să umble oriunde va voi și să facă orice-i va plăcea. Se gîndea Dioscor astfel, că fiica lui, vorbind cu mai mulți oameni și văzînd multe fecioare logodindu-se și măritîndu-se, va voi și ea a se mărita cu un bărbat.

După plecarea lui Dioscor în cale depărtată, fecioara Varvara, avînd libertate a intra și a ieși din casa sa și putînd, fără oprire, a avea vorbă cu oricine ar voi, s-a împrietenit cu niște fecioare creștine și auzind de la dînsele despre numele lui Iisus Hristos, îndată s-a bucurat cu duhul de numele acela. Apoi a dorit să știe de la dînsele despre Domnul, mai cu amănuntul, iar acelea îi spuseră ei toate cele despre Hristos, despre Dumnezeirea Lui cea negrăită, despre întruparea din Preacurata Fecioara Maria, despre patima Lui cea de bunăvoie și învierea, despre judecata ce are să fie și despre veșnica muncă a închinătorilor de idoli; după aceea despre bucuria cea nesfîrșită a creștinilor celor credincioși întru împărăția cerurilor.

Acestea toate ascultîndu-le, Varvara se îndulcea cu inima, ardea cu dragostea către Hristos și dorea botezul. Apoi s-a întîmplat în vremea aceea că a venit acolo un preot din Alexandria în chip negutătoresc, despre care înștiințîndu-se Varvara, l-a chemat la ea și a învățat de la dînsul, în taină, cunoștința Ziditorului tuturor și Atotțiitorului Dumnezeu, cum și credința în Domnul nostru Iisus Hristos, pe care demult o dorea cu mare rîvnă. Spunîndu-i preotul toate tainele sfintei credințe, a botezat-o pe ea în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh și, învățînd-o pe dînsa mult, s-a dus într-ale sale. Iar Sfînta Varvara, luminată fiind cu botezul, mai mult s-a aprins cu dragostea lui Dumnezeu și se îndeletnicea în post și în rugăciuni, ziua și

noaptea, slujind Domnului său, căruia i s-a făcut mireasă, logodindu-și fecioria sa Lui, ca să o păzească neîntinată.

În acea vreme se zidea baia, pe care o poruncise tatăl său cînd plecase în cale; deci a ieșit odată Sfînta Varvara din turnul său, ca să vadă cum se zidește baia aceea și văzînd numai două ferestre la baie, a zis către lucrători: "Pentru ce ați făcut numai două ferestre? Au nu este mai bine a fi cu trei, ca și peretele să fie mai frumos și baia mai luminoasă?" Meșterii au răspuns: "Așa ne-a poruncit nouă tatăl tău, ca numai două ferestre să facem dinspre miazăzi". Iar Sfînta Varvara stăruia, poruncindu-le să facă și a treia fereastră în numele Sfintei Treimi. Dar, pentru că meșterii nu voiau să facă aceasta, temîndu-se de tatăl ei, ea le-a zis: "Eu vă voi apăra de tatăl meu și voi răspunde pentru voi; faceți precum vă poruncesc". Și au făcut a treia fereastră la baie, precum le-a poruncit lor. Deci era acolo o scăldătoare (precum s-a zis) lîngă care se zidea baia; acea scăldătoare era îngrădită cu pietre de marmură cioplite. Acolo la scăldătoare venind Sfînta Varvara și uitîndu-se către răsărit, a însemnat cu degetul pe o marmură chipul Sfintei Cruci, care s-a și închipuit pe piatră cu degetul cel sfînt al curatei fecioare, ca și cum s-ar fi săpat cu fierul. Ba încă lîngă aceeași baie chiar urmele cinstitelor ei picioare fecioreşti s-au închipuit asemenea pe piatră; apoi din urmele acelea a curs apă și multe vindecări se făceau acolo, celor ce veneau cu credință. Pentru că toate acelea, adică baia cea cu trei ferestre, care era făcută în chipul Sfintei Treimi și piatra cea de marmură de lîngă scăldătoare, care era cu închipuirea Crucii, cum și urmele picioarelor Sfintei Varvara au rămas întregi pînă în vremea fericitului Simeon Metafrast, care, după Ioan Damaschin, a scris pătimirea Sfintei Varvara. Acela grăiește în istoria sa astfel: "Pînă în ziua de astăzi se găsește scăldătoarea aceea, vindecînd tot felul de boli în poporul cel iubitor de Hristos, pe care dacă ar fi voit cineva a o asemăna cu curgerile Iordanului, sau cu izvorul Siloamului, sau cu scăldătoarea oilor, nu ar fi greșit de la adevăr; pentru că și prin aceea, multe minuni lucrează puterea lui Hristos".

Altădată, preumblîndu-se Sfînta Varvara prin palaturile tatălui său, a văzut zeii, idolii cei fără de suflet, stînd la loc cinstit și a oftat greu pentru pierderea sufletelor omenești, celor ce slujesc idolilor. Apoi a scuipat în fața idolilor zicînd: "Asemenea vouă să fie toți cei ce vi se închină și toți cei ce cer ajutor de la voi, care sînteți fără suflet". Acestea zicînd, s-a suit în turnul său și se sîrguia în rugăciunile sale cele obișnuite și în posturi, toată mintea sa îndreptînd-o spre gîndirea de Dumnezeu.

După aceasta s-a întors și Dioscor, tatăl ei, din calea sa și luînd seama celor ce se lucrase în casa lui, s-a apropiat și de baia aceea ce se zidise din nou și văzînd trei ferestre în perete, a început cu mînie a cîrti asupra slugilor și a meșterilor, pentru că au călcat porunca lui și n-au făcut numai două ferestre, ci au făcut trei. Iar ei au răspuns: "Nu cu voia noastră am făcut, ci cu a fiicei tale, Varvara, pentru că ea ne-a poruncit nouă să facem trei ferestre, deși noi n-am vrut". Deci, îndată chemînd Dioscor pe Sfînta Varvara, a întrebat-o: "Pentru ce ai poruncit ca să se facă la baie a treia fereastră?" Iar ea a răspuns: "Mai bine este să fie trei decît două, căci tu, părintele meu ai poruncit să se facă două ferestre în chipul precum mi se pare - a doi luminători cerești, al soarelui și al lunii, ca să lumineze baia, iar eu am poruncit ca să se facă și a treia în chipul luminii celei întreite, pentru că trei sînt ferestrele luminii celei neapropiate, celei negrăite, celei neapuse și celei neînserate, care luminează pe tot omul ce vine în lume".

Tatăl ei, tulburîndu-se de cuvintele cele noi ale fiicei sale și cu adevărat minunate, dar neînțelese de el, a luat-o de-o parte și stînd lîngă baie, unde era Crucea cea închipuită pe piatră cu degetul Sfintei Varvara și pe care Dioscor încă nu o văzuse, o întrebă pe sfîntă: "În ce chip lumina cea cu trei ferestre luminează pe tot omul, precum ai zis?" Sfînta a grăit: "Ia aminte, părintele meu, și înțelege cele ce-ți voi spune: Trei ipostasuri ale unui Dumnezeu în Treime, care viețuiește întru lumina cea neapropiată, luminează și viază toată zidirea: Tatăl, Fiul și Duhul Sfînt; pentru aceea am poruncit să facă trei ferestre la baie, ca aceasta una - arătînd cu degetul - să închipuiască pe Tatăl, cealaltă, pe Fiul, a treia pe Duhul Sfînt, ca și zidirile să preamărească numele Preasfintei Treimi". Apoi a arătat cu degetul către Crucea cea închipuită pe marmură și a zis: "Și am închipuit aici și semnul Fiului lui Dumnezeu Care cu bunăvoința Tatălui și cu lucrarea Duhului Sfînt, pentru mîntuirea omenească s-a întrupat din curata Fecioară și a pătimit de bunăvoie pe o Cruce ca aceasta, precum îi vezi închipuirea; pentru aceea am închipuit aicea semnul Crucii, ca puterea ei să izgonească de aici toată puterea diavolească".

Acestea grăind, prea înțeleapta fecioară către tatăl său cel împietrit cu inima, despre Sfînta Treime, despre întruparea și patima lui Hristos, despre puterea Crucii și despre celelalte taine ale sfintei credințe, l-a pornit spre mare mînie.

Îndrăcindu-se Dioscor de iuțime și de mînie și uitînd dragostea cea firească, a scos sabia și a vrut să lovească pe fiica sa. Ea de frică a fugit, iar Dioscor o alerga ca lupul pe oaie, avînd sabia în mîna sa. Apoi, ajungînd pe mielușeaua lui Hristos cea fără prihană, s-a întîmplat în acel loc un munte de piatră, care era ca un perete și, neavînd sfînta unde să fugă de mîinile și de sabia tatălui său sau mai bine a muncitorului său, avînd scăpare numai pe Dumnezeu, către care ridicîndu-și ochii cei sufletești și cei trupești, ceru de la El ajutor și apărare. Și n-a zăbovit Cel Preaînalt, auzind pe roaba sa. Ci degrabă întîmpinînd-o cu ajutorul Său, a făcut de s-a despicat în două înaintea ei muntele cel de piatră, precum odinioară înaintea Sfintei Mucenițe Tecla, care fugea de mîinile celor fără de rușine. Deci, despicîndu-se piatra, Sfînta fecioară Varvara a fugit în despicătura aceea și îndată s-a închis piatra la loc după dînsa, dînd sfintei cale slobodă ca să se suie în vîrful muntelui, unde s-a ascuns într-o peșteră de piatră. Iar Dioscor cel mai împietrit decît piatra, nevăzînd înainte pe fiica sa care fugea, se mira cum s-a ascuns de ochii lui căutînd-o cu sîrguință multă vreme. Deci, înconjurînd muntele acela și căutînd pe Varvara a văzut doi păstori pe munte, păscîndu-și oile lor, care o văzuseră pe Sfînta Varvara fugind la munte și ascunzîndu-se în peșteră. Suindu-se la dînșii, Dioscor i-a întrebat: "N-ați văzut pe fiica mea ascunzîndu-se pe aici?" Unul din păstori, fiind milostiv și văzînd pe Dioscor plin de mînie, vrînd să tăinuiască pe fecioara cea nevinovată, a zis: "N-am văzut-o". Dar celălalt, tăcînd, a arătat cu degetul locul unde se ascunsese sfînta. A alergat Dioscor acolo degrabă, iar pe ciobanul care a arătat pe sfîntă cu degetul, l-a ajuns pedeapsa lui Dumnezeu chiar în locul acela, pentru că el însuși se transformă în stîlp de piatră, iar oile lui în lăcuste.

Dioscor, aflînd pe fiica sa în peșteră, a apucat-o și a început a o bate fără milă și, trîntind-o la pămînt, o călcă cu picioarele; apoi, apucînd-o de păr, o trăgea către casa sa pe calea aspră. După aceea a închis-o într-o casă mică și întunecoasă, încuind ușile și ferestrele și, pecetluindu-

le cu pecete, a pus strajă și o chinuia pe dînsa cu foame și cu sete. După aceasta s-a dus la ighemonul locului aceluia, cu numele Marțian și i-a spus toate cele despre fiică-sa, că se leapădă de zeii lor și crede Celui răstignit. Deci a rugat pe ighemon ca, prin îngrozire de munci, să o înduplece la credința cea părintească. Apoi, scoțînd-o de la închisoare, a adus-o și a dat-o în mîinile ighemonului, zicînd: "Eu mă lepăd de dînsa de vreme ce și ea s-a lepădat de zeii mei și dacă nu se va întoarce iarăși către dînșii și nu se va închina lor împreună cu mine, apoi ea să nu-mi mai fie fiică și eu să nu-i fiu tată; iar tu, stăpînitorule ighemoane, muncește-o pe dînsa precum voiește stăpînirea ta". Ighemonul, văzînd frumusețea cea rară a fecioarei, s-a minunat de cuviința ei și a început a grăi către dînsa cu blîndețe, cuvinte bune, lăudînd frumusețea ei și neamul cel bun și o sfătuia să nu se lepede de legile cele vechi părintești și să nu fie potrivnică voii tatălui său, ci să se închine zeilor și întru toate să asculte pe tatăl său, ca una ce are să fie moștenitoarea tuturor averilor lui.

Sfînta fecioară Varvara, cu prea înțelepte și blînde cuvinte mustrînd deșertăciunea zeilor celor fără de suflet, mărturisea și preamărea numele lui Iisus Hristos și se lepădă de toate deșertăciunile pămîntești, de bogății și de mîngîierile lumești, dorind pe cele cerești. Iar ighemonul o sfătuia pe dînsa să nu necinstească neamul său și să nu-și piardă floarea cea prea frumoasă a tinereților sale. Apoi, mai pe urmă, a zis: "O! frumoasă fecioară, fie-ți milă singură de tine și te sîrguiește cu osîrdie împreună cu noi, să aduci jertfă zeilor, pentru că mi-e milă de tine și voiesc a te cruța, fiindu-mi jale a da la munci și la răni o așa frumusețe. Iar de nu mă vei asculta și vei petrece nesupusă nouă, apoi mă vei sili pe mine, chiar nevrînd, să te chinuiesc cumplit". Iar Sfînta fecioară Varvara i-a răspuns: "Eu pururea aduc jertfă de laudă Dumnezeului meu și însumi voiesc a-I fi Lui jertfă; pentru că Acela unul este Dumnezeul nostru adevărat, Care a zidit cerul și pămîntul și toate cele ce sînt într-însele; iar zeii tăi nimic nu sînt și nimic n-au zidit, fiind fără de suflet și nelucrători. Căci pe aceia singuri îi zidesc mîinile omenești, precum zice proorocul lui Dumnezeu: *Idolii păgînilor sînt argint și aur, lucruri de mîini omenești*. Și *toți zeii păgînilor sînt diavoli, iar Domnul cerurile a făcut.* Aceste cuvinte proorocești eu le ascult și cred într-unul Dumnezeu care este făcător a toate; iar pentru zeii voștri aceasta mărturisesc, că sînt deșerți și deșartă este nădejdea voastră într-înșii".

După ce sfînta a grăit aceste cuvinte, ighemonul s-a mîniat și îndată a poruncit să o dezbrace, pentru care această chinuire era mai grea decît rănile cele grele, căci a pus-o să stea goală înaintea multor bărbați, care fără rușine priveau spre goliciunea curatului ei trup fecioresc. Apoi muncitorul a poruncit să o întindă pe pămînt și cu vine de bou să o bată tare, mult timp, încît s-a roșit pămîntul cu sîngele ei. Și încetînd muncitorii a o mai bate, după porunca ighemonului, a frecat rănile ei cu zdrențe și cu țesături de păr, adăugînd dureri la dureri. Însă toate chinurile acelea care năvăleau mai repede decît vîntul și decît viforul, asupra neputinciosului ei trup fecioresc, n-au clătinat pe Sfînta muceniță Varvara, cea tare în credință, pentru că era întemeiată pe piatra Hristos, Domnul său, prin care răbda acele dureri amare.

După aceasta, ighemonul a poruncit să o bage în temniță, pînă cînd va socoti cu ce fel de munci mai cumplite s-o muncească. Deci fiind abia vie de rănile cele multe, Sfînta Varvara se ruga în temniță cu lacrimi lui Hristos Domnul, iubitul său mire, ca să n-o lase pătimind acele dureri cumplite și grăia împreună cu David: *Nu mă lăsa pe mine, Doamne Dumnezeul meu, nu*

te depărta de la mine. Ia aminte spre ajutorul meu. Așa rugîndu-se ea și fiind miezul nopții, a strălucit o lumină mare, iar sfînta a simțit în inima sa o spaimă și o bucurie pentru că se apropia Mirele ei cel nestricăcios, vrînd a cerceta pe mireasa sa. Apoi Însuși împăratul măririi S-a arătat întru slava negrăită, pe care văzîndu-l sfînta, o! cît s-a bucurat cu duhul și s-a îndulcit cu inima! Căutînd Domnul spre ea cu ochii blînzi, a zis cu dulcile Sale buze: "Îndrăznește, mireasa Mea și nu te teme. Eu sînt cu tine și privind la nevoința ta, ușurînd durerile tale, pregătindu-ți pentru acesta răsplătirea veșnică în cămara Mea cea cerească; deci rabdă pînă la sfîrșt, ca degrab să te îndulcești de veșnicile bunătăți, întru împărăția Mea". Niște cuvinte ca acestea grăind către dînsa Hristos Domnul, Sfînta Varvara se topea ca ceara de focul dumnezeiescului dor și ca un rîu se revărsa cu dragostea către El. Așa a mîngîiat-o Iisus cel prea dulce și cu dragostea Sa a îndulcit pe iubita Sa, mireasa Varvara și a vindecat-o de răni, încît nici urmă nu se mai cunoștea pe trupul ei. Apoi s-a dus de la fața ei, lăsîndu-i o nespusă veselie duhovnicească. Și era sfînta Varvara în temniță ca și în cer cu îngereasca dragoste aprinzîndu-se către Dumnezeu și mărindu-L cu inima și cu gura, dînd mulțumire Domnului că n-a trecut-o cu vederea, ci a cercetat pe roaba Sa, care pătimește pentru numele Lui.

Era acolo o femeie credincioasă și temătoare de Dumnezeu, cu numele Iuliana, care, de cînd a fost prinsă Sfînta Varvara, o urmărea de departe și privea la pătimirile ei. Iar cînd sfînta a fost aruncată în temniță, ședea la fereastra temniței, minunîndu-se cum acea fecioară tînără, în floarea tinereților și a frumuseții sale, a trecut cu vederea pe tatăl său și pe tot neamul său, bogățiile și toate bunătățile, frumusețile lumii acesteia și încă și sufletul său nu și-l cruță pentru Hristos, ci cu osîrdie îl jertfește pentru El. Apoi văzînd că a vindecat Hristos de răni pe Sfînta Varvara, a dorit ca și ea să pătimească pentru Dînsul și a început a se pregăti pentru nevoințe, rugînd pe Iisus Hristos începătorul de nevoințe, ca să-i dea și ei răbdare pentru munci.

Deci, făcîndu-se ziuă, au scos pe Sfînta Varvara din temniță și au dus-o la necuratul divan, spre a doua întrebare, iar Iuliana îi urma ei de departe. Sfînta Varvara, stînd înaintea divanului, a ighemonului și a celor ce erau împreună cu dînsul, aceștia au văzut pe fecioară sănătoasă, cu fața luminată și mai frumoasă decît întîi, iar pe trup fără nici o rană din cele ce avusese și s-au mirat. Apoi ighemonul a zis către dînsa: "Oare, vezi, o! fecioară, cîtă purtare de grijă au zeii noștri pentru tine? Iar pe tine, care ieri erai cumplit rănită, acum te-au vindecat și, fiind slăbită de dureri acum ești sănătoasă. Deci fii și tu mulțumitoare spre o facere de bine ca aceasta și, închinîndu-te lor, adu-le jertfă".

Sfînta a răspuns: "Ce grăiești, ighemoane? Oare zeii tăi m-ar fi vindecat? Ei, fiind orbi, muți și neavînd nici o simțire, ei, care nu pot să dea orbilor vedere, muților grăire, surzilor auz, șchiopilor umblare, bolnavilor vindecare, nici pe morți să-i învieze? Cum au putut aceia a mă vindeca și pentru ce să mă închin lor? Pe mine m-a vindecat Iisus Hristos, Domnul Dumnezeul meu, care tămăduiește toate durerile, iar morților le dă viață. Aceluia eu cu mulțumire mă închin și singură însămi mă aduc Lui jertfă, pe care tu cu ochii tăi cei necurați, orbit fiind cu mintea, nu poți a-L vedea, că nu ești vrednic".

Aceste cuvinte ale sfintei muceniţe au pornit pe ighemon spre mînie şi a poruncit să spînzure pe muceniţă pe lemn şi să-i strujească trupul cu unghii de fier, apoi să ardă coastele ei cu făclii aprinse. Şi pe toate acestea le răbda Sfînta Varvara cu vitejie, ba încă şi cu ciocanul a fost bătută în cap. Cîte a răbdat acea fecioară fiind vie, n-ar fi răbdat nici un bărbat, oricît de tare, de n-ar fi întărit puterea lui Dumnezeu, nevăzut, pe mieluşeaua Lui.

În mijlocul poporului, care privea la muncile Sfintei Varvara, sta nu departe Iuliana, cea mai sus pomenită; aceea, privind la pătimirea Sfintei Varvara, plîngea şi nu putea a se opri din lacrimi. Apoi, umplîndu-se de rîvnă, a ridicat glas din popor şi a început a ocărî tirania cea fără de omenie a nemilostivului ighemon şi a huli pe zeii lor cei păgîneşti. Îndată însă a fost prinsă şi, fiind întrebată despre credinţă, a mărturisit că e creştină; pentru aceea a poruncit ighemonul să o chinuiască şi pe dînsa, ca şi pe Sfînta Varvara. Deci a fost spînzurată împreună cu Sfînta Varvara şi strujită cu piepteni de fier. Iar Sfînta Mare Muceniţă Varvara, spînzurată în acele munci, şi-a ridicat ochii către Dumnezeu şi a zis: "Dumnezeule, Cel ce cerci inimile omeneşti, Tu ştii că dorindu-Te pe Tine şi poruncile Tale cele sfinte iubindu-le, cu totul m-am adus Ţie şi dreptei Tale celei Atotputernice m-am încredinţat. Deci tu, Doamne, nu mă lăsa, ci cu milostivire caută asupra mea şi asupra Iulianei, care pătimeşte împreună cu mine; întăreşte-ne pe amîndouă şi ne împuterniceşte, ca să săvîrşim bunăvoinţa ce ne stă înainte, pentru că duhul este osîrduitor, iar trupul neputincios".

Aşa rugîndu-se sfînta, li s-a dat lor nevăzut ajutor din înălţime, spre răbdare cu bărbăţie. După aceasta, tiranul a poruncit să le taie sînurile la amîndouă, apoi înmulţindu-se durerile cele grele, Sfînta Varvara, ridicîndu-şi iarăşi ochii spre doctorul şi vindecătorul său, a strigat: "Nu întoarce faţa Ta de la noi, Hristoase, şi duhul Tău cel sfînt nu-l lua de la noi; dă-ne, Doamne, bucuria mîntuirii şi cu Duh stăpînilor ne întăreşte, întru dragostea Ta".

După nişte munci ca acestea, ighemonul a poruncit ca pe Sfînta Iuliana să o bage în temniţă, iar pe Sfînta Varvara, spre mai marea ei ruşine, să o poarte goală, spre batjocură, prin toată cetatea, îmbrîncind-o şi bătînd-o. Sfînta fecioară Varvara cu ruşine acoperindu-se ca şi cu o haină, a strigat către iubitul său mire Hristos Domnul, zicînd: "Cela ce îmbraci cerul cu nori şi acoperi pămîntul cu negură, ca cu nişte scutece, Tu însuţi o! Împărate, acoperă goliciunea mea şi fă ca să nu fie văzute mădularele mele de ochii păgînilor, ca nu pînă în sfîrşit să fie de rîs roaba Ta". Şi îndată Domnul Hristos, Care împreună cu Sfinţii Săi îngeri privea de sus la nevoinţele roabei Sale, a grăbit spre ajutorul ei şi a trimis către dînsa un înger strălucit, cu haina în chipul luminii ca să acopere goliciunea ei. Astfel, fiind acoperită Sfînta Varvara, nu mai puteau ochii păgînilor să vadă mădularele ei cele goale şi au întors-o către muncitor. După dînsa a fost dusă Sfînta Iuliana aşijderea goală, prin toată cetatea, întru priveliştea îngerilor şi a oamenilor. Apoi, văzînd muncitorul că nu poate să le despartă pe ele de dragostea lui Hristos şi să le înduplece să se închine idolilor, le-au judecat pe amîndouă, dîndu-le spre tăiere de sabie.

Iar pe Dioscor, cel cu inima de piatră, tatăl Sfintei Varvara, nu numai că nu l-a durut inima, văzînd muncile cele cumplite ale fiicei sale, pînă într-atîta împietrindu-l diavolul, dar nu

s-a rușinat făcîndu-se singur gealat (chinuitor) al fiicei lui. Căci cu o mînă a luat pe fiică-sa, iar cu cealaltă mînă ținea sabia și așa a dus-o la locul de osîndă, care era însemnat pe un munte, afară din cetate. Apoi a fost dusă de un ostaș și Sfînta Iuliana. Cînd mergea pe cale, Sfînta Varvara se ruga lui Dumnezeu, zicînd: "Dumnezeule Cel fără de început, Care ai întins cerul ca un acoperămînt și pămîntul l-ai întemeiat pe ape, Cela ce răsari soarele Tău spre cei buni și spre cei răi și dai ploaie peste cei drepți și peste cei nedrepți, Tu și acum auzi-mă pe mine, roaba Ta, care mă rog către Tine. Ascultă-mă, o, Împărate, și dă darul Tău la tot omul, care mă va pomeni pe mine și pătimirile mele. Să nu se apropie de unul ca acela boală năpraznică și moarte neașteptată să nu-l răpească pe el; pentru că știi Doamne, că trup și sînge sîntem și lucrul Preacuratelor Tale mîini". Așa rugîndu-se sfînta, s-a auzit glas din cer, chemînd-o pe ea împreună cu Iuliana întru cele de sus și făgăduindu-i a-i împlini cererea ei. Deci, mergeau amîndouă sfintele mucenițe, Varvara și Iuliana, spre moarte cu mare bucurie, dorind a se dezlega mai degrab de trup și a merge către Domnul. Ajungînd la locul cel însemnat, mielușeaua lui Hristos, Varvara, și-a plecat sub sabie sfîntul său cap și a fost tăiată de mîinile nemilostivului ei tată. Astfel s-a împlinit Scriptura care zice: *Va da spre moarte tatăl pe fiul*, iar, pe Sfînta Iuliana alt ostaș a tăiat-o și astfel s-a săvîrșit alergarea nevoinței lor. Sfintele lor suflete s-au suit în glasuri de bucurie către Hristos, Mirele lor, întîmpinîndu-le îngerii și însuși Stăpînul lor, cu dragoste primindu-le. Iar pe Dioscor și pe Marchian, ighemonul, i-a ajuns năpraznică pedeapsă a lui Dumnezeu, pentru că pe Dioscor, pe cînd cobora din munte, iar pe ighemon care ședea în casa sa, tunete și fulgere din cer lovindu-i i-au ucis și i-au ars, încît nici cenușa lor nu s-a mai aflat.

În cetatea aceea era un bărbat dreptcredincios cu numele Galentian. Acela, luînd cinstitele moaște ale sfintelor mucenițe, le-a dus în cetate și le-a îngropat cu cinstea ce li se cuvenea. A zidit și biserică peste dînsele, în care multe vindecări se făceau, prin moaștele sfintelor cu rugăciunile lor și cu darul Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, a Cărui slavă este în vecii vecilor. Amin.

---

13. POMENIREA PĂRINTELUI NOSTRU IOAN DAMASCHIN
(4 DECEMBRIE)

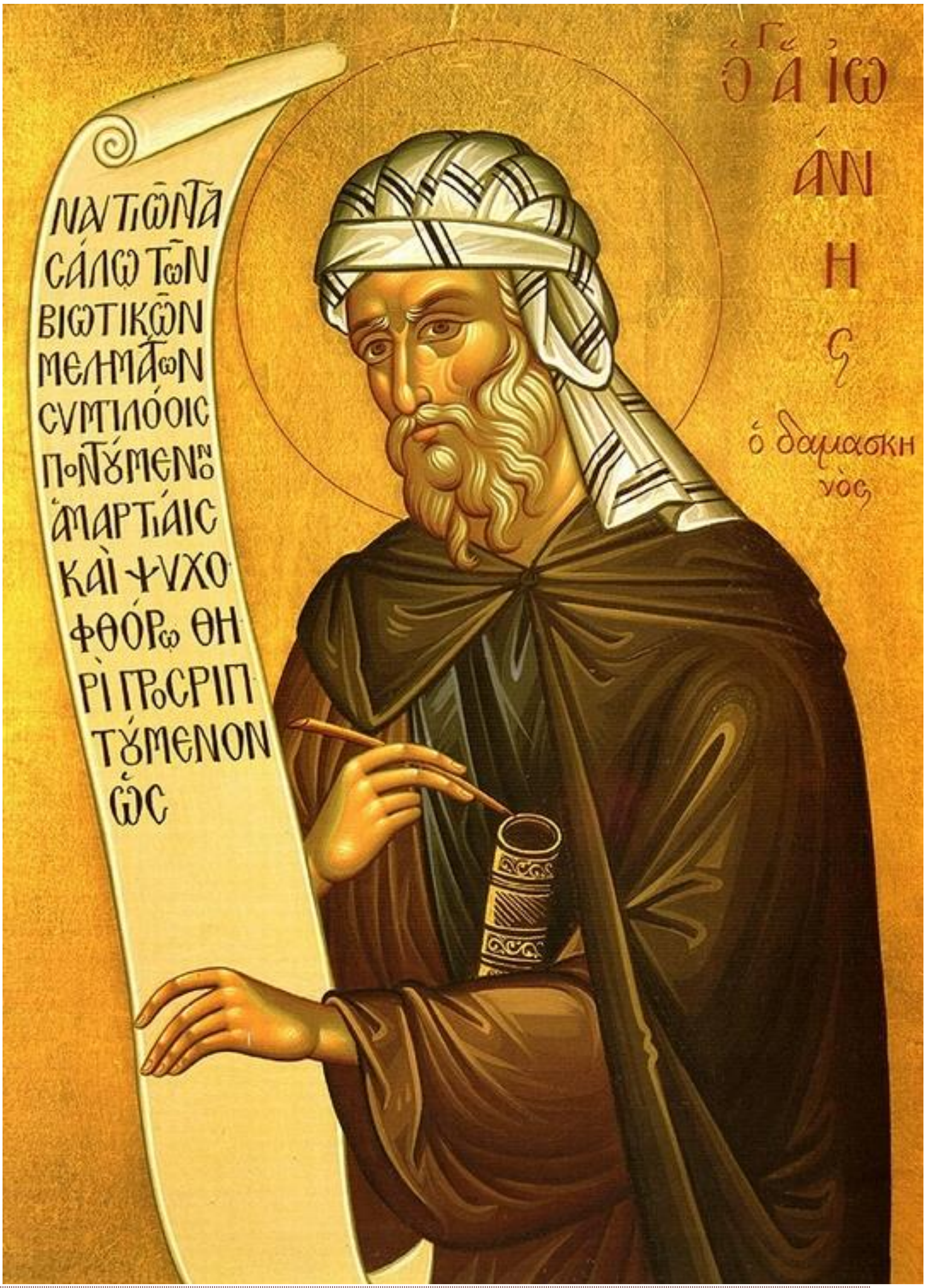

Cetatea Damascului din Siria a odrăslit pe Ioan Damaschin din părinți credincioși și de bun neam, a căror dreaptă credință în Hristos le-a fost mult mai scumpă decît aurul, cel pieritor prin foc lămurit. Acea vreme era cumplită, căci saracinii robiseră partea aceea, luînd cetatea

slăvită, făcînd multă răutate creştinilor, pe unii omorîndu-i, iar pe alţii vînzîndu-i în robie, încît pe nimeni nu lăsau ca să slăvească pe Hristos pe faţă.

Atunci, părinţii lui Ioan, prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu fiind acoperiţi, au fost păziţi întregi, cu sănătatea şi cu averea, păstrînd întreagă credinţa. Pentru că le dăduse lor Preabunul Dumnezeu a afla dar înaintea săracilor, precum odinioară a avut Iosif înaintea egiptenilor şi Daniil înaintea sirienilor. Deci, nu opreau răucredincioşii agareni, pe părinţii sfîntului a crede în Hristos şi a preamări pe faţă, preasfînt numele Lui. Ba, chiar au pus judecător al cetăţii pe tatăl lui Ioan şi stăpînitor peste isprăvniciile poporului. Iar el, fiind într-o fericire ca aceea, mult bine făcea fraţilor celor de o credinţă, pe cei robiţi răscumpărîndu-i, pe cei închişi prin temniţe liberîndu-i de prin legături şi izbăvindu-i de la moarte şi dînd mînă de ajutor celor ce pătimeau în necazurile cele mai mari.

Astfel, erau în Damasc părinţii cuviosului, în poporul agarenilor, ca o făclie în întuneric, ca o sămînţă în Israil şi ca o scînteie în cenuşă, păziţi de Dumnezeu, ca aşa să iasă dintre dînşii făclia cea aprinsă a Bisericii lui Hristos, strălucind luminos la toată lumea. Adică, acest fericit Ioan Damaschin, pe care, născîndu-l părinţii după fire, s-au străduit a-l naşte şi după dar, făcînd un lucru care în acea vreme era foarte cu anevoie, că nu lăsau agarenii pe nimeni a se naşte din apă şi din duh (adică a se boteza). Însă părinţii lui Ioan fără piedică şi-au născut pe fiul lor prin botez, numindu-l cu numele darului de Ioan.

Crescînd pruncul, părintele lui se îngrijea pentru dînsul să-l crească bine şi să-l înveţe nu obiceiurile saracinilor, nici vitejiile cele ostăşeşti, nici vînarea fiarelor, nici altfel de meşteşug omenesc; ci blîndeţea, smerenia, frica de Dumnezeu, cum şi înţelegerea dumnezeieştilor scripturi. Tatăl său ruga pe Dumnezeu cu sîrguinţă, să-i trimită un om înţelept şi binecredincios, ca să fie fiului său bun învăţător şi propovăduitor spre faptele cele bune. Deci, fiind auzit de Dumnezeu, a dobîndit ceea ce dorea, într-acest chip: barbarii care erau în Damasc, ieşind adeseori pe mare şi pe uscat, în părţile cele de primprejur, robeau pe creştini şi, ducîndu-i în cetatea lor, pe unii îi vindeau în tîrguri, iar pe alţii îi ucideau cu sabia. S-a întîmplat odată că au prins un monah oarecare, cinstit cu chipul, dar mai cinstit cu sufletul, de neam din Italia, cu numele Cozma, şi-l vîndură pe el în tîrg, împreună cu alţii din cei robiţi. Iar cei ce aveau să fie tăiaţi cu sabia, căzînd la picioarele monahului aceluia, îl rugau cu lacrimi, ca şi el să se roage lui Dumnezeu pentru sufletele lor.

Saracinii, văzînd închinăciunile ce le făceau către monahul Cozma cei ce erau rînduiţi spre moarte, l-au întrebat pe monah cu ce dregătorie şi cu ce cinste a fost cinstit de creştini în patria sa? El a răspuns: "N-am avut nici un fel de dregătorie, nici cu cinstea preoţiei n-am fost cinstit, că sînt numai monah netrebnic. Dar am învăţat filosofia, nu numai a noastră creştinească, ci şi aceea pe care au alcătuit-o filosofii cei vechi". Acestea zicînd, vărsa lacrimi din ochi.

Stătea acolo, nu departe, tatăl lui Ioan, care, văzînd pe bătrîn plîngînd și după haină cunoscîndu-l că este monah, s-a apropiat de dînsul, vrînd a-l mîngîia în necaz și i-a zis: "Pentru ce plîngi, omule al lui Dumnezeu, de părăsirea lumii acesteia de care demult te-ai lepădat și ai murit pentru ea, precum te cunosc după chip?" Iar monahul a răspuns: "Nu plîng eu pentru părăsirea lumii acesteia, căci, precum ai zis, am murit pentru lume și nu bag în seamă nimic dintre acestea ce sînt în ea, știind că altă viață mai bună și fără moarte și veșnică este gătită robilor lui Hristos, pe care cu darul lui Hristos Dumnezeului meu, nădăjduiesc și eu a o ajunge; ci pentru aceasta mă tînguiesc, căci mă duc din lumea aceasta fără fiu, nelăsînd după mine moștenitor". Mirîndu-se bărbatul acela a zis: "Tu ești monah care te-ai dat pe sine-ți lui Dumnezeu spre păzirea curățeniei, iar nu spre nașterea de fii; deci, pentru ce te mîhnești că n-ai fiu?" Monahul a răspuns: "Nu înțelegi, stăpîne, cele grăite de mine; nu grăiesc de fiu trupesc, nici despre moștenirea materialnică, ci despre cea duhovnicească, pentru că eu, precum mă vezi, deși sînt călugăr sărac, am mare bogăție de înțelepciune, cu care din tinerețile mele, cu ajutorul Dumnezeului meu ostenindu-mă, mult m-am îmbogățit. Că am străbătut toată înțelepciunea omenească, am învățat retorica, logica și filosofia, pe care Staghiriții și fiul lui Areston au așezat-o. Apoi, am cunoscut bine măsurarea pămîntului și cu meșteșugul muzicii m-am deprins, mișcarea planetelor cerului și umblarea lor am învățat din destul, pentru ca din făpturi, care au atîta podoabă și cu atîta înțelepciune sînt așezate, să ajung întru cea mai luminoasă cunoștință a însuși Făcătorului. Mai pe urmă și tainele teologiei, cele drept alcătuite de teologii greci și romani, desăvîrșit le-am învățat. Deci, atîtea daruri avînd, nu le-am dăruit nimănui și ceea ce singur am învățat, pe altul n-am învățat și nici nu mai pot de acum să mai învăț pe cineva, nemaifiind nici vreme și neavînd nici ucenic, că mi se pare că și eu voi muri aici de sabia agarenilor și mă voi arăta înaintea lui Dumnezeu ca un pom fără roadă și ca robul care a ascuns în pămînt talantul stăpînului său. Deci, pentru aceasta plîng și mă tînguiesc, că precum se mîhnesc părinții cei trupești cînd viețuiesc în însoțire și nu lasă fii, așa și eu mă mîhnesc că n-am născut nici un fiu duhovnicesc, care să rămînă după mine moștenitor, la atîta bogăție de înțelepciune".

Auzind aceste cuvinte, tatăl lui Ioan s-a bucurat că a aflat comoara pe care o dorea și a zis către bătrîn: "Nu te mîhni, părinte, poate Dumnezeu va împlini dorința inimii tale". Zicînd acestea s-a dus degrabă la domnul saracinilor și, căzînd la picioarele lui, l-a rugat cu sîrguință ca să-i dăruiască pe acel rob; nu a fost lipsit de cererea sa, că i s-a dăruit lui de la Domnul acel dar, care, cu adevărat, era mai vrednic decît multe alte daruri. Deci, luînd cu mare bucurie pe fericitul Cozma, l-a dus în casa sa și-l mîngîia pe el de pătimirea cea rea și îndelungată, pe care a avut-o, dîndu-i toată îndemînarea și odihna; apoi a zis către dînsul: "Părinte, fii domn al casei mele, precum sînt și eu, cum și părtaș tuturor bucuriilor și necazurilor mele". Apoi i-a mai zis: "Iată că nu numai libertate ți-a dăruit Dumnezeu, ci și dorința inimii tale a împlinit-o. Pentru că am acești copii (punîndu-i înaintea lui pe amîndoi copiii), unul îmi este fiu după fire, adică Ioan, iar celălalt este luat în loc de fiu, de neam din Ierusalim, care, rămînînd sărac din copilărie, l-am luat în loc de fiu și este de un nume cu cuvioșia ta, pentru că se cheamă Cozma. Deci, rogu-te, părinte, învață-i pe dînșii înțelepciunea ta și obiceiurile cele bune, povățuiește-i spre toate lucrurile cele bune și fă-i pe dînșii fiii tăi duhovnicești; naște-i pe dînșii prin învățătură, crește-i prin blînda pedepsire și-i lasă pe ei după tine moștenitori nefuratei tale bogății cele duhovnicești".

Fericitul bătrîn Cozma s-a bucurat și a preamărit pe Dumnezeu; apoi luînd pe amîndoi copiii, îi învăța pe dînșii cu toată sîrguința. Copiii aceștia erau isteți la minte, pricepînd toate cele ce li se puneau înainte de dascăl și învățau cu spor. Ioan era ca un vultur ce zboară prin văzduh și ajunge tainele cele mai înalte ale învățăturii; iar Cozma, fratele lui cel duhovnicesc, era ca o corabie pe mare, pe care, suflînd-o vîntul, înoată iute; așa ajungea el de repede adîncul înțelepciunii. Amîndoi învățînd cu sîrguință și cu bună sporire, în puțină vreme au străbătut toată învățătura ce se afla în logică, în filosofie și în aritmetică, ca și ucenicii lui Pitagora și ai lui Diofant, iar măsurarea pămîntului au învățat-o așa, încît se părea că sînt ca oarecare noi Euclizi. Meșteșugul muzicii în așa chip l-au învățat, precum îi arată cîntările bisericești cele alcătuite de dînșii și stihurile cele scrise de ei. Apoi n-au rămas neînvățate de dînșii nici astronomia și nici tainele dreptei credințe, pe care prea bine le-au cunoscut. Au învățat și obiceiurile cele bune și către viață plină cu fapte bune s-au povățuit de bunul lor dascăl, făcându-se desăvîrșiți, atît întru înțelepciunea cea duhovnicească, cît și în cea lumească. Ioan atît a sporit încît chiar dascălul se minuna de dînsul, pentru că în unele din învățături, chiar covîrșea ucenicul pe dascăl. Apoi s-a făcut un renumit teolog, precum îl arată a fi cărțile lui cele de Dumnezeu insuflate și înțeleptite. El nu se mîndrea de înțelepciunea sa, ci precum un pom bineroditor, cu cît face mai mult rod, cu atît își pleacă la pămînt ramurile sale, așa și fericitul filosof Ioan, cu cît creșteau mai mult în mintea sa roadele înțelepciunii, cu atît se socotea întru inima sa a fi mai mic și știa a potoli în sine gîndurile tinereții și a stinge năvălirile patimilor, iar sufletul său, ca pe o candelă plină cu undelemnul înțelepciunii celei duhovnicești, știa a-l aprinde cu focul dumnezeieștii doriri.

După aceasta, dascălul Cozma a zis către tatăl lui Ioan: "Iată s-a împlinit dorința ta, stăpînul meu, căci copiii tăi au învățat bine, încît acum chiar și pe mine mă covîrșesc cu înțelepciunea. Căci n-a fost destul acestor ucenici să fie ca dascălul lor, ci cu mare ținere de minte și cu neîncetate osteneli, mai mult au cercetat adîncul înțelepciunii, înmulțind Dumnezeu într-înșii darul acesta. De acum nu le mai trebuie să învețe de la mine, singuri fiind destoinici ca să-i învețe și pe alții. Deci, rogu-mă ție, stăpîne, lasă-mă într-o mănăstire, ca acolo însumi să fiu ucenic și să învăț de la călugării cei mai desăvîrșiți înțelepciunea cea de sus; pentru că această filosofie lumească, pe care am învățat-o mai înainte, mă trimite către filosofia cea duhovnicească, care este mai cinstită și mai curată, folosind și mîntuind sufletul".

Tatăl lui Ioan, auzind aceasta, s-a mîhnit, nevrînd să se lipsească de un părinte ca acela, cinstit și înțelept; însă n-a îndrăznit a-l opri cu sila, ca să nu mîhnească pe bătrîn, ci a făcut după voia lui și, dîndu-i cele trebuincioase de cale din destul, l-a liberat în pace. Iar el mergînd s-a sălășluit în lavra Cuviosului Sava și acolo, bineviețuind pînă la sfîrșitul vieții, a trecut la Dumnezeu, acela care ajunsese înțelepciunea cea desăvîrșită. Apoi și tatăl lui Ioan, după cîțiva ani, s-a mutat la Domnul. Iar domnul saracinilor, chemînd pe Ioan, a voit a-l face mai întîi sfetnic al său, dar el se lepăda avîn-du-și dorința înclinată în altă parte, adică spre a sluji Domnului în liniște; însă fiind silit, s-a supus și a primit dregătoria chiar nevrînd și s-a făcut stăpînilor în cetatea Damascului, mai mare decît tatăl său.

În vremea aceea, împărățea peste greci Leon Isaurul, care, ca o fiară, s-a sculat asupra Bisericii lui Dumnezeu și ca un leu ce răpește și răcnește. Pentru că, lepădînd sfintele icoane de

prin bisericile lui Dumnezeu, le ardea cu foc, iar pe cei ce credeau bine și se închinau sfintelor icoane, îi rupea cu dinții cumplitei tiranii, fără milă. Auzind despre acestea, Ioan s-a aprins cu rîvna pentru buna credință, urmînd lui Ilie Tesviteanul și celui de un nume cu dînsul, adică lui Ioan Mergătorul înaintea lui Hristos. Deci, scoțînd sabia cuvîntului lui Dumnezeu, a început a tăia ca pe un cap dogma cea ereticească a împăratului celui cu nărav de fiară. Căci, scriind mai multe cărți despre cinstea sfintelor icoane, le-a trimis către cei dreptcredincioși, pe care îi știa, în care cărți arăta cu înțelepciune din Scriptură și din vechile așezăminte ale purtătorilor de Dumnezeu Părinți, că se cuvine a da cuviincioasa închinăciune sfintelor icoane. Apoi, ruga pe acei către care scria, să arate acele cărți ale lui și altor frați care sînt de o credință, spre întărirea dreptei credințe.

Deci, se sîrguia fericitul Ioan a alerga prin toată lumea, dacă nu cu picioarele, cel puțin cu cărțile sale cele de Dumnezeu insuflate, care, împărțindu-se prin toată împărăția grecească, întărea pe cei binecredincioși întru dreapta credință, iar pe cei eretici îi înțepa cu sabia cuvîntului. Acestea ajungînd la auzul împăratului Leon cel răucredincios și el, nerăbdînd mustrarea credinței sale celei rele, a chemat pe ereticii cei de o credință cu el și le-a poruncit, ca, prefăcîndu-se a fi de dreaptă credință, să caute între cei binecredincioși vreo scrisoare de-a lui Ioan, care ar fi fost scrisă chiar de mîna lui și să o ceară de la dînșii ca să o citească pentru folos.

Atunci ajutătorii răutății, sîrguindu-se mult, au aflat undeva la cei binecredincioși o epistolă scrisă de mîna lui Ioan, pe care, cerînd-o cu vicleșug, au dat-o în mîna împăratului. Iar acela a dat-o în mîna unor scriitori iscusiți ai săi, ca astfel privind la scrisoarea lui Ioan, cu același fel de litere să scrie o carte către împărat, ca și cum ar fi fost scrisă chiar de mîna lui Ioan și trimisă de la Damasc. Scrisoarea aceea era astfel: "Bucură-te, împărate! Eu mă bucur de stăpînirea ta pentru unirea credinței noastre și dau închinăciunea și cinstea ce se cuvine măriei tale celei împărătești. Înștiințare fac stăpînirii tale, că cetatea noastră Damascul, pe care o stăpînesc saracinii, este foarte nebăgată în seamă de dînșii, neavînd nicidecum strajă tare, iar oastea agarenilor care se află într-însa este foarte slabă și puțină; deci, milostivește-te pentru această cetate, rogu-mă pentru Dumnezeu, trimite oastea ta cu bărbăție, ca și cum ar avea să meargă aiurea, fără veste să năvălească asupra Damascului, căci fără osteneală vei lua cetatea sub stăpînirea ta și la aceasta mult îți voi ajuta chiar și eu, de vreme ce și cetatea și chiar și laturile acestea sînt sub mîna mea".

O scrisoare ca aceasta fiind făcută ca și cum ar fi fost scrisă de Ioan către împărat, a poruncit să scrie altă scrisoare, din partea lui Leon cel viclean către domnul saracinilor, într-acest chip: "Nimic mai fericit decît aceasta mi se pare a nu fi alta decît a avea pace între noi, a petrece în prietenie și a păzi așezămintele cele de pace; căci este foarte lăudat lucru și lui Dumnezeu plăcut. Drept aceea și eu, pacea care am făcut-o împreună cu tine, voiesc a o păzi nerisipită și neschimbată pînă la sfîrșit. Însă, un creștin care petrece în stăpînirea ta, adeseori mă îndeamnă, prin scrisorile sale către mine, ca să risipesc pacea și făgăduiește către mine, că-mi va da în mîini cetatea Damascului, fără osteneală, de voi trimite acolo oastea mea fără de veste. Și pentru ca să crezi cele scrise de mine, iată îți trimit una din scrisorile ce mi-a scris, din

care vei cunoaște prietenia mea. Iar acelui creștin, care a îndrăznit a scrie către mine unele ca acestea, îi vei pricepe vicleșugul și vrăjmășia și vei ști în ce chip să-l pedepsești".

Amîndouă aceste scrisori le-a trimis împăratul cel cu numele de leu și cu năravul de fiară, printr-un om al său către domnul barbarilor în Damasc. Iar acela, luîndu-le și citindu-le, a chemat pe Ioan și i-a arătat acea scrisoare cu vicleșug, ce era scrisă către împăratul Leon. Iar Ioan, citind și luînd seama scrisorii, a zis: "Literele ce se află pe hîrtia aceasta văd că sînt asemenea cu scrisoarea mîinii mele; dar n-a scris mîna mea acestea, pentru că mie nici în minte nu mi-a venit cîndva să scriu unele ca acestea către împăratul grecesc (să nu fie aceasta!) și să slujesc eu cu vicleșug domnului meu?" Deci a cunoscut Ioan că pizma cea cu rău meșteșug a ereticilor a făcut una ca aceasta.

Atunci domnul, umplîndu-se de mînie, a poruncit să-i taie mîna cea dreaptă, nevinovatului Ioan; iar acesta se ruga cu sîrguință domnului ca să aștepte puțin și să-i dea cîtăva vreme pentru adeverirea nevinovăției sale și pentru dovedirea vrăjmășiei îndreptată asupra sa de către înrăutățitul eretic, împăratul Leon. Dar n-a dobîndit ceea ce cerea, pentru că fiind foarte mînios păgînul, îndată a poruncit a se desăvîrși pedeapsa. Deci s-a tăiat dreapta lui Ioan; dreapta aceea care făcea puterea celor dreptcredincioși, pentru Dumnezeu; dreapta aceea care, prin scrisorile sale, mustra pe cei ce ocărăsc pe Domnul și în loc de a o întinde în cerneala cu care scria, pentru cinstirea sfintelor icoane, s-a udat chiar cu sîngele său. Iar după tăiere, a spînzurat-o în tîrg, în mijlocul cetății.

Apoi Ioan, slăbind de durere și de curgerea cea multă a sîngelui, a fost dus la casa sa. Sosind seara, fericitul a socotit că s-a potolit de mînie barbarul și a trimis către dînsul să-l roage, zicînd: "Se înmulțește durerea mea și nespus mă muncește și nu pot avea ușurință, cîtă vreme stă spînzurată în văzduh mîna mea cea tăiată; deci rogu-mă ție, stăpînul meu, poruncește ca să mi se dea mîna s-o îngrop în pămînt, că atunci se va ușura durerea mea". Tiranul, umilindu-se de o asemenea rugăminte, a poruncit să ia mîna de la priveliște și să o dea lui Ioan.

Ioan, luîndu-și mîna cea tăiată, a intrat în camera sa de rugăciune și, căzînd la pămînt înaintea sfintei icoane a Preacuratei Maicii lui Dumnezeu, care avea în mîinile sale Pruncul, a lipit dreapta cea tăiată la locul ei. Apoi a început a se ruga suspinînd din adîncul inimii și, plîngînd, zicea: "Preacurată Stăpînă, Maică care ai născut pe Dumnezeul meu, iată că pentru dumnezeieștile icoane mi s-a tăiat mîna dreaptă. Nu știu pricina pentru care s-a tulburat Leon, dar tu întîmpină-mă degrabă cu ajutor și-mi vindecă mîna mea. Dreapta celui Preaînalt Care S-a întrupat din tine, face multe minuni prin rugăciunile Tale. Deci, mă rog ca, prin mijlocirea ta, să vindece Domnul și dreapta mea, o! maică a lui Dumnezeu, pentru ca să scrie mîna aceasta oricîte laude vei voi tu singură. Să scrie ție și Fiului tău și să ajute cu scrisorile sale dreapta credință; pentru că poți toate cîte le voiești, ca o mamă a lui Dumnezeu".

Zicînd acestea cu multe lacrimi, Ioan a adormit și a văzut în vis icoana Preacuratei Maicii lui Dumnezeu cu ochii luminoși și milostivi, căutînd spre dînsul și zicînd: "Iată mîna ta este sănătoasă. De acum nu te mai mîhni. Însă ostenește-te cu dînsa fără lenevire, precum ai făgăduit mie și fă-o condei al scriitorului ce scrie degrabă". Apoi, deșteptîndu-se Ioan, dacă a pipăit și a văzut mîna lui vindecată, s-a bucurat cu duhul de Dumnezeu Mîntuitorul său și de maica Lui cea fără de prihană, că i-a făcut mărire cel puternic. Stînd în picioare și, ridicîndu-și mîinile în sus, a adus mulțumire lui Dumnezeu și Maicii Domnului. Apoi, în noaptea aceea s-a veselit cu toată casa sa, cîntînd cîntare nouă și zicînd: "Dreapta Ta, Doamne, s-a binecuvîntat, întru tărie, mîna Ta cea dreaptă a vindecat dreapta mea cea tăiată și cu aceasta va sfărîma pe vrăjmașii cei ce nu cinstesc chipul Tău și al Preacuratei Maicii Tale și va zdrobi cu dînsa pe vrăjmașii sfărîmători de icoane, spre înmulțirea măririi Tale".

Astfel, Ioan veselindu-se cu toți casnicii săi și cîntînd cîntări mulțumitoare, au auzit toți vecinii care locuiau împrejur și înțelegînd pricina bucuriei și a veseliei lui Ioan se mirau foarte. Apoi degrabă s-a înștiințat despre acestea și domnul saracinilor și îndată chemînd pe Ioan, i-a poruncit ca să arăte mîna cea tăiată. Și se cunoștea la încheietura de unde se tăiase mîna, un semn al tăieturii ca o ață roșie, care se însemnase prin purtarea de grijă a Maicii Domnului, spre arătarea cu adeverire a mîinii ce a fost tăiată. Văzînd-o domnul a întrebat pe Ioan, care doctor și cu ce fel de doctorii a împreunat mîna așa de bine la încheietura sa și așa degrab s-a vindecat, ca și cum n-ar fi fost tăiată?

El n-a tăinuit minunea, ci cu glas mare a vestit-o, zicînd: "Domnul meu, doctorul cel atotputernic, prin Preacurata Sa Maică, ascultîndu-mi rugăciunea cea cu multă sîrguință, a vindecat cu mîna Sa cea atotputernică această rană și mi-a dat mîna pe care ai poruncit tu de mi-a tăiat-o".

Atunci domnul a strigat: "Vai mie, cu nedrept am judecat și fără milă te-am pedepsit, omule drept, luînd seama la clevetirea cea mincinoasă! Deci, rogu-mă ție, iartă-mă, căci cu mînie și fără de socoteală, am adus asupra ta o judecată ca aceasta. Primește de la noi dregătoria și cinstea cea dintîi și fii cel dintîi dintre sfetnicii noștri, iar de acum înainte fără de tine și fără de sfatul tău, nimic să nu se săvîrșească în stăpînirea noastră". Ioan, căzînd la picioarele boierului, l-a rugat mult să-l elibereze și să nu-l oprească a se duce în calea sa, unde dorește sufletul său, ca să urmeze Domnului, cu monahii care s-au lepădat de lume și au luat jugul Domnului". Însă acesta nu vroia să-l elibereze, ci-l silea să fie domn al casei lui și rînduitor întru toată împărăția lui. Deci multă vorbă era între dînșii, unul pe altul rugînd și unul pe altul silindu-se a se birui prin rugăminte. Apoi Ioan a biruit, deși nu degrab, și îmblînzind pe boier, l-a liberat ca să facă ceea ce-i va plăcea.

Întorcîndu-se Ioan în casa sa, îndată și fără zăbavă a împărțit săracilor toată averea sa, care era foarte mare și a liberat pe toți robii săi; iar el s-a dus la Ierusalim împreună cu Cozma, care a fost ucenic cu dînsul și acolo, închinîndu-se sfintelor locuri, a venit în lavra Sfîntului

Sava și a rugat pe egumen să-l primească, ca pe o oaie rătăcită și să-l numere în turma sa cea aleasă.

Atunci a fost cunoscut Ioan de egumen și de frații de acolo cine este, pentru că era slăvit și știut de toți, pentru stăpînirea și cinstea sa, cum și pentru înțelepciunea sa cea mare. Și se bucură egumenul pentru dînsul, căci un om ca acela a venit întru atîta smerenie și sărăcie, încît voiește să se facă monah. Primindu-l pe el cu dragoste, a chemat pe unul din frați, care era monah mai iscusit și mai nevoitor, vrînd a i-l încredința pe Ioan pentru ucenicie, ca să-l învețe filosofia cea duhovnicească și obiceiurile monahicești. Iar acela s-a lepădat, nevrînd să fie dascăl unui om ca acela, care cu învățătura lui prea înțeleaptă, pe mulți îi covîrșea. Deci a chemat egumenul un altul, dar nici acela n-a voit. Așijderea și al treilea și al patrulea, toți s-au lepădat, fiecare dintr-înșii zicînd că nu este vrednic de povățuirea unui asemenea bărbat prea înțelept, de care se rușinau. După aceștia, a chemat un bătrîn oarecare, simplu cu obiceiul, avînd însă și multe cunoștințe și osîrdie; acela nu s-a lepădat a fi povățuitorul lui Ioan.

Luînd bătrînul pe Ioan în chilia sa și, începînd al învăța temelia vieții celei cu fapte bune, mai întîi i-a dat acest fel de orînduială ca nimic să nu facă după voia sa. Apoi să aducă lui Dumnezeu ostenelile și rugăciunile cu sîrguință, ca pe o jertfă. După aceea, să verse lacrimi din ochii săi, dacă voiește a-și curăți păcatele vieții trecute, pentru că acelea se socotesc înaintea lui Dumnezeu, ca jertfă mai scumpă decît tămîia. Aceste rînduieli erau un început al lucrurilor care se săvîrșesc prin osteneală trupească.

Iar pentru cele ce se cuvin sufletului, starețul i-a legiuit acestea: să nu aibă în mintea sa vreo nălucire lumească, nici să închipuiască într-însa fețe necuvioase; ci să-și păzească mintea sa întreagă și curată de toată împătimirea cea deșartă și de toată îngîmfarea. Să nu se laude cu mulțimea înțelepciunii sale și cele ce a învățat să nu i se pară că le-a ajuns toate bine și pînă în sfîrșit. Să nu poftească descoperiri și înștiințare de taine ascunse, să nu nădăjduiască în priceperea sa pînă la sfîrșitul vieții, cum că este neclintită și că nu poate cădea și rătăci din calea adevărului. Ci să știe că gîndurile sale sînt neputincioase și să cunoască că înțelegerile sale sînt greșite. Pentru aceea să se sîrguiască a nu-și lăsa gîndul să se împrăștie pretutindeni și să-l îngrijească a-l aduna într-una, pentru ca mintea lui să se lumineze de Dumnezeu și sufletul să i se curățească de toată întinăciunea. Apoi trupul și sufletul să se unească cu mintea și așa se va face chipul Sfintei Treimi și se va desăvîrși omul nu trupesc, nici sufletesc ci cu totul duhovnicesc, schimbîndu-și voia celor două părți, adică a trupului și a sufletului, întru a treia și cea dintîi, adică în minte.

Niște rînduieli ca acestea scriind tatăl fiului și dascălul ucenicului, a adăugat și aceste cuvinte către dînsul: "Nimănui să nu trimiți vreo scrisoare, nici să grăiești către cineva din învățăturile lumești. Tăcerea s-o iubești, pentru că știi că nu numai iubitorii noștri de înțelepciune învață tăcerea, ci și Pitagora poruncește ucenicilor săi să păzească multă vreme tăcerea. Apoi să nu ți se pară că este bine a grăi cele bune, chiar fără vreme, ascultă pe David care zice: *Tăcut-am din bunătăți*. Apoi ascultă ce folos a avut din aceasta: *Înfierbîntatu-s-a*

inima mea înăuntru meu, adică, negreşit, cu focul dragostei către Dumnezeu, care se aprinde prin cugetarea la El.

Toate învăţăturile acestea ale bătrînului au căzut în inima lui Ioan ca o sămînţă într-un pămînt bun şi, odrăslind, s-au înrădăcinat. Pentru că, vieţuind Ioan multă vreme lîngă acel bătrîn de Dumnezeu insuflat, păzea cu dinadinsul toate cuvintele lui şi asculta poruncile lui, supunîndu-se fără făţărnicie, fără grăire împotrivă şi fără cîrtire. Nici măcar cu gîndul nu s-a împotrivit cîndva poruncii bătrînului; căci, ca pe nişte lespezi, a scris pe inima sa aceasta: toată porunca părintelui să o împlinesc, după învăţătura Apostolului, fără mînie şi fără îndoire. Pentru că, ce folos este ascultătorului celui ce are în mîini lucrul, iar în gură cîrtirea, cînd împlineşte porunca şi apoi cu limba sau cu mintea grăieşte împotrivă? Cînd va veni unul ca acela întru săvîrşirea faptei? Niciodată. Unii ca aceia în deşert se ostenesc; lor li se pare că săvîrşesc faptă bună, cînd lucrează ceva, dar au în sînul lor şarpele cîrtirii. Însă fericitul Ioan, ca un adevărat ascultător, era fără cîrtire, în toate slujbele ce i se porunceau.

Odată, vrînd bătrînul să ispitească ascultarea şi smerenia lui Ioan, a adunat o mulţime de coşniţe, căci acela era lucrul mîinilor lor, şi a zis către Ioan: "Am auzit, fiule, că în Damasc se vînd coşurile cu mai mare preţ decît în Palestina şi noi avem în chilii multe nevoi de împlinit, precum singur vezi; deci, ia coşniţele acestea şi te du degrabă la Damasc, de le vinde acolo. Dar caută să nu le vinzi cu preţ mai mic decît cel rînduit".

Atunci a rînduit bătrînul preţ mare coşniţelor, îndoit mai mult decît se cuvenea. Iar ascultătorul cel adevărat nu s-a împotrivit nici cu cuvîntul, nici cu mintea, nici n-a zis că nu-s vrednice coşniţele de un asemenea preţ, nici că este calea prea departe; nici n-a grăit în sufletul său: "mă ruşinez a mă duce în cetatea Damascului, în care odinioară am fost cunoscut tuturor ca stăpînitor slăvit". Nimic din acestea n-a zis, nici a cugetat, fiind următor Stăpînului Hristos, Celui ce s-a făcut ascultător pînă la moarte. Şi îndată, zicînd "Binecuvîntează părinte", a luat coşniţele în spate şi s-a dus degrabă la Damasc. El umbla prin cetate îmbrăcat în haine proaste şi rupte, vînzînd în tîrg coşniţele sale. De voia vreun om să cumpere o coşniţă din acelea, întreba cît costă; apoi auzind un preţ ca acela mare, îl batjocorea şi rîdea de el. Alţii îl mustrau şi-l ocărau, pentru că fericitul Ioan nu era cunoscut de toţi, de vreme ce era îmbrăcat cu haine proaste. Cel care odinioară purta haine ţesute cu aur, acum şi faţa îi era schimbată de post şi obrazul şi frumuseţea vestejită.

Un oarecare cetăţean, care odinioară îi era slugă în vremea stăpînirii sale, stînd acolo în dreptul lui şi luînd seama bine la faţa lui, l-a cunoscut cine este acesta; apoi s-a mirat de chipul lui şi s-a umilit şi oftînd din inimă s-a apropiat de dînsul, ca de un necunoscut şi i-a dat preţul cel orînduit de stareţul său pe toate coşniţele; dar nu că-i trebuiau lui coşniţele, ci s-a milostivit spre un om ca acela, care dintru atîta slavă şi bogăţie a ajuns pentru Dumnezeu întru atîta smerenie şi sărăcie. Iar el, luînd preţul pe coşniţe s-a întors la cel ce l-a trimis, ca un biruitor de la război, aruncînd la pămînt pe potrivnicul diavol şi, împreună cu dînsul, mîndria şi mărirea deşartă prin ascultare şi prin smerenie.

După cîtăva vreme s-a mutat la Domnul un monah din lavra aceea care avea un frate după trup. Deci, rămînînd singur, plîngea după fratele său nemîngîiat. Ioan îl mîngîia cu multe cuvinte, dar nu putea să fie mîngîiat cel rănit cu întristarea fără măsură după fratele său. Apoi, plîngînd, l-a rugat pe Ioan să-i scrie oarecare cîntări de umilință spre mîngîierea și ușurarea întristării sale; iar Ioan se lepăda, temîndu-se să nu calce porunca bătrînului său, care îi poruncise să nu facă nimic fără voia lui. Dar, fratele care se tînguia, îl supăra cu multă rugăminte, zicînd: "Pentru ce nu-mi miluiești sufletul cel întristat și nu-mi dai puțină doctorie pentru durerile cele mari ale inimii mele? Căci de ai fi fost doctor trupesc și mi s-ar fi întîmplat să am o boală trupească și te-aș fi rugat să mă tămăduiești, iar tu putînd a mă vindeca, m-ai fi trecut cu vederea? Apoi, de aș fi murit din boala aceea, oare n-ai fi dat răspuns lui Dumnezeu pentru mine, că putînd a mă vindeca m-ai trecut cu vederea? Eu acum mai mare durere pătimesc în inimă și aștept puțină doctorie de la tine, dar tu mă treci cu vederea. De voi muri din această întristare, oare nu vei da lui Dumnezeu mai mare răspuns pentru mine? De te temi de porunca stareţului tău, eu voi ascunde ceea ce îmi vei scrie tu, încît să nu știe, nici să audă el despre aceasta".

Cu niște cuvinte ca acestea înduplecat fiind Ioan, i-a alcătuit aceste tropare ce se cîntă la înmormîntări: "Unde este desfătarea cea lumească? Oamenilor, pentru ce în deșert ne tulburăm? Toate cele omenești sînt deșertăciuni!" și celelalte care și pînă acum se cîntă de biserică la îngroparea celor răposați. Ducîndu-se atunci starețul din chilie undeva, Ioan, fiind înăuntru, cînta troparele cele alcătuite. Iar cînd s-a întors starețul, apropiindu-se de ușa chiliei, a auzit glasul lui Ioan cîntînd și, intrînd înăuntru, a început cu mînie a zice: "Oare așa degrabă ai uitat făgăduințele tale, că, în loc să te plîngi pe sine-ți, tu te bucuri și te veselești, alcătuind aceste cîntări?" Ioan, spunînd pricina cîntării sale și, arătîndu-i că a fost silit de lacrimile fratelui să scrie, își cerea iertare, căzînd cu fața la pămînt. Însă bătrînul, ca o piatră tare neînduplecîndu-se la rugămintea lui, îndată, despărțidu-l de petrecerea cea împreună cu dînsul, l-a izgonit din chilie.

Ioan, fiind izgonit, și-a adus aminte de izgonirea lui Adam din Rai, care s-a făcut pentru neascultare și se tînguia înaintea chiliei bătrînului, precum odinioară Adam înaintea Raiului. Apoi s-a dus la alți părinți pe care îi știa că sînt aleși prin faptele cele bune și i-a rugat să meargă la duhovnicul său, să-i ierte greșeala. Ei, mergînd, l-au rugat pe duhovnicul lui Ioan să-l ierte pe ucenicul său și să-l primească iarăși în chilie, dar acela s-a făcut ca un stîlp neînduplecat spre rugămintea lor. Atunci unul din părinții aceia, a zis către bătrînul: "Dă canon celui ce a greșit și nu-l despărți de petrecerea împreună cu tine". Bătrînul a răspuns: "Acest canon îi dau, dacă voiește a dobîndi iertare neascultării sale, ca toate ieșitorile (haznalele) chiliilor lavrei, să le curățească cu mîna sa și toate scaunele cele necurate să le spele".

Auzind părinții, s-au rușinat de niște cuvinte ca acestea și s-au dus, mirîndu-se de cuvîntul aspru și neînduplecat al bătrînului. Iar Ioan, întîmpinîndu-i și închinîndu-se lor după obicei, i-a întrebat ce a zis părintele său. Aceștia, arătîndu-i împietrirea bătrînului, nu îndrăzneau a-i spune ce-i poruncește, că se rușinau de porunca cea de rușine a starețului. Iar el

stărui, prin rugăminte cu sîrguință, să-i spună porunca părintelui său. Înștiințîndu-se, s-a bucurat mai presus de nădejdea lor, părîndu-i bine de un lucru ca acela ce i se poruncise, deși era necurat. Apoi, îndată pregătind uneltele și vasele de curățit, a început a face cu credință ceea ce i se poruncise, atingîndu-se de necurățenie cu mîinile acelea, pe care mai înainte le ungea cu miresme de felurite arome, și-și întina dreapta sa, care cu minune s-a vindecat de Preacurata Născătoare de Dumnezeu. O, smerenie adîncă a bărbatului celui minunat și a ascultătorului celui adevărat! Văzînd starețul o smerenie ca aceea, s-a umilit și alergînd a căzut pe grumajii lui și-i săruta capul, umerii și mîinile, zicînd: "O, ce fel de pătimitor am născut eu întru Hristos? O, acesta este fiu adevărat al fericitei ascultări!" Iar Ioan se rușina de cuvintele bătrînului, căzînd cu fața la pămînt cu lacrimi înaintea lui, ca înaintea lui Dumnezeu, neîngîmfîndu-se de cuvintele de laudă ale părintelui său, ci mai mult smerindu-se și rugîndu-se să-i ierte greșeala. Iar părintele, luîndu-l, l-a dus de mînă în chilia sa, de care Ioan s-a bucurat, ca și cum ar fi fost iarăși întors în Rai, și viețuia în unirea cea dintîi împreună cu bătrînul.

Nu după multă vreme s-a arătat bătrînului în vis noaptea, Stăpîna lumii, Preacurata și binecuvîntata Fecioară, zicînd: "Pentru ce ai astupat izvorul, care poate izvorî apă dulce și cu îndestulare, apă mai bună decît aceea care a izvorît din piatra cea din pustie, apă de care a poftit David să bea, apa pe care a făgăduit-o Hristos Samarinencii? Lasă izvorul să curgă, căci va izvorî fără împuținare, va curge și va adăpa toată lumea și va acoperi mările eresurilor și le va preface într-o dulceață minunată. Cei însetați să meargă cu sîrguință la apă și cîți nu au argintul vieții celei curate să-și vîndă împătimirile lor și mergînd să-și cumpere de la Ioan curățire mai luminată atît în dogme, cît și în fapte, pentru că acesta va lua alăuta cea prooorocească - Psaltirea lui David - și va cînta Domnului Dumnezeu cîntări noi, care vor covîrși cîntările lui Moise și dănțuirile Mariamei. Întru nimic se vor socoti în fața lui cîntările de laudă cu cuvinte neînțelese și nefolositoare ale lui Orfeu, căci acesta va cînta cîntare duhovnicească și cerească. El, ca heruvimii, va urma cu cîntarea și pe toate bisericile Ierusalimului le va face ca pe niște fecioare, care cîntă în timpane, spre lauda Domnului, vestind moartea și învierea lui Hristos. Acesta va scrie dogmele dreptei-credințe și va mustra răzvrătirile cele ereticești. Inima lui va răspunde cuvînt bun și va grăi lucrurile cele minunate ale împăratului".

Dimineața, chemînd bătrînul pe Ioan, a zis către dînsul: "O, fiule al ascultării lui Hristos, deschide gura ta pentru ca să tragi duh și cele ce ai primit în inima ta, spune-le cu gura. Gura ta să vorbească înțelepciunea care ai învățat-o prin cugetarea lui Dumnezeu. Deschide gura ta, nu spre povestiri, ci spre cuvinte adevărate și nu spre ghicitoare, ci spre dogme. Vorbește în inima Ierusalimului, care vede pe Dumnezeu, spre împăcarea Bisericii Lui. Vorbește, nu cuvinte deșarte care se duc în văzduh, ci pe acelea pe care Duhul Sfînt le-a scris în inima ta. Suie-te la înălțimea Sinaiului, adică a vederii lui Dumnezeu și a descoperirilor tainelor celor dumnezeiești și, pentru smerenia ta cea mare, prin care te-ai pogorît pînă în adînc, suie-te acum la muntele bisericii și propovăduiește; înalță-ți glasul tău cu tărie, binevestind Ierusalimului că lucruri prea slăvite s-au vorbit despre tine de Maica lui Dumnezeu, iar pe mine mă iartă, rogu-mă, că din simplitate și din neștiință, am fost piedică ție".

Din acea vreme fericitul Ioan a început a scrie cărți dumnezeiești și a făcut cîntări izvorîtoare de miere, alcătuind Octoihul, prin care și pînă astăzi se veselește Biserica lui

Dumnezeu, ca printr-o alăută duhovnicească. Iar începutul cărţii sale l-a făcut zicînd astfel: "Dreapta ta cea purtătoare de biruinţă, cu dumnezeiască cuviinţă, întru tărie s-a preamărit". Şi aceasta a zis-o din pricina dreptei sale, care după tăiere a fost vindecată cu preamărire, despre a cărei vindecare, bucurîndu-se, a strigat către Născătoarea de Dumnezeu: "De tine se bucură, ceea ce eşti plină de dar, toată făptura" şi celelalte. Iar basmaua cu care a fost înfăşurată mîna lui tăiată, o purta pe cap, întru pomenirea acelei minuni, ce s-a făcut de Preacurata Născătoare de Dumnezeu. El a scris şi vieţile unor sfinţi, a alcătuit cuvinte la praznice şi multe feluri de rugăciuni de umilinţă, apoi dogmele credinţei celei adevărate şi multe taine teologhiceşti. După aceea a scris şi împotriva ereticilor, dar mai ales împotriva luptătorilor de icoane şi tot felul de învăţături folositoare de suflet, cu care şi pînă acum se hrănesc credincioşii, avîndu-le ca pe o hrană duhovnicească şi ca un rîu ce curge lin.

Cuviosul Ioan avea pe fericitul Cozma, care-l îndemna la o osteneală ca aceasta, ca unul ce crescuse împreună cu dînsul şi împreună învăţaseră la un dascăl; acela deştepta pe Ioan pentru scrierile dumnezeieştilor cărţi şi spre alcătuirea cîntărilor bisericeşti şi, care, însuşi îl ajuta. Mai tîrziu, Cozma a fost hirotonisit episcop al cetăţii Maiuma de către patriarhul Ierusalimului. După aceasta, acelaşi patriarh chemînd şi pe Cuviosul Ioan, l-a hirotonisit preot. Însă el, nevrînd a zăbovi mult în lume şi a fi lăudat de mireni, s-a întors în locaşul Sfîntului Sava şi se ascundea în chilia sa ca o pasăre în cuib, sîrguindu-se întru citirea şi scrierea dumnezeieştilor cărţi, îngrijindu-se pentru mîntuirea sa. Apoi, adunînd toate cărţile sale pe care le scrisese mai înainte, le recitea iar şi îndreptînd, cu multă luare aminte, cele ce se arătau lui că au trebuinţă de îndreptare, ori în cuvinte ori în alcătuire ca nimic să nu fie într-însele fără trebuinţă. El a petrecut ani mulţi întru asemenea osteneli foarte folositoare, atît lui şi Bisericii lui Hristos, cît şi pentru nevoinţele cele monahiceşti.

Apoi, ajungînd întru desăvîrştă cuvioşie şi sfinţenie şi bine plăcînd lui Dumnezeu, a plecat către Hristos şi către Preacurata Lui Maică, ca astfel, nu întru închipuire, ci întru vederea feţii Lor, întru slava cea cerească, să se închine Lor şi să se roage pentru noi; ca şi noi să ne învrednicim de aceeaşi vedere dumnezeiască, prin sfintele lui rugăciuni, cu darul lui Hristos, Căruia împreună cu prealăudata şi preabinecuvîntata Lui Maică se cuvine, slavă şi închinăciune, în veci. Amin.

14. CUVIOSUL IOAN EPISCOPUL, FĂCĂTORUL DE MINUNI (4 DECEMBRIE)

Cuviosul părintele nostru Ioan, încă de cînd era tînăr, ura desfătările şi plăcerile lumeşti, şi îşi împodobea viaţa cu post şi înfrînare. Pentru aceasta a şi fost hirotonit episcop al Polivatului, urcînd în chip legiuit toate treptele bisericeşti. După ce i s-a încredinţat păstorirea poporului, a adăugat la nevoinţele sale pustniceşti de mai înainte, alte nevoinţe, iar la osteneli, alte osteneli.

Cînd Leon Isaurul a luat cu nevrednicie sceptrul împărăției și a început să hulească sfintele icoane, acest sfînt bărbat s-a dus la Constantinopol și a mustrat cu tărie necredința împăratului. Apoi s-a întors la turma sa, i-a învățat pe credincioșii săi cu de-amănuntul credința și i-a făcut să fie gata cu toții să-și verse sîngele pentru dreapta credință.

Viețuind așa, a părăsit cele de jos și s-a mutat la Domnul nostru Iisus Hristos, pe Care Îl dorea.

15. NEVOINȚELE ȘI VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU SAVA CEL SFINȚIT (5 DECEMBRIE)

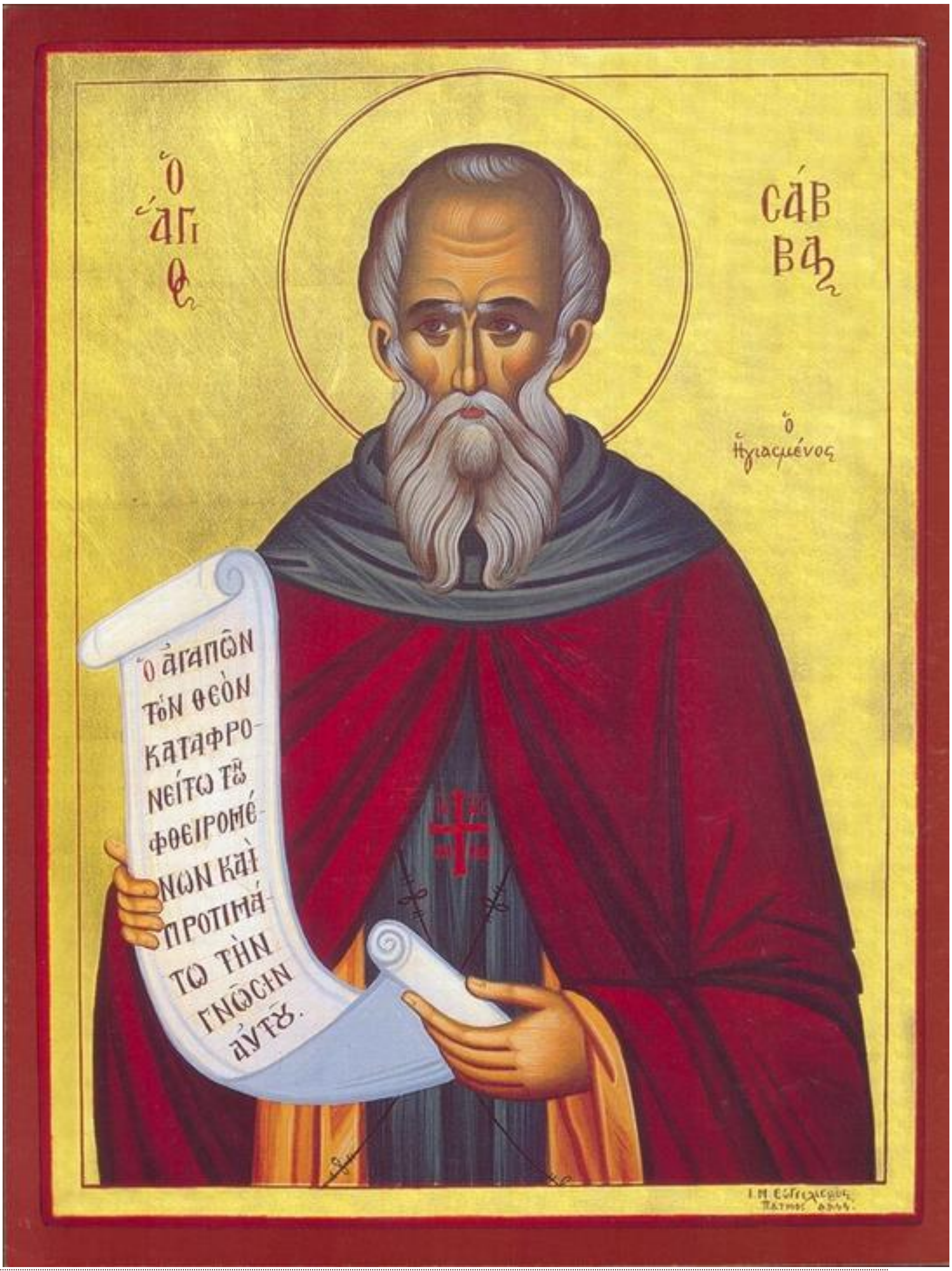

Pe cînd Teodosie cel Tînăr ținea sceptrul împărăției grecești și avea douăzeci și șapte de ani în împărăție, s-a născut Cuviosul Părintele nostru Sava în părțile Capadociei și în mitropolia Cezareei, într-un sat ce se numea Mutalasc. Acesta la început era neînsemnat, iar mai pe urmă, prin Sava, care s-a născut într-însul, s-a arătat mai slăvit decît Armatem, care a odrăslit pe dumnezeiescul prooroc Samuil.

Părinții fericitului Sava se chemau Ioan și Sofia și erau de bun neam și binecredincioși; iar cînd era pruncul de cinci ani, s-au dus părinții lui în Alexandria, la slujba împărătească, pentru că Ioan era ostaș. Prin pronia lui Dumnezeu, Sava a rămas cu averea părinților la Eremia, fratele mamei sale. Și întrucît Eremia avea o femeie cu nărav rău și sfadnică, supărîndu-se copilul, s-a dus la Grigorie, fratele tătălui-său, care viețuia într-alt sat, ce se numea Scanda, pentru care pricină s-a ridicat vrajbă între unchii lui. Părinții lui zăbovind multă vreme în Alexandria, Eremia și cu Grigorie se certau între dînșii, căci fiecare dintr-înșii voia să-l aibă la el, nu atît pentru că îl iubeau pe copil, pe cît ca să fie părtaș avuției tatălui său. Iar fericitul copil, avînd înțelegere de bătrîn și văzînd gîlceava și sfada unchilor lui, s-a lepădat de toată averea părinților și mergînd în mănăstirea lui Flavian, ce era departe de satul Mutalasc ca de douăzeci de stadii, a luat chipul îngeresc, fiind atunci abia de opt ani. Viețuind acolo, a învățat repede psaltirea și celelalte sfinte scripturi și sporea în fapte bune, luînd aminte la rînduiala monahicească.

Nu după multă vreme împăcîndu-se între dînșii, unchii fericitului Sava au venit la dînsul în mănăstire și au început a-l răzvrăti, sfătuindu-l să iasă din acea sfîntă ogradă și să-și ia femeie cu care să viețuiască în averea părintească. El, voind mai bine a fi lepădat în casa lui Dumnezeu decît a viețui în locașurile păcătoșilor și iubind mai mult viața monahicească decît cea mirenească, nu ascultă de unchii săi și sfatul lor cel înșelător îl lepăda, zicînd: "Eu fug ca de un balaur de acei care îmi poruncesc a mă lepăda de calea lui Dumnezeu. Pentru că mă tem ca nu cumva, cu vorba lor cea rea, să-mi strice obiceiurile mele bune și apoi să aduc asupra mea blestemul cu care blestemă proorocul pe cei care se dedau la îndărătnicii, despre care zice: *Blestemați sînt cei ce se abat de la poruncile Tale.*

Cu aceste cuvinte izgonind de la dînsul pe unchii săi, care nimic n-au folosit, el se sîrguia în mai mari nevoințe, cu ostenelile și înfrînările chinuindu-și trupul și robindu-l pe el duhului.

Deci, fiind biruit șarpele acela, care prin avere și însurătoare voia să-l scoată din sfîntul lăcaș, ca din sălășluirea Raiului - s-a apropiat alt ispititor, spre a ispiti pe sfînt, adică diavolul îmbuibării pîntecelui. Căci fericitul, lucrînd odinioară în grădina mănăstirii, a văzut un măr foarte frumos într-un pom, și fiind biruit de cuget, a rupt mărul acela, vrînd a-l mînca mai înainte de vremea rînduită și de obișnuita binecuvîntare. Dar, aducîndu-și aminte că în rai cu astfel de rod șarpele a adus spre păcat pe cel dintîi om, s-a oprit de a-l mînca și se osîndea singur în sine zicînd: *Frumos și bun era la mîncare rodul cel ce a omorît pe Adam.* Și, aruncînd mărul la pămînt, l-a călcat cu picioarele, călcînd împreună cu dînsul și gîndul său, iar mai vîrtos zdrobind capul șarpelui lăcomiei de pîntece; apoi și-a pus însuși legămînt să nu mai mănînce mere pînă la moartea sa. De atunci toată pofta și-o biruia prin înfrînare, mîncînd și dormind puțin, pururea petrecînd în osteneală; pentru că mîinile lui erau întinse ori spre rugăciune, ori la lucru. Măcar că era tînăr, dar îndată s-a făcut deopotrivă în fapte bune cu toți părinții cei bătrîni, care se aflau în acea mănăstire.

Odinioară s-a întîmplat unui frate, ce avea slujba pităriei, că și-a udat hainele sale de ploaie și era vreme de iarnă, cînd nu strălucea soarele. Deci, neavînd unde să-și usuce hainele, le-a băgat în cuptorul de copt pîine, deasupra lemnelor și le-a uitat acolo. După puțin timp s-au adunat frații să coacă pîine și au aprins lemnele în cuptor, neștiind că pitarul își pusese într-însul hainele sale să se usuce. Aprinzîndu-se lemnele foarte tare, și-a adus aminte pitarul de hainele sale și se întristă mult. Acolo era și fericitul Sava, care, văzînd întristarea fratelui, nu s-a temut și făcîndu-și semnul Sfintei Cruci, a intrat în văpaia cuptorului. O, minune! Precum altădată tinerii prin credință, nu s-au ars în cuptorul Babilonului, așa și copilul Sava, precum dragostea cea către frate, a ieșit din cuptor nevătămat, aducînd în mîinile sale hainele fratelui nevătămate, asemenea și ale sale rămînînd nearse.

Această minune văzînd-o frații, s-au înspăimîntat și zicea unul către altul: "Ce are să fie copilul acesta în anii viitori, dacă s-a învrednicit de la Dumnezeu cu un dar ca acesta, chiar din tinerețile lui".

A petrecut fericitul în acea mănăstire zece ani, mergînd din putere în putere și din slavă în slavă. Apoi a vrut să se ducă la Ierusalim, să se închine Sfintelor Locuri, să cerceteze pe părinții care erau acolo, prin pustietățile cele de primprejur, să se folosească din vorba cea împreună cu dînșii și să-și găsească acolo un loc spre sălășluire pustnicească. Deci, apropiindu-se de egumen, a cerut voie să-l elibereze pe el cu rugăciunea și cu binecuvîntare spre sfînta cetate. Iar egumenul n-a vrut să-l lase, zicînd: "Nu este bine, tînăr fiind, să umbli aiurea, ci mai de folos îți este să stai într-un loc".

Dar Dumnezeu Care le rînduiește pe toate spre folos, a poruncit egumenului în vis să nu oprească pe Sava. "Dă-i drumul, zice, să-Mi slujească Mie în pustie". Atunci chemînd egumenul pe fericitul, i-a dat binecuvîntare, și cu rugăciune l-a eliberat spre drumul său. Iar el, povățuit fiind de dreapta celui Preaînalt, a venit în Ierusalim în al optsprezecelea an al vîrstei sale, la sfîrșitul împărăției lui Marchian și a patriarhului Iuvenalie. Intrînd în mănăstirea Sfîntului Pasarion, în vreme de iarnă, l-a primit Elpidie arhimandritul și l-a dat unui bătrîn capadocian, la care iernînd gîndea la viața pustnicească, pe care de mult cu mare dorință o rîvnea. El, auzind de Eftimie cel Mare, care strălucea cu faptele cele bune și cu minunile în pustia aceea dinspre părțile de răsărit ale Ierusalimului, a voit a-l vedea.

Deci, cerînd binecuvîntare de la întîistătătorul, a plecat și ajungînd în lavra marelui Eftimie, a petrecut acolo cîteva zile, așteptînd vremea în care i-ar fi fost cu putință a vedea pe cel dorit; căci cuviosul nu venea totdeauna în sobor, ci numai o dată pe săptămînă, sau de două ori, și la zile însemnate. Venind sîmbăta, Sava a văzut pe Cuviosul Eftimie ducîndu-se la biserică și a căzut înaintea lui, rugîndu-se cu osârdie să-l primească și pe el în lavra sa. Iar minunatul Eftimie, văzându-l așa tânăr, l-a trimis în mănăstirea cea mai din vale, care era făcută pentru noii începători, adică la fericitul Teoctist, poruncindu-i să poarte grijă de acel monah tânăr. Apoi a proorocit pentru dânsul, că în scurt timp, cu darul lui Hristos, va străluci în viața

cea monahicească, mai mult decât mulți alții și că va fi propovăduitorul tuturor pustnicilor din Palestina și va ridica lavră mai mare decât toate lavrele din toate părțile acelea.

Sava, fiind primit în mănăstirea cea mai din vale, s-a dat pe sine cu totul lui Dumnezeu și săvîrșea toate slujbele mănăstirii cu ascultare, fără cîrtire, cu supunere smerită și întru osteneală cu osîrdie, încît se minunau părinții de atîta iubire de osteneală și de obiceiul lui cel bun. Iar diavolul, vrînd să-i facă împiedicare, a născocit un astfel de lucru: era în mănăstirea aceea un frate de neam din Alexandria, cu numele Ioan. Acela, auzind de moartea părinților săi, i-a băgat vrăjmașul în mintea lui un gînd netrebnic, ca să meargă și să rînduiască averea rămasă de la părinții săi. De aceea supăra pe egumenul Teoctist cu dese rugăminți, să-l lase să se ducă în Alexandria și cerea ca și pe Sava să-l lase să meargă împreună cu dînsul, să-i fie spre ajutor, ca unul care era puternic cu trupul și putea să-i slujească bine pe cale. Silit fiind Teoctist de rugămințile cele cu sîrguință ale lui Ioan, i-a dat drumul să meargă în patria sa și l-a liberat împreună cu dînsul și pe Sava, după cererea lui; apoi s-au dus.

Ajungînd ei în Alexandria și îngrijindu-se de averea ce rămăsese după cei morți, fericitul Sava a cunoscut pe părinții săi, Ioan și Sofia, care se întîmplaseră într-acea vreme acolo - pentru că tatăl său avea o dregătorie ostășească în Alexandria, din porunca împărătească. Atunci fericitul Sava începea a doua nevoință și de mai mare luptă, decît cea dintîi, pe care a avut-o cînd l-au chemat unchii lui din mănăstire în lume, pentru însurătoare. Pentru că mai mult îl sileau părinții lui, pe de o parte cu rugăminți și cu lacrimi, iar pe de altă parte cu cuvintele cele drăgăstoase și înșelătoare, ca să lepede hainele cele negre și să le îmbrace pe cele albe; apoi urmînd vieții lor, să se facă ostaș în locul tatălui său.

Fericitul, pricepînd că acea întîlnire și cunoștință cu părinții săi i s-a făcut prin meșteșugirea vrăjmașului, s-a împotrivit tare firii sale. Pentru că s-a lepădat de dragostea părintească și, trecînd cu vederea rugămintea lor și lacrimile cele multe, s-a făcut ca un diamant tare, neclintit în buna hotărîre, răspunzînd părinților: Mă tem de Cel care a zis: *Cel ce iubește pe tatăl său, sau pe maica sa, mai mult decît pe Mine, nu este vrednic de Mine; și care nu-și va lua Crucea sa și nu va veni după Mine, nu este vrednic de Mine*. Deci, cum vă voi cinsti pe voi mai mult decît pe Dumnezeu și viața voastră deșartă, mai mult decît Crucea, și ostășia voastră lumească, mai vîrtos decît ostășia cea duhovnicească? Căci dacă împărații pămîntești, osîndesc la chinuri pe ostașii care fug din cetele lor, cu atît mai mult Împăratul ceresc nu va cruța pe aceia, care, înscriindu-se în ostășia Lui mult mai cinstită, cad din ceata Lui cea aleasă". La sfîrșit, fericitul Sava a adăugat și aceasta: "Voi, dacă mă veți sili mai mult la aceasta, ca să mă lepăd de ostășia lui Hristos cea prea frumoasă, apoi mai mult, nu vă voi mai numi părinții mei".

Ioan și Sofia, văzînd inima fiului lor neînduplecată către dorința lor, au încetat de a-l mai supăra și cu mai multă tînguire l-au liberat, fără voia lor. Apoi l-au rugat să ia ceva din averea lor pentru trebuință, după aceea i-au dat patruzeci de galbeni, iar el nu voia să ia nimic; dar, ca să nu mîhnească prea tare pe părinții săi, a luat numai trei galbeni, însă și pe aceia, întorcîndu-se în mănăstire, i-a dat în mîna lui Teoctist, egumenul său.

Împlinind în acea mănăstire zece ani, cuviosul Teoctist s-a mutat la Domnul, iar după dînsul s-a ales cuviosul Marin, bărbat cu fapte bune, dar și acela săvîrșindu-se după doi ani, a venit după dînsul Longhin, bărbat bun. Fericitul Sava împlinea într-acea vreme treizeci de ani de la nașterea sa. Atunci, apropiindu-se de egumenul Longhin l-a rugat ca, pentru viața cea fără tulburare, să-i dea voie să se închidă în peștera cea de lîngă mănăstire, în partea dinspre miazăzi. Longhin a vestit prin scrisoare pe marele Eftimie. Acesta, avînd urechile sale pline de povestirile despre viața lui Sava cea fără prihană, despre postirea, rugăciunile, blîndețea, smerenia și despre celelalte fapte bune ale lui plăcute lui Dumnezeu, a scris înapoi lui Loghin: "Să nu oprești pe Sava a se osteni precum voiește".

Deci, i s-a poruncit la început fericitului să petreacă într-acea peșteră numai cinci zile în săptămînă; apoi, după cererea lui, cinci ani a fost liber a petrece într-însa. Iar viața lui în peșteră era așa: cinci zile postea, negustînd nimic, nici ieșind din peșteră. Lucrul lui era acolo împletirea de coșnițe, din care în fiecare zi împletea cîte zece, iar în gură și în minte avea rugăciunea neîncetată către Dumnezeu. Sîmbăta, venea de dimineață din peșteră în mănăstire, aducînd cu sine cincizeci de coșnițe. Cînd venea, se împărtășea cu soborniceasca rugăciune și, întărindu-și trupul cu hrană, iarăși intra în seara Duminicii în peșteră, ducînd cu sine stîlpări de finic, cît putea să-i fie destule pentru împletirea a cincizeci de coșnițe.

Într-o osteneală și postire ca aceea, viețuind el în acea peșteră cinci ani, l-a luat cu sine marele Eftimie, la ostenelile cele pustnicești, ca pe un monah desăvîrșit, care în anii săi cei tineri a ajuns la măsura părinților celor ce au îmbătrînit întru faptele cele bune, pentru care pricină marele Eftimie îl numea tînăr-bătrîn. Căci, fiind tînăr cu trupul, avea ca un bătrîn înțelepciune duhovnicească și viața curată.

Deci a ieșit împreună cu dînsul marele Eftimie din lavră, în a paisprezecea zi a lunii ianuarie, ducînd împreună cu el și pe fericitul Dometian, în pustia Ruva, vrînd să petreacă acolo tot postul mare, pînă la Duminica Stîlpărilor. Apoi a vrut odată bătrînul să treacă prin altă pustie ce era deasupra Mării Moarte, dinspre miazăzi, unde a venit împreună cu amîndoi ucenicii săi, Dometian și Sava, în niște locuri fără apă. Fiind arșiță mare, fericitul Sava a ostenit și slăbind de sete a căzut, neputînd a mai merge. Făcîndu-i-se milă de dînsul, marele Eftimie a căzut la rugăciune depărtîndu-se de dînsul ca de o aruncătură de piatră și se ruga, zicînd: "Doamne, Dumnezeule, dă apă ca să se potolească setea acelui frate care a slăbit". Apoi, sculîndu-se de la rugăciune, a săpat în pămînt de trei ori cu un lemnișor ce se întîmplase acolo și îndată a izvorît apă vie din care bînd Sava s-a întărit. El de atunci a primit putere dumnezeiască de a răbda de sete prin pustie. Apoi, sosind Duminica Stîlpărilor, s-au întors în lavră.

Trecînd puțină vreme, Cuviosul și de Dumnezeu purtătorul părintele nostru Eftimie, s-a mutat la Domnul, luîndu-i locul ca patriarh în Ierusalim, Anastasie. Iar după mutarea Sfîntului Eftimie și după săvîrșirea altor părinți bătrîni ai acelei lavre, văzînd Sava că se schimbă

rînduielile mănăstirii, s-a dus în pustia ce este dinspre răsărit, împrejurul Iordanului, unde într-acea vreme strălucea, ca o stea luminoasă, Cuviosul Gherasim, cu viața sa cea îmbunătățită.

Fericitul Sava era atunci de treizeci și cinci de ani de la naşterea sa, cînd s-a sălăşluit în pustie singur, unde a fost ispitit de diavol, care, a ridicat asupra lui război. Odată, odihnindu-se sfîntul după osteneală, la miezul nopții s-a închipuit diavolul în mulțime de șerpi și de scorpii, venind asupra lui spre a-l înfricoșa. Dar el îndată s-a sculat la rugăciune și era în buzele lui psalmul lui David care zice: *Nu te vei teme de frica de noapte...*; *peste aspidă și vasilisc vei călca...* . Acestea zicînd el, îndată a pierit diavolul, cu toate înfricoșările lui.

După cîteva zile iarăși s-a închipuit diavolul în chipul unui leu înfricoșat și s-a repezit la sfînt, vrînd să-l sfîșie și, apropiindu-se, se da înapoi; apoi iarăși se repezea și iarăși se da înapoi. Iar cuviosul, văzînd pornirea fiarei și mișcările ei, a zis: "Dacă ai îngăduință de la Dumnezeu a mă mînca, pentru ce te oprești? Iar de nu, pentru ce te ostenești în deșert? Căci te voi călca pe tine, leule, fiind înarmat cu puterea Hristosului meu!". Atunci îndată diavolul, care se arătase în chip de fiară, a fugit cu rușine. Din acea vreme i-a supus Dumnezeu toate fiarele și balaurii, încît umbla prin mijlocul lor ca prin mijlocul oilor celor blînde.

Odată, umblînd prin pustie, a întîmpinat patru saracini foarte flămînzi și slăbiți. Acelora poruncindu-le să stea, a scos din haina sa rădăcini înaintea lor, cu care și el singur se hrănea și care se chemau melagrii, precum și miez de trestie. Iar ei mîncînd s-au întărit și au însemnat locul șederii lui, apoi s-au dus. După cîteva zile au venit la dînsul, aducîndu-i pîine, brînză și dactile (un fel de fructe) dîndu-i mulțumire pentru facerea de bine, căci în zi de foamete i-a hrănit pe dînșii. Iar el, umilindu-se, a zis în sufletul său cu lacrimi: "O, amar suflete al meu! Acești oameni pentru o mică facere de bine, pe care le-am făcut-o odată, cît sînt de mulțumitori! Iar noi ce vom face? Primind întotdeauna darurile lui Dumnezeu cele negrăite, sîntem nemulțumitori, viețuind în lene și în nepurtare de grijă, nici păzind sfintele Lui porunci.

După aceasta a venit la dînsul un monah cu numele Antie, iubitor de fapte bune, care mai înainte petrecuse multă vreme cu Cuviosul Teodosie. Acela, legîndu-se prin dragoste de fericitul Sava a început a viețui împreună cu dînsul. Odată au năvălit asupra lor agarenii, care au trimis pe unul înaintea lor ca să-i omoare. Iar cuvioșii părinți, rugîndu-se către Dumnezeu, îndată s-a deschis pămîntul și a înghițit pe acei agareni; apoi ceilalți agareni, văzînd acea minune, s-au temut și au fugit. După aceea fericitul Sava, prin tovarășul său Antie, s-a cunoscut cu Cuviosul Teodosie și mare dragoste s-a prins între ei.

Împlinindu-se al patrulea an al petrecerii Sfîntului Sava în pustie și străbătînd și alte locuri ale pustietății, s-a suit la un loc înalt, unde împărăteasa Evdochia, soția împăratului Teodosie cel Tînăr, s-a îndulcit de învățătura cea folositoare de suflet de la marele Eftimie. Acolo Sava petrecînd toată noaptea în obișnuitele sale rugăciuni, i s-a arătat o vedenie. Era

îngerul lui Dumnezeu prea strălucit, arătîndu-i o vale pe care curgea odată pîrîul din Siloam către miazăzi, unde era o peşteră. Deci îi poruncea îngerul să locuiască în acea peşteră vestindu-l *că Cel ce dă hrană dobitoacelor și puilor de corbi, care-L cheamă pe El, Acela îl va hrăni și pe dînsul în acea peșteră.* Apoi, sfîrșindu-se vedenia și făcîndu-se ziuă, s-a pogorît Sava din dealul acela şi, fiind povăţuit de Dumnezeu, a aflat peştera aceea pe care i-a arătat-o îngerul în vis și s-a sălăşluit într-însa, fiind de patruzeci de ani de la naşterea sa. În acel an s-a mutat la Domnul, Anastasie, patriarhul Ierusalimului, lăsînd după sine în scaun pe Martirie; iar Zinon, împăratul, omorînd pe tiranul Vasilisc, și-a primit împărăția sa.

Peştera aceea în care s-a sălăşluit Cuviosul Sava, avea suire la dînsa foarte grea. Pentru aceea a legat din peșteră o frînghie, pe care se pogora după apă la izvorul ce se numea Eptastom, ce era departe de peșteră ca la cinsprezece stadii. Viețuind cuviosul în peștera aceea, la început se hrănea cu buruienile ce creşteau prin jurul peşterii; iar Dumnezeu, care i-a poruncit să sălăşluiască acolo, i-a trimis hrană prin oameni barbari, precum prin corbi lui Ilie proorocul, în Horat. După cîtva timp, trecînd patru saracini prin locul acela, au aflat peştera Cuviosului Sava și voiau să se suie la dînsul, dar nu puteau pentru greutatea urcușului. Fericitul, văzîndu-i pe dînșii de sus, a slobozit frînghia ca să se suie la el. Ei, intrînd în peșteră n-au aflat la dînsul nimic și s-au minunat de viața și de obiceiul lui cel bun; apoi făcîndu-li-se milă, s-au sfătuit ca să aibă purtare de grijă pentru hrana lui. Deci veneau adeseori la dînsul și aduceau pîine, brînză, finice și alte mîncări. Cuviosul a petrecut în aceea peșteră cinci ani singur, vorbind numai cu Dumnezeu și cu rugăciunile cele neîncetate biruind pe vrăjmașii cei nevăzuți. Apoi a binevoit Dumnezeu a-i încredința sufletele multora și a-l face povățuitor și păstor al oilor celor cuvîntătoare; căci după cinci ani de petrecere liniștită în acea peșteră, au început mulți a veni la dînsul din diferite locuri, vrînd a viețui lîngă el; iar el primindu-i pe toți cu dragoste, dădea fiecăruia loc îndemînatic pentru nevoință. Apoi, zidindu-și chilii, viețuiau cu plăcere de Dumnezeu, privind la chipul vieții celei pline de fapte bune a Cuviosului Sava. Deci, s-au adunat la dînsul în puțină vreme, pînă la șaptezeci de frați, între care cei mai aleși erau aceștia: Ioan, care după aceea a fost egumen al lavrei celei noi, Iacov, care a zidit lîngă Iordan lavra ce se numește Pirghion; Firmin și Severin, dintre care unul a alcătuit lavră în Malishe, iar celălalt a făcut o mănăstire în Varihe și Iulian, economul lavrei de la Iordan, care se cheamă Elcherava, și alți mulți bărbați sfinți, ale căror nume sînt scrise în cărțile vieții. Tuturor acelora le era egumen Cuviosul Sava.

Înmulțindu-se frații și făcîndu-se lavră pe deal, din partea dinspre miazănoapte a pîrîului, cuviosul a zidit o biserică mică în vale, în mijlocul pîrîului cel uscat. Cînd venea la dînsul cinev a din cei sfințiți, îl ruga pe acela de săvîrșea Sfînta Liturghie, el nevrînd să primească hirotonia din smerenie, nici pe vreunul din frați nu voia să-l ridice la treapta preoției.

Fiind prin locul acela lipsă de apă, pentru că izvorul era departe de locul acela, sfîntul s-a rugat într-o noapte, zicînd: "Doamne, Dumnezeul nostru, de este voia Ta să fie locuit în slava prea sfîntului Tău nume locul acesta, caută spre noi, robii Tăi, și ne izvorăște apă spre potolirea setei noastre". Astfel rugîndu-se, s-a auzit un glas din pîrîu, unde căutînd, fiind lună plină în noaptea aceia, a văzut un asin sălbatic săpînd cu piciorul în pămînt și, punîndu-și gura la locul cel săpat, a băut apă. Deci, îndată pogorîndu-se Cuviosul Sava la locul acela unde a

văzut pe asinul cel sălbatic, a început a săpa; și săpînd puțin a aflat apă multă și s-a făcut izvor curgînd cu îndestulare, împlinind toată trebuința lavrei și neîmpuținîndu-se niciodată.

Într-o noapte, umblînd el împrejurul pîrîului și cîntînd psalmii lui David, i s-a arătat un stîlp de foc lîngă surpătură, care era în partea rîului dinspre apus, și a stat sfîntul la rugăciune pînă la revărsatul zorilor. Apoi, luminîndu-se de ziuă, s-a dus la locul acela unde văzuse stîlpul și a aflat o peșteră mare și minunată în chipul bisericii, care era făcută de mînă dumnezeiască iar nu omenească. Aceea avea intrarea largă dinspre miazăzi și lumină îndestulătoare de la soare. Deci, acea peșteră împodobind-o, a făcut-o biserică. Și a poruncit fraților ca în toate sîmbetele și Duminicile să se adune într-însa la cîntare. Apoi și el s-a sălășluit aproape de acea biserică nefăcută de mînă, zidindu-și chilie pe o piatră înaltă și a făcut ușă tăinuită la biserică, prin care intrînd, petrecea ziua și noaptea în rugăciune.

Înmulțindu-se mereu numărul fraților, încît s-au făcut pînă la o sută cincizeci și zidindu-se chilii de amîndouă părțile rîului, se înmulțea și slava Cuviosului Sava; și i se aducea lui mult aur de către iubitorii de Dumnezeu, pe care îl cheltuia la zidirea lavrei. Dar mai ales sfințitul patriarh Martirie al Ierusalimului avea mare dragoste către dînsul și foarte mult îl cinstea și-i trimitea cele de trebuință.

Ducîndu-se la Domnul Fericitul Martirie, întru al optulea an al patriarhiei sale, după dînsul luînd scaunul Salustie, la patruzeci și opt de ani ai vieții Cuviosului Sava, s-au sculat din lavră niște răzvrătiți cu năravul și trupești cu cugetul, după cum se zice, neavînd duh, care, mai dinainte făceau sfat nedrept asupra sfîntului și în tot chipul îl necăjeau. Pentru că, adeseori prin mijlocul grîului odrăslesc neghinele și prin mijlocul viei cresc rugi și chiar în ceata Apostolilor unul s-a făcut vînzător, iar la Elisei era ucenic Gheezi. Acei frați răzvrătiți, sau mai bine zis mincinoși, cugetînd cele rele asupra sfîntului, s-au dus în sfînta cetate la patriarh și l-au rugat să le dea egumen. Fiind întrebați din ce loc sînt, ei au răspuns: "Viețuim într-un pîrîu în pustie". Și aceasta o ziceau, vrînd să tăinu-iască numele fericitului Sava, că știau ei că numele lui este vestit și pomenirea lui era de toți iubită. Deci, fiind întrebați de multe ori și siliți de patriarh să spună de unde sînt, au spus chiar nevrînd că sînt din pîrîul ce se numește cu numele unui monah Sava. Atunci patriarhul a întrebat: "Dar unde este Sava?" Iar ei, nerăspunzînd la întrebare, au început al cleveti pe fericitul, zicînd că este prost, neiscusit, și nu poate să povățuiască și să cîrmuiască mulțimea de frați, dintr-o așa mare lavră, prin simplitatea și neștiința lui". Apoi, la clevetire adăugau și acestea, zicînd că nici el nu voiește să primească hirotonia și nici pe vreunul din frați nu-l lasă.

Așa clevetind pe dreptul înaintea patriarhului, s-a întîmplat că era acolo un bărbat cinstit și vrednic de pomenit, cu numele Chiric, preot al preaslăvitei biserici a Învierii lui Hristos și păzitorul lemnului Sfintei Cruci celui de viață făcător. Acela, auzind clevetirea lor, i-a întrebat: "Oare, voi ați primit pe Sava în locul acela sau el v-a primit pe voi"? Iar ei au răspuns: "Sava ne-a primit pe noi". Zis-a lor Chiric: "Dacă Sava a putut a vă aduna pe voi în acel loc pustiu, cu

cît mai vîrtos va fi vrednic, Dumnezeu ajutîndu-i, să vă povățuiască pe voi". Iar ei neputînd răspunde la aceasta au tăcut.

Patriarhul, amînînd întrebarea pînă a două zi, îndată a trimis după Sfîntul Sava, chemîndu-l cu cinste la sine, ca pentru un alt lucru. Venind fericitul, iar patriarhul nespunîndu-i nimic despre clevetitori, nici clevetitorilor zicîndu-le ceva, nici mustrîndu-i pe dînșii, îndată a hirotonisit pe Cuviosul Sava preot, chiar nevrînd el. Deci sfințindu-l pe el, a zis către cei ce cleveteau asupra lui: "Iată aveți pe părintele vostru și egumenul lavrei pe care l-a ales Dumnezeu de sus, iar nu om". Acestea zicînd, a luat pe Sava și pe aceia și a mers în lavră și a sfințit biserica cea zidită de Dumnezeu și a binecuvîntat toată lavra, învățînd pe frați să se supună egumenului lor, fericitului Sava, iar după aceea s-a întors.

Cînd fericitul Sava avea cincizeci și trei de ani de la nașterea sa, fiind împărat Anastasie, după moartea lui Zinon, în acel an a venit la lavră un bărbat dumnezeiesc, împodobit cu daruri duhovnicești, fiind de neam armean, cu numele Ieremia, care avea doi ucenici, ale căror nume erau: Petru și Pavel. Deci, foarte s-a bucurat pentru dînșii fericitul Sava și le-a dat peștera aceea în care petrecuse el singur mai înainte cînd era în pîrîu. Apoi le-a poruncit ca sîmbăta și Duminica să cînte pravila în biserica cea mică, pe limba armenească. Și așa, încetul cu încetul s-au înmulțit armenii în lavră. În aceeași vreme a venit în lavră și cuviosul părintele nostru Ioan, care se numea Tăcutul, și care, fiind episcop al cetății Coloniei, a lăsat episcopia sa pentru Dumnezeu și tăinuindu-și dregătoria, se ostenea în lavră ca un monah simplu.

Cuviosul Sava - urmînd Sfîntului Eftimie cel Mare, care se obișnuise în toți anii a ieși în pustie în a paisprezecea zi a lunei ianuarie, de petrecea acolo tot sfîntul și marele post; aceluia rîvnind, Cuviosul Sava ieșea în aceeași lună ianuarie, dar nu în aceeași zi, căci aștepta a douăzecea zi ca să săvîrșească în lavră pomenirea Sfîntului marelui Eftimie. Iar după săvîrșirea pomenirii, ieșea în pustie, fugind de petrecerea împreună cu oamenii, și apropiindu-se de Dumnezeu cu gîndirea și cu rugăciunea, petrecea acolo pînă în sîmbăta Stîlpărilor (Floriilor).

Într-un an, ieșind după obiceiul său din lavră în pustie și umblînd împrejurul Mării Moarte, a văzut un ostrov (insulă) mic și pustiu. Acolo vrînd a petrece zilele postului, s-a dus într-însul. Dar, prin zavistia diavolului fiind împiedicat, a căzut într-o groapă, din care ieșea ca dintr-un cuptor abur întunecat cu foc. Deci, i s-au ars fața, barba și alte părți ale trupului i s-au vătămat, încît s-a îmbolnăvit foarte greu.

Cînd s-a întors în lavră numai după glas îl cunoșteau frații, așa era de arsă fața lui. Și a bolit mult pînă cînd o putere dumnezeiască de sus, cercetîndu-l pe el, l-a tămăduit și i-a dat putere asupra duhurilor necurate. Dar barba lui n-a mai crescut cum a fost mai înainte, ci era mică și rară, ca să nu se mărească în deșert, împodobindu-se cu dînsa, iar el mulțumea lui Dumnezeu pentru aceasta.

În alt an a ieșit, după obicei, în pustie împreună cu ucenicul Agapit. Netrecînd multe zile, Agapit, de osteneală și de foame, s-a culcat pe nisip și a adormit. Iar fericitul Sava, stînd departe de dînsul și rugîndu-se, a venit un leu mare asupra lui Agapit care dormea și-l mirosea de la cap pînă la picioare. Fericitul Sava, văzînd pe leu deasupra ucenicului care dormea, s-a temut să nu-l mănînce și îndată a făcut rugăciune cu sîrguință către Dumnezeu, pentru ucenic, să fie păzit de fiară. Iar Dumnezeu, ascultînd pe robul său, a astupat gura fiarei și n-a vătămat pe Agapit, ci, ca și cum ar fi fost lovit cu bici, a fugit în pustie. Fugind leul, a lovit cu coada pe cel ce dormea și acela, deșteptîndu-se și văzîndu-l, s-a cutremurat și a alergat la părintele său. Iar el l-a învățat să nu se dea mult timp somnului, ca nu cumva să fie mîncat de fiare și mai vîrtos de cele nevăzute.

În alt an, umblînd fericitul după obicei cu același ucenic prin pustia care era pe lîngă Iordan spre miazănoapte, a aflat într-un munte o peșteră și într-însa un pustnic înainte-văzător. Făcînd rugăciune amîndoi și începînd vorba, a zis pustnicul: "De unde ai pornit, o! minunate Sava, a veni la noi? Cine ți-a arătat locul acesta? Că iată cu darul lui Dumnezeu petrec aici de treizeci și opt de ani și n-am văzut nici un om, iar tu cum ai venit aici?" Iar fericitul Sava a răspuns: "Dumnezeu Care ți-a arătat numele meu, Acela mi-a arătat și mie locul acesta". Apoi, după vorbe folositoare de suflet, sărutîndu-se, Sava s-a dus cu ucenicul în pustie.

Apropiindu-se vremea să se întoarcă la lavră, Sava a zis către ucenic: "Să mergem, frate, să sărutăm pe robul lui Dumnezeu cel din peșteră". Deci, venind, l-au aflat în genunchi plecat către răsărit. Și părîndu-i-se că face rugăciune, a așteptat cîteva ceasuri; apoi, făcîndu-se seară și văzînd Sava că nu se scoală bătrînul de la rugăciune, a zis: "Încredințează-ne pe noi lui Hristos, părinte". Însă nu răspundea. Sava, apropiindu-se, s-a atins de dînsul și l-a aflat răposat. Apoi, întorcîndu-se către ucenic, a zis: "Vino, fiule, să îngropăm trupul sfîntului că spre aceasta ne-a trimis Dumnezeu aici". Deci, făcînd deasupra lui obișnuita cîntare, l-au îngropat în aceeași peșteră și astupînd ușa peșterii cu pietre, s-au dus în lavră.

În anul acela în care s-a sfințit biserica cea de Dumnezeu zidită, a murit în Alexandria, Ioan, tatăl fericitului Sava, fiind puternic în ostășia Isaurilor. Iar fericita Sofia, maica lui, care acum foarte mult îmbătrînise, vînzînd toate averile sale, a venit în Ierusalim la fiul său Sava, aducînd mult aur. El, primind-o pe dînsa, a sfătuit-o să se tundă în chipul călugăresc, în care viețuind ea puțin, s-a mutat la Domnul. Aurul cel adus de dînsa l-a cheltuit la treburile mănăstirii și la zidirea caselor de străini; căci a zidit una lîngă Ierihon, iar alta în lavră, ca în cea de lîngă Ierihon să odihnească pe străini, iar în cea din lavră pe monahi.

Zidindu-se casa de stăini în lavră, a trimis părintele un frate cu dobitoace mănăstirești la Ierihon, ca să aducă de acolo lemne pentru trebuința lucrului. Acela, la întoarcere, fiind arșiță mare, a însetat pe cale și neaflîndu-se apă, pentru că pămîntul acela era pustiu și fără apă, a căzut slăbit de sete. Aducîndu-și aminte de sfîntul bătrîn a zis: "Dumnezeul părintelui meu Sava,

nu mă lăsa pe mine". Atunci îndată s-a arătat deasupra lui nor și, slobozind rouă, l-a răcorit pe el și dobitoacele care duceau lemne. Apoi acel nor, a mers pe deasupra lui pînă la lavră, umbrindu-l și răcorindu-l de zăduf; și aceasta s-a făcut pentru rugăciunile Sfîntului părintelui său Sava, de care și-a adus aminte în nevoia sa.

Odată, în vremea postului, Cuviosul Sava a voit să se suie în muntele Castelinului, ce era departe de lavră, la douăsprezece stadii, în partea de miazănoapte. Muntele acela era neumblat de oameni și înfricoșat pentru suirea cea aspră și grea pe el, cum și pentru înfricoșările ce se făceau acolo; pentru că mulțime de diavoli se încuibaseră acolo și multe feluri de năluciri înfricoșau pe cei ce treceau pe acolo. Cuviosul, avînd ajutor pe Cel Preaînalt, s-a suit pe muntele acela și cu undelemnul ce-l luase din candela Sfintei Cruci, stropindu-l în toate părțile, întărindu-se cu semnul Crucii a petrecut acolo toată vremea postului cel mare. La început mult război a avut cu diavolii în toate zilele; pentru că năvăleau asupra lui, uneori în chipul fiarelor, iar alteori în chipul tîrîtoarelor și alteori în chipul păsărilor, făcînd zgomot, strigare și țipăt înspăimîntător. Cuviosul, ca un om înfricoșîndu-se, se gîndea să se pogoare din munte, însă Cel ce a întărit odată pe marele Antonie în războiul cu diavolii. Acela, arătîndu-i-se și sfîntului, i-a poruncit să îndrăznească în puterea Crucii. De atunci petrecea fericitul fără temere, cu rugăciunea și cu puterea Crucii, izgonind departe de el toate fiarele și îngrozirile diavolești.

Aproape de sfîrșitul postului mare, stînd sfîntul noaptea la rugăciune, diavolii au ridicat asupra lui cel mai mare război. Pentru că, arătîndu-se mulțime mare în obișnuitele lor chipuri de fiare, de tîrîtoare și de păsări, năvălind asupra sfîntului, strigau peste măsură și se vedea cum se clătina tot muntele. Dar sfîntul deloc nu se înfricoșa, ci neîncetat rugîndu-se lui Dumnezeu, diavolii, nerăbdînd, au strigat: "O! ce nevoie răbdăm de la tine, Savo! Oare nu-ți este destul pîrîul cel locuit de tine? Au nu-ți ajunge peștera ta, cum și cealată pustie pe care ai făcut-o locuită? Și aici ai venit în locașurile noastre, vrînd a ne izgoni? Iată, acum ne ducem, nemaiputînd a ne împotrivi ție, care ai ajutător pe Dumnezeu". Atunci îndată cu mare tînguire, cu strigare, cu gîlceavă și cu zgomot foarte mare, în chipul corbilor, au zburat în acea noapte din muntele acela.

Nu departe de muntele acela erau niște păstori care înnoptaseră cu turmele lor. Aceia au văzut pe diavoli zburînd din munte în munte și au auzit strigarea lor. Apoi, venind, au spus Cuviosului Sava. Iar el, mulțumind lui Dumnezeu pentru izgonirea diavolilor, s-a dus în lavră ca să prăznuiască Învierea lui Hristos împreună cu frații. După praznic, luînd pe unii din părinți, a venit iarăși la Castelin, unde au început a curăți locul și a zidi chilii. Ostenindu-se ei la lucrul acela, au aflat sub deal o casă mare cu pietre minunate, frumos făcută, care avea lărgime destulă și acoperămînt înalt. După ce au curățit-o și împodobit-o, au făcut-o biserică și au sfințit-o; apoi cuviosul a așezat acolo viață de obște.

În vremea cînd se zidea acea chinovie, lipsindu-le bucatele, îngerul Domnului s-a arătat în vedenie lui Marchian, arhimandritul din Betleem, zicînd: "Iată tu, Marchiane, șezi la odihnă, avînd toate cele de trebuință, iar robul lui Dumnezeu Sava se odihnește pentru dragostea Lui,

împreună cu frații în muntele Castelin, flămînd și neavînd hrana cea de nevoie și nu este nimeni cine să le dea cele de trebuință; deci, trimite-le tu bucate fără zăbavă, ca să nu slăbească de foame". Marchian îndată a trimis la Cuviosul Sava multe lucruri din cele de trebuință, încărcînd vitele cu multe feluri de bucate. Cuviosul, primind cele trimise, a mulțumit lui Dumnezeu, Care are purtare de grijă pentru robii Săi.

Isprăvind chinovia, a adunat într-însa frați mulți și a încredințat-o lui Pavel, care a fost multă vreme pustnic, împreună cu Teodor, ucenicul său. Dar Pavel peste puțină vreme s-a mutat din viața aceasta și a primit toată ocîrmuirea Teodor, aducînd în mănăstire pe Serghie fratele său și pe alt Pavel, unchi al său, care mai pe urmă a fost egumen în muntele Castelin, apoi a fost episcop în Aili și Amatunta.

Cuviosul Sava avea mare purtare de grijă pentru aceasta, ca să umple chinovia cea din Castelin de bărbați rîvnitori, nevoitori și monahi iscusiți; iar pe oamenii mireni care voiau să se călugărească, așijderea și pe cei tineri fără barbă, nu-i lăsa să viețuiască în chinovia de la Castelin, nici în lavră. Ci a zidit pentru ei, în partea dinspre miazănoapte, o altă chinovie mai mică și a pus acolo povățuitori iscusiți să-i învețe pe noii începători rînduiala și pravila cea călugărească. Să știe mai întîi Psaltirea și toată rînduiala cîntării de rugăciune; apoi să știe toate rînduielile călugărești și să se îndemne către nevoință și către osteneli. După aceea să-și păzească mintea lor de cele lumești și să se împotrivească gîndurilor rele, ca să-și taie voia și să fie ascultători, blînzi, smeriți, tăcuți, treji și cu luare aminte, păzindu-se de vicleșugurile vrăjmașilor.

Cînd cineva sporea bine întru aceste începuturi călugărești, cuviosul îl ducea în chinovia cea mare sau în lavră; iar pe alții din cei noi începători și mai ales pe cei tineri, îi trimitea la cuviosul părinte Teodosie, care, ieșind din biserica cea de la Scaune, își făcuse o mănăstire, la treizeci și cinci de stadii depărtare de lavră, spre apus. Și erau amîndoi, Sava și Teodosie, un suflet și o inimă, întru toate avînd o împreună glăsuire între dînșii - pentru care pricină, ierusalimenii îi numeau pe dînșii "nouă pereche apostolească, Petru și Pavel". Apoi li s-au încredințat începătoria peste toate adunările cele mănăstirești. Căci după mutarea fericitului Marchian, arhimandritul, și a preasfințitului patriarh Salustie, s-au adunat la dînsul toți monahii din lavre și de prin mănăstiri, de prin munți și de prin pustie. Atunci, după unirea tuturor, acești doi părinți mari, Sava și Teodosie, au fost aleși și puși arhimandriți peste toate lavrele și viețile de obște care erau împrejurul Sfintei Cetăți. Din acea vreme Cuviosul Teodosie era mai mare peste mănăstirile cu viața cea de obște, iar Cuviosul Sava, peste părinții care petreceau prin pustietăți.

După plecarea la Domnul a patriarhului Salustie, cînd Ilie a fost ridicat în scaun în locul lui, în vremea aceea fericitul Sava cumpăra pămîntul care era lîngă lavra sa, pe care voia să facă chilii pentru monahii care veneau de departe. Cei ce vindeau acel loc cereau aur mult și bătrînul nu avea atunci mai mult decît jumătate din galbeni. Însă, punîndu-și nădejdea în Dumnezeu, către care avea dragoste și mare credință, a zis vînzătorului: "Ia, frate, acum arvuna aceasta pînă

mîine, iar mîine, de nu-ți voi da tot prețul, mă lipsesc și de arvună!" Făcîndu-se noapte și apropiindu-se de ziuă, sfîntul sta la rugăciune, și iată a intrat un necunoscut dînd în mîna lui o sută șaptezeci galbeni și îndată s-a dus, nespunînd cine și de unde este. Cuviosul s-a mirat de purtarea de grijă a lui Dumnezeu și, mulțumindu-i, a dat prețul celui ce vindea locul; deci a zidit și o a doua casă de străini, spre odihna fraților celor ce veneau de departe. Asemenea și pentru chinovia cea din Castelin a cumpărat două case, pentru primirea de străini; una în Sfînta Cetate, aproape de turnul lui David, iar alta în Ierihon.

În acea vreme au venit în lavră doi frați după trup, de neam din Isauria, anume Teodul și Ghelasie - ca alt Veseleil și Eleac, prea înțelepții făcători ai Cortului sfînt -, pe care i-a trimis Dumnezeu către al doilea Moisi, adică Cuviosul Sava și prin care a săvîrșit toate zidirile lavrei. Căci au zidit chilii multe, bolniță, pitărie, baie lîngă pîrîu și biserica cea mare a Preacuratei și de Dumnezeu Născătoare. Pentru că biserica cea nefăcută de mînă, pe care o arătase Dumnezeu cuviosului prin stîlp de foc, fiind strîmtă, iar frații care se adunaseră acum mulțime, neputînd încăpea la cîntarea pravilei, au zidit altă biserică lîngă aceea, mai mare și mai frumoasă, în numele Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, pe care a sfințit-o patriarhul Ilie. Deci în această biserică a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu a poruncit fraților să se adune spre lauda Domnului; iar în biserica cea arătată de Dumnezeu a adus pe armeni și a rînduit cîntări de toată noaptea, în zilele duminicilor și la praznice însemnate.

Unii din frații armeni, urmînd atunci glasul ereticesc, adică a lui Petru care se numea Fulon, adăugau la cîntarea cea îngerească: "Sfinte Dumnezeule, Sfinte Tare, Sfinte fără de moarte" și aceste cuvinte: "Cel ce Te-ai răstignit pentru noi, miluiește-ne pe noi". Acea hulă, fericitul Sava pierzînd-o dintre frați, a poruncit armenilor să cînte cîntarea cea întreit sfîntă în limba grecească - iar nu pe cea armenească. Deci toată slujba o cîntau armenește, iar "Sfinte Dumnezeule" îl cîntau grecește, pentru ca să nu se adauge de armeni acele cuvinte de hulă ale lui Fulon, la Sfinte Dumnezeule.

Cuviosul Sava cîrmuindu-le pe toate bine, acei clevetitori, de care s-a zis mai înainte, din îndemnarea diavolească pizmuiau cîrmuirea lui cea bună. Deci s-au sculat asupra lui cu zavistie, adunînd într-un cuget cu ei pînă la patruzeci de frați, din cei neiscusiți cu viața și răzvrătiți cu năravul, care aveau înțelegerea nesănătoasă, și au făcut multe supărări sfîntului. Dar acela care era aspru asupra diavolului și blînd către oameni, dînd loc mîniei lor celei nedrepte, a lăsat lavra și s-a dus în părțile Schitopului și acolo a șezut în loc pustiu, lîngă pîrîul Gadarei.

Aflînd peștera unui leu, a intrat într-însa și, rugîndu-se, s-a culcat să se odihnească în culcușul leului, pentru că se înnoptase. La miezul nopții a venit leul și a văzut pe bătrîn odihnindu-se în culcușul său; și apucîndu-l cu dinții de haine îl trăgea afară din peșteră, ca să-i lase locul său; iar cuviosul deșteptîndu-se a văzut acel leu înfricoșat, dar nu s-a înspăimîntat, ci sculîndu-se a început a-și face rugăciunea de miezul nopții. Sfîrșindu-și rugăciunea, a șezut iarăși în locul acela unde se culca leul, care apucîndu-l cu dinții de marginea hainei, trăgea afară

din peşteră pe sfîntul părinte. Iar părintele a zis către leu: "O, fiară, peştera este largă și poate să ne încapă pe amîndoi, căci un făcător ne-a zidit; iar de nu-ți place să fii împreună cu mine, du-te mai bine tu de aici, pentru că eu sînt mai cinstit decît tine, căci sînt zidit cu mîna lui Dumnezeu și sînt cinstit cu chipul Lui". Acestea auzidu-le leul, s-a dus ca și cum s-ar fi rușinat de bătrîn.

Viețuind fericitul în acea peşteră, s-au înștiințat despre dînsul schitopolitenii și gadarenii, care au început a veni la dînsul. Între aceştia era și un tînăr cu numele Vasile, care, lăsînd lumea, a fost tuns în călugărie de Cuviosul părinte Sava, cu care viețuia împreună. Tîlharii, auzind de tunderea lui Vasile și socotind că a adus aur mult în peşteră la părintele său Sava - pentru că tînărul acela era din părinți de bun neam și bogați -, au năvălit noaptea asupra lor. Dar, neaflînd la dînșii nimic, s-au mirat de lipsa lor și s-au dus. Și iată, au văzut doi lei mari venind asupra lor și s-au înspăimîntat foarte, căci gîndeau că i-a ajuns mînia lui Dumnezeu pentru năvălirea ce au făcut cu îndrăzneală asupra robilor săi. Deci au strigat cu glas mare către fiare: "Jurămu-vă pe voi, cu rugăciunile părintelui Sava să vă duceți din cale ca să trecem de aici". Iar leii, auzind numele Sfîntului Sava, au fugit ca și cum ar fi fost loviți cu biciul. Dar tîlharii, înspăimîntîndu-se de acea minune, s-au întors la cuviosul și i-au spus ceea ce s-a petrecut; apoi s-au pocăit de faptele lor cele rele și, lăsîndu-se de a mai face tîlhării, se hrăneau cu ostenelile lor. Deci a viețuit acolo cuviosul cîtăva vreme și a adunat frați, cărora punîndu-le egumen și încredințîndu-i lui Dumnezeu, el singur ca o pasăre osebindu-se s-a dus la liniște în altă pustie, unde liniștindu-se mult, s-a întors iarăși în lavra sa, socotind că acum tulburătorii aceia vor fi încetat din răutatea și cîrtirea lor; dar i-a aflat pe dînșii neîndreptați, petrecînd întru răutatea cea dintîi și încă și mai mult se înmulțiseră, încît erau pînă la șaizeci, iar el plîngînd pentru dînșii ca și pentru cei pierduți, îi sfătuia cu cuvinte părintești; dar pe arapi n-a putut să-i albească, căci cu sfaturile lui cele blînde mai mult se întărîtau. Deci cuviosul, iarăși dînd loc mîniei lor, a lăsat lavra și s-a dus în părțile Nicopolei, unde s-a sălășluit sub un copac, care are roade dulci ce se numea roşcov și cu roadele copacului aceluia se hrănea.

Înștiințîndu-se despre el stăpînul locului aceluia, i-a zidit o chilie și în puține zile, cu darul lui Hristos, adunîndu-se frații la cuviosul, locul acela s-a făcut chinovie. Acolo viețuind fericitul Sava, pizmuitorii lui, care erau în lavră, au scos veste între frați că pe Sava l-au mîncat fiarele în pustie, apoi s-au dus la fericitul Ilie, patriarhul, spunîndu-i: "Părintele nostru, umblînd prin pustia Mării Moarte, l-au mîncat leii; deci ne rugăm sfinției tale poruncește să ni se dea egumen". Iar fericitul Ilie, știind viața lui Sava, din tinerețea lui, a zis către monahi: "Eu nu vă cred, căci știu că Domnul este drept și nu va trece cu vederea atîtea fapte bune ale părintelui vostru, nici va îngădui ca el să fie mîncat de fiare; ci mai bine mergeți de căutați pe părintele vostru, sau tăceți şezînd în chiliile voastre, pînă cînd îl va arăta Dumnezeu". Deci s-au întors pizmuitorii cu rușine.

Sosind praznicul înnoirii bisericii Învierii Domnului din Ierusalim și adunîndu-se toți episcopii Palestinei și egumenii, atunci a venit și Cuviosul Sava, împreună cu niște frați din mănăstirea Nicopolei. Pe acesta văzîndu-l patriarhul, s-a bucurat și, luîndu-l deoparte, l-a rugat să se întoarcă iarăși în lavra sa. Iar el se lepăda, zicînd că este mai presus de puterea lui a ocîrmui și a îngriji atîta mulțime de frați; deci își ceru iertare. Iar patriarhul a zis: "De nu vei asculta

rugăciunea și sfatul meu, nu vei mai veni de acum înaintea feței mele, pentru că nu pot răbda, ca ostenelile tale să le stăpînească alții". Atunci fericitul Sava, chiar nevrînd, a spus patriarhului pricina ieșirii sale din lavră: "Ca să nu fiu - zice el - pricinuitor de sfadă și tulburător fraților". Apoi i-a spus despre pizmuitorii care s-au sculat asupra lui. După aceea, neputînd a nu asculta pe patriarh, s-a supus. Dar pe ucenicul său, care venise cu el din Nicopole, l-a pus egumen al mănăstirii, iar el s-a dus la lavra sa.

Apoi patriarhul a trimis împreună cu dînsul și scrisoarea sa către frați, întru acest chip: "Vă poruncesc, fraților întru Hristos, să știți că părintele vostru Sava este viu, iar nu este, precum ați auzit voi și cum ați spus, că l-au mîncat fiarele; căci a venit la mine la praznic și l-am îndemnat să vie la voi, judecînd a fi lucru cu nedreptate ca să lase lavra sa, pe care a strîns-o cu ajutorul lui Dumnezeu și cu ostenelile sale. Deci primiți cu osîrdie și cu toată cinstea pe părintele vostru și să vă supuneți lui întru toate, pentru că nu voi l-ați ales pe dînsul, ci el v-a adunat pe voi. Iar dacă unii din voi ar fi mîndri și neplecați, încît nu vor voi a se smeri și a se supune lui, unora ca acelora le poruncim, ca îndată să iasă din lavră, pentru că nu este cu cuviință a nu-și primi locul său părintele acesta".

Scrisoarea aceasta citindu-se în lavră în mijlocul bisericii, pizmuitorii cei orbiți cu răutate au făcut tulburare, strigînd asupra sfîntului părinte, celui nevinovat și curat cu inima: unii îl ocărau, îl dosădeau, îl grăiau de rău, iar alții luîndu-și hainele și lucrurile lor se grăbeau a ieși din lavră; alții, apucînd topoare și cazmale, au alergat la chilia pe care chiar Cuviosul Sava o zidise și au dărîmat-o pînă în temelie, în nebunia lor; iar lemnele și pietrele le-au aruncat jos în pîrîu, apoi s-au dus de acolo în lavra Suchiului. Egumenul lavrei aceleia, Acvilin, bărbat dumnezeiesc, știind răutatea lor, nu i-a primit pe dînșii, ci i-a izgonit din lavra sa. Apoi ei ducîndu-se în pîrîul Tecuia și făcîndu-și colibi, s-au sălășluit acolo. Astfel smulgîndu-se din lavră acele neghine, frații cei rămași s-au făcut ca niște rod de grîu bine primit lui Dumnezeu.

Trecînd puțină vreme și auzind Sfîntul Sava unde petrec cei ce s-au despărțit de lavră și că sînt în mare lipsă, a pus pe caii și asinii lavrei multe bucate și s-a dus la dînșii voind pe de o parte să potolească mînia lor, iar pe de alta să le ajute în lipsa lor. Unii dintr-înșii văzînd pe fericitul Sava venind către ei, ziceau: "Iată că și aici vine înrăutățitul acela". Și grăiau și alte cuvinte rele, din mînie și din ură. Iar el, fără răutate privind la dînșii cu dragoste și grăindu-le cuvinte frumoase, i-a mîngîiat pe dînșii și le-a dat bucatele. Apoi, văzînd strîmtorarea, lipsa și neorînduiala lor, căci erau ca niște oi care n-au păstor, a vestit despre toate patriarhului și l-a rugat să rînduiască cele cuvenite pentru dînșii. Patriarhul i-a încredințat pe dînșii lui Sava, dîndu-i șaptezeci de galbeni pentru zidiri și altele multe spre trebuință. El mergînd la dînșii a zăbovit cinci luni și le-a zidit biserică și pitărie și le-a așezat lavră nouă, aducînd din lavra cea veche pe unul din părinții cei iscusiți, cu numele Ioan, bărbat mai înainte-văzător. Pe acela punîndu-l egumen, Sava s-a întors în lavra sa. Iar Ioan, le-a fost povățuitor șapte ani într-acea lavră nouă, apoi s-a dus la Domnul. Cînd era să moară, a proorocit cele ce aveau să fie și, plîngînd, a zis către cei ce ședeau împrejurul său, că vor veni zile cînd, cei ce viețuiesc aici se vor lepăda de credința cea dreaptă și cu mîndrie se vor înălța, dar îndrăzneala și mărirea lor se vor risipi și deodată vor cădea.

După Ioan a fost egumen Pavel, de neam roman; acesta egumenind numai șase luni, și nemaiputînd răbda gîlcevile, a fugit în Arabia și acolo s-a sfîrșit în mănăstirea lui Saverian.

Înștiințîndu-se Sava de fuga lui Pavel, a pus pe Agapit ucenicul său, egumen al lavrei celei noi. Acesta a aflat pe unii dintre frați că au învățătura lui Origen, ca o otravă de aspidă pe buzele lor și ca o osteneală și durere sub limbile lor. Între aceștia mai întîi era unul cu numele de Ioan Palestinianul, care se părea a fi creștin adevărat, avînd chipul dreptei-credințe, dar în inimă era plin de răutatea păgînească, de bîrfirea maniheilor, de eresurile lui Didim, ale lui Evagrie și ale lui Origen.

Pe acești frați adunîndu-i Agapit, și temîndu-se să nu se vatăme și alții cu aceleași eresuri, a vestit pe patriarh despre dînșii și cu sfatul lui i-a izgonit din lavră. Apoi, după cinci ani, Agapit s-a mutat la Domnul, și după dînsul s-a încredințat egumenia lui Mamant. Atunci Non, împreună cu cei de un cuget cu el, auzind de mutarea lui Agapit, s-au întors în lavra cea nouă; dar, temîndu-se de fericitul Sava, își tăinuiau otrava eresului. În acea vreme Cuviosul Sava, aflînd o peșteră care era departe de lavra sa cea veche ca de zece stadii din partea de miazănoapte, la poalele Castelionului, a făcut mănăstire, ajutîndu-i cu averea sa Marchian, preotul sfîntului Sion, împreună cu fiii săi Antonie și Ioan.

În dealul unde a zidit împărăteasa Evdochia un turn, în pustia dinspre răsărit, viețuiau doi monahi, care se țineau de eresul lui Nestorie; pentru aceasta se mîhnea foarte sfîntul părinte, căci rătăciseră din calea cea dreaptă. În vremea aceea, sfîntului i s-a arătat vedenia aceasta: Se părea a fi în biserică, săvîrșindu-se slujba, și în mijlocul fraților a văzut stînd pe acei nestorieni. Apoi, cînd a venit vremea Sfintei Împărtășiri, toți frații se apropiau de dumnezeieștile Taine și se împărtășeau, iar cei doi eretici, vrînd a se apropia de împărtășanie, îndată i-au oprit niște ostași înfricoșați, respingîndu-i de la împărtășanie și izgonindu-i din biserică. Dar fericitul ruga pe ostași să lase și pe acei doi monahi să fie împreună cu frații în biserică și să nu-i oprească a se împărtăși. Însă ostașii au răspuns, zicînd: "Nu se cuvine a lăsa să se împărtășească cu dumnezeieștile Taine pe aceștia care sînt iudei, că nici pe Hristos nu-l mărturisesc a fi Dumnezeu, nici pe Preacurata Fecioară Maria a fi Născătoare de Dumnezeu".

Pentru această vedenie fericitul mai mult se mîhnea, fiindu-i jale de pierderea sufletelor lor. Multă nevoie a suferit postind și rugîndu-se către Dumnezeu pentru dînșii, ca să-i lumineze cu lumina cunoștinței adevărului. Apoi, adeseori se ducea la dînșii învățîndu-i și mustrîndu-i, rugîndu-i și sfătuindu-i, pînă ce în sfîrșit cu darul lui Dumnezeu, i-a cîștigat la credința Bisericii lui Hristos. Așa se îngrijea cuviosul pentru mîntuirea sufletelor omenești. După aceea i-a coborît pe dînșii din dealul acela, și i-a dat în mănăstirea lui Teodosie, iar în locul lor a trimis un ucenic de al său, încredințîndu-i dealul acela, cu numele Ioan Bizantinul, unde, după puțină vreme, cu sporirea ajutorului lui Dumnezeu, s-a zidit și mănăstirea.

Era în lavra cea mare un monah cu numele Iacov, de neam din Ierusalim, îndrăzneț și mîndru. Acela, sfătuindu-se cu unii monahi de același obicei cu dînsul - iar fericitul Sava nefiind atunci în lavră, ci petrecînd liniștit în pustie după obiceiul său în vremea postului celui mare -, a ieșit din lavră și s-a dus într-o vale, ce se numea Șapte guri, și a început a-și face mănăstire, vrînd să fie asemenea Cuviosului Sava.

Întorcîndu-se Sava din pustie și înștiințîndu-se despre lucrul lui Iacov, s-a dus la dînsul și-l sfătuia să înceteze, zicînd că este nefolositor lucru a începe ceva cu îndrăzneală și cu înălțare de minte. Dar acela n-a ascultat pe bătrîn, ci se împotrivea cuvintelor lui. Iar sfîntul i-a zis: "Dacă nu te supui, păzește-te, ca nu prin ispită să te pedepsești". Acestea zicînd, s-a dus la chilia sa. Iar asupra lui Iacov a venit spaimă și cutremur și a căzut în boală cumplită, zăcînd șase luni, încît abia putea să vorbească. Apoi, deznădăjduindu-se de viața sa, s-a rugat de cineva să-l ducă la Cuviosul Sava ca să-și ceară iertare la sfîrșitul vieții sale. Văzîndu-l Sfîntul Sava, l-a îmbărbătat, l-a certat cu cuvinte părintești, i-a dat mîna și ridicîndu-l din pat l-a făcut sănătos, ca și cum n-ar fi zăcut niciodată, apoi, împărtășindu-l cu Preacuratele Taine, i-a pus înainte hrană. Și Iacov nu s-a mai întors la zidirea sa cea nouă, ci, primind ascultare în casa de străini, slujea acestora.

Odată, fiind nebăgător de seamă în slujba sa, a fiert bob mai mult decît trebuia, că i-a rămas de la masă atîta, încît se putea din rămășița aceea și a doua zi să se îndestuleze trapeza. El, însă, l-a aruncat pe fereastră în pîrîu, aceasta nu numai o dată făcîndu-o, ci de mai multe ori. Părintele Sava, văzînd acest lucru, s-a coborît pe ascuns în pîrîu și a adunat bobul cel lepădat, apoi, aducîndu-l în chilia sa, l-a uscat puțin la soare. Trecînd puțină vreme, cuviosul a fiert din bobul acela și, gătindu-l bine, a chemat pe Iacov la sine ca să-l ospăteze. Mîncînd el, bătrînul a zis către Iacov: "Iartă-mă, frate, că nu te-am ospătat precum am voit și nu te-am împăcat cu bucatele, pentru că nu știu a face fiertura bine". Iar Iacov a zis: "O, părinte, bine ai fiert bobul acesta; de mult n-am mîncat bucate ca acestea". Bătrînul a zis: "Crede-mă, fiule, că acesta este bobul pe care tu l-ai vărsat în pîrîu; să știi dar cum că cel ce nu poate să chivernisească cu măsură nici o ulcică de bob, ca să nu rămînă ceva în zadar, apoi cum poate unul ca acela să chiverniseacă o mănăstire și să povățuiască pe frați? Așa grăiește și Apostolul: "Dacă cineva nu știe să-și conducă casa sa, cum va putea să îngrijească de Biserica lui Dumnezeu?". Iacov, auzind acestea s-a rușinat; iar pentru iubirea sa de începătorie și pentru slujba sa cea cu nebăgare de seamă, făcînd pocăință, își cerea iertare.

Pe acest Iacov, care ședea în chilia sa, odată îl supăra diavolul cu războiul poftei trupești. Deci, stîndu-i asupră acel război îndelungat cu gînduri necurate, n-a putut mai mult a răbda și, luînd cuțitul, și-a tăiat părțile sale genitale. Făcîndu-i mare durere și curgînd mult sînge, a început a striga pe frații care petreceau pe aproape, ca să-i ajute. Iar frații, venind și văzînd lucrul ce-l făcuse, pe cît puteau potoleau durerea lui cu doctorii și după multă vreme abia au putut să-l vindece. Auzind despre aceasta Cuviosul Sava a izgonit pe Iacov din lavră, fiind vindecat de rană. După aceea s-a dus la Cuviosul Teodosie, spunîndu-i nevoia ce i s-a întîmplat cu izgonirea și rugîndu-l să mijlocească pentru dînsul către Cuviosul Sava, ca iarăși să-l

primească în lavră și în chilia sa. Teodosie, înduplecîndu-se de rugăciunea fratelui, s-a dus la fericitul Sava și l-a rugat pentru fratele cel izgonit. Sava, pentru rugăciunea unui părinte ca acela și bun prieten al său, a primit pe Iacov, dîndu-i poruncă să nu vorbească cu nimeni, fără numai cu cel ce-i slujea, nici să iasă din chilia sa; ba încă l-a înlăturat de la împărtășirea cu Preacuratele și dumnezeieștile Taine.

Șezînd Iacov în liniște, făcea roduri vrednice de pocăință, vărsînd multe lacrimi înaintea lui Dumnezeu, pînă cînd i s-a dăruit iertare din înălțime. Iar fericitului Sava i s-a vestit prin dumnezeiască descoperire că este iertat păcatul lui Iacov, căci a văzut Cuviosul Sava în vedenie un bărbat strălucind stînd aproape și un mort zăcînd lîngă picioarele lui Iacov, pentru a cărui înviere rugîndu-se Iacov, s-a auzit glas de sus, zicînd: "Iacove, auzite sînt rugăciunile tale; deci atinge-te de mort și va învia". Atingîndu-se Iacov de mort, după poruncă, îndată a înviat. Iar bătrînul cel strălucit îndată a zis către Sava: "Iată, a înviat mortul și tu dezleagă de acum din legături pe cel ce l-a înviat". Sava, văzînd acestea a trimis îndată după Iacov și, dezlegîndu-l de canon, i-a poruncit să intre în sobor și împreună cu frații să se împărtășească cu Preacuratele Taine. După șapte zile de la dezlegarea sa, Iacov s-a dus la Domnul.

Cuviosul părintele nostru Sava, era ca un pom minunat care odrăslește ramuri frumoase. Astfel, cu chipul vieții sale cel sfînt și cu rugăciunile cele cu sîrguință către Dumnezeu înmulțea sfînta sa lavră cu părinți și monahi nevoitori, care se făceau sfinți, cum și el era sfînt, precum este scris: *Dacă rădăcina este sfîntă, apoi și ramurile sînt sfinte.*

Dintre aceste ramuri sfinte să pomenim pe fericitul Antim, bătrînul din Betania, care în multe nevoințe monahicești își petrecuse viața. Acesta, la începutul venirii sale în lavră, și-a zidit o chilie mică în partea de răsărit a pîrîului, în dreptul turnului Cuviosului Sava și a petrecut într-însa treizeci de ani; iar la bătrînețe, slăbind și apropiindu-se către sfîrșit, a căzut în boală grea. Văzîndu-l Cuviosul Sava așa, prea îmbătrînit și zăcînd greu, a vrut să-l ia într-una din chiliile cele mai aproape de biserică, ca să poată acolo frații mai lesne a-l cerceta și a-i sluji mai ușor. Dar el s-a rugat să-l lase să se săvîrșească acolo unde s-a sălășluit de la început; și l-a lăsat în chilia sa bolnav.

Într-o noapte, Cuviosul Sava, sculîndu-se la rugăciune după obiceiul său mai înainte de cîntarea Utreniei, a auzit niște glasuri minunate ca și cum ar fi cîntat un cor. Părîndu-i-se că se cîntă slujba în biserică, se mira în sine cum s-a început Utrenia fără dînsul și fără obișnuita lui binecuvîntare? Venind îndată în biserică, n-a aflat pe nimeni, iar ușile erau încuiate și s-a întors mirîndu-se de glasurile care se auzeau. Apoi iarăși a auzit cu glas dulce cîntînd cîntarea aceasta: "Trece-voi în locul cortului celui minunat, în casa lui Dumnezeu, în glasul bucuriei și al mărturisirii sunetului celui ce prăznuiește".

Înțelegînd de unde ieșeau acele glasuri minunate, adică din partea de unde era chilia fericitului Antim, a înțeles mutarea lui și îndată, deșteptînd pe eclesiarhul, i-a poruncit să bată toaca să se adune frații. Și luînd pe unii dintr-înșii, a mers în chilia bătrînului, cu făclii și cu tămîie. Intrînd înăuntru n-a aflat pe nimeni altul decît numai trupul fericitului Antim, zăcînd mort, iar sufletul lui se dusese la Domnul însoțit de îngeri. Deci, luînd ei acel cinstit trup, l-au dus în biserică și, cîntînd cele de îngropare, l-au pus împreună cu sfinții părinți.

Un frate, cu numele Afrodesie, din mănăstirea lui Teodosie, de fel din Asia, mare de stat și atît de tare încît ridica de la pămînt singur cu multă înlesnire douăsprezece banițe de grîu, fiind trimis la o slujbă, în drum s-a mîniat asupra asinului cu care căra grîu și l-a lovit tare, iar asinul din acea lovitură a căzut și a murit. Pentru aceasta Cuviosul Teodosie a izgonit pe Afrodesie din locașul său și a venit la Cuviosul Sava, nevoindu-se la dînsul multă vreme, în mare pocăință. Și atît de mult a sporit în darul lui Dumnezeu, încît și-a cunoscut vremea sfîrșitului său mai înainte cu șapte zile și l-a rugat pe Cuviosul Sava ca să-l elibereze să meargă la Cuviosul Teodosie să-și ceară iertare. Sava a trimis împreună cu dînsul pe ucenicul său Teodul, zicînd Cuviosului Teodosie: "Iată, fratele nostru cel de obște Afrodesie, pe care l-am primit odinioară ca om, acum cu darul lui Hristos îl trimit către tine înger". Iar Teodosie, primindu-l cu dragoste, l-a iertat și l-a trimis cu pace. Întorcîndu-se la Sfîntul Sava s-a odihnit în Domnul.

Cetățenii din cetatea Midava, care este în partea Iordanului, adeseori veneau la cuviosul aducîndu-i cele trebuincioase, iar de la dînsul primeau binecuvîntare. Printre aceia era un bărbat vestit, cu numele Gherontie, care, venind în Sfînta Cetate, a căzut bolnav și, vrînd să se ducă în muntele Eleonului pentru rugăciuni, a căzut de pe animalul său rănindu-se. Apoi mai mult s-a îmbolnăvit, încît se deznădăjduise de a mai trăi. Pe acela ungîndu-l Cuviosul Sava, cu untdelemn sfințit, îndată l-a făcut sănătos. După aceea a venit fiul lui Gherontie, cu numele Toma și a găsit pe sfînt în casa de străini pe care o avea în Ierihon. Primindu-l cu bucurie și veselindu-se duhovnicește împreună, a voit și trupește să-l ospăteze. Deci, șezînd la masă și mîncînd, a zis către ucenic să aducă, dacă are, puțin vin. Acesta a răspuns că nu are decît numai puțin oțet într-o tigvă. Sfîntul a zis: "Bine este cuvîntat Dumnezeu; dintr-acest oțet să bem, că Cel ce a prefăcut apa în vin, poate să prefacă și acrimea acestui oțet".

Acestea a zis gura cea dulce ca mierea și dumnezeiască și s-a făcut oțetul ca un vin prea dulce, veselind cu adevărat inima omului. Cuviosul a poruncit apoi să aducă foc și tămîie, zicînd: "Cercetare dumnezeiască s-a făcut pentru noi în ceasul acesta". Minunea nu a rămas aici, căci vinul s-a înmulțit într-atîta, încît le-a ajuns tuturor. Iar Toma, spăimîntîndu-se de covîrșirea minunii, a cerut tigva de la sfînt, căci mai avea vin și, luînd-o, s-a dus cu însoțitorii săi, cărora le-a ajuns celălalt vin tot drumul. Pe urmă, după ce s-a deșertat tigva, o păstra Toma ca pe o visterie de mult preț și, cînd se îmbolnăvea cineva, o umplea cu apă și o turna peste cel bolnav și acela îndată își găsea sănătatea cea dorită.

Odată, aflînd că niște bucate fierte pentru lucrători sînt amare, le-a prefăcut în dulceață cu semnul Crucii. Altădată, mergînd cuviosul de la Ierihon către Iordan cu un tînăr ucenic al său, a întîlnit o mulțime de oameni mireni, cu care era împreună și o fecioară frumoasă la chip. După ce ei au trecut vrînd starețul să încerce pe ucenic, a zis: "Cum era fecioara care a trecut? Mie mi se părea că era chioară de un ochi". Ucenicul răspunse: "Ba nu, părinte, ci avea amîndoi ochii luminoși". Te-ai înșelat, fiule, că fecioara era numai cu un ochi". Dar el întărea cuvîntul, susținînd că avea ochii foarte frumoși. Bătrînul zise: "Cum te-ai încredințat tu?" Ucenicul a răspuns: "Eu, părinte, cu dinadinsul am căutat în fața ei și am văzut că amîndoi ochii erau foarte luminoși". Atunci, starețul i-a zis : "Tu ai căutat cu așa sîrguință la fața ei, dar nu ți-ai adus aminte de porunca ce se dă în Sfînta Scriptură: *Fiule, să nu te biruiască vederea frumuseții, nici să fii vînat cu ochii tăi, nici să te rănești cu genele ei*. Deci, să știi, că de acum nu vei mai fi cu mine în chilie, pentru că nu-ți păzești ochii". Apoi l-a trimis în muntele Castelin pentru pedeapsă.

Cuviosul, umblînd odată prin pustia ce se numea Ruva, l-a întîmpinat în cale un leu, avînd înfipt în piciorul său o țeapă de lemn și căzînd înaintea sfîntului, își arătă piciorul, rugîndu-se parcă sfîntului să-i vindece rana. Sfîntul, scoțînd țeapa din piciorul său, i-a ușurat durerea și leul umbla în urma sfîntului, slujindu-i. Bătrînul avea atunci cu sine un ucenic cu numele Flais și un asin. Cînd trimitea pe ucenic la vreo trebuință, poruncea leului ca să păzească pe asin, iar leul, luînd cu dinții căpăstrul asinului, îl ducea la pășune și, către seară adăpîndu-l, îl ducea la bătrîn. Trecînd cîteva zile și leul făcîndu-și slujba sa, sfîntul a trimis pe ucenic la oarecare trebuință și, din îndemnare diavolească, a căzut în păcatul desfrînării. Tot atunci leul, păscînd pe asin, l-a mîncat. Flais, cunoscînd că spre mustrarea păcatului lui, a mîncat leul pe asin, se temea a se arăta starețului. Deci, ducîndu-se într-un sat oarecare, se tînguia acolo. Starețul, căutînd mult pe ucenic și aflîndu-l, l-a adus în chinovie și, închizîndu-l într-o cămară, l-a pus la canon. Iar el, pocăindu-se cu multe lacrimi, s-a curățit de păcatul lui, ajutîndu-i și rugăciunile starețului său, care foarte mult se îngrijea pentru mîntuirea sufletelor omenești.

Se cuvine a mai pomeni și de purtarea lui de grijă pentru întărirea Bisericii lui Dumnezeu, cînd a fost trimis la Constantinopol pentru îndreptările cele bisericești. Pricina trimiterii sale s-a început astfel: Împăratul Anastasie, care cugeta cele ereticești, lepădînd soborul al patrulea a toată lumea al sfinților părinți, cel din Calcedon, a tulburat Biserica în acea vreme foarte mult, a izgonit din scaun pe Eftimie, patriarhul Constantinopolului și s-a mîniat asupra lui Flavian Antiohianul și asupra lui Ilie Ierusalimteanul, încît voia să-l izgonească pentru că nu se învoia cu eresul lui. Deci, patriarhul Ilie, vrînd să sfătuiască pe împărat ca să dea pace Bisericii, a trimis rugăminte către dînsul, prin egumenii lavrelor de prin pustia Palestinei, între care era și Sava, scriind astfel: "Pe aleșii robii lui Dumnezeu - pe cei buni și credincioși viețuitori ai pustietăților, avînd împreună cu dînșii și pe Sava, care este capul pustnicilor și luminătorul Palestinei -, îi trimitem cu rugăciune spre stăpînirea voastră. Iar tu, o, împărate, ținînd seama de ostenelile lor, poruncește să înceteze războiul asupra Bisericii și nu lăsa să se înmulțească răutatea; pentru că știm că te îngrijești a plăcea lui Dumnezeu, care ți-a dat diadema".

Ajungînd sfinții părinți la Constantinopol și intrînd în palatele împărătești, Sava mergea mai în urma tuturor, apoi păzitorii cei ce stau înaintea ușilor, văzîndu-l îmbrăcat în haine proaste și cîrpite, ca pe unul din cei săraci, l-au oprit și nu l-au lăsat să intre înăuntru; iar împăratul, primind cu cinste pe părinții care veniseră la dînsul și citind cartea patriarhului, întrebă care din dînșii este Sava, pe care îl laudă patriarhul în scrisoarea sa? Deci, privind părinții împrejur, au zis: "A venit împreună cu noi, dar nu știm unde a rămas". Împăratul a poruncit îndată să-l caute și abia l-au găsit într-un colț oarecare, stînd și citind psalmii lui David. Cînd a fost adus înaintea împăratului, acesta a văzut un înger luminat mergînd înaintea lui și cunoscînd că Sava este omul lui Dumnezeu, s-a sculat de pe scaun, dîndu-i cinste; apoi a poruncit tuturor să șadă.

Făcîndu-se multă vorbă, fericitul Sava, mai mult decît toți părinții care erau acolo, se nevoia sfătuind pe împărat, cu cuvinte de Dumnezeu insuflate, ca să dea pace bisericilor, făgăduindu-i biruință de la Dumnezeu asupra vrăjmașilor. Deci părinții ceilalți fiind liberați acum și sporind puțin, Cuviosul Sava a rămas să mai sfătuiască pe împărat și să-l împace cu patriarhul Ilie. Iernînd cuviosul în Constantinopol, adeseori se ducea la împărat, vorbind despre credință și despre patriarhul Ierusalimului, pentru că i se lăsase cuviosului intrare liberă în palatul împărătesc, nefiind oprit de portari. În acea vreme a înduplecat pe împărat să nu se mai mînie asupra patriarhului, ci să dăruiască liniște bisericilor Palestinei. Apoi s-a întors la Ierusalim, fiind îndestulat de împărat cu cele de trebuință pentru cale și cu daruri mari, primind din mîna lui pînă la două mii de galbeni, pe care, ducîndu-i, i-a împărțit la mănăstirile sale; iar o parte a trimis-o la satul Mutalasc, unde s-a născut, ca să se zidească o biserică în curtea părinților săi, în cinstea sfinților mucenici Cozma și Damian.

Fericitul Ilie patriarhul, prin Sfîntul Sava cîștigînd pacea sa și a bisericilor Palestinei, nu a viețuit multă vreme în liniște; căci ereticii, îndemnînd neîncetat pe împărat spre mînie l-au ridicat asupra Bisericii lui Hristos și a păstorilor ei, ca să le facă rău. Deci a poruncit împăratul să facă sobor în Sidon, încredințînd președinția la doi episcopi, care apărau credința cea rea a lui Evtihie și a lui Dioscor, adică lui Sotiric, episcopul Cezareei Capadociei și lui Filoxen, al Ierapoliei, ca să anatematisească la soborul acela, soborul cel din Calcedon, iar pe Flavian și Ilie să-i alunge de pe scaunele lor, care lucru s-a și făcut.

Săvîrșind adunarea lor cea fărădelege, pe fericitul Flavian, patriarhul Antiohiei, care n-a voit să vină la soborul lor, l-au izgonit cu necinste cei răucredincioși, avînd ajutor pe împărat; în locul lui a răpit scaunul Sevir, cel fără minte, care a adus multe nevoi asupra credincioșilor, cei ce nu voiau să aibă împărtășire cu dînsul. A trimis dogmele sale cele sobornicești și lui Ilie, patriarhul Ierusalimului, dar el, neprimind legile ereticești, le-a trimis înapoi. De acest lucru înștiințîndu-se, împăratul s-a mîniat foarte asupra fericitului Ilie și a poruncit ca iarăși să trimită acele dogme la Ierusalim cu niște clerici și cu mare putere ostășească, ca astfel pe cei ce nu vor voi, să-i silească să se învoiască la soborul lor, care s-a făcut în Sidon.

Venind aceia în Ierusalim și făcîndu-se multă tulburare, iar patriarhul, aflîndu-se în nevoie, a adunat Cuviosul Sava pe toți monahii din mănăstiri și, intrînd în Sfînta Cetate, a

izgonit pe trimişii lui Sevir, pe slujitori şi pe ostaşi; iar pe Sevir şi pe cei de un gînd cu dînsul, i-a dat anatemei înaintea tuturor.

Atunci s-au întors ereticii cu ruşine la cei ce i-au trimis, spunînd îndrăzneala cea mare a credincioşilor şi necinstirea cea multă a lor. Împăratul, umplîndu-se de nespusă mînie, a trimis în Ierusalim pe Olimpie, eparhul Palestinei, cu mulţime de ostaşi şi i-a poruncit, ca nu după legi, nici cu judecăţi, ci cu putere împărătească să alunge din scaun pe patriarhul Ilie. Deci, venind Olimpie cu putere multă, îndată a împlinit porunca împăratului, alungînd pe patriarh fără judecată şi l-a trimis în surghiun în Asia. Iar în locul lui a ridicat pe Ioan, feciorul preotului Marchian, care a făgăduit să blesteme soborul cel din Calcedon şi să aibă împărtăşire cu Sevir.

Înştiinţîndu-se de acest lucru, Cuviosul Sava, iarăşi ca întîi, şi-a adunat oastea sa cea duhovnicească şi ca un voievod a mers în Sfînta Cetate; dar n-a apucat pe eparhul Olimpie, pentru că acela, săvîrşind degrabă răutatea cea poruncită lui, s-a întors cu bucurie la împărat. Atunci fericitul s-a mîhnit foarte mult pentru izgonirea fără vină a patriarhului şi se tînguia pentru dînsul. Aflînd pe Ioan, patriarhul cel nou, cugetînd cele ereticeşti, îi spuse lui ca să nu aibă împărtăşire cu Sevir, ci să apere soborul din Calcedon şi să-l susţină pînă la sînge; iar de nu va face aşa, apoi de toţi părinţii pustnici se va anatematesi ca un eretic. Ioan, ruşinîndu-se şi totodată temîndu-se de atîţia părinţi de Dumnezeu insuflaţi, care veniseră împreună cu Sfîntul Sava, s-a lepădat de Sevir şi de toate eresurile şi a primit credinţa cea întărită de soborul din Calcedon; şi aşa s-au liniştit sfinţii părinţi.

Atunci degrabă s-a făcut înştiinţare împăratului despre aceea că Ioan, patriarhul cel nou pus, leapădă soborul din Sidon, iar pe cel din Calcedon îl primeşte. De aceea, mîniindu-se împăratul împotriva lui Olimpie, l-a scos din dregătoria sa, pentru că a ales un patriarh ca acela. În locul lui Olimpie punînd pe Anastasie ca eparh a toată Palestina, l-a trimis în Ierusalim, ca să înduplece pe patriarhul Ioan către împărtăşirea cu Sevir sau să-l izgonească din scaun. Venind Anastasie, îndată a luat pe patriarh şi l-a aruncat în temniţă, iar acesta îl rugă să-l lase, făgăduind că va face toate cele poruncite; dar, zicea el, să nu ne arătăm că de nevoie facem voia împăratului, ci de bună voie. Deci a făgăduit că în Duminica viitoare, în biserică înaintea poporului va anatematesi soborul din Calcedon şi va primi pe cel din Sidon, primind şi împărtăşirea cu Sevir. Patriarhul, fiind scos din temniţă, a trimis pe cineva în taină către cuvioşii părinţi, Sava şi Teodosie, ca să se sîrguiască să adune pe toţi părinţii şi să vină la dînsul în Duminica viitoare, în biserică.

Atunci s-a întîmplat să fie în Ierusalim şi Ipatie, rudenia împăratului, care venise pentru închinăciune. În ziua Duminicii au venit amîndoi arhimandriţii, Sava şi Teodosie, împreună cu o mulţime de monahi, ca la zece mii. Apoi, făcîndu-se adunare bisericească şi Anastasie, eparhul, intrînd în biserică cu Ipatie, rudenia împăratului şi cu ostaşii săi şi adunîndu-se mulţime de popor, s-a suit patriarhul în amvon, avînd cu sine pe Sava şi pe Teodosie; atunci tot poporul împreună cu monahii au strigat asupra patriarhului: "Anatematiseşte pe eretici şi întăreşte soborul cel din Calcedon". Şi luînd patriarhul îndrăzneală a strigat zicînd: "Oricine cugetă într-

o unire cu Evtihie, cu Nestorie, cu Sevir și cu Sotirih să fie anatema". Așijderea și Cuviosul Teodosie cu fericitul Sava au strigat: "Cine nu primește cele patru soboare, ca pe cei patru evangheliști, să fie anatema". Văzînd aceasta, eparhul Anastasie s-a temut de mulțimea poporului și a monahilor și, ieșind din biserică, a fugit în Cezareea. Iar rudenia împăratului s-a jurat părinților, că n-a venit să întărească credința lui Sevir, ci să se unească cu sfînta sobornicească Biserică. Și a dat cuvioșilor părinți, lui Sava și Teodosie, mulțime de aur, ca să împartă monahilor care au venit cu dînșii. După aceasta, cuvioșii părinți au scris către împărat într-acest chip, ca din partea soborului:

"Domnul nostru Iisus Hristos, Împăratul tuturor și Dumnezeul cel veșnic, care cu a Sa bunătate a încredințat stăpînirii tale sceptrul împărăției pămîntești, vrînd cu adevărat a da prin a voastră iubire de bunătate, pace bună tuturor bisericilor, iar mai vîrtos maicii bisericilor, Sfîntului Sion, pentru că toți știu că de la această biserică s-a început Taina cea mare a credinței celei drepte și a străbătut pînă la marginea pămîntului, pe care noi cei ce sîntem locuitorii acestor locuri dumnezeiești, primind-o din început, de la Sfinții Apostoli am păzit-o întreagă și nevătămată, pînă în ziua de astăzi și în veac o vom păzi, cu darul lui Hristos, neabătîndu-ne nicidecum de la calea cea dreaptă spre cele potrivnice, nici vătămîndu-ne cu necuratele și deșartele lor glasuri - deci cînd și împărăția ta, întru aceeași credință fără prihană și neîntinată te-a hrănit și te-a crescut - ne minunăm cum astăzi, în zilele împărăției tale, a năpădit atîta zarvă și atîta tulburare asupra Sfintei Cetăți a Ierusalimului, încît nici pe slujitorii lui Dumnezeu nu-i lasă. Iar pe preoții și monahii, care din tinerețe au iubit faptele cele bune și și-au ales viața blîndă în tăcere - înaintea iudeilor și a neamurilor din Sfîntul Sion - prin mijlocul cetății îi muncesc și în locurile cele necurate îi izgonesc; ba încă îi silesc să facă lucruri din cele ce nu se cuvin credinței celei drepte, încît cei ce vin aici pentru răgăciuni, în loc de folos sufletesc, află vătămare și, smintindu-se de cele ce văd, se întorc. Deci, rugăm stăpînirea voastră ca să ne izbăviți de atîtea răutăți, al căror aflător și început este Sevir, căruia, pentru păcatele noastre, i s-a dat biserica Antiohiei, spre pierzarea sufletului său și spre sminteala tuturor. Căci cum să nu ne fie nouă sminteală, celor care sîntem în Ierusalim? Acum să învățăm credința, noi care am slujit tuturor părinților, prin cuvinte de dreaptă credință? Acum să ne vedem, că așa de tîrziu am cunoscut mărturisirea cea dreaptă? Au doară nu înțelegem că învățătura ce s-a arătat de curînd, care pare a fi îndreptare sănătoasă a credinței celei dintîi și care s-a așezat de părinți nu este îndreptare, ci cu adevărat răzvrătire, care pregătește pierderea sufletelor celor ce o primesc? Deci, nu suferim altceva a adăuga mai mult în dreapta credință, decît cele ce s-au așezat de cei trei sute optsprezece sfinți părinți de la Niceea și de ceilalți care au fost la celelalte trei soboare a lumii, nici a schimba ceva. Pentru aceasta, sîntem gata a ne pune sufletele noastre și a muri, de va fi nevoie. Pacea lui Dumnezeu, care covîrșește toată mintea, să păzească credința noastră cea sfîntă și viforul cel ridicat asupra ei să-l aline, spre slava Sa și spre podoaba împărăției tale".

Scrisoarea aceasta de la sfinții părinți, primind-o, împăratul s-a supărat foarte mult și cugeta să izgonească din hotarele Ierusalimului pe patriarhul Ioan, împreună cu amîndoi arhimandriții, Sava și Teodosie. Dar purtarea de grijă a lui Dumnezeu n-a lăsat a se săvîrși răutatea lui, căci s-a întîmplat în acea vreme un război cu barbarii. Deci, lăsînd pentru altă dată prigoana asupra Bisericii și asupra cuvioșilor părinți, se pregăti de război împotriva barbarilor.

Apoi, după izgonirea cea nedreaptă a sfîntului patriarh Ilie, prin judecata cea dreaptă a lui Dumnezeu s-a făcut foamete, uscăciune și lipsă mare prin toată Palestina, ca în zilele proorocului Ilie. Căci se închisese cerul și nu da ploaie, încît se uscaseră izvoarele apelor, ba încă se înmulțiseră și lăcustele de umpluseră toată fața pămîntului, încît au mîncat toată iarba cîmpului și frunzele copacilor. Acea pedeapsă a lui Dumnezeu a ținut cinci ani, așa că mulți au murit de foame și de sete, încît poporul Ierusalimului zicea că, pentru izgonirea cea cu nedreptate a patriarhului Ilie pedepsește Dumnezeu Palestina cu foamete.

În vremea aceea chemînd fericitul Sava pe egumenii celor șapte mănăstiri, pe care le zidise el, le-a poruncit să nu se îngrijească de nimic din cele trupești, aducîndu-le aminte de cuvintele Evangheliei, care ne învață a nu ne îngriji, ce vom mînca și ce vom bea sau cu ce ne vom îmbrăca, ci a ne pune nădejdea în Dumnezeu, Care știe trebuințele tuturor. Deci erau hrăniți cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu cea Atotputernică.

Altădată, apropiindu-se o zi de Duminică, economul lavrei celei mari a zis către Cuviosul Sava: "Nu putem, părinte, să tocăm în această sîmbătă și Duminică pentru dumnezeiasca Liturghie, căci nu numai că nu avem ce pune înaintea părinților să guste cînd se vor aduna, dar nici pîine pentru sfînta jertfă nu se află". Sfîntul i-a răspuns: "Eu, pentru lipsa hranei, nu voi lăsa dumnezeiasca slujbă. Pentru că este credincios Cel ce poruncește a nu ne îngriji pe a doua zi și puternic este a ne hrăni în vreme de foamete; dar să trimită eclesiarhul în cetate vreun vas sau haină și, vînzînd-o, să cumpere cele trebuincioase pentru Sfînta Liturghie". Sfîntul, răspunzînd economului astfel, și-a pus nădejdea în Dumnezeu și răbdă.

Însă n-a sosit ziua Duminicii și, iată, au venit la dînsul cîțiva tineri, trimiși din purtarea de grijă a lui Dumnezeu, aducînd cu dînșii treizeci de asini încărcați cu pîine, grîu, vin, untdelemn și cu alte feluri de hrană, pe care le-a dat toate cuviosului. Iar el, mulțumind lui Dumnezeu, a zis către econom: "Ce zici, frate, oare vom opri să nu se toace în această sîmbătă și Duminică pentru că nu avem ce pune înaintea părinților cînd se vor aduna?". Iar economul, minunîndu-se de credința cea mare a sfîntului și de marea purtare de grijă a lui Dumnezeu pentru dînșii, își ceru iertare pentru necredința sa.

După aceasta, a voit Cuviosul Sava să cerceteze pe preasfințitul Ilie, patriarhul Ierusalimului, care era în surghiun. Sava, era atunci de optzeci de ani. Deci, luînd cu dînsul doi egumeni, pe Ștefan și pe Evtalie, s-au dus. Văzînd Ilie pe Sava și pe cei care veniseră la dînsul, s-a bucurat și i-a oprit cîteva zile la dînsul și, în toate zilele acelea, ieșea din camera sa, în ceasul al noulea. Pentru că de la otpustul (sfîrșitul) Vecerniei și pînă la al nouălea ceas din zi nu se arăta nimănui, ci, închizînd ușa, petrecea în liniște. Iar la al nouălea ceas, ieșind la dînșii, ospăta împreună cu ei și se mîngîiau cu vorbe duhovnicești. După otpustul Vecerniei iarăși intra în chilia sa de liniște.

Odată n-a ieșit la dînșii, ca de obicei, și era a noua zi a lunii iulie, iar ei l-au așteptat toată ziua, negustînd bucate. Către al șaselea ceas din noapte, patriarhul a ieșit cu ochii plini de lacrimi și a zis către dînșii: "Voi mîncați, că eu n-am vreme, pentru că mă îndeletnicesc cu un lucru", iar ei se întrebau cu sîrguință, pentru ce a zăbovit și a ieșit atît de tîrziu și pentru ce plîngea așa? El, oftînd greu și tînguindu-se, a zis către Sfîntul Sava: "O, fericite părinte, vai! că în ceasul acesta s-a săvîrșit împăratul Anastasie. Apoi se cuvine ca și eu, după zece zile, să mă duc din viața aceasta și să mă judec cu dînsul înaintea înfricoșatei judecăți a lui Dumnezeu!"

Deci așa a fost căci, după zece zile, s-a mutat la Domnul preasfințitul patriarh Ilie, îmbolnăvindu-se puțin înaintea sfîrșitului său; iar fericitul Sava, îngropîndu-l cu cinste, s-a întors la lavra sa.

Despre moartea împăratului Anastasie se povestește că, în noaptea aceea în care s-a făcut arătare patriarhului Ilie, l-a lovit din înălțime un tunet și un fulger, care a umplut palatul împărătesc și-l gonea acest fulger pe împărat, care alerga din loc în loc și din colț în colț. Apoi, ajungîndu-l într-un loc, l-a ucis și astfel cel nelegiuit a murit fulgerat.

După moartea răucredinciosului împărat Anastasie a luat împărăția binecredinciosul Iustin, care a trimis poruncă prin toate laturile stăpînirii sale, să libereze pe cei dreptcredincioși din surghiun și fiecare să-și primească locul și dregătoria sa; iar soborul cel din Calcedon să-l scrie în sfintele cărți, ca astfel Biserica lui Hristos să aibă pace și liniște.

Această poruncă împărătească venind în Sfînta Cetate a Ierusalimului și toți bucurîndu-se, patriarhul Ioan a rugat pe Cuviosul Sava să se ducă în Cezareea și în Schitopoli ca să arate acea scrisoare dreptcredincioasă a împăratului, apoi să scrie în cărțile bisericești soborul cel din Calcedon. Iar cuviosul, deși era neputincios cu trupul, fiind bătrîn și obosit după multe nevoințe monahicești, dar pentru Biserica lui Hristos, nu s-a lepădat de ascultarea aceea, nici nu s-a lenevit a suferi osteneala căii cele îndelungate, ci s-a dus cu alți monahi din cei mai de frunte.

În Cezareea a fost întîmpinat de Sfîntul Ioan Hozevitul, care era atunci acolo ierarh, iar în Schitopoli a fost primit cu dragoste de mitropolitul Teodosie și de toți cetățenii, unde a făcut și minuni. Astfel, pentru un samarinean, numit Silvan, care avea o dregătorie și se sculase asupra creștinilor, a proorocit că se va arde cu foc în mijlocul cetății, cum va arăta cuvîntul mai de pe urmă. Apoi a vindecat pe o femeie care-i curgea sînge; a tămăduit pe o fecioară îndrăcită și, la urmă, aducînd mult folos Bisericii, s-a întors.

După patru ani de secetă în Palestina, era mare lipsă de apă, iar frații, vrînd a se împrăștia, au rugat pe sfînt ca să-i libereze. El, mustrîndu-i pentru nerăbdarea lor, le-a poruncit

să nădăjduiască către Dumnezeu și a treia zi s-a arătat deasupra lavrei un nor și s-a făcut vărsare mare de ploaie, încît s-au umplut rezervoarele lavrei cu apă. Dar acea ploaie a fost numai în lavră, iar peste locurile cele din jur, nici picătură de rouă nu s-a pogorît. Deci, au venit la bătrîn egumenii de la mănăstirile cele din jur, zicînd: "Cu ce am greșit ție, părinte, că ne-ai trecut cu vederea și numai spre folosul lavrei tale ai cerut ploaie de la Dumnezeu?" El i-a mîngîiat cu cuvinte bune, dîndu-le nădejde că nu se vor lipsi nici mănăstirile lor de apă cînd va da Dumnezeu ploaie peste toată Palestina.

Sosind al cincilea an al foametei, era atîta lipsă de apă, încît săracii prin Sfînta Cetate mureau de sete, căci din lipsă de ploaie și din uscăciunea cea mare s-au împuținat izvoarele și au secat puțurile și s-au uscat pîraiele. Patriarhul Ioan era și el în mare întristare și umbla prin locurile acelea, care erau odată băltoase; apoi, săpînd fîntîni și puțuri, dorea să dea de apă și nu afla. În pîrîul Siloamului a săpat cu multă osteneală și cu mulți lucrători, pînă la patruzeci de stînjeni, dar n-a dat de apă și, deznădăjduindu-se, plîngea pentru nevoia cea de obște din toată cetatea.

Era luna septembrie și se apropia praznicul înnoirii. Apoi, înștiințîndu-se că Cuviosul Sava prin rugăciunile sale a adus ploaie în lavra sa, l-a chemat la sine și l-a rugat să mijlocească la Dumnezeu ca să miluiască pe poporul Său și să nu-l omoare cu setea și cu foamea. Iar Cuviosul Sava zicea: "Cine sînt eu ca să pot potoli mînia lui Dumnezeu, însumi fiind păcătos?" Patriarhul îl rugă fierbinte și cuviosul a zis: "Iată, ca ascultare, merg la chilie și mă voi ruga bunătății lui Dumnezeu; iar de vor trece trei zile și nu va fi ploaie, să știți că nu m-a ascultat Dumnezeu; deci, rugați-vă și voi ca să ajungă rugăciunea mea către Dumnezeu". Acestea zicînd, s-a dus. A doua zi s-a făcut arșiță mare și mulțime de lucrători au lucrat toată ziua l-a groapa aceea ce s-a zis mai sus; iar după ce s-a înserat și-au lăsat toate vasele și coșurile, nădăjduind că iarăși o să vină la lucru a doua zi. Dar sosind noaptea, a suflat vîntul dinspre miazăzi și au început tunete și fulgere și a plouat toată noaptea, încît, a umplut văile și pîraiele curgeau de pretutindeni. Atunci s-a înmulțit apa în locul cel săpat, iar țărîna care de atîta vreme și cu atîta osteneală a fost scoasă din puț, s-a dus la loc într-un ceas, acoperind vasele și coșurile, iar puțul s-a potrivit cu pămîntul, încît nici nu se cunoștea locul cel săpat și toate lacurile Sfintei Cetăți s-au umplut cu apă, cu rugăciunile Cuviosului Sava; iar poporul, cu veselie dădea mulțumire lui Dumnezeu.

În al optzeci și șaselea an al vieții Cuviosului Sava, s-a săvîrșit patriarhul Ioan, lăsînd după sine pe Petru, care era de fel din Elevteropoli, bărbat plin de fapte bune. Apoi trecînd trei ani, împăratul Iustin, fiind bătrîn și neputincios, a lăsat împărăția, încredințînd-o lui Iustinian, nepotul său.

Patriarhul Petru iubea pe Cuviosul Sava și-l cinstea ca și ceilalți patriarhi de mai înainte și mergea adeseori la dînsul în pustie. El avea o soră, cu numele Esihia, care viețuia după Dumnezeu. Aceea a căzut într-o boală grea și, sîrguindu-se doctorii mult să o vindece, nu sporeau nimic. Atunci patriarhul a rugat pe Sfîntul Sava să vină în casa celei bolnave și să facă

rugăciune pentru dînsa. Iar el venind, a însemnat pe bolnavă cu semnul Crucii de trei ori și îndată s-a sculat sănătoasă, slăvind pe Dumnezeu.

După aceasta, Cuviosul și de Dumnezeu purtătorul părintele nostru Teodosie s-a dus la Domnul, în a unsprezecea zi a lunii ianuarie. Atunci era Cuviosul Sava de nouăzeci și unu de ani de la nașterea sa. În acea vreme, samarinenii, care viețuiau în Palestina, rupîndu-se de sub stăpînirea împăratului grecesc, și-au făcut împărat din neamul lor, pe unul cu numele de Iulian, care s-a sculat asupra creștinilor și mare răutate le făcea. Multe biserici le-a prădat și le-a ars; apoi năvălind asupra satelor și a cetăților, omora mulțime de creștini. Dar mai ales în hotarele Neapolei, unde, prinzînd pe episcopul Samon, l-au omorît cu sabia; iar pe preoții cei ce erau împreună cu dînsul, tăindu-i bucăți, i-au amestecat cu moaștele sfinților mucenici și i-au ars în foc.

Înștiințîndu-se despre aceasta, împăratul a trimis mulțime de oaste asupra samarinenilor. Apoi, făcîndu-se război, Iulian, împăratul samarinenilor, a fost omorît. Atunci Silvan, despre a cărui pierzare a proorocit Cuviosul Sava, a fost prins de creștini și ars în mijlocul cetății Schitopolei. Iar Arsenie, fiul lui, s-a dus la Constantinopol și, după puțină vreme, nu se știe în ce chip a aflat har la împăratul, că s-a făcut dregător în palatele împărătești și, cîștigînd îndrăzneală la împărat, spunea minciuni asupra creștinilor din Palestina, fiind el însuși în păgînătate ca samarinean, ca și cum ei ar fi fost pricinuitorii răscoalei și dezbinării samarinenilor de sub stăpînirea împărătească. Deci, s-a mîniat împăratul asupra palestinienilor, crezînd minciunile lui Arsenie samarineanul.

Despre aceasta înștiințîndu-se Petru, patriarhul Ierusalimului, a rugat, împreună cu episcopii care erau sub dînsul, pe fericitul Sava să meargă pînă la Constantinopol, spre a potoli mînia împăratului și să-l roage despre multe nevoi ale Bisericii și ale cetății lor. Cuviosul Sava, deși acum era foarte bătrîn, s-a dus cu sîrguință, cinstind trebuințele Bisericii mai mult decît odihna sa. Binecredinciosul împărat Iustinian, cum și Epifanie patriarhul Constantinopolului, înștiințîndu-se despre venirea lui, au trimis bărbați cinstiți ca să-l întîmpine. Înfățișîndu-se el înaintea împăratului, a deschis Dumnezeu ochii lui Iustinian, precum odinioară pe ai lui Anastasie și a văzut darul lui Dumnezeu peste capul Cuviosului Sava, luminat strălucind și ca o cunună înconjurînd capul lui, cu raze ca de soare, de care lucru înfricoșîndu-se împăratul, s-a sculat de pe scaunul său și închinîndu-se lui, ceru binecuvîntare. Deci, cuprinzînd capul cuviosului, l-a sărutat cu dragoste și cu bucurie. Apoi, a rugat pe bătrîn ca și pe împărăteasa Teodora s-o învrednicească de binecuvîntarea lui. Împărăteasa, cînd a văzut pe Cuviosul Sava, s-a închinat și a zis lui: "Roagă-te pentru mine, părinte, ca să mi se dea rod pîntecelui". Iar bătrînul a zis : "Dumnezeu, stăpînul tuturor să păzească împărăția voastră". Împărăteasa a zis: "Roagă pe Dumnezeu, părinte, să dezlege nerodirea mea și să mă învrednicească a naște fiu". Zis-a bătrînul: "Dumnezeul slavei să păzească împărăția voastră în bună credință și să vă dea biruință asupra vrăjmașilor", iar împărăteasa, rugîndu-se și a treia oară bătrînului pentru dezlegarea nerodirii sale, auzi aceleași cuvinte ca mai înainte și s-a tulburat.

Ieșind cuviosul de la împărătească, părinții care erau cu el au zis către dînsul: "Pentru ce, părinte, ai mîhnit pe împărătească și nu te-ai rugat pentru dînsa după cererea ei?" Răspuns-a lor bătrînul: "Credeți-mă, părinților, că nu va ieși fiu din pîntecele ei ca să nu se adape cu învățătura lui Sevir și să tulbure Biserica lui Hristos mai mult decît Anastasie". Cu aceste cuvinte, cuviosul a adeverit că împărăteasa cugeta într-însa cele ereticești.

După aceea, primind împăratul rugămintea cuviosului, mînia ce o avea împotriva palestinienilor a întors-o asupra samarinenilor și a rînduit așezămîntul acesta: samarinenii să nu facă adunare, pentru ca fiii să nu ia moștenire după părinții lor; în sfîrșit, să fie uciși cei mai mari ai lor, care au fost pricinuitori ai războiului. Atunci și Arsenie samarineanul s-a făcut nevăzut, pentru că poruncise împăratul să-l omoare. Mai pe urmă, alergînd la Sfîntul Sava și căzînd la picioarele lui, ceru Sfîntul Botez, ca astfel să se izbăvească de mînia împărătească și să scape de moarte; deci s-a botezat el și cu toți casnicii săi.

Împăratul, vrînd să arate harul său și să facă după plăcerea Cuviosului Sava, l-a poftit să-i ceară orice îi trebuiește și să ia aur pentru trebuința mănăstirilor sale, cît va voi. Iar cuviosul, nepoftind bogăție, ci cele de folos creștinilor, a rugat pe împărat să ierte cîtva timp birul cel împărătesc ce se lua din Palestina, căci a sărăcit poporul din pricina prăzii samarinenilor, iar bisericile cele arse și dărîmate de samarineni iarăși să se zidească cu cheltuiala împărătească. În Sfînta Cetate să se zidească casă de străini, pentru odihna creștinilor, care vin de departe să se închine Mormîntului Domnului; după aceea să se zidească spital pentru cei străini și să se rînduiască doctori. Apoi biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, căreia i-a pus temelia patriarhul Ilie, să se săvîrșească; să se zidească o cetate în pustie, mai jos de mănăstirile lui și să rînduiască într-însa strajă de ostași, ca să le apere de năvălirea barbarilor. Iar mai vîrtos să se sîrguiască a dezrădăcina din toată împărăția sa eresul lui Arie, al lui Nestorie, al lui Origen și al altor eretici, care tulbură Biserica lui Dumnezeu. Pentru toate acestea, a făgăduit că Dumnezeu va da împăratului țările pe care le pierduseră împărații cei mai dinainte, adică Roma și Africa, ca iarăși să se împreuneze sub stăpînirea grecească. Împăratul, ascultînd acestea toate, a poruncit să fie după cererea sfîntului, singur punînd sîrguință ca degrabă să se săvîrșească întru toate dorința cuviosului.

Rînduind împăratul toate după cererea sfîntului, împreună cu sfetnicii și cu vistiernicii săi, cuviosul s-a retras puțin în lături și citea psalmii lui David, săvîrșindu-și ceasul al treilea. Iar unul din ucenicii săi, anume Irimia, apropiindu-se de dînsul, a zis: "Cinstite părinte, împăratul are multă sîrguință pentru împlinirea cererii tale, iar tu pentru ce te depărtezi de dînsul și stai deoparte?" Zis-a lui bătrînul: "Fiule, ei săvîrșesc lucrul lor, iar noi să facem lucrul nostru".

După aceasta împăratul dînd scrisoare sfîntului l-a liberat cu pace, iar Dumnezeu, pentru dragostea împăratului care a arătat-o către Cuviosul Sava și pentru împlinirea cererilor lui, l-a răsplătit înmiit. Căci s-a împlinit proorocia bătrînului și peste puțină vreme a dobîndit două mari biruințe asupra vrăjmașilor, adică a luat Roma și Africa, cum și pe amîndoi împărații, pe Vitis al Romei și pe Ghelimir al Cartaginei, pe care i-a văzut aduși în Constantinopol ca pe niște robi.

Iar Cuviosul Sava întorcîndu-se la Ierusalim, iarăși a fost rugat de patriarh și de episcopi să meargă în Cezareea și în Schitopoli ca să arate scrisorile cele împărătești.

Acolo, văzînd un copil mic, pe nume Chiril (scriitorul vieții acestuia), l-a numit ucenic al său, proorocind pentru dînsul că o să fie călugăr și locuitor în lavra lui. Întorcîndu-se de acolo și petrecînd puțină vreme, a căzut în boală grea. Despre aceasta înștiințîndu-se, patriarhul Petru a venit ca să-l cerceteze. Și văzînd că nimic nu se află în chilia bătrînului pentru trebuința bolnavului decît numai puține coarne și niște finice vechi, l-a luat pe un pat și l-a dus la episcopia sa, unde el însuși îngrijea de dînsul, slujindu-i cu mîinile sale.

Trecînd puține zile, Cuviosul Sava a avut o vedenie dumnezeiască, vestindu-i despre mutarea sa ce avea să fie în curînd. Iar el, spunînd patriarhului vedenia, se rugă să-l lase să se ducă la lavra sa pentru ca să se săvîrșească în chilia sa. Patriarhul, vrînd să facă toate după plăcerea lui, l-a trimis la chilia lui, cu toate cele de trebuință, pentru odihna bolnavului. Iar bătrînul, culcîndu-se în chilia sa, a chemat pe toți părinții și frații și le-a dat sărutarea cea mai de pe urmă, punîndu-le egumen în locul său pe un bărbat vrednic, cu numele Melit, poruncindu-i să păzească fără vătămare toate așezămintele mănăstirii date de dînsul. Apoi au trecut patru zile, negustînd nimic, nici vorbind cu nimeni. Iar în seara sîmbetei, cerînd Preacuratele Taine și împărtășindu-se, a zis cuvîntul cel mai de pe urmă: "Doamne, în mîinile Tale îmi dau duhul meu".

Și așa s-a săvîrșit în a cincea zi a lunii decembrie. Deci, viețuind nouăzeci și patru de ani, a trecut la viața cea neîmbătrînită, petrecîndu-l îngerii lui Dumnezeu și sfinții mucenici.

După aceea, îndată s-a auzit în toate hotarele Ierusalimului despre adormirea cuviosului și s-au adunat de prin toate lavrele și mănăstirile mulțime mare de monahi și a venit patriarhul cu episcopii și cu dregătorii cetății. Cîntîndu-se cele de îngropare s-a pus trupul lui cu cinste, între amîndouă bisericile, în locul unde cuviosul a văzut stîlpul de foc cîndva.

Iar despre aceea că sfîntul lui suflet a fost petrecut la cer de îngeri și mucenici, s-a adeverit astfel: era în Sfînta Cetate un vînzător de argint, de fel din Damasc, cu numele Romul, sluga celui mai mare de la Ghetsimani. Acela însuși a mărturisit că, în vremea mutării cuviosului părintelui nostru Sava, tîlharii, spărgînd casa lui, au furat mult argint și al său și străin, care era la dînsul, ca la o sută de litre (măsură veche). Deci Romul, fiind în mare mîhnire, a mers în biserica Sfîntului Mucenic Teodor și a petrecut acolo cinci zile, plîngînd și aprinzînd o făclie înaintea altarului, iar în a cincea noapte a adormit și a văzut pe Sfîntul Mucenic Teodor zicînd către dînsul: "Ce-ți este, frate? Și pentru ce te mîhnești și plîngi?" Iar el a zis: "Pentru că am pierdut argintul meu și cel străin, prădat fiind de tîlhari; de aceea plîng, mă rog și mă tînguiesc, însă nimic n-am folosit, fiind neauzit de tine". Sfîntul a zis: "Să mă crezi, frate, că n-am fost în zilele acestea aici, pentru că ni s-a poruncit tuturor mucenicilor a ne aduna ca să

întîmpinăm sfîntul suflet al Cuviosului Sava, care a ieșit din trup și să-l petrecem pînă la locul cel de odihnă; iar acum nu mai plînge, ci, du-te în cutare loc - spunînd numele locului - și vei afla ce ți s-a furat". Romul, sculîndu-se îndată și luînd pe unul din prietenii săi, s-a dus la locul cel arătat și a aflat așa precum i s-a arătat în vedenie de Sfîntul Teodor.

Apoi nu se cuvine a tăcea și altele din minunile ce s-au făcut după mutarea cuviosului. Doi frați iubitori de străini, avînd o vie și odihnind pe frații care veneau la dînșii din lavra fericitului Sava, s-au îmbolnăvit de o boală grea chiar în vremea culesului viei, încît ei deznădăjduiseră de viața lor, însă aveau dragoste și credință către Cuviosul Sava, de care, aducîndu-și aminte, îl chemau în ajutor. Sfîntul, grăbind spre rugăciunea lor, s-a arătat fiecăruia deosebi, zicînd: "Iată, am rugat pe Dumnezeu pentru sănătatea voastră și v-a dat după cerere; deci, sculați-vă și mergeți la lucrul vostru". Iar ei, simțindu-se că sînt sănătoși, au preamărit pe Dumnezeu și au mulțumit sfîntului. De atunci, toți anii făceau praznic mare în ziua aceea în care s-a săvîrșit pentru ei acea minune.

O femeie cu numele Ghinarusa, binecredincioasă și cu fapte bune, a făgăduit să dea două perdele pentru împodobirea bisericilor din Castelin și din peșteră. Dar din lenevirea țesătoarei nu s-au pregătit degrabă acele perdele; de aceea Ghinarusa se mîhnea. Atunci i s-a arătat Cuviosul Sava, zicîndu-i: "Nu te mîhni, căci mîine va începe a se săvîrși lucrul, pentru că nu va fi fără folos darul tău". Apoi s-a arătat și țesătoarei și, cu mînie, a mustrat lenevirea ei. Deci, făcîndu-se ziuă, au spus una alteia ceea ce văzuseră, așa că degrabă s-a săvîrșit lucrul.

Economul lavrei celei mari a luat cămile de la saracini ca să aducă de la Marea Moartă grîul ce-l cumpărase. Deci mergînd cămilele cu grîul spre lavră, una din ele, abătîndu-se din cale spre dreapta, a căzut de pe mal în rîu cu toată sarcina ce era pe dînsa și se tăvălea în baltă. Stăpînul cămilei, fiind saracin, a strigat: "Oh, părinte Sava, ajută-mi și nu lăsa ca să piară dobitocul meu". Și îndată, în clipeala ochiului, a văzut un bătrîn cinstit șezînd pe cămilă; apoi, alergînd pe altă cale și coborînd în rîu, a aflat dobitocul său nevătămat, iar pe cel ce ședea pe dînsul nu l-a văzut; așijderea și grîul l-a găsit întreg.

Din acea vreme, în toții anii, venea saracinul în acea lavră de se închina mormîntului Cuviosului Sava.

Odată, origeniștii adunîndu-se din diferite locuri, avînd în cap pe unul Leontie, voiau să năvălească fără de veste asupra lavrei celei mari și să risipească turma cea dreptcredincioasă a Cuviosului Sava și toată lavra pînă în temelie să o dărîme. Deci, pentru acea faptă pregătind mulțime de cazmale și unelte de fier, cum și arme multe, mergeau în calea lor cu mare mînie. Atunci era ca la al doilea ceas din zi și a căzut peste dînșii pe cale o ceață și negură, încît toată ziua ostenindu-se n-au aflat lavra, ci au rătăcit prin locuri neumblate, unde i-a ajuns noaptea și abia a doua zi s-au aflat lîngă mănăstirea Sfîntului Marchian. Pricepînd că nimic nu pot folosi,

s-au împrăştiat cu ruşine fiecare într-ale lor, împlinindu-se cuvintele lui Isaia proorocul: *Sfărîmare şi nevoie în căile lor, pipăi-vor ca orbii zidul şi ca cei ce sînt fără de ochi vor pipăi şi vor cădea în amiazăzi ca în miezul nopţii.* Iar Dumnezeu păzea lavra pentru plăcutul Său, Cuviosul Sava, care bine s-a nevoit într-însa, cu ale cărui sfinte rugăciuni să ne păzească şi pe noi de toate răutăţile, Preabunul şi Unul în Treime Dumnezeu Tatăl, Fiul şi Sfîntul Duh, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

16. CUVIOŞII PĂRINŢI CARION MONAHUL ŞI FIUL SĂU ZAHARIA (5 DECEMBRIE)

Era în Egipt un bărbat oarecare cu numele Carion, care, avea doi copii pe care lăsîndu-i femeii sale, s-a dus în schit şi s-a făcut călugăr. Iar după cîtăva vreme, făcîndu-se foamete în Egipt şi femeia lui supărîndu-se din pricina lipsei, s-a dus la schit luînd cu dînsa şi pe copii. Unul era de parte bărbătească, cu numele Zaharia, iar altul de parte femeiască. Deci, cînd au ajuns acolo, au şezut sub un copac la un izvor, că astfel de obicei era la schit dacă venea vreo femeie şi vrea să vorbească cu vreun monah, de departe de peste pîrîu vorbeau unul cu altul. Atunci, acea femeie de peste pîrîu a zis către Carion: "Iată, tu te-ai făcut monah, dar acum, fiind foamete mare, cine va hrăni pe copiii tăi?"

Carion a zis către femeie: "Ia-ţi tu fata şi du-te, iar mie lasă-mi băiatul". Luînd Carion pe copilul Zaharia, îl ţinea în schit ştiind toţi că este fiul lui, iar după ce a crescut pruncul s-a făcut ceartă între monahi pentru dînsul. Auzind Carion, a zis către Zaharia: "Scoală-te şi ieşi de aici, pentru că părinţii cîrtesc asupra mea pentru tine". Iar Zaharia a răspuns: "Sînt fiul tău, unde mă voi duce de la tine?" Deci s-au sculat împreună, tatăl şi fiul şi s-au dus în Tebaida, unde luînd chilie au stat puţin timp, căci şi acolo s-a făcut ceartă pentru dînşii; apoi iarăşi au venit în schit, însă nu încetau a cîrti fraţii pentru dînsul. Atunci Zaharia s-a dus la un iezer ce era vătămător şi s-a băgat în apă pînă la gît şi, stînd un ceas într-însul, s-a umplut de lepră, încît abia l-a cunoscut tatăl său. Iar cînd a venit la Sfînta Împărtăşanie s-a descoperit sfîntului preot Isidor cele despre Zaharia şi a zis către el: "Fiule, în Duminica trecută ai venit şi te-ai împărtăşit ca un om, iar acum eşti ca un înger". Iar, cînd era să se mute la Domnul, Carion a zis către fraţi: "Multă osteneală am avut, nevoindu-mă mai mult decît fiul meu Zaharia, dar n-am putut ajunge în măsura lui, pentru smerenia şi tăcerea lui". Şi aşa s-a mutat bătrînul către Domnul.

După aceasta a zis părintele Moise către Zaharia: "Spune-mi ce voi face ca să mă mîntuiesc?" Auzind aceasta, Zaharia s-a aruncat la picioarele lui, zicînd: "Tu mă întrebi pe mine, părinte?" Iar bătrînul i-a răspuns: "Crede-mă, fiule Zaharia, că am văzut pe Duhul Sfînt pogorîndu-se peste tine şi pentru aceea te-am întrebat". Atunci Zaharia, luîndu-şi culionul din cap, l-a pus sub picioare şi călcîndu-l, a zis: "De nu va fi socotit omul aşa, nu poate să fie monah". Iar cînd Zaharia era să moară, l-a întrebat Moise: "Ce vezi, frate?" Iar el a răspuns: "Dar oare nu este mai bine a tăcea, părinte?" Iar Moise a răspuns: "Bine, fiule, taci". În ceasul

despărțirii, lui șezînd ava Isidor lîngă dînsul, s-a uitat la cer și a zis: "Bucură-te, fiul meu Zaharia, că ți s-a deschis poarta împărăției cerului". Atunci Zaharia și-a dat sufletul în mîna lui Dumnezeu și l-au îngropat cu cinstiții părinți în schit.

17. CUVIOSUL PĂRINTELE NOSTRU NECTARIE (5 DECEMBRIE)

Dumnezeiescul Nectarie era din locul ce acum se cheamă Bitolia, iar părinții lui au fost binecredincioși și drepți înaintea lui Dumnezeu. Cînd agarenii (turcii) voiau să robească locul acela, maica cuviosului, aflîndu-se afară la aria lor, a văzut în somn pe Preacurata Născătoare de Dumnezeu că i-a poruncit să ia bărbatul și pe fiii săi, să fugă cît mai curînd din locul acela și să se ducă în altă parte, pentru că vor să-i robească agarenii. Îndată cum s-a deșteptat, a alergat la casa lor și a spus bărbatului ei ce a visat; apoi, luînd copiii lor, au fugit din locul acela și s-au ascuns într-o parte unde li s-a părut lor mai bine. După ce barbarii au prădat locul acela și toate celelalte părți și după ce a încetat tulburarea, după multă vreme au ieșit din locul acela de unde erau ascunși părinții dumnezeiescului Nectarie, păzindu-se nevătămați prin acoperămîntul și folosința Născătoarei de Dumnezeu, căreia i-au mulțumit din tot sufletul lor, cu lacrimi de bucurie. Cu lacrimi, adică pentru năvălirea barbarilor și pentru răpirea binecredincioșilor creștini ce s-a făcut asupră-le pentru păcatele lor, iar cu bucurie pentru preaslăvita mîntuire, pe care s-au învrednicit să o ia prin rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu.

Tatăl Cuviosului Nectarie, fiind bătrîn, cu învoirea femeii sale a lăsat lumea și cele dintr-însa și, luînd cu dînsul copiii de parte bărbătească, care îi avea, pe dumnezeiescul Nectarie și pe altul, s-a dus într-o mănăstire a sfinților celor fără de arginți, care se afla aproape de poalele dealului ce era acolo. Și făcîndu-se monah, s-a numit Pahomie și se odihnea acolo rugîndu-se lui Dumnezeu, luînd aminte de dînsul și îngrijind ca să crească pe cei doi copii, povățuindu-i în frica și învățătura Domnului, precum poruncește dumnezeiescul Pavel.

În acest chip petrecea Pahomie acolo, iar Dumnezeu a făcut în zilele lui o minunea ca aceasta. Creștinii care se aflau acolo aproape aveau obicei să scoată o părticică din rodurile lor, ceea ce voia fiecare și să o aducă la acea mănăstire ca să se hrănească monahii ce se aflau într-însa și pentru ca să se facă cu acelea pe fiecare an pomenirea sfinților fără de arginți, Cozma și Damian. Cînd a sosit pomenirea lor, monahii și creștinii cei de primprejur, săvîrșind praznicul după obicei, au deșertat vasul în care era vin. După aceasta, bătrînul Pahomie aprinzînd lumînarea s-a dus împreună cu copiii săi ca să umple vasul. Cînd a voit să-l clintească a văzut că nu se clintește; apoi, o, minune! a aflat vasul plin de vin preamirositor. Deci, cu bucurie și spaimă, a slăvit pe Dumnezeu Care slăvește pe sfinții cei fără de arginți și printr-înșii săvîrșește niște minuni ca acestea.

Iar Nicolae, fiul bătrînului Pahomie, care s-a numit mai pe urmă Nectarie şi despre care acum se face povestire, fiind din pruncie înţelept şi de Dumnezeu luminat, văzînd acea minune ce s-a făcut şi socotind vedenia ce a avut-o maica sa, cum şi izbăvirea de barbari prin Născătoarea de Dumnezeu, s-a rănit la inimă de dumnezeiescul dor şi înseta să se îndulcească de doritul Hristos, pe Care îl căuta cu fierbinţeală. Deci căutîndu-l, l-a aflat, precum zice Domnul în Evanghelie. De aceea, lăsînd lumea şi cele din lume, s-a dus la Sfîntul Munte şi acolo a aflat un bătrîn prea îmbunătăţit, cu numele Dionisie, numindu-se Iagăr, care, fiind fiu al unui boier însemnat din Constantinopol, a iubit din tot sufletul pe Domnul nostru Iisus Hristos. Acesta, lăsînd bogăţia, slava, neamul bun şi podoaba omenească, s-a îmbrăcat cu haine proaste de ale monahilor; apoi preaînţeleptul acesta s-a supus unui bătrîn care se numea Filotei, simplu cu cuvîntul iar cu fapta bună desăvîrşit, ca astfel să se povăţuiască de dînsul în fapta bună.

Pe acest minunat Dionisie Iagărul, aflîndu-l bunul Nicolae, s-a lipit de dînsul şi l-a rugat cu fierbinţeală să nu-l despărţească de sinodia lui. Dar ce a făcut preaminunatul Dionisie, preamilostivul suflet şi iubitorul de oameni? A izgonit oare pe Nicolae ca pe un ţăran sau l-a trecut cu vederea ca pe un sărac? Nu! Ci, milostivindu-se spre dînsul, s-a plecat spre rugăciunea lui şi aducîndu-l către Filotei, duhovnicescul său părinte bătrîn, a mijlocit la dînsul. Iar Filotei, fiind împodobit cu darul mai înainte-vederii şi cu darul mai înainte-cunoştinţei, făcînd rugăciuni, a sărutat pe tînăr şi l-a chemat pe nume, zicînd: "Tu eşti Nicolae, fiul lui Pahomie, care doreşti să locuieşti cu noi?" Tînărul răspunse: "De unde mă ştii, cinstite părinte, pe mine şi cele despre mine?" Bătrînul îi zise: "Dumnezeul părinţilor noştri Care te-a trimis la noi, fiule, mi-a descoperit cele despre tine". Auzind acestea, Nicolae s-a umilit, apoi cu multă evlavie şi umilinţă s-a aşezat împreună cu bătrînul.

Mai pe urmă, tunzîndu-şi părul capului, şi-a tuns şi toate grijile lumii. Apoi, dezlegîndu-se de îmbrăcămintea cea lumească, s-a dezbrăcat şi de pofte, care ne pricinuiesc căderea prin neascultare, făcîndu-se monah cu numele de Nectarie. Dar n-a rămas numai la acestea, precum fac astăzi cei mai mulţi din monahi, care socotesc că totul al călugăriei este ca să poarte schima şi îmbrăcămintea cea neagră, dar nu se îngrijesc să facă şi faptele cele bune care se cuvin monahilor. Nici socotesc că, precum le este voia să ia schima cea îngerească a monahilor, tot aşa să voiască să păzească şi canoanele şi cu purtarea chipului celui monahicesc şi să aibă petrecerea îngerilor. Iar dumnezeiescul Nectarie n-a făcut aşa, ci, precum a luat chipul cel îngeresc, tot aşa se sîrguia în tot felul şi se nevoia să păzească cinstea chipului, ca astfel să urmeze petrecerea îngerilor, supunîndu-şi trupul duhului, cu ascultarea, cu tăierea voii, cu smerenia, cu postul, cu neîncetata rugăciune, cu privegherea şi cu alte fapte bune, care se cuvin monahilor.

Dar zavistuitorul diavol, nesuferind să-l vadă pe Nectarie că sporeşte în acest fel în fapte bune, i-a dat război cu gîndurile şi se sîrguia să-l despărţească de sinodia unui îmbunătăţit bătrîn ca acesta şi voia să-l arunce în multe curse ca pe un tînăr ce era şi ca pe un neajutorat de rugăciunile bătrînului. Ştia necuratul că, atîta timp cît se afla cu bătrînul, nu va putea să-l prindă în cursă, căci se va întări cu rugăciunile şi sfaturile cele părinteşti ale bătrînului. Dar n-a putut să isprăvească nimic cu un război ca acesta al gîndurilor, pentru că Dumnezeu îl acoperea. Deci,

să vedem ce meșteșugește cel cu totul rău. A aprins zavistie în inima unui frate al lui, care era ascultător al aceluiași bătrîn și l-a pornit împotriva lui Nectarie, încît a strigat pe față: ori să izgonească pe Nectarie ori unul din doi va fi omorît.

Bătrînul dimpreună cu Dionisie Iagărul, auzind acestea s-au cutremurat și, grăindu-i multe dumnezeiești cuvinte din Sfintele Scripturi și de la dumnezeieștii părinți, ca să lase acea nedreaptă zavistie ce avea asupra lui Nectarie. Uneori îi îmblînzea patima zavistiei cu pașnice și dulci cuvinte, iar alteori îl înfricoșa cu focul cel nestins al muncii, ce era să primească cei zavistnici și urîtori de frați, însă toate acestea nu au folosit la nimic. Pentru acesta a îndemnat pe Nectarie să se depărteze un timp de sinodia lor, căci poate își va veni în simțire fratele cel zavistuitor.

Dînd binecuvîntare lui Nectarie, l-a trimis la Daniil, care era cel întîi în Sfîntul Munte, pentru ca să petreacă o vreme la dînsul, pînă cînd va rîndui Domnul cele pentru dînsul. Astfel s-a dus dumnezeiescul Nectarie și, ca un îmbunătățit ce era și foarte iscusit, Daniil l-a primit cu bucurie și-l iubea foarte mult, învățîndu-l înțelepțește canoanele petrecerii monahicești.

În vremea cînd Nectarie se afla la Daniil, a murit în adînci bătrînețe Filotei, cel cu adevărat iubitor de Dumnezeu, și s-a dus către doritul Hristos. Iar minunatul Dionisie Iagărul, nesuferind mai mult pe monahul acela, urîtor de frate și zavistuitor, a dorit să locuiască cu Nectarie și, chemîndu-l să locuiască împreună - ca unii ce erau fii ai unuia și aceluiași părinte duhovnicesc și bătrîn -, au petrecut împreună multă vreme și s-au nevoit mult, precum am zis mai înainte. Apoi, aflînd mănăstioara care se cinstește cu numele mai marilor voievozi și care se numește a Surdului, a luat-o de la Daniil, cel mai sus zis și cel mai mare al muntelui și au locuit într-însa, petrecînd cu cuvioșie și cu plăcere de Dumnezeu. Aici își scoteau hrana vieții cu lucrul mîinilor lor și ajutau după putere și pe cei ce aveau trebuință. Iar monahul acela urîtor de frate și zavistuitor, rămînînd nepocăit, umbla de colo pînă colo în munte ca un nebun. Mai pe urmă a ieșit în lume și, petrecînd viață desfrînată și înverșunată, s-a sfîrșit rău, dîndu-și sufletul său pe drumuri, fiind fără casă, necercetat și neîndreptat, neînvrednicindu-se nici de rugăciunea cea mai de pe urmă, ce se face de obște la toți creștinii.

Vedeți, fraților, cît de rea este ura și neascultarea? Pentru că ura și zavistia orbesc ochiul sufletului, adică mintea aceluia care are acestea; iar neascultarea desparte pe om de prietenii lui Dumnezeu și-l lipsește de acoperămîntul și ajutorul lor, ca și un orb care se prăpăstuiește în adîncul pierzării. Pentru aceasta să urîm neascultarea și zavistia din toate puterile noastre, toți cîți dorim să nu ne despărțim de slava lui Dumnezeu și să iubim ascultarea și dragostea către frații noștri, pentru ca să putem, printr-înșii, să ne îndulcim de împărăția lui Dumnezeu.

Fericitul Dionisie Iagărul, trăind pînă la adînci bătrîneți în viață cuvioasă și vrednică de laudă, împodobită cu tot felul de fapte bune și mai ales de smerită cugetare, s-a dus la

Dumnezeu, pe Care L-a dorit. Iar sfintele lui moaște le-a îngropat cu evlavie și cu cinste, dumnezeiescul Nectarie, care, de atunci, s-a întristat foarte mult, căci a pierdut pe bunul său tovarăș, de-a pururea pomenitul Dionisie. Și, pentru că nu s-a dus și el împreună cu minunatul Filotei și cu fericitul Dionisie la doritul Hristos, ci aflîndu-se tot pe pămînt, se lipsea de o îndulcire ca aceasta, a vîrfului doririlor. De aceea *privea la cele dinainte și uita pe cele dinapoi*, cum zice Apostolul; iar nevoințele și faptele cele bune pe care le săvîrșise nu le socotea, ci se sîrguia să săvîrșească și altele mai multe. Deci, în fiecare zi se suia din putere în putere, "punînd suișuri sfințite în inima sa", totdeauna adăugînd dorințe înalte și nevoințe peste nevoințe.

Pentru unele ca acestea, Dumnezeu, văzînd dorul lui, nu l-a trecut cu vederea; ci, vrînd să-i pricinuiască mai mare cunună în ceruri, l-a făcut să cadă în multe și grele neputințe ale trupului, pe care răbdîndu-le, fericitul, cu o desăvîrșită mărime de suflet și cu mulțumire mare, ducînd viață cu adevărat cuvioasă și sfîntă, și-a dat fericitul său suflet, cu sfîrșit pașnic, în mîinile lui Dumnezeu, în anii de la Hristos o mie cinci sute, în luna decembrie, ziua a cincea și s-a numărat în ceruri împreună cu cei doriți de dînsul, adică cuvioșii părinți Filotei și Dionisie.

Ucenicii lui, îngropîndu-l cu toată evlavia, după patru ani au făcut mutarea sfintelor lui moaște și le-au aflat pline de bună mireasmă negrăită. Drept aceea, i-au făcut mormînt frumos în partea dinspre miazănoapte a bisericii și acolo au așezat cu evlavie cinstitele lui moaște, zugrăvind deasupra și sfînta lui icoană. Oamenii, venind cu multă evlavie și luînd sfințenie sufletului și a trupului, simțeau bună mireasmă duhovnicească din sfințitele lui moaște, spre slava lui Hristos, Domnul nostru și spre arătarea petrecerii celei plăcute a cuviosului său Nectarie, cu ale cărui rugăciuni să ne învrednicim și noi împărăției cerurilor. Amin.

18. VIAȚA CELUI ÎNTRE SFINȚI PĂRINTELUI NOSTRU NICOLAE, ARHIEPISCOPUL DIN MIRA LICHIEI, FĂCĂTORUL DE MINUNI (6 DECEMBRIE)

Pe făcătorul cel mare de minuni, ajutătorul cel grabnic și mijlocitorul cel prea ales către Dumnezeu, pe arhiereul lui Hristos, Nicolae, l-au odrăslit părțile Lichiei, în cetatea ce se numește Patara, din părinți cinstiți și de bun neam, dreptcredincioși și bogați. Tatăl său se chema Teofan, iar mama sa Nona. Această binecuvîntată pereche, petrecînd cu bună credință în însoțirea cea legiuită și împodobindu-se cu obiceiul cel bun, pentru viața lor cea plăcută lui Dumnezeu și pentru multele milostenii și faceri de bine mari, s-au învrednicit a odrăsli această odraslă sfîntă - singuri ei fiind rădăcină sfîntă - și s-a făcut cum zice psalmistul : *Ca un pom răsădit lîngă izvoarele apelor, care și-a dat rodul său la vremea sa*. Deci, născînd pe acest dumnezeiesc prunc, l-a numit Nicolae, care se tîlcuiește "biruitor de popor"; și cu adevărat s-a arătat biruitor al răutății, așa binevoind Dumnezeu spre folosul de obște al lumii.

După acea naștere, maica sa Nona a rămas stearpă, pînă la dezlegarea din legăturile cele trupești, mărturisind singură firea că nu este cu putință a se mai naște alt fiu ca acela, ca numai pe acesta să-l aibă și întîi și pe urmă, care din pîntecele maicii sale s-a sfințit cu darul cel de Dumnezeu insuflat. Căci n-a început a viețui decît cinstind pe Dumnezeu cu bună cucernicie,

nici n-a început a suge țîță, făcînd minuni din pruncie, nici nu s-a deprins mai întîi a mînca, ci a posti. Căci după nașterea sa, fiind în baie, a stat trei ceasuri pe picioarele sale, singur de sine, nesprijinindu-l nimeni, dînd prin această stare, cinste Sfintei Treimi, Căreia mai pe urmă avea să-i fie mare slujitor și întîi-stătător. Cînd se apropia de pieptul maicii sale, se cunoștea a fi făcător de minuni, hrănindu-se nu după obiceiul pruncilor celorlalți - pentru că numai din țîța cea dreaptă sugea lapte - avînd să dobîndească cu cei drept-credincioși starea cea de-a dreapta. Apoi a început a fi și postitor ales, căci miercurea și vinerea numai o dată sugea lapte din țîță și atunci seara, după săvîrșirea obișnuitei rugăciuni creștinești, de care lucru părinții lui se mirau foarte și se minunau și mai dinainte pricepeau ce fel de postitor va fi Nicolae mai pe urmă. Acel obicei de a posti, deprinzîndu-l Fericitul din scutece și l-a păzit în toată viața sa, pînă la fericitul său sfîrșit, petrecînd miercurea și vinerea în post. Deci crescînd pruncul cu anii, creștea împreună și cu înțelegerea și cu obiceiurile cele bune, pe care le învăța de la părinții săi cei buni; fiind ca o holdă roditoare, care primește în sine sămînța învățăturii celei bune, care odrăslește și aduce în toate zilele roade noi de fapte bune.

Sosind vremea de școală, a fost dat la învățătura dumnezeieștii Scripturi, iar el cu agerimea cea firească a minții și cu povățuirea Sfîntului Duh, în puțin timp, a ajuns la multă înțelepciune. Apoi, atît de mult a sporit în învățătura cărții, pe cît era de trebuință bunului cîrmaci al corabiei lui Hristos și păstorului celui iscusit al oilor celor cuvîntătoare. Deci, făcîndu-se desăvîrșit în cuvîntul învățăturii, s-a arătat desăvîrșit și în lucrul vieții; de la prietenii deșarte și de la vorbe nefolositoare cu totul se abătea și a vorbi cu femeile sau a căuta cu ochii la fața femeiască, foarte mult se ferea, căci fugind, se depărta de petrecerea împreună cu femeile.

Avînd adevărată înțelepciune și minte curată, de-a pururea vedea pe Dumnezeu și totdeauna zăbovea în sfintele biserici, după cum zice proorocul: *Voit-am a fi lepădat în casa Dumnezeului meu*. De multe ori, cîte o zi întreagă și cîte o noapte, petrecînd în rugăciunile cele gînditoare de Dumnezeu și în citirea dumnezeiștilor cărți, învăța înțelegerea cea duhovnicească și se îmbogățea cu dumnezeieștile daruri ale Sfîntului Duh, cu care se pregătea pe sine locaș vrednic, precum este scris: *Voi sînteți biserica lui Dumnezeu și Duhul lui Dumnezeu viețuiește în voi*.

Deci tînărul cel îmbunătățit și curat, avînd în sine Duhul lui Dumnezeu, se arăta cu totul duhovnicesc, arzînd cu duhul și slujind Domnului cu frică, încît nu se vedea la dînsul nici un fel de nărav tineresc, ci numai obiceiurile omului bătrîn pentru care tuturor s-a făcut minunat și slăvit. Căci precum omul cel bătrîn, dacă are obiceiul celor tineri, este luat în rîs de toți, tot așa și tînărul, dacă are năravul bărbatului celui bătrîn, se cinstește de toți cu mirare; pentru că sînt nepotrivite tinerețile pentru bătrînețe, dar cinstite și frumoase sînt bătrînețile în tinerețe.

Fericitul Nicolae avea un unchi episcop cu același nume ca și dînsul. Unchiul său, văzînd pe nepot sporind în viață cu fapte bune și cu totul înstrăinîndu-se de lume, a sfătuit pe părinții lui să-l dea să slujească lui Dumnezeu. Iar ei nu s-au lepădat a dărui pe fiul lor Domnului, pe care ei l-au primit ca pe un dar de la dînsul. Pentru că scrie în cărțile cele vechi pentru dînșii,

cum că fiind neroditori și deznădăjduindu-se de a mai avea copii, cu multe rugăciuni, cu lacrimi și cu multe milostenii au cerut de la Dumnezeu pe acest fiu; iar ei l-au dat în dar Celui ce l-a dăruit pe dînsul.

Primind episcopul pe "tînărul bătrîn", care avea înțelepciunea ca o căruntețe și viața cea mai curată, l-a suit pe treptele cele sfințite ale preoției, iar cînd s-a hirotonisit, episcopul întorcîndu-se către poporul care era în biserică și umplîndu-se de Duhul Sfînt, a proorocit zicînd: "Iată, fraților, văd un nou soare răsărind marginilor pămîntului, arătîndu-se către cei întristați ca o milostivă mîngîiere. O! fericită este turma care se va învrednici a avea pe acest păstor! Căci acesta va paște bine sufletele celor rătăciți și la pășunea buneicredințe îi va aduce pe dînșii; apoi se va arăta și ajutător fierbinte celor ce sînt în nevoi". Această proorocire s-a împlinit mai pe urmă, precum vom arăta în istorisirea ce o vom face.

Deci, primind Sfîntul Nicolae asupra sa treapta preoției, adăuga osteneală la osteneală, petrecînd în post și în neîncetate rugăciuni, iar cu trupul său cel muritor sîrguindu-se a urma celor fără de trupuri. Astfel, viețuind întocmai ca îngerii, din zi în zi înflorea mai mult cu podoaba sa cea sufletească și se arăta vrednic de cîrmuirea Bisericii.

În acea vreme unchiul său, episcopul Nicolae, vrînd a se duce în Palestina ca să se închine acolo sfintelor locuri, a încredințat toată cîrmuirea bisericii nepotului său. Deci acesta, împlinind locul aceluia, avea toată purtarea de grijă pentru rînduiala bisericilor, ca și episcopul unchiul său. În acea vreme, părinții fericitului, părăsind această viață vremelnică, s-au mutat la cea veșnică, iar Sfîntul Nicolae, rămînînd moștenitorul averii lor, a împărțit-o celor săraci. Pentru că nu se uita la bogăția ce curge alăturea, nici se îngrijea pentru înmulțirea ei; ci, lepădîndu-se de toate poftele lumești, se sîrguia cu toată osîrdia a se uni cu Dumnezeu, către care grăia: *Către Tine, Doamne, am ridicat sufletul meu; învață-mă să fac voia Ta, că Tu ești Dumnezeul meu; către Tine sînt aruncat din pîntecele maicii mele, Dumnezeul meu ești Tu*. Deci mîna lui era întinsă către săraci, ca un rîu cu apă multă ce curge cu îndestulare.

Pentru ca multele lui milostenii să fie mai cu lesnire cunoscute, să arătăm una și anume: Era un bărbat în cetatea aceea, dintre cei slăviți și bogați, care mai pe urmă a rămas sărac și neslăvit, căci viața veacului acestuia este nestatornică. Bărbatul acela avea trei fete foarte frumoase și acum, fiind lipsit de toate cele de trebuință, nu avea nici hrană, nici îmbrăcăminte și cugeta să-și dea fetele sale spre desfrînare, iar casa sa să o facă casă necurată, pentru sărăcia lui cea mare, ca doar astfel să aibă ceva de folos și să cîștige pentru el și fetele sale îmbrăcăminte și hrană. Vai, în ce fel de gînduri necuvioase alungă pe om sărăcia cea mare! Deci bătrînul acela fiind în astfel de cugete rele și gîndul său cel rău vrînd acum a-l aduce cu ticăloșie în fapt, Dumnezeu Care nu voiește a vedea în pierzare firea omenească, ci cu iubire de oameni, se pleacă spre nevoile noastre, a pus bunătate în inima plăcutului Său, Sfîntul Nicolae și l-a trimis spre ajutor către bărbatul care era să piară cu sufletul, prin însuflare tainică, mîngîind pe cel ce era în sărăcie și scăpîndu-l din căderea păcatului.

Deci, auzind Sfîntul Nicolae de lipsa cea mare a bărbatului aceluia și prin dumnezeiască descoperire înștiințîndu-se de cugetarea lui cea rea, i-a părut foarte rău pentru dînsul și a cugetat ca astfel cu mîna sa cea făcătoare de bine, să-l răpească împreună cu fetele sale ca din foc de la sărăcie și de la păcat. Însă n-a vrut să fie de față cu bărbatul acela, ca să-i spună despre facerea sa de bine, ci, în taină a cugetat să-i dea aceluia milostenia sa cu îndurare. Și aceasta vrea s-o facă pentru două pricini: întîi ca să scape de slava omenească, pentru că ținea seama de ce zicea Evanghelia: *Luați aminte, să nu faceți milostenia voastră înaintea oamenilor*; și, al doilea, ca și pe bărbatul acela, care odinioară era bogat iar acum ajunsese în mare sărăcie, să nu-l rușineze, căci știa că sînt grele unele ca acestea, celor ce din bogăție și din slavă cad în sărăcie, fiindcă se rușinează sufletele acelora, aducîndu-le aminte de bogăția cea mai dinainte. Pentru aceasta, a gîndit a face așa, după cuvîntul lui Hristos: *Să nu știe stînga ta, ce face dreapta ta*. Căci atît de mult fugea de slava omenească, încît chiar de acela căruia îi făcea bine se sîrguia a se tăinui pe sine.

Așadar, luînd o legătură mare de galbeni, a mers în miezul nopții la casa acelui bărbat și, aruncînd-o înăuntru pe fereastra acelei case, degrabă s-a întors la casa sa. Dimineață, sculîndu-se bărbatul și aflînd legătura, a dezlegat-o și văzînd galbenii s-a înspăimîntat, căci socotea că este vreo nălucire, temîndu-se ca nu cumva aurul ce vedea să fie vreo înșelăciune, de vreme ce nu aștepta de la nimeni și de nicăieri vreun făcător de bine. Drept aceea, întorcînd galbenii cu vîrful degetului, privea cu dinadinsul și cunoscînd că este adevărat, se veselea și se minuna, iar de bucurie, plîngea cu lacrimi fierbinți și, cugetînd mult în sine cine i-ar fi făcut lui o asemenea facere de bine, nu se dumirea. Deci, socotind a fi purtarea de grijă a lui Dumnezeu, îi mulțumea neîncetat, dînd laudă Domnului Celui ce se îngrijește de toți. Apoi îndată pe una din fetele sale, pe cea mai mare, a măritat-o după un bărbat și i-a dat aurul cel primit din destul pentru zestrea ei.

Despre aceasta înștiințîndu-se minunatul Nicolae, că a făcut după voia lui, bărbatul acela, i-a părut bine. Și iarăși se arăta gata a face aceeași milă cu a două fiică a bătrînului, sîrguindu-se a păzi și pe fecioara aceasta prin nunta legiuită de păcatul cel fărădelege. Deci, pregăti și altă legătură de galbeni, asemenea cu cealaltă și, peste noapte, ferindu-se de toți, a aruncat-o pe aceeași fereastră, în casa bătînului aceluia.

Dimineață, sculîndu-se acel om sărac, a găsit iarăși aur, asemenea ca întîia oară. Apoi a început a se minuna și de acela și, căzînd cu fața la pămînt, cu lacrimi fierbinți mulțumea, zicînd: "Dumnezeule, voitorul milei și chivernisitorul mîntuirii noastre, care mai întîi m-ai răscumpărat cu Sîngele Tău și acum casa mea și pe fiicele mele izbăvindu-ne prin aur din cursa celui rău, Însuți arată-mi pe cel ce slujește voii Tale celei milostive și bunătății Tale celei iubitoare de oameni. Arată-mi pe îngerul Tău cel pămîntesc, pe cel ce ne păzește pe noi de pierderea păcatului, ca să știu cine este unul ca acela, care ne scoate pe noi din sărăcia ce ne întristează și care ne izbăvește de gîndurile cele rele, că iată, după mila Ta, Doamne, cu îndurarea cea făcută în taină, cu mîna plăcutului al Tău, voi da și pe a doua fiică a mea cu nuntă legiuită după bărbat și așa voi scăpa de cursele diavolului, care vrea prin cîștig necurat să-mi aducă mare pierdere.

Apoi bărbatul acela, rugîndu-se Domnului și mulțumind bunătății Lui, a făcut nuntă și fiicei sale de a doua, avînd nădejde în Dumnezeu - căci neîndoită nădejde și-a pus în El - cum că va purta grijă și pentru a treia fiică a lui și-i va da și acesteia să aibă viețuitor iubit, după lege, trimițîndu-i iarăși aur din destul, tot cu acea mînă făcătoare de bine. De aceea, nu dormea noaptea străjuind, ca să poată simți pe făcătorul de bine și să se învrednicească a vedea de unde îi aduce aurul acela. Și iată, nu după multă vreme, a sosit cel așteptat. Căci a venit și a treia oară plăcutul lui Hristos, Nicolae și, ajungînd la locul cel obișnuit, tot așa a aruncat o legătură de galbeni pe aceeași fereastră și îndată s-a întors la casa sa. Tatăl fecioarelor găsind aurul aruncat pe fereastră, a alergat îndată cît putea în urma celui ce se întorcea la casa sa, pe care, ajungîndu-l și cunoscîndu-l cine este - căci sfîntul nu era necunoscut pentru fapta lui cea bună și pentru neamul lui cel luminat -, a căzut la picioarele lui, sărutîndu-le și numindu-l izbăvitor, ajutător și mîntuitor sufletelor, celor ce ajunseseră întru pierderea cea mai de pe urmă. Apoi zise: "De nu m-ar fi ridicat pe mine Domnul cel mare întru milă, prin îndurările tale, de mult aș fi pierit eu, ticălosul tată, împreună cu fiicele mele, prin căderea în focul Sodomei, vai mie! Și iată, acum prin tine sîntem mîntuiți din amara cădere în păcat". Acestea și mai multe grăia cu lacrimi către sfînt. Iar el abia l-a ridicat pe picioare și cu jurămînt a zis aceluia, că în toată viața lui să nu spună nimănui ceea ce s-a făcut. Apoi sfîntul, spunînd multe spre folosul omului aceluia l-a trimis la casa sa.

Iată una din faptele cele multe ale milostivirii ale Sfîntului Nicolae, ce s-a povestit aici, ca să cunoască oricine cît era de milostiv către cei săraci. De s-ar fi povestit milele lui una cîte una și cîte îndurări a arătat către cei săraci, pe cîți flămînzi a hrănit, pe cîți goi a îmbrăcat și pe cîți a răscumpărat de la datornici, apoi nici vremea n-ar fi de ajuns a le povesti.

După aceasta Cuviosul Părinte Nicolae a voit a se duce în Palestina, spre a vedea Sfintele Locuri și a se închina acolo, unde a umblat trupește Domnul nostru Iisus Hristos, cu prea curatele Sale picioare. Deci, plutind corăbierii împrejurul Egiptului și neștiind ce avea să li se întîmple, Sfîntul Nicolae, care era împreună cu dînșii, vedea mai bine că are să fie întuneric, vifor și lovire de vînturi cumplite. Apoi le spuse că, mai înainte a văzut pe vicleanul vrăjmaș intrînd în corabie, vrînd să o scufunde împreună cu oamenii. După aceea a năvălit asupra lor o furtună mare, fără veste și ridicîndu-se un nor, s-a făcut vifor pe mare. Iar cei ce pluteau s-au temut foarte mult de groaza morții și rugau pe Sfîntul Nicolae să le ajute și să-i izbăvească de nevoia cea fără de veste ce căzuse asupra lor zicînd: "Sfinte al lui Dumnezeu, de nu ne vei ajuta cu rugăciunile tale către Dumnezeu, îndată ne vom cufunda în această adîncime și vom pieri". Iar el, zicîndu-le să îndrăznească și să-și pună nădejdea în Dumnezeu și fără îndoială să aștepte grabnică izbăvire, însuși a început cu sîrguință a se ruga către Domnul. Și îndată s-a liniștit marea și toată groaza s-a prefăcut în bucurie, iar ei, trecînd necazul, s-au bucurat mult și au mulțumit lui Dumnezeu și plăcutului său, Sfîntului Nicolae și foarte mult se minunau de proorocirea furtunii și de scăparea nevoii.

Tot atunci, unul din corăbieri s-a suit în vîrful catargului, precum este obiceiul celor ce îndreptează corabia, și, cînd era să coboare de acolo, a alunecat de sus și a căzut în mijlocul

corăbiei, zăcînd fără suflet. Iar Sfîntul Nicolae, mai înainte de a-l chema în ajutor, l-a înviat cu rugăciunea pe acel om și, nu ca pe un mort, ci ca pe cel cuprins de somn, l-a sculat și l-a dat viu corăbierilor. Apoi, ridicînd toate pînzele și fiind vînt cu bună sporire, au plutit în liniște și au sosit la limanul Alexandriei, unde plăcutul lui Dumnezeu, Sfîntul Nicolae, a tămăduit pe mulți bolnavi. Izgonind diavolii din oameni și pe mulți necăjiți mîngîind, a pornit iarăși pe cale spre Palestina și ajungînd la Sfînta Cetate a Ierusalimului, s-a suit la Golgota, unde Hristos Dumnezeu a lucrat mîntuirea neamului omenesc, întinzîndu-Și pe Cruce prea curatele Sale mîini. Acolo a înălțat fierbinți rugăciuni din inima sa, care ardea de dragoste, dînd mulțumire Mîntuitorului nostru. Apoi, a înconjurat toate sfintele locuri, făcînd multe închinăciuni pretudindeni. Iar cînd era să intre noaptea în sfînta biserică la rugăciune și ușile erau închise, s-au deschis singure, dînd intrare aceluia, căruia, chiar porțile cerești îi erau deschise.

Zăbovind în Ierusalim vreme îndelungată, se pregătea a merge în pustie, dar, printr-un glas dumnezeiesc de sus, a fost sfătuit să se întoarcă în patria sa. Pentru că Dumnezeu, Cel ce toate le rînduiește spre folosul sufletelor noastre, nu vrea să fie ascunsă sub obrocul pustiei acea făclie, pe care o pregătise să fie pusă în sfeșnicul mitropoliei din Lichia. Deci, aflînd o corabie, s-a tocmit cu corăbierii să-l ducă în patria sa.

Aceștia au gîndit însă să facă lucrul cu vicleșug, adică să îndrepteze corabia lor în altă parte, nu spre Lichia. După ce s-a așezat în corabie, plecînd de la mal, Sfîntul Nicolae a văzut că corabia nu plutește spre patria sa. Atunci degrabă a căzut la picioarele corăbierilor și-i ruga să îndrepteze calea spre Lichia, dar ei, nebăgîndu-l în seamă, mergeau în partea unde gîndeau ei, neștiind că Dumnezeu nu va lăsa pe plăcutul Său să fie în mîhnire. Deci, suflînd un vifor împotrivă, a întors corabia în altă parte și degrabă a dus-o în Lichia, iar pe corăbieri îi îngrozea cu nevoia cea mai mare. Așa Sfîntul Nicolae, cu puterea lui Dumnezeu fiind dus pe mare, a sosit în patria sa. El însă, fiind fără de răutate, n-a făcut nici un rău acelor vrăjmași, nici s-a pornit spre mînie și nici măcar vreun cuvînt aspru nu le-a zis, ci cu binecuvîntare i-a liberat în părțile lor. Iar el a mers în mănăstirea pe care o zidise moșul său, episcopul Patarelor și o numise Sfîntul Sion. Acolo, Sfîntul Nicolae s-a arătat foarte iubit tuturor fraților, care, cu mare dragoste, primindu-l ca pe îngerul lui Dumnezeu, se îndulceau de cuvintele lui cele de Dumnezeu insuflate și se foloseau de viața lui, cea întocmai ca a îngerilor și urmau obiceiurile lui cele bune, cu care împodobise Dumnezeu pe credinciosul robul Său.

Aflînd Sfîntul Nicolae în această mănăstire viață liniștită și loc mai lesnicios pentru gîndurile sale către Dumnezeu, ca un liman de liniște, nădăjduia ca și cealaltă vreme a vieții sale să o petreacă acolo. Dar Dumnezeu îi arăta calea, voind ca acea comoară bogată, a tuturor faptelor bune, cu care avea să se îmbogățească toată lumea, să nu fie ascunsă, ca într-o țarină acoperită de pămînt, într-o mănăstire deosebită și într-o cameră mică închisă; ci să fie la vederea tuturor, ca prin acea comoară duhovnicească, să se facă neguțătorie duhovnicească, care pe multe suflete le va afla.

Astfel sfîntul, stînd odată la rugăciune, a auzit un glas de sus: "Nicolae, să intri în nevoința poporului, dacă dorești să fii de Mine încununat". Acest glas auzindu-l, Nicolae s-a spăimîntat și cugeta întru sine: Ce voiește glasul acela și ce cere Domnul de la dînsul? Și iarăși auzi glas, spunîndu-i: "Nicolae, nu este aceasta holda pe care trebuie să Mi-o aduci roadă și pe care o aștept de la tine; ci întoarce-te către oameni, ca să se preamărească prin tine numele Meu". Atunci Sfîntul Nicolae a cunoscut voia lui Dumnezeu, ca, lăsînd liniștea, să meargă să slujească la mîntuirea omenilor. Deci cugeta încotro se va duce: la patria sa, în cetatea Patara, la cunoscuți, sau în altă parte. Dar, temîndu-se și fugind de slava omenească cea deșartă, a gîndit să se ducă în altă cetate, unde nu-l va cunoaște nimeni.

În acea latură a Lichiei este o cetate slăvită, care se numește Mira, mitropolia Lichiei. Deci, într-acea cetate a venit Sfîntul Nicolae, fiind condus de purtarea de grijă a lui Dumnezeu, încît nimeni nu-l știa. Acolo trăia ca unul din săraci, neavînd unde să-și plece capul. El nu se ducea decît în casa Domnului, avînd liman numai pe Dumnezeu.

În acea vreme, s-a mutat la Dumnezeu arhiereul cetății Mira, Ioan arhiepiscopul și mai întîi șezător pe scaun în toată țara Lichiei. Atunci s-au adunat toți episcopii țării aceleia, în Mira, ca să aleagă un bărbat vrednic pentru acel scaun. Deci, fiind acolo bărbați cinstiți și cu bună înțelegere, erau nedumeriți între ei, pe care să-l aleagă. Unii, fiind porniți dîn rîvnă dumnezeiască, au zis că lucrul acela nu este al alegerii omenești, ci al rînduielii lui Dumnezeu. Deci se cuvine a se face rugăciune pentru aceasta, ca însuși Domnul să arate cine este vrednic să primească o treaptă ca aceasta și să fie păstor peste toată Lichia.

Toți, ascultînd acel sfat bun, au făcut rugăciune cu sîrguință și cu post. Iar Domnul, făcînd voia celor ce se tem de El și ascultînd rugăciunea lor, a descoperit bunăvoirea Sa, unuia din episcopii aceia care era mai bătrîn, într-acest chip; stînd el la rugăciune, i s-a arătat un bărbat luminat, poruncindu-i să meargă de cu noapte și să stea lîngă ușile bisericii și să ia seama cine va intra mai înainte decît toți în biserică, acela - zicea el - este îndemnat de Duhul Meu și, luîndu-l cu cinste, să-l puneți arhiepiscop. Iar numele bărbatului aceluia este Nicolae. Această vedenie dumnezeiască avînd-o episcopul acela și auzind ceea ce i se poruncise în vedenie, a vestit celorlalți episcopi, iar aceia, auzind, s-au îndemnat mai mult spre rugăciune, cu iubire de osteneală.

Atunci episcopul care a văzut descoperirea a stat la locul acela, unde i s-a poruncit în vedenie și aștepta venirea bărbatului dorit. Deci, cînd a fost vremea Utreniei, Sfîntul Nicolae, îndemnat de Duh, a ajuns mai înainte decît toți la biserică, pentru că avea obicei de se scula în miezul nopții la rugăciune și venea la începutul cîntării Utreniei, mai întîi decît toți la biserică. Intrînd în pridvor, l-a luat episcopul care se învrednicise acelei vedenii și i-a zis: "Cum te cheamă, fiule?" Dar el tăcea. Acela îl întreabă iarăși. Sfîntul i-a răspuns cu blîndețe: "Nicolae mă cheamă pe mine, stăpîne, robul sfinției tale". Acel dumnezeiesc bărbat, care a auzit acel glas blînd, a priceput pe de o parte, după numele care i se spusese în vedenie, că se numește Nicolae; iar pe alta, prin smerenia lui, că sfîntul a răspuns cu blîndețe. Deci a cunoscut că acela este cel

pe care îl binevoiește Dumnezeu a fi mitropolit al bisericii din Mira. Căci știa spre cine caută Domnul, cum zice Scriptura: *Pe cel blînd și tăcut și spre cel ce se cutremură de cuvintele Mele*. Atunci s-a bucurat foarte, ca și cînd a descoperit o comoară ascunsă și, îndată, luîndu-l de mînă i-a zis: "Urmeză-mă, fiule". Deci l-a dus cu cinste la episcopi. Iar ei umplîndu-se de mulțumire dumnezeiască și de mîngîiere duhovnicească pentru aflarea bărbatului celui de Dumnezeu arătat, l-au adus în mijlocul bisericii.

Străbătînd vestea aceasta pretutindeni, s-au adunat mai degrabă decît păsările, mulțime de oameni fără număr. Episcopul, care văzuse vedenia, a zis cu glas mare către toți: "Primiți, fraților, pe păstorul vostru, pe care vi l-a ales vouă Duhul Sfînt și căruia i-a încredințat desăvîrșit povățuirea sufletelor voastre; pe care nu alegerea omenească, ci judecata lui Dumnezeu l-a adus aici. Iată acum avem pe cel pe care l-am dorit și căutat, l-am aflat și l-am primit. Deci, prin acesta fiind bine povățuiți, nu vom cădea din nădejde, ca, astfel, să stăm bine înaintea lui Dumnezeu în ziua arătării Lui și a descoperirii.

Poporul dădea mulțumire lui Dumnezeu și se bucura, dar Sfîntul Nicolae se lepăda a primi acea treaptă, nesuferind lauda omenească. Însă, fiind rugat de tot soborul cel sfințit și de cel mirenesc, chiar fără voia lui l-au ridicat pe scaunul arhieresc, căci printr-o vedenie dumnezeiască a fost îndemnat la aceasta, pe care a avut-o mai înainte de moartea arhiepiscopului. Despre această vedenie Sfîntul Metodie, patriarhul Constantinopolului, scria astfel: "Într-o noapte, Sfîntul Nicolae a văzut pe Mîntuitorul nostru întru slavă, stînd aproape de dînsul și dîndu-i Sfînta Evanghelie, care era împodobită cu aur și cu mărgăritare; iar de partea cealaltă a văzut pe Sfînta Născătoare de Dumnezeu, punînd pe umerii lui omofor arhieresc". După vedenia aceea trecînd puține zile și răposînd Ioan, arhiepiscopul Mirelor, Nicolae a fost ales arhiepiscop al acelei cetăți.

De acea vedenie aducîndu-și aminte Sfîntul Nicolae și văzînd bunăvoirea lui Dumnezeu, încă și rugăciunile soborului netrecîndu-le cu vederea, a primit păstoria Lichiei. Iar sfințita adunare a episcopilor, împreună cu clericii, săvîrșind toate cele ce se cuvin sfințirii sale, a făcut praznic de bucurie, veselindu-se de păstorul lor, cel dat de Dumnezeu, de arhiereul lui Hristos, Nicolae. Astfel, Biserica lui Dumnezeu a primit pe făclia cea luminată, care n-a fost pusă la o parte, nici ascunsă sub obroc, ci stînd la locul cel cuviincios, în sfeșnicul arhieriei și al păstoriei, unde strălucea luminos, drept îndreptînd cuvîntul adevărului și toate poruncile cele dreptcredincioase, sănătos cugetîndu-le și învățîndu-le.

Chiar de la începutul păstoriei sale, plăcutul lui Dumnezeu grăia în sine astfel: "O! Nicolae, pentru această dregătorie și pentru acest loc, trebuie alte obiceiuri; deci de acum să nu mai viețuiești ție, ci altora". Apoi, vrînd a învăța pe oile sale faptele cele bune, nu-și mai ascundea viața sa cea cu fapte bune, ca mai înainte. Căci mai înainte, numai unul Dumnezeu îi știa viața, slujindu-I în taină. Iar după ce s-a făcut arhiereu, era arătată tuturor viețuirea lui, nu pentru mărire deșartă, ci pentru folosul și înmulțirea slavei lui Dumnezeu, încît s-au împlinit

cele scrise în Evanghelie: *Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzînd faptele voastre cele bune, să preamărească pe Tatăl vostru, care este în ceruri*.

Sfîntul Nicolae era oglinda turmei sale prin toate faptele cele bune și model credincioșilor, după cum zice Apostolul: "Cu cuvîntul, cu viața, cu dragostea, cu credința, cu duhul și cu curăția". Apoi era blînd, fără de răutate și smerit cu duhul, ferindu-se de îngîmfare. Hainele lui erau simple și hrana pustnicească pe care o gusta totdeauna numai o dată pe zi și aceea seara. Toată ziua, se îndeletnicea cu lucrurile ce se cuveneau dregătoriei sale, ascultînd nevoile celor ce veneau la dînsul, iar ușile casei lui erau deschise tuturor, căci era bun către toți și apropiat. Sărmanilor le era tată; săracilor, milostiv; mîngîietor celor ce plîngeau, ajutător celor năpăstuiți și tuturor mare făcător de bine. Apoi, și-a cîștigat spre ajutor în ostenelile sale cele păstorești și pentru îndreptarea Bisericii, pe doi sfetnici cu fapte bune și cu bună înțelegere, cinstiți cu treapta preoției, adică pe Pavel de la Rodos și pe Teodor Ascalonitul, bărbați cunoscuți de toată Grecia.

Astfel, bine păștea turma cea încredințată lui, a oilor lui Hristos cele cuvîntătoare. Iar ochiul cel zavistnic al diavolului celui viclean, care niciodată nu încetează a ridica război asupra robilor lui Dumnezeu, nerăbdînd a vedea credința cea bună înflorind în oameni, a ridicat prigoană asupra Bisericii lui Hristos, prin păgînii împărați ai Romei, Dioclițian și Maximian. De la ei a ieșit atunci poruncă prin toată lumea, ca toți credincioșii să se lepede de Hristos și să se închine idolilor; iar cei ce nu se vor supune, să fie siliți, cu chinuri, prin temnițe și cu munci grele, apoi, în sfîrșit, cu moarte silnică să fie pedepsiți.

Un asemenea vifor pustiitor degrabă a ajuns și pînă în cetatea Mira, dus fiind de doritorii păgînătății celei întunecate. Iar fericitul Nicolae, în cetatea aceea fiind căpetenie a tuturor creștinilor, cu limbă slobodă propovăduia credința cea bună a lui Hristos și se arăta gata a pătimi pentru El. Pentru aceea a fost prins de muncitorii păgîni și băgat în temniță, dimpreună cu mulți creștini. Petrecînd aici multă vreme, a pătimit multe rele, răbdînd foame, sete și strîmtorarea temniței. Pe cei împreună legați îi hrănea cu cuvîntul lui Dumnezeu și-i adăpa cu apele cele dulci ale bunei credințe, sporind într-înșii credința în Hristos Dumnezeu și punînd picioarele acelora pe temelia cea nezdrobită. Apoi, întărindu-i întru mărturisirea lui Hristos, îi îndemna cu osîrdie a pătimi pentru adevăr.

După aceea, iarăși s-a dăruit pace creștinilor și ca soarele după norii cei întunecați, așa a strălucit dreapta credință sau ca o răcoreală ce vine după furtună. Căci, căutînd Hristos cu dragoste de oameni asupra moștenirii Sale, a pierdut stăpînirea păgînilor, izgonind de la împărăție pe Dioclițian și Maximian; iar cu dînșii a izgonit pe cei ce slujeau păgînătății elinești și a ridicat poporului său corn de mîntuire, prin arătarea Crucii marelui împărat Constantin, căruia i-a încredințat stăpînirea Romei.

Constantin, cunoscînd pe Unul Dumnezeu și punîndu-și nădejdea în El, a biruit pe toți potrivnicii săi cu puterea Sfintei Cruci și a pierdut nădejdea cea deșartă, a celor ce împărățiseră mai înainte, poruncind să risipească capiștile idolilor și să zidească biserici creștine; iar pe cei ce erau închiși în temnițe pentru Hristos, i-a liberat și cu mari laude i-a cinstit ca pe niște eroi; și toți mărturisitorii lui Hristos s-au întors în patria lor.

Atunci și cetatea Mirelor a primit iarăși pe păstorul său, pe acest mare arhiereu Nicolae, mucenic cu voia și fără sînge încununat. Acesta, avînd darul lui Dumnezeu într-însul, vindeca patimile și neputințele oamenilor, nu numai ale celor credincioși, ci și ale celor necredincioși. Deci, pentru darul cel mare al lui Dumnezeu care petrecea într-însul, multora s-a făcut slăvit, minunat și foarte iubit; căci strălucea cu curăția inimii și era împodobit cu toate darurile lui Dumnezeu, slujind Domnului său în cuvioșie și dreptate.

Pe atunci erau încă multe capiști idolești, în care poporul păgîn slujea cu dragoste diavolească și nu puțin popor pierea din cetatea Mirelor. Dar dumnezeiescul arhiereu, aprinzîndu-se cu rîvnă, a străbătut toate locurile acelea, risipind capiștile idolești, iar pe turma sa curățind-o de necurățiile diavolești. Sfîntul Nicolae, luptîndu-se asupra duhurilor celor viclene, a venit și asupra capiștei Artemidei, care fiind locaș al idolilor, era mare și foarte împodobită. Pornirea sfîntului era îndreptată mai mult asupra idolilor decît asupra necuratei capiști, pe care a dărîmat-o pînă la temelie, iar zidirea cea înaltă a risipit-o pînă la pămînt; atunci duhurile cele viclene, neputînd nicidecum răbda venirea sfîntului, scoteau glasuri de plîngere, strigînd foarte tare, căci erau biruite și izgonite din locul lor, prin arma rugăciunilor nebiruitului ostaș Nicolae, arhiereul lui Hristos.

După aceasta, binecredinciosul împărat Constantin, vrînd să întărească credința în Hristos Dumnezeu, a poruncit să se țină soborul a toată lumea în cetatea Niceii. Acolo adunîndu-se Sfinții Părinți, au propovăduit luminat dreapta credință, iar pe Arie, rău cugetătorul și semănătorul de neghină, împreună cu eresul lui, l-a dat anatemei. Apoi pe Fiul lui Dumnezeu întocmai de o cinste și de o ființă cu Tatăl mărturisindu-L, a dat pace dumnezeieștii și apostoleștii Biserici.

Atunci și minunatul Nicolae fiind la sobor, unul din cei 318 Sfinți Părinți, cu mare vitejie a stat împotriva hulelor lui Arie și împreună cu Sfinții Părinți a arătat dogmele credinței celei drepte și tuturor le-a făcut cunoscut cu adeverință.

Despre dînsul povestește unul dintre istorici, că, aprinzîndu-se cu rîvnă dumnezeiască ca al doilea Ilie, a îndrăznit în mijlocul soborului a rușina pe Arie, nu numai cu cuvîntul, ci și cu fapta, lovindu-l pe Arie peste față. De acest lucru, s-au întristat Sfinții Părinți și, pentru aceea a luat de la dînsul semnele cele arhierești. Iar Domnul nostru Iisus Hristos și Preabinecuvîntata lui Maică, privind din înălțime la nevoințele Sfîntului Nicolae, au binevoit spre fapta lui cea cu

îndrăzneală și au lăudat rîvna lui cea dumnezeiască. Aceeași vedenie a avut și oarecare din Sfinții Părinți cei mai vrednici, precum însuși Sfîntul Nicolae a văzut mai înainte de alegerea sa la arhierie, adică, stînd de o parte a lui, Hristos Domnul cu Evanghelia, iar de altă parte Preacurata Fecioară Născătoare de Dumnezeu cu omoforul, au dat înapoi cele luate de la dînsul, cunoscînd din aceea că a fost plăcută lui Dumnezeu acea îndrăzneală a sfîntului. Deci, părinții au tăcut și ca pe un plăcut al lui Dumnezeu, foarte mult l-au cinstit.

Întorcîndu-se Sfîntul Nicolae de la sobor, a venit la turma sa aducînd pace, binecuvîntare și învățătură sănătoasă la toată mulțimea poporului, cu gura sa cea de miere izvorîtoare. Apoi pe turma cea nesănătoasă și străină a tăiat-o din rădăcină și pe ereticii cei împietriți și nesimțitori, care îmbătrîniseră în răutate, mustrîndu-i, i-a izgonit de la turma lui Hristos, ca un lucrător de pămînt înțelept, care curăță toate cele ce sînt pe arie și în teasc, iar pe cele mai bune le alege, apoi pleava o scutură.

Astfel preaînțeleptul lucrător al ariei lui Hristos, Sfîntul Nicolae, umplea cu roduri bune hambarul cel duhovnicesc, iar pleava vicleșugului nălucitor și ereticesc o vîntura și o lepăda departe de grîul Domnului. Pentru această pricină Sfînta Biserică îl numește lopată care vîntura învățăturile lui Arie ca pleava. El era cu adevărat lumina lumii și sarea pămîntului, de vreme ce viața lui era luminată și cuvîntul lui dres cu sarea înțelepciunii. Căci avea bunul păstor mare purtare de grijă pentru turma sa în nevoile ce i se întîmplau, nu numai cu pășunea cea duhovnicească hrănind-o pe dînsa, ci și de hrana cea trupească purta grijă.

Altă dată, întîmplîndu-se în țara Lichiei foamete mare și cetatea Mirelor lipsindu-se de tot felul de hrană, iar poporul fiind în mare lipsă, arhiereul lui Dumnezeu, milostivindu-se spre poporul cel sărac care pierea de foame, s-a arătat noaptea în somn unui negustător din Italia, care umpluse o corabie cu grîu, vrînd să meargă cu ea în altă țară și dîndu-i trei galbeni arvună, i-a poruncit să meargă în cetatea Mira și acolo să-și vîndă grîul cu preț. Deșteptîndu-se negustătorul din somn și aflînd în mîna sa trei galbeni, s-a înspăimîntat, minunîndu-se de un vis ca acela.

Pentru minunea aceea nu s-a arătat negustătorul neascultător, spre a face ceea ce i s-a poruncit. Ci, s-a pogorît în cetatea Mira și a vîndut grîul celor ce erau într-însa, netăinuind arătarea Sfîntului Nicolae, ce i s-a făcut lui în somn. Iar cetățenii, aflînd mîngîiere în acea foamete și auzind cele istorisite, au dat slavă și mulțumire lui Dumnezeu și fericeau pe marele arhiereu Nicolae, pe hrănitorul lor cel minunat.

În vremea aceea, s-a făcut o tulburare în Frigia cea mare, de care auzind împăratul Constantin a trimis trei voievozi împreună cu ostașii cei ce erau sub dînșii să liniștească acea tulburare. Iar numele voievozilor sînt acestea: Nepotian, Ursul și Erpilion. Aceștia, cu multă sîrguință, plecînd din Constantinopol au venit în oarecare liman al eparhiei Lichiei, care se numește malul Andrian, unde era o cetate. Și de vreme ce nu le da mîna să meargă, pentru că

marea era învolburată, aşteptau la limanul acela liniştirea mării. Atunci, unul din ostaşi ieşind din corabie ca să cumpere cele de trebuinţă, lua cele străine cu sila, precum este obiceiul ostaşilor. Adeseori făcînd acestea, făceau pagubă celor ce vieţuiau acolo. Pentru această pricină s-a făcut gîlceavă şi tulburare, ba şi război era să se facă din amîndouă părţile, la locul ce se numea Placomata.

Înştiinţîndu-se de aceasta, Sfîntul Nicolae nu s-a lenevit a merge singur către ţărmul acela şi în cetate, ca să potolească cearta dintre dînşii. Apoi, îndată, toată cetatea şi voievozii, auzind de venirea sfîntului, i-au ieşit în întîmpinare şi s-au închinat lui. Sfîntul a întrebat pe voievozi de unde sînt şi unde merg? Ei au zis că sînt trimişi de împărat în Frigia să potolească tulburarea ce s-a făcut acolo. Sfîntul i-a sfătuit să dea învăţătură ostaşilor lor ca să nu facă supărare poporului. Apoi, luînd pe voievozi în cetate, i-a ospătat cu dragoste. Iar ei, certînd pe ostaşi, au potolit tulburarea şi s-au învrednicit de binecuvîntarea sfîntului.

Făcîndu-se aceasta, au venit oarecari cetăţeni din Mira, care, plîngînd cu lacrimi şi căzînd la picioarele sfîntului, cereau ajutor pentru nişte oameni osîndiţi fără de vină. Ei spuneau cu mîhnire, că, nefiind sfîntul acolo, a venit Eustatie ighemonul şi, umplîndu-şi mîinile cu bani de la oarecari oameni răi, a osîndit la moarte pe trei bărbaţi din cetatea lor, care n-au greşit nimic, "de care lucru toată cetatea se mîhneşte şi plînge, aşteptînd întoarcerea ta, stăpîne; că de ai fi fost tu acasă, n-ar fi îndrăznit ighemonul a face o judecată aşa nedreaptă".

Arhiereul lui Dumnezeu, auzind unele ca acestea, s-a mîhnit cu sufletul şi, luînd împreună cu dînsul pe voievozi, îndată a plecat. Ajungînd la locul ce se numeşte Leu, au întîlnit pe nişte oameni venind şi i-au întrebat dacă ştiu ceva de acei trei bărbaţi care sînt osîndiţi la moarte. Ei au zis către dînsul: "I-am lăsat în cîmpul lui Castor şi al lui Polux, fiind aduşi acolo ca să-i taie". Atunci sfîntul s-a îndreptat în grabă la locul acela, sîrguindu-se a ajunge mai înainte de uciderea cea nevinovată a acelora. Ajungînd la locul acela, a văzut popor mult stînd acolo şi pe cei trei bărbaţi osîndiţi, avînd mîinile legate şi feţele acoperite şi plecate la pămînt şi cu grumazii goi, aşteptînd desăvîrşita tăiere. Atunci a văzut pe gealat scoţînd sabia spre a-i ucide, arătîndu-se tulburat şi cu chip sălbatic, pentru care motiv acea privelişte era tuturor înfricoşată şi de plîngere. Atunci, arhiereul lui Hristos, tulburîndu-se în suflet, a intrat cu îndrăzneală prin popor şi, apucînd sabia din mîna gealatului, a aruncat-o la pămînt, netemîndu-se de nimic, iar pe bărbaţi i-a dezlegat din legături.

Toate acestea le făcea sfîntul cu mare îndrăzneală şi nu era nimeni care să-l oprească; căci cuvîntul lui era cu stăpînire şi lucrul său cu putere dumnezeiască, fiind mare înaintea lui Dumnezeu şi a tot poporul. Acei trei bărbaţi, izbăviţi de moarte, văzîndu-se întorşi din ghearele morţii către viaţă, plîngeau de bucurie cu lacrimi fierbinţi şi strigau cu mulţumire toţi cei ce se adunaseră acolo. Apoi a venit şi ighemonul Eustatie, iar plăcutul lui Dumnezeu l-a trecut cu vederea şi, cînd se apropia de el, îi întorcea faţa, iar cînd cădea la picioarele lui, nu-l primea. Zicea sfîntul că-l va spune la împărat şi va ruga pe Dumnezeu spre a-l pedepsi; apoi, cu desăvîrşite munci îl îngrozea foarte, ca pe unul care nu-şi ocîrmuieşte cu dreptate stăpînirea. Iar

el, fiind mustrat de conștiință și înfricoșat de îngrozirea sfîntului, cu lacrimi cerea milă și se ruga din tot sufletul, căindu-se pentru nedreptatea sa, căutînd să se împace cu marele părinte Nicolae. Vina o arunca asupra lui Simonit și a lui Eudoxie, cei mai de frunte ai cetății, dar minciuna nu putea să se tăinuiască, pentru că sfîntul știa cu dinadinsul că, fiind mituit cu aur, a osîndit la moarte pe cei nevinovați și tot poporul dădea mare mulțumire Sfîntului părinte Nicolae. Abia fiind îmblînzit plăcutul lui Hristos, a iertat pe ighemon, fiindcă acum singur, cu smerenie și cu multe lacrimi, mărturisea greșeala sa și nu mai arunca pe altcineva.

Voievozii cei mai sus pomeniți, împreună cu cei ce veniseră cu dînșii, văzînd toate cele ce s-au petrecut, s-au minunat de rîvna și de bunătatea marelui arhiereu al lui Dumnezeu. Apoi, învrednicindu-se de sfintele lui rugăciuni și, primind binecuvîntarea sa ca pe un dar, s-au dus în Frigia ca să împlinească porunca împăratului. Deci, mergînd acolo, au alinat tulburarea ce era și săvîrșind toate cele poruncite lor de împăratul, s-au întors cu bucurie în Vizantia și au avut cinste și multă laudă de la împărat și de la toți dregătorii. De atunci, pentru slava lor cea mare, petreceau în palat, unde au și fost învredniciți a fi în sfatul împărătesc. Dar ochii cei zavistnici și vicleni ai oamenilor răi, neputînd a-i vedea într-o mărire ca aceea, s-au pornit spre răutate și vrăjmășie.

De aceea, împletind cei răi sfat viclean, s-au apropiat de Avlavie, eparhul cetății, urzind cumplite clevetiri asupra bărbaților acestora și zicînd: "N-au sfătuit bine voievozii, nici nu va fi bun sfîrșitul sfatului lor, că ei încep lucruri noi, care acum au intrat în urechile noastre și meșteșugesc cele viclene asupra împăratului". Astfel, clevetind asupra lor, mulțime de aur au dat eparhului și au dus acea clevetire și în urechile împăratului. Auzind, împăratul îndată a poruncit, ca, fără altă întrebare, să-i arunce în temniță pe cei trei voievozi, ca să nu fugă pe ascuns și să săvîrșească sfatul lor cel rău. Deci voievozii erau în legături și în temniță, neștiind pentru ce sînt aruncați acolo, că nu se știau a fi vinovați cu nimic.

Trecînd puțină vreme, clevetitorii s-au temut ca nu cumva să se vădească clevetirea lor cea mincinoasă și să iasă la iveală răutatea lor, încît să se întoarcă asupra lor toată nevoia. Pentru aceea, cu multe rugăciuni s-au apropiat de eparh, sfătuindu-l să nu lase mai multă vreme în viață pe acei bărbați, ci degrabă să facă judecată de moarte, după hotărîrea cea dintîi. Iar eparhul, care se îndulcise cu iubirea de aur, auzind acestea a pus sfîrșit făgăduinței. Deci, îndată s-a dus la împărat cu față mîhnită și cu chip posomorît, ca un vestitor de rău, vrînd a se arăta că se îngrijește mult pentru viața împăratului și cu credință se sîrguiește pentru dînsul. Apoi a început, în felurite chipuri, a-l înșela cu cuvinte viclene și meșteșugite, pornindu-l spre mînie asupra celor nevinovați și zicînd: "Nici unul din cei ce stau în temniță nu vor a se pocăi, împărate, ci, petrecînd în cel dintîi gînd rău, nu încetează a cugeta vicleșug și a gîndi asupra ta cu răutate. Deci, poruncește mai iute să-i omoare, ca nu cumva apucînd ei înainte, să săvîrșească răutatea pe care au pornit-o asupra ta, astfel vor ajunge la sfîrșit scopurile lor cele rele".

Cu aceste cuvinte fiind tulburat împăratul, a osîndit la moarte pe cei nevinovați; dar fiind seară, s-a amînat uciderea lor pînă a doua zi dimineață. Înștiințîndu-se despre aceasta, străjerul

temniței și plîngînd mult pentru o năpastă ca aceea, pusă asupra acelor nevinovați, a venit la voievozi, zicînd: "Mai bine ar fi fost de mine să nu vă fi cunoscut pe voi, nici să mă fi îndulcit de dragoste și cu vorbe la masă, căci mai cu înlesnire aș fi răbdat acum despărțirea de voi și mai puțină jale mi-ar fi pricinuit năpasta ce a venit asupra voastră. Apoi n-ar fi venit o mîhnire ca aceasta asupra sufletului meu, pentru că mîine dimineață, vai mie! ne vom despărți unul de altul cu amar și de acum nu voi mai vedea prea iubitele voastre fețe, nici vă voi mai auzi vorbind, căci s-a poruncit să vă omoare. Deci să rînduiți dacă vreți ceva, pentru averea voastră, că acum este vremea, ca să nu apuce moartea voința voastră".

Zicînd acestea cu tînguire, iar ei știindu-se nevinovați față de împărat și deci nevrednici de moarte, și-au rupt hainele și cumplit își smulgeau părul, zicînd: "Ce vrăjmași au pizmuit asupra vieții noastre și pentru ce să murim noi ca niște tîlhari? Că n-am făcut nimic vrednic de moarte". Atunci chemau pe ai lor pe nume, pe rude și pe cunoscuți și puneau martor pe Dumnezeu că nimic rău n-au făcut și plîngeau amar.

Unul dintr-înșii, cu numele de Nepotian, și-a adus aminte de Sfîntul Nicolae, care, stînd în Mira înaintea celor trei bărbați, li s-a făcut lor ajutător preaslăvit și preabun apărător, izbăvindu-i pe aceia de moarte. Despre aceasta zicînd, unul către altul se rugau: "Dumnezeule al lui Nicolae, care ai izbăvit pe cei trei bărbați de moartea cea nedreaptă, caută acum și asupra noastră că nu avem alt ajutor între oameni; pentru că iată ne-a cuprins mare nevoie și nu are cine să ne izbăvească din această năpastă. Iată și glasul nostru a amorțit, mai înainte de ieșirea sufletului și limba noastră se usucă, aprinzîndu-se de focul inimii, iar acum nici rugăciuni nu mai putem să-Ți aducem. Degrabă să ne întîmpine îndurările Tale, Doamne, și ne scoate pe noi din mîinile celor ce vor sufletele noastre, că iată mîine de dimineață vor să ne omoare; sîrguiește spre ajutorul nostru și ne izbăvește pe noi, cei nevinovați de moarte".

Dumnezeu, auzind rugăciunile celor ce se temeau de El și, ca un tată miluind pe fii, le-a trimis spre ajutor pe sfîntul și plăcutul Său, pe marele arhiereu Nicolae. Căci în acea noapte, dormind împăratul, i s-a arătat în vis arhiereul lui Hristos, zicînd așa: "Scoală-te iute și eliberează pe cei trei voievozi, care sînt ținuți în temniță, pentru că fără de vină sînt clevetiți și cu nedreptate pătimesc". Și, spunînd tot adevărul, i-a zis: "De nu mă vei asculta și de nu-i vei elibera pe dînșii, apoi voi ridica asupra ta război precum a fost în Frigia și rău vei pătimi". Mirîndu-se împăratul de îndrăzneala Sfîntului Nicolae, se gîndea cum a îndrăznit noaptea fără de vreme a intra înăuntrul palatului său și i-a zis: "Cine ești tu care îndrăznești a aduce o îngrozire ca aceasta asupra stăpînirii noastre?". El i-a răspuns: "Nicolae îmi este numele și sînt arhiereul mitropoliei Mirelor".

Împăratul s-a tulburat de acea vedenie și, sculîndu-se, se gîndea ce este aceasta? Asemenea și lui Avlavie, eparhul, într-acea noapte, dormind el, i s-a arătat în vis sfîntul și tot același lucru i-a spus pentru acei bărbați. Deșteptîndu-se, Avlavie s-a temut și se îngrozea în mintea sa de ceea ce văzuse. Apoi a venit oarecine de la împărat spunîndu-i ce a văzut și acesta

în vis. Iar el degrabă mergînd la împărat i-a spus vedenia și ceea ce i s-a arătat lui și se minunară amîndoi de acea vedenie preaslăvită, care deopotrivă li s-a făcut la amîndoi.

Îndată a poruncit împăratul să aducă înaintea sa pe voievozii din temniță și a zis către dînșii: "Ce vrăjitorii ați făcut de ați trimis asupra noastră asemenea vedenii? Căci arătîndu-se un bărbat ne-a îngrozit foarte rău, lăudîndu-se că degrabă va aduce război", iar ei neștiind nimic se întrebau unul pe altul, de știe vreunul ceva - că nici unul nu știa nimic - și cu ochii umiliți au căutat unul spre altul.

Văzînd împăratul una ca aceasta, s-a schimbat în blîndețe și a zis către dînșii: "Netemîndu-vă de rău, spuneți adevărul". Iar ei cu ochii plini de lacrimi și foarte mult tulburîndu-se, au zis: "Noi, împărate, vrăjitorii nu știm, nici am plănuit ceva rău asupra stăpînirii tale, nici am gîndit ceva, martor ne este nouă ochiul cel a toate văzător al Domnului. Iar de nu va fi așa și vei afla vicleșug întru noi, apoi să nu faci cu noi nici o milă; și nu numai cu noi acești trei, ci chiar pe neamul nostru să nu-l cruți. Noi ne-am învățat de la părinții noștri a cinsti pe împărat și, mai vîrtos decît toate, a avea credință către dînsul. Drept aceea, acum cu credință am păzit viața ta, iar cele încredințate nouă, precum s-a căzut dregătoriei noastre, bine le-am cîrmuit, slujind cu osîrdie poruncii tale; căci tulburarea cea din Frigia am potolit-o și războiul cel plănuit de vrăjmași l-am risipit, arătînd prin aceasta vitejia noastră cu fapta înaintea ta, precum vor spune cei ce știu bine. Iar stăpînia ta mai înainte ne-ai dăruit cinste, iar acum cu asprime te-ai înarmat asupra noastră, fiind cumplit judecați și cu groază așteptăm a pătimi. Așadar, precum ni se pare nouă, o, împărate, osîrdia noastră către tine a fost pricinuitoare nouă de mari munci, căci în loc de slavă și de cinstea pe care am nădăjduit-o, frica morții și osîndirea ne-a cuprins pe noi".

Umilindu-se împăratul de aceste cuvinte, se căia de batjocura adusă bărbaților acelora; fiindcă se cutremura de judecata lui Dumnezeu și se rușina de porfira cea împărătească; căci cel ce se nevoiește a pune altora legi, vede însuși că face judecăți fără de lege. Deci, într-acel ceas a căutat mai cu milă asupra lor și a început a vorbi către ei cu blîndețe. Iar ei, uitîndu-se cu umilință către împărat, îndată au văzut chipul Sfîntului Nicolae șezînd împreună cu împăratul și făcîndu-le milostivire și iertare. Aceasta însă nimeni nu o vedea, fără numai cei trei voievozi. Atunci, luînd ei îndrăzneală au zis cu glas tare: "Dumnezeule al lui Nicolae, care ai izbăvit odinioară pe cei trei bărbați în Mira de la moartea cea nedreaptă, scoate-ne și pe noi, robii tăi, din această nevoie, ce ne stă asupra". Iar împăratul, luînd cuvînt, a zis: "Cine este Nicolae și pe care bărbați a izbăvit? Spuneți-mi cu de-amănuntul aceasta". Iar Nepotian i-a povestit toate.

Atunci împăratul, cunoscînd pe Sfîntul Nicolae că este mare plăcut al lui Dumnezeu și minunîndu-se de îndrăzneala și de rîvna lui pentru cei năpăstuiți, a liberat pe voievozii aceia, zicîndu-le: "Nu eu vă dăruiesc viața, ci marele slujitor al lui Dumnezeu, Nicolae, pe care voi l-ați chemat spre ajutor. Deci să mergeți la dînsul și să-i dați mulțumire, apoi spuneți-i lui din partea mea: "Iată am făcut cele poruncite de tine; deci nu te mînia asupra mea, plăcutule al lui

Hristos!". Acestea zicînd, le-a încredințat o Evanghelie ferecată cu aur, o cădelniță de aur, împodobită cu pietre scumpe și două sfeșnice, poruncindu-le să le dea bisericii din Mira.

Astfel, cei trei voievozi dobîndind preaslăvita mîntuire, îndată au pornit pe cale și cu bucurie au venit la sfînt, pe care cu veselie l-au văzut. Apoi mare mulțumire i-au dat, ca unuia care le-a făcut o bunătate ca aceea și cîntau, zicînd: *Doamne, Doamne, cine este asemenea Ție Cel ce izbăvești pe săracul din mîna celor mai tari decît dînsul?"* Apoi, nici pe cei săraci nu i-au lăsat nemiluiți, ci și pe aceia i-au îndestulat din averile lor, iar după aceea, cu bună sporire s-au întors la ale lor.

Acestea sînt lucrurile lui Dumnezeu, care măresc pe plăcutul Său. De aceea, ca o pasăre ducîndu-se vestea despre dînsul pretutindeni, a străbătut luciul mărilor și toată lumea, încît nici un loc nu rămăsese, unde să nu fi fost auzite minunile cele mari ale slăvitului arhiereu Nicolae, după darul cel dat lui de la Atotputernicul Dumnezeu.

Odată niște corăbieri plutind de la Egipt spre părțile Liciei, li s-a întîmplat o furtună mare, încît și pînzele au fost aruncate jos, iar corabia era să se sfarme de tulburarea valurilor celor mari. Atunci toți se speriară de moarte. Iar cînd și-au adus aminte de marele arhiereu Nicolae - pe care niciodată nu-l văzuseră, decît numai auziseră de dînsul, că este grabnic ajutător celor ce-l cheamă întru nevoi -, s-au îndreptat cu rugăciunile către dînsul și l-au chemat în ajutor. Iar sfîntul, îndată s-a arătat lor și a intrat în corabie, zicînd: "Iată, m-ați chemat și am venit ca să vă ajut; deci nu vă temeți". Apucînd cîrma, se vedea cum cîrmuiește corabia. Apoi a certat vîntul și marea, precum și Domnul nostru odinioară Care a zis: *Cel ce crede în Mine și lucrurile care le fac Eu, acela le va face*. Astfel, credinciosul rob al Domnului poruncea mării și vîntului și acelea îi erau ascultătoare.

După aceea corăbierii, purtați de vînt lin, au sosit în cetatea Mira și, ieșind din corabie, au mers în cetate, vrînd să-l vadă pe cel ce i-a izbăvit din nevoi. Văzîndu-l mergînd la biserică, au cunoscut pe făcătorul lor de bine și, alergînd, au căzut la picioarele lui, dîndu-i mulțumire. Iar Minunatul Nicolae, nu numai din nevoia cea trupească și de moarte i-a izbăvit pe aceia, ci și pentru mîntuirea sufletelor lor a avut purtare de grijă; căci, fiind mai înainte-văzător a văzut într-înșii cu ochii cei duhovnicești gîndul păcatului, care depărtează pe om de Dumnezeu și-l abate de la poruncile lui. De aceea a zis către dînșii: "Cunoșteți-vă pe voi, rogu-vă, o, fiilor, cunoașteți-vă inimile voastre și gîndurile vi le îndreptați spre bună plăcere de Dumnezeu, pentru că, deși ne tăinuim și ne socotim a fi buni de către ceilalți oameni, dar de Dumnezeu nimic nu se poate tăinui. De aceea sîrguiți-vă cu toată osîrdia a păzi sfințenia cea sufletească și curățenia cea trupească, căci sînteți biserică a lui Dumnezeu, precum grăiește dumnezeiescul Apostol Pavel: *De va strica cineva casa lui Dumnezeu, pe acela strica-l-va Dumnezeu*.

Astfel, mustrînd pe bărbații aceia cu cuvinte folositoare de suflet, i-a eliberat cu pace, căci fericitul avea obiceiul de mustrare, ca un tată iubitor de fii, iar fața lui era ca a îngerului lui Dumnezeu, strălucind cu darul cel dumnezeiesc. Din fața lui ieșea o rază preastrălucită, ca și din a lui Moise și vederea lui aducea mult folos celor ce priveau spre dînsul; căci dacă cineva ar fi fost îngreuiat cu orice fel de patimă sau cu întristare sufletească, numai dacă ar fi privit spre sfîntul, îndată afla îndestulată mîngîiere întristării sale. Sau de vorbea cineva cu dînsul, mult sporea întru cele bune. Așa că nu numai cei credincioși, dacă se întîmpla a auzi ceva din limba cea dulce și izvorîtoare de miere, ci și cei necredincioși se umileau și se povățuiau spre mîntuire, lepădînd răutatea necredinței cea din tinerețe și primind în inimă cuvîntul cel drept al adevărului.

Marele plăcut al lui Dumnezeu a viețuit ani destui, strălucind în mijlocul cetății Mirelor cu dumnezeieștile podoabe, după cum zice dumnezeiasca Scriptură: "Ca un luceafăr de dimineață prin mijlocul norilor, ca luna plină de zilele sale și ca soarele ce strălucește asupra Bisericii Dumnezeului Celui prea înalt, ca un crin lîngă izvoarele apelor și ca niște mir de mult preț, bine mirosind tuturor".

În adînci bătrînețe, fiind plin de zile bune, și-a dat datoria cea de obște a firii omenești, bolind puțin cu trupul, apoi și-a săvîrșit bine viața sa vremelnică. Deci a fost petrecut cu bucurie și cu psalmi la viața cea neîmbătrînită și fericită, însoțindu-l sfinții îngeri și întîmpinîndu-l cetele sfinților.

Lîngă cinstitul lui trup adunîndu-se episcopi de prin toate cetățile, în mulțime fără număr, l-au pus cu cinste în biserica cea sobornicească a mitropoliei Mirelor, în ziua a șasea a lunii decembrie. Apoi se săvîrșiră multe minuni de către sfintele moaște ale plăcutului lui Dumnezeu. Pentru că a izvorît mir cu bună mireasmă din moaștele lui, cu care, ungîndu-se cei bolnavi, dobîndeau sănătate. Din această pricină, de la marginile pămîntului alerga lumea la mormîntul lui, căutînd tămăduirea bolilor și nu se lipseau de ceea ce căutau, căci toate neputințele se vindecau cu acel sfînt mir, nu numai cele trupești, ci și cele sufletești, iar duhurile cele viclene se îngrozeau, nu numai în viață, ci și după moartea sa le biruia pe acelea, cum și acum le biruiește.

Odată, niște bărbați temători de Dumnezeu, de la gura rîului ce se numește Tanais, auzind de moaștele cele izvorîtoare de mir și vindecătoare ale arhiereului lui Hristos, Nicolae, care se afla în Mira, cetatea Lichiei, s-au sfătuit să meargă pe mare, acolo, pentru închinăciune. Umplînd corabia cu grîu, voiau să plutească. Dar vicleanul diavol, care era sălășluit mai înainte în capiștea Artemidei și pe care îl izgonise de acolo Sfîntul Nicolae, risipind capiștea, simțind că vrea să plece corabia către marele părinte, mîniindu-se pentru risipirea capiștei cum și pentru izgonirea sa de acolo, se sîrguia cu toată puterea să se răzbune asupra sfîntului.

Astfel, diavolul s-a gîndit să facă împiedicare bărbaților acelora din calea pe care o plănuiseră și să-i lipsească de sfințenie, făcîndu-le piedici dorinței lor. Deci s-a prefăcut în chip de femeie și se făcea că poartă un vas plin cu untdelemn, apoi a zis către bărbații aceia: "Aș fi vrut să duc aceasta la mormîntul sfîntului, dar foarte mult mă tem pe mare, că nu este cu putință unei femei neputincioase ca mine și bolnavă cu stomacul, a îndrăzni să călătorească pe atîta noian. Pentru aceea, rogu-vă pe voi ca, luînd vasul acesta, să-l duceți la mormînt și să turnați untdelemn în candela sfîntului". Zicînd diavolul acestea, a dat vasul în mîinile acelor iubitori de Dumnezeu. Nu se știa însă cu ce fel de vrăji era amestecat acel untdelemn, ca să vatăme și să prăpădească pe cei din corabie. Dar aceia, neștiind lucrarea vicleanului, au ascultat cererea lui și au luat vasul cu untdelemn diavolesc și, pornind de la mal, în ziua aceea au plutit bine. Însă a doua zi a început a sufla vîntul dinspre miazănoapte și a face plutirea cu anevoie; deci, multe zile primejduindu-se de valuri, se gîndeau să se întoarcă înapoi. Întorcînd corabia, li s-a arătat Sfîntul Nicolae, plutind într-o barcă mai mică și le zise: "Unde mergeți, bărbaților? Pentru ce ați lăsat calea ce vă stă înainte și vă întoarceți? În mîna voastră este a potoli viforul și a face corabiei calea ușoară, căci este diavolească acea rea măiestrie care vă împiedică în călătoria voastră. Că nu o femeie v-a dat vasul, ci însuși diavolul; deci aruncați-l în mare și îndată veți avea calea cu bună sporire".

Auzind acestea, bărbații aceia au luat vasul și l-au aruncat în adîncul mării. Și făcînd aceasta, îndată a ieșit de acolo fum negru și pară de foc, care a umplut văzduhul de miros greu, iar marea se desfăcu și fierbînd apa din adînc, clocotea. Iar picăturile apei erau ca niște scîntei de foc, încît foarte mult s-au temut cei ce erau în corabie și de frică țipau. Dar ajutorul care se arătase lor, poruncind să îndrăznească și să nu se teamă, a alinat marea; apoi pe călători, izbăvindu-i de frică, i-a făcut a pluti fără primejdie spre Licia. Atunci, îndată, venind o răcoreală cu bună mireasmă, a suflat asupra lor și s-au bucurat; apoi au plutit cu bine pînă la cetatea cea dorită. Acolo, închinîndu-se moaștelor celor izvorîtoare de mir ale grabnicului ajutător și apărător, mulțumeau Atotputernicului Dumnezeu. Apoi, înălțînd rugăciuni marelui părinte, s-au întors în țara lor, povestind tuturor, cu lacrimi de bucurie, ceea ce li se întîmplase pe cale.

Multe, mari și preaslăvite minuni a făcut Sfîntul Nicolae, acest mare plăcut al lui Dumnezeu, pe uscat și pe mare, ajutînd celor ce erau în primejdii, izbăvind de înecare și scoțîndu-i din adîncul mării la uscat; răpindu-i din robie și aducîndu-i la casele lor; izbăvind din legături și din temnițe, apărînd de tăierea de sabie și scăpînd de la moarte, apoi multora le-a dat tămăduiri: orbilor, vedere; șchiopilor, umblare; surzilor, auz; muților, grai. Pe mulți, din cei ce pătimeau în sărăcia cea mai mare, i-a îmbogățit, iar celor flămînzi le-a dat hrană. Și la toată nevoia, s-a arătat gata ajutător, apărător cald, grabnic folositor și sprijinitor; iar acum, deasemenea, ajută pe cei ce-l cheamă și din primejdii îi izbăvește. Ale cărui minuni precum este cu neputință a le număra, tot așa cu anevoie este a le descrie. Pe acest mare făcător de minuni îl știe Răsăritul și Apusul, și toți creștinii cunoasc nenumăratele lui minuni. Deci, să se slăvească printr-însul Dumnezeu Cel Unul în Treime lăudat: Tatăl, Fiul și Duhul Sfînt, Căruia se cuvine laudă în veci. Amin.

19. VIAȚA CELUI ÎNTRE SFINȚI PĂRINTELUI NOSTRU AMBROZIE, EPISCOPUL MEDIOLANULUI

(7 DECEMBRIE)

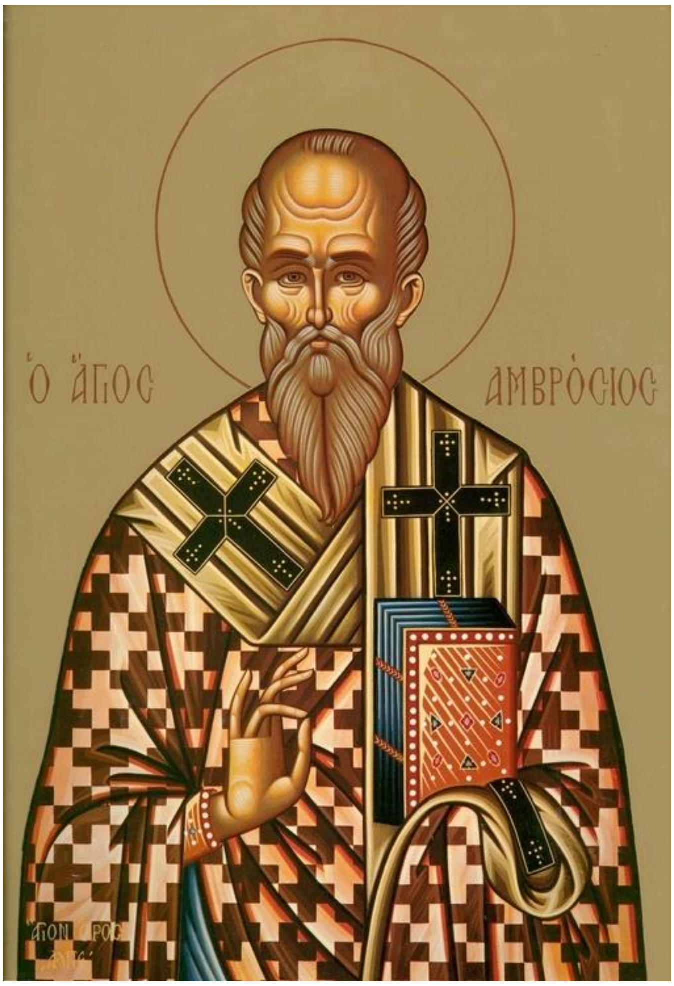

Sfîntul Ambrozie, cel numit cu numele dulceții, s-a născut în marea cetate a Mediolanului cea mult vestită, din părinți dreptcredincioși și de neam bun.

Tatăl lui era prefectul Galiei, cu numele tot Ambrozie; căci acesta, iubindu-și fiul, i-a pus numele său. Cîtă dulceață duhovnicească avea să aibă Biserica lui Hristos de la Sfîntul Ambrozie s-a văzut mai înainte, încă din scutecele lui. Căci fiind el prunc înfășat și dormind odată ziua afară cu gura deschisă, deodată, zburînd un roi de albine, a venit asupra lui, acoperindu-i fața și gura; apoi se vedeau albinele intrînd și ieșind din gura pruncului, unde puneau miere pe limba lui. Văzînd aceasta, doica lui a vrut să izgonească albinele, temîndu-se să nu vatăme pruncul; dar tatăl lui, care privea acea minune, a oprit-o vrînd să vadă în ce chip va fi sfîrșitul acelei minuni. După puțin timp albinele, ridicîndu-se, au zburat pînă nu s-au mai văzut. Iar tatăl lui, înspăimîntîndu-se, a zis: "De va trăi pruncul acesta va fi mare în popor,

pentru că încă de acum din pruncie a arătat Domnul pe sluga Sa. Căci se va împlini asupra lui la vreme Scriptura care zice; *Fagur de miere sînt cuvintele cele bune și dulceața lor este vindecarea sufletelor*. Pentru că roiul acela era închipuire a învățăturilor și scripturilor lui, ce avea să le dea cu dulce grăire către popor, îndulcind inimile omenești și ridicîndu-le de pe pămînt către cer.

După aceasta, ajungînd el în vîrstă și petrecînd în Roma împreună cu maica sa, care acum era bătrînă, și soră-sa, care își logodise fecioria sa cu Dumnezeu, s-a întîmplat de a văzut pe cei de casă sărutînd mîna unui episcop. Apoi și el, ca un copil glumind, întindea mîna către cei din casă ai săi ca să i-o sărute, zicînd: "Sărutați-mi mîna, că și eu am să fiu episcop!" Acestea le grăia Duhul Sfînt într-însul, însemnînd mai înainte ceea ce avea să fie. Iar aceia îl depărtau ca pe un copil care grăiește cuvinte fără rost, neștiind că e într-însul darul lui Dumnezeu, care mai înainte îl pregătea spre treapta arhieriei.

După ce a învățat Scriptura și s-a deprins cu buna grăire retoricească, s-a făcut orator slăvit și puternic în cuvint, apărînd pe cei nedreptățiți la judecăți, ajutînd celor năpăstuiți și mustrînd pe cei ce făceau nedreptăți. El făcea judecăți drepte pe vremea lui Prov, celui dintîi eparh al cetății, care l-a făcut sfetnic pentru buna lui pricepere. Apoi a fost ales, de către împăratul Valentinian, ca prefect al Liguriei și Emiliei.

În acea vreme a murit în cetatea Mediolanului episcopul Axentie arianul, care avea scaunul după dreptcredinciosul episcop Dionisie, cel ce s-a săvîrșit în surghiunie. Viața lui Axentie i-a curmat-o Domnul pentru eresul lui și s-a sfîrșit rău. Atunci dreptcredinciosul împărat, chemînd pe toți episcopii Italiei, le-a zis: "Știți bine, părinți prea cinstiți, ca unii ce sînteți crescuți cu dumnezeiești și sfințite învățături, cum trebuie să fie cel ce are vrednicie de arhierie, adică nu numai cu cuvîntul, ci și cu viața îmbunătățită să-și îndrepteze turma, să o povățuiască la pășune de mîntuire și să aibă martor al învățăturii sale chiar viața sa. Deci, astfel de om să așezați în scaunul episcopiei, ca să plecăm capetele noastre la dînsul cu blîndețe și noi, cei ce ocîrmuim împărăția, să primim mustrările lui ca o doctoricească vindecare, căci ca niște oameni și noi greșim".

Acestea zicînd dreptcredinciosul împărat, tot soborul l-a rugat pe dînsul să aleagă el arhiereu, ca un înțelept și dreptcredincios ce era, iar el a răspuns: "Acest lucru este peste puterea mea, căci voi sînteți învredniciți de dumnezeiescul dar ca unii ce ați primit darul Preasfîntului Duh. Pentru aceasta socotesc că veți face alegerea mai bună".

Atunci s-a făcut ceartă și mare tulburare între cei dreptcredincioși și între arieni. Pentru că fiecare parte dintre dînșii voia să ridice în scaun un episcop de credința sa și era neunire și tulburare în popor. De acest lucru înștiințîndu-se Prov, eparhul Romei, a trimis la Mediolan pe Ambrozie, ca degrabă să meargă și să potolească tulburarea poporului, zicîndu-i: "Fii, nu ca un

judecător, ci, ca un episcop". Deci ajungînd Ambrozie la Mediolan, a intrat în biserică în mijlocul poporului celui învrăjbit și cu vorba sa cea dulce-grăitoare, îi sfătuia și-i îndemna către unire și pace. Atunci un prunc, care încă nu putea vorbi bine, deodată a strigat din popor: "Ambrozie să ne fie episcop". Auzind aceasta tot poporul care era în biserică a repetat cuvîntul pruncului și a început a striga cu mare glas: "Ambrozie să ne fie episcop". Astfel, cu bunăvoința lui Dumnezeu, a vorbit pruncul mai înainte de vremea grăirii sale și amîndouă părțile cele potrivnice, adică și a celor dreptcredincioși și a celor răucredincioși, împăcîndu-se și unindu-se, voiau pe Ambrozie a-l avea episcop, deși nu era încă luminat cu Sfîntul botez, ci numai chemat, căci pe vremea aceea nimeni nu se Boteza, pînă ce nu ajungea în vîrsta lui Hristos.

El, auzind strigarea poporului și socotindu-se a fi nevrednic de o treaptă mare ca aceea, a ieșit din biserică și, șezînd în divan, a început a munci fără milă pe cei vinovați, contra obiceiului său. Aceasta o făcea ca poporul, văzînd nemilostivirea sa, să-l urască și să nu-l voiască episcop. Însă poporul nu înceta a striga, dorind să-l aibă pe el episcop. Apoi, în tot timpul lepădîndu-se Ambrozie și spunînd că este un mare păcătos și încă și nebotezat, ei ziceau: "Păcatul tău să fie asupra noastră". Căci știau că se va curăți cu Sfîntul Botez de toate păcatele. Deci, tulburîndu-se Ambrozie, s-a dus la casa sa și gîndea să-și lase dregătoria și să ia viața cea de sărăcie, precum făceau mulți atunci din filozofii elinești. Dar, fiind oprit și împiedicat de la acel gînd, alt meșteșug a aflat; căci, fugind de treapta episcopiei, a poruncit să aducă o femeie desfrînată în casa lui, ca văzînd poporul să se îngrețoșeze și să se lepede de dînsul ca de un desfrînat. Dar poporul mai vîrtos striga: "Asupra noastră să fie păcatul tău, numai primește și episcopia împreună cu Botezul".

Văzînd Ambrozie că nu poate nicidecum scăpa de cererea poporului, a gîndit să fugă. Deci noaptea, tăinuindu-se de toți, a ieșit din cetate și i se părea că merge la cetatea ce se numea Tichin, și că este pe cale departe; dar făcîndu-se ziuă, s-a aflat în poarta cetății Mediolanului. Astfel Dumnezeu, Care-l pregătea soborniceștii Sale Biserici, ca pe un zid împotriva dușmanilor și ca pe turnul lui David împotriva Damascului, adică împotriva relei credințe ereticești, oprea fuga lui și cu puterea Sa îl întorcea din cale.

Înștiințîndu-se de aceasta, cetățenii Mediolanului îl străjuiau ca să nu fugă; și au trimis la împăratul Valentinian cel mare, rugîndu-l să poruncească lui Ambrozie să primească treapta episcopiei. Iar împăratul s-a bucurat că aceia pe care el îi pune în dregătorii mirenești sînt aleși la mari dregătorii duhovnicești. Atunci s-a bucurat și Prov, eparhul cel mare al Romei, că s-a împlinit proorocia lui, care a spus-o lui Ambrozie, trimițîndu-l în Mediolan și poruncindu-i: "Să fie, nu ca un judecator, ci ca un episcop, sfătuind pe popor". Deci, așteptînd poporul întoarcerea celor trimiși de împărat și aducerea răspunsului de la dînsul, Ambrozie în acea vreme iarăși a fugit și s-a ascuns într-un sat oarecare, în stăpînirea unui oarecare bărbat slăvit, cu numele Leontie. Venind porunca împăratului, a fost arătat de acel Leontie și adus poporului în Mediolan, pentru că nici un loc nu putea ascunde pe acela întru care a binevoit Dumnezeu a-l pune ca pe o cetate în vîrful muntelui și ca pe o făclie în sfeșnic și a-l face păstor oilor sale celor cuvîntătoare.

Cunoscînd Ambrozie bunăvoința lui Dumnezeu, s-a supus poruncii împărătești și dorinței poporului. Însă n-a voit să se boteze de un episcop arian, ci de un episcop dreptcredincios, cu dinadinsul păzindu-se de credința cea rea arienească. Și fiind botezat, a trecut într-o săptămînă toate treptele ierarhice, iar a opta zi a fost așezat episcop, cu negrăită bucurie din partea poporului. Iar acolo era de față la toate însuși împăratul - precum scrie Teodorit - la așezarea lui și, bucurîndu-se, a zis către Dumnezeu: "Mulțumescu-ți, Doamne, Atotputernice, Mîntuitorul nostru, căci aceluia căruia eu i-am încredințat trupurile, Tu i-ai încredințat sufletele și ai arătat că este dreaptă cunoștința mea pentru dînsul".

Apoi, nu după multe zile, cînd dumnezeiescul Ambrozie vorbea cu împăratul cu îndrăzneală și-l mustra pentru oarecare lucruri ce se făceau cu nedreptate în judecățile cetății, împăratul a zis către dînsul: "Știu mai dinainte îndrăzneala ta în cuvinte și pentru aceea nu numai că n-am oprit alegerea ta la episcopie, ci chiar am ajutat-o. Deci îndreptează greșalele noastre, precum învață dumnezeiasca lege și tămăduiește nedreptățile sufletelor noastre". Iar la începutul episcopiei sale a rugat pe papa Damas să-i trimită spre ajutor un bărbat cu bună încredere, pe care l-ar fi știut el. Deci, i-a trimis papa pe un părinte și asculta sfatul lui. Rînduiala casei i-a încredințat-o lui Satirie, fratele său, iar el se îndeletnicea prin biserici, săvîrșind dumnezeieștile slujbe și învățînd poporul din Sfintele Scripturi.

După cîțiva ani s-a dus la Roma, în patria sa, unde a aflat pe sora sa trăind, iar maica sa murise. Și cînd îi săruta lui dreapta, sfîntul, zîmbind puțin, a zis către slujnică: "Iată că săruți mîna episcopului, precum îți ziceam odinioară". Pentru că s-a împlinit acea proorocire de care s-a spus, cum că jucîndu-se cînd era prunc, își întindea dreapta către casnici, zicînd: "Sărutați-mi mîna căci eu voi fi episcop". Zăbovind el în Roma, l-a rugat o femeie cinstită, care viețuia de cea parte a rîului Tibru, ca să săvîrșească în casa ei dumnezeiasca Liturghie. Pentru acest lucru înștiințîndu-se altă femeie, care era foarte slăbănoagă, a poruncit să o ducă acolo. Deci, cînd s-a atins de marginea veșmintelor lui și le-a sărutat, arhiereul lui Dumnezeu rugîndu-se, îndată s-a sculat sănătoasă; apoi a străbătut vestea de acea minune în toată Roma.

După moartea lui Valentinian cel mare, care a ocîrmuit bine împărăția, vreme de optsprezece ani, luînd după dînsul sceptrul împărăției apusului, Grațian, fiul său, și, pregătindu-se de război împotriva goților, a rugat pe Sfîntul Ambrozie să-i scrie mărturisirea sfintei credințe sobornicești. Deci sfîntul i-a scris cărți pentru credință și i-a proorocit despre biruința împotriva vrăjmașilor; apoi a binecuvîntat steagurile lui, care aveau pe dînsele numele lui Hristos. După aceea împăratul Grațian a dobîndit o minunată biruință asupra goților, cu binecuvîntarea și rugăciuniuile plăcutului lui Dumnezeu.

Iar Valens, fratele tatălui său, care împărățea în partea Răsăritului și era arian, făcînd război cu sciții și fiind biruit, a fugit într-o șură de paie, care fiind aprinsă cu foc de vrăjmași, a murit acolo. Astfel rămase lui Grațian toată împărăția romanilor, fiindcă Valens n-a avut feciori. Iar Grațian, fiind binecredincios ca și tatăl său, a scris porunci pretutindeni să cheme pe toți

arhiereii, surghiuniți de unchiul său Valens pentru bunacredință. Apoi, înștiințîndu-se că Tracia se prăda de barbarii care l-au ucis pe Valens, lăsînd Italia, s-a dus în Panonia.

În acea vreme trăia și marele Teodosie, renumit pentru strălucirea strămoșilor lui și prin multa bărbăție și vitejie, care se afla atunci în Spania, căci acolo a fost născut și crescut. Deci, împăratul Grațian a trimis și l-a luat în ajutor, făcîndu-l voievod peste toată oastea și l-a trimis la război împotriva barbarilor. El, fiind înarmat cu acea armă nebiruită a Crucii și cu buna credință, a biruit pe vrăjmași desăvîrșit și a izbăvit toată Tracia de robie. Pentru această biruință s-a bucurat foarte mult Grațian și îndată a încoronat pe Teodosie ca împărat, lăsîndu-l pe dînsul la răsărit, iar el s-a dus iarăși în Italia. Apoi amîndoi se sileau să stîrpească eresul arian și mai ales Teodosie, căci în părțile Răsăritului erau mulți arieni din pricina lui Valens.

După aceasta, împăratul Grațian a fost omorît cu vicleşug în Galia de tiranul Maxim. Iar după dînsul a luat împărăția Apusului Valentian, fratele lui cel tînăr, împreună cu maica sa Iustina, soția împăratului Valentinian cel mare, care, fiind ariancă, ura pe Sfîntul Ambrozie și-l supăra. La moartea episcopului de Sirmia s-a dus acolo Iustina, vrînd să fie în scaunul acela un episcop de credința sa. Sfîntul Ambrozie a mers acolo ca în păstoria sa și, nebăgînd de seamă mînia femeiască, voia să hirotonisească episcop pe un bărbat binecredincios, cu numele Anemie. Dar într-o zi, adunîndu-se toți în biserică și sfîntul era în amvon, fiind de față și împărăteasa, a trimis o femeie de credința ei cea rea, ca să apuce pe episcop de veșminte și să-l scoată de la locul său, apoi să-l ducă către femei, ca să fie bătut de mîinile femeilor și să-l izgonească din biserică.

Apropiindu-se cu îndrăzneală de sfînt acea femeie fără de rușine, vrînd să săvîrșească ceea ce-i poruncise, sfîntul i-a zis: "Deși nu sînt vrednic acestei dregătorii, însă ție nu ți se cuvine a ridica mîna asupra nici unuia dintre preoți, ci a te teme de judecata lui Dumnezeu, ca să nu te ajungă vreun rău neașteptat". Aceste cuvinte ale sfîntului s-au împlinit în faptă asupra acelei femei îndrăznețe; căci a doua zi, deodată a murit și a îngropat-o pe dînsa însuși sfîntul, răsplătind răul cu bine.

Înfricoșîndu-se arienii de acea minune, nici împărăteasa n-a îndrăznit mai mult a se împotrivi sfîntului pentru hirotonisirea episcopului celui dreptcredincios și, astfel, sfințind el fără piedică pe acela, s-a întors în Mediolan. Împărăteasa nu înceta a vrăjmășui asupra lui și a căuta prilej spre a-i face rău. Deci a aflat ajutor la răutatea ei pe un dregător cu numele Eftimie, pe care l-a invitat prin rugăminte și l-a încărcat cu daruri ca să răpească în taină pe Sfîntul Ambrozie și să-l trimită în surghiun într-o latură depărtată. Eftimie, sîrguindu-se a împlini dorința împărătesei, și-a făcut casă lîngă biserică, pentru ca mai cu înlesnire să-l poată răpi pe arhiereul lui Dumnezeu, căutînd vreme cu prilej, pregătind și căruță cu care voia să ducă pe sfînt în surghiun. Dar prin judecata lui Dumnezeu, s-a întors durerea și nedreptatea peste capul lui, căci într-aceeași zi în care nădăjduia să răpească pe sfînt, deodată a venit poruncă de la împărat să surghiunească pe Eftimie. Deci Eftimie a fost dus în surghiunie cu aceeași căruță, pe care o pregătise ticălosul pentru Sfîntul Ambrozie.

În acea vreme Dumnezeu a descoperit plăcutului său Ambrozie moaştele sfinţilor mucenici Protasie şi Ghervasie, care, fiind scoase din pămînt la iveală, multe minuni se făceau printr-însele. Un orb oarecare cu numele Sevir, numai s-a atins de hainele cele muceniceşti şi îndată a văzut; şi mulţime de duhuri necurate se izgoneau din oameni. Însă în palaturile împărăteşti nu puţini arieni, împreună cu împărăteasa rîdeau şi batjocoreau darul lui Dumnezeu, pe care l-a dat Domnul nostru Iisus Hristos Sfintei Biserici, preamărind pe mucenicii Săi. Deci, ziceau că Ambrozie a cumpărat cu aur pe oamenii care se prefac a fi îndrăciţi şi venind la mormîntul mucenicilor îi arată ca şi cum i-ar tămădui şi prin astfel de minuni se laudă în popor. Multă vreme bîrfind ei, deodată, prin voia lui Dumnezeu a venit diavolul asupra unuia dintr-înşii şi-l muncea cumplit. Iar omul acela striga, zicînd: "Să sufere ca mine toţi cei ce hulesc pe sfinţii mucenici şi nu cred în Treimea, în care ne spune Ambrozie a crede". Iar ei spăimîntîndu-se, în loc să se pocăiască şi să creadă, a luat pe cel muncit de diavol şi l-au înecat în iezer.

Un altul din adunarea relei lor credinţe arieneşti, intrînd în biserică, a aflat pe Sfîntul episcop Ambrozie învăţînd pe popor. Atunci a văzut pe îngerul lui Dumnezeu şoptindu-i lui Ambrozie la ureche, arătînd că episcopul vesteşte către popor cuvinte îngereşti. Arianul, văzînd aceasta, s-a întors la credinţa cea dreaptă şi el, care era mai înainte prigonitor al credinţei, s-a arătat apărător, cu darul Atotputernicului Dumnezeu. Iar alţi doi din aceeaşi credinţă, postelnici ai împăratului Graţian, voiau să discute cu Sfîntul Ambrozie înaintea poporului şi au rînduit din vreme aceasta; iar întrebarea aceea voiau să fie despre întruparea lui Hristos.

Sosind vremea cea rînduită, sfîntul îi aştepta împreună cu poporul în biserică, fiind gata a discuta cu dînşii, avînd în sine duhul lui Dumnezeu. Dar aceia fiind mîndri şi vrînd a face necaz sfîntului, nu s-au dus la discuţie şi, încălecînd pe caii lor, au ieşit din cetate la cîmp. Atunci, fiind ei la un loc înalt, deodată încurcîndu-se caii, au căzut dintr-acel loc şi astfel rău şi-au pierdut sufletele. Iar arhiereul lui Dumnezeu, neştiind nimic de întîmplarea lor, aşteptînd mult, văzînd că nu vin, s-a suit în amvon şi a făcut învăţătură către popor, zicînd: "Fraţilor, eu mă sîrguiesc a plăti datoria, dar nu aflu pe datornicii mei cei de ieri". Apoi a grăit şi celelalte, care sînt scrise în cartea lui despre întruparea Domnului.

Împărăteasa Iustina, de vreme ce nu putea sta împotriva lui Maxim, căci acum luase Spania şi Galia, pentru acea nevoie, Iustina împărăteasa a rugat pe Sfîntul Ambrozie să meargă la Maxim cu rugăminte şi să mijlocească la dînsul pentru pacea fiului ei cel mai tînăr. Deci păstorul cel bun a mers la tiranul, gata fiind a-şi pune sufletul pentru oi. Prin cuvintele sale cele înţelepte şi cu graiurile cele smerite a înduplecat pe tiran să nu vină asupra Italiei în acel an şi a rămas în Galia. Iustina, fiind tot nemulţumitoare pentru osteneala aceea a arhiereului lui Dumnezeu şi neîncetînd a vrăjmăşi asupra lui, a trimis la dînsul, în numele fiului său, ca biserica cea mare din Mediolan şi visteria ce este într-însa s-o dea arienilor. Iar sfîntul s-a împotrivit cu bărbăţie poruncii împăratului, zicînd: "Cele ce sînt ale mele pe acelea nu le opresc şi sînt gata chiar viaţa a-mi expune, iar ceea ce este a lui Dumnezeu, aceea nu o pot da, şi nici împăratul nu o va putea lua".

După aceea a venit la împăratul oaste, trimisă de împărăteasă, cu poruncă să ia cu sila biserica, izgonind dintr-însa pe episcop. Poporul, auzind de aceasta, s-a strîns la biserică și împreună cu episcopul lor, Sfîntul Ambrozie, s-au închis în ea, nelăsînd pe ostași să intre înăuntru. Au petrecut acolo închiși în biserică trei zile, cîntînd și preamărind pe Dumnezeu. Deci, tare împotrivindu-se arienilor, n-au lăsat să izgonească pe episcop și să ia biserica. Iar Sfîntul Ambrozie răspundea împotriva poruncii împăratului într-acest chip: "Nu voi face aceasta cu voia mea, ca să ies din biserică și s-o las, nici voi da turma oilor la lupi, nici voi lăsa hulitorilor biserica lui Dumnezeu. Dacă este cu dreptate a mă omorî, apoi aici în biserică să fiu tăiat cu sabia, sau împuns cu sulița, căci cu bună voire și cu dragoste voi primi aici uciderea".

Împărăteasa, auzind acestea s-a rușinat, dar s-a și temut de împotrivirea cu bărbăție a celor dreptcredincioși și n-a îndrăznit mai mult a ridica război asupra Bisericii. Deci, rușinîndu-se că n-a sporit nimic, a trimis în taină pe un ucigaș oarecare în casa lui Ambrozie, ca să-l ucidă. Acela intrînd în camera episcopului cu sabia, cînd a ridicat mîna asupra sfîntului vrînd să-l lovească, îndată i s-a uscat mîna, încît nu putea s-o lase în jos; apoi fiind prins, a mărturisit de cine era trimis. Sfîntul Ambrozie, fiind fără răutate, a vindecat mîna lui cea uscată și l-a liberat în pace.

Maxim tiranul, pornind iarăși război împotriva Italiei, iar Iustina, împăcîndu-se cu Ambrozie și cu fiul său, l-a rugat să meargă la tiran cu blîndețe. Sfîntul, nepomenind răul, s-a dus, dar nimic n-a mai putut spori la tiranul cel mîndru și împietrit cu inima. Văzîndu-l așa de neînduplecat, a arătat îndrăzneala aceasta, blestemîndu-l înaintea tuturor ca pe un ucigaș și a socotit străin de Biserică pe cel ce cu vicleșug a pierdut pe stăpînul său, adică pe împăratul. Iar el venind cu război asupra Italiei, a luat cetăți; și neputînd a-i sta împotrivă împăratul cel tînăr, a fugit împreună cu maica sa în Tesalonic, în pămîntul grecesc, la Teodosie cel Mare, împăratul răsăritului, cerînd ajutor de la dînsul. Teodosie, adunînd putere ostășească, s-a dus asupra lui Maxim și, biruindu-l, l-a omorît, răzbunînd sîngele cel nevinovat al împăratului Grațian. Dar împărăteasa Iustina nu s-a învrednicit a ajunge acea biruință, căci a murit degrab, iar fiul ei, după sfătuirea împăratului Teodosie, s-a numărat între cei dreptcredincioși.

După moartea Iustinei s-a întîmplat că era la judecată un vrăjitor care, fiind chinuit, zicea că mai mult este muncit de îngerul păzitor al lui Ambrozie, decît de draci. Fiind întrebat pentru ce este muncit de înger, a mărturisit pricina aceasta: "În zilele împărătesei Iustina, vrînd cu vrăjile mele să întărît poporul Mediolanului asupra episcopului lor, m-am suit pe vîrful bisericii la miezul nopții și am adus acolo jertfă diavolilor. Și cu cît mă sîrguiam eu, prin lucrarea răutății a porni pe popor împotriva sfîntului, cu atîta am văzut pe creștini lipindu-se mai mult de episcopul lor, cu mai multă dragoste și sporind în soborniceasca credință; apoi, neputînd face ceva mai mult, am trimis diavolii în casa lui Ambrozie, ca să-l omoare. Iar aceia mi-au spus că nu numai nu pot a se apropia de episcop, dar nici de ușile casei lui, căci ieșind foc îi arde pe dînșii". Aceasta a mărturisit vrăjitorul în munci, căci cu adevărat Sfîntul Ambrozie era înfricoșat diavolilor.

Odată un copil, fiind muncit de duhul cel necurat, a fost dus în Mediolan la sfînt și neajungînd încă copilul în cetate, l-a lăsat diavolul și a venit sănătos înaintea arhiereului lui Dumnezeu, rămînînd lîngă dînsul. După cîtăva vreme, a ieșit copilul acela din Mediolan mergînd către patria sa și, cînd a ajuns la locul unde îl lăsase diavolul, iarăși a năvălit asupra lui și a început a-l munci; apoi fiind întrebat de cei ce-l blestemau, pentru ce în Mediolan n-a muncit pe copil, el a răspuns: "M-am temut de Ambrozie, căci, încă neajungînd în Mediolan, am fugit din copilul acesta o vreme și l-am așteptat la locul acela unde l-am lăsat; apoi, văzîndu-l pe el întorcîndu-se, iarăși am intrat în el".

Tiranul Maxim fiind ucis, împăratul Teodosie a venit în Mediolan, iar Ambrozie în acea vreme era în Acvilia. Atunci s-a întîmplat următorul lucru, într-acest chip: în părțile Răsăritului, într-o cetate oarecare, au ars creștinii școala iudeilor pentru o batjocură ce se făcuse de dînșii orînduielii celei monahicești. Despre acest lucru a vestit comitul Răsăritului pe împăratul, care îndată a dat poruncă ca episcopul cetății aceleia să zidească din nou școala iudeilor. Însă Sfîntul Ambrozie, înștiințîndu-se de aceasta, a scris împăratului, neputînd să meargă singur degrab la dînsul, mustrîndu-l că a făcut judecată nedreaptă. Apoi l-a rugat să schimbe acea poruncă și să nu dea pe creștini în batjocura iudeilor; dar împăratul nu ținea seamă de scrisoarea lui Ambrozie.

După ce a venit singur arhiereul lui Dumnezeu în Mediolan a imputat împăratului, înaintea tuturor, făcînd propoveduire în biserică, ca în fața lui Dumnezeu și grăind către dînsul: "Eu te-am făcut pe tine împărat, eu ți-am dat pe vrăjmașul tău în mîinile tale, eu toată puterea lui am spus-o ție, eu din seminția ta te-am pus în scaunul împărătesc, eu te-am făcut pe tine a te veseli, iar tu dai prilej vrăjmașilor mei a se ridica asupra mea?" Cu aceste cuvinte împăratul fiind înduplecat, a schimbat judecata sa și a poruncit să nu se zidească de creștini școala evreiască.

În aceeași vreme altă întîmplare a avut loc. Poporul din Tesalonic s-a ridicat asupra voievodului Votiriei și l-au omorît, pentru care pricină mîniindu-se împăratul, a trimis ostași asupra cetății aceleia și a omorît ca la șapte mii de oameni. Atunci mulțime din cei nevinovați au murit de ascuțișul sabiei, pentru că ostașii năvălind asupra cetății nu căutau pe cei vinovați, ci chinuiau pe toți care se întîmplau pe ulițele cetății; bătrîni, tineri și copii. Auzind de aceasta, lui Ambrozie i-a părut rău și pe drept s-a mîniat asupra împăratului pentru o vărsare de sînge ca aceea, fără socoteală.

Iar odinioară într-o zi de praznic, venind împăratul la biserică cu slavă, arhiereul lui Dumnezeu fără temere a ieșit înaintea lui, oprindu-i intrarea în biserică și mustrîndu-l pentru vărsarea de sînge cea nedreaptă a zis: "Nu ți se cade ție, împărate, a te împărtăși cu credincioșii, după atîta ucidere și fără să faci nici o pocăință. Deci, cum vei primi Trupul lui Hristos, cu mîini muiate în sînge nevinovat? Și cum vei bea Sîngele Domnului, cu buzele cu care ai dat poruncă, pentru acea ucidere cumplită?" Zis-a către dînsul împăratul: "Și David a greșit, făcînd ucidere

și mare desfrînare, însă nu s-a lipsit de milostivirea lui Dumnezeu". Răspuns-a lui episcopul: "De ai urmat lui David, celui ce a greșit, apoi urmează lui și la pocăință". Deci s-a întors împăratul la palatul său tulburat, părîndu-i rău de păcatul său. Apoi, pregătindu-se a primi canonul de pocăință ce i s-a rînduit de arhiereu în fața tuturor, ca unul din cei simpli se pocăia, aruncîndu-se cu fața la pămînt înaintea bisericii, stînd împreună cu cei ce se pocăiesc și multe lacrimi vărsînd. Iar după săvîrșirea pocăinței, a fost primit în biserică de Sfîntul Ambrozie.

Vrînd împăratul să se împărtășească cu Sfintele și Preacuratele Taine, a intrat în altar să se împărtășească împreună cu cei sfințiți. Dar Sfîntul Ambrozie a trimis la dînsul pe arhidiaconul său, poruncindu-i să aștepte împărtășirea înaintea altarului, împreună cu celălalt popor, pentru că porfira - zicea el - face împărați, iar nu preoți. Această învățătură primind-o cu dragoste, preacredinciosul împărat a răspuns că nu pentru semeție a intrat în altar, ci, în Constantinopol astfel de obicei este, ca împăratul împreună cu preoții să se împărtășească în altar. Deci, el cu evlavie aștepta vremea împărtășaniei, cu poporul cel de obște în biserică.

Cu astfel de faptă bună strălucea și arhiereul și împăratul, încît eu de faptele amîndorura mă minunez; adică de îndrăzneala lui Ambrozie, ca și de buna supunere, de fierbințeala rîvnei și de curățirea credinței împăratului. Deci, cîte a învățat împăratul de la Ambrozie în Mediolan, pe acelea cu tot sufletul le păzea, după ce s-a întors în Constantinopol și, neintrînd în altar pentru împărtășanie, l-a întrebat patriarhul Nectarie: "Pentru ce nu intră în altar să se împărtășească, după obiceiul împărătesc, ci așteaptă afară cu poporul cel simplu?" Iar el, oftînd, a răspuns: "N-am știut - zice el - deosebirea între împărați și între episcopi, iar acum știu de la învățătorul dreptății, Ambrozie, pe care singur se cuvine a-l numi episcop".

Despre acest sfînt episcop străbătînd vestea pretutindeni, au venit din Persia în Mediolan doi bărbați prea înțelepți, punînd multe întrebări, ca să ispitească înțelepciunea sfîntului, despre care auzise. Apoi, vorbind cu dînsul multă vreme, s-au minunat de adîncul științei lui și au spus înaintea împăratului cum că numai pentru Ambrozie au suferit atîta cale, de la răsărit la apus, vrînd ca să-l vadă și să-i audă înțelepciunea lui.

După plecarea împăratului Teodosie din Italia la Constantinopol, împăratul Valentinian cel tînăr din Galia, sfîrșindu-și viața în cetatea Viena prin vicleșugul lui Arvogast comitul, a rămas după dînsul Evghenie tiranul, care numai pe dinafară se arăta creștin, iar pe dinăuntru era slujitor diavolului și vrăjitor. Acela, vrînd să fie iubit de cei mari ai Romei, între care cei mai mulți erau închinători de idoli și slujitori diavolilor, a poruncit să deschidă capiștile idolești și să se aducă jertfă. Deci, mergînd el în Mediolan, Sfîntul Ambrozie s-a dus în Bononia, apoi în Florența și în Tuschia, ferindu-se de împăratul cel nedrept, nevrînd a vedea pe un om ca acela care numai cu fățărnicie era creștin, iar cu năravul era păgîn, fără a se teme de răutatea lui, ci numai de vederea lui îngrețoșîndu-se; căci a scris către dînsul fără temere, sfătuindu-l și îngrozindu-l cu judecata lui Dumnezeu; dar n-a putut să înduplece pe cel împietrit cu inima.

Zăbovind în Florența plăcutul lui Dumnezeu, petrecea în casa unui bărbat cinstit și binecredincios, cu numele Dechentie, al cărui fiu Pansofie, prunc mic era muncit de duh necurat, pe care l-a vindecat sfîntul, cu rugăciunea și cu punerea mîinilor. Iar după cîteva zile, fără de veste îmbolnăvindu-se, copilul a murit. Maica lui binecredincioasă, fiind plină de credință și de frica lui Dumnezeu, l-a dus în camera lui Ambrozie și, nefiind el acolo, a pus pe fiul său pe patul lui și apoi a plecat. Iar Sfîntul Ambrozie, intrînd în camera în care găzduia, a văzut pe copil zăcînd mort pe patul său, apoi, închizînd ușa, s-a rugat, precum odinioară a făcut proorocul Elisei. După aceea a privit pe prunc, a suflat peste dînsul și l-a înviat, apoi l-a dat viu maicii sale.

În acea cetate sfințindu-se o biserică, au pus într-însa moaștele sfinților mucenici Vitalie și Agricolae, pe care le-a aflat în Bononia, între mormintele iudeilor și nimeni din creștini nu putea să le cunoască dacă nu ar fi vestit singuri sfinții mucenici despre moaștele lor pe plăcutul lui Dumnezeu. Apoi, arhiereul lui Hristos s-a întors în Mediolan la scaunul său, pentru că Evghenie ieșise acum din Mediolan la război împotriva împăratului Teodosie și se lăuda ticălosul, că, după ce se va întoarce cu biruință, biserica Mediolanului o va face grajd de cai, iar pe clerici îi va ucide cu săbii. Dar n-a dobîndit aceasta cel cu totul înrăutățit, pentru că a murit în război, fiind biruit de împăratul Teodosie și a pierit cu sunet pomenirea lui.

Teodosie dreptcredinciosul împărat, venind cu bucurie, l-a întîmpinat arhiereul lui Dumnezeu, ca pe un biruitor; dar acela căzînd la picioarele sfîntului, socotea că biruința sa asupra vrăjmașului a avut-o prin rugăciunile lui. Nu după multă vreme s-a săvîrșit bine și împăratul Teodosie, împărățind cu plăcere de Dumnezeu și s-a dus către împărăția cea fără de sfîrșit. După dînsul au luat împărăția cea pămîntească feciorii lui, Arcadie, la Răsărit și Onorie, la Apus.

În vremea împărăției lui Onorie, Sfîntul Ambrozie a aflat moaștele sfinților mucenici, Nazarie și Chelsie, despre care scrie preotul Paulin astfel: "În vremea aceea, aflîndu-se moaștele Sfîntului mucenic Nazarie într-o grădină în afară de cetate, Sfîntul Ambrozie le-a adus în biserica Sfinților Apostoli. Și am văzut sînge în mormîntul în care zăcuse moaștele mucenicului, ca și cum ar fi curs acum, apoi părul capului și barba erau nestricate, ca și cum ar fi fost pus acum în mormînt; iar fața lui așa era de luminată, ca și cum ar fi fost acum spălată. Ce minune! Precum însuși Domnul în Evanghelie, mai înainte a făgăduit: *că și perii capului vostru nu vor pieri*. Apoi ne-am umplut de bună mireasmă, care covîrșea cu tot felul de aromate și aducînd moaștele mucenicului și punîndu-le în căruță, îndată ne-am întors împreună cu Sfîntul Ambrozie, către ale Sfîntului mucenic Chelsie, care erau puse în același loc. După aceea ne-am înștiințat de la cel ce stăpînea grădina aceea, cum că le este poruncit de la părinți să nu lase locul acela din neam în neam, pentru că mari comori sînt puse într-însul. Și cu adevărat erau mari comori, pe care nici moliile, nici rugina nu le strică, nici furii, cei ce sapă pe dedesupt, nu le fură, al căror păzitor este Domnul, iar locul lor este în curțile cele cerești, cărora viața le era Hristos, iar moartea un cîștig".

După ce arhiereul a adus moaştele sfinţilor în biserica Apostolilor, a învăţat poporul, ţinîndu-le predică. Şi iată un oarecare om avînd întru sine duh necurat, a strigat zicînd: "Ambrozie mă munceşte pe mine". Iar sfîntul, întorcîndu-se, le-a zis: "Să amuţeşti, diavole, că nu Ambrozie, ci credinţa sfinţilor şi zavistia ta te munceşte pe tine; pentru că vezi pe oameni suindu-se acolo, de unde eşti tu aruncat jos; iar Ambrozie nu ştie a se îngîmfa cu mîndrie". Acestea zicînd sfîntul, a tăcut diavolul, aruncînd cu faţa la pămînt pe omul cel ţinut de el.

Împărăteasa marcomanilor, cu numele Fritighilda, care era închinătoare de idoli, auzind de dumnezeiasca petrecere a Sfîntului Ambrozie, s-a dus spre a-l vedea. Şi atît de mult s-a folosit de cuvintele lui, încît a crezut în Hristos. Iar sfîntul a botezat-o şi i-a arătat ei credinţa în scris, ce fel de viaţă să petreacă şi i-a spus tot ce este nevoie pentru mîntuire. Mai ales a rugat-o să nu lase niciodată pe bărbatul său să facă război cu romanii; iar ea a adus şi pe bărbatul său către Hristos şi l-a înduplecat să aibă pace cu romanii.

Minunatul Ambrozie a pus multă osteneală, să întoarcă pe păgîni, precum am zis mai sus şi credeau mulţi, văzînd dumnezeiasca petrecere a lui şi minunile pe care le săvîrşea Domnul într-însul. Căci tămăduia pe bolnavi, pe diavoli îi izgonea şi alte lucruri preaslăvite lucra. Pe acestea văzîndu-le mulţi, alergau la credinţa cea binecuvîntată, încît el nu mai făcea altă slujbă, decît numai boteza pe cei ce credeau. Dintre aceştia era Augustin, preaînţeleptul şi cuvîntătorul de Dumnezeu, pe care l-a vînat cu înţelepciunea şi priceperea lui cea mare, fiindcă era cufundat în eresul maniheilor. Apoi, botezîndu-l, atît s-a făcut de îmbunătăţit şi mare apărător al Bisericii, încît a povăţuit pe mulţi către buna credinţă, cu învăţăturile şi scrierile sale cele prea înţelepte.

Sfîntul Ambrozie era bărbat cu mare înfrînare, iubitor de osteneală, deştept, în toate zilele postea, afară de sîmbătă, Duminică, de praznice şi de pomenirea slăviţilor mucenici. Rugăciunea lui era neîncetată ziua şi noaptea şi lucrul lui fără lenevire, căci singur cu mîna sa scria cărţi folositoare. Apoi se îngrijea mult de toate bisericile, ostenindu-se întru cele dumnezeieşti, încît după dînsul abia cinci episcopi puteau purta osteneala lui. Pentru cei săraci şi scăpătaţi şi pentru cei robiţi avea nespusă purtare de grijă, încît toate ale sale le cheltuia. Chiar de cînd a luat episcopia, a împărţit aurul, argintul şi toată averea sa pentru împodobirea bisericilor, spre hrana săracilor şi spre răscumpărarea celor robiţi, dînd o puţină parte surorii sale pentru hrană, iar lui nu şi-a oprit nimic; ca fiind străin de toate agoniselile, mai cu înlesnire să poată alerga după Hristos, Domnul său, care, fiind bogat, a sărăcit pentru noi, ca să ne îmbogăţim prin sărăcia Lui. Plăcutul lui Dumnezeu mîngîia pe toţi în tot chipul; cu cei ce se bucurau împreună bucurîndu-se, cu cei ce plîngeau împreună plîngînd. Căci, cînd venea cineva la dînsul pentru mărturisirea păcatelor, plîngea însuşi, încît şi inima cea împietrită o ducea la căinţă şi o deştepta la umilinţă şi lacrimi.

Ajungînd la bătrîneţe, mai înainte a văzut plecarea sa către Dumnezeu şi zicea clericilor săi: "Numai pînă la Paşti voi fi cu voi". Paulin, preotul, scriitorul vieţii acestuia, spune şi aceasta care a văzut-o cu ochii săi: "Mai înainte cu puţine zile de boala sa, Sfîntul Ambrozie tîlcuia Psalmul patruzeci şi trei, iar eu scriam cele ce ieşeau din gura lui, pentru că el nu putea să scrie

mult, pentru bătrînețele și slăbiciunea lui. Și privind spre dînsul, deodată am văzut foc înconjurînd capul lui, în chipul pavezei și după puțin timp a intrat în gura lui și s-a făcut fața lui albă ca zăpada; iar eu văzînd acestea m-am spăimîntat și n-am mai putut să scriu de frică, apoi iarăși s-a făcut fața lui ca mai înainte. Am spus acestea cinstitului bărbat Castul, diaconul, iar el, fiind plin de darul lui Dumnezeu, mi-a spus că am văzut pe Duhul Sfînt în chip de foc, peste episcopul nostru, precum s-a pogorît odinioară peste Sfinții Apostoli. Iar cînd a început a boli înaintea sfîrșitului său, auzind despre aceasta Stilic, comitul, zicea: "De va muri acest arhiereu va pieri Italia". Și a trimis la bolnavul arhiereu, bărbați cinstiți din Mediolan, pe care îi știa că erau iubiți sfîntului, rugîndu-l să ceară de la Domnul, ca încă să mai trăiască împreună cu dînșii pe pămînt pentru trebuințele altora. Iar el a răspuns către dînșii: "Nu am viețuit așa în mijlocul vostru, ca să mă rușinez mai mult a viețui și de moarte nu mă tem, pentru că avem pe Domnul cel bun".

Deci zăcînd pe patul durerii, ședeau departe de patul lui, lîngă ușa casei, diaconii Castul, Polemie, Venerie și Felix și vorbeau între dînșii încetișor la ureche, încît numai ei singuri auzeau: "Cine va fi episcop după dînsul?" Și au pomenit pe Simplichian, prezviterul. Iar sfîntul, departe de dînșii zăcînd, ca și cum ar fi stat de vorbă cu ei, a strigat de trei ori: "Bătrîn, însă bun". Și cu aceste cuvinte a întărit că Simplichian preotul, are să primească după dînsul episcopia. Și rugîndu-se sfîntul în boala sa, a văzut pe Domnul Iisus Hristos venind la dînsul și cu dragoste zîmbind, arătîndu-se lui cu fața luminată. Aceasta a spus-o Vasian, episcopul Lavdiei, care ședea într-acea vreme lîngă dînsul. Apoi, apropiindu-se despărțirea sufletului său de trup, preotul Gonoratie se odihnea într-un foișor și a auzit un glas de trei ori zicînd către dînsul de sus: "Scoală, sîrguiește-te, că astăzi se duce". Și sculîndu-se preotul a luat Preacuratele Taine și a venit la cel bolnav. Iar Sfîntul Ambrozie, rugîndu-se și împărtășindu-se cu dumnezeieștile daruri și-a dat sfîntul său suflet în mîinile Domnului său pe cînd se lumina de ziua Sfintelor Paști. Apoi au pus cinstitul său trup în biserica cea mare a Mediolanului, iar sfîntul lui suflet s-a dus împreună cu îngerii înaintea scaunului Sfintei Treimi, al Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, Unul Dumnezeu, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

20. CUVIOSUL NIL, FĂCĂTORUL DE MINUNI (7 DECEMBRIE)

Cuviosul Nil s-a născut într-un sat din hotarele Novgorodului. Dar din ce fel de părinți n-am aflat, ci numai că a fost călugărit în mănăstirea ce se cheamă Cripta, din stăpînirea Pscovului și de acolo a trecut în pustiul ținutului Rievului și s-a sălășluit și la rîul Ceremha, unde se hrănea cu buruieni și muguri de stejar. Diavolul, nesuferind să-l vadă, se înarma asupra sfîntului cu felurite îngroziri, închipuindu-se în fiare și în toate jivinele, avînd năluciri ziua și

noaptea şi în multe chipuri făcîndu-i supărare. Aşa a petrecut sfîntul treisprezece ani. Iar odată, rugîndu-se, adormise şi a auzit glas zicîndu-i: "Nile, să ieşi de aici şi să mergi în ostrovul Stolovnul în care vei putea să te mîntuieşti". Iar cuviosul, umplîndu-se de bucurie, căci nu i-a trecut Domnul cu vederea rugăciunea lui, a început a întreba de acel ostrov. Oamenii îi spuneau că acel ostrov era la iezerul Seligherii, depărtare de Ostaşcov ca la şapte stadii. Cuviosul, auzind aceasta, a mers la acel ostrov şi foarte mult s-a bucurat de frumuseţea lui şi a săpat acolo în munte o peşteră, petrecînd o iarnă, apoi şi-a zidit o chilie şi o cameră de rugăciune. Acolo nevoindu-se foarte mult în rugăciuni, în post şi în osteneli, săpînd pămîntul, îşi procura astfel hrana.

Dar diavolul şi acolo a dat război cuviosului şi în vederea ochilor îi făcea supărare. Deci odată i se părea sfîntului că este pusă o funie pe chilia lui ca să o răstoarne în iezer; iar sfîntul cu rugăciunea, toate acele năluciri le-a alungat. După aceea locuitorii cei sălbatici, care petreceau aproape de ostrovul acela, vrînd să izgonească pe sfînt din ostrov, au tăiat pădurea, gîndind între ei şi zicînd: "Cînd acea pădure o vom aprinde, atunci şi chilia lui o vom arde". Dar cînd au aprins pădurea sfîntul a stat la rugăciune şi cu dumnezeiescul dar a stins văpaia şi n-a ajuns pînă la munte.

Odată, năvălind asupra lui tîlharii şi îngrozindu-l pe sfînt ca să le dea comoara sa, sfîntul le-a zis: "Mergeţi de o luaţi din colţul chiliei". Iar ei, intrînd, au orbit şi cu lacrimi rugîndu-se sfîntului şi-au cerut iertare; iar sfîntul s-a rugat lui Dumnezeu şi acei tîlhari au văzut; apoi, învăţîndu-i pentru folosul sufletesc, le-a poruncit ca să nu spună nimănui despre aceea. Însă aceia, după moartea cuviosului, au spus tuturor minunea.

Cînd sfîntul era în ostrov, nişte pescari temători de Dumnezeu îi aduceau peşte. Unul dintre aceşti pescari, fiind în necurăţie trupească, luînd peşte l-a dus la sfînt; dar el, văzînd mai înainte prin Duhul Sfînt că este în necurăţie, a închis ferestruica chiliei sale, iar pescarul întorcîndu-se, le-a spus tovarăşilor săi aceasta. Altădată, cînd un om tăiase în acel ostrov lemne ca să-şi facă casă, îndată s-a făcut un tunet înfricoşat şi un glas i-a zis: "Omule, de acum să încetezi a mai face supărare". Însă acela şi-a încărcat carul, dar dobitocul lui nu putea nici să mişte din acel loc carul; şi văzînd această minune, a făgăduit că nu mai face aşa; apoi s-a dus cu frică.

Cuviosul a vieţuit în ostrovul acela douăzeci şi şapte de ani şi, înainte de moartea sa, a săpat pămîntul cu mîinile sale şi acolo şi-a făcut mormîntul; apoi în toate zilele ieşea şi plîngea deasupra lui. Cînd a sosit vremea mutării lui, s-a împărtăşit cu Preacuratele Taine şi, intrînd în chilia sa, făcea obişnuitele rugăciuni. După aceea, luînd cădelniţa, a cădit sfintele icoane şi toată chilia, apoi, răzimîndu-se cu braţele pe obişnuitele sale toiege, pe care avea mai înainte puţină odihnă trupească, s-a mutat către Domnul Dumnezeu, la anul şapte mii şaizeci şi trei (o mie cinci sute cincizeci şi cinci) în decembrie, a şaptea zi. Dumnezeului nostru se cuvine slavă, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

21. VIAȚA ȘI PĂTIMIREA SFINTEI MUCENIȚE FILOTEIA DE LA CURTEA DE ARGEȘ

(7 DECEMBRIE)

Fecioria și milostenia sînt două fapte bune prea mari, care fac fecioară înțeleaptă pe ceea ce le are, îi umple vasele sufletului cu untdelemnul facerii de bine, îi înfrumusețează candela, o umple cu untdelemn, o luminează, îi deschide ușa cămării celei de nuntă, o duce înăuntru la nunta cea veșnică, o unește cu mirele cel fără de moarte, cu unire nestricăcioasă. Însă numai cînd amîndouă sînt împreună legate. Căci fecioria singură, neunită cu milostenia, deși este o mare faptă mai presus de fire și îngerească, dar dacă nu va avea milostenia însoțită cu ea, nu numai că nu poate agonisi untdelemn în vasele sufletului celei ce o are, nu numai că nu poate a-i lumina candela, a-i deschide ușa cămării celei de nuntă, ci tot neînțeleaptă se numește; iar vasele le deșertează, candela o stinge, ușa cămării o închide, apoi o face să audă: *Nu te știu pe tine*. După cum au auzit despre neînțeleptele fecioare din Evanghelie, care, deși au avut fecioria,

dar de vreme ce n-aveau și milostivire către aproapele, pentru aceea ușa cămării li s-a închis și au auzit: *Nu vă știu pe voi.*

Acestea auzindu-le Sfînta fecioară Filoteia în Sfînta Evanghelie, a unit fecioria cu milostenia și cu osîrdie pe amîndouă le-a împlinit, în care prea bine a și sporit. Ea și-a agonisit untdelemn în vasul sufletului său, prin ele bine și-a înfrumusețat candela sa, pentru ele și-a pus sufletul, a răbdat moarte chiar din mîinile aceluia ce a născut-o și a intrat în cămara cea de nuntă cu fecioarele cele înțelepte. Acum împreună cu dînsele se veselește, îndulcindu-se de frumusețea vederii Mirelui său celui nestricăcios. Pentru aceasta este cu cuviință și cu cale a istorisi după putere, viața, pătimirea, petrecerea ei și aducerea sfintelor moaște în Țara Românească, cum și așezarea lor în biserica domnească din orașul Curtea de Argeș.

Deci această fiică a luminii celei neînserate, moștenitoare a cămării celei de nuntă, împreună petrecătoare cu fecioarele cele înțelepte, împreună dănțuitoare cu sfintele mucenițe și mirese ale lui Hristos, adică sfînta fecioară și muceniță a lui Hristos Filoteia, s-a născut în marea cetate Tîrnov, din părinți cu credință creștină și de neam bulgari iar cu meseria plugari. Maică-sa, după ce a născut pe această stîlpare a raiului aducătoare de bune roade, puțină vreme a mai trăit în această viață vremelnică, numai pînă cînd a deprins pe prea iubita sa fiică la lucrarea faptelor bune. Căci cum este pomul, așa este și rodul, cum este rădăcina, așa și odrasla; apoi fiicele vor fi cum sînt maicele și aceleași fapte pe care le au maicile pe acelea le deprind și fiicele.

Deci, după ce a deprins bine pe fiica sa în fapta cea bună a fecioriei și a milosteniei, după învățătura cea bună, a început a o învăța credința creștinească. Adică despre lucrarea tuturor faptelor celor bune, despre veșnicia împărăției cerurilor, despre deșertăciunea și vremelnicia vieții celei trecătoare și stricăcioase; și astfel a tipărit-o adînc în inima și în sufletul copilei cel moale ca ceara. Apoi s-a mutat la viața cea veșnică și nepieritoare, lăsînd-o moștenitoare a faptelor ei celor bune și împlinitoare a lipselor ei pe preaiubita ei fiică și odraslă, care n-a greșit întru nimic. Căci fericita a împlinit lipsa faptelor bune a maicii sale și s-a suit la vîrful desăvîrșirii, pe cît este cu putință firii omenești; apoi cu moarte mucenicească s-a săvîrșit, după cum se va arăta mai jos.

Rămînînd copila orfană de maică și avînd semănate sămînța faptelor bune de maică-sa în pămîntul inimii sale, apoi și ea fiind din fire pămînt bun evanghelicesc și roditor, nu s-a dat la jocuri copilărești, împreună cu cele de vîrsta ei, nu s-a dat la cîntări lumești, nici la iubirea hainelor cele scumpe și frumoase, nici la împletiturile părului, nici la împodobirea cosițelor (tîmplelor), nici la sulimenirea feții și la dresul sprîncenelor, nici la mîncări și băuturi alese, nici la priviri de hore și dansuri, care pot moleși sufletul. Nu s-a lipit de inima ei nici una din cele lumești, îndulcitoare și amăgitoare ale tinerelor iubitoare de unele ca acestea, după cum obișnuiesc fetele vremii de acum, ci ea avea bună voire, fiind plecată către lucrarea faptelor bune și se pricepea la lucrurile cele înțelepte. Cunoscătorul de inimi Dumnezeu, trimițîndu-i

dar de sus, a întărit-o, a luminat-o și a îndemnat-o către negutătoria cea duhovnicească, spre a cumpăra cu cele pămîntești și stricăcioase, pe cele cerești și veșnice.

Ea a început încă din vîrsta copilăriei a călători pe calea evangheliceească, cea strîmtă și cu necazuri, care duce la viață, după cuvîntul Domnului. A început a se iscusi și a-și subția trupușorul său cel crud și copilăresc cu postul, potolind și domolind poftele și jocurile cele tinerești. A început a merge la biserică adeseori, a sta cu evlavie la sfintele slujbe bisericești, a asculta cu luare-aminte cele ce se citeau, pe care le sădea în inima sa și se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi, ca să-i dea dar și putere spre a împlini cu fapta cuvintele cele auzite.

Astfel Sfînta Filoteia, mergînd adeseori la biserică și ascultînd cu luare-aminte Sfintele Scripturi și adăpîndu-se cu învățăturile ce se citeau acolo, apoi punîndu-le în inima sa, s-a întîmplat odată a auzi citindu-se acea Sfîntă Evanghelie, în care Domnul fericește pe cei milostivi: *Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui*. Cuvîntul acesta atît de mult a intrat în inima sa și atît de bine s-a prins în cele dinăuntru ale ei, căci cu atîta credință l-a primit, ca și cum din însăși gura Domnului l-a luat, ca și cum ar fi fost Domnul de față și Însuși i-a grăit așa: "Filoteio, dacă vei milui pe aproapele tău cu cele stricăcioase, Eu te voi milui cu cele nestricăcioase; dacă îi vei da lui bunătăți pămîntești, Eu îți voi da ție bunătăți cerești; dacă vei sătura pe cei flămînzi cu bucate trupești, Eu te voi sătura pe tine cu bucate duhovnicești; dacă vei îmbrăca pe cei goi cu haine stricăcioase și vremelnice, Eu te voi îmbrăca pe tine cu slava cerească și veșnică".

Pe acestea primindu-le cu astfel de credință și aprinzîndu-se cu rîvnă înfocată și dumnezeiască, multă sîrguință a pus în gîndul ei și cu multă purtare de grijă și-a pus în cugetul său, cum i-ar fi cu putință a face, să nu rămînă nici unul nemiluit, din cei ce ar fi cerut de la dînsa milostenie, nici flămîndul să se ducă nesăturat și nici cel gol neîmbrăcat. Acestea făcîndu-le, voia să-și ascundă fapta sa cea bună, ca să n-o vadă sau să o știe cineva dintre oameni. Căci foarte mult se temea fericita de slava oamenilor, care poate pierde toate ostenelile faptelor bune ale creștinului, care le face pe față ca să fie slăvit de oameni; deci fericita așa urma poruncii Domnului, care zice: *Luați aminte să nu faceți milostenia voastră înaintea oamenilor, ca să fiți văzuți de dînșii; iar de nu, plată nu aveți înaintea Tatălui vostru cel din ceruri. Și tu cînd faci milostenie, să nu trîmbițezi înaintea ta, precum fac fățarnicii în adunări și în ulițe, ca să se slăvească de oameni; amin zic vouă, că și-au luat plata lor. Iar tu făcînd milostenie, să nu știe stînga ce face dreapta ta, ca să fie milostenia ta într-ascuns și Părintele tău cel ce vede într-ascuns, va da ție la arătare*.

Astfel de cale sau mai bine să zic suișuri, după David, punînd în inima sa și afierosîndu-se cu totul faptei bune și pironindu-și toată mintea și cugetul la dînsele, și pornindu-se cu toată pregătirea cea duhovnicească către lucrarea lor, a început a hrăni pe cei flămînzi, a îmbrăca pe cei goi cu hainele sale, a milui pe cei săraci cu cele ce avea și cu cele ce-i da mîna, avînd dragoste fierbinte din tot sufletul către Dumnezeu și către aproapele ca pentru sine, iar mai vîrtos pot zice că avea acea dragoste și mai mult decît către sine. Milostivire către cei din nevoi

și în lipsă, răbdare nebiruită în ispite și în necazuri, mărime de suflet în supărările ce i se aduceau asupră-i de mama vitregă și de la tatăl-său, pentru lucrarea faptelor bune, necovîrșită neîmpuținare în osîrdia sa către săvîrșirea acestora și necontenita și smerita cugetare desăvîrșită, care a întărit-o pe dînsa spre săvîrșirea faptelor bune, chiar la sfîrșitul ei cel fericit și mucenicesc, după cum se va arăta mai jos. Acestea le lucra în toate zilele după cum zice Scriptura: *Toată ziua miluiește și împrumută dreptul*.

Dar oare fericita, lucrînd acestea, a scăpat de ispitele vrăjmașului mîntuirii omului? Oare pe ea, copilă tînără și neispitită în lucrurile și întîmplările lumești, au cruțat-o ispitele? Căci, cu dînsa s-au împlinit cuvintele Eclesiastului care zice: *Fiule, dacă te-ai apropiat să slujești Domnului tău, gătește-ți inima pentru ispite!* Nicidecum, iubite cititor, căci fapta bună care nu are ispite și care se lucrează fără osteneală și fără greutăți și împiedicări, zic sfinții că nu este lămurită și nici lui Dumnezeu bine primită. Drept aceea, văzînd vrăjmașul firii omenești că a început lucrarea faptelor bune mai sus arătate și mai vîrtos a acelei fapte bune care se laudă la judecată, după cum zice cuvîntul: *Că se laudă mila la judecată*; și pe aceea pe care și Mîntuitorul Hristos o voiește mai mult decît jertfele, zicînd: *Milă voiesc, iar nu jertfă*, umplîndu-se de zavistie, a zis către diavolii săi: "Vedeți prieteni că și această slabă și neputincioasă copilă, strănepoată a Evei cea de demult, pe care cu înlesnire am amăgit-o noi, s-a ridicat asupra noastră? Vedeți cum nu se teme de noi și întru nimic socotește puterea noastră? Noi pe Eva am amăgit-o și am scos din rai și prin ea, pe strămoșul neamului omenesc l-am pogorît în stricăciune, cu moarte l-am osîndit și în iad l-am sălășluit; iar aceasta nu bagă în seamă puterea noastră cea mare. Deci, veniți să năvălim asupra ei cu ispite, ca prin mulțimea și răutatea ispitelor s-o împiedicăm de la o lucrare ca aceasta".

Acestea sfătuindu-se diavolii, ca și asupra lui Iov, au năvălit asupra fericitei Filoteia.

Să vedeți viclenie și măiestrie a răilor și viclenilor diavoli. Știind ei că, firește, mamele vitrege au ură asupra copiilor - căci tată-său după moartea mamei sale și-a luat altă femeie, și aflînd-o pe aceasta așa după cum o arăta cuvîntul, ca și pe tatăl fericitei Filoteia, groși la minte și simpli - pe amîndoi i-au făcut muncitori ai fericitei. Pe vitregă, înăuntru, adică în casă, iar pe tată-său în cele dinafară, ca nicăieri sfînta să nu afle răsuflare de necazuri și de ispite; ca astfel biruindu-se de acestea și cu sufletul împuținîndu-se, să se lase de lucrarea faptelor bune. Deci, mama cea vitregă pornindu-se asupra fiicei sale cu ură și cu pizmă, o ocăra și o bătea, o chinuia cu diferite munci, o pîra tatălui său, îi făcea fel de fel de necazuri și de schingiuiri. Știu acestea toți, iar mai vîrtos copiii care sînt ajunși într-acest fel și care au pătimit și pătimesc unele ca acestea. Iar Sfînta fecioară Filoteia toate le răbda cu bucurie, mulțumind lui Dumnezeu, Căruia se și ruga, să-i dea putere, ca pe toate să le rabde pînă la sfîrșit. Acestea și mai multe decît acestea, în toate zilele pătimea fericita de la mamă-sa cea vitregă.

Iar tatăl ei cel gros la minte, întunecat la judecată și mai întunecat la cunoștință, văzînd pe fiica sa că socotește toate cele pămîntești gunoaie, după cum zice Apostolul, și n-are nici o purtare de grijă pentru trupul său, a-l îngriji și a-l împodobi după obiceiul tinerelor, nici de

hainele bune și frumoase, pe care i le făcea și la praznice o îmbrăca - deși era adeseori cu mînie pornit asupra ei, dar fiind biruit cîteodată de părinteștile milostiviri, îi făcea haine de acest fel și i le da. Cu toate acestea ea, neîngrijindu-se de nici unele dintre acestea, pe toate le dădea în mîinile săracilor. Căci hainele cele bune, atît numai le purta pînă cînd întîlnea vreun sărac și îndată se dezbrăca de dînsele așa de ușor, precum alții s-ar dezbrăca de niște zdrențe și le da săracilor. Așa era, fără patimă de bani, așa era cu bucatele, așa era cu trupușorul său, așa cu desfătarea tinereților; și atît era de robită și uimită de dragostea lui Hristos, Mirele ei, atît de biruită de dorul bunătăților din ceruri, încît petrecerea ei, după cum zice Apostolul, era în ceruri. Era cu totul răsădită în casa Domnului, înflorită în curțile Dumnezeului nostru. Dar să întoarcem cuvîntul iarăși la începutul său.

Văzînd-o tatăl său într-o aplecare ca aceasta, după cum arată cuvîntul, în loc să se bucure și să mulțumească lui Dumnezeu că l-a învrednicit a se face tată al unei fecioare ca aceea, de care toată lumea nu era vrednică, în loc să se folosească sufletește și să urmeze faptei bune a fiicei sale, cea înțeleaptă și de Dumnezeu luminată, și să facă aceleași fapte bune și el ca și fiica sa, ca împreună cu dînsa să moștenească Împărăția cerurilor, pe care ea acum o moștenește, el nu numai că n-a voit acestea să le facă și să le urmeze, ci mai vîrtos o muncea cu multe feluri de bătăi și chinuri. Pentru ce? Ca să o oprească. O! grosime de minte și întunecare de la lucrarea unor fapte bune ca acestea, pricinuitoare de viață veșnică. Căci îmbrăcînd-o cu haine noi și frumoase, după cum se spuse, pe la praznice, iar ea dîndu-le săracilor și mergînd fără dînsele acasă, tatăl ei întrebînd-o de haine, fericita tăcea și nu răspundea nimic. Atunci el o chinuia pe dînsa cu multe feluri de bătăi, o tîra de păr, o lovea cu biciul și cu lemne, o bătea cu pumnul în spate, cu palma peste obraz, ca pentru niște greșeli prea mari și cu altele mai multe decît acestea, o chinuia și o muncea în toate zilele, pînă a ajuns la vîrsta de doisprezece ani. Iar fericita le răbda pe toate acestea cu duh umilit, cu mărime de suflet și cu osîrdie, mulțumind lui Dumnezeu că a învrednicit-o a pătimi acestea, pentru dragostea și sfintele Lui porunci. Pentru aceasta, pe cele dinapoi le uita, după cum zice Sfîntul Apostol Pavel și la cele dinainte privea.

Acestea săvîrșindu-se astfel, a sosit vremea de semănături, în care tot omul se sîrguiește a arunca în pămînt semințele pentru trebuința hranei celei trupești. Deci a ieșit și tatăl fericitei cu plugul la cîmp, că această meserie avea, și a poruncit femeii sale să-i gătească bucate, apoi să i le trimită la cîmp prin Filoteia. Mergînd Filoteia cu bucatele la cîmp ca să le ducă tatălui său, în fiecare zi săracii, știind-o pe dînsa așa de milostivă, îi ieșeau înainte și-i cereau milostenie. Iar ea, fiind biruită de milostenie și cu altceva neavînd să-i miluiască, îi hrănea cu bucate din ceea ce-i ducea tatălui său. Aceasta făcînd-o mai multe zile, neaducînd bucate de ajuns tatălui său, ci rămînînd tatăl său flămînd, neștiind ceea ce făcea fiica sa, apoi neputînd a mai suferi, mergînd odată acasă, a zis către femeia sa: "Pentru ce nu trimiți bucate de ajuns și rămîn totdeauna flămînd?" Dar femeia, știind că totdeauna a trimis bucate destule, i-a răspuns făcînd imputare pentru fiica sa: "Eu totdeauna ți-am trimis bucate destule, dar știu eu ce face fiică-ta pe cale cu dînsele? Poate, după obiceiul ei, le dă săracilor". Acestea auzindu-le el, a tăcut.

Iar diavolul i-a băgat în inima lui gînd rău și ucigaș. A pus în mintea lui să pîndească pe fericita, să vadă ce face cu bucatele. Deci, ducîndu-se iarăși la cîmp la lucrul său, a așteptat pînă

la vremea în care era să vină fericita cu bucatele. Plecînd sfînta cu bucatele de acasă și venind la locul cel obișnuit - precum și îndemînatic pentru lucrarea faptei bune a milosteniei - și după obicei înconjurînd-o săracii, a început fericita a le împărți din bucate și a-i hrăni. Iar tatăl său, din locul acela din care o pîndea, văzînd ceea ce făcea fiică-sa, umplîndu-se și biruindu-se de mînie, ca să ajungă la dînsa și, după obiceiul său, să o apuce de cosițe și să o bată pînă cînd își va astîmpăra mînia cea dobitocească, a zvîrlit într-însa cu barda cea plugărească, pe care o avea la brîu și, lovind-o, a rănit-o la un picior. Atunci îndată o! minune, și-a dat sfîntul și fericitul său suflet în mîinile lui Dumnezeu. Mare ești Doamne și minunate sînt lucrurile Tale și nici un cuvînt nu este de ajuns a povesti minunile Tale! Cît sînt de neurmate căile Tale, neajunse judecățile Tale și neînțelese rînduielile Tale!

Nu era prigoană asupra creștinilor ca de demult, pe vremile tiranilor împărați, nu erau tirani ca să poruncească, nu erau muncitori care să chinuiască. Ci, ea a fost chinuită în vreme de pace, în vreme de creștinătate, nu de cei străini, ci chiar de cel ce a născut-o și de vitrega sa mamă, care erau creștini cu credință. Apoi, prin răbdarea ispitelor celor aduse de la dînșii asupră-i, prin dragostea cea către Dumnezeu și prin rîvna către lucrarea faptelor bune, s-a făcut muceniță, nu mai prejos decît cele de demult, care au mărturisit pe Dumnezeu înaintea tiranilor și au pătimit de la dînșii. Și așa, cum am spus, cu cunună mucenicească s-a încununat, după cuviință. Aceasta s-a făgăduit prin proorocul, ce zice: *Întru ce te voi afla, într-aceea te voi judeca*. Căci a văzut-o pe dînsa Domnul, Care vede toate cele ascunse ale tuturor oamenilor, că este mare la suflet, vitează la minte, tare în credința către El, în răbdarea ispitelor și a necazurilor celor aduse asupra ei de la diavol și de la oameni, avînd nebiruită voință către lucrarea faptelor bune, fiind bătrînă cu vîrsta cea duhovnicească și întru fapta cea bună a ajuns la desăvîrșire și la măsura vîrstei lui Hristos. De aceea a iconomisit prin acest sfîrșit grabnic și lesnicios, ca să treacă de la cele pămîntești, vremelnice și pline de necazuri, la odihna cea veșnică și la veselia cea neîncetată.

În acest chip săvîrșindu-se Sfînta Filoteia, sfîntul ei suflet, suindu-se la Dumnezeu strălucind cu negrăită slavă cerească și dumnezeiască, înconjurat de sfinții îngeri și de cetele sfinților, a fost petrecut la împărăția cerurilor și așezat împreună cu fecioarele cele înțelepte; iar acum se veselește și se îndulcește de frumusețile cele negrăite ale Mirelui ei celui veșnic și nemuritor. Acest lucru văzîndu-l ceata diavolilor - care mai înainte se lăudau și nădăjduiau că precum pe strămoașă, așa și pe strănepoată o vor amăgi prin măiestriile lor și o vor împiedica de la lucrarea faptelor bune, că o vor birui și o vor face vînat al lor, fiind ei singuri biruiți și rușinați, s-au dus tînguindu-și neputința și nehărnicia lor, căci n-au putut birui pe o copilă simplă. Așa au lucrat neputincioșii contra fericitei prin meșteșugurile lor și au îndelungat asupra ei fărădelegea lor. Dar Domnul cel drept a tăiat grumazul lor și n-a lăsat toiagul păcătoșilor peste soarta fericitei, ca să nu-și întindă fericitele sale mîini la vreo fărădelege. Sufletul ei s-a dus ca o pasăre din cursa vînătorilor, căci cursele care le întinseseră ei s-au zdrobit, iar ea s-a izbăvit.

Sfîntul ei trup rămînînd pe pămînt și încă curgînd sînge din piciorul cel tăiat, a strălucit cu slava cerească, încît lumina și locul dimprejur. Acest lucru auzindu-l ticălosul, sau mai bine zis ucigașul tată, a fost cuprins de spaimă și cutremur. Pe de o parte, pentru că s-a făcut ucigaș

al singurei sale fiice; iar pe de alta, pentru strălucirea slavei celei dimprejurul sfintelor moaște. Mergînd să apuce și să ridice sfîntul ei trup, nu putea nici să se apropie, nici să se atingă de dînsul, poate pentru strălucirea slavei celei dimprejurul lui, sau poate și pentru nevrednicia sa.

Această minune dacă a văzut-o, a alergat în cetate și mergînd la arhiepiscopul și la cei mai mari ai cetății le-a spus toată pricina cum s-a întîmplat și cum sfîntul ei trup acum zace pe pămînt și cum este proslăvit de Dumnezeu, cu slavă cerească. Iar arhiepiscopul, împreună cu toți arhiereii, cu tot clerul său și cu toți cei mai mari ai cetății și mulțime de popor, auzind lucrul acela minunat, au alergat cu făclii și tămîie, cu slujbe și cu rugăciuni; și, ajungînd, au văzut sfîntul ei trup strălucind cu acea dumnezeiască lumină și s-au minunat cu toții. Apoi au preamărit pe Dumnezeul minunilor, Care și acum în vremile noastre preamărește nu numai pe robii Săi, ci și pe roabele sale cele care împlinesc cu fapta poruncile Lui cele sfinte și fac voia lui cea dumnezeiască.

Făcînd rugăciuni și psalmodii multă vreme, au voit să ridice sfîntul ei trup; dar, apropiindu-se îngropătorii, după porunca arhiepiscopului și a arhiereilor, ca să-l ridice și să-l ducă în cetate, nicidecum n-au putut să-l ridice și nici măcar să-l miște sau să-l clatine. Atunci, mai mult spăimîntîndu-se și minunîndu-se, cu mai multă sîrguință și evlavie au început a se ruga lui Dumnezeu și Sfintei Filoteia, ca să binevoiască a merge cu ei în cetate. Apoi, apropiindu-se arhiepiscopul singur, împreună cu ceilalți arhierei și încercînd a ridica sfintele moaște, n-au putut nicidecum. Căci Dumnezeu, vrînd să preamărească cu minuni pe roaba sa, a îngreuiat trupușorul cel fecioresc, ca o stîncă de piatră neclintită. Văzînd arhiereii acest lucru și tot poporul, s-au spăimîntat foarte.

Cunoscînd toți că nu este voia lui Dumnezeu și a sfintei a merge cu dînșii în cetatea care era patria ei, au început a se ruga către dînsa și a zice astfel: "O! sfîntă a lui Dumnezeu Filoteio, dacă-ți este urîtă patria ta, și nu primești a te odihni într-însa și s-o răsplătești cu faceri de bine, cu ocrotire de vrăjmași și de primejdii - pentru că aici te-ai născut și ai crescut și aici bine ai plăcut lui Dumnezeu și te-ai sfințit - arată-ne unde binevoiești a te înstrăina? Vino la Constantinopol, ca Sfînta Parascheva, la Sofia sau la vreo mănăstire de prin munții aceștia". Dar nicidecum nu s-a urnit din locul unde zăcea. Apoi au început a-i spune pe nume locuri de dincoace de Dunăre. I-a pomenit Bucureștiul, i-a pomenit Craiova și alte tîrguri mai mici; i-a pomenit mănăstirile de prin tîrguri, de prin munți, dar n-a vrut să asculte rugăciunea lor, pînă cînd i-au pomenit, în treacăt și fără nădejde biserica domnească din orașul Curtea de Argeș. Și cum i-au pomenit această sfîntă biserică, îndată s-a ușurat, mai mult decît greutatea cea firească.

În acea vreme domnea în Țara Românească binecredinciosul domn Radu Voievod, poate acela care se poreclea Negrul, care zidise din temelie biserica mai sus amintită, de care domn s-a făcut orașul acela și multe alte tîrguri și mănăstiri care și pînă acum se văd, fiind foarte iubitor de Dumnezeu și fierbinte rîvnitor al bunei credințe. Deci arhiereii și cei mai mari ai cetății Tîrnova, văzînd voia sfintei, și mai vîrtos a lui Dumnezeu, ca să mîngîie cu credința cea dreaptă pe poporul românesc, unde nu demult venise Apichie din Italia și se așezase în locurile

acestea - apoi să-l îmbogăţească cu facerile de minuni ale sfintei - au hotărît să înştiinţeze mai întîi prin scrisoare pe binecredinciosul şi iubitorul de Hristos, Radu Voievod, despre toată viaţa sfintei, pătimirile, lucrarea faptelor bune, moartea şi îngreuierea trupului ei cel cu neputinţă de ridicat şi că toate cetăţile şi mănăstirile cele dimprejur şi cele din Valahia, i le-au pomenit şi că la nici una dintre acestea n-a voit; iar cum i-am pomenit biserica domnească din Curtea de Argeş, îndată s-a făcut mai uşoară decît greutatea ei cea firească. Deci, ziceau ei: "Cunoscînd şi măria ta bunăvoirea sfintei, că voieşte să se dăruiască poporului măriei tale cel românesc, iar mai vîrtos Dumnezeu de sus, binevoieşte ca măria ta să cinsteşti şi să îmbogăţeşti ţara şi poporul măriei tale cu acest odor scump şi de mult preţ; apoi pe lîngă altele, a te arăta făcător de bine şi cu această prea mare facere de bine. Pentru aceasta este de trebuinţă a lua osteneala şi a veni pînă la Dunăre, ca să o primeşti şi cu cinstea cea cuviincioasă să o duci şi să o aşezi în biserica cea numită din Argeş, dorită de ea. Iar noi o vom aduce pînă acolo".

Radu Voievod, după ce a primit scrisoarea aceasta şi a înţeles cele scrise, foarte mult s-a bucurat şi cu lacrimi a mulţumit lui Dumnezeu şi sfintei. Şi îndată, cu mare sîrguinţă, luînd arhiereii cu tot clerul cel bisericesc şi pe toată boierimea, cum şi mulţime de popor, care covîrşeau cu rîvna către Dumnezeu, cu dragostea, evlavia şi credinţa către sfînta, cu tămîie şi cu făclii au ieşit înainte la Dunăre în întîmpinarea sfintei. Cu mare cinste, slavă şi alai primindu-i sfintele moaşte şi aducîndu-le cu cîntări de psalmi şi cu doxologii, le-au aşezat în biserica domnească. De atunci pînă acum se află nestrămutate din acel oraş, cu toate schimbările vremilor, stăpînilor şi răscoalelor, ce adeseori s-au întîmplat în ţările acestea.

Aceasta dă multă şi tare încredinţare celor cunoscători şi dreptcredincioşi că acest lucru nu este al puterii şi al grijii omeneşti, ci al facerilor de minuni şi al voii sale de a petrece în acelaşi oraş, unde s-a aşezat. Ea dă tuturor, celor ce aleargă la dînsa cu credinţă, tămăduiri de multe feluri de boli: orbilor vedere, bolnavilor însănătoşire, izbăvire celor supăraţi de duhuri necurate şi, în scurt, oricine aleargă la dînsa cu credinţă fierbinte, cu sîrguinţă şi cu lacrimi se roagă ei, îşi dobîndeşte cererea sa.

Aceasta a fost viaţa şi petrecerea Sfintei Filoteia, aşa i-a fost rîvna pentru faptele bune, aşa a fost din pruncie, cu totul afierosită faptelor bune, încît însăşi pe sine s-a făcut faptă bună. Cum am zis, ea era de neam bulgăresc, născută din părinţi creştini din marea cetate Tîrnovo, crescută de maică-sa cea firească în învăţături dreptcredincioase şi, din vîrsta cea tînără, a început cu osîrdie a lucra faptele cele bune, a merge adesea la biserică, a asculta dumnezeieştile Scripturi cu luare-aminte, a posti şi a păzi fecioria cu dinadinsul, nu numai cea trupească, dar şi cea sufletească; a milui pe cei săraci, a sătura pe cei flămînzi, a adăpa pe cei însetaţi, a îmbrăca pe cei goi, a-şi înfrumuseţa prin acestea candela sufletului său, a-şi agonisi untdelemn în vasele sale, a se pregăti pentru intrarea în cămara cea de nuntă.

Deci ea răbda toate ispitele, necazurile şi strîmtorările. După cum Sfînta Scriptură zice: *Fiule, dacă te-ai apropiat să slujeşti lui Dumnezeu, găteşte-ţi inima spre ispite*. Fericita, făcînd acestea, a răbdat toate pentru fapta bună. Bătăile de la mamă-sa cea vitregă; ocările, dosădirile,

pălmuirile, schingiuirile, pîra către tată-său, cum și tot felul de necazuri și ispite. Și nu numai acestea, ci și pe cele de la tatăl ei le-a răbdat cu osîrdie, pînă la moarte, încît nu avea nici zi, nici ceas în care să aibă răsuflare și să nu se afle într-unele ca acestea. Adică, înăuntru ispite, tulburări, îngroziri, mîhniri; în afară prigoniri, necazuri, bătăi, schingiuiri. Pentru că diavolul năvălise asupra ei cu toată puterea, ca asupra lui Iov cu ispitele, ca obosind-o cu răbdarea, s-o oprească de la lucrarea faptelor bune. Iar fericita, nu numai că nu obosea, ci încă stăruia, după cum zice Apostolul Pavel: "În ispite și necazuri, pe cele dinapoi le uita și către cele dinainte se întindea", pînă cînd ea a răbdat și moarte din mîinile celui ce a născut-o și cu sfîrșit mucenicesc s-a încununat, primind cununa de biruință de la începătorul de nevoință Hristos, Mirele ei cel fără de moarte, și în cămările cele cerești s-a așezat cu fecioarele cele înțelepte și cu mucenițele, ea care a murit pentru dragostea lui Dumnezeu, ca mucenițele și pentru poruncile Lui sufletul și-a pus.

Acum sufletul ei cel fără prihană și sfînt se odihnește și se veselește în ceruri în împărăția lui Dumnezeu, în locașurile drepților și de îngeri se slăvește veșnic. Iar sfîntul ei trup se păzește nestricat și întreg, ca a celorlalți sfinți și se cinstește de poporul cel creștinesc și izvorăște de-a pururea tămăduiri, celor ce cu credință și cu evlavie năzuiesc cu rugăciuni către ea.

Acesta este, o, sfîntă Filoteio, cuvîntul care ți-am făgăduit cînd m-ai învrednicit de binecuvîntarea ta. Iată am împlinit făgăduința, nu după cît se cădea, ci după putere. Plătind astfel și pentru mine datoria și mulțumindu-ți pentru patrioții mei, care s-au îndulcit atîta vreme de facerile tale de bine și s-au învrednicit de tămăduiri și de darurile tale; iar patria s-a apărat de tine cu multe ocrotiri și nici unul nu s-a aflat să-ți aducă mulțumirea și lauda cea datorată. Deci tu, o! Sfîntă Filoteio, care ai cugetat totdeauna cele cerești în toată viața ta pămîntească și ai zburat în ceruri, privește peste noi cu milostivire; căci nici după ce ai lăsat cele pămîntești, nu ne părăsești, ci mai vîrtos porți grijă, acoperi și păzești pe poporul tău, pe care l-ai ales a rămîne cu dînsul. Căci s-a dat și acest dar sfintelor suflete. Deci, acum cînd mai vîrtos te-ai apropiat de Dumnezeu și perdelele cele trupești s-au dat în lături și față în față vorbești cu El, mijlocește pentru noi ca să ne îndrepteze și să ne povățuiască către cele plăcute Lui. Apoi părtași ai împărăției Lui - deși este mare cererea și mai presus de vrednicia noastră - să ne facă însuși Hristos Dumnezeul nostru, Căruia se cuvine toată slava, mărirea și marea cuviință, împreună și celui fără de început al lui Părinte și Preasfîntului și de viață făcătorului Duhului Său, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

22. POMENIREA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU PATAPIE (8 DECEMBRIE)

În părțile Egiptului este o cetate ce se numește Teba, care o înconjură și o adapă fluviul Nil. Acolo s-a născut acest fericit Patapie, din părinți creștini, fiind crescut în bună credință și în frica Domnului. Venind în vîrstă desăvîrșită, a trecut cu vederea deșertăciunea lumii acesteia și, lăsînd casa, părinții și prietenii, s-a făcut monah. Ducîndu-se în pustia Egiptului, viețuia după Dumnezeu, nevoindu-se cu postul, cu rugăciunea și cu multe feluri de osteneli monahicești și pustnicești. Făcîndu-se vestit și începînd a veni mulți oameni la dînsul și a-l lăuda pentru viața cea plină de fapte bune și fiind supărat că i se tulbura liniștea - căci era lăudat de gura oamenilor - din această pricină lăsînd părțile Egiptului, a venit la Constantinopol. Aici, făcîndu-și o colibă aproape de Vlaherna, lîngă zidul cetății, s-a închis într-însa și se odihnea acolo, ca în pustie, neștiut de nimeni, afară numai de singurul Dumnezeu, Care știe pe cei ce sînt ai Săi, vorbind cu El prin neîncetata rugăciune.

Dar precum nu poate cetatea a se ascunde, stînd pe vîrful muntelui, așa și omul cel cu fapte bune, care a venit într-o desăvîrșită sfințenie. Pentru că Dumnezeu preamărește pe cei ce-L preamăresc pe El și descoperă pe cei ce s-au umplut de darul Său și pentru folosul altora. Deci și acest desăvîrșit întru sfințenie, care era îmbogățit cu darul facerii de minuni, descoperindu-se și preamărindu-se de Dumnezeu, a fost aflat ca o comoară ascunsă în țarină.

Căci un tînăr oarecare dintre creştini, fiind orb din naştere și povăţuit fiind prin rînduiala lui Dumnezeu a venit la coliba Cuviosului părinte Patapie, și l-a rugat pe fericitul să mijlocească la Dumnezeu pentru dînsul să i se dea vederea ochilor, ca văzînd făptura să vie în mai desăvîrșită cunoștință a Făcătorului și să-L preamărească. Iar cuviosului, văzînd credința tînărului, i s-a făcut milă de dînsul dar nu îndrăznea, ca un smerit cugetător, să facă o lucrare ca aceasta, socotindu-se nevrednic. Apoi, ca să-i vadă și socotința lui, a zis: "Ce lucru minunat ai cunoscut la mine și de ce ceri un lucru pe care nu poate altul să-l săvîrșească fără numai singur Ziditorul lumii Cel Atotputernic?". Iar tînărul a strigat cu jale, rugîndu-se cu lacrimi și cu cuvinte smerite, spunînd că crede fără îndoială căci poate să-i dea vindecarea cea dorită, ca o slugă adevărată a lui Hristos.

Cuviosul a zis către dînsul cu credință: "În numele lui Iisus Hristos, care dă orbilor vedere și morților viață, vezi!" Atunci îndată s-au deschis ochii orbului celui din naștere și vedea luminat, slăvind și mulțumind lui Dumnezeu. Tînărul acela era cunoscut multora, care, văzîndu-l că are vedere, se minunau și-l întrebau cum a văzut; iar el nu tăinuia pe făcătorul de minuni și făcătorul său de bine, prin care a luat de la Dumnezeu vederea. Deci a ieșit veste în popor despre acea minune a cuviosului și de atunci mulți au început a veni la dînsul, învrednicindu-se de rugăciunile lui.

Un vestit bărbat din Constantinopol zăcea de boala hidropicei și era trupul lui foarte umflat, pentru care multă avere cheltuise omul acela pe la doctori căutînd tămăduire, dar nedobîndind-o. Auzind despre Sfîntul Patapie, a poruncit să-l aducă la dînsul și a rugat pe sfîntul, ca, prin darul cel tămăduitor pe care l-a primit de la Dumnezeu, să-i vindece boala trupului său. Iar doctorul cel fără de arginți, mai întîi a făcut rugăciune cu sîrguință către Dumnezeu pentru dînsul, apoi l-a însemnat cu semnul Crucii și l-a uns cu untdelemn sfințit. Atunci îndată toată răutatea ce era în trupul lui a ieșit și s-au curățit toate cele dinăuntrul lui, făcîndu-i-se tot trupul sănătos.

Un alt tînăr oarecare pătimea cumplit, fiind muncit de un diavol care îl izgonea prin munți și prin pustietăți, trîntindu-l în foc și în apă ca să-l piardă, aruncîndu-l de pe înălțimile munților în prăpăstiile văilor, bătînd și sfărîmînd tot trupul lui, încît acum l-ar fi pierdut pe el, de nu ar fi păzit Dumnezeu zidirea Sa de pierderea cea desăvîrșită; căci El înfrînează toată puterea vrăjmașului cea cu totul înrăutățită. Odată ducîndu-l diavolul pe tînărul acela spre țărmurile mării, cu mare pornire, pentru ca să-l arunce în noian și să-l înece, a întîlnit în drum pe Cuviosul Patapie, care, prin porunca lui Dumnezeu, ieșea din coliba sa ca să libereze făptura cea zidită după chipul Lui, din robia vrăjmașului. Iar diavolul, văzînd de departe pe fericitul, a început a se apropia către dînsul sărind, întorcîndu-și ochii, spumegînd, scrîșnind din dinți și îngrozindu-l cu ucidere; apoi, apropiindu-se de Sfîntul Patapie, a strigat: "O, nevoie! o! primejdie, ce este aceasta? Și aici iarăși este omul acesta? Ce voi face, unde mă voi duce, unde voi mai viețui de acum, mult ostenindu-mă și abia aflîndu-mi locașul acesta? Iată acum cu nevoie mă izgonește dintr-însul; cu adevărat înfricoșat ești Nazarineanule, cu adevărat înfricoșat și pretutindeni peste toți este stăpînirea Ta. Deci unde mă voi duce, ori în pustie, ori în cetate, sau unde Tu nu ești de față, că numai cu semnul Crucii și prin numele Tău mă izgonești; căci sînt biruit și izgonit".

Acestea zicînd necuratul, arunca pe tînărul în sus. Iar făcătorul de minuni Patapie, făcînd semnul Crucii cu mîna în văzduh, a certat duhul, zicînd: "Ieși, duh necurat, ieși, du-te departe în pustie! Hristos îți poruncește aceasta prin mine, a cărui putere chiar și nevrînd ai mărturisit-o". Acestea zicînd sfîntul, diavolul a aruncat pe tînăr la pămînt și a ieșit dintr-însul pe gură ca un fum. Iar tînărul, viindu-și în simțiri, plîngea de bucurie și mulțumea mai întîi lui Dumnezeu, apoi și Cuviosului Patapie, pentru izbăvirea sa de duhul cel necurat.

O femeie oarecare avea o vătămare nevindecată la pieptul său și acum, deznădăjduită fiind de doctori și înmulțindu-se cumplita ei durere, a venit la Cuviosul Patapie și căzînd la picioarele lui, cu multă tînguire și rugăminte, cerea tămăduire. Iar sfîntul însemnînd rana cu semnul Crucii, îndată a vindecat-o.

Acestea și multe alte minuni făcînd, Cuviosul părintele nostru Patapie a sosit la fericitul său sfîrșit și, în adînci bătrîneți, a trecut către Dumnezeu, Căruia bine i-a plăcut. Apoi a fost îngropat cu cinste în biserica Mergătorului Înainte, întru slava lui Hristos Dumnezeul nostru, Celui preamărit întru sfinții Săi, Căruia, împreună cu Părintele și Duhul Sfînt, I se cuvine cinste și închinăciune în veci. Amin.

---

23. ZĂMISLIREA PREASFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU DE CĂTRE SFÎNTA ANA

(9 DECEMBRIE)

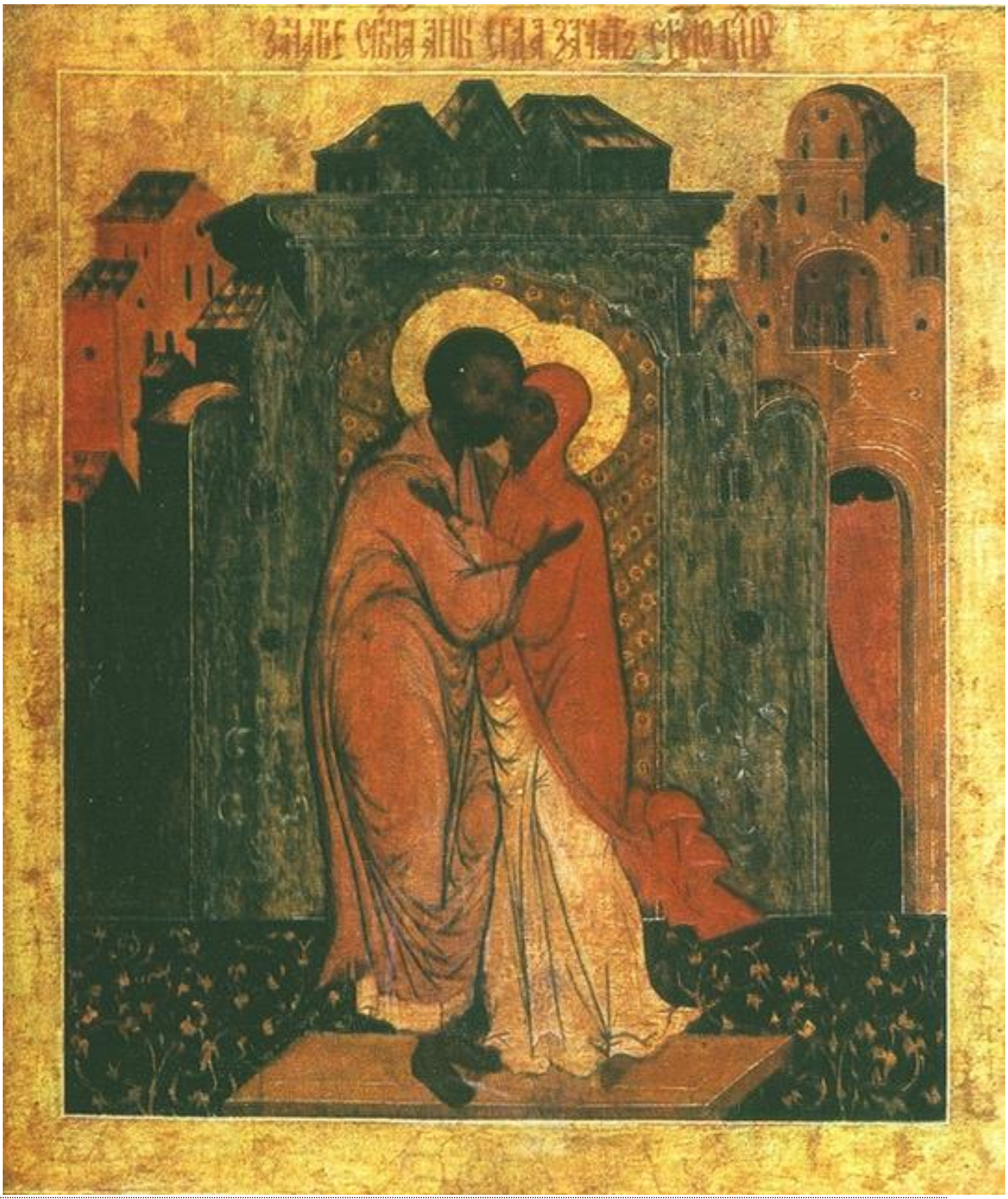

Domnul și Dumnezeul nostru Iisus Hristos, vrînd să-Și pregătească biserică însuflețită și casă sfîntă spre sălășluire Lui, trimițînd pe îngerii Lui către drepții Ioachim și Ana - din care a voit să iasă Maica Sa cea după trup - mai înainte a vestit zămislirea celei neroditoare, ca să adeverească nașterea Fecioarei.

Sfînta Fecioară Maria s-a zămislit și s-a născut, nu după cum zic unii, de șapte luni sau fără de bărbat, ci de nouă luni și din unire cu bărbat. Căci numai Hristos S-a născut din Sfînta Fecioară Maria, în chip negrăit și netîlcuit, precum știe singur El, fără voie trupească. El fiind

desăvîrşit Dumnezeu, toate ale iconomiei Lui celei după trup le-a luat asupră-Şi desăvîrşit, precum a zidit şi a plăsmuit firea oamenilor din început. Deci ziua aceasta o prăznuim, ca una în care se face pomenirea veştii date de înger, Sfintei Ana cărei i-a vestit sfînta zămislire a Preacutei Maicii lui Hristos. Pe care lucruri săvîrşindu-le Dumnezeu, din nimic le-a înfiinţat pe toate, făcînd pîntecele cel sterp întru aducere de rod, iar pe cea care a trăit în viaţa sa fără copii, a făcut-o maică născătoare de copii, cu preaslăvire dăruind-o ca un sfîrşit vrednic al cererii sale celei drepte. Din Ana Însuşi Dumnezeu avea să iasă purtător de trup, spre a doua naştere a lumii; căci a binevoit ca părinţii cei înţelepţi şi mijlocitori ai oamenilor, să nască fiică pe Maria, cea mai înainte de veci din toate neamurile, mai înainte hotărîtă şi aleasă.

Se săvîrşeşte acest sobor întru cinstita casă a Născătoarei de Dumnezeu, care este în Svorani, aproape de sfînta ei biserică.

Despre această zămislire să se caute istoria, în luna septembrie, în ziua a noua, la viaţa Sfinţilor şi drepţilor dumnezeieştilor Părinţi Ioachim şi Ana. Acolo s-a scris mai pe larg despre părinţii cei ce au zămislit-o şi despre fiica lor. Cine va voi, poate să o citească, căci cuviincioasă este pentru praznicul de acum.

24. POMENIREA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU ŞTEFAN CEL STRĂLUCIT
(9 DECEMBRIE)

Această stea de curînd apărută s-a născut şi a crescut în Constantinopol. Părinţii săi, Zaharia şi Teofana, oameni împodobiţi cu toate virtuţile şi plini de înţelepciune, locuiau nu departe de biserica dumnezeiescului întîiului mucenic şi Arhidiacon Ştefan.

Cînd mama lui era îngreunată cu el, ea s-a ferit pînă la naştere de orice mîncare grasă, mulţumindu-se numai cu pîine, verdeţuri şi apă. La naştere i s-a arătat pe pieptul pruncului o cruce luminoasă şi preafrumoasă, semn al răstignirii lui de mai tîrziu faţă de lume. Apoi a fost botezat şi cînd a crescut a fost dat să înveţe carte; şi învăţa cu multă sîrguinţă, fiind supus părinţilor.

După moartea împăratului Teofil, urîtorul de Dumnezeu, a fost urcat îndată pe tronul arhieresc de la Constantinopol, prin hotărîrea lui Dumnezeu, Sfîntul Metodie. Iar cinstitul Zaharia, tatăl Sfîntului Ştefan, a fost făcut preot de patriarhul Metodie şi rînduit în clerul Bisericii celei mari. Atunci şi lui Ştefan i s-a tuns părul capului şi a fost rînduit şi el cleric la

aceeași biserică. Și pe cît de des se ducea tatăl lui la biserică, pe atît de des se ducea și el. Cînd era de optsprezece ani, i-a murit tatăl. Atunci s-a închis în biserica Sfîntului Petru. Nu ieșea din biserică, se ruga necontenit și se hrănea numai cu verdețuri crude.

În al doisprezecelea an al domniei binecredinciosului împărat Vasile și în al patruzecelea an al vîrstei Cuviosului, a fost mare cutremur, încît s-a dărîmat cu totul biserica Sfîntului Antipa. Cuviosul a ieșit din biserică și a intrat într-o groapă ce semăna cu un mormînt. Acolo a stat doisprezece ani; iar din pricina umezelii a slăbit și de nevoie a ieșit din groapa aceia aproape mort. Apoi, cînd a îmbrăcat schima îngerească, a arătat nevoințe călugărești și mai mari, chiar mai presus de puterile omeneșit.

Așa și-a dus fericitul Ștefan acest drum anevoios și aspru al nevoințelor călugărești vreme de 55 de ani; iar în al șaptezecelea an al vieții lui, și-a dat duhul său în mîinile Domnului.

25. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI MINA, ERMOGHEN ȘI EVGRAF

(10 DECEMBRIE)

După împărații Dioclețian și Maximian, care, neputînd a birui puterea lui Hristos ce se săvîrșea întru sfinții săi mucenici și mărturisitori, nici a pierde de pe pămînt sfînta credință, pentru care lucru foarte mult se osteneau vărsînd fără crutare sîngele creștinesc, de bunăvoie și din multa sa asprime, lăsîndu-și sceptrul, au luat după dînșii împărăția: Maxentie în Roma, Constantin - care, după aceea, a crezut în Hristos și toată lumea a luminat-o - în Portugalia, iar Maximin la răsărit. Dar nu înceta a se face prigoană asupra creștinilor, mai ales la Răsărit, unde pămîntul și marea ca și cum se mișca și se tulbura, ridicîndu-se asupra Bisericii lui Hristos ce se înmulțea, și cu cît se înmulțea, cu atît mai mult înflorea ca crinul în spini, roșită fiind de sîngele cel mucenicesc.

Păgînul împărat Maximin, fiind prea rîvnitor părinteștii sale credințe, cea cu mulți dumnezei, era mai urîtor și mare prigonitor al dreptei credințe creștinești. Acestuia i s-a vestit cum că toată Alexandria, care este cetate prea slăvită în Egipt, s-a tulburat, înmulțindu-se acolo creștinii foarte mult și făcîndu-se tulburare între creștini și păgîni. Iar el, neputînd merge acolo singur, pentru că avea nevoie a zăbovi în Vizantia, a trimis pe unul din dregătorii săi, bărbat cu bună pricepere, iscusit în înțelepciunea elinească și ritor bun, cu numele Mina, de neam atenian.

Acestuia i-a încredinţat să astîmpere tulburarea poporului ce se făcuse în cetate şi pe cele răzvrătite să le îndrepteze şi să izgonească creştinătatea din cetate. Apoi credinţa cea părintească, adică păgînătatea lor, să o întărească şi pe cei ce au căzut dintr-însa, adică pe cei ce s-au întors de la păgînătate către Hristos, iarăşi să-i întoarcă spre dînsa.

Mina se arăta pe dinafară că ţine de credinţa împăratului şi ca şi cum s-ar fi învoit împreună cu cele păgîneşti; dar dinăuntru era creştin adevărat şi păzitor al poruncilor lui Dumnezeu. El a tăinuit pînă la o vreme credinţa lui cea dreaptă, aşteptînd chemarea cea dumnezeiască pentru nevoinţa şi cununa muceniciei.

Deci, primind poruncă de la împărat, a ajuns degrabă în Alexandria şi acolo, fără de osteneală a alinat tulburarea, cu înţelepte sfaturi împăcînd amîndouă părţile, adică creştinii şi păgînii, poruncind ca fără de opreală să-şi ţină fiecare credinţa sa. Apoi pe toate cele stricate din aşezămintele cetăţii şi cărora le trebuia rînduială, îndreptîndu-le bine, a vestit prin scrisoare împăratului. După aceea, a gîndit să-şi mărturisească credinţa sa în Hristos, pe care o ascundea şi s-o aducă întru arătare tuturor, ca să se facă şi altora chip de dreaptă credinţă şi pricinuitor de mîntuire, adică să iasă la nevoinţa mucenicească. Căci zicea întru sine: "Dacă într-altă vreme voi vrea să mă dau spre munci, apoi numai eu singur mă voi încununa, iar acum pot şi pe alţii să-i duc către încununare". Deci, a început la arătare a lăuda numele lui Iisus Hristos şi a învăţa sfînta credinţă, încredinţînd nu numai cu cuvintele pe cei necredincioşi, ci şi cu lucrurile; căci i se dăduse lui darul dintru înălţime a vindeca neputinţele, prin chemarea numelui lui Hristos şi prin semnul Sfintei Cruci.

Astfel odinioară, mergînd prin mijlocul cetăţii şi poporul urmîndu-l, s-a întîmplat de a văzut pe cale mulţime de şchiopi, orbi, muţi, surzi şi îndrăciţi. Rugîndu-se lui Dumnezeu ca să arate puterea Sa prin mîinile lui, pentru încredinţarea poporului celui necredincios, a chemat numele lui Hristos. Apoi, şi-a pus mîinile sale peste cei bolnavi, făcînd peste fiecare dintr-înşii semnul Sfintei Cruci, şi îndată s-a dăruit tuturor tămăduire: orbii au văzut, muţii au grăit, şchiopii au sărit ca cerbii şi îndrăciţii au scăpat de duhurile cele necurate. Văzînd aceasta, tot poporul s-a înspăimîntat şi mulţi au crezut în Hristos, pe care Sfîntul Mina, învăţîndu-i cu cuvinte, i-a unit cu creştinii.

Dar unii din cei împietriţi cu necredinţa şi orbiţi cu răutatea elinească, cărora le erau iubite praznicele cele diavoleşti şi-i cinsteau pe aceia cu îmbuibarea, cu beţia şi cu lucruri necurate, care nu iubeau viaţa creştinească cea cinstită şi înfrînată, fiind fii ai întunericului ce urau lumina, aceea, nerăbdînd a vedea batjocorirea zeilor lor şi defăimarea praznicelor celor urîte, au trimis în taină la împărat, vestindu-i toate cele ce făcea Mina, că şi el crede în Galileanul Cel răstignit şi pe tot poporul Alexandriei l-a răzvrătit cu aceeaşi credinţă, iar acum a pustiit capiştele zeilor celor vechi.

Împăratul, auzind acestea, s-a umplut de mînie și chemînd pe dregătorii și sfetnicii săi, se jeluia înaintea lor despre Mina, că a făcut cele potrivnice poruncii lui; că, în loc să piardă creștinătatea din Alexandria, el a înmulțit-o, iar pe poporul elin, cel deprins cu legile cele vechi părintești, l-a adus către credința cea nouă, creștinească. Dregătorii au sfătuit ca să trimită acolo pe cineva, care ar putea să îndrepteze cele răzvrătite de Mina, iar pe acesta să-l sfătuiască sau să-l silească, ca iarăși să se întoarcă la credința zeilor. Iar pentru acel lucru să aleagă pe unul mai cu trecere înaintea stăpînirii împărătești și slujitor credincios, care să păzească toate poruncile lui și să se sîrguiască a le împlini întocmai. Căutînd și întrebînd ei de unul ca acela, a fost plăcut tuturor eparhul cetății cu numele Ermoghen, bărbat vestit și slăvit. Deci au voit să-l trimită pe acesta, ca unul ce putea să săvîrșească toate cele poruncite lui de împărat. Împăratul a trimis îndată pe Ermoghen în Alexandria, dîndu-i din Vizantia putere ostășească să cheme pe Mina la judecată, iar cetatea să o curețe, precum socotea el, de rătăcirea creștinească.

Ermoghen era de neam tot atenian, născut și crescut tot în păgînătatea idolească, dar cu obiceiul bun și milostiv, deși nu cunoștea pe Hristos, adevăratul Dumnezeu; însă cu faptele era ca un creștin, căci neavînd lege, din fire făcea ale legii. Mergînd Ermoghen împreună cu ostașii spre Egipt, într-o noapte a văzut în vis trei bărbați prea străluciți, zicînd către dînsul: "Să știi, Ermoghene, că cel mai mic lucru bun nu este trecut cu vederea de Dumnezeu. De aceea și lucrurile tale, deși nu sînt desăvîrșit bune, însă Dumnezeu le primește și calea ta, care era să fie spre pierderea multora, o va face ție pricinuitoare slavei și cinstei celei fără de moarte. Deci nu uita cuvintele noastre, că pe această cale vei ajunge la Împăratul cel adevărat și veșnic, iar noi vom trimite ție un așa om care te va face prieten al Împăratului celui binecuvîntat și vei lua de la El o cinste din acelea, pe care împăratul tău cel de acum nu poate să ți-o dea ție".

Deșteptîndu-se Ermoghen, se gîndea cu spaimă și cu mirare la cele văzute și nu se pricepea ce o să se facă. Aștepta, deci, să dobîndească o cinste mult mai mare, însă de la cei ce împărățeau vremelnic pe pămînt, iar nu de la Împăratul cel Preaînalt, pe care încă nu-L știa, fiind neluminați ochii inimii lui. După acea îndelungată vreme a plutirii sale pe mare, a ajuns la țărmul Alexandriei și a intrat în cetate cu mare slavă, cu cîntări de timpane, cu trîmbițe, întîmpinat de tot poporul, cu cinste petrecîndu-l în palatul luminat.

Făcîndu-se seară și tot poporul risipindu-se, fericitul Mina a venit către Ermoghen singur, vrînd să vorbească împreună cu dînsul deosebi, despre unul Dumnezeu și despre sfînta credință, știind că mai bine se ascultă vorba și se primește sfatul mai la o parte, și chiar de s-ar fi grăit ceva potrivnic, aceasta mai cu înlesnire se rabdă deosebi, decît înaintea adunării poporului.

Intrînd la Ermoghen, a zis: "Slavă marelui Dumnezeu cu a Cărui purtare de grijă ai venit aici". Iar Ermoghen auzind de unul Dumnezeu și văzînd că stau înaintea sa unii din cei ce erau din palatul împărătesc, îndată a poruncit să ia pe Mina sub strajă, temîndu-se să nu fie clevetit la împărat că a primit la vorbă deosebită pe vrăjmașul împărăției. Deci a zis către cei ce stăteau

înainte: "Mîine va cunoaște acest tăinuitor ce fel de prieten sînt eu al vrăjmașilor împărăției și va pricepe dacă este un Dumnezeu sau mai mulți".

A doua zi, fiind pregătit divanul pentru priveliște și adunîndu-se mulțime de popor, a şezut judecătorul Ermoghen, stînd împrejurul lui purtătorii de arme, și a poruncit să aducă înaintea sa la judecată pe Sfîntul Mina. Deci, a stat înaintea lui ostașul lui Hristos cu fața luminoasă și cu suflet netemător, arzînd cu rîvnă după Dumnezeu. Apoi i-a zis judecătorul: "Se cuvine, o! Mina, fiecare om a cinsti pe împărați și pe zeii cei împărătești și a fi mulțumitor pentru facerile lor de bine; iar tu nici pe împărați, nici pe zei nu-i cinstești, uitînd facerile de bine ale acelora". Sfîntul a răspuns: "Pînă atunci, o, judecătorule, se cuvine a arăta mulțumire către făcătorii săi de bine, pînă cînd este de folos și celui ce face bine și celui ce i se face binele. Iar cînd amîndurora li se aduce vătămare, atunci facerea de bine este vătămătoare, iar pe făcătorul de bine se cuvine a-l lepăda.

A cinsti pe împărați este lucru sfînt, precum se cuvine stăpînirii și începătoriei; iar cînd împărații nu cinstesc drept și cu bună credință pe Dumnezeu, Care este întîia începătură, nici nu-I dau cinstea cuviincioasă, pe aceia nu este drept a-i cinsti. Mai ales pe zeii lor nu se cuvine a-i cinsti, de nu vom cerceta mai întîi, oare sînt așa puter-nici precum este Dumnezeu? Oare sînt fără început, fără sfîrșit și fără de moarte? Iar dacă vreuna dintr-acestea nu le va împlini, apoi se cuvine a-i trece cu vederea. Căci cum pot a fi dumnezei, nefiind desăvîrșiți? Deci, cu fierbinte dorire și cu inimă curată se cuvine a căuta pe Dumnezeu. Eu, după cum ştii și tu, judecătorule, cînd eram în Atena, păzeam legile părintești, căci din tinerețe lăsînd pe părinți, cu multă dorință și osîrdie mă îndeletniceam cu citirea cărților și nu cu puțină osteneală am străbătut toată învățătura elinească, făcătoare de basme. Înștiințîndu-mă că și la creștini sînt oarecare cărți, am dorit să le citesc și citindu-le am dobîndit atîta folos din ele, încît nu este cu putință a grăi.

Asemănînd Scriptura creştinească cu învățătura cea elinească, am aflat că mare deosebire erau între ele, ca și cum s-ar lupta una împotriva alteia. Căci în cea creştinească am văzut putere și dreptate, iar într-aceasta, rătăcire și vicleşug. Apoi cele ce sînt în scripturile creştinești arată puterea lui Hristos Dumnezeu, iar scripturile elinești socotesc ca Dumnezeu pe cel îmbrăcat cu neputințe omenești, cu patimi și cu pofte și sînt pline de minciuni, de tulburare, de neînfrînare și de neruşinare; povestind că zeii au făcut război între ei și au fost biruiți și răniți de oamenii cei muritori. Apoi sînt pline și de alte răutăți fără număr, de minciuni și de basme. Cu un cuvînt zic: Sfîrșitul scripturii creştinești este mîntuirea, prin cunoștința adevărului, iar a celei elinești, este adevărată pierzare și pogorîre către patimile cele necurate și urîte, cum și către rătăcire.

Însă, deși sînt în acest chip scripturile creştinești, n-am voit îndată a urma acelora, ci m-am gîndit ca să încerc cu fapta puterea lui Hristos și să mă învăț adevărul. Deci, cînd am aflat pe unul care avea toate mădularele sale slăbănogite, am chemat peste dînsul numele lui Hristos și îndată s-a însănătoșit cel bolnav. Iar eu, cunoscînd pe Atotputernicul Dumnezeu, m-am

lepădat de deşertăciunea elinească şi, luînd Sfîntul Botez, m-am încredinţat lui Hristos. Din acea vreme şi pînă acum vindec bolile cele mari şi patimi nevindecate, pe care numai singur Dumnezeu le-ar fi vindecat degrabă şi cu înlesnire, eu le vindec, cu chemarea numelui lui Hristos. Despre cele grăite de mine martor este tot poporul, care stă împrejurul acestei privelişti şi nu poate zice cineva de cuvintele mele că sînt mincinoase şi deşarte; căci chiar acum este cu putinţă ca să se cerceteze cele ce grăiesc".

Acestea grăind sfîntul despre Hristos Dumnezeu, poporul cel ce sta împrejur l-a ascultat cu luare-aminte de la al treilea ceas pînă la al şaptelea şi încă mai mult dorea să-l asculte. Iar la sfîrşit, tot poporul cel credincios a strigat către Ermoghen: "Nu te osteni mai mult, bunule judecător, că noi toţi sîntem martorii facerilor de bine şi al minunilor săvîrşite cu puterea lui Hristos. Şi nici un cuvînt nu grăieşte cu minciună, nici nu este viclenie în gura lui, că de ai fi fost aici în acea vreme, ai fi cunoscut adevărul singur şi ai fi priceput că nu se cuvine a cinsti alt dumnezeu, decît numai pe Dumnezeul pe care el îl propovăduieşte.

Ermoghen, văzînd îndrăzneala poporului şi pricepînd că toţi, ascultînd învăţătura lui Mina, se pleacă către Hristos, s-a temut a chinui pe sfînt. Deci, neputînd răspunde ceva impotriva adevărului, s-a ruşinat; apoi a poruncit să ducă pe sfînt în temniţă, iar el sculîndu-se mîhnit, s-a dus la palatul său. După aceea poporul s-a risipit, lăudînd pe Sfîntul Mina. Iar el, fiind închis în temniţă, cînta: *Mîntuitu-ne-ai pe noi, Doamne, de cei ce ne necăjesc şi pe cei ce ne urăsc i-ai ruşinat; deschis-ai în pilde gura noastră, spus-am vorbele cele din început.* Ermoghen de supărare nici n-a mîncat şi nici n-a dormit în acea noapte, tulburat fiind de gînduri, căci se temea şi de popor şi de împărat; de popor ca să nu ridice gîlceavă şi tulburare pentru Mina, iar de împărat, mai mult, ca să nu se mînie asupra lui, de nu va pierde pe Mina cu munci.

A doua zi, şezînd în divan şi punînd înainte uneltele cele de muncă, a poruncit să aducă pe sfînt legat şi a zis către dînsul: "Spune-mi cum ai îndrăznit a invita poporul, făcîndu-l să nu se supună împăratului, ci mai vîrtos să hulească pe zei fără de ruşine şi cum ai făcut a asculta limba ta cea mincinoasă şi a primi credinţa creştină?" Iar sfîntul a zis: "Nu eu am îndemnat poporul să nu se supună poruncii împăratului, ci rîvna lui Dumnezeu. Căci creştinii rîvnesc după Domnul lor, cel cunoscut prin semne şi minuni. Eu am vorbit de rău înaintea lor pe zeii împăratului tău, căci fiecărui om, care are înţelegere dreaptă şi judecată sănătoasă, i se cuvine nu a iubi, ci a urî ceea ce va vedea şi va cunoaşte că este minciună. Iar adevărul se cuvine a-l iubi şi a-l cinsti, căci pentru oameni adevărul, de care nu este îndoială, este singur Hristos".

Judecătorul a zis: "Ţie ţi se pare a fi aşa, nebunule, cum că adevărul este Hristos; dar eu îndată îţi voi arăta că nu se cuvine a vă închina Celui răstignit şi că sînt mincinoase toate cele grăite de tine ieri. Cînd voi tăia sau voi arde unul cîte unul mădularele trupului tău, atunci tu, care te închini lui Hristos, oare putea-vei să-ţi faci iarăşi întreg acel mădular tăiat sau ars? Şi dacă nu vei putea a te face întreg, apoi cum vei putea să dai altora tămăduiri?" Iar sfîntul a zis: "Doresc, judecătorule, ca tot felul de munci să pui asupra mea pentru Hristos şi nădăjduiesc că şi tu, lepădînd această cinste vremelnică pe care o ai acum, vei fi unul dintre aceia peste care

împărățește Hristosul meu". Iar judecătorul, umplîndu-se de mînie a poruncit să taie tălpile picioarelor lui și să-i despoaie fluierele și așa să stea înainte, ca, fiind ținut de durerea ranelor, să nu poată răspunde la întrebările despre zei. Iar el, fiind numai cu oasele goale, cu carnea luată de pe dînsele, sta și cînta: *Picioarele mele au stătut întru îndreptare, întru adunări bine te voi cuvînta, Doamne*. Deci, curgea șiroaie de sînge din picioarele lui, iar mucenicul în acea pătimire avea fața luminată și inima cu bărbăție. Apoi cu limbă slobodă vorbea, preamărind pe unul adevăratul Dumnezeu și mustrînd zeii.

Acest lucru auzindu-l chinuitorul, a poruncit să-i taie limba; și cînd voiau să împlinească porunca, sfîntul a zis către muncitor: "Nu numai limba, ci și ochii de mi-i vei scoate, nici atunci nu mă vei birui, pentru că legea lui Hristos este făclie picioarelor mele și nădăjduiesc că după tăierea limbii mele, tu singur vei grăi măririle Hristosului meu". Deci, fiindu-i tăiată limba și sîngele curgîndu-i din gură, sfîntul nu și-a schimbat credința sa, ci arăta cu ochii că este gata, cu toate mădularele trupului său, a pătimi pentru Hristos. Apoi a poruncit judecătorul să-i scoată și ochii, iar sfîntul își pleca capul arătînd că dă mulțumire lui Dumnezeu, fiindcă l-a învrednicit să pătimească pentru El asemenea munci; La urmă iarăși a fost aruncat în temniță. Judecătorul s-a dus, zicînd: "Mîine dimineață voi da trupul lui spre mîncarea păsărilor".

Sfîntul zăcea în temniță slăbit de rane și dureri; dar după ce a înnoptat, la al treilea ceas din noapte, a strălucit o lumină ca un fulger și s-a arătat lui Domnul Hristos, Care, apropiindu-se de locul unde era mucenicul aruncat, mai întîi a umplut inima lui de bucurie și de îndrăzneală. Apoi i-a tămăduit limba, i-a luminat ochii, i-a vindecat picioarele, l-a sculat ca din morți, l-a înviat și l-a făcut cu totul întreg și sănătos. După aceea a zis către dînsul: "Ia aminte, Mina, Eu sînt Iisus Hristos, pentru care tu pătimești. Și am venit ca să te cercetez, fiind de la început aproape de tine, privind la nevoința ta și așteptînd să se cunoască de judecători și de stăpînitori dragostea ta către Mine. Și de vreme ce acum s-a cunoscut, voi fi de față împreună cu tine, sprijinindu-te. Iar pe Ermoghen cel ce vrăjmășește asupra Mea și nu iubește numele Meu, dimineață îl vei avea smerit și rugîndu-se ție; iar după puțin îți va fi și el tovarăș în nevoință, căci împreună cu tine va da mărturie pentru Mine, împreună cu tine va pătimi, împreună se va și încununa. Pentru că nu este drept ca multele sale fapte bune să piară pentru neștiința lui".

Mîntuitorul, zicînd acestea, a suflat asupra lui cu Duhul Său cel Sfînt și l-a umplut de negrăită veselie. Ermoghen, odihnindu-se pe pat, cugeta la neamul și la patria Sfîntului Mina, la înțelepciunea, bărbăția și dregătoria lui cea dintîi și cum avea multă îndrăzneală la împărat și cum multora a fost mijlocitor de bunătățile împărătești. Cugetînd toate acestea, se umilea pe sine, căci pe un om ca acela l-a pierdut cu muncile și judeca că de acele răni va muri și plîngea pentru dînsul, gîndindu-se să îngroape trupul lui cu cinste.

Făcîndu-se ziuă și șezînd iarăși la locul de judecată, fiind de față tot poporul Alexandriei, Ermoghen a trimis pe ostașii care stăteau înainte să aducă din temniță la priveliște trupul mucenicului. Iar ei, ducîndu-se, au găsit temnița, care era foarte întunecoasă, plină de lumină cerească și doi bărbați, frumoși, străluciți, stînd lîngă sfînt, ca niște ostași gata spre apărare și

spre izbîndă. Iar pe Sfîntul Mina, nu numai că l-au găsit viu şi cu tot trupul sănătos, ci, văzînd luminat, grăind limpede și cîntînd: *De voi merge în mijlocul umbrei morții, nu mă voi teme de rele, că Tu cu mine ești, Doamne*. Ostașii, spăimîntîndu-se de ceea ce vedeau, tăceau ca muții; apoi, cunoscînd bine că nu este nălucire, ci cu fapta văd puterea lui Dumnezeu, au strigat, zicînd: "Mare este Dumnezeul creştinilor". Apoi îndată au crezut în Hristos şi nu s-au mai întors către cel ce i-a trimis. Iar judecătorul cu tot poporul aşteptînd îndelung pe ostaşi, s-a supărat și a trimis mai mulți, poruncindu-le să aducă mai degrabă pe mucenicul cel mort, precum credea el. Dar și aceștia, văzînd acele minuni, ca și cei dintîi, au crezut în Hristos și nu s-au mai întors.

Sfîntul, înștiințîndu-se de la ostași că tot poporul s-a adunat la priveliște și că judecătorul șade la judecată, s-a dus singur la judecător și la popor, împreună cu ostașii care crezuseră în Hristos. Apropiindu-se sfîntul de priveliște, cînta: *De s-ar rîndui asupra mea tabără, nu se va înfricoșa inima mea*. Întorcîndu-şi toţi ochii către dînsul, se mirau cu multă spaimă văzîndu-l viu și sănătos, umblînd, văzînd și vorbind, el care ieri fusese jumătate mort, orbit și fără limbă. Atunci au strigat toți într-un glas: "Mare este puterea lui Hristos, Care biruiește și moartea; fericită ești cetate a Alexandriei, care, prin omul acesta, ai cunoscut înşelăciunea diavolească şi ai priceput adevărul lui Hristos. Cu adevărat a lui Dumnezeu este stăpînirea și puterea aceasta. Bucură-te ritore, nevoitorule al unui adevărat Dumnezeu și Mîntuitor, bucură-te!"

Judecătorul s-a înspăimîntat foarte tare de acel lucru nou și minunat și, temîndu-se să nu se răscoale poporul asupra lui, voia să se ducă din priveliște. Dar poporul a strigat: "Nu te duce, cinstite judecător, nici pizmui cetatea pentru această bună norocire, pentru că astăzi are să cunoască pe unul adevărat Dumnezeu și să meargă pe calea dreaptă către lumina adevărului".

Amenințînd poporul să tacă, judecătorul a poruncit sfîntului să vină la dînsul și să se apropie mai mult, căci i se părea că este înşelăciune ceea ce vedea, ca unul ce încă nu avea în sine cunoștința lui Hristos. Deci se uita la sfînt cu dinadinsul, îl pipăia cu mîinile, de este cu adevărat Mina și dacă s-a tămăduit de rane. Văzînd că lucrul este adevărat, s-a înspăimîntat și nu zicea nimic. Apoi, venindu-și în sine cu greu, a zis: "Spune-mi, omule, ce sînt aceste lucruri străine și neașteptate, ce s-au făcut?" Oare Dumnezeul tău este puternic a face acestea, ori altul?"

Sfîntul a grăit iarăși despre Dumnezeu cel fără de început, despre crearea omului și despre călcarea de poruncă. După aceea, despre întruparea lui Hristos și răscumpărarea neamului omenesc, despre Cruce și despre pătimirea cea de bună voie. La sfîrșit a adăugat și acestea: "Dumnezeu, o! judecătorule, Care este bun și milostiv și Care S-a pogorît pe pămînt pentru mîntuirea omului, nu voieşte să piară nici un om şi să cadă din bunătăţile cele veşnice. Ci, precum maica se îngrijește de fiul său, rabdă multe, chiar de ar face fiul ceva fără rînduială, sau ar fi dosădit-o; căci fiind biruită de dragostea cea firească către dînsul, nu se mînie asupra lui, chiar de ar fi făcut ceva necuviincios. Pentru că știe că din neștiință face și cu răbdare așteaptă vîrsta și mintea lui, nădăjduind a-l vedea bărbat desăvîrșit, cinstit de popor și slăvit.

Așa și Dumnezeu care ne-a creat, se îngrijește de noi și, ca un părinte, rabdă răutățile făcute de noi din neștiință, fiind biruit de multa sa îndurare, nevoind nimic mai mult de la noi, decît numai să moștenim slava Lui, crescînd ca un bărbat desăvîrșit, la măsura vîrstei duhovnicești. Văzîndu-vă pe voi Ziditorul, înghițiți de diavol și cu întîrziere veniți la cunoștința adevărului, apoi Îl întărîtați cu idolii voștri și-L mîniați și nu vă temeți de stăpînirea și puterea Lui, fiindu-I milă de pierderea voastră și, ca de niște fii, îngrijindu-Se de voi, a venit prin mine acum și a biruit rătăcirea voastră, cum și rîvna voastră cea fără înțelegere, precum mărturisesc toți cei ce privesc la mine.

Deci, să cunoască fiecare din voi puterea lui Hristos Care este în mine. Că eu, fiind om care mă apropii de bătrînețe și, ieri, fiind lipsit nu de puține părți ale trupului, ci de toată puterea cea trupească prin munci și ca pe un mort în temniță aruncîndu-mă, iată, acum stau înaintea voastră întreg și nevătămat, cu nimic împuținat, ca și cum a doua oară m-aș fi născut astăzi și mai sănătos aș fi venit în lumea aceasta. Și dacă voiește cineva a afla, să știe că Acesta este Dumnezeu cel adevărat, Care mi-a dat mie acum limbă, ochi, picioare și sănătate desăvîrșită. Apoi să creadă în El, căci dintru început a zidit lumea aceasta și cele ce sînt într-însa și a dăruit viață fâpturii. Deci, înțelege, o, judecătorule, și nu nesocoti pe Acela care se îngrijește de tine și așteaptă întoarcerea ta; căci ți se cade a te apropia de Hristos, precum mi s-a vestit de El. Bucură-te că ai să vii către Împăratul cel bun și veșnic și ai să te apropii de El împreună cu mine, prin nevoința mucenicească".

Judecătorul, avînd suflet bun pentru primirea darului, pe de o parte prin cuvintele sfîntului, iar pe de alta prin minunea ce se făcuse, a început a cunoaște pe adevăratul Dumnezeu, atingîndu-se dumnezeiasca lumină de ochii inimii lui. Aducîndu-și aminte de vedenia pe care o văzuse cînd plutea cu corabia, a cunoscut că Dumnezeu voiește să-l însoțească pe el, cu credincioasele sale slugi și cu prietenii săi. Deci, se bucura, ca cel ce află mare dobîndă; dar se îndoia, pentru că atîta vreme viețuind în rătăcire, zicea că nu poate fi vrednic de un dar ca acesta al lui Dumnezeu.

Acestea cugetînd el în sine, dumnezeiescul dar care îl chema la cunoștință i-a descoperit mai luminat un semn al adevărului. Căci a văzut, cu oarecare din prietenii săi, doi bărbați cu arme stînd lîngă Sfîntul Mina, strălucind ca niște fulgere și ținînd o cunună deasupra capului mucenicului. Pe aceștia văzîndu-i, foarte mult s-a temut și se întreba cu prietenii săi, care erau lîngă dînsul, dacă văd și ei ceea ce vede el; iar aceia i-au zis că și ei văd același lucru. Atunci Ermoghen, sculîndu-se îndată de pe scaunul său, cu mare glas a zis către popor, arătînd cu mîna către sfînt: "Cu adevărat, acesta este slugă a adevăratului Dumnezeu și mare este Dumnezeul pe care ne învață el a-L cinsti; căci prin minuni dă ajutor robilor Săi, îi apără și le dă biruințe. Iar eu am fost fără de minte pînă acum, dîndu-mă diavolilor și îngrijindu-mă a vă aduce către dînșii și pe voi, care voiți a crede întru Hristos".

Acestea zicînd, a vrut să se arunce la picioarele Sfîntului Mucenic Mina, dar se temea a se apropia, văzînd minunea cea îngerească. Apoi făcîndu-se nevăzuți îngerii, a alergat Ermoghen către Sfîntul Mina și, cuprinzîndu-i sfintele lui picioare, le săruta, zicînd: "Roagă-te pentru mine, adevăratule slujitor al lui Dumnezeu; mă rog ție, pentru adevărul pe care îl mărturisești, roagă-te ca și eu nevrednicul să mă învrednicesc a fi slugă Dumnezeului tău, de al Cărui dar de mă voi încredința, mă voi căi de rătăcirea și nebunia mea cea dinainte". Iar sfîntul a zis către dînsul: "Fii cu suflet bun, o! minunate eparh, și nu te îndoi de bunătatea lui Dumnezeu, căci eu Îl știu pe El îndurat și milostiv și nădăjduiesc că și pe tine, care vii către El, nu numai că nu te va lepăda, ci și în cărțile vieții va scrie numele tău, primind credința ta întru El, cea cu osîrdie și, precum mi-a descoperit mie despre tine, El voiește ca și tu, prin mucenicie, să preamărești numele Lui cel dumnezeiesc".

Acestea zicînd, sfîntul a văzut că poporul a petrecut toată ziua nemîncat, pentru că toți privind cele ce se făceau și minunîndu-se, uitară de mîncare; încît nici unul nu voia a se duce de la priveliște, de cînd cu acea preaslăvită minune și de cînd s-a făcut acea rugăciune dulce grăitoare a mărturisitorului lui Hristos. Aceasta pricepînd sfîntul a ieșit singur din priveliște și a poruncit ca și poporul să se risipească, făgăduind că a doua zi dimineață va veni iarăși la priveliște și va grăi multe din cele ce sînt pentru sfînta credință, apoi îi va povățui și pe ei ce se cuvine a face. Iar Ermoghen nu s-a despărțit de Sfîntul Mina, ci toată noaptea a petrecut cu dînsul, povățuindu-se pe calea cea dreaptă a cunoștinței lui Dumnezeu și învățîndu-se tainele credinței în Hristos.

A doua zi atîta popor din Alexandria s-a adunat la priveliște, încît nu mai încăpea locul priveliștii. Iar Sfîntul Mina împreună cu Ermoghen, ieșind la priveliște și întîmpinîndu-i mulțimea de elini, strigau: "Noi toți credem în Dumnezeul cel propoveduit de tine, Aceluia făgăduim a-I sluji și ne lepădăm de toată rătăcirea noastră cea dinainte!". Iar sfîntul mulțumea lui Dumnezeu, Care întoarce către Sine pe cei împietriți și povățuiește pe cei rătăciți la calea cea dreaptă. Apoi lăuda întoarcerea lor cea grabnică către Dumnezeu și-i mîngîia pe dînșii prin cuvinte înțelepțite de Dumnezeu, făcîndu-i să aibă nădejde tare în darul lui Dumnezeu, Căruia se vor învrednici prin Sfîntul Botez.

Intrînd ei și stînd în mijlocul priveliștei, au zis către tot poporul: "Dumnezeu să vă sfințească pe voi cu semnul Său - Sfînta Cruce - și să vă facă lesnicioși către tot lucrul cel bun". Apoi a poruncit fiecăruia dintre dînșii să întrebe cele despre Dumnezeu și să se învețe cele ce se cade. Iar judecătorul cu tot poporul a zis: "Nu este nici o îndoială în noi despre Dumnezeul tău, o! prea sfinte omule al lui Dumnezeu, căci toate aevea le-am cunoscut și credem în toate cele grăite de tine. Numai aceasta cerem, ca să ne unim cu Dumnezeu prin Botez". Iar un om din popor, văzînd pe Ermoghen apropiindu-se către Hristos a zis: "Cu adevărat nu este fățărie la Dumnezeu, pentru că și elinului i-a dăruit cunoștința și darul Său, pentru mila Lui cea multă către cei săraci".

După acestea, adunîndu-se episcopii de prin locurile cele din jur și din pustie, au venit în Alexandria, unii ca să-și cerceteze oile cele cuvîntătoare, iar alții vrînd ca să vadă nevoințele mucenicilor. Și erau episcopii treisprezece la număr; care, adunîndu-se și apa fiind pregătită, au botezat pe Ermoghen, prin trei afundări, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh. Astfel a fost botezat judecătorul, înaintea poporului și înălța slavă lui Hristos Dumnezeu. Tot atunci s-a botezat și o mulțime de popor și s-a făcut bucurie mare în toată cetatea, veselindu-se credincioșii de Domnul Dumnezeul lor.

Ermoghen, după puține zile a fost ales episcop al cetății Alexandria și și-a împărțit toată averea sa la săraci. Apoi s-a înarmat tare asupra diavolului, cu toată turma sa cea cuvîntătoare, pentru că în puțină vreme a risipit capiștile cele păgînești, a sfărîmat idolii și în locul lor a zidit biserici. Apoi, mulțime fără de număr de elini aducînd către Hristos, îi boteza și tot felul de boli tămăduia prin chemarea numelui Domnului nostru Iisus Hristos și prin semnul Sfintei Cruci. Apoi și duhurile cele viclene le izgonea din oameni și învăța tot poporul buna credință, îndemnînd pe toți curățenie, smerenie, dragoste, blîndețe și la celelalte fapte bune și singur se dădea pe sine pildă turmei sale.

Acestea făcîndu-se astfel, un elin împietrit, cu numele Rustic, ce era de neam mare, a mers la împărat și i-a spus toate cele ce s-au făcut în Alexandria; cum eparhul Ermoghen, ascultînd învățătura lui Mina, s-a făcut creştin și cum tot poporul Alexandriei, urmînd lui Mina și lui Ermoghen, a primit aceeași credință ca și ei.

Împăratul Maximin, auzind acestea, s-a umplut de mînie nu numai asupra lui Ermoghen și a lui Mina, ci și asupra cetății Alexandria și fără zăbavă a mers în Alexandria, luînd cu sine multă oaste înarmată, ca la zece mii și intrînd în cetate a prins îndată pe Mina și pe Ermoghen și pregătindu-se loc de priveliște și poruncind să se adune toată cetatea acolo, a șezut la judecată. Fiind duși sfinții la divan după porunca lui, goi și văzîndu-i tiranul, a strigat: "O! zeilor, ce să fie aceasta, că aceia cărora li s-a dat de la noi cinstea cea mai înaltă, toate le-au trecut cu vederea de bunăvoia lor și, alegîndu-și viața cea lepădată și proastă, s-au lepădat de voi?" Apoi a zis către Ermoghen: "Spune-mi, nenorocitule, pentru ce ți-am încredințat stăpînirea a tot pămîntul și a mării? Au, nu pentru aceea ca să fii credincios zeilor și nouă? Au, nu ți-am zis că pe Mina, cel căzut în rătăcire, să-l întorci către legea cea părintească? Dar tu nu numai că nu l-ai întors din rătăcire, ci încă credinței lui te-ai făcut părtaş și ți-ai tuns capul, o! nebunule, ca unul din făcătorii de rîs".

Astfel iuțindu-se împăratul cu mîndrie și suflînd cu îngrozire asupra lor, Împăratul ceresc Cel prea bun cu milostivire a căutat din înălțime spre robii Săi, căci îndată li s-au arătat îngerii, umplîndu-i pe dînșii de îndrăzneală și, întărindu-i spre nevoință, le-a poruncit a nu se teme de mînia împăratului, pentru că a lor va va fi biruința. Atunci Ermoghen a răspuns împăratului, zicînd: "De vei voi o! împărate, a mă asculta cu răbdare pentru care pricină am lepădat de voie zeii - care se socotesc de tine că aduc norociri și pentru ce am voit a fi socotit ca unul fără de minte, sărac și batjocorit și a mă numi al lui Hristos, apoi a fi gata pentru El,

spre foc, spre sabie și spre dinții fiarelor și a pofti pentru El moarte, mai mult decît viața - îți voi spune, numai ia aminte".

Împăratul a zis: "De vei spune ceva adevărat, te voi asculta, numai păzește-te, ca nu în loc de adevăr să spui minciuni". Iar Ermoghen a început a povesti într-acest chip: "Eu, o! împărate, cîtă sîrguință am avut a prigoni pe Hristos și pe creștini, a cinsti pe zeii cei vechi și a mă supune voii tale, știi bine cînd m-ai trimis în cetatea aceasta, ca pe Mina, pe bărbatul cel înțelept, pe de o parte cu îmbunări, pe de o parte cu îngrozire, să-l întorc la credința cea părintească. Și cu atîta putere ostășească m-ai trimis, încît nici tu însuți, n-ai venit aici cu mai multă. Martor îmi este tot poporul acestei cetăți, cum am fost de aspru din început, momind, poruncind, înfricoșînd și îngrozind și cu toate chipurile sîrguindu-mă a întoarce pe bărbatul acesta de la dreapta credință creștinească. Dar eu, fiind fără minte, n-am cunoscut ce fel de om am înainte, care fiind fără temere și cu bărbăție, avea limba slobodă la răspuns și inima gata spre răbdarea muncilor și chiar cele mai cumplite munci era gata a le răbda, mai bine decît a se lepăda de Hristos.

Apoi, cînd l-am văzut că nu voiește a se închina zeilor, nici se teme de stăpînire, nici se înfricoșează de munci, nici ascultă sfatul și că zeii se necinstesc de dînsul și că tot poporul se învoiește cu el, cugetînd la aceeași credință, pentru care eu voiam a-l munci - mai întîi am poruncit să-i taie tălpile picioarelor, pînă la oase, apoi să-i taie limba și să-i scoată ochii. Atunci el, slăbind de durerea ranelor și abia răsuflînd, am poruncit să-l arunce în temniță. După aceasta mi s-a făcut milă de dînsul, ca să spun adevărul, ca de un concetățean și greu m-a durut inima, pentru că pierea un asemenea bărbat înțelept și bine grăitor. Iar a doua zi am poruncit să-i scoată trupul din temniță, socotindu-l a fi mort și cînd l-am văzut viu și venind către mine singur cu picioarele sănătoase, cu ochii văzînd și cu limba grăind, atunci mi s-a părut a fi nălucire și mi-am închis ochii, nevrînd a vedea nici asemănarea aceluia care este vrăjmaș zeilor.

Cînd m-am sculat de pe scaunul meu și împreună cu alții, am început a mă încredința de ceea ce vedeam, am pipăit cu mîinile pe cel ce se vedea și am cunoscut că este însuși Mina. Atunci îndată m-am biruit de adevăr, avînd știința de nemincinos martor. Iată, chiar Mina stă înaintea ta, împărate, iată și poporul care a văzut muncile lui, să-ți spună ție însuți precum voiești, fiindcă minunea este înaintea ochilor tăi. Dar spune-mi tu, - jură-te pe zeii tăi, o! împărate - dacă ar fi văzut cineva așa ceva, precum am văzut eu pe Hristos, Care pe tot omul l-a înnoit și l-a înviat și care, cu o minune ca aceea, a adeverit puterea Sa, că acele lucruri nu sînt ale altuia, ci numai ale lui Dumnezeu. Acela este însuși care a creat pe omul cel dintîi și care făgăduiește celor ce cred într-însul împărăție veșnică în ceruri. Deci, dacă ar fi văzut cineva acestea și le-ar fi cunoscut, oare ar fi trecut cu vederea pe un Dumnezeu ca acesta și oare n-ar fi voit a se face prietenul Lui? Oare, s-ar fi lepădat de un dar și putere ca aceia a lui Dumnezeu, care poate a lumina orbii, a îndrepta șchiopii, a muta munții, a învia morții și, cu un cuvînt să zic, toată materia cea zidită a o mișca numai cu singur cuvîntul și încă a avea făgăduința veseliei și a împărăției celei veșnice? Cine ar fi lăsat pe un Dumnezeu ca acesta și ar fi închis ochii împotriva acestei fericiri? Apoi, cine ar fi ales a cinsti pe zeii voștri? Cum l-ai fi socotit tu pe unul ca acela? Au nu cu adevărat fără de minte și fără de socoteală, care nu vrea a cunoaște ce este bun și de folos?

Pentru aceasta eu, o, împărate, lepădîndu-mă de rătăcirea și de basmele voastre, de urîții zei și de toate bunătățile cele deșarte și vremelnice, m-am apropiat de Unul Dumnezeu și am voit a fi socotit de voi ca unul fără de minte, precum însuți ai zis, ca un nenorocit, mai bine decît a mă socoti între voi înțelept și ales. Iată dar ale noastre, sînt precum ai auzit. Iar ale lui Hristos, de voiești, fără de zăbavă încearcă cu lucrul, află mai degrab asupra noastră o muncă grea și de nu poți tu afla, apoi eu, care nu puțină vreme am fost judecător și muncitor și sînt foarte iscusit în lucrul acela, singur voi afla o muncă asupra mea și pe celelalte le voi aduce ție aminte. Dă-ne spre mîncarea fiarelor, aruncă-ne de sus în prăpastie, aruncă-ne în mare, îngroapă-ne de vii în pămînt, taie-ne cu sabia, arde-ne în foc, sau fiecărui mădular al trupului nostru adu-i durerea ce i se cuvine; pentru că tot așa și eu, cînd eram orbit cu păgînătatea, am făcut luminătorului meu, celui ce m-a scos la lumina adevărului, adică Sfîntului Mina".

Astfel, grăind Sfîntul Ermoghen fără temere către împărat, se mira poporul de îndrăzneala și limba lui slobodă și mărturisea că înaintea tuturor se făcuse acele minuni cu Sfîntul Mina. Iar împăratul, neputînd răspunde nici un cuvînt împotriva celor grăite de Ermoghen, și gîndind că, de se va da la mai multă vorbă cu dînsul, se va umple de mare rușine și i se vor defăima zeii, a poruncit îndată să i se taie mîinile de la coate și picioarele de la genunchi și să le arunce în foc înaintea ochilor lui, ca să-și vadă membrele lui arzînd. Iar mucenicul, ridicîndu-și capul puțin și văzîndu-și mîinile și picioarele în foc, a zis: "Cît sînt eu de fericit, pentru că mîinile mele, pe care altă dată le ridicam către zeii cei străini și picioarele cu care am umblat în rătăcire, acum le primește Dumnezeu ca pe o jertfă bine plăcută". Apoi cu o suliță i-a spart pîntecele și i-a vărsat toate măruntaiele, iar restul trupului, care încă răsufla, după porunca împăratului, l-au aruncat ostașii în rîu. Iar pe Sfîntul Mina, temîndu-se împăratul a-l întreba despre credință, ca nu cumva cu îndrăzneala cuvintelor și cu minunile să-l rușineze pe el și să întoarcă de la zei rămășița poporului celui de o credință cu el - a poruncit, ca fără întrebare, să-l ducă într-o temniță întunecoasă și acolo să-l spînzure legat de mîini și să-i lege de picioare o piatră foarte mare, ca astfel, de greutatea cea mare, întinzîndu-se încheieturile lui, spînzurat îndelung să moară cu moarte silnică.

Sfîntul Mina, răbdînd acea muncă, avea în gura sa cuvîntul psalmistului și grăia către Dumnezeu: *Vezi smerenia și osteneala mea,* precum și ceea ce grăiește Apostolul: *Nu sînt vrednice pătimirile vremii de acum, pe lîngă slava aceea ce are să se arate.* Apoi, rupîndu-i-se încheieturile de la locul lor și tot trupul lui fiind întins ca o strună și durerile grele înmulțindu-se, a tăcut. Iar Dumnezeu care săvîrșește puterea Sa cea minunată întru sfinții Săi, nu numai că n-a lăsat pe răbdătorii de chinuri într-acele munci, ci a făcut negrăită minune cu dînșii. Căci prin dumnezeiasca Lui purtare de grijă, cînd Sfîntul Ermoghen a fost aruncat în rîu, încă puțin răsuflînd, îndată arătîndu-se îngerii, l-au luat din apă, l-au scos la mal și i-au tămăduit mîinile și picioarele cele tăiate; apoi l-au făcut cu totul viu, sănătos și întreg, încît era ca un nou născut. Sosind noaptea, l-au adus pe el la Sfîntul Mina, care era spînzurat în temniță și era abia viu. Apoi, dezlegîndu-l și pe Sfîntul Mina din legături și vindecîndu-l, îngerii îi mîngîiau pe amîndoi, cu răsplătirea ce avea să fie lor în ceruri, pentru că acum li s-au gătit cununile și începătorul de nevoințe îi așteaptă, pînă cînd își vor săvîrși bine alegerea nevoinței lor. Deci îngerii au petrecut împreună cu dînșii pînă dimineața, întărindu-i spre pătimirea ce le stătea înainte.

Făcîndu-se ziuă, foarte de dimineață a poruncit împăratul să se deschidă priveliștea și să se adune tot poporul. Apoi venind și el s-a așezat pe scaunul de judecată și știind că toată cetatea crede în Hristos, două lucruri cugeta în sine, zicîndu-și: Nu este bine a lăsa pe cetățeni fără pedeapsă, nici iarăși nu este de folos a-i munci pe toți și a-i pierde. Deci s-a prefăcut că nu știe nimic despre credința lor cea în Hristos și a început a vorbi către popor: "Știu că voi toți cinstiți pe marii noștri zei, cu jertfe și cu închinăciuni, și către împărați arătați cu frică datornică supunere întru toate. Dar de vreme ce de la început n-ați stat împotriva acelor oameni răi, care au îndrăznit a împînzi învățătura Celui răstignit și nu i-ați ucis cu pietre, mai înainte de venirea noastră la voi, pentru aceea nu puțină mînie ați ridicat asupra voastră din partea zeilor. Iar eu, dorind ca nici unul din voi să nu cadă în oarecare nevoie, prin voia zeilor, nu vă voi lăsa fără oarecare pedepsire, făcînd izbîndă pentru mînia zeilor. Deci poruncesc să se ia cinstea cea dintîi de la cetatea voastră, ca să nu fie nimeni din voi cu dregătorie, nici să se ridice cineva la stăpîniri înalte. Să știți și aceasta, cum că Răstignitul pe nimeni nu izbăvește din răutăți, decît numai că aduce în toate nevoile și la moartea cea rea pe cei ce cred într-însul. Iar cum că sînt adevărate cele grăite de mine, să fie întru mărturie cei doi vrăjitori de ieri, Mina și Ermoghen, care mai înainte de munci făgăduiau a învia morții, dar fiind pierduți de mine, cu grele munci după vrednicia lor, nici lor singuri n-au putut să-și ajute. Deci unde este acum puterea acelui înșelător Hristos?"

Astfel, bîrfind împăratul și numele lui Hristos hulind, cu greu se învoia la aceasta tot poporul, care cîrtea în sine, cugetînd un lucru nou împotriva împăratului. Apoi, zicîndu-i prin dregători să tacă, iar împăratul vrînd iarăși a vorbi, îndată s-au arătat sfinții mucenici Mina și Ermoghen, venind către împărat; atunci toți întorcîndu-și ochii spre dînșii cu multă mirare, ca și cu un glas și o gură au strigat: "Mare cu adevărat este Dumnezeul creștinilor". Iar împăratul a rămas în mare nedumerire și spaimă. Iar unul din cei ce sta acolo în popor, cu numele Evgraf, iscusit în înțelepciunea elinească, care era oarecînd unul din scriitorii vremii, cînd era Sfîntul Mina judecător în cetate - văzînd pe sfinții mucenici vii și sănătoși s-a umplut de rîvnă dumnezeiască și însemnîndu-se cu semnul Crucii, a ieșit cu îndrăzneală în mijlocul priveliștii și a zis împăratului: "Și eu, împărate, sînt creștin și lepăd poruncile tale, iată, înaintea ta sînt, necruțînd trupul meu pentru Hristos și să nu nădăjduiești că mă vei birui cu îngrozirile sau cu îmbunările și nu numai pe mine, dar nici pe un creștin din noi nu vei putea birui, pentru că nouă a trăi împreună cu voi ne este moarte, iar a muri pentru Hristos, cu adevărat ne este viață. Ai intrat ca un leu în cetatea noastră, vrînd a înghiți turma lui Hristos și prin închinarea de idoli a pierde sfînta credință, dar noi nu băgăm seamă iuțimea ta, gata fiind spre moarte, pentru buna credință și rîdem de tine ca de o vulpe bătrînă".

Acestea auzindu-le împăratul, s-a aprins de mînie și sculîndu-se iute de pe scaun s-a pornit asupra lui; apoi, smulgînd sabia de la unul din cei ce stăteau în fața lui, cu mîna sa a tăiat pe Sfîntul Evgraf și, în marea lui mînie, l-a făcut bucăți. Iar sfîntul fiind tăiat, ocăra cît putea necredința tiranului și mulțumea lui Dumnezeu că, mai înainte decît alții, merge către El și că nu numai printr-o rană primește sfîrșitul său, ci prin multe rane, care vor mijloci lui multe cununi. Astfel și-a dat sufletul său cel mucenicesc în mîinile lui Dumnezeu, fiind tăiat în mijlocul priveliștii.

Împăratul, iarăși șezînd pe scaunul său, s-a întors către sfinții Mina și Ermoghen și a zis: "Mă jur cu puterea zeilor mei că niciodată n-am văzut astfel de vrăjitori ca aceștia și nu este de mirare că-i ascultă pe dînșii poporul cel simplu; pentru că, înșelînd cu meșteșugul vrăjitoriei, pe cei neînvățați îi depărtează de la zei și-i sfătuiesc să moară pentru Cel răstignit. Dar eu îndată vă voi arăta vouă, o! ticăloșilor, ce sînteți voi, adevărată înnoire a trupului, ori nălucire și întunecare a ochilor?" Iar sfinții au răspuns: "De vreme ce mintea ta este nebună și sufletul tău urît, cum și inima împietrită, de aceea și lucrul cel adevărat ți se pare ție a fi nălucire. Căci nu ești tu orb cu adevărat, cînd nu crezi lucrului celui mai luminat decît soarele? Dacă te îndoiești, apoi cearcă singur cu sîrguință, dacă noi sîntem cu adevărat. Și dacă cu îngrozire te iuțești, apoi iarăși cu munci și cu rane încearcă-ne și cunoaște că sîntem trup, iar nu nălucire. Ori voiești cu făgăduințele bunătăților cele vremelnice a ne uni pe noi cu tine? Apoi să știi că de ne-ai fi dat nouă chiar împărăția ta, care este la voi lucrul cel prea înalt, nici atunci nu ne-ai fi înșelat pe noi. Deci dă asupra noastră răspunsul tău cel desăvîrșit, știind că nu sporești nimic".

Iar împăratul văzîndu-i pe ei că nu sînt năluciri, ci trupuri adevărate - pentru că mulți îi pipăiau cu mîinile și vedeau trupuri întregi și vindecate de rane -, a poruncit să le taie capetele cu sabia. Iar el sculîndu-se s-a dus în palatul său, rușinîndu-se că n-a putut în nici-un fel să biruiască pe ostașii lui Hristos. Deci, sfinții fiind duși la locul cel de tăiere, tot poporul mergea după dînșii, iar ei ridicîndu-și ochii, s-au rugat mult către Dumnezeu ca să dea sfintelor biserici și la toată creștinătatea pace și liniște și ca nimeni din cei ce vor cere ajutor de la dînșii să nu se întoarcă în deșert. Îmbrățișîndu-se unul pe altul și dîndu-și pace, și-au întins cinstiții lor grumaji sub sabie spre a fi tăiați de ostași. Apoi, Sfîntul Mina, fiind încă viu, a rugat pe împărat ca trupul său să fie dus în Vizantia, care lucru chiar cînd își da sfîrșitul l-a poruncit și credincioșilor ce stăteau înaintea lui.

Împăratul Maximin a poruncit însă să facă un sicriu de fier, să pună într-însul trupurile sfinților mucenici și să le arunce în mare, pentru ca să nu fie cinstite de creștini. Iar el, pricepînd gîlceava poporului și cîrtirea cea mare și temîndu-se să nu se ridice tulburare asupra lui, a ieșit degrabă din cetate și s-a întors în Vizantia. Iar sicriul de fier cu moaștele sfinților nu s-a cufundat în mare; ci cu puterea lui Dumnezeu, plutind pe deasupra apei, a întrecut pe împărat plutind spre Vizantia, zburînd ca o pasăre cu aripi. Atunci, noaptea s-a arătat vedenie dumnezeiască episcopului Constantinopolului, poruncindu-i ca fără zăbavă să meargă la țărmul mării și să ia cu cinste sicriul cu moaștele sfinților.

Episcopul, în aceeași noapte, chemînd clerul său și pe oarecare din cetățenii cei credincioși, bărbați cinstiți, au ieșit la mare și au văzut toți lumină, pogorîndu-se ca un stîlp din cer și care era deasupra unei bărci; iar doi bărbați prea străluciți, venind în acea barcă, către țărm, unde era episcopul și clerul. Apropiindu-se de țărm, au văzut că nu barcă, ci un sicriu plutește, fiind tras pe apă de doi îngeri purtători de lumină. Apoi, punînd sicriul pe țărm, s-au făcut nevăzuți. Iar episcopul și cei împreună cu dînsul, primind racla cu bucurie și cunoscînd că este de fier, foarte mult s-au mirat, cum greutatea fierului nu s-a scufundat în adîncul mării,

ci ca un lemn ușor a plutit pe apă. Și sărutînd cinstitele trupuri ale sfinților mucenici, le-au pus într-un loc ascuns, pînă la o vreme.

Pe împăratul Maximin, cînd mergea pe cale, l-a ajuns pedeapsa lui Dumnezeu, pentru că s-a lipsit de ochii cei trupești, cel ce era orb demult de cei sufletești și, precum a spus el prietenilor săi de casă, a fost bătut cu mîini nevăzute și după puține zile a murit ticălosul. Atunci episcopul cu mare cinste a îngropat moaștele sfinților mucenici lîngă zidul cetății, ca să fie acestea strajă și păzitori celor ce înoată pe mare, iar celor ce pătimesc în boli, să le fie doctori, întru slava marelui Dumnezeu și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

26. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU DANIIL STÎLPNICUL (11 DECEMBRIE)

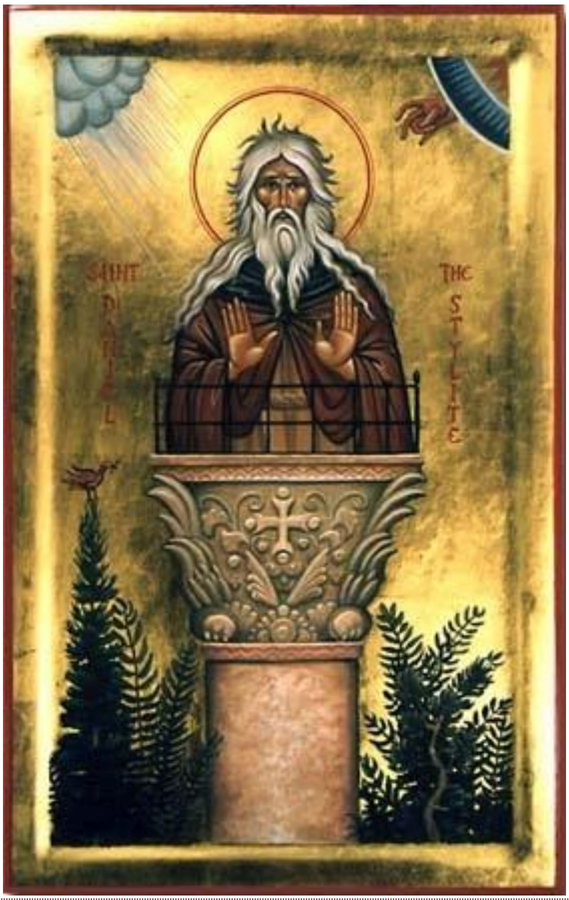

Mesopotamia, care este între rîurile Tigru și Eufrat, a odrăslit această stîlpare a raiului, pe cuviosul părintele nostru Daniil, în satul ce se numește Vitara, care este aproape de cetatea Samosata, din părinți creștini, ale căror nume erau Ilie și Marta.

Zămislirea Cuviosului Daniil a fost așa: maica lui era stearpă și nu năștea, pentru care pricină era dosădită și ocărîtă de bărbatul său cu mustrări nenumărate și era defăimată de rudenii și de vecini. Ea, fiind întru amărăciunea inimii, a ieșit odată din casă încetișor, pe la miezul nopții și, ridicîndu-și mîinile către cer, cu multe lacrimi s-a rugat lui Dumnezeu, zicînd: "Doamne, Împărate, Cela ce ai făcut dintru început bărbat și femeie și ai zis: *Creșteți și vă înmulțiți*; Cela ce ai dăruit Sarei la bătrînețe pe Isaac; Anei pe Samuil; Elisabetei, pe Ioan; milostivește-Te și de necazul meu și, căutînd cu milostivire, dezleagă-mi nerodirea mea. Ia defăimarea mea și dă rod pîntecelui celui neroditor, ca, pe cel dăruit de Tine, să-l aduc Ție, precum de demult Ana a născut pe Samuil".

Astfel, rugîndu-se ea cu inimă zdrobită și cu duh smerit, s-a întors în casă și, după ce a adormit puțin, a văzut în vis două candele preastrălucite mari, pogorîndu-se încetișor din cer peste capul ei. Sculîndu-se dimineața a spus bărbatului și rudeniilor ceea ce a văzut, iar aceia în multe feluri au tîlcuit visul, ce era mai înainte însemnarea unui rod care avea să aibă și care rod cu strălucirea faptelor bune, avea să fie mai strălucit decît stelele.

După puțină vreme zămislind, a născut prunc de parte bărbătească, prin a cărui naștere, maica s-a vindecat de amîndouă necazurile: al sterpiciunii și al durerii.

Astfel de început al vieții de pe pămînt a avut fericitul Daniil; astfel a ieșit în lume, cel care era cu adevărat fiu al luminii. Și a crescut pruncul cinci ani fără nume, căci părinții nu voiau să pună nume fiului lor și doreau să fie numit de Dumnezeu, ca unul ce s-a născut din dăruirea Lui și astfel, tot de la Dumnezeu să-și primească numele. Deci, l-au dus într-o mănăstire oarecare, aducînd și daruri lui Dumnezeu, apoi l-au rugat pe egumen să dea nume fiului lor. Iar acela, fiind insuflat de Dumnezeu, a zis că se cuvine să se numească cu numele pe care Dumnezeu îl va descoperi. Și, căutînd spre prunc, a zis să-i dea carte din dumnezeiescul altar și, deschizînd-o, a aflat oarecare cuvinte ale Sfîntului prooroc Daniil. Din acestea, pricepînd că așa binevoiește Dumnezeu a se numi pruncul, l-a numit cu acest nume proorocesc, care însemna că și acest prunc avea să fie asemenea acelui mare prooroc Daniil și cu numele și cu obiceiurile.

Părinții voiau ca fiul lor îndată să se încredințeze lui Dumnezeu în mănăstirea aceea, dar egumenul n-a voit, pentru că copilul era încă mic. S-au întors cu dînsul la casa lor, rînduind Dumnezeu așa, ca după acestea copilul, nu prin socoteala altora, ci prin voia și înțelepciunea sa, să aleagă locul cel bun.

Crescînd copilul, se cunoştea ce fel de bărbat desăvîrşit are să fie şi din răsădirea sa, pomul cel bun arăta ce fel de roade are să aducă mai pe urmă; pentru că de acum îi urma umbra faptelor bune, celui ce umbla în lumina darului lui Dumnezeu.

Cînd era de doisprezece ani, a ieşit din casa părinţilor săi, nespunînd nimănui de plecarea şi de gîndul său, şi a trecut cu vederea, pentru Hristos, pe părinţii săi, patria, rudele şi pe prieteni şi s-a dus într-o mănăstire, care era la douăzeci de stadii depărtare de satul care îl odrăslise. Acolo, căzînd la picioarele egumenului, s-a rugat să-l primească în ceata celor ce petrec viaţa monahicească şi să-l îmbrace în chipul îngeresc. Egumenul, punîndu-i înainte slăbiciunea trupului său şi vîrsta tinereţilor, zicea că un copil tînăr ca dînsul nu poate să poarte ostenelile monahiceşti cele multe, care nu sînt lesnicioase nici bărbaţilor celor desăvîrşiţi. Adică: privegherile, culcările pe pămînt, posturile, omorîrea trupului şi tăierea cea desăvîrşită a voii sale, cum şi toată pofta cea trupească. Pentru aceea, îl sfătuia să se întoarcă la părinţii săi, să mai petreacă acasă cîtăva vreme şi să nu meargă la nişte osteneli ca acelea ce covîrşesc puterile tinereşti.

Daniil a zis: "Eu pentru aceea am venit aici ca să vieţuiesc întru Hristos şi să mor pentru lume, că de aş muri în aceste frumoase osteneli monahiceşti mai bine este, decît să mă duc de aici în deşert; căci nu e cuviincios ca, punînd mîna pe plug - cum zice Evanghelia - să mă întorc înapoi. Zicîndu-i multe egumenul şi auzind de la dînsul multe altele, n-a putut să-l schimbe de la scopul său. Apoi văzînd într-însul mare sîrguinţă către Dumnezeu şi dragoste cu osîrdie, a chemat pe fraţi şi s-au sfătuit dacă se cuvine a primi în mănăstire pe acel copil. Iar aceia, minunîndu-se de mărimea de suflet a copilului şi de statornicia lui cea bună şi cunoscînd într-însul chemarea lui Dumnezeu, s-au învoit a-l primi la petrecerea lor. Deci, Daniil era arzînd cu duhul pentru faptele cele bune şi pentru viaţa cea după Dumnezeu.

După cîtăva vreme, părinţii aflînd de dînsul că se găseşte într-aceea mănăstire, s-au bucurat şi s-au minunat, că un copil ca dînsul, s-a dus singur la slujba lui Dumnezeu. Mergînd la dînsul, l-au văzut încă netuns şi umblînd prin mijlocul monahilor, fără îmbrăcăminte monahicească. Deci, au rugat pe egumen ca înaintea ochilor lor să-l tundă pe fiul lor şi să-l îmbrace în îmbrăcăminte monahicească. Iar egumenul, după sfatul fraţilor, a tuns pe Daniil în rînduiala monahicească, într-o zi de Duminică şi a poruncit părinţilor lui ca să nu vină adeseori la fiul lor, iar ei s-au întors cu bucurie la casa lor.

Fericitul Daniil a rămas în mănăstire, sporind şi întărindu-se cu duhul, crescînd cu anii şi cu faptele cele bune. Iar pîrga cea prea frumoasă a vieţii lui şi rădăcina rodurilor celor ce aveau să fie mai pe urmă, era într-acest chip: s-a aprins inima lui de dragoste dumnezeiască şi dorea foarte mult să se închine sfintelor locuri unde Domnul nostru Iisus Hristos a pătimit pentru noi, S-a îngropat, a înviat şi de unde S-a înălţat la ceruri. Apoi ardea cu duhul să vadă pe marele bărbat Simeon Stîlpnicul. Deci, mergînd la egumen, i-a descoperit dorinţa sa şi l-a rugat

să-l lase să meargă în calea la care gîndea. Acela l-a oprit în acea vreme. Mai pe urmă, avînd el singur nevoie a merge în Antiohia pentru oarecare treburi bisericești, a luat cu el pe Daniil și pe alți frați. Ajungînd în satul ce se numește Telada, de unde nu era departe Sfîntul Simeon Stîlpnicul, s-a dus la turnul lui, unde a văzut asprimea locului aceluia și înălțimea turnului lui și cum acel bărbat răbda acolo asprimea iernii și zăduful verii, ploile și vînturile.

Deși socoteau unii din cei neiscusiți că sfîntul rabdă unele ca acelea pentru slavă deșartă, fericitul Daniil, nu numai că s-a mirat de răbdarea lui, dar se gîndea spre a-i urma aceluia. Cînd ei au strigat de jos, Sfîntul Simeon, căutînd de sus către dînșii, le-a zis să pună scară și să se suie la dînsul, dacă voiesc. Atunci se văzu în ce chip era duhul fiecăruia. Pentru că unul zicea că îl dor picioarele, altul se lepăda din pricina bătrîneților, altul se oprea cu altă neputință. Dar Daniil, apucîndu-se de scară, s-a suit degrabă și, cu mare bucurie, a sărutat pe marele Simeon. Și n-a fost în deșert osteneala lui, pentru că mai întîi s-a folosit de învățătura sfîntului și s-a îndemnat spre mai multe fapte bune; apoi s-a învrednicit de binecuvîntarea lui, ce se da prin punerea mîinilor și s-au adeverit cele ce erau să i se întîmple. Căci l-a auzit, proorocește zicînd către dînsul: "Îmbărbătează-te, fiule și să se întărească inima ta, căci multe osteneli grele de purtat vei suferi pentru Hristos, Care întru toate îți va fi ajutător, întărindu-te și mîngîind duhul tău".

După acea iubită și îndestulată vorbă împreună cu sfîntul Daniil, s-a coborît și s-a întors în mănăstirea sa. Iar după cîtăva vreme, ducîndu-se către Domnul egumenul său, a fost silit de frați să ia după dînsul egumenia. Însă el arătîndu-le pe altul în locul său, își căuta liniștea și zicea: "Iată ai scăpat, Daniile și acum ai vremea pe care o doreai mai înainte; deci mergi în calea cea dorită și-ți împlinește gîndul tău". Astfel, a ieșit în taină din mănăstirea sa, neștiind nimeni, a venit în ograda care era lîngă turnul Sfîntului Simeon. Petrecînd acolo paisprezece zile, voia să se ducă. Iar Sfîntul Simeon, iubindu-l, l-a sfătuit să petreacă împreună cu dînsul. Însă Daniil, avînd mare dorință să vadă locurile sfinte de la Ierusalim și să meargă la liniște în pustie, a pornit pe cale, mergînd către Palestina.

Pe atunci era răzmeriță în Palestina, pentru că samarinenii duceau război împotriva creștinilor și calea era anevoioasă într-acolo. De care lucru auzind Daniil, n-a băgat în seamă acestea; ci mergea cu minte bărbătească și cu inimă neînfricoșată, netemîndu-se de moarte, fiind cuprins de marea dorință să-și împlinească gîndul său, pe care îl avea de demult. În cale a întîmpinat un monah cinstit, bătrîn cu anii, la vedere cu bun chip și cu părul cărunt, întru toate asemenea Sfîntului Simeon Stîlpnicul. Văzînd pe Daniil, îl întrebă sirienește unde merge? Iar el a răspuns: "De va voi Dumnezeu, merg către sfintele locuri". Iar bătrînul a zis: "Drept ai grăit, de va voi Dumnezeu. Dar acum să știi, cu adeverire, că această călătorie a ta nu este după voia lui Dumnezeu, căci n-ai auzit oare despre tulburarea și războiul ce este în Palestina?" Iar Daniil a zis: "Am auzit, dar nădăjduiesc spre Dumnezeu, că-mi va fi ajutător și nu va veni nici un rău asupra mea; iar de mi s-ar întîmpla ceva de acest fel, nu mă tem, pentru că ori de trăim, ori de murim, tot ai Domnului sîntem". Atunci, bătrînul a proorocit: "Să nu dai spre clătinare picioarele tale, nici să dormiteze îngerul cel ce te păzește pe tine". Însă Daniil se arăta gata a muri pe acea cale, pentru Hristos.

Bătrînului, nefiindu-i cu plăcere și-a întors fața și a zis: "Dumnezeu n-a poruncit ca fără de vreme să ne dăm viața și singuri a ne îngriji spre a muri, sau a fi omorîți cu sila, pentru că El a zis: *De vă gonesc din această cetate, fugiți în cealaltă*. După ce s-a înduplecat Daniil de sfatul bătrînului, a zis: "Dacă așa este bine, părinte, apoi mă voi întoarce". Bătrînul a răspuns: "Nu te sfătuiesc să te lași cu totul de scopul tău, căci aș fi nebun; dar să nu mergi acum în acel loc. Ci, întoarce-te la Constantinopol, care este al doilea Ierusalim cu sfințenia, pentru că acestei cetăți i s-a dat acum dar de la Dumnezeu și acolo în multe biserici îți va fi cu putință a intra și te vei sătura de vederea a multor sfințenii. Iar dacă vei voi a petrece în liniște, apoi chiar în Tracia de sus sau în gura Pontului îți va fi spre folos și Dumnezeu îți va ajuta în acel loc; căci nu se cuvine a cugeta că pe Dumnezeu î-L afli numai la Ierusalim, iar în Vizantia nu, pentru că pe Dumnezeu, o! iubitule, nici un loc nu-L cuprinde".

Astfel, vorbind între dînșii, a apus soarele și au întîlnit în calea lor o mănăstire, către care s-au abătut căci era noapte. Bătrînul a zis către Daniil: "Mergi, tu, înaintea mea, iar eu voi veni după tine". Socotind Daniil că bătrînul are vreo trebuință ca să rămînă, a mers înaintea lui. Venind la porțile mănăstirii, ședea așteptînd pe bătrîn și, dacă a văzut că nu mai vine, a socotit că bătrînul s-a abătut aiurea să rămînă. Apoi, intrînd singur înăuntru, s-a închinat egumenului și fraților și a mîncat din bucatele ce i s-au pus înainte. El odihnindu-se, bătrînul acela iarăși i-a apărut înainte în vedenie sfătuindu-l să facă cele ce grăise pe cale, ca să se întoarcă degrabă în Vizantia. Iar Daniil, deșteptîndu-se și nevăzînd pe nimeni înaintea sa, cugeta cine este cel ce i se arăta lui: om sau înger? Iar acela era marele Simeon Stîlpnicul.

După vedenia aceea, fericitul Daniil, cîntînd rugăciunile dimineții și luînd iertare și binecuvîntare de la frații care viețuiau acolo, s-a dus la Constantinopol. Apoi, venind la gura Pontului, a intrat în biserica Sfîntului Arhanghel Mihail, voievodul puterilor cerești și a petrecut într-însa șapte zile. Aici a auzit de la unii că pe aproape, într-un loc înalt ce se numea Filemporon, se află o capiște idolească în care erau mulțime de duhuri necurate, încît nu era cu putință cuiva a trece pe acolo; pentru că pe cei ce pluteau pe lîngă acel loc îi îneca în apă, iar asupra celor ce treceau alături năvăleau ca niște tîlhari și-i răneau. Auzind de aceasta sfîntul, a gîndit să se ducă și să viețuiască acolo, aducîndu-și aminte de marele Antonie, cîte răutăți a răbdat de la diavoli și la sfîrșit, biruindu-i cu ajutorul lui Dumnezeu, s-a învrednicit de mare cinste. Deci s-a dus în acea capiște pustie, înarmîndu-se cu arma cea nebiruită a Sfintei Cruci și cîntînd: *Domnul este luminarea mea și Mîntuitorul meu de cine mă voi teme*. Deci s-a spăimîntat mai înainte de luptă ceata cea diavolească, iar ostașul cel duhovnicesc înconjurînd colțurile, le îngrădea cu semnul Crucii, la fiecare plecîndu-și genunchii și rugîndu-se lui Dumnezeu.

Făcîndu-se seară, a venit duhul întunericului, care arunca cu pietre asupra sfîntului și se auzea glas înfricoșat, țipăt, și huiet. Iar Daniil, fără temere stînd la rugăciune, zicea: *De s-ar rîndui asupra mea tabără, nu se va înfricoșa inima mea*. Astfel, a petrecut întîia și a doua noapte. Iar în noaptea a treia a văzut mulțime de diavoli în chip de oameni mari, ca niște uriași, cu fețele întunecate, înfricoșați, ca niște mîncători de stîrv, care scrîșneau din dinții și, iuțindu-se asupra lui, ziceau: "Cine te-a sfătuit, o! ticălosule, a veni aici, unde noi viețuim de multă

vreme și sîntem domni ai acestui loc?" Și se repezeau asupra lui, unii vrînd să-l arunce în mare, alții se sileau să-l ucidă cu pietre; însă nici unul din ei nu putea să se apropie de dînsul. Sfîntul, aducîndu-și aminte de cuvintele Domnului: *Acest neam nu poate ieși cu nimic, fără numai cu rugăciunea și cu postul*, a astupat toate ușile capiștei și a lăsat numai o ferestruică. Acolo petrecea în post și rugăciune. Nu după multă vreme, cu puterea lui Dumnezeu, s-a izgonit de acolo toată puterea cea diavolească, încît poporul umbla pe acolo fără vătămare.

Deci s-a făcut înștiințare despre aceea pretutindeni și au început mulți de prin laturile dimprejur a veni la Sfîntul Daniil, minunîndu-se că, acolo unde era sălășluirea diavolilor, acum se săvîrșește slujba lui Dumnezeu ziua și noaptea. Iar diavolul care urăște binele, nerăbdînd a se vedea biruit de sfînt, a băgat zavistie între oarecare din clerici, care au început a grăi între dînșii: "Oare de unde a venit acesta aici, că iată toți merg la dînsul și-l laudă pretutindeni? Să spunem patriarhului ca să-l izgonească din locul acesta".

Apropiindu-se clericii de Anatolie, patriarhul Constantinopolului, l-au clevetit pe sfînt, dar patriarhul a zis către dînșii: "Pentru ce clevetiți asupra omului, neștiind de unde este, nici în ce fel viețuiește? Căci dacă viețuiește bine, apoi și noi vom fi părtași sfințeniei lui, iar dacă este rău, apoi cu adevărat este vrednic a fi izgonit. Nu se va izgoni însă îndată, ci mai întîi socotiți cu luare-aminte cele ce se cuvin pentru dînsul". Atunci au tăcut clevetitorii, fiind rușinați. Iar diavolul, văzînd că nimic n-a putut spori cu asemenea măiestrii, a năvălit asupra sfîntului cu mai multe năluciri și înfricoșări decît cele dintîi, pornindu-se asupra lui cu toată puterea sa. Căci uneori se lăuda ca să-l înece în mare, iar alteori se nevoia a-l omorî; însă nu i s-a dat voie a vătăma pe sfînt, care stînd la rugăciune, zicea: "Domnul meu Iisus Hristos în care cred, Acela vă va arunca pe voi în prăpăstiile iadului".

Acestea zicînd el, s-a făcut strigare și țipăt, încît a văzut sfîntul pe diavoli, ca niște lilieci de noapte, zburînd și ieșind din locul acela. Dar tot n-au încetat a face supărare sfîntului, că iarăși au pornit clevetitori asupra lui, care, apropiindu-se de patriarh, au zis: "Stăpîne, Daniil este vrăjitor și fățarnic și înșeală pe popor cu farmecele; de aceea, nu mai putem nici a privi asupra lui". Atunci patriarhul, chemîndu-l pe Daniil, l-a întrebat cine și de unde este, pentru ce a venit în acele părți și cum mărturisește despre Dumnezeu? Iar el, mai întîi și-a mărturisit dreapta credință, apoi și-a spus neamul său și patria și cum că, prin descoperirea lui Dumnezeu, a fost sfătuit a veni în Vizantia. Patriarhul, auzind acestea, s-a sculat și l-a îmbrățișat, cinstindu-l ca pe omul lui Dumnezeu, apoi l-a liberat cu pace.

Nu după multe zile, a căzut patriarhul acela într-o boală cumplită și, chemînd îndată la sine pe Daniil, l-a rugat să facă pentru dînsul rugăciune către Dumnezeu ca să se vindece. Rugîndu-se sfîntul, s-a sculat îndată patriarhul sănătos. Iar pentru tămăduire, doctorul cel fără de arginți, astfel de plată a cerut de la patriarh: să ierte pe aceia care l-au clevetit pe el. Patriarhul a zis: "Cum să nu iert pe aceia care mi s-au făcut pricinuitori de atîta bine încît m-au învrednicit a te vedea și a primi vindecare prin tine?". Apoi patriarhul a rugat pe sfînt să petreacă cu dînsul;

dar acela s-a rugat ca să fie lăsat să meargă la locul său și, ducîndu-se, iarăși a astupat după sine ușile, lăsînd numai ferestruica mică, pentru cei ce veneau la dînsul.

După nouă ani de ședere acolo, cînd a binevoit Dumnezeu a-l chema la viață mai desăvîrșită, i s-a făcut o descoperire în acest chip: a văzut în vedenie un turn înaintea sa, covîrșind cu înălțimea norii și Cuviosul Simeon stînd în vîrful lui. Acolo, împreună cu dînsul, stăteau doi tineri luminați și a auzit glas din înălțimea turnului, zicînd: "Suie-te aici la mine, Daniile". El a răspuns: "Doamne, cum mă voi sui la o înălțime ca aceea?" Iar Cuviosul Simeon a poruncit tinerilor acelora să pogoare și, luîndu-l pe Daniil, să-i suie la dînsul. Tinerii îndată au făcut ce li s-a poruncit și l-au adus pe el înaintea lui Simeon, care, îmbrățișînd pe Daniil, a zis către dînsul cu glas mare: "Îmbărbătează-te, Daniile, fii tare, fii cu mărime de suflet și stai bine și cu bărbăție!"

Acestea grăind Sfîntul Simeon, s-a făcut tunet mare și, de glasul acela, Daniil s-a deșteptat. Iar acea vedenie însemna că i se cuvine și lui a se sui în turn, după asemănarea Sfîntului Simeon Stîlpnicul și a se apropia de cer cu trupul și cu duhul.

În acea vreme a venit din Antiohia la împărat, Serghie, ucenicul Sfîntului Simeon, aducînd culionul lui Simeon, care era trimis împăratului ca un dar spre apărare de tot răul. Dar de vreme ce mintea împăratului era spre grijile cele dinafară și se îndeletnicea cu treburile poporului, Serghie a cugetat să plece înapoi și dorea să meargă pe la mănăstirea, numită a neadormiților. Aflîndu-se împreună cu alții pe locurile unde era Sfîntul Daniil, au pomenit unii despre dînsul, spunînd cu cîtă răbdare își petrecea viața sa și cum a luat de la Dumnezeu dar, spre a vindeca neputințele și a izgoni diavolii. De acest lucru auzind Serghie, a poruncit să tragă corabia la țărm și a mers la Cuviosul Daniil, care l-a primit cu dragoste. După o vreme, pricepînd Serghie că duhul lui Simeon odihnește peste Daniil - precum al lui Ilie peste Elisei - darul pe care îl avea la sine, adică culionul fericitului Simeon, l-a dat lui Daniil, că lui i se cădea mai bine decît altcuiva.

După aceasta s-a făcut lui Serghie o arătare ca aceasta: a văzut în somn trei tineri care au venit către dînsul și i-au zis: "Scoală-te, Serghie, și spune-i lui Daniil, că acum s-a împlinit vremea petrecerii sale în acest locaș; deci să se pregătească pentru mai mari nevoințe". Sculîndu-se Serghie, a spus aceasta lui Daniil, iar el, înțelegînd că poruncește Dumnezeu a urma vieții Cuviosului Simeon, a rugat pe Serghie să meargă în pustie și să-i afle loc lesnicios, unde ar putea să zidească un turn. Serghie, înconjurînd niște dealuri, fiind purtat de ajutorul lui Dumnezeu, a venit la locul acela unde era să se zidească turnul și, culcîndu-se să se odihnească după osteneala zilei, a avut iarăși o vedenie într-acest chip: un porumbel alb zbura deasupra lui și Serghie se sîrguia a-l prinde, dar a auzit glas de sus, zicînd: "Tu socotești a-l prinde cu cursa, dar nu, căci cu mîinile se cade a-l prinde". Porumbelul a zburat la înălțime și nu s-a mai văzut. Deci, pricepînd Serghie că Dumnezeu i-a arătat locul pentru zidirea turnului, s-a întors la Daniil și i-a spus ceea ce a văzut și a auzit, iar el s-a bucurat și a rugat pe un oarecare prieten al său, anume Marcu, căruia, Dumnezeu ajutîndu-i, degrabă a zidit turnul. După ce s-a săvîrșit vîrful,

Daniil a ieșit din locașul acela noaptea, ca să nu știe nimeni de dînsul și, venind către turn, s-a rugat, zicînd: "Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, că m-ai învrednicit de o viață ca aceasta; Tu știi, Doamne, că întru Tine mă întăresc și, spre Tine nădăjduind, mă voi sui pe acest turn. Deci, primește rîvna mea, întărește-mă spre nevoință și începutul acesta adu-l întru săvîrșire". Astfel rugîndu-se, s-a suit în turn, începînd a viețui după Dumnezeu, între cer și pămînt, de acesta înstrăinîndu-se, iar către cer apropiindu-se cu trupul și cu duhul.

Diavolul, care zavistuiește însă totdeauna contra robilor lui Dumnezeu, a început și acolo a supăra pe sfînt, pentru că a ridicat asupra lui pe stăpînul locului aceluia, cu numele Ghelasie. Căci acela înștiințîndu-se că s-a zidit turnul pe moșia lui fără voie și că a început a viețui acolo un călugăr fără știrea lui, s-a mîniat foarte și a vestit despre aceasta pe împărat și pe patriarhul Ghenadie, care se alesese după Anatolie. Împăratul n-a ținut seamă de aceea, iar patriarhul nu numai că a poruncit să dea jos pe Daniil de pe turn, ci voia să-l și pedepsească. Deci a dat putere lui Ghelasie să meargă și să-l dea jos cu ocară din turn.

Ghelasie, mergînd cu mînie să-și împlinească voia sa, Dumnezeu, împiedicîndu-l în acel gînd rău, a poruncit să vină deodată, în zi senină, o ploaie mare și vînt puternic cu multe fulgere și tunete. Însă acela nici așa nu s-a înfricoșat, nici n-a încetat în acel gînd rău, avînd inima sa aprinsă cu iuțime, pornindu-l diavolul spre mînie. După ce a venit la turn, a început a striga cu ocări asupra sfîntului ca să pogoare de pe turn, iar de nu va vrea, apoi singur se va sui și-l va da jos. Unul din cei ce venise cu dînsul acolo, zicea: "Lasă-l, că nici un rău nu-ți face; pentru că nici turnul acesta nu este pe moșia ta, nici nu ți se face prin aceasta vreo strîmbătate, ci poate mai bine îți va fi, avînd un vecin ca acesta, învrednicindu-te de rugăciunile lui". Dar Ghelasie nu i-a ascultat pe dînșii, ci porunci sfîntului cu mînie, ca îndată să coboare din turn. Începînd sfîntul a se coborî și pășind pînă la a șasea treaptă, s-au văzut picioarele lui umflate de privegherea cea neîncetată a zilei și a nopții. Atunci le-a fost jale tuturor și chiar acel Ghelasie s-a întors cu milostivire și a început a-l ruga să se suie iarăși la locul său și să-l ierte pentru că a îndrăznit a-l necăji.

După aceasta, Ghelasie i-a zidit un turn mai înalt și de atunci a început a avea pe sfînt în mare cinste, încît chiar înaintea împăratului lăuda pe cuviosul bărbat cel plin de fapte bune. Apoi a venit la sfînt un om bătrîn și cinstit din Traghia, aducînd cu sine pe singurul său fiu care era îndrăcit și pe care, punîndu-l lîngă turn, rugă pe sfînt cu lacrimi, să se milostivească și să-l vindece; căci iată, zicea el, treizeci de zile sînt de cînd cel ce se muncește, nu încetează pomenirea numelui tău, sfinte al lui Dumnezeu. Iar cuviosul, fiind milostiv, a zis către dînsul: "De crezi că Domnul meu Iisus Hristos va tămădui prin mine pe fiul tău, după credința ta să-ți fie ție". Apoi a poruncit să ungă pe cel îndrăcit cu untdelemn sfințit. Și aceasta făcîndu-se, l-a aruncat diavolul la pămînt și mult chinuindu-l, mai pe urmă a zis: "Voi ieși, voi ieși". După care a și ieșit. Iar tatăl, luînd pe fiul său sănătos, l-a dus într-o mănăstire, unde, s-a făcut monah iscusit.

După aceasta, alt bărbat cu numele Chir, înțelept și cuvîntător bun, - care fusese mai înainte eparh, iar mai pe urmă a fost ales episcop în cetatea Frigiei, ce se numește Cotilia, - acesta avînd o fiică cu numele Alexandra, pe care o muncea diavolul, a adus-o la sfîntul, care rugîndu-se lui Dumnezeu și punîndu-și mîinile pe ea, îndată a ieșit diavolul și s-a făcut sănătoasă. Din acea vreme, Chir avea mare dragoste și osîrdie către cuviosul. Odată, tot acela a adus la sfînt pe o femeie a unui ostaș al său, așijderea îndrăcită. Și aceea, cu rugăciunile fericitului a dobîndit sănătate, pentru care Chir, fiind mulțumitor, a scris pe turnul sfîntului aceste stihuri: "Între pămînt și între cer stă un bărbat lovit de pretutindeni de vînturi și nicidecum temîndu-se. Cu hrană cerească se hrănește și bea vînt în setea lui, sprijinindu-și picioarele sale pe un turn înalt, urmînd lui Simeon; el propovăduiește pe fiul Maicii Domnului cea neispitită de nuntă".

Leon cel mare, împăratul grecesc, neavînd fii și dorind să aibă moștenitori, a rugat pe Cuviosul Daniil să mijlocească pentru el la Dumnezeu ca să cîștige ceea ce dorește. Iar el, ca cel ce singur era fiul rugăciunii, căci cu rugăciune a fost dăruit maicii sale, asemenea și altora, cu rugăciunile sale îi făcea a avea fii. Deci, rugîndu-se către Dumnezeu, a proorocit împăratului că în anul viitor i se va naște fiu și s-a împlinit acea proorocie a lui. Împăratul s-a bucurat pentru nașterea fiului său și era mulțumit de rugăciunile sfîntului, pentru care i-a zidit alt turn. Străbătînd vestea despre Sfîntul Daniil, a venit la dînsul împărăteasa Evdochia, soția împăratului Teodosie cel Tînăr, care fusese mai înainte, și l-a rugat să se pogoare de pe acel turn și să meargă în stăpînirea sa, unde zicea că are multe locuri liniștite. Fericitul a lăudat cugetul ei cel bun, dar n-a voit a se duce de acolo, unde i-a poruncit Dumnezeu a petrece și, binecuvîntînd pe împărăteasă, a trimis-o cu pace, iar el s-a suit în turnul cel mai înalt, pe care îl zidise Ghelasie.

În acea vreme unii din eretici, care erau în Constantinopol, au momit o desfrînată cu mult aur, anume Vasiana, ca să meargă la sfîntul și să-l înduplece spre lucrul cel necurat sau pe dînsul singur sau pe vreunul din ucenicii lui. Deci s-a dus cea fără de rușine către cel înțelept, cea necurată către cel curat, socotind că numai cu o căutare spre dînsa se va înșela fericitul și o va pofti, căci era îmbrăcată cu haine țesute cu aur și împodobită cu multe feluri de podoabe.

Aceea venind, s-a prefăcut că era bolnavă; se afla într-o țarină ce era în fața turnului, lîngă ograda oilor celor cuvîntătoare ale păstorului, văitîndu-se că este bolnavă și, astfel, dacă nu sfîntului, apoi măcar ucenicilor lui să le facă vătămare sufletească. Stînd acolo nu puțină vreme și văzînd că nu sporește nimic - căci nu putea nicidecum să înșele pe acela a cărui minte nu se lipea de pămînt, ci de-a pururea privea sus la Dumnezeu - s-a dus în deșert și, venind la ereticii care o trimiseră, a grăit minciuni ticăloasa, cum că ar fi rănit pe Daniil care ar fi poftit frumusețea ei și că ar fi poruncit ucenicilor s-o suie la dînsul în turn: "Iar eu, zise ea, n-am voit. Ei însă, temîndu-se să nu iasă în auzul poporului pofta cea rea a lor, voiră să mă omoare și abia m-am smuls din mîinile lor și am fugit".

Astfel mințind desfrînata aceea asupra sfîntului, ereticii răspîndiră cuvintele ei în popor, ca, făcînd nume rău lui Daniil cel nevinovat și curat, să-l facă urît de popor. Dar îndată a ajuns judecata lui Dumnezeu pe vestitoarea cea mincinoasă și necurată, căci a năvălit asupra ei un duh rău care o muncea. Atunci, nevrînd chiar, a mărturisit că a fost plătită de eretici și s-au rușinat cei ce huleau pe plăcutul lui Dumnezeu. Iar cetățenii luînd-o au dus-o la sfînt și l-au rugat s-o izbăvească de muncirea cea diavolească. El, fiind ucenic adevărat al lui Hristos, care învață a iubi pe vrăjmași și care poruncește a ierta celor ce greșesc, pînă la șaptezeci de ori cîte șapte, nu i-a răsplătit cu rău pentru rău, ci a făcut bine făcătoarei sale de rău. Căci a făcut rugăciuni către Dumnezeu pentru dînsa, apoi a poruncit s-o ungă cu untdelemn sfințit și așa a izbăvit-o de diavolul care o muncea. Ea, dobîndind tămăduire, a sărutat turnul sfîntului, mărturisindu-și păcatul înaintea tuturor și cerîndu-și iertare; apoi, din acea vreme s-a înțelepțit, schimbîndu-și năravul cel rău.

Cuviosul avea de la Dumnezeu nu numai stăpînire a izgoni diavolii și a tămădui neputințele, dar nici de darul proorociei nu era lipsit, adică a ști mai înainte și a grăi cele ce au să fie. El văzînd mai înainte mînia lui Dumnezeu și pedeapsa ce are să vină asupra cetății, a trimis veste patriarhului Ghenadie și împăratului Leon, sfătuindu-i să săvîrșească rugăciune publică, de două ori pe săptămînă, ca să potolească îngrozirea cea dreaptă a lui Dumnezeu. Dar ei n-au luat în seamă sfatul fericitului; de aceea, au văzut cu fapta împlinirea proorociei lui, pentru păcatele lor, despre care lucru vom arăta.

În acea vreme împăratul fiind pornit de duhul lui Dumnezeu, a scris patriarhului să ia împreună cu el clerici mulți, să se ducă la marele Daniil și să-l sfințească preot. Ducîndu-se patriarhul cu clerul său și ajungînd la turn, a zis către cuviosul că de multă vreme dorea să-l vadă, dar a fost ocupat cu treburile bisericii; iar acum - zise el - am venit să te văd și să mă învrednicesc de cuvintele și rugăciunile tale. Patriarhul a zis celor ce au venit cu el să pună scara ca să se urce la dînsul. Iar sfîntul a zis către el: "În zadar te-a pornit spre atîta osteneală cel ce te-a trimis la noi". Sfîntul, zicînd acestea, patriarhul s-a mirat și s-a spăimîntat, cum a cunoscut că venirea lui nu era cu bunăvoință, ci din poruncă, că niciodată n-ar fi venit la dînsul de n-ar fi fost trimis de împărat. Apoi patriarhul și ceilalți ce erau cu dînsul mult au rugat pe sfînt ca să poruncească să pună scara, să se suie la dînsul, dar el nu voia deloc. Atunci era zăduf și arșiță de soare și patriarhul, văzînd mulțimea poporului slăbind de zăduf și de sete, a poruncit ca, stînd acolo jos, arhidiaconul să înceapă rugăciunea cea obișnuită la hirotonie.

Deci, rugîndu-se și citind rugăciunile cu care se sfințește preotul, a sfințit pe Sfîntul Daniil în preot, deși sta departe de dînșii în înălțimea turnului. Și toată mulțimea poporului striga: "Axios", adică, vrednic este. Atunci fericitul Daniil, văzînd voia lui Dumnezeu, a poruncit să pună scară și, primind semnele preoțești din mîna patriarhului, s-a împărtășit cu dînsul, cu preacuratele și dumnezeieștile Taine și rugîndu-se pentru toți care veniseră acolo, i-a liberat cu pace într-ale lor.

Înștiințîndu-se împăratul cum că a primit Cuviosul Daniil hirotonia, s-a bucurat și venind degrabă la turn, a dezbrăcat haina cea împărătească și, suindu-se cu smerenie la dînsul, a căzut la sfintele lui picioare, pe care văzîndu-le umflate și rănite, s-a mirat de răbdarea lui cea mare. Apoi, luînd binecuvîntare, s-a întors cu veselie. După aceea a venit vremea a se împlini proorocia sfîntului, pentru mînia lui Dumnezeu ce avea să fie asupra cetății. Pentru că, în luna septembrie, la pomenirea Sfîntului Mucenic Mamant, care se prăznuia cu cinste în Constantinopol, începîndu-se de cu seară în biserica lui cîntarea cea de toată noaptea, deodată s-a aprins foc mare în cetatea împărătească, încît puțin a fost de n-a cuprins toată cetatea. Că, începînd de la zidul care era la mare ce se numea al corăbiilor, a trecut pînă la tîrgul lui Constantin și a ajuns pînă la turnul lui Iulian, înconjurînd cetatea din mijloc.

Atunci se putu vedea marea pedeapsă a lui Dumnezeu, pentru că focul a ars nu numai mulțime de case mari cu visterii, palate frumoase și locuri sfinte, ci și popor fără număr; pe unii i-a prefăcut în cenușă, pe alții i-a ars pe jumătate, altora vătămîndu-le mîinile, picioarele, fața, ochii și capetele. Nu era cu putință a stinge pojarul acela, căci cu cît se sileau a-l stinge, cu atît se întindea mai mult văpaia. Dumnezeu pedepsea poporul pentru păcatele lui și puțin a fost de n-a pierit de foc toată cetatea lui Constantin, ca odinioară Sodoma. Atunci abia și-au adus aminte de proorocia sfîntului, care le spusese mai înainte de pedeapsa care s-a întîmplat acum, și-i deștepta la rugăciune și pocăință. Deci au alergat la dînsul, rugîndu-l cu lacrimi, ca prin rugăciunile sale să îmblînzească pe Dumnezeu și să stingă văpaia focului. Iar sfîntul, plîngînd, le imputa că nu l-au ascultat cînd le-a spus de nevoia ce era de față și n-au primit sfatul lui să facă rugăciune publică de două ori pe săptămînă. Apoi, ridicîndu-și mîinile, a făcut rugăciune cu sîrguință către Dumnezeu, pentru cetate și pentru popor.

După rugăciune, le-a adeverit că după șapte zile va înceta focul, care lucru s-a și făcut. Atunci s-a temut și împăratul de mînia lui Dumnezeu și, luînd pe împărăteasă, au alergat la sfînt, cerînd milostivirea lui Dumnezeu prin mijlocirea lui.

După anul acela, a fost iarnă foarte friguroasă, care frig nu este cu putință a-l spune; însă n-a putut să-l biruiască pe pătimitorul cel cu bărbăție, ci iarna a fost biruită de dînsul. Pentru că se vărsa mulțime de ploi și ca niște rîuri păreau că se coboară din ceruri timp de patru zile, încît s-au prăbușit niște munți de valurile apei și sate s-au înecat. Apoi erau vînturi înfricoșate potrivnice, ca și cum s-ar fi bătut între ele; iar furtuna și vînturile erau așa de mari, încît și cîrligele cele de fier, care țineau cele două turnuri ale cuviosului, s-au rupt de puterea furtunii. Însă Cuviosul stătea la înălțime cu multă răbdare și, clătinîndu-se turnurile, și el se clătina de vînt ca o ramură în copac. Ucenicii de jos, cu spaimă uitîndu-se la dînsul, strigau plîngînd, temîndu-se că va muri de atîta frig sau va cădea la pămînt cu turnul. Nădejdea lui Daniil către Domnul era neclintită, însă; ca o piatră întemeiată fiind în turn, sfîntul era fără temere. Pentru ce avea să se teamă de moarte acela care socotea viața sa de aici ca o legătură și temniță, iar moartea ca o dezlegare? Ci, zicea ca David: "Scoate din temniță, adică din trup, sufletul meu". Astfel, răbdînd de frig, fericitul se ruga către Dumnezeu fierbinte. Deci a strigat dreptul, iar Domnul l-a auzit pe el și din înălțimea cerurilor - precum altădată a certat vînturile din corabie -, deodată s-a făcut liniște mare și ziua s-a înseninat.

Atunci a venit împăratul să vadă pe sfînt, dacă n-a pătimit vreo vătămare, din ploile și de la vînturile ce au fost. Și văzînd cîrligele cele rupte, a poruncit să întărească turnul mai bine; apoi s-a întors cu binecuvîntarea ce o primise de la cuviosul părinte. Dar i s-a întîmplat lucrul acesta: calul pe care era, nu se știe din ce pricină, speriindu-se și căzînd înapoi, a trîntit pe împărat, încît și coroana a căzut din capul lui departe și s-a sfărîmat, risipindu-se de la coroană mărgăritarele și pietrele cele scumpe.

Atunci era comis (sfetnic) pe lîngă împărat unul cu numele Iordan, de credință arian, care, văzînd căderea împăratului de pe cal, s-a temut să nu-l învinuiască și să fie pedepsit. Deci, întorcîndu-se, a alergat la Cuviosul Daniil și-l rugă cu lacrimi, să mijlocească către împărat pentru dînsul ca să-l ierte, că se leapădă - zicea el - de credința cea arienească și se unește cu credința cea dreaptă. Iar cuviosul, primindu-l în buna credință, a scris împăratului că Iordan s-a lepădat de credința cea arienească și s-a lipit de creștini; drept aceea vrednic este a fi miluit. Împăratul a scris înapoi către sfînt, zicînd: "Pricina căderii mele n-a fost nimeni altul decît eu, căci înaintea ochilor tăi am îndrăznit a încăleca pe cal și n-am mers mai departe pe jos, de la sfîntul tău turn. Iar asupra lui Iordan nu numai că nu am nimic, dar încă mă și bucur că această cădere s-a făcut pricinuitoare sculării lui din căderea cea sufletească". După aceasta împăratul avea pe sfîntul în atît de mare cinste, încît nu numai singur îl cinstea, ci și altora îl arăta ca pe o stea cerească.

S-a întîmplat odată că a venit Guvazie, împăratul Lazilor, la Leon, împăratul grecesc, pentru împăcare. Pe acela luîndu-l împăratul Leon, l-a dus la Cuviosul Daniil Stîlpnicul și i l-a arătat, zicînd: "Această minune este în împărăția mea!" Iar acela, minunîndu-se de răbdarea cuviosului, se închină nu numai sfîntului, ci și turnului pe care sta el și cu lacrimi zicea: "Mulțumesc, Ție, Împărate ceresc, că eu, venind la împăratul pămîntesc, m-ai învrednicit a vedea pe bărbatul cel ceresc cum și petrecerea lui". Și întorcîndu-se acel împărat al Lazilor în țara sa, adeseori vorbea despre cuvios dregătorilor săi și trimetea la dînsul scrisori, cerînd sfintele lui rugăciuni pentru apărarea împărăției sale. Și era cuviosul spre mare mirare tuturor, celor de aproape și celor de departe, străinilor, împăraților, cum și la tot poporul, grecilor și romanilor, cum și barbarilor, care, venind la dînsul ca la îngerul lui Dumnezeu, îl chemau într-ajutor și cu sfintele lui rugăciuni dobîndeau ce cereau.

Pentru dovedirea credinței lui e destul să știm cum sta în turn și răbda tulburările văzduhului, ploile și furtunile cele mai sus pomenite. Și pentru ca să nu se dea ceva uitării din cele despre dînsul vrednice de pomenit, să povestim și aceasta: într-o vreme era o iarnă foarte cumplită și erau vînturi mari și mai aspre decît cele obișnuite, cu mare zăpadă, ger și gheață, iar cuviosul n-avea în turn nici un fel de acoperămînt; chiar culionul cel de piele, care era pe capul lui, i l-a răpit un vînt mare și l-a dus într-o prăpastie.

Atunci a stat mucenicul cel de bună voie, toată noaptea, răbdînd acel ger cumplit și frig, care ajunsese mai puternic la răsăritul luceafărului. Apoi, făcîndu-se ziuă, era atîta vifor cu zăpadă, încît ucenicii sfîntului nici cu ochii nu puteau privi la înălțimea turnului, nici nu-l puteau ajuta cu ceva. După ziua aceea iarăși a fost noaptea mai cumplită și iarăși ziua asemenea pînă-n noapte, încît abia a treia zi s-a liniștit văzduhul. Atunci ucenicii, luînd scara s-au suit în turn la părintele lor, pe care l-au aflat cu totul înghețat, de la cap pînă la picioare, avînd puțină răsuflare și abia au putut a-l încălzi; apoi au șters trupul lui cu un burete muiat în apă caldă. Venindu-și în simțiri cuviosul a zis către ucenici: "Pentru ce mă supărați și m-ați dezghețat, căci dormeam dulce, pentru că, rugîndu-mă, am adormit puțin. Totuși, bine să vă fie vouă, fiilor, pentru că atîta purtare de grijă aveți pentru părintele vostru".

Despre aceasta înștiințîndu-se iubitorul de Hristos împărat, a rugat pe sfînt cu lacrimi, atingîndu-se de picioarele lui, ca să lase să se facă puțin acoperămînt deasupra turnului și-i zicea: "Cruță-te pe tine, părinte, dacă nu pentru tine, măcar pentru al nostru folos, ca să nu mori mai înainte de vreme și să ne lași sărmani". Iar el, văzînd rugămintea cu lacrimi a împăratului, a lăsat ca să i se facă acoperămînt deasupra turnului, dar nu pentru odihna sa ci pentru rugămintea cea cu osîrdie a împăratului, căci atîta dragoste și osîrdie avea către sfîntul, încît pe toți solii și domnii cei mari, care veneau la dînsul din diferite locuri, îi ducea la sfînt, uneori îi aducea singur, iar alteori îi trimetea prin bărbați cinstiți. Iar aceia, mirîndu-se de răbdarea cea mare a cuviosului părinte, cum răbda gerul și zăduful ziua și noaptea, se umileau cu sufletul și se întorceau plini de mult folos.

Altădată Gezirih, riga al vandalilor, a ridicat război împotriva grecilor și a venit cu mulțimea oștirii sale asupra Alexandriei. Împăratul grecesc, foarte mult întristîndu-se pentru năvălirea barbarilor, a venit cu toți dregătorii la Cuviosul Daniil Stîlpnicul, căutînd ajutor de la sfintele lui rugăciuni. El, mai înainte văzînd cele ce vor să fie, a proorocit împăratului că Gezirih, nu numai că nu va lua Alexandria, ci și în toate socotelile sale, nimic nu va spori și se va întoarce în țara sa deșert. Și s-au împlinit cele proorocite de cuviosul, pentru care lucru binecredinciosul împărat, mulțumit fiind, a vrut să zidească lîngă turn chilii ucenicilor lui spre odihnă, iar cuviosul voia mai bine să se zidească o biserică, în numele Cuviosului Simeon Stîlpnicul și să se aducă din Antiohia sfintele lui moaște. Deci, împăratul a zidit îndată o biserică Sfîntului Simeon, în preajma turnului lui Daniil, în partea dinspre miazănoapte; apoi a făcut case de străini lîngă biserică și a adus cinstitele moaște ale Sfîntului Simeon, cu multă cinste, după dorința Cuviosului Daniil. De acest lucru foarte mult s-a bucurat sfîntul și a grăit către popor, învățîndu-l. Cuviosul era fără de răutate, făcînd bine celor ce-l urmau pe el.

Un om eretic cu limbă hulitoare grăia de rău pe sfînt, despre care auzind poporul mustra pe grăitorul de rău. Iar ereticul, scoțînd din sînul său pește fript, arăta poporului, zicînd: "De acesta mănîncă pustnicul vostru". După aceasta, mîncînd din peștele acela și dînd femeii sale și copiilor, îndată a năvălit diavolul asupra lor și-i muncea pe dînșii. Apoi fiind aduși la cuvios, i-a vindecat cu rugăciunile sale, nu numai de muncire ci și de diavolul relei credințe, cel mai cumplit, nepomenind răul, nici răsplătind cu dojană pentru defăimare. Aceia, mulțumindu-i de atîta facere de bine arătată lor de părintele cel fără de răutate, au făcut chipul lui din argint; iar

pe dînșii s-au închipuit acolo, căzuți la picioarele lui și și-au scris numele lor; apoi au pus chipul acela în biserica Sfîntului Mihail, Arhanghelul puterilor celor cerești.

Pe lîngă nerăutatea sa, Cuviosul Daniil avea și dar mare pe buzele sale, încît se umileau cei ce auzeau cuvintele sale și mulți se foloseau și își îndreptau viața.

La curtea împăratului se afla un ostaș vestit, cu numele Edran, cu neamul din Galatia, voinic cu trupul și viteaz în războaie. Acesta, dacă a venit și a auzit cuvintele cele folositoare de suflet ale fericitului Daniil, îndată s-a umilit și, lepădîndu-se de lume, s-a alăturat ucenicilor cuviosului, împreună cu încă alți doi tovarăși ai săi. De acest lucru auzind împăratul, i-a fost jale de acel ostaș viteaz și a trimis după el, sfătuindu-l să se întoarcă la dînsul în palatul împărătesc. Dar el n-a luat în seamă chemarea cea împărătească și zicea: *Ce folos va fi mie, de voi dobîndi toată lumea și sufletul îmi voi pierde?* Și îmbrăcîndu-se în rasa călugărească prin mîinile cuviosului, rîvnea înfrînării lui. Căci gusta numai atîta hrană și băutură, încît să nu moară de foame firea cea trupească; încă și somn foarte puțin primea, stînd și rezemîndu-se pe subțiori de o frînghie întinsă. De aceea el era iubit împăratului pentru faptele lui cele bune și-l cerceta adesea împăratul, cînd venea la Cuviosul Daniil. Viețuind astfel vreme îndelungată, s-a odihnit cu pace și era numele lui Tit, din rînduiala călugărească. După dînsul și sluga lui, anume Anatolie, asemenea viață a avut.

În acea vreme împăratul Leon a dat pe fiica sa, Adriana, întru însoțire lui Zenon Isaurul și l-a trimis cu oaste împotriva barbarilor care băteau Tracia. Zenon a mers mai întîi la Cuviosul Daniil Stîlpnicul, care i-a spus mai înainte ce are să i se întîmple: că se va întoarce fără vătămare de la război și, că, după socrul său, Leon, va primi el sceptrul împărăției, dar, din zavistia celor ai săi, va fi izgonit din împărăție și, după o vreme, iarăși se va întoarce la împărăție. Toate acestea s-au împlinit la vremea lor.

După Leon, luînd Zenon împărăția și împărățind trei ani, s-a sculat asupra lui Vasilisc, fratele Verinei, femeia împăratului Leon, care murise. Acela, izgonind pe Zenon, a luat împărăția grecească, iar Eutihian, fiind eretic, a început a tulbura Biserica lui Dumnezeu, lepădînd soborul cel din Calcedon și semănând învățăturile cele ereticești. Atunci Acachie, patriarhul Constantinopolului, adunînd episcopii cei credincioși, se împotriviră împăratului, cu temere totuși, însă nimic n-au sporit. Deci au trimis pe cîțiva episcopi la Daniil, rugîndu-l cu lacrimi în ochi să se coboare din turn și să vină la ei în cetate spre ajutorul Bisericii care este în luptă. Iar cuviosul, deși nu voia, nicidecum a se coborî de la locul său, văzînd nevoia Bisericii și fiind îndemnat cu glas dumnezeiesc de sus, s-a pogorît de pe turn și a mers în cetate la patriarh și la episcopii cei împreună cu dînsul, unde a fost întîmpinat de arhierei cu cinste, primindu-l cu o nespusă bucurie.

Auzind împăratul de venirea lui și nevrînd a-l vedea pe dînsul, a ieșit din cetate și a intrat într-un sat ce era aproape; iar cuviosul s-a dus după dînsul. Dar neputînd călători cu picioarele lui umflate și pline de răni, a fost purtat de credincioși.

S-a întîmplat pe cale un om lepros. Acela, văzînd pe cuvios, a început a se ruga ca să-l vindece. Deci, milostivindu-se spre dînsul, cuviosul a făcut rugăciune și a poruncit celui lepros să se spele în mare, care era aproape. Iar acela, spălîndu-se, a ieșit curat și sănătos. Îndată despre această minune a străbătut vestea pretutindeni și s-a adunat popor mult, aducîndu-și bolnavii; și toți luau tămăduire cu rugăciunile cuviosului.

Mulțimea, mergînd spre dînsul pentru minunile ce se făceau de el, s-a apropiat de palatul împărătesc, care era în satul acela. Acolo, un bărbat got, ivindu-se la o fereastră de sus și văzîndu-l pe sfînt că-l duc oamenii, a rîs și a zis: "Iată vine un antipat nou (prefect)". Acestea zicînd, îndată l-a ajuns pedeapsa lui Dumnezeu, căci deodată a căzut de sus pe pămînt și a murit. Iar împăratul, înștiințîndu-se de venirea sfîntului, a poruncit să nu-l lase să intre. Atunci sfîntul s-a dus, scuturîndu-și praful de pe picioarele sale. După aceasta, temîndu-se împăratul ca să nu pătimească ceva pentru necinstirea cuviosului, a trimis în urma lui, rugîndu-se să se întoarcă la dînsul. Iar el, nu numai că n-a ascultat de împărat, ci a proorocit despre pierderea lui, că degrabă se va lua de la dînsul împărăția, zicînd: "Cel ce mînie pe Împăratul ceresc, își adună lui multe rele și va avea mare mîhnire în ziua mîniei". Așa zicînd, s-a dus în calea sa. Iar cînd s-au întors trimișii care vesteau împăratului cuvintele cuviosului, a căzut deodată un stîlp al palatului, care a înfricoșat pe împărat și pe cei ce erau cu el. Astfel, lucrul cel neînsuflețit, prin rînduiala lui Dumnezeu, mărturisea a fi adevărată proorocia cuviosului; iar prin căderea sa cea grabnică, adeverea căderea împăratului de la împărăție.

Apoi, întorcîndu-se Cuviosul Daniil în cetate, a tămăduit pe doi tineri îndrăciți și pe o fiică a unei văduve. Pe un șarpe, ce se înfășurase fără de veste pe picioarele lui, cu cuvîntul l-a trimis la locul său, nepătimind nimic de la dînsul. Iar în cetate, o femeie cinstită, anume Raida, fiind stearpă și udînd cu lacrimi picioarele cuviosului, a cerut ca prin rugăciunile lui să se dezlege de nerodirea sa, iar el i-a proorocit că va naște fiu și chiar numele lui i l-a spus înainte, zicînd: "Vei naște, femeie, un fiu și vei chema numele lui Zenon".

Împăratul a început a se gîndi cum s-ar fi putut împăca și cum ar dobîndi iertare de la cuviosul, pentru că foarte mult îl înfricoșase căderea stîlpului din palatul său, în vremea aducerii la dînsul a cuvintelor lui Daniil. Deci, mai întîi prin oameni cinstiți ruga pe sfînt, dar cu vicleșug, pentru că inima lui nu înceta a aduna fărădelege. După aceasta, singur venind și căzînd la picioarele sfîntului, își ceru iertare. Iar cuviosul, văzînd cu ochii cei sufletești socoteala lui cea rea, a mustrat vicleșugul lui, zicînd către alții: "Smerenia și umilința aceasta este prefăcută, căci cu haina oii este acoperit năravul lupului și degrabă veți vedea ochiul lui Dumnezeu cel atoatevăzător și mîna Lui cea atotputernică, care surpă pe cei puternici de pe scaune". După aceasta s-a întors cuviosul la turnul său. Apoi, trecînd puțină vreme, Vasilisc a fost izgonit de

la împărăție, după proorocirea cuviosului. Iar Zenon, iarăși luînd sceptrul, a venit împreună cu împărăteasa să se închine sfîntului, văzînd împlinirea proorociei lui.

În toată vremea vieții sale cuviosul n-a ieșit din turn și făcea multe minuni, dar fiind cu cuget smerit și fugind de slava omenească, nu socotea că faptele sale cele bune au puterea facerii de minuni, ci rugăciunile Cuviosului Simeon, căci pe bolnavii care veneau la dînsul, îi trimitea în biserica Sfîntului Simeon, la sfintele lui moaște. Un zlătar (argintar) și-a adus pe fiul său olog din naștere, neputînd nici călca pe picioare, ci ca un șarpe se tîra pe pămînt. Pe acela trimițîndu-l fericitul Daniil în biserica Cuviosului Simeon, a poruncit să pună sfintele lui moaște pe picioarele copilului olog. Acestea făcîndu-se, a sărit ologul ca cerbul și a alergat la turnul lui Daniil, bucurîndu-se și slăvind pe Dumnezeu.

Un bărbat oarecare, venind dinspre Răsărit, a căzut între tîlhari, pe care îl bătură foarte rău, încît îi sfărîmaseră genunchii. Apoi, luîndu-i cele ce avea, s-au dus, lăsînd pe om abia viu. Niște călători care treceau pe acolo, văzîndu-l foarte greu rănit de tîlhari, și-au făcut milă de dînsul și, luîndu-l, l-au dus în cetatea Anchira. Episcopul cetății aceleia, avînd multă purtare de grijă pentru el, a adus doctori iscusiți și l-a tămăduit de răni. Însă cel vindecat nu putea să umble pe picioare pentru că îi erau foarte sfărîmate și, deși se tămăduiseră rănile lui, totuși nu avea putere a umbla. Atunci a rugat pe episcop să-l trimită la Cuviosul Daniil și, fiind pus pe un cal, a fost dus la turnul doctorului fără de plată. Iar el, trimițîndu-l la biserica Sfîntului Simeon și poruncind să-l ungă cu untdelemn luat de la sfintele moaște, l-a făcut deplin sănătos și i s-au întărit picioarele și gleznele, încît a putut iarăși umbla, înălțînd mulțumire lui Dumnezeu și plăcuților Lui, adică sfinților Simeon și Daniil.

Un sutaș oarecare din Spania avea mare credință către cuviosul și cînd se întîmpla a se îmbolnăvi cineva din casa lui, robi, rudenii, sau prieteni, îl trimitea la cuviosul cerînd tămăduire. Iar cînd se aducea scrisoarea de la cuviosul, o punea pe aceea peste cel bolnav și îndată bolnavul primea tămăduire.

O oarecare femeie săracă, avînd un fiu de doisprezece ani, mut din naștere, l-a adus la cuviosul și, lăsîndu-l lîngă turn, s-a dus. Iar cuviosul, văzînd pe copil, a poruncit ucenicilor ca să-l ia și să rămînă cu dînșii. Ei, socotind că copilul era învățat de maică-sa să nu vorbească prefăcîndu-se mut ca să cerșească, ca așa mai cu înlesnire să se hrănească, multe necazuri îi făceau, înfricoșîndu-l și bătîndu-l ca să vorbească. Uneori cînd dormea, îl înțepau cu țepi sau îl loveau cu o nuia ghimpoasă, ca deșteptîndu-se deodată să vorbească. Iar după ce l-au cunoscut cu adevărat că nu vorbește, au spus sfîntului. Atunci el a poruncit să ungă limba mutului cu untdelemn sfințit. Fiind într-o zi de Duminică, în vremea Sfintei Liturghii, cînd începu diaconul a citi Sfînta Evanghelie și poporul după obicei cînta "Slavă Ție, Doamne", a cîntat și copilul, vorbind limpede și cu mare glas: "Slavă Ție, Doamne". Din acea vreme a vorbit bine.

Ajungînd cuviosul la adînci bătrîneți, s-a apropiat către fericitul său sfîrșit, pe care mai înainte văzîndu-l a spus ucenicilor săi și le-a scris acest așezămînt: "Fiilor și fraților, căci așa îmi sînteți voi, întîi căci v-am născut duhovnicește, iar al doilea căci Dumnezeu ne este Părintele cel de obște, eu mă duc către Părintele cel de obște. Însă nu vă voi lăsa săraci, iubiții mei, pe voi care plîngeți pentru lipsirea părintelui; ci vă las în purtarea de grijă a Părintelui nostru, Cel care și pe voi și pe mine ne-a făcut. Deci, Acela care pe toate le-a făcut cu pricepere și cu înțelepciune, apoi a plecat picioarele și a coborît pe pămînt, a murit pentru noi și a înviat; Acela va fi cu voi ca un Preaînțelept, apărîndu-vă de cel viclean și, ca un Domn, păzindu-vă cu a Sa voie; iar ca un Părinte chemîndu-vă, dacă cîndva vă veți abate, către buna Sa îndurare, vă va întinde vouă duhovniceștile Sale brațe. Căci precum S-a dat pe Sine la moarte pentru noi, să vă unească între voi unul cu altul într-un cuget și să vă facă ca să fiți uniți cu Părintele. Urmați smerenia, slujiți altora, iubiți primirea de străini, postul, privegherea, sărăcia și cea mai dintîi și mai mare poruncă, adică dragostea. Pe acelea care sînt cuviincioase drepteicredințe, să le țineți drept, de pleava ereticească păzindu-vă, de maica voastră, adică de Sfînta Biserică, nicidecum să nu vă despărțiți. Dacă toate acestea le veți face, veți fi desăvîrșiți întru faptele cele bune".

Astfel de așezămînt scriind cuviosul părinte fiilor săi, a poruncit să-l citească înaintea lor, care plîngeau pentru despărțirea lui. Iar mai înainte cu trei zile de sfînta lui mutare, în miezul nopții, precum s-au învrednicit a vedea oarecare din ucenicii săi au venit să-l cerceteze toți sfinții cei din veac, proorocii, apostolii, mucenicii și toate cetele sfinților, întru lumină și slavă cerească și, sărutîndu-l cu dragoste, îi porunceau să săvîrșească dumnezeiasca Taină. Sosind ziua dezlegării lui de trup, a venit patriarhul Eftimie - care a fost după Acachie - cu tot clerul său. Iar temătoarea de Dumnezeu femeia Raida, a cărei sterpiciune s-a dezlegat prin rugăciunile sfîntului, pregătea toate cele pentru cinstita înmormîntare a cuviosului.

În acea vreme s-a întîmplat acolo un om îndrăcit, care stînd lîngă turn, adeverea că vede mulți îngeri și sfinți, venind din cer către cuviosul, ba chiar îi numea pe sfinții pe care îi vedea. Iar cuviosul și de Dumnezeu purtătorul părintele nostru Daniil, bucurîndu-se pentru ieșirea sa din viața aceasta, și-a dat cinstitul și sfîntul său suflet în mîinile lui Dumnezeu, fiind plin de zile, viețuind optzeci de ani și trei luni. Părul capului său era des și despărțit în două, de patru palme de lung; asemenea și barba îi era lungă și despărțită în două. După ieșirea lui din viață, omul cel îndrăcit s-a slobozit de muncirea diavolească. Săvîrșindu-se sfîntul, s-au arătat din cer peste turn trei Cruci de stele care luminau cu nespusă podoabă, strălucind ca soarele. Acestea s-au văzut pînă ce s-a îngropat sfîntul său trup, acolo, lîngă turnul lui. Apoi au fost puse împreună cu el și moaștele celor trei sfinți tineri din Babilon: Anania, Azaria și Misail; căci așa poruncise cuviosul cînd era gata să moară, ca să nu se dea cinste moaștelor lui de către poporul care va veni la închinăciune, ci moaștelor celor trei sfinți tineri. Căci cel ce era smerit în viață, s-a arătat smerit și după moarte, fugind de slava omenească. Dar Dumnezeu, Care l-a preamărit pe pămînt înaintea oamenilor cu minuni, îl preamărește și în ceruri înaintea îngerilor Săi, Cel ce Însuși este slăvit de toată făptura în veci. Amin.

27. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU NICON DIN PECERSKA
(11 DECEMBRIE)

Aduceți-vă aminte de cei legați ca și cum ați fi cu dînșii legați, a poruncit Sfîntul Apostol Pavel, care era legat întru Domnul. Supunîndu-ne aceluia să facem pomenire aici și de minunile fericitului Nicon, întru care Domnul pe față S-a arătat, scoțînd pe cei din obezi cu vitejie.

Acest fericit Nicon era de neam mare din cetatea Kievului și, mergînd în mănăstirea Pecerska, s-a robit singur pe sine cu totul întru ascultarea lui Hristos și s-a făcut monah iscusit. Iar după aceea, venind răucredincioșii polovți - o sectă necreștină și răscolnică - a fost robit de aceia, în aceeași vreme cînd era legat și Sfîntul Evstratie al Pecerskăi și l-au dus din mănăstire în țara lor, unde era ținut ferecat. Dar cineva din cetatea Kievului, fiind iubitor de Hristos, a mers acolo să răscumpere pe cei robiți. Fericitul Nicon nu se îngrijea de aceea, iar acel iubitor de Hristos socotea că pentru aceasta nu se îngrijește, fiindcă are în cetatea Kievului rudeniile sale bogate, prin care voiește să fie răscumpărat. Deci, acel iubitor de Hristos răscumpărînd pe mulți, s-a întors și le-a spus rudelor despre fericitul Nicon.

Rudeniile, auzind, au mers cu multă avere să-l răscumpere, dar fericitul Nicon a zis către dînșii: "Nicidecum să nu risipiți averea voastră în deșert, căci de-ar fi voit Domnul să mă aibă slobod, nu m-ar fi dat în mîinile acestor nelegiuiți, pentru că Acela singur este puternic a da în robie pe cei pe care voiește; iar noi dacă am luat cele bune din mîna Domnului, oare cele rele să nu le suferim?" Iar rudeniile l-au ocărît și, nerăscumpărîndu-l s-au dus cu toată averea înapoi. Atunci cel ce robise pe fericitul cum și ceilalți polovți, văzînd că se lipsesc de dorirea lor, au început cu nemilostivire a munci pe robul lui Dumnezeu. Deci fericitul a fost muncit de dînșii trei ani, în toate zilele, fiind legat, avînd mîinile și picioarele ferecate, pe foc aruncat, cu cuțitele tăiat, de foame și de sete sfîrșindu-se uneori o zi, alteori două și chiar trei, negustînd nimic; vara la soare se ardea, iar iarna pe zăpadă și în ger se arunca.

Acestea toate i le făceau neîndumnezeiții polovți, ca să se răscumpere. Dar fericitul Nicon mulțumea lui Dumnezeu pentru toate și se ruga Lui neîncetat. Iar către muncitorii lui grăia: "Hristos mă va izbăvi în dar din mîinile voastre - căci acum și înștiințare am luat, fiindcă mi s-a arătat fratele meu Evstratie - pe care voi l-ați vîndut iudeilor spre răstignire, pentru care aceia se vor osîndi ca și părinții lor, care au zis: *Sîngele lui asupra noastră și asupra fiilor noștri*. Iar voi, ticăloșii, munciți veți fi ca și Iuda, cel ce a vîndut pe Domnul; iar mie, celui ce mi s-a arătat astfel, mi-a zis că a treia zi am să fiu în mănăstire, cu rugăciunile sfinților părinți Antonie și Teodosie și ale celorlalți cuvioși ai Pecerskăi".

Auzind acestea, polovțul care îl lovise, socotea că o să fugă; pentru aceea i-a tăiat pulpele ca să nu scape și pe lîngă acestea îl străjuia cu tărie. Dar iată că a treia zi în ceasul al șaselea, șezînd toți împrejur cu arme, fără de veste fericitul legat s-a făcut nevăzut; numai străjerii au auzit un glas, zicînd: *Lăudați pe Domnul din ceruri*. Și astfel a fost dus sfîntul în chip nevăzut în biserica Prea-sfintei Născătoare de Dumnezeu de la Pecerska, în vremea cînd se începuse dumnezeiasca Liturghie și se cîntau fericirile. Îndată toți frații, adunîndu-se, întrebau cum a venit aici? Iar el voia mai întîi să tăinuiască acea minune. Dar, văzîndu-l toți că era legat cu fiare grele pe dînsul, cu ranele netămăduite pe tot trupul și încă curgînd sînge din tăietura pulpelor, în tot chipul l-au silit să le spună adevărul. Drept aceea, chiar nevrînd, mai pe urmă le-a arătat ceea ce se făcuse și nu-i lăsa să scoată fiarele de pe mîinile și din picioarele lui.

Egumenul a zis: "Frate, de-ar fi voit Domnul ca în nevoia aceasta să te aibă, nu te-ar fi scos din robie, deci acum să te supui voii noastre". Și astfel, scoțîndu-i fiarele, le-a lăsat pentru trebuința altarului. Iar după cîteva zile, făcîndu-se pace cu polovții, a venit în Kiev acel polovțian care avusese în robie pe fericitul Nicon și a intrat în mănăstrirea Pecerska, unde văzînd pe fericitul său rob, Nicon, l-a recunoscut și a spus toate despre dînsul cu de-amănuntul egumenului și fraților și nu s-a mai întors înapoi. Ci, umilindu-se, s-a botezat și s-a călugărit, cu ceilalți polovți de neamul său cu care venise în Kiev și cu care și-a sfîrșit viața întru pocăință în mănăstirea Pecerska, slujind robului său, adică fericitului Nicon.

Multe alte prea minunate fapte a săvîrșit acest fericit sfînt bărbat Nicon din care pomenim acestea: "Cînd era în robie fericitul, oarecînd, robiții ceilalți se îmbolnăviseră de foame și de supărare, încît erau aproape de moarte. Atunci fericitul, fiind cu dînșii în legături, le-a poruncit ca din bucatele păgînești nimic să nu guste, iar cu rugăciunea sa pe toți i-a adus la sănătate și i-a scăpat din legături în chip nevăzut.

Iarăși, în aceeași robie fiind sfîntul, oarecînd s-a îmbolnăvit păgînul care-l robise pe el și cînd era să moară, a poruncit femeilor sale și copiilor, ca pe robitul Nicon să-l răstignească deasupra mormîntului său. Iar fericitul Nicon, văzînd cu duhul înainte pocăința lui cea mai de pe urmă, s-a rugat pentru dînsul și l-a tămăduit. Astfel și pe sine s-a tămăduit de moartea cea groaznică și pe acela, nu numai de cea trupească, ci și de cea sufletească. Acest fericit Nicon se mai numește slabul, căci i-a curs sîngele și s-a uscat astfel, încît se puteau spune pentru el cuvintele lui David: *Uscatu-s-a ca un vas de lut vîrtutea mea*. Și iarăși: *Oasele mele ca uscăciunea s-au făcut*. Pentru aceasta și noi mirîndu-ne de minunata putere a lui, nu de cea trupească, ci de cea sufletească și de cea a puterilor cerești celor fără de trupuri, să zicem ca Apostolul: *Avem această comoară în vase de lut*.

Arzînd cu focul dragostei lui Dumnezeu, legatul Nicon, cu minune fiind slobozit, s-a luminat prin fapte bune, cu dumnezeiască plăcere. Apoi s-a eliberat și din legăturile trupești. Iar pentru slăbiciunea care vestejește pe om în viața aceasta, a luat după moarte nestricăciunea cea nevestejită a trupului său, care pînă acum se odihnește în peșteră. Însă cu duhul a intrat în moștenirea cea nestricată și nevestejită păstrată în ceruri pentru dînsul, lîngă izvoarele vieții

veșnice și a luat cununa slavei cerești, cu care, prin rugăciunile cuviosului plăcut al lui Dumnezeu, să ne învrednicim și noi a fi încununați de Împăratul slavei Hristos Dumnezeu, Căruia se cuvine slava, împreună cu Cel fără de început al Lui Părinte și cu Preasfîntul, bunul și de viață făcătorului Său Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

28. VIAȚA CELUI ÎNTRE SFINȚI PĂRINTELUI NOSTRU SPIRIDON, EPISCOPUL TRIMITUNDEI, FĂCĂTORUL DE MINUNI (12 DECEMBRIE)

Insula Ciprului era patria minunatului Spiridon, care, născîndu-se din părinți simpli, era și el smerit cu inima și bun cu viața. În copilăria sa a fost păstor de oi și, crescînd, s-a împărtășit nunții celei legiuite și s-a făcut tată de copii. El viețuia cu cinste și cu plăcere de Dumnezeu, urmînd lui David în blîndețe, lui Iacob în simplitatea inimii și lui Avraam în iubire de străini.

Dar nu după mulți ani, murindu-i soția, cu osîrdie slujea lui Dumnezeu prin fapte bune, iar averea sa o cheltuia spre odihna străinilor. În lume atît de mult a plăcut lui Dumnezeu, încît s-a învrednicit cu darul facerii de minuni, căci vindeca tot felul de boli, din cele cu anevoie de vindecat și izgonea duhurile rele din oameni, cu cuvîntul. Pentru aceasta a fost ales episcop al cetății Trimitundei, care era o cetate vestită a Ciprului, în împărăția marelui Constantin și a lui Constantie, fiul său, unde făcea minuni preaslăvite.

Oarecînd era în ostrovul acela secetă mare și uscăciune, iar uscăciunii îi urma foametea și foametei, moartea; căci mulțime de popor murea de foame. Pentru acea închidere a cerului, trebuia un Ilie sau un altul asemenea lui, ca să-l deschidă cu rugăciunea. Unul ca acela s-a arătat Sfîntul Spiridon, care, văzînd nevoia ce venea asupra poporului și milostivindu-se părintește spre cei ce piereau de foame, s-a rugat cu sîrguință către preabunul Dumnezeu, Care îndată a umplut cerul cu nori, adunîndu-i de la marginile pămîntului. Apoi a fost lucrul cel mai minunat, ca să nu socotească cineva că ploaia s-a făcut din stihii, în chip firesc, căci multă vreme norii n-au dat ploaie, pînă ce iarăși sfîntul a mai făcut rugăciune cu fierbințeală și atunci s-a vărsat ploaie mare pe pămînt și n-a încetat multe zile, pînă cînd iarăși s-a rugat sfîntul și s-a făcut senin.

Pămîntul s-a adăpat cu îndestulare și și-a dat roadele sale, căci s-au îmbelșugat țarinele, au rodit sadurile și grădinile și a fost după foametea aceea îndestulare multă prin rugăciunile plăcutului lui Dumnezeu, Spiridon. Peste cîțiva ani, prin voia lui Dumnezeu, pentru păcatele oamenilor, s-a făcut foamete în latura aceea și se bucurau bogații vînzători de grîu, pentru acea scumpete, căci aveau grîu strîns de mulți ani și, deschizîndu-și hambarele, au început a-l vinde scump. Atunci era în cetatea Trimitundei un vînzător de grîu, nesățios de iubirea de argint și plin de lăcomie. Acela, cîștigînd cu negutătoria prin alte părți mult grîu și aducîndu-l cu corabia în cetate, nu voia să-l vîndă cu acel preț, cu care se vindea în cetate, ci l-a pus în hambare, pînă cînd se va înmulți foametea în cetate, pentru ca să-l vîndă mai scump și să cîștige avere mai multă.

Fiind foamete mare și din zi în zi înmulțindu-se, bogatul acela a început a vinde grîul său foarte scump. Atunci a venit la dînsul un sărac, cerînd și rugîndu-l cu lacrimi să-l miluiască și să-i dea puțin grîu, pentru ca să nu moară de foame cu copiii și femeia sa. El, fiind cuprins de nemilostivire și de pofta aurului, n-a vrut să miluiască pe sărac, ci a zis către dînsul: "Să mergi ca să aduci prețul și vei avea ceea ce vei cumpăra". Săracul, slăbind de foame, a venit la Sfîntul Spiridon cu plîngere spunîndu-i despre sărăcia lui și despre nemilostivirea bogatului. Iar sfîntul a zis: "Nu plînge, ci mergi în casa ta, pentru că așa grăiește Duhul Sfînt, că dimineața se va umple casa ta de grîu; iar pe bogatul acela îl vei vedea rugîndu-se de tine și dîndu-ți grîu fără plată".

Săracul, socotind că i-a zis sfîntul aceasta numai pentru mîngîierea necazului său, văzîndu-și deșartă și fără folos nădejdea sa, precum i se părea, s-a dus la casa sa suspinînd. Cum s-a făcut noapte, prin porunca lui Dumnezeu s-a vărsat ploaie mare pe pămînt, iar hambarele

bogatului nemilostiv și iubitor de argint au căzut și apa a luat tot grîul. Nemilostivul vînzător de grîu, cu ai săi, a alergat prin toată cetatea, strigînd și rugînd pe toți ca să-i dea ajutor, spre a nu ajunge sărac. Dar oamenii, văzînd grîul risipit pe drumuri, au început a-l strînge și a-l duce la casele lor. Asemenea și săracul acela care ceruse ieri, și-a adunat grîu din destul, pe care, văzîndu-l bogatul, a început a-l ruga să ia cît va voi. Așa a pedepsit Dumnezeu nemilostivirea bogatului, iar sărăcia și foametea săracului a mîngîiat-o, după proorocirea sfîntului.

Un plugar oarecare cunoscut sfîntului, în acea vreme de foamete, a mers la același nemilostiv bogat, care încă mai avea alte hambare pline de grîu, cerînd pentru hrană grîu pe datorie, făgăduind că-i va da cu dobîndă în vremea secerișului. Acela, neînvățîndu-se minte cu pierderea grîului celui dintîi, neschimbîndu-se din zgîrcenia sa și neîndreptîndu-se, și-a închis inima cu nemilostivire și înaintea acestui sărac, încît nu voia să audă de rugămintea lui, cea cu sîrguință și a zis către dînsul: "Nu vei lua de la mine fără aur nici un bob de grîu". Auzind săracul acestea, lucrător de pămînt fiind, a mers plîngînd la arhiereul lui Hristos, Spiridon, spunîndu-i necazul său. Arhiereul, mîngîindu-l cu cuvintele sale, i-a dat drumul acasă. Apoi a doua zi a mers singur la plugarul acela, ducîndu-i un bulgăre mare de aur. De unde a luat aurul acela mai pe urmă se va vedea. Deci, punînd aurul acela în mîinile plugarului, a zis: "Du-te, frate, la bogatul vînzător de grîu și dă-i acest bulgăr de aur ca zălog, ca să-ți dea pe datorie grîu, cît va fi spre trebuința ta. Și cînd va veni secerișul și te vei îndestula cu pîine, atunci, răscumpărînd zălogul acesta, iarăși îl vei aduce la mine".

Luînd săracul aurul din mîinile arhiereului, s-a dus cu sîrguință la acel bogat. Acela, cum a văzut aurul, s-a bucurat, fiind iubitor de aur și îndată a dat pe datorie grîu săracului cît îi trebuia. După aceasta, trecînd vremea foametei, apoi fiind îmbelșugare și sosind secerișul, plugarul a dat cu dobîndă grîul bogatului și răscumpărînd zălogul, l-a dus cu mulțumire Sfîntului Spiridon. Sfîntul, luînd aurul, s-a dus în grădina sa și l-a luat cu sine și pe plugar, zicînd: "Vino cu mine, frate, ca să dăm acesta împreună Celui ce cu bună îndurare ni l-a dat nouă cu împrumut". Deci, intrînd în grădină împreună cu plugarul și punînd aurul lîngă gard și-a ridicat ochii în sus, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, Care numai cu singură voia Ta, toate le faci și le prefaci; Cela ce odinioară în fața împăratului Egiptului, toiagul lui Moisi l-ai prefăcut în șarpe, Însuți și aurul acesta, precum atunci l-ai prefăcut într-acest chip, așa și acum poruncește să se întoarcă la chipul său cel dintîi, pentru ca și acest om să cunoască, cîtă purtare de grijă ai Tu pentru noi și cu fapta să se învețe ceea ce este scris în dumnezeiasca Scriptură: *Că toate oricîte voiește Dumnezeu, le face*.

Astfel, rugîndu-se el, îndată aurul acela luînd puterea de ființă, a început a se mișca și se vedea întorcîndu-se și tîrîndu-se ca un șarpe. Și așa, șarpele care mai înainte se făcuse aur prin atingerea mîinilor sfîntului, prin minune iarăși s-a prefăcut șarpe, din aur. Plugarul, văzînd acea minune, tremura de frică și căzînd la pămînt, se socotea pe sine nevrednic de o facere de bine ca aceea. Deci, șarpele acela a intrat în vizuina sa, iar plugarul s-a întors la casa sa cu mulțumire, înspăimîntîndu-se de mărimea minunilor lui Dumnezeu, care s-au făcut prin rugăciunile sfîntului.

Un prieten îmbunătăţit al fericitului, din zavistia unor oameni răi, a fost clevetit la judecătorul cetăţii şi pus în temniţă; apoi a fost osîndit chiar la moarte, fără de vină. Deci, înştiinţîndu-se Sfîntul Spiridon, s-a dus să izbăvească pe prietenul său de la moartea cea fără de vină. Atunci era vreme ploioasă şi un rîu care era în cale, revărsîndu-se, nu era cu înlesnire cuiva a-l trece. Făcătorul de minuni, aducîndu-şi aminte de Isus al lui Navi cum a trecut Iordanul cu chivotul legii ca pe uscat, în vremea cînd era plin de apă şi crezînd în acelaşi Dumnezeu atotputernic, a zis către rîu, poruncindu-i ca unei slugi: "Stai! Stăpînul cel de obşte îţi porunceşte, ca să trec eu şi să scape bărbatul pentru care mă grăbesc".

Aceasta zicînd sfîntul, îndată a stat rîul, oprindu-şi repejunile apei şi a făcut cale uscată sfîntului şi nu numai lui, ci şi celor ce mergeau cu el, care au alergat înainte la judecător, vestindu-i venirea sfîntului şi minunea care s-a făcut pe cale. Judecătorul, auzind acestea, îndată l-a liberat pe cel osîndit şi l-a dăruit pe el sfîntului sănătos. Deci vedea cuviosul, cu ochii mai înainte-văzători, greşelile cele ascunse ale oamenilor. Căci odihnindu-se pe cale la un primitor de străini, o femeie oarecare, ce era robită de dragostea trupească şi păcătuia în taină cu un oarecare. Aceea a voit să spele picioarele sfîntului. Iar el, ştiind faptele ei, a zis către dînsa: "Nu te atinge de mine, femeie". Aceasta a zis, nu urînd pe cea păcătoasă sau lepădîndu-se de ea. Căci cum ar urî pe cei păcătoşi, fiind ucenic al Domnului, Care a mîncat şi băut împreună cu vameşii şi păcătoşii? Ci, pentru ca să o facă pe ea să-şi aducă aminte de păcatele sale şi să se ruşineze de faptele şi de cugetele ei cele necurate.

Cînd acea femeie mai vîrtos se nevoia, vrînd a se atinge de picioarele sfîntului ca să le spele, atunci, fiindu-i jale de pierderea ei, sfîntul, cu blîndeţe şi cu iubire de oameni, o mustră, aducîndu-i aminte de păcatele ei şi povăţuind-o către pocăinţă. Iar ea, mirîndu-se şi spăimîntîndu-se că cele ascunse şi cele nearătate ale ei, nu sînt tăinuite înaintea ochilor celui mai înainte-văzător al omului lui Dumnezeu, umplîndu-se de ruşine şi umilindu-se cu inima sa, a căzut la picioarele sfîntului şi nu cu apă, ci cu lacrimi le spăla pe ele şi faptele sale cele mustrate, cu buzele sale le mărturisea. Deci, ea făcea ceea ce a făcut odinioară desfrînata din Evanghelie. Iar el i-a grăit ei, cele ce Domnul cu milostivire, a zis odinioară: *Îndrăzneşte fiică, iertate-ţi sînt păcatele tale*. Şi iarăşi: *Iată te-ai făcut sănătoasă, de acum să nu mai greşeşti*. Dintr-acel ceas, femeia aceea şi-a îndreptat spre bine viaţa sa şi s-a făcut şi altora spre folos.

De vreme ce numai din minuni s-a cunoscut viaţa sfîntului, se cuvine a şti şi rîvna lui pentru dreapta credinţă; deci cuvîntul ce ne stă înainte va arăta. Împărăţind marele Constantin cel întîi între împăraţii creştini, în a şasea sută şi treizeci şi şase de ani de la împărăţia lui Alexandru, feciorul lui Filip, iar de la Hristos trei sute douăzeci şi cinci, s-a adunat în Niceea acel preaslăvit sobor al Sfinţilor Părinţi, ca să condamne pe Arie, cel fără de Dumnezeu, care cu rea-credinţă zicea că Fiul lui Dumnezeu este făptură, iar nu Făcător şi să hotărască că Fiul este deofiinţă cu Tatăl. Cei ce ajutau hula lui Arie, erau episcopii cei mai însemnaţi: Eusebie al Nicomidiei, Maris al Calcedonului şi Teognie al Niceei. Aceşti oameni înrăutăţiţi, urmînd cu totul nebuniei lui Arie, bîrfeau, zicînd că Fiul lui Dumnezeu este creat ca orice om.

Începătorii cei ce se luptau pentru dreapta credință, cei împodobiți cu viața și cu învățătura erau aceștia: Marele între sfinți Alexandru, care era încă preot și în vremea aceea ținea locul Sfîntului Mitrofan, patriarhul Constantinopolului, nefiind acolo acesta, fiindcă zăcea pe patul durerii; apoi slăvitul Atanasie, care nu era încă împodobit cu rînduiala preoțească și ținea slujba diaconiei în biserica Alexandriei. Pentru această pricină nu puțină neîmpăcare era asupra lor, din partea zavistnicilor, căci nefiind cinstiți cu treapta episcopiei covîrșeau pe alții în înțelegerea credinței. Atunci era împreună cu dînșii și acest mare Spiridon, a cărui viață și dar care locuia într-însul, era mai de folos și mai puternic, pentru înduplecare spre cele de folos, decît gurile altora și decît legăturile silogismelor cele cu meșteșug împletite ale ritorilor. Încă în acel sobor, cu voia împăratului, erau și filosofi elini, care se numeau peripatetici, între care era un înțelept care-l ajuta pe Arie, care tăia ca și cu o sabie ascuțită de amîndouă părțile și se mîndrea cu limba sa de sofist, sîrguindu-se a rîde de învățătura celor dreptcredincioși.

Cu acel filosof a cerut a se întreba Sfîntul Spiridon, fiind bărbat neînvățat, care numai pe Hristos știa și pe Acesta răstignit. Iar Sfinții Părinți, știind învățătura lui, căci n-a avut cît de puțină învățătură elinească, îl opreau, să nu îndrăznească a se întreba cu acel sofist, care era meșter la cuvinte. Dar acesta, știind ce poate înțelepciunea cea de sus și cît sînt de neputincioase puterile înțelepciunii omenești, s-a apropiat de bărbatul acela, zicîndu-i: "În numele lui Iisus Hristos, o, fiolosofule, ia aminte la mine și ascultă cele ce voiesc a-ți spune". Filosoful a zis: "Vorbește și te voi asculta". Sfîntul a început a vorbi zicînd: "Unul este Dumnezeu Care a făcut cerul și pămîntul, pe om din pămînt l-a zidit și toate celelalte, cele văzute și nevăzute le-a așezat cu Cuvîntul și cu Duhul Său. Pe acel Cuvînt Îl credem și noi, că este Fiul lui Dumnezeu, Care S-a milostivit de rătăcirea noastră, S-a născut din Fecioară, a viețuit cu oamenii, a pătimit, a murit pentru mîntuirea noastră, a înviat și împreună cu El a înviat neamul omenesc. Pe Acesta Îl așteptăm să vină, să judece pe toți cu dreptate și să răsplătească fiecăruia după vrednicie și-L credem că este de o ființă cu Tatăl, împreună șezător și asemenea cinstit. Acestea astfel le mărturisim fără ispitire și încercare și nici tu nu îndrăzni a ispiti cum sînt acestea; pentru că acestea covîrșesc înțelegerea ta și sînt mult mai înalte decît toată cunoștința".

Apoi, tăcînd puțin, a zis: "Nu ți se pare și ție a fi acestea astfel, o! filosofule? Pentru ca să te încredințezi de adevăr, ia aminte la acest mic lucru, măcar că nu se cade să asemănăm firea cea îndumnezeită și mai presus de ființă, cu făptura zidită și stricăcioasă. Dar, de vreme ce ochii sînt mai credincioși decît urechile și cel care este puțin credincios, nu crede cu înlesnire, dacă nu va vedea ceva cu ochii cei trupești, pentru aceasta voiesc să vă încredințez pe față cu această cărămidă, care este alcătuită din trei.

Acestea zicînd sfîntul, a făcut semnul Sfintei Cruci cu dreapta, avînd în stînga cărămida și a zis: "În numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh". Și îndată strîngînd cărămida, o! prea slăvită minune! focul s-a ridicat în aer, apa s-a vărsat pe pămînt, iar lutul a rămas în mîinile sfîntului. Cei ce vedeau s-au înspăimîntat și mai vîrtos filosoful, care, înspăimîntîndu-se cu sufletul, tăcea, ca și cum nu mai știa să vorbească, neavînd gură s-o deschidă împotriva cuvintelor sfîntului, în care lucra o putere dumnezeiască, încît s-au împlinit cele scrise: "Nu stă în cuvînt împărăția lui Dumnezeu, ci în putere".

Apoi, filosoful a zis: "Cred că așa sînt cele grăite de tine". Atunci bătrînul a zis: "Vino dar și primește semnul sfintei credințe". Iar filosoful întorcîndu-se către prietenii și către ucenicii săi, a zis: "Ascultați-mă: pînă cînd era cu mine întrebarea din cuvinte, am adus cuvinte împotriva cuvintelor, iar cu meșteșugul iubirii de întrebare, biruiam pe cele puse înainte. Dar de cînd, în locul cuvintelor, a ieșit din gura acestui bătrîn puterea și facerea minunii, nimic nu mai pot cuvintele împotriva puterii, pentru că nu poate sta omul împotriva lui Dumnezeu. Deci, dacă și dintre voi cineva poate să înțeleagă ca mine, să creadă în Hristos și, împreună cu mine, să urmeze acestui bătrîn, prin a cărui gură Dumnezeu a grăit".

Astfel, filosoful acela, primind credința creștinească, se bucura că a fost biruit de sfîntul bătrîn spre folosul său și se bucurau toți cei binecredincioși, iar cei răucredincioși s-au rușinat.

Săvîrșindu-se acel mare sobor al Sfinților Părinți și fiind biruit și lepădat Arie și fiecare întorcîndu-se într-ale sale, s-a întors și Sfîntul Spiridon la casa sa. În acea vreme a murit Irina, fiica lui, care înflorise cu tinerețile și vremea vieții sale și-a petrecut-o în feciorie curată, încît era vrednică de cămara cea cerească. Atunci a venit la sfîntul o femeie plîngînd și spunînd că a dat fiicei lui, Irina, un odor de aur, spre păstrare; dar de vreme ce ea a murit, a rămas odorul ascuns, neștiut de nimeni. Sfîntul Spiridon, căutînd pretutindeni prin casa sa odorul, cel ascuns nu l-a aflat; apoi, văzînd lacrimile și tînguirea femeii și fiindu-i milă de ea, a mers la mormîntul fiicei sale, împreună cu casnicii săi și a strigat către cea moartă, precum odinioară Hristos lui Lazăr, zicîndu-i: "Fiică, Irino, unde este odorul cel de aur, care ți s-a încredințat spre păstrare?" Iar ea, ca dintr-un somn lung deșteptîndu-se, a răspuns: "În cutare loc al casei (spunînd numele locului) l-am ascuns pe el". Și iarăși a zis către dînsa sfîntul: "Dormi de acum, fiica mea, pînă cînd te va deștepta pe tine Domnul tuturor, la învierea cea de obște". Atunci s-au cuprins de frică toți cei ce erau acolo, minunîndu-se și înspăimîntîndu-se de acea minune preaslăvită, iar sfîntul, aflînd odorul în locul cel spus, l-a dat acelei femei.

După aceasta, murind marele Constantin și împărțind fiilor săi împărăția, a luat Răsăritul fiul cel mijlociu, Constantie. Acesta, fiind în cetatea cea mare, Antiohia Siriei, a căzut într-o boală grea, pe care nu puteau să o vindece doctorii. Deci, lăsînd împăratul cel bolnav pe doctori, a alergat cu rugăciune către Dumnezeu, Care poate tămădui sufletele și trupurile și de la El își cerea cu sîrguință tămăduire bolii sale. Atunci a avut o vedenie: într-o noapte un înger arătîndu-i o ceată de mulți sfinți episcopi, în mijlocul lor i-a arătat doi mai aleși, care păreau a fi celorlalți povățuitori și începă-tori; deci, aceia, îi spunea lui îngerul, sînt tămăduitorii bolii tale.

Deșteptîndu-se împăratul din somn și gîndind la ceea ce văzuse, nu cunoștea cine erau cei pe care-i văzuse. Căci cum putea cunoaște pe aceia, al căror nume și patrie nu erau lui știute? Și mai ales cînd unul dintre ei încă nici nu era episcop și nici nu avea să fie episcop, dar acum se arăta a fi întru acea dregătorie. Deci a fost în nepricepere multă vreme. Apoi, primind sfat, a adunat la sine pe episcopii din cetățile dimprejur și căuta să-i cunoască pe dînșii și pe cei doi

episcopi ce îi văzuse în vis, însă nu i-a aflat. Iarăși a chemat pe mai mulți, din locuri și mai îndepărtate, dar nici între aceia nu i-a aflat. După aceea a trimis în toată lumea ca să se adune la dînsul episcopii din toată stăpînirea sa.

Deci, a ajuns acea poruncă împărătească - sau mai bine zis acea rugăminte - și în insula Cipru, la fericitul Spiridon, episcopul Trimitundei, căruia i s-a descoperit prin vedenie de la Dumnezeu, toate cele despre împărat. Sculîndu-se Sfîntul Spiridon, a mers la împărat, luînd cu sine pe ucenicul său Trifilie, cu care s-a arătat împăratului în vedenie. Iar Trifilie, precum am zis, încă nu era episcop. Ajungînd în Antiohia au intrat în palatele împărătești. Sfîntul episcop era îmbrăcat în haine simple și purta în mînă un toiag de finic și mitră pe cap, cum și un văscior de lut atîrnat la piept, precum era obiceiul celor ce viețuiau în Sfînta Cetate a Ierusalimului, în care obișnuiau a purta untdelemn din Sfînta Cruce.

Astfel, intrînd el, una din slugile cele însemnate din palatele împărătești, văzîndu-l ca pe unul din cei săraci, a rîs de dînsul și, nelăsîndu-l să intre, l-a lovit peste obraz; iar el, fiind fără răutate după cuvîntul Domnului i-a întors lui și cealaltă parte. Acela, cunoscîndu-l că este episcop și văzîndu-și greșeala sa, și-a cerut iertare cu smerenie, pe care a și căpătat-o. Ajungînd sfîntul înaintea împăratului, acesta pe dată l-a cunoscut, pentru că în acel chip l-a văzut în vis. Sculîndu-se de la locul său, s-a apropiat și s-a închinat robului lui Dumnezeu, rugîndu-l cu lacrimi, să se roage lui Dumnezeu pentru dînsul și să-i vindece boala.

Sfîntul Spiridon, cum s-a atins de haina împăratului, îndată s-a făcut sănătos și s-a bucurat de tămăduirea sa, cîștigată prin rugăciunile sfîntului, iar împăratul l-a cinstit foarte mult și toată ziua aceea s-a veselit împreună cu dînsul, făcînd ospăț bunului doctor. Iar Trifilie se minuna foarte mult de toată slava împărătească, de frumusețea palatelor și de starea înainte a dregătorilor, cînd ședea împăratul și de toată rînduiala cea minunată a aurului, cum și de slujirea celor cu haine luminate. Iar Spiridon a zis către dînsul: "Ce te minunezi, frate? Oare mîndria și slava împărătească fac pe împărat mai drept decît alții? Oare nu moare împăratul întocmai cum moare fiecare din săraci și se dă îngropării? Oare nu va sta ca oricare înaintea înfricoșatului Judecător? Pentru ce cinstești cele trecătoare, ca și cum ar fi neschimbate și te minunezi de cele ce sînt de nimic, cînd mai ales se cuvine a căuta pe cele ce sînt nematerialnice și veșnice și a iubi slava cea cerească și nepieritoare?"

Apoi a învățat și pe împărat destul, ca să-și aducă aminte de facerea de bine a lui Dumnezeu și să fie bun către cei ce sînt sub stăpînirea lui; către cei ce greșesc să fie milostiv, către cei ce se roagă, să fie grabnic împăciuitor, bun dătător celor ce le trebuiește ajutor și tuturor să le fie ca un părinte, cu bună îndurare plecîndu-se către fiecare și îndată întinzînd mîna. Că dacă nu împărățește cineva în acest chip, apoi se poate numi mai drept tiran, decît împărat. În sfîrșit, l-a învățat să ție tare și să păzească cele ce se cuvin dreptei-credințe, neprimind nimic de la potrivnicii Bisericii lui Dumnezeu.

Vrînd împăratul să mulțumească sfîntului pentru tămăduirea adusă prin rugăciunile lui, îi dădu mulțime de aur, dar el n-a vrut să primească, zicînd: "Nu se cuvine, împărate, a-mi răsplăti cu așa urîciune, în loc de dragoste; pentru că ceea ce s-a făcut prin mine pentru tine, dragoste este. Căci a lăsa casa și a veni pe acest noian al mării și a răbda asprimea de iarnă și de vînturi, oare aceasta nu este dragoste? Și pentru toate acestea, oare voi primi ca răsplată aur, care este pricinuitor a toată răutatea și care lesne pierde toată dreptatea?" Astfel zicînd, sfîntul nu a vrut să primească nimic. Însă, fiind silit de rugămintea cea multă a împăratului, a primit să ia ceva, dar nu să țină la dînsul, pentru că cele ce le-a primit, îndată le-a împărțit săracilor, care le trebuiau.

Prin sfătuirea acestui sfînt, împăratul Constandie a scutit de dări preoții, diaconii, tot clerul și slujitorii bisericii, judecînd a fi lucru necuvios, ca slujitorii Împăratului Celui fără de moarte, să dea dajdie împăratului celui muritor.

Ieșind sfîntul de la împărat și întorcîndu-se într-ale sale, a fost primit în casa unui oarecare iubitor de Hristos. Acolo a venit la dînsul o femeie străină, care nu știa să vorbească grecește, aducînd pe brațele sale pe fiul său mort, pe care, punîndu-l lîngă picioarele sfîntului, plîngînd și neștiind nimeni limba ei, numai lacrimile adevereau că pentru fiul ei cel mort se roagă de sfînt să-l învieze. Iar el, temîndu-se de slava deșartă, se lepăda de un lucru așa minunat. Însă, fiind milostiv, se biruia de amara tînguire a celei ce plîngea și a întrebat pe diaconul său Artemidot: "Ce să facem, frate?" Iar acela a răspuns: "Pentru ce mă întrebi, părinte? Ce alta poți face, decît numai să chemi pe Hristos, dătătorul de viață, care de multe ori a ascultat rugăciunile tale; că dacă pe împărat l-ai vindecat, oare vei putea pe săraci și nenorociți să-i treci cu vederea?"

Arhiereul, pentru un sfat bun ca acesta, spre mai multă milostivire s-a înduplecat, a lăcrimat și, plecîndu-și genunchii, s-a rugat cu fierbințeală lui Dumnezeu. Iar Acela, Care prin Elisei și prin Ilie a dăruit viața fiului saretencii și fiului somanitencii, a ascultat și pe Spiridon și a întors duhul de viață în pruncul străinei, care, înviind îndată, a început a plînge. Maica, dacă a văzut pe fiul ei viu, îndată, de bucuria cea peste măsură, a căzut moartă. Pentru că nu numai durerea cea mare și necazul inimii omoară pe om, ci uneori și bucuria cea peste măsură face același lucru. Deci femeia aceasta a murit de bucurie, iar cei ce priveau spre dînsa, după bucuria cea mare pentru învierea pruncului, îndată le-a venit întristare și lacrimi. Atunci, iarăși a zis sfîntul către diacon: "Ce vom face?" Iar acela iarăși i-a dat sfatul cel dintîi și sfîntul s-a întors la rugăciune, ridicîndu-și ochii către cer și mintea înălțîndu-și către Dumnezeu, se ruga Celui ce dă morților viață și numai cu singura Sa voie toate le preface. Apoi a zis către ceea ce zăcea moartă pe pămînt: "Scoală-te și stai pe picioarele tale"; iar ea, deșteptîndu-se ca din somn s-a sculat și și-a luat fiul cu mîinile sale viu. Apoi a poruncit sfîntul femeii și celor ce se întîmplaseră acolo, să nu spună nimănui de ceea ce au văzut și s-a făcut, iar diaconul Artemidot, după mutarea de veci a sfîntului, a dat acestea spre auzul tuturor credincioșilor, neascunzînd măririle și puterile lui Dumnezeu ce se făcuseră prin marele plăcut al lui Dumnezeu, Spiridon.

Întorcîndu-se sfîntul acasă, a venit la dînsul un oarecare om, vrînd să cumpere din turma lui o sută de capre. Și sfîntul i-a zis să aducă mai întîi prețul cel rînduit și apoi să ia ceea ce a cumpărat. Dar el, dînd prețul pentru nouăzeci și nouă de capre, a tăinuit una, socotind că nu va cunoaște sfîntul despre aceea, a cărui bunătate de inimă era străină de grija cea mare a vieții. Deci, mergînd amîndoi în ocolul dobitoacelor, sfîntul a zis către negustor ca să ia atîtea capre pentru cît a dat prețul. Despărțind o sută de capre, le-a scos din ocol și una din acelea, ca o pricepută și roabă bună, cunoscîndu-se că este nevîndută de stăpînul său, s-a întors degrabă și a alergat iarăși în ocol. Negustorul, prinzînd-o a tras-o după dînsul; iar capra, smulgîndu-se iarăși, a fugit în ocol. Așa de două și de trei ori se smucea din mîinile lui și fugea în ocol, iar el o scotea cu sila și mai pe urmă a luat-o pe umeri și o ducea într-ale sale. Dar capra, zbierînd și bătîndu-l cu coarnele peste cap, se zvîrcolea încît se mirau toți cîți erau acolo. Sfîntul Spiridon, pricepînd lucrul și nevrînd înaintea tuturor a mustra pe negustorul cel viclean, a zis către dînsul cu blîndețe: "Vezi, fiule, că nu în zadar face dobitocul acesta unele ca acestea, căci nu suferă a fi dus la casa ta. Oare n-ai oprit prețul care se cuvenea pentru dînsa și iată pentru aceea se smulge din mîinile tale și fuge la ocol?" Deci acela, rușinîndu-se, și-a mărturisit păcatul și și-a cerut iertare. Apoi dînd prețul și-a luat capra și aceea mergea acum singură după dînsul în liniște la casa aceluia ce o cumpărase pe dînsa, întrecînd la mers pe stăpînul său cel nou.

În insula aceia era un sat care se numea Eritra, departe de mitropolia Constandiei, nu mai mult de treizeci de stadii. Acolo mergînd marele Spiridon pentru oarecare trebuință, a intrat în biserică și a poruncit unui diacon din cei ce erau acolo, să facă o sfîntă rugăciune pe scurt, pentru că sfîntul se ostenise de calea cea îndelungată, mai ales că era vremea secerișului și era arșiță mare. Iar diaconul acela cu zăbavă făcea ceea ce i se poruncise și cu dinadinsul lungea rugăciunea, citind și cîntînd cu mîndrie și mărindu-se în deșert cu glasul său.

Deci fericitul, uitîndu-se la el, deși era bun cu firea, îl ocărî cu asprime, zicîndu-i: "Taci!". Și îndată i s-a legat limba, încît nu numai glasul, ci și vorba și-a pierdut și sta mut ca unul fără limbă. Atunci li s-a făcut frică la toți care erau acolo, apoi s-a auzit despre aceea în tot satul și s-au adunat toți să vadă acea minune, iar diaconul a căzut la picioarele sfîntului rugîndu-se în tăcere, ca să i se dezlege limba. Se mai rugară pentru dînsul și acei prieteni ai lui și rudenii, încît abia l-au îmblînzit, pentru că sfîntul era aspru cu cei mîndri și măreți în deșert. Deci l-a iertat și, dezlegîndu-i limba, i-a dat și graiul. Însă a lăsat oarecare semn al cercetării, nelimpezindu-i limba cu totul, pentru că l-a lăsat cu glas mic, zăbavnic la limbă și poticnindu-se la vorbă, ca să nu se mai mîndrească cu glasul său, nici să se mai mărească în deșert cu vorba sa cea limpede.

Altădată acest dumnezeiesc bărbat, fiind în cetatea sa, a intrat în biserică la Vecernie și s-a întîmplat atunci că nu era popor în acolo, decît numai slujitorii bisericești. Apoi a poruncit să se aprindă făclii multe și candele, iar el singur stătea înaintea altarului, bucurîndu-se cu duhul. Deci cînd a strigat după obicei: "Pace tuturor", nefiind popor ca să dea răspunsul cel obișnuit la cuvintele zise de arhiereu, îndată s-a auzit din înălțime, strigînd: "Și duhului tău". Și era glasul acela dulce și potrivit, covîrșind toată cîntarea omenească cea dulce. Iar diaconul care zicea ecteniile s-a speriat, auzind la fiecare ectenie o cîntare dumnezeiască de sus, cîntînd: "Doamne miluiește". Glasul acela se auzea și de cei ce erau departe de biserică, încît alergau cu sîrguință

la acel glas dulce și prea minunat și, apropiindu-se de uși, îndulcea mai mult urechile și inimile lor acea cîntare străină. După ce au intrat în biserică, n-au văzut pe nimeni, decît numai pe arhiereu cu puțini slujitori bisericești; apoi acea cîntare bisericească nu se mai auzea de nimeni și se minunau foarte mult.

Altădată, sfîntul stînd în biserică la cîntarea Vecerniei, n-a ajuns untdelemn în candelă și era să se stingă, că nu se găsea atunci deloc untdelemn în biserică. Deci se mîhnea sfîntul de aceasta, ca nu cumva, stingîndu-se candela, să înceteze cîntarea Vecerniei și să se sfîrșească pravila cea obișnuită a bisericii. Dar Dumnezeu, Care face voia celor ce se tem de El, a făcut să izvorască în candelă untdelemn, precum altădată în vasul văduvei, în zilele lui Ilie. Iar slujitorii, aducînd vase le puneau dedesubt, pentru că untdelemnul curgea din candelă și s-au umplut acele vase cu untdelemn sfințit, ce era plin de darul lui Dumnezeu.

În Cipru era o cetate ce se numea Chirina; nu aceea care este în Livia, ci alta cu același nume, la care mergea sfîntul din Trimitunda pentru oarecare trebuință. Atunci mergea cu dînsul și Trifilie, ucenicul lui, fiind episcop în Levcusia Ciprului. Trecînd ei muntele ce se numește Pentadactil și ajungînd la un loc ce se zice Parimna, care este frumos, cu multă verdeață și cu multe fructe, Trifilie, bucurîndu-se de acel loc, a poftit ca și el să se facă stăpînul unui sat din Parimna și să-l cîștige în cuprinsul bisericii sale. Deci cugeta la aceasta îndelung, întru inima sa.

Dar nu s-a tăinuit acel cuget al lui Trifilie înaintea ochilor celor mai înainte-văzători ai lui Spiridon, pe care marele părinte înțelegîndu-l cu duhul, a zis: "Pentru ce o! Trifilie, cugeți neîncetat cele deșarte, poftind sate și vii, care cu adevărat nu sînt de nici un preț, ci numai că se văd și cu părere atrag inima omenească spre pofta lor? Avem avuție în cer nefurată, avem locaș nefăcut de mîini; pe acelea caută-le, cu acelea îndulcește-te, mai înainte de vreme, prin gîndirea la Dumnezeu, care nu pot să treacă de la unul la altul, că cel ce se face odată stăpîn acelora, are moștenirea care niciodată nu piere". Acestea auzindu-le Trifilie, mult s-a folosit și după aceea altă viață a avut, încît s-a făcut vas ales al lui Hristos, precum odinioară Pavel și de nenumărate daruri dumnezeiești s-a învrednicit. Astfel fiind foarte îmbunătățit, marele Spiridon și pe alții îi povățuia către fapte bune, pentru că sporeau învățăturile lui la cei ce le primeau, iar celor ce le lepădau li se întîmpla sfîrșit rău, precum ne va arăta cuvîntul ce ne stă înainte și va urma.

Un corăbier locuitor în aceeași cetate a Trimitundei, plutind în oarecare laturi pentru negustorie, a zăbovit acolo douăsprezece luni. În acea vreme femeia lui, fiind o desfrînată, a zămislit în pîntece. Întorcîndu-se negustorul la casa sa și văzînd pe femeie însărcinată, a cunoscut că a păcătuit și, umplîndu-se de mînie, o bătea nevrînd să mai viețuiască cu dînsa și o izgonea din casa sa. Apoi, mergînd la arhiereul lui Dumnezeu, Spiridon, i-a spus pricina și cerea de la dînsul sfat folositor. Iar el, mîhnindu-se cu sufletul pentru păcatul ei și pentru mîhnirea cea mare a bărbatului, a chemat pe femeie. Dar n-a întrebat-o dacă a făcut păcat, de vreme ce martor nemincinos era însărcinarea și rodul ce se purta într-însa, zămislit din fărădelege; ci, i-a zis ei: "Pentru ce ai călcat credința bărbatului tău și ai adus ocară casei tale?" Iar femeia,

pierzîndu-și rușinea, a îndrăznit a minți, zicînd că nu de la altcineva a zămislit, ci de la al său bărbat. Iar cei ce auzeau, se mîniau asupra ei mai mult pentru minciună, decît pentru desfrînare și îi ziceau: "Douăsprezece luni n-a fost bărbatul tău acasă și cum zici că de la bărbatul tău ai zămislit? Au poate rodul cel zămislit să zăbovească în pîntece douăsprezece luni și mai mult?" Iar ea întărea, zicînd: "Cel ce s-a zămislit în pîntece aștepta întoarcerea tatălui său ca să vină acasă din calea cea depărtată și pruncul să iasă din pîntecele meu".

Acestea și mai multe mințind și pe toți biruindu-i prin cuvintele sale, a ridicat gîlceavă, ca și cum ea ar fi fost clevetită și năpăstuită. Iar bărbatul cel blînd, Sfîntul Spiridon, aducînd-o spre pocăință, i-a zis: "O! femeie, de vreme ce în mare păcat ai căzut, îți stă înainte și pocăință mare, pentru că ți-a rămas nădejde de mîntuire; căci nu este vreun păcat care să biruiască milostivirea lui Dumnezeu. Însă văd că prin desfrînare ai născut deznădăjduire, iar prin deznădăjduire, nerușinare. Deci cu dreptate este ca să primești vrednica răsplată după fapta ta, pătimind grabnică pedeapsă, însă dîndu-ți-se loc și vreme de pocăință. Acestea grăim ție de față că nu va ieși din pîntecele tău pruncul acela pînă cînd nu vei mărturisi singură păcatul, adevărul neacoperindu-se cu minciuna, ceea ce și orbii, precum se zice, pot să o vadă".

Aceste cuvinte ale sfîntului, degrabă au venit la săvîrșire. Căci, apropiindu-se vremea nașterii, au venit asupra femeii aceleia dureri cumplite, care îi munceau pîntecele foarte rău, ținîndu-se pruncul în pîntece. Însă fiind cu inima împietrită, n-a voit să-și mărturisească păcatul său și într-acea cumplită durere a murit, neputînd să nască. De acest lucru înștiințîndu-se, arhiereul lui Dumnezeu a lăcrimat și se căia, căci cu acest fel de pedeapsă a judecat-o pe ea și zicea: "Nu voi mai face judecată între oameni, dacă cuvîntul cel zis de mine se împlinește așa degrabă între dînșii cu fapta".

Iată, am spus despre femeia cea rea care a lepădat certarea sfîntului și n-a ascultat sfătuirea cea de folos. Se va povesti acum și despre o altă femeie bună.

O femeie cu numele Sofronia, cu bun obicei și binecredincioasă, avea un bărbat necredincios, care ținea de credința păgînească. Deci femeia aceea s-a dus degrabă la arhiereul lui Dumnezeu, Spiridon, și i-a spus necazul, rugîndu-l cu dinadinsul să se sîrguiască și să întoarcă pe bărbatul ei la sfînta credință. Omul acela avea prietenie cu Sfîntul, ca vecin și cinstea pe fericitul, iar uneori mergeau unul la casa altuia, precum este obiceiul vecinilor.

Odată șezînd la masă Sfîntul Spiridon cu mai mulți vecini și cu acel necredincios, fericitul a zis unuia din cei ce slujeau, în auzul tuturor: "Iată, stă la porți un vestitor trimis de sluga care păzește turma mea, ca să-mi spună că, dormind el, s-au prăpădit toate dobitoacele, rătăcindu-se prin munți. Deci, mergînd, spune-i robului meu ce a fost trimis, că acum le-a aflat pe toate într-o peșteră și nici un dobitoc din turmă n-a pierit". Deci a mers sluga aceea și a spus

trimisului cuvintele Sfîntului Spiridon. Trecînd puțină vreme și încă nesculîndu-se de la masă, alt vestitor a venit de la acea slugă, spunînd că întreaga turmă s-a aflat.

Auzind acestea acel necredincios de la masă, se mira foarte, că Sfîntul Spiridon toate le vedea înainte pe cele de departe și pe cele de aproape și părîndu-i că acesta este ca un Dumnezeu a vrut să-i facă aceea ce cîndva licaoniții au făcut lui Barnaba și lui Pavel; adică să aducă tauri și cununi și să-i aducă jertfă. Iar sfîntul a zis către dînsul: "Nu sînt eu Dumnezeu, ci slugă a Lui; eu sînt pătimaș asemenea ție, iar dacă vezi că știu cele ce se lucrează departe, acestea îmi dăruiește Dumnezeul meu, întru care și tu, de vei începe a crede, vei cunoaște care esta tăria și puterea Lui cea atotputernică.

Atunci, iubitoarea de Hristos, Sofronia, aflînd vreme, sfătuia pe bărbatul său cu multe cuvinte, ca să se lepede de necurăția păgînească, să cunoască pe Unul, adevăratul Dumnezeu, și să creadă întru Dînsul. Și așa, cu darul lui Hristos, a întors pe cel necredincios la sfînta credință, l-a luminat cu Sfîntul Botez și s-a mîntuit bărbatul acela necredincios prin femeia sa credincioasă, precum grăiește Sfînta Scriptură.

Se povestește despre smerenia cuviosului, că fiind atît de mare arhiereu și făcător de minuni, nu se socotea a fi umilit păstorind oile cele necuvîntătoare, singur ostenindu-se pentru dînsele. Odinioară, năvălind tîlharii noaptea la ocolul dobitoacelor, au furat cîteva din ele și voiau să iasă. Dar Dumnezeu, iubind pe plăcutul Său și păzind puțina lui avere, a legat pe acei tîlhari cu legături tari și nevăzute, încît nu le era cu putință a ieși din ocol și astfel au fost ținuți pînă dimineața. Făcîndu-se ziuă, a venit sfîntul la oi și văzînd pe tîlhari legați cu puterea lui Dumnezeu, avînd mîinile înapoi și picioarele nemișcate, i-a dezlegat cu rugăciunea. Apoi mult învățîndu-i pe dînșii să nu poftească ale celui străin, ci din osteneala mîinilor lor să se hrănească, le-a dat cîte un berbec, zicînd: "Luați aceasta, ca să nu fie în zadar osteneala voastră și privegherea cea de toată noaptea". Apoi i-a slobozit pe dînșii în pace.

Un negustor, din aceeași cetate se obișnuise a lua de la sfînt aur pe datorie pentru negustorie și, după ce se întorcea de la negustoria sa, îi aducea ceea ce lua pe datorie și-i poruncea sfîntul să-l pună el singur în lada aceea din care lua. Astfel, sfîntul nu lua seama de averea cea vremelnică, necercetînd cu tot dinadinsul dacă acela, luînd singur aur cu binecuvîntarea lui, apoi iarăși aducînd și punîndu-l înapoi de unde îl lua, i se binecuvînta negustoria lui.

Odată, robindu-se cu iubirea de aur, n-a pus în ladă aurul pe care îl adusese și-l tăinuia la sine, iar înaintea sfîntului a mințit, zicînd că l-a pus. Dar în puțină vreme a sărăcit negustorul acela, pentru că aurul cel tăinuit nu numai că nu i-a făcut nici un cîștig, ci și marfa care era a lui a prăpădit-o și ca un foc în taină i-a risipit averea lui. Deci, sărăcind negustorul acela, a venit

iarăși la sfînt și i-a cerut să-i dea aur pe datorie. Iar sfîntul l-a trimis în cămara sa la ladă ca să-și ia singur, zicînd: "Mergi și ia, dacă ai pus acolo ceea ce ai luat".

Acela mergînd și negăsind aur, s-a întors la sfînt deșert. Sfîntul i-a zis: "Cu adevărat, frate, pînă acum, afară de mîna ta, n-a fost alta în ladă; deci, de ai fi pus atunci aurul, acum iarăși ai fi luat". Iar acela, umplîndu-se de rușine, a căzut la picioarele sfîntului, cerîndu-și iertare. Sfîntul l-a iertat și l-a învățat să nu mai poftească ale celui străin, nici să-și încarce sufletul cu vicleșugul și minciuna; pentru că dobînda care se cîștigă cu nedreptate, nu este dobîndă, ci adevărată pagubă.

Odată, s-a făcut adunare de episcopi în Alexandria, pentru că patriarhul de acolo, chemînd pe toți episcopii de sub stăpînirea lui, voia cu rugăciune de obște să sfarme toți idolii păgînești, fiind încă mulțime de idoli acolo. Deci, săvîrșindu-se multe rugăciuni cu sîrguință către Dumnezeu, sobornicește și deosebi, au căzut toți idolii din toată cetatea și din cele dimprejur, numai un idol mai vestit a rămas întreg la locul său. Rugîndu-se mult patriarhul, cu mîhnire pentru sfărîmarea acelui idol și stînd el noaptea la rugăciune, i s-a arătat o vedenie dumnezeiască, poruncindu-i să nu se întristeze pentru nesfărîmarea idolului, ci să trimită degrabă în Cipru să cheme pe Spiridon, episcopul Trimitundei, căci pentru el s-a lăsat idolul acela, ca să se sfărîme cu rugăciunea lui. Patriarhul, scriind îndată Sfîntului Spiridon, carte cu rugăminte, chemîndu-l în Alexandria și vestindu-i pricina chemării, a trimis degrabă pe cineva în Cipru. Sfîntul, primind scrisoarea aceea și citind-o, s-a suit degrabă în corabie și a pornit spre Alexandria.

Sosind corabia la țărmul cel vestit al Alexandriei, care se numește Neapoli, și ieșind sfîntul din corabie, îndată s-a sfărîmat idolul acela din Alexandria, cu multe jertfelnice, din care pricină s-au înștiințat oamenii de acolo despre venirea lui Spiridon; căci cînd s-a spus patriarhului că idolul s-a sfărîmat, îndată a zis către ceilalți episcopi: "O! prieteni, Spiridon al Trimitundei se apropie". Iar ei, pregătindu-se, au ieșit întru întîmpinarea lui, primindu-l cu cinste și s-au bucurat de venirea acestui mare făcător de minuni la dînșii și luminător al lumii.

Pentru acest sfînt și mare părinte Spiridon, istoricii bisericești Nichifor și Sozomen pomenesc și aceasta: "El era foarte sîrguitor în păzirea rînduielii bisericești și spre păstrarea neștirbită a dumnezeieștii Scripturi, neschimbînd nici un cuvînt din cele scrise în sfintele și cele fără de prihană cărți. Odată, s-a întîmplat un lucru ca acesta: S-a făcut în Cipru adunarea episcopilor din insula aceia, pentru unele trebuințe bisericești, între care era și Sfîntul Spiridon și episcopul Trifilie, cel mai sus pomenit, care era iscusit în înțelepciunea cărții - pentru că multă vreme în vîrsta tinereților sale a petrecut la Virit, învățînd scriptura și înțelepciunea; pentru aceasta l-au rugat părinții ca să spună cuvînt de învățătură în biserică poporului.

Învățînd el poporul, s-a întîmplat în biserică, a aduce la mijloc cuvintele lui Hristos cele zise către slăbănog, care sînt scrise la Sfîntul Evanghelist Marcu, adică: *Scoală-te și-ți ia patul tău*. Iar Trifilie n-a zis pat, ci în loc de pat a zis culcuș, adică: "Scoală-te și-ți ia culcușul tău". Acestea auzind Sfîntul Spiridon, s-a sculat de la locul său, nesuferind să audă schimbarea cuvintelor lui Hristos și a zis către Trifilie: "Au doară tu ești mai bun decît cel ce a zis pat, de te rușinezi de cuvintele Lui?" Acestea zicînd, a ieșit din biserică înaintea tuturor și n-a făcut un rău cu acestea, deși era prea simplu cu învățătura; căci pe Trifilie, care se îngîmfa cu frumusețea vorbirii sale, rușinîndu-l puțin, l-a învățat smerita înțelepciune și blîndețea. Deci fericitul Spiridon era foarte cinstit de toți, ca cel ce era mai bătrîn cu anii, mai slăvit cu viața și mai întîi cu scaunul, cum și făcător de minuni prea ales; pentru aceea fiecare lesne putea să se rușineze de fața și de cuvîntul lui.

Se mai spune și despre o altă minune a Sfîntului Spiridon. Mergînd Sfîntul Spiridon la Sfîntul Sinod cel dintîi, a toată lumea de la Niceea și, rămînînd la o gazdă oarecare, pizmăreții arieni au tăiat noaptea în taină capetele celor doi cai ai lui, pe care îi avea cu sine la drum. Făcîndu-se ziuă și văzînd sluga lui răutatea ce se făcuse de eretici, a spus Sfîntului Spiridon. Iar el, nădăjduind spre Dumnezeu, a poruncit slugii ca să pună capetele tăiate la locul lor și sluga, făcînd degrabă ceea ce i se poruncise, a lipit capul calului celui alb, din greșeală, la cel negru și al celui negru la cel alb și îndată au înviat caii și au stat pe picioarele lor. Apoi a mers Sfîntul Spiridon cu dînșii pe drumul său. Poporul se mira văzînd un lucru ca acela, cum calul cel negru are cap alb și calul cel alb are cap negru, de care minune ereticii s-au rușinat.

Atîta dar și mila lui Dumnezeu erau peste cuviosul acesta, încît în vremea secerișului, în arșița soarelui, sfîntul său cap se arăta plin de rouă răcoroasă, ce se pogora de sus, care lucru s-a arătat în anul cel din urmă al vieții sale. Căci ieșind împreună cu secerătorii la seceriș - pentru că era smerit și lucra cu mîinile sale, nemîndrindu-se de înălțimea dregătoriei - și secerînd holda sa, deodată, în ceasul cel mai cumplit al arșiței, s-a rourat capul lui, precum odinioară lîna lui Ghedeon; de care lucru toți s-au minunat și s-au mirat. După aceasta toți perii capului său s-au schimbat și unii s-au făcut galbeni, alții negri, iar alții albi; singur Dumnezeu știe pentru ce s-a făcut aceea și ce însemna. Iar sfîntul, pipăind capul cu mîna sa cea dreaptă, a spus celor ce erau acolo, cum că s-a apropiat vremea despărțirii sale de trup și-i povățuia pe toți la fapte bune, iar mai vîrtos spre dragostea lui Dumnezeu și către aproapele.

După aceasta, trecînd nu multe zile, sfîntul și dreptul său suflet l-a dat în mîinile Domnului său, Căruia cu adîncă cuvioșie și cu dreptate i-a slujit toată viața sa; apoi a fost îngropat cu slavă în biserica Sfinților Apostoli, care este în Trimitunda, unde s-a orînduit a se săvîrși pomenirea lui în toți anii, făcîndu-se multe minuni la mormîntul său, întru slava minunatului Dumnezeu, Celui preamărit întru toți sfinții Săi, a Tatălui și a Fiului și a Sfîntului Duh, Căruia I se cuvine și de la noi slavă, mulțumire, cinste și închinăciune în veci. Amin.

29. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI EVSTRATIE, AVXENTIE, EVGHENIE, MARDARIE ȘI OREST

(13 DECEMBRIE)

Pe vremea împărăției lui Diocleţian şi Maximian, toată stăpînirea romană era plină de nedumnezeiasca înțelepciune idolească și toți oamenii, rîvnind unul altuia, ca niște turbați se sîrguiau în acea păgînătate. Mai ales cînd se trimiteau porunci împărătești în unele zile, prin toate cetățile şi locurile către domni și către judecători, poruncind ca să aducă idolilor multe daruri şi jertfe în zilele cele hotărîte şi de praznice, făgăduind celor care vor sluji cu osîrdie idolilor răsplată împărătească, învrednicire de cinste și dregătorie. Iar celor care nu vor vrea să se închine idolilor și să le aducă jertfe, acelora mai întîi să li se ia averea; apoi pe dînșii, după felurite și multe munci, să-i supună la pedeapsa cu moartea. De aceea era prigoană mare în toată lumea, sîrguindu-se pretutindeni domnii și stăpînitorii ca să piardă de pe pămînt credința creştinească.

În acea vreme s-a vestit acelor împărați păgîni, cum că toată Armenia cea mare și Capadocia se împotrivesc poruncii lor și vor să iasă din stăpînirea romanilor, nădăjduind spre Hristos Cel răstignit, crezînd cu tot sufletul într-Însul. Deci, s-a tulburat de aceasta împăratul Dioclețian și, chemînd pe toți boierii săi, a ținut sfat trei zile, de dimineață pînă seara, gîndind cum ar putea să dezrădăcineze creștinătatea. Mai întîi pe cei ce stăpîneau în cele două țări, adică în Armenia și Capadocia, i-au scos din stăpînire, ca pe niște neiscusiți și nevrednici care nu știau să ocîrmuiască stăpînirile încredințate lor și să smerească nesupunerea poporului. Apoi a ales doi din neamul grecesc, învățați în limba elinească, pe Lisie și pe Agricolae, amîndoi cu nărav rău și cumpliți, și i-a pus pe aceștia peste aceste țări. Lui Lisie i-a dat rînduiala limitaniei, adică păzirea hotarelor, iar lui Agricolae, poruncindu-i să stăpînească toată eparhia, i-a încredințat mulțimea ostașilor care erau rînduiți în acele cetăți.

Deci, ajungînd acei tirani nemilostivi prin țările încredințate lor, mulțime mare de toată vîrsta, era omorîtă fără cruțare și fără cercetare, numai cît de mică clevetire s-ar fi adus la dînșii asupra cuiva de la zavistuitorii vrăjmași. În toate zilele erau cercetați și prinși creștinii și aduși la pierzare, de către acei băutori de sînge, ca niște fiare mîncătoare de om. Lisie, fiind în cetatea Satalia, cînd afla undeva oarecare bărbați sfinți și femei, după multe ispitiri și munci, sub strajă mare îi trimitea legați la Agricolae, care era în Sevastia, pentru ca să nu moară în patria lor și să nu fie dați obișnuitei îngropări de către rudenii și cunoscuții lor, ca, fiind omorîți în pămînt străin, să piară fără știrea nimănui. Asemenea făcea și Agricolae, cu creștinii prinși în Sevastia. Îi trimitea în Satalia la Lisie, pentru că era între dînșii mare prietenie și unire în cuget și un gînd aveau ticăloșii: ca, astfel, mai multă răutate să facă creștinilor, omorîndu-i afară de patria lor.

Acestea făcîndu-se astfel, Evstratie, bărbat însemnat în cetatea Satalia, cel dintîi cu bunul neam și cu dregătoria - căci era din rînduiala voievozilor -, binecredincios fiind și temător de Dumnezeu și petrecînd viața fără prihană, văzînd răutatea cea mare ce se făcea creștinilor în toate zilele, se necăjea cu sufletul, se mîhnea și striga cu lacrimi către Domnul nostru Iisus Hristos, petrecînd în post și în rugăciuni ca să fie milostiv robilor Săi. Apoi, căutînd spre poporul său, se ruga să-i mîntuiască de o nevoie ca aceea și să întoarcă răutatea ce era asupra lui. Dorea încă să intre în nevoințele sfinților și să se învrednicească a fi părtaș muceniciei lor. Dar, socotind muncile cele de multe feluri și iuțimea cea cumplită a muncitorului, se temea.

Atunci, în gîndul său a socotit să-i facă o ispitire ca aceasta: luînd brîul l-a dat credincioasei sale slugi și i-a poruncit să-l ducă în biserica Aravrachiei, de unde era de neam Evstratie. La biserica aceea era preot în acea vreme Avxentie, cel mărturisit rob al lui Dumnezeu. Și a învățat pe sluga sa să pună brîul în altar, iar el să se ascundă în biserică și să pîndească cine va veni să ia mai întîi brîul. Dacă preotul Avxentie, intrînd să se roage, va lua brîul, să nu-i zică nimic și să se întoarcă; iar de va voi mai întîi altcineva din clerici să-l ia, să nu-l lase nicidecum și să-l aducă înapoi.

Astfel învățînd pe slugă, l-a trimis, gîndind în mintea sa și zicînd: "Dacă va lua preotul brîul, apoi acel semn îi va fi ca o purtare de grijă și ca o prevestire a bunăvoirii lui Dumnezeu,

că se va da la munci pentru Hristos; iar de va fi să-l ia altcineva, să-i fie semn că nu se va da la munci, ci să-și păzească în taină credința". După puține zile, întorcîndu-se sluga, a spus stăpînului său că în același ceas în care a pus brîul în altar, îndată a venit preotul Avxentie, ca și cum ar fi fost trimis și, intrînd în altar, a luat brîul. Auzind acestea Evstratie s-a bucurat foarte mult și strălucea fața lui de bucurie și veselie, încît se mira de el prietenul său Evghenie.

În acea vreme fericitul Avxentie a fost prins împreună cu alți creștini și, fiind întrebat în divan și muncit, a fost aruncat în temniță și ținut în legături. Apoi, fiind pregătit un divan în mijlocul cetății pe loc înalt, a șezut Lisie cu mîndrie și a poruncit să scoată pe cei legați ca să-i întrebe. Sfîntul Evstratie, intrînd în temniță, a rugat pe toți sfinții care erau legați pentru Hristos să se roage pentru dînsul, căci zicea că și el în aceeași zi are să se facă părtaș nevoinței lor. Atunci toți sfinții cei legați, plecîndu-și genunchii, s-au rugat pentru dînsul către Dumnezeu și, zicînd "Amin", mergeau în urma lui Evstratie.

Stînd ceata ostașilor înaintea judecătorului, după obicei, a poruncit Lisie să aducă înaintea divanului său pe cîte unul, adică pe acei care fuseseră mai înainte la întrebare. Iar Evstratie a zis: "În zilele trecute s-a citit în divan porunca cea împărătească, ca de pretutindeni creștinii, cei ce se vor afla în orice rînduială, să se aducă înaintea judecății tale. Deci s-a adus Avxentie, cel demult slăvit cu neamul și cu viața, iar acum și mai slăvit cu bărbăția și tăria care s-a arătat într-însul, căci s-a făcut rob al lui Hristos, Împăratul ceresc. Acela, stînd în fața acelui divan, s-a nevoit cu nevoința nemuririi, mustrînd a ta nedumnezeire, o! judecătorule, grăind cuvinte, arătînd fapte prea înțelepte și răbdînd munci. Și de vreme ce, pe cel ce l-ai pus în temniță tîlhărească, acum iarăși ai poruncit să se scoată la întrebare împreună cu sfinții săi, iată, toți stau înaintea ta, împreună cu mine, cu minte sănătoasă și cu vitejie, fiind gata a rușina și a risipi pînă la sfîrșit măiestriile tale, spre care ești povățuit de tatăl tău, diavolul".

Auzind această neașteptată îndrăzneală a bărbatului, s-a mirat Lisie și, cu ochii plini de cruzime, a căutat asupra lui; apoi, oftînd mînios din adîncul pieptului, a strigat cu glas groaznic: "Niciodată nu mi s-a întîmplat să văd un mai rău divan și mai plin de împietrire elinească, decît acesta de acum, cînd vorbește astfel înaintea mea acest păcătos; deci să se ia de la dînsul brîul și haina ostășească și să fie spre știința tuturor, că este străin de rînduiala în care a fost pînă acum. După aceasta, cu trupul gol, legat de mîini și de picioare și întins pe pămînt, să-și continue vorba sa".

Făcîndu-se aceasta degrabă, Lisie a zis: "Oare nu te căiești de fapta ta cea pierzătoare, ca, dobîndind bunătatea mea, să scapi de munci? Spune-mi, mai înainte de munci, numele și patria care te-a născut și ne arată credința care se ascunde în tine". Sfîntul a zis: "Sînt născut în cetatea Aravrachiei, numele îmi este Evstratie, iar după poreclă Chirisic, vorbesc limba părintească și sînt rob al Dumnezeului tuturor, al Fiului Său, Domnul nostru Iisus Hristos și al Sfîntului Duh. Din scutecele maicii mele am învățat a mă închina acestui Dumnezeu în Treime și a crede într-Însul". Lisie a zis: "Să spună ceata cîtă vreme are acesta în ostășie?" Ostașii au răspuns: "De douăzeci și șapte ani, de cînd încă era tînăr, a început a ostăși". Lisie a zis: "Acum,

Evstratie, văzînd nevoia care este de față, ce s-a pregătit pentru neascultarea ta, întoarce-te de la nebunia ta și, cugetînd cele înțelepte, nu-ți lăsa cinstea și dregătoria pe care le-ai cîștigat în atîția ani, prin atîtea osteneli în ostășie; ci cheamă puterea cea milostivă a zeilor și roagă blîndețea împărătească și iubirea de oameni a divanului".

Sfîntul Evstratie a zis: "Nimeni, din cei ce au înțelegere sănătoasă, n-a judecat cîndva să se închine idolilor și necuraților diavoli; idolilor celor surzi și muți pe care i-au făcut oamenii, pentru că se grăiește în Sfînta Scriptură: *Zeii care n-au făcut cerul și pămîntul să piară*". Judecătorul a zis: "Dar acela oare are înțelegere sănătoasă, care se închină Dumnezeului Celui răstignit, ca voi cei plini de rătăcire?" Sfîntul Evstratie a zis: "De nu ți-ar fi schimbată puterea minții cu faptele deșarte și de nu s-ar fi prefăcut sufletul tău întru cugetul cel pămîntesc, ți-aș fi arătat pe acest răstignit, că este adevăratul nostru Mîntuitor și Domnul ziditor a toată făptura, Care este mai înainte de veci în Tatăl și cu negrăită înțelepciune, prin naștere a ridicat pedeapsa noastră".

Vrînd sfîntul să mai grăiască, i-a tăiat vorba necuratul judecător, zicînd: "Cu frînghii să fie ridicat în văzduh îndrăznețul acesta. Deci, aduceți cîlți să se aprindă sub pieptul său și să-l ardă, iar deasupra pe spate să fie bătut cu trei toiege împreunate, ca limbuția sa să o facă mai smerită cu noi". Acestea făcîndu-se, sfîntul a răbdat multă vreme dedesubt arzîndu-se, iar pe deasupra fiind bătut cumplit și rănit. În niște munci ca acestea fiind sfîntul, nici o vorbă n-a scos, nici nu și-a schimbat fața și se vedea ca și cum ar fi pătimit în trup străin, încît se mira chinuitorul. După ce a poruncit ca să-i slăbească muncile puțin, cu fața a zîmbit către mucenic: "Ce gîndești, o! Evstratie? Oare voiești ca să-ți găsesc puțină ușurare rănilor ce s-au adus asupra ta?" Și îndată a poruncit să aducă apă sărată amestecată cu oțet și să toarne multă peste rănile lui cele arse și cu hîrburi ascuțite să-l frece tare. Dar și aceasta o suferea răbdătorul de chinuri cu bărbăție, ca și cum nu l-ar fi durut. Atunci se gîndea muncitorul că prin oarecare farmece se face că nu simte durerile.

Apoi, sfîntul a zis către dînsul: "Muncindu-mă cu aceste munci, multă facere de bine îmi faci, chiar nevrînd. Pentru că, prin muncile acestea, ai îndepărtat de la mine negura care se face sufletului meu din grosimea trupului și pe mintea cea stăpînitoare peste patimile cele de demult, care mă necăjesc, ai păzit-o biruitoare și m-ai făcut a izgoni toate asupririle patimilor ce vin asupra mea, cum și tulburările sufletești. Apoi, mi-ai păzit tăria cea dinăuntru duhului, nebiruită de orice fel de ispite, care îmi gătește viața fără de moarte, unde îmi este păstrată bogăția nestricăciunii. Și mi-ai arătat cale scurtă și fără patimă, prin care voi putea, întru acest trup de tină, să ajung viața cea îngerească și să mă îndulcesc cu dulceața cea cerească și pururea fiitoare.

Acum știu că sînt biserică a lui Dumnezeu și a Sfîntului Duh, care viețuiește în mine. Deci, *depărtați-vă de la mine toți cei ce lucrați fărădelegea, că a auzit Domnul glasul plîngerii mele și rugăciunea mea a primit-o. Sufletul meu cu adevărat se va bucura de Domnul, veseli-se-va de mîntuirea Lui. Toate oasele mele vor zice: Doamne, Doamne, cine este asemenea Ție?*

Cel ce izbăvești pe săracul din mîna celor mai tari decît el și pe scăpătatul și săracul de la cei ce-l răpesc pe dînsul. Deci, sîrguiește-te și nevoiește-te, slujitorule al potrivnicului, nimic nu lăsa din scornirile cele tîlhărești care se află întru tine și lămurește-mă ca aurul în cuptor, încă și mai mult, și nu vei afla întru mine necurăția cea iubită de tine pe care o cauți cu fapta. Pentru că zeii tăi sînt urîciune, care te stăpînesc pe tine și pe împărații tăi cei nebuni".

Atunci tiranul a zis: "Mi se pare că din multa durere a trupului s-a schimbat mintea ta și de aceea vorbești multe necuviințe. Pentru că de-ar fi putut Dumnezeul tău, precum zici, să te facă părtaș nemuririi, te-ar fi izbăvit de rănile ce sînt pe trupul tău. Deci, lăsînd nălucirile visului și ale nădejdii cele deșarte, sîrguiește-te a dobîndi izbăvirea pe care o arăt eu ție". Iar Evstratie a zis: "Oare voiești a crede, orbitule cu toate simțirile, cum că nimic nu este cu neputință Dumnezeului meu? Ia aminte și uită-te la mine, care ți se pare că mă omori și mă pierzi cu muncile cele aflate de tine".

Uitîndu-se toți spre dînsul cu mare băgare de seamă, deodată au văzut cum au dispărut bubele de pe trupul său, ca niște solzi și l-a făcut pe sfînt sănătos, neavînd nici urmă de răni pe trupul său; apoi toți, văzînd acea minune, au preamărit pe unul adevăratul Dumnezeu. Evghenie, prietenul lui Evstratie, care era dintr-o cetate cu dînsul și chiar rudenie - căci dintr-acea cetate a Aravrachiei era de neam și întru aceeași ceată fuseseră ostași -, a strigat cu glas mare: "O! Lisie, și eu sînt creștin și blestem credința ta și mă împotrivesc poruncii împărătești și voii tale, întocmai ca și domnul meu, Evstratie".

Tiranul, mîniindu-se foarte mult, a poruncit îndată să apuce pe Evghenie, să-l pună în mijloc, zicînd astfel: "Întrebare și muncire multă vreme le trebuie acestora, dar acum îmi stă înainte o nevoie pentru rînduiala treburilor poporului; deci pe fermecătorul acesta și făcătorul de minuni vrăjitorești, Evstratie, cum și pe Evghenie, care acum s-a arătat la un gînd cu dînsul, ferecîndu-i cu lanțuri peste tot trupul, poruncesc să se arunce în temniță împreună cu ceilalți creștini, ca să fie păziți pentru altă înfățișare".

Acestea zicînd, s-a sculat de la divan și sfinții au fost duși toți, bucurîndu-se și veselindu-se de atîta îndrăzneală și răbdare a sfîntului Evstratie și mîntuitoarea minune ce s-a făcut asupra lui, prin puterea Domnului nostru Iisus Hristos. Și intrînd în temniță au cîntat cu toții într-un glas: *Iată ce este bun și ce este frumos, fără numai a locui frații împreună*, și celelalte ale psalmului pînă la sfîrșit. Sfîrșindu-se rugăciunea, ceilalți au învățat multe de la Sfîntul Evstratie și s-au deșteptat către nevoința ce le stătea înainte.

Astfel trecînd ziua aceea, în noaptea următoare s-a sculat Lisie și a poruncit ostașilor să se pregătească de drum, că vrea să meargă în cetatea Nicopolei. Pregătindu-se ostașii, într-acea vreme a venit singur la temniță și, poruncind să scoată pe Evstratie, a zîmbit și a zis: "Bucură-te, iubitule Evstratie". Sfîntul a răspuns: "Dumnezeu Cel atotputernic, Căruia îi slujesc eu, să te

lumineze pe tine după vrednicie, judecătorule". Lisie a răspuns: "Pentru Dumnezeul tău eu nu mă grijesc, dar acum primește încălțămintele acestea și te încalță, ca să mergi cu veselie cu noi în cale". Și erau încălțămintele acelea de fier, avînd bătute într-însele cuie lungi și ascuțite, ca încălțîndu-se să-i pătrundă în picioare. Fiind încălțat Evstratie cu acele încălțări de fier, cu piroane ascuțite, le-a strîns tare cu curele de picioarele sfîntului și le-a pecetluit tiranul cu inelul său, apoi a poruncit să ducă pe sfînt pe cale, după sine, legat împreună cu alții și în toată calea să-l bată și să-l izgonească, ca să alerge mai degrabă, iar el a plecat înainte cu ostașii.

După două zile au ajuns în cetatea Aravrachiei, patria lui Evstratie și a lui Evghenie. Iar cînd sfinții se apropiau de cetate, tot poporul cetății aceleia a ieșit în întîmpinare, vrînd să-l vadă pe fericitul Evstratie. Dar nu îndrăznea nimeni din cunoscuții săi prieteni să se apropie de dînsul, temîndu-se să nu fie prinși și ei, după cum poruncise necuratul muncitor. Și era acolo un bărbat, cu numele Mardarie, unul din poporul cel de obște, nu prea bogat, dar îndestulat cu ale sale. Acesta, făcîndu-și o casă nouă, o acoperea tocmai atunci și, căutînd spre sfinții cei legați și duși, a văzut în mijlocul lor ca o stea luminoasă pe Sfîntul Evstratie. Deci, coborîndu-se degrabă jos de pe acoperiș, a zis către femeia sa în limba armenească: "Oare vezi, femeie, pe stăpînitorul ținutului acestuia, cel slăvit cu neamul și cu bogăția și în oaste cinstit, cum n-a băgat seamă de toate și merge să se aducă jertfă bine primită lui Dumnezeu? Fericit este acela care și în veacul acesta a fost slăvit și la stăpînul nostru Hristos va primi mare îndrăzneală, că împreună cu îngerii se va învrednici dulceții celei negrăite".

Fericita femeie a răspuns: "Iubitul meu bărbat ce te oprește ca și tu să mergi acolo pe aceeași cale și să alergi împreună cu el, ca să te învrednicești sfîntului sfîrșit și să-mi fii mie ajutor, cum și acestor copii mici și la tot neamul tău?" Bărbatul a zis: "Dă-mi încălțămintea ca să merg în calea cea dorită". Iar ea îndată a făcut aceasta cu bucurie. Încălțîndu-se Mardarie, apoi îmbrăcîndu-se cu haina și încingîndu-se, a îmbrățișat pe amîndoi fiii, care erau prunci mici și căutînd spre răsărit s-a rugat spre Dumnezeu: "Stăpîne, Dumnezeule, Părinte Atotțiitorule, Doamne Iisuse Hristoase și Duhule Sfinte, o! dumnezeire și o putere, miluiește-mă pe mine păcătosul, milostivește-te și fii păzitor roabei Tale și acestor doi prunci, Apărătorule al văzutelor și Tatăl sărmanilor, pentru că eu, Stăpîne, cu multă bucurie și osîrdie vin către Tine".

Acestea zicînd, a sărutat pe fiii săi și a zis: "De acum fii sănătoasă soția mea și nu te supăra, nici mîhni; ci te bucură și te veselește, pentru că pe tine, pe fiii noștri și sufletul meu îl dau în mîinile Atotputernicului și Preabunului Dumnezeului nostru". Acestea zicînd, a ieșit în grabă din casa sa, petrecîndu-l soția cu bucurie.

Mergînd la un bărbat de cinste, cu nume Mucaror, cetățean al Aravrachiei, dregător slăvit și bogat, s-a închinat lui și a zis: "Iată, eu mă duc către prietenul și rudenia ta Chirisic și, cu voia lui Dumnezeu, am să fiu călător și să intru împreună cu dînsul la nevoința mucenicească. Deci, fii tu, după Dumnezeu, sprijinitorul femeii mele și al fiilor mei în viața aceasta; iar eu, de voi afla dar de la Dumnezeu, voi ajuta ție în ziua aceea cînd vom sta înaintea Lui toți, și-ți vei primi plata ta". Bărbatul acela, fiind cucernic, i-a răspuns: "Mergi cu pace, fiul meu, săvîrșește-

ți acea cale frumoasă și nu purta grijă de acestea, căci eu voi împlini dorința ta, și voi fi ca tată soției tale și copiilor tăi".

Acestea auzind Mardarie și sărutîndu-se cu bărbatul acela, s-a dus și a ajuns pe sfinți, care acum erau aproape de cetate și a strigat către Sfîntul Evstratie: "Domnule Chirisic, precum oaia aleargă către păstorul său, așa și eu am alergat către tine, vrînd să fiu și eu împreună cu voi călător. Deci, primește-mă pe mine și mă însoțește cu sfinții tăi soți și mă du, deși nu sînt vrednic de nevoința mucenicească, ca să fiu mărturisitor lui Hristos Domnul". Zicînd acestea, a strigat cu glas mare: "Și eu sînt creștin, precum și domnul meu Evstratie, auziți slugile diavolului, auziți!"

Atunci, prinzîndu-l ostașii, l-au legat împreună cu ceilalți sfinți și, aruncîndu-i în temnița cea de obște, au vestit despre dînșii pe Lisie, care, în acel ceas răcnind ca un leu, i-a chemat la întrebare. Ostașii aducînd după obicei pe cei legați, Sfîntul Avxentie a fost adus gol și cu mîinile legate cu frînghii, stînd înainte și ceilalți sfinți. Judecătorul a zis către Sfîntul Avxentie: "Izbăvindu-ne pe noi de osteneală și pe tine de munci, spune oare schimbatu-te-ai de împotrivirea ta cea deșartă și pierzătoare? Întorsu-te-ai oare către zeii cei făcători de bine?" Iar Sfîntul Avxentie a zis: "Ascultă, o! Lisie. Mă jur cu însuși Adevărul, Care este mai presus de toți și pe toate le vede mai înainte, că mintea mea este neschimbată de a cunoaște pe unul Dumnezeu și a mă închina Lui, deși iarăși vei aduce cu miile alte răni asupra mea și mai mari munci decît cele ce ai adus întîi; chiar de m-ai omorî cu fier și cu foc, niciodată nu vei putea să-mi pleci gîndul meu; iar acum fă ceea ce voiești".

Atunci tiranul a dat răspuns de moarte, astfel: "Avxentie, care după multe munci pînă acum petrece întru nebunia sa cea pierzătoare, prin tăiere de sabie, cea gătită lui, va muri, să-și piardă sufletul său cel de fier și neînduplecat. Apoi, în loc de a fi înmormîntat, să primească hotărîrea aceasta, pentru ca să nu se învrednicească cuviincioasei îngropări ticălosul lui trup; iar cel ce de curînd a îndrăznit a se amesteca cu cei legați, să se aducă aici la mijloc, ca să-și primească degrabă cinstea care o caută". Atunci ostașii au dezlegat pe Sfîntul Mardarie de lanțurile cu care era legat, iar el a zis către Sfîntul Evstratie: "Domnul meu, Chirisic, roagă pe bunul Dumnezeu pentru mine și învață-mă ce voi răspunde acelui om pierzător, ca nu cumva să mă înșele el, eu fiind om simplu și necărturar".

Sfîntul Evstratie i-a zis: "Fratele meu, Mardarie, zi numai aceasta neschimbat: Sînt creștin rob al lui Hristos! Nimic alt răspuns să nu dai, orice-ți va grăi sau orice-ți va face!" Fiind adus în mijloc Sfîntul Mardarie, ostașii au zis: "Iarăși stă înainte legat cel de curînd". Grăit-a judecătorul: "Să-și spună numele, meșteșugul, patria, viața și de ce credință este". Mardarie a răspuns: "Sînt creștin". Și fiind întrebat de muncitori, ca să-și spună numele și patria, zicea mereu: "Sînt creștin". Mult fiind întrebat, nimic altceva nu zicea decît numai aceasta: "Sînt creștin". "Sînt rob al lui Iisus Hristos". Atunci, văzînd necuratul judecător simplitatea lui, a poruncit să-i rănească cu sfredelul gleznele lui și, legîndu-l cu frînghie, să-l spînzure cu capul în jos și cu țepi înfocate să împungă tot trupul său, apoi să-l ardă. Astfel, fiind multă vreme

spînzurat și muncit, a dat glas, zicînd: "Doamne, îți mulțumesc că m-ai învrednicit acestor bunătăți; dorit-am mîntuirea Ta și am iubit-o foarte: Primește sufletul meu în pace!". Acestea zicînd, și-a dat duhul.

Fiind luat apoi, trupul Sfîntului Mardarie de la locul cel de muncă, judecătorul a zis: "Să se aducă gol, Evghenie, cel de la Satalia, care, în vremea întrebării lui Evstratie, a îndrăznit a sta împotrivă, căruia nu-i zic creștin, precum bîrfesc ei, ci cu totul nevrednic". Și, aducîndu-l pe el înainte, au zis: "Iată, Evghenie stă înainte". Grăit-a judecătorul: "Spune-mi, răule, ce diavol te-a invitat de te-ai pornit spre atîta îndrăzneală, încît ne-ai ocărît cu atîta obrăznicie, nesocotind întru nimic asprimea judecății". Sfîntul Evghenie a zis: "Dumnezeul meu Cel ce preface întru nimic pe diavolii care se cinstesc de tine, Acela mi-a dat putere și mi-a dăruit îndrăzneală și grăire slobodă, ca să urăsc ticăloșia ta, cîine rău, vas al satanei, care va fi dat la pierzare împreună cu tine". Tiranul a zis: "Să se taie limba lui cea dosăditoare și să i se taie cu sabia amîndouă mîinile și cu toiege să se sfarme fluierele lui, pentru ca să fie mai cuviincios către noi". Făcîndu-se aceasta și-a dat și acesta duhul.

După aceasta de trei ori ticălosul Lisie a ieșit la cîmp ca să-și încerce ostașii și cînd le lua seama acelora și fiecare își arăta meșteșugul său la arme, iar Lisie privea, unul dintr-înșii, cu numele Orest, bărbat înalt la stat și frumos la chip, fiind chemat pe nume, după dregătorie a stat înaintea lui Lisie. Acesta văzîndu-l, l-a lăudat și l-a numit pe el adevărat ostaș; apoi i-a poruncit ca să lovească cu sulița la țintă și îndreptîndu-și mîna și învîrtind sulița a ieșit din sînul lui Crucea de aur, pe care o purta la piept și au văzut-o toți și chiar Lisie.

Deci îndată a fost chemat și adus aproape și luînd Lisie cu mîna Crucea ce era la pieptul lui, l-a întrebat: "Ce este aceasta? Oare și tu ești printre acei care sînt de partea Răstignitului?" Iar el a răspuns: "Rob sînt al Celui răstignit, Stăpînului meu Dumnezeu și acest semn al Lui îl port spre izgonirea tuturor răutăților ce năvălesc asupra mea". Lisie a zis: "Și acest ostaș ales să se lege împreună cu osînditul Evstratie, ca să-i fie tovarăș de călătorie pînă la Nicopole, unde se cuvine a face pentru dînșii întrebare".

Venind Lisie în cetatea Nicopole, mulțime de ostași care erau în cetate au venit la dînsul și cu toții au strigat: "Lisie, și noi sîntem ostași ai Domnului nostru Iisus Hristos, fă și cu noi ceea ce voiești". Iar el mai întîi s-a înspăimîntat, temîndu-se ca nu cumva să cugete ceva nou împotriva lui. Apoi, văzînd că singuri se dau ca niște oi, pe ei înșiși spre moarte, descingînd brîul său, a poruncit sa-i ia pe toți, întemnițîndu-i. Astfel, cugeta în sine cum i-ar pierde pe dînșii ca să nu se ridice vreo plîngere din partea cetățenilor, sau din partea rudeniilor lor. Mai ales se temea de Sfîntul Evstratie, ca nu cumva în muncile ce se vor aduce asupra lui, să mai facă vreo minune, asemenea cu cea dintîi; căci nu numai pe creștini îi va întări, ci și pe elini îi va întoarce la credință. Deci, a socotit ca să trimită a doua zi pe Sfîntul Evstratie și pe Sfîntul Orest la Agricolae, în cetatea Sevastiei.

Făcîndu-se ziuă, a poruncit să se facă așa și, scriind carte către Agricolae, a zis: "Preaîncuviințatului ighenon Agricolae, scrie Lisie, ducele. Văzînd dumnezeieștii noștri împărați că în toată partea cea de sub soare, nici unul nu se află care ar putea mai bine decît tine a cerceta cele neștiute, ți-au dat stăpînire a îndrepta aceste laturi, pentru că te știu că și nopțile, ca și zilele te ocupi de rînduiala treburilor poporului, sau, mai binezis, somnul poate să adoarmă mai lesne stelele cele neadormite, decît ochii tăi pînă se va săvîrși ceea ce tu voiești să săvîrșești, spre folosul cel de obște. Deci, în scurt, zic: cînd a văzut în tine o vrednicie mare ca aceasta, după dreptate, cu cinstea pe care o ai acum te-a cinstit pe tine.

Drept aceea și eu, martor fiind a atîtor bunătăți care se află întru tine, trimit la tine legat pe acest Evstratie, care este stăpînit de boală creştinească, mai ales că n-am putut afla nimic care ar fi cu îndestulare spre întoarcere de la îndrăzneala lui pe care o are. Dar, deși s-a învrednicit cinstei, punîndu-se mai mare peste ostașii care sînt sub mine, el cu mare mîndrie s-a înălțat, aducînd asupra noastră ocări. Deși l-am înfricoșat cu îngroziri, el prin părerea sa, prezice mai înainte cele ce au să fie, întărindu-se în vrăjitoriile sale. Măcar că a văzut și pe alții asemenea muncindu-se, nu s-a oprit de la a sa îndrăzneală, ci chiar muncile le socotește o fericire. Deci pe acesta și pe cel ce este cu el, anume Orest, care sînt de un cuget, îi trimitem la preaînțeleapta ta judecată, urmînd rînduielilor împărătești".

Luînd-o ostașii această scrisoare, ca și întrebarea sfinților mucenici dată în scris, împreună cu cei legați, au plecat la drum. Pe cale Sfîntul Evstratie și Orest cîntau: *Pe calea poruncilor tale am alergat, înțelepțește-mă și mă voi învăța poruncile Tale.* După rugăciune, Evstratie a zis: "Frate Orest, spune-mi cum s-a săvîrșit Sfîntul Avxentie și în ce loc?" Iar Sfîntul Orest a spus: "După răspunsul cel hotărît asupra lui de către judecător, a rugat pe ostașii ce-l duceau să-l lase ca să vină să te vadă pe tine și să-ți dea sărutarea cea de pe urmă. Dar n-a vrut nimeni să-l asculte, pentru că era vremea ospățului și se sîrguiau robii pîntecelui a împlini mai degrabă ceea ce li se poruncise. Apoi, l-au dus în pădurea ce se numea Ororia, iar sfîntul, mergînd, cînta psalmul: *Fericiți cei fără prihană în cale, care umblă în legea Domnului...* Și a cîntat psalmul acela pînă la sfîrșit.

Plecîndu-și genunchii, s-a rugat și și-a întins mîinile, ca și cum ar fi primit oarecare daruri; după aceea, zicînd "Amin", a căutat împrejur și văzîndu-mă pe mine stînd aproape, m-a chemat la sine și mi-a zis: "Frate Orest, spune domnului Evstratie să se roage pentru mine, căci și el degrabă mă va ajunge pe mine, fiindcă îl aștept pe dînsul". Și așa i-au tăiat capul, izgonind pe cei ce i-au priceput că erau creştini. Iar sfintele lui moaște s-au furat noaptea de către preoții Aravrachiei și, neaflîndu-se capul lui, au început a plînge și a se ruga lui Dumnezeu să le arate capul sfîntului mucenic. După purtarea de grijă a lui Dumnezeu, a dat semn un corb dintr-un stejar, unde mergînd preoții au aflat capul sfîntului în crengile stejarului, unde ședea corbul; apoi, luîndu-l, l-au pus lîngă sfîntul trup și l-au așezat la loc curat și cinstit". Acestea auzind Sfîntul Evstratie a plîns și, rugîndu-se lui Dumnezeu a zis lui Orest: "Să ne sîrguim și noi, frate, ca să ajungem pe Sfîntul Avxentie".

După cinci zile, fiind aduși sfinții în Sevastia și, primind ighemonul Agricolae scrisoarea de la Lisie, a rînduit pe cei legați sub strajă mare. A doua zi i-a judecat înaintea poporului și a poruncit să aducă pe sfinți acolo unde era toată cetatea, să vadă pe cei ce erau să-i judece. Astfel Agricolae a zis: "Mai întîi să se citească scrisoarea de la luminatul Lisie, cum și cercetarea dată în scris acestor legați". Fiind citită scrisoarea, Agricolae a zis: "Să nu socotești, Evstratie, că și aici vor fi muncile precum ți-au fost la Lisie; ci, mai înainte de a pieri cumplit, supune-te legilor împărătești și, apropiindu-te, adu jertfă zeilor!" Iar sfîntul a zis: "O, judecătorule, oare legile stăpînesc și pe împărați, sau nu?" Ighemonul a zis: "Cu adevărat, pentru că și împărații păzesc legile".

Sfîntul Evstratie a zis: "Oare numai singur ție îți sînt date legile în scris, dar nu și în faptă?" Ighemonul a întrebat: "Pentru ce grăiești așa, cap neînțelept? Cine a îndrăznit cîndva a se împotrivi legilor cu ceva?" Sfîntul Evstratie a zis: "De vreme ce în legile împărătești se citește așa: Silă să nu fie în tot cuvîntul și lucrul, ci mai vîrtos prin sfătuire să se ocîrmuiască poporul. Deci, din două una este de trebuință: ca cel ce stăpînește să sfătuiască pe cel stăpînit, vrînd a dobîndi ceea ce dorește; sau cel stăpînit, plecîndu-se sfatului, de voia sa să facă cele poruncite.

După acestea iarăși se află astfel de scrieri pe margine: Și poruncim ca judecătorul să amestece frica cu blîndețea, ca nu cumva cei judecați prin frica îngrozirii să urască și să vrăjmășească judecătorul, nici pentru blîndețile lui să greșască. Acestea sînt sau nu scrise, judecătorule?" Ighemonul a zis: "Cu adevărat așa sînt". Iar sfîntul a răspuns: "Rogu-te ca această rînduială să fie păzită și pentru mine". Ighemonul a răspuns: "Este de trebuință a se păzi neschimbate legile și pentru tine și pentru toți, cu cinstea ce se cuvine". Iar sfîntul a răspuns: "Rogu-te dar să fie frica ta amestecată cu blîndețe, că precum ești mai înțelept decît alții, să voiești mai bine a cere sfat, decît a sfătui, socotind fiecare lucru cu înțelepciune, iar de nu, apoi îndată fără socoteală și rînduială, muncește, omoară, fă ceea ce voiești".

Ighemonul a răspuns: "Vorbește ceea ce voiești cu îndrăzneală și cu libertate, pentru că voiesc a se face judecata mai bine cu sfat, decît cu frică". Sfîntul Evstratie a zis: "La care dumnezei poruncești să jertfesc? La cei mari, sau la cei mici?" Ighemonul a zis: "Mai întîi lui Die, apoi lui Apolon și apoi lui Poseidon". Sfîntul Evstratie a zis: "Pe care înțelepți sau prooroci ascultînd, ați aflat că se cuvine a ne închina lui Die și celorlalți, presupuși dumnezei?" Ighemonul a zis: "Pe Platon și pe Aristotel, pe Ermet și pe alți înțelepți, pe care de i-ai fi știut tu, Evstratie, ai fi cinstit pomenirea lor ca a unor bărbați dumnezeiești și minunați". Sfîntul Evstratie a zis: "Nu-mi sînt neștiute tainele acelora, căci din tinerețe le-am deprins pe acelea și muzica am învățat-o bine, fiindcă tatăl meu era iubitor de înțelepciune și de vei porunci, să începem mai întîi de la Platon".

Ighemonul a zis: "Aflăm pe Platon în cartea scrisă de Timeu, cum că s-a pogorît în Pireia ca să roage pe o zeiță. Deci, ți se pare a fi el înțelept sau nu?" Evstratie a răspuns: "Foarte mult osîndește Platon pe idolul tău Die. Ascultă cuvintele lui Platon de vreme ce ai început de la Timeu și din cuvintele lui cele istețe ascultă pe acelea ce sînt scrise într-a doua carte a lui:

Dumnezeu de vreme ce este bun are a fi pricină a bunătăților, iar celor rele nicidecum. Deci, pe nimeni altul nu-l socotim că este pricinuitor de bine, fără numai pe Dumnezeu, iar celor rele nu este pricinuitor. Iar Homer și alți făcători de stihuri, grăiesc că Die este pricinuitor și celor bune și celor rele; pentru că păcii celei silite prin jurămînt, adică a celei de la Pandora împotriva grecilor, cine a fost pricinuitor, oare, nu Die, prin Atena, precum grăiesc făcătorii de stihuri? Și Eschil a spus: că Dumnezeu este pricină a descoperirii oamenilor muritori, cînd voiește a răni casele și a le răsturna din temelie.

Iar Platon, în cartea sa Cetatea, pe nimeni nu lăsa a grăi aceea sau a o asculta, nici pe tînăr nici pe bătrîn. Pentru că este cu necuviință la Dumnezeu a fi ucigaş de tată, precum a făcut Die, ce se cinstește acum de voi, care pe tatăl său, Cronos, l-a aruncat din cer, precum ziceți, și l-a zdrobit. Oare cu cuviință este lui Dumnezeu să se prefacă în lebădă, ca să înșele pe femeia cea muritoare și să o batjocorească? Pe lîngă aceasta iarăși se odihnește Platon, căci fiind cuprins cu nestăpînire spre femei zeul tău, judecătorule, plînge nemîngîiat pentru moartea lui Sarpedon. Deci nu sînt astfel cele grăite? Oare nu sînt scrise aceste basme în cărțile voastre? Și dacă însuși Platon, scriitorul vostru cel prea înțelept, îl tăgăduiește de a fi Dumnezeu și a poruncit ca nimeni din oamenii cei ce se îngrijesc de faptele cele bune să nu urmeze acestor basme, căci sînt vătămătoare de suflet, voi pentru ce credeți faptelor, în care aceia s-au încurcat și ne siliți acum pe noi a ne închina lor?"

Ighemonul a zis: "Îți rabd îndrăzneala ta pentru iubirea de înțelepciune pe care o am; iar tu spune-mi pe care Dumnezeu îl cinstești? Cum se crede de voi a fi Dumnezeu un om care a fost dus la divan și a fost pironit pe cruce?" Grăit-a sfîntul: "De mă vei asculta cu răbdare, te voi întreba eu mai întîi pe tine despre oarecare lucruri, de care am socotit să te întreb; și, după aceasta, voi spune ție pe rînd, toate cele ce m-ai întrebat pe mine". Ighemonul a zis: "Ți se dă stăpînire a grăi totul cu vreme și fără vreme; deci spune nouă ceea ce voiești".

Grăit-a Evstratie: "Tot omul, care are minte sănătoasă, va înțelege pe Dumnezeu a fi drept, neajuns, nescris împrejur, nespus, neschimbat și cu dumnezeieștile sale deosebiri, mai presus decît toată puterea. Oare nu ți se pare ție aceasta a fi așa, judecătorule prea înțelepte?" Judecătorul a zis: "Adevărat așa mi se pare". Iar sfîntul a răspuns: "Să mai adăugăm și aceasta că nu este întru El nici o neajungere sau nedesăvîrșire, ci întru toate este desăvîrșit". Judecătorul a zis: "Desăvîrșit, așa este". Sfîntul a grăit: "Deci, dacă vom zice că mai sînt și alți dumnezei și că stau în mijlocul firii celei nestricate, deci ceea ce se grăiește, nu are loc. Pentru că oricît de puțin, de nu va ajunge lor dintr-acea fericită însușire dumnezeiască, nu mi se pare a fi vrednici ca să se înțeleagă de oameni că sînt dumnezei; pentru că la Dumnezeu nu este nici o nedesăvîrșire, precum s-a zis mai sus, întru care este de cuviință a se crede și a se închina toți oamenii". Agricolae a zis: "Așa este cu adevărat". Grăit-a Evstratie: "Acei mulți dumnezei, oare aflaseră întru acele bunătăți nestricăcioase și fără de moarte cele cuviincioase dumnezeirii? Oare au deopotrivă putere întru sine? Să nu se zică dumnezei mari și mici, ci un Dumnezeu care este întru neasemănată putere, unul avînd numele dumnezeirii; iar nu precum se socotesc de voi, că un Dumnezeu viețuiește în cer, altul în mare și altul pe pămînt. Oare nu ți se par ție acestea că sînt așa?"

Neputînd răspunde la aceasta, ighemonul Agricolae a tăcut multă vreme, apoi abia tîrziu a răspuns: "Lăsînd silogismele tale și vorbirea cea cu multă limbuție, răspunde la ceea ce te-am întrebat: De ce cinstiți voi ca pe un Dumnezeu pe Cel răstignit?" Sfîntul a zis: "Voi începe ca și făcătorul tău de stihuri, Exsiod: Întru început era întuneric și haos, adică negură și adînc de apă; iar Dumnezeu, cînd a făcut lumea cu această frumusețe, zidind-o nu din oarecare materie, ca aceea care ar fi fost de față sau care ar fi fost mai înainte, ci toate dintru neființă întru neființă adunîndu-se, a făcut pe om după chipul și asemănarea Sa; iar îngerul cel rău, care era stăpîn pe ceilalți îngeri, cu voința sa s-a depărtat de la Cel ce l-a făcut pe dînsul și înălțîndu-se cu mîndrie, a căzut din rînduiala sa și s-a izgonit de la Dumnezeu; pentru că Dumnezeu, cu judecata Sa cea dreaptă, l-a surpat din stăpînirea cea de sus, pentru neascultarea lui și l-a lipsit de slava îngerească; iar pe om l-a pus în rai, dîndu-i porunca ce învață ascultare, ca să se sature de toate bunătățile ce erau în rai, dar numai de un pom să nu se atingă.

Acest fel de nevoință punîndu-i, că, dacă prin ispitirea diavolului care toate le meşteşugeşte împotriva lui, nu va călca porunca lui Dumnezeu şi dacă va ruşina pe vrăjmaşul care pizmuia asupra lui, pentru cinstea lui cea mare, să fie fără moarte, petrecînd în nestricăciune. Iar de nu va urma aşa, nu se va lăsa mai mult a viețui în rai, ci va fi izgonit afară și cu moarte va muri. Deci diavolul cel rău, sculîndu-se cu zavistie asupra omului, multe măiestrii a adunat asupra lui și cu ajutorul șarpelui a amăgit pe femeia omului celui dintîi, apoi printr-însa și pe om l-a adus la călcarea poruncii, ca să fie izgonit de Dumnezeu din rai și să trăiască în osteneli, în sudori și în stricăciune.

Astfel, a dobîndit biruință preaînrăutățitul și se lăuda c-o să ia pe om pentru o greșeală ca aceea sub stăpînirea sa. După ce s-a înmulțit neamul omenesc, el s-a sîrguit, ca un tiran, să robească pe tot omul. Apoi mulți căzînd în fărădelegi, Dumnezeu a prăpădit lumea cu potop și a păzit pe Noe, bărbatul cel drept, care bine s-a ostenit împotriva acelui diavol înrăutățit și, fiind nebiruit de acela, s-a izbăvit de potop într-o corabie de lemn, cu femeia și copiii săi. Și așezînd pe Noe pe pămînt în chipul cel dintîi, ca pe un cetățean l-a așezat într-un loc; iar după mulți ani oamenii s-au înmulțit iarăși, a sporit iarăși fărădelegea, încît toți erau biruiți de păcate, cădeau în moarte și se țineau legați în iad, atrăgîndu-se la pierdere de vrăjmașul diavol.

Deci, milostivindu-se Dumnezeu, Care ne-a zidit pe noi, și nevrînd mai mult a trece cu vederea lucrul mîinilor Sale, a dăruit mai întîi elinilor acea înțelepciune, ca deschizînd ochii cei sufletești, să cunoască pe Dumnezeu Cel atotputernic și să biruiască pe potrivnicul diavol. Iar dintre aceia, deși erau puțini oameni care și-au venit în sine și au pășit în dreapta credință, dar numai ca niște umbre năluceau prin cuvinte și iarăși cădeau în păcatul strămoșesc, fiind biruiți de credința cea mincinoasă și în mai rea păgînătate au alunecat rătăcindu-se pe cale. Dar nici așa n-a suferit puterea cea tare a milostivirii lui Dumnezeu, ca să zăcem în cădere, ci a dat lege, a trimis prooroci și în multe chipuri a arătat neamului evreiesc calea mîntuirii. Și toți mergînd înapoi, cădeau iarăși în neputința strămoșilor lor, căci toți erau supuși la moarte pentru păcat.

Deci cu dreptate a judecat să primească nevoința deopotrivă cu noi, Domnul nostru, adică Dumnezeu Cuvîntul și să ne arate biruință asupra potrivnicului, făcîndu-se în toate asemenea nouă, afară de păcat; S-a smerit pe sine primind chipul robului și S-a născut din fecioară, neschimbîndu-se cu dumnezeirea și s-a făcut ca un miel, ca să piardă pe lup. Pentru că, dacă ar fi rănit pe cel potrivnic, cu dumnezeiasca sa putere cea din înălțime, și putea să facă aceasta ca un Atotputernic, i-ar fi dat diavolului pricină binecuvîntată către un răspuns ca acesta, cum că pe om l-a biruit, iar el, - diavolul - este biruit de Dumnezeu și așa cu înlesnire ar fi putut răspunde pentru sine; toate sînt cu putință lui Dumnezeu.

Să luăm o, judecătorule, o asemănare care s-ar potrivi povestirii mele. Dacă tu, fiind domn cetății acesteia, ai fi văzut năvălind asupra cetății tale un urs, sau altă fiară puternică, și ai fi poruncit unui rob al tău să-l omoare, iar el ascultînd porunca ta, ar fi mers împotriva ei - acela fiind neiscusit și neputincios, neștiind a se lupta cu fiara, ar fi căzut mîncat de dînsa. Atunci oare nu ai fi voit să porunceşti altui rob neputincios și neiscusit ca să intre în luptă din nou cu fiara? Tu însuți fiind tare puternic și știind bine a te lupta, oare n-ai fi ieșit singur să te lupți cu dînsa, ca un iscusit și viteaz luptător și ai fi omorît fiara? Tu ai fi ieșit nu cu slava domniei, ci în chipul robului, care știe a se lupta și ai fi învățat prin tine și pe ceilalți robi ai tăi, în acest chip a birui și a omorî asemenea fiare puternice, care s-ar fi întîmplat.

Așa și Domnul nostru, Mîntuitorul tuturor, cînd robii Lui au căzut biruiți în războiul cu diavolul, atunci Domnul singur prin sfatul Său cel negrăit, pogorîndu-Se prin Preacurata și cea fără de prihană Fecioară, a primit chipul robului și toate neputințele trupului nostru afară de păcat. Ieșind la lupta vieții acesteia de bunăvoie și cu preaînțeleaptă smerenie, s-a tăinuit de diavolul cel înrăutățit, care se cinstește acum de voi, și l-a biruit pe acela care a năvălit asupra Lui, ca asupra unui om simplu și a sfărîmat toată puterea vrăjmașului prin patima Sa cea mîntuitoare de pe Cruce, învățîndu-ne pe noi cei ce ne uităm la nevoința Lui, ca într-acel chip să ne luptăm cu diavolul și să-i slăbim puterea.

Deci, însuși El, primind asupră-Și patimile noastre, ne-a dăruit nepătimirea Sa, înviind pe cei ținuți în iad și ne-a dat har de a fi fiii lui Dumnezeu, prin mîna Lui cea nebiruită și nădăjduim a dobîndi cununi pentru nevoință. Cu trupul sîntem biruiți, dar cu Duhul biruim; cădem în stricăciunea morții, dar ne facem nestricăcioși și fără de moarte. Noi ne întoarcem fața de la beția voastră și de la viața cea dobitocească și căutăm viața cea îngerească și petrecerea cea pururea viitoare. Nu căutăm jos ca dobitoacele, nici ne numim oameni cu năravuri de fiară, ci drept la cer ne uităm; și, fiind în trup, urmăm vieții celor fără de trup.

Noi știm războiul cel neîncetat al duhului nostru contra trupului și cu cuget înțelept și măsurat nu primim împărtășirea cu acest trup muritor, lepădînd iubirea lui de plăceri și înălțîndu-ne sus cu gîndul; iar mădularile le învățăm a le omorî totdeauna prin răbdare și prin înfrînare. Apoi ne săturăm cu pomenirea cea preacurată a Domnului nostru, încît iese din noi cuvînt fără de tulburare și lucrează în noi fără împiedicare o putere înțelegătoare.

Acestea și mai mult decît acestea ne-a dăruit nouă Dumnezeu, îmbrăcîndu-Se singur în om. Iar voi, precum toți știu, v-ați făcut robi ai trupului și numiți dumnezei pe acei care au făcut lucruri necurate și de rușine, apoi făcîndu-le capiște, îi cinstiți pe ei; v-ați înstrăinat de împărăția cea cerească și în toate zilele vă tulburați, temîndu-vă nu numai de întîmplările cele rele, dar și buna norocire vremelnică căutînd-o cu sîrguință ca în vis năluciți. Voi nu numai cu trupul, ci și cu sufletul muriți în pierderea cea fără de sfîrșit. Iar noi ne-am învățat de la Dumnezeul nostru Iisus Hristos, cum că trupul, prin stricăciunea cea de obște, prin moarte stricîndu-se și făcîndu-se țărînă, iarăși va învia și va primi fire nestricată. Deci acestea în scurt ți-am spus, ca și tu plecîndu-te lui Platon al tău și adevărul de la mine învățîndu-te, să te lepezi de zeul tău cel ucigător de tată și de iubitul tău Lebăd, care a plîns mult pentru moartea fiului său".

Ascultînd cuvintele acestea pline de înțelepciune ale Sfîntului Evstratie, cu răbdare, ighemonul Agricolae, în sfîrșit, a zis: "Noi nu putem judeca înțelepciunea și voința zeilor și marilor împărați, ci sîntem datori a ne pleca legilor lor și a face poruncile lor. Pentru care lăsînd și tu multa vorbă cea netrebnică, vino și jertfește zeilor. Iar de nu, apoi multe munci vei suferi, pe care nu le-ai auzit tu niciodată". Sfîntul Evstratie a zis: "Dar pentru ce ne-ai făcut atîta osteneală și n-ai început a ne munci mai de mult?"

Atunci a poruncit muncitorul să aducă un pat de fier și înfierbîntîndu-l foarte mult, să-l pună deasupra lui mai întîi pe Sfîntul Orest. Iar către Sfîntul Evstratie a zis: "Se cuvine ca muncile ce te așteaptă pe tine să le vezi asupra acestuia și după aceea și tu să le primești". Iar Sfîntul Orest, apropiindu-se de pat, s-a temut și căutînd către Sfîntul Evstratie a zis: "Roagă-te pentru mine, pentru că s-a înfricoșat gîndul meu". Iar Evstratie a răspuns: "Nu slăbi, frate Orest, pentru că numai vederea aduce frică și muncă, iar cu trupul nici o durere nu vei simți, dacă te vei sui cu îndrăzneală și cu nădejde; pentru că însuși Domnul ne stă înainte ajutător și sprijinitor. Adu-ți aminte de mărimea de suflet a Sfîntului Avxentie și a celorlalți sfinți și nu fi mai slab decît aceia; pentru că muncile acestea degrabă se vor sfîrși, iar nouă ne rămîne în cer răsplătirea veșnică".

Acestea auzindu-le Sfîntul Orest îndată a sărit cu multă îndrăzneală și cu mare bărbăție pe acel pat ars. Apoi, însemnîndu-se cu semnul Sfintei Cruci, îndată s-a culcat și cu tot trupul s-a întins pe foc, strigînd cu glas mare: "Doamne Iisuse Hristoase, în mîinile Tale îmi dau duhul meu". Și și-a dat Domnului, sfîntul său suflet. Iar Sfîntul Evstratie a strigat: "Amin".

Îndată a poruncit Agricolae ca să ducă pe Sfîntul Evstratie în temniță, unde rugîndu-se lui Dumnezeu după obicei a chemat pe sluga ce era cu dînsul și a zis lui: "Adu-mi, fiule, o hîrtie și să facem diată, căci nădăjduiesc că și eu mîine dimineață voi sta înaintea stăpînului meu Iisus". Aducînd fiul hîrtia, a scris diata, însemnînd într-însa ca să fie duse moaștele lui în cetatea Aravrachiei și nimeni să nu îndrăznească a lua din moaștele lui ceva; ci întregi să le pună la locul ce se numește Analicozora, împreună cu ale Sfinților Avxentie, Orest, Mardarie și

Evghenie. Pentru că acei sfinţi cu jurămînt au spus Sfîntului Evstratie, ca, după sfîrşitul lui şi trupurile lor să se pună împreună cu ale lui neclintite. Averea pe care o avea Sfîntul Evstratie în Aravrachia a dat-o spre hrană slujitorilor bisericii; lucrurile cele trecătoare, toate le-a împărţit, jumătate le-a dat săracilor şi jumătate le-a dat surorilor sale; iar pentru robi a poruncit să fie liberi şi să primească fiecare darurile pe care le-a însemnat lor.

Acestea scriindu-le, a petrecut toată ziua postind şi toată noaptea în rugăciune. Iar episcopul cetăţii Sevastia, fericitul Vlasie, care se ascundea în acea vreme de goană, a venit noaptea la sfînt, dînd aur străjerilor, pentru că auzise de înţelepciunea cea mare a lui şi că a ruşinat pe ighemon cu zeii săi. Şi, intrînd în temniţă, a căzut cu faţa la pămînt şi s-a închinat sfîntului, zicînd: "Fericit eşti, fiule Evstratie, că atît de mult te-a întărit pe tine Atotputernicul Dumnezeu; rogu-mă ţie, pomeneşte-mă şi pe mine". Răspuns-a Sfîntul Evstratie: "Nu face aceasta, duhovnicescule părinte; ci căutînd la treapta dată ţie, aşteaptă de la mine cuvenita închinăciune".

Apoi, şezînd ei, Evstratie a zis către episcop: "De vreme ce, vrînd Dumnezeu, dimineaţă într-al treilea ceas din zi, am să stau înaintea stăpînului meu Hristos, pentru că El mi s-a descoperit mie, primeşte hîrtia testamentului meu şi o citeşte". Citind-o, episcopul l-a rugat pe el şi pe clericii săi ce erau împreună cu dînsul, ca să iscălească acea diată a lui; şi a spus episcopului ca singur să ia trupul lui şi al Sfîntului Orest şi să le pună la locul ce este scris în diată. Apoi şi celelalte toate care sînt scrise, să se sîrguiască a le împlini, făgăduindu-i pentru acea osteneală şi sîrguinţă, răsplătire de la Domnul nostru Iisus Hristos în viaţa ce va să fie. Iar episcopul a făgăduit că va împlini toate poruncile. Apoi Sfîntul Evstratie l-a rugat pe episcop să-l învrednicească şi pe el cu Sfînta Împărtăşanie a dumnezeieştilor Taine, pentru că de cînd era în temniţă nu se împărtăşise.

Deci, fiind aduse cele de trebuinţă pentru slujbă şi săvîrşindu-se Sfînta Jertfă, Sfîntul Evstratie s-a apropiat şi a primit acel mărgăritar ceresc; şi îndată a strălucit în temniţă lumina unui fulger şi s-a auzit glas: "Evstratie, bine te-ai nevoit, vino şi te suie în ceruri, ca să primeşti cununa ta!" Iar acel glas l-au auzit toţi cîţi erau acolo şi au căzut cu frică cu feţele la pămînt. Şi toată noaptea aceea a petrecut-o episcopul împreună cu Sfîntul Evstratie, îndulcindu-se de cuvintele lui. Apoi, răsărind luceafărul, s-a dus, făgăduind a împlini cu fapta toate cele scrise în diată.

După ce s-a făcut ziuă, Agricolae, venind la judecată, a trimis să aducă pe Sfîntul Evstratie şi, chemîndu-l la sine, i-a zis în taină: "Martor îmi este dreptatea cea atotvăzătoare, o, Evstratie, că foarte mult mă doare inima pentru tine, pentru ce nu voieşti a te supune poruncii împărăteşti? Măcar înaintea poporului fă-te ca şi cum ai fi de o credinţă cu noi şi numai de formă te închină zeilor, iar în tine crede şi te roagă Dumnezeului tău, că acela te va ierta pe tine, căci faci acestea nu de voie, ci de nevoie; nu pofti a pieri ca unul din făcătorii de rele, fiind bărbat plin de atîta învăţătură şi înţelepciune. Şi de aş şti că nu pătimesc ceva, apoi nici aceasta nu mi-ar fi trebuit de la tine. Pe mulţi am pierdut din cei de credinţa ta şi nici unul n-am miluit.

Iar de tine foarte mult îmi pare rău și voiesc a te cruța, căci toată noaptea aceasta nedormind, am fost în mare mîhnire".

Sfîntul Evstratie a zis: "Nu te îngriji de aceasta, nici nu cădea în vreo nevoie pentru mine, ci ceea ce-ți este poruncit de împărații tăi, aceea să faci; pentru că eu nici cu fățărnicia, nici în vreun alt oarecare chip nu mă voi închina zeilor tăi; ci voi mărturisi pe Dumnezeul meu înaintea tuturor și în mijlocul multora, îl voi lăuda pe El. Și să știi cu tot dinadinsul că muncile tale sînt ca o veselie pentru mine; iar de voiești încearcă cu lucrul". Ighemonul, acoperindu-și fața cu mîna sa, plîngea, încît l-a văzut tot poporul ce sta împrejur. Și, pricepînd toți că jelește pe nevinovatul Evstratie, plîngeau și ei, făcîndu-se mare tînguire în cetate. Iar Sfîntul Evstratie a zis către judecător: "Dumnezeu Cel preaînalt, să răsplătească meșteșugul cel cu vicleșug rău al tatălui tău, satana, că acela a dat această ispită asupra mea, ca să facă împiedicare cinstei ce-mi stă înainte; fă ceea ce voiești pentru că eu sînt rob al Stăpînului meu, Iisus Hristos, mă împotrivesc poruncii împărătești și mă îngrețoșez de urîciunile idolești; pentru că urîciune sînt și cei ce se închină lor".

Văzînd Agricolae stăruința lui Evstratie în credința creștinească și osîrdia lui cea mare către Hristos, abia a dat asupra lui răspunsul cel desăvîrșit, într-alt chip: "Pe Evstratie, cel ce nu s-a supus poruncii împărătești și n-a vrut să jertfească zeilor, poruncesc să se ardă, ca în foc să se piardă sufletul său de fier". Acestea zicînd, s-a sculat și a plecat degrabă din divan. Și fiind dus sfîntul spre ardere, se ruga în auzul tuturor în acest chip: "Te măresc pe Tine, Doamne, că ai căutat spre smerenia mea și ai mîntuit de nevoi sufletul meu. Acum, Stăpîne, să mă acopere mîna Ta și să vină peste mine mila Ta, că s-a tulburat sufletul meu și cu durere va ieși din ticălosul și necuratul meu trup. Ca nu cumva să-l întîmpine sfatul cel viclean al potrivnicului și să-l împiedice întru întuneric, pentru păcatele mele, făcute întru cunoștință și necunoștință. Milostiv fii mie, Stăpîne, și să nu vadă sufletul meu întunecatul chip al viclenilor diavoli, ci să-l primească îngerii Tăi cei prealuminați și străluciți. Arată slava numelui Tău cel sfînt și cu puterea Ta ridică-mă la dumnezeiasca Ta judecată; cînd mă vei judeca, să nu mă apuce mîna stăpînitorului lumii acesteia, ca să mă ducă pe mine păcătosul în adîncul iadului, ci stai lîngă mine și fii mie mîntuitor și sprijinitor. Pentru că muncile acestea trupești, veselie sînt robilor Tăi. Miluiește, Doamne, sufletul meu cel întinat cu patimile vieții acesteia; și-l primește curat prin pocăință și prin mărturisire, că binecuvîntat ești în vecii vecilor. Amin".

Astfel rugîndu-se sfîntul și cuptorul fiind foarte ars, a făcut semnul Crucii lui Hristos și a intrat în cuptor, cîntînd și zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, în mîinile Tale îmi dau duhul meu". Și astfel și-a dat în pace duhul său. Dar n-a vătămat focul sfîntul lui trup și nici de părul lui nu s-a atins. Deci, s-a săvîrșit Sfîntul Evstratie, în luna decembrie a treisprezecea zi. Iar episcopul cetății Sevastia, luînd moaștele Sfîntului Evstratie și ale Sfîntului Orest, a făcut ceea ce era scris în viața mucenicului. Iată o minune a acestor sfinți mucenici.

Înaintea porților cetății Constantinopolului era o mănăstire ce se chema Olimp, în care era zidită o biserică, în numele celor cinci sfinți mucenici: Evstratie, Avxentie, Evghenie,

Mardarie și Orest. Și era obicei vechi de venea împăratul și patriarhul în acea mănăstire la praznic, la pomenirea acestor sfinți mucenici și dădeau cele de trebuință monahilor. Pentru că era lăsat așezămînt de la cel ce zidise mănăstirea, ca să nu agonisească nimic monahii cei ce viețuiau într-însa, să nu aibă nici sate, nici vii; ci să se lase pe ei în purtarea de grijă a sfinților mucenici și să ia aminte de mîntuirea lor.

De vreme ce se păzea porunca celui ce o dăduse, de aceea nu se depărtau nici sfinții mucenici, îngrijindu-se de cele pentru trebuință mănăstirii. Însă darul lui Dumnezeu trebuie căutat, ca să se arate mai cu adeverire că cei ce nădăjduiesc în Dumnezeu și-L caută, nu se lipsesc de tot binele, mai mult decît toți cei ce nădăjduiesc spre bogăție. Deci, Dumnezeu, purtătorul de grijă al tuturor, vrînd mai mult a preamări locul răbdătorilor Săi de chinuri, a cerceta cu darul Său pe cei ce slujesc Lui și a-i mîngîia întru sărăcia lor, a rînduit să fie în vremea praznicului o furtună mare, ploaie multă și frig mare, încît nimeni din cetate n-a venit la praznicul sfinților mucenici.

Cîntînd Vecernia și canonul, monahii de acolo erau în mare mîhnire, pentru că nu aveau ce să mănînce și făceau defăimare sfinților mucenici înaintea icoanei lor, zicînd: "Dimineața, cînd vom ieși de la locul acesta, ne vom risipi fiecare pe unde va putea să-și afle cele de trebuință". Iar după ce s-a întunecat, a venit portarul la egumen, zicînd: "Binecuvîntează, părinte, să aduc la tine un bărbat, care a venit de la împărat cu două cămile încărcate". Poruncind egumenul, a intrat un bărbat foarte însemnat, zicînd: "Împăratul v-a trimis bucate și vin". Făcînd rugăciune, le-a dus în pivniță, apoi au mîncat toți din bucate și au băut vin, iar celelalte bucate le-au păstrat".

Fiind cu toții împreună, a venit iarăși portarul spunînd despre altul care venise de la împărăteasă și, fiind și acela adus înăuntru, a zis egumenului: "Iată, v-a trimis împărăteasa pește bun și zece galbeni". Și iarăși a venit portarul, spunînd despre un alt bărbat ce venise de la patriarh și, adus fiind și acesta înăuntru, a dat egumenului vase bisericești, zicînd: "Patriarhul a binevoit ca dimineață aici să slujească Sfînta Liturghie".

Egumenul a zis către bărbații aceia care veniseră: "Precum Dumnezeu va voi, așa se va face; dar voi vă veți duce de aici?" Ei au răspuns: "De vom avea loc aici, vom rămîne pînă dimineață". Deci, a poruncit egumenul ca să-i ducă în pridvorul bisericii, întrebîndu-i despre numele lor. Și a zis cel ce venise primul de la împărat: "Eu mă numesc Avxentie; iar cel de la împărăteasă a spus că-l cheamă Evghenie; iar cel cu vasele de la patriarh, Mardarie.

În vremea cîntării Utreniei, au mai intrat în biserică doi bărbați și, după citirea psaltirii, a zis egumenul să se citească din patimile sfinților mucenici. Însă monahii au zis să le lase necitite pentru că n-a venit nimeni la praznic din cetate. Iar un bărbat din cei ce intrase în biserică, "pe care nimeni nu-l știa cine este, a zis". Dați-mi cartea să citesc eu. Și aceasta

făcîndu-se, a ajuns povestirea la scriptura unde zice: a fost încălțat Evstratie cu încălțările de fier cu piroane ascuțite. Apoi, lovind în pardoseala bisericii cu toiagul, oftînd și înfingîndu-se toiagul pe care-l avea în mînă și cu care lovise pardoseala, a dat ramuri și s-a făcut copac. Atunci, cei ce stăteau la spatele lui, au zis: "Oare pentru tine ai făcut aceasta, Evstratie?" Și a zis: "Nu. Puține sînt pătimirile mele în fața răsplătirii lui Dumnezeu. Ci aceasta s-a făcut ca să nu rămînă praznicul nostru fără cei din cetate". Aceasta zicînd el, îndată toți s-au făcut nevăzuți.

Egumenul, ieșind din biserică, a aflat beciul plin de pîine și de pește, iar vasele cele deșerte s-au aflat pline cu vin. Atunci au vestit degrabă pe împărat și pe patriarh de minunea ce se făcuse și, toți venind, au preamărit pe Dumnezeu și pe sfinții Lui mucenici. Iar toiagul ce se făcuse copac s-a frînt și l-au împărțit pentru binecuvîntare. Și multe tămăduiri s-au făcut neputincioșilor într-acea zi, cu rugăciunile sfinților răbdători de chinuri. Cu ale căror sfinte rugăciuni slăvim pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, un Dumnezeu în Treime, Căruia se cuvine slava și stăpînirea în veci. Amin.

30. PĂTIMIREA SFINTEI MUCENIȚE LUCIA FECIOARA
(13 DECEMBRIE)

Cînd se răspîndea prin toate părțile Siciliei cinstirea Sfintei muceniţe Agatia şi poporul Siracuzei venea de departe să se închine sfîntului ei mormînt, în cetatea Catanei, Lucia, fecioara cea lăudată a fost între siracuzeni cea mai de frunte la praznic împreună cu alții şi cu maica sa Evtihia, care avea boala curgerii de sînge de patru ani, şi care nu se vindeca cu nici o doctorie de la doctori. Şi, săvîrşindu-se slujbele bisericeşti, se citea Evanghelia în care se pomeneşte de femeia căreia îi curgea sînge şi care, prin atingerea hainei lui Hristos s-a tămăduit. Lucia a zis mamei sale: "De crezi celor ce s-au citit, mamă, crede şi aceasta, cum că Agatia, care a pătimit pentru Hristos, s-a învrednicit a avea de față totdeauna pe Acela, pentru a Cărui nume a pătimit. Deci atinge-te de mormîntul ei cu credință şi te vei tămădui".

După săvîrşirea cîntării bisericeşti, ducîndu-se poporul, a căzut înaintea mormîntului sfintei muceniţe, mama împreună cu fiica şi au început cu lacrimi a se ruga, cerînd ajutor. Deci, rugîndu-se ele mult, a adormit Lucia şi a avut vedenie, văzînd-o pe Sfînta muceniţă Agatia în mijlocul îngerilor, foarte împodobită cu mărgăritare şi zicîndu-i: "Sora mea, Lucia, fecioara Domnului, pentru ce ceri de la mine ceea ce singură poţi îndată să dai? Căci credinţa ta ajută mamei tale şi, iată, s-a făcut sănătoasă! Şi precum prin mine se slăveşte cetatea Catania, aşa şi prin tine se va slăvi şi împodobi cetatea Siracuzei, pentru că ai gătit sălăşuire bine primită lui Hristos întru a ta feciorie".

Acestea auzindu-le Lucia, s-a deşteptat şi cu cutremur s-a sculat, apoi a zis către mama ei: "Mamă, mamă, iată te-ai vindecat. Deci, rogu-te pe tine prin sfînta aceasta care cu rugăciunile sale te-a tămăduit, să nu-mi mai pomeneşti de logodnic niciodată - pentru că acum era logodită -, nici să pofteşti a vedea din trupul meu rodul cel muritor. Ci toate acelea ce le-ai pregătit să mi le dai mie, ca şi cînd aş fi mers după bărbatul cel muritor, dă-mi-le acum, ca să merg la mirele cel fără de moarte, Hristos Domnul, Care va păzi fecioria mea". Iar mama sa Evtihia a zis către dînsa: "Toate cele ce sînt ale tatălui tău, care a murit de nouă ani, păzindu-le întregi le-am înmulţit şi nu le-am împuţinat, spre a le da moştenire ţie. Iar cele ce sînt ale mele şi cele ce mai pot să fie, singură le ştii bine. Deci, să acoperi mai întîi cu ţărînă ochii mei şi apoi ceea ce va fi ţie cu plăcere, vei face cu toată avuţia". Lucia a zis: "Ascultă, mamă, sfatul meu, că nu este iubit de Dumnezeu acela care Îi dă Lui ceea ce nu poate duce cu sine, nici singur pentru el nu poate să le cheltuiască. Ci de voieşti a face lucru bine primit lui Dumnezeu, dă-I Lui ceea ce-ţi este cu putinţă a cheltui; pentru că după ce vei muri, nimic nu vei mai putea cheltui şi ceea ce dai acum, dai ce nu poţi duce cu tine. Deci, fiind vie şi sănătoasă, dă lui Hristos ceea ce ai, şi toate cele ce ai vrut să mi le dai mie, începe a le da de acum lui Hristos".

Astfel, în toate zilele vorbind fecioara cu mama sa, s-a făcut împărţirea lucrurilor, pe care le-a dat spre trebuinţa săracilor. Deci, vînzînd satele, podoabele cele de mult preţ şi mărgăritarele, s-a înştiinţat despre aceea logodnicul ei, care, mîhnindu-se, a început a întreba pe doica Luciei: "Ce va să fie aceasta, că am auzit despre vinderea satelor, podoabelor şi a mărgăritarelor?" Iar doica, fiind pricepută, a zis: "Logodnica ta a aflat că se vinde o moştenire, a cărui preţ este de o mie de galbeni şi mai mult; şi vrînd a o cumpăra pe aceea, pentru tine, vinde asemenea lucruri ca să adune banii aceia". Logodnicul, crezînd cuvintele ei şi socotind că se face negustorie, a tăcut; ba chiar el îndemna la vînzare.

Dar cînd s-a înştiinţat că toate s-au împărţit săracilor şi scăpătaţilor, şi toate s-au cheltuit cu străinii şi slujitorii lui Dumnezeu, mergînd la Pashasie, domnul cetăţii, a clevetit-o, zicînd că logodnica sa este creştină şi potrivnică legilor împărăteşti. Iar ighemonul, chemînd-o la sine, o sfătuia cu cuvinte şi o silea a jertfi idolilor. Atunci Lucia fericita a zis: "Aceasta este jertfa cea vie, precum şi credinţa cea curată, înaintea lui Dumnezeu: a cerceta pe cei săraci şi pe văduve în necazurile lor. Eu într-aceşti trei ani nimic altceva n-am făcut, decît numai am adus jerfă lui Dumnezeu Cel viu. Acum nemaiavînd nimic din averea mea ce să aduc, pe mine mă jertfesc vie lui Dumnezeu şi ceea ce va fi cu plăcerea Lui, aceea să facă cu jertfa Sa".

Pashasie a zis: "Aceste cuvinte spune-le creștinilor, celor asemenea ție, iar mie celui ce păzesc așezămintele împărătești, în deșert mi le povestești". Lucia a zis: "Tu ia aminte la legile împărătești, iar eu iau aminte la legile lui Dumnezeu. Tu te temi de împărați, iar eu mă tem de Dumnezeu. Tu nu voiești a-i mînia pe dînșii, iar eu foarte cu dinadinsul mă păzesc a nu mînia pe Dumnezeu. Tu te sîrguiești a plăcea acelora, iar eu doresc a-i plăcea lui Hristos. Deci, tu fă ceea ce socotești că-ți este de folos, iar eu voi face aceea ce voi cunoaște că-mi este de folos". Pashasie a zis: "Ai cheltuit moștenirea ta cu desfrînații tăi și ai risipit-o și pentru ceea vorbești ca o desfrînată". Lucia a zis: "Eu moștenirea mea la loc bun am așezat-o, iar pe stricătorii sufletului și ai trupului meu niciodată nu i-am primit". Pashasie a zis: "Și care sînt stricătorii sufletului și trupului tău?"

Lucia a zis: "Stricătorii sufletului voi sînteți, de care grăiește apostolul: *Vorbele cele rele, strică obiceiurile cele bune.* Pentru că sfătuiți sufletele omenești, ca lăsînd pe Ziditorul lor, să urmeze idolilor celor deșerți. Iar stricătorii trupului sînt aceia care iubesc dulceața vremelnică, mai mult decît desfătarea cea veșnică și aceia care cinstesc veselia ce degrabă piere mai mult decît bucuriile cele nesfîrșite". Pashasie a zis: "Vor înceta și vor amuți cuvintele tale, cînd vor veni bătăile și rănile". Lucia a zis: "Cuvintele lui Dumnezeu, niciodată nu vor tăcea". Pashasie a zis: "Au doară tu ești Dumnezeu?". Lucia a răspuns: "Sînt roaba lui Dumnezeu și pentru aceasta grăiesc cuvintele Lui, pentru că însuși El a zis: *Că nu veți grăi voi înaintea împăraților și a domnilor, ci Duhul Sfînt, Acela va grăi întru voi*". Pashasie a zis: "Dar în tine este Duhul Sfînt și Acela grăiește în tine?". Lucia a zis: "Apostolul zice că cei ce viețuiesc întru curăție, sînt biserici ale lui Dumnezeu și Duhul lui Dumnezeu viețuiește într-înșii".

Pashasie a zis: "Eu voi porunci să te ducă în casa cea de desfrînare, ca după ce vei fi batjocorită, să fugă de tine Duhul Sfînt". Niciodată nu se spurcă trupul de nu se va învoi cu mintea; pentru că chiar de vei pune tămîie în mîinile mele și pe acea tămîie o vei arunca spre jertfă diavolească, Dumnezeu, uitîndu-se spre acesta, va rîde pentru că voia și cugetul îl judecă, iar nu lucrul ce se face cu sila. Iar pe siluitorul și stricătorul feciorie îl socotește ca pe un balaur, ca pe un tîlhar și ca pe un barbar. Deci dacă pe mine, care nu voiesc, vei porunci a mă silui, apoi atunci vei îndoi cununa feciorie mele". Pashasie a zis: "Voi porunci ca prin desfrînare să te omoare, de nu te vei supune poruncii împărătești". Lucia a zis: "Acum ți-am spus că niciodată nu vei putea atrage voia mea către învoirea spre păcat; și de acum orice vei face trupului meu, care ți se pare a fi întru a ta stăpînire, de aceasta nu bagă seamă roaba lui Hristos".

Atunci Pashasie, judecătorul cel necurat și nedrept, a poruncit să vină cei ce țineau casa de desfrînare și, venind, le-a dat pe sfînta, zicînd: "Chemați poporul și faceți ca să-și bată joc de dînsa pînă cînd aceasta va muri". Și cînd a început a o duce în casa de desfrînare, atîta greutate i-a dat trupului ei Duhul Sfînt, încît nicidecum n-au putut să o miște din loc. Apropiindu-se mulți, după porunca muncitorului, munceau să o urnească din loc, dar în zadar osteneau și slăbeau asudînd fără rezultat, că fecioara Domnului stătea neclintită. Atunci, aducînd o funie și legînd-o de mîini și de picioare, au început cu toții a o tîrî, dar ea ca un munte stătea neclintită.

Atunci Pashasie, cu mare supărare și fiind în mare nepricepere, a chemat vrăjitorii, fermecătorii și pe toți popii idolești și le-a poruncit să facă vrăjile lor împrejurul Luciei ca să fie urnită. Însă nimic n-au sporit căci stătea ca și cum ar fi fost pironită cu trupul de pămînt, iar picioarele ei nu le puteau mișca din loc. Apoi a poruncit să o stropească cu ud de om, socotind că cu oarecare vrăjitorii stă nemișcată, dar degeaba. Și au adus multe perechi de boi, ca să o poată mișca din loc, însă nici așa n-a fost cu putință a o clinti.

Deci, a zis către dînsa Pashasie: "Care sînt farmecele tale?" Lucia a zis: "Nu sînt acestea farmecele mele, ci faceri de bine ale lui Dumnezeu". Pashasie a zis: "Ce pricină este că fiind copilă neputincioasă și de o mie de oameni fiind tîrîtă, stai neclintită"? Sfînta a zis: "De vei aduce și zece mii, vor auzi pe Sfîntul Duh care îmi grăiește; cădea-vor despre laturea ta o mie și zece mii de-a dreapta ta". Iar ticălosul judecător care o muncea, se chinuia cu sufletul său să scornescă chinuri, dar se tulbura cu gîndurile, apoi i-a zis sfînta fecioară: "Pentru ce te muncești și te tulburi cu multe feluri de gînduri? Ai văzut că sînt biserică a lui Dumnezeu Celui viu? Crede acum, dacă nu te-ai cumințit și mai mult te învață!" Iar Pashasie se tulbura și mai mult, ofta, văzînd că sfînta își bate joc de dînsul.

Atunci a poruncit să aprindă un foc mare împrejurul ei și să toarne peste dînsa smoală arsă, pucioasă și untdelemn fiert. Dar ea în numele Domnului Iisus Hristos sta nemișcată și nevătămată, zicînd către tiran: "Eu am rugat pe Domnul meu Iisus Hristos, ca să nu aibă stăpînire asupra mea focul acesta; și pentru ca să rîdă de tine cei ce nădăjduiesc în Hristos, de aceea am cerut îndelungare pătimirii mele, ca să ridic frica muncilor, de la cei ce cred, iar pe cei ce nu cred, să-i lipsesc de glasul batjocoririi, ca să nu-și mai bată joc de creștini". Iar unii din prietenii lui Pashasie, nesuferind a-l vedea pe acesta în mare supărare și în nepricepere, au poruncit s-o lovească cu sabia peste grumazul ei.

Deci s-au dus acasă cu Pashasie, iar sfînta, deși era foarte rănită, n-a slăbit, ci se ruga și vorbea către popor: "Binevestesc vouă că s-a dat pace Bisericii lui Dumnezeu, pentru că Dioclețian a căzut din împărăție, iar Maximian a murit acum; și precum cetatea Cataniei are mijlocitoare către Dumnezeu pe sora mea, Sfînta Agatia, așa și pe mine să mă știți ca trimisă de la Dumnezeu cetății acesteia; însă numai dacă veți face voia Lui și veți primi credința Lui". Acestea zicînd Lucia, roaba lui Dumnezeu, cu gîtlejul cel străpuns de sabie, iată înaintea ochilor ei se aducea Pashasie legat în lanțuri. Pentru că sicilienii trimiseseră în taină la Roma, vestind că Pashasie fără de milă necăjește acea lature, jefuind-o, luînd cu sila și răpind cele străine.

Deci a venit în acea vreme poruncă de la Roma, ca să fie dus la judecată ferecat, unde, fiind întrebat, a fost osîndit la moarte, apoi, tăindu-i-se capul, a pierit cu sunet ticălosul. Acea ducere a lui în fiare a văzut-o sfînta, încă fiind vie, și stînd la locul cel de muncă, unde fiind rănită, n-a ieșit dintr-însa duhul ei, pînă cînd au venit preoții și au împărtășit-o cu preacuratele și de viață făcătoarele Taine ale lui Hristos. Apoi, zicînd toți: "Amin", sfînta mucenită și-a dat

cinstitul său suflet în mîinile Domnului. Și a fost pusă într-acel loc de cinste, unde a zidit peste dînsa biserică, în numele ei și în cinstea lui Dumnezeu în Treime, închinat Tatălui și Fiului și Sfîntului Duh, Căruia I se cuvine slava în veci. Amin.

31. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI TIRS, LEVCHIE, CALINIC, FILIMON, APOLONIE ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÎNȘII
(14 DECEMBRIE)

Țara Bitiniei a odrăslit pe sfinții mucenici: Tirs, Levchie și pe Calinic; iar cetatea Cezareei i-a crescut și au pătimit pentru Hristos, în vremea împărăției lui Decie, într-acest chip: un ighemon, cu numele Cumvrichie, a venit din Nicomidia, prin Niceea, în cetatea Cezareei și era mare osîrduitor spre închinarea idolilor, îngrijindu-se pentru capiștile și jertfele cele necurate și pentru toate cele ce erau plăcute idolilor. Acela silea pe toți la unirea sa cea fără de Dumnezeu, pe unii înșelîndu-i cu îmbunări, iar pe alții înfricoșîndu-i cu îngroziri, ca să fie părtași ai închinării lui păgînești la idoli. Iar Levchie care era între cei dintîi ai cetății, bărbat cinstit și vestit cu învățătura, cu înțelegerea și cu neamul bun, văzînd fărădelegile ce se făceau, foarte mult îl durea inima și se aprindea cu rîvnă către Dumnezeu.

Neputînd mai mult a tăinui văpaia rîvnei ce-i ardea înăuntru și nevrînd mai mult a-și ascunde sfînta credință, ce era în sine, a stat înaintea ighemonului zicînd: "Pentru ce, o! Cumvrichie, te înarmezi cu ticăloșie asupra sufletului meu, cinstind pe idolii cei păgîni, nesimțitori și surzi? Căci pe mulți îi atragi în acea rătăcire, încît se fac oamenii mai nesimțitori decît pietrele; fiindcă nu voiesc a vedea pe Dumnezeul cel adevărat și Mîntuitorul și a umbla în lumină, lăsînd întunericul rătăcirii". Iar nebunul ighemon, auzind acestea, s-a umplut de mînie, urînd pe cel ce grăia adevărul și fără întrebare a poruncit să-l bată pe Levchie. Iar acesta primind rănile de bună voie, mulțumea lui Dumnezeu și prin aceasta întărîta și mai mult pe cel ce-l chinuia. Și pînă într-atîta a fost bătut, încît au ostenit cei ce-l băteau și a slăbit trupul lui de răni; iar el se ruga ca să se dezlege de trup, dorind să se ducă la Domnul.

Deci, a avut ajutător dorinței sale pe tiran, care a poruncit să fie scos în afara cetății și să i se taie capul. Și mergea sfîntul dus de gealați (muncitori), însă fără temere și fără tulburare nearătînd pe față nici o durere, ci numai o bucurie și a veselie ca și cum nu s-ar fi dus la tăiere, ci la încununare. Deci, fiind dus departe de cetate, s-a săvîrșit cu dreaptă credință prin tăiere, apoi sufletul i s-a suit la cer, ca să primească cununa cea mucenicească pentru pătimirea sa.

După aceea s-a dus vestea pentru tirania lui Cumvrichie în toate părțile acelea, încît se ascundeau creștinii, temîndu-se de pedepsirea lui cumplită. Iar fericitul Tirs, care, deși nu era încă botezat, ci numai chemat în rînduiala aceea creștinească, înarmîndu-se cu rîvnă dumnezeiască, a venit înaintea tiranului și a zis: "Bucură-te, prealuminate ighemoane". Ighemonul i-a răspuns la fel. Apoi a zis Tirs: "Oare liber este înaintea voastră, a celor ce faceți judecată, a grăi fiecare ce voiește? Sau numai a supune poruncilor voastre, fără a scoate vreo vorbă"?

Iar ighemonul, care parcă ar fi uitat ce a făcut lui Levchie, a zis; "Este liber și de la nici unul nu este luat acest drept, cu atît mai mult cînd voiește să vorbească spre folosul obștii". Tirs a zis: "Și ce poate să vorbească cineva mai de folos decît ceea ce folosește sufletului? Eu te-am văzut aducînd multora nevoie și pagubă de mîntuire și de la mărturisirea cea adevărată scoțîndu-i, apoi atrăgîndu-i ticăloșește spre rătăcirea cea idolească și, bine știind că tu aprinzi focul gheenii asupra capului tău, iar mai vîrtos asupra sufletului tău, am cugetat să vorbesc cu tine, cu îndrăzneala ce se cuvine și să știu de la tine pentru ce pricină, lăsînd pe Ziditorul cerului și al pămîntului și a tot neamul omenesc, ai legiuit a te închina mai bine lucrurilor mîinilor omenești, zicînd lemnului: "Tatăl meu ești tu", precum mustra dumnezeiescul Ieremia și pietrei: "Tu m-ai născut pe mine". Apoi toată purtarea ta de grijă este aceasta, ca să-i pleci pe oameni să se închine idolilor".

Ighemonul a zis: "Aceste vorbe ale tale fără vreme și de prisos te arată că ești bolnav de creștinătate; însă întrebările tale cele deșarte și dezlegările cele mincinoase lasă-le celor de prin școli și celor ce nu se îngrijesc de treburile poporului, iar acum supune-te poruncii împărătești

și, apropiindu-te, jertfește-te zeilor, iar de nu, la cuvintele tale cele fără de vreme, vei afla de la noi răsplătire cu bună vreme prin muncile cele gătite ție". Iar el a zis: "De vreme ce sînteți zidire înțelegătoare a lui Dumnezeu, nu se cuvine, dar, vouă a face ceva fără minte și fără socoteală, ci cu judecată și cu întrebare; iar de urmezi poruncii celei nebune a împăratului tău, fă cele poruncite ție". Cumvrichie a zis: "Mi se pare că blîndețea noastră te face prea mîndru, dar văzîndu-te om înțelept și ager la minte, te sfătuiesc să te supui, mai înainte pînă nu vei fi muncit. Deci, vino în capiște și dă cele ce se cuvin zeilor, căci așa vei dobîndi iertare de greșelile tale cele trecute, iar marelui împărat te vei face prieten și în toată vremea vieții tale întru mare cinste vei viețui împreună cu noi".

Zis-a sfîntul: "Mult am cugetat eu despre lucrurile acestea ce stau de față și să nu ți se pară că m-ai aflat nepregătit și neînvățat; pentru că mult am învățat singur și, cu multă socoteală cercetînd, am cunoscut că zeii voștri idoli sînt fără de suflet, și jertfirile lor sînt necurate și am rîs de dînșii. Apoi am ales credința creștinească care este curată și adevărată; deci, de-ți este ceva poruncit pentru noi de la împărat, nu fi cu nebăgare de seamă a face".

Acestea zicîndu-le fericitul, l-a mîniat pe tiran, care a poruncit îndată unor tineri puternici la mîini să-l pălmuiască, să-l bată tare și, legîndu-l cu curele de mîini și de picioare, de amîndouă părțile să tragă tare și să-l tîrască cu sila. Făcîndu-se aceasta se rupeau mădularele fericitului de la încheiturile lor; iar mucenicul, răbdînd acestea, se arăta cu fața luminoasă. Apoi a poruncit muncitorul să-i împungă cu fiare ascuțite sprîncenele și ochii, iar cu unelte de aramă să-i sfarme fălcile și să-i zdrobească dinții. Iar sfîntul, în acele munci, își bătea joc de tiran, întărîtîndu-l și mai mult.

Atunci ighemonul, topind plumb și gătind un pat de fier și punînd pe mucenic cu fața în jos pe acel pat, a chemat vrăjitorii și momitorii ca să-l înșele cu cuvinte. Aceia sfătuiau cu cuvinte dulci pe fericitul măcar cîtăva vreme și cu fățărnicie să se supună ighemonului și-i ziceau: "Și de cumplitele munci te va slobozi și de multe bunătăți vei fi părtaș, și-ți va ierta aceasta Dumnezeul tău, știind neputința firii, și nu se va mînia, fiind foarte bun și milostiv, precum auzim". Iar mucenicul a zis: "De aceea rabd munci pentru Dumnezeul meu, că este bun și foarte milostiv, pentru că, dacă voi, auzind de muncile cele fără de sfîrșit care vă așteaptă, nu vă întoarceți din calea rătăcirii voastre, nici vă abateți de la pierzarea voastră, apoi eu pentru ce să nu rabd cu bărbăție muncile cele vremelnice, care au răsplătire în împărăția cerurilor și să primesc bunătățile cele nesfîrșite și de-a pururea viitoare?"

Acestea zicînd sfîntul, au turnat plumb topit pe spatele lui gol și îndată plumbul, ca un rîu vărsîndu-se, pe mulți necredincioși care stăteau împrejur, i-a vătămat și i-a pierdut; iar sfîntul s-a sculat de pe pat nevătămat și cu tot trupul sănătos. Acestea văzîndu-le cu ochii, s-au spăimîntat de acea minune și chiar muncitorul se mira foarte mult. Apoi cînd se cădea a ști cine este cel care face acestea, el însuși de voia sa petrecea orb, încît s-a împlinit scriptura: "Ați văzut de multe ori și n-ați păzit; și avînd urechi deschise, n-ați auzit". Deci, iuțindu-se mai mult asupra mucenicului, numindu-l fermecător și vrăjitor, a început să-l muncească cu și mai multe

chinuri, pe care sfîntul le răbda cu bărbăție. Apoi s-a auzit un glas de sus, întărind pe nevoitorul, de care păgînii s-au înfricoșat foarte, iar credincioșii s-au întărit în credință. Atunci ighemonul, nerăbdînd mai mult ocara, a poruncit să arunce pe sfînt în temniță legat, iar el s-a dus la casa sa, cugetînd ce să scornească ca să-l muncească și să-l piardă.

Fericitul Tirs, în temniță, cu sîrguință se ruga la Dumnezeu ca să-l învrednicească Sfîntului Botez și, îndată cercetîndu-l acolo noaptea darul Domnului, s-au dezlegat legăturile cu care era legat și ușile temniței s-au deschis singure. Iar el ieșind a mers la episcopul Cezareei, care se ascundea în aceea vreme de frica păgînilor.

Episcopul, văzînd pe mucenic venind la el, a căzut la picioarele lui, pentru că auzise de răbdarea și bărbăția lui, cinstindu-l foarte mult. Iar mucenicul, asemenea căzînd la picioarele episcopului, a zis, ridicîndu-l: "Nu face aceasta, o, preacinstite părinte, nici răpi închinăciunea care se cuvine ție de la noi, pentru că n-am venit a binecuvînta, ci a primi binecuvîntare". Iar episcopul a zis: "Se cuvine ție a ne binecuvînta pe noi, ca cel ce cu adevărat ai arătat puterea lui Dumnezeu, a faptei celei bune și te-ai îmbrăcat cu haina cea prea strălucită a Duhului, prin răbdarea muncilor cumplite". Iar mucenicul a răspuns: "Pentru aceasta am și venit aici, ca să mă îmbrac în haina nestricăciunii, născîndu-mă prin apă și prin Duh, pentru că încă nu sînt învrednicit cu Sfîntul Botez. Deci, nezăbovind, împlinește-mi dorința mea și fă ceea ce se cuvine dreptei credințe".

Episcopul îndată a botezat pe Sfîntul Tirs; iar el, ieșind din baia Sfîntului Botez, a zis: "Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul meu, cel ce m-ai învrednicit a mă curăți prin apă și prin Duh, ajută-mi să mă botez și eu cu botezul cu care te-ai botezat prin pătimire și, bînd paharul Tău, să mă fac închipuire morții Tale". Apoi vorbind puțin cu episcopul și binecuvîntîndu-se unul pe altul, s-a întors pătimitorul lui Hristos în temniță, mergînd înaintea lui o lumină dumnezeiască și urmîndu-i îngerii, precum au văzut cu dinadinsul unii din cei vrednici și, intrînd acolo, s-a îndeletnicit cu obișnuitele rugăciuni.

În acea vreme un comite cu numele Silvan, de neam pers, cu năravul cumplit și tiran nemilostiv, arătîndu-se cu bunăvoință către împărat, a cerut de la dînsul stăpînire și să meargă să încerce pe chinuitorii cei rînduiți spre pierderea creștinilor, dacă împlinesc porunca împăratului. Primind stăpînirea pe care o ceruse, a venit în Niceea și în Cezareea, aducînd jertfe diavolilor și zeilor și praznicele lor cele necurate săvîrșindu-le cu sînge creștinesc. Atunci i s-a spus despre Tirs că nu poate fi biruit cu nici un fel de munci, ci înspăimîntă pe oameni cu semne și minuni. Deci, îndată a trimis ca să-l aducă la sine, iar el însuși săvîrșea jertfe marelui zeu Die.

În ziua următoare, împreună cu Cumvrichie, a judecat pe Tirs și a poruncit să se citească înaintea tuturor întrebările cele dintîi. Apoi a zis: "Să nu socotești o, Tirse, că vei pătimi munci ca cele dintîi, ci mai cumplite vei primi, de vei petrece în nesupunerea ta". Mucenicul a răspuns:

"Cel ce m-a făcut mai tare decît toate muncile, acelaşi, adică Domnul nostru Iisus Hristos şi acum îmi stă în faţă, scoţîndu-mă din mîinile voastre; pentru că Lui unuia îi slujesc şi pe El singur îl ştiu că este Dumnezeu, iar pe idolii voştri şi pe zeii muritori îi socotesc înşelători. Însă de voieşti a mă sfătui, nu cu sila, ci de voie şi cu sfat bun, apoi spune-mi acum cui şi cum să jertfesc? Şi eu văzînd lucrul cu totul adevărat, mă voi supune şi nu mă voi împotrivi adevărului".

Silvan, îndată luînd pe sfînt, a zis: "Să mergem în templu şi acolo îţi voi arăta cui să jertfeşti". Şi după ce au intrat într-o capişte a lui Apolon, ce era acolo aproape, arătînd cu mîna comitele spre idol, a zis: "Iată acesta este zeul pe care îl cinstim noi. Pe acesta de-l vei ruga, o, Tirse, aducîndu-i jertfă, vei avea un mare ocrotitor şi de la ceilalţi zei vei afla dar!" Iar mucenicul a zis: "Ia seama ce fel de jertfă îi voi aduce lui şi cum mă voi ruga". După ce toţi şi-au întors ochii cu luare-aminte, mucenicul, ridicîndu-şi mîinile şi ochii înălţîndu-i-se la cer, a chemat puterea lui Dumnezeu cea nespusă şi îndată s-a făcut tunet şi a căzut idolul lui, Apolon la pămînt şi s-a risipit ca praful.

Mucenicul întorcîndu-se către cei ce stau împrejur, a zis: "Luaţi seama că idolii voştri sînt nişte făpturi şi nici numele adevăratului Dumnezeu nu pot să-l rabde". Silvan, umplîndu-se de mînie, a zis: "Eu voi pierde cu totul vrăjitoria ta şi o voi sfărîma". Şi îndată a poruncit să zdrobească trupul mucenicului pînă la oase, cu pinteni de fier ascuţiţi, încît carnea lui cădea la pămînt. Iar muncitorii ziceau: "Unde este Dumnezeu, ajutătorul tău, pe care Îl cinsteşti şi pe care ÎL nădăjduieşti?" Iar mucenicul lui Hristos a zis: "Au nu vezi în mine puterea lui Hristos, Care mă întăreşte împotriva acestor năvăliri? Căci cum ar fi putut răbda trupul cel pămîntesc şi neputincios nişte munci ca acestea, de nu i s-ar fi dat lui din înălţime ajutor dumnezeiesc?"

Atunci Silvan a poruncit să aducă o căldare mare şi umplînd-o cu apă, să-i dea foc dedesupt. Şi începînd a fierbe apa, a legat pe mucenic de picioare şi i-a dat drumul cu capul în jos în aceea căldare ce fierbea. Apoi sfîntul, chemînd numele lui Hristos, îndată a crăpat căldarea şi s-a vărsat apa, iar el a rămas nevătămat. Tiranul s-a ruşinat şi s-a mîniat, apoi, avînd altă îndeletnicire cu poporul, a poruncit să ducă pe sfînt în temniţă. După aceasta Silvan şi cu Cumvrichie au plecat în cetatea Apamiei, cea de lîngă mare, poruncind să aducă şi pe sfînt legat după dînşii. Apropiindu-se de cetate, a stat şi, aducînd pe mucenic înaintea sa, i-a zis: "Aici, Tirse, sau făgăduieşti a aduce jertfă zeilor, ca să fii viu, sau cumplit vei fi lipsit de viaţa aceasta".

Sfîntul, ca şi întîia dată răspunzînd, a adăugat şi acestea: "Mai lesne sufletele voastre se vor lua de la voi îndată". Dar ei, spre mai mare mînie pornindu-se, au poruncit să-l ducă în cetate, bătîndu-l, ca acolo să fie aruncat în mare împreună cu vrăjile sale, ca astfel cel rău, rău să piară, iar după moarte nici obişnuitei îngropări să nu se învrednicească. Neintrînd el încă în cetate, a început să se împlinească proorocia mucenicului, pentru că Silvan deodată a slăbănogit, iar Cumvrichie a fost cuprins de fierbinţeală şi în a patra zi amîndoi rău şi-au săvîrşit viaţa.

Se povestește că, îngropîndu-i, nici pămîntul nu primea trupurile lor, ci le scotea afară, pînă ce s-a rugat sfîntul mucenic pentru ei. Atunci a petrecut sfîntul în acea cetate douăzeci și trei de zile, ținut în legături pînă la venirea altui ighemon.

Acest ighemon avea năravul și răutatea celor dintîi și-l chema Vavd. Acela, luîndu-se după faptele ighemonilor de mai înainte și auzind despre mucenicul Tirs, l-a chemat la întrebare și aflîndu-l neclintit în credința creștinească, nesupus poruncilor păgînești, l-a băgat într-un sac legat și l-a aruncat în mare, la treizeci de stadii de țărm; dar îndată s-a rupt sacul și s-au dezlegat legăturile, apoi s-a arătat o ceată de bărbați purtători de lumină, umblînd pe mare, care, luînd pe mucenic, l-au scos la uscat. Slugile, văzînd aceasta, au alergat cu frică la ighemon și i-au spus lui cele ce au văzut. Iar el, venind la țărm și văzînd pe sfîntul mucenic stînd singur, a zis: "Cu adevărat minunate sînt vrăjitoriile și farmecele creștinești, că și marea se supune vouă, precum văd; și puterea cea firească a stihiilor o aveți; însă aceste vrăjitorii nimic nu vă vor ajuta, ci vor fi pricină de mai cumplite munci și de mai amară moarte".

Mucenicul a răspuns: "Pînă cînd vei fi orb asemenea zeilor tăi și avînd ochi, nu vezi? Căci cum poate cineva cu vrăjile să supună stihiile? Cine din vrăjitorii care sînt la voi sau din zeii pe care voi îi cinstiți, ale căror meșteșuguri sînt vrăjitorii și înșelăciuni, au făcut ceva în acest chip, ca omul cel aruncat în mare să fie ridicat de îngeri și apoi, întreg și sănătos, să umble pe mare ca pe uscat, să iasă la pămînt?"

Ighemonul, luînd pe mucenic, a poruncit să-l ducă după dînsul legat și să-l bată cu toiege, căci el mergea în Cezareea. Înștiințîndu-se cetățenii cezareeni de venirea ighemonului celui nou și că aduce cu el pe sfîntul mucenic Tirs, au ieșit cu toți întru întîmpinare, de formă adică să întîmpine pe ighemon, iar de fapt ca să vadă pe pătimitorul lui Hristos, pe care îl doreau. Intrînd în cetate, a aruncat pe mucenic în temniță și, cugetînd ighemonul cu ce fel de munci să-l piardă, a gîndit ca să-l dea spre mîncarea fiarelor, părîndu-i-se acea moarte că este mai cumplită. Deci a poruncit să adune fiare din cele mai cumplite, de tot soiul și să le lase să flămînzească, ca să se repeadă la cel osîndit să-l mănînce.

Fiind pregătite fiarele în treizeci de zile, a adunat tiranul tot poporul la capiștea lui Die și a adus jertfe cu mare cuviință; iar după aceea a scos din temniță pe Tirs cel osîndit spre mîncarea fiarelor. Atunci au înconjurat pe sfînt o mulțime de prieteni și cunoscuți, îndemnați fiind în taină de ighemon, care-l rugau să se miluiască însuși pe sine și să scape de acea moarte cumplită, făcînd ceea ce i se poruncise; căci nu numai că va scăpa de răni, dar și prieten al împăratului va deveni. Iar sfîntul, după cuvîntul lui David, s-a făcut că nu aude și că nu și-a deschis gura sa.

Adus fiind înaintea ighemonului care aducea jertfe, i-a zis lui: "Iată cît de milostiv am fost, ca să te las atîta timp pentru a-ți da seama să alegi cele ce-ți sînt de folos și, apropiindu-te,

să aduci și tu jertfe marelui Die, pentru ca să te izbăvești de toată urgia, îngrozirea și pierderea; iar de nu, apoi unghiile și dinții de fier ai fiarelor te vor sfîșia pe tine și nimeni nu va fi ca să-ți ajute ție și să te izbăvească de răutăți". Iar mucenicul, prefăcîndu-se că s-ar învoi la păgînătatea lor, a zis: "Eu de mult m-am gîndit ca împreună cu cetățenii mei să jertfesc, numai să nu se mînie Apolon că, trecîndu-l cu vederea, numai pe Die voi cinsti".

Acestea, auzindu-le, ighemonul s-a bucurat și a zis: "Numai aceluia jertfește-i și eu sînt ție martor că nici unul din ceilalți zei nu se vor mînia pe tine". Atunci mucenicul s-a apropiat de Die și, făcînd oarecare rugăciuni către adevăratul Dumnezeu, s-a făcut cutremur înfricoșat; necredincioșii au fugit, Die a căzut la pămînt, iar în capiște a rămas numai mucenicul.

Tiranul, umplîndu-se de cumplită mînie, a poruncit să-l arunce îndată la fiare. Adunîndu-se poporul și privind, a dat drumul fiarelor înfometate asupra sfîntului; el se vedea în mijlocul fiarelor cu alte trei persoane și fiarele umblau pe lîngă ei fără să-i atingă și se gudurau, ca și cum l-ar fi cunoscut mai dinainte. Atunci sfîntul, ridicîndu-și mîinile în sus, a zis: "Mulțumescu-ți Ție, Doamne Iisuse Hristoase, că ai preamărit întru mine numele Tău cel sfînt și ai arătat spre mine, astupînd gura fiarelor, precum odinioară înaintea robului tău Daniil. Deci Tu, precum atunci, așa și acum făcînd cele minunate, fă, o, Împărate, cu voia Ta cea nevăzută, ca aceste fiare sălbatice să se ducă la locașul lor, nevătămînd pe nimeni din cei ce sînt aici".

Astfel, rugîndu-se mucenicul, a zis către fiare: "În numele adevăratului Dumnezeu, întoarceți-vă în pustie, fiecare la culcușul său, de unde ați ieșit și să nu vă atingeți de nimeni". Și îndată au fugit fiarele, deschizîndu-se ușile singure; atunci i-a cuprins frica pe toți cei ce stau acolo și au fugit care încotro putea, temîndu-se de fiarele ce fugeau în pustie. Deci și prin această minune mulți din necredincioși s-au întors la credința în Hristos.

Tiranul, făcîndu-se că nu pricepe, a poruncit să lege pe sfînt peste tot trupul și să-l arunce în temniță; iar după cîteva zile, vrînd să meargă în Anatolia, care este aproape de Cezareea, a poruncit să aducă după sine și pe Tirs. Acolo ajungînd a făcut prăznuire mare cu tot poporul, în capiștea lui Apolon, ce era plină de idoli. Apoi, aducînd și pe Tirs, a poruncit să-l bată cu toiege înaintea idolilor; iar el, ca într-un vis, cu răbdare primind rănile ce i se dădeau, se ruga către Dumnezeu, care usucă adîncurile și topește munții cu privirea sa, zicînd: "Să fie peste mine mîna Ta, Doamne, și nu depărta ajutorul Tău de la mine, ci mă sprijinește ca să nu mă rușinez că Te-am chemat pe Tine".

Astfel rugîndu-se el, deodată s-a auzit cutremur în cetate, iar pe ighemon l-au cuprins dureri și au slăbit mîinile celor ce-l băteau pe el, căzînd mulțime de idoli la pămînt și sfărîmîndu-se. Iar Tirs, umplîndu-se de dumnezeiască bucurie, își bătea joc de diavoli și de tiran, zicînd: "Pentru ce nu ajuți zeilor tăi care fără de cinste se tăvălesc la pămînt și cer ajutor de la tine, ci

îi treci cu vederea, fiind aruncați în mijlocul priveliștii, spre batjocura acelor care nu sînt orbiți?" Ighemonul, deși era cuprins de o grea durere, dar nevindecat de răutate, a zis: "Necuratul Tirs cu vrăjile mi-a făcut viața mai grea decît moartea".

În acea vreme era acolo și Calinic, care era slujitor idolesc, om înțelept și de bun neam pe care îl cinsteau elinii ca pe un zeu. Acela, de la început văzînd minunile făcute prin Sfîntul mucenic Tirs, a început cîte puțin a cunoaște neputința zeilor săi și primind întru inima sa sămînța dreptei credințe, zicea în sine: "Dumnezeule cel mărturisit de Tirs, care faci minuni preaslăvite și minunate, Tu și pe mine mă primește ca pe un ostaș de curînd ales și mă întărește și pe mine împotriva celor ce vrăjmășesc adevărul Tău".

Astfel, vorbind el în sine cu Dumnezeul tuturor, s-a apropiat de ighemon și, cu meșteșug batjocorindu-l, a zis: "Prea luminate ighemoane, acest om care este cumplit rănit cu bătăile, pe marele Die l-a trîntit la pămînt și l-a zdrobit iar pe purtătorul de soare, Apolon, acum de trei ori l-a sfărîmat; pe Iraclie cel nebiruit în războaie l-a trîntit, nu cu mîinile nici cu armele, nici sabie n-a uneltit împotriva lui, ci numai cu cuvîntul și cu chemarea lui Hristos, Cel ce a pătimit pe cruce moartea; deci de este cu plăcere stăpînirii tale, să ne apropiem și să ridicăm pe zeul Iraclie, pe cel ce ajută altora întru răutăți și să-l rugăm pe dînsul, ca aducîndu-și aminte de bărbăția sa cea de demult, să vină ca să ajute celor foarte necăjiți, adică lui Die, tatălui său, cum și zeului Apolon pentru că aceia, precum mi se pare, dorm, fiind cuprinși de somn greu".

Ighemonul, nepricepînd batjocora, a zis: "De vreme ce eu sînt bolnav, mergi tu singur și roagă pe zei pentru noi și ridică mai degrabă împotriva vrăjitorului Tirs". Iar Calinic a zis: "Dar mi se pare că este mare puterea Dumnezeului celui ce i-a trîntit pe dînșii și mă tem ca nu cumva să nu-și poată ajuta loru-și". Atunci ighemonul, cunoscîndu-i vicleșugul, a zis: "Vai mie, ticălosul, și tu Calinic te-ai amăgit cu vrăjitoriile fermecătorului acestuia?" Iar Calinic nemaizicînd nimic, nevrînd mai mult a ține într-ascuns dreapta credință, îndată a alergat la casa sa și răzîndu-și perii capului și ai bărbii, apoi dezbrăcîndu-se de haine, le-a dus la ighemon și aruncîndu-le la picioarele lui, i-a zis: "Primește părul și hainele mele, ighemoane, pe care le-au întinat jertfele, fumul, sîngele cel curs și tainele cele diavolești, iar împreună cu acestea mă lepăd de rătăcirea cea dintîi și primesc chipul vieții celei noi și de acum să știi că sînt creștin".

Ighemonul văzînd acea schimbare a lui neașteptată, spăimîntîndu-se, a zis: "Dar ce este aceasta o! Calinic? Atît de mult au putut semnele acelea ale vrăjitorului de Tirs, încît și sufletul tău, de bun neam, ce era slujitorul zeilor și care s-a învrednicit de la dînșii de multe daruri, întorcîndu-l de la părinteasca credință l-a atras la pierderea cea desăvîrșită?" Iar Calinic a zis: "Pricinuitor al schimbării mele este singur Iraclie, care atîtea biruințe săvîrșind, precum se povestește de dînsul, acum nu a putut sta înaintea cuvîntului unui bărbat, ci a căzut ticălosul și a dovedit că sînt de rîs basmele spuse despre dînsul și despre ceilalți zei, care în zadar se cinstesc de elini". Ighemonul iarăși a zis: "Nicidecum, ci cu vrăjile lui Tirs te-ai înșelat, nădăjduind că și tu vei face cu vrăjile lui niște minuni ca acelea, dar nici pe vrăjitorul acela, nici pe tine nu te vor folosi vrăjile creștinești, de nu te vei pocăi și de nu vei da zeilor iarăși cinstea dintîi".

Calinic, vrînd pe față să rușineze nebunia ighemonului, căci nădăjduia fără îndoială ca Dumnezeu, Care este cu Tirs, va fi și cu dînsul, a zis: "De vreme ce tu, ighemoane, acum bolești cu trupul și pe mine mă socotești că sînt înșelat cu vrăjitoriile, să ne apropiem dar de marele Asclipie dacă voiești și să ne rugăm de obște, ca să-ți aline durerile și să te facă pe tine sănătos. Atunci vei cunoaște că nu sînt înșelat de nici un fel de vrăjitorii". Ighemonul, nepricepînd întru totul cele spuse și părîndu-i-se că slujitorul s-a întors iarăși la idoli, s-a dus îndată cu dînsul în capiște. Intrînd ei acolo, Calinic se ruga în sine: "Doamne Iisuse Hristoase, Cel ce prin robul Tău Tirs, Te-ai făcut cunoscut mie că ești Dumnezeu adevărat și deși erai supărat pe mine, nu m-ai lepădat, vino acum în ajutorul meu și arată în mine puterea Ta".

Acestea zicîndu-le, s-a auzit de sus un glas, întărindu-l și chemîndu-l către nevoință. Iar el, căpătînd îndrăzneală și mărturisind numele lui Hristos a început a ocărî idolul lui Asclipie. Atunci idolul, ca și cum ar fi fost aruncat de o mînă puternică, a căzut îndată înaintea picioarelor lui Calinic. Acesta uitîndu-se spre ighemon a zis cu batjocură: "Iată dumnezeul tău nu poate să se scoale, dacă nu-i vei da tu singur mîna să-l ridici; deci vezi și cunoaște că nu este în mine vrăjitorie, ci lucrare dumnezeiască".

Ighemonul, întristîndu-se cu duhul și supărîndu-se pe Calinic, a poruncit să-l închidă în temniță, iar a doua zi a dat asupra amîndorura hotărîre de moarte, zicînd: "Pe Calinic, care a căzut din slujba idolilor și din prietenia lor și s-a alăturat de înșelăciunea creștinească, poruncesc să se piardă cu sabia; iar pe Tirs, care se mîndrește cu multe semne, care și pe Calinic l-a înșelat, poruncesc să-l pună în sicriu de lemn și să-l taie cu fierăstrăul".

Calinic a fost scos îndată de ostași afară din tîrg spre tăiere; iar el cerîndu-și vreme de rugăciune și rugîndu-se mult s-a săvîrșit prin sabie. Pe Sfîntul Tirs, punîndu-l slugile, Savin și Vitalie, într-un sicriu oarecare, au luat fierăstrăul să-l taie, dar unealta s-a făcut foarte grea în mîinile lor, încît nu o puteau ridica și purta; iar lemnul s-a făcut foarte ușor încît nu se arăta nici urma tăieturii, fiindcă fierăstrăul își pierduse puterea sa de tăiere. Deci s-au ostenit mult, asudînd, dar nimic n-au sporit.

Chinuindu-se mult timp, deodată s-a deschis sicriul și a ieșit sfîntul întreg și cu fața luminată, fiindcă veselie dumnezeiască umpluse inima lui. Iar cei dimprejur s-au spăimîntat și nimeni nu îndrăznea să se apropie de dînsul, pentru minunea ce se făcuse. Apoi s-a auzit glas de sus, chemîndu-l, iar el, înțelegînd că s-a sfîrșit nevoința sa, înălțîndu-și mîinile și sufletul la cer, a zis: "Mulțumescu-ți Ție, Doamne Iisuse Hristoase, că pe mine nevrednicul mă primești în moștenirea Ta și mă așezi în ceata celor ce bine Ți-au plăcut. Deci primește acum în pace sufletul meu și-l du întru sfințenia Ta, la bucuria cea negrăită, care este la Tine".

Zicînd acestea și însemnîndu-se cu semnul Sfintei Cruci și-a dat sfîntul său suflet în mîinile Domnului. Iar trupul pe care n-au putut să-l omoare muncile cele cumplite și amare - ce s-au adus asupra lui de către vrăjmași - prin moartea cea firească și-a primit sfîrșitul său. Căci așa a iconomisit înțelepciunea cea negrăită a lui Dumnezeu, ca să nu se pară tiranului că el l-a biruit și l-a omorît, ci că acestea s-au întîmplat, cînd Domnul a voit.

Trecînd multă vreme după aceasta și împărățind tiranul Dioclețian, a ieșit iarăși poruncă prin toate laturile ca să fie toți părtași necurăției păgînilor, iar cei ce nu vor voi, să se piardă cu moartea. În acea vreme era în părțile Tebaidei un ighemon cu numele Arian. Acesta se sîrguia a împlini porunca împărătească și, fiind în cetatea antinoitenilor, a prins pe doi creștini din cei mai de frunte, cu numele Asclan și Leonid, pe care, muncindu-i în multe feluri, i-a pierdut. Iar după sfîrșitul acestora, a poruncit să prindă pe toți creștinii care se aflau acolo și punînd înaintea lor uneltele de muncă a zis: "Iată două căi vă stau înainte: sau aduceți jertfă idolilor și sînteți liberi și întregi sau de nu vă plecați poruncii împărătești, veți fi pedepsiți cu munci și cu moartea".

Zicînd acestea ighemonul, au ieșit îndată în mijlocul adunării treizeci și șapte de bărbați cu vitejie și cu suflet, care au voit mai bine a muri decît să se supună poruncii împărătești. Făcîndu-se multă întrebare, unul dintr-înșii, cu numele Apolonie, fiind citeț al Bisericii, văzînd muncile cele multe și felurite, s-a îndoit și a căzut frică asupra lui; pe de o parte tremura pentru muncile ce aveau să vie, iar pe de alta se temea să nu cadă din credința în Hristos și să-și piardă sufletul. Deci, se gîndea cum ar putea scăpa de muncile și jertfele diavolești, ca și sufletul să-și mîntuiască din mîinile diavolului și trupul să-l izbăvească din mîinile chinuitorilor.

Astfel, tulburîndu-se el cu gîndul, stătea lîngă un bărbat oarecare de credință elin, cu numele Filimon și cu meșteșugul comedian, care în vremea petrecerilor veselea pe ighemon. Pe acesta văzîndu-l, Apolonie l-a chemat la sine și i-a făgăduit patru galbeni, de va aduce jertfă idolilor în locul lui, acoperindu-se cu haina lui ca să nu fie cunoscut. Filimon învoindu-se îndată, s-a îmbrăcat cu haina lui Apolonie și, acoperindu-și fața ca să nu fie cunoscut, a mers către jertfelnic. Iar Dumnezeu, Care cu minune rînduiește mîntuire tuturor, a voit a atrage către sine prin Apolonie pe Filimon și prin Filimon pe Apolonie.

Deci, cînd se apropia Filimon de jertfelnic, îmbrăcat cu haina lui Apolonie, a strălucit în inima sa lumina dumnezeiască, care i-a deschis ochii cei înțelegători ca să cunoască adevărul și, însemnîndu-se cu semnul Sfintei Cruci, ca un creștin a stat înaintea ighemonului care l-a întrebat cine este. Ceilalți au răspuns: "Unul din creștini este". Ighemonul i-a poruncit ca să-i jertfească zeului, iar el striga cu glas mare: "Nu voi jertfi, căci sînt creștin și rob al lui Hristos, Dumnezeul cel viu". Iar ighemonul a zis: "Au doară n-ai văzut cu puțin mai înainte cu cîte munci a fost pedepsit Asclan și Leonid și apoi cu ce cumplită moarte au pierit?" Filimon, care era în chipul lui Apolonie, a răspuns: "Aceasta chiar mi-a fost pricina spre a îndrăzni spre munci, căci Asclan și Leonid nu de mult pătimind pentru Hristos, ne-au lăsat chipul răbdării cu bărbăție. Încă și minunea aceea s-a făcut mie pricinuitoare, care s-a văzut în caiacul tău, cînd ai

vrut să treci rîul și acesta s-a oprit în mijlocul rîului la adîncul apei, neputînd a trece de partea cealaltă - pentru că n-ai vrut să numești pre Hristos Dumnezeu".

Ighemonul a poruncit să cheme pe Filimon comedianul, pentru ca să fluiere și, astfel, cu glasul fluierului grăind împotrivă să vîneze și să înduplece cugetul acelui creștin ca mai cu înlesnire să se schimbe și să se atragă către închinarea la idoli. Dar nu știa nebunul că acela este însuși Filimon care grăiește cu limba sa - decît numai cu aceasta se deosebea, căci mai înainte glăsuia cu trîmbițe, iar acum grăia cu duhul cel dumnezeiesc. Filimon a fost căutat pretutindeni și negăsindu-se, a chemat pe fratele său Teon și l-a întrebat despre acesta. Iar acesta știind pe fratele său îmbrăcat în haina lui Apolonie, dar neștiind scopul cel bun, a zis: "Iată Filimon stă înaintea voastră".

Deci, îndată poruncind ighemonul să se descopere fața lui și văzînd pe Filimon, a început a rîde socotind că Filimon a făcut aceasta spre batjocura creștinilor, ca să se veselească cei ce stau împrejur; apoi îi porunci să lepede acea haină și să meargă cu el la jertfă, dar Filimon mărturisi că este cu adevărat creștin și își bătea joc de zeii păgînilor. Atunci judecătorul, mirîndu-se foarte mult, a zis: "Spre lauda împăraților sînt cele făcute și grăite acum de tine o, Filimon, sau sînt scornite spre batjocura creștinilor?" Dar el a răspuns: "Eu nu mă rog pentru sănătatea împăraților, ci mă rog pentru mîntuirea mea la Stăpînul meu, Împăratul Hristos, căci nu batjocoresc pe creștini, ci arăt adevărata schimbare a inimii mele. Mărturisesc credința mea întru Hristos și pentru această mărturisire, nu numai cu o moarte, ci cu mii de morți, adeveresc că sînt gata a muri".

Acestea auzindu-le, ighemonul s-a umplut de mînie și întorcîndu-se către cei ce stau împrejur, se sfătui cu dînșii: să-l omoare pe Filimon mai repede, căci pe față a ocărît pe zei, sau să-i dea vreme a se gîndi și a se pocăi? Iar poporul, iubind pe Filimon pentru meșteșugul fluierării lui, a rugat pe ighemon ca să nu piardă mîngîierea cetății cea de obște. Deci a zis ighemonul către Filimon: "Vezi cît te iubește poporul și cît te numește mîngîierea de obște? Măcar, socotind lauda acestora, fă cele obișnuite, adică jertfește zeilor; iată că începe a se săvîrși îndată praznicul cel mare, la care se cade ție a cînta laude zeilor, cu trîmbițe și cu fluiere; de aceea și tu însuți să te veselești și să îndulcești cu cîntece auzurile noastre".

La acestea a răspuns Filimon: "Acest praznic al vostru îmi aduce aminte de praznicul care se săvîrșește sus și cîntarea trîmbițelor mă deșteaptă către dorința ca să aud cîntările cele îngerești. Deci cunoaște că în deșert te ostenești sîrguindu-te a mă întoarce de la mărturisirea mea și nu numai că nimic nu vei spori, ci și mai multă dorință de Hristos se va deștepta în mine". Zis-a ighemonul: "Dar de vei răbda toate pentru Hristos precum făgăduiești, ce vei dobîndi, cînd încă nici nu ești creștin desăvîrșit, de vreme ce n-ai luat botezul, care se cuvine acestei legi?" Acestea auzind, Filimon, a strigat: "O, ighemoane, cu cîte mulțumiri sînt ție dator, căci chiar nevrînd, mi-ai făcut mie bine, aducîndu-mi aminte de Sfîntul Botez!"

Acestea zicînd ighemonului, a ieșit în mijlocul adunării și a strigat: "Rogu-vă, de este cineva dintre voi preot creștinesc și nu bagă în seamă muncile pentru buna credință, să vină aici și să-mi dăruiască sfîntul botez". Dar, văzînd pe toți stăpîniți de frică și nici unul îndrăznind a veni la dînsul să se arate preot creștinesc, s-a întristat și a strigat către Dumnezeu cu lacrimi fierbinți: "Dumnezeul meu Hristos, Cel ce ai căutat asupra mea cu bună îndurare și m-ai scos din adîncul rătăcirii, nu mă lăsa să fiu fără sfîntul botez, ci în chipul în care știi, arată-mi un preot și apă, de la care să mă botez, ca și ceilalți creștini". Astfel rugîndu-se, s-a pogorît de sus un nor de apă și înconjurîndu-l l-a botezat - aceasta văzînd toți și minunîndu-se - iar norul s-a dus iarăși sus.

Ighemonul, fiind orb de răutate, a zis că este vrăjitorie și întunecare de ochi. După aceea sfîntul s-a rugat pentru fluierele sale, pentru trîmbițe și pentru surle - care erau ale lui Apolonie, atunci cînd și-a schimbat haina sa - ca să se ardă și să se prefacă în cenușă, încît să nu rămînă pomenirea meșteșugurilor celor deșarte, a uneltelor lui de cîntări, ca să nu poată cineva dintre necredincioși să zică: "Acestea sînt trîmbițele lui Filimon". Deci coborîndu-se foc din cer le-a ars pe toate și le-a pierdut în fața lui Apolonie. Acum s-a deshis și ușa lui Apolonie către pătimire; căci Teon, fratele lui Filimon, apropiindu-se de ighemon, i-a vestit cu de-amănuntul tot ceea ce făcuse; cum Apolonie a îmbrăcat pe Filimon cu haina sa, apoi l-a făcut ca să intre întru nevoință pentru dînsul și s-a făcut pricinuitor pierderii lui.

Deci îndată l-au adus și pe Apolonie, spre care căutînd Arian ighemonul cu ochi mînioși și cu fața groaznică a zis: "Ce este aceasta, mai înrăutățitule decît toți oamenii? Ce ai făcut nouă cetății și acestui ticălos? Pentru mîndria ta trecînd cu vederea legile și pe zei, iar de frica muncilor abătîndu-te, ai schimbat cu dînsul hainele și cu niște vrăjitorii ai răzvrătit inima lui, lipsind toată cetatea de o mare mîngîiere. Se cuvenea ție, dacă te temeai de munci, să vii la mine și să-mi descoperi sufletul tău; iar eu prin legile iubirii de oameni, cu totul te-aș fi slobozit și te-aș fi lăsat să viețuiești fără întristare".

Zicînd acestea ighemonul, Apolonie a răspuns: "Bine și cu drept faci de mă defăimezi și la aceasta nu stau împotrivă, pentru că și eu însumi mă învinovățesc; însă nu de aceea că m-am făcut lui Filimon pricinuitor de atîtea bunătăți și nu fiindcă el s-a îmbrăcat în haina mea, ci fiindcă m-am îmbrăcat eu într-ale lui. Dar de vreme ce amîndoi, prin judecățile lui Dumnezeu, ne-am îmbrăcat în haina mîntuirii, să știi că după acestea nici Filimon, nici Apolonie nu vor jertfi vreodată zeilor voștri; iar de vreme ce mai înainte m-am temut de munci, acum cu ajutorul lui Dumnezeu, voi arăta mare bărbăție".

Pentru aceea tiranul, umplîndu-se de mînie, a poruncit ca pe Apolonie să-l păzească în legături spre mai cumplite munci, iar pe Filimon să-l bată trei ostași cu palme peste față și peste ochi. Atunci oamenii, văzînd că bat pe Filimon, nu le-a plăcut și au strigat să înceteze. Ighemonul a zis către mucenic: "Miluiește-te acum Filimoane; iar de nu, măcar pe popor să-l miluiești, căruia i se rupe inima pentru tine; fiindcă se cuvine ție să judeci că, dacă această puțină muncă a ta văzînd-o poporul s-a tulburat cu sufletul, atunci ce va fi cînd vei fi cuprins

de munci mari? Jertfește, Filimoane, și această durere a ta schimb-o în veselie, căci ne vom ospăta în capiștea lui Serapid și cu multă bucurie ne vom desfăta".

Filimon a răspuns: "Mie îmi este gătit ospăț în cer". Iar către popor, întorcîndu-se, a zis: "Pentru ce vă mîhniți văzînd că sînt bătut? Eu nu eram bătut cînd eram la voi comedian? Ba, uneori și mai rău ne făcea, iar voi cu plăcere rîdeați. Deci, pentru ce nu vă veseliți și acum? Acum cînd voi vă mîhniți, îngerii se bucură de mine, văzîndu-mă că sînt creștin și cinstesc buna-credință".

Atunci tiranul, văzînd pe Filimon și pe Apolonie neschimbați, a poruncit să le sfredelească gleznele și, legîndu-i cu frînghii, să-i poarte prin toată cetatea. Apoi pe Filimon l-a spînzurat de un copac de măslin și, aruncînd toți săgețile asupra lui, el se ruga lui Dumnezeu, încît nu se apropiau săgețile de dînsul; căci o parte dintr-însele loveau în copac, iar o parte cădeau pe pămînt și altele rămîneau în văzduh, prin minune. Iar ighemonul s-a apropiat să vadă minunea și, căutînd la Filimon, altă minune a urmat aceleia; o săgeată s-a pogorît din văzduh cu atîta putere, încît a lovit pe ighemon în ochiul cel drept și l-a orbit îndată. Prin orbirea aceasta i s-a făcut luminare sufletului, căci așa a vrut Dumnezeu. Mai înainte cînd avea ochii sănătoși, era orb cu sufletul și neînțelegător, încît cel neputincios se lupta cu cel Atotputernic. Iar acum, fiind orb, a cunoscut pe Dumnezeu cel adevărat, căci, dezlegînd pe mucenic fiind silit de durere, l-a rugat ca să-i tămăduiască ochiul.

Sfîntul a răspuns: "Nu voiesc acum să te vindec, ca nu cumva facerea de bine pe care o vei primi, să o socotești vrăjitorie, ci cînd voi ieși din trup, pentru că acum mi s-a apropiat sfîrșitul meu. Pe urmă vei veni la mormîntul meu și luînd țărînă de acolo și punînd-o pe ochiul tău, vei chema numele lui Hristos și îndată te vei tămădui".

După aceasta, prin porunca ighemonului, la amîndoi mucenicii li s-au tăiat capetele; iar cinstitele lor trupuri s-au așezat lîngă sfinții mucenici Asclan și Leonid. Iar ighemonul, de vreme ce-l supăra ochiul cu o durere cumplită, a venit la mormîntul lui Filimon și, după cum îi zisese, luă țărînă și punînd-o pe ochiul bolnav, a zis: "În numele tău, Iisuse Hristoase, pentru care aceștia și-au ales moarte de bunăvoie, pun țărîna aceasta pe ochiul meu și, dacă voi vedea, apoi și eu voi mărturisi că nu este alt Dumnezeu afară de Tine". Acestea zicîndu-le, îndată a aflat îndoită tămăduire: a ochiului și a sufletului său. Pentru că cu ochiul a văzut soarele și cu sufletul a cunoscut dreptatea lui Dumnezeu și cu bucurie a strigat: "Sînt creștin". Apoi a mărturisit înaintea tuturor că este creștin. Ducîndu-se de acolo, a primit Sfîntul Botez cu toată casa sa și pe creștinii care erau ținuți în închisori pentru Hristos, în număr de treizeci și șase, i-a liberat cu pace.

Apoi, luînd pînză curată și aromate cu mult preț, cu mulțime de popor și cu doi episcopi, au venit la mormîntul mucenicilor și au făcut cinstită îngropare trupurilor lor. După aceea a

făcut multe milostenii la săraci și multe alte bunătăți a săvîrșit. Vestea aceasta a ajuns la urechile lui Dioclețian, păgînul împărat, cum că Arian din elin s-a făcut creștin și că nu voiește să aducă jertfă zeilor.

Deci, îndată a trimis împăratul patru slujitori, poruncindu-le să-l aducă la sine, vrînd singur să vadă cele ce s-au întîmplat. Aceia luînd pe Arian, îl sileau să meargă degrabă la drum, dar el i-a rugat să-l mai lase puțin să meargă la mormîntul sfinților mucenici. Iar aceia nevrînd le-a dat optzeci de galbeni și așa i-au dat voie să meargă la mormîntul sfinților mucenici, unde au venit cu toții, iar el a căzut cu fața la pămînt, rugînd pe sfinții mucenici ca să-i ajute întru nevoință. Apoi s-a auzit glasul lui Filimon din groapă: "Îmbărbătează-te, Ariene și nu te teme, căci iată te cheamă Domnul care te aduce spre nevoință și îți împletește cununa muceniciei. Ba încă împreună cu tine vor mărturisi acești slujitori și vor lua de la Hristos mare răsplătire".

Auzind acestea, s-a minunat și s-a întors la casa sa, precum el a cerut și, umplîndu-se de darul lui Dumnezeu, a cunoscut chipul și vremea sfîrșitului său și chemînd pe slugile sale le-a proorocit cele ce aveau să fie, zicînd lor: "Acum mergeți împreună cu noi la Alexandria, unde eu voi fi dus la împărat și cu ajutorul lui Dumnezeu voi săvîrși nevoința mărturisirii în a opta zi a acestei luni și voi fi băgat în sac și aruncat în mare. Iar voi țineți minte cuvîntul meu, ca în a unsprezecea zi a aceleiași luni, la al șaselea ceas să ieșiți la mal și, aflînd trupul meu scos la uscat de delfini, să-l luați și să-l puneți la un loc cu ceilalți mucenici".

Acestea zicînd, a pornit la drum și ajungînd la împăratul Dioclețian, l-a primit cu blîndețe. Apoi s-a pregătit împăratului o baie înaintea capiștei lui Apolon și mergînd la baie împăratul s-a spălat împreună cu Arian și apoi, apropiindu-se de capiște, a zis lui Arian: "Jertfește marelui zeu Apolon, ca apoi cu veselie să mergem la cină". Iar fericitul Arian a zis: "Cum voi putea eu să fac aceasta o! împărate, să las pe adevăratul Dumnezeu, după atît de multe minuni care s-au făcut numai cu chemarea numelui lui Hristos și care nu-s basme deșarte, ci curatul adevăr și ai căror martori sînt ochi mei? Deci cum voi jertfi idolului celui fără de suflet și nesimțitor?" Iar împăratul, mîniindu-se, și-a lepădat îndată blîndețea cea fățarnică și a poruncit să fie legat cu lanțuri de fier, iar de picioare să-i lege o piatră mare și să-l arunce într-o prăpastie foarte adîncă, apoi să-l astupe cu țărînă și cu pietre. Apoi, deasupra gropii celei astupate, și-a așezat scaunul său împărătesc și, așezîndu-se a poruncit ostașilor să joace împrejur, zicînd: "Să vedem de va veni Hristosul lui să-l scoată din groapa aceasta".

După aceasta, intrînd el în palatul împărătesc, în camera sa a văzut lanțul și piatra cu care era legat Arian, spînzurînd deasupra patului său, iar pe Arian culcat în patul său. Văzînd aceasta, împăratul s-a spăimîntat, s-a minunat, s-a tulburat, socotind că este un vicleșug la mijloc, făcut de oarecare din vrăjmașii casei lui. Dar sfîntul Arian a zis către dînsul: " Nu te tulbura, căci nimeni n-a viclenit împotriva ta, ci eu sînt Arian, ighemonul Tebaidei, către care tu, aruncîndu-mă în groapă, grăiai: "Să vedem de va veni Hristosul lui să-l scoată din groapa aceasta! Deci iată că Hristos m-a scos din groapă și mi-a poruncit să mă odihnesc pe patul tău".

Diocleţian, abia venindu-şi în fire de frică, a strigat foarte tare, umplînd palatul cu zgomotul pe care-l făcea: "O! meşteşug al vrăjitorului! Fermecătoria vicleanului! Nimeni n-a văzut ceva într-acest fel". Şi grăind multe, a poruncit să-l bage pe sfînt într-un sac cu nisip şi, legîndu-l, să-l arunce în fundul mării. Atunci au îndrăznit şi cei patru slujitori care au văzut această minune ce s-a făcut cu Arian şi, aducîndu-şi aminte şi de cele spuse de Sfîntul Filimon mai înainte, s-au apropiat de tiran şi, ocărîndu-l, au zis: "Pentru ce osîndeşti pe dreptul, tu, nedreptule, căci nu ţi-a greşit nimic? Hristos este Dumnezeul adevărat, care face aceste minuni şi nu te mai osteni fără folos, căci chiar dedesubtul munţilor şi dealurilor celor înalte de-l vei îngropa, chiar în adîncul mării de-l vei arunca şi orice lucru rău şi greu vei face robului tău, Hristos, Dumnezeu cel adevărat este puternic şi-l va scoate, precum ai văzut astăzi cu acest sfînt, cu care sîntem şi noi gata a muri cu el, pentru Hristos! Deci credem că, precum l-a scos pe dînsul din adîncul pămîntului, fiind împresurat de atîtea pietre şi legături, aşa poate să ne scoată şi pe noi şi să ne dea viaţa cea mai bună şi veşnică".

Tiranul, luîndu-i în rîs şi batjocorindu-i, a zis: " Eu şi mai înainte, cînd îmi făceaţi slujbele mele, vă împlineam cererile voastre, ca să nu vă mîhnesc, ca un părinte al vostru. Şi acum, iarăşi, ca să nu vă mîhnesc, voiesc cu osîrdie să vă dau moarte grabnică, împreună cu Arian".

Primul dintre dînşii, cu numele Teotih, a răspuns: "Dumnezeul cel adevărat Căruia ne închinăm şi pentru el moarte vrem să luăm, să-ţi dea ţie răsplătire cuviincioasă pentru dragostea ce ai arătat pentru noi. Însă acest dar rog să mi-l dăruiască împărăţia ta; averile mele toate să le laşi să le împartă în două părţi: o parte să se dea la împărăţie, iar alta să se împartă la văduve şi la sărmani". Acestea zicîndu-le Teotih, i-au zis lui ceilalţi: "Să lăsăm, frate, toate la înalta purtare de grijă, că Dumnezeu va iconomisi precum va voi, iar noi să ne îngrijim pentru sfîrşitul nostru". Atunci împăratul judecînd multă vreme, se minuna de sîrguinţa lor către moarte. Iar Arian, văzînd pe împărat gîndindu-se, s-a temut ca nu cumva să se căiască şi să nu-i omoare, apoi a zis către dînsul: "Să nu te amăgească diavolul ca să mai ai nădejde că ne vom schimba părerea, chiar de ne-ai omorî de mii de ori". De aceea, văzînd credinţa lor cea tare, s-a mîniat şi a dat hotărîrea de moarte, ca să-i bage pe fiecare în cîte un sac cu nisip şi să-i arunce în mare. Şi aşa s-a împlinit proorocirea lui Filimon.

Dar îndată altă facere de minuni s-a făcut. Căci cum i-au aruncat ostaşii în marea Vizantie, s-a arătat un delfin foarte mare, care a ridicat cei cinci saci cu spatele său, în chip minunat şi, alergînd ca o corabie ce merge iute, i-a dus în Alexandria; iar acolo la mal îi aşteptau slugile lui Arian, precum acesta le proorocise. Slugile, văzînd delfinul, s-au spăimîntat de mărimea lui şi cît de bine stăteau sacii pe spinarea-i fără să se răstoarne.

Aducîndu-şi aminte că Arian le proorocise şi le spusese despre moaştele sale, iar acum erau cinci, nu se dumireau. Şi s-a auzit glas de la Dumnezeu: "Luaţi moaştele domnului vostru

şi pe celelalte patru şi puneţi-le împreună cu moaştele sfinţilor Asclan şi Leonid". Delfinul, punînd sacii pe mal, s-a întors în mare înotînd, iar slugile au pus moaştele într-un caiac şi, înotînd pe rîu trei zile şi trei nopţi, cînd erau în dreptul mitropoliei Anticoitenilor, unde era voia bunului Dumnezeu să rămînă moaştele - caiacul n-a mai putut înainta defel, iar corăbierii toţi dormeau. Atunci un glas s-a auzit de două ori: "Teodotie, Teodotie! - căci aşa se numea cîrmaciul corabiei - aici este voia lui Dumnezeu să rămînă moaştele!"

Deşteptîndu-se Teodotie şi văzînd caiacul plutind ca şi cum ar fi fost legat, a ieşit, a mers în cetate şi a spus toată pricina. Iar lucrătorii de acolo, au alergat cu făclii şi cu tămîie; cîntînd şi lăudînd pe Domnul, i-au îngropat cu evlavie şi strălucire în locul unde a rînduit Dumnezeu, făcîndu-se minuni deosebite prin aceasta şi tămăduiri de bolnavi, precum şi altele, spre slava Tatălui şi a Fiului şi a Sfîntului Duh, Căruia I se cuvine slava şi cinstea în veci. Amin.

32. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC ELEFTERIE, EPISCOPUL ILIRICULUI, ŞI A MAICII LUI, ANTIA
(15 DECEMBRIE)

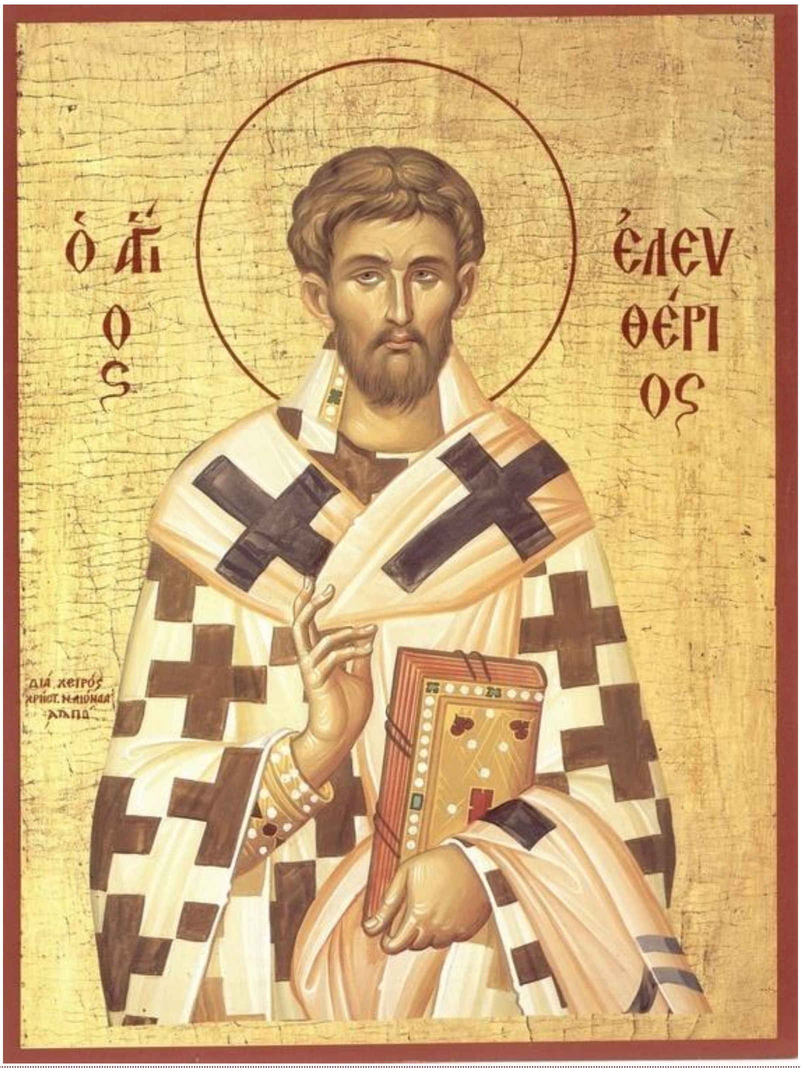

Cînd împărățea în Roma Elie Adrian, slujind cu sîrguință idolilor, în acea vreme minunatul Elefterie s-a cunoscut ca o stea strălucită, a cărei patrie era marea cetate a Romei. Părinții lui erau de bun neam, străluciți și bogați, iar maica lui s-a învrednicit de mai mare cinste și slavă pentru credința în Hristos, învățată fiind de Sfîntul Apostol Pavel, care a botezat-o și numele ei era Antia. Dînsa, născînd pe acest sfînt, i-a pus numele de Elefterie și l-a crescut bine întru buna credință.

Deci, ajungînd el în vîrstă, l-au dat lui Dumnezeu, prin mîinile arhiepiscopului Romei, Anichit, ca un dar cu adevărat vrednic lui Dumnezeu. Iar arhiepiscopul, văzînd pe copil cu deprinderi bune, l-a pus în rînduiala clericilor și, în al cincisprezecelea an al vîrstei lui, l-a făcut diacon, iar în al optsprezecelea an, l-a hirotonisit preot și în al douăzecilea an al vieții lui, l-a ales episcop al Iliricului.

Dar să nu se mire cineva că l-a făcut episcop așa de tînăr, căci arhiepiscopul a văzut în acest tînăr mari fapte bune, fiind atît de înțelept și de cuvîntător, încît atrăgea către dreapta-credință, cu învățătura lui, pe cei ce se întîmplau a vorbi cu dînsul. Pentru ca să se pună făclia în sfeșnic și să nu se ascundă sub obroc - după cum zice Sfînta Evanghelie -, ca să lumineze multe suflete și să întoarcă pe cei întunecați către cinstirea de Dumnezeu, pentru aceasta l-a suit în scaunul episcopiei, știind că mulți se vor lumina printr-însul, precum s-a și făcut. Căci s-au întors mulți elini și s-au botezat, fiindcă dulceața și înțelepciunea cuvintelor lui îndemna pe toți ascultătorii să cunoască adevărul.

Diavolul care zavistuiește totdeauna mîntuirea omului, turba asupra lui și scrîșnea cu dinții săi, necuratul. Însă, neputînd să-l omoare pe dînsul, a invitat pe răucredinciosul împărat Adrian a se ridica asupra adevărului și a prigoni pe creștini. Dar mai întîi se silea a lua dintre creștini pe Elefterie, voind a pierde pe învățătorii cei mai aleși ai dreptei-credințe și a-i smulge ca pe niște spice mai alese din holda lui Hristos. Împăratul a trimis cu cumplită poruncă pe un voievod Felix, ca să aducă cu sila pe Elefterie la judecata împărătească. Acela, ajungînd la Iliric, a nimerit în acea vreme cînd bunul păstor hrănea, în biserica Domnului, oile sale cele cuvîntătoare cu pășunea duhovniceștilor cuvinte.

Deci, înconjurînd biserica cu ostași, a intrat singur înăuntru, căutînd cu sălbăticie și cu chipul arătînd cruzimea celui ce-l trimisese. Dar, văzîndu-l pe Elefterie cu atîta bună podoabă și auzind dulcea limbă și preaînțeleapta învățătură, s-a minunat foarte mult că ieșea din gura sa un dulce izvor de învățătură, învățîndu-i pe cei ce-l ascultau bunacredință. De aceea a stat și el și a ascultat cu luare-aminte cele ce se spuneau despre Hristos și despre puterea Lui. Apoi, schimbînd iuțimea în blîndețe, căci avea holda inimii lesnicioasă către primirea cuvîntului lui Dumnezeu, din lup s-a făcut oaie și din prigonitor, ucenic, uitînd cele dintîi; din tîlhar s-a făcut slugă bună și credincioasă lui Hristos, pe care-L prigonea.

Trecînd cu vederea porunca cea împărătească, a căzut la picioarele sfîntului și din acel ceas nu se depărta de învățătorul său, luminîndu-se cu cuvintele lui și întărindu-se în buna-credință. Astfel, Felix, schimbîndu-se din păgînătate în dreapta-credință, nu se mai gîndea să se întoarcă la cel care-l trimisese; iar Sfîntul Elefterie, dorind să rabde pînă la sînge pentru credința în Hristos, se sîrgui să meargă împreună cu Felix la împărat. Acesta, nu ca un voievod ducea pe cel legat, ci ca pe un mielușel urmînd păstorului. După ce au ajuns la o apă, Felix - ca și famenul Candachiei, care a primit botezul de la apostolul Filip - s-a botezat și el de dumnezeiescul Elefterie și s-a dezbrăcat de întunericul închinării idolești ca de o haină putredă.

Venind ei în Roma, Felix n-a fost cunoscut de credincioși cum că s-a unit cu Biserica lui Hristos și le-a povestit toate cele despre Elefterie. Iar acesta, fiind adus după porunca împăratului înaintea judecății, a stat fără frică și cu mărime de suflet.

Căutînd spre el împăratul și văzîndu-l tînăr, frumos la față, cu ochii luminoși și împodobit cu toate darurile firești, a zis: "Pentru ce o! Elefterie, ai lăsat credința părintească și, socotind întru nimic cinstirea zeilor, cinstești un Dumnezeu nou, care nu numai că a murit, ci și cu o moarte preacumplită a murit". Dar Elefterie nu voia să răspundă celui ce vorbea fără-de-minte, urmînd lui Hristos, care tăcea în patima Sa înaintea lui Pilat și chiar înaintea lui Irod nimic nu răspundea. Împăratul iarăși a zis: "Răspunde, pentru ce te-ai făcut așa fără-de-minte, amestecîndu-te cu credința creștinească? Pleacă-te mie și jertfește zeilor. Dacă te vei întoarce, cu mare cinste te voi cinsti; iar de nu, grele munci voi aduce asupra ta".

Elefterie, chemînd pe Domnul Care a zis: *Nu vă îngrijiți cum, sau ce veți grăi, că Eu vă voi da vouă înțelepciune, căreia nu vor putea să se împotrivească*, a răspuns: "Cum pot să slujesc unor zei nesimțitori ca aceștia și unor idoli fără suflet sau să mă unesc cu voi, care le slujiți lor. Eu vă și plîng pe voi, care vă închinați lor; căci Dumnezeul cel adevărat cinstindu-vă pe voi cu cuvîntarea, voi v-ați făcut mai necuvîntători și mai necinstiți decît lemnele și pietrele, încît pe acelea le socotiți a vă fi vouă zei, lăsînd pe adevăratul Dumnezeu, care cu înțelepciune ne-a făcut pe toți și toată lumea a zidit-o. Pentru că cerul și pămîntul sînt zidirile Lui, iar noi sîntem, dintr-acele lucruri care le-a creat, lucrul cel mai frumos și mai cinstit, măcar că ne rătăcim, umblînd în neștiință ca într-o noapte și necunoscînd ce este de folos și ce nu este, ridicăm război împotriva Dumnezeului nostru. Iar pe aceia care sînt cu adevărat vrăjmașii și potrivnicii noștri, adică diavolii, o! nebunie! îi socotiți a fi domni și zei și îi slăviți cu daruri și cu jertfe! Eu mă lipesc de Domnul meu și sînt unit pururea cu El și Stăpînului meu Hristos îi slujesc. Iar cinstirile și darurile tale pe care mi le făgăduiești, cum și muncile și caznele cele înfricoșate și cumplite cu care ne îngrozești, le socotesc ca pe niște jucării și săgeți de copii; căci eu m-am lepădat de lume și m-am răstignit, ca învățătorul meu Pavel și moartea pentru Hristos o socotesc desfătare, slavă și veselie".

Auzind împăratul, s-a umplut de mînie și a poruncit să aducă un pat de aramă și dedesubt să pună mulțime de jăratec; iar deasupra să-l întindă gol pe mucenic și să aprindă neîncetat cărbuni dedesubt, pînă cînd va muri. Fiind pregătit patul, s-a suit sfîntul mucenic și s-a întins cu tot trupul. Poporul care se adunase ocăra pe împărat pentru acea tiranie, zicînd: "Pentru ce piere rău, ca unul din făcătorii de rele, acest bărbat cinstit și slăvit, de bun neam și preaînțelept?" Dar Dumnezeu din înălțime ușura durerile mucenicului care sta, parcă ar fi stropit de rouă și așezat pe trandafiri, pe acel pat. Îmblînzindu-se, împăratul a poruncit să-l ia de pe acel pat, părîndu-i că ar fi de acum mort. Dar acesta s-a sculat de pe pat viu și sănătos, nevătămat de foc, vesel și plin de bucurie, cîntînd: *Înălța-Te-voi, Dumnezeul meu, Împăratul meu și bine voi cuvînta numele Tău în veci; lăuda-voi pe Dumnezeul care veselește tinerețile mele; toate neamurile vor lăuda lucrurile Tale, Doamne, puterea și minunile Tale vor povesti.*

Sfîntul Elefterie, lăudînd pe Dumnezeu, stătea cu îndrăzneală înaintea tiranului, zicînd: "Caută, o! împărate, asupra mea, care socotești că sînt mistuit de foc și cunoaște pe Hristos cel propovăduit de mine, cunoaște și neputința zeilor tăi". Împăratul, socotindu-se luat în rîs și aducîndu-i-se acea ocară, se gîndea cum să-l pedepsească mai cumplit. S-a adus din nou un grătar de fier încins în foc, iar deasupra turnau untdelemn încins; dar nici de astă dată n-a lăsat Dumnezeu pe mucenicul său, pentru că, fiind pus pe grătar, îndată s-a stins focul, grătarul s-a

răcit și nu mai ardea untdelemnul pe el, iar mucenicul era nevătămat. Dar împăratul nu s-a liniștit, ci mai aprig s-a pornit asupra sfîntului. Căci ca un orb numai aceasta avea înaintea sa, ca, muncind pe sfîntul, să facă spre plăcerea zeilor săi, care sînt diavoli ucigători de oameni.

A poruncit apoi să aducă o tigaie și s-o umple cu ceară, smoală și cu seu, s-o pună pe foc și să-l bage pe sfînt într-însa. Elefterie de-abia aștepta, dar împăratul l-a oprit, zicîndu-i: "Nu zăbovi, o! Elefterie, stînd în pragul morții, ci, alege-ți cele ce-ți sînt de folos. Pentru că eu foarte mult mă îngrijesc de tine ca să nu pieri și te iubesc ca pe fiul meu și nu voiesc, pe zeii mei mă jur, să se dea singur la pierzare un bărbat așa de bun și de neam, dulce vorbitor și cu fața frumoasă și nu pentru altceva, decît numai pentru neplăcerea cea deșartă a grumazului său celui împietrit".

Mucenicul însă îi răspundea cu bărbăție, îl defăima, numindu-l lup care pîndește oile lui Hristos. Apoi a zis: "Orice vei face nu mă vei putea pleca de la dreapta credință". Atunci, mîniindu-se Adrian, a poruncit să-l întindă în tigaie. Acestea făcîndu-se, iarăși dumnezeiasca pronie a făcut ceea ce a făcut întîi, adică focul l-a prefăcut în rouă și un vînt răcoros bătea peste acest bărbat. Adrian, neștiind ce să mai facă, văzînd că tot ce face i se întoarce împotrivă, se minună, nedumerindu-se. Atunci era eparh al cetății Coremon, bărbat ales care era maestru și știa multe feluri de munci. Văzînd pe împărat foarte tulburat că nu știe ce să-i mai facă mucenicului ca să-l îndoaie, a zis: "Eu, împărate, voiesc să te scot din grijă și osteneală pentru Elefterie și să-l fac ori să împlinească voia ta, ori să moară".

Acestea zicînd, a poruncit să facă un cuptor de aramă cu fiare ascuțite și să-l bage pe Elefterie într-însul. Eparhul știa credința în Hristos, învățat fiind de Felix, dar fiind prieten al împăratului, pentru slava cea vremelnică, nu s-a lepădat de credința idolească. Pregătind el acea cumplită caznă pentru mucenic, sfîntul și-a ridicat ochii săi sufletești și trupești și toată mintea și-a îndreptat-o spre Dumnezeu, umplîndu-se de o bucurie fără seamăn și zicînd: "Mulțumescu-ți Ție, Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul meu, că m-ai învrednicit de atîtea bunătăți; căci cu mîna Ta cea tare m-ai învrednicit a răbda toate, pentru numele Tău cel sfînt. Deci, acum caută din cer și vezi ce au făptuit asupra mea cei ce mă urăsc, izbăvește sufletul meu de înțepăturile lor și de bărbații sîngelui mă păzește, ca un bun, ca să Te cunoască toți pe Tine unul Dumnezeu, pînă la toate marginile pămîntului".

Apoi, rugîndu-se pentru cei ce-l munceau, ca și Sfîntul Ștefan pentru cei ce-l ucideau cu pietre, a zis: "Atinge-te de inimile lor o! Stăpîne, cela ce ești bogat întru milă, iar numele Tău cel sfînt fă-L lor cunoscut și adu-i către voia Ta cea sfîntă, ca să Te cunoască pe Tine, unul adevăratul Dumnezeu și să lase închinăciunea idolească cea pierzătoare, că bine ești cuvîntat în veci. Amin".

Rugîndu-se astfel mucenicul, Coremon, eparhul asculta cu luare-aminte cuvintele grăite de cel în rugăciune și îndată s-a aprins în el dreapta credință, cea mai dinainte primită și schimbîndu-l deodată, ca și cum n-ar fi fost acela care dorea moartea mucenicului, apropiindu-se de împărat a zis: "Pentru ce se dă Elefterie cel fără de vină spre niște munci ca acestea? Pentru care pricină se osîndește spre o moarte cumplită ca aceasta?"

Împăratul, mirîndu-se de cuvintele lui, s-a tulburat și căutînd cu iuțime asupra lui, l-a întrebat de ce și-a schimbat gîndul așa degrabă? Apoi îi zicea: "Eu pe tine te-am cinstit mai mult decît pe oricare alt boier al palatului meu, ți-am dat bogăție multă, te-am făcut eparh. Oare ești iubitor de argint și ai luat de la mama lui Elefterie aur și acela te-a schimbat deodată? Dar nu-ți ajung darurile mele, bogăția, slava, averea, cinstea cu care te-am făcut cunoscut în toată Roma? Iar de poftești ceva mai mult de la mine, iată, toate visteriile mele sînt deschise înaintea ta; ia cu amîndouă mîinile precum îți place și nu te lăsa cumpărat de o femeie pe ascuns, pentru puțin aur".

Coremon, umplîndu-se cu totul de Duhul Sfînt și cu rugăciunile cele mucenicești avînd mintea luminată, a strigat: "Cinstea ta să fie cu tine spre pierzare și aurul tău să-l ardă focul care te așteaptă în muncă; căci te-ai făcut orb de voia ta, față de adevăr și nu cunoști neputința zeilor tăi, care nu pot izbăvi de focul acesta pe nici unul din voi; iar Dumnezeul acela, pe care îl cinstește Elefterie, l-a făcut pe el mai tare decît focul și mai presus decît orice fel de munci".

Cu acele cuvinte s-a pornit împăratul spre negrăită mînie, căci așa este obișnuit ca prieteniile mari să nască vrăjmășii mari. Deci a poruncit să arunce pe eparh în cuptorul acela pe care l-a pregătit mucenicului Elefterie și cînd s-a apropiat Coremon de cuptor și a văzut înfricoșata văpaie a strigat către Sfîntul Elefterie: "Roagă-te pentru mine și mă înarmează și pe mine cu aceeași armă a lui Hristos, cu care ai înarmat pe voievodul Felix". Și fiind înarmat de mucenic cu semnul Sfinte Cruci, s-a aruncat în cuptor și nevătămat s-a aflat acolo; iar după un ceas a ieșit sănătos, mulțumind și lăudînd pe Domnul.

Adrian, ostenind cu muncile, a poruncit să-i taie capul lui Coremon; și astfel au luat sfîrșit pătimirile sale și în puțină vreme a luat comoara cea veșnică și bucuria cea negrăită. După aceasta a aruncat pe Sfîntul Elefterie în acel cuptor, iar focul s-a stins îndată, fiarele s-au răcit și s-au rupt cele ascuțite ca și cum s-au sfiit de trupul mucenicului, mustrînd orbirea cea sufletească a aceluia ce-l muncea și atrăgînd pe cei ce stăteau împrejur, spre cunoştinţa lui Dumnezeu, Celui ce făcea acele minuni preaslăvite. Atunci au strigat cei ce erau împrejur: "Mare este Dumnezeul creştinilor, cel mărturisit de Elefterie". Dar muncitorul rămase în nepricepere și a hotărît să-l bage în temniță și apoi a adunat pe slujitori să se sfătuiască cum să-l omoare pe Elefterie.

Sfîntul mucenic Elefterie a fost chinuit cu foame în temniță multe zile; iar cel ce a trimis altădată hrană lui Daniil prin Avacum și lui Ilie prin corb, Acela n-a trecut cu vederea nici pe Elefterie, care se topea de foame, ci îl hrănea cu hrană îngerească. După aceasta a poruncit tiranul să aducă niște cai sălbatici și să-l lege de ei, ca fiind tîrît de dînșii și rupîndu-se, să moară. Dar în zadar își pierdea vremea și se muncea, căci pe cînd el, neînțeleptul, nepriceputul, necuratul nu înceta cele rele a cugeta asupra sfîntului, Domnul cel Atotputernic nu întîrzia a trimite din înalt ajutor. Și a venit îngerul Domnului și a dezlegat pe Elefterie și, răpindu-l din mîinile celor ce-l munceau, l-a suit într-un munte, aproape de cetate, la loc pustiu unde sălășluiau fiarele sălbatice. Acolo sfîntul mucenic, înălțînd laude lui Dumnezeu, viețuia împreună cu fiarele, blînde ca niște oi, fără frică, pentru că leii și urșii îl înconjurau și se gudurau auzind glasul său și, ca robii, urmau domnului său, slujindu-l și păzindu-l.

După cîtăva vreme, au aflat de dînsul și vînătorii care umblau după vînat prin pustie și au spus împăratului Adrian, care a trimis ostași îndată ca să-l prindă pe Elefterie. Mergînd și năvălind asupra lui ostașii, au năvălit fiarele asupra lor și i-ar fi sfîșiat pe dînșii, de nu le-ar fi oprit sfîntul și de nu le-ar fi trimis în pustie; iar el a purces cu ostașii spre împărat, bucurîndu-se de parcă ar fi mers la ospăț, vorbind cu dînșii pe drum despre Împărăția lui Dumnezeu și despre focul gheenei, care era pregătit închinătorilor de idoli, încît i-a făcut creștini și i-a botezat pe cei ce erau cu dînsul, fiind aproape cinci sute și au venit la împăratul Adrian, la Roma. Iar acesta l-a osîndit spre mîncarea fiarelor - trimițînd asupra sa o leoaică foarte sălbatecă și neîmblînzită, care mai întîi s-a pornit cu iuțeală asupra sfîntului, dar pe urmă s-a domolit și și-a plecat botul la picioarele lui și i-a lins talpele, de parcă ar fi avut glas și a înțeles de sfînt, smerindu-se înaintea lui.

Nici aceste minuni nu le-a crezut tiranul împărat, ci a crezut că leoaica era parte femeiască, care nu are atîta putere și de aceea n-a vătămat pe sfînt. Deci a poruncit să aducă un leu de parte bărbătească, dar și acesta, văzînd pe sfînt, s-a arătat mai blînd ca leoaica; și acesta îi lingea și-i săruta picioarele, se juca și se gudura pe lîngă el bucurîndu-se, arătînd înțelegere și dragoste către sfînt. Cei din jur, care aveau ochii sufletești deschiși, văzînd și aceste minuni, au strigat: "Mare este Dumnezeul creștinilor".

Cei orbi ziceau că este vrăjitor și fermecător; pe aceștia i-a pedepsit Dumnezeu după dreptate, ca să se astupe - după cum zice dumnezeiescul părinte David - buzele cele viclene, care grăiesc asupra dreptului fărădelege și defăimare. Căci îndată ce au zis cuvintele cele de hulă, nevăzut rănindu-se, au murit.

Tiranul, nepricepînd ce să mai facă, văzînd pe sfînt că biruiește toate muncile, a poruncit să-i taie capul cu sabia; și aceasta făcîndu-se și-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu. Iar maica sfîntului, fericita Antia, care privea cu bucurie spre nevoința sfîntului, cuprinzînd trupul lui cel mort, îl săruta, veselindu-se cu duhul și mulțumind că sîngele fiului său cel luat dintr-însa, s-a vărsat pentru Hristos; apoi a căzut moartă lîngă el, ucisă fiind cu sabia de cei necredincioși. Iar credincioșii ce erau din Iliric și cei din Avlona, adică din episcopia mucenicului, luînd sfintele

lor trupuri și cu miresme ungîndu-le, le-au îngropat cu cinste, lăudînd pe Dumnezeu, Căruia I Se cuvine slava în veci. Amin.

33. VIAȚA CELUI ÎNTRE SFINȚI PĂRINTELUI ȘTEFAN MĂRTURISITORUL (15 DECEMBRIE)

Cuviosul părintele nostru Ștefan era de neam din Capadocia cea mare, născut din părinți creștini, care l-au crescut întru viață cuviincioasă. Deci copilul, fiind din pruncie cu bun obicei, se abătea de la jocurile cele obișnuite ale copiilor. În al șaptelea an, l-au dat părinții la învățătură de carte. Fiind isteț cu mintea la învățătură, în puțin timp a deprins bine dumnezeiasca Scriptură. La cincisprezece ani a ieșit din patria sa și a venit la Constantinopol, pentru a-și isprăvi învățătura acolo, în zilele împăratului Teodosie Adrametin și a sfîntului patriarh Ghermano. Învățînd filosofia, pe mulți i-a întrecut și covîrșit cu înțelepciunea sa și chiar pe dascălii săi i-a uimit, încît se minunau de înțelepciunea sa.

Auzind de dînsul patriarhul Constantinopolului, Sfîntul Ghermano, l-a chemat la sine și, binecuvîntîndu-l, l-a întrebat din ce parte este, iar el i-a spus toate cele despre sine. Patriarhul, îndrăgindu-l pentru obiceiul lui cel bun și pentru înțelepciunea și smerenia lui, l-a luat pe lîngă sine. Și a petrecut fericitul pe lîngă patriarh cîțiva ani, îndeletnicindu-se la sfînta biserică, viețuind cu înfrînare și conștiință curată.

După aceasta s-a dus de acolo tăinuindu-se de toți și, mergînd într-o mănăstire, s-a călugărit și se nevoia foarte mult. Poftind petrecere fără tulburare, a ieșit din mănăstirea aceea și aflînd un loc întunecos și neștiut de nimeni, a petrecut într-însul multă vreme, slujind lui Dumnezeu în post și în rugăciune. Apoi s-a mutat către Domnul episcopul care era în cetatea Surojiei și poporul a venit atunci în Constantinopol, la prea sfințitul patriarh Ghermano, cerînd episcop. Făcîndu-se încercare pentru alegerea lui, nu s-a ajuns la nici o înțelegere, iar poporul ruga neîncetat să le dea episcop, care ar putea să îndrepteze Biserica bine, pentru că se înmulțiseră eresurile în cetatea lor.

Odată, stînd noaptea la rugăciune, patriarhului Ghermano i s-a arătat îngerul Domnului zicîndu-i: "Mîine dimineață trimite în locul întunecos unde viețuiește alesul lui Dumnezeu, Ștefan, pe care să îl așezi episcop al Surojiei. Acesta poate să pască bine turma lui Hristos și pe cei necredincioși să-i întoarcă la credință; iar eu sînt trimis către dînsul de la Dumnezeu să-i poruncesc să nu se împotrivească ție". Dar patriarhul a zis: "Doamne, cum pot să aflu eu locul acela întunecos, unde petrece Ștefan, alesul lui Dumnezeu?" Iar îngerul, luînd o slugă a patriarhului, i-a arătat locul și venind sluga înapoi la patriarh i-a spus totul. Atunci sfîntului, pe

cînd înălța rugăciune către Dumnezeu în locul cel întunecos, i s-a arătat același înger în haine albe, încît s-a temut Sfîntul Ștefan și, tremurînd, a căzut de frică la pămînt. Dar îngerul, luînd pe sfînt de mînă, l-a întărit zicînd: "Eu sînt îngerul Domnului trimis de la Domnul Iisus Hristos a-ți spune bucurie și a-ți porunci să mergi în cetatea Surojiei și să înveți pe popor credința în Hristos; dimineața te va lua patriarhul și te va sfinți, trimițîndu-te acolo arhiepiscop, iar tu să nu te împotrivești, ca să nu mînii pe Dumnezeu". Apoi îngerul, dîndu-i pace s-a suit în ceruri. A doua zi patriarhul a trimis cu sluga sa doi preoți la Sfîntul Ștefan și l-au adus la patriarh cu mare cinste. Patriarhul l-a primit cu bucurie și sfințindu-l, l-a așezat în scaunul Surojiei arhiepiscop.

Venind sfîntul în cetatea Surojiei, a luat scaunul arhiepiscopiei, învățînd poporul dumnezeiasca Scriptură, încît în cinci ani toată cetatea Surojiei a botezat-o și pe toate dimprejurul ei. După aceasta s-a ridicat în Constantinopol împăratul Leon, care era din Isauria și care s-a ridicat cu luptă contra sfintelor icoane, fiind învățat de doi iudei. Deci, mai întîi a poruncit să pună sfintele icoane sus, ca să le sărute numai acela care este curat. După aceasta a poruncit să spînzure sfintele icoane în văzduh, zicînd că nu se cade să fie atîrnate pe perete și multe altele făcînd ticălosul.

Sfîntul patriarh Ghermano a stat mult împotrivă, vorbindu-i și explicîndu-i să lase scornirea cea rea. Dar mîniindu-se tiranul, a arătat veninul din inima sa și a început a se lepăda de sfintele icoane, a le huli și a le călca. Apoi a trimis poruncă prin toată cetatea și peste tot: "De va fi cineva potrivnic mie, cu diferite munci îl voi munci și-l voi da morții". Atunci puteai să vezi în Constantinopol pe cei drept-credincioși munciți și chinuiți cu diferite munci, iar pe patriarhul Ghermano l-a surghiunit și în locul lui a pus pe Anastasie, patriarh de neam sirian, fiind la un cuget cu dînsul. Apoi împăratul și cu patriarhul au trimis poruncă prin solii lor în Surojia, ca sfîntul arhiepiscop Ștefan să nu se închine icoanelor și Crucii. Dar sfîntul răspundea: "Nu voi lăsa pe poporul meu a se lepăda de Hristos, nu ascult porunca împăratului, nici pe a ticălosului patriarh". Apoi s-a coborît noaptea în corabie către cei trimiși, a venit la Constantinopol și îmbrăcîndu-se în veșmintele dregătoriei sale, a venit înaintea împăratului.

Acesta l-a întrebat: "Cine ești tu?". Iar sfîntul a răspuns: "Eu sînt Ștefan, arhiepiscopul Surojiei". Și a zis împăratul: "Oare vezi soborul acesta șezînd cu mine în mare cinste? Aceștia au ars și au călcat icoanele, deci să faci și tu așa și vei fi împreună cu mine în această cinste mare". Sfîntul a răspuns: "Chiar de mă vei și arde sau mă vei tăia în bucăți, sau cu orice fel de munci mă vei pedepsi, pentru icoana și crucea Domnului, toate le voi răbda". Și iarăși a zis: "Noi am aflat în cărți o proorocire, că se va ridica în Constantinopol un împărat răucredincios, care va arde sfintele icoane, dar să nu lase Dumnezeu aceasta întru împărăția ta". Și a zis împăratul: "Oare aflat-ați numele acelui împărat?" Răspuns-a sfîntul: "Numele lui este Conon". Și a zis împăratul: "Adevărat, Ștefane, ai aflat numele meu și maica mea așa m-au numit pe mine, Conon". Iar Ștefan a zis: "O! împărate, să nu fie aceasta întru împărăția ta; căci de vei face așa, apoi vei fi mergător înaintea lui antihrist". Auzind acestea de la sfînt, ticălosul împărat i-a sfărîmat fața lui și buzele și dinții, cu o mînă de fier: "Cum mă numești pe mine mergător înaintea lui antihrist?". Apoi a poruncit să apuce pe sfînt de păr și de barbă, să-l bată, să-l tîrască

pe pămînt și să-l arunce în temniță. Iar sfîntul fiind tîrît, înălța mulțumire lui Dumnezeu. Și astfel a fost dus în temniță, în care mai erau și alți arhierei.

După aceasta, iarăși a poruncit împăratul să-l aducă înaintea sa și a zis: "Bătîndu-l, tîrîți-l aici". Și a venit sfîntul înaintea împăratului cu șapte episcopi. Împăratul ținea în mînă icoana Domnului, a Maicii Domnului și a Mergătorului înainte Ioan și a zis către sfînt: "Pentru ce m-ai numit mergător înaintea lui Antihrist?" Sfîntul a zis: "Pentru că faci lucrurile aceluia, de aceea am zis și iarăși voi mai zice". Apoi împăratul a scuipat icoana, pe care apoi a călcat-o și a zis lui Ștefan: "Fă și tu așa icoanei acesteia". Iar sfîntul, lăcrimînd, a zis: "Vrăjmașule al lui Dumnezeu, nevrednicule de împărăție, cum n-au orbit ochii tăi cei răi și nu s-au uscat mîinile tale cele fărădelege? Dumnezeu să-ți ia degrabă împărăția ta și să-ți scurteze viața". Împăratul auzind acestea, cu mînie a poruncit să-l bată, apoi l-a legat de coada unui cal și l-a dus în temniță. Sfîntul dădea mulțumită lui Dumnezeu și, sculîndu-se toți cei ce erau în temniță, au rugat pe Dumnezeu; iar după rugăciunile lor, îndată a murit răul împărat.

După dînsul a luat împărăția Constantin Copronim, fiul lui, a cărui împărăteasă auzind de faptele cele bune și de minunile Sfîntului Ștefan, a rugat pe bărbatul său, împăratul Constantin ca să-l elibereze la scaunul său. În acea vreme i s-a născut împăratului un fiu și l-a botezat Sfîntul Ștefan. Iar împăratul, mulțumindu-i cu mare cinste l-a liberat la turma sa. Deci bunul păstor, primindu-și iarăși scaunul său, a păscut bine turma cea încredințată lui vreme îndelungată. Apoi, cunoscîndu-și sfîrșitul, a pus în locul său în scaunul Surojiei, pe Filaret și s-a mutat la Dumnezeu, spre viața veșnică, în a cincisprezecea zi a lunii decembrie. Și era acolo un om cu numele Efrem, de neam din Surojia, orb fiind din pîntecele maicii sale, pe care Sfîntul Ștefan îl îngrijea, dîndu-i mîncare, băutură și haine. Acela, auzind de moartea făcătorului său de bine, a plîns, zicînd: "De acum cine mă va cerceta? Duceți-mă, vă rog, ca să-i sărut sfintele lui picioare". Cînd a fost adus la trupul Sfîntului Ștefan, orbul a căzut plîngînd și tînguindu-se și îndată a văzut. Prin acea minune dumnezeiască, făcută prin plăcutul lui Dumnezeu Ștefan, s-a făcut încredințare că acesta era rînduit cu sfinții, în ceata făcătorilor de minuni și a mărturisitorilor. Iar sfîntul lui trup l-au îngropat cu cinste arhiereii și tot poporul Surojiei, vărsînd multe lacrimi, spre slava lui Dumnezeu Cel lăudat de toți și preaînălțat în veci. Amin.

34. VIAȚA PĂRINTELUI NOSTRU PAVEL CEL NOU, CARE A SIHĂSTRIT ÎN MUNTELE LATRU
(15 DECEMBRIE)

Aproape de cetatea Pergamului, ce se află în Asia, este o eparhie ce se numește Elea. În aceasta a răsărit sadul cel dumnezeiesc și vrednicul de minune. Avea încă și un alt frate după trup, mai mare, iar după fapta bună mai mic, cu numele Vasile. Tatăl lui se numea Antioh, care a fost căpitan în armata Constantinopolului. Fiind război aproape de Hiu, cu agarenii Critului, a fost ucis, iar femeia lui, cu numele Evdochia, a luat copiii săi și s-a dus în Frigia. Acolo s-a

așezat într-un sat ce se numea Marocatul, din care era și dumnezeiescul Ioanichie cel Mare, cu care se și înrudeau. Și a dat pe copiii săi, adică pe Pavel și pe Vasile, în mănăstirea Sfîntului Ștefan ca să învețe carte. După puțină vreme, mama lor a însurat pe Vasile, fără voia lui. Vasile, după ce a săvîrșit nunta, lepădîndu-se de toate cele trupești, s-a dus în lavra sfîntului, ce era în muntele Olimpului. Acolo, tăindu-și împreună cu părul toate grijile cele lumești, s-a făcut bun monah.

Din cauza supărării rudeniilor și a cunoscuților, s-a dus în părțile cele mai liniștite ale muntelui. Apoi a pus în gîndul său să aducă și pe fratele său Pavel, pentru care preabunul Dumnezeu în trei rînduri i-a poruncit în vis să-l aducă și pe dînsul, ca să se nevoiască împreună. Căci, ca un cunoscător al celor ce vor să fie mai pe urmă, cunoștea mai înainte cele ce aveau să urmeze. Deci, s-a sîrguit împreună cu un alt monah, pe care l-a trimis în trei rînduri în satul unde se afla Pavel, fratele lui, ca să-l aducă la dînsul. Mergînd monahul acolo, l-a aflat pe Pavel luminat, îndemnat de Dumnezeu și dorind acum să vadă și pe fratele său; căci murise mamă-sa și rămăsese sărman. Monahul l-a adus la Vasile, fratele lui cel mai mare, care s-a bucurat foarte mult de dînsul.

Petrecînd acolo puține zile, s-au dus amîndoi la muntele Latru, unde era o mănăstire ce se numea Caria și avea ca egumen un om îmbunătățit cu numele Petru, care strălucea cu faptele cele bune, ca o stea luminoasă. Pe acesta cunoscîndu-l Vasile și știindu-i viața și sfințenia lui, a adus la el pe Pavel, fratele său și l-a dat lui, ca să-l povățuiască spre petrecerea cea plăcută lui Dumnezeu.

Deci, văzînd Pavel pe Petru egumenul, a căzut cu fața la pămînt înaintea lui, ca și cum ar fi fost lovit de un fulger în fața sa și a rămas încremenit, zăcînd la pămînt, iar minunatul Petru l-a ridicat și l-a întrebat ce a pătimit. Sfîntul Pavel a răspuns că este păcătos și își cere iertare. Dar Petru a zis către dînsul: "Măcar de aș avea și eu păcate, numai cîte ai tu". Și cunoscînd marele Petru, cu ochii sufletești, că tînărul îl va covîrși în fapta cea bună și că se va face pretutindeni slăvit și vestit, l-a luat ca ascultător al său și l-a primit cu bucurie. Pentru că, precum ne-a spus însuși acela, cînd l-a văzut prima dată i s-a arătat un stîlp de foc și pentru aceasta a căzut la pămînt.

Vasile s-a întors iarăși în Olimp, după ce a dat pe fratele său Pavel, sfîntului mai sus pomenit. Apoi a petrecut în mănăstirea Sfîntului Ilie, în care s-a făcut și egumen, unde viețuind bine și cu viață îmbunătățită, s-a odihnit întru Domnul.

Dumnezeiescul Pavel se strădaia totdeauna să urmeze pe sfîntul său bătrîn întru toate faptele sale cele bune. Și avea starețul lui două rase de păr și purta numai cîte una cîteva zile, apoi se schimba și se îmbrăca cu cealaltă. Iar Pavel se îmbrăca cu aceea pe care o lepăda sfîntul și o purta așa întinată și nespălată. Bătrînul îi arăta în față că nu i-a zis el să facă aceasta, însă

nu-l oprea, ci mai mult se bucura, văzînd la dînsul mai înainte bune vestiri și nădăjduind să vadă cu vremea minunate fapte, precum s-au și făcut cu dumnezeiescul ajutor.

În mănăstirea aceea a Cariei erau adunați mulți monahi, de care îngrijea cu sîrguință marele Petru, ca un povățuitor și nu lăsa pe nici unul să petreacă în lenevie, ci voia să stea la slujbă toți cu sîrguință. Odată, văzînd pe Pavel că a adormit în biserică, l-a ocărît; iar acela, cerîndu-și iertare cu smerenie, a dobîndit-o. Dar, văzîndu-l în altă noapte dormitînd, i-a dat o palmă peste obraz și de atunci n-a mai adormit niciodată în timpul slujbei, fiindcă palma aceea s-a făcut vindecare lui Pavel, sîrguindu-se și el, după cum se vede.

Înțeleptul Pavel și-a ales altă pedepsire ca să-și împileze trupul și să și-l supună duhului. Aceasta se va părea celor nevoiași mai presus de credință; cu toate acestea, acei care au văzut, au mărturisit și pe aceia i-am crezut și noi, căci i-am cunoscut că erau iubitori de adevăr și îmbunătățiți și pentru aceasta am scris, spre pildă. Mai ales că și minunatul Gavriil, despre care vom vorbi mai jos, ne-a adeverit că a văzut cu ochii săi că a legat cu o funie două pietre mari și, atîrnîndu-le în spate, înconjura toată noaptea prin mănăstire, pînă cînd lovea în toacă. Aceasta o făcea ca să biruiască somnul și pe sine, pentru a putea priveghea fără frică și încă să-și smerească trupul și să biruiască patimile ca un ostaș nebiruit. Aceste pietre le-au păzit monahii cei mai sîrguitori mulți ani după adormirea cuviosului și le arătau închinătorilor celor cucernici, care veneau să se închine sfintelor moaște.

Însă nu numai aceasta, ci și într-altele era foarte nevoitor. Atît de mult își muncea trupul împotriva somnului și se ostenea, încît cînd dormita din osteneala cea fără de măsură, nu dormea pe așternut sau pe o rogojină sau să se culce jos cîndva. Ci, ori de un copac, ori de o piatră, sau de altceva se rezema drept și așa ațipea puțin, numai cît să nu-și vatăme mintea din prea multă priveghere și nevoință. Niciodată n-a rîs, nici cuvînt deșert n-a spus în toată viața sa. Și pe lîngă celelalte osteneli ale lui l-a rînduit și bucătar, unde se străduia mult. Fierbea bucate cu mare grijă, ca să nu supere pe frați, iar cînd frigea ceva pe cărbuni, văzînd focul cel vremelnic, își aducea aminte de cel veșnic și se uda cu lacrimi fierbinți ca un rîu, socotindu-se pe sine ca pe un osîndit și muncit.

Cînd ceilalți frați se culcau pe patul lor să se odihnească, el ieșea din mănăstire, se ducea la fîntînă și, rezemîndu-se de un castan, se ascundea sub el minunatul și se ruga. Copacul acela era des și mare și se păstrează pînă astăzi mărturisind nevoințele și dumnezeieștile isprăvi ale Sfîntului Pavel. Căci acolo s-a făcut o minune, asemenea cu a lui Moise. Într-o noapte, rugîndu-se Pavel, s-a arătat tot copacul arzînd de sus pînă jos și vedeau monahii pe cuvios că era și el tot foc, iar mantia care o purta se vedea toată numai foc. Degetele se arătau ca niște făclii cînd își înălța mîinile și se ruga.

După ce a încetat acea înfricoșată și minunată vedere, cuviosul plîngea din toată inima și înseta a se izbăvi de viața aceasta vremelnică și stricăcioasă și a se duce la cea veșnică și nestricăcioasă. Căci, cu adevărat, foc nematerial ardea de tot inima lui, pentru dragostea lui Hristos și nu avea odihnă. Pentru aceasta de multe ori ruga pe egumen să-l ierte și să-l binecuvînteze a se duce la loc liniștit, ca să petreacă viața fără tulburare. Însă Cuviosul Petru nu-l lăsa, căci era încă tînăr și se temea să nu-l amăgească diavolul și să-l biruiască ca pe un nelucrător.

Deci, Pavel a îngăduit pînă ce a murit egumenul. Apoi s-a sfătuit cu un ucenic al său care se numea Dimitrie, pe care îl iubea nespus ca pe fratele său, căruia i-a spus să-l ierte că el se duce la un loc liniștit. Acesta, auzind de despărțirea aceasta, s-a rugat să-l ia și pe el cu dînsul.

Văzînd Pavel gîndul cel bun al ucenicului, l-a luat cu el și, suindu-se în vîrful muntelui aceluia al Latrului, s-au coborît apoi în partea dinspre miazăzi a lavrei, care se numește a Chelivarilor și, înconjurînd toate chiliile, s-au făcut cunoscuți pustnicilor care locuiau în peșterile acelea. În acest loc au venit părinții de la Sinai, de la Rait, cîți au scăpat de saracini și acolo s-au sălășluit în număr de trei sute.

După ce a ajuns în acea pustie , minunatul Pavel cu Dimitrie au înconjurat toate peșterile și, aflînd una mai liniștită, ce îi zicea a Născătoarei de Dumnezeu, i-a plăcut lui Pavel și a zis să rămînă aici. Celălalt a răspuns: "Cît pentru liniște locul este foarte potrivit, însă avem trebuință și de puțină hrană trupească și aici nu avem nimic din cele ce ne trebuie. Deci, să mergem în schitul Chelivarilor și, șezînd cu un chiliot, să luăm cele de trebuință trupului din lavră sau de la alt sihastru. Pavel, arătînd copacii care se numeau prenari, răspunse: "Ghinda copăceilor acestora ne ajunge nouă". Iar Dimitrie zise: "Acestea sînt atît de vătămătoare încît nici porcii nu le mănîncă de multe ori". Cuviosul Pavel îi răspunse: "De vreme ce iubești, frate, să ai deplin voile trupului tău și nu-ți aduci aminte de dumnezeieștile cuvinte ale Evangheliei, care ne învață să nu ne îngrijim pentru hrana și îmbrăcămintea de mîine, eu rămîn aici, iar tu du-te unde poftești".

Pavel a rămas acolo, iar Dimitrie s-a dus în schitul Chelivara și s-a sălășluit deasupra lavrei, împreună cu un îmbunătățit, cu numele Matei, om mai înainte-văzător și sfînt; acesta, auzind prin Dimitrie că Pavel este în pustie, i-a trimis hrana cea de trebuință, pe care o primea fericitul ca din mîna lui Dumnezeu, mulțumind lui Dumnezeu care se îngrijește de dînsul, ca un bun și iubitor de oameni. Deci, a rămas bunul Dimitrie slujind lui Matei fără pregetare și ajutînd și lui Pavel în cele de nevoie ale trupului.

Obișnuia Sfîntul bătrîn Matei, cînd scotea pîinea, să facă rugăciune mai întîi, ca astfel darul lui Dumnezeu să o înmulțească. Într-o zi a scos Dimitrie pîinea și a dus la masă ca să mănînce și, întrebîndu-l bătrînul dacă a făcut rugăciune și cruce peste dînsa înainte de a o lua,

el a răspuns că a uitat. Pentru aceea s-a mîhnit bătrînul și a zis: "Pe semne că voiești să faci ca să se împuținează pîinea și să ne ducem prin sate după hrană". Acestea zicînd, a întors pîinea înapoi și a făcut rugăciune. Așa făcea în fiecare zi și o! minunile Tale, Hristoase Împărate, mult dăruitorule! nu a lipsit din ceasul acela pîinea niciodată, ci scotea din coș cît trebuia și nu numai ei amîndoi mîncau, ci trimiteau și Cuviosului Pavel și altora.

Deci, lăsînd necazurile pe care de voia lui le răbda, privegherea, postul și metaniile, singurătatea și toate celelalte pătimiri, voiesc să povestesc ispitele pe care le-a pătimit și răbdat de la diavol, ca să fac cunoscut cîtă pizmă și urîciune are demonul asupra omului. Căci nu numai cu năluciri supăra pe Cuviosul Pavel, ci și pe față, în vederea ochilor, cu multă îndrăzneală i se arăta și gălăgie făcea; apoi cu glas nedeslușit striga, scrînșnind cu dinții, îl înfricoșa, făcea cutremure și pietre mari surpa, azvîrlea cu lemne și alte nenumărate rele îi făcea, ca să-l înfricoșeze și să fugă din pustia aceea, pentru că el îi necăjea mult pe diavoli cu șederea lui acolo.

Dar, el stătea cu vitejie, iar ispitele lor le socotea săgeți ale copiilor. Și au petrecut Pavel, Dimitrie și bătrînul în pustia aceea, opt luni.

Apoi a scris egumenul mănăstirii lor, poruncind lui Pavel și lui Dimitrie să se întoarcă la metania lor, iar de nu, să fie neiertați. Pentru aceea, fără voie s-au întors, dar mai întîi Pavel s-a dus la bătrînul său Dimitrie, ca la un îmbunătățit și i-a cerut binecuvîntarea; iar acesta i-a proorocit cîte fapte bune aveau să săvîrșească amîndoi. Apoi s-a dus la mănăstirea Caria.

După puține zile, dumnezeiescul Pavel, luîndu-și iertare, iarăși a plecat și s-a dus în muntele Latrului. Înconjurînd toate peșterile ce se aflau în vîrful muntelui, a aflat un monah cu numele Atanasie, care fusese proestos al unei mănăstiri patriarhicești și atunci se odihnea acolo în munte, în lavra Sotirson. Pe acesta l-a rugat ca să-i zidească acolo, aproape de lavră, un turn; dar Atanasie i-a arătat lui alt turn zidit de Dumnezeu, care era o piatră atît de înaltă, încît ajungea la nori vîrful ei. Iar în vîrful pietrei era o peșteră mică, nefăcută de mînă, în care petrecuse mai înainte cu douăzeci de ani, un sfînt.

Deci în această peșteră s-a sălășluit minunatul Pavel, luîndu-și puțină hrană cu dînsul, pe care după ce a sfîrșit-o a suferit mare strîmtorare, pentru că acolo locul era cu totul pustiu și cuviosul nu voia să mai coboare, lăsînd toată purtarea de grijă la Domnul, Care, ca un bun și milostiv, i-a trimis ajutor în chipul acesta:

Un om oarecare, cu numele Gheorghe, păștea caprele și, pierzînd două, care, după iconomia lui Dumnezeu se duseseră la turnul cuviosului de păşteau acolo. Stăpînul, pornind să

le caute, a văzut pe cuvios. Întrebîndu-l cine este și de unde a venit acolo, cuviosul a spus adevărul și atunci Gheorghe îi aducea lui cele de trebuință pentru hrană și îmbrăcăminte, untdelemn și carte ca să-și citească pravila sa. Vara, cînd Gheorghe n-avea timp să meargă la cuvios să-i ducă cele de nevoie, Pavel a rămas cu totul fără purtare de grijă, petrecînd multe zile nemîncat, încît putea să moară și, neputînd să stea pe picioarele sale, zăcea jumătate mort, fără glas. Sculîndu-se cu multă trudă și osteneală a băut untdelemn și apă din candelă ca să capete puțină viață. Așa își muncea trupul său, de trei ori fericitul, ca să afle desfătare veșnică în rai.

Preabunul Dumnezeu a luminat pe Atanasie, cel mai sus pomenit, care i-a arătat lui turnul și și-a adus aminte de cuvios, aducîndu-i bucate. Atunci s-a înștiințat Dimitrie și mulți alții, care îi aduceau lui cele de trebuință, dar și acolo, în piatra aceea, îl supărau diavolii, că uneori i se arătau și voiau să-l arunce de acolo jos, iar alteori îi puneau foc să ardă sau aruncau cu săgeți. Dar cuviosul stătea fără frică, curajos ca un leu și nu se temea de măiestriile lor. Pentru aceea, prea vicleanul și răul s-a prefăcut într-un șarpe mare și înconjura pe dinăuntru toată peștera, fluierînd. Apoi a mers înapoia cuviosului și s-a suit pe umerii lui și și-a întors capul spre gura acestuia, cînd se ruga. după aceea se uita în ochii cuviosului mult timp fără rușine și aceasta nu de zece ori sau o lună, ci trei ani la rînd, făcîndu-i multă supărare, dar nici o vătămare, că Dumnezeu, ca un iubitor de oameni, îl păzea și nu putea urîtorul de oameni ca să-i facă rău, ci numai îl ispitea, ca plată mai multă să aibă.

Cuviosul Pavel dorea ca vreun preot să-i slujească Liturghia acolo în peșteră și să se împărtășească cu Sfintele Taine. Deci a rugat pe Atanasie de i-a făcut scară și a adus un preot, care slujind Sfînta Liturghie, l-a împărtășit cu Sfintele Taine, pe care le-a luat cu multă evlavie și umilință. Atunci s-a făcut un cutremur atît de înfricoșat, încît s-au cutremurat și cei ce erau de față, pentru că locul era foarte înalt și se clătina ca o ramură de copac. De aceea, temîndu-se ca nu cumva prăpăstuindu-se să moară, s-au sărutat cu toții și s-au iertat plîngînd, dar numai aceia s-au temut care erau deasupra în turn, iar cei ce rămăseseră dedesubt ziceau că n-au văzut nimic.

Ascultați și altă minune: multă mîhnire avea cuviosul că nu avea apă și suferea osteneală neasemuită acela care o ridica la acea înălțime. De aceea, punîndu-și nădejdea în Dumnezeu, a ieșit din peșteră și, înconjurînd turnul, privea spre pietre să vadă undeva de ar pica apă, dar n-a aflat. Văzînd un loc oarecare ce i s-a părut îndemînatic pentru apă, a căzut la rugăciune, zicînd acestea: "Doamne, Atotputernice, nimic nu este Ție cu neputință, căci faci cîte voiești cu preasfînta Ta poruncă. Deci, precum ai poruncit de demult de a ieși apă din piatră și ai adunat pe poporul Tău în pustie, așa și acum, de este bine plăcut Împărăției Tale, poruncește să iasă apă din această piatră uscată, spre slava Ta".

Acestea zicînd, o! negrăită bunătatea Ta, Hristoase și nespusă puterea Ta! a izvorît apă dulce și s-au spăimîntat toți și nu numai atunci dar și pînă în ziua de astăzi izvorăște apă minunată, iar la gust este foarte dulce și mirositoare; apoi lucru minunat este că nicicînd nu se împuținează. Deși beau mulți dintr-însa, totdeauna este plin lacul acela, chiar de se ia acum apă

dintr-însul, nu scade deloc, nici nu prisosește ca să cadă afară, să se verse, încît se face totdeauna minune. De atunci s-a făcut vestit cuviosul la toți; încă și îngerii s-au învrednicit să-l vadă pe cel ce ducea viață îngerească; vorbea și cînta împreună cu dînșii, cînd îi auzea lăudînd pe Dumnezeu, după cum și în ceruri îl premăresc pe El. Diavolii de multe ori se închipuiau în îngeri luminați, voind să-l amăgească, însă el avea pe Dumnezeu, care îi arăta cele ascunse și nu-i asculta pe dînșii nicidecum.

Făcîndu-se renumit, cuviosul stălucea în turnul său ca un soare, iar cu minunata lui petrecere a atras pe mulți la sine ca magnetul, adunîndu-se din multe locuri; s-au sălășluit împrejurul turnului, unii zidindu-și colibe, alții își săpau peșteri și fiecare mergea cum putea să învețe de la dînsul. După aceea a zidit și o biserică în numele Sfîntului Arhanghel Mihail, după porunca starețului, care i-a făcut două cete: unii să petreacă viață de obște, iar alții să fie liberi de sine, fiecare după cum își va alege. Apoi a poruncit să nu aibă cineva nici măcar un ac, fără de știrea egumenului și le-a descoperit toate rînduielile monahicești, cum să petreacă în slujba dimineții și în viața lor, în îmbrăcăminte și în toate celelalte care le cerea viața cea îmbunătățită și plăcută lui Dumnezeu. Apoi le-a dat toate cele de trebuință, să nu le lipsească nimic și să-i încerce gîndul de a se întoarce înapoi; acestea le aduceau cei credincioși și milostivi. Iar cei care veneau să se liniștească, își aduceau averea lor cu ei și o dădeau proestosului, pentru chivernisirea fraților. Ba încă îi aduceau de multe ori și pîine.

Odată i-au adus puțină făină, pe care monahii au frămîntat-o fără să ceară binecuvîntare, pentru că ei nu aveau pîine în ziua aceea și erau siliți să facă aceasta. Dar după ce au frămîntat-o, s-au suit degrabă și i-au spus bătrînului; însă acesta i-a canonisit foarte greu și frămîntătura le-a poruncit s-o arunce în rîu, ca să nu mai îndrăznească cineva a face ceva fără binecuvîntare. Pentru aceasta monahii s-au mîhnit foarte mult, căci nu aveau ce să mănînce. Iar bunul Dumnezeu ca să-i facă pe dînșii a cunoaște că socoteala cuviosului era plăcută Lui - iar nu fără înțelegere - a adus cineva a doua zi pîini multe, care le-au ajuns la toți cu îndestulare; atunci au cunoscut frații greșeala lor și și-au cerut iertare.

În acele zile era secetă mare în tot Miletul și nu se afla nicidecum apă. Pentru aceea s-au adunat patruzeci de bărbați din diferite locuri și au făcut rugăciune de obște către Domnul, să se milostivească spre zidirea Sa, pentru a le trimite apă ca să nu moară. Deci, s-au suit în muntele acela în care locuia Pavel și coborîndu-se, după ce au făcut rugăciune, au trecut înadins pe la peștera cuviosului și l-au rugat să facă și el rugăciune pentru ei. După rugăciune, văzînd cuviosul pe acei bărbați osteniți de atîta cale și vrînd să le facă puțină mîngîiere, a întrebat pe ucenicul său dacă are timp să cinstească pe acești oameni, care erau osteniți de multă călătorie și însetați.

Iar acela a zis că este în tigvă puțin vin. Atunci sfîntul a binecuvîntat tigva și a poruncit să le dea cîte un pahar plin, spre slava lui Dumnezeu și au băut toți. Întrebînd de mai are vin, ucenicul a răspuns că mai are. Cuviosul i-a zis să le mai dea cîte unul. Și au mai băut cîte unul și a mai rămas să le dea și pe al treilea. Unul dintr-aceia, văzînd minunea, a luat tigva în mîinile

sale și a aflat-o - o! mare e puterea Ta Hristoase! - mai mult de jumătate și au povestit minunea aceea, nu numai în toată călătoria lor, ci și după ce au ajuns la casele lor.

După aceea, adunîndu-se mulți monahi, îi făceau supărare. Dar el iubind liniștea, după ce a petrecut acolo doisprezece ani, a fugit pe ascuns în părțile cele mai pustii ale muntelui și a rămas singur petrecîndu-și viața minunată, iar uneori cobora în lavră și învăța pe monahi să nu se lenevească de cele duhovnicești, ci să se îngrijească fără pregetare de faptele bune. Dar mai înainte de toate îi sfătuia să nu se socotească cineva că are o bunătate de sine, ci să se smerească totdeauna. Acestea și altele învățîndu-i pe dînșii, cuviosul se suia iarăși în munte. El avea în sine, pe lîngă alte daruri, și înfrînarea cea cu multă osteneală și dureroasă, ca să-și biruiască trupul și să-l supună duhului. Deci, cînd poftea ceva din bucate și-i aducea ucenicul său, ca să nu se arate biruit de poftă, ori nu mînca nicidecum, ori punea apă într-însa și se făcea mîncare cu totul fără gust, ori lapte de ar fi fost, ori zeamă, ori altceva asemenea; și atunci o mînca așa, mulțumind lui Dumnezeu.

Cuviosul avea obicei a umbla de multe ori noaptea prin pustie și nu se temea nicidecum. Într-o noapte, plouînd foarte tare, a intrat într-o peșteră și se ruga ca de obicei. Atunci a venit un pardos care s-a culcat aproape de dînsul. Cuviosul a azvîrlit o piatră asupra lui și l-a gonit, iar el a ieșit fără tulburare și nu s-a mîniat să se pornească asupra lui, ci a fugit. Iar unii, întrebîndu-l cum de nu se teme umblînd noaptea prin muntele așa de pustiu și de sălbatic, el a răspuns: "Pînă cînd mă păzește îngerul, păzitorul sufletului meu, nici de fulgerare, nici de fiare, nici de diavol nu mi-e frică. Iar după ce mă va lăsa pentru păcatele mele, atunci mă tem și de frunzele copacilor, care cad dintr-înșii".

Avînd dorință să afle iarăși loc ca să nu aibă supărare, căci în locul acela se adunaseră mulți și-i tulburau liniștea, a fugit pe ascuns de toți, apoi, găsind o corabie, s-a suit într-însa și a ajuns în ostrovul Samului. Suindu-se în muntele ce-i zicea Cherchin, a voit să intre în peștera în care a locuit Pitagora, acel mare filozof. Dar, de vreme ce era locul prăpăstios și foarte greu de urcat, a rămas într-un loc mai jos de peșteră și acolo se ruga Domnului. Cel mai mare al ostrovului, cu numele de Teofan, umbla la vînat prin locurile acelea și, apropiindu-se cîinii de locul unde era ascuns cuviosul, l-au simțit și au început a lătra. Teofan, crezînd că este vreo fiară sălbatică, a pus săgeata în arc și l-a întins acolo unde lătrau cîinii. Dar dumnezeiescul dar a păzit pe cuvios că nu mergeau săgețile acolo unde Teofan le îndrepta; iar cînd a aruncat a patra oară, a căzut și arcul din mîinile lui, încît îi tremura inima.

Atunci a înțeles că lucrul ce se făcuse era cu voia lui Dumnezeu și, descălecînd de pe cal, s-a apropiat de desișul acela și a văzut pe sfînt rugîndu-se. Pentru aceea, lepădînd la pămînt armele, s-a închinat cuviosului cu lacrimi, zicînd: "Vai mie, ticălosul! Ce aveam să pătimesc, era să te ucid pe tine sfinte al lui Dumnezeu, căci n-ai zis nici un cuvînt ca să te cunoaștem, ci ai tăcut și te-ai primejduit". Atunci l-a ridicat cuviosul și, felicitîndu-l pe el, l-a rugat ca să-i ajute să se suie în peștera lui Pitagora. Acesta, ducîndu-se acasă, a adus scară și s-a suit și,

văzînd că locul este după dorința sa, a rămas acolo liniștindu-se; și-i aducea hrană chiar acel boier și toate cele de trebuință.

După puțină vreme a străbătut și pe acolo vestea despre el, încît mulți oameni s-au adunat și s-au sălășluit împrejurul muntelui. Pentru aceea, iarăși s-a făcut lavră în Cerchin ca și mai înainte, unde au mai fost trei mănăstiri, pe care agarenii le-au pustiit și acum, prin Cuviosul Pavel, iar s-au înnoit. De aceea diavolul îi pizmuia și-i supăra cu multe feluri de năluciri și de ispite.

Odată, coborîndu-se din peșteră ca să cerceteze pe frații de jos, i s-a arătat scara plină de șerpi, de sus și pînă jos. Văzînd-o, de multe ori cuviosul a cunoscut vicleșugul diavolului, al șarpelui celui dintîi care ura pe oameni și voia să împiedice folosul monahilor. Atunci a făcut cruce asupra scării și, cîntînd psalmul nouăzeci, a coborît fără frică, iar șerpii au pierit și niciodată nu s-au mai arătat.

Monahii care petreceau în Latru aveau mîhnire nemăsurată pentru lipsa cuviosului, căci i-a lăsat singuri și a fugit; iar ei îl căutau prin munți, prin peșteri, prin crăpăturile pietrelor, în orice loc. Apoi, înștiințîndu-se că se află în ostrovul Samului, au trimis scrisori cu un ieromonah, anume Ioan, care, după ce a ajuns în Sam, umblînd mult și ostenindu-se, s-a așezat pe o piatră să se odihnească. Atunci a ieșit o viperă din cuibul ei, care era în piatra aceea și l-a mușcat de un picior; apoi, strigînd de durere și adunîndu-se mulți, l-au întrebat de unde este și ce a pătimit. Înțelegînd pricina, unul dintr-înșii a alergat la Cerchin și, aflînd pe sfînt în peșteră, i-a spus pricina. Iar cuviosul îndată punînd puțină apă în vas și făcînd semnul crucii, i-a zis lui: "Du-te degrabă, dă-i apa aceasta să o bea și se va face sănătos". Și făcînd întocmai omul acela, bolnavul cum a văzut apa, cel care era gata să moară de otrava șarpelui, s-a făcut sănătos. Apoi, sculîndu-se, a mers la cuvios și, dîndu-i scrisoarea cu lacrimi, i-a spus cîtă întristare și mîhnire a pricinuit fraților prin plecarea sa pe ascuns. După aceea atît de mult l-a rugat, încît, sculîndu-se, i-a urmat lui, căci nu avea nimic în peșteră să ducă cu sine, așa de lipsit și cu totul sărac era.

Deci, ajungînd în muntele Latrului, petrecea viața mai îmbunătățită decît înainte. Apoi s-a învrednicit a avea vedenii minunate, privind bunătățile ce așteptau pe cei drepți, cum și muncile păcătoșilor pe care le povestea monahilor cu multe lacrimi, ca să se păzească și să nu pătimească și ei asemenea. De multe ori îl vedeau frații cînd avea vreo vedenie, stînd cu totul nemișcat, căci nici nu vedea, nici nu auzea, ci sta ca un stîlp neînsuflețit. După multă vreme, trecînd vedenia, vărsa multe lacrimi, aducîndu-și aminte de cele înfricoșate și văzute de dînsul și nu putea să se miște de frică. Întrebîndu-l frații să le spună ce a văzut, el a răspuns: " Nu este cu putință să vă povestească o limbă de tină, cîte văd ochii minții celei netrupești. Numai aceasta vă zic vouă: că muncile păcătoșilor sînt atît de cumplite, încît cea mai mică de acolo este mai grea și mai cumplită decît cea de aici vremelnică. Căci precum dă preabunul Dumnezeu mari faceri de bine și răsplătiri celor îmbunătățiți și le răsplătește cu înmiite și veșnice desfătări, pentru o puțină osteneală, pe care o rabdă pentru dragostea lui, așa și nemulțumitorilor păcătoși, cei ce defaimă legea Lui, le răsplătește ca un drept judecător, cu înfricoșate și veșnice munci,

pentru răutățile ce le fac; pentru că fac voile lor cele trupești, ca niște dobitoace necuvîntătoare, mai mult decît dumnezeieștile și mîntuitoarele lui porunci".

Cuvintele acestea le adeverea cu viețuirea sa cea aspră și minunată și cu înfricoșatele nevoințe, muncindu-și trupul aici vremelnic, ca să se izbăvească acolo de muncile cele grele și veșnice, pentru care s-a făcut pricină de mîntuire a multora; căci auzind înfricoșatele povestiri ale lui și, văzînd nevoințele lui cele înfricoșate, îl cinsteau și întru evlavie îl aveau. Deci a străbătut vestea cea bună despre dînsul mai în toată lumea și toți se minunau de dînsul și chiar împărații îi scriau scrisori. Așa Petru, împăratul româno-bulgar, i-a trimis scrisoare și daruri ca să se roage pentru sufletul lui Domnului. La fel și papa Romei a trimis înadins pe un monah ca să-i scrie viața și petrecerea lui. Împăratul Constantin a trimis lui scrisori ce se păstreză și astăzi în lavră.

Avea cuviosul și darul de la Dumnezeu că îi strălucea fața ca niște raze de soare, încît unii nu puteau să stea multă vreme să se uite la el, că li se întunecau ochii; aceasta nu se arăta la toți, ci numai la cei ce aveau credință și evlavie către dînsul. Avea fericitul și darul mai înaintei-vederi și orice ar fi proorocit se împlinea. Avînd odată preacredinciosul împărat Constantin oaste bine pregătită să dea război Critului, a trimis scrisoare cuviosului, întrebîndu-l ce sfîrșit avea să aibă războiul; iar el a vestit să nu facă război cu Critul în anul acesta, că îi va pricinui mare pagubă. Acestea auzindu-le împăratul s-a mîhnit, căci adunase mult popor și mult aur cheltuise cu oastea; n-a ascultat pe sfînt și a trimis ostașii, care au fost biruiți de la Crit; i-a pricinuit multă căință că n-a crezut proorocirii sfîntului. Multe a proorocit și mai înainte, încît îl aveau toți ca pe un sfînt prooroc.

Cuviosul avea obicei să facă praznic la duminica lui Toma și ospăta pe toți cîți veneau în ziua aceea în lavră. Iar într-un an s-a întîmplat de nu avea nici făină, nici untdelemn, nici vin, nici legume, de aceea economul lavrei se mîhnea că nu avea nimic de mîncare și a trimis la cuviosul să întrebe ce să facă. Iar el mai întîi a mustrat necredința lor, apoi a poruncit să gătească biserica pentru praznic, că Domnul le va trimite de sus ajutor. Așa a zis gura cea sfîntă și Domnul a întărit hotărîrea robului Său. Căci a doua zi, sîmbăta, cum s-a luminat de ziuă, au venit din Melit doi catîri încărcați cu pîine frumoasă, cu vin, cu brînză, cu ouă și cu altele, pe care le trimiseseră iubitori ai lui Hristos. După puțin timp au venit altele mai multe, de la episcopul Amazoniei și clericii au trimis alte bucate deosebite; și satele dimprejur și-au adus obolul; iar toate poverile acelea au sosit sîmbătă dimineața. Deci, gătind masă îndestulată, au mîncat toți și s-au săturat. Atunci a zis cuviosul către econom și către ceilalți frați: "Aceste bunătăți pe care le-a trimis Domnul nostru Iisus Hristos sînt mustrări ale necredinței voastre, căci vă îndoiați, iar dacă ați fi crezut în El, cîte ne-ar fi trimis!" Atunci ei au căzut la picioarele lui, cerîndu-i iertare.

Un boier al împăratului Constantin, protospătar, cu numele Mihail, era prieten al cuviosului foarte iubit. Pe acesta împăratul l-a osîndit la moarte, căci a făcut război cu maurii și i-a ucis pe mulți fără voia lui și a fost pîrît la împărat că i-a nedreptățit. Pentru aceea împăratul,

ca să-i împace, a poruncit să taie capul spătarului. Văzîndu-se într-o primejdie ca aceea, boierul a scris cuviosului să-l ajute în acel necaz. Iar cuviosul a poruncit părinților să slujească sfînta liturghie pentru prietenul său Mihail, iar el se ruga în turn; în al treilea ceas al zilei, după săvîrșirea Sfintei Liturghii, s-a suit unul din ucenici în turn și a zis cuviosului: "În ceasul acesta Mihail a fost scos din temniță și iertat de împărat, pentru sfînta liturghie și pentru rugăciunea ce ați făcut-o pentru dînsul; iar acum vine către noi să ne mulțumească, ca un prieten recunoscător". Și așa a fost precum a proorocit.

Într-o vreme oarecare, cuviosul a trimis în Bizanț pe doi frați pentru o trebuință ce avea; și cînd erau prin dreptul ostrovului ce se numește Calonimon s-a ridicat un vînt înfricoșător și mare furtună s-a stîrnit, încît s-au rupt toate pînzele și celelalte părți ale caiacului s-au rupt, oamenii așteptîndu-și moartea, fiindcă se arătase înaintea lor o vîltoare înfricoșată, care sorbea marea și trăgea corabia după sine. Atunci cei doi frați, văzînd acea mare primejdie, au zis: "Sfinte Pavele, ajută-ne nouă! Și, ca prin minune, a venit o putere dumnezeiască și a depărtat corabia de acea bulboană învîltorată și a așezat-o pe mal. Iar frații ziceau: "De te-ai fi rugat, Cuvioase Pavele pentru noi nu ajungeam într-o primejdie ca aceasta". Adormind, au văzut pe Cuviosul Pavel în vis, zicîndu-le: "Sculați-vă și nu vă temeți, mergeți în drumul vostru". Și intrînd în corabie s-au bucurat și au mers către Bizanț fără piedică. Asemenea s-a întîmplat și unui boier, anume Vaanis, care era cunoscut cuviosului și pe care l-a izbăvit dintr-o mare furtună.

După ce a petrecut destulă vreme în muntele Latru, după întoarcerea de la Cherchin, iarăși s-a îngreunat cu grija fraților și a voit să se ducă în peștera lui Pitagora, aducîndu-și aminte de liniștea ce avea mai înainte acolo. Deci a luat doi frați și a fugit într-o noapte cu caiacul, iar cînd s-a apropiat de Sam și au văzut muntele Cherchin, în care era peștera unde locuise mai înainte, au suspinat de ceea ce au văzut - căci locul era cu totul pustiu și nu aveau nici un ajutor omenesc. Iar cuviosul i-a ocărît pentru puțina credință ce o aveau și, cunoscînd mai înainte ce avea să vie, a zis către dînșii: "Văd un om care stă cu fața către Răsărit și se roagă; ajungînd acum pe pămînt, vi-l voi arăta". Și cum au ieșit din caiac, i-a întîmpinat un om din acel ostrov, care a zis: "Bine ați venit părinți, de trei ori fericiți". Iar ei l-au întrebat de unde este și cum i-a cunoscut? El a răspuns: "Sînt dintr-un sat al acestui ostrov și am văzut astă noapte pe cineva zicîndu-mi acestea: Du-te degrabă la malul mării să primești pe cuviosul Pavel și du-i și doi catîri! Deci, iată că v-am adus". Acestea auzindu-le toți s-au mirat și înspăimîntat de purtarea de grijă a lui Dumnezeu pentru fericitul Pavel. Și-au pus rasele pe dobitoacele acelea și s-au suit la peșteră; apoi au făcut Sfînta Liturghie, au mîncat și au mulțumit Domnului.

Liniștindu-se acolo multă vreme, și-a adus aminte iarăși de Latru și s-a întors acolo să mîngîie pe fiii săi cei duhovnicești, ca să nu se mîhnească, rămînînd iarăși în chilia sa, nevoindu-se ca și mai înainte.

Mergînd odată unul din ucenicii lui cei mai de frunte ca să-l cerceteze cum se află, l-a văzut de departe stînd pe o piatră și rugîndu-se, avînd sfintele sale mîini ridicate spre cer, iar

picioarele îi erau ridicate de la pămînt ca de un cot, iar alteori ca de doi, stînd în văzduh și săruta ceva; ce săruta, nu vedea fratele. Și fiind întrebat de ucenic, a zis că vede icoana lui Hristos, tipărită în aer și, din multa dragoste ce avea către Dumnezeu, înfierbîntîndu-i-se inima, săruta chipul iubitului său, fiind aprins de focul dumnezeiesc și cu acest chip primea mîngîiere.

Un oarecare nobil, cu numele Fotie, fiind om înțelept și cu bună știință, împăratul Constantin care-l iubea, l-a trimis la cuvios cu scrisoare. Iar Pavel, după ce a dat răspunsul către împărat, a rugat pe nobil să-i facă un bine, adică să pună lîngă sfînta mahramă a chipului Domnului nostru Iisus Hristos, cel nefăcut de mînă, care se afla la Constantinopol, altă mahramă la fel cu aceea; s-o apropie de dînsa și să o lase cîtăva vreme lîngă chipul lui Hristos, apoi s-o ia și s-o trimită acolo la peșteră. Nobilul a făcut după rugămintea cuviosului. Primind cuviosul mahrama aceea, i se închina cu evlavie, văzînd într-însa zugrăvit chipul cinstit al lui Hristos, precum era și pe sfînta mahramă; dar altcineva nu vedea aceasta, ci numai de trei ori fericitul. Altădată, vrînd Fotie să meargă la fericit, împăratul i-a poruncit să ia bine seama la chipul feței lui, ca să-l înștiințeze, ce fel de față are, la stat și la alte semne; iar el, după ce a mers, s-a uitat de multe ori la fața cuviosului, dar nu putea să vadă bine, căci ieșeau raze din fața lui și nu-l lăsau să vadă, ci îi luau vederea și n-a putut să înțeleagă chipul.

Un ucenic al cuviosului, anume Simeon, îl vedea uneori vesel la față, iar alteori mîhnit și întristat și întrebîndu-l care-i pricina, i-a zis: "Cînd nu vine nimeni să mă împiedice în liniștea cea dorită, mă aflu plin de veselie și de bucurie, căci văd împrejurul meu o lumină dulce și veselitoare. Cu aceasta desfătîndu-mă, îmi uit toată desfătarea trupului și deșertăciunea lumească. Iar cînd se întîmplă de mă împiedică cineva de la această preadulce îndeletnicire și cugetare mîngîietoare, cu niscaiva cuvinte străine și nefolositoare, îndată mă lasă pustiu acea frumoasă și prea dulce lumină și de aceea mă vezi posomorît, pentru că mă mîhnesc". Atunci iarăși a întrebat fratele: "Ești încredințat, părinte, că acea lumină este dumnezeiască și nu din vreo putere diavolească"? Iar el a răspuns: "Lumina cea diavolească este în chipul focului și afumă, ca acest foc simțit, și cînd o vede vreun om smerit și curat o urăște și se îngrețoșează de dînsa. Iar lumina cea bună este preadulce și înveselitoare, umple sufletul de bucurie și de liniște nemăsurată și-l face pe dînsul smerit și iubitor de oameni, gonindu-i toate gîndurile rele, tot cugetul și învoirea necuvioasă".

Cuviosul avea foarte multă evlavie către sfînta mărturisitoare a lui Hristos, Ecaterina, mai multă decît către alte sfinte și o prăznuia. Într-un an, după Sfînta Liturghie, șezînd cu toții la masă, frații și străinii care au participat la sfînta liturghie, iar masa fiind pusă afară, a venit o ploaie mare și s-au sculat toți nemîncați, fugind de frica ploii, dar cuviosul le-a poruncit să șadă fără frică. Apoi rugîndu-se lui Dumnezeu o! minune! ploaia a stat pînă ce au mîncat, apoi după mulțumirea mesei atîta ploaie s-a revărsat pe pămînt, încît toți s-au înspăimîntat.

Altădată a mers un cerșetor în chip monahicesc, în muntele acela pentru milostenie, cu multă obrăznicie și i-a cerut argint, sau o haină, iar cuviosul, neavînd nimic să-i dea, l-a scos afară. Pentru aceea el s-a coborît ocărînd pe cuvios, căci nu i-a dat milostenie. Și, mergînd în

casa de străini unde era un monah cu numele de Vasile, prihănea pe cuvios, zicînd că este nemilostiv și altele. Iar Vasile îl sfătuia, zicînd: "Taci, nu grăi de rău pe dreptul, ca să nu te pedepsească Domnul". Dar acesta nu-l asculta și zicea mai multe rele. Pentru aceea a pedepsit Dumnezeu după dreptate pe cel nedrept. Căci, căzînd la pămînt cu fața în sus, s-a umflat tot trupul lui și ardea ca un foc dinăuntru; atît se umfla pielea lui, încît era gata să crape ticălosul și, nesuferind durerile cele cumplite, striga: "Miluiți-mă, pentru Domnul". Atunci Vasile i-a zis: "Într-alt fel nu vei afla ajutor, decît numai să chemi pe însuși cuviosul pe care l-ai ocărît. Deci, să te duci la el și să-ți mărturisești păcatul, cerîndu-ți iertare". Și făcînd așa, l-a primit nepomenitorul de rău, l-a sărutat ca pe un iubit al său și l-a iertat.

Ducîndu-se odată cuviosul la Efes să se închine Sfîntului Ioan, cuvîntătorul de Dumnezeu și tămîind un diacon după obicei și pe cei ce erau de față, cînd a tămîiat pe dumnezeiescul Pavel, acesta a zis: "Și episcopul să ne pomenească pe noi". Iar diaconul a răspuns: "Eu episcop? Pentru care faptă bună a mea, eu netrebnicul?" Cuviosul a zis: "Da, să nu te îndoiești nicidecum". Și astfel, după puțină vreme, s-a făcut diaconul mitropolit al Patrelor.

Odată cuviosul a trimis un monah tînăr într-un sat pentru o treabă. Acela mergînd și, întîmplîndu-se noapte, a rămas peste noapte într-o casă, în care era o fată frumoasă, care a îndrăgit pe monah ca pe unul ce era tînăr. Și peste noapte el dormind, s-a dus fata și s-a culcat lîngă el, iar acela, deșteptîndu-se și, aflînd-o lîngă el, s-a smintit ca un om și s-a plecat cu gîndul ca să facă păcat; dar, cînd a îmbrățișat-o, a auzit glasul dulce al cuviosului zicîndu-i pe nume: "Ce voiești să faci, ticălosule? Scoală degrabă și vino la mănăstire". Monahul, auzind acelea, s-a mîhnit foarte și izgonind pe femeie cu fierbințeala duhului, s-a sculat din pat și a fugit. Și ajungînd la cuvios, și-a mărturisit păcatul; iar cuviosul l-a sfătuit să se păzească cu sîrguință de aici înainte.

Astfel minunatul Pavel, nu numai fiind de față, ci și departe aflîndu-se, ajuta pe fiii săi. Iar cînd s-a apropiat sfîrșitul sau mai bine zis mutarea sa, căci cuviosul a cunoscut și aceasta, a scris legi și canoane pentru petrecerea cea monahicească, apoi s-a pogorît din munte și, chemînd pe frați, le-a dat lor, ca și Moise tablele legii; după aceea, a poruncit unui frate să le citească fraților și el s-a suit iarăși în munte. În a cincea zi a lunii decembrie, s-a pogorît să bată toaca, ca să se adune frații și le-a zis: "Să știți că de acum nu mă voi mai sui în munte, ci să meargă doi frați acolo, să aducă evanghelia, după ce vor sluji Sfînta Liturghie". Apoi s-a culcat pe pat și a venit o fierbințeală, iar el a început a învăța pe monahi să nu se lenevească în nevoințele cele monahicești, ca să afle odihnă veșnică.

Iar în ziua sfîrșitului său, a adunat pe toți frații și a zis să aleagă egumen pe care vor voi. Ei au început a plînge, văzînd că se vor lipsi de păstorul lor cel bun. Au zis să lase el pe cine trebuie și pe cine va voi, fiind luminat de dumnezeiescul dar. Iar cuviosul le-a zis: "Eu altui păstor nu vă dau decît numai în mîinile preacurate ale Stăpînului Hristos, ca El să vă păzească nevătămați, într-o unire și un gînd. Aveți încă și întinatul meu trup nedespărțit și vă făgăduiesc

că voi fi și duhovnicește cu voi și vă voi ajuta, pînă cînd nu veți cădea în vreun păcat mare, ca să vă duceți întru pierdere. Și cel ce va putea petrece în muntele acesta rîpos și prea aspru pînă la sfîrșitul lui, eu voi da răspuns pentru păcatele lui, în ceasul judecății". Și acestea s-au arătat adevărate, precum le-a proorocit, prin minunea care a făcut după adormirea sfîntului, unui monah cu numele Lazăr, după cum se arată în cartea lavrei.

Sfătuindu-i destul și prorocindu-le, și-a dat sfîrșitul său în mîinile lui Dumnezeu în luna decembrie ziua a cincisprezecea, anul de la zidirea lumii șase mii patru sute șaizeci și patru (iar de la Hristos nouă sute cincizeci și șase). El era la statură mic, cu capul pleșuv, cu barba scurtă și lată, la față galben, însă minunată prin strălucire. Iar în ceasul cînd a adormit cuviosul, unii din cei ce erau de față au auzit în văzduh glasurile diavolilor, ca și cum i-ar fi bătut cineva, cînd se suia sfîntul lui suflet în cer.

Un monah oarecare, cu numele Fotinos, care locuia în Bizanț, în seara aceea în care a adormit cuviosul, a văzut cum îl suiau îngerii și, punînd tămîie pe cărbuni, striga acestea: "Pomenește-mă, cuvioase părinte, acolo unde te duci, înaintea lui Dumnezeu!" Iar episcopul Monemvasiei, fiind acolo în chilia lui Fotinos, l-a întrebat: "Ce ai văzut?" El a răspuns: "Sfinții îngeri duc la cer sufletul Cuviosului Pavel, cel din Latru". Asemenea vedere a avut și alt monah cu numele de Cosma, care locuia afară din cetate, fiind egumen în mănăstirea Armamentariei; acela a văzut cu ochii minții sufletul cuviosului, fiind dus la cer de sfinții îngeri și a spus tuturor monahilor mănăstirii sale.

Apoi îngropînd sfîntul lui trup în nartica (tinda) bisericii, era acolo un monah, cu numele Efrem, care avea un diavol rău și nu-l știa nimeni mai înainte, dar atunci foarte rău l-a tulburat la așezarea în mormînt a cuviosului; apoi a ieșit, fiind silit de dumnezeiescul dar dat sfintelor moaște ale cuviosului. Și nu numai acestea, ci și alte minuni multe a săvîrșit, printr-însul Atotputernicul Dumnezeu, dintre care vom mai spune puține, ca să cunoaștem cîtă îndrăzneală avea el către Stăpînul Hristos și după moarte.

Egumenul lavrei, care a fost după cuviosul, vrînd să zidească într-un loc cuviincios o biserică în numele cuviosului, ca să mute acolo sfintele lui moaște, îl împiedicau două pietre mari și, neputînd zidarii a le sfărîma se mîhni egumenul. Într-o noapte, un monah îmbunătățit a văzut în vis pe cuviosul ținînd o trestie în mîinile sale și închipuind cinstita Cruce pe pietrele acelea.

Sculîndu-se din somn, monahul a spus egumenului visul; și îndată a pus pe meșteri de au tăiat pietrele cu atîta ușurință, de parcă ar fi tăiat niște lemne și cu pietrele acelea a zidit cea mai mare parte a bisericii, pe care a săvîrșit-o în ziua în care adormise cuviosul. Și vrînd să facă mutarea moaștelor, ca să le așeze în biserica cea nouă, s-au adunat mulțime de creștini cucernici și iubitori de Hristos, chemîndu-i pe dînșii sfîntul, în chip luminat. Iar cînd s-au apropiat de

mormînt cu făclii și tămîie aprinsă, cum au deschis puțin, a ieșit o bună-mireasmă, încît nu numai biserica, ci și locul dimprejur s-a umplut. Iar cînd au descoperit mormîntul desăvîrșit, au văzut că era sfîntul trup plin de mir cu bună mireasmă, ca un nard de mult preț, iar cîți s-au apropiat de dînsul, a rămas în mîinile lor acea mireasmă multe zile și nu se împuțina cu spălarea.

Așa proslăvește Domnul pe cei ce-l proslăvesc pe El, împlinindu-i sfintele și mîntuitoarele Lui porunci. Deci cîntînd, precum se cădea, cîntări duhovnicești, au așezat cinstitele lui moaște în biserica nouă, săvîrșind praznicul cuviosului cu bucurie și nemăsurată evlavie.

Un monah al aceleiași lavre avea durere mare la un genunchi și zăcea de trei luni nemișcat, neputînd să umble și a văzut și el pe cuviosul în vis făcîndu-i semn cu mîna să se scoale și îndată s-a făcut sănătos; toți cîți l-au văzut s-au minunat.

O femeie avea o bubă foarte mare în frunte, încît îi mîncase nu numai carnea, ci și oasele capului și de acum era să moară, dar luînd untdelemn din candela cuviosului, s-a uns și îndată s-a vindecat.

Acestea și multe altele, care covîrșesc ca număr, putere, vremea și mintea de a le istorisi, le-a săvîrșit minunatul Pavel, la cei ce alergau cu credință neîndoită la el, întru slava Tatălui și a Fiului și a Sfîntului Duh, a unui Dumnezeu Căruia I se cuvine cinste și închinăciune în veci. Amin.

---

35. POMENIREA SFÎNTULUI PROOROC AGHEU (16 DECEMBRIE)

Acesta este din seminția lui Levi, născut în Babilon pe vremea robiei evreilor. Încă fiind tînăr a venit din Babilon la Ierusalim și a proorocit cu sfîntul prooroc Zaharia, treizeci și șase de ani, mai înainte de întruparea Domnului Hristos cu patru sute șaptezeci de ani; și a proorocit sfîntul prooroc Agheu despre întoarcerea poporului din robie și a văzut în parte zidirea bisericii cea înnoită de Zorobabel, după întoarcerea din robia Babilonului. Apoi a răposat cu pace și s-a îngropat cu cinste, aproape de mormintele preoților, de vreme ce și el era din neamul preoțesc. El era pleșuv și bătrîn, cu barba rotundă, cinstit și vestit întru faptă bună; apoi era iubit și cinstit de toți, ca un prooroc mare și preaslăvit. Iar numele lui se tîlcuiește praznic, sau cel ce prăznuiește.

36. POMENIREA FERICITEI ÎMPĂRĂTESE TEOFANA, SOȚIA ÎMPĂRATULUI LEON

(16 DECEMBRIE)

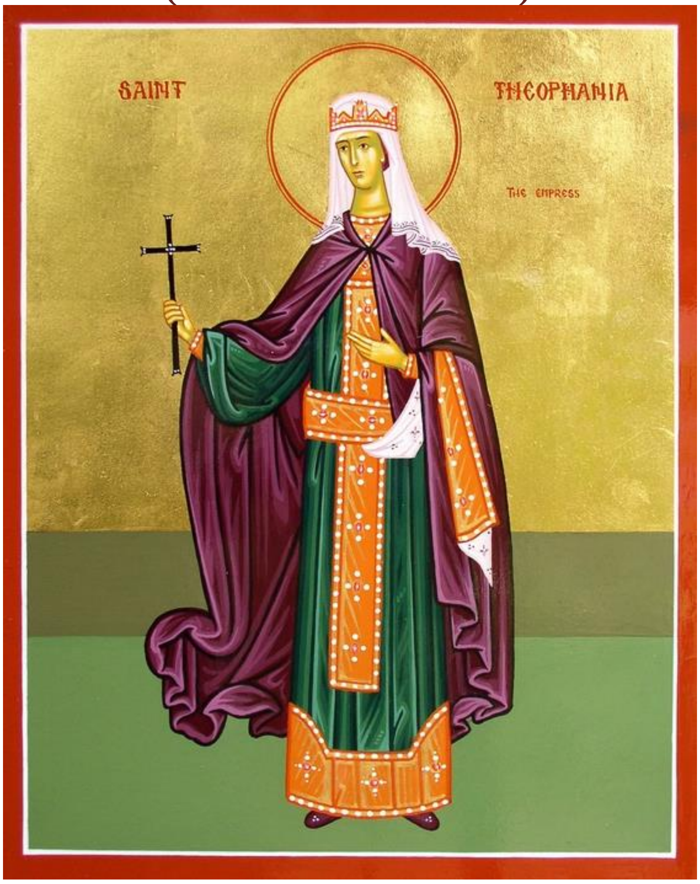

Fericita Teofana era cu nașterea și cu creșterea din Constantinopol, din seminție împărătească, rudenie a trei împărați și soție de împărat. Tatăl ei avea numele Constantin, fiind și cu dregătoria ilustrie, iar pe maica sa o chema Ana.

Aceștia, viețuind în cinstită însoțire, erau sterpi, pentru care lucru pururea se mîhneau, căci nu aveau fii. Și doreau foarte mult rod însoțirii lor, deci se rugau Preacuratei Stăpînei noastre de Dumnezeu Născătoare și, mergînd de-a pururea întru cinstita ei biserică, cea din Forachia, își vărsau înaintea ei focul inimii lor, în rugăciunile cele cu osîrdie: "Să se dezlege o, Stăpîna lumii, nerodirea noastră, prin milostivirea ta și să primim naștere de fii de la Ziditorul, prin mijlocirea ta".

Ceea ce cereau cu credință au și dobîndit. Cu darul aceleia către care se rugau cu osîrdie au primit dezlegare nerodirii lor. Deci au născut prunc, parte femeiască, și i-au pus numele de

Teofana, care, de la al șaselea an al vîrstei sale, a fost dusă la învățătură de carte și povățuită spre toată fapta cea bună. Și se vedeau, chiar din vîrsta ei cea copilărească, semnele faptelor bune celor mari ce aveau să fie, precum și ale sfințeniei. De aceasta se bucurau foarte mult părinții, văzînd obiceiurile ei cele bune și nădăjduiau că se vor mîngîia cu a ei naștere de fii. Deci, luau seama la un tînăr asemenea ei, de neam bun și cu obiceiuri bune, cu care să o însoțească după lege, căci acum era în vîrstă și înflorea cu toate darurile, mai mult decît cele de vîrsta ei.

În acea vreme s-a făcut cercetare de către împăratul Vasile Macedon ca să afle o fecioară bine împodobită cu fapte bune, pentru însoțirea fiului său, Leon, cel preaînțelept. Și, aflînd pe Teofana mai frumoasă decît altele, a însoțit-o cu fiul său, care era acum și el împărat, săvîrșind nunta cu multă bucurie și veselie. Trecînd cîtăva vreme, a semănat vrăjmașul viclean neghină între împărat și fiu, căci s-a ridicat cu mare mînie tatăl asupra fiului și luîndu-l pe el, împreună cu soția sa Teofana, i-a închis într-un loc întunecos, punînd străji mari. Aceasta s-a făcut după răutatea cea ascunsă a vicleanului Teodor Santavarin, episcopul Evhaitei, care era vrăjitor și pe care nu-l iubea împăratul Leon.

Aceasta s-a început așa: murind feciorul cel mai întîi născut, cu numele de Constantin, împăratul Vasile se mîhni mult și plîngea nemîngîiat după el. Văzînd vrăjitorul pe împărat în mare supărare, vrînd să-l mîngîie, a arătat cu vrăjile sale pe Constantin după moarte, venind spre el călare pe cal. Iar împăratul a cuprins pe fiul său în brațele sale și deodată nu l-a mai văzut. Se stinsese vrăjitoria. Atunci împăratul se sperie, crezînd că ce văzuse era adevărat și foarte mult cinstea pe Santavarin, avîndu-l prieten apropiat și asculta de dînsul. Iar împăratul cel tînăr, Leon, fiind înțelept și temător de Dumnezeu, se scîrbea de acel vrăjitor și, urîndu-l ca pe un vrăjmaș al lui Dumnezeu, nu-l băga în seamă.

Cugetînd însă cum să aibă izbîndă asupra împăratului Leon, deoarece îl trecea cu vederea, vrăjitorul a meșteșugit astfel: avînd prilej, s-a apropiat de împăratul Leon și, ca și cum i-ar dori binele și i-ar fi prieten, a zis: "Iată, tu ești împărat tînăr și ieși întotdeauna cu tatăl tău la vînătoare. Deci, ar trebui să porți la tine o săbioară, pentru vreo întîmplare, că uneori îți va trebui împotriva fiarelor, alteori o vei da tatălui tău la vreme de trebuință, iar altă dată, dacă niște vrăjmași - de care nu puțini are - ar năvăli asupra tatălui tău fără de veste, atunci, îndată scoțînd săbioara cea purtată pe ascuns, vei răni pe vrăjmaș și vei salva pe tatăl tău".

Aceste cuvinte înșelătoare ale acelui vrăjmaș, ascultîndu-le tînărul împărat și nepricepînd vicleșugul lui, a început a purta o sabie mică, cînd mergea la vînat sau oriunde ar fi mers cu tatăl său. După aceasta, vicleanul Santavarin a grăit în taină bătrînului împărat Vasile: "Iată, fiul tău Leon vrea să te omoare fără veste, pentru ca să împărățească el singur. Și acesta să-ți fie semnul gîndului lui cel rău: cînd ieși la vînat și este și el, poartă în cizmă ascunsă o săbioară pregătită, ca să găsească vreme prielnică să te lovească fără veste și să te omoare. Dacă voiești să știi, încearcă a merge la vînat și, ieșind la cîmp, poruncește să se caute ce are în cizmă și vei vedea de nu va fi așa, precum auzi de la mine".

Deci, împăratul Vasile a luat pe fiul său cel tînăr și a ieșit la vînat. Fiind la cîmp a poruncit să fie căutat în cizmă și a aflat o săbioară ascuțită la amîndouă părțile și îndată s-a aprins de mînie asupra fiului său, socotind adevărate cele spuse lui; și nu asculta spusele împăratului Leon, că nu spre moartea părintelui său are săbioara, ci pentru oarecare primejdii și pentru păzirea vieții lui. Dar tatăl, fiind supărat, nu-l ascultă și-l închise pe fiul său într-o casă întunecoasă din palat, împreună cu fericita Teofana, soția lui, punînd strajă puternică. Astfel, a izbutit vrăjmașul vrăjitor, și chiar mai rău, căci împăratul voia să-i scoată ochii fiului său, dar s-au opus patriarhul și toată suita sa.

Și a petrecut nevinovatul împărat Leon și cu fericita Teofana în acea închisoare întunecoasă mai mult de trei ani, nefăcînd nici un rău. Acolo nu se îndeletniceau decît numai cu posturi și cu rugăciuni, tînguindu-se în închisoarea lor și punînd înainte pe Dumnezeu - ca pe cel a toate văzător - martor pentru a lor nevinovăție. De multe ori încercă suita să roage pe împărat pentru ei, dar nu găsea prilejul.

Odată însă s-a ivit și acest prilej. În palat era un papagal, învățat să grăiască cîteva cuvinte omenești, cu care mîngîia pe împărat și pe ceilalți. Aceasta avea colivia aproape de camera împărătesei, mama lui Leon, care tot timpul își jelea fiul: "Vai! vai! fiul meu Leon". Pasărea a deprins și ea aceste cuvinte și odată, săvîrșind împăratul praznicul Sfîntului Ilie proorocul, a chemat pe toți boierii la masă, poruncind tuturor să se bucure cu el de acel ospăț. Iar pasărea, grăind omenește, repeta întruna: "Vai! vai! fiul meu Leon". Auzind acestea, toți boierii au lăsat masa, mîhnindu-se. Văzîndu-i împăratul, mîhniți și negustînd nimic și nebînd nimic, întrebă care e pricina. Iar ei s-au sculat toți și, cu ochii plini de lacrimi, au zis: "Dacă o pasăre, care nu are înțelegere, se mîhnește pentru domnul său, care fără vină pătimește și aceasta veșnic se tînguiește: "Vai! vai! fiule Leon!" dar noi care sîntem făptură înțelegătoare și cuvîntătoare, știind că fiul tău pătimește fără vină și numai din răutate omenească și clevetire rabdă mînia ta, cum să ne veselim, să mîncăm și să bem? Au nu noi trebuie să ne mîhnim? De a greșit fiul tău ceva, împărate, și ar fi vrut să ridice mîna asupra ta, apoi dă-ni-l nouă și-l vom face bucăți, iar dacă nu este vinovat întru nimic, precum știm, pentru ce-ți muncești sîngele tău?"

De aceste cuvinte umilindu-se împăratul, zdrobindu-și inima și fiindu-i jale, a poruncit îndată să scoată pe fiul său din închisoarea cea întunecoasă și să-i radă părul ce-i crescuse în întuneric, apoi, îmbrăcîndu-l în haine împărătești, să-l aducă la sine cu cinste. Și aducîndu-l, s-a sculat împăratul cu lacrimi și și-a îmbrățișat fiul său, l-a sărutat și l-a așezat iarăși la rînduiala cea dintîi. După aceasta a mai viețuit puțin și a căzut la boală și a murit, lăsînd toată stăpînirea împărătească fiului său. Iar Leon, după moartea tatălui său, prinzînd pe vrăjitorul Santavarin, a poruncit să-l bată și să-i scoată ochii și l-a surghiunit la Atena. Astfel s-a întors răutatea la capul său, care era cu credință maniheu, cu învățătura vrăjitor și cu fățărnicia creștin, iar cu dregătoria episcop, pe care împăratul Vasile îl socotea sfînt pentru minunile cele făcute cu vrăjile.

Iar fericita Teofana, după închisoarea aceea, deși era împărătească se sîrguia pentru mîntuirea sufletească, nesocotind întru nimic slava cea împărătească și trecînd cu vederea deșertăciunea vieții. Neîncetat, ziua și noaptea, avea pe buzele sale psalmi, cîntări și rugăciuni și toată viața sa o petrecea întru plăcere de Dumnezeu și cu milostenii cîntîndu-L. Iar cu trupul său niciodată nu se sîrguia spre împodobire împărătească. Deși era pe dinafară împărăteasă, îmbrăcată cu podoabe scumpe, pe dedesubt era îmbrăcată cu haine aspre de păr, cu care-și chinuia trupul și-l omora. Viața ei era pustnicească, pentru că se hrănea numai cu pîine proastă și cu verdețuri uscate, iar mesele cele cu bucate multe, cu totul erau urîte de dînsa. Bogăția cea agonisită și cinstită, care intra în mîna ei, o împărțea săracilor, scăpătaților, sărmanilor și văduvelor, iar hainele de mare preț și podoabele le da în mîna acelora. Apoi locașurile cele proaste în care locuiau cei ce petreceau viața monahicească, erau înnoite de dînsa cu averi și cu toate cele de trebuință.

Astfel de sîrguință și purtare de grijă avea pentru toți această împărăteasă iubitoare de Hristos. Iar pe slugile sale și pe robi îi avea ca pe niște frați și surori și nu striga pe nimeni cu nume prost, ci pe toți îi slăvea întru Domnul cu chemarea, cinstind numele fiecăruia, în oricare dregătorie și slujbă ar fi fost. Apoi, din gura sa n-a ieșit niciodată nici blestem, nici cuvînt mincinos, nici defăimare, nici clevetire, nimic rău. Teofana era către toți cu bunătate, căci plîngea cu cei ce plîngeau și se bucura cu cei ce se bucurau. Iar patul ei, deși era așternut cu vison și cu străluciri de aur împodobit, pe pămînt avea așternută o rogojină proastă, ori pe oase ascuțite se pleca spre somn. Acel așternut în toate nopțile, ca David, îl uda cu lacrimi și foarte puțin somn avînd, îndată se scula spre lauda lui Dumnezeu. Ducea o viață atît de aspră încît, repede s-a îmbolnăvit de o mare boală trupească, însă cu sufletul n-a slăbit cu rugăciunile către Domnul și n-a încetat a învăța legile lui Dumnezeu, citind sfintele cărți, ori ascultîndu-le. Apoi, toată osîrdia sa era să ajute întru totul pe cei năpăstuiți, să apere pe văduve și să îngrijească de cei săraci, să mîngîie pe cei mîhniți și să șteargă lacrimile celor ce plîngeau; și astfel s-a făcut maică a tuturor celor ce nu aveau scăpare și ajutor.

Viețuind în lume, Teofana s-a lepădat de toate cele lumești și a luat jugul cel bun al lui Hristos, iubindu-l; și Crucea luînd-o a purtat-o pe umeri și desăvîrșit a plăcut lui Dumnezeu. Simțind singură ieșirea sa din trup, a poruncit să vină toți la dînsa pentru despărțire. Apoi, dînd tuturor sărutarea cea de pe urmă, a trecut de la împărăția cea pămîntească către cea cerească și a stat înaintea Împăratului slavei, cu multe fapte bune fiind înfrumusețată și a fost rînduită în ceata sfinților, celor ce bine au plăcut lui Dumnezeu, iar cinstitul ei trup a fost îngropat cu mare cinste.

Bărbatul ei, împăratul Leon preaînțeleptul, văzînd viața soției sale, sfințenia ei cea mare și cinstind-o pe dînsa, nu ca pe o soție, ci ca pe o doamnă a sa și mijlocitoare către Dumnezeu, a gîndit ca mai înainte de vreme să zidească o biserică în numele ei. Iar sfînta înștiințîndu-se de aceasta, nu numai că n-a voit, ci l-a oprit cu totul pe el. De aceea biserica, care s-a început în numele ei, a devenit biserica Tuturor Sfinților, iar cu sfatul întregii Biserici, a așezat acest împărat ca să se serbeze praznicul tuturor sfinților, în duminica cea dintîi, după pogorîrea Duhului Sfînt. Căci, zicea împăratul, că de va fi Teofana sfîntă, apoi să se prăznuiască împreună cu toți sfinții căreia și de la noi să-i fie cinste în veci. Amin.

37. VIAȚA PROOROCULUI DANIIL ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÎNSUL TREI PROOROCI: ANANIA, AZARIA ȘI MISAIL
(17 DECEMBRIE)

Proorocul Daniil se trăgea din seminție împărătească, din seminția lui Iuda, și fiind încă copil mic a fost robit de Nabucodonosor, apoi a fost dus de la Ierusalim în Babilon, împreună cu Ioachim, împăratul Iudeii, unde tinerețile lui, cu darul lui Dumnezeu, au fost minunate și preamărite; iar mai vîrtos, cu bună pricepere a vădit pe judecătorii cei nedrepți și fără de lege și a izbăvit de moarte pe nevinovata Susana. Căci în acea vreme evreii, care erau în robie, aveau doi bătrîni pentru judecățile lor, pe care îi aleseseră să judece pricinile poporului și se adunau

la judecăți în casa lui Ioachim, bărbat vestit și bogat în zilele acelea. Ioachim avea femeie cu numele Susana, fata lui Helchie, foarte frumoasă și temătoare de Dumnezeu; iar părinții ei, drepți fiind, au deprins pe fiica lor la fapte bune, după legea lui Moise. Dar bătrînii aceia erau nelegiuiți, căci în loc să judece drept, făceau nedreptăți, încît se împlinea asupra lor graiul Stăpînului; "Ieșit-a fărădelege în Babilon, din bătrînii judecători".

Aceia, văzînd pe Susana în toate zilele intrînd în grădina bărbatului său și ieșind, au poftit la dînsa, apoi și-au abătut ochii ca să nu caute la cer, nici să-și aducă aminte de judecățile cele drepte. Ei nu și-au spus unul altuia boala lor, pentru că se rușinau a-și mărturisi poftele, căutînd fiecare dintr-înșii vreme prielnică. Iar odată a zis unul către altul: "Să mergem acasă că este ceasul prînzului". Ieșind ei, s-au despărțit unul de altul și întorcîndu-se au venit la loc. Apoi, întrebîndu-se unul pe altul de pricina întoarcerii, și-au mărturisit unul altuia pofta sa și atunci au rînduit vreme cînd vor putea să o găsească singură ca să-și împlinească dorința. Deci a fost cînd păzeau ei ziua cea cu bun prilej, de a intrat Susana numai cu două slujnice în grădină, pentru că era arșiță. Acolo nu era nimeni, numai cei doi bătrîni ascunși, care o pîndeau pe ea.

Susana a zis slujnicelor: "Aduceți-mi untdelemn și săpun, apoi încuiați ușile grădinii ca să mă spăl". Slujnicele au făcut precum le-a zis, au încuiat ușile grădinii și au ieșit pe cele din dos, ca să aducă cele ce li se poruncise lor, dar n-au văzut pe cei doi bătrîni care erau ascunși. Însă, după ce au ieșit fetele, s-au sculat amîndoi bătrînii și au fugit după dînsa zicînd: "Iată, ușile grădinii sînt încuiate și nimeni nu ne vede pe noi, deci învoiește-te cu noi, iar de nu, vom mărturisi asupra ta, că a fost cu tine un tînăr și pentru aceea ai înlăturat pe fete de la tine". Iar Susana a suspinat și a zis: "Greu îmi este de pretutindeni; că de voi face aceasta, moarte îmi este mie, iar de nu o voi face, nu voi scăpa din mîinile voastre. Dar mai bine este a nu face și a cădea în mîinile voastre, decît a greși înaintea lui Dumnezeu". Apoi a strigat cu glas mare Susana, și bătrînii împotriva ei au strigat și alergînd, unul a deschis ușile grădinii, iar dacă au auzit cei din casă strigătele, au sărit pe ușile cele din dos, ca să vadă ce i s-a întîmplat. Și dacă au spus bătrînii cuvintele lor, se rușinară slujnicele ei foarte mult, pentru că niciodată nu au auzit cuvinte ca acelea despre Susana.

A doua zi, cînd s-a adunat poporul la bărbatul ei Ioachim, au venit și bătrînii plini de cugetele lor de fărădelege asupra Susanei, ca să o omoare pe ea și au zis înaintea poporului: "Trimiteți la Susana, fata lui Helchie, care este femeia lui Ioachim". Trimițînd, au venit ea, părinții ei, fiii ei și toate rudeniile. Susana era tînără și frumoasă la chip, iar cei fărădelege au poruncit să se descopere pentru că era acoperită. Plîngeau toți cei ce erau lîngă dînsa și toți cei ce o știau pe ea.

Deci, sculîndu-se amîndoi bătrînii au pus mîinile pe capul ei, iar ea plîngînd a căutat la cer, pentru că inima ei nădăjduia spre Domnul. Iar cei doi bătrîni au zis: "Umblînd noi amîndoi prin grădină, a intrat aceasta cu două slujnice, a închis ușile grădinii și, dînd drumul slujnicelor, a venit la ea un tînăr, care era ascuns și s-a culcat cu dînsa. Iar noi, fiind în fundul grădinii și văzînd totul, am alergat asupra lor; pe tînăr nu l-am putut prinde, pentru că a fugit mai iute decît

noi și, deschizînd ușile grădinii, a sărit afară, iar pe aceasta am întrebat-o cine a fost tînărul acela și n-a vrut să spună. Iată, aceasta mărturisim". Adunarea i-a crezut ca pe niște bătrîni ai poporului și judecători și a osîndit-o pe ea la moarte.

Susana a strigat atunci cu glas mare: "Dumnezeule veșnice și științorule al celor ascunse, Care știi toate mai înainte de săvîrșirea lor; Tu știi că au mărturisit minciună asupra mea și iată mor, nefăcînd nimic din ceea ce au mărturisit împotriva mea". Deci a ascultat Domnul glasul ei, căci dusă fiind spre pierzare, a ridicat Dumnezeu cu Duhul Sfînt pe un tînăr, al cărui nume era Daniil, și a strigat cu glas mare: "Curat sînt eu de sîngele acesteia". Apoi s-a întors tot poporul către dînsul și a zis: "Ce este cuvîntul acesta pe care tu îl grăiești?" Iar el, stînd în mijlocul lor, a zis: "Dar așa sînteți de nebuni, fii ai lui Israil, necercetînd și nepricepînd adevărul? Ați osîndit pe fata lui Israil, întoarceți-vă la judecată pentru că aceștia au mărturisit minciună asupra ei".

Deci s-a întors tot poporul cu sîrguință. Și i-au zis lui bătrînii: "Vino și șezi în mijlocul nostru și ne spune, că ți-a dat ție Dumnezeu cinstea bătrînilor". Iar Daniil a zis către dînșii: "Despărțiți-i pe ei unul de altul și-i voi întreba eu". Și făcînd astfel a chemat pe unul din ei și i-a zis: "Învechitule în zile rele, acum a sosit vremea păcatelor tale pe care le-ai făcut înainte, judecînd nedrept, osîndind pe cei nevinovați, iar pe cei vinovați iertîndu-i, cu toate că a zis Dumnezeu: Pe cel nevinovat și pe cel drept să nu-l omori. Deci dacă ai văzut-o pe aceasta, spune-mi, sub ce fel de copac ai văzut-o pe ea și pe tînăr?" Iar el a zis: "Sub un smochin". Și a zis Daniil: "Ai mințit; deci pedeapsa va fi asupra capului tău, căci iată îngerul lui Dumnezeu luînd poruncă, te va rupe în două".

Liberînd pe acela, a poruncit să-l aducă pe celălalt și i-a zis lui: "Sămînța lui Hanaan și nu a Iudei, frumusețea te-a înșelat și pofta a răzvrătit inima ta. Așa ați făcut fetelor lui Israil, iar ele s-au temut a se alătura de voi și fiica Iudei n-a suferit fărădelegea voastră. Acum spune-mi sub ce fel de copac ai văzut vorbind pe cei doi". Iar el a zis: "Sub un pin". Iar Daniil a zis lui: "Ai mințit; deci pedeapsa va fi asupra capului tău, căci așteaptă îngerul lui Dumnezeu să te taie în două cu sabia și să vă piardă pe voi". Apoi a strigat tot poporul și a binecuvîntat pe Dumnezeu, Care mîntuiește pe cei ce nădăjduiesc spre El.

Deci a pedepsit pe cei doi bătrîni, că i-a vădit pe ei Daniil, fiindcă au mărturisit mai apoi minciuna și le-a răsplătit precum ei au viclenit vecinului, după legea lui Moisi; deci i-a omorît pe dînșii și a mîntuit în ziua aceea om nevinovat. Iar Helchie și femeia lui au lăudat pe Dumnezeu, pentru fiica lor Susana, împreună cu Ioachim, bărbatul ei, și cu toate rudeniile, de vreme ce nu s-a aflat într-însa lucru de rușine. Iar Daniil, din ziua aceea, s-a făcut mare înaintea poporului, pentru priceperea sa și pentru darurile lui Dumnezeu care erau într-însul.

În acea vreme împăratul Nabucodonosor a zis lui Asfanez, cel mai mare peste eunucii săi, ca să aducă la palat pe fiii lui Israel din seminția împărătească și din cea domnească, tineri întru care nu este prihană, frumoși la chip, înțelepți, știind învățătură și care cugetă adînc și sînt puternici - ca să fie în casă înaintea împăratului și să-i învețe carte și limba haldeiască. Apoi le-a rînduit împăratul hrană în fiecare zi, din masa lui și din vinul lui și să-i hrănească pe dînșii astfel trei ani, iar după aceea să-i aducă înaintea împăratului.

Între dînșii se aflau din fiii Iudeii și Daniil și alți copii în număr de trei, asemenea din neamul împărătesc, anume: Anania, Azaria și Misail. Atunci, cel mai mare peste eunuci le-a spus numele lor: lui Daniil i-a zis Baltazar; lui Anania, Ședrah și lui Misail, Misah; iar lui Azaria, Avdenago. Dar Daniil a pus în inima sa, împreună cu cei trei prieteni ai săi, ca să nu se spurce din masa împărătească și din vinul lui și a rugat Daniil pe eunuc să nu-i spurce. Și a pus Dumnezeu pe Daniil întru mila și îndurarea celui mai mare peste eunuci. Apoi, acesta a zis către Daniil: "Mă tem de împăratul meu care a poruncit ca bucatele voastre să fie bune și băutura voastră la fel, ca nu cumva să vadă el fețele voastre mai posomorîte decît ale copiilor de o vîrstă cu voi, căci veți osîndi capul meu la moarte".

Atunci Daniil a zis către Amelsad, cel mai mare peste eunuci, precum și peste Daniil, Anania, Azaria și Misail: "Încearcă pe copilașii tăi pînă în zece zile și să ne dai numai din semințele pămîntului să mîncăm și apă să bem. Apoi să se arate înaintea ta fețele noastre și fețele copilașilor care mănîncă din masa împăratului și precum vei vrea așa să faci cu slugile tale". Deci i-a ascultat pe dînșii și i-a încercat pînă în zece zile și s-au văzut fețele lor mult mai frumoase decît ale copilașilor ce mîncau din masa împăratului. Amelsad dînd la o parte bucatele și vinul le da numai semințe și apă. Și le-a dat Dumnezeu acestor patru tineri istețime și înțelepciune, iar lui Daniil i-a dat darul explicării visurilor. După sfîrșitul acestor zile, cel mai mare dintre eunuci i-a dus înaintea lui Nabucodonosor. Împăratul a grăit cu ei și a aflat înțelepciunea lor, graiul, știința și i-a găsit cu zece părți mai înțelepți decît toți descîntătorii și vrăjitorii care erau în toată împărăția.

După aceasta Nabucodonosor a avut un vis de care s-a cutremurat. Și a chemat pe descîntători, pe fermecători, pe vrăjitori, pe haldei, ca să tălmăcească visul împăratului. Și le-a zis împăratul: "Am visat și s-a înspăimîntat duhul meu căci nu înțeleg visul". Grăit-au haldeii sirieni împăratului: "Împărate, în veci să trăiești, spune visul nouă, robilor tăi, și tălmăcirea lui o vom vesti ție". Dar împăratul a zis: "Visul s-a depărtat de la mine și l-am uitat; deci de nu-mi veți spune visul și tîlcuirea lui, întru primejdie veți fi, iar casele voastre se vor jefui". Și au răspuns haldeii împăratului: "Nu este om pe pămînt care ar putea să cunoască visul împăratului, căci tot împăratul și domnul nu întreabă una ca asta pe descîntători, vrăjitori și haldei. Ceea ce întreabă împăratul este greu și numai zeii pot spune împăratului, a cărui locuință nu este cu noi".

Atunci împăratul a zis cu mînie: "Să se piarză toți înțelepții Babilonului". Deci ieșind poruncă înțelepții se osîndeau. Atunci au căutat pe Daniil și pe prietenii lui să-i ucidă. Dar

Daniil a dat răspuns lui Arioh, cel mai mare peste bucătari, care ieşise să omoare pe înţelepţii împăratului Babilonului: "Boierule al împăratului, pentru ce a ieşit o astfel de poruncă de ruşine de la împărat?" Atunci Arioh a spus lui Daniil pricina. Iar Daniil a intrat la împărat şi l-a rugat să-i dea vreme ca să-i tîlcuiască visul.

Dobîndind Daniil cererea, a intrat în casa sa şi a spus lui Anania, lui Misail şi lui Azaria, prietenii săi. Iar ei au cerut îndurare de la Dumnezeul cerului pentru taina aceasta, ca să nu piară Daniil şi prietenii săi, împreună cu ceilalţi înţelepţi ai Babilonului. Atunci lui Daniil i s-a descoperit taina în vis noaptea şi a lăudat el pe Dumnezeu. Şi a venit Daniil la Arioh, care era rînduit de împărat să piardă pe înţelepţii Babilonului şi i-a zis: "Nu pierde pe înţelepţi, ci du-mă pe mine înaintea împăratului şi îi voi tîlcui visul". Atunci Arioh cu sîrguinţă a dus pe Daniil înaintea împăratului şi i-a zis: "Am aflat un bărbat din robii Iudeii, care va spune împăratului tîlcul visului". Împăratul l-a primit şi i-a spus lui Baltazar, adică lui Daniil: "Poţi să-mi spui visul pe care l-am avut şi tîlcuirea lui?"

Daniil i-a răspuns: "Taina de care întreabă împăratul nu este a înţelepţilor vrăjitori, nici a descîntătorilor Gazarineni, ci este a lui Dumnezeu din cer, Care descoperă tainele şi Care a arătat chiar împăratului Nabucodonosor ce va fi în zilele cele mai de pe urmă. Acela, spre a noastră smerenie milostivindu-se, ne-a descoperit visul tău, căci nu cu înţelepciunea care este în mine l-am aflat, ci prin descoperirea lui Dumnezeu. Deci, iată tîlcuirea, împărate! Visul tău arată ce are să se facă după aceasta şi cine va fi după împărat. Cel ce descoperă tainele ţi-a arătat în ce chip se cuvine aceasta. Tu, împărate, vedeai un chip şi chipul acela era mare, iar vederea lui înaltă, care sta înaintea feţei tale în chip înfricoşat; capul lui era de aur curat, mîinile, pieptul şi braţele erau de argint, pîntecele şi coapsele de aramă, pulpele de fier, picioarele, o parte de fier şi o parte de pămînt.

Apoi s-a rupt o piatră din munte, fără mînă şi a lovit chipul peste picioarele de fier şi de pămînt şi pe care le-a zdrobit pînă la sfîrşit. Atunci s-au zdrobit deodată cu pămîntul şi fierul, arama, aurul şi argintul şi s-au făcut ca praful din arie, apoi le-a luat vîntul şi nu s-a mai aflat locul lor; iar piatra care a lovit chipul s-a făcut munte mare şi a umplut tot pămîntul. Acesta este visul tău, împărate. Iată acum şi tîlcuirea lui: capul cel de aur eşti tu şi împăraţii Babilonului, care au fost mai înainte de tine. În urma ta se va scula altă împărăţie, care va fi mai mică decît a ta, care este argintul, iar cele două mîini şi braţele însemnează popoarele, două, perşii şi mezii, care au să ia împărăţia Babilonului.

După aceştia va fi împărăţia a treia, care este aramă, căci se va scula cineva de la Apus, îmbrăcat cu aramă şi acela va fi Alexandru Macedoneanul, care va birui tot pămîntul. Iar împărăţia a patra, va fi tare ca fierul. Precum fierul zdrobeşte şi înmoaie toate (arama, argintul şi aurul), aşa şi acela va zdrobi şi va supune toate şi împărăţia aceea va fi a romanilor. Iar două picioare înseamnă două părţi ale acestei împărăţii, Răsăritul şi Apusul, a elinilor şi a romanilor. Iar picioarele şi degetele pe care le-ai văzut, o parte din fier şi o parte din pămînt, înseamnă că împărăţia va fi împărţită în multe părţi şi va slăbi ca pămîntul şi singură de sine va fi sfărîmată.

Piatra care s-a tăiat din munte, fără mînă, și a sfărîmat chipul, este Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Care are să se nască din fecioară curată și neispitită de nuntă, fără amestecare bărbătească. Acela, după ce va zdrobi toate împărățiile și le va vîntura pe cele vremelnice, va ridica o împărăție care în veci nu se va risipi și împărăția aceea va fi duhovnicească".

Atunci împăratul Nabucodonosor a căzut în fața sa și s-a închinat lui Daniil, zicînd: "Daruri și bune miresme să i se aducă". Apoi a zis lui Daniil: "Cu adevărat Dumnezeul vostru, acela este Dumnezeul dumnezeilor, Domnul domnilor și Împăratul împăraților, care descoperă tainele; căci prin ajutorul Lui ai putut descoperi taina aceasta". Și a mărit împăratul pe Daniil, apoi i-a dat daruri mari și multe și l-a pus peste toată țara Babilonului, Domn voievozilor și peste toți înțelepții Babilonului. Iar pe prietenii lui Daniil, Ședrah, Misah și Avdenago, după cererea sa, cu mare cinste i-a cinstit, punîndu-i peste supușii țării Babilonului.

În anul al optsprezecelea, Nabucodonosor a făcut chip de aur, avînd înălțimea de șaizeci de coți și lățimea de șase coți, pe care l-a pus în cîmpul Deir, în țara Babilonului. Și a trimis împăratul Nabucodonosor în toate laturile stăpînirii sale, ca să adune pe toți eparhii și voievozii, ispravnicii și povățuitorii și tiranii, pe cei din stăpîniri și pe toți boierii țărilor, să vină la dezvelirea chipului pe care l-a făcut. Adunîndu-se toți, au șezut înaintea împăratului și au făcut acolo, în cîmp, un cuptor, spre pierderea acelora care vor fi împotriva poruncii împărătești. Propovăduitorul striga: "Voi, popoarelor, neamurilor, semințiilor, limbilor, în orice ceas veți auzi glasul trîmbiței, al fluierului și al alăutei, al surlei și al canonului, al organului, al versurilor și a tot felul de cîntări, închinați-vă chipului celui de aur, pe care l-a făcut Nabucodonosor împăratul; iar care nu va cădea să se închine, în acel ceas va fi aruncat în cuptorul în care arde foc continuu".

Cînd au auzit acestea toate popoarele, semințiile și limbile au căzut și s-au închinat chipului făcut de Nabucodonosor împăratul. Atunci s-au apropiat de împărat oarecare bărbați haldei și au pîrît împăratului că Anania, Azaria și Misail nu se închină zeilor săi și chipului de aur făcut. Atunci împăratul, chemîndu-i pe cei cu pricina, i-a întrebat dacă sînt adevărate cele spuse despre ei. Iar ei au răspuns: "Dumnezeul nostru Căruia îi slujim este în ceruri, puternic a ne scoate din cuptorul în care arde focul și a ne izbăvi din mîinile tale, împărate. Iată, dar, cunoscut să-ți fie, împărate, că nu vom sluji zeilor tăi și nu ne vom închina chipului de aur pe care l-ai pus". Nabucodonosor s-a umplut de mînie și chipul feței lui s-a schimbat asupra lui Ședrah, Misah și Abdenago și a zis: "Să ardeți cuptorul de șapte ori pînă cînd se va arde desăvîrșit". Pe urmă a poruncit unor bărbați puternici la, să-i lege și să-i arunce în cuptorul cel cu foc.

Deci, fiind ei aruncați, a ieșit focul din cuptor și a ars pe cei ce-i clevetiseră pe dînșii. Iar cei trei bărbați drepți, au căzut ferecați în mijlocul cuptorului ce ardea cu foc mare și umblau prin mijlocul văpăii, lăudînd pe Dumnezeu și binecuvîntîndu-L. Dar n-au încetat cei ce i-au aruncat pe ei în foc, adică slugile împăratului a arde în cuptorul cu iarbă, pucioasă, smoală, cîlți și vițe. Și s-a ridicat para cuptorului ca la patruzeci de coți, încît a înconjurat și a ars pe toți cei

ce erau împrejurul cuptorului haldeilor. Iar îngerul Domnului s-a pogorît spre cei ce erau cu Azaria în cuptor și a spulberat para focului din, suflînd, ca un duh de rouă, încît nu s-a atins de dînșii focul nicidecum, nici nu i-a mîhnit și nici nu i-a supărat pe ei.

Atunci cei trei lăudau pe Dumnezeu, îl binecuvîntau și-L slăveau: "Bine ești cuvîntat, Doamne, Dumnezeul părinților noștri, prea lăudat și prea înălțat în veci." (Și celelalte cîntări care sînt scrise în cartea lui Daniil). Iar Nabucodonosor, auzindu-i pe dînșii cîntînd, s-a minunat. Apoi s-a sculat degrabă și a zis boierilor săi: "Nu trei bărbați legați am aruncat în mijlocul focului?" Și au răspuns împăratului: "Cu adevărat, împărate". Și a zis împăratul: "Dar eu văd patru bărbați dezlegați, umblînd prin mijlocul focului și nevătămați sînt, iar chipul celui de-al patrulea este asemenea Fiului lui Dumnezeu". Atunci a venit Nabucodonosor la gura cuptorului ce ardea cu foc și a zis: "Ședrah, Misah și Abdenago, robii Dumnezeului Celui Preaînalt, ieșiți și veniți aici".

Deci au ieșit cei trei strigați și s-au adunat toți cei chemați ca să-i vadă pe cei trei bărbați și cum n-a biruit focul trupurile lor și părul capului n-a ars și miros de foc nu era într-înșii. Atunci împăratul s-a închinat lui Dumnezeu în fața lor și a zis: "Binecuvîntat este Dumnezeul lui Ședrah, Misah și Abdenago, Care a trimis pe îngerul Său și a scos pe robii Săi din focul cel rău. Și eu poruncesc ca tot poporul, seminția și limba care va grăi hulă asupra Dumnezeului lui Ședrah, Misah și Abdenago, întru pierzare să fie, iar casele lor spre jefuire, de vreme ce nu este alt Dumnezeu care să-i poată izbăvi". Iar pe cei trei tineri cu mare cinste i-a cinstit, mărindu-i pe dînșii înaintea tuturor și învrednicindu-i a fi mai mari peste toți iudeii, care erau în toată împărăția.

Dar Nabucodonosor s-a mîndrit foarte și, nu după multă vreme, iarăși a avut un vis care însemna mai înainte căderea și smerenia lui. Deci a văzut un copac în mijlocul pămîntului și copacul acela s-a întărit și s-a mărit, iar înălțimea lui era foarte mare, frunzele lui erau frumoase, rodul lui gustos și era hrana tuturor; apoi, sub dînsul se sălășluiau toate fiarele sălbatice și în ramurile lui locuiau toate păsările cerului. După aceasta a văzut un sfînt din ceruri, care a strigat întru tărie: "Tăiați copacul, frîngeți ramurile lui, scuturați frunzele, risipiți roadele, ca să se clatine fiarele sub el și păsările în crăcile lui și numai tulpina lui să o lăsați în pămînt. În legături de fier și de aramă, în pajiștea de afară, în roua cerului se va sălășui cu fiarele cele sălbatice, iar partea lui va fi în iarba pămîntului. Inima lui de om se va schimba în inimă de fiară și șapte vremi se vor schimba peste dînsul".

Acest vis a tulburat rău pe împărat și adunînd iarăși pe înțelepții Babilonului le-a spus visul său, cerînd să-l tîlcuiască, dar nimeni n-a putut, pînă cînd a chemat pe Daniil, în care viețuia Duhul Sfînt al lui Dumnezeu. Acesta auzind visul împăratului a zis: "Stăpîne, să fie visul acesta celor ce te urăsc pe tine și tîlcuirea lui vrăjmașilor tăi. Copacul pe care l-ai văzut, tu ești, împărate; pentru că te-ai mărit și te-ai întărit, iar mărirea ta a ajuns pînă la ceruri și domnia ta pînă la marginile pămîntului. Dar degrabă vei cădea din împărăție și te vor goni și împreună cu fiarele sălbatice vei locui. Cu iarbă ca pe un bou te vor hrăni și din roua cerului se va răcori

trupul tău. Șapte vremi se vor schimba peste tine, pînă vei ști, că Cel Preaînalt stăpînește împărăția oamenilor și cui va vrea o va da. Iar ceea ce au zis: Lăsați odrasla rădăcinii copacului în pămînt, înseamnă că împărăția ta va cunoaște împărăția cerească. Pentru aceasta, împărate, sfatul meu să fie plăcut ție și păcatele tale răscumpără-le cu milostenie, iar nedreptățile tale, cu îndurare spre cei săraci. Doar va fi Dumnezeu îndelung-răbdător spre păcatele tale".

Așa a tîlcuit Sfîntul Daniil visul împăratului și s-au împlinit toate cele zise de dînsul. Pentru că după douăsprezece luni, fiind în Babilon, împăratul a zis: "Nu este acesta Babilonul cel mare pe care eu l-am zidit, ca o casă a împărăției mele, spre stăpînirea țării și întru cinstea slavei mele?" Și cuvîntul fiind încă pe buzele împăratului, iată, a auzit un glas din cer: "Împărate Nabucodonosor, împărăția ta a trecut de la tine, căci dintre oameni te vor goni și cu fiarele sălbatice va fi locuința ta, cu iarbă ca pe un bou te vor hrăni și șapte vremi se vor schimba peste tine, pînă cînd vei cunoaște că cel Preaînalt stăpînește împărăția oamenilor și căruia va vrea o va da".

În acel ceas s-a împlinit cuvîntul lui Daniil asupra împăratului Nabucodonosor: căci de la oameni s-a gonit, mînca iarbă ca un bou, de roua cerului s-a udat trupul lui, pînă ce i-au crescut perii ca de leu și unghiile lui ca de pasăre. Și după sfîrșitul acelor zile, în care nimeni altul n-a îndrăznit să ia împărăția lui, Nabucodonosor și-a ridicat ochii și mintea la cer, a binecuvîntat pe cel Înalt, a lăudat pe Cel ce viețuiește în veci și L-a slăvit. Pentru că stăpînirea Lui este stăpînirea veșnică și împărăția lui din neam în neam și toți cei ce locuiesc pe pămînt, întru nimic s-au socotit. După voia Lui se face totul în cer și pe pămînt și nu este nimeni care să se împotrivească voii Lui, ori să zică Lui: "Ce ai făcut?"

În acea vreme i s-a întors mintea împăratului și a venit la cinstea împărăției sale; iar voievozii și boierii lui îl căutau pe el. Deci s-a întors la împărăția sa și mărire mai multă i s-a dat lui. După aceea a viețuit Nabucodonosor lăudînd, preaînălțînd și preaslăvind pe Împăratul cerului și a viețuit toți anii împărăției sale patruzeci și trei; și apoi s-a săvîrșit în pace.

După moartea împăratului Nabucodonosor, a luat împărăția Babilonului fiul său, Evilmerodah. Acesta l-a scos din casa temniței pe Ioachim, împăratul Iudeii, care era robit de Nabucodonosor și ținut legat, i-a grăit bine și i-a dat un scaun mai sus decît scaunele împăraților, celor ce erau cu dînsul în Babilon. Apoi a schimbat hainele lui cele de temniță și mînca cu dînsul în toate zilele.

Iar după moartea lui Evilmerodah a împărățit fiul său Baltazar, adică nepotul lui Nabucodonosor. În împărăția aceasta multe descoperiri a văzut Daniil, despre împărați și despre împărății care aveau să fie mai pe urmă, închipuite prin fiare. Apoi despre Antihrist, despre sfîrșitul veacului și despre înfricoșata Judecată. Vedeam, zice el, scaunele ce s-au pus, iar Cel vechi de zile (Dumnezeu) a șezut; și hainele Lui erau albe ca zăpada, părul capului era curat ca

lîna, scaunul Lui pară de foc, roatele Lui foc avînd; rîu de foc curgea pe dinaintea Lui, mii de mii slujeau Lui și întuneric de întuneric stăteau înaintea Lui. Divan s-a așezat și cărți s-au deschis. Apoi celelalte descoperiri ce s-au văzut de dînsul sînt înfricoșatoare și despre ele se scrie pe larg în cartea proorocirei lui.

Într-o vreme oarecare împăratul Baltazar a făcut cină mare boierilor săi, ca la o mie de bărbați, și în capul mesei era vinul, iar cînd veni vremea gustării vinului, se aduseseră vasele cele de aur și de argint - pe care le luase Nabucodonosor de la Ierusalim, din biserica Domnului Dumnezeu, ca să bea cu dînsele împăratul, boierii, femeile lui și să laude pe zeii cei de aur și de argint, de aramă, de fier, de lemn și de piatră; iar pe Dumnezeul cel veșnic nu-L binecuvînta, adică pe Cel ce era stăpînirea duhului lor. În acel ceas au ieșit niște degete de om care scriau pe peretele casei împăratului, gîndurile îl tulburau, legăturile coapselor lui se slăbeau și genunchii se clătinau. Apoi a strigat cu tărie, ca să aducă înăuntru pe vrăjitorii haldei și gazareni, iar după aceea a zis învățaților Babilonului: "Cel ce va citi scrisoarea aceasta și-mi va face tălmăcirea ei, acela în porfiră se va îmbrăca și gherdanul cel de aur se va pune peste grumajii lui și al treilea va domni întru împărăția mea".

Deci toți înțelepții intrau la împărat și nu puteau citi scrisoarea și nici a o tălmăci. Atunci s-au tulburat mult împăratul și boierii lui de aceasta și intrînd împărăteasa bătrînă (femeia lui Nabucodonosor și bunica lui Baltazar) în casa ospățului, a spus despre Daniil care avea într-însul duhul lui Dumnezeu și care, în zilele moșului său Nabucodonosor, a fost pus domn al tuturor vrăjitorilor, descîntătorilor, haldeilor și gazarenilor, pentru înțelepciunea lui cea mare, pentru tălmăcirea visurilor și dezlegarea ghicitorilor.

Atunci s-a adus Daniil înaintea împăratului care i-a zis: "Tu ești Daniil, din robii Iudeii, pe care i-a adus Nabucodonosor, împăratul, moșul meu? Am auzit că duhul lui Dumnezeu este în tine și înțelepciune mare se află în tine. Citește-mi, dar, această scrisoare de pe perete, care este scrisă cu degetele de o mînă necunoscută, și-mi spune tălmăcirea ei, pe care nu au putut să o citească mulți înțelepți și gazareni, care au venit înaintea mea. Deci acum, de vei putea citi scrisoarea aceasta și mi-o vei tălmăci, în porfiră te voi îmbrăca și gherdanul de aur se va pune peste grumazul tău, apoi al treilea vei domni întru împărăția mea".

Deci, a răspuns Daniil: "Darurile tale fie cu tine și darul casei tale altuia să-l dai. Iar eu scrisoarea o voi citi și tălmăcirea ei voi spune". Aceasta spunînd Daniil, a început a-i aduce aminte de împăratul Nabucodonosor, cum a fost pedepsit pentru mîndria sa de Dumnezeu, pierzînd chipul cel omenesc și cum de la oameni a fost gonit și cu iarbă s-a hrănit. Apoi a imputat împăratului, mustrîndu-l pe el pentru mîndrie, căci nu-și aduce aminte de certarea lui Dumnezeu ce s-a arătat asupra moșului său, nici nu și-a smerit inima sa înaintea Domnului; ci s-a înălțat asupra Domnului, Dumnezeului cerului și vasele bisericii Lui le-a spurcat cu băutura vinului la cina cu boierii și cu femeile sale. Apoi au lăudat cu toții zeii cei de aur, de piatră și de lemn, care nu văd, nici nu aud, nici nu înțeleg. Iar pe Dumnezeu, într-ale Cărui mîini este suflarea lui și toate căile lui, pe Acela nu L-au preamărit. Pentru aceasta mustrînd pe împărat s-

a întors la scrisoare, pe care a citit-o așa: "Mani, Techel, Fares" și i-a tîlcuit-o așa: "Mani înseamnă că a măsurat Dumnezeu împărăția ta și a împlinit-o, Techel, adică a stătut în cumpănă și s-a aflat lipsă; Fares, adică s-a despărțit împărăția ta și s-a dat mezilor și perșilor".

Aceasta auzind împăratul a cinstit pe Daniil precum a făgăduit, deși se mîhnea cu duhul de proorocirea lui. Și a îmbrăcat pe Daniil în purpură, iar pe grumajii săi a pus gherdanul cel din aur. Apoi a vestit pentru dînsul că este al treilea domn întru împărăția lui. Proorocirea lui Daniil s-a împlinit, căci pe Baltazar, împăratul chaldeilor, a fost ucis într-acea noapte, iar Darie, medul, împreună cu Cirus persul, au luat împărăția fiind de șaizeci și doi de ani.

Împărățind Darie, a pus în împărăție o sută douăzeci de domni, ca să fie aceia întru toată împărăția sa și asupra lor a pus rînduitori, printre care era și Daniil. Acesta era mai mare peste ei, pentru că Duh Sfînt era într-însul. Deci împăratul l-a pus peste toată împărăția lui, iar rînduitorii și domnii căutau să afle vreo vină asupra lui Daniil. Dar vina, sminteala și păcatul nu s-au aflat asupra lui, pentru că era credincios. Și au zis rînduitorii: "Nu vom putea afla vină asupra lui Daniil, fără numai în legile Dumnezeului său". Atunci rînduitorii și domnii au zis: "Darie, împărate, să trăiești în veci. Să știi că s-au sfătuit toți voievozii, domnii, eparhii și ispravnicii din împărăția ta, ca să facă așezămînt împărătesc: că cine va face rugăciune la alt zeu, ori alt om, pînă în treizeci de zile, fără numai la tine, să se arunce în groapa leilor (spre mîncare). Deci acum, împărate, pune hotărîre și așează scrisoarea, pentru ca să nu se schimbe porunca perșilor și a mezilor, și ca nimeni să nu o calce".

Împăratul Darie, nepricepînd sfatul lor cel viclean, a poruncit să scrie acea poruncă. Iar Daniil, după ce a înțeles că s-a așezat porunca, a intrat în casa sa, fiind ferestrele cerdacului său deschise spre Ierusalim. Apoi de trei ori pe zi își pleca genunchii rugîndu-se și mărturisind pe Dumnezeu, precum făcea și mai înainte. Atunci, bărbații aceia au păzit și au aflat pe Daniil rugîndu-se lui Dumnezeu. Și venind la împărat au zis: "Împărate, au n-ai așezat tu poruncă și hotar pentru ca tot omul care se va închina la alt zeu și om, pînă în treizeci de zile, fără numai la tine, să se arunce în groapa leilor?" Și a zis împăratul: "Adevărată este porunca, și cuvîntul mezilor și al perșilor nu va trece". Atunci clevetitorii înaintea împăratului au zis: "Daniil, cel din robii Iudeii, nu s-a supus poruncii tale și n-a purtat de grijă de hotarul pe care l-ai așezat; pentru că de trei ori pe zi se închină Dumnezeului său". Atunci, împăratul s-a mîhnit mult pentru dînsul și a hotărît ca pînă seara să izbăvească pe Daniil. Iar acei bărbați au grăit: "Cunoaște, împărate, că mezilor și perșilor, tot hotarul și așezămîntul pe care îl face împăratul nu se cade a-l schimba".

Împăratul a poruncit să-l aducă pe Daniil și să-l arunce în groapa leilor. Apoi împăratul a zis lui Daniil: "Dumnezeul tău, Căruia-I slujești de-a pururea. Acela să te izbăvească pe tine". Deci au adus o piatră, au pus-o pe gura gropii și a pecetluit-o împăratul cu inelul său și cu inelele boierilor săi, pentru ca să nu facă ceva mai rău clevetitorii; căci nu-i credea pe cei răi, fiarele cele cumplite. Apoi s-a dus împăratul în casa lui și s-a culcat nemîncat, căci bucatele nu s-au lipit de el și nici somnul. Dar Dumnezeu a încuiat gurile leilor și n-au supărat pe Daniil.

Împăratul s-a sculat dimineața și a venit cu sîrguință la groapa leilor, unde a strigat cu glas mare: "Daniile, robul lui Dumnezeu celui viu, Dumnezeul tău Căruia tu îi slujești de-a pururea, oare a putut să te izbăvească de gura leilor?" Daniil a zis către împăratul: "Împărate, în veci să trăiești, Dumnezeul meu a trimis pe îngerul Său și a încuiat gurile leilor și nu m-au vătămat, căci s-a aflat înaintea Lui dreptatea mea și înaintea ta, împărate, greșeală n-am avut".

Atunci împăratul s-a bucurat mult pentru dînsul și a zis să scoată pe Daniil din groapă și nici un fel de stricăciune nu s-a aflat asupra lui, căci a crezut în Dumnezeul său. Și a poruncit împăratul să aducă pe bărbații cei ce au clevetit pe Daniil, și, aducîndu-i, i-a aruncat în groapa cu lei, cum și pe fiii lor și pe femeile lor, dar n-au ajuns bine în fundul gropii și i-au sfîșiat leii și toate oasele lor le-au zdrobit. Atunci, împăratul Darie a scris la toate popoarele, semințiile și limbile ce locuiesc în tot pămîntul: "Pacea voastră să se înmulțească. De mine s-a dat această poruncă în tot pămîntul împărăției mele, ca fiecare să se cutremure și să se teamă de Dumnezeul lui Daniil, pentru că Acela este Dumnezeul cel viu, Care este în veci și împărăția Lui nu se va strica și stăpînirea Lui îndelung stăpînește, sprijinește și izbăvește. Apoi face semne și minuni în cer și pe pămînt, căci a izbăvit pe Daniil din gurile leilor".

De atunci avea împăratul pe Daniil în mai mare cinste, ca pe nimeni altul și l-a arătat că-i este mai bun prieten decît toți; asemenea și pe cei trei prieteni: Anania, Azaria și Misail. Iosif Flavius, istoricul evreiesc, scrie despre Daniil că, avînd mare stăpînire în pămîntul acela, fiind cel dintîi domn, a zidit în Ecbatana un turn prea minunat, ca un lucru foarte înțelept și de mirare, care după atîtea sute de ani de la zidire, pînă în zilele acestui renumit istoric, totdeauna se vedea ca un lucru nou, ca și cum de curînd ar fi fost zidit, precum scrie el. Acolo se îngropau împărații mezilor și ai perșilor, iar păzirea turnului aceluia se încredința unuia din preoții evreiești.

După împăratul Darie, Cirus Persul, asemenea avea pe Sfîntul Daniil în mare cinste, căci l-a făcut credincios al său de aproape, dînd porunci tuturor. Daniil era împreună viețuitor cu împăratul, slăvit mai mult decît toți prietenii săi. Atunci era un idol la babilonieni, al cărui nume era Baal, și se cheltuiau la el pe fiecare zi douăsprezece măsuri de făină de grîu aleasă, patruzeci de oi și șase vedre de vin. Și împăratul îl cinstea și mergea în toate zilele de se închina lui, iar Daniil se închina Dumnezeului său. Deci i-a zis lui împăratul: "Pentru ce nu te închini și tu lui Baal?" Iar el a zis: "Eu nu mă închin idolilor făcuți de mîna omului, ci Dumnezeului celui viu, Celui ce a zidit cerul și pămîntul și are stăpînire peste tot trupul". Și i-a zis împăratul: "Dar nu crezi că Baal este Dumnezeu viu? Au nu vezi cîte mănîncă și bea în toată ziua?" Daniil a răspuns rîzînd: "Nu te înșela, împărate, pentru că acesta pe dinăuntru este țărînă, iar dinafară aramă și n-a mîncat nici n-a băut vreodată".

Împăratul, mîniindu-se, a chemat pe slujitorii idolești și a zis: "De nu-mi veți spune cine mănîncă bucatele acestea, veți muri, iar de-mi veți demonstra că Baal le mănîncă pe ele, va

muri Daniil, pentru că a hulit asupra lui Baal". Și a zis Daniil împăratului: "Să fie după graiul tău". Slujitorii lui Baal erau șaptezeci, afară de femei și copii, deci a venit împăratul și cu Daniil la capiștea lui Baal; iar slujitorii lui Baal au zis: "Iată, noi ieșim afară, iar tu, împărate, pune bucatele și vinul, încuie ușile și le pecetluiește cu inelul tău și venind mîine, de nu le vei afla pe toate mîncate de Baal, atunci să murim, ori noi, sau Daniil, care a mințit asupra noastră". Ei făcuseră pe sub masă intrare ascunsă și totdeauna intrau pe ușa aceea și mîncau bucatele. După ce ei au ieșit și împăratul a pus lui Baal bucate, Daniil a poruncit slugilor sale de au adus cenușă și au cernut prin toată capiștea înaintea împăratului și ieșind au încuiat ușile, le-a pecetluit cu inelul său și s-au dus.

Slujitorii au intrat noaptea, după obiceiul lor, cu femeile și copiii lor și au mîncat și băut toate. A doua zi a venit împăratul cu Daniil la capiște și a zis: "Daniil, sînt întregi pecețile?". Iar el a răspuns: "Întregi, împărate". Și îndată cum a deschis ușile, privind împăratul la masă a strigat cu glas mare: "Mare ești, Baale, și nici un vicleșug nu este în tine". Daniil a rîs și a oprit pe împărat să nu intre înăuntru, zicîndu-i: "Vezi pardoseala și cunoaște ale cui sînt urmele acestea"? Împăratul a răspuns: "Văd urme bărbătești, femeiești și de copii". Atunci mîniindu-se împăratul a prins pe toți slujitorii idolești, femeile și copiii lor și i-au arătat ușa cea ascunsă prin care intrau și mîncau cele de pe masă, apoi i-a omorît împăratul și pe Baal l-a dat în mîinile lui Daniil, care l-a sfărîmat, iar capiștea lui a risipit-o.

În locul acela era un balaur mare pe care-l cinsteau babilonienii și a zis împăratul lui Daniil: "Oare și acestuia vei zice că este aramă? Acesta este viu, mănîncă și bea; nu vei putea zice că acesta nu este un zeu viu; deci închină-te lui". Daniil a răspuns: "Domnului Dumnezeului meu mă voi închina, că Acela este Dumnezeul cel viu; iar tu, împărate, dă-mi stăpînire și voi omorî balaurul fără sabie și fără toiag". Împăratul îi zise: "Îți dau". Atunci Daniil a luat smoală, seu și păr, pe care le-a fiert împreună, apoi cu un băț le-a aruncat în gura balaurului, care, mîncînd, a crăpat. Și a zis Daniil: "Vedeți închinăciunile voastre". Auzind vavilonienii s-au mîniat foarte și s-au întors la împărat și au zis: "Împăratul s-a făcut iudeu, căci pe Baal l-a sfărîmat, pe balaur l-a omorît, iar pe popi i-a tăiat". Venind la împărat a zis: "Dă-ne pe Daniil, iar de nu, te vom omorî pe tine și casa ta". Văzînd împăratul că s-au ridicat asupra lui, fiind silit, le-a dat pe Daniil, iar ei l-au aruncat în groapa leilor, unde a stat șase zile.

În groapă erau șapte lei și li se dădea în fiecare zi cîte două trupuri și cîte două oi; dar atunci nu le-au mai dat nimic, pentru că aveau să mănînce pe Daniil. Dar Dumnezeu a astupat gurile leilor ca și întîi și era Daniil în groapă împreună cu dînșii, ca și cu niște mielușei blînzi. Pe atunci proorocul Avacum era în Iudeea și acela a făcut fiertură, a dumicat pîine în scafă și se ducea la cîmp să dea secerătorilor. Îngerul Domnului a zis către Avacum: "Du prînzul pe care l-ai făcut lui Daniil în Babilon, care este în groapa leilor". Avacum a răspuns: "Doamne, Babilonul nu l-am văzut și nici groapa cu leii nu știu unde este". Atunci îngerul Domnului l-a apucat de creștet și, ținîndu-l de perii capului, l-a pus în Babilon deasupra gropii, în glasul duhului. Și Avacum a strigat: "Daniile, Daniile, ia prînzul pe care ți l-a trimis Dumnezeu". Daniil a răspuns: "Ți-ai adus aminte de mine, Dumnezeule, și n-ai lăsat pe cei ce Te iubesc". Și, sculîndu-se, Daniil a mîncat. Iar îngerul lui Dumnezeu a dus pe Avacum la locul său.

Împăratul a venit în a şaptea zi să jelească pe Daniil, dar, ajungînd deasupra gropii şi privind, a văzut pe Daniil şezînd. Şi a strigat împăratul cu glas mare şi a zis: "Mare eşti, Doamne, Dumnezeul lui Daniil şi nu este altul afară de Tine". Apoi a scos pe Daniil, iar pe vinovaţi i-a aruncat în groapă şi i-au mîncat leii.

Sfîntul Daniil a ajuns împreună cu prietenii săi la adînci bătrîneţe. Sfîntul Chiril al Alexandriei şi alţii scriu că după sfîrşitul lui Nabucodonosor şi al celorlalţi împăraţi, care aveau în mare cinste pe Daniil şi pe cei trei prieteni ai lui, s-a ales alt împărat cu numele Atic. Acesta, ispitind pe sfinţi pentru credinţă şi fiind mustrat de dînşii pentru păgînătatea lui, a poruncit să li se taie capetele. Iar cînd a vrut să taie capul lui Anania, a întins Azaria haina sa şi l-a primit. Asemenea şi pe al lui Azaria l-a primit Misail, iar pe al lui Misail, l-a primit Daniil; apoi, la urmă, au tăiat şi capul lui Daniil. Şi se vorbeşte că după tăierea lor capetele s-au lipit de trupurile lor şi îngerul Domnului luînd trupurile lor le-a dus în muntele Gheval şi le-a pus acolo sub piatră.

După patru sute de ani, la învierea Domnului nostru Iisus Hristos, au înviat şi aceştia şi s-au arătat multora şi iarăşi au adormit. Iar pomenirea lor s-a aşezat de Sfinţii Părinţi, să se săvîrşească cu şapte zile mai înainte de naşterea Mîntuitorului Hristos, de vreme ce aceştia erau din seminţia Iudeii, din care şi Mîntuitorul nostru Îşi trage neamul după trup şi acestor sfinţi se arată că este rudenie. Cu ale căror rugăciuni să îndrepteze în pace viaţa noastră, Hristos Dumnezeul nostru, Căruia I se cade slava, împreună cu Părintele şi cu Sfîntul Duh, în veci. Amin.

După moartea împăratului Nabucodonosor, a luat împărăţia Babilonului, fiul său Evilmeradah, iar după el a luat Baltazar, nepotul lui Nabucodonosor şi fiul lui Evilmeradah. Care lucru arătat este nu numai de Sfîntul Simeon Metafrast, ci şi de Sfîntul prooroc Ieremia, în capul al 27,6. unde grăieşte Dumnezeu aşa: *Eu am dat tot pămîntul acesta în mîinile lui Nabucodonosor, împăratul Babilonului, ca să slujească lui şi fiului lui şi fiului fiului lui*. Şi cînd zice fiul lui, se înţelege Evilmeradah, iar cînd zice fiului fiului lui, se înţelege Baltazar.

Tu eşti Daniil pe care l-a adus tatăl meu, Nabucodonosor. În Sfînta Scriptură de multe ori se numeşte moşul tată, precum despre Roboam, fiul lui Solomon şi nepotul lui David, se scrie la a treia carte a împăraţilor, cap. 12,4: *N-a început a umbla în calea lui David tatăl-său*. Aici pe moşul îl numeşte tată. Asemenea şi despre Assa, strănepotul lui David, se scrie la a treia carte a împăraţilor, cap. 15,11: *Şi a făcut Assa ce este drept înaintea Domnului, ca şi tată-său David*. Şi în mai multe locuri în Sfînta Scriptură vei afla numit tată, în loc de moş, sau strămoş. Aşa şi pentru Hristos, grăieşte îngerul către Născătoarea de Dumnezeu, Luca cap. 1,31: *Şi îi va da lui Domnul Dumnezeu scaunul lui David, tatăl-său*.

Deci și aici, asemenea numește Baltazar, pe moșul său Nabucodonosor, tată. Sînt unii cărora li se pare că Baltazar era fratele mai mic lui Ebilmeradah și feciorul lui Nabucodonosor, și că ar fi împărățit după moartea fratelui său cel mai mare. Așa Gheorghe Chedrinul zice: "Și aceasta mi se pare că este din cuvintele Scripturii, în cartea 2. Paralipomenon, în capul cel mai de pe urmă, într-acest chip: *A mutat Nabucodonosor de la Ierusalim pe cei rămași la Babilon și au fost robi lui și fiilor lui, pînă la împărăția mezilor*". Lui, adică lui Nabucodonosor, fiilor lui, adică lui Ebilmeradah, fiul său cel mai mare și lui Baltazar, fiului cel mai mic, care după cel mai mare a fost la împărăția Babilonului. Dar, de vreme ce istoria vieții lui Daniil s-a luat de la Sfîntul Simeon Metafrast și noi ținem de aceasta, care îl numește pe acest Baltazar nepot al lui Nabucodonosor.

Pentru luarea Babilonului și pentru uciderea lui Baltazar, nu este lucru necuvios să facem aici pe scurt aducere-aminte: "Darie, Ciaxar, împăratul mezilor, dînd război asupra pămîntului haldeilor, a chemat în ajutor pe nepotul său Cirus, împăratul perșilor și, venind cu toată puterea oștilor mezilor și perșilor, au înconjurat Babilonul și îl băteau. Dar se cuvine să știm că mai demult erau două Babilonuri: cel dintîi era acesta de care vorbim noi, care este în pămîntul haldeilor și care cuprinde Mesopotamia cea mare și partea Asiriei se numea Babilonia, precum scrie Pliniu în cartea sa 6, la capul 26; iar alt Babilon era mai pe urmă în Egipt, care acum se numește Cair.

Deci nu asupra Babilonului cel din Egipt dădeau război Darie și Cirus, ci asupra celui haldeiesc. Și era Babilonul cel haldeiesc foarte bine zidit de Semiramida, împărăteasa care fusese mai înainte, avînd ziduri de piatră de cîte două sute de coți înălțime, iar lățimea de 50 de coți. Iar alții zic că înălțimea zidurilor Babilonului era de 87 de pași de picior, iar înălțimea de 50 de stînjeni; astfel de zid avea Babilonul, iar împrejur ca la 307 stadii. Alții zic că era 480 de stadii iar rîul Eufrat curgea prin mijlocul cetății și avea cetatea loc de porți mari de aramă. Pentru o tărie și frumusețe ca aceea, în cele 7 minuni de sub cer, se număra atunci de făcătorii de stihuri și Babilonul.

Deci Baltazar, nădăjduind în tăria cetății sale și în mulțimea ostașilor ce erau într-însa, nu băga în seamă pe vrăjmașii care erau împrejurul cetății. Și întru nimic nu socotea puterea lor, ci dănțuia și benchetuia, iar mai mult, cînd prăznuia pe necurații săi zei babilonieni, cum obișnuia în toți anii să li se facă ospăț împărătesc, atunci Baltazar, făcînd cină mare, se îmbăta cu boierii, lăudînd pe zeii săi, precum scrie aceasta în cartea lui Daniil în cap. 5,1-4. Iar Darie și cu Cirus, neputînd să facă nimic cetății, au săpat șanțuri mari pe lîngă rîul Eufrat, ca să abată apa de la cetate într-altă parte. Și într-acea noapte, în care benchetuia Baltazar, a slobozit rîul prin șanțuri și a secat apa din rîu, apoi a intrat oastea noaptea în cetate, prin locul acela prin care curgea rîul. Și erau la împăratul Cirus doi fugari din Babilon, Gadad și Gobrie, slugi ale lui Baltazar, care, lăsînd pe stăpînul lor, au trecut la dușmani. Aceia ducînd cu dînșii oastea mezilor și a perșilor drept către palatele împărătești omorau pe oricine li se întîmpla în cale, care vorbea haldeiește, iar pe care vorbea sirienește îl lăsau.

Toate acestea au fost după purtarea de grijă a lui Dumnezeu, ca să nu fie omorît Daniil, pentru că evreii care erau atunci în Babilon vorbeau sirienește. Deci era cruțat neamul evreiesc pentru Sfîntul Daniil, a cărui sfințenie prorocească era știută și de mezi și de perși. Și ajungînd în palaturile împărătești mai întîi au tăiat străjile, apoi pe împăratul Baltazar l-au omorît, pe cînd începea a răsări luceafărul. Apoi s-a făcut mare război și ucidere în cetate. Și atît de mare era cetatea Babilonului, cu mulțime de popor, încît o parte a cetății, a treia zi, după uciderea lui Baltazar, n-a simțit că acum cetatea lor era luată de potrivnici și că împăratul lor a fost ucis, iar ei sînt în mîinile vrăjmașilor lor. Deci, luînd tot Babilonul, a pierit împărăția haldeiască, fiind robită de mezi și perși, precum a proorocit Sfîntul Daniil lui Baltazar, zicînd: "Se va lua împărăția ta de la tine și se va da mezilor și perșilor".

Să nu fie îndoială cititorului, cel cu iubire de luare-aminte la dumnezeieștile scripturi și de aceasta, precum că, în proorociea lui Daniil se pomenește mai întîi de Darie și apoi de Cirus, iar în cartea lui Ezdra se pune mai întîi împărăția lui Cirus, apoi a lui Darie. De trebuință este a ști, că nu numai un Darie a fost, cum se adeverește așa: "Împăratul mezilor Astiag, fiul lui Ciaxar, a născut doi fii, cu două femei, o fiică cu numele Mandana și un fiu Darie. Împărăteasa sa a născut o fată pe care a măritat-o după Cambis, persanul. Aceasta a născut pe Cirus, întîiul monarh al perșilor. Iar pe fiul său Darie l-a născut Astiag dintr-o țiitoare. Acest Darie s-a poreclit pe numele tatălui său și unchiului său Ciaxar. Deci după Astiag, Darie a împărățit în Mezia, iar Cirus în Persia și, neavînd Darie fiu, a dat pe fiica sa după nepotul său Cirus, în Persia și s-a făcut Cirus ginerele lui Darie, oștindu-se amîndoi asupra Babilonului.

Împărățind Darie, cinstea pe Sfîntul Daniil ca pe un prooroc al lui Dumnezeu, și, trăind numai un an, a murit Darie și a început singur a împărăți Cirus în Babilon. El, ca și Darie, cinstea foarte mult pe Sfîntul Daniil și pentru dînsul a dăruit libertate poporului cel robit al lui Israel, căci acum se împliniră anii cei mai înainte preziși de proorocul Ieremia, pentru că 70 de ani avea să fie poporul lui Izrael în robia Babilonului. Și a poruncit Cirus ca și biserica din Ierusalim, pe care o dărîmase Nabucodonosor, să se zidească. Și această poruncă a sa a întărit-o cu scrisoare împărătească.

Apoi a născut Cirus un fiu și i-a pus numele tatălui-său Cambis. Acest Cambis s-a poreclit de evrei Asuir, iar de elini Artaxerxe. Iar în cartea cea dintîi a lui Ezdra, în cap. al 4-lea se numește Asuir și Artaxerxe. Însă nu este acel Artaxerxe care și-a luat împărăteasă pe Estir, evreica, ci altul. Că aceasta a fost mai înainte, iar acela mai pe urmă. Acest Cambis, sau Artaxerxe, luînd stăpînirea împărăției după Cirus, tatăl său, a oprit pe evrei de a zidi biserica Ierusalimului, precum se scrie la Ezdra. De acesta vorbește Sfîntul Chiril al Alexandriei, că se numea Atic și că a ucis cu sabie pe Sfîntul Prooroc Daniil și pe cei trei tineri, că a fost tiran și a umplut casa de sînge, ucigînd pe fratele său Smerdis. Asemenea a omorît și pe sora sa, pe care și-o luase de femeie; apoi și el a pierit.

După dînsul, a răpit împărăția în taină, cu vicleșug Smerdis, vrăjitorul, și a împărățit-o o jumătate de an. Apoi a fost ucis de senatori, după care alt Darie, fiul lui Istasp, a venit la

împărăție. Acesta a poruncit să zidească biserica Ierusalimului, căci a aflat o carte în biblioteca cărților împărătești în care poruncea Cirus a se zidi biserica Ierusalimului. Deci a întărit și el cu a sa scrisoare, despre care se scrie în cartea lui Ezdra cea dintîi, în cap. al 6-lea. După Darie a urmat fiul său Xerxe. Acesta a fost ucis de Artavan voievodul. Dar și Artavan a pierit, fiind ucis de fiul lui Xerxe, cu numele de Artaxerxe al doilea. Acest Artaxerxe al doilea, lepădînd pe Astina, împărăteasa sa, a luat pe Estira, fecioara evreică, precum în cartea ei se arată. După acești împărați a fost al treilea Darie, care se poreclea Notos. Apoi după acesta, nu degrabă, a fost al patrulea Darie, care se poreclea Codoman, pe care marele împărat Alexandru Macedoneanul l-a biruit. Deci, cînd vezi, cititorule, în proorocia lui Daniil, Darie mai înainte de Cirus, înțelege că este Darie cel dintîi Ciaxar, care împreună cu Cirus a luat Babilonul. Iar cînd citești în cartea lui Ezdra, Darie după Cirus, înțelege pe alt Darie, cel mai de pe urmă, adică Istaspe.

38. VIAȚA ȘI PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC SEBASTIAN ȘI A ÎNSOȚITORILOR LUI

(18 DECEMBRIE)

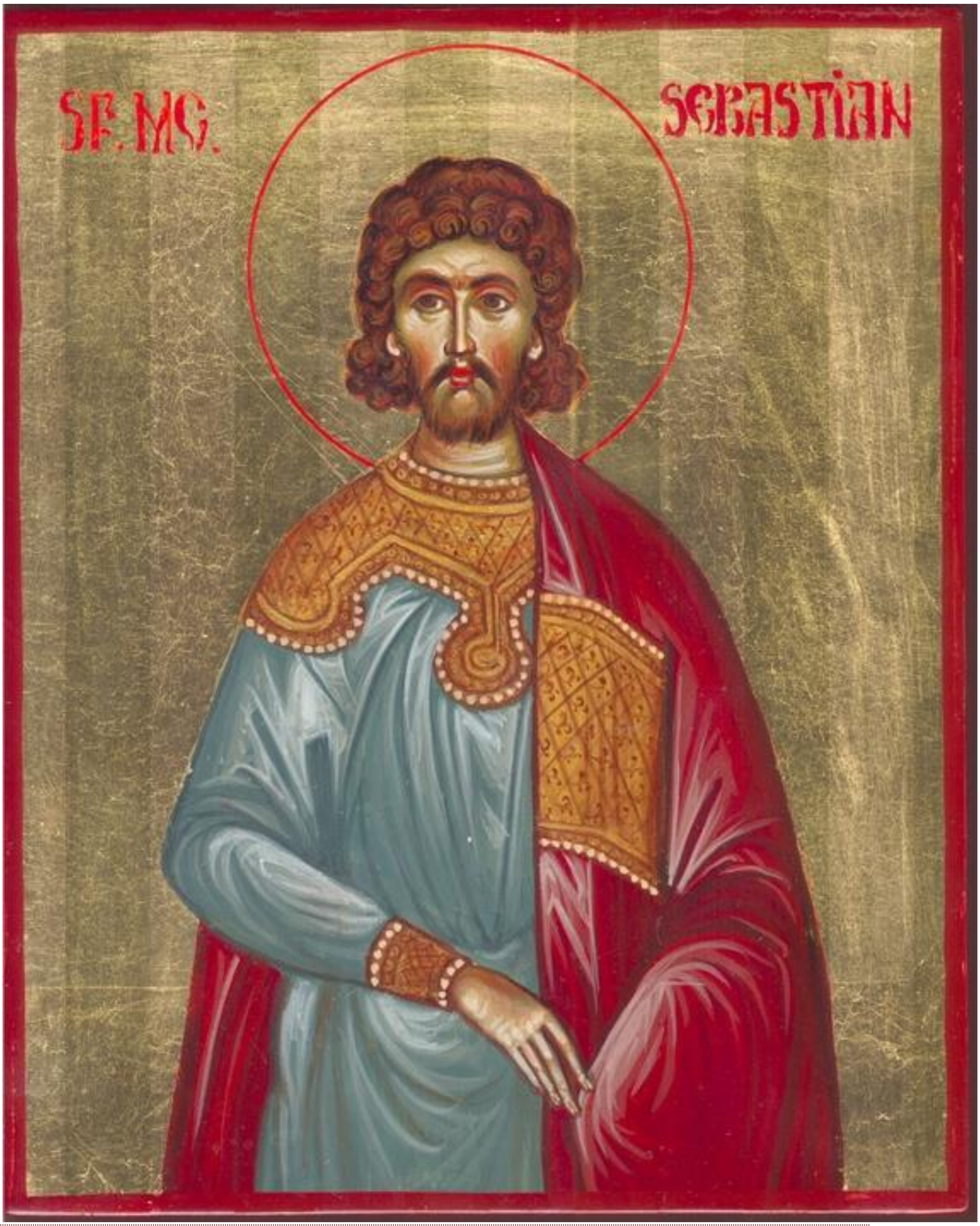

Sfîntul Sebastian, bărbatul cel binecredincios, s-a născut în cetatea Narvoniei, iar în Mediolan a crescut și a învățat carte. El era atît de plăcut și iubit păgînilor împărați Diocleţian şi Maximian, încît l-au făcut voievod al ostașilor lor celor mai de aproape și i-au poruncit ca totdeauna să fie înaintea lor, pentru că era bărbat viteaz și priceput, plin de înțelepciune, în cuvinte adevărat și în judecăți drept, iar în sfaturi mai înainte văzător. În lucrurile cele ce i se încredințau lui și în slujbe era credincios și cu bărbăție, însemnat în bunătate și în toată rînduiala

obiceiurilor era foarte ales. Pe acesta îl cinsteau ostașii ca pe un părinte și toți cei din palatul împărătesc foarte mult îl iubeau și îl cinsteau, căci era cinstitor de Dumnezeu, adevărat și om drept; că pe care îl miluise Dumnezeu cu darurile sale, acela de toți să se iubească și să se cinstească.

În toate zilele slujea lui Hristos cu osîrdie, rugîndu-se și păzind sfintele Lui porunci. Și aceasta o făcea în taină, ca să nu afle păgînii împărați credința lui în Hristos; nu de munci temîndu-se, nici iubind averea, ci numai pentru aceasta tăinuia sub hlamida stăpînirii pămîntești pe ostașul lui Hristos, ca să ajute creștinilor, care în acea vreme erau foarte izgoniți și munciți. Pentru că pe care nu putea să-i ceară și să-i elibereze din legături și din munci, nici să le facă vreo ușurare, pe aceia îi întărea cu cuvinte folositoare, ca să-și dea sufletele cu bărbăție pentru Domnul lor, cu al Cărui sînge erau răscumpărați și să-și verse sîngele lor privind către veșnicele răsplătiri, care vor fi după muncile vremelnice de aici. Apoi se sîrguia a cîștiga lui Dumnezeu sufletele pe care diavolul se nevoia a le răpi spre pierzare.

Deci, precum grăiește Scriptura, întărind mîinile cele slabe și genunchii cei slăbănogiți ai credincioșilor și pe cei slabi la suflet, care se îndoiau și se temeau de munci, pe aceia îi învăța și-i făcea să fie cu bărbăție și îi deștepta către nevoință. Apoi, văzînd pe mulți înaintea sa nevoindu-se și alergarea săvîrșindu-și și credința nevătămată în muncile cele grele păzindu-și și către primirea cununilor celor veșnice mergînd - se aprindea însuși cu dorința de a pătimi pentru Hristos și aștepta pînă cînd îi va arăta lui Domnul vreme lesnicioasă spre aceasta. Deci, a dobîndit vremea întru care nu i-a mai fost cu putință a tăinui văpaia dragostei și a rîvnei celei dumnezeiești ce ardea înăuntru și cu dinadinsul s-a arătat pe sine tuturor cine era; căci n-a răbdat mai mult a se ascunde lumina în întuneric. Și a fost vremea aceea astfel:

Doi bărbați cinstiți și de bun neam, Marchelin și Marcu, frați după trup și împreună născuți, au fost prinși mărturisind pe Hristos și mult timp au fost ținuți legați. La aceștia adeseori mergea fericitul Sebastian și îi mîngîia pe dînșii, vorbind despre sfînta credință și despre cele folositoare, sfătuindu-i să se lepede de înșelăciunile lumești cele degrabă trecătoare și să nu se teamă de muncile cele vremelnice. Iar ei, ascultînd sfatul lui cel sănătos, răbdau cu bărbăție rănile cele aduse asupră-le de către cei ce-i chinuiau și erau neclintiți în credință; apoi au fost osîndiți la tăiere cu sabia.

Dar s-a dat astfel de poruncă, că, dacă într-acel ceas, cînd vor pleca capetele sub sabie, vor vrea să jertfească zeilor, apoi să-i elibereze la casele lor, la părinți, la familiile și copiii lor, căci încă erau vii părinții lor. Pe tată îl chema Tracvilin, iar pe mamă o chema Maria, fiind amîndoi bătrîni. Și au rugat părinții și toți ai casei lor pe Agresta Hromatie, eparhul cetății Romei, să mai îndulcească zilele vieții lui Marchelin și a lui Marcu treizeci de zile, în care timp ar putea să-i sfătuiască să se închine zeilor, pentru că părinții, femeile și tot neamul lor, erau întru întunericul relei credințe păgînești. Deci, dîndu-le vremea cea cerută, i-au înconjurat părinții, femeile, copiii, rudeniile și prietenii lor, cu multă tînguire rugîndu-i să se miluiască pe ei și pe aceștia și să facă după plăcerea împăraților.

Tatăl lor, intrînd în temniță, se tînguia, zicîndu-le: "O! fiii mei prea iubiți, nu vă pare rău de ticăloasele mele bătrîneți? Care alt toiag și ajutor al bătrîneților mele voi avea eu? Cine mă va căuta pe mine lipsitul întru slăbiciunile mele? Cine îmi va îngropa ticălosul meu trup și cine va moșteni averile mele? Fie-vă jale și milă de mine, tatăl vostru, o, fiii mei, care v-am născut și v-am crescut. Pentru ce vă duceți de voia voastră la moarte? Pentru ce nu vă întristați de tinerețile voastre, de bătrînețile mele, de femeile voastre și de copiii care jelesc în tot ceasul fără mîngîiere? Pentru ce vă lipsiți de toate cele frumoase ale lumii, de viața cea preadulce și să mănînce vrăjmașii bogăția voastră, iar eu să mă păgubesc într-o zi de toată averea, de viață, de fii și de lumina ochilor mei".

Zicîndu-le acestea, tatăl a început împreună cu maica lor a se boci fără mîngîiere, smulgîndu-și părul capului și fața zgîriindu-și-o, zicînd: "Aduceți-vă aminte, fiii mei prea iubiți, de ostenelile ce am suferit, născîndu-vă, legănîndu-vă, crescîndu-vă și hrănindu-vă, eu, ticăloasa de mine".

Acestea și multe altele ziceau părinții lor, ca să-i pornească către milostivire și împreună pătimire. Femeile lor plîngeau și se boceau asemenea și, purtînd copiii lor în brațe, ziceau: "Soții noștri prea iubiți! Pentru ce vă arătați către noi și către voi atît de nemilostivi? Dacă ați avut o socoteală ca aceasta nebună, ca să vă omorîți fără de vreme și în zadar, pentru o nădejde deșartă a vieții ce va să fie, care nu știți de este adevărată, pentru ce ne aruncați pe noi în munci? Cum vom vedea noi moartea voastră cea amară și nedreaptă? Cum vom suferi văduvia noastră, ticăloasele de noi? Cum vom hrăni pe copiii voștri? Fie-vă milă și vă îndurați de noi! Dacă nu vă este milă de trupurile voastre, apoi omorîți-ne pe noi mai întîi, ca să nu vedem sfîrșitul vostru, căci nici o zi nu voim să trăim în urma voastră, ci vom ruga pe schingiuitori să ne taie și pe noi cu aceeași sabie. Sau, dacă nu ne vor asculta, noi înșine ne vom tăia singure".

După ce au zis acestea, femeile, rudeniile și prietenii lor, au făcut pe mulți ascultători să lăcrimeze; și, mai ales, mucenicilor - ca niște oameni și ei trup fiind - li s-a făcut milă de femeile și copiii lor și vărsau multe lacrimi.

Atunci Sfîntul Sebastian, care se întîmplase acolo în acea vreme, văzîndu-i pe ei aproape de cădere și de pierzare a sufletelor, fiindu-i milă de dînșii, apoi, cunoscînd că și vremea mărturisirii sale a sosit ca și altora să ajute și singur să iasă la nevoința pătimirii, a făcut semne tuturor să tacă și a zis: "O, ostașii lui Hristos cei tari! O, luptători prea iscusiți ai oștirii celei dumnezeiești! Iată că și prin tăria sufletelor voastre și cu bărbăție v-ați apropiat de biruință. Iar acum, pentru ticăloasa momire de la ai voștri, voiți a lepăda jos cununile cele veșnice? Să învețe prin voi bărbăție ostașii lui Hristos a se înarma cu credință. Să nu voiți a vă lepăda semnul biruinței voastre, pentru lacrimile femeii și nu slăbiți punerea picioarelor voastre pe grumajii vrăjmașilor, pentru ca nu, iarăși luînd putere, să se ridice spre război, care, deși întîi era cumplit asupra voastră, mai pe urmă însă mai cumplit se va arăta.

Deci ridicați, în pătimirile acestea pămîntești, cu preaslăvire, steagurile nevoinței voastre și nu vă lipsiți de Hristos pentru o nefolositoare tînguire copilărească. Căci aceștia pe care îi vedeți plîngînd, s-ar fi bucurat acum de ar fi știut cele ce știți voi; căci ei socotesc că numai aceasta singură este viața, care, luînd sfîrșit, nici o parte nu rămîne celui viu, trupul fiind mort. De ar fi știut că este altă viață fără de moarte și fără de durere, în care împărtășește bucuria cea de-a pururea, cu adevărat s-ar fi sîrguit împreună cu voi a merge către aceea și viața aceasta vremelnică întru nimic socotind-o, pe cea veșnică ar fi poftit-o. Pentru că viața aceasta de acum este degrabă trecătoare și atît de nestatornică, încît nici către cei ce o iubesc pe ea nu poate vreodată să-și păzească credința; căci, de la începutul lumii, cei ce au nădăjduit spre dînsa s-au păgubit și pe toți cei ce au poftit-o, i-a înșelat; apoi și-a bătut joc de toți cei ce s-au mîndrit cu dînsa, pe toți i-a mințit și pe nici unul nu l-a făcut cu nădejde; în fine, cu totul s-a arătat că este minciună. O! de-ar fi umblat numai cu minciuna și să nu se fi dus în rătăcirea cea cumplită! Dar ce este mai amar, că viața aceasta pe iubitorii ei îi duce către toată fărădelegea. Aceasta pe iubitorii de pîntece îi îndulcește cu îmbuibare și cu băutură. Pe iubitorii de patimi, la desfrînare și la toată necurățenia îi îndeamnă.

Viața aceasta îndeamnă pe tîlhari să fure, pe cel mînios să se iuțească, pe cel mincinos să înșele. Aceasta seamănă între bărbați și între femei despărțire; între prieteni, vrajbă; între cei blînzi, gîlceavă; între cei drepți, nedreptăți; între frați, sminteli. Aceasta ia de la judecători judecata dreaptă, de la cei curați, întreaga înțelepciune; iar de la meșteri, cinstea și, ca să nu pomenim pe cele mai cumplite ale ei, apoi ea duce către mari fapte rele pe iubitorii săi, încît uneori ucide frate pe frate, fiu pe tată și prieten omoară pe prieten. Oare cu a cui îndemînare se fac acestea? Cu al cui sfat? Cu ce fel de nădejde și gînd se săvîrșesc niște fărădelegi ca acestea?

Oare nu pentru viața aceasta de acum, pe care prea mult iubind-o, oamenii se urăsc unul pe altul? Pentru că fiecare își caută lui singur petrecerea cea mai cu bune plăceri. Căci pentru ce înjunghie tîlharul pe călător, bogatul năpăstuiește pe cel sărac, cel mîndru face strîmbătate celui smerit și cel vinovat de tot răul gonește pe cel nevinovat? Cu adevărat toate răutățile acestea le lucrează cei ce slujesc vieții acesteia de acum, care poftesc a petrece și a se îndulci cu dragostea ei multă vreme; ea, sfătuind la toate răutățile pe poftitorii și slujitorii săi, îi dă pe ei fiicei sale celei născute dintr-însa, adică morții celei veșnice, în care au căzut și oamenii cei dintîi pentru aceasta. Căci, creați fiind spre cîștigarea vieții celei veșnice, s-au dat pe sine întru dragostea vieții vremelnice; apoi s-au făcut robi plăcerii pîntecului și tuturor dulceților. După aceea au căzut în iad, nimic neducînd cu ei din bunătățile cele pămîntești. Această viață de acum vă înșală pe voi, o, prieteni iubiți?"

Apoi a zis către părinții mucenicilor: "Pe acești iubiți ai voștri, care merg către viața cea veșnică, să-i întoarceți înapoi cu sufletul vostru cel nedrept? Aceasta vă invită pe voi o! cinstiți părinți, ca să dați înapoi cu tînguirile voastre cele fără de socoteală pe fiii voștri care aleargă către ostășirea cea cerească, către cinstea cea nestricată și către prietenia Împăratului celui veșnic?. Aceasta vă silește pe voi, o! femei ale sfinților, ca prin momelile voastre să răzvrătiți mințile cele mucenicești și să-i abateți de la scopul lor cel bun? Prin sfătuirile voastre le mijlociți

moarte în loc de viață și robie în loc de mîntuire. Pentru că, de se vor învoi cu sfaturile voastre, apoi puțină vreme vor viețui cu voi, iar după aceea va fi nevoie a se despărți de voi; și astfel se vor despărți, încît nu veți putea să vă mai vedeți unul cu altul acolo, fără numai în muncile cele veșnice, unde văpaia arde sufletele necredincioșilor, unde șerpii tartarului mănîncă buzele hulitorilor, unde aspidele rup piepturile închinătorilor de idoli, unde este plînsul cel amar și suspinarea cea grea, unde nu se mai contenește tînguirea în munci.

Deci dați loc acestora ca să scape de muncile acelea, după aceea sîrguiți-vă și voi a vă izbăvi de acelea, spuneți-le iarăși a se sîrgui către cununa cea gătită lor. Nu vă temeți, căci nu se despărțesc de voi, ci merg ca să vă gătească vouă în cer lăcașuri strălucite, întru care cu dînșii și cu fiii voștri vă veți sătura de bunătățile cele veșnice. Dacă aici vă mîngîie casele cele frumoase de piatră, cu cît mai vîrtos vă vor mîngîia pe voi frumusețile curților celor de sus, unde mesele de aur curat strălucesc, unde cămările sînt zidite din pietre scumpe, cu mărgăritare împodobite și cu slavă strălucite; unde-s grădinile de-a pururea înflorite cu flori nevestejite, unde-s cîmpuri verzi și îndestulate cu izvoare de ape dulci; unde văzduhul este întodeauna cu mireasmă bună negrăită, unde este ziua cea neînserată, lumina cea neapusă și bucuria cea nesfîrșită; unde nu este durere, nici întristare, nici suspin, nici un fel de vedere urîtă, nici o grea mirosire, nici o auzire a vreunui glas de întristare, de plîngere și de înfricoșare. Ci toate se văd frumoase, toate au miros ca niște aromate, toate se aud înveselitoare. Acolo cîntă neîncetat cetele îngerilor și ale arhanghelilor, slăvind pe Împăratul cel fără de moarte într-un glas.

Deci, pentru ce să treceți cu vederea o viață ca aceasta și să o iubiți pe cea vremelnică? Au doară pentru bogății? Acelea pier degrabă, iar cei ce voiesc a le avea lîngă ei veșnic, să audă ce răspund către dînșii bogățiile lor: așa ne iubiți pe noi, ca să nu ne despărțim de voi niciodată; însă a merge în urma voastră, după ce muriți voi nu putem; iar a merge înaintea voastră, viețuind voi, putem; însă numai dacă ne veți porunci voi, adică de ne veți trimite înaintea voastră. Lacomul împrumutător și lucrătorul de pămînt cel osîrduitor să vă fie vouă chip, căci acela dă omului aur în datorie, ca îndoit să ia de la dînsul; iar celălalt, feluri de semințe seamănă în pămînt, ca să le poată lua însutit. Deci datornicul dă împrumutătorului îndoit aurul său și pămîntul crește sămînța semănătorului însutit; iar bogățiile voastre pe care le veți încredința lui Dumnezeu, oare nu le va da vouă îndoit de multe?

Astfel trimiteți acolo bogăția voastră înainte și apoi sîrguiți-vă a merge și voi degrabă. Pentru că ce folosește viața aceasta vremelnică? De ar trăi cineva o sută de ani și apoi cînd va veni ziua cea de pe urmă, au nu se văd toți anii cei trecuți și toate dulcețile vieții, ca și cum n-ar fi fost niciodată? Numai că rămîn niște urme ca ale unui călător străin, care ar fi găzduit la noi într-o zi. O! cu adevărat nebunul și acela care nu știe nici unele din aceste bunătăți, numai acela nu poate iubi această viață prea frumoasă. Cu adevărat al celui fără de pricepere este lucrul acesta a se teme de pierderea acestei vieți pieritoare, spre a primi pe cea pururea viitoare, întru care îndulcirile, bogățiile și veseliile se încep, ca să nu se sfîrșească niciodată, ci fără sfîrșit rămîn în veci. Căci cel ce nu voiește să iubească o viață ca aceasta pururea fiitoare, acela și pe aceasta vremelnică în deșert o pierde și cade în moartea cea veșnică. Apoi se ține legat în iad, unde este focul cel nestins, supărarea cea de-a pururea și muncile cele neîncetate, unde viețuiesc duhuri cumplite, cu capete de șerpi, ai căror ochi slobod săgeți de foc, ai căror dinți sînt mai tari

ca fildeșul, cu cozile de scorpie, cu glasuri ca ale leilor răcnesc și numai la vedere sînt înfricoșătoare și aduc mare frică, durere cumplită și moarte amară.

O! de-ar fi cu putință a muri într-acele înfricoșări și munci, dar ce este mai cumplit, căci de aceea viețuiesc ca să moară neîncetat. Pentru aceea nu se mistuiește pînă în sfîrșit, ca fără de sfîrșit să se muncească. De aceea rămîn întregi ca în veci să se învenineze de mușcările balaurilor. Apoi mădularile cele mușcate iarăși se înnoiesc, ca iarăși, să fie spre mîncarea șerpilor celor înveninați și a viermilor celor neadormiți.

O! prieteni, o cinstite femei ale sfinților! Nu doriți a întoarce această doime sfîntă de la viața cea fără de sfîrșit, către acel fel de moarte înfricoșată și fără de sfîrșit! Nu-i atrageți de la bucurie către tînguire! Nu-i sfătuiți a merge de la lumină la întuneric! Nu-i chemați de la odihna cea dulce la muncile cele amare! O! doime sfîntă, Marcheline și Marcu! Nu vă lăsați să vă înșele dușmanul cel viclean care v-a adus o ispită ca aceasta prin casnicii voștri! Nu vă aruncați în muncile cele nesfîrșite și nu vă dați în mîinile diavolului! Nu vă înșelați cu dragostea acestei vieți vremelnice, cu frumusețile acestei lumi văzute și dulcețile cele deșarte ale vieții! Nu vă lăsați biruiți de rugămintea părinților, de tînguirea femeilor, de lacrimile copiilor, de momelile prietenilor și ale rudeniilor! Aduceți-vă aminte de cuvintele Domnului: *Vrăjmașii omului sînt casnicii lui.* Căci nu ne sînt prieteni aceștia care ne despart pe noi de Dumnezeu, ci vrăjmași. Dragostea lor către noi nu este adevărată, ci mincinoasă, de vreme ce dragostea lui Dumnezeu și împărăția cerurilor cea gătită celor ce iubesc pe Dumnezeu o jefuiesc și de atîtea bunătăți ne lipsesc pe noi.

Deci, nu lăsați ca să vă ia din mîini plata aceea pentru care v-ați ostenit atîta! Căci iată, cu adevărat ca și cum în mîinile voastre țineți acum bunătățile cele gătite vouă. Iată, acum stați lîngă ușile cămării celei cerești. Iată, acum cununile vi s-au împletit și Hristos, puitorul de nevoințe, vă așteaptă ca să vă încununeze și să vă preamărească înaintea sfinților îngeri. Iată, acum a sosit sfîrșitul alergării voastre. Deci, nu vă întoarceți înapoi ca femeia lui Lot, ca să nu vă faceți stîlp neînsuflețit, căci veți pierde sufletele voastre. Nu vă întoarceți cu mai multă dragoste către părinți, către femei, către copii, ca să nu fiți nevrednici de Hristos, care a zis: *Cel ce iubește pe tatăl său sau pe maică-sa, sau pe fiu sau fiică, mai mult decît pe Mine, nu este vrednic de Mine.* Să nu fiți așa de nepricepuți, ca după ce ați început cu duhul, acum să sfîrșiți cu trupul. O! de aș fi avut parte de Hristos, Dumnezeul meu, ca mai înainte de voi, să-mi vărs sîngele pentru El; ca voi să fi privit la pătimirea mea și moartea mea să vă fi fost vouă pildă spre a vă pune sufletele pentru Domnul vostru și al meu"!

Acestea și altele multe grăind Sfîntul Sebastian, îndată l-a strălucit o lumină dumnezeiască din înălțime și fața lui era ca a îngerului, încît s-au spăimîntat necredincioșii de slava feței lui. Apoi au fost văzuți de unii șapte îngeri, îmbrăcînd pe fericitul Sebastian cu haină strălucită și un tînăr prea frumos, zicîndu-i: "Tu, totdeauna vei fi cu mine". Acestea s-au făcut în casa lui Nicostrat, unde erau închiși Marchelin și Marcu. Iar femeia lui Nicostrat, cu numele Zoe, care de șase ani își pierduse glasul dintr-o boală cumplită, a rămas mută, dar puterea

auzului și a înțelegerii o avea nevătămată. Aceasta, auzind toate cele grăite de Sebastian și înțelegîndu-le bine, apoi, văzînd și strălucirea feței lui, a căzut la picioarele lui, rugîndu-l să i se dezlege limba ei. Iar fericitul a zis: "De sînt rob al lui Iisus Hristos și de sînt adevărate toate cele ce a auzit această femeie din gura mea și prin ele a crezut, să poruncească Domnul meu, ca să se dezlege buzele și limba, precum odinioară a proorocului Zaharia".

Acestea zicînd, a făcut semnul Sfintei Cruci peste gura femeii și îndată ea a început a vorbi cu mare glas zicînd: "Fericit ești tu, binecuvîntat este cuvîntul gurii tale și fericiți sînt cei ce cred prin tine în Hristos, Fiul lui Dumnezeu cel viu. Că eu am văzut cu ochii mei pe înger, pogorîndu-se din cer către tine și ținînd o carte deschisă înaintea ochilor tăi, din care citeai cuvîntul tău. Deci, binecuvîntați sînt cei ce cred cele grăite de tine și blestemați sînt cei ce se îndoiesc măcar de un cuvînt din cele auzite. Că precum luceafărul răsare și izgonește întunericul nopții și aduce lumină ochilor tuturor, așa lumina cuvintelor tale a gonit toată întunecarea, atît a neștiinței, cît și a orbirii mele și mi-a răsărit ziua cea luminată a credinței celei drepte; apoi ai deschis amuțirea de șase ani a gurii mele, spre lauda lui Dumnezeu".

O minune ca aceea văzînd toți cei ce erau acolo, s-au plecat spre a crede în Hristos. Iar Nicostrat, bărbatul Zoii, văzînd atîta putere a lui Hristos, a căzut la picioarele sfîntului, cerînd iertare că prin porunca împăratului a ținut legați și închiși pe cei doi. Și, luînd legăturile de fier din mîinile lor, le cuprinse genunchii și-i ruga a merge liberi. Apoi zise: "O! cît aş fi fost de fericit dacă aş fi putut să fiu legat pentru sănătatea voastră; căci, cu vărsarea sîngelui meu pentru voi, aş fi spălat păcatele mele și, izbăvindu-mă de moartea cea veşnică, aş fi dobîndit viața aceea care a voit a ne-o vesti Dumnezeu, prin gura domnului Sebastian".

Iar cînd ruga pe sfinți să meargă la ale lor, i-au zis aceia: "Paharele pătimirilor noastre nu voim a le lăsa ție; iar Domnul nostru Iisus Hristos este bogat și îndurat; El este puternic să te învrednicească și pe tine de un pahar ca acesta, dacă cu adevărat îl poftești. Că de vreme ce vouă necrezînd încă, vi s-a dăruit lumina cunoștinței adevărului, cu cît mai vîrtos acum, crezînd tot ceea ce veți cere, vi se va da; pentru că dumnezeiasca bunătate totdeauna este gata a da în dar cele dorite, mai ales celor care cred în El fără îndoială. Credința voastră, acum din învățătură s-a început. Și într-un ceas ați învățat ceea ce ar fi putut cineva să învețe într-un an. Și precum vedem, nimic nu vă oprește pe voi cei ce credeți în Domnul nostru a fi gata de a muri pentru El. Nici părinții, nici fiii, nici bogățiile, ci îndată treceți cu vederea cele ce ați iubit totdeauna și căutați ceea ce niciodată nu știați, alergînd pe cărările cele neștiute, căci îndată ați venit către Hristos și prin dorință ați intrat acum în cele cerești, de vreme ce nici o mîngîiere nu căutați pe pămînt! O! cît de mare laudă este lucrul acesta! O! cît este de următor faptei bune! Dar cu Hristos nu v-ați unit în apa Botezului, apoi începuturile ostășirii n-ați văzut și acum luați arme pentru Împăratul Cel adevărat și pe ostașii Lui dezlegîndu-i din legături, singuri vă faceți ai Lui; iar pentru cei ce vor să fie omorîți, nu vă temeți singuri a vă da la moarte".

Zicînd acestea, sfinții s-au umilit toți în inimile lor și plîngeau, căindu-se de neștiința lor cea de mai dinainte pentru că voiau să întoarcă pe ostașii lui Hristos de la nevoința cea bună.

Atunci a zis Marcu: "Învățați-vă, o! părinți prea iubiți, o femei și prieteni, învățați-vă a sta cu bărbăție împotriva vrăjmașului, luînd pavăza credinței, cu care veți putea stinge săgețile cele aprinse ale dușmanului. Scoală-se și iuțească-se asupra noastră slugile diavolului, ori cu ce muncă vor voi, rupă trupurile noastre, că trupul îl vor putea omorî, dar sufletul, cel ce se luptă pentru biruință, nu-l vor putea birui. Iar pentru uciderea și ruperea trupului să nu băgăm seamă, pentru că mai slăviți îi fac pe ostași rănile ce se primesc pentru Împăratul ceresc. Se iuțește asupra noastră diavolul cu mare mînie, căci singur se muncește văzînd răbdarea noastră; aduce asupra noastră felurite munci și ne îngrozește cu multe chinuri, pentru a ne înfricoșa și a ne rupe de la nevoința cea bună. Și unde nu sporește nimic cu muncile, acolo cu vicleșug momește; făgăduiește viață, ca pe viață s-o ia; făgăduiește cinste, ca să necinstească; făgăduiește bogății, ca să sărăcească; dă slavă, ca să umple de rușine; făgăduiește neîntristare, ca să arunce în primejdie și necaz neîncetat.

Acestea sînt războaiele lui meșteșugite, acestea sînt sfaturile cele amăgitoare ale lui, adică a scoate trupul din munci, iar pe suflet a-l omorî cu păcatele. Iar noi să mergem împotriva lui, să trecem cu vederea trupul, ca să ajutăm sufletul; că pentru ce să ne temem a muri vremelnic, nădăjduind a viețui veșnic? Pentru ce să ne fie jale de această viață, nădăjduind a dobîndi pe cea bună? Să se teamă că vor muri acei care nu vor vedea viața în veci. O! cît de mulți iubitori ai acestei vieți, întîmplarea fără de veste i-a pierdut! Fulgerul i-a lovit, marea i-a înecat, prăpăstiile i-au înghițit, sabia i-a înjunghiat. Și pe această viață cu durere au pierdut-o, ticăloșii, iar pe cealaltă nicidecum n-au aflat-o. Deci aceia să se tînguiască pentru viața aceasta, aceia să se cutremure de moarte. Iar nouă ce durere să ne fie de moarte și ce purtare de grijă să avem pentru viața aceasta? Noi, care avem viață gătită de la Iisus Hristos și bunătăți nevăzute de ochi, neauzite de urechi și neajunse la minte".

Grăind Sfîntul Marcu acestea, toți se înaripară cu dorința vieții ce va să fie, iar de aceasta de acum se îngrețoșau. Toți se aprindeau cu dragostea lui Hristos, iar lumea au început să o urască și mulțumeau lui Dumnezeu că le-a luminat întunericul și le-a deschis ochii minții și, scoțîndu-i din calea pierzării, le-a arătat calea mîntuirii. Și așa, cei ce veniseră ca să întoarcă pe sfinții mucenici de la Hristos, s-au întors singuri către Hristos. Și cei ce așteptau să vîneze pe alții în pierderea lor, singuri s-au vînat spre mîntuire. Iar Nicostrat, cu femeia sa Zoe, stăruiau zicînd: "Nu vom mînca, nici nu vom bea, de nu ne vei da taina credinței creștinești".

Sfîntul Sebastian i-a zis: "Schimbă-ți cinstea ta și începe mai vîrtos a fi slujitor al lui Hristos, decît eparhului. Deci ascultă sfatul meu: Pe toți cîți îi ai prin legături și prin temnițe adună-i la un loc, că eu voi chema pe preotul lui Dumnezeu și de la acela te vei învrednici Sfintelor Taine, împreună cu toți care vor voi să creadă. Că dacă diavolul se sîrguiește atît de mult spre a întoarce de la Hristos pe sfinții săi robi, cu atît mai vîrtos sîntem datori a ne sîrgui să scoatem de la diavol, pe aceia care cu nedreptate i-a făcut ai săi și să-i dăm iarăși Ziditorului". Nicostrat răspunse: "Dar pot să se dea sfintele tîlharilor, celor osîndiți la moarte și celor fărădelege?" Sebastian zise: "Mîntuitorul nostru a venit pentru cei păcătoși în lume și a arătat taina Botezului, prin care se spală păcatele și fărădelegile omenești și se dă darul cel dumnezeiesc. Deci, la începutul întoarcerii tale, acest dar să aduci lui Dumnezeu: îngrijește-te

pentru mîntuirea altora și-ți va fi ție ca răsplătire o cunună mucenicească, avînd împreună cu tine flori neveștejite de multe fapte bune".

Auzind acestea Nicostrat, a mers la Claudie logofătul și i-a poruncit ca să trimită la casa lui pe toți cei ferecați cu fiare. Punîndu-i înainte, Sfîntul Sebastian le-a dat cuvînt de învățătură mîntuitoare. Apoi sfîntul, aflîndu-i pe dînșii plecați spre a crede și lesnicioși spre a primi darul cel dumnezeiesc, a poruncit să-i dezlege din legături pe toți. După aceea a mers la Sfîntul Policarp, preotul, care se ascundea pentru prigoană și i-a spus lui toate cele ce s-au făcut. Sfîntul Policarp, mulțumind lui Dumnezeu, a mers cu Sebastian în casa lui Nicostrat și, văzînd adunarea celor ce crezuseră în Dumnezeu, a zis: "Fericiți sînteți voi toți care ați ascultat cuvîntul lui Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos, care a zis: *Veniți către Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi. Luați jugul Meu asupra voastră și învățați de la Mine, că sînt blînd și smerit cu inima, și veți afla odihnă sufletelor voastre; căci jugul meu este bun și sarcina mea este ușoară*. Deci acum voi, fraților, care voiți să vă spălați prin apa Botezului, ca să vă faceți fii iubiți ai lui Dumnezeu, aveți trebuință de pocăință, ca, prin ea să dobîndiți iertarea păcatelor celor de mai dinainte. Dar acum cînd arătați o osîrdie ca aceasta către Hristos, Dumnezeul nostru, căci, crezînd întru El, gata sînteți a muri pentru dînsul și de unde, mai înainte ați vrut să întoarceți pe alții, acum singuri aceasta o voiți, să știți că acum ați luat iertare și ați cîștigat biruință asupra vrăjmașului celui nevăzut.

Știe Hristos, Dumnezeul nostru, a scoate lumină din întuneric și din vasele cele lepădate a scoate vase alese. Așa a făcut din Saul pe Pavel, din depărtat a făcut apostol și din prigonitor, învățător. Așa și pe voi acum, v-a făcut din păgîni creștini, din necredincioși robi credincioși și din vrăjmași prieteni, de a căror întoarcere, toată adunarea diavolilor, fiii întunericului, plîng și se tînguiesc; iar cetele sfinților îngeri, fiii luminii, se bucură și se veselesc de luminarea voastră. Deci, să se apropie fiecare din voi și să-mi dea numele său în scris și, mai înainte de luarea Botezului, să țineți post. Postiți pînă în seară și cînd va apune lumina cea materială, atunci va răsări lumina cea nematerială prin Sfîntul Botez". Atunci s-au umplut toți de bucurie și s-au pregătit pentru Sfîntul Botez.

Aceasta făcîndu-se, a venit Claudie logofătul în casa lui Nicostrat și l-a chemat la eparh: "S-a mîniat eparhul, înștiințîndu-se că ai chemat toți legații în casa ta și mi-a poruncit să te chem; deci vezi ce vei răspunde lui". Venind Nicostrat la eparh și întrebat fiind de cei legați a răspuns: "Din porunca măriei tale, am luat pe doi creștini, ca să-i păzesc în casa mea, pe Marchelin și pe Marcu, cărora, pentru ca să le fac frică mai mare, am adus la dînșii pe alți legați și ferecați greu, ca privind la aceia și cunoscînd ce fel de pătimiri îi așteaptă, poate s-or supune poruncii tale". Iar eparhul l-a lăudat pentru aceasta și l-a liberat, zicînd: "Mare dar vei lua de la părinții lor, de se vor întoarce prin tine la gîndul nostru, ca apoi să fie liberați întregi și sănătoși".

Întorcîndu-se Nicostrat cu Claudie acasă, i-a spus despre Sfîntul Sebastian, că fiind prieten împăraților, este creștin și desăvîrșit în dumnezeiasca învățătură și întărește numele creștinilor întru a sa credință; apoi arată că viața aceasta de acum este vremelnică și degrabă

pieritoare, vestind alta după moarte, veșnică și mai bună. Și i-a mai spus cum a strălucit fața lui cu lumină cerească, cum a vindecat pe femeia lui de amuțirea cea de șase ani și a făcut-o de grăiește limpede. Acestea zicîndu-le, Claudie a zis: "Doi copii ai mei foarte mici sînt bolnavi, unul este răcit, iar celălalt peste tot trupul este rănit; deci îl voi ruga pe el ca să-mi vindece fiii, pentru că nu mă îndoiesc, că cel ce a putut să dezlege limba celei mute de șase ani, va putea să vindece și pe fiii mei".

Acestea zicînd a mers degrabă la casa sa și, luînd amîndoi copiii pe mîinile sale, a venit în casa lui Nicostrat și, căzînd înaintea picioarelor sfinților lui Dumnezeu, adică Sebastian și Policarp, a zis: "Fără îndoire, cred cu toată inima cum că Hristos, pe Care Îl cinstiți voi, este Dumnezeu adevărat; iată am adus aici pe acești doi copii ai mei bolnavi, ca prin voi să se mîntuiască de moarte". Iar dumnezeieștii bărbați au zis către dînsul: "Degrabă fiecare dintre dînșii vor primi vindecare de orice boală vor avea, în vremea cînd vor intra în sfînta baie a Botezului". Atunci Claudie a strigat: "Cred în Hristos și voiesc a fi creștin!"

Pregătindu-se toți pentru Sfîntul Botez, se scria numele fiecăruia și se da preotului; și, mai înainte decît toți, și-a dat numele Tracvilin, tatăl lui Marchelin și Marcu; iar după dînsul alți șase prieteni ai lui: Ariston, Criscentian, Evtihian, Urban, Vitalie și Iust. După aceștia, Nicostrat cu fratele său, Castorie și Claudie, logofătul; după dînșii, doi fii ai lui Simforian și Felix; apoi Marchia, mama lui Marchelin și Marcu, Simforosa, femeia lui Claudie și Zoe, a lui Nicostrat; apoi toată casa lui Nicostrat, bărbați și femei, pînă la treizeci și trei de suflete; iar la sfîrșit toți cei ce erau prin legături, șaisprezece la număr. Însă numărul tuturor celor ce s-au botezat de Sfîntul Policarp era de șaizeci și patru. Iar primitor din botez era Sfîntul Sebastian și ale femeilor erau primitoare Beatrix și Luchina.

Mai întîi de toți au fost aduși copiii lui Claudie, în sfînta baie a Botezului și îndată s-au vindecat de neputințele lor, încît nici urme de răni ce au avut pe trupurile lor n-au rămas. După aceștia s-a adus Tracvilin, care era cuprins nu numai de neputința bătrîneților, ci și cu boala podagrei și a hiragriei, încît abia putea a se purta de mîinile altora și, dezbrăcînd hainele de pe dînsul ca să-l bage în sfînta baie a Botezului, îl durea foarte rău trupul. Și l-a întrebat pe el Sfîntul Policarp: "Crezi, fără îndoială, cum că unul născut, Fiul lui Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos este puternic a-ți da sănătate și a-ți ierta păcatele?" Iar Tracvilin a răspuns: "Cred că Hristos, Fiul lui Dumnezeu toate le poate, însă eu numai aceasta voiesc de la bunătatea Lui, ca să mi se ierte păcatele, iar de durerea trupului nu bag seamă". Toți cei ce stau împrejur au plîns de bucurie și rugau pe Domnul, ca să arate roada credinței lui.

Începînd Botezul, l-a întrebat: "Crezi în Tatăl și în Fiul și în Sfîntul Duh?" Și cînd a răspuns: "Cred", îndată - încă fiind cuvîntul pe buzele lui - i s-au dezlegat mîinile și picioarele și i s-au întărit pulpele și gleznele lui, încît toată neputința bătrîneților s-a depărtat de la dînsul, devenind ca vulturul și a strigat: "Tu ești unul Dumnezeu adevărat, pe Care această lume ticăloasă nu Te știe!" După dînsul toți ceilalți s-au botezat cîte unul. Apoi șaisprezece zile din

vremea cea dată lui Marchelin și Marcu, le-a petrecut lăudînd pe Dumnezeu în psalmi ziua și noaptea, întărindu-se și pregătindu-se, către nevoința mucenicească, pentru numele lui Hristos.

Împlinindu-se treizeci de zile Agrestie Hromatie, eparhul cetății Romei, chemînd la sine pe Tracvilin, tatăl lui Marchelin și Marcu, l-a întrebat despre fiii lui: "Plecatu-s-au, oare, ca să se depărteze de la creștinătate?" Iar Tracvilin a răspuns: "Pentru facerea ta de bine nu este destul nici un cuvînt al gurii mele, spre a-ți mulțumi. Căci de nu ai fi oprit tu cu blîndețe, răspunsul cel de moarte dat asupra fiilor mei și de nu i-ai fi lăsat atîtea zile, apoi eu m-aş fi lipsit de fii, iar ei n-ar mai fi avut tată. Dar acum se bucură împreună cu mine, toate rudeniile și iubiții prieteni, încă și măria-ta, precum mi se pare; căci morților s-a dăruit viață, celor supărați veselie, iar celor întristați li s-a întors mîngîierea".

Atunci eparhul, socotind că fiii lui se vor închina zeilor, a zis: "Deci, veniți în ziua cea de pe urmă, ca fiii tăi să pună tămîia cea datoare zeilor". Auzind acestea, Tracvilin a zis: "Prea luminate bărbat, de ai fi pus întrebarea ta pentru mine și pentru fiii mei în cumpăna judecății celei drepte, ai fi putut cunoaște ce fel de putere este numirea creștinească". Eparhul a zis: "Te îndrăcești, Tracviline?". Iar Tracvilin a zis: "Pînă acum mă îndrăceam cu trupul și cu sufletul, dar, cum am crezut în Hristos, îndată am primit sănătatea sufletului și a trupului meu". Eparhul a zis: "Iată, precum văd eu, pentru aceasta am lăsat și am dat vreme fiilor tăi, ca nu numai să-i întorci de la rătăcire, ci să te întoarcă și pe tine către a lor rătăcire".

Tracvilin a răspuns: "Rog a ta strălucire, ca însuși acest nume rătăcire să-l judeci și să vezi ce lucruri se cuvine a le numi cu acest nume - rătăcire". "Spune tu mai bine căror lucruri este potrivit numele de rătăcire" a zis eparhul. Atunci Tracvilin a răspuns: "Întîia rătăcire este a lăsa calea vieții și a umbla pe calea morții".

Eparhul a zis: "Și care este calea morții?" Iar Tracvilin a zis: "Dar nu ți se pare că aceasta este calea morții, a da nume dumnezeiesc oamenilor celor muritori de rînd și a se închina chipurilor lor, cele făcute din lemn și piatră?" Eparhul a zis: "Dar nu sînt zei cei cărora ne închinăm noi?" Tracvilin a răspuns: "Cu adevărat nu se cuvine a avea zeu pe acela pentru care se citește în cărțile de obște că sînt răi, nedrepți și cumpliți, că au avut părinți fărădelege, că ei au viețuit în necuvioșie, nedreptate și în minciuni, încît au murit ticăloșește. Au doară, mai înainte pînă a nu împărăți Cron peste cretani și mînca trupurile fiilor săi, mai înainte de acea vreme, zic, nu era Dumnezeu în cer? Apoi după aceea Critul, avînd împăratul său cerurile, nu aveau Dumnezeu? Cu adevărat rătăcesc cei ce zic că Die, fiul lui Cron, stăpînește tunetele și aruncă fulgerele, căci era ca un om, pe care îl stăpînea răutatea și pofta trupească. Pe cine n-a prigonit acela, căci nici pe tatăl său nu l-a crutat? Sau cu ce nelegiuiri nu s-a spurcat acela, care și pe soră-sa cea născută dintr-un pîntece, și-a luat-o femeie? În toate zilele prin tîrguri, prin ulițe, prin case și prin tot locul se povestește în cărți de necurata Ira, căci se spune că sora lui Die este și femeia lui. Iar răpirea lui Ganimet, copilul cel frumos, au doar se tăinuiește și de către înșiși închinătorii lui Die? Deci, nu crezi, prea luminate bărbat, că rătăcești, cinstind pe zeii cei plini de niște fapte rele ca acestea, pentru care legile romanilor la multe feluri de pedepse

îi dau pe oameni? Pe unii ca aceștia îi cinstești tu și, lăsînd pe Atotputernicul Dumnezeu, Care împărățește în ceruri, zici pietrei: "Dumnezeul meu ești tu!", iar lemnului: "Ajută-mi mie!". Zis-a eparhul: "De cînd a început a se huli zeii și a întoarce oamenii de la închinarea lor, cu multe întîmplări rele se primejduiește împărăția romanilor".

Tracvilin a zis: "Nu este așa, ci de vei citi scrisorile lui Livie, vei afla acestea, că din oastea romanilor care adusese jertfă diavolilor, într-o zi au căzut mai mult de patruzeci și două de mii. Nici aceasta nu este tăinuită de către tine, cum că francii au luat Capitoliul și toată puterea romanilor s-a făcut lor de batjocoră. Multe cetăți nespusă robie și diferite feluri de ucideri a răbdat cetatea Roma, mai înainte de a cunoaște oamenii pe Dumnezeul cel adevărat. Iar acum, de cînd a început a se cinsti nevăzutul și adevăratul Dumnezeu, de cei ce cred în El, împărăția romanilor este fără de tulburare și fără de supărare; căci Dumnezeu, pentru aleșii Săi, a îngrădit-o cu pace. Dar un Dumnezeu atît de bun, nu se cunoaște de voi și toate facerile de bine care se fac de Ziditorul, se socotesc că sînt de la zidire".

Așa vorbind între dînșii, au început cuvînt despre Iisus Hristos Domnul și i-a spus Tracvilin cum Fiul lui Dumnezeu S-a pogorît pe pămînt, nedespărțindu-se de ceruri și S-a îmbrăcat cu trup ca să mîntuiască sufletele omenești de pierzare. Apoi toate cele ce Tracvilin le-a știut de la sfinții Sebastian și Policarp și mai ales din darul lui Dumnezeu, Care înțelepțește pe omul credincios, pe acelea le-a spus înaintea eparhului, însuși Domnul dîndu-i gură și înțelepciune și nimeni n-a putut să i se împotrivească și nici cel ce se împotrivea lui să-i răspundă. Și i-a mai spus că multă vreme a zăcut în podagră și hiragră, la toate mădularele lui și îndată fără de veste s-a făcut sănătos, cu darul lui Hristos, în vremea cînd a crezut în El cu inimă bună.

Avînd și eparhul boala podagrei de demult, a poruncit celor ce stăteau înainte ca să ia pe Tracvilin și să-l ducă, iar noaptea, a trimis în taină și l-a chemat la dînsul rugîndu-l și plătindu-i, ca să-i spună doctoria cu care s-a vindecat". Iar Tracvilin a zis: "Să știi, măria-ta, că Dumnezeul nostru foarte rău Se mînie asupra celor care vor a vinde sau a cumpăra darul Său. De voiești să te vindeci de boala ta, apoi crede în Hristos, Fiul lui Dumnezeu și te vei tămădui, precum mă vezi și te văd. Că eu abia eram purtat de alții și unsprezece ani de grea boală am fost la toate venele și încheieturile și alții îmi aduceau mîncarea la gură. Iar cînd am crezut în Hristos Dumnezeu, îndată am dobîndit tămăduire și cu darul Mîntuitorului meu sînt întreg și sănătos".

Eparhul a zis: "Rogu-mă ție să aduci la mine pe acela ce a fost mijlocitor sănătății tale, căci dacă va putea să-mi dea și mie vindecare, apoi și eu mă voi face creștin". Deci, mergînd îndată, Tracvilin a chemat pe Sfîntul Policarp și apoi pe Sebastian și au învățat pe Agrestie Hromatie, eparhul și pe Tivurtie, fiul lui, sfînta credință în Iisus Hristos. Si au sfărîmat pe toți idolii care erau în casa lui, mai mulți de două sute: pe cei de lemn i-au ars, pe cei de piatră i-au sfărîmat, iar pe cei de aur și de argint i-au tăiat bucățele și i-au împărțit la săraci.

Deci sfărîmați și zdrobiți fiind idolii, s-a arătat eparhului un tînăr frumos și preastrălucit, zicîndu-i: "Domnul nostru Iisus Hristos, întru care ai crezut, m-a trimis la tine ca să primești sănătate în toate mădularele tale". Atunci eparhul, îndată cu cuvîntul s-a făcut sănătos și, sculîndu-se, a vrut să cadă la picioarele celui ce se arătase, ca să i le sărute. Iar acela a zis către dînsul: "Vezi să nu te atingi de mine, pentru că încă nu ești spălat cu Sfîntul Botez de necurăția idolească". Acestea zicîndu-i, s-a făcut nevăzut.

Atunci eparhul cu fiul său, au căzut la picioarele sfinților strigînd: "Unde este adevăratul Dumnezeu, Domnul Iisus Hristos unul născut Fiul Atotputernicului Dumnezeu pe care îl propovăduiți voi, o! buni învățători?" Iar sfinții au sfătuit pe eparh să lase dregătoria eparhiei să nu mai facă judecăți, în care era dator să cerceteze pe creștini să-i judece, să-i muncească, nici să meargă la priveliștea păgînilor, ci să se îndeletnicească întru învățătura înțelepciunii duhovnicești; apoi degrabă a făcut el aceea. Iar cînd s-a apropiat de Sfîntul Botez a fost întrebat: "Crezi întru Unul Dumnezeu?" El a zis: "Cred". "Te lepezi de idoli?". Și a zis: "Mă lepăd". "Te lepezi de toate păcatele tale?" a zis preotul. Atunci el a răspuns către preot: "De la început trebuia să mă întrebi. Deci, mă voi îmbrăca iarăși în hainele mele și nu voi primi Sfîntul Botez, pînă ce mai întîi nu mă voi lepăda de păcatele mele. Mă voi împăca cu aceia cu care am avut vrajbă. Pe care i-am mîniat, către aceia voi arăta dragoste. Iar de la cei ce au mînie asupra mea, de la aceia voi cere iertăciune. Toate datoriile datornicilor mei le voi ierta. Iar de am luat de la cineva ceva cu sila, aceluia voi întoarce îndoit. După moartea femeii mele am avut două țiitoare, pe acelea le voi da după bărbat cu zestre de nuntă. Voi libera robii și roabele. Toate lucrurile dregătoriei mele și ale casei le voi rîndui după Dumnezeu și atunci cu îndrăzneală voi zice: Mă lepăd de toate păcatele mele și voi primi Sfîntul Botez. Aceste cuvinte ale lui au plăcut sfinților și s-a amînat botezul o vreme, pînă a împlinit cu fapte toate cele spuse. Apoi i-au botezat pe amîndoi în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, împreună cu toată casa, încît s-au făcut pînă la o mie patru sute cei din nou luminați, bărbați și femei.

În acea vreme era mare prigoană asupra creștinilor, încît nu era cu putință nici bucate a cumpăra, nici apă a-și scoate cineva, de vreme ce cu sfatul păgînilor, pretutindeni erau puși idoli mici și străji multe prin tîrguri, pe ulițe, pe la fîntîni, pe la izvoare, pîraie; încît toți care ar fi vrut să cumpere ceva de-ale mîncării sau să ia apă, mai întîi trebuiau să se închine idolilor ce erau acolo. Și aceasta au scornit-o păgînii, ca să-i prindă mai lesne pe creștini și să-i dea la munci. Văzînd credincioșii aceasta, erau într-o mare mîhnire, pentru că nu le era cu putință a căpăta de undeva mîncare sau băutură, fără închinare la idoli, de care fugind, mai bine răbdau foamea și setea decît să se închine lor.

Atunci Hromatie a poruncit tuturor credincioșilor, care erau în Roma, să ia pe ascuns din casa sa mîncare și apă, căci era foarte bogat și se adunau credincioșii în casa lui spre lauda lui Dumnezeu. Atunci era episcop al Romei fericitul Gaie, cu neamul din Dalmația, rudenia lui Dioclițian; acela săvîrșea liturghia în casa lui Hromatie și împărtășea cu dumnezeieștile Taine pe poporul cel nou al lui Hristos. Iar pentru goana cea mare, care era asupra creștinilor, Hromatie a ieșit din Roma la oarecare moșii ale sale, pe care le avea în Campania, pentru că se temea ca nu cumva să se afle la Roma de credința lui în Hristos și voia să viețuiască acolo fără grijă și mai cu libertate să țină sfînta credință. Deci, porunci creștinilor, că toți ce vor să se dea

în lături de la prigoana asupra creştinilor şi să vieţuiască fără grijă, să meargă cu el la moşiile sale, făgăduind acolo tuturor hrană destulă. Atunci era nevoie ca împreună cu creştinii să meargă unul din cei doi sfinţi, spre mîngîierea şi întărirea credinţei şi s-a făcut neînţelegere între cei doi sfinţi, Sebastian şi Policarp, pentru că fiecare dintr-înşii voia să rămînă la Roma, pentru cîştigarea cununii cele muceniceşti. Atunci a zis sfîntul episcop Gaie: "Dacă amîndoi voiţi a muri pentru Hristos, vă veţi da în mîinile muncitorilor şi veţi lipsi atunci pe poporul credincios de mîngîierea cea duhovnicească, din care cauză mie mi se pare sfinte Policarp, ca cel ce ai treapta preoţiei şi eşti plin din destul de înţelepciune dumnezeiască, să mergi împreună cu domnul Hromatie, ca să mîngîi cu învăţătura pe creştini, să-i întăreşti pe cei ce se îndoiesc şi să-i hrăneşti pe ei cu dumnezeieştile Taine".

Auzind acestea, Sfîntul Policarp s-a supus poruncii şi a plecat împreună cu Hromatie şi cu alţi creştini din Roma. Deci, în ziua duminicii, săvîrşind episcopul Sfînta Liturghie, a zis către credincioşi: "Domnul nostru Iisus Hristos, ştiind neputinţa firii noastre, două căi a arătat celor ce cred într-însul; una mucenicia, iar alta mărturisirea; pentru că cel ce nu va putea să meargă pe cea mucenicească, acela să alerge pe cea a mărturisirii. Şi de voieşte cineva, să meargă cu fiii noştri duhovniceşti, cu Hromatie şi cu Tivurtie; iar cine va vrea să rămînă aici, în cetate, pot să rămînă şi nici un loc al depărtării nu va despărţi pe aceia care sînt împreună cu darul lui Hristos; iar eu , deşi nu vă voi vedea cu ochii cei trupeşti, dar cu ochii mei dinăuntru, totdeauna veţi fi împreunaţi".

Zicînd episcopul acestea, Tiburtie a strigat: "Mă rog ţie, părinte, să nu ies de aici, căci doresc foarte mult pentru Dumnezeul meu, de ar fi cu putinţă şi de o mie de ori să fiu omorît, ca să dobîndesc viaţă veşnică". Episcopul, bucurîndu-se de credinţa lui şi de o rîvnă ca aceea, a lăcrimat şi ruga pe Dumnezeu ca toţi cei ce rămîn împreună cu dînsul să poată a se nevoi şi să se învrednicească cununei muceniceşti. Deci cu episcopul au rămas Marchelin şi Marcu şi tatăl lor Tracvilin, sfîntul Sebastian şi tînărul cel frumos cu trupul şi mai frumos cu sufletul, Sfîntul Tiburtie; asemenea şi Nicostrat protoschiniarul, cu fratele său Castorie şi cu femeia sa, Zoe şi Claudie, cu fratele său Victorin şi cu fiul său Simforian, care a fost vindecat de boala apei; numai aceştia au rămas în Roma, iar toţi ceilalţi au plecat cu Hromatie şi cu Policarp. Iar după ducerea lor, sfîntul episcop a hirotonisit diaconi pe Marchelin şi Marcu, iar pe tatăl lor, Tracvilin, l-a sfinţit preot şi pe Sfîntul Sebastian, care purta cele ostăşeşti, l-a făcut apărător al Bisericii.

Dar de vreme ce nu avea loc tăinuit în care ar putea săvîrşi Sfînta Liturghie, pentru aceasta petrecea la un oarecare dregător împărătesc, cu numele, Castul, lîngă palat. Pentru aceea şi-au ales petrecerea lor acolo, pentru că şi Castul era creştin în taină, împreună cu casnicii săi; iar pentru că legea închinării de idoli era pretutindeni, nu lua seama la cei ce vieţuiau în palatele împărăteşti - că nimeni nu gîndea că s-ar înrădăcina credinţa creştinească chiar în palat - De aceea sfinţii puteau cu înlesnire a se tăinui la Castul, săvîrşind dumnezeieştile slujbe. Deci stînd ei acolo, ziua şi noaptea o petreceau în rugăciuni, lacrimi şi post şi rugau pe Dumnezeu ca să-i învrednicească de cununa cea mucenicească. Veneau la dînşii femei şi bărbaţi pe ascuns, cei ce văzuseră tămăduirile făcute de dînşii; căci cu rugăciunile lor se da bolnavilor sănătate, orbilor

vedere și duhurile cele necurate se alungau din oameni; pentru aceea mulți dintre dînșii primeau sfînta credință în taină.

Odată, mergînd Sfîntul Tiburtie în cale, a văzut pe un om care căzuse de pe casa sa și se rănise rău; toți ai casei plîngeau; pe acela l-a făcut întreg și sănătos cu rugăciunea sa și omul acela a trecut la creștini cu toată casa și s-au botezat.

Sosind vremea pătimirii sfinților, mai întîi fericita Zoe, femeia lui Nicostrat, a ieșit la nevoință, căci, rugîndu-se ea lîngă mormîntul Sfîntului Apostol Petru, a fost prinsă de cei ce pîndeau pe creștini și dusă la judecată, unde, fiind silită să aducă tămîie idolului Aris nu s-a supus. Pentru aceea a fost aruncată în temniță întunecoasă și acolo a fost chinuită cu foame șase zile. După aceasta a fost scoasă și spînzurată de păr, deasupra unui fum ce ieșea din gunoi și, astfel, și-a dat duhul în mîinile lui Dumnezeu, iar trupul ei a fost aruncat în Tibru. Sfînta Zoe s-a arătat în vedenie Sfîntului Sebastian și i-a spus despre sfîrșitul său; iar el, dacă a spus aceasta lui Tracvilin, acesta a strigat: "Iată femeile ne întrec! Deci, pentru ce să mai trăim noi?" Apoi a mers în același loc, la mormîntul Apostolului și acolo a fost ucis de păgîni cu pietre și aruncat în Tibru. Nicostrat și Castorie, împreună cu Claudie, cu Victorin și cu Simforian, au fost prinși și aduși la eparhul cetății, cel cu numele Favian, pe cînd căutau trupurile sfinților pe malul Tibrului. Pe aceștia, eparhul silindu-i către jertfă zece zile, pe de o parte cu momeli, pe de alta cu îngroziri și munci și nesporind nimic, a poruncit să-i înece în rîu, legîndu-le cîte o piatră mare de grumaji.

Pe Sfîntul tînăr Tiburtie l-a arătat, pe ascuns, păgînilor un mincinos creștin, cu numele Curtuat, care era lup îmbrăcat în piele de oaie; și, prinzîndu-l, l-a adus legat la judecată, la același eparh Favian, împreună cu Curtuat cel ce părea creștin. Deci Curtuat, venind la judecată, îndată s-a arătat vicleșugul său, căci numai cu chipul se arăta a fi creștin, iar înăuntru era plin de păgînătate. Acesta a fost martor și văditor al lui Tiburtie, cum că el numea diavoli pe zeii romanilor. Dar sfîntul se arăta adevărat și cu mare bărbăție mărturisitor al numelui Domnului nostru Iisus Hristos. Și a zis către dînsul judecătorul: "Nu face așa de mare rușine neamului tău, atît de cinstit, că ești fecior de părinte slăvit și ți-ai ales viața creștinească necurată și urîtă, căreia îi urmează ocară și munci, moarte și defăimare".

Sfîntul Tiburtie a răspuns: "O! preaînțelepte bărbat și judecător al Romei! De vreme ce nu voiesc a cinsti și a avea între zei pe desfrînata Venera și pe amestecătorul de sînge Die, pe mincinosul Ermis și pe mîncătorul de fii Cron, de aceea îmi zici că ocărăsc neamul meu? Dar eu îți spun că am înmulțit cinstea neamului meu, cinstind pe unul adevărat Dumnezeu, care împărățește în ceruri, închinîndu-mă și numindu-mă rob al lui. Tu mă îngrozești cu munci? Ce lucru înfricoșat ne este nouă creștinilor a pătimi pentru Dumnezeul nostru prin sabie? Dar prin aceea ne vom dezlega de temnița cea trupească și vom dobîndi cereasca libertate. Sau prin foc? Dar noi, mai mare văpaie poftind, am stins văpaia în trupurile noastre și apoi de acestea să ne temem? Sau de surghiunie? Dar Dumnezeul nostru este pretutindeni și oriunde sîntem noi cu Dumnezeu, acolo este locul nostru".

Atunci Favian a poruncit să aducă mulțime de cărbuni aprinși să-l pună desculț pe sfînt deasupra lor; apoi a zis către dînsul: "Sau adu tămîie zeilor noștri pe acești cărbuni sau te suie desculț pe ei". Iar Sfîntul Tiburtie, însemnîndu-se cu semnul Sfintei Cruci, s-a suit deasupra lor desculț și umbla pe dînșii ca pe niște flori roșii și moi și a zis către judecător: "Lasă necredința ta și cunoaște că Dumnezeul meu este adevărat, Care poruncește stihiilor și tuturor zidirilor; iar tu de poți, în numele lui Die al tău, pune mîna în apă fiartă și să vezi nu vei primi arsuri? Iată eu, în numele Domnului meu Iisus Hristos, umblu pe acest foc ca pe niște flori rourate, precum vezi, pentru că Ziditorului nostru toată făptura Îi slujește". Judecătorul zise: "Cine nu știe că Hristos al vostru va învățat meșteșug de vrăjitorie?" Sfîntul răspunse: "Taci, ticălosule, nu îndrăzni a pomeni cu hulă, prin buzele tale cele purtătoare de venin numele cel atît de mare și înfricoșat; nu face urechilor mele atîta necaz, ca să te aud lătrînd asupra numelui Domnului meu".

Atunci Favian, mîniindu-se, l-a osîndit la moarte și a fost dus la drumul ce se numea Lavicansc, departe ca de trei stadii de cetate. Și acolo, rugîndu-se lui Dumnezeu, a fost tăiat și îngropat în același loc de un creștin oarecare, unde s-a arătat poporului mare dar dumnezeiesc, prin rugăciunile Sfîntului Tiburtie.

După aceasta, același Curtuat, care numai cu chipul era creștin, a vestit păgînilor despre Castul, Marchelin și Marcu. Deci, Sfîntul Castul, după cea de a treia întrebare și de trei ori spînzurare și muncire, fiind aruncat într-o groapă și astupat cu pămînt de viu s-a săvîrșit; iar pe Marchelin și pe Marcu i-a pus Favian la butuc, le-a pironit picioarele cu cuie de fier și le-a zis: "Veți sta astfel pînă cînd veți aduce închinare zeilor". Dar pironiți fiind pe un lemn, cîntau: *Iată ce este bun sau ce este frumos, fără numai a locui frații împreună*. Și au stat așa o zi și o noapte, cîntînd și rugîndu-se; iar a doua zi au fost împunși cu sulițele în coaste, chiar în același loc; și așa și-au primit sfîrșitul muceniciei.

Săvîrșindu-și acești sfinți pătimirea lor, s-a aflat și de Sfîntul Sebastian, despre care a spus eparhul împăratului. Deci, chemîndu-l la sine Dioclețian, i-a zis: "Eu totdeauna te-am avut între cei dintîi în palatele mele, iar tu, cugetînd cele împotriva sănătății mele, te-ai făcut vrăjmaș mie și dușman zeilor mei, deși pînă acum ai tăinuit această răutate". Sfîntul Sebastian a zis: "Eu pentru sănătatea ta am rugat totdeauna pe Hristos și am cerut pace împărăției romanilor și m-am închinat împăratului ceresc, socotind că este lucru cu nedreptate a se închina cineva pietrii și a căuta ajutor de la dînsa, că aceea este lucru arătat cum că este lucru al celor fără de minte".

Atunci, mîniindu-se Dioclețian, a poruncit să-l ducă afară din cetate și să-l lege de stîlp gol, în mijlocul unui cîmp și să-l străpungă cu săgeți. Deci fiind pus el acolo, ca o țintă, mulțime de ostași au săgetat cinstitul său trup și înconjurîndu-l unii de o parte și alții de alta i-au umplut tot trupul de săgeți; apoi, părîndu-li-se că a murit, s-au dus lăsîndu-l așa legat și plin de săgeți. Cînd femeia Sfîntului mucenic Castul, cu numele Irina, s-a dus noaptea să ia și să îngroape

trupul Sfîntului Sebastian, l-a găsit viu și l-a dus în casa sa; apoi în puține zile s-a tămăduit de răni și s-a făcut cu totul sănătos. Și, adunîndu-se la dînsul creștinii în taină, îl rugau să iasă din Roma, precum au făcut și alți creștini, ca să nu cadă iarăși în mîinile păgînilor. Iar el, făcînd rugăciune, s-a dus și a stat pe scările palatului Eliogavalilor, și cînd treceau pe acolo împărații, văzîndu-i sfîntul, a strigat: "Popii zeilor voștri o, împăraților, vă tulbură pe voi cu vrăjile lor cele necurate, dîndu-vă știri mincinoase despre creștini, care ar fi potrivnici împărăției romanilor. Dar vedeți că mult vă folosesc creștinii, pentru că se roagă în rugăciunile lor pentru cetatea aceasta; căci nu încetează a se ruga pentru împărăția voastră și pentru sănătatea tuturor ostașilor romani".

Acestea grăind sfîntul, a căutat spre dînsul Diocleţian și a zis: "Oare tu ești Sebastian pe care nu demult am poruncit să te omoare cu săgeți?" Sfîntul a răspuns: "Pentru aceasta a binevoit a mă învia Domnul meu Iisus Hristos ca să fiu viu către voi și înaintea întregului popor să fiu martor nedreptății voastre, căci cu judecată nedreaptă ați ridicat prigoană asupra creștinilor, robii lui Hristos". Atunci Diocleţian a poruncit să-l prindă și să-l ducă la hipodrom.

Acolo sfîntul răbdător de chinuri, cu mare glas proslăvind pe Hristos, iar pe idoli și rătăcirea romanilor ocărîndu-le, a fost bătut cu bețe pînă la moarte și a trecut în glasul bucuriei către Hristos, puitorul de nevoințe, ca să primească cununa biruinței, pentru nevoința sa cea bună. Iar sfîntul lui trup l-au aruncat păgînii noaptea în groapă adîncă cu noroi, ca să nu-l afle creștinii și să-l ia. Dar sfîntul s-a arătat în vedenie Luchiniei, femeia cea dreptcredincioasă și a zis: "Să te duci la groapa cea cu noroi, care este aproape de Chirca și vei găsi acolo trupul meu spînzurat în cuie și, luîndu-l, să-l duci în Catacombe și să se îngroape în ușa peșterii, lîngă mormintele apostolești". Și îndată acea fericită femeie, luînd slugile sale, s-a dus în miezul nopții la groapa cea arătată și, luînd cu bună cucernicie trupul cel mucenicesc, l-a îngropat cu cinste, la locul unde i se poruncise, lăudînd pe Hristos, Dumnezeul nostru, a cărui slavă este în veci. Amin.

---

39. POMENIREA CELUI ÎNTRE SFINȚI PĂRINTELUI NOSTRU MODEST, ARHIEPISCOPUL IERUSALIMULUI

(18 DECEMBRIE)

Sfîntul Modest, patriarhul Ierusalimului, s-a născut din părinți ortodocși, în orașul Sebastia. Tatăl său se numea Eusebiu, iar mama lui Teodula, care era stearpă. La rugăciunea celor doi soți, Dumnezeu le-a dat un fiu, pe acest mare părinte, după patruzeci de ani de împreună'viețuire. După nașterea acestui mare părinte, tatăl său a fost pîrît lui Maximian că este creștin. Acesta l-a legat și l-a închis în temniță.

Cînd a auzit Teodula, s-a dus și ea la închisoare cu copilul, care avea numai cinci luni. Acolo, rugîndu-se împreună Domnului, și-au dat în pace, în mîinile îngerilor, duhurile lor și au fost mucenici de bună voie. Paznicii închisorii i-au găsit morți, iar pe copil viu între ei. L-au luat și l-au dus lui Maximian. Văzînd Maximian că e frumos și plăcut, la dat unui senator să-l crească bine, ca să ajungă vrednic să slujească lui Zeus. Pe cînd ere crescut de acela, fericitul Modest a aflat cine i-au fost părinții și că au murit pentru Hristos. La vîrsta de treisprezece ani a dat peste un dascăl creștin. Acesta l-a învățat dreapta credință și s-a lipit fericitul cu tot sufletul de ea. Avea însă o durere, că trăiește cu păgînii.

Odată, împăratul Maximian a poruncit ca toată lumea să aducă jertfă idolilor. Atunci fericitul s-a dus la mormîntul părinților lui și s-a rugat lor din toată inima să-l scape din mîna păgînilor, ca să fie învrednicit și de dumnezeiescul Botez. Și l-a găsit un argintar din Atena care l-a luat și l-a dus cu el. Pe cale a făcut sfîntul felurite minuni. Ajunși la Atena, l-a dus la arhiereu ca să-l învețe tainele credinței și să-l boteze. Pe cînd se săvîrșea Botezul, argintarul a văzut că s-a pogorît un stîlp de foc din cer și s-a sprijinit pe capul celui ce se boteza. După botez a vindecat de o boală aducătoare de moarte pe fratele argintarului, numai cu rugăciunile și cu atingerea mîinii. A vindecat și pe un om îndrăcit.

Murind argintarul și soția lui, l-au înscris și pe Sfîntul Modest în testament ca moștenitor, împreună cu fiii lui. Sfîntul, însă, a dăruit partea sa de moștenire fiilor argintarului, iar el s-a dus în locuri pustii de tot și trăia acolo în liniște. Fiii argintarului, văzîndu-l cinstit de toți, de invidie n-au mai putut răbda. Iar cînd au plecat pentru neguțătorie, l-au înduplecat pe fericit să meargă cu ei. În Egipt l-au vîndut rob unui necredincios, de la care a avut multe de suferit, vreme de șapte ani. Cu rugăciunea lui stăruitoare către Dumnezeu, l-a izbăvit pe stăpînul lui de rătăcirea păgînească și l-a înduplecat să se boteze. Apoi, l-a vindecat și de o boală grea. După moartea stăpînului său s-a dus să se închine la Mormîntul cel de viață purtător al Domnului. După aceea s-a dus la Munele Sinai și acolo, slujind lui Dumnezeu, a săvîrșit multe minuni.

La moartea arhiereului Ierusalimului, fericitul Modest, prin descoperire dumnezeiască, a fost hirotonit arhiereu al Ierusalimului în al cincizeci și nouălea al vieții lui, făcînd și acolo multe minuni. Pe fiii argintarului care veniseră la Ierusalim pentru neguțătorie și care îl vînduseră în Egipt și nu știau că el este arhiereul cetății, nu numai că nu s-a răzbunat pentru cele făcute, dar i-a și primit cu dragoste, i-a găzduit cu bunăvoință și le-a făcut bine cu dărnicie.

Astfel, acest mare părinte, viețuind cu cuvioșie ca arhiereu 38 de ani, iar de totul 97 de ani, s-a mutat la veșnicele locașuri.

---

40. SFÎNTUL PREACUVIOSUL PĂRINTELE NOSTRU DANIIL SIHASTRUL DE LA VORONEȚ

(18 DECEMBRIE)

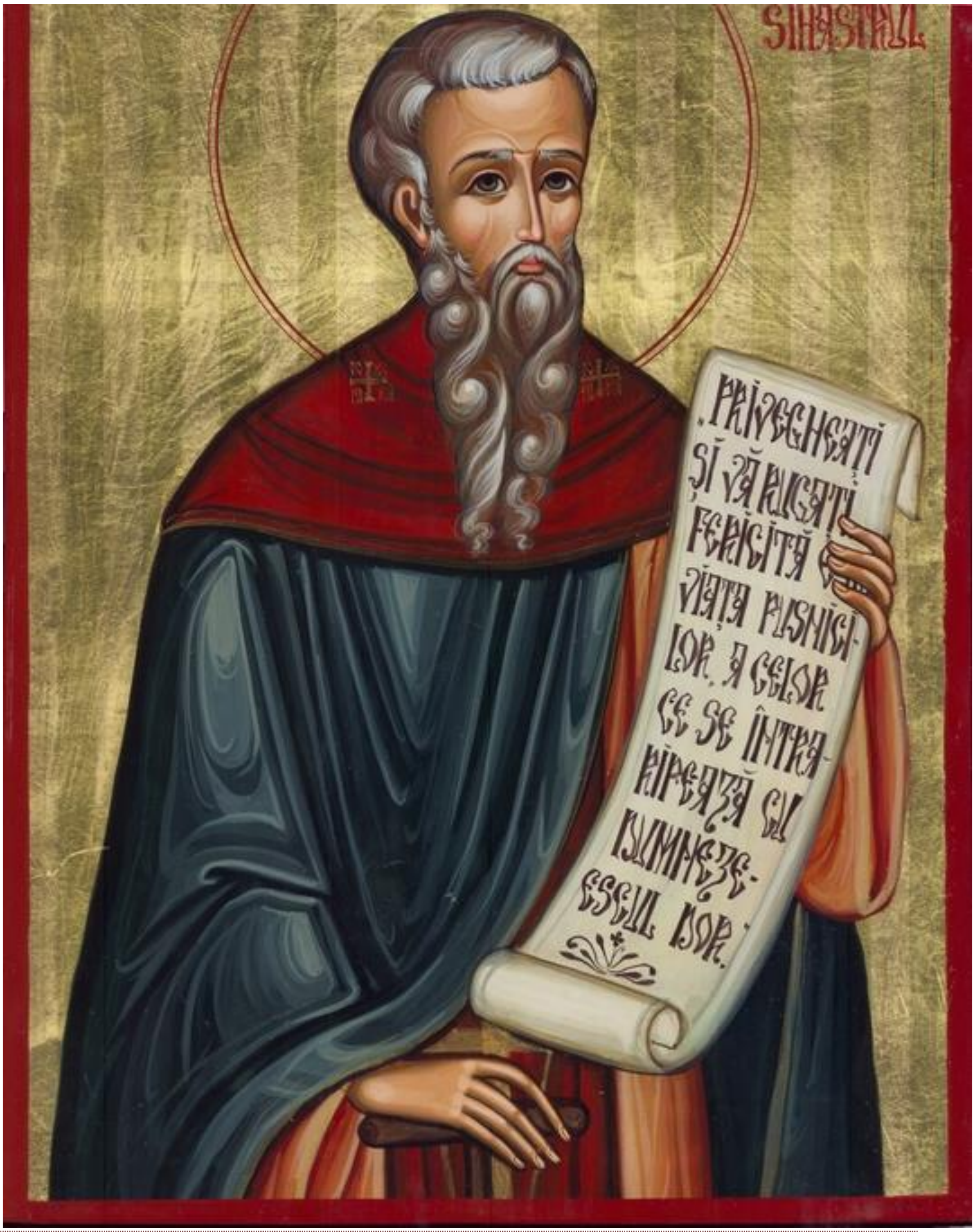

Cuviosul Părintele nostru Daniil Sihastrul a fost unul din cei mai mari sfinți pe care i-a odrăslit pămîntul Moldovei, mare dascăl al pustiei și povățuitor al călugărilor.

Acest sfînt al neamului nostru s-a născut într-o familie de oameni săraci de pe moșia mănăstirii Sfîntul Nicolae din Rădăuți, la începutul secolului al XV-lea, primind din botez

numele de Dumitru. Fiind ales de Dumnezeu din sînul maicii sale pentru viața cea îngerească a pustnicilor, s-a dovedit din pruncie purtător de Hristos. Că niciodată nu lipsea de la biserică, nici nu se juca asemenea cu ceilalți copii, nici nu căuta odihnă și mîncare; ci mereu se ruga, și întru toate asculta de părinți.

Cînd avea vîrsta de zece ani, fiind dat să învețe carte în mănăstirea Sfîntul Nicolae din Rădăuți, copilul Dumitru, deși tînăr cu vîrsta, s-a dovedit bătrîn cu înțelegerea. Căci în puțină vreme a deprins Ceaslovul și Psaltirea pe de rost, precum și nevoința cea duhovnicească, adică rugăciunea cea de taină a inimii, postul, smerenia și păzirea minții de gînduri rele. Pentru aceasta cuvioșii călugări foarte mult îl iubeau și se foloseau de blîndețea și priceperea lui, căci era întotdeauna umbrit de darul Duhului Sfînt.

După cinci ani de ucenicie, tînărul ostaş al lui Hristos s-a făcut călugăr în această mînăstire, primind numele marelui prooroc și împărat David. Și era întru toate ascultător cuvioșilor părinți, avînd ca dascăl și părinte duhovnicesc pe mult nevoitorul și purtătorul de Dumnezeu Sfîntul Ierarh Leontie de Rădăuți.

Acest tînăr monah David era foarte rîvnitor în nevoința vieții călugărești. Cel mai mult iubea liniștea, postul și rugăciunea. Zilnic nu gusta nimic pînă la asfințitul soarelui, iar uneori postea desăvîrșit cîte trei și chiar cinci zile și se hrănea numai cu legume și ierburi. În ascultare era tăcut, blînd și tuturor supus, iar la biserică zăbovea ziua și noaptea ca o candelă mereu nestinsă. Încă și la chilie dormea puțin pe un mic scăunel, mereu veghind și cugetînd la cele dumnezeiești. Iar dintre cărți cel mai mult iubea Psaltirea, pe care o știa pe de rost și o repeta zilnic.

Așa nevoindu-se cîțiva ani de zile, Cuviosul David s-a făcut vas al Sfîntului Duh, învrednicindu-se de darul preoției și al facerii de minuni. Mulți bolnavi, auzind de minunile ce se făceau prin rugăciunile lui, alergau la smeritul ieromonah David și se vindecau de suferințele lor. Alții veneau să-i ceară sfat, că era foarte înțelept în cuvînt și înainte-văzător, iar alții veneau să-și mărturisească păcatele, căci ajunsese cuviosul vestit duhovnic în părțile de nord ale Moldovei.

Văzînd ieromonahul David că este înconjurat de lume și nu mai are liniște de rugăciune, temîndu-se de duhul slavei deșarte, a luat binecuvîntare de la episcopul de Rădăuți și s-a retras la mănăstirea Sfîntul Lavrentie (Laurențiu). Dar și acolo îl căutau credincioșii, precum și cei bolnavi de duhuri necurate. Cuviosul David însă ziua făcea ascultare și stătea între oameni, iar noaptea priveghea, se ruga și împletea coșuri de nuiele pentru obște. Așa își omora cuviosul ispitele tinereții și cugetul slavei deșarte.

Odată l-a trimis egumenul cu oarecare ascultare în orașul Siret. Acolo, înconjurîndu-l credincioșii, a zăbovit cuviosul o zi, neputînd a se întoarce la timp în mănăstire. Atunci egumenul i-a dat canon să nu mai iasă o vreme din lavră. Deci, smerindu-se ieromonahul David, și-a împlinit cu bucurie canonul, dînd slavă lui Dumnezeu pentru toate.

Trecînd cîțiva ani și Cuviosul David sporind mult în nevoința duhovnicească, se simțea chemat de Duhul Sfînt la viața pustnicească. Sufletul său era rănit de dragostea lui Hristos și dorea să-L slăvească neîncetat cu îngerii și cu sihaștrii din codrii Carpaților.

Deci, primind binecuvîntare de la egumenul mănăstirii Sfîntul Lavrentie, a îmbrăcat mai întîi marele și îngerescul chip al schivniciei, schimbîndu-și numele din David în Daniil. Apoi, tăinuindu-se de lume, cu puțin înainte de anul 1450, s-a retras singur în adîncul codrilor pe valea pîrîului Secu din județul Neamț, unde mai tîrziu a luat ființă mînăstirea Sihăstria. Aici s-a nevoit paisprezece ani în aspre osteneli călugărești. Dar, văzîndu-se înconjurat de lume, s-a retras în nordul Moldovei, aproape de sihăstria Putna.

Călăuzit de Dumnezeu, Cuviosul Daniil și-a făcut aici mai întîi o colibă de lemn pe valea pîrîului Vițeul. Apoi, aflînd o stîncă mare în apropiere, și-a săpat cu dalta o mică chilioară în peretele stîncii, cît să poată încăpea. Alături și-a săpat o altă încăpere, drept paraclis de rugăciune, cum se vede pînă astăzi. În această stîncă s-a nevoit Cuviosul Daniil în plăcere de Dumnezeu mai mult de douăzeci de ani.

Nevoința Preacuviosului Părintelui nostru Daniil Sihastru în chilia de la Putna era aceasta: Ziua și noaptea priveghea în neîncetată rugăciune și cugetare la cele dumnezeiești, postind pînă la asfințitul soarelui și dormind foarte puțin pe un mic scaun de lemn. Din chilie nu ieșea deloc toată săptămîna. Mîncarea lui era formată din pesmeți de pîine, rădăcini și ierburi, iar lucrul mîinilor sale era împletirea coșurilor de nuiele. Duminica săvîrșea Sfînta Liturghie și se împărtășea cu Trupul și Sîngele lui Hristos, apoi primea pe cei ce veneau la el pentru vindecare de boli și pentru cuvînt de folos. În posturi se înfrîna cîte trei și uneori cinci zile și avea darul rugăciunii și al lacrimilor.

Pentru sfințenia vieții sale, pentru postul îndelungat și pentru privegherile cele de toată noaptea cu rugăciuni și cu lacrimi, Cuviosul Daniil Sihastrul a fost multă vreme ispitit de diavoli, căutînd să-l alunge din pustie sau să-l arunce în păcatul cel cumplit al slavei deșarte. Dar el, cerînd ajutorul lui Hristos și cu puterea Sfintei Cruci, biruia toate cursele diavolului. Pentru aceea, în puțină vreme s-a învrednicit de la Dumnezeu de darul lacrimilor, al mai înainte-vederii și al vindecării de boli. Căci izgonea duhurile necurate din oameni numai cu cuvîntul și vindeca tot felul de bolnavi. Apoi cunoștea cugetele cele ascunse și spunea multora tainele cele viitoare, căci era plin de darul Duhului Sfînt.

Pentru niște daruri ca acestea, numele Cuviosului se făcuse cunoscut în toată țara Moldovei, iar poporul, de la mic pînă la mare, l-a numărat din tinerețe în ceata sfinților. Cei mai mulți îl numeau *Sfîntul Daniil, Sihastrul cel Bătrîn*, căci era părinte și povățuitor al tuturor sihaștrilor din nordul Moldovei. Alții, îndeosebi călugării, îl numeau *Sfîntul Daniil Schimonahul*. Iar după mutarea sa din trup, era numit în popor *Sfîntul Daniil cel Nou*, ca să-l deosebească de alți cuvioși cu același nume.

În anul 1451, întîmplîndu-se grabnică moarte domnului țării, Bogdan Voievod, fiul său, Ștefan, cu greu a scăpat de primejdie. Dar, auzind de nevoința și minunile Sfîntului Daniil Sihastrul și fiind în grea strîmtoare, a fost călăuzit de Duhul Sfînt la chilia lui. Aici, poposind cîteva zile, și-a mărturisit cugetele înaintea Cuviosului și a primit de la el dezlegare de păcate și multe cuvinte de mîngîiere. Apoi, liniștindu-i sufletul, marele sihastru l-a binecuvîntat și s-a rugat pentru dînsul, apoi i-a proorocit că în curînd va fi domn al Moldovei și l-a liberat cu pace.

În primăvara anului 1457, Ștefan cel Mare, ajungînd pe scaunul Moldovei, s-a încredințat de împlinirea proorociei Sfîntului Daniil Sihastrul și de darul lui Dumnezeu care era întru dînsul. Din anul acela, Cuviosul i-a fost marelui domn cel dintîi sfetnic, duhovnic și rugător către Dumnezeu. Adeseori voievodul poposea la chilia lui și își mărturisea păcatele, apoi cerea cuvînt de folos și nimic nu făcea fără rugăciunea și binecuvîntarea lui. Iar Cuviosul îl îmbărbăta și îl îndemna să apere țara și creștinătatea de mîinile păgînilor, încredințîndu-l că de va zidi după fiecare luptă cîte o biserică spre lauda lui Hristos, în toate războaiele va birui.

Astfel, ascultîndu-l, Ștefan cel Mare a apărat cu multă vitejie Biserica lui Hristos și țara Moldovei după căderea Bizanțului, aproape o jumătate de secol, cîștigînd patruzeci și șapte de războaie și înălțînd patruzeci și opt de biserici. În felul acesta, Sfîntul Daniil Sihastrul s-a dovedit un mare apărător al Ortodoxiei românești și ctitor duhovnicesc al mănăstirilor înălțate la îndemnul său.

Odată, poposind domnul Moldovei în chilia Cuviosului, a fost îndemnat de marele sihastru să zidească în apropiere de chilia sa o mănăstire de călugări, întru pomenirea Adormirii Maicii Domnului, către care avea mare evlavie. Deci, ascultîndu-l Ștefan Voievod și împreună alegînd locul, cu binecuvîntarea lui s-a început în anul 1466 zidirea Mănăstirii Putna. Iar în anul 1470, cînd s-a sfințit acest dumnezeiesc locaș, însuși Sfîntul Daniil a luat parte, fiind cinstit de toți ca un al doilea ctitor.

Se mai spunea despre dînsul că, voind Ștefan Vodă să-i încredințeze mănăstirea, de multe ori l-a rugat să fie egumen și părinte duhovnicesc al Putnei. Dar Cuviosul, socotindu-se

nevrednic de o cinste ca aceasta și iubind mai mult liniștea, a rămas mai departe la mica lui chilie din peșteră.

Pentru sfințenia vieții sale, Cuviosul Daniil Sihastrul s-a dovedit din tinerețe purtător de Hristos și mare dascăl al liniștii și rugăciunii lui Iisus. În timpul vieții sale nu era în Moldova alt sihastru și duhovnic mai vestit, nici alt lucrător și dascăl al rugăciunii mai iscusit decît el. De aceea, toți egumenii și duhovnicii din nordul Moldovei, ca și dregătorii din sfatul țării îl aveau de părinte duhovnicesc.

Urmînd exemplul vieții sale, numeroși călugări iubitori de liniște din chinovii se retrăgeau în pustie cu binecuvîntarea Cuviosului Daniil și deveneau sihaștri și lucrători sporiți ai rugăciunii lui Iisus. Astfel, acest mare ascet al Moldovei, avea prin mănăstiri și sate numeroși fii duhovnicești, iar prin munți și prin codri avea peste o sută de ucenici sihaștri, care se nevoiau în plăcere de Dumnezeu, după sfatul său.

Într-adevăr, Sfîntul Daniil Sihastrul a creat în Moldova de nord o mare mișcare isihastă, aproape fără egal, înnoind astfel pentru multă vreme viața duhovnicească în mănăstiri și schituri și ridicînd o întreagă generație de sihaștri și rugători ai neamului.

După anul 1470, văzînd Cuviosul că la Putna nu mai are liniște din cauza mănăstirii și a mulțimii credincioșilor ce veneau aici, a părăsit chilia în care se nevoise peste douăzeci de ani și s-a retras în taină în pădurile seculare din jurul Mănăstirii Voroneț. Aici se nevoiau ca la cincizeci de călugări sub povățuirea ieroschimonahului Misail, vrednic ucenic al Sfîntului Daniil. Deci, aflînd un loc retras în preajma mănăstirii, și-a făcut o mică chilie sub stînca numită Șoimul și aici se ostenea Cuviosul în desăvîrșită liniște și plăcere de Dumnezeu.

Însă n-a trecut multă vreme și îndată numele lui s-a făcut cunoscut în toate satele din partea locului, încît veneau la el tot felul de bolnavi, paralizați, oameni stăpîniți de duhuri necurate și se vindecau. Credincioșii, neputînd ajunge la chilia lui, așteptau jos în mănăstire. Iar Cuviosul cobora noaptea, se ruga pentru ei, le spunea pricina suferinței, îi sfătuia, îi binecuvînta și îi trimitea sănătoși la casele lor.

În vara anului 1476, Ștefan cel Mare, pierzînd lupta de la Războieni în fața turcilor, s-a dus la chilia Sfîntului Daniil Sihastrul, bunul său părinte duhovnicesc de la Voroneț. Deci "bătînd Ștefan Vodă în ușa sihastrului să-i descuie, a răspuns sihastrul să aștepte Ștefan Vodă afară pînă va termina ruga. Și după ce și-a terminat sihastrul ruga, l-au chemat în chilie pe Ștefan Vodă. Și s-a spovedit Ștefan Vodă la dînsul. Și a întrebat Ștefan Vodă pe sihastru ce să facă, că nu poate să se mai bată cu turcii. Închina-va țara la turci sau nu? Iar sihastrul a zis să

nu o închine, că războiul este al lui; numai că, după ce va izbăvi, să facă o mănăstire acolo, în numele Sfîntului Gheorghe".

Deci, crezînd domnul Moldovei în proorocia Sfîntului Daniil că va birui pe turci și luînd de la el rugăciune și binecuvîntare, îndată a adunat oaste și a izgonit pe turci din țară. Așa ajuta Cuviosul cu rugăciuni fierbinți către Dumnezeu să se izbăvească Moldova și țările creștine de robia păgînilor.

Răposînd mitropolitul Teoctist, în toamna anului 1477, Ștefan cel Mare s-a sfătuit cu clerul și episcopii țării să aleagă păstor și părinte al Moldovei pe Sfîntul Daniil Sihastrul de la Voroneț. Dar Cuviosul auzind de aceasta, s-a rugat cu lacrimi lui Dumnezeu și voievodului să nu-l înstrăineze pînă la moarte de fericita lui liniște. Deci, cucerindu-se toți de smerenia și sfințenia lui, și-au cerut iertare și l-au lăsat în pustie să slăvească neîncetat pe Dumnezeu.

Timp de douăzeci de ani cît a sihăstrit la Voroneț, Cuviosul Daniil a creat aici o nouă vatră isihastă, tot atît de importantă ca cea de la Putna. Căci în puțină vreme s-au adunat în jurul său zeci de sihaștri, unii mai nevoitori decît alții, care se osteneau fie în codrii Voronețului, fie în munții Rarăului, fie de-a lungul Carpaților Răsăriteni. Cei mai mulți practicau rugăciunea lui Iisus, postul și tăcerea. Alții citeau zilnic psaltirea, alții făceau mii de metanii și împleteau coșuri, iar alții, fiind buni caligrafi, scriau cărți de slujbă pentru biserici și mănăstiri. Cei mai aleși ucenici ai Cuviosului Daniil Sihastrul au fost: mitropolitul Grigore Roșca, monahul caligraf Ioan, precum și egumenii Misail și Efrem, toți din Mănăstirea Voroneț; apoi cuviosul Pahomie Sihastrul și egumenul Nil din Mănăstirea Slatina; egumenul Paisie, Paladie Sihastrul și Anastasie Sihastrul de la Mănăstirea Neamț, Isaia Pustnicul de la Mănăstirea Moldovița, egumenul Gherontie de la Humor și mulți alții.

Aducîndu-și aminte Ștefan cel Mare de făgăduința dată lui Dumnezeu și Sfîntului Daniil Sihastrul, în vara anului 1488 a zidit din temelie, la Mănăstirea Voroneț, o frumoasă biserică din piatră închinată Sfîntului Mare Mucenic Gheorghe, purtătorul de biruință, în locul vechii biserici de lemn. La 14 septembrie, în același an, biserica a fost sfințită de mitropolitul Gheorghe, în prezența fericiților ei ctitori, Ștefan Voievod și Cuviosul Daniil Sihastrul și a zeci de mii de credincioși, călugări, clerici și dregători de țară. În acestă zi, cu sfat de obște, Sfîntul Daniil, deși bătrîn, a fost numit egumen al Mănăstirii Voroneț.

Timp de aproape zece ani Sfîntul Daniil a povățuit obștea Mănăstirii Voroneț, ca un mare părinte duhovnicesc al călugărilor, al sihaștrilor și al întregii Moldove. Căci deși petrecea mai mult la chilia sa de sub stînca Șoimului, fiind foarte iubitor de liniște, adeseori cobora în obște, mărturisea soborul, tămăduia pe cei bolnavi ce se adunau de prin sate și îi sfătuia pe toți. Apoi iarăși se retrăgea la chilia sa.

În timpul egumeniei sale, Mănăstirea Voroneț a trăit cea mai înfloritoare perioadă duhovnicească din istoria sa, fiind socotită multă vreme lavra isihasmului din Moldova. Toți monahii din obște, care număra peste șaizeci de nevoitori, practicau rugăciunea lui Iisus. Unii erau vestiți păstori și duhovnici pentru credincioși, alții erau dascăli învățați în școala mănăstirii și neobosiți caligrafi, iar cei mai mulți erau călugări de rugăciune, care slăveau pe Dumnezeu neîncetat și se rugau pentru toată lumea. La Voroneț au învățat carte și au deprins nevoința duhovnicească numeroși preoți de parohie, egumeni, episcopi, monahi, sihaștri și dregători de țară. Iar în codrii seculari din munții Voronețului, ai Rarăului și Stînișoarei, se nevoiau pentru dragostea lui Hristos alți peste cincizeci de sihaștri, ucenici ai Sfîntului Daniil. Pe toți aceștia îi supraveghea și îi povățuia pe calea cea bună a împărăției cerurilor, marele egumen și povățuitor de suflete "Cuviosul Părintele nostru Daniil Sihastrul cel Bătrîn".

Ajungînd vas ales al Duhului Sfînt, plin de tot felul de bunătăți și trecînd de vîrsta de nouăzeci de ani, Sfîntul Daniil, marele sihastru al Moldovei, dascălul pustiei și făcătorul de minuni, și-a dat sufletul în brațele lui Hristos la sfîrșitul secolului al XV-lea (1496). Mulțimea ucenicilor lui, împreună cu mitropolitul și domnul țării l-au plîns îndeajuns și l-au îngropat în pronaosul bisericii Voroneț, cum se vede pînă astăzi, punînd deasupra o piatră cu inscripția: "Acesta este mormîntul părintelui nostru David, schimonahul Daniil". Apoi, împărțind credincioșilor multe milostenii și sărutînd sfintele lui moaște, s-a întors fiecare la ale sale.

După săvîrșirea sa, văzînd ucenicii și credincioșii că se fac oarecare minuni și vindecări de boli la moaștele Cuviosului, l-au trecut în ceata sfinților, numindu-l "Sfîntul Stareț Daniil", "Sfîntul Daniil Sihastrul", sau mai ales "Prea Cuviosul de Dumnezeu rugătorul Părintele nostru Daniil cel Nou".

Obștea Mănăstirii Voroneț, împreună cu mitropolitul Grigore Roșca, ucenicul său, au dat acestei lavre, după hramul Sfîntului Mare Mucenic Gheorghe, al doilea hram în cinstea Sfîntului Daniil cel Nou, pomenindu-l în rîndul fericiților ctitori. Totodată i-au rînduit zi de prăznuire peste an, anume după pomenirea Sfîntului Daniil Stîlpnicul. Astfel, în Moldova, pomenirea cuviosului Daniil Sihastru s-a făcut, secole de-a rîndul, la 23 aprilie, hramul Mănăstirii Voroneț, și la 18 decembrie, după Sfîntul Daniil Stîlpnicul, 11 decembrie.

Ca sfînt cu aureolă a fost pictat, pentru prima dată în 1547 de același mitropolit, pe peretele de sud al bisericii Mănăstirii Voroneț, în stînga ușii de intrare în pridvor, cum se vede pînă astăzi, ținînd în mîna sa un sul desfăcut pe care scrie: *Veniți, fraților, de mă ascultați. Vă voi învăța frica Domnului. Cine este omul ...*

Rîvna credincioșilor a îndemnat pe călugării de la Mănăstirea Voroneț, la începutul secolului al XVII-lea, să scoată din mormînt moaștele făcătoare de minuni ale Sfîntului Daniil Sihastrul și să le așeze în biserică, în sicriu frumos împodobit, pentru închinare. Pe acestea însuși mitropolitul Dosoftei le-a sărutat, cum singur spune în Viețile Sfinților, scrise și tipărite de el la Iași în anii 1682-1686. Vestea minunilor lui ajunsese pînă la Kiev, în Polonia, în Transilvania și la Sfîntul Munte, de unde veneau credincioși să i se închine și toți îl numeau "Sfîntul Daniil cel Nou, făcătorul de minuni".

În anul 1749, egumenul Mănăstirii Voroneț, anume Ghedeon, a dat Mănăstirii Putna degetul arătător al Sfîntului Daniil ferecat în argint, unde se păstrează pînă astăzi. Moaștele poartă inscripția: "Aceste relicve le-am ferecat eu, Ghedeon, egumen de la Voroneț, cu toată cheltuiala mea, în anul 1749, decembrie 4". În anul 1775, Moldova de nord ajungînd sub ocupația Austriei, moaștele Sfîntului Daniil Sihastrul au fost așezate din nou în mormîntul său, unde se păstrează pînă astăzi. În anul mîntuirii 1992, la 21-22 iunie, Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a canonizat, în mod solemn, mai mulți sfinți din România, printre care și pe Sfîntul Preacuviosul Părintele nostru Daniil Sihastrul, rînduindu-i zi de prăznuire peste an la 18 decembrie.

Cu ale lui sfinte rugăciuni, Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne și ne mîntuiește pe noi pe toți, ca un singur bun și iubitor de oameni. Amin.

---

41. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC BONIFATIE
(19 DECEMBRIE)

Era în Roma o femeie oarecare cu numele Aglaida, fata unui tată slăvit, anume Acachie, care fusese mai înainte antipat al aceleiași cetăți a Romei. Aceasta fiind tînără și frumoasă la față, avînd multe averi ce-i rămăseseră de la părinții ei și ducînd o viață liberă, fără bărbat legiuit, își petrecea zilele sale în desfrîu și în păcate, fiind biruită de patima cea firească a neputinței trupești. Ea avea la dînsa un om, ca slugă credincioasă a casei și a toată avuția ei, cu numele de Bonifatie, tînăr și frumos la chip. Cu acesta viețuia în necurăție. Nu spre rușinare se vorbește aceasta, căci degrabă se va spune fericita și minunata schimbare a acestora. Pentru că, fiind lăudați sfinții lui Dumnezeu, nici păcatele lor cele mai dinainte nu se tac. Ca să se arate aceasta cum că nu toți din tinerețe au fost buni și drepți, ci avîndu-și firea stricată, asemenea multora, s-au săvîrșit cu pocăința cea adevărată și cu schimbarea cea bună, făcîndu-se mari prin faptele cele bune și slăviți cu sfințenia, precum vom vedea. Că și noi, păcătoși fiind, să nu deznădăjduim de mîntuire, ci să ne deșteptăm către ridicarea cea grabnică, știind, că după pocăința păcatelor, putem a fi sfinți, Dumnezeu ajutîndu-ne, numai noi de vom vrea.

Cu adevărat este frumoasă această povestire, prin care se veselește inima și cu urechea care aude, că mai presus de nădejde, păcătosul se face sfînt, ba încă și mucenic al lui Hristos. Așa și acest Bonifatie, care mai înainte se tăvălea în necurăție, ba era și bețiv, s-a arătat apoi mărturisitor al lui Dumnezeu, viteaz nevoitor și slăvit răbdător de chinuri.

Dar în vremea viețuirii sale, cel cu iubire de patimă, deși slujea păcatului, avea și oarecare fapte bune vrednice de laudă: către cei săraci, era milostiv, către cei străini avea dragoste și către cei ce pătimeau în nevoi, avea durere de inimă. Pe unii cu milostivire miluindu-i, pe alții cu dragoste odihnindu-i și altora cu durere de inimă ajutîndu-le; totdeauna avea în mintea sa dorința ca să-și îndrepteze cîndva viața sa. De aceea adeseori suspina către Dumnezeu, că doar o scăpa de cursele diavolului, ca să se facă domn peste poftele și patimile sale. Domnul însă n-a trecut cu vederea zidirea sa și n-a lăsat pe un om ca acesta, care în parte avea și fapte bune, să se cufunde mai mult în pofta cea rea. N-a lăsat mai mult a-și întina cu păcatele cele necurate faptele lui cele de milostenie. Ci a binevoit și i-a rînduit lui ca să-și spele faptele sale cele rele, prin vărsarea chiar a sîngelui său, iar cu a lui roșeală să împodobească sufletul său ca și cu o porfiră împărătească și cu cununa muceniciei să se încununeze. Iată cum s-a făcut aceasta:

În acea vreme era încă prigoană asupra creștinilor și adîncul întunericului celui idolesc cuprinsese tot răsăritul, încît mulțime de credincioși erau munciți pentru Hristos. Atunci stăpînei sale Aglaida, i-a venit gînd de mîntuire și o dorință foarte mare și nebiruită a pătruns în inima ei, ca să aibă în casa sa sfinte moaște mucenicești. Și întrucît socotea că din slugile sale nu este mai credincios și mai cu sîrguință spre a împlini acea slujbă decît Bonifatie, l-a chemat și i-a arătat dorința sa. Deci, luîndu-l la o parte, i-a zis: "Știi, frate, cu cîte păcate ne-am îngreunat și nicidecum nu ne îngrijim de cele ce vor să fie! Cum vom sta înaintea înfricoșatei judecăți a lui Dumnezeu, unde avem să primim munci grele după faptele noastre? Eu am auzit de la un oarecare bărbat binecredincios că, dacă cineva are sfinte moaște ale celor ce au pătimit pentru Hristos și le cinstește pe cît se poate, acela mult ajutor află către mîntuire și în casa aceluia nu se mai înmulțește păcatul. Apoi, încă și de răsplătire veșnică se învrednicește, pentru că în aceeași fericire veșnică se va îndulci, de care se satură și sfinții mucenici. Și mulți chiar acum, după cum se spune, intră pentru Hristos în nevoințele cele frumoase, dîndu-și trupurile spre răni și primesc cunună mucenicească.

Deci, slujește-mi, tu, la aceasta, căci a venit vremea ca să arăți cîtă dragoste ai către mine. Mergi cu sîrguință în părțile acelea unde se aude de prigoană și de muncirea creștinilor și te sîrguiește a aduce moaștele oricăror sfinți mucenici, ca să le ținem la noi cu cinste și să-i zidim acelui sfînt biserică. Căci îl vom avea pe acela totdeauna nouă păzitor, ajutor și de-a pururea mijlocitor către Dumnezeu".

Zicînd acestea, Bonifatie cu bucurie voia să săvîrşească lucrul ce i se poruncea şi s-a arătat gata spre o cale ca aceea. Deci, i-a dat stăpînă sa mulţime de aur, pentru că în alt chip nu se puteau lua sfintele moaşte ale unui mucenic, dacă n-ar fi dat daruri şi mulţime de aur. Căci păgînii muncitori, văzînd dragostea şi osîrdia cea mare a credincioşilor către moaştele mucenicilor, nu le dădeau în dar, ci le vindeau cu mare preţ şi multă avere cîştigau ei cu acestea.

Luînd Bonifatie de la stăpînă sa mulţime de aur, pe de o parte pentru răscumpărarea moaştelor muceniceşti, iar pe de alta spre a da milostenie săracilor, a pregătit şi diferite feluri de aromate, pînză curată şi toate cele ce se cuvin pentru cinstita înfăşurare a trupurilor sfinţilor. Apoi, a luat caii şi robii stăpînei sale ca tovarăşi şi a plecat la drum.

Ieşind din casă, a zis către stăpînă sa, rîzînd: "Ce va fi, doamnă, de nu voi găsi vreun mucenic acolo unde mă duc şi de vor aduce la tine trupul meu muncit pentru Hristos? Oare îl vei primi cu cinste?" Iar ea, rîzînd şi numindu-l beţiv şi păcătos, a început a-l dojeni zicînd: "Acum nu este vreme de glumit, frate, ci de bună cucernicie. Căci trebuie în calea aceasta a te păzi cu mare grijă, de toată neorînduiala şi gluma; şi cu cinste şi cu bună credinţă să săvîrşeşti toate, apoi cu blîndeţe şi cu înfrînare să călătoreşti, că vezi că slujeşti moaştelor sfinţilor, de care nu sîntem vrednici nu numai a ne atinge, ci nici măcar a căuta spre dînsele. Deci, mergi în pace, iar Domnul Care a primit chipul robului şi Şi-a vărsat sîngele pentru noi, să trimită cu tine pe îngerul Său, neaducîndu-Şi aminte de păcatele noastre, ci să îndrepteze mergerea şi întoarcerea ta bine şi cu sporire bună".

Bonifatie, punînd mustrarea stăpînei sale în inima sa, a mers la drum şi cugeta în mintea sa cum se va atinge de sfintele moaşte, avînd mîini necurate. Deci se căia de necurăţia sa cea mai dinainte şi a început a posti, a nu mînca deloc carne şi a nu bea vin, a se ruga cu sîrguinţă şi des. Astfel, încet, încet a venit întru frica lui Dumnezeu, căci frica era tatăl luării-aminte, iar luarea-aminte era maică a odihnei celei dinăuntru, care naşte ştiinţa, şi face ca sufletul să-şi vadă grozăvia sa, ca într-o oarecare apă curată şi netulburată. Aşa se nasc începuturile şi rădăcinile pocăinţei, începînd de la frica lui Dumnezeu, de la luarea-aminte de sine şi de la socotirea conştiinţei sale.

Apoi s-a arătat întru dînsul dorinţa vieţii celei desăvîrşite, din post, din înfrînare şi din rugăciunile cele neîncetate. După ce a ajuns în părţile Asiei şi a intrat în Tars, preaslăvita cetate a Ciliciei, în care atunci erau munciţi sfinţii, pe vremea împărăţiei lui Diocleţian şi Maximian, a lăsat pe ceilalţi robi la gazdă, cu caii, poruncindu-le să se odihnească de osteneală. Iar el singur îndată, nici praful scuturîndu-şi, s-a dus să vadă pe cei despre care a auzit că se muncesc; şi, venind în privelişte, a văzut mulţime de popor adunat, care privea la muncile ce se făceau sfinţilor.

Deci a văzut pe sfinți în multe feluri de chinuri schingiuiți, cărora, tuturor deopotrivă, o vină le era pusă înainte: credința cea creștinească și viața cea cu dreapă credință. Iar muncile cu care erau chinuiți, nu erau deopotrivă. Unul era spînzurat cu capul în jos și dedesubtul lui era foc aprins; altul era întins în patru părți și legat de patru stîlpi; altul zăcea fiind tăiat cu fierăstrăul; altul de mîinile muncitorilor, cu unelte ascuțite se zdrobea; unuia i se scoteau ochii, altuia i se tăiau mădularele; altul era înfipt în țeapă și ridicat de la pămînt și intra țeapa pînă la grumazi, altuia i se frîngeau și i se zdrobeau oasele, iar altul era cu mîinile și picioarele tăiate, tăvălindu-se pe pămînt ca un ghem. Și toți aveau atîta răbdare și atîta bărbăție, încît pe fețele lor se arăta o veselie creștinească, duhovnicească, pentru că, fiind întăriți cu darul lui Dumnezeu, răbdau cele nesuferite firii omenești.

Văzînd acestea fericitul Bonifatie și socotindu-le toate cu sîrguință, pe de o parte minunîndu-se de bărbăția mucenicilor, iar pe de alta poftind și el cunună, s-a aprins cu totul de rîvnă dumnezeiască. Deci, stînd în mijlocul priveliștii și făcîndu-se tuturor arătat, pe mucenicii care erau douăzeci la număr îi îmbrățișă pe cîte unul, apoi a zis cu glas mare, în auzul tuturor: "Mare este Dumnezeul creștinilor, mare este Cel ce ajută robilor Săi și îi întărește întru atîtea munci". Zicînd acestea, se apropia de mucenici și le săruta picioarele cu multă dragoste, iar care nu aveau picioare, le cuprindea mădularele rămase din trupurile lor și le punea la pieptul său, numindu-i fericiți, că în puțină vreme, răbdînd acele munci cu bărbăție, îndată vor dobîndi veșnica ușurare, odihna și bucuria cea fără de sfîrșit. Iar pentru dînsul se ruga să le fie tovarăș în acea nevoință și părtaș al cununilor pe care vor să le dobîndească de la Hristos, punătorul de nevoințe.

Atunci și-a întors tot poporul ochii spre dînsul, dar mai ales judecătorul, care ședea la judecată și chinuia pe sfinții răbdători. Acela, văzînd un om străin și necunoscut, întrebă: "Cine și de unde este acesta?" Apoi, îndată porunci să-l prindă și să-l aducă la el, întrebîndu-l cine este? Iar sfîntul a răspuns: "Sînt creștin". Judecătorul a vrut să știe numele lui și de unde este, iar el a răspuns: "Numele cel dintîi cu care iubesc foarte mult a mă numi, este creștin și acum am venit aici din Roma. Iar de voiești a-mi ști și numele cu care m-au numit părinții, iată: Bonifatie mă numesc". Iar judecătorul a zis: "Apropie-te, Bonifatie, mai înainte pînă nu-ți rup trupul și oasele și jertfește zeilor, ca să-ți mijlocești multe bunătăți; căci și pe zei vei milostivi și de muncile ce au să-ți fie te vei izbăvi, iar de la noi cu multe daruri te vei îmbogăți". La acestea Bonifatie răspunse: "Nu se cuvine nici măcar a răspunde la aceste cuvinte ale tale; însă, zic ceea ce am zis de multe ori: sînt creștin și numai aceasta vei auzi de la mine, iar dacă nici aceasta nu suferi a auzi, atunci fă cu mine ceea ce-ți place". Judecătorul atunci a poruncit să-l dezbrace și să-l spînzure cu capul în jos și să-l bată tare.

A fost bătut cumplit, încît carnea a căzut de pe el, de i se vedeau oasele goale. Iar el ca și cum n-ar fi simțit dureri, nu băga în seamă rănile ce i se făcuseră, ci își întorcea ochii către sfinții mucenici și, avînd pătimirea acelora pildă, se mîngîia că în tovărășia acelora s-a învrednicit a pătimi pentru Hristos.

După aceasta, poruncind muncitorului a-l slăbi puțin, îl ispitea din nou, poate îl va îndupleca: "O! Bonifatie, începuturile muncilor să-ți fie în destul pentru sfătuirea ta, ca să-ți alegi ce este mai bun. Ai gustat acum dureri cumplite, deci miluiește-te acum, ticăloase și apropiindu-te, jertfește zeilor, iar de nu, îndată să începi a pătimi mai mari și mai cumplite munci". Iar sfîntul a răspuns: "Pentru ce îmi poruncești a face cele necuviincioase, o! nebunule. Eu nici cu auzul nu pot răbda de pomenirea zeilor tăi și tu îmi poruncești să le jertfesc lor?" Mîniindu-se iarăși, judecătorul a poruncit să-i bage trestii ascuțite pe sub unghiile mîinilor și picioarelor; iar sfîntul, ridicîndu-și ochii și mintea către cer, tăcea răbdînd.

Apoi a poruncit să topească plumb și să-l toarne în gura lui și, fiind topit plumbul, sfîntul, ridicîndu-și mîinile în sus, se ruga, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, Cel ce m-ai făcut mai tare decît muncile, fii și acum împreună cu mine, ușurîndu-mi durerile, Cela ce Însuți ești mîngîierea mea și cu dinadinsul arată că-mi ajuți a birui pe satana, cum și pe acest judecător nedrept, că pentru Tine pătimesc acestea, precum Însuți știi". Zicînd acestea, a rugat pe sfinți să-i ajute, cu rugăciunile lor, ca să poată răbda acea muncă înfricoșată. Și apropiindu-se muncitorii, i-au deschis gura cu o unealtă de fier și i-au turnat plumbul, dar nu l-au vătămat pe sfînt.

Poporul, văzînd o muncire atît de cumplită, s-a cutremurat și, făcînd zgomot, striga: "Mare ești Dumnezeule al creștinilor! Mare ești, Împărate Hristoase și toți credem în Tine, Doamne!" Strigînd toți așa, s-au întors către o capiște idolească ce era aproape, vrînd s-o risipească. Apoi strigau asupra judecătorului și aruncau cu pietre asupra lui, vrînd să-l omoare. Judecătorul, sculîndu-se de la locul de judecată, a fugit rușinat la casa sa, iar pe Bonifatie a poruncit să-l țină sub strajă.

A doua zi, încetînd tulburarea poporului, judecătorul a venit din nou la judecată și, aducînd pe Sfîntul Bonifatie, hulea numele lui Hristos și batjocorea numele Lui, ca unul ce a fost răstignit. Iar sfîntul, nerăbdînd a auzi hulă asupra lui Dumnezeu, a răspuns cu batjocură judecătorului, bătîndu-și joc de zeii săi cei fără de suflet și ocărînd orbirea lor și nebunia celor ce se închină lor. Și, mîniind iarăși judecătorul, a poruncit de a fiert un cazan cu smoală și a aruncat pe sfîntul mucenic într-însul. Însă, Domnul n-a lăsat pe robul Său, căci, pogorîndu-se îndată îngerul, a rourat pe mucenic în acel cazan, iar smoala, vărsîndu-se, s-a aprins și a ars pe mulți din păgînii care stăteau împrejur. Sfîntul a ieșit sănătos, neavînd nici o vătămare de la foc și de la smoală.

Atunci muncitorul văzînd puterea lui Hristos și temîndu-se ca să nu pătimească ceva rău, a poruncit să taie îndată cu sabia pe Bonifatie. Deci, luîndu-l pe el ostașii, l-au scos spre ucidere. Iar sfîntul, cerînd vreme de rugăciune, s-a întors către răsărit și a zis: "Doamne, Doamne, Dumnezeule, să mă întîmpine pe mine milele Tale și acum fii mie ajutor ca vrăjmașul meu să nu-mi împiedice calea văzduhului, pentru păcatele mele cele făcute întru nebunie. Primește sufletul meu în pace și mă rînduiește împreună cu cei ce și-au vărsat sîngele pentru Tine și și-au păzit credința pînă la sfîrșit. Iar pe turma cea cîștigată cu cinstitul Tău sînge, adică

pe poporul Tău, Hristoase, cel de o fire cu mine, izbăvește-l de toată necurăția și rătăcirea păgînească, căci bine ești cuvîntat în veci, Amin".

Astfel rugîndu-se, și-a plecat capul sub sabie și a fost tăiat, dar a curs din rană sînge și lapte. Văzînd acest lucru, necredincioșii și-au întors privirile la Hristos în număr de cinci sute cincizeci și scuipînd pe idolii cei urîcioși, s-au creștinat. Astfel a fost sfîrșitul Sfîntului Bonifatie. Și ceea ce a zis mai înainte stăpînei sale în glumă, atunci cînd pornea de acasă, s-a adeverit.

Iar tovarășii, robii Aglaidei, cei ce veniseră cu dînsul spre căutarea sfintelor moaște, ședeau la gazdă, neștiind nimic din cele ce făcuse Bonifatie și îl așteptau. Și văzînd că nu se mai întoarce nici seara, nici toată noaptea, la fel și a doua zi nevăzîndu-l, au început a cugeta despre dînsul lucruri rele (precum singuri au mărturisit mai pe urmă), căci socoteau că el s-a îmbătat undeva și zăbovește cu femeile desfrînate. Apoi ziceau, rîzînd: "Iată, Bonifatie al nostru a venit spre căutarea sfintelor moaște". Dar văzînd că nici în cealaltă noapte nu se mai întoarce la dînșii, au rămas întru nepricepere și au început a-l căuta, umblînd prin toată cetatea și întrebînd. Din întîmplare sau mai bine zis prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu, au întîlnit un om, ce era fratele logofătului, care scrisese la judecată întrebările mucenicilor, cum și răspunsurile cele de moarte asupra lor. Și l-au întrebat pe acela: "N-ați văzut un om străin, care a venit pe aici?" Iar el a zis: "Ieri a venit un străin, pătimind pentru Hristos în priveliște și s-a osîndit la moarte, tăiat fiind cu sabia. Nu știu de este acela pe care îl căutați voi, însă spuneți, cum arăta la chip?". Iar ei i-au dat toate cîte cerea, că nu era mare de stat, cu părul galben, arătîndu-i și asemănarea chipului. Acela a zis lor: "Cu adevărat acela este pe care îl căutați". Dar ei nu credeau, zicînd: "Nu știi, omule, pe care căutăm noi". Și vorbind între dînșii, pomeneau năravurile lui Bonifatie și rîzînd ziceau: "Au doară bețivul și desfrînatul va pătimi pentru Hristos?" Iar fratele logofătului întărea zicînd: "Cu acel chip precum spuneți voi, un om alaltăieri s-a întrebat la judecată. Dar ce vă oprește pe voi ca să mergeți și să-i vedeți trupul zăcînd la locul unde este tăiat?".

Deci au mers după acel om și ajungînd la locul de ucidere, unde era strajă de ostași pentru ca să nu fure creștinii trupurile mucenicilor, le-a arătat pe mucenic, zicînd: "Au nu este acesta pe care îl căutați?" Ei, văzînd trupul, l-au cunoscut și luînd capul lui care zăcea deoparte, l-au lipit de trup. Atunci l-au cunoscut că este Bonifatie, s-au mirat foarte și s-au rușinat de gîndurile lor de rău grăite pentru dînsul și se temeau să nu pătimească vreun rău pentru osîndirea sfîntului cu gîndurile lor urîte și pentru că au rîs de viața lui, neștiind inima lui cea bună și nici voia lui.

Apoi, căutînd ei la fața sfîntului cu spaimă au văzut că sfîntul cîte puțin și-a deschis ochii săi și, privindu-i cu dragoste, le-a zîmbit și, cu fața luminîndu-se, le-a arătat că le iartă lor greșelile. Iar ei, spăimîntîndu-se și mai mult, lăcrimau zicînd: "Nu pomeni, robule al lui Hristos, fărădelegile noastre, căci cu nedreptate osîndeam viața ta și nebunește rîdeam de tine". Apoi, dînd păgînilor cinci sute de galbeni, au luat trupul și capul Sfîntului Bonifatie și, ungîndu-l cu

aromate, l-au înfăşurat în pînză curată care era pregătită pentru aceea şi, punîndu-l în raclă, s-au întors ducînd pe mucenicul doamnei sale.

Cînd s-au apropiat de Roma, îngerul Domnului s-a arătat în vis Aglaidei, zicînd: "Primeşte pe acela care odinioară ţi-a fost slugă, iar acum este frate al nostru şi împreună slujitor. Primeşte pe acela care ţi-era rob, iar acum este stăpîn al tău şi de acum cu bună cinstire să îl cinsteşti, căci este păzitor al sufletului tău şi apărător al vieţii tale". Iar ea, deşteptîndu-se înspăimîntată, a luat pe unii din clericii bisericii, bărbaţi cinstiţi şi au ieşit întru întîmpinarea Sfîntului Mucenic Bonifatie. Deci acela, pe care îl trimisese în cale ca un rob, l-a primit în casa sa, ca pe un domn al său, cu cinste şi cu multe lacrimi de bucurie. Apoi şi-a adus aminte de proorocia sfîntului cînd a plecat la drum. Şi mulţumea lui Dumnezeu care a rînduit aşa. Căci Sfîntul Bonifatie s-a făcut jertfă bine primită lui Dumnezeu, pentru păcatele sale şi ale ei. Apoi a zidit o biserică prealuminată, în numele Sfîntului Bonifatie, într-un sat al său, care era la o depărtare de cincizeci de stadii de Roma. Acolo a dus cinstitele lui moaşte cu mare cinste, unde se săvîrşeau multe minuni cu rugăciunile mucenicului, căci izvorau tămăduiri celor bolnavi, diavolii se izgoneau din oameni şi îşi cîştigau cererile mulţi din cei ce se rugau la mormîntul acestui sfînt.

După aceasta, fericita Aglaida, împărţindu-şi averile sale la săraci şi scăpătaţi, s-a lepădat de lume şi a vieţuit cincisprezece ani în mare pocăinţă, a adormit întru Domnul şi s-a adăugat către Sfîntul Mucenic Bonifatie, fiind pusă lîngă mormîntul lui. Astfel, această doime, schimbîndu-şi viaţa cea mai dinainte, cu schimbare minunată, şi-a dobîndit sfîrşit bun; unul, spălîndu-şi păcatele cu sîngele s-a învrednicit cununii muceniceşti, iar cealaltă, cu lacrimile şi cu viaţa cea aspră şi-a curăţit viaţa şi aşa s-au arătat îndreptaţi şi fără prihană înaintea lui Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slavă în veci. Amin.

42. VIAŢA SFÎNTULUI BONIFATIE MILOSTIVUL, EPISCOPUL FERENTIEI
(19 DECEMBRIE)

Pămîntul Italiei, stăpînirea Tuschiei, era patria acestui Sfînt Bonifatie, care încă din vîrstă tînără s-a arătat iubitor de săraci. Căci, de i se întîmpla să vadă pe cineva gol, se dezbrăca de haina sa şi-l îmbrăca pe acel om şi se întorcea acasă, uneori fără cămaşă, alteori fără dulamă, încît adeseori se mînia maica sa asupra lui, fiind văduvă săracă şi zicea: "Nu este cu dreptate fiule, ca fiind însuţi sărac, a îmbrăca pe cei săraci". Odată, intrînd maică-sa în magazia sa, în care pregătise hrană pentru tot anul, a aflat-o deşartă, căci fiul ei, Bonifatie, dăduse toate săracilor în taină; şi a început maică-sa a plînge, bătîndu-se peste faţa sa şi zicînd: "Vai mie, de unde voi lua hrană peste tot anul? Cu ce mă voi hrăni pe mine şi toată casa?" Iar el, venind la dînsa şi văzînd că nu poate să o mîngîie cu cuvîntul, a rugat-o să iasă puţin de acolo. Şi ieşind ea, Bonifatie a închis uşile magaziei după dînsul şi a căzut la pămînt rugîndu-se lui Dumnezeu;

îndată s-a umplut magazia de grîu, iar Bonifatie, mulțumind lui Dumnezeu, a chemat pe maică-sa. Iar ea, văzînd magazia plină cu grîu, s-a mîngîiat foarte și a preamărit pe Dumnezeu. Dintr-acea vreme n-a mai oprit pe fiul său ca să dea săracilor, văzînd credința lui cea mare, căci nu se împuțina ce dădea el, ci, orice cerea de la Dumnezeu, aceea primea.

Apoi, avea maică-sa găini, din care o vulpe, dintr-un munte ce era acolo aproape, venind adeseori, lua cîte una și făcea văduvei mare supărare. Odată, copilul Bonifatie stînd în ușă, a văzut venind vulpea, ca de obicei și, răpind o găină, a fugit în munte. Lui, fiindu-i jale de supărarea mamei sale, a alergat la biserică, a căzut la pămînt și se jeluia în rugăciune asupra vulpii înaintea lui Dumnezeu: "Dumnezeul meu, eu nu pot gusta din osteneala maicii mele, iar vulpea venind, răpește și înghite hrana noastră". După rugăciune, întorcîndu-se acasă, a văzut aceeași vulpe venind în goana mare în ograda lor, aducînd în gură găina pe care o răpise. Apoi, slobozind-o vie, înaintea lui Bonifatie, a căzut vulpea și a murit. Astfel ascultă Dumnezeu, chiar în lucrurile cele mici, pe cei ce nădăjduiesc într-însul, avînd mare purtare de grijă pentru noi, ca primind de la El pe cele mici, să așteptăm a primi cu înlesnire și cele mari.

Sfîntul Bonifatie a fost ales episcop al cetății Ferentiei, iar Gavdentie, preotul care a fost sluga sfîntului, spunea de minunile lui multe, că el a văzut cu ochii săi cele ce se făceau de dînsul. Biserica Ferentiei era în mare sărăcie (care celor cu minte bună li se făcea pildă de smerenie), pentru că episcopul nu avea pentru hrana sa mai mult venit bisericesc decît numai o vie.

Într-un an, căzînd din cer grindină mare, toată via a bătut-o, încît au rămas foarte puțini struguri mici. Apoi, intrînd în vie Sfîntul Bonifatie și văzînd nenorocirea, a dat mulțumire lui Dumnezeu, că într-o lipsă ca aceea a început a cunoaște mai multă sărăcie. Cînd a venit vremea ca să se coacă strugurii, a pus pîndari la vie după obicei, poruncind să păzească acei puțini struguri care mai rămăseseră. Apoi, într-una din zile a poruncit lui Constandie preotul, nepotul său, ca să spele și să smolească vasele după obicei și buțile cu vin, cîte se află în episcopie. Preotul, auzind aceasta, s-a mirat foarte mult că, neavînd struguri mulți, poruncește ca să se pregătească toate vasele. Dar n-a îndrăznit să întrebe pentru ce să pregătească toate vasele ci, ascultînd, le-a pregătit pe toate, după obicei.

Atunci omul lui Dumnezeu, Bonifatie, intrînd în vie și adunînd strugurii cîți se aflau, i-au adus în călcătoare și, poruncind tuturor să iasă de acolo, a rămas înăuntru numai el singur, cu un copil, căruia i-a poruncit să calce acei puțini struguri. Începînd a curge din călcătoare puțin vin, arhiereul, luîndu-l într-un vas, a turnat prin toate vasele ce se pregătiseră, cîte o mică măsură, pentru binecuvîntare. Și astfel, toate vasele, binecuvîntîndu-le, a chemat pe preot și i-a poruncit să adune pe săraci ca să vină după obicei să ia din vinul cel nou și care acum rămăsese în buți. Atunci a început a se înmulți vinul în călcătoare, iar pivnița încuind-o și punînd pecetea sa , a lăsat-o așa încuiată cu tărie și s-a dus în biserică.

După trei zile, chemînd pe preotul cel mai sus pomenit, pe Constandie și făcînd rugăciune, a deschis pivnița și a aflat toate vasele și buțile în care a turnat puțin vin pentru binecuvîntare, pline cu vin fierbînd, dînd pe deasupra, adăpînd și pămîntul cu vin. Și de-ar mai fi zăbovit puțin și nu intrau în pivniță, apoi toată fața pivniței s-ar fi acoperit cu tot vinul care se vărsa. Preotul, mirîndu-se mult și spăimîntîndu-se de aceasta, sfîntul i-a poruncit să nu spună nimănui despre ceea ce văzuse, căci se temea de slava deșartă a lumii. Odată, sosind pomenirea Sfîntului Mucenic Proclu, un bărbat de bun neam din aceeași cetate, cu numele Furtunat, a rugat pe arhiereul lui Dumnezeu, Bonifatie, ca, după ce va fi săvîrșit slujba sfîntului mucenic, să vină în casa lui ca să-i dea binecuvîntare. Și nu s-a îndoit arhiereul, de vreme ce cu credință și cu adevărată dragoste îl ruga Furtunat pentru aceasta. Deci, săvîrșind dumnezeiasca slujbă întru pomenirea sfîntului mucenic, a venit către Furtunat la masă. Și mai înainte, pînă a nu face el rugăciunea înaintea mesei, iată, un oarecare din aceia ce-și cîștigau hrana prin comedii, cu cîntări și scripcă și cu deșertăciuni, a stat înaintea ușii cu maimuța și a glăsuit din chimvale.

Sfîntul, auzind glasul chimvalelor, s-a mîniat și a zis: "Vai, nenorocit este ticălosul acesta. Eu am venit să ospătez și încă n-am deschis gura mea spre lauda lui Dumnezeu, iar el, apucînd mai înainte cu maimuța, a lovit în chimvale". Apoi a adăugat acestea: "Mergeți și dați lui să mănînce și să bea și vedeți că este nenorocit". Iar ticălosul acela de om, luînd pîine și vin, voia să iasă pe poartă, dar îndată a căzut o piatră mare din dos, care l-a lovit în cap și a căzut pe jumătate mort, ducîndu-l pe mîini în coliba sa. A doua zi a murit, după judecata omului lui Dumnezeu. Pentru că înfricoșați sînt sfinții lui Dumnezeu și cu temere se cuvine a-i cinsti pe dînșii, de vreme ce ei sînt lăcașuri ale lui Dumnezeu și Dumnezeu viețuiește într-înșii. Deci cînd se mînie sfîntul, atunci se mînie și Dumnezeu care viețuiește într-însul; și atunci sfîntul este puternic, numai cu un cuvînt să aducă mare pedeapsă asupra celui ce l-a amărît pe el.

Altă dată, același preot, Constandie, nepotul sfîntului, vînzînd un cal al său cu doisprezece galbeni, a pus prețul într-un sicriaș și s-a dus la lucrul său. Și s-a întîmplat a veni fără veste o mulțime de săraci la episcop, care fără de rușine cereau ca să-i mîngîie cu orice în sărăcia lor. Sfîntul, neavînd ce să le dea, se tulbura cu cugetul. Nevrînd a lăsa mîhniți pe săraci și aducîndu-și aminte de galbenii lui Constandie, ce-i luase pe cal, intrînd în camera lui, unde era sicriașul și pentru această nevoie sfărîmînd încuietorile, a luat galbenii și i-a împărțit săracilor.

Întorcîndu-se preotul de la treburile lui, văzînd sicriașul deschis și neaflînd galbenii într-însul, s-a mîhnit foarte mult și, făcînd gîlceavă mare, cu multă mînie a strigat: "Nu-mi este cu putință a trăi aici". Și s-au adunat toți cei ce erau în episcopie, venind și episcopul care-l mîngîia cu blîndețe, învățîndu-l. Iar el cu dosădire a răspuns sfîntului: "Toți viețuiesc bine la tine, numai eu singur nu am loc și nu pot viețui în odihnă; dă-mi galbenii mei ca să mă duc de la tine". Iar sfîntul episcop s-a dus în biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și, îmbrăcîndu-se cu felonul său, și-a întins mîinile în sus și ridicîndu-și ochii se ruga ca să-i trimită lui Domnul, de unde știe, atîția galbeni cîți luase de la preot, ca să-i dea și să-i potolească mînia lui.

Așa rugîndu-se preotul, și-a întors ochii deodată și a văzut galbenii, în număr de doisprezece, în mîinile sale, pe care le avea ridicate în sus; iar galbenii luminau ca și cum ar fi fost acum scoși din foc. Deci îndată mulțumind lui Dumnezeu și ieșind din biserică, i-a aruncat pe haina preotului, zicînd: "Iată ai galbenii de care te-ai întristat, dar aceasta să-ți fie întru știință cum că, după moartea mea, nu vei fi episcopul bisericii acesteia, pentru zgîrcenia ta". Căci era adevărat că preotul acela, pentru aceea strîngea galbenii ca să dobîndească episcopia.

Cuvîntul care s-a grăit prin gura omului lui Dumnezeu n-a trecut; pentru că acel Constandie, fiind în rînduiala preoției, a primit sfîrșitul vieții sale.

Odată, doi goți, mergînd în cetatea Ravenei, au fost primiți cu iubire de străini în episcopie de către acest sfînt bărbat, apoi, petrecîndu-i cînd ieșeau, le-a dat cu mîna sa pentru drum spre binecuvîntare un văscior de lemn plin cu vin. Și era văsciorul acela așa de mic, încît abia putea să le ajungă vin numai pentru o masă. Iar ei, luîndu-l, s-au dus și în tot drumul au băut vin din vasul acela; dar vinul nu s-a împuținat din vas nicidecum, ci totdeauna era plin. Mergînd în Ravena și zăbovind acolo cîteva zile, întorcîndu-se, au trecut iarăși pe la sfînt mulțumindu-i pentru acea binecuvîntare, că i-a îndestulat cu vin. Iar vasul acela, cu același vin, l-au adus sfîntului înapoi, spunîndu-i că în drum n-au gustat vin de nicăieri numai din vasul acela și vasul nu a scăzut.

Nu se cuvine a nu arăta și aceasta pe care a spus-o unul din clericii părții aceleia, bărbat cinstit: "Intrînd odată Sfîntul Bonifatie în grădina sa, a văzut mulțime de omizi, care acoperiseră toată grădina, mîncînd toate verdețurile și a zis sfîntul către omizi: Vă jur cu numele Domnului nostru Iisus Hristos, să vă duceți de aici și să nu îndrăzniți mai mult a mînca verdețurile acestea. Și îndată, cu cuvîntul omului lui Dumnezeu, toată mulțimea omizilor a ieșit din grădină, nerămînînd niciuna". Astfel preamărește Domnul Dumnezeu pe sfinții Săi, făcînd voia celor ce se tem de El, ca să fie și El slăvit întru dînșii, în veci. Amin.

---

43. VIAȚA CELUI ÎNTRE SFINȚI PĂRINTELUI NOSTRU GRIGORE, ARHIEPISCOPUL OMIRIȚILOR

(19 DECEMBRIE)

Cetatea Mediolanului a avut mai întîi această făclie dumnezeească, pusă în sfeșnicul bisericesc întru rînduiala slujbei diaconești, prin descoperirea lui Dumnezeu. Apoi și alte cetăți și sate l-au avut pe el propovăduitor al numelui lui Hristos și dezrădăcinător al înșelăciunii idolești. El era fecior din părinții binecredincioși, Agapie și Teodotia, crescut în dreaptă credință și în frica lui Dumnezeu. Din tinerețe s-a umplut de darul lui Dumnezeu și a fost făcător de minuni și tămăduitor. Deci, îl pregătea Dumnezeu pentru treapta arhieriei, de care îi spunea lui prin părinții cei mai înainte-văzători și prin descoperire.

Venind odată Grigore în Mediolan, la un oarecare părinte sihastru, i-a spus lui toate cele ce aveau să i se întîmple, căci era părinte mai înainte-văzător, care văzuse și venirea lui Grigore către el, mai înainte cu treizeci de stadii și i-a spus-o ucenicului său.

Un alt părinte, purtător de semne, care viețuia într-un munte și, de care înștiințîndu-se Grigore, s-a dus la dînsul. Apropiindu-se de muntele acela și de locașul acelui sfînt părinte, a văzut un stîlp de foc în văzduh și, fiind cuprins de frică, a căzut la pămînt. Apoi, întărindu-se, se sculă și merse ca să vadă ce era cu acea arătare de foc, ce i se arăta lui de departe ca o văpaie. Apropiindu-se a văzut pe omul lui Dumnezeu venind către dînsul pe care l-a sărutat și l-a chemat pe nume, Grigore, deși nu-l văzuse niciodată.

Grigore a fost găzduit la acel mare stareț două zile, unde s-a învrednicit a avea o vedenie preaslăvită. La miezul nopții a văzut pe acel bărbat purtător de Dumnezeu, la rugăciune, cu mîinile întinse în sus, ridicîndu-se de la pămînt și stînd în văzduh. Mirîndu-se Grigore, cînd se făcu ziuă, bătrînul l-a chemat la sine și i-a zis cu glas lin și blînd: "Vino, prietene și frate, să ne împărtășim din folosul cel de obște, din mirul lui Dumnezeu, căci spre aceasta ai venit la mine păcătosul, ca să te înștiințezi de cele descoperite mie pentru tine. Deci tu, fiule, ai să vezi cetatea Romei și să te rogi în biserica Sfîntului Mucenic Bonifatie și a Aglaidei. De acolo ți se cuvine a pleca în Alexandria; după aceea în Etiopia, spre a propovădui cuvîntul adevărului. Apoi vei merge în Omiriți, în cetatea Negran, care s-a prădat de Dunaan, evreul, căreia îi trebuie învățătură apostolească. Acolo, mari și preaslăvite lucruri, isprăvind, te vei odihni și vei trece la locașurile drepților. Însă ai să suferi multe necazuri de la iudeii cei neplecați care viețuiesc în Omiriți, dar pe mulți vei întoarce către Dumnezeu, Care îți va fi bun ajutor, înțelepțindu-te și povățuindu-te pe tine. Acolo vei primi treapta arhiepiscopiei, prin punerea mîinilor preacuviosului Asterie, patriarhul Alexandriei.

Auzind acestea, fericitul Grigore își zicea că este nevrednic de aceasta și mai degrabă ar fi vrut să petreacă cu bătrînul. Dar acel bărbat purtător de semne și mai înainte-văzător i-a spus și de arătarea aceea, pe care o văzuse însuși Grigore. Căci a văzut pe marii apostoli Petru și Pavel, punînd omoforul pe umerii lui mai înainte, însemnînd darul arhieriei, care era să i se dea lui. Și mai mult se mira fericitul Grigore, de mai înainte-vederea bătrînului, căci și aceea nu s-a tăinuit de dînsul, pe care însuși a văzut-o în singurătate și a zis: "Slavă lui Dumnezeu, Celui ce lucrează unele ca acestea întru cei ce-L iubesc! Fie voia Domnului". După două zile l-a trimis starețul de la sine, sărutîndu-l cu dragoste și Grigore s-a dus mîhnindu-se că se desparte de un asemenea bărbat dumnezeiesc ca acela, arzînd cu văpaia dragostei către dînsul de-a pururea pomenindu-l.

De acolo s-a dus mai întîi la Cartagena, unde, petrecînd multă vreme, propovăduia cuvîntul lui Dumnezeu și toate bolile vindeca. Apoi, prin rînduiala lui Dumnezeu, s-a dus la Roma și locuia în preajma bisericii Sfîntului Bonifatie și a Aglaidei. Venind la mormîntul Sfîntului Apostol Petru și căzînd cu lacrimi la pămînt, i s-a făcut o vedenie, căci se vedeau ușile cerului deschise și o lumină negrăită strălucind. Și iată, Sfîntul Apostol Petru, care avea în mîna sa cea dreaptă o cheie, ieși din ușile cerești și venea către dînsul cu multă slavă, luminînd și strălucind cu fața și a zis către dînsul: "Acum am venit aici, cu mila Domnului, fiule Grigore, căci mai înainte de această vreme am fost cu apostolii ceilalți în Negram, cetatea Omiriților, stînd înaintea celor ce au pătimit pentru Domnul nostru Iisus Hristos, de la evreul Dunaan, întărind pe fiecare dintr-înșii întru bună credință și, cu ajutorul Domnului, toți s-au împotrivit voii evreului, celui călcător de lege.

Iar pentru dreapta credință s-au nevoit bine și au pătimit pentru adevăr. Și acum sînt în cer împreună cu părinții cei din veac, fiind învredniciți cinstei celei fără de moarte. Deci, acum am venit aici ca să cercetez cetatea, iar fratele Pavel, care este ajutătorul bisericilor din toată lumea, despărțindu-se de mine de la Ierusalim, s-a dus în Persia. Iar tu, o, fiule, bună cale călătorind, sîrguiește-te a bine plăcea lui Dumnezeu, călăuzindu-te totdeauna după legea Lui, știind că viața acestei lumi și frumusețea ei trec ca visul și ca umbra și fericit vei fi dacă vei

săvîrşi alegerea ta, aşa precum ai început. Căci, umblînd în voia Domnului, pe mulţi vei aduce întru frica lui Dumnezeu. Iată, acum ţi se pregăteşte ţie scaun în cer de Însuşi Stăpînul şi vei cîştiga cele bune împreună cu noi".

Acestea zicînd, apostolul s-a dus şi s-a sfîrşit vedenia. Iar Grigore, venindu-şi în fire, iarăşi a căzut la pămînt numindu-se pe sine ticălos şi păcătos. După multă rugăciune s-a dus la gazda sa şi în acea noapte a văzut în vis pe Sfîntul Apostol Pavel, care îi dădea un vas plin cu untdelemn, ce era mai înainte însemnare a darului preoţiei şi a arhieriei. Grigore, luînd în vis vasul din mîinile sfîntului cu untdelemnul acela, îndată s-a deşteptat şi, bucurîndu-se cu inima, cînta: "Răspuns-a inima mea cuvînt bun, căci m-a uns pe mine Dumnezeu cu untdelemnul bucuriei". După acestea a ieşit din Roma şi s-a dus în Alexandria, punînd în toate zilele în inima sa suişul către Dumnezeu şi sporind din putere în putere, umplîndu-se de înţelepciune dumnezeiască şi de mari daruri cereşti.

În acea vreme împărăţea la greci Iustin, în Etiopia Elezvoi, dreptcredincioşi împăraţi, iar la Omiriţi împărăţea Dunaan evreul, care a ridicat prigoană asupra creştinilor şi se sîrguia a pierde numele lui Hristos din împărăţia lui. El a luat cu vicleşug slăvita cetate Negran, care credea în Hristos şi a pierdut o mulţime de credincioşi; pe unii cu foc i-a ars, iar pe alţii i-a tăiat cu sabia şi pe preacinstitul domn Areta l-a omorît împreună cu cetăţenii cei mai de frunte. De acest lucru auzind dreptcredincioşii împăraţi Iustin şi Elezvoi, le-a părut rău pentru nevinovata vărsare de sînge. Atunci a scris Iustin către Elezvoi, îndemnîndu-l spre război împotriva nelegiuitului Dunaan, ca să facă izbîndă pentru sîngele nevinovat. Iar prealăudatul împărat Elezvoi, umplîndu-se de rîvnă şi adunînd toată puterea sa, a mers asupra evreului Dunaan. Făcîndu-se război mare, cu ajutorul lui Hristos l-au biruit pe Dunaan şi toată puterea lui au sfărîmat-o pînă la sfîrşit, iar pe Dunaan cu rudeniile sale i-au tăiat cu sabia. Apoi, luîndu-i împărăţia, au curăţit-o de nelegiuirile idoleşti şi păgîneşti şi slava numelui Domnului nostru Iisus Hristos o răspîndeau în tot ţinutul, încît mulţi din evrei şi din alte neamuri care vieţuiau în Omiriţi căutau să se boteze. Însă atunci nu era nici episcop, nici preot, nici diacon şi nici un fel de cleric, căci toată rînduiala duhovnicească o prăpădise nelegiuitul Dunaan, din toată împărăţia Omiriţilor. Pentru aceea a trimis fericitul Elezvoi la Asterie, patriarhul Alexandriei, vestindu-i toate cum i-a ajutat bunul Dumnezeu şi rugîndu-l să aleagă un bărbat înţelept, cu trăire şi cu fapte bune, care să cunoască bine legea veche şi cea nouă, apoi, hirotonindu-l episcop, să-l trimită la dînsul în Omiriţi, cu toate trebuinţele bisericeşti.

Patriarhul Alexandriei s-a bucurat de o scrisoare ca aceea şi de ajutorul lui Dumnezeu dat creştinilor împotriva păgînilor şi căuta acel om care trebuia acolo, pentru a-l face episcop, pe care să-l trimită îndată la Elezvoi. Atunci mulţi se aduceau la preafericitul Asterie, dar nici unul nu s-a găsit plăcut înaintea sa. Deci, s-a întors patriarhul spre rugăciune şi spre priveghere de toată noaptea ca însuşi Domnul să aleagă şi să arate pe cel care ştie că este vrednic spre o slujbă ca aceea. Acestea făcîndu-se, s-a arătat patriarhului în vedenie Sfîntul Apostol Marcu, poruncindu-i să caute pe Grigore diaconul, care nu demult a venit în cetate şi găzduieşte la un oarecare Leontie. Pe acela să-l sfinţească şi să-l trimită la Elezvoi ca arhiepiscop, că pentru această trebuinţă l-a adus Dumnezeu de departe în acea cetate.

A doua zi, patriarhul, trimițînd degrabă, a căutat casa lui Leontie și, găsind-o, a chemat la dînsul pe Grigore, pe care l-a întrebat cine și de unde este. Apoi descoperindu-i arătarea cea despre dînsul și spunîndu-i trebuința Bisericii, îl sili să primească treapta arhieriei. Grigore, aducîndu-și aminte de proorocia bătrînului purtător de semne de lîngă Mediolan, că va primi treapta arhieriei prin punerea de mîini a Cuviosului Asterie, patriarhul Alexandriei, umplîndu-se de lacrimi, a zis: "Voia Domnului să fie; fă, stăpîne, ceea ce voiești, după porunca Domnului". Și îndată a sfințit patriarhul pe Grigore în preot, apoi arhiepiscop și s-a făcut minune înfricoșată în vremea slujbei și a sfințirii, căci s-a schimbat fața lui Grigore și se arăta în chipul luminii, ca focul luminîndu-se cu darul Preasfîntului Duh. Iar din veșmintele lui ieșea fum de mir de bună mireasmă și de aromate de mult preț, încît toată biserica s-a umplut de bună mireasmă. Aceasta s-a făcut în toată dumnezeiasca slujbă și ochii tuturor priveau la Sfîntul Grigore, minunîndu-se de acea preaslăvită minune. Acea minune o vedeau și trimișii împăratului Elezvoi și se minunau, care lucru l-au spus mai pe urmă împăratului lor. Iar după sfințirea și îndestulata mîngîiere duhovnicească cu patriarhul, a fost eliberat Sfîntul Grigore cu trimișii lui Elezvoi, avînd cu sine și tot clerul ce se cuvenea treptei sale, cum și toate trebuințele bisericești.

În puține zile a ajuns în Etiopia, apoi în părțile Omiriților și a avut o bucurie foarte mare binecredinciosul împărat Elezvoi de venirea arhiepiscopului Grigore. Mai vîrtos cînd a aflat că dumnezeiasca arătare l-a ales la acea treaptă și că în minunat semn s-a arătat în vremea hirotoniei lui darul Duhului Sfînt, care viețuia într-însul. Deci, l-a întîmpinat pe el cu cinste și cu dragoste și toată stăpînirea sa a dat-o lui. Apoi înconjura împăratul cu dînsul toate cetățile cele din țara Omiriților, zidind sfinte biserici și împodobind mormintele sfinților mucenici omorîți pentru Hristos de către necuratul Dunaan și aducînd pe cei necredincioși către Sfîntul Botez.

În cetatea Negran a pus domn pe fiul Sfîntului Mucenic Areta și a zidit o biserică preafrumoasă a Sfintei Învieri a lui Hristos, alta în numele Preacuratei Născătoare de Dumnezeu și a treia în numele Sfîntului Mucenic Areta și al celor împreună cu dînsul, aproape de casa lui. Apoi a zidit și prin alte cetăți biserici, pe care singur Sfîntul Grigore le sfințea și le punea preoți și diaconi, încredințîndu-le păstoria cea deșteptată asupra oilor lui Hristos celor cuvîntătoare.

Fericitul împărat Elezvoi, după uciderea lui Dunaan, mai zăbovind în pămîntul Omiriților destulă vreme, ca la treizeci și șase de ani și, toate rînduindu-le și îndreptîndu-le bine, a voit a se întoarce la scaunul său din Etiopia. Deci, chemînd împreună cu Sfîntul Grigore pe toți boierii, domnii și sfetnicii, se sfătuiră pe cine să aleagă împărat al Omiriților, care să fie bărbat binecredincios și priceput, blînd și temător de Dumnezeu. Iar sfetnicii au zis către împărat: "Pe care îl știe stăpînirea ta și pe care îl va descoperi ție Dumnezeu, pe acela pune-l, că între noi nu este nici unul care să-ți semene ție întru înțelepciune și vrednic de cununa împărăției".

Împăratul, căutînd la arhiepiscop, a zis: "Acest lucru este al tău, cinstite părinte și învățătorul nostru. Iată, înaintea feței tale sînt toți boierii, căpeteniile și ostașii mici și mari. Pe acela pe care voiești, cheamă-l în numele Domnului nostru Iisus Hristos și unge-l pentru împărăție. Pentru că noi toți cei din Etiopia, Dumnezeu binevoind, voim a ne duce". Iar sfîntul arhiepiscop a zis: "Bine ai socotit, binecredinciosule împărat, că precum inima ta este în mîna lui Dumnezeu, așa și cuvîntul tău de la Dumnezeu s-a dăruit. Pentru că este bine ca totdeauna în tot lucrul, mai întîi a întreba pe Părintele nostru, Care este în ceruri și precum El poruncește, așa se cuvine a face". Acestea zicînd fericitul și sculîndu-se de la locul său, s-a depărtat de dînșii și, plecîndu-și genunchii la rugăciune, spre răsărit, cu ochii și mintea înălțîndu-le la cer, s-a rugat cu sîrguință și în destul ca Însuși Dumnezeu, Cel ce știe viața și cugetul fiecăruia, să le arate pe bărbatul cel vrednic de împărăție.

Rugîndu-se arhiepiscopul, deodată puterea Domnului nostru Iisus Hristos cea nevăzută a răpit în văzduh pe un oarecare bărbat cu numele Avramie, vrednic de acest lucru și, aducîndu-l, l-a pus înaintea împăratului Elezvoi, încît toți strigau cu spaimă: "Doamne miluiește!" Iar arhiepiscopul a zis: "Iată, pe care trebuie să-l ungem pentru împărăție. Pe acesta lăsați-l aici împărat și voi fi cu dînsul, precum va binevoi pentru noi Domnul". Și s-a făcut bucurie mare tuturor pentru o purtare de grijă ca aceea a lui Dumnezeu.

După aceasta împăratul Elezvoi luînd pe Avramie, bărbatul cel de Dumnezeu arătat, l-a dus în soborniceasca biserică a Prea-sfintei Treimi, care era în cetatea cea împărătească a Farului și l-a îmbrăcat în porfiră împărătească, i-a pus coroană pe capul lui și s-a săvîrșit de Sfîntul Grigore, arhiepiscopul, ungerea cea împărătească. Apoi s-a adus jertfa cea fără de sînge pentru împărați și pentru tot poporul și s-au împărtășit amîndoi împărații cu dumnezeieștile Taine din mîna arhiepiscopului.

După săvîrșirea tuturor acestora, a strigat poporului: "Lui Elezvoi, sfințitul împărat al Etiopiei, mulți ani! Lui Avramie, iubitorul de Hristos împărat al Omiriților, mulți ani! Și iarăși amîndorura împreună, lui Elezvoi și lui Avramie binecredincioșilor și iubitorilor de Dumnezeu împărați, mulți ani!" Aceasta s-a cîntat de cîte trei ori. Apoi a glăsuit: "Lui Grigore, sfințitului arhiepiscop nostru, povățuitorului și dascălului, pace și sănătate, întru mulți ani!" După aceasta "tuturor oștilor creștinești și tuturor popoarelor credincioșilor, mulți ani! Și așa a intrat în palatul împărătesc, dănțuind, ospătîndu-se, benchetuind și veselindu-se de Domnul Dumnezeu, Mîntuitorul său și de binecredincioșii lor împărați.

Apoi a petrecut Elezvoi încă treizeci de zile în pămîntul Omiriților, învățînd și povățuind pe împăratul cel tînăr ca să-și rînduiască bine și să-și îndrepteze împărăția sa cu cinste, cu dreptate și să asculte întru toate pe părintele său duhovnicesc, Grigore. După aceea, alegînd din oastea Etiopiei cincisprezece mii de bărbați viteji, i-a lăsat împăratului cel nou, spre ajutor și pază împărăției. Apoi s-a întors în Etiopia, unde după puține zile, lăsîndu-și împărăția cea pămîntească, s-a dus în pustie și s-a închis într-o chilie întunecoasă, lîngă oarecare mănăstire și n-a ieșit dintr-însa pînă la fericitul său sfîrșit. Iar hrană primea pe o ferestruică de la monahii

care viețuiau acolo. Așa, după dulcețile cele împărătești, avînd viață aspră vreme îndelungată, a trecut în împărăția cerurilor.

Un împărat ca acesta, atît de slăvit și de bogat, acest fel de smerenie și de sărăcie de bunăvoie, a lăsat tuturor. După mutarea lui, se povestea de monahii de acolo, un lucru ca acesta: Un frate oarecare tînăr, trimițîndu-se la ascultare, a intrat într-o cîrciumă și s-a îmbătat de vin, apoi a căzut în păcatul necurăției trupești. Și a fost într-una din zile, făcînd păcatul cel obișnuit, apoi întorcîndu-se prin pustie la mănăstire, a intrat într-o pădure și, iată, un balaur mare s-a repezit asupra lui, vrînd să-l înghită. Monahul fugea și se abătea încoace și încolo, vrînd a scăpa de balaur, dar acela îl gonea. Deci, strîmtorîndu-se fratele de pretutindeni și nemaiputînd să fugă undeva, l-a ajuns balaurul să-l mănînce. Și, aducîndu-și aminte de fericitul Elezvoi, s-a întors și a zis către balaur: "Te jur cu rugăciunile preasfințitului și dreptului Elezvoi, depărtează-te de la mine". Iar balaurul, ca și cum s-ar fi rușinat de numele celui pomenit, a stat și, prin porunca lui Dumnezeu luînd glas omenesc, a zis către monah: "Cum te voi cruța pe tine? Pentru că îngerul lui Dumnezeu venind, mi-a poruncit să te mănînc pentru necurățiile tale, fiincă te-ai făgăduit a sluji Domnului întru curăție, iar acum petreci spurcînd trupul tău și mîniind pe Duhul Sfînt".

Monahul, auzind pe balaur grăind omenește și vădindu-i faptele lui, a rămas fără răspuns și, tremurînd, ruga cu jurămînt pe balaur ca să-l cruțe. Iar balaurul i-a zis: "Ce mă juri pe mine așa? Tu singur mai întîi te jură mie, că de acum nu vei mai săvîrși necurata faptă trupească și atunci te voi lăsa pe tine". Iar fratele se jura, zicînd: "Mă jur pe Dumnezeu Cel ce locuiește în cer și pe rugăciunile cinstitului împărat Elezvoi, că de acum nu voi mai mînia pe Domnul meu, pe Care acum rău l-am mîniat cu necurăția trupească". Aceasta zicînd monahul, îndată s-a pogorît foc din cer și a mistuit pe balaur înaintea monahului. Iar el, fiind cuprins de frică și de cutremur, s-a dus în mănăstirea sa și după aceea n-a mai greșit înaintea Domnului cu păcatul desfrînării și s-a săvîrșit întru pocăință bună.

Împărățind în pămîntul Omiriților binecredinciosul împărat Avramie, fericitul arhiepiscop Grigore, punînd prin cetăți episcopi, bărbați iscusiți, l-a sfătuit ca să poruncească tuturor celor de sub stăpînirea lui, iudeilor și elinilor sau să se boteze sau să fie sub pedeapsă de moarte. Ieșind o așa poruncă împărătească, mulțime de iudei și de păgîni, cu femei și cu copii, veneau la baia dumnezeiescului botez, dar nu de voie ci, temîndu-se de moarte. Iar iudeii cei mai aleși și mai învățați în lege, adunîndu-se de prin toate cetățile și făcînd sobor pe ascuns, se sfătuiau ce vor face și ziceau: "De nu ne vom boteza, după porunca împăratului, toți vom fi omorîți și femeile și copiii".

Unii dintr-înșii ziceau: "Să facem voia împăratului, ca să nu fim omorîți fără de vreme, iar în taină să ținem credința noastră". Alții se sfătuiau ca nu cu fățărnicie, ci pe față să-și țină legea evreiască, "ca nu cumva, scăpînd din mîinile oamenilor, să cădem în mîinile izbînditorului Dumnezeu, căci mai amar vom pieri". Alții ziceau: "Vedem că de acum noi nu mai trebuim Dumnezeului nostru, căci binecinstitorul nostru împărat Dunaan și toată oastea lui a dat-o în

mîna lui Elezvoi spre moarte și ce vom face nu știm". Iar alții ziceau: "De voim să păzim legea noastră și sănătatea întreagă, apoi să ieșim în taină din hotarele acestea, unul cîte unul, fiecare luîndu-și ale sale, pentru ca nu împreună cu trupurile să ne pierdem și sufletele noastre". Iar alții au zis: "De vom vrea să fugim, se vor înștiința creștinii și cu totul ne vor pierde pe noi". Deci nu se pricepea nici unul din ei ce vor face.

Unul dintre dînșii, preaînțelept învățător de lege, cu numele Ervan, care știa toată legea veche și era învățat bine și în filosofie, a zis către dînșii: "Voi toți grăiți cele deșarte, care nimic nu folosesc. De voiți să mă ascultați, apoi veniți toți împreună cu mine și să grăim împăratului și lui Grigore episcopul, ca să ne dea dintre dînșii dascăli, care ar vrea să se întrebe cu noi despre lege și despre credință. Dacă ne vor birui, atunci cu pricină binecuvîntată, ne vom face creștini. Iar de nu ne vor birui, apoi singuri vor cunoaște, că ne silesc cu nedreptate a ne depărta de legea noastră. Însă să vedem ce va fi, să-i ispitim pe dînșii și să aflăm ce fel de credință au. De va fi adevărată, să credem, căci poate a venit acum Mesia și noi nu am priceput. Iar de se va afla credința lor mincinoasă, apoi vom fi adeveriți, căci pentru Dumnezeu murim și cu osîrdie să primim moartea".

Acestea zicînd Ervan, s-au temut toți și au zis: "Vedem că ajuți creștinilor; au nu știi că a noastră credință este adevărată? Cum o vom lăsa?" Ervan a zis: "Nici un cuvînt viclean n-am zis înaintea voastră, fraților. Să știți că ori așa, ori într-alt chip, siliți vom fi de dînșii să ne botezăm. Deci, de nu mă veți asculta, nevinovat sînt față de voi, pentru că, deși nu veți cerca credința lor însă și fără de ispitire, o veți primi și veți face precum poruncesc ei. Iar de nu veți primi credința lor, apoi desăvîrșit vă vor omorî".

Acestea auzind, toți s-au supus lui Ervan și, făcînd scrisoare de rugăminte, au mers și au dat-o împăratului. Împăratul citind-o, s-a mîniat foarte asupra lor, voind să-i dea morții pe toți. Dar s-a oprit să nu facă aceasta fără sfatul arhiepiscopului, căruia dîndu-i acea scrisoare și citind-o, fericitul a zis: "Frumos și bine grăiesc iudeii, pentru că a crede din bunăvoire, mai mare lucru este, decît de nevoie". Lasă-i, o! împărate, ca mai întîi să se întrebe cu noi și după aceea vei face cu dînșii ce vei voi". Și s-a învoit împăratul cu sfatul arhiepiscopului. Apoi s-a dat iudeilor vreme spre a se pregăti de întrebare patruzeci de zile, în care să-și caute dascăli pentru dînșii, care ar voi să vină fără temere la întrebare.

După împlinirea acelor zile s-a adunat mulțime de iudei, avînd cu ei mulți din rabinii cei mai înțelepți, care știau bine legea și care erau pregătiți spre întrebare. Deci s-a făcut întrebarea cea de obște în cetatea Farului, venind împăratul cu toată suita, sfințitul arhiepiscop cu tot sfințitul sobor, mulțime mare de popor creștinesc, ca să audă întrebarea aceea. Era și soborul evreiesc, cu cărturarii și cu învățătorii lor de lege, cu cei puternici în cuvinte. Și au pus pe Ervan înaintea episcopului, ca pe un domn al ritorilor și începător al cuvîntului, care știa bine legea și cărțile proorocilor și era iscusit și în filosofie. Apoi, poruncind să fie tăcere, s-a început între arhiepiscop și Ervan această întrebare, care se află în cartea Mineiului; însă aici nu s-a scris prea multe de aceasta, pentru mulțimea cuvintelor.

Făcîndu-se tăcere și toți, cu gurile deschise, luînd seama la vorbe, a început sfîntul arhiepiscop a grăi către Ervan, preaînțeleptul învățător al legii evreiești și către toată adunarea, zicînd: "Noaptea trecînd și soarele dreptății răsărind, pentru ce voi stați împotriva Luminii Lui și nu credeți întru Dînsul?" Ervan a zis: "Dacă Soarele dreptății a răsărit și noi ne împotrivim precum zici tu, crezînd în Dumnezeul legii, apoi cu cît mai vîrtos voi, neamuri fiind, care țineți cele străine vă împotriviți luminii dreptății, ocărînd dumnezeiasca lege, cea dată nouă de la Dumnezeu".

Arhiepiscopul a zis: "Noi, cei ce sîntem din neamuri, a cui făptură sîntem?" Ervan zise: "Arătat este că a lui Dumnezeu făptură sînteți". Arhiepiscopul a zis: "Dacă și noi ca și voi sîntem făptură a lui Dumnezeu, ce cinste mai mare decît noi ați cîștigat?" Ervan a răspuns: "Aceea pe care am avut-o mai mult decît egiptenii".

Arhiepiscopul atunci a zis: "Bine ai adus la mijloc pe egipteni; dar arată-mi cinstea voastră mai mare decît a acelora". Ervan zise: "Au n-ai citit minunile cele mari pe care le-a făcut Dumnezeu prin Moise în pămîntul Egiptului, în Marea Roșie și prin pustie? Cum după ieșirea lui Israil a înecat pe egipteni, iar pe acela l-a mîntuit?"

Arhiepiscopul a spus: "Nici o deosebire nu este între cinstea voastră și cea a egiptenilor. Căci pe aceia i-a înecat Dumnezeu în mare, iar pe voi, pentru răutatea voastră, v-a pierdut pe uscat și, trecînd Marea Roșie, v-ați înecat la mal, cumplit sfîrșindu-vă în pustie, de vreme ce din șase sute mii de popor și mai mult, numai Halev și Isus a lui Navi s-au învrednicit a vedea pămîntul făgăduinței. Vezi dar cum v-au cinstit pe voi Dumnezeu, mai mult decît pe egipteni?" Ervan zise: "Dar cui a plouat mană în pustie, lui Israil sau neamului din Egipt?" Arhiepiscopul zise: "Dar ți se pare că erau mai cinstite mîncările ce aveați în Egipt sau mana cea din pustie?" Ervan zise: "Arătat este că mana a fost mai cinstită". Arhiepiscopul zise: "Apoi pentru ce v-ați întors cu cugetele înapoi, poftind cărnurile cele de porc din căldări, usturoiul, ceapa și toată hrana egipteană, iar mana ați urît-o?".

După acestea s-a început întrebarea pentru Sfînta Treime. Ervan zicea: "Creștinii au trei dumnezei, pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfîntul Duh. Dumnezeu însă a grăit în Sinai: *Ascultă, Israile, Domnul Dumnezeul nostru, Domnul Unul este și afară de Dînsul alt Dumnezeu nu este*. Deci, împotriva legii lui Dumnezeu fac creștinii, cinstind trei dumnezei, iar nu Unul. Arhiepiscopul îi răspunse: "Numai un Dumnezeu avem, Făcătorul tuturor, însă în trei fețe, Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh, într-o dumnezeire". Apoi îi aduse acest grai al lui David: *Cu cuvîntul Domnului, cerul s-a întărit și cu Duhul gurii Lui, toată puterea lor,* a cărui înțelegere este așa: Domnul este Dumnezeu Părintele; Cuvîntul Lui este Dumnezeu Fiul; Duhul gurii Lui, este Dumnezeu Duhul Sfînt. Într-acest chip se arată trei fețe dumnezeiești, iar dumnezeirea este una, căci Fiul și Duhul sînt de o ființă cu Părintele, împreună fără de început, pururea de o ființă și de un scaun".

Despre Cruce și despre moartea Domnului se aduceau împotriva evreilor, scrierile Legii vechi, proorociirile și vorbele cele întunecate ale umbrei, precum sînt acestea: *Și va fi viața ta spînzurată înaintea ochilor tăi*. Apoi acestea: *Veniți să punem lemn în pîinea lui,* corabia lui Noe a fost chipul Crucii zicînd: *Copacul cel din Savec, în care berbecele a schimbat junghierea lui Isaac.* Apoi toiagul lui Iosif, la al cărui vîrf s-a închinat Iacov: *Și schimbarea mîinilor bătrînului în binecuvîntarea celor doi fii ai lui Iosif.* După aceea, toiagul lui Moise, cu care a despărțit marea: *Întinderea mîinilor la înălțime, spre a birui pe Amalec*. Șarpele cel înălțat în pustie despre care se zice: *Lemnul care a îndulcit apele în Mera.* În fine multe altele care se află în Lege și cele care cu taină s-au scris mai înainte.

Deci s-au întins întrebările pînă seara, de amîndouă părțile, tare împotrivindu-se, însă, în toate cuvintele, arhiepiscopul se arăta biruitor, căci Duhul Sfînt vorbea într-însul după cele scrise: *Căci nu veți grăi voi, ci Duhul Părintelui vostru, Care grăiește întru voi.*

Sosind seara și întrebările încă nesfîrșindu-se, s-a sculat împăratul de pe scaunul său, asemenea și arhiepiscopul și s-a risipit soborul, amînînd întrebarea pe a doua zi. Iar iudeii au înconjurat pe Ervan al lor, bucurîndu-se și sărutîndu-l, îl fericeau ca pe unul care putea sta împotriva creștinilor. Iar Ervan a zis: "Rugați-vă ca să ne ajute Dumnezeul Legii, de vreme ce vedeți pe episcop, că este om maestru și nu este cu putință a-l birui". Iar ei ziceau să îndrăznească și să nu se teamă.

A doua zi, adunîndu-se iarăși soborul, împăratul și arhiepiscopul șezînd cu iudeii și cu Ervan, nici în ziua aceea și nici în următoarea, ci tocmai în a cincea zi s-a făcut întrebarea aceea. Împăratul, cu toată suita, stătea cu dulceață ascultînd cele ce se vorbeau și se mîngîia de înțelepciunea dată de Dumnezeu sfințitului lor arhiepiscop. Căci cu adevărat asculta multe cuvinte ale proorocilor, tălmăcindu-le și arătînd multe taine, precum se scrie în cartea cea deosebită pentru întrebarea aceasta, care este de folos a o citi și a-i lua seama.

Făcîndu-se vorbă despre întruparea lui Hristos și despre Preacurata Fecioară, se aduceau de arhiepiscop cuvintele lui Isaia, proorocul: "Iată fecioara va lua în pîntece și va naște fiu". Stînd împotrivă Ervan, zicea că Maria a născut numai om simplu, iar nu un Dumnezeu. Dar îl biruia arhiepiscopul cu aceste cuvinte: *Și numele Lui se va chema Emanuel, care se tîlcuiește: cu noi este Dumnezeu.* Ervan a zis: "Cum a cuprins pîntecele cel femeiesc pe înfricoșata mărire a dumnezeirii?" Arhiepiscopul a răspuns: "Așa precum a încăput cortul lui Avraam pe Dumnezeu, sub stejarul Mamvri, cînd S-a pogorît să mănînce cu dînsul". Iar Ervan a zis: "Dar cum n-a ars focul dumnezeirii trupul cel femeiesc?" Arhiepiscopul zise: "Precum n-a ars focul rugul în Sinai, așa și pîntecele Fecioarei, nu l-a vătămat dumnezeirea. Fecioară a născut și fecioară a rămas". Ervan a zis: "Cu nălucire s-a născut dintr-însa, iar nu cu adevărat, pentru că este cu neputință a nu se vătăma pîntecele întru naștere și tuturor este cu totul necrezută aceasta". Arhiepiscopul zise: "În vremea aceea, cînd a intrat Avacum la Daniil în groapa leilor,

prin ușa gropii cea strînsă cu legături și întărită cu peceți, spune-mi, cum a intrat el și cum a ieșit, nici ușile deschizînd, nici pecețile rupînd?"

După întrebarea din ziua a treia, căuta Ervan să fugă și nu-l lăsau ceilalți iudei, zicînd: "De ne vei lăsa pe noi, apoi toți vom pieri. Deci rămîi, în tot chipul luptîndu-te, doar ne va ajuta nouă Dumnezeu. Iar de vom fi biruiți în cuvinte, apoi mai avem alte chipuri de împotrivire, întru care nu pot să ne biruiască". Deci, fiind înduplecat de rugămințile lor, se pregătea de a patra întrebare, la care a început a ocărî pe creștini, pentru sfintele icoane, că se închină lor, numindu-le idoli, iar pe cei ce se închină lor, îi numea închinători de idoli și potrivnici legii lui Dumnezeu. Apoi zicea că a poruncit Dumnezeu a nu face idoli nici orice fel de asemănare. Atunci l-a întrebat arhiereul: "Cînd a fost potopul în zilele lui Noe, în ce chip s-a mîntuit el?" Iar Ervan a răspuns: "Cu corabie făcută din lemn". Arhiepiscopul a zis: "Dar putea Dumnezeu și fără corabie a-l izbăvi din potop sau nu putea? Cum ți se pare?" Ervan a zis: "Socotesc că putea, pentru că scris este, că toate sînt cu putință la Dumnezeu". Arhiepiscopul zise: "Dacă putea Dumnezeu a face aceea, apoi de ce folos era corabia, spre a mîntui pe dreptul Noe? De aceea se cuvenea ca Noe să dea mulțumire, pentru a sa mîntuire, corăbiei, nu lui Dumnezeu". Ervan zise: "Să nu fie aceasta, ci Domnului se cuvine a-I da laudă, ca unui ziditor, iar nu materiei celei fără de suflet".

Arhiepiscopul zise: "Iată, mărturisești singur, că prin materia cea fără de suflet - prin corabie - i-a rînduit Dumnezeu mîntuirea. Așa ne face și nouă, prin aceste icoane văzute, care, deși sînt neînsuflețite, totuși sînt puse înainte, spre mîntuirea noastră. Privind la dînsele, ne ridicăm mintea către chipul cel dintîi, pentru dorire dumnezeiască și spre rîvnă plăcută lui Dumnezeu. Și zugrăvim nu un idol, ci pe Domnul nostru Iisus Hristos, după a Sa omenire, iar nu după dumnezeire, care este nedescrisă. Precum Noe a adus mulțumire lui Dumnezeu pentru corabie și pentru mîntuirea sa, ridicînd jertfelnic, așa și noi mulțumim lui Hristos Dumnezeu, zugrăvind chipul Lui. Căci cu trupeasca Lui rînduială, ne-am izbăvit de potopul cel sufletesc. Și ca o altă corabie socotim omenirea Lui, prin care a purtat greutățile noastre, a ridicat păcatele noastre și, îndumnezeindu-ne cu a sa dumnezeire, ne-a înălțat la cer. Pe Hristos, care a fost văzut cu ochii trupești, Îl zugrăvim cu vopsele, închipuind asemănarea cea preacurată a omenirii Lui, și, în umbra asemănării celei trupești, ne închinăm împreună și Dumnezeirii Lui și cinstim întru El, cu cuviincioasă închinăciune și pe Tatăl și pe Sfîntul Duh".

Ervan a răspuns: "Mă minunez de basmele voastre creștinești, de vreme ce ziceți, că Dumnezeu dă darul Său chipurilor celor zugrăvite pe pereți și pe scînduri, care nici nu umblă, nici nu vorbesc". Atunci l-a întrebat arhiepiscopul: "Spune-mi, Ervane, pentru ce a dat Dumnezeu darul Său cojocului lui Ilie, pe care deși l-a dat lui Elisei, a cinstit mai mult cojocul cel neînsuflețit, decît pe proorocul cel viu? Căci apele Iordanului, pe care n-a putut să le treacă proorocul, pe acelea le-a despărțit cu cojocul și a trecut ca pe uscat. Iar minunea pe care n-a făcut-o Elisei cel viu, pe aceea a făcut-o cojocul cel neînsuflețit.

Apoi și lui Moise, care făcea minuni în pămîntul Egiptului, pentru ce nu lui, ci toiagului său a dat Dumnezeu puterea facerilor de minuni și cu acela a prefăcut apele în sînge, a despărțit Marea Roșie și a făcut alte înfricoșate și slăvite minuni? Încă și cortul mărturiei, sicriul Legii și năstrapa cea de aur, care avea mana, tablele și toiagul lui Aaron, masa, cădelnița și sfeșnicul, toate acestea oare nu aveau mare dar de la Dumnezeu, măcar că erau neînsuflețite, făcute de mîini omenești, din materiile acelea văzute și pipăite? Însă erau strălucite cu mărirea lui Dumnezeu și pline de dar. Deci, afară de preoți și de leviți, erau neatinse de altcineva, ca sfinte și dumnezeiești.

Dacă acestea erau așa în Legea cea veche, pentru ce te minunezi de darul lui Dumnezeu, care s-a dat în Legea cea nouă sfintelor icoane?" Ervan răspunse: Se scrie în psalmi: *Idolii păgînilor, aur și argint, lucruri de mîini omenești*.

Arhiepiscopul zise: "Nu mă împotrivesc la aceasta, că idolii păgînești, care nu știu pe Dumnezeu, sînt asemănări ale celor care au viețuit fără Dumnezeu întru toate nelegiuirile, vrăjitori, fermecători și ucigași, care au pierit din viața aceasta și spre a căror pomenire, unii din oameni le-au făcut idoli. Apoi neamurile, cele mai de pe urmă, înșelate și orbite fiind de satana, au socotit acele chipuri, ca idolii lor, cărora s-au închinat, ceea ce și voi ați făcut, închinîndu-vă celor cioppliți, jertfind pe fiii și pe fetele voastre diavolilor și ați vărsat sînge nevinovat, adică sîngele fiilor și fiicelor voastre, pe care le-ați jertfit celor cioppliți ai lui Hanaan. Asemănările ce le zugrăvim noi acum, ale sfinților lui Dumnezeu, acestea nu sînt idoli, ci icoane cinstite, pentru că zugrăvim asemănarea acelora care au cunoscut pe Dumnezeu și au crezut în El, care au plăcut Lui în cuvioșie și dreptate și au fost cinstiți ca sfinți și plăcuți lui Dumnezeu. Apoi cu darul lui Dumnezeu au făcut multe minuni: morți au înviat, bolnavi au vindecat, ochii orbilor au luminat, șchiopilor au dat umblare și surzilor auzire; pe cei slăbănogi i-au îndreptat, pe leproși i-au curățat și dracii din oameni i-au izgonit. Aceștia sînt al căror sfîrșit s-a făcut cinstit și pomenirea lor este lăudată și veșnică. Pentru că *este cinstită înaintea Domnului moartea cuvioșilor Lui, iar pomenirea dreptului cu laude și întru pomenire veșnică va fi dreptul*.

Ervan iarăși bîrfind sfintele icoane, de parcă n-ar fi auzit nimic pînă acum, arhiepiscopul a zis: "Haina ta, Ervane și cortul mărturiei, amîndouă fiind de lînă și de in, oare au deopotrivă putere? Toiagul tău și toiagul lui Aaron, care a odrăslit, oare au cinste deopotrivă? Ulciorul cel din casa ta și năstrapa în care este mana, oare deopotrivă sînt amîndouă? Sicriul tău, în care îți pui cele de trebuință trupului și sicriul Legii Domnului au deopotrivă mărire? Focul și untdelemnul pe care îl arzi în casa ta pentru lumină, oare se aseamănă cu sfeșnicul de aur cel cu șapte lumini? Casa în care petreci și biserica pe care a zidit-o Solomon, oare deopotrivă sînt? Nicidecum! Ci fără asemănare le cinstești pe acestea mai mult, de vreme ce prin acestea venea odinioară darul lui Dumnezeu. Deci în acest chip înțelege și pe ale noastre: că alta este idolul unui nedrept și afundat în iad și alta este chipul sfîntului și plăcutului lui Dumnezeu, căci prin acesta ni se dă darul Domnului, cu rugăciunile celui închipuit pe icoană".

Apoi a zis Ervan și despre îngeri, că sînt fără trupuri, după cum se scrie: *Cel ce face pe îngerii săi duhuri*, însă creștinii nu se rușinează a-i zugrăvi pe icoane ca pe niște trupuri". La aceasta a răspuns arhiepiscopul: "N-ai ce să zici, Ervane, pentru că de la voi ne-am învățat a zugrăvi pe îngerii lui Dumnezeu". Ervan zise: "Nicidecum de la noi, căci n-a fost acest lucru niciodată la noi". Iar arhiepiscopul zise: "Toată Legea cea veche ai învățat și aceasta n-ai știut". Ervan zise: "Viu este Domnul, că nu știu să fi fost cîndva la noi zugrăvite chipurile îngerești".

Arhiepiscopul zise: "Cu adevărat voi ați început acest lucru. Căci cînd a zidit Solomon biserică Dumnezeului Celui preaînalt, oare n-a făcut deasupra scăldătoarei heruvimii slavei, care umbreau altarul?

Asemenea și deasupra ușilor celor dintîi și celor de al doilea, au n-a făcut heruvimii? Încă și în cortul mărturiei cel făcut de Moise, nu era asemănare de heruvimi peste chivotul legii? Asemenea și pe catapeteasmă, oare nu erau închipuite cu cusătură, chipuri de heruvimi? Și toate aceste asemănări îngerești, nu erau cinstite de voi, împreună cu cortul și cu biserica? De aceea și voi ați închipuit și firea cea fără trup ați cinstit-o. Apoi pentru ce ne defăimați pe noi, care închipuim și cinstim fețele acelor sfinți bărbați, care fiind în trup, au bineplăcut lui Dumnezeu?" Unele ca acestea și altele asemenea acestora, precum se scrie în cartea cea deosebită, grăind, s-a scurtat ziua a patra și s-a făcut seară.

Sculîndu-se împăratul și arhiepiscopul, s-a risipit și soborul, așteptînd ca dimineața să fie sfîrșitul învingerii și prăznuirea biruitorului. Deci jidovii, bucurîndu-se pentru Ervan, că era puternic la întrebări și răspunsuri împotriva arhiepiscopului, îl numeau îndrăzneț, zicînd: "Bine te nevoiești, nu te teme, ci încă mai tare să stai, pentru că vedem că Dumnezeu este cu tine. Să nu se înfricoșeze inima ta, căci vedem că și împăratul vă ascultă cu plăcere pe voi amîndoi". Iar Ervan a zis către dînșii: "Fraților, bărbatul acesta, precum văd, mult mă covîrșește cu înțelegerea și cu graiul și nu este cu putință a-l birui. Ați auzit cum toate graiurile gurii mele dezlegîndu-le, le-a făcut de nimic". În ziua următoare, foarte de dimineață, iudeii cei mai înțelepți, venind iarăși la Ervan, acesta zise către dînși: Vă mărturisesc vouă acum, fraților, fără minciună, că voi fi biruit de arhiepiscop; căci am avut vedenie în noaptea aceasta pe proorocul nostru Moise și pe Iisus, despre care ne este întrebarea. I-am văzut pe ei stînd și vorbind pe aripa unei biserici; apoi am văzut pe Moise, închinîndu-se lui Iisus, avîndu-și mîinile sale strînse la piept, ca și cum ar fi fost legate și cu frică stînd înaintea lui Iisus, ca înaintea Domnului Dumnezeului său. Minunîndu-mă de acest lucru și deschizînd gura mea, am zis: Domnul meu Moise, dar oare bune sînt acestea care le faci? El, întorcîndu-se, m-a certat, zicîndu-mi: Încetează! Eu nu greșesc închinîndu-mă Stăpînului meu, că nu sînt dintre cei asemenea ție, pentru că cunosc pe Făcătorul meu și Domnul! Și tu, pentru ce faci atîta osteneală dreptului arhiepiscop, împotrivindu-te adevărului? Iată, în ziua viitoare vei fi biruit de dînsul și te vei închina ca și mine Domnului nostru Iisus Hristos. Acestea am văzut, fraților și ce sînt acestea nu știu. Însă nu voi slăbi luptînd pentru legea noastră, pînă cînd va rîndui Dumnezeu ceea ce va voi".

Acestea auzindu-le, mulți s-au îndoit și au fost întru nepricepere. Făcîndu-se ziuă și iarăși adunîndu-se soborul, a venit împăratul cu suita sa. Apoi arhiepiscopul cu clerul și tot poporul adunîndu-se, Ervan, cu mulți învățători de lege care îl ajutau, au început din nou întrebările ca și în celelalte zile. Un logofăt al arhiepiscopului, pe care îl adusese împreună cu dînsul din Alexandria, și care scria foarte iute, stînd acolo, scria toate graiurile și ale lui Ervan și ale arhiepiscopului. Dar cu ajutorul Sfîntului Duh, care lucra prin gura arhiereului se biruia ceata potrivnicilor, iar a noastră se împuternicea întru Domnul. Arhiepiscopul se arăta biruitor în toate cuvintele, iar Ervan slăbea din ce în ce, ca și mulți învățători de lege, care îi ajutau lui, însă îi orbise răutatea lor; căci cu urechile greu auzeau și ochii lor se închiseseră împotriva adevărului. Acum era nevoie, ca la cuvintele arhiereului să-i urmeze puterea credinței, cum și lucrul cel cu minune, prin care să mustre răutatea celor împietriți și să rușineze necredința lor, lucru care s-a și făcut într-acest chip.

Slăbind Ervan cu totul, a strigat: "Pentru ce cheltuim vremea întru lungimea graiului și a ghicitorilor? Eu să dezleg aceasta? De voiești, o! arhiepiscope, ca fără de vicleșug să cred în Iisus al tău, cum că Acela este Dumnezeu adevărat, arată-mi-L pe El viu, ca să-L văd și să vorbesc împreună cu El. "Atunci voi mărturisi, că voi, creștinii ne-ați biruit pe noi!" Acestea zicînd Ervan, adunarea evreiască a strigat asupra lui: "Te rugăm învățătorule, să nu te înșeli și să nu te faci creștin; ci mai vîrtos te îmbărbătează și te întărește pentru adevăr; pentru că știi că nimic nu este mai adevărat, decît Însuși Dumnezeul părinților noștrii". Iar Ervan a zis către dînșii cu mînie: "Ce bîrfiți voi? Ascultați acum, de mă va încredința că Acela este, de Care mai înainte au vestit proorocii, după aceea ce voiți a mai aștepta?"

Văzînd arhiepiscopul că grăiește cu adevărat, iar nu cu vicleșug, a zis către dînsul: "Mare ispită faci, o! Ervane și o cerere mai presus de putere, căci nu oamenilor te împotrivești, ci lui Dumnezeu. Dar pentru încredințarea ta și a celor ce sînt cu tine și pentru ca și inimile celor ce sînt cu credință să se întărească, puternic este Domnul, ca și aceasta să o facă. Deci spune-mi clar, cum voiești să te încredințezi?" Ervan a zis: "Roagă pe Stăpînul tău, dacă este în cer, precum zici tu, să se pogoare aici și să se arate mie ca să vorbesc cu El. Viu este Domnul, că îndată voi crede în El și mă voi boteza".

Acestea zicînd Ervan, au strigat toți iudeii: "Cu adevărat, o! arhiepiscope, adeverește-ne cu fapta meșteșugul cuvintelor tale; arată-ne pe Hristosul tău, ca neavînd după aceea ce mai răspunde, cu frică să credem în El". Deci, a strigat Sfîntul Grigore ca să le arate pe Hristos simțitor, de este viu după răstignire și după moarte. După aceea jidovii grăiau deosebit între dînșii: "Dar de ne va arăta nouă arhiepiscopul pe Hristos, apoi, ce va fi? Vai nouă, căci nevrînd ne vom face creștini?". Unii ziceau: "De-L va arăta, apoi pentru ce să nu credem în El?". Alții ziceau: "Cum este cu putință să se arate Acela, Care, ca un om fiind ucis, a murit și atîția ani au trecut pînă astăzi de cînd s-a săvîrșit? Unde se va afla trupul și duhul Lui? Căci de mult s-au risipit și oasele Lui în mormînt?"

Arhiepiscopul, socotind mărimea lucrului și văzînd lupta potrivnicilor, s-a ridicat cu toată mintea la Domnul și cugeta în sine că, de nu va ruga pe Mîntuitorul Hristos, ca într-o împotrivire ca aceasta să împlinească cererea lor, apoi foarte mult se va bucura partea celor potrivnici și se vor arăta evreii biruitori, iar creștinii, biruiți și vor batjocori și vor defăima vrăjmașii pe creștini. Deci, a zis cu nădejde către adunarea evreilor: "De va voi Hristosul meu, desăvîrșit Îl voi arăta vouă. Însă voi cu dinadinsul să știți că, dacă Îl voi arăta și nu veți crede într-Însul, apoi îndată sabia vă va mînca pe voi toți. Iar dacă, pentru necredința mea, nu voi putea să vi-L arăt pe Domnul meu, apoi mergeți de aici după voia voastră".

Auzind acestea, unii s-au întristat, iar alții s-au bucurat, unii s-au întristat ca nu cumva să li se arate Hristos și atunci vor crede într-Însul chiar nevrînd, iar alții se bucurau, nădăjduind că nu le va putea arăta și vor rămîne întru rătăcirea lor. Deci au plăcut lui Ervan cuvintele arhiepiscopului și celorlalți înțelepți și învățători de lege care erau acolo, zicînd între dînșii: "Este cu neputință ca după cinci sute și mai bine de ani să fie viu omul acela, care s-a omorît de părinții noștri, s-a îngropat și s-a pecetluit în mormînt, apoi s-a furat de ucenicii Săi".

Sfîntul Grigore, părintele nostru, știind cuvintele Domnului cele zise în Evanghelie: *Că de veți avea credință cît un grăunte de muștar, veți zice muntelui acesta: treci de aici acolo și va trece și nimic nu va fi vouă cu neputință.* Aceste cuvinte ale Domnului avîndu-le în mintea sa și avînd către Dumnezeu credință nestrămutată și tare și nădăjduind spre El, s-a sculat de pe scaunul său și s-a depărtat puțin de dînșii la un loc lesnicios, puțin mai departe și s-a rugat. Împăratul, cu tot poporul cel credincios, se minuna și se înspăimînta de îndrăzneala și de credința lui cea mare către Dumnezeu, căci spre un lucru înfricoșat ca acela îndrăznește.

Deci, cu spaimă luau aminte să vadă ce va fi, iar arhiereul, mergînd puțin mai departe de sobor și însemnîndu-se cu semnul Sfinte Cruci, s-a rugat, plecîndu-și genunchii cu smerenie și cu umilință. Apoi, cu totul înălțîndu-și mintea, s-a rugat mult în auzul tuturor. Atunci pomenea în rugăciune toate tainele întrupării Cuvîntului Lui Dumnezeu și toată viața lui Hristos cea împreună cu oamenii, de la naștere pînă la patima cea de bună voie: crucea, moartea și învierea cea de a treia zi, și înălțarea cu trupul la cer. Iar la sfîrșit a zis: "Arată-Te, Stăpîne, de față acestor împietriți și orbiți cu răutatea; arată-Te pentru slava numelui Tău celui sfînt și cu ochii cei trupești să vadă omenirea Ta, cea făcătoare de viață, întru care Te-ai îmbrăcat pentru noi smeriții și cu care Te-ai înălțat la ceruri, pentru ca, văzîndu-Te, să creadă întru Tine, Dumnezeul cel adevărat și întru Părintele cel adevărat Care Te-a trimis, cum și întru Duhul Tău cel Sfînt".

Săvîrșind el rugăciunea și toți căutînd la dînsul cu sîrguință, îndată s-a făcut cutremur mare și fulger înfricoșat dinspre răsărit, încît și pămîntul s-a cutremurat și toți au căzut de frică. După puțin timp, sculîndu-se și ridicîndu-și ochii spre răsărit, iată s-a deschis cerul și un nor luminos, cu văpaie de foc și cu raze de soare, cobora de acolo pe pămînt, iar în mijlocul focului se vedea un bărbat cu podoabă mai frumoasă decît fiii omenești. Acela era Domnul nostru Iisus Hristos, strălucind la față și hainele se luminau ca de fulger, pășind în nor cu o mișcare

preaminunată și se apropia către cele de jos. Apoi a stat în dreptul arhiepiscopului, deasupra norului, atrăgînd către sine ochii și inimile tuturor, prin podoaba Sa, pe care nu este cu putință a o spune limba omenească. Însă de frica slavei Lui, pe care nu sufereau să o vadă odinioară ucenicii în Tabor, au căzut toți cu fețele la pămînt: împăratul, boierii și tot poporul de la mare pînă la mic. Iudeii, fiind cuprinși de mare cutremur se întorceau într-o parte și într-alta și căutau să fugă, pentru că-i ardeau razele strălucirii celei dumnezeiești și slava Domnului, pe care nu puteau să o vadă, căci mare frică căzuse peste dînșii și nu le era cu putință a fugi, nici a păși din loc înapoi, fiindcă erau ținuți cu putere nevăzută.

Arhiepiscopul, întărindu-se, a strigat cu glas mare către Ervan: "Iată, Ervane, Acela de Care multe cuvinte ai auzit, vezi-L și te încredințează: că unul este Sfînt, unul Domn Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu Tatăl. Amin!" Ervan, ca un mort, nu putea să mai răspundă nimic. Și a venit glas de la încuviințata slavă a Domnului, zicînd: "Pentru rugăciunea episcopului, vă vindecă pe voi Cel ce S-a răstignit de părinții voștri". Iar de glasul acela mai vîrtos s-au cutremurat și au căzut la pămînt, fiind cuprinși de frică, precum odată Saul, mergînd către Damasc, l-a strălucit lumină din ceruri și glas venind de sus, a căzut la pămînt, iar cu ochii deschiși nu vedea pe nimeni.

Săvîrșindu-se acestea astfel, s-a făcut înaintea Domnului un sunet dumnezeiesc și norul cel mai luminos care era sub Dînsul, l-a ascuns de la vedere. Și se strîngea acest nor din toate părțile în urma Lui, înălțîndu-se cu El în sus, pînă cînd toată slava Domnului a intrat în cer și apoi toate cele văzute s-au ascuns de la ochii lor. Împăratul cu toată mulțimea creștinilor au luat îndrăzneală și au început a striga în urma Domnului, multă vreme: *Doamne miluiește*. Iar cinstitul arhiepiscop era cu fața la pămînt, aducînd rugăciuni cu lacrimi către Domnul pentru popor.

După aceasta, toți cei ce erau în sobor, cu împăratul și tot poporul, cu multă cucernicie și cu frică cinsteau pe Sfințitul Arhiepiscop Grigore, minunîndu-se de atîta sfințenie și de puterea rugăciunilor lui. Iar iudeii se întrebau unul pe altul: "Oare vezi, frate?" Și răspundeau unul către altul, că nu văd deloc. Atunci au strigat către Ervan: "Amar nouă, învățătorul nostru, ce vom face?" Iar Ervan a zis: "Oare numai noi singuri am orbit, văzînd pe Dumnezeul creștinilor? Ori și creștinii au pătimit aceasta?" Creștinii, auzind, au zis: "Noi cu darul Domnului nostru vedem bine și mai sănătoși sînt ochii noștri, decît mai înainte, dar numai voi sînteți orbi pentru necredința voastră, pentru că Domnul Dumnezeul izbîndirilor a tăiat vederea ochiului vostru evreiesc, căci fiind nevrednici l-ați văzut pe El".

Atunci Ervan, cu mulțimea evreilor, ruga cu lacrimi pe arhiepiscop să deschidă ochii lor cei orbiți și să le dea Sfîntul Botez. Iar arhiepiscopul i-a întrebat dacă cu adevărat cred întru Domnul nostru Iisus Hristos și toți adevereau că cred fără îndoială. Învățîndu-i pe ei episcopii care erau împreună cu dînsul, preoții slujeau taina Sfîntului Botez. Cînd au intrat evreii în Sfînta baie a Botezului, îndată au căzut de pe ochii lor ca niște solzi și vedeau cu ochii cei trupești și

cu cei sufletești, cu inima crezînd întru dreptate, iar cu buzele mărturisind pe Domnul nostru Iisus Hristos, spre mîntuirea lor.

Deci s-au botezat în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, începînd de la Ervan, căruia însuși împăratul i-a fost naș și i s-a pus numele din Sfîntul Botez, Leon, pe care l-a unit împăratul cu suita sa și sfatul său, făcîndu-l patriciu, ca pe un om cu bună înțelegere și vrednic de cinste. Atunci se căia Ervan foarte mult de rătăcirea sa cea mai dinainte și se minuna cu spaimă, avînd totdeauna în mintea sa arătarea Domnului, căci zicea: "Viu este în ceruri Domnul nostru Iisus Hristos, pe Care părinții noștri L-au răstignit și L-au îngropat și L-au socotit că este mort!" Apoi zicea cu lacrimi: "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul Dumnezeului celui viu, iartă-mi cîte am greșit Ție, întru neștiința mea"! Iar pe sfințitul arhiepiscop îl cinstea ca pe îngerul Domnului, nevrînd a se despărți de dînsul.

Astfel s-a luminat toată țara Omiriților cu lumina sfintei credințe, botezîndu-se prin toate cetățile și satele, nu numai iudeii ci și elinii. Și s-a făcut bucurie mare peste tot pămîntul acela, încît și îngerii din cer se bucurau de întoarcerea și de pocăința atîtor suflete și slăveau pe Dumnezeu, Care voiește ca toți oamenii să se mîntuiască și la cunoștința adevărului să vină.

După aceasta, preasfințitul arhiepiscop Grigore a sfătuit pe împărat să poruncească să nu fie casele și locuințele evreilor împreună, ci să locuiască printre creștini, pentru ca să nu facă pe ascuns între ei adunări și sfaturi. Deci a poruncit să scrie carte împărătească într-acest chip, ca nimeni dintre evrei să nu dea fetei sale bărbat din neamul evreiesc, ci din fiii creștinilor să-și ia soț. Iar fiului evreiesc să nu i se dea mireasă dintre fetele evreice, ci din cele creștine să i se caute; și cine ar îndrăzni a încălca acea poruncă, să fie tăiat cu sabia. Aceasta a făcut-o arhiepiscopul ca neamul evreiesc să se amestece cu creștinii, să-și uite după oarecare vreme credința și obiceiurile cele de demult ale legii vechi.

Apoi, făcîndu-se liniște și pace adîncă și dreaptă credință strălucind pretutindeni, împăratul și cu preasfințitul arhiepiscop Grigore slujeau lui Dumnezeu fără lenevire, înălțînd laude, toată noaptea, Stăpînului Hristos, îngrijindu-se pentru mîntuirea neamului creștinesc și îndreptînd împărăția cu mila și cu adevărul.

Acest dreptcredincios împărat, Avramie, a domnit treizeci de ani în împărăția Omiriților și a adormit întru Domnul, avînd ziua sfîrșitului său vestită mai înainte de Sfîntul Grigore și a fost îngropat cu mare cinste în împărăteasca cetate a Farului.

După mutarea împăratului, nu după multă vreme, cel întru sfinți părintele nostru Grigore, bine păscîndu-și turma și întărind credința pe temelia apostolilor și a proorocilor,

făcînd multe semne și minuni, întru slava lui Dumnezeu, a trecut din viața aceasta, în a nouăsprăzecea zi a lunii decembrie și a fost așezat cu cinste în aceeași cetate, în locul de îngropare al bisericii celei mari. Și s-a tînguit pentru dînsul tot pămîntul omiriților, dar mai ales iudeii cei botezați, pentru că tuturor le era ca un părinte bun și milostiv, iubit oamenilor și bineplăcut lui Dumnezeu. Acum șade înainte în cetele sfinților ierarhi, cu care slăvește împreună pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfîntul Duh, în veci. Amin.

44. POMENIREA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU GRICHENTIE (19 DECEMBRIE)

Cuviosul părintele nostru Grichentie era de loc din cetatea Milan. Părinții lui se numeau Agapie și Teodota. Grichentie, ca un pămînt bun, a primit semințele cele dumnezeiești, și a dat rod însutit. De aceea, cînd s-a mărit, s-a arătat ascultător și împlinitor al poruncilor lui Hristos.

Cu voia lui Dumnezeu a fost hirotonit diacon și se supunea fericitul la post și la aspră viețuire. Din ziua aceea, primind dumnezeiescul Duh, făcea semne și minuni. După aceea a venit iar în Milan. Aici a găsit într-un loc retras de lume pe un bătrîn preaînțelept, de la care a aflat tot ce i se va întîmpla în viitor. Aceleași lucruri i le-a spus mai tîrziu și marele Apostol Petru, care i s-a arătat față către față.

Pe vremea aceea, pe cînd cîrmuia împărăția romanilor Iustin, s-a întîmplat de a scris Elesvan, împăratul etiopienilor, lui Proterie patriarhul Alexandriei, cu rugămintea să-i trimită ca episcop un om desăvîrșit. Patriarhul se mîhnea că nu știa unde se găsește un astfel de bărbat. Dar în zilele acelea, printr-o descoperire dumnezeiască, i s-a arătat patriarhului fericitul Marcu, care i-a spus de minunatul Grichentie, care, cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu, venise nu de multă vreme în oraș și era găzduit de un creștin. Patriarhul l-a luat cu multă bucurie, l-a hirotonit episcop și l-a trimis îndată în Etiopia, întărindu-l cu scrisori și cu tot ce se cuvenea arhiereilor.

Împăratul etiopienilor, încredințat din scrisori, l-a îmbrățișat și l-a primit ca pe un apostol și făcător de minuni. Apoi a mulțumit lui Dumnezeu și i-a dat Sfîntului Grichentie toată puterea. Sfîntul a hirotonit preoți și diaconi, a sfințit bisericile zidite de curînd de împărat în Arabia și a botezat pe mulți iudei, căci mai înainte aproape tot poporul era iudeu. După aceasta a convins cu temeiuri din Scriptură și cu dovezi pe dascălii și mai-marii iudeilor, uimindu-i cu minunile lui, și i-a adus pe toți la credința cea adevărată. Apoi a dat poporului legi și a făcut tot ce este plăcut lui Dumnezeu.

Păstorind bine turma sa și săvîrșind multe minuni spre slava lui Dumnezeu, s-a odihnit cu pace, după ce ajunsese la adînci bătrînețí.

45. PĂTIMIREA SFÎNTULUI SFINȚITULUI MUCENIC IGNATIE, PURTĂTORUL DE DUMNEZEU
(20 DECEMBRIE)

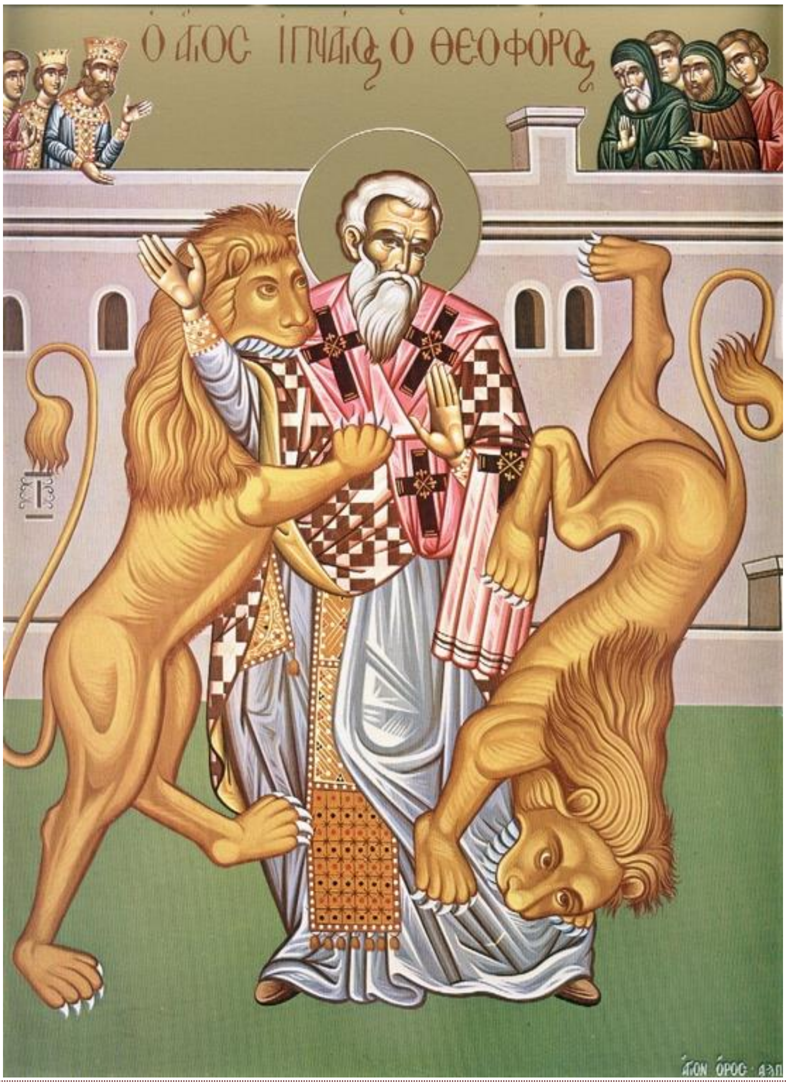

Traian, luînd sceptrul împărăției romanilor, episcop al Bisericii Antiohiei era Sfîntul Ignatie, cel cu numele și cu lucrul purtător de Dumnezeu, care a primit scaunul după Sfîntul Evod și care a fost după Sfîntul Clit sau Climent, cel dintîi episcop al Romei.

Se povestește despre acest sfînt Ignatie, de Dumnezeu purtătorul, cum că pe vremea cînd era prunc, iar Domnul nostru Iisus Hristos viețuia într-acea vreme cu oamenii pe pămînt și învăța pe popoare despre împărăția lui Dumnezeu, atunci și părinții acestui prunc, stînd acolo aproape în popor și ascultînd cuvintele cele dumnezeiești din gura Mîntuitorului și avînd cu dînșii pe acest fiu, Domnul s-a uitat la dînșii și, chemînd la sine pe pruncul Ignatie, l-a pus în mijloc și, cuprinzîndu-l, l-a luat pe mîini zicînd: *De nu vă veți întoarce și nu veți fi ca pruncii, nu veți intra întru împărăția cerurilor și cine va primi pe un copil ca acesta întru numele Meu, pe Mine mă primește*.

Pentru aceasta s-a numit Sfîntul Ignatie, purtător de Dumnezeu, că a fost purtat de mîinile întrupatului Dumnezeu. S-a numit purtător de Dumnezeu și pentru aceasta că și el purta pe Dumnezeu în inima și în gura sa, fiind vas ales asemenea lui Pavel, care a purtat numele lui Dumnezeu înaintea limbilor și împăraților.

Sfîntul Ignatiea fost mai întîi ucenic al Sfîntului Ioan, Cuvîntătorul de Dumnezeu, împreună cu Policarp, episcopul Smirnei. După aceasta cu sfatul tuturor Sfinților Apostoli s-a așezat episcop al Antiohiei, unde a început a se spune mai întîi numele de creștin. Luînd el ocîrmuirea Bisericii, cu multe osteneli și sudori semăna propovăduirea bunei-credințe, arătînd întru totul rîvnă apostolească.

Acest sfînt ierarh a așezat în biserică să se cînte dumnezeieștile cîntări în două cete, asemănîndu-le cetelor îngerești. Fiind el întru vedenie și învrednicindu-se de vederea dumnezeieștii descoperiri, a văzut cetele îngerești cîntînd astfel. Adică atunci cînd cînta o ceată, cealaltă tăcea, iar cînd cînta cealaltă, cea dintîi asculta. După ce săvîrșea aceea cîntarea sa, începea cealaltă și așa neîncetat preamăreau pe Preasfînta Treime. Văzînd aceasta Sfîntul Ignatie întru descoperire, a pus orînduiala aceasta, mai întîi în Biserica Antiohiei și de acolo au luat toate Bisericile acea orînduială frumoasă. Acest arhiereu era purtător de Dumnezeu, bun îndreptător al orînduielilor bisericești și desăvîrșit slujitor al Tainelor lui Hristos; iar mai pe urmă s-a sfîrșit ca mucenic, fiind dat spre mîncarea fiarelor, despre care ne va arăta cuvîntul ce ne stă înainte.

Împăratul Traian avînd mare război cu sciții, a dobîndit biruință asupra lor și a voit pentru aceea să mulțumească necuraților idoli cu jertfe, prin toată împărăția sa, părîndu-i-se că a biruit cu ajutorul lor și-i ruga pe dînșii ca să chivernisească oştile sale și împărăția. Atunci s-a ridicat cu multă prigoană asupra creştinilor, pentru că a fost înștiințat că aceștia nu mai aduc jertfă zeilor și-i hulesc, arătînd înșelăciunea lor. Pentru aceea a poruncit ca pretutindeni să omoare pe creştinii care nu se supun poruncii lui.

Mergînd Traian la alt război împotriva perşilor, s-a întîmplat a trece prin Antiohia și a fost pîrît către dînsul și Sfîntul Ignatie, purtătorul de Dumnezeu, că cinstește ca pe un Dumnezeu, pe Hristos cel osîndit de Pilat spre moarte și răstignit pe Cruce și că așează legi pentru păzirea fecioriei, pentru trecerea cu vederea a bogățiilor și a tuturor celor ce sînt spre dulceața vieții.

Acestea auzindu-le Traian, a chemat pe Sfîntul Ignatie și în fața suitei sale i-a zis: "Tu ești cel ce te numești purtător de Dumnezeu, care te împotrivești poruncilor noastre și răzvrătești toată Antiohia, ducînd-o pe urma Hristosului tău?" Dumnezeiescul Ignatie a zis: "Eu sînt". Iar

împăratul l-a întrebat: "Ce înseamnă purtător de Dumnezeu?". Sfîntul i-a răspuns: "Cel ce poartă pe Hristos Dumnezeu în sufletul său, este purtător de Dumnezeu". Dar împăratul a zis: "Oare tu porți în tine însuți pe Hristosul tău?". Sfîntul a răspuns: "Cu adevărat îl port, că scris este: *Mă voi sălășui întru dînșii și voi umbla*". Împăratul a zis: "Dar de noi ce crezi? Nu ți se pare că purtăm întotdeauna întru pomenirea noastră pe zeii noștri și-i avem pe aceia ajutători asupra vrăjmașilor?" Purtătorul de Dumnezeu a răspuns: "Vai mie, că pe idolii cei răi îi numești dumnezei! Căci unul este Dumnezeu adevărat, Ziditorul cerului și al pămîntului, al mării și al tuturor celor dintr-însele, unul Domnul Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, cel Unul-Născut, a Cărui împărăție nu va avea sfîrșit, pe Care de L-ai fi cunoscut și tu, împărate, ți-ar fi fost mai frumoase porfira, coroana și scaunul împărăției tale".

Împăratul a zis: "Lasă acestea ce grăiești Ignatie și ia seama la cuvintele mele de voiești a te face plăcut mie și a fi ridicat în cinstea prietenilor mei. Apoi să aduci împreună cu noi jertfă zeilor noștri și îndată vei fi la noi arhiereu al marelui Die și te vei chema părinte al suitei noastre". Răspuns-a sfîntul: "Ce trebuință am eu a fi arhiereu al lui Die, cînd sînt arhiereul lui Hristos, Căruia în toată ziua îi aduc jertfă de laudă și mă sîrguiesc să mă jertfesc cu totul Aceluia și să mă asemăn morții Lui celei de bună voie". Zis-a împăratul: "Cui voiești a te jertfi pe tine? Aceluia care a fost pironit pe cruce de Pilat din Pont?"

Sfîntul a răspuns: "Aceluia să-I fiu jertfă, Care a pironit păcatul pe cruce, a sfărîmat pe diavol, aflătorul păcatului și a zdrobit cu crucea toată puterea lui". Zis-a împăratul: "Mi se pare, o! Ignatie, că nu ai minte sănătoasă și judecată dreaptă. Căci nu te-ai fi înșelat așa cu scripturile cele creștinești dacă ai fi priceput bine cît de bun lucru este a te supune poruncilor împărătești și, împreună cu toții, a aduce jertfă zeilor". Purtătorul de Dumnezeu, luînd mai multă îndrăzneală, a zis: "Chiar de mă vei da fiarelor spre mîncare, chiar pe cruce de mă vei răstigni și sabiei și focului de mă vei da, niciodată nu voi jertfi diavolilor, nici nu mă tem de moarte, nici nu caut bunătățile cele vremelnice ale vieții acesteia de acum, ci numai pe cele veșnice le doresc și în tot chipul mă îngrijesc ca să trec către Hristos, Dumnezeul meu, Care a voit a muri pentru mine".

Atunci suita, vrînd să mustre pe Sfîntul Ignatie pentru rătăcire, a zis: "Iată, tu zici că Hristos a murit; deci cum poate cel mort a ajuta cuiva și încă Acela care a murit cu moarte defăimată? Zeii noștri sînt fără moarte și grăiesc". Iar purtătorul de Dumnezeu a zis: "Domnul și Dumnezeul meu Iisus Hristos S-a făcut om pentru noi și pentru mîntuirea noastră. El a voit a pătimi pe cruce, moarte și îngropare, apoi a înviat a treia zi, surpînd și stricînd puterea vrăjmașului și S-a înălțat la cer, de unde S-a pogorît; iar pe noi din cădere sculîndu-ne și iarăși ducîndu-ne în rai, din care am fost scoși, ne-a dăruit mai multe bunătăți, decît cele ce am avut întîi. Însă dintre zeii cei cinstiți de voi, niciunul n-a făcut ceva asemenea, fiind răi și nelegiuiți, făcînd multe fapte de pierzare și lăsînd puțină credință oamenilor celor fără de minte. După aceea, luîndu-se acoperămîntul înșelăciunii, s-au cunoscut ce au fost, cum s-au dus rău din viața aceasta și s-au dat morții celei veșnice, pentru pierderea multora. Die, cel dintîi zeu al vostru, s-a îngropat în Creta, iar Asclipie, a pierit fiind lovit de fulger. Mormîntul Venerei se spune că este în Pafa, iar Eraclie a fost ars cu foc. Căci, fiind răi, au dobîndit acel sfîrșit de care au fost vrednici".

Acestea fiind grăite de Sfîntul Ignatie și împăratul cu suita temîndu-se ca să nu se dea de rușine zeii lor cu mai multe cuvinte de ale lui, a poruncit să-l ducă în temniță. Iar împăratul toată noaptea aceea n-a dormit, cugetînd cu ce fel de munci să-l pedepsească pe Sfîntul Ignatie. Și a socotit să-l osîndească spre mîncarea fiarelor, căci i se părea acea moarte că este cea mai cumplită. Deci, dimineața a spus aceasta suitei și toți l-au sfătuit așa, însă au zis să nu-l dea fiarelor în Antiohia, ca să nu se facă mai slăvit între cetățenii săi, primind sfîrșit mucenicesc pentru credința sa, ca nu cumva și alții, privind la dînsul, să se întărească în credință. Pentru aceea ziceau că i se cade să fie dus la Roma legat și acolo să se dea spre mîncarea fiarelor, ca astfel, ostenindu-se de lungimea drumului, mai grea pedeapsă să primească. Romanii să nu știe cine este, ci, ca un tîlhar pierind, să nu rămînă după dînsul nici o pomenire.

Acest sfat a plăcut împăratului și a dat asupra Sfîntului Ignatie hotărîre de moarte, ca să fie dat spre mîncarea fiarelor în Roma, în vreme de praznic, înaintea adunării poporului. Astfel s-a osîndit sfîntul de păgîni, ca să fie priveliște a îngerilor și a oamenilor.

Luînd asupra sa acest răspuns, purtătorul de Dumnezeu Ignatie, cu glas mare a mulțumit lui Dumnezeu și cu mulțumire primea lanțurile cu care îl legau. Împăratul a mers cu oștile sale la război, iar dumnezeiescul pătimitor, cu lanțuri grele fiind legat și fiind dat la zece ostași aspri și nemilostivi, era dus la Roma. Ieșind din Antiohia mult s-a rugat pentru Biserică și și-a încredințat lui Dumnezeu turma sa. Plîngeau pentru dînsul credincioșii și se tînguiau cu amar, iar alții, care cu multă dragoste fiind legați de dînsul, mergeau cu el în cale.

Venind ostașii cu sfîntul în Seleucia, s-au suit în corabie și de acolo plutind au sosit în Smirna. Acolo a sărutat pe dumnezeiescul apostol, Sfîntul Policarp, episcopul Smirnei și s-a mîngîiat împreună cu dînsul în vorbe de Dumnezeu insuflate, bucurîndu-se de legăturile sale și înfrumusețîndu-se cu lanțurile. Pentru că ce împodobire mai bună putea să-i fie lui, decît acele lanțuri, cu care era înfășurat pentru Domnul său? Apoi s-a sărutat și cu ceilalți episcopi, preoți și diaconi, căci s-au adunat la dînsul mulți de pe la bisericile Asiei și de prin alte cetăți, vrînd să-l vadă și dorind să audă dumnezeieștile cuvinte care ieșeau din gura lui. Sfîntul le zise să se roage pentru dînsul, ca mai curînd să fie dezlegat prin dinții fiarelor din legătura cea trupească și să se arate Domnului său cel dorit.

Apoi, văzîndu-i pe dînșii foarte tulburați și nerăbdînd despărțirea lui, s-a temut ca nu cumva și credincioșii ce sînt în Roma să se tulbure și să nu sufere a fi dat spre mîncarea fiarelor. Căci atunci îi vor face lui împiedicare, dacă cumva și-ar pune mîinile asupra acelora cărora era poruncit ca să-l dea spre mîncarea fiarelor și astfel îi vor închide lui ușa cea deschisă a muceniciei și a morții celei preadorite.

Deci a socotit să trimită la dînşii scrisoare, poftindu-i ca şi aceia să se roage pentru dînsul şi să nu i se facă împiedicare de la alegerea lui cea mucenicească, ci prin fiare să fie dezlegat şi să treacă la preaiubitul său Stăpîn. Şi a scris aşa: "Ignatie, care este şi purtător de Dumnezeu, scrie Bisericii celei miluite cu mărirea Tatălui celui Preaînalt şi a lui Iisus Hristos, a Unuia Născut Fiului Său, Bisericii iubite şi luminate cu voia Celui ce a voit toate după dragostea lui Iisus Hristos, Dumnezeului nostru; biserică ce este întîi în ţara romanilor şi care este vrednică de Dumnezeu, vrednică de cuviinţă, vrednică de fericire, vrednică de laudă, vrednică de dobîndire, vrednică de curăţenie, care mai întîi este în dragoste, numită cu numele lui Hristos, numită cu nume de Părinte, pe care o şi sărut întru numele lui Iisus Hristos, Fiul Părintelui ceresc, fiilor celor uniţi după trup şi după duh cu porunca Lui, celor plini de darul lui Dumnezeu fără îndoială şi păziţi de orice credinţă străină, fără de prihană întru Iisus Hristos, Dumnezeul nostru, să se bucure:

1) Fiindcă m-am rugat lui Dumnezeu, am dobîndit a vedea feţele voastre cele vrednice de vedere. Legat fiind întru Iisus Hristos, nădăjduiesc a vă săruta, dacă va fi voia lui Dumnezeu, ca să mă învrednicesc aşa pînă în sfîrşit. Începutul este bine economisit, dacă voi dobîndi darul ca să-mi cîştig moştenirea fără împiedicare. Căci mă tem de dragostea voastră, să nu mă împiedice de la aceasta. Că vouă este lesnicios lucru a face ceea ce voiţi voi, iar mie greu îmi este a dobîndi pe Dumnezeu, dacă voi mă veţi cruţa.

2) Nu voiesc ca voi să plăceţi oamenilor, ci lui Dumnezeu, precum îi şi plăceţi. Eu niciodată nu voi avea o vreme bună ca aceasta pentru a cîştiga pe Dumnezeu, nici voi nu puteţi a arăta un lucru mai bun decît dacă veţi tăcea. Că dacă veţi tăcea şi nu veţi vorbi despre mine, eu mă voi face al lui Dumnezeu, iar dacă veţi iubi trupul meu, iarăşi voi fi alergînd. Mai mult nu puteţi a-mi da, decît a mă jertfi lui Dumnezeu, pînă încă jertfelnicul este gata. Cu dragoste să cîntaţi Tatălui întru Iisus Hristos, căci pe episcopul Siriei l-a învrednicit Dumnezeu a se afla la apus, fiind trimis de la răsărit. Bine este a apune eu din lume, ca întru Dumnezeu să răsar.

3) Niciodată n-aţi pizmuit pe nimeni, ci pe alţii aţi învăţat. Şi eu voiesc ca cele ce învăţaţi, să le şi faceţi. Deci mie să-mi cereţi putere şi dinlăuntru şi dinafară, ca nu numai să zic, ci să şi voiesc; ca nu numai să mă numesc creştin, ci să fiu şi în faptă. Că dacă mă voi afla aşa, voi putea fi credincios. Nimic din cele ce se arată este veşnic. Cele ce se văd sînt vremelnice, iar cele ce nu se văd sînt veşnice, pentru că Dumnezeul nostru Iisus Hristos, întru Tatăl fiind, este veşnic. Creştinătatea este lucru nu numai al sfătuirii, ci şi al mărimei de suflet. Cînd creştinul cu adevărat se urăşte de lume, atunci este iubit de Dumnezeu. Căci este scris: *De aţi fi fost din lume, lumea ar fi iubit pe ai săi, iar fiindcă nu sînteţi din lume, ci Eu v-am ales pe voi din lume, pentru aceasta vă urăşte pe voi lumea. Petreceţi întru dragostea Mea.*

4) Eu scriu Bisericilor şi poruncesc tuturor căci eu voind, mor pentru Dumnezeu, dacă voi nu mă veţi opri. Rogu-vă să nu aveţi către mine dragoste deşartă. Lăsaţi-mă să mă fac mîncare fiarelor, prin care îmi este cu putinţă a cîştiga pe Dumnezeu. Sînt grîu al lui Dumnezeu şi prin dinţii fiarelor să mă macin, ca să fiu pîine curată a lui Hristos. Mai bine aţîţaţi pe fiare

ca să mi se facă mormînt și nimic din trupul meu să nu lase. Atunci voi fi ucenic adevărat al lui Hristos, cînd nici lumea nu va vedea trupul meu. Rugați-vă lui Hristos pentru mine ca, prin uneltele acestea, jertfă să mă fac. Nu precum Petru și Pavel vă poruncesc vouă, căci aceia sînt apostoli, iar eu osîndit; aceia slobozi, iar eu pînă acum sînt rob. Iar dacă voi pătimi, voi fi slobod pentru Hristos și voi învia întru El. Acum învăț cînd sînt legat, ca nimic lumesc sau deșert să poftesc.

5) De la Siria pînă la Roma cu fiare mă lupt pe pămînt și pe mare, noaptea și ziua, legat fiind cu zece leoparzi, care este o ceată de ostași și care din ce în ce mai răi se fac. Însă în neîndreptățirile lor mai mult mă învăț, dar nu dintr-acestea mă îndreptez. O! de-aș dobîndi fiarele cele pregătite mie, pe care le voi zădărî, ca degrabă să mă mănînce, nu precum s-a întîmplat altora, de care, temîndu-se, nu s-au atins. Și, deși ele nu vor voi, eu le voi sili. Iertați-mă, eu cunosc ce-mi este de folos. Acum încep a mă face ucenic. Nimic din cele văzute și din cele nevăzute să nu-mi pizmuiască, ca pe Iisus Hristos să-L dobîndească. Foc și cruce adunării de fiare, tăieturi, despărțiri, risipiri ale oaselor, tăieri ale mădularelor, măcinături a tot trupul, munci rele ale diavolului să vină asupra mea, numai pe Iisus Hristos să-L dobîndesc.

6) Nimic nu-mi vor folosi cele înveselitoare ale lumii, nici împărățiile acestui veac. Mai bine îmi este a muri pentru Iisus Hristos, decît a împărăți peste toate marginile pămîntului. *Căci ce va folosi omul, de ar cîștiga toată lumea, iar sufletul său îl va pierde?* Pe Acela îl caut, care pentru noi a murit. Pe Acela îl voiesc, Care pentru noi a înviat. El dobîndă îmi este. Iertați-mă, fraților, să nu mă împiedicați de a trăi, căci viața este a fi cu Hristos. Să nu-mi doriți a muri; căci moarte este viața cea fără de Hristos. Pe cel ce voiește să fie al lui Dumnezeu, să nu-l despărțiți. Lăsați-mă să iau lumină curată; acolo ducîndu-mă, voi fi om al lui Dumnezeu. Dați-mi voie ca să mă fac următor al patimei Dumnezeului meu. Dacă cineva pe Dînsul în sine Îl are, să înțeleagă ceea ce voiesc eu și să-mi fie milostiv, știind cele ce mă țin pe mine.

7) Stăpînitorul acestui veac voiește să mă răpească și să-mi strice judecata mea cea pentru Dumnezeu. Deci nimeni din voi să nu-i ajute, ci mai vîrtos ai mei să vă faceți, ca să fiți fii ai Dumnezeului meu. Nu vă lăudați cu numele lui Iisus Hristos, iar lumea să o poftiți. Zavistia între voi să nu locuiască. Chiar dacă aș fi de față, v-aș ruga să nu vă plecați mie, ci mai vîrtos pentru cele ce vă scriu să vă plecați. Viu fiind, vă scriu aceasta, dorind să mor. A mea dorință s-a răstignit și nu este întru mine foc iubitor de materie, ci apă vie și care grăiește în mine, zicîndu-mi: Vino la Tatăl. Nu mă îndulcesc cu hrană stricăcioasă, nici cu dezmierdările acestei vieți. Pîinea lui Dumnezeu voiesc, pîine cerească doresc, pîinea vieții, care este trupul lui Hristos, Fiul lui Dumnezeu, al Celui ce a fost mai pe urmă din seminția lui Avraam și a lui David. Băutura lui Dumnezeu voiesc, adică sîngele Lui, care este dragoste nestricăcioasă și viață de-a pururea vie.

8) Nu voiesc a trăi după om și aceasta va fi dacă voi veți voi. Voiți ca și voi să fiți primiți? Puține cer de la voi: credeți-mi mie. Iar Iisus Hristos vă va arăta aceasta, cu adevărat zis, căci El este gura cea nemincinoasă, prin care Tatăl a grăit cu adevărat. Cereți pentru mine

ca să dobîndesc acestea. Nu după trup am scris vouă, ci după voia lui Dumnezeu. Dacă voi pătimi, dovedește că ați voit voi; dacă voi fi lepădat, apoi voi m-ați urît.

9) Pomeniți în rugăciunea voastră biserica cea din Siria, care în locul meu are ca păstor pe Dumnezeu. Singur Iisus Hristos și dragostea voastră să o cerceteze pe dînsa. Iar eu mă și rușinez a mă numi dintre cei de acolo. Căci nu sînt vrednic, fiind cel mai de pe urmă al lor și lepădătură, însă voi fi miluit, dacă pe Dumnezeu voi dobîndi. Vă sărută pe voi duhul meu și dragostea bisericilor, care m-au primit în numele lui Iisus Hristos, căci toți frații, în calea mea cea trupească, m-au petrecut din cetate în cetate.

10) Scriu vouă acestea din Smirna, prin efesenii cei vrednici de fericire. Și este împreună cu mine, cu alți mulți și Crocos, numele cel dorit. Pe cei ce au venit mai înainte de mine, de la Siria la Roma, spre slava lui Dumnezeu, cred că i-ați cunoscut. Să le arătați că aproape sînt și eu, că toți sînt vrednici lui Dumnezeu și vouă, pe care se cuvine ca întru toate să-i odihniți. Am scris aceasta, în ziua cea mai înainte de nouă calende ale lui septembrie, care este în douăzeci și trei ale lunii august. Fiți sănătoși pînă în sfîrșit, întru răbdarea lui Iisus Hristos. Amin".

Această scrisoare a trimis-o înaintea sa în Roma și, după puțină vreme, a ieșit și el din Smirna, dus fiind de ostași. Și, venind în Troada și în Neapoli, au trecut pe jos prin Filipopoli și Macedonia, cercetînd bisericile cele din cale, învățînd, sfătuind și întărind pe frații cei neputincioși și poruncind tuturor să fie deștepți și treji. După ce a trecut Epirul și a plutit pe Marea Adriatică și a Tirului, a sosit în Putioli, unde a fost primit cu dragoste de ostașii și de credincioșii ce erau acolo. De acolo a venit în Roma și s-a dat în grija eparhului cetății, împreună cu scrisorile cele împărătești. Iar acela, văzînd pe purtătorul de Dumnezeu și citind scrisoarea împărătească, îndată a poruncit să pregătească fiarele și, sosind o zi de praznic, a adus pe sfîntul în priveliște, unde s-a adunat toată cetatea. Căci a străbătut vestea despre dînsul, cum că episcopul Siriei se va da să fie mîncat de fiare.

Sfîntul Ignatie adus în mijlocul priveliștii s-a întors către popor cu suflet bărbătesc și cu fața luminată și binevoind acea moarte de ocară primită pentru Hristos, cu mare glas a strigat: "Bărbați romani, care priviți la această nevoință a mea, să știți că nu pentru oarecare facere de rău primesc această muncă, nici pentru oarecare nelegiuire sînt osîndit la moarte. Ci numai pentru singur Dumnezeul meu, de a cărui dragoste sînt cuprins și pe Care fără de saț Îl doresc, căci sînt grîu al Lui și voiesc să mă macin prin dinții fiarelor, ca să mă fac Lui pîine curată". Acestea zicînd sfîntul, au venit asupra lui leii, care îndată l-au sfîșiat și l-au mîncat rămînînd numai oasele.

Deci s-a împlinit dorința sfîntului care a voit ca fiarele să fie mormînt al trupului său, Dumnezeu voind așa, după dorința plăcutului Său. Pentru că putea să astupe gurile fiarelor înaintea lui, ca și înaintea lui Daniil în groapă și înaintea Teclei în priveliște, pentru slava

numelui Său cel sfînt. Însă n-a făcut aceasta, voind mai bine a împlini dorința și cererea robului Său, decît a preamări puterea Sa cea mare.

În acest chip a fost sfîrșitul Sfîntului Ignatie, în acest fel nevoința lui, căci așa a fost dragostea lui către Dumnezeu. Risipindu-se adunarea aceea, credincioșii care erau în Roma, către care el scrisese din Smirna și cei ce veniseră cu dînsul, care se tînguiau nemîngîiați după dînsul, au adunat oasele lui cele rămase și le-au pus cu cinste în loc însemnat, afară din cetate, în douăzeci de zile ale lunii decembrie. Apoi, multe zile plîngînd credincioșii pentru despărțirea lui, șezînd lîngă mormînt, lăudîndu-l cu psalmi și cu cîntări, Sfîntul Ignatie li s-a arătat lor noaptea și pe fiecare dintre ei, cuprinzînd-i, îi mîngîia în mîhnirea sufletului lor. Altora iarăși li s-a arătat, rugîndu-se pentru cetate și asudînd, ca și cum ar fi fost întru multe nevoințe și osteneli.

Înștiințîndu-se împăratul Traian de sfîrșitul Sfîntului Ignatie și de tăria sufletului său cea cu bărbăție, cum fără temere și cu bucurie a mers la moarte pentru Dumnezeul său, i-a părut rău de dînsul. Și, auzind de creștini că sînt oameni buni și blînzi, viețuind cu înfrînare, iubind curățenia, ferindu-se de toate lucrurile cele rele și avînd viață fără de prihană, iar împărăției lui cu nimic nu se împotrivesc - numai cu aceasta că nu voiesc să aibă mulți dumnezei, ci numai singur pe Hristos cinstesc, a poruncit să nu-i mai caute ca să-i omoare, ci i-a lăsat să viețuiască în pace. După aceasta, au fost aduse cinstitele moaște ale Sfîntului Ignatie în Antiohia, cu mare cinste, spre apărarea cetății și tămăduirea celor bolnavi, spre bucuria turmei sale și întru slava lui Dumnezeu în Treime, Celui lăudat de toți, în veci. Amin.

*

Povestesc oarecare despre acest Sfînt Ignatie, purtătorul de Dumnezeu și acestea: Cînd era adus spre mîncarea fiarelor și avea neîncetat în gura lui numele lui Iisus Hristos, l-au întrebat păgînii pentru ce pomenește neîncetat cu gura sa acel nume? Sfîntul a răspuns că are în inima sa scris acel nume al lui Iisus Hristos, iar cu buzele mărturisește pe Acela, pe Care de-a pururea Îl poartă în inimă. După aceasta, sfîntul fiind mîncat de fiare, lîngă oasele lui, ce rămăseseră din voia lui Dumnezeu, s-a găsit inima întreagă, nemîncată de fiare. Aflîndu-o necredincioșii și aducîndu-și aminte de cuvintele Sfîntului Ignatie, au despicat-o în două, vrînd să vadă dacă este adevărat ceea ce zicea Ignatie. Și au aflat înăuntru pe amîndouă părțile scris cu litere de aur: Iisus Hristos.

Astfel Sfîntul Ignatie, cu numele și cu fapta a fost purtător de Dumnezeu, avînd în inima sa de-a pururea pe Hristos Dumnezeu, cu mintea cea de Dumnezeu gînditoare, scris ca și cu un condei.

46. POMENIREA CUVIOSULUI FILOGONIE, PATRIARHUL ANTIOHIEI (20 DECEMBRIE)

Fericitul părintele nostru Filogonie a învățat dumnezeieștile Scripturi și din copilărie s-a dăruit lui Dumnezeu. Apoi a trecut prin toate științele și le învăța pe toate cu multă ușurință, din care pricină s-a făcut vestit în viață, ajungînd avocat. Apoi s-a căsătorit și a avut o fică. Ca avocat, lua apărarea oamenilor nedreptățiți la judecată și le întindea mînă de ajutor. Prin aceasta fericitul Filogonie a devenit strălucit, încît îndată s-a făcut vrednic de multă cinste. Căci mai înainte, apăra pe oameni și îi făcea pe cei nedreptățiți mai puternici decît cei care îi nedreptățeau. Iar mai pe urmă, a păstorit cu dreptate turma lui Hristos.

Pe vremea cînd s-a urcat Filogonie pe scaunul Antiohiei, era mare tulburare în Biserică. Căci abia se terminase prigoana împotriva creştinilor, dar încă se mai vedeau rămășițele cumplitei tulburări, deoarece au început ereticii să atace Biserica. Dar atacurile lor s-au lovit de înțelepciunea fericitului Filogonie și s-a prăbușit precum spune Sfîntul Ioan Gură de Aur în cuvîntul de laudă cu care l-a cinstit.

Sfîntul Filogonie, păstorind în chip bineplăcut lui Dumnezeu turma încredințată lui și ducînd viață îngerească pe pămînt ca episcop, s-a mutat cu pace la Domnul.

47. PĂTIMIREA SFINTEI MUCENIȚE IULIANA FECIOARA ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÎNSA (21 DECEMBRIE)

Nicomidia, preamărita cetate a Bitiniei, se îndeletnicea foarte mult întru slujirea idolilor, pe vremea cînd domnea Diocleţian la apus şi Maximian la răsărit, amîndoi împăraţi păgîni. În acea cetate era atunci un om bogat şi cinstit, cu numele African, care foarte mult se ţinea de păgînătatea elinească. Acesta avea o fiică, cu numele Iuliana, care, după ce a început a veni în vîrstă, a înflori cu frumuseţea şi a-şi arăta înţelepciunea şi obiceiurile cele bune, a logodit-o cu un oarecare din suita împărătească, cu numele Elevsie. Dar a amînat nunta, pînă la vremea aceea cînd ar fi mai bine a se face.

În acea vreme, fecioara auzind propovăduirea Evangheliei pentru Hristos, a crezut în taină, pentru că văzînd cerul și pămîntul, marea și focul, căuta pe Cel ce le-a zidit și din zidiri s-a învățat a cunoaște pe Ziditorul, precum grăiește Sfîntul Pavel: *Cele nevăzute ale Lui de la zidirea lumii, din făpturi sînt văzute*. Deci grăia întru sine fecioara, cea cu bună cunoștință, unul este Dumnezeu cel adevărat, Căruia, se cuvine a ne închina, iar idolii, cei fără suflet nu sînt dumnezei, ci locașuri drăcești. Ea se nevoia în rugăciuni și în citirea dumnezeieștii Scripturi, învățînd legea Domnului, ziua și noaptea, în taină de tatăl său, care era mare prieten al păgînilor și vrăjmaș al creștinilor.

Iar mama ei, deși era elină, nu se îngrețoșa de dreapta credință creștinească, însă de amîndouă nu ținea seamă, căci nici nu slujea idolilor cu osîrdie, nici nu cinstea pe Hristos cu bună credință și nici nu ținea seamă ce credință are fiica ei. De aceea, cu greu putea fericita fecioară a tăinui de tatăl său credința cea întru Hristos și a se îndeletnici în rugăciuni și în citiri, mai ales că maica ei nu lua seamă de aceea. Avînd inima sa plină de dragostea lui Dumnezeu și întărită întru buna credință, se gîndea cum ar putea să scape de logodnicul ei și să se dezlege de însoțirea nunții cu păgînul, apoi să-și păzească fecioria curată de către închinătorul de idoli și să-și ferească trupul neatins de sluga diavolului.

Deci, venind vremea nunții, a trimis Iuliana la Elevsie, logodnicul său, zicînd: "Nu te pregăti în zadar de nuntă căci să știi că nu voi merge după tine, de nu te vei face mai întîi eparh laturii acesteia". Aceasta a făcut-o sfînta, crezînd că este cu neputință lui Elevsie a cîștiga dregătoria eparhiei și, cu acea pricină, va scăpa de însoțirea lui. Iar Elevsie, robit fiind de dragostea ei, a început în tot chipul a se îngriji de dregătoria eparhiei, pe de o parte prin rugămințile cele cu sîrguință, iar pe de alta prin daruri mari și prin mijlocitori foarte puternici.

Cerînd la împăratul Maximian ca să-l cinstescă cu acea dregătorie, abia după multă vreme și după multă bogăție a dobîndit ceea ce dorea, ajutîndu-i diavolul. Pentru că diavolul, vrînd să risipească gîndul cel bun al fecioarei a ajutat lui Elevsie, care, făcîndu-se eparh, îndată a trimis la logodnica sa, zicînd: "Bucură-te, Iuliano, că mă ai pe mine mirele tău, luminat cu slava, căci, iată, sînt eparh; deci, fii gata de nuntă". Iuliana, văzînd că n-a reușit cu acel meșteșug a scăpa din cursa lui, a descoperit ceea ce de mult tăinua în inima sa, răspunzîndu-i: "Bine este a te învrednici de a fi eparh, dar de nu te vei închina Dumnezeului meu și de nu vei sluji Domnului Iisus Hristos, Căruia și eu Îi slujesc, apoi caută-ți altă soție, pentru că eu nu voiesc să am bărbat necredincios". Acestea auzindu-le Elevsie, s-a mirat de schimbarea logodnicei sale și s-a mîniat foarte. Deci, chemînd pe tatăl ei, African, l-a întrebat: "Pentru ce fata ta se leapădă de zeii noștri și pe mine mă urăște?" Și i-a spus lui toate cuvintele ei, pe care i le aduseseră trimișii.

African, auzind acestea și minunîndu-se de lucrul cel neașteptat, nu cu mai puțină mînie decît eparhul, s-a aprins asupra Iulianei, fiind asemenea mare rîvnitor pentru necurații zei. Deci, întorcîndu-se îndată la casa sa, mai întîi cu blîndețe și părintește a început a întreba pe fiica sa: "Spune-mi, fiica mea iubită și lumina ochilor mei cea dulce, pentru care pricină te lepezi de

nuntă și te întorci de către eparh?" Ea, nerăbdînd a auzi numele lui, a răspuns: "Lasă, tată, căci mă jur pe nădejdea mea, pe Domnul meu Iisus Hristos, că de nu va primi Elevsie mai înainte credința mea, nu va fi părtaș nunții mele. Căci ce este aceasta a fi cu trupul uniți, iar cu duhul despărțiți și a fi vrăjmași unul cu altul?" Tatăl său, umplîndu-se de nesuferită mînie, a zis: "Oare ai nebunit, ticăloaso și voiești să fii muncită?" Fecioara a răspuns: "Munci voiesc pentru Hristos". Tatăl său a zis: "Mă jur pe marii zei, Apolon și Artemida, că fiarelor și cîinilor voi da trupul tău spre mîncare". Iar sfînta a răspuns: "Dar pentru ce zăbovești? Să vină cîinii, să vină fiarele și mai multe chinuri de se poate să-mi fie, pentru că mă voi bucura, murind pentru Hristos și primind de la El mari răsplătiri". Apoi iarăși tatăl său, voind s-o vîneze, cu meșteșug a lăsat mînia și, cu dragoste, vorbea către dînsa, rugînd-o și sfătuind-o ca să nu-i fie neascultătoare.

Iar ea, fiind plină de nădejdea cea bună, cu glas tare zicea: "Oare și tu ești asemenea zeilor tăi celor surzi, urechi avînd și neauzind? Nu ți-am spus acestea mai înainte cu jurămînt, că nu voi avea parte cu Elevsie, dacă nu se va îndupleca mai întîi să se închine Hristosului meu?" Tatăl său, auzind acestea, a închis-o într-o cămară. Apoi iarăși a scos-o și se nevoia cu cuvinte bune, cu momeli, cu lacrimi fierbinți, a întoarce pe sfînta către cinstirea zeilor și către dragostea lui Elevsie. Iar fecioara cea plină de bărbăție, iarăși a strigat: "Nu voi jertfi zeilor, nu mă voi închina ciopliților, nu voi iubi pe păgînul Elevsie! Lui Hristos unuia mă închin, pe Hristos cinstesc, pe Hristos iubesc!"

Atunci tatăl său, mîniindu-se, a apucat-o și a bătut-o fără crușare, aruncînd-o la pămînt, trăgînd-o de păr și călcînd-o cu picioarele, fiind nu ca un tată, ci ca un muncitor, nearătînd deloc milostivire părintească și uitînd dragostea cea firească de tată, în cumplita sa iuțime și mînie. Deci, a bătut-o pînă a obosit el, iar fericita fecioară a rămas de-abia vie. După aceasta a trimis-o la Elevsie eparhul, logodnicul ei, spunîndu-i să facă ce vrea cu dînsa. Iar el, fiind trecut cu vederea de dînsa, o! cît se iuțea, suflînd de mînie și scrîșnind cu dinții asupra ei și nu puțină ocară socotea aceea, fiindcă s-a scîrbit de dînsul și s-a lepădat de dragostea lui. Apoi se bucura foarte că a căzut în mîinile lui și a dobîndit stăpînire asupra ei. Deci îndată a gîndit să o judece, fiind eparh, pentru că nu cinstește pe zei, iar cu fapta răzbunîndu-se pe ea căci nu-l voiește.

Șezînd la judecată, a poruncit să aducă la întrebare pe mielușeaua lui Hristos. Cînd s-a adus sfînta fecioară Iuliana la judecată înaintea lui Elevsie, logodnicul său, cu frumusețea ei strălucea ca o rază de soare și toți, întorcîndu-și ochii spre dînsa, s-au minunat de bunacuviința chipului ei. Atunci Elevsie, căutînd spre dînsa, s-a îmblînzit și mînia lui, în dragoste s-a prefăcut. La început nu putea să zică către dînsa nici un cuvînt aspru, ci cu pace și cu dragoste vorbea, legat fiind de frumusețea ei fecioorească. Deci a zis: "Crede-mă o! preafrumoasă fecioară, că de mă vei alege pe mine, ca să-ți fiu bărbat, te vei izbăvi de toate muncile cele grele care au să ți se întîmple, chiar de nu vei aduce jertfă zeilor, căci nu te voi sili, decît numai să voiești nunta". La acestea mireasa lui Hristos a răspuns: "Nici un cuvînt, nici o muncă, nici însăși moartea nu mă va îndupleca să mă însoțesc cu tine, pînă nu te vei face creștin și nu vei primi Sfîntul Botez". Zis-a Elevsie: "Și aceasta aș fi făcut-o, o, preaiubito, de nu m-aș fi temut de mînia cea împărătească; căci de va afla împăratul, nu numai această dregătorie mare, ci împreună cu dregătoria îmi va lua și viața".

Sfînta a zis: "Dacă tu astfel te temi de împăratul cel muritor și vremelnic, care numai peste trup are stăpînire, iar nu și peste suflet, apoi eu, avînd Împărat fără de moarte, Care stăpînește peste toți împărații și peste toată suflarea și sufletul omenesc, nu mă voi teme? Și cum mă voi uni cu vrăjmașul Lui, prin legătura însoțirii? Dacă cineva din robii tăi s-ar fi însoțit cu vrăjmașul tău, oare ai fi binevoit la aceasta? Oare nu te-ai fi mîniat asupra robului tău? Deci nu te înșela, nici nădăjdui, că mă vei îndupleca cu cuvinte dulci. Apoi, de voiești, apropie-te și tu de Dumnezeul meu, iar de nu, omoară-mă, în foc aruncă-mă, cu bătăi mă rănește, fiarelor mă dă și oricare munci voiești, pune-le asupra mea, dar eu ție nu mă voi supune. Căci tu îmi ești urît și însoțirea ta îmi este ca o împrietenire cu dracii, iar nunta ta ca o groapă întunecoasă, pusă înaintea ochilor mei!"

Auzind acestea, Elevsie, îndată i s-a adăugat peste focul dragostei, focul mîniei și-i ardea fața ca focul. Căci astfel este dragostea, cînd este trecută cu vederea și nebăgată în seamă. Deci, a poruncit să o dezbrace și s-o întindă în patru părți, legînd-o cu frînghii de mîini și de picioare și s-o bată cu vine uscate și cu vergi, foarte tare. Și a fost bătută sfînta de șase ostași multă vreme, pînă cînd au ostenit. Iar ea, deși era cu firea vas neputincios, răbda cu bărbăție. Și, poruncind eparhul ostașilor să înceteze a o mai bate, a zis către ea: "Iată, o! Iuliano, acestea sînt începuturile muncilor tale și încă fără de asemănare mai mari chinuri te așteaptă, de nu vei aduce jertfă marei Artemida". Iar mucenița, mai cu înlesnire răbda bătăile cele date de ei, decît a auzi pe Elevsie grăindu-i și așteptînd încă a o îndupleca către voia sa. Apoi a răspuns: "O! cu adevărat nebun și fără de minte, pentru ce nu mă muncești mai mult, ce aștepți încă? Căci mai gata sînt eu a răbda munci, decît tu a mă munci".

Atunci, sfînta a fost spînzurată de părul capului și a stat astfel o parte din zi, încît și pielea capului și fața ei s-au ridicat în sus de la locul lor, iar sprîncenele s-au ridicat mai sus decît fruntea. Iar Elevsie, din dragostea ce o avea către dînsa, avînd încă nădejde, o sfătuia cu cuvinte bune ca să se cruțe. Deci, zicîndu-i multe cuvinte momitoare și rugătoare, văzînd că nu sporește nimic, mai mult s-a mîniat și a poruncit să-i ardă coastele cu țepușe de fier înroșite, apoi să-i ardă subțiorile și mijlocul șalelor. După aceea, coborînd-o de la locul de muncă, i-au legat mîinile înapoi și cu un fier ascuțit au străpuns mijlocul ei, apoi, abia vie fiind, au aruncat-o în temniță.

Zăcînd sfînta, aruncată în temniță pe pămînt, striga către Dumnezeu: "Doamne, Dumnezeul meu, Atotputernice, Cel ce ești nebiruit în putere și tare întru lucruri, ia de la mine necazurile acestea și mă izbăvește de durerile care m-au cuprins, precum pe Daniil de la lei, pe Tecla din foc și de la fiare. Tatăl meu și maica mea m-au lăsat, iar Tu, Doamne, nu Te depărta de la mine, ci precum ai păzit odată pe Israel, care fugea prin mare, iar pe vrăjmașii lui i-ai înecat, astfel și pe mine acum mă păzește. Iar pe Elevsie, care a ridicat război asupra mea și împreună cu el și pe satana, care se sîrguiește să-mi facă împiedicare, sfărîmă-i, Împărate nebiruit".

Astfel grăind sfînta către Dumnezeu și încă rugăciunea fiind în gura ei, vrăjmașul cel nevăzut, prefăcîndu-se în înger luminat, a venit la dînsa și a zis: "O, Iuliano! rabzi munci grele, dar încă mai grele și mai multe și cu adevărat nesuferite ți-a gătit Elevsie, iar tu, cînd vei fi scoasă, jertfește îndată, pentru că nu poți mai mult să rabzi cumplitele munci". Atunci sfînta l-a întrebat: "Cine ești tu?" Iar diavolul i-a răspuns: "Îngerul lui Dumnezeu sînt și de vreme ce mult se îngrijește de tine Dumnezeu, de aceea m-a trimis la tine, voind să te supui eparhului și să nu piară trupul tău cel sfărîmat cu multe munci, căci mult îndurat este Domnul și-ți va ierta aceea pentru neputința trupului tău rănit".

Acestea auzind, mucenița s-a înspăimîntat și s-a tulburat, căci vedea pe cel ce se arătase, cu chipul de înger, dar cu sfatul fiindu-i vrăjmaș. Apoi, suspinînd din adîncul inimii și umplîndu-i-se ochii de lacrimi, a zis: "Doamne, Dumnezeul meu, ziditorule al tuturor, pe Care Te laudă puterile cerești și de Care se cutremură mulțimea dracilor, nu mă trece cu vederea pe mine, care pătimesc pentru Tine, ca nu cumva în loc de dulceață, să-mi dea mie amărăciune vrăjmașul meu, ci arată-mi cine este acesta care grăiește acum? Cine este cel ce zice că este robul Tău?"

Așa a strigat sfînta și îndată a fost auzită. Căci a venit din cer glas, zicînd: "Îndrăznește, Iuliano, Eu sînt cu tine, iar pe cel ce a venit la tine, prinde-l că ți-am dat stăpînire și putere asupra lui și de la el însuși te înștiințează cine este și pentru ce a venit la tine". Astfel glasul a urmat rugăciunii, iar glasului, minunea, pentru că îndată s-au dezlegat legăturile și a căzut lanțul de pe coapsele ei. Apoi s-a sculat sfînta de la pămînt sănătoasă și tare cu trupul. Iar diavolul stătea nemișcat, fiind ținut cu puterea lui Dumnezeu, legat fiind cu legături nevăzute. Și l-a apucat mucenița ca pe un rob netrebnic și l-a întrebat ca la o judecată cine este, de unde și de cine este trimis? Iar el, deși plin de minciuni, însă fiind silit de puterea Ziditorului tuturor care îl muncea pe el, chiar nevrînd, a început a spune adevărul:

"Eu sînt un diavol din domnii cei mai dintîi ai întunericului, trimis de tatăl meu satana ca să te ispitesc și să te înșel pe tine. Pentru că mare rană am primit prin rugăciunile tale de la întreaga înțelepciune fecioarească și de la răbdarea ta cea bărbătească. Eu sînt acela care, odată cu pierzarea, am sfătuit pe Eva în Rai ca să calce porunca lui Dumnezeu. Eu am îndemnat pe Cain să ucidă pe fratele său Abel. Eu am învățat pe Nabucodonosor să pună chipul cel de aur în cîmpul Deira. Eu sînt acela care am înșelat pe evrei ca să se închine idolilor. Eu l-am înnebunit pe înțeleptul Solomon, făcîndu-l iubitor de femei. Eu am sfătuit pe Irod spre uciderea pruncilor și pe Iuda la vînzarea Învățătorului său, apoi și pe el la spînzurare. Eu am ridicat pe evrei ca să-l ucidă pe Ștefan cu pietre și pe Neron să spînzure pe Petru cu capul în jos, iar pe Pavel să-l taie cu sabia".

Auzind acestea, Sfînta Iuliana a făcut altă minune, căci alte legături și bătăi a pus asupra lui, afară de acele nevăzute cu care diavolul se legase de la Dumnezeu și, el fiind legat, ea îl bătea. Și o! minune, că pe duhul cel fără de trup și nematerial, a putut sfînta a-l lega cu legături materiale și a-l bate. Căci puterea lui Dumnezeu, care îl ținea cu legături nescăpate și cu

nemincinoase răni îl muncea, l-a dat nevăzut în stăpînirea iubitei Sale mirese. Iar diavolul răbda dureri din mîinile cele fecioreşti, ca şi din mîinile lui Dumnezeu, pentru că cu biciul material i se dădeau răni nemateriale, adică din acelea cu care se munceşte de la Dumnezeu neamul diavolesc.

Atunci diavolul a început a striga: "Vai, mie, ce voi face acum şi cum voi scăpa? Pe mulţi am înşelat şi i-am aruncat în nevoi, iar acum singur înşelîndu-mă, am căzut în nevoie. Pe mulţi i-am înfăşurat cu legături şi cu răni, iar acum sînt singur legat şi cu bătăi rănit de mîinile fecioreşti. Pe mulţi i-am robit mie, iar acum singur sînt ţinut, ca un rob şi ca un prădat. O! tatăl meu satana, pentru ce m-ai trimis aici, cum n-ai ştiut ce mi se va întîmpla? Cum n-ai ştiut că nimic nu este mai puternic decît fecioria şi nimic nu este mai tare decît rugăciunile cele muceniceşti?" Astfel Sfînta Iuliana, muncind pe diavol toată noaptea, dimineaţa eparhul a poruncit s-o scoată din temniţă, dacă este vie.

Venind sfînta şi trăgînd după sine pe diavol, l-a aruncat la un loc de gunoaie ce s-a întîmplat în cale, apoi a venit înaintea lui Elevsie, strălucind cu frumuseţea feţei şi cu podoaba cea dintîi, fiind cu tot trupul sănătoasă, ca şi cum n-ar fi primit nici o muncă. Muncitorul minunîndu-se, a zis către dînsa: "Spune-mi, Iuliano, cînd şi cum ai învăţat această vrăjitorie şi cu ce meşteşug te-ai tămăduit aşa degrabă de răni, încît nimic nu se mai află pe tine?" Sfînta a răspuns: "Nu este în mine nici un meşteşug vrăjitoresc, ci puterea cea dumnezeiască negrăită şi atotputernică m-a tămăduit, care nu numai pe tine, ci şi pe tatăl tău satana l-a umplut de ruşine. Pe mine m-a făcut mai puternică decît voi amîndoi, că şi tu şi domnul tău, diavolul, sînteţi sub picioarele mele, pentru că am legat pe stăpînul tău, căruia îi slujeşti şi muncile tale în nimic le-am socotit. Astfel, Hristosul meu a sfărîmat aici puterea voastră, iar acolo, ţie şi tatălui tău şi slujitorilor voştri, v-a gătit focul cel veşnic, tartarul cel înfricoşat, întunericul cel dinafară şi viermii cei neadormiţi, pe care munci le vei moşteni degrabă".

Tiranul, auzind din gura sfintei despre focul cel veşnic, îndată a poruncit să gătească un foc mare şi a ars un cuptor, unde a aruncat pe sfînta. Ea, stînd în văpaia focului nevătămată, se ruga către Domnul său cu lacrimi şi acele puţine lacrimi s-au făcut ca două rîuri mari, care au stins tot focul. Atunci poporul Nicomidiei a fost cuprins de mare spaimă şi a crezut în Hristos, ca la cinci sute de bărbaţi, iar femei o sută treizeci. Aceştia toţi au strigat: "Unul este Dumnezeu, unul este Acela pe Care Îl proslăveşte muceniţa Iuliana şi noi credem într-însul, iar de închinarea idolilor cea elinească ne lepădăm. Sîntem creştini, să vină peste noi sabia, focul şi orice fel de moarte cumplită, sîntem gata împreună cu Iuliana a muri pentru unul adevăratul Dumnezeu".

Zicînd ei aceasta cu mare glas, îndată a poruncit eparhul să scoată ostaşii înarmaţi şi pe toţi cei ce au crezut, despărţindu-i din privelişte, să-i taie pînă la unul. Şi aşa s-a făcut. Apoi toţi cu bucurie îşi plecau grumajii sub sabie şi mureau pentru Hristos, botezîndu-se în sîngele lor. Muncitorul, cu neîmblînzită mînie, tulburîndu-se, a poruncit să arunce pe sfînta, goală, într-o căldare plină cu plumb topit şi s-o fiarbă mult timp, ca pe nişte bucate. Dar sfintei i s-a făcut

căldarea aceea ca o baie caldă, după multe osteneli, nevătămînd deloc trupul ei cel curat, decît numai a o spăla ca o baie minunată, căci s-a pogorît la dînsa îngerul Domnului și a păzit-o nevătămată. Iar focul s-a pornit asupra celor ce stau împrejur și a făcut ceea ce altădată a făcut cuptorul haldeilor, căci pe toți cîți i-a ajuns, i-a făcut cenușă. Apoi și căldarea s-a sfărîmat și a ieșit mucenița întreagă, iar poporul, înspăimîntîndu-se, o înconjura ca pe o zidire înaltă căci sfînta era cu statul mai înaltă decît toți.

Văzînd muncitorul toate acestea și pe schingiuitorii săi mistuiți de foc, s-a îndrăcit de mînie și nu se pricepea ce va face mai mult, căci acum slăbiseră toate chinurile lui. Deci, fiind rușinat și batjocorit de o fecioară, a început a-și smulge părul, a-și zgîria fața, a-și rupe hainele de pe dînsul și a vorbi multe hule și cuvinte dosăditoare asupra zeilor săi, căci slujind lor, n-a putut să biruiască pe o fecioară. Apoi a osîndit pe Sfînta Muceniță Iuliana la tăiere de sabie. Și a venit iarăși diavolul acela care fusese prins și bătut de sfînta muceniță în temniță, dar stătea departe - că încă se temea și pomenea bătăile - și ca un om se bucura pentru osîndirea ei la moarte. Apoi îndemna pe gealați s-o ia mai degrabă și s-o omoare. Sfînta fecioară, cînd s-a uitat asupra lui cu ochi groaznici, îndată diavolul a tremurat și a strigat: "Vai, mie, că iarăși vrea să mă apuce în mîinile sale această nemilostivă!" Zicînd acestea înaintea tuturor, a pierit dinaintea lor, iar ostașii, luînd pe muceniță, au dus-o la locul de ucidere.

Sfînta mergea ca și cum ar merge la o nuntă și se grăbea, bucurîndu-se și veselindu-se. Apoi, rugîndu-se, și-a plecat sub sabie sfîntul său cap și a fost tăiat, unindu-se cu iubitul său Mire, Hristos Domnul, pentru Care a pătimit cu osîrdie. Iar o femeie oarecare, romană, cu numele Sofia, venind atunci în Nicomidia pentru o trebuință oarecare și întorcîndu-se înapoi la Roma, a luat cu dînsa trupul muceniței lui Hristos, Iuliana și, ducîndu-l în casa sa, după o vreme a zidit o biserică frumoasă în numele ei, precum se cuvenea muceniței și a pus într-însa sfintele ei moaște cu mare slavă. Iar pe Elevsie degrabă l-a ajuns pedeapsa lui Dumnezeu, căci el, plutind pe mare, s-a ridicat o furtună care a spart corabia și s-au înecat cei ce erau în corabie. Elevsie, spre mai mare pedeapsă, s-a izbăvit de înecare și a fost aruncat într-un ostrov, unde a fost mîncat de fiare, pierind ticălosul păgîn și primind vrednică răsplată pentru faptele sale, pentru uciderea nevinovată a Sfintei fecioare Iuliana.

Astfel a fost dragostea ei cea către Hristos, astfel a fost sfîrșitul pătimirii ei. A fost logodită cu Elevsie în al nouălea an de la nașterea sa, iar în al optsprezecelea cu sîngele său s-a făcut mireasă lui Hristos, a Mirelui celui fără de moarte, punîndu-și pentru El sufletul său. Acum se veselește în cămările cele cerești cu Hristos, Domnul cel lăudat de toată zidirea în vecii vecilor. Amin.

48. VIAȚA SFÎNTULUI PETRU, MITROPOLITUL KIEVULUI ȘI A TOATĂ RUSIA

(21 DECEMBRIE)

Acest fericit Petru s-a născut din creştini dreptcredincioşi, în ţinutul Volinskiei. Fiind încă în pîntecele maicii sale, pe cînd se lumina spre o zi de duminică, maică-sa a avut o vedenie: i se părea că ţine în mîinile sale un miel, iar între coarnele lui a crescut un pom cu frunze frumoase şi cu multe flori şi roade. Între ramurile lui luminau multe lumînări şi ieşea frumoasă mirosire.

Născîndu-se sfîntul şi la şapte ani dîndu-se la învăţătura cărţilor sfinte, cu zăbavă învaţă fericitul copil, de care lucru nu puţină mîhnire aveau părinţii, însă aceasta s-a făcut ca să ia de la Dumnezeu înţelepciunea cărţii, mai mult decît de la oameni, pe care a primit-o în acest chip: a văzut în vis pe un oarecare om în veşminte arhiereşti, venind şi zicînd către dînsul: "Deschide-ţi, fiule, gura ta". Iar el, deschizînd-o, cel ce i se arătase a atins cu mîna dreaptă limba lui şi l-a binecuvîntat, apoi i-a umplut de dulceaţă gîtlejul lui. Deşteptîndu-se, copilaşul n-a văzut pe nimeni, decît numai şi-a simţit inima sa plină de dulceaţă şi de veselie. De atunci, cît îi dădea dascălul său să înveţe, degrabă primea şi în puţină vreme a învăţat toată Scriptura.

Cînd era de douăzeci de ani, s-a dus la o mănăstire şi a primit rînduiala monahicească, fiind ascultător în lucrurile mănăstireşti, aducînd în bucătărie apă şi lemne, spălînd hainele fraţilor şi iarna şi vara, iar din pravila sa nimic nu lăsa. Căci mai înainte decît toţi se afla la cîntarea bisericească şi mai pe urmă ieşea. În biserică, stătea cu frică, ascultînd dumnezeieştile scripturi, cu toată luarea-aminte, niciodată rezemîndu-se de perete. Totdeauna era ascultător şi fraţilor le slujea fără lenevire, întru smerenie şi în tăcere. Apoi, cu voia povăţuitorului, s-a hirotonisit diacon şi preot. După aceea a învăţat a zugrăvi sfinte icoane şi, zugrăvind închipuirea acestora, se depărta cu gîndirea de la cele pămînteşti şi cu totul făcîndu-se gînditor la Dumnezeu, cu mai multă dorire se ridica spre îmbunătăţita viaţă.

Luînd binecuvîntare de la povățuitorul său, s-a dus la un loc liniștit și și-a făcut sălășluire la rîul Raga, care acum se cheamă mănăstirea Dvorți, zidind o biserică în numele Domnului nostru Iisus Hristos și în scurt timp s-au adunat mulți frați. Sfîntul era bun la obicei și fără răutate, iar mai pe urmă învăța în liniște și cu blîndețe pe toți. Silindu-se spre milostenie, niciodată n-a lăsat în deșert pe sărac, pe cerșetor și străin, încît pînă și la voievod a mers vestea despre dînsul și viața lui îmbunătățită. Pentru aceasta, de toți era cinstit și toți primeau cuvîntul învățăturii de la dînsul.

În vremea aceea a venit prin locul acela, arhiereul Maxim de la Constantinopol, învățînd pe oameni rînduiala lui Dumnezeu. Petru, mergînd cu frați săi, să ia binecuvîntare, i-a dat arhiereului icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pe care singur o zugrăvise. Iar arhiereul lui Dumnezeu l-a binecuvîntat pe el și pe frați, iar sfînta icoană, primind-o, cu mare cinste o avea la dînsul. Nu după multă vreme, arhiereul Maxim murind, un oarecare egumen, anume Gherontie, îndrăznind, a luat arhierescul veșmînt, podoaba și toiagul păstoresc, precum și acea icoană zugrăvită de Petru și dată arhiereului; și s-a dus la Constantinopol, vrînd să se facă mitropolit al Rusiei. Atunci voievodul părților Volinskiei, silea pe fericitul Petru, uneori singur rugîndu-l, alteori prin boieri îndemnîndu-l, ca să meargă la Constantinopol pentru alegerea la scaunul mitropoliei Kievului, căci pe Gherontie nimeni nu-l voia, pentru îndrăzneala lui, fiindcă fără sfat și alegere a alergat să răpească vrednicia, neintrînd pe ușă, ci sărind pe aiurea. Fericitul Petru multă vreme n-a voit. Apoi fiind înduplecat de voievod, de boieri și de sfințitul sobor, s-a dus, trimițînd voievodul pentru dînsul rugăminte la preasfințitul Patriarh și la tot soborul lui, poftind ca să vadă pe Petru pe scaunul arhieresc.

Gherontie, mergînd pe mare, i s-a întîmplat vifor grozav și vînturi potrivnice, încît a zăbovit nu puțină vreme oareunde. Iar fericitului Petru vîntul i-a fost lin și prielnic și ca în vis a plutit pe mare. Apoi lui Gherontie i s-a arătat, în vedenie, icoana Maicii Domnului, a Preasfintei de Dumnezeu Născătoare, despre care înainte s-a vorbit, zicîndu-i: "În deșert te ostenești tu, bătrînule Gherontie, că nu vei sui treapta arhierească pe care o cauți, ci cel ce m-a zugrăvit, Petru, egumenul, slujitorul Fiului meu și Dumnezeu, acela va fi ridicat la scaunul arhieresc și pe popor bine îl va paște, pentru că Fiul meu, Hristos Domnul, Și-a vărsat sîngele Său cel împrumutat din mine. Căci acela, cu dumnezeiască plăcere viețuiește și bătrîneți bune va trece bucurîndu-se la Stăpînul tuturor". Gherontie, degrabă deșteptîndu-se, s-a înspăimîntat și tuturor a spus cele ce văzuse. Iar cînd Cuviosul părintele nostru Petru a mers la Constantinopol, era atunci în sfînta biserică a înțelepciunii lui Dumnezeu, Sfînta Sofia, patriarhul Atanasie cel minunat, care cu bunătățile sale împodobea scaunul a toată lumea.

Intrînd fericitul Petru la patriarh, s-a umplut de bună mireasmă biserica acea și patriarhul a înțeles cu duhul, că pentru venirea lui Petru s-a făcut aceea bună mireasmă și l-a binecuvîntat cu bucurie. Apoi, aflînd pricina venirii lui, a adunat sfințitul sobor și cercetare după obicei făcîndu-se, Petru s-a aflat vrednic de arhierie, fiind însemnat mai înainte de nașterea sa. Drept aceea, patriarhul săvîrșind dumnezeiasca slujbă, a sfințit pe minunatul Petru, a cărui cinstită față în vremea sfințirii atît de mult s-a luminat, încît toți s-au minunat și au zis: "Cu adevărat acest om, prin porunca lui Dumnezeu a venit la noi". Deci, s-a făcut tuturor veselie duhovnicească.

După cîteva zile a venit și Gherontie și a spus toate cele ce i se întîmplaseră. Apoi, luînd patriarhul veșmintele arhierești cu cinstita icoană și toiagul păstoresc de la Gherontie, a dat bisericeștile semne de dregătorie în mîinile adevăratului păstor, Petru. Și așa preasfințitul patriarh, învățînd multe zile pe Sfîntul și fericitul Petru și binecuvîntîndu-l cu slavă, l-a eliberat de la Constantinopol. Sfîntul, venind întru a sa Mitropolie, a dat pace și binecuvîntare tuturor și învăța cu osîrdie turma cea de Dumnezeu încredințată lui, mergînd din loc în loc. Acestea binefăcîndu-se n-a suferit vicleanul vrăjmaș, ci a făcut împiedicare sfîntului, îndemnînd pe unii ca să nu-l primească. Însă după aceea s-au pocăit și au primit pe arhiereul, căruia supunîndu-se, au cerut iertare de la dînsul.

Apoi, după o vreme, iarăși a pornit vrăjmașul spre zavistie pe Andrei, episcopul Tferului, care ascuțindu-și limba sa, a grăit fără de lege, scriind asupra dreptului multe cuvinte mincinoase și hulitoare, pe care le-a trimis la preasfințitul patriarh, Atanasie. Iar patriarhul, mirîndu-se, nu l-a crezut, ci, fiind cu multă pricepere, a trimis pe unul din clericii Bisericii în pămîntul Rusiei și s-a adunat sobor în cetatea Pereiaslaviei, fiind acolo Simeon episcopul Rostovului și Cuviosul Prohor, egumenul Pecerskăi, cum și domni, boieri, preoți, monahi și mulțime mare. Acolo, fiind chemat și Andrei, episcopul Tferului, s-a făcut cercetare și tulburare mare, stînd înainte mincinoșii clevetitori ai Sfîntului Petru. Atunci lucrătorul de răutate nu s-a tăinuit, ci a venit înaintea tuturor, pentru că răutatea lui Andrei și clevetirea lui s-au vădit, iar clevetitorul cel mincinos a fost rușinat și defăimat. Sfîntul Petru nimic rău nu i-a făcut, ci l-a iertat și, din destul pe toți învățîndu-i, i-a eliberat întru ale lor. Dar el însuși adăuga osteneli peste osteneli, înmulțind, pînă la sută, talantul cel dat lui, fiind și sărmanilor tată.

În acea vreme s-a arătat un eretic oarecare, Seit, care nu se supunea învățăturii sfîntului. Pe acela arhiereul lui Dumnezeu l-a dat blestemului și a pierit rău. După aceasta a mers plăcutul lui Dumnezeu în slăvita cetate Moscova, stăpînind într-însa, atunci, binecredinciosul și marele domn Ioan Daniilovici, cel bine împodobit cu toate lucrurile, milostiv spre săraci și preoți, iubitor de cinstea bisericilor și de sfintele scripturi ascultînd. Deci foarte mult l-a iubit arhiereul și a rămas mai mult decît în alte locuri întru acea cetate. Apoi a sfătuit pe binecredinciosul domn ca să zidească o biserică de piatră, în numele Preasfintei Stăpîne Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria, zicîndu-i așa: "Dacă mă vei asculta și vei ridica biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, apoi te vei preamări mai mult decît alți domni, cetatea ta va fi slăvită și arhierei vor locui într-însa. Apoi se vor birui vrăjmașii și Dumnezeu într-însa se va preaslăvi, iar oasele mele aici se vor pune".

Voievodul, ascultînd sfatul sfîntului, a avut sîrguință către biserică și punîndu-se temelie, din zi în zi se înălța și singur sfîntul se silea, ca în toate zilele să sporească lucrul. Și, mai înainte văzîndu-și ieșirea sa din viață prin descoperire dumnezeiască, și-a făcut singur mormîntul, aproape de jertfelnic. După săvîrșirea mormîntului, i s-a făcut iarăși vestire de la Dumnezeu despre moartea lui. Atunci, cu totul umplîndu-se de bucurie, a mers în biserică și a săvîrșit Sfînta Liturghie, rugîndu-se pentru toți credincioșii împărați și domni și pentru al său fiu sufletesc, drept-credinciosul domn Ioan, cum și pentru toți binecredincioșii creștini de pe

pămîntul Rusiei. După aceea a făcut mare pomenire pentru cei răposați și s-a împărtășit cu Sfintele Taine. Venind din biserică, a chemat tot clerul și, învățîndu-i după obicei, i-a eliberat. În aceea vreme multă milostenie făcea la săraci, la scăpătați, la biserici, la mănăstiri, la preoți, dar slăbea cu trupul.

Sosind ziua ducerii lui din viață, a chemat pe Protasie, mai marele cetății, neîntîmplîndu-se atunci a fi voievodul în cetate și i-a zis lui: "Fiule, iată eu mă duc din viața aceasta și las fiului meu, iubitului meu domn Ioan, milă, pace și binecuvîntare de la Dumnezeu și seminției lui pînă în veac". Apoi, dînd alte așezăminte, i-a încredințat lui punga, ca să cheltuiască pentru săvîrșirea bisericii și dîndu-le tuturor pace, a început a cînta Vecernia. Și încă rugăciunea fiind în gura lui, sufletul său s-a dus către Domnul, ridicîndu-și singur mîinile spre Dumnezeu. Voievodul, auzind despre moartea sfîntului, degrabă a mers mîhnit în cetate și cu toți boierii și poporul, plîngeau și se tînguiau pentru moartea Sfîntului Petru. Apoi, punînd pe pat cinstitul său trup, l-a dus în biserică precum este obiceiul.

În acea vreme um om, cuprinzîndu-se de necredință către sfînt, a mers în mijlocul poporului și în gîndul său defăima, zicînd: "Cine este acesta căruia însuși domnul cu poporul îi merge înainte și îi urmează și i se dă atîta cinste"? Acestea gîndindu-le, îndată a văzut pe sfînt pe pat și binecuvîntînd poporul de amîndouă părțile, pînă ce a fost dus la mormînt și s-a încredințat omul acela de sfințenia plăcutului lui Dumnezeu. Apoi cele văzute le-a spus poporului, iar sfintele lui moaște ducîndu-le, le-a pus în mormîntul pe care singur și l-a zidit, unde și acum zac, făcînd felurite minuni celor ce cu credință se apropie de ele.

Un tînăr oarecare, din nașterea sa avea mîinile slăbănoage și cu totul nemișcate, încît nici la gură nu-i era cu putință a le duce. Mergînd el la mormîntul acelui sfînt, rugîndu-se cu lacrimi, îndată i s-au întărit mîinile și s-a însănătoșit. Apoi, pe un gîrbov și pe un surd i-a făcut sănătoși. Încă și un orb de mulți ani, care a venit și s-a rugat, îndată i-a deschis luminile ochilor. Și multe alte minuni, celor ce cu credință merg la dumnezeiasca raclă, izvorăsc și pînă acum, întru cinstea și slava Celui în Treime slăvit, Dumnezeu în veci. Amin.

---

49. POMENIREA SFÎNTULUI MUCENIC TEMISTOCLE
(21 DECEMBRIE)

Sfîntul mucenic Temistocle a trăit pe vremea împăratului Deciu, în Mira Lichiei, fiind păstor de oi. Ighemonul Asclipie, pornind prigoană împotriva creștinilor, îl căuta pe Sfîntul Dioscorid. Temistocle, care îl ascunsese, a spus că nu știe unde este, dar s-a dat pe sine mărturisind că este creștin.

Fiind dus înaintea ighemonului Asclipie, a propovăduit pe Hristos. Grăind cu îndrăzneală, a fost atîrnat de un lemn și lovit pîntece, pînă i s-a sfîșiat pîntecele. Apoi a fost tîrît pe piroane ascuțite de fier și așa și-a dat duhul în mîinile lui Dumnezeu.

50. PĂTIMIREA SFINTEI MUCENIȚE ANASTASIA ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÎNSA

(22 DECEMBRIE)

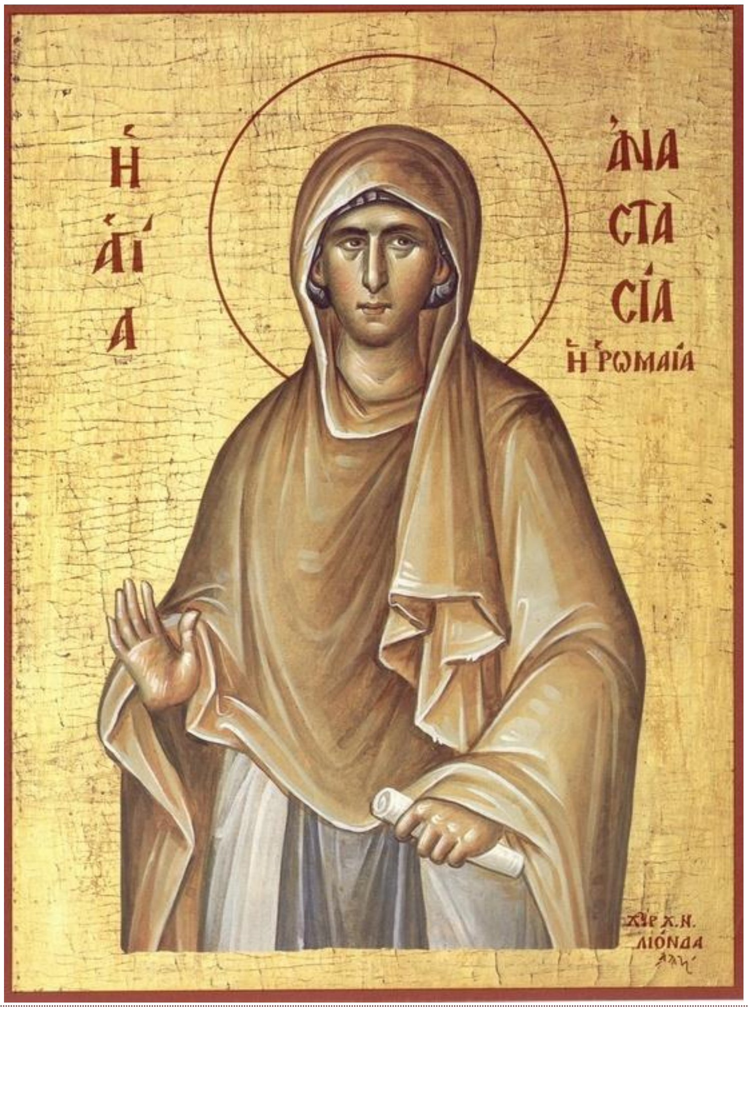

Anastasia, cea preafrumoasă între femei, s-a născut în vestita cetate a Romei. Ea pe toți covîrșea cu neamul său cel bun, cu frumusețea cea trupească și cu cea sufletească, cu obiceiuri bune și cu blîndețe. Era fata lui Pretextat, unul din boierii mari de credință elin, iar maica ei credea întru Hristos, avînd numele Fausta. Din copilărie, Anastasia a fost încredințată de maică-

sa spre învățătura cărții, unui bărbat preaslăvit întru înțelepciune și cu viața cinstită, cu numele Hrisogon, creștin credincios și iscusit desăvîrșit întru cele dumnezeiești, iar după aceea și mucenic.

De la acest bărbat a învățat Anastasia nu numai înțelegerea cărții, ci și a cunoaște pe Acela, Care este Alfa și Omega, începutul a toată zidirea cea văzută și nevăzută și sfîrșitul tuturor dorințelor inimilor celor binecredincioși. A învățat să cunoască și să iubească pe Dumnezeul cel adevărat, pe Ziditorul tuturor și Stăpînitorul. Se sîrguia în citirea cărților creștinești ziua și noaptea, învățînd legile Domnului și întărindu-și inima în dragostea lui Dumnezeu. Săvîrșind ea învățătura la Hrisogon, s-a făcut slăvită înaintea tuturor ca o preaînțeleaptă și frumoasă. După aceasta, fericita ei mamă, Fausta, trecînd din această viață, a fost dată de tatăl său, cu multă silă, după un bărbat cu numele Pomplie, asemenea fiind de bun neam, dar cu credința elin. Și a fost dusă în casa mirelui, adică credincioasa la cel necredincios, mielușeaua lui Hristos la lup răpitor.

Însă păzind-o Dumnezeu, către Care ziua și noaptea suspina cu inima și se tînguia, nu și-a pierdut fecioria sa, nici nu a întinat trupul ei curat cu bărbatul cel necurat, pentru că Anastasia se prefăcea neîncetat că are boala cea femeiască. Iar uneori, fiind silită de soțul său, ieșea din mîinile lui, ajutîndu-i nevăzut îngerul, păzitorul ei. Și astfel era cu fecioria nevătămată. Adeseori își schimba hainele sale cele luminate și podoabele cele de mult preț și, îmbrăcîndu-se pe ascuns în haine sărace, ieșea din casa sa, neștiind nimeni, decît numai o slujnică a ei, care de aproape îi urma și cerceta toate temnițele, dînd mult aur la străji și cercetînd pe cei ce pătimeau pentru Hristos. Le slujea pe cît putea în toate, cu bună cucernicie și cu cinste, spălîndu-le mîinile și picioarele și părul cel plin de praf curățindu-l, ștergînd sîngele lor și rănile lor legîndu-le cu petece curate. Apoi, dînd fiecăruia hrană și băutură, se întorcea la casa sa.

Astfel, adeseori ieșind și întorcîndu-se, nu s-a tăinuit de bărbatul ei, căci el a cunoscut că cerceta temnițele. De aceea și mai mult s-a mîniat asupra ei, pentru că nu voia să știe de unirea nunții și mult o necăjea pe dînsa. Aflînd el de la slujnica care îi urma ei - acea ticăloasă i-a spus lui toate - pentru aceea, bătînd rău pe Anastasia, a închis-o într-o casă și a pus strajă, ca piciorul ei să nu mai calce afară. Sfînta se mîhnea cu duhul pentru robii lui Hristos, căci nu mai putea să-i cerceteze, nici să le slujească, nici să le deie cele de trebuință. Dar mai mult o durea inima pentru dascălul ei, Sfîntul Hrisogon, fiindcă nu-l vedea, pentru că acel sfînt doi ani avea de cînd era în temniță, răbdînd fel de fel de munci. Adeseori ea mergea la dînsul cînd era slobodă, iar acum nu-i mai era cu putință, fiind închisă și străjuită.

În acea vreme a început bărbatul ei a o necăji mult, mai ales după ce a murit tatăl ei, ca să-i ia toată averea părintească, ce rămăsese Anastasiei ca moștenire, ca unei fiice pentru că Pretextat nu avea feciori mai mulți, nici neamuri. Atunci Pomplie, urînd pe Anastasia, pentru că nu răspundea dorinței lui cele trupești, cugeta să o omoare, ca toată averea ei să o moștenească și, luîndu-și altă femeie, să o aducă în bunătățile cele străine. Deci ca pe o roabă o socotea pe sfînta fecioară, necăjind-o în toate zilele și muncind-o, care lucru se adeverește din

scrisoarea ei scrisă în taină către Sfîntul Hrisogon și trimisă printr-o bătrînă, într-acest chip zicînd:

"Sfîntului mărturisitorului lui Hristos, Hrisogon, scrie Anastasia. Deși tatăl meu era închinător de idoli, maica mea, Fausta, totdeauna a avut bună credință și a viețuit creștinește. Ea chiar din scutece, m-a făcut a fi creștină, iar după plecarea ei din această viață, cu greu jug și fără de voie m-am însoțit cu un bărbat, care e fur de cele sfinte, de la al cărui pat, prin milostivirea lui Dumnezeu, cu prefacerea bolii, fug ziua și noaptea în urma Domnului meu Iisus Hristos. Iar bărbatul care se laudă cu moștenirea mea, o cheltuiește cu nevrednicii și necurații închinători de idoli, iar pe mine ca pe o vrăjitoare și străină de cele sfinte, cu grele străji m-a robit, încît aștept a muri și nu mi-a rămas altceva decît numai dîndu-mi sufletul, să cad moartă. Și chiar de mă voi bucura întru moarte pentru mărturisirea Domnului meu Iisus Hristos, însă de aceasta mă mîhnesc foarte mult, căci toată bogăția mea, cea făgăduită lui Dumnezeu, o văd cheltuită de mîinile străinilor și păgînilor. Pentru aceasta te rog pe tine o! omule al lui Dumnezeu, roagă cu sîrguință pe Stăpînul Hristos, pentru ca pe bărbatul meu sau să-l lase să viețuiască dacă mai înainte vede că se va face cîndva creștin sau de are astfel a petrece în necredință, apoi să-i poruncească să iasă dintre cei vii și să dea loc altora, care cinstesc pe Dumnezeu. Căci mai bine-i este a muri, decît a nu mărturisi pe Fiul lui Dumnezeu și celor ce-L mărturisesc pe El a le face împiedicare, de care Însuși Hristos este martor. Iar de mă voi elibera, voi merge pe urmele sfinților și mă voi îngriji pentru dînșii cu sîrguință, precum am și început. Închinăciune ție, bărbatule al lui Dumnezeu și pe mine mă pomenește".

Apoi Anastasia a primit această scrisoare:

"Hrisogon, scrie Anastasiei: Ție, care te învăluiești în mijlocul viforului și al tulburării lumii acesteia, degrabă îți va veni Hristos, Cel ce umblă pe ape și vînturile cele diavolești, care s-au sculat asupra ta, le va alina numai cu un cuvînt al poruncii Sale. Deci, fiind cu răbdare ca în mijlocul mării, așteaptă pe Hristos, Care va veni la tine și întru tine însăți să strigi ca proorocul, zicînd: *Pentru ce ești mîhnit sufletul meu și pentru ce mă tulburi? Nădăjduiește spre Dumnezeu, că mă voi mărturisi Lui, mîntuirea mea și Dumnezeul meu.* Așteaptă îndoit darul de la Dumnezeu, căci și vremelnica moștenire ți se va întoarce ție și cea cerească ți se va pregăti. Iar Domnul va îndelunga facerea Sa de bine, ca să nu se pară că sînt neînsemnate cele date nouă de la El. Vezi și nu te tulbura de aceasta, pentru că celor ce viețuiesc cu dreaptă credință li se aduc asupra cele potrivnice, căci nu te păgubești, ci te ispitești de la Domnul. Și aceasta să știi, că nu este fără primejdie apărarea ce se face prin ajutorul omenesc, căci grăiește Scriptura: *Blestemat este omul care nădăjduiește spre om și binecuvîntat este cel ce nădăjduiește spre Domnul.* Păzește-te bine și cu trezire, de tot păcatul și de la Însuși Dumnezeu caută mîngîiere, ale Cărui porunci păzești. Pentru că degrabă se va întoarce peste tine vreme pașnică și, ca după o noapte întunecată, vei primi lumina zilei celei purtătoare de flori. Și ca după o iarnă ce a trecut, vor veni ție zile senine de aur. Astfel tuturor celor ce pătimesc pentru numele lui Hristos să le dai mîngîiere vremelnică și însăți, fără îndoire, te vei învrednici mîngîierii celei veșnice. Mîntuiește-te întru Domnul și pentru mine te roagă".

Peste puțină vreme, iarăși fiind chinuită de moarte de către bărbatul cel cu obicei rău și păgîn, a scris către sfîntul astfel: "Mărturisitorului lui Hristos, Hrisogon, scrie Anastasia: Sfîrșitul trupului meu a venit. Pomenește-mă ca să primească Domnul sufletul meu, căci pentru a Lui dragoste pătimesc acestea ce vei auzi din gura acestei bătrîne".

Sfîntul Hrisogon a răspuns: "Hrisogon scrie Anastasiei: Totdeauna înaintea luminii merge întunericul, după boală se întoarce sănătatea și după moarte se făgăduiește viață. Cu un sfîrșit se încheie cele potrivnice ale lumii, ca și cele cu bună norocire, astfel încît nu prin nevoi să domnească deznădăjduirea, nici prin bucuria cea deșartă, înălțarea. Una este marea pe care umblă bărcile trupurilor noastre și de o cîrmă se conduc sufletele noastre prin înotare. Bărcile unora fiind tari, trec valurile fără vătămare, iar ale altora fiind slabe, chiar la țărm sînt aproape de înecare, căci aproape este vremea ca să piară cei ce nu cugetă a veni la țărm mîntuitor. Iar tu, o! slujitoarea lui Hristos, cea fără de prihană, leagă-te cu tot gîndul de crucea lui Hristos și te pregătește spre lucrul Domnului și după ce vei sluji, după dorința ta, cu mucenicească prăznuire, vei trece către Hristos".

Cu această scrisoare a proorocit Sfîntul Hrisogon despre grabnica pierzare a lui Pomplie, bărbatul ei cel rău; pentru că în zilele acelea s-a trimis de împăratul cu scrisori către împăratul perşilor și, avînd a merge pe mare, s-a scufundat și s-a înecat de un vifor ce s-a ridicat fără veste. Așa a pierit, ticălosul cu sunet, iar Sfînta Anastasia s-a izbăvit ca pasărea din cursa celui ce vînează, avîndu-și curată fecioria sa. Apoi, și-a primit toată moștenirea ce-i rămăsese de la părinții ei și a început iarăși, neoprită de nimeni, a merge pe la închisori și pe la temnițe, slujind sfinților, răbdătorilor de chinuri ai lui Hristos, nu numai cu averea, ci și cu priceperea sa mîngîindu-i cu cuvinte folositoare și deșteptîndu-i la bărbăție, la răbdare și la înfruntarea morții pentru Hristos.

În acea vreme, împăratul Diocleţian, zăbovind în Acvileia și îngrijindu-se despre aceasta cu sîrguință, ca nici unul din creștini să se tăinuiască ori să scape din mîinile lui, i s-a vestit de la Roma că s-au umplut temnițele de mulțime de creștini, pe care în multe feluri muncindu-i, nu se leapădă de Hristosul lor, și că toți au învățător pe Hrisogon, pe care-l ascultă, ținîndu-se de învățătura lui. Împăratul a poruncit ca toți să fie dați la munci și la moarte, iar Hrisogon să se trimită la dînsul, căci socotea că dacă va birui pe Hrisogon, apoi va birui și pe ceilalți creștini.

Deci, fiind dus Sfîntul Hrisogon la împărat spre întrebare, îi urma lui de departe și Anastasia. Văzîndu-l împăratul, mai întîi a vorbit cu dînsul cu cuvinte blînde, zicîndu-i: "Primește sfatul meu cel bun o! Hrisogoane, și te împărtășește credinței noastre. Fă cele plăcute zeilor și îți alege cele de bucurie, decît cele de nevoi, cum și cele de folos, mai vîrtos decît cele nefolositoare și să știi că, nu numai de muncă vei scăpa, ci îți vom dărui lumina cea dulce și îndată te vom pune eparh al cetății celei mari, adică peste Roma".

Sfîntul a răspuns: "Eu un Dumnezeu am cunoscut și pe El îl socotesc mai dulce decît toată lumina, mai iubit decît toată viața și mai de folos decît toate comorile. În El cred cu inima și cu gura Îl mărturisesc, cu sufletul Îl cinstesc și genunchii mei spre El îmi plec, înaintea tuturor. Iar mulțimea zeilor tăi, basmele și pe diavol niciodată nu-i voi cinsti, ca și Socrat, care zice: Se cuvine a fugi de aceia cu toată tăria, că sînt înșelători de oameni și dovediți ca pierzători de suflete. Iar darurile și cinstirile cele făgăduite de tine mie, nu le socotesc mai bune decît visul și umbra".

Deci, neputînd a răbda mai mult împăratul niște graiuri ca acestea ale lui Hrisogon, a poruncit ostașilor să-l ia și, ducîndu-l într-un loc pustiu, să-i taie capul. Și aceasta făcîndu-se, a aruncat trupul său în mare, iar în acele părți unde l-a aruncat, nu departe, era preotul Zoil, bărbat sfînt și trei fecioare surori cu trupul și cu duhul, adică Agapi, Hionia și Irina. Acel preot, prin oarecare descoperire dumnezeiască, înștiințîndu-se despre trupul Sfîntului Hrisogon, l-a luat împreună cu capul și, punîndu-l într-un sicriu, l-a ascuns în casa sa.

La treizeci de zile i s-a arătat Sfîntul Hrisogon în vis, zicîndu-i: "Să știi că într-aceste nouă zile, acele trei fecioare ale lui Hristos, care viețuiesc lîngă tine, vor fi luate spre mucenicie, iar tu spune roabei Domnului, Anastasia, ca să aibă grijă de dînsele, deșteptîndu-le către nevoința cea cu bărbăție, pînă cînd se vor încununa prin pătimire. Iar tu să fii cu bună nădejde că vei primi roadele cele dulci ale ostenelilor tale. Căci degrabă te vei libera de aici și te vei duce către Hristos, împreună cu cei ce au pătimit pentru El". Și s-a făcut această descoperire și Sfintei Anastasia, care, fiind îndemnată de Duhul lui Dumnezeu, a venit la casa preotului, pe care niciodată nu-l știa și l-a întrebat: "Unde sînt fecioarele acelea, despre care i s-a descoperit lui în vedenie că vor să aibă sfîrșit mucenicesc?" Deci, aflînd casa lor, cu dragoste a viețuit o noapte cu ele, spunîndu-le multe cuvinte mîntuitoare de suflet și pline de dumnezeiască dragoste, prin care le deștepta a răbda cu bărbăție, pînă la sînge, pentru Mirele lor Hristos. Apoi a văzut și moaștele Sfîntului Hrisogon, mucenicul lui Hristos și al său iubit dascăl, plîngînd lîngă dînsele cu lacrimi fierbinți, încredințîndu-se rugăciunilor lui. După aceea s-a întors în Acvileia și s-a făcut precum a zis Sfîntul Hrisogon preotului Zoil în vis, căci acel preot, în curgerea celor nouă zile, s-a mutat către Domnul.

Împăratul cel fărădelege, auzind de cele trei fecioare, a poruncit să le aducă la priveliște. Întîi a început a le momi cu blîndețe, lăudîndu-le cu cuvinte lingușitoare pentru frumusețea lor, făgăduindu-le să le mărite după bărbați de bun neam și bogați și să le dăruiască multe și mari daruri, dacă se vor închina idolilor. Cea mai mare în vîrstă, care se chema Agapi, ca să-și arate dragostea sa către Dumnezeu, cu multă îndrăzneală a răspuns: "Să nu pui nicidecum în mintea ta, o! împărate, că ne vom înfricoșa de muncile cele cumplite sau de moartea cea aspră sau că ne va birui pe noi strălucirea neamului sau că ne vom mîhni pentru frumusețea trupului, sau că vei slăbi cu momeli tăria sufletului nostru, ca să vindem buna-credință. Cu cît ne vei munci mai cumplit, cu atît ne vei folosi mai mult".

Deci, văzînd împăratul atîta îndrăzneală a acelei fecioare s-a mîniat și, avînd trebuință a se duce în Macedonia, le-a închis în temniță. Apoi a poruncit lui Dulție, eparhul, ca să le ispitească cu sîrguință și să le muncească cu felurite munci. Anastasia, împreună pătimitoarea, după obiceiul ei umblînd pe la cei ce pătimeau prin închisori, îndată a venit și la sfintele fecioare, pe care le-a mîngîiat cu nădejdea ajutorului celui nedepărtat al lui Hristos și cu biruință asupra vrăjmașului. Iar răul Dulție, fiind foarte desfrînat și înverșunat, văzînd frumusețea celor trei fecioare, a voit să le batjocorească. Deci s-a dus singur la temniță, ca să împlinească cu fapta lucrul cel cugetat, dar Dumnezeu, vrînd să izbăvească pe roabele Sale de o ispită ca aceea, l-a făcut să greșească locul și, socotind că intră în temniță, a intrat în bucătărie, unde erau vase multe mînjite, pe care îmbrățișîndu-le și sărutîndu-le ca un beat, socotind că erau acolo fecioarele acelea, s-a făcut negru, fiind plin de funingine pe toată fața.

După aceea, ieșind afară ca să meargă la palatul său, nimeni nu l-a cunoscut că este eparhul, ci socotea că este un ieșit din minți și îndrăcit. Unii rîdeau de dînsul, iar alții îl băteau ca pe un ieșit din minți. Ajungînd cu multă greutate la palat nu-l lăsau ostașii să intre înăuntru, ci îl împingeau afară și îi dau ghionturi, pentru că nimeni nu credea să fie eparhul. Tîrziu, de-abia rudeniile sale l-au cunoscut și l-au adus în casa sa și, după ce și-a venit în simțiri, zicea că i-au făcut aceasta creștinii cu farmecele, mîniindu-se asupra lor foarte mult. Deci a adus pe cele trei fecioare înaintea lui și a poruncit să le dezbrace de haine și să le dezgolească cu totul ca să le poarte prin tîrg, spre răzbunarea rușinării lui. Dar o! lucrurile Tale cele slăvite Doamne, Ziditorule al toate! s-au făcut cămășile lor ca niște piei și s-au lipit așa de trupurile lor, încît n-au putut nicidecum să le dezvelească muncitorii și toți s-au înspăimîntat de o minune înfricoșată ca aceea.

Încă și altă minune a urmat, căci dintr-această pricină a orbit eparhul, prin puterea cerească, încît ridicîndu-l de pe scaun, ca pe o iarbă neînsuflețită, l-au pus în pat, iar în locul lui a venit eparh, de la împărat, un altul cu numele Sisinie. Acesta a aruncat în foc pe Sfînta Agapi și pe Hionia, unde s-au și sfîrșit, dîndu-și sufletele lui Dumnezeu, iar trupurile lor au rămas în foc, întregi și nevătămate, neatingîndu-se focul nici de părul lor și nici de haine. Drept aceea, iubitoarea de mucenici Anastasia a luat sfintele lor moaște și le-a îngropat cu multă evlavie, rugîndu-se lui Dumnezeu totdeauna să o învrednicească și pe dînsa a lua cununa cea mucenicească.

Pe Sfînta Irina o momea, de asemenea, Sisinie eparhul și o îndemna ca să jertfească; dar ea, nesupunîndu-se, a început a o înfricoșa. Apoi văzînd că nu se supune, a zis către dînsa: "Să știi că de nu mă vei asculta te voi pune la un loc arătat și văzut de tot poporul, unde să vină fiecare să te batjocorească și să-ți spurce sufletul și trupul". Iar ea a răspuns: "Nădăjduiesc în Stăpînul meu Iisus Hristos, că-mi va izbăvi picioarele mele de cursele tale și va păzi sufletul meu neîntinat, iar dacă mă voi întina cu sila, pentru aceasta nicidecum n-am păcat, că fără de voia mea se face".

Atunci ighemonul a dat-o pe dînsa ostașilor s-o ducă la casa de desfrînare și a poruncit să meargă la dînsa, fără de sfială, oricare ar voi. Dar Dumnezeu n-a zăbovit, ci a trimis pe sfinții săi îngeri ca pe niște ostași și au dus-o pe dînsa deasupra unui munte, parcă în ciuda ighemonului, care, văzînd o minune ca aceasta, n-a încetat cel neputincios de a face război cu Atotputernicul Dumnezeu și alerga nebunul la munte călare, ca să o ia cu sila. Și iarăși a urmat o minune, căci vedea pe fecioara de departe, dar nu putea să se apropie nicidecum de dînsa, că îl împiedica o putere dumnezeiească nevăzută, ca și cum ar fi fost înaintea lui un zid nebiruit. Apoi avînd ochi, nu vedea și alerga împrejurul muntelui, pipăind fără folos și s-a muncit în deșert, pînă seara rătăcind. Atunci un ostaș aruncînd cu săgeata asupra muceniței a trecut aceea printr-însa, astfel voind Dumnezeu. Iar sfînta, mulțumind lui Hristos că a păzit-o pe dînsa fără prihană, și-a dat în mîinile Lui fericitul său suflet. După ce s-a dus ighemonul, Sfînta Anastasia a luat moaștele ei și le-a îngropat împreună cu celelalte, cu cinste și cu mirositoare tămîieri.

Apoi Sfînta Anastasia umbla din cetate în cetate și din latură în latură, slujind sfinților care erau ținuți prin legături, chivernisind cu averile sale pe legații lui Hristos de mîncare, de băutură și de toate doctoriile, făcînd ușurare celor ce erau în strîmtorare mare și celor ce slăbeau cu trupul cumpărîndu-le cu aur ușurarea din legăturile cele grele și de lungă vreme. Pentru această pricină, ea s-a numit vindecătoare de răni, căci pe mulți i-a dezlegat în taină din legături. Prin purtarea sa de grijă multora a adus ușurare, pe mulți i-a tămăduit de răni nevindecate, ostenindu-se cu mîinile sale și doftorind pe mulți care erau pe jumătate morți, apoi, prin slujirea sa i-a înviat și i-a dăruit sănătoși pentru muncile ce erau să vină.

Sfînta Anastasia învățase și meșteșugul doftoriei și singură tămăduia pe cei răniți și pe mîinile sale îi purta pe aceia, care nu puteau să-și țină nici picioarele, nici mîinile, avîndu-le sfărîmate și rănite pentru Hristos. Apoi singură le dădea acelora hrană în gură, îi adăpa și le oblojea rănile și bubele. Aceasta îi era ei spre mare bucurie și veselie, de a sluji cu osîrdie, ca Însuși lui Hristos, acelora care pătimeau pentru mărturisirea numelui celui preadulce al Domnului. Pentru aceasta cu tot cugetul se îngrijea, în toate chipurile se sîrguia și întru aceasta se ostenea cu toată tăria, biruind neputința firii sale, cu tăria sufletului, cu bărbăția și cu dragostea către Dumnezu și către cei de aproape; iar mai vîrtos către sfinții pătimitori, care totdeauna sînt aproape de Dumnezeu, despre care zicea împreună cu David: *Iar mie foarte îmi sînt cinstiți, prietenii tăi, Dumnezeule*.

Mergînd Sfînta Anastasia, vindecătoarea de răni, în Macedonia și acolo, îndeletnicindu-se în obișnuita slujire a sfinților, a făcut cunoștință cu o văduvă foarte tînără cu numele Teodotia, care era cu neamul din părțile Bitiniei, din cetatea Niceea. Aceasta a rămas văduvă cu trei prunci, după bărbatul său care murise și își avea locașul în Macedonia, petrecîndu-și zilele văduviei sale cu bună-credință și întru creștinească mărturisire. Fericita Anastasia era găzduită de multe ori la aceea văduvă, iubind-o ca pe o roabă credincioasă a lui Hristos și mîngîindu-se împreună cu dînsa, prin cuvinte înțelepte, pentru dragostea lui Dumnezeu - pentru care, o! cît de mulți sfinți și-au pus cu osîrdie sufletele lor! După cîtăva vreme, Teodotia a fost cunoscută că e creștină, deci au prins-o și au dus-o la împărat, care a supus-o întrebărilor. Unul din cei de față, cu numele de Levcadie, rănit fiind de frumusețea ei, a rugat pe împărat să i-o

dea de femeie și să nu o piardă pe ea. Împăratul s-a învoit îndată la cererea lui, nădăjduind că mai degrabă va reuși bărbatul acela s-o întoarcă spre zei.

Deci, luînd Levcadie în casa sa pe Teodotia, împreună cu fiii săi, ce n-a făcut ca s-o amăgească? A rugat-o, sfătuind-o, momind-o și îngrozind-o ca să facă aceste două: adică, să se lepede de Hristos și să voiască a fi lui femeie. Iar Teodotia răspundea: "De poftești bogățiile mele, iată, toate ți le dau de bună voie, iar de te sîrguiești a mă avea pe mine de femeie, nu nădăjdui, ci lasă-mă să slujesc lui Hristos, ca în locul tuturor bogățiilor, numai pe Hristos să-l moștenesc. Iar dacă, iubind frumusețea mea, mă poftești și te nevoiești a mă întoarce de la Hristosul meu, apoi să știi că alegi lucrurile cele cu neputință; căci mai lesne vei schimba frumusețea mea în urîciune și viața în moarte, decît să poți întoarce mintea mea de la Hristos și să mă aduci spre a voi nunta cu tine".

În acele zile Levcadie, a avut nevoie a merge cu împăratul care se ducea undeva. Deci s-a dus, lăsînd pe Teodotia în casa sa și a zăbovit în acea cale multă vreme. Astfel Teodotia, avînd puțină liniște, slujea împreună cu Sfînta Anastasia, celor legați; pe cei bolnavi tămăduindu-i, pe cei morți îngropîndu-i și pe cei vii întărindu-i spre mai mari nevoințe. Și iarăși s-a vestit lui Dioclețian că s-au umplut temnițele de prin cetăți de creștini și nu mai este loc pentru alții. Atunci, păgînul tiran a poruncit ca să-i piardă pe toți într-o noapte, ca să deșerte temnițele pentru primirea altor creștini. Și așa a fost rînduită o noapte pentru acel lucru rău, cînd mulțime mare de mucenici au fost trimiși la Hristos, către ziua cea neînserată. Pe unii i-au ucis cu sabia, pe alții i-a înecat apa, pe alții i-au ars cuptoarele cele de foc, iar pe alții i-au primit de vii sînurile pămîntului. Apoi săpînd șanțuri și gropi adînci, i-a aruncat acolo de vii și i-a astupat cu pămînt și cu pietre, ale căror nume se află scrise în cartea vieții și singur Dumnezeu le știe.

A doua zi, iubitoarea de mucenici, fericita Anastasia, venind după obiceiul ei la una din temnițe și neaflînd pe nimeni, a umplut văzduhul de plîngere și de tînguire. Și, fiind întrebată de ostașii ce se întîmplaseră acolo, pentru ce se tînguiește astfel, ea a răspuns: "Caut pe robii Dumnezeului meu, care erau ieri într-această temniță și acum nu știu unde sînt". Iar ei aflînd că este creștină, îndată au luat-o și au dus-o la Flor, ighemonul Iliricului și întrebînd-o ighemonul dacă este creștină, ea a răspuns: "Cu adevărat sînt creștină și ceea ce-ți este urîciune, aceea îmi este iubit, iar numele creștinesc, care la voi este de hulă, acela îmi este de cinste și de laudă".

După ce s-a înștiințat ighemonul despre patria și despre bunul ei neam, fiind din Roma și din neam luminat, a întrebat-o:

"Dar ce te-a silit pe tine la aceasta de ai lăsat Roma, patria cea preaslăvită și ai venit aici?" Răspuns-a sfînta: "Ce altceva, decît glasul Domnului meu, Cel ce mă cheamă către El, că, Aceluia urmînd, am lăsat patria și prieteni și luînd crucea Hristosului meu, cu picioarele

grabnice și vesele am pornit în urma Lui". Zis-a ighemonul: "Unde este Acela pe Care Îl numești Hristos?" Răspuns-a sfînta: "Nu este loc care să nu aibă pe Hristos, căci este în cer, este în mare, este pe pămînt, este încă și în toți cei ce-L cheamă și se tem de El, luminîndu-i la minte și totdeauna petrecînd împreună cu dînșii". Zis-a ighemonul: "Unde sînt aceia care se tem de Hristosul tău, despre Care grăiești? Spune nouă ca să-i știm". Sfînta a răspuns: "Pînă acum au fost împreună cu noi pe pămînt cu trupul, iar acum lăsînd cele de jos, sînt în ceruri și privesc la noi din înălțime. Pentru că moartea ce au primit pentru Hristos, le-a mijlocit aceasta, într-al căror număr doresc să fiu numărată și eu și poftesc a merge pe aceeași cale, pe care au mers ei". Neputînd ighemonul a-i face vreun rău, fiind romană de neam mare, mai înainte pînă nu va înștiința pe împărat pentru dînsa, a scris toate cele ce știa despre Anastasia și a trimis la Dioclețian. El știa prea bine pe părinți, pe bărbatul ei și pe dînsa și, înțelegînd cum că risipește averea rămasă de la părinții săi, miluind pe creștinii cei săraci, vrînd s-o ia de la dînsa, ca s-o moștenească el, a poruncit s-o aducă înaintea sa. Văzînd-o, îndată a început a o întreba de avere, iubind mai mult bogăția decît pe zeii săi. Și zicea: "Unde sînt vistieriile care ți-au rămas de la tatăl tău?" Sfînta a răspuns: "De mi-ar fi rămas ceva din vistieriile și averile moștenite, prin care aș fi putut sluji mai mult robilor Hristosului meu, apoi nu m-aș fi dat în mîinile celor ce caută sînge creștinesc. Dar de vreme ce le-am împărțit pe toate, precum se cădea și mi-a rămas numai singur trupul, acum și pe dînsul mă sîrguiesc a-l aduce în dar Hristosului meu".

Împăratul văzînd vorba ei cea liberă și, pricepînd într-însa mărimea sufletului cel cu bărbăție, apoi, nenădăjduind a o birui cu cuvinte, nici a lua ceva din bogăția ei, de a cărei împărțire auzise, se temea a se da mai mult în vorbă cu dînsa, ca să nu fie rușinat de cuvintele ei cele înțelepte. Deci a poruncit să o ducă la eparh, zicînd: "Nu se cuvine mărimii împărătești a vorbi cu o femeie fără minte". Și a început eparhul a vorbi către dînsa cu cuvinte de pace, zicînd: "Pentru ce, o! femeie, nu voiești a aduce jertfă zeilor, precum aducea tatăl tău și de ce, lăsîndu-i pe dînșii, cinstești pe Hristos? Ori nu știi că S-a născut din iudei și a fost omorît de ei ca un făcător de rele?" Anastasia zise: "Și eu am avut în casa mea zei și zeițe de aur, de argint și de aramă și i-am văzut că sînt deșerți, fiind numai odihnă a păsărilor, sălaș al păianjenilor și al muștelor. De aceea, luîndu-i, i-am aruncat în foc, scăpîndu-i de necinstea păsărilor, a păianjenilor și a muștelor și mi-au ieșit din foc bani de aur, de argint și de aramă. Cu acei bani am hrănit pe mulți flămînzi, pe cei goi i-am îmbrăcat, pe cei neputincioși i-am ajutat și pe cei ce le trebuiau cîte ceva i-am îndestulat; și așa pe zeii cei ce stau deșerți și fără nici o treabă, i-am făcut multora de trebuință".

Eparhul a strigat cu mînie: "Acest lucru al tău, fără de Dumnezeu, nici nu voiesc a-l auzi cu urechile". Sfînta, rîzînd, a zis: "Mă mir de înțelepciunea ta, o! judecătorule, că numești faptele mele fără de Dumnezeu. Căci, de ar fi fost în acei idoli fără suflet măcar numai o simțire sau o putere oarecare, apoi ce i-ar fi oprit a se scăpa din mîinile celor ce-i sfărîmau sau să facă izbînda asupra acelora sau chiar de la voi să fi cerut ajutor? Dar nici ei singuri nu știau că rabdă ceva". Judecătorul, tăind vorba, a zis: "Preadumnezeiescul nostru împărat a poruncit ca toate cuvintele deșarte lăsîndu-le, din două să alegi una: sau să te pleci să jertfești zeilor, sau să te pierdem rău". Sfînta a răspuns: "A muri pentru Hristos nu este pieire, ci odihnă în viața cea veșnică".

După mai multe cuvinte zise unul împotriva altuia, eparhul, văzînd că sfînta este neînduplecată, s-a dus și a spus împăratului. Diocleţian, mîniindu-se foarte și gîndindu-se ce va face cu dînsa, unul din sfetnici l-a sfătuit ca s-o dea lui Ulpian, arhiereul Capitoliei, ca acela sau cu cuvinte să o înduplece sau să o silească prin munci, iar de nu se va pleca, să o piardă prin moarte și toată averea ei, cîtă a mai rămas, să se ia la Capitoliu. Plăcîndu-i împăratului acest sfat, a trimis îndată pe Anastasia lui Ulpian, mai marele tuturor slujitorilor idolești.

Luînd-o, Ulpian a dus-o cu cinste în casa sa, vrînd cu vicleșug a o îndupleca mai lesne decît cu îngroziri. Și, după multe vorbe sfătuitoare și lingușitoare, a pus înaintea ei de amîndouă părțile lucruri potrivnice, toate cele frumoase ale lumii acesteia și toate uneltele de muncă, care sînt înfricoșate vederii. De o parte pietre scumpe, iar de alta săbii ascuțite de amîndouă părțile; aici paturi de aur și de cristal, împodobite cu așternuturi de mult preț, iar dincolo paturi de fier arse, pline de cărbuni aprinși. De o parte gherdanuri, cercei și diferite feluri de podoabe de aur și de mărgăritar, iar de alta obezi, lanțuri și legături de fier; aici oglinzi luminate și toate cele ce sînt de trebuință spre împodobirea femeiască, iar acolo piepteni de fier, gătiți spre dărăpănarea trupului, clești și țepi de fier pentru ruperea lui. De o parte haine frumoase și foarte scumpe, iar de alta hîrburi și pînze aspre cu care s-au obișnuit muncitorii a freca rănile mucenicilor.

Pentru ce a făcut aceasta acel om viclean și maestru? Pentru ce a pus împotriva celor frumoase, pe cele înfricoșate, împotriva celor de bucurie, cele de scîrbă și împotriva celor moi, pe cele aspre? Ori ca să înșele, ori ca să înfricoșeze cu acestea pe mireasa lui Hristos, care nu băga seamă de amîndouă: nici pe cele frumoase nu le poftea, nici de cele aspre nu se temea ca să fugă, ci se pleca cu mai mare voință spre uneltele de muncă, decît către podoabele cele scumpe femeiești. Și ce a sporit ticălosul? Numai în ceea ce zicea proorocul: "și a mințit strîmbătatea". Căci toate acelea neștiind el, le-a rînduit spre a sa rușinare și înfruntare, iar de aici s-a văzut cea mai mare bărbăție și dragoste pentru Hristos. Apoi că scornirea și măiestria lui este deșartă și în zadar și-a arătat vicleșugul și înșelăciunea. Și a zis el către sfîntă: "Alegeți din amîndouă părțile ceea ce dorești".

Atunci Anastasia, căutînd spre cele lumești, a zis: "Ale tale sînt acelea, diavole și ale celor ce slujesc ție, cu care împreună vei fi dat veșnicei pierzări". Apoi, uitîndu-se la lanțuri și la toate uneltele de muncă a zis: "Cu acestea, înfășurîndu-mă, mai frumoasă și mai plăcută mă voi face și mă voi arăta lui Hristos, preaiubitul meu Mire, pe acestea le voiesc, iar pe acelea le trec cu vederea. Pe acestea le caut, iar de acelea mă lepăd, pe acestea le iubesc pentru Domnul meu cel iubit, iar pe acelea le urăsc și le scuip. Arhiereul, cruțînd-o și sperînd încă, i-a dat trei zile de gîndire. Dar muceniței, părîndu-i greu aceasta, a zis: "Pentru ce întîrzii vremea, pentru ce nu mă muncești îndată? Ce mai voiești să auzi de la mine, decît aceasta ce zic acum: zeilor tăi nu voi jertfi, iar voii tale și împăratului tău, nu mă voi supune, ci voi aduce laudă și jertfă Împăratului cerurilor, Dumnezeului meu celui fără de moarte, pentru Care îmi pun sufletul și trec cu vederea muncile tale, ca să cîștig pe Hristos, Care este viață veșnică?"

Arhiereul idolesc a zis: "Au doară și tu îți alegi moarte asemenea cu a Hristosului tău, nebuno?" Iar mucenița, auzind de moartea lui Hristos, s-a umplut de bucurie și a zis: "Amin, amin, fie mie aceasta, Hristoase, Împărate!" Atunci a întrebat arhiereul: "Ce este cuvîntul acesta, amin?". Răspuns-a sfînta": Tu nu ești vrednic nici a înțelege cuvîntul acesta, nici a-l grăi, că nimeni din cei cu minte, nu toarnă mirul cel de mult preț în vasul putred".

Deci, a poruncit Ulpian să o ducă pe dînsa pînă în trei zile la niște femei cunoscute ale ei, care îi erau mai înainte vecine și prietene, ca să o înduplece pe dînsa cu vorba lor și să-i moaie inima ei, ca să se întoarcă la zeii părintești. Și ce nu-i făceau acele femei viclene și necurate? Cîte cuvinte, cîte sfaturi lingușitoare și graiuri ispititoare care sînt obiceiurile femeilor, nu turnau în urechile ei, aducîndu-i aminte de frumusețile și dulcețile lumii acesteia? Dar ea n-a auzit nimic și în cele trei zile n-a băgat nimic în gură, nici apă, nici mîncare, ci a petrecut neîncetat strigînd în inima sa către Hristos, Mirele său.

Văzînd Ulpian, după cele trei zile, pe Sfînta Anastasia că tot Îl mărturisește pe Hristos, și stă ca un stîlp neclintit, ca un munte nemișcat, a judecat-o și a dat-o la munci. Dar mai întîi a poftit ticălosul (rănindu-se de frumusețea ei) să întineze pe porumbița lui Hristos cea curată. Dar cînd a vrut să se atingă de dînsa, îndată a orbit și mare durere a cuprins capul lui, încît răcnea ca un nebun și striga către zeii săi, cerînd ajutor. Și a poruncit să-l ducă în capiștea idolească, nădăjduind că va dobîndi vindecare de la aceia cărora le slujea, dar a primit în loc de ajutor, mai mare vătămare și în loc de viață, moarte. Că acolo rău și-a lepădat sufletul său și s-a dus în iad la zeii săi și a mers vestea despre minunea aceea la multe popoare, iar Sfînta Muceniță Anastasia a fost eliberată.

Ieșind de acolo, a mers la Teodotia, cea mai sus pomenită, sora ei duhovnicească, care petrecea în casa lui Levcadie, comitul, și i-a povestit toate cu de-amănuntul cîte a răbdat și minunea ce a făcut Dumnezeu, precum și mila ce a arătat spre dînsa. Apoi, după puține zile, a venit și comitul, întorcîndu-se din Bitinia și iarăși silind-o în chipul cel dintîi pe Teodoti, cu cuvinte bune și cu îngroziri, o îndemna pe ea către amîndouă fărădelegile, adică către necurații idoli și către necurată nuntă. Văzînd cum că nimic nu sporește, apoi înștiințîndu-se și despre Anastasia, care era acolo, s-a umplut de mare mînie și îndată luînd pe Anastasia și legînd-o, a dat-o judecății. Pe Teodotia, împreună cu copiii săi a trimis-o legată la Nichita, antipatul Bitiniei, spunîndu-i prin scrisoare toate cele despre ea.

Adusă fiind fericita Teodotia la antipatul acela și în divan fiind întrebată și fiind îngrozită cu munci grele, fiul ei cel mai mărișor, cu numele Evod, a zis atunci: "Noi, o! judecătorule, nu ne temem de muncile omenești, care s-au obișnuit a mijloci trupului nestricăciune, iar sufletului nemurire, ci ne temem de Dumnezeu Care are putere să piardă sufletul și trupul în gheena cea de foc!" Iar judecătorul îndată a poruncit ca înaintea maicii sale să-l bată pe copil cu vergi pînă la sînge. Maica, privind la aceea, se bucura și întărea pe fiul său cu cuvinte ca să rabde cu bărbăție. După aceasta a dat pe sfînta unui om desfrînat și înverșunat, cu numele Ertac, căruia îndată ce s-a apropiat de dînsa, i s-a schimbat fața și a început a-i curge

sînge din nas. Apoi a strigat către antipat: "Vai mie, cum am pus mîna pe Teodotia, am văzut un tînăr încuviințat și preastrălucit, care mi-a dat o palmă atît de tare încît mi-a zdrobit nările".

Acestea auzindu-le neînțelegătorul acela și o minune ca aceasta văzînd-o, în loc să cunoască pe Dumnezeu, Care păzește curățenia celor cu întreagă înțelepciune, el mai vîrtos a înnebunit și nu a crezut, ci a socotit că este vrăjitorie și ispitea pe muceniță cu înfricoșări, zicînd: "De nu te vei închina nemuritorilor zei, vei vedea înjunghiați înaintea ta pe iubiții tăi fii". Iar sfînta a zis: "Aceasta o și doresc, ca fiind vie, să trimit către Stăpînul Hristos pe fiii mei, la limanul cel mîntuitor și atunci și eu să le urmez, ca împreună să ne veselim totdeauna". Cuvintele acelea foarte mult au tulburat pe tiran. Pentru aceea a poruncit să ardă un cuptor, în care a intrat maica cu fiii, bucurîndu-se și mulțumind Domnului. Și astfel și-au dat sfintele lor suflete în preacuratele Lui mîini. În acest chip Sfînta Teodotia, cu fiii săi, au primit fericitul sfîrșit.

Sfînta Anastasia, vindecătoarea de răni, în acea vreme era ținută în legături la ighemonul Iliricului. Acela fiind iubitor de aur și auzind că Anastasia este din cei bogați și are avere multă, a chemat-o la o parte și i-a zis: "Te știu pe tine o, femeie, că ești bogată și ești credincioasă. Deci, ascultă porunca Hristosului tău, Care vă poruncește să treceți cu vederea toate bogățiile și să vă faceți săraci. Lasă-mi bogăția ta, împlinind astfel porunca lui Hristos și din mîinile noastre te vei elibera; apoi, fără de temere și neoprită, vei sluji Dumnezeului tău".

Preaînțeleapta Anastasia la aceasta a răspuns cu bună înțelegere: "Dar o! judecătorule, este în Evanghelie zis de Hristosul meu: *Vindeți averea ta și o dă săracilor și vei avea comoară în cer.* Dar tu, fiind bogat, cine ar fi atît de nebun ca să-ți dea ție bogățiile, care sînt ale săracilor. Aceluia ce viețuiește în desfrînări și mîncăruri bune, cine ar fi atît fără de minte ca să-ți dea ție hrana celor flămînzi? De te voi vedea pe tine flămînd și însetat, gol și bolnav și aruncat în temniță, atunci cu cuviință voi face ție ceea ce ni se poruncește nouă de Hristos".

Ighemonul, mîniindu-se, a închis-o într-o temniță întunecoasă și a chinuit-o cu foamea timp de treizeci de zile, dar ea se hrănea cu nădejdea către Hristos, Domnul său, căci Acela îi era hrană dulce și mîngîiere întru strîmtorare. În toate nopțile i se arăta Sfînta muceniță Teodotia, care umplea inima ei de bucurie și o întărea. Și vorbind multe cu dînsa, odată a întrebat-o: "Cum vine ea la dînsa după moarte?". Iar Teodotia i-a spus că sufletelor mucenicilor li s-a dat acest dar deosebit de la Dumnezeu, ca, după ducerea lor de la cele pămîntești, să vină la cei care ar voi să vorbească cu dînșii și să-i mîngîie. După ce au trecut treizeci de zile, văzînd-o ighemonul, că n-a slăbit de foame, ci este sănătoasă și cu fața luminată, s-a mîniat asupra celor ce au străjuit-o, socotind că i-au dat hrană și, închizînd-o într-o temniță mai întunecoasă, pecetluind-o cu pecetea sa și punînd strajă mai credincioasă, alte treizeci de zile a chinuit-o cu foame și cu sete. Iar ea ziua și noaptea se hrănea și se adăpa cu lacrimi, neîncetat rugîndu-se lui Dumnezeu.

Scoțînd-o după aceasta și văzînd neschimbarea feții ei, a osîndit-o la moarte, împreună cu alți osîndiți, pentru felurite faceri de rele, să se înece în mare. Și era între dînșii un bărbat drept- credincios, cu numele Evtihian, care pentru Hristos fiind lipsit de toată averea sa, spre aceeași moarte îl ducea. Deci, punîndu-i pe toți în corabie, i-au dus pe mare. Ajungînd în mijlocul mării, ostașii s-au suit într-un barcă ce era pregătit pentru dînșii, iar corabia cu osîndiți, sfredelind-o în multe locuri și făcînd-o să se scufunde, ei au ieșit la mal.

Cînd era să se înece corabia, deodată cei ce erau în corabie au văzut pe Sfînta muceniță Teodotia îndreptînd corabia către mal și așa au plutit fără primejdie. Toți cei osîndiți, văzînd acea minune și fiind mîntuiți de înecare, au căzut la picioarele celor doi creștini, adică înaintea lui Evtihian și a Anastasiei, vrînd să se facă creștini. Deci, ieșind fără vătămare la mal, au fost învățați credința în Domnul nostru Iisus Hristos de către cei doi și s-au botezat. Toate sufletele care s-au mîntuit de înecare și au crezut în Hristos erau o sută douăzeci. Înștiințîndu-se despre aceasta ighemonul și prinzîndu-i pe toți, i-a pierdut cu felurite chinuri. Iar pe Sfînta Muceniță Anastasia a poruncit să o întindă între patru stîlpi, să o lege și să o ardă cu foc.

Astfel s-a săvîrșit nevoința pătimirii sale, fericita vindecătoare de răni, dezlegîndu-se din legăturile cele trupești și ducîndu-se către dorita ușurare cerească. Iar sfîntul ei trup, cerîndu-l de la femeia ighemonului o oarecare femeie dreptcredincioasă, cu numele Apolinaria, l-a luat nevătămat de foc și l-a pus în grădina casei sale. Apoi, după o vreme, încetînd prigoana, a ridicat biserică peste mormîntul ei. După mulți ani acele cinstite moaște ale Sfintei Mucenițe Anastasia au fost aduse în Constantinopol, spre apărarea și mîntuirea cetății și întru slava lui Hristos, Dumnezeul nostru, preamărit, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în veci. Amin.

51. PĂTIMIREA CELOR ZECE SFINȚI MUCENICI DIN CRETA (23 DECEMBRIE)

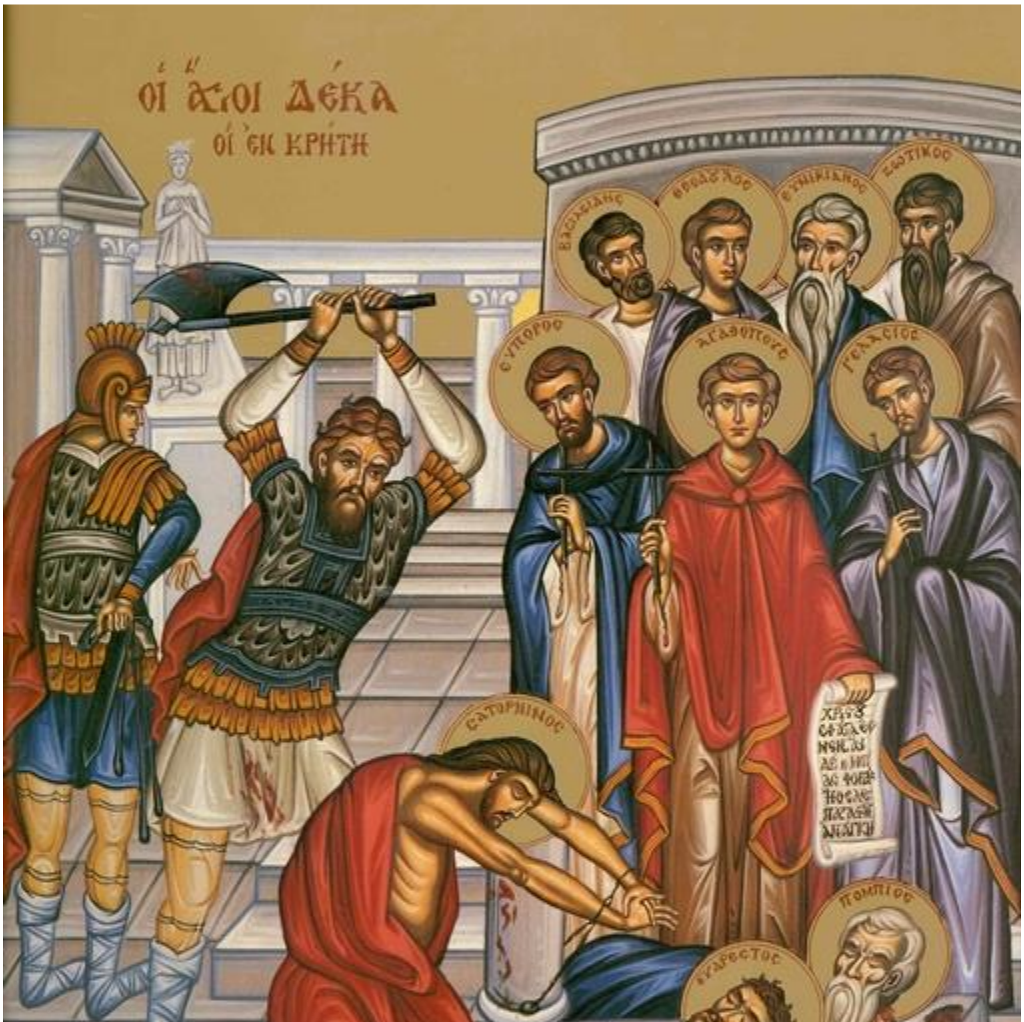

Ținînd Decie sceptrul împărăției Romei, a pus în insula Creta pe un ighemon, asemenea cu dînsul la nume și la obicei, căci se asemăna împăratului său cu asprimea, cu tirania și cu prigoana creștinilor. Acesta, sosind în insula Creta, a poruncit să caute spre a munci pe toți cei ce cred în Hristos. Deci, se aduceau la dînsul cei tari în credință, pe care, după multe ispitiri și munci, cu felurite morți îi pierdea. În acea vreme o ceată, în număr de zece bărbați aleși, a fost prinsă și adusă la cel ce-i căznea. Aceștia erau cu neamul din diferite cetăți: Teodul, Satornic,

Evpor, Ghelasie și Evnichian erau din cetatea Gortiniei; Zotic din Hios, Pompie și Agatopul din Epinia, Vasilid din Chidonia și Evarest din Iracleea. Toți se sîrguiau a merge către cetatea din cer.

Aceștia, stînd înaintea muncitorului, au răspuns cu mult curaj și au arătat multă bărbăție. Pe ce cale a mucениciei n-au călătorit? Ce fel de muncă n-au biruit-o cu răbdarea! Bătuți fiind, munciți, tîrîți pe pămînt, cu pietre uciși, batjocoriți, scuipați și tot felul de batjocuri răbdînd treizeci de zile. Iar în douăzeci și trei ale lunii decembrie, pregătindu-se zi de judecată și șezînd ighemonul în divan, s-au adus răbdătorii de chinuri la întrebarea cea mai de pe urmă, fiind plini de îndrăzneală și de suflet. Ighemonul se îndrăcea cu iuțimea și cu nebunia, sîrguitor fiind spre a-i tortura, ca să-i omoare cumplit, însă aceștia erau gata a răbda pînă la suflarea din urmă.

Căutînd ighemonul asupra lor cu fața mînioasă, a zis: "Care este nebunia voastră că nici nevoia, nici vremea nu v-au putut învăța pe voi a cunoaște ce este de folos?" Apoi, ca și cum i-ar fi înfricoșat cu mînia, a zis: "Jertfiți zeilor iar de nu, eu mai mult nu voi zice vouă nimic, ci voi veți cunoaște cine este Decie, căruia nu voiți a vă supune". La acestea au răspuns mucenicii: "Noi, o! ighemoane, și cu cuvîntul și cu lucrul în vremea cea îndelungată bine v-am adeverit, că nici zeilor nu vom jertfi, nici poruncii voastre nu ne vom supune". Iar ighemonul, tăind cuvîntul lor a zis: "Dar nu țineți seamă nici de munci o, răilor?"

Sfinții au răspuns: "Nicidecum nu ne temem de munci, ci încă îți mulțumim prea mult că ne-ai pregătit acest fel de ospăț duhovnicesc (muncile cele pentru Hristos) și l-ai pus înaintea noastră". Ighemonul a zis: "Dar nu va fi așa, căci veți cunoaște cît este de mare puterea zeilor, pe care voi îi huliți fără rușine și nici nu vă rușinați de atîția bărbați preaînțelepți ce stau înainte, care cinstesc pe Die, cel mai întîi dintre zei, apoi pe Ira și pe Rea, cum și pe ceilalți. Căci acum atît de mult veți fi chinuiți cu munci, încît nu numai îndrăzneala voastră se va pierde, ci și alții se vor înfricoșa, care vor fi asemenea ca voi, neascultători, numai de se vor afla unii ca aceia".

La aceasta iarăși au răspuns bărbații cei curajoși: "Pentru Die și pentru maica lui Rea, nimic să nu grăiești, ighemoane, căci nu vorbești către cei ce nu știu. Noi am auzit de la părinții noștri despre neamul lui, despre viața și năravurile lui și chiar de mormîntul lui; de voiești, acum îl vom arăta ție. El s-a născut în Creta și era un desfrînat și necurat, încît este rușine a vorbi despre viața lui, iar, prin meșteșugul vrăjilor și al farmecelor, își schimba chipul cel adevărat într-altul pentru prea mare neînfrînare. Iar unii, de aceeași patimă fiind stăpîniți, au urmat vieții lui, pentru că ce este mai lesne decît aceasta, adică a urma răului, apoi au scornit că este zeu și, zidindu-i capiște, i-au adus jertfă și ceea ce le plăcea lor, aceea și zeului lor se socotea, că este bine primită. Și nu numai așa cugetau, ci astfel despre acel zeu, dar, vai, încă și cuviincios lucru socoteau a viețui cu neînfrînarea".

Acestea grăind dumnezeiasca ceată, ighemonul se întărîta, apoi se mînia și poporul, repezindu-se ca să apuce pe mucenici, pe care i-ar fi rupt cu mîinile de nu i-ar fi oprit Decie. Poruncind să fie tăcere, gîndea ce fel de moarte mai cumplită să le dea. Apoi îndată, după porunca ighemonului, mîinile muncitorilor au răpit pe sfinți, spre a le da diferite chinuri, unora unele, iar altora altele. Însă cruzimea și mărimea durerilor erau pentru toți asemenea. Pentru că unii dintr-înșii erau spînzurați și cu unghii de fier strujiți, vinele li se rupeau și carnea le cădea la pămînt, iar alții cu pietre și cu pari ascuțiți erau răniți pe coaste pînă la oase. Alții cu plumb fiind bătuți, li se dezlegau încheieturile, li se sfărîmau și se rupeau oasele, iar alții într-alt chip erau schingiuiți, încît nu poate urechea să audă de acele munci cumplite. Căci, precum celor ce sînt miloși le este nesuferit a privi la acelea, dar auzindu-le, numărîndu-le este și mai greu. Însă mucenicii, unele ca acestea primindu-le cu mare înlesnire, cu mulțumire, le răbdau cu bărbăție, încît păreau că se mîhnesc pentru lipsa unor munci mai mari.

Deci toți alergau la dînșii, ca spre un lucru nou și de mirare, adică și necredincioșii și credincioșii. Însă cei care păzeau credința în taină, alergau să se minuneze de bărbăția pătimitorilor și singuri să se întărească în credință, iar necredincioșii ca să-și bată joc de răbdarea sfinților și să se bucure de rănile lor, uitîndu-se la muncile cele cumplite. Drept aceea, nu numai că nici unul nu era mișcat spre milostivire, ci mai vîrtos spre cruzime îndemnîndu-l și pe ighemon și pe muncitori. Astfel invitau aceștia pe ighemon, iar el poruncea și muncitorii săvîrșeau ceea ce li se poruncea.

Apoi crainicul striga: "Cruțați-vă, supuneți-vă domnilor, jertfiți zeilor". Iar mucenicii, în mijlocul atîtor dureri și munci, erau mai presus de toate, cu bărbăția și cu răbdarea, mai presus de popor și de crainic, de muncitori și de însuși ighemon. Și, mai înainte de toate, erau mai presus decît domnul lor, satana și decît toate puterile lui, pentru că toți într-o unire și într-un glas, strigau: "Creștini sîntem, a lui Hristos jertfă, a lui Hristos junghiere și de-ar fi trebuință și de mii de ori să murim, vom muri cu osîrdie".

Dacă a văzut că toate muncile nu se bagă în seamă de sfinții mucenici, Decie, deznădăjduind, i-a condamnat la moarte. Deci sfinții erau duși spre ucidere de sabie, la un loc puțin mai departe de cetatea Alonium. Către acest loc grăbindu-se răbdătorii de chinuri au arătat un lucru nou; căci în toată alergarea muceniciei, fiind cu un suflet și cu un cuget, se grăbeau care dintr-înșii să ia primul cununa muceniciei. Dar această ceartă a potolit-o, Teodul, fiind unul din acea dumnezeiască ceată, zicînd că acela va fi mai întîi dintre dînșii, care își va da capul sub sabie mai pe urmă decît toți, pentru că văzînd tăierea celorlalți și moartea, nu se va înfricoșa și nici nu va arăta vreo mîhnire sau schimbare a feții. Atunci cu adevărat mai ales se va arăta minunat nevoitor și biruitor.

Plăcînd tuturor acest cuvînt al lui Teodul, au adus mai întîi cîntare lui Dumnezeu: *Bine este cuvîntat Domnul, Care nu ne-a dat spre vînarea dinților lor. Sufletul nostru ca o pasăre s-a izbăvit de cursa vînătorilor*, și celelalte ale acestui psalm. Apoi venind la locul cel numit, a făcut fiecare din ei rugăciune, zicînd: "Iartă, Doamne, pe robii Tăi și primește vărsarea sîngelui

nostru pentru noi, pentru rudeniile noastre și prieteni și pentru toată patria, ca să scape din întunericul necunoștinței și cu ochi curați să vadă buna credință, să Te cunoască pe Tine, Lumina cea adevărată, o! Împărate veșnic". Astfel, rugîndu-se fiecare dintr-înșii, li se tăia sfîntul și purtătorul de biruință cap, iar sufletele lor se înălțau cu bucurie către Hristos Dumnezeu.

După tăierea sfinților, ducîndu-se gealații, unii cunoscuți au rămas să adune trupurile lor și le-au îngropat cu cinste. Apoi, încetînd goana și strălucind sfînta credință, fericitul Pavel, episcopul Romei celei noi, adică al cetății marelui Constantin, mergînd în insula Creta, a aflat nestricate moaștele acelor sfinți, zece la număr și le-a adus cu mare cinste în împărăteasca cetate, spre apărarea ei și spre ajutorul tuturor celor ce le trebuiau ajutor. Cu ale căror rugăciuni să ne învrednicim și noi a fi părtași bunătăților cerești, pregătite lor cu darul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia cu Părintele și cu Sfîntul Duh se cuvine cinstea și slava în veci. Amin!

52. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU NIFON, EPISCOPUL CETĂȚII CONSTANȚIANEI, DIN EGIPT
(23 DECEMBRIE)

În zilele împăratului Constantin cel Mare era în Constantinopol un boier al palatului împărătesc, cu numele Savatie, care era iscusit în războaie și a fost ridicat de împărat la rangul de stratilat (general) al mitropoliei. Apoi, mergînd în locul acela, a fost primit de toți cu multă cinste și ceremonie și mai ales de cel dintîi boier al cetății aceleia, cu numele Agapit, care, mergînd adeseori la stratilat, avea cu sine pe fiul său, Nifon, copil ca de opt ani. Într-una din zile, vorbind cu Agapit, voievodul a întrebat dacă copilul știe carte. El a răspuns că nu știe, fiindcă cetatea aceasta este lipsită de dascăli. Voievodul a zis: "În Constantinopol se află dascăli iscusiți și dacă voiești trimite-l la casa mea să învețe Sfintele Scripturi". Auzind aceasta, Agapit s-a bucurat foarte mult și, mulțumind lui Savatie, i-a dat pe copil și l-a trimis la Constantinopol în casa sa.

Mergînd acolo, Nifon a fost primit cu dragoste de femeia lui Savatie și a fost dat la un dascăl iscusit și temător de Dumnezeu, numit Petre, care era preot și locuia în casa voievodului, ca să învețe de la dînsul Sfintele Scripturi. Deci, începînd Nifon a învăța, se sîrguia cu multă osîrdie. Așa dor avea ca să învețe, încît chiar cea mai mare parte a nopții zăbovea să-și învețe lecțiile sale. De aceea, în puțin timp, a învățat mult, pentru că era isteț la minte și se silea ca mai mult să se deprindă la învățătură, avînd fericitul multă evlavie către cele dumnezeiești. Era bun la obicei, blînd și smerit. Alerga la sfintele slujbe ale Bisericii, ascultînd nevoințele mucenicilor ce se citeau, pentru care se minuna de osîrdia și mărimea de suflet pe care au arătat-o sfinții. Apoi, unde afla viețile sfinților cuvioși și ale mucenicilor, le citea cu multă dragoste și luare-aminte și avea de la dînsele mult folos. Pentru aceea iubea foarte mult liniștea, tăcerea, blîndețea

și smerenia, încît toți se minunau că la o vîrstă ca aceea copilărească, împlinea lucrurile bătrînilor.

Cuviosul Nifon avea încă și multă milostivire către săraci și îi îngrijea cît putea, dîndu-le cele de trebuință. Auzind de la un oarecare bărbat duhovnicesc că, pe lîngă celelalte fapte bune, se cuvine să păzească și fecioria, zicea în sine: "Oare putea-voi să împlinesc această faptă bună? Pentru că, a scăpa cineva de aprinderea trupului, îi trebuie mare silință. Cu toate acestea, de astăzi înainte, cu ajutorul lui Dumnezeu, să nu mai privesc mai mult la față de femeie". De atunci foarte mult lua aminte de sine și nu mai privea la nici o femeie.

După ce a crescut cu vîrsta și a sporit în fapte bune, și-a adus aminte de părinții săi și de patria sa. Deci voia să plece de la Constantinopol, iar femeia stratilatului, neavînd fii și văzînd viața și faptele bune ale lui Nifon, căuta să-l oprească acolo, ca să-l facă fiu de suflet și moștenitor al averii lor. Neputînd să-l împiedice de la aceasta, fiindcă Nifon avea multă dorință să se ducă la părinții săi, se afla în mare mîhnire. Văzînd-o pe dînsa întristată mai marele curții sale și aflînd pricina, i-a zis ei ca să-i dea lui în purtare de grijă pe Nifon și el îl va face să uite de părinții săi și de patria sa.

Luîndu-l pe el mai marele curții, îl ducea la adunările desfrînaților și răsfățaților tineri. Nifon, tînăr fiind și fără răutate, ca să aibă o oarecare mîngîiere în întristarea ce avea pentru părinții săi, s-a dat la mîncări, la băuturi și la benchetuiri, căci tinerețea cu ușurință se pleacă la unele ca acestea și adeseori, după judecata cea de obște, vorbele cele rele strică obiceiurile cele bune. Apoi, întunecîndu-se la minte din beție, cel mai înainte tăcut, blînd și smerit s-a făcut mult vorbitor, bîrfitor, ocărîtor și luător în rîs, cîntător de cîntece deșarte, jucător și răsfățat. Și uitînd cu totul pe părinți, rudenii și patria sa, părăsind și învățătura și de faptele cele bune depărtîndu-se, se îndeletnicea cu totul în desfătări și beție.

Văzîndu-l pe dînsul un cucernic și un bun creştin, cu numele Vasile, într-o ticăloasă stare ca aceasta, îi zicea adeseori: " Vai ție, Nifone! că eşti numai cu trupul viu, iar cu sufletul ai murit acum și numai umbra ta umblă înaintea oamenilor". Dar Nifon nu băga în seamă cuvintele acelea. Alteori începea a suspina și a plînge pentru păcatele sale, însă, fiind atras de obiceiurile cele rele, ca într-o mare se afunda în lucrurile cele necurate, deznădăjduindu-se de a sa mîntuire și zicînd: "Eu de acum am pierit și nu pot să mă mai întorc la pocăință, de aceea măcar aici să mă îndulcesc cu plăcerile acestea pămîntești". Atît de mult îi împietrise diavolul inima lui, încît nici rugăciune nu putea să facă vreodată, avînd totdeauna în sine o piatră pe inima sa. Iar doamna aceea, unde își avea locuința sa Nifon, văzînd viața lui răzvrătită, se mîhnea în sine zicînd: "Vai mie, de unde mi-a venit această năpastă!". De multe ori îl certa, ocărîndu-l și chiar bătîndu-l, însă el neîndreptat petrecea.

Aceasta s-a povestit spre arătarea milostivirii celei mari a lui Dumnezeu, care face om cinstit din nevrednic şi din păcătoşi face drepţi, că nu este păcat care să poată birui iubirea de oameni a lui Dumnezeu. Apoi şi noi, păcătoşii, să avem chip ca să nu ne deznădăjduim prin înecarea întru multe fărădelegi, ci să ne îndreptăm prin pocăinţă ca şi acesta care bine s-a îndreptat. Căci cel ce era vas al păcatului, acela mai pe urmă, prin pocăinţa cea adevărată, s-a făcut vas ales al lui Dumnezeu, al Sfîntului Duh, precum îndată vom arăta.

Nifon avea un prieten cu numele Nicodim, care venind şi privind cu mirare la faţa lui s-a înspăimîntat, însă tăcea. Apoi Nifon a zis: "Ce priveşti aşa la mine ca la un necunoscut?" Nicodim a răspuns: "Crede-mă, frate, că niciodată nu te-am văzut într-acest chip precum te văd acum, căci faţa ta este înfricoşată ca de arap". Acestea auzindu-le, tînărul s-a înfricoşat şi s-a ruşinat, acoperindu-şi faţa cu mîna, apoi s-a dus mîhnit. Şi mergînd pe cale îşi zicea: "Vai mie, păcătosul, dacă în lumea aceasta sînt negru cu sufletul şi cu trupul, dar la judecata lui Dumnezeu cum voi fi? Cum mă voi arăta feţei lui Dumnezeu? Amar mie, pătimaşul, unde eşti acum suflete? Vai mie, ce voi face, oare mă voi putea pocăi? Căci cum voi zice lui Dumnezeu, miluieşte-mă, făcînd atîtea lucruri neplăcute înaintea lui?"

Acestea şi multe zicînd în sine, a venit acasă mîhnit şi necăjit şi se tulbura de gîndurile cele potrivnice. Pentru că gîndurile cele bune îi ziceau: "Fă rugăciune noaptea către Dumnezeu, că precum voieşte El, astfel să rînduiască cele pentru tine". Cele rele îi ziceau: "De vei face rugăciune te vei îndrăci şi vei fi tuturor de rîs". Şi i se aducea în minte frică de la diavolul, care îi tulbura sufletul foarte rău. Iar el, abia întărindu-se puţin, şi-a zis: "Cînd umblam în desfrînare nici un rău nu m-a întîmpinat, iar acum, cînd voiesc a mă ruga lui Dumnezeu, voi pătimi ceva rău? Blestemat să fii tu, necuratule şi vicleanule diavol, care-mi aduci unele ca acestea?" Făcîndu-se noapte, s-a sculat din pat şi a început a plînge şi a se bate cu mîinile în piept, zicînd: "Cum am vieţuit cu bună credinţă şi cu obiceiuri bune, în anii mei cei dinainte iar acum am murit, rănindu-mă cumplit cu păcatele! Doamne, Dumnezeul meu, spre Tine am nădăjduit, mîntuieşte-mă ca nu cumva diavolul să răpească ca un leu sufletul meu, nefiind Cel ce izbăveşte".

Stînd el la rugăciune şi căutînd către răsărit, iată a venit o negură întunecată ce s-a apropiat de dînsul şi l-a aruncat în boală şi în frică peste măsură. Atunci Nifon se înspăimîntă şi zăcea în patul său, suspinînd şi plîngînd pentru păcatele sale. Iar dimineaţa a venit în biserică şi, ridicîndu-şi ochii, a căutat spre icoana Preacuratei Fecioare Maria, Născătoarea de Dumnezeu, şi suspinînd, a zis: "Miluieşte-mă, apărătoarea creştinilor, ceea ce eşti cu dar dăruită, curată, ajută-mi pentru mila ta cea mare, că tu eşti nădejdea celor ce se pocăiesc". Acestea zicînd, chipul Maicii Domnului a căutat la dînsul cu faţa veselă şi blîndă.

Văzînd Nifon această minune, s-a mirat şi a început a se bucura şi a se veseli cu inima. Apoi a zis: "O! adîncul iubirii de oameni a lui Dumnezeu, cît de mare este mulţimea milei Tale, Doamne, pe care o arăţi asupra celor ce greşesc înaintea Ta! Pentru aceea ai făcut şi pe Preacurata Maica Ta ca să fie rugătoare către mărirea Ta". Apoi, rugîndu-se mult şi sărutînd cu

dragoste icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a ieșit zicînd în sine: "Vezi, ticăloase suflete, cît ne iubește Dumnezeu, chiar cînd noi singuri fugim de El. Iată, ne-a dat nouă spre apărare Preacurata Maica Sa, iar noi, chiar și pe această ajutătoare o trecem cu vederea". Și, astfel mîngîindu-se, a preamărit pe Dumnezeu.

După aceasta i s-a arătat diavolul în vedenie, în somn, în chipul unui copil, care-i era tovarăș întru fărădelegi și stătea împotriva lui foarte supărat și foarte mîhnit. Spre acela căutînd, Nifon a zis: "Pentru ce ești așa mîhnit?" Iar diavolul a răspuns: "Iată, trei zile sînt de cînd ai fost la prietenul tău Nicodim și te-ai răzvrătit. Pentru aceasta mă întristez că nu pot suferi a mă trece cu vederea". Nifon i-a zis: "Și ce întristare ai tu?" Diavolul și-a întors fața și nu i-a dat nici un răspuns. Nifon, îndată deșteptîndu-se, a priceput că diavolul se întristează pentru pocăința sa. Deci sculîndu-se degrabă a alergat la biserică și, pironindu-și mintea și ochii către icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, s-a rugat pînă cînd iarăși a văzut-o zîmbind și a simțit în inima sa o plăcere dumnezeiască.

Într-una din zile, mergînd în biserică la rugăciune, a văzut un om făcînd fărădelege pe cale și l-a osîndit în mintea sa. Și venind în biserica lui Dumnezeu și ridicîndu-și ochii, după obicei, către icoană, îndată a văzut pe Preasfînta Născătoare de Dumnezeu cu fața înfricoșată și posomorîtă, întorcîndu-se de către dînsul. Iar Nifon s-a spăimîntat foarte și, căutînd în jos, și-a zis: "Vai mie, păcătosul, numai o bucurie aveam, adică chipul tău, Stăpînă Preasfîntă, iar acum și acesta își întoarce fața și nu știu pentru ce vină". Apoi, adunîndu-și gîndurile, abia și-a adus aminte că a osîndit pe cel ce păcătuia și a priceput că pentru aceea Maica Domnului își întoarce fața sa de la dînsul.

Deci, suspinînd din adîncul inimii, a zis cu plîngere: "Dumnezeule, iartă-mă pe mine păcătosul, căci, iată, am răpit slava și dregătoria Ta și am osîndit pe aproapele meu, mai înainte de a-l judeca Tu. Însă miluiește-mă, Stăpîne, căci spre Tine nădăjduiește sufletul meu și de acum nu voi mai osîndi niciodată pe fratele meu". Acestea și mai multe zicînd, cu lacrimi a căutat iarăși către icoană și a văzut-o zîmbind ca și mai înainte. De atunci cu mare pază a început a se feri de a mai osîndi. Deci, totdeauna cînd i se întîmpla a greși cu ceva, apoi Preacurata Maica lui Dumnezeu își întorcea fața sa și cu aceasta se osîndea Nifon și se îndrepta.

Odată, scoțînd el apă cu ciutura, l-a împiedicat diavolul și, alunecînd cu amîndouă, picioarele a căzut în puț și afundîndu-se s-a apucat de ciutură și a strigat: "Stăpînă, ajută-mi!" Și îndată s-a aflat în puț pe un lemn, fiind nevătămat. De atunci, cunoscînd că Născătoarea de Dumnezeu îl păzește, a început de-a pururea a avea numele ei pe buzele sale. După aceasta, i s-a întîmplat a se îmbolnăvi, de la praznicul Învierii lui Hristos pînă la ziua înjumătățirii și într-acea boală nimic alt nu zicea, decît numai: "Slavă Dumnezeului meu, slavă Ajutătoarei mele, Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, Fecioarei Maria". Iar luni, mai înainte de înjumătățire, s-a rugat, zicînd: "Doamne, Dumnezeul meu, învrednicește-mă a mă împărtăși cu Sfintele Taine în ziua înjumătățirii, pentru că foarte însetat este sufletul meu a se sătura de preacurat Trupul Tău.

După ce a adormit, i s-a făcut lui vedenia aceasta: Două femei preastrălucite treceau pe lîngă patul lui, în asemănarea purtătoarelor de mir: una era îmbrăcată în porfiră și ținea o stîlpare de măslin, iar cealaltă, asemenea ei, mergea în urmă, purtînd un vas mic plin de sfințenie; mai ținea și o papură muiată în untdelemn sfînt și venind către pat a stat. Și a zis cea îmbrăcată în porfiră, către cealaltă: "Vezi, Anastasio, de ce pătimește tînărul acesta?" Anastasia a răspuns: "Acesta pătimește de focul limbii sale, căci, pe cînd era sănătos, gura lui nu era îngrădită și acum se pedepsește de Domnul ca să nu se osîndească dincolo, fiindcă foarte mult îl iubește Dumnezeu și-l ceartă; iar tu, Doamnă, de voiești, miluiește-l și ajută-i lui".

Cea îmbrăcată în porfiră a răspuns: "Îl voi milui, numai să-l duci unde mergem și noi". Deci, luîndu-l de mînă, Anastasia l-a dus în biserica Sfinților Apostoli. Apoi a zis către dînsa cea cu porfiră: "Ia untdelemn din candela ce arde în altar și-l unge de la cap pînă la picioare". Iar aceea, ungîndu-l, a zis: "Vezi Stăpînă, iată, am făcut după porunca ta". Cea cu haina de porfiră a zîmbit și a zis: "Acesta este semnul milostivirii pentru care am venit". Atunci i-a dat lui Nifon stîlparea cea de măslin, pe care o ținea în mînă și i-a zis: "Vezi și cunoaște că stîlparea aceasta este din darul Domnului și o dau ție, pentru că acum a vărsat preaînduratul Dumnezeu mila Sa asupra ta. Iar tu de acum înarmează-te împotriva diavolilor și vei călca pe dînșii ca pe fîn".

Nifon i s-a închinat la picioare și, deșteptîndu-se, a cunoscut că vedenia aceea a fost binecuvîntarea Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, apoi îndată s-a făcut sănătos și a început a umbla. A doua zi, marți, s-a întărit cu hrană, iar în ziua înjumătățirii, venind în biserică cu multă bucurie, s-a împărtășit cu dumnezeieștile Taine.

Astfel fericitul Nifon, cu ajutorul lui Dumnezeu îndreptîndu-și viața sa, s-a lepădat de lume și s-a făcut monah. Se sîrguia întru mari nevoințe și osteneli, omorîndu-și trupul, supunîndu-l duhului și petrecîndu-și zilele sale în lacrimi și în aspră pocăință. Își punea pază gurii sale, foarte mult păzindu-se de cuvinte deșarte și cu atît mai vîrtos de cuvinte necurate sau de dosădiri și de clevetiri. După aceea și-a făcut orînduială ca să se lovească cu pumnul de cîte patruzeci de ori, dacă i s-ar mai întîmpla vreodată a mai grăi vreun cuvînt netrebnic sau de hulă. Apoi, punînd o piatră în gură, o purta multă vreme zicînd către sine: "Mai bine îți este ție, nelegiuitule, a mînca piatră, decît a grăi vreun cuvînt rău".

Adeseori se închidea în coliba sa și, dezbrăcîndu-se de haine, se bătea peste tot trupul său, și-atît se rănea, încît uneori și carnea cădea de pe dînsul, dar astfel se înarma tare împotriva vrăjmașului celui nevăzut. Dar și acela mult război făcea cu dînsul, făcîndu-i ispită și vrînd a birui bărbăția lui nebiruită.

Pe cînd se ruga, i se arăta diavolul, uneori în chip de pasăre, sărind pe dinaintea lui; iar alteori în chip de cîine negru, repezindu-se asupra lui, ca să-l înfricoşeze şi să-i curme rugăciunea, dar el îl izgonea cu semnul Sfintei Cruci.

Cînd era flămînd, diavolul îi aducea felurite bucate de peşte şi de carne şi mîncăruri dulci, iar fericitul zicea: "Bucatele nu ne vor pune pe noi înaintea lui Dumnezeu. Singur mănîncă, diavole, bucatele tale sau du-le acolo unde consideră oamenii pîntecele ca pe un Dumnezeu". Cînd priveghea sfîntul, diavolul îi aducea dormitare şi somn fără măsură, dar simţindu-l fericitul, lua un băţ şi se bătea pe sine tare, zicînd: "Ţi-am dat de mîncare şi de băut, iar tu voieşti să şi dormi? Iată eu cu toiagul te voi odihni pe tine".

Odată simţind în sine război trupesc, toată săptămîna n-a gustat din pîine şi se chinuia cu foamea şi cu setea pînă cînd a omorît în sine patima cea vătămătoare. Iar cînd înseta mult, turna apă într-un vas şi-l punea înaintea sa şi căutînd la dînsa zicea: "Cît este de dulce această apă". Şi luînd puţină apă în gură, o simţea cu limba dar o vărsa pe pămînt. Însă diavolul, nesuferind atîta răbdare ca a fericitului, a strigat în gura mare: "M-ai biruit, Nifone". Dar Sfîntul Nifon, cu puterea şi cu ajutorul lui Dumnezeu, iar nu cu nevoinţele sale şi cu înfrînarea, socotind de unde vine biruinţa asupra diavolului, îi răspundea: "Nu te biruiesc eu pe tine, ci puterea Dumnezeului nostru, care păzeşte pe robii Săi".

Apoi a îngăduit Dumnezeu asupra Cuviosului Nifon o ispită, pentru ca, lămurindu-se ca aurul în ulcea, să se afle vrednic de darul Lui. Iar ispita a fost aceasta, că i s-a întunecat mintea patru ani, prin lucrarea diavolească. Odată, stînd la rugăciune de cu seară pînă dimineaţa, a auzit deodată un zgomot ca de tunet, mergînd din dreapta, pînă în stînga. Sfîntul s-a înspăimîntat şi se gîndea ce-o fi aceea. Şi îndată a venit diavolul, răcnind cu multă îngrozire şi mînie şi atît de mult a înfricoşat pe sfînt, încît şi mintea i s-a întunecat.

Abia venindu-şi în simţire, a vrut să se roage şi să se însemneze cu semnul Sfintei Cruci, dar diavolul a năvălit asupra lui zicînd: "Lasă rugăciunea şi nu mă voi mai lupta cu tine". Iar fericitul i-a răspuns: "Nicidecum nu te voi asculta, duhule necurat. Dacă ţi-a poruncit Dumnezeu ca să mă pierzi, apoi cu mulţumire primesc aceasta, iar de nu, cu ajutorul Celui preaînalt degrabă te voi birui pe tine". Iar diavolul a zis: "Te-ai înşelat, Nifone, nu există Dumnezeu; căci unde este El?"

Aceasta îi zicea mereu diavolul, răzvrătindu-i mintea şi întunecîndu-i-o. Iar sfîntul răspundea: "Tu, diavole, grăieşti ca nebunul, căci nebunul a zis întru inima sa: "Nu este Dumnezeu". Şi voia să facă rugăciunea, dar nu putea, căci cu buzele grăia, iar mintea sa i se răzvrătea. Atunci sfîntul era în mare mîhnire avînd mintea întunecată şi cu aceasta s-a lipsit şi de înţelegerea omenească, pătimind astfel. Cînd îşi venea puţin în simţire, diavolul nu înceta zicînd: "Nu există Dumnezeu". Atunci sfîntul zicea: "Chiar de voi fi desfrînat, chiar de voi ucide

și chiar de voi face orice alt rău, de Hristosul meu nu mă voi lepăda". Diavolul iarăși zicea: "Ce grăiești, oare este Hristos? Nu este Hristos, eu singur știu toate și împărățesc peste toți. Ție cine ți-a spus că este Hristos sau Dumnezeu?" Și sfîntul răspundea: "Nu mă vei putea înșela pe mine, stăpînire întunecată; depărtează-te de la mine vrăjmașule a toată dreptatea". Iar diavolul nu se depărta, ci se lupta cu dînsul și îi întuneca mintea, silindu-l a zice: "Nu este Dumnezeu".

Așa a petrecut sfîntul patru ani, luptîndu-se cu diavolul și silindu-se la rugăciune. Iar odată, rugîndu-se și îndoindu-se despre Dumnezeu a căutat către icoana Mîntuitorului și suspinînd din adîncul inimii a întins mîna spre icoană zicînd: "Doamne, Dumnezeul meu, pentru ce m-ai lăsat pe mine. Vestește-mi dacă ești tu Dumnezeu și nu este altul afară de Tine, ca să nu mă plec către sfatul vrăjmașului". Acestea zicînd a văzut fața lui Hristos pe icoană strălucind ca soarele și a primit miros de bună mireasmă. Apoi cuprinzîndu-se de spaimă s-a aruncat la pămînt zicînd: "Stăpîne, iartă-mă că te-am ispitit îndoindu-mă de Tine, Dumnezeul meu, iată, de acum cred că Tu singur ești Dumnezeu și Ziditor a toată făptura".

Pe cînd zăcea pe pămînt, și-a ridicat ochii și a privit icoana Mîntuitorului, unde a văzut un lucru minunat: chipul Stăpînului își întorcea ochii ca un om viu și se mișcau și sprîncenele Lui, iar Nifon a strigat: "Bine este cuvîntat Dumnezeul meu și bine este cuvîntat numele slavei Lui, acum și în veci, amin". De atunci a venit peste dînsul darul lui Dumnezeu, sfîrșindu-se acum al patrulea an al ispitei aceleia și totdeauna se arăta cu fața veselă și luminată. Iar unii ziceau: "Oare ce s-a întîmplat acestuia, că multă vreme a umblat posomorît, iar acum se bucură și se veselește".

Deci, sfîntul a luat îndrăzneală asupra diavolilor, de care se batjocorise, zicîndu-le: "Unde sînt acei care ziceau că nu este Dumnezeu". Și-i biruia pe dînșii cu rugăciunea neîncetată. Apoi aducîndu-și aminte de păcatele sale cele mai dinainte, zicea în sine: "Să mergem în biserică, păcătosule Nifon, ca să ne mărturisim păcatele noastre Domnului, că acolo ne așteaptă Părintele îndurărilor". Deci, apropiindu-se de ușile bisericii, și-a ridicat mîinile la înălțime și a strigat cu suspinare amară: "Primește-mă Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul meu, pe mine cel mort cu sufletul și cu mintea. Primește pe hulitorul și păcătosul, pe cel necurat cu sufletul și cu trupul; primește pe neprietenul cel fără de rușine. Nu-ți întoarce fața Ta și nu zice, Stăpîne: Nu știu cine ești. Ci, ia aminte la glasul rugăciunii mele și mă mîntuiește, ca Cel ce nu voiești moartea păcătosului. Și nu te voi lăsa nici nu mă voi depărta de la Tine, pînă cînd mă vei auzi și îmi vei da iertare păcatelor mele".

Așa rugîndu-se el, s-a făcut deodată un sunet mare din cer și a văzut uimit în nori o față de bărbat preastrălucit și mîinile i se vedeau întinse înaintea lui, cu care cuprinzînd pe fericitul, precum altădată părintele pe fiul cel desfrînat, săruta grumajii lui zicînd: "Bine ai venit aici, fiul meu cel necăjit, că mult am suspinat, mult m-am mîhnit de tine, încît ardea inima mea așteptînd să te întorci la mine, seara și dimineața. Acum mă bucur și mă veselesc văzînd că te întorci la mine cu toată inima". Acestea mai pe urmă le-a spus Nifon ucenicilor săi, plîngînd foarte mult.

După aceasta, iarăşi rugîndu-se, i s-a arătat îngerul lui Dumnezeu, ținînd un pahar plin cu mir, pe care l-a turnat deasupra capului său și s-a umplut de bună mireazmă locul acela. Deci fericitul Nifon, atît de luminați își avea ochii minții, încît cunoștea tainele inimii omenești și cu îngerii vorbea ca și cum ar vorbi cu niște prieteni ai săi și vedea pe diavoli cu ochii.

Odată, venind din biserica Sfintei Anastasia către coliba sa, a văzut lîngă porțile casei niște femei desfrînate și un înger în chip de tînăr plîngînd foarte mult. Sfîntul l-a întrebat de ce plînge. El a răspuns: "Eu sînt trimis de la Dumnezeu aici spre păzirea unui om, care acum se odihnește în casa aceasta cu o desfrînată și mă mîhnește foarte mult, că nu voiesc a vedea fărădelegea ce o face el. Cum nu voi plînge, văzînd în ce fel de întuneric a căzut chipul lui Dumnezeu?" Iar fericitul a zis către dînsul: "Pentru ce nu-l cerți pe el, ca să înceteze de a mai păcătui?" Și îngerul a răspuns: "Nu am loc ca să mă pot apropia de dînsul, că, de cînd a început a păcătui, este rob al diavolilor și eu nu mai am acum stăpînire asupra lui; pentru că Dumnezeu a făcut pe om stăpîn pe sine, arătîndu-i calea cea strîmtă și cea largă, ca să umble pe care va voi".

Atunci Sfîntul Nifon zise către ucenicul său: "Nimic nu este mai înrăutățit decît păcatul desfrînării, însă, desfrînatul, de se va pocăi, îl va primi Dumnezeu mai degrabă decît pe alți nelegiuiți, de vreme ce păcatul acesta este din fire, prin îndemnare diavolească și se izgonește această patimă cu rugăciunea cea cu sîrguință și cu mult post, cum și cu alte chinuri ale trupului".

După aceea, sfîntul vedea cum diavolii, umblînd prin popor, ispitesc pe oameni, aducînd osîndiri, clevetiri, sfadă și alte feluri de mîhniri. Odată a văzut un bărbat împlinindu-și lucrul său și iată a venit un arap la dînsul, care a început a-i șopti la ureche. Și mai era un alt om nu departe lucrînd, iar diavolul venind i-a șoptit și aceluia la ureche. Atunci ei, lăsîndu-și lucrul, au început a se sfădi, iar fericitul, sculîndu-se, a zis: "O, vicleșug drăcesc! cum semeni tu vrajbă între oameni!".

Altădată a năvălit diavolul asupra lui cu mărire deșartă, zicînd: "De acum vei face semne și se va mări numele tău în tot pămîntul, pentru că ai plăcut lui Dumnezeu". Iar fericitul a zis către diavolul acela: "Așteaptă că, iată, îți voi arăta ție semn". Și aflînd o piatră înaintea sa a zis: "Ție îți grăiesc, piatră, mută-te de aici și du-te mai în încolo". Dar piatra a stat neclintită. Atunci sfîntul a zis către diavol: "Iată darul tău, diavole" și i-a scuipat în față. Apoi s-a rugat și îndată a pierit diavolul.

A mai văzut altădată un oarecare, om duhovnicesc mergînd înaintea sa, căruia urmîndu-i un arap, îi da gînduri necurate și hulitoare. Iar bărbatul acela, pricepînd lucrarea cea

diavolească, adeseori se întorcea și scuipa asupra diavolului. Iar fericitul a zis către duhul cel viclean: "Încetează, diavole, de a mai supăra pe robii lui Dumnezeu, că ce folos ai de va merge sufletul acesta în pierzare?" Răspuns-a diavolul: "Nu am nici un folos de aici, ci avem poruncă de la împăratul nostru și de la domnii cei ce stăpînesc peste noi, ca să ne luptăm cu oamenii. Căci de ne află domnii noștri, neluptîndu-ne cu creștinii, apoi tare ne bat".

Iarăși a văzut fericitul pe un oarecare monah, mergînd și șoptind rugăciune, iar din gura lui ieșea văpaie de foc, care ajungea pînă la cer. Atunci mergea și îngerul lui cu dînsul, avînd în mîini o suliță de foc, cu care izgonea diavolii de la monah.

Odată, sosind praznicul învierii lui Hristos, în seara Sîmbetei celei mari, stînd Nifon în biserică cu poporul, a văzut pe Preacurata Născătoare de Dumnezeu cu Apostolii și cu mulțime de sfinți venită în biserică, care căuta ca o maică asupra poporului ce sta înainte și dacă vedea pe cineva îngrijindu-se pentru mîntuirea sa, foarte se bucura. Iar de vedea pe unii din cei nepurtători de grijă pentru mîntuirea sufletului, clătina din cap și plîngea. Însă, pentru toți întinzîndu-și mîinile, se ruga lui Dumnezeu ca toți să cîștige mîntuirea. Cuviosul, văzînd aceasta, s-a umplut de nespusă bucurie, pentru că Preacurata Născătoare de Dumnezeu nu se desparte de creștini, ci de-a pururea le ajută și aceasta îi era lui mare ajutătoare și apărătoare. Altădată odihnindu-se, a venit diavolul cu o armă în mînă și s-a repezit asupra lui vrînd să-l omoare, dar a fost oprit de puterea lui Dumnezeu și n-a putut să facă sfîntului nici un rău. Apoi a fugit scrîșnind din dinți și zicînd: "O! Maria, tu totdeauna mă izgonești de la acest om aspru".

Apoi cuviosul avea și dar în buzele sale, că învăța cele de folos și mîngîia pe cei mîhniți. Un frate a venit la sfîntul, mîhnindu-se și zicînd: "Ce voi face, părinte, că mă supără foarte mult duhul hulei, încît chiar cînd mănînc, beau sau cînd stau la rugăciune, îmi pune în inimă uneori eresuri, alteori hule grele asupra Domnului meu Iisus Hristos și asupra Preacuratei Lui Maici, cum și asupra sfintelor icoane și mă tem ca nu cumva să se pogoare foc din cer și să mă ardă de viu".

Sfîntul a răspuns: "Primește, frate, curaj, căci marea cînd înspumează, multe valuri înalță și bate în piatră, dar valurile se întorc iarăși în mare. Asemenea și gîndurile cele rele, care năvălesc de la diavol, se apropie de cugetul omenesc. Deci, dacă ascultă cineva sfatul cel rău și urmează lui, acela piere; iar dacă cineva nu se învoiește cu gîndurile hulei, ci mai vîrtos se împotrivește lor, acela izgonește pe diavol. Apoi răutatea se întoarce pe capul diavolului, iar omul acela primește cunună. Și tu, fiule, rabdă împotrivindu-te diavolului cu rugăciunile și cu postul și degrabă va fugi de la tine. Păzește-te de clevetire și de mînie, că acestea mai vîrtos nasc hulele". Întărind astfel pe acel frate, l-a eliberat cu pace.

Altădată, sfătuind cuviosul pe cei ce veneau la dînsul ca să audă cuvînt de mîntuire, între altele le spunea. Într-o cetate era un om cucernic și temător de Dumnezeu, care făcea multe

faceri de bine celor de aproape și îi iubea pe toți, ca pe niște îngeri ai lui Dumnezeu. Aceia însă, din lucrarea vicleanului, urau foarte mult pe făcătorul lor de bine și unii îl socoteau ca pe un om cu obicei rău, iar alții ziceau că este eretic și-l vorbeau de rău fără nici o sfială.

El auzind acestea, se bucura și, mulțumind lui Dumnezeu, zicea pentru ei această rugăciune: "Doamne, fă milă celor ce mă urăsc, celor ce mă vorbesc de rău și mă ocărăsc și să nu-i pedepsești pentru mine, nici în veacul acesta, nici în cel ce va să vie. Zdrobește pe diavolii cei răi, care se ridică asupra mea și precum nu Te-ai întors de la mine, cînd am păcătuit, așa să nu Te întorci nici de la cei care mă ocărăsc și mă vorbesc de rău pe mine, netrebnicul, robul tău; ci întoarce-i și-i mîntuiește cu nemărginita ta milă, ca să se slăvească Preasfînt numele Tău, în veci, amin". Și într-acest chip făcînd el, a scăpat de patima vorbirii de rău, iar cei ce-l vorbeau de rău, văzînd dragostea lui către dînșii și-au venit în simțire și s-au îndreptat.

Apoi zicea și aceasta: "Acei ce voiesc să afle milă de la Dumnezeu se cuvine să se roage des și să nu lase mintea lor să se risipească la alte lucruri, ci s-o adune și s-o aibă în rugăciunea lor. Să alerge la sfințitele slujbe ale Bisericii și să asculte dumnezeieștile cuvinte cu mare luare-aminte și cucernicie. Să nu vorbească cu alții și să rîdă, nici să citească sau să cînte cu slavă deșartă, răcnind fără rînduială, căci cu unele ca acestea, în loc să milostivească pe Dumnezeu, Îl mînie foarte mult". Și cînd voia să vorbească cu cineva, din cei ce veneau la dînsul și-l rugau pentru vreo sfătuire folositoare de suflet, întîi le făcea metanie zicînd: "Iertați-mă, fraților, că eu fiind orb, voiesc să povățuiesc pe alții, dar sînt silit de dragostea voastră". Apoi le vorbea cu mare smerenie cuvintele cele de Dumnezeu insuflate.

Un frate a întrebat pe sfînt: "Pentru ce, cei vechi și-au petrecut viața lor în pace, iar noi trăim acum în multe tulburări și necazuri". Sfîntul a zis: "Aceia aveau multă dragoste către Dumnezeu și către aproapele și păzeau dreptatea și adevărul; și cînd voiau să aducă vreun dar lui Dumnezeu sau să dea milostenie săracilor, ei dădeau toate cele bune, curate și neîntinate de tot vicleșugul și nedreptatea. Pentru aceasta petreceau în pace și Dumnezeu îi asculta în toate, pentru care-L rugau. Noi însă facem cele potrivnice și ne iubim pe noi înșine mai mult decît pe Dumnezeu și decît pe aproapele. Nu păzim nici dreptatea, nici adevărul, ci petrecem în nedreptate și vicleșug. Pe toate cele bune le voim pentru noi, socotind pîntecele ca pe un dumnezeu și îi slujim lui. Iar cîte sînt proaste și netrebnice, pe acelea le aducem lui Dumnezeu și le dăm săracilor. Pentru aceasta nu ne ascultă Dumnezeu de ceea ce-L rugăm și pătimim multe necazuri și ispite".

Un tînăr îmbunătățit s-a dus la sfînt și l-a rugat să-i vorbească cuvinte mîntuitoare de suflet. Sfîntul i-a zis: "Dacă dorești, fiule, să mîntuiești sufletul tău în mijlocul oamenilor ți se cuvine să păzești acestea: să nu vrăjmășești, nici să urăști cîndva pe cineva, să nu osîndești, să nu vorbești de rău, să nu socotești niciodată că petreci viață îmbunătățită și să nu cugeți înalt. Să nu zici sau să gîndești că cutare petrece bine și cutare rău, ci să ai pe toți, cu una și aceeași socoteală și cu inimă curată, ca pe niște mădulare ale lui Hristos. Să nu voiești a asculta pe cei ce vorbesc de rău, să fii zăbavnic a vorbi și grabnic la rugăciune, să nu te răzbuni, nici să urăști

pe acela care te-a păgubit de ceva sau te osîndește, ci să-l ierți și să-l miluiești, ca pe un făcător de bine al tău. Să-ți socotești totdeauna păcatele tale, să te osîndești, să te ocărăști, să te vrăjmășești pe tine. Să fii smerit și curat cu sufletul și cu trupul de toată întinarea, să fii blînd, domol, pașnic, împodobit cu toată dreptatea și adevărul, să te socotești pe tine mai rău decît toți oamenii, precum și ești cu adevărat înaintea lui Dumnezeu. Că toată dreptatea noastră este ca o cîrpă lepădată și nici stelele nu sînt curate înaintea Lui.

Să nu te nălucești că ai ajuns la măsuri înalte, ci să zici totdeauna în sinea ta: Știi, ticăloase suflete, căci cu păcatele am întrecut și pe diavol și nici un lucru bun n-am făcut niciodată. Vai nouă! ce avem să pătimim! Într-acest chip cu jale să grăiești și să te umilești totdeauna. Rugăciunea ta să fie ca a vameșului, cu mare smerenie și zdrobire de inimă și mintea ta să fie la cuvintele acelea, cu care se roagă gura ta. Apoi să zici totdeauna și așa: *De cele ascunse ale mele, Doamne, curățește-mă și de cele străine iartă pe robul Tău.* Și toată grija și sîrguința ta să fie pentru mîntuirea sufletului tău, iar pentru cele trebuincioase trupului se îngrijește Dumnezeu, după cum făgăduiește Însuși în Sfînta Evanghelie. Și dacă dorești să te duci în împărăția cerurilor, îți trebuie să fii slobod de toate lucrurile cele materiale. Căci acel ce este împresurat cu multă materie, degrabă se va cufunda în adînc". Acestea zicînd către acel tînăr bun, l-a eliberat în pace.

Mai spunea încă și aceasta către frați, căci cu puțină mîncare și cu priveghere se biruiește patima trupului. Că toate patimile, fiind diavoli, se izgonesc cu postirea și cu privegherea, precum a zis Domnul. Și altele zicea sfîntul spre folosul fraților, căci avea către toți multă dragoste și dorea ca toți să se mîntuiască. De aceea zicea, că avem datoria să iubim, să ne milostivim și să miluim pe frații noștri, cu cele ce ne-a dăruit nouă Dumnezeu, dacă voim să se milostivească și să ne miluiască și pe noi Domnul în ziua judecății.

Ascultați încă și aceasta pe care o povestea sfîntul și vă minunați: "După ce mi-am venit în simțirea păcatelor mele zicea elși am început să fac lucrurile pocăinței, nu erau încă trecuți trei ani și într-o seară mi-a venit un gînd, că am atîta vreme de cînd mă rog lui Dumnezeu și pînă acum nici un dar nu mi-a dat, căci am întinat Sfîntul Botez cu păcatele mele și pentru aceasta nu mă ascultă Dumnezeu. Acestea socotindu-le eu în întristarea mea, am adormit și am văzut în vis că eram într-o biserică preafrumoasă, în care Domnul nostru Iisus Hristos ședea pe scaunul slavei Sale. Și dacă L-am văzut, mi-am înălțat mîinile spre El și mă rugam zicînd: *Auzi, Dumnezeule, rugăciunea mea și să nu treci cu vederea cererea mea* și celelalte din psalm. Domnul, plecîndu-și capul, asculta rugăciunea mea, iar eu îl rugam să izgonească de la mine duhul cel rău al temerii. Atunci Domnul mi-a zis: "Am auzit rugăciunea ta și să fie după cererea ta".

După puțin mi-a zis iarăși: "Nifone, Nifone, în seara aceasta M-ai întristat cu ceea ce ai zis în gîndul tău, că adică Mă rogi de atîta vreme și nici un dar nu ți-am dat. Nu ești tu care mă rogi în toate zilele să nu te slăvesc pe pămînt? Deci apoi ce dar să-ți dau, ca să nu te slăvești de oameni? Darul limbilor, ori darul proorociei, ori darul tămăduirilor și celelalte? Dar tu nu le

voiești, nici nu le ceri, ca să nu te slăvească oamenii pentru dînsele. Dar ce este acela pe care îl ai? Spune-Mi, nu este dar? Aerul care îl răsufli, nu este dar? Cerul, pămîntul, marea și toate cele dintr-însele nu vi le-am dat în dar? Ce Mi-ați dat voi oamenii pentru ele? Nimic. Și lucrul cel mai rău este că în loc de răsplătire voi M-ați scuipat, M-ați pălmuit, M-ați bătut cu bice și pe cruce M-ați pironit, cu oțet și cu fiere M-ați adăpat și cîte rele nu Mi-ați făcut, pe care voi înșivă le știți. Dar Trupul și Sîngele Meu pe Care vi le-am dat vouă, nu sînt un dar? Toate bunătățile pămîntului ce sînt? Păsările cerului, peștii mărilor ce sînt, nu sînt daruri? Și că am murit și M-am îngropat pentru dragostea voastră, v-am slobozit din iad și v-am așezat întru împărăția Mea, acestea nu sînt daruri? Și cine altul v-a făcut unele ca acestea și atîtea bunătăți? Cum zici că nu ți-am dat nici un dar? Caută și acum de vezi duhul temerii, cum este legat".

Deci căutînd eu, am văzut în dreptul meu un taur legat de un par, atît de strîns încît nu putea nici să se miște, ci numai își plimba ochii și căuta într-o parte și într-alta, cum să mă rupă. De atunci mai mult cu dumnezeiescul ajutor m-am liberat de patima temerii, care de tînăr mă stăpînea foarte mult și cînd voiam să mă duc la biserică noaptea, ori altceva lucru bun să fac, îmi era mare frică. Și în somn îmi arăta nenumărate rele și cu covîrșire mă înfricoșa. Iar din vremea aceea, m-am eliberat de patima temerii și am preamărit pe Dumnezeu".

Nici de darul tămăduirilor nu s-a lipsit cuviosul, căci a venit la dînsul o femeie, avînd durere de măsele și s-a rugat de sfînt ca să o tămăduiască. Iar el a zis: "O! maică, noi sîntem oameni păcătoși și necurați și nu putem să te tămăduim, de nu va face Dumnezeu milă cu tine". Acestea zicînd și intrînd în biserică, s-a rugat, apoi luînd untdelemn din candela Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a uns fața ei peste toată umflătura și îndată a încetat durerea și, vindecîndu-se femeia, s-a dus lăudînd pe Dumnezeu. Și pe femeia care îl crescuse pe dînsul, zăcînd pe patul durerii și fiind aproape de moarte a tămăduit-o cu rugăciunea și a făcut-o sănătoasă. Apoi, cu ochii cei mai înainte-văzători, vedea sufletele oamenilor ieșind din trupuri.

Odată, stînd în biserica Sfintei Anastasia, rugîndu-se și ridicîndu-și ochii la cer, a văzut cerurile deschise și mulțime de îngeri, dintre care unii se pogorau pe pămînt, iar alții se suiau în sus, înălțînd sufletele omenești întru cele cerești. Și privind el, iată, doi îngeri mergeau la înălțime, ducînd un suflet. Și după ce s-au apropiat de vama desfrînării, au ieșit vameșii diavoli, cu mînie zicînd: "Al nostru este sufletul acesta și cum ați îndrăznit voi să-l duceți pe alături?" Îngerii au răspuns: "Ce semn aveți asupra lui, dacă ziceți că este al vostru?" Zis-au diavolii: "Pînă la moarte a păcătuit nu numai după fire, ci și peste fire. Pe lîngă aceasta, osîndea pe aproapele său și ce este mai amar decît aceasta, că a murit fără pocăință. Voi ce ziceți de aceasta?" Îngerii au răspuns: "Cu adevărat, nu vă vom crede nici pe voi, nici pe tatăl vostru diavolul, pînă cînd vom întreba pe îngerul lui păzitor". Și întrebînd pe înger, acesta a zis: "Cu adevărat a păcătuit mult sufletul acesta, dar, din ceasul îmbolnăvirii sale, a început a plînge și a mărturisi păcatele sale lui Dumnezeu și dacă l-a iertat, Dumnezeu știe, El are stăpînire și a Lui este slava dreptei judecăți". Atunci îngerii, batjocorind pe diavoli, au intrat cu sufletul prin porțile cerești.

După aceasta fericitul a văzut iarăși un suflet dus de îngeri, iar diavolii alergînd către aceștia strigau: "Ce duceți fără înștiințare sufletul acestui iubitor de argint, desfrînat, ocărîtor și făcător de războaie?" Răspuns-au îngerii: "Cu dinadinsul știind că deși a făcut acestea, a plîns și a suspinat, mărturisindu-și păcatele și dînd milostenie și pentru aceea l-a iertat pe el Domnul". Iar diavolii au zis: "Dacă și acest suflet este vrednic de mila lui Dumnezeu, apoi luați păcătoșii din toată lumea și noi pentru ce să ne mai ostenim?" Răspuns-au către dînșii îngerii: "Toți păcătoșii care-și mărturisesc păcatele cu smerenie și cu lacrimi, după mila lui Dumnezeu vor primi iertare, iar care mor fără pocăință pe aceia îi va judeca Dumnezeu". Și așa rușinînd duhurile cele viclene, a trecut. Apoi, sfîntul iarăși a văzut sufletul unui bărbat iubitor de Dumnezeu înălțîndu-se curat și milostiv. Pe acesta văzîndu-l diavolii, scrîșneau din dinți de departe. Îngerii lui Dumnezeu ieșind din porțile cerești, întîmpinau și sărutau pe acel sfînt, zicînd: "Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, că nu l-ai dat în mîinile vrăjmașului, ci l-ai izbăvit pe dînsul din iadul cel mai de jos".

Și nu după mult timp încă, a mai văzut Sfîntul Nifon un suflet tîrît de diavoli la iad. Sufletul acela era al unui rob pe care îl chinuise stăpînul său cu foame și cu bătăi, iar el nerăbdînd chinurile acelea, îndemnat fiind de diavoli, a luat o funie și s-a spînzurat; îngerul păzitor al sufletului aceluia mergea pe departe plîngînd, dar diavolii se bucurau. Apoi, i s-a poruncit de la Dumnezeu îngerului celui ce plîngea, ca să meargă în cetatea Romei și acolo să păzească un prunc de curînd născut și botezat în acea vreme. Și iarăși a mai văzut cuviosul un suflet dus de înger prin văzduh, pe care îl întîmpinau cetele diavolești și, neajungînd încă la a patra vamă, a fost luat din mîinile sfinților îngeri și aruncat cu batjocură în adînc. Acel suflet era al unui cleric de la biserica Sfîntului Elefterie, care mînia în ficare zi pe Dumnezeu cu desfrînarea și făcînd sfadă; apoi a murit deodată fără pocăință și așa s-a făcut bucurie diavolilor.

Cuviosul a zidit o biserică în Constantinopol în numele Preacuratei de Dumnezeu Născătoare și, avînd lîngă dînsa locuința sa, pe mulți necredincioși îi întorcea la credința lui Hristos. Aceasta nerăbdînd-o diavolul, că Nifon pe mulți scotea de la înșelăciune, au venit asupră-i mulțime de diavoli, ca la o mie și, năvălind noaptea, au vrut să-l muncească. Deci s-a umplut locuința lui de diavoli, iar el i-a certat cu puterea Sfintei Cruci și, avînd ajutorul lui Dumnezeu și al sfîntului înger, a luat pe fiecare dintr-înșii și le-a dat cîte o sută de toiege, pînă cînd s-au jurat că nu se vor mai apropia niciodată de locul acela unde se pomenește numele lui Nifon.

Cuviosul vorbind odată cu frații pentru folosul sufletului, a pomenit și aceasta: Era, zicea el, într-o cetate, la un patriciu, un rob, cu numele Vasile, cu meșteșugul cizmar, cu obicei rău, necurat, îndărătnic și flecar, pierzîndu-și toată vremea în jocuri și în păcate trupești cu desfrînatele, neascultînd nici de certările stăpînului său. Prin purtarea de grijă cea minunată a milostivului Stăpîn, i s-a rînduit mîntuire în acest chip: s-a întîmplat că era foamete mare prin voia lui Dumnezeu, pentru păcatele oamenilor și au început stăpînii a izgoni pe robii lor pentru lipsa hranei. Atunci a izgonit și acest patriciu pe Vasile, iar el ieșind, în ziua dintîi și-a vîndut hainele pentru hrană, apoi a început a umbla gol, cerșind milostenie. Fiind atunci iarnă, tremura de frig, iar mai pe urmă amorțind, s-a culcat pe uliță și peste puțin i-au degerat degetele picioarelor și chiar picioarele i-au slăbit.

Vasile răbda, socotind toate acestea ca pedeapsă pentru păcatele sale și nimic nu zicea, decît numai dădea slavă lui Dumnezeu pentru toate.

Așa a petrecut două luni, zăcînd pe uliță fără acoperămînt, suspinînd și tînguindu-se pentru păcatele sale. Din întîmplare a trecut pe acea cale un iubitor de Hristos, cu numele Nichifor. Acesta văzînd pe Vasile care pătimea, a poruncit slugilor sale ca să-l ia în casa sa, unde l-a odihnit cu dragoste, așternîndu-i și hrănindu-l cu mîinile sale.

După două săptămîni, într-o zi de sîmbătă, acel Vasile fiind bolnav, a început a grăi, zicînd: "Bine ați venit, sfinți îngeri; odihniți-vă puțin și vom merge". Iar ei au zis: "Nu așteptăm, ci să mergi degrabă, că te cheamă Domnul". Răspuns-a Vasile: "Așteptați-mă puțin pînă voi plăti o datorie, că am luat cu împrumut de la un prieten al meu zece bani de aramă și încă nu i-am plătit; deci întîi trebuie să-i dau, să nu mă oprească pentru aceea diavolul în văzduh". Și au așteptat îngerii pînă ce Vasile a cerut de la cineva zece bani și i-a trimis aceluia căruia îi era dator și atunci și-a dat duhul său lui Dumnezeu. Iată, vedeți fiilor, ce fel sînt judecățile lui Dumnezeu și cum mîntuiește El pe cel păcătos.

Fericitul Nifon a venit odată cu ucenicul său la rugăciune, în biserică, lîngă palatul ce se numea Aponia și unde arhiereul începea dumnezeiasca slujbă. Deodată i s-au deschis ochii minții și a văzut pogorîndu-se foc din cer ce acoperea altarul și pe arhiereu; iar în vremea cîntării "Sfinte Dumnezeule" s-au arătat patru îngeri care cîntau împreună cu cei din biserică. Cînd se citea din Epistolele apostolești, au văzut pe Sfîntul Apostol Pavel, privind din dosul celui ce citea. Apoi citindu-se Evanghelia, cuvintele ei, ca niște făclii se suiau la cer. Sosind vremea Heruvicului și a ieșirii cu Sfintele Daruri, s-a desfăcut acoperămîntul bisericii și s-a arătat cerul, simțindu-se o bună mireasmă. Apoi se pogorau îngerii, cîntînd: "Slavă lui Hristos Dumnezeu". Îngerii aduceau un Prunc foarte frumos, pe Care, punîndu-L pe discos au înconjurat prestolul, iar pe arhiereul care slujea la cinstitele daruri, îl acopereau cu aripile lor doi serafimi și doi heruvimi, zburînd peste capul lui.

Sosind vremea sfințirii darurilor și a săvîrșirii înfricoșatei Taine, s-a apropiat unul din îngeri care era mai luminat, și, luînd un cuțit, a înjunghiat Pruncul. Sîngele l-a turnat în Sfîntul Potir și pe Prunc punîndu-l pe Sfîntul Disc, el iarăși a stat întru a sa rînduială, cu bună cucernicie. Apoi s-a început împărtășirea cu dumnezeieștile Taine și a văzut sfîntul că unora din cei ce se împărtășeau, le erau fețele luminate ca soarele, iar ale altora negre și întunecate, ca de arap. Iar îngerii, care stăteau înainte, luau seama care și cum se apropie. Deci, pe cei ce se împărtășeau cu vrednicie, îi încununau, iar de către cei nevrednici, se întorceau și se mîhneau. Săvîrșindu-se sfînta slujbă, au văzut cum Pruncul iarăși s-a aflat întreg în mîinile îngerilor, care s-au înălțat la cer. Aceasta a spus-o ucenicului său mai pe urmă chiar cuviosul, care a și lăsat-o în scris pentru folosul multora.

Odată, mergînd sfîntul spre biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pe care o zidise singur, a văzut în cale un arap mergînd foarte mîhnit. Acela era un stăpîn diavolesc, iar după dînsul mergeau alți diavoli. Dar după ce s-au apropiat și au auzit cîntarea Bisericii, au început diavolii cei mai mici a imputa domnului lor, zicînd: "Vezi cum se slăvește numele lui Iisus de către aceştia, pe care odată i-am avut sub stăpînirea noastră. Deci, unde este puterea noastră? Acum s-a biruit și s-a sfărîmat toată împărăția noastră!" Așa imputînd diavolii domnului lor, acela le-a răspuns: "Nu vă mîhniți de aceasta, nici nu vă îngrijiți, că degrabă voi face să lase creștinii pe Iisus și ne vor slăvi iarăși pe noi".

Mergînd ei mai departe, au văzut vreo treizeci de bărbați și s-a apropiat stăpînul diavolilor și a șoptit unui bărbat la ureche. Acela, întunecîndu-se cu mintea, a început a vorbi cuvinte de rușine, a rîde și a cînta cîntece de rușine; apoi au întîlnit un fluierător care mergea și cînta. Fericitul a văzut pe arap cum legase cu o frînghie pe toți acei bărbați și-i tîra după fluierător, iar ei mergeau după el fluierînd și jucînd, adăugîndu-se mult popor pe drum, care jucau și cîntau cele de rușine, pentru că diavolii, apucîndu-i cu undițele, îi trăgeau de inimile lor. Văzîndu-i din curtea sa, un oarecare om bogat i-a chemat și i-a dat fluierătorului un ban ca să joace înaintea lui. Acel ban, după ce l-a pus fluierătorul în buzunarul său, l-au luat diavolii și l-au trimis în iad, la tatăl lor Satana, zicîndu-i: "Bucură-te, tatăl nostru, că iată Alazon, boierul nostru ți-a trimis jertfa pe care au adus-o vrăjmașii noștri creștini, dînd bani la jocuri". Satana, primindu-l, s-a bucurat și a zis: "Nevoiți-vă, fiilor, ca să crească jertfa voastră și să biruiască pe creștini". Apoi iarăși a întors banul în buzunarul fluierătorului.

Fericitul Nifon, văzînd toate acestea cu ochii cei sufletești, a zis suspinînd: "O! vai celor ce aduc jertfă diavolilor prin jocuri". Și învăța pe cei ce-l ascultau să se păzească de jocurile cele necurate și fără rînduială, pentru că sînt de la diavol.

Odată sfîntul, după rugăciune a avut o vedenie: a văzut un cîmp mare deopotrivă de lung și lat, în care stăteau mulțime de diavoli, în cete și erau toți la trei sute șaizeci și cinci de cete, după numărul păcatelor cele grele. Un arap preaîntunecat, număra oștile, rînduind cetele ca la război și zicînd: "Priviți spre mine și nu vă temeți de nimic, pentru că puterea mea va fi cu voi". Unul dintre diavoli a adus mulțime de arme felurite și le împărțea la cete; apoi dînd diavolul fiecărei cete descîntece și farmece, le-a trimis peste tot pămîntul, asupra Bisericii lui Hristos. Văzînd aceasta fericitul Nifon, îndată a auzit glas către dînsul: "Întoarce-te, Nifone, către răsărit și privește". Iar el, întorcîndu-se, a văzut un cîmp curat și frumos, unde erau mulțime fără de număr, din cei cu haine albe, mai îndoită decît a arapilor cu mii de mii, pregătiți toți ca de război. Apoi a venit un bărbat oarecare mai luminat decît soarele și a zis: "Așa vă poruncește vouă Domnul Savaot, să vă duceți în tot pămîntul ca să ajutați creștinilor și să păziți viața lor". Cuviosul, văzînd aceasta a preamărit pe Dumnezeu, Care ajută Bisericii sale.

După aceasta, Cuviosul Nifon s-a apropiat de bătrînețe și a sosit vremea arhieriei lui, care i s-a vestit mai înainte de la Dumnezeu prin vedenie. I s-a arătat un loc oarecare plin de mulțime de oi, ca la o mie de mii, care nu aveau păstor. Și cugetînd în sine fericitul, cum nu se tem de lup aceste oi singure, îndată i-a venit înainte un bărbat cu sfințită cuviință, asemenea Apostolului Pavel, și i-a zis: "Ce stai privind la oile cele împărătești și tu, fiind fără de lucru, pentru ce nu le paști? Fericitul Nifon răspunse: "Oare eu să pasc oile împărătești, fiind neînvățat la un lucru ca acesta și neputincios cu totul?". Iar cel ce se arătase i-a zis: "Ție ți-a poruncit să le paști puțin și după aceea, odihnindu-te, vei primi mare plată". Și zicînd acestea i-a dat un toiag, încredințîndu-i și oile și staulul, apoi s-a dus.

Fericitul, deșteptîndu-se, cugeta ce va fi aceea și a priceput că bărbatul care i s-a arătat era Sfîntul Apostol Pavel, iar oile erau poporul și staulul, biserica; și s-a temut foarte ca nu cumva să-l aleagă episcop al Constantinopolului. În acea vreme, după Mitrofan fiind episcop Alexandru, a zis în sine: eu așa am rugat pe Dumnezeu, ca să nu fiu stăpînitor peste oameni și, iată, acum voiește să-mi dăruiască stăpînire. Deci, voi face ca proorocul Iona, adică voi fugi de aici. Și luînd pe ucenicul său, a fugit din chilia sa și a intrat într-o corabie. Apoi suflînd vînt lin a ajuns degrabă în Alexandria, unde, după Petru, era atunci episcop Alexandru al treilea, care a pătimit pentru Hristos pe vremea lui Diocletian.

În ziua aceea au venit oamenii din ostrovul Ciprului, din cetatea ce se numește Constanțiana și rugau pe arhiepiscopul Alexandriei să le dea un episcop vrednic, căci răposase păstorul lor, care se chema Cristofor, bărbat sfînt și cinstit. Iar arhiepiscopul le-a zis: "Așteptați puțin pînă cînd va arăta Dumnezeu pe un om ca acela". Și într-aceeași noapte, arhiepiscopul a văzut pe Sfîntul Apostol Pavel, zicînd către dînsul: "Pe cine vei pune episcop cetății Constanțianei?" Arhiepiscopul a răspuns: "Nu știu. Pe cine va voi Dumnezeu". Atunci a zis cel ce i se arătase: "Dumnezeu îți va arăta pe cel vrednic. Să vii de dimineață cu tot clerul în biserică și să iei seama la cei ce intră și pe care îl vei vedea în toate asemenea mie, aceluia să-i încredințezi păstoria". Făcîndu-se dimineață, patriarhul era în biserică și lua seama la cei ce intrau, să vadă cine va fi asemenea celui ce i se arătase.

Nifon, neștiind nimic de aceasta, a venit în biserică, dar a zis ucenicului pe cale: "Simt oarecare mîhnire și bucurie în inima mea, căci are să ni se întîmple ceva". Și așa intrară în biserică. Arhiepiscopul, văzîndu-l, a zis arhidiaconului său: "Vezi, Atanasie, că acest om este asemenea la față cu chipul Sfîntului Apostol Pavel". Arhidiaconul zise: "Adevărat, părinte, așa este. Cred că el va fi vrednic a paște Biserica lui Hristos, căci văd îngerul lui Dumnezeu umblînd cu dînsul și vorbind; pe lîngă aceea se vede pe capul lui și cunună de piatră scumpă. Atunci arhiepiscopul, chemîndu-l pe fericitul Nifon, l-a sărutat și a șezut. Arhidiaconul, zîmbind, a zis către Nifon: "De ceea ce ai fugit, părinte, la aceasta acum, nevrînd, ai venit!" Înștiințîndu-se fericitul de ceea ce avea să i se întîmple, a oftat și a zis: "O! greu îmi este că, fiind nevrednic și păcătos, cum să mi se dea o stăpînire ca aceasta?" Răspuns-a arhiepiscopul: "O! de aș fi și eu așa de nevrednic!" Și acestea zicînd s-a sculat și începînd dumnezeiasca Liturghie, a trecut pe Preacuviosul Nifon în treptele hirotoniei, după toată rînduiala, hirotonisindu-l diacon și preot, nu după multe zile. După aceasta l-a înălțat și la treapta arhieriei, bucurîndu-se tot poporul de

un păstor ca acela arătat de Dumnezeu. Și a petrecut fericitul Nifon în Alexandria trei zile după ridicarea la episcopie, vorbind cu sfinții ce se aflau acolo.

După aceasta l-a eliberat arhiepiscopul la scaunul său, trimițînd și pe arhidiaconul său și pe alți sfinți bărbați pentru cinste. Sosind în cetatea Constanțiana din Egipt, în patru septembrie l-au așezat în scaun și trimișii s-au întors înapoi la Alexandria, lăudînd pe Dumnezeu. Iar arhiereul lui Dumnezeu, Nifon, a început cu multă sîrguință a paște oile lui Hristos, îngrijindu-se pentru mîntuirea lor. El era ca un tată adevărat al sărmanilor și al văduvelor, celor neputincioși era făcător de bine și doctor fără de plată. Pe lîngă acestea a făcut și minuni în multe chipuri, despre care n-a fost cu putință a se scrie și pentru care prea mult a fost cinstit și iubit de toți.

Avînd ochiul neadormit spre turma sa, a văzut altădată, la amiază, un arap mare rezemîndu-se într-un toiag ca un bătrîn, intrînd în cetate și cînd mergea, se odihnea de multe ori. Deci, pricepînd sfîntul că acela este diavolul, a strigat asupra lui: "Ție-ți zic, necuratule, pentru ce și cum ai îndrăznit a intra aici?" Iar arapul a căutat asupra lui cu mînie, ca și cum ar fi vrut să-l înghită și a zis: "Am auzit de tine că ești aici și am venit ca să te sfărîm cu oile tale". Iar sfîntul a zis către dînsul: "Neputinciosule, singur fiind sfărîmat, cum voiești a mă sfărîma pe mine? Eu am văzut un nevoitor luptîndu-se cu voi și treizeci de diavoli au slăbit luptîndu-se cu dînsul. Deci, cine nu va rîde de neputința voastră?" Iar diavolul a zis: "Nu te mira de aceasta că de aș fi avut puterea cea dintîi, puțin mi-ar fi lipsit a te sfărîma pe tine. Dar de cînd S-a răstignit Hristos, sînt neputincios cu adevărat". Răspuns-a sfîntul: "Apoi acum, de mă voi ruga Hristosului meu, ce va fi ție, nerușinatule?" Iar diavolul a zis: "Știu că poți mult, dar să nu-mi faci rău, că acum mă duc din cetatea ta și nu mă voi mai apropia". Acestea auzind arhiereul a mulțumit lui Dumnezeu, că-l păzește pe el și turma lui o apără de vrăjmașul diavol.

Păscînd Sfîntul Nifon Biserica lui Hristos cîtăva vreme, s-a apropiat de sfîrșitul său, pe care l-a știut cu trei zile mai înainte. Și a venit la dînsul și marele Atanasie care fusese arhidiacon, iar după mutarea lui Alexandru, primise scaunul Bisericii Alexandriei, că aceluia mai înainte de vreme i s-a vestit de la Dumnezeu despre apropierea sfîrșitului lui Nifon. Deci, a venit cu tot clerul său ca să dea plăcutului lui Dumnezeu sărutarea cea mai de pe urmă. Nifon văzînd pe Atanasie a zis: "Pentru ce te-ai ostenit, fericite părinte, a veni la mine, omul cel mai păcătos?" Răspuns-a Atanasie: "M-am înștiințat că mîine ai să mergi către Ierusalimul cel de sus și am venit ca să vorbesc cu tine. Și, te rog, cînd vei sta înaintea scaunului lui Dumnezeu, să mă pomenești și pe mine acolo, ca și eu să aflu de la Domnul milă". Răspuns-a sfîntul: "Dar și tu, părinte, cînd vei înălța înfricoșată jertfă, să-ți aduci aminte și de a mea nevrednicie".

În acea noapte Sfîntul Nifon a făcut rugăciune îndestulată pentru sine și pentru turma sa și i s-a arătat îngerul Domnului, mîngîindu-l și întrebîndu-l pe dînsul despre odihna care i s-a pregătit lui. Iar în vremea cîntării Utreniei, a început focul durerii trupești să-l ardă foarte mult. Pentru aceea a zis ucenicului său: "Fiule, să-mi așterni o rogojină pe pămînt". Iar acela făcînd așa, fericitul s-a culcat pe ea, fiind foarte bolnav. După ce s-a făcut ziuă, a venit la dînsul marele

Atanasie și, așezîndu-se lîngă dînsul, a zis: "Părinte, are omul oarecare folos din boală sau nu? "Sfîntul a răspuns: "Precum se curăță aurul de rugină, arzîndu-se în foc, așa și omul bolnav se curățește de păcatele sale".

Tăcînd puțin, apoi a plîns. După aceasta a zîmbit, s-a luminat fața sa și a zis: "Bine ați venit, sfinților îngeri". După puțin iarăși a zis: "Bucurați-vă, sfinților mucenici". Și s-a luminat fața lui mai mult. După puțin timp a zis: "Mulțumită vouă, fericiților prooroci". Atunci s-au deschis ochii Sfîntului Atanasie și a văzut că sfîntul era sărutat de toate cetele sfinților unul cîte unul. Apoi Nifon a zis, zîmbind: "Bucurați-vă, preacuvioșilor sfințiți și toți sfinții". Și a tăcut. După puțin a strigat: "Bucură-te cea cu dar dăruită, lumina mea cea preafrumoasă, ajutătoarea și tăria mea; bine te voi cuvînta pe tine, ceea ce ești bună, că îmi aduci aminte de mila darului tău". După aceasta a tăcut și s-a luminat fața lui ca soarele, încît s-au înspăimîntat toți cei ce erau de față. Atunci s-a simțit și un miros de bună-mireasmă.

Astfel și-a dat cinstitul și sfințitul său suflet în mîinile lui Dumnezeu, în douăzeci și trei ale lunii decembrie. Și s-a făcut prin toată cetatea multă plîngere și tînguire și l-au îngropat cu cinste în biserica cea mare a Sfinților Apostoli, slăvind pe cel Preamilostiv asupra păcătoșilor, pe Dumnezeul Cel minunat întru sfinții Săi, pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfîntul Duh în veci. Amin.

53. PĂTIMIREA ȘI VIAȚA SFINTEI MUCENIȚE EVGHENIA FECIOARA (24 DECEMBRIE)

Comod, urmînd la împărăția Romei, după tatăl său Marcu, pe cînd avea șapte ani de împărăție, a fost ales eparh peste tot Egiptul un bărbat vestit, cu numele de Filip și a venit din Roma în Alexandria, împreună cu femeia sa, Claudia și cu fiii săi. El avea doi fii, anume Avit și Serghie și o fiică cu numele Evghenia, frumoasă la chip și vitează cu duhul, despre a cărei viață avem să grăim. Filip stăpînea țara Egiptului după rînduiala romanilor și după obiceiurile părintești.

Noul eparh ura foarte mult învățătura vrăjitorească și pe neamul evreiesc și mult prigonea și pierdea pe vrăjitori, iar de numele evreiesc nu suferea nici să audă. Însă față de creștini se arăta mai blînd, deși-i izgonise din cetate, după porunca împăratului, lăsîndu-i acolo să viețuiască în pace și cu libertate să slujească Dumnezeului lor. El îi cinstea pentru viața lor desăvîrșită și iubirea de înțelepciune. Osîrdia lui era a se îndeletnici întru înțelepciunea cea elinească, în care creștea și pe fiica sa Evghenia, învățînd-o vorbirea cea frumoasă sau retorica, în amîndouă limbile, latinește și grecește, avînd sîrguință s-o vadă sporind în filozofie. Iar ea, fiind foarte ascuțită la minte și cu osîrdie la învățătură, toate le pricepea cu înlesnire; și oricîte

le auzea numai o dată sau le citea, pe toate le ținea bine minte totdeauna, avîndu-le scrise în inima ei, ca pe niște tăblițe de aramă.

Evghenia era frumoasă la față și cu bună-podoabă la trup, dar mai frumoasă era cu cugetul cel înțelept și împodobită cu curățenia feciorie. Pentru aceasta cînd unul din cei mai de frunte din neamul romanilor, cu numele Acvilin, căuta să o logodească ca mireasă a fiului său Acvelie, fiind întrebată de părinții săi dacă voiește să se mărite după acel tînăr de neam bun, ea a răspuns: "Pe bărbat trebuie a-l alege ca să fie bun la fire, mai mult decît de bun neam, pentru că are a viețui cu dînsul, iar nu cu neamul lui. Deci căutau și alții să se logodească cu ea, tineri luminați cu neamul, cu mărirea și cu bogăția, însă ea, ca și cum nu i-ar fi plăcut obiceiurile lor, deși cu fapta iubea curăția și fugea de însoțire, pe toți îi nesocotea, deoarece curăția era dorința și purtarea ei de grijă, adică a petrece în feciorie curată. Astfel, vasul cel frumos și curat se pregătea mai înainte spre primirea dumnezeiescului mir. Și îndată faptelor ei celor bune, a urmat credința cea bună și curată, apropiindu-se de izvorul cel curat al dreptei credințe.

Începutul întoarcerii ei către Dumnezeu a fost astfel: a intrat în mîinile ei din întîmplare, sau mai bine zis din purtarea de grijă a lui Dumnezeu, o carte ce cuprindea epistolele Sfîntului Apostol Pavel, pe care citind-o cu luare-aminte, a aflat că unul este Dumnezeul cel adevărat, Care a făcut toată lumea. Și îndată s-a luminat cu mintea, pe care o avea cu mult mai înainte curățită și pregătită spre primirea Sfîntului Duh. Deci, a crezut în Hristos cu inimă neîndoită, dar cu gura nu îndrăznea a-L mărturisi pe față temîndu-se de mînia părinților săi.

Iar cînd se împlinea porunca cea împărătească în Alexandria și se izgoneau creștinii din cetate, a căror învățătură Evghenia dorea foarte mult ca s-o audă, atunci, vrînd mai cu înlesnire a-și dobîndi dorința sa, s-a cerut la părinții ei ca să iasă afară din cetate, la unul din satele lor ce era aproape, pentru ca să se răcorească. Părinții, neavînd nici o bănuială despre gîndurile ei, n-au oprit-o a ieși pentru a se răcori.

Ieșind ea cu careta cu fameni și cu robi, pe cînd mergea pe lîngă satul creștinilor și trecea pe lîngă o mănăstire, a auzit într-însa glas de monahi cîntînd: *Toți zeii neamurilor sînt lucruri de mîini omenești, iar Domnul Care a făcut cerurile este Atotputernic.*

Acestea auzind, ca și cum s-ar fi rușinat de rătăcirea părintească, a oftat din inimă și a zis către famenii ei, dintre care pe unul îl chema Protan, iar pe celălalt Iachint: "Voi, împreună cu mine destul ați învățat scriptura și am priceput împreună dogmele filosofilor Socrate, Aristotel și Platon și pe cele ce cu adeverire le-au așezat. Eresul stoicilor și părerea epicureilor și ale altor sofiști și făcători de stihuri le-am citit și le-am cunoscut. Deci, cunoașteți cu încredințare că toate acelea sînt basme, neavînd nimic altceva decît numai o asemănare cu adevărul, care ar fi putut să înșele pe mulți. Însă n-au rămas neștiute și cele ale elinilor, care se laudă foarte mult în înțelepciunile lor, dintre care unii zic că nu este nici un Dumnezeu, iar alții

cred în zei mulți și povestesc că unii zei sînt mai mari și unii mai mici. Creștinii pe toți îi izgonesc cu un cuvînt, zicînd: *Toți zeii neamurilor sînt lucruri de mîini omenești,* și a crede în ei este o desăvîrșită nedumnezeire și o întreagă pierzare. Iar această scriere creștinească, care zice: *Domnul, Care a făcut cerurile este atotputernic,* un Dumnezeu propăvăduiește și pe Domnul cel de obște al tuturor ni-L dă întru cunoștință. Cu acestea unindu-se și Apostolul Pavel, ale cărui cuvinte le-am citit acum trei zile, arată că numai un Dumnezeu este peste toate. Cred și eu cuvintele acelui apostol, fiind foarte adevărate și vrednice de crezut, cuvinte care alcătuiesc credința din fapte.

Deci, dacă le voiți și voi acestea, apoi aveți gata și lesnicios chip de mîntuire. Eu nu mă voi mai numi doamnă a voastră, ci soră și împreună slujitoare, pentru că toți Îl avem ca Dumnezeu pe Domnul cel de obște și Părintele. Să fim ca niște frați cu un cuget și un suflet și cu sfatul nostru cel de obște să mergem la creștini. Am auzit că Elen, episcopul creștinesc, a zidit aici o mănăstire, în care monahii neîncetat ziua și noaptea laudă pe Dumnezeu cu cîntări și a încredințat-o unui preot, anume Teodor, despre ale cărui lucruri minunate se povestește că și orbilor le dă vedere, cu rugăciunile sale, apoi izgonește diavolii și orice boală tămăduiește cu cuvîntul. Se mai spune că în acea mănăstire, nicidecum nu-i liber ca să intre femei. Însă voi să tundeți acești peri ai capului meu, să mă îmbrăcați în haine bărbătești și să mă duceți acolo noaptea. Apoi vom rîndui ca întoarcerea voastră în cetate să fie noaptea tîrziu. Pe toți ceilalți robi îi vom pune să meargă înaintea caretei și voi amîndoi veți urma după caretă. Iar eu mă voi pogorî încetișor din caretă și, tăinuindu-ne de toți, ne vom ascunde și careta va merge la locul ei; iar noi ne vom duce către robii lui Dumnezeu".

Aceste cuvinte ale Evgheniei au plăcut la amîndoi famenii și, făcîndu-se noapte, au făcut după cum s-au sfătuit. Întorcîndu-se tîrziu către cetate, au pogorît pe Evghenia din caretă în taină, nesimțind nici unul din robi și, ascunzîndu-se, au îmbrăcat-o în haine bărbătești, tunzîndu-i părul cel fecioresc și au pornit către mănăstire. Domnul, dîndu-le vreme bine potrivită, a rînduit în acel ceas a fi venirea episcopului la mănăstire. Și încă neajungînd la mănăstire fericitul episcop Elen, venea din Iliopoli, se apropia de mănăstire cu mulțime de popor. Era în Egipt obiceiul acesta: cînd veneau episcopii la mănăstirile și la bisericile lor, mergea împreună cu dînșii și poporul cu cîntări de laudă. Deci veneau cu Elen, episcopul, ca la zece mii de bărbați, unii mergînd înainte și alții urmîndu-i, cîntînd și zicînd: "Calea drepților s-a îndreptat și calea sfinților s-a pregătit". Auzind aceasta, Evghenia a zis către tovarășii ei: "Luați seama la frumusețea stihurilor ce se cîntă și vedeți că toate cuvintele se potrivesc pentru noi. Căci, cînd vorbeam de adevăratul Dumnezeu, am auzit cîntarea aceasta: *Toți zeii neamurilor sînt lucruri omenești, iar Domnul Care a făcut cerul și pămîntul este atotputernic.* Iar acum, cînd noi începem calea, întorcîndu-ne de la slujirea idolească și dorim a veni către creștinătate - iată mii de oameni întîmpină cu glas cîntînd: Calea drepților s-a îndreptat și calea sfinților s-a pregătit. Mi se pare că nu din întîmplare s-a făcut aceasta, ci după dumnezeiască rînduială. Așadar, să luăm seama unde merge acest popor și dacă se duce către aceeași mănăstire către care și noi călătorim, să ne unim cu dînșii și să mergem împreună, ca niște tovarăși ai lor, pînă ce ne vom cunoaște cu dînșii".

Alăturîndu-se poporului care mergea și cînta, a întrebat pe unul din cei ce mergea: cine este bătrînul acela care merge călare pe asin în mijlocul poporului și ce este înainte și celui ce urmează? Și a auzit de la acela drept răspuns, că este Elen, episcopul, care din tinerețe este creștin și a crescut în mănăstire. Acesta, pe cînd era copil mic și îl trimiteau la vecini să aducă foc, el aducea cărbunii aprinși în haina sa și nu se ardea haina, căci acest fel de sfințenie avea chiar din copilăria sa.

Nu cu mult înainte de aceste zile, s-a arătat în acele locuri un oarecare vrăjitor cu numele de Zarie, înșelînd pe popor cu multe și mari vicleșuguri și farmece. Acela zicea că episcopul Elen este mincinos, iar despre sine spunea că este trimis de Hristos, ca să fie învățător al poporului. Și adunîndu-se mulțimea poporului creștinesc, părintele nostru Elen a venit către cel pe care îl vedeți, zicînd: "Auzim că Zarie este trimis de Hristos. Deci primește-l în prietenie sau dacă grăiește minciuni, învinge-l cu cuvinte și care din voi va fi biruitor în cuvinte, de acela ne vom lipi". Sfîntul episcop a primit să se întrebe în cuvinte cu Zarie, episcopul nădăjduind spre Hristos și Zarie spre diavolii săi. Apoi s-a rînduit o zi pentru întrebarea ce avea să se facă, pentru care s-a pregătit locul în mijlocul cetății Iliopolei.

Deci a venit Zarie cu meșteșugurile sale vrăjitorești și a venit și episcopul cu graiuri de Dumnezeu insuflate și, binecuvîntînd pe popor, a zis: "Acum veți cunoaște puterile care sînt de la Dumnezeu". Și întorcîndu-se către Zarie a început lupta în cuvinte. Dar deoarece vrăjitorul era mare meșter în minciunile sale și mîndru, iar în grai era fără de rînduială, se sîrguia să aibă biruință nu prin adevăr, ci prin limbuția cea fără de rușine. Pentru aceea episcopul cel blînd și fără de răutate, nu putea să biruiască cuvintele lui. Iar poporul se mîhnea, căci Zarie covîrșea în cuvinte pe episcop. Episcopul, văzînd aceasta, a cerut să fie puțină tăcere și a zis către popor: "Acum desăvîrșit se cuvine a asculta învățăturile lui Pavel, care grăiește către ucenicul său Timotei: *Să nu se lupte cineva în cuvinte, care nu sînt de nici o trebuință, ci mai mult servesc la risipirea celor ce aud.* Dar ca să nu socotească cineva că această mărturie apostolească o aducem la mijloc - nu ca niște păzitori adevărați, ci ca niște fricoși - să se aprindă un foc în mijlocul cetății, să intrăm amîndoi în para focului și care din noi nu va arde, acela este trimis de Hristos".

Acest cuvînt a plăcut poporului și îndată s-a pregătit un foc mare; iar episcopul chemă pe vrăjitor în văpaie. Vrăjitorul a zis: "Intră tu mai întîi în văpaie, de vreme ce tu ai rînduit așa". Sfîntul episcop, însemnîndu-se pe sine cu semnul Sfintei Cruci și ridicîndu-și mîinile, a intrat în mijlocul focului și stînd în flacăra cea mare ca o jumătate de ceas, nu s-a ars deloc, că nici de părul lui, nici de haine nu s-a atins focul. Apoi a poruncit ca și Zarie să vină la dînsul; dar acela, temîndu-se foarte, căuta să fugă. Dar poporul, apucîndu-l, l-a aruncat în foc și a început îndată ticălosul a arde; și desăvîrșit ar fi pierit, dacă nu l-ar fi izbăvit pe el episcopul Elen, deși jumătate ars, însă abia viu. Așa s-a izgonit cu ocară vrăjitorul Zarie din hotarele acelea; iar episcopul, pe care îl vedeți în toate zilele, oriunde merge îi urmează poporul cu cîntări dumnezeiești.

Atunci fericita Evghenia, auzind acestea, se bucura cu duhul, se minuna și ofta. Și a început a-l ruga cu sîrguință pe bărbatul acela care vorbea cu dînșii, al cărui nume era Evtropie, zicînd: "Rogu-te, domnul meu, ca să vestești sfîntului episcop despre noi, care voim a ne întoarce de la idoli către Hristos. Sîntem frați și ne-am sfătuit împreună, să ne facem creștini și să petrecem în mănăstirea aceasta și niciodată să nu ne despărțim unul de altul". A răspuns către dînșii bărbatul acela: "Tăceți acum, pînă ce va intra în mănăstire și se va odihni puțin de cale, iar cînd va fi vreme lesnicioasă, eu îl voi vesti pentru voi, după dorința voastră".

Apropiindu-se ei de mănăstire, au ieșit monahii întru întîmpinarea episcopului, cîntînd: "Luat-am, Dumnezeule, mila Ta în mijlocul poporului Tău". Și intrînd înăuntru poporul cu episcopul, a intrat și Evghenia cu famenii săi tineri, deopotrivă la haine și la tunderea părului. Săvîrșind episcopul dumnezeiasca slujbă în biserică și la al nouălea ceas întărindu-se cu puțină hrană, după cum era obiceiul pustnicilor, s-a odihnit de oboseală și a avut în vis vedenia aceasta: Un chip de asemănare femeiască ca unul din zeii elinești și care se cinstea de unii bărbați cu jertfe și închinăciuni ca un Dumnezeu. Episcopul privind cu mîhnire la aceasta, căci poporul se înșela cu închinăciunea idolească, a zis către zeița care era între dînșii: "Așa se cuvine ție, care ești zidirea lui Dumnezeu și slujitoare împreună cu noi, să te socotești de oameni că ești ca un Dumnezeu și să primești de la dînșii închinăciune?" Aceasta auzind acestea, îndată a lăsat pe bărbații care i se închinau și s-a dus după episcop zicînd: "Nu te voi lăsa, nici nu mă voi depărta de tine, pînă cînd nu mă vei duce și mă vei da Făcătorului și Ziditorului meu".

Deșteptîndu-se, episcopul se gîndea la acea vedenie; și iată că intră la dînsul Evtropie, zicînd: "Stăpîne, astăzi în urma ta au intrat aici trei tineri, frați, care au părăsit închinarea idolilor și doresc să se însoțească cu ceata celor ce slujesc pe Hristos în mănăstirea aceasta și m-au rugat cu lacrimi ca să vestesc sfinției tale acestea". Episcopul, înțelegînd visul, s-a bucurat și a zis: "Îți mulțumesc, Doamne Iisuse Hristoase, că m-ai învrednicit a auzi o veste ca aceasta". Deci a poruncit să aducă înaintea sa pe cei trei tineri. Intrînd ei singuri înaintea lui, arhiereul a făcut mai întîi rugăciune, apoi a început a vorbi cu Evghenia părintește și cu iubire de fii, întrebîndo de numele de neam și de patria lor. Ea, roșindu-se la față ca o fecioară, răspundea cu smerenie, zicînd: "Neamul nostru este din Roma, cetatea cea preaslăvită și sîntem frați după trup; numele celui dintîi este Protan, al celuilalt Iachint, iar eu mă numesc Evghenia".

Fericitul episcop Elen uitîndu-se cu dragoste la dînsa a zis: "Cu dreptate te numești Evghenia, pentru că numele se potrivește cu duhul tău căci ai suflet cu bărbăție și te arăți ca un bărbat în toate. Apoi, cu hotărîrea pe care o ai în minte ai să biruiești firea femeiască, căci te va întări Hristos și te vei îmbărbăta, pentru care, acum fiind femeie, te vei face ca un bărbat, schimbîndu-ți numele cel femeiesc și chipul, pentru dragostea lui Dumnezeu. Îți vorbesc acestea, nu mustrîndu-te și defăimîndu-te pentru firea ta femeiască, nici voind a te întoarce de la scopul tău, ci ca să știi cîtă purtare de grijă are Dumnezeu de tine și cum mi-a descoperit toate cele pentru tine, netăinuind nimic, ci arătîndu-mi cine ești și cum ai venit la mine și cine sînt cei ce vor să vină cu tine. Deci sîrguiește-te, Evghenio, a te arăta nu mai mică cu bărbăția duhului, decît cu chipul, pentru că și aceasta mi-a arătat Domnul meu, că te-ai pregătit sălășluire curată a Lui, păzindu-ți fecioria și lepădîndu-te de înșelăciunea vieții acesteia".

Arhiereul, întorcîndu-se către Protan și Iachint, a zis: "Și voi fiind robi cu trupul, sînteți liberi cu duhul, nerobindu-vă nimănui, prin cele pămîntești, vrednicia sufletului, pentru care eu tăcînd, Hristos Domnul vorbește către voi: *De acum nu vă voi mai numi robi, ci prieteni.* Fericiți sînteți pentru o libertate ca aceasta, dar mai ales pentru prietenia și unirea cu Hristos, căci ați gîndit cu un cuget a lua jugul Lui asupra voastră și n-ați făcut nici o împiedicare fericitei acesteia în scopul ei, ci împreună cu dînsa ardeți cu duhul a sluji pe Dumnezeu și cînd ea va ieși din viața aceasta, împreună cu dînsa și voi vă veți învrednici a primi de la Domnul aceleași cununi și răsplătire, cărora se va învrednici și ea". Acestea a vorbit cu dînșii episcopul, nefiind nimeni acolo, decît numai ei. Evgheniei i-a poruncit să petreacă în chip bărbătesc, deoarece nu știa nimeni de taina aceea, apoi nu s-au depărtat nici unul de episcop, pînă ce nu i-a botezat și unit cu ceata monahicească. Iar cîte s-au întîmplat din vremea de cînd sfînta se pogorîse din caretă, tăinuindu-se de robi, cu Protan și Iachint și cum se tînguiau părinții pentru dînsa, să luăm aminte în cele ce urmează.

Careta și cu robii, care mergeau înainte și nu știau nimic, s-au apropiat de porțile cetății și au intrat, iar în fața casei au ieșit cei din casă înaintea Evgheniei cu lumini. Dar alergînd la caretă au găsit-o goală și, nevăzînd pe Evghenia, erau în mare nepricepere și s-au tulburat tatăl și mama ei, frații și toți cei din casă. Apoi s-a făcut țipăt mare, strigare, tînguire, plîngere nespusă și cercetare prin toată cetatea Alexandriei și se întreba ce i s-a întîmplat fetei eparhului. Au fost trimise multe slugi în căutarea Evgheniei, care, străbătînd nu numai cetatea, ci și toată țara Egiptului, nelăsînd pe nimeni neîntrebat, în drumuri și în sate, pe negustori, pe țărani și pe străini. Dar nicăieri nu puteau să audă ceva despre acel mărgăritar de mare preț, pe care îl ascundea dreapta Celui de Sus în vistieria Sa, pînă la vreme de bună trebuință.

Iar părinții ei, ziua și noaptea, cu nemîngîiate tînguiri, plîngeau pentru dînsa. Adeseori chemînd numele ei, își băteau fețele și-și presărau capetele cu cenușă, apoi cădeau la pămînt de atîta slăbiciune și durere a inimii și strigau: "Evghenio, Evghenio, fiica noastră cea preadulce, unde te-ai ascuns, lumina ochilor noștri? În care loc te-ai tăinuit? Mîngîierea noastră, cum te-ai pierdut, nădejdea noastră?" Se tînguiau părinții pentru fiică, iar frații plîngeau pentru sora lor, robii și roabele lăcrimau pentru stăpîna lor și toți cetățenii suspinau pentru dînsa, părîndu-le rău și avînd durere la fel cu eparhul, domnul lor cel bun și stăpînitor, pentru pierderea fiicei lui.

După aceasta, neputînd Filip s-o afle nicăieri, a început să-i întrebe pe slujitorii idolești, pe vrăjitori și pe fermecători, aducînd mulțime de jertfe idolilor, că doar va fi vestit vreun zeu despre fecioara cea pierdută. Și a făgăduit că dacă o vor afla sau îi vor spune unde se află, le va da multe daruri, iar dacă nu vor spune adevărul, îi va omorî cu cumplită moarte. Dar n-a putut întru nimic să se înștiințeze, căci vrăjitorii și fermecătorii, ca niște mincinoși care nu știau nimic, văzînd că se osteneau în zadar și primejdie de moarte le sta asupra, au alcătuit un basm pentru potolirea mîniei eparhului: că li s-a descoperit că, iubind Dumnezeu frumusețea Evgheniei, a răpit-o în ceruri și a așezat-o în numărul zeilor.

Crezînd părintele cel mîhnit acel basm, a încetat puțin mîhnirea, iar plîngerea a schimbat-o în bucurie. Îndată poruncind să se facă un idol de aur după asemănarea fiicei sale cea iubită, l-a pus în Alexandria la loc cinstit și ca pe o zeiță nouă, cu prăznuire și cu aducere de jertfă multă, cinstea pe fiica sa, Evghenia, împreună cu tot poporul; cu acest fel de bucurie își potolea mîhnirea. Însă maică-sa, Claudia și cu frații săi, Avit și Serghie, necrezînd basmul acela, neîncetat și nemîngîiat se tînguiau după Evghenia.

Fericita fecioară, cea acoperită cu haine și cu nume bărbătesc, pentru obiceiurile sale cele bărbătești și pentru mărimea sufletului, fiind socotită că este bărbat, viețuia în mănăstirea mai sus pomenită, bine viețuind monahicește și slujind lui Dumnezeu. Atît de mult a sporit în dumnezeiasca învățătură, încît în doi ani toată Sfînta Scriptură a învățat-o pe de rost și atîta odihnă avea sufletul ei, încît altora li se părea că este unul din îngeri. Căci cine putea pricepe firea ei cea femeiască, pe care o acoperea puterea lui Hristos și fecioria cea fără prihană, de care și bărbaților celor desăvîrșiți le era de mirare?

Cuvîntul ei era smerit, cu dragoste, blînd și nu mult vorbitor, plin de frica lui Dumnezeu și de folos. La cîntarea în biserică nimeni nu se afla mai înainte decît dînsa și era tuturor de folos. Pe cei mîhniți îi mîngîia și se bucura împreună cu cei ce se bucură; pe cel ce s-ar fi mîniat și s-ar fi iuțit, numai cu un cuvînt îl îmblînzea, iar pe cel mîndru, ea, cu chipul cel smerit al vieții sale, atît de mult îl folosea, încît acela îndată se prefăcea din lup în oaie. Nu după multă vreme i s-a dat ei de la Dumnezeu darul tămăduirii, că orice bolnav ar fi cercetat, îndată prin venirea ei se izgonea boala și se dădea bolnavului desăvîrșită sănătate. Iar cei doi fameni ai ei, Protan și Iachint, erau împreună viețuitori cu dînsa și următori ai vieții ei și de-a pururea robi și prieteni.

După trei ani de la întoarcerea ei către Dumnezeu, a răposat egumenul mănăstirii aceleia. Deci, adunîndu-se frații, toți cu un glas și cu un suflet rugau pe fericita să le fie lor egumen, pentru că nu știau taina ei cea acoperită de Dumnezeu, cum că Evghenia nu este bărbat cu firea, ci femeie. Căci văzînd viața ei cea plină de înțelepciune bărbătească, fără de prihană și plăcută lui Dumnezeu și pe toți pustnicii ce erau în mănăstire fără de asemănare covîrșindu-i, pentru aceea cu multă rugăciune o sileau pe ea să primească stăreția.

Atunci sfînta - pe de o parte temîndu-se ca să nu fie împotriva legii, adică fiind femeie să stăpînească peste bărbați și pe de alta rușinîndu-se a nesocoti rugăciunea cea mare a tuturor fețelor cinstite -, a zis către dînșii: " Rogu-mă, fraților, aduceți-mi aici Sfînta Evanghelie". Fiind adusă Evanghelia a zis: "Se cuvine ca pentru orice alegere, mai întîi pe Hristos să-l întrebăm. Deci să vedem întru această alegere a voastră ce ne va porunci Hristos și ne vom supune voinței Lui". Și deschizîndu-se Sfînta Evanghelie în fața tuturor, s-a aflat locul unde era scris așa: *Cel ce voiește între voi să fie mai mare, acela să fie vouă slugă și care voiește să fie vouă mai întîi, să fie rob vouă.* Acestea citindu-le, sfînta a zis: "Iată, că mă supun și poruncii lui Hristos și cererii voastre; deci voi fi dragostei voastre și slugă și rob". Și s-au bucurat toți pentru bunăvoirea ei. Deci a primit cel cu părere Evghenie, iar cu fapta Evghenia, egumenia mănăstirii

aceleia și s-a făcut tuturor ca un rob prins neîncetat, ostenindu-se pentru toți frații, aducînd apă, tăind lemne, chiliile tuturor curățind și tuturor slujind cu multă osîrdie. Și și-a ales chilia de locuință a portarului, ca nici cu chilie mai bună să se arate mai presus decît alții.

Ostenindu-se întru toate slujbele mănăstirești, niciodată n-a lăsat pravila cea obișnuită a bisericii, Utrenia, ceasurile și la zile însemnate și Liturghia și Vecernia. Ea socotea acel ceas pierdut în zadar, în care s-ar fi întîmplat să nu dea laudă lui Dumnezeu și foarte cu dinadinsul se păzea, ca să nu-i treacă nici un ceas fără a mulțumi Lui. În mîinile ei era lucrul, iar în gura ei neîncetat avea rugăciunea. Și a luat stăpînirea asupra duhurilor celor necurate ca să le izgonească din oameni; apoi i se dăduse dar a face și alte minuni, despre care nu ne ajunge vreme a povesti cu de-amănuntul. Însă trebuie să se povestească, de cînd s-a început prigoana asupra sfintei, cum și despre alergarea, pătimirea sa și săvîrșirea ei din viață.

Era în Alexandria o femeie cu numele Melantia, bogată cu averea, dar săracă de fapte bune. Aceasta a căzut în boală de friguri și pătimea de acea boală mai bine de un an. Avînd locuința sa aproape de mănăstirea aceia și auzind că în mănăstire era un monah, cu numele de Evghenie, care cu înlesnire tămăduiește tot felul de boli, a mers la dînsul cu sîrguință și-l rugă să o vindece de neputința ei. Evghenie, milostivindu-se spre dînsa, a uns-o cu unt-delemn sfințit și îndată Melantia a scăpat de toate cele ce o vătămau înăuntru și pricinuia ei boala frigurilor, încît s-a făcut sănătoasă și s-a dus pe jos acasă, care era aproape.

Peste puțină vreme, vrînd să le dea mulțumire pentru tămăduirea ce o căpătase, a făcut trei vase de argint curat și umplîndu-le cu bani le-a trimis la doctorul său cel fără de plată, dar el nu le-a primit, ci le-a înapoiat la cel ce le trimisese, zicînd: "Noi ne îndestulăm și prea ne îndestulăm cu de toate bunătățile de la Dumnezeul nostru, iar pe tine te sfătuiesc, o, iubită Melantia, ca să împarți pe aceștia celor ce le trebuiesc, adică săracilor". Melantia, văzînd darurile sale întoarse înapoi s-a mîhnit și, alergînd la mănăstire, ce rugăciuni nu făcea și cu ce cereri nu o silea ca să nu i se lepede darurile cele aduse! Abia înduplecîndu-se înainte stătătorul Evghenie a poruncit să ia vasele acelea și să le ducă în cămara bisericii, ca să fie spre slujba altarului.

Dintr-acea vreme Melantia, cunoscîndu-se cu Evghenie, adeseori îl cerceta și s-a lipit de el cu dragostea cea fără de rînduială, neștiind firea cea femeiască, ce se tăinuia în chipul și în numele cel bărbătesc. Căci îl vedea cu chipul tînăr și frumos la față și nu pricepea cum un tînăr ca acela, frumos la față, ar fi putut să viețuiască în curățenie. Tămăduirea ei nu o socotea a fi prin sfințenia lui, ci prin meșteșugul doctoriei. Apoi, din zi în zi, se aprindea cu iubirea mai mult spre dînsul, ca să facă întîlnire de păcat și căuta o vreme și loc, în care i-ar fi cu lesnire a săvîrși ce dorea.

Într-o zi, venind în satul său, care era aproape de mănăstire și gîndind la tînărul monah și aprinzîndu-se de dînsul, s-a prefăcut bolnavă, apoi a trimis la dînsul cu rugăminte ca însuși s-o cerceteze că este bolnavă și să-i ajute ca și mai înainte. Deci a venit fericita Evghenia și a șezut lîngă patul celei bolnave, dar nu de boală, ci de poftă trupească. Melantia, căutînd la fața Evgheniei, n-a mai putut tăinui focul ce se ascundea înăuntrul ei, care o ardea de mult timp și deschizîndu-și gura fără de rușine, a început a grăi cuvinte de desfrînare, momind-o și atrăgîndo spre păcat, ca și altădată egipteanca, femeia lui Pentefri, pe Iosif cel curat, zicînd: "Cu nesuferită poftă și cu nemăsurată dragoste sînt cuprinsă de tine și nu poate să se odihnească duhul meu, pînă nu voi săvîrși aceasta, ca să fii domn a toată avuția mea și bărbatul meu, împreună viețuitor. Căci pentru ce te chinuiești în deșert cu înfrînarea cea de nici o treabă? În sărăcie și în strîmtorare îți pierzi singur, de bună voie, zilele tinereților tale, uscîndu-ți trupul și vestejindu-ți frumusețea feței tale. Iată, avere mare, iată, visterii de aur și de argint, pietre scumpe și haine de mult preț, robi și roabe în număr mare. Iată, și pe mine mă vezi tînără și nu urîtă, care în acest an am rămas văduvă, ba încă și fără de fii și nu am moștenitor bogăției mele. Deci moștenește-le tu și mie să-mi fii domn și stăpîn".

Acestea și multe altele zicînd Melantia, Cuvioasa Evghenia se rușina de cele ce-i spunea și i-a răspuns aspru: "Taci, femeie, taci și nu te ispiti a ne vătăma cu otrava șarpelui celui vechi, căci văd că te-ai gătit mare lăcaș diavolului; depărtează-te de la slugile lui Dumnezeu, ispititoare! Bogăția ta să fie ca moștenire iubitorilor de patimi, celor asemenea ție, iar bogăția noastră este a sărăci împreună cu Hristos; iar cele de nuntă să piară din mintea noastră, ca nici să gîndim cîndva la dulceața trupească. O! fericită curățenie, nu te vom vinde pentru bogăția cea stricăcioasă. O! feciorie sfîntă, nu te vom strica cu desfrînarea. O! Maica lui Dumnezeu și fecioară spre care eu nădăjduiesc, nu voi schimba făgăduințele mele! Una ne este nunta, dorirea de Hristos. Unele ne sînt bogățiile noastre, bunătățile cele gătite în ceruri. Una este moștenirea noastră, cunoașterea cea adevărată". Aceasta zicînd fericita Evghenia și, sculîndu-se, îndată sa dus la mănăstire.

Melantia, umplîndu-se de nespusă rușine și de mînie s-a dus în cetate și mergînd la eparh a zis: "Un tînăr de credință creștinească, care se spune că este doctor și petrece într-o mănăstire ce este aproape de satul meu, a venit în casa mea și l-am lăsat să intre în casă pentru tămăduire. Însă el, socotindu-mă ca una din femeile cele necinstite și fără de rușine, mai întîi prin cuvinte înșelătoare, apoi cu mîinile a început a mă sili către lucrul cel rușinos. Dacă n-aș fi strigat cu glas mare și de nu s-ar fi sîrguit o roabă să alerge la glasul meu, apoi nerușinatul acela ca un barbar m-ar fi siluit ca pe o roabă".

Auzind acestea eparhul, s-a umplut de mînie și a trimis să aducă pe acel tînăr, adică pe Evghenie, care se numea doctor și pe toți ce petreceau împreună cu dînsul și, legîndu-i, să-i pună în lanțuri și să-i ducă în închisoare. Dar, pentru că nu putea să ajungă numai o temniță pentru monahii care viețuiau împreună cu Evghenie, au fost împărțiți la diferite închisori. Și a ieșit vestea despre acel lucru nu numai în toată Alexandria, ci și prin cetățile dimprejur și multă defăimare și batjocură se făcea creștinilor de către elini. Toți cei ce auzeau despre aceste lucruri, credeau că este adevărat și o credeau pe Melantia foarte cinstită pentru ei, slăvită și de mare neam.

Deci, s-a rînduit o zi în care să se facă mare judecată și pedeapsă asupra monahilor. Căci pe unii dintr-înșii, eparhul voia să-i dea spre mîncarea fiarelor, pe alții să-i ardă cu foc, pe alții să-i spînzure pe lemn, iar pe ceilalți să-i piardă cu multe chinuri. Sosind ziua cea rînduită s-a adunat mulțime de popor, nu numai dintr-acea cetate, ci și de prin toate cele dimprejur. S-au adunat acolo și creștini fără de număr, între care erau mulți preoți și episcopi. Aceia veniseră să vadă sfîrșitul robilor lui Dumnezeu celor nevinovați, căci știau că este o minciună asupra lor, apoi să adune rămășițele moaștelor lor și să le îngroape cu cinste.

Venind eparhul Filip, împreună cu fiii săi Avit și Serghie și șezînd la locul cel obișnuit de judecată, s-a adus fericita Evghenia în mijlocul priveliștei, împreună cu famenii săi și cu ceilalți monahi, încătușați în lanțuri grele de fier, dar neștiind nimeni taina despre dînsa. Apoi s-a făcut strigare în popor: "Să piară acești necurați fără de lege". Și a poruncit eparhul să aducă mai aproape pe mielușeaua lui Hristos, Evghenia, începătorul răutății, precum ziceau ei și să pună înainte toate uneltele cele de muncă, cum și muncitori groaznici să stea gata de față la judecată.

Veni sfînta la judecată înaintea tatălui și a fraților ei, nefiind vinovată de nici un rău, îmbrăcată în haine bărbătești, monahicești și cu fața plecată în jos, ca să nu fie cunoscută. Eparhul a început a grăi către dînsa cu groază, zicînd: "Spune nouă, o! prea fără de lege creștine, astfel v-a poruncit vouă Hristos al vostru, ca să faceți lucruri necurate și pe niște cinstite femei ca acestea, să le vînați cu meșteșugurile voastre spre pofta cea rușinoasă? Spune nouă, nelegiuitule, cum ai îndrăznit să intri în casa prealuminatei femei Melantia și curăția ei cea de bun neam să o silești spre fapta cea de desfrînare? Căci, prefăcîndu-te în doctor viclean te-ai arătat vrăjmaș și siluitor. Deci iată acum, nerușinatule, vei primi pedeapsa cea vrednică scornirii tale îndrăznețe, căci rău fiind, rău vei pătimi!"

Astfel iuțindu-se eparhul, fericita Evghenia a răspuns cu blîndețe: "Domnul meu, Iisus Hristos, Căruia Îi slujesc, învață curăție și celor ce-și păzesc fecioria neatinsă, le făgăduiește viață veșnică. Pe femeia Melantia cea mincinoasă, îndată putem s-o arătăm că este mărturisitoare de minciuni asupra noastră, dar mai bine este să suferim noi cele rele, decît să fie ea biruită și vădită ca să pătimească ceva rău, iar rodul răbdării noastre să nu piară. Însă de te vei jura pe sănătatea împăraților tăi, că nu-i vei face nici un rău acestei mărturisitoare mincinoase, vom cerceta despre păcatul cel aruncat de dînsa fără de vină asupra noastră și o vom arăta chiar pe dînsa aflîndu-se întru necurăție". Jurîndu-se eparhul și prefăcîndu-se a împlini cererea, Evghenia a zis către femeia aceea: "O! Melantie, tu care ai numele înnegririi și al întunecării, ai pregătit felurite munci asupra creștinilor prin clevetirea ta cea mincinoasă, iar acum stărui asupra noastră ca să fim chinuiți, tăiați și arși; dar să știi că Hristos nu socotește pe robii Săi astfel, precum tu cu minciună îi mărturisești. Să aduci pe roaba aceea, care a zis că a fost singură văzătoare a păcatului nostru, ca din gura ei să se vădească minciuna și să se arate adevărul".

Fiind adusă roaba aceea, s-a adăugat minciună la minciună, ca să placă stăpînei sale, căci cum putea zice ceva împotriva ei? Apoi a zis: "Pe acest tînăr fără de rușine îl știu că adeseori făcea fărădelege cu femeile proaste și pe mine, ticăloasa de multe ori m-a supărat. Apoi a îndrăznit și la doamna mea, că din ceasul cel dintîi al zilei intrînd în camera ei, se prefăcea mai întîi că vorbea ca un doctor, îngrijindu-se de sănătatea ei, apoi a început a grăi cuvinte fără de rușine. După aceasta s-a ispitit să o siluiască și ar fi săvîrșit fărădelegea sa, dacă nu aș fi strigat eu la alte slujnice spre apărare și de n-am fi izbăvit pe doamna noastră din mîinile desfrînatului acestuia". Și a poruncit judecătorul să cheme pe celelalte slujnice, însă și acelea asemenea ajutînd doamnei lor, mărturiseau minciună asupra monahului Evghenie. Atunci eparhul, foarte rău mîniindu-se, a strigat: "Ce vrei să zici împotriva acestora, o! ticălosule, căci cu atîtea mărturii te biruiesc și cu adeverire se arată fărădelegea ta".

Sfînta Evghenia a zis: "Vremea grăirii a sosit, de vreme ce a tăcut vremea tăcerii. Vreme slobodă este a mărturisi adevărul, ca să nu se laude fără de măsură minciuna adusă asupra noastră și să nu se facă pentru creștini veste rea între neamuri. Am dorit cu adevărat ca taina mea să țină pînă la ultima suflare și minciuna cea adusă asupra noastră a o vădi la judecata ce va să vie și a arăta curățenia numai unuia singur, Aceluia pentru a Cărui dragoste sînt păzită. Însă ca să nu dănțuiască fărădelegea asupra nevinovăției și necurățenia cea păgînească să-și bată joc de viața creștinească cea dreptcredincioasă și curată și nici să nu fie ea de rîs și întru defăimare, este nevoie a arăta îndată aceea ce pînă acum, cu multă pază, m-am sîrguit a tăinui. Deci voi arăta adevărul, nu spre slava deșartă, ci spre slava numelui lui Hristos Iisus. Pentru că atît de mare este puterea numelui Sfînt, încît și femeile cele ce viețuiesc întru dumnezeiasca Lui frică, se învrednicesc cinstirii celei bărbătești și nici nu poate fi unul mai mare decît altul cu credința. Căci zice Apostolul Pavel, învățătorul cel creștinesc, că nu este la Dumnezeu deosebire între bărbat și femeie, că voi toți una sînteți întru Hristos Iisus, întru care am crezut și pe care l-am iubit cu osîrdie și spre care toată nădejdea mi-am pus, am voit mai bine a fi bărbat cu viața și cu chipul, decît femeie și a păstra fecioria mea preacuratului și nestricăciosului Mire ceresc".

Acestea zicînd și-a rupt haina sa de sus și și-a descoperit o parte a sfîntului și preacuratului ei trup fecioresc și s-a arătat că este de parte femeiască. Apoi a zis către eparh: "Domnul meu, tu îmi ești mie tată după trup și Claudia îmi este maică, iar aceștia, ce șed împreună cu tine, Avid și Serghie, îmi sînt frați". Eu sînt fiica ta, care pentru dragostea lui Hristos, m-am lepădat de lume și de toate dulcețile ei. Iată, Protan și Iachint, famenii mei, cu care împreună am intrat în școala lui Hristos și atîta dar mi-a arătat Hristos, încît m-a făcut prin milostivirea Sa biruitoare asupra tuturor poftelor și patimilor. Aceluia cred fără îndoială, cum că așa mă va păzi pînă la sfîrșit, precum sînt acum".

Acestea zicîndu-le ea și încă nesfîrșind cuvîntul său, a fost cunoscută de tatăl său și de frați după vorbă și după oarecare semne ce le avea în față, deoarece cu sîrguință își întorsese ochii spre dînsa și, cunoscînd-o că este Evghenia cu adevărat, s-au sculat îndată de la locurile lor, cu negrăită bucurie și cu lacrimi și, alergînd, au căzut pe grumajii ei sărutînd-o, plîngînd de bucurie și veselindu-se pentru aflarea aceleia fără de care nici lumina lumii acesteia nu le era plăcută. Apoi îndată s-a vestit și mamei sale Claudia, cum că fiica ei Evghenia s-a aflat. Ea

venind degrabă şi văzînd pe preaiubita ei fiică, cu bucurie a îmbrăţişat-o şi cuvinte măgulitoare îi grăia, ca şi cum ar fi înviat din morţi.

Iar poporul care privea la acel lucru se minuna şi ridicînd glas striga: "Unul este Hristos, unul este adevăratul Dumnezeu, Dumnezeul creştinilor". Mulţimea creştinilor împreună cu preoţii şi cu episcopii, care veniseră pentru îngroparea moaştelor muceniceşti, asemenea umplîndu-se de nespusă bucurie, striga: *Dreapta Ta, Doamne, s-a preamărit întru tărie, mîna Ta cea dreaptă, Doamne, a sfărîmat pe vrăjmaşi. Cine este Dumnezeu mare, ca Dumnezeul nostru? Cel ce descoperă cele ascunse şi arată cele tăinuite, vînînd pe cei înţelepţi întru meşteşugurile lor.* Şi aducînd haine ţesute cu aur şi podoabe de mult preţ, părinţii şi fraţii au îmbrăcat-o pe Evghenia fără vrerea ei şi au urcat-o pe un loc înalt, ca să fie văzută de toţi şi ca toţi să se bucure împreună cu dînşii. Apoi au dezlegat din legături pe monahii ce erau legaţi cu Evghenia şi aceia fiind lăudaţi şi fericiţi cu multe cuvinte bune, ca nişte robi ai lui Hristos erau cinstiţi.

Atunci Melantia s-a umplut de mare ruşine şi de frică şi, fiind încă în privelişte, a căzut un foc mare din cer peste casa ei şi a ars pînă în temelie cu toate bogăţiile ei şi cu vistieria, încît nici urmă dintr-însa n-a rămas. Şi s-a făcut mare bucurie credincioşilor, care erau în Alexandria şi în tot Egiptul; dar mai ales atunci cînd însuşi eparhul Filip s-a botezat dimpreună cu femeia, cu fiii şi cu toată casa şi au primit credinţa în Domnul nostru Iisus Hristos. Apoi mulţime mare de elini au primit Botezul în acea vreme şi s-a întors pacea în Biserica lui Hristos. Filip, eparhul, a trimis cărţi către împăraţii Sever şi Antonin, zicînd că nu este de folos împărăţiei Romei a izgoni de prin cetăţi pe nevinovaţii creştini, care sînt de mult ajutor la treburile cele de obşte ale poporului. Şi s-au înduplecat împăraţii la sfatul lui, încît creştinii cei ce erau de prin laturile Egiptului şi prin alte cetăţi, îşi primeau locurile, sălaşurile şi casele, cum şi vredniciile, înflorind în pace în dreapta-credinţă creştinească.

Dar de vreme ce sfinţeniei îi urmează zavistia vrăjmaşului şi împotriva faptei bune, răutatea aduce război, unor închinători de idoli, din cei mai de frunte ai Alexandriei, le-a venit foarte greu aceasta, că vedeau pe creştini din zi în zi înmulţindu-se, iar închinătorii de idoli împuţinîndu-se. Deci, prin îndemnarea tatălui lor, satana, s-au dus la împăraţi, clevetind asupra creştinilor şi zicînd: "Nouă ani Filip a cîrmuit bine ţara Egiptului şi a întărit legile împărăteşti. Dar acum nu ştim ce i s-a întîmplat şi cum s-a schimbat că a lăsat slujbele împărăteşti ale părinteştilor noştri zei şi trage tot poporul cu el, către închinăciunea Aceluia, pe Care iudeii, precum toţi vorbesc, răstignindu-L în Palestina, L-au omorît. El nu cinsteşte poruncile voastre împărăteşti şi n-are supunerea cea cuviincioasă, că a cinstit mai mult pe necredincioşii creştini decît pe noi - dintre care mulţi dintre ei, intrînd în capiştile zeilor noştri, cu nenumărate hule îi necinsteau, numindu-i lemne, pietre nesimţitoare şi idoli fără suflet.

Unele şi altele ca acestea zicînd, a pornit pe împăraţi cu mînie asupra lui Filip, care au şi scris către dînsul astfel: "Prea îndumnezeitul împărat care a fost mai înainte de noi, ştiind dreapta ta credinţă către părinteştii zei ai romanilor, nu ca pe un eparh, ci ca pe un împărat al

Egiptului te-a pus în Alexandria și a voit ca pînă cînd vei fi între cei vii, să stăpînești acele laturi neschimbat și nimeni altul să nu se trimită acolo în locul tău. Acea cinste noi ți-am păzit-o întreagă cît ai fost prieten și slujitor al zeilor. Dar de vreme ce acum auzim că ai lăsat pe zei și către noi nu te arăți voitor de bine, poruncim ca ori să te întorci către cinstirea cea dintîi a zeilor romanilor și să-ți moștenești slava și cinstirea cea mai dinainte sau, împreună cu lepădarea de zei, să lași dregătoria și să te păgubești și de averile tale".

Citind eparhul acea scrisoare împărătească, s-a prefăcut bolnav pînă ce își va vinde toată averea și să dea o parte bisericilor, iar alta săracilor. Fericitul Filip era ritor bine vorbitor și pe mulți din elinii cei mai de frunte i-a sfătuit cu cuvintele sale și i-a întors la creștinătate, iar pe cei slabi la suflet și pe cei ce se îndoiau în credință, i-a întărit și i-a împuternicit. Risipindu-și și împărțindu-și averea, a lepădat și dregătoria eparhiei și îndată toți creștinii care erau în Alexandria l-au ales episcop al lor.

După cîtăva vreme a venit în locul lui alt eparh din Roma, cu numele Terentie. Acesta căuta să omoare pe Filip, dar se temea de popor, pentru că toți erau gata a-și da viața pentru dînsul. De aceea a îndemnat în taină pe niște ucigași, care, intrînd la sfînt și găsindu-l singur rugîndu-se lui Dumnezeu, l-au lovit cu săbiile și, ieșind, s-au ascuns. Îndată s-a înștiințat toată cetatea și s-a făcut multă plîngere și strigare și tulburare. Terentie, temîndu-se ca poporul să nu priceapă vicleșugul lui, a poruncit să caute cu sîrguință pe ucigașii aceia, pe care aflîndu-i, i-a aruncat în temniță, legîndu-i cu lanțuri grele ca și cum ar fi vrut să-i muncească aspru și să-i omoare. Fericitul episcop Filip, după primirea acelor răni, a mai trăit trei zile și s-a rugat lui Dumnezeu ca să întărească mai mult în credință pe cei începători, pe care învățîndu-i din destul, și-a dat sfîntul său suflet în mîinile lui Dumnezeu, sfîrșindu-se și învrednicindu-se cununii mucenicești, după ce a fost episcop un an și trei luni. A fost îngropat înăuntrul cetății, în locul ce se cheamă Izium, în biserica zidită de dînsul. Pe ucigașii aceia, ținîndu-i Terentie eparhul cîtăva vreme în temniță, i-a eliberat din porunca împărătească. Atunci toți au cunoscut că prin îndemînarea lui a fost omorît Sfîntul episcop Filip.

După moartea Sfîntului Filip, Sfînta Evghenia, aducînd la sine fecioare creștine, petrecea în feciorie cu dînsele, slujind lui Dumnezeu, iar maică-sa Claudia, zidind o casă mare pentru străini, slujea străinilor și bolnavilor. Apoi, nu după puțină vreme, luîndu-și fiii și pe fericita sa fiică, s-a dus în patria sa, la Roma și s-a așezat acolo pe moșiile sale. Avit și Serghie au fost primiți cu dragoste de boierii Romei și pe unul dintr-înșii l-au pus antipat în Cartagina, iar pe celălalt l-au așezat sfetnic împărătesc în Africa, iar Sfînta Evghenia chema în taină către Hristos pe fetele boierilor de bun neam și le îndupleca spre păzirea fecioriei.

Era atunci în Roma o fecioară tînără de neam împărătesc, care rămăsese orfană de părinți, cu numele Vasila și care fusese încredințată pînă la vîrsta sa unui unchi al său, cu numele Elen. Apoi a fost dată de împărați în logodnă unui tînăr oarecare de bun neam, vestit pentru vitejia lui și pentru bunul neam, cu numele Pompie. Iar nunta au amînat-o pînă după cîțiva ani, căci fecioara rămăsese încă foarte mică, fiind orfană de părinți. Aceasta, auzind de numele lui

Hristos, de Evghenia și de viața ei cea feciorească și curată, de lucrurile ei cele minunate, care se făceau cu puterea lui Hristos, s-a aprins cu duhul, chemînd-o Dumnezeu cu insuflări tăinuite către cămara Sa. Și dorea să dobîndească două lucruri: adică să se înștiințeze despre Hristos cu adeverire și să vadă pe Evghenia. Însă nu putea să se ducă la dînsa să vorbească, din pricina logodnicului său, de care se temea să nu afle din pricina prigoanei care era atunci în Roma contra evreilor. De aceea Vasila a trimis la Evghenia pe un vestitor credincios al său, rugînd-o ca măcar prin scrisoare s-o vestească despre Hristos și s-o învețe cum să creadă într-Însul.

Sfînta Evghenia s-a bucurat foarte mult de un vestitor ca acela și, sfătuindu-se cu maică-sa și cu famenii, știind că nu atît scrisoarea, cît cuvintele care ies din gură, pot să învețe pe om, a poruncit famenilor săi să se pregătească să-i trimită ca dar către Vasila. Deci i-a trimis, zicînd: "Iată, iubita mea soră Vasila, îți trimit în dar pe acești fameni care au fost de-a pururea robi ai mei, pe Protan și pe Iachint, care au crescut dimpreună cu mine din copilărie și aceștia să-ți fie de la mine ca scrisoare vie". Și i-a primit Vasila pe fameni cu mare bucurie, ca pe niște robi cu numele, iar cu fapta ca pe niște apostoli ai lui Hristos.

Aceștia, ziua și noaptea vorbind cu dînsa, au învățat-o cum să creadă în Hristos. Ea neîncetat asculta cu multă luare-aminte, cu dulceață și cu umilință dumnezeieștile cuvinte care ieșeau din gura lor și a crezut din toată inima într-unul Dumnezeu, Ziditorul a toate. De acest lucru înștiințîndu-se Papa al Romei, fericitul Cornelie, a venit la dînsa în taină și a botezat-o în numele Sfintei Treimi. Apoi și unchiul ei Elen s-a apropiat de Hristos astfel încît Vasila putea cu înlesnire să se vadă cu Evghenia și să se îndulcească de vorba sfintei și de dragostea ei, căci Evghenia în toate nopțile mergea în casa ei, povățuită fiind de unchiul Vasiliei. Astfel Sfînta Evghenia și fericita ei maică Claudia, la multe suflete se făceau pricinuitoare de întoarcere către Dumnezeu. Toate văduvele creștinilor, care erau în Roma, aveau scăpare la Claudia, iar fecioarele la Evghenia și la dînsele se odihneau trupește și duhovnicește. Fericitul papă, Cornelie, în toate sîmbetele seara trimitea în casa Claudiei rugăciuni și psalmi, ca să se roage toată noaptea și să preamărească pe Dumnezeu. Iar la cîntarea cocoșilor mergea singur la dînsele și, botezînd pe cele ce se apropiau de Hristos, săvîrșea dumnezeiasca Liturghie și le împărtășea pe toate cu sfintele și dumnezeieștile Taine. Astfel se înmulțea Biserica lui Dumnezeu, deși era în mijlocul prigoanei, asemenea crinului în mijlocul spinilor. Pentru că, multe fecioare au cîștigat lui Dumnezeu aceste sfinte fecioare, Evghenia și Vasila; iar Sfînta Claudia, femei; iar fericiții fameni, Protan și Iachint, au cîștigat mulți tineri.

După ce au ajuns împărați păgînii Valerian și Galerie s-a rînduit mai mare prigoană asupra creștinilor, căci s-a dat poruncă împărătească ca să fie omorîți toți dascălii creștini; dar mai întîi a fost căutat spre ucidere fericitul papă Cornelie. Atunci Sfînta Evghenia, văzînd pe Sfînta Vasila, a zis: "Mi s-a arătat mie de la Domnul, că pentru feciora ta, degrabă vei pătimi". Iar Vasila a răspuns Evgheniei: "Și mie a binevoit Domnul a-mi descoperi despre tine, că ai să primești îndoită cunună mucenicească: una pentru ostenelile și răbdarea ispitei ce ți s-a întîmplat în Alexandria; iar alta pentru adevăratul tău sînge, pe care vrei să-l verși, pătimind pentru Hristos". Fericita Evghenia, ridicîndu-și mîinile sale, a zis: "Doamne Iisuse, Fiul celui preaînalt, Care pentru mîntuirea noastră Te-ai întrupat prin fecioria Preacuratei Maicii Tale, Tu

pe toate fecioarele care le-ai încredințat mie, du-le întru fecioria cea neîntinată în Împărăția slavei Tale".

Șezînd cu Evghenia și cu Vasila multe fecioare ale lui Hristos, din cele ce erau cu dînsele, a zis fericita Evghenia către toate: "Iată, a sosit vremea culesului viilor, în care se taie strugurii și se calcă cu picioarele, iar după aceasta se pun înainte la ospățul Împăratului. Nici o împărăție nu este puternică fără rodul strugurilor acestora și nici o vrednicie mai luminată nu se împodobește. Deci, voi, odraslele mele și strugurii pîntecelui meu, fiți gata întru Domnul. Fecioria este semnul cel dintîi al apropierii către Dumnezeu, asemenea îngerilor: este maica vieții celei veșnice, prietenă a sfințeniei, cale fără de primejdie către cer, doamnă a bucuriei, povățuitoare a puterii celei făcătoare de minuni, cunună a credinței și tărie a dragostei. Și de nimic nu ni se cuvine a ne osteni așa, de nimic a îngriji ca de aceasta, adică a petrece în feciorie fără prihană.

Ceea ce este și mai preamărit, este a muri chiar pentru feciorie. Pentru că ce sînt momelele cele deșarte ale lumii acesteia, care vin cu veselia cea vremelnică și se duc cu durerea cea veșnică? Aduc în puțină vreme rîs, ca să bată cu rîsul cel veșnic. Arată florile dulceților cele lesne trecătoare, ca să aducă amărăciunile cele prea uscate, care rămîn totdeauna. Făgăduiesc desfătarea vieții acesteia, ca în veacul ce va să vie să dea pe om muncilor celor veșnice. Pentru aceea, o! prea iubite fecioare, voi care v-ați nevoit pînă acum împreună cu mine, întru nevoință fecioarească să petreceți întru dragostea Domnului, precum ați început din vreme. Să plîngeți vremelnic, ca să vă bucurați și să vă veseliți în veci, iar eu vă încredințez pe voi Duhului Sfînt și cred că pe toate vă va păzi curate și fără de prihană. Însă voi de acum nu mai căutați să vedeți fața mea cea trupească, ci luați seama duhovnicește la lucruri și la fapte bune". Acestea zicînd, a sărutat pe fiecare în parte și mîngîia pe cele ce plîngeau; apoi, făcînd rugăciune cu Vasila și sărutîndu-se, s-au despărțit.

În aceiași zi, oarecare roabă din cele ale Sfintei Vasila, alergînd către Pompie, logodnicul doamnei sale, a zis: "Domnul nostru știm că Doamna noastră Îți este dăruită de la împărați, ca să o iei de soție, așteptînd vîrsta ei cea desăvîrșită. Iată, acum sînt mai mult de șase ani și nu mai săvîrșești nunta. Însă îți vestesc că de acum nu o vei mai lua pe ea pentru că unchiul și crescătorul ei este creștin și ea cu toată osîrdia a primit credința creștină și nu numai de tine, ci și de toată lumea se depărtează. Ea are doi fameni trimiși de la Evghenia, pe care îi cinstește ca pe niște domni ai săi și în toate zilele le sărută picioarele, ca unor dumnezei fără de moarte; iar aceia sînt învățătorii vrăjilor creștinești".

Acestea auzind Pompie, s-a mîniat foarte și îndată sculîndu-se, a alergat la Elen, crescătorul Vasilei și a zis către dînsul: "În aceste trei zile am socotit să-mi săvîrșesc nunta mea, deci dă-mi să văd pe fecioara pe care mi-au dăruit-o împărații spre însoțire". Moșul ei, îndată cunoscînd că Pompie a fost înștiințat de credința lor în Hristos, a răspuns: "Cît a fost copilă mică și nepricepută, eu am păzit-o și ferit-o ca lumina ochilor, crescînd-o precum se cădea, dar acum de vreme ce este la vîrsta și înțelegerea cea desăvîrșită, pentru aceea după mărirea numelui

casei sale, voiește a fi liberă și nerobită nimănui. Iar a o vedea pe dînsa, aceasta nu este în stăpînirea mea, ci în voia ei". Pompie, mîniindu-se mai mult, a alergat la palatele Vasiliei și, bătînd în poartă, poruncea portărițelor să vestească pe fecioară despre dînsul. Dar Vasila, înștiințîndu-se de venirea lui, nu l-a primit, pentru că ea a spus: "Nu se cuvine să aibă tînărul vorbă deosebi cu o fecioară, pentru că ei nu i se cade a căuta la față bărbătească și eu nu știu cu ce plan vine Pompie la mine".

Deci, ducîndu-se Pompie cu rușine și rugînd pe oarecari din senatori, i-a luat cu dînsul și a mers și a căzut la picioarele împăraților, jeluindu-se asupra logodnicei sale și asupra Evgheniei, zicînd: "Ajutați romanilor voștri, o! prealuminați împărați, și pe Dumnezeul cel nou pe Care l-a adus Evghenia de la Egipt, izgoniți-L din cetatea aceasta, pentru că acei care se numesc creștini, de mult sînt vătămători ai poporului și își bat joc de legile voastre, iar pe zei îi trec cu vederea ca pe niște idoli deșerți și răzvrătesc chiar legile firii, zicînd că este lucru cu nedreptate logodnicului a-și lua pe logodnica sa. Dacă nu se vor însura oamenii, apoi de unde se vor naște copii? Și dacă aceia nu se vor naște, apoi pe cine va stăpîni împărăția voastră? De unde se vor mări oștile și puterea romanilor? Cine va birui pe vrăjmași și cum se va întări patria și viața omenească?"

Zicînd acestea și multe altele și cu lacrimi rugîndu-se Pompie, împăratului i s-a făcut milă de dînsul și a dat poruncă împărătească, ca Vasila fecioara, sau să binevoiască a primi pe logodnicul său, sau să fie omorîtă cu sabia; iar Evghenia sau să jertfească zeilor, sau să fie supusă la munci și să moară. A mai poruncit împăratul ca toți creștinii să fie omorîți și nu numai creștinii, ci și aceia care ar îndrăzni a tăinui la dînșii creștini să fie munciți.

Venind porunca împărătească la Sfînta Vasila, ea a răspuns cu glas mare și cu multă îndrăzneală: "Pe Împăratul împăraților îl am logodnic, căci El este Iisus, Fiul lui Dumnezeu și afară de El, alt bărbat stricăcios nicidecum nu vreau să am". Zicînd acestea sfînta, au înjunghiat-o îndată cu sabia. Apoi au prins și pe cei doi fameni, Protan și Iachint și i-au atras către capiștea idolească ca să se închine necuratului Die. Iar ei intrînd și rugîndu-se Dumnezeului celui adevărat, îndată a căzut idolul Die înaintea picioarelor lor și s-a făcut praf și cenușă. De acest lucru înștiințîndu-se Nichita, eparhul cetății, a poruncit ca să le taie capetele, zicînd că au vrăjit și au sfărîmat pe zeul Die.

Atunci au adus și pe Evghenia și i-au zis ei: "De unde ați învățat acest meșteșug vrăjitoresc cu care stăpîniți și pe marii zei?" Ea a răspuns: "Cu adevărat ai zis, o! eparhule, că noi creștinii stăpînim pe zeii voștri, dar nu cu meșteșug vrăjitoresc cum zici, mințind astfel. Noi cu nebiruită putere a Dumnezeului nostru săvîrșim cîte voim, iar zeii voștri sînt niște diavoli, căci nu pot a face bine celor ce-i cinstesc pe dînșii și nici nouă celor ce-i ocărîm, nu pot să ne facă rău". Atunci a poruncit eparhul să o ducă înaintea Artemidei și s-o urmeze ucigașul cu sabia în mînă, și dacă nu va voi să se închine zeiței, degrabă să o ucidă.

Ajungînd la capişte, a stat înaintea zeiţei în chip de rugăciune, zicînd: "Dumnezeule cel veşnic, Care m-ai învrednicit să mă nasc şi să mă păzesc fecioară curată a Unuia Născut Fiului Tău, pînă astăzi, Însuţi săvîrşeşte şi acum minuni, Preafericite, ca să se mărească robii Tăi şi să se ruşineze cei ce se închină urîciunii celei cioplite". Astfel rugîndu-se ea s-a făcut cutremur mare şi a căzut toată capiştea şi s-a zdrobit idolul Artemidei, precum şi ceilalţi idoli minune de care s-au înspăimîntat toţi cei de faţă. Cei cunoscători ziceau că este facere de minune şi lucrul dumnezeieştii puteri, iar cei fără de minte socoteau vrăjitorie cele făcute.

Înştiinţîndu-se împăratul despre aceasta, a poruncit să lege de grumazul ei o piatră mare şi s-o arunce în adîncul Tibrului. Aceasta făcîndu-se, piatra îndată s-a dezlegat, iar ea umbla, ca şi altădată Apostolul Petru, pe deasupra apei. Atunci au aruncat-o într-un cuptor aprins de foc, dar în deşert se osteneau, căci focul s-a făcut rob ei, pierzîndu-şi firea, răcorind-o şi păzind-o nevătămată. Deci, neştiind în ce chip mai grozav să o omoare, au închis-o într-o temniţă întunecoasă şi adîncă. Apoi au poruncit să nu-i aducă nimic de mîncare, pînă ce va muri de foame, neştiind nesocotiţii căci cu ea era Domnul luminii, Care a strălucit toată temniţa şi în fiecare zi îi aduceau îngerii hrană cerească, pîine mai dulce decît mierea şi mai albă decît zăpada.

Lucrul cel mai mare este, că a venit însuşi împăratul îngerilor ca să o cerceteze şi i-a zis: "Evghenio! Eu sînt Cel ce am primit cruce şi moarte pentru tine, precum şi tu pentru dragostea Mea rabzi nişte cumplite munci ca acestea. De aceea de multe daruri şi de preamare slavă am să te învrednicesc, în împărăţia Mea cea veşnică. Iar spre încredinţarea ta că vei primi acestea în ceruri, semn să-ţi fie aceasta: Te vei despărţi de lumea aceasta vremelnică şi stricăcioasă, ca să vii la viaţa cea de sus, chiar în ziua în care m-am născut Eu om".

Astfel grăind către dînsa Domnul nostru Iisus Hristos, Sfînta Evghenia se topea ca ceara de focul dorului celui dumnezeiesc şi ca un rîu de ape s-a revărsat cu dragostea către El, încît se împlinea cu dînsa cuvîntul eclesiastului: Tare ca moartea este dragostea, iar aripile ei sînt aripi de foc; apă multă nu va putea stinge dragostea şi rîurile n-o vor putea acoperi pe dînsa. Aşa a mîngîiat şi cu dragostea Sa a îndulcit, Iisus cel preadulce, pe iubita Sa mireasă Evghenia şi a vindecat-o de răni. Apoi s-a depărtat de la ochii ei, lăsînd în inima ei o nespusă bucurie duhovnicească. Şi petrecea sfînta în temniţa întunecoasă ca în ceruri, aprinsă fiind cu dragostea îngerească de Mirele său, Hristos, pe Care Îl mărea cu inima şi cu gura şi-I mulţumea că nu a trecut-o cu vederea, ci a cercetat şi a mîngîiat pe roaba Sa, care pătimea pentru dragostea cea către El.

Păgînii au trimis un gealat şi au înjunghiat-o în temniţă, în luna decembrie, ziua douăzeci şi cinci, în însăşi ziua domnească a naşterii Domnului. Maică-sa cu cei de casă ai ei, au îngropat cu cinste sfintele ei moaşte, într-o ţarină a lor, ce era afară din cetate, într-un loc ce se numea Calea romanilor, în care mai înainte şi ea îngropase multe moaşte ale altor sfinţi.

Astfel trăind Evghenia cu cinste și cu mare credință și cu minunată petrecere s-a învrednicit de prea multă slavă de la Dumnezeu. Iar mamei ei, plîngînd multe zile la mormînt, i s-a arătat într-o noapte în vis atît de strălucită și împodobită, încît nu putea Claudia să caute la fața ei. Mai erau și alte fecioare cu dînsa și i-a zis: "Pentru ce plîngi și bocești pentru noi și nu te veselești mai bine și să te bucuri? Cunoaște că mă aflu în multă și nespusă veselie, împreună cu sfinții mucenici și cu tatăl meu Filip, împreună împărățind cu Hristos, Care în ziua Duminicii, te va lua și pe tine întru veselia cea veșnică".

Acestea auzindu-le mama sa și văzînd pe sfinții îngeri împreună cu dînsa călătorind, s-a bucurat foarte și a mulțumit lui Dumnezeu. Deci, chivernisind bine toate averile sale, împărțindu-le la săraci, s-a odihnit întru Iisus Hristos, Domnul nostru, Căruia I se cuvine slava în veci. Amin.

54. POMENIREA CUVIOSULUI NICOLAE MONAHUL
(24 DECEMBRIE)

Cuviosul părintele nostru Nicolae a fost mai întîi ostaș pe vremea lui Nichifor, împăratul grecesc, avînd sub el mai multe cete de ostași. Odată, pornind război împăratul Nichifor împotriva bulgarilor, a ieșit și el cu ostașii săi și înserînd, a intrat la o gazdă unde, ospătînd și rugîndu-se, s-a culcat să doarmă. La straja a doua și a treia din noapte, fata gazdei rănindu-se cu dragostea sa satanicească de dînsul, s-a apropiat binișor de patul lui și mișcîndu-l și deșteptîndu-l, îl atrăgea cu cuvinte desfrînate spre păcat. Iar sfîntul a zis către dînsa: "Încetează, femeie, de la sataniceasca și nelegiuita îndrăgostire și nu pofti a-ți întina fecioria ta, iar pe mine, ticălosul, a mă pogorî la poarta iadului". Ea, rușinîndu-se puțin, s-a depărtat, însă iarăși venind, silea către păcat pe bărbatul cel curat. Sfîntul și a doua oară izgonind-o, a bătut-o chiar, dar ea iarăși s-a întors.

Atunci sfîntul a zis către dînsa: "O, ticăloaso? și plină de toată nerușinarea și obrăznicia, nu vezi că diavolul te tulbură, ca să întinezi fecioria ta și să te facă de rîs și de ocară tuturor, să te scoată din rudenia ta și sufletul tău să-l ducă în munca cea veșnică? Oare nu vezi că și eu, smeritul, merg la război spre vărsare de sînge împotriva limbilor barbare, împuternicindu-mă Dumnezeu? Deci cum voi întina trupul meu mergînd la război?" Acestea și altele ca acestea zicîndu-le, a izgonit-o de la sine cu rușine. Apoi s-a sculat și, rugîndu-se, a pornit în calea sa.

În noaptea următoare, dormind el, s-a aflat într-un loc deschis și aproape de el șezînd un om puternic, avînd piciorul lui cel drept pus peste cel stîng, care a zis către dînsul: "Vezi în amîndouă părțile pe ostași?" Iar el a răspuns: "Da, Doamne, văd că grecii omoară pe bulgari". Și Cel ce se arătase a zis către dreptul: "Privește la noi". Uitîndu-se la puternicul acela, l-a văzut

rezemînd piciorul drept de pămînt și pe cel stîng punîndu-l peste cel drept; apoi, căutînd iarăși dreptul către oștiri, a văzut pe cei potrivnici tăind fără cruțare pe greci. După aceea, încetînd tăierea trupurilor, puternicul care ședea a zis către dreptul: "Privește cu dinadinsul la tăierea trupurilor și spune-mi ce vezi". Iar el căutînd a văzut tot pămîntul plin de trupurile morților, iar în mijlocul lor era loc deșert și verde, în care ar fi încăput numai unul.

Atunci puternicul Acela a zis către dînsul: "Ce gîndești de aceasta?" El a răspuns: "Sînt nepriceput, Doamne și nu înțeleg". Și iarăși a zis către dînsul: "Această verdeață goală pe care o vezi și în care are loc numai un om, este a ta și acolo tu erai să zaci tăiat împreună cu ostașii tăi și să te așezi într-însul ca să împlinești lipsa. Dar de vreme ce în noaptea trecută, tu ai scuturat pe balaurul care de trei ori s-a luptat și voia să te ucidă, iată că tu însuți ai scăpat de tăierea aceasta și acest așternut verde l-ai făcut fără parte; iar sufletul tău împreună cu trupul l-ai mîntuit. De acum nici moartea firească nu te va stăpîni, dacă-Mi vei sluji cu credință". Acestea văzîndu-le, s-a înspăimîntat și s-a cutremurat, apoi, deșteptîndu-se, s-a sculat și s-a rugat lui Dumnezeu.

Întorcîndu-se cale de o zi, s-a suit într-un munte și s-a rugat lui Dumnezeu pentru oaste. Împăratul intrînd în strîmtorile Bulgariei, bulgarii s-au suit în munte, lăsînd pentru păzire cam cincisprezece mii de ostași, pe care omorîndu-i grecii, se mîndreau. Însă risipindu-se prin țară, după puțin, toată tabăra grecilor a fost ucisă, împreună cu împăratul Nichifor. Atunci dreptul, aducîndu-și aminte de vedenia aceea și mulțumind lui Dumnezeu, s-a întors de acolo plîngînd și tînguindu-se. Apoi, ducîndu-se într-o mănăstire, a luat asupra sa sfînta schimă și, slujind lui Dumnezeu curat ani îndelungați, s-a făcut mai înaine-văzător, ca unul din părinții cei mari cu care împreună s-a învrednicit în ceruri de partea lor, întru Iisus Hristos, Domnul nostru, Căruia I se cuvine slava în veci. Amin.

55. NAȘTEREA DOMNULUI DUMNEZEU ȘI MÎNTUITORULUI NOSTRU IISUS HRISTOS
(25 DECEMBRIE)

Nașterea lui Iisus Hristos astfel a fost: fiind logodită Preacurata Maica Lui, Fecioara Maria, cu Iosif, bărbat drept și bătrîn cu anii - căci era de 80 de ani și, sub chipul însoțirii, după mărturia Sfîntului Grigore de Nissa și a Sfîntului Epifanie al Ciprului, a fost dată lui pentru paza fecioriei și pentru purtarea de grijă pentru dînsa, mai înainte pînă a nu se aduna ei. Iosif era numai cu părerea bărbat Mariei, iar de fapt era păzitor al fecioriei ei celei sfințite lui Dumnezeu, martor cu ochii și văzător al vieții ei celei fără prihană. Căci așa a vrut Dumnezeu, să tăinuiască înaintea diavolului taina întrupării Sale din Preacurata Fecioară, acoperind prin logodire fecioria Preasfintei Maicii Sale, ca să nu cunoască vrăjmașul că aceasta este fecioara aceea, despre care a zis Isaia mai înainte: *Iată fecioara va lua în pîntece*.

Acest lucru îl mărturisește și Sfîntul Atanasie, arhiepiscopul Alexandriei, zicînd: "De trebuință era Iosif spre slujirea tainei, să se socotească ca și cum fecioara ar avea bărbat; iar cu lucrul să se tăinuiască de diavol, ca să nu știe cele ce vor să fie, anume că Dumnezeu voiește a petrece cu oamenii". Asemenea și Sfîntul Vasile cel Mare grăiește: "Pentru ca să se tăinuiască de domnul veacului acestuia, s-a economisit să se facă logodire cu Iosif". Și Sfîntul Ioan Damaschin zice: "Se logodește Iosif cu Maria ca și cu un bărbat, ca nu cumva, cunoscînd diavolul nașterea lui Hristos din fecioară fără de bărbat, să se dea în lături, adică să înceteze a-l mînia pe Irod și a îndemna pe iudei spre zavistie. Pentru că diavolul, încă de atunci de cînd a proorocit Isaia: *Iată fecioara în pîntece va lua și va naște*, pîndea pe toate fecioarele, cînd va zămisli vreuna dintr-însele fără de bărbat și să nască fiind fecioară. Deci, a iconomisit purtarea de grijă a lui Dumnezeu, să se logodească Fecioara Maria cu Iosif, pentru ca să se tăinuiască de către domnul întunericului, fecioria Preacuratei Născătoare de Dumnezeu și întruparea Cuvîntului lui Dumnezeu.

Deci, mai înainte de săvîrșirea însoțirii prin cunoștința trupească, Preacurata Fecioară s-a aflat avînd în pîntece de la Duhul Sfînt și creștea sfîntul ei pîntece după ce a încăput în sine pe Dumnezeu cel neîncăput. Mai ales după ce s-a întors la casa ei, după o ședere de trei luni la Elisabeta, s-a cunoscut că este îngreuiată, din zi în zi crescînd dumnezeiescul rod și apropiindu-se de nașterea Sa, prin împlinirea vremii celei obișnuite.

Acest lucru văzîndu-l Iosif, a căzut în nepricepere și în mare întristare, căci o socotea că este furată de nuntă. Și, tulburîndu-se bătrînul foarte, zicea în sine: "De unde i s-a făcut ei aceasta? Eu pe dînsa nu am cunoscut-o și nici măcar cu gîndul n-am greșit și iată că se vede îngreuiată, vai mie, ce s-a făcut, cu cine a căzut? Cine a înșelat-o pe dînsa? Și ce voi face eu? Nu știu! O voi vădi pe ea, ca pe o călcătoare de lege sau voi tăcea rușinea ei și a mea? Pentru că de o voi vădi pe dînsa, apoi cu adevărat, după legea lui Moise, o vor ucide cu pietre și eu mă voi socoti ca un tiran, dînd-o spre moarte cumplită. Iar dacă, nevădind-o pe dînsa, voi tăcea, apoi voi lua parte la a ei desfrînare. Deci ce voi face? Nu mă pricep! Voi izgoni-o pe ea în taină, ca să se ducă oriunde va vrea sau eu să mă duc de la dînsa într-altă parte depărtată, ca să nu mai vadă ochii mei o rușine ca aceasta".

Astfel gîndind Iosif întru sine, s-a apropiat și a zis către fecioara, precum vorbește de aceasta Sfîntul Sofronie, patriarhul Ierusalimului: "Mario, ce este lucrul acesta pe care-l văd întru tine? Nu mă pricep și mă minunez și cu mintea mă înspăimîntez. Ascunde-te de la mine degrabă. Marie, ce este lucrul acesta care-l văd întru tine? În loc de cinste, rușine; în loc de bucurie, întristare, în loc ca să mă laud, ocară mi-ai adus mie; te-am luat de la preoți din biserică, fără prihană, și acum ce este ceea ce se vede?"

Și Atanasie al Alexandriei povestește de aceasta astfel: "Iosif, văzînd-o pe ea avînd în pîntece, iar comoara cea dinăuntru neștiind-o și tulburîndu-se vorbea către fecioară, zicînd: "Ce

ți s-a întîmplat, Marie? Oare nu ești tu fecioara cea mai cinstită, care ai fost crescută în sfintele pridvoare? Nu ești tu Maria care nici nu voiai a te uita la față de bărbat? Oare nu ești tu Maria pe care n-au putut preoții să te înduplece după voia lor și să te logodească? Oare nu ești tu Maria care te-ai făgăduit a-ți păzi nevestejit trandafirul fecioriei? Unde este cămara curăției tale? Unde este fața cea frumoasă? Eu mă rușinez și tu îndrăznești, căci îți tăinuiesc păcatul tău?"

Acestea și multe altele zicînd Iosif către dînsa, o! cît se rușina fiind nevinovată mielușeaua și porumbița cea fără prihană, fecioara cea curată, rumenindu-se la față la auzirea unor asemenea cuvinte ale lui Iosif. Nici nu îndrăznea a-i spune buna-vestire a Arhanghelului și proorocirea Elisabetei despre dînsa, ca să nu se arate măreață în deșert, lăudîndu-se. De acest lucru adeverește și Atanasie, cel mai sus pomenit, că ea a zis către Iosif: "De voi mărturisi eu singură despre mine, apoi voi fi măreață în deșert; rabdă puțin, Iosife, și păstorii te vor încredința pe tine".

Fecioara Maria nimic altceva nu răspundea lui Iosif, decît numai acestea: "Viu este Domnul Cel ce m-a păzit întreagă întru feciorie pînă acum, că nu am cunoscut păcat și nimeni nu s-a atins de mine; iar ceea ce este întru mine, din voia și din lucrarea lui Dumnezeu este". Iosif, ca un om cugeta cele omenești, socotind că din păcat este ceea ce s-a zămislit. Însă, ca un drept ce era, n-a voit să o vădească pe dînsa, ci voia să o lase pe ascuns și să se ducă de la dînsa undeva departe.

Acestea gîndind el, iată îngerul Domnului i s-a arătat în vis, zicînd: *Iosife, fiul lui David, nu te teme a lua pe Maria, femeia ta*. Aici îngerul numește pe fecioara, femeie a lui Iosif, înlăturînd părerea acestuia despre desfrînare - căci Iosif socotea că Maria prin desfrînare a zămislit "femeia cea logodită este a ta, iar nu a altui bărbat". Teofilact așa zice: "Femeie a lui Iosif, numește îngerul pe Maria, arătînd că cea logodită nu este cu altcineva însoțită, încă și pentru aceea o numește femeia lui Iosif, ca împreună cu fecioria să fie cinstită și nunta cea după lege". Așa socotește și Sfîntul Vasile cel Mare: "Și fecioară, zice, cu bărbat logodită, ca și fecioria să se cinstească și nunta să nu se defaime".

Fecioria a fost aleasă, deci, ca una ce era de trebuință pentru sfințire; iar logodirea, ca ceea ce este începătura nunții, s-a rînduit ca legiuită, să nu se socotească că acel născut este născut din fărădelege. Apoi, ca Iosif să fie martor adevărat al curăției, și ea să nu fie sub defăimare, ca una ce și-ar fi întinat fecioria, pentru că avea chiar pe logodnic martor al vieții sale și păzitor. Deci, zice îngerul: *Nu te teme a lua pe Maria, femeia ta,* ca și cum ar fi zis: "Primește pe femeia ta după logodire, iar fecioară după făgăduința ei, cu care s-a făgăduit lui Dumnezeu; că în neamul evreesc numai această fecioară s-a făgăduit lui Dumnezeu, cea dintîi ca să-și păzească fecioria neîntinată pînă la sfîrșit. Nu te teme, că cel ce s-a zămislit într-însa de la Duhul Sfînt este: va naște fiu și-i vei chema numele Lui ca un tată, deși nu ești părtaș la nașterea Aceluia. De vreme ce este obicei ca părinții să dea nume fiilor lor, precum Avraam a dat nume fiului său Isaac și tu, măcar că nu ești tată firesc, însă după părere fiindu-i tată, îi vei sluji părintește punîndu-i nume".

Sfîntul Teofilact mai spune despre înger că a zis astfel lui Iosif: "Măcar că nu ai nici o împărtășire la naștere, însă această dregătorie părintească voiesc să ți-o dau, ca să dai nume Celui născut. Tu vei da nume Pruncului, deși nu este nașterea ta, dar trebuie să te arăți ca un părinte. Iar numele ce vei da va fi Iisus, care înseamnă Mîntuitor, pentru că Acesta va mîntui pe poporul Său de păcate".

Sculîndu-se Iosif din somn a făcut după cum i-a poruncit îngerul Domnului: a luat pe femeia sa cea logodită, pe fecioara cea fără prihană, care, prin făgăduința feciorici, era sfințită Domnului, ca să fie Maica Stăpînului și care de la Duhul Sfînt a zămislit pe Mîntuitorul lumii. Pe aceasta a primit-o ca pe o logodnică a sa, iar ca pe o fecioară a Domnului, cinstind-o foarte mult și slujindu-i ca Maicii Mîntuitorului, cu bună credință și cu frică, n-a cunoscut-o pînă cînd a născut și, după mărturia lui Teofilact, nu s-a atins de dînsa niciodată.

Iosif fiind drept, nu putea să se atingă de aceea, care nu pentru nuntă îi fusese dată din biserica Domnului, ci, după obiceiul nunții, spre paza fecioriei. Cum putea să se atingă de o fecioară a Domnului, care făgăduise feciorie veșnică lui Dumnezeu? Cum putea să se atingă de Maica Domnului, Ziditorului Său, de aceea care era fără prihană? Iar ceea ce zice Evanghelia: *pînă ce a născut,* acest cuvînt, *pînă ce,* l-a pus Sfînta Scriptură în loc de vreme neîncetată. Căci și David grăiește: *Zis-a Domnul Domnului Meu: șezi de-a dreapta Mea, pînă ce voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale.*

Nu trebuie să înțelegem că numai pînă atunci vrea Domnul, ca Fiul să șadă de-a dreapta Sa, pînă cînd va pune pe vrăjmași așternut picioarelor Lui, iar după punerea vrăjmașilor nu va avea să mai șadă. Ci, chiar după ce va pune pe vrăjmași sub picioare, are să șadă mai cu slăvire, ca un biruitor în veacuri nesfîrșite. Asemenea și despre Sfîntul Iosif se scrie: *Nu a cunoscut-o pe ea, pînă ce a născut.* Nu se înțelege că după aceea avea să o cunoască, precum au socotit unii dintre eretici, care este lucru străin de credința Bisericii. Dar după nașterea unui Fiu ca Acela, Care este Dumnezeu întrupat și după atîtea minuni ce s-au făcut în vremea nașterii - pe care singur Iosif le văzuse -, nu numai că nu a îndrăznit a se atinge de dînsa, dar și mai mult o cinstea ca un rob pe doamna sa, slujindu-i ca unei Maici a lui Dumnezeu, cu frică și cu cutremur.

Pentru acest cuvînt, *pînă ce,* Sfîntul Teofilact vorbește astfel: "Sfînta Scriptură spune așa precum și despre potop grăiește: *Nu s-a mai întors corbul în corabie, pînă ce s-a uscat apa de pe pămînt.* Dar el nici după aceea nu s-a întors. Chiar Domnul nostru Iisus Hristos grăiește: *Cu voi sînt pînă la sfîrșitul veacului.* Oare se înțelege că după sfîrșitul veacului nu va mai fi cu noi? Atunci mai vîrtos va fi cu noi în veacurile cele nesfîrșite. Așa și aici zice, *pînă ce a născut.* Adică, nici mai înainte de naștere, nici după naștere n-a cunoscut-o; precum și Domnul și în veacul acesta și după sfîrșitul veacului va fi cu noi. Deci cum putea să se atingă de cea Preacurată, după înștiințarea negrăitei nașteri?

De aici se arată cu dinadinsul și după naștere fecioria Preacuratei Născătoare de Dumnezeu. Căci, atunci cînd s-a arătat îngerul lui Iosif, care se îndoia de însărcinarea fecioarei și o socotea că este furată de nuntă, îngerul a numit atunci pe Maria femeia lui Iosif: *Nu te teme, a lua pe Maria, femeia ta,* și cu aceasta, precum s-a zis mai sus, a surpat părerea despre desfrînare. Cînd același înger s-a arătat lui Iosif, care acum se încredințase despre curățenia Mariei și despre Cel născut din Duhul Sfînt, după nașterea lui Hristos - înger care s-a arătat și în Betleem și în Egipt - după aceea nu mai numește pe Preacurata Fecioară Maria, femeie a lui, ci numai Maica Celui născut. Că așa se scrie: *Ducîndu-se magii, iată îngerul Domnului s-a arătat în vis lui Iosif, zicînd: "Scoală-te, ia Pruncul și pe mama Lui* - iar nu pe femeia ta - *și fugi în Egipt".* Și în Egipt iarăși îi zice: *"Scoală-te, ia pruncul și pe maica lui și du-te în pămîntul lui Israel".*

Aici se arată că nu spre nuntă rînduia pe Iosif, ci spre a sluji Pruncului și mamei sale. Deci nu numai pînă ce a născut pe Fiul său cel Întîi născut, Maria n-a fost cunoscută de Iosif ca femeie, ci și după nașterea Aceluia, asemenea a rămas fecioară, precum despre aceasta într-o unire mărturisesc toți Sfinții Părinți și dascălii cei mari ai Bisericii creștine.

Se povestește și aceasta, că Fecioara Maria fiind îngreuiată, un oarecare dintre cărturari, cu numele Anin, venind în casa lor - aceasta după arătarea îngerului în vis lui Iosif - și, văzînd pe fecioară îngreuiată, a alergat degrabă la arhiereu și la tot soborul, zicînd: "Iosif, teslarul, pe care toți l-ați mărturisit că este drept, a făcut fărădelege; căci pe fecioara, care a luat-o din biserica Domnului spre pază, a cunoscut-o în ascuns și acum este îngreuiată".

Ducîndu-se în casa lui Iosif slugi trimise de arhiereu, au găsit pe Maria după cum spusese cărturarul acela și luînd-o cu Iosif, au dus-o la arhiereu și la sobor. Arhiereul a zis către fecioara Maria: "Ai uitat pe Domnul Dumnezeul tău, tu care ai fost crescută în sfînta sfintelor, care ai primit hrană din mîinile îngerului și ai auzit cîntări îngerești. De ce ai făcut aceasta?" Iar ea, plîngînd, zicea: "Viu este Domnul Dumnezeul meu, că sînt curată și nu știu de bărbat". Atunci arhiereul a zis către Iosif: "De ce ai făcut aceasta?" Iosif a răspuns: "Viu este Domnul Dumnezeul meu că sînt curat față de dînsa". Și i-a zis arhiereul: "De vreme ce n-ai plecat capul tău sub mîna cea tare a lui Dumnezeu ca să fie binecuvîntată seminția ta și fiindcă, nespunînd fiilor lui Israel, pe ascuns te-ai unit cu fecioara cea adusă dar Domnului, pentru aceasta veți bea apa vădirii, ca să arate Domnul păcatul vostru înaintea tuturor".

Era judecată rînduită de la Dumnezeu prin Moise, precum se scrie în cartea a patra a lui Moise, capitolul al cincilea: *Dacă vreo față bărbătească sau femeiască ar fi fost prihănită pentru desfrînare și n-ar fi mărturisit adevărul, i se dă aceleia să bea apa jurămîntului în casa Domnului, cu lucrările și rînduielile cele scrise acolo, deosebit*. Și se făcea după băutura aceea, prin judecata lui Dumnezeu, oarecare semn asupra acelora ce au păcătuit, după care semn se cunoștea fărădelegea făcută. Deci cu acea apă, după rînduiala ce se cuvenea, arhiereul a adăpat

întîi pe Iosif, apoi și pe Maria. Însă nu s-a făcut asupra lor nici un semn, încît se mira poporul că nu s-a aflat într-înșii păcat. Apoi a zis către dînșii arhiereul: "Dacă Domnul Dumnezeu n-a arătat păcatul vostru, să mergeți de aici cu pace". Iosif, luînd pe fecioara Maria, s-a dus la casa sa, bucurîndu-se și lăudînd pe Dumnezeul lui Israel.

După aceasta a ieșit poruncă de la Cezarul August ca să se înscrie toată lumea. Și mergeau toți de se înscriau, fiecare în a sa cetate. S-a dus și Iosif din Galileea, din cetatea Nazaret, în Iudeea, în cetatea lui David, care se numește Betleem - pentru că el era din casa și familia lui David - ca să se înscrie cu Maria cea logodită cu el, ea fiind însărcinată. Betleemul este o cetate mică, nu departe de Ierusalim, în partea dinspre miazăzi, lîngă drumul ce merge la munte către Hebron, cetatea preoților, în care era casa lui Zaharia, unde Preacurata Fecioară, după buna vestire a Arhanghelului, a cercetat și a sărutat pe Elisabeta, maica Mergătorului Înainte.

Deci, între Ierusalim și Hebron se află la mijloc Betleemul; și de la cetatea Nazaretul Galileii, pînă aici este cale de trei zile și ceva. Se numește Betleemul, cetatea lui David, căci într-însa s-a născut David și s-a uns ca împărat. Acolo a murit și Rahila și se vede mormîntul lui Iesei, tatăl lui David. Mai înainte numele Betleemului era Efrata. Iacob, păscînd acolo dobitoacele sale, l-a numit casa pîinii, mai înainte văzînd cu duhul și mai înainte vestind că avea să se nască într-acel loc pîinea, care s-a pogorît din cer, adică Hristos Domnul. Aproape de Betleem, către răsărit - în preajma puțului lui David, unde a însetat el odată și a zis: "Cine mă va adăpa pe mine cu apă din fîntîna cea dinaintea porților Betleemului?" - acolo se află o peșteră într-un munte de piatră, pe care stă cetatea Betleemului. Peștera aceea era aproape de o holdă a Salomeii, care locuia acolo în Betleem și care era rudenie a amîndorura, adică Fecioarei Maria și lui Iosif.

Cînd s-a apropiat Iosif de cetate, s-au împlinit zilele ca să nască Mireasa cea neispitită de nuntă și căuta casă de odihnă, în care ar putea avea loc lesnicios ca să nască, adică să-și dea în lume rodul pîntecelui său cel binecuvîntat. Dar nu au găsit gazdă, din pricina mulțimii poporului care venise să se înscrie, căci se umpluse nu numai gazda cea de obște, ci și toată cetatea. Deci s-au întors la peștera aceea, pentru că nu găseau loc de găzduit și ziua era pe sfîrșite. Peștera aceea slujea ca grajd de dobitoace, unde Preacurata și Preabinecuvîntata Fecioară, în miezul nopții, rugîndu-se lui Dumnezeu cu fierbințeală și cu totul fiind cu mintea la Dumnezeu, arzînd de dorirea și de dragostea Lui, a născut fără durere pe Domnul nostru Iisus Hristos, în douăzeci și cinci ale lunii decembrie. Pentru că astfel se și cuvenea să nască, fără durere, aceea care a zămislit fără păcat. "Nu am cunoscut, zice, plăcerea nunții, fiind neînsoțită".

Precum a zămislit curată, tot așa a și născut fără de stricăciune, după cum grăiește Sfîntul Grigorie al Nissei: "Fecioară a zămislit, Fecioară a purtat, Fecioară a rămas și nici o minune din cele ce s-au făcut pe pămînt nu a fost mai mare ca aceasta". Iar Sfîntul Damaschin zice: "O minune mai nouă decît toate minunile cele de demult. Căci cine a cunoscut să fi născut maică fără de bărbat?" Da, fără de bărbat, adică asemenea lui Adam, din care s-a făcut Eva, fără

femeie. De care grăiește Sfîntul Ioan Gură de Aur, astfel: "Că precum Adam fără femeie a adus în lume femeie, pe Eva, tot astfel și fecioara astăzi, fără de bărbat a născut bărbat, plătind pentru Eva datoria bărbaților. Și precum Adam a rămas nevătămat, după luarea coastei trupești, tot așa a rămas și Fecioara după ieșirea Pruncului dintr-însa".

Astfel s-a împlinit Scriptura cea de mai înainte, despre rugul cel nears și despre Marea Roșie. "Căci precum rugul n-a ars fiind aprins, cum cîntă biserica, astfel Fecioară ai născut și Fecioară ai rămas". Și iarăși zice: "Marea Roșie după trecerea lui Israel a rămas neumblată, iar cea fără prihană, după nașterea lui Emanuel, a rămas nestricată". Astfel, fără vătămarea feciorei sale, pururea Fecioara Maria a născut pe Dumnezeu întrupat, fără ajutor și fără slujba cea obișnuită a moașei. Aceasta mărturisește Sfîntul Atanasie al Alexandriei - despre cuvintele acestea ale Evangheliei: *A născut pe Fiul său Cel întîi născut, L-a înfășat și L-a pus în iesle* -, socotind, zice astfel: "Vezi nașterea cea cu taină a Fecioarei; singură a născut și singură a înfășat. Pe cînd la femeile cele lumești, una naște și alta înfașă, iar la fecioară nu s-a întîmplat astfel, ci singură a născut și singură a înfășat, singură Maică, fără osteneală și fără moașă învățată, așa că n-a lăsat pe nimeni să se atingă cu mîini necurate de aceea care era cu totul curată, singură a slujit Celui dintr-însa și mai presus de ea, apoi singură L-a înfășat și L-a culcat în iesle".

Asemenea și Sfîntul Ciprian zice: "Întru naștere și după naștere, cu dumnezeiască putere a fost fecioara, care a născut fără durere. Nu avea trebuință de nici o slujbă de-a moașei, ci singura Născătoare a fost și slujitoare a nașterii, cu bună cucernicie, arătînd Preaiubitului său rod slujba cea de maică, îmbrățișîndu-L, sărutîndu-L, alăptîndu-L și făcînd toate plină de bucurie, pentru că întru naștere n-a avut nici o durere și nici o neputință a firii".

După aceasta, Născătoarea de Dumnezeu cea fără de prihană și singură slujitoarea nașterii sale, înfășînd pe dulcele său Fiu cu scutece albe, curate și subțiri, ce erau pregătite mai înainte și aduse cu sine din Nazaret și, punîndu-L în ieslea ce era într-aceeași peșteră, s-a închinat Lui ca lui Dumnezeu, Ziditorul Său". De acest lucru pomenește fericitul Iosif, făcătorul de canoane către Preacurata, zicînd: "Fecioară, pe Cel întrupat și pe Cel înfășurat cu asemănarea omenească, ținîndu-L în mîinile tale, închinîndu-te Lui și sărutîndu-L, ai zis ca o maică: Preadulcele meu Fiu, cum Te țin pe Tine, Cel ce ții cu mîna toată făptura?"

Deci încredințat lucru este că dumnezeiasca fecioară s-a închinat pînă la pămînt Celui născut dintr-însa, Care era culcat în iesle și pe Care cu mirare, Îl înconjurau nevăzut, cetele îngerești, adeverind despre aceasta Biserica, astfel: "Îngerii înconjurau ieslea ca pe un scaun de heruvimi, căci vedeau peștera ca un cer, fiind culcat într-însa Stăpînul. Lîngă iesle erau legați un bou și un asin ca să se împlinească Scriptura: *cunoscut-a boul pe cel ce-l are pe el și asinul ieslea Domnului său*. Boul acela și asinul erau aduși de Iosif din Nazaret. Asinul se adusese pentru Fecioara cea îngreuiată ca s-o ducă deasupra sa pe cale, iar pe bou îl adusese Iosif, ca să-l vîndă și să plătească datornicul bir împărătesc, și ca să cumpere cele de trebuință. Acele

dobitoace necuvîntătoare stînd lîngă iesle, cu aburul lor încălzeau pe Prunc în frigul iernii și așa slujeau Stăpînului și Făcătorului.

Apoi Iosif s-a închinat Celui născut, cum și aceleia ce L-a născut, căci atunci a cunoscut că Cel născut dintr-însa este de la Duhul Sfînt, precum grăiește și Sfîntul Atanasie: "Cu adevărat nu a cunoscut-o Iosif pe dînsa, pînă ce a născut pe Fiul său Cel întîi născut. Cît a purtat fecioara pe Cel zămislit, nu o știa Iosif. Nu știa ce este într-însa, nu știa ce se întrupa. După ce a născut, atunci a cunoscut puterea fecioarei și de ce s-a învrednicit ea. Atunci a cunoscut, văzînd pe Fecioara hrănind piept și păzind floarea fecioriei. Atunci a cunoscut, cînd fecioara a născut, iar cele ce sînt ale celor ce nasc nu le-a priceput. Atunci a cunoscut cînd a dat lapte, piatra cea netăiată, pietrei celei gîndite. Atunci a cunoscut Iosif că pentru dînsa a scris Isaia: *Iată, fecioara în pîntece va lua*".

Pînă aici sînt cuvintele lui Atanasie, care încredințează că în acea vreme a cunoscut Iosif puterea tainei și, cunoscînd, s-a închinat cu frică și cu bucurie, mulțumind lui Dumnezeu Cel întrupat, Care l-a învrednicit a fi singur văzător și slujitor al tainei. Ziua nașterii lui Hristos, se scrie de către mulți scriitori vrednici de credință, că ar fi fost sîmbătă spre Duminică, la miezul nopții.

Așa se arată și de Soborul al șaselea ecumenic, care grăiește pentru prăznuirea zilei Duminicii, zicînd că în această zi a făcut Domnul lumina. Întru această zi a plouat mană din cer. În această zi Domnul a binevoit a Se naște. Întru aceasta a luat Domnul botezul în Iordan de la Ioan. Întru această zi, Preamilostivul Răscumpărător al neamului omenesc a înviat din morți, pentru mîntuirea noastră. Întru aceasta a trimis pe Duhul Sfînt peste ucenici. Că precum vineri, după mărturii vrednice de credință, S-a zămislit în pîntecele cel feciorese, prin buna vestire a Arhanghelului și vineri a pătimit, așa Duminică S-a născut și Duminică a înviat.

Cu cuviință era a Se naște Hristos în ziua Duminicii, căci în care zi Dumnezeu a zis să se facă lumină și s-a făcut lumină - întru aceea Însuși El fiind Lumina cea neapropiată să răsară lumii. Iar că avea să Se nască Hristos noaptea și în ceasurile ei, cu proorocie s-a spus mai înainte în cărțile Înțelepciunii astfel: "Pentru că liniștită tăcere cuprinzînd toate și noaptea întru a sa grăbire înjumătățindu-se, Cuvîntul Tău cel Atotputernic din cer, de la scaunul împărăției, aspru războinic, a venit în mijlocul pămîntului celui pierzător".

S-au făcut și minuni mari în vremea nașterii Domnului în toată lumea, căci în acel ceas prin care a trecut Domnul nostru prin poarta fecioriei cea pecetluită cu curăția, tot în acela, în peșteră a izvorît din piatră izvor de apă. În Roma a ieșit din pămînt un izvor de untdelemn și a curs în rîul Tibrului. O capiște idolească, ce se numea veșnică, a căzut și idolii s-au sfărîmat și tot acolo s-au arătat pe cer trei sori. În Spania în aceeași noapte s-a arătat un nor mai luminos decît soarele. În pămîntul Iudeii au odrăslit viile cele din Engadi, fiind iarnă. Iar, mai ales, după

cum se scrie în Evanghelie, cu cîntare s-au pogorît îngerii din cer și s-au arătat oamenilor în vederea ochilor.

În preajma peșterii acelea, în care S-a născut Hristos, era un turn ca la o mie de stînjeni departe, ce se numea Ader, slujind de locuință păstorilor. Acolo în acea noapte s-a întîmplat că nu dormeau trei păstori, care își străjuiau turma lor; și iată, cel mai întîi stătător între puterile cerești - pe care îl socotește Sfîntul Ciprian că este binevestitorul Gavriil - s-a arătat lor în mare lumină, strălucind cu slavă cerească și cu aceeași lumină strălucindu-i și pe dînșii, iar ei, văzîndu-l, foarte s-au înfricoșat. Dar îngerul ce s-a arătat, le-a poruncit să lase frica și să nu se teamă și le-a vestit bucuria ce venise la toată lumea prin nașterea Mîntuitorului. Apoi le-a spus și semnul bunei sale vestiri, celei nemincinoase: *Veți afla, zice, un Prunc înfășat culcat în iesle*.

Acestea vorbind îngerul către dînșii, îndată s-au auzit în văzduh cete îngerești, lăudînd pe Dumnezeu și zicînd: *Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace, între oameni bunăvoire.* După vederea aceea a îngerului și după cîntările auzite, sfătuindu-se păstorii, s-au dus degrabă pînă la Betleem ca să vadă de sînt adevărate, cele ce li s-au spus lor de către înger. Și au aflat pe Preacurata Fecioară Maria, Născătoarea de Dumnezeu, pe Sfîntul Iosif, logodnicul ei, precum și Pruncul înfășat și pus în iesle.

Crezînd fără îndoială că Acela este Hristos Domnul, Mesia cel așteptat, Care a venit în lume să mîntuiască neamul omenesc, s-au închinat Lui și au spus toate cele ce au auzit și ceea ce li s-a spus de înger, despre Pruncul Acela. Atunci toți cei ce auzeau, adică Iosif, Salomeea și cei ce se întîmplaseră de veniseră în acea vreme acolo, se mirau de cele grăite de păstori. Mai ales Preacurata Fecioară Maria, care născuse fără stricăciune, păstra toate graiurile acestea punîndu-le în inima sa. Și s-au întors păstorii, lăudînd și binecuvîntînd pe Dumnezeu.

Așa a fost Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia, și de la noi păcătoșii, să-I fie cinste și slavă, închinăciune și mulțumire, împreună cu Cel fără de început al Lui Părinte și cu Cel pururea de o ființă, Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

56. CUVÎNT AL SFÎNTULUI IOAN DAMASCHIN DESPRE NAȘTEREA DOMNULUI
(25 DECEMBRIE)

Cînd primăvara sosește și stihiile trupurilor se întorc iarăși către înnoire, atunci toți oamenii, simțind buna adiere a aerului, primesc sănătatea trupului. Atunci și pămîntul, înflorind

cu frumusețea semănăturilor și înfrumusețîndu-se cu tot felul de flori ale ierburilor, își face pregătirea rodurilor sale. Atunci și vitele aflînd pajiște verde de pășune se arată bine întremate cu trupurile. Atunci și neamurile păsărilor, ce zboară la înălțime, ciripesc de veselie. Privighetoarea și rîndunica deschizîndu-și ciocușoarele dau glas, răsunînd munții, văile și copacii; și astfel fac veselă primăvara dulce prin glasurile lor. Atunci și păstorii, glăsuind dulce cîntare de fluier, pasc turma lor prin verdeața veselitoare, atunci și soarele revărsîndu-se pe pămînt, peste văi, peste grădini și peste țarini, împlinind trebuința crinilor și a tot felul de trandafiri, dînd mirosuri dulci, înaintînd creșterea pomilor celor roditori și ale celor neroditori, cum și a florilor de tot felul și a răsadurilor. Atunci și lucrătorii ajung la secerișul ostenelilor lor; atunci și strugurii înflorind în vie, împodobesc via. Atunci și munții odrăslind frunzele copacilor, cu desimea crîngurilor pădurii, toate neamurile ființelor celor sălbatice se păzesc în ele; atunci și marea, liniștindu-și valurile sale, se face lesne de plutit corăbierilor.

Așa și cînd s-a născut Domnul nostru din Fecioara Maria, ca o primăvară veselitoare a răsărit la toată lumea și către înnoire s-a întors. Căci a venit Unul Născut, Fiul lui Dumnezeu, raza măririi Lui, chipul cel de-a pururea al ipostasului Lui, hotarul și Cuvîntul Tatălui, prin Care și veacurile s-au făcut, atît cele văzute cît și cele nevăzute. Cuvîntul cel preasfînt al Tatălui s-a făcut trup fără schimbare, prin conlucrarea Duhului Sfînt, din Fecioara Maria. A fost mijlocitor între Dumnezeu și între oameni, Cel singur iubitor de oameni, Care nu din voie sau din dorință bărbătească s-a zămislit, în preacuratul pîntece al Fecioarei, ci de la Duhul Sfînt. S-a făcut ascultător Părintelui Său, ca, prin trupul cel luat de la noi, să vindece neascultarea noastră. Pentru că Duhul Sfînt a venit peste dînsa și a curățit-o, dîndu-i puterea primitoare a Cuvîntului, făcînd-o și născătoare.

Atunci a umbrit peste Fecioara Maria înțelepciunea și puterea cea mare a lui Dumnezeu, adică Fiul lui Dumnezeu, cel deoființă cu Tatăl, ca o dumnezeiască sămînță și-a închegat trup însuflețit și suflet cuvîntător din preacuratul și neîntinatul pîntece, fiind ca o pîrgă a frămîntăturii noastre, nu după asemănare, ci după naștere; apoi nu prin adăugirile cele cîte puțin ale trupului împlinindu-se, ci deodată Cuvîntul lui Dumnezeu s-a făcut trup. Nu prin închegarea trupului s-a unit cu dînsul Cuvîntul lui Dumnezeu, ci sălășluindu-se în pîntecele Fecioarei nescris împrejur, cu ipostasul Său, din preacuratul pîntec al pururea Fecioarei s-a făcut trup însuflețit, cuvîntător și gîndit, luînd pîrga frămîntăturii omenești.

Cînd Cuvîntul lui Dumnezeu s-a făcut ipostas trupului, în același timp s-a făcut și trup însuflețit, cuvîntător și gîndit. Pentru aceea îl numim nu om îndumnezeit, ci Dumnezeu înomenit. Fiind cu firea Dumnezeu desăvîrșit s-a făcut cu firea și om desăvîrșit, neschimbîndu-și firea, nici prefăcînd iconomia. Ci cu trupul cel însuflețit, care s-a făcut cuvîntător și gîndit din Sfînta Fecioară și întru dînsa a luat ființa, unindu-se după ipostas, neamestecat, neschimbat, neîmpărțit, și nedespărțit Dumnezeu desăvîrșit și om desăvîrșit.

Pentru aceea cu dreaptă credință mărturisim pe Hristos din două firi deosebite, dar nici unirea nu o luăm ca amestecare, nici despărțirea ca deosebire. De unde mărturisim Născătoare

de Dumnezeu, cu adevărat pe Preasfînta Fecioară. Precum este Dumnezeu adevărat, Cel ce S-a născut dintr-însa, așa este adevărată Născătoarea de Dumnezeu, ceea ce a născut pe adevăratul Dumnezeu dintr-însa. Născîndu-se Domnul și Dumnezeul nostru și izbăvindu-ne din iarna înșelăciunii și din frigul rătăcirii, ne-a întors către primăvara bucuriei, după ce a luat asupră-Și chipul nostru și l-a înnoit prin luarea trupului Său. Că îmbrăcîndu-se în toată firea noastră, afară de păcat, ne-a făcut după dar, ca fii ai Tatălui Său și moștenitori ai împărăției Sale.

Deci, de vreme ce am anunțat cuvîntul, veniți toți și culegînd ca niște flori din tot felul de trandafiri, să îndulcim auzurile voastre. Să ascultăm mai întîi pe Matei Evanghelistul, căci el povestind cu de-amănuntul nașterea lui Hristos, bine a zis: "*Că nașterea lui Iisus Hristos așa a fost: logodită fiind mama Lui, Maria, cu Iosif, mai înainte de a se aduna ei, s-a aflat avînd în pîntece de la Duhul Sfînt. Iar Iosif, bărbatul ei, drept fiind și nevrînd să o vădească pe ea, voia în taină să o lase. La aceasta gîndind el, îngerul Domnului s-a arătat lui în vis, zicîndu-i: Iosife, fiul lui David, nu te teme a lua pe Maria, femeia ta, că ce s-a zămislit întru dînsa, din Duhul Sfînt este.* Auzim astăzi luminat împlinirea lucrurilor, care aici cu de-amănuntul se tîlcuiesc. Că nu în deșert s-au făcut lucrurile cele pentru întruparea lui Hristos, Dumnezeul nostru, ci toate au oarecare însemnare ascunsă.

Ascultă deci, creștinule în chip minunat însemnarea lor: S-a logodit Maria cu Iosif ca și cu un bărbat, ca necunoscînd diavolul scopul nașterii lui Hristos din Fecioara cea fără bărbat, să fugă de la luptă. Căci ai auzit acum pe evanghelistul Luca, zicînd: Ieșit-a poruncă de la Cezarul August ca să se înscrie toată lumea. *Această înscriere s-a făcut întîi, domnind în Siria, Cirineu, ca să se scrie fiecare întru a sa cetate. Și s-a dus și Iosif din Galileea din cetatea Nazaret la Iudeea, în cetatea lui David, care este Betleem - pentru că el era din casa și familia lui David, ca să se înscrie cu Maria, cea logodită lui femeie, fiind îngreuiată.*

Caută de vezi aici iubirea de oameni a Stăpînului Dumnezeu, Care are scris în cer toată făptura și Care a zis către ucenicii Săi: *Pentru aceasta mai vîrtos vă bucurați, căci numele vostru s-a scris în ceruri*. El a primit să se scrie Maica Sa în condicile romanilor; ca așa, pe noi, cei ce ne-am făcut de voie robi făpturilor, în dar să ne mîntuiască, ca numele nostru în ceruri să se scrie și robi adevărați ai Săi să ne facă. Ca prin scrierea aceasta să se facă arvună de bună rînduială a lumii. Pentru aceea și El a dat voie stăpînirii romane să-L scrie și pe Dînsul spre adeverirea și întărirea legilor. Atunci legea împăratului stăpînește, cînd împăratul cel ce legiuiește, împlinește și el legea sa. Și ca să se împlinească cele zise de prooroc: *În zilele lui va răsări dreptatea și mulțimea păcii.* Deci, mergînd ei să se scrie, se zice că două grupuri vedea Fecioara, unul de-a dreapta care era vesel și drăgălaș, adică duhurile proorocilor și ale sfinților - care sălta și se bucura de nașterea lui Hristos - iar altul de-a stînga, care în plîngere se afla, adică cetele diavolilor, care plîngeau și-și tînguiau pieirea lor.

Ascultă iarăși pe evanghelistul, zicînd: *Cînd erau ei acolo, s-au împlinit zilele ca ea să nască și a născut pe Fiul ei cel întîi născut. O! ce lucruri preaslăvite, Făcătorul vremurilor a așteptat vremea cea de nouă luni hotărîtă firește, ca nu părere sau nălucire să se socotească,*

că este iconomia Lui. Cînd erau ei acolo, s-au împlinit zilele ca să nască și a născut pe Fiul ei Cel dintîi născut, L-a înfășat și L-a culcat în iesle, căci nu aveau loc în casă, căci pustiu era locul și vremea către seară și nu aveau unde, decît numai o peșteră prea mică. Aceasta era bunăvoința Tatălui; căci într-o peșteră mică a primit a Se naște Stăpînul, Cel ce nicăieri nu este încăput și Care are scaun cerul, și pămîntul așternut picioarelor. Ca pe omul cel căzut în mare cădere și care s-a făcut peșteră tîlharilor, prin schimbarea chipului, prin lucrarea cea dumnezeiască să-l îmbrace în podoaba cea mai strălucită a frumuseții de a doua oară. Și s-a înfășat cu scutece de Maica Sa, Cel ce cu lumină, ca și cu o haină dumnezeiască, se îmbracă, ca lanțurile păcatelor noastre cele mult strîngătoare să le dezlege.

Vedeți tainica naștere a Fecioarei, pentru că ispită bărbătească n-a cunoscut, și de cele ale maicilor a scăpat. Căci toată nașterea vatămă fecioria și se supune la dureri și chinuri, pentru potrivita certare a blestemului aceluia ce s-a zis: *În dureri vei naște fii.* Iar ea mai înainte de naștere, a fost Fecioară și după naștere a rămas Fecioară; căci Dumnezeu era Cel ce S-a născut. Aceasta s-a arătat maică fără de bărbat și fără de durere, slujitoare a nașterii și moașă neînvățată s-a făcut, fiindcă pe Cel dintr-însa mai presus de fire, fără de dureri L-a născut, L-a înfășat și în iesle L-a culcat. O! Doamne, ce înfricoșată Taină. În ieslea dobitoacelor s-a culcat Dumnezeu, Cel ce pe scaun de heruvimi se poartă, vrînd să întoarcă din necuvîntare pe oameni către cunoștința cea dumnezeiască. Căci dobitoacele înseamnă starea înaintea Stăpînului cea heruvimicească - după cum li se pare și celor ce bine judecă - care închipuia necuvîntarea oamenilor și slujba cea nefolositoare și dureroasă către dumnezeiasca cunoștință, cum și întoarcerea către îngereasca buna rînduială, care s-a împrietenit cu Stăpînul, adică însemna chemarea neamurilor mai înainte.

Isaia proorocind pentru El, zicea: *Cunoscut-a boul pe cel ce l-a cîștigat pe el și asinul ieslea stăpînului Său. Iar Israel nu M-a cunoscut și poporul Meu n-a priceput.* Moașa însemna biserica cea din neamuri, fiindcă a primit pe Stăpînul Care s-a născut; ca pe un mire potrivit, care în locul Salomeii, s-a roșit cu sîngele Lui; iar în Betleem se înțelege în loc de Edem. Și din neîntinate și preacurate sîngerări ale Fecioarei, care îi este roșeala hainelor din via Vosorului, adică din adevărata vie - Hristos Dumnezeu, fiindcă s-a vopsit cu scumpul și preacuratul Lui sînge. Mare bucurie a vestit îngerul păstorilor, zicîndu-le: *Nu vă temeți căci, iată, vă vestesc bucurie mare, care va fi la tot poporul, căci vi s-a născut vouă astăzi Mîntuitor, Care este Hristos Domnul, în cetatea lui David.* Păstorul păstorilor, mai Marele turmei, Împărat și ocîrmuitor, Care adunînd turme cuvîntătoare, pe păstorii cei înțelepți și învățați îi va pune peste dînsele, care își vor pune sufletul lor pentru oi; după cum Hristos, începătorul păstorilor, pentru toți Și l-a pus și către pajiștile gîndite ale împărăției cerurilor vor porni turma lor. Pe lupii din staulul lor îi va scoate și-i va goni și cu toiagul cel de fier, adică cu Crucea Domnului, arma cea nebiruită, pe toți îi va zdrobi, prin care Hristos a atras neamurile către moștenire și chiar marginile pămîntului.

Acestea vestind îngerul păstorilor și de la dînșii ducîndu-se, altă oaste de îngeri a stat de față în peșteră, care a cîntat, zicînd: "*Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace, între oameni bunăvoire.* Slavă Celui ce a unit cele de sus cu cele de jos, cu preaslăvire. Slavă Celui ce a voit cu materiale fluiere, împreună să ne ospătăm. Slavă Celui ce prin buna voire s-

a întrupat pentru oameni". Acestea astfel săvîrşindu-se și toată zidirea cea văzută și nevăzută dănțuind, de la răsărit a ieșit o stea prealuminată a cerescului Împărat Care S-a născut și care vestea naşterea Lui, a Celui ce săvîrşea pe pămînt minuni preaînfricoșate. Pe aceasta văzînd-o magii, împărații și astronomii perşilor, strănepoții lui Valaam, și spăimîntîndu-se de strălucirea cea luminoasă a stelei, au gîndit la proorocia lui Valaam, adică: *Va răsări o stea din Iacov și se va scula un om din Israel, care va sfărîma pe toți domnii Moabului.*

Unii care au înțeles și au cunoscut, din strălucirea cea prea încuviințată a stelei celei neobișnuite, că mare Împărat S-a născut, au propovăduit că, El, are să stăpînească domnie mare peste tot pămîntul și peste toată lumea. Nu numai din proorocia lui Valaam au înțeles acest lucru, ci și din altă parte au primit adeverirea naşterii celei după trup a lui Hristos, Dumnezeul nostru, Celui ce S-a născut, adică din minunea cea înfricoșată care s-a făcut în țara lor.

Căci Casandros, săvîrşindu-se, a lăsat pe sora sa Doriada, a lui Piliad, cel ce a fost ucis în Elada, pe care a poftit-o Atal, împăratul Lachedemonilor, și intrînd în cămară ca să se culce și să doarmă cu dînsa, ea, avînd cuțit, l-a înfipt în inima lui și, după ce l-a înjunghiat, i-a stăpînit împărăția lui. Acest lucru săvîrşindu-se, s-a făcut foarte înfricoșată multora. Iar fratele celui ucis, anume Filip, temîndu-se de Doriada, a fugit la elini și acolo, luînd pe femeia lui Caliop, voievodul lor, care se numea Alsevida, căuta să dea război Doriadei și poporului său, dar se temea; căci cu mulți se luase la război și pe toți i-a pierdut.

Toate neamurile cele dimprejur, fiind biruite și robite de frumusețile ei, îi slujeau ei și pofteau, că doar s-o întîmpla să se dea pe sine lor, spre însoțire de nuntă. Deci se temeau toți de fața ei și au socotit atunci cei mari să trimită la Delfi și de acolo să ia proorocie pentru război. Și ducîndu-se aceia la preoteasa Evoptia, la apa Castalului, au rugat-o să le ghicească pentru ce au venit? Iar ea gustînd din apa izvorului celui vrăjitor, le-a proorocit așa: "Cîndva, după multe vremi, cineva va veni în pămîntul cel mult împărțit și, fără de păcat, se va naște cu trup și cu hotarele cele neobositoare ale dumnezeirii, va dezlega stricăciunea patimilor nevindecate. Acesta va fi pizmuit de poporul necredincios și întru înălțime se va spînzura, ca un osîndit la moarte. Pe acestea toate le va pătimi, voind să le sufere, și murind, spre viața veșnică se va scula".

Aceștia, batjocorind-o și blestemînd-o, au zis: "De trei ori blestemato, noi pentru femeie te-am întrebat, oare pentru un bărbat ți-am zis ție ceva?" Ea le-a răspuns: "Vremi nebiruite au început să se ridice". Apoi a zis că și pe ea și pe acela și pe bărbații cei împreună cu dînsul, pe toți îi vor birui. Iar ei s-au depărtat, după ce au necinstit pe proorociță. Și s-au mai dus și la capiștea Atenei, pentru care țesînd haină preoțească și luînd porfiră vestită și scumpă ei au sărit înăuntru, fără de veste, iar preoteasa Xantipi, mîniindu-se, a zis lor: "În ceas rău ați venit aici, voi cei ce sînteți neurmători". Atunci au ocărît-o și pe aceasta, zicîndu-i că este vrednică de toată necinstea și străină de obiceiul preoțesc; căci defaimă porfira pe care zeii au dăruit-o împăraților, prin care dobîndesc cinste și slavă cei ce o poartă pe dînsa.

Apoi îi ziceau: "Încetează cele străine și netrebnice, trufașo și mîndro". Iar ea le-a răspuns: "Acestea nu mi le aduceți mie, ci dumnezeilor celor nedefăimați. Însă, luînd vrajă întemeiată, mergeți, căci un bărbat fără prihană S-a născut, iconom al lui Dumnezeu celui nebiruit, putere nebiruită avînd și lumea toată, ca pe un ou înconjurînd-o, pe toți cu sulița îi va pierde". Aceştia scuipînd-o, s-au dus. Apoi au zis între dînșii: "Nu isprăvim nimic, fără numai să ne ducem la Apolon". Deci venind ei în capiștea lui Apolon, au zis, rugîndu-se: "Biruitorilor, preacuraților, preabunilor zei, pentru ce faceți așa robilor voștri celor ce cer să biruiască războiul femeiesc? Pentru ce în loc de război, aduceți alt război înăuntru? Nu, o, nemuritorilor zei, nu, adevăraților stăpîni". Atunci, deodată a venit un glas nevăzut și întorcîndu-se tripodul, proorocița a zis: "Întru întreita înconjurare a anului, un Luceafăr din cer trimis a venit, în pîntece curat locuind și trup omenesc pentru milostivirea Lui plămădindu-Și; iar numele ei este de două ori șaptezeci și șase. Acesta surpînd tirania și toată sfințita noastră cinstire, întru preafericită înțelepciune va purta cinstea a toată lauda". Iar ei, auzind acestea, s-au dus mîhniți.

Cir, strănepotul lui Cir, împăratul perşilor, a făcut o capişte și a pus într-însa idolii zeilor de aur, de argint și i-au împodobit pe dînșii cu pietre scumpe. Iar în zilele acelea, după cum spun tablele cele scrise, intrînd împăratul să primească dezlegarea visurilor, preotul Trupiptos a zis: "Mă bucur împreună cu tine, împărate, că Ira a luat în pîntece". Împăratul, zîmbind, a zis lui: "Ceea ce a murit a luat în pîntece?" Iar el a zis: "Da, cea moartă a înviat și viază ca să nască". Împăratul a întrebat: "Ce este aceasta? Descoperă-mi mie". Iar el a răspuns: "Cu adevărat, stăpîne, la bună vreme ai venit aici. Că toată noaptea idolii au petrecut săltînd, și cei bărbătești și cei femeiești, zicînd unii către alții: "Veniți să ne bucurăm împreună cu Ira". Și mi-au zis mie: "Vino, proorocule, și te bucură și tu împreună cu Ira". Iar eu am zis: "Cum putea să fie ceea ce nu este?" Ei au zis: " A înviat și nu se mai numește Ira, ci Urania. Căci soarele cel mare a iubit-o pe dînsa".

Iar idolii cei femeiești au zis către cei bărbătești: "Este fîntînă ceea ce s-a iubit. Au doară Ira este? Căci cu teslarul s-a logodit". Atunci au zis cei bărbătești: "Fîntînă după dreptate s-a numit, însă Maria este numele ei. Care în pîntece ca într-un noian o poartă corabia cea aducătoare de nenumărate poveri. Iar dacă fîntîna este aceeași, așa înțeleagă-se. Că fîntînă de apă este, fîntînă de-a pururea izvorîtoare a Duhului, care numai un pește are și care de undița dumnezeirii s-a prins. Pe toată lumea, ca și cum ar petrece într-o mare, o va hrăni cu trupul său. Bine a zis că aceea teslar are logodnic, însă nu din însoțire bărbătească este teslarul Acela pe Care Îl naște. Teslarul Acesta Care se naște, adică copilul, va fi începător teslarilor și întregul acoperămînt al cerului l-a cioplit cu meșteșuguri preaînțelepte și întreit sălășluitul acesta acoperămînt cu cuvîntul l-a înfipt.

Deci idolii au vorbit pentru Ira și pentru fîntînă, apoi cu un glas au zis: "După ce se vor împlini zilele, toți și toate vom cunoaște lucrul cel arătat. Acum, stăpîne, îngăduiește și cealaltă parte a zilei că negreșit va fi lucrul și arătarea desăvîrșit. Că lucrul ce s-a ivit nu este cum s-ar întîmpla". Apoi rămînînd împăratul acolo și privind idolii, au început cîntărețele a cînta cu alăutele și muzele cîte erau înăuntru de cele cu cîte patru picioare, cum și păsările cele de aur

şi de argint, fiecare scoteau glasul cu jale. Iar împăratul, de frică cuprinzîndu-se şi cu totul de groază umplîndu-se, a voit să se ducă, că nu suferea tulburarea făcută de idoli. Preotul Trupip i-a zis : "Îngăduieşte, împărate, că a sosit descoperirea cea desăvîrşită, pe care Dumnezeu a voit să ne-o arate nouă".

Acestea în acest chip săvîrşindu-se s-a deschis numaidecît acoperămîntul capiştei şi s-a pogorît o stea preastrălucită şi a stat deasupra stîlpului fîntînii şi s-a auzit un glas: "Stăpînă fîntînă, Soarele cel mare m-a trimis să-ţi vestesc ţie şi să-ţi slujesc întru cele ce sînt pentru naştere. Nuntă neîntinată făcîndu-ţi ţie, căci maică a Făcătorului rînduielilor celor de sus te-ai făcut şi mireasă eşti a stăpînirii Celui cu trei nume. Şi pruncul cel fără de sămînţă se numeşte Început şi Sfîrşit. Început al mîntuirii şi sfîrşit al pieirii". După ce s-a dat glasul acesta, toţi idolii au căzut şi s-au zdrobit de tot, rămînînd numai al fîntînii în care se afla înfiptă o diademă împărătească, care avea deasupra o stea ferecată cu pietre scumpe de antrax şi de smarald, iar deasupra ei era steaua din cer pogorîtă.

Împăratul a poruncit degrabă să se aducă toţi înţelepţii şi ghicitorii de semne, cîţi vor fi în împărăţia lui. Iar propovăduitorii şi crainicii cu trîmbiţele sîrguindu-se şi strigînd, au venit toţi la capişte. Dacă au văzut steaua deasupra fîntînii şi diadema, adică coroana cu steaua împodobită cu pietre scumpe, şi pe idolii zdrobiţi la pămînt, au zis: "Împărate, o rădăcină dumnezeiască şi împărătească a răsărit, Care poartă caracterul cerescului şi pămîntescului împărat. Fîntîna este a Mariei, fiica Betleemului, şi coroana este închipuire împărătească, iar steaua este vestire cerească, care se lucrează cu minune pe pămînt. Din Iuda s-a ridicat împărăţie, care toate pomenirile iudeilor le va ridica din mijloc şi le va şterge, iar dacă zeii au căzut la pămînt, arată că a sosit sfîrşitul cinstei lor, că Cel ce a venit, avînd mai multă vrednicie, cum va lăsa în vrednicia lor pe cei noi şi de curînd veniţi? Deci acum o, împărate, trimite la Ierusalim, că vei afla pe Fiul Împăratului a toate, purtîndu-se în braţe trupeşti de femeie". Şi a îngăduit steaua deasupra fîntînii care se numea Urania, pînă cînd au ieşit magii şi au purces şi împreună cu ei a mers şi steaua.

Împăratul Persiei, nemaiaşteptînd, a chemat la sine pe magii de sub stăpînirea sa şi i-a trimis cu daruri spre închinarea Împăratului, Care S-a născut, aducînd pîrga oamenilor. Iar ei făcînd călătoria vreme de zile nenumărate, au ajuns la Ierusalim şi au întrebat: *Unde este Împăratul Iudeilor, Care S-a născut acum? Că spre închinăciunea Aceluia am venit, văzînd steaua lui la răsărit şi am venit să ne închinăm Lui.* Irod auzind s-a tulburat şi tot Ierusalimul cu dînsul şi, chemînd pe preoţii şi pe cărturarii poporului, i-a întrebat unde are să se nască Hristos? Ei au răspuns: "În Betleemul Iudeii, că aşa este scris de prooroc: *Şi tu, Betleeme, pămîntul Iudeii, nu eşti nicidecum mai mic între domnii Iudeii, că din tine va ieşi Povăţuitor, Care va paşte pe poporul Meu Israel.* Atunci Irod, chemînd în ascuns pe magi, i-a întrebat cu dinadinsul despre vremea stelei care s-a arătat, iar ei au răspuns: "Un an de zile este astăzi de cînd vedem steaua şi făcînd călătoria pînă aici ne-am povăţuit de dînsa".

Irod căuta să afle vremea naşterii lui Hristos, nu ca să-L cinstească, ci spre a-L ucide. Atunci întrebau și iudeii pe magi, voind să afle lucrul ce va să vie și pentru ce au venit. Magii răspundeau: "Acela, pe Care voi Îl numiți Mesia, S-a născut". Iudeii, auzind, s-au tulburat, însă n-au îndrăznit a le sta împotrivă; dar au zis către dînșii: "Pentru osînda cerească, spuneți-ne ce ați cunoscut?" Ei au răspuns: "Cu boala necredinței boliți și nici cu jurămînt, nici fără jurămînt nu credeți că s-a născut Hristos, Fiul Celui Preaînalt, Care va strica și va dezlega legea și sinagogile voastre". Ei, sfătuindu-se între dînșii, i-au rugat să primească daruri și un lucru ca acesta să nu-l spună în țara lor, ca să nu se facă vreo zarvă între dînșii. Iar ei au răspuns: "Noi în cinstea Lui am adus daruri, ca să propovăduim minunile cele mari care s-au făcut în țara noastră cînd El s-a născut. Voi ziceți ca să luăm daruri, iar pe cele arătate de dumnezeirea cerească să le ascundem și să trecem cu vederea poruncile Împăratului cel de-a pururea vecuitor". Iudeii, auzind acestea, s-au înfricoșat foarte și rugîndu-i prea mult, i-au liberat.

Ieşind ei din Ierusalim, s-au dus unde erau trimiși, arătîndu-le steaua pe Pruncul cel stăpînesc. Apoi văzînd pe aceea care L-a născut și pe Cel ce Se născuse, deschizîndu-și visteriile lor, I-au dat daruri: aur, tămîie și smirnă; aur ca unui Împărat; tămîie ca unui Dumnezeu și smirnă ca unui muritor. Atunci s-a împlinit cuvîntul cel zis prin prooroc: *Împărații arabilor și Sava daruri vor aduce. Împărații Tarsisului și ostroavele vor aduce daruri și I se va da Lui din aurul Arabiei.*

Magii au zis către Fecioară: "Cum îți este numele, o! prea vestită Fecioară și maică?" Ea a răspuns: "Maria". Iar ei au zis: "De unde ești de neam?" Ea a răspuns: "Din această latura a Betleemului". Apoi ei au zis: "Dar n-ai avut bărbat pe cineva?" Ea a răspuns: "M-am logodit numai făcîndu-se tocmelile de nuntă". Magii au zis către dînsa: "De ce neam ești de ai născut un prunc ca acesta?" Ea a răspuns: "Sînt din neam împărătesc și preoțesc, din al lui David și al lui Aaron; acestora sînt strănepoată, din rădăcina Iudeii și fiică a lui Ioachim și a Anei". Atunci ei au zis către dînsa cu blîndețe: "O, maică a maicilor, toți zeii perșilor te-au fericit, lauda ta este mare, că ai covîrșit pe toate femeile cele slăvite, și, decît toate împărătesele, mai mare împărăteasă te-ai arătat". Pruncul, începînd al doilea an, avea oarecare trăsături ale feței la fel cu ale celei ce L-a născut. Ea era puțin mai înaltă decît altele și cu trup gingaș, cu fața de culoarea grîului, avînd părul foarte bine și cu cuviință legat pe cap. Magii, avînd cu ei un tînăr zugrav, au dus în țara lor chipurile amîndorura și au pus în biserică icoanele lor, ca să fie cinstite de toți și au scris pe table de aur cuvintele acestea: "În biserica Diopet a dumnezeului soarelui, pe acestea lui Dumnezeu, marele Împărat Iisus, împărăția perșilor le-a afierosit". Și luînd magii în brațe pe pruncul Iisus, sărutîndu-L fiecare și închinîndu-se Lui, au zis: "Ție, ale Tale Ți le dăruim cu osîrdie, preaputernice Iisuse. Nu s-ar fi ocîrmuit bine lucrurile lumii de n-ai fi venit. În alt chip nu s-ar fi unit cele de sus cu cele de jos, dacă nu Te-ai fi pogorît Tu. Se cădea aceasta înțeleptului Tău cuvînt, Stăpîne, ca pe cei potrivnici cu un trup ca acesta să-i amăgești și să-i surpi prin nașterea Ta". Pruncul rîdea și sălta de mîngîierile magilor.

După aceasta, luîndu-și ziua bună de la mama sa, iar ea cinstindu-i și aceștia slăvind-o precum se cădea, s-au dus. Și dacă au sosit la locul în care poposise, povesteau unii către alții cele despre Prunc, adică cum S-a arătat lor. Cel dintîi a zis: "Eu Prunc Îl vedeam"; cel de al doilea a zis: "Tînăr, ca de treizeci de ani L-am văzut"; iară cel de al treilea zise: "Bătrîn, vechi

de zile L-am văzut". Minunîndu-se de schimbarea feţii Pruncului, a sosit seara, li s-a arătat în vis îngerul Domnului ca un fulger înfricoşat şi le-a zis: "Degrabă să ieşiţi de aici ca să nu pătimiţi ceva rău". Aceia au zis cu frică: "Cine este acela care aduce solie atît de mare, o! dumnezeiescule Arhanghel"? El a răspuns: "Irod, împăratul Iudeilor". Acestea auzind magii, au încălecat pe cai sprinteni şi puternici şi pe altă cale s-au dus în ţara lor.

Ducîndu-se magii, s-a arătat îngerul Domnului în vis lui Iosif, zicîndu-i: *Sculîndu-te, ia pruncul şi pe mama Lui şi fugi în Egipt şi fii acolo pînă cînd îţi voi zice; căci Irod vrea să caute Pruncul, să-L piardă.*

Sculîndu-se Iosif în acel ceas, s-a pogorît în Egipt cu toată casa, după cuvîntul îngerului, ca să împlinească ceea ce s-a zis prin proorocul: *Din Egipt am chemat pe Fiul meu*. Atunci Irod, văzînd că l-au batjocorit magii, a trimis satrapi, adică stăpînitori, să ucidă pe toţi pruncii Betleemului, de doi ani şi mai jos, după vremea despre care cu dinadinsul a întrebat pe magi. Venind satrapii în Gavaa, în Rama şi în cetăţile Rahilei şi ale seminţiei lui Veniamin, au ucis pe toţi pruncii dintr-însele. Seminţia lui Veniamin a căzut aproape de soarta Iudeii, asemenea şi cetăţile ei, Betleemul şi Ebus, adică Ierusalimul, asemenea şi cetăţile lui Veniamin: Gavaa, Rama şi Rahil; fiindcă cetăţile Iudei şi ale lui Veniamin sînt aproape unele de altele.

Atunci s-a împlinit cuvîntul cel zis de Ieremia proorocul: *Glas în Rama s-a auzit, plîngere şi jale şi tînguire multă, Rahil plîngînd pentru fiii săi şi nu voia să se mîngîie că nu mai erau*. Deci să vedem acum cuvîntul şi scopul pentru care evanghelistul pomeneşte aici de proorocul care zice: *Glas în Rama s-a auzit, plîngere, jale, şi tînguire multă, Rahil plîngînd pe fiii săi şi nu voia să se mîngîie, căci nu mai erau*. Toţi ştiţi că Iacov a avut doisprezece fii; adică din Lia, femeia lui cea dintîi, şase: Ruvim, Simeon, Levi, Iuda, Isahar şi Zabulon; din Rahila, doi: Iosif şi Veniamin. Din Vala, slujnica Rahilei: Dan şi Naftalim; şi din Zelfana, slujnica Liei, doi: Gad şi Asir. Din care s-au făcut cele douăsprezece seminţii ale lui Israel, după numărul celor doisprezece patriarhi luîndu-şi numirile.

A fost un bărbat Levit care locuia în hotarele muntelui Efraim şi care şi-a luat femeie din Betleem, pămîntul Iudei. Însă a fugit femeia lui de la dînsul, la casa părintelui său, în Betleem şi a stat acolo patru luni. Atunci bărbatul ei s-a dus din hotarele Efraimului şi a venit la Betleem ca să ia femeia înapoi la dînsul. După ce a stat în casa tatălui femeii lui cinci zile, pe la amiază sculîndu-se cu femeia lui, s-a întors iarăşi şi a venit pînă în dreptul Iebusului, adică Ierusalimului. Cu dînsul avea o pereche de asini împovăraţi, femeia lui şi sluga lui; apoi plecîndu-se ziua apunînd soarele au mers aproape de Gavaa, care este în seminţia lui Veniamin şi s-au abătut acolo să găzduiască. Deci au intrat înăuntru şi au şezut în uliţa cetăţii, căci nu era cine să-i primească în casă. Spre seară a venit un om bătrîn de la lucrul lui de la ţarină şi omul acela era din muntele Efraim, iar acum era trecător prin Gavaa şi oamenii acelui loc erau fii ai lui Veniamin. Bătrînul a ridicat ochii şi a văzut pe acel bărbat călător şezînd în uliţa cetăţii şi a zis către dînsul: "De unde vii şi unde mergi?". Iar ei au răspuns: "Venim de la Betleem, pămîntul Iudeei şi mergem pînă în părţile hotarului lui Efraim. Şi am venit ca să găzduiesc aici; dar nu

este cine să ne primească în gazdă. Paie și grăunțe pentru asinii noștri, pîine și vin avem destul, eu, soția mea și copilul, și nu avem lipsă de nici un lucru".

Bătrînul a zis către dînsul: "Pace ție, însă în uliță nu te vei sălășlui". L-a dus în casa lui, a făcut loc asinilor lui și a spălat picioarele lor, au mîncat și au băut. Și pe cînd ei se veseleau, iată oamenii cetății, fiii celor fărădelege au înconjurat casa, bătînd în ușă și zicînd: "Scoate afară pe bărbatul pe care l-ai găzduit ca să-l cunoaștem pe dînsul". Stăpînul casei a ieșit la dînșii și le-a zis: "Nu, fraților, să nu faceți rău bărbatului care a intrat în casa mea, să nu faceți nebunia aceasta. Iată, fiica mea este fecioară, iată femeia lui, să le scoț pe dînsele și să le vedeți". Deci a luat bărbatul cel călător pe femeia lui, a scos-o afară la dînșii, pe care au necinstit-o și apoi au eliberat-o.

Către ziuă femeia a venit și a căzut lîngă ușa casei unde era găzduit bărbatul ei și a murit. Dimineața sculîndu-se bărbatul ei a deschis ușile casei și a ieșit ca să meargă în calea lui, și iată, femeia lui era căzută lîngă ușile casei. Și a zis către dînsa: "Scoală-te să mergem". Dar nu era glas într-însa și nu era auzire. Atunci a luat-o și a pus-o pe asin și a mers la pămîntul său. Apoi a luat sabia și a tăiat-o în douăsprezece părți, pe care le-a trimis la toate hotarele lui Israel. Toți cei care le-au văzut au plîns. Apoi s-au sculat toate semințiile asupra seminției lui Veniamin și au cerut pe bărbații cei fărădelege să-i ucidă, dar ei n-au vrut să-i dea, ci, ieșind din Gavaa, s-au pregătit a sta împotrivă la război. Toate semințiile s-au luat la război cu seminția lui Veniamin și au căzut în ziua aceea din fiii lui Israel douăzeci și două de mii.

După aceasta fiii lui Israel au judecat să nu treacă cu vederea această nedreptate. S-au adunat iarăși la bătălie împreună și au ieșit fiii lui Veniamin în întîmpinarea lor din Gavaa, în ziua a doua și au căzut din fiii lui Israel optsprezece mii. Apoi s-au suit fiii lui Israel în Betel, înaintea Domnului, au plîns înaintea Lui cu plîngere mare și a auzit Domnul glasul lor și le-a zis: "Mai suiți-vă încă o dată, căci mîine îi voi da în mîinile voastre". Suindu-se fiii lui Israel în ziua a treia împotriva fiilor lui Veniamin, s-au pornit la război lîngă Gavaa și au făcut ocolire împrejurul ei, adunîndu-se și făcînd război mare. De această dată s-au biruit fiii lui Veniamin, i-au omorît de la mic pînă la mare, au înconjurat cetățile lor, fiii lui Israel și le-au prădat și le-au ars pînă în temelii, încît s-a pierdut de tot din ziua aceea seminția lui Veniamin și fiii Rahilei.

Pentru aceasta evanghelistul pomenește de Rahila, că își plînge pe fiii ei, arătînd proorocia aceasta. Că precum în vremea de atunci s-a pierdut seminția lui Veniamin și fiii Rahilei, așa s-a făcut și aici la nașterea Domnului, căci s-a pierdut toată odrasla pruncilor de doi ani și mai jos, după cum zice și evanghelistul: *Și nu vrea să se mîngîie, căci nu mai erau.* Că glas în Rama s-a auzit, se înțelege înaltă propoveduire, că Rama se tîlcuiește înalt. Drept aceea, acest glas, care în Rama s-a auzit, înseamnă glas de înaltă propovăduire. Căci cu adevărat s-a vestit în marginile lumii, prin glasul apostolilor, cu înaltă propovăduire, uciderea pruncilor și pînă la marginile lumii s-a auzit.

Deci și noi cele de cuviință să le prăznuim astăzi și să cinstim nașterea lui Hristos și luminat să strigăm; cu păstorii să dănțuim, cu îngerii să cîntăm, cu magii să ne închinăm Dumnezeului nostru, Cel ce S-a născut pentru noi și mulțumită fie Celui ce a venit întru ale Sale ca un străin, că pe cel străin l-a proslăvit. Lui se cuvine slava, împreună cu Cel fără de început al Lui Părinte și cu preasfîntul și de viață Făcătorul Său Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

57. SOBORUL PREACURATEI FECIOARE MARIA, NĂSCĂTOAREA DE DUMNEZEU, ȘI POMENIREA SFÎNTULUI ȘI DREPTULUI IOSIF, LOGODNICUL (26 DECEMBRIE)

Sfîntul Iosif era de neam împărătesc din casa lui David și a lui Solomon, nepot al lui Matat și strănepot al lui Eleazar, fecior lui Iacov după fire, iar lui Ili după lege; pentru că Matat, moșul lui, născînd pe Iosif, tatăl său, a murit. Pe femeia lui Matat, mama lui Iacov, a luat-o Melhie, din neamul lui Natan fiul lui David și a născut pe Ili; deci Ili a luat femeie și a murit fără fii. După dînsul, Iacov, care era frate al lui dintr-o maică, nu și dintr-un tată, a luat pe femeia lui, - de vreme ce legea poruncea așa: de va muri cineva neavînd feciori, să ia fratele lui pe femeia lui, ca să continuie sămînța fratelui său. Deci, după acea lege, Iacov a luat pe femeia fratelui său și a născut pe Sfîntul Iosif logodnicul.

Astfel Iosif era, după cum s-a zis, fiu al amîndorura, al lui Iacov după fire, iar al lui Ili după lege. Pentru care pricină Sfîntul Evanghelist Luca, scriind neamul Domnului nostru Iisus Hristos, a pus pe Ili, tatăl lui Iosif, grăind despre Hristos așa: *Care este, precum se pare, fiul lui Iosif, al lui Ili și al lui Matat.* Pe Ili zice în loc de Iacov. Și este neunire la înțelegere despre acest Iosif, între apuseni și între cei din răsărit. Apusenii zic că a fost feciorelnic pînă la sfîrșitul vieții sale, necunoscînd nicidecum însoțire, iar răsăritenii zic că a avut o femeie și a avut fii. Nichifor, istoricul cel vechi, grec luînd acestea de la Sfîntul Ipolit, povestește că a luat femeie cu numele de Salomi. Însă să nu înțelegeți că este acea Salomi, care era în Betleem și care s-a numit moașă Domnului, ci alta. Aceea era rudenie cu Elisabeta și cu Născătoarea de Dumnezeu, iar aceasta era fata lui Agheu, fratele lui Zaharia, tatăl înainte-Mergătorului. Agheu și Zaharia au fost feciorii preotului Varahie.

Sfîntul Iosif, cu această Salomi, fiica lui Agheu, viețuind întru însoțire cinstită, a născut patru fii: pe Iacob, pe Simon, pe Iuda și pe Iosie și două fete: pe Estir și pe Tamar, sau, precum zic alții, pe Marta. Sinaxarul din Duminica sfintelor mironosițe adaugă și a treia fată, cu numele Salomi, care a fost dată după Zevedei. Gheorghe Chedrin, pomenind două fete ale lui Iosif, pe una dintr-însele, cu numele de Maria, zice că ar fi fost dată după Cleopa, fratele lui Iosif, după

întoarcerea acestuia din Egipt. Însă Maria aceasta se pare că este Marta sau Tamar. Dar oricare și oricîte ar fi fost fetele, aceasta este adevărat că Sfîntul Iosif a fost însurat și a născut fii și fete.

După răposarea femeii sale, Salomi, Sfîntul Iosif a văduvit, petrecîndu-și zilele sale întru curăție; căci se mărturisește de viața lui cea sfîntă și fără de prihană în Sfînta Evanghelie, deși în scurte cuvinte, însă foarte lăudătoare: *iar Iosif bărbat, drept fiind.* Ce poate fi mai mare decît această mărturie? Atît a fost de drept, încît a covîrșit cu sfințenia sa pe ceilalți drepți strămoși și patriarhi. Căci cine s-a aflat vrednic a fi logodnic și cu părerea soț al Preacuratei Fecioare Maria, Maica lui Dumnezeu? Cui i s-a dat o cinste ca aceasta, să fie numit tatăl lui Hristos? Cu adevărat pe acest bărbat l-a aflat Domnul după voia Sa, căruia cele ascunse și cele tăinuite ale înțelepciunii Sale i-a arătat, făcîndu-l slujitor Tainei mîntuirii noastre. Cu adevărat era vrednic de cinste și de o slujbă ca aceasta, pentru desăvîrșita sa viață plină de fapte bune.

Deci, fiind el bătrîn de optzeci de ani, a fost logodită cu dînsul Preacurata Fecioara Maria și dată lui pentru păzirea fecioriei ei, iar nu spre însoțire trupească, căci îi slujea ei ca Maicii Domnului și ca Doamnei și Stăpînei Sale și a toată lumea, încredințîndu-se de la îngerul care i se arătase lui în somn. Asemenea slujea și lui Dumnezeu, Pruncului celui întîi născut dintr-însa, cu toată buna cucernicie și cu frică, fugind în Egipt și de acolo întorcîndu-se și petrecînd în Nazaret. Apoi le cîștiga hrană din osteneala mîinilor lui, căci era lucrător de lemn și sărac, deși era de neam împărătesc, pentru că Domnul a voit a se naște în sărăcie, luînd numai trup de neam împărătesc, nu și slava împărătească, bogăție și stăpînire. Deci săracă a voit a fi Maica Sa, Preacurata Fecioară, sărac a voit a avea și pe cel cu părere de tată, dînd chip de smerenie.

Viețuind Sfîntul Iosif toți anii vieții sale, o sută zece ani, s-a sfîrșit în pace și s-a dus la părinții săi, care erau în iad, ducîndu-le veste de bucurie și de încredințare, că a venit Mesia cel dorit, Cel ce are să elibereze și să mîntuiască neamul omenesc, Hristos Domnul, Căruia I se cuvine slavă, în veci. Amin.

58. SFÎNTUL EFTIMIE MĂRTURISITORUL, EPISCOPUL SARDELOR (26 DECEMBRIE)

Sfîntul Eftimie a trăit pe vremea împăraților Constantin și Irina. Mai întîi a strălucit ca o stea în viața călugărească, apoi a fost făcut arhiereu. La Sinodul al VII-lea de la Nicea a zdrobit cu putere pe eretici. Cînd Nichifor s-a urcat pe tronul împărătesc și a început să trăiască nelegiuit, sfîntul l-a mustrat. Atunci împăratul l-a surghiunit în Apus împreună cu alți episcopi ortodocși. De atunci și pînă la pătimirea sa ca mărturisitor, timp de 29 de ani, fericitul nu și-a mai văzut mitropolia.

Cînd s-au schimbat împărații și a venit pe tron Leon cel cu nume de fiară, sfîntul a fost chemat din surghin. Împăratul l-a întrebat de se închină sfintelor icoane. Sfîntul, fiind plin de rîvnă, l-a dat anatemei pe împărat. Acesta, mîniindu-se, l-a surghiunit din nou în Ason. După ce Leon a fost ucis, noul împărat l-a chemat din Ason și i-a cerut să se lepede de sfintele icoane. Iar Sfîntul Eftimie, rîvnind pentru Hristos a zis cu glas mare: "Dacă cineva nu se închină Domnului nostru Iisus Hristos zugrăvit în icoană, anatema să fie!" Pentru aceasta sfîntul a fost bătut, surghiunit și închis în temniță. Bătîndu-l cumplit cu vine de bou, a mai trăit puțin și și-a dat sufletul în mîinile Domnului.

59. POMENIREA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU NICODIM CEL SFINȚIT DE LA TISMANA
(26 DECEMBRIE)

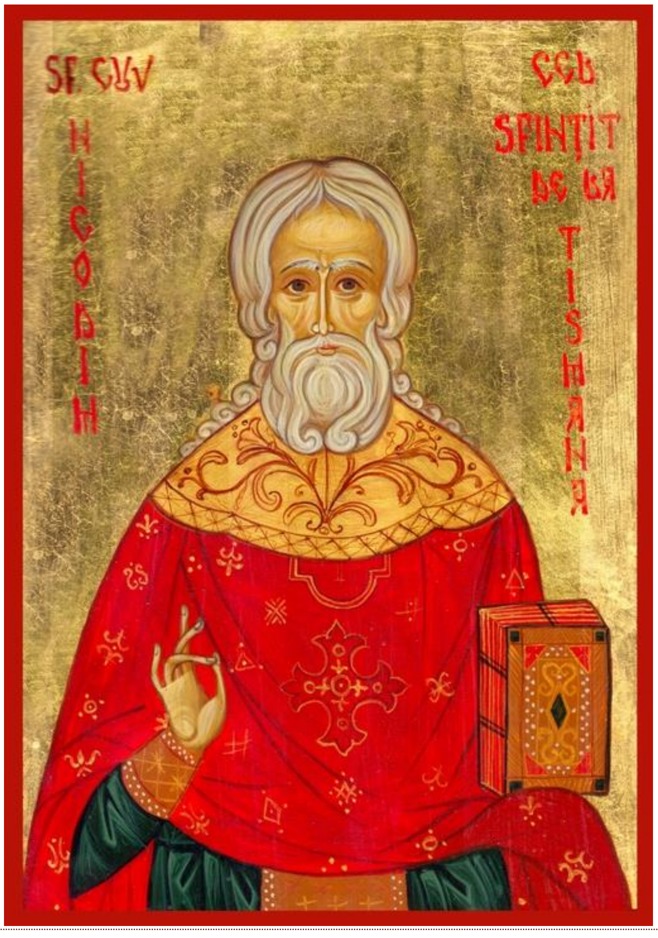

Sfîntul preacuviosul Părintele nostru Nicodim cel sfințit era de neam macedo-român, născut din părinți binecredincioși la Prilep, în sudul Serbiei, în anul 1320, fiind înrudit cu familia despotului Lazăr și a domnului Țării Românești, Nicolae Alexandru Basarab. După ce învață carte în patria sa, este chemat de Hristos la nevoința vieții monahale în Mănăstirea

Hilandar din Muntele Athos, unde primește îngerescul chip, ajungînd mai tîrziu egumen al acestei lavre și chiar proto-epistat în conducerea Sfîntului Munte.

Ajungînd la Athos, în muntele Maicii Domnului, Cuviosul Nicodim s-a nevoit mai întîi în obște, apoi singur într-o peșteră în preajma Mănăstirii Hilandar, răbdînd grele ispite de la diavol. Însă, fiind umbrit de darul lui Hristos, în puțină vreme s-a curățit de patimi, a deprins lucrarea cea dumnezeiască a sfintei rugăciuni și s-a învrednicit de darul mai înainte-vederii și al facerii de minuni, ajungînd vestit în tot Muntele.

Ca egumen al Mănăstirii Hilandar, Cuviosul Nicodim a adunat în obștea sa pînă la o sută de călugări atoniți, greci, sîrbi, macedoneni, români și bulgari, deprinzîndu-i pe toți frica de Dumnezeu și hrănindu-i cu învățăturile Sfintei Scripturi. Căci era dascăl iscusit al rugăciunii lui Iisus, adînc teolog și părinte duhovnicesc pentru mulți. Pentru aceea nu puțini sihaștri, călugări de chinovii și egumeni veneau la el pentru sfat și cuvînt de folos.

Pentru cinstea de care se bucura peste tot, la rugămintea cneazului Lazăr, Cuviosul Nicodim a mijlocit la Constantinopol, împreună cu ucenicii săi Isaia și Partenie, împăcarea Bisericii Ortodoxe Sîrbe cu Patriarhia ecumenică. Deci, văzînd patriarhul și împăratul smerenia și înțelepciunea cuviosului și cucerindu-se de sfințenia vieții sale, îndată a ridicat anatema dată asupra Bisericii Sîrbe, spre lauda lui Hristos și bucuria creștinilor. Așa înțelegea el să împlinească Evanghelia și să ajute la mîntuirea semenilor săi.

În urma unei descoperiri dumnezeiești, Sfîntul Nicodim vine din Muntele Athos cu mai mulți ucenici în sudul Dunării, aproape de Vidin, unde întemeiază două mici așezări monahale: Vratna și Mănăstirița.

Iar în anul 1364 trece în Țara Românească și se așează pe valea rîului Vodița, unde exista o mică sihăstrie întemeiată de călugări vlahi. Aici, Cuviosul Nicodim, cu ajutorul domnitorilor Vlaicu Vodă (1364-1377) și Radu (1377-1384) și a sihaștrilor din partea locului, zidește chilii și biserică de piatră cu hramul Sfîntul Antonie cel Mare, pe care o sfințește în anul 1369. Mănăstirea Vodița a fost înzestrată apoi cu danii și întărită prin hrisov domnesc ca "după moartea lui chir Nicodim să nu fie volnic a pune în locul acela stareț nici domnul, nici arhiereul, nici alt careva; ci cum va zice chir Nicodim și cum va așeza, așa să țină călugării care sînt acolo și ei singuri să-și pună stareț".

Pe valea pîrîului Tismana, unde se nevoiau încă de la începutul secolului XIV mai mulți sihaștri în jurul unei mici biserici de lemn cu hramul Adormirea Maicii Domnului, Cuviosul Nicodim a înălțat, de asemenea, la locul numit "Cascade", Mănăstirea voievodală Tismana, cu

același hram, cu ajutorul domnitorului Țării Românești Radu I și Dan I, între anii 1377-1378. Aici, marele stareț formează o obște renumită de zeci de călugări, ajută la menținerea în continuare a vieții isihaste pe valea Tismanei și pune rînduială călugărească de chinovie, după tradiția Muntelui Athos. Apoi, adunînd în jurul său cîțiva călugări minuați, a întemeiat la Mănăstirea Tismana o vestită școală de caligrafi și copiști de cărți bisericești, renumită în toată peninsula Balcanică. De aici Cuviosul Nicodim conducea toate mănăstirile organizate de el și întreținea corespondență cu egumeni și ucenici din Athos, din Serbia și din Țara Românească, precum și cu patriarhul Eftimie al Tîrnovei, dovedindu-se un mare teolog și părinte duhovnicesc.

Sfîntul Nicodim, luînd de la Dumnezeu darul facerii de minuni și putere asupra duhurilor necurate, a făcut multe și nenumărate minuni, cît a trăit în viață, izgonind diavolii din oameni și tămăduind toată boala și toată neputința. Se zice că a intrat și în foc și a ieșit nevătămat, încît nici chiar de haine și nici de părul capului nu s-a atins focul. Apoi a făcut alte minuni și nespuse lucruri cu puterea lui Hristos.

La bătrînețe, Sfîntul Nicodim încredințează grija celor două mănăstiri, Vodița și Tismana, ucenicului său, ieromonahul Agaton, iar el se retrage la mai aspră nevoință în peștera de deasupra mănăstirii, ce se păstrează pînă astăzi. Acolo se nevoia cuviosul toată săptămîna în post, în priveghere de toată noaptea și în neîncetată rugăciune. Numai Duminica și la praznice cobora din peșteră în Mănăstirea Tismana și săvîrșea Sfînta Liturghie. Apoi vindeca pe cei bolnavi care veneau la dînsul, mînca la trapeză cu părinții, sfătuia și mîngîia pe toți cu cuvinte de folos și se urca din nou la peșteră.

Numele Sfîntului Nicodim de la Tismana se făcuse cunoscut pînă dincolo de hotarele Țării Românești, pentru sfințenia vieții sale și darul vindecării a tot felul de boli. În tradiția mănăstirii se spune că unii bolnavi se vindecau numai cît ajungeau la Tismana. Alții se tămăduiau cu rugăciunea și binecuvîntarea Cuviosului, s-au numai cît se atingeau de rasa lui. Printre cei vindecați de Sfîntul Nicodim se numără și fiica regelui Sigismund, care era bolnavă de epilepsie.

La sfîrșitul secolului al XIV-lea, Sfîntul Nicodim, împreună cu cîțiva ucenici, întemeiază pe valea Jiului Mănăstirea Vișina, cu hramul Sfînta Treime, în locul unei sihăstrii mai vechi. Iar în anul 1400 întemeiază Mănăstirea Prislop, numită și Silvașul de Sus, în ținutul Hunedoarei, cu același hram, fiind ajutat de domnitorul Mircea cel Bătrîn. În această mănăstire s-a nevoit Cuviosul cîțiva ani, unde a și scris cu mîna sa un Evangheliar slavon (1404-1405), care se păstrează pînă astăzi.

Ajungînd la adînci bătrîneți cu sfințenie, Sfîntul Nicodim de la Tismana s-a mutat din această viață vremelnică, la viața cerească și nepieritoare, în ziua de douăzeci și șase decembrie,

anul mînturii 1406, fiind plîns de toți ucenicii săi. Sfintele sale moaște s-au îngropat cu multă plîngere în biserica Mănăstirii Tismana, în mormîntul dinainte pregătit, cum se vede pînă astăzi, unde se face în tot anul prăznuirea lui. După ce Dumnezeu i-a proslăvit moaștele cu mireasmă dumnezeiască de bun miros și cu dar izvorîtor de mir și cu facere de minuni, au fost scoase și puse în raclă, fiind așezate cu cinste în biserica zidită de el, ca și moaștele Sfîntului Grigorie Decapolitul, în Sfînta Mănăstire Bistrița.

După trecere de mulți ani, un domn al Țării Românești, a voit să ridice din Mănăstirea Tismana moaștele Sfîntului Nicodim și să le ducă în orașul București. Dar, nefiind voia sfîntului să se înstrăineze moaștele din locașul său, a făcut minune, încît a părăsit domnul acela lucrul neplăcut sfîntului. După aceea s-a arătat în vedenie unuia din călugări, poruncindu-i să spună egumenului ca să-i ascundă moaștele și numai un deget să-i ia de la mînă pentru evlavia locuitorilor. În acest chip s-a arătat Sfîntul Nicodim și egumenului, poruncindu-i, asemenea, să-i facă precum îi spusese și fratelui aceluia. Încredințîndu-se egumenul, a luat un deget de la mîna sfîntului și mir de la moaștele sale și au fost puse într-un vas de cositor, împreună cu o cruce mare de plumb, pe care o purta sfîntul la grumaz; și se află în sfînta Mănăstire Tismana pînă în ziua de astăzi, ca podoabe duhovnicești cinstite și de mare preț. Însă din sfîntul mir nu este îngăduit nimănui a lua măcar cît de puțin, fără numai vasul a-l săruta și a se umple de bunămireasmă duhovnicească.

În acest chip fiind ascunderea moaștelor sfîntului, multă vreme se știa taina numai de către egumen și de unul din frații mănăstirii. Mai pe urmă, din pricina multor răzmerițe și robii, au rămas moaștele sfîntului tăinuite de tot și neștiute de nimeni, pînă în ziua de astăzi. Poate că așa a fost voia sfîntului, cu toate că se găsesc cele mai susnumite sfinte odoare, spre mîngîierea părinților mănăstirii și a celorlalți locuitori creștini, prin care și acum se fac multe și nenumărate minuni. Duhurile cele necurate din oameni se izgonesc cu chemarea numelui sfîntului și vindecări de multe feluri de boli se dăruiesc celor ce năzuiesc și aleargă cu credință la ajutorul lui. Și țara aceasta, cu rugăciunile și cu ajutorul Sfîntului Nicodim, de multe nevoi se păzește și se izbăvește. Apoi și Sfînta Mănăstire Tismana, care are în sine comoara de mare preț a sfintelor sale moaște, de multe primejdii și bîntuieli ale văzuților și nevăzuților vrăjmași este păzită și apărată totdeauna cu grabnică și călduroasă folosința sa. Pentru ale cărui rugăciuni, Hristoase, Dumnezeule, miluiește-ne și ne mîntuiește pe noi. Amin.

60. PĂTIMIREA SFÎNTULUI ÎNTÎIULUI MUCENIC ȘI ARHIDIACON ȘTEFAN

(27 DECEMBRIE)

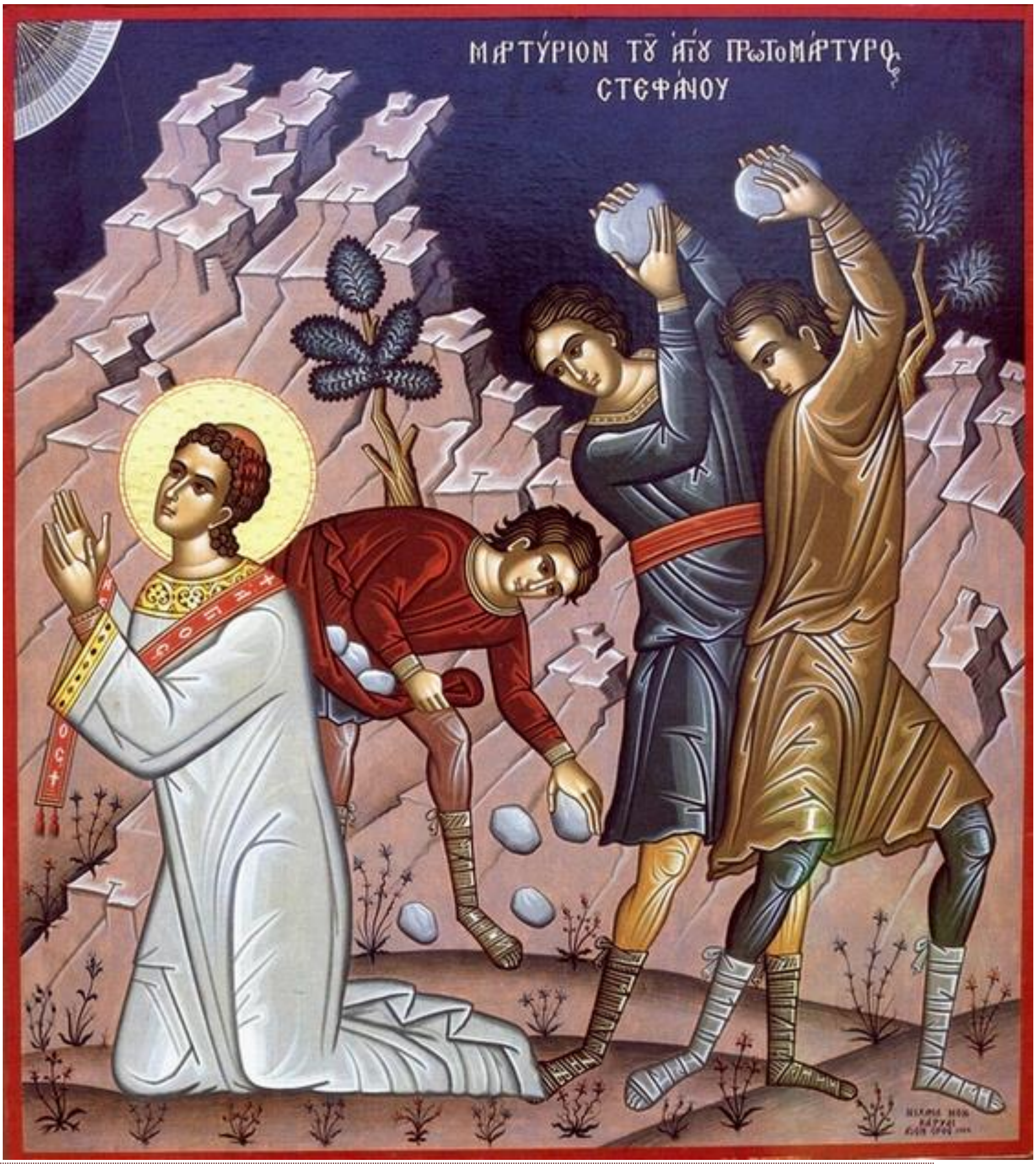

Domnul nostru Iisus Hristos, după săvîrşirea tainei mîntuirii noastre, înălţîndu-se la cer, şi pe Sfîntul Duh, Care de la Tatăl purcede trimiţîndu-L în limbi de foc, iar Biserica cea dintîi începînd a se înmulţi, au cîrtit elinii împotriva evreilor. Nu acei elini care se închinau idolilor, pe care Sfînta Scriptură îi numeşte limbi, pentru că acelora, în acea vreme, încă nu li se deschisese uşa credinţei şi încă nu li se propovăduise cuvîntul mîntuirii. Că nu îndată după uciderea lui Ştefan au început a se primi păgînii în Biserica celor credincioşi, dintre care cel dintîi a fost Cornelie Sutaşul. Pe acesta botezîndu-l Sfîntul Petru, nu a plăcut celor ce erau dintre evrei că a intrat între bărbaţii care nu erau iudei. De acea cîrteau asupra lui Petru, pînă cînd le-a spus lor despre pînza cea arătată din cer şi atunci au tăcut şi slăveau pe Dumnezeu, zicînd: *Că şi limbilor le-a dat Dumnezeu pocăinţă în viaţă.* Deci, nu elinii cei ce erau dintre limbi cîrteau

asupra evreilor, în vremea Sfîntului Ștefan, ci acei care erau dintre evrei și aveau aceeași lege dată de Moise și erau risipiți prin toate țările, precum și Sfîntul Apostol Pavel scrie: *Celor douăsprezece seminții, care sînt întru risipire, să se bucure.* Aceia deprinseseră limba elinească, însă nu și credința și obiceiurile; din care pricină elinii îi numeau pe dînșii, ierusalimiteni.

Astfel zice Sfîntul Ioan Gură de Aur: "Elinii socotesc pe cei ce vorbesc elinește, pentru că aceștia fiind evrei, vorbeau elinește". Niște elini ca aceia, care erau risipiți, au făcut cîrtire către evreii cei din Ierusalim, că erau trecute cu vederea văduvele lor în slujbele cele de toate zilele, pe de o parte că li se poruncea lucrul cel mai prost, iar pe de alta că nu deopotrivă, ci partea cea mai mică și mai de pe urmă din hrană și din haine se da lor. Atunci cei doisprezece Sfinți Apostoli, adunînd toată Biserica din acea vreme, au zis: *Nu este cu cuviință nouă a lăsa cuvîntul lui Dumnezeu și a sluji meselor. Căutați dar, fraților, dintre voi șapte bărbați mărturisiți, plini de Duh Sfînt și de înțelepciune, pe care îi vom pune pe slujba aceasta, iar noi vom petrece în rugăciuni și în predicarea cuvîntului.* Și a plăcut cuvîntul acesta al Sfinților Apostoli înaintea întregului popor credincios. Astfel, au ales pe Ștefan, bărbat plin de credință și de Duhul Sfînt; pe Filip, Prohor, Nicanor, Timon, Parmena și pe Nicolae Antiohianul, ale căror nume arată că nu erau din neamul evreilor din Ierusalim, ci din cei ce locuiau prin părțile elinilor, că și numele lor nu sînt evreiești, ci elinești. Precum Ștefan care era rudenie cu Saul, cel chemat mai pe urmă la credință și la apostolie, iar acesta numit în urmă Pavel, era din părțile Ehiliehiei, din cetatea Tarsului. Deci, din elini au ales pentru slujbă pe acești șapte, ca să fie cu plăcere poporului elinesc, care se mîhnea pentru văduvele lor cele trecute cu vederea și așa să se potolească mîhnirea lor și să înceteze cîrtirea. Pe aceștia alegîndu-i, i-au adus înaintea apostolilor, iar ei rugîndu-se și-au pus mîinile peste dînșii și i-au făcut diaconi. Ștefan, fiind plin de credință și de putere, era cel dintîi dintre dînșii, pentru aceea și arhidiacon a fost numit, făcînd semne și minuni mari în popor, pe care nu le pomenește Scriptura, ca și despre Însuși Domnul Hristos, *căci dacă s-ar fi scris cîte una, pare-mi-se că nici în toată lumea nu ar fi încăput cărțile ce s-ar fi scris.*

Însă fără îndoială vom zice că Sfîntul Ștefan, fiind asemenea cu apostolii și punîndu-și mîinile pe bolnavi îi făcea sănătoși. Fiind și bărbat puternic în lucru și în cuvînt, întărea pe credincioși în credință, mustra pe iudeii cei necredincioși, spunîndu-le din lege și din prooroci, că din zavistie și din nedreptate au omorît pe Fiul lui Dumnezeu, Mesia cel așteptat din veac. Odată, făcîndu-se întrebare între iudei, farisei și saduchei și între evreii cei ce se numeau elini, despre Domnul nostru Iisus Hristos, unii ziceau că este prooroc, iar alții amăgitor și alții că este Fiul lui Dumnezeu. Atunci Sfîntul Ștefan, stînd la loc înalt, a vestit tuturor pe Iisus Hristos, Domnul nostru, zicînd: *Bărbați, frați, aflați pentru ce s-au înmulțit răutățile între voi și s-a tulburat tot Ierusalimul; fericit este omul care a crezut în Iisus Hristos, pentru că Acesta este cel Care a plecat cerurile și S-a pogorît pentru păcatele noastre și S-a născut din Sfînta și Preacurata Fecioară Maria, cea aleasă mai înainte de întemeierea lumii. Acesta neputințele noastre le-a luat și bolile noastre a purtat. Pe cei orbi i-a făcut să vadă, pe cei leproși i-a curățit și dracii a izgonit.* Ei, auzind acestea, se certau cu dînsul, grăind împotrivă și hulind pe Dumnezeu cel propovăduit, precum scrie în Faptele Apostolilor. *Atunci s-a sculat, se zice, un oarecare din sinagoga ce se numea a Libertinilor, a Cirinenilor și a Alexandrinilor, a celor din Cilicia și din Asia, întrebîndu-se cu Ștefan.* Pentru că evreii cei ce trăiau prin laturile cele mai depărtate, prin mijlocul elinilor își aveau în Ierusalim adunările lor deosebite și erau afară de sinagogile cele mari evreiești și o mulțime de sinagogi ale altor limbi - sau evreii care viețuiau

între alte neamuri - pentru că evreii din fiecare latură își trimiteau copiii la sinagogă sau la adunarea lor din Ierusalim, ca să învețe legea lui Dumnezeu. Încă și ei, în fiecare an venind la închinăciune la biserica lui Solomon, într-ale lor adunări găzduiau, se adunau și învățau. Acest lucru învederat este, din ceea ce scrie la cap.11 al Faptelor: *În Ierusalim veneau Iudei, bărbați cu bună cuviință dintre toate limbile cele de sub cer.* Adică parteni, mideni, elamiteni și ceilalți, evrei ce viețuiau în Partia, în Midia, în Elamitia și în celelalte laturi, după cum scrie acolo și care veniseră în Ierusalim la praznic.

Acolo era adunarea cilicienilor, a alexandrenilor și a cirincilor. Iar pentru adunarea libertinilor se povestește că era între evrei un neam deosebit, care își trăgea neamul său din evreii aceia ce au fost odinioară robiți de Pompei al Romei și după aceea li s-au dăruit libertate și se numeau liberi, sau slobozi, așa zice și Sfîntul Ioan Gură de Aur: "Libertinii cei ce au fost dăruiți cu libertate de romani, așa se numesc, căci cum erau acolo mulți străini, așa aveau și adunările unde se cuvenea a se citi legea și a face rugăciunile. Deci, aceste adunări ale libertinilor, ale chirinenilor și altele, întrebîndu-se cu Sfîntul Ștefan, nu puteau sta împotriva înțelepciunii și a duhului cu care grăia el. Apoi, Sfîntul Ștefan biruia cu cuvîntul adevărului în acea vreme trei părți din toată lumea, a Europei, a Asiei și a Africii. Biruia pe Europa, prin libertinii cei veniți din Roma, care este în părțile Europei; biruia Asia, prin cilicienii care erau din Asia; biruia Africa prin cirinei și prin alexandrini, care erau din părțile Africii.

Aceștia, neputînd a grăi ceva, împotriva adevărului, care era mai luminos decît soarele, s-au aprins de mînie și, cuprinzîndu-i zavistia, au invitat pe niște bărbați, care iubeau minciuna, să spună la sinagoga cea mare evreiască, că ar fi auzit pe Ștefan grăind cuvinte de hulă împotriva lui Dumnezeu și a lui Moise. Cu acest fel de vicleșug tulburînd poporul, pe bătrîni și pe cărturari, au răpit pe Sfîntul Ștefan și l-au dus în adunarea lor înaintea arhiereilor și a toată mulțimea învățătorilor de lege. Apoi au pus înainte și martori mincinoși, zicînd: *Omul acesta nu încetează a grăi cuvinte de hulă împotriva acestui loc sfînt și a Legii, că l-am auzit și pe el zicînd că Iisus Nazarineanul va risipi locul acesta și va schimba obiceiurile pe care ni le-a dat nouă Moise* (Fapte 6,11-14).

Sfîntul Ștefan stătea în mijlocul acelei adunări ucigașe ca un înger al lui Dumnezeu, strălucind cu lumina dumnezeiescului dar, precum odinioară Moise s-a preamărit cu strălucirea feței lui, și toți cei ce ședeau în adunare, căutînd la dînsul, au văzut fața lui ca fața îngerului. Și a zis arhiereul: *Oare sînt adevărate cele grăite de martori?* Iar Sfîntul, deschizîndu-și gura sa, a început a grăi de la Avraam, care mai întîi a primit făgăduința venirii lui Mesia și le-a spus istoria pînă la Moise, vestind-o cu toată buna cucernicie și cu cinste, grăind împotriva martorilor celor mincinoși, că nu este hulitor al lui Moise, nici al legii lui Dumnezeu celei date prin Moise, ci mai vîrtos adeverind că părinții lor au fost hulitori. *Nu au vrut,* zice el, *părinții noștri să o asculte pe ea, ci au lepădat-o și s-au întors cu inimile lor la Egipt.*

După aceasta, surpînd acea mărturie mincinoasă că ar fi hulit asupra locului sfînt, a zis: "Solomon i-a zidit Lui biserică (adică lui Mesia) ca și cum ar fi zis: Nu-mi este cu neștiință

locul cel sfînt, cel rînduit cu bună voirea lui Dumnezeu, de împăratul Solomon cel înțelept și cu slava Domnului cea arătată în nor sfințit. Cinstesc locașul cel făcut din mîini întru slava lui Dumnezeu, însă mărturisesc că Dumnezeu voiește mai vîrtos a petrece în locurile cele nemateriale și nefăcute de mînă, adică în sufletele omenești cele curate. Cel Preaînalt nu viețuiește în bisericile cele făcute de mîini, precum zice proorocul: *Cerul Îmi este scaun și pământul reazem picioarelor Mele. Ce casă Îmi veți zidi Mie?",* grăiește Domnul, sau *care este locul odihnei Mele? Nu mîna Mea a făcut acestea toate?"*

Apoi, umplîndu-se de rîvnă dumnezeiască, precum și Ilie odinioară, a adus cuvînt de mustrare, zicînd către dînșii: *Voi cei tari la cerbice și netăiați împrejur la inimă și la urechi, voi pururea vă împotriviți Duhului Sfînt, precum părinții voștri așa și voi! Pe cine din prooroci n-au izgonit părinții voștri? Și au omorît pe cei ce mai înainte au vestit despre venirea lui Mesia cel așteptat* (Fapte 7,47-52).

Aceste cuvinte ale sfîntului au pornit spre nespusă mînie pe arhiereu, pe cărturari și pe tot poporul cel înrăutățit al iudeilor, căci, auzind acestea, se iuțeau în inimile lor și scrîșneau cu dinții asupra lui. Însă el nu băga în seamă mînia lor, că era plin de Duhul Sfînt, care îl făcea cu bărbăție și de Dumnezeu vorbitor. Apoi, căutînd la cer a văzut slava lui Dumnezeu, pe care mai înainte dorea să o vadă și cu credință neîndoită nădăjduia a o dobîndi. Pe aceasta mai înainte de vreme a început a o vedea, ca și cum ar fi ieșit din trup și ar primi răsplătirea. Deci a văzut și pe Iisus Hristos, Stăpînul și Domnul său, ca și cum venea către sine, căci dezlegîndu-se degrabă de trup, avea să meargă către El, ca unde este Domnul, acolo și sluga lui să fie. Ceea ce a văzut singur, aceea a vestit-o tuturor, strigînd cu glas mare: *Iată, văd cerurile deschise și pe Fiul Omului stînd de-a dreapta lui Dumnezeu.*

El nu a tăinuit ceea ce a văzut, precum este obiceiul sfinților a nu arăta la alții descoperirile ce li se fac de Dumnezeu pentru a lor smerenie. Ci, Sfîntul Ștefan a făcut arătată acea preaslăvită descoperire, iar aceasta a făcut-o pentru a întări credincioșii în credință, iar necredincioșii să se rușineze. Încă și pentru a adeveri și pe ceilalți mucenici, ce vor veni după dînsul, că celor ce mor pentru Hristos mucenicește, nu le este în văzduh vreo împiedicare la suirea către înălțime sau vreo încercare; ci calea cea dreaptă, cerul deschis, răsplătirea gata, puitorul de nevoințe așteaptă și singură slava Domnului întîmpină pe mucenic în porțile cerești.

Pentru aceea întîiul mucenic, netăcînd, vestește ceea ce vede, ca și cum ar chema după sine și pe alții, către aceeași cunună mucenicească. Iar iudeii cei zavistnici, care se învățaseră a ucide pe prooroci și care îndrăzniseră și asupra Domnului, împlinitorul legii și al proorocilor, nu au suferit a auzi cuvintele cele adevărate grăite de Sfîntul Ștefan, singuri fiind mincinoși, ci strigînd cu glas mare, își astupau urechile și au pornit cu un suflet și-au pus asupra lui mîinile cele ucigașe. Apoi, scoțîndu-l din cetate - precum mai întîi pe Domnul Cel ce a binevoit a pătimi afară de poartă - au ucis cu pietre pe sluga Domnului cea bună și credincioasă. Martorii cei mincinoși și ucigașii, pentru ca să le fie mai ușor a arunca cu pietre asupra sfîntului, s-au dezbrăcat de hainele lor și le-au pus lîngă picioarele unui tînăr, numit Saul. Acesta, fiind rudenie

și de o seminție cu cel ce se ucidea, mai mult se iuțea asupra lui, rîvnind după legea cea veche. Saul era atunci binevoitor pentru uciderea lui Ștefan și cum Sfîntul Ioan Gură de Aur grăiește despre aceasta: "Îi părea rău lui Saul că nu are mîini mai multe ca să ucidă cu toate pe Ștefan, dar și așa a aflat ca să-l ucidă cu mîini multe, care erau ale martorilor mincinoși, ale căror haine le păzea Saul".

Deci, fiind ucis Sfîntul Ștefan în valea lui Iosafat - care este între Eleon și între Ierusalim, lîngă pîrîul Cedrilor, ce avea mulțime de pietre pe lîngă mal - stătea de departe pe o piatră Preacurata Fecioară, cu Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, privind de sus și rugîndu-se cu sîrguință către Domnul și Fiul său ca să-l întărească în răbdare și să primească sufletul lui în mîinile Sale. O! cît îi era de dulce Maicii Domnului moartea Sfîntului, întîiului mucenic și Arhidiacon Ștefan, deși era într-acea cumplită ucidere cu pietre; căci privea la pătimirile lui, din înălțimile cele cerești, preadulcele Iisus; iar din dealurile cele pămîntești, preadulcea Maică, împreună cu iubitul ucenic.

Multă ploaie de pietre zburînd asupra lui și cu totul roșindu-se de sîngele lui, iar cu trupul slăbind și din legăturile cele firești dezlegîndu-se, îl durea inima pentru cei ce-l ucideau și mai cu sîrguință se ruga pentru ei, decît pentru sine. Căci pentru sine a zis: "Doamne, Iisuse, primește sufletul meu!" Iar pentru ei, plecîndu-și genunchii și cu glas mare strigînd, a zis: "Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta!" Aceasta zicînd, a adormit.

Astfel s-a săvîrșit bunul nevoitor. Astfel s-a încununat cu niște trandafiri roșii, prin sîngerarea de pietre, întîiul mucenic și a mers în cerul pe care l-a văzut deschis, către Domnul și Împăratul slavei, ca să împărățească împreună cu El întru împărăția cea nesfîrșită. El fusese ales arhidiacon de Sfinții Apostoli, îndată după Pogorîrea Sfîntului Duh și a pătimit în același an după Înălțarea Domnului, în ziua de douăzeci și șapte a lunii decembrie, avînd de la nașterea sa mai mult de treizeci de ani. Era frumos la față, dar mai frumos cu sufletul.

Sfîntul lui trup a fost aruncat spre mîncarea fiarelor și a păsărilor și a zăcut neîngropat o zi și o noapte. După aceea, în noaptea a doua, Gamaliel, acel slăvit învățător al legii evreiești din Ierusalim, care mai pe urmă a crezut în Hristos împreună cu fiul său, Avelvie, a trimis niște bărbați cinstiți și credincioși și, luînd în taină moaștele sfîntului, le-a dus într-un sat al său, care era departe de Ierusalim, ca la douăzeci de stadii, ce se chema Cafargamala și acolo le-a îngropat cu cinste, făcînd deasupra lui mare plîngere. "Căci cine n-ar fi plîns - zice Sfîntul Ioan Gură de Aur - văzînd pe acel miel blînd, ucis cu pietre și zăcînd mort".

După mulți ani, binecredincioasa Evdochia, soția împăratului Teodosie cel Mic, venind în Ierusalim, la locul acela unde a fost ucis Sfîntul Întîiul Mucenic Ștefan cu pietre și s-a roșit pămîntul cu cinstitul său sînge, a zidit o biserică preafrumoasă în numele și în cinstea lui Hristos Dumnezeu, a Căruia este slava în veci. Amin.

61. PĂTIMIREA SFÎNTULUI TEODOR MĂRTURISITORUL ȘI A FRATELUI SĂU, CUVIOSUL TEOFAN

(27 DECEMBRIE)

Din cei ce au voit a pătimi pentru Hristos sînt unii care au suferit numai pentru credința creștinească, stînd împotriva elinilor, care își apărau rătăcirea lor cea închinătoare la idoli. Alții se nevoiau pentru dreapta-credință, împotriva chiar a creștinilor cu adevărat, însă a celor ce nu cred drept și care, nu mai puțin decît cei dintîi, multe osteneli au suferit, pentru care au primit și cununi deopotrivă ca și aceia. Dintre ei unul este acest minunat și mare Teodor, pentru care acum ne stă înainte cuvîntul.

Pe acest mărturisitor l-a odrăslit Palestina, pe care, dînd-o Dumnezeu lui Avraam ca moștenire, bine a numit-o pămîntul făgăduinței, pentru că de acolo a ieșit ceata proorocilor și a patriarhilor și Însuși Hristos cu trup. De acolo ne-a răsărit și numărul primitorilor de Dumnezeu apostoli, care s-au născut acolo. Deci și pe acest luminător și stîlp al dreptei-credințe, aceeași latură l-a adus și dat în lume.

Părinții cuvioșilor acestora erau din Sfînta Cetate a Ierusalimului, de bun neam, a căror bogăție era numele de creștini. După ce au odrăslit acest rod sfînt, adică pe Teodor, îndată, din tînără vîrstă, a cîștigat mare bogăție de înțelepciune. Căci, fiind încă copil, nu era într-însul minte copilărească, ca să ia seama la jocurile copilărești sau la orice fel de priveliște, ci întotdeauna se îndeletnicea în locașurile lui Dumnezeu. Nici o priveliște nu-i era lui mai plăcută, decît a privi spre obiceiurile cele frumoase și cinstite și aceasta era lauda lui, a se supune părinților lui. Pe scurt, zic, chiar de la început s-a arătat ca un pom bineroditor și din odrăslirea sa cea dintîi dovedea ce fel era să fie mai pe urmă.

Ajungînd el în vîrstă, părinții l-au dat în Mănăstirea Sfîntului Sava, unui preot cu fapte bune ca să învețe știința dumnezeieștilor Scripturi cum și frica de Dumnezeu. Teodor avea un frate cu numele de Teofan, mai mic de ani, dar cu obiceiurile cele bune deopotrivă. Amîndoi învățau împreună la acel preot, însă Teodor, fiind ascuțit la minte, în puțină vreme a străbătut toată învățătura cărții. Dorind să se deprindă la învățătură mai înaltă, a ieșit din mănăstire și, aflînd un bărbat bătrîn împodobit cu viața și cu înțelepciunea, s-a lipit de acela și a învățat de la el desăvîrșit filosofia cea din afară. Apoi și pe cea dinăuntru bine a deprins-o, căci s-a povățuit de dînsul a trece cu vederea lumea și toate cele ce se află în lume.

Făcîndu-se desăvîrșit în amîndouă filosofiile, iarăși s-a întors în Mănăstirea Sfîntului Sava și s-a făcut monah, lucrînd toate cele plăcute lui Dumnezeu, încît covîrșea pe alții cu viața. Căci cine era acolo mai blînd decît el? Cine era mai fără de răutate? Cine era mai înfrînat și cine păzea mai cu sîrguință vremea vorbirii, a tăcerii și a fiecărui lucru, mai mult decît el? Încît nici de tăcerea sa să nu se păgubească, nici grăirea cea folositoare, la vremea sa, să nu o lase, nici de la orice osteneală mănăstirească să nu lipsească. Cine și-a omorît așa trupul? Cine și-a oprit ochiul, limba și năvălirile gîndurilor, ca Teodor?

Deci pentru o faptă bună ca aceasta, prin rînduiala lui Dumnezeu și prin dorința tuturor fraților care erau acolo, s-a hirotonisit preot în Sion, de către patriarh, și așa locașul Sfîntului Sava îl avea ca pe o albină harnică, care aduna cu sîrguință mierea faptelor bune.

Se zice despre dînsul și aceasta, că era într-însul ceva în așa chip, precum odată în Ieremia proorocul, către care s-a grăit: "Mai înainte de a te naște te-am cunoscut; mai înainte de a ieși din pîntece te-am sfințit". Că fiind prunc și învățînd carte la preotul mai sus pomenit, în aceeași lavră a proorocit despre dînsul acel preot de Dumnezeu insuflat, zicînd: "Acest copil frumos afară de alte nevoințe ce va suferi pentru Hristos, cu sfîrșit mucenicesc se va duce din viața aceasta". Aceasta mai pe urmă s-a și împlinit după cum vom arăta.

În acea vreme se înnoise iarăși eresul luptei contra sfintelor icoane, ce fusese pe vremea lui Leon Isaurul, a lui Constantin Copronim și a lui Leon, fiul lui Copronim, cel scos din biserică și dat anatemei de Soborul al șaptelea a toată lumea, adunat de binecredincioasa împărăteasă Irina și de fiul său Constantin. Acel eres l-a ridicat iarăși răucredinciosul împărat Leon Armeanul, de a cărui începere nu este a se pomeni aici. Acesta, în vremea împărăției lui Nichifor, era mai întîi începător al divanului Armeniei, apoi după cîtăva vreme s-a ales patriciu și voievod al oștilor răsăritului. După aceasta cu vicleșug s-a suit la împărăție, izgonind pe bunul și binecredinciosul împărat Mihail, care se poreclea Rangave, și l-a făcut de s-a îmbrăcat în chip monahicesc, iar pe fiii lui, Teofilact și Ignatie, i-a castrat și așa l-a trimis în surghiun cu femeia și cu copiii.

Cînd sfințitul patriarh Nichifor a încununat ca împărat pe acest Leon în biserica cea mare și îi punea coroana pe cap, a simțit durere ca de spini în mîini și se părea acea coroană în mîinile arhiereului ca și cum ar fi niște spini ascuțiți, ce îl înțepau cu durere; deci a cunoscut îndată sfințitul partiarh că semnul acela era vestirea răutății celei mari ce avea să vină mai pe urmă peste Biserica lui Hristos de la acel împărat. La început, vicleanul împărat tăinuia eresul său și se arăta ca un dreptcredincios, pînă cînd a fost întărit în împărăție. Apoi, după războiul cel mare împotriva bulgarilor, în care s-a arătat slăvit biruitor și-a vărsat otrava răutății, arătîndu-se pe față că este luptător contra sfintelor icoane. Aceasta s-a început astfel:

Întorcîndu-se el de la războiul acela, și-a adus aminte de un oarecare monah închis în Filomitia, care îi proorocise odată că are să fie împărat, ceea ce s-a și întîmplat. Deci s-a gîndit să-i mulțumească pentru acea proorocie și i-a trimis printr-o slugă credincioasă multe feluri de daruri, vase de aur și de argint, mîncăruri și aromate de India. Dar trimisul împărătesc n-a aflat pe monahul acela, pentru că murise. În locul lui, în aceeași închisoare, viețuia un ucenic al lui, cu numele Savatie. Pe acela îl rugă trimisul să primească darurile împărătești trimise stărețului său și să se roage pentru împărat. Dar Savatie n-a primit darurile, nici pe cel ce le-a adus, iar pe împărat l-a numit nevrednic de scaunul împărăției, pentru că cinstește icoanele, supunîndu-se dogmelor împărătesei Irina și ale patriarhului Tarasie, care au fost mai înainte. Ticălosul vorbea de rău pe împărăteasa Irina și pe Sfîntul Tarasie, pe împărăteasă numind-o fiară, iar pe sfîntul,

tulburător de popor. Apoi îngrozea și pe împăratul Leon cu grabnică pierzare, și a împărăției și a vieții, de nu se va sîrgui degrabă să lepede sfintele icoane ca pe niște idoli.

Întorcîndu-se trimisul la împărat, i-a spus toate ce a zis monahul acela, aducîndu-i și scrisoare de la dînsul în această pricină. Împăratul, fiind în nepricepere, a chemat pe un sfetnic al său mai credincios, cu numele Teodot, care era fecior al lui Mihail, patriciul Milisiei, care se poreclea Cassiter și s-a sfătuit îndeosebi cu acest Teodot ce să facă. Teodot era de mult atins de eresul luptării de icoane și aștepta vreme prielnică pentru aceasta, ca să-și mărturisescă credința lui cea rea. Acela a dat împăratului acest sfat: "În Mănăstirea Daghistei este un monah sfînt, făcător de minuni și mai înainte-văzător; cu acela ar fi de trebuință a ne sfătui și sfatului lui a ne supune".

Zicînd acestea și împăratul învoindu-se, Teodot a alergat degrabă în taină la monahul acela, care era eretic, în Mănăstirea Daghistei și l-a vestit că în noaptea viitoare va veni împăratul la el, în haine proaste, ca să vorbească despre credință și despre alte lucruri de nevoie, ca să primească de la el sfat înțelept. Iar el să-l sfătuiască să primescă dogmele cele lepădate de împăratul Leon Isaurul, care fusese mai înainte și să lepede idolii - că așa numea, ticălosul, sfintele icoane - de prin bisericile lui Dumnezeu. Apoi să-l înfricoșeze, căci de nu va face aceasta degrabă, se va lipsi și de împărăție și de viață. Iar de va asculta și se va făgădui a face aceea, apoi să-i proorocească viață îndelungată și împărăție cu multă norocire. Așa s-a sfătuit ereticul Teodot cu acel monah eretic, a atrage la credința lor cea rea pe împăratul care își avea inima lesne plecată spre cugetul lor.

Făcîndu-se noapte, împăratul, neștiind nimic de vicleșugul lui Teodot, s-a sculat și s-a dus în haine proaste la acel necuvios prooroc mincinos, ca să nu fie cunoscut.

Ajungînd ei la monahul acela și începînd a vorbi, monahul stînd aproape de împărat, ca și cum din descoperire dumnezeiască ar fi cunoscut dregătoria împărătească, a zis mirat: "Ce nedreptate ai făcut, o! împărate, ca să vii cu haine proaste, tăinuind înaintea noastră cinstea ta cea împărătească. Dar cu toate că ai făcut aceasta, darul Duhului lui Dumnezeu însă nu a răbdat îndelung a fi noi înșelați de tine, ci ne-a descoperit că ești împărat, iar nu om simplu". Acestea auzind împăratul s-a spăimîntat și a crezut că este sfînt făcător de minuni și prooroc mai înainte-văzător. Deci cu înlesnire s-a plecat la toate cele spuse de preot și la toate cele ce i se poruncea, neîndoindu-se de cele ce i se spuneau prin gura proorocului.

Primind sfatul cel vătămător de suflet și plin de otrava balaurului, ca pe un sfat sănătos și folositor de suflet, s-a făgăduit fără zăbavă a face ceea ce îl învățase ereticul acela, îndemnat fiind de cel asemenea lui, ereticul Teodot. Astfel împăratul s-a dus plin de gînd rău, ca să ridice război contra sfintelor icoane. Deci îndată a tulburat Biserica lui Hristos, ca un vifor cumplit. Întîi pe sfințitul patriarh Nichifor, care n-a voit să se plece la sfatul lui cel răucredincios, l-a

surghiunit la Proconis. Asemenea și pe Teofan, care era egumenul mănăstirii, ce se numea Satul cel Mare, pe Sfîntul Teodor Studitul și pe alți mulți și de Dumnezeu insuflați părinți, care se împotriveau lui, i-a izgonit și în laturi depărtate i-a surghiunit. Iar la scaunul patriarhiei a ridicat pe Teodot, ereticul cel mai sus pomenit, care se poreclea Cassiter al Milisiei, sfetnicul său, chiar în ziua Învierii Domnului Hristos și s-a făcut ca o urîciune a pustiirii ce stătea la locul cel sfînt.

Față de acel om fără de minte mîniindu-Se Dumnezeu și pornindu-Se cu dreaptă mînie, a pornit a se face deodată năvălirea celor de alt neam. Arabii, care viețuiau prin pustietățile de la răsărit, adunîndu-și puterea lor, au pornit în stăpînirea grecească, pustiind multe laturi și, robind sate, au năvălit și asupra mănăstirilor, care erau în Palestina, precum și asupra lăcașului Sfîntului Sava, în care acest fericit Teodor, cu fratele său Teofan, petreceau în viața monahicească. Auzind și văzînd aceasta sfințitul patriarh al sfintei cetăți a Ierusalimului și pricepînd că este pedeapsă pentru păcat și iuțime a mîniei lui Dumnezeu pentru ocara și lepădarea sfintelor icoane, s-a pornit cu rîvnă și căuta în ce chip ar putea stinge un foc ca acela și ar mustra răutatea ce se făcea de cei ce călcau hotărîrile cele părintești și aduceau altele noi. Aflînd un bărbat cu bună pricepere, adică pe acest Cuvios Teodor cu viața mărturisit și cu înțelepciunea slăvit, plin de rîvnă dumnezeiască și cu bărbăție neclintită întru dreapta credință, pe acesta întărindu-l cu rugăciunea și cu nădejdea întru Hristos, l-a trimis la împărăteasca cetate, spre mustrarea fărădelegii.

Fericitul Teodor, fiind fiu al ascultării, nu s-a lepădat de cele poruncite, ci cu bucurie s-a supus, gata fiind îndată a suferi nu numai multe osteneli, ci și multe dureri pentru credința cea dreaptă și sufletul său a-și pune pentru cinstirea sfintelor icoane. Luînd cu dînsul și pe fratele său Teofan, au plecat. Ajungînd degrabă la împărăteasca cetate, mai întîi a mustrat cu limbă slobodă pe năimitul care nu era păstor, pe Teodot Milisianul, mincinosul patriarh al împărăteștii cetăți, pentru că răzvrătește pe cei ce păreau că îi îndreptează și mănîncă pe aceia pe care îi hrănește cu hrana cea vătămătoare a învățăturii ereticești; fiindcă pierde pe cei ce îi paște și risipește biserica drepteicredințe, zidind capiște urîtă a relei sale credințe.

Apoi, stînd chiar împotriva împăratului și avînd pe buzele sale cuvîntul lui Dumnezeu ca o sabie ascuțită, îl înfricoșă mustrîndu-l că nu numai sufletul său îl pierde, ci și pe poporul lui Dumnezeu, cu vicleşug răzvrătindu-l, îl atrage întru a sa pierzare. Astfel îl ruga pe împărat ca să lase înțelegerea cea rău-credincioasă și iarăși să primească buna-credință: "Că doar așa - zice el - îți va fi milostiv bunul Dumnezeu și nu vei întoarce toată mînia lui Dumnezeu asupră-ți, spre a o bea ca o otravă".

Împăratul, minunîndu-se de vorba cea slobodă a bărbatului aceluia și de puterea cuvîntului lui, de măsura curajului și de îndrăzneala lui cea fără temere și rușinîndu-se de cinstea lui, a primit mustrarea cu blîndețe. Apoi, chemîndu-l, a vorbit cu el prietenește, întrebîndu-l cine este, de unde vine și ce vrea cu acea îndrăzneală. Iar el, spunîndu-i că vine din Palestina, i-a arătat și pricina venirii sale, văzînd pe Împăratul ceresc ocărît prin sfintele icoane; apoi că,

fiind necăjit pentru dreapta-credință, a venit la dînsul ca să grăiască cu îndrăzneală pentru cinstirea lui Dumnezeu.

Astfel a zis: "Nu se cuvine a ne rușina sau a ne teme de fața împărătească, acolo unde se mînie Dumnezeu de către împăratul cel pămîntesc". Apoi îi punea dinainte dogmele sfintei credințe și îl învăța ca să dea totdeauna cinste dumnezeieștilor icoane. Multe grăind din Sfintele Scripturi a adăugat că, acesta este semnul doririi și al dragostei noastre către Hristos, al credinței și al mărturisirii pentru trupul Lui cel luat de la noi, ca să cinstim sfînta Lui icoană. Împăratul vorbea cu dînsul, grăind multe împotrivă din cele de credința lui cea rea, dar n-a sporit nimic, deoarece cuvintele bărbatului celui dumnezeiesc erau nebiruite ca diamantul și credința lui era neclintită ca un zid tare.

După multă vorbă, Teodor s-a arătat mare biruitor, iar împăratul cu cei de o înțelegere cu dînsul erau biruiți și rușinați. Deci, ce a făcut vicleanul împărat? Se silea cu vicleșug, a clătina stîlpul cel neclintit, cu rugăminte, cu daruri, cu făgăduințe de cinste, momindu-l către a sa unire, dar a rămas fără de nici un rezultat. La sfîrșit a auzit de la dînsul aceste cuvinte: "Ai uitat făgăduințele ce ai dat lui Dumnezeu, o, împărate, cînd ți-a pus arhiereul coroana pe cap? Cruță-ți sufletul tău și întoarce podoaba Bisericii. Nu face război cu Dumnezeu, Judecătorul cel drept și tare".

Atunci împăratul, schimbîndu-și blîndețea cea vicleană în iuțimea cea din fire a lui și a numelui său celui de fiară, a poruncit să bată mult și tare pe mărturisitorul lui Hristos, Teodor și pe Teofan fratele lui. Apoi i-a surghiunit pe amîndoi la marginea mării, poruncind ca nimeni să nu le dea mîncare, băutură sau îmbrăcăminte, pentru ca să piară rău cei răi, cum zicea el. Astfel, răbdînd sfinții pentru icoanele lui Hristos, Domnul Dumnezeul izbîndirilor n-a zăbovit cu judecata Sa cea dreaptă, a răsplătit celui fărădelege, pentru că degrabă acela care și numele și iuțimea năravului le avea deopotrivă cu fiarele, cu moartea cea de obște a și pierit ca o fiară înjunghiat, de al cărui sfîrșit vom povesti.

Nu cu mult înainte de sfîrșitul lui, s-a însemnat despre moartea împăratului, prin descoperirea ce s-a făcut maicii sale, care era văduvă de multă vreme și viețuia cu înfrînare. Ea a avut o vedenie într-acest chip: i se părea că merge în biserica Preacuratei Fecioare de Dumnezeu Născătoare din Vlaherne și, intrînd pe ușă, a întîmpinat-o o fecioară oarecare strălucită, înconjurată de mulțime de bărbați, îmbrăcați în haine albe. Apoi a văzut toată biserica plină de sînge curgînd ca un rîu. Fecioara aceea a poruncit unuia din cei cu haine albe să umple un vas de lut cu sînge și să-l dea maicii împăratului celui păgîn ca să bea.

Aceasta văzînd maica împăratului, a zis cu spaimă: "Eu de mulți ani nu mănînc carne, pentru văduvia mea; deci cum voi bea sîngele acesta?" Atunci Preastrălucita Fecioară a zis: "Dar pentru ce fiul tău nu încetează a se umple de sînge, căci cu aceea mă mînie pe mine și pe

Fiul și Dumnezeul meu". Și îndată s-a deșteptat maica împăratului plină de frică și de cutremur. Deci dintr-acea vreme neîncetat cu lacrimi sfătuia pe fiul său, adică pe împărat, să înceteze lupta contra sfintelor icoane și pentru dînsele a vărsa sînge creștinesc. Dar a rămas neîndreptat al doilea Iuda, robul eresului și înșelătorul cel viclean.

Încă și a doua vedenie înfricoșată i s-a arătat chiar lui, mai înainte cu șase zile de sfîrșitul său. A văzut că i s-a arătat prea sfințitul patriarh Tarasie, care acum de mult se mutase către Domnul și care fusese patriarh în vremea împărăției Irinei și a lui Constantin. Acela, arătîndu-i-se în vedenie, poruncea cu multă mînie unui bărbat Mihail să-l lovească cu sabia pe împărat. Mihail, ascultînd ceea ce i se poruncea, a lovit tare și l-a străpuns pe împărat. Aceasta văzînd în vedenie însuși împăratul și deșteptîndu-se cu cutremur, nu se pricepea ce are să fie și crezînd că în mănăstirea Sfîntului Tarasie se află cineva cu numele de Mihail, care gîndește la uciderea lui, îndată a trimis și au adus pe monahii de acolo. Și, cercetînd pe toți, a poruncit ca să-i țină la închisoare, pînă cînd vor aduce înaintea lui pe cel ce se află între dînșii cu numele Mihail.

În acel timp se afla un oarecare voievod cu numele de Mihail, care se poreclea Travlos sau Valcos, cu neamul din Amoreea, care mai înainte ajutase mult acestui Leon la primirea împărăției și-i era credincios și iubit, încît și fiului său Leon i-a fost naș. Acest Mihail mai pe urmă, pentru oarecare pricină mîniindu-se, a schimbat prieteșugul său în vrajbă și, de multe ori benchetuind cu prietenii săi și îmbătîndu-se, grăia cele rele contra împăratului. Dar oarecare dintre cei care, în taină, erau cu pizmă asupra împăratului, văzînd vrăjmășia lui, față de împărat, s-a apropiat către dînsul și s-a înmulțit numărul lor.

Deci s-au sfătuit să omoare pe împărat și să ridice pe Mihail la împărăție. Dar Mihail, fiind neînfrînat la limbă, nu a tăcut, lăudîndu-se la toți, cum că are să fie împărat. Și a ajuns cuvîntul acesta pînă la împărat și, prinzîndu-l, îndată l-a osîndit să-l ardă de viu. Deci, legîndu-l, îl ducea la cuptorul de foc ca să-l ardă. Acolo privea și împăratul ca să vadă sigur sfîrșitul lui, fiind luna decembrie în douăzeci și patru, în ajunul Nașterii Domnului. De acest lucru înștiințîndu-se soția împăratului, cu numele Teodosia, a ieșit degrabă din camera sa și a început cu mînie a ocărî pe împărat, numindu-l potrivnic al lui Dumnezeu, căci nici ziua aceea sfîntă nu o cinstește, avînd a se împărtăși cu dumnezeieștile Taine. Împăratul, ascultînd-o, a poruncit ca să-l întoarcă pe Mihail de la foc, hotărînd arderea lui într-altă vreme. Iar către împărăteasă, întorcîndu-se, a zis: "Aceasta am făcut precum ai poruncit, o! femeie, ascultînd sfatul tău, însă tu degrabă vei vedea, ce se va face cu fiii noștri".

Aceasta a proorocit cel fărădelege pentru sineși, chiar nevrînd, pentru că acum era lîngă ușă sfîrșitul său. Pe Mihail ferecîndu-l, l-a încredințat spre pază unuia ce păzea palatul, cu numele Papie, iar cheia de la ușile celui ferecat a luat-o la el și a petrecut în acea noapte fără somn, fiind întristat, căci se mîhnea duhul lui, neștiind ce va face.

Sculîndu-se, singur s-a dus la cel osîndit, să vadă dacă plînge și se mîhnește precum este obiceiul celor ce sînt osîndiți la moarte. Deschizînd ușile cele închise în casa lui Papie a văzut un lucru de mirare. Mihail pe care nădăjduia a-l vedea nedormind, mîhnit și întristat, pe acela l-a văzut odihnîndu-se cu somn adînc pe patul cel înalt și frumos așternut al lui Papie, iar pe acesta dormind pe pămîntul gol. Atunci împăratul s-a spăimîntat văzînd pe cel legat și osîndit atît de cinstit și fără întristare. După aceasta, s-a dus furios, amenințînd că și pe Papie îl va pierde alături de Mihail.

Simțînd aceasta una din slugile ce se odihneau acolo și cunoscînd pe împărat, au deșteptat pe Mihail și pe Papie și le-au spus că a fost acolo împăratul și că-i va pierde pe amîndoi; iar ei s-au înfricoșat. Apoi îndată a trimis Mihail pe un oarecare Teoctist - neoprindu-l la acesta Papie - către cei de un gînd cu dînsul, zicînd: "De nu veți săvîrși îndată lucrul ce v-ați sfătuit cu noi, apoi de dimineață voi povesti totul împăratului și vă voi descoperi pe fiecare în parte, ca nu numai eu singur să pier, ci și voi". Înfricoșîndu-se acei tovarăși ai lui de asemenea cuvinte și adunîndu-se, cugetau cum ar izbăvi pe Mihail și pe dînșii de nevoia și de moartea ce sta asupra lor.

Fiind miezul nopții, se începea în biserici obișnuita cîntare a privegherii la Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos. Deci, sfătuindu-se, au luat arme pe sub hainele lor și, venind la porțile palatului împărătesc, au intrat împreună cu dînșii în biserică, ca și cum ar merge la priveghere, cînd a venit și împăratul în biserică și stătea în strana cea dintîi, după cum îi era obiceiul și începea singur cîntarea bisericească pentru că avea glas frumos.

Cîntîndu-se canonul și apropiindu-se de cîntarea a șaptea, ucigașii au zis încetișor între dînșii: "Ce stăm fără lucru, iată acum se va isprăvi cîntarea și noi ce facem?" În acel timp a început împăratul a cînta cu glas mare: "Cu dragostea Domnului a toate, fiind cuprinși tinerii..." și, îndată unul din ostașii aceia, scoțînd sabia de sub haină, a lovit pe împărat, dar a greșit, lovind pe un altul de lîngă el.

Împăratul, văzînd primejdia, a alergat în altar și, luînd o cruce mai mare, se apăra în ușă, oprind loviturile săbiilor ce veneau asupra lui de la ostași. Atunci iată a alergat un ostaș mare și înfricoșat, pe care văzîndu-l împăratul îl jura pe altarul lui Dumnezeu ca să nu-i facă rău; Iar acela a răspuns: "Acum nu este vremea jurămîntului, ci a uciderii" și repezind sabia sa, l-a lovit tare, trecînd prin cruce. Astfel l-a rănit foarte rău, tăindu-i mîna și rupînd chiar un braț al crucii. Atunci și ceilalți ostași au început a-l tăia peste tot trupul și căzînd la pămînt se tăvălea în sîngele său, abia suflînd. Unul din ostași văzîndu-l așa, i-a tăiat capul și așa, ca o fiară înjunghiată, și-a dat sufletul său, pe cînd se lumina de ziuă; fiind ucis în locul acela unde mai înainte a îndrăznit a arunca la pămînt icoana Mîntuitorului, scuipînd-o și călcînd-o cu picioarele. Acest împărat a împărățit șapte ani și cinci luni, iar cu tirania sa s-a arătat mai tiran ca cei dinainte, marii prigonitori ai Bisericii. După ucidere, trupul lui a fost dus în mijlocul cetății spre batjocură și a zăcut toată ziua neîngropat și nimeni nu era căruia să-i fie jale de moartea sa, ci toată cetatea se bucura.

Se mai povestește și aceasta, că în acel ceas, cînd a fost ucis acel ticălos hulitor de icoane, s-a auzit din cer un glas de bucurie, vestind multora moartea rău credinciosului împărat. Acel glas auzindu-l niște corăbieri, au însemnat ceasul și după aceea s-au înștiințat dacă în acel ceas a pierit cel cu numele și cu obiceiul de fiară, băutorul de sînge. Fiilor săi, li s-a făcut îndoit rău, decît ceea ce făcuse el fiilor împăratului Mihail Rangave, precum s-a zis mai sus. Deci și pe cei patru feciori ai lui i-au castrat, adică pe Savatie, pe Vasile, care se numea și Constantin, și era orînduit la împărăție, pe Grigorie și pe Teodosie. Acesta din urmă, nerăbdînd durerea, a murit și l-au îngropat împreună cu tatăl său. Iar Vasile care se mai numea și Constantin, dintr-o durere ca aceea a muțit, apoi i-au surghiunit pe toți împreună cu maica sa. Deci, omorînd pe Leon, în același ceas, alergînd ostașii la Mihail, l-au luat, avînd încă fiarele la picioarele lui - căci cheia, precum s-a zis, era ascunsă de împăratul Leon - și așa l-au așezat pe scaunul împărătesc, cu fiarele la picioare. Apoi, sfărîmînd fiarele și făcîndu-se ziuă, l-a dus pe Mihail Travlos în biserica cea mare și a fost încoronat împărat în ziua Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos.

Dar acum este vremea a ne întoarce la povestirea ce ne stă înainte, despre Sfîntul Teodor și Teofan fratele lui. Leon Armeanul a pierit cu sunet, iar Mihail, împărățind după dînsul, s-au liberat toți mărturisitorii lui Hristos de prin surghiunii și fiecare fără frică s-a întors la ale sale. Pentru că Mihail, împăratul cel nou, deși nu era drept-credincios, căci se ținea de același eres al luptării contra sfintelor icoane, însă nu era rău cu cei credincioși, ci lăsa pe fiecare să creadă după a sa voie. El era om neînvățat în cuvîntul lui Dumnezeu și nu lua seama cărților, ci se îndeletnicea numai cu grijile și deșărtăciunile vieții celei lumești. Fericitul Teodor, cu fratele său Teofan, după surghiun, nu s-au mai întors în Palestina, patria lor, ci au venit în Constantinopol, care era partea propovăduirii lor, și, propovăduind dreapta-credință, pe mulți îi întorcea de la eresul luptării contra icoanelor.

Era atunci în Constantinopol un vrăjitor, cu numele de Ioan, avînd multă trecere la împărat. Acesta era atins de același eres, purtînd îmbrăcăminte monahicească și arătînd cu fățărnicie, chip de fapte bune, care, nu numai pe împărat, ci și pe mulți alții i-a înșelat, cîți îl ascultau și se țineau de sfatul lui cel viclean ca de un sfat drept. Mai pe urmă acest vrăjitor s-a suit și la scaunul patriarhiei, după Teodot ereticul, dar și el era eretic. Ioan nesuferind pe aceste două făclii ale dreptei credințe, adică pe cuvioșii Teodor și Teofan, care luminau toată cetatea Constantinopolului, i-a dus în temniță. Apoi i-a chemat la întrebare și punîndu-le multe întrebări, nu i-a biruit, ci i-a izgonit din cetate cu poruncă împărătească - pentru că acel vrăjitor era ca un dascăl împăratului și cel dintîi sfătuitor - și i-a trimis în surghiun, în latura ce se numea Sostenis. Dar, cuvioșilor mărturisitori era țara cea străină era ca o patrie pentru Hristos, căci pretutindeni erau gata a pătimi pentru sfintele icoane ale lui Hristos.

După aceasta s-a sfîrșit și împăratul Mihail, lăsînd în scaun pe fiul său Teofil, care, mai mult decît alții, cu mai multă osîrdie lipindu-se de eresul luptării contra sfintelor icoane, iarăși a ridicat prigoană asupra Bisericii. Deci iarăși a început a se batjocori și a se lepăda sfintele icoane; iarăși s-au pregătit divanurile, judecățile și temnițele asupra celor drept-credincioși și

iarăși s-a înnoit tot felul de nedreaptă tiranie. Pentru că mulți erau munciți ca să se plece voinței împărătești și mulți, înfricoșîndu-se de munci, s-au supus, deși mai pe urmă s-au pocăit.

Atunci și Sfîntul Teodor, împreună cu fratele său, au început a răbda noi pătimiri. Căci s-a făcut împăratului înștiințare despre dînsul, că este tare întru mărturisirea sa și nebiruit în cuvinte și, precum el singur cinstește icoanele, așa și pe alții îi învață a face. Apoi îndată, prin poruncă împărătească, s-a dus la întrebare fericitul Teodor, împreună cu alți drept-credincioși, înaintea eparhului cetății, care după multe întrebări, momiri și îngroziri ale eparhului și după ce nu l-a putut îndupleca, l-a dezbrăcat și l-a bătut tare cu niște bice groase, mai mult timp. Și, încetînd de a-l mai bate muncitorii, stătea gol în divan cu totul însîngerat, în privirea îngerilor și a oamenilor, împodobindu-se cu rănile cele primite pentru Hristos. Eparhul, socotind necuviincioasă această goliciune a lui, sfîntul a răspuns: "Eu sînt luptător și am ieșit să mă lupt cu vrăjmașul pentru icoana Domnului meu; iar obiceiul luptătorilor este a ieși goi la luptă. Pentru aceea stau gata, că dacă pe cineva dintre credincioși, care iau bătaie de la voi, îl voi vedea slăbind, îndată să pun trupul meu în locul aceluia spre bătăi și să împlinesc neajungerea răbdării aceluia, cu însuși trupul meu". O! bărbat tare! O! graiuri ale bărbatului celui curajos! O! osîrdie către Dumnezeu! După aceea iarăși a fost trimis în surghiun cu fratele său, în Afusia. Dar cine va povesti pătimirile cele rele ce s-au întîmplat lor pe cale, legăturile, foamea, arșița soarelui, gerul nopții, bîntuielile, pornirile asupră-le, chinuirea cea din toate zilele? Și iarăși, rănile, bătăile, pălmuirile, cine le va număra cu de-amănuntul? Destul este a spune că toate acestea, cu izgonirea cea îndelungată, le răbda cu mulțumire pentru Hristos.

După doi ani, prin porunca împăratului, iarăși au fost aduși la Constantinopol și întrebați din nou de împărat, căci acesta voia foarte mult să-i înduplece și să-i întoarcă la credința lui cea rea. Cît au răbdat în acea vreme se adeverește din epistola lor cea scrisă mai pe urmă către Ioan, episcopul Cizicului, unde singur grăise despre ei astfel: "Cînd am fost duși la palat și intram pe uși, mergînd înaintea noastră eparhul, s-a arătat nouă împăratul foarte înfricoșat, suflînd cu mînie, iar mulțimea celor ce stau înaintea lui ne-a înconjurat de pretutindeni. Și, stînd de departe ne-am închinat împăratului, iar el cu glas cumplit și cu cuvînt înfricoșat ne-a poruncit să ne apropiem de dînsul și ne-a întrebat: "În ce latură v-ați născut?" Noi am răspuns: "În părțile Moaviei". El a zis: "Pentru ce ați venit aici?" Și mai înainte, pînă a nu răspunde noi la aceasta, a poruncit să ne bată peste față, pălmuindu-ne așa de greu, încît puțin a lipsit să nu cădem la pămînt. Eu, a zis Teodor, de nu m-aș fi apucat de haina celui ce mă bătea aș fi căzut pe așternutul picioarelor împărătești, dar ținîndu-mă de hainele lui, am primit lovituri, nemișcîndu-mă.

Încetînd de a ne mai bate ne-a întrebat împăratul: Pentru care pricină ați venit aici? Iar noi, nerăsuflînd încă de dureri după lovituri, am tăcut, căutînd în jos. Iar el căutînd către eparhul, care era acolo, a zis cu cuvinte de rușine, cu mare mînie și cu glas aspru: "Ia-i pe dînșii de aici și, însemnînd fețele lor, dă-i la doi saracini ca să-i ducă în ținutul lor". Acolo, aproape, stătea un făcător de stihuri cu o hîrtie în mînă, pe care erau niște stihuri pregătite asupra noastră. Acestuia i-a poruncit zicînd a le citi: Deși nu sînt frumoase, însă nu băga seama. Acela a răspuns: Destule sînt și acestea spre batjocura lor. Iar unul din cei ce stătea înainte, a zis: Nici nu sînt vrednici de stihuri mai bune. Și s-au citit stihurile care erau alcătuite astfel:

Toți care vin către acea cetate,

Unde picioarele lui Dumnezeu au stat

Dînd lumii ușurare,

Acolo și aceștia s-au arătat

Vase prea rele ale rătăcirii.

Și cînd au fost la multe păcate dați,

Necredincioși fiind, netrebnice mădulare,

Ca niște tîlhari d-acolo s-au izgonit.

Iar ei către împărătească cetate de aici venind

N-au încetat rău a face pretutindeni.

Drept aceea cu semne fețele lor însemnînd,

I-au izgonit rău iarăși pe cei răi și de aici.

Aceste stihuri citindu-se a poruncit să ne ducă în divan - grăiau sfinții despre ei - și ieșind noi ne-a ajuns un om, poruncind a ne întoarce înapoi cu grabă; și iarăși ne-a pus înaintea împăratului. Împăratul, văzîndu-ne, a zis: Mi se pare că ducîndu-vă de aici, ați grăit între voi: Ne-am bătut joc de împărat. Dar eu mai întîi îmi voi bate joc de voi și după aceea vă voi libera. Acestea zicînd, a poruncit să ne dezbrace pe amîndoi. Mai întîi eu am fost bătut - grăiește Teodor - ajutînd însuși împăratul celor ce mă băteau și neîncetat strigînd: Bateți bine. Și m-au bătut pe spate și pe piept fără de cruțare și milostivire. Iar eu fiind îndelung bătut, strigam: Nimic n-am greșit împărăției tale. Și iarăși ziceam: Doamne miluiește! Prea Sfîntă Născătoare de Dumnezeu, vino în ajutorul nostru! Apoi a bătut pe fratele meu care striga de asemenea: Prea Sfîntă Născătoare de Dumnezeu, care ai fugit în Egipt cu Fiul tău, caută spre mine cel muncit! Doamne, Doamne, Care izbăvești pe săracul din mîna celor mai tari decît dînsul, nu depărta ajutorul Tău de la noi! Astfel bătîndu-ne pe noi cît au vrut, a poruncit să ne ducă în divan".

Acestea au scris însuși vitejii pătimitori către episcopul Cizicului. După patru zile au fost aduși înaintea eparhului, iar el, momindu-i, le-a zis: "Numai o dată împărtășiți-vă cu noi și vă voi elibera, ca să mergeți unde veți vrea". Fericitul Teodor a zis, rîzînd: "Astfel grăiești, domnule eparh, ca și cum ar ruga cineva pe altul și ar zice: Nimic nu cer de la tine, decît să-ți tai capul numai o dată și după aceea vei merge unde vei voi! Deci înțelege că celui ce voiește a ne pleca către împărtășirea voastră, mai lesne îi va fi a răsturna pămîntul și cerul, încît pămîntul să fie sus și cerul jos, decît să ne întoarcă pe noi de la dreapta noastră credință".

Atunci eparhul a poruncit ca să însemneze fețele lor. Iar ei încă arzînd de rănile care nu demult le primiseră și de cumplite dureri fiind cuprinși, i-a întins pe scînduri cu fețele în sus și cu uneltele cele pregătite spre acea treabă au început a împunge frunțile lor și obrajii, însemnînd stihurile cele scrise mai sus. Toată ziua au fost munciți, pînă ce, apunînd soarele, au încetat de a mai împunge fețele lor. Plecînd de la eparh, însemnații pătimitori au zis: "Să știți toți cei ce auziți că heruvimul care păzește raiul, cînd va vedea această scrisoare pe fețele noastre se va depărta și arma cea de văpaie va da dosul, dîndu-ne slobodă intrarea în rai. Această muncă ce ați pus asupra noastră, n-a fost din veac și desăvîrșit se vor afla însemnările acestea în fața lui Hristos și se va porunci a se citi vouă acestea căci grăiește: *De vreme ce ați făcut unuia dintre frații mei mai mici, mie ați făcut*".

După această nouă și fără de omenie muncă ce au răbdat pentru sfintele icoane, încă curgîndu-le sîngele, sfinții au fost dați în temniță. Apoi, prin porunca mai sus pomenitului Ioan, vrăjitorul, care în vremea aceea era patriarh, iarăși au fost trimiși în surghiun la Apamia Bitiniei. Și a poruncit, că după ce vor muri acolo, să nu-i învrednicească îngropării omenești, ci ca pe niște dobitoace să-i tîrască afară departe. Mergînd ei în surghiun, s-a întîmplat a trece pe lîngă ostrovul acela unde era surghiunit Sfîntul Metodie - care mai pe urmă a fost patriarh al Constantinopolului - în aceeași vreme și care asemenea ședea închis într-o groapă pentru sfintele icoane, împreună cu doi tîlhari, fiind hrănit de un pescar. Deci din întîmplare s-au văzut

cu acel pescar și s-au înștiințat de la dînsul despre toate cele pentru Sfîntul Metodie. Dar de vreme ce nu era cu putință a se vedea cu dînsul, pentru că erau cumpliți cei care îi duceau, a scris către dînsul, prin același pescar aceste stihuri:

Către cel viu și mort care șade în groapă

Către cel pămîntesc care înconjură laturile de sus

cei ferecați;

Către cel ce poartă legături, scriu cei care au fețele însemnate.

Citind acestea Sfîntul Metodie și, înștiințîndu-se din spusele pescarului aceluia despre cuvioșii răbdători de chinuri, s-a mîngîiat cu duhul și a mulțumit lui Dumnezeu, Cel ce i-a întărit în asemenea nevoințe; și a scris și el către dînșii tot stihuri, astfel:

Pe cei scriși sus în cartea neuitării;

Care amîndoi sînt însemnați în frunte;

Pe acești legați, cel ce-și are viața îngropată mai

înainte de moarte, îi sărută legatul.

După aceea, cuvioşii, fiind duşi de ostaşi, au ajuns în Apamia, purtînd pe frunţile lor semnul credinţei în Hristos şi acolo au fost închişi în temniţă, unde Cuviosul Teodor, fiind plin de zile şi slăbind din multele bătăi şi osteneli, s-a odihnit întru Domnul, în ziua pomenirii Sfîntului Întîiului Mucenic Ştefan. Şi s-a dus la veşnica odihnă, lăsînd în legături trupul lui cel mult pătimitor pentru Hristos. Iar fratele lui cel după trup şi după duh, Cuviosul Teofan, plîngînd pentru despărţirea fratelui lui şi cîntînd cele de îngropare, l-a pus în raclă de lemn. Se povesteşte că, în vremea mutării Cuviosului Teodor, s-a întîmplat a fi acolo un stareţ oarecare, mare în fapte bune. Acesta a auzit din înălţime cîntare îngerească, care a fost adeverirea suirii lui la cer, împreună cu îngerii. Murind împăratul Teofil, s-a dăruit Bisericii pace, căci împărăteasa Teodora cu fiul ei Mihail, fiind dreptcredincioşi, au chemat pe toţi Sfinţii Părinţi din surghiun şi cu multe laude i-au fericit. Atunci, fiind liberat şi Sfîntul Teofan din temniţă, a venit la Constantinopol împreună cu ceilalţi, purtînd semnele biruinţei pe frunte asupra celor răucredincioşi şi era însemnat între Sfinţii Părinţi, ca un heruvim în mijlocul îngerilor. Deci, au fost aduse sfintele icoane prin biserici cu mare prăznuire, în duminica cea dintîi a Sfîntului şi Marelui Post, care s-a numit de atunci Duminica Ortodoxiei, în anul mîntuirii 842, la care fericitul Teofan a scris un canon preafrumos, pe care l-a şi cîntat. Apoi a fost ales mitropolit al cetăţii Niceea, prin punerea mîinilor Sfîntului patriarh Metodie, acela care mai înainte fusese închis în groapă.

Aşa a strălucit lumina dreptei-credinţe, iar întunericul eresului ei contra sfintelor icoane, care se începuse de o sută douăzeci de ani, de la răucredinciosul împărat Leon Isaurul, tulburînd şi întunecînd Biserica lui Dumnezeu, a fost izgonit de tot, cu darul lui Hristos. După cîtva timp, moaştele Cuviosului Teodor, mărturisitorul lui Hristos, au fost aduse din Apamia în Calcedon, dînd multe tămăduiri, în slava lui Hristos Dumnezeu, ca Cel ce este lăudat, împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, în veci. Amin.

62. PĂTIMIREA CELOR DOUĂZECI DE MII DE MUCENICI ARŞI ÎN BISERICA DIN NICOMIDIA (28 DECEMBRIE)

Maximian, avînd al doilea an la împărăţie şi pregătindu-se prigoana cea cumplită împotriva creştinilor, sfînta credinţă în Hristos înflorea, cum înfloresc primăvara multe flori; iar rîndunelele şi privighetorile duhovniceşti, păstorii şi învăţătorii Bisericii, cîntau dogmele dreptei-credinţe. Între aceştia, cel mai împodobit cu cuvîntul şi cu viaţa, a fost Sfîntul Chiril, episcopul Bisericii Nicomidiei, care împodobea eparhia sa cu faptele bune, mai mult decît cu vrednicia arhieriei lui; cu a cărui propovăduire lăţindu-se dreapta-credinţă creştinească, ajunsese pînă şi la palatul împărătesc, vieţuind în acel timp Maximian în Nicomidia.

Atunci începuse mulțime din slugile cele mai apropiate ale împăratului a se întoarce de la idoli și a veni la Hristos Dumnezeu. De acest lucru înștiințîndu-se Maximian, plănuia ca îndată să ridice prigoană asupra Bisericii lui Hristos, dar îi stătea înainte un război ce îl avea contra barbarilor. De aceia a voit ca mai întîi să meargă împotriva vrăjmașilor din afară și să-i biruiască, apoi să ridice război și înăuntru, nu asupra vrăjmașilor, ci asupra casnicilor și ajutătorilor împărăției, adică asupra creștinilor, care cu rugăciune și cu credință dreaptă întăreau patria.

Ieșind el din Nicomidia la război, împotriva etiopienilor, mai mult strălucea lumina sfintei credințe, luminînd pe cei necredincioși și numărul oștilor lui Hristos se înmulțea și se pregătea pentru nevoința ce avea să vină.

În acea vreme era o fecioară foarte frumoasă, care fusese crescută în palatul împărătesc, cu numele Doamna, pe care o dăduse împăratul necuraților zei, pentru paza feciorie și o făcuse cea dintîi preoteasă a idolilor din palatul său. Acelei fecioare, după purtarea de grijă a lui Dumnezeu, i-a intrat în mîini cartea Faptelor Sfinților Apostoli și Epistolele Sfîntului Apostol Pavel, pe care citindu-le, a început a se lumina cu sufletul. Deci, se bucura că a aflat atîta visterie duhovnicească și se minuna de credința cea tare a credincioșilor creștini întru unul Dumnezeu; dar se mîhnea cu sufletul că a petrecut atîta vreme în întunericul necunoștinței și în noaptea rătăcirii.

Dorind cu desăvîrșire să cunoască dreapta-credință și cu aceea să se facă părtașă, a chemat îndată pe una din fetele alese, care era fecioară creștină, și de ea fiind povățuită, s-a dus noaptea la Sfîntul episcop Chiril, neștiind nimeni. Iar el, învățînd-o multe din dumnezeiasca Scriptură și însemnînd-o cu semnul crucii, a încredințat-o unui diacon sfînt, cu numele Agapie, ca prin povățuirea lui să se pregătească cu post și cu rugăciune pentru Botez. Dar ea, toate cele poruncite le săvîrșea în taină; și nimeni nu știa de aceasta, decît numai un famen, care era asemenea cu ea în obiceiurile cele bune, cu numele Indis, și care s-a apropiat de sfînta credință împreună cu Doamna și se pregătea pentru Botez.

Sfîrșindu-se vremea cea rînduită de episcop, au fost botezați Doamna și Indis. Astfel fecioara, după nașterea sa cea trupească, degrabă s-a născut în cea duhovnicească, căci nu avea mai mult decît paisprezece ani de la nașterea sa. Întorcîndu-se în palat cu nimic nu se îndeletnicea, decît numai în rugăciuni, în post și în citirea dumnezeieștii Scripturi. Odată, citind Faptele Apostolilor, a ajuns la locul unde este scris: *Că cei ce aveau moșii sau case, vînzîndu-le aduceau prețul celor vîndute și-l puneau la picioarele Apostolilor*. Deci, a gîndit și Sfînta Doamna, să facă același lucru, adunînd toate ale sale ce avea. Aur, argint, pietre scumpe și mărgăritare, haine de mare preț și toată podoaba fecioarească, le-a dus în taină la părintele său duhovnicesc, Sfîntul Chiril și, punîndu-le înaintea picioarelor lui, ca înaintea picioarelor apostolești, îl rugă ca să le împartă cu mîinile sale celor ce le trebuiesc, care lucru s-a și făcut.

După aceasta, Sfîntul Chiril a murit, iar Sfînta Doamna punînd toate învățăturile sale în inima sa, ziua și noaptea se sîrguia a plăcea Domnului, slujîndu-I cu osîrdie împreună cu cel de un gînd al său duhovnicesc frate, Indis, famenul, cu care împreună s-a născut din apă și din Duh. Deci postea în toate zilele pînă seara, învățîndu-se în Legea Domnului, iar seara tîrziu, masa lor era pîine uscată și apă. Iar cu bucatele cele rînduite de la împărat ce li se dădea lor în toate zilele, săturau pîntecele flămînzilor, căci pe toate le împărțeau săracilor în ascuns.

O viață ca aceasta cu plăcere de Dumnezeu avînd ei, nu a fost cu putință a se tăinui, ca și cetatea ce stă în vîrful muntelui; deși în tot chipul se tăinuiau. Dar, precum se arată făclia sub obroc și comoara cea aflată în țarină, astfel s-a arătat și dreapta lor credință, Dumnezeu voind astfel, ca această sfîntă doime să fie pildă credincioșilor, iar necredincioșilor spre rușinare. Pentru că s-a înștiințat despre postirea lor din toate zilele, cel mai mare peste toate palatele, adică începătorul eunucilor și cel mai mare peste bucatele împărătești și în loc ca el să se minuneze de o asprime ca aceea a vieții lor, mai mult s-a pornit spre tiranie și-i bătea pe dînșii silindu-i să spună unde duc bucatele ce li se dădeau. Ei tăi-nuind fapta cea bună, nevrînd nicidecum a spune, s-a apropiat un famen, păgîn și de neam pers, și a început a spune acelui ispravnic fapta lor cea bună, ca pe o facere de rău, spunînd cu defăimare și cu clevetire, că viețuiesc blînzi și curați, se înfrînează de bucatele ce li se dau, le împart potrivnicilor împărătești adică creștinilor celor săraci. "Dacă voiești, zicea el, să știi cu adevărat, apoi deschide cămările lor și vei cunoaște că nu sînt minciuni cele grăite de mine".

Mai marele eunucilor și ispravnicul palatelor împărătești, luînd cheia de la dînșii, s-a dus în locuințele și cămările lor și, deschizîndu-le, le-au aflat pe toate deșarte. Înăuntru nu era decît numai cinstita cruce, cartea Sfinților Apostoli, două rogojini pe pămînt, un vas de lut și o făclie, cum și un alt vas mic de lemn, în care erau Prea Curatele Taine. Ispravnicul îi întreabă: "Unde sînt, aurul, hainele de preț, precum și alte lucruri prea minunate și scumpe?" Ei, însă, nerăspunzînd nimic, iarăși îi munciră și nimic nu folosiră. Apoi au poruncit să-i închidă, pînă ce vor vesti despre dînșii împăratului. Fecioara, fiind dusă la închisoare, a luat cu ea cartea Sfinților Apostoli și a ascuns-o în hainele sale, pentru că era mică. Asemenea și Indis a luat văsciorul cel mic cu dumnezeieștile Taine și fiind închiși, au fost torturați cu foamea și cu setea multă vreme, căci astfel a judecat nedreptul muncitor, ca cei ce hrăneau pe cei flămînzi să moară de foame.

Apoi s-a întîmplat tinerei fecioare să cadă în boală trupească din nemîncare. Dar Cel ce se îngrijește de păsări și de fiare, Care deschide mîna Sa și satură toată ființa cu bunăvoință, Purtătorul de grijă al tuturor, n-a trecut cu vederea pe robii Săi, care se topeau îndelung cu foamea. Ci a trimis pe îngerii Săi într-una din nopți și cu lumină cerească, strălucindu-i în întuneric, le-au pus înainte masă minunată, cu hrană cerească și băutură neobișnuită, apoi s-au dus. Iar ei mîncînd și bînd ceea ce li se puse înainte, s-au întărit și au uitat reaua pătimire dinainte.

Deci, pe de o parte mîngîindu-se pentru arătarea cea îngerească, iar pe de alta fiind îndestulați cu hrana cea îngerească, străluceau cu fețele ca și cum ar fi stat într-o casă plină de bucurie, cîntînd cîntarea lui David: *Ca din seu și din grăsime să se umple sufletul meu, și cu buze de bucurie te va lăuda gura mea*. După aceasta a venit mai marele eunucilor, ca să vadă de sînt biruiți de foame - că doar astfel i-ar avea pe dînșii supuși lui. Dar văzîndu-i bucurîndu-se cu fețele luminate și pline de bucurie, a lăsat iuțimea, de vreme ce cu aceea nimic nu făcea și, prefăcînd-o în blîndețe vicleană, le-a poruncit să viețuiască în casă, în orînduiala lor cea dintîi, căci le va da cu îndestulare toate cele de trebuință: hrană, haine, aur, argint, podoabe fecioreşti, nu mai puține decît cele dintîi.

Sfînta Doamna iarăși pe toate acelea le dădea în taină săracilor, nu numai hrana, ci și hainele cele de mult preț. Văzînd pe mulți săraci alergînd la dînsa ca la hrănitoarea lor, brîul ei care era făcut din pietre scumpe și din mărgăritare, precum și alte podoabe le-a trimis lui Alimpie, diaconul, ca să le vîndă, iar prețul să-l împartă spre hrana flămînzilor. Apoi, gîndind în ce chip ar face ca să scape de petrecerea cea cu păcătoșii și de lăcașurile cele pline de urîciune, și-a adus aminte de dumnezeiescul părinte David, care, fugind din fața lui Saul, s-a făcut nebun înaintea lui Anhus, împăratul geților. Deci s-a prefăcut și ea nebună, căzînd, spunînd, tremurînd și strigînd. De acest lucru înștiințîndu-se ispravnicul palatelor împărătești, mai marele eunucilor, s-a mîhnit pentru dînsa și nu se pricepea cum ar putea s-o vindece. Aflînd că o asemenea boală o vindecă creștinii, a chemat pe episcopul creștinesc, pe Sfîntul Antim, care era după Sfîntul Chiril și i-a încredințat pe fecioară ca s-o vindece, pînă se va întoarce împăratul de la război, apoi a pus și pe Indis să-i slujească. Episcopul, pricepînd cu duhul gîndul Doamnei, a luat-o cu dragoste părintească și a trimis-o într-o mănăstire de fecioare, bucurîndu-se și veselindu-se, căci izbăvindu-se de petrecerea cea împreună cu păgînii, s-a învrednicit a viețui împreună cu creștinii.

După o vreme s-a întors Maximian de la război cu biruință. Dar biruința sa asupra vrăjmașilor nu o atribuia lui Dumnezeu Cel preaînalt și tare în războaie, ci zeilor săi fără de suflet. De aceea a voit a le aduce mulțumire cu jertfe și apoi să înceapă prigoana asupra creștinilor. Deci a gătit priveliște în mijlocul cetății și în acea priveliște a scos din palat idolii cei de aur și de argint și, punîndu-i pe scaune împărătești și încununîndu-i cu cununi, le jertfea viței grași, apoi a poruncit popilor ca să stropească cu sînge de vițel poporul ce stătea împrejur. Îndată, cei ce erau creștini au început a ieși din priveliște, ca să nu se spurce cu acea necurată stropire. Acest lucru văzîndu-l împăratul a început a striga cu glas mare: "Unde vă duceți, o! oameni, cinstind mai mult întunericul decît lumina și nesocotind zeii aceștia, care țin întreaga lume? Oare nu vedeți biruința și prăznuirea, nu vedeți marile bunătăți adăugîndu-se celor buni și cum sînt toate în liniște și se adaugă în fiecare zi unele laturi peste care n-am fost domni și acum le stăpînim? Nu vedeți slava înmulțindu-se și împărăția lățindu-se, cetățile supunîndu-se, iar altele au să ni se supună? Nu vedeți împărățiile limbilor supunîndu-se și slujindu-ne și toate făcîndu-se după inima noastră? Cu a cui ocîrmuire se fac acestea toate, dacă nu cu a acestor zei cărora le slujim? Să vă învețe buna așezare a vremilor, măsura ploilor, îndestularea rodurilor care se dă de la zei".

Astfel vorbind împăratul cel fărădelege și cele ce nu sînt socotindu-le ca cele ce sînt și multe altele voind a spune, îndată Domnul de sus, ale Cărui judecăți sînt adevărate, n-a lăsat mai mult minciuna a se lăuda și a se înălța peste adevăr, ci deodată, ziua fiind luminată și soarele strălucind la miezul zilei, s-au auzit glasuri de tunete mari și înfricoșate. Și s-a întunecat văzduhul cu nori întunecoși, apoi s-au făcut fulgere și a venit piatră cu vînt mare și cu vifor foarte tare, precum și multă vărsare de ploaie, prin care se arăta mînia lui Dumnezeu asupra păgînilor. Apoi glas din cer s-a auzit: "Dumnezeu s-a mîniat și v-a urgisit". Unii de frica tunetelor au căzut la pămînt, ca morți, iar alții, voind să fugă, se călcau unii pe alții în picioare, împăratul umplîndu-se de frică și de spaimă, a fugit la palat cu rușine. Astfel s-a risipit acea priveliște și s-a stricat acel praznic urît lui Dumnezeu, cu necuratele jertfe.

Apoi s-au umplut rîurile de apă multă, din ploaia cea mare și, înecînd țarinile, a prăpădit toată osteneala lucrătorilor de pămînt, căci era vremea secerișului și toate acestea s-au făcut ca să cunoască păgînii mîna cea tare a lui Dumnezeu, Care este în ceruri. Dar n-a priceput aceasta împăratul cel orbit cu răutatea și împietrit cu inima. Pentru că în loc să cunoască puterea adevărului, a lui Dumnezeu, a înnebunit mai mult, ridicînd război împotriva Celui înfricoșat și a Celui ce ia duhurile împăraților. Apoi, nevăzînd pe Doamna și pe Indis în mijlocul slujitorilor idolești, care se închinau celor doisprezece zei mincinoși ai săi și care erau mai mari în palate, a întrebat despre dînșii unde sînt. Aflînd că Doamna și-a pierdut mintea și se găsește la cei ce știu a tămădui acea neputință, iar Indis este pus s-o păzească și să-i slujească, s-a mîniat tare asupra mai marelui eunucilor, căci i-a despărțit de la slujba zeilor. De aceea l-a lepădat din dregătoria sa și l-a necinstit cu cea mai de pe urmă ocară, orînduindu-l să slujească cămilelor, care erau în Clavdiopoli. Iar pe Indis, chemîndu-l, l-a rînduit să slujească ca la început zeilor care erau în palatele împărătești, dar el slujea unui adevărat Dumnezeu, în Care crezuse, neștiind împăratul despre aceasta.

Maximian începuse a prigoni Biserica lui Hristos, risipind sfintele biserici și zidind capiști idolești. Deci a trimis ighemoni cumpliți prin toate laturile împărăției ca să muncească fără milostivire pe creștini; iar el era cel dintîi și mai cumplit muncitor, ucigînd și pierzînd și vărsînd sînge nevinovat. Uneori înșela cu cuvinte viclene și dacă cineva nu s-ar fi plecat vicleniilor lui, poruncea să-l muncească cumplit. Căutînd pe Sfințitul episcop Antim nu l-a găsit, pentru că se ascunsese undeva. Iar el a intrat în biserica creștinească cu mulțime de ostași înarmați, ca un lup în turmă și grăind poporului, îi momea și-i îngrozea atrăgîndu-i pe toți la rătăcirea sa. Apoi, la sfîrșit, a zis: "Depărtați-vă de la credința voastră cea deșartă, că de nu veți asculta, pedeapsa nu va zăbovi. Vedeți acest locaș, în care v-ați adunat, degrabă îl voi arde împreună cu voi".

Un preot creștin înțelept și fierbinte cu rîvna bunei-credințe, mare la suflet cu îndrăzneala, preadulce cu numele și cu fapta, Sfîntul Glicherie, stînd împotriva lui cu bărbăție și spunînd cuvînt cu îndrăzneală, a rușinat pe acel fărădelege, zicîndu-i:

"Nici darurile tale cele făgăduite nu le poftim, o! împărate, nici de îngrozirile tale nu ne temem, pentru că toate cîte sînt în lume, le avem ca pe un vis, iar muncă și pierzare socotim aceasta, adică a nu răbda pentru Hristos muncile cele mai cumplite. Te lauzi cu biruința asupra barbarilor, pe cînd de femeile și de copiii creștini te biruiești, pentru că este arătată puterea cea nebiruită a Hristosului nostru. Cine nu-și va aduce aminte de tunetele și fulgerele cele înfricoșate, care nu demult au fost, de grindina și de ploaia cea neobișnuită? Cînd mulți dintre voi deodată au murit și toate roadele pămîntului cu înecarea neașteptată au pierit. Acest lucru a fost adevărată arătare a mîniei lui Dumnezeu, pe care ai întărîtat-o tu, socotind că toate lucrurile sînt ale mincinoșilor tăi zei, iar nu ale adevăratului Dumnezeu. Deci nu ne temem de ridicarea ta asupra noastră, pentru că avem arme de sus, de la Împăratul a toate, cu care ne înarmăm și ne îngrădim, precum te înarmezi tu acum. Nădăjduim, că stînd împotrivă ție, vom dobîndi minunată biruință, pentru că fiind bătuți de tine noi biruim".

Împăratul, auzind aceasta, deși se iuțea în mînia sa, încă nefăcînd nici un rău, a ieșit de acolo. Poporul creștin care era în biserică, dînd slavă lui Dumnezeu, lăuda pe fericitul Glicherie pentru o îndrăzneală ca aceea. Iar împăratul, neputînd îndelung a stăpîni mînia ce o avea înăuntrul său, a poruncit să prindă pe Glicherie și să-l aducă înaintea divanului său cel nedrept și, neîntrebîndu-l ceva, a poruncit să-l bată tare. Pînă într-atît l-au bătut, încît au slăbit cei ce-l băteau, iar chinuitorul striga: "Grăiește o Glicherie, nu fi mîndru, nici gîlcevitor, nici fără de rînduială, cinstește pe împăratul și obiceiurile romanilor". Mucenicul fiind mai tare decît cei ce-l munceau pe el, striga către împăratul său, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, precum m-ai întărit a grăi pentru Tine, așa mă întărește a și pătimi, ca prin aceste pătimiri de mai multă răsplătire să mă învrednicești".

Cu aceste cuvinte, precum focul se ațîță, așa s-a adaugat lui Maximian cruzimea. Deci singur muncitorul poruncea să lovească mai tare și să rănească trupul mucenicului, pînă ce s-a umplut pămîntul de sînge și, căzîndu-i carnea, se vedeau oasele goale și toate mădularele lui, încît abia mai era duhul într-însul. Dar limba cu ușurință vorbea, zicînd: "Sînt creștin, rob al lui Hristos, adevăratul Dumnezeu, unul îmi este mie Domn, unul Împărat". Tiranul, neputînd mai mult să rabde, a poruncit să-l ardă afară din cetate și s-a făcut lui Dumnezeu jertfă de bună mireasmă de ardere de tot, bineprimită.

După aceasta iarăși a sosit un praznic păgînesc, urît de Dumnezeu, cînd se aduceau jertfe celor doisprezece zei mai aleși din capiștea palatului. Slujitorii lor mergeau îmbrăcați în haine albe, spre care, uitîndu-se împăratul și nevăzînd între dînșii pe Indis, a întrebat unde este? Pentru că acela, îmbrăcîndu-se în haine proaste, s-a închis în casa sa, mîhnindu-se și plîngînd pentru pierzarea păgînilor și s-a spus împăratului despre dînsul. Deci, îndată l-a adus înaintea sa și, văzîndu-l în haine de mîhnire și de plîngere, a cunoscut pricina și, nemai întrebîndu-l despre credință și despre viața lui, a poruncit să-i pună lanțuri la mîini, la picioare și la grumazul său și să-l arunce în temniță. Apoi cu multă mînie a întrebat de Doamna, ca un om beat uitînd că i se spusese mai înainte despre dînsa și zicea deseori: "Unde este Doamna? Unde este preoteasa Dianei și a Minervei?" Deci s-a spus lui iarăși că și-a pierdut mintea și pentru aceea a trimis-o de la palat mai marele eunucilor, iar el, aducîndu-și aminte de mai marele eunucilor, a trimis

să-i taie capul, iar pe Doamna să o caute pretutindeni. Atunci s-a făcut cunoscută această poruncă a împăratului, în mănăstirea unde era Doamna.

Stareța, cu numele Agatia, văzînd că nu este cu putință ca să o ascundă într-alt chip, a tuns-o și, îmbrăcînd-o în haine bărbătești și cu rugăciuni și cu lacrimi îngrădind-o, a scos-o din acea sfîntă cămară, să fie ca un bărbat în mijlocul bărbaților și așa să nu fie cunoscută. Neaflîndu-se nicăieri Doamna de către cei ce o căutau, mai mult s-a mîniat împăratul și a poruncit ca toate mănăstirile să le risipească, iar pe fecioare să le batjocorească și să le rușineze. Îndată a început a se face risipire și nevoie prin cetate, ca o robie de barbari. Fecioarele cele mai tari cu trupul au fugit prin munți și prin pustietăți și se ascundeau prin peșteri și prin prăpăstiile pămîntului, voind mai bine a viețui cu fiarele, decît a cădea în mîinile oamenilor celor necurați. Iar care nu s-au sîrguit a fugi, acelea au fost prinse și unele se aduceau în divanuri la munci, iar altele la necinstirea poporului. Dar puterea lui Hristos pe toate fecioarele acelea le întărea și le păzea nerușinate și nebatjocorite. Între ele era una mai vestită, care strălucea ca luna în mijlocul stelelor, luminînd în mijlocul fecioarelor, cu frumusețea și cu podoaba, cu neamul și cu viața cea bună, cu numele Teofila.

Aceasta fiind tîrîtă cu sila de ostașii cei fără de rușine la casa cea de desfrînare, ridicîndu-și mîinile și ochii către cer, a strigat: "Iisuse al meu, dragostea mea, lumina mea, suflarea mea, păzitorul fecioriei și al vieții mele, vezi pe aceea care s-a făcut Ție mireasă. Caută, o! Mirele meu cel fără prihană și degrabă sîrguiește-Te și-mi ajută. Pentru că acum nici vreme de rugăciune nu este - ca să nu se risipească așezămîntul fecioriei celei logodite Ție. Nu da fiarelor sufletul ce ți se mărturisește Ție, să nu răpească lupii pe oaia Ta. Păzește, Mire, pe mireasa Ta, păzește fecioria mea, izvorule al curăției, ca să se slăvească numele Tău cel mărit de îngeri".

Astfel rugîndu-se ea, Dumnezeu pregătea împlinirea cererii ei, căci ea fiind dusă în locașurile necurate ale celor ce păcătuiesc la arătare, a intrat unul din ostași plin de pofta necurăției, ca să întineze pe mireasa lui Hristos cea fără de prihană. Dar, cînd s-a apropiat de dînsa, îndată l-a lovit cutremur înfricoșat, încît a căzut la pămînt mort și zăcea la picioarele ei fără suflet. Ceilalți, stînd afară și așteptînd ieșirea lui, se supărară că nu iese mai degrabă, vrînd ca să intre și ei acolo. Atunci altul, nerăbdînd, fiind aprins cu pofta, a intrat și îndată a căzut peste dînsul spaimă, căci a văzut pe tovarășul său mort zăcînd la pămînt și o lumină neapropiată a văzut strălucind lîngă fecioară. Apoi, îndată și-a pierdut vederea sa și, rămînînd orb, pipăia cu mîinile peretele ca să iasă afară și nu putea. Asemenea au pătimit și mulți alții, care intrau fără de rușine cu poftă necurată. Apoi s-au înștiințat despre aceea toți cîți erau acolo și au intrat să vadă ceea ce se petrecea. Și au văzut pe fecioară șezînd și citind pe o cărticică mică, care era Sfînta Evanghelie, - că pe aceea o avea în sînul său - și un tînăr preafrumos stătea lîngă dînsa, strălucind cu lumină negrăită și căutînd cu ochii ca de fulger. Pe acela văzîndu-l păgînii, îndată cu mare frică au fugit înapoi. Alții strigau: *Mare este Dumnezeul creștinilor!*, și toți au crezut. Făcîndu-se noapte a scos-o pe ea de acolo tînărul cel purtător de lumină și ducînd-o la biserica cea mare, au așezat-o în pridvor, zicînd: "Pace ție!" Apoi s-a dus.

Sfînta fecioară Teofilia s-a cuprins de frică și bucurie. De frică pentru că a lăsat-o apărătorul ei; iar de bucurie pentru că a scăpat întreagă de mîinile celor fărădelege. Apropiindu-se de ușă, a început a bate ca să-i deschidă, pentru că era poporul creștinesc înăuntru, aducînd lui Dumnezeu rugăciuni de toată noaptea și încuiaseră ușile de frica păgînilor. Diaconii dinăuntru întrebînd cine este și auzind glasul Teofilei și cunoscînd-o, au spus poporului care stătea în biserică. Deci, deschizînd ușile, toți s-au strîns pe lîngă dînsa, căci tuturor era cunoscută, ca aceea ce era mai însemnată cu neamul bun și cu viața cea sfîntă. Înștiințîndu-se de toate cele despre dînsa, cum s-a izbăvit de păgîni și cîtă milă a făcut Domnul cu dînsa, cu mînă tare păzind nevătămată fecioria ei; pentru că nu tăinuia minunile lui Dumnezeu cele preaslăvite, pe care nu se cuvine a le tăinui, ci a le propovădui, înălțînd cu lacrimi laudă lui Dumnezeu, cu glasuri de bucurie. Iar această sfîntă fecioară, căzînd cu fața la pămînt, îl uda cu lacrimi de bucurie și s-a făcut de către toți mulțumire de obște Stăpînului Hristos.

În acea vreme, prearăul Maximian nu a încetat a munci pe mucenici și a trimis slujitorii săi să caute ca la o vînătoare de iepuri, pe creștini și să-i aducă la dînsul. Și era unul din boierii lui cu dregătoria prepozit al Italiei, cu numele Dorotei, de neam strălucit cu credința preaarătat și alți doi, care se numeau Mardonie și Migdonie. Pe aceștia i-a pîrît la împărat un oarecare că sînt creștini; zicînd: "Dacă pe aceia care locuiesc în palatele împărătești și se cinstesc și se hrănesc de tine, o! împărate, nu poți să-i duci la voia ta, apoi cum vei putea să-i biruiești pe vrăjmașii tăi? Înșiși prietenii tăi îndeamnă pe cei străini prin scrisori și cuvînt a se împotrivi ție și apoi cum se vor înfricoșa ceilalți potrivnici?"

Auzind aceasta, s-a mîniat împăratul și întrebînd pe pîrîtori cine sînt aceștia, apoi, aflîndu-i, a poruncit să-i aducă pe dînșii în divan, către care a zis: "O! nemulțumitorilor, cîtă dragoste și iubire de oameni am arătat eu vouă și voi v-ați făcut către mine nerecunoscători! Nu vă aduceți aminte de facerile de bine cele multe, pe care le-am făcut vouă, ci v-ați lepădat de mîntuitorii zei, nerușinaților". Dar sfinții tăceau, lăsîndu-l să latre ca un cîine fără de rînduială, iar el mai mult se mînia, zicînd: "Pe nemuritorii zei, nu vă voi ierta pe voi, nici nu-mi va fi milă de voi nicidecum, ci vă voi chinui cu multe feluri de munci, voi zdrobi oasele voastre. Fiarelor și păsărilor le voi da să le mănînce ca și alții să se înfricoșeze". Dar sfinții nicidecum nu s-au temut, ci, dezlegîndu-și brîiele și dezbrăcîndu-se de hainele lor, într-un gînd cu toții au mărturisit că sînt creștini și pe idoli fără de nici o frică i-au batjocorit.

Atunci tiranul a poruncit să le întindă mîinile și picioarele și să-i bată fără de milă cu vine crude, pînă va apune soarele. Făcîndu-se aceasta, pămîntul s-a înroșit de sîngele lor, dar sfinții răbdau fără cîrteală cu vitejie, fără grai, numai cu gîndul îl slăveau pe Dumnezeu în taină. Apoi, legîndu-i, i-a aruncat în temniță. Tiranul cu cît afla alți credincioși, cu atît se tulbura asupra lui Hristos și se îndrăcea, poruncind ighemonilor săi să facă și ei asemenea. Pentru aceea în toate zilele trimitea la Hristos vase de bună treabă și jertfe cuvîntătoare, omorînd pe creștini.

Sosind praznicul Nașterii lui Hristos, se cuvenea să se aducă Celui de curînd născut jertfă îndestulată. Deci s-au adunat toți credincioșii în biserică, iar necuratele slugi ale păgînilor

au zis împăratului: "De vreme ce o! împărate, acum creştinii au praznic mare, căci zic că este naşterea Mîntuitorului lor şi toţi s-au adunat în biserica lor pentru rugăciune, fă ca să nu scape vînatul din mijlocul năvodului, ci porunceşte ostaşilor să deschidă uşile bisericilor şi să se ducă jertfelnicul zeilor noştri înaintea uşii bisericii lor, ca îndată, ieşind de acolo, să aducă negreşit jertfă zeilor. Dacă nu vor asculta, apoi vei face după judecata ta cea împărătească, iar şi de vei voi a asculta sfatul nostru, vei porunci ostaşilor să înconjoare biserica, să-i dea foc şi se vor pierde pînă la unul toţi cei ce nu se pleacă ţie. Asfel poporul cel pierzător şi vătămător împărăţiei tale, într-un ceas prăpădindu-se, cealaltă vreme fără de mîhnire va fi".

Acestea grăindu-se, Maximian, luînd cuvîntul, a zis: "Mă jur pe marii idoli, că eu de mult m-am gîndit la aceasta, dar nu ştiu ce mi s-a întîmplat de n-am săvîrşit pînă acum ceea ce am gîndit. Însă vouă, o! zeilor, mare mulţumire se cuvine, că aţi rînduit să vie şi acestora în minte ceea ce este de folos împărăţiei noastre". Şi îndată a poruncit să meargă cel mai mare dintre boieri cu mulţime de ostaşi, cu lemne, cîlţi şi cu alte materii care sînt lesnicioase de ars, să le aşeze împrejurul bisericii creştine, iar uşile să le păzească bine cu săbiile, ca să nu scape nici unul afară. Aceasta făcîndu-se, a intrat în biserică unul din trimişii împăratului şi, stînd în mijloc, a strigat: "O! oameni, Maximian, stăpînul a toată lumea, trimiţîndu-mă către voi, două lucruri vă pune înainte, ca din două să alegeţi una: sau să ieşiţi şi îndată să jertfiţi zeilor, pentru că şi jertfelnicul este gata înaintea uşilor şi astfel să fiţi vii, sau, neascultînd, toţi veţi pieri cumplit că şi focul acum este gata şi lemnele stau împrejur; deci, alegeţi mai degrabă ceea ce voiţi". Aceasta zicînd, a tăcut.

Arhidiaconul, a cărui inimă era aprinsă cu focul lui Dumnezeu, stînd lîngă altar, a zis către popor: "O! iubiţii mei fraţi de un gînd, nu ştiţi ce au făcut cei trei tineri în Babilon, de a căror bărbăţie şi tărie neclintită întru buna-credinţă, cu puţin mai înainte de aceste zile săvîrşind pomenirea lor, ne-a minunat cum au stat, nu ca în mijlocul focului, ci ca în mijlocul unui cîmp de rouă, alcătuind dans şi cîntau singuri şi toată firea o chemau spre lauda lui Dumnezeu. Pe aceştia noi, nu numai îi fericeam, dar şi doream a fi părtaşi ai cununilor lor. Deci, de vreme ce şi pe noi către aceeaşi soartă ne cheamă această vreme de acum - pentru că şi împăratul acesta este asemenea lui Nabucodonosor; măcar că se deosebesc cu numele, dar cu tirania şi cu nedumnezeirea sînt asemenea şi uniţi.

Deci, să ne facem şi noi asemenea celor trei tineri din Babilon. Căci cum nu ne va fi nouă ruşine, cînd aceştia, fiind tineri şi numai trei şi neavînd încă nici o pildă spre a se nevoi cu mărime de suflet pentru buna-credinţă, aşa de slăvit s-au nevoit, iar noi şi cu numărul sîntem mai mulţi, ca şi cum am fi fără de număr, între care mulţi sînt acum bătrîni şi avînd înaintea noastră atît de multe pilde, adică ale celor ce au pătimit cu bărbăţie pentru Hristos. De aceea noi, fiind atîţia şi într-acest chip, nu ne va fi oare ruşine a fi iubitori de viaţa aceasta scurtă şi vremelnică, fricoşi şi cu împuţinare de suflet? Vremea aceasta de acum, care ne cheamă către nevoinţă, să o socotim ca pe un cîştig mare şi să trecem cu vederea viaţa cea vremelnică, pentru Dumnezeu, Cel ce ne-a zidit şi sufletul Său l-a dat la moarte pentru noi. Apoi a nu da mărturie credinţei noastre celei tari şi neclintite prin moartea noastră, cu adevărat ar fi o ruşine fără de măsură.

Acestea le zic, măcar că nu urmează nici o răsplătire pătimirilor noastre. Dar cînd sînt foarte mici pătimirile veacului acestuia, în fața răsplătirilor găsite acolo, unde viața este fără de durere și veșnică, pentru această viață scurtă și cu multe nevoi cum și pentru trecerea cu vederea a slavei care degrabă piere, pe cînd bogățiile nejefuite, ca și veselia, niciodată nu se schimbă în mîhnire. Oare mai voim a viețui aici încă? Sau ne vom sîrgui a trece mai degrabă către slava aceea, murind pentru Hristos, pentru Care avem acum vreme cu bun prilej? Căutați, fraților, la altarul Domnului și înțelegeți că Domnul nostru, adevăratul Dumnezeu este jertfit acum pentru noi. Oare nu ne vom pune și noi sufletele noastre pentru El în acest loc sfînt și pe acestea nu le vom aduce Lui prin foc, ca o jertfă întru ardere de tot?".

Zicînd acestea sfîntul arhidiacon, toți s-au hotărît a muri pentru Hristos și cu toții au răspuns: "Sîntem creștini și pe zeii tăi cei mincinoși, o! împărate, nu-i cinstim". Vestindu-se aceasta lui Maximian, a poruncit ca îndată să aprindă focul în jurul bisericii. În acea vreme credincioșii au adunat în biserică pe toți cei ce erau între dînșii chemați și i-au împărțit în patru părți, ca să se poată boteza mai degrabă. După botez și după ungerea cu Sfîntul Mir s-au împărtășit cu toții cu Sfintele Taine.

Astfel, sfîrșindu-se aceasta, ostașii, după porunca împăratului, au aprins vreascurile din jurul bisericii, cîlții și pereții ei și, ajungînd flacăra cea mare pînă la vîrf și intrînd înăuntru, a mistuit toate degrabă. Iar poporul creștin arzînd de viu, cu mare bucurie striga către Dumnezeu, glăsuind cîntarea celor trei tineri și chemînd toată făptura lui Dumnezeu spre laudă. Mai înainte de a sfîrși cîntarea, și-au dat sfintele lor suflete în mîinile Domnului și au făcut jertfă bine-primită Mielului Celui fără de prihană, Cel înjunghiat pentru lume; iar numărul celor arși a fost cam la douăzeci de mii.

Astfel, ceata cea minunată a sfinților mucenici a trecut de la Biserica ce se luptă, la Biserica ce prăznuiește, ca să facă praznicul nesfîrșitei bucurii. Trecînd cinci zile, iar focul încă arzînd și fumul ieșind, nu era nici un fel de miros rău din trupurile cele arse, ci și fumul era neobișnuit, căci era cu bun miros și risipea prin văzduh o bună mireasmă, care ieșea de la locul cel ars și se arăta o rază în chipul aurului, ca și cum se arăta soarele la răsărit. Maximian, socotind că acum a pierdut pe toți creștinii cîți erau în cetate, se îndeletnicea cu jocuri și cu alergarea cailor, cum și cu diferite feluri de priveliști.

În Nicomidia, aproape de locul de priveliște, era o capiște mare a zeiței păgîne care se numea Ceres. Venind odată împăratul Maximian la acea capiște, cu toată oastea și cu tot poporul, aducea jertfă. Iar unul din rînduiala ostășească, cu numele Zinon, avînd dregătoria de voievod, pornindu-se cu rîvnă spre buna-credință și nerăbdînd să vadă o păgînătate ca aceea, stînd la un loc înalt a strigat: "Rătăcești, o, împărate, jertfind pietrelor celor nesimțitoare și lemnelor celor mute, pentru că această jertfă este adevărată înșelăciune diavolească, care duce la pierzare pe închinătorii ei! Înțelege, o! Maximiane, și întoarce ochii tăi trupești, cum și pe cei

dinăuntru către cer și din cele văzute cunoaște pe Ziditorul. Din fapturi cunoaște în ce chip este Făcătorul și te învață cu dreaptă credință a cinsti pe Dumnezeu, Care nu se împacă cu sîngele dobitoacelor necuvîntătoare, ci cu sufletele cele fără prihană ale oamenilor și cu inimile cele curate".

Auzind acestea, Maximian a poruncit să-i sfarme gura și fața cu pietre, să-i zdrobească dinții, apoi, fiind încă viu, a poruncit să-l taie cu sabia și să-l scoată afară din cetate. Așa s-a încununat Sfîntul Mucenic Zinon, iar Sfîntul Dorotei cu Indis și cu ceilalți tovarăși ședeau la închisoare. Fericitul episcop Antim, din locul unde se ascunsese, îi cerceta cu dese scrisori, îi întărea în credință și-i deștepta către nevoința cea cu bărbăție. Odată păgînii au prins pe diaconul Sfîntului Antim, cu numele de Teofil, care mergea cu scrisori de la episcop către sfinții mucenici și l-au adus la împăratul.

Citind împăratul scrisoarea episcopului s-a umplut de mînie, pentru că erau scrise nu cele ce-i plăceau lui, ci cele ce erau de folos sfinților. Deci, a poruncit să aducă înaintea sa îndată pe Dorotei, cu soții săi și cu mînie căutînd la dînșii i-a batjocorit și le-a dat să citească scrisoarea episcopului Antim. Văzîndu-l pe diacon, s-au bucurat cu sufletul și stînd de departe i se închinau lui cu privire luminoasă și cu fețe pline de bucurie; iar cuvintele arhiereului, cele ce se citeau, le puneau în inimile lor.

Împăratul, căutînd cu mînie asupra diaconului, i-a zis cu groază: "Spune-mi, ticălosule, cine este cel ce ți-a dat această scrisoare și în ce loc este ascuns?" Diaconul, mai întîi rugîndu-se în inima sa lui Dumnezeu, și-a deschis gura cu îndrăzneală și a zis: "Cel ce mi-a dat această scrisoare este păstor și acum, stînd departe de turma sa, o sfătuiește și o deșteaptă către buna credință. Iar cînd simte năvălirea lupilor și a fiarelor, atunci cu glas mare grăiește turmei sale și o sfătuiește a face cele ce se cuvin. Cuvintele care le grăiește nu sînt ale lui, ci sînt luate de la Păstorul cel Mare, Care a zis: *Nu vă temeți de cei ce ucid trupul, că sufletul nu-l pot ucide*. Iată acum ți-am spus cine mi-a dat scrisoarea, însă unde este el nu-ți voi spune, pentru că ar fi o adevărată nebunie dacă aş fi eu vînzătorul păstorului nostru, care m-a folosit mult și care și fără spunerea noastră se va arăta. Pentru că nu poate cetatea să se ascundă stînd în vîrful muntelui, cum a zis dumnezeiescul glas".

Împăratul, nerăbdînd mai mult cuvintele cele pline de curaj ale diaconului, a poruncit să i se taie acea sfîntă limbă, apoi să-l omoare afară din cetate, cu săgeți și cu pietre. După aceasta și pe ceilalți sfinți mucenici i-a pierdut cu diferite munci: Sfîntului Dorotei i-a tăiat capul, pe Mardonie l-a ars în foc, pe Migdonie l-a astupat cu țărînă de viu într-o groapă, lui Gorgonie, lui Indis și lui Petru, legîndu-le cîte o piatră mare de grumaz, i-a aruncat în mare. Astfel, minunații mucenici ai lui Hristos, săvîrșindu-și nevoința prin felurite chinuri, pe aceeași cale s-au suit către Dumnezeul lor.

Sfînta Doamna era ascunsă într-o peșteră dintr-un munte, avînd ca hrană buruienile pustiei ce creșteau împrejurul peșterii și auzind de moartea sfinților mucenici s-a bucurat cu duhul, că au trecut din valea aceasta a plîngerii, către marginea cea dorită a veseliei celei veșnice. Dar mai vîrtos se bucura de Indis, fratele ei cel duhovnicesc, care era un suflet cu dînsa și părtaș al nașterii celei duhovnicești prin Botez. Însă, plîngea pentru sine că a rămas dintre toți necălătorind împreună cu dînșii pe acea cale și se pregătea către nevoință, cerînd ajutor de sus. Apoi, pogorîndu-se din munte a intrat în cetate, cu acele haine bărbătești cu care o îmbrăcase maica ei cea duhovnicească Agatia și o căuta pe aceasta. Dar neaflînd-o, a priceput că a ars în biserică împreună cu celelalte fecioare și a plîns foarte mult, nu fiindu-i jale de moartea ei, ci pentru că nu s-a învrednicit și ea să moară împreună cu dînsa pentru Hristos. Stînd în locul bisericii celei arse amesteca cenușa cu lacrimi, plîngînd și tînguindu-se.

Făcîndu-se noapte, s-a dus la malul mării, unde Indis împreună cu ceilalți au fost înecați și iată niște pescari stînd, își găteau mrejele pentru vînat; dar văzînd pe sfînta fecioară și din haine socotind-o că este bărbat, au zis: "Vino de ne ajută, tînărule, și de vom prinde ceva apoi și ție îți vom face parte". Ea cu sîrguință a mers să le ajute, și după ce au aruncat mrejele și le trăgeau la mal se simțea greutate mare în mreje, încît abia au putut să le tragă la mal; și fiind lună în acea noapte, au putut vedea mulțime de pește, iar în mijlocul vînatului stăteau cele trei trupuri ale sfinților mucenici: Gorgonie, Indis și Petru și s-au înspăimîntat foarte tare. Adunînd degrabă mrejele și peștele, iar trupurile punîndu-le pe pămînt, se grăbeau către caiac, vrînd să înoate la alt mal și-l chemau și pe tînăr, dar ea n-a voit. Dîndu-i pentru osteneală o parte din pește și puțină pîine, au plecat de acolo.

Sfînta fecioară Doamna, apropiindu-se de trupurile sfinților mucenici, cunoscînd pe fiecare și mai vîrtos cunoscînd pe iubitul Indis, cu nespusă bucurie îl cuprindea, îl săruta și vărsa lacrimi fierbinți deasupra lui. Apoi, privind pe mare a văzut o corabie sosind cu pînzele lăsate și vîslind încetișor, iar Doamna, depărtîndu-se de trupurile mucenicilor, s-a dus către corabia aceea și strigînd către corăbieri le-a arătat peștele ce-l avea. Îndată cîrmaciul, socotind că este de vînzare, a întrebat de preț ca să-l cumpere. Iar ea îi zicea să-l ia fără preț. Dar acela, nepricepînd, a zis: "Te jur pe Hristos, spune adevărul, cu cît îl vinzi?" Sfînta, auzind numele lui Hristos, a cunoscut că aceia sînt creștini, deci le-a spus și despre tinerii mucenici, despre trupurile lor și numele lor. Iar cîrmaciul, cu soții îndată sosind, au scos pînze subțiri cu aromate i-au înfășurat și ducîndu-i la zidurile cetății, care era aproape de pîrîu și unde murise și Sfîntul Dorotei, au îngropat cu cinste trupurile acestora.

Mai marele corabiei cunoscînd pe Doamna, că este de o credință cu dînsul și socotind-o că este tînăr, a rugat-o să meargă cu el în corabie, zicînd: "Să petrecem împreună nedespărțiți, în toată viața noastră". Dar ea n-a vrut, ci a zis să meargă în calea sa. "Iar eu, zise ea, voi petrece aici de vreme ce și sfîrșitul vieții mele este aproape și nu voiesc ca să se despartă trupul meu de trupurile sfinților, cu care în viața aceasta, cu credința și cu duhul am fost însoțită".

Mai marele corabiei i-a dat aur îndestul nu pentru vreo trebuință trupească, căci nu-i trebuia, ci ca să cumpere aromate și tămîie, cu care să cinstească mormintele sfinților; apoi s-au dus în calea lor. Iar Sfînta Doamna, ziua și noaptea stătea lîngă mormintele lor, tămîindu-le, miresmîndu-le și cu lacrimi rugîndu-se. Și n-a putut ca lucrul luminii să fie tăinuit înaintea celor ce erau în întuneric, nici să se săvîrșească dorința de mucenicie a Sfintei Doamna, pentru că pe față făcea cele ce se cuveneau dreptei-credințe și cinstei sfinților.

Împăratului i s-a vestit că un tînăr tămîiază mormintele creștinilor, iar el a rîs, zicînd: "Se cuvine dar ca și el să piară cu asemenea moarte ca aceia, ca astfel cu singur lucru să se învețe, că oamenilor celor ce nu știu nimic despre moarte, în deșert li se face o cinste ca aceea". Acestea zicînd îndată a trimis ca să-i taie capul. Deci a fost ucisă cu sabia și Sfînta Doamna, rugîndu-se lîngă mormintele sfinților mucenici, iar cinstitul ei trup l-au ars păgînii cu foc.

În acea vreme și Sfințitul episcop Antim, îndemnînd pe mulți către cunoștința lui Dumnezeu cu preaînțeleptele sale învățături și scrisori și pe mulți îndemnînd către pătimire, s-a sfîrșit și el cu sfîrșit mucenicesc. Căci tiranul a cercetat cu dinadinsul pînă l-a aflat, dar, muncindu-l mai întîi cu amar și cu multe feluri de munci, n-a putut să-l biruiască, ci mai ales el a obosit mai mult, muncindu-l cu multe măiestrii, decît Sfîntul Antim, care răbda chinurile și bătăile. Pentru aceea a dat hotărîrea ca să-i taie capul. Și așa s-a dus și el către Domnul, împodobit cu îndoită cunună, a arhieriei și a pătimirii.

Astfel Nicomidia s-a împodobit cu stelele sfinților mucenici, în număr de două zeci de mii, mai adăugîndu-se minunatul Glicherie și preafericitul Zinon și cu Teofil, Dorotei, Mardonie, Migdonie, Indis, Gorgonie, Petru și cele trei sfinte fecioare: Agapia, Teofila și preafrumoasa Doamna. Iar sfîrșitul a toată ceata este Sfîntul Antim, întru slava lui Hristos, adevăratul Dumnezeu, Căruia împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh I se cuvine cinste și slavă în vecii vecilor. Amin.

63. POMENIREA CELOR PAISPREZECE MII DE PRUNCI UCIȘI DE IROD ÎN BETLEEM

(29 DECEMBRIE)

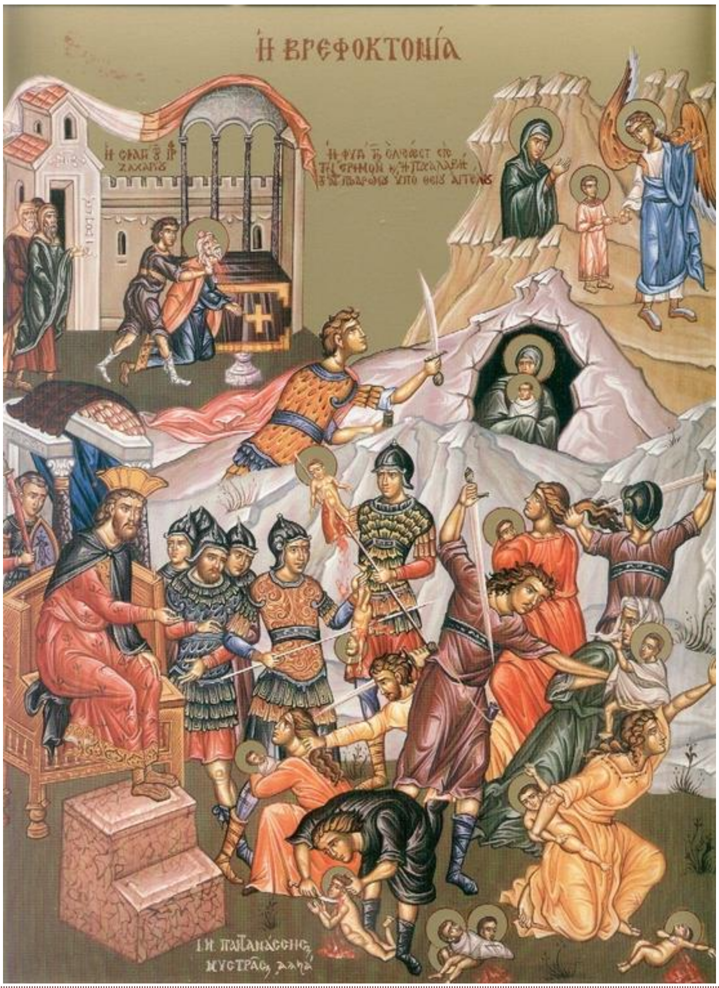

Irod, văzînd că s-a batjocorit de magi, s-a mîniat foarte. Dar asupra cui s-a mîniat? Pe de o parte asupra magilor care l-au batjocorit, iar pe de alta asupra Împăratului iudeilor cel de curînd născut. S-a mîniat asupra magilor, că nu s-au întors la dînsul spre a-i vesti despre Prunc, iar asupra lui Hristos s-a mîniat, temîndu-se ca să nu-i ia împărăția. Căci Irod socotea că Hristos voiește să împărățească cu împărăție pămîntească, neștiind că împărăția Lui nu este din lumea aceasta. Ce a făcut ticălosul Irod? Neputînd nici magilor să le răsplătească pentru că se duseseră, nici pe Hristos să-L ucidă, pentru că nu-L afla, a vărsat mînia sa asupra nevinovaților prunci. Ca o fiară cumplită, cînd se rănește de cineva și nu ia seama asupra aceluia care a rănit-o, ci ori ce-i iese înaintea ochilor, aceea rănește și rupe ca pe însuși acela ce ar fi rănit-o. Așa și Irod, fiind rănit cu mînia și neaflînd pe aceia prin care s-a rănit, răpea și omora pe pruncii care cu nimic nu-l mîhniseră. Trimițînd ostași înarmați ca spre război, a ucis pe toți pruncii ce erau în Betleem și în toate hotarele lui, de la doi ani și mai jos, după vremea care i se adeverise de la magi.

Prunci se omorau în multe chipuri. Pe unii îi tăiau cu sabia, pe alții îi ucideau de piatră și de zid, pe alții îi trînteau la pămînt și îi călcau în picioare, pe alții îi sugrumau cu mîinile, iar

pe alții îi rupeau și-i despicau; pe unii îi însulițau și pe alții îi tăiau în două. Mamele plîngeau cu amar, pînă la cer strigau, smulgîndu-și părul, rupîndu-și hainele și trupurile, încît s-au împlinit cele zise de proorocul Ieremia: *Glas în Rama s-a auzit, plîngere, tînguire și țipet mult. Rahila plîngîndu-și pe fiii săi și nu putea să se mîngîie, căci nu mai erau.* Rama era o cetate mică, care se numea așa fiindcă stătea la un loc înalt ce era în hotarele lui Veniamin. Rahila se socotea de unii Betleemul, pentru că Rahila, femeia patriarhului Iacov și mama lui Veniamin, acolo era îngropată. Deci după mormîntul Rahilei, Betleemul își cîștigase numele de Rahila, și cînd se omorau prunci în Rahila, adică în Betleem, atunci se auzea în cetatea Rama, pentru că nu era departe de Betleem și se auzea glasul plîngerii și al tînguirii, plîngînd maicile pentru omorîrea pruncilor lor, a căror plîngere o scriu doi sfinți: Ioan Gură de Aur și Damaschin.

Dintre aceștia, cel dintîi povestește astfel: "Acestea văzînd maicile, întrebau pe ucigași: "Pentru ce omorîți pe pruncii noștri? Ce răutate au făcut împăratului sau vouă?" Și nu era cine să le răspundă lor pentru ce se face această ucidere năprasnică și nu era cine să le mîngîie acea plîngere. Iar ele strigau către ostași: "Miluiți-ne pe noi, oamenilor, miluiți-ne pe noi! Au doară nu ați avut și voi mame? Oare nu știți dragostea mamei către fiu? Au nu aveți femei? Nu vă rușinați văzînd piepturile lor goale? Oare n-ați fost și voi iubiți de mamele voastre? Oare nu vă temeți ca nu cumva să se întîmple și fiilor voștri una ca aceasta? Miluiți-ne pe noi oamenilor, nu ne lipsiți de fiii noștri, ci mai întîi omorîți-ne pe noi, pentru că nu putem răbda moartea fiilor noștri; pe noi să ne însulițați dacă fiii noștri v-au făcut vreun rău, ca astfel și noi împreună cu dînșii să primim moartea".

Acestea și celelalte grăind din durerea inimii și, de mînie ca niște bete fiind, fără de sfială își rupeau hainele de pe ele, cu care se cuvenea să-și acopere pieptul și de multă jale își descopereau piepturile lor și cu pietre se băteau peste trupurile lor, fețele și le zgîrîiau, părul își rupeau, cerul îl chemau întru mărturie, strigînd către Dumnezeu: "Ce sălbăticie este aceasta de la împăratul, o! Stăpînul nostru, Doamne, care se împotrivește făpturii Tale. Tu ai zidit, iar el omoară! Tu ne-ai dăruit nouă fii, iar el ne lipsește pe noi de dînșii. Pentru ce am născut parte bărbătească, dacă cu amară moarte se omoară pruncii noștri?"

Iar Sfîntul Ioan Damaschin, așa vorbește: "Stau lîngă pruncii cei uciși mamele cele ce răbdaseră dureri întru naștere, avîndu-și cosițele capului despletite. Mîinile în văzduh ridicîndu-și, părul smulgîndu-și, capetele cu țărînă presărîndu-și, cerul punîndu-l înainte mărturie, cu lacrimi udîndu-se și către Irod, care nu era de față, ziceau: "Ce este această poruncă nouă venită asupra noastră, o! împărate? Oare nu ești și tu tată al fiilor tăi? Oare nu știi dragostea părinților către fii? Dar steaua te-a scîrbit pe tine? Apoi pentru ce nu arunci săgeți la ceruri, ci usuci piepturile cele izvorîtoare de lapte? Oare magii ți-au făcut rău ție? Apoi pentru ce nu te scoli cu război asupra Persiei și pe Betleem îl lași fără de fii? Dacă S-a născut Împărat nou și din cărți ai primit mărturie despre Dînsul, apoi prinde pe îngerul Gavriil și îl pune în temniță". Pînă aici grăiește Sfîntul Ioan despre tînguirea maicilor Betleemului.

După uciderea sfinților prunci, al căror număr era paisprezece mii, degrabă a ajuns pedeapsa lui Dumnezeu, chiar pe ucigașul acela, pe împăratul Irod, pentru că a primit amar sfîrșit vieții sale. Sfîntul Teofilact povestește astfel: "Cuprins fiind de lingoare de diaree, de umflătura picioarelor, de astuparea nărilor, de tremurare a tot trupul și de alte boli ascunse, rău și-a lepădat ticălosul său suflet". Se mai povestește și aceasta, că nu i-a fost lui de ajuns uciderea de prunci din Betleem, ci și dintre cetățenii Ierusalimului, la sfîrșitul său, pe mulți din oamenii cei mai de frunte și mai cinstiți i-a dat morții: pe Ircan, arhiereul iudeilor l-a omorît, precum și pe toți mai marii preoților și cărturarilor poporului, pe care îi întrebase mai înainte unde are să se nască Hristos. Ei îi spuseseră că în Betleemul Iudeii. Pe aceia, mai pe urmă, i-a tăiat cu sabia.

Aceasta s-a făcut prin judecata cea dreaptă a lui Dumnezeu, pentru că aceia toți se sfătuiră împreună cu Irod să omoare pe pruncul Iisus. Deci, împreună cu Irod și ei rău s-au sfîrșit, precum a zis îngerul către Iosif în Egipt: *Au murit cei ce căutau sufletul Pruncului*. Iată că nu numai singur Irod căuta să omoare Pruncul, ci și toți cei ce se sfătuiseră cu dînsul, mai marii preoților și cărturarilor. Deci, nu numai singur Irod a murit, ci și toți cei ce căutau sufletul Pruncului, acela de la Dumnezeu fiind omorît, iar ei de Irod ucigîndu-se, căruia fiindu-i prieteni, de la el au primit ucidere.

Faptul că toți aceia căutau să ucidă pe Hristos și se uneau cu Irod la aceasta, arătat este aici: "Că pe dreptul acela, bătrînul Simeon, primitorul de Dumnezeu, după mărturia Sfîntului Epifanie, - pentru mărturisirea lui cea pentru Hristos, care a făcut-o în biserică înaintea poporului - după ce s-a sfîrșit, nu l-a învrednicit a fi pus în groapă, precum se cădea unui bărbat sfînt și preaînțelept dascăl, prooroc mai înainte-văzător și bătrîn mai cinstit decît toți. Ba încă și Sfîntului prooroc Zaharia i-a rînduit moarte pentru aceasta, căci pe Preacurata Fecioară, care intrase în biserică întru curăție cu Pruncul, a dus-o în locul fecioarelor unde nu se cuvenea aceasta pentru femeile care aveau bărbat. De aceasta pomenește Grigore de Nisa, Chiril al Alexandrinul și Andrei al Critului. Dacă au văzut aceea, cărturarii și fariseii au început a cîrti, iar Zaharia a stat lor împotrivă, adeverindu-le că acea Maică și după naștere este Fecioară curată. Dar ei, necrezînd, le spunea sfîntul că toată firea omenească împreună cu toată zidirea este slujitoare Ziditorului său. În mîinile Lui cele atotputernice stă precum va voi să rînduiască făptura Sa și să facă ca Fecioara să nască, iar după naștere să rămînă tot Fecioară. Pentru aceea și pe această maică n-a despărțit-o de locul fecioarelor, de vreme ce este tot fecioară. Atunci cărturarii cîrteau în inimile lor contra lui Zaharia, ca asupra unui călcător de lege și cu zavistie se mîniau pentru aceste două pricini: pentru că a pus pe Maica cu Pruncul în locul fecioarelor și pentru că da niște mărturii ca acelea despre Prunc. Apoi n-a ascuns aceasta înaintea lui Irod, ci i-a spus lui mai pe urmă. În acea vreme, Iosif cu Maria fugiseră în Egipt și îndată, fiind căutat Pruncul, nu s-a aflat și de atunci s-a mîniat asupra proorocului Zaharia și asupra lui Simeon. Deci lui Simeon, degrabă murind, nu i-a făcut îngropare cinstită; iar lui Zaharia i-a mijlocit mai pe urmă moarte de la Irod. Apoi, în vremea uciderii pruncilor Betleemului, însuși arhiereul Zaharia - pentru că nu a dat pe fiul său Ioan spre ucidere - a fost ucis între biserică și altar, cărturarii și fariseii rînduindu-i aceasta, pentru mărturie ce dăduse despre Preacurata Fecioară și despre ducerea ei în locul fecioarelor.

După aceea şi ei au dobîndit vrednică ucidere de la Irod, împăratul lor. Însă, deosebit, a mai tăiat Irod şaptezeci de bărbaţi preaînţelepţi, care formau soborul numit Sinedriu. Numai pe unul dintr-înşii l-a lăsat viu şi pe acela a poruncit să-l orbească. Erau în acea vreme în Ierusalim doi dascăli preaînţelepţi, preaslăviţi şi iubiţi tuturor: Iuda, ce se zicea al Avrifei şi Matei Garguloti. Pe aceştia, împreună cu alţi doi prieteni ai lor, i-a ars de vii. Mai înainte de aceasta, chiar asupra casei lor, s-a răsculat cumplit, căci a omorît pe fratele său Feror, pe sora sa Salomi, pe bărbatul ei, care era din seminţia lui David şi pe femeia sa Mariamna, care asemenea era din seminţia lui David, pe Antipatru, fiul său cel născut dintr-însa, pe doi fii: Aristobol şi Alexandru şi pe alţi mulţi nevinovaţi i-a dat morţii. La sfîrşit, cînd să-şi lepede ticălosul său suflet a poruncit ostaşilor săi celor mai credincioşi şi despre alţi bărbaţi cinstiţi ai iudeilor - din care nu puţini, erau în lanţuri - ca să-i omoare pe toţi, atunci cînd el îşi va da sufletul, pentru ca să nu se bucure iudeii de moartea sa, ci mai vîrtos să plîngă văzînd atîţia morţi ai lor; ceea ce s-a şi făcut. Aşa, cel rău, rău a pierit cu sunet şi pe mulţi i-a pierdut împreună cu dînsul. Acela, împreună cu cei ce au avut acelaşi gînd cu el, s-a sălăşuit în iad. Cu adevărat, a unor prunci ca aceştia este împărăţia cerului, întru Iisus Hristos, Domnul nostru, Căruia I se cuvine slavă în veci. Amin.

64. VIAŢA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU MARCEL, EGUMENUL MĂNĂSTIRII NEADORMIŢILOR (29 DECEMBRIE)

Cuviosul Marcel era din cetatea Apamiei Siriei, din părinţi bogaţi şi de bun neam. Rămînînd orfan de părinţi din fragedă copilărie, nu s-a abătut la dezmierdări necuviincioase, nici nu a cheltuit părinteasca bogăţie în pofte trupeşti, precum au obicei tinerii, ci întîi s-a dus în Antiohia cea mare pentru învăţătura filosofiei. Dobîndind dascăl iscusit şi învăţat degrabă a deprins bine toată filosofia. Apoi, a poftit şi iubirea de înţelepciune cea duhovnicească şi de aceea voia să meargă la Efes, auzind că se află acolo mulţime de bărbaţi desăvîrşiţi în faptele cele bune. Ieşind din Antiohia, a împărţit săracilor mai întîi toată moştenirea sa ce o avea de la părinţi în Apamia. Apoi, trecînd cu vederea toate cele lumeşti, a ajuns la Efes. Acolo, petrecînd lîngă un iubitor de Dumnezeu, se povăţuia cu faptele bune de la robul lui Dumnezeu Promot, care se afla întru atîta desăvîrşire, încît prin uşile încuiate intra în bisericile Domnului, la rugăciunea cea de noapte.

Deci, de la acela şi de la ceilalţi bărbaţi sfinţi, care se aflau acolo, fericitul Marcel, uitîndu-se spre viaţa lor cea plină de fapte bune, aduna mult folos; ca şi din multe feluri de flori, împletindu-şi cunună, în fel de fel de fapte bune se învăţa, avînd acolo felurite chipuri ale vieţii celei cu plăcere de Dumnezeu. Vieţuind împreună în sărăcia cea de bunăvoie, îşi agonisise cele de trebuinţă trupului său din osteneala mîinilor sale, căci ştia să scrie frumos. Toată noaptea o petrecea la rugăciune, iar ziua la scrierea cărţilor, pentru care luînd preţul, numai cît îi trebuia cheltuia la nevoile sale, iar restul le împărţea săracilor. Astfel au fost începuturile vieţii lui, celei cu fapte bune.

Auzind despre ava Alexandru în Vizantia, că este preaînțelept cu cuvîntul și mare cu lucrul, îndestulat spre mîntuirea multor suflete, Marcel, lăsînd Efesul, s-a sîrguit a merge către acela. Într-acea vreme fericitul Alexandru, împreună cu frații săi, petreceau lîngă biserica Sfîntului Mina. Apoi lîngă marginea Mării Negre a zidit o mănăstire preacinstită, în care cu adevărat a așezat o rînduială nouă, însă mai frumoasă decît altele, ca astfel neîncetat, ziua și noaptea, să se slăvească Dumnezeu prin cîntarea psalmilor; și cîntau frații în biserică schimbîndu-se pe ceasuri.

Venind Marcel în Vizantia, s-a cunoscut cu unul din frații acelui locaș, cu numele Iacov. Acesta a adus pe Marcel la ava Alexandru și l-a îmbrăcat în rînduiala monahicească, văzînd mai înainte într-însul darul lui Dumnezeu. Apoi a proorocit despre dînsul ceva dumnezeiesc, zicînd despre amîndoi, adică despre Iacov și despre Marcel, astfel: "Andrei a urmat mai întîi lui Hristos, dar Ioan l-a ajuns pe el. Pe Iacov socotindu-l ca pe Andrei, iar pe Marcel ca pe Ioan, căci îi vedea pe amîndoi cu un duh arzînd de dragostea către Dumnezeu; deși Iacov era ca Andrei, purtînd jugul lui Hristos, însă Marcel fiind ca Ioan, în multe daruri l-a covîrșit pe Iacov. Căci era cu adevărat la un chip cu Sfîntul Ioan, feciorelnicul și cuvîntătorul de Dumnezeu, cu fecioria sa cea fără de prihană și cu înțelepciunea cea de Dumnezeu insuflată.

Nevoindu-se în locașul acela vreme îndelungată și cîștigînd darul mai înaintei-vederi, a văzut mai dinainte moartea dascălului său, care era să fie degrabă, adică a lui ava Alexandru, spunînd că după moartea aceluia se va da lui cinstea începătoriei. Dar el fiind tînăr, nevoind să stăpînească pe cei mai bătrîni și să-i aibă spre ocîrmuire - pentru că iubea mai vîrtos să fie ocîrmuit de alții -, a ieșit pe ascuns din mănăstire și înconjura laturile cele dimprejur, cercetînd pe sfinții părinți, care în multe chipuri se nevoiau și primea de la fiecare deosebit folos. În acea vreme dumnezeiescul Alexandru s-a dus către Domnul și a fost căutat Marcel de toți frații, cu un gînd să-l pună pe Marcel în locul lui Alexandru, și, negăsindu-l, se întristară.

Apoi pe un oarecare Ioan, bărbat bătrîn cu bună înțelegere, căruia și acel fericit Iacov i-a dat loc pentru cinstea căruntețeí sale și pentru buna înțelegere cea desăvîrșită, l-a pus egumen al locașului. Despre acesta înștiințîndu-se Sfîntul Marcel, îndată s-a întors în locașul său și s-au bucurat frații de întoarcerea sa. Iar lui ava Ioan îi era iubit, căci foarte mult îi era de trebuință și de ajutor în locașul său, ca mîna lui cea dreaptă. După cîtăva vreme ava Ioan, cu sfatul unui iubitor de Dumnezeu, a mutat mănăstirea la un loc mai fără de zgomot, care era în Bitinia, aproape de țărmuri, ce se numea Irineos, care va să zică pașnic, căci cu adevărat acel loc era pașnic și liniștit pentru petrecerea monahilor, fiind departe de tulburările și gîlcevile poporului. Deci, s-a mutat cu mănăstirea și acea lege frumoasă pe care o așezase Cuviosul Alexandru. Adică, mărind pe Dumnezeu ziua și noaptea, prin cîntări de psalmi în biserică, schimbîndu-se frații pe rînd la aceasta, pentru care pricină acea mănăstire și pînă acum se cheamă a Neadormiților.

Acolo s-a încredințat lui Marcel toată ocîrmuirea și grija mănăstirească, ca unui credincios în toate și iscusit întru toată slujba, căruia chiar și începătoria degrabă era să i se încredințeze. Despre acest lucru singur mai înainte vedea cu ochii cei mai înainte-văzători, însă și altora le era descoperit de la Dumnezeu acel lucru. Căci egumenul unei mănăstiri, care era acolo aproape, cu numele Macedonie, nu acel Macedonie care era luptător contra Sfîntului Duh, ci altul - pentru că acela era din numărul celor lepădați, iar acesta unul din cuvioși, bărbat mai înainte-văzător, acesta a proorocit fericitului Marcel, că are să fie nu numai păstor al oilor celor cuvîntătoare, ci și numele lui va fi slăvit peste tot pămîntul, pentru mulțimea și sfințenia faptelor lui cele bune. Mulți dintre elini, din romani și din barbari, prin învățătura lui, lăsînd rătăcirea părintească, s-au întors către Dumnezeu și L-au preamărit.

Acestea auzindu-le, Cuviosul Marcel s-a întors în mănăstire. Dar mai înainte de a ajunge el acolo, aveau frații între dînșii o împotrivire și o prigonire ca aceasta pentru dînsul. Adică, unii îl lăudau către egumen, zicînd că pentru smerenie a fugit cînd era să moară ava Alexandru, ca să nu-l facă pe dînsul egumen; iar alții, care erau mai trîndavi, ziceau - neștiind fapta bună a lui Marcel - căci cunoscînd că era să aleagă egumen pe Ioan, a fugit ca să nu-i fie rușine pe urmă. Acestea le ziceau frații ca niște oameni, iar Hristos Însuși Adevărul a pus în mintea egumenului și a zis acestea ca să arate fapta bună a lui Marcel: "Nu este trebuință ca să vă prigoniți în zadar, căci eu cunosc pe bărbatul acesta mult îmbunătățit, precum vă veți încredința dimineață".

În acea vreme mănăstirea era foarte săracă și monahii erau prea iubitori de străini. De aceea au făcut o moară și au cumpărat un asin bătrîn, ca, slujind la moară, să facă pîine pentru străini. Egumenul, chemînd pe Marcel, i-a zis: "Știindu-te sîrguitor, îți dau grija asinului și aceasta să nu crezi că e o slujbă ușoară, căci este de nevoie și trebuincioasă, și orice slujbă vei face asinului, va fi de folos nouă tuturor. Dacă dobitocul se va trece cu vederea și noi și străinii ne vom lipsi de pîine". Aceasta, a socotit oarecare din monahi, s-a făcut ca Marcel să se arate ocărîtor; dar minunatul Ioan, știind ceea ce are să fie, i-a poruncit astfel. Pentru aceea cuviosul nu numai că a primit slujba, ci cu dragoste și cu osîrdie a dat și în scris ca să fie îndatorat la slujba asinului cît va trăi de-a pururea pomenitul.

Așa slujea asinului totdeauna cu atîta sîrguință și îngrijire, încît se minunau toți și se spăimîntau de smerenia lui cea înaltă. Apoi a fost rugat de frați să înceteze de a mai paște pe cei necuvîntători, vrednic fiind a se face păstor celor cuvîntători. Nu după multă vreme ava Ioan ducîndu-se către Domnul, fericitul Marcel a fost pus egumen al Mănăstirii Neadormiților și era foarte milostiv către cei săraci, hrănind în toate zilele mulțime de flămînzi. Dumnezeu ajuta scopului lui bun, căci precum a înmulțit odinioară cele cinci pîini și doi pești, dînd hrană la cinci mii de oameni, așa și în locașul lui Marcel bucatele cele puține le înmulțea prin minune nevăzută, încît ajungea nu numai fraților hrana, ci și mulțimii săracilor și străinilor, spre ospățul cel de toate zilele, precum mai pe urmă vom arăta.

Înmulțindu-se turma cea cuvîntătoare și în toate zilele adăugîndu-se numărul fraților, era de trebuință păstorului să mai lărgească ograda, să facă locaș de rugăciune mai mare, ca să fie mai multă hrană, precum și altele care se cuvin vieții omenești, pentru atîția bărbați duhovnicești, care se adunaseră la dînsul - care era ca o oglindă a faptelor cele bune. El atunci toate le-a cheltuit spre hrana săracilor, iar Dumnezeu, spre Care își pusese nădejdea, nelăsînd pe cei ce-I slujesc Lui, a rînduit cele de trebuință lor în acest chip.

Un tînăr oarecare, cu numele Faretie, fiu al unui mare boier din Roma, foarte bogat, iubind viața după Dumnezeu, a pus gînd să se facă monah, ca să dobîndească desfătarea cea veșnică. Defăimînd slava cea deșartă și toată odihna trupească, a luat pe slugile și bogăția sa și a venit la Cuviosul Marcel, cerînd să se facă monah, apoi a dăruit mănăstirii toate bogățiile sale. Cuviosul, cunoscînd ca un prooroc că nu numai boierul, ci și slugile lui vor să sporească în fapte bune, l-a îmbrăcat în chip monahicesc, împreună cu slugile lui. Cu acea avere mai întîi a zidit o biserică nouă din piatră, foarte frumoasă și foarte mare, apoi a înnoit toată ograda mănăstirii și mulțime de chilii vechi. Încă și o bolniță răsfățată s-a zidit, asemenea și case de străini; și s-au săvîrșit bine toate zidirile ce se cuveneau. Apoi s-a agonisit hrană și îmbrăcăminte și altele de trebuință mănăstirii din averea aceea. Astfel, Dumnezeu, purtătorul de grijă a toate, celor ce căutau mai întîi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui acestea toate le-a adăugat.

Pretutindeni străbătea vestea despre Cuviosul Marcel și despre orînduiala mănăstirii Neadormite, încît mulți rîvneau orînduiala aceea, luînd povățuitori de la dînsul. Precum ieșeau rîurile din Edem așa pornea din locașul lui Marcel, prin toate mănăstirile și toate cetățile, orînduiala și obiceiurile cele monahicești, precum și cîntarea Bisericii cea neîncetată. Puteai vedea în fiecare mănăstire egumen din locașul lui Marcel și toată orînduiala din mănăstirea Neadormiților; încît tuturor mănăstirilor care se aflau în părțile acelea, Sfîntul Marcel le era începător de rînduială, arhimandrit, dătător de lege și îndreptător. Mulți, după proorocirea lui Macedonie mai înainte-văzătorul, se aduceau către Dumnezeu din rătăcirea elinească, prin ducerea de mînă a lui Marcel. Apoi, cetele îngerilor celor pămîntești cei ce ziua și noaptea cîntă lui Dumnezeu se înmulțeau. Însă acum este vremea a spune și despre unele din minunile lui Marcel.

Trei episcopi fiind robiți de barbari, apoi izbăvindu-se din robie, se întorceau întru ale lor. Dar, de vreme ce le era calea pe lîngă locașul lui Marcel, s-au abătut la cuviosul. Iar el, primindu-i cu dragoste și odihnindu-i, cînd au vrut să plece a vrut să le dea ceva de cheltuială pe cale, pentru că erau foarte săraci. Chemînd pe economul cu numele de Iulian, l-a întrebat cîți bani are în cămară? Iar el a zis: "Zece arginți". Deci a poruncit cuviosul să-i dea toți acelor episcopi săraci. Dar el le-a dat numai cîte unul, iar pe ceilalți i-a oprit pentru trebuințele mănăstirii. Sfîntul, văzînd mai înainte cu duhul, a chemat pe econom și i-a poruncit să dea și ceilalți arginți episcopilor. Mergînd economul le-a mai dat încă cîte doi și a făcut nouă, iar pe al zecelea l-a oprit, pentru săracii care veneau în toate zilele.

După aceasta un om oarecare, iubitor de Dumnezeu, a venit la cuviosul și i-a dat lui, spre cheltuiala mănăstirii, nouăzeci de talanți de aur. Chemînd Cuviosul Marcel pe Iulian economul, se mînia asupra lui, mustrîndu-i sgîrcenia și a zis: "Iată, vrea Dumnezeu, prin mîna acestui om drept-credincios, să ne trimită o sută de talanți de aur. Dar, de vreme ce tu neascultînd porunca mea, ai oprit un argint, pentru aceea Chivernisitorul cel de obște al tuturor, Care vrea să ne răsplătească nouă însutit, ne-a lipsit de cei zece talanți". Iar economul, rușinîndu-se, a căzut la picioarele lui și își ceru iertare. Acest Iulian mai tîrziu a fost mitropolit al Efesului și a avut viața plăcută lui Dumnezeu.

Cuviosul avea și darul tămăduirilor. Pe Elpidie monahul, care avea o rană cumplită în gură, numai cu o singură atingere l-a vindecat. Pe Ștefan monahul, care avea mare încuiere a stomacului, încît nici un fel de doctorie nu-l putea ajuta, prin atingerea sa, pipăindu-i pîntecele și spatele, l-a vindecat. Economul Iulian, cel mai sus pomenit, îmbolnăvindu-se și fiind aproape de moarte, îndoită tămăduire i-a dat, adică trupească și sufletească, învățîndu-l mai întîi, precum se cădea, să nu fie neascultător la cele poruncite, nici să nădăjduiască spre adunarea cea vremelnică, ci să aibă nădejde în Dumnezeu, Care pentru toți deopotrivă se îngrijește; și așa îndreptînd sufletul lui, i-a ridicat din patul durerii și trupul. Dar ne stă înainte ca să povestim încă un lucru și mai minunat.

Un evreu oarecare din adunarea samarinenilor, avînd pe trupul său dureri de răni nevindecate, după ce a slăbit, deznădăjduindu-se a se mai vindeca cu tot meșteșugul doctoricesc, a alergat la nădejdea cea de pe urmă, adică la acest grabnic și fără plată doctor, Cuviosul Marcel. Deci, l-a întrebat Cuviosul despre credință și, după ce a cunoscut credința lui cea rătăcită, a zis: "Cu neputință este a dobîndi tămăduire, de nu se va lepăda mai întîi de păgînătatea sa și să primească credința cea creștinească". Atunci samarineanul a făgăduit că de va dobîndi tămăduire, îndată se va face creștin. Fiind rugat bătrînul, a vindecat pe bolnav cu rugăciunea și îndată cel tămăduit s-a adăugat către creștineasca mărturisire. Dar netrecînd patru zile, iudeul acela s-a întors iarăși la păgînătatea sa, precum se zice: "Cîinele s-a întors iarăși la urma sa". Dar i s-a întors și boala cea dintîi, că precum tămăduirea a urmat credinței, așa și depărtării lui de credință, a urmat boala cea dintîi. Apoi a fost nevoie, chiar și nevrînd, să vină iarăși la Sfîntul Marcel și să se lepede de păgînătate, spre a primi dreapta credință. Și plecînd spre milă pe părintele cel fără de răutate, a dobîndit iarăși tămăduire.

După cîteva zile s-a dus ca porcul în tina noroiului său și l-a ajuns mai cumplită rană. Deci, ce face ticălosul? Aleargă iarăși fără de rușine la cuvios și aceasta s-a făcut de multe ori. Mai pe urmă cuviosul a zis: "Vezi, omule, că nu pe mine, ci pe Hristos amăgești. Căci nu eu, ci Hristos te tămăduiește și nu poți, înaintea ochilor Lui cei atoatevăzători, a tăinui necurăția inimii tale, cu buzele cinstindu-L și cu inima stînd departe; cu cuvîntul mărturisindu-L, iar cu lucrul întorcîndu-te la credința ta cea veche. Deci lepădă toată înșelăciunea și vicleșugul, întoarce-te din toată inima la Hristos, nu numai cu trupul, ci și cu sufletul și îndată te vei tămădui. Iar ticălosul și nebunul evreu a răspuns sfîntului: "Orice mi s-ar întîmpla voi răbda și credința mea părintească niciodată nu o voi lăsa!"

Cuviosul, auzind aceasta, s-a dus de la dînsul tăcînd. Deci, iudeul, ducîndu-se puțin de la locașul sfîntului, îndată s-a îmbolnăvit greu în cale și a doua zi a murit cu trupul și cu sufletul. Înștiințîndu-se despre aceasta fericitul părinte, a plîns cu amar și a zis: *Să nu ispitești pe Domnul Dumnezeul tău*.

Dar să facem povestire, iarăși, despre tămăduirea altor credincioși.

Un bărbat oarecare, cu numele de Chir, care mai pe urmă s-a făcut minunat în viața monahicească și multora spre pildă, mai înainte de călugărirea sa, fiind tare cu trupul și la luptă foarte lesnicios, deodată, prin voia lui Dumnezeu, a fost lovit de diavol ca Iov, cu răni de la picioare pînă la cap și se vătămase la dînsul nu numai pielea, dar și carnea și vinele, încît numai oasele goale se vedeau. Ce fel de boală avea omul acela nu era cu putință a spune și cu neputință a se tămădui, cu nici un fel de doctorii omenești, fără numai cu cele dumnezeiești, al căror dătător era Sfîntul Marcel.

Deci, cînd a căutat cel bolnav tămăduirea cu lacrimi, îndată, fericitul, ridicîndu-și mîinile cele cuvioase către Dumnezeu, a făcut, după obicei, rugăciune cu sîrguință pentru cel bolnav. Apoi, atingîndu-se cu mîna de răni, a zis: "O! bărbat bun, nu se cuvine ție a fi biruit de aceste dureri, nici se cade celui ce se luptă cu vrăjmașii cei nevăzuți a avea purtare de grijă pentru trup. Nădăjduiește că, dacă vei pune scăparea ta spre Cel Preaînalt, va fugi această rană de la locașul trupului tău". Zicînd acestea sfîntul, îndată l-a lăsat durerea și s-a făcut precum se scrie în proorocia lui Iezechil: creștea carnea trupului său în vederea tuturor, oasele se acopereau, rănile se umpleau cu carne, vinele se îndreptau, încheieturile se întăreau și pielea se întindea. Și s-a făcut Chir sănătos, mai presus de nădejde. Niște vindecări ca acestea cu minuni, împărțea plăcutul lui Dumnezeu, cu darul cel dat lui de la Dumnezeu, nu numai acelora de care se atingea cu mîinile sale, dar și acelora care erau departe.

O femeie a unui diacon mirean, cu numele Evghenie, apropiindu-se timpul să nască, nu putea și nu-i era de folos, nici un ajutor, nici de la doctor, nici de la moașele care-i slujeau la naștere. Deznădăjduindu-se cu toții, femeia era gata să moară, că nu vorbea și nici nu simțea nimic. Atunci bărbatul său, Evghenie, alergînd la Cuviosul și udînd cu lacrimi cinstitele lui picioare, cerea ajutor de la sfintele lui rugăciuni. Apoi, rugîndu-se Cuviosul și binecuvîntînd o pîine, a dat-o diaconului, ca degrabă să o pună pe pieptul bolnavei. Aceasta făcîndu-se, îndată femeia a născut pruncul și a scăpat de dureri. Venindu-și în simțire, întreba: "Unde este părintele acela care a dezlegat durerea mea? Unde este cel ce m-a întors de la porțile morții?" Întrebîndo cînd și ce fel avea fața acela de care vorbește, a spus chipul și asemănarea cuviosului cel ce i s-a arătat și toți au cunoscut că este Cuviosul Marcel, care s-a arătat ei și a izbăvit-o de moarte. Atît era de îmbunătățit acest fericit părinte și viața lui asemenea cu a îngerilor, încît și sfinții îngeri viețuiau împreună cu dînsul, pentru curățenia și sfințenia lui.

Serghie, egumenul mănăstirii care era lîngă rîul Eufrat, auzind despre Cuviosul, a venit să-l vadă și fără seamăn a văzut singur mai multe decît cele ce i se spusese despre dînsul. Odată, stînd la rugăciune, Serghie a văzut că în vremea cînd făcea Cuviosul Marcel plecarea genunchilor, doi îngeri luminați sprijinind pe sfîntul de amîndouă părțile, îl ridicau de la pămînt și fața lui în rugăciune strălucea ca fulgerul. Serghie, văzînd aceasta, tremura de frică și de spaimă, încît abia i-a rămas duhul într-însul. Dar și altor părinți mari le descoperea Dumnezeu cele despre plăcutul său Marcel. Elisei, egumenul mănăstirii care era în Edesa, dorind să vadă pe sfînt și să se înștiințeze despre viața lui, s-a rugat pentru acesta lui Dumnezeu și i-a arătat Domnul în vedenie pe Marcel, în același chip precum era cu fața și cu chipul. Apoi și înălțimea bunătăților lui i-a descoperit-o, despre care a spus mai pe urmă Elisei lui Petru, ucenicul sfîntului, care se întîmplase a fi la dînsul.

Un diacon oarecare al Sfîntului Marcel, cu numele de Petru, într-o zi stătea aproape de el și a venit un episcop sărac, care cerea milostenie, iar cuviosul a zis diaconului său: "Împrumută-mă cu doi galbeni ca să dau săracului acestuia". Petru însă se îndoia să-i dea banii. Deci i-a zis sfîntul: "Ce folos îți este ție să-i păstrezi? Căci după două zile vei muri și vei lăsa lucrurile tale pustii". Și era joi ziua aceea, iar Duminică, mai înainte de a se face ziuă, Petru a murit și au rămas lucrurile sale mănăstirii.

Era o cetate lîngă Marea Neagră care se numea Pombiupoli. Într-însa era un egumen al unei mănăstiri cu numele Gavdiol, om atît de îmbunătățit, încît și pe draci îi gonea. La acesta a venit un oarecare frate din mănăstirea lui Marcel, cu numele Talasie și, șezînd ei, au rugat cîțiva frați pe egumenul acela, să primească niște monahi care fugiseră din acea mănăstire și iarăși se întorseseră. Egumenul nu voia, zicînd că nu este cu cuviință să fugă din ascultare și iarăși să se întoarcă. Deci, ca să facă să-i primească, Talasie i-a zis: "Și din mănăstirea lui Marcel mulți s-au dus și iarăși i-a primit sfîntul după ce s-au întors". Iar Gavdiol i-a zis: "Să nu mă potrivești nicidecum cu Marcel, că Stăpînul meu Hristos mi-a descoperit că precum Moisi avea de la Dumnezeu duhul blîndeții, așa și Marcel este preablînd". Cu adevărat, cuviosul avea pe lîngă darul blîndeții și darul proorociei, căci ceea ce proorocea, se și împlinea și pe cele de departe le vedea, ca și cum ar fi fost de față.

Odată, ucenicii lui plutind pe Marea Neagră pentru oarecare trebuințe mănăstirești și fiind învăluire și vifor mare, încît erau gata să moară, li s-a arătat cuviosul și i-a ajutat, povățuindu-i fără primejdie către liman. Ajungînd ei în cetatea Anchiria, unul dintr-înșii, cu numele Pavel, s-a îmbolnăvit foarte și ceilalți voiau să-l lase acolo; iar el oftînd din inimă cu plîngere, a strigat: "Unde sînt rugăciunile tale, o! părinte Marcel, că tu m-ai încredințat lui Dumnezeu și iată, acum pier și ce este mai amar, mor afară de turma ta și departe de frații mei". Zicînd acestea bolnavul cu lacrimi în ochi, iar cuviosul fiind în mănăstire și auzind plîngerea și mîhnirea lui, a spus lui Chesarie, ucenicul său, că "unul din frații noștri trimiși la slujbă este în mîhnire și în boală". Sculîndu-se, s-a rugat pentru dînsul și îndată s-a făcut Pavel sănătos. Apoi a însemnat Chesarie vremea și după ce s-au întors frații, s-a aflat că în acel ceas s-a însănătoșit Pavel în Anchira, cînd a văzut mai înainte părintele boala lui și s-a făcut rugăciune pentru dînsul.

Dumnezeu pedepsea odată pămîntul cu o foamete mare și a venit la cuviosul chelarul hambarului mănăstirii, cu numele Malh, spunîndu-i că se sfîrșește grîul și abia poate să fie pîine pentru zece zile. Sfîntul a zis: "Tu să te duci, fiule, să-ți faci ascultarea ta și să nu te îngrijești de nimic". Malh, socotind că ava nădăjduia să-i vie pîine de undeva, dădea după obicei ceea ce era în hambar nu numai la trebuința fraților, ci și a săracilor. Trecînd șapte zile și rămînînd foarte puțin grîu în hambar, Malh a venit iarăși la sfînt, spunîndu-i despre isprăvirea grîului. Ava, ca și mai întîi, l-a trimis la lucrul său, poruncindu-i să nu se îngrijească de aceasta.

După două zile, nemairămînînd nimic în hambar, Malh a venit la ava tulburat. Iar cuviosul, sculîndu-se, s-a dus la hambar și a poruncit lui Malh să-i deschidă. Acesta adeverea cu jurămînt că n-a rămas nici un bob și nu are pentru ce să deschidă, dar l-a deschis și iată a văzut hambarul plin cu tot felul de pîine și s-a spăimîntat, iar cuviosul defăima necredința lui. Din vremea aceea, n-a mai scăzut hambarul, pînă ce a trecut foametea, căci cît cheltuia chelarul într-o zi, pe atît se adăuga în cealaltă. Așa a hrănit cuviosul în vreme de foamete nu numai pe frați, dar și mulțime de săraci, de străini și de nevoiași. Toate acestea sînt lucruri minunate ale Domnului, săvîrșite prin plăcutul Său, Marcel. Și această minune s-a auzit în toată cetatea împărătească și toți boierii au aflat despre dînsa. Dar urmează și altele și mai minunate.

Un oarecare monah Pavel, nu acel de care s-a vorbit mai sus, ci altul din altă mănăstire, îmbolnăvindu-se de moarte a trimis la sfînt, rugîndu-l să vină la dînsul. Ajungînd trimisul la mănăstirea lui Marcel, l-a găsit îndeletnicindu-se cu episcopul Calcedonului, vorbind despre dogmele bisericești și nu era cu putință sfîntului a alerga la acel bolnav îndată, pînă ce nu va sfîrși vorbirea cu episcopul pentru lucrurile bisericești.

În acea vreme bolnavul a murit. După aceasta cuviosul s-a dus și a găsit săvîrșite toate cele de îngropare. Dar părintele, fiind tare în credință și ridicînd ochii cei trupești și sufletești către cer și rugîndu-se cu credință și multă sîrguință către Dumnezeu, după cum îi era obiceiul, în cămara cea de taină a inimii sale, a pus mîna pe cel mort; iar unii din cei ce stau acolo, rîdeau zicînd în cugetele lor: "Acest bătrîn nu crede că cel ce zace este mort și încearcă cu mîinile". Dar sfîntul, atingîndu-se de cel mort, acesta îndată a înviat și, ridicîndu-se, a început să vorbească. Atunci toți s-au spăimîntat și s-au cutremurat de acea înfricoșată minune a sfîntului. Iar cuviosul poruncea tuturor să nu spună nimănui acea minune; dar nu se puteau tăinui măririle lui Dumnezeu și atîtea daruri ale Lui, pe care le avea cuviosul.

Dar ce vom zice despre puterea și stăpînirea acestui mare părinte pe care o avea asupra diavolilor? Căci aceștia, ca niște praf ce se spulberă de un vînt mare, așa se izgoneau din oameni prin rugăciunea lui. Odată, s-au adus la dînsul patru îndrăciți, pe care muncindu-i dracii cumplit, strigau către sfînt: "Poruncește-ne să ieșim de vreme ce ai stăpînire peste noi". Sfîntul tăcea și nici cu ochii nu căuta asupra lor, numai se ruga lui Dumnezeu în sine, zicînd: "Miluiește, Doamne, zidirea Ta". Căci vedea vicleșugul vrăjmașului care cu acele cuvinte voia să-l arunce în înălțarea minții. Astfel, tăcînd sfîntul, au ieșit dracii biruiți de smerenia lui. Dar cine va spune în amănunțime faptele minunate ale cuviosului părintelui nostru? Cine va număra darul lui

Dumnezeu care era într-însul? Cine va spune credința lui cea mare și neîndoită, cu care putea să facă acele mari lucruri? Vremea nu ajunge a povesti.

Dintre cele fără de număr spre folosul nostru și pentru preamărirea lui Dumnezeu, cel minunat între sfinții Săi, sînt și acestea: Odată se aprinse în Bizanț un foc mare, trimis de mînia lui Dumnezeu, încît ardea cetatea în flăcări, fiind pedepsită pentru păcate și nu era cu putință nicidecum a se stinge văpaia, care ardea toate și le îngropa în cenușă. Nu era nici o nădejde ca să poată scăpa vreo casă de ardere, pentru că focul cuprinsese toată cetatea împrejur. Înștiințîndu-se despre aceasta, Cuviosul Marcel a stat la rugăciune, ridicîndu-și mîinile sus și vărsînd lacrimi, îndată s-a potolit focul și n-a mai înaintat și s-a salvat jumătate din cetate, pentru că toată puterea focului s-a stins ca de niște ploi mari prin lacrimile cuviosului.

Un boier mare, Ardavurie, fecior al lui Aspar, cumplit cu obiceiul, iar cu credința arian, s-a mîniat asupra unui om de sub stăpînirea sa, cu numele de Ioan, și a vrut să-l omoare. Iar el, neavînd unde să se ascundă, a fugit în locașul Sfîntului Marcel.

Ardavurie a trimis slugi după el ca să-l ia de acolo, dar cuviosul nu l-a dat. Iarăși a trimis boierul cu rugăminți și îngroziri să-l ia de acolo și l-a amenințat pe sfînt, ca să-i dea pe Ioan, iar Cuviosul i-a trimis înapoi și pe aceia. Mîniindu-se boierul a trimis ostași mulți ca să scoată cu sila din mănăstire pe Ioan, iar pe cei ce s-ar împotrivi să-i omoare cu sabia. Cînd au înconjurat ostașii mănăstirea cu săbiile și voiau să strice ograda, venind frații la sfînt, îl rugară cu lacrimi să-l dea pe Ioan ostașilor ca nu cumva pentru dînsul - ziceau ei - să pierim și noi cei fără de vină. Cuviosul neascultînd pe frați, că era milostiv, nu a vrut să dea pe cel nevinovat în mîinile ucigașilor. Apoi, luînd arma duhovnicească, adică puterea Sfintei Cruci, cu care îngrădindu-se a ieșit împotriva ostașilor și îndată a căzut mare frică peste ei, cînd au văzut Crucea cu raze stălucind ca un soare, iar împrejurul lui, mare văpaie de foc, fulgerînd și tunînd, încît aruncînd armele s-au înspăimîntat și au fugit. Auzind acestea, boierul s-a înspăimîntat și, îmblînzindu-și mînia, l-a iertat pe Ioan.

De vreme ce s-a pomenit aici de Ardavurie și de Aspar, tatăl său, este cu cuviință a spune sfîrșitul lor, care s-a descoperit cuviosului. Aspar era cu puterea cel mai întîi după împărat, sub a cărui mînă era toată oastea și avea doi fii, pe Ardavurie și pe altul mai tînăr, cu numele Patrichie; și era potrivnic împăratului în multe lucruri. Apoi cu toată casa sa îi era pe ascuns vrăjmaș împăratului și era foarte rău pentru toată Biserica lui Hristos, pentru că, ajutînd arienilor, făcea mult rău drept-credincioșilor. Iar binecredinciosul și de Hristos iubitorul împărat Leon, care se numea cel Mare, fiind blînd și temător de Dumnezeu, a răbdat pînă la o vreme, pe de o parte din nerăutate, iar pe de alta pentru că toată puterea oștii grecești era în mîna lui Aspar și aproape toți erau arieni. Casa acelui rău credincios, fiind gata a se risipi cu cădere de moarte și a pieri, Cuviosul Marcel a avut un vis: "Un leu se lupta cu un balaur fiind fără măsură de mari, balaurul bătea pe leu cu coada și-l biruia, iar leul umbla împrejurul balaurului în deșert, neputînd să-i facă nici un rău. Apoi, ostenindu-se amîndoi, s-au odihnit. După puțină odihnă

leul căpătînd putere, deodată, ca dintr-un somn deșteptîndu-se, s-a repezit asupra balaurului cu mare mînie și, trîntindu-l la pămînt, l-a biruit".

Văzînd aceasta în vis părintele Marcel, a proorocit că Aspar cu toată casa lui va fi pierdut de împărat, căci leul pe care-l văzuse închipuia pe împăratul Leon, iar balaurul cel mare pe Aspar, care cu adevărat ca un balaur mușca și vătăma credința cea dreaptă.

Vedenia și proorocia sfîntului au luat degrabă sfîrșit, căci: binecredinciosul împărat Leon, vrînd cu bunătatea și milostivirea sa să împace casa lui Aspar și din vrăjmaș să-l facă prieten, ba încă sîrguindu-se a-l aduce la sfînta credință, a logodit pe fiica sa, Ariadna, cu feciorul lui Aspar, cel mai tînăr, Patrichie, și voia să-l facă după sine împărat, pentru că el nu avea fecior. Deci gîndea ca pe ginerele său să-l înalțe la împărăție, dar s-a făcut mare gîlceavă în poporul cel credincios, pentru că se temeau toți, ca pînă la sfîrșit să fie chinuită Biserica lui Hristos prin vrăjmășia și răutatea arienească, căci ginerele împăratului era arian.

Adunîndu-se toți credincioșii cu episcopii și cu preoții, luînd cu ei și pe bătrînul Marcel, au mers la împărat și au zis: "Să nu facă aceasta, adică să nu ridice la moștenirea împărătească pe cel rău-credincios, ci mai întîi ginerele împăratului să se lepede de credința cea arienească, iar de nu va voi, apoi să nu primească cinstea împărătească". Împăratul Leon potolind poporul, făgăduia că va aduce pe ginerele său către dreapta-credință. Ginerele său, deși cu vicleșug venise la credință, totuși gîlceava în popor nu înceta.

În acea vreme s-a descoperit răutatea și vicleșugul lui Aspar, că nu numai coroana împărătească căuta, ci capul împăratului, voind să-l omoare. Deci s-a ridicat tot poporul împotriva casei lui Aspar, nerăbdînd un vicleșug ca acela și voia să-l piardă cu totul. Iar el, temîndu-se, a fugit cu fiii săi în Calcedon și s-au închis în biserica Sfintei Mucenițe Eufimia, avînd cu sine mulțime de ostași, care au stat împrejurul bisericii, păzind viața lui. Dar a fost scos de acolo cu cuvinte împărătești de pace și chemat în cetatea împărătească. Apoi, după puțină vreme, după sfatul împărătesc, Aspar împreună cu fiul său Ardavudie au fost omorîți de Zenon. Patrichie, ginerele împăratului, a fost trimis în surghiun, iar Ariadna, fiica împăratului, a fost luată de Zenon, care mai pe urmă a luat împărăția grecească după Leon. Astfel neamul cel de balaur, casa lui Aspar zic, a pierit cu sunet, fiind biruit de leu, după proorocia sfîntului. Dar noi iarăși să ne întoarcem la Sfîntul Marcel.

Cînd mergea poporul la împăratul Leon, cu episcopii și preoții, avînd cu dînșii pe acest părinte ca pe un înțelept și prea- ales povățuitor, mulți din cei vrednici, au văzut pe îngerul lui Dumnezeu în chip de tînăr preafrumos, în haine albe și încins cu brîu de aur, mergînd împreună cu Sfîntul Marcel și sprijinindu-l de mîna lui. Astfel l-au văzut toată vremea, cînd mergea acolo cu poporul și iarăși cînd se întorcea de acolo pînă la ușa chiliuței sale, unde s-a făcut nevăzut. De aici arătat este, că era iubit de Dumnezeu acest fericit părinte, căci pe îngerii Săi îi trimitea

spre slujbă ca să-l ducă în cale și să-l păzească. Astfel se împlineau asupra lui cele zise: *Va porunci pentru Tine îngerilor Săi, ca să Te păzească în toate căile Tale, pe mîini Te vor lua, ca nu cumva să se împiedice de piatră piciorul Tău.*

Acum este vremea să spunem și sfîrșitul Cuviosului. Șaizeci de ani săvîrșind cuviosul în nevoințele monahicești, s-a apropiat de fericitul său sfîrșit, petrecînd toate zilele vieții sale cu plăcere de Dumnezeu. Și s-a asemănat proorocilor, prin mai înainte-vedere; patriarhilor, prin credință și nădejde neîndoită spre Dumnezeu, și mucenicilor prin omorîrea trupului, cea din toate zilele. Apoi s-a asemănat lui Moise întru vedere de Dumnezeu și în dar, precum s-a zis mai sus, fiind deopotrivă lui David în blîndețe, lui Petre Apostolul în rîvnă, lui Ioan întru feciorie și în știință și tuturor Apostolilor în darul tămăduirilor; căci era izvor tuturor tămăduirilor și rîu al facerilor de bine cele cu minune.

Zăcînd pe patul durerii, plîngea mulțimea fraților, înconjurîndu-l, între care era unul cu numele Luchian, de neam boieresc, care trecînd cu vederea toate cele lumești, venise la viața monahicească, sporind în faptele cele bune mai mult decît alții. Acela, plîngînd, ruga pe sfînt ca să nu-l lase singur fără de cîrmă în marea acestei vieți, spre a se pierde în valurile ispitei, ci să-l ia și pe el. Iar cuviosul, căutînd spre dînsul, a zis: "Îndrăznește, fiule, pentru că, după ducerea mea, degrabă vei veni după mine". Și s-au adunat de prin mănăstirile cele din jur egumenii și frații, precum și arhiereii și boieri din Constantinopol ca să-l cerceteze și să-i dea sărutarea cea mai de pe urmă. El, dînd fiecăruia învățătura ce se cădea și multe vorbind spre folosul sufletului și pentru viața cea veșnică, s-a rugat ca să se depărteze de la dînsul, zicînd că vrea să doarmă puțin. Depărtîndu-se toți, a adormit cu somnul cel fericit și cu odihna cea veșnică, dîndu-și sufletul său în mîinile lui Dumnezeu și l-au pus cu cinste în biserica pe care el însuși a zidit-o.

Fericitul Luchian plîngînd deasupra gropii lui, în a cincea zi i s-a arătat cuviosul în vedenie, zicînd: "Pentru ce te mîhnești? Nu crezi că am rugat pentru tine pe Dumnezeu, ca și tu fără de zăbavă să fii împreună cu mine?". După acea vedenie, a treia zi s-a odihnit întru Domnul și Luchian, mai trăind după părintele și învățătorul său opt zile. Astfel, Cuviosul Marcel și după moartea sa a împlinit proorocia sa, degrabă luînd după sine, precum a făgăduit, pe iubitul ucenic Luchian și împreună cu sfinții cu care s-a asemănat, s-a dus înaintea Stăpînului Său cel mai sfînt decît toți sfinții, în veselie și în bucurie veșnică, Căruia și noi ne închinăm, ca să ne învrednicim prin rugăciunile sfîntului și cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

65. VIAȚA CUVIOȘILOR PĂRINȚILOR NOȘTRI MARCU DE LA PEȘTERĂ ȘI TEOFIL PLÎNGĂTORUL (29 DECEMBRIE)

Lui Iezechil, proorocul, mai întîi, iar mai pe urmă celui de la pieptul lui Hristos, adică Sfîntului Ioan, s-a arătat în chipuri îngerești o ființă, între celelalte, avînd asemănarea de leu. Potrivit este semnul acesta tainic la Sfîntul Marcu din Pecersca, căci precum leul deșteaptă puii prin glasul său, astfel și glasului acestui cuvios i-a dat Dumnezeu o putere ca aceasta, încît și frații cei morți se deșteptau și-l auzeau. Pe lîngă aceasta e drept a se socoti cuviosul acesta în ceata îngerească, căci chipul îngeresc, în rînduiala monahicească purtîndu-l cu vrednicie, asemenea cu îngerii a viețuit, precum mărturisește viața lui cea plină de cuviință, pentru care începutul povestirii îl facem astfel:

Vremea nevoinței acestui fericit Marcu, mai mult decît toate semnele, mărturisește acest lucru vrednic de laudă, că în vremea lui s-au adus cinstitele moaște ale Cuviosului părintelui nostru Teodosie, din peșteră în sfînta biserică cea mare. Acest fericit, luînd sfîntul și îngerescul chip monahicesc, viețuia în peșteră, săpînd într-însa locuri multe cu mîinile sale, nu numai spre îndeletnicire la rugăciune, ci și spre îngroparea fraților care mureau, și pe spatele său scoțînd țărîna afară. Astfel se ostenea totdeauna în lucrul cel plăcut lui Dumnezeu, așteptînd plată multă din ceruri, iar de pe pămînt nimic nu voia să ia.

Dacă cineva cu sila, pentru dragoste îi dădea ceva, pentru săparea mormîntului, ceea ce lua, îndată dădea săracilor. Apoi își pusese fericitul pe mijlocul său niște fiare, pe care în toate zilele vieții sale le purta, fiind ziua și noaptea la rugăciune, iar de rugăciunea cea de-a pururea nu despărțea ceea ce Dumnezeu a împreunat, adică postirea cea mare, de vreme ce și apă bea cu măsură, din măsura cea dreaptă a crucii celei de aramă. Astfel pe vrăjmașul său care se lupta asupra duhului, desăvîrșit l-a biruit, nu numai prin temniță, ci și prin osteneli și legături, prin nedormire și foame. Și-a omorît, zic, trupul său, nu numai în peștera cea întunecată, ci prin săpare și prin încingerea cu fier, prin priveghere și post. Astfel în chip îngeresc, ca un fără-de-trup, s-a arătat, încît nu se temea de moarte, ci mai degrabă moartea se temea de glasul lui, ca de trîmbița arhanghelului. Deci, Cuviosul părintele nostru Marcu a luat putere de a face minuni, încît și morții ascultau porunca lui, lucru care prin multe semne s-a mărturisit.

Odată, săpînd un mormînt după obicei, a slăbit și a lăsat locul strîmt și nelărgit. Atunci s-a întîmplat unuia din frați, de s-a îmbolnăvit și a murit și nu era alt loc de îngropare decît numai acolo. Deci au dus pe mort în peșteră și abia au putut să-l pună în acel loc strîmt. De aceea s-a făcut cîrtire asupra lui Marcu căci nu puteau să îngrijească pe mort, nici untdelemn să toarne peste dînsul, din cauza locului strîmt. Cuviosul se închina cu smerenie la toți, zicînd: "Iertați-mă, părinților, căci pentru neputința mea nu l-am sfîrșit". Iar ei foarte mult îl dosădeau. Drept aceea fericitul a zis mortului: "De vreme ce locul este strîmt, mișcă-te singur, frate, și, luînd untdelemn, toarnă pe tine". Mortul, întinzînd mîna puțin, s-a ridicat și luînd untdelemn a turnat pe sine în chipul crucii, pe față și pe piept și iarăși a dat vasul înapoi. Apoi el, înaintea tuturor cu rînduială culcîndu-se, a adormit, iar această minune văzîndu-se, pe toți i-a cuprins spaimă și cutremur.

Alt frate, bolind mult, a murit, iar unul din prieteni, ștergîndu-l după obicei cu buretele, a mers în peșteră, vrînd să vadă locul unde avea să se puie trupul iubitului său și a întrebat pe fericitul Marcu, iar acesta i-a răspuns: "Mergi, spune fratelui ca să aștepte pînă mîine, pînă ce voi săpa locul și atunci se va duce la odihna veșnică". Iar fratele a zis lui Marcu: "Părinte, eu și cu buretele i-am șters trupul lui, fiind mort. Cui îmi poruncești să spun aceasta?". Dar Marcu iarăși a zis: "Iată, locul îl vezi, dar este nepregătit; îți grăiesc, mergi de spune celui mort astfel: Păcătosul Marcu îți zice, să mai stai încă astăzi aici și mîine te vei duce, frate, la doritul tău Hristos, pînă ce îți voi găti locul și te voi înștiința.

Ascultînd fratele, a mers la mănăstire și a aflat pe toți frații săvîrșind obișnuita cîntare asupra mortului. Atunci a zis către cel mort: "Frate Marcu, îți grăiește că locul încă nu-ți este pregătit, să mai aștepți încă pînă dimineață". Cînd a zis acestea, toți mirîndu-se, îndată au văzut mortul și sufletul întorcîndu-se în trupul său și a rămas viu într-acea zi și într-acea noapte, însă n-a grăit nimănui nimic, ci privea numai cu ochii deschiși. A doua zi, fratele acela ce venise înainte, a mers la peșteră ca să afle dacă s-a gătit locul. Sfîntul i-a zis: "Mergînd, spune celui ce a înviat: Marcu îți zice să lași acum viața aceasta vremelnică și să treci la cea veșnică. Dă-ți duhul tău lui Dumnezeu, iar trupul să se pună aici în peșteră, cu sfinții părinți, căci, iată, locul este gata." Mergînd fratele, i-a spus toate celui ce înviase. Apoi, îndată închizîndu-și ochii, și-a dat duhul în mîinile lui Dumnezeu și astfel cu cinste a fost pus în peșteră, la locul cel gătit. De această preaslăvită minune toți mirîndu-se, cum fericitul a înviat din morți cu cuvîntul și iarăși cu cuvîntul l-a răposat, au preamărit pe Dumnezeu.

Doi frați erau în aceeași mănăstire a Pecerscăi, însoțiți cu dragostea inimii, care din tinerețe un gînd și o rîvnă aveau spre Dumnezeu: Ioan și Teofil. Aceștia au rugat pe fericitul Marcu ca să le gătească un loc de obște, spre îngroparea lor cînd Domnul va porunci. După multă vreme, Teofil, cel mai mare frate, s-a dus undeva cu trebuința mănăstirească, iar cel mai tînăr, Ioan, bine plăcînd lui Dumnezeu s-a îmbolnăvit și a murit și l-au pus în peșteră la locul cel gătit. Apoi, după cîteva zile s-a întors din călătorie Teofil și, înștiințîndu-se despre moartea fratelui său, s-a întristat foarte și, luînd pe unii cu sine, s-a dus în peșteră, vrînd să vadă pe cel ce murise, în ce loc este pus.

Văzînd că este pus în mormîntul cel de obște, la locul de mai sus, nu i-a plăcut și cîrtea împotriva fericitului Marcu, zicîndu-i: "Pentru ce l-ai pus aici în locul meu de vreme ce eu sînt mai bătrîn decît el?". Iar fericitul, smerit fiind, se pleca lui, zicîndu-i: "Iartă-mă, frate, căci am greșit". Apoi, întorcîndu-se spre cel ce murise, i-a zis: "Frate, scoală-te, dă locul acesta fratelui tău celui mai bătrîn, iar tu să te culci la locul cel mai de jos". Îndată, după cuvîntul fericitului, mortul s-a sculat și s-a culcat la locul cel mai de jos, iar cei ce merseră cu dînsul se spăimîntară foarte. Atunci, fratele care cîrtise asupra cuviosului a căzut la picioarele lui, zicîndu-i: "Am greșit, părinte, mișcînd pe fratele din loc, mă rog ție, poruncește ca iarăși să se culce acolo".

Fericitul i-a răspuns: "Domnul Însuși, ridicînd vrajba dintre noi pentru cîrtirea ta, ca nu totdeauna vrăjmășuind, să ții răutate asupra mea; El a făcut aceasta cu trupul mortului acestuia,

căci a arătat și după moarte dragostea ce are pentru tine, dîndu-ți întîietatea și s-a sculat din partea cea mai de sus a mormîntului, care de obște s-a gătit vouă. Pentru că a scula morții este dumnezeiesc lucru, iar eu sînt un om păcătos. De aceea nu pot singur de la mine fără pricină să zic acestui mort: Scoală-te și culcă-te iarăși în locul de mai sus. Să-i poruncești tu lui, dacă te va asculta. Însă și aceasta s-o știi, că ți se cădea să nu ieși din viață și îndată să-ți moștenești întîietatea, ci, de vreme ce nu ești gata de ieșire, mergi de te îngrijește de mîntuirea sufletului tău și după puține zile aici te vor aduce".

Acestea auzind, Teofil s-a întristat foarte și s-a înfricoșat, socotind că îndată căzînd acolo va muri, și nici nu nădăjduia să mai ajungă la mănăstire. Apoi, abia venindu-și în sine, a mers la chilia sa, fiind cuprins de plîngere nemîngîiată. A împărțit toate ale sale cele de nevoie, lăsîndu-și numai o rasă și o mantie și în toate zilele aștepta ceasul morții, dar nimeni nu putea ca să-i astîmpere amarul plîns, ci acei ce voiau a-l mîngîia, spre mai mare tînguire îl porneau și nici nu puteau a-l sili să guste ceva din bucatele cele dulci, ci lacrimile îi erau pîine, ziua și noaptea.

Sosind ziua cu lacrimi își spăla fața și zicea: "Nu știu de voi ajunge seara". Iar noaptea venind, iarăși cu lacrimi ochii săi îi închidea, zicînd: "Cine știe de voi ajunge pînă dimineață, căci mulți din somn dimineața n-au ajuns seara și mulți dormind nu s-au sculat din pat. Apoi cum să nădăjduiesc a fi viu, eu care am luat înștiințare că peste puțină vreme mă voi sfîrși". Tefil se ruga deci către Domnul ca să-i dea după îndurările Sale vreme de pocăință, pururea flămînzind și plîngînd, și astfel mulți ani făcînd, atît de mult își subțiase trupul, încît și membrele lui puteau a le număra și din multă plîngere se lipsise de lumina ochilor.

Cuviosul părintele nostru Marcu, cunoscîndu-și ceasul ducerii sale către Domnul, a chemat pe Teofil și i-a zis lui: "Iartă-mă, frate, mulți ani te-am mîhnit și te roagă lui Dumnezeu pentru mine, că iată, acum mă duc din lumea aceasta. Iar de voi lua îndrăzneală nu voi uita să mă rog pentru tine, ca să ne învrednicească Domnul, ca amîndoi văzînd acolo pe Sfînta Sa față, să ne vedem unul pe altul și să petrecem acolo, la locul cuvioșilor părinților noștri Antonie și Teodosie ai Pecerscăi".

Teofil cu plîngere i-a răspuns: "Pentru ce mă lași, părinte? Sau ia-mă cu tine, sau dă-mi aici vedere. Știu că pentru păcatele mele căzînd în peșteră aș fi murit înaintea ta, cînd ai ridicat pe fratele cel mort. Dar Domnul m-a cruțat, pentru sfintele tale rugăciuni, așteptîndu-mi pocăința, deci și acum poți să-mi dai ceea ce te rog, sau să mă iei cu tine către Domnul, sau să văd". Cuviosul Marcu i-a zis: "Frate, să nu te mîhnești, că pentru Dumnezeu ai orbit cu ochii trupești, iar cu cei duhovnicești vezi înțelepciunea cea adevărată. Eu mai mult am voit ca să fiu pricina orbirii tale, că ți-am spus despre moarte, vrînd să-ți fie de folos sufletului și înalta cugetare trupească spre smerenie s-o aduc. *Căci inima înfrîntă și smerită* (nu aceea ce se laudă cu întîietate) *Dumnezeu nu o va urgisi*. Pentru aceea nu-ți este de trebuință să vezi lumina aceasta de puțină vreme, dar cere la Domnul să vezi slava Lui în lumina cea pururea fiitoare. Să nu dorești de moarte, că va veni chiar cînd n-ai voi. Însă acesta va fi semnul ducerii tale, că,

mai înainte cu trei zile de sfîrșitul tău, vei vedea și așa te vei duce la Domnul și acolo vei vedea lumina cea nesfîrșită și slava cea negrăită".

Această nemincinoasă proorocire despre sfîrșitul lui Teofil lăsînd-o Cuviosul părintele nostru Marcu, a sfîrșit întru Domnul viața sa cea vremelnică de pe pămînt și ca un poruncitor al morților și prooroc, cu Domnul nostru Iisus Hristos începătorul învierii și cu toți sfinții prooroci a început veșnica viață. Moaștele lui făcătoare de minuni sînt puse în peșteră, unde și-a săpat singur mormîntul și dau neîmpuținate tămăduiri tuturor celor ce cu credință se duc la cinstita lui raclă. Acolo se află și fiarele ce le purta pe sine cuviosul și crucea cea de aramă din care bea apă, pe care cu buzele sale atît de mult a sfințit-o, încît s-a făcut și aceea făcătoare de minuni, căci cîți credincioși veneau și beau apă sfîntă din acea Sfîntă Cruce, primeau mai presus de fire nemincinoasă tămăduire la neputințele lor.

Fericitul Teofil avînd rană în inima sa, a vrut mîhnire îndoită, tînguindu-se cu amar și de despărțirea părintelui și povățuitorului său, Cuviosul Marcu, și de sfîrșitul său, pe care îl aștepta în toate zilele, aducîndu-și aminte de proorocia aceluiași fericit de care se despărțise; deci vărsa izvoare de lacrimi care mai mult i se înmulțeau. Avea un obicei fericitul Teofil: cînd se îndeletnicea la rugăciune și îi veneau lacrimile, atunci punea un vas și plîngea deasupra lui, pe care îl umpluse de lacrimi de atîția ani. Apoi, venindu-i lumina ochilor și văzînd, după făgăduința Cuviosului Marcu, a cunoscut că sfîrșitul său era aproape. Drept aceea a început a se ruga lui Dumnezeu mai cu osîrdie, ca să-i fie primite lacrimile.

Ridicîndu-și în sus mîinile, zicea așa: "Stăpîne, iubitorule de oameni, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul meu, Care nu voiești moartea păcătosului și aștepți întoarcerea lui, Tu, Care știi neputința noastră, Împărate preasfinte, Mîngîietorule cel bun, sănătatea bolnavilor, mîntuirea păcătoșilor, întăritorule al celor slabi, scăparea căzuților, mă rog Ție în ceasul acesta, arată spre mine, nevrednicul, mila Ta; primește vărsarea amarelor mele lacrimi și varsă spre mine, păcătosul, noianul milostivirii Tale cel nedeșertat, ca să nu mă ispitesc de vămile din văzduh, nici să mă stăpînesc de domnii întunericului, pentru rugăciunile marilor, plăcuților Tăi, cuvioșii părinții noștri: Antonie și Teodosie ai Pecerscăi și ale tuturor părinților celor ce din veac bine ți-au plăcut Ție".

Grăind aceasta fericitul Teofil, iată că a stat înaintea lui îngerul Domnului în chip de tînăr frumos, zicîndu-i: "Bine te rogi Teofile, dar de ce te lauzi cu deșertarea lacrimilor adunate în vas?". Atunci îndată i-a arătat un vas mai mare decît acela, plin de frumoasă mireasmă, ca niște mir de mult preț și a zis: "Iată, din ale tale lacrimi pe care în rugăciunea către Dumnezeu le-ai vărsat din inimă și le-ai șters cu mîna, sau cu haina, sau cele ce au căzut pe pămînt din ochii tăi - pe acelea toate le-am adunat în vasul acesta și le-am păzit cu porunca Stăpînului și Făcătorului meu. Acum sînt trimis să-ți spun ție bucurie, că te duci la Cel ce a zis: *Fericiți cei ce plîng, că aceia se vor mîngîia*. Zicînd acestea și lăsîndu-i vasul, s-a făcut nevăzut.

Fericitul Teofil, chemînd pe egumen, i-a spus arătarea și vorbele îngerului, și i-a arătat apoi și cele două vase pline cu lacrimi, unul al său, iar altul îngeresc, mai frumos mirositor ca aromatele și s-a rugat să i le toarne peste trupul său după moarte. A treia zi, după ce a căpătat vederea sa, s-a dus către Domnul spre vederea dumnezeirii celei în trei firi, iar cinstitul lui trup l-au pus în peșteră după vrednicie cu iubitul său frate, fericitul Ioan, aproape de Cuviosul Marcu, și l-a uns din vasul cel îngeresc, încît toată peștera s-a umplut de bună mireasmă. Pe urmă a turnat și celălalt vas de lacrimi pe dînsul, ca cel ce a semănat lacrimi pe pămînt să secere în cer bucurie, pe care a cîștigat-o prin mijlocirea Cuviosului și povățuitorului său Marcu Peștereanul, făcătorul de minuni și cu darul lui Dumnezeu a toată mîngîierea Celui în Treime lăudat, Căruia I se cuvine slavă, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

66. PĂTIMIREA SFINTEI MUCENIȚE ANISIA FECIOARA
(30 DECEMBRIE)

În vremea prigonitorului Maximian era o fecioară cu numele Anisia, născută în vestita cetate a Tesalonicului. Era născută din părinți bogați și credincioși, învățîndu-se frica Domnului, dar mai mult sporind în fapte bune, decît cu anii, pentru că părinții ei o hrăneau mai mult cu dogmele bunei credințe decît cu laptele. Trecînd anii săi cei pruncești, se vedea buna ei cuviință mai presus de nădejde și o învăța cu citirea de cărți mai deosebite; iar ea, fiind înțeleaptă, cu înlesnire toate le înțelegea, arătînd roduri vrednice de învățătură.

Fiind plină de duhul lui Dumnezeu și de obiceiurile cele îngerești, cu adevărat strălucea fața ei de o frumusețe aleasă, neieșind din casa sa și ascunzîndu-și frumusețea tinereților sale în cămara sa. De multe ori grăia către sine cu mîhnire: "O! înșelătoare viață a tinereții, care, sau vatămi pe alții, sau singură te vătămi de alții; bune sînt bătrînețele, dar vai mie! că lungimea vremii mă umple de mîhnire, căci multă vreme mă desparte de cele cerești". Niciodată nu înceta această fecioară a chema pe Hristos întru ajutor, plecîndu-și genunchii și udînd pămîntul cu lacrimi.

Trecînd părinții ei la Domnul, s-a făcut moștenitoarea averii părintești și cugeta ce va face cu acea bogăție pe care o moștenise. Căci avea adunată o visterie mare de aur și de argint și case prea mărețe, multe turme de dobitoace, robi și roabe, mulțime nenumărată de haine de mare preț, de mătase țesute cu fir, podoabe de aur și tot felul de mărgăritare și de pietre scumpe și stălucea cu mărimea bogăției.

Acestea văzîndu-le, Sfînta Anisia zicea: "Cum ne vom mîntui întru atîtea bogății pămîntești? Cum vom călca capul balaurului și cum ne vom dezbrăca de înșelăciunea lui ca de haină? Însă știu ce voi face. Împotriva balaurului voi face meșteșug de balaur; că el, în toți anii, dezbrăcîndu-se de pielea lui cea veche, se înnoiește; deci să ne dezbrăcăm și noi de felurile bogăției, pentru că acestea mai vîrtos vatămă pe cei ce le cheltuiesc, iar pe cei ce le strîng îi omoară cu otravă nevindecată, apoi pe cei lacomi și nedarnici îi leagă cu funiile și cu cursele lor. Cîștigarea moșiilor îndeamnă spre mînie și aduce vicleană strîngere și mincinoase măsuri. Hainele cele de mult preț învață umblarea cu mărire deșartă și ne vînează spre păcat. Salbele cele de aur și ghirlandele deprind grumajii cu mîndrie și poftesc să fie văzuți și slăviți.

Deci, așa să facem cu dînsele: să fim stăpîni ale lor după fire, mai înainte pînă a nu ne stăpîni ele pe noi mai presus de fire. Voi fi dar cu adevărat doamnă, bine cheltuindu-le pe ele și abătîndu-mă de la ispitele cele ce se nasc printr-însele. Le voi da spre îndestularea văduvelor și săracilor și ca într-o comoară le voi pune pe ele. Căci credincios este Domnul, Cel ce pe toate le primește în mîna Sa și nu numai îndoit, ci însutit va răsplăti, cu adăugirea vieții celei veșnice.

Să împărțim toate, ca pe toate să le primim întregi cu înmulțire însutită. Apoi, vînzîndu-le, să căutăm Crucea, căci împărțindu-le cu înlesnire vom merge spre Hristos. Cele pămîntești cu pămîntul să le lăsăm, ca să viețuim cu îngerii în ceruri. Să fugim de viața aceasta pierzătoare și plină de necurățenie și să poftim nevoințele cele duhovnicești și viața cea nepieritoare. Să schimbăm cele vremelnice pe cele veșnice, să cinstim nunta cea nestricată, să petrecem întregi și să păzim zidirea curată a Ziditorului, iar pecetea fecioriei să o închinăm neatinsă lui Hristos, ca atunci cînd va veni să afle grădina încuiată, izvorul pecetluit și nicidecum tulburat. Acum cînd este tîrgul, să facem negustorie. Goana și necazurile să-mi mijlocească slavă, tiranii și muncile să-mi deschidă mîngîierea raiului; iar rănile și temnițele să mă ducă în cămara lui Hristos, pentru că nu numai ale bărbaților sînt răsplătirile, ci și ale femeilor".

Acestea grăind întru sine, se ruga cu lacrimi, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, lumina mea și izvorul nemuririi, rădăcina curățeniei, Cel zămislit negrăit în pîntecele Fecioarei și Care după naștere pe Maica Ta cea Preacurată ai păzit-o fără prihană, bunule Doamne, dă-mi ca să nu rămîn afară de ceata fecioarească, să nu fiu lipsită de cămara Ta. Rînduiește-mă în numărul fecioarelor cele înțelepte și mă învrednicește cu făclie nestinsă să te întîmpin pe Tine, ca fără prihană, săvîrșindu-mi nevoința, să fiu părtașă slavei Tale".

Așa rugîndu-se Sfînta Anisia, îndată a vîndut toate, nu la prețul care se cuvenea și nici a face tîrg, ci numai așa zicea către negustori: "Vezi că lucrurile care se vînd sînt ale săracilor și ale scăpătaților; deci dă prețul cît este cu drept, ca împreună și ție să-ți cumperi oarecare răsplătire, căci drept este Domnul și dreptatea iubește și răsplătește după dreptate".

Vînzîndu-și toată bogăția, prețul cel luat îl împărțea săracilor și celor ce pătimeau prin legături, umblînd prin toate temnițele și nu numai dîndu-le cele de trebuință, ci mai vîrtos slujindu-le cu mîinile sale acelora care, după primirea muncilor și a rănilor, nu puteau ca să-și slujească lor. Ba încă vindeca pe unii ca aceștia, ungîndu-i cu balsamuri, legîndu-le rănile și mîngîind pe cei mîhniți, apoi și pe bolnavii cei ce zăceau pe paturi îi cerceta și din averea sa le ajuta lor. Umbla pe ulițe și pe drumuri și pe cîți afla prin gunoaie tăvălindu-se, săraci sau bolnavi, acelora cu mînă îndurată le da mult ajutor și ușurare. Și grăia întru sine: "Să nu-mi fie mie a căuta dulceți și mîngîieri întru bogății, care nici ca o picătură de apă nu se vor afla la ziua judecății".

Împărțindu-le toate pînă la banul cel de pe urmă și nelăsîndu-și nimic, s-a închis într-o casă și lucra cu mîinile sale, cîștigînd hrana cea de nevoie trupului, prin osteneala sa și întru sudoarea feții sale mîncînd pîine, ascultînd astfel pe apostolul care găiește: *Cel ce nu lucrează să nu mănînce, pentru că cuviincios lucru este a se hrăni din osteneala mîinilor sale.* Și se îndeletnicea în rugăciuni și în posturi, viețuind ca o ființă fără de trup, căci se deprinsese în asprime și în nevoință, toate zilele petrecîndu-le în osteneli și în citirea dumnezeieștilor cărți, iar nopțile în citirea psalmilor și în alte rugăciuni. În loc de pat avea pămîntul și în loc de așternuturi moi, o rogojină, iar în loc de învelitori calde, o zdreanță proastă; și dormea foarte puțin, căci grăia întru sine: "Nu fără primejdie este mie a dormi cînd vrăjmașul meu este cu trezire".

Mai multe lacrimi vărsa decît bea apă, suspinările ei erau mai multe decît cuvintele cele grăite de dînsa, apoi atît era de cuprinsă de dragostea cea dumnezeiască, încît cînd își pleca genunchii la rugăciune i se părea a cădea la picioarele Mîntuitorului, sărutîndu-le și ștergînd cu părul capului ei praful de pe picioarele Domnului. Niște cugete ca acestea nășteau într-însa izvoare de lacrimi, asemenea aceleia care a spălat cu lacrimi picioarele Stăpînului și le-a șters cu părul capului. Ea avea neîncetată dorință a se dezlega și a viețui cu Hristos. Se bătea în piept și se ruga, zicînd:

"Atotputernice Doamne, Dumnezeule, Părintele Unuia Născut Fiului Tău, Iisus Hristos, al Domnului Dumnezeului și Mîntuitorului nostru, Cela ce șezi pe scaunul slavei Tale, Căruia Îți slujesc mii de mii de arhangheli și mii de mii de îngeri îți stau înainte, supunîndu-se poruncii Tale: scaunele, domniile, începătoriile, stăpîniile, pe care Te laudă heruvimii și Te măresc serafimii neîncetat cîntînd întreită cîntare. Tu pe duhurile care nu se plecau Ție le-ai cufundat în tartarul cel prea adînc și pe balaur, care s-a lipit de darul Tău, l-ai legat cu legături nedezlegate și scaunul lui l-ai surpat la pămînt și de la slujba cea cerească l-ai izgonit, lipsindu-l de viața cea fericită, iar cu moartea cea cu defăimare a Crucii, ai surpat mîndria aceluia.

Tu din sînurile Tale cele fără prihană ai trimis la noi pe Dumnezeu Cuvîntul, Care era mai înainte de veci, pe Mîntuitorul sufletelor noastre, Cel născut prin umbrirea Duhului Sfînt și din Maria Fecioara, Care printr-Însul ai căutat oaia cea rătăcită, ai întărit pe cea neputincioasă și ai vindecat pe cea zdrobită. Pe Tine Te chem, eu smerita și păcătoasa roaba Ta, cu toată inima mea. Tu, Cel ce știi gîndurile fiecăruia, focul cel aruncat în lume de Unul Născut Fiul Tău l-ai aprins în inima mea și scînteia credinței, care este în mine, ai schimbat-o în făclia dragostei. Vino să mă mîntuiești, pe mine, nevrednica roaba Ta, pentru că pe Tine Te doresc, pe Tine Te caut și de Tine mă lipesc din toată inima mea.

Doamne Dumnezeule, Fiule, primește rugăciunea mea cea adusă Ție, cu inimă zdrobită și cu duh de smerenie. Nu mă trece cu vederea pe mine, pentru care, o! Iisuse Hristoase, ai fost pironit pe cruce și lovit peste obraz; pentru care ai băut oțet cu fiere și ai gustat moartea amară și a treia zi ai înviat din morți, Te-ai înălțat la cer și șezi de-a dreapta Tatălui.

Nu mă rușina, nici nu mă lepăda din numărul roabelor Tale, ci învrednicește-mă ca o creștină a mă mîntui prin semnul Sfintei Tale Cruci. Fă-mă părtașă patimilor Tale, săvîrșind în mine voia Ta, ca să fiu credincioasă a mă arăta feței Tale. Tu mă păzește, pătrunde cu frica Ta trupul meu, căci de judecățile Tale m-am temut. Închide ochii mei ca să nu vadă deșertăciunea, ci mai bine mă rog Ție, deschide-i ca să cunosc minunile din legea Ta, căci spre Tine sînt aruncată din pîntecele maicii mele. Tu ești Domnul meu; tatăl meu și maica mea m-au părăsit, iar Tu, Doamne m-ai primit.

Îndreptează pașii mei ca să nu mă umplu de rușine, eu roaba Ta; fă cu mine semn spre bine și împlinește cererea mea, pentru că înaintea Ta este toată dorirea mea și suspinul meu de la Tine nu s-a tăinuit. Iarăși către Tine mă rog, Dumnezeule părinte, ajută-mi ca să nu se afle prihană în mine, roaba Ta, căci Ție mă aduc punîndu-mă pe altarul mărturisirii și al smereniei mele, să fiu primită ca o ardere de tot; astfel să fie jertfa mea înaintea Ta. Învrednicește-mă a urma Mielului Tău, Celui fără prihană, lui Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tine și cu Duhul Sfînt, se cuvine slava, cinstea și puterea în veci. Amin".

Astfel rugîndu-se, s-a sculat și a însemnat tot trupul său cu semnul crucii. Acestea văzînd necuratul balaur, nu răbda viața ei cea îngerească și cerească, căci acum o vedea petrecînd cu duhul în cer și cu toată inima dorind a pătimi pentru Hristos și scrîșnea asupra ei cu dinții săi, se ispitea a clăti și răsturna casa ei. Dar văzînd-o de pretutindeni îngrădită cu semnul crucii, fugea fiind izgonit cu bătăi nevăzute. Însă vrăjmașul aducea sfintei uneori lenevire, iar ea cu neîncetată rugăciune, ca cu un zid îngrădindu-se, îndată risipea vicleșugul lui. De aceea se mîhnea dușmanul adevărului și zicea:

"Vai, mie, ticălosul! Eu pe îngeri din cer i-am atras cu mine împreună și uriași am supus, iar acum de tineri și de fecioare mă fac de rușine, pentru că pe moarte ca pe viață o iubesc și printr-însa încununîndu-se, aleargă la cer și apoi îmi lasă lumea nelocuită. Pe mine mă mîngîie sîngele mucenicilor celor omorîți, dar credința și nevoințele lor, mărturisirea care o fac au schimbat cetăți întregi și neamuri. Locașurile mele se risipesc, se răstoarnă jertfele, popii mei s-au trîndăvit, care mai înainte se înveseleau și se înfinge Crucea pretutindeni, spre pierderea mea. De acum cade împărăția mea, pentru că acei care sînt în munci veseli și în morminte înfricoșați, mă ard, mă bat, mă izgonesc de pretutindeni; iar ceea ce era de mine aflat asupra lor, aceea s-a aflat spre mai marea mea nevoie. Dar știu ce voi face, căci am aflat o măiestrie asupra lor".

Vrăjmașul îndată află un meșteșug într-acest chip: Vrînd zavistnicul să îngroape în țărîna uitării slava sfinților mucenici, ca să nu-și mai aducă de dînșii aminte neamul cel mai de pe urmă, a făcut să rămînă pomenirea lor fără știre și fără scrisoare. Deci a rînduit ca fără judecată și fără ispitire să fie omorîți creștinii nu de împărat și de ighemoni, ci de poporul cel mai prost și mai defăimat, nepricepînd înrăutățitul, că lui Dumnezeu îi place mai mult bunăvoirea decît cuvintele.

Maximian, prin învățătura diavolească, singur omorînd mulțime de creștini, s-a arătat ca și cum ar fi slăbit, săturîndu-se de sîngele vărsat, ca o fiară care mănîncă mult și se satură și îi e greu să mai bea sînge nevinovat, atunci ca și cum ar fi blîndă nu bagă de seamă ființele care trec pe lîngă ea. Așa și tiranul acela necurat, urîndu-i-se a mai omorî singur, a început a arăta blîndețe prefăcută, și zicea: "Nu sînt vrednici creștinii ca să fie omorîți înaintea ochilor împărătești, căci ce trebuință este a-i ispiti pe dînșii, iar cuvintele și faptele lor a le scrie? Că acestea din neam în neam se vor citi și se vor povesti de acei care vor fi vătămați cu aceeași credință creștină și se va face pomenirea lor în veac. Pentru ce să nu poruncesc ca să fie înjunghiați ca niște dobitoace, fără ispitire și fără scrisoare, ca moartea lor să fie neștiută, iar pomenirea lor să piară în tăcere".

Astfel, necuratul împărat sfătuindu-se, îndată a dat poruncă pretutindeni, ca oricine poate să omoare pe creștini, fără frică, netemîndu-se pentru acea ucidere de vreo judecată sau pedeapsă. Deci, se omorau creștinii pretutindeni, fără număr, în toate zilele și în tot ceasul, peste tot locul, în toate cetățile, pe uliți și drumuri, prin case și prin tîrguri. Fiecare cum întîlnea pe cineva și cunoștea că este creștin, îndată fără să zică ceva îl lovea cu orice s-ar fi întîmplat, sau

îl înjunghia, sau cu sabia îl tăia, sau cu piatra, cu lemn și îi omorau ca pe niște fiare sau dobitoace, încît se împlinea Scriptura: *Că pentru Tine ne omoară toată ziua, socotitu-ne-am ca niște oi de junghiere.*

În acea vreme a obișnuitei ucideri, Sfînta fecioară Anisia, arzînd cu inima ca să moară pentru Hristos, fiind mișcată de duh, a ieșit din casa sa, voind să meargă la biserica Domnului. Intrînd pe poarta ce se numea a Casantrionei, se auzea gîlceavă în popor, căci se prăznuia de păgîni în acea zi praznicul Soarelui, cu aducere de jertfe necurate. Și iată unul din ostașii împărătești venea asupra ei și a oprit-o zicînd: "Stai, fecioară, spune-mi unde mergi?". Ea, văzîndu-l fără rînduială și fără rușine și socotindu-l a fi ispită a vrăjmașului, s-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci înaintea ochilor lui. Acela ca o fiară - căci cu adevărat era mai cumplit decît fiara - nerușinîndu-se de tăcerea cu multă înțelepciune a fecioarei și socotindu-se pe sine a fi ocărît și trecut cu vederea, a prins-o ca un lup pe oaie și cu glas cumplit o întreba: "Cine ești și de unde vii?"

Mielușeaua lui Hristos, voind să scape din mîinile lui și din căutarea cea fără de rînduială, cu răspunsuri blînde se silea a se izbăvi de dînsul, zicînd: "Sînt roaba lui Hristos și merg la biserică". Acela fără de rușine, îndemnîndu-l diavolul care era într-însul, a zis: "Nu te voi lăsa să te duci acolo, ci te voi duce la jertfele zeilor noștri, căci pe Soare îl cinstim astăzi". Aceasta zicînd, i-a luat cu sila acoperămîntul de pe capul ei, vrînd să-i descopere bine fața. Ea, întorcîndu-se cu bărbăție și nelăsîndu-se ocărîtă, a scuipat în fața lui, zicînd: "Să te certe pe tine Iisus Hristos al meu, diavole". Iar el, umplîndu-se de iuțime și numele lui Hristos nerăbdînd a-l auzi, a scos sabia cu care a lovit-o în coastă și a străbătut printr-însa. Sfînta fecioară, îndată căzînd la pămînt, cu vărsarea sîngelui ei și-a dat și sfîntul său suflet în mîinile lui Hristos, Dumnezeul său, pe Care Îl iubea și dorea cu osîrdie, să moară pentru El, în toate zilele vieții sale.

Poporul care o vedea moartă, trecea pe alăturea și plîngea, pe de-o parte pentru jertfa tinereților ei și pentru cumplita moarte, iar pe de alta cîrtea asupra poruncii împărătești fără de Dumnezeu, că a făcut judecată nedreaptă, ca să piardă pe poporul cel nevinovat. Iar cinstitele ei moaște luîndu-le creștinii și îngrijindu-le cu cinste, le-a îngropat ca la două stadii de poarta ce se numea Casandrionei, din partea stîngă a drumului de obște, unde mai pe urmă au zidit o casă de rugăciune peste dînsa. Acestea s-au făcut stăpînind Maximian, iar peste noi împărățind întru nesfîrșiții veci Iisus Hristos, Domnul nostru, Căruia împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, I se cuvine cinstea și slava în veci. Amin.

67. VIAȚA CUVIOASEI MAICII NOASTRE MELANIA ROMANA (31 DECEMBRIE)

Nu se fălește Roma, cetatea cea mare, cea prea strălucită și mult vitează, nici se înalță și se cinstește atîta pentru frumusețea locului, pentru biruințele ei, pentru vechimea și pentru alte covîrșiri, cît se slăvește după vrednicie și după cuviință se împodobește, pentru sfinții robi ai Stăpînului Hristos, cuvioșii și mucenicii care, cu fapte bune, au petrecut și s-au luptat bărbătește cu vrăjmașul și au defăimat dezmierdările trupești și toată desfrînarea, făcîndu-se celor mai de pe urmă pildă de petrecere îmbunătățită. Chiar și femeile, care sînt firi neputincioase, au săvîrșit de-a pururea pomenitele nevoințe vitejești și strălucite biruințe. Dintre acestea una este și Sfînta Melania, care a odrăslit din părinți creștini drept-credincioși și a fost nepoata Sfintei Melania, aceea ce se zicea bătrînă, care a cercetat în muntele Nitriei pe mulți sfinți părinți și multora a slujit din averea sa.

În sfînta cetate a Ierusalimului, sîrguindu-se treizeci și șapte de ani, ca Avraam, cu iubirea de străini, o! cît de mulți creștini a odihnit, dintre cei care veneau de la răsărit și de la apus, de la miazănoapte și de la miazăzi! Bisericilor și mănăstirilor le-a făcut mult bine, pe monahi și monahii le-a îndestulat cu toate cele de trebuință, închisorile și temnițele erau pline de facerile ei de bine. În Roma, patria sa, la multe femei și bărbați, a fost pricinuitoare de mîntuire, povățuindu-i cu sfatul cel folositor, spre calea ce duce la viața veșnică. A unei femei ca aceea, plăcută lui Dumnezeu, era nepoată această Cuvioasă Melania, născută în Roma cea

veche, din fiul ei, fiind de neam bun și prealuminat, căci și moșul și tatăl ei erau din cei mai de frunte și bogați romani.

Melania, ajungînd în vîrstă, dorea să-și păstreze fecioria și pentru aceasta de multe ori supăra pe părinții ei cu prea multe rugăciuni. Dar, de vreme ce ei nu mai aveau alt fiu, ci numai pe ea, și nu aveau pe cine să lase moștenitori ai bogăției lor, de aceea, fără voia ei, la paisprezece ani de la nașterea sa, au însoțit-o cu un bărbat, deopotrivă cu slava neamului celui bun, cu numele Apelian, care avea șaptesprezece ani de la naștere.

Săvîrșindu-se nunta și viețuind ei în însoțire cinstită, Melania nu și-a schimbat gîndul, ca măcar dacă nu poate a-și păzi fecioria, cel puțin să trăiască în curăție. De aceea ruga pe bărbatul său în tot chipul, pentru păzirea curăției, adeseori sfătuindu-l și cu lacrimi, zicînd: "O, cît de fericiți am fi fost, de am fi viețuit împreună întru curăție din tinerețele noastre, slujind lui Dumnezeu fără amestecare trupească, de care lucru am dorit totdeauna și doresc și am fi fost unul altuia pricinuitori de viață mai frumoasă și mai cu plăcere de Dumnezeu.

Dacă tinerețele tale cele iubitoare de plăceri te opresc a face aceasta și nu poți a răbda, atunci lasă-mă măcar pe mine și nu-mi fi piedică scopului meu. Iată îți dau pentru mine răscumpărare toată bogăția mea, robii și roabele, visteriile (aurul și argintul) și averea cea fără de număr. Toate acestea le ai, numai să fiu liberă de tine". El nici n-o oprea cu totul de la acest gînd al ei și nici nu voia desăvîrșit să o elibereze, ci zicea către dînsa cu dragoste: "Nu este cu putință a fi acum aceasta, pînă ce nu vom vedea din noi moștenitori ai averilor pe care le avem. Pentru că nici eu nu mă voi lăsa de scopul tău cel bun - că este cu necuviință bărbatului a fi întrecut de femeie, în dorința cea dumnezeiască și în fapta cea bună. Să așteptăm pînă cînd va da Dumnezeu rod însoțirii noastre și atunci vom alege viața în chipul pe care-l vei voi".

Melania s-a învoit cu sfatul bărbatului și le-a dat Dumnezeu rod pîntecelui parte femeiască, pe care, cum a născut-o, a făgăduit-o lui Dumnezeu pentru păzirea fecioriei, plătind datoria cea pentru sine; că ceea ce pentru sine ea n-a putut păzi, fiind dată fără de voie însoțirii, aceea dorea să fie păzită fiica ei. Apoi și spre altă viață mai înaltă pregătindu-se, a început mai mult a se deprinde cu înfrînarea și postul, lepădîndu-se de toată plăcerea trupului, iar haine frumoase și podoabe femeiești de mult preț nu voia să poarte și la baie nu se ducea. Dacă cîndva ar fi fost silită de bărbatul său sau de părinți să se ducă la baie, apoi nedezgolindu-și trupul își spăla numai fața și ieșea. Roabelor le poruncea și le dăruia cîte ceva, ca să nu spună la nimeni despre aceasta, apoi amintea făgăduința bărbatului său, zicînd: "Iată, acum avem moștenitor al averilor noastre. Să petrecem de acum singuri, precum mi-ai făgăduit". El însă n-o asculta.

Melania, văzînd pe soțul ei neînduplecat, a cugetat să fugă pe ascuns într-o latură neștiută, lăsînd tată, lăsînd mamă, bărbat, fiică și toate bogățiile. Astfel, era cuprinsă de dorirea dumnezeiască și de dragostea vieții curate. Și ar fi făcut aceasta de nu ar fi fost oprită de sfatul

unor oameni cu bună cuviință, care îi spuneau aceste cuvinte apostolești: *Celor ce s-au însurat, le poruncesc nu eu, ci Domnul, ca femeia să nu se despartă de bărbat*. Și iarăși: *Bine este femeie, de-ți vei mîntui pe bărbatul tău.* Oprindu-se cu nădejdea mîntuirii bărbatului, s-a lăsat de acest gînd.

Socotind, însă, mare greutate să fie robită cu legea însoțirii, Melania purta în taină, pe trupul său, o cămașă de păr aspru, afară de vremea cînd știa că are să fie văzută de bărbatul său, și în acea vreme o dezbrăca ca să nu se înștiințeze bărbatul său de o viață ca aceea. Odată, văzînd aceasta sora tatălui său, rîdea de acea haină de păr, dosădind-o cu defăimări pentru deprinderea ei. Dar Melania a rugat-o cu multe lacrimi să nu spună nimănui.

După o vreme, iar a zămislit în pîntece și se apropia să nască. Sosind pomenirea Sfîntului Mucenic Lavrentie, a petrecut toată noaptea fără somn, în plecarea genunchilor și în citirea de psalmi, nevoindu-se a covîrși durerea cea firească dinaintea nașterii. Și s-a făcut ziuă, dar ea n-a încetat rugăciunea cea cu multă osteneală și se înmulțeau și durerile nașterii, iar ea petrecea încă în rugăciuni. Apoi din osteneala rugăciunii de toată noaptea și din durerea cea firească a slăbit și cu greu a născut un prunc de parte bărbătească, pe care, botezîndu-l, îndată s-a dus din lumea aceasta către patria cerească.

După această naștere, fericita Melania a fost cuprinsă de dureri mai grele, încît se primejduia de moarte. Bărbatul ei, stînd înaintea patului, suferea mult pentru dînsa și, cuprins de jale, alergînd la biserică, a căzut înaintea lui Dumnezeu cu multă tînguire, cerînd ajutor din înălțime, iubitei sale soții. Melania, avînd vreme cu bun prilej ca să aducă pe bărbat la scopul său, a trimis la dînsul, fiind el încă în biserică, zicînd: "De voiești să fim vii amîndoi, să dai cuvînt înaintea lui Dumnezeu că de acum înainte nu te vei mai atinge de mine și vom viețui în curăție pînă la sfîrșitul vieții".

Bărbatul ei, iubind-o foarte mult și prețuind sănătatea ei mai mult decît pe a sa, s-a supus voii ei și a făcut făgăduință, în biserică, înaintea lui Dumnezeu, ca după aceea să petreacă împreună cu dînsa în neamestecare trupească. Întorcîndu-se slujitorul și spunînd acea veste Melaniei, îndată s-a bucurat cu duhul și a început a-i fi mai ușor, pentru că durerea trupească s-a depărtat prin bucuria duhovnicească și dreapta Celui Preaînalt, care ducea scopul dorinței sale la bun sfîrșit.

Sculîndu-se Melania din patul durerii, nu după multă vreme, i-a murit și fiica, odrasla cea frumoasă a fecioriei, ceea ce fusese făgăduită lui Dumnezeu. Moartea aceleia mai mult a deșteptat pe Apelian către păzirea curăției, iar mai vîrtos cînd îi grăia Melania aceasta: "Vezi că Însuși Dumnezeu ne cheamă spre viață curată, pentru că de ar fi privit bine unirea noastră trupească, apoi nu ar fi luat pe fiii noștri". Astfel Apelian și Melania, după însoțirea cea trupească a firii, au zămislit viața cea duhovnicească, mai presus de fire, petrecînd în post și în

rugăciune, întru osteneli, întru omorîrea trupului, unul pe altul îndemnîndu-se spre fapta bună. Apoi s-au sfătuit ca toate averile să le dăruiască lui Hristos, prin mîinile săracilor, iar ei cu totul să se lepede de lume și să se facă monahi.

Auzind părinții Melaniei hotărîrea lor, îi opreau. De acest lucru Melania și Apelian, mîhnindu-se foarte mult, într-o noapte se sfătuiau între dînșii, cum ar putea să se izbăvească de cursele lumii cea cu multe împletituri. Deodată, i-a cercetat de sus un dar dumnezeiesc, căci au simțit mare și bună mireasmă venind din cer, pe care nu era cu putință nici cu mintea a o ajunge, nici cu limba a o spune și s-au umplut de acea mîngîiere duhovnicească, încît au uitat toată mîhnirea lor. Apoi au fost cuprinși de mai mare dorință de bunătățile cele cerești, iar lumea și cu toate cele ale ei, li s-au făcut urîte. Atunci au vrut să lase toate și să fugă undeva pe ascuns, ca să se facă monahi. Dar rînduiala lui Dumnezeu, altfel de cale le-a rînduit pentru lucrul cel dorit, căci, peste puțină vreme, a murit tatăl Melaniei și așa s-au liberat Apelian și Melania, pentru a-și arăta sîrguințele lor.

Dar, de vreme ce aveau mulțime de averi pe care le făgăduise a le dărui lui Hristos prin mîna săracilor, nu îndată s-au despărțit de lume și de patrie. Deci și-au ales petrecere lîngă cetatea Romei, într-un sat oarecare, pînă ce vor împărți toate săracilor, viețuind precum începuseră, păzind curățenia cu osîrdie.

Cînd această fericită doime și-a ales această viață străină și plăcută lui Dumnezeu, Apelian avea vîrsta de douăzeci și patru ani, iar Melania împlinea douăzeci. Cu adevărat mare minune era, că aflîndu-se într-acea vîrstă, în care tinerețile ard ca în cuptorul Babilonului, cu focul patimilor trupești, această sfîntă doime, avîndu-și viața împreună mai presus de fire, petreceau ca tinerii nearși în cuptor, și aceasta se săvîrșea prin voința fericitei Melania. Căci aceasta ca o înțeleaptă roabă a lui Dumnezeu și pe sine se păzea cu dinadinsul și pe bărbat îl ținea în deșteptare încît ea se făcuse bărbatului ei învățătoare, povățuitoare și pe calea Domnului înainte conducătoare.

Ducînd o viață ca aceasta minunată, își vindeau averile și le împărțeau fără cruțare celor ce le trebuiau. Iar diavolul urîtor de fapte plăcute lui Hristos s-a pornit asupra lor cu răutate și a îndemnat pe un frate al lui Apelian, cu numele Sevir, care întru nimic socotindu-i le răpea averile, apoi văzînd că nu i se împotrivesc lui și nu țin seamă de averile cele luate, a început și mai mult a se întinde, făcîndu-se stăpîn pe toate. Ei întru nerăutate răbdau, încredințîndu-se lui Dumnezeu și numai de aceasta le era mîhnire, că cele dăruite lui Hristos intră în mîinile omului zavistnic și apoi mai puțin se dă la săraci, fiind jefuită partea lor.

Domnul, Cel ce apără pe robii Săi și-i scoate de la cei ce îi asupresc, a luminat pe binecredincioasa împărătească Verina. Aceasta auzind despre viața lor cea plăcută lui Dumnezeu, avea mare dorință să-i vadă și de aceea, de multe ori, a trimis către Melania

rugăciune să vină la palat să se întîlnească cu dînsa. Ca să nu se arate măreață că nu primește să se întîlnească cu împărăteasa, Melania a luat și pe Apelian și s-au dus amîndoi. Era atunci legea pusă ca să nu îndrăznească nici o femeie a intra în casele împărătești cu capul acoperit. Însă ea, defăimînd legea cea politicească, iar porunca fericitului Apostol Pavel, fără nici o schimbare păzind-o, nici capul nu și-a descoperit, nici rasa cea săracă cu care era îmbrăcată nu și-a schimbat; ci așa fiind îmbrăcată a mers la casele împărătești, neținînd seama de lucrurile cele de mult preț care erau acolo.

Mergînd amîndoi acolo, unde ședea împărăteasa, s-au închinat ei, după cum se cădea. Împărăteasa, văzînd atîta smerenie, s-a sculat din scaunul său pentru evlavie și i-a chemat lîngă ea. Apoi i-a cinstit foarte mult și se mira de îmbrăcămintea lor cea simplă și de atîta smerenie. Îmbrățișînd-o pe Melania, i-a zis: "Fericită ești tu că ți-ai ales o viață ca aceasta" și i-a făgăduit că se va răzbuna pe Sevir îndată. Iar ei au rugat-o ca să nu facă izbîndă, ci numai să-l sfătuiască a nu mai fi vrăjmaș, căci ziceau: "mai bine este să fim asupriți, decît să asuprim pe cineva; pentru că celui lovit peste obraz i se poruncește în dumnezeiasca scriptură să întoarcă și cealaltă parte a obrazului. Deci mulțumim ție, o! stăpînă, pentru apărarea cea cu milostivire, iar izbîndă asupra lui Sevir nu vrem, ci mai bine vrem ca să nu pătimească ceva pentru noi, căci destul este nouă de va înceta de acum a mai face rău și a mai lua cele ce sînt, nu ale noastre, ci ale lui Hristos, ale săracilor, ale văduvelor și ale scăpătaților. Apoi au rugat pe împărăteasă ca să-i lase liberi și fără împiedicare a-și vinde averile cele mai mari, adică cetăți, sate, nu numai în Italia și în ținutul Romei, ci și în Sicilia, în Spania, în Galia și în Britania.

Atîta bogăție a moștenit de la părinți Melania, încît după împărat nu mai era nimeni ca dînșii. Și s-a dat lui Apelian și Melaniei această voie, ca fără piedici să-și vîndă averile lor, care erau pretutindeni, precum vor voi. Atunci a vrut Melania să dea sorei împăratului unele daruri de mult preț, dar aceea n-a voit să primească nimic, socotind prin aceasta, că se face fur de cele sfinte, adică a primi ceva din lucrurile lui Hristos. După aceea i-a liberat din palatul împărătesc, întru a lor petrecere, cu multă cinstire.

De aici se vede că bogăția lor era foarte mare, căci casele pe care le aveau în Roma, nimeni nu putea să le cumpere cu adevăratul preț. Mai pe urmă, arzîndu-se de barbari, s-au vîndut cu mai mic preț, iar banii s-au dat la săraci. Cu neîndoire este a zice că această cinstită doime, mai mare bunăvoire au arătat către Dumnezeu, decît Iov, pentru că acela fără voie pierzîndu-și bogăția sa, mulțumea lui Dumnezeu, iar aceștia de bunăvoie s-au lipsit de bogății și au ajutat săracilor. La început viața aceasta se părea îngreuiată și nu atît de lesnicioasă, dar mai pe urmă s-a arătat ușoară și plină de mireasmă duhovnicească, pentru că jugul lui Hristos este bun și sarcina ușoară. Diavolul, urîtorul binelui și al desăvîrșirii, ispitind, se lupta a-i împiedica pe dînșii de la lepădarea de averi, prin iubirea de aur, căci, aducîndu-se în casa lor mulțime de aur de la satele ce se vînduseră, prinseseră oarecare dragoste de aur. Dar Melania, simțind pe vicleanul, îndată a zdrobit capul lui, socotind aurul ca tina și împărțindu-l la săraci.

Odată spunea fericita despre dînsa aceasta: "Aveam un sat și într-însul un palat foarte frumos și la loc înalt care covîrșea toate satele noastre. De o parte era marea, pe care de sus se vedea plutirea corăbiilor și vînarea peștilor, iar de cealaltă parte, copaci înalți, cîmpii verzi, pometuri și grădini minunate. Acolo era baie foarte frumos făcută, cîntări de felurite păsări, fiare de tot neamul, închise în cuștile lor, precum și vînaturi multe. Și-mi punea vrăjmașul în gînd ca să poftesc satul acela și să nu-l vînd pentru atîta frumusețe a lui, ci să-l opresc pentru petrecerea mea. Dar cu darul lui Dumnezeu, cunoscînd iarăși vicleșugul diavolului și întorcîndu-mi mintea spre sălașurile Raiului, îndată am vîndut satul acela și prețul l-am dat împrumt Hristosului meu".

Din averile ce aveau în Italia, ca niște rîuri mari curgeau îndurările lor prin toată lumea, pînă la marginile pămîntului. Pentru că trimeteau multă milostivire prin toată lumea, în Mesopotamia, Fenicia, Siria, Egipt, Palestina, tuturor bisericilor și mănăstirilor de bărbați și de femei, în casele cele primitoare de străini, la bolnițe, săraci, văduve și la cei ce erau prin închisori, prin temnițe și pentru răscumpărarea celor ce erau în robie. Astfel, se umpleau din mîinile lor, cele cu îndurare, Apusul și Răsăritul. Apoi se grăiește despre dînșii că au cumpărat oarecare ostroave întregi la locuri pașnice și zidind mănăstiri în acele locuri, le dăruiau spre hrana rînduielii celei duhovnicești. Iar sfintele biserici de pretutindeni le împodobeau cu aur și argint, cu veșminte preoțești, cusute cu fir și cu toate felurile de bogății.

Apoi, lăsînd în Italia foarte puține averi nevîndute au luat cu ei și pe mama Melaniei, fiind încă în viață și s-au suit în corabie, plecînd în Sicilia; pe de o parte ca să-și vîndă averile ce le aveau acolo, iar pe de alta ca să cerceteze pe fericitul episcop Pavlan, părintele lor cel duhovnicesc. Iar după plecarea lor din Roma, peste puțin timp năvălind barbarii, toate cele ce erau împrejurul cetății și în tot pămîntul Italiei le-au pustiit cu foc de sabie; deci bine au făcut sfinții că au vîndut averile mai înainte de acea vreme, Dumnezeu rînduind așa. Căci ceea ce era să se piardă în zadar fără nici o răsplătire de la Dumnezeu, aceea s-a făcut lor spre plată însutită, întru viața cea veșnică. Și încă și-au păzit întreagă vremelnica lor sănătate, ieșind din Italia, ca Lot din Sodoma, mai înainte de acea cumplită năvălire și prădare de barbari.

Deci mergînd în Sicilia și mîngîindu-se de vederea Sfîntului Pavlin, apoi bine rînduind averea ce aveau acolo au plecat în Libia și Cartagina; și mergînd ei pe mare s-a ridicat un vifor cumplit și învăluire mare, care ținu multe zile, încît și apa de băut se sfîrșise în corabie, iar corăbierii și o mulțime de slugi răbdau de sete. Deci cunoscînd Melania că scopul călătoriei lor în Libia nu este după voia lui Dumnezeu a poruncit ca să întoarcă velele după vînt, punîndu-și nădejdea în Dumnezeu, ca unde va voi El acolo să se îndrepteze corabia.

Fiind duși cu vînt grabnic, au sosit pe un ostrov, pe care cu puțin mai înainte de venirea lor, năvălind barbarii fără de veste îl robiseră, ducînd cu dînșii o mulțime de bărbați, femei și copii; și au trimis răspuns la locuitorii acelui ostrov dacă vor să-și răscumpere robii, iar de nu, pe toți îi vor tăia cu sabia; și s-a pricinuit poporului plîngere îndoită, pe de o parte că atîtea suflete ale rudeniilor lor erau duse în robie, iar pe de alta că au să moară de sabie și n-au nici o

nădejde de izbăvire; pentru că puţini aveau cu ce să-i răscumpere pe ai lor, fiind săraci. Deci auzind episcopul ostrovului aceluia despre venirea la dînşii a corăbiei de la Roma, a venit ca să ceară milostenie pentru răscumpărarea robilor şi a dobîndit mai mult decît nădăjduia. Pentru că Melania cu bărbatul său, milostivindu-se spre dînşii, le-au dat atîta aur, cît le era de ajuns spre răscumpărarea tuturor robilor.

Plecînd de la ostrovul acela, cu vînt lin care le sufla într-ajutor, degrabă au ajuns în Cartagina. Acolo, ieşind din corabie, săvîrşeau lucrul cel obişnuit, adică lucrul milosteniei, bine făcînd bisericilor, mănăstirilor şi săracilor şi bucurînd pe cei bolnavi; iar cetatea în care au petrecut vreme îndelungată se numea Tagasta. În acea cetate era un preot oarecare, cu numele Alipie, bărbat bun şi dascăl îndemînatic spre a învăţa pe cei ce-l ascultau. Pe acesta, iubindu-l ei foarte mult, i-au împodobit biserica cu multe podoabe şi multe sate au cumpărat pentru acea biserică. Încă şi două mănăstiri au zidit acolo, una bărbătească - şi una femeiască. Cea bărbătească pentru optzeci de monahi, iar cealaltă femeiască pentru o sută treizeci de monahii şi cu tot felul de lucruri de trebuinţă şi de averi; apoi se îndeletnicea Sfînta Melania la mai mari postiri şi înfrînare, căci la început mînca odată în zi, la apusul soarelui, hrană puţină, vîrtoasă şi uscată, după aceea a doua zi gustînd numai, apoi într-a treia zi, cum şi toată săptămîna o petrecea fără hrană, afară de sîmbăta şi Duminica.

Lucrul mîinilor ei era de a scrie, căci scria foarte frumos şi iute, încît nu scria altcineva mai bine decît dînsa, iar cărţile pe care le scria, fiind foarte bune, poruncea ca să se vîndă şi preţul lor le da săracilor, căci era din agoniseala mîinilor ei.

La citirea dumnezeieştilor scripturi foarte mult se nevoia, căci, atunci cînd ostenea lucrul mîinilor ei sau cu scrisul, se îndeletnicea cu citirea; apoi dacă slăbeau ochii din citire multă, auzul ei îi ajuta să asculte ceea ce se citea de alţii, iar dînsa asculta. Obiceiul ei era ca de trei ori într-un an să citească Testamentul cel Vechi şi cel Nou; iar cuvintele ce se află într-însele mai minunate, pe acelea întărindu-le cu ţinere de minte, de-a pururea le avea pe buzele sale. Somnul ei era abia două ceasuri pe noapte, şi acela nu pe pat, ci pe pămînt, pe un sac din păr. Şi zicea că totdeauna se cuvine a fi treaz, pentru că nu ştia în ce ceas va veni tîlharul, şi într-acest fel de trezire a vieţii deprindea şi pe fecioarele sale care-i slujeau; apoi pe mulţi tineri i-a înduplecat pentru păzirea fecioriei şi a curăţeniei şi multe suflete din cei necredincioşi a dobîndit şi le-a adus către Dumnezeu.

Vieţuind în Cartagina şapte ani, a voit să vadă sfintele locuri de la Ierusalim. Deci, suindu-se într-o corabie cu maica sa şi cu Apelian, care-i era mai înainte bărbat după trup, iar acum frate duhovnic şi împreună postnic, fiind duşi de un vînt bun, au sosit în Alexandria şi au sărutat pe Sfîntul Chiril, arhiepiscopul Alexandriei, cum şi pe un alt bărbat mai înainte-văzător, cu numele de Teodor. Şi mult folosindu-se din cuvintele lor, iarăşi au plecat în călătorie pe mare şi au ajuns la sfînta cetate a Ierusalimului, unde cu multă umilinţă şi cu nespusă bucurie a inimii înconjurau sfintele locuri, pe care Domnul nostru şi Preacurata Maica lui Dumnezeu le-au sfinţit cu preasfintele lor picioare. Iar la Mormîntul Domnului, fericita Melania de cu seară se închidea

în toate nopțile la rugăciune. Acolo, cît de fierbinți rugăciuni înălța ea către Dumnezeu, plîngînd și căzînd la Mormîntul Domnului și sărutîndu-l. Zăbovind ei în Ierusalim, rămășița averii lor din Italia s-a vîndut de un prieten credincios al lor și prețul li s-a trimis acolo la Ierusalim.

Au voit a merge și la Egipt ca să cerceteze și să vadă acolo pe părinții pustiei, și să le slujească cu averile lor. Deci pe maica sa, care era foarte bătrînă și ostenită, au lăsat-o în sfînta cetate ca să zidească o casă de locuință, lîngă muntele Eleonului; iar ei singuri au pornit în cale. Ajungînd în Egipt umblau cercetînd pe părinții cei din pustie și mult folos își adunau sufletelor lor din vorbirea lor cea insuflată de Dumnezeu; multe îndurări încă au arătat și acolo celor ce le trebuiau. În Egipt au aflat pe mulți din părinți care n-au vrut să primească milostenia ce li se da lor, fugind de aur ca de mușcătura de șarpe. Dintre ei era unul cu numele Ifestion, către care venind ei și mult rugîndu-l să primească și de la dînșii cîțiva galbeni, n-a vrut să-i primească.

Fericita Melania înconjurînd chilia lui și luînd seama averii lui celei pustnicești, nimic n-a aflat decît numai o rogojină, un vas cu apă, puțină pîine uscată și o coșnicioară, în care era sare; deci a pus în taină galbenii în coșnița aceea, în care era sare. Ducîndu-se ei de la dînsul, nu s-a tăinuit lucrul acesta bătrînului; pentru că îndată, aflînd aurul ascuns în coșnița cu sare, a alergat în urma lor, cu glas mare zicînd ca să stea puțin și să aștepte; iar ei stînd, bătrînul a arătat aurul, ținîndu-l în mîini și zicea: "Nu-mi este de trebuință acest aur, pentru că nu știu ce să fac cu el și pe ce să-l cheltuiesc, luați al vostru iarăși". Iar ei ziceau: "Dacă nu-ți trebuie ție, apoi îl vei da altora". Iar bătrînul a răspuns: "Ce trebuie acesta aici și la ce bun? Căci locul este pustiu, precum vedeți". Iar ei nevrînd să ia de la bătrîn aurul înapoi, bătrînul l-a aruncat în rîu și s-a întors la chilia sa.

De acolo iarăși au venit în Alexandria, apoi în Nitria, pretutindeni înconjurînd locașurile cele pustnicești, ca niște albine zburînd pe diferite flori, adunînd dulceața mierii. Apoi s-au întors la Ierusalim, plini de bunătăți duhovnicești, adunate din vorbirea cu sfinții părinți pustnici; și au aflat precum au voit casa cea făcută de maica lor lîngă Eleon și s-au sălășluit acolo. Melania s-a închis într-o căscioară strîmtă, punîndu-și hotar ca nici ea să nu vadă pe cineva și nici altcineva pe ea; numai odată pe săptămînă era cercetată de maică-sa și de Apelian, fratele său cel duhovnicesc; și a petrecut într-acea închisoare paisprezece ani. Apoi maica ei fiind plină de fapte bune și de nădejde s-a mutat către Domnul.

Deci Melania făcînd slujba cea datorită moartei, iarăși s-a închis într-o căscioară și mai strîmtă și mai întunecată și a petrecut un an. După aceasta, străbătînd vestea pretutindeni despre dînsa și mulți venind la dînsa pentru folos, a ieșit din acea închisoare, spre mîntuirea altora; apoi a făcut o mănăstire și a adunat nouăzeci și mai bine de fecioare; încît multe și din cele păcătoase au alergat la dînsa și povățuindu-se în calea pocăinței printr-însa viețuiau cu plăcere de Dumnezeu. Apoi a așezat în mănăstirea aceea egumenie, iar ea slujea tuturor ca o roabă și ca o maică se îngrijea pentru toate; ea învăța pe surori tot felul de fapte bune, mai întîi curăția, apoi dragostea, fără de care nici o faptă bună nu se poate săvîrși; după acestea smerenia și ascultarea, răbdarea și nerăutatea. Apoi le spunea lor și această poveste:

A venit odată un tînăr la un stareț mare vrînd ca să se facă ucenic, iar starețul, arătîndu-i la început în ce chip se cuvine a fi ucenic, i-a poruncit să ia un toiag și să bată un butuc care era dinaintea ușii, cu lovituri mari, călcîndu-l cu picioarele. Iar ucenicul ascultînd pe starețul, a bătut lemnul cel neînsuflețit cît a putut și apoi starețul l-a întrebat: "Împotrivitu-s-a ție butucul, ori s-a supărat? A fugit din locul său, sau a venit asupra ta?". Ucenicul a răspuns: "Ba nu". Starețul i-a zis: "Deci bate-l mai tare și adaugă și cuvinte mai aspre, dosădește-l, ocărăște-l, necinstește-l, defaimă-l și cu totul grăiește-l de rău".

Făcînd aceasta tînărul, l-a întrebat bătrînul: "S-a mîniat asupra ta butucul cel ocărît? A grăit ceva împotrivă? Sau a cîrtit sau a ocărît împotrivă". Răspuns-a tînărul: "Ba nu, părinte, căci cum putea să răspundă ceva sau să se mînie, lemnul cel neînsuflețit?" Iar starețul a zis: "Dacă poți să fii ca acel butuc, nemîniindu-te asupra celor ce te-ar fi bătut, nefugind de răni, negrăind împotriva celor ce ți s-au poruncit, nici, fiind ocărît, să ocărăști împotrivă; ci totdeauna să petreci ca lemnul, neclintit de nici un fel de supărare, atunci vino și te fă ucenic; iar de nu, apoi nu te apropia nici de ușile noastre". Cu acest fel de povestiri, fericita, învățînd pe surori răbdarea și bunătatea, le era foarte mult de folos. Încă și biserică foarte frumoasă a făcut în acea mănăstire și s-a sîrguit a fi sfințită cu sfintele moaște ale Sfîntului prooroc Zaharia, ale Sfîntului întîiului mucenic Ștefan și ale celor patruzeci de mucenici.

După aceea fratele ei cel duhovnicesc, care mai întîi i-a fost soț după trup, fericitul Apelian, bineplăcînd Domnului în viața cea monahicească s-a dus către Dumnezeu. Iar Melania făcîndu-i cele ce se cuveneau cinstitei lui îngropări se pregătea către ieșirea din viață, așteptînd să moară degrabă; dar rînduiala Celui Prea Înalt a îndelungat viața ei spre mîntuirea altora. A mai zidit după moartea celui ce-i fusese bărbat și altă mănăstire pentru bărbați și a cheltuit toată averea sa pînă la sfîrșit, dîndu-le toate spre slava lui Dumnezeu, încît a rămas săracă cu trupul, ceea ce cu duhul de mult avea sărăcia. În acea vreme i s-a adus o scrisoare de la Constantinopol, de la un unchi al ei, cu numele Volusian Romanul. Acest Volusian era în acea vreme antipat al cetății Roma și a venit din Roma fiind trimis în Vizantia la împărat, dorind foarte mult să vadă pe nepoata sa, cuvioasa Melania. Pentru aceea a trimis la Ierusalim, rugînd-o să vină în Vizantia, să se vadă. Dar Melania n-a vrut mai întîi să se ducă la dînsul, căci se temea ca nu cumva să fie neplăcută lui Dumnezeu călătoria ei - căci acela era încă în păgînătatea elinească; dar apoi, după sfatul părinților duhovnicești, s-a dus, fiind îndemnată de nădejdea întoarcerii lui către Dumnezeu.

Ducîndu-se ea pe uscat, oriunde i se întîmpla să intre în cetate, i se dădea de către toți mare cinste, pentru că Dumnezeu proslăvea pe aceea care-L slăvea. Și o întîmpinau arhierei, preoți și cei mai mari ai cetății, popoarele și egumenii mănăstirilor, primind-o cu mare dragoste, ca pe aceea care ar fi venit din ceruri; pentru că în toată lumea strălucea lumina faptelor ei bune și a vieții ei sfinte. Deci cetele celor sfințiți și ale celor simpli, întîmpinînd-o și petrecînd-o departe, îi făceau mare cinste. Apoi ajungînd în Constantinopol, așijderea a fost cinstită de împăratul Teodosie cel Tînăr și de împărăteasa Evdochia, cum și de Sfîntul patriarh Proclu, dar a găsit bolnav pe unchiul său Volusian, care văzînd-o s-a minunat foarte mult de îmbrăcămintea

ei monahicească și de chinuirea trupului, căci fața ei se uscase de multă postire și osteneală, iar frumusețea ei de mult se veștejise; apoi a strigat: "O, Melanio, iubita mea nepoată, cum te știam și cum te-ai făcut fără chip, tu care mai înainte erai prea frumoasă".

Dar ce trebuință este de multă povestire? Căci Cuvioasa Melania pe de o parte prin sine, iar pe de alta prin sfințitul Proclu și mai vîrtos prin vorba cea de Dumnezeu insuflată și cu sfaturi folositoare a făcut aceasta, că unchiul său degrabă s-a lepădat de păgînătatea elinească și s-a botezat, învrednicindu-se dumnezeieștilor Taine; apoi peste puține zile și-a dat sufletul său în mîinile lui Dumnezeu și a fost îngropat cu mîinile ei. Și petrecînd acolo vreme îndelungată, a mai întors la dreapta credință pe mulți din eresul lui Nestorie, care pe atunci tulbura biserica; iar pe cei dreptcredincioși i-a sfătuit să nu se lase înșelați. Deci prin darul lui Dumnezeu avea atîta înțelepciune, încît nimic nu puteau spori împotriva ei vorbele cele întunecate ale sofiștilor și cele cu multe împletituri ale nestorienilor; căci de dimineața pînă seara întebînd-o de dreapta credință, preaînțeleapta dădea astfel de răspunsuri încît tot Constantinopolul se minuna de înțelepciunea ei; fiindcă cuvioasa era foarte învățată în scriptură, căci toată vremea vieții sale o întrebuințase în citirea dumnezeieștilor scripturi și se umpluse de darul Duhului Sfînt.

După aceasta fericita s-a întors iarăși la Ierusalim și, apropiindu-se de sfîrșitul său, se pregătea către ieșirea din viața aceasta. Primise și darul tămăduirilor de boli, dintre care să spunem puține, pentru adeverirea darului lui Dumnezeu, care locuia într-însa: Împărăteasa Evdochia, numind pe cuvioasa maică duhovnicească, a venit la Ierusalim, pe de o parte ca să se închine sfintelor locuri, iar pe de alta ca să cerceteze pe Cuvioasa Melania. Această împărăteasă din întîmplare și-a scrîntit un picior de la încheietură și o durea foarte rău, încît nici a păși nu era cu putință; dar numai că s-a atins de el maica Melania și îndată s-a făcut sănătoasă. O femeie oarecare tînără era muncită de diavol și-i închisese gura încît nu putea să o deschidă cît de puțin măcar, nici să răspundă vreun cuvînt și nici hrană să guste, iar din lipsă îndelungată de mîncare, mai mult decît din muncire diavolească, era să moară; pe acea femeie a tămăduit-o Cuvioasa Melania cu rugăciunea și cu ungerea de untdelemn sfințit, căci a ieșit dintr-însa diavolul și s-a deschis gura, spre mulțumirea și slava lui Dumnezeu; apoi mîncînd bucate s-a făcut sănătoasă.

Altă femeie, avînd prunc în pîntece, se apropiase timpul să nască și nu putea pentru că murise pruncul în pîntecele ei și ea era cuprinsă de mari dureri, încît se apropiase de moarte. Deci acestei femei i-au ajutat rugăciunile Sfintei Melania și numai cît a pus brîul cuvioasei pe pîntecele bolnavei, îndată a scăpat de sarcină, căci a ieșit dintr-însa pruncul cel mort și s-a făcut sănătoasă și a început a grăi.

Cuvioasa văzînd mai înainte ducerea ei către Dumnezeu a înconjurat toate sfintele locuri din Ierusalim și cele dimprejur, din Betleem și Galilea. Apoi, sosind praznicul Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos, a fost la privegherea de toată noaptea, în peșteră unde s-a născut Domnul; și acolo i-a spus unei surori care îi era rudenie și petrecea lîngă dînsa, fiind nedespărțite, că acum săvîrșește praznicul cel mai de pe urmă al Nașterii Domnului; și a plîns

rudenia ei foarte mult. Apoi în ziua Sfîntului mucenic Ștefan a fost în biserica lui la cîntarea de toată noaptea. În acea zi, citind surorilor pătimirea sfîntului mucenic, a adus și către dînsele acestea, zicînd că acum le-a făcut citirea cea din urmă; deci s-a făcut plîngere mare între surori pentru dînsa, căci au priceput că acum are să se ducă dintre ele. Iar ea cu cuvinte de Dumnezeu insuflate, precum îi era obiceiul, le mîngîia mult, învățîndu-le din belșug spre fapta bună.

Apoi a intrat în biserică și s-a rugat, zicînd: "Doamne Dumnezeule, eu te-am ales și te-am iubit de la început, eu te-am cinstit mai mult decît nunta și decît toate bogățiile, slava și dulcețile și de la nașterea mea mi-am încredințat Ție sufletul și trupul, și de frica Ta s-a lipit osul meu de carnea mea. Tu, cela ce m-ai ținut de mîna dreaptă și cu sfatul Tău m-ai povățuit, auzi și acum glasul meu și lacrimile acestea să pornească rîurile milostivirii Tale, deci curățește toate păcatele mele cele de voie și cele fără de voie; dăruiește-mi cele către Tine, fără tulburare și împiedicare, ca să nu mă oprească duhurile cele rele din văzduh, că știi firea noastră cea muritoare o! Nemuritorule. Știi, o! iubitorule de oameni, că nu este om fără de prihană, nu este om la care nu s-ar fi putut afla oarecare pricini potrivnice, măcar de ar fi fost viața cuiva numai o zi; ci Tu, Stăpîne, trecînd cu vederea toate ale mele, pune-mă curată la judecata Ta".

Astfel, rugîndu-se și nesfîrșind rugăciunea, a început a boli cu trupul. Dar deși era foarte slabă din pricina durerilor, însă nu înceta a merge la cîntarea cea obișnuită a bisericii și multe învățături dînd surorilor de dimineață pînă seara. Apoi s-a împărtășit cu preacuratele și de viață făcătoare Taine, din mîinile episcopului Elevteropoliei, care venise cu clerul lui spre cercetarea ei. Apoi pe rudenia sa, care amar se tînguia după dînsa, și pe celelalte surori mîngîindu-le cu cuvinte și dînd tuturor sărutarea cea mai de pe urmă a zis cuvîntul acesta: "Precum a voit Domnul așa s-a făcut".

Cu acest cuvînt și-a dat duhul în mîinile lui Dumnezeu, culcîndu-se pe pat și mîinile precum se cădea, singură punîndu-le pe piept în semnul Crucii și ochii bine închizîndu-i, în ziua de treizeci și unu a lunii decembrie. Apoi s-au adunat la îngroparea ei toți monahii, toate monahiile din toate mănăstirile care erau împrejurul sfintei cetăți și făcînd toată noaptea cîntări de psalmi, au îngropat-o cu cinste. Iar sfîntul ei suflet s-a sălășuit în curțile Domnului său, pe Care L-a iubit și Căruia i-a slujit cu osîrdie în toate zilele vieții sale, de a Cărui răsplată fiind vrednică, împreună cu toți sfinții roagă acolo pentru noi păcătoșii pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfîntul Duh, un Dumnezeu în Treime, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

V. IANUARIE

1. CUVÎNT LA TĂIEREA ÎMPREJUR A DOMNULUI NOSTRU IISUS HRISTOS (1 IANUARIE)

Împlinindu-se opt zile de la Naștere, Domnul nostru Iisus Hristos a binevoit a primi tăierea împrejur, pe de o parte ca să împlinească legea, cum spune în Evanghelie: *N-am venit să stric legea, ci s-o împlinesc*, pentru că El se supunea legii, ca pe cei vinovați și robiți de dînsa să-i facă liberi, precum zice apostolul: *A trimis Dumnezeu pe Fiul Său, Care S-a născut sub lege, ca pe cei de sub lege să-i răscumpere*; iar pe de alta ca să se arate că a luat trup adevărat și să astupe gurile eretice, care ziceau că Hristos n-ar fi luat trup omenesc, ci cu nălucire S-ar fi născut.

Drept aceea, S-a tăiat împrejur, ca să fie arătat omenirii; pentru că de nu S-ar fi îmbrăcat cu trupul nostru, apoi cum ar fi fost cu putință să se taie împrejur nălucirea, iar nu trupul, fiindcă grăiește Sfîntul Efrem Sirul: "Dacă n-a fost trup, pe cine a tăiat Iosif împrejur? Cel ce a fost cu trup adevărat S-a și tăiat împrejur ca un om, și cu sîngele Său S-a roșit Pruncul, ca un fiu omenesc și, durîndu-L, plîngea, precum se cădea firii omenești".

Pentru aceea S-a tăiat împrejur la trup, ca să ne aducă nouă duhovnicească tăiere împrejur; pentru că, sfîrșindu-se legea cea veche, care era după trup, a început cea nouă, duhovnicească. Precum omul cel vechi, trupesc, tăia împrejur pe omul cel simțit, așa și cel duhovnicesc este dator a-și tăia împrejur patimile cele sufletești: iuțimea, mînia, zavistia, mîndria, necurăția și alte păcate. Iar a opta zi S-a tăiat împrejur, scriidu-ne nouă cu sîngele Său viața cea viitoare, care de învățători se socotește a fi a opta zi. Astfel, Ștefan, făcătorul canonului din această zi, în cîntarea a patra, zice: "Închipuiește viața cea neîncetată a veacului al optulea ce va să fie, în care Stăpînul S-a tăiat împrejur". Sfîntul Grigorie de Nissa grăiește așa: "Cea de a opta zi s-a așezat prin lege, ca veacul al optulea, ce va să fie prin optime, să mi-l însemneze mie".

Se cuvine a ști și aceasta: că tăierea împrejur în Așezămîntul cel vechi era rînduită în chipul Botezului și al curățirii păcatului strămoșesc, măcar că acela nu se curăța cu totul prin tăierea împrejur, pînă la sîngele lui Hristos cel de voie vărsat pentru noi, pentru că tăierea împrejur era numai închipuire a înainte curățirii celei adevărate, iar nu adevărată curățire, pe care a săvîrșit-o Domnul nostru, scoțînd păcatul din mijlocul lumii și pironindu-l pe Cruce. Iar în loc de tăierea împrejur din legea cea veche, a legiuit Botezul darului celui nou, care este din apă și duh. Tăierea împrejur a fost atunci ca o pedeapsă pentru păcatul cel întîi făcut și spre semnul acesta, cum că pruncul ce se taie împrejur este zămislit întru fărădelegi, după cuvîntul lui David: *...în păcate m-a născut maica mea*; pentru care rana rămîne pe trupul pruncului.

Dar Domnul nostru era fără de păcat, deși în toate S-a asemănat nouă, în afară de păcat; precum șarpele de aramă făcut de Moise în pustie era șarpe numai cu asemănarea, dar fără veninul șarpelui, așa și Hristos era om adevărat, dar nepărtaș păcatului omenesc și S-a născut din Maică fără de prihană și fără de bărbat, mai presus de fire.

Nu se cădea Lui să rabde acea rană a păcatului, adică a tăierii împrejur, după lege, ca unul Care era fără de păcat și dătător de lege, dar de vreme ce a venit să ia asupra Sa păcatele a toată lumea, după cum grăiește Apostolul: *Neștiind de păcat, pentru noi s-a făcut păcat*; deci ca și cum ar fi fost păcătos, a suferit tăierea împrejur, fiind fără de păcat. Apoi mai mare smerenie a arătat Stăpînul nostru în tăierea împrejur decît în nașterea Sa.

Pentru că prin naștere a luat asupra Sa numai chipul omenesc, după cum grăiește Apostolul: *Întru asemănarea omenească făcîndu-Se și cu chipul S-a aflat ca omul*, iar prin tăierea împrejur a luat asupra Sa chipul păcătosului, suferind ca și un păcătos rana cea rînduită pentru păcat. Pentru ceea ce nu era vinovat a pătimit ca un vinovat, cum grăiește David: *Cele ce n-am jefuit, atunci am plătit;* de care păcat nu sînt părtaș, pentru acela am suferit durerea tăierii împrejur.

Deci, a voit ca să primească tăiere împrejur, începînd înainte de a pătimi pentru noi, și gustînd acel pahar, pe care voia să-l bea pînă în sfîrșit, grăind pe Cruce: *Săvîrșitu-s-a*. Vărsa picături de sînge dintr-o parte a trupului, pînă ce din tot trupul va curge sîngele pîraie; în pruncie începe a răbda și la pătimire se deprindea; ca, atunci cînd va fi bărbat desăvîrșit cu vîrsta, să rabde cu înlesnire patimile cele mai cumplite: pentru că din tinerețe se cuvine omului a se deprinde la nevoințele cele bărbătești. Viața omenească este plină de osteneli, fiind ca o zi, avînd nașterea dimineața, iar seara sfîrșitul; că de dimineață, adică din scutece, Omul - Dumnezeu Hristos iese la lucrul Său prin osteneli, fiind în osteneli din tinerețe și spre lucrarea Sa pînă în seara aceea cînd soarele s-a întunecat și s-a făcut întuneric pe tot pămîntul pînă la al nouălea ceas; căci grăiește către iudei: *Tatăl Meu pînă acum lucrează și Eu lucrez*.

Dar ce lucrează Domnul nostru? Mîntuirea noastră; căci mîntuire a lucrat în mijlocul pămîntului. Iar ca s-o lucreze desăvîrșit, se apucă de dimineață, adică din tinerețe de lucru, începînd a răbda durere trupească și cu inima suferind pentru noi ca pentru fiii Săi, pînă ce se va închipui întru noi Hristos. De dimineață, cu sîngele Său începe a semăna, ca spre seară să adune rodul cel frumos al răscumpărării noastre.

Apoi s-a pus numele fericitului prunc "Iisus", nume care s-a dat din cer de Arhanghelul Gavriil în vremea cînd a binevestit Preacuratei Fecioare zămislirea Lui și mai înainte pînă a nu se zămisli în pîntece, adică mai înainte pînă a nu se învoi Preasfînta Fecioară cu cuvintele binevestitorului, sau mai înainte pînă a nu zice: *Iată roaba Domnului, fie mie după cuvîntul tău*. Pentru că la acele cuvinte ale ei, îndată Cuvîntul lui Dumnezeu trup s-a făcut, sălășluindu-Se în preacuratul și preasfîntul Ei pîntece.

Deci, acest preasfînt nume, Iisus, care s-a spus de înger mai înainte de zămislire, I s-a dat la tăierea împrejur Domnului Hristos, ca o încredințare despre mîntuirea noastră; pentru că "Iisus" înseamnă "Mîntuitor", precum mai înainte a tălmăcit același înger lui Iosif, în vis, arătîndu-se și zicîndu-i: *Vei da numele Lui "Iisus", pentru că Acela va mîntui pe poporul Său din păcate.* Încă și Sfîntul Apostol Petru, mărturisind despre numele lui Iisus, zicea: *Nu este întru nimeni altul mîntuire, pentru că nu este nici un alt nume sub cer, dat între oameni, întru care se cade a ne mîntui.*

Acest mîntuitor nume, Iisus, mai înainte de toți vecii era pregătit în sfatul Sfintei Treimi, și pînă acum păzit spre a noastră mîntuire; iar acum ca un mărgăritar de mult preț s-a adus spre răscumpărarea neamului omenesc din vistieriile cele cerești și s-a dat prin Iosif, întru adeverirea tuturor; apoi cele neștiute și cele tăinuite ale înțelepciunii lui Dumnezeu, întru numele acesta s-au arătat. Acest nume ca un soare a strălucit lumii, după cum grăiește proorocul: *Va răsări vouă, celor ce vă temeți de numele Meu, soarele dreptății.*

Ca un mir bine mirositor a umplut lumea de bună mireasmă. Ca un mir este vărsat numele Său, nu ținut în vas, ci vărsat; căci pînă cînd mirul este în vas, pînă atunci mireasma lui este înăuntru; iar cînd se varsă, îndată buna lui mireasmă umple văzduhul. Puterea numelui lui Iisus era tăinuită în sfatul cel mai înainte de veci, acoperindu-se ca într-un vas; iar după ce din cer s-a vărsat pe pămînt acest nume, îndată ca niște mir plin de aromate, prin buna mirosire a darului, de la vărsarea pruncescului sînge la tăierea împrejur, a umplut lumea. Și toată lumea acum mărturisește că Domnul Iisus Hristos este întru slava lui Dumnezeu Tatăl.

Arătată s-a făcut puterea numelui lui Iisus, căci acest minunat nume a mirat pe îngeri, a bucurat pe oameni și a înfricoșat pe diavoli, pentru că și diavolii cred în El și se cutremură. Apoi de numele acesta tremură iadul, tremură cele dedesubt, se scutură puterea întunericului, cad cei ciopliți, se gonește întunericul idoleștii îndrăciri; iar lumina dreptei credințe răsare și luminează pe tot omul ce vine în lume.

La acest nume preamare al lui Iisus *tot genunchiul se pleacă, al celor cerești, al celor pămîntești și al celor de dedesubt.* Acest nume al lui Iisus este armă tare asupra potrivnicilor, precum zice Sfîntul Ioan Scărarul: "Totdeauna cu numele lui Iisus să bați pe cei potrivnici, pentru că armă mai tare decît aceasta nu vei afla nici în cer, nici pe pămînt". Acest nume preascump, Iisus, o! cît de dulce este inimilor celor ce iubesc pe Iisus Hristos! O! cît este de dorit celui ce-L are pe El! Căci Iisus este iubire și dulceață. Acest preasfînt nume Iisus, o! cît este de iubit robului și legatului pentru Iisus, celui robit pentru dragostea Lui!

În minte să fie Iisus, pe limbă Iisus; Iisus se crede cu inima întru dreptate, Iisus se mărturisește cu gura spre mîntuire. Ori umblînd, ori șezînd, ori ceva lucrînd, Iisus să fie pururea înaintea ochilor. *N-am crezut* - zice Apostolul -, *a ști ceva între voi, fără numai pe Iisus*; căci Iisus, celui ce se plînge către Dînsul, îi este luminare a minții, frumusețe a sufletului, sănătate a trupului, veselie a inimii, ajutor întru necazuri, bucurie întru mîhnire, iar iubitorului Său, plată și răsplătire.

S-a scris cîndva numele cel nespus al lui Dumnezeu - după cum povestește Ieronim - pe o tăbliță de aur, ce se purta pe capul arhiereului celui mare. Se scrie acum dumnezeiescul nume al lui Iisus cu sîngele cel vărsat la a Lui tăiere împrejur, și se scrie nu în aur, materialnic, ci duhovnicesc, adică în inimile și în gurile robilor lui Iisus, precum s-a scris întru a Apostolului Pavel, despre care s-a zis: *Vas ales Îmi este acesta, ca să poarte numele Meu.* Apoi ca o preadulce băutură, preadulcele Iisus

dorește să fie purtat numele Său în vas; căci cu adevărat dulce este celor ce-l gustă cu dragoste, despre care se grăiește în psalmi: *Gustați și vedeți că bun este Domnul*. Pe acela gustîndu-l proorocul, strigă: *Iubi-Te-voi, Doamne, virtutea mea.*

Pe Acesta gustîndu-l Apostolul Petru, zice: *Iată, noi am lăsat toate și în urma Ta am mers, căci către cine altul să mergem? Tu ai cuvintele vieții veșnice*. Prin această dulceață li s-au îndulcit sfinților pătimitori chinurile cele amare, încît și de cea mai amară moarte nu s-au temut, ci strigau, zicînd: *Cine ne va despărți pe noi de dragostea lui Dumnezeu? Necazul, primejdia sau sabia? Nici moartea, nici viața, fiindcă dragostea este mai tare ca moartea*.

Deci în care vas dorește să se poarte cu adevărat acea dulceață a numelui lui Iisus? În cel de aur, ca aurul lămurit în ulceaua primejdiilor și a necazurilor, care ca și cu niște pietre scumpe se împodobește cu rănile cele suferite pentru Iisus, strigînd: *Eu rănile Domnului Iisus pe corpul meu le port*. Un vas ca acesta trebuie acelei dulceți.

În unul ca acesta numele lui Iisus dorește să fie purtat. Nu în zadar Iisus, la luarea numelui Său, varsă sînge în tăierea împrejur, voind aceasta, ca vasul, ce va purta numele Său, să se roșească cu sînge. Că după ce Domnul a cîștigat vas ales numelui Său pe Apostolul Pavel, îndată a adăugat, zicînd: *Eu îi voi spune, cîte i se cade lui să pătimească pentru numele Meu.* Caută la vasul Meu, cel sîngerat și rănit. Așa se scrie numele lui Iisus, cu roșeala sîngelui, cu durerile și chinurile celor ce pînă la sînge suferă, nevoindu-se împotriva păcatului.

Deci, te sărutăm, cu dragoste, o, preadulce nume al lui Iisus, ne închinăm cu osîrdie preasfîntului Tău nume, o! preadulce și întru tot îndurate Iisuse, lăudăm numele Tău cel preamare, Mîntuitorule Iisuse, umilindu-ne față de sîngele cel vărsat în tăierea împrejur! Pruncule cel fără de răutate și Doamne cel desăvîrșit! Și ne rugăm bunătății Tale celei mari, pentru preasfînt numele Tău, pentru preascump sîngele Tău ce s-a vărsat, și pentru Maica Ta cea fără de prihană, care fără stricăciune Te-a născut, să reverși asupra noastră mila Ta cea bogată, să îndulcești inimile noastre prin Tine însuți Iisuse, să aperi și să ne îngrădești de pretutindeni cu numele Tău!

Însemnează-ne și ne pecetluiește pe noi robii Tăi cu acest nume, Iisuse, ca și în veacul ce are să fie, ai Tăi să fim și cu îngerii să slăvim preacinstitul și de mare cuviință numele Tău, Iisuse, și să-l cîntăm în veci. Amin.

2. VIAȚA CELUI ÎNTRE SFINȚI PĂRINTELUI NOSTRU VASILE CEL MARE, ARHIEPISCOPUL CEZAREEI CAPADOCIEI (1 IANUARIE)

Cel între ierarhi preaales, între dascăli preaînțelept și între toți sfinții preamult plăcut lui Dumnezeu, Sfîntul părintele nostru Vasile cel Mare, a avut ca patrie Pontul, ce este în Capadocia, și s-a născut din părinți binecredincioși și de Dumnezeu cinstitori. Tatăl său se numea Vasile, iar mama sa Emilia, care a născut patru fii de parte bărbătească: pe Petru și pe Sfîntul Vasile, pentru care ne stă înainte cuvîntul, pe Grigorie și pe Navcratie, și o fiică, al cărei nume era Macrina.

Pentru aceștia, cu adevărat s-a împlinit cuvîntul lui David, care zice: *Neamul drepților se va binecuvînta.* Și nu numai sfîntul acesta a fost îmbunătățit și mare luminător al lumii, ci și ceilalți trei frați ai lui s-au făcut minunați și purtători de semne. Căci Petru, fratele lui cel mai mare, a fost episcop al Sevastiei, Grigorie a fost episcop al Nissei, iar Navcratie a fost pustnic și făcător de minuni. S-a sfințit și sora lor Macrina, dupa cum arată sinaxarul la 19 ale lunii iulie. Însă pe toți frații i-a covîrșit Sfîntul Vasile întru fapta bună și întru învățătură; căci la învățăturile cele dintîi chiar pe tatăl său l-a avut dascăl și povățuitor, pe care de obște îl avea Pontul ca dascăl al învățăturilor și al faptelor bune, în acea vreme.

Deci, dînsul a adus în lume o astfel de plăsmuire bună și curată, pe care dumnezeiescul David o numește plăsmuire de ziuă, iar nu de noapte. De la acesta dar, a primit nu numai toată învățătura, ce se numește enciclică, adică înconjurătoare, dar și toată buna credință; și, în scurt să zic, prin învățăturile vîrstei celei dintîi s-a făcut începător al desăvîrșirii care avea să fie mai pe urmă.

După ce din destul a fost deprins de tatăl său în astfel de învățături, încît dorea ca de nimic din cele bune să nu se lipsească, și, pornit fiind prin iubirea de osteneală a albinei, care din tot felul de flori își adună cele trebuincioase, ca să nu rămînă mai prejos, s-a dus la cetatea Cezareei Capadociei, ca să se deprindă și cu învățăturile ce se dădeau acolo. Zic despre Cezareea cea preavestită, care a fost leagăn de învățături și al Sfîntului Grigorie, Cuvîntătorul de Dumnezeu; unde primind toate învățăturile, se asemăna cu unii din dascăli, iar pe alții îi covîrșea în tot felul de învățătură, încît în puțină vreme s-a făcut slăvit și vestit tuturor celor mai mari ai cetății și la tot poporul, fiind mai mare în învățătură decît în vîrstă și avînd statornicia cea mai mare; apoi s-a arătat a fi retor între retori, chiar mai înainte de a se sui pe scaunele sofiștilor, filosof între filosofi, mai înainte de a învăța dogmele și rînduielile ce se află în filosofie; în sfîrșit, lucrul cel mai mare a fost că toți îl aveau ca pe un preot al creștinilor, mai înainte de preoție; și atît de slăvit se făcuse el prin învățătură și prin fapta bună, încît era cinstit, cucernic și vrednic înaintea tuturor.

După ce a ajuns în acest fel, s-a dus la Bizanț, care era cetatea cea mai mare din tot Răsăritul, pentru că era împodobită cu cei mai desăvîrșiți dintre retori și filosofi, de la care a adunat, prin ascuțimea minții sale, cele mai înalte dintre învățături și cu ele și-a împodobit sufletul său. De acolo, fiind nesățios de învățătură și de temelia cuvintelor bune, a fost trimis de Dumnezeu la Atena, unde a aflat pe

Sfîntul Grigorie, Cuvîntătorul de Dumnezeu, sîrguindu-se la învățături, precum și pe Iulian Apostatul, care mai pe urmă a fost împărat (361-363), vrăjmaș și chinuitor al creștinilor, pe Libaniu, sofistul, și pe mulți alții.

Deci, acolo, aflînd Sfîntul Vasile pe Sfîntul Grigorie, apoi întrecîndu-se unul pe altul în fapta bună și în rîvna cea dumnezeiască, atît de mult s-au iubit, încît nu puteau să se despartă nicidecum, și ședeau amîndoi într-o casă, amîndoi mîncau și amîndoi aveau o voie.

Pe scurt, se afla un suflet în acele două trupuri și unul de la altul primea mare folos, nu numai întru fapta bună, ci și întru învățături. Căci ca doi lucrători de pămînt, sîrguitori și iscusiți, cu aceeași sîrguință lucrînd țarina filosofiei și semănînd cu multă osteneală sămînța învățăturilor, au secerat rodul sîrguinței lor, prin care au întrecut pe cei de o vîrstă cu dînșii, și atît de mult se înfrînau, încît mîncau numai ca să trăiască, pîine și apă, mulțumind Domnului, ca Proorocul Ilie și ca Ioan Înaintemergătorul, care se hrănea cu muguri de copaci; iar pe celelalte, care momesc pîntecele și-i aduc dulceață, le defăimau, și cu totul se depărtau de ele.

Cu acest fel de înțelepciune, pe care au păzit-o pînă la sfîrșitul vieții lor, atît de curați s-au ținut, încît au întrecut pe vestitul Xenocrat, căruia, deși dormea cu o femeie desfrînată, nu-i venea nicidecum în minte că era o femeie aproape de dînsul; apoi au fugit de lăcomie și de împuținare și numai măsura cea dreaptă o păzeau. Iar necîștigarea atît de mult au iubit-o, încît au covîrșit pe Antistene, pe Pitagora și pe Cratis, încît pe cele cinstite și lăudate ale acelora le socoteau ca pe niște jucării de copil; căci foarte mult au defăimat cîștigarea de bani și de alte lucruri deșarte.

Trufia și înălțarea cu totul le-au urît, iar mîndria au pierdut-o prin cuvioșie. Cît despre înțelepciunea pe care o aveau, nu este de trebuință să mai scriem, căci toată viața lor era o cugetare și dorire necontenită, ziua și noaptea, ca să cîștige filosofia cea cerească și adevărată, mai mult decît pe cea pămîntească. Însă se sîrguiau a o cîștiga și pe aceasta, ca să ajute Bisericii noastre, să dezrădăcineze neghina din grîu, să curețe și să lămurească dogmele sfintei credințe, și să apere pe credincioși de năvălirile ereticilor.

Se sîrguiau mai mult ca să întreacă pe filosofii cei vechi, și s-a și făcut astfel prin multa lor osteneală și prin dumnezeiescul ajutor, după cum se arată din scrierile lor. Întru meșteșugul gramaticii erau neîntrecuți, ca și în măsurile științei, poeziei, în mulțimea istoriilor și frumoasa grăire de cele politice. Iar buna rînduială a retoricii și frumusețea vorbirii au ales-o mai mult, și minciuna au lepădat-o. Filosofia cea adevărată din dogme atît de mult au deprins-o, încît i-au întrecut pe toți. Tot astfel și în celelalte științe s-au deprins, încît au întrecut pe toți din destul, în aritmetică, în geometrie, în muzică și în astronomie; încît s-au făcut dascăli și filosofi desăvîrșiți.

O înfrînare ca aceasta și întreaga lor înțelepciune văzînd-o dascălul Sfîntului Vasile, anume Eubul, om preaînțelept și mai bun decît toți filosofii cei din Atena, se

minuna; iar Vasile vrînd să-l vîneze și să-l aducă la cunoștința de Dumnezeu, apoi un dar neprețuit ca acesta să-i dăruiască, pentru osteneala lui, l-a aflat odată înaintea cetății, vorbind cu ceilalți filosofi și întrebîndu-se despre filosofie, căci astfel de obicei aveau între ei, ca ori să grăiască, ori să audă ceva nou. Întrebîndu-se Eubul cu filosofii, pentru un cuvînt, a venit Vasile și îndată a dezlegat acel sofism și l-a deslușit. Apoi ziceau ceilalți: "Cine este cel care a deslușit cuvîntul filosofului?". Răspuns-a Eubul, zicînd: "Ori Dumnezeu, ori Vasile".

Văzînd Eubul pe Vasile, a lăsat pe prietenii și pe ucenicii săi, iar el a șezut cu Vasile, și au petrecut trei zile în vorbă, întrebîndu-se de filosofie. Drept aceea, a întrebat Eubul pe Vasile: "Care este firea filosofiei?" Iar el a răspuns: "Firea filosofiei este pomenirea morții". După aceasta a grăit și despre lume, zicînd: "Deși sînt dulci cuvintele cele lumești, amară este lumea pentru cel ce se ține de ea cu iubire și patimă; căci alta este slava cea trupească și alta a firii celei fără de trup. Nu este cu putință ca cineva să se îndulcească de amîndouă, pentru că nimeni nu poate să slujească la doi stăpîni. Însă, pe cît ne arată puterea bunătății, să împărțim la cei flămînzi pîinea înțelegerii; și pe cei ce s-au lipsit, pentru răutatea lor, de acoperămîntul faptei bune, pe aceia să-i aducem sub acoperămîntul lucrurilor celor bune; căci pe care-l vedem gol, îl îmbrăcăm și nu defăimăm trupul nostru.

Sînt la noi, o! Eubule, nu chipuri, nici ghicituri, ci singur adevărul povățuindu-ne spre mîntuire; pentru că vom învia toți, unii spre viața veșnică, iar alții spre munca și rușinarea veșnică, și vom sta toți înaintea judecății lui Hristos, precum ne învață marii glăsuitori Prooroci: Isaia, Ieremia, Daniil, David și dumnezeiescul Apostol Pavel; după aceștia, chiar dătătorul pocăinței și răsplătitorul nostru, Domnul, Care a căutat oaia cea pierdută, iar pe fiul cel risipitor, care cu pocăință s-a întors, cuprinzîndu-l cu dragoste, l-a sărutat, cu haină luminată și cu inel l-a împodobit și l-a ospătat. Acela dă asemenea răsplătire celor ce vin în ceasul al unsprezecelea, ca și celor ce au purtat greutatea și zăduful zilei. Acela, pocăindu-ne și născîndu-ne din apă și din Duh, ne dă *cele ce ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-a suit,* precum și pe toate care le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc".

Vasile grăind acestea, Eubul a strigat: "O! Vasile, arătătorule de cele cerești, prin tine cred într-unul Dumnezeu, Tatăl Atotțiitorul, Făcătorul a toate, aștept învierea morților și viața veacului ce va să fie, Amin! Acesta este semnul credinței mele în Dumnezeu: toată averea ce o am, în mîinile tale o dau și cealaltă vreme a vieții mele cu tine o voi petrece, căci doresc nașterea din apă și din Duh".

Vasile i-a zis: "Bine este cuvîntat Dumnezeul nostru, de acum și pînă-n veac, Cel ce a luminat mintea ta cu lumina adevărului, Eubule, și din rătăcirea cea mare te-a adus la cunoștința milostivirii Sale. Iar de vei voi, precum zici, ca să petreci cu mine, îți voi spune în ce chip să ne îngrijim de mîntuirea noastră și să ne izbăvim din cursele vieții celei de aici; să vindem toate averile și să le împărțim săracilor. După aceea să mergem în sfînta cetate, ca să vedem minunile ce sînt acolo și vom cîștiga îndrăznire către Dumnezeu".

Astfel, toate bine împărțindu-le celor ce aveau trebuință, și cumpărîndu-și hainele cele albe pentru Sfîntul Botez, s-au dus la Ierusalim și îi întorceau în cale pe mulți la adevărata credință. Mergînd în Antiohia, au intrat la o gazdă, iar fiul gazdei, Filoxen, ședea înaintea ușii, fiind supărat; acela era ucenic al lui Libaniu sofistul, de la care luînd niște stihuri de ale lui Homer, ca să le prefacă în vorbă retoricească, nu putea, și în nepricepere fiind, se necăjea foarte. Pe acesta, văzîndu-l Vasile necăjit, l-a întrebat: "Pentru ce ești necăjit, tinere?" Iar Filoxen a zis: "Oare dacă-ți voi arăta pricina mîhnirii mele, ce folos îmi va fi de la tine, întru aceasta?". Iar Vasile, făgăduindu-i că nu în zadar îi va fi aceea ce va arăta lui, tînărul i-a spus despre sofist și despre stihurile acelea și că aceea este pricina întristării lui, de vreme ce nu se pricepe ca să alcătuiască stihurile. Vasile, luînd stihurile, a început a i le tîlcui, alcătuindu-le în vorbă simplă, în trei feluri. Atunci tînărul, mirîndu-se și înveselindu-se, l-a rugat să-i scrie tălmăcirea. Drept aceea, Vasile a scris tîlcuirea acelor stihuri ale lui Homer în trei feluri, pe care luîndu-le tînărul, cu bucurie a mers dimineața la Libaniu, dascălul său, ducîndu-i acea alcătuire a stihurilor; iar el citind-o, s-a mirat și a zis: "Vă jur pe dumnezeiasca rînduială, că nu se află cineva din înțelepții de acum care să-ți spună o asemenea tîlcuire. Deci cine ți-a scris aceasta, Filoxene?"

Iar tînărul i-a spus: "Este un străin în casa mea, care, fără osteneală, degrabă a tîlcuit aceasta". Libaniu îndată a alergat cu sîrguință la gazdă, ca să vadă pe străinul acela. Văzînd pe Vasile și pe Eubul, s-a mirat de venirea lor neașteptată și s-a bucurat de dînșii. Deci, i-a rugat să vină și să găzduiască în casa lui; iar ei venind, Libaniu le-a pus înainte masă cu multe feluri de bucate.

După obiceiul lor însă gustînd puțină pîine și apă cu măsură, au mulțumit lui Dumnezeu dătătorul de toate bunătățile. Apoi a început Libaniu a le pune întrebări sofiste, iar ei împotrivă îi aduceau cuvîntul credinței; Libaniu, cunoscînd puterea cuvintelor, zicea că n-a venit încă vremea de a se boteza, iar dacă rînduiala lui Dumnezeu va porunci, apoi cine poate să se împotrivească? "Mult mă vei sluji, o! Vasile, dacă unele ca acestea vei binevoi a le grăi, spre folosul ucenicilor care sînt la mine".

Degrabă ucenicii lui Libaniu fiind adunați, a început Vasile a-i învăța: "Să aveți curăție sufletească, nepătimire trupească, purtare blîndă, grai cumpănit, cuvînt cu bună rînduială, hrană și băutură măsurată, înaintea celor mai mari tăcere, înaintea celor mai înțelepți luare-aminte, la cei mai bătrîni supunere, să aveți spre cei asemenea cu voi și spre cei mai mici dragoste nefățarnică, de cei răi, pătimași și iubitori de trup să vă depărtați și puțin să grăiți, dar mai mult să înțelegeți, să nu fiți fără de socoteală în cuvînt, să nu prisosiți cu vorba, să nu fiți îndrăzneți la rîs, cu sfiala să vă împodobiți și cu femeile cele necurate să nu vorbiți, să aveți în jos căutarea, iar sufletul sus, să fugiți de cuvintele cele împotrivă; dregătorie dăscălească să nu doriți, cinstea acestei lumi întru nimic s-o socotiți.

Iar de ar face cineva vreun bine spre folosul altora, de la Dumnezeu plata s-o aștepte și veșnica răsplătire de la Iisus Hristos, Domnul nostru". Acestea zicîndu-le

Vasile către ucenicii lui Libaniu și ei ascultînd nu fără de mirare, iarăși a plecat cu Eubul în cale.

După ce au sosit în Ierusalim, toate Sfintele Locuri cu credință și cu dragoste înconjurîndu-le și într-însele închinîndu-se lui Dumnezeu, Care este peste tot, ei s-au arătat episcopului acelei cetăți, cu numele Maxim, și l-au rugat ca să-i boteze în Iordan. Episcopul, văzîndu-i plini de credință, a făcut după credința lor și luînd clerul său a mers cu Vasile și cu Eubul la Iordan, iar cînd era pe mal, Vasile a căzut la pămînt și, cu lacrimi și glas, s-a rugat la Dumnezeu ca să-i arate vreun semn al credinței lui.

Deci, tremurînd, s-a sculat și s-a dezbrăcat de hainele sale, odată cu care și pe omul cel vechi l-a lepădat și, intrînd în apă, se ruga. Cînd s-a apropiat arhiereul să-l boteze, iată s-a pogorît un fulger de foc spre ei, și ieșind un porumbel din fulgerul acela, s-a pogorît în Iordan, și, tulburînd apa, a zburat la cer; iar cei ce stăteau pe mal, văzînd aceea, s-au cutremurat și au preamărit pe Dumnezeu.

Vasile, fiind botezat, a ieșit din apă, și mirîndu-se episcopul de dragostea ce avea către Dumnezeu, l-a îmbrăcat în haina Învierii lui Hristos, rugîndu-se. Apoi a botezat și pe Eubul, i-a uns pe ei cu mir și i-a împărtășit cu dumnezeieștile Taine. Întorcîndu-se în sfînta cetate, au petrecut într-însa un an; după aceasta s-au dus în Antiohia, unde Meletie arhiepiscopul a hirotonit pe Vasile diacon și acolo a tîlcuit Pildele lui Solomon.

Nu după multă vreme, s-a dus cu Eubul în patria sa, Capadocia, apropiindu-se de cetatea Cezareei. Apoi s-a descoperit într-o vedenie de noapte lui Leontie, arhiepiscopul Cezareei, despre venirea lor și că Vasile o să fie în vremea sa arhiepiscop al acelei cetăți. Deci, dimineața, chemînd arhiepiscopul pe arhidiaconul său și pe unii din clericii cei cinstiți, i-a trimis la porțile cetății dinspre răsărit, poruncindu-le ca pe cei doi străini ce-i vor întîmpina, să-i aducă la dînsul cu cinste. Iar ei ducîndu-se și întîmpinînd pe Vasile și Eubul, pe cînd intrau în cetate, i-au adus la arhiepiscop.

El, văzîndu-i pe dînșii, s-a mirat, că pe unii ca aceștia îi văzuse în vedenie, și a preamărit pe Dumnezeu. Apoi i-a întrebat arhiepiscopul de unde vin și cum se numesc. Înștiințîndu-se despre numele lor, a poruncit să-i aducă la masă și să-i ospăteze. După aceea, chemînd clerul său și bărbați aleși din cetate, le-a spus toate cele ce i s-au vestit lui despre Vasile în vedenie, de la Dumnezeu. Atunci clerul cu un glas a zis: "De vreme ce pentru cinstita ta viață ți-a arătat Dumnezeu pe moștenitorul scaunului tău, se cade să faci cu dînsul precum îți este plăcerea; căci cu adevărat vrednic este omul pe care judecățile lui Dumnezeu îl descoperă".

Apoi a chemat arhiepiscopul pe Vasile și pe Eubul și a început a vorbi cu ei din Scripturi, vrînd ca să afle priceperea lor; și auzindu-i, s-a mirat de noianul înțelepciunii ce se afla într-înșii, apoi ținîndu-i la sine, îi cinstea după vrednicie.

Vasile, petrecînd în Cezareea, avea același fel de viață precum a văzut mai înainte la mulți cuvioși, pe cînd a înconjurat Egiptul, Palestina, Siria și Mesopotamia, căutînd pe Eustatie filosoful și cercetînd într-acele părți pe părinții cei nevoitori; deci, le urma bine cu chipul și cu viața monahicească.

După aceea a fost hirotonit prezbiter de Ermoghen, episcopul Cezareei, care a fost după Leontie, și era povățuitorul monahilor. Murind Ermoghen arhiepiscopul, era cerut în scaun Sfîntul Vasile, ca un vrednic și de Dumnezeu mai înainte însemnat; dar, fugind de cinste, s-a ascuns, și a fost ridicat la arhiepiscopie Eusebiu, bărbat bun la obiceiuri cu adevărat, dar puțin învățat și întru înțelepciunea cărții neiscusit; deci, acela știind pe Vasile că era de toți foarte cinstit și lăudat ca un mai înțelept filosof și cu viața sfîntă, a început ca un om neputincios a fi biruit de zavistie și se arăta rău-voitor lui Vasile.

Acest lucru înțelegîndu-l Sfîntul Vasile, nevrînd să fie pricinuitor de zavistie, s-a dus în pustia Pontului, unde a chemat prin scrisori și pe prietenul său, pe Sfîntul Grigorie de Nazianz; acolo, adunînd cu dînsul mulțime de monahi, a făcut rînduială de viață monahală, fiind luminat de Duhul Sfînt, și petrecea viața îngerească pe pămînt. Le ajuta lor la o viață ca aceea și fericita Emilia, maica lui Vasile, petrecînd nu departe de ei, de cealaltă parte de rîu, în sat, și de hrana lor îngrijindu-se; apoi, rămînînd văduvă, toată sîrguința o avea ca să placă lui Dumnezeu.

Fiind vremea, Vasile și Grigorie au ieșit din pustie, siliți de trebuințele Sfintei Biserici, care atunci era tulburată de eretici. Pentru că pe Grigorie, tatăl său, l-a luat la sine spre ajutorul drept-credincioșilor în cetatea Nazianzului, fiind bătrîn și neputînd să se lupte acum cu lupii; iar Vasile, împăcîndu-se cu Eusebiu, arhiepiscopul Cezareii, acesta, prin scrisoare, l-a rugat să se întoarcă la dînsul și să ajute Bisericii care lupta contra arienilor.

Văzînd fericitul Vasile o primejdie ca aceea a Sfintei Biserici, și cinstind mai mult trebuința cea de obște, decît viața pustnicească, a lăsat singurătatea și a venit în Cezareea, unde foarte mult a lucrat cu cuvîntul și cu scrisul, curățind credința cea dreaptă de eresuri. Apoi arhiepiscopul Eusebiu și-a dat sfîrșitul pe brațele lui Vasile, dîndu-și sufletul său lui Dumnezeu; iar după dînsul, lucrînd Sfîntul Duh, marele Vasile, chiar nevrînd a fi ridicat în scaun, a fost sfințit de mulți episcopi, între care era și bătrînul Grigorie, tatăl lui Grigorie de Nazianz; căci acela, fiind neputincios și obosit de bătrînețe, a poruncit să-l ducă în Cezareea, să silească pe Vasile a veni la arhiepiscopie, ca nu cumva arienii să ridice pe vreunul dintre ai lor în scaunul acela.

Deci, Vasile ocîrmuia Biserica lui Hristos; iar pe Petru, fratele său cel după trup, l-a sfințit prezbiter, ca să-i ajute la ostenelile bisericești, iar mai tîrziu l-a pus episcop în cetatea Sevastiei. În același timp și mama sa, fericita Emilia, după o viață de mai bine de 90 de ani, și-a dat sufletul Domnului. Ea a mai avut încă un fiu, pe Grigorie, episcopul Nissei, și pe Petru, pe care l-am pomenit, precum și o fiică, Macrina fecioara, întîia născută, și ceilalți fii, crescuți întru mari fapte bune.

După un timp oarecare, fericitul Vasile a cerut de la Dumnezeu să i se dea darul înțelepciunii, așa încît, cu ale sale cuvinte curate, să poată săvîrși slujba cea fără de sînge și să vie spre el Duhul Sfînt. După șase zile, adică în ziua a șaptea, pogorîndu-se Duhul Sfînt, a început a liturghisi și săvîrși în toate zilele jertfa cea fără de sînge. După ce a trecut cîtăva vreme, cu credință și cu rugăciune a început a scrie cu propria sa mînă tainele sfintei slujbe. Și în acea noapte i s-a arătat Domnul în vedenie, cu apostolii, făcînd înainte punere a pîinii și a paharului, la Sfîntul Jertfelnic; apoi, sculînd pe Vasile, i-a zis: "După a ta cerere, să se umple gura ta de laudă, ca adică, cu ale tale curate cuvinte, să aduci slujba cea fără de sînge". Iar el s-a sculat tremurînd, neputînd să privească cu ochii la arătarea Domnului cea luminoasă.

După această arătare luminoasă a mers în biserică și, apropiindu-se de Sfîntul Altar, a început a grăi și a scrie pe hîrtie, în limba grecească, astfel: *Să se umple gura mea de laudă, ca să cînt slava Ta, Doamne, Dumnezeul nostru,* Cel ce ne-ai zidit pe noi și ne-ai adus în viața aceasta, rostind apoi și celelalte rugăciuni ale Sfintei Biserici.

Iar după sfîrșitul rugăciunilor a ridicat pîinea, rugîndu-se cu dinadinsul și zicînd: "Ia aminte, Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, din sfînt lăcașul Tău și de pe scaunul măririi împărăției Tale, și vino ca să ne sfințești pe noi; Cel ce șezi sus, împreună cu Tatăl, și aici cu noi ești nevăzut, învrednicește-ne, cu puternică mîna Ta, ca să ni se dea preacuratul Tău trup și cinstitul Tău sînge nouă, tuturor popoarelor".

Arhiereul săvîrșindu-le pe acestea, Eubul, cu cei mai întîi clerici, au văzut o lumină cerească luminînd altarul și pe arhiereu și niște bărbați prealuminați în veșminte albe, înconjurînd pe acel mare arhiereu. Văzînd aceasta, s-au înspăimîntat foarte mult și au vărsat lacrimi, lăudînd pe Dumnezeu.

În vremea aceea, marele Vasile chemînd un argintar, i-a poruncit ca din aur curat să facă o pasăre, în chipul porumbelului ce s-a arătat deasupra Iordanului, spre păzirea dumnezeieștilor Taine, și l-a așezat deasupra Sfintei Mese.

Altă dată, sfîntul, săvîrșind dumnezeiasca slujbă, un evreu, prefăcîndu-se creștin, vrînd să iscodească despre Sfintele Taine, s-a lipit de cei credincioși și a intrat în biserică; acolo a văzut pe Sfîntul Vasile că avea în mîinile sale un prunc, pe care-l sfărîma. Împărtășindu-se credincioșii din mîinile sfîntului, a venit și evreul; și i-a dat arhiereul, ca și celorlalți creștini, o parte din Sfintele Daruri, pe care luînd-o evreul în mîini, a văzut că era adevărată carne. După aceea, apropiindu-se de pahar, a văzut că era sînge adevărat în el.

Deci a păstrat rămășițele Sfintei Împărtășanii și, mergînd acasă, le-a arătat femeii sale, și i-a spus despre tot ce a văzut cu ochii săi; apoi crezînd cu adevărat că înfricoșată și preaînaltă este taina creștinească, a doua zi a mers la Fericitul Vasile,

rugîndu-l să-i dea Sfîntul Botez. Iar Vasile, dînd mulțumire lui Dumnezeu, nu a întîrziat a boteza pe evreu, împreună cu toată casa lui.

Altă dată, mergînd undeva sfîntul, o femeie săracă, fiind nedreptățită de eparhul cetății, a căzut în cale la picioarele fericitului, rugîndu-l ca să scrie despre dînsa la acel boier, ca unul care avea multă trecere către dînsul. Sfîntul, luînd o hîrtie, a scris către boier astfel: "S-a apropiat de mine această săracă femeie, care îți aduce scrisoarea mea, nădăjduind că mă iubești și are trecere cuvîntul meu la tine; deci m-a rugat ca să-ți scriu, să n-o mai superi. De este adevărată nădăjduirea ei, arată cu lucrul, și fă milă cu femeia aceasta".

Scriind sfîntul hîrtia, a dat-o femeii celei sărace, iar ea luînd-o, a dus-o și a dat-o boierului, care, citind-o, a scris înapoi sfîntului: "După scrisoarea ta, părinte sfinte, aș fi voit să fac milă acestei femei sărace, dar nu pot, de vreme ce se află sub dajdie". Iar sfîntul iarăși a scris către dînsul: "Dacă ai voit și n-ai putut, bine; iar de ai putut și n-ai voit, atunci te va aduce Dumnezeu în starea celor ce au trebuință ca, atunci cînd vei voi să fii miluit, să nu poți fi". Acest lucru s-a și întîmplat, pentru că, nu după multă vreme, supărîndu-se împăratul pe acest eparh, căci auzea că face multe năpăstuiri, l-a aruncat în închisoare, ca să despăgubească pe cei pe care îi năpăstuise. Eparhul a trimis din închisoare rugăminte la Sfîntul Vasile ca să-l miluiască și să înduplece pe împărat, prin mijlocirea sa.

Vasile grăbindu-se, a rugat pe împărat pentru dînsul și, după șase zile, a venit poruncă pentru liberarea boierului de la închisoare. Eparhul văzînd milostivirea sfîntului către dînsul, a alergat la el spre a-i mulțumi, iar femeii sărace i-a dat îndoit din averile sale.

Altă dată, era foamete atîta de mare în eparhia sfîntului, încît mulți oameni au murit, din lipsă de hrană. Sfîntul, văzînd pe boieri că țin grîul în hambare și nu-l dau săracilor, se mîhnea de învîrtoșarea inimii acestora; căci o altă neomenie mai mare decît aceasta nu este, ca într-o vreme ca aceea cei bogați să nu voiască a vinde grîul, ci să aștepte ca, vînzîndu-l mai scump, să adune mai mulți bani. Dar nu știu ticăloșii că, cu cît așteaptă vreme mai multă să adune bani mai mulți și să strîmtoreze pe cei săraci, cu atît își înmulțesc asupra lor mînia lui Dumnezeu; căci ce altceva este mai rău decît să păstreze grîul și să negustorească strîmtorarea săracilor, să se lipsească și să moară de foame? Cum să-i numească cineva pe aceștia creștini? Cum să-i numească oameni pe ei care sînt mai sălbatici decît fiarele, că fiarele iubesc pe cele asemenea lor, iar aceștia nu se milostivesc spre cei de o seminție cu dînșii. Unii ca aceștia erau, în vremea aceea, boierii Cezareei.

Sfîntul îi învăța în fiecare zi despre milostenie, îi sfătuia, îi ruga, le scria, le aducea aminte de iubirea de străini a lui Avraam, de primirea de străini a lui Lot, de istoria lui Iosif cel preafrumos, cum a hrănit pe egipteni, și mai ales cuvintele acestea: *Surpa-voi hambarele mele și mai mari le voi zidi*. Acestea făcîndu-le și zicîndu-le sfîntul, de-abia i-a înduplecat să-și deschidă hambarele. Atunci, urmînd lui Hristos,

care a spălat picioarele ucenicilor, slujea singur la împărțirea grîului, singur fierbea seminţe, singur le împărţea săracilor hrana; şi aşa făcînd multe zile, a potolit primejdia foametei.

În acea vreme, împăratul Iulian (361-363), necuratul şi păgînul, vrînd să ducă război asupra perşilor, a venit în părțile Cezareei Capadociei; iar Sfîntul Vasile cunoscîndu-l de la Atena, căci învățase acolo împreună cu dînsul, a luat poporul său şi l-a întîmpinat, cinstindu-l ca pe un împărat, şi fiindcă nu avea alt dar să-i ducă, i-a dus trei pîini de orz, dintr-acelea care mînca sfîntul; căci aşa ceruse împăratul, să-i ducă dintr-acelea din care mănîncă el. Deci, primind împăratul darul, a zis slujitorilor să-i răsplătească lui şi să-i dea iarbă din livadă.

Sfîntul, văzînd o necinste ca aceasta, a zis împăratului: "Noi, împărate, ţi-am adus dintr-acelea care mîncăm, precum ai cerut, iar împărăţia ta, precum se vede, ne-ai răsplătit darul, dîndu-ne dintre acelea pe care le mănînci însuţi". Auzind acestea împăratul, s-a mîniat foarte şi a zis sfîntului: "Acum primeşte darul acesta, şi cînd mă voi întoarce din Persia biruitor, voi arde cetatea ta de tot şi pe nebunul popor cel amăgit de tine îl voi robi, căci necinsteşte pe zeii cărora mă închin eu, şi atunci vei lua şi tu cuviincioasa răsplătire". Astfel înfricoşîndu-l păgînul împărat, s-a dus în Persia.

Sfîntul întorcîndu-se în cetate şi chemînd toată mulţimea poporului, le-a spus îngrozirile împăratului, iar după aceea i-a sfătuit, zicînd: "Să nu vă mîhniţi, fraţii mei creştini, de banii voştri, ci numai de viaţa voastră să vă îngrijiţi; duceţi-vă şi aduceţi banii voştri, să-i adunăm într-un loc, şi cînd vom auzi că se întoarce împăratul, să-i punem grămezi în calea lui, căci văzîndu-i, ca un iubitor de bani ce este, se va îmblînzi şi nu va face asupra noastră precum vorbeşte". Ducîndu-se creştinii, au făcut precum le-a poruncit sfîntul, au adus avuţii nenumărate, aur, argint şi pietre scumpe.

Sfîntul primindu-le, le-a pus în casa de vase, scriind deasupra numele fiecăruia, ca să se păstreze pînă cînd vor auzi despre întoarcerea împăratului. Cînd a înţeles sfîntul că se întoarce împăratul, a adunat mulţimea creştinilor, împreună cu femeile şi cu copiii, şi le-a poruncit să postească trei zile; apoi i-a suit în muntele Cezareei, care acum se numeşte Didim, adică geamăn, căci are două vîrfuri, în care era şi o biserică a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Rugîndu-se creştinii în biserica aceea, cu inima zdrobită, milostivului Dumnezeu şi Preasfintei Maicii Lui, ca să risipească sfatul păgînului împărat, sfîntul a văzut stînd împreună cu poporul la rugăciune mulţime de oaste cerească împrejurul muntelui, şi în mijlocul lor a văzut o femeie şezînd pe un scaun cu multă slavă, şi a zis către îngerii care stăteau împrejur: "Chemaţi la mine pe Mercurie, ca să se ducă să ucidă pe Iulian, vrăjmaşul Fiului meu". Deci, s-a arătat Sfîntului Vasile Mucenicul Mercurie, îmbrăcat cu armele lui, şi luînd voie de la femeia aceea, care era Preasfînta Născătoare de Dumnezeu, s-a dus degrabă.

După ce sfîntul a văzut această vedenie, a luat îndată pe unii din clerici și s-a pogorît în cetate; și era acolo o biserică a Sfîntului Mercurie, în care se aflau moaștele lui, cinstindu-se de creștini; căci Sfîntul Mercurie a murit acolo în Cezareea, mai înainte cu 100 de ani, în vremea împărăției lui Deciu (249-251) și Valerian (253-259).

Deci, în biserica aceasta intrînd sfîntul, se ruga înaintea icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, lîngă care era și chipul Sfîntului marelui Mucenic Mercurie, cu suliță ca un ostaș. Vasile se ruga ca acel păgîn împărat, pierzătorul creștinilor, să nu se întoarcă viu de la război. Și a văzut chipul Sfîntului Mercurie, cel de lîngă Preacurata Născătoare de Dumnezeu, schimbîndu-se, și s-a făcut nevăzut cîtăva vreme; iar după puțin, s-a arătat cu sulița sîngerată; pentru că în vremea aceea Iulian a fost însulițat la război de Sfîntul Mucenic Mercurie, cel trimis de Preacurata Fecioară Născătoare de Dumnezeu, spre pierzarea vrăjmașului lui Dumnezeu. Atunci a cunoscut sfîntul că acea vedenie a fost adevărată; apoi îndată s-a suit în munte și a zis creștinilor: "Bucurați-vă și vă veseliți astăzi, fraților, căci s-a auzit rugăciunea noastră și împăratul și-a luat cuviincioasa pedeapsă; pentru aceasta, mulțumind lui Dumnezeu, să mergem în cetate, ca să-și ia fiecare din voi banii săi".

Creștinii auzind acestea, cu un cuget au strigat toți: "Dacă am voit să-i dăm împăratului celui păgîn, acum, oare, să nu-i dăruim Împăratului cerului și al pămîntului, Cel ce ne-a dăruit viața noastră?" Iar sfîntul lăudîndu-le sîrguința lor, a poruncit să-și ia fiecare a treia parte din cele ce a dat, iar cu cealaltă avuție să zidească o casă de săraci și de străini, spital, casă de bătrîni și de sărmani.

Sfîntul Vasile avea și acest dar: pe cînd slujea și înălța Sfintele Daruri, cunoștea că vine darul Sfîntului Duh, printr-un semn ca acesta: Porumbelul acela de aur, care era deasupra dumnezeieștii Mese, cea cu Sfintele Daruri, mișcîndu-se de dumnezeiasca putere, de trei ori se clătina.

Odată, slujind fericitul și înălțînd Sfintele, nu s-a făcut obișnuitul semn al porumbelului, care, prin cea de trei ori mișcare, însemna pogorîrea Duhului Sfînt. Drept aceea, Vasile gîndind la aceasta, a văzut un diacon din cei ce țineau ripidele făcînd semn spre o femeie ce sta înaintea altarului. Deci, a poruncit ca să se depărteze diaconul acela de la Sfînta Masă, și șapte zile i-a dat canon ca să postească și să se roage, și fără somn toată noaptea la rugăciune să petreacă; iar din averile lui să le dea la săraci.

Deci, dintr-acea vreme Sfîntul Vasile a poruncit ca să fie în biserică înaintea altarului perdele și îngrădire pentru femei, ca să nu îndrăznească vreuna a privi în altar în vremea dumnezeieștii slujbe; iar aceea care ar îndrăzni, să fie gonită din biserică și de Sfînta Împărtășire să se despartă.

Într-acea vreme tulbura Biserica lui Hristos Valens (364-378), împăratul cel orbit cu eresul arian, care pe mulți episcopi drept- credincioși izgonindu-i din

scaunele lor, a ridicat pe arieni în locurile acelora; iar pe alții mici la suflet și fricoși i-a silit ca să se învoiască cu eresul lui. Deci, se mînia și se tulbura văzînd pe Sfîntul Vasile pe scaunul său, fiind fără temere și în credința sa fiind nemișcat ca un stîlp, și pe alții sprijinindu-i și sfătuindu-i să se depărteze de eresul arian ca de un lucru urît de Dumnezeu. Împăratul, străbătînd stăpînirea sa, și pe cei dreptcredincioși pretutindeni chinuindu-i mult, a mers la Antiohia și în Cezareea Capadociei, îngrijindu-se cu dinadinsul să aducă pe Vasile la unirea ariană. Deci a îndemnat pe voievozii săi, pe boieri și pe sfetnici cu rugăminte, cu făgăduințe și cu îngroziri să sfătuiască pe Vasile spre a face voia lui.

De aceea, supărau foarte mult pe sfîntul cei de un gînd cu împăratul; dar încă și femeile cele de neam mare și care aveau cunoștință cu împăratul, trimiteau pe eunucii lor la sfîntul, sfătuindu-l și îndemnîndu-l să vină la unirea gîndului împărătesc; dar nimic n-au sporit, pentru că n-au găsit un om slab la inimă, ci un om hotărît.

După aceea, Modest, eparhul, cu mai multă îndîrjire s-a sculat asupra lui; deoarece chemîndu-l la sine și neputînd să-l plece cu momeli la credința împărătească, îl îngrozea cu mînie. Iar sfîntul, la îngrozirile lui, cu îndrăzneală a răspuns: "Averile mele voiești să le iei? Pe tine nu te vei îmbogăți, iar pe mine nu mă vei sărăci. Dar, socotesc că aceste haine vechi ale mele și aceste puține cărți, în care este toată bogăția mea, nu-ți trebuiesc; de izgonire nu mă tem, pentru că al meu este tot pămîntul, sau mai bine să zic, al lui Dumnezeu. De chinuri nu mă îngrijesc, care mă vor duce la doritul sfîrșit, și cu acestea bine îmi vei face, căci mai degrabă mă vei trimite la Dumnezeul meu".

Modest a zis: "Nimeni n-a vorbit cu mine cu așa îndrăzneală". Iar sfîntul i-a răspuns: "Căci nu ți s-a întîmplat să vorbești cu vreun episcop. Noi întru celelalte arătăm smerenie și blîndețe, însă cînd cineva voiește să ia de la noi pe Dumnezeu și dreptatea Lui, apoi nu ne îngrijim de nici unul". La sfîrșit Modest a zis: "Să te gîndești pînă dimineață, căci la pierzare te voi da". Iar el a răspuns: "Eu dimineață același voi fi; însă voiesc ca și tu să fii neschimbat în cuvîntul tău". Niște cuvinte îndrăznețe ca acestea, ale Sfîntului Vasile, le-a spus Modest împăratului, iar el i-a poruncit să nu-l supere mai mult.

Sosind praznicul Arătării Domnului (Botezul), împăratul, ca și cum vrînd să placă puțin lui Vasile, a intrat în biserica lui și, privind la buna podoabă și la rînduiala bisericii, la cîntarea și la rugăciunea credincioșilor luînd aminte, se uimea; căci n-a văzut niciodată într-ale sale biserici ariene o rînduială și bună podoabă ca aceea. Acolo, Sfîntul Vasile, apropiindu-se de împărat, grăia către el cuvinte dumnezeiești, iar nu omenești, pe care le-a auzit și Grigorie de Nazianz - fiindcă se întîmplase atunci acolo, care a și scris despre aceea. De atunci împăratul a început a fi mai bun către Vasile.

Însă, ducîndu-se în Antiohia, iarăși s-a schimbat spre mînie împotriva lui Vasile, fiind învățat de oamenii cei răi; la clevetirea acestora plecîndu-se, a judecat să izgonească pe Vasile. Cînd voia să iscălească hotărîrea, scaunul pe care ședea împăratul s-a mișcat, iar condeiul cu care voia să scrie i s-a stricat. A luat al doilea condei, dar și acela s-a stricat, la fel și al treilea, apoi mîna i-a tremurat și frica a căzut peste dînsul; iar el cunoscînd puterea lui Dumnezeu, a rupt hîrtia.

Atunci vrăjmașii dreptei credințe, arienii, stăruiau la împărat ca să-i facă rău lui Vasile. Deci s-a trimis de împărat un senator, Anastasie, ca să aducă pe Vasile în Antiohia. Ajungînd în cetatea Cezareea și spunînd lui Vasile porunca împăratului, sfîntul a răspuns: "Eu, fiule, mai înainte cu puține zile m-am înștiințat că împăratul, supunîndu-se sfatului nepricepuților oameni, trei condeie a sfărîmat, vrînd să iscălească hotărîrea mea pentru surghiun și să întunece adevărul. Dar condeiele cele nesimțitoare au oprit pornirea lui, preferînd să se strice, decît să slujească la nedreapta lui judecată".

Fiind adus în Antiohia, a stat înaintea judecății eparhului, care l-a întrebat de ce nu se ține de credința împăratului. Sfîntul Vasile a răspuns: "Să nu fie aceea ca, abătîndu-mă de la dreapta credință creștinească, să urmez necuratei învățături ariene; căci credința în Unul Dumnezeu am primit-o de la părinți, spre a o slăvi". Judecătorul îl îngrozea cu moartea. Însă el a răspuns: "Să-mi fie mie ca pentru adevăr să pătimesc și din legăturile trupești să mă dezleg; pentru că aceasta de multă vreme o doresc, dar voi să nu vă schimbați făgăduința voastră". Eparhul a vestit despre aceasta împăratului, spunîndu-i că bărbatul acela este mai presus de îngrozire, căci este neschimbată credința lui, nemișcată și neslăbită inima lui. Iar împăratul, umplîndu-se de mînie, se gîndea cum ar putea să piardă pe Vasile.

Într-acea vreme, Galatie, fiul împăratului, s-a îmbolnăvit de o durere mare și deznădăjduindu-se, era aproape de moarte. Maica aceluia, venind la împăratul, se certa cu dînsul, zicînd: "Pentru că ai nedreaptă credință în Dumnezeu și faci rău arhiereului lui Dumnezeu, pentru aceea moare fiul meu".

Auzind acestea Valens, a chemat pe Vasile și i-a zis: "Dacă sînt plăcute lui Dumnezeu dogmele credinței tale, să faci sănătos pe fiul meu cu rugăciunile tale". Răspuns-a sfîntul: "De te vei uni, împărate, cu credința cea dreaptă și vei dărui pace Bisericilor, apoi fiul tău va fi viu".

Împăratul, făgăduind să împlinească aceasta, îndată Sfîntul Vasile, rugîndu-se lui Dumnezeu pentru viața fiului împăratului, l-a făcut sănătos. Apoi a liberat pe Vasile cu cinste la scaunul său. Arienii auzind și văzînd acestea, cîrteau în inimile lor pline de zavistie și de răutate și ziceau împăratului: "Și noi putem să facem aceasta". După aceea au înșelat pe împăratul, încît a îngăduit a se boteza fiul său.

După ce arienii l-au botezat, îndată a murit în mîinile lor. Aceasta văzînd-o cu ochii săi, cel mai sus pomenit Anastasie, a spus-o împăratului Valentinian (364-375),

adică fratelui lui Valens, care împărățea în Apus, împăratul Răsăritului. El, mirîndu-se de o minune ca aceea, a preamărit pe Dumnezeu. Apoi Sfîntului Vasile i-a trimis multă avere, prin mîinile lui Anastasie, pe care Vasile luînd-o, a zidit prin cetăți spitale, în eparhia sa, și a miluit mulțime de săraci și de neputincioși.

Sfîntul Grigorie de Nazianz povestește că Sfîntul Vasile a tămăduit și pe Modest eparhul, acel care era vrăjmaș sfîntului, pe cînd acela se îmbolnăvise foarte rău și căuta ajutor cu smerenie în boala sa, la sfintele lui rugăciuni. Apoi multă vreme trecînd, a venit după Modest alt eparh în țara aceea, anume Eusebiu, rudenia împăratului.

Era în zilele acelea, în Cezareea, o văduvă tînără, bogată și foarte frumoasă, anume Vestiana, fiica lui Arax, care era senator al mai marelui sfat; pe acea văduvă, Eusebiu eparhul voia s-o dea cu sila în însoțirea unui om cu boierie. Dar ea, fiind cu mintea întreagă și vrînd să păzească curăția văduviei sale neprihănită, nu voia să se mărite după bărbat. Cînd a înțeles că vor s-o dea cu sila, a fugit la biserică și a alergat la Sfîntul Vasile, arhiereul lui Dumnezeu.

El, primind-o spre apărare, nu voia s-o dea oamenilor care veniseră după dînsa. Apoi a trimis-o în taină în mănăstirea de fecioare, la sora sa, Cuvioasa Macrina. Drept aceea, eparhul, supărîndu-se pe Sfîntul Vasile, a trimis pe ostașii săi să ia cu sila din biserică pe acea văduvă. Dar, negăsind-o, a poruncit s-o caute în camera sfîntului, unde îngerii petreceau; iar eparhul fiind necurat, credea că Vasile o ține la dînsul pentru păcat. Negăsind-o nicăieri, a chemat pe Vasile la dînsul și l-a certat foarte aspru, voind a-l pune la grele chinuri ca să-i dea pe acea văduvă. Sfîntul Vasile era gata la toate chinurile, zicînd: "De vei porunci să se strivească cu fiare corpul meu, îmi vei tămădui pîntecele meu, căci mă vezi că sînt bolnav".

În acel timp s-au înștiințat cetățenii despre cele ce se făceau, și ridicîndu-se cu toții, nu numai bărbații, ci și femeile, alergară cu arme și ciomege la curtea eparhului, voind a-l ucide pentru sfîntul părinte, păstorul lor. Dacă Sfîntul Vasile n-ar fi potolit poporul, l-ar fi ucis pe eparh, care, văzînd atîta tulburare în popor, s-a temut foarte mult și a eliberat pe sfînt, fără a-l supune la vreo pedeapsă.

Eladie, fostul ucenic al marelui Vasile, însuși văzător și urmaș al minunilor lui la moștenirea scaunului său, bărbat îmbunătățit și sfînt, a spus un lucru nemincinos ca acesta: "Un boier drept- credincios, anume Proterie, cercetînd Locurile Sfinte, a gîndit să dea pe fiica sa într-una din mănăstiri, să slujească lui Dumnezeu. Dar diavolul, care de la început urăște binele, a împins pe o slugă a lui Proterie spre dorirea fiicei stăpînului său. Văzînd sluga că acest lucru este greu, spre care nici nu îndrăznea, simțindu-se ne-vrednic, a mers la un vrăjitor care locuia în acea cetate, căruia i-a spus toată dorința sa, și i-a făgăduit să-i dea mult aur dacă va face cu farmecele sale să ia de soție pe fiica stăpînului său.

La început vrăjitorul n-a voit, apoi mai pe urmă a zis: "De vei voi, te voi trimite la stăpînul meu, diavolul, și el îți va ajuta la aceasta, dacă vei face și tu voia lui"; iar acel ticălos rob a zis: "Făgăduiesc că voi face tot ce-mi va porunci". Fermecătorul a zis: "Te vei lepăda de Hristos al tău și vei da scrisoare pentru aceasta?". Iar el a zis: "Gata sînt, numai să-mi cîștig dorința mea". Vrăjitorul a răspuns: "De făgăduiești așa, apoi și eu îți voi fi de ajutor".

Luînd o hîrtie, a scris diavolului astfel: "De vreme ce mi se cade a mă sîrgui, stăpîne al meu, ca să mă lepăd de creștineasca credință și să vin spre a ta stăpînire, întru înmulțirea părții tale, iată trimit la tine acum pe tînărul care va aduce scrisoarea mea, fiindcă este aprins de dor către o fecioară; și te rog să-i dai ajutor să-și cîștige dorința sa, ca și eu întru aceasta să mă preamăresc și cu mai mare sîrguință să cîștig pe mulți care îți vor fi plăcuți".

O scrisoare ca aceasta scriind către diavol, a dat-o acelui tînăr și l-a trimis, zicîndu-i: "Să mergi în această oră a nopții și să stai la mormintele păgîne, să ridici hîrtia în văzduh și-ți vor sta de față cei ce te vor duce la diavolul". Iar el, ticălosul, degrabă s-a dus și ajungînd la morminte, a început a chema pe diavoli în ajutor. De îndată duhurile viclene s-au arătat în fața lui și cu bucurie au dus pe cel înșelat la stăpînul lor; apoi văzîndu-l că ședea pe scaun înalt și înconjurat de duhuri viclene, i-a dat scrisoarea de la vrăjitor și, luînd-o, diavolul a zis către tînăr: "Crezi în mine?". Iar el a zis: "Cred". Și diavolul i-a zis: "Te lepezi de Hristos al tău?".

Iar ticălosul a zis: "Mă lepăd". Satana i-a zis: "De multe ori mă înșelați voi creștinii; cînd vă trebuie ajutorul meu, veniți la mine, iar după ce vă împliniți dorința voastră, iarăși vă lepădați de mine și vă apropiați de Hristos al vostru; iar El, ca un bun și iubitor de oameni, vă primește. Voiesc să-mi faci zapis, cum că te lepezi de bunăvoie de Hristos și de Botez și făgăduiești ca să fii al meu în veci, să rabzi cu mine veșnica muncă în ziua judecății; și așa eu îndată voi împlini dorința ta". Iar tînărul a scris precum diavolul a voit.

Atunci balaurul pierzător de suflete a trimis pe diavolul desfrînării și a aprins pe fecioara aceea de nesățioasa dragoste către acest tînăr, încît neputînd răbda patima trupească, a căzut la pămînt, rugîndu-se de tatăl său: "Miluiește-mă, miluiește-mă pe mine, fiica ta, și mă dă ca soție acelui tînăr al nostru, pe care l-am iubit foarte mult; iar de nu vei face aceasta unicei tale fiice, în scurt timp mă voi omorî și vei da seamă pentru mine în ziua judecății".

Auzind aceasta tatăl, s-a înspăimîntat și se tînguia, zicînd: "Vai mie păcătosul, cum s-a întîmplat aceasta fiicei mele? Cine mi-a furat comoara? Cine a amăgit pe fiica mea? Cine mi-a întunecat lumina ochilor mei? Eu pe tine, fiica mea, voiam să te logodesc cu Mirele ceresc, ca să fii viețuitoare împreună cu îngerii, și ca totdeauna să preamărești pe Dumnezeu în psalmi și în cîntări duhovnicești, și prin tine nădăjduiam ca și eu să fiu mîntuit. Iar tu fără rușine îmi vorbești pentru unirea nunții. Să nu mă pogori cu mîhnire în iad, să nu-ți rușinezi neamul tău cel bun, însoțindu-te

cu o slugă". Iar ea întru nimic nu socotea cuvintele tatălui său, zicînd într-una: "De nu vei face după dorința mea, atunci singură mă voi ucide".

Tatăl ei, nepricepînd ce să facă, după sfatul rudelor și al prietenilor săi, a lăsat ca mai bine să fie voia ei, decît să o piardă; deci chemînd pe sluga lui, i-a dat de soție pe fiica sa și avere multă; apoi a zis către dînsa: "Mergi, fiică ticăloasă și pătimașă după bărbat; însă mi se pare că mult te vei căi pe urmă și nu-ți va fi de nici un folos".

Săvîrșindu-se nedreapta însoțire și diavoleasca lucrare împlinindu-se, după cîtăva vreme au observat și alții că acel tînăr nu intră în Biserică și cu Sfintele Taine nu se împărtășește. De aceea, au spus ticăloasei sale soții, zicîndu-i: "Nu știi că bărbatul tău, pe care l-ai ales, nu este creștin, ci străin de credința lui Hristos?". Ea, auzind aceasta s-a umplut de mîhnire și, aruncîndu-se la pămînt, a început să-și lovească obrazul și să-și bată pieptul cu pumnii, strigînd: "Nimeni neascultînd de părinții săi, nu s-a mîntuit vreodată. Cine va spune rușinea tatălui meu, vai mie, ticăloasa, în cîtă pieire am căzut astăzi; de ce m-am născut? Și născîndu-mă de ce n-am pierit?"

Astfel tînguindu-se ea, a auzit bărbatul ei și a alergat la dînsa, întrebînd-o despre pricina tînguirii. Cunoscînd lucrul, dînsul a început a o mîngîia, zicînd că nu sînt adevărate cele despre dînsul, și îi spunea că este creștin. La cuvintele lui puțin mîngîietoare, dînsa a zis: "De vei voi ca să mă încredințezi cu adevărat, iar ticălosul meu de suflet să fie fără grijă, să mergi dimineață cu mine în Biserică și înaintea mea să te împărtășești cu Sfintele Taine și atunci te voi crede".

Ticălosul ei bărbat, văzînd că nu poate tăinui acel lucru, a fost nevoit a-i spune toate cele petrecute și cum s-a dat diavolului. Ea, căpătînd curaj și scuturîndu-se de slăbiciunea femeiască, a alergat la Sfîntul Vasile și a strigat: "Miluiește-mă, ucenice al lui Hristos, miluiește-mă pe mine, care n-am ascultat pe părintele meu și diavolescului sfat m-am supus".

Povestindu-i toate cele petrecute cu bărbatul său, iar sfîntul chemîndu-l, l-a întrebat dacă sînt adevărate toate cele spuse despre dînsul de femeia sa. El cu lacrimi în ochi a răspuns: "Adevărat, sfinte al lui Dumnezeu, așa este; de voi tăcea, faptele mele vor striga". Și i-a povestit cum s-a dat diavolilor, iar sfîntul a zis: "Voiești să te întorci iarăși la Dumnezeul nostru, Iisus Hristos?". Tînărul a răspuns: "Da, voiesc, dar nu pot". Vasile l-a întrebat pentru ce nu poate, iar tînărul i-a răspuns: "Pentru că m-am lepădat de Hristos și diavolului m-am încredințat cu zapis". Iar Vasile a zis: "Nu te mîhni de aceasta; căci Dumnezeu este iubitor de oameni și primește pe cei ce se pocăiesc".

Atunci femeia lui, aruncîndu-se la picioarele sfîntului, îl ruga, zicîndu-i: "Ucenice al lui Hristos, cît poți, ajută-ne nouă!"; iar sfîntul a grăit către tînăr: "Dar crezi că te vei mîntui?" Iar el a zis: "Cred, Doamne, ajută necredinței mele!". Luîndu-

l sfîntul de mînă, a făcut pe dînsul semnul Sfintei Cruci și l-a închis la un loc, înăuntrul sfintelor ogrăzi; apoi a poruncit ca neîncetat să se roage lui Dumnezeu.

Singur a petrecut acolo trei zile, rugîndu-se lui Dumnezeu; după care sfîntul, cercetîndu-l, l-a întrebat: "Cum te afli, fiule?". Tînărul a răspuns: "Într-o mare primejdie mă aflu, stăpîne; nu pot răbda chiotul diavolesc, înfricoșările, săgetăturile și lovirea pietrelor, pentru că, ținîndu-mi zapisul, mă ocărăsc, zicîndu-mi: "Tu ai venit la noi, iar nu noi la tine"". Sfîntul i-a zis: "Nu te teme, fiule, și numai să crezi". Dîndu-i puțină hrană, l-a însemnat cu semnul Crucii și iarăși l-a închis. După puține zile, cercetîndu-l din nou, i-a zis: "Cum te afli, fiule?". Iar tînărul a răspuns: "De departe aud îngrozirile și chiotul, iar pe dînșii nu-i văd". Apoi, dîndu-i puțină mîncare și rugîndu-se pentru dînsul, l-a închis din nou și s-a dus.

După patru zile, a venit din nou la dînsul și l-a întrebat: "Cum te afli, fiule?". Iar el a răspuns: "Acum sînt bine, sfinte părinte; pentru că te-am văzut pe tine în vis, luptîndu-te pentru mine și biruind pe diavolul". Deci, sfîntul, făcînd rugăciuni, l-a scos din închisoare și l-a dus în chilia sa. A doua zi a chemat tot clerul bisericesc, pe monahi și tot poporul cel iubitor de Hristos, și le-a zis: "Să preamărim, fraților, pe iubitorul de oameni Dumnezeu, că iată, Bunul Păstor voiește să ia pe umeri oaia cea pierdută și s-o aducă în Biserică. Deci se cade să ne rugăm în această noapte bunătății Lui, ca să biruiască și să rușineze pe vrăjmașul sufletelor noastre". Atunci s-a adunat poporul în Biserică și a făcut rugăciuni de toată noaptea pentru tînărul ce se pocăia, strigînd: "Doamne miluiește!".

Făcîndu-se ziuă, Vasile a luat pe tînăr de mînă și l-a dus cu tot poporul în biserică, cîntînd psalmi și laude. Și iată diavolul, fără rușine, a venit pe nevăzute cu toată puterea sa pierzătoare, vrînd să răpească pe tînăr din mîinile sfîntului. Iar tînărul a început a striga: "Sfinte al lui Dumnezeu, ajută-mă!". Diavolul tăbărîse asupra tînărului cu atîta îndrăzneală și nerușinare, încît pe Sfîntul Vasile îl zgîria, trăgînd la dînsul pe tînăr. Întorcîndu-se fericitul, a zis către diavol: "Nerușinat pierzător de suflete, începător al întunericului și al pierzării, oare nu-ți ajunge ție a ta pierzare, pe care ai adus-o ție și celor ai tăi?

Nu încetezi a prigoni zidirea Dumnezeului meu?" Iar diavolul a strigat către dînsul: "Mă nedreptățești, Vasile!". Și acest glas diavolesc l-au auzit mulți. Iar arhiereul a zis: "Să te certe pe tine Domnul, diavole!". Iar diavolul iarăși a zis către dînsul: "Vasile, mă nedreptățești, că nu eu am mers la dînsul, ci el la mine și s-a lepădat de Hristos al tău, dîndu-mi zapisul pe care îl am în mîinile mele, iar în ziua judecății îl voi aduce înaintea Celui de obște Judecător".

Vasile a zis: "Bine este cuvîntat Domnul Dumnezeul meu, că nu-și va lăsa poporul mîinile în jos, rugîndu-se, pînă nu vei da zapisul!". Întorcîndu-se sfîntul către popor, a zis: "Înălțați mîinile voastre în sus și strigați: Doamne miluiește!". Poporul, înălțînd mîinile spre cer, a strigat cu lacrimi: "Doamne miluiește!", multă vreme, și iată a venit zapisul tînărului acela, purtat prin văzduh, văzîndu-l toți, și s-a dat

Fericitului Vasile în mîini. Sfîntul, luînd zapisul, s-a bucurat și a dat mulțumire lui Dumnezeu; apoi înaintea tuturor a zis către tînăr: "Cunoști, frate, zapisul acesta?" Tînărul a răspuns: "Da, sfinte al lui Dumnezeu, este al meu, că l-am scris singur cu mîna mea". Marele Vasile l-a rupt îndată bucăți, înaintea tuturor și l-a ars; apoi, ducînd pe tînăr în biserică, l-a împărtășit cu dumnezeieștile Taine și pe popor l-a ospătat din belșug. Pe tînăr, mult învățîndu-l și dîndu-i canonul cel cuviincios, l-a dat femeii lui, care cu negrăit glas slăvea și mulțumea lui Dumnezeu.

Același bărbat vrednic de credință, Eladie, povestea și aceasta despre Sfîntul Vasile: Într-una din zile, Cuviosul nostru părinte Vasile, fiind luminat de darul lui Dumnezeu, a zis către clerul său: "Veniți fiilor după mine, să vedem împreună slava lui Dumnezeu și să preamărim pe Stăpînul nostru". Și a ieșit afară din cetate, neștiind nimeni unde voiește să meargă. Un prezbiter, cu numele Anastasie, care viețuia într-un sat, avea de soție o femeie cu numele Teognia, cu care a trăit patruzeci de ani în feciorie; și se socotea Teognia de către mulți că este neroditoare, pentru că nimeni nu știa curăția fecioriei lor, cea păzită în taină. Anastasie avea duhul lui Dumnezeu, pentru sfînta sa viață, și era bărbat înainte-văzător; căci într-acea vreme, văzînd mai înainte cu duhul, că Vasile are să-l cerceteze, a zis către femeia sa, Teognia: "Eu mă voi duce la cîmp să lucrez pămîntul, iar tu doamnă, sora mea, să împodobești casa și la nouă ceasuri din zi să aprinzi lumînări și să ieși în întîmpinarea Sfîntului Vasile, arhiepiscopul, pentru că vine să ne cerceteze pe noi păcătoșii". Ea, mirîndu-se de cuvintele bărbatului său, a îndeplinit porunca. Sfîntul Vasile, fiind nu departe de casa lui Anastasie, l-a întîmpinat Teognia și i s-a închinat. Vasile a zis: "Cum te afli doamnă Teognia?". Ea, auzind că o cheamă pe nume, s-a înspăimîntat și a răspuns: "Sînt sănătoasă, stăpîne sfinte".

Fericitul i-a zis: "Unde este domnul Anastasie, fratele tău?". Ea a răspuns: "Nu-mi este frate, ci bărbat, și s-a dus la cîmp să lucreze pămîntul". Vasile a zis: "A venit și este în casă, nu te îndoi". Auzind aceste cuvinte, s-a umplut de mai multă spaimă că sfîntul a știut mai înainte toată taina lor; și tremurînd, a căzut la picioarele sfîntului și i-a zis: "Roagă-te pentru mine păcătoasa, sfinte al lui Dumnezeu, că mari și minunate lucruri văd în tine!". Sfîntul s-a rugat pentru dînsa înaintea tuturor, și a intrat în casă.

Intrînd el în casa prezbiterului, l-a întîmpinat singur Anastasie și, sărutînd picioarele sfîntului, a zis: "De unde mie aceasta, că a venit arhiereul Domnului meu la mine?". Arhiereul a răspuns: "Bine că te-am aflat, ucenice al lui Hristos, să mergem în biserică și să facem dumnezeiasca slujbă". Căci se obișnuise prezbiterul acela ca în toate zilele să postească, afară de sîmbăta și duminica, și nu gusta nimic decît numai pîine și apă. Cînd au ajuns în biserică, Sfîntul Vasile a poruncit lui Anastasie să slujească Liturghia, dar el se lepăda zicînd: "Știi, stăpîne, Scriptura care zice: *Cel mai mic de către cel mai mare se binecuvîntează*". Vasile a zis către dînsul: "Pe lîngă toate lucrurile tale cele bune, să ai și ascultare". Cînd slujea Anastasie, în vremea înălțării înfricoșatelor Taine, a văzut Sfîntul Vasile și ceilalți care erau vrednici pe Preasfîntul Duh pogorîndu-se în chip de foc și înconjurînd pe Anastasie.

După săvîrșirea dumnezeieștii slujbe, au intrat în casă, iar prezbiterul a pus la masă pe sfînt și clerul său. Cînd mîncau, sfîntul a întrebat pe preot: "De unde îți este averea și ce fel este viața ta?". Preotul răspunse: "Eu, arhiereule al lui Dumnezeu, sînt om păcătos și mă aflu supus la dajdia poporului; am două perechi de boi, cu una lucrez singur, iar cu alta sluga mea. Dintr-aceste averi, o parte este pentru odihnirea străinilor, iar alta pentru plata dajdiilor; apoi se ostenește cu mine și femeia mea, slujind străinilor și mie".

Vasile a zis către dînsul: "S-o numești sora ta, precum și este; apoi spune-mi și bunătățile tale". Anastasie răspunse: "Eu n-am făcut nimic bun pe pămînt". Atunci Vasile a zis: "Să ne sculăm și să mergem împreună". Deci, sculîndu-se, s-au dus la un bordei și Vasile a zis: "Să-mi deschideți ușa aceasta". Anastasie a răspuns: "Nu, sfinte al lui Dumnezeu, să nu voiești a intra, că nu este nimic acolo, decît numai trebuințele de casă." Vasile a zis: "Eu pentru trebuințele acestea am și venit". Prezbiterul nevoind să deschidă ușa, sfîntul a deschis-o cu cuvîntul, și intrînd, a găsit acolo un om foarte bolnav de lepră, căruia îi căzuseră mai multe mădulare trupești și nu știa de dînsul nimeni, decît numai prezbiterul și sora sa. Deci Vasile a zis către preot: "Pentru ce ai voit să tăinuiești de mine această comoară a ta?". Preotul răspunse: "Stăpîne, omul acesta este mînios, pentru aceea m-am temut să ți-l arăt, să nu greșească cu vreun cuvînt împotriva Sfinției Tale".

Vasile a zis atunci: "Cu bună voință alergi; dar să mă lași și pe mine să-i slujesc în această noapte, ca să fiu și eu părtaș la plata ta". Drept aceea, a rămas fericitul Vasile singur cu cel bolnav și, închinîndu-se, a petrecut în rugăciune toată noaptea, iar dimineața l-a scos cu totul sănătos. Preotul cu sora sa și toți cei ce erau acolo, văzînd o minune ca aceea, au mărit pe Dumnezeu. Apoi Sfîntul Vasile, după plăcuta vorbă cu preotul și după duhovnicescul ospăț, s-a întors la casa sa.

Auzind despre Sfîntul Vasile, Cuviosul Efrem Sirul, care viețuia în pustie, s-a rugat lui Dumnezeu să-i arate cum este Vasile. Fiind în vedenie, a văzut un stîlp de foc, al cărui capăt ajungea la cer și a auzit un glas de sus, zicîndu-i: "Efreme, Efreme, în ce chip vezi acest stîlp de foc, astfel este Vasile". Deci, îndată Cuviosul Efrem, luînd cu sine tălmaciul, de vreme ce el nu știa elinește, a mers în Cezareea, la praznicul Arătării Domnului (Botezul). Privind în taină de departe, a văzut pe Sfîntul Vasile mergînd la biserică cu multă slavă, îmbrăcat în haine luminoase; ca de altfel și clerul care era împrejurul lui. Întorcîndu-se Efrem către tălmaci, care mergea după dînsul, i-a zis: "Mi se pare că în deșert m-am ostenit, frate, pentru că acesta fiind într-o rînduială ca aceasta, nu este precum l-am văzut". Intrînd în biserică Efrem, a stat într-un colț, la loc ascuns, și gîndind, zicea în sine: "Noi, suferind greutatea și zăduful zilei, nimic n-am sporit, iar acesta fiind într-atîta slavă și cinste omenească, este stîlp de foc. Mă minunez!". Astfel gîndind despre Marele Vasile, acesta s-a înștiințat despre Efrem prin Duhul Sfînt, și a trimis la dînsul pe arhidiaconul său, zicînd: "Să mergi la ușa bisericii cea dinspre apus, și vei afla acolo un monah în colțul bisericii, cu barba scurtă și mic la stat, stînd cu altul, și îi vei zice lui: "Vino, și să intri în altar, căci te cheamă arhiepiscopul". Iar arhidiaconul, cu multă osteneală împingînd

poporul, a ajuns unde stătea Cuviosul Efrem și i-a zis: "Binecuvintează, părinte, să intrăm în altar, căci te cheamă arhiepiscopul".

Efrem, prin tălmaci înțelegînd cuvîntul arhidiaconului, a răspuns celui ce-l chema: "Ai greșit, frate, pentru că noi sîntem oameni străini și nu ne știe arhiepiscopul". Arhidiaconul s-a dus să spună aceasta lui Vasile. În acea vreme Sfîntul Vasile citea sfintele cărți la popor. Apoi a văzut Cuviosul Efrem o limbă de foc, grăind cu gura lui Vasile. După aceea, Vasile iarăși a zis arhidiaconului: "Mergi și spune acelui străin monah: Părinte Efreme, vino și intră în Sfîntul Altar, căci te cheamă arhiepiscopul".

Mergînd arhidiaconul, i-a spus precum i s-a poruncit; apoi s-a mirat de aceasta Cuviosul Efrem și a preamărit pe Dumnezeu. După aceea, făcînd metanie, a zis: "Cu adevărat mare este Vasile, cu adevărat stîlp de foc este Vasile, cu adevărat Duhul Sfînt grăiește prin gura lui". Deci, a rugat pe arhidiacon ca să vestească arhiepiscopului că după săvîrșirea sfintei slujbe are să i se închine la un loc și să-l sărute mai deoparte. Săvîrșindu-se dumnezeiasca slujbă, a intrat Sfîntul Vasile în camera de vase și, chemînd pe Cuviosul Efrem, i-a dat întru Domnul sărutare și i-a zis: "Bine ai venit, părinte, care ai înmulțit ucenicii lui Hristos în pustie, și ai izgonit pe diavoli dintr-însa, cu puterea lui Hristos. Pentru ce ai suferit atîta osteneală, părinte, venind ca să vezi un păcătos? Domnul să-ți dea plată pentru osteneala ta". Efrem, prin tălmaci, răspunzînd lui Vasile, a spus cuvintele cele ce erau gătite în inima lui, și s-a împărtășit cu fratele său cu preacuratele Taine din sfintele mîini ale lui Vasile.

După aceasta, ospătîndu-se, Cuviosul Efrem a zis către Sfîntul Vasile: "Preasfințite Părinte, un dar cer de la tine, pe care voiesc a mi-l da". Marele Vasile i-a zis: "Cere cele ce-ți sînt trebuincioase, pentru că mult îți sînt dator pentru osteneala ta; căci atîta cale ai suferit pentru mine". Cinstitul Efrem i-a zis: "Știu, părinte, că toate cîte vei cere de la Dumnezeu, îți dă; deci, voiesc ca să te rogi bunătății Lui ca să-mi dea știința să grăiesc elinește". Iar el a răspuns: "Este mai presus de puterea mea să-ți împlinesc cererea; dar de vreme ce cu multă nădăjde ceri, să mergem în biserică, cinstite părinte și povățuitorule al pustiei, și să ne rugăm către Domnul, Care este puternic să asculte rugăciunea ta. Pentru că scris este: Voia celor ce se tem de El va face și rugăciunea lor va auzi și îi va mîntui pe ei". Fiind atunci bună vreme, au făcut rugăciune în biserică, apoi marele Vasile a zis: "Pentru ce părinte Efrem nu primești sfințire de prezbiter, fiind vrednic?"

Efrem a răspuns prin tălmaci: "Fiindcă sînt păcătos, stăpîne". Vasile i-a zis: "O! de-aș avea eu păcatele tale!". Și i-a zis lui: "Să facem închinăciune". Apoi, fiind el la pămînt, Sfîntul Vasile și-a pus mîna sa pe capul Cuviosului Efrem și a zis cu mare glas rugăciunea de hirotonie diaconească. Apoi a zis către cuviosul: "Grăiește acum ca să ne ridicăm de la pămînt". Deci s-a limpezit limba lui Efrem și a zis în limba elinească: "Mîntuiește, miluește, apără și ne păzește pe noi, Dumnezeule, cu darul Tău". Și s-a împlinit Scriptura: *Atunci va sări șchiopul ca cerbul și limpede va*

fi limba gîngavilor. Deci au preamărit toți pe Dumnezeu, care a făcut limba lui Efrem să vorbească elinește. Apoi Cuviosul Efrem a petrecut trei zile cu Sfîntul Vasile, veselindu-se duhovnicește. După aceea Vasile a făcut pe Efrem preot, iar pe tălmaciul lui l-a făcut diacon și i-a liberat cu pace.

Odată, s-au apropiat de dînsul, nelegiuitul împărat Valens, fiind în cetatea Niceea, începătorii eresului arian, cerînd ca să gonească din soborniceasca Biserică, din cetatea aceea, pe poporul cel dreptcredincios, iar biserica s-o dea adunării lor celei ariene. Și a făcut astfel împăratul cel rău, însuși fiind eretic; căci a luat cu sila biserica de la cei dreptcredincioși și a dat-o arienilor, apoi s-a dus la Constantinopol. Drept aceea, fiind în mare mîhnire toată mulțimea dreptcredincioșilor, a sosit acolo marele Vasile, părtinitorul și apărătorul cel de obște al Bisericilor; la el venind toată mulțimea celor dreptcredincioși, cu tînguire i-au spus nedreptatea ce li s-a făcut lor de împăratul. Sfîntul, mîngîindu-i cu cuvintele sale, îndată s-a dus la împăratul în Constantinopol și, stînd înaintea lui, i-a zis: "Cinstea împăratului iubește judecata". Și înțelepciunea zice: "Dreptatea împăratului întru judecată". Deci pentru ce, împărate, ai făcut judecată nedreaptă, izgonind pe credincioși din Sfînta Biserică și dînd-o pe ea rău-credincioșilor?

Zis-a lui împăratul: "Iarăși spre mustrarea mea ai venit Vasile? Nu ți se cuvine să fii astfel". Vasile răspunse: "Se cuvine mie a muri pentru dreptate". Acolo stătea de față mai marele bucătar de la curtea împăratului, cu numele Demostene. Acela vrînd să ajute arienilor, a vorbit ceva, ocărînd pe sfîntul. Sfîntul a zis: "Vedem și pe necărturarul Demostene", iar acela, nerușinîndu-se, iarăși a grăit ceva împotrivă. Apoi sfîntul i-a zis: "Lucrul tău este ca pentru mîncări să te îngrijești, iar nu dogmele bisericești să le tulburi". Atunci a tăcut Demostene rușinat.

Împăratul, pe de o parte mîniindu-se și pe de alta rușinîndu-se, a zis lui Vasile: "Să mergi tu între ei, însă astfel să judeci, încît să nu te afli ajutînd pe poporul credinței tale". Sfîntul a răspuns: "De voi judeca cu nedreptate, să mă trimiți și pe mine în surghiun și pe cei de o credință cu mine să-i izgonești, iar biserica s-o dai arienilor". Apoi sfîntul, luînd de la împărat scrisoare, s-a întors în Niceea și chemînd pe arieni, le-a zis: "Iată, împăratul mi-a dat putere, ca să fac judecată între voi și între credincioși, pentru biserica pe care cu sila ați luat-o". Iar ei i-au răspuns: "Deci judecă după judecata împăratului".

Sfîntul a zis: "Să mergeți și voi arienii și voi credincioșii să închideți biserica și, încuind-o, s-o pecetluiți cu pecețile, voi cu ale voastre și aceștia cu ale lor; apoi să puneți pe amîndouă părțile străjeri tari. Mergînd mai întîi voi, arienii, să vă rugați trei zile și trei nopți și după aceea să vă apropiați de biserică. Dacă se vor deschide singure ușile bisericii cu rugăciunea voastră, apoi să fie biserica a voastră în veci; iar de nu, atunci ne vom ruga noi o noapte și vom merge spre biserică cîntînd și dacă se va deschide nouă, apoi s-o avem noi pe ea în veci. De nu se vor deschide nici nouă, apoi iarăși a voastră să fie biserica". Și a fost plăcut cuvîntul acesta înaintea arienilor. Însă credincioșii se mîhneau asupra sfîntului, zicînd că nu după dreptate, ci de frica

împăratului a făcut judecata. Făcîndu-se înțelegere de amîndouă părțile, a fost străjuită cu tot dinadinsul sfînta Biserică, pecetluită și întărită.

Rugîndu-se arienii trei zile și trei nopți și apropiindu-se de biserică, nu s-a făcut nici un semn, și s-au rugat de dimineață pînă la al șaselea ceas (adică 12, după noi), stînd și strigînd: "Doamne, miluiește!", dar nu li s-au deschis ușile bisericii și s-au întors cu rușine. Atunci, marele Vasile adunînd pe toți credincioșii, cu femeile și cu copiii, au ieșit din cetate la biserica Sfîntului Mucenic Diomid; acolo făcînd priveghere de toată noaptea, au mers cu toții la soborniceasca biserică cea pecetluită, cîntînd: "Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi!". Apoi, stînd înaintea ușii bisericii, a zis către popor: "Ridicați mîinile voastre spre înălțimea cerului și strigați cu dinadinsul: Doamne, miluiește!". Astfel făcîndu-se, sfîntul a poruncit ca să fie tăcere și, apropiindu-se de ușă, a însemnat-o cu semnul Sfintei Cruci de trei ori și a zis: "Bine este cuvîntat Dumnezeul creștinilor, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor".

Glăsuind poporul: "Amin", îndată s-a făcut cutremur și au început a se sfărîma zăvoarele, au căzut întăririle, s-au dezlegat pecețile, și s-au deschis ușile ca de un vînt și furtună mare și s-au lovit de zid. Sfîntul Vasile a început a cînta: *Ridicați boieri porțile voastre, ridicați porțile veșnice și va intra Împăratul slavei.*

Vasile, intrînd în biserică cu toată mulțimea credincioșilor și săvîrșind dumnezeiasca slujbă, a liberat pe popor cu veselie. Acea mulțime mare de arieni, văzînd minunea, s-au lepădat de credința lor cea rea și s-au adăugat la cei dreptcredincioși. Înștiințîndu-se împăratul de dreapta judecată a lui Vasile și de acea minune preamărită, s-a mirat foarte și defăima urîciunea relei credințe ariene. Însă orbindu-se de răutate, nu s-a întors la dreapta credință și după aceea a pierit ticălosul. Pentru că el, fiind biruit la război în părțile Traciei, a fugit și s-a ascuns într-o șură de paie, iar prigonitorii lui, înconjurînd claia, cu foc au aprins-o și acolo împăratul arzînd, s-a dus în focul cel nestins. Deci a fost moartea împăratului în același an, după plecarea la Domnul a Sfîntului părintelui nostru Vasile.

Odată Petru, episcopul Sevastiei, fratele sfîntului, a fost defăimat că trăiește cu femeia sa, pe care mai înainte de episcopie o lăsase, că nu se cade episcopului să fie cu femeie. Iar Vasile, auzind, a zis: "Bine că mi-ați spus aceasta, că iată voi merge eu cu voi și-l voi mustra". Apropiindu-se sfîntul de cetatea Sevastiei, Petru a știut cu duhul de venirea fericitului; pentru că era și Petru plin de Duhul lui Dumnezeu, și locuia cu femeia sa cum locuiește un frate cu sora sa, în curăție. Deci, a ieșit din cetate în întîmpinarea lui Vasile, ca la opt stadii și, văzînd pe fericitul mergînd cu mulți, a zîmbit și a spus: "Ca la un tîlhar ai venit la mine, stăpîne și frate". Apoi, dîndu-și sărutare unul altuia întru Domnul, au intrat în cetate și rugîndu-se la biserica Sfinților patruzeci de mucenici, au mers în episcopie. Apoi văzînd Vasile pe cumnata sa, i-a zis: "Bucură-te, buna mea, iar mai bine-zis mireasa Domnului, căci pentru tine m-am ostenit a veni aici".

Iar ea a zis către dînsul: "Bucură-te și tu, preacinstite părinte, căci multă vreme am dorit, ca să sărut picioarele tale cele cinstite". Apoi a zis Vasile lui Petru: "Rogu-mă ție, frate, ca în această noapte să te odihnești în biserică, cu doamna ta". Iar Petru a zis: "Pe toate cîte vei porunci, le voi face". Făcîndu-se noapte, iar Petru odihnindu-se în biserică cu doamna sa, era acolo și Sfîntul Vasile cu cinci bărbați drepți și le-a zis lor: "Ce vedeți deasupra fratelui meu și deasupra cumnatei mele?" Iar ei au zis: "Vedem pe îngerii lui Dumnezeu, adumbrindu-i și ungînd cu aromate patul lor cel neprihănit". Vasile a zis: "Tăceți acum, nimănui să nu spuneți ce-ați văzut."

A doua zi, Vasile a poruncit ca să se adune poporul, și, înaintea tuturor, să se aducă un vas de fier, plin de cărbuni foarte aprinși, apoi a zis: "Cinstita mea soră, să-ți întinzi rochia ta". Ea întinzînd-o, sfîntul a zis către cei ce țineau cărbunii: "Puneți în rochia ei cărbunii cei aprinși". Și i-au pus; apoi a zis către dînsa: "Să ții acei cărbuni în haina ta, pînă cînd îți voi zice ție". Și a poruncit iarăși ca să mai aducă alți cărbuni aprinși. Apoi a zis către fratele său: "Întinde-ți, frate, felonul tău!". El l-a întins. După aceea a zis către slujitori: "Turnați cărbunii din vas în felon!" Ținînd ei multă vreme cărbunii cei aprinși în hainele lor și rămînînd nevătămați, s-a înspăimîntat poporul, văzînd aceasta, și zicea: "Domnul păzește pe cuvioșii săi și îi va ferici pe pămînt". Cînd Petru și soția sa au aruncat cărbunii pe pămînt, nu era întru-înșii miros de fum, pentru că nu li s-au ars hainele lor. Apoi Vasile a poruncit celor cinci bărbați drepți să spună înaintea tuturor ceea ce au văzut. Și au spus poporului cum au văzut pe îngerii lui Dumnezeu în biserică, adumbrind pe Fericitul Petru și pe sora lui și ungînd cu aromate neprihănitul lor pat. Atunci toți au preamărit pe Dumnezeu, Care curățește pe plăcuții Săi de clevetirile omenești cele nedrepte.

În zilele Cuviosului nostru Vasile era în Cezareea o văduvă dintr-o familie nobilă și foarte bogată, care petrecea în desfătări și se tăvălea în necurățenia desfrînării de mulți ani. Dumnezeu, Care vrea pocăința tuturor, s-a atins de inima ei cu darul Său și s-a îndreptat femeia pe calea cea bună. Aflîndu-se singură, se gîndea la numeroasele sale păcate și a început a se tîngui, zicînd: "Vai mie păcătoasei, cum voi răspunde dreptului Judecător, pentru atîtea păcate ce am făcut? Casa trupului mi-am stricat-o și sufletul mi l-am întinat. Vai mie, cea mai păcătoasă decît toți, cui m-am asemănat cu păcatele, desfrînatei sau vameșului? Căci nimeni n-a greșit ca mine, mai ales că după Botez am făcut atîtea răutăți; și de unde voi avea știre că mă va primi Dumnezeu, pocăindu-mă?".

Astfel, tînguindu-se, și-a adus aminte de toate faptele ce a făcut, din tinerețe pînă la bătrînețe și pe care le-a scris pe o bucată de hîrtie. Mai pe urmă a scris unul din păcatele cele mai grele și cu plumb a pecetluit hîrtia. Apoi, așteptînd vremea cînd Sfîntul Vasile mergea la biserică, a alergat la dînsul și aruncîndu-se înaintea picioarelor lui, cu hîrtia, zicea: "Miluiește-mă, sfinte al lui Dumnezeu, pe mine care am greșit mai mult decît toți!". Sfîntul a întrebat-o ce voiește de la dînsul, iar ea, dîndu-i hîrtia cea pecetluită, i-a zis: "Iată, stăpîne, toate păcatele și fărădelegile mele le-am scris pe hîrtia aceasta și le-am pecetluit; iar tu, ca un plăcut al lui Dumnezeu

să nu le citești, nici să dezlegi pecetea, ci numai cu rugăciunea ta să le curățești, căci cred că Cel ce mi-a dat gîndul acesta te va auzi cînd te vei ruga pentru mine".

Vasile, luînd hîrtia, a căutat spre cer și a zis: "Doamne, al tău este lucrul acesta, că dacă păcatele a toată lumea le-ai ridicat, cu atît mai vîrtos poți să curățești păcatele unui asemenea suflet; pentru că toate păcatele noastre sînt numărate la tine, iar milostivirea Ta este mare și neurmată". Acestea zicînd, sfîntul a intrat în biserică, ținînd hîrtia în mînă și aruncîndu-se înaintea jertfelnicului, a petrecut toată noaptea rugîndu-se pentru acea femeie. A doua zi, săvîrșind dumnezeiasca slujbă, a chemat pe femeie, i-a dat hîrtia pecetluită precum o primise, zicînd către dînsa: "Ai auzit femeie că nimeni nu poate să ierte păcatele decît numai Bunul Dumnezeu?". Iar ea a zis: "Am auzit, cinstite părinte, și pentru aceasta te-am îndemnat la rugăciune, spre îndurările Lui".

Acestea zicîndu-le femeia, și-a dezlegat hîrtia și a aflat șterse toate păcatele sale, afară de unul, care era cel mai greu păcat, scris pe urmă. Văzînd aceasta femeia, s-a spăimîntat și bătîndu-și pieptul, a căzut la picioarele sfîntului, strigînd: "Miluiește-mă, robule al lui Dumnezeu, precum pentru toate fărădelegile mele ai voit și ai rugat pe Dumnezeu, așa și pentru aceasta te roagă ca să fiu cu totul curățită!". Iar arhiereul, curgîndu-i lacrimi și făcîndu-i-se milă de dînsa, i-a zis: "Scoală-te femeie, că și eu sînt om păcătos și-mi trebuie și mie milostivire și iertare! Acela Care a curățit păcatele tale este puternic să curățească și acest păcat neșters, dacă te vei feri de acum înainte de păcat și de vei începe a umbla pe calea Domnului. Apoi nu numai iertată vei fi, ci și slavei celei cerești te vei învrednici. Însă te sfătuiesc să mergi în pustie și vei afla un bărbat sfînt, anume Efrem; aceluia să-i dai această hîrtie și să-l rogi, ca să milostivească pentru tine pe Iubitorul de oameni, Dumnezeu".

Femeia, după cuvîntul sfîntului, s-a dus în pustie, și, după o cale îndelungată, a aflat chilia Fericitului Efrem și bătînd la dînsul, a zis: "Cuvioase părinte, miluiește-mă pe mine, păcătoasa!". Iar Efrem, știind cu duhul pricina venirii ei, i-a zis: "Du-te de la mine, femeie, căci și eu sînt un păcătos, trebuindu-mi și mie de la alții ajutor!". Atunci ea, aruncîndu-i hîrtia, i-a zis: "Arhiepiscopul Vasile m-a trimis la tine, ca, rugîndu-te lui Dumnezeu, să-mi curățească păcatul meu, cel scris în hîrtia aceasta, pentru că pe celelalte păcate el le-a curățit; iar tu pentru un păcat să nu te lenevești a te ruga, pentru că la tine sînt trimisă".

Cuviosul Efrem i-a zis: "Nu, fiindcă cel ce a putut milostivi pe Dumnezeu pentru păcatele tale cele multe, cu atît mai vîrtos Îl poate ruga pentru un singur păcat. Deci du-te și nu sta, ca să-l afli între cei vii, mai înainte pînă a nu se duce la Domnul". Ea, închinîndu-se cuviosului, s-a întors în oraș. Apoi, intrînd în cetate, a sosit la îngroparea Sfîntului Vasile, pentru că acum murise și se ducea sfîntul lui trup la mormînt. Dar femeia întîmpinîndu-l, a început a striga cu multă tînguire, aruncîndu-se la pămînt și zicînd către dînsul, ca și cînd ar fi fost viu: "Vai mie, sfinte al lui Dumnezeu, vai mie ticăloasei, pentru aceasta m-ai trimis în pustie, ca fără a mea supărare să ieși din corp! Iată m-am întors în zadar, suferind atîta osteneală în pustie.

Dumnezeu să vadă și să judece între mine și între tine, căci ai putut singur să-mi dai ajutor și la altul m-ai trimis".

Zicînd acestea, a aruncat hîrtia deasupra patului sfîntului, spunînd la tot poporul despre osteneala sa. Unul din clerici, vrînd să vadă ce este scris pe hîrtie, a luat-o și, dezlegînd-o, n-a aflat într-însa nimic, căci toată hîrtia era curată și a zis femeii: "Nimic nu este scris aici, dar pentru ce te ostenești, neștiind iubirea de oameni cea negrăită a lui Dumnezeu, care s-a făcut către tine?". Văzînd poporul această minune, a preamărit pe Dumnezeu, Care a dat o asemenea putere robilor săi, și după mutarea lor din viață.

Un evreu, anume Iosif, locuia în Cezareea și era doctor atît de iscusit, încît cunoștea pe omul care era să moară cu patru sau cinci zile mai înainte. Purtătorul de Dumnezeu, Părintele nostru Vasile, mai înainte văzînd cu duhul întoarcerea lui către Hristos, care avea să fie, îl iubea foarte mult și adeseori îl chema la dînsul și îl povățuia să se lase de legea lui și să primească Sfîntul Botez; iar Iosif se ferea, zicînd: "În credința în care m-am născut, în aceea voiesc să mor". Sfîntul i-a zis: "Să mă crezi pe mine, că nici eu, nici tu nu vei muri, pînă ce nu te vei naște din apă și din Duh; căci fără de acest dar nu-ți este cu putință să intri în împărăția lui Dumnezeu. Oare părinții tăi nu s-au botezat în nor și în mare? Ei au băut din piatra care era preînchipuire a lui Hristos, piatra duhovnicească, Care S-a născut din Fecioara pentru mîntuirea noastră și pe care părinții tăi L-au răstignit; dar fiind îngropat, a înviat a treia zi, apoi înălțîndu-Se la ceruri, a șezut de-a dreapta Tatălui și de acolo va veni să judece viii și morții".

Sfîntul îi spunea multe și folositoare cuvinte, dar evreul rămînea în necredința sa. Cînd a sosit vremea ducerii sfîntului la Dumnezeu, s-a îmbolnăvit și a chemat pe evreu, trebuindu-i ajutor doctoricesc de la dînsul, și i-a zis: "Ce ți se pare de mine, Iosife?" El, pipăind vinele sfîntului, a zis către paznici: "Să gătiți toate cele de îngropare, că va muri îndată." Iar Vasile i-a zis: "Nu știi ce grăiești". Evreul răspunse: "Să mă crezi stăpîne, că astăzi pînă a nu apune soarele, vei muri". Vasile i-a zis: "De voi rămîne pînă dimineață la ceasul al șaselea, atunci ce vei zice?" Iosif răspunse: "Să mor eu". Sfîntul i-a zis: "Cu adevărat să mori păcatului și să viezi Domnului". Evreul a zis: "Știu ce grăiești, stăpîne; iată mă jur ție că de vei fi viu pînă mîine, apoi voi face voia ta".

Deci, Sfîntul Vasile s-a rugat lui Dumnezeu ca să-i prelungească viața pînă a doua zi pentru mîntuirea evreului; și a dobîndit cererea. A doua zi a trimis să-l cheme și Iosif nu credea pe sluga care-l chema, că, adică Vasile să fie viu; însă s-a dus, vrînd să-l vadă mort. Dar, văzîndu-l că este viu, a căzut la picioarele lui cu inimă curată și a spus: "Mare este Dumnezeul creștinilor și nu este alt Dumnezeu afară de El; deci mă lepăd de evreimea cea urîtă de Dumnezeu și mă apropii de adevărata credință creștinească; poruncește, sfinte părinte, să-mi dea Sfîntul Botez, mie și la toată casa mea".

Sfîntul Vasile i-a răspuns: "Te voi boteza eu singur cu mîinile mele". Apropiindu-se, evreul a pipăit mîna cea dreaptă a sfîntului și i-a zis: "Neputincioase sînt puterile tale, stăpîne, și firea a slăbit desăvîrșit; drept aceea nu vei putea singur să mă botezi". Vasile răspunse: "Avem pe Ziditorul Care ne întărește". Sculîndu-se, a intrat în biserică și a botezat înaintea tuturor pe evreu și toată casa lui, numindu-l Ioan, și l-a împărtășit cu dumnezeieștile Taine, slujind singur în acea zi și învățînd multe pe cel botezat, despre veșnica viață. Dînd cuvînt de învățătură cuvîntătoarelor sale oi, a viețuit pînă la ceasul al nouălea; apoi, dînd tuturor cea mai de pe urmă sărutare și iertare, a înălțat mulțumire lui Dumnezeu pentru toate negrăitele Lui daruri; și, fiind încă rugăciunea în gura lui, și-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu. Deci, s-a dus arhiereul și marele cuvîntător în viața de veci, în ziua dintîi a lunii ianuarie, în al cinsprezecilea și cel mai de pe urmă an al împărăției lui Valens și în al patrulea an al împărăției lui Grațian (375-379), care a împărățit după Valentinian, tatăl său.

Marele Sfînt Vasile a păstorit Biserica lui Dumnezeu 8 ani, 6 luni și 16 zile; deci a viețuit toți anii de la nașterea sa patruzeci și cinci (333-378). Evreul cel nou botezat, văzînd pe sfîntul răposat, a căzut în fața lui și a zis cu lacrimi: "Cu adevărat, robule al lui Dumnezeu, Vasile, nici acum n-ai fi murit, dacă n-ai fi voit singur".

Adunîndu-se mulți arhierei, au cîntat psalmii cei deasupra gropii și au îngropat cinstitele moaște ale marelui plăcut al lui Dumnezeu, Vasile, în biserica Sfîntului Mucenic Eupsihie. Înștiințîndu-se de aceasta Grigorie, Cuvîntătorul de Dumnezeu, fiind pe atunci episcop al cetății Sasima, a scris cuvîntul de îngropare, și venind după cîteva zile, l-a citit deasupra mormîntului cu multe lacrimi, lăudînd pe Unul Dumnezeu în Treime, Căruia I se cuvine slavă în veci. Amin.

3. SFÎNTUL MUCENIC VASILE DIN ANCIRA (1 IANUARIE)

În această zi mai prăznuim pe Sfîntul Mucenic Vasile din Ancira, care a pătimit în vremea împărăției lui Iulian și în ighemonia lui Saturnin. Acesta a fost dus mai întîi la Constantinopol și chinuit în multe feluri: spînzurat, strujit, întins, bătut, împuns cu țepi și aruncat în cuptor încins, de unde a ieșit fără vătămare; apoi a fost legat în Cezareea și acolo, fiind osîndit spre mîncarea fiarelor, s-a rugat lui Dumnezeu să se sfîrșească prin dinții fiarelor. Apoi, fiind mîncat de o leoaică și-a sfîrșit nevoința muceniciei.

Să se știe că doi sînt Sfinții Mucenici Vasile din Ancira: unul preot, care se cinstește la 23 martie; iar altul, acesta care era din cei nesfințiți, însă au pătimit în locuri diferite, de la împăratul Iulian și de la ighemonul Saturnin.

4. VIAȚA SFÎNTULUI IERARH SILVESTRU, EPISCOPUL ROMEI (2 IANUARIE)

(După Metafrast, pe scurt)

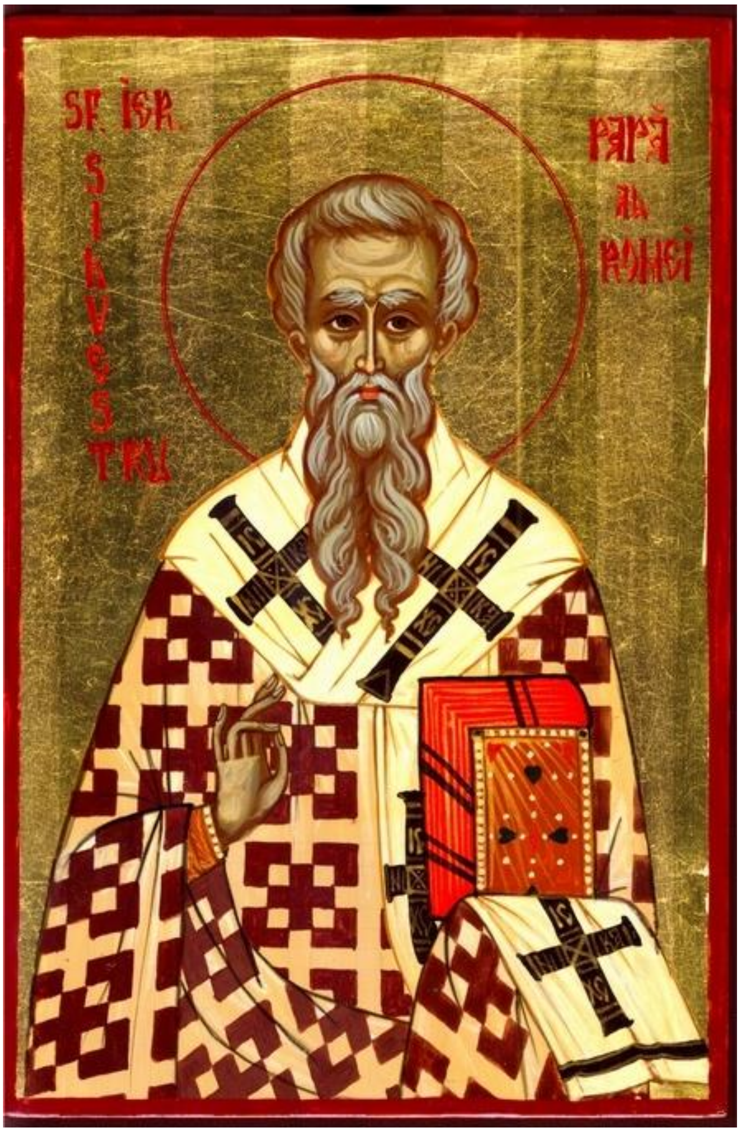

Sfîntul Silvestru, născîndu-se în Roma cea veche și crescînd în sfînta credință, a fost ucenic al lui Quirinus prezbiterul, om iubit de Dumnezeu și înțelept, ortodox în credință, de la care învățînd înțelepciunea cărții și bunele obiceiuri, în vîrsta sa cea desăvîrșită a fost foarte iubitor de străini; pentru că, din dragoste către Dumnezeu și către aproapele, îi aducea în casa sa, le spăla picioarele, îi ospăta și le făcea toată odihna. Odată, a venit în Roma din Antiohia un bărbat sfînt și mărturisitor al lui Hristos, anume Timotei preotul, propovăduind Evanghelia împărăției; pe acela l-a

primit Silvestru în casa sa și, folosindu-se foarte mult din a lui viață și învățătură sfîntă, s-a făcut desăvîrșit în bunătăți și în credință.

Petrecînd Timotei în casa lui Silvestru un an și cîteva luni, pe mulți romani i-a întors la Dumnezeu, de la închinarea la idoli; pentru care lucru a fost prins de către Tarțuinius, eparhul cetății, și fiind ținut în legături și în temniță, și de trei ori pe zi bătut, pentru că nu s-a supus să jertfească idolilor, apoi tăindu-i-se capul cu sabia, s-a săvîrșit; iar fericitul Silvestru luînd noaptea sfintele lui moaște, le-a îngropat în casa sa, cu cîntările cele cuviincioase.

După aceasta, o femeie credincioasă, anume Feonisia, a zidit o biserică Sfîntului Timotei, din averea sa, cu binecuvîntarea lui Miltiade, episcopul Romei, care a și adus într-însa moaștele sfîntului mucenic. Dar Tarțuinius, eparhul cetății, chemînd pe Silvestru, l-a întrebat de averea ce a rămas după Timotei și-l silea să jertfească idolilor, dar acesta neplecîndu-se, îl îngrozea cu chinurile. Silvestru, văzînd înainte moartea cea neașteptată, ce era să fie, a spus eparhului cuvîntul Evangheliei: *În această noapte, sufletul tău vor să-l ceară de la tine, iar cele ce te lauzi să-mi faci, acelea nu se vor întîmpla.* Eparhul, mîniindu-se de aceste cuvinte, a poruncit să lege cu lanțuri de fier pe Sfîntul Silvestru și să-l arunce în temniță, iar el a șezut să prînzească; și mîncînd pește, s-a înfipt în gîtul lui un os, pe care n-a putut să-l scoată în nici un fel și cu nici o doctorie; pentru aceea, bolind de la ceasul prînzului pînă la miezul nopții, a murit, după proorocia sfîntului.

A doua zi, eparhul a fost dus la mormînt de ai săi cu plîngere. Iar Silvestru a fost scos din temniță cu bucurie de cei credincioși și era cinstit foarte mult, nu numai de cei credincioși, ci și de cei necredincioși; căci multe din slugile curții eparhului văzînd împlinirea proorociei lui Silvestru s-au înfricoșat și cădeau la picioarele lui, temîndu-se să nu li se întîmple și lor ceva rău, cum se întîmplase stăpînului lor; iar alții s-au întors la Hristos, încredințîndu-se prin minunea aceea.

Ajungînd sfîntul la vîrsta de 30 de ani, a fost hirotonit diacon de către Miltiade, episcopul Romei; după Miltiade s-a suit în scaunul Episcopiei Romei Silvestru, fiind ales de toți, deoarece era ca o luminoasă făclie în sfeșnic și păstorea turma lui Hristos ca un alt apostol, povățuind-o cu cuvîntul și cu lucrul la pășunea cea mîntuitoare. Aflînd pe unii din clerici, care-și lăsaseră rînduiala și se îndeletniceau cu negustorii lumești, i-a întors iarăși la slujirea bisericească și i-a pus la canon, ca nimeni din cei sfințiți să nu se lege cu lucruri de acest fel.

Acest preasfințit părinte a dat romanilor numiri pentru zilele săptămînilor; pentru că atunci romanii pe cea dintîi zi, pe care noi o numim duminică, ei o numeau ziua soarelui, iar pe celelalte le numeau: ziua Lunii, ziua lui Marte, ziua lui Mercur, ziua lui Iovis, ziua Venerei, ziua lui Saturn. El, înlocuind numele acelea necurate ale zeilor păgîni, a poruncit ca pe cea dintîi zi s-o numească ziua Domnului - că în acea zi a înviat Domnul nostru cu slavă, iar pe celelalte zile le-a lăsat așa precum le numesc romanii. A așezat încă și aceasta, ca numai într-o sîmbătă să postească

creștinii, în aceea în care a murit Hristos și s-a pogorît în iad, ca să-l risipească și să scoată de acolo pe strămoșul Adam cu strămoșii ceilalți, iar în celelalte sîmbete a oprit a se posti.

În acea vreme era în Roma un balaur mare, într-o peșteră adîncă, locuind sub muntele ce se cheamă Tarpie, unde s-a zidit Capitoliul, căruia poporul necredincios îi aducea jertfe în toată luna, ca unui zeu; cînd balaurul ieșea din peșteră, vătăma văzduhul cu otrăvitoarea lui suflare, și se făceau multe omoruri în poporul ce locuia aproape și mai ales între copii. Elinii au zis către sfîntul: "Pogoară-te în peșteră și fă ca balaurul, cu puterea Dumnezeului tău, să nu mai iasă afară ca să omoare oamenii și atunci vom crede în Dumnezeul tău, ca într-un Atotputernic". Sfîntul a adunat pe toți credincioșii cei sfințiți și pe mireni și le-a rînduit post și rugăciune trei zile; apoi singur mai mult decît toți, se ostenea în post și în rugăciune.

Într-o noapte i s-a arătat în vedenie Sfîntul Apostol Petru, poruncindu-i să ia cu sine cîțiva preoți și diaconi și să se ducă la peștera unde sălășluia balaurul fără temere, apoi, săvîrșind în gura peșterii dumnezeiasca slujbă, să intre înăuntru și, chemînd numele lui Iisus Hristos, să astupe acolo pe balaur ca să nu mai iasă niciodată. Sfîntul s-a dus la peșteră, după porunca apostolului, iar după săvîrșirea sfintei slujbe, a intrat în peșteră și, găsind într-însa niște uși, le-a închis, zicînd: "Ușile acestea să nu se mai deschidă, pînă în ziua venirii a doua a lui Hristos". Astupîndu-l astfel pe balaur, l-a făcut să nu mai iasă în veci. Păgînii socoteau că Silvestru cu clerul său vor fi mîncați acolo de balaur, dar cînd l-au văzut că a ieșit nevătămat, s-au mirat și de atunci, nemaivăzînd ieșirea balaurului, mulți au cunoscut puterea adevăratului Dumnezeu, și s-au adăugat celor credincioși.

Împărățind în acea vreme marele Constantin (306-337), nu era încă luminat cu Sfîntul Botez. Ieșind din Roma la război împotriva lui Liciniu, s-a ridicat în Roma prigonire de la senatorii Romei asupra creștinilor, încît erau siliți credincioșii a jertfi idolilor, iar cei ce nu se supuneau erau munciți în multe feluri. Pentru această pricină, Sfîntul Silvestru, luîndu-și clerul său, a ieșit din cetate și s-a ascuns într-un munte, ce se chema Soractes.

În acea vreme, după dumnezeiasca rînduială, împăratul Constantin a căzut într-o boală foarte cumplită și fără leac, încît era plin de bube de la picioare pînă la cap. Erau duși la dînsul mulți doctori foarte înțelepți, precum și vrăjitori, nu numai din stăpînirea Romei, ci și din Persia, însă nici o ușurare n-a aflat în boala sa. Mai pe urmă, slujitorii lui Jupiter din Capitoliu, apropiindu-se de împăratul, i-au zis: "De nu-ți vei face baie de sînge de prunci și de nu te vei scălda într-însa, fiind caldă, este cu neputință să te tămăduiești; iar de vei face așa, îndată vei fi sănătos și nu-ți va fi altă doctorie mai bună decît aceasta".

Împăratul a trimis pretutindeni ca să adune prunci, spre gătirea băii din sîngele lor și s-au adunat în Capitoliu mulțime de prunci, care sugeau la sînul mamei lor. Venind ziua în care urma să fie junghierea pruncilor, împăratul mergea la Capitoliu,

pentru că acolo jertfitorii aveau să-i pregătească însîngerata baie; s-au adunat mulțime de femei, care, smulgîndu-și părul și cu unghiile zgîrîindu-și fețele, strigau și cu amar se tînguiau. Întrebînd împăratul care este pricina plîngerii lor, s-a înștiințat că sînt maicile pruncilor adunați spre junghiere; apoi umilindu-se, văzînd amara lor tînguire și lacrimile, a zis: "O! cît de mare este neomenia celor ce m-au sfătuit ca să vărs sînge nevinovat! Iar dacă aș ști cu încredințare că mă voi tămădui, mai bine este, ca eu singur să rabd durerea, decît să vărs sîngele atîtor prunci, care nici un rău nu mi-au făcut și să umplu de neîncetată tînguire și mîhnire pe maicile lor". Aceasta zicînd, s-a întors la palat și a poruncit ca să dea maicilor pe fiii lor întregi; ba încă și aur din vistieriile împărătești dînd fiecăreia, le-a liberat în pace.

Preabunul Dumnezeu, văzînd o milostivire ca aceea, i-a răsplătit cu îndoită sănătate trupească și sufletească, căci a trimis la dînsul pe Sfinții Săi Apostoli, Petru și Pavel, care, pe cînd el dormea, i s-au arătat în vedenie, stînd înaintea patului său. Și i-a întrebat împăratul cine sînt și de unde vin. Iar ei au răspuns: "Noi sîntem Petru și Pavel, Apostolii lui Iisus Hristos, trimiși la tine ca să te povățuim pe calea mîntuirii și să-ți spunem despre o baie, în care poți să-ți cîștigi sănătatea trupului și a sufletului și să-ți făgăduim veșnică viață de la Dumnezeu, pentru vremelnica viață cea dăruită de tine pruncilor, căci i-ai cruțat. Deci să chemi la tine pe episcopul Silvestru, care se ascunde de frica ta, în muntele Soractes și învățătura aceluia s-o asculți; iar el îți va arăta baia în care te vei curăți de toate bolile, și vei ieși cu sufletul și cu trupul sănătos". Aceasta zicîndu-i sfinții apostoli s-au dus de la dînsul.

Împăratul, deșteptîndu-se din somn, se mira de acea vedenie, și iată a intrat doctorul la dînsul după obicei. Iar el a zis către doctor: "De acum nu-mi mai trebuie doctoria voastră, căci nădăjduiesc la dumnezeiescul ajutor". Deci l-a trimis înapoi. Apoi îndată a poruncit să caute pretutindeni pe episcopul Silvestru și să-l aducă la sine cu cinste.

Aflînd pe Silvestru și ducîndu-l la împărat, acesta l-a primit cu cinste și cu dragoste, pentru că însuși el sculîndu-se, l-a îmbrățișat. Apoi l-a întrebat, zicînd: "Sînt la voi niște dumnezei, care se numesc Petru și Pavel?" Silvestru a răspuns: "Unul este la noi Dumnezeu, împărate, Care a zidit cerul și pămîntul și toate cele ce sînt întru însele, iar pe cei care tu îi numești Petru și Pavel, aceștia nu sînt dumnezei, ci robi ai lui Dumnezeu, care au propovăduit numele lui Hristos în toată lumea, iar mai pe urmă și sîngele și-au vărsat pentru Domnul lor, în vremea lui Nero". Împăratul, auzind acestea, s-a bucurat, și a zis: "Rogu-te, episcope, arată-mi chipurile acelora, dacă le ai pe icoană, ca să fiu încredințat că sînt aceia care mi s-au arătat în vis".

Silvestru îndată a trimis pe diaconul său, ca să aducă icoana Sfinților Petru și Pavel și văzînd împăratul fețele apostolilor cele închipuite pe icoană, a zis: "Cu adevărat aceștia sînt cei văzuți de mine". Apoi a spus cu amănuntul toată vedenia sa episcopului și l-a rugat ca să-i arate baia în care ar putea să se curețe de lepra cea sufletească și trupească, după cum i-au zis apostolii, care i s-au arătat în vedenie.

Sfîntul episcop Silvestru a grăit împăratului: "Nu într-alt chip se cade ție, împărate, ca să intri într-acea baie, dacă nu vei crede mai întîi fără de îndoire în Dumnezeul pe Care L-au propovăduit apostolii, care s-au arătat ție". Răspuns-a împăratul: "De nu aș fi crezut că Iisus Hristos este Unul Dumnezeu, atunci niciodată nu te-aș fi chemat la mine". Sfîntul i-a grăit: "Se cuvine mai întîi să postești, ca astfel cu rugăciunea, cu lacrimile și cu mărturisirea păcatelor tale să milostivești pe Dumnezeu. Să lepezi porfira și coroana șapte zile și să te închini în cămările palatului tău în sac și în cenușă, să faci pocăință, plîngînd și căzînd la pămînt, apoi să poruncești să se închidă templele idolești, iar jertfele lor să înceteze și pe creștinii care sînt izgoniți să-i liberezi, iar celor ce șed în legături să le dăruiești pace; apoi să fii bun celor ce te roagă, toate cererile cele drepte să le împlinești și să dai din averile tale săracilor milostenie multă". Deci, a făgăduit împăratul ca toate acestea cu lucrul să le împlinească, iar episcopul, punînd mîna pe capul său, s-a rugat și l-a pregătit pentru Botez.

Adunînd pe toți credincioșii, le-a poruncit ca și ei să postească și să se roage ca să înceteze prigonirea asupra Bisericii lui Dumnezeu și să se izgonească întunericul închinării idolești, iar lumina cea mîntuitoare să răsară tuturor. Sosind a șaptea zi, sfîntul a mers la împărat și, învățîndu-l multe despre tainele credinței în Sfînta Treime, i-a pregătit baia Sfîntului Botez, în care a intrat împăratul și l-a cufundat Sfîntul Silvestru, chemînd peste dînsul numele Preasfintei Treimi.

Atunci a strălucit o lumină mare din cer, mai frumoasă decît razele soarelui și a umplut casa de multă strălucire; apoi împăratul s-a curățit îndată de lepră, căzînd de pe trupul lui ca niște solzi de pește în apă și a ieșit din baie sănătos, încît nu s-a mai văzut nici urmă din bubele ce au fost pe trupul lui. Îmbrăcîndu-se în hainele cele albe, după Sfîntul Botez, a spus singur: "Cînd m-am cufundat în apă, am simțit o mînă de sus, întinzîndu-se și atingîndu-se de mine". Și îndată a poruncit ca nimeni să nu mai îndrăznească a huli pe Hristos sau a mai face rău creștinilor. Apoi a zidit în curtea sa împărătească o biserică în numele Mîntuitorului Hristos și a poruncit ca să se boteze toți cei ce ar voi să fie creștini; iar haine de botez albe să ia de la împărăteasca vistierie. Deci s-a botezat în acel ceas mulțime de popor și, din zi în zi, creștea și se înmulțea Biserica lui Hristos, iar închinarea la idoli se împuțina.

A fost multă bucurie pentru numărul mare de credincioși, ce se afla acum în Roma, încît trebuiau să fie izgoniți din cetate toți cei care nu voiau să fie creștini. Dar împăratul a oprit poporul, zicînd: "Domnul nostru nu voiește ca cineva să vie la dînsul silit, ci de se apropie cineva de bunăvoie și cu gînd bun, pe acela îl primește cu milostivire. Deci, liber este fiecare să creadă cum voiește și să nu se prigonească unul pe altul". Acest răspuns împărătesc a înveselit și mai mult poporul, căci îi lăsa pe toți să viețuiască în libera lor credință.

Nu numai în Roma a fost această bucurie creștinească, ci și în toată lumea, pentru că toți credincioșii cei chinuiți pentru Hristos, de pretutindeni, au fost liberați din legături și din temnițe; apoi s-au întors din surghiun mărturisitorii lui Hristos,

precum și cei ascunși prin munți și prin pustietăți de frica chinuitorilor și acum mergeau fără nici o temere la locurile lor; iar prigoana și chinurile pretutindeni au încetat.

Vrăjmașul, nevoind a suferi pacea aceasta a Bisericii și să vadă lumina dreptei credințe întinzîndu-se, a îndemnat pe evrei ca să se apropie de Elena cea vrednică de laudă, mama împăratului, care se afla atunci în Bitinia, patria sa; și au trimis la dînsa aceste cuvinte: "Bine a făcut împăratul, fiul tău că a lăsat păgînătatea și a răsturnat templele idolești; însă rău a făcut de a crezut în Iisus și-L cinstește ca pe Fiul lui Dumnezeu și adevăratul Dumnezeu, căci Acela a fost un iudeu și vrăjitor, înșelînd pe popor cu năluciri vrăjitorești, iar Pilat, muncindu-L ca pe un făcător de rele, L-a spînzurat pe lemn.

Dacă împăratul a căpătat sănătate, aceasta nu s-a făcut prin puterea Lui, ci cu darul lui Dumnezeu, Care a zidit cerul și pămîntul. Deci se cuvine ție, Împărăteasă, ca să abați pe fiul tău de la o rătăcire ca aceasta, ca nu cumva, supărîndu-Se Dumnezeu Cel Preaînalt, să se întîmple ceva rău împăratului". Auzind acestea Elena, a înștiințat pe fiul său Constantin. El, citind scrisoarea, a răspuns fericitei sale mame: acei evrei care i-au spus unele ca acestea, să vie cu dînsa la Roma și cu episcopii creștini, să fie întrebați de credință, înaintea tuturor; și care parte va birui, acea credință să fie mai bună. Această poruncă a împăratului fiind adusă de către împărăteasă la cunoștința evreilor, îndată s-a adunat o mulțime de evrei înțelepți și iscusiți în legea lor, care știau cuvintele proorocești și străbătuseră elineasca învățătură; deci fiind gata spre întrebare, au mers cu împărăteasa Elena la Roma. Între dînșii era un rabin mai înțelept, anume Zamvri, iscusit nu numai în înțelepciunea elinească, ci și în scriptura cea evreiască, fiind și un mare vrăjitor, în care evreii își puneau toată nădejdea lor, că, de nu va dovedi pe creștini cu cuvintele, apoi cu semnele sale vrăjitorești să-i biruiască.

Sosind ziua întrebării evreilor cu creștinii, împăratul a șezut în scaunul său cu toată suita; apoi a intrat înaintea împăratului Sfîntul Silvestru cu cîțiva tovarăși și episcopi, care se întîmplaseră atunci. Au intrat și evreii care erau în număr de 120. După aceea s-a început discuția, pe care și împărăteasa Elena dorise s-o asculte, fiind ascunsă după perdea, iar împăratul cu suita sa asculta ce se vorbea de amîndouă părțile.

La început evreii cereau din partea creștinilor să stea la întrebări cu dînșii 12 înțelepți; dar Sfîntul Silvestru s-a împotrivit, zicînd: "Nu spre mulțimea oamenilor nădăjduim, ci spre Dumnezeu, Care întărește toate, ne-am pus nădejdea, și pe Care chemîndu-L într-ajutor, îi zicem: *Scoală-Te Dumnezeule, judecă între noi.* Iar e-vreii au zis: "Această scriptură este a noastră, căci proorocul nostru a scris aceste cuvinte, iar ție se cade să grăiești din ale tale scripturi, iar nu dintru ale noastre".

Silvestru a răspuns: "Într-adevăr, la început vouă v-a fost grăită Scriptura Vechiului Așezămînt și propovăduirile proorocești, însă aceleași se cuvin și nouă,

căci într-însele sînt multe grăite despre Domnul nostru Iisus Hristos. Deci, se cade ca astăzi din acelea să ne întrebăm cu voi, căci cărțile voastre s-au făcut ale noastre, iar ale noastre s-au făcut străine pentru voi, și mai curînd veți crede cărților voastre, decît în ale nostre; pentru aceasta, cu cărțile voastre vă arătăm adevărul, căruia voi vă împotriviți.

Apoi și dovedirea va fi mai minunată și mai luminată dacă, luînd arma din mîna potrivnicului, cu aceeași armă îl vom birui". Împăratul a zis: "Drept este acest cuvînt al episcopului și cu neputință este a-i grăi împotrivă, căci din scripturile voastre, o! evreilor, vor aduce creștinii mărturie despre Hristos al lor și cu adevărat a lor va fi biruința, iar voi, chiar din cărțile voastre veți fi biruiți". Acestea zicînd împăratul, toată suita a lăudat această judecată.

Deci, au început evreii a zice către creștini astfel: Atotțiitorul Dumnezeul nostru în Cartea a doua a Legii, zice: *Vedeți, vedeți că Eu sînt și nu este Dumnezeu afară de Mine.* Dar cum numiți voi Dumnezeu pe Iisus, Care a fost om, pe Care părinții noștri L-au răstignit și după aceea ziceți că sînt trei Dumnezei: Tatăl întru Care și noi credem, Iisus, numindu-L Fiu al lui Dumnezeu, și că al treilea Dumnezeu este Duhul. Crezînd astfel oare nu vă împotriviți lui Dumnezeu, Ziditorul tuturor, Care ne-a învățat că nu sînt alți Dumnezei afară de El?" La acestea, de Dumnezeu insuflatul Silvestru a răspuns: "Dacă veți pricepe scripturile, veți afla că noi nimic nou nu aducem mărturisind pe Fiul lui Dumnezeu și pe Sfîntul Duh; pentru că acestea nu sînt zise numai de noi singuri, ci de proorocii dumnezeiești sînt spuse.

Mai înainte de toți, David, Proorocul și împăratul, înainte vestind vrăjmășia părinților voștri asupra Mîntuitorului nostru, a zis: *Pentru ce s-au întărîtat neamurile? Și popoarele au cugetat cele deșarte asupra Domnului și asupra Hristosului Lui?* Deci, David grăind de Domnul și de Hristos, nu vorbește despre o persoană, ci de două. Iar că Hristos este Fiu al lui Dumnezeu vestește același prooroc, zicînd: *Domnul a zis către Mine: Fiul Meu ești Tu, Eu astăzi Te-am născut.* Pentru că unul este cel ce a născut, iar altul cel născut". Împotriva acestora evreii au zis: "De vreme ce, precum grăiești, a născut Dumnezeu, apoi tu aici pe Cel fără de patimă Îl faci pătimaș. Apoi, cum Fiul este Dumnezeu, născut sub ani și ființa Sa a avut-o în vreme? Pentru că cuvîntul astăzi însemnează vreme și nu se înțelege că este Dumnezeu veșnic".

Silvestru a răspuns: "Nu zicem noi că în Dumnezeu este pătimașă nașterea, evreule, ci pe Dumnezeu Îl mărturisim fără patimă, iar nașterea o socotim într-acest chip: precum din minte se naște cuvîntul. Nici nu socotim vremelnică nașterea Fiului din Tatăl, ci veșnică; căci Fiul, împreună cu Tatăl și cu Duhul, este făcător al vremilor, iar făcătorul vremilor nu este sub vremi.

Apoi cuvîntul acela: *Eu astăzi Te-am născut,* nu însemnează pe cea de sus și veșnica dumnezeiască naștere, ci pe cea de jos, care a fost primită în vreme și în timp pentru mîntuirea noastră; pentru că proorocul cunoștea că Hristos Dumnezeu este

mai înainte de veci, pentru aceasta și zice: *Scaunul Tău, Dumnezeule, în veacul veacului*. Vestind înainte întruparea Lui, care era să fie în vremurile cele mai de pe urmă, a zis: *Fiul Meu ești Tu, Eu astăzi Te-am născut*. Deci, cu aceste cuvinte, *Fiul Meu ești Tu,* înseamnează nu nașterea cea vremelnică, ci nașterea cea veșnică a Lui.

Iar cu aceasta: *Eu Te-am născut,* înseamnă nașterea Lui, care s-a petrecut sub ani; și cînd a zis: *Eu Te-am născut*, a arătat proorocului că și nașterea care avea să fie sub ani, Tatăl o socotea ca pe a Sa, de vreme ce cu a Lui voie avea să fie. Dar chiar și acea zicere: *Astăzi Te-am născut*, înseamnă veșnicia nașterii lui Dumnezeu, în care nu este fapta celui ce a trecut, sau a celui ce vine, ci totdeauna a celui ce este de față. Iar despre Duhul Sfînt același David mărturisește, zicînd: *Cu Cuvîntul Domnului cerurile s-au întărit și cu Duhul gurii Lui toate puterile lor*. Drept aceea, aici pe trei pomenește: pe Tată, ca Domn, pe Fiul pe care îl numește Cuvînt și pe Sfîntul Duh. În alt loc zice: *Duhul Tău cel Sfînt nu-l lua de la mine*. Și iarăși: *Unde mă voi duce de la Duhul Tău?*

Cu aceste cuvinte proorocul arată că este Duh Sfînt și le umple pe toate. Și iarăși zice: *Trimite-vei Duhul Tău și se vor zidi.* Acestea toate nu sînt zise de David? Dar și Moise, de Dumnezeu văzătorul, în Cartea Facerii, numește pe Dumnezeu, zicînd: *Să facem pe om după chipul și după asemănare noastră;* deci, cu cine grăia atunci Dumnezeu, dacă nu vom înțelege că altă față era cu dînsul? Și nu poate să zică nimeni că aici ar fi grăit Dumnezeu către cereștile puteri; pentru că singure acele cuvinte - *după chipul nostru* - nu lasă nici a gîndi la aceea, pentru că nu este chipul și asemănarea lui Dumnezeu, ca și a îngerului; că nici firea și puterea nu este una, ci alta este firea lui Dumnezeu și alta a îngerilor.

Deci, se cădea ca altul să fie acela cu care a grăit Dumnezeu aceste cuvinte: *după chipul nostru.* Și astfel se cădea să fie Acela, care era de o fire cu Dumnezeu, care grăia, adică de un chip și o asemănare. Și cine putea să fie astfel, dacă nu Fiul, care este de o ființă cu Tatăl, de o slavă și de o putere, chipul Tatălui cel neschimbat? Deci, ce lucru nou aducem noi în mijloc? Credem și zicem că este Tată și Fiu și Duh Sfînt; și dacă neamurile acestea sînt necredincioase, și li se pare că sînt deșarte, nu este mirare, căci nu știu Sfînta Scriptură; iar voi de ce nu credeți celor ce se învață în cuvintele sfinților prooroci - dintre care nici unul nu este care să nu fi proorocit despre Mîntuitorul nostru."

Apoi dumnezeiescul acesta părinte, vrînd mai multe să grăiască despre Sfînta Treime, împăratul, tăindu-i vorba, a grăit către evrei: "Aceste cuvinte, pe care episcopul le-a pus de față nouă din Scriptură, o! evreilor, oare astfel sînt scrise și în cărțile voastre?" Iar ei au răspuns: "Da". Apoi împăratul le-a zis: "Deci, la această întrebare, adică despre Sfînta Treime, mi se pare că sînteți biruiți". Ei au răspuns: "Nu, o! bunule împărat! Nicidecum nu poate Silvestru ca să ne biruiască, dacă și noi vom pune înainte pe cele ce avem; pentru că avem multe cuvinte împotrivă, pe care îndată sîntem gata a le grăi, dar vedem că este de prisos vorba și deșartă este sîrguința a ne întreba despre Treime, căci nu pentru aceasta acum grăiește, dacă este unul

Dumnezeu sau trei, ci despre aceasta, că adică Nazarineanul nu este Dumnezeu. Că deși ne-am învoi ca să fie trei Dumnezei, însă de aici nu înseamnă că Iisus este Dumnezeu, căci nu a fost Dumnezeu, ci om, din om născut, și cu oamenii păcătoși a locuit, cu vameșii bînd și mîncînd; și precum se scrie în Evanghelia Lui, a fost ispitit de diavolul; apoi de ucenic a fost vîndut și prins, batjocorit, bătut, adăpat cu fiere și cu oțet, dezbrăcat, fiindu-i împărțite hainele Lui la sorți, pe Cruce pironit, mort și îngropat; cum dar unul ca acesta se poate numi Dumnezeu? Despre aceasta acum, împărate, se grăiește împotriva creștinilor, căci pe acel Dumnezeu nou Îl propovăduiesc. Deci, de pot să zică ceva despre El și de au mărturii, să ne spună".

Astfel zicînd ei, Sfîntul Silvestru a început a grăi: "Nu trei Dumnezei socotim noi, evreule, precum voi socotiți, ci pe unul Dumnezeu mărturisim, Care în trei fețe sau trei ipostasuri este cinstit și închinat de noi. Se cădea vouă, ca acele cuvinte puse împotriva întrebării voastre celei dintîi și pe care le-am adus din ale voastre cărți să le arătați că nu sînt bine zise, și astfel la întrebare să intrați; dar de vreme ce acum vă lepădați, deci să vorbim despre Domnul nostru Iisus Hristos, precum singuri voiți.

Să începem de aici: Dumnezeu, Care pe toate întru ființă le-a adus, cînd a zidit pe om și l-a văzut plecîndu-se spre tot răul, n-a trecut cu vederea lucrul mîinilor Sale, ci bine a voit ca Fiul Său, Care este cu El nedespărțit (pentru că Dumnezeu este pretutindeni), să se pogoare pînă la ale noastre hotare. Deci s-a pogorît și, născîndu-se din Fecioară, s-a născut sub lege, ca pe cei de sub lege să-i răscumpere. Iar despre aceasta, că din Fecioară avea să se nască, a proorocit dumnezeiescul Prooroc Isaia, zicînd: *Iată, Fecioara în pîntece va lua și va naște fiu, și vei chema numele Lui Emanuel*. Iar numele acesta precum și voi știți, însemnează dumnezeiasca venire la oameni, și, în limba noastră, Emanuel se tîlcuiește cu noi este Dumnezeu.

Deci pe Dumnezeu, cum că avea să se nască din Fecioară, același prooroc mai înainte cu multă vreme l-a vestit". Evreii au zis: "În limba noastră evreiască, cartea lui Isaia proorocul nu are scris Fecioară, ci tînără, iar voi ați stricat Scriptura, scriind în cărțile voastre Fecioară, în loc de tînără".

Sfîntul episcop Silvestru a răspuns: "Dacă în cărțile voastre nu este scris Fecioară, ci tînără, apoi nu este oare tot una tînără și fecioară? Să judecăm de aici cînd Isaia Proorocul a grăit despre Dumnezeu către Ahaz: Cere semn de la Domnul Dumnezeul tău în adînc, sau în înălțime. Ahaz a zis: Nu voi cere, nici voi ispiti pe Domnul. Atunci a grăit proorocul: Pentru aceasta Domnul singur vă va da un semn. Deci ce semn va da? Fecioara va lua în pîntece. Iar de ziceți voi că proorocul n-a zis "fecioară", ci "tînără", și că nu este tot una tînără și fecioară, apoi și acel făgăduit semn nu poate să se numească semn; pentru că a naște tînăra cea însoțită cu bărbat nu este acesta semn, ci rînduială a firii și obicei; iar a naște fără amestecare bărbătească, acela este un semn, pentru că este neobișnuit lucru, care covîrșește rînduiala firii.

Deci tînăra aceea, despre care s-a scris de voi, era fecioară, de vreme ce Domnul a făgăduit să dea printr-însa semnul; și acesta este un semn, ca mai presus de fire să se nască Fiul, necunoscînd bărbat. Noi n-am stricat Scriptura, scriind în loc de "tînără", "fecioară", ci am îndreptat-o, ca să știm mai luminos printr-însa semnul lui Dumnezeu cel prealuminat, care covîrșește firea omenească. Cine din oameni s-a născut fără unire bărbătească, decît numai Adam cel zidit din pămînt și Eva cea zidită din coasta lui? Apoi cînd a născut vreo femeie, neamestecîndu-se cu bărbat? Deci, n-ar fi fost semnul cel ce s-a făgăduit să se dea de la Dumnezeu, dacă tînăra aceea nu mai presus de fire, ci după fire amestecîndu-se cu bărbat ar fi luat în pîntece, căci ar fi fost lucru obișnuit al firii, dar de vreme ce Fecioara a zămislit fără bărbat, de la Duhul Sfînt, pentru aceea semnul lui Dumnezeu este nou și preaslăvit; și a fost cu noi Dumnezeu, după făgăduință, Cel născut din Fecioară Preacurată, mai presus de fire".

Evreii au zis: "De vreme ce s-a numit *Iisus* cel născut din Maria, iar nu *Emanuel*, deci nu era El Acela pe Care L-a făgăduit Dumnezeu prin prooroc, ci altul". Sfîntul Silvestru a răspuns: "Sfînta Scriptură a obișnuit ca, uneori, în loc de nume a pune întîmplările și faptele, precum și aceasta: *Cheamă numele Lui grabnic biruitor; măcar că nimeni nu s-a aflat niciodată să se cheme cu un nume ca acesta.* Însă de vreme ce Hristos avea să biruiască pe vrăjmași, pentru aceea i se numărau lucrurile Lui pe care avea să le facă. Același prooroc grăiește și despre Ierusalim: *Te vei numi cetate a dreptății*, măcar că nimeni n-a numit niciodată cetatea aceea "cetate a dreptății", ci o cheamă cu obișnuitul său nume "Ierusalim"; și de vreme ce atunci Ierusalimul se îndreptase înaintea lui Dumnezeu, de aceea i-a zis în proorocie cetate a dreptății, din lucrurile ce se făceau într-însa.

Și altele ca acestea pot să se afle în Scriptură, care a dat nume lucrurilor ce s-au întîmplat. Ascultă pe Baruh, proorocind despre faptul că Dumnezeu vrea să locuiască cu oamenii: *Acesta este Dumnezeul nostru, nu se va socoti altul afară de El; aflat-a toată calea științei și a dat-o lui Iacov, sluga Sa, și lui Israel cel iubit de El; iar după aceasta pe pămînt S-a arătat și cu oamenii a viețuit*. Iar că de diavolul avea să fie ispitit, Zaharia a proorocit așa: *Și mi-a arătat mie Domnul pe Iisus, preotul cel mare, stînd înaintea îngerului Domnului și diavolul sta de-a dreapta Lui, ca să I se împotrivească*. *Și a zis Domnul către diavol: Să te certe Domnul pe tine, diavole.*

Iar pentru mîntuirea lui era proorocit în Cartea lui Solomon: *Zis-au în sine cei ce gîndeau nedreptate: Să vînăm cu vicleșug pe drept, că nu ne este de trebuință și se împotrivește lucrurilor noastre*. Iar cum avea să fie vîndut de ucenicul Său, a spus înainte psal-mistul: *Cel ce mănîncă pîinea mea, a pornit asupra mea vicleșug*. Pentru martorii cei nedrepți a scris înainte: *Sculatu-s-au asupra Mea mărturii nedrepte*.

Despre răstignirea Lui, zice: *Străpuns-au mîinile și picioarele Mele, numărat-au toate oasele Mele*. Același prooroc a grăit și despre împărțirea hainelor lui Hristos: *Împărțit-au lor hainele Mele și pentru cămașa Mea au aruncat sorți*. Același a proorocit și despre adăparea cu oțet, amestecat cu fiere: *Mi-au dat spre mîncare fiere*

și la sete M-au adăpat cu oțet. Și iarăși despre îngroparea Lui a spus mai înainte: *M-au pus în groapa cea mai dedesubt.* Iacov, strămoșul nostru, văzînd mai înainte aceeași cu duhul, a zis: *Culcîndu-te, ai adormit ca un leu și ca un pui de leu.* Acestea și mai multe mărturii aducîndu-le înainte Sfîntul Silvestru, de la sfinții prooroci, despre Domnul Hristos, a biruit pe evrei, fiindcă grăia Sfîntul Duh prin gura lui. El a arătat lămurit că Hristos, născut din Fecioară, este Dumnezeu adevărat.

Evreii ziceau: "Ce nevoie era să se nască Dumnezeu în trup omenesc? Nu putea într-alt chip să se mîntuiască neamul omenesc?" Sfîntul a răspuns: "Nu este nimic cu neputință la Dumnezeu, dar se cădea să fie biruit diavolul de acela care a fost biruit de el. Omul a fost biruit de diavol, nefiind născut după obiceiul firii, adică nu din amestecare bărbătească, ci din pămînt zidit, care era ca o fecioară curată, căci încă atunci nu era blestemat de Dumnezeu, nici nu-l întinase sîngele uciderii de frate, nici vreo ucidere de fiară; apoi era străin de stricăcioasele trupuri ale morților, nici nu era întinat cu lucruri necurate, dintr-un pămînt ca acesta, s-a zidit trupul strămoșului, pe care dumnezeiasca insuflare l-a înviat; deci pe omul acesta născut astfel, după ce l-a biruit diavolul cel rău întru toate, i se cădea cu adevărat ca și el însuși să fie biruit de un om.

Iar acesta este Domnul nostru Iisus Hristos, născut nu după obiceiul și legea firii, ci precum Adam era curat din pămînt, așa și El din pîntecele cel curat fecioresc era sfînt; și precum acela a înviat cu suflarea dumnezeiască, așa și Acesta prin Duhul Sfînt, cînd a adumbrit pe Preasfînta Fecioară, S-a întrupat și S-a făcut Dumnezeu și om desăvîrșit în toate, afară de păcat, avînd două firi: dumnezeiască și omenească. Deci, omenirea a pătimit pentru noi, iar dumnezeirea a rămas fără de patimă". Apoi sfîntul a adus asemănarea aceasta: "Precum un pom luminat de razele soarelui, chiar de s-ar tăia pomul, raza soarelui nu se taie, tot astfel și omenirea lui Hristos, unindu-se cu Dumnezeirea, a răbdat patimi, însă Dumnezeirea n-a suferit nimic".

Zicînd Sfîntul Silvestru acestea, împăratul și toată suita l-au lăudat și au găsit adevărate în întregime toate cele spuse de dînsul; pentru că acum evreii nu mai aveau de zis nimic împotriva sfîntului.

Atunci vrăjitorul Zamvri a zis către împăratul: "Deși ne biruie Silvestru cu cuvintele sale, pentru că e foarte învățat și meșter la cuvinte, pentru aceasta noi nu ne vom depărta de la legea noastră părintească, nici vom urma Omului, pe Care părinții noștrii L-au dat morții prin sfatul lor obștesc. Iar că unul este Dumnezeu, pe Care noi Îl cinstim, și altul nu este, eu voi arăta nu cu cuvîntul, cum face Silvestru, ci sînt gata a arăta cu lucrul, dacă împăratul va porunci deci, o să aduc aici un bou mare și îndată va ști stăpînirea ta și toți cei de față cum că nu este alt Dumnezeu în afară de Dumnezeul nostru". Unul din cei ce stăteau înaintea împăratului, a zis: "Nu departe de zidurile cetății, în cireada mea, se află un asemenea bou, pe care nimeni nu poate să pună jugul, nici cu mîna să-l atingă". Și îndată împăratul a trimis să aducă acel bou.

În acelaşi timp Sfîntul Silvestru a întrebat pe Zamvri: "Pentru ce-ţi trebuie boul? Şi dacă îl vor aduce, ce poţi să faci?" Iar Zamvri a zis: "Vreau să arăt puterea Dumnezeului nostru, al cărui nume de-l voi şopti boului la ureche, îndată va muri, căci firea cea muritoare nu poate să sufere numele lui Dumnezeu, nici nu poate a fi viu boul şi să audă acel nume. Părinţii noştri cînd aduceau boii la jertfă, acest nume îl strigau în urechea lor şi îndată scoteau un mare răget, şi murind, erau gata spre jertfă". Silvestru i-a zis: "Dacă numele acela, precum zici, ucide pe toţi cei ce-l aud, atunci cum l-ai învăţat tu şi n-ai murit?" Zamvri a răspuns: "Nu se cade ţie să ştii această taină, de vreme ce eşti vrăjmaşul nostru".

Împăratul a spus: "Dacă episcopului nu vrei să-i descoperi această taină, atunci să ne-o spui nouă, căci cu adevărat acest lucru este îndoielnic, afară numai dacă ar zice cineva că acest nume este scris". Zamvri a răspuns: "Nici piele, nici hîrtie, nici lemn, nici piatră, nici orice fel de materie nu poate să ţie acel nume scris, căci îndată pier şi scriitorii şi acea materie pe care s-ar scrie". Împăratul i-a zis: "Apoi spune cum l-ai învăţat singur, căci este cu neputinţă a-l învăţa, dacă nici nu se grăieşte, nici nu se scrie". Zamvri a răspuns: "Eu, împărate, şapte zile am postit, apoi într-o spălătoare nouă de argint am turnat apă nouă din izvor şi m-am rugat, apoi s-au scris cuvintele pe apă cu un deget nevăzut, care m-a învăţat numele lui Dumnezeu".

Înţeleptul Silvestru a zis: "Dacă astfel, cum spui, ai învăţat numele acela, deci cînd îl grăieşti cuiva în ureche, nu auzi tu însuţi numele acela precum şi cel căruia îl spui? Apoi cum, auzindu-l singur, nu mori?" Răspuns-a vrăjitorul: "Ţi-am spus că nu ţi se cade să ştii această taină, fiind vrăjmaşul nostru; deci nu mai este nevoie de cuvinte, cînd cu fapta se cade să arătăm ceea ce se grăieşte; şi din două să-ţi alegi una: sau tu, chemînd numele Nazarineanului tău, să omori boul, ca şi noi întru Dînsul să credem, sau eu voi zice în urechea lui numele Dumnezeului nostru şi voi omorî pe boul acela, şi atunci vei fi dator să crezi în Dumnezeul nostru".

Aceasta auzind-o cei ce erau de faţă, au lăudat judecata lui Zamvri, iar creştinii se îndoiau şi sfîntul episcop îi întărea. Împăratul a zis lui Zamvri: "Se cade ca tu mai întîi să-ţi împlineşti făgăduinţa, căci tu ai făgăduit cu un cuvînt să omori boul". Vrăjitorul a zis: "Dă-mi poruncă, împărate, şi sînt gata a face aceasta, apoi vei vedea puterea Dumnezeului meu". Zicînd aceasta, s-a apropiat de bou, pe care îl legaseră de coarne cîţiva oameni puternici cu funii tari şi cu mare greutate îl duceau. Deci, apropiindu-se Zamvri de dînsul, i-a şoptit ceva la ureche şi îndată boul, răcnind foarte tare şi scuturîndu-se, a căzut mort. Cei de faţă, văzînd aceasta, s-au mirat foarte mult, iar evreii, bătînd din palme au strigat: "Am biruit, am biruit!".

Sfîntul Silvestru a rugat pe împărat ca să poruncească să fie tăcere. Făcîndu-se tăcere, episcopul a zis către evrei: "Oare aceasta nu este scris în cărţile voastre, pe care Dumnezeu a grăit-o: *Eu voi omorî şi voi face viu, ucide-voi şi voi tămădui?* Ei au răspuns: "Aşa este scris". Silvestru a zis: "Dacă Zamvri cu numele lui Dumnezeu a omorît boul, apoi cu acelaşi nume să-l şi învieze, pentru că Dumnezeu este binefăcător, iar nu răufăcător şi aceasta este firea Lui, adică a face bine, iar a face rău

este împotriva firii Sale; ci voia Lui este ca totdeauna să facă bine. Dacă se întîmplă cîteodată că și pedepsește pe cineva, pentru folosul altora, aceasta o face pentru faptele noastre cele rele. Deci, dacă ceea ce nu este în firea lui Dumnezeu, cu înlesnire a făcut-o Zamvri, cu atît mai vîrtos poate să facă ceea ce este în firea lui Dumnezeu, adică să învieze boul cu același nume dumnezeiesc prin care l-a omorît, și atunci eu voi trece la credința lui". Zamvri a zis către împărat: "Încă o dată împărate, Silvestru voiește să se folosească de cuvinte, care nu sînt de trebuință, după ce s-a săvîrșit lucrul cel minunat". Iar către Silvestru a zis: "Dacă tu, Silvestre, ai putere să faci vreo minune cu numele lui Hristos al tău, spune". Silvestru a răspuns: "De vei voi, îți voi arăta puterea Hristosului meu, cînd, prin chemarea sfîntului Său nume, voi învia boul acesta, pe care tu l-ai omorît". Zamvri a zis: În zadar te lauzi, Silvestre, pentru că nu se poate una ca aceasta, adică să înviezi boul". Împăratul a zis lui Zamvri: "Deci, dacă ceea ce zici tu că este cu neputință, va putea să o facă Silvestru, atunci vei crede în Dumnezeul lui?" Zamvri a răspuns: "Cu adevărat, împărate, jur înaintea ta că de voi vedea acest bou înviat, voi mărturisi că Hristos este Dumnezeu și voi primi credința lui Silvestru". Acest jurămînt l-au repetat toți evreii.

Atunci episcopul, plecîndu-și genunchii, cu tot dinadinsul s-a rugat lui Dumnezeu cu lacrimi; apoi, sculîndu-se și ridicînd mîinile către cer, a strigat în auzul tuturor: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, căruia cu înlesnire îți este a omorî și a învia, a răni și a tămădui, binevoiește ca prin chemarea Preasfîntului și de viață făcătorului Tău nume, să redai viață acestui bou, pe care Zamvri cu chemarea drăcească l-a făcut mort; pentru că este vremea să se arate minunile Tale pentru mîntuirea multora. Auzi-mă pe mine, robul Tău, în ceasul acesta, ca să se preamărească Preasfînt numele Tău". După rugăciune s-a apropiat de bou și a grăit cu glas mare: "De este adevărat Dumnezeul cel propovăduit de mine, Iisus Hristos cel născut din Fecioara Maria, scoală-te și stai pe picioarele tale, apoi lepădîndu-ți toată sălbăticia, să fii blînd".

Aceasta zicînd sfîntul, îndată boul a înviat, s-a sculat și era blînd. Sfîntul a poruncit să dezlege funiile din coarnele lui și i-a zis: "Du-te de unde ai venit și pe nimeni să nu vatămi, ci blînd să fii; astfel îți poruncește Iisus Hristos, Dumnezeul nostru". Deci, s-a dus boul cu toată liniștea, el care mai înainte era neîmblînzit și sălbatic. Aceasta văzînd-o toți, au strigat într-un glas: "Mare este Dumnezeul cel propovăduit de Silvestru". Iar evreii cu Zamvri, alergînd la sfîntul și cuprinzîndu-i cinstitele lui picioare, se rugau ca să mijlocească la Dumnezeu pentru dînșii, ca să-i primească la credința creștinească. La fel și fericita Elena, deschizînd perdeaua, după care ședea, ascultînd întrebările și privind la cele ce se făceau, a ieșit și a căzut la picioarele sfîntului și, mărturisind că Hristos este Dumnezeu adevărat, a cerut Sfîntul Botez. Și s-a botezat atunci Sfînta Elena, la fel și evreii cu Zamvri; apoi nenumărată mulțime de popor a crezut în Dumnezeu și s-a unit cu Biserica lui Hristos.

După aceasta, Sfîntul Silvestru s-a dus cu Sfînta împărăteasă Elena la Ierusalim, ca să caute Crucea Domnului, care fiind aflată, mulți evrei au crezut în

Hristos și i-a botezat Sfîntul Silvestru. Apoi, întorcîndu-se la Roma, a viețuit cealaltă vreme a vieții sale în obișnuitele lui osteneli și în grija pentru Biserica lui Hristos.

Astfel, bine păstorindu-și turma cea cuvîntătoare, a trecut către Domnul. În episcopie a petrecut 23 de ani și 10 luni (314-335), iar acum în viața cea nesfîrșită preamărește pe Tatăl, pe Fiul și Sfîntul Duh, pe unul în Treime Dumnezeu, Căruia și de la noi să-I fie slava în veci. Amin.

5. CUVIOSUL PĂRINTE SERAFIM DE LA SAROV (2 IANUARIE)

Acest mare mărturisitor al luminii Sfîntului Duh s-a înălțat ca un astru deasupra pămîntului rusesc, la 19 iulie 1759, în epoca în care spiritul așa-numit "al Luminilor" invada Europa și Rusia, pregătind deja, din depărtare, timpurile întunecate ale ateismului și persecuției religioase.

Fiu al unor negustori cucernici din orașul Kursk, el a crescut în smerenie și dragoste față de Biserică și a avut parte la vîrsta copilăriei de arătarea milei Maicii Domnului, care l-a vindecat în chip miraculos.

La 17 ani părăsi lumea, cu binecuvîntarea mamei sale, și intră în Mănăstirea Sarov, unde a devenit repede un model de ascultare și virtuți monahale. Îndeplinea cu bucurie și zel toate sarcinile, chiar cele mai obositoare, pentru folosul fraților, postea pentru a înfrînge pornirile

trupului și își păstra, ziua și noaptea, mintea ațintită la Dumnezeu, cu ajutorul rugăciunii lui Iisus.

După cîtva timp, el s-a îmbolnăvit foarte grav și, în ciuda durerilor, refuza ajutorul medicilor, cerînd numai acel unic leac, care este potrivit celor ce au părăsit totul pentru Dumnezeu: Sfînta Împărtășanie. Cînd, crezîndu-se că va muri, i-a fost adusă merindea cea sfîntă pentru calea din urmă, Preasfînta Maică îi apăru, în mijlocul unei puternice lumini, însoțită de Sfinții Apostoli Petru și Ioan Teologul. Arătîndu-i-l pe tînărul novice, ea le spuse: "Acesta este din neamul nostru!". Puțin după aceasta, se însănătoși cu totul și construi o bolniță pe locul acelei apariții minunate.

La capătul a opt ani de ascultare ca frate în mănăstire, a fost tuns monah, primind numele Serafim ("înfocat", "arzător"), nume care îi spori și mai mult zelul în a urma pe acești slujitori ai Domnului, netrupești și arzînd de dragoste pentru El. Hirotonit diacon, el petrecea noaptea întreagă în rugăciune, înainte de a săvîrși dumnezeiasca Liturghie; și sporind fără încetare în sfintele nevoințe, Domnul îi dărui ca răsplată nenumărate clipe de extaz și mîngîieri duhovnicești. Fiind îndrumat cu grijă de cei mai înaintați în vîrstă și înțelepciune, el nu a căzut în păcatul slavei deșarte de care este pîndit cel care se bucură de darurile lui Dumnezeu; dimpotrivă ele l-au făcut să se smerească și mai mult, învinovățindu-se pe sine în tot timpul și căutînd și mai mult singurătatea.

La puțină vreme după hirotonirea sa și după moartea duhovnicului său, el a primit încuviințarea de a se retrage în singurătate, în adîncul pădurii, la 6-7 km de mănăstire. Aici el își făcu o colibă de lemn, înconjurată de o mică grădină, pe o colină, pe care el a numit-o "Sfîntul Munte", gîndindu-se la Athos. El petrecea acolo toată săptămîna, întorcîndu-se la mînăstire numai duminicile și în zilele de sărbătoare, stăruind în rugăciune, citirea Sfintelor Scripturi și chinuindu-și trupul pentru a plăcea Domnului.

Orice ar fi făcut, își păstra mintea înălțată la lucrările lui Dumnezeu; era cu totul lipsit de orice pîngărire, nu se îngrijea deloc de trup și suporta cu răbdare asprimea iernii și năvălirile insectelor vara, fericit că poate fi astfel părtaș la suferințele Domnului, dorind să-și curățească sufletul. Căra mereu în spate o Evanghelie grea, numind-o "povara lui Hristos", și se ducea în anumite locuri din pădure, pe care le numise, după Locurile Sfinte: Betleem, Iordan, Tabor, Golgota, citind acolo pericopele evanghelice corespunzătoare. El retrăia, astfel, în mod intens, în fiecare zi, viața și Patimile Domnului nostru Iisus Hristos.

Meditația continuă pe textele Sfintei Scripturi nu-i dăruia numai cunoașterea adevărului, dar și curățenia sufletului și străpungerea inimii, în așa fel încît în afara slujbelor dumnezeiești făcute la ore fixe și în afară de miile de îngenuncheri de fiecare zi, el era în stare să se roage fără încetare, avînd mintea unită cu inima.

La început se hrănea cu pîinea primită de la mînăstire, apoi numai cu roadele grădinii sale; dar putea foarte bine să se lipsească de tainul său pentru a-l împărți animalelor care veneau la coliba sa, mai ales unui urs uriaș, dar ascultător ca o pisică.

Văzînd viața sa atît de plăcută lui Dumnezeu și atît de apropiată de cea a netrupeștilor puteri, dușmanul de totdeauna al neamului omenesc, diavolul, ars de invidie, porni împotriva pustnicului obișnuitele lui atacuri: gînduri de slavă deșartă, zgomote infernale, apariții înspăimîntătoare ș.a.; dar viteazul ostaș alunga toate acestea prin rugăciune și semnul Crucii. Cum războiul gîndurilor se întețea tot mai mult, sfîntul hotărî să lupte ca stîlpnicii de odinioară: el petrecu o mie de zile și o mie de nopți pe o stîncă în picioare, sau îngenuncheat, repetînd fără

încetare rugăciunea vameșului: *Dumnezeule, fii milostiv mie, păcătosului* (Luca 18, 13). Astfel, el a fost eliberat pentru totdeauna de lupta gîndurilor.

Dar diavolul nu s-a dat bătut și a trimis trei tîlhari, care, furioși că n-au găsit la sărmanul monah banii la care sperau, l-au bătut cu ciomegele și cu dosul unui topor, lăsîndu-l pe jumătate mort, cu totul însîngerat și cu oasele rupte. Cu toate că avea o constituție robustă, blîndul Serafim nu a încercat nici o clipă să se apere și s-a lăsat cu totul în voia lor, cu gîndul că astfel se făcea părtaș suferințelor Domnului. În starea de plîns în care se afla, a reușit totuși să se tîrască pînă la mînăstire, unde, după cinci luni de suferință, a fost vindecat în chip minunat printr-o nouă apariție a Maicii Domnului, asemănătoare celei din timpul uceniciei sale în mînăstire. A rămas totuși gîrbov pînă la sfîrșitul zilelor sale și nu se putea mișca decît cu mare greutate, sprijinindu-se într-un toiag.

Această infirmitate l-a făcut să urce o nouă treaptă pe scara vieții lui îndreptate spre cer și să înceapă, din 1807-1810, lupta tăcerii, în deplină singurătate. Odată însănătoșit, se reîntoarse în "pustia" sa și, nemaiputînd veni la mînăstire cu regularitate, cum făcea înainte, el încetă cu totul să mai vorbească cu oamenii. De fiecare dată cînd întîlnea pe cineva în pădure, i se închina pînă la pămînt, fără a scoate un cuvînt, rămînînd așa pînă cînd omul se îndepărta. El a reușit astfel să-și păstreze mintea înălțată la Dumnezeu fără întrerupere și fără abatere.

Între timp, egumenul mînăstirii muri și unii călugări au început să se arate dușmănoși față de sfîntul pustnic, acuzîndu-l că s-a despărțit de comuniunea cu Biserica. Pînă la urmă i-au poruncit chiar să se întoarcă în mînăstire. Sfîntul s-a supus fără nici o împotrivire și s-a stabilit într-o chilie strîmtă, unde a început o nouă etapă a vieții sale ascetice: recluziunea (închiderea cu totul în chilie).

În antreul chiliei a pus un sicriu, în care se ruga, iar în chilie, unde nu intra nimeni niciodată, nu avea decît un sac cu pietre drept așternut, un trunchi de copac drept scaun și o icoană închipuind-o pe "Fecioara mîngîietoare", numită de el "Bucuria bucuriilor", în fața căreia ardea în permanență o candelă. El trăia astfel într-o tăcere completă, sporind în trai aspru, citind și interpretînd în fiecare săptămînă întreg Noul Testament, rugîndu-se fără încetare, cu inima priveghind și avînd drept martori ai deselor extaze și răpiri în Duh ale minții sale numai pe îngeri și sfinții din cer.

La sfîrșitul a cinci ani de retragere totală, deschise ușa chiliei, lăsînd să intre pe cei ce voiau să-l vadă, dar fără a rupe totuși legămîntul tăcerii, chiar cînd era vorba de vizitatori importanți. Apoi, în 1826, Maica Domnului îi vesti că a sosit vremea să părăsească tăcerea și el începu să le împărtășească semenilor din roadele experienței sale ascetice: mai întîi călugărilor, pe care-i îndemna la stricta respectare a regulilor monahale și la zel desăvîrșit în lucrarea lor pentru mîntuire; apoi sosiră și mirenii în număr din ce în ce mai mare.

După ce s-a făcut părtaș de bunăvoie Patimilor mîntuitoare ale Domnului nostru Iisus Hristos, timp de 47 de ani, trăind în asceză absolută, trecînd pe rînd prin starea de viețuitor în obște, sihastru, stîlpnic și zăvorît, acest bătrîn mic de statură, înveșmîntat în alb, încovoiat pe toiagul său, s-a întors între semenii săi, plin de har și lumina Sfîntului Duh, pentru a îndeplini slujirea duhovnicească superioară, a stăreției spirituale, și a devenit pentru tot poporul rus un adevărat "apostol", martor și propovăduitor al Învierii.

Ușa chiliei sale era deschisă oricui pînă tîrziu în noapte. Își saluta vizitatorii cu veselie, zicîndu-le: "Bucuria mea, Hristos a înviat!"; dovedea o bucurie cu totul specială față de păcătoșii care veneau la el pocăindu-se, ca Fiul risipitor care se întoarce la Tatăl (Luca 11). Blîndețea sa neobișnuită înmuia inimile cele mai aspre, umilința sa îi smerea pe cei mîndri,

făcîndu-i să verse lacrimi de copil. Pentru cei mari, ca și pentru oamenii din popor, chilia "sărmanului Serafim" era asemenea unui pridvor al cerului. O convorbire cu el sau o simplă binecuvîntare deveneau adevărate întîlniri cu Dumnezeu, capabile să schimbe cu totul sensul vieții lor.

Datorită darului înainte-vederii, el citea în inimile păcătoșilor, dezvăluind cele ce ei nu îndrăzneau să mărturisească, răspundea la scrisori fără a le deschide și știa să dea fiecăruia sfatul, mîngîierea, încurajarea și mustrarea de care aveau nevoie. Predat cu totul voii lui Dumnezeu, el le spunea, fără multă cercetare, primul cuvînt pe care i-l descoperea Dumnezeu, și acesta era, totdeauna, cel mai potrivit pentru ei. Mila lui, izvorîtă din dragostea lui Dumnezeu care era în el, se revărsa asupra tuturor. A vindecat în chip minunat pe mulți, ungîndu-i cu uleiul din cadela sa sau dîndu-le să bea din izvorul numit mai apoi "puțul lui Serafim", aflat în apropierea mînăstirii, în "pustia cea apropiată", unde îi plăcea să-și petreacă după-amiezele. I se aduceau atîtea cereri de rugăciune, pentru morți și vii, încît îi era cu neputință să-i pomenească pe toți; de aceea aprindea pentru fiecare o lumînare, chilia sa fiind mereu încălzită și luminată de sute de flăcări, închipuind sufletele credincioșilor.

Dumnezeu i-a acordat, de asemenea, darul profeției și el a prezis cele viitoare, atît pentru anumiți oameni, cît și pentru țara sa, ca războiul Crimeii, foametea și groaznica încercare care a răvășit Biserica și poporul rus un secol mai tîrziu; dar el își ascundea, din smerenie, profețiile îndărătul unor cuvinte tainice, astfel încît ele nu erau înțelese decît după împlinirea evenimentelor.

Marele proprietar Motovilov, care fusese vindecat în chip minunat de omul lui Dumnezeu și care devenise cel mai rîvnitor ucenic al său, îl întrebă într-o zi: "Care este scopul viețuirii creștine?". Părintele Serafim îi răspunse: "Dobîndirea Sfîntului Duh, pe care-L primim dacă îndeplinim faptele de sfințenie cerute de Biserică și mai ales prin rugăciune".

Și fiindcă interlocutorul său îi cerea să-i spună mai precis ce este harul Duhului Sfînt, starețul îl strînse brusc în brațele sale, îl privi drept în ochi, fața lui devenind dintr-o dată mai strălucitoare decît soarele la amiază, și îi zise cu putere: "Privește-mă, prietene al lui Dumnezeu, nu-ți fie teamă! I-am cerut Domnului, din adîncul ini-mii, să te facă demn de a vedea cu ochii tăi trupești pogorîrea Sfîntului Duh; și iată ai devenit, ca și mine, cu totul luminos. Și te-ai umplut și tu de harul Sfîntului Duh, căci altfel n-ai putea să mă vezi în această lumină. Ce simți?" Motovilov a răspuns: "Liniște, o pace de nespus. Inima mea s-a umplut de o bucurie inexprimabilă". "Și ce încă?" "O căldură și o mireasmă, pe care nu le-am mai simțit vreodată". "Această mireasmă este buna mirosire a Sfîntului Duh, răspunse sfîntul, și această căldură nu este din afară, căci sîntem în plină iarnă și pădurea în jurul nostru e acoperită de zăpadă; ea este în noi, după cuvîntul Domnului: *Împărăția lui Dumnezeu este înlăuntrul vostru* (Luca 17, 21).

Această minunată întrevedere dură mai mult timp și, la sfîrșitul ei, sfîntul îi ceru ucenicului său să o pună în scris și s-o transmită lumii. Manuscrisul lui Motovilov n-a fost găsit decît mult mai tîrziu, în 1903, în preajma canonizării lui Serafim. El a cunoscut de atunci o răspîndire impresionantă. Este un ultim cuvînt, un testament plin de lumină și nădejde, pe care profetul de la Sarov l-a lăsat Rusiei și întregii Biserici, cunoscînd încercările ce vor fi în timpurile din urmă.

În învățăturile sale, sfătuia adesea: "Bucuria mea, cîștigă duhul păcii și atunci mii de inimi se vor mîntui în preajma ta". Această pace interioară pe care el o dobîndise cu prețul atîtor trude, se răspîndea în preajma lui ca bucurie și lumină; iată că Sfîntul Serafim nu a lăsat urmașilor o învățătură ci, mai curînd, un model de viețuire.

Pe cînd era numai diacon, fondatoarea mînăstirii din Diveievo, situată la cîțiva km de Sarov, i-a încredințat părintelui Serafim conducerea duhovnicească a obștii sale abia înființate. De-a lungul întregii sale vieți el s-a purtat ca un părinte cu fiicele sale duhovnicești. Cu toate dificultățile economice, obștea a sporit repede. Sfîntul Serafim a organizat-o după regulile stricte ale vieții de obște, dîndu-le drept îndrumar cuvintele: "În tot timpul să aveți mîinile ocupate cu lucrul și buzele cu rugăciunea".

La porunca Maicii Domnului, el a mai înființat o a doua mînăstire, zisă a "Morii", în care viețuiau fiicele sale duhovnicești cele mai sporite, cărora le-a dat o regulă de viețuire avînd în centru "rugăciunea lui Iisus". Din nefericire, după moartea starețului, diavolul ațîță un călugăr pizmaș și intrigant, care se strădui din toate puterile să ruineze renumele și lucrarea Sfîntului Serafim; el închise "Moara", călugărițele fiind supuse multor strîmtorări și necazuri.

Odată, cu puțin timp înainte de săvîrșirea călătoriei pămîntești, Serafim ceru să vină o călugăriță de la Diveievo și acoperînd-o cu rasa sa, îi spune: "Maica Domnului va veni acum la noi". Curînd se auzi un sunet asemănător unui vînt violent în pădure, apoi cîntări bisericești; ușa se deschise singură și chilia fu brusc inundată de lumină și de o mireasmă delicată. Sfîntul căzu în genunchi și Maica Domnului apăru, urmată de doi îngeri, însoțită de Sfîntul Ioan Teologul și de douăsprezece sfinte fecioare mucenice. Călugărița a căzut la pămînt, înspăimîntată de moarte, dar Sfîntul Serafim a stat drept, vorbind duios cu Împărăteasa cerurilor, ca și cu un prieten. Ea îi făgădui să aibă mereu în grija sa pe surorile de la Diveievo și, dispărînd, Preasfînta Fecioară îi zise: "Iubite Serafime, în curînd vei fi cu noi". Rămași singuri, starețul îi mărturisi călugăriței că este a douăsprezecea vedenie de care Domnul i-a făcut parte.

Ajuns la vîrsta de 70 de ani, suferind cumplit de pe urma rănilor, dar neslăbind cu nimic în lucrarea sa, Sfîntul Serafim vorbea din ce în ce mai des despre apropiata sa moarte, cu bucurie și cu fața strălu-cind de lumină. La întîi ianuarie 1833, după ce s-a împărtășit, el s-a închinat la toate icoanele din biserică, aprinzînd în fața fiecăreia o lumînare și i-a binecuvîntat pe toți frații, zicîndu-le: "Lucrați pentru mîntuirea voastră; vegheați! Cununile vă sînt pregătite". Apoi, după ce merse să-și vadă mormîntul dinainte pregătit, se închise în chilie și, îngenunchind și cîntînd imnele Învierii, își dădu duhul în mîinile lui Dumnezeu chiar în aceeași noapte.

Tot poporul din împrejurimi se strînse la înmormîntarea sa. Și chiar și după moarte omul lui Dumnezeu a continuat să viziteze și să-și îmbărbăteze fiii duhovnicești prin numeroase apariții și vindecări minunate, astfel că evlavia poporului dreptcredincios nu a încetat să sporească, cu toate împotrivirile vrăjmașilor.

Lupta sa a fost încununată prin canonizarea care a avut loc la 19 iulie 1903, în prezența familiei imperiale, a numeroșilor ierarhi și a unei mulțimi de sute de mii de persoane, venite din toate părțile Rusiei. Aceasta a fost ultima manifestare a unității de suflet a poporului rus, înainte de marea încercare ce avea să fie. Moaștele sale, purtate atunci în procesiune, au făcut multe minuni. În 1926, bolșevicii le-au confiscat, vrînd să le expună într-un muzeu al ateismului! Dar ele n-au ajuns niciodată în acel loc și se presupune că ar fi păstrate de un credincios pios, în așteptarea unor zile mai bune.

6. VIAȚA SFINTEI IULIANA DIN LAZAREVO, OCROTITOAREA CELOR CĂSĂTORIȚI (2 IANUARIE)

În toate cele trei surse, se găsește deopotrivă textul scris în anul 1630 de fiul Sfintei Iuliana, pe numele său Calistrat, care a fost unul dintre fruntașii orașului Murom între anii 1610-1640 și care mărturisește: „Aducându-mi aminte de mama mea, acea sfântă și plină de virtute doamnă, de faptele ei cele sfinte, milosteniile, postirile, metaniile, privegherile cele de toată noaptea, lacrimile neîncetate, rugăciunile și toate celelalte virtuți ale sale, mi-e teamă să nu le dau uitării și tăcerii.” Binecuvântat este Dumnezeu Tatăl cel Atotputernic, Făcătorul cerului și al pământului, al tuturor celor văzute și nevăzute. Binecuvântat este Unul-Născut Fiul Său, Cuvântul lui Dumnezeu cel fără de început și veșnic, Care din Tatăl S-a născut, Dumnezeu din Dumnezeu, născut mai înainte de veci, Puterea cea stăpânitoare prin Care toate s-au făcut. Binecuvântat este Sfântul Mângâietor și de viață dătătorul Duh, care de la Tatăl purcede și S-a arătat oamenilor prin Fiul; Treimea cea de o ființă și nedespărțită, trei Persoane ce una în ființă sunt, o slavă, o ființă și o neschimbată împărăție. Ființă fără de început, un Dumnezeu făcător și stăpânitor și păzitor al tuturor veacurilor, pe Care puterile cerești Îl binecuvântează și cetele îngerești Îl slăvesc, Ce dăruiește înțelepciune și judecată celui care cere și nu disprețuiește pe păcătosul care se pocăiește pentru a afla mântuirea. Pentru aceasta Îi mulțumesc acestui bun și multmilostiv Dumnezeu, păcătos și rău precum sunt și nevrednic de a lăuda bunătatea Sa; Lui Îi aduc mărturisirea și lauda mea, și mă rog să-mi asculte rugăciunea în această zi când Îl chem și să dăruiască cuvinte buzelor mele pentru a putea grăi despre o viață cuvioasă, plină de strălucire duhovnicească. Cuvine-se cu adevărat să-L binecuvântezi și să chemi ajutorul Său; căci, aducându-mi aminte de mama mea, acea sfântă și plină de virtute doamnă, de faptele ei cele sfinte, milosteniile, postirile, metaniile, privegherile cele de toată noaptea, lacrimile neîncetate, rugăciunile și toate celelalte virtuți ale sale, mi-e

teamă să nu le dau uitării și tăcerii. Căci cuget la acea slugă care a fost pedepsită fiindcă, în loc să înmulțească talantul Stăpânului său, l-a îngropat în pământ. Apoi mi-e teamă și că cineva, auzindu-mă, ar putea crede că încerc să înșel doar fiindcă e mama mea și că ceea ce am scris nu este adevărat. Dar Domnul Dumnezeul nostru Cel viu, Care cunoaște toate lucrurile chiar mai înainte de facerea lor, știe că nu mint, căci grăiesc adevărul după cum l-am văzut cu proprii mei ochi și l-am simțit cu propriile mele mâini. Și să nu îmi fie mie a minți despre sfinți. Dacă unii aud ceea ce am scris și sunt surprinși de graiul împodobit și nu vor să creadă, fie ca Domnul să aibă milă de ei, căci ei se gândesc numai la slăbiciunea omenească și toate cele spuse despre oameni și le închipuie rele. Dacă unii vor cu adevărat să verifice cinstita și evlavioasa viață a sfintei mele mame Iuliana, să-i întrebe pe cei ce au slujit-o și pe vecinii dimprejur despre ce fel de viață curată a dus din tinerețe, căci sunt mulți care o știu și și-o amintesc pe fericita Iuliana pe când trăia și cunosc lucrările și faptele sale de virtute. Căci, dacă locurile unde a trăit fericita Iuliana ar avea gură, nu ar înceta să vorbească despre lucrările și faptele sale de virtute; căci ea cu adevărat a urmat viața și virtuțile sfinților ce mai înainte au fost bineplăcuți lui Dumnezeu. Cum aș putea vorbi despre cele ce sunt mai presus de puterile mele? Căci sunt păcătos și netrebnic. Dar cred că acel suflet curat și milostiv mă va povățui și mă va învăța ce cuvânt să alcătuiesc despre ea, pe mine, care sunt fiul ei după trup, dar în duh sunt robul ei sau vreo stârpitură nefolositoare. Înțelegeți aceasta deci toți ce sunteți martorii acestei vieți ziditoare, dacă graiul meu e îndeajuns de puternic. Cade-se mai întâi să spun câteva cuvinte despre cine erau părinții săi, unde și cum au trăit și cum au murit. Toate acestea nouă ne sunt cunoscute în amănunt. Nouă, despre care n-aș putea spune că suntem copiii săi, ci robii săi, căci nevrednic sunt a mă numi fiu al unei asemenea sfinte femei de vreme ce nu i-

am urmat virtutea. Dar vă voi spune o minunată istorie despre ceea ce s-a întâmplat în familia noastră.

În zilele evlaviosului țar și mare prinț Ivan Vasilievici [Ivan al IV-lea, cel Groaznic (1533-1584)] a toată Rusia trăia la curtea sa regală un om evlavios și milostiv pe nume Iustin Nediurev, ce avea rangul de econom. Avea o soție care era, la fel ca și el, de Dumnezeu și de săraci iubitoare, pe nume Ștefanida, fiica lui Grigorie Lukin din ținutul orașului Murom. Ei au trăit plini de evlavie și de virtute, având mulți fii și fiice, multe bogății și mulți robi. Lor li s-a născut și fericita Iuliana. Pe când avea șase ani, mama sa a părăsit această viață, iar Iuliana a fost dusă în ținutul orașului Murom de către bunica sa, mama mamei, o văduvă pe nume Anastasia Lukina, soția lui Grigorie Lukin, fiica lui Nichifor Dubenschi. Aceasta a crescut-o în evlavie și virtute timp de șase ani. Când fericita Iuliana avea doisprezece ani, bunica sa a părăsit și ea această viață și i-a cerut fiicei sale, Natalia Arapova, soția lui Putin Arapov, să o ia pe nepoata Iuliana în casa sa și să o crească cum trebuie și în evlavie, căci mătușa sa avea opt fiice și un fiu.

Încă de când era foarte tânără, fericita Iuliana L-a iubit pe Dumnezeu și pe Preacurata Sa Maică. Era plină de respect și supusă mătușii și verișorilor săi și iubea smerenia și tăcerea în toată vremea. Se dăruia rugăciunii și postului și pentru aceasta era adesea dojenită de mătușa sa și batjocorită de verișorii ei, fiindcă își chinuia trupul său fiind atât de tânără. În fiecare zi îi spuneau: „O, fată nesăbuită, de ce îți omori trupul când tu ești atât de tânără și de ce vrei să-ți distrugi frumusețea cea feciorelnică?”. Astfel ei încercau adesea să o facă să mănânce și să bea dimineața. Ea nu ceda niciodată, ci primea toate cu mulțumire și pleca în tăcere. Era supusă tuturor, căci din copilărie avusese o fire delicată, tăcută, liniștită și smerită și se lipsea de distracții și orice fel de jocuri. Dacă era silită de copiii

de vârsta sa să joace diverse jocuri deșarte și să cânte, precum adesea se întâmpla, ea nu se alătura niciodată lor, ci se prefăcea că nu știe să se joace, și astfel își ascundea virtutea. În schimb se ocupa cu torsul și broderia. Și sfeșnicul ei nu se stingea nici noaptea (Pilde 31, 18). Făcea haine pentru orfanii, văduvele și neputincioșii din sat și se îngrijea de cei în nevoi și de cei bolnavi, așa încât toți erau uimiți de înțelepciunea și evlavia sa. Și frica lui Dumnezeu s-a sălășluit într-însa. În acel sat cea mai apropiată biserică era cam la două verste depărtare, așa încât, cât a fost mică, nu a avut ocazia să meargă la biserică pentru a asculta cuvântul lui Dumnezeu sau să audă un preot învățând despre mântuire. Astfel încât numai bunul ei simț i-a fost învățător spre virtute, căci, precum spune Sfântul Antonie cel Mare: „Cei ce au o minte sănătoasă nu au nevoie de Scripturi". Fericita Iuliana a urmat acest cuvânt: fără să studieze cărți și fără învățător, încă de mică, ea a împlinit toate poruncile și, precum o nestemată de mare preț, a strălucit în mijlocul cenușii crescând în evlavie și dorind să audă cuvântul lui Dumnezeu. Dar, cât a fost mică, n-a avut această ocazie și era batjocorită de cei neștiutori pentru faptele sale cele bune. Totuși, întunericul vicleniei nu poate vătăma în nici un fel frumusețea soarelui, căci ea era ca o casă zidită pe stâncă. Râurile au trecut peste ea, vânturile au bătut-o, dar n-au putut să o clatine. Precum Apostolul spune: Cine ne va despărți pe noi de iubirea lui Hristos? Necazul, sau strâmtorarea, sau prigoana, sau foametea, sau lipsa de îmbrăcăminte, sau primejdia, sau sabia? (Rom. 8, 35) Iar dumnezeiescul David zice: Cei ce se încred în Domnul sunt ca Muntele Sionului. Nu se va clătina în veac și Nu va lăsa Domnul toiagul păcătoșilor peste soarta drepților, ca să nu-și întindă drepții întru fărădelegi mâinile lor (Ps. 124).

Când fericita Iuliana a împlinit șaisprezece ani, a fost dată în căsătorie lui Gheorghe Ossorghin, un nobil bogat ce trăia în județul Murom [în regiunea Vladimir] și au fost cununați de

preotul Patapie ce slujea în biserica Dreptului Lazăr, prietenul lui Dumnezeu, din satul soțului ei, Lazarevo. Mai târziu, fiind plin de virtuți, acest preot a intrat în mănăstirea „Schimbarea la Față” aflată în de Dumnezeu păzitul oraș Murom, unde a luat numele călugăresc de Pimen și apoi a ajuns arhimandrit. Acest preot i-a învățat frica lui Dumnezeu după predania Sfinților Apostoli și a Sfinților Părinți, le-a arătat cum trebuie să trăiască soții cu soțiile lor, le-a spus despre rugăciune și post, despre milostenie și alte fapte bune. Ea a ascultat cu mare atenție și râvnă cuvântul cel dumnezeiesc, învățătura și povețele și ceea ce a fost sădit în ea precum într-un pământ bun a crescut și s-a înmulțit; ea nu numai că a ascultat învățătura, dar s-a și hotărât să pună în practică.

Și astfel, după ce preotul i-a învățat și le-a dat binecuvântarea sa, au plecat la socrul ei, Vasile, căci părinții soțului ei încă mai trăiau. Socrul ei era un om bogat și cunoscut la curtea țarului, iar soacra sa era și ea dintr-o familie bună și învățată. Aveau doar un fiu și două fiice, multe sate și robi precum și multe alte proprietăți. Când au văzut că nora lor este din familie nobilă, pricepută la multe lucruri bune și delicată, s-au bucurat, L-au slăvit pe Dumnezeu și au dat în mâinile ei conducerea gospodăriei. Ea era cu toată smerenia foarte ascultătoare și supusă lor, nu ieșea niciodată din cuvântul lor, nici nu-i contrazicea vreodată, ci îi respecta foarte mult și îndeplinea fără cârtire toate câte îi spuneau să facă, așa încât socrii ei se minunau și o respectau mult și ei pentru aceasta. Atunci când rudele sau altcineva o încercau cu diferite întrebări și discuții, ea dădea la fiecare întrebare un răspuns potrivit și plin de înțeles, astfel încât toți se minunau de bunul său simț și slăveau pe Dumnezeu.

Încă din tinerețe fericita Iuliana fusese obișnuită să se roage îndelung lui Dumnezeu în fiecare seară și să facă o sută

sau mai bine de metanii și abia apoi să se culce. De asemenea, în fiecare dimineață când se trezea, se ruga mult Domnului și îl învăța și pe soțul ei să facă la fel, căci, după cum spune marele Apostol Pavel: Ce știi tu, femeie, dacă îți vei mântui bărbatul? (I Cor. 7, 16) și către soț la fel zicând. Și iarăși: Dacă însă te vei însura, n-ai greșit (I Cor. 7, 28) și Cel ce își mărită fecioara bine face; dar cel ce n-o mărită și mai bine face (I Cor. 7, 38).

Fericita Iuliana era mâhnită că nu ajunsese încă la chipul cel mai înalt al vieții feciorelnice, dar a auzit pe același apostol care zice: Te-ai legat de femeie? Nu căuta dezlegare (I Cor. 7, 27), femeia este legată prin lege și nu este stăpână pe trupul său, ci bărbatul; ea se va mântui prin nașterea de prunci, dacă s-a ținut stăruitor de tot ce este lucru bun (cf. I Cor. 7, 39; I Tim. 2, 15; 5, 10). Și iarăși se spune în altă parte: „Viața omenească este împărțită în două stări: cea călugărească și cea normală (obișnuită); celor din starea obișnuită le este îngăduit să se căsătorească și să mănânce carne, dar în rest trebuie să împlinească celelalte porunci ale lui Hristos exact ca monahii". „Se poate să trăiești în lume cu soț și tot să fii plăcut lui Dumnezeu". „Nu tot cel ce se tunde în monahism se mântuiește, ci cel care împlinește cele ale călugărului" și, „dacă cineva trăiește în lume cu o soție și împlinește legea, este mai bun decât un călugăr care nu a împlinit toată legea" și „un mirean virtuos este o minune în lume" . A cugetat îndelung la toate acestea. Ea se silea după lege să împlinească toate poruncile Domnului Iisus Hristos. Nu lăsa nici măcar o seară să treacă fără rugăciuni îndelungate, așa încât îi mai rămânea puțină vreme pentru somn, dar totuși dimineața se trezea devreme și se ruga mult lui Dumnezeu. Atunci când soțul ei era plecat în slujba Țarului pentru un an sau doi sau câteodată chiar trei , ea nu mai dormea noaptea, ci spunea rugăciuni îndelungate către Dumnezeu. Sfeșnicul ei nu se stingea toată noaptea, căci lucra cu mâinile din greu la roata de tors și la brodat. După ce vindea ce lucrase,

dădea cele obținute săracilor sau pentru construirea bisericilor, căci se pricepea la broderii. Făcea multă milostenie, dar păstra totul în taină față de socrii săi. Singura care știa era o tânără slujnică prin care trimitea milosteniile celor nevoiași. Făcea aceasta în fiecare noapte fără ca cineva să știe. După cum spune Sfântul Evanghelist Matei și Însuși Hristos Domnul cu sfintele Sale buze: deci, când faci milostenie, nu trâmbița înaintea ta…, să nu știe stânga ta ce face dreapta ta și Tatăl tău, Care vede în ascuns, îți va răsplăti ție (Matei 6, 2-4).

În timpul zilei cu osârdie se îngrijea de gospodărie și avea grijă de văduve și orfani ca o adevărată mamă a lor. Îi spăla cu propriile sale mâini, îi îmbrăca, îi hrănea și le dădea de băut. În ea se împlinea cuvântul înțeleptului Solomon: Cine poate găsi o femeie virtuoasă? Prețul ei întrece mărgeanul. Într-însa se încrede inima soțului, iar câștigul nu-i va lipsi niciodată (Pilde 31, 10-11). Dacă cineva rămânea în urmă, nu se îngrijora, căci toți din casa ei erau îmbrăcați și hrăniți, și dădea fiecăruia de muncit pe măsura puterilor. Ura mândria și semeția și nu îi chema niciodată pe slujitori cu porecle și nici nu-i cerea nici unuia să-i aducă apă să se spele pe mâini sau să-i scoată încălțările, toate acestea făcându-le ea singură. Doar când nevoia o cerea, atunci când veneau musafiri, o serveau slujitorii ca un lucru ce se obișnuia atunci. Dar de îndată ce plecau musafirii, ea se schimba complet și se ocăra neîncetat și cu smerenie spunând:

„Cine sunt eu, femeie netrebnică, ca să fiu servită de asemenea oameni, chipuri ale lui Dumnezeu?”. Și slăvind pe Dumnezeu pentru acestea, întru toate era chip al virtuții. Dar unii slujitori erau nesăbuiți, neascultători și leneși la slujba lor. Alții se certau cu ea, dar ea răbda toate acestea cu smerenie. Toate le lua asupra sa și se învinuia spunând: „Eu însămi păcătuiesc pururea înaintea lui Dumnezeu, iar El este răbdător

cu mine, deci ce aș putea să le cer acestora care sunt oameni ca și mine; deși Dumnezeu ni i-a încredințat nouă spre slujire, sufletele lor sporesc mai mult decât ale noastre". Își amintea de cuvintele Mântuitorului: Vedeți să nu disprețuiți pe vreunul din aceștia mici, că zic vouă: că îngerii lor, în ceruri, pururea văd fața tatălui Meu Care este în ceruri (Matei 18, 10). Nu învinovățea niciodată pe slujitorii care o ocărau și pentru aceasta era mustrată adesea de socrii și soțul ei. Dar pe ea nu o mâhneau nici unele dintre acestea, ci stătea tare, neclintită precum un stâlp, punându-și toată nădejdea în Dumnezeu și în Preacurata Născătoare de Dumnezeu. Se ruga adesea marelui făcător de minuni Nicolae, de la care a primit mult ajutor, după cum ea însăși a povestit. Într-o noapte, pe când soțul era plecat, s-a ridicat la rugăciune ca de obicei, iar diavolul, cel ce urăște binele, laolaltă cu demonii săi au încercat să o împiedice și prin înșelătorii au adus mare frică și groază asupra ei. Fiind încă tânără și fără experiență, ea s-a înfricoșat, s-a așezat în pat, s-a acoperit cu o pătură și a adormit degrabă. A văzut o mulțime mare de demoni venind spre ea cu tot felul de arme, dorind să o omoare. Au început să o amenințe zicând: „Dacă nu încetezi ceea ce faci, te vom omorî pe loc". Atunci, fiind foarte înfricoșată, și-a ridicat ochii spre Dumnezeu și către Preacurata Maică și l-a chemat în ajutor pe Sfântul Nicolae. Sfântul a apărut degrabă ținând în mână o carte mare cu care a început să-i lovească pe demoni, alungându-i astfel pe toți, iar aceștia au dispărut precum fumul. Apoi și-a ridicat dreapta și a binecuvântat-o zicând: „Fiica mea! Fii tare și puternică și nu te înfricoșa de amenințările demonilor, căci Hristos mi-a poruncit să te apăr de demoni și de oamenii cei răi". Apoi s-a trezit imediat și a văzut foarte limpede cum un bătrân cinstit a ieșit pe ușa camerei iute ca un fulger; s-a sculat și a văzut că ușa era încuiată bine ca de obicei. Din acea clipă înainte ea s-a bucurat foarte ca și cum a primit un semn, Îl slăvea pe Dumnezeu și se

minuna în sinea ei. Nu a spus altora despre aceasta, ci s-a dăruit cu și mai multă râvnă faptelor bune. În scurtă vreme după aceea, ca pedeapsă pentru păcatele noastre, mânia lui Dumnezeu a lovit pământul rus: a fost o mare foamete și foarte mulți au murit. În acea vreme, ea dădea multe milostenii, dar nu spunea nimănui despre acestea. Lua mâncare de la soacra sa pentru mesele de dimineață și prânz și le dădea săracilor. Încă din copilărie, ea nu mânca nimic înainte de prânz și nimic după prânz până la masa de seară. Dar când soacra sa a văzut aceasta, i-a zis: „Dragă noră, știi ce bucuroasă sunt când văd că ai început să mănânci atât de des, dar sunt uimită că ți-ai schimbat obiceiul. Când era pâine din belșug, n-am putut să te fac să vii la mesele de dimineață și prânz, iar acum, când e lipsă de mâncare în lume, iei și masa de dimineață și de prânz". Nevrând să se dea de gol, ea i-a răspuns: „Înainte să încep să am copii, nu mi-era foame, dar când am început să dau naștere pruncilor, am slăbit și mi-au scăzut puterile și nu mă pot satura. Mi-e foame nu numai în timpul zilei, ci și noaptea, dar mi-e rușine să vă cer mâncare". Soacra sa se bucura să audă aceasta și îi trimitea multă mâncare să aibă nu numai ziua, ci și noaptea. Nu era deloc lipsă de mâncare în casă deoarece fuseseră păstrate multe grâne din anii trecuți. Ea primea mâncare de la soacra sa, dar nu mânca nimic din ea, ci o împărțea toată celor care aveau nevoie. Când murea vreun sărac, ea plătea pentru a fi spălat, aducea haine de înmormântare și trimitea bani pentru a fi înmormântat. Când vedea pe cineva din satul ei că era înmormântat, fie că îl cunoștea sau nu, se ruga mult pentru sufletul aceluia.

La scurtă vreme după ce foametea s-a sfârșit, a izbucnit deodată o epidemie groaznică și mulți au murit din cauza acestei boli care se numea postrel . Din cauza acesteia, mulți oameni nesăbuiți se încuiau în casă și nu primeau pe cei infectați și nici măcar nu se atingeau de hainele lor. Pe de altă parte, fericita

Iuliana, fără știrea socrilor, spăla într-o baie, cu propriile sale mâini, pe mulți dintre cei infectați, îi îngrijea și se ruga Domnului pentru însănătoșirea lor. Când murea vreunul, ea plătea pregătirile de înmormântare, se îngrijea de slujbă și îi spăla pe cei rămași orfani cu

propriile-i mâini. Astfel a trăit mulți ani cu socrii săi, nefiind niciodată neascultătoare sau morocănoasă, ci îi cinstea, precum o fiică cinstește pe părinții săi. Când socrii ei, care intraseră în monahism, au murit la o vârsta foarte înaintată, i-a cinstit cu cântări de îngropăciune și cu psalmi și cu o înmormântare bineplăcută lui Dumnezeu. A împărțit multe milostenii întru pomenirea lor mănăstirilor, bisericilor și săracilor. A plătit liturghii pentru ei în multe biserici și a dat mese în casa sa pentru preoți și călugări, săraci, văduve și orfani și pentru toți cei din nevoi. A dăruit mâncare din belșug tuturor celor care veneau, rugând pe toți să se roage lui Dumnezeu pentru sufletele celor adormiți și a trimis milostenii celor ce erau prizonieri, până în a patruzecea zi. Soțul ei fiind departe, a dat multe din avuțiile lor ca milostenie, nu numai atunci, ci în fiecare an, întru pomenirea celor morți, căci a auzit în Sfintele Scripturi că cele ce le facem aici, aduc mult bine și mângâiere sufletelor celor adormiți, și iarăși: Unge pe altul cu mir și tu vei fi primul care vei simți mireasma, temându-se de ceea ce spune Sfântul Vasile cel Mare: „Oricine stăpânește avuția părinților și nu dăruiește nimic din ea lui Dumnezeu, adică milostenie, este hoț și tâlhar; căci nu a dobândit-o prin munca sa, ci prin sudoarea tatălui său”. Deci, temându-se de această poruncă, fericita Iuliana s-a silit să dea toate avuțiile rămase de la socrul său întru pomenirea lor. Ea însăși a început, mai mult decât oricând, să se ostenească pentru virtute.

A trăit astfel mulți ani cu soțul ei, în deplină virtute și curăție, după cuvântul lui Dumnezeu și au avut zece fii și trei

fiice. Dintre aceștia, patru fii și două fiice au murit de copii. Au crescut șase fii și o fiică [doar cinci au trait mai mult decat mama lor: Teodosia (care a devenit calugarita), Calistrat, Gheorghe, Ivan si Dimitrie] și L-au lăudat cu mulțumire pe Dumnezeu căci au auzit cuvintele Apostolului Pavel către Timotei: Soția se va mântui prin naștere de fii (I Tim. 2, 15). Mulțumind lui Dumnezeu pentru copiii care muriseră, a zis cuvântul dreptului Iov: Domnul a dat, Domnul a luat (Iov 1, 21). Căci a auzit cuvintele Sfântului Ioan Gură de Aur: „Copiilor binecuvântați binecuvântată le este odihna. Pentru ce au a răspunde de vreme ce n-au săvârșit nici un păcat. Căci sunt numărați cu fiii lui Iov și cu copiii uciși de Irod; ei slăvesc pe Dumnezeu cu îngerii și se roagă Domnului pentru părinții lor". Pentru aceasta ea nu s-a mâhnit pentru copiii care au murit și se bucura de cei ce trăiesc.
Dar diavolul, care urăște tot ce este bun, a încercat să o tulbure în toate chipurile posibile și a stârnit certuri deșarte între copiii săi și slujitori. Ea vorbea cu ei cu multă înțelepciune și delicatețe și îi împăca. Satana nu putea să-i facă ei nici un alt rău și, fiindcă voia să o aducă la deznădejde și să o despartă de Dumnezeu, l-a împins pe unul dintre robi să-l omoare pe fiul ei cel mare. Sau, mă gândesc, s-ar putea să fi fost voia lui Dumnezeu, căci, după cum spune proorocul David: Bine este mie că m-ai smerit, ca să învăț îndreptările Tale (Ps. 118, 71), ca astfel fericita Iuliana să se îngrijească de sufletul ei mai mult decât până atunci. „Chiar aurul, se spune, nu este desăvârșit până nu este pus la încercare" și: „Dacă vezi pe cineva mai tânăr decât tine că moare și nu te schimbi, cum te vei mântui?" și: „Dacă nu poți învăța din necazuri, cum poți învăța când ți-e bine?"

Când a murit fiul său, fericita Iuliana a fost foarte mâhnită, nu atât pentru moartea sa, cât pentru sufletul lui, căci a avut o moarte năprasnică. Ea nu și-a pierdut cumpătul, ci cu cuvinte

de mângâiere și-a îndemnat soțul să nu-și piardă nădejdea în Dumnezeu și l-au pomenit cu cântări de psalmi, au dat milostenii din belșug și au dat sărindare pentru el. Dar apoi, puțin după aceea, un alt fiu a fost omorât fiind în slujba Țarului. Deși s-a mâhnit puțin, a făcut-o în sufletul său și nu în trup, căci nu striga și nici nu-și smulgea părul fără cuviință, precum fac alte femei, ci ziua și-a pomenit fiii cu milostenii, cu slujbe bisericești, hrănind săracii, iar noaptea, nedormind, se ruga cu lacrimi lui Dumnezeu pentru iertarea păcatelor fiilor săi adormiți. Apoi a început să-l roage pe soțul ei să o lase să plece la mănăstire, dar el nu vroia, iar ea i-a zis: „Dacă nu mă lași, voi fugi de acasă și tot voi scăpa”. Atunci soțul a rugat-o în numele lui Dumnezeu să nu-l părăsească, că de acum a îmbătrânit și mai sunt și copii mici. I-a citit din cărțile lui Cosma preotul și ale altor Sfinți Părinți:

„Veșmintele negre, zicea el, nu ne mântuiesc dacă nu trăim după rânduiala călugărească și veșmintele albe nu ne vor pierde dacă vom face cele bineplăcute lui Dumnezeu. Cel care merge la mănăstire ca să scape de sărăcie și pentru că nu vrea să aibă grijă de copiii săi, nici nu vrea să muncească și nici nu caută dragostea Domnului, ci lenevește doar, pe când copii săi orfani vor plânge și se vor tângui tot mereu zicând: «De ce ne-au părăsit părinții noștri care ne-au născut, și ne-au lăsat într-așa o sărăcie și suferință?». Dacă avem poruncă să îi hrănim pe orfanii altora, cu atât mai mult nu trebuie să ne lăsăm proprii copii să moară de foame”. Și i-a citit mai multe sfinte scrieri. După ce le-a ascultat, ea a renunțat la dorința sa zicând: „Facă-se voia Domnului!”. Dar l-a implorat pe soțul său ca, dacă e să mai trăiască alături, măcar să nu mai aibă relații trupești. Și astfel și-au făcut paturi separate în aceeași cameră. Pentru soț a făcut același pat unde dormise și până atunci, iar pentru sine, precum o pasăre ce a scăpat dintr-o prinsoare, a lepădat toate lucrurile lumești și din tot sufletul și-a pus nădejdea în

Dumnezeu și a început să postească și să se înfrâneze peste fire. Vinerea nu mânca nimic, se închidea singură într-o cămăruță separată din casă și se dăruia cu totul rugăciunii către Dumnezeu. Lunea și miercurea mânca o dată pe zi, mâncare negătită uscată. Sâmbăta și Duminica punea masa în casa ei pentru preoți, văduve, orfani și pentru slujitorii ei, la care era mâncare din belșug. Ea însăși îi servea și de dragul lor bea și ea un pahar mic de vin, nu pentru că voia vin, ci pentru că nu voia să-i mâhnească pe oaspeți. Căci auzise porunca Mântuitorului, care zice: Când faci prânz sau cină, nu chema pe prietenii tăi, nici pe frații tăi, nici pe rudele tale, nici pe vecinii bogați, ca nu cumva să te cheme și ei, la rândul lor, pe tine, și să-ți fie ca răsplată. Ci, când faci un ospăț, cheamă pe săraci, pe neputincioși, pe șchiopi, pe orbi și fericit vei fi că nu pot să-ți răsplătească. Căci ți se va răsplăti la învierea drepților (Luca 14, 12-14).

Sfinții Părinți, cunoscând slăbiciunea omului, și fiind sub insuflarea Sfântului Duh, nu au interzis mâncarea și băutura spre slava lui Dumnezeu, ci au zis: „Când faci un ospăț și îi inviți pe frații tăi și pe cei slăviți, e bine și așa, și frumos; dar mai ales invită-i pe frații tăi cei săraci, ca să nu fii lipsit de nici una din răsplătiri: adică aici vei fi slăvit de cei bogați și, pentru milostenia către cei săraci, ți se va dărui de Dumnezeu veșnica odihnă”. Fericita Iuliana, urmând acest cuvânt, cel mai mult se îngrijea de cei săraci. Dormea doar o oră, două, seara, pe o sobă fără așternuturi. Așeza pe ea lemne cu colțurile ascuțite înspre trupul ei, ca pernă folosea din aceleași lemne și așeza cheile de fier sub coastele sale. În acest chip își pedepsea ea trupul. Fiindcă nu vroia să se odihnească, ea doar se întindea până ce adormeau slujitorii, pentru ca apoi să se trezească și să se roage Domnului toată noaptea până ce băteau clopotele de Utrenie. Apoi se ducea la biserică la Utrenie și la Sfânta Liturghie. În timpul zilei se ocupa cu lucrul mâinilor și cu chivernisirea

gospodăriei într-un chip bineplăcut Domnului. Asigura slujitorilor toată mâncarea și îmbrăcămintea necesară și îi dădea fiecăruia de lucru după puterile lui. Avea grijă de văduve și orfani, îi ajuta pe cei în nevoi în tot felul și era chipul tuturor virtuților. Și, simplu zicând cu cuvintele dreptului Iov, era ochii celui orb, piciorul celui șchiop (Iov 29, 15), adăpost pentru cei fără adăpost, îmbrăcăminte pentru cei goi. Suspina dacă vedea pe cineva suferind și nici un cerșetor nu pleca din casa ei cu mâna goală. Pe slujitori îi călăuzea ca pe copii. Ura mândria și semeția și, ca o adevărată mamă, nu ca o stăpână, în loc să amenințe, era bună cu slujitorii care o supărau, învățându-i din dumnezeieștile Scripturi fără amenințări sau bătăi. Deși nu citise cărți, îi plăcea să asculte citiri din dumnezeieștile cărți și tot ce auzea asculta cu atenție, tâlcuind toate pasajele mai grele precum un filosof sau un om învățat. Mereu zicea cu lacrimi: „Cu ce fapte bune putem să ne rugăm Domnului pentru noi înșine și cum putem alunga păcatele ce ne amenință? Cum putem pune stavilă patimilor și cum putem urma în vremea noastră viețile sfinților din vechime și cum vom putea face milostiv pe Hristos, nemitarnicul Judecător, la cea de-a doua Sa venire?”.

După ce s-a îndepărtat cu trupul de soțul ei, nu și-a mai spălat trupul în baie. Cu neputință este a descrie toate celelalte fapte bune ale sale și a le pune în scris, căci nu știu ce bine nu a săvârșit. Nu jignea și nu supăra pe nimeni și se ferea de tot răul. Ce cuvinte potrivite s-ar putea găsi pentru a lăuda toate aceste osteneli? Cine ar putea spune toate cele dobândite de ea? Cine ar putea descrie

întristările sale? Cine ar putea număra milosteniile sale? Unde sunt cei care spun că nu te poți mântui trăind în lume? Dumnezeiescul Efrem zice: „Cum poți zice că nu ne putem mântui în mijlocul lumii? Dacă vrei, îți voi spune în puține

cuvinte: nu locul este cel care ne mântuiește, ci o inimă și o voință întoarse către Dumnezeu. Adam, în rai fiind și în mare pace, s-a pierdut, pe când Lot în mijlocul sodomiților, ca și cum ar fi fost pe valurile mării, a fost mântuit. Saul, în palatul său fiind, și-a pierdut și viața aceasta și pe cealaltă, pe când Iov, stând în cenușă în mijlocul grelelor necazuri, a primit cununa drepților". Așadar, cel care spune că nu te poți mântui în mijlocul oamenilor nu știe nimic și are o părere foarte proastă despre dumnezeieștile sinoade care sunt adunate adesea . Aceste porunci ea le-a împlinit. Fericita Iuliana a trăit cu soțul ei, a avut copii și slujitori, dar a fost bineplăcută lui Dumnezeu și Dumnezeu a numărat-o cu sfinții din vechime, precum vom arăta mai târziu. Dar să ne întoarcem la cele de care vorbeam înainte.

Fericita Iuliana a mai trăit alături de soțul ei încă 10 ani după separarea lor și când acesta a murit s-a lepădat și mai mult de cele lumești, zicând cu proorocul David: Bine este mie că m-ai smerit, ca să învăț îndreptările Tale (Ps. 118, 71) și porunca Domnului mi-a deschis urechile. „Nu mă voi împotrivi și nici nu voi cârti", zicea ea. I-a mângâiat pe copii zicând: „Nu vă mâhniți prea mult, copiii mei, căci moartea tatălui vostru este o lecție și o învățătură pentru noi păcătoșii, așa încât văzând-o să știm că și pe noi ne așteaptă același lucru. Pocăiți-vă mereu, dobândiți toate virtuțile și, mai ales, dați milostenie cât de mult puteți și iubiți-vă sincer unul pe altul". I-a învățat pe copii multe din dumnezeieștile Scripturi și și-a îngropat soțul cu psalmi și cântări. Săracilor le-a împărțit pomeni din belșug și a dat și la multe mănăstiri și biserici sărindare pentru sufletul soțului, căci ea nu se îngrijea de împărțirea averilor stricăcioase, ci mai degrabă de dobândirea dreptății.

În fiecare noapte nu mai dormea, ci se ruga lui Dumnezeu pentru soțul ei ca să i se dăruiască iertarea păcatelor, căci auzise

cuvântul care zice: „O soție bună își mântuiește bărbatul chiar și după moartea acestuia”. Ea urma pe evlavioasa împărăteasă Teodora și alte sfinte femei care s-au rugat pentru soții lor după moartea acestora.

De atunci înainte a adăugat postiri peste postiri, rugăciuni peste rugăciuni, lacrimi peste lacrimi și dădea milostenie nemăsurată, așa încât câteodată nu mai avea în casă decât o monedă. Atunci se împrumuta ca să dea obișnuita milostenie la cei nevoiași. Mergea în fiecare zi la biserică să se roage. Când venea iarna împrumuta bani de la copiii ei pentru a-și face haine de iarnă, dar le dădea săracilor, iar ea rămânea toată iarna fără haine călduroase. Ghetele le purta direct pe piciorul gol (…) chinuindu-și astfel trupul. Mulți cunoscuți îi ziceau: „De ce îți chinui trupul în halul acesta la vârsta ta?”, iar ea le răspundea: „Nu știți că trupul ucide sufletul? Așa că îmi voi omorî trupul, astfel încât să-mi mântuiesc sufletul la ziua Domnului nostru Iisus Hristos” . Iar altora le zicea: Pătimirile vremii de acum nu sunt vrednice de mărirea care ni se va descoperi (Rom. 8, 18). Sau: „Cu cât se strică mai mult trupul meu aici, cu atât mai puțin vor avea viermii de mâncat în viața viitoare. Ce folos să-ți îngrași trupul dacă-ți distrugi sufletul?”.

Într-o iarnă a fost atât de frig, încât pământul se crăpase din pricina gerului și pentru o vreme ea nu s-a mai dus la biserică ci se ruga acasă. Într-o zi, foarte de dimineață, când preotul a intrat în biserica Dreptului Lazăr din sat, a auzit venind dinspre icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu o voce care zicea: „Du-te și întreab-o pe milostiva văduvă Iuliana de ce nu vine la biserică să se roage. Rugăciunea ei de acasă este bineplăcută lui Dumnezeu, dar nu atât de mult ca rugăciunea din biserică. Dar trebuie să o cinstești căci are mai puțin de șaizeci de ani și Duhul Sfânt sălășluiește întru ea”. Preotul a alergat apoi cu mare spaimă la fericita Iuliana, a căzut la picioarele ei cerând iertare și i-a povestit despre vedenia sa. Ea

a ascultat cu multă reținere cele spuse, deoarece nu erau spuse în taină, ci de față cu multă lume și apoi i-a zis: „Vă înșelați! Nu cumva e vorba de sfinția voastră? Cine sunt eu, o păcătoasă înaintea Domnului, ca să fiu vrednică de o astfel de întâmplare?”. Apoi i-a rugat stăruitor pe preot și pe cei ce auziseră acestea să nu le spună nimănui, nici înainte, nici după moartea ei. Atât de mare era smerenia sa, încât nici după moarte nu vroia să fie lăudată de oameni.

Imediat după aceasta a mers la biserică și a cerut să se facă o rugăciune, iar ea s-a rugat mult cu lacrimi și a sărutat icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Dintr-o dată, chiar în acel moment, o mireasmă minunată s-a răspândit în biserică și în tot satul, încât toți se minunau și Îl slăveau pe Dumnezeu. Astfel cuvântul preaînțeleptului Pavel către Timotei: Pe văduve cinstește-le (I Tim. 5, 3) s-a împlinit, căci însăși Maica Domnului, cea mai curată dintre toate făpturile, a dat mărturie despre această văduvă și a poruncit ca ea să fie cinstită. Din acea zi fericita Iuliana a început să meargă în fiecare zi la biserică să se roage. Se obișnuise să-și spună rugăciunile într-o cameră separată ce fusese păstrată pentru primirea călătorilor. În acea cameră se afla o icoană a Mântuitorului, a Preacuratei Născătoare de Dumnezeu și a marelui sfânt Nicolae, făcătorul de minuni.

Într-o seară a venit în această cameră pentru a se ruga după cum îi era obiceiul și dintr-o dată camera s-a umplut cu așa o mulțime de demoni, încât de-abia dacă mai aveau loc pe ușă. Se întindeau spre ea cu tot felul de arme vrând să o omoare. Dar ea, punându-și toată nădejdea în puterea lui Hristos, nu s-a temut, ci și-a ridicat ochii către Dumnezeu și s-a rugat cu lacrimi zicând: „Dumnezeule Atotputernice, nu lăsa pradă fiarelor un suflet ce se mărturisește Ție și nu uita de tot un suflet ticălos, ci trimite pe Sfântul Nicolae să mă ajute pe mine, sluga

Ta”. În acea clipă Sfântul Nicolae a apărut ținând un băț mare în mâna sa și a izgonit duhurile necurate până au dispărut precum fumul. Dar pe unul l-a prins și l-a chinuit, iar apoi a binecuvântat-o pe sfântă cu crucea și dintr-o dată s-a făcut nevăzut. Demonul suspina zicând: „Nu a fost zi în care să nu-i fi făcut necazuri Iulianei. Am adus dezbinare între copiii și slujitorii ei, dar nu am îndrăznit să mă apropii niciodată de ea din pricina milosteniei, smereniei și rugăciunii ei. Ea avea pururea o metanie în mână și zicea rugăciunea lui Iisus. Când mânca sau bea, zicea mereu rugăciunea lui Iisus, iar când se așeza pe pat buzele și pântecele ei se mișcau întru lauda lui Dumnezeu. De multe ori am văzut-o dormind, dar mâna tot se mișca pe metanie”. Apoi demonul a fugit strigând: „Iuliana, multe necazuri am avut azi din pricina ta, dar îți voi face rău la bătrânețe – o mare foamete – și nu vei mai hrăni pe alții, ci tu însăți vei muri de foame”. Ea a făcut semnul sfintei cruci și demonul a dispărut. Fericita Iuliana a venit la noi foarte înspăimântată și schimbată la chip. Vedeam că este tulburată și am întrebat-o de ce, dar atunci nu ne-a zis nimic, ci numai mult mai târziu ne-a povestit în taină, poruncindu-ne să nu zicem nimănui. A trăit astfel zece ani ca văduvă, arătând mare bunătate tuturor și a dat multe din avuțiile sale ca milostenie. A păstrat numai ce era absolut necesar pentru nevoile casei, chivernisind hrana numai pentru un an, iar ceea ce era în plus împărțind celor nevoiași. Ea a trăit până în vremea domniei lui Boris [1598-1605]. În acele vremuri a venit o mare foamete [foametea ce a lovit Rusia in 1601-1603. Se estimeaza ca au murit peste 500.000 de oameni din pricina foametei. A avut loc o rascoala care e cunoscuta ca "rascoala foametei Godunov"] peste tot pământul Rusiei, încât mulți dintre oameni ajungeau să mănânce carne stricată sau chiar carne de om și mulțimi de oameni au pierit de foame. În casa fericitei Iuliana erau o mare lipsă de mâncare și de cele necesare, căci grâul pe care-l

semănase nici măcar nu ieșise din pământ, iar vitele și caii ei muriseră. S-a rugat de copiii și slujitorii ei să nu se atingă de nimic din cele ce aparțineau altora sau erau furate. Iar ea, având câteva vite, haine și vase le-a vândut pe toate ca să cumpere mâncare, i-a hrănit pe slujitori și a dat și milostenie din belșug celor care cereau, căci în sărăcia ei ea nu a renunțat la obișnuita milostenie și nici măcar un singur cerșetor nu pleca de la casa ei cu mâna goală. Când a ajuns la sărăcie lucie, încât nu mai avea nici măcar un bob de grâu în toată casa, ea nu s-a îngrijorat, ci și-a pus toată nădejdea în Dumnezeu. În acea vreme s-a mutat într-un alt sat, Vocinevo, din regiunea Nijni-Novgorod, unde cea mai apropiată biserică era la două verste depărtare. Slăbită din cauza vârstei și a sărăciei, nu mai mergea la biserică, ci se ruga Domnului acasă, dar era foarte îndurerată din această cauză. Dar aducându-și aminte de Sfântul Corneliu , care nu a fost vătămat fiindcă se ruga acasă, de Iov care stătea pe grămada de gunoi și L-a văzut pe Dumnezeu, de cei trei tineri din cuptor, de Daniel din groapă, de Iona din chit, de Ieremia care se ruga lui Dumnezeu din groapă, din aceste pilde fericita

Iuliana a căpătat mângâiere. Dar, când lipsa din casa ei a devenit mult mai mare, i-a adunat pe toți slujitorii și le-a zis: „Vedeți și voi că mai e puțin și foametea ne va doborî; dacă vreunul dintre voi vrea să rabde cu mine, foarte bine, dar dacă cineva nu vrea, poate pleca liber, ca să nu moară de foame pentru mine”. Cei mai atașați au făgăduit să rabde cu ea, dar alții au plecat. Le-a dat drumul să plece binecuvântându-i și rugându-se pentru ei, fără să arate nici cea mai mică urmă de mânie. Apoi le-a spus celor rămași să adune o plantă numită talpa-gâștii și coaja unui anume fel de plop; din acestea le-a spus să facă pâini din care ea, copiii și slujitorii s-au hrănit. Prin rugăciunile ei, pâinea era dulce și nimeni din casa ei nu s-a îmbolnăvit din cauza foamei. Cu această pâine ea hrănea săracii și nu lăsa pe nici un cerșetor să plece din casa ei fără să-l

hrănească, căci în acea vreme erau nenumărați cerșetori. Vecinii îi întrebau: „De ce vă duceți la casa Iulianei, căci ea însăși moare de foame?”, dar cerșetorii le spuneau că au mers prin multe sate unde au primit pâine bună, dar nicăieri n-au mâncat o pâine atât de dulce ca a acestei văduve – căci mulți nu știau cine era ea. Vecinii ei, care oricum aveau destulă pâine, au trimis la casa ei să ceară niște pâine, pe care după ce au gustat-o au mărturisit și ei că este foarte dulce. Uimiți fiind, ziceau între ei: „Slujitorii ei sunt foarte pricepuți la coacerea pâinii”, căci nu înțeleseseră că pâinea ei era dulce datorită rugăciunii. Ar fi putut să-L roage pe Dumnezeu să nu-i lase casa să sărăcească, dar nu s-a opus voii lui Dumnezeu, ci a îndurat cu răbdare și mulțumire, căci știa că prin răbdare aflăm Împărăția cerurilor. A răbdat astfel în sărăcie vreme de doi ani fără să se mâhnească sau să se tulbure; nici nu s-a văitat, nici a păcătuit cu cuvântul și nici n-a luat numele Domnului în deșert. Dar nici nu a cedat sărăciei, ci era mai veselă decât în anii din urmă. Când i s-a apropiat sfârșitul, s-a îmbolnăvit pe 26 decembrie și a fost bolnavă timp de șase zile. Dar ce fel de boală era? În timpul zilei stătea întinsă în pat rugându-se neîncetat, dar noaptea se ruga lui Dumnezeu stând în picioare fără ajutorul nimănui. Slujnicele râdeau de ea și ziceau: „Nu e bolnavă cu adevărat: ziua stă întinsă, iar noaptea se roagă în picioare”. Dar ea le explica: „De ce râdeți de mine? Nu știți că Dumnezeu cere rugăciune chiar și de la cel bolnav?”, zicându-le și multe altele din dumnezeieștile Scripturi. În dimineața celei de-a doua zi din ianuarie, l-a chemat pe duhovnicul său, preotul Atanasie, și s-a împărtășit cu de viață dătătoarele Taine, cu Trupul și Sângele lui Hristos Dumnezeul nostru, iar apoi s-a ridicat puțin în pat. Și-a chemat copii, slujitorii și pe toți cei ce trăiau în sat și i-a învățat despre dragoste, rugăciune, milostenie și alte fapte de virtute. Apoi a adăugat: „Încă din tinerețe am tânjit totdeauna după marele cin îngeresc , dar nu am fost potrivită din cauza

păcatelor și a puținătății mele, căci, fiind o biată păcătoasă, nu am fost vrednică. Dar, fiindcă așa a voit Dumnezeu, slavă dreptei Sale judecăți”. A rugat să se pregătească o cădelniță în care să se pună tămâie; i-a sărutat pe toți cei de față dăruindu-le pace și iertare, s-a întins, și-a făcut semnul sfintei cruci de trei ori, și-a înfășurat metaniile pe mână și a spus ultimele cuvinte: „Slavă lui Dumnezeu pentru toate!” și „În mâinile Tale încredințez duhul meu. Amin” . Apoi și-a dat sufletul în mâinile Domnului, pe care L-a iubit din tinerețe. În acea clipă toți au văzut pe capul ei o coroană de aur și o lumină albă. După ce a fost spălată, a fost pusă într-o cameră separată, iar în acea noapte au putut fi văzute acolo lumânări arzând și toată casa era plină de bună mireasmă. În acea noapte, s-a arătat uneia dintre slujnice și a cerut să fie mutată în ținutul Murom și să fie pusă în biserica Dreptului Lazăr – prietenul Domnului, lângă soțul ei. Și după ce a fost pus trupul ei sfânt și mult pătimitor într-un sicriu de stejar și dus în ținutul Murom, acolo am îngropat-o pe 10 ianuarie 1604, lângă biserica Dreptului Lazăr , în satul Lazarevo, unde s-a ostenit și a suferit.

Astfel a trăit fericita Iuliana. Acestea au fost sfintele sale lucrări și fapte. Nu am spus nimănui despre viața ei până ce a murit fiul ei Gheorghe, și, cum săpam groapa lui, am dat peste moaștele sfintei pline de mir bine mirositor. Pentru aceasta am simțit nevoia să scriu viața sfintei, căci mi-era teamă că moartea mă va lua și viața sfintei va fi lăsată pradă uitării. Am scris doar pe scurt câteva lucruri din multe, așa încât lucrarea mea este scurtă atât pentru scriitori cât și pentru cititori. Iar voi, frați și părinți, să nu mă osândiți că am scris, căci sunt neștiutor și nevrednic și să nu credeți că acestea sunt neadevărate fiindcă eu [cel care am scris] sunt rudă cu mama.

Căci ochiul atoatevăzător, Hristos Domnul Dumnezeul nostru, știe că nu mint. Să nu-mi fie mie să necinstesc cinstea

acestei doamne, mamei mele, scriind ceva născocit de mine. „În anii ce au urmat , copiii și rudele milostivei Iuliana au ridicat deasupra mormântului ei o biserică de iarnă închinată Sfântului Arhanghel Mihail. Pe data de 8 august 1614, Gheorghe, fiul fericitei, a murit. Și începând să pregătească un loc de îngropăciune pentru el în cripta familiei Ossorghin, au găsit sicriul fericitei Iuliana nestricat, deși nu știau cine se află în el. Pe 10 august, după slujba înmormântării lui Gheorghe, când cei care luaseră parte la slujbă au mers la casa adormitului, femeile curioase ale satului au deschis sicriul și au văzut că era plin de mir bine mirositor. Când invitații au plecat de la masa de parastas, femeile le-au povestit ce au văzut la familia Ossorghin. Copiii milostivei Iuliana au alergat la sicriu și au văzut că femeile au spus adevărul. Au luat cu adâncă evlavie un vas de mir și l-au dus la Catedrala din Murom poate ca o mărturie a cuvintelor lor. În timpul zilei, acest mir era ca sucul de sfeclă, dar noaptea se îngroșa și devenea precum uleiul ce izvorăște din unele flori purpurii. Întru uimirea lor, nu au îndrăznit să cerceteze întregul trup al dreptei Iuliana: au văzut doar că mâinile și picioarele ei erau nestricate; nu i-au văzut capul deoarece o grindă ce susținea coșul bisericii era așezată deasupra capacului sicriului. În acea noapte, mulți au auzit bătând un clopot în biserica dreptului Lazăr și au alergat la biserică crezând că cineva trage clopotul de incendiu; dar nu era nicăieri vreun foc de stins. Cei care au sosit au băgat de seamă că sicriul răspândea o mireasmă dulce. Vestea despre această întâmplare s-a răspândit repede în ținuturile înconjurătoare și mulți veneau la sicriul sfintei ungându-se cu mir și primind tămăduirea feluritelor dureri. Când mirul a fost împărțit aproape tot, bolnavii au început să ia pământ de sub sicriul milostivei Iuliana, atingându-se cu el, și, după măsura credinței lor, primeau ușurare în neputințele lor. Astfel, Ieremia Cervev, un locuitor al Muromului, a mers cu soția sa și cu doi copii bolnavi

la sicriul milostivei Iuliana. Fiul și fiica sa aveau o boală datorită căreia, de mai mult de doi ani, le curgea sânge din mâini și din picioare, și nu puteau nici măcar să-și ridice mâinile până la gură. După ce au făcut un o rugăciune și un parastas la sicriul sfintei și i-au atins pe copiii lor cu pământ de la mormânt, Ieremia și soția sa s-au întors acasă. Copiii au dormit o zi și o noapte întreagă, iar când s-au trezit, puteau să-și facă semnul crucii singuri. După o săptămână erau complet sănătoși.

Un țăran din satul Makarova suferea de o cumplită durere de dinți și de mai multă vreme nu mai putea să mănânce, să bea sau să muncească. La sfatul soției, a mers singur la sicriul milostivei Iuliana într-o după-amiază, s-a rugat fericitei, a atins puțin pământ de dinții săi și s-a întors acasă sănătos.

Într-o noapte, în satul Lazarevo a izbucnit un foc și au ars patru case cu acoperișuri de plumb. Bătea un vânt nemaipomenit de tare și focul se apropia din ce în ce mai mult de biserică. Preotul a alergat la biserică, a luat repede cu amândouă mâinile pământ de sub sicriul Sfintei Iuliana și l-a aruncat în foc. Atunci vântul și-a schimbat direcția, focul a scăzut încet-încet și până la urmă s-a stins.

Un țăran din satul Koledino, pe nume Clement, avea puroi la un picior și îi pricinuia multă durere. Acest bolnav, auzind de minunile săvârșite de fericita Iuliana, i-a rugat pe prietenii săi să-l ducă la sicriul ei; acolo a făcut o rugăciune, a atins cu pământ de la mormântul sfintei locul care puroia și grabnic a primit tămăduire.

Maria, o slujitoare a boierului Matei Cerkasov, ce trăia într-o margine a Muromului, orbise. Când prietenii și familia ei au adus-o la racla Sfintei Iuliana și au făcut o rugăciune și un parastas pentru sfânta, a simțit cum vederea îi revenea. Pe

drumul de întoarcere în Murom a putut chiar să culeagă ciuperci și zmeură.

Un băiat de zece ani a paralizat și și-a pierdut vederea. A fost dus la biserica Arhanghelului Mihail, unde s-a făcut o rugăciune către dreapta Iuliana și copilul dintr-o dată a putut vedea o lumânare arzând; după puțin timp și-a recăpătat sănătatea în întregime.

Agatha, soția lui Teodor, un preot ce slujea în biserica Arhanghelului Mihail, avea o durere atât de necruțătoare la o mână, încât nici nu o putea mișca. Milostiva Iuliana a apărut nefericitei femei și i-a zis: „Mergi la biserica Arhanghelului Mihail și sărută icoana Iulianei!”. Apoi sfânta i-a arătat locul unde femeia bolnavă ascunsese două monede și i-a poruncit să le dea preotului să le atingă de icoană. Femeia suferindă a făcut tot ce i se spusese: a săvârșit un o rugăciune și un parastas, a băut aghiazmă, a atins pământ de mâna ei și s-a tămăduit.

Iosif Kovkov, un curtean din Moscova, era atât de grav bolnav, încât toți credeau că în curând va muri. Dar i-a venit gândul de a trimite pe servitorul său, Anicius, la racla dreptei Iuliana. Acesta a săvârșit o rugăciune pentru sănătatea stăpânului său bolnav și a luat cu el aghiazmă și pământ. După ce Kovkov s-a stropit cu apa și s-a atins cu pământul adus, și-a recăpătat sănătatea imediat. Cel vindecat a călătorit apoi pe jos până în satul Lazarevo pentru a-i mulțumi milostivei Iuliana. Slavă Dumnezeului nostru, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Familia avea moaște separat de cele distruse de foc. În timpul revoluției, după ce a obținut binecuvântarea de la episcopul său, Mihail Mihailovici Ossorghin a părăsit proprietatea familiei cu o părticică din moaște așezată într-o icoană mică de metal ce se putea deschide și pe care o purta la

gât. A plecat din Rusia cu aceste moaște și ajungând în cele din urmă la Paris a pus moaștele într-o icoană. Această icoană cu moaște se află în biserica închinată Sfintei Iuliana din Statele Unite ale Americii, în orașul Santa Fe din New Mexico. (Aceasta viata a fost scisă de fiul Sfintei, Calistrat)

Izvorul Sfintei Iuliana din Lazarevo

23.08.2011

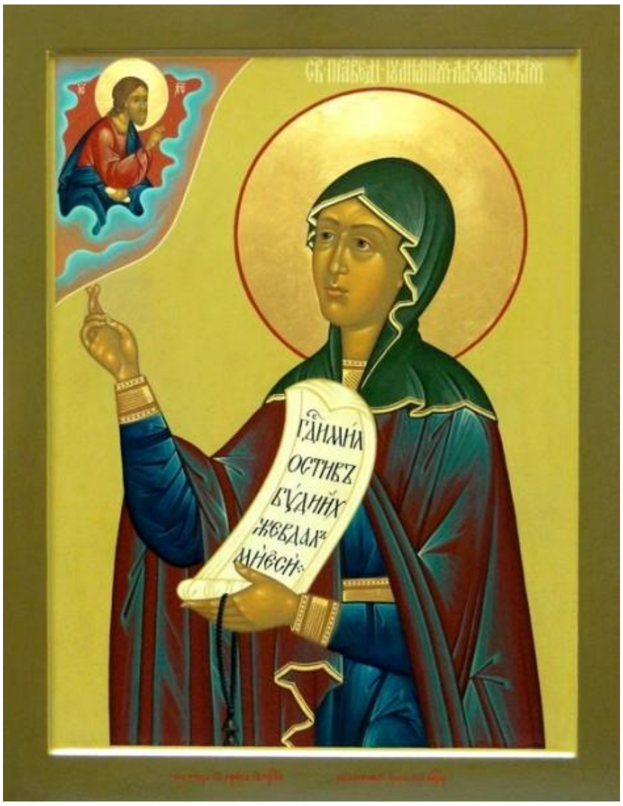

Procesiune în cinstea Sfintei Iuliana din Lazarevo

7. POMENIREA SFÎNTULUI PROOROC MALEAHI (3 IANUARIE)

(După Sfîntul Epifanie şi din Prolog)

Sfîntul prooroc Maleahi s-a născut în Sofi, după întoarcerea din robie de la Babilon, din seminția lui Zabulon. Acesta din tinerețea sa a avut viața curată și neprihănită și a proorocit despre venirea Domnului, despre înfricoșata judecată, despre schimbarea așezămîntului și a legii lui Moise și despre jertfa cea nouă, iar numele de Maleahi, ce se tîlcuiește "înger", i s-a dat de tot poporul, pe de o parte pentru că era cu foarte bunăcuviință, ca un înger, iar pe de alta, că păzea îngereasca curăție și sfințenie și cu îngerii avea prietenie; pentru că de multe ori vorbea cu îngerul care-i descoperea tainele lui Dumnezeu, și-l învăța cunoștința celor ce aveau să fie, lucru pe care cei vrednici cu adeverire l-au cunoscut, auzind glasul îngeresc, iar pe înger neputînd a-l vedea. Sfîntul Maleahi vorbea față în față cu îngerul, precum cineva grăiește cu prietenul său. A fost acest sfînt prooroc mai în urmă decît toți proorocii; pentru că n-a fost după dînsul altul, în Israel. El a murit fiind tînăr și a fost îngropat la un loc cu părinții săi.

8. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC GORDIE (3 IANUARIE)

(Luată din cuvîntul de laudă al marelui Vasile,
făcut la pomenirea acestui mucenic)

Mucenicul lui Hristos, Gordie, era din cetatea Cezareei, născut din părinţi creştini şi crescut în dreapta credinţă creştinească. Venind în vîrstă desăvîrşită, a fost chemat la oaste şi era sutaş, căci şi cu trupească tărie şi cu sufletească bărbăţie covîrşea pe alţii. În acea vreme Liciniu, împăratul Romei (307-324), a vărsat otrava tiraniei asupra creştinilor şi a ridicat mîna cea luptătoare contra lui Dumnezeu şi a Bisericii lui Hristos, căci se trimiteau porunci şi cărţi împărăteşti pretutindeni, în toate tîrgurile şi la toate locurile cele vestite, ca oamenii să nu se închine lui Hristos. Cel care ar fi făcut împotriva poruncii împărăteşti, acela trebuia să moară.

Deci, erau puşi înaintea lor idoli de piatră şi de lemn, ca oamenii să se închine idolilor ca lui Dumnezeu cel nezidit; iar cei ce nu se vor supune, să fie siliţi cu chinuri. În toată cetatea s-a făcut tulburare, încît se jefuiau averile creştinilor, se pustiau casele credincioşilor, iar trupurile lor se sfărîmau; femeile cele drept-

credincioase erau tîrîte în mijlocul cetății, nu era milă de cei tineri, nici cinste pentru cei bătrîni, ci cei ce nu erau vinovați cu nimic, aceia ca niște tîlhari pătimeau; temnițele erau pline, iar casele vestite și bogate nu mai aveau locuitori.

Pustietățile se umpleau de cei izgoniți pentru credința în Hristos; tatăl dădea la moarte pe fiu, fiul pe tată îl chema la judecată, fratele se ridica asupra fratelui și sluga asupra stăpînului; era o cumplită noapte de nebunie asupra sufletelor omenești, încît unul pe altul, ca în întuneric, nu se cunoșteau; iar peste toate acestea, casele de rugăciune erau risipite de mîinile necuraților, sfintele altare răsturnate și nu era nici un fel de înainte aducere, nici de tămîie, nici loc spre slujba lui Dumnezeu. Pe toate le cuprinsese tristețea, ca un nor întunecat. Plăcuții lui Dumnezeu erau prigoniți, creștinii tremurau de cumplita chinuire, iar diavolii dănțuiau, înșelînd toată lumea cu sîngele cumplitelor jertfe.

Sfîntul Gordie, văzînd o primejdie ca aceasta, și-a ales izgonirea de bunăvoie, pentru că, lepădînd brîul ostășesc și slava vieții, precum și toate cîte erau plăcute oamenilor iubitori de lume și de desfătări, voind mai bine să locuiască cu fiarele, în locurile pustii și de oameni neumblate, decît cu închinătorii de idoli, rîvnind în acest chip Sfîntului prooroc Ilie, care văzînd slujirea de idoli a Sidonului, a fugit în muntele Horeb și a intrat în peșteră, căutînd să vadă pe Dumnezeu, precum L-a și văzut, atît cît ochiul omenesc putea să-L vadă.

Într-acest chip Gordie a fugit de gîlcevile cetății, de strigătele tîrgului și a scăpat de măririle boierești, de judecățile clevetitorilor, vînzătorilor, cumpărătorilor, mincinoșilor, grăitorilor de rușine, fugind de jocuri și de glume, de rîsurile ce se fac prin cetăți, avînd auzul și ochii curați și, mai înainte de toate, fiindu-i inima curățită, putînd să vadă pe Dumnezeu. Apoi s-a învrednicit dumnezeieștilor descoperiri și a învățat mari taine, nu de la oameni și nici prin oameni, ci cîștigînd învățător pe Sfîntul Duh al adevărului.

Drept aceea, gîndind la viața sa că este deșartă și scurtă, ca visul și ca umbra, înseta foarte mult de veșnica petrecere de sus; și, ca un mare luptător se pregătea mai înainte de luptă, prin foame, prin priveghere, prin rugăciune și prin învățăturile duhovnicești; și mai ales aștepta ziua aceea, în care cetatea toată avea să facă praznic necuratului zeu Marte, sau, mai bine zis, diavolului, care iubea războaiele.

Sosind ziua aceea, s-a adunat la priveliște tot poporul să vadă alergările cailor, și din locuri înalte priveau toți, încît nu rămăsese în cetate nici un evreu sau elin, dar și mulți creștini, care viețuiau fără de grijă, nu se fereau de adunarea deșertăciunii, ci priveau foarte mulți la alergarea cailor și la meșteșugul călăreților. Slujitorii erau liberi în acea zi și se adunaseră acolo, iar copiii de la școli alergau la priveliște, unde mai erau și femei desfrînate și fără de rușine; deci era plină priveliștea de mulțimea oamenilor fără de rînduială, care priveau cu nesaț la alergarea cailor.

Atunci, viteazul acesta mare la suflet, Gordie, pogorîndu-se din munte la priveliște, nu s-a temut de popor, nici n-a gîndit în cîte mîini de războinici se va da singur; ci, alergînd cu neînfricată inimă, cu netemător suflet - ca prin niște pietre dese sau ca prin copaci mulți - prin poporul cel ce ședea la priveliște, a stat în mijloc, împlinind cuvîntul Scripturii: *Dreptul ca leul nădăjduiește și de ce să se teamă mai mult?* Cu atîta îndrăzneală stînd în priveliște, a strigat cu mare glas cuvintele proorocului Isaia, zicînd: *Aflatu-m-am celor ce nu mă căutau pe mine, arătatu-m-am celor ce nu întrebau de mine.*

Cu aceste cuvinte a arătat că nu de nevoie este dus, ci de bunăvoie se dă spre mucenicească nevoință; și într-aceasta a urmat Domnului Hristos, care S-a dat Însuși evreilor celor ce-L căutau în întunecimea nopții. Apoi, îndată sfîntul a făcut ca ochii tuturor să se întoarcă spre el, pentru că era bărbat înfricoșat la vedere; căci pentru petrecerea de multă vreme în munți, avea capul nespălat și plin de praf, barba lungă, îmbrăcat în haină proastă, uscat cu trupul și purtînd un toiag. Toate acestea înfricoșau pe cei ce priveau la dînsul, însă și un dar dumnezeiesc strălucea pe fața lui.

După ce l-au văzut, îndată s-au ridicat de la toți diferite glasuri: credincioșii băteau din palme de bucurie, iar necredincioșii strigau asupra judecătorului, să poruncească să-l ucidă. Deci, văzduhul umplîndu-se de strigăte și de gîlceavă, caii erau defăimați, călăreții de asemenea, și în zadar umblau, căci nici unul nu voia să vadă altceva, decît numai pe Gordie și să audă cuvintele lui. Apoi toată priveliștea se umpluse de strigăte, care, sunînd ca un vînt prin văzduh, acoperiseră zgomotul cailor. După aceea, propovăduitorul poporului făcînd tăcere, trîmbițele au tăcut, fluierele și organele au încetat, numai singur Sfîntul Gordie se auzea și se vedea. Acolo la priveliște stătea și voievodul, rînduind acele alergări și dînd plată pentru întreceri, celor ce făceau alergările; deci au adus îndată la voievod pe sfîntul și l-a întrebat cine și de unde este, din ce parte și neam. El a spus toate despre sine, ce fel de dregătorie a avut, pentru ce a lăsat-o și s-a dus în pustie și pentru ce s-a întors. "M-am întors, zicea el, să-ți arăt că întru nimic nu socotesc poruncile tale, iar pe Iisus Hristos Îl mărturisesc că este nădejdea și apărarea mea; apoi, auzind că tu ești om mai cumplit decît mulți alții, am ales într-adins această zi și vreme potrivită, pentru împlinirea scopului și făgăduinței mele".

La aceste cuvinte s-a aprins mînia eparhului ca un foc și toată iuțimea ce era într-însul a întors-o asupra Sfîntului Gordie, zicînd: "Chemați la mine pe chinuitori! Unde sînt bicele, bețele de plumb și roțile? Îndată să fie întins pe dînsele și să i se zdrobească trupul, apoi să fie spînzurat pe lemn, spre chinuire. Să se aducă uneltele morții ca să fie dat fiarelor, să fie tăiat cu sabie și aruncat în prăpastie. Dar toate acestea sînt puține asupra omului necurat, care nu o dată este vrednic a pieri cu o moarte, ci de multe ori". Sfîntul Gordie a răspuns: "Cu adevărat mare pagubă mi-aș fi făcut de n-aș fi voit să mor pentru Hristos, cu diferite chinuri". La aceste cuvinte ale lui, voievodul s-a pornit mai mult spre mînie și spre iuțimea sa cea firească și cu atît s-a făcut mai cumplit, cu cît Sfîntul Gordie se arăta mai îmbărbătat în chinuri; căci cu nici un fel de chinuri, nici cu arme, n-a putut să-l întoarcă de la scopul lui, ci

spre cer ridicîndu-și ochii, zicea cîntarea psalmistului: *Domnul îmi este ajutor și nu mă voi teme, ce-mi va face omul.* Și iarăși: *Nu mă voi teme de rele, că Tu cu mine ești.*

Și altele asemenea zicea, cum învățase din dumnezeieștile cărți, deșteptîndu-se spre bărbăție și răbdare. Apoi s-a arătat atît de curajos, încît singur cerea asupra sa chinurile, zicînd: "Pentru ce întîrziați? De ce stați? Strujiți-mi trupul și în bucăți zdrobiți-l; chinuiți-mă, precum voiți, să nu-mi răniți buna nădejde, căci cu cît îmi veți înmulți mai mult chinurile, cu atît mai multe răsplătiri voi lua de la Stăpînul meu; căci nevoia acestei vieți mijlocește veșnică veselie și voi lua în locul rănilor celor puse pe trupul meu hainele luminoase, la învierea cea de obște; în loc de necinste, îmi vor înflori cununile, în loc de osîndirea cu tîlharii, voi petrece cu îngerii. Îngrozirile voastre sînt semințele pe care voi le semănați în mine, ca, ducîndu-mă, să merg cu bucurie și să iau cununile mele".

Neputînd voievodul ca prin mînia și chinurile sale să întoarcă de la credință pe Sfîntul Gordie, a început vicleanul cu cuvinte înșelătoare spre a-l amăgi; pentru că așa s-a obișnuit diavolul, căci pe cei fricoși îi îngrozește, iar pe cei tari îi slăbește.

Deci, chinuitorul multe daruri dînd sfîntului și alte măriri îi făgăduia de la împăratul, zicînd: "Împăratul voiește să-ți dea un cinstit loc între ostași, averi multe, bogății, măriri și tot ce vei voi". Sfîntul, auzind de toate aceste făgăduințe, a rîs de nebunia lui, zicînd: "Oare, poți să-mi dai mie ceva care ar putea să fie mai bun decît împărăția cerurilor?" Atunci necuratul voievod, poruncind să fie de față soldatul care executa sentința, cu mîna și cu limba cea rea a dat răspuns pentru tăierea Sfîntului Gordie.

Deci, sfîntul, avînd să fie tăiat înaintea adunării poporului, l-au înconjurat prietenii și i-au dat cea din urmă sărutare; apoi plîngînd, îl rugau să nu se dea morții de bunăvoie, ca să nu-și piardă floarea vieții sale și să nu părăsească acest dulce soare. După aceea îl sfătuiau să se lepede de Hristos numai din gură. Și ziceau: "Cu un cuvînt te izbăvești de la moarte, lepădîndu-te de Hristos din gură, iar din inimă să crezi într-însul, precum voiești; pentru că nu limba o ascultă Dumnezeu, ci mintea care gîndește și inima. Și așa dacă vei face, și mînia judecătorului o vei îmblînzi, iar pe Dumnezeu milostiv către tine Îl vei face". Dar el stătea ca o piatră în mijlocul mării, care, lovindu-se și bătîndu-se de valuri, rămîne neclintită; așa era și el nemișcat, în scopul său cel bun. Precum casa înțeleptului stă pe piatră și nu se risipește de puterea vînturilor ce suflă, a ploilor și a rîurilor care năvălesc, tot astfel acest bărbat era tare și nemișcat în credința sa.

Apoi, văzînd cu ochii cei duhovnicești pe diavol, înconjurînd pe cunoscuții lui și îndemnînd pe unul cu lacrimi, pe altul spre rugăminte și spre darea sfatului nefolositor, a zis către cei ce plîngeau cuvîntul Domnului: "Nu plîngeți pentru mine, ci plîngeți pentru vrăjmașii lui Dumnezeu, care prigonesc pe creștini; pentru aceia zic să plîngeți, care ne pregătesc nouă focul, iar pentru ei gheena și își adună mînia

în ziua judecății. Încetați a mai sfărîma inima mea, pentru că eu nu numai o dată, ci de multe ori sînt gata a muri, pentru numele Domnului nostru Iisus Hristos".

Iar către cei care îl sfătuiau să se lepede de Hristos cu cuvîntul, a răspuns astfel: "Limba pe care, cu darul lui Hristos, o am nu pot s-o mișc ca să se lepede de Ziditorul său; deoarece cu inima se crede întru dreptate, iar cu gura se mărturisește spre mîntuire. Deci, cum mă voi lepăda de Dumnezeul meu, Căruia din pruncie mă închin, fiind crescut întru sfînta credință? Oare nu se va cutremura cerul dacă mă voi lepăda de Dumnezeu? Oare nu-și vor ascunde lumina luminătorii cerești înaintea mea? Pămîntul mă va suferi și nu mă va înghiți de viu? Nu vă amăgiți. Dumnezeu nu poate fi batjocorit, ci din gurile noastre ne judecă pe noi, iar din cuvintele noastre ne îndreptează, și tot din cuvinte ne osîndește. Oare n-ați auzit îngrozirea cea înfricoșată a Domnului? *Cel ce se va lepăda de Mine, înaintea oamenilor, mă voi lepăda și Eu de el înaintea Tatălui Meu celui din ceruri*.

Pentru ce mă sfătuiți să mă lepăd cu gura de Dumnezeul meu? Oare să-mi lungesc viața sau scap de moarte o vreme sau să adaug cîteva zile vieții mele? Atunci de viața veșnică mă voi lipsi. Oare ca să scap de duhurile trupești? Dar acolo nu este durere, nu se vor vedea bunătățile drepților. Aceasta este nebunie, ca să-și cumpere cineva viața trecătoare cu viața veșnică și să piară cu sufletul. Așa și pe voi vă sfătuiesc, căci gîndiți rău.

Învățați-vă buna înțelegere și adevărul și, lepădînd minciuna, să ziceți: "Unul sfînt, Unul Domn Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu Tatăl, amin". Pentru că aceste cuvinte le rostește limba, cînd tot genunchiul se pleacă întru numele lui Iisus: al celor cerești, al celor pămîntești și al celor de dedesubt".

Acestea zicîndu-le Sfîntul Gordie, și făcînd semnul crucii pe dînsul, mergea la moarte fără frică în suflet, neschimbîndu-și fața cea luminoasă. Apoi s-a așezat la locul hotărît pentru moarte, fiind după sine un gelat, pe care îl vedea ca pe un înger, în mîinile căruia voia să-și dea sufletul său. Fiind tăiat, a cîștigat viață fericită, fiind dus ca Lazăr, în glas de bucurie, la locul de odihnă veșnică, unde, luînd răsplătirea nevoinței sale, slăvește în veci cu îngerii pe Domnul pentru care a pătimit.

9. SOBORUL SFINȚILOR ȘAPTEZECI DE APOSTOLI (4 IANUARIE)

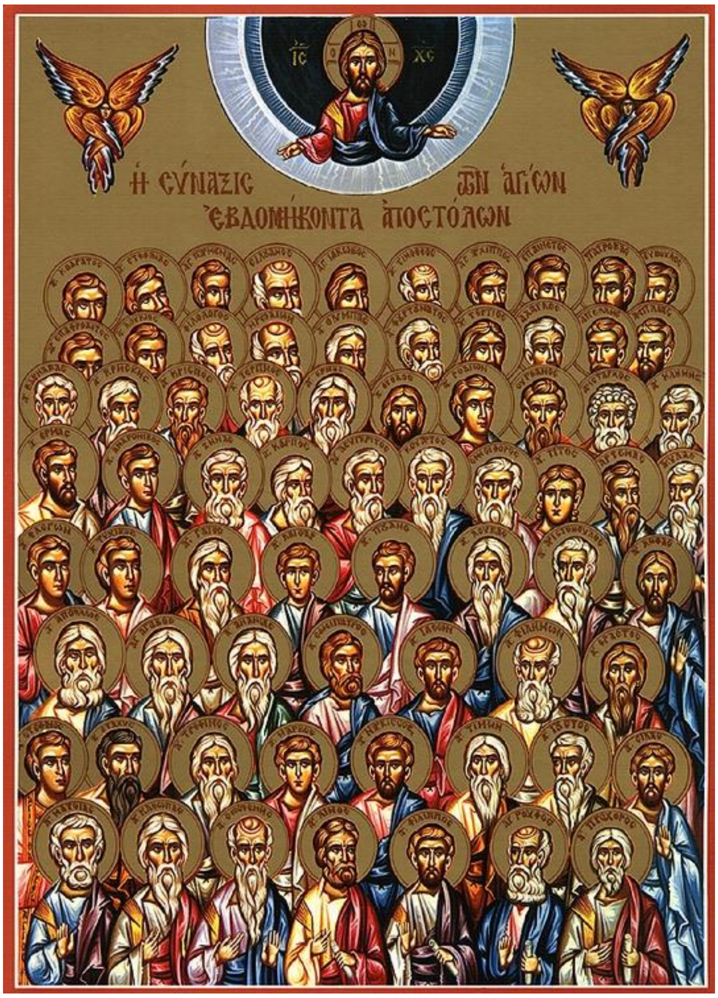

După alegerea celor doisprezece apostoli, Domnul nostru Iisus Hristos a luat încă șaptezeci de apostoli mai mici, ca să-i trimită la propovăduire. Despre acest lucru scrie Sfîntul Evanghelist Luca astfel: *După aceștia a arătat Domnul și alți șaptezeci (și doi), și i-a trimis cîte doi înaintea feței Sale;* pentru că pe cei doisprezece îi avea lîngă Dînsul, ca pe niște martori ai vieții Sale, iar pe cei șaptezeci îi trimitea.

Dar care erau numele celor șaptezeci nu este adeverit, de vreme ce, precum scrie Sfîntul Evanghelist Ioan: *Mulți din ucenicii Lui s-au dus și după aceea nu mai umblau cu Dînsul. Și a zis Iisus celor doisprezece: Oare și voi voiți să vă duceți?* Și a fost așa, căci aproape de patima cea de bunăvoie a Domnului, se împuținaseră foarte mult ucenicii lui și abia cîțiva din cei șaptezeci rămăseseră lîngă El, dar și din cei doisprezece a căzut unul. Iar după Înviere, ceata sfinților doisprezece apostoli s-a împlinit cu Matia; iar ceata celor șaptezeci nu îndată, ci încet s-a împlinit cu cei nou încredințați prin buna vestire a celor care erau în ceata celor doisprezece și prin propovăduirea Sfîntului Pavel, cel chemat de sus, fiind în aceeași ceată cu Sfîntul

Petru. Deci se află despre cei șaptezeci de apostoli o istorie, sub numele Sfîntului sfințit Dorotei, episcopul Tirului, scrisă și la începutul cărții faptele apostolilor, care și în Prolog este pomenită.

Dar acolo sînt scriși unii care numai la început au fost apostoli, iar după aceea au căzut din credință și din apostolie, precum Nicolae, nemernicul antiohian, fiind din cei șapte diaconi, care cu Simon vrăjitorul s-a abătut de la credință; la fel Figel, Hermogen și Dimas, despre care scrie Sfîntul Apostol Pavel către Timotei: *"Știi că s-au întors de la mine toți cei din Asia, dintre care este Figel și Hermogen"* (II, 1, 15). Și iarăși: "*Dimas m-a lăsat, iubind veacul de acum, pentru că s-a făcut mai pe urmă jertfitor idolesc în Tesalonic"* (II, 4, 10). Pentru aceasta scrie și Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu în epistola sa cea sobornicească dintîi: "De la noi a ieșit , dar n-a fost de la noi. De ar fi fost de la noi, ar fi fost cu adevărat cu noi" (I, 2, 19). Și nu se cuvine pe unii ca aceia să-i cinstim în numărul sfinților celor șaptezeci ai soborului, ce acum se prăznuiește. Căci ce împărtășire este luminii cu întunericul? Însă mulți sînt în acea istorie trecuți sub tăcere, pe care Sfînta Biserică în sinaxarul lunilor îi numește sfinți, din cei șaptezeci de apostoli, cum sînt Timotei, Tit, Epafras, Arhip, Ahila, Olimp, Codrat, Ahaic. Sînt încă și altele multe cu îndoire, în acea istorie sub numele Sfîntului Dorotei, scrise de cineva. Deci s-a adunat acestea aici cu multă cercetare, din dumnezeiasca Scriptură, din învățăturile Sfinților Părinți și de la vechi istorici și povestitori bisericești vrednici de crezare, făcînd o enumerare ca aceasta, după numele și rînduiala sfinților apostoli șaptezeci, care în această zi se prăznuiesc.

Cel dintîi din cei șaptezeci de apostoli era **Sfîntul Iacob**, fratele Domnului, pe care Sfîntul Apostol Pavel, în epistola sa către Galateni, îl pomenește, zicînd: *M-am suit în Ierusalim ca să văd pe Petru, iar pe altul din apostoli n-am văzut, decît numai pe Iacob, fratele Domnulu*i (I, 18-19). Acesta a fost întîiul episcop al Ierusalimului, pus de însuși Domnul, pe care propovăduindu-L, evreii l-au dat jos de pe aripa bisericii și cu pietre l-au rănit; apoi lovindu-l cu un lemn în cap, s-a sfîrșit.

Sfîntul Marcu Evanghelistul, care a scris Sfînta Evanghelie, îndemnîndu-l Sfîntul Apostol Petru, care pomenește în cea dintîi sobornicească epistolă, zicînd: *Închină-se vouă Biserica cea adunată în Babilon și Marcu, fiul meu* (I, 5, 13). Acesta a fost așezat episcop în Alexandria de același Sfînt Petru, unde închinătorii de idoli l-au legat cu o funie, apoi, tîrîndu-l și bătîndu-l cu pietre, Domnul i S-a arătat și, chemîndu-l la slava cea cerească, și-a dat duhul său.

Sfîntul Luca Evanghelistul, care a scris Sfînta Evanghelie, povestind faptele Sfîntului Apostol Pavel, care îl și pomenește în epistola către Coloseni, zicînd: *Închină-se vouă Luca, doctorul cel iubit* (IV, 14). Același a scris și Faptele Apostolilor; după multe osteneli, și-a sfîrșit apostolia sa mucenicește, în Teba Beoției.

Sfîntul Cleopa, fratele mai mic al Sfîntului Iosif logodnicul Fecioarei, care, călătorind în Emaus cu Sfîntul Luca (care pomenește de el în Evanghelia sa, iar al

său nume îl trece sub tăcere), a văzut pe Domnul după Înviere; și după o vreme, evreii l-au ucis în aceeași casă, unde a cunoscut pe Hristos înviat, prin frîngerea pîinii.

Sfîntul Simeon, rudenia Domnului, după Iacob, a fost al doilea episcop în Ierusalim și a fost și el răstignit pentru Hristos.

Sfîntul Barnaba, cel numit astfel de apostoli, iar mai înainte se numea Iosie, care se pomenește în Faptele Apostolilor, de către Sfîntul Pavel, în epistola către Galateni, zicînd: *M-am suit în Ierusalim cu Barnaba* (II, 1). Acesta cu Sfîntul Pavel a slujit Cuvîntului și mai întîi a propovăduit pe Hristos în Roma; apoi a fost episcop în Mediolan, cum și în patria sa, insula Ciprului; și a fost ucis de evrei și de elini cu pietre, apoi l-au îngropat cu Evanghelia Sfîntului Matei, cea scrisă de dînsul.

Sfîntul Iosie sau Iosif, numit Varsava și Iust, cel numărat împreună cu Matia, după Iuda cel căzut, care se pomenește în Faptele Apostolilor (I, 23); iar de Sfîntul Pavel în epistola sa către Coloseni se numește și Isus, care se mai zice Iust; și se povestește de către dascăli că acest Iosie este fiul lui Iosif logodnicul, ca și Iacob, Simeon și Iuda (nu Iscarioteanul); a fost episcop în Eleuteropolis, unde s-a sfîrșit mucenicește.

Sfîntul Tadeu, care a fost mai înainte ucenic al Sfîntului Ioan Botezătorul, apoi al lui Hristos, altul decît Sfîntul Apostol Iuda Tadeul, care se numește și Levi, unul din cei doisprezece, care a botezat pe Avgar, împăratul Edesei, și l-a curățat de lepră; care după multe osteneli întru bunăvestirea lui Hristos, a adormit întru Domnul, în Berit, cetatea Feniciei.

Sfîntul Anania, care a botezat pe Pavel apostolul, a fost episcop în Damasc; iar în Eleuteropolis și-a sfîrșit alergarea și fiind ucis cu pietre, s-a dus către Domnul nostru Iisus Hristos, pe Care L-a văzut stînd în cerurile cele deschise.

Sfîntul Filip, unul din cei șapte diaconi, care a botezat pe Simon vrăjitorul în Samaria și pe famenul Candachiei; el a fost episcop în Tralia Asiei, și luminînd pe mulți în credință, a trecut în adînci bătrîneți la viața cea neîmbătrînită.

Sfîntul Prohor, unul din cei șapte diaconi, împreună călător cu Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu și părtașul ostenelilor sale. Întîi a fost episcop în Nicomidia, cetatea Bitiniei; apoi, propovăduind pe Hristos în Antiohia, mucenicește s-a săvîrșit.

Sfîntul Nicanor, unul din cei șapte diaconi, în aceeași zi în care a fost ucis întîiul Mucenic Ștefan, după cum se scrie în Faptele Apostolilor - fiind prigoană mare asupra Ierusalimului - a fost ucis împreună cu două mii, din cei ce credeau în Hristos.

Sfîntul Timon, unul din cei șapte diaconi, a fost episcop în cetatea Bostrica din Arabia și, propovăduind numele lui Hristos, a pătimit multe de la iudei și de la

elini. Fiind aruncat într-un cuptor aprins, a ieșit viu, nevătămat; apoi s-a dus către Domnul.

Sfîntul Parmena, unul din cei șapte diaconi, săvîrșind slujba cea încredințată lui de apostoli, întru propovăduirea cea plină de credință, și-a dat sfîrșitul mucenicește, înaintea feței apostolilor.

Sfîntul Timotei, ostenindu-se întru buna vestire cu Sfîntul Pavel, care i-a trimis două epistole, a fost episcop în Efes, iar la praznicul elinesc, ce se numea Katagoghion, s-a sfîrșit mucenicește.

Sfîntul Tit, asemenea s-a ostenit în buna vestire cu Sfîntul Pavel, care i-a scris o epistolă; el a fost episcop al Gortinei, în Creta.

Sfîntul Filimon, către care Sfîntul Pavel s-a ostenit a-i trimite scrisoare, a fost episcop de Gaza.

Sfîntul Onisim, despre care Sfîntul Pavel scrie către Filimon, chinuindu-se de către Tertul, eparhul Romei, s-a sfîrșit în Puteoli.

Sfîntul Epafras, pe care Sfîntul Pavel îl pomenește în Epistola trimisă către Filimon, zicînd: *Se închină ție Epafras, cel robit împreună cu mine, pentru Iisus Hristos* (I, 23). A fost episcop în Colose, în Biserica Laodiceii și în Ierapole; apoi cu Sfîntul Pavel au fost la Roma în legături, de unde Pavel, scriind către Coloseni, zice:

Închină-se vouă Epafras, cel de la voi, robul lui Iisus Hristos, care totdeauna se nevoiește în rugăciuni, ca să fiți desăvîrșiți întru toată voia lui Dumnezeu. Că mărturisesc pentru dînsul că are multă rîvnă și durere pentru voi și pentru cei ce sînt în Laodiceea și în Ierapole (IV, 12-13).

Sfîntul Arhip, cel pomenit în aceeași Epistolă către Filimon, a fost, după Sfîntul Eprafas (cel ținut la Roma în legături), episcop în Colose, către care scrie Sfîntul Pavel, zicînd: *Să spuneți lui Arhip: Păzește-ți slujba pe care ai luat-o de la Dumnezeu ca s-o săvîrșești* (IV, 17).

Sfîntul Sila, care cu Sfîntul Apostol Pavel a propovăduit cuvîntul lui Dumnezeu și împreună cu dînsul a suferit multe chinuri, bătăi și temnițe, despre care se scrie în Faptele Apostolilor: *Iar Pavel alegînd pe Sila, a întărit Bisericile.* A fost episcop în Corint, ostenindu-se foarte mult în propovăduirea cuvîntului lui Dumnezeu; și făcînd semne și minuni, s-a dus către Domnul.

Sfîntul Silvan, pe care Sfîntul Petru, în scrisoarea sa cea sobornicească, îl pomenește astfel: *Prin Silvan, credinciosul frate, precum mi se pare, puțin am scris vouă* (I, 5, 12). Asemenea și Sfîntul Pavel, în a doua Epistolă către Corinteni, zice: *Fiul lui Dumnezeu, Iisus Hristos, Care la voi prin noi S-a propovăduit de mine și de Silvan.* Acesta cu Sfîntul Pavel a propovăduit cuvîntul lui Dumnezeu și a fost episcop

în Tesalonic; apoi multe primejdii suferind pentru nevoința credinței, s-a suit la încununătorul de nevoință, Hristos.

Sfîntul Crescent, pe care-l pomenește Sfîntul Pavel în a doua epistolă a sa, către Timotei, zicînd: *Crescent în Galatia, s-a trimis de mine la propovăduire* (II, 4, 10). Acesta a fost episcop în Galatia, apoi a propovăduit în Galia pe Hristos, iar în Viena, cetatea Galiei, a numit episcop pe ucenicul său Zaharia; apoi iarăși s-a întors în Galatia, unde a murit mucenicește, în timpul împăratului Traian (98-117).

Sfîntul Crisp, pe care Faptele Apostolilor îl pomenesc astfel: *Iar Crisp, începătorul soborului, a crezut în Domnul cu toată casa sa.* Despre care și Sfîntul Pavel în Epistola către Corinteni, zice că *"pe Crisp l-a botezat"* (I, 1, 14). Și a fost episcop în insula Eghina, care se află lîngă Pelopones, între Marea Egeei și a Ioniei.

Sfîntul Epenet, pe care Sfîntul Pavel în Epistola sa către Romani îl pomenește, zicînd: *Închinați-vă iubitului meu Epenet, care este începătorul Asiei, întru Hristos* (16, 15). A fost episcop în Cartagina.

Sfîntul Andronic, pe care în aceeași epistolă Sfîntul Apostol Pavel îl pomenește, zicînd: *Închinați-vă lui Andronic* (16, 7). Apoi, numindu-l rudenie, împreună cu dînsul robit și vestit între apostolii cei mai înainte de el care au crezut în Hristos. A fost episcop în Panonia.

Sfîntul Stahie, pe care Sfîntul Pavel în aceeași epistolă îl pomenește: *Închinați-vă, zice, și iubitului meu Stahie* (16, 9). El a fost pus episcop de către Sfîntul Apostol Andrei, cel întîi chemat, în Arghiropolis, din Bizanț.

Sfîntul Amplie, pe care Sfîntul Pavel în aceeași epistolă îl pomenește, zicînd: *Închinați-vă lui Amplie, iubitul meu în Dumnezeu* (16, 8). A fost episcop, propovăduind pe Hristos în Diospol și în cetatea Odessos și acolo, fiind ucis de elini, s-a sfîrșit.

Sfîntul Urban, pe care în aceeași epistolă Sfîntul Pavel îl pomenește, zicînd: *Închinați-vă lui Urban, iubitorul nostru în Hristos* (16, 9). A fost episcop în Macedonia și s-a sfîrșit mucenicește.

Sfîntul Narcis, pe care în aceeași epistolă îl pomenește Sfîntul Pavel, zicînd: *Închinați-vă celor ce sînt din casa lui Narcis în Domnul* (16, 11). A fost episcop în Atena.

Sfîntul Apelie, pe care în aceeași epistolă îl pomenește Sfîntul Pavel, zicînd: *Închinați-vă lui Apelie, cel încercat în Hristos* (16, 10). A fost episcop în Heracleea.

Sfîntul Aristobul, pe care Sfîntul Pavel în aceeași epistolă îl pomenește, zicînd: *Închinați-vă celor ce sînt de la Aristobul* (16, 10). A fost episcop în Bretania și acolo, după multe osteneli și pătimiri, s-a sfîrșit.

Sfîntul Irodion, pe care în aceeași epistolă Sfîntul Pavel îl pomenește, zicînd: *Închinați-vă lui Irodion, rudeniei mele* (16, 11). A fost episcop în Patras.

Sfîntul Agab a luat darul proorociei. Pe sfîntul acesta îl pomenesc Faptele Apostolilor, zicînd că într-o vreme s-a pogorît un prooroc din Iudeea, anume Agab, care, luînd brîul lui Pavel și legîndu-și mîinile sale și picioarele, a zis: *Așa grăiește Duhul Sfînt: pe bărbatul care are brîul acesta, așa îl vor lega iudeii în Ierusalim și-l vor da în mîinile limbilor*.

Sfîntul Ruf, pe care în Epistola către Romani îl pomenește Sfîntul Pavel, zicînd: *Închinați-vă lui Ruf, cel ales în Domnul* (16, 13). A fost episcop în Teba din Elada.

Sfîntul Asincrit, care se pomenește în aceeași epistolă (16, 14), a fost episcop în Ircania, din Asia.

Sfîntul Flegon, cel pomenit în aceeași epistolă (16, 14), a fost episcop în Maraton, în cetatea Traciei.

Sfîntul Hermes, care se pomenește în aceeași epistolă (16, 14), a fost episcop în Filipopoli.

Sfîntul Patrova, cel pomenit în aceeași epistolă (16, 14), a fost episcop în Neapole și în Puteoli (Italia).

Sfîntul Hermas, care în aceeași epistolă se pomenește (16, 14), a fost episcop în Dalmația. Pentru acești cinci sfinți, care s-au pomenit aici mai sus, scrie Sfîntul Pavel, zicînd: *Închinați-vă lui Asincrit, Flegon, Hermes, Patrova și Hermas* (16, 14).

Sfîntul Linos, pe care îl pomenește Sfîntul Pavel în Epistola a doua către Timotei (II, 4, 21), a fost episcop în Roma.

Sfîntul Gaius, pe care, în Epistola către Romani (16, 23), îl pomenește Sfîntul Pavel, zicînd: *Se închină vouă Gaius, ospătătorul meu și a toată Biserica.* A fost episcop în Efes, după Sfîntul Timotei.

Sfîntul Filolog, pe care îl pomenește în aceeași epistolă (16, 15) Sfîntul Pavel, zicînd: *Închinați-vă lui Filolog*. A fost pus de Sfîntul Apostol Andrei, episcop în Sinope.

Sfîntul Lucius, pe care Sfîntul Pavel în aceeași epistolă (16, 21) îl pomenește, a fost episcop în Laodiceea Siriei.

Sfîntul Iason, care se pomenește în aceeași epistolă (16, 21), a fost episcop în Tars.

Sfîntul Sosipatru, cel pomenit în aceeași epistolă, a fost episcop în Iconiu. Despre acești trei sfinți aici pomeniți, scrie Sfîntul Pavel, după ce spune despre Sfîntul Timotei, zicînd: *Se închină vouă Lucius, Iason și Sosipatru, rudeniile mele* (16, 21).

Sfîntul Olimpan, pe care Sfîntul Pavel îl pomenește în aceeași epistolă (16, 15), urmînd Sfîntului Apostol Petru, pînă la pătimirea lui de moarte, a fost tăiat în Roma, împreună cu Sfîntul Apostol Irodion, de către Nero (54-68); precum scrie Metafrast la ziua Sfinților Apostoli Petru și Pavel.

Sfîntul Tertius, care a scris către Romani epistola spusă de Sfîntul Pavel, în care singur pe sine se pomenește așa: *Mă închin vouă și eu Tertius, cel ce am scris epistola aceasta, întru Domnul*. A fost episcop în Iconiu, al doilea după Sfîntul Sosipatru, unde a cîștigat și muceniceasca cunună.

Sfîntul Erast, pe care Sfîntul Pavel îl pomenește în aceeași epistolă (16, 23), a fost iconom al Bisericii Ierusalimului, iar după aceea episcop al Paneadei.

Sfîntul Cvartus, care în aceeași epistolă (16, 23) se pomenește, a fost episcop în Beirut. Despre acești doi sfinți, Sfîntul Pavel scrie: *Se închină vouă Erast, dregătorul cetății, și Cvartus, fratele* (16, 23).

Sfîntul Evod a fost episcop în Antiohia, după un alt sfînt apostol; pe el îl pomenește Sfîntul Ignatie, purtătorul de Dumnezeu, în epistola sa către Antiohieni, zicînd: "Aduceți-vă aminte de fericitul Evod, părintele nostru, care întîi a fost păstor pus vouă de sfinții apostoli". El s-a sfîrșit mucenicește.

Sfîntul Onisifor, pe care îl pomenește Sfîntul Pavel în Epistola a doua către Timotei (I, 16), zicînd: *Să dea Domnul milă casei lui Onisifor, că de multe ori m-a odihnit și de lanțurile mele nu s-a rușinat*. A fost episcop în Colofon și în Cirene.

Sfîntul Clement, pe care îl pomenește Sfîntul Pavel în Epistola către Filipeni (4, 3), zicînd: *S-a nevoit cu mine și Clement*. El a fost episcop în Roma, după episcopii Lin și Clit; apoi surghiunit fiind în Chersones, s-a sfîrșit mucenicește, prin înecare în adîncul mării.

Sfîntul Sostene, care după Sfîntul Crisp a fost începător soborului iudaicesc, întorcîndu-se la credință de către Sfîntul Pavel, și despre care se scrie în Faptele Apostolilor: *Și prinzînd toți elinii pe Sostene, începătorul soborului, îl băteau înaintea divanului*. Despre el pomenește Sfîntul Pavel în Epistola I către Corinteni, începută așa: *Pavel, chematul apostol al lui Iisus Hristos, cu voia lui Dumnezeu, și Sostene fratele* (I, 1, 1). El a fost episcop în Colofon.

Sfîntul Apolo, despre care pomenesc Faptele Apostolilor, astfel: *Iar un iudeu anume Apolo, de neam din Alexandria, bărbat cuvîntător, a venit în Efes, fiind*

puternic în Scripturi. Acesta era învățat în calea Domnului și, arzînd cu Duhul, învăța cu dinadinsul despre Domnul. Îl pomenește Sfîntul Pavel în epistola I către Corinteni (I, 3, 6): *Eu am sădit, Apolo a udat, iar Dumnezeu a crescu*t. El a fost episcop în Smirna, mai înainte de Sfîntul Policarp.

Sfîntul Tihic, cel pomenit în Faptele Apostolilor și în epistolele Sfîntului Pavel către Efeseni (6, 21) și Coloseni (4, 7), zicînd: *Iar cele pentru mine, pe care le lucrez, toate le va spune vouă Tihic, iubitul meu frate, și credinciosul slujitor în Domnul, pe care l-am trimis la voi ca să știți cele pentru noi și ca să se mîngîie inimile voastre*. În Epistola a doua către Timotei (4, 12) zice: *Iar pe Tihic l-am trimis în Efes*. El a fost episcop în Colofon, după Sfîntul Sostene.

Sfîntul Epafrodit, pe care-l pomenește Sfîntul Pavel în Epistola către Filipeni (2, 25; 4, 18), zicînd: *Iar mai de folos am socotit ca pe Epafrodit, fratele, ajutătorul și împreună ostașul meu, iar al vostru apostol și slujitor trebuinței mele, a-l trimite la voi*. A fost episcop în Adriania.

Sfîntul Carp, despre care Sfîntul Pavel în a doua Epistolă către Timotei (4, 13), după Sfîntul Tihic, pomenește zicînd: *Felonul pe care l-am lăsat în Troada, la Carp, venind aici, să-l aduci, precum și cărțile.* El a fost episcop în Veria Traciei.

Sfîntul Codrat a fost episcop în Atena și în Magnesia unde, cuvîntul Domnului propovăduind, și-a luat sfîrșitul prin mucenicie de la atenieni, în vremea împăratului Adrian (117-138).

Sfîntul Marcu, care se numește și Ioan, pe care Faptele Apostolilor îl pomenesc de multe ori, că a fost călător împreună cu Pavel și cu Barnaba, zicînd: *Iar Barnaba și Saul s-au întors din Ierusalim la Antiohia, împlinindu-și slujba și a luat cu sine pe Ioan, care se chema Marcu.* El a fost episcop în Biblos, din Fenicia, și umbra lui gonea bolile.

Sfîntul Zina, care se zice legiuitor, adică învățătorul legii lui Moise, despre care Sfîntul Pavel, în Epistola sa către Tit (III, 13), zice: *Pe Zina, legiuitorul, degrabă să-l trimiți la mine*. El a fost episcop în Diospoli.

Sfîntul Aristarh, despre care pomenesc Faptele Apostolilor, precum și Epistola Sfîntului Apostol Pavel către Coloseni și către Filimon. El a fost episcop în Apameia Siriei.

Sfîntul Pudențiu, despre care pomenește Sfîntul Pavel în Epistola a doua către Timotei (4, 21), zicînd: *Se închină ție și Pudențiu*. El a fost la romani bărbat dreptcredincios, primind în casa sa pe Sfinții Apostoli Petru și Pavel și adunarea celorlalți credincioși, a cărui casă s-a schimbat după aceea în biserică, ce se numea păstorească și în care se zice că Sfîntul Petru slujea Liturghia.

Sfîntul Trofim, despre care Faptele Apostolilor pomenesc, ca și Sfîntul Pavel în Epistola a doua către Timotei (4, 20), zicînd: *Iată pe Trofim l-am lăsat bolnav în Milet*. El cu Pudențiu și cu Aristarh au urmat în toate călătoriile pe Sfîntul Pavel și la sfîrșit, în vremea tăierii lui în Roma de către Nero, toți aceşti trei au fost tăiați.

Sfîntul Marcu, nepotul lui Barnaba, a fost episcop în Apolonia, despre care pomenește Sfîntul Pavel în Epistola sa către Coloseni (4, 10), împreună cu Sfîntul Aristarh, zicînd: *Închină-se vouă Aristarh, cel robit cu mine, și Marcu, nepotul lui Barnaba*.

Sfîntul Artemas, despre care pomenește Sfîntul Pavel, scriind către Tit (3, 12), zicînd: *Cînd voi trimite pe Artemas la tine.* El a fost episcop în Listra.

Sfîntul Acvila, despre care pomenesc Faptele Apostolilor și epistolele lui Pavel, a fost episcop în Heraclea, iar în Asia și în Ahaia a propovăduit cuvîntul lui Dumnezeu și a fost ucis de necredincioși.

Sfîntul Fortunat, despre care Sfîntul Pavel pomenește în Epistola I către Corinteni (16, 17), a cîștigat sfîrșit fericit în propo-văduirea cuvîntului lui Dumnezeu.

Sfîntul Ahaic, pe care îl pomenește Sfîntul Pavel împreună cu Fortunat, în aceeași Epistolă către Corinteni (16, 17): *M-am bucurat de venirea lui Fortunat și a lui Ahaic, căci lipsirea voastră au împlinit-o aceștia și au odihnit duhul meu și al vostru.*

Pînă aici se împlinește desăvîrșit ceata sfinților 70 de apostoli, la care, după alt izvor al Evangheliei, se adaugă încă și acești doi:

Sfîntul Dionisie Areopagitul, despre care pomenesc Faptele Apostolilor, a fost întîi episcop în Atena, apoi în Galia a propovăduit pe Hristos și acolo i s-a tăiat capul. Iar faptul că și acesta a fost din aceeași ceată apostolească, îl mărturisește Eusebiu, zicînd astfel despre acești apostoli: *Au adăugat la aceștia pe Areopagitul acela, anume Dionisie, care s-a întors la credință în Atena, prin propovăduirea lui Pavel,* cum scrie Luca în Faptele Apostolilor.

Sfîntul Simeon, care s-a numit Niger, despre care Sfîntul Luca, în Faptele Apostolilor (13, 1), pomenește, zicînd: *Erau unii în Biserica din Antiohia, prooroci și dascăli, Barnaba și Simeon, care se numea Niger*. Iar cum că și acesta este din aceeași ceată apostolească, mărturisește Sfîntul Epifanie, punîndu-l pe dînsul între apostoli, pentru că le pomenește numele acelora astfel: Marcu, Luca, Iust, Barnaba, Apelie, Ruf, Niger (adică Simeon Niger), și pe ceilalți șaptezeci și doi. Astfel scriind Sfîntul Epifanie pentru acești doi, ne încredințează că ceata acestor sfinți apostoli cuprinde șaptezeci și două de fețe și că Sfîntul Simeon Niger este unul din același număr apostolesc. Cu ale tuturor acestora mult ajutătoare sfinte rugăciuni, să ne învrednicim și noi cu adunarea cea sfîntă ca să ne facem părtași chemării cerești și

să cunoaștem pe Cel Preaînalt Apostol și Arhiereu al mîntuirii noastre, Iisus Hristos, lăudîndu-L pe El, ca și pe Dumnezeu Tatăl și pe Sfîntul Duh, în vecii vecilor. Amin.

Însemnare

În știință să fie că după aceștia toți care s-au scris aici, pot încă și mai mulți să se afle într-aceeași vreme, împreună cu sfinții apostoli; fiindcă mărturisește despre aceasta Eusebiu, episcopul Cezareei Palestinei, care în cartea sa cea dintîi, în cap. al 12-lea, scrie astfel: "Numele fiecăruia din cei doisprezece apostoli ai lui Hristos din destul se încredințează, din mărturiile Evangheliei, iar pentru cei șaptezeci de apostoli nici un catalog sigur nu se află undeva".

De vei voi ca să cercetezi cu înlesnire, vei afla mai mult de șaptezeci, din mărturiile Sfîntului Pavel, care în cea dintîi Epistolă către Corinteni zice: *Hristos S-a arătat după Învierea Sa lui Chifa, apoi celor unsprezece; iar după aceea S-a arătat la mai mult decît cinci sute de frați deodată, dintre care cei mai mulți trăiesc pînă acum, iar unii au și adormit.* Deci, mulți ostenindu-se în buna vestire a lui Hristos în aceeași vreme în Biserica cea dintîi și, luminînd multe țări cu credința, asemenea cu apostolii sînt vrednici de numele apostolesc, iar unii aici îndeosebi trebuie să se pomenească. Adică:

Sfîntul Lazăr, fiind mort patru zile și de Domnul înviindu-se, împreună cu sfinții apostoli a primit Duhul Sfînt, Care în limbi de foc S-a coborît. Fiind mare prigoană asupra Bisericii Ierusalimului, după uciderea lui Ștefan, a fost izgonit din hotarele Iudeii și slobozit pe mare într-o luntre fără vîsle, împreună cu Sfîntul Maximin ucenicul Domnului și cu Sfîntul Chelidonie, care din naștere a fost orb și de Domnul s-a luminat; însă plutind după dumnezeiasca ocîrmuire în Marsilia, acolo Sfîntul Lazăr a propovăduit apostolește pe Hristos. Apoi, fiind episcop în cetatea Kitiei din insula Ciprului, a murit. Și sfîntul lui trup, după mulți ani, s-a descoperit într-o raclă de marmură cu aceste cuvinte scrise deasupra: "Lazăr cel mort de patru zile, prietenul lui Hristos".

Sfîntul Maximin din Livia, cetate care se numea astfel în Galia, a fost întîi episcop și împlinitor de propovăduiri apostolești. Acolo a petrecut și Sfîntul Chelidonie, ajutătorul episcopiei la propovăduirea apostolească, cu Sfîntul Maximin, unde cu pace s-a odihnit; iar de unii istorici se numără în ceata sfinților șaptezeci de apostoli, ca unul dintr-înșii.

Sfîntul Iosif, cel din Arimateea, care a fost învățat de Iisus și a cerut preacinstitul Lui trup de la Pilat; la fel, izgonindu-se de zavistnicii evrei din hotarele lor, a propovăduit pe Hristos în Anglia, unde a și murit; ca un apostol se cinstește de locuitorii acelei țări.

Sfîntul Nicodim, care a venit noaptea la învățătura lui Hristos și a dat sfat bun pentru neosîndirea Domnului, iar mai pe urmă împreună cu Iosif a îngropat cu cinste

trupul lui Iisus și l-a uns cu aromate; el la fel a pătimit prigonire apostolească de la evrei, pentru credința și propovăduirea lui Hristos.

Sfîntul Gamaliel, care a fost învățător Sfîntului Apostol Pavel și a dat evreilor sfat bun despre propovăduirea sfinților apostoli, zicînd: *Dacă este de la Dumnezeu învățătura aceasta, nu veți putea s-o nimiciți*. După ce a arătat aceasta, a propovăduit apostolește pe Hristos, în Care a crezut, și, pe cel izgonit pentru propovăduire, adică pe Sfîntul Nicodim, îl ținea la sine, pe care pînă la sfîrșitul vieții hrănindu-l, după moarte l-a îngropat aproape de Sfîntul Ștefan, întîiul mucenic.

Sfîntul famen al împărătesei Candachiei, cel botezat în cale de Sfîntul Filip, pe împărăteasa aceea a adus-o la Hristos; a fost întîi propovăduitor al lui Hristos în Etiopia, apostol al Etiopiei numindu-se, s-a sfîrșit mucenicește.

Sfîntul Zaheu, cel ce a primit în casa sa pe Domnul, bucurîndu-se, iar de la Dînsul a auzit acestea: *Astăzi mîntuire casei acesteia s-a făcut*. După Înălțarea Domnului a urmat pe Sfîntul Petru, de care punîndu-se episcop în Cezareea Palestinei, a propovăduit pe Hristos.

Sfîntul Cornelie Sutașul, cel botezat de Sfîntul Petru și de același pus episcop în Cezareea, după Sfîntul Zaheu, și casa lui a făcut-o biserică.

Sfîntul Longhin Sutașul, care a crezut în vremea răstignirii Domnului și cu adevărat a mărturisit că Iisus este Fiul lui Dumnezeu, apoi și Învierea Lui a mărturisit-o; după aceasta, fiind propovăduitor și apostol al lui Hristos în Capadochia, a pătimit mucenicește.

Sfîntul Ignatie, purtătorul de Dumnezeu, pe care Domnul, cînd era prunc, l-a luat în mîinile Sale. El a fost episcop în Antiohia, propovăduind pe Hristos, pentru Care a și pătimit în Roma, dîndu-se spre mîncare leilor.

Sfîntul Policarp, episcopul Smirnei, pe care fericitul Simeon Metafrast, în viața Sfîntului Ignatie, purtătorul de Dumnezeu, îl numește apostol dumnezeiesc, scriind așa: "A sosit în Smirna și, acolo, Sfîntul Ignatie a sărutat pe Sfîntul Policarp, dumnezeiescul apostol, episcopul Smirnei, și, împreună cu sine, ucenicul".

Sfîntul Aristion, episcop al Bisericii Smirnei, ucenicul Domnului, din aceia care erau după cei doisprezece apostoli, pomenit în cărțile Sfîntului Papia, episcopul Ierapolei, cel ce a viețuit îndată după apostoli, despre care scriu istoricii bisericești: Nichifor în cartea a III-a, cap. 20, și Eusebiu în cartea a III-a, cap. 33.

Sfîntul Ierotei, cel ce a învățat credința de la Sfîntul Apostol Pavel și a fost pus episcop în Atena, care la Adormirea Preacuratei Maicii lui Dumnezeu, s-a adus în ceata Sfinților Apostoli prin văzduh.

Sfîntul Antipa, episcopul Pergamului, a pătimit mărturisind apostoleasca propovăduire în Hristos; despre care Însuși Domnul Hristos a arătat în descoperirea Sfîntului Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, zicînd: *Antipa, martorul Meu cel credincios, este ucis.*

Sfîntul Dimitrie, despre care a scris Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu în Epistola a treia (1, 12), zicînd: *Lui Dimitrie i s-a mărturisit de la toți și de la însuși adevărul. Și noi mărturisim și știi că mărturia noastră este adevărată.* El a fost episcop în Filadelfia, în Asia.

Încă se mai pomenește în Faptele Apostolilor **Mnason din Cipru**, vechi ucenic al Domnului, despre care scrie Sfîntul Luca așa: *Au venit cu noi și niște ucenici din Cezareea, aducînd cu ei pe un vechi ucenic din Cipru, Mnason, la care găzduim noi*. Poate va socoti cineva că acest vechi ucenic al Domnului, Mnason, este același cu Iason. Deci aceștia și mai mulți, afară din soborul celor șaptezeci de apostoli, au fost vechi ucenici ai Domnului, în aceeași vreme cu apostolii propovăduitori ai Lui, afară de mai mult de cinci sute de frați, care, deși n-au fost pomeniți, au văzut pe Domnul înviat; numele lor sînt scrise aici, pe pămînt, în cărți, dar în ceruri sînt scrise cu adevărat, precum scrie Sfîntul Pavel către Filipeni, în cap. 4: *Care întru buna vestire s-au nevoit cu mine, și cu ceilalți ajutători ai mei, ale căror nume sînt în cărțile vieții*. Iar în povestirea scrisă sub numele Sfîntului Dorotei, pentru cei șaptezeci de apostoli, aceleași nume se repetă.

Încă, se mai știe că în povestirea aceea scrisă sub numele lui Dorotei, multe, precum am scris, fiind nesigure, patru nume din cei șaptezeci de apostoli în zadar se pomenesc, anume **Irodion**, spunîndu-l a doua oară, ca și cum ar fi același cu Sfîntul Pavel **Rodion**, pe care Pavel nu l-a pomenit nicăieri, fără numai pe Irodion. Și iarăși pe **Apolo, Tihic și Aristarh**, pe care singuri aceiași, iar nu îndoiți îi pomenește Sfîntul Pavel.

La aceeași povestire numele a patru se află de cîte două ori, al lui **Cleopa cu Simeon** și **Crisp cu Crescent**; căci se scrie ca și cum același Cleopa ar fi și Simeon; și cei vrednici de credință, vechi istorici bisericești, Eusebiu, cel numit Pamfil, și Nichifor al lui Calist Xantopol și cel adus de dînșii ca mărturie mai veche, adică Hegesip, iar după dînșii și Gheorghe Kedrin, scriu asemenea, cum că Cleopa era frate mai mic al Sfîntului Iosif Logodnicul, iar Simeon era ruda Domnului; deși se pomenește în Prolog că Simeon acesta era același, adică fiul lui Iosif, ca și Iacob, Iosie și Iuda; însă cei mai vrednici de credință istorici bisericești grăiesc că Simeon acesta (rudenia Domnului, episcopul Ierusalimului, al doilea după Iacob), era fiul unic al lui Cleopa, fratele lui Iosif și văr, iar nu frate bun lui Iacob, fiul lui Iosif; iar acel Simeon, fiul lui Iosif și frate bun lui Iacob, era altul (nepomenit între apostoli), de care socotesc că n-a luat slujba apostoliei, precum Iacob și Iosif, frații lui, între cei șaptezeci, iar Iuda (care se zice și Tadeu), era între cei doisprezece.

Dar poate că mai înainte de a se împărți apostolii în lume, s-au dus din viața aceasta, precum și alți ucenici ai Domnului, despre care Sfîntul Pavel zice: *Cei mai mulți sînt pînă acum, iar unii au și adormit*; lucru care rămîne la bisericeasca socoteală și este dovedit, că altul era Cleopa și altul Simeon. Iar ceea ce se scrie despre Crisp, pe care Sfîntul Pavel îl pomenește în Epistola a doua către Timotei, că a fost episcop în Galileia, - apoi în epistola aceea se pomenește Crisp sau Crescent, episcopul Galatiei și al Galileei; iar deosebit alt Crisp, mai mare al soborului, se pomenește în Faptele Apostolilor și în epistola întîia către Corinteni a lui Pavel.

În aceeași povestire se scrie că **Chifa**, pe care Sfîntul Pavel l-a mustrat în Antiohia, a fost episcop în Ivonia. Dar Sfîntul Pavel în Antiohia, precum scrie către Galateni, nu altcuiva sau lui Chifa, cel din șaptezeci de apostoli, ci însuși lui Petru, apostolul cel sfînt, i-a stat împotrivă pe față, căci sminteală era să viețuiască ca neamurile.

În aceeași povestire se mai scrie că unul din cei șaptezeci ar fi fost un apostol Cezar; dar Sfîntul Pavel, scriind din Roma către Filipeni (4, 22), pomenește de casa cezarului Nero, care atunci împărățea în Roma (54-68), iar nu de vreun ucenic al Domnului anume Cezar, precum despre aceasta scriu sfinții învățători, Sfîntul Ioan Gură de Aur și Sfîntul Teodoret. Cel dintîi zice: "I-am îndemnat și i-am întărit, arătîndu-le că propovăduirea s-a atins și de casa împărătească; pentru că dacă cei ce erau în casele împărătești toate le-au defăimat pentru Împăratul ceresc, mult mai ales li se cădea lor, Filipenilor, s-o facă". Celălalt, Sfîntul Teodoret, zicea: "Prea multă mîngîiere le-a adus, cînd le-a spus că și în palatele împărătești stăpînește dumnezeiasca Evanghelie și pe casnicii necuratului împărat îi aduce la viață". Așa tîlcuiesc acești sfinți învățători cuvintele apostolului, care pomenesc de Cezar în Epistola către Filipeni, la sfîrșitul acestora, zicînd: *Închină-se vouă toți sfinții și mai ales cei din casa Cezarului. Darul Domnului nostru Iisus Hristos cu voi toți. Amin* (4, 22-23).

10. CUVIOSUL TEOCTIST DIN SICILIA
(4 IANUARIE)

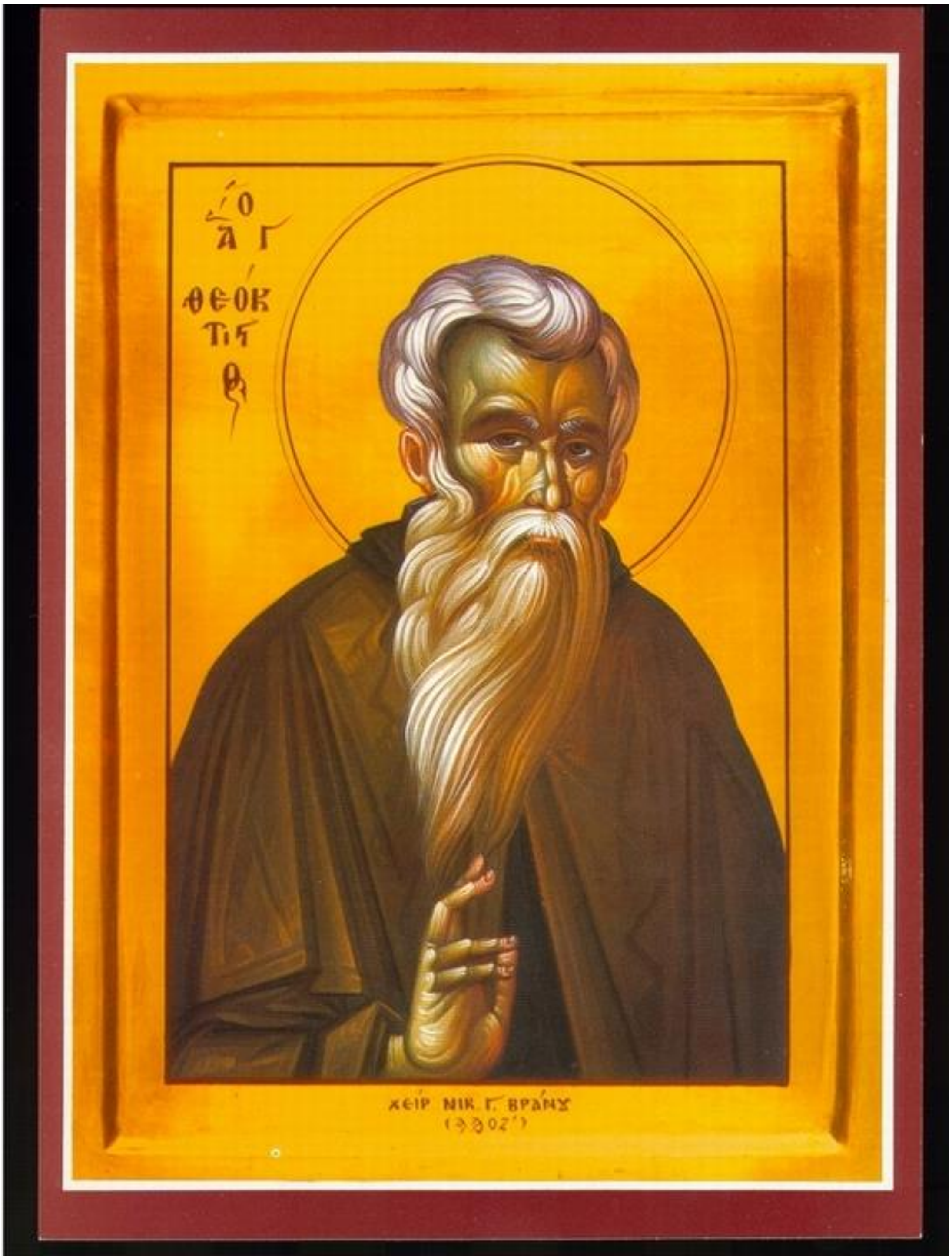

În Prolog, aici, în locul acestui Teoctist, s-a pus Cuviosul Teoctist, care se cinstește în septembrie, ziua a treia, pustnicul cel împreună cu Sfîntul marele Eftimie din Palestina, din Mineiul cel nou. Asemenea și sinaxarul lunilor arată că în această zi se cinstește Teoctist cel din Sicilia, iar nu cel din Palestina.

11. SFÎNTUL MUCENIC ZOSIMA
(4 IANUARIE)

Sfîntul Mucenic Zosima, monahul cel din Cilicia, în pustie a locuit cu fiarele. Iar Dometian ighemonul, prinzîndu-l, pentru Hristos l-a chinuit şi a făcut pe Atanasie Comentarisie să creadă în Hristos. Pentru că, chinuindu-se Sfîntul Zosima, un leu din pustie a alergat la privelişte şi cu glas omenesc a grăit, înfricoşînd pe toţi.

Văzînd aceasta, Atanasie a cunoscut puterea lui Hristos, a unuia adevăratului Dumnezeu, şi a crezut în el. Deci, amîndoi s-au sfîrşit în munţi, unde o piatră, despicîndu-se şi intrînd într-însa, şi-au dat sufletele Domnului.

---

12. PĂTIMIREA SFINŢILOR MUCENICI TEOPEMPT ŞI TEONA
(5 IANUARIE)

Împăratul Diocleţian (284-305), în anul întîi al prigonirii ce s-a făcut de dînsul asupra creştinilor, mergînd de la Roma, a intrat în cetatea Nicomidiei, unde a făcut mulţi idoli şi s-a închinat lor; după cîteva zile, a fost prins înaintea cetăţii omul lui Dumnezeu, episcopul Teopempt, care a pătimit la începutul prigonirii făcută de marele păgîn Diocleţian, şi fiind adus înaintea împăratului, a zis: "Nu sînt dumnezei acei idoli de argint, de aur, de lemn sau de piatră, cărora tu te închini, pentru că nu pot nici să sufle, nici să grăiască, nici să facă ceva bine sau rău. Dumnezeul cel ceresc, Atotputernicul, a făcut cerul, pămîntul şi marea, precum şi toate cele ce sînt întrînsele".

Acestea şi multe altele grăindu-le sfîntul despre credinţa creştinească, s-a supărat împăratul şi i-a zis: "Nu te-am chemat să vorbeşti multe cuvinte, ci ca îndată să încetezi vorba şi să aduci jertfă zeului Apolon". Sfîntul Teopempt a răspuns: "Unor zei ca aceştia eu niciodată nu voi aduce jertfă, nici mă voi teme de chinurile tale, căci este scris: *Nu vă temeţi de cei ce ucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă.* Iar tu, avînd putere asupra trupului meu, fă ceea ce voieşti".

Atunci împăratul a poruncit să fie ars în cuptor episcopul, de viu. Deci, ostaşii au aprins cuptorul de dimineaţa pînă la amiază, şi sfîntul episcop a zis către dînşii: "Să încetaţi puţin şi eu voi arăta puterea Domnului Dumnezeului meu, pentru al Cărui sfînt nume se încinge acel cuptor, spre a mă pierde". Zicînd aceasta, s-a aruncat în cuptorul cel foarte aprins şi a şezut în mijlocul lui, iar aceia s-au dus, crezînd că el va arde şi va pieri îndată. Dar la miezul nopţii, ieşind sfîntul bărbat din cuptor şi intrînd în casă la împăratul, deschizîndu-se toate uşile singure, l-a deşteptat şi i-a zis: "Eu sînt Teopempt, episcopul, omul lui Iisus Hristos, pentru că n-am murit, după cum tu ai poruncit ca să mă omoare şi iată că sînt viu". Zicînd acestea, s-a dus iarăşi în cuptor; iar împăratul, văzîndu-l pe sfîntul şi auzind cuvintele lui, s-a înspăimîntat şi a rămas ca un mut, de frica cea mare. A doua zi, chemînd pe ostaşii săi, le-a zis: "Aţi aruncat pe creştinul acela în cuptorul cel ars, unde v-am poruncit?" Ostaşii au răspuns: "Am făcut, stăpîne, precum ne-ai poruncit; l-am aruncat şi, arzînd, a murit ieri".

Atunci Diocleţian a pornit cu ostaşii săi şi s-a oprit înaintea cuptorului, dar a auzit pe sfîntul episcop, cîntînd şi binecuvîntînd pe Dumnezeu în mijlocul cuptorului celui arzînd, şi s-a mirat foarte mult.

Ieşind sfîntul din cuptor nevătămat, împăratul a zis către cei de faţă: "Vedeţi ce putere are vraja creştinească; căci am auzit că în numele unui Iisus îşi săvîrşesc farmecele lor". Deci a poruncit ca în acelaşi ceas să prindă un cîine şi să-l arunce în cuptor, vrînd să vadă dacă nu va arde cîinele, precum n-a ars episcopul cu minune; dar îndată a ars cîinele. Văzînd aceasta împăratul, a zis către omul lui Dumnezeu: "Voi pune asupra ta mai multe chinuri, ca asupra unui necurat, de vreme ce te-am cunoscut că eşti înşelător şi vrăjitor". Şi a poruncit ca într-o temniţă să fie închis, fără a i se da nici pîine, nici apă, pînă în ziua în care avea să-l judece înaintea poporului;

și a petrecut omul lui Dumnezeu douăzeci și două de zile în această temniță, fără hrană și băutură, întărindu-se de Dumnezeu.

După trecerea acestor zile, împăratul a poruncit ostașilor săi să meargă ca să cerceteze dacă se află încă în viață creștinul acela. Ostașii, mergînd la închisoare, l-au găsit viu și cu fața veselă, ospătat ca la o masă împărătească; apoi s-a supărat Diocletian și a scos din temniță pe fericitul episcop și, rupîndu-și hainele de pe dînsul, a bătut din palme, zicînd: "Veniți și vedeți vraja creștinească". Iar fericitul episcop a zis: "Pînă cînd, ticălosule, ai inima închisă, și nu cunoști pe Dumnezeul cel adevărat, în Care eu cred? Acela mi-a dat mie putere și tărie. Cîtă vreme te voi birui, voi socoti nimic toate chinurile".

Împăratul, auzind de toate acestea, a poruncit să-i scoată ochiul cel drept și să-l puie în mîna lui cea dreaptă, și astfel să-l ducă iarăși în temniță. Acolo, rugîndu-se sfîntul, o lumină mare a strălucit în întuneric și îndată ochiul său s-a deschis, fiind întreg și sănătos ca și celălalt. De acest lucru înștiințîndu-se împăratul și văzîndu-l, s-a mîniat mai mult și a zis: "Mă jur pe împărăția Romei și pe marele Apolon, că nicidecum nu mă voi odihni pînă ce nu voi chema mai întîi pe cel mai puternic vrăjitor, care va putea să-ți risipească toate meșteșugurile și farmecele tale". Aceasta zicînd, iarăși a poruncit să-l ducă în temniță. A trimis apoi scrisorile sale în toate părțile stăpînirii, că, dacă se va afla vreun vrăjitor, care să poată risipi farmecele creștinești, să vină la dînsul degrabă și să ia multe daruri și mare cinste. Deci a venit un vrăjitor, anume Teona, care stînd înaintea lui Diocletian, a zis: "După porunca voastră împărătească, am venit ca mai degrabă să dezleg creștineștile farmece, căci nu se va afla în mine nedreptate înaintea ta".

Aceasta auzind împăratul, s-a bucurat și a zis: "Este la mine în temniță un boier creștin, ale cărui farmece de le vei dezlega, mare cinste vei lua". Teona i-a zis: "Să facă creștinul acela vreo putere înaintea mea și eu voi risipi toate lucrările lui".

Deci, veselindu-se împăratul de niște cuvinte ca acestea, a zis către dînsul: "Eu aș voi ca de la tine mai întîi să văd vreun semn". Teona i-a zis: "Să se aducă aici un bou mai sălbatic". Acela fiind adus, Teona a șoptit niște cuvinte în urechile boului și îndată boul a crăpat în două și fiecare parte era deosebită.

Atunci mirîndu-se împăratul, a zis: "Cu adevărat tu ești destoinic pentru risipirea farmecelor creștinești". Teona vrăjitorul a zis către împărat: "Așteaptă puțin și vei cunoaște prin minune lucrul ce s-a făcut, împărate". Aceasta zicînd, a poruncit ca să-i aducă un cîntar și a pus în el acele părți ale boului, umflîndu-se amîndouă deopotrivă.

Deci a poruncit Diocletian ca să aducă înaintea sa pe Sfîntul Teopempt, episcopul, și, punîndu-l împotriva vrăjitorului, a zis către dînsul: "Știindu-te că ești înșelător și vrăjitor, am chemat acest fermecător din părțile Egiptului, voind să cunosc cine din voi este mai puternic în fermecătorii".

Atunci Teona a zis către episcop: "Două meșteșuguri ale farmecelor voi săvîrși acum asupra ta și de nu te vor vătăma, voi crede și eu în Dumnezeul tău". Deci, făcînd două turte din făină fermecată, i-a dat episcopului să mănînce; iar el, luînd, le-a mîncat și s-au îndulcit în gura lui ca mierea, cu nimic vătămîndu-l.

Văzînd aceea Teona, s-a mirat și a zis: "Încă un meșteșug de farmece minunat voi săvîrși asupra ta și de nu te va vătăma, voi crede în Dumnezeul tău".

Luînd un pahar de apă, a pus într-însul o iarbă aducătoare de moarte și a chemat numele celor mai puternici diavoli, ca mai puternică să-i fie otrava, apoi a dat-o sfîntului să bea; el bînd-o, a rămas nevătămat.

Teona, căzînd la picioarele episcopului, a zis: "Sînt creștin și mă închin Celui răstignit". Împăratul auzind aceasta, s-a tulburat foarte și a strigat, zicînd: "Mari sînt facerile de minuni ale creștinilor, care se fac cu vrăji". Deci, a poruncit să-i ducă în temniță, unde sfîntul episcop învățînd credința pe Teona, l-a numit *Sinesie*, adică "plin de înțelegere", de vreme ce a înțeles cu inimă curată și a cunoscut pe Hristos Dumnezeu; apoi l-a botezat acolo.

A doua zi împăratul a poruncit ca pe sfîntul episcop să-l aducă înaintea sa și, plecîndu-și grumajii, a zis către dînsul: "Bucură-te, învățătorule al vrăjitorilor", și-l sfătuia cu cuvinte multe spre păgînătatea elinească.

Nevrînd sfîntul să jertfească zeilor, împăratul a poruncit să-l întindă pe pămînt, cu fața în sus și de patru lemne să-l lege de mîini și de picioare, apoi să aducă o bucată mare de piatră dintr-un stîlp sfărîmat, pe care abia opt oameni puteau s-o ducă și s-o pună pe pîntecele sfîntului. Dar rugîndu-se sfîntul episcop rugîndu-se, îndată acea piatră ce era pe pîntece, singură ridicîndu-se, s-a aruncat de la dînsul departe, ca de 15 coți.

Atunci Dioclețian a poruncit să-l spînzure de picioare, cu capul în jos și altă piatră grea să-i spînzure de grumaji; deci a lăsat pe sfîntul spînzurat de dimineață pînă la al treilea ceas din zi. Apoi a poruncit să taie funia cu care sfîntul era spînzurat de picioare, ca astfel, deodată căzînd și capul sfărîmîndu-și de greutatea pietrei, iar grumajii rupîndu-și, să se sfîrșească. Aceasta făcîndu-se, sfîntul episcop, cu puterea lui Dumnezeu, a stat drept pe picioarele sale.

După aceasta tiranul a dat asupra lui hotărîre de moarte, pe care sfîntul cu bucurie a primit-o și cu glas mare a grăit: "Bine este cuvîntat Dumnezeu și Tatăl Domnului Iisus Hristos, Care m-a învrednicit să ajung această zi, pe care în toată vremea o doream; deci mă rog, Ție, Doamne, pomenește-mă și în acest ceas". Zicînd aceasta, și-a plecat genunchii și i-au tăiat capul, săvîrșindu-se în pace și în mărturisirea Sfintei Treimi.

După aceea a poruncit împăratul ca să aducă înaintea sa pe Teona vrăjitorul, care crezuse în Hristos și după ce n-a putut nici cu îmbunări, nici cu îngroziri să-l înduplece la jertfele idolești, a poruncit să-l arunce într-o groapă adîncă, să-l astupe cu țărînă, apoi a adus cai ca să calce pe sfînt în groapă. Astfel, Sfîntul Teona astupîndu-se cu țărînă și de picioarele cailor mult călcîndu-se, a trecut către Domnul.

Deci Sfinții Mucenici Teopempt episcopul și Teona, zis Sinesie, și-au săvîrșit nevoințele lor cele mucenicești de la Diocletian împăratul, în Nicomidia; împărățind peste toți Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, I se cuvine slava, în veci. Amin.

13. VIAȚA MAICII NOASTRE SINCLITICHIA (5 IANUARIE)

(Scrisă de marele Atanasie, Arhiepiscopul Alexandriei)

Cea numită cu numele Sinclitichia a fost din Macedonia. Auzind strămoșii ei despre iubirea de Dumnezeu și credința în Hristos, ce se răspîndise în cetatea alexandrinilor, s-au dus acolo. Ajungînd în acea cetate și aflînd faptele mai mari decît vestea, au fost primiți cu prietenească dragoste. Ei nu se bucurau de mulțimea

poporului, nici de mărimea caselor, ci mai mult de credința și dragostea cea adevărată, care erau mai prejos în patria lor.

Fericita Sinclitichia era nu numai cu neamul vestită; dar era împodobită și cu celelalte calități care în viață se socotesc veselitoare. Ea avea o soră și doi frați de un cuget cu dînsa, avînd și ei viață cinstită, dintre care unul, fiind în vîrstă copilărească, a răposat; iar celălalt, ajungînd la 25 de ani, era îndemnat de părinți la căsătorie. Însă pregătindu-se toate cele de veselie și săvîrșindu-se lucrurile cele după obicei, tînărul a zburat ca o pasăre din lațuri, făcînd schimb, în locul miresei pămîntești, cu soborul cel fără prihană al sfinților.

Sora lui, fiind încă în brațele părintești, își împodobea sufletul cu iubirea de Dumnezeu, iar purtările de grijă ale trupului le avea numai cît se cuvenea firii; ea era curată și la chip prea frumoasă, încît mulți logodnici s-au apropiat de dînsa; pe de o parte bucurîndu-se de zestre, iar pe de alta gîndindu-se la neamul părinților și, pe lîngă acestea, aprinzîndu-se și de frumusețea fecioarei.

Deci, părinții îndemnau pe tînără spre nuntă, silind-o spre aceasta, ca prin ea să nu li se stingă neamul. Înțeleapta fecioară nicidecum nu se învoia cu asemenea sfaturi ale părinților, ci mai vîrtos, cu cît auzea de nuntă lumească, cu atît privea la cea dumnezeiască. Pe mulți logodnici trecînd cu vederea, ea își îndrepta ochiul la Mirele ceresc.

Ea era o adevărată ucenică a fericitei Tecla, urmînd aceleia întru învățături; pentru că amîndurora Hristos le era logodnic și același Pavel era aducător de Mire al amîndurora. Nici o altă cale din oraș nu cunoștea, decît pe a bisericii. Însuși David spune despre amîndouă în cîntările cele cinstite și dumnezeiești; pentru că în chimvale bine răsunătoare se veseleau sufletele lor cele încredințate lui Dumnezeu, în timpane și psaltiri cu zece strune trimiteau ele în sus cîntarea cea desăvîrșită. Chiar Mariam, pentru aceste fecioare, aducînd înainte cuvintele, zice: "Să cîntăm Domnului, căci cu mărire S-a preamărit". Iar mîncările dumnezeieștii nunți sînt de obște celor ce se ospătează, căci zice: *Gustați și vedeți că bun este Domnul.* Țesătura îmbrăcămintelor de mireasă le era totuna, deoarece: *Cîți în Hristos s-au botezat, în Hristos s-au și îmbrăcat.*

Deci, la fel le era lor dragostea către Domnul, pentru că de aceleași dăruiri se învredniceau. Încă și cu nevoințele se întreceau, pentru că mucenicia fericitei Tecla o știau toți, cum s-a nevoit prin foc și fiare sălbatice. Apoi nici ostenelile acestei îmbunătățite nu trebuie a se tăinui; pentru că, dacă Unul era Mîntuitorul lor Cel dorit, apoi tot un vrăjmaș li se rînduia lor, adică diavolul.

Tecla socotea chinurile mai ușoare, pentru că ea surpase toată răutatea vrăjmașului; iar către Sinclitichia se arată mai ușor răutatea lui, pornindu-se prin uneltirile sale cele pierzătoare. Țesătura cea aleasă a hainei nu a înșelat ochiul ei, nici strălucirile cele de multe feluri ale pietrelor de mult preț. Chimvalul nu a amăgit

auzul ei, nici fluierul n-a putut întoarce tăria sufletului ei. N-au înduplecat-o lacrimile părinților, nici vreo altă dojenire a rudeniilor, ci, avînd gîndul ca un diamant, și-a abătut în lături mintea sa.

Ca pe niște ferestre toate simțirile sale închizîndu-le, vorbea cu Mirele său, zicînd cuvîntul acela: "Precum sînt eu, așa și nepotul meu". Dacă-i veneau vorbe frumoase, fugea de acestea în cămările cele mai dinlăuntru ale sufletului, aducîndu-se pe sine Domnului; iar cînd i se dădeau sfaturi folositoare, toată mintea sa o avea în primirea celor zise.

Postirea o avea așa de iubită, încît nimic nu-i era mai drag; pentru că o socotea păzitoare și temelia celorlalte. Dacă avea nevoie cîndva să mănînce, afară de vremea cea obișnuită, ea făcea împotriva celor ce mănîncă. Se îngălbenea de nemîncare și trupul ei era subțire, din pricina hranei puține. Deci, fericita aceasta cugeta cele zise de Apostol: *Cu cît omul nostru din afară se strică, cu atît cel dinlăuntru se înnoiește*.

Astfel se străduia, tăinuindu-se de mulți. Cînd părinții s-au dus din viața aceasta, învățîndu-se mai mult cu înțelepciunea, a luat și pe sora sa cu sine, pentru că era lipsită de vedere; apoi s-au depărtat de casele părintești și s-au dus la o curte a unei rudenii a sa, ce era mutată din cetate. După aceea, vînzînd toată avuția rămasă și împărțind-o săracilor, a rugat pe unii din preoți a-i tăia părul; de atunci toată împodobirea a lepădat-o, pentru că este obiceiul la femei a socoti părul ca podoabă. Acesta era semn de a face sufletul ei curat.

De atunci s-a învrednicit de întîia numire fecioarească, adică de călugărie; iar toată averea sa împărțind-o săracilor, zicea: "De mare cinste m-am învrednicit, încît nu sînt vrednică a mulțumi Celui ce mi-a dăruit acestea. Dacă pentru toate lucrurile din afară oamenii risipesc toată avuția lor, cu atît mai vîrtos, eu învrednicindu-mă de acest dar, nu se cădea oare ca odată cu averea a da și trupul? Toate sînt ale Domnului; pentru că al Domnului e pămîntul și plinirea lui". Prin aceste cuvinte, adică prin smerita cugetare, se liniștea, pentru care cu mult mai înainte în ogrăzile părintești se arăta foarte vrednică și iscusită, căci într-însa se înmulțea floarea nevoinței și a faptelor bune.

Cei care fără iscusință și fără socotire s-au apropiat de această taină dumnezeiască (călugăria) au pierdut ceea ce căutau, neprivind mai departe la faptele lor. Precum cei ce călătoresc se îngrijesc mai întîi de merinde, tot asemenea și aceasta, îngrijindu-se mai înainte de oarecare merinde, fără temere mergea spre cele de sus; pentru că, strîngînd mai înainte cele trebuincioase pentru săvîrșirea casei, punea temelia bună. Dar facerea caselor se urmează după plan, din materiile cele din afară; iar Sinclitichia a făcut împotrivă, pentru că nu aduna materiile cele din afară, ci mai vîrtos pe cele dinlăuntru. Banii săi dîndu-i săracilor, părăsind mînia și pomenirea de rău, și izgonind zavistia și mărirea deșartă, și-a zidit casa pe piatra al cărei turn este vestit, iar casa neînviforată.

Ca să nu zic multe, ea covîrșea prin începuturi bune și pe cele ce aveau deprinderea vieții monahicești. Precum copiii cei isteți, fiind încă la începutul cărții, se întrec cu cei în vîrstă, care sînt de mai mult timp pe lîngă dascăli, așa și aceasta, arzînd cu duhul, întrecea pe celelalte.

Deci, viața ei cea pustnicească nu o putem spune, de vreme ce nimănui nu da voie a se face privitor, dar nici nu voia a fi cineva propovăduitor al vitejiilor ei. Cînd voia să facă bine, se îngrijea de ascunderea acestuia; iar aceasta nu o făcea pentru laudă, ci fiind întărită de darul ceresc; pentru că avea în minte acel grai dumnezeiesc, care zice: *Să nu știe stînga ce face dreapta*.

Astfel tăinuindu-se, săvîrșea cele cuviincioase făgăduinței. Iar din vîrsta cea dintîi și pînă la cea desăvîrșită, se ferea nu numai de întîlnirea cu vreun bărbat, dar fugea de multe ori și de cele de un neam cu dînsa. Aceasta o făcea pentru două lucruri: ori ca să nu se laude pentru covîrșirea pustniciei, ori ca să nu se sustragă de la fapta bună pentru trebuința trupească. Așa gonea bîntuielile cele dintîi ale sufletului, neiertîndu-l a se da înapoi pentru faptele cele trupești, ci, ca pe un copac stufos, curăța împrejur crengile sale neroditoare. Odraslele cele spinoase ale patimilor le dezrădăcina prin postire și rugăciune. Apoi tot trupul său îl supunea la multe osteneli și se îndestula cu puțină pîine și apă.

Cînd războiul vrăjmașului se ridica, mai întîi pe Stăpînul său Îl chema la rugăciune, spre a lupta împreună. Apoi îndată cu rugămintea, Domnul era de față și fugea războiul. Cînd de multe ori vrăjmașul zăbovea la luptă și Domnul nu chinuia pe războinic, creștea prin aceasta iscusința sufletului celui îmbunătățit, fiind ca o adăugire a darurilor, și mai mult se întărea de biruință asupra vrăjmașului.

Sinclitichia nu numai că se îndestula cu puțină trebuință a hainelor, ci și de ospătările cele de dezmierdare se lepăda; căci pîine de tărîțe mînca, iar apă de multe ori nici nu lua și se culca jos pînă la o vreme oarecare. Deci, pînă înceta războiul, avea niște arme ca acestea, cu rugăciunea era îmbrăcată, iar coiful ei era din credință, pornită din nădejde și dragoste. Credința mergea mai înainte, strîngînd toate încheieturile sufletului ei; după aceea venea și milostenia.

Prin această biruință îndepărta vrăjmașul și ea se ușura în pustnicia cea aspră. Aceasta o făcea ca nu deodată să se dezlege de mădularele trupului, pentru că acesta ar fi fost ceasul biruinței; căci armele căzînd, care mai este nădejdea ostașului în război? Unii fără măsură și fără cercetare, înfrînîndu-se cu ajunare, și-au adus rănire de moarte; și, lăsînd împotrivirea contra luptătorului, pe dînșii s-au nenorocit.

Sinclitichia însă nu făcea astfel, ci toate cu deslușire le făcea și cu vrăjmașul se lupta prin rugăciuni și pustnicie, iar în conducerea corăbiei sale purta grija de trup; pentru că și cei ce plutesc, ajungîndu-i iarna și viforul, rămîn nemîncați, punînd tot meșteșugul lor împotriva primejdiei; iar cînd și-ar dobîndi viața, atunci pentru a doua scăpare se îngrijesc.

Apoi, avînd odihnă puțină, nu sînt fără griji, spre alinarea furtunii, nici de somn adînc nu se țin, gîndind asupra celor trecute, precum și asupra celor ce vor să fie, căci, deși iarna și furtuna au încetat, marea nu s-a împuținat, și dacă a trecut a doua primejdie, a treia poate să vină. Și dacă cele întîmplate s-au dus, cele ce pot veni sînt ca de față. Deci așa se petrecea cu Sinclitichia. Deși duhul poftei l-a izgonit, dar ceea ce-l stăpînește pe acesta nu era departe. Drept aceea se cade necontenit a ne ruga, pentru nestatornicia mării și pentru sărătura răutății vrăjmașului.

Fericita, știind cu dinadinsul viforul de față al vieții și văzînd furtunile valurilor, cu osîrdie ocîrmuia corabia sa, prin dreapta credință în Dumnezeu; pentru că aceasta o scotea neînviforată la limanul cel de mîntuire, avînd ca ancoră întemeiată credința în Hristos. Viața ei apostolească o petrecea în credință și sărăcie.

Strălucind prin credință și smerită cugetare, a săvîrșit această faptă de mîntuire; căci a călcat pe aspidă și pe vasilisc și peste toată puterea vrăjmașului, cum zice Scriptura. Ea știa că cine a fost slugă bună și credincioasă, deși peste puțin a fost credincios, peste multe avea să fie pus. A ținut piept războiului celui materialnic împotriva celui nematerialnic și s-a făcut steag de biruință. Cunoască dar toți mărimea credinței sale, a zis Pavel, adică începătorii și stăpînitorii. Pentru că, biruind puterile cele potrivnice, a cîștigat pe cele bune. Deci, astfel deosebindu-se, era săvîrșitoare a faptelor celor bune.

Vremea mergînd înainte și faptele ei bune înflorind, mireasma ostenelilor ei cele preamărite se ducea la mulți. Pentru că nu este, cum zice Sfînta Evanghelie, lucru ascuns care să nu fie arătat; căci știe Dumnezeu pe cei ce-L iubesc pe El, și a-i vesti spre îndreptarea celor ce aud. Deci, atunci, prin voia lui Dumnezeu, au început unele a veni la dînsa, spre a le vorbi. Pentru că prin cuvinte se cunoșteau faptele vieții ei și mai mult se apropiau, vrînd a se folosi.

Acelea o întrebau pe dînsa, zicînd: "Cum putem a ne mîntui?" Iar ea, oftînd greu și multe lacrimi vărsînd, nu le răspundea. Apoi cele ce se adunaseră o sileau pe dînsa a spune măririle lui Dumnezeu. Fiind rugată mult, fericita Sinclitichia, după multă vreme, cu glas smerit, a spus graiul acela al Scripturii: *Nu sili pe sărac, pentru că este scăpătat*.

Cele de față, primind graiul, mai mult o întrebau, apoi prin graiurile Scripturii ziceau către dînsa: *În dar ai luat, în dar dă; și vezi să nu plătești pedeapsa celui ce a ascuns talantul.* Ea a zis către dînsele: "Ce vorbiți astfel pentru mine, păcătoasa, ca și cum eu fac ceva? De obște avem învățător pe Domnul și din aceleași izvoare scoatem apele cele duhovnicești. Apoi ne hrănim din același lapte al Așezămîntului celui vechi și al celui nou". Iar ele către dînsa ziceau: "Știm și noi că una este învățătura noastră, Scriptura și același este Dascălul; dar tu prin sîrguință ai sporit în faptele cele bune și cele ce s-au făcut de tine prin deprinderea bunătăților trebuie a sluji ca rînduială celor tinere, pentru că și Dascălul nostru Cel de obște aceasta poruncește".

Fericita, auzind aceasta, plîngea ca pruncii, însă cele adunate o rugau a înceta de plîns. După ce s-a liniștit, au început iarăși a o ruga, iar ea, milostivindu-se și cunoscînd că cele zise nu-i aduc ei laudă, ci celor de față le aduc folos, a început a zice către dînsele astfel: "Fiicelor, toți și toate știm a ne mîntui, dar pentru a noastră nepăsare, ne lipsim de mîntuire. Se cade mai întîi a păzi cele cunoscute prin darul Domnului, adică acestea: *Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată virtutea ta, și pe aproapele tău ca pe tine însuți*.

Aici este începutul legii și împlinirea darului. Scurtă este glăsuirea cuvîntului, dar multă și nemărginită este puterea ce iese din acestea; căci toate cele de suflet folositoare, de acestea atîrnă. Chiar și Pavel mărturisește, zicînd: *Dragostea este sfîrșitul legii*. Deci oamenii de treabă care vor spune că, după darul duhului, sînt din dragoste și cu dînsa sfîrșesc; atunci mîntuirea aceasta este, adică dragostea cea curată.

Se cade a adăuga și aceasta ca urmare a dragostei, adică: "Fiecare din noi cunoscînd ceea ce este, să dorească cele mai mari". Dar ele nu se dumireau la cele zise și iarăși o întrebau. Iar ea le-a zis: "Știți pilda din Evanghelie despre sămînța care a dat una o sută, alta șaizeci, și alta treizeci. Deci suta este cinul nostru călugăresc, șasezecimea este ceata celor înfrînați, iar treizecimea a celor ce viețuiesc cumpătat. Adică bine este a trece de la cele treizeci spre cele șaizeci și de la cele de șaizeci spre cele de o sută. Pentru că de la cele mai mici la cele mai mari este bine a spori; iar a merge de la cele mai mari spre cele mai mici nu este fără primejdie; pentru că cel ce o dată s-a plecat spre cele rele, nici întru cele mai puține nu poate sta, ci ca într-un fund de pieire se coboară. Deci, făgăduind cineva feciorie, pricinuiește păcate de nu se va păzi. Iar dacă vom viețui cumpătat, măcar de cele treizeci ne vom învrednici.

Deci, cunoscut să vă fie că tot gîndul rău vine de la vrăjmaș; căci cel ce merge de la cele mai mari spre cele mai mici, se rănește de cel potrivnic. Pentru că cel care face aceasta, se judecă ca un ostaș fugar și nu se învrednicește de iertare. Căci, dacă a fugit de făgăduială, ia pedeapsă. Deci se cade, precum mai înainte am zis, a păși înainte de la cele mai mici spre cele mai mari. Aceasta o învață și apostolul, zicînd: *Cele din urmă uitînd, la cele dinainte priviți*. Astfel se cade, ca cei ce au suta, pe aceasta a o păstra și a nu o da înapoi. Pentru că se zice: *Cînd veți împlini toate, ziceți atunci în sine că sîntem robi netrebnici*. Deci se cade ca noi cele ce am ales cinul acesta, să păzim cumpătarea mai mult decît cele din lume; pentru că acelea se uită cu necuviință și rîd fără rînduială. Iar noi și de acestea lăsîndu-ne, să ne suim mai sus spre faptele cele bune. Din ochi să scoatem nălucirea cea deșartă; căci Scriptura zice: *Ochii tăi să vadă cele drepte*. Iar limba să o oprim de la niște păcătuiri ca acestea. Pentru că este necuvios a rosti graiuri urîte; și nu numai de a spune cele deșarte, se cade a ne lăsa, ci și de a le auzi.

Acestea sînt cu putință a le păzi, dacă nu vom ieși des în lume. Pentru că prin simțurile noastre, deși nu voim, intră furii. Cum poate casa a nu se înnegri, venind fum din afară și ferestrele fiind deschise? Deci se cuvine a părăsi mergerile la tîrg,

pentru că grea vătămare va fi nouă a privi pe ulițe. Iar cînd ne vom închide, nici acolo nu trebuie să fim fără grijă, ci a priveghea; pentru că s-a scris: *Priveghează.*

Cu cît ne întemeiem că avem întreaga înțelepciune, pe atît ne adunăm gînduri deșarte. Căci cel ce zice cunoștință, zice durere; pentru că pe cît sporesc sîrguințele, pe atît avem necazuri. Dacă biruiești desfrînarea, atunci vrăjmașul îți pune în minte alte gînduri. Deci, se cade a nu ne învoi cu nălucirile, căci s-a scris: "Dacă duhul celui ce stăpînește se va sui peste tine, locul tău de luptă să nu-l lași; pentru că învoirea cu gîndurile este deopotrivă cu desfrînarea lumească. Cei puternici cu putere vor fi certați. Deci, mare este nevoința contra duhului desfrînării; pentru că acesta este capul vrăjmașului răutății și al pieirii, despre care fericitul Iov zicea către diavol: "Cel ce ai putere peste plăcerea pîntecelui".

Deci, prin multe măiestrii, diavolul se pornește asupra oamenilor iubitori de Hristos. A rănit pînă și monahi care fugeau de tot felul de chipuri, dar i-a amăgit prin vorbă cucernică; pentru că acesta este lucrul vrăjmașului: îmbrăcîndu-se în cele străine, pe furiș vrea să înșele. Arată grăunțe de grîu și pune sub dînsul cursă. Ni se pare că și Domnul pentru aceasta zice: *Ei vin la voi în îmbrăcăminte de oi, iar pe dinăuntru sînt lupi răpitori.*

Deci, ce vom face? Să ne facem înțelepți ca șerpii și blînzi ca porumbeii, avînd gînd bun împotriva cursei lui, spre a nu ne birui pornirile diavolului; căci blîndețea porumbelului arată curățirea faptei. Orice lucru bun se săvîrșește cu fuga de cel rău. Dar cum vom fugi de ceea ce nu știm? Deci se cade a ne păzi de reaua măiestrie a acestuia: Care împrejur umblă, căutînd pe cine să înghită. Trebuie totdeauna a priveghea, căci și vrăjmașul prin lucrurile cele din afară priveghează, iar prin gîndurile cele dinăuntru împilează; dar mai mult pe cele dinăuntru, pentru că noaptea și în fiecare zi și cu meșteșug se apropie. De ce lucru avem trebuință la războiul cel de față? Este învederat că de pustnicie dureroasă și de rugăciune curată; și acestea sînt, în scurt, doctoria vindecătoare de tot gîndul. Se cade încă a întrebuința și lucruri osebite, spre a goni această vătămare a sufletului. Iar dacă se face vreo nălucire prin cuvînt deșert, se cade a o pedepsi. Deci, prin niște gînduri ca acestea, cu cuviință este a izgoni necurata răutate și cum un cui scoate pe alt cui, așa și pe diavolul. Dar mai mult decît toate este a stăpîni pîntecele, pentru că numai astfel va fi cu putință a înfrîna și dezmierdările de tot felul.

Deci, fericita Sinclitichia era ca la un ospăț dumnezeiesc al celor de față; pentru că din paharul înțelepciunii se înveseleau, dîndu-le dumnezeiască băutură și fiecare dintr-însa primea ceea ce voia. Iar una din cele ce se adunaseră o întreba, zicînd: "Este o bunătate lipsa?" Iar ea a zis: "Este foarte desăvîrșită bunătate celor ce pot, pentru că cele ce rabdă acestea au necaz adesea cu trupul, iar cu sufletul au odihnă".

Căci precum hainele se spală întorcîndu-se și călcîndu-se, așa și sufletul cel tare, prin sărăcia cea de bună voie, mai mult se întărește; iar cele ce au gîndul mai

neputincios, prea puțin necăjindu-se, pier ca hainele cele rupte, nesuferind spălătura cea bună. Sfîrșitul hainelor este de multe feluri; căci unele se rup și pier, iar altele se înălbesc și se înnoiesc. Bun odor este lipsa, la bărbatul înțelept; căci este frîul păcatelor celor cu fapta.

Se cade dar, negreșit, a se iscusi mai întîi în postire, în culcarea pe jos și în celelalte fapte și astfel, a cîștiga această faptă bună; pentru că cei ce nu au făcut astfel, ci deodată au gîndit la lepădarea banilor, desăvîrșit s-au robit de regrete. Pentru că banii sînt unelte îndulcitoare ale vieții. Deci, ucide întîi meșteșugul tău, adică lăcomia pîntecelui și viața cea cu desfătări, și astfel lesne vei putea tăia puterea banilor; că cel ce n-a lepădat pe cea dintîi, cum va putea da afară pe cea de a doua?

Pentru aceasta și Mîntuitorul vorbind către bogat, nu deodată îi poruncește lepădarea banilor, ci mai întîi îl întreaba dacă a împlinit poruncile legii. La urmă îi zice: *Du-te, vinde-ți averile tale și dă-le săracilor, apoi vino și urmează-Mi.* Deci, bună este sărăcia pentru deprinderea bunătăților. Pentru că, făcînd lepădarea tuturor celor de prisos, se îndreptează către Domnul, cum zice acel dumnezeiesc cuvînt: *Ochii noștri către Tine nădăjduiesc și Tu dai hrană la bună vreme celor ce Te iubesc pe Tine.* Cei săraci mare folos au, că neavînd mintea spre vistieria cea de pe pămînt, privesc la împărăția cerurilor. Săracii socotesc întrebuințarea argintului ca un nimic și-l au numai la hrana de peste zi. Aceștia au temeiul credinței, pentru că Domnul a zis către dînșii a nu se îngriji pentru ziua de mîine: că păsările cerului nu seamănă, nu seceră și Tatăl cel ceresc le hrănește.

Vrăjmașul se biruiește mai mult de cei necîștigători, pentru că nu are cu ce să-i vatăme. Ce să facă duhul cel potrivnic? A arde satele? Dar nu sînt. A pierde dobitoacele? Nici pe astea nu le au. A se lipsi de copii? Dar nu au. Deci mare pedeapsă asupra vrăjmașului și visterie de mult preț sufletului este lipsa; dar cu cît aceasta este minunată și prea înaltă către fapta bună, pe atît de rea și lesnicioasă la răutate este iubirea de argint. Dumnezeiescul Pavel pentru aceasta a zis că a tuturor relelor este pricina. Pofta bogăției aduce jurămîntul strîmb, furtișagul, răpirea, lăcomia, desfrînarea, zavistia, uciderea, urîciunea de frați, războiul, slujirea de idoli, apoi odraslele acestora: fățărnicia, momirea, luarea în rîs; deci pricină a tuturor acestora se mărturisește iubirea de argint; pentru aceea Apostolul a numit-o mamă a tuturor relelor.

Dumnezeu pedepsește pe iubitorii de argint. Drept aceea le este nevindecată rana. Cel ce nu are nimic, puține poftește, iar dobîndind ceva, mai multe nu poftește; cel ce are o sută de arginți și poftește o mie, iar aceștia agonisindu-i, merge către nemărginire. Astfel, neputînd să cîștige atît, de-a pururea se plîng de sărăcie.

Iubirea de argint are cu sine de-a pururea zavistia și așa strică întîi pe cel ce o are. Căci precum viperele născîndu-se, întîi pe mamele lor omoară, mai înainte de a mușca pe alții; așa și zavistia pe cel ce o are, pe el îl veștejește mai înainte de a se duce la alții. Mare lucru este dacă am putea răbda atîtea dureri, căutînd argintul cel

lămurit; căci în multe patimi nevindecate cad vînătorii lumii deșarte. Spargeri de corăbii pătimesc, prădătorii îi întîlnesc, pe pămînt cad între tîlhari, sufăr furtună și vînturi silnice și, de multe ori cîștigînd, singuri se socotesc săraci, față de cei ce îi zavistuiesc; iar noi nicidecum nu ne gîndim la primejdii ca acestea, pentru cîștigul cel adevărat.

Dacă vom agonisi cît de puțin bine, ne mărim pe noi înșine, fiind pildă oamenilor. De multe ori nici fapta n-o scoatem în povestire. Trebuie să punem toată sîrguința ca să ascundem cîștigul faptelor, iar cele ce povestesc isprăvile lor, să caute a spune și neajunsurile. Iar dacă acestea se ascund, ca să nu se prihănească de cei ce le aud, cu mult mai vîrtos se cade a le păzi de a le spune pe cele bune, căci, spunîndu-le pe acestea, se înstrăinează de Dumnezeu. Precum o comoară arătîndu-se, se împuținează, așa și fapta cea bună, făcîndu-se cunoscută și vădită, se pierde. Și precum ceara se topește de fața focului, așa și sufletul se slăbește de laude. Dacă lauda lipsește de tărie sufletul, negreșit ocara aduce la mărime fapta lui bună: bucurați-vă și vă veseliți cînd vor spune oamenii toată minciuna asupra voastră. Și se zice: *În necaz m-ai întărit pe mine.* Și iarăși: *Ocară a așteptat sufletul meu*. De asemenea, altele zeci de mii ca acestea se pot auzi în Sfînta Scriptură.

Este întristare folositoare și întristare aducătoare de stricăciune; deci, una este a suspina pentru ale sale păcate și alta pentru necunoștința aproapelui; una spre a nu cădea din scop, iar alta să se atingă de bunătatea cea desăvîrșită. Deci acestea sînt chipurile întristării celei adevărate. Iar duhul trîndăviei se cade a-l izgoni prin rugăciune mai ales, și prin cîntare de psalmi.

ȚȚinîndu-vă de grijile cele bune, nu se cuvine a socoti că este vreun folos în viață; căci Scriptura zice: *Tot capul este în durere și toată inima în întristare*; pentru că astfel Duhul Sfînt a spus de viața monahicească și cea lumească. Prin durerea capului se înțelege tainic chipul monahicesc; pentru că cel ce domnește este capul. Iar despre durere a zis că toată fapta cea bună prin dureri se isprăvește. Apoi, prin întristarea inimii, a arătat chipul cel nestatornic și înrăutățit al celor lumești. Inima s-a numit locuință de mînie și întristare. Deci, să nu fim tîrîți pe furiș de cuget, lăudîndu-ne, că vom avea negrijă de lume.

Cele din lume nasc cu greu și cu primejdii și pătimesc multe la hrănirea de lapte și cu copiii care bolesc; iar toate acestea le rabdă neavînd sfîrșit al durerii. Pentru că cei născuți ori se vatămă la trup, ori fiind crescuți rău, cu vicleșug ucid pe cele ce i-au născut.

Deci, acestea știindu-le, să nu ne amăgim de vrăjmașul, ca și cele ce în lume au viață slobodă și fără grijă. Pentru că cele ce nasc prin dureri, se sfîrșesc, iar nenăscînd, ca niște sterpe și neroditoare se disprețuiesc. Dar acestea le zic vouă, ca să vă întemeiați contra celui potrivnic. Nu tuturor sînt potrivite cele zise, ci numai celor ce voiesc viața cea monahicească. Căci, precum la oricare ființe nu le priește aceeași hrană, astfel nici tuturor oamenilor nu folosește același cuvînt.

Nu se cade a pune vin nou în oale vechi. Pentru că într-alt fel se ospătează cei plini de cunoştinţă şi într-alt chip cei ce gustă din pustnicie, precum şi cei ce sînt norociţi în lume. Căci precum fiinţele, unele sînt de uscat, altele de apă, iar altele zburătoare, la fel şi oamenii. Unii jumătate de viaţă sînt ca cele de uscat, iar alţii caută către cele înalte, ca cele zburătoare, iar alţii cu apele păcatelor sînt acoperiţi ca peştii. *Căci am venit,* zice Scriptura, *în adîncurile mării şi viforul m-a copleşit.* Aceasta este firea fiinţelor. Iar noi ca nişte vulturi avînd aripi, să zburăm peste cele mai înalte şi să călcăm peste leu şi peste balaur; iar pe cel ce altă dată stăpînea, acum să-l stăpînim. Aceasta o vom face dacă toată socoteala minţii noastre o vom aduce Mîntuitorului. Însă cu cît noi ne suim către înălţimi, vrăjmaşul ne ispiteşte cu cursele sale.

Deci, dacă şi către nălucirea cea pămîntească ne pune multe împotrivă, cu atît mai vîrtos către Împărăţia cerurilor ne va zavistui. Se cade dar în tot chipul a ne într-arma. Precum o corabie uneori se cufundă de multele învăluiri din afară, iar alteori prin strîngerea apei se îneacă; aşa şi noi uneori ne pierdem prin păcate, alteori prin gîndurile cele dinlăuntru ne prăpădim.

Deci, se cade a ne feri de lovirile cele din afară ale duhurilor, precum şi de necurăţiile cele dinlăuntru ale gîndurilor. Apoi totdeauna se cuvine a priveghea cu gîndul. Pentru că vrăjmaşul ca pe o casă vrînd a ne surpa, ori de la temelii aduce căderea, ori de la acoperămînt începînd, o strică toată, ori prin ferestre intrînd, întîi pe stăpînul casei îl leagă şi astfel robeşte toate. Deci ca o temelie sînt faptele cele bune, iar acoperămînt este credinţa, ferestrele sînt simţurile, prin care ne dă război vrăjmaşul.

Drept aceea, se cade a fi cu mulţi ochi acela ce voieşte a se mîntui. Pentru că nu este loc aici de neîngrijire; căci Sfînta Scriptură zice: *Să se păzească cel ce stă, să nu cadă*. Viaţa noastră s-a numit "mare" de către sfinţitul cîntător David. Căci părţile mării, unele sînt pietroase şi pline de fiare, iar altele alinate. Deci, noi în partea cea alinată a mării părem a înota, iar cei din lume în cea primejdioasă. Adică noi înotăm ziua, povăţuindu-ne de soarele dreptăţii, iar aceia noaptea, duşi de necunoştinţă.

De multe ori omul este în furtună şi în întuneric, dar priveghind, poate a-şi mîntui caiacul său; iar noi întru alinare prin nepăsare ne cufundăm, lăsînd cîrma dreptăţii. Deci, vadă cel ce stă ca să nu cadă, căci cel ce a căzut, o grijă are, ca să se scoale; iar cel ce stă, păzească-se ca să nu cadă.

De multe feluri sînt căderile. Căci cei ce au căzut, s-au lipsit de şedere; iar căzînd, nu s-au vătămat. Cel ce stă bine, să nu defaime pe cel căzut, ci să se înfricoşeze, ca nu, căzînd, să se pogoare în prăpastia cea mai de jos. Căci nu se poate cere ajutor din adîncul puţului, fiindcă strigarea nu se aude. Pentru că zice dreptul: *Să nu mă înghită pe mine adîncul, nici să-şi închidă peste mine puţul gura sa.*

Vezi ca și tu, căzînd jos, să nu te faci mîncarea fiarelor. Cel ce a căzut, nu mai închide ușa, iar tu nicidecum să nu adormi, ci de-a pururi să zici cîntarea: *Luminează ochii mei, ca nu cumva să adorm întru moarte, ca nu cumva să zică vrăjmașul meu: m-am întărit spre el*. Priveghează necurmat din cauza leului care răcnește. Aceste graiuri folosesc nu spre a se înălța cineva, ci a se întoarce și a suspina, spre a se mîntui.

Vezi-te pe tine, care stai bine, pentru că îndoită frică este asupra ta; ori ca să nu te întorci spre cele de demult, căzînd asupra ta vrăjmașul, ori ca să nu te împiedici, alergînd. Pentru că vrăjmașul nostru, diavolul, de multe ori ne trage înapoi, cînd va vedea pe suflet zăbovind și fiind pregetător. Ori părîndu-i-se sîrguitor și ostenitor către pustnicie, intră pe furiș, adică prin mîndrie și astfel pierde sufletul.

Această armă de pe urmă, adică mîndria, este mai presus decît toate relele. Prin ea diavolul a căzut și tot prin ea, pe cei mai puternici dintre oameni se ispitește a-i surpa. Precum cei iscusiți dintre războinici, după ce cheltuiesc săgețile cele mai mărunțele, fiind puternici și viteji, pun înainte sabia cea mai tare decît toate; astfel și diavolul, după ce cheltuiește undițele cele dintîi ale sale, atunci uneltește paloșul cel mai de pe urmă, adică mîndria. Care au fost, dar, cursele lui cele dintîi? Arătat este că lăcomia pîntecelui, iubirea de dezmierdare și desfrînarea. Pentru că aceste duhuri vin la vîrstele cele tinere; pe care le face să urmeze: iubirea de argint, lăcomia și cele asemenea acestora.

Deci, cînd ticălosul suflet va trece deasupra acestora, cînd și peste dezmierdările cele rele va sări, cînd argintul îl va defăima, atunci de pretutindeni, răucugetătorul, nedumerindu-se, îi supune lui pornire fără rînduială, pentru că îl face pe dînsul cu necuviință a se ridica asupra fraților. Este pierzătoare această otravă a vrăjmașului. Pe mulți deodată întunecîndu-i, i-a coborît, dînd sufletului înțelegerea cea rea și purtătoare de moarte; căci înșală pe om că a ajuns cele neștiute celor mulți și că în posturi întrece pe mulți, fălindu-se cu mulțimea de vitejii.

Apoi uită toate cele ce a păcătuit, pentru a se înălța asupra celor ce sînt împreună cu el; căci ca pe furiș sînt scoase din mintea lui greșelile, și aceasta n-o face spre folosul lui, ci ca să nu poată zice acel glas doctoricesc: *Ție, unuia, am păcătuit, miluiește-mă;* nici nu-i dă voie a zice: *Mă voi mărturisi Ție, Doamne, cu toată inima mea.* Cînd după socoteala minții sale, a zis: *Mă voi sui și voi pune acolo scaunul meu*, atunci pare că se și vede în acel loc, ascuns, de sus, pe scaun de învățător sau de doctor. Deci sufletul cel ce astfel s-a amăgit, se strică și piere, fiind atins de o rană ce are nevoie de vindecare.

Deci, cînd niște gînduri ca acestea stau în mintea noastră, se cade necontenit a cugeta la aceste cuvinte dumnezeiești: *Eu sînt vierme, și nu om* și la alt loc, unde se zice: *Eu sînt pămînt și cenușă*. Apoi graiul proorocului Isaia, care zice: *Toată dreptatea omului este ca o cîrpă lepădată.* Dacă vreunele vor rămîne în acele gînduri, mai bine să intre în viață de obște; apoi să se certe și să se dojenească de cele de o

vîrstă și să se aducă lor spre citire viețile sfinților. După aceea neascultarea este boala mai rea. Drept aceea, numai prin fapta care e împotriva neascultării, este cu putință a curăța sufletul. Pentru că ascultarea, zice Scriptura, este mai presus de jertfă.

Deci se cade a înlătura gîndul de mărire, căci de se va afla sufletul nebăgător de seamă și pregetător, ba uneori și amorțit spre sporirea binelui, neascultarea este pricina. Diavolul voiește a răzvrăti toate; adică pe cei sîrguitori și pustnicești se silește a-i face să uite nelegiuirile cele făcute, căci voiește să se înalțe prin mîndrie.

Sufletelor de curînd venite le pune înaintea ochilor toate păcătuirile, ca printr-însele să aducă deznădăjduire, căci zice uneia: "Tu, fiind desfrînată, nu poți fi iertată"; iar alteia îi zice: "Tu, fiind lacomă, îți este cu neputință a dobîndi mîntuire". Deci, pe sufletele care se îndoiesc astfel, se cade a le mîngîia și a zice: "Raab era desfrînată și prin credință s-a mîntuit;

Pavel era persecutor și s-a făcut vas de alegere. Matei era vameș, dar nimeni nu știa darul acestuia; tîlharul prăda și ucidea, dar întîi lui i s-a deschis ușa Raiului." Deci, la acestea gîndind, să nu-ți deznădăjduiești sufletul tău, iar pe acelea care s-au robit din mîndrie și din cele care se cred mai mari, se cade a le vindeca și a le zice: "Ce te-ai umflat ca una ce nu mănînci carne? Alții nici pește nu văd. Dacă vin nu bei, ia seama că alții nici untdelemn nu mănîncă. Pînă seara postești? Dar alții două și trei zile ajunează. Dacă nu te speli, cugeți mari lucruri?

Dar mulți pentru patimă trupească nicidecum baie n-au făcut. Te minunezi că dormi chinuit și în așternut de păr? Dar alții se culcă pe jos neîncetat, ci, dacă ai făcut-o, nimic bun n-ai făcut, pentru că unii chiar pietrele le pun sub ei, ca să nu se gîndească la dezmierdare, iar alții au privegheat toată noaptea. Chiar făcînd toate acestea și făcînd desăvîrșită pustnicie, să nu cugeți a fi măreț; pentru că diavolii mai mult decît ale tale au făcut și fac, nici nu mănîncă, nici nu beau și în pustie petrec. Dacă chiar în peșteră locuiești, ți se pare că faci lucru mare?"

Deci, prin niște gînduri ca acestea, va fi cu putință a vindeca patimile cele potrivnice; căci precum un foc care arde cumplit, piere, dacă se împrăștie și nu are vînt, tot așa și fapta cea bună zboară prin trecerea cu vederea, dacă se împrăștie repede lauda ei; tot așa piere binele prin lenevire, cînd nu vom avea răcoreala Sfîntului Duh. Sabia cea ascuțită se strică lesne de piatră; așa și pustnicia piere prin mîndrie. Drept aceea, se cuvine, de pretutindeni a îngrădi sufletul, iar pentru pustnicia cea arsă desăvîrșit de arșița mîndriei, trebuie a ne pleca spre locurile cele umbroase, apoi chiar a tăia uneori ramurile cele de prisos, ca să fie rădăcina mai întărită.

Pe cel cuprins de deznădăjduire se cuvine a-l sili să caute în sus, prin gîndurile cele mai înainte zise, pentru că sufletul acestuia zboară tot pe jos. Căci chiar cei mai buni din lucrătorii de pămînt, cînd vor vedea un răsad slab și neputincios, îl udă cu îndestulare, și de multă purtare de grijă îl învrednicesc, ca să crească; iar cînd vor

vedea în răsad vreo odraslă înainte de vreme, obișnuiesc a tăia împrejur cele de prisos. Doctorii pe unii bolnavi îi hrănesc destul și îi îndeamnă la plimbare, iar pe alții îi feresc de mîncare. Deci, arătat este cît de mare-i mîndria, între răutăți.

Aceasta o arată fapta cea potrivnică ei, smerita cugetare. A o cîștiga pe aceasta este foarte greu; căci dacă cineva nu va lepăda slava, nu va putea dobîndi această visterie. Așa de mare este smerita cugetare, încît toate faptele bune poate să le urmeze diavolul, iar pe aceasta nici nu voiește a o ști. Apostolul Petru, știind temeiul ei, ne poruncește a ne împodobi pe dinăuntru cu smerită cugetare și toți, făcînd cele de folos, cu aceasta a se încununa.

De postești, de miluiești, de înveți, de ești cumpătat și priceput, pe aceasta ca zid nesurpat pune-o în față; toate faptele cele bune ale tale să le cuprindă smerita cugetare. Căci precum este cu neputință a se face corabie fără cuie, tot astfel este cu neputință a se mîntui omul fără smerita cugetare. Iar că este bună și mîntuitoare, să știm că Domnul, împlinind rînduiala către oameni, cu aceasta S-a îmbrăcat, cînd zice: *Învățați-vă de la Mine că sînt smerit și blînd cu inima.* Vezi cine este Cel ce zice așa, ca desăvîrșit să I te faci ucenic. Deci, să ți se facă început și sfîrșit al bunătăților smerita cugetare. Cugetul smerit formează nu numai pe omul cel dinăuntru, în chip tainic, ci și pe cel din afară. Ai păzit toate poruncile? Știe Domnul. Chiar cînd toate astea le veți face, ziceți: *Sîntem niște robi netrebnici.*

Deci, smerita cugetare se capătă prin ocări, prin dosădiri, prin răniri, ca să auzi zicîndu-ți-se nebun și lipsit de minte, sărac și scăpătat, neputincios și simplu, nesporit în lucruri, necuvîntător întru grăire, urît la chip, slab în putere. Acestea sînt semnele smeritei cugetări. Acestea Domnul le-a auzit și le-a pătimit, pentru că i-au zis că este samarinean și că are diavol. El chip de rob a luat, a fost pălmuit și a primit răniri. Deci, se cade a urma și noi această smerită cugetare cu fapta. Sînt unii care se fățărnicesc și se smeresc prin formele cele din afară, vînînd prin aceasta slavă; dar din roadele lor se cunosc. Pentru că pe deasupra fiind smeriți, unii ca aceștia nu au suferit nimic, ci numai ca un șarpe și-au dat veninul".

La cuvintele acestea, fecioarele cele adunate se bucurau foarte și iarăși mai așteptau sfaturi și bunătăți. Deci, iarăși a zis fericita către dînsele: "Nevoință multă trebuie celor ce se apropie de Dumnezeu, dar osteneala aduce bucurie nepovestită. Căci precum cei ce voiesc a aprinde foc, întîi se afumă și lăcrimează, și astfel îl dobîndesc, tot astfel se cade a aprinde și noi dumnezeiescul foc în noi cu lacrimi și osteneală. Pentru că însuși Domnul zice: *Foc am venit să pun pe pămînt.* Dar unii, fiind slabi, fumul l-au suferit, iar focul nu l-au aprins, pentru că, deși în afară au avut îndelungă răbdare, însă gîndirea lor la Dumnezeu a fost neputincioasă și întunecoasă.

Drept aceea, mare odor este dragostea; pentru aceasta adeverind Apostolul, zicea: "Dacă toate averile le voi împărți și trupul îmi voi robi, iar dragoste nu am, m-am făcut aramă răsunătoare și chimval răsunător". Deci dragostea este mare între bunătăți; dar tot pe atît de rea este mînia, pentru că tot sufletul întunecîndu-l și

sălbăticindu-l, la necuvîntare îl aduce. Domnul, îngrijindu-se de mîntuirea noastră, nicidecum n-a gîndit să fie vreo mică parte a sufletului neştiută. Porneşte vrăjmaşul înverşunare? Domnul ne-a întrarmat cu cumpătare. Naşte mîndrie? Smerita cugetare să nu fie departe. A sădit urîciune înăuntru? Dar dragostea stă de faţă.

Deci, deşi vrăjmaşul porneşte multe săgeţi împotriva noastră, dar Domnul ne-a înarmat cu mai multe arme, spre mîntuirea noastră şi căderea aceluia. Prea rea între răutăţi, cum am zis, este mînia. Pentru că Sfînta Scriptură zice: *Mînia bărbatului nu lucrează dreptatea lui Dumnezeu.* Se cade, dar, a se ţine în frîu. La vreme trebuincioasă s-a arătat că foloseşte mînia, dar numai împotriva diavolilor, iar către om a ne porni cu mînie nu foloseşte, chiar dacă ar păcătui. Ci se cade a-l întoarce după ce va înceta patima mîniei.

A ne mînia însă este o patimă mică între răutăţi, iar vorbirea de rău este mai grea decît toate. Pentru că mînia, tulburînd sufletul, ca fumul se împrăştie repede, iar vorbirea de rău, ca una ce s-a înfipt în suflet, îl face mai cumplit decît fiarele. Un cîine se repede împotriva cuiva, însă de hrană se momeşte şi tace; aşa şi celelalte fiare, de obicei se îmblînzesc. Dar cel ce se stăpîneşte de vorbirea de rău, nu se pleacă la mîngîieri, nu se îmblînzeşte de hrană. Chiar nici vremea, care toate le preface, n-a vindecat patima vorbitorilor de rău. Aceştia sînt mai păgîni şi mai nelegiuiţi decît toţi, pentru că nu ascultă pe Mîntuitorul, zicînd: *Du-te mai întîi, împacă-te cu fratele tău, şi astfel adu darul tău.* Apostolul zice: *Să nu apună soarele în mînia voastră.*

Deci, bine este a nu ne mînia. Chiar dacă s-ar întîmpla astfel, Domnul a zis să nu treacă nici o zi cu această patimă; să nu apună soarele. Iar tu aştepţi pînă ce toată vremea ta va apune? Nu ştii oare a zice: destul este zilei răutatea ei? De ce urăşti pe omul care te-a întristat? Nu este el cel ce te-a nedreptăţit, ci diavolul. Urăşte boala, şi nu pe cel care boleşte.

De ce se făleşte în răutate cel puternic? Pentru aceasta cîntătorul de psalmi a zis: *Nelegiuire şi nedreptate toată ziua a gîndit limba ta.* Adică, în toată vremea vieţii tale nu asculţi pe Cel Care a zis: *Să nu apună soarele întru mînia voastră.* Cînd zice: *Nedreptate a gîndit limba ta,* înseamnă că nu încetezi hulind pe fratele tău.

De aceea, dreaptă pedeapsă rosteşte prin aceasta cîntătorul de laudă, zicînd: *Pentru aceasta Dumnezeu te va surpa pînă în sfîrşit, te va smulge şi te va muta din locaşul tău, iar rădăcina ta din pămîntul viilor.* Acestea sînt isprăvile vorbitorilor de rău, acestea sînt răsplătirile răutăţii.

Deci se cuvine a ne feri de vorbirea de rău, pentru că multe rele cumplite îi urmează, zavistie şi întristare. Apoi este şi purtătoare de moarte răutatea acestora, deşi pare a fi mică. De multe ori rănile cele făcute de paloşul cel cu două ascuţişuri ori de o sabie mai mare cum este desfrînarea, lăcomia şi zavistia, s-au vindecat de doctoria cea mîntuitoare a pocăinţei. Mîndria şi vorbirea de rău, ca nişte săgeţi, ce se par a veni de departe, pe furiş înfigîndu-se în părţile sufletului cele mai alese, l-au

ucis; iar acestea nu ucid cu mărimea ranei, ci prin nepăsarea celor răniți. Pentru că, socotind ca o nimica grăirea de rău și celelalte, cîte puțin cu totul s-a abătut.

Grea este vorbirea de rău, pentru că unii o au ca hrană și odihnă. Tu să nu primești vorbă deșartă, să nu te faci încăpere a relelor celor străine, ci pregătește-ți cu îngrijire sufletul tău. Pentru că, primind duhul necurăției cuvintelor, vei aduce, prin gînduri, întinăciuni rugăciunii tale, căci fără pricină urăști pe cei ce-i întîlnești. Aplecîndu-se auzul tău la neomenia celor ce grăiesc de rău, cauți la toți posomorît. Deci, este trebuință a păzi limba și auzul, spre a nu zice ceva de acest fel sau a auzi cu pătimire, pentru că este scris: *Auzire deșartă să nu primiți*. În Psalmi David grăiește: *Pe cel ce vorbește de rău pe aproapele său, în ascuns, îl goneam afară*. Și apoi zice: *Nu va grăi gura mea faptele oamenilor*. Dar și noi pe cele ce nu sînt fapte împlinite, le vorbim. Deci, se cade a nu crede toate cele ce ni se spun, ci după Dumnezeiasca Scriptură să zicem: *Iar eu ca un surd nu auzeam*. Nu se cade a ne bucura de primejdia omului, chiar de ar fi foarte păcătos. Unii, văzînd pe cineva primejduit, dar fiind fără învățătură lumească, au zis acestea: "Cel ce și-a așternut rău, va suferi rău în somn". Deci, tu, care crezi că ți-ai așternut bine lucrurile în viață, crezi că te odihnești? Dar ce vom face față cu Cel ce zice că aceeași întîlnire are dreptul și păcătosul? Viețuirea noastră de aici una este, dar faptele ne sînt deosebite.

Nu se cade a urî pe vrăjmași, pentru că Domnul prin glasul Său ne-a poruncit acestea: *Să nu iubiți numai pe cei ce vă iubesc, pentru că aceasta o fac păcătoșii și vameșii.* Omului bun nu-i trebuie meșteșug și nevoință spre a fi iubit, pentru că atrage la sine pe cei ce-l iubesc, iar cel rău are trebuință de dumnezeiasca învățătură și de osteneală multă spre îndreptare; pentru că Împărăția Cerurilor nu este a celor răsfățați și neîngrijitori, ci a celor silitori.

Precum nu se cade a urî pe vrăjmași, tot așa nici de cei nebăgători de seamă și leneși nu trebuie a fugi și a-i lăsa. Unii își zic vorba aceea a Scripturii: *Cu cel cuvios, cuvios vei fi, și cu cel îndărătnic, te vei îndărătnici.* Pentru aceasta zic ei: fugim de cei păcătoși, ca să nu ne răzvrătim cu dînșii, prin neștiința sufletului. Dar unii ca aceștia fac împotriva celor scrise, pentru că Duhul Sfînt poruncește a nu ne răzvrăti cu cei răzvrătiți, ci a-i îndrepta de răzvrătire; și împreună vei întoarce, adică împreună îi vei atrage către sine-ți și din cele de-a stînga să-i chemi spre cele de-a dreapta.

Trei feluri de stări sînt în viața oamenilor: Una este a răutății desăvîrșite, a doua este o stare de mijloc, privind către amîndouă; iar a treia, care se gîndește la lupta cea bună. Deci, oamenii cei răi, amestecîndu-se cu alții mai răi, sporesc mai mult în adăugirea celor nelegiuite; cei de mijloc se ispitesc a fugi de cei mai răi, temîndu-se de aceștia, ca să nu fie atrași de dînșii, pentru că sînt încă prunci în faptele bune. Iar cei de al treilea, avînd un cuget bun, viețuiesc împreună cu cei răi, vrînd a-i mîntui. Dar se împung de dînșii - pentru că și diavolii îi vatămă mai mult pe cei buni, fiindcă aceștia slăbesc uneltele lor.

Cei buni se ocărăsc și se batjocoresc de către cei ce îi văd pe dînșii petrecînd împreună cu cei leneși, socotindu-i ca pe niște asemenea lor; iar cei buni, primindu-le acestea de la oameni ca niște laude, săvîrșesc fără frică dumnezeiescul lucru; pentru că Scriptura zice: *Frumoasă este fapta acestora, că și Domnul mînca cu vameșii*; iar mai vîrtos este iubitoare de frați judecata acestora, decît iubitoare de sine; pentru că văzînd pe cei ce păcătuiesc ca niște case aprinse, se întrec a mîntui pe cei care pier și suferă împreună cu ei. Iar alții, dacă ar vedea pe un frate arzînd în păcate, fug, temîndu-se ca să nu-i apuce și pe dînșii focul. Alții - cei de al treilea fel -, ca fiind vecinii cei răi, îi aprind mai mult pe cei ce ard, aducînd ca materie spre pieire răutatea lor. Cei buni, dimpotrivă, chiar cîștigurile lor le socotesc mai mici decît mîntuirea acelora.

Acestea sînt semnele dragostei adevărate; aceștia sînt păzitorii dragostei celei curate. Precum cele rele una de alta se țin, pentru că iubirii de argint îi urmează zavistia, călcarea de jurămînt, mînia și vorbirea de rău; așa și cele potrivnice lor se țin de dragoste, adică: blîndețea, îndelunga răbdare, suferirea de rău, bunătatea desăvîrșită și sărăcia. Pentru că nu este cu putință a dori această faptă bună, fără numai prin sărăcie. Căci Dumnezeu a spus să avem dragoste nu către un singur om, ci către toți. Deci, avînd noi cele de trebuință, nu se cade a trece cu vederea pe cei ce au lipsă; ci a-i îndestula pe toți, pe cît este cu putință omului. Acesta este însă lucrul lui Dumnezeu.

Dar ce zic? Pentru milostenie te nevoiești? Aceasta se face ție pricinuire de a cîștiga mîntuirea? Celor lumești s-a poruncit aceasta, și nu atît pentru a se hrăni scăpătații s-a poruncit milostenia, cît pentru dragoste: că Dumnezeu ocîrmuiește pe cel bogat și hrănește și pe cel sărac. Dar oare de prisos s-a poruncit milostenia? Să nu fie aceasta, căci ea se face început al dragostei? Precum mai înainte tăierea împrejur a trupului era închipuire a tăierii împrejur a inimii, așa și milostenia este învățătorul dragostei. Deci, celor ce s-au dat cu adevărat dragostei, de prisos le este milostenia.

Nu clevetind mila zic acestea, ci arătînd curățenia sărăciei. Să nu se facă cea mai mică zăticnire dragostei celei mari; pentru că este purtătoare de cruce și ești dator a zice glasul acesta: *Iată toate le-am lăsat și am urmat Ție.* Tu te-ai învrednicit a urma povățuirea cea aspră a apostolilor; pentru că Petru și Ioan au zis: *Argint și aur nu am.* Îndoită este învățătura, dar de un chip este credința. Iar între cei lumești, să nu se facă fără socoteală milostenia, că zice: *Untuldelemn al păcătosului să nu ungă capul meu*. Deci, se cuvine, ca cel ce miluiește să aibă cuget drept, căci cu adevărat unii ca aceștia vor avea plata milosteniei.

Domnul, zidind lumea, îndoită a făcut rînduiala locuitorilor ei. Căci celor ce viețuiesc cinstit le-a poruncit nunta pentru facerea de copii, iar pe ceilalți pentru curățenie i-a făcut întocmai cu îngerii. Acelora le-a dat legi și învățături, iar acestora le zice: *A Mea este izbînda, Eu voi răsplăti.* Acolo zice: *Vei lucra pămîntul*; și aici

poruncește: *Nu vă îngrijiți pentru ziua de mîine.* Acelora le-a dat lege, iar pe noi ne-a făcut prin dar a cunoaște poruncile.

Crucea nouă ne este steag al biruinței, pentru că cinul nostru nimic altceva nu este, decît numai lepădare de sine și cugetare la moarte. Deci precum cei morți nu mai lucrează cu trupul, așa și noi. Pentru că, cîte erau de făcut printr-însul, le-am făcut cînd eram prunci. Căci, zice Apostolul: *Mie lumea s-a răstignit, și eu lumii*. Cu sufletul trăim; printr-însul să arătăm faptele bune. După socoteala minții noastre trebuie să miluim; căci fericiți sînt cei milostivi cu sufletul.

Precum cel ce a poftit frumusețe, chiar fără lucrare a săvîrșit păcat; tot astfel și aici milostenia s-a săvîrșit în minte, deși argintul lipsește. Noi ne-am cinstit cu vrednicia cea mai mare; că precum stăpînii cei din lume multe feluri de slujbe dau slugilor, adică pe unii îi trimit în sate, spre a lucra pămînturile și a păzi moștenirea neamului; iar pe cei dintr-înșii născuți, dacă îi vor vedea buni și frumoși, îi țin în casa lor, spre slujbă; tot astfel face și Domnul.

Pe cei ce au ales nunta cea cinstită, i-a pus în lume, iar pe cei mai buni decît aceștia, cîți mai ales au cîștigat bunăvoință înaintea Sa, i-a pus spre slujire. Aceștia de toate cele pămîntești sînt străini, pentru că s-au învrednicit mesei stăpînești; iar ei nu se îngrijesc pentru îmbrăcăminte, căci cu Hristos s-au îmbrăcat.

Deci, al ambelor cete, unul este stăpîn, adică Hristos. Căci precum dintr-același grîu este și paiul și sămînța, astfel de la Dumnezeu sînt și cei ce după lume viețuiesc bine și cei ce au ales viața monahicească. De amîndouă este trebuință, adică de frunză spre paza și hrana seminței, iar de rod, pentru că este naștere a tot. Deci, precum nu este cu putință deodată și buruiană a fi și sămînță, astfel ne este de prisos nouă slava cea lumească spre a face rod ceresc.

Frunzele scuturîndu-se și paiul uscîndu-se, bun de seceriș este spicul; deci și noi, lepădînd nălucirea cea de pe pămînt, în locul frunzelor, și uscînd trupul nostru ca pe un pai și înălțînd gîndul nostru, vom putea da sămînța de mîntuire. Este în primejdie cel ce nu s-a condus în viață cu fapta și vrea să învețe pe alții. Precum dacă cineva avînd casă putredă, și niște străini primind îi va vătăma prin căderea casei, astfel și aceștia nezidindu-se mai întîi pe ei cu întemeiere, pierd și pe cei ce s-au apropiat de ei. Pentru că cuvintele i-au chemat la mîntuire; iar cu răutatea chipului, pe cei sîrguitori mai vîrtos i-au abătut. Căci tîlcuirea cuvintelor se aseamănă cu niște scrisori alcătuite cu vopsele, care după puțină vreme, prin vînturi și prin picături de ploi, s-au șters. Iar învățătura cea lucrătoare nici veacul nu o va putea desface. Deoarece cuvîntul, săpînd părțile cele întemeiate ale sufletului, îi dăruiește chip veșnic. Deci, noi nu trebuie a face pe deasupra vindecarea sufletului, ci peste tot a-l împodobi, nelenevindu-ne mai ales de cele dinăuntru.

Am primit lepădare părului; împreună cu el să lepădăm și boldurile cele din cap. Pentru că, rămînînd singure acestea, ne chinuiesc mai mult. Părul nostru era

podoaba cea din lume; cinstirile, slavele, cîștigurile de bani, strălucitele împodobiri de haine, uneltele de băi și îndulcirile de mîncări. Acestea ne-am hotărît să le lepădăm, dar boldurile cele stricătoare de suflet mai vîrtos trebuie să le dăm afară. Care sînt dar, acestea? Grăirea de rău, jurămîntul strîmb, iubirea de argint. Deci, capul cu părul nostru închipuiește sufletul și, pînă cînd era acoperit, se părea că se tăinuiesc lucrările lumești, iar acum, dezgolindu-se, tuturor sînt arătate.

Pentru aceasta în monahie ori în monah sînt arătate chiar și picăturile cele mai simple, precum într-o locuință curată se vede cea mai mică ființă. Iar în cei lumești, ca în niște peșteri necurate, încuibîndu-se cele mai mari păcate, din cele purtătoare de venin, se tăinuiesc, de materia cea deasă, ca de păr acoperindu-se. Este trebuință a curăți casa necurmat și a căuta ca nu vreuna din gîngăniile cele stricătoare de suflet să intre în cămările lui; apoi a tămîia locul cu dumnezeiasca tămîie, adică cu rugăciunea. Căci, precum vietățile cele purtătoare de venin lasă în om cele mai iuți otrăvuri, astfel și gîndul cel întinat este izgonit de rugăciunea împreună cu postul.

Una din fiarele cele stricătoare de suflet este și aceea care se numește noroc, pentru că și aceasta este bold prea cumplit al diavolului, care pe oamenii cei mai nebăgători de seamă îi stăpînește. Însă nimeni din cei ce viețuiesc după fapta bună nu crede și nu primește această idee stricătoare de minte și deșartă.

Pentru că mai întîi pe Dumnezeu Îl numim începutul tuturor bunătăților ce s-au făcut și se fac; și al doilea, socotesc că judecata lor este stăpîn al faptei bune ca și al răutății. Cîți dar, din lenevire au suferit cele nemulțumitoare, îndată se apropie de acel diavol. Căci precum niște copii fug, nesuportînd pedepsirea părinților spre folos, și ajung prin locuri pustii și se împreună cu diavolii cei sălbatici, astfel și aceștia fac. Uneori zic că de la Dumnezeu li s-au dat dezmierdări. Pentru că fiind desfrînați, furînd, de iubire de argint bolind și cuget viclean avînd, faptele lor singuri le-au abătut de la adevăr. Sfîrșitul scopului lor este deznădăjduirea cea purtătoare de pierzare. Unii ca aceștia merg pînă acolo că înlocuiesc pe Dumnezeu cu norocul sau soarta. Deci, dacă vor zice că Dumnezeu este întîi, va urma ca toate prin Dînsul să se fi făcut, pentru că El este în toate, El este Domn al norocului.

Dacă cineva este lacom și desfrînat prin naștere, ar urma după ei că Dumnezeu este pricină a răutății, care lucru este necuvios. Deci, din aceste gînduri se vede deșertul lor cuget. Pentru aceștia a zis Scriptura: *Zis-a cel fără de minte în inima sa, nu este Dumnezeu.* Aceștia au grăit nedreptate și pricinuiesc păcate, pentru că ciuntesc Scripturile. Și fiind orbi, voiesc a adeveri cugetul cel rău al lor. Apoi iau și pe Isaia spre mărturie a nebuniei lor; pentru că spun, că el a zis: *Domnul a făcut pace și a zidit răutăți.* Pacea aici trebuie s-o înțelegem că este lucrul lui Dumnezeu, iar răutatea a sufletului; căci Dumnezeu toate le-a făcut bune, dar omul abătîndu-se, se face rău. Însă și răul slujește spre mîntuirea sufletului și pedepsirea trupului. Căci care este fiul pe care nu-l pedepsește tatăl?

După aceea, mai zic cei fără de rînduială la minte că totul se cîrmuiește de soartă în lume. Astfel schimbă libertatea în robie. Precum o corabie fără cîrmă de-a pururea se înviforează, așa și pentru aceștia pretutindeni suflă primejdia asupra lor, căci nu se pot bucura de lumina cea mîntuitoare, părăsind pe Domnul, cîrmaciul lor. Mai rătăcește diavolul pe unii, încît zic că întîmplările bune și rele vin de la mersul stelelor.

Diavolul fiind viclean între răutăți, întinde cursele sale ca pe unii prin deznădăjduire să-i sape, pe alții prin iubire de bani, și ca un doctor purtător de moarte aduce oamenilor otravă; adică, pe unul, prin ficați îl ucide, aducîndu-i doctoria cea rea a poftei, pe altul îl rănește la inimă, aprinzînd mînia lui spre iuțime; apoi unora, tîmpind puterea cea domnitoare, ori prin neștiință, ori prin iscodire răzvrătindu-i, i-a abătut la rău. Căci despre Dumnezeu și despre ființa Lui vrînd a vorbi, ca o corabie s-au înecat; fiindcă n-au priceput cum trebuie s-o cîrmuiască.

Cel ce învață literele, întîi trebuie să vadă formele lor și apoi învață numele, deci, dacă pentru litere este trebuință de atîta obișnuință și meșteșug, cu atît mai vîrtos înaintea Ziditorului trebuie osteneală și vreme, pentru a merge spre privirea Celui căutat, a măririi celei negrăite. Să nu se îngîmfe cineva că are descoperirea celor dumnezeiești, prin învățăturile cele din afară; că unul ca acesta se amăgește cu mintea de diavolul. Căci zice cîntătorul de laude: *Din gura pruncilor și a celor ce sug ai săvîrșit laudă.* Iar Domnul cu al Său glas în Evanghelie a zis: *Lăsați copiii să vină la Mine*. Și iar zice: *Dacă nu vă veți face ca pruncii, nu veți intra în împărăția lui Dumnezeu*. Ai învățat despre lume? Fă-te nebun pentru Domnul! Taie pe cele vechi, ca pe cele noi să le sădești! Temeliile cele putrede surpă-le, ca să pui temeiul cel de diamant al Domnului, ca astfel și tu ca Apostolul să te zidești pe piatra cea vîrtoasă!

Deci, nu se cade a fi iubitor de cuvinte. Să nu te îndeletnicești mult cu acestea, pentru că diavolul prin bîrfirea cea fără de vreme te poate vătăma. Multe curse are el, căci cumplit vînător este; apoi păsărilor celor mici, curse mici le întinde, iar păsărilor celor mari, le gătește lațuri. Laț greu și purtător de moarte este a crede că cineva e procopsit. Vrednic de alungat este gîndul acesta.

Precum țăranilor și corăbierilor este oarecum neluminată cunoștința vînturilor și a ploilor, din mersul norilor, tot asemenea și acestora le este întunecată de diavol mai înainte cunoștința. Dacă s-au alcătuit de la diavoli aceste cuvîntări de minciună, este primejdios meșteșugul celor ce le rostesc.

Diavolul nu se îndestulează cu răutatea cea dintîi, căci pune omului în minte că dezlegîndu-se trupul, împreună cu dînsul se pierde și sufletul; iar acestea toate ne sfătuiește ca să ne strice sufletul prin nepăsare. Făcîndu-se aceste năluciri, să nu ne învoim cu dînsele, ca și cu niște lucruri adevărate, pentru că acestea își arată răutatea lor.

Altă dată se apropie în alt fel și într-o clipeală de ochi zboară. Eu știu pe un oarecare rob al lui Dumnezeu, cu fapte bune și care își număra bunătățile, silindu-se necontenit spre a le face; și așa cu dinadinsul cunoștea darul lui Dumnezeu, dar se lupta contra vrăjmașului. Deci, este de trebuință, ca și noi, primind aceste canoane, a le păzi, căci dacă cei ce fac negustoriile vremelnice, în fiecare zi cumpănesc cîștigurile și cu bucurie primesc pe cele mari iar pentru pagubă se necăjesc, cu atît mai mult se cuvine a priveghea cei ce negustoresc vistieria cea adevărată și doresc bunătățile cele mai mari. Dacă se face de la vrăjmaș o hoție cît de mică, cu greu vom fi judecați; nu trebuie pe toate a le lepăda pentru greșeala fără voie. Ai nouăzeci și nouă de oi, caută pe cea pierdută; să nu te sperii pentru una, să nu fugi de stăpîn, ca nu cumva diavolul cel mîncător de sînge să piardă toată turma faptelor tale, robind-o. Deci, să nu lipsești din rînduială pentru una; bun este Stăpînul, căci zice cîntătorul de psalmi: *Cînd va cădea, nu se va sfărîma, că Domnul sprijinește mîna lui*.

Cîte vom face, ori vom cîștiga aici, să le socotim mult mai mici decît bogăția ce are să fie; pentru că sîntem pe acest pămînt ca într-un al doilea pîntece de maică. Precum în cele dinăuntru ale maicii nu avem o viață ca aceasta, nici de niște mîncăruri ca acestea nu ne îndulceam în pîntece, ca acum, și nici a lucra așa ca aici nu puteam, că eram afară de lumina soarelui și de toată strălucirea; deci, precum într-acele cămări fiind, eram lipsiți de multe din cele de aici, așa și în lumea aceasta de acum sîntem lipsiți de multe care sînt în împărăția cerurilor.

Am încercat mîncărurile de aici? Să poftim pe cele dumnezeiești. Ne-am îndulcit de lumea de aici, să dorim Soarele dreptății, Ierusalimul de sus să-l socotim ca maică și Mitropolie; iar pe Dumnezeu să-L numim Tată al nostru; să trăim aici cu întreagă înțelepciune, ca să dobîndim viața veșnică; pentru că, precum pruncii care în pîntece s-au săvîrșit din prea puțină hrană și viață și apoi vin la lumina cea mare, așa și drepții din petrecerea de jos se duc spre călătoria cea de sus, după cum se scrie: *Merge-vor din putere în putere*. Iar păcătoșii ca niște stîrpituri ce se sfîrșesc în pîntece, din întuneric, întunericului se dau; căci mor pe pămînt, fiind acoperiți de mulțimea păcatelor.

Aceștia, ducîndu-se din viață, coboară în locurile cele mai întunecate ale Tartarului. De trei ori în viață ne naștem: o naștere este ieșirea afară din sînurile de maică, cînd adică din pămînt la pămînt ne aducem; iar celelalte două ne suie de la pămînt la cer, din care una este mulțumitoare, adică aceea pe care o avem prin dumnezeiasca baie, iar alta este din pocăință și din ostenelile cele bune. Într-aceasta sîntem noi acum. Deci, sîntem datoare ca, apropiindu-ne de Mirele cel adevărat, a ne împodobi cu mai bună cuviință.

Facă-se nouă, dar, pildă privirea nunții lumești: căci dacă cele cu bărbat atîta sîrguință pun pe băi, pe ungeri mirositoare și pe podoabă împestrițată, pentru că prin acestea par a se face drăgălașe și mai mult; - și dacă s-a pus atîta nălucire în cele ce petrec după trup, - cu mult mai vîrtos este trebuință a le covîrși pe acelea, noi care

ne-am logodit cu Mirele ceresc; și astfel a spăla întinăciunea păcatelor cu pustnicia ostenitoare; apoi a îmbrăca în locul îmbrăcămintelor trupești pe cele duhovnicești.

Acelea împodobesc trupul cu flori pămîntești, noi să luminăm sufletul cu fapte bune, și în loc de pietre de mare preț, să punem împrejurul capului cununa cu trei împletituri: credința, nădejdea și dragostea. Împrejurul grumazului să punem cinstita împodobire, adică smerita cugetare; în loc de brîu să ne încingem cu întreaga înțelepciune; iar strălucită ghirlandă să ni se facă necîștigarea și să ni se aducă la masă mîncărurile care nu se strică, adică rugăciuni și cîntări de psalmi. Precum zice Apostolul: *Nu numai limba s-o pornim, ci și duhul;* să înțelegem cele zise: Că de multe ori gura grăiește, iar inima împrejurul gîndurilor se îndeletnicește. Se cade să luăm aminte ca nu, apropiindu-ne de dumnezeieștile nunți, să bolim cu sărăcie de fapte bune, că ne va urî Logodnicul și nu ne va primi nicidecum, dacă nu va vedea făgăduințele noastre. Care sînt acestea? A ne îngriji de trup mai puțin, iar sufletul a-l hrăni mai mult.

Precum nu putem două găleți pline de apă a le sui deodată, că pe osia care se învîrtește una se pogoară deșartă, iar cealaltă se suie -, așa este și cu noi. Cînd toată purtarea de grijă o avem în suflet, el se suie umplîndu-se de bunătăți și dorind cele înalte. Iar trupul nostru, făcîndu-se ușor prin pustnicie, nu îngreunează puterea care stăpînește. Pentru acest lucru Apostolul este martor, căci zice: *Pe cît omul nostru din afară se strică, pe atît cel dinlăuntru se înnoiește.*

În mănăstire ești de obște? Deci să nu-ți schimbi locul, că te vei vătăma mult. Precum o pasăre zburînd de pe ouă le face răsuflate și fără prăsilă, așa și o fecioară, ori un monah degeră și moare cu credința, mutîndu-se din loc în loc. Să nu te amăgească desfătarea bogaților din lume, ca și cum ai avea ceva folos din dezmierdare. Dacă aceia iubesc meșteșugul bucătăriei, tu cu postire și cu mîncărurile cele simple covîrșește îndestularea acelora. Căci se zice: *sufletul în sațiu fiind, își bate joc de faguri, iar celui care este în lipsă și cele amare i se par dulci. Să nu te saturi de pîine, că nu vei pofti vin*.

Trei sînt capetele cele dintîi ale vrăjmașului, din care toată răutatea se coboară: pofta, dezmierdarea și întristarea. Acestea atîrnă una de alta și urmează una alteia. Pe dezmierdare a o ține în frîu este cu putință, iar pofta este cu neputință; pentru că dezmierdarea pleacă de la trup, iar pofta de la suflet; iar întristarea vine din amîndouă. Deci, nelăsînd pofta să lucreze, și pe celelalte le-ai risipit. Iar de o vei lăsa să sporească, nicidecum nu va lăsa sufletul să se însănătoșeze, căci scris este: *nu da ieșire apei*. Deci, nu folosesc tuturor toate. Fiecare în a sa minte deplin să se cerceteze.

Multora le folosește a fi în viață de obște, dar și multora a trăi retras de folos le este. Precum unele răsaduri cresc în locurile cele umede, iar altora le priesc locurile cele uscate; astfel și oamenii, unora le fac bine locurile cele mai înalte, iar alții în cele mai smerite se mîntuiesc. Deci mulți din cetate, cugetînd la cele ale pustiei, s-au

mîntuit, iar mulți fiind în munte, dar făcînd cele ale poporului de obște, au pierit. Pentru că este cu putință ca, fiind împreună cu mulți să cugete cele ale singurătății, și iarăși fiind singur, cu gîndul petrece la alții. Multe și felurite sînt boldurile diavolului. N-a putut el să slăbească un suflet prin sărăcie? Îi dă bogăție prin amăgire. N-a putut prin ocări? Îi pune înainte laude și slave. S-a biruit el prin sănătate? Face trupul bolnav.

Pentru că neputînd cu dezmierdările a amăgi, prin durerile cele fără de voie ispitește și face abateri în lături ale sufletului. Căci aduce boli grele, prin cererea lui, ca să-i tulbure pe oameni, împuținînd dragostea lor către Dumnezeu. De te-ai arde de fierbințeli groaznice și de sete, dar păcătos fiind, acestea să le suferi aducîndu-ți aminte de munca ce va să fie, de focul cel veșnic și de pedepsele acelea, și nu te vei împuțina, mai vîrtos bucură-te că te-a cercetat Domnul.

Apoi zicerea aceea de laudă s-o ai pe limbă: *Chinuindu-mă, m-a pedepsit pe mine Domnul, dar morții nu m-a dat.* Ești fier? Dar prin foc lepezi rugina. Dacă bolești, fiind drept, de la cele mari spre cele mici sporești. Ești aur? Prin foc te faci mai lămurit. S-a dat ție îngerul satanei? Înveselește-te. Vezi cui te-ai făcut asemenea. Pentru că te-ai învrednicit de darul Sfîntului Apostol Pavel. Prin friguri te ispitește? Prin răceli te pedepsește? Dar Scriptura zice: *Am trecut prin foc și prin apă*. Deci, acum repaos s-a gătit. Ai dobîndit pe cea dintîi? Așteaptă și pe cea de-a doua, lucrînd. Căci se zice: *Scăpătat și în durere sînt eu*.

Cînd vedem înaintea ochilor pe împotrivă luptătorul să nu ne întristăm, ci să stăm la rugăciune și să cîntăm cu glas. Toate acestea s-au dat nouă spre surparea poftelor. Iar postirea și culcarea pe jos s-au legiuit pentru a depărta dezmierdările cele de rușine. Deci, dacă boala le-a slăbit pe acestea, de prisos este osteneala. Dar cea mai bună doctorie la boală este pustnicia cea mare; apoi a suferi și a trimite lui Dumnezeu laude de mulțumire. Ne lipsim de ochi? Să suferim aceasta, pentru că uneltele nesațiului le-am lepădat, iar cu ochii cei dinăuntru privim slava Domnului. Am asurzit? Să mulțumim, lepădînd auzul cel deșert. Pătimim de mîini? Dar pe cele dinăuntru le avem pregătite către războiul împotriva vrăjmașului. Stăpînește boala tot trupul? Atunci sănătatea după omul cel dinăuntru mai mult va crește.

Dacă sîntem în viață de obște să alegem ascultarea mai vîrtos decît pustnicia. Pentru că aceasta ne învață trecerea cu vederea, iar aceea făgăduiește smerita cugetare. Dar cum vom deosebi pustnicia cea dumnezeiască și împărătească de cea tiranică și diavolească? Să ai un îndreptar de postire. Nu patru sau cinci zile să postești, iar în cealaltă zi să te îndestulezi cu mulțime de bucate, pentru că totdeauna nemăsurarea este aducătoare de stricăciune. Nu deodată să cheltuiești lucrurile tale, căci gol te vei afla în război și lesne vei fi robit. Arma noastră este trupul, iar sufletul este ostașul. Deci, de amîndouă îngrijește-te. Ești tînără și sănătoasă? Postește, că va veni bătrînețea plină de neputință.

Cît poți învistierește hrană sufletească, ca îmbolnăvindu-te, să o afli; postește cu socoteală și în toate zilele. Vezi să nu intre pe furiș vrăjmașul sub chipul postirii tale. Pentru aceasta Mîntuitorul a zis: *Faceți-vă iscusiți schimbători de bani*. Adică pecetea cea împărătească s-o cunoașteți cu dinadinsul, pentru că sînt și peceți mincinoase. Felul aurului același este, dar se deosebește prin pecete. Deci, aurul este postirea, înfrînarea și milostenia. Dar și urmașii elinilor pun pe aur chipul lor cel tiranic; și ereticii toți prin el se laudă.

Se cade dar a-i vedea pe aceștia și a fugi de dînșii, ca de niște făcători de peceți mincinoase. Caută ca nu cumva, prin neiscusință căzînd între dînșii, să te păgubești. Deci, primește cu întemeiere crucea Domnului, închipuită în faptele bune, adică credință dreaptă, împreună cu fapte bune.

Se cade deci, a cîrmui bine sufletul; iar fiind în viață de obște, să nu căutăm ale noastre, ci maicii celei după credință, adică Bisericii a ne supune. Dacă ne-am surghiunit pe noi înșine din hotarele cele lumești, pe cele ce le-am lepădat, să nu le mai căutăm. Acolo avem slavă, iar aici ocară. Acolo îndestulare de hrană, aici chiar lipsă de pîine. În lume cei ce greșesc, chiar fără voia lor, sînt puși la închisoare, iar noi pentru păcatele noastre ne închidem pe noi înșine, ca să scăpăm de munca ce va să fie. Postești? Să nu pui ca pricină boala. Că și cei ce nu postesc în aceeași boală au căzut. Ai început binele? Să nu dai înapoi, căci vrăjmașul te surpă pentru nerăbdarea ta.

Cei ce încep a pluti, dacă au vînt bun, întind pînzele. Însă corăbierii pregătesc corabia pentru orice fel de vînt și luptîndu-se cu furtuna, plutesc înainte; așa și noi, întîmpinînd vînt potrivnic, vom întinde crucea în loc de pînze și fără frică vom săvîrși înotarea".

Acestea sînt învățăturile preaîmbunătățitei Sinclitichia, dar mai vîrtos prin fapte decît prin vorbe învăța. Însă și multe alte fapte mari s-au făcut cunoscute despre dînsa, spre folosul celor ce o ascultau și o vedeau; și atîta mulțime de bunătăți au odrăslit într-însa, încît limba omenească nu poate a le spune. Dar diavolul, urîtorul de bine, se topea, nesuferind atîta îmbelșugare de bunătăți și întru sine plănuia cum ar putea să tulbure răsăritul faptelor ei bune. De aceea cerea de la Dumnezeu spre nevoința cea desăvîrșită pe viteaza fecioară; și atît de mult i-a uneltit el cu vrăjmășia, căci boala i s-a început nu de la mădularele cele din afară, ci atingîndu-se de plămîni, îi producea adîncă durere, încît era nemîngîiată de ajutorul de la oameni; apoi îi aprindea boala într-atît, încît peste puțină vreme avea să-i aducă sfîrșitul ei.

Deci, cîte puțin topindu-i plămînii, avînd și friguri necontenite, îi rodea trupul ca o pilă; iar fericita era de optzeci de ani, cînd diavolul i-a trimis suferințele lui Iov. Pentru că, precum și atunci la Iov, aceleași pătimiri le-a uneltit; însă acum făcea mai împovărătoare usturimile; căci fericitul Iov a suferit 35 de ani, iar acum vrăjmașul îi dădea Sinclitichiei, vreme de trei ani și jumătate, mai cumplite dureri.

Pe Iov l-a rănit în părțile cele din afară, iar la aceasta de la cele dinăuntru mergea înainte cu durerile. Căci, atingîndu-se de mădularele ei cele dinăuntru, mai mari și mai grele dureri îi producea. Nu tot astfel mi se pare că s-au nevoit cei mai viteji mucenici, ca de-a pururea pomenita Sinclitichia; pentru că la aceia ucigătorul se apropia la cele din afară. Chiar sabie ori foc de le aducea, mai ușor era decît ispitirile cele de față; căci ca printr-un cuptor înfocat ardeau măruntaiele ei, aprinzînd focul cîte puțin, ca o pilă prin vreme îndelungată, precum s-a zis, îi rodea trupul. Este adevărat că grea și fără omenie era această durere, iar pedeapsa era mare, ca a judecătorilor nedrepți.

Fericita, suferind cu vitejie, nu slăbea cu cugetul, ci se înarma tot mai mult împotriva vrăjmașului, căci prin bunele sale învățături, pe cei răniți de dînsul îi vindeca, și ca de la un leu le smulgea sufletele, fără răni. Apoi vindeca pe cei răniți cu doctoriile lui Hristos cele mîntuitoare, iar pe cei nerăniți îi ferea; pentru că, arătîndu-le cursele diavolului, îi izbăvea de pedeapsă. Le spunea minunat să nu fie fără grijă de sufletele ce s-au afierosit lui Dumnezeu, căci acestora mai ales se împotrivește vrăjmașul. Cînd ele se liniștesc, el scrîșnește cu dinții, apoi, biruindu-se, se dezgustează; și ducîndu-se pe furiș, pîndește necontenit să vadă de vor adormi, ca așa să intre; iar pe cele ce nu au grijă, le împiedică de la bine. Precum este cu neputință ca cel rău să nu aibă scînteie de bine, așa dimpotrivă cei credincioși, care se luptă, mi se pare, că au uneori parte în locurile cele potrivnice.

Deci, de multe ori un om pare cu totul prea urît, dar este milostiv. Iar cei sîrguitori de multe ori au întreagă înțelepciune, postire și pustnicie dureroasă, dar sînt avari și grăitori de rău. Deci, se cade a nu ne lenevi spre cele mici, ca unele ce nu pot vătăma, pentru că picătura mică găurește piatra. Cele mari ale bunătăților vin oamenilor de la dumnezeiescul dar, iar relele ce ni se par a fi mici, prin noi înșine să le alungăm. Cel ce s-a luptat pentru cele mari, iar pe cele mici a defăimat, mult se va vătăma; căci Domnul nostru Iisus Hristos, ca un Tată adevărat, întinde mîna copiilor Lui, care de curînd au început a umbla, și izbăvindu-i de orice fel de primejdii, către cele mici ne îndeamnă a ne porni. Cel ce face pe cele mici, este lesne pornit spre cele mari.

Deci, dușmanul binelui, iarăși văzînd pe Sinclitichia întărindu-se împotriva lui, se necăjea, și, înțelegînd că tirania sa va fi surpată, începu un alt fel de răutate: i-a rănit organele glăsuitoare, ca să taie cuvîntul ei, părîndu-i-se că prin aceasta va lăsa flămînde de dumnezeiescul cuvînt pe cele ce se apropiau de dînsa; dar, deși n-o mai puteau asculta, ele priveau la chinurile ei și se întăreau cu duhul, căci rănile cele trupești vindecă sufletele cele rănite, văzînd răbdarea și mărimea de suflet a fericitei.

Atunci altă ispită i-a dat vrăjmașul: o durere de măsea, care în 40 de zile i-a pricinuit stricăciune groaznică a gurii, încît nimeni nu putea să se apropie de ea. Cînd era trebuință să fie îngrijită, o mulțime de tămîie se ardea, pentru a intra la dînsa, și iarăși se depărta, din pricina mirosului celui greu și nesuferit. Fericita vedea pe împotrivă luptătorul și nicidecum nu cerea ajutor omenesc, arătînd prin aceasta

bărbăţia sa. Apoi, fiindcă cele adunate o rugau ca să ungă cu leacuri locul cel dureros, ea nu se îndupleca; căci socotea că prin aceasta se surpă preaslăvita sa nevoinţă.

De aceea cele adunate au trimis să cheme pe un oarecare doctor, ca doar ar putea s-o înduplece să dobîndească vindecarea. Iar ea nu voia, zicînd: "De ce mă atrageţi pe mine de la această luptă? De ce căutaţi cele ascunse? De ce iscodiţi ceea ce se face, nevăzînd pe cel ce o face?" Doctorul care era de faţă, zicea către dînsa: "Nu pentru vindecare ori mîngîiere întrebuinţăm doctoria, ci pentru ca partea cea moartă, după obicei s-o îngropăm, ca să nu strice împreună şi pe cele sănătoase; căci ceea ce se aduce celor morţi, aceasta facem şi noi, pentru că dăm aloe, smirnă şi mirsină amestecată cu vin".

Ea a primit sfatul, mai vîrtos fiindu-i milă de cele adunate, care doreau ca ea să se vindece. Căci cine nu s-ar fi înspăimîntat văzînd nevindecarea rănii? Cine nu s-a folosit, înţelegînd răbdarea fericitei? Cine nu s-a întărit, văzînd căderea vrăjmaşului? Pentru că acolo el pusese rana, de unde ieşea izvorul cel de mîntuire şi prea dulce al cuvintelor şi ca o fiară mîncătoare de sînge izgonea toată sîrguinţa celor ce veneau la ea ca să audă cuvîntul. Vrăjmaşul ca pe o femeie o defăima, căci nu ştia cugetul ei cel cu bărbăţie. Dar ea s-a nevoit trei luni şi mai mult în acest fel şi prin putere dumnezeiască îşi ţinea tot trupul; deci nu primea cele folositoare spre întărirea lui, căci nu lua nici hrană. Şi cum putea primi hrana, avînd atîta durere în trup? Apoi se depărtase de dînsa şi somnul, tăindu-se de chinuri. Cînd era aproape de marginea biruinţei şi încununării ei, a văzut mulţime de îngeri, în strălucirea unei lumini negrăite, aproape de uşile raiului.

După vederea acestora a spus celorlalte ceea ce i se arătase, şi le sfătuia a suferi cu vitejie şi fără împuţinare toate durerile; dar le-a mai spus că după trei zile se va despărţi de trup. Dar nu numai atît, ci şi ceasul ducerii ei le-a arătat. Deci, sfîrşindu-se vremea, fericita Sinclitichia s-a dus către Domnul, primind răsplata nevoinţelor de la El, adică împărăţia cerurilor, pe care facă-se a o dobîndi noi toţi, cu darul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava şi stăpînirea în vecii vecilor. Amin.

Unii spun că Sfîntul Atanasie cel Mare, scriitorul acestei vieţi, ar fi fost ascuns într-o groapă, lîngă această fecioară, timp de şapte ani, cînd ereticii căutau să-l omoare.

14. CUVIOASA APOLINARIA FECIOARA, CARE S-A NEVOIT ÎN CHIP DE BĂRBAT (5 IANUARIE)

(După Metafrast)

Murind Arcadie, împăratul grecilor (395-408), iar Teodosie, fiul lui, fiind de opt ani, și deci nedestoinic pentru ocîrmuirea împărăției, Honoriu, împăratul Romei (395-423), fratele lui Arcadie, a încredințat învățătura tînărului împărat, precum și ocîrmuirea a toată împărăția grecească unui nobil dintre cei de frunte, anume Antemie, bărbat înțelept și drept-credincios.

Acesta, pînă la venirea în vîrstă a lui Teodosie, era socotit de toți împărat, pentru aceea și Sfîntul Simeon Metafrast, începînd a descrie viața aceasta, zice: "Împărățind drept-credinciosul împărat Antemie". Acest Antemie avea două fiice: una din ele, mai mică, avea duh necurat încă din scutece, iar cea mai mare, din tinerețe se îndeletnicea cu rugăciuni pe la sfintele biserici; iar numele ei era Apolinaria. Venind în vîrsta cea desăvîrșită, părinții ei voiau s-o însoțească cu bărbat, dar ea se lepăda, zicîndu-le: "Voiesc să merg la mănăstire, să ascult dumnezeieștile Scripturi și să învăț rînduiala monahală". Părinții ei îi ziceau: "Noi voim să te căsătorim". Iar ea le răspundea: "Nu voi să am bărbat, ci nădăjduiesc că pe mine mă va păzi Dumnezeu curată întru frica Sa, precum a păzit neprihănite pe sfintele Sale fecioare".

Deci, se părea părinților un lucru nou și minunat că în anii tinereților ei grăia unele ca acestea, fiind cuprinsă de o asemenea dumnezeiască dorire. Apoi Apolinaria a rugat pe părinții ei să-i aducă o monahie care s-o poată învăța Psaltirea și citirea sfintelor Scripturi.

Împăratul Antemie se mîhnea mult de dorirea ei, pentru că voia s-o însoțească cu bărbat. Văzînd că fecioara a rămas neschimbată în hotărîrea sa și nu voia să primească darurile ce-i aduceau tinerii cei de neam mare, care doreau s-o ia de soție, părinții au zis: "Ce voiești, fiică?" Iar ea a răspuns: "Mă rog vouă ca să mă dați lui Dumnezeu, că veți lua răsplată pentru a mea feciorie". Deci, văzînd gîndul ei neschimbat, tare și iubitor de Dumnezeu, a zis: "Voia Domnului să fie". I-au adus, deci, o monahie iscusită, care a învățat-o a citi dumnezeieștile cărți.

După aceasta, a zis către părinți: "Rogu-mă vouă, să mă lăsați ca să văd Sfintele Locuri de la Ierusalim, să mă rog acolo și să mă închin cinstitei Cruci și Sfintei Învieri a lui Hristos". Dar ei n-au vrut s-o lase, de vreme ce pe dînsa singură o aveau mîngîiere în casa lor. Apoi o iubeau mai mult decît pe sora ei cea chinuită de duhul necurat. Însă, după ce i-a rugat multă vreme, ei s-au învoit s-o lase.

Deci, i-au dat slugi și slujnice multe, aur și argint destul și i-au zis: "Primește, fiică, acestea și să mergi să-ți împlinești făgăduința ta, pentru că Dumnezeu voiește să-I slujești Lui ca roabă". Apoi, suind-o într-o corabie, au sărutat-o și i-au zis: "Pomenește-ne și pe noi, fiică, la Sfintele Locuri". Ea le-a răspuns: "Precum voi împliniți dorința inimii mele, așa să împlinească și Dumnezeu cererea voastră, iar în ziua răutății să vă izbăvească". Astfel, despărțindu-se de părinți, a plecat cu corabia.

Ajungînd la Ascalon, a rămas cîteva zile, din pricina furtunii de pe mare și a înconjurat toate bisericile și mănăstirile de acolo, rugîndu-se Domnului și dîndu-le ajutoare. Apoi, aflînd împreună călători, a mers în Sfînta Cetate a Ierusalimului și s-a închinat Învierii Domnului și cinstitei Cruci, făcînd rugăciune cu dinadinsul pentru părinții săi. După aceea mergea în toate zilele la mănăstirile de fecioare, dînd acolo multă milostenie; apoi a început a libera slugile și slujnicele cele de prisos, milostivindu-se spre dînsele și încredințîndu-se în rugăciunile acestora.

După cîteva zile, împlinindu-și rugăciunile la Sfintele Locuri și fiind la Iordan, ea a zis către cei ce erau cu dînsa: "Frații mei, voiesc să vă liberez și pe voi; dar să mergem mai întîi în Alexandria, să ne închinăm Sfîntului Mina". Ei au răspuns: "Fie precum voiești, stăpînă".

Deci, cînd s-a apropiat de Alexandria, antipatul s-a înștiințat de venirea ei și a trimis oameni cinstiți ca s-o întîmpine și să se închine ei ca unei fiice împărătești; iar ei, neplăcîndu-i cinstea ce i se făcea, a venit noaptea în cetate și intrînd singură în casa antipatului, i s-a închinat lui și femeii lui. Iar antipatul cu femeia sa au căzut la picioarele ei, zicîndu-i: "De ce ai făcut așa, stăpînă? Noi am trimis la tine ca să ne închinăm ție, iar tu, fiind stăpîna noastră, ai venit la noi plecîndu-te". Fericita Apolinaria a zis către dînșii: "Voiți să-mi faceți un lucru plăcut?" Ei au răspuns: "Da, stăpînă". Sfînta zise către dînșii: "Lăsați-mă, nu mă supărați cu cinstea, pentru că vreau să mă duc să mă închin Sfîntului Mucenic Mina".

Deci, cinstind-o cum se cădea, au liberat-o cu daruri. Fericita a împărțit acele daruri la săraci, însă a zăbovit în Alexandria, înconjurînd bisericile și mănăstirile. Apoi a aflat în casa în care găzduia o bătrînă, pe care miluind-o cu daruri, a rugat-o să-i cumpere în taină o mantie, paraman, camilafcă, brîu de curea, și toată îmbrăcămintea bărbătească a rînduielii monahicești. Bătrîna, cumpărîndu-le și aducîndu-le fericitei, a zis: "Dumnezeu să-ți ajute, maica mea".

Apolinaria, luînd acele haine, le-a ascuns, ca să nu știe despre ele cei ce erau cu dînsa; apoi a liberat pe celelalte slugi și slujnice, oprindu-și numai o slugă bătrînă și un eunuc. După aceea, suindu-se în corabie, a mers la Lemmos; iar de acolo, luînd patru dobitoace, s-a dus la mănăstirea Sfîntului Mucenic Mina, căruia închinîndu-se și împlinindu-și rugăciunea, a mers la schit ca să se închine sfinților părinți care erau acolo.

Era seară cînd a pornit în cale și a poruncit eunucului să stea înapoia căruței; iar sluga cealaltă fiind înainte, cîrmuia dobitoacele; însă fericita șezînd înăuntru acoperămîntului, și avînd cu sine îmbrăcămintea monahală, se ruga în sine, cerînd ajutor de la Dumnezeu, pentru scopul său. Căruța a ajuns într-o vale mlăștinoasă, ce avea lîngă dînsa un izvor, care mai pe urmă s-a numit "izvorul Apolinariei". Fericita Apolinaria, ridicînd acoperămîntul căruței și văzînd pe amîndouă slugile dormind, pe eunuc și pe vizitiu, s-a dezbrăcat de hainele mirenești și s-a îmbrăcat cu hainele monahicești, cele bărbătești, și a zis către Dumnezeu: "Cel ce mi-ai dat începutul

acestui chip, învrednicește-mă să-l port pînă la sfîrșit, după voia Ta cea sfîntă, Doamne". Apoi, însemnîndu-se cu semnul Sfintei Cruci, s-a pogorît încet din căruță, pe cînd dormeau slugile amîndouă și intrînd în luncă, s-a ascuns, pînă ce s-a dus căruța mai departe; și astfel s-a sălășluit sfînta în pustiul acela, viețuind singură cu Dumnezeu, pe care L-a iubit. Dumnezeu, văzîndu-i dragostea cea osîrdnică, o acoperea cu mîna Sa, ajutîndu-i asupra nevăzuților luptători și dîndu-i trupească hrană din pomii finicului.

Cei din căruța aceea, din care sfînta s-a pogorît în taină, adică eunucul și bătrînul, după ce au mers mai departe, s-au deșteptat tocmai cînd se lumina de ziuă. Văzînd căruța deșartă, s-au înspăimîntat foarte, pentru că vedeau numai hainele stăpînei, iar pe dînsa nu. Se mirau, neștiind unde s-a dat jos, unde s-a dus și pentru ce și încă dezbrăcîndu-se de toate hainele. Căutînd-o mult și strigînd-o cu mare glas, după ce n-au putut s-o găsească, nu se pricepeau ce să facă, decît numai să se întoarcă înapoi. Astfel, întorcîndu-se în Alexandria, au spus toate antipatului. El, minunîndu-se de lucrul ce i s-a spus, îndată a anunțat prin scrisoare pe împăratul Antemie, tatăl Apolinariei, despre toate, cu de-amănuntul, iar hainele fiicei lui, care rămăseseră în căruță, le-a trimis cu eunucul și bătrînul.

Împăratul, citind scrisoarea nobilului, a plîns foarte mult; iar mai ales, privind spre hainele iubitei lor fiice, amîndoi, tatăl și mama, se tînguiau cu nemîngîiere, și împreună cu dînșii plîngeau toți boierii. După aceea, Antemie mulțumind lui Dumnezeu, a zis: "Dumnezeule, Tu ai ales-o, întărește-o cu puterea Ta". Plîngînd toți iarăși, unii boieri mîngîiau pe împăratul, zicîndu-i: "Apolinaria s-a făcut adevărata fimică a bunului Tată, ea acum este adevărata ramură a Împăratului Cel dreptcredincios". Acestea și mai multe grăind, s-a potolit puțin tînguirea lui amară. Toți se rugau lui Dumnezeu pentru dînsa, ca s-o întărească la o viață ca aceea, căci au înțeles că la o viață aspră s-a dus în pustie, după cum era și adevărat.

Deci, această sfîntă fecioară a petrecut cîțiva ani în acel loc, unde s-a coborît din căruță, sălășluindu-se în pustietatea din luncă, din care ieșeau mulțime de țînțari cumpliți, ca un nor. Acolo se lupta cu diavolul și cu trupul său, care la început era molatec, fiind crescută în casele împărătești; iar mai pe urmă se slăbise de osteneli, de posturi și de privegheri. Era dogorită de zăduful zilei și chinuită în tot felul de neîncetatele mușcături ale țînțarilor. Cînd a voit Domnul ca ea să fie rînduită în ceata Sfinților Părinți celor din pustie și să fie știută de oameni, spre folosul multora, a făcut-o să plece din locul acela; căci îngerul Domnului arătîndu-i-se în vis, i-a poruncit să meargă în schit și Dorotei să se numească. Deci, a ieșit în astfel de chip, că nimeni nu putea să cunoască ce fel de trup este, bărbătesc sau femeiesc.

Umblînd ea prin pustie, într-o dimineață a întîmpinat-o Sfîntul Macarie, și i-a zis ei: "Binecuvîntează, părinte". Iar ea încă cerea binecuvîntare de la dînsul, și binecuvîntîndu-se unul pe altul, au mers la schit. A întrebat sfînta pe starețul acela: "Părinte, cine ești tu?" El i-a răspuns: "Eu sînt Macarie". Apoi ea a zis: "Să faci dragoste, părinte, ca să mă lași să locuiesc între frații tăi". Îndată starețul a dus-o în

schit, i-a dat chilie, neștiind că este femeie, ci socotind că este un famen. Pentru că Dumnezeu nu i-a arătat lui acea taină, pentru cel mai mare folos ce avea să fie mai pe urmă la toți și pentru slava Sfîntului Său nume.

Apoi a întrebat-o cum o cheamă, iar ea a răspuns: "Dorotei îmi este numele și, auzind despre Sfinții Părinți care petrec aici, am venit să mă fac părtaș al vieții lor, de mă voi afla vrednic". Starețul iarăși a întrebat-o: "Ce fel de meșteșug ai, frate?" Dorotei răspunse: "Ce-mi vei porunci, părinte, aceea voi lucra". Deci i-a arătat ei să lucreze la împletituri din rogojini. Acea sfîntă fecioară trăia acolo, avînd chilie în mijlocul bărbaților, ca un bărbat și ca unul din părinții schitului, apărînd-o Dumnezeu ca să nu i se afle firea; apoi se silea să fie neîncetat ziua și noaptea la rugăciune și la lucrul rogojinilor.

După o vreme a început a fi slăvită de părinți pentru asprimea vieții sale cu care întrecea pe alții. Ba, ceva mai mult, i se dăduse de la Dumnezeu darul de a tămădui neputințele, încît numele lui Dorotei era în gurile tuturor. Pentru că toți îl iubeau pe acest părut Dorotei și ca pe un mare părinte îl cinsteau. Trecînd vreme îndelungată, diavolul care se afla în fiica cea mai mică a împăratului Antemie, sora Apolinariei, a început mai grozav a o chinui și a striga: "De nu mă veți duce în pustie, nu voi ieși dintr-însa". Dar aceasta cu vicleșug a meșteșugit-o diavolul, ca să dea pe față pe Apolinaria, care locuia în mijlocul bărbaților și s-o izgonească din schit. Dar Dumnezeu nu-l lăsa ca să zică ceva de Apolinaria. Deci, chinuia diavolul mereu pe fecioară ca să fie dusă în pustie.

Atunci boierii au sfătuit pe împărat ca s-o trimită la sfinții părinți din schit, ca să se roage pentru dînsa. Astfel a făcut tatăl ei, adică pe fiica sa cea îndrăcită a trimis-o cu mulțime de slugi la părinții pustnici. Venind ei în schit, a ieșit întru întîmpinarea lor Sfîntul Macarie și i-a întrebat: "Pentru ce ați venit aici, fiilor?" Iar ei ziseră: "Dreptcredinciosul nostru împărat Antemie a trimis pe fiica sa, ca voi, rugîndu-vă lui Dumnezeu, s-o tămăduiți de boală".

Luînd-o starețul de la postelnic, a dus-o la părintele Dorotei - care era Apolinaria, sora celei îndrăcite -, și i-a zis: "Să faci dragoste, frate, de vreme ce este fiica împăratului, căci are nevoie de rugăciunile părinților care sînt aici, precum și de ale sfinției tale, să te rogi pentru dînsa și s-o tămăduiești; pentru că ție s-a pregătit de la Dumnezeu această faptă bună". Dorotei auzind aceasta, a început a plînge și a zice: "Cine sînt eu, păcătosul, ca să gîndiți astfel de mine, ca și cum eu aș avea putere să izgonesc diavolii?" Îngenunchind, ruga pe starețul, zicînd: "Lăsați-mă, părinte, ca să-mi plîng păcatele mele cele multe, pentru că eu sînt neputincios, prea simplu și neiscusit la un lucru ca acesta".

Macarie i-a zis: "Oare nu sînt alți părinți făcători de semne întru Dumnezeu? Însă acest lucru, ție ți s-a dat". Iar Dorotei a zis: "Fie voia Domnului". Deci, milostivindu-se spre cea îndrăcită, a luat-o în chilia sa și a cunoscut-o că este sora ei; apoi plîngînd pentru dînsa și îmbrățișînd-o, îi zicea: "Bine ai venit la noi, soro". Dar

Dumnezeu a astupat gura diavolului ca să nu vădească pe roaba lui Dumnezeu Apolinaria, ce era în chipul cel bărbătesc; căci își tăinuia numele firii femeiești în mijlocul bărbaților și se lupta cu diavolul prin rugăciune.

Într-una din zile, începînd diavolul a chinui mai mult pe fecioară, s-a sculat fericita Apolinaria ridicîndu-și mîinile spre Dumnezeu și se ruga cu lacrimi pentru sora sa. Atunci, diavolul nesuferind mai mult puterea rugăciunii, a răcnit cu glas mare: "Tu izgonindu-mă, ies de aici". Deci, aruncînd pe fecioară, a ieșit. A-tunci Sfînta Apolinaria, luînd pe sora sa sănătoasă, a dus-o în biserică și, căzînd la picioarele sfinților părinți, a zis: "Iertați-mă pe mine, păcătosul, cel ce am greșit mult între voi". Iar ei chemînd pe oamenii împărătești, le-a dat pe fiica împăratului, tămăduită prin rugăciunea și cu binecuvîntarea lui Dorotei.

Deci s-a făcut bucurie mare părinților pentru fiica cea tămăduită. Atunci toată suita se bucura cu împăratul, slăvind pe Dumnezeu de atîta milă, pentru că vedeau pe fecioară sănătoasă și cu fața frumoasă. Sfînta Apolinaria mai mult se smerea între părinți și se nevoia peste măsură, apoi s-a făcut purtătoare de semne desăvîrșită.

După aceasta, diavolul a aflat un alt meșteșug prin care să mîhnească pe împărat și casa lui s-o necinstească și s-o ocărască, apoi să facă rău și părutului Dorotei. Deci, a intrat iarăși în fiica împăratului cea tămăduită; dar tăinuindu-se, nu părea a fi îndrăcită, ci o făcea ca și cum a zămislit, încît din zi în zi i se mărea pîntecele și, văzînd-o părinții, s-au tulburat foarte. Aceștia întrebau pe fecioară cu cine a greșit și cine a îngreunat-o. Iar ea, curată fiind cu trupul și cu sufletul, le zicea: "Nu știu nimic și nu cunosc de unde îmi este aceasta". Dar părinții, stăruind cu asprime și cu bătaie silind-o să spună cu cine a păcătuit, diavolul a zis prin gura ei: "Monahul acela din schit, într-a cărui chilie am găzduit, acela m-a silit și am zămislit de la dînsul".

Atunci împăratul s-a mîniat foarte și a trimis să piardă schitul. Mergînd voievodul cu oastea la schit, a zis cu mînie: "Dați-ne pe monahul care a silit și a îngreunat pe fiica împăratului, dați-l nouă pe acela degrabă, mai înainte de a nu vă pierde pe voi toți". Aceasta auzind-o toți părinții, s-au înfricoșat foarte. Iar fericitul Dorotei stînd în mijloc, a zis: "Eu sînt, despre care voi întrebați, pe mine să mă prindeți, eu sînt singur vinovat; iar pe ceilalți părinți, ca pe niște nevinovați să-i lăsați în pace". Acestea auzindu-le părinții, s-au mîhnit și ziceau către Dorotei: "Să mergem și noi cu tine". Pentru că nu-l credeau pe dînsul a fi vinovat. Fericitul Dorotei zicea către dînșii: "Stăpînii mei, rugați-vă numai pentru mine; căci eu nădăjduind la Dumnezeu și în rugăciunile voastre, degrabă mă voi întoarce sănătos la voi".

Deci, l-au dus pe el cu tot soborul în biserică, făcînd pentru dînsul rugăciune și, încredințîndu-l lui Dumnezeu, l-au dat voievozilor împărătești, care erau trimiși, pentru că avva Macarie și ceilalți părinți știau că Dorotei nu este părtaș la nici o răutate. Ducînd pe Dorotei la împărat, a căzut la picioarele lui, zicînd: "Rogu-mă dreptei voastre credințe ca să-mi îngăduiți și în tăcere să mă ascultați, a grăi despre

fiica voastră; să mergem numai la un loc deosebit, că eu voi spune vouă toate; căci fecioara nu este prihănită și nici nu s-a făcut curăției ei vreo silă".

Deci, împăratul și împărăteasa luară pe Dorotei și, fiind singuri, ea a zis către dînșii: "În numele lui Dumnezeu, mă rog vouă, să-mi făgăduiți, că după ce veți cunoaște adevărul, aveți să mă lăsați la locul meu". Deci, după ce i-au făgăduit și au întărit cuvîntul împărătesc, atunci fericita Apolinaria le-a zis: "Cel ce a tămăduit în numele lui Dumnezeu pe fiica voastră, cu rugăciunile sfinților părinți, eu sînt, smeritul". Aceasta auzind-o împăratul și împărăteasa, s-au mirat și au rămas ca muți, tăcînd; apoi, luînd aminte la ea, sfînta a grăit: "Eu voi adeveri vouă lucrul acesta, iar taina cea neștiută pînă acum, o voi descoperi pentru preamărirea numelui lui Dumnezeu și spre rușinarea diavolului, care clevetește pe cei nevinovați".

Aceasta zicînd-o și-a descoperit pieptul și s-a arătat că nu este fire bărbătească, ci femeiască. Apoi a zis: "Tată, eu sînt fiica Apolinaria". Acestea auzindu-le părinții, s-au făcut ca morții, de spaimă și de mirare. Cunoscînd că este fiica lor, s-au bucurat nespus și multe lacrimi de bucurie au vărsat în ziua aceea. Apoi au adus la fericita Apolinaria pe sora ei, care părea îngreunată, și i-au zis ei: "Cunoști pe acest monah?" Ea a răspuns: "Cu adevărat acesta este părintele care m-a făcut sănătoasă în numele lui Dumnezeu".

Căzînd la picioarele sfintei, se ruga să-i tămăduiască și pîntecele cel umflat. Iar Apolinaria, ridicînd de la pămînt pe sora sa, și-a pus palma pe pîntecele ei și îndată a fugit diavolul; apoi pîntecele s-a tămăduit și s-a așezat în măsura sa cea mai dinainte. Aceasta văzînd-o părinții, au preamărit pe Dumnezeu și au zis: "Cu adevărat aceasta este fiica noastră, Apolinaria".

Atunci s-a făcut plîngere cu bucurie în casa împăratului, despre două lucruri: întîi că Apolinaria, fiica cea mai mare, de care pînă atunci nu aveau înștiințare, fără nădejde, s-a aflat; și al doilea, că cealaltă fiică s-a izbăvit de rușine. Apoi Sfînta Apolinaria a petrecut la părinții ei cîteva zile, povestind cu amănuntul toate cele despre ea și slăvea pe Dumnezeu pentru toată rînduiala Sa.

Apoi sfînta, voind să se ducă la locul ei, părinții o rugau ca să rămînă la dînșii, dar n-au putut s-o înduplece, nici să-și schimbe cuvîntul lor dat ei, căci mai înainte de descoperirea tainei, se făgăduiseră ca împărați s-o lase la locul ei. Deci, chiar nevrînd, au liberat pe fiica lor cea iubită, plîngînd și tînguindu-se; apoi în urmă veselindu-se cu duhul, pentru o fiică bună ca aceea, care s-a dat spre slujba lui Dumnezeu.

Apolinaria a rugat pe părinții ei ca să îi ajute cu rugăciunile lor. Ei au zis: "Dumnezeu, Căruia te-ai făcut mireasă, să te păzească întru dragostea Sa și să te acopere cu mila Sa. Apoi să ne pomenești și pe noi, iubită fiică, în sfintele tale rugăciuni". Ei voiau să-i dea mulțime de aur ca să-l ducă în schit, spre trebuința sfinților părinți, dar ea n-a voit să ia, zicînd: "Părinții mei n-au trebuință de bogățiile

acestei lumi, ca să nu cadă din bunătățile cele cerești". Deci, făcînd rugăciune, mult plîngînd, și sărutînd pe fiica cea iubită, au lăsat-o să meargă la locul ei, bucurîndu-se și veselindu-se întru Dumnezeu.

După ce a ajuns în schit, s-au bucurat de dînsa părinții și frații, că fratele lor Dorotei s-a întors la dînșii întreg și sănătos; de aceea au făcut în ziua aceea praznic, mulțumind lui Dumnezeu. Însă în schit nu știa nimeni ce i s-a întîmplat ei la împărat; nici despre firea ei cea femeiască n-a știut nimeni. Deci, viețuia Sfînta Apolinaria, adică părutul Dorotei, în mijlocul fraților, ca și mai înainte, în a sa chilie. Iar cu puține zile mai înainte, văzînd ducerea sa către Dumnezeu, a zis către avva Macarie: "Să faci dragoste, părinte, de mi se va întîmpla a mă duce din viața aceasta, să nu mă spele, nici să îngrijească frații trupul meu". Iar starețul i-a zis: "Cum se poate una ca asta?"

Mutîndu-se ea către Domnul, au mers frații să-i spele trupul și văzînd că este cu firea femeiască, au strigat, zicînd: "Slavă Ție, Hristoase, că ai mulți sfinți ascunși!" Apoi, minunîndu-se Sfîntul Macarie că nu i s-a descoperit lui taina aceasta, a văzut în vis pe cineva, zicîndu-i: "Să nu te mîhnești că s-a ascuns de tine acea taină; căci se cade și ție ca să fii încununat cu Sfinții Părinți cei din veac". Cel ce se arătase i-a spus lui numele, viața și neamul fericitei Apolinaria.

Deșteptîndu-se din somn starețul și chemînd pe frați, le-a spus vedenia, și toți mirîndu-se, au slăvit pe Dumnezeu cel minunat între sfinții Săi. Apoi îngrijind de trupul sfintei, l-au îngropat cu cinste în partea dinspre răsărit a bisericii, în mormîntul Sfîntului Macarie și se făceau multe tămăduiri de la sfintele ei moaște, cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava, în veci. Amin.

15. CUVÎNT LA BOTEZUL DOMNULUI (6 IANUARIE)

Domnul nostru Iisus Hristos, după întoarcerea Sa din Egipt, viețuia în Galileea, în cetatea Sa, Nazaret, unde crescuse, tăinuindu-și înaintea oamenilor puterea și înțelepciunea dumnezeirii Sale, pînă la vîrsta de treizeci de ani, pentru că nu era îngăduit cuiva dintre iudei, mai înainte de 30 de ani, să aibă rînduiala de dascăl sau de preot. Pentru aceasta nici Domnul Hristos pînă la acești ani nu a început propovăduirile Sale, nici nu Se arăta că este Fiul lui Dumnezeu și Arhiereul cel mare, Care a străbătut cerurile pînă ce s-a împlinit numărul anilor Lui.

El viețuia în Nazaret, cu Preacurata Sa Maică și cu Iosif, părutul Său tată, care era lucrător de lemn și cu care lucra împreună. După moartea lui Iosif, singur Domnul

făcea acel lucru de mînă, cîştigînd prin osteneală, hrana pentru El şi pentru prea iubita Sa maică, ca să ne înveţe pe noi a nu ne lenevi şi nici a mînca pîinea în zadar.

Apoi, împlinindu-se cei 30 de ani şi venind vremea dumnezeieştii Lui arătări - precum zice Evanghelia -, ca să se arate lui Israel: *A fost cuvîntul lui Dumnezeu către Ioan, fiul lui Zaharia, în pustie, trimiţîndu-l pe el ca să-L boteze cu apă*. Deci, i-a pus un semn încredinţat după care putea să cunoască pe Mesia, Cel care a venit în lume, precum singur Botezătorul întru a sa bună vestire spune, zicînd: *Cel ce m-a trimis să botez cu apă, Acela mi-a zis: "Deasupra Căruia vei vedea Duhul pogorîndu-se şi rămînînd peste El, Acela este cel ce botează cu Duh Sfînt*".

Deci, ascultînd Ioan cuvîntul lui Dumnezeu, a venit în părţile Iordanului, propovăduind botezul pocăinţei, întru iertarea păcatelor. Pentru că el era acela de care mai înainte a zis Isaia: *Glasul celui ce strigă în pustie, gătiţi calea Domnului, drepte faceţi cărările Lui.* Deci, venea la dînsul toată latura Iudeei şi a Ierusalimului, şi se botezau toţi de la dînsul, în rîul Iordanului, mărturisîndu-şi păcatele. Atunci a venit şi Iisus din Galileea la Iordan, ca să fie botezat de Ioan. El a venit într-acea vreme, după ce Ioan spusese mai înainte poporului despre El, zicînd:*Vine în urma mea Cel mai tare decît mine, Căruia nu sînt vrednic să-I dezleg curelele încălţămintelor Lui. Deci, eu v-am botezat pe voi cu apă, iar Acela vă va boteza cu Duhul Sfînt.*

După aceste cuvinte, a venit Iisus ca să Se boteze, cu toate că nu-I trebuia aceasta, ca unul Care era preacurat, fiind născut din Preacurata şi Preasfînta Fecioară, El Însuşi fiind izvorul a toată curăţia şi sfinţenia.

Însă Cel ce a luat asupra Sa păcatele a toată lumea a venit la rîu ca să sfinţească apele cu Botezul. A venit la ape ca să curăţească firea lor; a venit să Se boteze ca să ne pregătească baia sfîntului Botez. A venit la Ioan, pentru ca acesta să fie pentru dînsul martor nemincinos, văzînd pe Duhul Sfînt pogorîndu-Se peste Cel pe Care-L boteza şi auzind glasul Tatălui de sus.

Ioan se sfia de El, zicînd: *Eu am trebuinţă să mă botez de Tine şi Tu vii la mine*. Căci Ioan cu duhul L-a cunoscut pe El; pentru că mai înainte cu 30 de ani a săltat de bucurie în pîntecele maicii sale; deci, avea trebuinţă de botezul Lui, ca cel ce era în păcatul neascultării, cel adus de Adam asupra a tot neamul omenesc.

Iar Domnul a zis: *Lasă acum, că aşa se cade a împlini toată dreptatea.* Prin dreptate înţelege aici Sfîntul Ioan Gură de Aur poruncile lui Dumnezeu; ca şi cum ar fi zis: "De vreme ce toate cîte le porunceşte legea le-am săvîrşit şi singură aceasta a rămas, adică să Mă botez; deci, Mi Se cade să o săvîrşesc şi pe aceasta". Iar botezul lui Ioan era porunca lui Dumnezeu, precum el zice: *Cel ce m-a trimis ca să botez cu apă, Acela mi-a zis.*

Deci, cine l-a trimis? Arătat este că a fost Însuși Dumnezeu, cum zice însăși Scriptura: "A fost cuvîntul lui Dumnezeu către Ioan". Deci, Iisus, fiind în vîrstă de 30 de ani, S-a botezat pentru că omul de la această vîrstă se pleacă cu înlesnire către tot păcatul.

Așa grăiau Ioan Gură de Aur și Teofilact, cum că cea dintîi vîrstă a copilăriei are multă neștiință și zburdălnicie, a doua vîrstă, a tinereților, se aprinde de poftă trupească, iar vîrsta de 30 de ani, a bărbatului desăvîrșit, este a iubirii de aur, a măririi deșarte, a iuțimii, a mîniei și a tuturor păcatelor.

Pentru aceasta Hristos Domnul a așteptat botezul pînă la această vîrstă, ca să împlinească legea cu toate vîrstele, să sfințească firea noastră și să ne dea putere, ca să biruim patimile și să ne ferim de păcatele cele de moarte. După Botezul Său, Domnul a ieșit îndată din apă, adică n-a zăbovit; căci se povestește că Sfîntul Ioan Botezătorul, pe fiecare om care se boteza de dînsul, îl afunda pînă la cap și-l ținea astfel pînă ce-și mărturisea toate păcatele sale și numai după aceea îi afunda și capul și îl lăsa să iasă din apă; pentru aceasta, zice Evanghelia, că a ieșit îndată din apă. Ieșind Domnul din rîu, I s-au deschis cerurile, strălucind de sus o lumină în chip de fulger, iar Duhul lui Dumnezeu S-a pogorît spre Domnul, Cel ce S-a botezat, arătîndu-Se în chip de porumbel.

Întocmai cum în zilele lui Noe, porumbița a vestit micșorarea apelor, tot asemenea și încetarea înecării păcatului a însemnat-o porumbelul.

Duhul Sfînt s-a arătat în chip de porumbel, pentru că acea pasăre este curată, blîndă, iubitoare de oameni, fără de răutate și nu stă în locuri necurate. Tot asemenea și Duhul Sfînt este izvorul curăției, noianul iubirii de oameni, învățătorul blîndeții, rînduitorul binelui și fuge de la cel care se tăvălește în tina cea necurată a păcatului, fără de pocăință.

Pogorîndu-Se Duhul Sfînt ca un porumbel spre Domnul nostru Iisus Hristos, s-a auzit un glas din cer, zicînd: *Acesta este Fiul Meu cel iubit, întru Care am binevoit.* Aceluia deci, se cuvine mărirea și stăpînirea, în vecii vecilor. Amin.

16. SOBORUL SFÎNTULUI IOAN, ÎNAINTEMERGĂTORUL ȘI BOTEZĂTORUL DOMNULUI (7 IANUARIE)

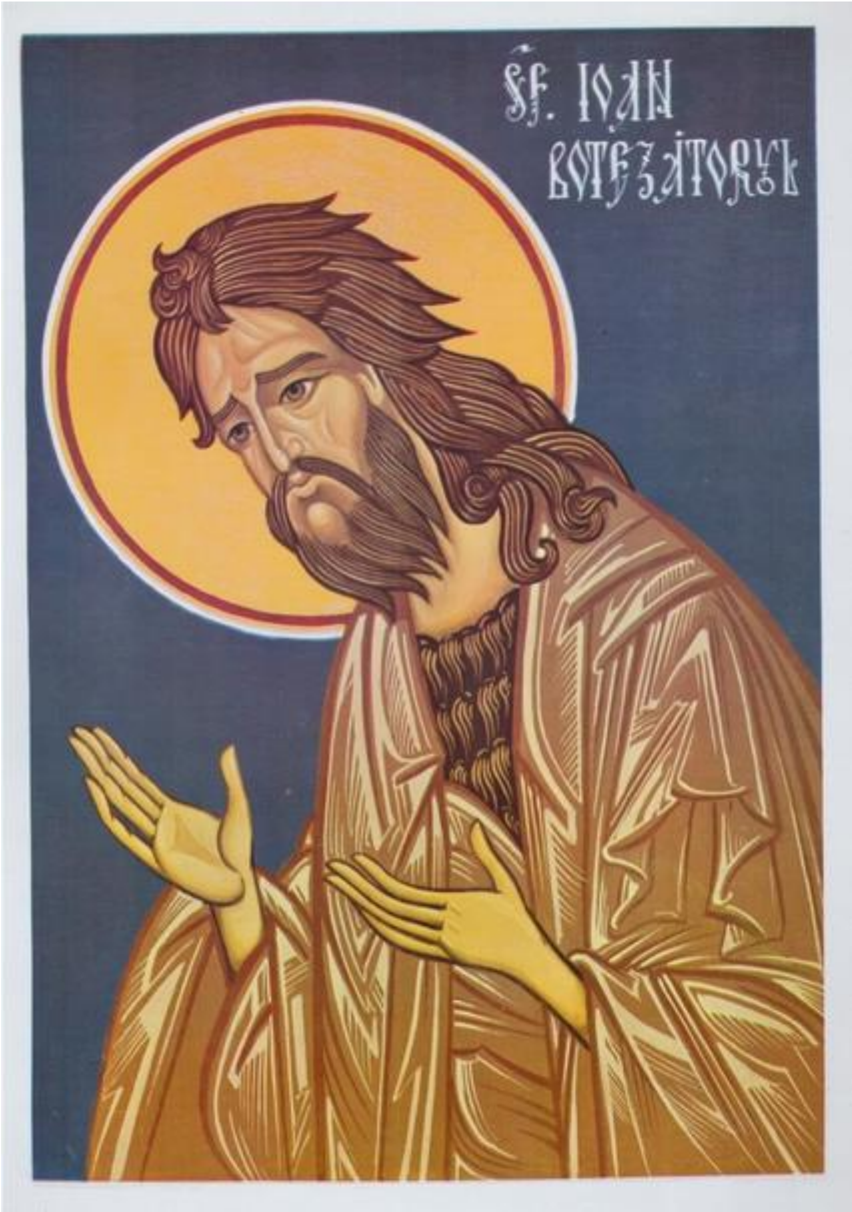

A doua zi după Sfînta și dumnezeiasca Arătare, adică Botezul Domnului, Biserica a rînduit încă de la început a se prăznui soborul cinstitului şi slăvitului prooroc Ioan, Înaintemergătorul și Botezătorul Domnului, căci se cădea a cinsti cu praznic pe cel ce a slujit la taina Botezului dumnezeiesc, punînd mîna sa pe creștetul Stăpînului.

Deci, îndată după Botezul Domnului, Botezătorul se cinstește de toți și cu cîntări se slăvește, pentru că prin sobor se înțelege adunarea poporului în biserică, la cîntarea și slăvirea lui Dumnezeu, întru cinstea și lauda marelui Ioan, Înaintemergătorul și Botezătorul Celui ce se prăznuiește.

Un sobor ca acesta, măcar că se săvîrşea la toate bisericile ce sînt în toată lumea, ba încă se săvîrşeşte şi astăzi; însă se face mai ales mare prăznuire în bisericile zidite în numele Botezătorului, precum oarecînd în biserica lui de lîngă Iordan, unde a botezat pe Hristos; în Sevastia, unde s-a tăiat de către Irod; în Antiohia, unde mîna lui cea dreaptă a fost dusă de Sfîntul Evanghelist Luca, şi în Constantinopol, unde acea sfîntă mînă se adusese din Antiohia şi unde mai ales se făcuse soborul acela, de vreme ce se adusese mîna chiar în seara dumnezeieştii Arătări, cînd se face sfinţirea apelor.

Se părea atunci că însuşi Botezătorul soseşte nevăzut la sfinţirea apelor, făcîndu-se bucurie împăraţilor şi la tot poporul, care cu multă prăznuire săvîrşea soborul lui, după ziua dumnezeieştii Arătări. Deci, să săvîrşim şi noi cu bucurie duhovnicească soborul Sfîntului marelui Ioan, Înaintemergătorul şi Botezătorul, rugîndu-l să mijlocească pentru noi către Stăpînul Hristos, ca să fim şi noi în Biserica celor ce prăznuiesc veşnic, în locaşul cel nefăcut de mînă şi acolo, în ceruri, să auzim glasul celor ce dănţuiesc şi prăznuiesc dumnezeieştile arătări cele veşnice, săturîndu-ne cu ei de vederea feţei lui Dumnezeu, Care Se arată sfinţilor Săi; şi să slăvim cu toate cereştile cete pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfîntul Duh, în veci. Amin.

17. CUVÎNT DESPRE CINSTITA MÎNĂ A SFÎNTULUI IOAN BOTEZĂTORUL (7 IANUARIE)

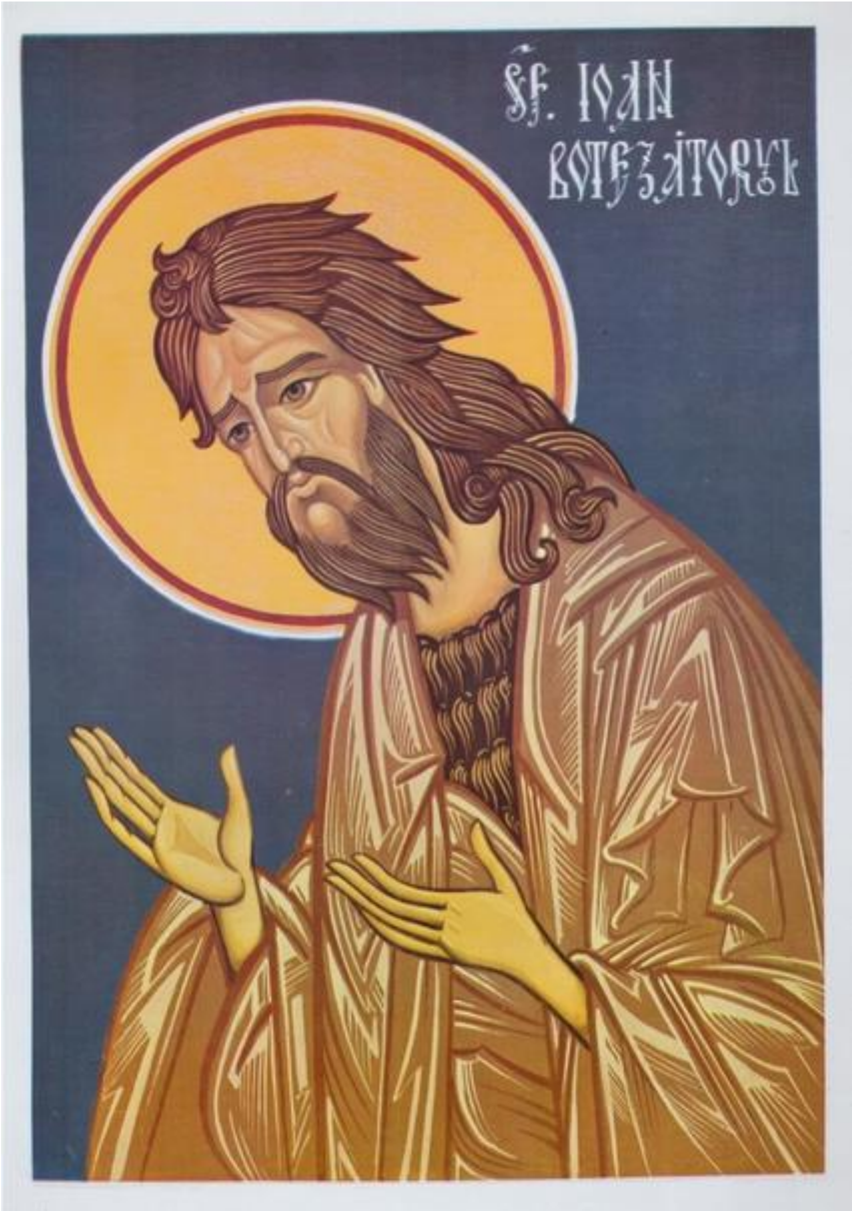

După ce Irod, împăratul cel fără de lege, a tăiat capul Sfîntului Ioan, Înaintemergătorul și Botezătorul Domnului, cinstitul său trup a fost îngropat de ucenicii săi, aproape de mormîntul Sfîntului prooroc Elisei, în vestita cetate Sevastia din Samaria; pentru că în acest loc s-a săvîrșit ospățul cel fără de lege al lui Irod și necuratul dans al fiicei Irodiadei.

Sfîntul Evanghelist Luca propovăduia pe Hristos și înconjura multe cetăți și a ajuns și în cetatea Sevastia, iar de aici urma să se ducă în Antiohia, patria sa, și a vrut să ia cu sine trupul Sfîntului Ioan Înaintemergătorul și Botezătorul, care era nestricat și întreg, dar n-a putut, deoarece nu i s-a dat voie de locuitorii Sevastiei, care cinsteau foarte mult moaștele Botezătorului și cu dinadinsul le păstrau.

De aceea, Sfîntul Evanghelist Luca, luînd de la sfîntul numai mîna cea dreaptă, care a botezat pe Domnul și Stăpînul nostru Iisus Hristos, a dus-o în cetatea sa Antiohia și cu dînsa, precum cu o vistierie de mare preț, răsplătea cetății sale pentru creșterea ce a avut într-însa. Din acea vreme sfînta mînă a Botezătorului era la credincioșii antiohieni de mare cinste, căci printr-însa se săvîrșeau multe minuni.

Multe vremi și mulți împărați trecînd, a venit Iulian, călcătorul de lege, care pe față lepădîndu-se de Hristos și închinîndu-se idolilor, făcea mare rău Bisericii lui Dumnezeu, nu mai puțin decît chinuitorii care au fost mai înainte de el.

Nu numai pe credincioșii cei vii ai lui Hristos îi prigonea și-i ucidea, ci s-a ridicat și asupra morților cu tiranie și fără de omenie; pentru că, scoțînd din mormînt oasele sfinților celor care pătimiseră înainte, le dădea focului, iar bisericile lui Dumnezeu și toate lucrurile sfinte arzîndu-le, le prefăcea în cenușă.

Iulian acesta s-a dus și în Antiohia, pe de o parte ca să aducă jertfă înaintea cetății necuratului său zeu Apolon cel din Dafne, iar pe de alta ca și acolo să facă rău creștinilor și să ardă lucrurile sfinte.

Creștinii care erau în Antiohia, auzind despre venirea lui, au ascuns în taină sfînta mînă a Botezătorului, într-un stîlp oarecare al cetății, care se numea Gonia, ca astfel să nu fie necinstită și arsă de chinuitori. Ducîndu-se el în Antiohia și făcînd mari fărădelegi și chinuire, apoi căutînd cu sîrguință mîna Botezătorului, după ce n-a putut s-o afle, a trimis în Palestina, în cetatea Sevastia, ca tot trupul Botezătorului care era acolo, afară de cap și de mînă, precum și mormîntul și biserica lui, să se dea focului și risipirii. Acest lucru s-a și făcut, precum scriu Nichifor și Chedrin.

Fericitul Simeon Metafrast a scris acestea, că nu trupul Botezătorului, ci alt trup s-a ars în locul aceluia; pentru că patriarhul Ierusalimului, înștiințîndu-se mai înainte vreme de porunca chinuitorului, a luat în taină din mormînt moaștele Botezătorului și le-a trimis în Alexandria, cu pază; iar în locul acelora a pus oasele unui mort și acelea au fost arse în locul moaștelor Botezătorului, împreună cu mormîntul și cu biserica lui.

Pierind degrabă acel fără de lege împărat și dreapta credință iarăși strălucind, mîna Sfîntului Înaintemergător a fost scoasă din stîlpul de unde a fost ascunsă, ca o lumină de sub obroc, și se cinstea de credincioși, căci se săvîrșeau printr-însa minuni, ca și mai înainte, dintre care să spunem una.

Un balaur mare și înfricoșat se încuibase în hotarele Antiohiei, iar necuratul popor elin care era acolo, avîndu-l în numărul zeilor, îl cinstea cu jertfe în toți anii, iar jertfa se săvîrșea în acest chip: o fecioară fără prihană, păzită înadins pentru aceasta, se dădea balaurului, văzînd tot poporul din priveliștea ce era gătită nu departe de peștera acelui balaur. Ieșind de la locul său, balaurul, arătîndu-se foarte înfricoșat

la vedere, se tîra șuierînd, căscînd gura, apoi lua jertfa care i se aducea și cu dinții rupînd-o, o mînca. Pentru aceasta se luau fiicele Antiohiei, după sorți.

Atunci s-a întîmplat, într-un an, de au căzut sorții pe unul din cetățenii de credință creștină ca să dea pe fiica sa balaurului spre jertfă. Iar el cu multe lacrimi ruga pe Hristos Dumnezeu și pe Ioan Botezătorul ca să se izbăvească fiica sa de moartea aceea cumplită. Deci, sosind vremea praznicului acelui balaur urît de Dumnezeu, tatăl fiicei striga către Dumnezeu cu tînguire și pe Sfîntul Ioan Botezătorul îl chema spre ajutor.

Ajungînd la biserica în care era mîna Botezătorului, a rugat pe chelar să-i deschidă și să-l lase să se închine la acea cinstită și sfîntă mînă. Aceasta o făcea cu un gînd tăinuit în inima sa, pentru care avea galbeni mulți în sînul său. Apoi, cînd făcea închinăciune în sfînta biserică, înaintea sicriului în care era sfînta mînă, a vărsat acolo galbenii din sîn. Chelarul fiind iubitor de aur, a început a-i aduna cu osîrdie, în care vreme creștinul acela, sărutînd sfînta mînă a Botezătorului, a mușcat în taină cu dinții încheietura degetului mic, ascunzînd-o la sine; apoi s-a rugat mult și a ieșit de acolo, cîștigîndu-și dorirea.

Deci, sosind acea cumplită zi în care era să se dea fecioara spre moartea cea nevinovată și adunîndu-se acolo poporul, în ceasul jertfei, a venit tatăl, ducîndu-și fiica spre mîncare balaurului, făcînd sărmanul rugăciuni din inimă și avînd nădejde spre Dumnezeu.

Pe cînd ieșea acel înfricoșat balaur din peștera sa, șuierînd și căscînd gura, și se apropia de fecioara aceea pregătită lui spre jertfă ca s-o mănînce, tatăl nu se depărta, chemînd în ajutor pe Atotvăzătorul și Mîntuitorul Hristos Dumnezeu și pe Botezătorul Lui.

Apropiindu-se balaurul și căscînd gura, tatăl fecioarei a aruncat încheietura sfințitului deget al Botezătorului în mijlocul gîtlejului balaurului și îndată acesta a căzut mort, mîntuindu-se fecioara de cumplita moarte. Tatăl ei, cu glas mare și cu lacrimi de bucurie, înălța mulțumire lui Dumnezeu Mîntuitorul, și Sfîntului Botezător spunînd la tot poporul lucrurile lui Dumnezeu cele minunate și preamărite.

Poporul care era de față, văzînd balaurul mort și pe fecioară vie, împreună cu tatăl lăudînd pe Dumnezeu, la început se mira și se înspăimînta foarte de acea minune; apoi, schimbîndu-se spaima în bucurie, într-un glas preamăreau pe Unul adevăratul Dumnezeu, Care întru cei de sus locuiește și spre cei smeriți privește. Deci, antiohienii au făcut prăznuire și mare veselie, pentru că mulțime nenumărată de necredincioși s-au adăugat la cei credincioși, crezînd în Hristos Dumnezeu. Iar în acel loc unde s-a făcut acea preamărită minune, au zidit o biserică frumoasă și mare, întru numele Sfîntului Ioan Botezătorul.

Apoi se mai povestește și aceasta, că în ziua praznicului Înălțării cinstitei Cruci a Domnului, se înălța de arhiereu și acea cinstită mînă a Botezătorului. Dar uneori se ridica în sus singură, iar alteori se lăsa în jos, prin aceasta însemnînd îndestularea roadelor pămîntului sau lipsa lor.

În adevăr, cînd se ridica, se făcea îmbelșugarea țarinilor, grădinilor, livezilor și viilor; iar cînd se lăsa în jos, urma lipsirea rodurilor și foamete. Cînd, cu voia lui Dumnezeu, pentru păcatele noastre, năvălind agarenii, au luat Antiohia și toate hotarele ei și au început a o stăpîni, atunci acea vistierie de mare preț, adică preacinstita mînă a Sfîntului Ioan Botezătorul era ca într-o robie.

Drept-credincioșii împărați creștini puneau multă sîrguință, cum ar putea să ia acea cinstită mînă din stăpînirea agarenilor și s-o aibă într-a lor împărătească cetate, dar nu-și cîștigau dorirea; pentru că nu puteau nici cu aur, nici în alt chip s-o răscumpere de acolo.

Apoi, împărățind porfirogeneții, frații Constantin și Roman (913-959) - acel dar, mai scump decît toate vistieriile pămîntești, li s-a dăruit în felul următor: Unui bărbat cinstit din Antiohia, cu dregătoria diaconească, anume Iov, i-a venit un gînd din dumnezeiască insuflare, cum ar putea să scoată sfînta mînă a Botezătorului din stăpînirea agarenilor și s-o aducă în creștineasca stăpînire. Deci, se afla acea sfîntă mînă în cea mai frumoasă biserică ce era în Antiohia, adică a Sfîntului Apostol Petru; atunci Iov și-a făcut locuința sa lîngă acea biserică și s-a împrietenit cu păzitorul de vase al bisericii, ca astfel să poată săvîrși mai lesne ceea ce-și pusese în mintea sa.

A încercat de multe ori să înduplece pe păzitorul de vase la lucrul său cel cugetat, dar dacă acela n-a voit, atunci Iov a făcut astfel: a gătit cină bună și chemînd pe păzitorul de vase, l-a ospătat și l-a îmbătat; apoi, acela adormind greu, Iov a mers în taină în biserică și, deschizînd racla, a luat mîna Botezătorului și a ascuns-o. Dimineața, deșteptîndu-se din somn păzitorul de vase, n-a știut de lucrul ce se făcuse.

Iov, în acea vreme, a ieșit din Antiohia cu cinstita mînă și mergea degrabă spre hotarele împărăției creștinești, temîndu-se ca să nu se înștiințeze cetățenii Antiohiei despre ducerea sfintei mîini și să nu vină în urma lui; apoi, cu dumnezeiescul acoperămînt păzindu-se și cu rugăciunile Sfîntului Botezător fiind apărat, fără de vătămare și fără împiedicare, degrabă a ajuns în stăpînirea creștinească.

Deci, mergînd în Calcedon, a descoperit taina pe care o păstra, arătînd acea comoară neprețuită, adusă din Antiohia, și îndată a dat de știre credincioșilor împărați; iar ei, auzind de acea veste bună mai presus de nădejde, s-au umplut de negrăită bucurie și fără zăbavă au trimis la Calcedon corabia cea împărătească, cu preasfințitul patriarh și cu cîțiva cinstiți senatori, să întîmpine mîna Botezătorului, care se aducea la dînșii și s-o primească în cetatea împărătească cu cinste.

Întorcîndu-se de la Calcedon corabia, cu sfînta mînă pe care o ducea însuși patriarhul în mîinile sale, au ieșit la țărm împărații și tot poporul, ca și cum întîmpinau pe Sfîntul Botezător nevăzut, venind din cer și cu vrednică închinăciune o cinsteau cu osîrdie, în psalmi și în cîntări, cu lumînări și tămîie; apoi, sărutînd-o cu dragoste, au pus-o în împărăteasca biserică, care era în palat. S-a întîmplat acea aducere a sfintei mîini a Botezătorului chiar în seara dumnezeieștii Arătări, mai înainte de sfințirea apelor. Iar după acest praznic se făcea soborul Botezătorului cu multă veselie, în cinstea celui mai cinstit decît proorocii, a Sfîntului Ioan Botezătorul, și întru slava Unui Dumnezeu în Treime, Cel de toți slăvit și închinat, în veci. Amin.

18. CUVIOSUL PĂRINTE GHEORGHE HOZEVITUL (8 IANUARIE)

Acest cuvios părinte Gheorghe Hozevitul, iubind din tinerețe pe Domnul și de lume lepădîndu-se, s-a făcut monah, și a ajuns mai pe urmă părinte al mănăstirii Hozevitul.

Ducîndu-se apoi la Ierusalim, pentru închinarea la Sfintele Locuri, și-a petrecut acolo cealaltă vreme a vieții sale în posturi și în osteneli; unde s-a și dus către Domnul.

19. CUVIOASA MAICĂ DOMNICA
(8 IANUARIE)

Pe vremea împărăției marelui Teodosie (379-395), Domnica fiind elină, s-a dus din cetatea Cartagina la Constantinopol, cu alte patru fecioare. Apoi s-a făcut despre dînsa o dumnezeiască descoperire preasfințitului arhiepiscop Nectarie patriarhul (381- 397), care primind-o, a învrednicit-o de Sfîntul Botez.

După aceasta, Sfînta Domnica luînd chipul monahicesc, se nevoia în post cu duhovnicești osteneli, pentru care a făcut multe minuni.

Căci a mîntuit pe nişte corăbieri care se înviforau, turnînd în mare untdelemn sfinţit şi astfel a schimbat marea în linişte. Domnica avea şi darul de a prooroci, pentru că a văzut înainte moartea împăratului, despre care l-a şi înştiinţat. Apoi a văzut pe sfîntul înger venind şi sfinţind firea apelor; precum şi alte preamărite taine dumnezeieşti i s-au descoperit.

Ajungînd la adînci bătrîneţi, pînă pe vremea împărăţiei lui Leon (457-474) şi a lui Zenon (474-491), cunoscîndu-şi mai înainte ducerea sa către Dumnezeu, s-a odihnit în pace.

20. SFINŢII MUCENICI IULIAN ŞI VASILISA ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÎNŞII (8 IANUARIE)

Iulian avea ca patrie Antinoia, cetatea Egiptului (alţii zic Antiohia Siriei), născut din părinţi renumiţi prin slavă şi bogăţie. Din tinereţile sale iubind fecioria, a dorit să fie păzitorul ei, pînă la sfîrşitul vieţii sale. Deci, punînd-o pe aceasta ca pe o temelie a faptelor bune, petrecea cu frica lui Dumnezeu, nevoindu-se la învăţătură şi la citirea cărţilor şi deprinzîndu-se la amîndouă înţelepciunile, adică la cea elinească şi cea creştinească; deci, a străbătut toată filosofia şi toată dumnezeiasca Scriptură.

Fiind de 18 ani, părinţii îl sileau să se căsătorească, pentru că le era unul născut şi voiau să se mîngîie de urmaşi, iar el se lepăda cu totul. Pe cînd îl supărau cu aceasta părinţii şi rudeniile, sfătuindu-l, rugîndu-l şi chiar silindu-l spre însurare, înţeleptul tînăr a cerut răgaz o săptămînă ca să se gîndească. Deci a petrecut toată săptămîna aceea în post, rugăciuni şi în lacrimi, rugîndu-se lui Dumnezeu ziua şi noaptea, ca singur cu judecăţile care ştie să-i păzească nebîntuită fecioria cea făgăduită Lui.

În ziua a şaptea, sosind noaptea şi trupul lui slăbind de post şi de rugăciuni, cînd s-a culcat şi a adormit, i S-a arătat Domnul în vedenie, mîngîindu-l şi zicîndu-i: "Să nu te temi a te supune voii şi sfatului părinţilor tăi; pentru că vei lua o femeie care nu va atinge curăţia ta, ci pentru tine îşi va păzi şi ea fecioria; şi astfel şi pe tine şi pe dînsa, fiind curaţi, vă voi primi în ceruri.

Pentru că prin voi se va înmulţi curăţia şi mulţi tineri şi fecioare prin învăţătura voastră se vor face cetăţeni ai celor cereşti; iar Eu voi fi cu tine întotdeauna, petrecînd şi biruind toate poftele trupeşti şi războaiele, apoi şi pe fecioara care va fi însoţită ţie, o voi face aşa, precum singur vei voi; adică o voi face ca şi ea să urmeze hotărîrii tale bune şi în cămara cea pregătită vouă vă veţi vedea cu îngereştile cete şi cu nenumărate fecioare, de amîndouă părţile, pe care firea le-a despărţit, iar credinţa în Mine le-a unit şi cărora tu te arăţi că vei fi următor".

Acestea grăindu-le Domnul, S-a atins de el și i-a zis: "Îmbărbătează-te și să se întărească inima ta".

Astfel, prin acea dumnezeiască vedenie mîngîindu-se și întărindu-se acest tînăr minunat, s-a deșteptat și a zis: "Mulțumesc Ție, Doamne Dumnezeule, Cel ce cerci inimile și rărunchii, căci alungi de la mine dulcețile și mîngîierile acestei lumi și al curăției mele ajutor și păzitor Te făgăduiești să-mi fii, că spre Tine cu inimă întărită nădăjduiesc și aștept, că-mi vei da *cele ce ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit și pe care le-ai pregătit celor ce Te iubesc*. Iar de vreme ce mă învrednicești ca să umblu în calea Ta, mă rog ca Tu singur să-mi fii cale bună, ca și tuturor iubitorilor de curăție. Știi, Doamne, că din ziua nașterii mele pînă în acest ceas în care ai binevoit a mă chema, nimic n-am ales altceva a iubi și a dori, fără numai pe Tine Unul. Deci, Tu să întărești făgăduințele ce ies din gura mea și să le aduci la săvîrșire".

După aceea, ieșind din camera sa, a spus părinților că se pleacă la voia lor și nu se leapădă de nuntă. Ei, umplîndu-se de bucurie, au căutat de îndată o fecioară de seama lui, de o familie bună și cu bogăție; și s-a aflat una, anume Vasilisa, care de asemenea era singură la părinții săi, foarte împodobită la față și cu bune obiceiuri înzestrată și pe care au logodit-o cu fiul lor.

Apoi, făcîndu-se obișnuitul ospăț de nuntă, mireasa a simțit în cămară o bună mireasmă, ca într-o grădină ce dă miros plăcut din mulțimea crinilor, a trandafirilor și a altor flori mirositoare. Ea a zis către mire: "Stăpînul meu, ce este aceasta? Căci acum fiind iarnă, aici este un miros de flori de primăvară și atît de mult m-am veselit de această bună mireasmă, încît s-a stins în mine orice dorință".

Atunci, fericitul mire Iulian a zis către dînsa: "Această bună mireasmă pe care o simți, nu este trecătoare, căci prin lucrarea iubitorului de curăție Hristos, celor ce își păzesc fecioria neîntinată le dăruiește viață veșnică. Deci, dacă voiești să păzești poruncile lui Hristos împreună cu mine și să-i placi Lui, să-L iubim din tot sufletul, și Lui să-I hărăzim fecioria noastră neprihănită; să ne facem vase alese ale Lui, în vremea de acum, ca întru vremea ce va să fie, să împărățim cu Dînsul, și niciodată să nu ne despărțim de El".

La aceste cuvinte, fericita mireasă Vasilisa a răspuns: "Ce alt lucru este mai de trebuință decît mîntuirea, ca adică păzindu-ne fecioria să cîștigăm viața cea veșnică? Cred cuvintelor tale și împreună cu tine întocmai doresc ca să petrecem în feciorie pînă în sfîrșit, ca astfel să pot cîștiga răsplătire de la Hristos, Domnul meu".

Acestea zicînd dînsa, fericitul Iulian s-a aruncat la pămînt, închinîndu-se lui Dumnezeu și zăcea întins cu fața în jos, glăsuind așa: "Întărește, Doamne, făgăduința ce se face între noi". Iar fecioara Vasilisa, văzînd pe mirele său la pămînt, rugîndu-se, îndată și dînsa s-a plecat la rugăciune. Deodată s-a cutremurat temelia camerei în care se aflau ei și o lumină negrăită a strălucit atît de mult, încît lumînările ce ardeau

în cameră s-au întunecat de acele raze cerești și s-a făcut o dumnezeiască vedenie mare, venind pe de o parte Împăratul măririi Hristos, cu mulțime nenumărată de îngeri în haine albe, iar pe de altă parte Împărăteasa și Stăpîna Preacurată, de Dumnezeu Născătoarea, cu cete de fecioare.

Atunci se cîntau de amîndouă cetele cîntări cerești, de negrăită dulceață, pe care urechea nu le-a auzit vreodată. Apoi, apropiindu-se doi bărbați luminați, încinși cu brîie de aur și, ridicînd pe Iulian și pe Vasilisa de la pămînt, le-au pus pe pat o carte mare și frumoasă; iar împrejurul patului stăteau patru bătrîni creștini, frumoși la chip, care țineau niște pahare de aur pline cu aromate, din care ieșea multă mireasmă negrăită, care umplea camera.

Unul din bătrîni a zis către dînșii: "Iată, în aceste pahare se închipuiește desăvîrșirea voastră, pentru că sînteți fericiți; căci, biruind dulceața cea vremelnică a veacului acestuia, v-ați sîrguit spre cea veșnică, care la inima omului nu s-a suit. Deci, citește, Iuliane, cele scrise în această carte a vieții"! Privind Iulian, citea numele lor cele scrise cu litere de aur, astfel: Iulian cel ce s-a lepădat de lume, pentru dragostea Mea, va fi în numărul acelora care nu s-au însoțit trupește cu femeile. Iar Vasilisa, care este cu inima dreaptă și cu feciorie neprihănită, se va rîndui în ceata fecioarelor celor ce urmează Fecioarei Maria, Maicei Mele celei Preacurate".

Citind Iulian acestea, cartea s-a închis și de amîndouă părțile mulțime de bărbați și fecioare, purtători de lumină, bucurîndu-se într-un glas, au zis: "Amin". Apoi bătrînul iar a zis către Iulian și fecioara Vasilisa: "În această carte, pe care o vedeți, sînt scriși oamenii cei curați, cei buni, cei nemincinoși, cei smeriți, cei blînzi, cei ce au dragoste nefățarnică, cei ce rabdă toate cele potrivnice, cei ce au suferit primejdii și necazuri, și, în sfîrșit, cei ce atît de mult au iubit pe Hristos, încît pentru dragostea Lui n-au cinstit mai mult nici pe tată, nici pe mamă, nici pe femeie, nici fii, nici moșii, nici bogății și nimic din cele lumești; ba chiar și sufletele lor nu le-au crutat, spre a le da pentru Hristos, întru al căror număr v-ați învrednicit și voi".

Zicînd acestea către dînșii acel cinstit bătrîn, îndată s-a depărtat de la ochii lor acea vedenie dumnezeiască, iar acea fericită pereche, Iulian și Vasilisa, fiind plini de negrăită bucurie, cealaltă vreme a nopții au petrecut-o în psalmi și cîntări. Apoi, făcîndu-se ziuă, părinții, rudeniile și toți cei adunați la nuntă se veseleau, socotind că s-a săvîrșit fapta însoțirii mirelui cu mireasa, neștiind însă nimeni de acea preaminunată însoțire duhovnicească. Iulian și Vasilisa viețuiau împreună în curăție și întru întreagă înțelepciune, păzindu-și neprihănită fecioria, ascunzînd această taină înaintea oamenilor, încît nici părinții lor, nici rudele, nici alți oameni nu aveau cunoștință despre această feciorească petrecere, pînă ce mai pe urmă a arătat-o Domnul, spre folosul multora.

După puțină vreme, au încetat din viață părinții lui Iulian și ai Vasilisei, lăsîndu-le foarte multă avere. Ei, avînd viața lor cea duhovnicească liniștită, au voit ca nu numai pentru dînșii, ci și pentru mîntuirea multora să se îngrijească. Pentru

care au zidit două mănăstiri, una pentru bărbați și alta pentru femei, apoi, despărțindu-se, el s-a făcut călugăr în cea bărbatească, iar ea în cea femeiască, și adunînd cete de monahi, ei erau mai mari peste dînșii.

Deci, la Sfîntul Iulian, erau ca la zece mii de frați, din cei ce cu osîrdie slujeau lui Dumnezeu. Pentru că, atîta dar îi dăduse Dumnezeu, încît de pretutindeni alergau la dînsul cei ce voiau să se mîntuiască; lăsîndu-și casele, logodnicile, părinții, rudeniile și averile și toate frumusețile lumii, se încredințau acestuia, ca să-i povățuiască la Împărăția Cerului.

Asemenea și Sfînta Vasilisa, întru a sa mănăstire a adunat pînă la o mie de mirese lui Hristos, din fecioarele cele curate, ba încă și mulțime de femei. În amîndouă aceste mănăstiri, ca în două grădini de rai, înflorea curăția cea îngerească, iar fecioria biruia necurăția diavolilor celor iubitori de plăceri deșarte. Acum este vremea să povestim sfîrșitul sfinților, arătînd cum au mers cu ai lor fii, cei întru Hristos, la cereștile lăcașuri, zicînd către Dumnezeu: "Iată noi și fiii pe care ni i-ai dat nouă".

În acea vreme era doi păgîni împărați: Dioclețian (284-305) și Maximian (286-305), fiind prigonire cumplită asupra creștinilor, care, străbătînd prin toate țările și tulburînd Biserica lui Hristos s-a apropiat și de hotarele acelei țări în care viețuiau Sfinții Iulian și Vasilisa, încît mulți din cei credincioși se aflau în mare tulburare și frică. Atunci fericitul Iulian și Vasilisa s-au rugat cu lacrimi lui Dumnezeu, în post și în rugăciuni, ca să întărească credincioasele cete de monahi adunate de dînșii și să-i păzească, pentru ca nici unul dintr-înșii să nu cadă, nici să piară, ci toți să fie mutați în aceiași ogradă cerească.

Deci, Sfintei Vasilisa i s-a făcut înștiințare de la Domnul Hristos, Care în vedenie S-a arătat ei, că în curînd se va duce la odihna cea veșnică și că mai întîi va trimite pe toate sfintele fecioare; ca nu cumva să rămînă vreuna după dînsa și văzînd prigoana cea mare asupra Bisericii, să lipsească din ceata Sa. De aceea, Vasilisa mai avea încă jumătate de an ca să petreacă aici, pînă ce acele fecioare, toate pînă la una, vor trece către Dumnezeu. Apoi i s-a mai arătat, cum că duhovnicescul ei frate, Iulian, va intra întru muceniceasca nevoință, cu mulți alții, și bine nevoindu-se, va birui pe vrăjmaș. După aceea cu veselie va trece din cele de aici, ca îndoită cunună să-și ia, adică a feciorie și a muceniciei, întru bucuria Dumnezeului său.

Acestea s-au împlinit chiar așa: pentru că într-o jumătate de an, toată ceata de fecioare, adunată de Sfînta Vasilisa în cereasca cămară a Mirelui său Cel fără de moarte, au sfîrșit prin vremelnica moarte; numai singură Sfînta Vasilisa a rămas, căreia i s-au arătat și în vedenia visului toate sfintele fecioare în luminoase haine împărătești, zicîndu-i: "Te așteptăm, maica noastră, ca împreună cu tine să ne închinăm Domnului și Împăratului nostru. Deci, vino și ne dă pe noi lui Hristos, Căruia ne-ai făcut mirese".

Deșteptîndu-se cuvioasa, s-a bucurat foarte mult, întîi că toată ceata fecioarelor ei a intrat in bucuria Domnului; iar apoi, pentru că și ei i s-a gătit acolo veșnica viață; le-a spus toate astea fratelui său duhovnicesc, Sfîntului Iulian. După cîteva zile, rugîndu-se Domnului cu tot dinadinsul, și-a data sufletul în mîinile Celui fără de moarte Mire și Dumnezeu; iar trupul ei cel sfînt a fost îngropat de Cuviosul Iulian cu mare cinste.

După aceasta, a mers în acele părți ighemonul Marcian, cu soția și copiii săi, care, nebunește fiind asupra creștinilor, săvîrșea mari chinuri, ucideri și vărsări de sînge.

Aflînd însă că Iulian este de un neam cinstit și crede în Hristos, apoi auzind și de mulțimea fraților celor de o credință cu el, a trimis la dînsul pe niște cetățeni cinstiți, ca să-l îndemne să se supună poruncii împărătești și să aducă jertfe la idoli. În acea vreme se adunaseră în locașul Cuviosului Iulian mulțime de preoți, diaconi și alți clerici, din cetățile și laturile dimprejur, cu episcopul lor, care iubind pe Domnul, cu osîrdie așteptau muceniceasca moarte.

Atunci toți, prin fericitul Iulian, au răspuns celor trimiși de ighemon, cum că un singur Împărat au, Cel ce locuiește în cer, adică pe Domnul Iisus Hristos, și porunca Aceluia o asculta, ca să nu se închine la idoli și la diavolii care sînt într-înșii și să se inchine Dumnezeului celui adevărat, pentru care sînt gata îndată să moară. Înapoindu-se trimișii, au spus ighemonului cele ce au auzit, iar el, mîniindu-se, a trimis ostașii să prindă pe Iulian, vrînd ca pe el singur să-l ispitească, iar mănăstirea lui să o ardă cu foc, împreună cu toți cei adunați într-însa. Deci, fericitul Iulian a fost prins, legat și dus la temnița cetății, iar frații cei din mănăstirea lui, ca la zece mii, cu episcopul și clericii adunați acolo în același timp, s-au adus lui Dumnezeu jertfă mirositoare, fiind arși împreuna cu mănăstirea; iar în locul acela, multă vreme se auzeau cîntînd mulțime de glasurii dulci, atunci cînd se săvîrșea de obicei bisericeasca pravilă, în ceasul întîi, al treilea, al șaselea, al nouălea, seara și în miezul nopții; apoi, mulțime de bolnavi se tămăduiau acolo; pentru că toți cei ce mergeau, auzind această cerească cîntare, se tămăduiau de orice boală erau cuprinși.

A doua zi, au pus de fața, la judecata ighemonului, pe Cuviosul Iulian, și prin cuvinte cu meșteșug îndemnîndu-l și momindu-l, îl amăgeau, dar și cu îngroziri înfricoșîndu-l; văzînd însă că nu se supune, l-au lovit groaznic cu toiege noduroase. În acea bătaie un toiag rupîndu-se în mîna celui cel bătea, a lovit pe un slujitor, care era ruda ighemonului și i-a scos un ochi, din care pricină ighemonul și mai mult s-a mîniat și s-a întărîtat. Sfîntul mucenic a zis ighemonului: "Ascultă-mă, Marciene, să aduni pe toți slujitorii la idoli, cei mai iscusiți, și să le poruncești ca să cheme numele idolilor asupra celui cu ochiul orb și să-i roage ca să dea vedere închinătorului lor, iar dacă ei nu vor putea să facă aceasta, apoi eu, chemînd numele Domnului meu Iisus Hristos, nu numai ochiul cel trupesc îl voi tămădui, ci și ochii sufletești îi voi lumina, spre cunoștința adevărului".

Învoindu-se la aceasta ighemonul și chemînd pe toți slujitorii idolilor, le-a poruncit, ca adunîndu-se în templul idolesc cel de aproape, cu jertfe să roage pe idoli ca să tămăduiască ochiul celui orb. Aceia mergînd, i-au îndeplinit porunca; și după multe jertfe ce adunaseră, au auzit acestea de la zeii lor: "Duceți-vă de aici, căci noi fiind dați focului celui veșnic și ținuți în întuneric, cum putem să dăm vedere orbilor, pe care nici noi singuri n-o avem? Pe cînd rugăciunea lui Iulian spre Dumnezeul cel Preaînalt este atît de puternică, încît din ziua aceea, în care a fost adus la chinuire, ni s-a adăugat în gheenă însutită muncă".

Acest glas diavolesc auzindu-se în acel templu, au căzut toți idolii care erau acolo, ca la cincizeci, și ca țărîna s-au făcut. Ighemonul a strigat asupra Sfîntului Iulian : "O, vrăjitorule, atît sînt de puternice vrăjile tale, încît și pe zeii noștri i-ai sfărîmat. Vom vedea însă, dacă vei lumina ochiul celui orbit, precum ai făgăduit".

Deci, a poruncit ca pe mucenicul, fiind gol, să-l stropească cu ud, ca să se depărteze de dînsul puterea cea fermecătoare și vrăjitoare. Dar mirosul rău al udului aceluia îndată sa prefăcut în bună mireasmă de aromate, încît și văzduhul mirosea bine și toți se mirau. Apoi Sfîntul Iulian, făcînd semnul Crucii pe ochiul celui bolnav, a chemat numele Domnului și îndată bolnavul s-a tămăduit încît ochiul lui s-a luminat și vedea bine. Ighemonul cel orbit cu răutatea, acelea le socotea farmece, iar nu puterea lui Hristos, însă cel ce acum vedea, striga cu glas mare, zicînd: "Adevăratul Dumnezeu este Iisus Hristos; deci se cade pe Acela Unul a-L cinsti și Lui a ne închina". Iar ighemonul a poruncit ca să-i taie capul; și astfel cel ce a văzut trupește și sufletește, botezîndu-se întru adevăratul său sînge, a mers ca să vadă pe Dumnezeul cel nevăzut.

Pe Sfîntul Iulian legîndu-l păgînul Marcian cu lanțuri de fier peste tot trupul, a poruncit ca astfel să-l poarte prin toată cetatea și pe toate ulițele, în multe feluri să-l chinuiască. Sfîntul fiind batjocorit și chinuit, propovăduitorul striga: "De aceasta sînt vrednici cei ce nu se închină zeilor și defaimă poruncile cele împărătești".

Mergînd cu sfîntul în locul unde învăța carte fiul ighemonului, anume Celsius - și acela era singurul fiu născut la părinții lui -, copilul a căutat spre sfînt și a zis către cei de o vîrstă cu el: "Minunat lucru văd". Întrebîndu-l ce vede el a zis: "Iată pe acel creștin osîndit, pe care ostașii îl poartă legat, îl văd înconjurat de mulțime de tineri luminați și unii îi slujesc, iar altii îi pun pe cap o cunună atît de luminoasă, încît strălucirea ei covîrșește lumina soarelui; eu socotesc că într-un Dumnezeu ca acela se cade a crede și a sluji, Care astfel păzește pe slujitorii Lui și cu atîta slavă îi strălucește. Să mă credeți, fraților, că și eu unul ca acela vreau să fiu, dacă Dumnezeul lui va voi să fie Dumnezeul meu".

Acestea zicînd, a aruncat cărțile și haina cea luminoasă, lăsînd lumii pe cele lumești și a alergat în urma sfîntului, pe care, ajun-gîndu-l, a căzut la picioarele lui, zicînd: "Pe tine doresc să te am ca tată al nașterii mele cele de a doua; iar de Marcian, născătorul meu cel trupesc, păgînul urîtor al drepților și mucenicilor, mă lepăd și-l

defaim, iar de tine lipindu-mă, pentru Hristos Dumnezeul și Mîntuitorul meu pe Care pînă acum nu L-am știut, azi doresc să pătimesc asemenea ție".

Acestea văzîndu-le, ostașii chinuitori au rămas uimiți de atîta îndrăzneală. Deci, s-a adunat toată cetatea la o priveliște ca aceea, văzînd pe fiul ighemonului lîngă mucenic lipindu-se și rănile lui sărutîndu-le. Apoi, copilul a zis către popor: "Pe mine mă știți că sînt fiul ighemonului, și cu păgînul meu tată, pînă acum prigoneam fără vină pe sfinți, însă din neștiință le-am făcut acestea; dar acum, după ce am cunoscut pe Dumnezeu, și mai ales eu am fost cunoscut de Dînsul, mă depărtez de mincinoșii zei, de tată și de maică mă lepăd, bogățiile cel împărătești le arunc și mărturisesc pe Hristos, cred în El și adeveresc că sînt următor al fericitului Iulian. Pentru ce întîrziați, slujitori și ostași? Mergeți și spuneți părinților mei că am cunoscut pe adevăratul Dumnezeu, și m-am lipit de acel credincios slujitor". Vestindu-se despre aceasta tatălui și maicii sale și auzind de lucrul cel neașteptat, se topeau de durere ca ceara de foc și îndată au trimis să ia pe copil de la Iulian și să-l aducă acasă. Dar Dumnezeu, Care păzește pe prunci, a făcut astfel ca nimeni să nu poată să se atingă de el, fiindcă toți cei ce se atingeau, simțeau în mînă și în spatele lor o durere mare; de aceea, nici unul nu îndrăznea să-l ia și să-l despartă de mucenic.

Înștiințîndu-se despre aceasta, ighemonul a poruncit ca amîndoi să vină la dînsul. Deci, căutînd la fericitul Iulian, i-a zis: "Te silești a lua rodul nădejdii mele cu meșteșugul tău cel fermecător? O inimă tînără lesne o amăgești cu necuvioase cuvinte, ca să se întoarcă de la dragostea părintească?". Zicînd acestea ighemonul, a alergat maica lui Celsius cu multe rudenii din toate părțile, smulgîndu-și părul, lovindu-și pieptul și strigînd cu glas tare.

Acest lucru văzînd ighemonul, și-a rupt hainele, fața și-a zgîriat-o, și a zis către mucenic: "Iuliane, prea crudule, vezi durerea tatălui și a maicii, caută spre tînguirea atîtor rudenii și dezleagă pe nevinovatul copil de farmecele tale; dă-ne pe fiul nostru cel unul născut, întoarce pe moștenitorul și stăpînul acestei case, ca și eu să mijlocesc pentru tine la împărat, să-ți ierte vina și să fii liber și sănătos".

Sfîntul Iulian a răspuns: "Ajutorul tău nu-mi trebuie, nici de la împărații tăi nu cer să fiu liber; ci de aceasta mă rog Dumnezeului meu, Iisus Hristos, ca pe mine împreună cu acest mielușel, născut din pîntece de lup, și pe toți cei ce vor crede după împlinirea muceniciei mele, să ne rînduiască în numele celor aleși de El. Însă, iată că stă înaintea ta cel născut trupește din tine, iar acum crezînd cu mine în Hristos, este născut duhovnicește; el are cîțiva ani de vîrstă, singur să-ți răspundă, singur să caute spre lacrimile cele de maică și spre pieptul care l-a hrănit, deci singur să vă miluiască".

La aceasta, cinstitul și bine-înțelegătorul copil a zis: "Din ghimpi se naște trandafirul și nu-și pierde mirosul; dar nici ghimpele care a născut trandafirul nu-și pierde țepii săi cei ascuțiți. Deci, voi, părinții mei, precum v-ați obișnuit cu muncirea voastră ca spinul, să împungeți pe cei nevinovați, lăsați-mă pe mine ca pe un

trandafir, să dau bună mireasmă celor ce cred; aceia să se supună vouă, care sînt gata să piară, iar mie să-mi urmeze cei ce se sîrguiesc să treacă din întuneric la lumină. Eu, pentru Domnul meu Iisus Hristos mă lepăd de voi, părinților; iar pentru necinstea zeilor pe fiul vostru cu munci să-l chinuiți; căci prin moartea cea vremelnică, caut veșnica viață. Nu pot să vă fiu bun, iar mie însumi rău; nici dragostea voastră n-o voi cinsti mai mult decît bucuriile cele veșnice. Pentru ce zăbovești, tată, ca un necredincios și împietrit născător, iar nu ca adevăratul Avraam? Ia-ți sabia și adu-mă jertfă lui Hristos pe mine, fiul tău. Iar dacă te biruiești de fireasca dragoste părintească și nu poți să faci aceasta, apoi trimite-mă la un mai cumplit stăpînitor și chinuitor, ca să pătimesc și eu pentru Domnul nostru Iisus Hristos. Sînt deșarte tînguirile voastre și zadarnice lacrimile, că nu pot să mă despart de la mărturisirea mea".

Auzind acestea ighemonul, a poruncit să-i ducă pe amîndoi într-o închisoare necurată și foarte întunecoasă; dar intrînd ei, întunericul s-a schimbat în lumină și mirosul cel rău în buna mireasmă; acest lucru văzîndu-l douăzeci de ostași, au crezut în Hristos. De vreme ce fericitul Iulian nu era prezbiter și nu era cine să boteze pe cei ce crezuseră, era mîhnit de aceasta. Însă Dumnezeu, care face voia celor ce se tem de El, le-a trimis un prezbiter în acest chip.

Era în cetatea aceea un bărbat cinstit și mai întîi între cetățeni, pe care împărații Dioclețian și Maximian îl cinteau și îl iubeau mult, pentru că era din neamul împăratului de mai înainte al Romei, anume Carin (283-285), și acel bărbat era creștin, precum și femeia și copii săi.

Murind el și femeia lui în dreapta credință creștinească, au rămas după dînșii șapte fii, tineri de ani și bătrîni cu înțelpciunea; pe aceia miluindu-i împărații pentru părinții lor, le-au poruncit să rămînă în credința lor și fără temere să laude pe Hristos. Acei copii aveau cu dînșii un prezbiter, anume Antonie, care le săvîrșea Sfintele Taine. Acestora li s-a făcut descoperire de la Dumnezeu, ca împreună cu prezbiterul să se ducă în temniță, să cerceteze pe Iulian și pe Celsius.

Ducîndu-se ei noaptea, îngerul mergea înainte, care, dacă s-a atins de ușile temniței, îndată s-au deschis, și intrînd, au sărutat pe sfinții cei legați și se rugau împreună lui Dumnezeu; apoi prezbiterul a botezat pe fericitul tînăr Celsius, fiul ighemonului, și pe cei douăzeci de ostași. Cei șapte frați, vorbind cu Sfîntul Iulian și cu Celsius, s-au aprins cu rîvna să pătimească împreună cu dînșii pentru Hristos și nu voiau să iasă din temniță, ca să se întoarcă la casa lor.

Înștiințîndu-se de aceea ighemonul, s-a mirat foarte, că aceia cărora li se dăduse libertate de la împărați să rămînă în credința creștinească, acum doresc de bunăvoie lanțurile și chinuirea; deci, aducîndu-i înaintea sa, îi îndemnă mult să se ducă la casa lor și să-L cinstească pe Hristos cum voiesc, de vreme ce așa sînt miluiți de împărați. Ei însă doreau lanțurile și temnița, mai mult decît libertatea, zicînd: "Este nevrednic aurul de coroana împărătească, dacă nu va fi mai întîi lămurit și curățat în

foc; așa nici noi nu sîntem vrednici de Hristos al nostru, dacă credința noastră către El nu va fi lămurită ca aurul. Este oropsit pomul care se împodobește numai cu frunzele, iar roade nu aduce; așa nici noi nu vom fi plăcuți lui Hristos al nostru, de nu-I vom aduce roadele cele frumoase ale credinței noastre". Deci, ighemonul a poruncit să fie după voia lor, pînă ce va înștiința pe împărat despre dînșii.

Întorcîndu-se de ighemon, acești fericiți tineri au mers nu la casa lor, ci în temniță, la Sfîntul Iulian și la Celsius și la cei douăzeci de ostași, avînd cu ei și pe prezbiterul Antonie. Ighemonul a trimis la împărat, înștiințîndu-l despre Iulian, despre fiul său duhovnicesc Celsius, despre ostași și despre cei șapte frați. A luat degrabă răspuns ca toți, de vor persista în nesupunere, să fie arși în foc; iar dacă prin vrăjile lor nu se vor vătăma de foc, apoi să-i omoare prin chinuri, cum va ști mai bine.

Ighemonul, luînd poruncă de la împărați, a poruncit să pregătească divanul în mijlocul cetății și, stînd înaintea poporului, a pus de față pe Sfîntul Iulian, cu toți cei împreună cu el, pe Celsius, pe cei șapte frați, pe prezbiterul lor și cu cei douăzeci de ostași, apoi a început ai îndemna prin cuvinte la închinarea de idoli, arătîndu-le împărătească poruncă adusă spre pierderea lor, de nu se vor supune.

Aceia răspundeau cu îndrăzneală împotrivă, spunînd că s-a pregătit de la Împăratul ceresc pierzarea veșnică închinătorilor de idoli, dacă vor fi fără pocăință. Fiind lungă cercetarea prin cuvinte, de amîndouă părțile, în acea vreme, din întîmplare duceau pe lîngă divan un mort din cetate, la îngropare; pe acesta văzîndu-l ighemonul, a poruncit să-l aducă înaintea sa și să-l pună în mijloc.

Acesta făcîndu-se, poporul se mira, nepricepînd ce dorește ighemonul să facă cu mortul acela. Apoi ighemonul a zis către Sfîntul Iulian: "Spuneți voi că Învățătorul vostru Hristos mai înainte de răstignirea Sa învia pe cei morți; deci va fi arătat că este adevărat Dumnezeu, dacă voi, ca și Învățătorul vostru, veți învia pe mortul acesta". Sfîntul Iulian răspunse: "Ce folosește celui orb, cînd i se spune că se înalță soarele?". Ighemonul zice: "Lasă acum basmele tale și, dacă ești tu puternic sau Dumnezeul tău, scoală pe mortul acesta".

Sfîntul Iulian a răspuns: "Deși nevrednică este păgînătatea voastră de o minune ca aceasta, dar fiindcă de la Domnul este vremea ca să se arate dumnezeiasca Lui putere și ca să nu socotiți că aceasta este cu neputință la Dumnezeu, veți vedea îndată, pentru că nădăjduiesc spre Domnul meu, că toate cîte voi cere de la El cu credință îmi va da și mă va arăta nerușinat înaintea voastră". Zicînd acestea, Sfîntul Iulian și-a ridicat ochii și inima spre cer, rugîndu-se în auzul tuturor, iar fața lui s-a luminat în rugăciune, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, adevăratul Fiu al lui Dumnezeu, care Te-ai născut înainte de veci, iar la plinirea vremii ai luat trup din Preacurata Fecioară, mai presus de fire, caută acum din înălțimea cerului, ca să se rușineze vrăjmașii Tăi, iar cei ce cred în Tine, să se întărească. Ascultă-mă în ceasul acesta, din cerul cel

sfînt al Tău și scoală pe mortul acesta, ca cei ce viețuiesc în trup să nu moară cu sufletul, iar cei ce au sufletul mort să învieze, văzînd puterea Ta cea mare".

Așa s-a rugat ca la un ceas, apoi, întorcîndu-se, a zis către cel mort: "Ție îți grăiesc, pămînt uscat, în numele Celui ce a înviat pe Lazăr după patru zile, scoală-te și stai pe picioarele tale". Sfîntul zicînd acestea, îndată s-a ridicat mortul și a stat, încît poporul s-a spăimîntat de acestea. Cel înviat a strigat cu glas mare, zicînd: "O, ce bine sînt primite rugăciunile robului lui Dumnezeu! O, cît poate fecioria lui cea neprihănită! Pentru că unde eram eu dus și acum m-am întors!".

Marcian, ighemonul, privea spre acela cu tot dinadinsul și se mira foarte mult, dar nu cunoștea puterea lui Hristos, fiind orbit de diavolul; pentru că zicea că minunea este o putere a meșteșugului farmecelor. Apoi, batjocorind pe cel înviat, întreba: "De unde te-ai întors?". El a început a spune cu de-amănuntul, zicînd: "Am fost dus de un fel de arapi, a căror mărime era ca de uriaș, cu vederea înfricoșată, ochii ca un cuptor întunecat, dinții ca de leu, unghiile ca de vultur, care nu aveau nici o milă; aceia bucurîndu-se mă trăgeau în iad și, fiind aproape de gura prăpastiei, acei arapi așteptau și nu mă aruncau, pînă ce trupul meu se va da pămîntului, din care s-a luat.

Și iată, deodată s-a clătinat iadul, și s-a auzit un glas de sus, de la scaunul lui Dumnezeu: "Pentru Iulian, iubitul Meu, să se întoarcă sufletul lui înapoi în trup". Atunci îndată au venit doi îngeri în haine albe și, luîndu-mă din ghearele diavolilor, m-au întors în lumea aceasta, prin sfîntul acesta, care m-a înviat; ca astfel după moarte să cunosc pe Dumnezeul acela, de Care, fiind viu, mă lepădam". Acestea auzindu-le ighemonul, s-a tulburat și nu știa ce să facă; și ca să nu se facă gîlceavă în popor, a poruncit ca să ducă pe Sfîntul Iulian și pe ceilalți sfinți în temniță, a cărei ușă a pecetluit-o cu inelul său. Acolo, Sfîntul Iulian a poruncit Sfîntului Antonie prezbiterul ca să boteze pe cel înviat și l-a numit Anastasie, care se tîlcuiește: înviat.

A doua zi, Marcian, ighemonul, a poruncit să pregătească treizeci și unu de poloboace cu smoală, după numărul sfinților mucenici, să aibă smoală și pucioasă, apoi să adune mulțime de lemne și de vreascuri, spre arderea sfinților. Toate acestea fiind gata, duceau pe sfinți din temniță, legați deosebit, iar Iulian cu Celsius erau legați într-un lanț. Atunci plîngeau mulți, că se dădeau morții niște tineri atît de frumoși. Sfîntul Iulian zicea către dînșii: "Să nu opriți aurul ca să trecă prin foc și să fie curat". Ighemonul n-a voit să privească la arderea fiului său, de care însă i se rupea inima; de aceea a lăsat pe sluga sa ca să săvîrșească porunca împărătească, iar el s-a dus mîhnit.

Deci, fiecare dintre sfinți a fost băgat în polobocul cu smoală pregătit și împresurîndu-i pe toți cu lemne, cu cîlți și cu vreascuri, le-au dat foc; încît se suia în sus văpaia ca la treizeci de coți, iar sfinții în mijlocul focului cîntau și lăudau pe Dumnezeu. Arzînd poloboacele și toată materia cea aprinsă, sfinții s-au văzut vii, întregi și nevătămați și veseli la față, lucru de care toți s-au mirat. Apoi au înștiințat

despre aceasta pe ighemon și îndată cu sîrguință a mers să vadă de este adevărat și văzînd minunea, a rămas uimit.

Deci, iarăși cu porunca lui, au dus pe sfinți în temniță, iar femeia ighemonului, maica lui Celsius, înștiințîndu-se că fiul ei s-a păzit în foc viu și întreg, a mers în temniță să-l vadă și, încredințîndu-se, a crezut în Hristos și a botezat-o în temniță Antonie prezbiterul, iar numele era Marionila. Înștiințîndu-se ighemonul degrabă că și femeia lui a primit botezul creștinesc, îndată a încuiat-o și pe ea în temniță.

După aceasta, șezînd la judecată, a tăiat pe sfinții douazeci de ostași și pe cei șapte tineri, care erau frați. Iar pe Iulian, Celsius, Antonie prezbiterul, Anastasie și pe pe femeia ighemonului, Marionila, i-a păstrat pentru altă judecată, dar îi ținea în lanțuri. După o vreme, sfinții fiind judecați, s-au prefăcut ca și cum se supun la voia împărătească și la sfatul ighemonului și că voiesc să se închine idolilor; pentru aceasta, cu multă bucurie îi duceau în templu. Dar cînd s-a apropiat de el, Sfîntul Iulian s-a rugat și templul a căzut; așa că a ucis pe toți slujitorii care erau acolo și pe celălalt popor, ca la o mie.

Apoi a crăpat pămîntul în acel loc și ieșind foc din prăpastie, ardea pe păgînii care se apropiau. Deci, iarăși au dus în temniță pe sfinți, unde lor într-acea noapte rugîndu-se, li s-a arătat mulțimea sfinților mucenici, care mai înainte au pătimit, fiind în mare lumină, îmbrăcați în haine albe și cîntînd cîntări cerești; între dînșii erau cei douăzeci de ostași și cei șapte frați, pe care nu demult îi tăiaseră.

După aceea, a venit și Sfînta Vasilisa cu toată ceata sfintelor fecioare și i-au spus Sfîntului Iulian că degrab își va săvîrși nevoința și va trece cu bucurie la cereștile locașuri. Apoi, îi zicea: "Împărăția cerului ți s-a deschis și Domnul nostru Iisus Hristos te va lua la Sine și pe cei ce sînt cu tine; iar întru întîmpinarea voastră vor ieși cu slavă cetele patriarhilor, ale proorocilor, ale apostolilor și veți fi rînduiți cu dînșii în veci". Acestea zicîndu-le, s-a făcut nevăzută și toți sfinții care se arătaseră s-au dus, lăsînd legaților pentru Hristos bucurie și veselie duhovnicească.

După aceasta, iarăși șezînd chinuitorul la judecată și pe sfinți punîndu-i de față, îi chinuia în multe feluri. Mai întîi a poruncit ca să le înfășoare degetele de la mîini și de la picioare cu cîlți muiați în untdelemn, apoi să le aprindă; deci făcîndu-se aceasta, au ars cîlții pe mîini și pe picioare, iar sfinții cu nimic nu s-au vătămat; apoi Sfîntului Iulian și Sfîntului Celsius le-au jupuit pielea de pe cap; iar fericitului Antonie prezbiterul și lui Anastasie le-au scos ochii cu undițele și i-au orbit, iar cînd erau să chinuiască pe Sfînta Marionila, mîinile chinuitorilor au amorțit și nu s-au atins de dînsa; dupa aceea, i-au dat pe toți la mîncare fiarelor.

În sfîrșit, ighemonul a poruncit ca din toate temnițele și închisorile să adune pe cei vinovați la moarte, ca să fie uciși împreună cu aceia și acești sfinți mucenici. Deci, fiind adunată mulțimea vinovaților, a poruncit să-i scoată pe toți la tăiere, ca și pe acești mucenici; nici pe fiul, nici pe soția sa nu i-a crutat. Astfel s-au săvîrșit sfinții

cu ucidere de sabie, murind în mijlocul celor fără de lege. După tăierea lor, îndată s-a cutremurat pămîntul și a căzut a treia parte a cetății din temelie, încît n-a rămas în cetate nici un loc întreg unde era vreun idol. Și s-au pornit din cer fulgere, tunete și grindină, încît a ucis mare parte din poporul necredincios.

Marcian, ighemonul, de frică căzînd în boală, după puține zile a pierit ca un nenorocit, plin de răni. În noaptea după tăierea sfinților, au venit oameni dreptcredincioși cu preoții, ca să adune trupurile mucenicilor, dar în mulțimea morților n-au putut să-i cunoască. Deci, plecîndu-și genunchii, au început a se ruga și iată li s-au arătat sufletele sfinților în chip de fecioare, șezînd fiecare lîngă trupul său. Atunci cunoscîndu-le, le-au adunat și le-au îngropat în biserică, sub altar. Iar Dumnezeu, Care preamărește pe sfinții Săi, a poruncit ca din locul în care erau îngropate trupurile sfinților mucenici să iasă izvor de ape vii și tămăduitoare și să vindece toate bolile cu acea apă și cu rugăciunile sfinților, împreună lucrînd darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine mărire în veci. Amin.

21. CUVIOSUL GRIGORIE, FĂCĂTORUL DE MINUNI DE LA PECERSCA (8 IANUARIE)

Nu numai Neocezareea se laudă cu făcătorul de minuni Grigorie, ci și Sfînta și făcătoarea de minuni lavră Pecersca se mărește cu cel care poartă același nume. Dumnezeu cînd a preamărit întru sfinții Săi pe Antonie și Teodosie ai Pecerscăi, care au strălucit prin tot felul de minuni, în aceeași vreme a ales și pe Cuviosul Grigorie, făcătorul de minuni, și în aceeași lavră l-a chemat.

Deci acest fericit, după ce s-a așezat Cuviosul Antonie în peșteră, a mers la Cuviosul Teodosie, povățuitorul mănăstirii, și luînd de la dînsul cinul monahicesc, s-a învățat sărăcia, smerenia, ascultarea, curăția, cum și celelalte bunătăți; iar la rugăciune mai mult se îndeletnicea. Și așa, după nevoințele cele multe, mai mult decît cele vremelnice s-a învrednicit a avea darul facerii de minuni. Mai înainte de toate a cîștigat biruința asupra diavolilor, încît aceștia de departe văzînd pe sfîntul, strigau: "O! Grigorie, ne îngrozești cu rugăciunea ta".

Pentru că Grigorie avea obicei ca, după orice cîntare, să facă rugăciuni pentru certarea celui viclean. Apoi biruitul vrăjmaș nesuferind gonirea ce i se făcea de sfîntul, se gîndea cu ce fel de răutate să-i facă supărare întru îmbunătățita sa viață. Dar, neputînd singur a-i face nimic, a îndemnat pe niște oameni răi ca să-l fure, dînsul neavînd altceva decît cărți de rugăciune și de citire.

Într-o noapte s-au dus tîlharii la chilia lui Grigorie și ascunzîndu-se, pîndeau pînă ce va ieși cuviosul la Utrenie în biserică, ca atunci să intre și să-i ia tot avutul lui. Însă fericitul a simțit venirea lor, pentru că nu dormea în toate nopțile, și stînd în chilie, se ruga lui Dumnezeu. Atunci s-a rugat pentru dînșii zicînd: "Dumnezeule, dă

somn robilor tăi, care s-au ostenit în deșert". Și a fost auzit de Dumnezeu, căci au adormit tîlharii cinci zile și cinci nopți, pînă ce fericitul în fața mai multor frați i-a deșteptat, zicîndu-le: "Pînă cînd străjuiți în deșert, vrînd să mă furați? Duceți-vă acum la casele voastre!".

Aceștia, sculîndu-se, nu puteau să se ducă, fiindcă nu mîncaseră de atîta vreme. Iar fericitul le-a pus înainte bucate și, hrănindu-i, i-a liberat. Înștiințîndu-se despre aceasta, stăpînitorul cetății a poruncit să-i muncească. Grigorie, mîhnindu-se că pentru dînsul au fost dați la chinuire, a mers la stăpînitor, i-a dăruit niște cărți ale sale și a liberat pe tîlhari, apoi a vîndut alte cărți și prețul lor l-a dăruit la săraci, zicînd: "Nu cumva să mai cadă cineva în primejdie, vrînd să mă fure; căci Domnul a zis: *Vindeți averile voastre și dați milostenie. Faceți-vă voua pungi care nu se învechesc și comoară nefurată în ceruri, unde nici furul nu se apropie, nici molia nu o strică".* Acei tîlhari, pentru minunea ce se făcuse asupra lor, nu se mai întoarseră la locurile lor cele dintîi, și cu pocăință mergînd în aceeași mănăstire a Pecerscăi, s-au dat în slujba fraților.

Însă vrăjmașul nu și-a părăsit viclenia lui cea rea, căci acest cinstit Grigorie mai avea o grădiniță mică, în care semăna verdețuri și sădea pomi roditori. Deci, într-altă vreme, îndemnîndu-i același vrăjmaș, s-au dus alți tîlhari și intrînd în acea grădină, și-au umplut sacii cu poamă; iar cînd și-au luat sarcina și au voit să plece, n-au putut și au rămas două zile și două nopți nemîncați, doborîndu-se de sarcini. Apoi începură a striga: "Părinte Sfinte, Grigorie, slobo-zește-ne, că ne pocăim de păcatul nostru și de acum nu vom mai face lucruri de felul acesta".

Auzind monahii, au alergat și au pus mîna pe ei, dar n-au putut să-i ducă din acel loc. Atunci i-au întrebat: "Cînd ați venit aici?". Tîlharii au răspuns: "Sînt două zile și două nopți de cînd stăm aici". Iar monahii au zis către dînșii: "Noi totdeauna umblăm pe aici și nu v-am văzut". Tîlharii au răspuns: "Și noi, dacă vă vedeam, am fi cerut de la voi mijlocire către stareț; dar acum, slăbiți am început a striga. Deci, vă poftim rugați pe Sfîntul făcătorul de minuni Grigorie, să ne slobozească".

Venind Grigorie, le-a zis: "De vreme ce în deșert v-ați petrecut viața voastră, furînd ostenelile străine, iar voi nevoind a vă osteni, de acum să stați aici ceilalți ani pînă la sfîrșitul vieții voastre". Iar ei cu lacrimi rugau pe stareț să-i elibereze, făgăduind că de acum n-au să mai facă o greșeală ca aceasta. Starețului făcîndu-i-se milă de dînșii, le-a zis: "De veți voi să lucrați cu brațele voastre pe alții să-mi hrăniți, vă voi slobozi".

Tîlharii, cu jurămînt au zis: "Te vom asculta pentru totdeauna". Atunci Grigorie le-a zis: "Bine este cuvîntat Dumnezeul Cel ce v-a întărit, de acum veți lucra la sfinții frați și din osteneala voastră veți aduce cîte ceva la trebuințele lor". Și astfel i-a slobozit. Tîlharii, în schimbul faptei celei rele, au lucrat în grădinile mănăstirii, pînă la sfîrșitul vieții lor. Apoi înșelătorul ispititor l-a ispitit și a treia oară, ca prin tîlhari, asemenea să se apropie de fericitul, cu acest chip de înșelăciune:

Au venit la Grigorie trei oameni necunoscuți, care nu păreau a fi tîlhari, ci arătîndu-se ca și cum le-ar trebui ajutor, vrînd însă a-l ispiti. Doi din ei rugau pe sfîntul pentru cel de-al treilea, zicînd: "Părinte, acest prieten al nostru este osîndit la moarte; te rugăm, grăbește a-l izbăvi pe el, dă-i ceva ca să se răscumpere de moarte". Fericitul văzînd îndată cu duhul că minciuna lor se va descoperi cu adevărul, a lăcrimat cu jale și a zis: "Vai omului acestuia, că i-a sosit ziua pieirii". Ei ziseră: "Părinte, dacă-i vei da tu ceva, atunci nu va muri". Însă aceasta ziceau, vrînd să ia ceva de la dînsul și să împartă între ei. Iar făcătorul de minuni fiind înainte-văzător, a zis: "Orice i-aș da, tot va muri; însă vă întreb: cu ce fel de moarte este osîndit?". Ei răspunseră: "Are să fie spînzurat pe lemn". Atunci înainte-văzătorul le-a grăit: "Bine l-ați judecat, că dimineață se va împlini aceasta".

Acestea zicîndu-le, s-a coborît în peșteră, unde ferindu-se de vederea și auzirea deșertăciunilor pămîntești, avea obiceiul a-și face rugăciunile; de acolo scoțînd carțile care îi rămăseseră, le-a dat lor, zicînd : "Luați acestea și de nu vă vor plăcea mi le veți înapoia". Ei au luat cărțile și au început a rîde, zicînd: "Le vom vinde și ceea ce vom lua, vom împărți"; apoi, văzînd la sfîrșit și pomii cei rodiți, ziseră între dînșii: "Vom veni în noaptea aceasta și vom aduna roadele".

Sosind noaptea, veniră cei trei tîlhari, iar Grigorie se ruga în peșteră. Atunci ei astupară pe dinafară ușa peșterii, unde era cuviosul și unul dintre dînșii, despre care s-a zis că va fi spînzurat, suindu-se într-un măr, a început a culege mere, dar iată că o creangă de care se ținea, s-a frînt și el a căzut; iar cei ce străjuiau, speriindu-se, au fugit amîndoi.

Atunci, cel ce căzuse cînd era în văzduh, agățîndu-se de altă creangă, și neavînd ajutor, s-a spînzurat, iar Grigorie fiind închis, n-a putut să fie cu frații la Utrenie, în biserică. Frații ieșind din biserică, s-au dus să vadă pricina nevenirii neobișnuite a celui sfînt bărbat; și iată văzură în pom un om spînzurat, și se înspăimîntară; apoi căutînd pe Grigorie, îl aflară încuiat în peșteră. El ieșind, a poruncit să coboare pe cel spînzurat, apoi a văzut și pe prietenii lui, cu alții care veniseră, și se uitau la cel mort.

După aceea, a zis: "Vedeți cum ticăloasa voastră minciună s-a răsplătit? Pentru că Dumnezeu nu se batjocorește; și dacă nu m-ați fi încuiat, eu i-aș fi ajutat să nu moară, dar de vreme ce vrăjmașul v-a învățat să urmați cele deșarte și minciuna, drept aceea ați pierdut și mila voastră". Batjocoritorii, văzînd împlinirea cuvintelor fericitului, căzură la picioarele lui, cerînd iertare. Grigorie i-a supus la slujba mănăstirii Pecersca, ca acolo ostenindu-se, prin sudoarea fețelor să-și mănînce pîinea, apoi să fie mulțumiți a hrăni și pe alții din osteneala lor. Astfel și aceia și-au sfîrșit viața, ca și ceilalți, slujind în mănăstirea Pecersca, robilor Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu și ucenicilor părinților noștri Antonie și Teodosie.

Acum se cuvine a spune și patima morții pe care a suferit-o sfîntul: s-a întîmplat odată de se spurcase un vas mănăstiresc, prin căderea unei vietăți necurate;

deci, fericitul s-a coborît în Nipru, ca să scoată apa și să se spele. Voievodul Rostislav Vsevolodic a sosit acolo în aceeași vreme, voind să intre în Mănăstirea Pecersca pentru rugăciune și binecuvîntare, pentru că se ducea la război cu fratele său, Vladimir Monomahul (1113-1125), împotriva polovților; și văzînd slugile lui Rostislav pe cuviosul acesta, au început a-l batjocori și a-l defăima cu cuvinte de rușine, fiind povățuiți de înrăutățitul vrăjmaș.

Cuviosul îndată cunoscîndu-i, cu duhul său proorocesc, că sînt aproape de moarte, a zis către dînșii: " O! fiilor, cînd este trebuință să aveți umilință multă și să faceți rugăciuni, atunci săvîrșiți mai multe răutăți care nu sînt plăcute lui Dumnezeu; deci plîngeți a voastră pierzare și vă căiți de greșalele voastre, ca măcar o ușurare să luați în ziua cea înfricoșată, căci acum v-a ajuns judecata și vă veți îneca toți în apă, împreună cu domnul vostru".

Voievodul Rostislav auzind aceasta, n-a pus la inima sa cuvintele cuviosului, și părîndu-i că îi grăiește minciună, iar nu proorocie, s-a mîniat foarte și i-a zis: "Mie îmi spui că voi muri în apă, cel care știu a înota prin mijlocul ei? Poate tu singur vei gusta acea moarte". Deci, îndată, fără frică de Dumnezeu, a poruncit să lege mîinile și picioarele cuviosului, să-i atîrne de grumaz o piatră, și să-l arunce în apă; și astfel l-a înecat.

Frații l-au căutat două zile și nu l-au găsit; apoi a treia zi s-au dus în chilia lui, vrînd să ia de la el ceea ce a rămas; dar iată că au găsit în chilie pe cuviosul mort, avînd mîinile și picioarele legate, piatra spînzurată de grumaz, iar hainele îi erau încă ude și fața ca a unui om viu; atunci se mirară de cine și cum a fost adus, de vreme ce și chilia era încuiată.

Însă dînd laudă lui Dumnezeu, Celui ce face minuni întru sfinții Săi, au scos cu cinste moaștele făcătoare de minuni și le-au pus în peșteră, unde stau și pînă acum nestricate. Rostislav, nesoco-tind aceasta a fi păcat și cu groază suflînd, n-a intrat în mănăstire, precum se făgăduise, și n-a voit nici binecuvîntarea, care s-a și depărtat de la dînsul; numai Vladimir Monomahul, fratele lui, a fost în mănăstire, cerînd binecuvîntare. Cînd erau la Tripoli și au trecut rîul Stugna, făcură cetele lor război cu polovții și nu i-au biruit, dar domnii ruși au fugit din fața potrivnicilor; atunci Vladimir, fugind, a trecut rîul Stugna, prin rugăciunile și binecuvîntarea sfinților din Pecersca, iar Rostislav s-a înecat cu toată oastea.

Astfel, s-a împlinit proorocia sfîntului, deoarece cu ce măsură a măsurat răul ucigaș, i s-a măsurat și lui. Iar cel fără de răutate și făcător de minuni, Grigorie, a aflat izvorul vieții și cu rîul dulceții celei veșnice desfătîndu-se, la apele cele mai presus de ceruri, laudă numele Domnului, Căruia se cuvine slavă și laudă, acum și pururea și în nesfîrșiții veci. Amin.

22. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC POLIEUCT (9 IANUARIE)

În vremea lui Deciu (249-251) și Valerian (253-259), împărații Romei, erau doi ostași cinstiți, Nearh și Polieuct, din cetatea Melitinei, pămîntul Armeniei, care împrietenindu-se între ei, aveau atîta dragoste unul către altul, încît nici între frați nu

se afla așa iubire, pentru că fiecăruia din ei i se părea că în prietenul său își are viața și sufletul.

Nearh era creștin dreptcredincios și în legea Domnului desăvîrșit, iar alesul Polieuct era elin, neluminat cu credința cea adevărată, însă avea obiceiurile cele creștinești și se împodobea cu toate faptele bune, fiind în toate ca un măslin roditor; aceasta numai îi lipsea, căci încă nu era în casa Domnului. Deci se îngrijea Nearh ca să-l aducă la credința creștinească, adeseori citindu-i dumnezeieștile Scripturi și arătîndu-i deșertăciunea și urîciunea închinării la idoli; dar încă nu venise ceasul întoarcerii lui și al mîntuirii, cel înainte însemnat de Dumnezeu, pînă ce s-a auzit prin tîrguri și prin ulițe citindu-se porunca cea fără de Dumnezeu a păgînilor împărați, care îi silea pe toți la închinarea zeilor lor, și-i îngrozea cu chinuri de multe feluri, dacă s-ar fi aflat cineva nesupus și neascultător.

Atunci Nearh, ca un credincios rob al lui Dumnezeu, înainte pregătindu-se spre moarte, a început a se mîhni pentru prietenul său Polieuct, crezînd că acela pe care nădăjduia să-l vadă în viața creștinească se va teme de porunca și îngrozirea împărătească și va fi întru păgînătatea elinească pînă în sfîrșit, și deci astfel i se va închide calea spre mîntuire. De aceea, întristîndu-se foarte și în taină plîngînd pentru pierderea fratelui, se schimbase la față, încît se părea că este tulburat și mîhnit.

Polieuct, văzînd pe prietenul său astfel de tulburat, îl întreba de pricina mîhnirii lui, iar acela nespunîndu-i, s-a mîhnit și Polieuct, pentru că nu suferea să vadă pe prietenul său în întristare și în tulburare. Deci, stăruind Polieuct prin rugăminte, îi zicea: "Oare, întru ce te-am mîhnit? Care este greșeala mea împotriva ta? Ce lucru atît de greu ți-am făcut de nu dai iertare prietenului tău?". Nearh, umplîndu-și ochii de lacrimi și din adîncul inimii suspinînd, i-a zis: "Cînd mă gîndesc, prietene, la despărțirea și zădărnicirea dragostei noastre și a prieteșugului, mă mîhnesc și se întristează în mine duhul meu".

Acestea auzindu-le Polieuct, s-a rănit foarte mult cu inima și a zis: "Cum se poate să fie aceasta, frate? Pentru ce grăiești niște cuvinte ca acestea lipsite de nădejde? Cum se poate să fie despărțirea dragostei noastre, de care nici moartea nu va putea să ne despartă?" Nearh zise: "O! Prea iubitule prietene, tare mă mîhnești, aceasta îmi tulbură sufletul, căci despărțirea noastră, pe care am spus-o, este mai grea decît moartea cea firească".

Polieuct, încă neînțelegîndu-i cuvîntul, s-a sculat degrabă și cuprinzînd cu dragoste pe fratele său, îl ruga cu osîrdie, zicîndu-i: "Spune-mi, Nearh, spune-mi pe față și mă încredințează, cum va fi acea despărțire a noastră, pentru că nu pot suferi mai mult tăcerea ta! De vei tăcea și nu-mi vei spune, apoi îndată vei vedea pe Polieuct al tău zăcînd mort la pămînt fără suflet".

Atunci Nearh a început a grăi: "Prea iubite Polieuct, porunca cea împărătească, care pretutindeni se citește, ne va aduce despărțirea unuia de altul; pentru că eu mă

țin de credința creștinească, iar tu de păgînătatea elinească; și cînd mă vor lua la moarte, tu te vei lepăda de mine și mă vei lăsa".

Auzind aceasta Polieuct, cel cu bună înțelegere, îndată a cunoscut ce voiește Nearh și, cu darul lui Dumnezeu luminîndu-se, a început a gîndi la cele dumnezeiești; apoi și-a adus aminte de o vedenie, ce i se făcuse mai înainte cu cîteva zile, și a zis: "Nu te teme, iubitul meu prieten Nearh, nici o despărțire nu ne va fi, pentru că am văzut în vedenie pe Hristos, Căruia tu slujești, apropiindu-se de mine și, luîndu-mi haina, m-a îmbrăcat cu altă haină nouă, al cărei preț și frumusețe nu este cu putință a o spune, iar nasturii de la haina aceea erau de aur, apoi și cal înaripat mi-a dat".

Nearh, auzind aceasta, s-a bucurat și tîlcuia vedenia, că lepădarea hainei celei vechi și îmbrăcarea în cea nouă, este schimbarea sa într-o viață mai bună; apoi i-a zis: "Se cade ție să lași păgînătatea elinească și să te îmbraci întru Hristos, prin credința cea dreaptă; iar calul cel înaripat, să știi că însemnează alergarea cea grabnică spre cer". Și a mai zis către Polieuct: "Iată, acum ai cunoscut pe Hristos, adevăratul Dumnezeu". Iar el a zis: "Dar cînd nu L-am cunoscut eu pe El? Oare nu ardeam eu cu inima cînd îmi spuneai despre El? Cînd îmi citeai Sfînta Evanghelie, oare nu mă minunam de cuvintele Lui? Numai numele cel creștinesc nu-l aveam, dar cu osîrdia și cu inima eram creștin; că totdeauna cu rîvnă cugetam, ca, lăsînd idolii cei deșerți, să slujesc lui Dumnezeu. Deci, ce facem, Nearhe? Pentru ce nu arătăm și nu mărturisim pe față credința noastră cea întru Hristos?".

Nearh cu dulceață ascultînd cuvintele lui, se înveselea cu duhul; și temîndu-se să nu înceapă a dori averi, femei și copii sau a sa sănătate, a început a vorbi cu dînsul despre deșertăciunea acestei lumi, a-i spune de bunătățile cele nevăzute și de slava care este în ceruri, zicînd: "Mie, Polieucte, nici bogățiile, nici slava, nici cinstea ostășească, nici orice lucru din cele lumești nu-mi este mai cinstit și mai dorit decît viața cea întru Iisus Hristos; pe aceea o doresc, iar celelalte toate îmi sînt de nimic".

Polieuct, ca și cum ispitindu-l, a zis: "Apoi, oare nu iubești cinstea cea din oaste, pe care o ai tu acum?" Nearh a răspuns: "Socotesc că încă nu știi, Polieucte, cinstea și slava cea adevărată și fericirea cea nesfîrșită, pe care Domnul Hristos a pregătit-o robilor Săi". Polieuct a zis: "Tu crezi că eu nu știu de acele măriri și fericiri care sînt la Hristos, în ceruri.

Dar mie mi se pare că eu acum te-am întrecut pe tine în cele cerești, de vreme ce în vedenie am luat porfira împărătească cea cerească, precum ți-am spus; însă te întreb un lucru: se poate oare, fără a primi tainele creștinești, a se apropia cineva de Hristos și a se face ostaș al Lui?" Nearh a răspuns: "Să nu te îndoiești despre aceasta, credinciosule prieten; poate Dumnezeu ca din pietre să ridice fiii lui Avraam, pentru că nici unuia, care vine către Dînsul, nu-i închide ușa milostivirii Sale, iar celor ce vin mai pe urmă în via Sa, le dă plată ca și celor ce au lucrat toată ziua.

Așa și tîlharului celui de pe cruce i-a deschis Raiul și pentru puțină mărturisire, mare plată i-a dat, pentru care alții au vărsat multe sudori". Auzind aceasta Polieuct, a zis: "Fie voia lui Hristos, adevăratul Dumnezeu; iată, din ceasul acesta las toate cele deșarte ale lumii și mărturisesc că sînt rob al lui Hristos, Căruia Îi voi sluji, precum Îi va plăcea. Deci, voi merge și voi citi porunca cea împărătească, dată asupra creștinilor și asupra Domnului și Dumnezeului meu Iisus Hristos".

Zicînd astfel, s-a dus în tîrg și, citind scrisoarea cea împără-tească înaintea tuturor, a defăimat-o și a rupt-o în bucăți. Întor-cîndu-se, a văzut ducînd pe idoli în templu și oameni închinîndu-se lor; deci, mai întîi a rîs de nebunia păgînească, apoi, ca și cum mergea spre închinăciune, a pornit către idoli, și apropiindu-se de ei, apuca cîte un idol și-l trîntea la pămînt, sfărîmîndu-i pe toți ca pe niște vase; așa că a zdrobit atunci doisprezece zei elinești.

Săvîrșind aceasta, a venit la dînsul tatăl femeii sale, anume Felix, care era rînduit de împărați pentru a chinui pe creștini, și văzînd sfărîmarea idolilor, ce se făcuse de Polieuct, s-a mîhnit foarte mult, zicînd: "Vai, mie, că pierd pe fiii mei; eu care mai înainte eram vestit pentru ei, astăzi fără de veste rămîn fără dînșii, pentru că nici zeii, nici oamenii nu vor milui pe Polieuct al meu, care a făcut unele ca acestea".

Polieuct, dănțuind pentru sfărîmarea celor neînsuflețiți, a zis către socrul său: "De ce te întristezi, tată? Iată cum pe față am arătat cît sînt de neputincioși zeii voștri și dacă sînt mai mulți de aceștia, să se aducă aici în mijloc, și vei vedea cum robii lui Hristos îi nimicesc".

Felix a zis: "Atotputernicii împărații noștri au poruncit ca pe unii ca aceștia să-i ucidem, și de acum tu vei fi mort, pentru că ceasul uciderii tale a sosit și în alt chip nu poate să fie, căci împărăteasca poruncă nu se va schimba. Îți îngădui numai ca să mergi în casa ta și să dai cea mai de pe urmă sărutare femeii și fiilor tăi". Sfîntul a zis: "Ce grijă am eu de femeie și copii, cînd acum nu iau în seamă cele pămîntești, ci caut spre cele cerești și gîndesc la cele nepieritoare. De va voi fiica ta să mă urmeze, fericită va fi, iar de nu, apoi rău va pieri cu idolii voștri".

Auzind Felix aceasta de la ginerele său, a plîns pentru dînsul, zicînd: "Vai mie, iubitul meu fiu Polieuct, că și pe tine te-a înșelat puterea lui Hristos cea vrăjitoare". Sfîntul Polieuct a zis: "Aceasta nu o tăinuiesc, căci El m-a chemat la cunoștința adevărului pentru El, cu dumnezeiasca Sa dreaptă cea atotputernică m-a scos din întuneric la lumină, din moarte la viață și din rătăcire m-a povățuit la calea cea dreaptă, apoi m-a învrednicit a mă numi și a fi ostaș al Lui".

Sfîntul grăind unele ca acestea, l-au apucat chinuitorii și l-au bătut peste gură; iar el întru nimic nu socotea bătaia. Venind femeia lui, a plîns pentru dînsul, împreună cu tatăl său Felix; iar Sfîntul zicea către socrul său: "O, prea nelegiuitule slujitor al idolilor necurați, pentru ce te sîrguiești cu lacrimile tale cele înșelătoare și cu ale fiicei tale, ca să mă abați de la mărturisirea lui Hristos? Pentru ce plîngi pe Polieuct,

cînd se cade ca mai mult pentru tine să plîngi? Căci slujind vremelnicilor împăraţi, veşnicului foc te vei da". Femeia sfîntului, anume Paulina, tînguindu-se, zicea către dînsul: "Ce ţi s-a nălucit, iubitul meu bărbat, Polieuct? Cum te-ai amăgit şi te-ai pornit ca să sfărîmi pe cei doisprezece zei ai noştri?"

Sfîntul, zîmbind, a zis către dînsa: "Dacă am biruit şi am sfărîmat eu singur doisprezece idoli, acum tu nu ai la cine să mai scapi. Ascultă-mă, Paulino, şi cunoaşte pe unul, adevăratul Dumnezeu, Care este în ceruri şi Aceluia să te închini şi te sîrguieşte ca să schimbi viaţa aceasta vremelnică cu cea veşnică".

Acestea şi mai multe grăind sfîntul către femeie, mulţi din cei necredincioşi stînd împrejur ascultau cu bucurie cuvintele lui şi cunoscînd puterea tainei s-au umilit şi au crezut în Hristos. Apoi, adunîndu-se judecătorii cetăţii cu toţi sfetnicii, au pus pe Sfîntul Polieuct înaintea judecăţii lor şi pe de o parte cu îmbunări, iar pe de alta cu îngroziri, se sîrguiau ca iarăşi să-l întoarcă la păgînătatea idolească. Dar de vreme ce n-au putut să izbutească, au hotărît asupra lui pedeapsă cu moartea, ca să ia sfîrşit prin sabie.

Atunci, sfîntul, mergînd la moarte cu bucurie nespusă, încredinţa poporul care mergea împrejur că vorbeşte cu un tînăr prea luminat, care îl întăreşte şi-i porunceşte să uite toate cele lumeşti; dar nimeni nu putea să vadă pe acel tînăr decît numai sfîntul mucenic. Apoi, văzînd între popor pe fericitul Nearh, prietenul său, şi după Dumnezeu, tată, a strigat către dînsul: "Mîntuieşte-te, iubitul meu prieten, şi să-ţi aduci aminte de aşezămîntul dragostei cel întărit de noi".

Zicînd acest din urmă cuvînt, şi-a plecat sub sabie sfîntul său cap şi s-a botezat în sîngele său, fiind tăiat pentru Iisus Hristos. Acest Sfînt Polieuct s-a mucenicit în Melitina, cetatea Armeniei, pentru înmulţirea Bisericii luptătoare şi pentru împlinirea celei biruitoare din cer, întru cinstea şi mărirea lui Hristos Dumnezeu, Care este capul întregii Biserici, Căruia cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh I se cuvine cinstea şi mărirea în vecii nesfîrşiţi. Amin.

23. CUVIOSUL EUSTRATIE
(9 IANUARIE)

Acest cuvios Eustratie era de neam din părţile Tarsului, născut din părinţi drept-credincioşi; tatăl său se numea Gheorghe şi mama sa Megheti, care trăiau în îndestulare de bogăţie. Ei crescînd bine întru învăţătură pe copil, acesta, cînd a împlinit 20 de ani ai vîrstei sale, s-a aprins de dumnezeiasca rîvnă, şi lăsîndu-şi părinţii, a fugit şi s-a dus în părţile Olimpului, la mănăstirea Avgar, unde au strălucit sfinţii Grigore şi Vasile, unchii lui dinspre maică, în pustnicie şi în toate celelalte

fapte bune. Egumenul acelui lăcaş era atunci Grigore. Deci, fiind primit acolo, şi tunzîndu-i părul, a intrat în viaţa cea ostenitoare şi cinstită a monahilor. Dobîndind această dorire, slujea tuturor fraţilor, cu inima osîrdnică şi cu cuget smerit. El nu se îngrijea de nimic din veacul acesta, pentru că nu avea decît o rasă şi un cojoc, pe care se culca; şi unde i se întîmpla, acolo se culca, pentru că el nu avea un loc spre odihnă.

Se zice despre dînsul că niciodată nu s-a culcat cu faţa în sus, de cînd s-a lepădat de lume, nici pe partea stîngă a trupului său, în cei 75 de ani, de cînd a început a se nevoi în post. Dar sfîrşindu-se cuvioşii Grigore şi Vasile - unchii lui dinspre maică, care povăţuiau pe fraţi - i s-a încredinţat acestui fericit Eustratie povăţuirea lor, plecîndu-se la dorinţele obştii.

Cînd cel cu nume de fiară, Leon Armeanul (813-820), care s-a ridicat asupra drept-credinciosului împărat grec Mihail (811-813), l-a izgonit din împărăţie şi se sîrguia iarăşi a ridica eresul luptării contra sfintelor icoane, care eres de mult se stinsese, atunci drept-credincioşii, lăsînd casele şi locaşurile lor, acest cuvios, îndemnîndu-l marele Ioanichie, s-a dus în patria sa.

După ce Biserica iarăşi şi-a luat podoaba sa prin aşezarea şi închinarea la sfintele icoane, atunci sfinţii părinţi întorcîndu-se la locaşurile lor, s-a întors şi dumnezeiescul Eustratie în mănăstirea sa; şi aici toată ziua se ostenea fără pregetare în lucrurile cele trupeşti, împreună cu fraţii; iar noaptea stătea la priveghere fără somn şi întru plecările de genunchi. Rugăciunile erau în gura lui neîncetat.

Cînd se făcea cîntarea cea bisericească, stînd înăuntrul Sfîntului Altar, de la început pînă la sfîrşit zicea cu osîrdie în sine: "Doamne miluieşte". Minunile făcute de dînsul fiind multe la număr, este cu neputinţă a le da auzului. Cînd a venit timpul să se ducă din cele de aici, chemînd pe fraţii cei de sub ascultarea sa, le-a zis: "Vremea vieţii mele a sosit la sfîrşit; deci, iubiţii mei fii, daţi amanetul ce aţi luat, ştiind că toate cele de faţă sînt vremelnice, iar cele viitoare vor fi veşnice; sîrguiţi-vă a vă învrednici părţii celor mîntuiţi".

Zicînd acestea, s-a rugat; apoi binecuvîntîndu-i şi ridicînd ochii spre cer, a zis: "În mîinile Tale îmi dau duhul!". Şi a adormit întru Domnul, avînd toţi anii vieţii sale, 95.

Astfel, ducîndu-se la viaţa cea fără de sfîrşit, a fost numărat în cetele cuvioşilor.

24. POMENIREA CELUI ÎNTRE SFINŢI PĂRINTELE NOSTRU GRIGORIE, EPISCOPUL DE NISSA (10 IANUARIE)

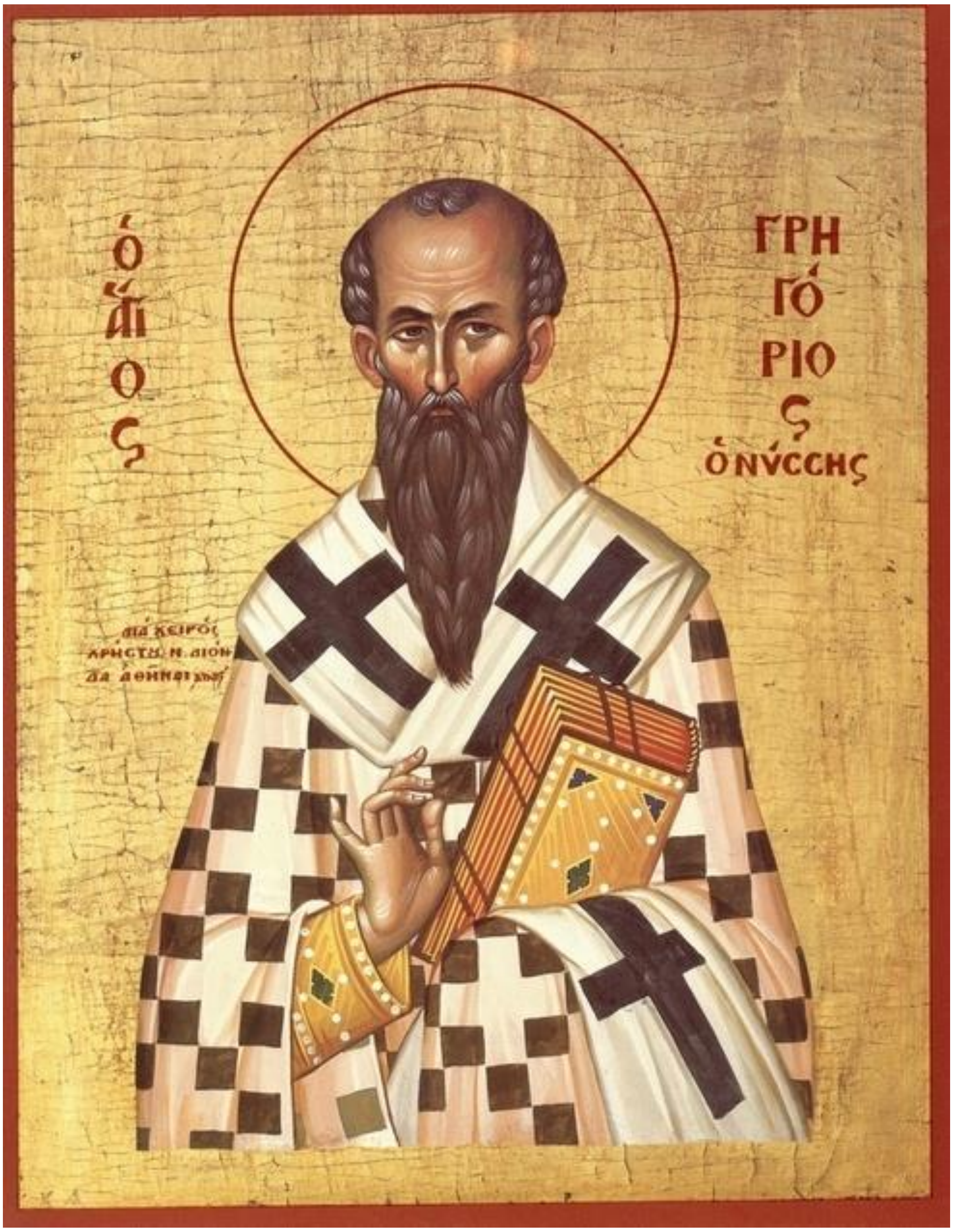

Acest Grigorie era frate după trup cu Sfîntul Vasile cel Mare și a străbătut din tinerețe toată învățătura cărții desăvîrșit; el a fost retor slăvit și filosof ales, ca și Vasile, fratele lui. Apoi s-a căsătorit cu fericita Teozva, pe care Sfîntul Grigorie, cuvîntătorul de Dumnezeu (Teologul), a cinstit-o mai pe urmă cu multe laude, numind-o podoaba Bisericii, înfrumusețarea lui Hristos, cu adevărat soție sfîntă a celui sfințit și vrednică de tainele cele mari. Pentru că bărbatul ei fiind hirotonit prezbiter, soția sa viețuia cu sfințenie în curățenie și cu mintea întreagă, slujind bolnavilor, îngrijind de cei săraci și strălucind cu bunătățile.

Apoi s-a învrednicit de slujba diaconiei; pentru că a sfinţit-o diaconiţă şi de aceea cuvîntătorul de Dumnezeu zice că este vrednică de mari taine. Apoi, plăcînd Domnului, a răposat şi s-a numărat în cetele sfinţilor.

Bărbatul ei, Sfîntul Grigorie, a fost ridicat la rînduiala episcopiei, în ostrovul Nissei şi păstorea bine Biserica lui Hristos. Împărăţind în acea vreme Valens (364-378), arienii se întăriseră, avînd ajutor pe împăratul cel orbit cu acelaşi eres, care a izgonit pe Sfîntul Grigorie de Nissa de pe scaunul său; atunci a umblat sfîntul din loc în loc, opt ani, pînă la moartea împăratului, străbătînd cetăţile şi ţările şi întărind pe cei dreptcredincioşi.

În vremea împărăţiei marelui Teodosie (379-395), fiind al doilea sobor a toată lumea în Constantinopol (381), contra lui Macedonie, luptătorul contra Sfîntului Duh, se afla acolo şi Sfîntul Grigorie cu Sfinţii Părinţi, ca ajutător al dreptei credinţe, înfruntînd şi ruşinînd pe potrivnici cu puterea adevărului celui arătat din dumnezeiasca Scriptură şi, şezînd pe scaunul său mulţi ani, a ajuns la adînci bătrîneţe, apoi a adormit întru Domnul, lăsînd după sine multe scrieri folositoare Sfintei Biserici. El era cu chipul cel trupesc asemenea fratelui său Vasile, însă cărunt şi puţin mai vesel.

25. POMENIREA CUVIOSULUI PĂRINTE DOMETIAN, EPISCOPUL MELITINEI (10 IANUARIE)

Acest plăcut al lui Dumnezeu, Dometian, s-a născut pe vremea împărăției lui Iustin cel Tînăr (565-578), din părinți drept- credincioși și bogați, anume Teodor și Evdochia. Isprăvind cu desăvîrșire învățătura cărții, s-a căsătorit; dar mutîndu-se soția sa din această viață, iar el sîrguindu-se de îndată spre filozofia cea duhovnicească, a lăsat lumea, pentru dragostea lui Dumnezeu și a fost ales episcop al Bisericii Melitinei, la 30 de ani ai vîrstei sale.

El era un bun păstor, nu numai al turmei sale, ci a fost și altor popoare luminător și ajutător și foarte trebuitor în toată împărăția grecească, ca un purtător de

grijă a binelui obștesc; pentru că de multe ori era trimis în Persia de împăratul Mauriciu (582-602), pentru îndreptarea poporului; apoi a fost mijlocitorul lui Chosroe, împăratul Persiei, spre a se face pace între greci și perși. Iar un voievod, anume Baram, care se ridicase asupra lui Chosroe și se atinsese cu îndrăzneală de vrednicia împărătească în Persia, l-a dat jos din stăpînire și l-a făcut birnic (tributar) al grecilor.

El era prieten bun al împăratului Mauriciu, care i-a dăruit mult aur și averi, pe care le-a împărțit la sfintele biserici și la casele de ostași, spre hrănirea săracilor. Venind în Constantinopol, a trecut la Împăratul ceresc și trupul lui a fost cinstit de soborul împărătesc și bisericesc și a fost adus în cetatea sa Melitina, apoi a făcut multe minuni în viață și după moarte, întru mărirea lui Hristos, Dumnezeul nostru.

26. PĂRINTELE MARCHIAN, PREZBITERUL ȘI ICONOMUL BISERICII CELEI MARI DIN CONSTANTINOPOL (10 IANUARIE)

În vremea împărăției lui Marchian și a Pulheriei (450-457), a înflorit cu bunătățile în Constantinopol, prea minunatul bărbat Marchian fericitul, care avea ca patrie Roma cea veche, fiind născut din părinți dreptcredincioși, de neam bun și bogați; care, mutîndu-se din Roma cea veche în cea nouă, au luat cu dînșii și pe fiul lor Marchian, copil tînăr, care străbătea bine învățătura cărții și se deprindea la obiceiuri bune și, de vreme ce dorea ca să fie totdeauna în casa lui Dumnezeu, cu sîrguință venea la cîntarea bisericească. Pentru acest lucru era iubit de patriarhul din acea vreme, care l-a rînduit între clericii săi.

După puțină vreme, deși tînăr de ani, dar bătrîn cu înțelepciunea și cu curățenia vieții - căci căruntețile sînt înțelepciunea oamenilor și vîrsta bătrînilor, și viața neîntinată -, l-a judecat a fi vrednic de rînduiala preoției, apoi l-a pus și iconom al bisericii celei mari.

Murind părinții săi, multe averi i-au rămas fericitului Marchian, pentru că era la dînșii unul născut; pentru aceea toate bogățiile părinților au intrat în mîinile lui, pe care nu le-a cheltuit în deșert, ci pe toate le-a dat lui Dumnezeu, îndestulînd pe cei săraci, iar bisericile Domnului le-a înnoit, zidind și altele din temelie. Între acestea a zidit cu multă cheltuială o biserică nouă și prea frumoasă, în cinstea Sfintei Mucenițe Anastasia.

Cînd unul din prietenii lui se mira de atîta cheltuială de aur la zidirea și înfrumusețarea bisericii, sfîntul a zis către dînsul: "De-aș avea o fiică și aș voi ca s-o logodesc cu cineva dintr-un neam bun, oare n-aș cheltui mulțime de aur ca s-o pot dărui cu mulțime de podoabe? Acum, hotărînd în mintea mea ca să zidesc biserica

cea mai frumoasă a miresei lui Hristos, care mireasă și-a vărsat sîngele pentru Dînsul, voi putea oare să-mi cruț averile mele?

Oare de împodobirea aceasta nu mă voi îngriji mai mult?" Astfel era de milostiv pentru buna podoabă a bisericilor; iar pentru sine era scump și nemilostiv, neiubind împodobirea cu haine, ba încă uneori dezbrăcîndu-se de haina sa cea simplă și dînd-o celor săraci, precum va arăta cuvîntul de față; căci după ce s-a săvîrșit biserica Sfintei Anastasia și cu toată podoaba s-a înfrumusețat, a sosit sfințirea ei, chiar în ziua pomenirii acestei mucenițe, la 22 decembrie, în care s-a sfîrșit mucenicește pentru Hristos.

Mergînd preasfințitul patriarh Ghenadie la acea biserică cu tot clerul, împăratul cu toată suita sa, precum și poporul, s-au mutat moaștele Sfintei Mucenițe Anastasia din biserica cea mică și veche în cea mare și nouă, zidită de Marchian. Atunci Cuviosul Marchian mergînd cu ceilalți prezbiteri în felon (sfită) înaintea caretei în care erau moaștele sfintei, un sărac, apropiindu-se de dînsul, cerea milostenie; iar el neavînd nimic afară de haina în care era îmbrăcat (pentru că două haine niciodată n-a purtat în viața sa), dar nevrînd să lase deșert pe cel sărac, tăinuindu-se de toți, a mers la un loc ascuns, și dezbrăcîndu-se de haina sa, a dat-o săracului, iar el a rămas gol, îmbrăcat numai în felon, făcînd acest lucru după cuvîntul Domnului: *Celui ce cere de la tine, dă-i*. Apoi intrînd în rîndul său între prezbiteri, a mers înainte, neștiind nimeni ce făcuse.

Intrînd toți în biserică și făcîndu-se sfințirea, iar moaștele Sfintei Mucenițe Anastasia fiind așezate cu cinste, preasfințitul patriarh a poruncit fericitului Marchian ca să săvîrșească dumnezeiasca slujbă. Venind ceasul spălării mîinilor, se acoperea Marchian cu felonul său, luînd seama ca să nu-l vadă cineva că este gol. Iar diaconii și prezbiterii cei ce erau acolo, căutînd spre dînsul, l-au văzut că avea pe sub felon o haină prea minunată, ca o porfiră împărătească de mare preț, strălucind ca aurul; de care unii se minunau iar alții se mîniau, grăind între dînșii că un prezbiter nu se cade să fie într-o haină ca aceasta și să slujească Sfînta Liturghie.

Acea haină nevăzută, cu care Dumnezeu a acoperit goliciunea robului Său, toți au văzut-o, cînd cuviosul s-a apropiat ca să se împărtășească cu Preacuratele și de viață făcătoarele Taine. Unii dintre prezbiteri au spus despre aceasta preasfințitului patriarh Ghenadie, care a zis: "Și eu l-am văzut astfel, precum ziceți voi".

Sfîrșindu-se slujba, l-a chemat patriarhul în camera sfintelor vase și a început a-l ocărî, zicîndu-i: "De ce te împodobești, frate, cu astfel de haină? Oare se cade ție să slujești într-o haină ca aceasta, care este cuviincioasă mai mult împăratului decît prezbiterului?" Iar el cu smerenie a căzut la picioarele lui, zicînd: "Iartă-mă, stăpîne, n-am făcut aceasta ce mi se spune de voi; pentru că din tinerețe nu m-am obișnuit a purta haine frumoase și de mare preț, deci cum aș putea acum a mă îmbrăca întrînsele?".

Patriarhul i-a zis: "Noi toți te-am văzut în haină împărătească, pentru ce te aperi?". Atunci a poruncit să-i ridice felonul și, văzîndu-l gol, s-au mirat. Iar patriarhul întrebîndu-l despre acest lucru, fericitul, chiar nevrînd, i-a spus ceea ce se întîmplase; cum că pentru Hristos a dat săracului haina cea de pe urmă. Auzind toți aceia, care văzuseră la dînsul sub felon haina cea împărătească, au preamărit pe Dumnezeu, Cel ce dă un dar tăinuit ca acesta, celor ce-L iubesc; și de atunci s-a știut de către mulți viața lui cea milostivă.

Apoi cuviosul într-atîta sărăcie a ajuns, încît, odată umblînd prin ploaie, i s-a udat haina, și intrînd în casa sa, închizînd ușile după dînsul, a aprins cărbuni și usca acea haină udă, pentru că nu avea alta. Într-acea vreme s-a întîmplat că patriarhul avea trebuință de iconom pentru niște lucruri. Mergînd trimișii să cheme pe Marchian, au aflat încuiată casa lui; deci îl strigau de afară ca să meargă degrabă la patriarh. Iar el spunea că merge, dar nu pleca, de vreme ce nu i se uscase haina. Apoi au venit iarăși trimișii și-l supărau, chemîndu-l. Unul dintr-înșii, privind prin ușă, l-a văzut uscîndu-și haina la cărbuni și a spus celor ce erau cu dînsul; deci, ducîndu-se, au spus și patriarhului. Iar el a zis: "Să nu vă mirați de aceasta, pentru că Marchian din tinerețe s-a învățat la sărăcie de bunăvoie și la smerenie, cu totul încredințîndu-se lui Dumnezeu, săvîrșind apostolescul cuvînt cu fapta; căci avînd hrană și o haină, cu aceasta se îndestulează". Cei ce au auzit aceasta, au lăudat pe Domnul, care are astfel de slujitori.

Pentru viața lui cea atît de îmbunătățită, i-a dat Dumnezeu darul facerii de minuni, ca să izgonească diavolii și să tămăduiască bolnavii. Odată săvîrșindu-se praznicul în biserica Sfintei Anastasia și adunîndu-se mult popor, o femeie care era îngreunată s-a suit în foișorul bisericii pentru că înăuntru era îmbulzeală, și din întîmplare a căzut de acolo la pămînt și a murit. Sfîntul Marchian nerăbdînd să se facă tînguire la praznic, a ridicat mîinile sale cele cuvioase în sus și a făcut rugăciune cu dinadinsul către Dumnezeu; atunci, îndată femeia aceea a înviat și a stat pe picioare sănătoasă, încă și rodul purtat în pîntecele ei era viu, încît se minunau oamenii de acea minune preamărită.

Odată, fiind un mare foc în Constantinopol, Cuviosul Marchian, înconjurînd biserica Sfintei Anastasia, s-a suit pe acoperiș și, ridicîndu-și mîinile spre cer, se ruga; atunci, îndată focul și-a întors flacăra cea neîmblînzită, prin rugăciunile sfîntului și cu totul s-a stins, ca și cum ar fi fost multă apă, nevătămînd bisericeasca zidire cu nimic. Apoi a zidit Cuviosul Marchian și o altă biserică Sfintei Mucenițe Irina, în locul unde era biserica cea veche și care căzuse, adică cea de lîngă mare.

După aceea a înnoit și altele care erau acolo aproape, adică a Sfîntului Teodor și a Sfîntului Isidor și le-a îndestulat cu toate cele trebuincioase. Ajungînd la adînci bătrînețe, s-a apropiat de fericitul său sfîrșit și umblînd noaptea prin ulițe, oriunde afla un mort zăcînd, îl spăla și-l îmbrăca, apoi zicea celui mort: "Scoală-te, frate, să ne îmbrățișăm". Sculîndu-se mortul, după cuvîntul sfîntului, îi dădea lui sărutarea cea mai de pe urmă și iarăși se odihnea.

El a mîntuit și multe desfrînate, pe unele prin cuvinte, pe altele prin ale sale faceri de bine, îndemnîndu-le să-și ia bărbați și să viețuiască după lege; iar pe cele ce din sărăcie se dedau la o petrecere necurată ca aceea, pe acelea în taină miluindu-le din averile sale părintești și îndestulîndu-le, le întorcea la viața cea cu înțelepciune. Pe acest fericit bărbat Dumnezeu l-a iubit, îngerii l-au lăudat și arhiereii l-au cinstit; iar împărații s-au rușinat de el, popoarele s-au minunat și au preamărit pentru dînsul pe Dumnezeu; apoi diavolii s-au temut de dînsul și au fugit. Pentru că era cu Dumnezeu și Dumnezeu într-însul, la Care s-a și mutat, fiind plin de ani și de fapte bune, răposînd mai înainte de săvîrșirea și sfințirea bisericii Sfintei Irina. Sfîntul a grăit la sfîrșit cuvintele acestea: "Doamne, în mîinile Tale dau acestea amîndouă, adică: sufletul pe care Tu însuți mi l-ai dat și Biserica, pe care eu, cu a Ta voie, am zidit-o".

A fost îngropat cu slavă în Mînăstirea Sfîntului Ioan Înaintemergătorul, care se numește a lui Daniil, aproape de biserica Sfîntului Mucenic Mochie. Pentru săvîrșirea bisericii Sfintei Irina, după moartea Cuviosului, a luat grija dreptcredincioasa împărăteasă Verina, soția împăratului Leon cel Mare (457-474), care a împărățit după Marchian și Pulheria și a săvîrșit-o, precum se cădea; iar acoperișul l-a făcut din aur și înăuntru a împodobit-o cu toată frumoasa cuviință, întru pomenirea Cuviosului Marchian și întru cinstea lui Hristos Dumnezeu, Căruia se cuvine slava, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în veci. Amin.

27. CUVIOSUL ANTIPA ATONITUL DE LA CALAPODEȘTI - MOLDOVA (10 IANUARIE)

Pe Cuviosul Antipa, mare trăitor duhovnicesc și călugăr sfînt, l-a odrăslit pămîntul Moldovei în veacul al XIX-lea. Acest ostaș al lui Hristos, numit din botez Alexandru Luchian, s-a născut în anul 1816 într-o familie de țărani credincioși din satul Calapodești - Bacău. La vîrsta de 20 de ani a fost călăuzit de Duhul Sfînt să intre în nevoința călugărească.

Mai întîi s-a ostenit doi ani de zile (1836-1837) în obștea Mînăstirii Căldărușani. Apoi s-a dus la Muntele Athos și s-a stabilit în schitul românesc Lacu, unde se nevoiau peste 80 de sihaștri români. Aici a deprins meșteșugul nevoinței duhovnicești de la cei mai aleși călugări atoniți, ajungînd vestit în schit pentru postul și osteneala lui. Tot aici a primit tunderea în monahism și s-a învrednicit de la Dumnezeu de darul lacrimilor și al neîncetatei rugăciuni.

După aproape cinsprezece ani de sihăstrie în schitul Lacu, bunul nevoitor a trăit încă patru ani de zile în Mînăstirea Esfigmenu. Aici primeşte marele şi îngerescul chip al schimniciei sub numele de Antipa şi este hirotonit diacon. Astfel, înmulţind ostenelile şi privegherile de toată noaptea, Cuviosul Antipa era cinstit în tot muntele ca mare sihastru şi lucrător al rugăciunii lui Iisus. Se învrednicise încă şi de darurile vindecării bolilor şi al înainte-vederii.

Iubind mai mult singurătatea şi smerenia decît cinstea şi lauda, în anul 1860 Cuviosul Antipa a părăsit Muntele Athos şi s-a reîntors în Moldova, la mînăstirile din preajma Iaşilor. Dar văzîndu-se împresurat de mulţi credincioşi, căci numele lui se vestise în toată ţara, după trei ani a plecat să se închine la moaştele cuvioşilor părinţi de la Pecersca. Apoi a ajuns la mînăstirile din nord, uimind pe toţi cu sfinţenia vieţii lui. De aici, auzind de vestita Mînăstire ortodoxă Valaam, aflată pe o insulă din lacul Ladoga, aproape de hotarele Careliei (Finlanda), Cuviosul Antipa, iubind fericita linişte şi înstăinare, în anul 1865 s-a aşezat în această mînăstire. Aici trăiau călugări foarte sporiţi, lucrători neîntrecuţi şi dascăli iscusiţi ai rugăciunii lui Iisus.

În Mînăstirea Valaam s-a nevoit Cuviosul Antipa încă 17 ani de zile, învrednicindu-se de darul preoţiei şi "arătînd fapte minunate de trăire duhovnicească, în post, în rugăciune şi în desăvîrşită sărăcie". Cea mai mare nevoinţă a lui era rugăciunea cea de foc a inimii, prin care neîncetat slăvea pe Dumnezeu, izgonea gîndurile cele necurate şi gusta din bucuriile cele negrăite ale Duhului Sfînt. La aceasta adăuga post îndelungat, privegheri de toată noaptea, lacrimi, metanii şi alte neştiute osteneli duhovniceşti. Săvîrşea încă adesea dumnezeiasca Liturghie şi se ruga mult pentru lume şi pentru ţara în care s-a născut.

Pentru o petrecere aleasă ca aceasta, Cuviosul ieroschimonah Antipa Luchian dobîndise de la Dumnezeu darul facerii de minuni şi al înaintevederii. Căci cunoştea gîndurile cele ascunse ale oamenilor şi pe mulţi îi povăţuia pe calea mîntuirii. Era de ase-menea şi un mare părinte duhovnicesc şi dascăl iscusit al rugăciunii inimii. Pentru aceea numele lui ajunsese cunoscut atît în Carelia cît şi în Rusia de nord, încît mulţi monahi şi credincioşi iubitori de Dumnezeu îl căutau şi îi urmau învăţăturile. Avea şi în Mînăstirea Valaam cîţiva ucenici aleşi, dintre care cel mai sporit era ieroschimonahul Pimen, bărbat cuvios şi foarte învăţat.

După o nevoinţă binecuvîntată ca aceasta, Cuviosul Antipa Atonitul şi-a dat sufletul cu pace în braţele Mîntuitorului Hristos, la 10 ianuarie 1882, şi a fost înmormîntat în gropniţa Mînăstirii Valaam. Este singurul călugăr român care s-a nevoit în această vestită mînăstire isihastă din nordul Europei.

În anul 1883, văzînd părinţii Mînăstirii Valaam că ieroschi-monahul Antipa Luchian este venerat de ucenici şi de credincioşi ca sfînt, au rînduit să i se scrie viaţa pe scurt spre lauda lui Dumnezeu şi folosul sufletesc. Astfel, ieroschimonahul Pimen, ucenicul său de chilie, scrie în acelaşi an nevoinţa părintelui său duhovnicesc, intitulată "Vrednicia de pomenire viaţă a ieroschimonahului Antipa".

Viața Cuviosului Antipa a fost tipărită la Petersburg de două ori, în anii 1883 și 1893, răspîndindu-se atît în Rusia și Finlanda, cît și în Muntele Athos. Iar canonizarea și trecerea în rîndul sfinților a fost făcută în Muntele Athos, în anul 1906, după 24 de ani de la mutarea sa din viață. În Mineiul pe ianuarie, în zece zile, tipărit în limba rusă la Mînăstirea Pantelimon din Athos, la pagina 46 figurează și "*Cuviosul ieroschimonah Antipa Atonitul* ", cu viața sa pe scurt. Numele său este cinstit mai ales în mînăstirile din Sfîntul Munte, fiind singurul călugăr atonit român trecut în rîndul sfinților și numărat printre cei din urmă cuvioși părinți ai Atonului (Pr. Prof. Liviu Stan, op. cit., p. 73-75).

Așa s-a nevoit și s-a săvîrșit în chip plăcut lui Dumnezeu, departe de țară, un mare cuvios român, dascăl al liniștii și al neîncetatei rugăciuni, cu ale cărui sfinte rugăciuni, Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne pe noi. Amin.

28. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU TEODOSIE, ÎNCEPĂTORUL VIEȚII DE OBȘTE (11 IANUARIE)

(După Metafrast)

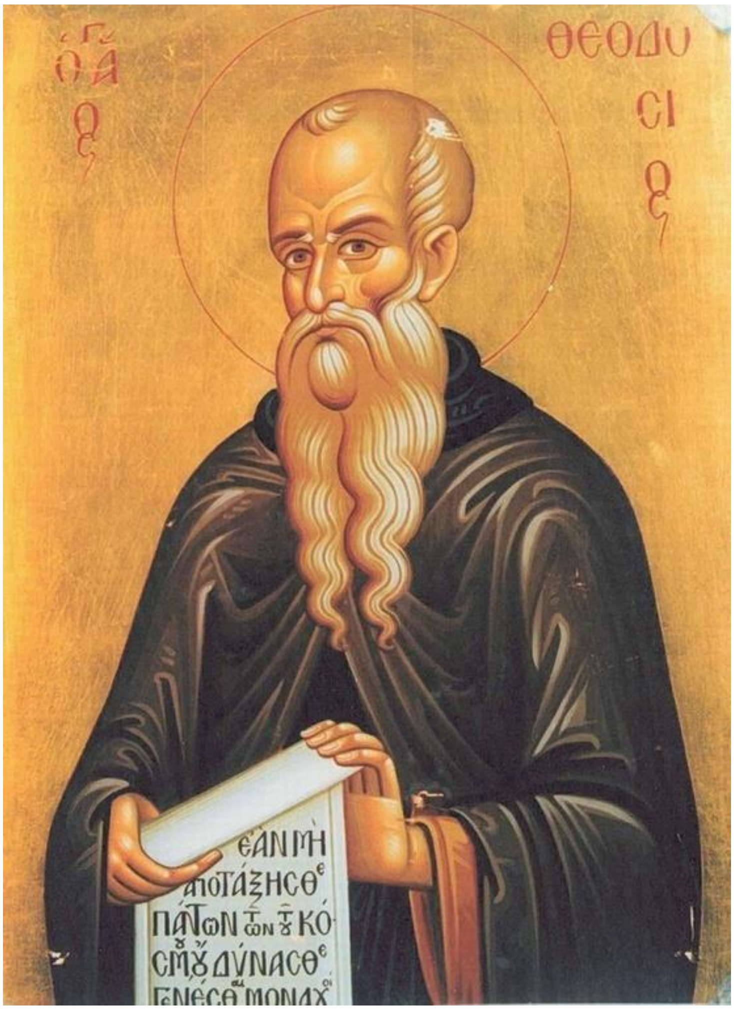

Pe Cuviosul Teodosie l-a odrăslit satul Mogarion, care se află în părțile Capadochiei, din părinți binecredincioși; tatăl său se numea Proeresie, iar mama sa Evloghia, care l-au crescut cu bunele obiceiuri și cu învățătura. Ajungînd la înțelepciunea cea desăvîrșită și învățînd dumnezeiasca Scriptură bine, i s-a poruncit ca să citească din sfintele cărți în biserică, către popor; pentru că era dulce grăitor și iscusit cititor, ca nimeni altul.

Deci, citind cuvintele învățătoare spre folosul celor ce ascultau, el singur a tras mari foloase pentru că, luînd aminte la ceea ce a poruncit Domnul lui Avraam, ca să iasă din pămîntul și din neamul său; iar altă dată, gîndind la cele pe care le sfătuiește Evanghelia, adică să lase tată, mamă și frați, pentru viața veșnică, el se aprindea cu inima și ardea cu duhul, ca pe toate să le părăsească și să urmeze lui Hristos pe calea strîmtă și anevoioasă.

La acestea totdeauna gîndind, se ruga, zicînd: "Povățuiește-mă, Doamne, în calea Ta și voi merge întru adevărul Tău". Apoi, încredințîndu-se lui Dumnezeu, a

luat calea către Ierusalim, pe vremea împărăției lui Marchian, care era aproape de sfîrșitul vieții lui, și pe cînd se adunase în Calcedon Sinodul al patrulea, a toată lumea al Sfinților Părinți, contra lui Dioscor și a lui Eutihie.

Mergînd prin Antiohia, Fericitul Teodosie a dorit să vadă pe Cuviosul Simeon, cel ce stătea pe stîlp, voind să se învrednicească de binecuvîntarea lui. Deci, a mers acolo, și cînd era aproape de stîlp, a auzit pe cuviosul strigînd: "Bine ai venit, omule al lui Dumnezeu, Teodosie". El, cum a auzit că acela îl cheamă pe nume, s-a mirat, căci niciodată nu-l văzuse și nu-l știa, și, căzînd în genunchi, s-a închinat părintelui cel înaintevăzător. Apoi s-a suit la sfînt, din porunca lui și a căzut la cinstitele lui picioare. Iar el, cuprinzînd pe tînărul cel insuflat de Dumnezeu, l-a sărutat și i-a proorocit că va fi păstor al oilor cuvîntătoare și pe mulți va răpi de la lupul cel vrăjmaș și i-a spus mai înainte multe altele ce aveau să se întîmple; apoi, binecuvîntîndu-l, l-a slobozit.

Teodosie, întărindu-se cu binecuvîntarea cuviosului și sfintele lui rugăciuni avîndu-le la călătorie, ca ale unui povățuitor și păzitor, a mers pe calea ce-i era înainte și a ajuns în Sfînta Cetate a Ierusalimului, pe vremea patriarhiei lui Iuvenalie.

Străbătînd toate locurile de acolo și închinîndu-se sfintelor biserici, se gîndea pe care din două vieți să înceapă: pe cea singuratică, sau pe a celor ce se mîntuiesc de obște; și a socotit că în singurătate se va liniști, neștiind însă că și acolo se va lupta cu duhurile vicleșugului și că nu este fără de primejdie. "Dacă cei ce ostășesc în lume nu sînt atît de pricepuți încît la începutul luptelor să se arunce în foc, fiind încă neiscusiți și nedeprinși, cu atît mai mult eu - zicea sfîntul întru sine -, neînvățînd încă mîinile mele spre luptă și degetele mele la război, nici de sus fiind încins cu putere, cum voi îndrăzni să aleg singurătatea împotriva începătoriilor, puterilor și stăpînitorilor lumii întunericului acestui veac, împotriva duhurilor răutății celor de sub cer?

Se cade, mai întîi să mă împărtășesc cu sfinții nevoitori și să învăț de la părinți cum mă voi lupta cu vrăjmașii cei nevăzuți; apoi, după o vreme, să adun roadele cele ce cresc în singurătate și liniște".

Socotind acestea cu înțelepciune, pentru că avea într-însul pe lîngă alte fapte bune, și înțelegerea cea desăvîrșită, care știe pe toate să le socotească bine, îndată și-a căutat un povățuitor. În acea vreme era mai iscusit între părinții ce viețuiau împrejurul Ierusalimului, un stareț oarecare, anume Longhin, care avea chilia sa lîngă turnul ce se numea de cei vechi "al lui David", unde, închizîndu-se, lucra cu iubire de osteneală, mierea cea dulce a bunătăților.

Mergînd fericitul Teodosie la acest stareț a făcut începutul ostenelilor monahicești și, lipindu-se de acel stareț cu tot sufletul, se povățuia de dînsul la toată fapta bună; pentru că acel cuvios era mare cu cuvîntul și cu fapta. După multă vreme, a fost mutat de către stareț, chiar fără voia sa, la locul ce se numea vechea ședere; și

aceasta pentru următoarea pricină: o femeie dreptcredincioasă și văduvă cinstită, anume Glicheria, fiind slujitoare a lui Hristos, a zidit în acel loc o biserică Preacuratei Stăpînei noastre Născătoare de Dumnezeu, și stăruia cu dinadinsul, cu multă rugăciune, pe lîngă Cuviosul Longhin, ca să dea voie lui Teodosie să locuiască lîngă biserica cea din nou zidită; dar mucenicul nu voia la început a se despărți de părintele său, însă fiind ascultător, s-a sălășluit acolo, după porunca părintelui; de aici a străbătut pretutindeni vestea de bunătățile lui, pentru că fapta bună face arătat pe cel ce o săvîrșește, precum și lumînarea aprinsă arată noaptea, pe cel ce o poartă. Au început a veni la dînsul cei ce căutau folos și se adunau cei ce voiau ca să fie următori ai vieții lui.

Viețuind fericitul acolo cîtăva vreme, s-a supărat de neodihnă, pentru că nu suferea să fie slăvit de oameni; deci s-a dus de acolo la un munte, unde era o peșteră, în care pînă astăzi se află sfintele lui moaște; aici, precum se povestește de cei vechi, s-au odihnit de cale și au dormit acei trei magi, care au mers la Hristos, în Betleem, cu daruri, și s-au întors pe altă cale la țara lor. Deci, în acea peșteră s-a mutat Cuviosul Teodosie.

Această mutare a lui acolo a fost cu dumnezeiască rînduială, ca astfel în acel loc să se ridice acea mărită lavră și să se adune pentru Hristos Dumnezeu cete de oști duhovnicești. Fericitul, schimbîndu-și locul petrecerii sale, și-a schimbat totodată și viața, începînd a călători pe o cale mai strîmtă. Dorința lui era să împlinească totdeauna poruncile Domnului, iar mai vîrtos era atît de cuprins de dragostea dumnezeiască, încît toate sufleteștile puteri spre nimic din cele ale lumii nu le încorda, fără numai spre Unul Dumnezeu, ca să-L iubească din tot sufletul, din toată inima și cu tot cugetul.

O asemenea dragoste avea în osteneli și nevoințe, încît nu va putea nimeni să o spună cu amănuntul. Rugăciunea lui era neîncetată, privegherea de toată noaptea, lacrimile din ochi totdeauna curgeau ca din niște izvoare; apoi ținea postul fără măsură, pentru că 30 de ani n-a gustat nici pîine, ci mînca numai fructe de finic, sau linte, sau ierburi și rădăcini de pustie, și de acelea foarte puține, numai să nu moară de foame. Cînd nu se găsea acea hrană prin pustie, hrana lui erau sîmburi de curmale, muiați în apă; iar sufletul neîncetat își hrănea cu cuvîntul lui Dumnezeu, săturîndu-l cu dumnezeiasca rîvnă dinăuntru.

Cu viața aceasta a strălucit ca o stea luminoasă și a fost știut de cei ce locuiau în Palestina, căci este cu neputință a se ascunde cetatea stînd deasupra muntelui; și veneau la dînsul unii dintre cei iubitori de bunătăți, voind mai mult să aibă împreună cu dînsul acea pustnicească și liniștită viață în peșteră, decît cea luminată din cetăți. Deci, la început avea șapte ucenici; știind că celor ce încep a viețui după Dumnezeu nu le este mai de folos altceva decît pomenirea morții, care este adevărata filosofie, le-a poruncit să sape un mormînt, ca, privind spre dînsul, să-și aducă aminte de moarte, ca și cum ar avea-o înaintea ochilor; iar după ce s-a gătit mormîntul, s-a dus părintele să-l vadă și, stînd deasupra mormîntului, a zis către ucenicii săi ca și cum

ar glumi, iar cu ochii sufletești văzînd mai înainte cele ce aveau să fie: "Iată, fiilor, mormîntul este gata, dar oare este cineva din voi gata de moarte, ca să-l primească mormîntul acesta?".

Acestea zicînd sfîntul, un ucenic din cei ce erau de față, anume Vasile, cu rînduiala de preot, apucînd înaintea altora, a căzut în genunchi înaintea stareţului, și plecîndu-și fața la pămînt, cerea binecuvîntarea ca să moară și să fie pus în acel mormînt, zicînd: "Binecuvîntează-mă, părinte, ca eu să înnoiesc mormîntul, eu să fiu mort mai înainte de frații care se gîndesc la moarte". Atunci stareţul s-a învoit.

Vasile intrînd în mormînt, sfîntul a poruncit a se face pomenire pentru Vasile, ca pentru un mort, împlinind cîte poruncește legea pentru cei răposați, la trei zile, la patru zile, la nouă zile și la patruzeci de zile. Sfîrșindu-se pomenirea toată, s-a sfîrșit și fericitul Vasile, neavînd nici o boală trupească, ci adormind și odihnindu-se ca întru-un somn dulce, a trecut către Domnul.

Trecînd 40 de zile de la îngroparea lui, stareţul a văzut pe Vasile la pravilă, arătîndu-se între frați și cîntînd cu cîntăreții; apoi s-a rugat lui Dumnezeu ca să li se deschidă ochii și celorlalți, să vadă pe cel ce se arătase, și, văzîndu-l unul din frați, anume Aetie, de bucurie s-a repezit să-l cuprindă cu mîinile, dar cel ce s-a arătat era de necuprins și îndată s-a făcut nevăzut. Apoi, ducîndu-se, zicea în auzul tuturor: "Mîntuiți-vă, părinților și fraților, mîntuiți-vă, zic; iar pe mine nu mă veți mai vedea aici".

Aceasta a fost întîia mărturie a bunătăților Cuviosului Teodosie, căci avea un astfel de ucenic gata de moarte, cu a lui povățuire, și după moartea cea trupească arătîndu-se viu cu sufletul, după cuvîntul Domnului din Evanghelie: *Cel ce crede în Mine, de va și muri, viu va fi*. Despre celelalte daruri minunate ale stareţului, ce i s-au dat de la Dumnezeu, cuvîntul de față le va arăta.

Sosind praznicul Învierii lui Hristos, ucenicii sfîntului, care erau în acea vreme 12, se mîhneau că nu aveau ce să mănînce la praznic, nici pîine, nici unt și nimic altceva din cele de mîncare; iar ceea ce era mai de întristare, era că nici dumnezeiasca Liturghie nu putea să se săvîrșească, la un praznic ca acela luminat, nefiind prescuri, nici vin de slujbă, încît rămîneau lipsiți și de împărtășirea Sfintelor Taine; deci, cîrteau puțin între dînșii asupra cuviosului, în taină. El, avînd neîndoită nădejde spre Dumnezeu, a poruncit fraților să împodobească bine dumnezeiescul Altar și să fie fără de grijă, apoi le-a zis: "Cel ce a hrănit pe Israil de demult în pustie și mai pe urmă cu puține pîini a săturat multe mii de oameni, Acela se va îngriji și de noi; pentru că și acum ca și înainte, atît cu puterea, cît și cu purtarea de grijă, același Dumnezeu este în veci".

Acestea le-a grăit cuviosul cu nădejde și îndată s-au împlinit cuvintele lui; precum de demult lui Avraam i-a stat de față - în Muntele Horeb -, berbecele gata spre jertfă, așa și acestui fericit stareț, prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu i s-au

gătit toate cele de trebuință. Căci, apunînd soarele, a venit un iubitor de Dumnezeu la peștera lor, aducînd de la casa lui, pustnicilor din pustie, doi catîri încărcați cu fel de fel de hrană și cu prescuri și vin, spre săvîrșirea dumnezeieștilor Taine.

Văzînd acestea, ucenicii fericitului, s-au bucurat și au cunoscut de ce dar s-a învrednicit de la Dumnezeu starețul lor. Deci, au prăznuit cu veselie Paștele, iar hrana adusă le-a fost destulă în cele cincizeci de zile. După aceea, fiind iarăși lipsă de hrană, frații se mîhneau, chinuindu-se de foame.

Un oarecare bărbat bogat făcea într-acea vreme milostenii multe tuturor mînăstirilor celor din Palestina, iar locașul lui Teodosie, care era în peșteră, îl trecea cu vederea, neștiindu-l, și prin acesta Dumnezeu îi încerca credința; deci, supărau frații pe părintele ca și pe sine și pe dînșii să se facă cunoscuți înduratului bogat, ca să ia și ei, ca și celelalte mînăstiri, milostenie spre hrană.

Cuviosul Teodosie, nevoind nicidecum să fie cunoscut de cineva din mireni și nădăjduind nu spre oameni, ci spre Dumnezeu, care deschide mîna Sa și satură pe tot cel viu de bunăvoie, mîngîia pe ucenicii săi și-i învăța ca în răbdare să aștepte mila lui Dumnezeu, nădăjduind spre Acela Care satură tot sufletul cel flămînd; pentru că, dacă dă hrană dobitoacelor celor necuvîntătoare și puilor corbilor, celor ce-l cheamă pe El, cu atît mai vîrtos făptura Sa cea înțelegătoare și cuvîntătoare nu o va lipsi de hrana cea trebuincioasă.

Astfel, mîngîind sfîntul pe frații cei împuținați cu sufletul, a venit cineva la el, aducînd un dobitoc încărcat cu multe bucate, și acela mergea nu la peștera lui Teodosie, ci aiurea, ca să dea bucatele ce aducea; iar cînd era aproape de peșteră și voia să treacă de ea, dobitocul a stat și nu mergea mai departe din loc; deși era bătut de stăpînul său, totuși stătea nemișcat în loc, ca piatra; deci, cunoscînd omul acela că voia lui Dumnezeu și puterea nevăzută țineau dobitocul de stătea nemișcat, i-a slăbit frîul și l-a lăsat ca să meargă unde va voi. Dobitocul, ca și cum ar fi fost tras cu mîna, a mers drept la locașul Cuviosului Teodosie, care era în peșteră. Deci, cunoscînd omul bunavoire a Domnului și purtarea de grijă pentru robii Săi, a dat toate bucatele cuviosului stareț și ucenicilor lui. Într-acea vreme au încetat ucenicii sfîntului a se mai împuțina cu sufletul și se sîrguiau să fie rîvnitori nădejdii și credinței celei tari către Dumnezeu, precum și către părintele lor.

Înmulțindu-se frații în toate zilele, pentru că izvoarele darurilor de care era plin Sfîntul Părinte chema la sine multe suflete care iubeau fapta bună, pe care ar putea cineva să-i numească cerbi înțelegători și doritori de izvoarele cele duhovnicești; căci mulți senatori și bogați au venit să locuiască cu dînsul. Însă peștera fiind strîmtă pentru a încăpea atît de mulți, frații rugau pe cuviosul ca să lărgească mînăstirea afară de peșteră și să facă loc mai mare oilor celor cuvîntătoare. Ei ziceau: "Nu te îngriji, părinte, de cele pentru zidirea mînăstirii, ci numai poruncește, căci mîinile noastre sînt de ajuns".

Atunci văzînd sfîntul că este silit să fie păstor la o turmă mai mare și se tulbură liniștea, se muncea de felurite gînduri, pe de o parte nevrînd să lase liniștea, ca pe o adevărată maică, iar pe de alta îngrijirea pentru frați o socotea a fi mai mare lucru; pentru că omul este dator să viețuiască nu numai pentru el însuși, ci mai mult pentru aproapele, pentru care lucru însuși Hristos Domnul a fost pildă, adunînd ucenici și apoi, fiind păstor oilor celor cuvîntătoare, Și-a pus chiar sufletul pentru dînsele.

Acestea gîndind Cuviosul Teodosie, nu pricepea de ce să se țină? De liniște, ori de grija pentru mîntuirea fraților; deci, uneori se ducea cu gîndul la una, iar alteori spre cealaltă. Atunci, ce a făcut fericitul? Toate le-a îndreptat spre Dumnezeu, Care poate pe amîndouă să le aducă spre folos; pentru ca și de roadele liniștii să nu se păgubească, și nici plata pentru mîntuirea și îngrijirea fraților să n-o lase. De vreme ce nu în singurătatea trupului, ci în bunăstare și în alinarea inimii, se săvîrșește viața monahicească.

Cuviosul avea în minte și proorocia Sfîntului Simeon Stîlp-nicul, care îi proorocise despre păstorirea oilor celor cuvîntătoare.

Însă el încredința voii lui Dumnezeu lucrul ce avea să înceapă și Lui se ruga ca să-i arate cu încredințare, de îi va fi plăcută zidirea mînăstirii, și cu semn de minune să-i arate locul pe care să se pună temeliile locașului.

Luînd o cădelniță și umplînd-o de cărbuni stinși, a pus tămîie și umbla prin pustie, rugîndu-se astfel:

"Dumnezeule, Cel ce prin multe și mari minuni ai încredințat pe Israel și pe plăcutul Tău Moise, prin felurite semne, ca să primească începătoria peste poporul Tău; după aceea toiagul l-ai prefăcut în șarpe, iar mîna ai umplut-o de lepră și apoi ai însănătoșit-o; Cel ce ai schimbat apa în sînge și sîngele iarăși în apă cu înlesnire l-ai prefăcut; Cel ce ai dat lui Ghedeon prin lînă semnul biruinței, Făcătorule al tuturor și Atotțiitorule; Cel ce lui Iezechia, prin umbra cea întoarsă înapoi pe trepte, i-ai încredințat adăugire de viață; Cel ce rugăciunile lui Ilie le-ai ascultat și foc din cer ai trimis, pentru întoarcerea necredincioșilor și ai ars lemnele, jertfele și pietrele; Tu și acum același Dumnezeu ești, ascultă-mă pe mine, robul Tău, și-mi arată locul unde va fi plăcut Stăpînirii Tale, ca să se ridice sfînta biserică și să se facă locaș robilor Tăi și ucenicilor mei. Vei arăta aceasta cu adevărat, în locul unde se vor aprinde acești cărbuni de la sine, în slava Ta, spre cunoștința multora și spre încredințarea adevărului".

Acestea și altele asemenea grăindu-le în rugăciune, înconjura locurile pe care le vedea, unele mai cuviincioase decît altele pentru mînăstire; și a ocolit mult pămînt pustiu pînă la locul ce se numea Cutil și pînă la malurile iezerului celui cu smoală, avînd acei cărbuni stinși în cădelniță. Cînd a văzut că nu se aprind, nici dorirea lui nu se împlinea, a gîndit să se întoarcă la peșteră.

Deci, întorcîndu-se și nefiind departe de peșteră - o! cine va lăuda după vrednicie puterea Ta, Nemuritorule Împărate! -, îndată a ieșit din cădelniță fum binemirositor, căci cărbunii s-au aprins. Atunci a cunoscut sfîntul că acela este locul unde binevoiește Dumnezeu să zidească locașul, arătînd nu cu graiul, ci prin minune. Îndată ucenicii sfîntului s-au apucat de lucru, punînd temelia; apoi au zidit biserica, chiliile, ograda și locaș larg degrabă au făcut, cu ajutorul Celui Preaînalt; deci, lavra Cuviosului Teodosie s-a făcut vestită și slăvită și într-însa s-a început viață de obște.

A dat Domnul în lavra aceea toată îndestularea, încît cei ce locuiau într-însa se îmbogățeau nu numai cu duhovnicești bogății de lucruri bune, ci și de cele trupești nu se simțea trebuință; și era acolo odihna nu numai a monahilor, ci și a mirenilor, străinilor, călătorilor, săracilor, scăpătaților, bolnavilor și neputincioșilor. Deoarece Cuviosul Teodosie era milostiv, iubitor de oameni și îndurat, arătînd că este din inimă tuturor părinte, tuturor prieten iubit, tuturor rob și slujitor osîrdnic, curățind rănile bolnavilor, mîngîind pe cei leproși, adăpîndu-i și făcîndu-le toată slujirea.

Apoi arăta mare dragoste spre cei ce veneau de pretutindeni, ospătîndu-i, odihnindu-i și cu toate trebuințele îndestulîndu-i; astfel, cuviosul era adăpostire de obște a tuturor, de obște primitor, de obște casă, de obște ospăț, de obște vistierie a neputincioșilor, flămînzilor, săracilor și a străinilor; pentru că toți se îndulceau de dragostea aceluia, de mila și de îndurările sale și nu era nimeni trecut cu vederea de dînsul. Aceasta au văzut-o cei ce slujeau la mese în mînăstire, căci uneori se întîmpla a se pune 100 de mese într-o zi, pentru toți cei ce veneau, străini și săraci; atît era de iubitor de străini Cuviosul părinte Teodosie.

Dar Dumnezeu Însuși, fiind dragoste și văzînd atîta dragoste către aproapele în plăcutul Său, i-a binecuvîntat mînăstirea lui; căci într-însa, fiind puțină hrană, se înmulțea nevăzut și sătura multe mii de oameni.

Odinioară, fiind foamete în Palestina și mulțime de săraci și scăpătați adunîndu-se de pretutindeni la porțile mînăstirii, ca să-și ia obișnuita milostenie, ucenicii s-au întristat și au spus fericitului că n-au atîta hrană ca să dea tuturor care cereau; iar el, căutînd cu mîhnire asupra lor, le-a defăimat necredința și le-a zis: "Îndată să deschideți porțile, ca toți să intre". Deci, intrînd săracii și scăpătații, au șezut la rînd. Cuviosul a poruncit ucenicilor ca să pună pîine înaintea lor și, mergînd ucenicii mîhniți la cămara cu pîine, crezînd că nu vor afla nimic: o! minune, deschizînd cămara, au găsit-o plină de pîini, pentru că mîna lui Dumnezeu, purtătorul de grijă al tuturor, a umplut-o pentru credința robului Său.

Atunci frații au lăudat pe Dumnezeu pentru o minune ca aceasta și s-au minunat de nădejdea cea mare a părintelui lor. Făcîndu-se praznic în mînăstirea lor, în ziua Adormirii Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, și la praznic venind mult popor și nefiind bucate îndeajuns pentru toată mulțimea, Cuviosul Teodosie căutînd spre cer și puține pîini binecuvîntînd, a poruncit să le pună înaintea mulțimilor;

înmulțindu-le Dumnezeu, a săturat poporul, precum s-a săturat odinioară din cele cinci pîini, ba încă și pentru cale și-au luat merinde.

Frații, adunînd prisosul rămas, multe coșnițe au umplut, pe care păstrîndu-le, au mîncat din ele mult timp. De multe ori, mii de oameni fiind adunați la mînăstire, încît se părea că nici fîntînile nu vor fi destule spre adăparea atîtor suflete, toți erau hrăniți cu mîinile hrănitorului celui milostiv. Apoi a zidit cuviosul multe case pentru străini și multe bolnițe, pentru monahi și deosebite pentru mireni, precum și pentru cei prea îmbătrîniți în osteneli. Ba încă cerceta și pe cei ce erau în munți și în peșteri și se îngrijea de dînșii ca un tată de copiii săi, miluindu-i cu îndurările. Drept aceea, le purta de grijă de toate cîte trebuiau corpului și sufletului, învățîndu-i și dojenindu-i și pe mulți izbăvindu-i de înșelăciunea satanei.

Dar în locașul cuviosului erau frați nu numai de un neam și de o limbă, de aceea a făcut și alte biserici în care fiecare neam să binecuvînteze pe Dumnezeu în graiul său. Drept aceea, în biserica cea mare a Preacuratei Născătoare de Dumnezeu erau grecii, într-a doua erau iviriții, iar într-a treia armenii, care cîntau în limbile lor rînduiala bisericească, de șapte ori pe zi, după cum zice David: *De șapte ori în zi Te-am lăudat, Doamne.*

Însă pentru cei bolnavi biserica era deosebită. În vremea împărtășirii cu Preacuratele Taine, toți frații din toate bisericile se adunau în biserica cea mare, în care cîntau grecii, și împreună se împărtășeau.

Deci, toți frații petrecători aici, fiii cuviosului părinte, pe care duhovnicește i-a născut și în învățătură păstorește i-a crescut și la faptă bună i-a povățuit, erau în număr de 693, din care mulți erau conducători de la alte mînăstiri, învățîndu-se aici ocîrmuirea cea bună de la Sfîntul Teodosie, cel plin de duhovnicească înțelepciune, care își păștea turma, nu certînd-o cu toiagul, ci cu cuvîntul păstorind-o; adică cu cuvîntul cel dres cu sare, care mișca sufletul și străbătea pînă la adîncul minții; căci cu cuvîntul și cu fapta învăța singur, făcîndu-se pildă a turmei. Pentru aceea, cînd sfătuia cu dragoste sau certa pe cineva, era înfricoșător. Cu toate acestea era iubit de toți și dulce la vorbă.

La dînsul era minunat și lucrul acesta, că fiind neînvățat în înțelepciunea cea din afară, nici iscusit în cărțile elinești, dădea învățătură cu atîta îndestulare de cuvinte, încît nici dacă ar fi îmbătrînit cineva în cărți și ar fi străbătut desăvîrșit învățătura retoricească cu vorbire frumoasă, nu putea să se asemene lui. Pentru că învăța nu din înțelepciunea cea omenească, ci din darul lui Dumnezeu, care grăia către dînsul precum către proorocul Ieremia în taină: *Iată, am dat cuvintele Mele în gura ta*.

Apoi, fericitul grăia de la dînsul multe cuvinte alese, iar altele din cuvintele apostolești, din așezămintele Sfinților Părinți și din cuvintele cele pustnicești ale Marelui Vasile, al cărui urmaș era cu viața, și rîvnitor al Scripturilor celor de

Dumnezeu înțelepțite, ale acestui sfînt. Este bine și de folos să pomenim o învățătură a lui, din cele multe și mari; adică aceasta:

"Rogu-mă vouă, fraților, zicea el, pentru dragostea Domnului nostru Iisus Hristos, care S-a dat pe Sine pentru păcatele noastre, să ne îngrijim de sufletele noastre, să ne întristăm pentru deșertăciunea acestei vieți trecătoare, să ne îndreptăm spre cele viitoare, în mărirea lui Dumnezeu și a Fiului Său; să nu petrecem în lenevire și slăbănogire, trecîndu-ne vremea de astăzi în trîndăvie și amînînd începerea lucrului celui bun pînă mîine, ca nu cumva să fim aflați fără fapte bune, de către Cel Care cere sufletele noastre și ne vom lipsi din cămara cea de bucurie; atunci în deșert vom plînge pentru vremea vieții cea trecută rău, tînguindu-ne, cînd nici un folos nu va fi celor ce se căiesc. Acum este vremea bine primită; acum este ziua mîntuirii, acesta este veacul pocăinței, iar cel viitor al răsplătirii. Acesta este al lucrării, iar acela al răsplătirii. Acesta este al răbdării, iar acela al mîngîierii.

Acum Dumnezeu este ajutător al celor ce se întorc din calea cea rea, iar atunci va fi înfricoșător întrebător al faptelor omenești, al cuvintelor și al gîndurilor, înaintea Căruia nu este cu putință a se tăinui. Acum să ne îndulcim de îndelunga Lui răbdare, iar atunci vom cunoaște dreapta Lui judecată, cînd vom învia, unii spre munca veșnică, iar alții spre viața veșnică; și vom lua fiecare după faptele noastre. De ce întîrziem dar să ne supunem lui Hristos, Celui ce ne-a chemat în cereasca Lui împărăție? Oare să nu ne trezim? Oare să nu ne întoarcem de la viața cea deșartă, spre evangheliceasca desăvîrșire?

Va veni ziua Domnului cea înfricoșată și de spaimă, în care cei ce vor fi de-a dreapta lui Dumnezeu și prin fapte bune se vor apropia de El, vor fi primiți în Împărăția cerească, iar pe cei de-a stînga, care vor fi lepădați pentru lipsa faptelor bune, îi va acoperi focul gheenei, întunericul cel veșnic și scrîșnirea dinților.

Noi zicem că sîntem doritori de cereasca împărăție, iar pentru ca s-o cîștigăm nu ne îngrijim; și neostenindu-ne cîtuși de puțin la împlinirea poruncilor Domnului, în deșertăciunea minții noastre nădăjduim să cîștigăm cinstea cea întocmai ca a acelora care pînă la moarte s-au nevoit împotriva păcatului".

Așa învățînd cuviosul pe ucenicii săi, îi povățuia să aibă multă sîrguință spre mîntuire. Însă acum este vremea să pomenim și de rîvna lui pentru dreapta credință; pentru că, deși era blînd cu obiceiul către toți, însă unde se făcea nedreptate dreptei credințe, acolo el era ca un foc arzător sau ca o sabie tăietoare, armă nebiruită asupra celui potrivnic.

În acea vreme împărățea Anastasie (491-518), cel ce luase sceptrul după Leon cel Mare (457-474) și după Zenon (474-491); împărăția aceluia se părea ca un rai de plăcere, dar mai pe urmă s-a arătat ca un cîmp pustiu, pentru că se făcuse ca unii din păstorii care risipesc și pierd turma lor și cu apă tulbure își adapă oile, fiindcă s-a vătămat cu eresul lui Eutihie și al lui Sever cel fără de minte; astfel, tulbura Biserica

lui Dumnezeu, lepădînd al patrulea Sinod sobornicesc al Sfinților Părinți, cel din Calcedon (451); apoi izgonea pe episcopii cei dreptcredincioși de pe scaunele lor, iar pe cei rău slăvitori îi punea în locurile acelora; precum și pe mulți din cei dreptcredincioși plecîndu-i spre a sa rătăcire, pe unii cu îngroziri, iar pe alții cu cinste și cu daruri.

Acela a îndrăznit cu meșteșugul lui cel înșelător a se atinge și de acest stîlp nemișcat întru credință, de Cuviosul părintele nostru Teodosie. Vicleșugul era astfel: Anastasie a trimis 30 de litre de aur cuviosului, ca și cum ar fi spre hrana și îmbrăcămintea săracilor și spre trebuința bolnavilor, iar în fapt el vîna voința cuviosului pe care toată Palestina îl asculta și sfatul său îl urma; iar marele părinte, cunoscînd vicleșugul împăratului, s-a făcut ca un vultur zburător în nori, neajuns de nimeni, căci cuviosul mai ales vîna pe împărat, care voia să-l prindă pe el.

Deci, aurul cel trimis nu l-a lepădat, ca să nu arate că defaimă credința împăratului și să nu dea pricină mîniei lui; ba încă prin milostenia făcută din aurul acela să-i mijlocească de la Dumnezeu milă, povățuindu-l pe calea cea dreaptă. Dar întru nimic n-a sporit milostenia, de vreme ce nu cu dreptate, ci cu vicleșug a fost trimis aurul. Însă împăratul nădăjduia să aibă pe Teodosie la un gînd cu sine, de vreme ce luase aurul, dar deșartă i-a fost nădejdea lui.

Pentru că venind vremea în care împăratul, prin scrisorile sale, cerea de la cuviosul mărturisirea credinței - însă o mărturisire cum el nădăjduia, unită cu a lui Eutihie și a lui Sever -, atunci cuviosul, adunînd pe toți cetățenii pustiului, ca un bărbat puternic și povățuitor de oaste duhovnicească, a stat cu tărie împotriva păgînătății eretice.

Împăratului i-a răspuns prin scrisoare astfel: "Cînd aceste două ne stau în față, împărate, adică, ori cu urîciune voind a viețui fără minte, ori a muri cu cinste, urmînd dogmelor celor drepte ale sfinților, să știi că moartea mai mult o cinstim, pentru că nu primim dogmele cele noi, ci urmăm așezămintele părinților celor care au fost mai înainte; iar pe cei care voiesc a născoci altele, pe aceia cu dreaptă credință îi lepădăm și îi dăm blestemului și din cei hirotoniți de cei fără de minte, nu primim pe nici unul. Să nu ne fie nouă aceasta, Hristoase, Împărate!

Iar de s-ar întîmpla ceva într-aceasta, punînd martor al adevărului pe Dumnezeul cel hulit de dînșii, împotrivă vom sta pînă la sînge; și precum pentru patrie, astfel și pentru dreapta credință ne vom pune cu plăcere sufletele noastre, chiar de am vedea Sfintele Locuri pierdute prin foc. Pentru că, ce trebuință este numai de nume, adică să se numească locuri sfinte, cînd acea sfințenie suferă de la eretici ocară cu fapta. Drept aceea, noi nicidecum nu voim, nu numai să grăim, dar nici să gîndim ceva împotriva sfintelor soboare a toată lumea. Dintre care cel dintîi a fost împodobit cu trei sute optsprezece părinți, care s-au adunat la Niceea, contra lui Arie și anatemei dîndu-l pe ticălosul acela, l-au înlăturat de la trupul Bisericii, de vreme ce

necredinciosul dogmatiza pe Fiul lui Dumnezeu străin de ființa Tatălui și aducea dogmele nedreptei credințe.

Al doilea sinod, prin îndemnarea dumnezeiască s-a adunat la Constantinopol, contra lui Macedonie, care grăia hule asupra Duhului Sfînt. Al treilea s-a adunat la Efes, contra lui Nestorie cel cu limba necurată, care hulea trupul lui Hristos cel luat din Preacurata Fecioară. După aceasta s-a adunat în Calcedon soborul celor trei sute trei zeci de purtători de Dumnezeu părinți, care au grăit întocmai cu sinoadele cele dintîi, iar pe cele grăite de cei de mai înainte le-au întărit; apoi, pe ticălosul și hulitorul Eutihie, împreună cu Dioscor, l-a înlăturat de la sfințitul și bisericescul trup și apostoleasca credință au întărit-o; iar pe tot cel ce gîndea cele potrivnice l-a socotit străin de Biserica lui Hristos.

În fața acestor sinoade să se aprindă asupra noastră foc, să se ascută sabie și moartea cea mai amară să ne pună nouă în față, iar mai ales, de se poate, nenumărate morți să fie, noi nicidecum nu ne vom lepăda de dreapta credință adevărată, nici prin eres nu vom necinsti cele ce părinții bine le-au primit. Martori să ne fie sudorile și nevoințele cele multe, pe care le-au suferit Sfinții Părinți pentru credință. Ci acelea vor rămîne tari și nemișcate pentru noi, ca și pentru aceia cărora cu cuviință este a urma pe Dumnezeu, iar pacea lui Dumnezeu, care covîrșește toată mintea, să fie povățuitoare și păzitoare stăpînirii tale."

Cu această scrisoare cuviosul a arătat rîvna sa pentru dreapta credință. Citind aceasta împăratul, s-a rușinat și s-a mai potolit puțin; apoi și războiul cel dinăuntru asupra celor dreptcredincioși a încetat o vreme. După aceea, a scris cuviosului cu smerenie, aruncînd asupra altora pricina tulburării bisericești, zicînd: "La acest lucru nou nu sîntem noi pricinuitori, omule al lui Dumnezeu, pentru care cu îndrăzneală chemăm ca martor ochiul lui Dumnezeu cel atotvăzător; ci de la aceia iese atîta tulburare, care mai mult decît alții se cădea să cinstească dogmele. Căci ei, dorind fiecare ca să se arate și cu cuvîntul și cu vrednicia mai întîi, unul pe altul se întrec și caută să ne atragă și pe noi către ei. Înștiințat lucru să fie cuvioșiei tale, că unii din monahi și din clerici, părîndu-li-se a înțelege drept niște sminteli ca acestea, au pornit sîrguindu-se, precum am zis, ca să se arate pe ei mai întîi".

După aceasta, trecînd puțină vreme, iarăși s-a întărîtat împăratul, avînd nestatornicie, și s-a ridicat asupra dreptei credințe. Deci, iarăși s-au dat în toate părțile, cum și în sfînta cetate a Ierusalimului, porunci împărătești, care lepădau sfintele soboare, dar mai ales pe cel din Calcedon. Atunci, iarăși s-a arătat duhovnicescul ostaș, Cuviosul Teodosie, care era acum bătrîn cu anii, însă avea putere de tînăr. Căci toți de frică tăcînd și cei mai mulți învoindu-se cu împăratul, cuviosul venind din locașul său, a intrat în sfînta biserică cea mare a Ierusalimului; apoi, urcîndu-se acolo unde este obiceiul preoților a face citire către popor și cu mîna făcînd semn de tăcere, cu mare glas a strigat: "Dacă nu socotește cineva pe cele patru sfinte sinoade a toată lumea, întocmai ca și pe cele patru Evanghelii, anatema să fie".

Acestea zicîndu-le, ca un înger a înspăimîntat pe popor și nici unul din potrivnici n-a îndrăznit să zică vreun cuvînt. Apoi, chemînd pe ucenicii săi cei mai aprinși în credință, umbla prin cetăți și prin sate, pierzînd eresul și întărind buna credință. Aflînd împăratul despre acest lucru, l-a pedepsit cu izgonire, neștiind ticălosul că se apropia sfîrșitul său. Deci, cuviosul a fost trimis în surghiun, iar împăratul Anastasie în curînd s-a lipsit de viața cea pămîntească, vremelnică. Atunci, îndată mărturisitorul lui Hristos, Teodosie, s-a întors în locașul său, împreună cu toți ceilalți care au pătimit izgoniri pentru dreapta credință. Agapit, episcopul Romei vechi și Efrem, episcopul Antiohiei, au scris către dînsul, fericindu-l cu multe laude pentru răbdarea ce a arătat și pentru izgonirea ce a suferit pentru adevărata credință, încît era gata să sufere și moarte.

Acum este vremea să trecem la povestirea minunilor Sfîntului Teodosie.

În timpul acela, cînd porunca păgînă a împăratului Anastasie se punea de față, în cetatea Ierusalimului erau adunați toți părinții din locașurile Palestinei. Cuviosul Teodosie, precum am zis, venind acolo cu ucenicii săi, și tot soborul acesta fiind în locul ce se cheama Ierotion. În acel loc este un scaun mare, zidit de marele Constantin, unde în toți anii se făcea înălțarea cinstitei Cruci a Domnului.

Atunci, o femeie oarecare, avînd în sînurile sale o durere pe care doctorii o numeau carchin (cancer), pătimind de multă vreme și neavînd nici o ușurare de la ei, a venit acolo și stătea întristată aproape de ceata sfinților; apoi, apropiindu-se de unul din ei (acesta era Cuviosul Isidor, care mai pe urmă a fost egumen al locașului Suchiei), i-a arătat, plîngînd, boala sa și l-a întrebat dacă este în acel sobor Cuviosul Teodosie și cum este el la chip. Isidor i-a arătat cu degetul pe sfînt; deci, ea mergînd către dînsul, nu într-alt chip, ci ca și femeia aceea căreia îi curgea sînge și care s-a atins de marginea hainei Domnului, așa și dînsa și-a descoperit pieptul și s-a atins în taină de haina monahicească ce era pe cuviosul și îndată a cîștigat tămăduire.

Aceasta nu s-a tăinuit de cuviosul, căci întorcîndu-se către femeie, i-a zis: "Îndrăznește fiică, căci Stăpînul meu a zis: *Credința ta te-a mîntuit*". Fericitul Isidor cu sîrguință a alergat la femeie, vrînd să vadă minunea ce se făcuse; și a văzut că nici un semn nu se mai afla în acel loc, unde erau rănile netămăduite.

După moartea împăratului Anastasie și după întoarcerea din surghiun a cuviosului părinte, obiceiul lui era ca să meargă în Betleem pentru rugăciuni. Odinioară, vrînd să se odihnească de oboseală, s-a abătut din cale la locașul Cuviosului Marchian; iar el, cu dragoste primind pe doritul oaspete, nu avea cu ce să-l ospăteze - pentru că într-acea vreme nu avea nici pîine, nici grîu, și după îndestulată vorbă duhovnicească, cînd a fost vremea mesei, Marchian a poruncit ucenicilor săi ca, fierbînd linte, s-o pună înaintea lor.

Teodosie, înțelegînd sărăcia cea mare în care se afla Marchian, a poruncit ucenicilor săi să aducă pîinile ce le adusese de acasă în traistă pentru călătorie și să

le pună înainte. Plecînd ucenicii, Cuviosul Marchian a zis către Cuviosul Teodosie: "Să nu te superi pentru aceasta părinte, că ţi-am făcut ospăţ sărac, nici să te mîhneşti că n-am pus pîine înainte, pentru că sîntem foarte mult lipsiţi şi n-avem grîu nicidecum".

Zicînd el aceasta, minunatul Teodosie a căutat spre barba lui Marchian şi a văzut un grăunte de grîu, care nu se ştie de unde căzuse în barbă, pe care luîndu-l încetişor cu dreapta şi cu faţa veselă zîmbind, i-a zis: "Iată grîul; deci cum ziceţi că grîu nu aveţi?" Fericitul Marchian luînd cu bucurie grăuntele din mîinile lui Teodosie, ca pe o sămînţă bine roditoare, a poruncit să-l ducă în jitniţă, crezînd că binecuvîntarea Sfîntului Teodosie, fără osteneală, va aduce rod mai mult decît holdele cele lucrate.

Aceasta s-a şi întîmplat, pentru că a doua zi după plecarea lui Teodosie, ucenicii vrînd să deschidă uşile jitniţei, au găsit-o plină cu grîu, încît nici uşile nu se puteau deschide. Deci, Marchian a trimis la Cuviosul Teodosie, înştiinţîndu-l despre minunea ce se făcuse, mulţumindu-i pentru înmulţirea grîului. Cuviosul i-a răspuns: "Nu eu, ci tu, părinte, ai înmulţit grîul, căci din barba ta s-a luat acel grăunte".

Altă dată o femeie cinstită din Alexandria a venit la locaşul Cuviosului Teodosie, cu micul său fiu, care văzînd pe sfîntul părinte de departe, a strigat către mama sa, arătînd cu degetul spre fericitul: "Acesta m-a izbăvit de înecare în puţ, ţinîndu-mă de mînă ca să nu mă afund în apă". Iar mama, căzînd la picioarele cuviosului, a zis: "Pruncul acesta, jucîndu-se cu alţii, a căzut din nebăgare de seamă în puţul cel mai adînc şi socoteam că s-a înecat acolo şi a murit.

Deci, tînguindu-ne pentru dînsul ca după un mort, am slobozit un om în puţ, ca să scoatem din apă trupul pruncului, iar el s-a aflat viu, şezînd deasupra apei. Mirîndu-ne, şi întrebîndu-l cum de nu s-a afundat în apă, el ne-a spus că un monah bătrîn, arătîndu-se, l-a apucat de mînă şi-l ţinea deasupra apei. Deci, eu de atunci luîndu-mi pruncul, înconjor cetăţile, satele, munţii şi pustiile, pînă ce voi afla pe acel părinte; şi iată te-am aflat pe cuvioşia ta, pe care te-a cunoscut pruncul meu, cel mîntuit de înecare prin tine".

O altă femeie, pătimind grele dureri în toţi anii după naşterea copiilor pe care îi năştea morţi, deşi mult roditoare, tot nu avea fii; ea era mult roditoare, căci năştea adeseori, dar fără fii, căci rodul era mort mai înainte de a ieşi din pîntece. Deci, a rugat cu lacrimi pe Cuviosul părinte Teodosie, ca şi el să se roage pentru dînsa, să înceteze pierzarea fiilor care se nasc dintr-însa şi să i se uşureze durerile cele grele.

L-a mai rugat pe cuviosul, că de va naşte vreun prunc de parte bărbătească, să-i dea voie, să-i pună numele Teodosie. Că zicea: "De vei porunci ca acela care are să se nască din mine să se cheme cu numele tău, nădăjduiesc că va fi viu pruncul".

Cuviosul s-a învoit la cererea ei și a făcut rugăciune către Dumnezeu cu dinadinsul pentru dînsa; cînd era să nască, n-a avut durerile de mai înainte, ci a născut mai ușor, și cel născut era viu și de parte bărbătească; apoi l-a numit cu numele cuviosului; iar înțărcîndu-l și mai crescînd puțin, l-a dus în locașul cuviosului părinte și l-a dat lui Dumnezeu spre călugărie.

Asemenea și altă femeie din Betleem, întristîndu-se pentru copiii săi, care mureau, cînd a numit pe pruncul născut după numele cuviosului, l-a avut viu și a crescut sănătos cu trupul, făcîndu-se om iscusit, fiind un zidar ales.

Odată supărau pe oameni în Palestina omizile și lăcustele, dar cuviosul era foarte bătrîn în acea vreme, neputînd nici a umbla; însă a poruncit ucenicilor să-l aducă în cîmp, unde se făcea pierzarea roadelor pămîntului; acolo a certat lăcustele și omizile, zicînd: "Așa vă poruncește vouă Stăpînul vostru cel de obște al tuturor, să nu pierdeți ostenelile omenești și să nu mîncați hrana săracilor". Îndată lăcustele s-au dus ca un nor, iar omizile au pierit.

Altă dată frații aveau trebuință de haine, încît erau foarte lipsiți și dezbrăcați și-l supărau pe cuviosul, venind la el; iar el nu avea ce să le dea, ca să-și cumpere haine și-i era milă. Însă după făgăduința Stăpînului a toate, grăia către dînșii: *Nu vă îngrijiți de ziua de mîine, ci căutați mai întîi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui, căci toate celelalte se vor adăuga vouă; pentru că Tatăl vostru cel ceresc știe de ce aveți trebuință mai înainte de cererea voastră*.

Așa mîngîind sfîntul pe frați, a venit un bărbat necunoscut de nimeni, care nici n-a spus cine-i și de unde este. Acesta a dat cuviosului o sută de galbeni pentru trebuința mănăstirească și s-a dus. Cuviosul, mulțumind lui Dumnezeu pentru o purtare de grijă ca aceea, a dat galbenii pentru îmbrăcămintea fraților și s-au îndestulat toți cu haine multă vreme.

Iulian, păstorul Bisericii Vostriei, care la începutul vîrstei sale învățase de la cuvios citirea cărților, a spus despre dînsul: "Am venit odată - zice el -, cu cuviosul părinte în Vostria; și iată o femeie vestită cu răutatea, întîmpinîndu-ne, a căutat spre cuvios cu mînie și l-a numit înșelător și mincinos; dar îndată a ajuns-o pedeapsa lui Dumnezeu, căci, deodată căzînd, a murit.

Mi s-a întîmplat, spunea același Iulian, a merge pe lîngă o mînăstire în care erau monahi cuprinși de eresul lui Sever, care, văzîndu-ne, au început a da în toaca bisericii spre adunarea fraților, mai înainte de obișnuita vreme a cîntării; iar cuviosul, înțelegînd că vrea să ne facă oarecare asupreală, s-a aprins cu dreaptă mînie și proorocește a zis cuvîntul Stăpînului nostru Hristos: *Nu va rămîne aici piatră pe piatră, care să nu se risipească.* N-a zăbovit împlinirea cuvintelor sale, căci, puțină vreme trecînd, au năvălit agarenii (arabii) noaptea la mînăstirea aceea, și, luînd toate ce se aflau într-însa și robind pe toți monahii, au ars mînăstirea și s-a risipit acel loc, după proorocia sfîntului.

Un comite al ostașilor greci de la răsărit, care se numea Chiric, îndrăzneț la războaie și cucernic spre Dumnezeu, mergînd asupra perșilor, s-a dus mai întîi în Ierusalim să se închine la Sfintele Locuri și să cîștige ajutorul lui Dumnezeu asupra vrăjmașilor; el a venit și în locașul lui Teodosie, de vreme ce, străbătînd pretutindeni slava pentru sfințenia cuviosului părinte, îi atrăgea pe toți la dînsul. Drept aceea, vorbind mult cu sfîntul, s-a folosit de la dînsul; pentru că a auzit din sfințita lui limbă ca să nu nădăjduiască numai spre arcul său, nici să se bizuiască pe zecile de mii de ostași, ci pe unul Dumnezeu să-L știe de ajutător și să nădăjduiască spre puterea Lui nebiruită, căruia și este cu înlesnire să facă aceasta: adică, unul să gonească o mie, iar doi să biruiască zeci de mii.

Dintr-o învățătură ca aceasta, comitele acela a cîștigat mare dragoste către sfînt și a cerut de la dînsul rasa pe care o purta, s-o aibă ca pe o pavăză în războaie. Deci, cînd oastea grecească a luptat cu perșii și se făcea mare măcel, comitele fiind îmbrăcat în rasa Cuviosului Teodosie, era nevătămat de săgeți, de sulițe și de săbii și a arătat multă vitejie.

După sfîrșitul războiului, a venit iarăși la cuviosul și i-a spus: "Pe tine însuți, părinte, te-am văzut ajutîndu-mi în război și făcîndu-mă înfricoșat vrăjmașilor, pînă ce am biruit puterea persană". Nu numai comitelui aceluia s-a arătat marele nostru părinte, fiind departe, ci și la alți mulți se arăta în multe locuri, aducîndu-le grabnic ajutor; unora în corăbii, primejduindu-se în mijlocul valurilor și al furtunilor, altora prin pustietăți rătăcind și altora, scoțîndu-i din gurile fiarelor sălbatice. Drept aceea, unora în vis, iar altora în vederea ochilor le sta în față, scoțîndu-i din primejdii.

Dar nu numai oamenilor le era grabnic ajutător, ci și dobitoacelor celor necuvîntătoare; astfel, odată un străin mergea cu catîrul și întîmpinîndu-l în cale un leu, s-a repezit la catîr, neuitîndu-se spre om, vrînd să rupă și să mănînce catîrul; deci, omul tremurînd, a chemat cu mare glas numele cuviosului, zicînd: "Ajută-mi, omule al lui Dumnezeu, Teodosie". Atunci leul, auzind de numele sfîntului, s-a întors și a fugit în pustie.

Să pomenim ceva și despre înainte-vederea cuviosului. El a poruncit odată, nu cu mult înainte de sfîrșitul său, ca să lovească în toacă spre adunarea fraților. Adunîndu-se frații la dînsul, a suspinat, a lăcrimat și le-a zis: "Este trebuință a ne ruga, părinților și fraților, este trebuință a ne ruga, căci văd că mînia lui Dumnezeu s-a pornit spre partea Răsăritului".

După aceasta, trecînd șase sau șapte zile, s-a auzit că a căzut Antiohia în urma unui mare cutremur al pămîntului și a căzut chiar în vremea aceea cînd cuviosul, văzînd mînia Domnului, poruncea fraților să se roage.

Apoi, Cuviosul părintele nostru Teodosie s-a apropiat de fericitul sfîrșit, zăcînd pe patul durerii un an întreg. Era rugăciunea neîncetată în gura lui, încît, chiar dormind, buzele lui se mișcau și grăiau psalmii și rugăciunile cu care se obișnuise.

Cînd sfîntul voia să se deștepte, afla psalmul în gura sa, încît se împlinea cu dînsul cuvîntul lui David: *Noaptea se înalță cîntarea de la mine.* Apoi necontenit învăța și pe frați la fapte bune.

Mai înainte cu trei zile de sfîrșitul său, a chemat trei episcopi iubiți ai săi și, spunîndu-le ducerea sa către Dumnezeu, le-a dat sărutarea cea de pe urmă; iar ei plîngeau și se tînguiau pentru despărțirea de el. După aceasta, a treia zi, rugîndu-se lui Dumnezeu, și-a dat duhul, viețuind peste 105 ani. Iar mutarea lui a cinstit-o Dumnezeu cu minunea aceasta: un om, anume Ștefan, de neam din Alexandria, era îndrăcit de multă vreme; acela, după mutarea cuviosului, atingîndu-se de patul lui, s-a izbăvit de chinuitorul său și s-a făcut sănătos.

Auzindu-se pretutindeni despre sfîrșitul Sfîntului Teodosie, s-a adunat din toate părțile mulțime de popor, precum și monahi din mînăstiri.

Apoi a venit și Preasfințitul Petru, întîiul stătător al Ierusalimului, cu episcopii săi, și au îngropat cu cinste sfîntul trup al Cuviosului, în peștera în care viețuise de la început, întru slava Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine închinăciune, împreună cu Tatăl și Sfîntul Duh, în veci. Amin.

29. PĂTIMIREA SFINTEI MUCENIȚE TATIANA FECIOARA ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÎNSA (12 IANUARIE)

Sfînta Muceniță Tatiana s-a născut în Roma cea veche, din părinți de neam mare, pentru că tatăl său a fost de trei ori antipat, însă binecredincios creștin și temător de Dumnezeu, păzind în taină sfînta credință, în care și pe fiica sa, adică pe Sfînta Tatiana, a crescut-o cu bunăcuviință și frică de Dumnezeu, învățînd-o și dumnezeieștile cărți.

Venind aceasta în vîrstă și nevrînd să se însoțească cu bărbat, își petrecea în feciorie și curăție viața, pentru că s-a făcut mireasă lui Hristos, fiind rănită de dragostea Lui și Aceluia și slujea ziua și noaptea, omorîndu-și trupul în post și rugăciuni și robindu-l duhului. Apoi s-a învrednicit de slujba bisericească pentru viața sa îmbunătățită și slujea lui Dumnezeu îngerește, deși era în trup; după aceea, cu muceniceasca cunună a încununat Hristos Dumnezeu pe mireasa Sa, a cărei pătimire a fost astfel:

Fiind ucis de romani prea nelegiuitul împărat al Romei, Antonin Eliogabal (218-222), al cărui trup a fost tîrît spre batjocură prin cetate, aruncat în rîul Tibru; după dînsul a fost ridicat la împărăție tînărul copil Alexandru Sever (222-235), care era numai de 16 ani.

Acela avea mamă creștină, numită Iulia Mamia, de la care învățase a cinsti pe Hristos, însă nu cu dreaptă credință, că nici pe idoli nu-i lepăda, ci se închina lor ca unor vechi zei ai Romei, avînd în palatele sale și chipul lui Hristos și pe al necuratului Apolon, pe al lui Avraam, cel din legea veche, și al lui Orfeu cel elinesc, precum și alți idoli.

Drept aceea, Alexandru nu prigonea pe creștini, ca cel născut din maică creștină, însă antipații și eparhii lui făceau mare răutate credincioșilor; căci din pricina tinereții lui, cîrmuirea împărăției era încredințată unora din boieri, între care mai întîi era Ulpian, eparhul cetății, aspru din fire și mare vrăjmaș al creștinilor.

Aceia, ocîrmuind toate în numele împărătesc, trimiteau porunci pretutindeni, ca "galileenii" (așa numeau ei pe creștini) cu chinuri și cu moarte să fie siliți la închinarea zeilor romanilor; și erau aleși spre pierderea creștinilor cei mai cumpliți slujitori idolești: Vitalie, comitul, Vas Cubiculariu și Caius Domesticus. Și se vărsa ca apa sîngele creștinilor, fără crutare, atît în Roma, cît și în toate părțile stăpînirii romane.

Într-acea vreme, Sfînta fecioară Tatiana, diaconița Bisericii Romei, a fost prinsă de cei necredincioși și adusă în capiștea lui Apolon, să se închine acestuia. Ea însă s-a rugat lui Hristos, Dumnezeul său, și îndată s-a făcut cutremur, încît a căzut idolul, zdrobindu-se în bucăți; apoi a căzut și o parte din templu și a ucis pe mulți dintre necredincioșii care erau acolo înăuntru, precum și pe slujitori; iar diavolul care locuia în idol, răcnind cu mare glas, a fugit cu tînguire din locul acela, auzind toți chiotul lui și văzîndu-l fugind în întuneric, prin văzduh.

Atunci păgînii au dus-o la judecată și la chinuire; dar mai întîi au bătut-o fără milă peste obraz slujitorii tiranilor și apoi i-au scos ochii cu undițele. Multă vreme fiind chinuită, chinuitorii au slăbit, pentru că sfînta era înaintea celor ce o băteau ca o nicovală tare, încît cei ce o chinuiau aveau dureri mai mari decît mucenița; ba încă și de îngerii, care stăteau nevăzuți lîngă dînsa, erau loviți peste obraz. Deci strigau

către judecătorul cel fără de lege, rugîndu-l să le poruncească să înceteze a chinui pe nevinovata fecioară, fiindcă singuri spuneau că primesc mai multă muncă decît dînsa.

Iar ea se ruga lui Dumnezeu pentru chinuitorii ei, să le dea cunoștința adevărului; și a fost auzită, pentru că li s-a arătat o lumină cerească, și ochii lor cei sufletești deschizîndu-li-se, au văzut patru îngeri înconjurînd pe sfînta, apoi au auzit un glas din cer care venea spre sfînta, și au căzut la pămînt înaintea ei, zicînd: "Iartă-ne, slujitoarea adevăratului Dumnezeu, iartă-ne de cele ce ți-am făcut fără de voie". Deci, au crezut în Hristos, fiind opt la număr, și s-au botezat în sîngele lor; căci au fost chinuiți cumplit, pentru mărturisirea lui Hristos și li s-au tăiat capetele cu sabia.

Într-altă zi, judecătorul cel nedrept șezînd în divan, a pus iarăși de față la întrebare pe Sfînta fecioară Tatiana, care a stat înainte întreagă și sănătoasă cu trupul, avînd fața luminată și ochii veseli, dar neputînd cu cuvinte s-o înduplece la idoleasca jertfă, a poruncit s-o dezbrace și să-i taie trupul cu brice. Feciorescul ei trup era alb ca zăpada și cînd o atingeau cu bricele, curgea din răni lapte în loc de sînge și ieșea o mireasmă plăcută ca dintr-un vas de aromate.

Sfînta, ridicîndu-și ochii spre Mirele său Hristos, se ruga în chinuri. Apoi au întins-o la pămînt, în chipul crucii, și mai mult au bătut-o cu toiagul, ostenind și schimbîndu-se mulți slujitori; pentru că îngerii lui Dumnezeu, ca și mai înainte, stînd acolo nevăzuți, loveau pe cei ce băteau pe sfînta și slujitorii adevereau aceasta că sînt bătuți de o mînă nevăzută cu vergi de fier, pentru care au murit nouă dintr-înșii, fiind uciși de mîna îngerilor, iar ceilalți au căzut zdrobiți abia cu viață; iar sfînta batjocorea pe judecător și pe chinuitorii ei, defăimînd pe idolii lor.

După aceasta, trecînd ziua, au aruncat-o în temniță, unde toată noaptea rugîndu-se și cîntînd, lumina cerească o acoperea și îngerii lui Dumnezeu cîntau împreună cu dînsa; iar a doua zi, scoțînd-o iarăși la judecată, se arăta cu corpul mai sănătoasă și cu fața mai frumoasă ca mai înainte, încît s-au mirat toți, deși cu cuvinte amăgitoare o îndemnau să se plece la un gînd cu ei și să aducă jertfă Artemizei, zeița lor cea mare.

Sfînta fecioară se arătă ca și cum s-ar fi învoit cu sfatul lor și o duseră cu slavă în templul Artemizei; dar diavolul cel ce locuia în idolul acesta, înțelegînd venirea Tatianei, cu glas mare a strigat: "Vai mie! Vai mie! Unde voi fugi de la Duhul Tău, Dumnezeule al cerului, pentru că foc din cele patru unghiuri ale templului mă izgonesc".

Cînd s-a apropiat sfînta de templu, a făcut semnul Sfintei Cruci și, ridicîndu-și ochii în sus, s-a rugat lui Dumnezeu, și îndată s-au făcut fulgere și un tunet înfricoșat, apoi căzînd foc din cer, a ars templul și idolul împreună cu slujitorii; iar jertfele le-au prefăcut în cenușă și mulți din popor au căzut morți, fiind loviți de trăsnet. Pentru aceasta, au dus-o în divan și acolo au spînzurat-o, și cu unghii de fier au însîngerat-o; atunci și sînii ei au fost rupți cu acele fiare. Apoi, aruncînd-o din nou

în temniță, îngerii lui Dumnezeu cu lumina cerească au venit iarăși la dînsa și, tămăduind-o de rane, au făcut-o sănătoasă, fericindu-i pătimirea ei cea bărbătească.

A doua zi a fost dată spre mîncare unui leu înfricoșat, în priveliște, care, văzînd-o, a început a se gudura și a-i mîngîia picioarele. Cînd l-au luat pe leu din priveliște și-l duceau la locul său, s-a repezit pe neașteptate la un boier cinstit, anume Eumenie, și l-a ucis pe loc. Apoi iarăși au spînzurat pe Sfînta Tatiana și mai cumplit au zgîriat-o; iar chinuitorii ei erau loviți și omorîți de îngeri nevăzuți. După aceea, aruncînd-o în foc, focul nu ardea, pentru că își potolea puterea sa arzătoare, cinstind pe roaba lui Hristos. Toate aceste preamărite minuni se socoteau de păgîni nu ca puteri ale lui Hristos, ci ca vrăjitorie. Deci, i-au tuns părul capului ei, pentru că ziceau că în perii săi are farmece, care o apără de orice vătămare.

După tăierea părului, au închis-o în templul lui Jupiter, pentru că li se părea că de acum nu mai poate să facă nici un rău idolului lor, de vreme ce, odată cu părul s-au luat de la dînsa și vrăjile. Sfînta a petrecut în acea închisoare două zile, cu lumina cea obișnuită ce venea din cer strălucind, mîngîindu-se de îngeri. A treia zi au venit slujitorii cu poporul, vrînd să aducă jertfă zeului Jupiter. Cînd au deschis templul, au văzut pe idolul lor căzut la pămînt și sfărîmat ca praful; iar sfînta se veselea în Hristos, Dumnezeul său.

Atunci au dus-o iarăși la divan și, neștiind judecătorul ce să-i mai facă, a pedepsit-o cu moartea și i-a tăiat sfîntul cap, împreună cu al tatălui său, pentru că l-au dovedit că este creștin, după ce mai întîi l-au scos din dregătoria sa și i-au luat averile; apoi, osîndindu-l la moarte prin tăiere, a murit pentru Hristos, împreună cu sfînta sa fiică.

Și amîndoi au primit cununile mucenicești de la Hristos Dumnezeu, Căruia I se cuvine mărire, în veci. Amin.

30. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC PETRU, CARE S-A NUMIT ABESALAMIT (12 IANUARIE)

Petru, care se numea și Abesalamit, a fost prins în cetatea Avilona, fiind acolo prigonire. El era de fel din părțile Eleuteropolei, și l-a adus la ighemonul Sever, pentru cercetare.

Acesta a zis către dînsul: "Cum te numești?" Petru a răspuns: "După numele cel părintesc, mă numesc Abesalamit, iar după numele cel duhovnicesc, pe care l-am luat de la Botez, mă numesc Petru". Voievodul a întrebat: "Din ce neam ești?" Petru a răspuns: "Sînt creștin". Boierul l-a întrebat: "Ce dregătorie ai?" Petru a răspuns:

"Nu pot avea o dregătorie mai mare și mai bună decît aceasta, adică a fi creștin". Voievodul a întrebat: "Ai părinți?" Petru a răspuns: "Nu am". Boierul i-a zis: "Minți, căci eu am auzit că tu ai părinți". Petru a răspuns: "În Evanghelie mi se spune ca de toate să mă lepăd, venind la mărturisirea numelui Domnului". Boierul a zis: "Știi porunca împărătească?" Petru a răspuns: "Eu porunca Dumnezeului meu o știu, care este adevăratul și veșnicul împărat". Voievodul a zis: "Milostivii împărați au poruncit ca toți creștinii ori să jertfească idolilor, ori cu felurite chinuri să piară". Petru a răspuns: "Și împăratul cel veșnic și adevărat a poruncit, că de va jertfi cineva diavolilor, iar nu Dumnezeului celui viu, acela în veci să piară. Tu judecă cu dreptate: se cade oare a încălca porunca Împăratului ceresc?".

Voievodul a zis: "Ascultă-mă, jertfește idolilor, și împlinește porunca împăraților noștri". Petru a răspuns: "Eu idolilor celor făcuți de mînă, din lemn și din piatră, cărora și voi sînteți asemenea, nu voi jertfi". Boierul a zis: "Nedreptate ne faci nouă; nu știi oare că am putere să te ucid?".

Petru a răspuns: "Eu nu te năpăstuiesc, ci îți spun ceea ce este scris în legea Domnului: Idolii păgînilor sînt aur și argint, lucruri de mîini omenești; au gură, ochi, nări, urechi, mîini și picioare, dar n-au grai, nu văd, nu miros, nici umblă. Și Domnul grăiește în Sfînta Scriptură: Asemenea lor să fie cei ce-i fac pe ei, și toți cei ce nădăjduiesc spre dînșii". Dacă Domnul prin gurile proorocilor și prin Sfîntul Duh le-a zis acestea, apoi cum îmi spui tu că te-aș asupri, de vreme ce eu ți-am zis că ești asemenea cu pietrele și cu lemnele cele mute și surde, prin care cinstiți pe diavoli, ba încă și pe mine mă sfătuiești să fiu asemenea ție".

Voievodul a zis: "Ascultă-mă, miluiește-te singur și adu jertfă zeilor". Răspuns-a Petru: "Atunci eu cu adevărat mă voi milui, de nu voi aduce jertfă zeilor voștri, și de nu mă voi depărta de la adevăr; de vreme ce tu ești necredincios, pentru aceea nu mă crezi pe mine, nici legea lui Dumnezeu, cum că de va jertfi cineva zeilor, va pieri. Deci, de ce zăbovești? Fă ceea ce este poruncit ție". Voievodul a zis: "Voi răbda încă, așteptînd pînă ce te vei gîndi și vei jertfi zeilor, izbăvindu-te de chinuri".

Petru a răspuns: "În deșert aștepți; fă acum ceea ce ai să faci, și împlinește lucrul tatălui tău, diavolul, căci eu nu voi face voia voastră, căci nici Domnul meu Iisus Hristos, căruia și slujesc cu osîrdie, nu mă va lăsa să fac aceasta".

Deci, voievodul a poruncit să-l spînzure; apoi a zis: "Ce zici Petre, vei jertfi zeilor, sau nu?" Petru a răspuns: "Dă acele unghii de fier și poruncește să mă strujească; pentru că nu o dată ți-am spus că nu voi jertfi diavolilor, ci numai Dumnezeului meu, pentru al cărui nume pătimesc". Și a poruncit Sever voievodul să-l chinuiască cumplit. Chinuit fiind slăvitul lui Dumnezeu mucenic, n-a scos glas de durere, ci numai cînta, zicînd: "Una am crezut de la Domnul, aceasta voi căuta, să locuiesc în casa Domnului în toate zilele vieții mele". Și iarăși zicea: "Paharul mîntuirii voi lua, și numele Domnului voi chema". Aceasta zicînd, mai mult s-a întărîtat voievodul și a poruncit altor chinuitori să se apropie.

Iar poporul care stătea împrejur, văzînd sîngele curgînd pe pămînt și fiindu-i milă de dînsul, a zis: "Miluiește-te omule și jertfește zeilor, ca să te izbăvești din aceste chinuri amare". Sfîntul le-a răspuns: "Aceste chinuri nu sînt nimic, nici o durere nu-mi aduc; iar de m-aș lepăda de Dumnezeul meu, apoi cu adevărat aș cădea în mai grele chinuri, care sînt fără sfîrșit". Voievodul a zis: "Ce zici Petre? Adu zeilor jertfă, ca să nu te căiești mai pe urmă fără de vreme". Petru a răspuns: "Nu mă voi căi, nici voi aduce jertfă". Zis-a voievodul: "Eu morții te voi da". Petru a răspuns: "Aceasta este ceea ce doresc și eu, ca să mor pentru Dumnezeul meu". Atunci voievodul a dat asupra lui răspuns de moarte, zicînd: "Pe Petru, care a defăimat porunca nebiruiților împărați, pentru legea Dumnezeului său, poruncesc să se răstignească pe Cruce".

Și astfel bunul ostaș al lui Hristos, sfîrșindu-și nevoința sa, s-a învrednicit a fi părtaș al patimii Stăpînului, fiind răstignit pe Cruce. Deci, mărturisitorul lui Hristos, Abesalamit, care se numește și Petru, a pătimit în cetatea Avloniei, în vremea lui Maximian, împăratul Romei (286-305); iar peste toți împărățind Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava, în veci. Amin.

31. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI ERMIL ȘI STRATONIC (13 IANUARIE)

(După Metafrast)

Împărățind Liciniu păgînul (307-324), și sîrguindu-se să placă foarte mult zeilor săi necurați, a dat poruncă grea asupra tuturor creştinilor: ca să fie urmăriți prin cetăți și prin sate și oricine va afla vreun creştin și va spune despre el împăratului, să fie răsplătit, învrednicindu-se de mare cinste.

De aceea, toți se sîrguiau spre cercetarea și prigonirea creştinilor, ca să fie plăcuți împăratului. De acel Liciniu - pe cînd el şedea odată şi făcea judecată la un loc înalt - s-a apropiat unul din ostaşi, zicîndu-i: "Este aici un creştin, anume Ermil, care are, după regula creştinătății sale, rînduiala diaconiei și care slujind de demult lui Hristos, rîde de zeii noştri şi de tine, împărate, şi întru nimic te socoteşte".

Auzind acestea Liciniu, a poruncit ca îndată să-l caute şi să-l prindă. Deci trimişii aflară pe sfîntul rugîndu-se şi ridicîndu-şi mîinile spre Domnul Dumnezeul său; iar el înştiinţîndu-se că este prins, spre a fi judecat şi chinuit pentru Hristos, s-a umplut de bucurie şi de veselie; apoi a mers cu ostaşii, nu cu sila fiind dus, ci ca şi cum avea a primi cinste, alerga cu sîrguinţă şi a stat înaintea împăratului cu multă îndrăzneală. Văzîndu-l împăratul, i-a zis: "Spune cu adevărat, eşti creştin, cum am auzit despre tine?" El a răspuns: "Cu slobod glas mărturisesc, nu numai că sînt creştin, ci despre aceasta adeverez că sînt sfinţit Dumnezeului celui nevăzut, şi înaintea Lui slujesc în rînduiala diaconiei".

Împăratul a zis: "Să fii diacon, adică slujitor şi la ai noştri zei". Iar mucenicul rîzînd de cuvintele lui, i-a zis: "O! împărate, mi se pare că eşti surd sau nebun! Eu ţi-am spus că slujesc Dumnezeului Celui nevăzut, iar nu idolilor voştri, care sînt văzuţi, căci ei nu văd nici nu ştiu ce sînt, ca să le fie cineva diacon, dar pe care tu, înşelîndu-te, îi cinsteşti ca pe nişte zei, fiind pietre şi lemne cu totul surde şi neînsufleţite, lucruri de mîini omeneşti, de care se cade mai ales a rîde decît a li se închina cineva".

Atunci împăratul n-a suferit vorba lui, ci îndată a poruncit să bată pe mucenic peste obraz cu nişte unelte de aramă, pregătite spre muncire, iar chinuitorii să strige: "Nu fi îndrăzneţ cu limba, Ermile! Cinsteşte pe împărat, jertfeşte zeilor, şi te izbăveşte de munci". Iar el fiind bătut tare, se arăta ca şi cum nu simţea durerea; ci dimpotrivă defăima slăbiciunea tiranului. Apoi cu glas mai tare a strigat, zicînd: "Răni fără sfîrşit vei lua şi înfricoşata mînă a lui Dumnezeu o vei cunoaşte, căci lăsînd pe Ziditorul tău, iei aminte la zeii cei surzi şi muţi şi, ce este mai rău, te sileşti a atrage şi pe alţii la aceeaşi pierzare, ca unul ce urăşte mîntuirea lor".

După aceasta, împăratul a poruncit să-l ducă la temniţă trei zile, nădăjduind că se va gîndi şi se va căi de îndrăzneala sa. Iar mucenicul mergînd, cînta: "Domnul îmi este ajutor şi nu mă voi teme ce-mi va face mie omul". Şi intrînd în temniţă, a cîntat: "Cel ce paşti pe Israel, ia aminte; Cel ce povăţuieşti ca pe o oaie pe Iosif, Cel ce şezi pe heruvimi, arată-te şi vino ca să ne mîntuieşti pe noi".

Domnul n-a trecut cu vederea pe robul Său, ci a trimis un înger, mîngîindu-l și întărindu-l pe el. Apoi îngerul i-a zis: "Ermile, îndrăznește, grăiește și nu tăcea, iar de acum nu te teme, căci vei birui îndată meșteșugurile dușmanului, și de sus vei primi cunună prea luminoasă pentru pătimire". Astfel Dumnezeu a înarmat pe ostașul Său spre nevoință, l-a încins cu putere, a învățat mîinile lui la război, și a dat arc de aramă în brațele lui și pavăză de mîntuire.

Iar după trei zile, Liciniu împăratul, șezînd iarăși la judecată, a pus de față pe Ermil, zicîndu-i: "Oare te-ai căit și vei voi acum ca să aduci jertfă zeilor, ca să fii slobod de chinurile cele pregătite ție? Sau tot aceeași nebunie te cuprinde, și de bunăvoie vrei să te dai pierzării?"

La aceasta ostașul lui Hristos, pentru cinstea Domnului, care l-a înarmat cu îndrăzneală, a răspuns: "Ți-am spus odată, împărate; se cădea ca să fie de ajuns cuvintele mele cele dintîi, și mai mult să nu mă întrebi; pentru că am pe Dumnezeu în cer, Căruia și slujesc, și Căruia pe mine însumi mă sîrguiesc a mă aduce jertfă; căci de la El nădăjduiesc mare ajutor". Zis-a împăratul: "Atunci voi vedea de-ți va ajuta Cel ce locuiește în cer".

Și îndată a poruncit la șase ostași vîrtoși, să-l ia și întinzîndu-l la pămînt, să-l bată fără cruțare". Deci, fiind bătut ucenicul, răbda ca un fără de trup și se ruga lui Dumnezeu, zicînd: "Doamne, Dumnezeul meu, care pentru mine ai răbdat răni și bătăi, în zilele lui Pilat din Pont; Însuți întărește-mă pe mine, care iarăși pătimesc pentru Tine, ca să pot săvîrși această alergare de acum; ca fiind părtaș patimilor Tale, să mă fac vrednic răsplătirii Tale celei veșnice".

Sfîntul astfel rugîndu-se, îndată s-a auzit un glas de sus, zicîndu-i: "Amin, Amin, zic ție, Ermile; după trei zile te vei izbăvi din aceste primejdii și vei primi mare răsplătire pentru pătimirea ta". Acest glas a adus mucenicului mare îndrăznire și întărire; iar chinuitorilor le-a pricinuit mare frică și cutremur. Pentru că aceia au căzut la pămînt și nu mai puteau să facă nimic; chiar și împăratul s-a cutremurat, dar n-a voit să cunoască puterea lui Dumnezeu și a poruncit ca iarăși să ducă pe mucenic în temniță.

Atunci era străjer la temniță Stratonic, căruia i se poruncise să păzească pe mucenic. Iar acest Stratonic era în taină creștin și prieten al Sfîntului Ermil, de care se rănea cu inima, văzîndu-l în munci; dar se înveselea cu duhul de îndrăzneala și de tăria lui, însă el singur nu îndrăznea să se dea la niște pătimiri ca acestea. Iar Sfîntul Ermil intrînd în temniță, cînta, zicînd: *Domnul este luminarea mea și Mîntuitorul meu, de cine mă voi teme? Domnul este păzitorul vieții mele, de cine mă voi înfricoșa?* Atunci a strălucit asupră-i o lumină cerească și iarăși a auzit un glas, poruncindu-i să îndrăznească și făgăduindu-i că va avea sfîrșitul pătimirilor, după trei zile.

A doua zi chinuitorul șezînd iarăși la judecată, a adus la cercetare pe Sfîntul Ermil, care a stat înainte cu fața luminoasă, cu ochii veseli și cu inima plină de bucurie. Dar tiranul Liciniu clătinînd capul și rîzînd de mucenic, i-a zis: "Spune-ne nouă la ce ți-a folosit temnița cea întunecoasă și vremea cea petrecută în pătimire? Te-a învățat oare să te supui legii împărătești? Și să dai zeilor cinstea cea cuviincioasă sau încă va fi trebuință de chinuri împotriva inimii tale atît de împietrite?" Mucenicul i-a răspuns: "Temnița cea întunecată mi-a mijlocit mare lumină și acum sufletul meu este în pace și în bucurie și în negrăită lumină, care îmi dă bună nădejde de cîștigarea bunătăților ce vor să fie; iar eu mă minunez foarte, cum întunericul care este în tine nu primește nici o schimbare, ci totdeauna întunecă ochii tăi cei sufletești ca să nu vadă adevărul".

Astfel mustrînd sfîntul rătăcirea împăratului, acesta a strigat: "Spre nimic altceva, precum văd, nu te-ai deprins, decît numai să ocărăști pe față cu neînfrînata ta limbă, cu îndrăznețul tău suflet și cu nebunia ta; însă să ne răspunzi cu încredințare, vei jertfi zeilor și te vei supune poruncii noastre? Sau vei lua muncile cele vrednice după faptele tale?". Mucenicul lui Hristos, Ermil, i-a răspuns: "Ai auzit răspunsurile mele, împărate, și nimic mai mult nu vei auzi de la mine. Fă de acum ceea ce voiești și săvîrșește cu lucrul ceea ce ai gîndit".

Și mîniindu-se Liciniu, a poruncit să întindă pe sfînt gol la pămînt și să-l bată cu bețe pe pîntece. Iar sfîntul în bătăile ce i se aduceau avea întărire pe Hristos, către Care ridicînd ochii cei sufletești se ruga: "Dumnezeule, ia aminte spre ajutorul meu; Doamne grăbește ca să-mi ajuți". Iar tiranul aprinzîndu-se de mînie pentru multa răbdare a sfîntului, a poruncit ca să-i rupă pîntecele lui cu unghii de vultur, ca să vadă cu ochii săi cele dinăuntrul lui.

Iar mucenicul zicea: "Inima și trupul meu s-au bucurat de Dumnezeul cel viu, ca de seu și de grăsime să se umple sufletul meu, și cu buze de bucurie Te va lăuda gura mea".

Stratonic, văzînd pe Sfîntul Ermil, prietenul său, chinuit astfel fără de omenie și pîntecele lui fiind rupt, a început a plînge; dar văzîndu-l unii din cei ce stăteau acolo, îndată au spus împăratului că Stratonic, străjerul temniței, pe față se arată că este părtaș al rătăcirii creștinești, și prieten cu Ermil; căci se milostivește și plînge pentru dînsul. Împăratul chemînd pe Stratonic, îl întrebă: "Ești prieten al lui Ermil?".

Stratonic nevrînd a minți, fiind ucenic al adevărului, și văzînd că acum venise vremea nevoinței sale, a mărturisit că este prieten al lui Ermil și că este creștin; deci, defăimă pe idoli ca niște neînsuflețiți și pe închinătorii lor ca pe niște nebuni, și numai pe Unul Dumnezeu, Făcătorul cerului și al pămîntului îl preamări.

Atunci împăratul, umplîndu-se de mînie, a poruncit să bată pe Stratonic cu bețe peste tot corpul gol. Dar acesta fiind bătut, își ridica ochii către Sfîntul Ermil, prietenul său, și zicea: "Roagă-te lui Hristos pentru mine, Ermile, ca să-mi dea putere

să-mi păzesc credința tare și nemișcată și să fiu mai presus decît toți chinuitorii mei". Apoi rîdea de Liciniu și-l îndemna ca să înceteze a se închina idolilor celor orbi și neînsuflețiți și să se teamă de pedeapsa adevăratului Dumnezeu, în ale Cărui mîini este înfricoșat lucru a cădea. Dar au bătut pe sfînt pînă ce a tăcut, fiind slăbit de răni. După aceea a poruncit împăratul ca pe amîndoi, pe Stratonic și pe Ermil, să-i arunce în temniță.

Deci, Sfîntul Stratonic se ruga, zicînd: "Doamne, să nu pomenești fărădelegile mele cele dintîi". Apoi, amîndoi grăiau către Dumnezeu: "Ajută-ne Dumnezeule, Mîntuitorul nostru, pentru mărirea numelui Tău Celui sfînt". Atunci ei au auzit un glas dumnezeiesc, zicînd: "Alergarea ați săvîrșit, credința ați păzit, și de acum s-a pregătit vouă cununa dreptății, pe care dimineață o veți lua". A doua zi, aduseră iarăși pe Ermil la judecată, și Liciniu l-a întrebat: "Vei jertfi idolilor?".

Sfîntul a răspuns: "Cele ce întîi ți-am spus, acelea și astăzi îți repet; pentru aceea arde, taie și chinuiește-mă cum voiești, pentru că am învățat a nu mă teme de cei ce ucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă". Deci, a poruncit tiranul ca să spînzure pe sfînt de un lemn și cu cuțitele să-i împungă trupul. Iar sfîntul, într-acea mare durere, neîncetat se ruga: "Fii mie ajutor, Dumnezeule, Mîntuitorul meu". Apoi a auzit un glas de sus: "Nu te teme, căci cu tine sînt Eu, Dumnezeul Tău."

După aceasta, împăratul a judecat pe Sfîntul Ermil, ca să fie înecat în Dunăre; iar pe Sfîntul Stratonic aducîndu-l, îl îndemna să jertfească idolilor, ca să nu pătimească și el ca prietenul său; dar fericitul Stratonic a răspuns: "Cu adevărat, ticălos aș fi dacă m-aș supune poruncii tale celei nebune; și cum aș voi eu ca să rămîn viu, cînd prietenul meu moare pentru Hristos?" Liciniu a zis: "Atunci voiești să mori cu Ermil?" Sfîntul Stratonic a răspuns: "Foarte mult doresc; pentru că se cuvine ca prietenii cei adevărați să îndure primejdia împreună și de bunătăți iarăși împreună să se îndulcească. Și ce va fi mai dulce pentru noi, decît a pătimi și a muri pentru Hristos?".

Văzînd împăratul Liciniu că nimic nu sporește, a osîndit pe Sfîntul Stratonic la același fel de moarte, ca să fie înecat în Dunăre cu Ermil.

Pe cînd duceau pe amîndoi sfinții spre înecare, ei cîntau cu veselie: *Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace, întru oameni bunăvoire.* Și ducîndu-i ostașii la Dunăre, i-au pus în mreje și i-au aruncat în adîncul apei.

Astfel Dunărea a primit trupurile sfinților mucenici, iar cerul a sălășluit sufletele lor întru acoperămintele sale. Apoi a treia zi, s-au aflat la mal sfintele lor trupuri, pe care credincioșii le-au îngropat cu cinste, ca la 18 stadii departe de cetatea Singhidon (Belgrad), punîndu-i pe amîndoi într-un mormînt, ca toate să le fie de obște, ca prieteni: de obște mărturisirea pentru Hristos, de obște temnița, de obște chinurile, de obște înecarea, de obște îngroparea trupurilor lor, de obște și mărirea în ceruri; cu darul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia

împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, se cuvine toată mărirea, cinstea și închinăciunea, acum și pururea, și în vecii vecilor. Amin.

32. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU IACOB, CEL DIN NISIBE (13 IANUARIE)

Moise, dătătorul de lege care a trecut pe israeliți prin mare ca pe uscat, iar în pustie a adăpat pe popor prin minune, și care multe alte minuni a făcut, a scris faptele cele de mai înainte, nu cu înțelepciunea luată de la egipteni, ci cu darul cel dat din cer.

Pentru că de unde putea el să știe fapta cea bună a lui Abel, iubirea de Dumnezeu a lui Hristos, dreptatea lui Noe, binecuvîntata preoție a lui Melchisedec, chemarea lui Avraam, credința, bărbăția, iubirea de străini și jerfa fiului său, Isaac? Și, pe scurt, vestea despre nevoințele altor bărbați dumnezeiești, de unde ar fi putut să le știe, de n-ar fi luat lumină de la dumnezeiescul Duh? De un ajutor ca acesta

(zice Teodorit) am și eu nevoie în lucrarea de față, pentru a scrie Viețile Sfinților care au fost cu puțină vreme înainte de noi și care au strălucit chiar în vremurile noastre; ca după aceea, să le pun ca pe o lege înaintea celor ce doresc să le urmeze. Deci, mi se cade ca să încep povestirea chemînd în ajutor rugăciunile acelor sfinți.

Nisibe este o cetate, care a fost într-o vreme între hotarele stăpînirii Romei și ale Persiei, care pe atunci dădea dajdie romanilor. În această cetate s-a născut Sfîntul Iacob și și-a ales deosebita petrecere în pustie, și sălășluindu-se acolo, viețuia prin munții cei înalți.

Deci, în timp de vară și de toamnă locuia prin dumbrăvi, avînd cerul ca acoperămînt; iar în timpul iernii intra într-o peșteră, unde se apăra de ger. Hrana lui nu era nici din ceea ce se seamănă pe cîmp, nici din lucru, ci numai din ceea ce singur pămîntul producea. El aduna poame din copacii de prin pădure și ierburi ca cele de prin grădini, cu care își întărea trupul, atît numai ca să-și poată ține zilele. Foc pentru fierberea mîncării nu-i trebuia niciodată, pentru că se hrănea numai cu verdețuri crude; și nici de lînă nu avea trebuință pentru haine, căci se acoperea cu piei de capre.

Astfel omorîndu-și trupul, cu duhovnicească hrană își întărea sufletul; iar gîndul său îl pregătea spre dumnezeiască vedenie, făcîndu-l oglindă a Sfîntului Duh - precum grăiește Apostolul -, și privind mărirea Domnului, se urca spre desăvîrșire. De acolo i se înmulțea în toate zilele îndrăzneala către Dumnezeu, de la Care cerea și căpăta tot ce avea de trebuință; și înainte vedea și proorocea cele ce erau să fie; căci i se dăduse de la Sfîntul Duh darul facerii de minuni. Să povestim credincioșilor cîteva minuni ale lui și astfel vom arăta raza strălucirii lui apostolești, ca urmare a darului ce avea.

În acea vreme oamenii cei fără de minte se închinau idolilor celor neînsuflețiți și le făceau dumnezeiască cinste; iar cinstirea cea cu adevărat dumnezeiască era defăimată de cei mulți și erau prigoniți cei ce nu se amestecau în sălbăticia lor; căci fiind desăvîrșiți în faptele cele bune, știau adevărul, și păzindu-se de închinarea idolească, se închinau Ziditorului a toate.

Sfîntul Iacob lăsînd pustia, s-a dus în Persia, vrînd să vadă odrasla cea nouă a sfintei credințe și pe cît se putea să ajute la înmulțirea ei. Trecînd un pîrîu ce se întîmpla în calea lui, a văzut cîteva fecioare spălîndu-și hainele și, dezvelindu-și picioarele aproape de tot, priveau la dînsul ca la un străin care purta o îmbrăcăminte neobișnuită, măsurîndu-l cu ochi îndrăzneți, nerușinîndu-se nici de cinstea lui, nici de goliciunea lor; ci stăteau cu necuviință, fără a-și acoperi capetele lor.

Atunci sfîntul s-a mîniat pentru această nerușinare a lor și vrînd ca să arate puterea lui Dumnezeu, spre învățătura acelora, și apoi să se izbăvească de închinarea idolească, cînd vor vedea acea minune, a blestemat izvorul din care curgea pîrîul, și îndată s-a uscat izvorul acela, încît nici o picătură de apă nu s-a mai aflat într-însul. Asemenea a blestemat și pe acele fecioare nerușinate ca să îmbătrînească deodată. Și

s-a împlinit cuvîntul sfîntului, căci părul cel negru al capetelor lor îndată s-a încărunțit și s-a făcut ca frunzele de toamnă, cînd cade bruma peste ele.

Văzînd aceasta fecioarele (căci și apa se uscase și toate fiind cărunte, priveau una la alta), s-au înspăimîntat, și alergînd în cetate, au spus către toți cele întîmplate. Cetățenii, văzînd minunea ce se făcuse, au mers la Sfîntul Iacob, marele făcător de minuni, și l-au rugat cu dinadinsul ca să-și îmblînzească mînia și să întoarcă iarăși apa în rîu.

Sfîntul milostivindu-se, degrabă a făcut rugăciune către Domnul, și a curs izvorul ca și mai înainte și pîrîul s-a umplut de apă. Apoi oamenii rugau pe sfînt ca să dea și fetelor tinerețea de mai înainte. Sfîntul voia să facă aceasta, dar cînd a întrebat unde sînt, fetele nu s-au mai aflat, nici nu au venit la pocăință; pentru aceasta le-a pedepsit ca să rămînă astfel, spre neuitată aducere aminte de puterile minunate ale lui Dumnezeu, ca astfel și ceilalți să se învețe curățenia vieții și buna rînduială.

Aceasta a fost minunea acestui nou Moise, pe care a făcut-o nu prin lovirea toiagului, ci prin semnul Sfintei Cruci. Iar eu mai mult de aceasta mă minunez, adică de blîndețea lui, căci n-a făcut ceea ce într-o vreme a făcut Marele prooroc Elisei și n-a trimis niște ursoaice ca să sfîșie pe fecioarele fără de rușine, ci printr-o pedeapsă mică le-a învățat spre bune obiceiuri și temerea de Dumnezeu. Încă o zic aceasta, nu prihănind mînia proorocului, ci arătînd că Sfîntul Iacob, avînd aceeași putere în facerea de minuni pe care o avea și proorocul, a făcut cele cuviincioase bunătății lui Hristos și Noului Așezămînt.

Acest Sfînt Iacob, văzînd odată pe judecătorul Persiei făcînd o judecată nedreaptă unui om nevinovat, s-a mîhnit de această nedreptate și a poruncit unei pietre mari ce era aproape, ca să se sfărîme și să se răspîndească ca țărîna, mustrînd pe judecător de această nedreptate.

Cei ce erau acolo, văzînd acest lucru, s-au înfricoșat; ba încă s-a temut și judecătorul nedrept și, cunoscîndu-și păcatul, s-a căit; apoi, schimbînd judecata cea dintîi, a hotărît alta dreaptă. Și aici făcătorul de minuni a urmat Domnului său, Care vrînd să arate că de voie merge la patimă și cum că, cu înlesnire - de ar fi voit -, ar fi pierdut pe ucigașii Săi, totuși nu i-a pierdut, ci smochinul cel neînsuflețit l-a uscat cu cuvîntul, arătîndu-Și puterea Sa.

Acelei bunătăți a Domnului a urmat Sfîntul Iacob; n-a adus pedeapsa asupra nedreptului judecător, ci a sfărîmat piatra și prin aceasta a învățat pe judecător dreapta judecată. Pentru aceste faceri de minuni, și făcîndu-se iubit și mărit înaintea tuturor, s-a ridicat fără de voie la episcopat, în patria sa, cetatea Nisibe, deși se lepăda și fugea de o dregătorie ca aceasta.

Schimbîndu-și petrecerea vieții singuratice și sălășluindu-se cu cetățenii, nu și-a schimbat nici hrana, nici hainele, ci numai locul era altul, iar rînduiala vieții

aceeași; însă ostenelile erau mai multe ca cele dintîi, căci prin post, prin culcare pe jos, prin purtarea rasei, i s-a adăugat grija de popor, de sărmani, de văduve, ca să sprijinească pe cei năpăstuiți și să ajute tuturor, povățuindu-i pe toți la fapte bune.

Însă ce trebuință este a număra cu amănuntul ostenelile și îngrijirile pentru popor, care se cuvin unei dregătorii ca aceasta? Cei ce și-au luat asupra lor acest jug știu aceasta și, mai ales cei ce iubesc și se tem de Stăpînul, Care le-a încredințat păstoria oilor celor cuvîntătoare. Deci, sfîntul, ostenindu-se mai mult în dregătoria episcopiei și săvîrșind bunătăți, și-a adăugat mai multe daruri ale Sfîntului Duh.

Într-o vreme, mergînd sfîntul la un sat, s-au apropiat în calea sa niște săraci, care cereau de la dînsul milostenie pentru îngroparea unui mort, care se afla zăcînd chiar în acea cale. Iar omul acela nu era cu adevărat mort, ci se prefăcea; căci acei săraci văzînd de departe pe episcop venind, au poruncit unuia dintre dînșii ca să se prefacă că este mort, să capete cu un meșteșug ca acesta mai multă milostenie de la episcop.

Deci arhiereul le-a dat cuvincioasa milostenie și pentru cel mort s-a rugat ca să i se ierte păcatele și sufletul lui să se rînduiască cu cei drepți; apoi s-a dus în calea sa. Depărtîndu-se sfîntul, prietenii celui prefăcut mort îi ziceau să se scoale, iar el nu se scula; căci acum murise cu adevărat și zăcea fără suflet.

Văzînd săracii cum că minciuna lor s-a adeverit, au alergat după sfînt, și ajungîndu-l, au căzut la picioarele lui, mărturisîndu-și păcatul și aruncînd pricina asupra sărăciei; deci, se rugau ca să-i ierte și să întoarcă în trup sufletul mortului. Iar făcătorul de minuni, asemănîndu-se Domnului cel mult îndurat, i-a ascultat; și cu rugăciunea ce a făcut a întors sufletul și a înviat mortul.

Aceasta, precum mi se pare, se aseamănă cu minunea Sfîntului Petru, care a dat morții celei năpraznice pe Anania și pe Safira, care se sfătuiseră să mintă împotriva Duhului Sfînt și să ascundă din prețul țarinei; pentru că și acest Sfînt Iacob, celui ce și-a tăinuit duhul său și cu minciună se prefăcuse mort, i-a luat sufletul.

Sfîntul Petru, cunoscînd furtișagul, descoperindu-i aceasta Sfîntul Duh, a dat pedeapsa de moarte asupra celor ce furaseră; Iacob, neștiind vicleșugul, căci cu minciună se prefăcuse mort săracul acela, prin rugăciune i-a luat viața. Petru, pe Anania și pe Safira, care muriseră, nu i-a izbăvit, pentru că atunci era trebuință de asprime, ca și ceilalți să aibă frică; iar Iacob avînd darul apostolesc, prin moarte a pedepsit cîtva timp, apoi iarăși a mîngîiat prin întoarcerea vieții acelui om.

După aceasta, cînd Arie, întîiul hulitor al Fiului lui Dumnezeu și al Sfîntului Duh, și-a ascuțit limba sa asupra Făcătorului său și a tulburat tot Egiptul, iar mai marele între împărați Constantin, care, ca alt Zorobabel, a izbăvit lumea din robia închinării la idoli și bisericile cele dumnezeiești răsturnate la pămînt le-a ridicat și le-a înălțat, a adunat întîiul sobor de sfinți părinți a toată lumea, în Niceea, arhiereul

lui Dumnezeu, Iacob, episcopul Nisibei, era acolo în mijlocul soborului sfinților părinți, apărînd dreapta credință, iar pe Arie l-a depărtat de la Biserică.

În acea vreme, Nisibe era sub stăpînirea împăraților Romei, iar marele Constantin murind, Saporie, împăratul Persiei, a venit cu toată puterea oștilor sale, înconjurînd cetatea aceasta, vrînd s-o ia; dar cu rugăciunile Sfîntului episcop Iacob, cetatea rămînea nebiruită. Atunci Saporie a oprit cu pietre și cu pămînt rîul care curgea prin cetate, și adunîndu-se apă multă, îndată i-a dat drumul asupra cetății, încît au căzut zidurile ei de pornirea rîului și de puterea apei, apoi mare parte a cetății a întunecat-o, aducînd multă frică cetățenilor dintr-însa și multă bucurie perșilor, cărora li se părea că au în mîini cetatea; însă nu s-au apropiat ca să intre, fiindcă apele îi opreau, ci au amînat pînă a doua zi, ca să se pornească cu toată puterea asupra cetății.

Iar noaptea, sosind tot poporul cetății, s-a apucat de lucru, prin îndemnarea episcopului și, cu ajutorul rugăciunilor lui, au îndreptat zidurile cetății, încît nici călăreții, nici pedestrașii nu puteau să intre înăuntru fără scări; dar cetatea putea să fie luată cu înlesnire de n-ar fi căutat cetățenii ajutorul Celui Preaînalt. Si au rugat toți pe Sfîntul Iacob, episcopul lor, ca să se suie pe zidurile cetății și să risipească puterea potrivnicilor.

Deci, s-a suit Sfîntul Iacob, și văzînd nenumăratele cete ale oștirii persane, s-a rugat lui Dumnezeu să trimită asupra lor țînțari și muște cîinești, ca ei să cunoască puterea lui Dumnezeu și să plece de la cetate. Și a ascultat Dumnezeu rugăciunea robului Său, căci a adus îndată asupra cetelor persane un nor de țînțari și de muște, a căror mușcare era atît de cumplită, încît caii și elefanții neputînd-o suferi, rupeau zăbalele și frîiele și fugeau încoace și încolo neopriți. Si nu numai celor necuvîntătoare, ci chiar și perșilor le erau nesuferiți țînțarii aceia și muștele, ce erau mai cumplite decît mii de ostași înarmați.

Văzînd păgînul împărat că ostenelile lui erau în deșert, căci puterea oștii lui se biruia de țînțari și de muște, era în nepricepere și în mare tulburare. Apoi, cînd a văzut umblînd pe zidurile cetății pe acel om dumnezeiesc, adică pe Iacob episcopul, și i se părea că acela este împărat, pentru că avea porfiră împărătească, cu coroană pe cap foarte strălucită, s-a mîniat pe ai săi, care spuseseră că nu este împărat în cetate și i-a pedepsit cu moarte; drept aceea, depărtîndu-se de cetate, a fugit în pămîntul său, izgonit de muște și de țînțari.

O minune ca aceasta a făcut Dumnezeu prin rugăciunile plăcutului Său, care n-a cerut să cadă foc din cer asupra vrăjmașului, precum altă dată Ilie proorocul a cerut asupra celor 50 și i-a ars, nici se ruga ca să-i înghită pămîntul, ci numai țînțari și muște să vină asupra lor, ca să cunoască puterea lui Dumnezeu. Și cu adevărat minune a fost, căci atîta oaste persană nu putea să se scape de niște mici insecte din văzduh și a fugit, biruindu-se cu rușine. Atîta dar avea Sfîntul Iacob de la Dumnezeu și atîta îndrăzneală către El.

După aceea, fiind trecut de zile, s-a odihnit întru Domnul. Iar după moartea lui, cîtăva vreme trecînd, cetatea Nisibei a fost numărată la stăpînirea Persiei, din care credincioșii ieșind, au luat cu ei moaștele folositorului și povățuitorului lor, Sfîntul Iacob, care de ar fi fost viu, niciodată n-ar fi fost stăpînită cetatea de barbari, de care o apăra marele plăcut al lui Dumnezeu, cu puterea cea nebiruită a lui Hristos, Dumnezeul nostru, Căruia dimpreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, se cuvine slava, în veci. Amin.

33. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU MAXIM CAVSOCALIVITUL (13 IANUARIE)

(Scrisă de Teofan, egumenul Mănăstirii Vatoped)

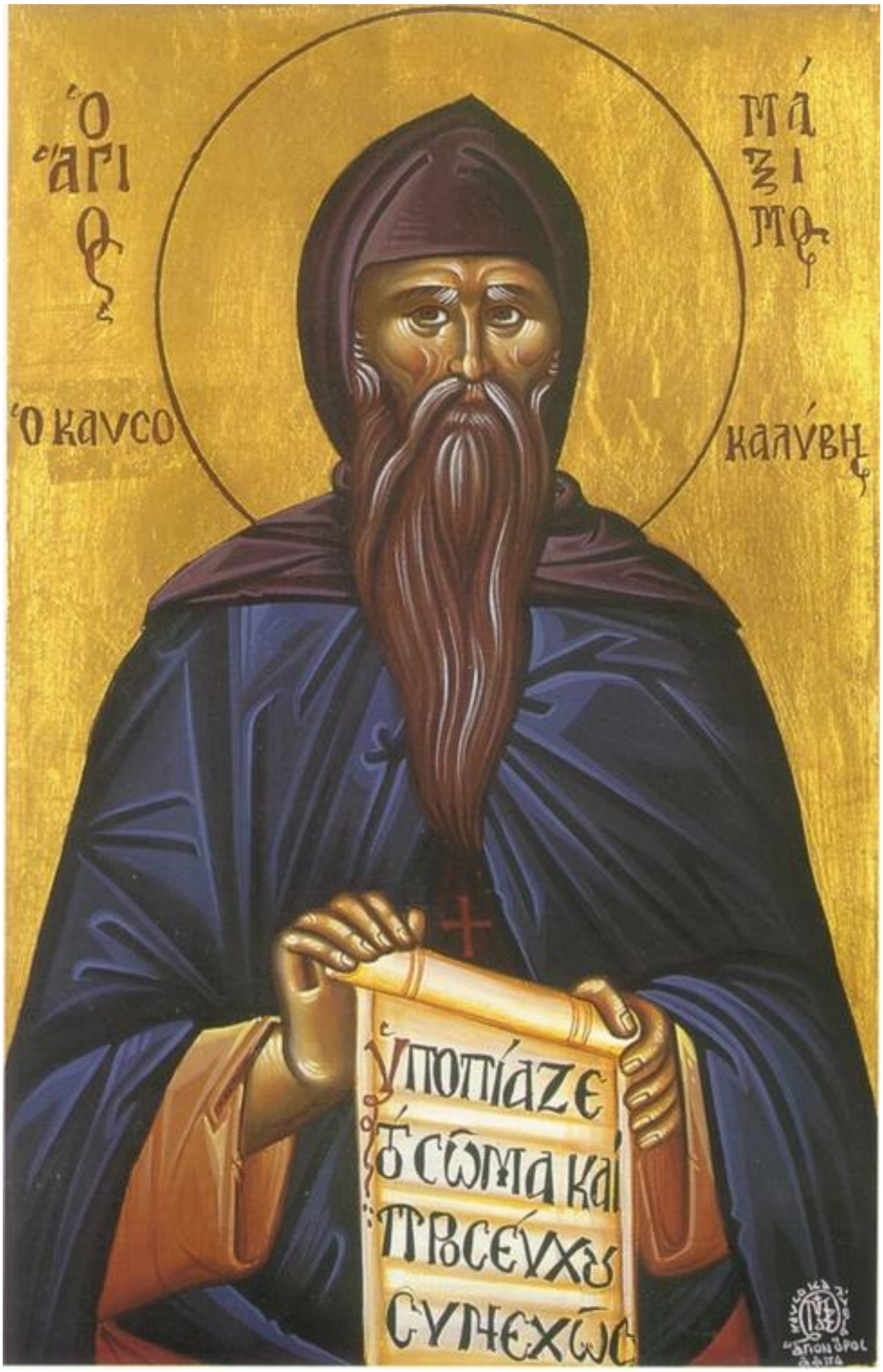

Cuviosul părinte Maxim, care a trăit la anul 1320, era din Lampsac, din părinți de neam bun, binecredincioși și îmbunătățiți, care fiindcă erau lipsiți de fii, rugau totdeauna pe

Dumnezeu cu lacrimi ca să le dea un fiu; și, ascultîndu-le Dumnezeu rugămintea lor, le-a dat pe fericitul Maxim, pe care din Sfîntul Botez l-au numit Manuil.

Apoi, socotindu-l părinții lui ca pe un dar al lui Dumnezeu, cum era cu adevărat, îl creșteau cu multă dragoste și sîrguință, și-l învățau sfintele cărți. Cînd a ajuns copilul în vîrstă, l-au adus și l-au băgat în biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Rămînînd Manuil în biserica aceasta, cînta cu dulce glas și cu dor dumnezeiesc, rugînd pe Născătoarea de Dumnezeu cu multă umilință pentru mîntuirea lui.

Și, într-adevăr, el părea un alt Samuil, sporind cu vîrsta și cu darul, fiind lăudat și iubit de toți, căci nu avea cugete copilărești, ci de la începutul vîrstei avea minte bărbătească; și mergea adeseori la niște bătrîni cuvioși, care se linișteau acolo aproape, să audă de la dînșii sfătuiri de suflet folositoare, petrecînd împreună cu dînșii și slujindu-le cînd el era slobod, căci încă se afla întru supunerea părinților săi, și se povățuia de dînșii spre petrecere plăcută lui Dumnezeu. Apoi, dumnezeiescul dor aprinzîndu-se în inima lui, îl silea să iasă din lume și să meargă la liniște, ca să se îmbrace cu sfînta schimă a monahilor. Pentru aceasta, de multe ori se dezbrăca de hainele sale cele lumești și îmbrăca cu acelea pe săraci, iar el tremura de frig. Încă și pîine pe ascuns dădea celor flămînzi cu multă îndestulare; și pentru ca să-și ascundă fapta lui cea bună, se prefăcea înaintea părinților lui și înaintea altor cunoscuți și rudenii că este nebun; însă fapta lui cea bună nu se tăinuia.

Astfel el într-acest chip se nevoia spre faptele bune, prin care însemna că va avea mai pe urmă viață mai înaltă și mai presus de cele văzute. Dar părinții lui au uitat că l-au dăruit lui Dumnezeu și se pregăteau să-l însoare și să-l lege cu legăturile lumii, ca să vadă pe lîngă ei pe doritul lor fiu și să se bucure de dînsul cît vor trăi. Dar bunul Manuil hrănind în mintea sa gîndurile dumnezeiești, la 17 ani ai vîrstei sale, a părăsit pe părinții săi și lumea, cum și toate cele din lume, ducîndu-se în muntele ce se numește Ganu, unde s-a îmbrăcat în chipul monahicesc, numindu-se Maxim, din Manuil, și s-a supus unui bătrîn iscusit și lucrător de fapte bune, cu numele Marcu, ca să învețe petrecerea cea monahicească.

Căci se arăta celor bătrîni procopsit și vrednic în toate, în post, în priveghere, în rugăciune, în culcare pe jos, întru toată aspra petrecere și întru defăimarea lucrurilor deșarte și chiar a trupului său; el era iubit de toți, dar de starețul lui era certat pentru covîrșitoarea și necurmata petrecere aspră ce avea.

Însă n-a trecut mult și starețul lui, care a strălucit cu fapta bună în toată Macedonia, s-a dus la veșnicile lăcașuri. Iar dumnezeiescul Maxim ducîndu-se de acolo, a trecut prin Macedonia și prin munții de prin laturile cele de aproape, căutînd să afle un bătrîn îmbunătățit, precum era cel dintîi, și Dumnezeu i-a împlinit dorința sa. Căci, ducîndu-se în Muntele

Papichiu, a aflat bărbați sfinți asemenea celor care locuiau sus pe dealuri, în peșteri și prin locuri pustii și nu aveau la ei nimic altceva, afară de rasele cele vechi, ce le purtau.

Petrecînd împreună cu dînșii multă vreme, a întrupat în sine toate faptele bune cele mai presus de om, precum primește ceara cea moale chipurile peceților. Apoi s-a dus la Constantinopol, unde văzînd acele frumoase biserici și închinîndu-se sfintelor moaște care erau puse acolo, a alergat la biserica Preasfintei Stăpînei noastre Născătoare de Dumnezeu, care se numea Odighitria, ca să vadă minunile cele mari ce se făceau acolo. Deci, văzîndu-le și închinîndu-se lor, mult s-a minunat și se gîndea cît de mare slavă are în ceruri Născătoarea de Dumnezeu; apoi rămînînd de tot uimit, a petrecut toată noaptea în biserică; și era fără încălțăminte în picioare, fără acoperămînt pe cap, purtînd numai o rasă de păr. Si din vederea lui cea umilită, se părea tuturor a fi un nebun; căci se prefăcea și el ca și acel mare Andrei, cel nebun pentru Hristos. Deci, toți se minunau de dînsul și-l socoteau într-adevăr nebun pentru Hristos.

Aflînd despre dînsul marele împărat Andronic Paleologul (1282- 1328), l-a chemat la palatul împărătesc și a început a vorbi cu dînsul, în fața multora. Iar dumnezeiescul Maxim a răspuns către împărat, spunîndu-i multe din cuvintele Sfîntului Grigorie, cuvîntătorul de Dumnezeu, după cum avea obicei, și din dumnezeieștile Scripturi. Retorii cei mai iscusiți se minunau de dînsul, cum de știe cuvintele Sfîntului Grigorie, Cuvîntătorul de Dumnezeu, precum și cealaltă scriptură. Dar fiindcă nu învățase gramatica, nu așeza cuvintele bine și după meșteșugul gramaticii; atunci marele logofăt Caniclie a zis către cei ce erau de față: "Glasul este al lui Iacob, iar mîinile sînt ale lui Isav".

Auzind acestea cuviosul, a plecat îndată de acolo, numindu-i deșerți de minte și nebuni și nu s-a mai dus la curtea împărătească. Iar la Sfîntul Atanasie, care era atunci patriarh, se ducea adeseori și-i asculta cu bucurie dulcile lui cuvinte, numindu-l noul gură-de-aur. Iar patriarhul cunoscînd fapta lui cea bună, s-a sîrguit mult ca să-l pună în chinovia pe care o ridicase el în Constantinopol.

Cuviosul n-a voit să se ducă și să se depărteze de biserica Născătoarei de Dumnezeu din Vlaherne, în ale cărei curți el petrecea în foame, sete, priveghere și în veghere de toată noaptea, cu rugăciuni, cu lacrimi și cu suspinuri necontenite, nevoindu-se în toate nopțile; iar ziua se făcea nebun cel cu adevărat înțelept, ca vîntul plăcerii oamenilor să nu-i scuture roadele faptei bune.

După ce a zăbovit acolo vreme destulă, s-a dus la Tesalonic, ca să se închine marelui Dimitrie, izvorîtorul de mir; și împlinindu-și dorul său, de acolo s-a dus în Sfîntul Munte al

Athonului, înconjurîndu-l și închinîndu-se la sfintele mănăstiri; iar mai pe urmă s-a dus și la Sfînta Lavră a Sfîntului Atanasie.

Aici, citind viața și nevoințele sfîntului acestuia, precum și pe ale Sfîntului Petru Atonitul, s-a minunat de liniștirea lui Petru și de viața cea chinovicească a lui Atanasie; deci, gîndindu-se la sîrguința pe care au avut-o amîndoi spre a păzi poruncile lui Dumnezeu, a dorit să petreacă în locul acela și să urmeze nevoințele amîndurora. Dar mai înainte de a începe viața aceasta, cugetătorul de Dumnezeu a întrebat pe sfinții părinți care pustniceau acolo ce petrecere să aibă mai întîi. Iar ei l-au sfătuit să se supună stareţului și să se iscusească după cum se cuvine în isprăvile fericitei ascultări și pe urmă, după ce va pune temelie bună pe piatra lui Hristos, adică pe dumnezeiasca smerenie, care este începutul și rădăcina tuturor faptelor bune, atunci să se nevoiască și singur în liniște.

Acestea dacă le-a auzit cuviosul, s-a supus egumenului și s-a sălășluit acolo împreună cu ceilalți frați. Deci, mai întîi a început slujbele cele mai de jos și mai proaste, după cum este obiceiul, apoi a fost rînduit să cînte în strana bisericii pentru slava lui Dumnezeu. Căci încă de cînd era tînăr el se învăța Psaltirea, și cîntînd cu pricepere, își înălța mintea către Dumnezeu și vărsa multe lacrimi de umilință.

Același lucru îl făcea și cînd citea cuvintele sfinților, fiind cu totul uimit, minunîndu-se de nemărginita iubire de oameni a lui Dumnezeu, Care ne-a dat un dar ca acesta, prin Sfîntul Duh, ca astfel să-L înțelegem, fiind noi încă cu trupul; apoi avea pururea inima aprinsă de focul dorului dumnezeiesc, care locuia într-însul. Pentru aceasta, deși era în mijlocul multora, era ca și cum s-ar fi întîmplat în pustietate; așa că niciodată nu se împiedica de la rugăciunea minții, adică de a zice din inimă: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă" - rugăciune pe care o făcea neîncetat, mișcîndu-se totdeauna în inima sa, lucru care este rar, și cu greu de aflat la alții.

Dar fericitul a dobîndit din copilărie un dar ca acesta al rugăciunii, prin fapta lui cea bună și prin evlavia ce o avea către Preasfînta Născătoare de Dumnezeu. Fiind el în ascultarea mînăstirii și făcînd toate cele poruncite cu sîrguință, ducea o viață aspră, asemenea celei de mai înainte, cînd era în biserica din Vlaherne; și nu avea nici chilie în lavră, nici vreun alt lucru din cîte sînt pentru odihna trupească, ci numai hrana cea de nevoie și-o lua de la trapeză și mînca cu înfrînare, numai cît să trăiască; iar șederea o avea în stranile din tinda bisericii, fiindcă se nevoia cu nedormirea de toată noaptea și cu privegherea, după obiceiul său.

Precum Muntele Sinai a chemat pe Moise, Carmelul pe Ilie, iar pustia pe Ioan Botezătorul, tot într-acest chip și pe Cuviosul Maxim l-a chemat Atonul, floarea munților, ca să înflorească drept într-însul, după cum zice psalmistul, ca un finic, și să rodească rodurile

Sfîntului Duh. Căci în Duminica Sfinților Părinți, care este după dumnezeiasca Înălțare a lui Hristos, Dumnezeul nostru, i s-a arătat Născătoarea de Dumnezeu, avînd în brațe pe Domnul, și i-a zis: "Urmează-mi, prea credinciosule Maxime, și suie-te deasupra Athonului, să iei darul Sfîntului Duh, după cum dorești". Văzînd el această dumnezeiască vedenie de două și de trei ori, a lăsat Lavra cea mare și după șapte zile s-a suit pe creștetul muntelui, în Sîmbăta Cincizecimii sau a Rusaliilor, și a petrecut toată noaptea treaz, împreună cu alți monahi, care s-au dus după dumnezeiasca Liturghie. Dumnezeiescul Maxim a rămas singur acolo trei zile și trei nopți, rugîndu-se necontenit Domnului și Născătoarei de Dumnezeu, cu rugăciunea minții. Dar cine poate povesti ispitele pe care le-a uneltit vrăjmașul asupra sfîntului, ca să-l izgonească de acolo?

Astfel se arătau fulgere și trăsnete, încît se clătina Muntele Atonului și se desfăceau pietrele și stîncile; însă toate acestea se făceau prin nălucirea diavolilor, în vremea nopții, ca să-l înfricoșeze. Ba încă și ziua se auzeau glasuri sălbatice și tulburări mari, ca și cum ar fi fost acolo aproape mulțime de oameni grozavi, care se suiau prin toate părțile muntelui spre vîrf și se porneau asupra sfîntului cu praștii și cu sulițe, ca să-l pogoare din vîrful muntelui; fiindcă nu sufereau blestemații să locuiască sfîntul acolo, dar toate acestea se arătau cu nălucire.

Însă dumnezeiescul Maxim avînd în sine darul Sfîntului Duh nu se temea nicidecum, nici se îngrijea de aceasta; ci se îndeletnicea și se sîrguia numai în rugăciunea minții, rugînd pe Domnul și pe Născătoarea de Dumnezeu, ajutătoarea și părtinitoarea lui, care i s-a arătat cu multă mărire ca o împărătească, înconjurată de mulți boieri tineri, ținînd în brațele sale pe Fiul ei și Ziditorul a toate.

Și cunoscînd-o sfîntul prin orbitoarea și dumnezeiasca lumină, care strălucea și lumina împrejur toate părțile acelea, apoi adeverindu-se deplin că nu era amăgire diavolească, ci vedenie dumnezeiască și arătare adevărată a Născătoarei de Dumnezeu, i-a grăit cu bucurie, zicînd: "Bucură-te cea cu dar dăruită, Domnul este cu tine", și altele ca acestea; după aceea, căzînd, s-a închinat Domnului și Născătoarei de Dumnezeu, auzind acestea de la Preasfînta Născătoare: "Primește dar asupra diavolilor, cinstite pătimitorule, și locuiește în Muntele Atonului; căci aceasta este voia Fiului meu, ca să te sui la vîrful faptei bune și să te faci dascăl și povățuitor al multora, ca să-i mîntuiești".

După aceasta, i s-a dat și pîine cerească, spre hrana și întărirea firii, fiindcă era de atîtea zile flămînd și nemîncat; și îndată ce a luat pîinea și a băgat-o în gura sa, l-a înconjurat de sus o lumină dumnezeiască și a auzit laudă îngerească. Iar Născătoarea de Dumnezeu s-a suit în ceruri și bună mireasmă a rămas în vîrful muntelui, încît sfîntul a rămas uimit, căci nu voia să se coboare de acolo și să se lipsească de acea bună mireasmă și de acea strălucire; cu toate acestea, după trei zile, s-a pogorît din porunca Născătoarei de Dumnezeu, și s-a dus la biserica ei, ce se numește Panaghia, și petrecînd acolo cîteva zile, s-a suit iarăși în vîrf și a sărutat locul acela în care stătuse cu slavă Născătoarea de Dumnezeu și cerea iarăși cu lacrimi dumnezeiasca ei arătare. Însă lumină nu a mai văzut, iar bună mireasmă a mirosit fără de sațiu, ca și mai

înainte, și s-a umplut de bucurie și de veselie negrăită. Aceasta a urmat de trei ori, cînd s-a suit în vîrf, dar pe Născătoarea de Dumnezeu n-a mai văzut-o ca întîia oară.

De atunci s-a coborît la poalele muntelui, ca proorocul Ilie în Carmel, și acolo aflînd un monah bătrîn, i-a spus ceea ce a văzut și a auzit în vîrful muntelui. Bătrînul auzind acestea, a socotit că s-a rătăcit dumnezeiescul Maxim și că toate acelea le-a văzut prin nălucire diavolească, numind rătăcit și amăgit pe luminătorul și povățuitorul celor rătăciți; și de atunci toți îl numeau rătăcit, și întorcîndu-se de către dînsul, îl goneau, ca să nu se apropie de cineva. Dar acest nerătăcit luminător a primit cu mare bucurie a se numi rătăcit, iar nu sfînt; ba încă se prefăcea totdeauna că este rătăcit, și cînd vorbea cu alții se făcea că este nebun, ca să piardă părerea cea trufașă și să rodească smerita cugetare, care păzește în om darul Sfîntului Duh.

Pentru aceasta nu locuia într-un loc cu ceilalți, ci ca un rătăcit se muta din loc în loc; și oriunde se ducea, își făcea o colibă mică din iarbă și din frunze, cît numai să încapă trupul lui cel mult pătimitor; după puțină vreme o ardea și se ducea într-altă parte și își făcea alta. Apoi, iubea atît de mult lipsa și sărăcia, încît nu avea niciodată nici sapă, nici traistă, nici scaun, nici masă, nici oală, nici făină, nici untdelemn, nici vin, nici pîine, nici altceva din cele trebuitoare omului; ci aproape ca un om fără de trup își petrecea viața prin locuri pustii și neumblate.

Și numai o colibă mică își făcea, precum am zis, și după ce petrecea puțină vreme într-însa, o ardea și pleca de acolo; pentru aceasta se și numea rătăcit și "cavsocalivitis" (arzător de colibe), deși mulți nu cunoșteau dumnezeiescul dar care îl acoperea și locuia într-însul și nici nădejdea care îl înroura și rugăciunea cea necontenită, care îl îndulcea.

Dar cine poate să spună foamea și setea pe care le răbda, goliciunea, frigul, înghețurile iernii, arșițele verii, petrecînd fără acoperămînt de casă, fără a doua haină, desculț, neavînd de la nimeni nici o cercetare, fără numai dacă era silit de nevoia firii, a merge vreodată la vreun frate ca să-și mîngîie corpul cel mult chinuit cu puțină pîine și sare și cu puțin vin, dacă s-ar fi aflat. Ar putea să zică cineva că pentru dînsul a spus Hristos în Sfînta Sa Evanghelie: *Căutați la păsările cerului, că nici seamănă, nici seceră, nici adună în hambare, și Tatăl vostru le hrănește pe ele.* Căci acest sfînt era ca o pasăre a cerului sau, mai bine zis, ca un fără de corp locuia în pustie. Și, într-adevăr, de-a pururea acest pomenit Maxim, după cum zice Apostolul Pavel, și-a răstignit trupul cu patimile și cu poftele.

Cine să nu se minuneze de o petrecere îngerească ca aceasta? Cine să nu se înspăimînteze auzind nevoințele lui mai presus de om; adică răbdarea lui cea mare, priveghierea de toată noaptea, lacrimile cele de-a pururea curgătoare, necurmata rugăciune, metaniile cele multe, lovirea capului său de pămîntul pietros, liniștea, blîndețea și smerenia lui; pentru aceea și locaș al Sfîntului Duh s-a făcut ca un alt Petru Atonitul și ca alt Atanasie cel Mare, cărora se

nevoia să le urmeze din toate puterile sale; sau, mai bine zis, pe începătorii monahilor, pe Pavel, zis Tebeul și pe marele Antonie i-a rîvnit și la înălțimile faptelor bune ale acelora a ajuns.

Pentru aceasta și mintea lui, ca și a acelora, vedea descoperirile tainelor dumnezeiești. Dar acestea cînd s-au făcut cunoscute și s-au arătat altora? Atunci, cînd el s-a făcut cunoscut că nu este rătăcit la minte și cînd a petrecut împreună cu alți sfinți bătrîni și mari sihaștri, care se minunau și se cucereau de dumnezeiescul Maxim, pentru nevoințele lui cele mari, pe care îl bănuiseră cum că ar fi rătăcit, după cum mai înainte s-a spus; iar cînd au petrecut împreună cu dînsul, au cunoscut dumnezeiescul dar, care locuia într-însul; și de atunci nu-l mai numeau rătăcit și înșelat, ci-i ziceau cinstitul Maxim și luminătorul cel prea strălucit.

Într-acea vreme a venit la Sfîntul Munte și Cuviosul părintele nostru Grigorie Sinaitul și așezîndu-se în schitul ce se numește Magula, s-a făcut dorit și iubit tuturor părinților Sfîntului Munte, și mai ales liniștitorilor, pentru că era dascăl minunat al liniștei și al rugăciunii; și a făcut cunoscut tuturor foarte bine meșteșugurile și măiestriile diavolilor, lucru care este foarte rar și anevoie de aflat.

Pentru aceasta, alergînd la dînsul toți liniștitorii, se învățau de la el tainele sfintei rugăciuni, precum și care sînt semnele cele nerătăcitoare ale darului și care ale înșelăciunii vrăjmașului? Iar unii dintr-înșii i-au spus și despre Cuviosul Maxim, povestindu-i petrecerea lui supraomenească și nebunia lui cea prefăcută.

Auzind acestea dumnezeiescul Grigorie, s-a minunat și a poftit să-l vadă și să vorbească împreună cu el. Deci, a trimis cîțiva dintre ucenicii săi ca să cheme pe fericitul Maxim la dînsul. Ducîndu-se trimișii la coliba lui și negăsindu-l acolo, l-au căutat în zadar prin împrejurimi, timp de două zile, fiindcă era vreme de iarnă și el locuia prin peșterile din desișurile pustiei. Deci, ostenindu-se mult, au mers la chilia Sfîntului Mamant, ca să se odihnească puțin, și a sosit acolo îndată și Sfîntul Maxim cel căutat, care a hiretisit pe toți cei ce se aflau acolo, numind pe fiecare după numele său; și mai înainte a spus dorința Cuviosului Grigorie, cum că voiește să plece din Sfîntul Munte și să meargă la Paroria, cum și multe de acestea. Iar frații cei trimiși i-au adus la cunoștință dorința starețului lor și el îndată a plecat împreună cu dînșii la Grigorie, cîntînd psalmul: *Ridicat-am ochii mei la munți, de unde va veni ajutorul meu,* și celelalte.

Cînd a ajuns la chilia lui Grigorie, dumnezeiescul Maxim a zis către cei trimiși: "Bătrînul acum se odihnește, fiind foarte obosit de rugăciune; pentru aceasta liniștiți-vă și voi puțin, și eu asemenea mă voi odihni, pînă voi vedea pe bătrînul". Și așa au intrat în pădure, rugîndu-se cu lacrimi și cîntînd astfel: "Să se îndrepteze Doamne pașii mei înaintea Ta și să nu mă stăpînească toată fărădelegea".

Săvîrşind tot psalmul, a fost chemat de dumnezeiescul Grigorie şi îndată a mers. După ce au vorbit acolo cu toţii despre diferite lucruri, Grigorie a scos pe ceilalţi afară şi a oprit la sine pe purtătorul de Dumnezeu Maxim, vrînd să se înştiinţeze de la dînsul chiar, de toate cele auzite de la alţii.

Deci, fiind întrebat Cuviosul Maxim de dumnezeiescul Grigorie, despre petrecerea şi lucrarea cea duhovnicească, Sfîntul Maxim a răspuns: "Iartă-mă, că eu sînt omul rătăcit şi înşelat". Iar bătrînul a zis: "Lasă acum acestea, şi spune-mi pentru Domnul fapta ta cea bună, ca să mă luminez, iar de nu, măcar să vorbim împreună despre fapta cea bună şi să ne folosim unul altuia, căci eu nu voi arăta cele grăite de tine la ceilalţi, care împiedică pe aproapele cu cuvintele cele rele şi neiscusite, căci eu iubesc pe aproapele ca pe mine însumi. Deci, spune-mi mă rog pentru Domnul, fapta ta cea bună".

Atunci dumnezeiescul Maxim i-a arătat cîte a făcut şi cîte a pătimit din tinereţele lui, adică dumnezeiasca rîvnă, care o avea pentru Dumnezeu, fugirea de lume, supunerea lui, nebunia cea prefăcută, nevoinţele cele sihăstreşti, înfricoşata vedere a Născătoarei de Dumnezeu, lumina care l-a înconjurat atunci cînd era în creştetul Atonului, şi care şi alte dăţi l-a înconjurat, cum şi ispitele diavolilor.

Iar dumnezeiescul Grigorie, întrerupînd pe cuviosul din cuvîntarea lui, i-a zis: "Spune-mi, te rog, rugăciunea minţii, prea cinstite părinte". Cuviosul zîmbind puţin, i-a zis lui: Nu voi ascunde de tine, părintele meu, minunea Născătoarei de Dumnezeu, care a făcut-o cu mine. Eu din tinereţele mele aveam multă credinţă către Doamna mea de Dumnezeu Născătoare, şi o rugam cu lacrimi să-mi dea darul rugăciunii din inimă, şi într-una din zile, mergînd la biserica ei, după cum aveam obiceiul, am rugat-o iarăşi cu nemăsurată fierbinţeală a inimii mele; şi cînd sărutam cu dragoste sfînta ei icoană, îndată am simţit în inimă o fierbinţeală ce mi-a venit de la sfînta ei icoană, care nu mă ardea, ci mă răcea şi mă îndulcea, pricinuind sufletului meu mare umilinţă.

De atunci, părinte, a început mintea mea să zică neîncetat rugăciuni şi inima se veselea cu pomenirea lui Iisus şi a Sfintei de Dumnezeu Născătoare, făcînd totdeauna pomenirea lor; din acea vreme niciodată n-a lipsit rugăciunea aceasta din inima mea: "Iartă-mă, părintele meu". Iar dumnezeiescul Grigorie a zis către dînsul: "Spune-mi sfinte, ţi-a urmat vreodată după rugăciunea aceasta: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă", vreo arătare dumnezeiască sau vreun alt rod al Sfîntului Duh?" Sfîntul Maxim a zis către dînsul: "O! părinte, pentru acestea mă duceam prin locurile pustii şi doream linişte totdeauna, pentru ca să dobîndesc mai mult darul rugăciunii prin dragoste covîrşitoare către Dumnezeu şi pentru înălţarea minţii către Domnul".

Iar Sfîntul Grigorie a zis către dînsul: "Rogu-te, părinte, să-mi spui, ai toate acestea pe care mi le-ai spus?" Atunci dumnezeiescul Maxim a zîmbit și a zis către dînsul: "Dă-mi să mănînc și nu mai cerceta nevrednicia mea". Iar Sfîntul Grigorie a zis către dînsul: "O! de aș avea şi eu nevrednicia ta, sfinte; însă te rog să-mi spui, cînd se înșală mintea ta, ce vede cu ochii cei gînditori? Și atunci poate mintea împreună cu inima să grăiască rugăciune?"

Iar dumnezeiescul Maxim a răspuns: "Ba nu poate, căci cînd vine darul Sfîntului Duh în om, atunci încetează rugăciunea, fiindcă se stăpînește mintea cu totul de darul Sfîntul Duh și nu mai poate să lucreze cu puterile ei, ci rămîne nelucrătoare și se supune numai Sfîntului Duh; căci, unde voiește sfîntul o duce, ori în aerul nematerialnic al dumnezeieștii lumini, ori într-o altă vedenie oarecare nepovestită, ori cum se întîmplă de mai multe ori, întru vorbirea dumnezeiască; și în scurt, precum voiește Domnul cel Sfînt, așa mîngîie pe robii Săi, și după cum se cuvine fiecăruia, așa îi dă și drumul lui.

Ceea ce spun, poate să vadă cineva la proorocii și apostolii care s-au învrednicit a avea atîtea vedenii, măcar că oamenii îi batjocoreau și îi credeau rătăciți, beți și ieșiți din minte. Astfel proorocul Isaia a văzut pe Domnul pe scaun înălțat și pe Serafimi stînd împrejurul Lui. Iar întîiul Mucenic Ștefan a văzut cerurile deschise și pe Iisus stînd de-a dreapta Tatălui și alții au văzut altele.

Într-acest chip și acum robii lui Hristos se învrednicesc a avea vedenii de multe feluri, pe care unii nu le cred și nici nu le primesc în nici un chip că sînt adevărate și socotesc că sînt niște rătăciri, iar pe cei care le văd îi cred că sînt rătăciți. Dar mă minunez foarte mult de aceasta, cum oamenii aceia s-au întunecat și au orbit și ca niște orbi cu sufletul nu cred ce a făgăduit nemincinosul Dumnezeu prin gura proorocului Ioil, acolo unde zice: "Voi vărsa darul Duhului meu peste tot credinciosul și peste robii și roabele mele". Acest dar l-a dat Domnul nostru și-l dă și acum, și-l va da pînă la sfîrșitul veacului tuturor credincioșilor robilor Săi, după făgăduirea Sa.

Deci, cînd darul acesta al Sfîntului Duh ar veni în cineva, nu-i arată cele obișnuite, nici cele simțite ale lumii acesteia, ci îi arată ceea ce n-a văzut niciodată, nici le-a zărit; și atunci mintea omului aceluia învață de la Sfîntul Duh taine înalte și scumpe, pe care după cum zice dumnezeiescul Apostol Pavel, ochiul trupesc al omului nu poate să le vadă, nici mintea nu poate să le înțeleagă de la sine vreodată.

Pentru ca să înțelegi cum le vede mintea noastră, ia aminte la ceea ce voiesc să zic. Ceara cînd este departe de foc, este tare și se prinde de mîna omenească, iar după ce o pui în foc se

topește și acolo se aprinde și toată se face lumină - dar nu este chip să nu se topească în foc și să nu se facă ca apa -, așa și mintea omului, cînd este singură, neunită cu Dumnezeu, înțelege acelea cîte sînt ale puterii ei; iar cînd se va apropia de focul dumnezeirii și de Duhul cel Sfînt, atunci se stăpînește cu totul de acea dumnezeiască lumină, făcîndu-se toată lumină, și acolo în Sfîntul Duh se aprinde și se topește de dumnezeieștile vederi, și nu este chip acolo în focul dumnezeirii să gîndească cele trupești și cele ce ar voi.

Atunci dumnezeiescul Grigorie a zis către dînsul: "Mai sînt și alte asemenea, părintele meu, care sînt ale rătăcirii și ale înșelării". Iar marele Maxim i-a răspuns, zicînd: "Altele sînt semnele înșelării și altele ale darului; căci duhul cel rău al înșelăciunii, cînd se apropie de om, îi tulbură mintea și îl sălbăticește, îi face inima aspră și o întunecă, îi pricinuiește temere, frică și trufie, îi slăbănogește ochii, îi tulbură creierii, îi înfiorează tot trupul, îi arată cu nălucire în ochii lui lumină nu strălucită și curată, ci roșie, și îi face mintea uimită și diavolească, și-l îndeamnă să zică cu gura lui cuvinte necuvioase și hulitoare. Și acela care vede însuși duhul înșelăciunii de mai multe ori, se iuțește și este plin de mînie, și smerenia nu o știe cu totul desăvîrșit, nici plînsul cel adevărat și lacrimile, ci totdeauna se fălește cu isprăvile lui și, fără sfială și frică de Dumnezeu, se află în patimi și își iese cu totul din minți, ajungînd la pierzare desă-vîrșită, din care înșelăciune să ne izbăvească Domnul pentru rugăciunile tale.

Iar semnele darului sînt acestea: cînd se apropie de om darul Sfîntului Duh, îi adună mintea, îl face să fie luător aminte și smerit, îi aduce înainte pomenirea morții, a păcatelor, a judecății ce va să fie și a muncii veșnice, și face sufletul lui lesne umilitor, a plînge și a se tîngui, îi face și ochii lui blînzi și plini de lacrimi și cu cît se apropie de om, îl îmblînzește în sufletul lui și-l mîngîie prin sfintele patimi ale Domnului nostru Iisus Hristos, și prin nemărginita Lui iubire de oameni, pricinuind în mintea lui astfel de vedenii înalte și adevărate; întîi, despre puterea necuprinsă de minte a lui Dumnezeu, cum adică cu un cuvînt a adus toate făpturile dintru neființă în ființă.

Al doilea, despre puterea Lui cea nemărginită, care ține, ocîrmuiește toate și are purtare de grijă pentru toate. Al treilea, necuprinderea și neînțelegerea Preasfintei Treimi, și despre noianul cel neurmat și neajuns al dumnezeieștii Ființe și celelalte. Iar atunci cînd se înalță mintea omului la acea dumnezeiască lumină, inima lui se face blîndă și izvorăște roadele Sfîntului Duh: bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, milostivirea, dragostea, smerenia și celelalte, primind sufletul lui o bucurie nepovestită".

Acestea după ce le-a auzit Sfîntul Grigorie, a rămas uimit și se minuna de cele ce grăia dumnezeiescul Maxim; de aceea nu-l mai numea om, ci înger pămîntesc. Apoi l-a rugat mult, zicîndu-i: "Încetează, te rog, de a-ți mai arde coliba ta și odihnește-te într-un loc, ca să faci mai mult rod, folosind și pe mulți alții, ca un preaiscusit în fapta bună; căci iată, te-a ajuns bătrînețea, iar moartea vine de multe ori fără de vreme.

Pentru aceasta, împărțește talentul, adică darul pe care l-ai luat și dumnezeiasca sămînță a învățăturii tale dă-o poporului lui Dumnezeu, prin șederea ta la un loc, mai înainte pînă nu te va ajunge sfîrșitul vieții, ca să iei în ceruri plată mai multă, pentru folosul altora. Căci Domnul, dînd apostolilor darul Preasfîntului Duh, nu i-a trimis să-și petreacă viața lor în munți, ci la oameni, ca să se împărtășească și ei din darul acelora și cei păcătoși să se facă sfinți, prin sfințenia acelora.

Pentru aceasta a zis către dînșii: "Astfel să strălucească lumina voastră înaintea oamenilor, și nu înaintea pietrelor". Deci, strălucească și lumina ta înaintea oamenilor, ca să vadă lucrurile tale cele bune și să slăvească pe Tatăl nostru Cel din ceruri. Lasă acum prefacerea ta că ești nebun, căci se pricinuiește sminteală celor ce nu știu isprăvile tale cele bune. Deci, ascultă sfătuirea mea, și fă precum îți zic, ca un prea bun prieten și frate al tău. Căci "frate pe frate ajutîndu-se, sînt ca o cetate îngrădită și întărită", zice dumnezeiasca Scriptură.

Aceste sfaturi ale dumnezeiescului Grigorie învățîndu-le și ceilalți bătrîni, asemenea și ei l-au sfătuit și l-au înduplecat să șadă într-un loc. Deci, dumnezeiescul Maxim, aflînd o peșteră care este aproape de a lui Isaia, ca de trei mile, a făcut acolo o îngrăditură lată de un stînjen și lungă de unul, fără pietre, fără lemne, fără scînduri și fără piroane, ci numai cu ramuri și cu buruieni, după obiceiul lui; și i se părea că a făcut chilie. Acolo s-a așezat și de aici înainte n-a mai ars-o, ci a petrecut toată viața sa cu obișnuita lui nevoință și sărăcie, neavînd nici măcar un ac sau cît de puțină pîine, păstrîndu-și tot aceeași sihăstrie mai presus de om, ca un fără de trup.

După aceea și-a săpat mormîntul aproape de chilia sa, și în toate zilele mergînd acolo, în vremea Utreniei, plîngea singur și cînta imnurile jalnice ce se cîntă la morți, după asemănarea aceasta: "Cela ce ai împodobit cerul cu stelele, ca un Dumnezeu", pe care imnuri singur le-a alcătuit.

Deci, șezînd în chilia sa, se nevoia cu aceeași nevoință mai presus de om. Iar diavolii adunîndu-se, făceau război cu sfîntul în fiecare zi și se sîrguiau să-l izgonească din locul acela; dar în deșert se osteneau blestemații, căci erau goniți de rugăciunea cuviosului cea fierbinte și ca un fum se risipeau. Apoi o putere dumnezeiască cu totul nebiruită îl acoperea de aici înainte; putere care se arată în chip de foc celor vrednici de o vedere ca aceasta, și arde de tot pe vrăjmașii lui.

De aceea, el vindeca pe mulți numai cu cuvîntul său, și pe diavoli îi izgonea din oameni, precum am cunoscut acest lucru prea adevărat; după aceea, trimitea pe oameni în pace să meargă la locurile lor, poruncindu-le să se depărteze de vorbirea de rău, de nedreptate, de

jurămîntul strîmb, de beție, de desfrînare, să postească de carne, să dea milostenie după putere, și să se curețe de tot păcatul prin pocăință; și într-acest chip să se împărtășească cu Preacuratele Taine la praznicele cele mari și vestite, ca să fie totdeauna sănătoși.

Încă și pe un monah, anume Mercurie, l-a îndemnat odată cuviosul ca să izgonească pe dracul dintr-un îndrăcit; și acolo, înaintea cuviosului, a certat Mercurie pe duhul cel rău și viclean, cu numele lui Iisus Hristos, și cu preaslăvire a tămăduit pe cel îndrăcit. Iar pe un ucenic al unui stareț, care era supărat rău de un diavol, întîlnindu-l în cale cuviosul, i-a poruncit să păzească ascultarea desăvîrșită către bătrînul său, să se depărteze de brînză, de vin și de necurăție și se va tămădui în numele lui Iisus Hristos. Și, o! minune, mergînd după cuvîntul acesta, s-a tămăduit.

Într-una din zile au mers la cuviosul niște monahi din lavră pentru sfat, iar împreună cu dînșii a mers și un mirean; cum a văzut cuviosul pe mirean, l-a izgonit de departe, zicîndu-i că este achindinean (Achindin era un eretic) și necredincios, cu toate că nu-l știa nimeni altul că este astfel, pînă în ceasul acela. Iar sfîntul se împotrivea lui Achindin și-l numea cacochindinos (adică primejdios), și îndrăcit, părtaș la tot eresul și slujitor al lui Antihrist; pentru aceasta pe niște eretici ca aceștia îi izgonea și-i anatematiza cuviosul pe față.

Alți monahi iarăși au mers la cuviosul și, cum i-a văzut de departe, a strigat cu glas mare: "Alungați înapoi pe masalianul, zicîndu-i pe nume, și apoi să veniți la mine". Acest lucru auzind acei monahi, s-au cutremurat și izgonind din tovărășia lor pe rău credinciosul acela masalian, au mers la sfîntul.

Un monah voia să călătorească la Constantinopol cu un caiac al Tesalonicului, pentru o trebuință; iar cuviosul nu l-a lăsat, spunîndu-i mai înainte primejdia. Dar după trei zile de la pornire, s-a scufundat în mare caiacul acela cu toți oamenii. Alt caiac a venit în limanul Lavrei, și oamenii acelui caiac au mers la cuviosul, avînd cu ei și un om îndrăcit, care avea pe diavolul nesăturării, căci mînca cît mănîncă cinci oameni și tot nu se sătura.

Pe acesta aruncîndu-l la picioarele cuviosului, l-au rugat ca să-l izbăvească de acest duh; atunci sfîntul luînd o bucată de pîine uscată, a dat-o celui ce pătimea, zicîndu-i: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos numai atît să mănînci, că te vei sătura, și să fii în pace". De atunci înainte s-a izbăvit acel om de diavolul nesațiului, și nu mînca mai mult decît măsura dată de sfînt. Pentru aceasta, lepădîndu-se de lume și de cele din lume, s-a făcut monah și s-a sălășluit aproape de sfîntul; apoi, povățuindu-se de dînsul, a sporit cu darul lui Dumnezeu în fapta cea bună și s-a făcut un monah preaiscusit.

Un monah, anume Varlaam, ucenic al unui bătrîn oarecare, a fost ocărît de cuviosul pentru neascultarea ce o arăta către bătrînul său, și i-a zis: "Pentru aceste greșeli ale tale, vei avea un rău sfîrșit și ai să mori înghețat de frig". Lucru care s-a și întîmplat; căci s-au împlinit cele zise mai înainte de cuviosul. Unui alt monah, cu numele Atanasie i-a spus cuviosul mai înainte că va fi omorît de ismailiteni; și s-a întîmplat și această proorocire a cuviosului. Atît era de bogat fericitul prin darul Sfîntului Duh, încît și cele ce erau departe le vedea, ca și cum ar fi fost aproape și cele ce aveau să fie, le cunoștea mai înainte și le spunea, ca și cum ar fi fost de față.

Apoi chiar și venirea împăraților a cunoscut-o mai înainte, și a zis: "Împărații grecilor voiesc să vie la mine ca să audă proorocie și să ia mai înainte înștiințare de cele ce vor să fie, iar nu ca să se folosească". După puțin timp au venit la dînsul Ioan VI Cantacuzino (1347-1354) și Ioan V Paleologul (1341-1391), care atunci împărățeau împreună, cărora le-a proorocit cuviosul toate cîte avea să li se întîmple, povățuindu-i să îndure toate neplăcerile ce au să vie asupra lor.

Apoi le-a dat învățătură și i-a îndemnat la fapte folositoare de suflet și potrivite împăraților, pe care nu le arătăm aici, pentru scur-tarea istoriei. Iar cînd au plecat de acolo împărații, fiind petrecuți de sfîntul, a zis către Cantacuzino: "Iată egumenul mînăstirii!"

Iar către Ioan Paleologul a zis: "Stăpînește, nestăpînitule, și nu te înșela; căci împărăția ta va fi mică și slabă și-ți va aduce multe tulburări". După aceasta le-a zis: "Bucurați-vă și mergeți în pace". Trecînd puțină vreme, a trimis în Constantinopol lui Ioan Cantacuzino o bucată de pîine uscată, o ceapă și un usturoi.

Prin aceasta i-a vestit de mai înainte, că se va face monah și va mînca astfel de hrană; ceea ce s-a și întîmplat, căci după puțin timp, fiind silit de Ioan Paleologul, s-a făcut monah, fără voia sa, și atunci cînd mînca pîine și ceapă, și-a adus aminte de proorocia Cuviosului și se minuna. Asemenea și Ioan Paleologul, aducîndu-și aminte de proorociile cuviosului, după ce s-au împlinit toate cele proorocite, s-a minunat, lăudîndu-l foarte mult.

Preasfințitul patriarh Calist, mergînd în Serbia cu tot clerul său, pentru unirea și pacea Bisericii, și trecînd prin Sfîntul Munte al Atonului, a mers la locul Sfîntului Maxim, ca să-l vadă; iar cuviosul a ieșit întru întîmpinarea lui și a luat binecuvîntare de la dînsul; iar după sărutare a zis în glumă către cei ce erau de față: "Bătrînul acesta a pierdut pe baba sa" și altele; și după ce au vorbit mult timp împreună, l-a petrecut cîntînd: "Fericiți cei fără prihană în cale, care umblă în legea Domnului".

Prin aceasta le vestea moartea și îngroparea lor acolo, lucru care s-a și întîmplat; căci mergînd patriarhul cu clerul său în Serbia, după un scurt timp, au murit cu toții acolo, fiind otrăviți, după cum spun cei mai mulți, iar după cum scriu bizantinii, din pricina văzduhului, și s-au îngropat acolo, în biserica serbilor. Deci, s-a împlinit proorocia cuviosului, care a făcut-o pentru împărați și pentru patriarh.

Un sihastru cu numele Metodie, mergînd într-o zi la cuviosul, a văzut o lumină dumnezeiască strălucind împrejurul lui și n-a îndrăznit a se apropia de dînsul, pînă cînd i-a poruncit cuviosul.

Se mai povestește de mulți un lucru minunat despre cuviosul, cum că primea pîine cerească. Odată, în vreme de iarnă, a mers bolnicerul lavrei, anume Grigorie, spre cetatea lui, împreună cu alt frate și, de multă zăpadă ce căzuse, era acoperit locul și urme de om nu se vedeau nicăieri; dar, făcînd drum cu multă osteneală, au mers la locul cuviosului, avînd cu ei pîine, vin și altele trebuitoare pentru mîngîiere.

Intrînd în coliba lui, au văzut pîine caldă și curată, din care ieșea miros atît de plăcut, încît a umplut coliba lui de bună mireasmă; iar ei, cercetînd să vadă dacă se află în colibă vreun semn de foc, și neaflînd, au rămas uimiți, minunîndu-se de acea pîine cerească. Deci, căzînd la picioarele sfîntului, cereau să le dea și lor o bucată din acea pîine.

Milostivindu-se cuviosul, a tăiat jumătate din pîine și le-a dat, zicînd căre dînșii: "Mîncați și luați aminte să nu spuneți cuiva din cele ce ați văzut, cît voi trăi eu". Încă și apă de băut a dat prietenilor săi, după cum martor îmi este Dumnezeu, că mai pe urmă, după adormirea cuviosului, ne-au spus nouă unii din cei ce s-au împărtășit din această băutură cerească. Iar alți frați ne-au spus cum că apa mării, cu rugăciune o făcea dulce și o bea.

Altă dată, în vremea culesului de vii, au mers la dînsul doi monahi, și după ce au băut puțin, cuviosul a luat o bucată de pîine și le-a dat, zicînd: "Duceți-vă mai degrabă la mînăstirea lui Dorotei, ca să nu vă primejduiți pe cale de furtună"; iar ei se minunau că le-a zis că are să fie furtună, pentru că aerul și timpul erau liniștite, și nori nu se vedeau nicidecum. Cu toate acestea, mai înainte ca ei să ajungă la mînăstirea lui Dorotei, cerul s-a schimbat într-un chip înfricoșat și s-a stîrnit un vînt, urmat de o mulțime de fulgere și trăsnete și a căzut atîta grindină și ploaie tulburătoare, încît a încetat desăvîrșit culesul, iar viile cele neculese le-a prăpădit și le-a făcut ca și pe cele culese; acestea văzîndu-le acei doi monahi, au strigat; "Doamne, miluiește". Și propovăduiau pretutindeni proorocia cuviosului.

Altă dată a venit la cuviosul un învățat din Constantinopol și, îndată ce l-a văzut cuviosul i-a cunoscut gîndurile cele rele pe care le hrănea acel om și a început să-l certe, zicînd: "Unde ai văzut tu nevoințele și luptele sfinților, cum și darurile pe care le dă lor Dumnezeu? Încît hulești asupra lor, zicînd că sfinții au avut puține nevoințe, iar cei ce scriu viața lor le fac laude și le adaugă fapte neadevărate, pe care nu le-au făcut. Apoi și darul minunilor pe care l-au luat îl socotești că este mincinos. Încetează cu niște gînduri ca acestea satanicești, ca să nu întărîți pe Dumnezeu, să trimită un trăsnet asupra ta și să te ardă de tot. Pentru că sfinții s-au afierosit cu totul lui Dumnezeu, încît toate faptele lor le-au făcut pentru Dumnezeu și spre plăcerea Lui. Și cine poate scrie cu dinadinsul toată viața fiecărui sfînt, precum a fost? Sau cine o știe cu amănuntul? Ci numai puține din cele multe se scriu, ca să fie spre mărturia sfîntului.

Asemenea socotesc unii, că și darul Sfîntului Duh, care s-a dat sfinților, nu este numai atît cît se vede, ci este bogat, neajuns și neînțeles, încît covîrșește toată mintea. Numai dacă vrei să fii cu adevărat înțelept, lasă nebuna cuvîntare a elinilor și îndeletnicește-te, precum zice David, ca să cunoști pe Dumnezeu și, prin cunoștință și prin liniștea cea duhovnicească, să te împrietenești cu Dumnezeu, pe cît vei putea; și atunci vei cunoaște darul Sfîntului Duh, cum și minunile cele dumnezeiești și neînțelese ale lui Dumnezeu. Și astfel te vei minuna și te vei umili, după ce vei cunoaște în ce întuneric erai mai înainte, căci fără de lumină nu se cunoaște întunericul. Deci, vino la lumina liniștii și rugăciunii și vei fugi singur de întuneric; apoi atunci vei vedea și vei cunoaște darul și puterea sfinților și vei dori să-l dobîndești și tu".

Acestea auzindu-le cărturarul, s-a înfricoșat și s-a cutremurat; căci i-a spus gîndurile cele ascunse ale lui și, folosindu-se foarte mult de cuvintele cuviosului, și-a îndreptat gîndirea cea hulitoare pe care o avea, și de aici înainte îndrepta și pe alții cu prea înțeleapta învățătură a sfîntului.

"Și eu însumi, zice scriitorul vieții acestuia, martor îmi este Dumnezeu, nu voi ascunde ceea ce am văzut la cuviosul, fiindcă m-am făcut și eu cunoscut cu dînsul și am avut împreună petrecere cu el.

Într-o zi am pornit de la Sfînta Mînăstire a Vatopedului, împreună cu alt frate, și am mers la coliba lui, dar neaflîndu-l acolo, mă mîhneam și căutam împrejur, ca să văd pe cel dorit; apoi suindu-mă puțin dinapoia colibei lui și căutînd spre drumul lui Isaia, iată că l-am văzut pe el departe de noi, ca de două mile, și toată calea aceasta este cu greu de umblat, fiind un loc pietros și drum întocmit nu avea.

Dar, o! minune, am văzut pe sfîntul că s-a înălțat de la pămînt sus în cer și, ca un vultur înaripat, zbura pe deasupra pădurii celei dese și a pietrelor celor mari și venea spre mine. Deci, văzîndu-l zburînd într-acest fel, m-am cutremurat și am strigat: "Mare ești, Doamne!" Iar de

frică m-am tras puțin înapoi, și într-o clipeală de ochi a sosit și sfîntul acolo, unde stăteam eu. Dar ce cînta eu nu am înțeles, însă mă minunam. Am căzut deci la picioarele lui și l-am primit. Iar el m-a întrebat de cînd am venit în locul acesta? Apoi, apucîndu-mă de mînă, m-a dus în coliba lui; și după aceea m-a învățat și m-a sfătuit mult, zicîndu-mi: "Caută să nu spui cuiva ceea ce ai văzut, atît cît voi fi în această viață.

Să știi că ai să fii egumen al mînăstirii și ai să pătimești multe. Însă rabdă, urmînd lui Hristos, Care a fost spînzurat pe lemn; căci El îți va fi ajutător întru ispitele care vor fi spre mărturia pătimirii tale". Și toate acestea mi s-au împlinit, după proorocia sfîntului".

Însă și aceasta pe care am văzut-o eu însumi, nu voi s-o tac: Un monah, cu numele Iacob, l-a rugat pe sfîntul ca să-i facă carte de milostenie, prin care să-și scoată din robie pe fratele său. Tăcînd puțin cuviosul, i-a zis cu asprime: "Du-te de scoate cei șaizeci de galbeni, pe care îi ai ascunși în zidul turnului, și-i dă spre răscumpărarea fratelui tău. Apoi, nu fi lacom și mincinos și să nu te mai robești iarăși cu această patimă". Iar Iacob, auzind aceasta, a mărturisit adevărul și cerînd iertăciune de la cuviosul pentru îndrăzneala lui, a dobîndit-o pe aceasta.

Altă dată un mirean a venit la cuviosul și-l ruga cu plîngere: "Sfinte al lui Dumnezeu, ajută-mi, căci un preot m-a blestemat și a murit, iar acum nu știu ce să fac, eu ticălosul". Sfîntul milostivindu-se de dînsul, i-a zis: "Mergi la mitropolitul Veriei, care stăpînea ca un arhiereu pe preotul acela ce a murit, și să te ierte după legile creștinești".

Acest lucru s-a și făcut, căci a dobîndit de la dînsul iertare. Și în același ceas a zis unui monah: "Du-te și tu către preotul Ioan, ca să te ierte, mai înainte pînă nu moare, căci te-a blestemat cînd l-ai ocărît și l-ai lovit cu un ciomag". Iar monahul, minunîndu-se că i-a spus greșeala lui, s-a dus împreună cu mireanul în Veria și a luat iertare.

Odată arhiereul Traianopolei a plecat cu diaconul său ca să meargă la cuviosul, vrînd să-l ispitească de are cu adevărat mai înainte vedere; pe drum a luat rasa diaconului său și s-a îmbrăcat cu dînsa. Și astfel arhiereul a mers la dînsul, ca un diacon, apoi a zis către sfîntul: "Binecuvintează, părinte; arhiereul este afară și de voiești, poruncește să vină înăuntru". Iar sfîntul a zis către dînsul: "Tu ești arhiereul, și tu să mă binecuvîntezi; deci, nu te mai preface, căci eu eram acolo deasupra locului în care ați făcut înțelegerea". Si aceasta zicînd, a făcut metanie și l-a binecuvîntat arhiereul, apoi l-a sărutat, și foarte mult s-a minunat.

Sfîntul zicea încă și aceasta despre cuviosul și de Dumnezeu purtătorul Nifon Athonitul, căci deasupra colibei lui era o peșteră mică, și într-o zi a intrat în peșteră și a dormit, iar după

ce s-a sculat din somn a șezut și a văzut dinaintea peșterii o femeie împodobită; dar cunoscînd vicleana lucrare a diavolului, a făcut de trei ori semnul cinstitei Cruci, și îndată s-a făcut nevăzută.

Apoi spunea și despre sine, că într-o zi de luni a venit un monah pe care nu l-am văzut niciodată și a șezut înaintea colibei mele și era cu totul slab de multa înfrînare, iar marți dimineața, a venit la mine și am vorbit împreună; dar neavînd pîine sau altceva, ca să mîncăm amîndoi, am ieșit și am șezut mai sus de coliba mea pînă joi dimineață, și iarăși a venit la mine și am vorbit împreună, apoi iarăși a ieșit și a stat în locul cel dintîi pînă sîmbătă dimineață. Atunci am ieșit și eu pentru puțină odihnă trupească, și de atunci nu l-am mai văzut".

Deci, după ce a petrecut cuviosul părintele nostru Maxim 14 ani în peștera aceea, mai înainte zisă, unde își avea coliba sa, aproape de Panaghia, a ieșit de acolo și a venit aproape de Sfînta Lavră, numai ca să audă duhovniceștile organe, adică clopotele, și acolo și-a făcut o colibă mică, și într-însa a șezut pînă la sfîrșitul vieții sale.

Sînt și alte multe povestiri despre dumnezeiescul Maxim, adică mai înainte - vederi și faceri de minuni mari în învățături de Dumnezeu înțelepțite, prin care povățuia pe mireni, pe monahi și pe fiecare om de orice stare; cu toate acestea este cu neputință ca să le scriem pe toate, fiind o mulțime.

Iar acestea pe care le-am scris, sînt asemenea ca și cum am fi umplut un pahar cu apă din mare, pe lîngă noianul mării, dar și aceste puține sînt destule ca să cunoască creștinii cum că nu numai în vremea aceea de demult preamărea Dumnezeu pe sfinții Săi; ci și acum și în toată vremea pe toți care Îl slăvesc pe El prin locurile cele bune îi preamărește cu semne și minuni, care sînt ca niște arvune ale slavei cea de-a pururea vecuitoare, pe care au s-o dobîndească întru Împărăția cerurilor. De aceea, trecînd pe cele mai multe, venim acum către preasfințitul sfîrșit al sfîntului, ca să sfîrșim și povestirea cea despre dînsul.

Un oarecare monah, care se numea Nicodim, a mers la cuviosul pentru folosul sufletesc; iar sfîntul a zis către dînsul: "Frate Nicodime, eu acum degrabă o să mor". Deci, după aceea i-a arătat și ziua adormirii sale, iar pe aceia care aveau să se afle la îngroparea lui, i-a spus mai înainte pe nume. Și, cînd a sosit ziua aceea, pe care mai înainte i-a spus-o, Cuviosul Maxim a adormit, fiind de 95 de ani, în a 13-a zi a lunii ianuarie, și a fost îngropat în mormîntul pe care el însuși și l-a săpat, aproape de coliba lui.

Îngroparea lui s-a făcut chiar de aceia pe care el însuși mai înainte i-a spus, că adică nu se va face întru arătare și cu mulțime de popor. A dat poruncă îngropătorilor să nu mute într-alt loc moaștele lui, nici să ia cineva o părticică dintr-însele, ci să le lase întregi și ascunse în mormînt, ca să nu se slăvească de oameni.

Iar după ce s-au înștiințat despre adormirea cuviosului toți părinții Sfîntului Munte foarte mult s-au mîhnit și plîngeau că s-au lipsit de un dascăl ca acesta de Dumnezeu înțelepțit și de un luminător prea strălucit ca acesta, propovăduindu-i totdeauna pretutindeni vitejiile lui cele duhovnicești și dumnezeieștile lui daruri; făcînd în fiecare an pomenirea sfîntului cu cinste și cu e-vlavie, precum se cuvine sfinților.

Și așa au slăvit și slăvesc pe pămînt oamenii pe Cuviosul Maxim cu cinste, iar sus în ceruri este slăvit de îngeri, care primind preacuratul și sfîntul lui suflet, l-au așezat în corturile sfinților și l-au preamărit cu negrăita și neînțeleasa lumină a dumnezeirii; iar acum stă înaintea lui Hristos, pe Care din tinerețele lui L-a dorit și se bucură împreună cu îngerii și cu sfinții cei din veac, rugîndu-se neîncetat pentru noi.

Dar pentru ca să se arate că darul Sfîntului Duh petrece nedespărțit de sfintele lui moaște, nu a lipsit de a se face minunile cele mari; căci un oarecare monah, cu numele Dionisie, care se poreclea Condostefanos, fiind bolnav de durere de cap multe zile, a alergat la mormîntul cuviosului și rugîndu-l cu credință și cu lacrimi, ca să-i dea sănătate, a adormit puțin; apoi, deșteptîndu-se, s-a făcut sănătos și preamărea pe sfîntul.

Și luînd în mîinile sale puțină țărînă de la mormîntul sfîntului, i se părea lui ca niște mir minunat și s-au umplut de bună mireasmă negrăită simțurile sale.

Chiar și eu însumi, zice scriitorul vieții acestuia, care mai înainte am văzut pe sfîntul zburînd în văzduh, îmbolnăvindu-mă foarte rău și ajungînd aproape de moarte, deznădăjduindu-mă de viață, am chemat cu lacrimi în ochi pe sfîntul întru ajutor, și în somn arătîndu-mi-se, m-a făcut sănătos, slăvind pe Dumnezeu, împreună și pe sfîntul, căci mort fiind, am înviat.

Un ieromonah îmbunătățit, cu numele Nifon, împreună cu alt oarecare sihastru au mers la mormîntul sfîntului și, săpînd, au luat o părticică din sfintele lui moaște, și atîta bună mireasmă a ieșit dintr-însele, încît n-au putut să o sufere; pentru aceea, ștergînd cu un burete udat cu apă acea bucățică mică pe care au luat-o, și-au uns cu credință și cu evlavie simțirile lor. După aceea, au pus-o iarăși la locul ei, ca să păzească porunca cuviosului, care zisese să

rămînă întregi și nelipsite sfintele lui moaște; apoi, luînd țărînă numai, au astupat mormîntul ca mai înainte, slăvind pe Dumnezeu, care așa preamărește pe sfinții Săi.

După aceea mult veselindu-se, mergeau în fiecare zi la mormîntul sfîntului și se împărtășeau de bună mireasmă, întru slava lui Hristos, Dumnezeul nostru, Căruia se cuvine toată mărirea, cinstea și închinăciunea, împreună cu Părintele Său cel fără de început și cu Preasfîntul și de viață Făcătorul Său Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

34. POVESTIREA MONAHULUI AMONIE DESPRE UCIDEREA CUVIOȘILOR PĂRINȚI DIN SINAI ȘI RAIT (14 IANUARIE)

(Aceasta s-a făcut în anul 288 după Hristos,
pe vremea împăratului Dioclețian)

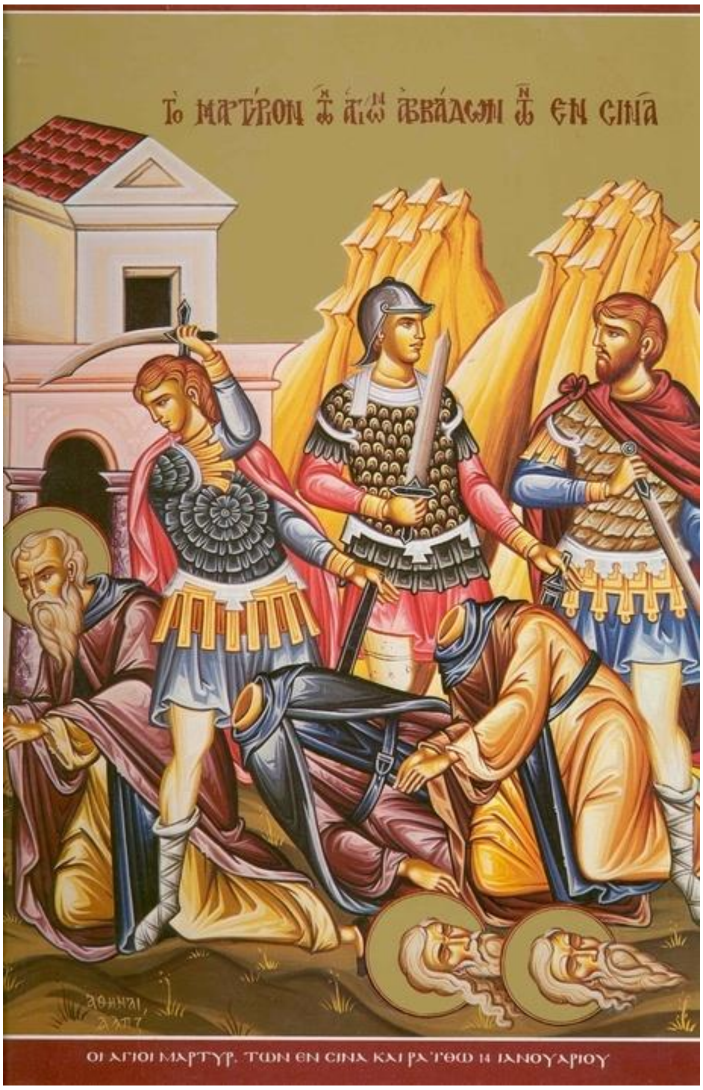

Șezînd odată, zice Amonie, în smerita mea chilie, în părțile Alexandriei, în locul ce se numea Canov, mi-a venit în gînd să mă duc în părțile Palestinei, de vreme ce nu puteam suferi, văzînd în toate zilele necazurile ce se făceau creștinilor de către chinuitorii cei fărădelege, iar pe Sfîntul părintele nostru Petru, patriarhul, fugind și ascunzîndu-se din loc în loc, neputînd cu îndrăznire să-și păstorească turma sa cea cuvîntătoare; dar încă am dorit să văd și Sfintele Locuri din Ierusalim și să mă închin acolo unde a umblat Domnul nostru Iisus Hristos și a săvîrșit tainele rînduielii Sale.

Deci, m-am dus acolo și m-am bucurat de toate lucrurile Domnului și am mulțumit iubitorului de oameni Dumnezeu că m-a învrednicit a mă închina Sfintelor Locuri, apoi m-am dus în pustie cu alți monahi și, Dumnezeu ajutîndu-mi, am venit în Muntele Sinai, în timp de 18 zile, și m-am închinat acolo Sfintelor Locuri, unde am petrecut îndulcindu-mă de vederea și de vorbele acelor părinți cu chip îngeresc ai Sinaiului.

Pentru că în toate zilele umblam în chilia fiecăruia din ei pentru folos sufletesc, a căror rînduială a vieții era într-acest chip: în toate zilele ședeau în chiliile lor, liniștindu-se, iar sîmbătă seara spre duminică se adunau toți în biserică și făceau împreună priveghere de noapte, iar dimineața, la Sfînta Liturghie, împărtășindu-se cu Sfintele și de viață făcătoare ale lui Hristos Taine, se adunau fiecare din ei iarăși în chilia sa. Vederea lor era îngerească, pentru că se topiseră trupurile lor de înfrînarea cea mare și de priveghere; căci viețuiau ca niște fără de trupuri, neavînd nimic din cele ce s-au obișnuit a aduce plăcere și patimi, nici vin, nici untdelemn, nici pîine, ci puține finice sau muguri de stejar, și cu acelea își hrăneau trupul lor. Numai pentru străini se aflau pîini la locul cel rînduit.

Apoi, nu multe zile trecînd, deodată au năvălit asupra părinților acelora mulțime de barbari, care se numeau blemieni și, murind mai marele lor, pe acei părinți pe care i-au aflat în locurile de primprejur, i-au ucis cu nemilostivire; iar cîți au fost aproape de vîrf, au simțit tulburarea și au fugit departe împreună cu sfîntul părinte, egumenul locului, al cărui nume era Dula. Acela era cu adevărat om al lui Hristos, avînd multă răbdare și blîndețe, ca nimeni altul; pentru aceea unii l-au numit și Moise. Și au ucis barbarii aceia pe toți sfinții care au fost în Horeb, în Tefrovil și în Chidar, iar celelalte locuri dimprejurul Muntelui Sinai le-au prădat; apoi, apropiindu-se și de noi, puțin de nu ne-au pierdut, nefiind nimeni să-i oprească.

Dar iubitorul de oameni Dumnezeu, Cel ce întinde mînă de ajutor celor care Îl cheamă din toată inima, a poruncit să se aprindă o văpaie mare în sfîntul vîrf al muntelui, și văzînd tot muntele plin de fum, și focul suindu-se pînă la cer, ne-am cutremurat toți, și puțin de n-am pierit de frica celor ce se vedeau, apoi căzînd la pămînt, ne-am închinat Domnului și ne-am rugat Lui, să treacă primejdia ce era asupra noastră.

Barbarii, văzînd focul, s-au înspăimîntat și îndată au fugit, aruncîndu-și armele și lăsîndu-și și cămilele, pentru că n-au putut măcar un ceas să rabde înspăimîntătoarea vedere de foc. Noi văzînd acestea, am mulțumit și am slăvit pe Dumnezeu, Care nu lasă pînă în sfîrșit pe cei care Îl cheamă.

Cînd m-am coborît din vîrf, am găsit pe fiecare în locul unde fusese înjunghiat, iar părinții erau omorîți în diferite feluri: 38 cu ucidere de sabie, avînd pe trupurile lor multe și felurite răni, - al cărora chip de junghiere, cine poate să-l spună? - iar doi erau încă vii, anume Isaia și Sava, răniți foarte rău, încît abia suflau. Îndată am îngropat pe părinții cei înjunghiați, cu mare plîngere; iar pentru cei vii am avut grijă. Pentru că cine ar fi fost atît de nemilostiv, care pentru atîția și astfel de părinți să nu fi plîns cu amar, pe bărbații cei cuvioși și cu sfînta cuviință, aruncați la pămînt cu umilință? Dintre aceștia unul avea capul tăiat desăvîrșit, al altuia abia se ținea de o parte, altul era tăiat în două, altuia îi erau tăiate mîinile și picioarele, altul avea ochii scoși și altul era despicat în două de la cap pînă la picioare.

Dar cine poate să spună pe rînd cele ce am văzut, pipăind trupurile sfinților și îngropîndu-le! Iar acei doi frați care erau abia vii, zăceau bolind, iar unul dintre dînșii, anume Isaia, sosind noaptea, a adormit în al doilea ceas. Sava a rămas încă viu, de a cărui sănătate era nădejde, pentru că nu era rănit de cumplite răni, și mulțumea lui Dumnezeu de cele ce i se întîmplaseră; însă era cuprins de necaz, că nu s-a învrednicit să moară cu sfinții părinți, drept aceea striga cu jale: "Vai, mie, păcătosul, vai mie cel nenumărat în ceata sfinților părinți, uciși pentru Hristos! Vai mie netrebnicul, cel într-al 11-lea ceas lepădat, cel ce am văzut limanul mîntuitoarei împărăției și n-am intrat întru dînsa!".

Apoi se ruga cu umilite cuvinte: "Dumnezeule, Atotțiitorule, Cel ce ai trimis pe Fiul Tău Cel Unul născut spre mîntuirea neamului omenesc; Unule, iubitorule de oameni, nu mă despărți de cei mai înainte adormiți sfinți părinți, și cu mine să se împlinească numărul de 40 al robilor tăi. Așa, Doamne, Iisuse Hristoase, binevoiește întru aceasta, căci din pîntecele maicii mele Ție Ți-am urmat și pe Tine unul Te-am iubit". Astfel rugîndu-se, și-a dat sufletul în mîinile Domnului, a patra zi după uciderea sfinților părinți.

Și încă avînd noi tînguire și mîhnire în sufletele noastre, iar lacrimile fiind în ochii noștri, a venit un oarecare ismailitean și ne-a spus că în cea mai dinăuntru pustie, ce se cheamă Rait, pustnicii ce o locuiesc, toți sînt uciși de barbari. Și locul acela era departe de noi, cale mai mult de 20 de zile, și care se află aproape de Marea Roșie, unde sînt 12 izvoare de apă, și odinioară erau vreo 17 copaci de finic, precum se scrie în cărțile Numerilor, iar acum s-au înmulțit foarte.

Deci, l-am întrebat pe omul acela cum au fost uciși părinții și care este numărul celor uciși, dar n-a putut să ne spună, de vreme ce și acela auzise de la alții, cum că părinții cei ce locuiau în Rait, toți sînt uciși de la mic pînă la mare. Trecînd nu multe ceasuri, iată că și altul același lucru ne spuse. Iar după puține zile a venit un monah din părinții cei ce au fost acolo, vrînd ca să petreacă în Muntele Sinai, despre care știind părintele Dula, egumenul Muntelui Sinai, cu dinadinsul a început a-l întreba; vrînd să știe cu încredințare de cele ce s-au întîmplat acolo sfinților părinți, și în ce chip fugind acela, s-a mîntuit.

Despre aceea a început fratele a spune: "Eu, părinților, nu am viețuit cu dînșii, decît aproape 20 de ani, iar alții erau acolo de mulți ani; unii erau de 40 de ani, alții de 60 de ani, iar alții aveau 70 de ani în acel loc.

Locul acela este neted și prea potrivit, foarte larg, iar în lungime ca de 70 de stadii. Dinspre răsărit are un munte ca un zid, care s-a întins pînă la Marea Roșie, acolo mulți sihaștri aveau locuință, după cuvîntul apostolului, rătăcind prin pustietăți, prin munți, prin peșteri, și în prăpăstiile pămîntului. Aproape de munte era biserica lor, întru care în toate Duminicile se adunau bărbații cu adevărat creștini; și, deși erau pe pămînt dar cu sufletul și cu viața erau asemenea îngerilor. Pentru că trupurile lor le-au trecut cu vederea, ca pe niște lucruri străine, iar sufletele lor, nu numai cu o

faptă bună, ci cu toate le-au împodobit, ale căror pătimiri, chinuri și ispite, aduse asupra lor de diavoli, nu pot a le spune, iubiților, ca și faptele bune ale tuturor. Însă ale unuia sau doi le voi spune spre folos și destul va fi vouă, ca și viața celorlalți părinți s-o înțelegeți, auzind cele ce se vor grăi.

A fost unul dintre ei bătrîn, anume Moisi, care din tinerețe a iubit viața monahicească, fiind de neam din cetatea care era acolo aproape, ce se chema Faran; acela era mai înainte egumenul părinților celor ce locuiau acolo, iar anii vieții în călugărie erau 73, petrecînd în muntele acela într-o peșteră, care nu era aproape de mănăstire; cu adevărat al doilea Ilie Tesviteanul, pentru că toate cele ce cerea de la Domnul le dădea lui.

Apoi, făcînd semne cu puterea lui Dumnezeu și tămăduind toate bolile, pe tot poporul cel ce locuia în hotarele Faranului, ca și pe ismailitenii părților acelora, pe toți i-a făcut creștini; pentru că văzînd minunile și tămăduirile ce se făceau de dînsul, au crezut întru Hristos și veneau la Sfînta Biserică, primind Sfîntul Botez. După aceea, sfîntul părinte pe mulți i-a scăpat de duhuri necurate, căci avea putere asupra diavolilor, cu darul lui Hristos.

Iar de cînd a început a se liniști acolo, n-a gustat pîine, dar pentru străini ținea la dînsul puțină pîine, pe care i-o dădeau lui oamenii cei ce veneau din Egipt. Iar el singur avea ca hrană puține finice și apă. Ba încă și îmbrăcăminte avea de finic și iubea liniștea foarte mult, ca nimeni altul. Însă cu sîrguință și cu blîndețe primea pe cei ce veneau la dînsul pentru învățătură.

Somnul lui era ușor și scurt și acela numai după cîntarea Utreniei, iar celelalte ceasuri ale nopții le petrecea fără somn. Iar în sfintele cele 40 de zile cu nimeni nu vorbea pînă în Joia cea Mare. În toate cele 40 de zile îi erau destule spre hrană 20 de finice și un pahar de apă, dintre care de multe ori îi prisosea, pînă la Sfintele Patimi - precum ucenicul lui ne-a spus nouă.

Deci, odinioară, în sfintele 40 de zile, un om anume Vedian, începător al neamului arabilor, a fost dus la dînsul pentru tămăduire, fiind cuprins de duhul cel necurat. Apropiindu-se de chilia starețului ca la o stadie, l-a aruncat pe el vicleanul duh și a început a striga: "O! la cine mă duceți, pentru că eu nici măcar un ceas n-am putut ca să împiedic și să ispitesc pe înșelătorul acela?". Acestea zicîndu-le, a ieșit din el și îndată s-a tămăduit omul și a crezut în Hristos, cu mulți alții, și s-a învrednicit Sfîntului Botez mai pe urmă. Apoi multe altele era de trebuință ca să vă spun vouă pentru acel cuvios, dar vremea neajungînd, este nevoie a tăcea, căci s-a sfîrșit, fiind înjunghiat de barbarii cei ce năvăliseră.

La acest minunat și fericit părinte a fost un ucenic de un nume cu el, - pentru că se chema Moise - din părțile Tebaidei, care a sihăstrit cu dînsul 46 de ani, neschimbînd nimic din rînduiala părintelui său, și a fost pildă celorlalți monahi tineri, cu care și eu la început am viețuit; iar pentru cea fără măsură a lui înfrînare m-am

despărțit de dînsul; și acesta a fost ucis cu ceilalți sfinți părinți. Ar fi fost așijderea de folos a pomeni și faptele celorlalți părinți; însă pentru scurtimea vremii pe toate lăsîndu-le, numai de un cuvios încă voi pomeni.

Era între dînșii un părinte anume Iosif, de neam analitean; acela petrecea departe de la mare ca de două stadii, zidindu-și locaș cu mîinile sale, fiind bărbat sfînt cu adevărat, cu toate faptele bune împodobit; iar acolo era de 30 de ani. Ucenicul lui nu era petrecător cu dînsul, ci aproape, într-o altă chilie.

La acest Cuvios Iosif oarecînd a venit un frate, ca să-l întrebe ceva, iar cînd a bătut în ușă și nu i-a răspuns stareţul, a privit pe o ferestruică și a văzut pe stareț stînd în mijlocul chiliei, fiind ca o flacără de la cap pînă la picioare; deci, înfricoșîndu-se și slăbind cu trupul, a fost ca un mort două ceasuri, și deșteptîndu-se ca din somn, ședea lîngă ușa starețului. Iar starețul îndeletnicindu-se întru gîndirea la Dumnezeu, nu știa ce se petrecea, și, trecînd cinci ceasuri, iarăși fratele acela a bătut și deschizîndu-i starețul, l-a adus înăuntru și l-a întrebat: "Cînd ai venit, fiule?" Iar el răspunzînd, a zis către stareț: "Sînt patru ceasuri și mai mult de cînd am venit, dar ca să nu te supăr părinte, n-am bătut pînă acum".

Deci a cunoscut fericitul stareț cum că-l văzuse fratele și nimic nu i-a zis lui; ci cîte l-a întrebat, i-a spus lui cele folositoare și cu pace l-a liberat. După ducerea acelui frate, a lăsat minunatul stareț chilia sa și s-a făcut nevăzut, temîndu-se de slava omenească.

După cîteva zile, un ucenic al lui, anume Ghelasie, venind în chilia starețului, nu l-a aflat și mult l-a căutat rătăcind prin pustia aceea, însă nu l-a aflat nicăieri; apoi s-a întors în chilia starețului, vărsînd multe lacrimi și s-a sălășluit într-însa, ca măcar chilia părintelui văzînd-o, să primească puțină mîngîiere sufletului său. Deci, a petrecut în chilia părintelui șase ani, iar după acei șase ani, într-una din zile, la nouă ceasuri, a bătut în ușă cineva și, ieșind Ghelasie, a văzut pe părintele său stînd afară și s-a mirat de această neașteptată vedere; pentru că i se părea că vede un duh, însă cu bucurie a zis către dînsul: "Fă rugăciune, părinte!" Iar starețul a făcut rugăciune și l-a sărutat.

După aceea a zis către ucenic: "Bine ai făcut, fiule, spunîndu-mi despre rugăciune mai înainte, pentru că în multe feluri sînt cursele diavolului. Iar fratele a zis către dînsul: "Pentru ce ai voit părinte ca să te desparți de părinți și pe mine, fiul tău, să mă lași? Că iată în mîhnire și în plîngere am fost pînă acum". Dar starețul i-a zis: "Pricina ducerii mele, fiule, numai Dumnezeu singur o știe. Însă pînă acum nici din locul acesta nu m-am depărtat, nici pe tine nu te-am lăsat, nici a trecut vreo duminică în care să nu mă împărtășesc cu părinții în biserică, cu sfintele cele fără de moarte Taine ale lui Hristos, Dumnezeul nostru".

Și se mira fratele cel mai mult, cum umblînd printre ei, de nici unul nu se vedea. Și i-a zis lui: "Dar acum părinte, cum ai venit la fiul tău?" Starețul i-a răspuns:

"Iată acum, fiule, a sosit vremea ducerii mele către Domnul și am venit ca să mă îngropi". Și mult vorbind cu fratele despre cele folositoare, și întărindu-l pe el, și-a ridicat mîinile sale către cer și a făcut pentru dînsul o rugăciune; și așa cu pace a adormit întru Domnul.

Apoi, îndată venind fratele, ne-a spus nouă, și adunîndu-ne cu stîlpări, ramuri și cu cîntări multe, l-am dus în biserică, avîndu-și fața luminată precum a fost de demult a proorocului Moise, și l-am pus cu cei mai dinainte adormiți sfinți și dumnezeiești părinți. Încă și multe altele aveam să vă spun vouă, dar vă las, de vreme ce este vremea să spun cele despre bărbați, pentru că vă văd pe voi că doriți a auzi cum au fost uciși sfinții părinți de către dînșii.

Drept aceea, acei fericiți părinți au fost desăvîrșiți, căci au viețuit întru multă sărăcie și necîștigare; apoi cu vitejie au răbdat pentru Domnul necazurile, totdeauna îndeletnicindu-se în rugăciune și în dumnezeiască vedere. Și eram noi acolo toți locuitorii 43. Și iată veniră doi oameni spunîndu-ne cum că din cealaltă parte de mare, dinspre Etiopia, au venit mulțime de barbari cu corăbiile, care prinzîndu-ne pe noi care treceam cu caicul (barca), ne-au oprit, zicîndu-ne: "Să ne duceți la cetate, căci nu vă vom ucide pe voi".

Iar noi chiar nevrînd, am făgăduit, dar căutam vreme cînd va sufla austrul, ca să plecăm. Însă Dumnezeu ajutîndu-ne, noi doi am scăpat noaptea cu caiacul din mîinile lor. Și vă spunem vouă aceasta, ca să vă păziți o vreme, ca nu cumva barbarii aceia umblînd pe lîngă locul acesta, să vă nimerească și să vă ucidă, căci sînt 300 la număr. Noi auzind acestea, ne păzeam, punînd străji pe lîngă mare, că dacă vor vedea corabia venind, să ne spună. Apoi, făcînd priveghere toată noaptea, ne rugam lui Dumnezeu ca să rînduiască cele de folos pentru sufletele noastre. În ceasul întîi al nopții s-a văzut corabia cu pînza ridicată venind spre noi. Dar mirenii cîți se aflau împrejurul locului aceluia, ce se numea Faran, s-au pregătit de război, apărîndu-și femeile și copiii, adunîndu-se toți bărbații, 200 la număr, afară de femei și de copii; iar noi am alergat la biserica noastră, care era îngrădită cu ogradă.

Sosind corabia aceea la liman cu barbarii, povățuindu-se de corăbieri, au petrecut noaptea sub poalele muntelui de apus, aproape de izvoare. Deci, făcîndu-se ziuă, îndată barbarii legînd pe corăbieri, i-au aruncat afară și numai pe unul l-au lăsat în corabie, împreună cu un barbar, ca să nu se poată duce corăbierul acela cu corabia.

Apoi veniră la izvoare, unde îi întîmpinară bărbații cei de acolo, ieșind la război; de amîndouă părțile s-au aruncat săgeți multe. Dar, barbarii fiind iscusiți, au gonit pe bărbații cei de acolo și au ucis dintr-înșii o sută patruzeci și șapte la număr, iar ceilalți din ei au fugit pe unde au putut; iar barbarii luînd femeile și copiii îi țineau la ei, nelegiuiții.

După aceasta, ca niște animale sălbatice, s-au repezit spre noi, către ograda mai sus zisă, nădăjduind ticăloșii că vor găsi la noi mult aur; și înconjurînd zidurile

cetății, strigau fără de rînduială și cu glasuri de barbari ne înfricoșau. Iar noi fiind în cea mai de urmă primejdie și necaz, nu ne pricepeam ce să facem, decît numai spre Dumnezeu strigam, tînguindu-ne.

Unii din noi răbdau acel necaz cu vitejie, alții plîngeau și rugîndu-se, mulțumeau lui Dumnezeu; și unul pe altul mîngîindu-se, strigau cu toți împreună: "Doamne miluiește". Și stînd părintele nostru Pavel în mijlocul bisericii, a zis: "Acultați-mă părinților și fraților, pe mine cel păcătos și mai de pe urmă între voi toți; știți cu încredințare toți cum că pentru dragostea Domnului Iisus Hristos ne-am despărțit de lumea cea deșartă și petrecem în această pustie și ne-am învrednicit a purta jugul Lui cel bun, în foame și în sete, umblînd în cea mai de pe urmă sărăcie; am defăimat toate cele pămîntești și deșarte, ca să ne învrednicim a fi părtași împărăției Lui cerești, și acum, afară de aceasta, nimic nu nădăjduim, chiar moartea de ni s-ar întîmpla nouă în ceasul acesta.

Drept aceea, de ar voi Stăpînul nostru, ca degrab să ne libereze din viața cea deșartă și să ne aibă la El, apoi pentru ce să ne mîhnim și să nu răbdăm? Oare nu mai mult ne vom bucura? Pentru aceasta sîntem datori a mulțumi și a ne bucura și nicidecum a ne împuțina cu sufletul. Pentru că ce este nouă mai frumos, sau ce este mai dulce decît aceasta, ca adică să vedem slava Domnului și să privim la sfînta Lui față cea dumnezeiască? Aduceți-vă aminte, fraților și părinții mei, cum întotdeauna am fericit și am preamărit pe sfinții mucenici, cei mai dinainte, și unul altuia povesteam pătimirile lor, cum pentru numele lui Hristos au fost chinuiți și doream ca împreună cu dînșii să ne aflăm. Iată acum vremea a sosit, căci dorința noastră se îndeplinește, adică să ne săturăm cu dînșii de așteptarea noastră în veacul ce va să vie; drept aceea, nicidecum să nu vă împuținați, nici să vă tulburați de necaz, nici să vă înfricoșați, ci cu nevoință să vă încingeți cu putere și moartea s-o răbdați cu vitejie; căci Dumnezeu ne va primi cu milostivire în Împărăția Sa".

Răspunzînd apoi cu toții, au zis: "Precum ai grăit, cinstite părinte, așa vom face, pentru că ce vom răsplăti Domnului pentru toate ce ne-a dat? *Paharul mîntuirii vom lua și numele Domnului vom chema*. Apoi Sfîntul părintele nostru Pavel, întorcîndu-se spre răsărit și ridicîndu-și mîinile spre cer, a zis: "Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeule Atotțiitorule, nădejdea și ajutorul nostru, nu ne uita pe noi nevrednicii robii Tăi; ci adu-ți aminte de sărăcia noastră și de necazul nostru, căci s-au smerit sufletele noastre; întărește-ne pe noi în ceasul acesta, Doamne, în vremea primejdiei noastre, primește ca o jertfă bineprimită, întru miros de bună mireasmă, sufletele noastre ale tuturor, căci Ție se cuvine slava și cinstea, acum și pururea și în vecii vecilor".

Apoi, toți zicînd "Amin", îndată s-a auzit un glas din Sfîntul Altar, noi toți auzindu-l astfel: *Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați, și Eu vă voi odihni pe voi.*

Atunci frică și spaimă au căzut peste noi, de glasul acela, și au slăbit inimile și genunchii noștri; căci *duhul este osîrduitor,* precum a zis Domnul, *iar trupul neputincios;* dar numai fețele noastre le aveam privind spre cer, iar de viața aceasta ne deznădăjduisem.

Iar barbarii, neîmpotrivindu-li-se nimeni, nici oprindu-i, au adus lemne lungi și cu acelea au sărit zidurile ogrăzii; apoi deschizînd ușa, au intrat ca niște lupi sălbatici și fiare neîmblînzite, avînd săbiile în mîinile lor și prinzînd un bătrîn cinstit, căruia îi era numele Ieremia, care ședea lîngă ușile bisericii, au zis către dînsul: "Arată-ne pe mai marele vostru!". Iar acela privind la ei, a văzut fețele lor negre ca și armele din mîinile lor și a zis către dînșii: "De ce mă îngroziți, vrăjmași ai Hristosului meu? Nimic nu voi arăta vouă despre cele ce mă întrebați". Acolo aproape era și egumenul.

Barbarii s-au mirat de vitejia bărbatului, care nu s-a temut deloc, ci mai ales i-a ocărît; deci cu mînie legîndu-i mîinile și picioarele, l-au dezbrăcat, iar cu săgețile i-au săgetat tot trupul fericitului; și astfel nevoindu-se cu vitejie asupra diavolului și capul balaurului călcîndu-l, mai înainte decît toți cu cunună mucenicească s-a încununat, făcîndu-se începătură și chip de pătimire bătrînilor și tinerilor.

Deci, auzind acestea sfințitul părintele nostru Pavel, degrabă a ieșit la dînșii, strigînd: "Eu sînt cel pe care voi îl căutați". Și cu al său deget se arăta că însuși el este, pe care aceia îl caută.

Viteazul rob al lui Hristos s-a dat pe sine barbarilor, neînfricoșîndu-se, nici luînd aminte la rănile și chinurile ce erau să-i facă nelegiuiții mai înainte de moarte. Și-l întrebau, zicînd: "Spune nouă unde ai aurul tău ascuns?" Iar acela cu cuvînt blînd, precum grăia totdeauna, a zis către dînșii: "Să mă credeți că nici un lucru pămîntesc n-am avut în toată viața mea, decît numai aceste haine vechi, pe care le vedeți pe trupul meu"; și le-a arătat pe acelea cu mîna, ținînd îmbrăcămintea sa.

Iar ei cu săgețile tot trupul lui l-au săgetat și capul cu pietre i l-au zdrobit, zicîndu-i: "Adu-ne averile tale!" Dar după ce l-au chinuit mult și n-au găsit nimic, îndată i-au tăiat capul în două cu sabia, încît atîrna de o parte și de alta pe amîndoi umerii și multe răni luînd pe trupul său, zăcea mort la picioarele părintelui celui mai înainte ucis, fiind al doilea purtător de biruință asupra diavolului. Iar eu, ticălosul, văzînd nemilostiva moarte și sîngele sfinților vărsat și cele dinăuntru aruncate pe pămînt, de frică căutam un loc în care să scap fugind.

Erau acolo, în partea stîngă a bisericii, puține ramuri de finic și, pe cînd barbarii zăboveau la Sfîntul părintele nostru Pavel, m-am ascuns sub ramurile acelea, gîndind astfel că cu adevărat una din două va fi mie: sau mă voi ascunde și de moarte voi scăpa, sau și pe mine aici găsindu-mă, mă vor ucide. Nelegiuiții barbari lăsînd pe cei doi părinți morți, au intrat în biserică răcnind și cu săbiile lor pe toți părinții i-au ucis, pe cei tineri și pe cei bătrîni, cu nemilostivire dîndu-i la moarte".

Acestea spunîndu-ne monahul acela cu suspinare, plîngea amar și se tînguia foarte, încît și pe noi, zice Amonie, ne-a pornit spre tînguire și plîngere mare; apoi am plîns toți, încît puteai să vezi lacrimile ca pîraiele ieșind din ochii noștri și hainele noastre se udau de multa plîngere.

Apoi, acel minunat frate plîngînd, grăia: "Ce voi zice sau ce voi spune fraților de cele ce au văzut ochii mei, vrednici de multă tînguire?" Era acolo un părinte mare, cu numele Adam, care avea un ucenic tînăr, ca de 15 ani, anume Serghie, pe care îl crescuse din copilărie, și din mică vîrstă îl învățase viața monahicească și l-a deprins la luptă și la război împotriva diavolilor. Pe acesta văzîndu-l barbarii foarte frumos la față și fiind încă tînăr, li s-a făcut milă de dînsul, și nu l-au ucis, ci apucîndu-l de mînă l-au scos afară, vrînd ca să-l ia cu ei. Iar tînărul văzînd că nu este ucis cu frații și cu părinții, ci că are să fie împreună călător cu barbarii cei fără de lege, se tînguia cu amar; apoi, aprinzîndu-se cu duhul și toată frica și spaima de la sine lepădînd-o, bărbătește a alergat, și, apucînd sabia de la un barbar, a lovit pe unul din ei peste umăr, ca măcar astfel să pornească spre mînie pe barbari și să-l ucidă.

Deci, s-a făcut aceea, pentru că de mînie multă umplîndu-se barbarii, l-au tăiat bucăți. Iar el, zîmbind, striga: "Binecuvîntat este Domnul care nu ne-a dat pe noi vii în mîinile oamenilor celor păcătoși". Aceasta zicînd, a adormit întru Domnul. Auzind eu aceasta, m-am rugat Preaînduratului și Iubitorului de oameni Dumnezeu, ca să mă acopere de la fața acelor fără de lege barbari și să le orbească ochii, ca să nu mă vadă, ca măcar eu să îngrop trupurile sfinților.

Drept aceea, tăindu-se sfinții, au umplut toată Sfînta Biserică de sînge, neînfricoșîndu-se, nici întristîndu-se deloc, ci mulțumeau lui Dumnezeu de cele ce s-au întîmplat, căci mintea o aveau îndreptată către Stăpînul lor, și, bine viețuind pe pămînt, s-au făcut biserică Sfîntului Duh, și pe toate cele frumoase și deșarte ale lumii acesteia lăsîndu-le, lui Dumnezeu au urmat, iar la sfîrșit, prin felurite munci, au murit pentru numele Lui.

Iar barbarii aceia, după uciderea părinților, au cercetat toată mînăstirea, socotind că vor afla acolo multă bogăție, neștiind nelegiuiții că sfinții părinți nimic pămîntesc n-au cîștigat, ci, în trup fiind, au viețuit îngerește. Iar acestea făcîndu-se, măcar că nici o picătură de sînge nu aveam în mine, însă cu totul ca un mort zăcînd, socoteam că și ramurile acelea le vor scutura, căutînd co-moară; adeseori priveam de sub ramuri, cînd vor veni la mine și aflîndu-mă să mă ucidă, ca și pe ceilalți. Deci moartea o aveam înaintea ochilor și mă rugam lui Dumnezeu să mă mîntuiască, dacă îi este cu plăcere.

Venind spre ramuri barbarii, au trecut de acolo, întunecîndu-le Dumnezeu mintea și ochii, lăsînd pe sfinții părinți zăcînd morți; și, negăsind nimic să ia, s-au întors la izvoare, vrînd să se ducă la mare, dar, ajungînd acolo, au găsit corabia sfărîmată, căci corăbierul pe care îl lăsaseră s-o păzească, fiind iubitor de Hristos, a tăiat funia corabiei, tăinuindu-se de barbarul care era cu dînsul; dar, fiind vînt,

corabia s-a lovit de mal și a pierit, iar corăbierul, ucigînd pe barbar, a fugit și s-a ascuns în munți. Barbarii pierzîndu-și nădejdea, nu se pricepeau ce să facă și cum să se întoarcă în pămîntul lor, iar de multă mînie, au tăiat cu sabia pe toți robiții pe care i-au avut cu dînșii, pe femei și pe copii, iar după aceea au aprins foc și au ars toți finicii.

Zăbovind ei în acestea, au venit mulțime de bărbați din cetatea Faran, cu șase sute săgetători aleși, pentru că auziseră de uciderea sfinților părinți ce se făcuse în Rait. Barbarii, simțind venirea lor, s-au pregătit de luptă și ducîndu-se spre mare, au făcut război, pe cînd răsărea soarele; apoi, slobozindu-se multe săgeți din amîndouă părțile, cei ce erau din Faran, fiind mai mulți, au biruit pe barbari și au ucis pe mulți din ei.

După aceea, barbarii nemaiavînd nădejde de scăpare, se împotriveau bărbătește pînă la al nouălea ceas - și au ucis oameni din Faran optzeci și patru, iar mulți alți erau răniți. Barbarii toți au căzut în acel loc, nefugind nicidecum de vrăjmași, nici depărtîndu-se din locul acela.

Făcîndu-se acestea, eu am luat puțină îndrăzneală și am ieșit din locul unde eram ascuns și, pipăind trupurile părinților uciși, i-am aflat pe toți morți, afară de trei, pe Domn, pe Andrei și pe Orion, dintre care Domn zăcea chinuindu-se cumplit, pentru că avea în coaste o rană îngrozitoare; iar Andrei, deși avea multe răni, dar nu erau așa de cumplite, căci mai pe urmă s-a găsit viu.

Orion nu avea nici o rană pe trup, pentru că barbarii l-au lovit cu sabia din partea dreaptă și abia a ieșit prin haină pe partea stîngă, neatingîndu-se nicidecum de trupul lui; socotind barbarul că este mort l-a lăsat și s-a repezit la alții, iar el aruncîndu-se între alții, zăcea ca un mort. Acesta, sculîndu-se, se ducea pe la trupurile sfinților, pipăindu-le și plîngînd cu mine și tînguindu-se de cele ce ni se întîmplaseră.

După aceasta, bărbații din Faran, lăsînd trupurile lîngă malul mării, spre mîncarea fiarelor și păsărilor cerului - au adunat trupurile prietenilor lor, fiind multe; și, făcînd plîngere și tînguire mare, le-au îngropat sub poalele muntelui, unde erau izvoarele, și s-au întors la noi. Apoi a venit și boierul lor, Vedian, care s-a izbăvit de duhul cel necurat prin Cuviosul Moise, precum am zis mai înainte.

Cu acel boier intrînd în biserică, ne-am tînguit și am plîns cu amar, bătîndu-ne piepturile noastre, căci vedeam aruncată la pămînt turma lui Hristos, ca oile cele răpite de fiare. Puteai să vezi pe cei bătrîni cu sfințită cuviință, cu căruntețe cinstite, iar pe cei tineri - avînd niște chipuri îngerești, pentru că străluceau fețele lor ca floarea de dimineață, arătînd semnele vieții lor îmbunătățite. Dar înfricoșate și cumplite răni aveau robii lui Hristos și mucenicii, pentru că unul avea rană de la umeri pînă la pîntece, iar altul zăcea la pămînt tăiat în două, unuia capul îi era tăiat, iar altuia ochii scoși, unuia mîinile și picioarele îi erau tăiate, iar altuia înfiptă sulița în inimă; și toți așa s-au sfîrșit, avînd diferite răni pe trupuri, care, fiind vii totdeauna au avut în minte

omorîrea Domnului Iisus Hristos, ca astfel și viața lui Iisus să se arate în trupurile lor; și toată viața lor cheltuind-o cu bună plăcerea lui Dumnezeu, la sfîrșitul lor - prin chinuri s-au luminat și în ceata sfinților mucenici s-au numărat.

Deci, am adunat la un loc trupurile lor cele sfinte, iar iubitorul de Hristos - boier Vedian - cu ceilalți au adus de la Faran haine luminoase și am îngropat pe sfinți, în număr de treizeci și nouă; și toți cei ce s-au întîmplat acolo, luînd ramuri și stîlpări de finic, au mers la îngroparea sfinților cu psalmi și cu cîntări, ducînd împreună cinstitele lor moaște și le-am pus în mormînt toate împreună, afară de Domn. Iar Domn, despre care am pomenit mai înainte, fiind roman de neam, era încă viu, dar sosind seara, a adormit și acela întru Domnul; apoi, aducîndu-l, l-am pus aproape de sfinții părinți.

Acești sfinți mucenici ai lui Hristos s-au sfîrșit în a patrusprezecea zi a lunii ianuarie, în ceasul al nouălea. Părinții Andrei și Orion au rămas acolo, avînd două gînduri, ca ori să rămînă în acel loc, ori să se ducă. Iar eu, neputînd suferi pustiirea acelui loc, cum și tînguirile și lacrimile ce se vărsau pentru părinții cei înjunghiați - am venit la voi. Însă iubitorul de Hristos Vedian mă silea mult să petrec acolo, și făgăduia că va veni adeseori la noi și ne va aduce cele de trebuință. Dar n-am voit, pentru pricinile ce s-au spus înainte. Deci, rogu-mă vouă, părinților, ca și cele ce s-au întîmplat aici, pe toate să mi le spuneți, precum de la mine toate le-ați auzit cu amănuntul.

Noi, zice Amonie, spunîndu-i cele ce au fost aici, ne-am minunat de judecățile lui Dumnezeu, cum într-o zi au fost uciși sfinții părinți, și cum același număr s-a aflat și acolo și aici, și iarăși ne-am tînguit și am plîns toți împreună. Apoi, sculîndu-se Cuviosul părintele nostru Dula, a zis: "Cu adevărat iubiții mei, ei ca niște aleși robi ai lui Hristos s-au învrednicit de bucuria și de cămara cea cerească, după atîtea nevoințe și ispite, încununîndu-se cu cununa muceniceească - și acum sînt în mare slavă și cinste.

Iar noi, care am rămas, cu toate necazurile ce au fost, să ne îngrijim de noi și să-i rugăm pe aceia să se roage Domnului pentru noi, ca și noi să avem împărtășire cu dînșii întru cerească împărăție; și acum să înălțăm lui Dumnezeu cîntări de mulțumire, căci ne-a apărat de mîinile barbarilor." Deci, zicînd acestea, pe toți ne-a ridicat cu mărime de suflet, iar necazul inimii noastre l-am prefăcut în bucurie și sufletele noastre le-am mîngîiat cu cuvinte înțelepte.

Iar eu, păcătosul Amonie, m-am întors cu Dumnezeu în părțile Egiptului și toate acestea le-am scris pe hîrtie. Dar în locul cel dintîi care se cheamă Canov, nu m-am dus deloc, ci am șezut aproape de Memfis, într-o chilie mică, în care petrecînd, adeseori îmi aduc aminte și citesc chinurile și nevoințele cuvioșilor mucenici ai lui Hristos; cu care împreună și nouă să ne dea Domnul ca să avem împărtășire în Împărăția Lui cea cerească, și să ne îndulcim cu bunătățile cele negrăite și veșnice, cu toți cei ce-L iubesc, căci Aceluia se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea,

cu Cel fără de început al Lui Părinte și cu Preasfîntul și Bunul și de viață făcătorul Lui Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

35. A DOUA UCIDERE A CUVIOȘILOR PĂRINȚI, CARE S-A FĂCUT ÎN SINAI ȘI ÎN RAIT, PE VREMEA FERICITULUI NIL PUSTNICUL (14 IANUARIE)

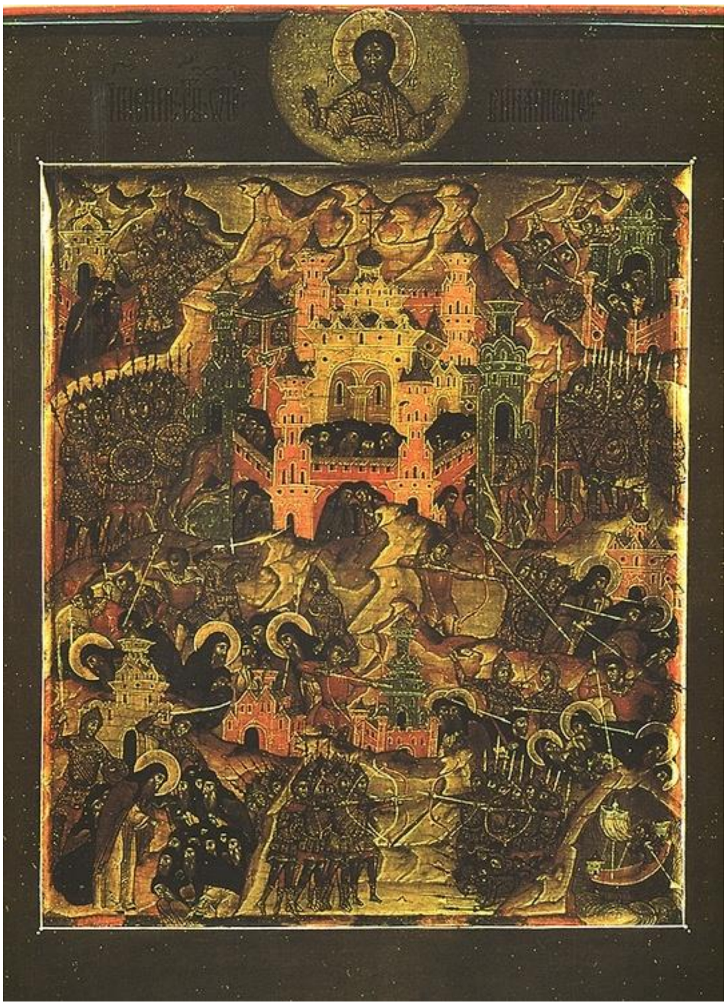

După cea dintîi ucidere a cuvioșilor părinți, trecînd ani mulți, a fost la poalele Muntelui Sinai, în zilele Cuviosului Nil Pustnicul, iarăși năvălirea barbarilor care locuiau în pustia ce se întindea de la Arabia, pînă în Egipt și care se învecinează cu Marea Roșie și cu Iordanul; iar locuința acelor barbari nu era în cetăți și case, ci în corturi și în tabere; căci trecînd din loc în loc, acolo petreceau mai mult, unde găseau apă bună și pășune pentru dobitoacele lor. Și se hrăneau nu din lucru din mîini sau din neguțătorie, nici din lucrarea pămîntului, nici din vînarea fiarelor, ci mai ales din război; pentru că toate uneltele lor erau: sabie, arc și suliță și toată sîrguința lor era ca să năvălească asupra satelor străine și să facă războaie la drumuri.

Cuvioșii părinți, care și-au ales viață singuratică pentru Dumnezeu, locuiau în pustiul Sinai, trăind unii în peșteri și în crăpăturile pietrelor, alții zidindu-și chilii mici în niște locuri aproape de ape; iar alții petreceau lîngă biserică, hrănindu-se cu verdețuri crude, cu finice și cu alte poame ce se află acolo; pentru că puțini dintr-înșii mîncau pîine, căci mare înfrînare și postire aveau: unul mînca o dată pe zi, altul a doua sau a treia zi, iar altul în toată săptămîna numai o dată își întărea trupul neputincios cu hrană. Viața tuturor era asemenea cu a îngerilor, căci, defăimînd cele trupești ale lor, se îngrijeau pentru sufletele lor și se sîrguiau să placă Domnului, căruia cu osîrdie îi slujeau, arzînd cu duhul și mărindu-L ziua și noaptea; pentru că rugăciunea și cîntarea de psalmi erau în gurile lor neîncetat, iar în ziua duminicii toți se adunau într-o biserică și acolo făcînd rugăciuni de toată noaptea, se împărtășeau cu dumnezeieștile Taine, apoi intrînd iarăși în chiliile lor, se linișteau.

Atunci era între dînșii și Cuviosul Nil, pustnicul, care mai întîi a fost eparh în Constantinopol, și a avut, din cinstită însoțire, doi fii; apoi, sfătuindu-se cu a sa soție, au lăsat lumea. Pe aceea au tuns-o în mînăstire de fecioare în rînduiala monahicească, împreună cu o fiică, iar el luînd pe celălalt fiu, Teodul, au mers în Muntele Sinai și a fost singur văzător al primejdiei care s-a adus de barbari și a scris mai pe urmă cum au fost uciși sfinții părinți.

Petrecerea Cuviosului Nil era în munte și avea obicei de a cerceta pe părinții care locuiau acolo împrejur. Drept aceea, odată s-a pogorît din munte, de la locul său, cu fiul, și au mers la părinții care erau în locul numit la Sfîntul Rug, unde masa fiind pusă înainte seara, preotul acelui loc, fericitul Teodul, a zis către frați: "Cine știe de ne vom mai aduna iarăși înainte de moarte la această masă". Aceasta o zicea văzînd mai înainte cu duhul ispita care avea să fie.

În ziua următoare, după cîntarea Utreniei, au năvălit barbarii deodată în sfîntul loc și, precum cîinii cei turbați, au înconjurat locașul; și cu glasuri fără de rînduială umplînd văzduhul, înfricoșau pe cei ce erau înăuntru. Apoi s-au repezit la cămările în care era adunată puțină hrană pentru pustnici, căci poame uscate pentru iarnă erau acolo, spre întărirea mult ostenitelor trupuri ale robilor lui Dumnezeu; deci, acea hrană au răpit-o mai întîi barbarii, după aceea, au alergat la biserica, în care se adunaseră părinții, și, scoțîndu-i pe toți de acolo, i-au dezbrăcat de rase și spre ucidere i-au pus în rînd, după cum erau mai bătrîni de ani.

Întîi preotului sfîntului loc, fericitul Teodul, care a pus masa în seara dinainte, i-au poruncit să-și plece grumajii spre tăiere. Doi barbari cu săbiile scoase, privind cu ochii mînioși, stăteau împrejurul cuviosului. El plecîndu-se sub sabie, întru nimic n-a arătat că se teme, ci numai cu cuvinte blînde a zis: "Binecuvîntat este Domnul". Deci lovind într-însul amîndoi barbarii, unul după altul, i-au făcut o rană de la spate pînă la fălci, iar alta de la umeri pînă la piept; și astfel dumnezeiescul bărbat a căzut la pămînt. Apoi a apucat pe celălalt bătrîn, care locuia împreună cu prezbiterul, și pe acela l-au ucis. Mai era acolo un copil care slujea prezbiterului; aceluia i-a poruncit să adune niște semințe vărsate pe pămînt, ca și cum vrînd să-l cruțe pe el, ca pe un

folositor de slujbă; iar acela plecîndu-se jos și adunînd, un bărbat stînd dinapoi și scoțînd sabia în taină, a lovit pe copil și l-a ucis.

Atunci fiind uciși și alți părinți, unii din barbari au arătat cu mîna celorlalți monahi ca să fugă, astfel voind Dumnezeu. Cei ce erau cu trupul mai tari și puteau să fugă, au fugit prin văi, în muntele unde era cu greu barbarilor să se apropie.

Deci putînd și fericitul Nil să scape cu cei ce fugeau, s-a izbăvit de moarte; iar Teodul, fiul său, a rămas în mîinile barbarilor, dar fiind foarte frumos la față, nu l-au ucis, ci l-au luat legat cu ei, vrînd să-l dea spre jertfă luceafărului pe care îl cinsteau în loc de Dumnezeu.

Pentru că ei nu știau pe unul Dumnezeu, Ziditorul tuturor, și nici idolilor nu se închinau, nici pe vreunul din zeii păgînești nu-l cinsteau, numai luceafărului îi slujeau și aceluia totdeauna îi aduceau ca jertfă lucrurile cele mai bune, iar mai ales pe tinerii cei frumoși robiți îi înjunghiau lui, mai înainte de răsăritul soarelui. Deci, pe fiul lui Nil l-au crutat.

Ei au prădat și alte locașuri monahicești ce erau împrejur și, pe mulți sfinți părinți ucigîndu-i prin diferite locuri, s-au dus. Iar Nil pustnicul, pentru ducerea în robie a fiului și pentru cumplita moarte a cuvioșilor părinți, privind din înălțimea muntelui, se tînguia cu nemîngîiere și zicea în plîngerea sa: "O! fericiți și de trei ori fericiți părinți, unde sînt acum ostenelile înfrînării voastre?

Unde este răbdarea cea din toate zilele a necazurilor? Oare ați luat cununa nevoințelor voastre celor multe? Oare acestea sînt răsplătirile vieții monahicești celei lungi? Oare în deșert ați făcut alergarea ce se afla înaintea voastră?

Oare cu adevărat este că pe bunătate să o moștenească necazul, căci, ucigîndu-vă pe voi, v-a lăsat fără de ajutor purtarea de grijă a lui Dumnezeu și n-a stat dreptatea împotriva ucigașilor pentru nevinovăția voastră, ci avea tărie mîna cea necurată asupra trupurilor celor sfinte? Pentru că se lăuda răutatea și cu totul se înveselea, ca și cum desăvîrșit ar fi biruit pe adevăr?

Cum nu și-a aprins rugul văpaia sa cea de demult și n-a ars pe cei fără de lege? Cum pămîntul nu și-a deschis gura sa și nu i-a înghițit pe ei, precum altă dată pe Core cu toată adunarea lui? Cum au tăcut trîmbițele, fulgerele și tunetele cele înfricoșate, care au fost oarecînd asupra Sinaiului și n-au îngrozit pe cei necurați?

Și n-a grăbit izbîndirea celui Atotputernic, pentru că nici pe cei chinuiți nu i-a izbăvit cu mîna Sa cea tare; ca astfel barbarii văzînd minunile, să cunoască puterea lui Dumnezeu cea nebiruită. Deci, sfinții părinți în rugul și în muntele pe care s-a dat oarecînd legea, au căzut fără ajutor, ca niște jertfe necuvîntătoare.

Unde era atunci puterea care a adunat în mare pe egipteni şi adîncul apei l-a făcut lor mormînt? Unde era grindina de piatră ce a ucis pe cei de alt neam, care se luptau împotriva israelitenilor, şi fără sînge şi osteneală a dat poporului Său biruinţă asupra vrăjmaşilor? Unde şi-a ascuns ajutorul Său Cel Preaînalt, Cel ce a încuiat gurile leilor, ca să nu se atingă de Daniil şi a stins puterea focului, ca să arate dreapta credinţă a tinerilor din Babilon? Iar bunătăţile acestea ale robilor Săi, cum le-a tăinuit, lăsîndu-i pe ei fără de apărare şi făcîndu-i să fie socotiţi cu totul nevrednici de ajutor".

Acestea le grăia fericitul din durerea inimii şi din multa mîhnire. Pentru că sufletul împresurîndu-se de grele necazuri, s-a obişnuit a grăi multe cuvinte uneori, şi nu după judecată. Căci ajutorul lui Dumnezeu de multe ori lasă pe cei drepţi, dîndu-i chinuitorilor spre diferite feluri de chinuri, ca adică să se arate fapta bună a lor ca aerul de lămurită, şi credinţa lor ca o făclie să strălucească, ca să primească la cer mari daruri. Pentru că fără îndoială şi aceşti cuvioşi cu cei mai dinainte părinţi ucişi s-au numărat în ceata sfinţilor mucenici, şi acum se preamăresc întru împărăţia lui Hristos.

Apoi, plecîndu-se ziua spre seară, Nil Cuviosul, cu ceilalţi monahi care erau cu dînsul, luînd îndrăzneală, s-au pogorît din munte, ca să îngroape trupurile sfinţilor celor ucişi. Venind, au aflat pe Cuviosul Teodul, prezbiterul, încă răsuflînd, iar stareţul zicea către dînşii: "Să nu vă tulbure pe voi această ispită ce s-a întîmplat asupra noastră, pentru că satana are obicei să ceară de la Dumnezeu să-i dea voie a pofti pe cei care se sîrguiesc să placă lui Dumnezeu, precum a cerut asupra lui Iov să-i aducă ispite şi pe ai cărui fii i-a pierdut.

Dar punătorul de nevoinţă ştie pentru ce dă potrivnicului pe nevoitorii săi, ca mai luminoase răsplătiri să dăruiască celor ce rabdă cu bărbăţie, căci şi lui Iov i-a răsplătit îndoit pentru cele ce le-a pierdut; ba încă şi mai mari bunuri le dă, *ceea ce ochiul n-a văzut, urechea n-a auzit şi la inima omului nu s-a suit, pe acelea le-a gătit celor ce-L iubesc şi care rabdă pentru El."* Unele ca acestea grăindu-le stareţul, şi dînd sărutarea cea mai de pe urmă celor ce se întîmplaseră acolo, şi-a dat sfîrşitul, apoi l-au îngropat cu ceilalţi ucenici, fiind întuneric de noapte.

Într-acel ceas, un tînăr, care era slugă a boierului Maghedon, care pentru trebuinţele poporului se nevoia, scăpînd de la barbari, a alergat la dînşii. Pe acel boier l-au prins barbarii pe drum cu fiul său şi, jefuindu-l de toate cele ce avea la dînsul, mai întîi au ucis pe fiul său înaintea ochilor lui, apoi şi pe el l-au omorît. Iar tînărul acela prin fugă s-a izbăvit şi a venit în locaşul cel prădat, tremurînd de frică, ca şi cum ar fi avut în urma sa pe cei ce-l izgoneau.

Pe acel tînăr îl întreba Sfîntul Nil cum a scăpat. Iar el a zis: "Eu împreună cu fiul tău eram legaţi şi barbarii aseară vorbeau despre noi (precum mi-a spus în taină unul din cei robiţi care înţelegea limba lor) şi se sfătuiau ca pe noi amîndoi, adică pe mine şi pe fiul tău să ne aducă jertfă luceafărului, cînd acela va răsări dimineaţa; pentru aceea au pregătit un altar, aducînd pietre şi lemne.

Iar eu am spus despre aceasta fiului tău, zicîndu-i: "De nu ne vom izbăvi cu fuga, apoi nu va mai răsări soarele pentru noi". El temîndu-se ca să nu fie prins, a rămas acolo, zicînd: "Dacă Dumnezeu a voit așa, apoi nu vom putea scăpa de moarte și a ne tăinui, chiar de s-ar ascunde cineva și în locuri îndepărtate și ascunse".

Eu, fiind noapte adîncă, cînd am văzut pe barbari adormiți tare, căci foarte rău s-au îmbătat de cu seară, cu pîntecele pe pămînt tîrîndu-mă, am ieșit din tabăra lor departe; apoi pe picioare sculîndu-mă, am început a fugi și alergam ca un întraripat, alungîndu-mă frica, pentru că mă temeam ca nu cumva, simțind ei, să mă ajungă; încît frica și cutremurul mă ține și acum, căci tirania barbarilor cea cumplită pe care am văzut-o, este și acum în mintea mea ca și cum aș vedea-o aici, înaintea ochilor".

Deci, spunea tînărul acela despre junghierea multor sfinți părinți, zicînd:

"La un loc verde, aflînd barbarii apă, au stat să se odihnească și iată au văzut în munte o peșteră mică, spre care pornind, au scos de acolo pe un bătrîn cu chipul cinstit, pe care scoțîndu-l din munte, l-au ucis cu pietre. Apoi, mergînd puțin, au prins un monah tînăr, galben la față și uscat și l-au ucis și pe acela cu pietre.

După aceasta, au aflat un loc care avea mulți copaci și o peșteră mică, în care locuia un pustnic tînăr de ani și bătrîn cu vitejia sufletului, căruia cînd îi porunceau să iasă afară și haina sa să le-o dea lor, le răspundea: "Casa în care m-am ostenit să-mi fie mie mormînt; deci intrați aici și mă ucideți, iar de haina mea nu mă voi dezbrăca, ca să-mi văd singur goliciunea, pe care pînă astăzi n-am văzut-o; dar cînd mă veți ucide, atunci singuri veți lua haina de pe mine, mort fiind eu și neștiind nimic".

Apoi iarăși îi ziceau ca să le arate mînăstirile cele ascunse în pustiul acela, și făgăduiau să-l lase viu. El le-a răspuns: "Deși știu locurile unde sfinții bărbați locuiesc, însă nu voi spune vouă, pentru că nu voiesc ca să fiu vînzător al robilor lui Dumnezeu". Așa stînd el cu bărbăție împotriva barbarilor, s-au mîniat nelegiuiții și intrînd înăuntru cu săbiile, l-au tăiat bucăți.

Mergînd mai departe, au văzut trei părinți mergînd prin pustie și îndată, repezindu-se la dînșii, i-au tăiat. Apoi, de departe au văzut două mînăstiri care nu aveau multă depărtare între ele; drept aceea, despărțindu-se, au alergat la ele, iar ce au făcut acolo, cum au închis pe părinți, nu știu - a zis tînărul acela ce scăpase -, decît numai am văzut de departe un monah alergînd, pe care barbarii fugărindu-l l-au rănit cu săgețile; apoi slăbind și căzînd, l-au omorît cu săbiile și cu sulițele.

După aceasta eu am fugit noaptea, precum mai înainte am zis: Iar fiului tău, zicea către Nil, după fuga mea, ce i s-a întîmplat, Dumnezeu știe, căci l-am lăsat abia viu, și n-avea nădejde de viață, căci cu adevărat era să moară cînd va răsări luceafărul, înjunghiat fiind ca jertfă.

Acestea auzindu-le Nil, o! cît de mult plîngea și se tînguia de moartea fiului său, dar mai ales că era să fie înjunghiat și adus ca jertfă păgînilor, striga către Dumnezeu, zicînd: "Să nu lași Doamne, Dumnezeul părinților mei, pentru dumnezeiasca Maică, care întru curăție Te-a născut pe Tine și pentru a Ta bunătate, ca să piară fiul meu de către barbari".

Dumnezeu cu rînduiala Sa a păzit întreg pe tînărul Teodul, pentru că barbarii au dormit pînă cînd s-a ridicat soarele; apoi deșteptîndu-se, de vreme ce luceafărul cel de dinainte acum se ascunsese și văzînd că unul din tinerii cei gătiți spre jertfă a fugit, n-au făcut obișnuitele jertfe, ci au dus în țara lor pe tînărul care rămăsese.

După aceasta, cei ce locuiau în Faran au trimis pe oamenii lor la Aman, voievodul barbarilor, jeluindu-se asupra tîlharilor cum că, năvălind în vremea așezămîntului de pace, atîta răutate au făcut. În acea vreme Nil fericitul, cu părinții care rămăseseră, s-a dus în pustie, să caute trupurile părinților celor uciși, ca să le îngroape.

Deci, au fost înjunghiați: Proclu în Vetramv și Ipatie în Ghet, Isaac în mînăstirea ce se numea Salail, Macarie și Marcu în cea mai dinafară pustie; iar Veniamin după Elimom, Eusebiu în Tol, Ilie în Aza, pe care încă l-au aflat suflînd, apoi, ducîndu-l în chilie, l-au pus acolo, iar ei s-au întors spre îngroparea altora. La întoarcere, l-au aflat și pe acela mort lîngă vasul de apă. Pentru că, din cauza multelor răni însetînd, cînd a gustat apă, îndată căzînd, și-a dat duhul. Deci, îngropîndu-i pe toți, pe cîți au putut să-i afle, s-au dus în Faran, vrînd să știe ce veste se va aduce de la voievodul barbarilor. Iar ei intrînd în cetate, s-au întors, trimișii aducînd de la voievodul scrisori de pace, în care făgăduia ca îndată să pedepsească cu moarte pe cei ce au îndrăznit a face unele ca acestea. Faranilor le poruncea să vină la dînsul fără temere, și pe robiții lor, pe cîți îi vor afla vii, să-i ia fără de răscumpărare.

Deci, adunîndu-se faranii, au mers la voievodul barbarilor, cu care a mers și fericitul Nil, vrînd ca să știe despre fiul său, dacă este viu sau în robie sau a murit de mîinile barbarilor; și s-a înștiințat că este viu, vîndut în cetatea Eluziei, pentru că episcopul cetății aceleia l-a răscumpărat și l-a făcut cleric.

Pentru toate acestea singur Cuviosul Nil în al său cuvînt povestește pe larg. Ducîndu-se acolo cuviosul, și-a aflat fiul întreg și sănătos și mult mîngîindu-se, mulțumea lui Dumnezeu. Și l-a primit cu dragoste episcopul, care l-a și silit să primească rînduiala de prezbiter, iar pe amîndoi, adică pe Nil Cuviosul, cu Teodul fiul lui, cu cinste i-au liberat la locul lor.

Ei întorcîndu-se la petrecerea lor cea dintîi în Muntele Sinai, au viețuit ani destui, bineplăcînd Stăpînului lor, Domnului nostru Iisus Hristos și s-au învrednicit a fi cu cetele cuvioșilor părinți în cer, slăvind pe Dumnezeu, în veci. Amin.

36. VIAȚA CUVIOȘILOR PĂRINȚI SIMEON ȘI SAVA, CTITORII MĂNĂSTIRII HILANDARUL, CARE AU TRĂIT ÎN ANII 1190 DE LA HRISTOS (14 IANUARIE)

(Tradusă din limba greacă)

Sfinții aceştia erau din Serbia; Sfîntul Simeon era tatăl Sfîntului Sava şi împărat al Serbiei. Iar femeia lui se numea Ana. Ei erau din neam împărătesc, creştini binecredincioși și evlavioși.

Mai întîi au născut doi copii, un fiu și o fiică. După aceasta s-a îmbolnăvit împărăteasa și n-a mai născut fii. Dar avînd ei împărăție și bogăție multă, se rugau lui Dumnezeu cu lacrimi și cu postiri ca să le mai dea și alt fiu. Dumnezeu, auzindu-le rugăciunea, le-a dăruit și al treilea fiu, pe de-a pururea pomenitul Sava, pe care din vîrsta cea dintîi l-au pus să învețe Sfînta Carte.

În puțină vreme a învățat toate cărțile cele bisericești, care se aflau în limba sîrbească; și atîta înțelepciune, bună rînduială, smerenie și blînd obicei avea, încît oricine văzîndu-l, îl iubea și de dînsul se cucernicea. Cu cît creştea, cu atît se aprindea de dragostea cea către Dumnezeu. Și alt nimic nu avea în mintea sa, decît numai cum să placă lui Dumnezeu, Făcătorului și Ziditorului său. Ziua și noaptea neîncetat se ruga, nevoindu-se cu postul, cu privegheri și cu toate alte pătimiri, fiind atunci de 17 ani cu vîrsta. Și se ruga lui Dumnezeu ca să-l învrednicească vieții celei după Hristos, de vreme ce foarte mult iubea fecioria. De aceea l-a învrednicit iubitorul de oameni, printr-un chip ca acesta.

Niște părinți de la Sfîntul Munte s-au dus în patria sfîntului pentru milostenie, unde au auzit de faptele bune ale Sfîntului Simeon, tatăl Sfîntului Sava, dar mai vîrtos că era foarte milostiv către săraci. Între aceştia era unul de la mînăstirile Sfîntului Munte, ce se numește Rusicon, care era rus de neam și foarte îmbunătățit.

Pe acesta văzîndu-l fericitul Sava, și vorbind cu dînsul, l-a întrebat despre mînăstirile Sfîntului Munte și despre rînduiala și petrecerea părinților, ca și despre altele care erau de trebuință la scopul lui. Aflînd toate de la dînsul, a plîns cu lacrimi, după aceea a zis către dînsul: "Văd, părinte, că Dumnezeu, cunoscînd adîncul inimii mele și scopul meu, te-a trimis la mine păcătosul, ca să mă povățuiești la calea cea dumnezeiască a mîntuirii; căci mult s-a veselit sufletul meu din dumnezeieștile tale cuvinte și mai mult nu pot să rămîn în această lume înșelătoare, nici să mai văd slăbiciunile și nălucirile ei cele mincinoase.

Deci, te rog să mă înveți cum să fug de deșertăciunea lumii și să mă învrednicesc vieții pe care o duceți sfinția voastră; pentru că părinții mei cugetă să

mă însoare și pentru aceasta am hotărît, cu un ceas mai înainte, să fug și să mă duc la Sfîntul Munte și iată acum cer sfat de la tine".

Acestea auzindu-le bătrînul, i-a răspuns: "Văd, fiule, că scopul tău este dumnezeiesc și că dragostea lui Dumnezeu a stăpînit sufletul tău și de aceea cele ce cugeți se cuvine să le săvîrșești mai degrab, iar eu voi fi împreună călătorul și povățuitorul tău, pînă ce te voi duce la Sfîntul Munte". Atunci, aflînd chipul plecării din lume, fericitul Sava a trimis înainte la un loc pe bătrînul să-l aștepte, iar el s-a dus la părinții lui și a zis către tatăl său: "Tată, am auzit că în cutare munte este mult vînat, deci, mă rog să-mi dați voie să mă duc acolo să vînez și să mă și plimb puțin; iar de voi zăbovi puțin timp, vă rog să nu vă mîniați pe mine".

Tatăl său i-a dat voie și slugi cîte a voit, apoi l-a binecuvîntat. Deci, venind Sava cu multă bucurie, a sosit la locul unde aștepta bătrînul despre care am zis, iar robilor le-a poruncit să șadă acolo și să-l aștepte; iar el împreună cu bătrînul s-a dus într-un sat ce era aproape, și acolo, schimbîndu-și hainele cele împărătești, într-o casă a unui sărac, și îmbrăcîndu-se în ale săracului aceluia, s-au dus amîndoi la Sfîntul Munte. Mergînd în Mînăstirea Rusicon, de unde era bătrînul, precum mai sus s-a zis, acolo învăța de la bătrînul acela faptele bune ale vieții monahicești, pe care le săvîrșea cu mare sîrguință și ascultare, supunîndu-se și cucernicindu-se înaintea bătrînului, ca înaintea lui Dumnezeu. Iar slugile lui așteptîndu-l mult timp acolo unde le poruncise să-l aștepte și văzînd că nu mai vine la dînșii, au început a-l căuta prin locurile cele din jur, dar negăsindu-l, s-au întors înapoi și au spus părinților lui cele despre fiul lor.

Părinții înștiințîndu-se despre fuga fiului lor, plîngeau fără mîngîiere și au trimis cu durere oameni în tot locul ca să-l caute. Căci nu puteau să sufere lipsa unui fiu frumos și preaînțelept ca acesta, pe care îl avea tatăl său moștenitor al împărăției sale. Umblînd oamenii cei împărătești pretutindeni, au mers la Sfîntul Munte trei boieri dintr-înșii și făcînd cercetare cu dinadinsul, l-au aflat în mînăstirea sus zisă și au căutat să-l ia. Dar Sava în noaptea aceea, pe ascuns, s-a suit în turnul mînăstirii și a rugat pe starețul său de l-a îmbrăcat în schima îngerească a monahilor.

Apoi scriind o epistolă despre deșertăciunea lumii, sfîrșitul veacului, fericirea sfinților și despre munca cea nesfîrșită, a trimis-o părinților lui. Și atîtea le-a spus prin scrisoarea lui, și într-atîta umilință i-a adus, încît i-a hotărît pe amîndoi să se facă monahi. Maica lui ducîndu-se la o mănăstire femeiască, unde îmbrăcîndu-se în chipul îngeresc și nevoindu-se, s-a dus către Dumnezeu. Iar tatăl lui, lepădîndu-se de toate ale lumii, și lăsînd moștenitor al împărăției sale pe Ștefan, fiul său cel mai mare, a plecat la Sfîntul Munte și întîlnindu-se cu Sava, prea iubitul său fiu, a rămas acolo, căutînd să se îmbrace în chipul îngeresc și să viețuiască împreună cu fiul său, lucru care s-a și făcut.

Căci după obișnuita cercare și ispitire, fiul a primit pe tatăl său prin dumnezeiescul și îngerescul chip, și astfel Sava, fiul cel după trup, s-a făcut părinte după duh al lui Simeon, tatăl cel după trup. Deci au petrecut amîndoi vreme destulă

în Mînăstirea Vatopedului, căci acolo a aflat Sava pe tatăl său Simeon; fiindcă cel dintîi (protosul) al Sfîntului Munte mai înainte l-a trimis pe el acolo ca să se ascundă, ca nu cumva să fie căutat iarăşi de tatăl său. Nevoindu-se ei cu nevoința cea bună, cu privegherile în fiecare zi, cu stările cele de toată noaptea, cu rugăciuni neîncetate şi cu toate grelele pătimiri ce se cuvin viețuirii monahiceşti celei adevărate şi lui Dumnezeu bine plăcute, în puțin timp au biruit şi au supus patimile trupului şi au ajuns la săvîrşirea faptei bune; încît au întrecut şi covîrşit cu faptele lor cele bune pe toți părinții care în acea vreme se aflau la Sfîntul Munte, şi s-au făcut vase ale Sfîntului Duh.

Deoarece vestea faptelor lor bune a îndemnat şi pe mulți alți sîrbi din împărăția lor, care au venit la dînşii şi s-au făcut monahi; apoi văzînd că în fiecare zi se îmulțeau cei ce veneau, au fost siliți să zidească o mînăstire.

Deci, postind ei multe zile, priveghind şi rugîndu-se Doamnei noastre Născătoarea de Dumnezeu, ca să-i povățuiască unde este voia Ei cea sfîntă să zidească mînăstire; prin descoperire şi prin arătarea în vedenia nopții de Dumnezeu insuflîndu-se şi îndemnîndu-se, au zidit din temelie cu a lor cheltuială o prea frumoasă mînăstire a Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, care se numeşte a Hilandarului, în care Simeon, tatăl Sfîntului Sava, viețuind restul vieții lui cu cuvioşie şi cu plăcere lui Dumnezeu, s-a odihnit întru Domnul, în ziua a treisprezecea a lunii februarie; iar după cîtăva vreme, cînd s-a apropiat ziua sfîrşitului său, fericitul Sava a chemat pe cel dintîi (protosul) al muntelui şi pe părinții cei mai cucernici şi au făcut priveghere pentru fericitul suflet al tatălui său.

În vremea doxologiei a ieşit din mormîntul Sfîntului Simeon o negrăită bună mireasmă, încît a umplut toată mînăstirea; şi apropiindu-se de mormîntul lui, au văzut izvorînd mir din mormînt şi au slăvit pe Dumnezeu, Care preamăreşte pe cei care-L preamăresc. Iar fericitul Sava a avut mare bucurie în sufletul său, căci s-a încredințat despre fericita desfătare a sufletului tatălui său şi de sfințirea sfintelor lui moaşte; iar de atunci a început a-şi adăuga mai mult postul, privegherile şi celelalte nevoințe ale pustniciei, pe care cu neputință este a le scrie cineva cu amănuntul.

Dar de vreme ce nu era chip să se ascundă fapta cea bună a Sfîntului Sava, fiindcă se făcuse cunoscută tuturor, pentru aceasta veneau la dînsul mulți în fiecare zi, cerîndu-i învățătură şi povățuire duhovnicească, şi mai ales cel dintîi (protosul) al muntelui; cu toate că era şi el îmbunătățit şi purtător de duh, însă avea pe fericitul Sava cel dintîi sfetnic; ba încă şi ceilalți proiestoşi ai celorlalte mînăstiri nu săvîrşeau nici un lucru fără sfatul şi socoteala lui; fiindcă darul Sfîntului Duh, care locuia întru însul, îl lumina să înțeleagă şi să grăiască toate cele de suflet folositoare şi mîntuitoare. Şi într-atîta dragoste îl avea cel dintîi (protosul) al Sfîntului Munte şi ceilalți, încît l-au silit foarte mult să se hirotonească preot. Iar smeritul cugetător Sava zicea către dînşii că nu este vrednic, şi, de multe ori fiind silit, se ascundea.

Mai pe urmă de toate, ca să nu se arate neascultător, văzînd că era și voia lui Dumnezeu să se hirotonească, a zis: "Facă-se voia Domnului". Și așa s-a hirotonisit diacon și preot în mînăstirea sa, de către Nicolae, care atunci era episcop al Erisului. Iar Constantie, care era atunci mitropolit al Tesalonicului, auzind de faptele bune ale sfîntului, l-a adus în Tesalonic cu multe rugăciuni și vorbind cu el cîteva zile și mult folosindu-se el cum și episcopii, clericii lui și tot poporul; apoi întărindu-se toți din obște din învățăturile lui cele de suflet folositoare, mitropolitul înțelegîndu-se cu episcopii lui și cu tot clerul, într-o duminică, cînd sfîntul învăța pe popor în mitropolie, fără de veste l-a făcut arhimandrit, chiar nevrînd el. Sfîntul, pentru cinstea cea mare ce îi făceau mitropolitul, episcopii și tot poporul, a fugit pe ascuns de acolo și a venit la mînăstirea lui.

În vremea împăratului Teodor I Lascaris (1204-1222), fericitul Sava a fost trimis la împărat, de cel dintîi (protosul) al Sfîntului Munte și de ceilalți proestoși, pentru oarecare trebuințe ale muntelui. Împăratul cu toată suita, cu patriarhul și cu tot clerul ședeau atunci în cetatea Niceei, fiindcă Constantinopolul îl luaseră atunci latinii de la Duca împăratul, care se poreclea Murțuflon (l204), și împărăția grecilor era atunci în Niceea.

Deci, s-a dus acolo sfîntul și întîlnindu-se cu împăratul, care îi era și rudenie, căci nepotul sfîntului luase în însoțire pe fiica împăratului, și nu atît pentru rudenia aceasta, cît pentru fapta cea bună a lui, împăratul dorea de foarte multă vreme să-l vadă. Deci s-a bucurat cu mare bucurie dacă a văzut pe sfîntul și l-a primit cu mare cinste, vorbind cu dînsul și mîngîindu-se de fapta bună a lui, i-a împlinit deci îndată toate cererile lui, și-l avea în mare evlavie.

A isprăvit nu numai treburile Sfîntului Munte, pentru care fusese trimis sfîntul; dar a vestit împăratului și despre Serbia, patria lui, că nu are arhiereu și l-a rugat să vorbească cu patriarhul care era atunci și să facă pe cineva arhiereu al Serbiei. Deci, chemînd împăratul pe patriarh, a vorbit despre sfîntul și despre Serbia, că nu are arhiereu și că ar trebui să facă pe cineva, care ar fi vrednic și împodobit cu fapte bune.

Patriarhul, vorbind cu sfîntul multe zile și încredințîndu-se despre petrecerea lui cea îmbunătățită, a cunoscut că el este bun de vrednicia cea apostolească a arhieriei; apoi întîlnindu-se cu împăratul, și vorbind amîndoi despre pricina aceasta, a hotărît să facă arhiepiscop al Serbiei și al Peciului pe Sfîntul Sava. Dar el nevrînd și silindu-l așa multe zile, patriarhul l-a hirotonisit arhiereu și mitropolit al Serbiei și Peciului; iar împăratul a făcut în ziua aceea bucurie și ospăț mare.

Sfîntul, după ce s-a hirotonit, s-a dat la mai multe nevoințe și la pustnicie; și astfel s-a dus la eparhia lui, învățînd în fiecare zi turma sa cuvîntul Evangheliei și petrecerea cea după Hristos, iar pe cei dreptcredincioși îi întărea în buna credință și în fapta bună; apoi pe eretici, cu darul și cu dulceața învățăturilor lui, îi întorcea de la eres către buna credință, încît, în puțină vreme, pe cei necredincioși și eretici, care

erau în eparhia lui, i-a făcut drept-credincioși. Și toți îl aveau nu numai ca păstor și dascăl, dar și izbăvitor și mîntuitor al lor.

Punînd în bună rînduială cele ale mitropoliei și eparhiei sale, s-a dus iarăși în Sfîntul Munte, unde a întîlnit și a văzut pe părinții mînăstirii sale; iar după cîteva zile a adunat pe toți frații și le-a spus că de multă vreme a avut o mare dorință, să se ducă la Ierusalim, ca să se închine Preasfîntului Mormînt al Domnului nostru Iisus Hristos; învățîndu-i mult și luînd rugăciunile lor în-tr-ajutor, a plecat în Palestina. Deci, cu ajutorul lui Dumnezeu, în puține zile ajungînd acolo, l-a primit Atanasie, patriarhul Ierusalimului, care într-o Duminică a slujit Sfînta Liturghie cu sfîntul, către care a zis să se roage pentru popor și să-l învețe.

Apoi într-atîta dragoste și evlavie îl avea patriarhul, clericii lui și tot poporul, încît nu voiau să se despartă de dînsul și veneau în toate zilele să audă învățăturile lui cele folositoare de suflet. Deci, închinîndu-se pe la toate Sfintele Locuri cu multă evlavie și umilință, vărsînd lacrimi multe peste Sfîntul Mormînt, s-a întors.

Voind să se întoarcă iarăși în eparhia sa și plutind către împărăteasca cetate, în puține zile a ajuns la cetatea Niceei și s-a întîlnit cu împăratul Ioan III Vatațes (1222-1254), care era rudenie cu sfîntul, și l-a primit cu mare evlavie și cinste; apoi împăratul s-a bucurat foarte și a preamărit pe Dumnezeu că l-a învrednicit să ia rugăciune și binecuvîntare de la dînsul; asemenea și împărăteasa; și l-au făcut amîndoi părinte duhovnicesc al lor.

Zăbovind sfîntul acolo, pe urmă a hotărît să se ducă iarăși la Sfîntul Munte. De vreme ce împăratul îl avea rudenie și părinte duhovnicesc, i-a dăruit cinstitul lemn, sfinte moaște și alte vase scumpe, apoi l-a trimis la mînăstirea sa Hilandarul, cu o corabie împărătească, unde, ajungînd cu ajutorul lui Dumnezeu, a lăsat cinstitul lemn la sfințita sa mînăstire, împreună cu sfintele moaște și cu cîte i-a dăruit împăratul.

Rămînînd destulă vreme și povățuind pe părinți și punîndu-le egumen îmbunătățit, ca să-i păstorească, s-a dus iarăși la eparhia sa și, păscînd pe cei de acolo cu plăcere de Dumnezeu, a luminat toată Serbia cu razele faptelor sale bune și cu ale dumnezeieștilor lui învățături, păzind-o nevătămată de lupii cei gînditori, pregătind-o cu înțelepciune pentru staulul ceresc.

Dar de vreme ce și în părțile acelea erau atunci multe eresuri, sfîntul a ieșit și în alte eparhii și le învăța apostolește, înconjurînd multe feluri de locuri și povățuind către buna credință pe mulți eretici și necredincioși; apoi s-a dus și a doua oară spre închinare la Sfîntul Munte.

De acolo iarăși trecînd prin cetăți, învăța popoarele și multe minuni făcea, pe care le-am lăsat deoparte, spre scurtare. Însă numai aceasta o spunem: învățînd în multe feluri de locuri popoarele, împreună cu alți trei pe care îi avea cu sine, a venit

la Tîrnovul cel mare și l-a primit cu mare cinste Asan, atunci împărat al Tîrnovului (1218-1241), ca o rudenie a sfîntului; apoi venind praznicul dumnezeieștii Arătări (Botezul Domnului), Sfîntul a slujit Sfînta Liturghie, făcînd și sfințirea cea mare a apei și s-a făcut o minune.

Cînd a pus, după obicei, cinstita Cruce în apă ca s-o sfințească, s-a desfăcut apa prin mijloc și a stat ca un zid. Iar cei ce erau de față, văzînd acestea, s-au minunat și au preamărit pe Dumnezeu. Împăratul s-a cucernicit foarte mult înaintea sfîntului și l-a rugat să șadă acolo pînă la Sfintele Paști - căci el s-a dus în alte locuri pentru niște treburi împărătești -, și astfel sfîntul a rămas acolo.

După puține zile, îmbolnăvindu-se, și mai înainte cunoscînd sfîrșitul său, a chemat pe ucenicii săi și i-a învățat cele către mîntuire, apoi le-a dat sfintele moaște și alte sfinte odoare bisericești cîte avea la sine. Deci, auzind arhiereul care era atunci al Tîrnovului, despre boala sfîntului, a mers la el și văzîndu-l foarte bolnav, a voit să vestească împăratului. Iar sfîntul, cu smerenia sa cea obișnuită, nu l-a lăsat, ci mai ales i-a zis: "Te rog foarte mult să nu înștiințezi pe împăratul, nici preasfinția ta să nu te mai ostenești venind aici, ci mergi cu pace și roagă-te pentru mine, ca milostivul Dumnezeu să ne învrednicească a ne întîlni și a ne vedea în Ierusalimul de sus".

Și astfel, într-o noapte de sîmbătă, mai înainte de a se lumina spre duminică, s-a împărtășit Sfîntul iarăși cu Sfintele și Preacuratele Taine și atunci a strălucit fața lui și s-a umplut de bucurie și de veselie; apoi zicînd de trei ori: "Slavă Ție, Dumnezeule", și-a dat sfîntul său suflet în mîinile lui Dumnezeu.

Iar dimineața a venit mitropolitul Tîrnovului, cu clerul său și cu tot poporul, ca să îngroape sfîntul lui trup, din care ieșea o bună mireasmă negrăită, încît toți s-au minunat și nu știau unde să-l îngroape. Și fiindcă atunci era aproape de acolo împăratul, i-au făcut înștiințare acestuia, care a poruncit să-l îngroape în mînăstirea sa, cea zidită în numele celor 40 de sfinți mucenici; deci, acolo cu multă evlavie și cinste l-au îngropat. Iar după puține zile, venind și împăratul, a mers mai întîi la mormîntul sfîntului și cu lacrimi l-a rugat să-l ierte, că pentru păcatele sale nu s-a întîmplat acolo. Apoi a poruncit și a pus deasupra mormîntului sfînt o cruce și marmură prea frumoasă și a aprins candelă; iar cîți bolnavi mergeau cu credință și cu evlavie la dînsul, se tămăduiau.

Sfîntul avea doi nepoți: Rautoslav, care era ginere al împăra-tului Teodor Lascareos, și Vladislav, care era ginerele împăratului Asan, care împărățea atunci în Serbia (1228-1234). Acesta înștiințîndu-se despre moartea sfîntului, asemenea și Arsenie, care era atunci mitropolit al Serbiei, pe care sfîntul îl hirotonise mai înainte ca diadoh (urmaș) al său, s-au întristat foarte.

Auzind împăratul despre minunile ce făcea sfîntul, a hotărît să ceară sfintele moaște împăratului Asan, socrul său. Deci, Vladislav (1234-1243) a scris către socrul

său cu rugăminte, trimițînd și cîțiva boieri, ca să ia sfintele moaște, însă împăratul Asan nu le-a dat.

A scris apoi și a doua oară ginerele său cu multe rugăminți, trimițînd și pe boierii cei mai mari, cu multe daruri, dar nici atunci nu le-a dat, ci numai i-a răspuns: "Fiindcă Dumnezeu a iconomisit să moară sfîntul aici, nouă ne-a dăruit această vistierie. Și deci, cine sînt eu să stau împotriva sfîntului Domnului?" Astfel a trimis înapoi pe boierii cei trimiși.

Atunci Vladislav, văzînd că nu reușește nimic cu trimișii săi, a luat cu sine pe boierii cei mai de frunte și a pornit să se ducă el să ceară pe sfîntul. Ajungînd la orașul Tîrnovo, s-a dus mai întîi la mormîntul sfîntului și plîngînd cu lacrimi ferbinți, a zis: "O! Sfinte al lui Dumnezeu și al nostru părinte prea cinstit, pentru ce ne-ai urît pe noi păcătoșii și nu voiești a veni în patria ta, căreia ai fost nu numai păstor, ci încă și mîntuitor?

Tu ne-ai mîntuit din rătăcirea diavolului și la adevăr ne-ai povățuit; tu ai izbăvit turma de eresuri; fiind bolnavă, ai tămăduit-o; primejduindu-se cu moarte sufletească, ai înviat-o; cu slujbe duhovnicești ai împodobit-o, cu sfințite rînduieli, cu puneri de legi mîntuitoare și acum o lași, sfinte al lui Dumnezeu, lipsită de sfințenia dumnezeieștilor tale moaște? Cum o lași cu totul săracă de comoara dumnezeiescului tău dar și uscată de prea dulcele izvor al minunilor tale? Părinte prea milostiv, fie-ți milă și treci cu vederea păcatele mele și ale poporului tău, care în tot chipul am greșit ție și vino la noi, deși sîntem nevrednici și păcătoși; deci, nu ne lăsa lipsiți de venirea și ocrotirea ta".

Astfel rugîndu-se Vladislav, împăratul Serbiei, cu multă umilință, pe mormîntul sfîntului, a mers în urmă la socrul său. În noaptea aceea a văzut socrul său pe sfîntul ca un înger purtător de fulger, poruncindu-i să dea sfintele lui moaște ginerelui său, ca să le ducă în patria sa.

Deci, dimineață, împăratul Asan adunînd tot poporul și pe mitropolit cu clerul său, arătîndu-le pricina, a luat pe ginerele său, și cu cîntări de psalmi, cu făclii și cu tămîieri, au deschis mormîntul sfîntului. O! minunile Tale, Hristoase Împărate! Locul acela s-a umplut de bună mireasmă negrăită; fața sfîntului strălucea ca soarele și toți minunîndu-se, strigau: "Doamne miluiește".

Atunci, cu mare bucurie și cu litanii, călătorind pe jos, amîndoi împărații, socrul și ginerele, au scos sfintele moaște pînă afară din Tîrnovo. Aici, luîndu-le împăratul Vladislav, le-a dus cu mare bucurie în patria sa. Iar cîtă bucurie s-a făcut în ziua aceea, cine poate s-o scrie cu amănuntul?

Cine poate spune minunile care s-au făcut, întru slava Tatălui și a Fiului și a Sfîntului Duh, a Preasfintei Treimi, Căreia I se cuvine slavă, stăpînire, cinste și închinăciune, în vecii vecilor. Amin.

37. POMENIREA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU PAVEL TEBEUL (15 IANUARIE)

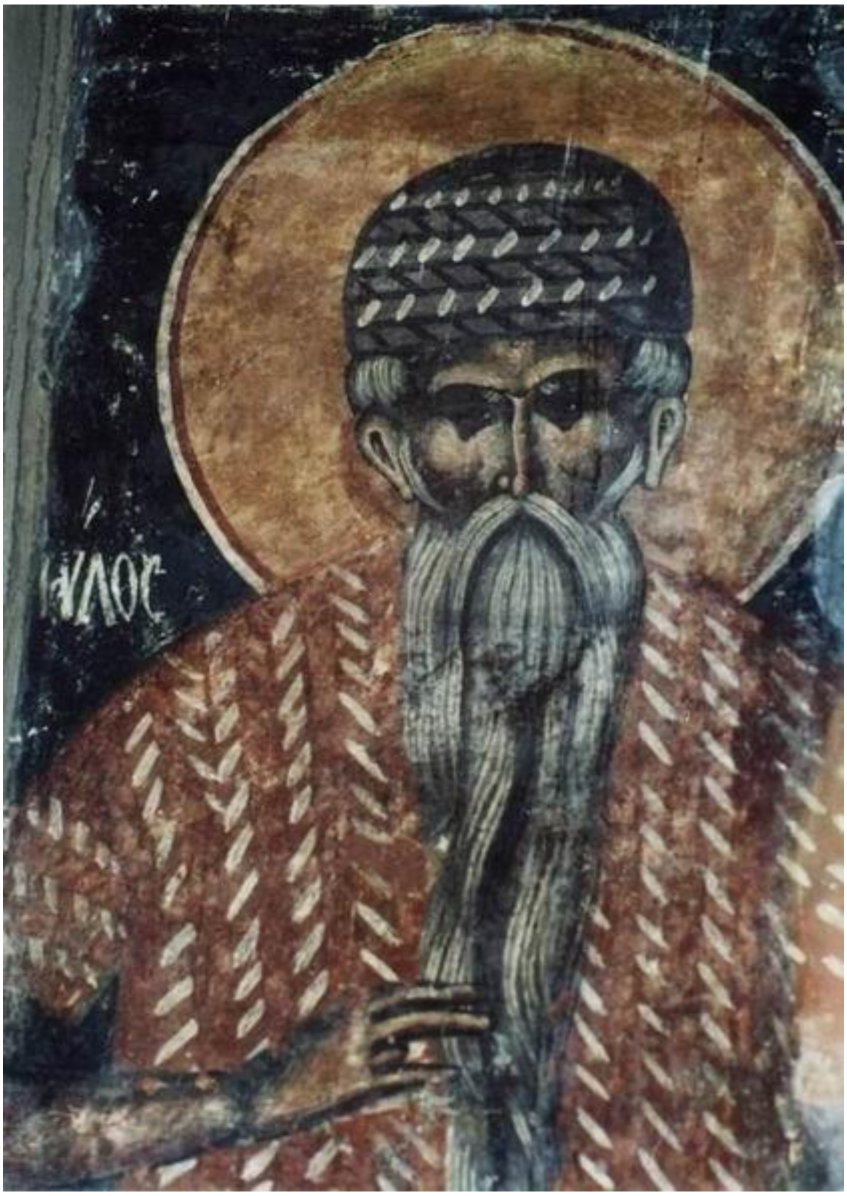

Cuviosul Antonie, viețuind în pustiul Egiptului cu ucenicii săi, după cum ne-au povestit Macarie și Plotin, ucenicii lui, care l-au și îngropat, că la nouăzeci de ani ai vieții bătrînului, i-a venit dor să se ducă în pustia cea mai dinăuntru, ca să vadă dacă s-ar afla vreun rob al lui Dumnezeu, care mai înainte de dînsul să se fi sălășluit în pustia aceea, și să fi ales o viață ca a lui, depărtată de oameni; deci, într-acel pustiu, cinci ani rugîndu-se lui Dumnezeu, ca să nu-i treacă cu vederea rugăciunea lui, într-o zi a auzit un glas, zicîndu-i: "Antonie, este un rob al lui Dumnezeu mai înainte și

mai desăvîrșit decît tine, la care de vei merge, îl vei afla în pustia cea mai dinăuntru. Deci, scoală-te degrabă și te sîrguiește a merge la dînsul, mai înainte de a se duce el către Domnul!"

Acestea auzindu-le bătrînul, îndată luîndu-și toiagul său cel de finic, s-a dus degrabă în pustie, să apuce în viață pe cel dorit, de care i se vestise lui. Fiind arșița mare la amiază, încît și pietrele ardeau în acea pustie, și neștiind calea care duce către sfîntul cel arătat lui, bătrînul a slăbit cu trupul, dar nu și cu duhul, căci nu s-a întors din calea ce o începuse și se ruga lui Dumnezeu, zicînd: "Doamne, Dumnezeul meu, povățuiește-mă în calea cea dreaptă, și învrednicește-mă a vedea în trup pe robul tău, și să nu mă lași să pier în această pustie".

Deci, nu după multă vreme, a văzut un om cu asemănare de cal, pe care făcătorii de stihuri îl numesc centaur, pe care văzîndu-l, s-a înarmat cu mîntuitorul semn al Crucii și cu îndrăzneală l-a întrebat: "Ascultă tu, în care parte locuiește robul lui Dumnezeu?". Iar fiara plecîndu-se la cuvîntul sfîntului și neputînd să grăiască cu glas, i-a arătat cu mîna partea în care trebuia să meargă spre robul lui Dumnezeu, apoi a fugit cu grabă de la Cuviosul Antonie. Bătrînul s-a minunat de chipul cel de fiară și mergea spre partea unde i-a arătat acesta cu mîna. Însă întru aceasta ori diavolul, spre înfricoșarea lui s-a închipuit, ca să împiedice drumul sfîntului, ori cu adevărat era centaur, precum spun grecii, că în acea pustie se găseau niște fiare ciudate ca acestea; iar această fiară Dumnezeu a trimis-o pentru povățuirea robului său.

Venind la un loc pietros, a văzut o altă fiară, care avea asemănare omenească pînă la brîu, iar cealaltă parte a trupului era de fiară, adică picioare de capră și coarne în cap. De vederea acesteia minunîndu-se bătrînul și cu credință neîndoită fiind înarmat, fără frică a întrebat, zicînd: "Cine ești tu?" Iar fiara, aducîndu-i poame de finic din cale, ca semn de pace, îi zicea: "Sînt un muritor din cei ce locuiesc în pustie, pe care neamurile cele întunecate cu rătăcirea numindu-ne satiri, între zeii lor ne-au cinstit. Dar sînt trimis de la turma mea, să slujesc ție ca să te rogi pentru noi Stăpînului celui de obște, pe care l-am cunoscut că a venit în lume și în tot pămîntul a ieșit vestirea lui".

Unele ca acestea grăind fiara, ostenitul călător își uda fața sa cu lacrimi de bucurie; căci se bucura de slava lui Hristos și de pierzarea satanei și se minuna, cum a putut să înțeleagă vorba satirului. Lovind cu toiagul în pămînt, zicea: "Vai ție, cetatea Alexandriei, care în loc de Dumnezeu cinstești sluțeniile! Vai ție, cetate păcătoasă, în care din toată lumea s-au adunat diavoli! Ce răspuns vei da, căci și fiarele mărturisesc puterea lui Hristos, iar tu nălucirile cele din pădure ca pe zei le cinstești".

Acestea zicîndu-le sfîntul, fiara a fugit în pustie. Despre acea fiară nimeni să nu socotească că este lucru neadevărat, fiindcă și în vremea împăratului Constanțiu (337-361) o fiară ca aceea, cu asemănare omenească, ce se numea satir, a fost dusă

vie în Alexandria, spre marea mirare a tot poporul; iar după ce a murit, ca să nu putrezească îndată trupul ei, îmbălsămîndu-l, l-au trimis în Antiohia, la împărat, ca să-l vadă.

Acum să ne întoarcem la povestirea dinainte. Umblînd bătrînul prin acea pustie neumblată, nimic altceva nu vedea fără numai urme de fiară, ostenindu-se în călătorie două zile și petrecînd cealaltă noapte în rugăciune, nu știa unde să se întoarcă. Apoi luminîndu-se de ziua a treia, a văzut o leoaică suindu-se spre vîrful muntelui cu multă grabă, căreia de departe urmîndu-i, a venit aproape de peștera în care locuia Sfîntul Pavel, plăcutul lui Dumnezeu.

Văzînd bătrînul peștera, s-a bucurat, iar cel ce locuia într-însa, simțind venirea lui Antonie, a închis ușa. Bătrînul apropiindu-se, a bătut, dar nu i s-a răspuns, însă el stătea afară, bătînd fără spor. Deci, văzînd că nu i se deschide ușa, a căzut înaintea peșterii și pînă la al șaptelea ceas s-a rugat să i se dea voie să intre înăuntru, ca să vadă pe acela pe care cu atîta osteneală l-a căutat. El zicea: "Deschide-mi, robule al lui Hristos, deschide-mi; tu știi cine și de unde sînt și pentru ce am venit, toate le știi, Dumnezeu descoperindu-ți ție. Deci și eu știu că nu sînt vrednic să văd sfînta ta față, însă de nu te voi vedea, nu mă voi duce de aici; nu te ascunde pe tine, căci Dumnezeu te-a arătat mie. Pe fiare le primești, iar pe om pentru ce îl gonești? Te-am căutat și te-am aflat, bat ca să mi se deschidă, iar de nu-mi vei deschide, apoi voi muri pe pragul tău și vei îngropa aici trupul meu".

Și altele multe grăind el cu lacrimi și ca pe un nemilostiv socotindu-l, păcătosul lui Dumnezeu a răspuns dinăuntrul peșterii, zicîndu-i: "Cine ești tu, care plîngi aici? Te minunezi că nu-ți deschid și te lauzi că vei muri pe prag?" Așa zicîndu-i sfîntul, a deschis ușa și cuprinzîndu-se unul pe altul, se sărutau cu lacrimi și pe nume se chemau; pentru că Dumnezeu fiecăruia dintre ei le descoperise numele. Șezînd ei, părintele Antonie a zis: "Bucură-te Pavele, vasul alegerii și stîlpul cel de foc, locuitorule al pustiei".

Zis-a lui și Avva Pavel: "Bine ai venit soare, care luminezi toată lumea, povățuitorule al celor ce se mîntuiesc, gura lui Dumnezeu, care din pustie ai făcut cetăți și pe diavolul l-ai gonit dintr-însa. De ce te-ai ostenit atîta pentru un om păcătos și nevrednic? Iată, vezi un bătrîn învechit de zile și cu căruntețile acoperite; vezi un om care îndată va fi praf și cenușă, dar de vreme ce dragostea toate poate să le facă, spune-mi, te rog, cum se află neamul omenesc acum? Cum împărtășește lumea? Se mai află cei ce se țin de rătăcirea idolilor, și mai sînt prigoniri asupra creștinilor?". Iar Antonie a zis: "Cu rugăciunile tale lumea se ține; prigoanele contra creștinilor au încetat și Biserica laudă pe adevăratul Dumnezeu. Dar de vreme ce ai pomenit de prigoane, mă rog ție pentru Domnul, să nu ascunzi de mine cele despre tine și toate să-mi spui: pentru care pricină ai ieșit din lume și ai venit în această adîncă pustie?".

Iar Sfîntul Pavel a început a-i spune: "Eu m-am născut în Tebaida și am avut o soră, pe care părinții, fiind încă vii, au însoțit-o cu bărbat; iar pe mine m-au învățat

carte elinească și latinească, precum și dreapta credință, singuri ei fiind drept-credincioși. Dar sfîrșindu-și nevrednica viață, ne-au împărțit averea, care era foarte multă; iar după moartea lor, bărbatul sorei mele, fiind lacom, a poftit și partea mea, și gîndea să mă dea ca pe un creştin la păgînul voievod spre chinuire, ca astfel prăpădindu-mă din acestă viață, să-mi ia moştenirea. Atunci erau împărații Deciu (249-251) și Valerian (253-259), care chinuiau pe toți cei ce mărturiseau pe Hristos, și era frică mare prin toată Tebaida, de vreme ce erau cumplite chinuri.

În acea vreme a fost prins de păgîni un tînăr creștin, pe care l-au chinuit mult; dar după ce n-au putut să-l întoarcă de la credința lui Hristos, mai pe urmă l-au pus într-o grădină mult înflorită și frumos mirositoare, întinzîndu-l pe un pat frumos, cu fața în sus; apoi i-au legat mîinile și picioarele cu frînghii moi și ducîndu-se toți, au trimis la dînsul o fecioară tînără, ca să-l poată înșela spre amestecarea necurată; iar necurata fecioară cuprinzîndu-l și sărutîndu-l, ba încă lucrul cel mai de rușine, ce mi-e greu a-l spune, căutînd părțile cele ascunse ale trupului său, îl îndemna spre păcatul cel necurat; dar ce a făcut viteazul pătimitor, care suferise atîtea chinuri?

Văzîndu-se amăgit de patimă și simțînd tulburarea trupului întru sine, a strîns tare cu dinții limba sa, a tăiat-o și a aruncat-o în obrazul desfrînatei și îndată cu durerea cea mare a potolit patima; iar cu sîngele a umplut obrazul și hainele acestei femei și astfel, cu darul lui Hristos, a biruit amăgirea.

Încă și pe un alt tînăr care era neclintit în credința crești-nească, după multe chinuri, l-au uns cu miere peste tot trupul gol și l-au pus în arșița soarelui, avînd mîinile legate la spate, ca rănindu-se de albine, de viespi și de gărgăuni, să fie silit a jertfi idolilor; dar răbdătorul de chinuri cel viteaz, deși era rănit peste tot trupul și plin de sînge, încît nici chip de om nu avea, de Hristos nu s-a lepădat.

Acestea văzînd eu, iar bărbatul sorei mele mîniindu-se mai mult, încît nici lacrimile sorei, nici legătura rudeniei n-au putut să-l domolească, i-am lăsat aceluia toate și am fugit în această pustietate; apoi venind încet, povățuindu-mă de Dumnezeu pînă aici, am aflat această peșteră, în care aveam și apă înăuntru și cunoscînd că Dumnezeu mi-a dat acest loc spre petrecere, m-am sălășluit aici și petrec avînd hrană de finice, iar haina din frunze".

Sfîntul povestind acestea, iată a zburat un corb aruncîndu-i o pîine întreagă, pe care punînd-o înaintea lor încetișor, a zburat în văzduh. Atunci, fericitul Antonie minunîndu-se de aceasta, Sfîntul Pavel a grăit: "Iată, Domnul a trimis prînz, nouă, robilor săi, fiind milostiv și iubitor de oameni. Iată, sînt 70 de ani de cînd primesc jumătate de pîine, iar de la a ta venire Domnul Hristos a îndoit merticul ostașilor Săi. Deci, luînd sfinții acea pîine, se invitau unul pe altul ca s-o binecuvînteze și s-o frîngă, unul pe altul mai mare făcîndu-se cu cinstea.

Sfîntul Pavel cinstea pe Cuviosul Antonie ca pe un oaspete, iar Cuviosul Antonie cinstea pe Sfîntul Pavel ca pe stăpînul casei și ca pe unul mai bătrîn cu anii;

și era între dînșii întrecere de iubire. Apoi, fericitul Pavel a apucat pîinea de o parte, iar pe cealaltă parte a pus-o în mîinile părintelui Antonie și îndată pîinea singură s-a frînt prin mijloc și fiecare și-a luat partea sa.

Drept aceea, șezînd lîngă izvor, robii lui Hristos au mîncat și s-au săturat, și au băut din izvorul acela apă curată și foarte dulce; după aceea, făcînd mulțumire, au șezut iarăși și au vorbit toată noaptea pînă dimineața. Iar făcîndu-se ziuă, Sfîntul Pavel a zis prietenului Antonie: "De mult mi-a arătat Dumnezeu mie, frate, că sălășluiești în părțile acestea și voiam să te am slujitor cu mine, ca împreună să slujim sfîntului nostru, dar fiindcă vremea adormirii mele a venit, pe care totdeauna am așteptat-o, dorind ca să viețuiesc cu Hristos, de aceea Domnul te-a trimis la mine, ca să îngropi smeritul meu trup și să-l dai pămîntului".

Acestea auzind Antonie, tînguindu-se cu lacrimi, zicea: "Nu mă lăsa, părinte, singur, ci primește-mă împreună călător cu tine". Iar el a zis: "Nu ți se cade să cauți singur ale tale, ci pe cele ce sînt ale aproapelui; deci, de folos îți este ca, lepădînd greutatea trupului, să urmezi Mielului la ceruri; apoi și celorlalți frați le este de folos, ca de la tine încă să se mai povățuiască și să se mai întărească; dar te rog spre a te sîrgui și a merge în mînăstirea ta și să-mi aduci mantia pe care Atanasie episcopul ți-a dăruit-o, ca să învelești cu aceea trupul meu". Aceasta o dorea fericitul Pavel, nu că acea mantie îi trebuia - pentru că nu se îngrijea dacă trupul se va îngropa gol sau acoperit, căci în pămînt putrezește, el care atîta vreme cu frunze de finic se îmbrăca, - ci, ca fără tulburare, sufletul lui să iasă din trup, de aceea îl trimitea la mînăstire pe părintele Antonie.

Drept aceea, Antonie s-a minunat auzindu-l pe el grăind despre Atanasie și despre mantia aceluia, ca și cum vedea pe Însuși Hristos în Pavel și pe Dumnezeu care locuia într-însul cinstind; apoi nimic mai mult nu îndrăznea a răspunde, ci tăcînd și lăcrimînd, i-a sărutat fața și mîinile și se sîrguia a săvîrși porunca; deci, chiar nevrînd, a pornit la mînăstire, deși era obosit cu trupul, iar cu duhul biruia anii bătrîneților sale. Venind el în chilia sa, l-au întîmpinat cei doi ucenici ai lui, zicîndu-i: "Unde ai zăbovit atîta vreme, părinte?" Iar el a răspuns: "Vai mie, fiii mei, vai mie păcătosului, care sînt numai de formă monah și numai nume de monah port; dar am văzut pe Ilie, am văzut pe Ioan în pustie, cum și pe Pavel în Rai l-am văzut".

Deci, vrînd ucenicii ca să audă ceva mai mult de la dînsul și rugîndu-l ca cu încredințare să le spună lor despre aceasta, el punîndu-și mîna la gură, a zis: "La tot lucrul este vreme, adică vreme a grăi și vreme a tăcea". Apoi, luîndu-și mantia și hrană de cale neluîndu-și, iarăși a ieșit, alergînd degrab în pustie, vrînd să apuce viu pe sfîntul, pentru că se temea ca nu cumva zăbovind el, Sfîntul Pavel să-și dea datoria Domnului fără de dînsul.

Iar a doua zi, la al treilea ceas, mergînd Avva Antonie, a văzut în văzduh cetele îngerești și soboarele proorocilor și ale apostolilor, iar în mijloc era sufletul Sfîntului Pavel, mai curat decît soarele, suindu-se spre cer; atunci îndată a căzut la pămînt și

presărîndu-și capul cu nisip, se tînguia și striga: "Pentru ce, Pavele, m-ai lăsat? Pentru ce te duci fără sărutarea cea de pe urmă? Atît de tîrziu te-ai făcut cunoscut mie și atît de repede ai plecat de la mine?".

Pe urmă, fericitul Antonie adeverea că a trecut cu atîta grăbire pe cealaltă cale, ca și cum ar zbura prin văzduh înaripat, încît nici călcarea pe pămînt n-o simțea de alergarea cea repede, și îndată s-a aflat în peșteră; acolo văzînd pe sfîntul cu genunchii plecați și cu mîinile în sus ridicate, apoi avînd capul drept în sus, socotea că este viu și face rugăciune și stătea cu dînsul împreună. Dar trecînd un ceas, și de vreme ce nu auzea glasul cel de rugăciune, nici obișnuitele suspinuri, s-a apropiat de dînsul și l-a aflat mort; deci, a înțeles că trupul sfîntului bărbat dă și după moarte datornica închinăciune.

Cu multă plîngere și tînguire sărutînd sfîntul lui trup, l-a învelit cu mantia cea adusă și a început a cînta psalmii cei cuviincioși de îngropare, după obiceiul creștinesc; și nu se pricepea cum ar putea să îngroape pe sfîntul, de vreme ce nu adusese nici o unealtă, ca să sape mormîntul și zicea întru sine: "Oare la mînăstire să mă întorc după unelte, cale de trei zile, sau aici să rămîn? Dar nimic fără unelte nu pot să fac. Deci, voi rămîne aici și voi muri, precum se cade, lîngă ostașul Tău, Hristoase, și căzînd, îmi voi da răsuflarea cea de pe urmă alături de el".

Unele ca acestea gîndindu-le el cu mintea, iată doi lei din pustia cea mai dinăuntru veneau răcnind, ca și cum plîngeau pentru lipsa sfîntului. Iar Antonie mai întîi s-a înfricoșat puțin, după aceea văzînd pe fiare blînde ca mielușeii, tăvălindu-se lîngă trupul sfîntului și arătînd jalnică tînguire, se mira de bunul obicei al fiarelor acelora; iar ei au început cu unghiile lor a săpa pămîntul și săpînd groapa destul, iarăși au venit la trupul sfîntului, ca și cum i-ar fi dat cea mai de pe urmă sărutare; apoi, venind la Cuviosul Antonie, îi lingeau mîinile și picioarele lui, ca și cum cereau rugăciune și binecuvîntare de la dînsul. Iar cuviosul lăuda pe Hristos, căci și fiarele slăvesc pe Dumnezeu, și zicea: "Doamne, fără de a Cărui voie nici frunza din copac și nici una din păsări nu cade pe pămînt, dă fiarelor acestora binecuvîntarea Ta, precum știi Tu". Și făcînd cu mîna, le-a poruncit să se ducă în pustie.

Deci, ducîndu-se fiarele, Avva Antonie a îngropat cinstitul trup al Sfîntului și Cuviosului părinte Pavel, întîiul viețuitor al pustiei, care avea anii vieții lui o sută și treisprezece. După îngroparea sfîntului, Avva Antonie a petrecut noaptea următoare deasupra mormîntului lui, plîngînd și rugîndu-se. Iar a doua zi, întorcîndu-se la mînăstirea sa, a luat haina Sfîntului Pavel cea împletită cu frunze de finic și venind în chilia sa, a spus toate cu de-amănuntul ucenicilor săi, spre folos. Iar haina aceea de frunze de finic atît de mult o cinstea, încît numai de două ori se îmbrăca cu dînsa, la praznicul Sfintelor Paști și în ziua Cincizecimii.

Cu ale acestor Cuvioși părinți, Pavel și Antonie și cu sfintele lor rugăciuni, ne rugăm să ne învrednicească și pe noi în partea plăcuților Săi, Hristos Dumnezeul

nostru, Căruia împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, I se cuvine cinste și slavă, în veci. Amin.

38. VIAȚA CUVIOSULUI IOAN COLIBAȘUL (15 IANUARIE)

(După Metafrast)

În vremea împărăției dreptcredinciosului împărat Leon cel Mare (457-474), era în Constantinopol - care se numește Roma cea nouă -, un om cu dregătoria de stratilat (general), bogat și cinstit, anume Eutropiu, avînd de soție pe Teodora. Acela avea trei fii, dintre care pe doi i-a pus în slujba împărătească și cinstite dregătorii le-a mijlocit, iar pe al treilea, cel mai mic, anume Ioan, l-a dat la învățătura cărții și la toată înțelepciunea cea retoricească și a filozofilor.

Fiind copilul Ioan de 12 ani, s-a arătat isteț la minte, mai mult decît toți vîrstnicii săi, încît chiar și dascălii se minunau de istețimea lui și de înțelegerea lui cea desăvîrșită, fiind tînăr de vîrstă. Și nu numai la cea din afară, ci și la cea duhovnicească filozofie se arăta ales ucenic.

Căci lucrînd întru dînsul Sfîntul Duh, era blînd, fără răutate și smerit, iar cînd îi prisosea vreme de la învățătură, se îndeletnicea, nu cu jucării copilărești, precum este obiceiul tinerilor, ci întru citirea cărților celor de Dumnezeu insuflate. Apoi, la bisericile lui Dumnezeu cu sîrguință alerga la rugăciune, pentru că inima lui se înfierbînta cu văpaia dumnezeieștii dragoste, și în cugetul lui se aprindea foc.

Așa sîrguindu-se el spre dumnezeiasca slujbă, s-a întîmplat de a intrat un monah în casa în care fericitul Ioan învăța și pe care văzîndu-l copilul l-a întrebat, zicînd: "De unde ești, părinte, și unde mergi?". Iar monahul i-a răspuns: "Din Mînăstirea Neadormiților sînt și merg la Ierusalim, ca să mă închin Sfintelor Locuri". Mînăstirea aceea a Neadormiților, Achimiților, era în Bitinia, în partea Răsăritului, care este în Asia Mică, zidită de fericitul Marcel. Și aprinzîndu-se Ioan cu duhul, a început a-l întreba despre viața monahicească, de rugăciune și de post, de cîntarea cea neadormită, cum și de alte nevoințe și osteneli, care cuvinte îi păreau lui Ioan mai dulci decît mierea.

Monahul văzînd pe copil cinstit și înțelept, i-a spus cu de-amă-nuntul obiceiurile și rînduielile mînăstirii sale, iar Ioan ascultînd cu luare-aminte povestirile monahului, i-a zis: "Părinte, te vei întoarce iarăși în mînăstirea ta sau vei rămîne la Ierusalim?" Monahul i-a răspuns: "Am poruncă de la egumenul meu să mă întorc; deci de va voi Domnul, închinîndu-mă la Sfintele Locuri, mă voi întoarce". Atunci Ioan apucînd de mîna dreaptă pe monah, i-a zis: "Părinte, un cuvînt duhovnicesc am să-ți spun". Și ducîndu-l la un loc deosebit, i-a zis:

"Ascultă-mă, părinte, mă rog ție, ca milostiv să fii mie, căci am mare trebuință să scap de lumea asta mult tulburătoare și să slujesc lui Hristos; dar părinții mei gîndesc de mine altfel, pentru că mă iubesc mai mult decît pe frații cei mai mari; ei se îngrijesc de mine pentru o dregătorie mare și vor să mă căsătoresc, iar eu ascultînd de multe ori cuvîntul lui Dumnezeu în biserică și citind singur cărțile, am înțeles că toate cele ale lumii sînt deșarte, afară de una care este de folos, ca adică lepădîndu-mă de lume, să slujesc lui Hristos în chipul cel monahicesc; deci, te jur pe Dumnezeu

cel ce voiește mîntuirea noastră, ca, întorcîndu-te, să mă iei de aici și să mă duci în mînăstirea ta".

Auzind acestea monahul și cunoscînd într-însul chemarea dumnezeiască, a făgăduit cu jurămînt, ca, întorcîndu-se, să-l ia; și așa s-au despărțit.

După ducerea monahului aceluia la Ierusalim, fericitul Ioan dorind să fie următor vieții evanghelicești, a rugat pe părinții săi a-i scrie o Evanghelie, din care să poată învăța cuvintele lui Hristos și a face lucruri plăcute Lui. Părinții, văzînd asemenea dumnezeiască osîrdie a fiului lor spre Sfînta Scriptură, se bucurau foarte, și îndată au găsit un bun scriitor, ca să scrie frumos o Evanghelie; apoi au ferecat-o cu aur și au împodobit-o cu pietre scumpe, ca nu numai dulceața cuvintelor lui Hristos, scrise înăuntru, să atragă pe fiul lor cu osîrdie la citire, dar și podoaba cărții din afară. Și așa pregătindu-i Evanghelia, i-au dat-o, iar el luînd-o, cu dragoste o citea cu luare-aminte și se îndulcea cu inima de cuvintele lui Hristos și din zi în zi se aprindea de mai mare dragoste de Dumnezeu, așteptînd cu osîrdie pe monahul acela de la Ierusalim, căruia îi descoperise taina inimii sale.

Trecînd multe zile, a venit monahul cel așteptat și văzîndu-l Ioan, s-a bucurat foarte. Și i-a zis monahul: "Iată, fiule, m-am întors pe la tine, precum am făgăduit, ca să te iau la mînăstire, de vei voi". Fericitul Ioan a răspuns: "Mulțumesc lui Dumnezeu că te-ai întors sănătos și m-a învrednicit a te vedea iarăși pe sfinția ta; deci, iată eu sînt gata de drum, dar ce să facem dacă nu vor voi părinții mei să mă lase, pentru că știu pe maică-mea jalnică și cînd va auzi că voiesc să mă duc de la dînșii, va umplea pămîntul cu lacrimi și mă va opri cu sila și astfel îmi va curma dorința mea.

Deci, mă rog ție, părinte, să ieșim de aici în taină, ca să nu știe nimeni din cunoscuții mei despre plecarea mea și să nu-mi priceapă drumul". Monahul a zis: "Să facem așa cum voiești, fiule, ca să împlinească Dumnezeu dorința inimii tale". Și așa s-au dus spre malul mării, la limanul corăbiilor și, găsind o corabie, au rugat pe cîrmacii ei să-i ducă la locașul Neadormiților; iar cîrmaciul cerea de la dînșii aur mult pentru chirie, căci zicea: "Eu aștept pînă ce-mi va umple cineva corabia cu multă marfă, ca de acolo să-mi iau obișnuita chirie". Ioan l-a întrebat: "Cîtă chirie iei pentru corabia ta încărcată?" Cîrmaciul răspunse: "O sută de galbeni iau!" Ioan i-a zis: "Frate, să aștepți trei zile și eu voi închiria corabia ta".

Apoi, sfătuindu-se cu dînsul, s-a dus. Iar Ioan a zis către monah deosebit: "Chiria corăbiei este mare, iar mie a mă duce de la părinți și a nu fi știut de dînșii, îmi este mult mai bine; deci, voi merge la părinți și voi ruga să-mi dea aur, ca pentru o trebuință oarecare". Monahul i-a răspuns: "Mergi, fiule, și Domnul să-ți îndrepteze capul tău cel bun după voia Sa".

Deci, mergînd Ioan în casa sa, a zis către mama sa: "Doamnă, maica mea, un dar voiesc să cer acum de la voi, dar nu îndrăznesc". Maică-sa i-a răspuns: "Cere,

fiul meu, tot ce dorești". Ioan a zis: "Toți vîrstnicii mei care învață cu mine nu odată sau de două ori, ci de multe ori m-au chemat cu dînșii la masă, iar eu niciodată nu i-am chemat la mine și nu le-am răsplătit cinste pentru cinste; de aceea, mă rușinez foarte mult și nu mai pot de acum nici la școală să mă duc; deci mă rog vouă să-mi dați atîția bani cît să ajungă pentru facerea ospățului prietenilor mei". Maică-sa i-a răspuns: "Așteaptă, fiule, pînă dimineață și voi spune tatălui tău ca să-ți dea cele de trebuință".

Deci a spus bărbatului său toate cuvintele lui Ioan, iar el iubind foarte mult pe fiul său, i-a dat 100 de galbeni. Aceasta s-a făcut cu rînduiala lui Dumnezeu, ca scopul cel bun al sfîntului copil să fie întru săvîrșire. Drept aceea, tatăl dînd aurul fiului, a pus lîngă dînsul o slugă credincioasă, poruncindu-i, ca dinadinsul să ia aminte, ca să nu risipească ca un copil pe lucruri netrebuincioase aurul ce i s-a dat. Ioan luînd cei 100 de galbeni și pe slugă, s-a bucurat și s-a dus cu dînsul la țărm, zicînd: "Să căutăm pește bun să cumpărăm". Și apropiindu-se de corabie, a trimis pe slugă la școală, zicînd : "Du-te să vezi, dacă s-au adunat copiii și să te întorci iarăși la mine.

Ducîndu-se sluga, Ioan a intrat în corabie cu monahul și dînd chiria, a pornit de la țărm. Ioan a luat cu el și Evanghelia pe care i-o făcuseră părinții, și citind-o, se mîngîia. Întorcîndu-se sluga de la școală, căuta pe Ioan la mal și nu l-a găsit; apoi, socotind că era acasă, s-a dus la părinții săi, care întrebau de Ioan și îndată au început a-l căuta pretutindeni multe zile, nu numai în Constantinopol, dar și în locurile de prin jur, însă nu l-au găsit nicăieri; deci, s-a făcut plîngere și tînguire mare în casa lui Eutropiu, pentru Ioan, iubitul lor fiu.

Mergînd Ioan pe mare, Dumnezeu i-a sporit calea, pentru că a scos vînturi din vistieriile Sale și le-a poruncit să sufle spre ajutorul corăbiei, apoi degrabă a sosit la sfîntul locaș al Neadormiților; în care intrînd, a spus monahul acela egumenului și fraților toate cele despre tînărul Ioan, strălucirea și bunul neam al părinților lui, dragostea lor către dînsul, boieria cea mare și nunta ce se aștepta, spunînd apoi cu cîtă credință și osîrdie caută să se îmbrace în chipul monahicesc și să slujească Domnului.

Egumenul văzînd pe băiat foarte tînăr, i-a zis lui: "Fiule, nu vei putea suferi ostenelile și postirile monahicești, căci ești încă tînăr, și la noi este obiceiul, ca să nu călugărim îndată pe cel ce vine, ci mai întîi să-l ispitim multă vreme, de cumva nu se află leneș și răzvrătit; deci, de vei voi ca să fii monah la noi, se cade ție ca mai întîi fără chipul monahicesc să fii aici destulă vreme, să privești la viața noastră și să te ispitești pe tine însuți de vei putea un jug ca acesta să-l porți sau nu. Iar fericitul Ioan a căzut la picioarele egumenului cu multe lacrimi, zicîndu-i: "Rogu-mă ție părinte, ca astăzi să mă călugărești pe mine, să nu cauți la tinerețele mele, ci la osîrdnica mea dorire; căci cu toată inima doresc să mă îmbrac în chipul cel îngeresc al vostru. Deci, nu trece rugăciunea mea, ci pentru Preasfînta cea de o ființă și de viață făcătoarea Treime, primește-mă și mă numără în ceata monahilor". Egumenul văzînd o dorire

ca aceasta a lui și lacrimile, și înainte văzînd darul Sfîntului Duh ce avea într-însul, îndată l-a primit și l-a tuns, poruncindu-i a petrece în mînăstireștile ascultări și a se povățui de iscusiți bătrîni.

Cîștigîndu-și dorirea, toate cele poruncite lui cu sîrguință și cu smerenie le făcea, și îndreptîndu-se întru nevoințele monahicești din zi în zi și din putere în putere sporea; apoi, în scurtă vreme atît de mult a sporit în faptele bune, încît a întrecut și pe ceilalți monahi, călugăriți mai dinainte, și tuturor s-a făcut chip de neîncetată rugăciune către Dumnezeu, de ascultare fără cîrtire, de postirea cu răbdare și fără măsură; pentru că adeseori se ținea numai cu împărtășirea preacuratelor și de viață făcătoarelor lui Hristos Taine, iar altceva nimic mai mult nu gusta în multe zile, încît și egumenul se minuna și zicea către dînsul: "Fiule, fiind tînăr, pentru ce ți-ai luat asupră-ți osteneli ca acestea? Ferește-te ca nu slăbind cu trupul din postul cel fără de măsură și vătămîndu-ți sănătatea ta, nelesnicios să te faci spre nevoințele viitoare și spre slujba măririi lui Hristos". Iar el, cu obișnuita smerenie închinîndu-se, răspundea: "Iartă-mă, sfinte părinte, pe mine netrebnicul rob și te roagă pentru mine leneșul, ca să-mi dea Domnul să încep nevoința și să-mi întărească neputința mea".

Astfel nevoindu-se fericitul Ioan șase ani, în locașul acela, s-a sculat asupra lui vrăjmașul diavol, urîtorul binelui, vrînd să-l slăbească întru nevoințe, să întindă curse picioarelor lui, și să-l împiedice dintr-o alergare bună ca aceea, în calea poruncilor Domnului; drept aceea, i s-a făcut dor de părinții săi, încît de jale i se cuprinse inima, aducîndu-și aminte de dragostea cea mare a tatălui și a maicii, pe care o aveau către dînsul, și-i zicea gîndul: "Ce fac acum părinții tăi fără tine? Cît de mult necaz, întristare și plîngere au pentru tine, căci te-ai dus neștiut de ei? Tatăl plînge, maica se tînguiește, frații se întristează, rudeniile și vecinii doresc de tine și toată casa tatălui tău este în mîhnire pentru tine".

Încă îi aducea aminte vicleanul de bogăția și slava părinților, de cinstea fraților lui și de diferite feluri de deșertăciuni lumești îi aducea lui aminte; ziua și noaptea neîncetat îl tulbura cu gînduri ca acestea, încît acum slăbise cu trupul și abia era viu; pe de o parte, pentru înfrînarea cea mare și nevoințele monahicești, iar pe de alta, pentru tulburarea gîndurilor, se uscase ca un vas de lut virtutea lui și trupul lui era ca o trestie de vînt clătinîndu-se.

Egumenul, văzîndu-l slăbind, i-a zis: "Au nu ți-am spus eu ție, fiule, că Dumnezeu nu cere de la robii Săi osteneală fără măsură, ci voiește ca fiecare după puterea sa să-i slujească Lui întru slava numelui Său celui sfînt? Iar tu, fiule, nu m-ai ascultat și iată acum ai slăbit postind fără măsură și ridicînd sarcină mai mare decît puterea ta". Răspuns-a Ioan: "Nu postul m-a uscat părinte, nici nevoința m-a slăbit pe mine, ci gîndurile cele aduse de la vicleanul, prin care mă tulbură de multă vreme ziua și noaptea".

Apoi a mărturisit egumenului toate gîndurile sale despre părinți și despre casă. Iar egumenul a zis lui: "Au nu ți-am spus, fiule, de la început, că nevoințele

monahicești sînt mari, ostenelile multe și ispitele vrăjmașului nespuse?" Acestea zicîndu-le egumenul, a lăcrimat și a plîns destul pentru Ioan. Iar Dumnezeu Cel ce toate le rînduiește spre folos prin oarecare tăinuită încredințare, a pus gînd în inima egumenului ca să nu oprească pe Ioan a merge la părinți, pentru că avea să facă minunate întru dînsul voile Sale; deci, egumenul a binecuvîntat pe Ioan ca să meargă unde va voi și l-a învățat să se ferească cu dinadinsul de cursele vrăjmașului, ca să fie calea lui fără prihană. Iar Ioan a zis: "Deși la părinții mei mă voi duce, însă și acolo cu ajutorul lui Dumnezeu și cu rugăciunile voastre voi sfărîma capul vrăjmașului meu și neputincios îl voi arăta pe el".

Deci, a mers în chilia sa, ca să se pregătească de drum; și nu alta era pregătirea lui fără numai rugăciunile, lacrimile, suspinurile, plecările genunchilor, ca să nu-l dea Domnul spre bucuria vrăjmașului, ci singur să-i îndrepte calea după voia Sa cea bună și desăvîrșită, precum știe și precum voiește.

A doua zi, venind la egumen, îl ruga pe el căzîndu-i la picioare, ca să nu se mînie asupră-i pentru ieșirea lui din mînăstire, ci să-i dea împreună cu binecuvîntarea cea părintească și sfintele sale rugăciuni în călătorie. Atunci egumenul a adunat pe toți frații la sine și le-a spus că Ioan voiește să se ducă de la dînșii; deci le-a poruncit să se roage pentru dînsul. Iar Ioan a zis către frați: "Știu că diavolul voiește să mă scoată din locul acesta sfînt, pentru vederea părinților mei, însă nădăjduiesc spre Dumnezeu și spre sfintele voastre rugăciuni, că și pe părinți voi vedea și peste diavolul voi trece cu picioarele mele, iar înșelăciunea lui o voi călca".

Mergînd toți în biserică, au făcut rugăciune cu lacrimi pentru Ioan. Egumenul binecuvîntîndu-l, a zis: "Mergi, fiule, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh și ai cu tine pe Domnul nostru Iisus Hristos, împreună călătorind și îndreptîndu-ți calea după a Sa voie". La fel și toți părinții ridicîndu-și mîinile lor, l-au binecuvîntat și pe toți sărutîndu-i, le-a zis: "Mîntuiți-vă, părinților și fraților, mîntuiește-te și tu însoțire binecuvîntată, mîntuiți-vă bunilor nevoitori, cei ce cu dragoste m-ați primit întru însoțirea voastră, de care acum mă lipsesc, nevrednic fiind să viețuiesc cu niște oameni ca aceștia plăcuți ai lui Dumnezeu". Deci, acestea zicîndu-le, a ieșit din mînăstire și a mers în calea sa.

Ducîndu-se depărtare de o stadie, s-a uitat înapoi și văzînd mînăstirea, a plîns cu amar. Apoi, căzînd în genunchi, se ruga lui Dumnezeu, tînguindu-se și udînd pămîntul cu lacrimile. Și după rugăciunea cea multă sculîndu-se, iarăși s-a dus, încredințîndu-se pe sine lui Dumnezeu, spre a Lui purtare de grijă și apărare. Iar în cale i s-a întîmplat a vedea un om sărac, îmbrăcat în zdrențe, către care Sfîntul Ioan a zis: "Te văd frate, că ai haină veche și foarte ruptă; deci mă rog ție ca să mi-o dai mie, iar tu să iei pe a mea, căci este mai bună". Săracul s-a bucurat de aceasta și îndată dezbrăcîndu-și haina cea ruptă, a dat-o lui Ioan, iar Ioan i-a dat în locul ei haina sa cea bună.

Apropiindu-se fericitul Ioan de Constantinopol, a văzut casa părinților săi și s-a aruncat cu fața la pămînt, rugîndu-se și zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, nu mă lăsa pe mine". Atunci era seară și a așteptat fericitul Ioan la acel loc, pînă ce s-a făcut noapte. La miezul nopții, venind înaintea porții părinților săi, iarăși s-a aruncat la pămînt, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, iată casa părinților mei, pe care am dorit s-o văd, dar să nu pierd pentru dînsa din darul Tău, mă rog Ție, Stăpîne: trimite-mi de sus ajutor și putere, ca să biruiesc pe diavolul și să nu mă lași biruit și ispitit de el, ci să faci ca în acest loc să-mi sfîrșesc bine viața mea". Astfel rugîndu-se, a petrecut pînă la ziuă.

Apoi, făcîndu-se ziuă, s-au deschis porțile și a ieșit vătaful casei, care era mai mare peste ceilalți slujitori, și văzînd pe sărac îmbrăcat în zdrențe, i-a zis lui: "Cine ești tu și de unde vii? Pentru ce ai îndrăznit a veni aici? Să te duci de aici degrabă, că iată stăpînii mei vor să iasă". Fericitul Ioan a zis către dînsul cu smerenie: "Iată, precum mă vezi, sînt om sărac, neavînd unde să-mi plec capul; deci mă rog ție, stăpînul meu, milostiv să-mi fii și să nu mă gonești de aici, ci să mă lași în gunoiul acesta, pentru că eu nu voi face nici un rău nimănui; iar tu vei cîștiga de la Dumnezeu milă, de mă vei milui și nu mă vei împiedica să rămîn aici". Atunci, sluga milostivindu-se spre dînsul, l-a lăsat acolo. După puțină vreme, au ieșit părinții lui din casă, mergînd la palatul împărătesc; văzîndu-i pe ei fericitul, cu totul s-a umplut de lacrimi și a zis în sine: "Iată, cu voia lui Dumnezeu văd pe părinții mei, dar nu te vei bucura diavole, pentru că, cu darul Domnului meu, întru nimic socotesc săgețile tale cele înfocate asupra mea".

Apoi, suspinînd, iarăși a zis către Dumnezeu: "Doamne, Iisuse Hristoase, nu mă lăsa pînă în sfîrșit". Și a petrecut acolo într-un unghi ce era lîngă porți, zăcînd în gunoi, ca Lazăr și ca Iov. Iar tatăl său, văzînd pe nevoiașul sărac zăcînd lîngă porți, a început a-i trimite din masa sa bucate, zicînd: "Mare este răbdarea săracului acesta, că rabdă gerul și zăduful, frigul și ploaia, fără acoperămînt; cu adevărat a unuia ca acesta este Împărăția cerului. Și puternic este Dumnezeu ca și pe noi să ne mîntuiască prin el; deci, pentru aceea l-a trimis la noi, ca, făcîndu-i milă, singuri să ne învrednicim a fi miluiți de Dumnezeu; și cine știe de nu într-o sărăcie ca aceasta petrece iubitul nostru fiu Ioan, despre care nu știm unde se află? Deci, să facem săracului acestuia aceea ce am voi ca să facă cineva fiului nostru".

Într-una din zile a ieșit maica lui afară din curte și, văzînd pe Ioan săracul în zdrențe întinate tăvălindu-se prin gunoi, s-a scîrbit de el foarte mult și a zis către slugi: "Luați pe omul acesta urît, pentru că nu pot umbla, cît îl voi vedea pe aici". Și îndată, luîndu-l slugile, l-au dus într-alt loc, iar fericitul privea de departe spre poarta tatălui său. Odată, văzînd pe vătaful casei ieșind pe poartă, l-a chemat la sine și i-a zis: "Rogu-mă ție, stăpînul meu, precum din început ai făcut milă cu mine, așa și acum milostivește-te spre mine și fă-mi o colibă mică, ca să nu mă vadă stăpîna voastră și apoi să am și puțin acoperămînt".

Vătaful, ascultîndu-i rugămintea, i-a făcut degrab o colibă, nu mare, întru care petrecea sfîntul, rugîndu-se neîncetat. Și în toate zilele tatăl lui îi trimitea hrană, pe care el cu mulțumire primind-o, o împărțea la alți săraci, care veneau la dînsul, iar el în foame și sete petrecea întotdeauna și și-a uscat trupul său de înfrînarea cea mare și de atîta post, încît era cu putință a-i număra alcătuirea oaselor. Într-o răbdare ca aceasta a petrecut Cuviosul Ioan trei ani, nespunînd părinților săi cum că el este fiul lor.

După trei ani, prea bunul și iubitorul de oameni, Domnul nostru Iisus Hristos, căutînd spre smerenia și răbdarea robului Său și vrînd să pună sfîrșit durerilor și ostenelilor lui, i S-a arătat în vedenie, zicîndu-i: "Bucură-te, Ioane, cel ce te-ai asemănat iubitului Meu ucenic, Ioan feciorelnicul, că ai lăsat toate și întru feciorie curată Mi-ai urmat Mie; iată acum s-a sfîrșit alergarea și durerile tale cele multe, că după trei zile vei veni la Mine și întru odihna cuvioșilor te vei sălășlui". Deșteptîndu-se Ioan din vedenie, a început cu plîngere a se ruga Domnului, zicînd: "Mulțumescu-ți Ție, Doamne Dumnezeul meu, că pe mine nevrednicul vrei să mă învrednicești odihnei drepților; dar mă rog Ție Stăpîne, să-ți aduci aminte și de părinții mei și să-i miluiești după mare mila Ta, iar păcatele lor să le cureți, că Tu însuți ești bun și milostiv".

Astfel rugîndu-se, a chemat pe slujitorul cel mai înainte pomenit, pe vătaful casei părinților săi și i-a zis: "Dintru început pînă într-acest ceas mi-ai fost milostiv; deci, rogu-mă ție, stăpînul meu, ca să fii milostiv pînă în sfîrșit, căci un lucru poftesc de la tine, să mergi și să spui stăpînei voastre astfel: "Săracul acela, pe care ai poruncit să-l gonim de la poartă, se roagă ție prin mine, zicînd: "Să nu mă defăimezi pe mine, săracul, ci aducîndu-ți aminte de Stăpînul Hristos, să binevoiești a veni la mine, căci eu am ceva de trebuință să-ți spun".

Deci, mergînd sluga, a spus stăpînei sale cuvintele săracului. Iar ea a zis: "Au doară și săracul are să vorbească cu mine? Eu nici a căuta spre dînsul nu pot, iar el voiește să vorbească cu mine?". Și a spus bărbatului său despre aceasta, iar bărbatul i-a zis: "Mergi, femeie, să nu te scîrbești de săraci, pentru că pe aceștia i-a ales Dumnezeu". Iar ea nu l-a ascultat și nu voia să meargă. Deci, Cuviosul Ioan iarăși a trimis, zicînd: "După trei zile eu mor, iar dacă tu nu voiești să mă vezi și să vorbești cu mine, multă jale vei avea". Ea nici așa nu voia să-l asculte pe sărac, însă se lupta cu gîndul, zicînd întru sine: "Ce voiește săracul acela să-mi spună?". După aceasta, abia s-a hotărît a merge la dînsul, auzind că i se apropiase moartea, vrînd să afle ceva nou de la el.

Deci, a ieșit din casă și a poruncit slugilor să-l aducă înaintea sa, pentru că Cuviosul Ioan nu putea să meargă cu picioarele, căci era foarte bolnav; de aceea a fost adus înaintea maicii sale și și-a acoperit fața ca să nu fie cunoscut de dînsa; apoi a început a grăi către dînsa astfel: "S-a sfîrșit slujirea ce-mi faceți mie, Doamnă, și s-a pregătit vouă răsplătire pentru milostenie, precum a zis Domnul în Evanghelie: *De vreme ce ați făcut unuia dintre acești frați mai mici ai mei, Mie ați făcut*. Iar eu ca

un sărac, neavînd nimic, voi să-ți las o binecuvîntare, dar mai întîi te rog să-mi juri că vei face ceea ce îți voi zice și așa vei lua binecuvîntarea". Iar ea cu jurămînt a făgăduit că va face ceea ce va zice.

Atunci Cuviosul Ioan a zis: "Rogu-mă, ție doamnă, ca după moartea mea să poruncești să mă îngroape în acel loc unde este coliba mea, și să nu mă acopere cu alte haine decît cu aceste zdrențe în care sînt acum, pentru că sînt nevrednic de un loc mai cinstit și de o îmbrăcăminte mai bună".

Zicînd acestea, a scos din sîn Evanghelia și i-a dat-o ei, zicînd: "Aceasta să-ți fie ca mîngîiere în această viață, iar în veacul viitor să-ți fie bună călătorie, cum și bărbatului tău și stăpînului meu". Ea, luînd Evanghelia, o întorcea într-o parte și într-alta, zicînd: "Aceasta este asemenea cu acea Evanghelie pe care bărbatul meu a ferecat-o cu aur pentru fiul nostru". Deci, alergînd, a arătat-o bărbatului său, iar el cunoscînd-o, a zis: "Cu adevărat aceasta este pe care am dat-o iubitului nostru fiu. Să-l întrebi de unde o are și dacă nu știe de fiul nostru Ioan".

Ducîndu-se amîndoi la dînsul, îl întrebară, zicînd: "Te jurăm cu Sfînta și de viață făcătoare Treime, să ne spui de unde ai luat Evanghelia aceasta și unde este fiul nostru Ioan?". Iar de trei ori fericitul, cunoscînd că era în ceasul de pe urmă al ducerii sale din acestea de aici, apoi și pentru acele jurăminte, a judecat că este cu dreptate să mărturisească taina cea ascunsă; și suspinînd din adîncul inimii sale, a zis, lăcrimînd: "Eu sînt Ioan cel căutat de voi și aceasta este Evanghelia aceea pe care mi-ați dat-o, cînd voiam să mă duc de la voi; eu am fost pricinuitorul mîhnirii voastre, însă Evanghelia dată de voi m-a învățat să iubesc mai mult pe Hristos, decît pe voi, părinții mei, și să iau asupră-mi jugul Lui cel bun".

Auzind acestea, părinții lui au privit cu dinadinsul trăsăturile feței lui și cunoscînd după semn, după glas și după altele asemenea, că el era cu adevărat, au rămas fără de glas mult timp, ca și cum ar fi fost muți; după ce și-au venit în simțiri, nu știau ce să facă mai întîi; să se veselească că l-au aflat, ori să se tînguiască de moartea lui.

Deci, cuprinzîndu-l și îmbrățișîndu-l, se căinau și se tînguiau cumplit, zicînd: "O! mult dorite și mult chinuite fiule! O! durere a inimii noastre! O! rană a născătorilor tăi! O! acule care ai pătruns astăzi în sufletele noastre! O! cît ai rănit inimile noastre, acum cînd te-am aflat, mai mult decît înainte, cînd ai fugit de la noi! Că atunci nădejdea întoarcerii tale ne da oarecare așteptare, ce îndulcea amărăciunea întristării, iar acum ai luat de la noi și această mîngîiere a nădejdii și ai întors întru mîhnire acea puțină mîngîiere a noastră! Mai bine ar fi fost dacă te-ai fi săvîrșit în tăcere și nu te-ai fi arătat că ești viu; atunci n-ai fi făcut rana mai mare, nici patima mai usturătoare. O! aflare mai nenorocită decît pierzarea! O! față dorită, care ai mîhnit atît pe cei ce te-au dorit! Se cădea să te arăți cînd ai venit, că aveam vreme să ne bucurăm și să ne înveselim de întoarcerea ta, sau măcar să te fi săvîrșit așa pe ascuns, să nu fii cunoscut; acum nu știm ce să facem: aflarea ta să o prăznuim, ori de

moartea ta să ne tînguim. O, nenorociții de noi, cei mai ticăloși decît toți ticăloșii, noi îl aveam în mîinile noastre și goneam pe acela pe care îl căutam prin toată lumea cu atîta sîrguință! O! înconjurare a stelelor! O! soare a tot văzătorule! Ce fel de lucru vezi astăzi? Cîte suspinuri, cîte bocete și izvoare de lacrimi trebuiesc la o durere ca aceasta nemăsurată; ce piatră, ce fier, care altă fire va fi mai tare a suferi un rău ca acesta neasemuit?"

Acestea și altele asemenea acestora ziceau părinții lui Ioan, vreme de patru ceasuri, și mai ales mamă-sa cea mîhnită și îndurerată, care își aducea aminte de urîciunea și defăimarea ce i-a făcut-o prin necunoștința lui - după cum s-a zis mai sus -, atunci se tînguia cu jale și cu mîngîiere, smulgîndu-și părul capului și bătîndu-și pieptul și fața. Iar cuviosul slăbind cîte puțin, și-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu, fiind pe brațele lor bunul biruitor.

Atunci toată cetatea s-a umplut de mirare și toți îl plîngeau și se înspăimîntau de atîta răbdare neîntrecută și neurmată a pustnicului. Iar maică-sa, biruindu-se de dragoste, a uitat porunca cuviosului și jurămîntul cu care se jurase lui, și dezbrăcîndu-l de haina cea ruptă și veche, l-a îmbrăcat în haine strălucite și scumpe. Dar, o! minune și dor fierbinte către Hristos, că chiar și semnele pătimirilor și luptelor le poftea sihastrul și le avea mai iubite decît cele scumpe de la maică-sa; deci, îndată s-au cuprins mădularele ei de slăbănogire și a rămas cu totul nemișcată. O! vedere străină și prea înfricoșată. Tatăl cuviosului văzînd-o slăbănogită și cu totul nemișcată, i-a adus aminte porunca copilului și cum a luat de pe dînsul hainele cele strălucite și l-a îmbrăcat iarăși cu cele rupte, îndată s-a tămăduit maică-sa.

Astfel s-a arătat copilul înțeleptitor al părinților săi, arătînd Dumnezeu că nu numai copiii sînt datori a păzi poruncile părinților lor, dar și ei pe ale copiilor lor, cînd cererile lor vor fi după Dumnezeu. Deci, s-a îngropat viteazul nevoitor chiar în coliba lui, după cum a poruncit, cunoscînd ei, că pe cele așa smerite le primește strălucirea corturilor de sus.

Apoi au zidit și o sfîntă biserică în locul colibei, pe mormîntul cuviosului, și au înzestrat-o cu jumătate din averea lor, iar cealaltă au împărțit-o săracilor, ca să fie și pomul asemenea rodului. Viețuind ei bine și cu viață îmbunătățită, s-au dus în împărăția cerului; și acum se veselesc veșnic cu prea- cuviosul lor fiu și cu toți sfinții. Apoi au fost și ei îngropați în biserica cea zidită de dînșii pe mormîntul fiului lor.

Așa a fost viața Sfîntului și Cuviosului Ioan Colibașul; astfel au fost nevoințele și răbdarea lui, care pentru Hristos le-a suferit; aceasta a fost lupta lui cu diavolul, pe care biruindu-l, a luat acum cununa biruinței în cer, în Biserica celor ce prăznuiesc, cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, căruia se cuvine slava, în veci. Amin.

39. ÎNCHINAREA CINSTITELOR LANȚURI ALE SFÎNTULUI APOSTOL PETRU (16 IANUARIE)

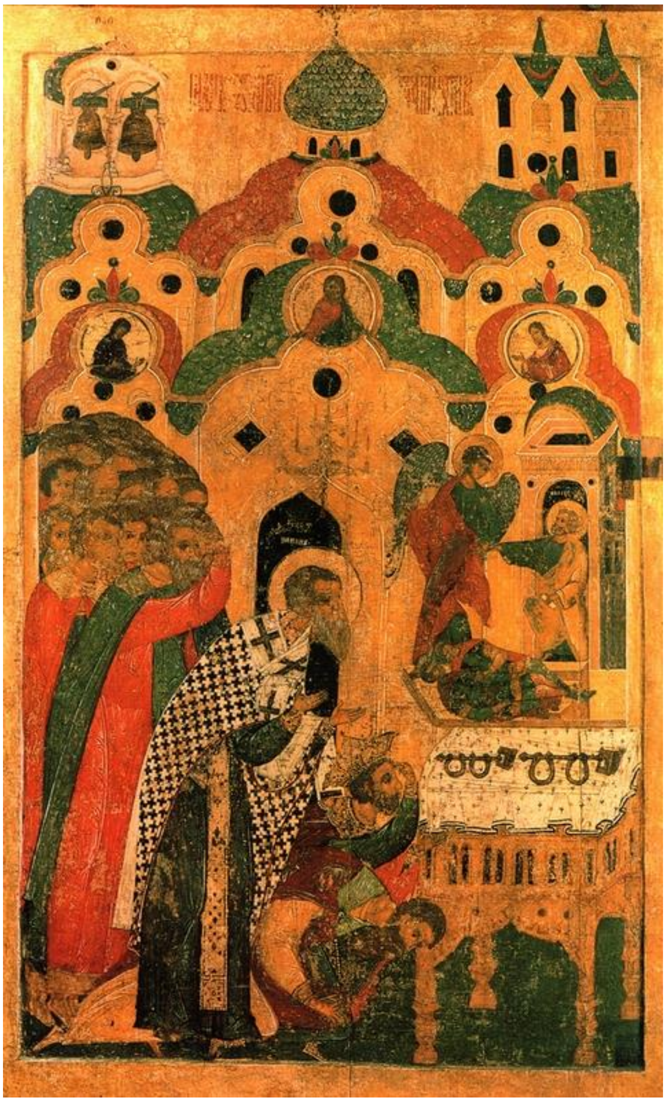

Cînd Sfîntul Apostol Petru a fost dus în temniță de împăratul Irod și era legat cu două lanțuri de fier, dormind el noaptea între doi ostași, a venit îngerul Domnului și lovindu-l în coastă, l-a deșteptat și l-a scos afară, căzînd de pe dînsul lanțurile cele de fier; despre aceasta se scrie în Faptele Apostolilor: *Și s-a auzit acea prea slăvită izbăvire din legături și din temniță a lui Petru, prin toată cetatea Ierusalimului.* Atunci niște credincioși, în taină luînd lanțurile acelea, le-au păstrat la ei, avîndu-le înaintea ochilor, ca pe însuși Sfîntul Apostol Petru; care nezăbovind după acea ieșire din temniță, s-a dus în alte țări, propovăduind cuvîntul lui Dumnezeu, și nu s-a arătat în Ierusalim.

Deci, lanțurile acelea au luat putere tămăduitoare de la trupul apostolului. și precum erau maramele și basmalele lui Pavel, așa și lanțurile lui Petru, care au ros trupul lui, tămăduiau neputințele și goneau duhurile cele viclene. Drept aceea, se cinsteau cu cucernicie de cei credincioși acele cinstite lanțuri, cărora li se închinau și cu dinadinsul le păstrau, din neam, ca moștenire; pentru că părinții le lăsau copiilor lor, iar copiii venind în locul tatălui, le încredințau moștenitorilor lor. Și astfel unul după altul primindu-le și unul altuia spunînd de cine s-au atins lanțurile acelea și de care trup s-au sfințit.

Cu o moștenire ca aceasta au ajuns lanțurile în mîinile lui Iuvenalie, patriarhul Ierusalimului (422-458); și pe cînd dreptcredincioasa împărăteasă Evdochia, soția împăratului Teodosie cel Mic (408-450), se afla în Ierusalim, a zidit multe biserici; Sfintele Locuri cu cheltuială împărătească le-a împodobit, și iarăși s-a întors la Constantinopol; atunci patriarhul Iuvenalie, văzîndu-i dreapta credință și iubirea ei de Dumnezeu, i-a dăruit multe din duhovniceștile vistierii; iar între alte lucruri sfinte, i-a dat și aceste cinstite și de minuni făcătoare lanțuri ale Sfîntului Apostol Petru, pe care, luîndu-le împărăteasa, le-a adus în Constantinopol; deci, un sfînt lanț l-a dus înăuntrul bisericii celei mari a Sfîntului Apostol Petru, unde săvîrșea soborul lui, iar altul l-a trimis la Roma, fiicei sale Eudoxia, care era măritată după împăratul Romei, Valentinian al treilea (424-455), și aceea fiind următoare maicii sale în credința cea dreaptă, cu dragoste a primit acel neprețuit dar și zidind o biserică în numle Sfîntului Apostol Petru, în muntele Escuilinului, a pus într-însa acel lanț.

S-a aflat în Roma și un alt lanț al Sfîntului Petru, cu care l-a legat Nero tiranul, și acela, împreună cu lanțul cel adus de la Constantinopol, a fost pus în biserică. Și s-a așezat praznicul închinării cinstitelor lanțuri în șaisprezece zile ale lunii ianuarie, întru cinstirea și pomenirea Sfîntului Apostol Petru și întru slava lui Hristos, Dumnezeul nostru. Amin.

40. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI ȘI FRAȚI PEVSIP, ELASIP, MESIP ȘI MOAȘA LOR, NEONILA, ȘI CEI ÎMPREUNĂ CU DÎNȘII (16 IANUARIE)

(Scrisă de sfîntul mucenic Neon, care a pătimit după sfîrșitul lor)

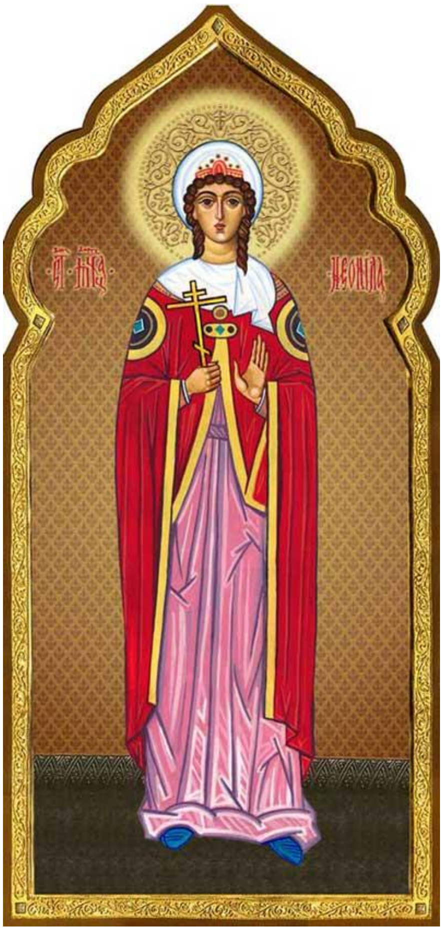

Sfîntul Policarp, episcopul Smirnei, ucenicul Sfîntului Apostol și Evanghelist Ioan, Cuvîntătorul de Dumnezeu, cel plin de Duhul Sfînt, vrînd să înmulțească turma cea cuvîntătoare a lui Hristos, a trimis pe ucenicii săi în diferite țări, ca să propovăduiască cu îndrăzneală cuvîntul lui Dumnezeu. Dar auzind cum că în Galia era mai multă prigonire asupra creștinilor - căci împărăteasca poruncă, ce se dăduse spre uciderea credincioșilor, se lățise pretutindenea -, a trimis acolo doi preoți ai lui Dumnezeu, pe Antioh, pe Benign și pe diaconul Tirs, bărbați cu adevărat îmbunătățiți, de Dumnezeu iubitori, întru nevoințe sîrguitori și gata la osteneală pentru dragostea lui Hristos, uitînd primejdiile mării, iubind străinătatea cu osîrdie și dorind muncile și moartea.

Aceștia, luînd poruncă de la episcopul lor, s-au suit în corabie; iar Sfîntul episcop Policarp a vorbit către dînșii astfel: "Mergeți, bărbați puternici întru tăria lui Hristos, tare oștindu-vă, cîștigați, prin sfînta mărturisire a preasfîntului nume al lui Hristos, pe mulți ostași, cu care bucurîndu-vă pentru biruință, să puteți cîștiga nume slăvit și veșnică cinste; apoi, roadele ostenelilor voastre să se înmulțească cu îndestulare și să dobîndiți sălășluirile în raiul drepților". Sfîntul Policarp, cu acestea și cu multe alte binecuvîntări a pregătit de cale pe trimișii săi; iar ei plutind cu bună

sporire, prin dumnezeiasca povățuire au sosit degrab la malurile Marsiliei, și ieșind la uscat, călătoreau, avînd înainte călător pe îngerul lui Dumnezeu.

Intrînd în cetatea care se numea Edua, au aflat după rînduiala lui Dumnezeu un bărbat numit Faust, de neam bun, cu cinste, senator luminat, de care au fost primiți cu frumoasă primire. Acela, înștiințîndu-se de dînșii că sînt prezbiteri, i-a rugat cu osîrdie să facă creștini pe casnicii, rudeniile și prietenii lui, luminîndu-i prin Sfîntul Botez, căci el, din pricina prigonirii de atunci, era creștin în taină. Apoi, a adus la dînșii pe fiul său tînăr, Simforian - care prin povățuirea sfinților și prin alegerea dumnezeiască mai pe urmă avea să fie mucenic al lui Hristos -, pe acela încredințîndu-l în mîinile preoților, se ruga ca Sfîntul Benign să-l boteze, iar Sfîntul Antioh să-i fie naș copilului. Deci, au făcut dumnezeieștii slujitori toate, după dorința lui Faust.

Aducîndu-și aminte de sora sa și de nepoții ei, Faust a zis către sfinți: "Am o soră de o mamă cu mine, anume Neonila, care locuiește în cetatea Lingoniei și are trei nepoți, născuți din fiul ei, care au ieșit împreună în lumea aceasta, din pîntecele maici lor; apoi învățînd bine științele libere și înțelepciunea din afară și urmînd obiceiurilor părintești, viețuiesc în rătăcirea păgînească, slujind idolilor; dar sora mea dorește să-i facă ostași ai lui Hristos și să-i supună la sfînta Lui slujbă; deci, rogu-vă pe voi, o! preoți ai lui Dumnezeu, să-i ajutați pe ei și să luminați casa cea de neam bun, precum ați început". Auzind sfinții acestea, au făcut sfat ca să se împartă la propovăduire; drept aceea Antioh și cu Tirs s-au dus în satul Augustuduniei, unde pe mulți aducîndu-i la credința lui Hristos, mai pe urmă s-au încoronat cu cunună mucenicească; iar pe Sfîntul Benign l-a trimis Faust în cetatea Lingoniei, la sora sa.

Neonila, sora lui Faust, a primit pe Sfîntul Benign cu toată cinstea, ca o mană pogorîtă din cer; dar în acea zi nepoții ei erau duși într-un sat, ce se chema Pasmasia, aducînd jertfe idolului ce se numea Nemesis și, din acele jertfe păstrînd rămășițele, le-au adus la bătrîna lor; iar ea îngrețoșîndu-se de urîciunile idolești, le-a aruncat spre mîncare cîinilor; apoi a început, înaintea Sfîntului prezbiter Benign, a grăi cu dînșii așa: "Iubiții mei nepoți, cunoașteți pe Domnul nostru Iisus Hristos, Dumnezeu adevărat și viu, Căruia îngerii și toată făptura Îi slujesc cu vrednică datorie, Care toată lumea a făcut-o cu cuvîntul, Care cu porunca a întins înălțimea cerului, a lărgit lățimea pămîntului, a adunat adîncurile mării și cu nisip le-a îngrădit; Care a înfrumusețat cerul cu stelele și a pus doi luminători mai aleși, cărora le-a poruncit ca toate cele zidite de El să le lumineze cu razele lor; Care a dat apele spre viața peștilor și cu feluri de copaci și iarbă a îmbrăcat pămîntul și a făcut toată ființa după voința Sa.

Apoi a binevoit a zidi pe om după chipul și asemănarea Sa; și l-a îmbogățit cu deosebită înțelepciune, cu darul științei și al înțelegerii, ca să caute pe Domnul a toată făptura mai cu dinadinsul, iar nu prin neștiință să defaime pe Ziditor; ca să cunoască binele și să-l deosebească de rău, ca pe idolii cei făcuți cu mîinile din multe feluri de materii, fiind nesimțitori și neînsuflețiți, spre înșelarea oamenilor, închipuiți prin

diavolească scornire, nu numai cu nici un fel de cinste să-i cinstească, dar să-i lepede ca pe cei necurați și să fugă de împărtășirea lor; pentru că diavolul, prin meșteșugul cel viclean, a închipuit pe idoli în lumea aceasta și a înșelat în Rai pe Adam, omul cel dintîi.

Deci, lăsați, o! preaiubiți nepoți pe idolii cei diavolești, iar pe Ziditorul a toate, Domnul nostru Iisus Hristos, să-L mărturisiți fără nici o îndoială, că iată vedeți înaintea voastră pe acest bărbat sfînt care a venit din țări îndepărtate, trimis la voi din bunătatea lui Dumnezeu; deci luați aminte la cuvintele gurii lui, căci cele ce ies din gura lui sînt porunci dumnezeiești; învățați-vă de la dînsul învățătura cea sfîntă, care va fi mîntuirii voastre mai folositoare decît toate".

Cu aceste învățături mîntuitoare fericita Neonila cu Sfîntul Benign, sfătuind pe nepoții ei, întărea în inimile lor dumnezeiescul dar, care în taină se insuflase întrînșii; iar ei stăteau cu mirare, privind unul spre altul, socotind toate cele grăite de dînșii; apoi întorcîndu-se către bătrîna lor, i-au zis cu un glas: "Pentru ce ai ținut acoperit prin tăcere pînă acum un lucru atît de mare și de ales? De ce ai tăinuit calea adevărului și lumina cea prealuminoasă de atîta vreme?"

Iar ea, ridicîndu-și ochii spre cer și înălțîndu-și mîinile, mulțumea lui Dumnezeu că nepoții ei încep a cunoaște adevărul și a zis către dînșii cu dragoste: "Fiul meu, adică tatăl vostru, care acum este cufundat în tartar, era atît de împietrit cu inima, întunecat în negura păgînătății și străin de înțelepciune și înțelegere, încît nu voia nici a crede în Hristos Dumnezeu, nici a pomeni cu gura numele Lui cel sfînt. Deci, ce putea să folosească unuia ca aceluia dumnezeiescul cuvînt, căruia răutatea necredinței îi cuprinsese cu totul cele dinlăuntru ale inimii și nu putea să vadă lumina dreptății, fiind orbit de rătăcirea idolească?

Din cauza lui am tăcut pînă acum, negrăindu-vă cele folositoare, că mă temeam ca nu cumva el, prin sfatul cel pierzător, să vă facă să rătăciți în veci din cărarea cea dreaptă; iar cu învoirea lui Dumnezeu, murind acela, toate împiedicările s-au ridicat și acum este vreme bine venită. Deschideți-vă ochii inimii și ai trupului, privind mai ales spre cer și, umplîndu-vă de darul Domnului nostru Iisus Hristos, dezrădăcinați din sufletele voastre cinstirea de idoli cea vrăjmașă mîntuirii voastre, ca să puteți trece spre bucuria veșnică".

După ce au grăit acestea și multe altele, fericita Neonila și sfîntul preot, tinerii și-au adus aminte de vedeniile lor, pe care le văzuseră în noaptea trecută și care erau înainte însemnare a încredințării lor; deci spuneau unul altuia cele ce văzuseră. Cel dintîi, cu numele Pevsip, a zis: "Eu m-am văzut primit la sînul bunicii mele și sugeam din piept lapte îndestulat, iar ea mă îndemna, zicîndu-mi: Pevsipe, bea mîntuitorul lapte, ca, întărindu-te cu acesta, să poți sta asupra potrivnicilor și să cîștigi slăvita biruință". Iar Elasip a zis: "Eu am văzut pe cineva șezînd pe un scaun în cer, strălucind cu negrăită slavă, de a Cărui strălucire mi s-au întunecat ochii, apoi spaimă

și frică au căzut asupra mea; însă Cel cu fața luminoasă, chemîndu-mă îmi zicea: "Nu te teme, căci te vei învrednici a lua cununa biruinței".

Al treilea frate, Mesip, spunîndu-și vedenia sa, a zis: "Am văzut și eu, nu știu pe care împărat mare, ținînd sceptrul și care pe noi, aceștia trei împreună, ne rînduia în a sa ostășire încingîndu-ne cu brîu ostășesc; apoi cu mare preț răscumpărîndu-ne din legăturile robiei, ne scria cu litere de aur veșnică libertate și zicea către mine: "Mesipe, pe voi acești trei frați am gîndit ca să vă pun în palatul Meu și cu veșnice răsplătiri de asemenea să vă încununez; căci bunica voastră neîncetat, ziua și noaptea, se roagă Mie pentru mîntuirea voastră, ca să fiți povățuiți la calea cea dreaptă; și izbăvindu-vă de întunericul cel diavolesc, să puteți vedea lumina cea adevărată și să treceți din moarte la viață".

O! cît de minunate sînt vedeniile acestor trei frați, care însemnau întoarcerea lor către Dumnezeu. Acestea văzîndu-le și cu îndemnările Neonilei și ale preotului povățuindu-se, au zis la sfîrșit către fericita lor bunică: "Spune-ne ce să facem, ca astfel propovăduirea voastră, izgonind toată rătăcirea, să poată ajuta mîntuirii noastre?" Atunci s-a bucurat Sfînta Neonila cu dumnezeiescul preot și, dînd mulțumire lui Dumnezeu, a zis către dînșii: "Toate poruncile lui Dumnezeu să le păziți și pe Hristos, împăratul împăraților, cu neîndoire să-l credeți că este Dumnezeu; să vă depărtați de necurățeniile idolilor și singuri să vă dați Ziditorului vostru Dumnezeu".

Apoi Sfîntul Preot Benign, învățîndu-i multe despre sfînta credință, i-a luminat cu Sfîntul Botez și i-a întărit desăvîrșit întru mărturisirea lui Hristos, prin povățuirea sa. Iar după aceea singur s-a dus în cetatea Lingoniei, unde adunînd multe roduri ale ostenelilor, nu după multă vreme, cu cununa muceniciei s-a încununat.

Iar acești trei sfinți frați, împreună născuți întru credința lui Hristos, fiind întăriți, au trimis slugile lor ca să sfărîme pe idolul de mai sus al zeiței Nemesis. Apoi au sfărîmat și alți doisprezece idoli, care erau în casa lor. Îndată a străbătut vestea prin toate hotarele Lingoniei, că nepoții Neonilei, tinerii cei de prea bun neam, crezînd întru Hristos, au sfărîmat pe zei.

Deci, s-a pornit asupra lor poporul, s-au sculat stăpînirile, judecătorii și slujitorii idolești s-au aprins cu mînie fără de măsură; și adunîndu-se la dumnezeieștii tineri de pretutindeni, începătorii ziceau către dînșii: "Ce fel de nebunie a năvălit asupra voastră? Cine v-a sfătuit pe voi ca să lăsați cinstea zeilor noștri și ai voștri, care din vremile vechi se vede că i-au cinstit? Așa lepădați porunca împărătească? Căci pe Hristos în loc de Dumnezeu îl aveți, pe Acela pe care iudeii la moarte osîndindu-L, pe cruce L-au pironit".

Atunci fericiții tineri, umplîndu-se de Duhul Sfînt, au răspuns către dînșii: "O! orbiților cu inima și afundaților întru întunericul cel adînc, cei ce sînteți acoperiți cu negura cea veșnică și cu marea greutate a păcatelor fără sfîrșit! Pentru ce singuri fiind

înșelați de vrăjmașul cel de demult și pe noi ne siliți ca să ne închinăm la pietre și la alte materii făcute întru asemănarea omenească, care nici un fel de viață nu au, nici simț și în totul nu sînt nimic, însă de voi nebunilor se cinstesc? Domnul nostru Iisus Hristos, Acela este Dumnezeu viu și adevărat, cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, o Dumnezeire în Treime, și Treimea întru unirea slavei crezîndu-se, Dumnezeu din Dumnezeu, lumină din lumină, strălucire din strălucire ieșind, Cela ce totdeauna este, și mai înainte totdeauna a fost, și totdeauna fără de sfîrșit va fi, Acela a făcut toate cele ce sînt pe lume".

Auzind unele ca acestea toți păgînii, cu slujitorii idolilor și mai marii lor, s-au amărît foarte mult și sculîndu-se unul dintre dînșii, anume Cvadrat, plin de mînie, a lovit peste obraz pe Pevsip și pe Elasip, pentru că numai aceia doi grăiau împotriva lor. Mesip văzînd pe frații săi pălmuiți, a strigat, zicînd: "Pentru ce nu mă bați și pe mine ca pe frații mei? Pentru ce mă lipsești de o facere de bine ca aceea? Întru dînșii ai arătat începătura patimilor celor dorite de noi, iar pe mine, ca pe un necredincios, ca și cum cinstindu-mă cu necredincioșii tăi, m-ai lepădat de la sfînta pătimire. Cu tot sufletul sînt gata pentru mărturisirea lui Hristos și deopotrivă lepădîndu-ne de păgînătatea voastră, credem întru Hristos și așteptăm să cîștigăm răsplătire întocmai". Iar Cvadrat a răspuns: "Acum vă vom pedepsi pe voi pentru necinstirea zeilor noștri, cu felurite chinuri". Iar Elasip a zis: "Cu cît mai multe munci ne veți găti, cu atît mai mult ne veți întări în dumnezeiescul dar.

Altul dintre începătorii păgînești, anume Palmat, a zis: "De nu le vom tăia limbile din rădăcină, nu vor înceta a grăi cele necinstite asupra noastră și a zeilor noștri". Iar Pevsip a răspuns: "Dacă cruzimea voastră ne va tăia limbile cele trupești, cu limbile noastre cele dinăuntru vom povesti măririle lui Dumnezeu, și de la sfînta credință, cea întru Hristos, niciodată nu ne va despărți cruzimea voastră". Palmat și al treilea cu dînsul, Hermogen, ziseră: "O! ticăloșilor, cu un suflet vă sîrguiți spre pierzarea voastră". Iar Pevsip a răspuns: "A muri pentru Hristos este plăcut, pentru că numai așa vom trece spre viața veșnică mai degrabă, unde nu este întristare, ci neîncetată bucurie".

Văzînd Palmat, Cvadrat și Hermogen, judecătorii Lingoniei, credința cea neclintită întru Hristos a sfinților tineri, s-au sfătuit între ei cu ce fel de chinuri mai grele să-i chinuiască și cu ce fel de moarte mai cumplită să-i piardă, ca să aibă frică și ceilalți.

Într-acel sfat îndeletnicindu-se, au chemat la dînșii pe cinstita Neonila, vrînd ca prin ea să-i întoarcă de la Hristos și la închinarea de idoli iarăși să-i apropie; deci au zis către dînsa: "Dacă voiești să scapi de chinuri pe nepoții tăi și din pierzarea morții să-i izbăvești, mergi și sfătuiește-i pe ei, ca pe zeii pe care i-au sfărîmat, iarăși să-i facă și să li se închine lor".

Acestea și altele grăind judecătorii către Neonila, ea le-a răspuns: "Voi merge cu sîrguință și-i voi sfătui cele cuviincioase izbăvirii lor". Deci, mergînd la sfinții săi

nepoți, cînd i-a văzut că sînt nemișcați în sfînta mărturisire, s-a umplut de multă bucurie, și pe fiecare din ei cu dulceață îl săruta; apoi plîngînd de bucurie și mulțumind lui Hristos Dumnezeu și rugîndu-se pentru dînșii mult, a zis către ei:

"Nici unul întru seminția voastră nu este mai de bun neam, nici unul mai bogat, nici unul mai bun, nici unul nu s-a aflat mai bine primit lui Dumnezeu; căci tot neamul vostru îl luminați prin mărturisirea lui Hristos, și, deși sînteți tineri, pe toți bătrînii din neamul vostru i-ați întrecut cu înțelepciunea. Comoara cea nemăsurată și care nu se poate prețui, voi ați aflat-o făcîndu-vă ostași ai lui Hristos. Drept aceea fiți statornici și tari întru sfînta lege a lui Hristos; de îngrozire și de chinuri să nu vă înfricoșați, ci îmbărbătați-vă și fiți înarmați cu credința lui Hristos! Împărățiile cele văzute ale lumii acesteia, cum și viața aceasta de aici nu sînt nimic, pentru că degrabă își vor lua sfîrșitul; iar împărăția lui Dumnezeu cea nevăzută este veșnică, deci a o dori și a o căuta pe aceea este cea mai desăvîrșită înțelepciune, pe care o veți cîștiga cu ostenelile cele vremelnice, iar prin chinurile cele degrab trecătoare, la veșnica veselie vă veți muta". Acestea zicîndu-le și văzîndu-i plini de darul Domnului, și tari întru credință, i-a încredințat lui Hristos, și s-a dus.

După aceasta, judecătorii au întrebat pe sfinți dacă voiesc să se închine zeilor. Deci, le porunceau lor cu mare glas să spună aceasta înaintea a tot poporul. Iar ei tuturor au adeverit pe față credința lor întru Unul și adevăratul Dumnezeu și pentru dragostea Lui s-au arătat gata de bătăi și de moarte; iar de zeii păgînești se lepădau ca de niște mincinoși și deșerți.

Deci, i-au legat de mîini și de picioare și de un lemn i-au spînzurat și i-au întins tare, ca pe coardele de la vioară, încît oasele și alcătuirile lor s-au despărțit. Iar ei întărindu-se cu puterea lui Hristos, răbdau bărbătește și își băteau joc de tiranii judecători, către care Sfîntul Mesip zicea: "Domnul și Mîntuitorul nostru Iisus Hristos a fost pironit cu piroane pe Cruce, spînzurat pe sfîntul lemn, pentru a noastră răscumpărare, de unde acum avem semnul Crucii, spre apărarea și îngrădirea noastră. Iar noi trei robi ai Lui, pe acest lemn spînzurîndu-ne, pentru numele Lui, ne numim mucenici slăviți. Fericit este rodul lemnului aceluia ce poartă pe acești trei mucenici, care s-au adus ca jertfă Sfintei Treimi".

Văzînd judecătorii cum că sfinții tineri întru nimic nu se tulbură în chinuri, ci mai mult se întăresc, au zis către dînșii: "Nu veți muri pe acel lemn precum voiți voi, ci prin moarte de foc veți pieri". Mesip iarăși le-a răspuns: "Mai mare fericire se va adăuga nouă, dacă prin foc vom fi lămuriți înaintea lui Dumnezeu, și din întuneric vom trece, prin văpaia focului, la lumina cea nestinsă". Atunci judecătorii au poruncit ca să se adune lemne și vreascuri, cum și toate cele lesnicioase pentru aprindere; deci, au aprins un foc mare, în care i-au aruncat pe sfinții trei frați, spre ardere.

Iar sfinții, cu ajutorul lui Hristos, Mîntuitorul lor, fiind în foc, au rămas nevătămați. Apoi s-au dezlegat legăturile lor și umblau prin mijlocul văpăii, binecuvîntînd pe Dumnezeu, precum odinioară cei trei tineri în Babilon.

Apoi, păgînii aprindeau foc mare, vrînd ca să prefacă în cenușă pe robii lui Hristos; dar cu cît mai sus se înălța văpaia, cu atît mai mare era slava sfinților. Și după arderea cea îndelungată, stingîndu-se focul, sfinții se vedeau vii, întregi și neavînd nici o vătămare de puterea focului, și batjocoreau pe tirani, zicîndu-le: "Nouă ni s-a dat putere, ca îndată să trecem la Hristos, Dumnezeul nostru, de am voi; dar am judecat ca încă întru această viață să mai rîdem de nebunia voastră; însă nezăbovind, ne vom sîrgui spre ospățul cel de sus".

După aceasta, cei trei sfinți frați, văzînd înaintea lor cetele sfinților îngeri, fiind gata a lua și a conduce sufletele lor la cereasca împărăție, și-au plecat genunchii la pămînt și, rugîndu-se împreună, și-au dat sfintele lor suflete. Iar cinstitele lor trupuri au fost îngropate ca de două stadii departe de cetate, în satul ce se numea Urvat, unde mai pe urmă s-a zidit și o biserică în numele lor, întru care multe minuni se săvîrșeau și se dădeau tămăduiri bolnavilor.

Sfîrșindu-se sfinții mucenici, o femeie, anume Iovila, aprinzîndu-se cu rîvnă dumnezeiască și neîngrijindu-se de bărbatul său și de pruncul său mic, a strigat în mijlocul necredinciosului popor, zicînd: "Și eu sînt roaba lui Hristos; deci pe Hristos, Dumnezeul cel viu și adevărat, fără îndoială îl propovăduiesc, iar pe idolii voștri cei necinstiți și deșerți, îi lepăd cu totul". Acestea cu îndrăzneală strigînd ea în popor, îndată au prins-o și degrabă au spînzurat-o și au chinuit-o mult.

Dar nevrînd să se lepede de Hristos, au dus-o la Urvat, satul ce s-a zis mai înainte, împreună cu Sfînta Neonila bunica sfinților, și acolo pe amîndouă le-au tăiat cu sabia. Iar pe un oarecare Neon, care a privit la nevoința sfinților și a scris pătimirea lor, dînd cartea lui Turvon, a mărturisit pe Hristos pe față; și atît de mult l-au bătut, pînă ce și-a dat sufletul său în mîinile Domnului, și muce-nicește s-a sfîrșit. Dar și Turvon, urmînd sfinților răbdători de chinuri, nu după multă vreme, prin cale mucenicească a trecut la veșnica viață.

Deci, s-au întîmplat acestea în vremea împărăției lui Marcus Aelius Aurelius Verus (161-180), care se numea și Antoninus, în 16 zile ale lunii ianuarie. Iar întru noi împărățind Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, I se cuvine cinstea și slava, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

41. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU ANTONIE CEL MARE (17 IANUARIE)

(Alcătuită de Sfîntul Atanasie cel Mare, arhiepiscopul Alexandriei, în limba greacă)

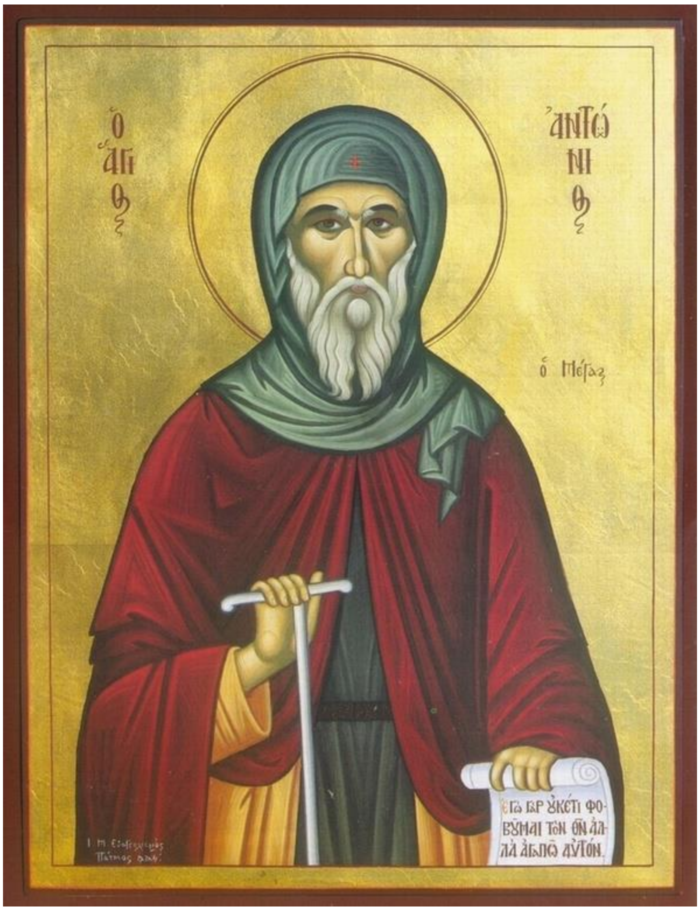

Rugaciune catre SFANTUL ANTONIE cel MARE

SFINTE ANTONIE cel MARE,facator de minuni.TU ai fost demn sa_L ai pe IISUS in brate.TU esti ajutorul celor saraci,TU esti ajutorul celor intristati.Intr_o zi de marti Te_ai nascut,intr_o zi de marti Ai_ murit,azi marti implineste rugaciunea mea: (spune toate dorintele catre Sf. Antonie…………………….). SFINTE ANTONIE cel MARE, facator de minuni cred in TINE ca ma vei ajuta.AMIN!

Cuviosul părintele nostru Antonie era de neam egiptean, născut din părinți de bun neam, care aveau avuție multă; și fiind ei creștini, creștinește îl creșteau și pe el. Pe cînd era mic, se afla la părinții lui, necunoscînd pe altcineva mai mult, decît pe dînșii și casa lor.

Dar după ce a crescut și s-a făcut mare, sporind cu vîrsta, n-a voit a învăța carte și a fi cu ceilalți copii; și ca un adevărat creștin, mergea cu părinții săi la biserică. El nu se lenevea ca un copil, nici după ce a sporit cu vîrsta, ci se supunea părinților și luînd-aminte la citiri, gîndea la folosul lor. Dar avînd

nenumărată bogăție, nu supăra pe părinți pentru hrana deosebită și scumpă, nici plăcerile lumii nu le căuta; ci cu cele ce se aflau se îndestula și nimic mai mult nu căuta.

După moartea părinților lui, rămînînd singur cu o soră mai mică și fiind de 18 sau 20 de ani, se îngrijea de casă și de sora sa. Dar n-au trecut șase luni de la moartea părinților lui, și ducîndu-se la biserică, după obicei, îndreptîndu-și mintea, gîndea cum apostolii lăsînd toate, au urmat Mîntuitorului, iar ceilalți vînzîndu-și averile lor, le aduceau și le puneau la picioarele apostolilor, spre a le împărți celor ce aveau trebuință; apoi gîndea la aceasta, cîtă răsplată este pregătită acestora în ceruri.

Acestea gîndind el, a intrat în biserică și se întîmplase atunci de se citea Evanghelia, și a auzit că Domnul a zis bogatului: *De voiești să fii desăvîrșit, du-te, vinde-ți toate averile tale și le dă săracilor, apoi vino de-Mi urmează Mie și vei avea comoară în ceruri.* Atunci Antonie, ca și cum de la Dumnezeu i-ar fi venit pomenirea sfinților și pentru dînsul s-ar fi făcut citirea, ieșind din biserică, a dăruit vecinilor din sat averile ce le avea de la strămoși și care erau 300 de pămînturi bine roditoare; ca astfel în nimic să nu-l supere acestea pe dînsul și pe soră-sa; iar celelalte cîte le avea mișcătoare, vînzîndu-le și adunînd mult argint, l-a dat săracilor; apoi, oprind puțin pentru sora sa, a intrat iarăși în biserică și auzind în Sfînta Evanghelie pe Domnul zicînd: *Nu vă îngrijiți pentru ziua de mîine*, a ieșit din biserică, împărțind săracilor și argintul oprit pentru sora sa.

Pe sora sa încredințînd-o unor cunoscute și credincioase fecioare ca s-o crească și să petreacă acolo, el se îndeletnicea pe lîngă casă în nevoințe și pustnicie; căci încă nu erau în Egipt dese mînăstiri și nici un monah nu știa pustia cea depărtată, ci fiecare din cei ce voiau viața cea retrasă, se nevoiau deosebit, nu departe de satul său.

Deci era atunci în satul cel mai apropiat de al lui Antonie, un bătrîn care din tinerețe se nevoia în viața monahicească; pe acesta văzîndu-l Antonie, i-a rîvnit fapta sa bună, deci, mai întîi a început și el a petrece în locurile apropiate de satul său; și nu numai pe acesta l-a rîvnit, dar, dacă ar fi auzit că se afla cineva din cei sîrguitori și îmbunătățiți într-un alt loc oarecare, se ducea și îl căuta, ca o albină înțeleaptă, ca să sugă florile și nu se întorcea la locul său, pînă ce nu-l vedea pe acesta; apoi ca o merinde luînd fapta bună de la dînsul, se întorcea acasă.

Petrecînd acolo în acest chip, își iscusea mintea ca să nu se întoarcă lui lucrurile părinților săi, nici pe rudeniile sale să le mai pomenească; ci tot dorul și toată sîrguința s-o aibă spre căutarea pustniciei. Auzind că Apostolul zice: *Iar cei ce nu lucrează să nu mănînce*, pentru aceea lucra cu mîinile sale, din care o parte cheltuia pentru dînsul, iar cealaltă o da săracilor. Și se ruga adeseori, auzind că liniștitorului se cade deseori a se ruga necontenit; căci atît de mult lua aminte la citire, încît nimic din cele scrise să nu rămînă neînțelese de dînsul, ci toate să le țină minte; și astfel să i se facă mintea în loc de cărți.

Astfel petrecînd Antonie, era iubit de toți; el se supunea celor îmbunătățiți, către care se ducea și-i iubea pe toți; apoi deprindea în sine sporirea faptei bune și pustnicia fiecăruia; privind pe a unuia cu bucurie, urmînd altuia cu rugăciunea, altuia cu nemîncarea, iar altuia cu iubirea de oameni; și învăța de la unul privegherea, iar de la altul cinstirea; după aceea, se minuna de unul pentru răbdare, iar de altul pentru postirea și culcarea pe jos și reaua pătimire, vedea blîndețea unuia și îndelunga răbdare a altuia; în sfîrșit, urma după a tuturor bună credință întru Hristos, și însemna dragostea ce aveau între dînșii, unii către ceilalți. Astfel plin de pildele faptelor bune, se întorcea la locul sihăstriei sale. Deci, adunînd în sine multe de la fiecare, se sîrguia să urmeze pe ale tuturor. El nu voia să se

arate că întrece în fapte bune pe cei de o vîrstă cu dînsul, ca astfel aceia să se bucure. Deci, toți cei din sat iubitori de bine, pe care îi avea întru obișnuință, văzîndu-l astfel, îl numeau iubitor de Dumnezeu. Și unii ca pe un fiu, iar alții ca pe un frate îl salutau.

Iar urîtorul de bine și pizmașul diavol nu suferea văzînd un tînăr cu o nevoință ca aceasta. Ci, cele ce a cugetat să facă, a început asupra acestuia să le aducă. Mai întîi îl supăra pe dînsul ca din nevoințe să înceteze, aducîndu-i aminte de avuții, de purtarea de grijă a surorii sale, de prietenia multora, de iubirea de argint, de iubirea de slavă, de dulceața desfătării și celelalte odihne ale vieții; și mai pe urmă, arătîndu-i asprimea faptei bune și cum că este mai mare osteneala ei. Îi punea în minte și neputința trupului și lungimea vremii, și în scurt timp, mulțime de gînduri a ridicat în mintea lui, vrînd să-l depărteze de la gîndirea lui cea dreaptă.

Dar vrăjmașul s-a văzut slăbind în scopul lui și mai ales biruindu-se de tăria lui Antonie, răsturnîndu-se de marea lui credință, și căzînd jos prin rugăciunile acestuia cele dese; dar, bizuindu-se pe armele sale cele necurate, adică plăcerile trupești și cu aceasta fălindu-se asupra celor tineri, s-a apropiat de tînărul Antonie. Atunci, noaptea tulburîndu-l pe el, iar ziua atît de mult supărîndu-l, chiar cei ce-l vedeau simțeau lupta ce era între amîndoi. Căci acela îi punea în minte gînduri întinate, iar el cu rugăciunile le răsturna pe acestea; cînd vrăjmașul îl momea, el socotind rușinea, cu credința, cu rugăciunile și cu postirile își îngrădea trupul; însă diavolul ca o femeie a voit să se închipuiască noaptea, și în tot chipul să-l urmeze și să-l amăgească pe Antonie. Dar el de Hristos aducîndu-și aminte și de bunurile date oamenilor printr-Însul, stingea cărbunii înșelăciunii celui rău.

După aceea, vrăjmașul îi punea în minte plăcerea dezmierdării; iar el asemănîndu-se celui mînios și scîrbit, de îngrozirea focului și de durerea viermelui își aducea aminte, și pe acestea punîndu-le împotrivă, rămînea neatins. Toate acestea se făceau spre rușinarea vrăjmașului, căci cel ce a socotit să se facă asemenea lui Dumnezeu, de un tînăr acum se batjocorea; cel ce se fălea asupra trupului și a sîngelui, de un om ce purta trup se răsturna. Căci îi ajuta Domnul, Care a purtat trup pentru noi și trupului i-a dat biruința asupra diavolului; întrucît fiecare din cei ce cu adevărat se nevoiesc, poate zice cu Apostolul: *Nu eu, ci darul lui Dumnezeu care este cu mine.* Deci, mai pe urmă, dacă n-a putut necuratul să biruiască pe Antonie nici prin aceasta, ci încă se vedea împins afară și scos din inima lui , scrîșnind din dinți, cu nălucirea s-a arătat lui, ca un copil negru. Apoi, deși căzut, încă prin gînduri mai năvălea asupra lui; în urmă a ieșit afară vicleanul și glas omenesc scoțînd, zicea: "Pe mulți am amăgit și prea mulți am surpat și, precum asupra multora am năvălit, astfel și asupra ta, dar în zadar, că am slăbit".

Antonie l-a întrebat: "Cine ești tu, care grăiești unele ca acestea către mine?". Acela îndată a răspuns, cu glasuri jalnice: "Eu sînt care am primit sarcina prinderii trupului și duhul desfrînării mă numesc: pe cîți voiesc să fie înțelepți, i-am amăgit; pe cîți i-am momit cu plăceri, i-am plecat mie; eu sînt cel pentru care și proorocul mustră pe cei ce au căzut, zicînd: de duhul desfrînării v-ați amăgit; căci prin mine aceia s-au împiedicat. Eu sînt care de multe ori te-am supărat și de atîtea ori am fost răsturnat de tine".

Antonie mulțumind Domnului și îmbărbătîndu-se, a zis către dînsul: "Deci, prea mult ești defăimat; pentru că dacă ești negru cu mintea și neputincios ca un copil, nici o grijă nu am de tine de aici înainte; căci *Domnul îmi este ajutor și eu voi privi*

asupra vrăjmașilor mei". Acestea auzind negrul acela, îndată a fugit, temîndu-se de cuvintele lui Antonie și, înfricoșîndu-se, nu mai îndrăznea să se apropie de bărbatul acesta. Aceasta a fost cea dintîi luptă a lui Antonie asupra diavolului, dar mai vîrtos era ajutorul Mîntuitorului; și această faptă de Domnul s-a isprăvit, Care a osîndit păcatul în trupul Său, ca îndreptarea legii să se împlinească întru noi, care nu umblăm după trup, ci după duh.

Cu toate acestea, nici Antonie, după ce a căzut diavolul și s-a biruit, nu se lenevea și nu se trecea pe sine cu vederea; și nici vrăjmașul, iarăși ca un biruit, nu înceta de a-l bîntui, căci înconjura iarăși ca un leu, căutînd o pricină asupra lui. Antonie, învățînd din Scripturi că sînt multe meșteșugirile vrăjmașului, neîncetat avea nevoință, gîndindu-se că, deși n-a putut să-i amăgească inima lui cu dulceața trupului, dar negreșit îl va ispiti momindu-l prin altă meșteșugire, că diavolul este foarte iubitor de păcat.

Deci, s-a hotărît ca să se obișnuiască cu mai aspre petreceri. Și mulți se minunau de nevoința lui cea mare pe care o săvîrșea; dar el cu înlesnire suferea osteneala, căci avînd osîrdia sufletului, lucra într-însul deprinderea bună, încît cea mai mică pricină de nevoință dacă ar fi avut de la alții, arăta multă sîrguință. Căci priveghea atît de mult, încît de multe ori toată noaptea o petrecea fără somn; și aceasta nu o dată, ci de multe ori făcînd-o, era de mirare la mulți. Apoi mînca o dată pe zi, după apusul soarelui, uneori și după două zile; ba de multe ori și după patru zile se împărtășea de hrană, iar hrana lui era pîine și sare și băutura era numai apă; căci pentru carne și pentru vin, de prisos este a grăi, cînd nici la ceilalți sîrguitori de acest fel nu se afla.

Pentru somn se îndestula cu o rogojină, apoi mai de multe ori se culca chiar pe pămînt. Și se ferea de a se unge cu

untdelemn, zicînd că se cuvine celor tineri să aibă mai multă sîrguință spre pustnicie și să nu caute cele ce trîndăvesc trupul, ci să-l obișnuiască cu ostenelile, gîndind totdeauna la graiul Apostolului: *Cînd sînt slab, atunci sînt puternic.* Căci zicea: "Atunci este tare virtutea sufletului, cînd dulcețile trupului vor slăbi".

Și era gîndul lui acesta cu adevărat preaslăvit, căci nu voia cu vremea să măsoare calea faptei bune, nici sihăstria cea pentru dînsa, ci numai cu dorința și cu voința; căci el nu pomenea vremea trecută, ci în fiecare zi socotea că acum a pus început de pustnicie și mai mare osteneală avea pentru sporire, zicînd adeseori în sine graiul Apostolului: *Cele din urmă uitîndu-le și la cele dinainte întinzîndu-ne*. Aducîndu-ne aminte și de cuvîntul proorocului Ilie, care zice: *Viu este Domnul, Căruia i-am stat eu înainte astăzi*. Deci, zicînd el "astăzi" nu măsura cea trecută, ci ca și cum ar fi început în fiecare zi, se sîrguia în felul acesta, precum se cuvine a se arăta lui Dumnezeu, curat cu inima și gata a se supune voii Lui și nimănui altuia. El zicea în sine: "Se cade sihastrului ca petrecerea marelui Ilie s-o aibă pururea ca oglindă în viața sa".

Deci, așa viețuind Antonie, s-a dus la niște morminte, care erau departe de sat, și poruncind unuia dintre cunoscuții săi, ca după mai multe zile să-i aducă pîine, a intrat într-unul din morminte, apoi a închis ușile, rămînînd acolo singur. Vrăjmașul nesuferind, ba încă temîndu-se să nu umple de sihăstrii pustia, venind la dînsul într-o noapte, cu mulțime de diavoli, atît de mult l-au zdrobit cu bătăile, încît din pricina rănilor zăcea jos fără glas. Astfel că bătăile de la oameni nu puteau să-i pricinuiască cîndva vreo muncă asemănătoare.

Însă cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu - căci nu trece cu vederea Domnul pe cei ce nădăjduiesc spre El -, a doua zi a venit cunoscutul lui, aducîndu-i pîine și, deschizînd ușa, îl văzu

zăcînd pe pămînt, jos, ca un mort; apoi, ridicîndu-l, l-a dus în biserica satului și l-a pus la pămînt. Mulți din rudenii și cei din sat ședeau lîngă Antonie, ca lîngă un mort. Iar la miezul nopții, Antonie venindu-și în simțire, văzu pe toți dormind, numai pe cunoscutul lui priveghind; deci a făcut semn să vină la dînsul, și l-a rugat să-l ridice iarăși și să-l ducă la mormînt, nedeșteptînd pe nimeni. Atunci a fost dus de bărbatul acela și după obicei ușa închizîndu-se, rămase iarăși singur înăuntru, dar nu putea sta pentru rănile cele de la diavoli. Deci, zăcînd, se ruga și după rugăciune zicea cu mare glas: "Aici sînt, eu, Antonie, nu fug de bătăile voastre, că măcar de-mi veți face și mai multe, nimic nu mă va despărți de dragostea lui Hristos". Apoi cînta: *De s-ar rîndui asupra mea tabără, nu se va înfricoșa inima mea*.

Deci nevoitorul lui Hristos, astfel cugeta și se ruga. Iar urîtorul de bine și pizmașul vrăjmaș, mirîndu-se că după bătăi a îndrăznit a veni iarăși în locul său, adunîndu-și cîinii săi, a zis către dînșii: "Dacă nici cu duhul desfrînării, nici cu bătăile nu l-am slăbit pe acesta, ci încă se și semețește împotriva noastră, ia să năvălim într-alt fel asupra lui", căci cu înlesnire îi este diavolului a afla diferite chipuri de răutate.

Deci, atunci noaptea au făcut mare zgomot, încît părea că tot locul acela se clătina, iar cei patru pereți ai mormîntului păreau că i-ar fi desfăcut diavolii. Apoi s-a părut că au intrat năluciri de fiare și de tîrîtoare. După aceea s-a umplut locul acela de năluciri de lei, urși, leoparzi, tauri, aspide, scorpii și de lupi. Și fiecare din acestea se pornea după chipul și năravul său: leul răcnea, vrînd a se năpusti asupra lui; taurul părea că îl împunge; șarpele, tîrîndu-se, nu ajungea la dînsul și lupul voia a se porni. Și, în scurt, vederea tuturor celor arătate era înfricoșătoare, iar mînia lor cumplită.

Antonie fiind muncit și împins de ele, simțea cumplită durere trupească, dar fără tulburare veghind cu sufletul, suspina

pentru durerea trupului, dar trezindu-se cu mintea, ca și cum batjocorindu-i, zicea: "Dacă ar fi fost oarecare putere întru voi, ajungea chiar numai unul dintre voi să vină; iar de vreme ce v-a slăbănogit Domnul, pentru aceasta în zadar vă ispitiți cu mulțimea a mă înfricoșa. Semnul neputinței voastre este că v-ați făcut în chipul fiarelor celor necuvîntătoare". Apoi, îndrăznind iarăși zicea către dînșii: "Dacă puteți și ați luat stăpînire asupra mea, nu zăboviți, ci năvăliți asupră-mi, iar dacă nu puteți, pentru ce vă trudiți în zadar? Pecetea noastră și zidul de întemeiere este nădejdea cea întru Domnul nostru". Deci, mult ispitindu-l diavolii, scrîșneau asupra lui cu dinții, însă mai vîrtos pe ei se batjocoreau, iar nu pe Antonie.

Dar Domnul nici întru această ispită n-a uitat pătimirea lui Antonie, ci a venit spre sprijinirea lui. Căci căutînd în sus, a văzut acoperămîntul desfăcîndu-se și oarecare raze de lumină pogorîndu-se către dînsul. Și diavolii numaidecît s-au făcut nevăzuți, iar durerea trupului îndată i-a încetat și locuința iarăși îi era întreagă. Antonie simțind sprijinirea, răsufla și se ușura de dureri, apoi se ruga vedeniei ce se arătase lui, zicînd: "Unde ai fost Preadulce Hristoase? Pentru ce dintru început nu Te-ai arătat ca să ușurezi durerile mele?" Și glas s-a făcut către dînsul: "Antonie, aici eram, și așteptam să văd nevoința ta; deci, de vreme ce ai răbdat și nu te-au biruit, de acum îți voi fi ție de-a pururea ajutor și te voi face să fii renumit pretutindeni".

După ce le-a auzit acestea, sculîndu-se, s-a rugat și atît de mult s-a întărit, încît simțea că acum are mai multă putere în trupul său, ca mai înainte. Și era atunci aproape de 35 de ani, iar de aici înainte sporind și mai sîrguitor, s-a făcut întru cinstirea lui Dumnezeu. Și mergînd la bătrînul acela, cel mai sus pomenit, îl ruga să meargă împreună cu dînsul, ca să locuiască în pustia cea mai dinăuntru. Dar el n-a voit, din pricina bătrîneților și pentru că nu era pînă atunci un obicei ca acesta.

Deci, Antonie îndată a pornit la munte, însă vrăjmașul văzînd iarăși osîrdia lui și vrînd să-l împiedice de la aceasta, i-a aruncat în cale o nălucire de un disc mare de argint; iar Antonie pricepînd meșteșugul urîtorului de bine, a stat și prin disc văzînd pe diavol, l-a mustrat, zicînd: "De unde s-a aflat în pustie disc? Calea aceasta nu este bătătorită, nici nu este urmă de om care ar fi călcat pe aici, apoi nu putea să se tăinuiască de dînsul, fiind prea mare; și de l-ar fi pierdut cineva, dacă s-ar fi întors și l-ar fi căutat, l-ar fi aflat, căci locul era pustiu. Acest meșteșug este al diavolului. Dar nu-mi vei împiedica cu meșteșugul acesta sîrguința mea, diavole, ci aceasta fie cu tine întru pierzare".

Acestea zicînd Antonie, a pierit discul, ca un fum de fața focului. Apoi a văzut nu o nălucire, ci aur adevărat aruncat în cale, pe care ori că vrăjmașul l-a arătat, ori că o putere oarecare a Celui Preaînalt, Care iscusea pe nevoitorul și arăta diavolului, că nici de banii cei adevărați nu se îngrijește; dar nici el singur nu ne-a vestit, nici noi n-am cunoscut, decît că era adevărat aur cel arătat. Iar Antonie s-a mirat de mulțimea aurului, dar sărind ca peste un foc, astfel l-a trecut, încît nici nu s-a mai întors; ci cu fuga s-a sîrguit să se ascundă și, mai mult sporind sîrguința, a pornit către munte.

Și aflînd o cetățuie pustie și plină de tîrîtoare, din cauza vremii îndelungate, de acea parte a rîului, acolo s-a mutat și s-a sălășluit într-însa. Deci, tîrîtoarele, ca și cum le-ar fi gonit cineva, îndată s-au dus. Iar el ascunzînd intrarea și primind pîine pentru șase luni - căci acest lucru îl fac Tebeii, și de multe ori peste tot anul rămîn nevătămați, avînd înăuntru apă, ca în niște locuri neintrate, - în cetățuie a rămas singur, nici el ieșind, nici pe cineva din cei ce veneau la dînsul văzînd. Deci, a viețuit el multă vreme așa, nevoindu-se, peste an numai de două ori pe deasupra locuinței primind pîine. Iar cunoscuții cei ce veneau la

dînsul, fiindcă îi lăsa pe dinafară, de multe ori zile întregi și nopți, ei auzeau înăuntru ca și cum ar fi fost niște oameni gîlcevindu-se, făcînd zgomot și strigînd: "Du-te din locașurile noastre; de ce ai venit în pustie? Pînă cînd vei întărîta supărările noastre?"

La început socoteau cei dinafară, că sînt oameni care se sfădesc cu dînsul și că aceștia pe scări au intrat la dînsul. Iar după ce s-au uitat pe o găurică oarecare, n-au văzut pe nimeni, atunci socotind că aceștia sînt diavoli și înfricoșîndu-se, au chemat pe Antonie. Iar el pe aceștia i-a auzit, însă nu se îngrijea de ei. Pentru că adesea veneau la dînsul cunoscuții săi, socotind că-l vor găsi mort, dar îl auzeau cîntînd: *Să învie Dumnezeu și să se risipească vrăjmașii Lui, și să fugă de la fața Lui cei ce-L urăsc pe Dînsul. Precum se stinge fumul, să se stingă ei; și cum se topește ceara de fața focului, așa să piară păcătoșii de la fața lui Dumnezeu. Și iarăși toate neamurile m-au înconjurat și întru numele Domnului i-am biruit pe ei*.

Deci, aproape 20 de ani a petrecut așa singur deosebit, nevoindu-se, nici ieșind, nici de cineva adeseori fiind văzut. Iar după acestea, fiindcă îl doreau mulți și voiau a se face următori nevoinței și sihăstriei lui, apoi alți cunoscuți venind și cu sila deschizînd ușa și stricînd-o, a ieșit Antonie ca dintr-o cameră ascunsă, cu taină învățat și de Dumnezeu fiind purtat.

Atunci ieșind din cetățuie, s-a arătat celor ce veniseră la dînsul. De aceea, se minunau văzîndu-i trupul în aceeași stare, nici gras, nici uscat de postiri, ca și cum nu s-a luptat contra diavolilor. Căci într-acest fel era, ca și mai înainte de fugirea în pustie, cum îl știau pe dînsul; iar obiceiul sufletului îl avea curat, căci nu era cuprins de sfială, nici doritor de dezmierdare, nici de rîs și nici de întristare. El nu s-a tulburat văzînd poporul, nici de atîția fiind sărutat nu s-a bucurat, ci era dimpotrivă, ca cela ce era ocîrmuit de judecată.

Pentru aceea pe mulți din cei ce erau de față, care pătimeau cu trupurile, i-a tămăduit Domnul printr-însul, iar pe alții de diavoli i-a mîntuit. Încă și darul de a grăi i se dăduse lui Antonie și așa pe mulți mîhniți îi mîngîia, iar pe alții, care erau învrăjbiți, îi schimba în prietenie, și tuturor le zicea: "Nimic din cele ce sînt în lume să nu se cinstească mai mult decît dragostea lui Hristos".

Apoi, vorbindu-le și sfătuindu-i să-și aducă aminte de bunătățile ce vor să fie și de iubirea de oameni a lui Dumnezeu, ceea ce s-a arătat spre noi, Carele n-a cruțat pe Fiul Său, ci pentru noi toți L-a dat pe El, a plecat pe mulți să aleagă și să poftească viața monahicească. Și de aceea s-au făcut mînăstiri prin munți, iar pustia s-a locuit de monahi, care au ieșit din lume și s-au scris la petrecerea cea din cer.

Într-o vreme, el avea trebuință să treacă Nilul, ca să cerceteze pe frați, însă rîul era plin de crocodili; făcînd rugăciune, s-a suit pe crocodili, el și frații cei împreună cu dînsul, căci luntre nu aveau și au trecut nevătămați. Apoi, întorcîndu-se în mînăstirea sa, se nevoia cu aceleași cinstite și vitejești osteneli. Deci, vorbind el cele de folosul sufletului, adeseori creștea sîrguința celor ce acum erau monahi, iar pe cei mai mulți din ceilalți îi pornea către dragostea pustniciei și a sihăstriei; și degrabă atrăgîndu-i cu cuvîntul, multe mînăstiri s-au făcut și pe toate acestea, ca un părinte, le povățuia.

Într-una din zile, adunîndu-se și venind la dînsul toți monahii și rugîndu-l să audă cuvînt de învățătură de la dînsul, el zicea acestea către dînșii, în limba egipteană: "Scripturile destule sînt spre învățătură, dar este mai bine a ne îndemna și noi unii pe alții întru credință și a ne mîngîia prin cuvinte. Deci și voi, ca niște fii vorbiți către mine, părintele vostru, cele ce știți, și eu ca acela ce sînt cu vîrsta mai bătrîn decît voi, cele ce știu, iar cele ce prin iscusință le-am deprins, le arăt vouă.

Să fie la toți de obște sîrguința aceasta și începînd a vă nevoi în faptele bune, să nu slăbiți, nici să vă supărați întru osteneli, nici să ziceți: "Am zăbovit atîta vreme întru pustnicie"; ci mai vîrtos, ca și cum abia ați fi început, în fiecare zi sîrguința să o creșteți. Căci viața oamenilor este cu totul scurtă față cu veacurile cele ce vor să fie, încît toată vremea vieții noastre este nimic pe lîngă viața cea veșnică. Iar lucrul cel din lume se vinde cu prețul cel veșnic și lucrul asemenea cu cel asemenea îl schimbă cineva; dar făgăduința vieții celei veșnice cu puțin preț se cumpără. Căci este scris: *Zilele vieții întru dînșii 70 de ani, iar de vor fi întru puteri, 80 de ani și ce este mai mult decît acestea, va fi osteneală și durere.*

Deci, cînd toți acești 80 de ani sau și 100, vom petrece întru pustnicie, nu vom împărăți asemenea 100 de ani, ci în locul celor 100, în vecii vecilor vom împărăți. Și pe pămînt nevoindu-ne, nu pe pămînt vom fi moștenitori, ci în cer avem făgăduințele. Apoi, trup stricăcios lăsînd noi, nestricăcios îl luăm pe dînsul; drept aceea, fiilor, să nu mai obosim, nici să socotim că dacă zăbovim întru pustnicie vreun lucru mare facem, că nu sînt vrednice pătimirile vremii de acum, pe lîngă slava ce are să se descopere pentru noi, nici căutînd la lume, să socotim că de mari lucruri ne-am lepădat; pentru că, chiar tot pămîntul este prea mic pe lîngă tot cerul. Deci, chiar dacă peste tot pămîntul vom fi stăpînitori și ne vom lepăda de el, iarăși nici un lucru vrednic nu este pe lîngă Împărăția cerurilor; că precum dacă cineva ar fi lepădat o drahmă de aramă, ca să cîștige 100 de galbeni de aur, așa și cel ce este stăpînitor a tot pămîntul și se leapădă de dînsul, puțin lasă și însutit primește.

Și dacă nici chiar tot pămîntul nu este vrednic de ceruri, apoi cel ce lasă puține holde, este ca și cum n-ar fi lăsat nimic. Măcar de ar lăsa casă, sau aur destul, nu i se cade să se fălească sau să trîndăvească; ci într-alt fel sîntem datori a judeca, anume

că, dacă nu le vom lăsa pentru fapta bună, însă mai pe urmă murind noi, de multe ori le lăsăm celor ce nu voim, precum a pomenit Eclesiastul. Deci, pentru ce nu le lăsăm pentru fapta bună, ca Împărăția cerurilor s-o moștenim?

Pentru aceasta nimeni din noi să nu aibă vreo poftă de a cîștiga ceva; căci ce cîștig este a dobîndi cele pe care nu le luăm cu noi? Deci, mai vîrtos pe acelea să le cîștigăm, pe care le putem lua cu noi, care sînt: înțelepciune, dreptate, cumpătare, bărbăție, pricepere, dragoste, iubire de săraci, credință în Hristos, nemîniere, iubire de străini; pe acestea cîștigîndu-le, le vom afla acolo mai înainte de noi, făcîndu-ne primire în pămîntul celor blînzi.

Pentru aceea, dintr-acestea fiecare să se încredințeze a nu se împuțina cu sufletul, ci mai ales se va socoti că este ales rob al Domnului și că este dator a sluji Stăpînului; că precum robul nu va îndrăzni să zică: "Fiindcă ieri am lucrat, astăzi nu lucrez", nici numărînd vremea cea trecută, el nu va înceta în zilele cele viitoare, ci în fiecare zi, precum este scris în Evanghelie, aceeași sîrguință arată, ca Domnului său să-i placă și să nu se primejduiască; așa și noi în fiecare zi să stăruim în pustnicie, știind că dacă într-o zi ne vom lenevi, nu ne va ierta pentru vremea cea trecută, ci pentru lenevire se va mînia asupra noastră. Așa și de la Iezechil am auzit. Astfel și Iuda, vînzătorul, pentru o noapte a pierdut și osteneala vremii trecute.

Deci, să ne ținem, o! fiilor, de pustnicie, și să nu ne trîndăvim, că avem într-aceasta pe Domnul ajutător, după cum este scris: Celui ce voiește binele, și Dumnezeu îi ajută spre cele bune. Dar, spre a nu ne împuțina cu sufletul, este bine a cugeta la graiul apostolului, care zice: *În fiecare zi pot să mor*. Și dacă noi am fi ca și cum am muri în fiecare zi, așa vom trăi și nu vom păcătui. Iar cuvîntul cel zis este înțeles astfel: "Ca sculîndu-ne în fiecare dimineață, să socotim că nu vom ajunge pînă seara".

Și iarăși vrînd să adormim, să socotim că nu ne vom scula dimineața, fiindcă după fire este arătată viața noastră și se măsoară în fiecare zi și după purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Așa aflîndu-ne în fiecare zi și așa trăind, nu vom păcătui, nici nu vom avea poftă de vreun lucru, nici nu ne vom învistieri pe pămînt; ci ca cei ce în fiecare zi așteptăm să murim, vom fi lipsiți, și tuturor toate greșelile le vom ierta, iar poftă deșartă sau altă plăcere întinată, nicidecum nu vom avea; ci ca de la niște lucruri trecătoare ne vom întoarce, nevoindu-ne de-a pururea, și mai înainte văzînd ziua judecății. Căci de-a pururea frica cea mai mare și îngrijirea chinurilor risipește cea mai mare parte a plăcerii și dezmierdării și ridică sufletul care se pleacă spre dînsa.

Deci, începînd și pășind pe calea faptei bune, la cele dinainte, nimeni să nu se întoarcă la cele dinapoi, ca femeia lui Lot; mai ales că Domnul a zis: *Nimeni punînd mîna pe plug și întorcîndu-se înapoi, este îndreptat spre Împărăția cerurilor*. Iar a se întoarce nu este altceva decît că s-a căit și cugetă iarăși la cele lumești. Deci, să nu vă temeți, auzind de fapta bună, nici să vă mirați de numele ei ca de ceva nou, că nu este departe de noi, nici stă afară de noi; ci lucrul este în noi și lesnicioasă este lucrarea, numai dacă vom voi.

Elinii se duc în depărtate călătorii și trec mări, ca să învețe carte, iar noi nu avem trebuință a ne duce pentru Împărăția cerurilor nici peste mări a trece, pentru fapta bună; căci Domnul a zis: *Împărăția cerurilor este înăuntrul vostru.* Deci, fapta cea bună are trebuință de singură voința voastră, fiindcă în noi este și din noi se alcătuiește; pentru că sufletul fiind după fire nematerial, așa se alcătuiește și fapta bună. Ea, după cum s-a făcut, așa rămîne, dacă s-a făcut bine și drept.

Pentru aceasta Isus al lui Navi, poruncind poporului, a zis: *Îndreptați-vă inimile voastre către Domnul Dumnezeul lui*

Israil. Iar Ioan a zis: *Drepte faceți cărările voastre*. Pentru că, a fi drept sufletul, aceasta este nematerialitatea lui după fire, cum s-a zidit; și iarăși, cînd se abate și în răzvrătire vine, atunci se zice răutatea sufletului.

Deci, nu este greu lucru: că de vom rămîne după cum ne-am făcut, atunci sîntem în fapta bună; iar dacă vom gîndi cele rele, ca niște răi vom fi judecați. Dacă din afară ar fi trebuit a cîștiga lucrul, greu cu adevărat ar fi fost; iar dacă este în noi, să ne păzim pe noi înșine de gîndurile cele întinate, și luînd sufletul ca pe un amanet, să-l păzim Domnului; ca și El să-și cunoască făptura Sa, fiind așa precum l-a făcut. Apoi așa să ne fie nevoința, ca să nu ne tiranizeze mînia, nici să ne stăpînească pofta, căci scris este: *Mînia bărbatului nu lucrează dreptatea lui Dumnezeu, iar pofta zămislindu-se, naște păcatul și păcatul săvîrșindu-se, naște moarte*.

Astfel petrecînd noi, să ne trezim cu întemeiere și, după cum este scris, să ne păzim inima noastră cu toată străjuirea; că avem vrăjmași cumpliți și prea meșteri, pe răii diavoli, și contra lor ne este lupta, precum zice Apostolul: *Lupta noastră nu este împotriva sîngelui și a trupului, ci împotriva începătoriilor, împotriva stăpîniilor, împotriva stăpînitorilor acestui veac, împotriva duhurilor răutății, care sînt în văzduhuri*.

Deci, mare este numărul lor în văzduh, împotriva noastră și nu sînt departe de noi; apoi între dînșii este mare deosebire, iar pentru firea și deosebirea lor puternic trebuie să fie cuvîntul; deci, de la alții mai mari decît noi trebuie să căutăm o sfătuire ca aceasta; iar ceea ce acum ne silește pe noi, este a cunoaște numai măiestriile lor împotriva noastră.

Mai întîi să cunoaștem aceasta, cum că vrăjmașii nu se numesc "diavoli", adică răi, pentru că așa au fost făcuți ei; căci Dumnezeu n-a făcut nici un lucru rău, ci i-a făcut buni; dar după

ce au căzut din cereasca înțelepciune, tăvălindu-se împrejurul pămîntului, pe elini i-au amăgit prin năluciri, iar pentru noi creștinii pizmuindu-ne, toate le mișcă, vrînd să ne împiedice de la înălțarea la ceruri; ca să nu ne suim noi acolo de unde au căzut ei.

Pentru care este trebuință de multă rugăciune și pustnicie, ca luînd cineva prin Duh darul deosebirii duhurilor, să poată cunoaște cele despre ei, adică anume care dintr-înșii sînt mai puțin răi și care mai răi, cum și pentru ce meșteșugiri are sîrguința fiecare dintr-înșii; apoi cum fiecare din ei se răstoarnă și se scoate din om, căci multe sînt vicleniile lor și pornirile bîntuielilor lor.

Fericitul apostol și cei ca și dînsul, știind unele ca acestea, zicea pe drept că noi nu știm învățăturile lui; de aceea, din acelea ce ne-am iscusit, sîntem datori a ne îndrepta unii pe alții. Deci, eu din parte-mi, avînd cercare și iscusire ca un fiu al lui, zic că diavolii cînd văd pe creștini, și mai ales pe monahi, fiind iubitori de osteneală și sporind în fapte, întîi îi ispitesc, punîndu-le sminteli aproape de cărările lor, iar smintelile lor sînt gîndurile cele rele.

Dar nu se cade să ne temem de îngrozirile lor, căci prin rugă-ciuni, postiri și prin credința întru Domnul, acelea cad îndată; însă și după ce cad, nu încetează, ci iarăși se apropie cu măiestriile și vicleniile, căci, dacă cu înaltă plăcere nu pot să amăgească inima, năvălesc asupră-ne într-alt fel; de aceea, formînd năluciri, caută a ne înfricoșa: se prefac în chip de femei, de fiare, de tîrîtoare, de mărimi ale trupurilor, de mulțime a ostașilor.

Dar nici așa nu se cade a ne teme de nălucirile acestora, căci nimic nu sînt și repede pier; mai ales dacă cineva se îngrădește cu credința și cu semnul Sfintei Cruci. Apoi sînt

îndrăzneți și foarte obraznici, căci dacă o dată se biruiesc, iarăși vin cu alt chip asupră-ne; se prefac în vrăjitori și spun mai înainte cele ce au să se întîmple după cîteva zile și se arată înalți, ajungînd pînă la acoperișuri, și înfricoșători cu mărimea, ca astfel pe cei care n-au putut să-i amă-gească cu gîndurile, măcar prin niște năluciri ca acestea să-i ră-pească pe furiș; iar dacă și acum vor afla sufletul întemeiat cu credință și cu nădejdea pocăinței, după aceea aduc cu ei pe domnul lor.

Apoi, Antonie spunea că ei se arată de multe ori în ce fel a descoperit Domnul lui Iov, zicînd: "Ochii lui sînt ca un chip de luceafăr, din gura lui ies făclii aprinse și se aruncă precum niște scîntei de foc; din nările lui iese fum ca din cuptorul ce arde cu foc de cărbuni și din gura lui iese văpaie".

În acest fel arătîndu-se domnul diavolilor, înfricoșează, după cum mai înainte am zis, mari lucruri făcînd măiestrul și vicleanul, precum l-a mustrat și l-a vădit pe el Domnul, cînd era Iov, zicînd: *Fierul îl socotește paie, arama ca pe un lemn putred, marea ca pe un burete, iar tartarul adîncului ca pe un robit, iar adîncul mării ca pe uscat*. Iar prin prooroc a zis vrăjmașul: *Alergînd, îl voi prinde.* Și iarăși prin Apostol: *Toată lumea o voi lua cu mîna, ca pe un cuib, și ca pe niște ouă părăsite.* Cu unele ca acestea se fălește și făgăduiește să amăgească pe cei binecredincioși.

Dar noi, credincioșii, să nu ne temem de nălucirile lui și să nu luăm aminte la glasurile lui, că minte și nicidecum nu grăiește adevărul. Cu adevărat unele ca acestea făcînd, și îndîrjindu-se ca un balaur, s-a prins cu undița de Mîntuitorul și ca un dobitoc a luat căpăstru în bot și ca un fugar se leagă cu belciug la nări și i s-au pătruns buzele cu acul; apoi este legat de Domnul ca o pasăre, ca să se batjocorească, deși se așază și el și diavolii cei împreună cu dînsul, ca niște scorpii și ca niște șerpi, ca să fie legați de noi creștinii, iar semnul acestui lucru

este că noi petrecem viața împotriva lui. Căci cel ce se laudă că va usca marea și lumea o va lua, acum nu poate să oprească pustnicia și nevoința noastră, nici pe mine grăind asupra lui.

Deci, să nu luăm aminte la ceea ce el ar grăi, că minte; nici să ne temem de nălucirile lui, căci și acestea sînt mincinoase și nu este lumină adevărată ceea ce se arată într-însele; dar mai vîrtos se arată începuturile și chipurile focului pregătit lor, în care au să ardă ei și cu acestea ispitesc, ca să înfricoșeze pe oameni, dar numaidecît pier. Ei pe nimeni nu vătămă dintre cei credincioși, dar poartă cu dînșii asemănarea focului ce are să-i primească.

Pentru aceea nici așa nu se cuvine a se înfricoșa cineva de dînșii, că toate meșteșugirile lor, prin darul lui Hristos, întru nimic sînt și se socotesc. Ei sînt vicleni și gata a se închipui și a se schimba întru toate; de multe ori se prefac a cînta și pomenesc cuvinte din Scripturi, iar uneori citind noi, îndată zic și ei aceleași cuvinte, pe care le-am citit noi; de multe ori, dormind noi, ne deșteaptă la rugăciune și aceasta o fac adeseori, nelăsîndu-ne să dormim mai deloc; uneori se arată în chipuri de monahi și ca niște cucernici se prefac a grăi, ca prin chipul acesta să amăgească și de aceea unde pot, voiesc a trage pe cei amăgiți de dînșii; dar nu se cuvine a lua aminte la dînșii, măcar că ne-ar deștepta la rugăciune, sau ne vor sfătui să nu mîncăm nicidecum și chiar de s-ar preface că ne prihănesc și ne ocărăsc pentru ceva, în care ne-ar găsi vină.

Că nu pentru evlavie sau pentru adevăr le fac acestea, ci ca să aducă pe cei proști în deznădăjduire, iar pustnicia s-o facă nefolositoare; apoi, făcînd pe oameni să urască viața monahicească, ca fiind prea împovărătoare și prea grea, să împiedice pe cei ce petrec într-însa.

Deci, proorocul fiind trimis de Domnul, plîngea pentru unii ca aceștia, zicînd: *Vai celui ce adapă pe aproapele cu amestecare tulbure.* Pentru că niște meșteșugiri ca acestea și gînduri sînt răsturnătoare și împiedică de la calea ce duce la fapta cea bună. Iar Domnul însuși, măcar că diavolii grăiau cele adevărate, adică acestea: *Tu ești Fiul lui Dumnezeu,* cu toate acestea le poruncea să tacă și-i oprea a grăi; ca nu cumva împreună cu adevărul să semene și răutatea lor și ca pe noi să ne obișnuiască a nu lua aminte niciodată la unele ca acestea, deși s-ar părea că grăiesc adevărul.

Pentru că este necuviincios lucru avînd Sfintele Scripturi și libertate de la Mîntuitorul, să ne învățăm de la diavolul, cel ce nu și-a păzit rînduiala sa, ci altele a cugetat. Pentru aceasta, cînd grăiește din Scripturi, să-l oprești zicînd: Iară păcătosului i-a zis Dumnezeu: *Pentru ce tu povestești dreptățile mele și iei testamentul meu în gura ta*? Căci toate le fac diavolii și le tulbură, spre amăgirea celor proști. Deci, fac sunete, rîd mult și șuieră, iar dacă nu ia aminte nimeni la dînșii, apoi plîng și se bocesc ca niște biruiți.

Domnul Dumnezeu poruncea diavolilor să tacă, iar noi, cei ce ne-am învățat de la sfinți, se cuvine să facem ca dînșii și să urmăm bărbăției lor. Pentru că și ei, văzînd acestea, ziceau: *Cînd a stat păcătosul înaintea mea, eu am amuțit și am tăcut din bunătăți*. Și iarăși: *și eu ca un surd nu auzeam și ca un mut, ce nu-și deschide gura sa; făcutu-m-am ca un om ce nu aude.*

Deci, și noi nici să-i auzim pe dînșii, ca pe unii ce sînt străini de noi, nici să-i ascultăm, chiar de ne-ar deștepta la rugăciune și pentru postire ne-ar grăi; ci la pustnicia noastră mai vîrtos să luăm aminte și să nu ne amăgim de dînșii, care pe toate le fac cu vicleșug. Și nu se cade a ne teme de dînșii, chiar de ni s-ar părea că năvălesc asupră-ne și cu moarte ne-ar îngrozi; căci sînt neputincioși și nu pot nimic, decît numai să ne îngrozească.

Deci, acum venind pentru aceasta în mijloc, am zis: "Și acum mai pe larg a vă spune cele despre dînșii, nu se cuvine a pregeta, că întemeiată va fi nouă aducere-aminte".

După ce a venit Domnul, a căzut vrăjmașul și au slăbit puterile lui. Pentru aceasta, deși nimic nu poate, cu toate acestea, tiranul, fiind căzut, nu se liniștește; dar măcar numai cu cuvintele ne îngrozește (iar alt nimic nu poate). Și aceasta fiecare din voi s-o socotească, că numai așa va putea defăima pe diavoli.

Deci, dacă cu niște trupuri ca acestea ar fi fost și ei îmbrăcați, precum sîntem noi, cu putință ar fi fost lor să zică: "Că fiind ascunși oamenii, nu-i aflăm, ci numai cînd îi aflăm, îi vătămăm". Am putea și noi atunci ascunzîndu-ne, să ne tăinuim de dînșii, încuind împotriva lor ușile.

Dar de vreme ce nu sînt într-acest fel, ci ușile fiind încuiate, ei totuși pot să intre și întru tot aerul sînt, ca și diavolul cel întîi al acestora. Ei sînt voitori de rău gata spre a vătăma, după cum a zis Mîntuitorul: *Dintru început ucigaș de om este diavolul, tatăl răutății*. Iar noi acum trăim și mai vîrtos, împotriva lui luptăm; ei sînt fricoși și nimic nu pot, precum am zis: nici un loc nu-i oprește pe dînșii spre a ne bîntui, nici prieteni nu ne socotesc pe noi, ca să ne cruțe, nici iubitori de bine nu ne sînt, ca să ne îndrepteze; ci mai vîrtos sînt răi și ca un nimic le este lor a vătăma pe cei iubitori de fapte bune și cinstitori de Dumnezeu.

Dar, pentru că nimic nu pot, pentru aceasta nu fac nimic, decît numai ne îngrozesc. Căci de ar fi putut, n-ar fi întîrziat, ci îndată ar fi lucrat răul, avînd spre aceasta voia, și mai ales împotriva noastră. Deci, iată cum adunîndu-ne împotriva lor, grăim și știu că sporind noi, ei slăbesc. Dacă ei ar fi avut stăpînire, pe nimeni din noi creștiniii nu ne-ar fi lăsat să trăiască;

căci urîciune este păcătosului cinstirea de Dumnezeu. Dar de vreme ce nu pot, pentru aceasta mai mult se luptă, căci nimic nu pot să facă dintr-acelea cu care ne îngrozesc.

Apoi și aceea se cuvine a socoti, spre a nu ne teme de dînșii; căci dacă le-ar fi fost lor cu putință, n-ar fi venit cu mulțime, nici năluciri ar fi făcut, nici ar fi meșteșugit a se închipui, ci ar fi ajuns chiar numai unul a veni și a face ceea ce poate și voiește.

Mai ales, că tot cel ce are stăpînire, nu ucide cu nălucire, nici cu mulțime înfricoșează; ci îndată, precum voiește, își arată stăpînirea; dar diavolii neputînd nimic, ca într-un circ se joacă, schimbîndu-și chipurile, ca pe copii înfricoșîndu-ne prin nălucirea mulțimii și prin închipuiri; pentru care mai mult se cuvine să fie vrednici de defăimare, ca niște neputincioși.

Îngerul cel adevărat, care s-a trimis de la Domnul asupra Asirienilor, nu avea trebuință de popoare și de mulțime, nici de nălucirea cea din afară, nici de ciocănituri și de sunete, ci întrebuințînd puțină stăpînire, a ucis îndată 185 de mii. Dar diavolii nu pot nimic, ci numai cu nălucirile se ispitesc a înfricoșa. Iar dacă cineva ar gîndi la Iov și ar zice: "Pentru ce diavolul toate împotriva lui le-a făcut? Cum l-a lipsit de averi, pe fiii lui i-a ucis, iar pe Iov l-a lovit cu bubă rea?" Să cunoască iarăși unul ca acesta cum că nu era diavolul cel ce putea, ci Dumnezeu cel ce i-a dat lui putere spre a ispiti pe Iov.

Căci el neputînd face nimic, l-a cerut pe Iov și l-a luat. Încît și de aceea este mai mult defăimat vrăjmașul. Că, deși voiește, nu poate ceva să facă asupra unui om drept, căci de-ar fi putut, nu ar fi cerut. Iar cerîndu-l, nu o dată, ci de două ori, se arată că este neputincios și cum că nimic nu poate.

Și nu este minune dacă pe Iov n-a putut să-l biruie, cînd nici asupra dobitoacelor lui n-ar fi fost pierzător, de nu i-ar fi

îngăduit Dumnezeu. Ba încă nici asupra porcilor n-are stăpînire; căci el ruga pe Domnul, precum este scris în Evanghelie, zicînd: *Dă-ne nouă voie să ne ducem în turma de porci.* Și dacă nici asupra porcilor nu au stăpînire, apoi cu mult mai vîrtos nu domnesc peste oamenii cei făcuți după chipul lui Dumnezeu. Deci, de Dumnezeu se cuvine a ne teme, iar pe diavoli a-i defăima ca pe niște neputincioși și nicidecum a ne teme de dînșii. Ci, cu cît mai vîrtos fac ei acestea, cu atît mai mult să ne întindem și noi spre pustnicie; căci mare armă împotriva lor este viața cea dreaptă și credința în Dumnezeu.

Deci, ei se tem de postul sihaștrilor, de priveghere, de rugăciuni, de blîndețe, de liniște, de neiubirea de argint și de neslăvirea deșartă, de milostenii, de nemîniere și, ca urmare, de buna cinstire cea întru Hristos. Căci pentru aceasta toate le fac, ca să nu fie cei ce îi calcă pe dînșii; că știu ei darul cel dat credincioșilor asupra lor de la Mîntuitorul, Cel ce zice: *Iată, v-am dat vouă putere a călca peste șerpi și peste scorpii și peste toată puterea vrăjmașului*. Deci, chiar dacă ar spune ei ceva mai mult, să nu creadă cineva nici să ia aminte. Căci de multe ori spun înaintea noastră despre frații care după multe zile vor să vie la noi; și aceasta o fac ei, nu purtînd grijă de cei ce-i aud, ci ca să-i înduplece pe dînșii să creadă lor și atunci de aici înainte avîndu-i supuși, să-i piardă.

De aceea, nu se cade a lua-aminte la dînșii, ci și cînd nu ne spun ceva mai înainte, se cuvine a-i răsturna, căci nu avem trebuință de dînșii; și ce minune este, dacă cei ce au trupuri mai subțiri decît oamenii și pe cei ce au început a călători, ei i-au văzut, apoi aleargă mai înainte să vestească venirea acelora? Aceasta poate s-o facă cineva mergînd pe cal și să alerge ca să spună mai înainte.

Drept aceea, nici pentru aceasta nu se cuvine a ne minuna de dînșii; căci nimic din cele ce se fac ei nu cunosc, decît numai

singur Dumnezeu este cel care pe toate le cunoaște mai înainte de facerea lor. Aceștia vestesc acelea pe care le văd, ca niște furi, mai înainte alergînd la toți, ca să spună cele ce se lucrează și se grăiesc de noi; apoi ei însemnează că ne-am adunat și că vorbim împotriva lor. Aceasta fiecare iute alergător poate s-o facă, întrecînd pe cel zăbavnic; și ceea ce zic, astfel este.

Dacă cineva ar începe să călătorească din Tebaida sau din altă oarecare țară, mai înainte de a ști să călătorească, nu știu de va călători; dar văzînd pe unul călătorind, aleargă mai înainte, și mai înainte de a sosi acela, ei vestesc venirea lui și astfel se întîmplă de vine după cîteva zile.

Însă de multe ori cei ce călătoresc, întorcîndu-se înapoi, ei atunci au mințit. Astfel se întîmplă și cînd vorbesc despre apa rîului Nil; căci cei ce au văzut că au fost ploi multe în părțile Etiopiei și știu că dintr-acelea se face revărsarea rîului, mai înainte de a veni apa în Egipt, ei aleargă și spun. Aceasta și oamenii ar fi putut s-o spună, dacă atît de iute ar fi putut să alerge ca aceia.

Precum străjerul lui David, suindu-se la loc înalt, mai mult decît cel ce rămăsese jos vedea mai înainte pe cel ce vine, și el încă mai înainte alergînd, spunea mai înainte decît alții cele ce încă nu se făcuseră; astfel și aceștia (adică diavolii) zic, se ostenesc și însemnează unele întîmplări numai ca să amăgească. Însă dacă purtarea de grijă a lui Dumnezeu într-acea vreme ar voi ceva pentru ape sau pentru cei ce călătoresc, căci este cu putință lui Dumnezeu, atunci diavolii mint și se amăgesc cei ce au luat-aminte la dînșii.

Într-acest chip s-au întărit vrăjirile elinilor și astfel s-au rătăcit dînșii mai înainte de către diavol. Dar acum a încetat rătăcirea; căci a venit Domnul, Care cu toată viclenia lor, chiar și pe diavoli i-a făcut deșerți și nelucrători; căci nimic nu cunosc

de la ei înșiși, ci ca niște furi, pe cele ce le văd la alții, pe acelea le prihănesc și mai ales sînt văzători ai faptelor, decît mai înainte cunoscători. De aceea, deși uneori numesc adevărate unele ca acestea, să nu se minuneze cineva de dînșii. Pentru că și doctorii, avînd iscusința bolilor, cînd ar vedea într-alții aceeași boală, de multe ori din obișnuință mai înainte spun leacul. Încă și cîrmacii și lucrătorii de pămînt, iarăși din obișnuință văzînd întocmirea aerului, mai înainte spun, că va fi o furtună ori aer liniștit și pentru aceasta nu poate să zică cineva că din dumnezeiasca pronie spun ei mai înainte, ci din observare și din obișnuință.

De aceea și diavolii, dacă cîndva aceleași socotindu-le, le spun, pentru aceasta să nu se minuneze cineva de dînșii, nici să ia aminte la ei. Căci ce folosește celor ce-i aud ca să știe de la ei cele ce au să fie? Sau de ce să aibă sîrguință a cunoaște unele ca acestea, deși cu adevărat diavolul le cunoaște, căci acest lucru nu este făcător al faptei bune, nici al obiceiului celui bun, nu este cu adevărat cunoștință.

Nimeni din noi nu se va judeca pentru că nu le-a știut, nici se fericește că le-a învățat și le-a cunoscut; ci într-acestea fiecare va avea judecată, dacă a păzit credința și dacă a împlinit poruncile lui Dumnezeu curat. De aceea, nu se cade mult a le socoti acestea, ci a ne nevoi și a ne osteni, nu ca să cunoaștem mai înainte, ci, ca bine petrecînd, să placem lui Dumnezeu.

Și trebuie a ne ruga nu să cunoaștem mai înainte, nici să cerem plată pentru nevoință, ci ca ajutător să ne fie nouă Domnul, spre biruință împotriva diavolului. Iar dacă vreodată este nevoie de a cunoaște mai înainte, să ne curățim la minte; căci eu cred că sufletul care s-a curățit de toate păcatele, după fire poate să se facă văzător și chiar mai multe și mai departe să vadă decît diavolii; căci are pe Domnul în sine, care descoperă

lui. În felul acesta, Elisei vedea pe Gheezi și puterile îngerilor stînd lîngă dînsul.

Deci, cînd vin la noi noaptea și voiesc să ne grăiască de cele ce au să fie, sau să zică: "Noi sîntem îngeri", să nu luați aminte, căci mint. Iar dacă vor lăuda pustnicia voastră și vă vor ferici, să nu-i ascultați și nicidecum să vă supuneți lor. Mai vîrtos să vă pecetluiți cu semnul cinstitei Cruci, pe voi și casa voastră și să vă rugați; atunci îi veți vedea făcîndu-se nevăzuți, căci se înfricoșează foarte mult de semnul Crucii Domnului; fiindcă prin ea i-a biruit Mîntuitorul. Iar dacă și mai cu obrăznicie vor sta, săltînd și prefăcîndu-se cu nălucirile, să nu vă temeți, nici să vă speriați, nici ca la niște ființe bune să luați aminte la dînșii.

Pentru că venirea de față a celor buni și a celor răi cu înlesnire și cu putință este a o cunoaște, fiindcă Dumnezeu a făcut astfel. Pentru că arătarea sfinților îngeri nu este tulburată; căci nu va certa, nici va striga, nici va auzi cineva glasul lor. Ci atît de cu liniște și cu blîndețe se face, încît se aduce bucurie, veselie și îndrăzneală în suflet; căci Domnul este cu dînșii, El este bucuria noastră și a lui Dumnezeu Tatăl este puterea. Iar gîndurile sufletului rămîn netulburate și neînvăluite, încît el făcîndu-se strălucit de ea, vede pe cei ce i se arată; acesta este un dar al luminilor celor dumnezeiești și al celor ce au să fie într-însul.

Iar dacă, ca niște oameni s-ar înfricoșa de vederea celor buni, care se arată, numaidecît iau frica de la dînșii prin dragoste, precum a făcut Gavriil pentru Zaharia. Asemenea și îngerul care s-a arătat femeilor la Sfîntul Mormînt și cel ce s-a arătat păstorilor, precum s-a zis în Evanghelie: *Nu vă temeți*; căci frica acelora nu este cu spaima sufletului, ci cu cunoștința venirii de față a celor buni.

Deci, în acest fel este arătarea sfinţilor. Năvălirea celor răi este tulburătoare, cu sunet, vuiet şi strigare, ca şi cînd s-ar fi făcut vreo pornire a unor tineri nepedepsiţi şi a unor tîlhari, de la care se face frica sufletului, tulburarea şi neorînduiala gîndurilor, mîhnire, urîciune către pustnici, trîndăvie, întristare, pomenirea rudeniilor şi frică de moarte; şi de aici pofta celor rele, împuţinarea de suflet către fapte bune şi nestatornicia obiceiurilor.

Deci, cînd cineva din voi va vedea aşa ceva, vă veţi teme; dacă însă frica se va lua de la voi şi în locul ei s-ar face bucurie negrăită şi voie bună, cutezare, îmbărbătare, netulburarea gîndurilor şi celelalte, cum mai înainte am zis, adică bărbăţie şi dragoste către Dumnezeu, atunci îndrăzniţi şi vă rugaţi, căci bucuria şi liniştea sufletului arată sfinţenia celui ce vine de faţă. Aşa Avraam, cînd a văzut pe Domnul, s-a bucurat; Ioan cînd s-a făcut glasul închinării din partea Născătoarei de Dumnezeu, Maria, s-a bucurat.

Iar dacă s-ar face tulburare şi sunet din afară, nălucire lumească, îngrozire de moarte, să cunoaşteţi că este năvălirea celor răi. Şi aceasta să vă fie vouă semn. Cînd sufletul unora s-ar teme, să ştiţi că este de faţă venirea vrăjmaşilor; căci diavolii nu izgonesc temerea unora ca acestora, precum a făcut marele Arhanghel Gavriil către Maria şi Zaharia, şi Acela ce S-a arătat la mormînt femeilor; ci, mai cu seamă, cînd îi vor vedea temîndu-se, ei sporesc nălucirile, ca mai mult să-i înfricoşeze, şi, de aceea, sărind asupra lor, îi batjocoresc, zicînd: "Închinaţi-vă nouă!".

Iată, pe elini aşa i-au amăgit, că aşa s-au socotit de dînşii zeii, cei cu nume mincinos. Iar pe noi nu ne-a lăsat Domnul să ne amăgim de diavol, căci El prin nişte năluciri ca acestea făcute înaintea Lui, l-a certat şi i-a zis: *Mergi înapoia Mea, satano; căci scris este: Domnului Dumnezeului tău te vei închina şi Lui*

Unuia vei sluji. Deci, vicleanul mai mult se defăimează de noi; căci Domnul pentru noi a făcut acestea, ca diavolii de la noi auzind niște glasuri ca acestea, să se răstoarne pentru Domnul, Care pentru aceasta i-a certat. Apoi, nu se cade a ne făli pentru că scoatem diavolii, nici a ne înălța pentru tămăduiri, nici să ne minunăm de cel ce scoate pe diavoli ori pe cel ce nu-i scoate să-l defăimăm; ci pustnicia fiecăruia s-o învețe cineva și ori s-o rîvnească și s-o urmeze, ori s-o îndrepteze. Pentru că a face semne nu este al nostru, ci al Mîntuitorului.

Pentru aceea El zicea ucenicilor: *Nu vă bucurați că diavolii se supun vouă, ci pentru că numele vostru s-a scris în ceruri*. A se scrie numele în ceruri, este mărturia faptei bune și a vieții voastre. A scoate pe diavoli este darul Mîntuitorului, Celui care l-a dat. Pentru aceea, celor ce nu în fapte bune, ci în semne se făleau și ziceau: *Doamne, au nu cu numele Tău am scos diavoli și întru numele Tău am făcut multe puteri?* Domnul le-a răspuns: *Amin zic vouă, nu vă știu pe voi*. Căci cunoaște Domnul căile necredincioșilor. Dar se cade a ne ruga pentru a lua darul alegerii duhurilor, căci, după cum este scris, să nu credem la tot duhul.

Deci, voiam să tac și nimic din cele pentru mine să nu zic și să vă îndestulați numai cu acestea. Dar să nu socotiți că acestea le zic în zadar, ci să credeți că acestea le povestesc cu iscusință și adevăr; pentru aceasta, deși ca un om fără de minte m-am făcut, dar știe Domnul Cel ce mă aude, curățenia inimii mele, cum că nu pentru sine-mi, ci pentru dragostea și sporirea voastră, spun vouă meșteșugirile diavolilor pe care le-am văzut.

De cîte ori m-au fericit pe mine diavolii și eu i-am blestemat pe dînșii în numele Domnului? De cîte ori mi-au spus despre apa Nilului și eu le-am zis: "Și ce vă pasă vouă pentru aceasta?". Odată au venit îngrozindu-mă și m-au înconjurat ca niște ostași cu toată înarmarea și cu cai; iar altă dată mi-au

umplut casa de fiare și de tîrîtoare și eu cîntam: *Aceștia în căruțe și aceștia pe cai, iar noi întru numele Domnului Dumnezeului nostru ne vom mări*; apoi prin rugăciune, aceia s-au răsturnat.

Au venit odată pe întuneric, avînd năluciri de lumină, și-mi ziceau: "Am venit să-ți aducem lumină, Antonie". Iar eu închizîndu-mi ochii, mă rugam și îndată s-a stins lumina necredincioșilor. După cîteva luni, au venit grăind și cîntînd din Scripturi, iar eu ca un surd nu-i auzeam. Au cutremurat odată mînăstirea, iar eu mă rugam a rămîne nemișcat cu cugetul.

După aceasta, iarăși venind, băteau din palme, fluierau și jucau, iar eu mă rugam și stăruiam cîntînd, ei îndată au început a plînge și a se tîngui, ca și cum ar fi obosit cu totul. Eu atunci slăveam pe Dumnezeu, Cel ce a surpat și a risipit îndrăzneala și nebunia lor. Iar altă dată s-a arătat diavolul foarte înalt cu nălucire și a îndrăznit a zice: "Eu sînt puterea lui Dumnezeu, eu sînt pronia; ce voiești să-ți dăruiesc ție?". Eu atunci l-am scuipat pe diavol, pomenind pe Hristos; apoi am voit a-l bate. Și mi se părea chiar că l-am bătut.

Deci, îndată cel atît de mare s-a făcut nevăzut, împreună cu toți ai săi, pentru numele lui Hristos. Odată, postind eu, vicleanul a venit ca un monah, avînd cu sine năluciri de pîini, și mă sfătuia, zicînd: "Mănîncă și încetează multele osteneli; om ești și vei slăbi". Iar eu, înțelegînd meșteșugul lui, m-am sculat să mă rog și el, nesuferind, a pierit; apoi ca un fum a ieșit pe ușă, făcîndu-se nevăzut. De cîte ori în pustie mi-a arătat năluciri de aur numai ca să mă ating și să-l caut pe dînsul! Iar eu cîntam împotriva lui și acela pierea. De multe ori mă zdrobea cu bătăi, și eu ziceam: *Nimic nu mă va despărți de dragostea lui Hristos*; și după aceasta mai mult se risipeau unii după alții. Și eu nu eram acela ce i-am surpat pe ei, ci Domnul, Cela ce zice: *Am văzut pe satana ca un fulger căzînd din cer*.

Iar eu, fiilor, pomenind graiul apostolului, am întipărit acestea în sine-mi ca să vă învățați a nu vă supăra în pustnicie, nici a vă teme de nălucirile diavolului și ale slugilor lui. Fiindcă m-am făcut fără minte, povestindu-vă, primiți și aceasta spre întemeiere și neînfricoșare și credeți-mă că nu mint.

Odată a bătut oarecine în mînăstire la ușa mea, și ieșind, am văzut pe cineva arătîndu-se lung și foarte înalt. Apoi întrebîndu-l: "Cine ești tu?" El răspunse: "Eu sînt, satana". Eu îi zisei: "Dar ce cauți aici?". Zis-a acela: "Pentru ce mă prihănesc în zadar monahii și toți ceilalți creștini? Pentru ce mă blestemă în tot ceasul?". Eu, zicîndu-i: "Pentru ce și tu îi superi pe dînșii?" El a zis: "Nu sînt eu care îi supăr pe dînșii, ci ei se tulbură pe sineși; căci eu am slăbit. Au n-ai citit că săbiile vrăjmașului au lipsit pînă în sfîrșit și cetățile lui i-au surpat? Nu mai am loc, nici în pustie, nici în cetate, pretutindeni au venit creștini; chiar și pustia asta s-a umplut de monahi. Deci, ei pe sine păzească-se, și să nu mă mai blesteme în zadar".

Atunci, minunîndu-mă eu de darul Domnului, am zis către dînsul: "De-a pururea fiind mincinos și niciodată spunînd adevărul, acum chiar nevrînd, ai spus adevărat; căci Hristos după ce a venit, te-a făcut neputincios și surpîndu-te, te-a gonit". Iar acela, auzind numele Mîntuitorului și nesuferind aceasta, s-a făcut nevăzut; deci, dacă diavolul însuși mărturisește că nimic nu poate, noi sîntem datori a-l defăima și pe dînsul și pe slugile lui.

Iată cum vrăjmașul, împreună cu cîinii săi, are atîtea viclenii, iar noi învățîndu-ne neputința lor, putem a-i defăima cu chipul acesta. Să nu cădem cu cugetul, nici să gîndim la temere, nici să închipuim întru noi frica, zicînd: ca nu cumva venind diavolul să ne răstoarne; ca nu cumva fără veste sosind să ne tulbure. Nicidecum să nu gîndim unele ca acestea, nici să ne întristăm, ca și cum am pieri; ci mai vîrtos să îndrăznim și să

ne bucurăm de-a pururea ca niște mîntuiți și să socotim cu sufletul că Domnul este cu noi și că El i-a biruit și i-a rușinat pe dînșii. Să gîndim de-a pururea că fiind cu noi Domnul, vrăjmașii nimic nu ne vor face. Căci venind ei, cum ne vor afla, în același fel se fac și ei către noi și după cugetele ce se află întru noi, așa și ei aduc nălucirile.

Deci, dacă ne vor afla temîndu-ne și tulburîndu-ne, îndată și ei ca niște tîlhari aflînd loc nestrăjuit, intră la noi și ne înfricoșează. Dacă ne văd înfricoșîndu-ne, mai mare fac temerea întru năluciri și întru îngroziri; atunci printr-acestea se muncește ticălosul suflet. Dacă ne vom afla bucurîndu-ne și gîndind ale Domnului, și socotind că toate sînt în mîna Lui și că nu poate nimic diavolul asupra creștinilor, știind că nicidecum n-are stăpînire asupra cuiva, atunci, văzînd ei sufletul întemeiat cu niște gînduri ca acestea, se întorc rușinați. Astfel vrăjmașul, văzîndu-l pe Iov îngrădit, s-a dus de la dînsul; iar pe Iuda vînzătorul, aflîndu-l lipsit de acestea, l-a robit.

Drept aceea, dacă voim a defăima pe vrăjmașul de-a pururea, să gîndim la cele ale Domnului, ca să se bucure de-a pururea sufletul cu nădejdea; atunci vom vedea ca niște fum jucăriile diavolilor și mai ales îi vom vedea pe ei fugind, decît gonind pe alții. Căci ei sînt, după cum am zis mai înainte, foarte fricoși, așteptînd de-a pururea focul cel pregătit lor. Încă și acest semn să aveți spre neînfricoșare împotriva lor, adică, cînd vreo nălucire vi s-ar face, să nu cădeți mai înainte în frică, ci îndrăznind, întrebați întîi: "Ce este? Cine ești tu și de unde vii?".

Și dacă va fi arătarea sfinților, deplin te va adeveri pe tine, iar frica ta întru bucurie se va preface; iar dacă va fi diavolească, îndată se va slăbi, văzînd cugetul întărit. Căci este semn al netulburării a întreba așa: "Cine ești și de unde vii?". Așa întrebînd Isus al lui Navi, s-a învățat; iar vrăjmașul nu s-a tăinuit de Daniil cel ce l-a întrebat".

Acestea vorbind Antonie, toți se bucurau. Și într-unii creștea darul faptei bune, iar dintr-alții ieșea împuținarea la suflet și părerea înceta. Deci, toți se plecau a defăima bîntuirea cea diavolească, minunîndu-se de darul cel dat lui Antonie de la Domnul, spre deslușirea duhurilor.

Atunci în munți erau multe mînăstiri, ca niște corturi pline de cete dumnezeiești: ale celor ce cîntau, ale celor ce citeau, posteau, se rugau, se bucurau de nădejdea celor ce vor să fie și ale celor ce lucrau ca să facă milostenie; ale celor ce aveau dragoste și împreună glăsuire între dînșii. Deci, se vedea cu adevărat ca o țară, care de sine era împodobită cu cinstirea de Dumnezeu și cu dreptatea. Căci nu era acolo cel ce nedreptățea, sau cel nedreptățit ori prihănit; ci mulțimea de pustnici avea un cuget către fapta bună, încît văzînd cineva mînăstirile și o rînduială ca aceasta a monahilor, ar fi putut să zică: *Cît sînt de bune casele tale, Iacobe, corturile tale Israile, ca niște văi umbroase, și ca niște raiuri, ca niște corturi pe care le-a înfipt Domnul, și ca niște cedri lîngă ape.*

Antonie, după obicei, ducîndu-se întru a sa mînăstire, își întindea nevoința și pustnicia și în fiecare zi suspina aducîndu-și aminte de locașurile cerești; apoi, tot dorul său îl avea către dînsele, văzînd viața oamenilor în fiecare zi. Pentru că vrînd să mănînce și să doarmă, apoi să vină către celelalte nevoi ale trupului, se rușina, socotind sufletul cel nematerial.

De multe ori, vrînd a mînca împreună cu mulți monahi și aducîndu-și aminte de hrana cea duhovnicească, se ducea departe de dînșii, socotind că rușine îi va fi dacă ar fi fost văzut de alții mîncînd. Însă mînca pentru nevoia trupului, de multe ori încă și cu frații, cucernicindu-se de aceștia; dar îndrăznind pentru cuvintele cele de folos, zicea că se cuvine a da toată îndeletnicirea sufletului, mai mult decît trupului.

Apoi se odihnea pentru nevoia trupului puțină vreme, iar toată cealaltă vreme se îndeletnicea mai mult cu lucrurile sufletului și folosul acestuia îl căuta; ca să nu se atragă el jos prin dezmierdările trupului, ci mai vîrtos trupul să se robească de suflet. Căci aceasta este ceea ce a zis Mîntuitorul: *Nu vă îngrijiți cu sufletul vostru, ce veți mînca, nici cu trupul, cu ce vă veți îmbrăca. Și voi nu căutați ce veți mînca sau ce veți bea și nu vă înălțați. Căci acestea toate le caută neamurile și Tatăl vostru știe că aveți trebuință de toate acestea. Însă căutați mai întîi împărăția Lui și toate acestea se vor adăuga vouă.*

După acestea, prigoanele au ajuns Biserica lui Dumnezeu, care au venit atunci pe vremea lui Maximin (305-313). Și adunîndu-se sfinții mărturisitori în Alexandria, lăsînd mînăstirea, le-a urmat și el, zicînd: "Să ne ducem și noi ca să ne nevoim, de vom fi chemați sau să privim pe cei ce se nevoiesc". Deci, avea dorire să mărturisească pe Hristos; de aceea slujea mărturisitorilor și în chinuri și în temnițe, el avea multă sîrguință spre divan; adică îndemna către sîrguință pe ceilalți chemați, care se nevoiau; iar pe cei ce mărturiseau, a-i primi și a-i petrece pînă ce se vor săvîrși.

Judecătorul văzînd netemerea lui și a celor împreună cu dînsul, cum și sîrguința către mărturisire, a poruncit ca nici unul din monahi să nu se arate în divan, nici să petreacă în cetate nicidecum. Deci, toți ceilalți au socotit să se ascundă în ziua aceea, iar Antonie atît de mult a ținut în seamă porunca, încît chiar și-a spălat haina pe deasupra și a doua zi a stat la un loc înalt și s-a arătat strălucit înaintea ighemonului. Toți se minunau de aceasta, iar ighemonul văzîndu-l, pe cînd trecea cu rînduiala lui, că el sta fără frică, arătînd sîrguința creștinilor, căci se ruga să mărturi-sească și el, precum am zis mai înainte. Iar după ce a scăpat de scopul lui, s-a mîhnit, căci n-a mărturisit și el; fiindcă Domnul îl păzea, spre folosul nostru și al altora, ca

prin pustnicia pe care o învățase din Scripturi să se facă multora dascăl; pentru că numai văzîndu-i petrecerea lui, mulți se sîrguiau în a se face rîvnitori ai petrecerii sale.

Deci, slujea mărturisitorilor după obicei și era legat ca împreună cu dînșii să se ostenească în slujbele lor; iar după ce a încetat prigoana și fericitul Petru a mărturisit credință, Antonie s-a întors iarăși la mînăstirea sa. Și era acolo în fiecare zi, mărturisind cu știință și nevoindu-se cu pătimirile credinței, căci se nevoia cu multă pustnicie mai întinsă și postea de-a pururea; iar îmbrăcămintea o avea pe dinăuntru de păr și pe deasupra un cojoc pe care l-a păstrat pînă la sfîrșitul său. Trupul niciodată nu l-a spălat cu apă, nici picioarele n-a suferit a le băga în apă fără de nevoie; încă nici dezgolindu-se nu l-a văzut cineva, nici trupul său nu l-a văzut gol nimeni, fără numai acela care l-a spălat, după ce s-a săvîrșit.

Liniștindu-se în chilia lui și punîndu-și în gînd ca să nu iasă din ea multă vreme, nici să primească, a venit un oarecare condu-cător de ostași, cu numele Martinian și a supărat mult pe Antonie, căci avea pe fiica sa bîntuită de diavol; iar după ce a așteptat mult, bătînd în ușă, și i-a zis să se ducă să se roage lui Dumnezeu pentru fiica sa, el n-a voit a deschide, dar arătîndu-se pe deasupra, a zis: "Omule, ce mă tot strigi, sînt om și eu ca și tine; dacă crezi, roagă-te lui Dumnezeu și fiica ta se va tămădui".

Acela crezînd și chemînd pe Hristos, s-a dus și a găsit pe fiica sa izbăvită de diavol. Încă multe ca acestea a făcut Domnul printr-însul, căci zice: *Cereți și vi se va da.* Apoi mulți din cei ce pătimeau, nedeschizîndu-le ușa, ședeau afară din mînăstire, dar crezînd și rugîndu-se, se vindecau de boli.

După ce s-a văzut supărat de mulți care veneau la dînsul și nelăsîndu-l a se duce după socoteala lui, precum voia, temîndu-

se ca nu cumva din minunile pe care le făcea Domnul printr-însul, ori el să se mîndrească, ori altceva mai mult decît ceea ce este să socotească pentru dînsul, a chibzuit și a pornit spre Tebaida de sus, la cei ce nu-l cunoșteau; și luînd pîini de la frați, a șezut lîngă țărmurile rîului, privind dacă ar trece vreun caiac, ca intrînd într-însul, să se ducă cu dînșii.

Socotind el acestea, un glas oarecare de sus s-a auzit către dînsul, zicîndu-i: "Antonie, unde te duci și pentru ce?". Iar el, netulburîndu-se și așteptînd ca după obicei să-l cheme de multe ori, a răspuns, zicînd: "Fiindcă oamenii nu mă lasă să mă liniștesc, pentru aceasta voiesc a mă sui la Tebaida de sus, căci supărări multe mi se fac aici și mai ales că mi se cer de unii lucruri mai presus de puterea mea". Iar glasul a zis către dînsul: "Chiar în Tebaida de te vei duce sau la văcării te vei coborî, mai multă și îndoită osteneală ai să primești; iar dacă voiești să te liniștești cu adevărat, du-te în pustia cea mai dinăuntru". Antonie a zis: "Cine îmi va arăta calea, că sînt neștiutor de aceasta?".

Atunci îndată i-au arătat-o niște saracini, care voiau să călătorească în partea aceea și, apropiindu-se de dînșii, Antonie, îi ruga să-l primească a merge cu ei în pustie; iar aceștia, ca fiind îndemnați dintr-o poruncă a purtării de grijă a lui Dumnezeu, l-au primit cu osîrdie. Călătorind cu dînșii trei zile și trei nopți, au ajuns la un munte foarte înalt, avînd sub el apă limpede dulce și foarte rece, cîmpii din afară și puțini finici, neîngrijiți.

Deci, Antonie, fiind purtat de Dumnezeu, a iubit locul acela, că Acesta era Care îl însemnase și care i-a grăit lîngă țărmurile rîului; deci, la început primind pîini de la saracinii aceia cu care călătorise împreună, a rămas singur în munte, nefiind nimeni altul împreună cu dînsul; și îndată a și cunoscut locul acela ca pe casa sa. Saracinii aceia văzînd sîrguința lui Antonie, treceau înadins totdeauna pe calea aceea și bucurîndu-

se, îi aduceau pîine; apoi avea și puțină mîngîiere cu finicii aceia.

După acestea, înștiințîndu-se frații de locul acela, aducîndu-și aminte ca niște fii de părintele lor, purtau grijă a-i trimite cele de nevoie. Văzînd Antonie că din pricina pîinii se ostenesc unii pînă acolo la dînsul și pătimesc multă trudă, fiindu-i milă de monahi, s-a gîndit în sine și a rugat pe unii, din cei care veneau la dînsul, să-i aducă o sapă și puțin grîu.

Și după ce i s-au adus acestea, înconjurînd pămîntul dimprejurul muntelui și aflînd puțin loc potrivit, l-a lucrat; apoi, avînd cu îndestulare din apa aceea de sub munte, a semănat grîul. Făcînd în fiecare an aceasta, își scotea pîinea de acolo, bucurîndu-se că nu face supărare nimănui pentru aceasta și că în toate se păzește pe sine neîngreunător. După acestea, văzînd iarăși pe unii venind la dînsul, a semănat și puține verdețuri, ca cei ce veneau la dînsul să aibă puțină mîncare după osteneala acelui drum greu.

La început, fiarele din pustia aceea, venind din pricina apei, îi vătămau de multe ori semănătura și lucrarea de pămînt. Iar el apucînd cam în glumă pe una din fiare, a zis tuturor: "Pentru ce mă păgubiți pe mine, care cu nimic nu v-am păgubit pe voi? Duceți-vă, și de acum, în numele Domnului, să nu vă mai apropiați de cele de aici". Deci dintr-acea vreme, ca și cum temîndu-se de poruncă, nu s-au mai apropiat de acel loc. El petrecea singur înăuntrul muntelui aceluia, îndeletnicindu-se în rugăciuni; iar frații, care îi slujeau lui, l-au rugat ca, venind după multe luni, să-i aducă măsline, legume și untdelemn, căci acum era bătrîn.

Deci, el petrecînd acolo, multe lupte a pătimit, potrivit cu cele scrise, nu împotriva sîngelui și a trupului, ci a celor potrivnici. Căci acolo auzea gîlcevi, glasuri multe și sunete ca

niște arme, iar muntele era plin de fiare. Apoi mulți îl vedeau pe el luptîndu-se și rugîndu-se împotriva lor. Pe cei ce veneau la dînsul, îi îmbărbăta, însă el se nevoia plecîndu-și genunchii și rugîndu-se Domnului.

Era cu adevărat vrednic de minune, căci singur fiind într-o pustie ca aceea, nici de diavolii care năvăleau asupra lui nu se temea, nici de atîtea fiare, de cele cu patru picioare și de tîrîtoare care erau acolo, nu se înfricoșa de sălbăticia lor; ci, cu adevărat, potrivit cu cele scrise, nădăjduia spre Domnul, avînd mintea neclintită și neînvăluită. Dar diavolii fugeau și fiarele cele sălbatice, precum este scris, se împăcau cu dînsul.

Deci, diavolul, precum cîntă David, pîndea pe Antonie și scrîșnea la el din dinți, iar Antonie se ruga Mîntuitorului ca să-l păzească nevătămat de viclenia aceluia, și de multa lui meșteșugire. Deci, priveghind într-o noapte, diavolul a pornit fiarele, și mai toate hienele care se aflau în pustia aceea, ieșind din cuiburile lor, l-au înconjurat, și era singur în mijlocul lor. Căscînd gurile, fiecare îngrozindu-l a-l mușca, el pricepînd meșteșugul vrăjmașului, a zis către ele: "Dacă ați luat stăpînire asupra mea, sînt gata a fi mîncat de voi, iar dacă ați fost îndemnate de diavoli, nu mai zăboviți, ci duceți-vă, căci eu sînt rob al lui Hristos".

Acestea zicînd Antonie, acelea îndată au fugit, ca de un bici fiind gonite prin cuvîntul lui Antonie. Apoi după puține zile, el lucrînd, căci voia să se ostenească, venind cineva la ușă, trăgea lucrurile pe care le da celor ce veneau la dînsul, pentru cele ce îi aduceau. Iar Antonie sculîndu-se și ieșind, a văzut o fiară care se asemăna omului pînă la coapse, iar pulpele și picioarele avîndu-le asemenea asinului. Atunci Antonie s-a pecetluit cu semnul Sfintei Cruci și a zis: "Sînt rob al lui Hristos. Dacă ești trimis asupra mea, iată de față sînt". Iar fiara împreună cu diavolii ei au fugit, încît de iuțeala fugii a căzut și a murit;

iar moartea fiarei era căderea diavolilor, căci ei se sîrguiau a le face acestea toate, ca să-l scoată din pustie, însă n-au putut.

Iar odată fiind rugat de monahi ca să se pogoare la dînșii a-i cerceta după atîta multă vreme, cum și locuințele lor, el a mers împreună cu monahii care veniseră la dînsul și aveau cu dînșii o cămilă, care le ducea pîinea și apa de departe, căci era lipsită de apă toată pustia aceea și nu era deloc apă de băut, decît numai în muntele acela, în care se afla mînăstirea lui. Deci, sfîrșindu-li-se pe cale, și arșița fiind prea cumplită, toți erau să se primejduiască. Căci înconjurînd ei locurile și neaflînd apă, nu puteau nici să mai umble înainte, ci zăceau jos și pe cămilă au lăsat-o să se ducă, deznădăjduindu-se mult.

Bătrînul văzînd că toți se primejduiesc, mîhnindu-se foarte mult, a suspinat și despărțindu-se puțin de dînșii, și-a plecat genunchii și întinzînd mîinile la cer, s-a rugat și îndată Domnul a făcut a ieși apă în locul unde a stat să se roage. Astfel bînd toți, s-au înviorat și umplînd burdufurile, au căutat cămila și au găsit-o; căci se întîmplase de se legase funia de o piatră și astfel era ținută. Deci, prinzînd-o și adăpînd-o, au pus pe ea burdufurile cu apă și astfel au călătorit nevătămați.

Iar după ce au venit la mînăstirile cele din afară, toți monahii văzîndu-l, ca pe un părinte îl sărutau. Și el ca niște merinde aducîndu-le din munte, îi ospăta cu cuvintele sale și-i împărtășea de folos sufletesc. Iarăși atunci s-a făcut bucurie în munți, rîvnă de sporire și îndemînare prin credință între dînșii. Se bucura și el văzînd sîrguința monahiilor, cum că și soră-sa care îmbătrînise în feciorie și ea era egumenă a altor fecioare.

După cîteva zile, iarăși s-a întors în muntele său și mulți veneau la dînsul, iar alții care pătimeau, au îndrăznit a merge la el. Deci, el către toți monahii care veneau la dînsul, de această poruncă, adică a crede întru Domnul, a-L iubi și a se păzi de

gînduri întinate și de dezmierdări trupești, precum în Pilde este scris; a nu se amăgi cu săturarea pîntecelui, ci a fugi de slava deșartă, a se ruga adeseori, a cînta psalmi înainte de culcare și a învăța pe de rost poruncile din dumnezeieștile Scripturi; apoi a pomeni faptele sfinților, ca urmînd rîvnei acestora să se pună la rînduială sufletul, aducîndu-i-se aminte de poruncile lui Dumnezeu. Și mai ales îi sfătuia să cugete adeseori la graiul Apostolului: "*Soarele să nu apună întru mînia voastră.* Și aceasta de obște s-o socotească, că nu numai întru mînie, ci nici într-un alt păcat al nostru soarele să nu apună. Căci este lucru bun și de nevoie, ca nici soarele pentru răutatea zilei, nici luna pentru păcatul de noapte, sau chiar de aducerea aminte să ne pîrască pe noi. Deci ca să se facă de noi binele acesta, drept este a auzi pe Apostolul care zice: *Pe voi judecați-vă și ispitiți-vă*.

Deci, în fiecare zi să ia seama fiecare la faptele sale, cele de zi și cele de noapte. Și dacă au păcătuit, să înceteze, iar dacă n-au păcătuit să nu se fălească, ci să petreacă întru bunătate; și să nu se lenevească, nici să osîndească pe aproapele său, nici să se laude pe sine, precum a zis fericitul Apostol Pavel: *Pînă cînd va veni Domnul, Care vede toate cele ascunse.* Căci de multe ori cele ce greșim uităm și noi nu știm, iar Domnul cunoaște toate.

Lui dînd judecata, unii împreună cu alții să pătimim și unii altora sarcinile să le purtăm; pe noi înșine să ne judecăm și acelea de care sîntem lipsiți, să ne sîrguim a le împlini. Și să vă fie și aceasta spre întemeiere, de a nu păcătui, ca fiecare să însemnăm și să scriem faptele și mișcările sufletului nostru, ca și cum am vrea să le vestim unii altora. Căci negreșit, rușinîndu-ne a fi cunoscute, vom înceta a păcătui și chiar de a ne aduce aminte de vreun lucru rău. Cine voiește a se vătăma, păcătuind? Sau cine, după ce a păcătuit, nu minte, voind a se tăinui?

Deci, dacă ne-am vedea unii pe alții, n-am putea să păcătuim. Așa dacă am vrea să vestim unii altora gîndurile și le-am scrie, mai mult ne-am păzi de gîndurile cele întinate, rușinîndu-ne a fi cunoscute. Deci, fie-ne nouă pustnicilor scrisoarea în loc de ochi, ca rușinîndu-ne de a le scrie și de a fi văzuți, nici să nu gîndim cele rele. Și așa închinîndu-ne, vom putea robi trupul și a plăcea lui Dumnezeu, iar meșteșugirile vrăjmașului a le călca".

Acestea le poruncea Antonie celor ce veneau la dînsul; iar cu cei ce pătimeau, împreună pătimea și împreună se ruga și de multe ori îl ascultau pe dînsul. Dar nici fiind ascultat nu se fălea, nici neascultîndu-se nu cîrtea, ci de-a pururea mulțumea Domnului; pe cei ce pătimeau îi îndemna să fie îndelung răbdători și să știe că tămăduirea nu este a lui, nici a vreunuia din oameni, decît numai a lui Dumnezeu, Celui ce face cînd voiește și cîte voiește. Deci, cei ce pătimeau primeau sfătuirea lui ca o tămăduire, iar cuvintele bătrînului deprinzîndu-le, se îndemnau a nu se împuțina cu sufletul, ci mai vîrtos răbdau îndelung; apoi cei tămăduiți învățau a mulțumi, nu lui Antonie, ci lui Dumnezeu.

Deci, un oarecare cu numele Fronton, care era din palat, avînd boală grea, încît și limba i se mîncase și ochii erau aproape să i se strice, venind în munte, a rugat pe Antonie ca să se roage pentru dînsul; iar el rugîndu-se, a zis lui Fronton: "Du-te și te vei tămădui". Iar el stăruind, rămase cîteva zile la Antonie, care îi zicea: "Rămînînd aici, nu te vei putea tămădui; ieși de aici și ducîndu-te în Egipt, vei vedea semnul ce se va face cu tine". Deci, crezînd acela, a ieșit și nu numai că a văzut Egiptul, dar a încetat boala, și s-a făcut omul sănătos, după cuvîntul lui Antonie, pe care l-a auzit de la Mîntuitorul.

Încă și o fecioară oarecare din Vusira Tripoliei avea o patimă grea și foarte urîtă. Era apoi și la trup slăbănoagă, iar

ochii nu-i avea după fire. Părinții acesteia înștiințîndu-se că oarecari monahi merg la Antonie, și crezînd Domnului care a tămăduit pe aceea căreia îi curgea sînge, i-a rugat să meargă cu dînșii și ei, împreună cu fiica lor. Iar aceia primindu-i, părinții bolnavei au rămas cu copila mai jos de munte, la monahul Pafnutie mărturisitorul; iar monahii au intrat la Antonie și i-au povestit despre fecioară, cum i-a întîmpinat; apoi i-au povestit patima fecioarei și cum a călătorit împreună cu dînșii.

Apoi l-au rugat ca să dea voie și aceleia să intre, dar el n-a primit, ci le-a zis: "Duceți-vă și o veți afla pe dînsa tămăduită; căci nu este a mea isprava aceasta, ca om păcătos ce sînt, ci tămăduirea este a Mîntuitorului, Celui ce face în tot locul milă cu cei ce-L cheamă; deci a căutat Domnul spre aceea care se ruga și mie mi-a arătat iubirea Sa de oameni; căci acolo fiind fecioara, îi va tămădui patima". Și s-a făcut minunea, după cum a zis Antonie. Ieșind monahii, au văzut pe părinți bucurîndu-se și pe copilă sănătoasă.

Într-o vreme, doi frați oarecare venind la Antonie pentru sfat, și lipsindu-le apa pe cale, unul dintre ei a murit, iar celălalt era aproape de moarte; deci, nemaiputînd călători, zăcea la pămînt, gata să moară.

Iar Antonie șezînd în munte, chemă pe doi monahi ce se întîmplaseră să fie acolo, și-i ruga, zicîndu-le: "Luați un vas de lut cu apă și alergați pe calea aceea ce vine dinspre Egipt, căci venind doi frați, unul a murit, iar altul trage să moară, dacă nu vă sîrguiți; că aceasta mi s-a arătat mie, rugîndu-mă".

Deci, mergînd monahii, l-au aflat pe unul zăcînd mort și l-au îngropat, iar pe celălalt l-au înviat cu apa și l-au dus la bătrînul, fiind departe cale de o zi. Dacă cineva va întreba: "Pentru ce mai înainte de a se săvîrși fratele, nu a spus Antonie aceasta?" Unul ca acesta zicînd așa, nu judecă drept, că nu era

a lui Antonie judecata morții, ci a lui Dumnezeu, Cel ce pentru aceasta i-a descoperit. Iar lui Antonie numai aceasta îi era partea minunii, că, șezînd în munte, avea mintea către Dumnezeu, care i-a descoperit de departe cele viitoare.

Altă dată, șezînd el iarăși în munte și căutînd în sus, a văzut pe un oarecare ducîndu-se la cer și multă bucurie aveau cei ce-l duceau. Apoi, minunîndu-se și fericind pe unul ca acesta, se ruga să se înștiințeze, cine ar fi. Și îndată i-a venit lui un glas că acesta este sufletul lui Amun, monahul din muntele Nitriei, care ca sihastru a petrecut pînă la bătrînețe în pustnicie. Iar lungimea căii de la muntele Nitriei pînă la muntele unde petrecea Antonie, era de 13 zile.

Deci cei ce erau cu Antonie, văzîndu-l minunîndu-se, l-au rugat să le spună pricina minunării lui. Și au auzit că acum s-a săvîrșit Amun, pustnicul și iubitul său, căci era cunoscut lui, pentru că adeseori venea acolo și multe semne printr-însul se făceau; dintre care unul este și acesta:

Odată, fiind trebuință a trece el rîul, ce se numește Licon, care era plin de apă, a rugat pe un oarecare Teodor, care era cu dînsul, să se depărteze de dînsul, ca să nu se vadă goi unul pe altul, cînd vor trece apa. Apoi, dezbrăcîndu-se Teodor, se rușina de sineși, văzîndu-se gol. Deci, numaidecît fără veste a fost dus de partea cealaltă. Astfel Teodor, fiind și el bărbat cucernic, și apropiindu-se de dînsul și văzînd că l-a întrecut și că nu s-a udat de apă, se ruga să-l înștiințeze cum a făcut aceasta. După ce a văzut că nu voiește să-i spună, îi cuprinse picioarele și îi zise că nu-l va lăsa pînă ce nu îi va spune.

Deci, văzînd Amun sîrguința lui Teodor, mai ales și pentru cuvîntul acesta, pe care vrea să i-l spună, a cerut și el ca nimănui să nu-i spună pînă la moarte. Si așa i l-a vestit: că a fost purtat de oarecine și dus pe cealaltă parte, căci nu a umblat pe

deasupra apei și că nu este cu putință asemenea lucru la oameni, fără numai Domnului, și celor cărora El le va porunci, precum i-a făcut marelui Apostol Petru.

După moartea lui Amun, Teodor a povestit aceasta. Iar monahii aceia cărora le-a spus Antonie despre moartea lui Amun, au însemnat ziua. Apoi, venind niște frați de la muntele Nitriei, după 30 de zile, i-au întrebat și au cunoscut că în aceeași zi și în același ceas a adormit Amun, întru care a văzut Antonie ducîndu-se la cer sufletul bătrînului. Deci, foarte mult s-au minunat și aceștia și aceia de curățenia sufletului lui Antonie, cum într-atîta depărtare de cale de 13 zile fiind, îndată s-a înștiințat și a văzut sufletul lui suindu-se la cer.

Și nu numai acesta, ci și un oarecare comite, cu numele Arhelau, venind odată și aflînd pe Antonie singur rugîndu-se, l-a rugat pe el pentru o fecioară, cu numele Policratia, din Laodiceea, minunată și de Hristos purtătoare; căci aceea pătimea de stomac și de o coastă din nevoința cea aspră și era cu totul slăbănoagă cu trupul. Deci, Antonie s-a rugat, iar comitele a însemnat ziua în care s-a făcut rugăciunea. Și ducîndu-se în Laodiceea, a aflat pe fecioară sănătoasă. Apoi a întrebat în care zi i-a încetat boala. A adus hîrtia în care a scris vremea rugăciunii și, înștiințîndu-se, a arătat și el îndată scrisoarea.

Toți au cunoscut că atunci a izbăvit-o pe dînsa Domnul de dureri, cînd Antonie se ruga, înduplecînd bunătatea Mîntuitorului pentru dînsa. Încă și pentru cei ce veneau la dînsul, de multe ori spunea cu multe zile mai înainte; uneori încă și cu o lună mai înainte, cum și pricina pentru care veneau.

Unii veneau numai pentru ca să-l vadă, alții pentru boale, iar alții care se munceau de diavoli. Și toți nu socoteau ca trudă, nici ca pagubă osteneala căii. Căci se întorcea fiecare simțind

folos. Deci, unele ca acestea zicîndu-le și văzîndu-le, se ruga ca nimeni să nu se minuneze de el pentru aceasta, ci mai vîrtos de Domnul să se minuneze; căci ne-a dăruit nouă celor ce sîntem oameni neputincioși, a-L cunoaște după putere.

Într-o vreme, pogorîndu-se iarăși la mînăstirile cele de afară, a fost rugat ca să intre în corabie și să se roage împreună cu monahii; atunci el a simțit un miros foarte greu. Iar cei din corabie zicînd: "Este pește ori pastramă stricată în corabie și acestea poate miros greu". El zicea că altă pricină este. Pe cînd el vorbea, un tînăr oarecare, care avînd diavol, intrase mai înainte și se ascunsese în corabie, îndată a strigat; atunci diavolul fiind certat de Antonie în numele Domnului nostru Iisus Hristos, a ieșit. Și omul s-a făcut sănătos, iar toți cei ce erau în corabie au cunoscut că diavolul era reaua mirosire. Încă și altul oarecare din cei străluciți avînd diavol, a venit la dînsul; și era diavolul acela atît de cumplit, încît cel îndrăcit nu cunoștea că venea către Antonie.

Cei ce l-au adus rugau pe Antonie să se roage pentru dînsul; iar lui Antonie făcîndu-i-se milă de tînăr, se ruga și toată noaptea împreună cu dînsul a privegheat. Iar tînărul dimineața deodată sărind asupra lui Antonie, l-a lovit pe el. Iar cei ce l-au adus mîniindu-se asupra lui, certîndu-l și bătîndu-l, Antonie a zis către dînșii: "Nu vă mîniați asupra tînărului, că nu este el cel ce face acestea, ci diavolul dintr-însul". Deci, certîndu-l, i-a poruncit să iasă dintr-însul și să se ducă în locuri fără de apă. Antonie slăvea pe Domnul și i-a zis: "Dacă el s-a pornit asupra mea, era semn al ieșirii diavolului". Acestea zicînd Antonie, îndată tînărul s-a făcut sănătos și de aceea înțelepțindu-se, a cunoscut unde era, iar pe bătrînul îl săruta, mulțumind lui Dumnezeu.

Încă multe de acestea care s-au făcut printr-însul, cu un glas ne-au spus despre dînsul cei mai mulți din monahi. Dar

încă acestea nu sînt atît de minunate pe cît celelalte de aici înainte, care se arată mult mai minunate. Căci odată vrînd el să mănînce, și sculîndu-se să se roage întru al nouălea ceas, s-a simțit rănit cu mintea. Și lucrul era preaslăvit, căci se vedea ca și cum ar fi fost în aer. După aceea se vedeau oarecare vrăjmași cumpliți, stînd în aer și vrînd a-l opri ca să nu treacă. Iar cei ce-l conduceau, se luptau împotriva lor și-i întrebau: "Nu cumva ar fi vinovat cu ceva?".

Deci, vrînd ei să spună că a avut păcate din nașterea lui, cei ce-l duceau pe Antonie ziceau către vrăjmași: "Pe cele de la nașterea lui i le-a șters Domnul, iar de cînd s-a făcut monah și s-a făgăduit lui Dumnezeu, se cade să-și dea seama singur". Atunci cei ce-l pîrau și nu puteau să-l biruiască, i-au făcut neoprită calea.

Și îndată s-a văzut Antonie liber cu totul. Atunci el s-a oprit să mănînce și a petrecut cealaltă parte a zilei și toată noaptea suspinînd și rugîndu-se. Căci se minuna văzînd că împotriva multora ne este nouă lupta, și cu cîte osteneli are cineva să treacă văzduhul acesta. Și spunea că aceasta este ceea ce zice Apostolul: *Sîntem supărați de domnul stăpînirii văzduhului*.

Căci întru aceasta vrăjmașul are stăpînire pentru a se lupta și a se ispiti, ca să oprească pe cei ce trec; pentru care mai ales sfătuia pe Efeseni, zicînd: *Luați toată înarmarea lui Dumnezeu, ca nimic rău în ea avînd pentru noi vrăjmașul, să se rușineze*. Apoi aceasta învățîndu-ne, ne aducem aminte de Apostolul care zice: *Ori în trup nu știu ori afară de trup nu știu, Dumnezeu știe*. Pavel pînă la al treilea cer s-a răpit și după ce a auzit graiuri negrăite, s-a pogorît. Iar Antonie s-a văzut că a ajuns în aer și s-a nevoit pînă s-a arătat liber. Avea încă și acest dar: căci șezînd deosebit în munte, dacă vreodată nu s-ar fi dumirit pentru vreun

cuvînt, aceasta făcîndu-se lui de la Pronie, i se descoperea. Deci fericitul era de Dumnezeu învățat și înțelepțit.

După acestea, făcînd el odată vorbire către cineva care venise la dînsul, despre petrecerea sufletului și despre locul ce va avea după petrecerea de aici în noaptea cea viitoare, l-a chemat de sus oarecine, zicînd: "Antonie, sculîndu-te, ieși că ai să vezi ceva". Deci, ieșind, căci știa pe cine este dator să asculte, a văzut pe cineva grozav și înfricoșat stînd și ajungînd pînă la nori; iar pe unii suindu-se ca niște înarmați, și pe acela întinzîndu-și mîinile; pe unii oprindu-se de acela, iar pe alții mai presus de dînsul zburînd și fără de primejdie trecînd; de aceea, fără de grijă se suia. Și pentru unii ca aceștia cel înfricoșat scrîșnea din dinți, iar pentru cei ce se agățau de dînsul, el se bucura. S-a făcut apoi glas către Antonie, zicîndu-i: "Înțelege lucrul cel văzut". Și deschinzîndu-se mintea lui, a înțeles că cel înfricoșat este vrăjmașul sufletelor, care pizmuiește pe credincioși; iar pe cei vinovați îi apuca și îi oprea să treacă, dar pe cei ce nu s-au plecat lui, nu putea să-i țină, ca pe unii care mai presus decît el se înălțau.

Aceasta după ce a văzut-o, ca și cum întru pomenire aducînd-o și mai mult se nevoia a spori către cele dinainte, în fiecare zi. Acestea nu de voie le vestea, ci fiindcă zăbovea în rugăciuni și în sine se minuna fiind întrebat și supărat de cei ce erau împreună cu dînsul; deci, era silit să le spună, ca un părinte, neputînd să ascundă învățăturile de fiii săi, mai vîrtos fiindu-le și povățuitor, căci știința lui era curată, iar povestirea le era spre folos; învățînd că rodul pustniciei este bun și vedeniile de multe ori se fac mîngîiere a ostenelilor.

El era de obicei suferitor de rele, iar cu sufletul smerit, cugetător, căci pe cei bisericești foarte mult îi cinstea și tot clerul voia a fi cinstit mai mult decît sine. Înaintea episcopilor și a preoților nu se rușina a-și pleca capul și a se smeri; cum și

diaconilor, dacă cîndva ar fi venit la dînsul vreunul, spre a vorbi pentru folosul sufletului, iar întru rugăciune îi da protia (blagoslovenie) lui, neruşinîndu-se a se învăţa şi el de la dînsul.

Căci de multe ori îi întreba şi ruga pe toţi care erau împreună cu dînsul, să asculte învăţătură de la dînsul, şi mărturisea că se foloseşte de orice cuvînt bun ar fi zis cineva. Faţa lui avea mult şi prea slăvit dar de la Mîntuitorul; căci dacă ar fi fost de faţă împreună cu mulţimea de monahi, şi dacă ar fi voit cineva să-l vadă, chiar nefiindu-i cunoscut mai înainte, îndată acela, întrecînd pe ceilalţi, alerga la dînsul, ca şi cum de vederea lui era atras. Şi nu se deosebea cu înălţimea de ceilalţi, ci numai cu rînduiala obiceiurilor şi cu curăţia sufletului.

Netulburat fiindu-i sufletul, netulburate avea şi simţirile cele din afară, încît după suflet avea veselă şi faţa; iar din mişcarea trupului simţea şi înţelegea aşezarea sufletului, după cum se scrie: *Inima veselindu-se, faţa înfloreşte; iar fiind întru mîhnire, se posomorăşte*. Aşa Iacob a cunoscut pe Laban, că cugetă vrăjmăşia şi a zis către femeile sale: *Nu este faţa tatălui vostru ca ieri şi alaltăieri*.

Tot aşa Samuil a cunoscut pe David, căci aducători de bucurie erau ochii săi şi dinţii ca laptele de albi; tot astfel şi Antonie se cunoştea. Căci niciodată nu se tulbura, fiind alinat sufletul lui; niciodată nu se mîhnea, fiind vesel cugetul lui. Încă şi în credinţă era statornic şi drept-credincios; căci nici cu schismaticii meleţiani nu s-a împărtăşit vreodată, ştiind viclenia şi depărtarea lor de credinţa cea dreaptă, din început; nici cu monahii sau cu alţi eretici nu a vorbit cîndva prieteneşte, decît numai cu gîndul de întoarcere către buna credinţă, vorbind tuturor, să nu se amăgească cu prietenia şi cu vorbirea lor; căci vătămare şi pierzare pricinu-ieşte sufletului.

Deci, astfel ura eresul arienilor și poruncea tuturor ca nici să nu se apropie de ei, nici reaua lor credință s-o aibă. Odată, venind la dînsul unii dintre cei ce înnebuneau cu eresul lui Arie, el cercetîndu-i și cunoscînd că sînt rău-credincioși, i-a gonit din munte, zicînd că cuvintele lor sînt mai rele decît otrava șarpelui. Iar odată mințind arienii că tot aceleași le cugetă și el, precum le cugetă și ei, el s-a tulburat și s-a mîniat asupra lor.

După acestea, fiind rugat și de episcop și de toți frații, s-a pogorît din munte și, intrînd în Alexandria i-a ocărît pe arieni, zicînd că eresul lor este cel mai de pe urmă și că acesta este mergător înaintea lui Antihrist. Și învăța pe popor că Fiul lui Dumnezeu nu este zidire, nici că s-a făcut din cele ce nu sînt, ci că este dea pururea vecuitor Cuvînt și Înțelepciune a ființei Tatălui. Pentru care și păgînesc lucru este a zice, că a fost vreme, cînd nu a fost; căci de-a pururea Cuvîntul a fost și este împreună cu Tatăl.

De aceea, zicea el, să nu aveți nici o împărtășire cu prea răii-credincioși arieni, că nu are nici o împărtășire lumina cu întunericul. Voi, crezînd bine, sînteți creștini, iar aceia numind "zidire" pe Fiul și Cuvîntul lui Dumnezeu, care S-a născut din eternitate din Tatăl, cu nimic nu se deosebesc de păgîni, slujind zidirii mai vîrtos decît lui Dumnezeu Ziditorul. Și să credeți că chiar toată zidirea se mînie asupra lor, căci pe Ziditorul și Domnul tuturor, prin care toate s-au făcut, pe Acesta îl numără împreună cu făpturile". Deci, toate popoarele se bucurau auzind pe un bărbat ca acesta anatematizînd eresul cel luptător de Hristos al arienilor.

Și toți cei din cetate alergau să vadă pe Antonie, și elinii și chiar cei ce se numesc popi ai lor veneau la biserica creștinească, zicînd: "Ne rugăm să vedem pe omul lui Dumnezeu". Căci toți îl numeau astfel pe dînsul și acolo pe mulți i-a curățit Domnul de diavoli printr-însul și pe cei

vătămați la minte i-a vindecat. Mulți încă din elini se rugau ca măcar să se atingă de bătrînul, crezînd că se vor folosi. Deci atîția creștini s-au făcut în acele puține zile, cît a zăbovit el acolo, cîți ar fi văzut cineva într-un an făcîndu-se. Apoi unii din popor, socotind că se tulbură, pentru aceasta depărtau de la dînsul pe toți păgînii; el netulburîndu-se, zicea, că aceștia nu sînt mai mult decît acei diavoli, cu care ne luptăm în munte.

Iar cînd a pornit să meargă în munte la chilia sa, noi îl petreceam, și cînd am ajuns la poartă, o femeie din urmă striga: "Așteaptă-mă, omule al lui Dumnezeu, căci fiica mea cumplit se muncește de diavol, așteaptă, mă rog, ca să nu mă primejduiesc și eu alergînd". Bătrînul auzind și fiind rugat de noi, a așteptat.

Cînd s-a apropiat femeia, copila a fost pusă jos, iar Antonie rugîndu-se și pe Hristos numindu-L, a ieșit necuratul diavol, iar copila s-a sculat sănătoasă, iar mama ei binecuvînta pe Dumnezeu și toți îi mulțumeau; și el încă se bucura ducîndu-se la casa sa în munte. El era încă foarte înțelept, și lucrul cel minunat era că, neînvățînd carte, era om isteț la minte și priceput.

Deci, odată doi filozofi elini au venit la dînsul, socotind că vor putea să ispitească pe Antonie, care era în muntele cel mai de jos. El pricepînd pe oameni după chipurile lor, ieșind către dînșii, a zis către tălmaciul acestora: "Pentru ce v-ați ostenit atîta, o! filozofilor, să veniți la un om simplu?". Iar ei zicînd că nu este așa, ci un foarte înțelept, le-a zis: "Dacă ați venit către un nebun, deșartă este osteneala voastră, iar dacă mă socotiți pe mine un înțelept, faceți-vă ca mine, căci se cade cele bune să fie urmate.

Căci și eu dacă aș fi venit la voi, v-aș fi urmat pe voi, iar dacă voi veniți la mine, apoi faceți-vă precum sînt eu, că eu sînt

creștin". Iar ei minunîndu-se, s-au dus, că vedeau și pe diavoli temîndu-se de Antonie. Și alții ca aceștia, venind iarăși la dînsul în muntele de jos, socotind că îl vor batjocori că n-a învățat carte, Antonie a zis către dînșii: "Voi ce ziceți, ce este mai întîi, mintea ori cartea? Și care este pricină a celeilalte, mintea a cărții, ori cartea a minții?" Ei răspundeau: "Că întîi este mintea, ea este aflătoare a cărții". Antonie a zis: "Căruia mintea îi este sănătoasă, nu-i este nevoie de carte".

Acest răspuns spăimîntînd pe filozofi și pe cei ce erau de față, s-au dus minunîndu-se că vedeau atîta înțelepciune într-un om simplu; că nu era ca un crescut în munte și îmbătrînit acolo, avînd obicei sălbatic, ci era vesel, blînd și prietenos și avea cuvîntul îndulcit cu sarea cea dumnezeiască, încît nimeni nu-l pizmuia și se bucurau toți care veneau la el.

După aceasta, venind unii care se socotesc la elini că sînt înțelepți și cerînd de la dînsul cuvînt despre credința noastră în Hristos și ispitindu-se cu silogisme să biruiască propovăduirea dumnezeieștii Cruci, vrînd s-o batjocorească, Antonie îngăduind puțin și iertîndu-i pentru necunoștință, le-a zis prin tălmaci, care știa bine limba lor: "Ce este mai bine, a mărturisi Crucea ori a sluji la zei? Mărturisirea noastră este semn de bărbăție și dovadă a defăimării morții, iar zeii voștri sînt plini de patimi.

Apoi ce este mai bun, a zice că Cuvîntul lui Dumnezeu nu S-a schimbat, ci același fiind, a luat trup omenesc, pentru mîntuirea și facerea de bine a oamenilor; ca apoi, făcîndu-Se părtaș nașterii omenești, să facă pe oameni a se împărtăși firii dumnezeiești celei gîndite? Ori a asemăna în cele necuvîntătoare pe Dumnezeu și pentru aceasta a cinsti pe cele cu cîte patru picioare și pe tîrîtoare precum și închipuiri de oameni? Acestea sînt cinstirile voastre, ale celor înțelepți.

Cum îndrăzniți a ne batjocori pe noi, care zicem că Hristos S-a arătat om? Cînd voi dintr-aceasta, adică din minte hotărînd pe suflet, ziceți că s-a rătăcit și a căzut din înălțimea cerurilor în trup. Apoi ziceți că ar fi nu numai în trup omenesc, ci și în cele cu cîte patru picioare și chiar în cele tîrîtoare se mută; pe cînd credința noastră zice că pentru mîntuirea oamenilor a fost venirea lui Hristos. Dar voi vă rătăciți, vorbind despre sufletul nenăscut și noi credem în puterea și în iubirea de oameni a lui Dumnezeu.

Iar voi ziceți despre suflet că este schimbăcios și de aceea și mintea însăși o numiți schimbăcioasă; cum este icoana, așa trebuie să fie și acela al cărui este icoana. Și cînd despre minte socotiți unele ca acestea, aduceți-vă aminte că și împotriva Tatălui huliți cu mintea. Iar vorbind despre Cruce, voi aduceți vrăjmășia de la cei răi; dar noi răbdăm crucea și nu ne temem de moarte, în orice chip ar fi adusă asupra noastră. Voi băsmuiți rătăcirile lui Osiris și ale Isidei, bîntuielile lui Tifon și fugirea lui Cronos, înghițirea de fii și uciderea de părinți. Acestea sînt cele înțelepte ale voastre și batjocorind Crucea, nu vă minunați de Înviere.

Vorbind de Cruce, aduceți-vă aminte de morții care s-au sculat și de orbii care au văzut, de slăbănogii care s-au tămăduit, de leproșii care s-au curățit, de umblarea pe mare ca pe uscat și despre celelalte semne și minuni care arată pe Hristos nu numai om, ci și Dumnezeu; dar mi se pare că vă nedreptățiți pe voi și nu citiți cu dinadinsul Scripturile noastre; citiți însă și vedeți că cele ce a făcut Hristos îl arată Dumnezeu, Care a venit pentru mîntuirea oamenilor și voi nu credeți.

Dar spuneți-ne și nouă pe ale voastre și ce ați putea zice despre cei necuvîntători și despre necuvîntarea și sălbăticia lor? Căci, dacă precum aud, ziceți că Persefona este pămînt, că Hefaistos a ologit în foc, că Hera este în aer, Apolon în soare,

Artemida în lună, iar Poseidon în mare, cu acestea nu cinstiți pe Dumnezeu, ci slujiți zidirii mai vîrtos decît Celui ce a zidit pe toate. Dacă - cum ziceți - este bună zidirea, le socotiți împreună cu noi acelea, dar se cădea să nu socotiți făptura ca zei și să nu dați făpturilor cinstea ce se cuvine Ziditorului; ci vedeți-vă pe voi înșivă, că cinstea mai-marelui meșter o dați casei, cea făcută de dînsul, și pe a voievodului la ostaș. Dar ce răspundeți la acestea? Ca să cunoaștem dacă Crucea are ceva vrednic de batjocorire".

Iar ei nedumerind-se și întorcîndu-se încoace și încolo, Antonie zîmbind a zis: "Acestea au mustrare de la sine; dar de vreme ce voi vă rezemați mai mult pe cuvintele cele doveditoare, și, avînd acest meșteșug, nu voiți a crede fără dovada cea din cuvinte, spuneți-mi mai întîi lucrurile și mai ales cunoștința cea despre Dumnezeu cu de-amănuntul. Cum o putem dobîndi? Prin dovada cuvintelor, ori prin lucrarea credinței? Ce este mai veche: credința prin lucrare ori dovada prin cuvinte?"

Ei au răspuns: "Că mai veche este credința prin lucrare și că aceasta este cunoștința cea cu dinadinsul". Antonie a zis: "Bine ați zis că credința iese din așezămîntul sufletului, iar dialectica iese din meșteșugul celor alcătuite; deci, celor ce le stă de față lucrarea prin credință, acestora nu le este de nevoie sau poate de prisos este dovada prin cuvinte; pentru că ceea ce noi din credință înțelegem, aceasta voi prin cuvinte vă sîrguiți a o întări și de multe ori nu puteți nici a grăi acelea pe care noi le înțelegem. Pentru aceea este mai bună și mai tare lucrarea prin credință, decît silogismele voastre sofisticești; deci, noi creștinii nu facem taină din înțelepciunea cuvintelor elinești, ci în puterea credinței ce ni se dă de la Dumnezeu, prin Iisus Hristos.

Și cum că adevărat este cuvîntul, iată acum noi neînvățîndu-ne carte, credem în Dumnezeu și cunoaștem prin

făpturile Sale purtarea Sa de grijă pentru toate; și cum că credința noastră este lucrătoare, iată acum noi ne rezemăm pe credința în Hristos; iar lupta cu cuvinte sofisticești și nălucirile idolilor, ce sînt la voi, se surpă și se strică, dar credința noastră se întinde pretutindeni.

Voi făcînd silogisme și sofisticind, nu întoarceți pe oameni de la creștinism la elinism; iar noi învățînd credința lui Hristos, vă arătăm slăbiciunea voastră, pentru că toți cunosc pe Hristos și că este Dumnezeu și Fiul lui Dumnezeu. Voi prin basmele voastre nu împiedicați învățătura lui Hristos, noi numind pe Hristos Cel răstignit, pe toți diavolii îi gonim, de care voi vă temeți ca de niște dumnezei. Și unde se face semnul Crucii, slăbesc vrăjitoriile și încetează farmecele.

Deci, spuneți-mi unde este acum vrăjitoria voastră? Unde sînt descîntecele egiptenilor? Unde sînt nălucirile magilor? Toate acestea au încetat și neputincioase s-au făcut de cînd s-a ivit Crucea lui Hristos. Oare aceasta este vrednică de batjocorire? Ori mai ales ale voastre cele surpate și dovedite ca nelucrătoare sînt neputincioase? Pentru că și acesta este lucru minunat, că ale voastre niciodată nu au fost prigonite, ci și de oameni prin cetăți se cinstesc, iar ai lui Hristos sînt prigoniți. Totuși mai mult ale noastre decît ale voastre înfloresc și se înmulțesc; și ale voastre lăudate fiind și încuiate, se strică.

Credința și învățătura lui Hristos, care este batjocorită de voi și prigonită de împărați, a umplut lumea. Căci, cînd a strălucit cunoștința de Dumnezeu? Sau cînd întreaga înțelepciune și fapta bună a fecioriei s-a arătat? Cînd s-a defăimat moartea? Negreșit, numai cînd Crucea lui Hristos a venit. Nimeni nu se îndoiește de aceasta văzînd pe mucenici defăimînd moartea pentru Hristos, sau văzînd pe fecioarele Bisericii păzindu-și trupurile pentru Hristos curate și neîntinate.

Sînt destule semnele acestea ca să se arate cum singura credință, cea întru Hristos, este adevărată, pentru cinstirea lui Dumnezeu. Dar voi încă nu credeți, ci căutați adevărul prin silogismele cele din cuvinte, iar noi biruim nu prin cuvintele elinești ale înțelepciunii, precum a zis învățătorul vostru, ci ne plecăm credinței, luînd din ea dovada cuvintelor și a silogismelor. Iată, sînt de față aici cei ce pătimesc de la diavoli - căci erau unii care veniseră la dînsul și erau supărați de diavoli; pe aceia aducîndu-i în mijloc, a zis: "Ori voi cu silogismele voastre sau cu orice meșteșug voiți și cu orice vrăjitorie, chemați pe idolii voștri și curățiți-i pe dînșii, iar dacă nu puteți, conteniți lupta împotriva noastră și veți vedea puterea Crucii lui Hristos".

Zicînd acestea, a chemat numele lui Hristos și a pecetluit pe cei ce pătimeau cu semnul Sfintei Cruci de două și de trei ori și îndată au stat oamenii întregi la minte, sănătoși, fiind întregi cu sufletul și mulțumind Domnului. Iar cei ce se numeau filosofi, se minunau și cu adevărat se înspăimîntau de priceperea bărbatului aceluia și de semnul ce a făcut.

Iar Antonie a zis: "Ce vă minunați de aceasta, nu sîntem noi cei ce facem unele ca acestea, ci Hristos este Cel care le face, întru cei ce cred în El. Deci, credeți și voi și veți vedea că nu avem meșteșug de vorbe, ci de credință, care prin dragostea cea către Hristos se lucrează; pe care dacă o veți avea și voi, nu veți mai căuta prin dovezile cuvintelor, ci veți socoti că este destulă credința cea întru Hristos".

Acestea a spus Antonie către filozofii care voiau să batjocorească propovăduirea Crucii. Iar ei minunîndu-se de acestea, s-au dus, sărutîndu-l și mărturisind că s-au folosit de la dînsul. Deci, a ajuns pînă la împărați vestea despre Antonie. Căci înștiințîndu-se de acestea Constantin Augustul (306-337), cum și fiii lui, Constanțiu (337-361) și Constans (337-350), se

rugau a primi răspunsuri de la dînsul. Dar nici scrisorile nu le ținea în seamă dînsul, nici se bucura de trimiteri. Ci același era, precum fusese mai înainte de a-i scrie împărații. Și după ce i s-au adus scrisorile, a chemat pe monahi și a zis către dînșii: "Nu vă minunați că vă scrie împăratul, că este om și el, ci mai cu seamă că Dumnezeu a scris Lege oamenilor și prin Fiul Său a grăit nouă". Deci, voia să nu primească scrisorile spunînd: "Eu nu știu să scriu răspunsuri către niște fețe ca acestea". Dar fiind îndemnat de monahi și zicînd că împărații sînt creștini și nu se cuvine să fie defăimați, a poruncit să se citească scrisorile.

Apoi a scris și răspunsuri, lăudîndu-i că ei cred și se închină lui Hristos; deci, îi sfătuia cele către mîntuire și să nu socotească a fi lucruri mari cele de față și mai cu seamă a-și aduce aminte de judecata ce va să fie. Și să stie că numai Hristos este Împărat adevărat și veșnic. Apoi îi ruga pe dînșii să fie iubitori de oameni și să aibă grijă de dreptate și de săraci. Iar împărații, primindu-i răspunsurile, se bucurară.

El era iubit de toți și toți se rugau să-l aibă pe dînsul părinte. În felul acesta fiind cunoscut, s-a întors iarăși în muntele cel dinăuntru, ținîndu-se de pustnicia și nevoința cea obișnuită; și de multe ori șezînd împreună cu cei ce veneau la dînsul, avea vedenii, precum în profeția lui Daniil este scris: apoi și după un ceas vorbea tot aceleași cu frații cei ce erau cu dînsul. Iar ei îl cunoșteau pe dînsul că avusese vedenii. Pentru că și cele ce se întîmplau în Egipt, de multe ori, fiind în munte, le-a povestit lui Serapion episcopul, care vedea pe Antonie, îndeletnicindu-se în vedenie.

Deci, într-o vreme fiind în vedenie, suspina, apoi după cîtva timp, întorcîndu-se către cei ce erau împreună cu dînsul și cutremurîndu-se, s-a sculat și s-a rugat; apoi, plecîndu-și genunchii, a rămas așa mult timp, iar după aceea s-a sculat bătrînul plîngînd. Înfricoșîndu-se cei ce erau cu dînsul, îl rugau

să le arate cele văzute de dînsul, supărîndu-l și silindu-l să le spună; atunci el, suspind tare, a spus către dînșii: "O! fiilor, ar fi fost să mor mai înainte de a mi se face vedenia aceasta". Iar ei, iarăși rugîndu-l să le spună cele ce a văzut, el lăcrimînd, a zis: "O urgie are să cuprindă Biserica și are să fie dată oamenilor celor ca dobitoacele necu-vîntătoare.

Am văzut Sfînta Masă a Bisericii și împrejurul ei stînd catîri pretutindeni, dînd cu picioarele celor dinăuntru ca și cum s-ar fi făcut niște azvîrlituri de picioare ale dobitoacelor ce umblă fără de rînduială. Deci, atunci suspinam că am auzit un glas, zicînd: "Se va defăima altarul Meu". Acestea le-a văzut bătrînul și după doi ani s-a și întîmplat năvălirea arienilor și răpirea Bisericilor, cînd și vasele cu sila răpindu-le, făceau să fie purtate de mîini păgînești; cînd și pe păgînii de la prăvălii îi sileau să-i aducă cu dînșii și, fiind ei de față, jucau deasupra Mesei precum voiau.

Atunci toți am cunoscut că azvîrliturile de picioare ale catîrilor vestite lui Antonie înainte, acum arienii le lucrau ca dobitoacele. După ce a văzut această vedenie, a mîngîiat pe cei ce erau cu dînsul, zicîndu-le: "Nu vă mîhniți, fiilor, că precum s-a mîniat Domnul, așa Se va milostivi iarăși și degrabă își va lua Biserica podoaba sa, va străluci după obicei și veți vedea pe cei izgoniți, așezați iarăși la locurile lor, iar păgînătatea ducîndu-se și ascunzîndu-se în cuiburile sale; apoi dreapta credință biruind va avea toată libertatea pretutindeni; numai să nu vă uniți cu arienii, că nu este a apostolilor învățătura aceasta, ci a diavolilor și a tatălui lor, învățătură care este stearpă, dobitocească și a minții celei nedrepte, precum este necuvîntarea catîrilor".

Deci acestea sînt lucrurile, minunile și vederile lui Antonie; și se cade a le crede, căci dacă printr-un om s-au făcut atîtea minuni, a Mîntuitorului este făgăduința care zice: *Dacă*

veți avea credință cît un grăunte de muștar, veți zice muntelui acesta "Mută-te de aici", și se va muta; și nimic nu va fi cu neputință vouă, și iarăși: *Amin, amin zic vouă, dacă veți cere ceva de la Tatăl în numele Meu se va da.* Apoi El este Cel ce a zis ucenicilor Săi și tuturor celor ce cred într-Însul: *Pe cei bolnavi vindecați-i, pe diavoli scoateți-i, în dar ați luat, în dar să dați.*

Deci Antonie, a tămăduit pe cei bolnavi, nu poruncind, ci rugîndu-se și amintind numele Domnului, încît tuturor s-a arătat că nu el era cel care făcea ci Domnul, Care prin Antonie se milostivea și tămăduia pe cei ce pătimeau. A lui era numai rugăciunea, pustnicia și nevoința, pentru care șezînd în munte, se bucura prin vedeniile cele dumnezeiești, dar se mîhnea fiind supărat și tras afară în muntele cel de jos.

Chiar judecătorii îl rugau să se pogoare din munte, fiindcă nu era cu putință să se suie ei acolo, pentru că le urmau mulți din cei ce se judecau. Astfel îl rugau să vină numai să-l vadă, dar el se abătea de la căile ce duc către aceștia. Ei însă trimiteau pe cei ce erau vinovați, ca măcar pentru mila acestora să se pogoare. Deci, pătimind necazuri și văzîndu-i pe dînșii tînguindu-se, venea în muntele cel mai de jos. Și nu era nefolositoare osteneala și supărarea lui, că venirea lui se făcea multora spre folos și facere de bine; căci și judecătorilor le folosea, sfătuindu-i să aleagă dreptatea mai mult decît toate, să se teamă de Dumnezeu și să știe că, cu ce judecată vor judeca, cu aceea se vor judeca. Cu toate acestea iubea viețuirea din munte mai mult decît toate acestea.

Deci, într-o vreme o supărare ca aceasta pătimind de la cei ce aveau nevoie de el, chiar voievodul l-a rugat să se pogoare; apoi venind și vorbind de ajuns cele despre mîntuire, el zicea că nu poate să întîrzie cu dînșii, spunîndu-le: "Precum peștii stînd pe pămînt uscat mor, așa și monahii stînd împreună cu voi și

petrecînd, se slăbănogesc; deci se cade a merge, precum pornește peștele spre mare, așa și noi spre munte, ca nu cumva, stînd să uităm cele dinlăuntru". Voievodul auzind acestea de la dînsul și încă multe altele, apoi minunîndu-se, a zis: "Cu adevărat este robul lui Dumnezeu, că de unde are atîta minte, de nu ar fi fost iubit de Dumnezeu?"

Un alt împărat, cu numele Valens (364-378), prigonea pe creștini pentru iubirea ce avea față de arienii cei cu nume rău. Și era atît de crud, încît bătea și pe fecioare și pe monahi îi dezgolea și îi chinuia; Antonie, auzind acestea, a trimis la dînsul o scrisoare, care avea cuprinsul acesta: "Văd o urgie venind asupra ta; încetează de a prigoni pe creștini, ca nu cumva să te ajungă urgia, care acum are să vină peste tine".

Valens primind scrisoarea și citind-o, a rîs și scuipînd-o, a lepădat-o jos, iar pe cei ce a adus-o i-a ocărît, poruncindu-le să vestească lui Antonie acestea: "Fiindcă te îngrijești de monahi, te voi izgoni acum și pe tine". Dar n-au trecut cinci zile și l-a ajuns urgia, că în întîia latură a Alexandriei, care se numește Hereia, a ieșit însuși Valens și Nestorie, eparhul Egiptului, amîndoi fiind pe cai, care erau ai lui Valens și mai blînzi decît toți cei ce se hrăneau la dînsul; deci, neajungînd ei la locul pomenit, au început a se juca caii unul cu altul, după cum erau obișnuiți și numaidecît cel mai blînd, pe care era Nestorie, apucînd cu gura pe Valens și dîndu-l jos de pe calul lui, a căzut peste el și cu dinții i-a zdrobit coapsele, încît cînd a fost adus în cetate, după trei zile a murit.

Atunci, toți s-au minunat, că ceea ce a spus Antonie mai înainte s-a împlinit. Deci, așa dojenind pe cei răi, iar pe cei buni care erau la dînsul atît îi sfătuia, încît uita îndată a judeca și fericea pe cei ce se leapădă și se depărtează de viața aceasta și de grijile lumești. Astfel, pe cei nedreptățiți îi părtinea, încît socotea că nu alții ci el însuși era cel ce pătimea. Deci, el era de

folos tuturor, încît mulți din ostași și din cei ce aveau averi multe, se lepădau de greutățile vieții și se făceau monahi.

Cu adevărat era ca un doctor dat Egiptului de Dumnezeu; căci, cine se ducea mîhnit la dînsul și nu se întorcea bucurîndu-se? Cine venea la dînsul plîngînd pe cei morți și nu părăsea îndată plînsul? Cine venea mîniat și nu se schimba îndată în prietenie și iubire? Care sărac necăjit alerga la dînsul și, văzîndu-l, nu defăima îndată bogăția? Care monah, împuținîndu-se cu sufletul și alergînd la dînsul, nu se făcea cu mult mai tare și mai sîrguitor? Care tînăr venind în munte și privind la Antonie, nu se lepăda îndată de desmierdări și nu iubea înțelepciunea? Cine venea la dînsul ispitit de diavoli și nu se izbăvea? Cine era supărat de gînduri și nu se alina cu cugetul? Iscusirea aceasta a lui Antonie era mare, că, după cum am zis mai înainte, avea darul deslușirii duhurilor, cunoștea mișcările lor, și după sîrguința și pornirea pe care o avea cineva, îl cunoștea pe dînsul.

Nu numai că nu-l batjocoreau, ci și pe cei supărați de ei prin gînduri, îi învăța cum să poată răsturna bîntuielile acelora, povestindu-ne neputințele și vicleniile diavolilor. Deci, fiecare ca și cum s-ar fi pregătit la luptă, se pogora de la el îndrăznind asupra diavolului și a slugilor lui. Iar fecioarele care aveau logodnici, văzînd pe Antonie, pe acea parte de rîu, rămîneau fecioare lui Hristos. Apoi venea la dînsul și de prin părțile din afară, iar aceștia împreună cu toți, folosindu-se, se întorceau ca de la un părinte; dar după ce a adormit el, toți rămînînd sărmani de părintele lor, se mîngîiau prin pomenirea lui, știind sfătuirile și dojenile lui. Iar în ce fel a fost sfîrșitul vieții lui, cu cuviință este și mie a rosti și vouă celor ce doriți a auzi, că și acest lucru al lui s-a făcut iubit.

După obiceiul său cerceta pe monahii din muntele de jos și, înștiințîndu-se prin descoperire dumnezeiască despre

sfîrșitul său, a grăit fraților: "Aceasta este cercetarea cea mai de pe urmă făcută de mine vouă și mă îndoiesc de vă voi mai vedea iarăși în viața aceasta. Că vremea a sosit ca să mă dezleg de aici, că sînt de aproape o sută și cinci ani". Deci, auzind ei acestea, plîngeau, îmbrățișau și sărutau pe bătrîn. Iar el bucurîndu-se, ca și cum dintr-o țară străină ar merge la cetatea sa, le vorbea și le poruncea: "Să nu vă leneviți întru osteneală, nici să vă necăjiți întru pustnicie, ci să trăiți ca și cum în fiecare zi ați fi gata de moarte; apoi să vă sîrguiți, după cum am zis mai înainte, a păzi sufletul de gîndurile cele întinate; să aveți rîvnă către sfinți și să nu vă apropiați de schismaticii melețieni; știți viclenia, răutatea și voința lor cea rea. Nici să aveți vreun prieteșug cu arienii, că și păgînătatea acestora tuturor este arătată. Nici căutînd la judecătorii cei ce părtinesc lor să vă tulburați, că va înceta nălucirea lor cea stricăcioasă în puțină vreme. Deci, păziți-vă curați și mai cu seamă de aceștia păziți predania părinților și prin urmare credința cea dreaptă, întru Domnul nostru Iisus Hristos, pe care din Scripturi ați învățat-o, și de la mine v-ați adus aminte".

Dar frații silindu-l să rămînă la dînșii și acolo să se săvîrșească, el n-a vrut. Pentru că egiptenii aveau obiceiul ca trupurile bărbaților celor îmbunătățiți, mai ales ale sfinților mucenici, a le învălui și înfășura în giulgiuri, dar nu a le acoperi sub pămînt, ci a le pune pe paturi și a le păstra înăuntru la dînșii, socotind că prin aceasta cinstesc pe cei răposați. Iar Antonie de multe ori ruga pentru aceasta și pe episcopi, să poruncească poporului, așijderea și pe femei le sfătuia, zicînd: "Lucrul acesta nu este legiuit, ci cu totul necuvios; pentru că și trupurile patriarhilor, ale proorocilor pînă acum se păzesc în morminte; și încă și trupul Domnului în mormînt s-a pus și, punînd piatră peste ușa mormîntului, l-a ascuns pînă cînd a înviat a treia zi". Și acestea zicîndu-le, le spuse că păcătuiesc cei ce după moarte nu ascund trupurile celor ce se săvîrșesc; chiar de ar fi și sfînt;

căci ce este mai mare și mai sfînt ca trupul Domnului și care totuși s-a pus în mormînt?

Deci mulți ascultîndu-l, puneau trupurile sub pămînt și mulțumeau Domnului, căci bine au fost învățați de dînsul. Aceasta cunoscînd-o și temîndu-se ca nu cumva să nu facă și cu trupul lui astfel, s-a grăbit a ieși, sfătuind și învățînd cele cuviincioase pe monahii cei din muntele acela. Și suindu-se în muntele unde se obișnuise a petrece, după puțină vreme, s-a îmbolnăvit. Chemînd pe cei doi monahi, care fuseseră împreună cu el cincisprezece ani, nevoindu-se și slujindu-i la bătrînețe, ale căror nume erau Macarie și Plotin, a zis către dînșii:

"Eu, o! fiilor, precum este scris, mă duc pe calea părinților, căci mă văd singur chemat de Domnul; iar voi treziți-vă, ca pustnicia voastră cea veche să nu o pierdeți, ci ca și cum ați face început de pustnicie, așa sîrguiți-vă să păziți osîrdia voastră întreagă. Că știți pe diavolii cei ce vă bîntuiesc, știți cum sînt de sălbatici, dar neputincioși cu puterea; deci, nu vă temeți de dînșii, ci mai vîrtos să credeți în Hristos de-a pururea. Apoi, ca și cum fiecare ați muri, așa să viețuiți, luînd-aminte și pomenind sfătuirile pe care le-ați auzit de la mine. Nici o împărtășire să nu aveți cu schismaticii, nici cu ereticii arieni, că știți că și eu mă abăteam și mă feream de aceștia pentru eresul lor cel de Hristos urîtor și rău credincios; ci sîrguiți-vă mai cu seamă de-a pururea a vă împreuna mai întîi cu Domnul, apoi cu sfinții; ca astfel după moarte, întru veșnicele locașuri, ca pe niște prieteni cunoscuți să vă primească și sfinții pe voi. Acestea gîndiți-le, acestea cugetați-le și de aveți vreo purtare de grijă pentru mine, mă veți avea ca pe un părinte al vostru; dar să nu lăsați pe nimeni să ia trupul meu și să-l ducă în Egipt, ca nu cumva să-l pună în casele lor, după cum au obicei, căci pentru aceasta am venit aici în munte.

Știți cum de-a pururea opream pe cei ce fac aceasta și le porunceam să înceteze un obicei ca acesta; deci, voi îngropați trupul meu și sub pămînt ascundeți-l. Apoi să păziți taina între voi, ca nimeni să nu știe locul, afară de voi singuri. Iar eu la învierea morților îl voi lua nestricăcios de la Mîntuitorul. Împărțiți hainele mele și dați lui Atanasie episcopul un cojoc și haina pe care o așterneam, pe care el mi-a dat-o nefolosită, iar la mine s-a învechit. Celălalt cojoc dați-l lui Serapion, episcopul; voi țineți haina cea de păr, și mîntuiți-vă fiilor, fiți sănătoși; că Antonie acum se mută și nu mai este împreună cu voi".

După ce zise acestea și aceia l-au sărutat, ca pe niște prieteni au văzut îngerii care veniră la dînsul și, bucurîndu-se de dînșii, el și-a întins picioarele și zăcînd cu fața în sus, se arăta vesel; după aceea și-a dat sufletul, și s-a dus la Sfinții Părinți. Iar ucenicii lui, precum le dăduse poruncă, înfășurîndu-l și îngropîndu-l, au ascuns trupul lui sub pămînt. Și nimeni nu știe pînă acum unde este ascuns, afară de cei doi ucenici ai lui. Deci, luînd ei cojocul fericitului Antonie și haina cea purtată de dînsul, ca pe un mare odor o păstrau. Căci, văzîndu-le cineva, ca pe însuși Antonie le vedea. Apoi îmbrăcîndu-se cu ele, ca și sfătuirile lui le purtau cu bucurie.

Acesta este începutul pustniciei și al nevoințelor lui Antonie, acesta este și sfîrșitul vieții lui trupești. Acestea sînt încă mici pe lîngă fapta cea bună a aceluia, dar dintre acestea puteți socoti și voi cum era omul lui Dumnezeu, Antonie, din tinerețe pînă la atîta vîrstă, mereu păzindu-și sîrguința pustniciei și a nevoinței.

El nici de bătrînețe nu se biruia, ca să mănînce bucate mai grase, nici pentru slăbiciunea trupului său nu și-a schimbat chipul îmbrăcămintei sau măcar să-și spele picioarele cu apă. Și cu toate acestea, cu trupul său a rămas nevătămat. Pentru că

ochii îi avea nevătămați și întregi, văzînd bine și din dinți niciunul nu i-a căzut, decît numai unii s-au tocit pînă la gingii pentru multa vîrstă; apoi cu picioarele și cu mîinile a rămas sănătos; și pe scurt zicînd, se arăta mai bine și mai sîrguitor decît toți cei ce întrebuințau multe feluri de hrană și multe feluri de haine. Deci, pretutindeni era vestit și de toți era lăudat, și încă dorit de cei ce nu-l văzuseră.

Acesta este semnul faptei bune și al sufletului său iubitor de Dumnezeu. Căci nu din scripturile lui, nici din înțelepciunea cea din afară, nici pentru oarecare meșteșug, ci pentru singură cinstirea de Dumnezeu, nu poate tăgădui nimeni. Căci s-a auzit de el în Spania, în Galia, la Roma, în Africa, el care era ascuns și ședea în munți. Cine dar, dacă nu Dumnezeu, a fost Acela ce pretutindeni face cunoscuți pe oamenii Săi și care de la început a făgăduit aceasta lui Antonie? Căci deși ei pe ascuns și în taină lucrează fapte bune, deși ei voiesc a se tăinui, Domnul ca pe niște luminători îi arată tuturor. Ca astfel cei ce aud să cunoască că este cu putință a se împlini poruncile lui Dumnezeu și a avea rîvnă către fapta cea bună.

Deci, citiți-le acestea și celorlalți frați, ca să învețe cum trebuie să fie viața monahilor și să se încredințeze că Domnul și Mîntuitorul nostru Iisus Hristos va proslăvi pe cei ce-L proslăvesc, și pe cei ce slujesc Lui pînă la sfîrșit; apoi nu numai întru Împărăția cerului îi duce, ci și aici fiind ascunși și sîrguindu-se a se lepăda și de cele dintr-însa, îi face arătați și vestiți, atît pentru fapta bună a lor, cum și pentru folosul tuturor celorlalți.

Iar dacă va fi trebuință chiar și păgînilor citiți-le, că măcar așa să cunoască cum că nu numai Domnul nostru Iisus Hristos, - care este Fiul lui Dumnezeu, ci și cei ce-i slujesc Lui curat și adevărat și cred cu bună cinstire în El gonesc pe diavoli, pe care elinii îi socotesc că sînt zei; deci pe aceștia creștinii îi vădesc,

că nu numai că nu sînt zei, dar îi gonesc, ca pe cei ce sînt amăgitori și stricători ai oamenilor. Lui Hristos Iisus Domnul nostru, i se cuvine slavă în vecii vecilor. Amin.

ÎNSEMNARE

Afară de această viață, scrisă de marele Atanasie, se aflǎ și lucrările Cuviosului Antonie (Socrate, în Istoria sa bisericească, cartea a IV-a, cap. 23, iată ce spune: A venit cineva din cei înțelepți la dreptul Antonie și a zis către dînsul: "Cum rabzi, o! părinte, fiind lipsit de mîngîierea cea din cărți?" Antonie i-a răspuns: "Cartea mea, o! filozofule, este firea celor văzute, și de față îmi este, cînd voiesc a citi cuvintele lui Dumnezeu"), cum și folositoare povestiri despre dînsul; cum a aflat în pustie pe Cuviosul Pavel Tebeul, cum pe alt Pavel, ce se numea smeritul, l-a primit și la calea mîntuirii l-a povățuit. Cum a văzut pe înger în chip de monah, împletind coşnițe, și sculîndu-se la rugăciune și iarăși lucrînd și iarăși rugîndu-se. Cum a văzut pe diavolul întinzîndu-și cursele sale prin lume și a auzit glas spunînd că numai smerenia ne scapă de cursele acelea; și altele vei afla în Pateric despre cuviosul acesta. La sfîrșit și în această povestire se aflǎ despre dînsul, cum diavolul, în chip de om, a venit la dînsul, vrînd să se pocăiască; pentru care pricină se scrie astfel:

Marele între părinții cei desăvîrșiți, Cuviosul Antonie, era înainte-văzător și trecînd prin ispitele diavolești, de nimic socotea meșteșugirile lor, nici nu se supăra de dînșii, ci de multe ori vedea cu ochii cei simțitori chiar îngeri și diavoli cum se îngrijesc, îndeletnicindu-se pentru viața omenească, fiecare dintre dînșii nevoindu-se ca să întoarcă pe oameni la a sa parte. Apoi atît de mare și înalt era întru fapte bune, încît dosădea și batjocorea duhurile cele necurate. De multe ori le și depărta,

aducîndu-le aminte de surparea lor cea din cer și de chinul ce va să fie lor în focul cel veșnic.

Deci, s-a întîmplat odată un lucru ca acesta: Doi diavoli s-au sfătuit ca să vină la el, zicînd între ei că nimeni nu îndrăznește să se apropie, căci se temea ca nu cumva să fie rănit de dînsul; pentru că venise bătrînul în mare nepătimire și în viața cea desăvîrșită și se întărise cu Sfîntul Duh. Deci, unul din diavoli a zis către celălalt prieten al său: "Frate Zerefere, așa era numele acelui diavol, oare de s-ar pocăi cineva din noi l-ar primi Dumnezeu întru pocăință? Oare se poate să fie așa sau nu?" Răspuns-a celălalt: "Cine poate să știe aceasta?". Iar Zerefer i-a zis: "Mi se va da voie să merg la Antonie, bătrînul care nu se teme de noi și de la dînsul să mă încredințez de aceasta?".

Celălalt a răspuns: "Mergi, dar te ferește cu dinadinsul, fiindcă bătrînul este înainte-văzător și va cunoaște ispitirea ta și nu va voi să întrebe de aceasta pe Dumnezeu; însă mergi, doar cumva vei cîștiga dorirea". Atunci, mergînd Zerefer la Antonie, s-a închipuit în om și a început a plînge și a se tîngui înaintea lui. Iar Dumnezeu vrînd să arate, cum că nu se întoarce dinspre cei ce voiesc să se pocăiască, ci pe toți cei ce aleargă la El îi primește - prin aceasta dînd chip omului celui păcătos, că diavolul începătorul răutății, de s-ar pocăi cu adevărat, nu l-ar întoarce -, a tăinuit aceasta o vreme de bătrînul, ca să nu cunoască sfatul diavolesc. Drept aceea, vedea cuviosul pe cel ce venise la dînsul ca pe un om, iar nu ca pe un diavol, și i-a zis: "Ce plîngi așa, tînguindu-te din inimă, omule, sfărîmîndu-mi și al meu suflet cu lacrimile tale cele multe?".

Iar diavolul cel viclean a răspuns: "Eu, sfinte părinte, nu sînt om, ci diavol, pentru mulțimea fărădelegilor mele". Iar bătrînul l-a întrebat: "Și ce voiești ca să-ți fac ție, frate?" Și i-a zis diavolul: "De nimic altceva nu mă rog ție, sfinte părinte, fără numai să te rogi lui Dumnezeu cu dinadinsul ca adică să-ți arate ție de va primi pe diavolul întru pocăință sau cu totul nu-i trebuiește Lui? Pentru că de va primi pe acela, apoi și pe mine, cel ce am făcut lucruri asemenea ca acela, mă va primi". Bătrînul i-a răspuns: "Precum voiești voi face, încă să te duci astăzi la casa ta, iar dimineață să vii aici și-ți voi spune ce va porunci Domnul despre aceasta".

Ducîndu-se diavolul, și sosind noaptea, și-a ridicat bătrînul cuvioasele sale mîini spre cer și s-a rugat lui Dumnezeu, iubitorul de oameni, ca să-i arate lui de va primi pe diavolul întorcîndu-se la pocăință. Și îndată îngerul Domnului stînd înaintea lui, i-a zis: "Așa grăiește Domnul, Dumnezeul nostru: Pentru ce rogi a Mea stăpînire pentru diavol? Pentru că acela a venit cu vicleșug să te ispitească". Și a zis bătrînul către înger: "De ce nu mi-a descoperit Domnul Dumnezeu, ci a ascuns aceasta de către mine, ca să nu cunosc vicleșugul diavolesc?"

Îngerul i-a zis: "Să nu te tulburi de lucrul acesta, căci este o minune a lui Dumnezeu, spre folosul celor ce greșesc; ca adică să nu deznădăjduiască păcătoșii care fac multe fărădelegi, ci să vină întru pocăință, știind că de către nici unul nu se

întoarce Preabunul Dumnezeu, cînd vine la El, chiar cînd acel diavol vrăjmaș ar veni cu adevărat; drept aceea, cînd va veni la tine să te ispitească și te va întreba, să nu te smintești de el, ci să-i zici astfel: "Vezi că iubitorul de oameni Dumnezeu niciodată nu se întoarce de către cel ce vine la El, chiar dacă diavolul ar veni; iată, făgăduiește a te primi și pe tine, numai de vei păzi cele poruncite de El".

Iar cînd te va întreba: "Care sînt cele poruncite de El?", să-i zici că astfel grăiește Domnul Dumnezeu:

"Te știu pe tine cine ești și de unde ai venit ispitindu-mă, căci tu ai răutatea cea veche și nu poți să fii bunătate nouă, fiind începător de mult al răului și acum nu vei începe a face binele. Ci deprinzîndu-te cu mîndria, cum vei putea a te smeri cu pocăință și a face milă?

Dar ca să nu ai acest răspuns în ziua judecății, căci voiai să te pocăiești și nu te-a primit Dumnezeu, iată și ție îți pune pocăință bunul și milostivul Dumnezeu, numai dacă vei voi, pentru că zice să săvîrșești trei ani stînd la un loc, și întorcîndu-te spre răsărit, ziua și noaptea, să strigi cu glas mare, și să zici astfel: "Dumnezeule, miluiește-mă pe mine, răutatea cea veche". Iar aceasta să o zici de 100 de ori. Și iarăși altă rugăciune: "Dumnezeule, miluiește-mă pe mine, care sînt înșelăciunea cea întunecată"; la fel de 100 de ori să o zici. Și iarăși: "Dumnezeule, miluiește-mă pe mine, urîciunea pustiirii", să o zici de 100 de ori, și astfel să strigi către Domnul neîncetat; căci nu ai alcătuire trupească, ca să te ostenești sau să slăbești. Și după ce vei săvîrși aceasta cu gînd smerit, atunci vei fi primit în rînduiala ta cea dintîi, și te vei număra cu îngerii lui Dumnezeu".

Și de va făgădui demonul a face aceasta, să-l primești întru pocăință; dar știu că răutatea cea veche nu poate fi bunătate. Să se scrie aceasta neamurilor celor mai de pe urmă, ca adică să nu se deznădăjduiască păcătoșii care voiesc să vină întru pocăință, pentru că foarte cu înlesnire se vor încredința oamenii dintr-această pricină a nu se deznădăjdui de a lor mîntuire". Aceasta zicînd îngerul către Cuviosul Antonie, s-a suit la cer. A doua zi a venit diavolul și a început de departe a se tîngui, ca și cum plîngea în chip de om, și, venind la bătrînul, s-a înclinat. Bătrînul dintîi nu l-a văzut, ci în mintea sa îi zicea: "Rău ai venit, mincinosule diavole, scorpie, începătorule al răutăților, răutate veche, șarpe prea viclean".

Apoi sfîntul i-a zis: "M-am rugat Domnului Dumnezeului meu, precum ți-am făgăduit, și te primește întru pocăință, de vei primi cele ce prin mine îți poruncește Stăpînul și Atotputernicul". Diavolul a zis: "Și care sînt cele ce a poruncit Dumnezeu să le fac?" Bătrînul a răspuns: "Ți-a poruncit Dumnezeu astfel: Să stai la un loc trei ani nemișcat, privind spre răsărit și strigînd ziua și noaptea: "Dumnezeule, miluiește-mă pe mine răutatea cea veche"; zicînd aceasta de 100 de ori. Și iarăși de 100 de ori să zici: "Dumnezeule, miluiește-mă pe mine, urîciunea pustiirii"; și iarăși de același număr de ori: "Dumnezeule, miluiește-mă pe mine, înșelăciunea cea întunecată". Și

cînd le vei face acestea, atunci te vei număra a fi cu îngerii lui Dumnezeu în aceeași slujbă, în care ai fost și mai înainte".

Iar Zerefer îndată lepădînd acel înșelător chip al pocăinței, a rîs tare și a zis bătrînului: "O! călugăre, eu de-aș fi voit a mă numi însumi răutatea veche, urîciunea pustiirii și înșelăciune întunecată, apoi din început aș fi făcut aceasta, ca să mă fi tămăduit. Acum să mă numesc răutate veche? Să nu fie aceea; și cine zice aceasta? Pentru că eu pînă acum sînt minunat întru isprăvi și toți temîndu-se, se supun mie; și oare aș putea ca eu singur să mă numesc urîciunea pustiirii sau înșelăciune întunecată? Nicidecum, călugăre, căci încă stăpînesc pe cei păcătoși și ei mă iubesc; eu în inimile lor sînt și ei umblă după voia mea; iar ca să fiu rob netrebnic și prost prin pocăință nu voiesc, răule bătrîn, nu, nu, să nu fie aceea: ca adică din cinstea cea mare să mă duc într-o necinste ca aceea".

Acestea zicînd și strigînd, diavolul s-a făcut nevăzut. Iar bătrînul, sculîndu-se la rugăciune, a mulțumit lui Dumnezeu, zicînd: "Cu adevărat ai zis Doamne, că răutatea veche nu poate fi bunătate nouă; începătorul răutăților, făcător de bunătăți noi nu se preface. Acestea, fraților, nu în deșert le-am sîrguit a le spune vouă, ci ca să știți bunătatea Stăpînului și milostivirea Sa; căci dacă este gata ca și pe diavol să-l primească prin pocăință, apoi cu cît mai ales pe om, pentru care Și-a vărsat sîngele. Ești păcătos? Pocăiește-te; iar de nu, apoi mai amar decît diavolii în veci te vei chinui în gheena; nu că ai greșit, pentru că toți greșim și nimeni nu este fără de păcat decît numai unul Dumnezeu, ci de vreme ce n-ai voit să te pocăiești și să te rogi Judecătorului mai înainte de sfîrșitul tău; căci precum va afla moartea pe fiecare din noi, astfel ne va și trimite acolo.

De vei muri fără pocăință, slujind diavolului în multe feluri de păcate, cu adevărat te vei osîndi cu dînsul în focul cel veșnic, cel pregătit diavolului și slugilor lui; iar dacă mai înainte de sfîrșit, fugind de păcat, vei plăcea Domnului prin pocăință și prin mărturisire, o! de cîte bunătăți te vei îndulci după sfîrșit; pentru că vei afla pe Judecătorul milostiv, și te vei învrednici fericirii, cu îngerii cei luminați te vei sălășlui, unde este frumusețea cea negrăită a tuturor plăcuților, veselia și bucuria cea pururea fiitoare; pe care fie nouă tuturor, a le dobîndi, întru Iisus Hristos, Domnul nostru, Căruia se cuvine slava, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

---

42. VIAȚA CELUI ÎNTRE SFINȚI PĂRINTELE NOSTRU ATANASIE MĂRTURISITORUL, ARHIEPISCOPUL ALEXANDRIEI (18 IANUARIE)

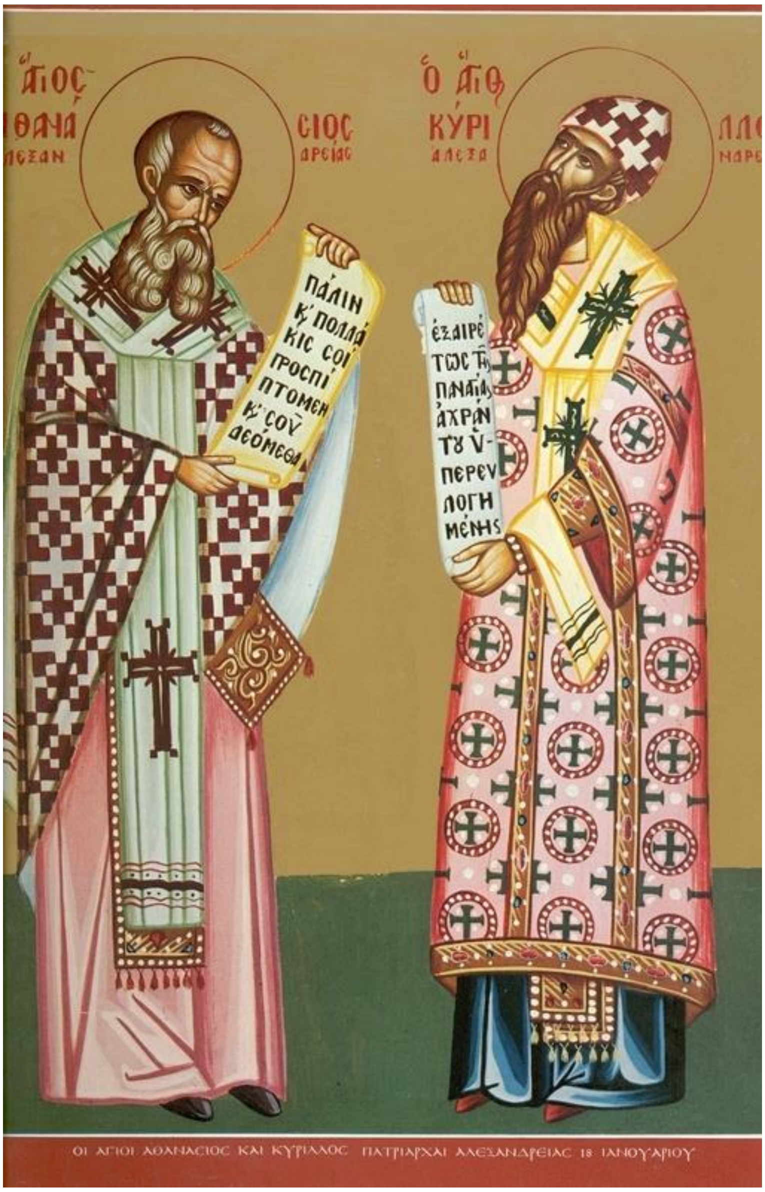

Chipul cel viu și fără de moarte al faptelor bune care s-a ridicat spre plăcerea lui Dumnezeu, adică Sfîntul Atanasie cel Mare, avea patrie cetatea Alexandria cea preaslăvită din Egipt și părinți creștini drept-credincioși care viețuiau după Dumnezeu. Dar ce fel avea să fie cu dînsul mai pe urmă, s-a arătat chiar în copilăria sa.

Pentru că, jucîndu-se cu alți copii de o vîrstă cu el pe malul mării, făcea cele ce văzuse în biserică, urmînd cu obiceiul copilăresc acelor sfințiți slujitori ai lui Dumnezeu și asemănîndu-se lor. Căci copiii cei ce erau cu dînsul l-au hirotonisit episcop, iar el pe unii dintr-înșii i-a făcut prezbiteri, iar pe alții diaconi, și aduceau la dînsul și pe alți copii elini, care erau încă nebotezați. Atunci el îi boteza cu apă din mare, zicînd asupra lor cuvintele de la Taina Sfîntului Botez, precum auzise de la

prezbiterul din biserică; apoi adăuga și oarecare învățătură pentru dînșii, pe cît putea înțelegerea copilărească.

În acea vreme, era patriarh în Alexandria cel întru sfinți părintele nostru Alexandru; acesta din întîmplare privind de la un loc înalt spre malul mării și văzînd jucăriile copilărești, se mira de cele ce se făceau de dînșii; apoi văzînd botezul ce se făcea de Atanasie, îndată a poruncit ca să prindă pe toți copiii cu episcopul lor și să-i aducă la sine. Deci, i-a întrebat ce făceau în jocurile lor? Iar ei, ca copiii, întîi se temeau, iar după aceea au spus toate, cum pe Atanasie l-au pus episcop și cum acela a botezat pe copiii cei elini. Iar patriarhul, cercetîndu-i cu dinadinsul, se sîrguia să știe pe care i-a botezat, cum îi întreba el înaintea botezului și ce răspundeau aceia; și a cunoscut că se săvîrșiseră toate după legea credinței noastre. Deci, sfătuindu-se cu clerul său, patriarhul a socotit ca bun Botezul copiilor și adevărat, apoi l-a întărit prin ungerea cu sfîntul mir.

După aceea, chemînd pe părinții lui Atanasie, l-a încredințat lor, ca întru bună învățătura cărții crescîndu-și copilul lor, să-l aducă iarăși la dînsul, și mai ales la Sfînta Biserică a lui Dumnezeu, după ce va crește. Pentru că mai dinainte vedea în el darul lui Dumnezeu și așa s-a și făcut.

După ce Atanasie a învățat carte din destul și la toată filosofia cea din afară s-a deprins, l-au dus părinții la Preasfințitul Patriarh Alexandru, ca și Ana pe Samuil, și în dar l-au dăruit lui Dumnezeu. Atunci patriarhul l-a făcut cleric, în care rînduială s-a luptat cu ereticii, din tinerețe, ca un viteaz ostaș, și a răbdat multe de la dînșii, încît nu se pot spune toate; dar nici nu se cade a trece sub tăcere cîteva nevoințe mai alese și fapte ale lui.

În acea vreme, Arie tulbura Biserica lui Dumnezeu cu eresul său, care hulea pe Fiul lui Dumnezeu, zicînd că: "A fost o vreme, cînd Fiul n-a fost și cum că dintru ființă s-a făcut". Pentru care pricină s-a adunat soborul cel dintîi, în cetatea Niceei (325), din porunca marelui Constantin; la care a venit și Sfîntul Atanasie, fiind diacon atunci al Bisericii Alexandrenilor, împreună cu Alexandru, episcopul lui. Și ca un fierbinte apărător al sfintei și dreptei credințe, Atanasie s-a nevoit mult împotriva lui Arie, împreună cu soborul sfinților părinți, care a blestemat pe Arie și l-a osîndit.

Însă meșteșugărețul acela de eretic, deși a fost biruit și a fost abia viu, dar nici așa din răutate n-a încetat; căci prin ucenici și prin cei de un gînd cu el își vărsa veninul eresurilor sale pretutindeni; căci avînd mulți mijlocitori pentru sine la împărat și, mai ales pe Eusebiu, episcopul Nicomidiei, cu alți episcopi de același eres, prin aceștia își mijlocea milă la marele Constantin, ca adică să fie iertat de surghiun și să se întoarcă în Alexandria. Pentru că Eusebiu încredința pe împărat, cu înșelăciune, cum că Arie nu are nici o învățătură potrivnică, nici nu propovăduiește ceva neunit cu Biserica, ci spunea că din zavistie răbda nevoi de la episcopi și cum că cearta este numai pentru cuvintele cele scolastice, iar nu pentru credință.

Împăratul fiind bun cu inima și fără răutate, neștiind meșteșugirile și vicleșugurile lor cele eretice, a crezut minciuna și a poruncit să nu mai fie întrebare prin cuvinte, ca să nu fie bisericilor dezbinare; deci cu milă a poruncit să se întoarcă Arie la locul său în Alexandria.

Acest rău eretic a ajuns să tulbure de obște Biserica din Alexandria. Greu lucru era acela și dureros drept-credincioșilor, iar mai ales Sfîntului Atanasie, ca unui înarmat ostaș al lui Hristos și apărător tare al învățăturilor celor drepte ale bunei credințe, căci acesta, și cu limba cea de Dumnezeu înțelepțită și cu mîna cea bine scriitoare, gonea lupul acela, prin scrisorile sale și prin propovăduire, văzînd răutatea lui; apoi îndemna pe Preasfințitul său arhiepiscop Alexandru ca să scrie la împăratul, arătînd că slăbiciunea împăratului este pricinuitoare basmelor eretice, fiindcă crede pe Arie, cel ce s-a lepădat de dreapta credință și chiar de Dumnezeu; deci, uitînd împăratul că Arie este lepădat de toți sfinții părinți, îl primește și îl lasă ca să tulbure învățăturile părinților cele neclătinate.

Atunci împăratul, fiind îndemnat de Eusebiu ereticul, a scris către dînșii cuvinte mai aspre, îngrozindu-i prin scoaterea din cinstea lor, de nu vor tăcea. Însă aceasta a făcut-o dreptcredinciosul și bunul împărat nu slujind mîniei, nici pe arieni iubind, ci avînd rîvnă, deși nu după judecată, că adică bisericile să fie fără dezbinare, cu dreaptă inimă iubind pacea acolo unde nicidecum nu se putea să fie pace; căci cum putea fi erezia cu dreapta credință la un loc?

După aceasta, preasfințitul Alexandru a răposat, iar după dînsul Sfîntul Atanasie a luat scaunul, alegîndu-se de toți cei drept- credincioși cu un glas, ca un vrednic vas păstrător de mir. Atunci semănătorii de neghină cei ascunși, adică arienii, au tăcut pînă la o vreme, nefăcînd război pe față cu Atanasie. Apoi, îndemnîndu-i diavolul, și-au descoperit vicleșugul și otrava răutății, care se încuibase înăuntrul lor, de vreme ce Preasfințitul Atanasie nu primea la împărtășire bisericească pe Arie cel fără de lege, deși avea scrisori împărătești ca să fie primit.

Drept aceea, a început pretutindeni a ridica învrăjbiri asupra celui nevinovat și a face zavistii cumplite, sîrguindu-se ca să-l gonească nu numai de pe scaun, ci și din cetate, pe cel ce era vrednic de cereștile locuințe. Dar el era nemișcat, cîntînd ca David: *De s-ar rîndui asupra mea tabără, nu se va înfricoșa inima mea*. Iar începător al sfatului celui viclean era Eusebiu, cel mai sus pomenit, care numai numele de drept-credincios purta, iar cu lucrul era rău credincios și vas al necurățeniei.

Acela, cu cei de un gînd cu sine, intrînd la împăratul, și găsind vreme potrivită, tulbura toate, ca să dea jos pe Atanasie de pe scaun. Căci socotea ereticul că de îl va supăra pe Atanasie, lesne îi va birui și pe ceilalți credincioși, iar învățătura lui Arie o va întări. Drept aceea, a adus asupra dreptului clevetiri nedrepte și a alcătuit pricini mincinoase, precum ereticilor se părea că este de crezut. Apoi a cumpărat cu bani pe următorul eresului lui Meletie, adică pe Ision și pe Evdemon cel bogat în vicleșug, cum și pe Calinic, prea renumitul în răutate.

Iată greșelile ce se puneau asupra lui Atanasie: Mai întîi zicea că silește pe egipteni ca să dea odăjdii Bisericii Alexandriei, spre îmbrăcarea preoților, adică veșminte de in, catapetesme de altar, perdele și alte podoabe bisericești. Al doilea, că nu este voitor de bine al împăratului și că scrisorile împărătești le defaimă. Al treilea, că este iubitor de argint și că a trimis spre pază un sicriu plin cu aur la unul din prietenii săi. La acestea s-a adăugat a patra pricină, aceea adusă de Ishiran, mincinosul preot al Mariotului; pentru că acel viclean și înșelător, meșter întru răutate, luînd nume de preot fără de obișnuita sfințenie asupra sa și lucrînd multe lucruri de rușine și cumplite, nu numai s-a arătat vrednic de lepădare și de ocară, ci și de nemilostivă pedeapsă.

Fericitul Atanasie, înștiințîndu-se de cele spuse despre dînsul, fiind sîrguitor cercetător al acestora, și ca o piatră de Lidia, precum se zice, a trimis pe Macarie, prezbiterul, la Mariot; ca, cercetînd cu dinadinsul, să știe toate lucrurile cele rele ale lui Ishiran. Iar acesta, temîndu-se de cercetare și de mustrare, a fugit de acolo și mergînd în Nicomidia, la Eusebiu, episcopul, s-a apropiat de Atanasie, strigînd fără rușine asupra lui, clevetindu-l și amar ocărîndu-l; pentru că într-acest fel este răutatea vrăjmașului și cînd nu are adevărată fățărnicie, atunci se ține de minciună și pe față se într-armează asupra adevărului. Iar Eusebiu și cei cu dînsul au socotit pe Ishiran ca pe un preot adevărat, deși era depărtat de Dumnezeu și călcător de sfințitele pravile; apoi îl cinstea pe acela foarte mult, pentru că este firesc ca fiecare să iubească pe cel asemenea cu sine, sau în răutate sau în bunătate.

Drept aceea, ei arzînd de mînie asupra lui Atanasie, din multă urîciune, o! ce plin de mare bucurie au văzut pe Ishiran! Pe acest suflet plin de îndrăzneală îl ințețeau cu nădejdea bunătăților și cu treaptă de episcopie făgăduiau a-l cinsti, numai de ar putea ca să alcătuiască vreo năpăstuire și clevetire asupra dreptului, dîndu-i ca plată începătoria peste multe suflete și treapta episcopiei, pentru clevetire și grăire de rău.

El fiind meșter la un lucru ca acela, se încuraja, aruncînd minciuni asupra lui Atanasie, celui nevinovat și zicînd că Macarie prezbiterul, după porunca lui, năvălind tîlhărește asupra bisericii lui Ishiran, l-a scos cu mare mînie din altar, apoi Sfințita Masă a răsturnat-o și a prăvălit-o la pămînt, iar paharul dumnezeieștilor Taine l-a sfărîmat și sfintele cărți cu foc le-a ars. Această clevetire a lui Ishiran primind-o ca un adevăr urîtorii lui Atanasie, și alte clevetiri aruncînd, s-au apropiat de împăratul Constantin, clevetind asupra Sfîntului Atanasie, și prin aceea mai ales întărîtau pe împăratul spre mînie, căci ziceau: "Atanasie defaimă scrisorile stăpînirii voastre, nu ascultă poruncile împărătești, neprimind pe Arie la împărtășirea bisericească". Împăratul la început s-a tulburat puțin, apoi, socotind lucrul acela, era întru nepricepere; pentru că știa faptele bune ale lui Atanasie, dar și cuvintele celor ce cleveteau asupra lui le socotea că sînt vrednice de credință.

Drept aceea, el ținea calea de mijloc, încît nici pe Atanasie nu-l osîndea, nici nu nesocotea cercetările cele pentru dînsul. De vreme ce atunci erau sărbători în Ierusalim și din toate părțile se adunau episcopi, a poruncit acestora ca, adunîndu-se

în Tir, să facă cercetare despre marele Atanasie; la fel și despre Arie, să judece dacă este cu adevărat precum învață acela în hotarele sfintei credințe și dacă se ține de învățăturile cele drepte ale adevărului; și dacă a suferit surghiun din zavistie, apoi iarăși să fie primit de cler și de sobor, după aceea să se unească cu celălalt corp bisericesc; iar de vedeau împotrivire și că învață cele îndărătnice, apoi să fie judecat după sfintele legi și să-și ia pedeapsa cea vrednică după faptele sale.

Sosind atunci al 30-lea an al împărăției lui Constantin, în care se adunaseră din diferite cetăți episcopii în Tir, Macarie, prezbiterul, fu adus de ostași cu mîinile legate; iar între ei era și voievodul, vrînd să judece împreună cu episcopii, la fel și alții din alte stăpîniri mirenești; atunci au stat de față și clevetitorii și judecata a început.

Deci, chemară pe Atanasie, pîrît mai întîi pentru îmbrăcămințile cele bisericești și pentru perdele, apoi pentru iubirea de averi cu nedreptate; dar îndată acea clevetire s-a văzut că e mincinoasă și cu încredințare s-a arătat neomenia lor. Deci, aceasta astfel fiind, a venit în ceasul acela de la împărat o scrisoare la judecată, prin care defăima mult pe clevetitori, iar pe Atanasie îl apăra de pricinile cele nedrepte.

Apoi cu blîndețe și cu prieteșug îl chema la împărat, căci doi prezbiteri din Biserica Alexandriei, Apis și Macarie (nu acesta care se adusese legat la judecată, ci altul cu același nume), venind în Nicomidia, au spus împăratului toate cele despre Atanasie: cum învrăjbitorii au scornit lucruri mincinoase asupra sfîntului bărbat și au făcut sfat viclean. Iar împăratul cunoscînd adevărul și clevetirea care ieșise din zavistie, a trimis o scrisoare către episcopii care se aflau la judecată în Tir; deci, cînd s-a citit scrisoarea la judecata aceea, îndată pe eusebieni i-a cuprins frica și nu știau ce să facă; însă de multă zavistie pornindu-se, nu încetau din sălbăticia lor, nici nu s-au socotit că au fost biruiți și rușinați, ci întorcîndu-se la alte minciuni, cleveteau asupra prezbiterului Macarie, cel adus la judecată și de față se punea și Ishiran; iar martori erau eusebienii, pe care Atanasie mai înainte i-a îndepărtat ca pe niște mincinoși și nevrednici de credință. Apoi, Atanasie vrea ca să se dovedească cu încredințare de este Ishiran preot cu adevărat și pentru pricina aceasta singur făgăduia să răspundă.

Acestea grăindu-le el, judecătorii n-au voit astfel, ci făceau judecata asupra lui Macarie. Și slăbind clevetitorii cu minciuni, era trebuință ca să se facă cercetare la locul acela unde ziceau că s-a făcut de către Macarie risipirea altarului, adică în Mariot. Dar văzînd Atanasie că sînt trimiși în Mariot clevetitorii care erau blestemați, și nesuferind nedreptatea ce se făcea, a zis: "S-a stins dreptatea, adevărul s-a călcat, a pierit dreapta judecată, a fugit de la judecători legiuita cercetare și privirea cu de-amănuntul a lucrurilor; căci nu este cu cuviință ca acel ce voiește să se îndrepte să fie în legături, iar clevetitorilor și vrăjmașilor să se dea dreptate și tot ei să judece pe cel ce-l clevetesc".

Acestea le spunea marele Atanasie pe față și la tot soborul le mărturisea. Deci, văzînd că nimic nu sporește, înmulțindu-se învrăjbitorii și zavistnicii asupra lui, s-au dus în taină la împărat; atunci soborul acela, sau mai bine aş zice acea vicleană adunare, a judecat pe Atanasie în lipsă.

Și făcîndu-se în Mariot cercetare nedreaptă pentru faptul cel spus înainte și făcîndu-se toate după voia și pofta vrăjmașilor, a judecat ca Atanasie să fie scos cu desăvîrșire din scaun, cînd ei înșiși erau vrednici de îndepărtare. Apoi au mers la Ierusalim, unde pe Arie, luptătorul de Dumnezeu, l-au primit la împărtășirea bisericească, aceia care numai cu limba se numeau dreptcredincioși, iar la soborul care a fost în Niceea, cu prefacere au iscălit că primesc cuvintele "de-o ființă".

Dar cei ce țineau credința cea dreaptă cu inima și cu gura, aceia luînd aminte la cuvintele și povestirile lui Arie și cu dinadinsul pe acelea judecîndu-le, au cunoscut înșelăciunea care se tăinuia sub ascunderea cuvintelor celor multe și vînînd pe acela, ca pe o vulpe, l-au văzut ca pe un vrăjmaș al adevărului. Apoi o altă scrisoare a venit de la împăratul, spunînd lui Atanasie să vină la dînsul (căci Atanasie nu ajunsese la împărat); la fel și tuturor clevetitorilor și judecătorilor le poruncea ca degrabă să vină înaintea lui.

Această veste a adus multă frică soborului, pentru că se temeau învrăjbitorii, care făcuseră judecată nedreaptă, ca să nu se vădească nedreptatea lor; de aceea cei mai mulți s-au dus la locul lor. Iar Eusebiu și Teognis, episcopul Niceei și ceilalți, pentru unele pricini găsite cu meșteșug, au voit să zăbovească în acel loc nu puțină vreme, iar împăratului i-au răspuns prin scrisori. În acea vreme Atanasie fiind înaintea împăratului, în Nicomidia, s-a apărat cu dreptate și curaj de clevetirea cea privitoare la aur. Dar Eusebiu zăbovind mult, și la împărat voind să vină, împăratul a trimis pe Atanasie cu scrisorile sale în Alexandria, la scaunul lui, dovedind toate clevetirile cele asupra lui ușoare și nedrepte.

Deci, șezînd Sfîntul Atanasie pe scaunul său, fiind și Arie în Alexandria, multă tulburare și gîlceavă se făcea de arieni în popor. Iar fericitul Atanasie, nesuferind să vadă nu numai Alexandria, ci și Egiptul tulburat de Arie, a înștiințat despre toate prin scrisoare pe împărat, îndemnîndu-l să facă izbîndire luptătorului de Dumnezeu și tulburătorului de popor. Atunci a venit în Alexandria fără întîrziere poruncă de la împărat ca să ducă pe Arie legat la judecata împărătească.

Arie fiind dus din Alexandria la împărat, cînd era în Cezareea, s-a întîlnit cu Eusebiu, episcopul Nicomidiei, cu Teognis al Niceei și cu Maris, episcopul Calcedonului, cei de un gînd cu el, și, sfătuindu-se împreună, alte clevetiri au alcătuit asupra lui Atanasie, netemîndu-se de Dumnezeu, nici cruțînd pe bărbatul cel nevinovat, ci o dorire avînd, să acopere adevărul cu minciuna, precum zice dumnezeiescul Isaia: *Zămislesc osteneală și nasc fărădelege, cei ce și-au pus nădejdea lor în minciună*. Deci, aceia au zis:" Să ne acoperim cu minciuna". Acea

sîrguință aveau acei eretici fărădelege, adică să dea jos pe fericitul Atanasie de pe scaunul său, ca mai mare putere să aibă asupra credincioșilor.

Drept aceea, Arie a mers la împărat, vrînd ca să se justifice, iar Eusebiu și cei cu dînsul să ajute nedreptății lui Arie; iar asupra lui Atanasie și asupra adevărului să mărturisească minciună pe față. Deci, cînd au stat înaintea împăratului, îndată au fost întrebați de sobor ce au făcut în Tir și ce au lucrat acolo, ce fel de judecată au făcut pentru Atanasie.

Iar ei au răspuns, zicînd: "Pentru celelalte greșeli ale lui Atanasie, o! împărate, nu ne mîhnim, ci numai pentru Sfîntul Altar, pe care el l-a risipit și pentru paharul cel cu Sfintele Taine pe care l-a sfărîmat în bucăți; apoi pentru că grîul ce se trimitea după obicei din Alexandria la Constantinopol l-a oprit a se trimite și l-a ținut la sine, de această mîhnire sîntem cuprinși; acestea ne întristează, ele rănesc sufletul nostru. Martor la aceste fapte rele ale lui sînt: Adamatie, Anuvion și Arvestion; iar pentru toate acestea fiind vădit de către episcopi, a fugit de judecata cea vrednică după faptele sale, însă de scoaterea din scaun n-a putut fugi, ci de obște s-a lepădat de tot soborul, ca unul ce a îndrăznit niște lucruri rele ca acestea".

Acestea grăindu-se, împăratul mai întîi tăcînd, se tulbura în sine, apoi neputînd să îmblînzească pe clevetitori, a zis ca Atanasie să fie trimis o vreme în Galia; dar nu pentru că a crezut clevetirea și nici de mînie nu era cuprins, ci ca Biserica să aibă pace, precum cu dovadă mărturisesc cei ce știu rînduiala împărătească. Pentru că vedea împăratul cîți episcopi s-au sculat împotriva lui Atanasie și cîtă gîlceavă era pentru dînsul în poporul Alexandriei și al Egiptului. Deci, vrînd să aline o furtună ca aceea și să potolească tulburarea pricinuită de atîția episcopi, a zis sfîntului să se îndepărteze din cetate cîtăva vreme.

După aceasta, împăratul s-a dus din viață, după 30 de ani de domnie, iar de la naștere avînd 65 de ani. El după moarte a lăsat moștenitori ai împărăției sale pe cei trei fii: Constantin, Constanțiu și Constans, cărora le-a împărțit împărăția; iar celui mai mare fiu, Constantin, i-a dat cea mai mare parte din împărăție. Și pentru că nu era nici unul din fii la sfîrșitul lui, testamentul lui l-a încredințat unui prezbiter, care avea sufletul în taină vătămat de reaua credință a lui Arie.

Și precum ascundea eresul, așa și testamentul împărătesc l-a tăinuit; apoi, fiind de mulți întrebat, dacă împăratul la moartea lui a făcut vreun testament, el n-a spus. Și avea pe ascuns părtași la acest lucru pe oarecare din famenii împărătești. Întîrziind cel mai mare fiu, Constantin, să vină la tatăl său care murise, Constanțiu din Antiohia s-a grăbit și a venit mai înainte de toți. Aceluia preotul i-a dat în ascuns testamentul împărătesc, iar pentru aceasta cerea un dar de la dînsul, ca și el să se apropie de arieni și să le ajute; apoi să mărturisească precum că Hristos nu este Dumnezeu, nici Stăpîn a toate, ci făptură, iar nu făcător.

O! neînțelegere și nebunie! Cel mai sus zis Eusebiu și ceilalți cu dînsul așteptau ca să alcătuiască și să întărească învățătura credinței lui Arie; însă numai dacă noul împărat ar întări surghiunirea lui Atanasie, care, după ei, cu dreptate și foarte bine s-ar fi făcut.

În acea vreme au atras la credința lor pe cel ce era mai mare în palatele împărătești, și de la acela și pînă la ceilalți fameni a intrat boala ereziei lui Arie, care prin firea lor erau lesnicioși spre primirea răului. Apoi și soția împăratului îndărătnicindu-se, s-a umplut de acea vătămare eretică. După aceea, la sfîrșit, chiar împăratul se înșelă de socoteala ariană și s-a ridicat asupra Domnului Hristos, Stăpînul său; încît s-a împlinit cuvîntul dumnezeiescului Ieremia: *Păstorii au făcut păgînătate asupra Mea*; deci, la arătare a poruncit ca să fie primită învățătura lui Arie și așa toți episcopii ca dînsul înțelegeau, iar pe cei ce nu se vor supune, să-i silească a o primi.

În acea mare furtună și tulburare, cîrmacii bisericești (patriarhii) erau aceștia: Maxim al Ierusalimului (333-350), Alexandru al Constantinopolului (327-337), și acesta de care vorbim, adică Atanasie al Alexandriei (328-373), care deși era în surghiun, însă nu lăsase cîrma bisericii, cu cuvîntul și cu scrisul îndreptînd dreapta credință. Iar Eusebiu al Nicomidiei, cu cei ce erau cu dînsul, pentru a sa rea credință, cu osîrdie se nevoia ridicînd război asupra celor dreptcredincioși, pentru că nu era acolo cineva ca să stea împotriva lui Arie; căci mulți dintre stăpînitori se alipiseră de dînsul, iar Atanasie era în surghiun.

Dar Atotînțeleptul Dumnezeu a risipit sfaturile lor, tăind răutatea și viața lui Arie, a cărui limbă hulitoare cu cît scotea cuvinte asupra dreptei credințe, cu atît mai mult cele dinăuntru s-au vărsat și zăcea ticălosul aruncat în locurile cele murdare; apoi, cu judecată dreaptă, limba cea neînfrînată a tăcut și vasul cel rău, plin de gunoiul vicleanului, după vrednicie s-a deșertat. Astfel, acel începător de eres lepădîndu-și sufletul și trupul pierind cu ticăloșie, Eusebiu și cei de o răutate cu dînsul au luat singuri toată osteneala pentru apărarea și lățirea eresului, avînd pe famenii împărătești ca pe niște mîini, care le ajutau foarte mult.

Și multă sîrguință aveau, cum ar putea să astupe gura lui Atanasie, ca să nu învețe dreapta credință; însă Dumnezeu, purtătorul de grijă al tuturor, a înduplecat inima celui mai mare fiu al marelui împărat Constantin, care avea același nume de Constantin, și precum cu anii și cu întîietatea era cel mai mare dintre frați, așa și cu stăpînirea împărătească mai întîi, avînd stăpînirea cea de sus a Galiei (337-340).

Acela a eliberat pe Sfîntul Atanasie din surghiun și l-a trimis la scaunul Alexandriei, cu scrierile acestea: "Biruitorul Constantin scrie Bisericii Alexandriei și poporului să se bucure; socotesc că nici unul nu este între voi, care să nu știe faptele marelui propovăduitor al dreptei credințe și învățătorul legii lui Dumnezeu, adică Atanasie, căruia nu de mult i s-a întîmplat ca să vină asupra lui război de obște de la vrăjmașii adevărului și cum i s-a poruncit să petreacă în Galia cu mine, ca să poată o

vreme scăpa de nevoia ce se afla asupra capului lui, iar el n-a fost osîndit cu totul la izgonire; dar i-au dat pace, nelăsînd să vină asupră-i nimic din cele fără de voie, deși este răbdător cu adevărat ca nimeni altul, căci cu dumnezeiască rîvnă aprinzîndu-se, orice fel de greutate cu înlesnire putea suferi; chiar fericitul Constantin, tatăl nostru, voia să-l întoarcă degrabă la scaun, însă venind la sfîrșitul vieții lui și neajungînd ca să-și îndeplinească gîndul pentru dînsul, mie, moștenitorul său, mi-a lăsat lucrul acesta, dîndu-mi desăvîrșită poruncă pentru bărbatul acesta; deci, vă poruncesc ca acum, cu toată cinstea și cu luminate întîmpinări, să-l primiți".

Cu o scrisoare împărătească ca aceasta Sfîntul Atanasie a ajuns la Alexandria și l-a primit cu bucurie soborul credincioșilor. Iar cîți erau de credința cea arienească, adunîndu-se între dînșii, iarăși au ridicat asupra lui războaie și tulburări, iar pricinile clevetirii asupra sfîntului le dădeau eusebienii, zicînd că fără judecata soborului s-a întors la scaun și numai după voia sa a intrat în biserică; apoi cleveteau pe fericitul despre o mînă moartă, ca și cum prin aceea ar face farmece și vrăji, fiind singuri ticăloșii cu adevărat vrăjitori și fermecători.

Iar mîna aceea ziceau că ar fi a lui Arsenie, un cleric, ca și cum cu un meșteșug oarecare al lui Atanasie ar fi fost mîna aceea tăiată; și aceasta au adus-o vrăjmașii la auzul împăratului Constanțiu, și cu osîrdie îl rugau ca îndată să osîndească pe Atanasie la veșnicul surghiun; însă împăratul a poruncit ca mai întîi să se facă cercetare pentru acesta: și, de se va afla Atanasie vinovat de păcatul ce s-a zis, atunci după lege să primească judecată.

A trimis pe un bărbat Arhelau, unul din casnicii săi, împreună cu Non, cîrmuitorul din Fenicia, spre încredințată cercetare a lucrului acestuia. Aceia cînd au ajuns în Tir, unde aștepta Atanasie, au amînat cercetarea puțină vreme, pînă ce vor veni din Alexandria clevetitorii cei așteptați, care ziceau că acea fărădelege a lui Atanasie, adică tăierea mîinii lui Arsenie și farmecele, ei înșiși cu ochii lor le-au văzut; însă această amînare a cercetării s-a făcut prin dumnezeiasca rînduială, precum și sfîrșitul va arăta.

Căci Dumnezeu de sus privind pe toți și izbăvind pe cel năpăstuit de cei ce îi făceau strîmbătate, a îndelungat vremea pînă ce Arsenie, despre care potrivnicii cleveteau asupra lui Atanasie, avea să fie în Tir; iar Arsenie acela era unul din clevetitorii Bisericii Alexandriei, citeț cu rînduiala, care făcînd o fărădelege mare, avea să aibă judecată nemilostivă și pedeapsă, de care temîndu-se, a fugit, nefiind știut de nimeni multă vreme; iar vicleni potrivnici ai lui Atanasie, fiind isteți întru răutate și neașteptînd ca Arsenie să se mai arate de rușine pentru păcatul cel făcut cu îndrăzneală, au spus că este a lui mîna cea moartă, iar pe Atanasie pretutindeni îl propovăduiau că a făcut o fărădelege urîtă; însă străbătînd vestea prin toate părțile, cum că Atanasie pentru mîna cea tăiată a lui Arsenie suferă judecată, a auzit și acel Arsenie,care se ascundea în locuri neștiute; iar el, milostivindu-se spre părintele și făcătorul său de bine, apoi durîndu-l inima pentru adevărul cel ce cu nedreptate se

biruia de minciună, a ieșit din locurile cele ascunse, în care se ascundea și, pe ascuns venind în Tir, lui Atanasie singur s-a arătat deosebit, căzînd la sfintele lui picioare.

Deci, fericitul Atanasie bucurîndu-se de venirea lui, i-a poruncit ca să nu se arate înainte de judecată. Iar urîciunea potrivnicilor prea înrăutățită nu se alina, ci ei nu se săturau de mincinoase clevetiri asupra lui Atanasie, adăugînd mai multă răutate și minciună; căci au momit ticăloșii eretici pe o femeie fără rușine, ca să zică despre Atanasie cum că el, găzduind la dînsa, a silit-o și a făcut fărădelege.

Deci, cînd judecătorii și clevetitorii au stat de față, s-a adus înăuntru femeia aceea plîngînd și jeluindu-se asupra lui Atanasie, pe care niciodată nu-l văzuse, nici nu știa ce fel este la chip; iar ea zicea:" L-am primit pe el în casa mea, pentru Dumnezeu, ca pe un bărbat cinstit și sfînt, dorind să dea casei mele binecuvîntare și iată că cele rușinoase am primit de la dînsul; pentru că fiind miezul nopții, a venit la mine pe cînd dormeam și cu sila m-a batjocorit, nescoțîndu-mă nimeni din mîinile lui, căci toți cei din casa mea dormeau cu somn greu".

Astfel, pe cînd ea fără rușine bîrfea și clevetea, un prieten al lui Atanasie, anume Timotei, prezbiterul, stînd cu dînsul dinafară de ușă și auzind clevetirea aceea, s-a pornit cu duhul și fără de veste intrînd înăuntru, a stat înaintea clevetitoarei aceleia, ca și cum era Atanasie, și zicea către dînsa cu îndrăzneală: "Femeie, eu te-am silit întru această noapte, precum tu grăiești? Eu?". Iar ea fără rușine a strigat către judecători, zicînd: "Acesta este nelegiuitul, acesta este vrăjmașul curăției mele, acesta, iar nu altul este cel ce a găzduit la mine; care pentru facerea de bine a mea, cu batjocură mi-a răsplătit".

Acestea auzindu-le judecătorii, au rîs, iar potrivnicii s-au rușinat foarte mult, pentru că s-a descoperit minciuna lor și li s-a făcut rușine și ocară; deci toți mirîndu-se de acea nedreaptă clevetire, n-au socotit lui Atanasie acel păcat. Dar ce au făcut potrivnicii? Pe cea dintîi rușine vrînd s-o acopere, cu a doua clevetire au început a mustra pe sfîntul bărbat pentru farmece, și au adus la mijloc o mînă moartă, lucru urît și de spaimă la vedere și cu acea mînă fără rușine arătau asupra sfîntului, zicînd: "Aceasta o! Atanasie te vădește pe tine, aceasta te prinde și te ține tare, ca să nu scapi de judecată; de aceasta nici cu cuvintele, nici cu meșteșugul, nici cu alt vicleșug nu vei putea să scapi.

Știu toți pe Arsenie, căruia tu cu nedreptate și cu nemilostivire i-ai tăiat mîna aceasta. Deci, spune acum la ce lucru aveai trebuință de aceasta? Și pentru care pricină ai tăiat-o?". Iar el cu glas blînd, precum se cădea unui bărbat următor lui Hristos, Domnul său, Celui judecat oarecînd de iudei, Care nu s-a împotrivit nici nu a strigat, ci ca o oaie spre înjunghiere S-a dus, pe de o parte tăcînd, iar pe de alta cu blîndețe răspunzînd, zicea: "Cine este dintre voi care știe pe Arsenie bine? Sau cine este ca să spună cu adeverire că această mînă este a lui?"

Deci, pe cînd mulți se sculau de pe scaunele lor și ziceau că știu bine pe Arsenie și că aceasta este mîna lui, îndată Atanasie luînd perdeaua, a poruncit lui Arsenie ca să stea în mijloc. Deci, Arsenie a stat în mijlocul judecății aceleia viu și sănătos, avînd amîndouă mîinile întregi. Iar fericitul căutînd spre clevetitori, le-a zis:" Nu este acesta cel cunoscut tuturor alexandrinilor, nu este acesta Arsenie? Nu este acesta căruia voi ziceți că îi este mîna tăiată?". Și a poruncit lui Arsenie ca mai întîi mîna dreaptă, apoi mîna stîngă să-și întindă și Atanasie a strigat, ca și cum chemînd pe cei ce erau departe de adevăr: "Iată, o! bărbaților și Arsenie, iată și mîinile lui care nicidecum nu au cunoscut tăiere; arătați voi pe Arsenie al vostru de-l aveți și spuneți a cui este acea mînă tăiată, care pe voi singuri, ca pe cei ce ați făcut acea tăiere vă osîndiți".

Atunci toți s-au umplut de negrăită rușine și acoperindu-și fețele, au ieșit de la judecată și au rămas numai purtătorii de arme. Iar poporul cel plin de amăgire arienească, văzînd pe episcopi și pe judecători ieșind cu mîhnire, a înconjurat pe Atanasie, dosădindu-l cu cuvinte aspre; numindu-l vrăjitor și fermecător mincinos și multe alte cuvinte scoțînd asupra lui și ocărîndu-l și mîinile ridicîndu-le ca să-l sfîșie și să-l ucidă.

Și cu adevărat o făceau și aceea de nu i-ar fi îmblînzit Arhelau, omul cel împărătesc, și de n-ar fi răpit pe Atanasie din mijlocul lor. Arhelau, bun cu obiceiul, văzînd nevinovăția lui Atanasie, cum și mulțimea învrăjbitorilor și răutatea lor cea neîmblînzită, l-a sfătuit ca, tăinuindu-se, să fugă și să se ascundă acolo, unde n-ar putea nimeni să-l afle. Deci, luînd pe Atanasie, l-a scos afară din cetate, prin ieșiri ascunse, ferindu-se de poporul care se tulbura. Drept aceea, sfîntul a fugit, iar judecătorii cei nedrepți în altă zi adunîndu-se iar fără Arhelau, omul cel împărătesc, au judecat pe dreptul Atanasie, ca pe un desfrînat, vrăjitor și fermecător. Și scriind pricinile osîndirii acestuia, le-au împrăștiat pretutindeni, închizînd cetățile și bisericile prin toate părțile; apoi au ridicat și au mîniat asupra lui și pe împăratul Constanțiu atît de mult, încît acesta făgăduia averi și cinste acelora care i-ar spune lui unde se află Atanasie, viu sau mort, și să-i aducă capul.

Iar el izgonindu-se, nu ca din hotarele stăpînirii grecești, ci ca din toată lumea, și tăinuindu-se într-o groapă adîncă, care altădată a fost fîntînă și acum se pustiise, fiind fără apă și uscată, multă vreme a stat ascuns, neștiind nimeni despre dînsul, decît numai un iubitor de Dumnezeu care-l hrănea acolo. Apoi, începînd unii a-l afla și a doua zi vrînd să-l prindă, căci era urmărit pretutindeni cu multă sîrguință, el prin dumnezeiasca purtare de grijă, ieșind noaptea din groapă s-a dus aiurea; apoi temîndu-se ca să nu-l afle și să-l prindă, s-a dus în locuri necunoscute.

Atunci împărățea la Apus cel mai mic frate, Constans, după moartea celui mai mare frate Constantin, care a fost ucis de ostași în Acvileea, lîngă rîul Alsa. Apoi fericitul Atanasie, mergînd în Europa, la Iuliu, papa al Romei și de însuși împăratul Constans apropiindu-se, toate cele despre sine le-a spus cu deamănuntul.

În acea vreme a fost în Antiohia sinodul episcopilor Răsă-ritului, care se adunaseră pentru sfințirea bisericii pe care marele Constantin a început a o zidi și a săvîrșit-o Constanțiu, fiul lui, iar atunci se făcea sfințirea; pentru care pricină s-au adunat acolo toți episcopii de la Răsărit, între care erau mulți arieni; aceia cu ajutorul împăratului, adunînd vicleanul lor sobor, iarăși au judecat pe Sfîntul Atanasie, care atunci era în Apus, și au trimis la papa Iuliu, în Roma, scrisori cu clevetiri asupra lui Atanasie și pornind pe papa ca să-l judece și el; iar la Alexandria, în locul lui Atanasie, mai întîi au ales pe Eusebiu din Emesa, bărbat învățat, dar acela n-a voit, știind ce fel de rîvnă are poporul Alexandriei pentru păstorul său Atanasie.

Apoi au pus în scaunul acela pe Grigorie din Capadocia, arian răucredincios, care neajungînd în Alexandria, l-a întîmpinat Atanasie; pentru că papa Iuliu cercetînd cu de-amănuntul clevetirile cele puse asupra lui Atanasie și cunoscînd că sînt mincinoase, a lăsat pe Atanasie la scaunul lui, cu scrisorile sale, prin care amenința foarte tare pe cei care au îndrăznit a-l alunga. Deci a fost primit sfîntul cu bucurie mare de credincioșii Alexandriei.

Potrivnicii înștiințîndu-se despre aceea, fiindcă acum murise povățuitorul lor, Eusebiu al Nicomidiei, s-au tulburat foarte și îndată au îndemnat pe împărat să trimită oaste cu Grigorie din Capadocia, ca să-l pună în scaun. Deci împăratul a trimis cu acel eretic Grigorie, ales de eretici, pe un voievod anume Sirian, și mulțime de soldați înarmați, poruncindu-i să omoare pe Atanasie, iar lui Grigorie să-i dea episcopia.

Pe cînd în sobornicească biserică din Alexandria se săvîrșea slujba cea de toată noaptea, fiind praznic și tot credinciosul popor cu păstorul său Atanasie priveghea în biserică, cîntînd, a venit Sirian voievodul, cu ostași înarmați ca la război; și înconjurînd biserica, a crutat pe popor, vrînd numai pe Atanasie a-l căuta spre ucidere, dar Dumnezeu acoperindu-l, s-a tăinuit de popor și a ieșit din biserică; a scăpat ca peștele din mijlocul mrejei și s-a întors iarăși la Roma. Iar răucredinciosul Grigorie, luînd scaunul Alexandriei ca un răpitor, s-a făcut tulburare cumplită în popor, care a ars o biserică ce se numea a lui Dionisie.

Sfîntul Atanasie a petrecut în Roma trei ani, cinstindu-se foarte mult de împărat și de către papa Iuliu. Și acolo avea prieten pe Sfîntul Pavel, arhiepiscopul Constantinopolului, care la fel era izgonit de pe scaun de către păgîni. Apoi, prin sfatul împăraților Constanțiu și Constans, s-a făcut sobor de către episcoii Răsăritului și ai Apusului în Sardica (Sofia, anul 343), despre mărturisirea credinței, cum și despre Atanasie și Pavel; și erau acolo episcopi din Apus mai mult de trei sute, iar din Răsărit mai mulți de șapte zeci, între care se afla și cel mai înainte pomenit, adică Ishiran, care în acea vreme era episcop al Mariotului.

Drept aceea, episcopii care se adunaseră din Asia, nici nu voiau să se vadă cu cei din Apus, pînă nu vor goni din soborul lor pe Atanasie și pe Pavel iar cei din Apus nici nu voiau să audă de cuvintele lor. Deci, s-au dus îndată cei din Răsărit în țara lor; dar ajungînd la Filipopol, cetatea Traciei, acolo adunînd soborul lor, sau mai bine

zis vicleana adunare, au dat anatemii pe față cuvîntul "deoființă". O, răbdarea Ta, Hristoase, Împărate! Adică au blestemat mărturisirea celor ce zic că Fiul este deoființă cu Tatăl. Apoi acea păgînătate a lor au trimis-o pretutindeni, celor care erau sub ascultarea lor.

Despre acestea înștiințîndu-se sfinții părinți, care erau în Sardica, mai întîi au dat anatemei acel sobor ereticesc și de Dumnezeu hulitor, cum și rău slăvitoarea lor mărturisire; apoi pe clevetitorii lui Atanasie i-au scos din treptele lor, iar hotărîrea sfintei credințe făcută în Niceea întărind-o mai bine, au propovăduit pe Dumnezeu Fiul, că este deoființă cu Dumnezeu Tatăl, în putere și în dumnezeire.

După toate acestea, Constans, împăratul Apusului, prin scrisorile sale, a rugat pe fratele său Constanțiu, împăratul Răsăritului, ca să poruncească lui Atanasie și Pavel să se întoarcă la scaunele lor. Iar Constanțiu neprimind întoarcerea lor, împăratul Constans i-a scris înapoi cu cuvinte mai aspre, zicînd: "De nu mă vei asculta de voie, atunci chiar și nevrînd tu, voi pune pe fiecare dintr-înșii în scaunul lor, pentru că cu putere și cu arme voi veni asupra ta".

Atunci împăratul Constanțiu, temîndu-se de îngrozirea fratelui său, a primit pe Sfîntul Pavel, care venise mai înainte, și la scaunul său cu cinste l-a trimis; iar pe Sfîntul Atanasie cu scrisorile sale, l-a chemat la sine de la Roma, și vorbind cu dînsul, l-a văzut că este bărbat foarte înțelept și de Dumnezeu insuflat și s-a mirat de înțelepciunea lui cea mare; apoi a făcut multă cinste, întorcîndu-l la scaunul lui cu slavă, și chiar el însuși l-a petrecut și a scris către poporul Alexandriei și către toți episcopii și boierii care erau în Egipt, către Nestorie, Augustalie și către stăpînitorii care erau în Tebaida și în Libia, ca să primească pe Atanasie cu multă cinste și cucernicie.

Fericitul întărindu-se cu acele scrisori împărătești, s-a dus prin Siria, prin Palestina și apoi în Sfînta Cetate a Ierusalimului, unde a fost primit cu dragoste de Preasfințitul Maxim Mărturisitorul, episcopul Ierusalimului; și și-au spus unul altuia primejdiile și ispitele care le-au pătimit pentru Hristos; apoi prea sfințitul patriarh, chemînd pe episcopii Răsăritului, aceia care de frica arienilor s-au învoit la alungarea lui Atanasie, i-a făcut prieteni cu Atanasie și care i-au dat lui vrednica cinste; iar el cu bucurie le-a iertat toate greșelile.

A venit apoi în Alexandria, la scaunul său, cu multă cinstire, întîmpinîndu-l tot poporul cu negrăită bucurie; și adunîndu-se toți episcopii și boierii, la primirea lui, l-au dus înăuntru cu cinste. Aceasta a fost a treia izgonire a Sfîntului Atanasie, după celelalte două și astfel a fost întoarcerea lui la scaun.

După nenumărate osteneli și dureri, răsuflînd puțin, apoi socotind că cealaltă viață a sa o va petrece în odihnă, s-au ridicat asupra lui iarăși învăluirile primejdiilor cumplite; căci, cînd păgînul Magnențiu, voievodul oștilor Romei, s-au sfătuit cu cei de un gînd ai săi și au ucis pe dreptcredinciosul împărat Constans, stăpînul său (anul

350), atunci arienii au ridicat iarăşi cornul lor şi au pornit război cumplit asupra Bisericii lui Hristos. Deci, iarăşi au început asupra lui Atanasie a porni bîntuielile, prigonirile şi răutatea cea veche; iarăşi au ieşit împărăteştile porunci şi îngrozirile lui Atanasie, înfricoşările pe uscat şi pe mare. Pentru că cel mai sus pomenit Grigorie din Capadocia, care mai înainte se alesese de arieni la scaun în locul lui Atanasie, venind în Alexandria, a cutremurat Egiptul, a mişcat Palestina şi a umplut tot Răsăritul de tulburări; apoi au fost alungaţi luminătorii lumii de la scaunele lor: Sfîntul Maxim din Ierusalim şi Sfîntul Pavel din Constantinopol.

În Alexandria, cele ce s-au făcut, singur Sfîntul Atanasie le spune astfel: "Au venit unii din Alexandria, căutînd să ne ucidă şi cele de acum au fost mai amare decît cele dintîi; pentru că oastea a înconjurat biserica deodată şi, în loc de rugăciuni, erau strigări, răcnete şi tulburări"; acestea au fost în sfintele 40 de zile.

Apoi, intrînd Grigorie din Capadocia, pe care-l trimiseseră macedonienii şi arienii şi-a împlinit răutatea cu care se deprinsese de la cei ce l-au trimis; pentru că după săptămîna Sfintelor Paşti, fecioarele erau aruncate în închisori, episcopii erau legaţi şi purtaţi de ostaşi, casele sărmanilor şi ale văduvelor se jefuiau şi se făcea în cetate război desăvîrşit: creştinii ieşeau noaptea din cetate, bisericile se pecetluiau şi clericii se primejduiau pentru fraţii lor; toate acestea erau cu adevărat cumplite, dar după aceea, s-au făcut altele şi mai cumplite.

Pentru că, după sfintele 50 de zile, poporul postind, a ieşit la mormîntul Sfîntului Mucenic Petru, ca să se roage, căci toţi fugeau de Grigorie şi de împărtăşirea lui. Deci, înştiinţîndu-se prea vicleanul acela despre aceasta, a îndemnat asupra lor pe generalul Sebastian, care era maniheu cu credinţa; iar el cu mulţime de ostaşi, purtînd săbii, arce şi săgeţi, s-a repezit în biserică, năvălind asupra poporului; dar a găsit puţini rugîndu-se, căci cei mai mulţi se duseseră, fiindcă se întîrziase vremea.

Iar celor ce erau în biserică, acelora le-a făcut mai cumplită muncire: că aprinzînd un foc mare şi punînd pe fecioare lîngă foc, le silea să mărturisească că sînt de credinţa lui Arie şi după ce n-a putut să le silească pe acestea, căci le-a văzut cu totul nebăgătoare de seamă de foc şi de îngroziri - şi fiind nebiruite în dreapta lor credinţă, le-a dezbrăcat; apoi a poruncit să le bată fără cruţare, iar feţele lor le-au zdrobit cu rănile, încît după multă vreme, abia au putut fi cunoscute de ai lor. Iar pe nişte bărbaţi, 40 la număr, i-a chinuit cu o chinuire nouă, pentru că, tăind toiege de finic, cu ghimpi ascuţiţi, le-a jupuit spatele; aşa încît trupurile unora le tăiau cu ghimpii cei înfipţi, iar alţii nesuferind durerile, au murit de răni. Apoi pe toate fecioarele, mai ales pe cele ce le-au chinuit, le-au trimis la surghiun în marele Oasim, iar trupurile cele moarte ale ucişilor creştini drept-credincioşi n-au lăsat să le ia ai lor, ci ostaşii le-au ascuns într-un loc, socotind în acest chip să se ascundă sălbăticia lor atît de mare. Aşa au făcut cei înşelaţi cu mintea şi nebuni; iar cei drept-credincioşi bucurîndu-se de pătimitorii lor şi de mărturisirea lor cea tare, dar tînguindu-se de trupurile lor cele neştiute, s-a vădit mai mult păgînătatea şi sălbăticia chinuitorilor.

După aceasta au trimis în surghiun pe episcopii din Egipt și din Libia: pe Amonie, Mon, Gaie, Filon, Ermi, Paulin, Psinosir, Nilamon, Agaton, Agamfon, Marcu și alt Amonie și Marcu, Dracontie, Adelfie, Agatinodor; iar pe preoții Ierax, Dioscor și alții, atît de mult îi chinuiau cu amar, încît unii au murit pe drumuri, alții în surghiun. Deci, au osîndit la veșnic surghiun mai mult de 30 de episcopi; - căci sîrguința lor era ca a lui Ahab, de ar fi putut din tot pămîntul să scoată și să piardă adevărul. Scriind acestea însuși marele Atanasie singur, a înștiințat despre fugirea sa; iar celelalte le va spune povestirea care va urma.

Constanțiu împăratul, după moartea fratelui său, împăratul Constans, biruind pe Magnențiu, stăpînea Răsăritul și Apusul; și precum în Răsărit așa și în Apus răspîndea erezia arienească, silind pe episcopii apuseni, în toate chipurile, pe unii cu frica, iar pe alții cu îmbunări, cu daruri și cu alte înșelăciuni, spre a se învoi cu erezia lui Arie și să fie părtași la credința lor cea rea. Apoi a poruncit ca să se adune sobor în Mediolan, cetatea Italiei, pentru alungarea lui Atanasie, pentru că așa credeau, că se va întări erezia, cînd Atanasie va fi cu totul lepădat și pierdut dintre cei vii.

Drept aceea, mulți au ajuns la un gînd cu împăratul, unii de frică, alții de cinstea împărătească fiind atrași; iar cei ce erau tari în dreapta credință, s-au ferit de soborul acelora; unul ca acela era Eusebiu, episcopul Vercellaei, Dionisie al Mediolanului, Rodan al Tolosaei, Paulin al Treverului și Lucifer al Calavritei; aceștia n-au iscălit alungarea lui Atanasie, socotind că aceasta este lepădarea dreptei credințe. Pentru aceasta ei au fost trimiși la Arimini, în surghiun; iar toți ceilalți episcopi s-au adunat în Mediolan (355) și au judecat pe Atanasie ca să fie alungat.

Nu este cu necuviință ca să povestim aici despre neiscălirea lui Eusebiu și Dionisie, la soborul cel nedrept. Adunîndu-se în Mediolan vreo 30 de episcopi și neașteptînd să vie alți drept- credincioși, au alcătuit singuri soborul, iscălindu-și numele lor, iar Dionisie al Mediolanului, care nu era de mult ridicat la rînduiala episcopiei, și tînăr fiind de ani, a fost silit ca să iscălească la acel sobor pentru că s-a rușinat de episcopii cei vechi și cinstiți, de aceea a iscălit împreună cu dînșii. După aceasta, dreptcredinciosul Eusebiu al Vercelaei, bătrîn de ani, a venit în Mediolan - după ce se săvîrșise acel sinod numai cu iscăliturile acelora - și-l întrebă pe Dionisie: "Ce se face în acest sinod?" Iar Dionisie spunînd că acum s-a săvîrșit nedreapta judecată asupra lui Atanasie, a mărturisit cu multă jale și căință greșeala sa, că fiind înșelat, a iscălit alungarea lui Atanasie; deci, l-a mustrat pentru aceasta fericitul Eusebiu, ca un părinte pe fiu, căci Dionisie îl avea pe Eusebiu ca părinte duhovnicesc, întîi pentru bătrînețile lui și al doilea pentru că era de mai mulți ani episcop al Vercelaei și era mai presus decît al Mediolanului.

Însă văzînd Eusebiu pocăința lui Dionisie, nu-l lăsa să se mîhnească și zicea: "Eu știu ce să fac pentru ca să se șteargă numele tău din mijlocul lor". Atunci, înștiințîndu-se episcopii arieni de venirea lui Eusebiu, l-au chemat în adunarea lor și i-au arătat judecata cea alcătuită despre lepădarea lui Atanasie cu iscăliturile lor; deci, ei voiau, ca și el să-și pună numele acolo, iar Eusebiu făcîndu-se ca și cum s-ar învoi

și ar iscăli la soborul lor, a luat hîrtia și citea numele episcopilor care se iscăliseră, și ajungînd la numele lui Dionisie, a strigat ca și cum se mîhnise, zicînd: "Unde voi pune eu numele meu, sub Dionisie? Nicidecum Dionisie mai sus decît mine să fie! Voi ziceți că Fiul lui Dumnezeu nu poate să fie asemenea cu Dumnezeu Tatăl, atunci de ce ați cinstit pe fiul meu mai mult decît pe mine?"

Deci, nu voia să se iscălească pînă ce numele lui Dionisie nu se va șterge din locul cel mai de sus. Deci episcopii arieni dorind foarte mult să aibă iscălitura lui Eusebiu și vrînd ca să-l mîngîie, au poruncit ca să fie șters numele lui Dionisie. Și chiar Dionisie și-a șters numele de pe hîrtie, cu mîna sa, ca și cum locul cel mai de sus l-ar da bătrînului Eusebiu al Vercelaei, iar el să se iscălească sub dînsul.

Fiind șters numele lui Dionisie, încît nici urmă de literă nu se mai vedea, fericitul Eusebiu s-a lepădat de învoirea cea prefăcută a soborului lor și a mărturisit adevărul, rîzînd de arieni și zicînd:

"Nici eu nu mă voi întina cu fărădelegile voastre, nici pe fiul meu Dionisie nu-l voi lăsa să fie părtaș la răutatea voastră, că nu este cu dreptate a iscăli judecată nedreaptă, spre alungarea nevi-novatului arhiereu, oprind aceasta legea lui Dumnezeu și bisericeasca pravilă. Deci, să vă fie tuturor în știre că Eusebiu și Dionisie nu vor mai iscăli judecata voastră cea plină de răutate și de fărădelege. Și mulțumim lui Dumnezeu, care a izbăvit pe Dionisie din cursa voastră, și care ne-a dat o pricepere ca aceasta, ca numele lui care era scris rău, în mijlocul numelor voastre, să fie șters".

Văzînd arienii cum au rîs de ei Eusebiu și Dionisie, și ca să le facă rău, au pus mîna pe ei și, ocărîndu-i, i-au trimis în surghiun pe amîndoi; și atîta rău i-au făcut în surghiun fericitului Eusebiu, încît a murit mucenicește. Auzind Sfîntul Atanasie de toate acestea și cum că ostașii eparhului cu porunca împărătească vin ca să-l prindă, el, înștiințîndu-se printr-o arătare dumnezeiască, a ieșit din episcopie în miezul nopții și s-a ascuns la o oarecare fecioară îmbunătățită, care era sfințită lui Dumnezeu și adevărată roabă a lui Hristos.

Deci, s-a tăinuit pînă la sfîrșitul împăratului Constanțiu și nu știa nimeni de dînsul decît numai Dumnezeu și acea sfîntă fecioară, iar cărțile ce-i trebuiau lui împrumutîndu-le de la alții i le aducea ea, despre care unii spun că ar fi fost Sfînta Sinclitichia. Acolo petrecînd sfîntul, a scris multe scrisori contra ereticilor. Iar poporul Alexandriei căuta pe Sfîntul Atanasie, păstorul lor, bătînd pretutindeni locurile, pentru că se mîhneau de dînsul și cu atîta nevoință îl căutau, încît fiecare și-ar fi pus sufletul pentru a-l afla.

Sfînta Biserică era cuprinsă de multă tînguire, pentru că eresul lui Arie se întărise nu numai la Răsărit, ci și la Apus. Deci, cu împărăteasca poruncă în Italia și în tot Apusul episcopii erau izgoniți de pe scaunele lor, adică aceia care nu au voit să iscălească cum că Fiul nu este deoființă cu Tatăl. În acea vreme a fost izgonit și cel

între sfinți Liberiu, care luase scaunul Romei, după fericitul Iuliu, moștenitorul Sfîntului Silvestru, pentru dreaptă credință; iar în locul lui s-a ridicat dintre eretici unul oarecare Felix.

Astfel, o vreme îndelungată strîmtorîndu-se și chinuindu-se pretutindeni Sfînta Biserică de către eretici, a sosit sfîrșitul împăratului Constanțiu, care fiind între Capadocia și Cilicia, în locul ce se numea izvoarele Mopsiei, acolo s-a lipsit de viață și de împărăție. La fel a ajuns judecata lui Dumnezeu și pe Grigore, acel mincinos episcop al Alexandriei, pus de eretici, și a pierit ticălosul cu mare vîlvă, fiind ucis de poporul elinesc, făcîndu-se tulburare pentru un loc oarecare elinesc, care era în Alexandria, și pe care el a vrut să-l ia.

Venind la împărăție Iulian, după Constanțiu, și toate rînduielile și legile lui Constanțiu sîrguindu-se să le răstoarne și scăpînd de izgonire pe toți, s-a înștiințat despre aceasta Atanasie, care se temea ca nu și pe Iulian să-l înșele arienii cu păgînătatea lor; pentru că încă nu se arătase depărtarea lui Iulian și cea desăvîrșită lepădare a lui Hristos. Deci, fiind noapte, a ieșit Sfîntul Atanasie din casa fecioarei, în care se ascunsese, și s-a dus în mijlocul Bisericii Alexandriei. Atunci mare bucurie s-a pricinuit celor dreptcredincioși, căci s-au adunat de pretutindeni ca să-l vadă, clericii și cetățenii, iar tot poporul privea la dînsul cu mulțumire și cu dragoste îl cuprindea. Apoi, prin venirea lui, umplîndu-se de îndrăzneală, îndată pe toți arienii i-au izgonit din Alexandria; iar cetatea s-a încredințat lui Atanasie, păstorul și învățătorul lor.

După aceasta, Iulian cel fără de lege, care mai înainte în taină s-a lepădat de Hristos, acum s-a arătat pe față, pentru că întărindu-se la împărăție, s-a lepădat de Hristos și înaintea tuturor a hulit sfîntul Lui nume, apoi s-a închinat idolilor, și deschizînd pretutindeni templele, a poruncit să se aducă jertfe necurate zeilor; atunci erau pretutindeni temple și fum, ardere de animale și sînge.

Pentru care lucru fiind mustrat de stîlpii cei mari și învățătorii bisericești, a ridicat asupra Bisericii cumplită prigonire, iar la început asupra Sfîntului Atanasie, pentru că Iulian sfătuindu-se cu cei de un gînd cu sine și întrebînd pe înțelepții vrăjitori, fermecătorii și descîntătorii lui, cum le-ar fi cu putință ca să piardă lumea creștinătatea, s-a hotărît de toți ca Atanasie să fie ridicat și pierdut de pe pămînt. Pentru că ei ziceau: "De se va dărîma temelia, apoi cu înlesnire și cealaltă parte a credinței creștinești se va risipi".

De aceea, s-a făcut iarăși judecată nedreaptă asupra lui Atanasie, iarăși s-a trimis oaste în Alexandria, iarăși s-a tulburat cetatea și era înconjurată Biserica de mîna celor înarmați, iar pe Atanasie îl căutau spre ucidere. Atunci sfîntul iarăși acoperindu-se de Dumnezeu și trecînd prin mijlocul lor, a scăpat din mîinile celor ce-l căutau; apoi noaptea s-a dus la rîul Nil și urcîndu-se într-o corabie ce mergea în Tebaida, l-au ajuns tovarășii lui și cu lacrimi îi ziceau: "Unde te duci iarăși de la noi, părinte? Cui ne lași pe noi, ca pe niște oi ce n-au păstor?". Iar sfîntul a răspuns către

dînșii: "Nu plîngeți, fiilor, căci această tulburare pe care o vedem degrabă va înceta". Acestea zicîndu-le, s-a dus în calea sa.

Atunci venea degrabă în urma lui un voievod, căruia i se poruncise de tiranul că unde va ajunge pe Atanasie, acolo să-l ucidă. Unul din cei ce erau cu Atanasie văzînd de departe pe voievodul acela în urma lor, plutind cu corabia, și cunoscîndu-l bine, îndemna pe vîslașii săi să vîslească repede, ca să scape de cei ce-i prigoneau. Iar Sfîntul Atanasie așteptînd puțin și cunoscînd ceea ce era să fie, a poruncit vîslașilor să întoarcă corabia iarăși spre Alexandria. Dar ei îndoindu-se, le-a poruncit din nou să îndrăz-nească; deci, întorcînd cîrma și corabia drept spre Alexandria, plutea în preajma prigonitorilor. Și cînd voievodul era aproape, barbarii avînd ochii întunecați ca o ceață, nu vedeau și pluteau alături. Iar Atanasie întrebă: "Pe cine căutați?" Ei răspunseră: "Pe Atanasie căutăm; nu l-ați văzut pe el undeva?". Iar el le-a zis: "Puțin mai înainte de voi a apucat plutind cu o corabie, și părea că fuge de un prigonitor al lui; goniți și-l veți ajunge". Și așa sfîntul a scăpat din mîinile ucigașilor și intrînd în Alexandria, pe toți credincioșii i-a umplut de bucurie, însă s-a ascuns pînă la moartea lui Iulian.

Pierind degrabă acel împărat urît de Dumnezeu, a venit după dînsul Iovian (363-364), creștin dreptcredincios; și atunci Sfîntul Atanasie fără temere a șezut pe scaunul său, cîrmuind Biserica. Dar și Iovian la împărăție n-a zăbovit, pentru că numai șapte luni împărățind, a murit în Galatia și s-a suit pe tron Valens (364-378), care era vătămat cu păgînătatea, deci au început iarăși primejdiile asupra Bisericii. Pentru că acel răucredincios împărat, luînd stăpînirea, nu se îngrijea pentru pacea cea de obște, nici de rînduiala oștilor, nici de biruirea vrăjmașilor, ci îndată a început a se sîrgui cum ar înmulți și ar întări eresul arian; deci, gonea pe arhiereii cei credincioși de pe scaunele lor, cei care nu se învoiau cu păgînătatea lui.

Atunci a izgonit mai întîi pe Sfîntul Meletie, arhiepiscopul Antiohiei, apoi și pe acest mare între pătimitori, adică pe Atanasie, căuta să-l prindă. Deci, cînd acel război, care prigonea și surpa Biserica lui Hristos pretutindeni, a venit în Alexandria și cu porunca eparhului voiau să prindă pe Sfîntul Atanasie, fericitul acesta a ieșit în taină din cetate și ascunzîndu-se într-un mormînt, 4 luni a șezut acolo, neștiind nimeni despre dînsul; atunci toată Alexandria mîhnindu-se și tînguindu-se după Sfîntul Atanasie, s-a umplut de multă tulburare de aceasta; căci cu atît de multe și atît de mari necazuri creștinii erau necăjiți de împărații lor, încît ei voiau să ridice armele ca să pornească război.

Înștiințîndu-se de aceasta împăratul și temîndu-se de a lor îndrăzneală și de războiul cel dintre dînșii, a poruncit, chiar și nevrînd, ca Atanasie să-și aibă fără frică scaunul său. Astfel bătrînul Atanasie, bătrînul ostaș al lui Hristos, după ostenelile cele lungi și după nevoințele cele multe pentru dreapta credință și după atîtea izgoniri, acum viețuind puțină vreme în liniște și pace pe scaunul său, s-a odihnit întru Domnul și s-a dus către părinții săi, către patriarhi, către prooroci, către apostoli, către mucenici și către mărturisitori; căci s-a nevoit ca ei pe pămînt.

El a fost episcop 46 de ani și a lăsat după sine moștenitor al scaunului pe fericitul Petru, prietenul său și părtașul tuturor primejdiilor sale. Iar el s-a dus ca să ia luminatele cununi și negrăitele răsplătiri ale bunătăților de la Hristos, Domnul său, Căruia împre-ună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, se cuvine slavă și stăpînire și cinste și închinăciune, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

NOTĂ. În această viață a Sfîntului Atanasie se pomenește de Ision, care a continuat eresul lui Meletie. De aceea, trebuie să se știe cine era acel Meletie. Ca nu cineva să-l socotească că este Meletie, patriarhul Antiohiei (360-381), care a fost dreptcredincios și sfînt. Căci Sfîntul Meletie, patriarhul Antiohiei, cu mulți ani mai pe urmă a fost după acel eretic Meletie, care a fost episcop la Licopolis, în Egipt, și în vremea prigonirii a jertfit idolilor. Pentru aceasta a fost scos mai pe urmă de Sfîntul Petru, arhiepiscopul Alexandriei din rînduiala sa, pentru că el, alcătuind dogme potrivnice credinței celei drepte, pe mulți i-a atras după sine. Ucenicii lui, în loc de creștini, se numeau "meletieni", căci ereticul Meletie cu ucenicii săi ajuta arienilor. Pentru acel Meletie scrie Socrate Scolasticul, în cartea I, cap. III.

În această zi, împreună cu Sfîntul Atanasie se cinstește și pomenirea celui între sfinți, părintele nostru Chiril, arhiepiscopul Alexandriei, a cărui viață se va povesti la 9 iunie.

43. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU MACARIE EGIPTEANUL (19 IANUARIE)

(Acest Sfînt Macarie a scris o carte cu podoabe duhovnicești, foarte folositoare celor ce vor să se mîntuiască, care cuprinde în sine 50 de cuvîntări sau omilii)

Patria acestui cuvios Macarie era Egiptul, iar satul său se numea Ptinapar. Părinții lui erau de un nume cu cei mai vechi dintre sfinți, strămoșii Avraam și Sara, pentru că Avraam era numele tatălui lui Macarie, avînd treapta de preot, și maica lui se numea Sara. De vreme ce erau neroditori, se depărtaseră de traiul însoțirii, însă cu duhul erau tot uniți.

Ei își înfrumusețau viața cu înfrînarea și cu postul, cu rugăciunile și cu privegherea, cu milosteniile și cu primirea de străini și cu multe alte fapte bune. Dar făcîndu-se prin voia lui Dumnezeu năvălirea neașteptată a barbarilor asupra Egiptului, și averile lor răpindu-se din mîinile acelora, au sărăcit foarte mult și se gîndeau să iasă din patria lor.

Dar într-o noapte, dormind Avraam, i s-a arătat sfîntul patriarh Avraam, cinstit la vedere și luminat cu frumusețe, strălucindu-i hainele ca soarele; deci, acela mîngîindu-l și zicîndu-i să aibă nădejde spre Domnul, l-a sfătuit ca să nu se depărteze cu totul de părțile Egiptului, ci să se mute numai în satul ce se numește Ptinapar, care este în hotarele Egiptului, și să nu se lipsească de unirea cu soția lui, de vreme ce, zicea Sfîntul Avraam, "Dumnezeu voiește să vă binecuvînteze cu rod fericit, precum m-a binecuvîntat și pe mine, care eram străin în pămîntul Canaan, dîndu-mi fiu la bătrînețe".

Preotul Avraam deșteptîndu-se din somn, a spus soției sale Sara vedenia sa. Și amîndoi au dat laudă lui Dumnezeu; apoi nezăbovind, s-au mutat în satul Ptinapar. Nu era departe acel sat de pustia Nitriei, și, precum se vede, dumnezeiasca rînduială a mutat acolo pe părinții lui Macarie, ca astfel fiul lor care avea să se nască, să iubească mai cu înlesnire viața pustnicească.

Petrecînd Avraam cu soția sa în satul Ptinapar, s-a întîmplat că s-a îmbolnăvit rău și aștepta să moară. Dar, într-o noapte, zăcînd pe patul durerii și adormind puțin, a avut o vedenie în acest fel: I se părea că vede pe îngerul lui Dumnezeu ieșind din altar și, apropiindu-se de dînsul, îi zise: "Avraame, Avraame, scoală-te de pe patul tău." Iar el i-a răspuns: "Sînt bolnav, Doamne, și nu pot să mă scol." Iar îngerul luîndu-l de mînă, cu veselie zicea către dînsul, cu glas blînd: "Dumnezeu te-a miluit.

El a izgonit boala de la tine și-ți dăruiește binecuvîntarea Sa, pentru că femeia ta Sara va naște un fiu, numit cu numele "fericirii", care va fi locașul Sfîntului Duh și îngerește pe pămînt va viețui și printr-însul mulți se vor duce la Dumnezeu." Întru această vedenie bolnavul deșteptîndu-se, îndată a simțit că este cu totul sănătos, și sculîndu-se, umbla plin de frică și de bucurie; iar toate cele văzute și grăite de înger în vedenie le-a spus soției sale Sara.

Apoi cum că aceea era adevărată, îl încredința schimbarea lui din durerea cea mare întru desăvîrșita sănătate, și împreună au mulțumit lui Dumnezeu, preamilostivului și de bine dătătorului său. După aceasta, Sara a zămislit la bătrînețe și venind vremea a născut un fiu de parte bărbătească și i-au pus numele Macarie, care se tîlcuiește "fericit" și l-au luminat pe el cu Sfîntul Botez.

Venind copilul în vîrstă desăvîrșită și dumnezeieștile cărți bine deprinzîndu-le, părinții lui, ca și cum uitaseră sfătuirea îngerească din vedenia cea despre dînsul, au voit ca să-l însoțească cu femeie chiar și nevrînd; dar el cu totul se lepăda, dorind să se însoțească cu neîntinata mireasă, adică cu viața cea fericită; însă fiind silit, s-a supus la părinteasca voie, punînd bun sfat în minte.

Și săvîrșindu-se ospățul cel de nuntă, tînărul Macarie fiind dus în casă, s-a prefăcut că e bolnav ca și cum îi venise deodată rău, și neatingîndu-se de a sa mireasă, a ieșit curat din casă, ridicîndu-și către Dumnezeu ochii inimii și către El punînd nădejdea, se ruga cu putere, ca să-i ajute degrabă spre a putea să se dezlege de viața lumească și să se facă monah.

Într-una din zile, s-a întîmplat unora din ai lor ca să meargă la Muntele Nitriei, ca să aducă de acolo nitru (adică silitră); pentru că acolo se află multă de aceasta și de aceea muntele se numește Nitria; deci, a mers cu dînșii și Macarie, după porunca părinților săi, și venind la iezerul Nitriei, s-a abătut puțin din cale, vrînd să se odihnească; apoi a adormit, și în vis i se părea că vede un bărbat minunat, strălucind cu lumina și zicînd către dînsul: "Vezi, Macarie, aceste locuri pustii, privește-le, pentru că se cade ție ca în aceste pustietăți să te sălășluiești". După vedenia aceasta,

Macarie deșteptîndu-se, gîndea la cele ce i s-au zis de către cel văzut și nu pricepea ce să fie; pentru că într-acea vreme încă nu erau viețuitori în pustie, afară de marele Antonie și în alt loc în pustia cea mai dinăuntru era Pavel Tebeul, neștiut de nimeni.

Deci, a treia zi, întorcîndu-se din Nitria acasă, a aflat pe mireasa sa bolnavă de friguri, și fiind aproape de sfîrșit, a și murit înaintea ochilor lui și întru feciorie curată s-a dus la veșnica viață. Iar Macarie s-a încredințat lui Dumnezeu și se gîndea la a sa moarte, zicînd în sine: "Macarie, ia aminte și te îngrijește pentru sufletul tău, pentru că se cade și ție ca, după puțină vreme, să lași viața aceasta".

Macarie neîngrijindu-se de nimic pămîntesc, era pururea în casa Domnului, nevoindu-se cu citirea dumnezeieștilor cărți. Părinții văzîndu-i o viață ca aceea, nu mai îndrăzneau să pomenească de nume femeiesc înaintea feței lui, ci se bucurau de curăția vieții lui. Avraam, tatăl lui, îmbătrînind foarte și căzînd în boală, era lipsit de vedere, din cauza bătrîneții și a bolii, de aceea îi slujea fericitul Macarie cu osîrdie și cu dragoste; apoi s-a mutat din viață bătrînul plin de zile și s-a dus către părinții săi.

Trecînd șase luni după mutarea tatălui său Avraam, s-a sfîrșit întru Domnul și Sara, maica lui Macarie. El dînd pe părinții săi obișnuitei îngropări creștinești, era acum liber de toate; și a împărțit toate cele rămase de la părinți la cei ce aveau nevoie de ajutor. Dar era mîhnit că nu avea cui să-și descopere tainele inimii sale și să afle sfat bun, unde să se ducă și de cine să fie povățuit la viața cea plăcută lui Dumnezeu și se ruga Lui cu osîrdie să-i trimită un povățuitor bun, care ar putea să-i arate calea mîntuirii.

Sosind pomenirea unuia din sfinți, căruia după obiceiul părinților săi, voia să-i săvîrșească praznicul, el a gătit prînz nu numai pentru vecini, dar mai ales pentru cei săraci și scăpătați. Atunci, stînd în biserică la cîntare, a văzut un monah bătrîn intrînd în biserică, cărunt la păr, avînd barbă pînă la brîu, galben la față de pustnicie, foarte cinstit la vedere și al cărui chip dinăuntru, adică al sufletului, era înfrumusețat cu podoabele faptelor bune.

Monahul nu era departe de satul acela, și își avea chilia sa pustnicească la un loc liniștit, nearătîndu-se la nimeni; iar într-acea vreme, Dumnezeu rînduind așa, monahul a venit la biserica ce era în sat, pentru împărtășirea cu prea curatele Taine. Pe acest monah l-a rugat Macarie ca, după săvîrșirea dumnezeieștii Liturghii, să intre în casa lui, la masa cea de obște; iar după masă și după ospătarea de ajuns a tuturor, ducîndu-se fiecare la locul său, Macarie a oprit puțin pe monah și luîndu-l de-o parte a căzut la picioarele lui și i-a zis: "Să nu mă oprești ca dimineață să vin la sfinția ta, pentru că voiesc să te am sfetnic bun în viața mea". Bătrînul i-a răspuns: "Să vii, fiule, cînd vei voi". Și a plecat.

A doua zi s-a dus Macarie la bătrîn și i-a spus toate tainele inimii sale, cum dorește cu toată osîrdia să slujească Domnului; și a rugat pe bătrîn să-l povățuiască ce se cade să facă. Bătrînul l-a întreținut în ziua aceea la el cu vorbe folositoare de

suflet, și apunînd soarele, i-a dat puțină pîine cu sare, apoi i-a zis să se odihnească. Stînd singur la rugăciune și avîndu-și mintea sus, fiind noapte adîncă, s-a făcut o vedenie și a văzut un sobor de monahi cu chipuri albe și avînd aripi, care înconjurînd pe Macarie, ziceau: "Scoală-te, Macarie, și începe slujba cea poruncită de la Dumnezeu; nu aștepta altă vreme, că bărbatul leneș nu se luptă cu istețime, iar cel nesîrguitor dobîndește prețul celui leneș.

Văzînd acestea dumnezeiescul bătrîn, dimineața le-a spus lui Macarie și liberîndu-l, i-a zis: "Fiule, ceea ce voiești să faci, fă mai degrabă, că te cheamă Dumnezeu pentru mîntuirea multora; de aceea, de acum să nu te lenevești la lucrurile cele plăcute lui Dumnezeu". Deci, învățîndu-l mult despre rugăciune, priveghere și post, l-a liberat cu pace. Fericitul Macarie întorcîndu-se acasă, a împărțit la săraci toate ale sale, nelăsînd nimic pentru trebuința sa.

După puține zile, liberîndu-se de toate grijile vieții și rămînînd singur ca un sărac, s-a dus iarăși la bătrîn, dîndu-se cu totul Domnului pentru slujirea cea bună. Iar bătrînul primind cu dragoste pe dumnezeiescul tînăr Macarie și arătîndu-i începuturile vieții monahicești cele liniștitoare și învățîndu-l a împleti coșnițe, lucru cuviincios mîinilor monahilor, i-a făcut chilie în alt loc, nu departe de el; pentru că acel părinte dorea să viețuiască singur în numele lui Dumnezeu și a dus în acea chilie pe ucenic, dîndu-i cuviincioasele porunci despre rugăciune, despre hrană, și despre lucrul mîinilor.

Astfel fericitul Macarie a început în numele lui Dumnezeu a alerga pe calea cea sfîntă a vieții monahicești; și sporind din zi în zi în legea Domnului, s-a întîmplat după cîtăva vreme că a venit în satul acela episcopul părinților acelora și aflînd despre fericitul Macarie de la locuitorii satului, l-a chemat la el și cu sila l-a făcut cleric la biserica aceea, deși era încă tînăr. Dar nu după multe zile supărîndu-se Macarie de slujirea aceasta prin care i se tulbura liniștea, a fugit de acolo și s-a sălășluit într-un sat oarecare; și venind la dînsul un om neînvățat, dar cucernic, îi slujea luînd lucrul mîinilor lui și vînzîndu-l, îi aducea hrană. Dar diavolul nesuferind a se vedea învins de monahul cel tînăr, se înarma asupra lui și lupta cu multe feluri de meșteșuguri, aducîndu-i uneori necuviincioase gînduri, iar alteori năvălind asupra lui prin năluciri și înfricoșări; pentru că priveghind el în rugăciunea de noapte, diavolul cutremura casa din temelie, iar alteori închipuindu-se în șarpe și tîrîndu-se pe pămînt, se repezea asupra lui. Iar fericitul Macarie îngrădindu-se cu rugăciune și cu semnul Sfintei Cruci, socotea întru nimic meșteșugirile lui, grăind ca David: *Nu mă voi teme de frica de noapte, de săgeata ce zboară ziua și nici de lucrul ce umblă în întuneric.*

Deci, neputînd vicleanul să biruiască pe cel nebiruit, a aflat asupra lui o meșteșugire ca aceasta: Un bărbat din locuitorii satului aceluia avea o fiică, pe care un tînăr i-o cerea spre nelegiuită însoțire; dar fiindcă era sărac și neînvățat, de aceea părinții se mîndreau față de tînărul acela, nevrînd să dea pe fiica lor după dînsul. Dar fecioara iubea pe tînăr și aprinzîndu-se de asemenea cu dragoste, s-a unit în taină și s-a aflat fecioara avînd în pîntece; deci întrebînd ea pe acel tînăr ce răspuns ar putea

să dea părinților, acela, avînd înlăuntru pe învățătorul răutății, i-a zis: "Spune că sihastrul acela ți-a făcut aceasta".

Ea ascultînd sfatul vicleanului și-a ascuțit limba sa de șarpe asupra nevinovatului monah, căci cînd au cunoscut părinții că fecioara este însărcinată, bătînd-o, au început a o întreba: "Cu cine ai căzut în păcat?" Ea a răspuns: "Cu sihastrul vostru, pe care-l socotiți că este sfînt; căci odată, aflîndu-mă afară din sat și apropiindu-mă de locul unde petrece el, m-a întîmpinat în cale și mi-a făcut silă, iar eu de rușine și de frică, nu l-am spus la nimeni pînă acum".

Prin aceste cuvinte ca de niște săgeți lovindu-se părinții și rudeniile ei, au pornit cu toții asupra sfîntului și au alergat la chilia lui, umplînd văzduhul de strigare și de cuvinte dosăditoare; apoi scoțîndu-l din chilie, l-au bătut mai multă vreme și l-au dus cu dînșii în sat. Aducînd multe vase lepădate, ulcele înnegrite, toarte de ulcioare, și legîndu-le într-o funie, le-au spînzurat de grumajii lui și-l purtau prin sat cu negrăită batjocură, bătîndu-l, împingîndu-l, trăgîndu-l de păr, călcîndu-l cu picioarele și strigînd: "Acest monah a necinstit pe fecioara noastră; apucați-l toți și-l bateți".

Din întîmplare, trecea pe acolo un cinstit bărbat, care văzînd ceea ce se făcea, a zis celor ce-l băteau: "Pînă cînd veți bate fără de vină pe străinul monah, neștiind dacă lucrul este adevărat? Pentru că socotesc că este năpastă, iar nu lucru adevărat". Dar aceia nu-l ascultau și își arătau răutatea lor. Însă iubitorul de Hristos, cel ce pentru Dumnezeu slujea pe Macarie, mergînd în urma celui purtat astfel, se rușina, plîngea și nu putea să-l apere și să scoată pe Macarie din mîinile lor pe care ca niște cîini îl înconjuraseră. Apoi, aceia întorcîndu-se către slujitorul său, se porneau cu dosădiri și cu ocări, zicîndu-i: "Sihastrul căruia îi slujești, iată ce a făcut".

Și l-au bătut pe Macarie cu bețele, pînă ce și-au săturat mînia și iuțimea, încît se tăvălea pe cale aproape mort. Iar părinții acelei fete ziceau: "Să nu-l lăsăm pînă ce nu ne va da garant, că va hrăni pe fecioara noastră, pe care a îngreunat-o". Iar Macarie abia fiind viu, a zis către slujitorul său: "Fii garant pentru mine, omule".

Acesta gata fiind să moară pentru dînsul, s-a obligat astfel; și luînd pe Macarie, abia a putut să-l ducă la chilia lui, neputînd să meargă de bătăile cele cumplite. Tămăduindu-se, puțin după aceasta a început a se nevoi la lucru, zicînd în sine: "Macarie, ai femeie și copii, deci nevoie îți este ca ziua și noaptea să lucrezi, ca să-i hrănești". Și lucrînd coșnițe, le vindea prin mîna slujitorului și trimitea fecioarei prețul ce lua pentru hrană.

Apoi, venind ziua să nască, a ajuns-o dreapta judecată a lui Dumnezeu, pentru că a grăit fărădelege asupra dreptului și nu putea să nască. Pentru aceea a pătimit multe zile și nopți, cu amar strigînd de durerea cea mare, de vreme ce nu putea să iasă dintr-însa pruncul; însă și pe părinții ei îi durea inima văzînd-o într-o suferință ca aceea și nepricepîndu-se, ziceau: "Ce să fie aceasta?" Iar ea atunci, chiar nevrînd,

a spus adevărul, strigînd; "Amar mie, ticăloasa, care sînt vrednică de mii de morți, căci asupra dreptului acestuia am adus clevetire și am mințit că este vinovatul stricăciunii mele; el este nevinovat, iar tînărul care a voit să mă ia, acela mi-a făcut acestea".

Deci, auzind părinții aceasta și toți vecinii au rămas uimiți, pentru că a venit asupra lor rușine și frică și pentru că pe robul lui Dumnezeu, monahul cel nevinovat, l-au chinuit atît de rău; apoi au strigat: "Vai nouă!"

Atunci s-a înștiințat despre aceasta tot satul și toți s-au adunat cu mic cu mare la curtea omului aceluia și auzeau cele ce se spuneau despre fecioară și cum că sihastrul este nevinovat; deci se ocărau singuri, pentru că toți au pus mîinile cu nemilostivire asupra sfîntului. Și s-au sfătuit cu părinții fecioarei să meargă la robul lui Dumnezeu și să cadă cu plîngere la picioarele lui, cerîndu-i iertare; ca nu cumva să-i ajungă mînia lui Dumnezeu pe toți, pentru chinuirea lui cea fără de vină.

Auzind aceasta slujitorul și garantul lui Macarie, a alergat degrabă la sfînt cu veselie și i-a zis: "Bucură-te, părinte Macarie, pentru că bună și luminoasă ni s-a arătat nouă ziua de astăzi, de vreme ce ocara cea dintîi a prefăcut-o Dumnezeu în slavă și eu de acum voi fi liber de garanție, iar tu te-ai arătat fără patimă, drept și preaslăvit pătimitor; căci acea femeie nedreaptă, care a adus năpastă asupra ta, și fiind tu nevinovat te-a clevetit, a ajuns-o judecata lui Dumnezeu și nu poate să nască.

Acum a spus cum că nu tu ești vinovat, ci un oarecare tînăr; deci, toți locuitorii satului, de la mic pînă la mare, vor să vină la tine cu pocăință, ca să proslăvească pe Dumnezeu pentru întreaga înțelepciune și răbdarea ta, și să ceară de la tine iertare, ca să nu vină vreo pedeapsă de la Dumnezeu asupra lor, căci te-au chinuit pe tine".

Auzind acestea smeritul cugetător Macarie, cu greu le-a ascultat, nevrînd cinstea și slava omenească; căci mai cu voie îi era lui necinstea decît să primească cinste de la oameni. Și venind noaptea, s-a sculat și a fugit de acolo și s-a dus întîi la Muntele Nitriei, unde cîndva dormind, a avut vedenia. Acolo a petrecut trei ani într-o peșteră și s-a dus apoi la Muntele Faran, la marele Antonie, care petrecea pustnicește în nevoință, pentru că auzise de dînsul, pe cînd era în lume, și dorea să-l vadă.

Și fiind primit de Cuviosul Antonie cu dragoste, Macarie i s-a făcut ucenic de aproape și a petrecut la dînsul vreme îndelungată, povățuindu-se la desăvîrșită viață întru fapte bune; deci era următor întru toate părintelui său, care a arătat multe nevoințe și atît de mult a sporit în viața monahicească, încît a întrecut pe ceilalți frați; pentru care era numit de dînșii "tînăr bătrîn". Căci în anii tinereților sale, a arătat viață bătrînească și se lupta ziua și noaptea cu diavolii, care uneori se închipuiau în diferite chipuri și năluciri, ca niște ostași înarmați, călare pe cai.

Apoi îndreptîndu-se spre război, cu sălbăticie năvăleau asupra lui cu chiote, gîlceavă și cu tulburări, fiind fără număr, voiau ca să-l ucidă. Iar uneori în chip nevăzut aduceau gînduri necurate asupra lui și cu toate meșteșugirile se sileau să clatine și să dărîme zidul cel întemeiat de Hristos.

Dar nicidecum n-au putut să vatăme pe luptătorul cel care a luat pe Dumnezeu de ajutor, și zicea ca David: *Aceștia în căruțe și pe cai, iar eu numele Domnului voi chema; că aceia să fie împiedicați și să cadă, iar eu întru Dumnezeu voi avea putere. El va defăima pe vrăjmașii mei, adică pe diavolii cei ce mă supără.*

Într-o noapte, dormind fericitul, l-au împresurat o mulțime de diavoli, deșteptîndu-l și zicîndu-i: "Scoală-te și cîntă cu noi și nu dormi". Iar cuviosul cunoscînd meșteșugirile drăcești, nu se sculă și le răspunse: *Duceți-vă de la mine, blestemaților, în focul cel veșnic, cel gătit tatălui vostru și vouă.* Iar ei au zis: "Aduci astfel de hulă asupra noastră, și cu dosădire ne răspunzi nouă?".

Grăit-a sfîntul: "Care din diavoli scoală pe cineva la slujba lui Dumnezeu sau îl învață la fapte bune?" Iar ei grăind multe și nesuferind ca să fie nebăgați în seamă de dînsul, văzînd că nu puteau să-l scoale, toți cu mînie s-au pornit asupra lui și au început a-l bate. Iar sfîntul a strigat: "Hristoase, ajută-mi și mă izbăvește de aceștia, că m-au înconjurat ca niște cîini mulți și au deschis asupra mea gura lor". Și îndată mulțimea diavolească a pierit cu sunet.

Iar pe cînd cuviosul aduna din pustie frunze de finic, ducîndu-le în chilie spre facerea coșnițelor, l-a întîmpinat diavolul în cale cu o seceră și voia să-l lovească, dar n-a putut și i-a zis lui: "Multe nevoi rabd eu de la tine, o! Macarie, căci nu pot să te biruiesc; însă toate cele ce tu le faci, le fac și eu: postești tu și eu nicidecum nu mănînc; priveghezi tu, și eu deloc nu dorm; dar una este cu care mă biruiești pe mine"; deci i-a zis Macarie: "Care este una aceea?" Răspuns-a diavolul: "Smerenia ta; pentru aceea nu pot să stau împotriva ta".

Fericitul Macarie, avînd 40 de ani de la nașterea sa, a luat de la Dumnezeu darul tămăduirilor și al proorociei, cum și stăpînire asupra necuratelor duhuri; apoi s-a învrednicit treptei preoțești și a fost conducător părinților celor ce viețuiau în schit. Iar pentru hrana și băutura lui cum postea, nu se cuvine a grăi multe; de vreme ce nici între cei mai lipsiți de grijă monahi nu se putea afla acolo îmbuibare sau mîncăruri mai bune, pe de o parte pentru lipsa cea mare a celor de trebuință, iar pe de alta pentru rîvna cea dumnezeiască a multor părinți care petreceau acolo; căci fiecare urma unul altuia în viața cea pustnicească, iar mai ales se sîrguiau a se întrece.

Despre alte nevoințe ale acestui ceresc bărbat se povestea între părinți cum că neîncetat era întru înălțarea minții către Dumnezeu și cea mai multă vreme se lipea de Dumnezeu cu mintea decît de lucrurile lumii aceștia. Apoi cerceta pe părintele și pe învățătorul său, Antonie cel Mare, și de dînsul mult se povățuia, vorbind cu dînsul cuvinte duhovnicești. În urmă, s-a învrednicit după fericitul sfîrșit al lui Antoniea lua

de la cei doi ucenici ai aceluia, ca o bogată moştenire, toiagul cu care își sprijinise trupul său neputincios, din cauza bătrîneţelor şi nevoinţelor pustniciei; iar cu toiagul a luat duhul îndoit, precum Elisei l-a luat de la Ilie şi făcea minuni mari, pe care acum este vremea a le povesti.

Un egiptean iubitor de păcate, fiind rănit de pofta păcatului spre o femeie străină, frumoasă la chip, dar neputînd s-o plece spre desfrînare, pentru curăția ei şi pentru cinstea și dragostea pe care o avea pentru bărbatul său, s-a dus la un fermecător, rugîndu-l ca să facă pe femeia aceea să-l iubească; ori cu farmecele sale să facă pe bărbatul ei ca s-o urască și s-o gonească; fermecătorul acela a luat multe daruri de la egiptean şi a făcut obişnuitele sale meşteşu-giri, sîrguindu-se cu multe farmece ca să înşele pe acea femeie curată, spre desfrînare.

Apoi neputînd să înduplece mintea ei cea nemişcată spre acea faptă rea, a fermecat ochii celor ce căutau la dînsa; şi a făcut aşa ca tuturor celor ce o vedeau să li se pară că nu este femeie cu faţă de om, ci animal parte femeiască; deci, intrînd bărbatul în casă, cînd a văzut-o întru asemănare de animal, s-a spăimîntat, şi nu pricepea ce este, pentru că vedea că pe patul lui se odihneşte un animal. Vorbea cu dînsa şi nu putea să audă nici un răspuns, decît numai o vedea mîniindu-se. Însă ştia că este femeia lui şi a cunoscut răutatea pizmaşului, cum că era prefăcută de oameni răi întru asemănare de dobitoc, de care lucru era în mare mîhnire şi plîngea.

Chemînd preoţi în casa sa, le-a arătat pe femeia lui, dar nici aceia nu puteau cunoaşte ce avea: cum şi pentru ce s-a prefăcut în animal. Căci şi ochii acelora ca nişte fermecaţi vedeau animal; şi trecuseră trei zile de cînd i se făcuse ei aceasta şi nici un fel de hrană nu primea, pentru că nici ca animalul nu primea fîn, nici ca omul nu putea să mănînce pîine. Apoi, bărbatului ei i-a venit în minte s-o aducă în pustie, la Cuviosul părinte Macarie.

Deci, punînd pe dînsa frîul ca pe un animal, s-a dus, luînd după sine pe femeia sa întru asemănare de animal. Pe cînd se apropia de chilia cuviosului, fraţii ce stăteau afară, au început a cîrti asupra lui, întrebîndu-l pentru ce vrea să intre în mînăstire cu acel animal? Iar el a zis către dînşii: "Am venit aici, ca animalul acesta să cîştige mila de la Domnul cu rugăciunile Sfîntului Macarie".

Şi întrebîndu-l monahii: "De ce pătimeşte?" Omul a zis: "Acest animal pe care îl vedeţi este femeia mea şi cum s-a prefăcut nu ştiu; iată acum sînt trei zile de cînd nici un fel de hrană nu gustă nicidecum". Iar fraţii auzind acestea, au mers să spună sfîntului, căruia acum i se descoperise şi se ruga lui Dumnezeu pentru dînsa.

Fraţii spunîndu-i despre acest lucru şi arătîndu-i dobitocul cel adus, sfîntul a zis către dînşii: "Voi singuri sînteţi dobitoace, de vreme ce aveţi ochi răi, iar ea precum este făcută, aşa rămîne femeie şi nu este schimbată întru altă fire; ci aşa se pare ochilor voştri cei înşelaţi de farmece". Deci, sfinţind apă, a turnat pe capul ei,

rugîndu-se, și îndată a făcut-o să fie în chipul său cel dintîi; încît toți cei ce căutau la dînsa au văzut-o că este femeie, cu față de om.

Apoi, poruncind să-i dea ei să mănînce, a făcut-o femeie sănătoasă. Și au mulțumit lui Dumnezeu, bărbatul și femeia, cum și toți cei ce vedeau această minune. Apoi, sfîntul a învățat pe femeie, ca adeseori să meargă la sfînta biserică și să se împărtășească cu preacuratele lui Hristos Taine; căci pentru aceea, zicea el, a venit asupra ta acea ispită, fiindcă cinci săptămîni au trecut, de cînd ai fost părtașă dumnezeieștilor Taine. Astfel învățîndu-i și sfătuindu-i pe amîndoi, i-a liberat în pace. Asemenea și o altă fecioară, prefăcută în animal de vrăjitori, aducînd-o părinții ei la sfîntul, a tămăduit-o cu rugăciunea. Iar pe o altă fecioară, plină de răni, prin ungerea cu untdelemn sfințit, a făcut-o sănătoasă.

Deci, mulți supărau pe cuviosul, unii pentru rugăciuni și binecuvîntări și pentru folosirea de învățătură de la dînsul, iar alții pentru tămăduiri; pentru aceea sfîntul și-a săpat o peșteră adîncă în chilie, ca de o jumătate stadie, și se ascundea de cei ce veneau la dînsul fără vreme, cînd îi întrerupeau gîndirea la Dumnezeu și rugăciunea.

Atîta dar avea de la Dumnezeu, încît învia și morți. Un monah oarecare, șezînd în preajma Nilului, s-a lipit de el diavolul mîndriei. Deci, întîi l-a rătăcit de la adevărata credință și l-a adus la cugetarea celor ce se numeau Ierachteni, care ziceau că Mîntuitorul n-a luat trup omenesc, nici că înviază trupul nostru cu care ne-am îmbrăcat și că trei începători sînt: Dumnezeu, materia și răutatea. Astfel a atras la răzvrătirea a 500 de suflete. Și a putut face aceasta căci grăia multe bîrfeli de acest fel către mulți. Apoi și diavoli a scos, după cum se spune de Domnul nostru în Sfintele Evanghelii: *Căci vor da semne și minuni*, încît ar fi fost cu putință să amăgească și pe cei aleși; căci cu domnul diavolilor, într-adevăr, scotea pe diavoli, pentru pierzarea sufletelor.

Deci, episcopul acelui loc a venit cu clerul său la părintele Macarie, robul lui Dumnezeu, și rugîndu-l, îi zise: "Vino și ajută-ne; căci dacă pînă trăiești tu nu vom curăți vecinătatea noastră, toți se vor lipi de dînsul și întru pierzare se vor duce". Iar sfîntul a zis către dînsul: "Iată că vin, dar fiind om simplu, ce pot să fac eu?" Episcopul stăruia, rugîndu-l: "Eu așa cred că, dacă va veni Dumnezeu, va împăca Biserica Sa; căci eu de multe ori avînd gînd să vin, am fost împiedicat de treburile eparhiei; iar acum, numai suferind pierzarea poporului, și încă temîndu-mă de osînda lui Dumnezeu, care zice: *Sîngele lor din mîinile voastre îl voi cere;* de aceea am venit la tine, căci Dumnezeu m-a trimis.

Atunci Avva Macarie sculîndu-se, a mers cu dînsul și a venit la amăgitorul acela, pe care, cînd l-a văzut bătrînul, a zis episcopului: "Acesta are un diavol din cei stăpînitori și ai cunoscut că acesta nu este locul meu. Împotriva acestor duhuri nu m-am luptat deloc, căci sînt două cete de diavoli, una este care aduce plăcerile și dezmierdările în trupul omului, iar alta care amăgește sufletele, dar care este foarte

lesne de biruit. Aceste duhuri le rînduiește satana la vrăjitori și amăgitori, ca și la începătorii de eresuri". Episcopul a zis: "Este trebuință de rugăciune din adîncul inimii, căci cuvîntul nu are nici o putere".

Deci, i-a poruncit să iasă la dînșii; iar el ieșind, episcopul i-a zis: "Cum de n-ai venit de atîta vreme la noi?" Iar el a răspuns: "Pentru că nu credeți drept". Zis-a către dînsul Sfîntul Macarie: "Dar tu crezi bine?" Iar el a zis: "Foarte bine". Sfîntul i-a zis: "Care este aceea pe care noi nu o cugetăm bine?" El a răspuns: "Fiindcă ziceți că trupul a înviat; și încă mai ziceți că și Dumnezeu a luat asupră-și trup și oase". Bătrînul i-a zis: "Dacă zicem de la noi, rău zicem, iar dacă astfel a grăit adevărul, tu pentru ce grăiești împotrivă? Cu toate acestea noi vom spune ție cum credem și dacă te vei îndupleca, bine vei face; iar dacă nu, tu însuți vei primi pedeapsa de la Dumnezeu, pe ale cărui dogme le lepezi". El a zis: "Eu întîi să-ți spun credința mea". Iar sfîntul a zis: "Credința rea nici să nu se numească credință".

Deci, a poruncit episcopului să zică Simbolul credinței și episcopul a zis: *Cred într-unul Dumnezeu, Tatăl, Atotțiitorul*; și celelalte de aici înainte, cum și alte graiuri de la apostolul. Atunci s-a rușinat ereticul și neavînd ce să răspundă, a zis către Sfîntul Macarie: "Mie nu-mi grăi credința cea din cuvinte, ci să mergem la morminte și tu să înviezi cu trupul pe unul din cei ce zac acolo și voi crede că bine cugetați, ori eu să scot suflet fără de trup, și să vă rușinez pe voi". Și întorcîndu-se Sfîntul Macarie, a zis episcopului: "Mare este răul, căci și pe Dumnezeu îl ispitim, ca pentru un îndrăcit să se facă atît de mare semn". Zis-a episcopul: "Ba nu părinte, ci pentru o eparhie întreagă".

Atunci au mers la morminte și a venit și Ierachtenul să cheme pe diavol. Și mult făcîndu-și rugăciunea lui cea ereticească, nu putea să scoată nici un suflet fără trup din mormînt. Atunci diavolul n-a ieșit ca mai înainte, căci îi sta împotrivă Duhul cel Sfînt. Și cînd a văzut că nimic n-a putut face, le-a zis: "Pentru necredința voastră nu poate să iasă". Episcopul a zis: "Dacă am fi fost rău-credincioși, atunci mai vîrtos trebuia să iasă, ca să mustre necredința noastră".

Iar bătrînul rugîndu-se în sine, netăgăduind nimic, a plecat genunchii la pămînt, după ce a stat un ceas la rugăciune; împreună cu toți care erau de față, s-a ridicat, și lovind cu toiagul cel de finic un mormînt, pentru că toiegele monahilor celor de acolo sînt de finic, a înviat un om din mormînt, nu vreunul care a murit de curînd, ci unul mort de mult.

Această minune văzînd-o Ierachteanul, a leșinat și ieșind diavolul dintr-însul, el a căzut la picioarele sfîntului, împreună cu tot poporul care era de față, și cerea să-l ucidă; dar nu i-a lăsat sfîntul, ci l-a luat cu sine în pustie și l-a izbăvit de rătăcire. Apoi, întrebînd pe cel ce a înviat dacă știe pe Hristos, el a zis că n-a auzit despre El nici cînd trăia. Deci, sfîntul botezîndu-l, l-a avut cu sine trei ani și apoi cu adevărată moarte a răposat, încît se potrivea și la el cuvîntul Domnului, că nici acesta n-a greșit, nici părinții lui; ci ca să se arate slava lui Dumnezeu într-însul.

Iar episcopul a întrebat pe Sfîntul Macarie dacă s-a suit în inima lui vreun cuget de slavă omenească, cînd a văzut înaintea lui atîta popor, față de o minune atît de mare? El a răspuns: "O inimă care are îndeletnicire a căta spre slava oamenilor, unul ca acesta pe Dumnezeu încă nu L-a cunoscut, și ceea ce face, ca un om o face; iar cel ce s-a învrednicit de insuflarea lui Dumnezeu, întru multă nevoință se află, temîndu-se să nu cadă.

Unul ca acesta numai o credință are, de a ieși din trup, iar slava omenească nici în gînd nu-i vine. Deci, o pildă ca aceasta îți zic: "Închipuiește-ți pe cineva că umblă pe mare și privește spre cer în soare; unul ca acesta dacă ar vedea locul pe unde umblă, s-ar scufunda. Astfel cel ce privește la slava lui Dumnezeu, slava cea de la oameni o nesocotește. Iar dacă împrejurul acesteia s-ar întoarce, cade din aceea și căzînd astfel, se biruiește de multe patimi".

Apoi Cuviosul Macarie a înviat încă și un alt mort, pentru care părintele Sisoe povestea așa: "Am fost în schit cu părintele Macarie și a sosit vremea secerișului; atunci, mergînd la seceriș noi șapte, iată o văduvă aduna spice după noi și plîngea neîncetat; apoi chemînd Macarie pe stăpînul holdei aceleia, l-a întrebat: "Ce are această bătrînă de plînge mereu?" Iar el a spus lui Macarie că bărbatul ei luînd de la cineva un zălog, a murit fără veste, nespunîndu-i ei unde a pus ceea ce a luat și voiește stăpînul zălogului aceluia ca s-o ia pe ea în robie cu copiii ei". Și i-a zis Macarie lui: "Să-i spui ei ca să vină la noi, unde ne odihnim la amiază". Cînd a venit văduva aceea, a zis către dînsa bătrînul: "Întotdeauna plîngi astfel?" Ea a spus lui: "Bărbatul meu a murit grabnic; el luase de la cineva niște aur să-l păstreze, dar nu mi-a spus unde l-a ascuns". Zis-a către dînsa bătrînul: "Vino ca să ne arăți mormîntul bărbatului tău".

Deci luînd pe frați, a mers cu dînsa, apoi sosind la mormînt, bătrînul a zis către văduvă: "Du-te la casa ta". Și rugîndu-se, a strigat bătrînul pe cel mort, zicînd către dînsul: "Unde ai pus vistieria cea străină?" Iar el a răspuns din mormînt: "În casa mea am ascuns-o, sub picioarele patului meu". Și a zis lui bătrînul: "Dormi iarăși pînă la ziua învierii".

Iar frații văzînd aceasta, au căzut de frică la picioarele lui. Și le-a zis lor bătrînul: "Nu pentru mine s-a făcut aceasta, pentru că eu sînt un nimic; ci pentru văduvă și sărăcia ei a făcut Dumnezeu lucrul acesta. Însă să știți aceasta, că Dumnezeu voiește ca sufletul să fie fără păcat, și cel ce va cere de la El, va lua". Apoi, mergînd, a spus văduvei unde se află vistieria. Iar ea luînd-o, a dat-o stăpînului ei și s-a mîntuit de robie pe sine și pe fiii ei; și toți cei ce auzeau aceasta, au preamărit pe Dumnezeu.

Încă și un al treilea mort a înviat Cuviosul părinte Macarie; despre care scrie Rufin prezbiterul, astfel: "Odinioară, în locurile cele de aproape fiind făptuită o ucidere, se punea vina asupra unui nevinovat și acela a alergat în chilia sfîntului, însă au mers în urma lui și cei ce voiau să-l prindă ca pe un ucigaș. Și voiau să-l dea la judecata cea legiuită.

Deci, acela se lepăda și se jura că este nevinovat de sîngele celui ucis, iar ei stăruiau făcîndu-l vinovat. Și făcîndu-se de amîndouă părțile multă vorbă și sfadă, i-a întrebat Macarie unde este îngropat cel ucis. Și sculîndu-se, a mers cu dînșii la mormînt; apoi plecîndu-și genunchii, s-a rugat mult și a zis către cei ce stau de față: "Acum va arăta Domnul dacă este acesta cu adevărat vinovat de uciderea despre care ziceți". Și a strigat cu mare glas, chemînd pe nume pe cel ucis, iar el a răspuns din mormînt.

Sfîntul a zis către dînsul: "În numele lui Iisus Hristos, zic ție să ne spui nouă dacă ai fost ucis de omul acesta?" Iar acela cu glas foarte lămurit a răspuns din mormînt, încredințîndu-i că n-a fost ucis de acela, pe care-l năpăstuiesc fără vină. Atunci, toți mirîndu-se de o minune ca aceea, au căzut la pămînt. Apoi, căzînd la picioarele lui, ca iarăși să întrebe pe cel ce zăcea în mormînt, cine l-a ucis. Atunci le-a zis cuviosul: "Despre aceasta nu-l voi întreba, pentru că destul este mie ca să izbăvesc de năpastă pe cel nevinovat; iar a da judecății pe cel vinovat, nu este lucrul meu".

Odinioară a fost adus la cuviosul un tînăr de care se plîngea maică-sa că era îndrăcit; acesta era legat și ținut de doi oameni. El avea în sine pe diavolul îmbuibării, căci mînca trei pîini mari și bea un vas de apă, nu tocmai mic; însă toate cele mîncate nu erau nimic, căci ca într-un foc se mistuia hrana și băutura într-însul. Deci, acel tînăr, cînd nu-i da maică-sa atît de mult să mănînce, el striga la ea; de aceea plîngea maica lui și ruga pe Cuviosul Macarie ca să miluiască pe fiul ei și să-l tămăduiască de o boală ca aceea.

Cuviosul a început a face rugăciuni cu dinadinsul către Dumnezeu, pentru dînsul; și după întîia și a doua zi, i-a fost mai ușor tînărului și cerea mai puțin să mănînce. Deci, a zis sfîntul către maica lui: "Cît voiești ca să mănînce fiul tău?" Ea a zis: "Zece litre de pîine". Iar sfîntul ocărînd-o, i-a zis: "De ce atît de mult ai cerut, o! femeie?" Deci, șapte zile postind fericitul și rugîndu-se pentru acel tînăr, a izgonit pe diavolul dintr-însul, și l-a făcut ca cu trei litre de pîine să se sature; și apoi i-a poruncit ca nu în deșert să stea, ci să se ostenească lucrînd cu mîinile. Astfel, cu darul lui Dumnezeu, desăvîrșit sănătos a dat pe tînăr maicii lui și i-a liberat cu pace.

Oarecînd cuviosul a ieșit din schit la locul Terinut, și înserînd, a intrat într-un mormînt elinesc să se culce; deci, erau acolo oase elinești vechi și luînd unul, l-a pus căpătîi lui. Diavolii văzînd îndrăzneala lui, s-au mîniat asupră-i și au vrut să-l îngrozească, strigînd cu glas femeiesc: "O! cutare, mergi în baie să te speli?" Și a răspuns alt demon din oasele cele moarte, care zăcea sub capul bătrînului, zicînd: "Un străin am deasupra mea și nu pot să vin". Bătrînul neînfricoșîndu-se, cu îndrăzneală bătea osul acela, zicîndu-i: "Scoală-te și te du, dacă poți". Auzind acestea diavolii, au strigat cu mare glas, zicînd: "Ne-ai biruit cu totul", și au fugit rușinați.

Apoi, umblînd prin pustie, părintele Macarie a aflat o căpățînă de om uscată zăcînd pe pămînt, pe care cînd a întors-o cu toiagul său, se părea că dă oarecare glas

căpățîna aceea. Deci, a întrebat-o bătrînul cine este? Și căpățîna a zis: "Eu am fost începător al slujitorilor idolești, care au locuit în acest loc, iar tu ești părintele Macarie, cel plin de Duhul lui Dumnezeu; pentru că tu, cînd te rogi, milostivindu-te spre cei ce sînt în muncă, ei simt oarecare ușurare". Și a zis bătrînul: "Care este ușurarea sau munca voastră, spune mie?" Răspuns-a cu suspinare, zicînd: "Pe cît este de departe cerul de la pămînt, atît de mare este focul în al cărui mijloc sîntem noi de la picioare pînă la cap, cu totul arzîndu-ne; și nu este cu putință cuiva din noi ca să vadă fața altuia, iar cînd te rogi pentru noi, ne vedem puțin unul pe altul și aceasta este pentru noi ușurare".

Acestea auzindu-le bătrînul, a lăcrimat și a zis: "Vai de ziua în care va fi călcat omul poruncile lui Dumnezeu". Și iarăși a întrebat pe căpățîna aceea: "Au, este altă muncă mai mare?" Răspuns-a căpățîna: "Sînt altele cu mult mai adînci sub noi". Și întrebînd bătrînul, a zis: "Cine se află întru acele adînci munci?" Căpățîna a răspuns: "Noi sîntem cei ce n-am cunoscut pe Dumnezeu și acum simțim milostivirea Lui, măcar cît de puțin; iar aceia care cunoscînd pe Dumnezeu, s-au lepădat de El și n-au păzit poruncile Lui, cu mai grele și mai grozave chinuri sînt chinuiți sub noi". Iar Sfîntul Macarie luînd căpățîna aceea, a îngropat-o în pămînt și s-a dus.

După aceasta, cuviosul bătrîn viețuia deosebit, avînd chilie în pustia cea mai mare; și era o mînăstire mai jos de el, într-o altă pustie, avînd monahi mulți. Deci, șezînd bătrînul lîngă cale, a văzut odinioară pe diavolul mergînd în chip de om și avînd o haină lățoasă; iar la fiecare laț spînzura cîte o tigvuliță; apoi a zis către el bătrînul: "Unde mergi, răule?" Acela a spus: "Mă duc să tulbur pe frați". Bătrînul l-a întrebat iarăși: "Ce sînt tigvulițele acestea pe care le porți?" Diavolul răspunse: "Duc gustări fraților". Bătrînul zise: "În toate acestea sînt gustări?" El a răspuns: "Da, pentru că de nu-i va fi plăcut cuiva una, îi dau alta și pe toate la rînd, ca fiecare să aibă cîte una".

Acestea zicînd, s-a dus; iar bătrînul a rămas, păzind calea, pînă se va întoarce. Atunci, văzîndu-l întorcîndu-se, i-a zis: "Ți-a mers bine?" El a răspuns: "Rău, căci unde mi-e bine mie?" Bătrînul îi zise: "Pentru ce?" Acela a răspuns: "Deoarece toți monahii mi s-au făcut potrivnici și nimeni nu m-a primit". Bătrînul zise: "Dar pe nici unul dintr-înșii nu-l ai prieten?" Diavolul răspunse: "Am numai pe un monah care mă ascultă și cînd mă duc la dînsul, se învîrtește ca paiața înaintea mea". Bătrînul l-a întrebat cum este numele monahului aceluia?" Diavolul răspunse: "Teopempt". După aceasta s-a dus.

Sculîndu-se Avva Macarie, s-a dus în cea mai de jos pustie, la mînăstirea aceea. Frații de acolo auzind, i-au ieșit cu ramuri în întîmpinarea lui și fiecare dintr-înșii își gătea chilia, socotind că bătrînul va găzdui la dînsul. Iar el a întrebat: "Cine este Teopempt?". Pe acesta văzîndu-l, a intrat la dînsul în chilie, iar el a primit pe părintele, bucurîndu-se; și cînd au început a vorbi singuri, i-a zis bătrînul: "Cum petreci, frate?" Acela răspunse: "Bine, cu rugăciunile tale". Bătrînul zise: "Nu te supără pe tine oarecare gînduri rele?" Fratele răspunse: "Acum îmi este bine"; pentru

că se rușina să-și mărturisească gîndurile sale de rușine. Atunci i-a zis bătrînul: "De mulți ani postesc, nevoindu-mă, și toți mă cinstesc, dar într-acești ani ai bătrîneței mă supără necuratul duh al desfrînării". La aceasta Teopempt a răspuns: "Cu adevărat părinte, și eu sînt foarte mult stăpînit de duhul desfrînării".

Bătrînul cercă și celelalte gînduri pierzătoare ale sufletului aceluia, pînă ce fratele i le-a spus pe toate. După aceasta, cuviosul a întrebat pe frate: "Cum postești?" El răspunse: "Pînă la al nouălea ceas". Grăit-a sfîntul: "Să postești pînă seara, să flămînzești și să înveți pe de rost părți din Evanghelie și din alte sfinte cărți, ca să te îndeletnicești totdeauna în gîndirea lui Dumnezeu; și de-ți va veni gînd rău, să nu-l primești și niciodată să nu te cobori cu mintea în jos, ci totdeauna să ai aminte sus, și-ți va ajuta Dumnezeu".

Așa întărind părintele pe acel frate, s-a dus în pustia sa. Și cînd ținea calea, a văzut iarăși pe acel diavol mergînd, și i-a zis: "Unde mergi?" Diavolul răspunse: "Mă duc să tulbur pe frați". Zicînd aceasta, a trecut alături. Dar cînd s-a întors, i-a zis sfîntul: "Cum sînt frații?" Diavolul răspunse: "Toți mi s-au făcut potrivnici și acela pe care mai înainte îl aveam prieten și mă asculta, nu știu cine l-a răzvrătit și nu mă ascultă nicidecum; căci s-a făcut mai potrivnic decît toți și m-am jurat că nu mă mai duc acolo, decît numai după o lungă vreme". Zicînd acestea, s-a dus, iar sfîntul s-a întors la chilia sa.

Odată au venit la Cuviosul Macarie în schit doi tineri străini, unul bărbos, iar la altul abia începea mustața; aceștia l-au întrebat: "Unde este chilia lui Avva Macarie?" El le-a zis: "Ce voiți de la dînsul?" Ei îi ziseră: "Am auzit despre dînsul și despre viața părinților care sînt în schit; deci am venit să-l vedem". Bătrînul le-a spus: "Eu sînt". Ei s-au închinat lui pînă la pămînt și au zis: "Aici voim să petrecem". Bătrînul văzîndu-i că sînt dintre tinerii bogați, le-a zis: "Nu veți putea să ședeți aci". Cel mai tînăr răspunse: "De nu ne vei lăsa să petrecem aici, atunci ne vom duce aiurea".

Bătrînul a zis în mintea sa: "Pentru ce să-i gonesc, căci se vor sminti? Deci, să-i primesc, pentru că singură osteneala pustiei îi va face ca de voie să fugă de aici". Și a zis către dînșii: "Veniți și vă faceți chiliuțe, dacă puteți". Apoi le-a dat o secure și o coșniță plină de pîine și sare, și ducîndu-i departe, le-a arătat un loc pe o piatră vîrtoasă și le-a zis: "Aici să vă zidiți chiliuța, aducînd lemne din luncă și să ședeți"; pentru că socotea bătrînul, că vor fugi de osteneală. Apoi au întrebat tinerii aceia pe Macarie: "Ce lucrează monahii?" Bătrînul le-a răspuns: "Împletituri". Și luînd mlădițe, începea a împleti din capăt, zicîndu-le: "Așa să faceți coșnițe și să le dați la paznicii bisericești, iar aceia vă vor aduce pîine și sare". Apoi cuviosul s-a dus la dînșii, iar ei cu răbdare mare făceau toate cele poruncite, și n-au venit la părintele lor trei ani.

Aducîndu-și aminte Avva Macarie de dînșii, a zis în sine: "Care să fie oare lucrarea lor de nu vin la mine, să mă întrebe nimic?" Alții de departe vin, iar aceștia

care petrec mai aproape n-au venit, căci acei doi frați la nimeni nu mergeau, fără numai la biserică, ca să primească împărtășirea preacuratelor Taine.

Deci, bătrînul s-a rugat lui Dumnezeu, postind o săptămînă, ca să-i arate lui lucrarea lor, și după acea săptămînă s-a dus la dînșii, să vadă cum locuiesc; și bătînd el în ușă, i-au deschis, apoi ei văzînd pe omul lui Dumnezeu, i s-au închinat pînă la pămînt, iar bătrînul făcînd rugăciune, a șezut. Apoi făcînd cel mai mare semn ca să iasă cel mai tînăr, acela a șezut împletind coșnițe; iar în ceasul al nouălea a intrat bătînd cel mai mic și făcînd puțină fierbătură, a pus înainte masă și trei bucăți de pîine.

Pe urmă, a zis bătrînul: "Veniți să mîncăm". Și au mîncat, mulțumind Domnului; după aceea, a adus apă cel mai tînăr și au băut, iar după ce a înserat, a zis părintelui: "Te vei duce părinte de aici?" El le-a răspuns: "Nu, ci aici mă voi odihni". Ei i-au așternut o rogojină într-un colț sub chilie, iar în celălalt s-a odihnit singur pe rogojină și s-a înnoptat. Sfîntul Macarie se ruga lui Dumnezeu să-i arate fapta lui cea bună; deci, s-a desfăcut acoperămîntul chiliuței; făcîndu-se lumină, cei doi frați nu vedeau lumina, ci li se părea că doarme bătrînul; și îmboldind cel mai mare pe cel mai mic, s-au sculat amîndoi, și, închinîndu-se, și-au ridicat mîinile spre cer, rugîndu-se în taină.

Atunci Cuviosul Macarie a văzut pe demoni ca muștele, venind la cel mai mic și unele se așezau pe buzele lui, iar altele pe ochi; dar îngerul lui Dumnezeu, avînd o armă de foc, gonea de la dînsul pe demoni, iar de cel mai mare nici nu putea să se apropie; apoi despre ziuă iarăși amîndoi s-au odihnit.

Iar Cuviosul Macarie s-a făcut ca și cum s-ar fi deșteptat din somn, și toți s-au sculat. Apoi a zis cel mai mare frate: "Părinte, vei voi ca să citim cei 12 psalmi?" Avva a răspuns: "Da". Și a cîntat mai întîi cel mai tînăr și după fiecare stih ieșea lumină de foc din gura lui și se suia la cer. Apoi a început a cînta și cel mai mare, și ieșea din gura lui foc ca o funie ce ajungea pînă la cer. După sfîrșirea psalmilor, bătrînul vrînd să se ducă, le-a zis: "Rugați-vă pentru mine". Iar ei s-au închinat lui pînă la pămînt, tăcînd; și așa se depărtă de dînșii. Și a cunoscut că cel mai mare este desăvîrșit întru bunătăți, iar cu cel mai mic încă se lupta vrăjmașul. Și nu după multe zile, a adormit întru Domnul cel mai mare, iar după dînsul, a treia zi, a murit și cel mai mic. Și cînd veneau unii din părinți la Avva Macarie, îi ducea la chiliuța celor doi frați și le zicea: "Veniți de vedeți locul în care s-au nevoit robii cei mari ai lui Hristos".

Odată, cuviosul rugîndu-se lui Dumnezeu, s-a auzit un glas, care îi zise: "Macarie, încă n-ai venit la măsura celor două femei, care viețuiesc împreună în cetatea cea de aproape". Deci, auzind de aceasta bătrînul, și-a luat toiagul și a mers la cetatea zisă, și găsind casa lor, a bătut în ușă. Atunci, odată a ieșit una dintre ele și l-a primit cu mare bucurie.

Apoi, bătrînul pe amîndouă chemîndu-le, le-a zis astfel: "Pentru voi am suferit atîta osteneală, venind din pustia cea depărtată, ca să înțeleg lucrurile voastre, pe care să mi le spuneți, netăinuindu-le". Femeile i-au răspuns bătrînului: "Crede-ne, sfinte părinte, că noi sîntem păcătoase și trăim cu bărbații noștri, deci ce fel de lucruri cauți de la noi?" Iar bătrînul stăruia rugîndu-le, să-i arate rînduiala vieții lor.

Ele fiind silite, au zis: "Noi nici un fel de rudenie nu avem între noi și s-a întîmplat de s-au însoțit cu noi doi frați, și cu dînșii petrecînd împreună 15 ani într-o casă, cuvînt rău sau necurat n-am zis una către alta, nici ne-am sfădit cîndva; ci în pace pînă acum viețuim și ne sfătuim cu un gînd, ca lăsînd pe soții cei trupești, să mergem în ceata sfinților feciori, care slujesc lui Dumnezeu, dar n-am putut să înduplecăm pe bărbații noștri să ne lase, deși i-am rugat cu foarte multe lacrimi. Drept aceea, necîștigîndu-ne dorirea, am pus așezămînt între Dumnezeu și între noi, ca nici un fel de cuvînt deșert să nu zicem deloc pînă la moartea noastră".

Acestea auzind Sfîntul Macarie, a zis: "Cu adevărat, nici fecioare, nici femei măritate, nici monah, nici mirean, ci hotărîrea cea bună o caută Dumnezeu, primind-o ca pe însăși fapta și după alegere, trimite fiecăruia pe Sfîntul Duh, care lucrează și îndreptează viața tuturor celor ce vor să se mîntuiască".

În zilele acestui Cuvios Macarie Egipteanul, a strălucit cu fapte bune în aceleași pustietăți și alt cuvios, Macarie Alexandrianul, care era prezbiter în mînăstirea ce se numea Chelie; iar acel loc era în pustie, între Nitria și între schit. Acel fericit Macarie Alexandrianul venea adeseori la Sfîntul Macarie Egipteanul și de multe ori umblau împreună prin pustie, pentru că aveau mare dragoste între ei.

În acea vreme, împărățind rău-credinciosul Valens, arianul (364-378), a fost prigonire mare asupra celor dreptcredincioși pentru că a venit în Alexandria un oarecare Luciu, episcop arian, cu oaste multă, și l-a izgonit de pe scaun pe fericitul episcop Petru, care a fost după Sfîntul Atanasie cel Mare. Apoi a trimis și în pustie, ca să izgonească pe toți sfinții părinți; dar mai întîi a gonit pe cei doi Macarie, pe care, luîndu-i ostașii noaptea și punîndu-i în corabie, i-au dus departe, la un oarecare ostrov, în care era necunoscut numele lui Hristos Dumnezeu, dar unde idolii se cinsteau ca niște zei.

În acel ostrov, la un slujitor idolesc, era o fiică îndrăcită, care simțind venirea Sfîntului Macarie și a celorlalți cuvioși părinți, a alergat înaintea lor, strigînd: "Pentru ce ați venit aici? Căci acest ostrov este vechea noastră locuință". Iar ei făcînd rugăciune, au izgonit pe diavolul dintr-însa și au făcut-o sănătoasă. Aceasta văzînd-o tatăl ei, slujitorul idolilor îndată a crezut în Hristos și s-a botezat; și tot poporul din ostrovul acela a primit sfînta credință și lor le-au făcut o sfîntă biserică.

Dar înștiințîndu-se despre aceasta răucredinciosul episcop Luciu, s-a rușinat că a izgonit din locașurile lor niște sfinți și trimițînd în taină, a întors iarăși la locurile lor pe fericiții Macarie și pe toți ceilalți părinți. Deci, iarăși a primit pe Sfîntul

Macarie Egipteanul în pustia schitului, iar pe alexandrianul în locul cel mai de sus pomenit, ce se numea Chelie, și fiecare din părinți s-a dus la locașul său.

Dar, de vreme ce la Cuviosul părintele nostru Macarie Egipteanul veneau mulți de pretutindeni, unii pentru învățătură, iar alții pentru tămăduiri, și o mulțime de bolnavi se adunau la dînsul, de aceea, a fost de trebuință ca să zidească o casă de oaspeți, ca într-însa să se odihnească străinii și bolnavii; pe care casă a și făcut-o. Deci, în toate zilele pe cîte unul din bolnavi ungînd cu sfîntul untdelemn, îl făcea sănătos și-l libera; de aceea nu-i tămăduia pe toți îndată, ca ceilalți zăbovind la dînsul cîteva zile, nu numai trupului, ci și sufletului să-și cîștige tămăduire, ascultînd cuvintele lui cele de Dumnezeu insuflate.

Atunci a pus pe unul din frați să slujească în casa de oaspeți, dar acela fiind îndemnat de diavol, se biruia de patima iubirii de averi și tăinuia de la săraci o parte; iar Cuviosul Macarie îl învăța, zicîndu-i: "Frate Ioane, ascultă-mă și primește învățătura mea, care-ți va fi de folos", iar Ioan nu l-a ascultat pe sfîntul, și n-a încetat din obiceiul cel rău; și a fost că după moartea sfîntului, la 15 sau la 20 de ani, acel frate tot slujea Iudei, care a pus într-însul iubirea de argint, și partea săracilor la sine o trăgea; deci, tot trupul lui s-a umplut de lepră, și nu numai averea cea adunată, ci și sufletul său în ticăloșie și-a pierdut.

Odată, cuviosul mergînd de la schit la Muntele Nitriei, și apropiindu-se, a zis ucenicului său: "Mergi puțin înaintea mea". Mergînd ucenicul, l-a întîmpinat un slujitor idolesc venind și adu-cînd un lemn mare, iar fratele striga către dînsul: "Ascultă, diavole, unde mergi?" Și întorcîndu-se sjujitorul, l-a bătut așa de tare, încît abia l-a lăsat viu. Și luîndu-și lemnul, a fugit.

Pe cînd fugea el, l-a întîmpinat Avva Macarie, și i-a zis: "Mîntuiește-te iubitorule de osteneală, mîntuiește-te". Iar el mirîndu-se, zise către avva: "Ce lucru vezi la mine, de-mi urezi astfel de cuvinte?". Răspuns-a bătrînul: "Că te văd ostenindu-te". Iar sjujitorul răspunse: "M-am uimit părinte de cuvintele tale, că te-am cunoscut că ești omul lui Dumnezeu; iar un alt monah m-a ocărît și eu l-am bătut pînă la moarte". Și căzînd sjujitorul idolesc la picioarele sfîntului, îi zise: "Nu te voi lăsa părinte, pînă ce nu mă vei face creștin și monah".

Și mergînd cu Sfîntul Macarie la fratele ce zăcea abia viu, s-a dus la biserica din Muntele Nitriei și văzînd părinții Nitriei pe sjujitorul idolesc cu Cuviosul Macarie, s-au minunat; apoi botezîndu-l, l-a făcut monah și mulți dintre elini s-au făcut creștini. Avva Macarie zise: "Cuvîntul cel rău și pe cei buni îi făcea răi, iar cuvîntul cel bun și pe cei răi îi făcea buni".

Cuviosul fiind în locașul lui Avva Pamvo, i-au zis bătrînii: "Spune un cuvînt fraților, pentru folos". Iar el a început a grăi: "Iertați-mă, că nu sînt încă monah, însă am văzut monahi, pentru că stînd eu în schit în chilia mea, m-a silit gîndul să merg în pustia cea dinăuntru, ca să văd ce este acolo; și m-am luptat cu gîndul cinci ani,

temîndu-mă ca nu cumva să fie ispitire de la diavol și, nelăsîndu-mă acel gînd, m-am dus în pustia cea depărtată și am aflat o baltă cu apă și un ostrov în mijloc.

Apoi au venit fiarele pustiei să bea apă și am văzut printre ele și doi oameni goi, iar eu m-am înfricoșat, pentru că-mi părea că sînt duhuri. Ei însă, dacă m-au văzut că m-am înfricoșat, mi-au zis: "Nu te teme, că și noi sîntem oameni". Apoi i-am întrebat: "De unde ați venit în pustia aceasta?" Și ei au zis: "Sîntem din viața de obște și, sfătuindu-ne, am venit aici; deci acum sînt 30 de ani de cînd am ieșit din mănăstire. Unul din noi este egiptean, iar altul libian". Și m-au întrebat și ei, zicîndu-mi: "Cum este lumea acum? Rîul dă apă la vremea lui? Pămîntul se îndestulează cu obișnuitele roduri?" Și le-am zis: "Da". Apoi i-am întrebat, cum pot să fiu monah? Atunci ei mi-au zis: "De nu se va lepăda omul de toate cele ce sînt pe lume, nu poate să fie monah". Eu le-am zis: "Neputincios sînt și nu pot să fiu ca voi". Ei mi-au zis: "De nu poți să fii cum sîntem noi, șezi în chilie și plînge-ți păcatele". Și iarăși i-am întrebat: "Cînd vine iarna, nu înghețați? Iar vara nu se ard de soare trupurile voastre?" Ei au răspuns: "Dumnezeu ne-a făcut rînduiala aceasta, ca nici iarna să nu pătimim de ger, nici vara de arșiță". Pentru aceasta v-am spus vouă fraților, că încă nu m-am făcut monah, ci am văzut monahi.

Fiind întrebat de oarecare părinți Avva Macarie, cum a slăbit - căci nu numai cînd postea, ci și cînd mînca, trupul lui totdeauna era uscat -, le răspunse: "Lemnul acela cu care se întorc vreascurile care ard, se aprinde și el de foc; așa și omul, dacă și-ar adînci mintea în frica lui Dumnezeu, și de înfricoșata întrebare și focul gheenei totdeauna și-ar aduce aminte, atunci frica aceea îi mănîncă trupul și îi usucă oasele".

Iarăși l-au întrebat pe el frații: "Avvo (părinte), cum ne vom ruga?" Zis-a lor bătrînul: "Nu este trebuință de cuvinte multe, ci numai de a ridica mîinile și a zice așa: "Doamne, precum voiești și precum știi, miluiește-mă". Și de va năvăli războiul păcatelor, se cade a zice: "Doamne miluiește". Acela știe cele ce sînt nouă de folos și va face milă cu noi". Apoi l-a întrebat Avva Isaia, zicînd: "Spune-mi un cuvînt de folos, părinte". Zis-a bătrînul: "Fugi de oameni". Iar el a zis: "Și ce este dacă voi fugi de oameni?" Iar bătrînul răspunse: "Șezi în chilia ta și plîngi păcatele tale". Iar lui Pafnutie, ucenicul său, i-a zis: "Să nu asuprești pe nimeni, nici să clevetești pe nimeni; deci, păzindu-le acestea, te vei mîntui". Iarăși a zis: "Să nu te odihnești în chilia fratelui celui ce are minte rea".

Apoi a venit la dînsul un frate oarecare și i-a zis: "Avvo, spune-mi un cuvînt prin care să mă mîntuiesc". Zis-a lui bătrînul: "Mergi la morminte și grăiește de rău pe cei morți". Deci, a mers fratele și grăia de rău, apoi și cu pietre a bătut mormintele; după aceea venind, a spus bătrînului; iar acela l-a întrebat: "Nimic nu ți-au spus?" Zis-a el: "Nu". Atunci îi zise bătrînul: "Mergi și îi laudă pe ei".

Deci, a mers și a început cu laude a ferici pe cei morți, zicîndu- le: "Apostoli, sfinți și drepților!" Apoi întorcîndu-se, a spus bătrînului că i-a lăudat. Iar bătrînul i-a grăit: "Nimic nu ți-au răspuns?" A zis el: "Nu". Bătrînul a zis: "Vezi că nici cînd i-ai

grăit de rău nu ți-au spus ceva împotrivă, nici cînd cu laude i-ai fericit, nu ți-au zis ție ceva; așa și tu, de vei voi să te mîntuiești, să fii ca un mort, nici ocărîndu-te, să nu te mînii, nici cinstindu-te să nu te înalți și atunci te vei mîntui".

Apoi spuneau frații despre acest fericit părinte, că de venea cineva din frați la dînsul, ca la un sfînt și om mare, nimic nu vorbea cu dînsul; iar dacă un frate, ca și cum întru nimic socotindu-l, îi zicea; "Avvo, cînd ai fost în lume și furai silitră de o vindeai, nu te băteau cei mai mari ai tăi?" Despre acestea, dacă îi zicea lui cineva, cu acela vorbea cu bucurie, răspunzîndu-i la toate întrebările lui.

Odată au trimis bătrînii din Muntele Nitriei, în schit, la Avva Macarie, zicînd: "Avvo, ca să nu se ostenească toată mulțimea fraților venind la tine, vino tu singur la noi, mai înainte pînă a nu te duce către Domnul". Și mergînd Cuviosul Macarie la Nitria, s-au adunat la dînsul toți și l-au rugat bătrînii să spună un cuvînt fraților; iar el plîngînd, a zis către dînșii: "Să plîngem fraților și ochii noștri să verse lacrimi, care ne curățesc pe noi mai înainte, pînă ce nu mergem acolo, unde lacrimile vor arde trupurile în chinuri". Atunci plîngeau toți; apoi, căzînd cu fețele la pămînt, ziceau: "Roagă-te pentru noi, părinte".

Acest părinte Macarie, cînd era în Egipt, a aflat odinioară un tîlhar în chilia sa, apucîndu-i lucrurile ce avea și era și dobitocul lui legat afară, pe care punea cele ce luase. Iar cuviosul s-a făcut că este străin de casă și ajuta străinului a scoate din casă și a le pune pe dobitoc; apoi l-a petrecut cu pace, zicînd întru sine: "Nimic aducînd în lumea aceasta, arătat este că nici nu putem duce ceva de aici. Domnul a dat, și precum El bine a voit, așa a și făcut, bine este cuvîntat Dumnezeu întru toate". Despre acest Cuvios Macarie ziceau părinții că s-a făcut ca un fericit, căci Avva Macarie acoperea neputințele omenești pe care le vedea.

S-a dus odată unul din ucenicii Cuviosului Macarie în cetate, ca să vîndă lucrul mîinilor sale, coșnițele și rogojinile, și l-a întîmpinat acolo o femeie desfrînată, care văzînd frumusețea tînărului, s-a rănit de el și l-a chemat la sine, ca și cum voia să cumpere coșnițele pe care le vindea; iar el necunoscînd gîndul ei cel viclean, a intrat în casă, iar femeia luînd o coșniță, întreba cu cît voiește s-o vîndă?

Apoi spunînd vorbe desfrînate către dînsul, se ispitea, ca și de demult egipteanca, ca să înșele spre păcat pe Iosif cel curat, iar fratele văzîndu-se în primejdie, pentru că era aproape de căderea în păcat, și-a întors mintea spre cer, zicînd întru sine: "Cel ce ai izbăvit pe proorocul Tău din pîntecele chitului, Hristoase Împărate, și pe mine din marginea pierzării și din moartea aceasta sufletească izbăvește-mă, cu rugăciunile plăcutului Tău, ale lui Macarie, părintelui meu". Și îndată a fost răpit de o mînă nevăzută, precum odinioară Avva a fost luat de îngeri, și în chilia sa s-a dus; iar acolo a aflat pe Sfîntul Macarie rugîndu-se lui Dumnezeu pentru dînsul, ca din primejdia ce era de față, să se izbăvească ucenicul său, pentru că știa ceea ce se făcea și pe cele de departe ca și pe cele de aproape le vedea cu ochii minții, deci, văzînd pe ucenicul său, a zis: "Mulțumire să dăm, o! fiule, iubitorului

de oameni Dumnezeu, căci din gura balaurului și din porțile iadului Te-a izbăvit, răpindu-te cu dumnezeiasca Sa putere din căderea în păcat și aducîndu-te în chilie, precum odinioară a adus pe Apostolul Său, Filip".

Astfel rugăciunile cuviosului acestuia puteau mult spre Dumnezeu. Oarecînd, singur fiind răpit prin văzduh, s-a aflat la o mare depărtare; - pentru că ducînd coșnițe de la schit, se ostenise -, apoi a șezut și s-a rugat, zicînd: "O! Dumnezeule, Tu știi că am slăbit". Și îndată s-a aflat lîngă rîul unde voia să meargă.

Dar acum este vremea ca să povestim și despre fericitul sfîrșit al fericitului Cuvios Macarie, despre care Serapion, scriitorul vieții lui, povestește în acest chip: Pentru că vremea morții i-a sosit, deci se cădea și acestuia, om fiind, să slujească datoriei firești; căci era gîrbovit de bătrînețe, viețuind 97 de ani. Însă nu fără știre i-a fost lui sfîrșitul, pentru că de față stîndu-i doi bărbați preacinstiți, i-au zis: "Bucură-te, o! Macarie!"

Și unul dintr-înșii era Sfîntul Antonie, povățuitorul pustiei, iar altul Sfîntul Pahomie, învățătorul vieții monahicești. Aceștia i-au zis lui: "Hristos ne-a trimis, ca bine să-ți vestim sfîrșitul tău cel de bucurie; pentru că de acum peste nouă zile vei trece la viața cea pururea fiitoare, și vom veni și noi în ziua aceea la tine și cu bucurie te vom lua cu noi, ca înaintea scaunului Stăpînului să stai împreună cu noi și să te îndulcești de hrana cea fără de moarte". Apoi zicîndu-i "pace ție", s-au făcut nevăzuți de la ochii lui. Iar dumnezeiescul Macarie chemînd pe ucenicii săi, le-a zis: "Vremea ieșirii mele, o! fiilor, iată a sosit, iar pe voi bunătății Domnului vă încredințez; deci, să păziți rînduielile părintești și predaniile pustniciei".

Apoi, unora, pe care îi știa că le sînt mai bune faptele, le-a încredințat îngrijirea pentru cei ce intraseră de curînd în viața monahicească, care cu duhovniceasca vîrstă erau încă prunci. Și punîndu-și pe dînșii mîinile și învățîndu-i din destul, apoi rugîndu-se pentru dînșii, se pregătea de moarte.

Deci, sosind ziua a noua, un heruvim cu mulțime de îngeri stînd înaintea dumnezeiescului părinte, i-a zis: "Scoală-te, urmă-torule al lui Dumnezeu și mergi cu noi la viața veșnică; ridică-ți ochii tăi împrejur și vezi cîte cete din cei fără trupuri și de sfinți s-au trimis ție de la Atotțiitorul, ca să te aducă la Sine. Vezi soborul apostolilor, adunarea proorocilor, mulțimea mucenicilor, ceata arhiereilor și a pustnicilor, unirea cuvioșilor și a drepților. Deci, dă-mi sufletul tău, care mi-a fost dat mie de Dumnezeu ca să-l păzesc în trup, iar acum, despărțindu-se din legăturile trupești, ca pe o bogăție să-l iau cu cinste și trecîndu-l prin puterile cele potrivnice, să-l duc înaintea dumnezeiescului scaun al Stăpînului, ca să se veselească cu toți sfinții cei din veac".

Acestea grăindu-le acel înfricoșat heruvim, fericitul Macarie sărutînd pe toți cei ce erau lîngă dînsul și pentru dînșii rugîndu-se, și-a ridicat ochii și mîinile în sus, zicînd cel mai de pe urmă cuvînt: *În mîinile Tale, Doamne, îmi dau duhul meu*. Și

astfel și-a dat fericitul său suflet, lăsînd multă plîngere ucenicilor. Apoi, adaugă Serapion și aceasta, pe care a auzit-o de la Cuviosul Pafnutie, care era unul din ucenicii lui Macarie: că acel sfînt suflet, fiind ridicat de heruvimi și spre cer suindu-se, unii din părinți priveau cu ochii sufletești spre diavolii cei din văzduh cum stau departe și strigau: "O! de ce slavă te-ai învrednicit, Macarie".

Iar Sfîntul le răspundea: "Nu, căci încă mă tem, pentru că nu mă știu de am făcut vreun lucru bun". Apoi vrăjmașii cei ce erau în văzduh, strigau: "Cu adevărat ai scăpat de noi, Macarie". Iar el le zicea: "Ba nu, căci îmi mai trebuie ceva ca să scap". Și fiind acum înăuntrul porților cerești, diavolii plîngînd, strigau: "A scăpat de noi, a scăpat!". Iar el cu mare glas le-a răspuns: "Cu adevărat am scăpat de meșteșugirile voastre, cu puterea Hristosului meu fiind îngrădit". Astfel a fost viața, sfîrșitul și mergerea la veșnica viață a Cuviosului părintelui nostru Macarie.

Dar se mai află despre acest cuvios părinte, cuvinte și povestiri în Pateric și pe aiurea; deci cel ce va voi, poate să caute acolo; slăvim pe Tatăl nostru și pe Fiul și pe Sfîntul Duh, unul Dumnezeu cel slăvit întru Sfinții săi, în veci. Amin.

44. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU MACARIE ALEXANDRINUL (19 IANUARIE)

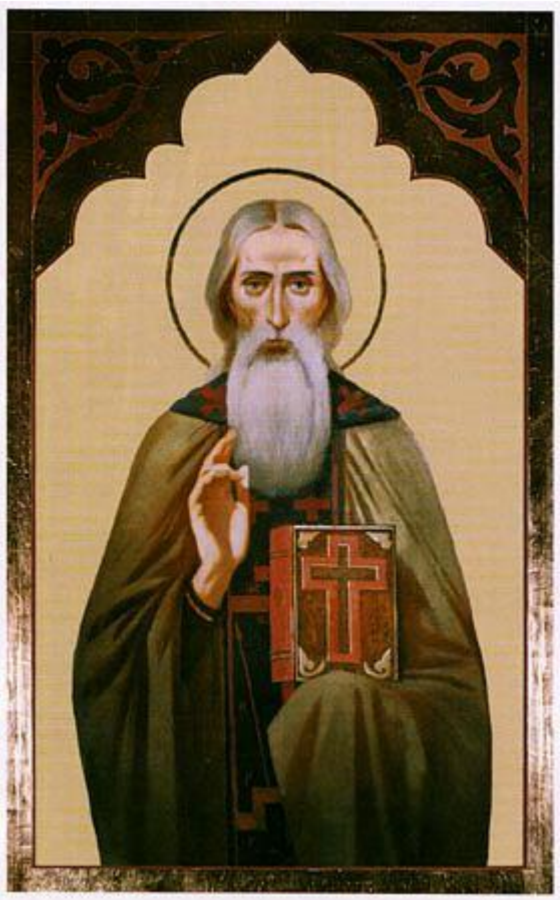

Cetatea Alexandriei a odrăslit pe un alt Cuvios Macarie, care era mai înainte vînzător de poame, iar Sfîntul Botez l-a primit după 40 de ani de la nașterea sa. După aceasta, lepădîndu-se de lume, s-a făcut monah și după nevoințele cele multe și ostenelile mona-hicești, s-a învrednicit de treapta preoțească și a luat egumenia mînăstirii ce se numea Chelia, care era în pustia Egiptului, între Nitria și schit; și i-a fost prieten de aproape Cuviosului Macarie Egipteanul, cu care a suferit izgonire în vremea împărăției lui Valens, de la Luciu arianul, mincinosul episcop al Alexandriei, și de multe ori locuia cu acel Sfînt Macarie.

Deci, amîndoi Macarie erau asemenea cu obiceiul și cu viața și au avut povățuitor și învățător pe marele Antonie, de la care s-au povățuit spre viața cea desăvîrșită în bunătăți, fiind ucenicii aceluia; însă mai bătrîn cu anii era Cuviosul Macarie Egipteanul, care s-a dus mai întîi către Domnul.

Acest cuvios Macarie Alexandrinul rămînînd după dînsul, a viețuit cîțiva ani, și despre el Paladie, episcopul, în Lavsaicon, scrie astfel: "Am văzut pe Sfîntul Macarie Egipteanul, prieten în faptele credinței, avînd același nume cu Sfîntul Macarie Alexandrinul, care era prezbiter al locului ce se numea Chelie, unde am petrecut și eu nouă ani, iar trei ani am viețuit cu Sfîntul Macarie, ale cărui fapte și semne ale vieții lui plăcute, singur le-am învățat pe unele, iar pe altele le-am aflat de la cei ce au viețuit cu dînsul mai înainte.

Acela văzînd odată la marele părinte Antonie niște smicele de finic alese, din care făcea împletituri și coșnițe, a cerut de la dînsul un snop din smicelele acelea, dar Sfîntul Antonie i-a zis: Este scris *să nu poftești lucrul aproapelui tău.* Și cînd a zis aceasta, îndată s-au uscat toate mlădițele; care lucru văzîndu-l Antonie, a zis către Macarie: "Iată Duhul Sfînt a odihnit peste tine, și vei fi după mine moștenitor al lucrurilor mele".

După aceasta, diavolul a aflat în pustie pe Sfîntul Macarie, foarte slăbit cu trupul, și i-a zis lui: "Ai luat darul lui Antonie, de ce nu-l întrebuințezi și nu ceri de la Dumnezeu hrană și întărire spre călătorie?" Sfîntul îi răspunse: "Puterea și slava mea este Domnul; iar tu nu ispiti pe robul lui Dumnezeu". Atunci diavolul s-a făcut nălucire și sfîntul vedea o cămilă încărcată cu toate felurile de mîncăruri, rătăcind prin pustie, pe care văzînd-o sfîntul, că se apropie de dînsul și cunoscînd că este nălucire, a stat la rugăciune și îndată a înghițit pămîntul nălucirea aceea.

Odată, Cuviosul Macarie Alexandrinul poftise să mănînce struguri proaspeți și buni, care i se trimiseseră de cineva; și vrînd să-și biruiască pofta cu înfrînare, i-a trimis unui alt frate neputincios, care poftise acest fel de struguri. Acela i-a primit cu bucurie, dar vrînd să-și păzească înfrînarea, a trimis altui frate mai neputincios, care poftea acest fel de hrană; dar și acela luîndu-i, a făcut același lucru, deși era foarte

flămînd. Și așa strugurii aceia fiind trimiși de la unul la altul, înconjurînd pe mulți frați, au venit iarăși în mîinile Cuviosului Macarie, aducîndu-se întregi de la cel mai de pe urmă frate, ca un mare dar, pentru că nimeni n-a voit să guste dintr-înșii. Atunci cuviosul cercetînd lucrul și aflînd că pe toți frații i-au înconjurat strugurii aceia, s-a mirat, și mulțumind lui Dumnezeu pentru o înfrînare ca aceea a tuturor fraților, n-a gustat nici el nici o boabă dintr-înșii. Și cînd auzea că se face de cineva vreo faptă bună, se sîrguia și el cu dinadinsul s-o urmeze și s-o împlinească cu totul.

Odată, a auzit despre taveniseoți că în tot postul cel mare de 40 de zile n-au gustat nimic din mîncările care se fac la foc. De aceea, și-a pus rînduială, ca șapte ani să nu guste din mîncările care se fac la foc; nici coapte, nici fierte, și n-a mîncat nici pîine, nici fiertură, decît numai poame crude sau niște semințe muiate în apă. Deci, a petrecut într-o înfrînare ca aceasta șapte ani.

A auzit după aceea de alt monah că mînca cîte o bucată de pîine pe zi. Mare chinuire a trupului era și aceea de care ne povestește Paladie; că o dată zîmbind Macarie, grăia aceasta: "Multe fărîmituri apucam cu mîna din vas, dar pentru strîmtorimea gurii, nu puteam să le scot, și așa vasul acela nu mă lăsa să mănînc cît aș fi voit". Drept aceea, astfel flămînzind, a petrecut trei ani, mîncînd numai patru sau cinci dramuri de pîine pe zi, asemenea și apă după măsura hranei; iar untdelemn 6 litri îi ajungeau de mîncare pe tot anul. Odată, voind desăvîrșit să-și biruiască somnul, 20 de zile și nopți n-a intrat sub acoperămînt, și se ardea ziua de zăduf, iar noaptea răbda răceală, în tot chipul chinuindu-se să nu doarmă.

Cuviosul a voit îndată să vadă grădina și mormîntul care se numea Chipotafion al lui Iani și al lui Iamvri, vrăjitori egipteni, care au fost în vremea lui Faraon, ca acolo să se lupte cu diavolii; pentru că se povestea că la locul acela erau mulțime de diavoli prea cumpliți, pe care cei vrăjitori cu urîtele lor farmece îi adunaseră acolo.

Vrăjitorii aceia erau frați și peste meșteșugul vrăjitoriei lor, aveau cea dintîi cinste la Faraon și puteau mult în tot Egiptul; deci, au zidit la un loc osebit în pustie, o grădină făcută din pietre în patru colțuri, iar într-însa și-au făcut mormînt cu lucru minunat; au pus acolo mulțime de aur, au sădit pomi de tot felul și au săpat un puț mare, pentru că era locul acela de stîncă și umed.

Toate acelea le-au făcut, nădăjduind că după ieșirea lor din trup, să viețuiască acolo în veci cu sufletele lor, iar de bunătățile acelea ca în Rai să se desfăteze. Dar de vreme ce robul lui Dumnezeu, Macarie, nu știa calea spre grădina aceea, mergea după stele și precum cîrmacii trec marea, astfel și el a trecut toată pustia cu picioarele; însă a luat cîte o trestie și, după fiecare stadie, înfigea în pămînt o trestie, ca să poată după acele semne, să se întoarcă înapoi; iar după ce în nouă zile a trecut toată acea pustie, s-a apropiat de grădina despre care s-a spus, și sosind noaptea, s-a odihnit puțin de osteneală și a adormit; însă diavolul, care se împotrivește totdeauna nevoitorilor lui Hristos, adunînd toate trestiile acelea cu care Macarie și-a însemnat calea sa, le-a pus la capul lui, pe cînd dormea el.

Iar bătrînul sculîndu-se din somn, a aflat lîngă sine trestiile, fiind legate în snop. Dar aceasta s-a făcut cu voia lui Dumnezeu, spre mai multă nevoință a robului Său, ca să nu nădăjduiască spre trestii, ci spre mila Lui, care a povățuit cîndva pe Israel, prin stîlp de nor, 40 de ani în acea înfricoșată pustie.

Sfîntul Macarie spunea despre sine, zicînd: "Cînd m-am apropiat de grădină și de acel mormînt, au alergat întru întîmpi-narea mea ca la 70 de diavoli, în diferite feluri de asemănări, dintre care unii răcneau, iar alții cu mare mînie scrîșneau asupra mea cu dinții, iar alții zburînd ca corbii în fața mea, îndrăzneau a se repezi, strigînd: "Ce cauți aici, Macarie? La ce-ai venit la noi? Au doară am supărat pe cineva dintre voi, monahii? Fii la locul tău cu cei asemenea ție; ai pustia, din care ai izgonit pe prietenii noștri; nouă nu ne este nimic cu tine de obște, pentru ce ai năvălit la locul nostru? Fii îndestulat cu pustia, ca un pustnic, căci acest loc ni l-au încredințat nouă cei ce l-au lucrat; tu însă nu vei putea să petreci aici; pentru ce voiești să intri în această stăpînire a noastră? Aici nici unul dintre oamenii cei vii n-au intrat, din acea vreme de cînd s-a făcut îngroparea fraților, care au auzit aceasta".

Făcînd multă strigare diavolii, Sfîntul Macarie le-a zis: "Voi intra numai să văd și mă voi duce de aici". Diavolii i-au răspuns: "Să ne făgăduiești nouă aceasta numaidecît". Zis-a robul lui Hristos: "O voi face aceasta". Iar diavolii s-au stins. Deci, intrînd în acea grădină, l-a întîmpinat un diavol înfricoșat, cu sabia ascuțită, îngrozindu-l; către acesta Sfîntul Macarie a răspuns: "Tu vii asupra mea cu sabia, iar eu vin asupra ta cu numele Domnului Savaot și cu puterea Dumnezeului lui Israel". Și a fugit diavolul de la dînsul.

Cuviosul, intrînd înăuntru, a văzut toate cele ce erau acolo, cum și puțul în care spînzura o ciutură de aramă, legată cu un lanț de fier și pomi de grădină, care nu aveau nimic, căci se uscaseră de soare, iar zidirea cea minunată a mormîntului era împodobită cu mult aur. Și toate privindu-le destul, a ieșit de acolo fără vătămare și împiedicare, apoi în 20 de zile s-a întors la chilia sa. Într-acea cale, pe cînd se întorcea, s-a sfîrșit pîinea și apa pe care le purta cu sine, și a început a slăbi; deci, era să cadă de foame și de sete, dar iată i s-a arătat, precum singur a spus mai pe urmă, o asemă-nare de fecioară, îmbrăcată cu haină albă, care lucea; și a văzut o vadră cu apă curată înaintea lui, departe ca de o stadie, și fecioara adeseori punînd-o jos îi arăta apa și îl chema să vină să bea. Iar el nu putea s-o ajungă, dar cu nădejdea acelei ape, a mers trei zile după dînsa, ostenind tare, pentru că trei zile acea fecioară i s-a arătat, mergînd înainte.

Apoi i s-a arătat o cireadă de bivolițe (pentru că sînt mulțime de acestea în părțile acelea), dintre care una a stat în preajma bătrînului ostenit, avînd lîngă sine un vițel mic și curgea lapte din ugerul ei; apoi a auzit de sus un glas, zicîndu-i: "Macarie, apropie-te și bea laptele ei". Iar el apropiindu-se, a supt din destul și și-a întărit trupul.

Apoi a spus sfîntul despre sine și aceasta: "Ca să-mi arate Domnul cea mai mare milă a Sa și să învețe nevrednicia mea, ca spre a Lui purtare de grijă să-mi pun nădejdea, a poruncit bivoliței aceleia să meargă după mine, pînă la chilia mea și în toate zilele să mă hrănească în cale. Iar ea fiind slujitoare poruncii Ziditorului, venea după mine și nu lăsa vițelul său la țîțele sale, ca numai pe mine să mă hrănească".

Odată acest sfînt și minunat bărbat săpa un puț pentru răcorirea monahilor și erau mărăcini și vreascuri în locul acela, unde săpa, de unde ieșind o aspidă, l-a mușcat și acea jivină este foarte veninoasă și vătămătoare; iar sfîntul apucînd cu amîndouă mîinile aspida, de două părți, a rupt-o, zicînd: "De vreme ce nu te-a trimis Dumnezeul meu asupra mea, cum ai îndrăznit a te apropia de mine și a mă mușca?". Însă acea mușcare a aspidei n-a vătămat întru nimic pe cuviosul.

Despre tavenisioți, iarăși auzind fericitul cum că au rînduială de viață prea minunată, schimbîndu-și haina monahicească și luînd pe cea mirenească, s-a dus acolo; și 15 zile mergînd prin pustie, a ajuns la Mînăstirea Tavenisioților, ca un om simplu și a întrebat de arhimandritul Pahomie, bărbatul cel iscusit și înainte-văzător, care era plin de darul proorocesc; însă atunci nu i se descoperise lui de la Dumnezeu despre Macarie; căci intrînd Macarie la Pahomie, i-a zis: "Mă rog ție, părinte, să mă primești în mînăstirea ta, ca să fiu monah". Grăit-a Pahomie lui: "Nu vei putea de acum să fii monah, de vreme ce ești bătrîn și nu poți să te ostenești; sînt alți frați care din tinerețe au deprins iubirea de osteneală monahicească, iar tu, fiind bătrîn, nu vei putea suferi ostenelile; apoi slăbind, te vei duce de aici și de noi vei grăi de rău". Deci, nu l-a primit în ziua întîi, nici în a doua, pînă la a șaptea; iar Macarie răbda, postind. Dar în a șaptea zi, a zis către arhimandrit: "Primește-mă, părinte, și de nu voi posti și de nu voi lucra ceea ce lucrează frații, apoi vei porunci ca să mă izgonească din mînăstire."

Iar Sfîntul Pahomie a spus despre dînsul fraților, ca să-l primească, și erau 1400 de frați; deci au primit pe Macarie în mînăstirea aceea și trecînd puțină vreme, a sosit postul sfintelor 40 de zile și a văzut bătrînul pe fiecare din frați după puterea sa postind; pentru că unii primeau hrana seara, alții după doua zile, iar alții după cinci zile gustau și alții stăteau toată noaptea rugîndu-se, iar ziua ședeau lucrînd.

Macarie, luînd mlădițe de finic, a stat într-un colț și în toate cele 40 de zile, pînă la Paști, n-a gustat nici pîine, nici apă decît numai foarte puține frunze crude de varză, pe care le mînca în ziua Duminicii. Și aceasta o făcea ca să se arate altora că mănîncă și ca să nu vină întru înălțarea minții; și stînd în colțul acela, neîncetat lucra cu mîinile și nu s-a odihnit, nici n-a șezut, nici nu s-a culcat; apoi, deși ieșea pentru vreo trebuință de la locul său, îndată venind la loc, nedeschizîndu-și gura sa, în tăcere făcea cu inima rugăciuni către Dumnezeu.

Văzînd aceasta nevoitorii mînăstirii aceleia, s-au mîniat pe părintele lor și au zis către dînsul: "De unde ai adus la noi pe acest om fără de trup, spre înfruntarea noastră? Sau pe dînsul să-l izgonești de aici, sau noi ne vom duce". Cuviosul Pahomie

auzind aceasta de la frați, apoi despre pustniceasca lui viață cercetînd și înștiințîndu-se, se ruga lui Dumnezeu ca să-i descopere lui despre dînsul, cine este. Și i s-a descoperit cum că este Macarie.

Atunci Cuviosul Pahomie, luînd de mînă pe Cuviosul Macarie, l-a dus în biserică și, cuprinzîndu-l cu dragoste, i-a zis: "Bine ai venit, cinstite părinte; tu ești Macarie și te-ai tăinuit înaintea mea. Eu de mulți ani auzind despre tine, doream să te văd; mulțumesc ție, că pe fiii mei i-ai învățat smerenia, ca să nu se înalțe cu mintea mîndrindu-se precum postirile și nevoințele lor; deci, destul ne-ai folosit pe noi". Apoi s-au înștiințat toți frații și adunîndu-se, cu dragoste i s-au închinat lui și l-au poftit ca să se roage pentru dînșii. După aceea, Cuviosul Macarie, dîndu-le tuturor pace, s-a întors la locul său.

Acest nepătimaș bărbat a spus despre sine și aceasta: "Am dorit odinioară ca să îndreptez mintea mea astfel ca nimic pămîn-tesc gîndind, numai spre Unul Dumnezeu să fie și să nu se despartă de El nicidecum; atunci m-am hotărît spre acea gîndire de Dumnezeu vreme de cinci zile. Închizînd chilia și ograda mea, ca să nu vină nimeni la mine și ca să nu vorbesc cu nimeni, am stat acolo începînd de luni și i-am hotărît minții mele, zicîndu-i:

"Vezi, să nu te pogori din cer; ai pe îngeri, arhangheli și toate cereștile puteri, heruvimi, serafimi, și pe Făcătorul lor Dumnezeu. Deci, fii acolo și nu te coborî la cele de sub cer ca să nu cazi în gînduri pămîntești". Și stînd astfel două zile și două nopți, toată mintea înălțînd-o în sus, atît de mult am întărîtat pe diavol, încît, făcîndu-se cu totul văpaie de foc, a ars toate cele ce erau în chilia mea, cum îi rogojina pe care stam și mi se părea că și eu cu totul voi arde; apoi, înfricoșîndu-mă, și a treia zi neputînd mai mult să-mi țin mintea înălțată la cer, m-am pogorît la gînduri pămîntești, Dumnezeu astfel voind, ca nu cu înălțare de minte să mi se socotească mie".

Despre acest cuvios povestește Paladie, episcopul și aceasta: "Venind la dînsul odinioară, am aflat înaintea chiliei lui un preot oarecare din sat, care avea o boală care se numește cangrenă; acela venise la Cuviosul Macarie pentru tămăduire și nu-l lăsa la sine sfîntul, nevrînd să vorbească cu dînsul; deci, eu am rugat pe sfîntul, zicînd: "Miluiește pe nevoiașul acela și măcar un răspuns să-i dai lui". Iar fericitul mi-a zis: "Nevrednic este de tămăduire, căci de la Domnul este a lui pedeapsă. Iar de vei voi ca să fie tămăduit, apoi să-l sfătuiești ca de acum să înceteze a sluji preoțește".

L-am întrebat pe sfîntul: "Pentru ce!". Iar sfîntul a răspuns: "Fiind prea desfrînat, el slujea Sfînta Liturghie și pentru aceea se pedepsește; iar de se va teme de Dumnezeu și va înceta slujirea aceea, pe care fără frică o făcea, îl va tămădui Dumnezeu". Iar eu (zice Paladie), cînd am spus despre aceasta preotului, cu jurămînt s-a făgăduit ca să nu mai slujească preoțește.

Atunci Cuviosul Macarie, luîndu-l, i-a zis: "Crezi că există Dumnezeu de care nimic nu se tăinuiește?". Răspuns-a preotul: "Astfel cred, părinte, și mă rog ție pentru mine, păcătosul". A zis Macarie: "N-ai putut să te îndreptezi înaintea lui Dumnezeu?". Răspuns-a acela: "N-am putut". Îi zise lui Macarie: "De vei mărturisi păcatul tău și pedeapsa lui Dumnezeu dacă o cunoști, apoi îndreptează-te acum". Iar preotul și-a mărturisit căderea sa în păcat și s-a făgăduit ca să nu mai greșească, nici să slujească ale preoției, ci să fie în rînduiala celor mireni.

Atunci, sfîntul și-a pus mîinile pe dînsul șis-a rugat lui Dumnezeu pentru el, și în puține zile s-a tămăduit de răni; apoi perii capului lui au crescut și sănătos s-a întors la casa sa,lăudînd pe Dumnezeu și dînd mulțumire marelui Macarie.

Sfîntul Macarie avea chiliile sale în diferite locuri: Una în schit, fiind în pustia cea dinăuntru; alta în Libia, alta în locul ce se numea Chelie și alta în muntele Nitriei. Dintre acestea nici una nu avea nici ușă, nici fereastră, șezînd în sfintele 40 de zile în întuneric. Și una era mai strîmtă, în care nu putea să-și întindă picioarele; iar alta mai largă, în care vorbea cu cei ce veneau la dînsul. Apoi mulțime fără de număr a tămăduit de duhurile cele necurate.

Paladie pomenește de o fecioară de neam bun, de mulți ani slăbănogită, care fiind adusă din Tesalonic la dînsul, în vreme de 20 de zile, cuviosul ungînd-o cu untdelemn sfînt și rugîndu-se, a tămăduit-o de boală, apoi a trimis-o sănătoasă la cetatea sa; iar aceea multe milostenii a dat mînăstirilor, după tămăduirea sa.

Un tînăr îndrăcit a fost adus la cuviosul, pe al cărui cap punîndu-și mîna dreaptă, iar stînga pe inimă, se ruga lui Dumnezeu; însă tînărul era umflat peste tot ca o bășică, și cum deodată a strigat copilul acela, îndată a ieșit prin toți porii lui apă multă și trupul i s-a așezat în măsura sa, precum era mai înainte; apoi ungînd pe acel tînăr cu sfîntul undelemn și stropindu-l cu apă sfîntă, l-a dat pe el tatălui său; după aceea a poruncit tînărului ca 40 de zile să nu mănînce carne, nici să bea vin, și astfel l-a făcut sănătos.

Odată au venit asupra cuviosului gîndurile slavei celei deșarte, scoțîndu-l din chilie și îndemnîndu-l ca, cu sfat bun și cu dreaptă pricină, să meargă la Roma, ca să facă bine bolnavilor, pentru că lucra într-însul foarte mult darul asupra duhurilor celor necurate. Multă vreme, neascultînd de acele gînduri, se chinuia luptîndu-se cu dînsele; apoi căzînd pe pragul chiliei sale, și-a pus picioarele afară și a zis: "Trageți și mă tîrîți, o, diavolilor, de puteți, pentru că eu cu picioarele mele nu mă voi duce!". Și zăcînd mult, pînă seara, s-a sculat; însă iarăși aceleași gînduri năvăleau asupra lui.

Atunci fericitul, luînd un coș, l-a umplut cu nisip și punîndu-l pe umerii săi, umbla prin pustie; deci, l-a întîmpinat Teosebie Cosmitor, cel din neamul lui Antiohia, și i-a zis: "Ce duci, avva? Dă-mi mie acea sarcină și nu te osteni". Iar el a răspuns: "Chinuiesc pe cel ce mă chinuiește pe mine(trupul). Căci cînd petrece în

deșertăciune și în lenevie, mă chiamă în străinătate". Și astfel, mult chinuindu-se cuviosul, s-a întors în chilie cu trupul obosit, biruindu-și gîndurile.

Ucenicul fericitului Pafnutie povestește că Sfîntul Macarie, șezînd afară, o hienă luînd puiul său, care era orb, l-a adus la sfîntul și la aruncat înaintea picioarelor lui. Sfîntul luînd puiul acela, i-a atins ochii și s-a rugat lui Dumnezeu, și îndată puiul a văzut, iar maica lui, luîndu-l s-a dus. A doua zi, iarăși a venit la fericitul fiara aceea aducîndu-i o piele mare de berbec, pe care sfîntul, văzînd-o, a zis către fiară: "De unde ai această piele? Nu cumva ai mîncat o oaie a cuiva? Deci, ceea ce este din nedreptate eu nu primesc".

Fiara, plecîndu-și capul în jos și închinîndu-se cu genunchii la pămînt, punea pielea aceea la picioarele sfîntului. Iar el zicea către ea: "Ți-am spus că n-o voi primi, pînă ce nu te vei jura mie, că mai mult nu vei face rău săracilor, mîncîndu-le oile". Iar fiara, plecîndu-și capul, se înduplecă de cuvintele sfîntului și se supuse lor; atunci sfîntul a luat pielea de la fiară și a dăruit-o Sfintei Melania Romana, care cerceta pe sfinții părinți în acea pustie, și a numit pielea aceea harul hienei și este de mirare între bărbații care s-au răstignit lumii - căci fiara a adus dar fericitului, pentru facerea de bine, pentru slava lui Dumnezeu și pentru cinstirea sfinților Lui; pentru că Cel ce a îmblînzit pe leii lui Daniil proorocul, Acela a dat și fiarei pricepere pentru facerea de bine cea cîștigată și a învățat-o să aducă mulțumire.

Despre acest Sfînt Macarie se mai povestește că, din vremea botezului său n-a scuipat pe pămînt, pînă la sfîrșitul vieții; și el s-a botezat la 40 de ani de la naștere, iar după botez a viețuit 60 de ani în ostenelile și nevoințele vieții monahicești. Cel mai sus pomenit Paladie, venind odată la cuviosul acesta, tulburat de gînduri și de lenevie, precum singur a spus mai înainte despre aceea, grăia: "Ce voi face, Avva Macarie, căci mă supără gîndurile, zicîndu-mi: Nu faci nimic, du-te de aici!" Avva Macarie i-a răspuns: "Zi și tu gîndurilor tale: Eu viețuiesc aici pentru Hristos!".

Acestui Paladie, Cuviosul Macarie i-a spus despre Cuviosul Marcu, că din mîini îngerești primea împărtășania dumnezeieștilor Taine. Aceasta a văzut-o Sfîntul Macarie cu ochii săi, cînd el, slujind Sfînta Liturghie, împărtășea pe frați și zicea: "Niciodată n-am dat dumnezeieștele Taine lui Marcu nevoitorul, ci îngerul din altar îi dădea lui nevăzut; iar eu vedeam numai degetele mîinii celui ce-i dădea".

Acel cuvios Marcu, cînd era tînăr, știa Așezămîntul cel vechi și cel nou pe de rost, și era foarte blînd și înfrînat. Iar într-una din zile, fiind slobod în chilia sa, zice Sfîntul Macarie, m-am dus la dînsul, căci îmbătrînise, și am șezut lîngă ușa chiliei lui și-l cunoșteam că este mai presus de om, precum și era. Ascultam ce face sau ce vorbește bătrînul, iar el, fiind înăuntru singur, se lupta cu diavolul, avînd acum o sută de ani, încît dinții căzuseră și zicea către sine: "Ce mai voiești de acum, răule bătrîn? Iată acum vin ai băut, și untdelemn ai luat, ce mai poftești încă, îmbuibatule, rob al pîntecelui la bătrînețe?" Iar către diavol zicea: "Depărtează-te de la mine, diavole, ai

îmbătrînit cu mine în luptă, și mi-ai pricinuit slăbirea trupească!" Aceasta a spus-o Sfîntul Macarie lui Paladie, care a și scris aceasta.

Iar Rufin, prezbiterul, în viața acestui Cuvios Macarie Alexandrinul adaugă și aceasta: Într-o noapte, diavolul, bătînd la ușa chiliei lui Macarie, i-a zis: "Scoală-te, Avva Macarie, să mergem în sobor la cîntare". Iar el fiind plin de darul lui Dumnezeu, a cunoscut vicleșugul vrăjmașului, și i-a răspuns: "O, mincinosule și urîtor al binelui! Ce împărtășire și ce prieteșug ai tu cu soborul sfinților?" Diavolul zise: "Au nu știi, o! Macarie, că fără de noi nici o cîntare bisericească, nici o adunare monahicească nu se săvîrșește?

Deci, vino, și vei vedea lucrurile noastre!". Răspuns-a bătrînul: "Certe-te pe tine Domnul, necurate diavol!". Și întorcîndu-se spre rugăciune, a cerut de la Domnul să-i arate de este aceasta adevărat, precum se laudă diavolul. Și fiind vremea cîntării de miezul nopții, s-a dus în sobor și se ruga în sine către Dumnezeu, ca să-i descopere și să-i arate adevărul celor grăite de diavol.

Și iată a văzut prin toată biserica, ca niște copii mici de arapi negri, umblînd degrabă încoace și încolo, că șezînd frații, unul citea psalmii, iar alții ascultau; și ședeau lîngă fiecare frate arapii cei mici, rîdeau și dacă se atingeau de ochii cuiva cu amîndouă degetele îndată adormeau, sau de puneau degetul cuiva la buze, acela îndată căsca, iar înaintea altora umblau în asemănări femeiești; înaintea altora se făceau că lucrează ceva; și orice lu-cruri se vedeau făcînd, diavolii rîdeau înaintea lor, închipuind ceea ce gîndeau monahii în inimile lor. Iar alții, dacă începeau să facă ceva de acestea, erau goniți îndată cu oarecare putere, și aruncați cu capul în jos, încît nu îndrăzneau nici a sta mai mult înaintea unora ca acelora, nici a merge alăturea, iar pe alții mai neputincioși, care la rugăciune nu luau aminte, diavolii șezînd pe grumaz și pe spate, îi batjocoreau.

Văzînd acestea Cuviosul Macarie, a suspinat greu și, plîn-gînd, a zis către Dumnezeu: "Vezi, Doamne, și nu tăcea; scoală-te Dumnezeule, ca să se risipească vrăjmașii Tăi și să fugă din fața Ta!". Iar după otpust, a chemat Avva Macarie pe fiecare frate la sine și-l întreba: ce gîndea la cîntarea bisericească? Atunci a mărturisit fiecare gîndurile lui și s-a arătat aceasta, că gîndul fiecăruia era acela pe care îl închipuiau diavolii înaintea lui, batjocorindu-l.

Dar altceva mai înfricoșat povestea același Cuvios Macarie: în vremea cînd frații se apropiau de dumnezeieștile Taine și întindeau mîinile pentru primirea Trupului lui Hristos - pentru că într-acea vreme nu se împărtășeau cu lingurița, ci Trupul lui Hristos se dădea în mîini, așa cum se primește acum anafora, iar Sîngele Domnului îl beau din Sfîntul Potir -, atunci cuviosul a văzut că unora din frați, arapii le puneau cărbuni de foc în mîini, iar Trupul lui Hristos, ce se da cu mîna preotului, se întorcea înapoi la altar; iar de la cei ce erau vrednici sfintei împărtășiri fugeau diavolii departe, iar îngerul Domnului sta în altar cu preotul și întindea preoțeasca mînă spre împărtășirea dumnezeieștilor Taine.

Astfel Cuviosul Macarie, fiind înainte-văzător, vedea pe cei vrednici, pe cei nevrednici și cunoștea gîndurile omenești din lucrurile închipuite de diavoli. Apoi, multe altele spunînd acest cuvios, spre folosul fraților, și îndreptînd pe cei leneși și multe feluri de minuni făcînd, s-a dus către Domnul, viețuind 100 de ani, iar în viața cea fără de sfîrșit cu prietenii săi, cuvioșii părinți, slăvește pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe Unul Dumnezeu, în Treime, căruia și de la noi păcătoșii să-i fie slavă, cinste și închinăciune, în veci. Amin.

45. SFÎNTA MUCENIȚĂ EUFRASIA FECIOARA (19 IANUARIE)

Aceasta a fost din cetatea Nicomidia, în vremea împărăției lui Maximian (286-305) și era de neam vestit, frumoasă la chip, cu bune obiceiuri și credincioasă roabă a lui Hristos. Fiind prinsă de închinătorii de idoli, a fost silită să aducă jertfă diavolilor, dar nesupunîndu-se, o bătură cumplit, iar ea a răbdat cu bărbăție; apoi a fost dată spre nelegiuire unui om barbar, care luînd-o, a dus-o în casa sa; ea neîncetat se ruga cu mintea Celui preacurat, adică Mirelui său, Domnul Hristos, ca să-i păzească fecioria.

Cînd bărbatul s-a închis cu dînsa în cămară, sfînta l-a rugat să o aștepte puțin, făgăduindu-i să-i dea o buruiană, pe care dacă o va purta cu sine, nu-l va atinge nici o armă a potrivnicilor - pentru că se zicea că este fermecătoare; iar barbarul i-a zis: "Pe urmă îmi vei da buruiana aceea". Înțeleapta fecioară răspunse: "Nu este cu putință să fie smulsă buruiana aceea de către femei, ci numai de fecioare nenuntite, pentru că de nu va fi arătată de fecioară curată, apoi nimic nu lucrează". Și a lăsat-o barbarul pînă ce-i va arăta acea buruiană; atunci sfînta ducîndu-se în grădină și adunînd niște buruieni, pe care le-a găsit acolo, i le-a adus. El i-a zis: "Cum voi ști că sînt adevărate cele spuse de tine?" Ea și-a pus buruienile pe grumajii săi și i-a zis lui: "Ia o sabie ascuțită și, repezind-o tare cu amîndouă mîinile, lovește în grumajii mei cît vei putea și, din aceasta vei vedea că nimic nu mă va vătăma sabia ta".

El, crezînd cuvintele ei, a luat sabia și a dus-o la capul sfintei fecioare; apoi, repezind-o tare, i-a tăiat cinstitul ei cap. Atunci, cunoscînd că a fost batjocorit de dînsa, scrîșnea din dinți; dar ce folos, pentru că înțeleapta fecioară s-a dus curată către Mirele său Hristos, lăsînd minunat model de întreagă înțelepciune, voind mai bine să moară, decît să-și piardă fecioria.

46. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU EFTIMIE CEL MARE (20 IANUARIE)

(Scrisă de Chiril monahul)

Eftimie, cetățeanul cel ceresc, era fiu al împăraților care se numeau Pavel și Dionisia, care erau oameni de bun neam și împodobiți cu toată fapta bună cea după Dumnezeu; avînd ca patrie și locuință Melitine, Mitropolia cea vestită a armenilor. Deși, fericita Dionisia a trăit destui ani împreună cu bărbatul ei, dar fiind stearpă, nu năștea. Pentru aceea, în mare mîhnire petrecînd amîndoi, multă vreme s-au nevoit, rugîndu-se lui Dumnezeu să li se dăruiască fiu.

Deci, mergînd în apropiere de cetate, la biserica cea sfințită de acolo a sfîntului, slăvitului și bunului biruitor Mucenic Polieuct, a stăruit zile multe în rugăciune, după cum spune cuvîntul de la cei vechi. Și într-una din nopți rugîndu-se ei singuri, li s-a arătat oarecare vedenie, zicîndu-le: "Veseliți-vă, veseliți-vă, pentru că iată v-a dăruit Dumnezeu fiu, numit cu numele veseliei, căci prin nașterea lui, dăruiește Dumnezeu veselie Bisericilor Sale". Iar ei însemnînd vremea vedeniei, s-au întors la casa lor; și din vremea zămislirii, cunoscînd ca adevărate cele ale vedeniei, cum s-a născut copilul, l-au numit Eftimie, care se tălmăcește veselie, făgăduind a-l afierosi lui Dumnezeu. El s-a născut, precum am aflat, în luna august, în anul al patrulea al stăpînirii lui Grațian (367-383).

Iată că vedenia este adevărată, cei ce citesc să înţeleagă. Pentru că sfintele Biserici 40 de ani fiind întru mîhnire şi apărătorii dreptcredincioşi prigonindu-se, iar arienii, pe vremea lui Constanţiu (337-361), luptînd împotriva dreptcredincioşilor, ca şi pe vremea lui Iulian (361-363) şi a lui Valens (364-378), care a împărăţit după aceea în Răsărit, atunci Eftimie, cel cu numele veselie, toate supărările sfintelor Biserici le schimba întru veselie.

Neîmplinindu-se a cincea lună, s-a ridicat luptătorul de Dumnezeu Valens şi, prădînd barbarii Tracia, el s-a oştit asupră-le. Dar în puţină vreme făcînd bătălia, Valens a pătimit pedeapsa de la Dumnezeu, pentru că în oarecare sat lîngă Adrianopol din Tracia, desăvîrşit fiind biruit şi el fugind, barbarii l-au ars împreună cu satul unde era, neîmplinindu-se încă întîiul an de la naşterea lui Eftimie.

După trei ani, tatăl său Pavel şi-a sfîrşit viaţa, iar fericita Dionisia avea un frate bun cuvîntător, care se numea Eudoxiu. Acesta fiind sfetnic şi mijlocitor la marele Otreie, care întru acea vreme îndrepta Sfînta Biserică din Melitine, şi care a strălucit la sfîntul Sinod din Constantinopol, a adus pe copil la el, împlinind făgăduinţa şi ca o jertfă bine primită, afierosindu-l lui Dumnezeu, după cum mult vestita Ana a adus pe Samuil. Iar preasfinţitul episcop Otreie, văzînd pe copil şi auzind de la scolasticul Eudoxiu vedenia cea arătată părinţilor şi cum că mai înainte de naştere maică-sa l-a făgăduit lui Dumnezeu, şi apoi s-a făcut zămislirea prin rugăciune, minunîndu-se, a zis: "Într-adevăr, s-a odihnit Duhul lui Dumnezeu peste tînărul acesta".

Deci, primindu-l pe copil, botezîndu-l şi tunzîndu-l anagnost al bisericii celei de sub dînsul, l-a luat în episcopie, şi-l creştea, făcîndu-l ca un fiu al său. Iar pe fericita Dionisia, ca una ce se afla în slujba lui Dumnezeu, a hirotonisit-o diaconiţă a preasfintei Biserici. Deci, Eftimie numărîndu-se în bisericescul catalog, şi Teodosie cel Mare (379-395) luînd sceptrul împărăţiei grecilor, printr-însul a dăruit Dumnezeu grecilor şi sfintelor biserici dumnezeiesc dar, plin de toată veselia; căci se cădea a se împlini vedenia arătată părinţilor pentru dînsul.

Trecînd puţină vreme, şi înţelegînd episcopul că a trecut de vîrsta copiilor şi că trebuie a se îndeletnici cu învăţătura, l-a dat dascălilor, pentru a învăţa Sfintele Scripturi. Şi erau atunci între anagnoşti doi tineri de bun neam, cu întreaga înţelepciune împo-dobiţi şi cu toată priceperea încuviinţaţi, apoi iscusiţi în Dumnezeiasca Scriptură şi la învăţătura cea din afară, care se numeau Acachie şi Sinodie; şi care, după multe pustniceşti nevoinţe, au primit arhieria sfintei biserici din Melitine, la vremea lor.

Aceştia, primind din mîna episcopului pe Eftimie, l-au învăţat desăvîrşita cucernicie şi în puţină vreme pe mulţi din cei de o vîrstă cu el i-a întrecut cu iubirea de învăţătură. Pentru că osîrdia lui era mai presus de vîrstă, încît se minuna Acachie de socoteala minţii lui cea luminată. Deci, sfinţitul acesta tinerel primea învăţătura cea bună şi curată, pe care Cuvîntătorul de Dumnezeu Grigorie o numeşte învăţătura de ziuă - cum a zis dumnezeiescul David -, opusă celei de noapte. Apoi, învăţînd

Dumnezeieștile Scripturi, dorea a fi următor al dumnezeieștilor și îmbunătățiților bărbați, dar se întrista cînd unii cîntau deșertăciuni și se depărtau de la dumnezeieștile cuvinte. Iar pildele lui Acachie, dascălul, urmîndu-le, nicidecum nu făcea pomenire de hrană de multe feluri.

Dar nu dorea nici slavă deșartă, nici nu lipsea gura lui de la doxologia lui Dumnezeu, ci săvîrșea slujba pravilei cu frică și cu umilință la vremea rînduită, aducîndu-și aminte că se cuvine a sluji lui Dumnezeu cu frică și cutremur, iar nu cu rîs și cu șoptire, făcînd sfînta biserică loc de asmodie; căci se cuvine cu cucernicie a intra în biserică cel ce voiește a vorbi cu Dumnezeu prin rugăciune. Iar în vremea liberă se îndeletnicea acasă în rugăciune și în cîntare de psalmi și în citirea dumnezeieștilor cuvinte, petrecînd toată ziua și toată noaptea; știind că cel ce cugetă în legea Domnului ziua și noaptea va fi ca *pomul cel răsădit lîngă izvoarele apelor, care rodul său va da la vremea sa.*

Deci, da lui Dumnezeu rodul cel potrivit al fiecărei vremi, pentru că în vreme de ispită slujea lui Dumnezeu cu dragoste și răbdare, iar în vreme de îndestulare, rodul lui era înfrînarea; apoi venind gînduri asupra lui de dezmierdare trupească, iarăși odrăslea într-însul întreaga înțelepciune. Pentru că de înțelepciune purtînd multă grijă, a păzit nestinsă făclia fecioriei, împodobită cu unt-delemnul milosteniei.

Eftimie astfel nevoindu-se multă vreme, a ajuns la desăvîrșirea faptelor bune; iar iconomia lui Dumnezeu astfel înțelepțindu-l și prin multe din acestea făcîndu-l cunoscut, s-a făcut vestit din început. Fiind crescut precum s-a zis, apoi trecînd prin toate treptele bisericești, episcopul din vremea aceea îl hirotonisește fără de voie preot al preasfintei biserici din Melitine. După aceea, i se încredințează a purta grijă și a fi proestos al mînăstirilor celor dimprejurul cetății. Această grijă i s-a dat lui, fiindcă din copilărie era iubitor de monahi; și fiindcă dorea liniștea la Mînăstirea Sfîntul Polieuct și la a sfinților 33 de mucenici, acolo a petrecut vremea cea multă.

În zilele Sfîntului și Marelui Post se ducea în muntele ce era pustiu atunci, iar acum s-a zidit într-însul o mînăstire minunată, aproape de cetate, care de cei ce locuiesc aproape se numește a "Înălțării". Această pustie o iubea din ziua dumnezeieștilor arătări (Bobotează), pînă la sărbătoarea Paștilor, urmînd filosofia lui Ilie și a lui Ioan. Pentru aceasta, precum s-a zis, i s-a dat în mînă grija și cîrmuirea monahilor celor de acolo, iar această grijă socotind-o împiedicare a faptei bune, urîtorul de slavă și iubitorul de Dumnezeu Eftimie a ieșit din cetate și s-a dus spre Ierusalim, poftind a locui în pustia de acolo.

Acest mare părinte Eftimie, povățuindu-l Sfîntul Duh, a venit în Ierusalim la 29 de ani ai vîrstei sale, închinîndu-se Sfintei Cruci și Sfintei Învieri, cum și la celelalte cinstite locuri; apoi, mergînd la purtătorii de Dumnezeu părinți, cei de prin pustie, și învățînd fapta bună și petrecerea fiecăruia și într-al său suflet pecetluind-o, a venit la lavra Fara, - ce se afla de șase stadii de la sfînta cetate; iubitor de liniște, a rămas într-o chilie pustnicească, afară din lavră, neavînd nimic de ale acestui veac,

pentru că a învățat a lucra împletituri, ca să nu îngreuneze pe cineva, ci mai vîrtos dintr-ale sale osteneli să dea celui ce are trebuință. Și el lăsînd toată grija pămîntească, o singură grijă avea, cum să placă lui Dumnezeu întru rugăciune și în posturi.

Însă de toată fapta bună purtînd grijă, ca un bun lucrător de pămînt, tăia spinii patimilor din rădăcină, curățînd gîndurile și toată înălțarea ce se ridică împotriva cunoștinței lui Dumnezeu, împlinind acel glas proorocesc, care zice: *Înnoiți-vă ogorul și nu semănați peste spini*. El avea vecin pe un purtător de Dumnezeu ce se numea Teoctist, pe care iubindu-l atît de mult, s-a unit cu dînsul prin dragostea părintească, încît amîndoi s-au făcut de o cugetare și de un obicei, ca și cum ar fi fost un suflet în două trupuri. Și vestind unul altuia scopul cel după Dumnezeu, ieșeau în fiecare an după a șaptea zi a sfintelor dumnezeiești arătări (Boboteaza), spre pustia lui Cutila, ferindu-se de orice întîlnire omenească și dorind în liniște a vorbi cu Dumnezeu prin rugăciune.

Și acolo petreceau pînă la sărbătoarea Stîlpărilor, necurmat trudindu-și trupul și robindu-l, spre a aduce sufletului hrana cea duhovnicească. În aceasta covîrșea marele Eftimie pe toți cu răbdarea, cu blîndețea și cu smerita cugetare a inimii. Pentru că a primit și darul Sfîntului Duh, după cum dumnezeiescul cuvînt a zis: *Spre cine voi căuta? Fără numai spre cel blînd și liniștit și care tremură de cuvintele Mele.*

De aici îndrăzneala lui cea către Dumnezeu îi creștea în fiecare zi. Și făcînd cinci ani în Fara, a ieșit dimpreună cu fericitul Teoctist în vremea în care s-a obișnuit, spre Cutila; și trecînd prin pustie, a venit la un pîrîu înfricoșat, foarte adînc și anevoie de trecut. Aici văzînd locul și înconjurînd rîpele ce se aflau în munte, ca povățuit de Dumnezeu, a găsit o peșteră minunată în rîpa cea dinspre miazănoapte a pîrîului și suindu-se cu osteneală ca pe perete, de-abia a putut a se urca la dînsa.

Apoi, bucurîndu-se ca de un loc pregătit lor de Dumnezeu, au locuit într-însa, hrănindu-se cu buruienile ce se găseau pe acolo. Iar peștera aceea fiind mai înainte locuință de fiare, apoi, domesticindu-se prin dumnezeieștile laude și prin neîncetatele rugăciuni ale cuvioșilor bărbați, a primit sfințire de biserică a lui Dumnezeu. Deci, cînd a binevoit Dumnezeu a-i arăta pe aceștia, a trimis niște păstori ai unuia care se numea Lazariul, spre a-și aduce turmele sale lîngă acel pîrîu.

Acei păstori văzînd pe părinți arătîndu-se sus, în peșteră, atît de mult s-au spăimîntat, încît s-au înfricoșat și au fugit. Părinții simțind temerea acelora, cu glas blînd și liniștit chemînd pe aceștia, le ziceau: "Nu vă temeți, fraților, sîntem oameni ca și voi, dar pentru păcatele noastre locuim acest loc". Atunci păstorii îndrăznind, s-au suit la dînșii în peșteră și neaflînd nimic de-ale acestui veac lîngă dînșii, s-au dus la ale lor, minunîndu-se și vestind la ai lor; iar de atunci slugile Lazariului le slujeau lor. Apoi și părinții cei de la Fara căutîndu-i, să vadă unde sînt, adeseori veneau la dînșii.

Deci, mai întîi s-au lepădat de lume și au venit la dînșii doi frați, numiți Marin și Luca. Aceștia au fost învățați de marele Eftimie monahicește spre a fi sîrguincioși ai petrecerii celei pustnicești; după aceea, în vremurile cele din urmă, au strălucit la cei dimprejur și au înființat mănăstire. Ei au adus pe Cuviosul Teodosie, care s-a făcut mare începător al vieții de obște a acestei pustii și arhimandrit. Dar în puțină vreme, străbătînd vestea despre Eftimie, mulți se adunau la dînsul și auzind cuvîntul lui Dumnezeu, pofteau a locui lîngă dînsul.

Însă Eftimie fiind urîtor de slavă și iubitor de Dumnezeu și sîrguindu-se a dobîndi fericirea dintîi, împreună cu ceilalți, se depărta de acest lucru, ca de ceva străin și trimitea pe fiecare din cei care se lepădau de lume la fericitul Teoctist, rugîndu-l foarte mult să aibă grijă de ei; iar el ascultînd aceasta, a primit și făcea toate după dorința marelui Eftimie. Deci, la început nu voia a face în locul acela viață de obște, ci lavră, după chipul celor de la Fara.

Dar fiindcă a văzut că nimeni nu poate veni noaptea la biserică, pentru că era precum mai înainte s-a zis, anevoie de umblat prin locul acesta, după suire, a făcut acolo viață de obște, avînd peștera ca biserică, în care liniștindu-se marele Efimie, era doctor de suflete, vindecînd și mîngîind pe fiecare. Și nici unul din frați nu tăinuia gîndirea minții, dar și el avînd iscusire multă, îi învățase să se împotrivească oricărui gînd străin, zicînd: "Fraților, pentru ce ați venit a vă nevoi și nu vă îngrijiți de mîntuirea voastră?" Se cuvine în fiecare ceas a ne trezi și a priveghea, pentru că se zice: *Privegheați și vă rugați, ca să nu cădeți în ispită*. Iar aceasta s-o cunoașteți întîi, că se cade a nu avea voie cei ce s-au lepădat de viață, ci a ține smerita cugetare și ascultarea ca cea întîi rînduială; apoi a aștepta de-a pururea și a se îngriji de ceasul morții și de înfricoșata zi a judecății: a se înfricoșa de îngrozirea focului celui veșnic, și a dori slava Împărăției cerurilor.

Și zicea iarăși că monahii se cuvine a se osteni trupește, și mai ales cei tineri, pentru păzirea celor dinăuntru, aducîndu-și aminte de apostolul, care zice: *Noaptea și ziua lucrez, ca să nu îngreunez pe cineva și mîinile acestea mi-au slujit mie, cum și celor ce erau împreună cu mine*.

Este greu celor din lume ca, ostenindu-se în locul lor, să hrănească copii și femei, apoi să aducă și pîrgă lui Dumnezeu și să facă bine după putere, apoi, pe lîngă aceasta, li se cer și biruri; iar noi nici cele de nevoie trupului nu căutăm a le avea din lucrul mîinilor noastre, ci a culege osteneli străine, cînd mai ales poruncește apostolul: *Cel ce nu lucrează, nici să nu mănînce.*

Acestea învățînd părintele nostru Eftimie, lumina pe frați. Și a poruncit să nu vorbească nimeni în biserică, în vremea pravilei, ba încă nici în trapeză, cînd mîncau frații; și nu-i plăcea cînd vedea pe vreun frate în chinovie, mai ales pe unul tînăr, vrînd a se înfrîna mai mult decît obștea; pentru că zicea că înfrînarea cea bună cere a se împărtăși cineva de hrană cît de puțină în vremea mîncării, însă inima a o păzi și a da război în taină patimilor celor ascunse; căci arma monahului este cugetarea,

dreapta judecată, smerita cugetare și ascultarea cea după Dumnezeu. Cu niște învățături ca acestea hrănindu-se frații, adunau roduri, după vrednicia chemării.

Cele despre Terevon cel bătrîn, într-un glas mi-au povestit toți părinții cei vechi, dar mai cu de-amănuntul mi-a spus nepotul lui și cel de un nume cu el, vestitul în latura aceasta, adică începătorul saracinilor. Deci, acest bătrîn Terevon, moșul celui tînăr, pe cînd era copilaș, fiind cuprins de boală, i-a paralizat toată partea cea dreaptă, de la cap pînă la picioare, și mulți bani cheltuind tatăl acestuia, care se numea Aspevet, nu i-au folosit nimic.

Acest Aspevet fiind elin, și aflîndu-se sub perși, s-a făcut prieten grecilor, într-un chip ca acesta: la începutul prigoanei ce se făcuse atunci în Persia, pe la sfîrșitul împărăției lui Iezdegerd I, împăratul perșilor (399-421), vrînd vrăjitorii a vîna pe toți creștinii, pe căpeteniile saracinilor cei de sub dînșii i-au pus pretutindeni în cale ca să nu scape la greci nimeni din creștinii cei din Persia. Aspevet fiind atunci căpetenie și văzînd cruzimea și neomenia făcută creștinilor de către vrăjitorii din cetăți, n-a împiedicat să fugă pe unii din creștini; iar mai vîrtos făcea împotrivă, fiind pornit de milostivire, măcar că avea credința elinească de la strămoși. Deci, fiind clevetit la împăratul Iezdegerd, a luat pe fiul său Terevon, care era jumătate paralitic, pe toate rudeniile și avuția sa, și a fugit la greci; apoi primindu-i Anatolie, voievodul de atunci al Răsăritului, i-au făcut prieteni grecilor, iar lui Aspevet i-a dat pe mînă conducerea saracinilor din Arabia, care erau supuși grecilor.

Deci, cum s-a sălășluit în Arabia tînărul, avînd o vedenie în vis, a vestit pe tatăl său, iar acesta nelenevindu-se, a luat pe copil cu mulțime de barbari și cu multe slugi; apoi, purtîndu-se de credință, a venit la locul cel înștiințat în vis, unde locuiau cuvioșii bărbați Eftimie și Teoctist.

Frații văzînd mulțimea barbarilor, s-au temut; iar fericitul Teoctist văzînd temerea ucenicilor, s-a pogorît către barbari și a zis: "Cine sînteți și ce căutați?". Ei au zis: "Căutăm pe Eftimie, robul lui Dumnezeu". Cuviosul Teoctist le-a zis: "Pînă sîmbătă nu se întîlnește cu nimeni, căci se liniștește". Atunci Aspevet luînd mîna marelui Teoctist, i-a arătat pe copil chinuindu-se; iar copilul arătînd spre tatăl său, a zis:

"Eu de mai înainte primind boala aceasta în Persia, dar trecînd prin toată știința doftoricească și iscodirea vrăjitorească, și nicidecum folosindu-mă, ci dimpotrivă, crescînd durerea, am venit în cetatea aceasta, prin dumnezeiască umilință. Apoi într-o noapte mîhnindu-mă, gîndind la această boală, îmi ziceam: "O! Tereve, unde este deșertăciunea vieții și tot meșteșugul doctoricesc? Unde este nălucirea vrăjitorilor noștri și puterea cinstirilor noastre? Unde sînt chemările și facerile de basme ale astronomilor și astrologilor? Unde sînt descîntecele, farmecele și bîrfirile? Iată nici una dintr-acestea n-are tărie, de nu-și va arăta Dumnezeu puterea".

Și acestea gîndind, m-am îndreptat la rugăciune și cu lacrimi rugam pe Dumnezeu, zicînd: "Dumnezeule cel mare și înfricoșat, cel ce ai făcut cerul și pămîntul, cu toată podoaba lor, dacă vei milui neputința mea și mă vei izbăvi din această patimă amară, mă fac creștin, lepădîndu-mă de toată fărădelegea și credința elinească. Și cum am pus acestea în mintea mea, m-am cuprins de somn și am văzut un monah cu barba pînă la mijloc, zicîndu-mi: "De ce pătimești?" Iar eu arătîndu-mi patima, el a zis: "Împlinește cele ce ai făgăduit lui Dumnezeu, și te vei vindeca pe tine". Apoi, zicînd: "Cîte i-am făgăduit lui Dumnezeu, le împlinesc, dacă mă voi vindeca de această patimă". După aceea, mi-a spus: "Eu sînt Eftimie, care petrec în pustia Răsăritului de la Ierusalim, la zece mile de pîrîul cel dinspre apus al căii Ierihonitenilor; deci, de vrei a te vindeca fără zăbavă, vino la mine și te va vindeca Dumnezeu, prin mine". Sculîndu-mă, am povestit tatălui meu, și atunci lăsînd toate, am venit la dînsul. Și vă rog, să nu ascundeți pe doctorul cel arătat mie de Dumnezeu".

Toate acestea le-a spus fericitul Teoctist marelui Eftimie, care se liniștea acolo și care socotind că este necuvios a se împotrivi dumnezeieștilor vedenii, s-a pogorît la dînșii și rugîndu-se mult și pecetluind cu semnul Sfintei Cruci pe Terevon, l-a făcut sănătos. Iar bărbații spăimîntîndu-se de a sa grabnică și preaslăvită facere de minune, au crezut în Hristos, și căzînd toți la pămînt, se rugau a primi pecetea cea întru Hristos. Iar purtătorul de semne Eftimie, înțelegînd că ei din suflet au crezut lui Hristos, a poruncit a se face o mică scăldătoare într-un unghi al peșterii, care și pînă acum se vede, și chemîndu-i, i-a botezat în numele Tatălui, al Fiului, și al Sfîntului Duh.

Iar lui Aspevet i-a schimbat numele în Petru, căci pe el l-a botezat întîi și după el pe unul Marin, frate al femeii lui, amîndoi fiind împodobiți cu pricepere și îndestulați cu bogăția. Și astfel luminînd și întărind pe Terevon, cum și pe ceilalți, pe care ținîndu-i la sine 40 de zile, a liberat pe acești nepoți ai Sarei, pe care i-a făcut moștenitori ai făgăduinței, prin Botez. Dar Marin, unchiul lui Terevon, nu s-a mai depărtat de mînăstire, ci lepădîndu-se de lume, a rămas acolo toată vremea vieții sale și a bineplăcut lui Dumnezeu mult. Și avînd mulți bani, i-a dat spre a se zidi și a se îmbogăți mînăstirea.

Astfel, în puțină vreme a strălucit în locul acela, încît s-a auzit numele lui în toată Palestina și în eparhiile cele dimprejur. Iar părintele nostru Eftimie, văzînd pe mulți că-l supără pentru tămăduire, și aducîndu-și aminte de liniștea cea mai dinainte, pe care o avea, cînd pustnicea deosebi, se întrista foarte mult și greu suferea; pentru că astfel mulți îl supărau și îl slăveau. Fiind în mîhnire cel numit cu numele veseliei, căuta să fugă pe furiș spre Ruva. Cunoscînd aceasta fericitul Teoctist a pregătit pe frați să-l roage ca să nu-i părăsească; deci, vrînd a-i mîngîia, a făgăduit de astă dată că nu se va depărta.

Dar trecînd puține zile și luînd împreună cu sine pe unul mai tînăr, numit Dometian, fiind cu neamul melitinean, dar îmbunătățit cu viața, a ieșit din chinovie

și s-a pogorît la Ruva; apoi trecînd pustia cea dinspre miazăzi, pe lîngă Marea Moartă, a venit la un munte înalt, despărțit de ceilalți munți, ce se chema al lui Marda, și găsind în el un puț cu apă, a zidit chilii; apoi a rămas acolo, hrănindu-se din buruienile ce se vedeau prin munte. Zidind aici mai întîi biserica, ce se păstrează pînă acum și așezînd într-însa jertfelnic, a ieșit de acolo. Apoi a venit în pustia Zifilor, voind a vedea peșterile în care a scăpat David din fața lui Saul și într-acele locuri s-a alcătuit de dînsul o mînăstire; iar pricina alcătuirii acelei mănăstiri se zice că a fost aceasta:

Un fiu al unui sătean, cap al satului, numit Aristovuliad, avînd duh rău, chema pe Sfîntul Eftimie. Tatăl copilului auzind că sfîntul este în ținuturile lor și ale Carpavarihenilor, căutîndu-l, au venit la dînsul. Cum a văzut tînărul pe sfîntul, fiind tulburat de diavol, s-a vindecat; iar diavolul ieșind dintr-însul și vestindu-se minunea, au venit mulți din Aristovuliad și de prin satele dimprejur, care i-au zidit mînăstire.

Și adunîndu-se oarecare frați cucernici, au rămas lîngă dînsul, dîndu-le Dumnezeu cele de trebuință trupului; iar unii din Zifei primind mai înainte eresul cel cu numele nebuniei, prin îndumnezeita lui învățătură, depărtîndu-se de necuratul eres, au anatematizat pe Manent, născătorul acestuia, și învățînd apostoleasca și soborniceasca credință, s-au luminat. Pe lîngă celelalte daruri ce a cîștigat dumnezeiescul acesta Eftimie, a primit și aceasta de la Dumnezeu: căci întîlnindu-se cu fiare mîncătoare de sînge și veninoase, nu se vătăma; iar de aceasta nimeni să nu se îndoiască, știind cu siguranță că Dumnezeu odihnindu-Se și odihnind în vreun om, toate i se supun lui, ca și lui Adam mai înainte de a călca porunca lui Dumnezeu.

Dar nu numai fiarele, ci și cele care sînt ale firii se supun unuia ca acestuia; apoi adeveresc cuvîntul acesta cei ce au despărțit marea și au înfrînt Iordanul, soarele l-au făcut să stea și focul în rouă l-au prefăcut, cum și alte mii de dumnezeiești minuni ce s-au făcut. Deci, Dumnezeu care le-a făcut acestea cu minune, tot El a supus purtătorului de Dumnezeu Eftimie nu numai pe cele simțite, ci și pe cele gîndite (adică duhurile răutății). Pentru că unele ca acestea sînt din dumnezeieștile daruri.

Deci, marele Eftimie văzîndu-se de mulți supărat (pentru că era locuința aproape de sate), a zis lui Dometian, ucenicul său: "Să mergem, fiule, să cercetăm pe Cuviosul Teoctist și pe frați". Și ieșind din mînăstirea cea de lîngă Capartariheni, a venit la sfîntul loc în care în numele lui Dumnezeu s-a zidit sfîntul locaș, ca de trei semne departe de al lui Teoctist, de trei ori fericitul.

Și a iubit locul acesta foarte mult, pentru că era neted, liniștit și îmbunătățit, mai ales că fusese pustiu mai înainte de a se zidi în partea dinspre miazăzi atîtea mînăstiri; pentru că acum toată pustia este făcută de ucenicii lui ca o cetate. Deci, în acest loc a șezut în mare liniște, împreună cu ucenicul lui, într-o peșteră mică, în care acum este racla cinstitelor lui moaște. Iar Cuviosul Teoctist cunoscînd că s-a sălășluit aici marele Eftimie, s-a suit cu sîrguință să-l sărute; apoi îl ruga să se pogoare la locul lui.

Dar el, de dorul liniștii celei de acolo, n-a primit, ci numai în fiecare duminică săvîrșeau slujba împreună.

Auzind Aspevet, care s-a numit Petru, că a sosit în părțile acelea marele Eftimie, a venit la dînsul cu mulți saracini, bărbați, femei și copii, și-l rugau să le spună cuvînt de mîntuire. Iar bătrînul sfînt pe toți (către Botez) făcîndu-i "chemați", i-a luat la mînăstirea de jos și botezîndu-i, a rămas împreună cu ei șapte zile; apoi s-a suit cu ei la locul său. Iar Petru aducînd meșteri, au făcut o groapă mare cu două guri, care se păstrează în grădină și au zidit schit; apoi bătrînului sfînt i-au făcut trei chilii și paraclis, adică biserică în mijlocul chiliilor. Și-l rugau cei ce odată erau ca niște lupi ai Arabiei, iar după aceasta s-au făcut oile păstoriei lui Hristos celei cuvîntătoare, a rămînea lîngă dînsul.

Iar iubitorul de pustie Eftimie, n-a primit aceasta, pentru că foarte mult iubea liniștea; deci, luîndu-i la un loc potrivit, le-a zis: "Dacă voiți cu totul a fi aproape de mine, rămîneți aici". Și este locul acela între amîndouă mînăstirile; deci, însemnînd biserica și locașurile împrejur, le-a dat voie a zidi biserică și a rămînea acolo. Apoi îi cerceta adeseori, pînă ce le-a așezat preoți și diaconi. După aceea, au venit și cei ce s-au botezat mai înainte, și au rămas acolo, cum și alții din apropiere venind se botezau la dînsul. Și așa înmulțindu-se ei foarte mult, și în multe cete întinzîndu-se, a rugat marele părinte Eftimie pe Iuvenalie, patriarhul Ierusalimului (422-458), să le hirotonisească episcop; iar patriarhul făgăduind acestea, l-a trimis pe Petru, tatăl lui Terevon, ca unul ce se făcuse vrednic a povățui suflete către mîntuire; și așa s-a hirotonisit în Palestina Petru ca episcop al celor două schituri. Și se vedeau mulțime de barbari venind la marele Eftimie, botezîndu-se și învățîndu-i a se închina lui Dumnezeu. Acestea toate le-am spus despre saracini.

Dar marele Eftimie nu voia să fie viață de obște în locul său, nici lavră, ci cînd venea cineva la dînsul, spre a se lepăda de lume, se trimitea de dînsul la locașul cel de jos, către fericitul Teoctist; asemenea făcea și cu cei ce voiau a aduce ceva. Deci, cînd a binevoit Dumnezeu a se locui schitul lui, a trimis întîi trei frați trupești, din latura Capadochilor, anume Cosma, Hrisip și Gavriil, crescuți în Siria, care erau împodobiți cu toată priceperea duhovnicească; aceștia rugîndu-l a fi cu dînsul împreună, nu i-a primit, pentru că trei lucruri erau cele ce-l opreau: dorul liniștii lui, tinerețea vîrstei lor, și al treilea că Gavriil era famen din naștere. Apoi, a văzut în noaptea aceea pe cineva zicîndu-i: "Primește pe frații aceștia, căci Dumnezeu i-a trimis, și să nu mai întorci pe cineva care voiește a se mîntui". Atunci sfîntul primindu-i, a zis celui mai mare al lor, adică lui Cosma: "Iată eu precum mi-a poruncit Dumnezeu, am făcut. Deci, aceasta păzește-o ca pe fratele tău cel mai tînăr să nu-l lași să iasă din chilie; pentru că nu este drept a vedea față femeiască în lavră, spre a nu da război vrăjmașul. Iar pentru tine socotesc că nu vei zăbovi aici, căci după o vreme, vei păstori biserica din Scitopolis".

După aceștia a primit pe un oarecare, care se numea Domnos, care era nepot al lui Iulian, arhiepiscopul Antiohiei. Iar în acele zile a primit și pe alți frați

melitineni, nepoți ai lui Sinodie, care împreună cu Acachie a crescut pe marele Eftimie, adică pe Ștefan, Andrei și Gaian; apoi, și pe alți trei din Rait i-a primit, pe Ioan preotul, pe Talasie, și pe Anatolie. După aceea, a primit și pe un oarecare Chirion, care venise de la Tiberiada, și a fost preot al cinstitei biserici din Scitopolis, a Sfîntului Mucenic Vasile. Pe acești unsprezece primindu-i, a dat voie lui Petru episcopul să le zidească mici chilii și să împodobească biserica; și astfel a așezat lavră, după modelul Farilor.

Apoi, pogorîndu-se Iuvenalie arhiepiscopul în lavră, avînd cu sine pe Pasarion, care era atunci arhimandrit al monahilor și pe luminatul Isihie, preotul și dascălul bisericii, a sfințit biserica lavrei, întru a șaptea zi a lunii mai, în al unsprezecelea indiction, la 52 de ani ai vîrstei marelui Eftimie. Deci, sfințindu-se lavra și avînd preoți pe Ioan și pe Chirion, arhiepiscopul a hirotonisit diacon pe Dometian și Domnos, iar marele Eftimie s-a veselit cu duhul, mai ales văzînd împreună cu patriarhul pe Pasarion și pe Isihie, cuvîntătorul de Dumnezeu, care erau vestiți luminători și în toată lumea străluceau. Dar cel între sfinți Pasarion, încă neîmplinindu-se vremea de șapte luni, a răposat.

Părintele nostru Eftimie începînd a alcătui lavră, și frații cei 12 împreună cu dînsul fiind în multă strîmtorare de cele trupești, iar Dometian din anul întîi punîndu-se econom al lor, - s-a întîmplat că au venit mulțime de bărbați armeni, în număr ca la patru sute, abătîndu-se din cale de la sfînta cetate, spre Iordan, și au venit la lavră; aceasta economisind-o Dumnezeu, ca să se arate fapta bună a lui Eftimie și darul cel dat lui. Pe aceia văzîndu-i bătrînul, a chemat pe Dometian și a zis: "Pune înaintea oamenilor aceștia să mănînce". Iar el a zis: "Nu avem cinstite părinte mîncare ca să se sature zece oameni; deci, de unde am să dau pîini la atîta mulțime". Iar cuviosul Eftimie fiind plin de proorocescul dar, a zis: "Mergi, precum ți-am zis, căci aceasta zice Duhul Sfînt: *vor mînca și le va prisosi*". Deci, ducîndu-se Dometian în chelăria cea mică, care de către unii se chema cămara de pîine - unde erau puține pîini -, n-au mai putut a deschide ușa. Pentru că dumnezeiasca binecuvîntare a umplut chelăria cu pîine pînă sus.

Deci, chemînd pe oarecare din părinți, a scos ușa din țîțîni și au ieșit pîinile afară din chelărie; asemenea și pentru vin și unt-delemn aceeași binecuvîntare s-a făcut; deci, au mîncat și s-au săturat, apoi trei luni n-au putut să așeze ușa chelăriei. Pentru că, precum a izvorît vadra cu făină și ulciorul de untdelemn al văduvei celei iubitoare de străini, - cum a zis Dumnezeu prin glasul proorocului, - în același chip și pe dumnezeiescul acesta bătrîn, prin osîrdia iubirii de străini, l-a învrednicit întocmai. Iar Dometian minunîndu-se, s-a aruncat la picioarele învățătorului, rugîndu-se a lua iertăciune, ca unul care a pătimit multe ca om. Și bătrînul ascultîndu-l pe dînsul, i-a zis: "Fiule, cela ce seamănă întru binecuvîntare, asemenea va și secera.

Deci, iubirea de străini să n-o uităm, pentru că prin aceasta, - precum zice apostolul: *neștiind oarecari oameni, au găzduit îngeri*; și cutează, că dacă voi și cei

împreună cu voi, pe toți cei ce vin la voi, străini și frați, de o credință, îi veți primi după vrednicie, și le veți sluji, nu va părăsi Domnul locul acesta, de acum și pînă în veac; pentru că o jertfă ca aceasta îi place lui Dumnezeu".

De la minunea cea amintită, a început a se binecuvînta lavra în intrări și ieșiri și în multe feluri; pentru că înmulțindu-se frații, prin conlucrarea lui Dumnezeu și ajungînd pînă la 50, zidind și chilii și săvîrșind Sfînta Liturghie în biserică, economul era nevoit a cîștiga și cele de trebuință; deci, a cîștigat și dobitoace pentru slujirea părinților. Atunci era în lavră un oarecare asian de neam, cu numele Auxențiu, care fiind rugat de econom să ia slujba dobitoacelor, n-a primit, fiind dat pentru acea slujbă; deci, neascultînd, economul a făcut pe preoții Ioan și Chirion să roage pe Auxențiu să primească slujba; dar el n-a primit nici după rugămintea acestora.

Sosind sîmbăta, economul a spus marelui egumen cele despre Auxențiu, după care trimițînd să-l cheme, i-a zis marele Eftimie: "Ascultă-mă, fiule, și primește slujba". Iar el a răspuns: "Nu pot, cinstite părinte, pentru că sînt trei lucruri care mă opresc a săvîrși aceasta: întîi, neobișnuința și neștiința limbii de aici, al doilea, frica desfrînării, și al treilea, ca nu cumva prin o slujire ca aceasta să nu mai pot ședea în chilie liniștit". Marele Eftimie a zis: "Rugăm pe Dumnezeu a nu se vătăma de nici una din acestea; pentru că Dumnezeu nu este nedrept a uita ascultarea ta, mai ales știind că din porunca și frica Lui slujești robilor Săi, după tăria dată de la El; deci, ascultă pe Domnul, care a zis: *Nu am venit a Mă sluji cineva, ci a sluji Eu; și nu fac voia Mea, ci voia Tatălui celui ce M-a trimis.*

Acestea zicînd, iar Auxențiu încăpățînîndu-se, n-a ascultat. Atunci, răstindu-se preablîndul Eftimie, a zis: "Noi, o! fiule, te-am sfătuit ceea ce socotim a-ți fi de folos, iar tu rămînînd în nesupunere, vei vedea care este plata neascultării". Deci, îndată, Auxențiu fiind cuprins de un cutremur, a căzut la pămînt și părinții cei de față rugau pe marele Eftimie pentru dînsul. Iar bătrînul a zis către dînșii: "Acum înaintea ochilor voștri s-a împlinit cuvîntul dumnezeiesc, care zice: *tot cel rău care ridică cuvinte împotrivă, Domnul trimite asupra lui înger nemilostiv"*.

Dar fiind mult rugat de părinți, preamilostivul bătrîn, apucînd de mînă pe Auxențiu, l-a ridicat; apoi pecetluindu-l cu semnul Crucii, l-a făcut sănătos. Atunci Auxențiu se ruga de iertăciunea greșelilor trecute și pentru întărirea celor ce vor să fie. Și îi zise sfîntul: "Mare este plata supunerii, de vreme ce Dumnezeu voiește mai bine ascultarea decît jertfa; iar neascultarea moarte lucrează". Și făcînd rugăciunea pentru dînsul, l-a binecuvîntat; și așa Auxențiu a primit slujba cu bucurie și cu osîrdie.

Cuviosul Chiriac sihastrul, cel ce strălucea în lavra cea veche a lui Suca, cu faptele bune după Dumnezeu, și la 70 de ani s-a împodobit în aceeași lavră cu faptele monahicești, lepădîndu-se de lume la tinerețe, în chinovia marelui Eftimie, a petrecut împreună cu moștenitorii lui multă vreme. Apoi, învățînd cu dinadinsul toată

petrecerea și viețuirea marelui Eftimie, cele mai multe din povestirile spuse în această scriere mi le-a predat mie, între care și aceasta mi-a povestit:

Că doi frați ai lavrei, anume Maron și Climatie, pregătindu-se după înțelegere, voiau a se duce pe furiș noaptea din lavră, fără binecuvîntarea sfîntului. Dar i s-au descoperit cele despre dînșii; căci a văzut pe diavol punîndu-le frîu și îi atrăgea în cursă purtătoare de moarte; dar îndată i-a chemat și sfătuindu-i, le-a vorbit multe despre răbdare, spunîndu-le că pretutindeni este trebuință de luptă, cu ajutorul lui Dumnezeu ori și unde sîntem; pentru că și Adam fiind în rai, a călcat porunca lui Dumnezeu, iar Iov a păzit aceasta, fiind în gunoi. Apoi la această sfătuire a adăugat, zicînd:

"Că nu se cade a primi gîndurile cele rele, care seamănă întristare ori urîciune, pentru locul în care sîntem și către cei împreună locuitori ori trîndăvie sau mutarea în alte locuri sfătuiesc; ci se cuvine a ne trezi în tot ceasul și a ne abate mintea de la meșteșugirile diavolilor, ca nu prin mutare, să se dezlege canonul nostru; pentru că sadul răsădindu-se adeseori, nu poate rodi, asemenea și monahul nu face rod, mutîndu-se din loc în loc. Deci, dacă cineva încearcă a face bine în locul în care este și nu poate, să nu creadă că în altă parte poate să-l facă; pentru că nu este locul cel ce se arată, ci felul voinței.

Dar, spre adeverirea celor zise, ascultați o povestire a unor bătrîni egipteni, care mi-au povestit-o mie: Era un frate care ședea într-o chinovie a Egiptului și se supăra adeseori; deci, a ieșit din chinovie și s-a dus într-un loc deosebit, gîndind că neavînd cu cine să se tulbure, va înceta de la dînsul patima mîniei; dar într-una din zile umplînd paharul cu apă și punîndu-l jos, s-a răsturnat, apoi umplînd pe al doilea și al treilea, iarăși s-au răsturnat; deci, fratele fiind batjocorit de diavol, s-a mîniat pe pahar și l-a sfărîmat".

Acest cuvînt zicînd, Climatie, prin ispita diavolească, a rîs, iar bătrînul luînd-aminte cu îndrăzneală, a zis: "Te-ai batjocorit nebunește de diavol, frate, și cu nepricepere te-ai pornit. Către plîns te-am chemat și tu acum rîzi; nu ai auzit pe Domnul mustrînd pe cei ce rîd, iar pe cei ce plîng, fericindu-i? Deci, cunoaște că este nebunie monahului a grăi ceva, ori de a se porni afară de cuviință, ori a îndrăzni; pentru că părinții hotărăsc că îndrăzneala este rea și născătoare a tuturor patimilor".

Zicînd acestea sfîntul și întorcîndu-se de la Climatie, a intrat în chilia sa cea mai dinăuntru; iar Climatie căzînd îndată cu fața în jos, era cuprins de tremur și de frică; apoi Domețian minunîndu-se de cuvenita blîndețe a sfîntului părinte, cum și de asprime, adunînd pe unii din părinții cei cinstiți, i-au adus înăuntru, împreună cu Maron, rugîndu-se pentru Climatie.

Atunci marele Eftimie, supunîndu-se rugăminților părinților, a ieșit și a sculat pe cel ce zăcea acolo; apoi, cu puterea Sfintei Cruci i-a vindecat tremurarea, încetînd și scrîșnirea dinților. Deci, făcîndu-l sănătos, a dat și sufletului datoria: "De acum

înainte, ia aminte la tine cu dinadinsul și nu defăima dumnezeieștile cuvinte și învățăturile părinților; fă-te cu totul văzător, după cum și despre heruvimi ai auzit; că așa este datoria monahului, ca în tot locul a se privi pe sine-și și neadormit a avea ochiul sufletului către păzirea sa, ca unul ce călătorește în mijlocul curselor deasupra".

Cu asemenea învățături înfruntîndu-i și sfătuindu-i, iar pe ceilalți întărindu-i și cu pilda înfricoșîndu-i, i-a liberat în pace.

La anul 54 al vîrstei marelui Eftimie, s-a făcut soborul a toată lumea, cel al treilea, din Efes (431). Deci, atunci Sinodie, cel mai sus pomenit, fiind cinstit bărbat și preot al sfintei biserici celei din Melitine, venind spre închinăciune la Sfintele Locuri, a mers la lavră, poftind să vadă pe marele Eftimie; iar acesta avea trei nepoți în lavră, pe Ștefan, pe Andrei, și pe Gaian. Atunci, sărutînd pe bătrîn, i-a povestit cele împotriva păgînului eres al lui Nestorie, care după voia lui Dumnezeu, a ținut puțină vreme scaunul Constantinopolului și a tulburat lumea cu rele învățături. Dar i-a povestit și despre rîvna și dreapta credință a lui Chiril, arhiepiscopul Alexandriei, și a lui Acachie, episcopul Melitinei, și cum că voiește a se ține sobor a toată lumea în Efes, contra lui Nestorie.

Sfîntul s-a bucurat auzind despre Acachie, care l-a crescut pe dînsul în tinerețe. Deci, fericitul Sinodie binecuvîntîndu-se de dînsul și luînd din lavră pe Ștefan, nepotul său, s-au suit în sfînta cetate și a înduplecat pe arhiepiscop spre a-l hirotonisi. Deci, arhiepiscopul a hirotonisit pe acest Ștefan și pe Cosma Capadocul, ca diaconi ai sfintei biserici a Învierii.

Iar episcopii adunîndu-se la sobor și vrînd a ieși și palestinienii împreună cu arhiepiscopul, marele Eftimie a poruncit lui Petru, episcopul saracinilor, care s-a dus la sobor, a urma în tot chipul lui Chiril, arhiepiscopul Alexandriei, și lui Acachie, episcopul Melitinei; fiindcă erau drept-credincioși și împotriva păgînătății se nevoiau. Deci, adunîndu-se soborul în Efes și Nestorie rău credinciosul caterisindu-se, Petru, episcopul saracinilor, venind la lavră, toate cele întîmplate în sobor le-a povestit pe rînd marelui Eftimie, care auzind cele făcute de răsăriteni, s-a întristat foarte mult despre Ioan episcopul Antiohiei, care fiind drept-credincios, s-a amăgit a lua parte cu apărătorii lui Nestorie. Iar Domnos diaconul, întristîndu-se despre unchiul său, se ruga să fie lăsat pînă la Antiohia, spre îndreptarea unchiului său.

Iar marele Eftimie n-a voit a-l lăsa, zicînd: "Nicăieri să nu te duci fiule, că nu-ți folosește. Pentru că, deși unchiul tău este puțin unit cu cei răi, dar Dumnezeu cunoscînd îndreptarea lui, nu voiește ca el să piară, ci puțin mai pe urmă îl va aduce de partea celor ce se mîntuiesc. Deci și tu, o! fiule, dacă vei răbda în locul unde te-a chemat și nu te vei pleca gîndurilor celor ce vor a te depărta de pustie, vei spori în fapte bune după Dumnezeu. Iar de nu mă vei asculta pe mine, întîia ședere a unchiului tău o vei urma, dacă te vei învoi cu cei răi".

Aceasta a zis cel între sfinți Eftimie. Iar Domnos neascultînd porunca sfîntului părinte, fără de binecuvîntare s-a dus la Antiohia și toate cele mai înainte proorocite de sfîntul le-a pătimit. Însă pe urmă, venind la bătrînul, s-a pocăit, iar arhiepiscopul Iuvenalie a hirotonisit pe Ștefan Melitineanul ca episcop al Iamniei, iar pe Cosma Capadocul hirotonisindu-l preot, l-a făcut păzitor al Sfintei Cruci.

Slujitori ai marelui Eftimie, care au petrecut cu dînsul vreme destulă, le-au spus acestea lui Avva Chiriac, care mi le-a spus mie, zicînd: Nu l-am cunoscut pe dînsul mîncînd ori vorbind cu cineva fără de mare nevoie, afară de sîmbăta și de duminica. Nu l-am văzut pe dînsul cumva dormind pe coastele sale, ci uneori șezînd puțin, iar alteori o frînghie spînzurată într-un colț al acoperămîn-tului chiliei ținîndo cu amîndouă mîinile, se împărtășea puțin de somn pentru nevoia firii; apoi cuvîntul marelui Arsenie, zicînd pentru somn: "Vino, slugă rea". Pentru că adeverea și aceasta, cum că urma cele ale marelui Arsenie, care cu chip părintesc a crescut și a pedepsit pe Arcadiu (395-408) și pe Honoriu (395-423), împărații; și pentru aceasta s-a numit tată al lor, și în pustia cea din Egipt întru aceeași vreme cu faptele bune a strălucit.

Acestea cu plăcere le-a auzit marele Eftimie de la cinstiții părinți, care din Egipt veneau în multe feluri, povestind petrecerile aceluia, și el auzind acestea, arăta toată sîrguința spre a urma faptelor bune ale aceluia; liniștea lui, tăcerea și smerita cugetare, simplitatea îmbrăcămintei, depărtarea de mîncare, răbdarea, la toate cum era Arsenie. Deci, rîvna și umilința lui, lacrimile, privegherile cele de toată noaptea, iubirile de pustie, urîrea vorbirii, osîrdia spre rugăciune, milostivirea și înțelepciunea. Fiindcă a urmat cu toată sîrguința petrecerea aceluia, s-a învrednicit și de darurile ce erau întru acela, de împărtășirea Sfîntului Duh, de strălucirea dumnezeieștii lumini și a darului celui înainte-văzător.

Iar despre darurile cu care covîrșea el, ne arată tămăduirea și puterea asupra duhurilor celor necurate, care pînă astăzi le vedem izvorînd la racla lui. Dar despre darul cel înainte-văzător și de unde au început razele acestuia a le trimite afară și cum s-a arătat prea strălucit luminător, să spunem acum.

Anastasie, un cleric al bisericii Sfintei Învieri, păzitor de vase și horepiscop, ucenic și împreună nevoitor făcîndu-se al celui între sfinți Pasarion, dorea a vedea pe Sfîntul Eftimie; și aceasta spunînd-o lui Fid, episcopul Iopei, și lui Cosma, păzitorul Crucii, s-a pogorît la dînsul, împreună cu ei avînd pe nepotul lui Fid episcopul care și el se chema Fid, fiind anagnost al bisericii Sfintei Invieri, și care a povestit acestea lui Avva Chiriac, celui ce mie mi le-a predat.

Deci, el călătorind și de lavră apropiindu-se, s-a descoperit sfîntului despre dînșii și a chemat pe Hrisip, care era econom al lavrei și i-a zis lui: "Gătește-te, pentru că iată împreună cu fratele tău vine patriarhul". Iar după ce au venit ei, marele Eftimie răpindu-se cu ochii minții, vorbea cu Anastasie ca și cu patriarhul Ierusalimului. Cei de față erau întru mirare. Iar Hrisip apropiindu-se deosebit, i-a zis bătrînului:

"Cinstite părinte, nu este aici patriarhul, că acesta este Anastasie păzitorul de vase. Pentru că ia seama, că poartă haine vopsite, care este cu neputinţă a le îmbrăca patriarhul Ierusalimului". Iar bătrînul minunîndu-se şi fără glas făcîndu-se, a zis: "Crede-mă, fiule, căci pînă cînd mi-ai grăit, îl vedeam pe dînsul purtînd haine albe". Şi a zis în auzul tuturor: "Într-adevăr nu m-am amăgit, ci ceea ce Dumnezeu mai înainte a hotărît, aceasta o va săvîrşi negreşit; pentru că negrăite sînt darurile Lui".

Terevon saracinul, luînd femeie dintr-al său neam şi multă vreme trăind împreună cu dînsul, n-a avut fiu, ea fiind stearpă; pe aceasta aducînd-o la purtătorul de Duh Eftimie, îl ruga, zicînd: "Ştiu să mă plec cinstite părinte, că te va asculta pe tine Dumnezeu, dacă te vei ruga; pentru că *El face voia celor ce se tem de Dînsul*. Deci, fiindcă atît de multă vreme a trecut şi nu m-am putut învrednici a avea fiu, pentru că aceasta era stearpă, te rog cinstite părinte, roagă pe Iubitorul de oameni să ne dăruiască nouă fiu". Bătrînul înţelegînd credinţa lor, i-a pecetluit de trei ori cu semnul Crucii, atingînd cu mîna pîntecele femeii şi a zis: "Mergeţi, bucurîndu-vă întru Domnul, pentru că iată vă dăruieşte prin iubirea Lui de oameni trei fii, parte bărbătească". Crezînd dar cuvintele sfîntului bătrîn, s-au dus cu bucurie la ale lor; apoi a zămislit cea stearpă şi a născut întîi fiu pe Petru, tatăl lui Terevon; şi aceasta cu împreună glăsuire cei bătrîni mi le-au povestit, apoi a născut după Petru alţi doi fii, după proorocia părintelui purtător de Duh.

Un frate oarecare din lavră, de neam roman şi cu numele Emilian, odată într-o noapte ce se lumina spre duminică a fost supărat cumplit de diavolul desfrînării şi prin urîte năluciri, i-a tulburat mintea grozav. Deci, în ceasul cîntării de psalmii cei de noapte, Sfîntul Eftimie venind spre biserică, s-a întîlnit cu el la un loc întunecos. Iar bătrînul a mirosit duhoarea diavolească şi bănuind a fi o lucrare a diavolului, a suflat, zicînd: "Depărtează-te pe tine Dumnezeu, necuratule duh". Şi îndată fratele a căzut, făcînd spume.

Apoi, poruncind sfîntul a se aduce lumină, a zis părinţilor celor ce s-au adunat: "Priviţi acest frate, care din tinereţe pînă acum s-a purtat bine şi întru curăţia trupului a vieţuit; dar puţin rănindu-se cu dezmierdarea trupului, astfel s-a stăpînit de diavol. Pentru aceasta de-a pururea zic vouă: să ne înarmăm pe noi împotriva urîtei năluciri, pentru că cei ce se ispitesc de dezmierdări trupeşti, chiar neapropiindu-se de trupuri, totuşi cu mintea păcătuiesc. Deci, cu toată grija, fiecare din noi să-şi păzească judecata minţii sale, apoi cu grijă şi cutremur să lucreze mîntuirea sa".

Ascultaţi o povestire de suflet folositoare şi foarte adevărată, pe care mi-au povestit-o nişte bătrîni egipteni, venind la mine pentru unul ce se socotea sfînt de către toţi, iar în partea cea ascunsă a inimii supăra pe Dumnezeu cu învoirea, precum mi se pare, a gîndurilor celor urîte, zicînd astfel: că în cetatea lui venind un înainte-văzător, l-a găsit greu bolnav şi pe toţi cetăţenii plîngînd şi zicînd: că dacă acest sfînt se va sfîrşi, nu ne este de aici înainte nădejde de mîntuire. Pentru că prin solirea lui, toţi ne mîntuim.

Acestea auzindu-le înainte-văzătorul acela, s-a dus cu sîrguință a se binecuvînta de cel socotit sfînt și cînd s-a apropiat, a văzut multă pregătire de lumînări, mulțime mare de clerici, și chiar însuși episcopul așteptînd ca să-l îngroape; apoi intrînd la dînsul, l-a găsit încă răsuflînd și privind cu ochii minții sale, a văzut pe tartorul iadului înfigînd o suliță de foc în inima lui și cu mare chinuiri smulgînd sufletul lui.

După aceasta, a auzit glas din ceruri, zicînd: "În ce chip nu m-a odihnit pe mine sufletul lui nici o zi, nici tu să nu încetezi a chinui sufletul lui". Iar acestea le-am povestit ca totdeauna în groază, să fim bine pregătiți la ieșirea sufletului din trup, ca nu cîndva cu iubirea de dezmierdare rănindu-se, în vremea ieșirii, nesuferit să ne chinuim. Pentru că acest frate, pe care îl priviți spre înțelepciunea noastră și a multor altora, a voit Dumnezeu a se stăpîni de diavol. Ci să rugăm pe Dumnezeu Care l-a pedepsit și nu l-a omorît, să izbăvească zidirea Sa, de bîntuirea necuratului și iubitorului de dezmierdare duh". Deci, rugîndu-se părintele purtător de duh, a ieșit diavolul, strigînd și zicînd: "Eu sînt duhul desfrînării". Și a umplut tot locul de miros ca de pucioasă ce arde. Și de atunci Emilian s-a izbăvit de gîndul lui și s-a făcut vas de alegere.

Apoi, într-acea vreme, fiind secetă pe pămînt și toți tînguindu- se, văzînd că se împlinește proorocescul glas ce zice:*Va fi cerul deasupra capului tău de aramă, iar pămîntul sub tine de fier*; fericitul Teoctist și părinții lavrei marelui Eftimie strîmtorîndu-se, fiindcă gropile nu aveau apă, rugau pe marele Eftimie să mijlocească la Dumnezeu pentru ploaie. Iar el nu voia, zicînd: "Dumnezeu vrea prin această pedeapsă a ne înțelepți pe noi". Acestea fiind astfel, s-a adunat nemărginită mulțime din sfînta cetate și din satele dimprejur, la opt zile după dumnezeieștile Arătări (Botezul), mai ales înștiințîndu-se că marele Eftimie voiește a ieși în pustie după obicei; deci ei ieșind, strigau: "Doamne miluiește", avînd cu ei crucile satelor celor de aproape.

Iar auzind plîngerile și înștiințîndu-se că seceta cea de față este pricina acestora, ieșind la ei a zis: "Ce căutați la un om păcătos? Eu, o! fiilor, pentru mulțimea nelegiuirilor mele nu am îndrăzneală a mă ruga despre aceasta, pentru că însuși Dumnezeu, care ne-a zidit, este bun și iubitor de oameni și îndurările Sale sînt peste toate locurile, dar păcatele noastre ne despart de El. Icoana Lui am întinat-o, robindu-ne poftelor și dezmierdărilor celor multe; în lăcomie și în zavistie petrecem și sîntem vrăjmași, urîndu-ne unii pe alții. Pentru aceasta, El iuțindu-se, a adus asupră-ne această pedeapsă, ca prin ea înțelepțindu-ne și prin pocăință făcîndu-ne mai buni, să ne apropiem cu frică de El și astfel ne va auzi pe noi, precum este zis: *aproape este Domnul de toți cei ce-L cheamă pe El întru adevăr*. Iar ei auzind acestea, au strigat împreună cu un suflet, strigînd: "Însuți cinstite, părinte, roagă pentru noi pe Dumnezeu, pentru că credem că Domnul ascultă rugăciunea ta; *pentru că face voia celor ce se tem de El* ".

La aceste cuvinte plecîndu-se marele Eftimie, apoi luînd pe părinții cei de față și poruncind poporului să se roage lui Dumnezeu mult, a intrat în locul de rugăciune, nefăgăduind ceva, ci căzînd cu fața la pămînt, ruga pe Dumnezeu cu lacrimi a milui zidirea Sa și a cerceta pămîntul cu milă și cu îndurare și a-l îndestula. Deci, rugîndu-se el, fără veste a suflat vîntul austru și cerul s-a umplut de nori, s-a vărsat ploaie multă și s-a făcut vifor groaznic.

Atunci sculîndu-se sfîntul și împlinind rugăciunea, a ieșit la dînșii și le-a grăit: "Iată, Dumnezeu a ascultat rugăciunea voastră și ne-a dat cererea și v-a binecuvîntat anul acesta mai mult ca pe ceilalți; deci, luați-aminte cu dinadinsul la voi și prin locurile unde slăviți pe Dumnezeu, Cel ce a adus spre noi mila Sa". Și astfel i-a liberat. După aceea, a început să cadă ploaia repede, încît multe zile n-a putut să se ducă în pustie, apoi s-a binecuvîntat anul acela mai mult decît ceilalți, după cuvîntul părintelui, purtătorul de Duh.

Cuviosul Ioan, episcopul și sihastrul, și Talaleu preotul, care se nevoiau în lavra fericitului Sava, mi-au povestit, zicînd că și fericitul Sava și mulți alți bătrîni se minunau de rîvna cea prea fierbinte a marelui Eftimie pentru dogmele bisericești, măcar că el trăia cu multă smerenie și adeverea că se întoarce de la tot eresul ce se împotrivea cuvîntului cel drept slăvitor al credinței, dar mai ales pe cele șase eresuri le ura cu desăvîrșire, adică: ura rătăcirea maniheică și se lupta vitejește contra celor ce cugetau ca Origen, care erau mulți pe atunci, mai ales în locurile dimprejurul Cezareei și care veneau către dînsul cu forme de cucernicie. El răsturna, batjocorind în tot chipul, credințele greșite, dogmele odrăslite din acestea, fără Dumnezeu și păgîne. Cît despre unirea lui Arie și a lui Sabelie, asemenea se întorcea și ura viclenia lor, ca și păgînătatea cea deopotrivă, fiind învățat a adora o Unime în Treime și pe Treime într-o Unime; Unime cu Dumnezeirea și cu Ființa, nu cu Ipostasurile (persoanele), iar Treime nu cu ființele, după cum zice Arie, ci cu Ipostasurile, adică cu fețele. O singură Ființă dumnezeiască în trei persoane: Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh, - aceasta propovăduia.

Nu numai atît, dar și în taina cea despre Hristos, lepăda despărțirea lui Nestorie și amestecarea lui Eutihie, mărturisind cu dreaptă credință pe Dumnezeu Cuvîntul, Cel unul din Sfînta Treime cea de o Ființă, - mărturisind că în zilele cele mai de pe urmă s-a întrupat din Duhul Sfînt, din Preacurata și de Dumnezeu Născătoarea Maria; că S-a făcut om, că S-a născut dintr-însa în chip tainic, Domnul nostru Iisus Hristos, Cel împreună slăvit cu Tatăl și cu Duhul Sfînt. Și pe Ipostasul Lui, îl cunoștea alcătuit din două firi, din dumnezeire și din omenire, dar nici o fire simplă, după Eutihie cel cu mintea vătămată; nici în două Ipostasuri (persoane), după Nestorie cel cugetător ca iudeii. Cunoscînd cu dinadinsul deosebirea firii și a Ipostasului, că Ființa însemnează pe cea cuprinzătoare și de obște dumnezeire, iar Ipostasul arată persoana cea deosebită.

Deci, sfîntul acesta credea după Ipostas, că se face unire negrăită în feciorescul pîntece; pentru că în Ipostasul lui Dumnezeu Cuvîntul, a avut însuflețit trupul cel luat

din fecioară și nu după sufletul cel înfiinţat mai înainte, nici după trupul cel mai înainte zidit; pentru că nu este altul Hristos și altul Dumnezeu Cuvîntul, după rătăciţii născocitori; ci unul este Iisus Hristos, Domnul nostru, singur Fiu născut al lui Dumnezeu, deși se știa deosebirea firilor celor împreunate.

În anul 75 al vîrstei marelui Eftimie, s-a făcut în Calcedon sobor (451), în care adunîndu-se mai toţi arhiereii lumii, pentru cele scornite din nou de Dioscor Alexandrinul în Efes, mai înainte cu doi ani, au scos din catalogul preoţilor pe însuși Dioscor și pe ceilalţi eretici; și alcătuind hotarul credinţei, fiind de faţă în sobor ucenicii marelui Eftimie, - Ștefan, episcopul Iamniei și Ioan, episcopul saracinilor, fiindcă acum Petru se săvîrșise și după aceea Avxolau murise în urgisire, ca unul ce se învoise cu Dioscor în Efes.

Aceștia luînd hotarul credinţei cel alcătuit și glăsuit de sobor, au venit în grabă la marele Eftimie, temîndu-se să nu se urgisească, precum s-a urgisit Avxolau, venind la soborul cel tîlhăresc. Deci, primindu-i pe aceștia părintele nostru Eftimie, și citind hotarul credinţei, au primit mărturisirea credinţei întru dînsul, ca un cercetător al judecăţii celei drepte. Străbătînd vestea că marele Eftimie a primit hotarul de credinţă cel glăsuit în Calcedon, voiau a-l primi toţi monahii, de nu i-ar fi oprit Teodosie, care cu forma era monah, iar cu fapta înainte-mergător al lui Antihrist.

Acesta venind în Palestina, a amăgit pe augusta Evdochia, fiind atunci de faţă, și pe furiș, a atras pe toţi monahii, strigînd asupra soborului din Calcedon, că ar fi răsturnat credinţa cea dreaptă și ar fi întărit dogma lui Nestorie; și astfel, uneltind necuratele sale ucideri, a răpit în chip barbar scaunul patriarhal al Ierusalimului, și oștindu-se asupra dumnezeieștilor canoane, a hirotonisit mulţi episcopi. Aceștia făcînd multe războaie și ucideri, au putut stăpîni pe toţi, douăzeci de luni. Deci, mai toţi cetăţenii și monahii pustiei urmau depărtării acestuia de la credinţă, numai ucenicii marelui Eftimie din toată pustia n-au voit a face aceasta.

Dar Teodosie, ca un cumplit, l-a chemat pe acesta ca pe un vestit; iar marele Eftimie nevoind a intra în sfînta cetate, a trimis la Teodosie pe arhimandriţii monahilor, pe Elpidie ucenicul și diadohul marelui Pasarion, și pe Gherontie, cel ce a moștenit pe fericita Melania, rugîndu-l să se unească cu dînsul. Venind aceștia și începînd a-l ruga, marele Eftimie a zis: "Să nu fie a mă atrage la necuratele ucideri ale lui Teodosie ori la reaua lui slăvire". Iar cei veniţi cu Elpidie și cu Gherontie, au răspuns: "Dar sîntem datori a ne împărtăși cu dogmele lui Nestorie, care s-au întărit de soborul adunat în Calcedon, pentru cele două firi; căci unde am auzit, în dumnezeiasca Scriptură, ori am primit de la cineva din sfinţii părinţi, cum că Hristos este în două firi, cum zic ei?".

Marele Eftimie a zis: "Din toate cele ce s-au cercetat și s-a făcut de acest sobor, n-am cinstit ceva; iar cît despre hotarul cel alcătuit de dînsul, nimic nu am a-l prihăni pentru rea slăvire, pentru că laudă credinţa celor 318 sfinţi părinţi din Niceea și

mărturisește a urma învățătura neclintită și nestricată". Apoi a învățat a urma sfinților părinți celor 150 din Constantinopol și a celor din Efes, contra lui Nestorie rău-credinciosul. Iar pe Chiril, întîiul șezător al Alexandriei, îl numește luptător și învățător al dreptei credințe. Apoi pe Preasfînta Fecioară de Dumnezeu Născătoare o propovăduiește, zicînd că dintr-însa S-a născut după trup singurul născut Fiul și Cuvîntul lui Dumnezeu.

Deci, recunoaște amîndouă nașterile, adică pe cea veșnică din Tatăl și fără trup și pe cea sub vreme, din Fecioara Maică, cu trup însuflețit; după aceea, recunoaște două firi în Hristos, dumnezeiască și omenească, dar neamestecate, neschimbate, neîmpărțite și nedespărțite. Iar cei ce îndrăznesc a împărți, ori a despărți unirea negrăită și nedespărțită după Ipostas și cei ce zic că prin trup s-a făcut schimbare în Cuvîntul lui Dumnezeu, și care socotesc trupul Celui singur născut a fi de o ființă cu dumnezeirea, cum și cei ce zic că este amestecare a Cuvîntului cu trupul, unii ca aceștia sînt ca și păgînii. Drept aceea și noi cînd auzim despre două firi în Hristos, nu socotim cu totul despărțire în ipostasul lui Hristos cel unul alcătuit; dar mărturisim și deosebirea firilor, după cum zice cel între sfinți, Chiril al Alexandriei.

Zicînd sfîntul acestea, Elpidie le-a primit și a mărturisit pe marele Eftimie, cum că cu dreaptă credință toate le-a zis; și că s-a îndepărtat îndată de împărtășirea lui Teodosie. Iar Gherontie în nesupunere a rămas; și astfel a venit la cel ce i-a trimis pe dînșii. Teodosie făcîndu-se stăpînitor al tuturor celor din Palestina, se sîrguia cu cuvinte măgulitoare a stinge această scînteie a dreptei credințe, care singură rămăsese pustie. Dar s-a amăgit și, ca o săgeată căzînd, a dat îndărăt și ca de un sălbatic val de mare, izbindu-se, de un apărător și părtinitor ca acesta al dreptei credințe, s-a risipit. Însă de amăgiri nu s-a depărtat, ci și pe alții în multe feluri i-a trimis, încercîndu-se spre a-i îndupleca.

Văzînd marele Eftimie nerușinarea lui Teodosie și poruncind părinților a nu se împărtăși cu necredința aceluia, s-a dus spre pustie și aceasta cunoscînd-o mulți pustnici, scopului său i-au urmat. Și era într-acea vreme un mare pustnic, care a venit din Licia și se chema Gherasim, care în patria sa avînd petrecerea cea monahi-cească și arătînd multe nevoințe împotriva duhurilor vicleniei; apoi fiind de curînd venit din patria sa, viața cea pustnicească o deprindea în pustia cea de lîngă Iordan.

Deci, acesta împreună cu ceilalți pustnici s-au rănit de reaua învățătură a lui Teodosie; apoi, auzind mai de la toți pustnicii despre darul marelui Eftimie, ce strălucea, au venit către dînsul la Ruva și rămînînd acolo destulă vreme, s-au înduplecat a primi hotărîrea cea așezată la soborul din Calcedon și a se depărta de împărtășirea lui Teodosie împreună cu alți pustnici, cu Petru, cel cu porecla "tornit", cu Marcu, cu Iulon și cu Silvan. Apoi a rămas acolo marele Eftimie, pînă ce a fugit Teodosie.

Acest luminat Eftimie, după doi ani întorcîndu-se de la Ruva la lavră, într-o sfînta duminică aducea jertfa cea fără de sînge lui Dumnezeu; dar Dometian sta de-a

dreapta jertfelnicului și ținea ripida cea liturghicească. Deci, prinosul săvîrșindu-se, Terevon saracinul stînd aproape de jertfelnic, avînd mîinile rezemate pe colțul altarului, vede fără veste că pogorîndu-se foc din cer s-a întins deasupra jertfelnicului ca o pînză și a acoperit pe marele Eftimie, cum și pe fericitul Dometian; și a rămas de la începutul doxologiei celei întreit sfinte pînă la sfîrșitul ei. Iar această minune nimeni n-a văzut-o, fără numai cei ce erau înăuntrul focului, Terevon și Gavriil, fratele lui Hrisip, care era famen din naştere, și la 25 de ani, atunci se apropiase de Biserică întîi - precum mi-a povestit Avva Chiriac pustnicul, învățînd aceasta cu tot dinadinsul de la Terevon și de la Gavriil.

Deci, de frică, Terevon a fugit înapoi, și de atunci n-a mai gîndit a se rezema pe colțul altarului, după obiceiul ce avea, făcînd aceasta cu îndrăzneală și cu semeție, în vremea Proscomidiei, ci înapoi lîngă ușă sta cu frică și cu evlavie, în vremea slujbei, după porunca ce zice că *se cade a fi cucernici fiii lui Israel și nu defăimători.*

Mi-au povestit părinții, că și acest dar a primit de la Dumnezeu luminatul Eftimie, încît din vederea trupului celui arătat, primea pornirile cele sufletești și cunoștea cu ce gînduri se luptă fiecare și pe care le biruiește, cum și de care se stăpînește. Asemenea avea darul, cînd aducea dumnezeieștile daruri, de a vedea de multe ori pe îngeri împreună cu dînsul slujind. Și povestea celor de lîngă dînsul deosebi, zicînd: "De multe ori am privit, cînd dădeam fraților dumnezeieștile Taine, pe unii din cei ce se apropiau de împărtășire luminîndu-se, iar pe unii osîndindu-se și cu oarecare chip omorîndu-se, ca unii ce nu erau vrednici dumneze-ieștii lumini".

În fiecare zi mărturisea aceasta fraților, zicînd: *Luați aminte la voi, frați și părinți, și fiecare din voi să se cerceteze pe sine și astfel din pîine să mănînce și din pahar să bea* -, după cum zice Apostolul, - *pentru că cel ce cu nevrednicie face aceasta judecată lui mănîncă și bea*; căci pentru aceasta și preotul care aduce jertfa cea fără de sînge lui Dumnezeu, mai înainte de a face începutul acesteia, tuturor mărturisește și poruncește, zicînd: *Sus să avem inimile*. Apoi, făgăduirea poporului primind-o, cutează a aduce lui Dumnezeu prinosul.

După aceea, mîinile la înălțime întinzîndu-le, aducînd și arătînd tuturor taina cea iconomisită către mîntuirea noastră, cu glas înalt, spre ascultarea a tot poporul, să zică: *Sfintele, sfinților*. Apoi să gîndească: Fiindcă eu sînt om asemenea pătimaș, neștiind ale fiecăruia cele cugetate și făcute, pentru aceea zic și mărturisesc întru Domnul: Dacă cineva se cuprinde de lăcomia pîntecelui, ori de gînduri urîte; dacă cineva se întunecă de ură, ori de pomenire de rău; dacă cineva se tulbură de zavistie, ori de iuțeală, dacă cineva este stăpînit de mîndrie, să nu îndrăznească a se apropia de acest dumnezeiesc și preacurat foc, mai înainte de a săvîrși sfințenia, spălîndu-se și curățindu-se de toată întinăciunea trupului și a duhului, prin pocăința cea cuviincioasă; pentru că sfintele acestea se dau sfinților, nu necuraților. Deci, cîți sînteți astfel, apropiați-vă către Dînsul și vă luminați și fețele voastre nu se vor rușina.

Iar fericita Evdochia amăgindu-se de învățătura lui Teodosie și despărțindu-se de soborniceasca împărtășire, apoi silindu-se cu toată sîrguința a întări și a ierta pe cei învrăjbiți, și împotriva celor drept-slăvitori nevoindu-se, toți monahii sfintei cetăți și ai pustiei se țineau de aceeași rătăcire, măcar că Teodosie fugise și Iuvenalie își dobîndise scaunul său.

Aceasta primind multe feluri de scrisori de la fratele său Valerie și de la ginerele fiicei sale Olivrie, să se depărteze de împărtășirea eutihienilor și să se unească cu soborniceasca Biserică, mai ales pentru cele supărătoare ce i s-au întîmplat, fiindcă atunci ginerele Olivrie fusese ucis în Roma, iar pe fiica și nepoții îi robise în Africa; de aceea, nevrînd să calce soborul său și pentru nepătimirea rudeniei să-și vîndă credința, pornindu-se de dragostea către Dumnezeu, a gîndit să se îndeletnicească mai vîrtos cu bărbații cei de Dumnezeu purtători și să învețe de la dînșii credința cea adevărată.

Deci, a trimis în Antiohia pe fericitul Anastasie horepiscopul, împreună cu alți oameni, la marele Simion Stîlpnicul, care era mare luminător și strălucea în lume, însemnîndu-i prin scrisori judecata minții sale și rugîndu-se a lua de la dînsul sfat plăcut lui Dumnezeu. Iar Sfîntul Simeon i-a răspuns, zicînd: "Să cunoști că diavolul, văzînd bogăția faptelor tale cele bune, a cerut a te cerne ca pe grîu; și acel pierzător Teodosie, făcîndu-se încăpere și unealtă a celui viclean, a înnegrit și a tulburat sufletul tău cel iubitor de Dumnezeu; deci, îndrăznește, că nu s-a stins credința ta. Însă eu m-am minunat tare de aceasta că, avînd izvorul alăturea și neștiindu-l, te-ai sîrguit a aduce de departe aceeași apă; deci, ai acolo pe purtătorul de Dumnezeu Eftimie, urmează învățăturile lui și te vei mîntui".

Auzind acestea fericita Evdochia, nu s-a lenevit; ci spunînd că marele Eftimie nu voiește a intra în cetate, s-a silit a zidi un turn la locul cel mai înalt al pustiei răsăritului, despre apusul lavrei lui, ca de 30 de stadii, vrînd a se îndulci acolo mai des de dumnezeiasca lui învățătură. Și a trimis pe Cosma, păzitorul Crucii, și pe Atanasie horepiscopul, spre căutarea lui, care venind în lavră și negăsindu-l, fiindcă auzise că s-a dus la Ruva, s-au dus către dînsul, avînd și pe marele Teoctist, și rugîndu-l mult și de-abia înduplecîndu-l, l-au adus în turnul cel zidit, în care loc s-a întemeiat locașul lui Sholarie. Ea văzîndu-l pe sfîntul, și închinîndu-se cu bucurie, i-a zis: "Acum am cunoscut că Dumnezeu a cercetat ne-vrednicia mea prin venirea ta de față".

Sfîntul bătrîn binecuvîntînd-o, i-a zis: "Ia aminte, fiică, de acum înainte; pentru că fiind răpită de viclenia lui Teodosie, ți s-au întîmplat în Italia cele rele și vrăjmășești, deci, depărtează-te de pricina cea fără de cuvînt și primește celelalte trei sfinte și a toată lumea soboare, adică cel adunat în Niceea împotriva lui Arie, cel adunat în Constantinopol împotriva lui Macedoniu și cel adunat în Efes mai înainte împotriva lui Nestorie; apoi primește hotarul cel glăsuit de soborul a toată lumea, adunat în Calcedon, și depărtîndu-te de împărăția lui Dioscor, unește-te cu Iuvenalie, episcopul Ierusalimului". Zicînd acestea, apoi rugîndu-se și binecuvîntînd-o, s-a dus.

Ea, minunîndu-se de fapta bună a sfîntului bărbat, a împlinit cu lucrul cele de dînsul grăite, primindu-le ca din gura lui Dumnezeu; pentru că intrînd îndată în sfînta cetate, prin înștiințarea lui Cosma și a lui Anastasie, iar preoții unindu-se cu arhiepiscopul, s-au împărtășit cu soborniceasca Biserică și mulțime multă de mireni și de monahi, care se rătăcise prin pilda lui Teodosie, dar care acum s-au întors către soborniceasca împărtășire. Iar din cei doi arhi-mandriți, Elpidie lepădînd amăgirea, s-a unit cu Biserica; însă Gherontie rămînînd în cea mai dinainte împotrivire, fără cuvînt a lăsat în urma sa popor destul, împreună cu doi monahi, Marcian și Roman, care au ieșit din soborul lui Elpidie, rămînînd întru amăgire, din care cel dintîi a alcătuit viață de obște lîngă Sfîntul Betleem, iar celălat, lîngă satul Tecca.

Fericita Evdochia chemînd pe frații păzitorului Crucii, în lavra marelui Eftimie, i-a pregătit a se hirotonisi preoți ai Bisericii Sfintei Învieri. Luînd și pe Gavriil, l-a făcut egumen al cinstitei biserici a Sfîntului întîiului Mucenic Ștefan. Iar Hrisip a lăsat în Sfînta Înviere multe scripturi, vrednice de toată primirea. Apoi, fericita Vasa chemînd pe Andrei, fratele lui Ștefan, episcopul Iamniei, din lavra marelui Eftimie, l-a așezat egumen al muceniciei celei zidite de dînsa, adică a Sfîntului Mina.

În anul 82 al vîrstei marelui Eftimie, a venit la dînsul fericitul Sava, rugîndu-l a rămînea lîngă dînsul; iar marele Eftimie primindu-l, l-a dat ucenicului său Domețian, care după aceea chemîndu-l, i-a zis: "Nu este drept fiule, fiind tînăr, a rămîne în lavră, pentru că celor tineri mai vîrtos le folosește viața de obște". Căci marele Eftimie se ferea foarte mult a primi în lavra sa tineri fără barbă, pentru ispitele celui viclean; deci l-a trimis la fericitul Teoctist, împreună cu unul din părinți, zicînd: "Primește pe acest tînăr și ia aminte de dînsul; căci precum văd, voiește a spori în petrecerea monahicească".

Această proorocie n-a greșit, pentru că fericitul Sava mult s-a silit și s-a auzit numele lui de la marginile locurilor noastre pînă în alte părți, ale cărui laude și isprăvi nu este cu putință a le scrie în treacăt. Ci, de este plăcut lui Dumnezeu, vom povesti puține despre dînsul în altă parte. Pentru că nici mie nu-mi este iertat a ascunde faptele plăcute lui Dumnezeu și petrecerile lui cele istorisite mie de cuvioșii bărbați; nici nu este drept ca viața păgînilor a se cinsti cu pomenirile, iar cei ce lîngă noi au văzut dreapta credință, să se lase tăcerii și uitării.

În vremea aceea, Leon (457-474), iubitorul de Hristos, luînd împărăția lui Marcian (450-457), un oarecare Timotei, cu porecla Eluros (adică mîță sălbatică), a tulburat cetatea alexandrinilor; căci omorînd în baptisteriu pe Proterie, întîiul șezător al cetății, a răpit scaunul cel patriarhicesc. De atunci, umplîndu-se de gîlceavă toată egipteneasca povățuire, doi pustnici vrednici de pomenire, ieșind din Nitria, au venit în Palestina, atrăgîndu-se către purtătorul de duh Eftimie, din cauza veștii cea dată de dînsul pretutindeni, și au rămas la dînsul fiecare într-o colibă separată; unul era capadocian cu neamul, iar cu numele Martirie, celălalt era Ilie, fiind din Arabia.

Pe aceşti doi foarte mult iubindu-i Eftimie, cel cu mintea luminată, mai des îi îndemna la vorbire; apoi avînd ochii prevăzători, mai înainte vedea că scaunul Sfîntului Apostol Iacob aveau să-l aibă la vremea sa, fiecare dintr-înşii. Pe aceştia îi lua împreună cu sine în pustia lui Cutila şi a lui Ruva, la paisprezece ale lunii ianuarie şi petreceau acolo cu dînsul pînă la sărbătoarea Floriilor, avînd cu ei pe pururea pomenitul Gherasim şi pe ceilalţi pustnici, care veneau în toate duminicile şi din mîinile marelui Eftimie se cuminecau cu preacuratele Taine. Dar fiindcă chiliie lavrei erau foarte strîmte şi fără îndestulare, pentru că astfel poruncise marele Eftimie a se face acestea, trecînd o vreme oarecare, iar Ilie pogorîndu-se lîngă Ierihon, şi-a zidit chiliile afară din cetate, unde acum s-au întemeiat mînăstirile lui cele sfinte şi strălucite. Iar Martirie găsind o peşteră spre apusul lavrei, ca la 15 stadii, se liniştea într-însa, unde a şi alcătuit o mînăstire prea strălucită.

În anul 83 al vîrstei marelui Eftimie, Iuvenalie, arhiepiscopul, împlinind 44 de ani în patriarhie, a ajuns la sfîrşitul vieţii. Iar Anastasie, cel de multe ori pomenit, s-a suit prin alegerea a tot poporul pe scaunul lui Iacob, la începutul lunii iulie. Acesta avînd scaunul şi de proorocia marelui Eftimie aducîndu-şi aminte, pe Fid, care mai înainte se pogorîse cu dînsul la lavră şi auzise proorocia, l-a făcut anagnost şi l-a hirotonisit diacon al Sfintei Învieri; apoi l-a trimis cu păzitorul crucii la marele Eftimie, înştiinţîndu-l împlinirea proorociei şi rugîndu-l a se pogorî şi a-l săruta.

Marele Eftimie i-a arătat aceasta, zicînd: "Mie-mi este plăcut, preacinstite părinte, a mă îndulci de-a pururea de a voastră petrecere aici; însă dacă mai înainte vă primeam şi nicidecum nu mă supăram, acum covîrşeşte a mea neputinţă venirea fericirii voastre. Deci, rog pe a voastră sfinţenie a nu se osteni către a mea smerenie. Iar de porunceşti a veni, primesc cu bucurie şi de vă voi primi pe voi, pe tot cel ce va veni îl primesc, deşi nu mai este cu înlesnire a şedea în locul acesta". Acestea auzindu-le arhiepiscopul, a deslușit, zicînd: "Dacă îl necăjesc pe dînsul, nu mă voi duce".

Terevon, fiind căpetenia saracinilor şi ducîndu-se la Bostra pentru o nevoie ce i se întîmplase, a căzut într-o ispită. Pentru că, fiind pîrît de un oarecare boier şi de cel ce cîrmuia dregătoria cea de acolo, a fost ţinut o vreme. Şi aceasta cunoscînd-o marele Eftimie, scrie de trei ori fericitului Antipatru, celui ce atunci îndrepta Biserica Bostrenilor şi razele cunoştinţei de Dumnezeu pretutindeni le trimitea, punînd sîrguinţă a libera pe Terevon din legături, trimiţînd cu scrisori pe Gaian, fratele lui Ştefan, episcopul Iamniei. Iar cel între sfinţi Antipatru, primind scrisorile marelui Eftimie, liberînd pe Terevon de toată nevoia şi de drum pregătindu-l, l-a trimis la marele părinte; iar pe Gaian ţinîndu-l, vrînd a avea lîngă dînsul neamul lui Eftimie, l-a hirotonisit episcop al cetăţii Midavenilor.

Fericita Evdochia a zidit multe biserici lui Hristos, iar mînăstiri şi case pentru scăpătaţi şi bătrîni a făcut cîte nu este cu putinţă a le număra. Una din bisericile cele zidite de dînsa este în preajma locaşului marelui Eftimie, ca la 20 de stadii, numindu-se a Sfîntului Petru. Întru aceasta poruncind a se face o groapă mare în zilele Sfintei

Cincizecimi, s-a dus să cerceteze lucrul gropii, și căutînd, a văzut lavra marelui Eftimie lățită, avînd chiliile cele monahicești împrăștiate în pustie; și umilindu-se foarte mult și gîndind la cuvîntul acela al Scripturii, care zice: *Cît sînt de frumoase casele tale, Iacobe, și corturile tale, Israile*, a trimis pe egumenul Sfîntului Ștefan, adică pe Gavriil, către marele Eftimie, rugîndu-l a veni și a dobîndi rugăciunea și învățătura lui. Iar marele Eftimie i-a arătat Evdochiei, zicînd: "Pe mine în trup a mă vedea să nu aștepți. Iar tu, o ! fiică, ce te îngrijești pentru multe? Căci socotesc despre tine că mai înainte de iarnă către Domnul te vei duce. Deci, în vara aceasta să te pregătești de ieșirea din viață, apoi pe mine să nu mă pomenești nici în scris, nici nescris, ci cînd vei merge către Stăpînul tuturor, acolo pomenește-mă, ca, cu pace, și pe mine să mă ia, cînd El voiește și cum voiește a Lui iubire de oameni".

Acestea auzindu-le fericita, s-a întristat foarte, mai ales pentru cuvîntul care a zis să nu mă pomenești în scris, pentru că vrea a-i lăsa cu diată un venit mare. Apoi, cu alergare mergînd spre sfînta cetate, chemînd pe arhiepiscop și povestind cele grăite de marele Eftimie, neîmplinită fiind biserica Sfîntului Ștefan, întîiul mucenic, a pregătit-o de a se sfinți în 15 zile ale lunii iunie; și la acestea mult venit a afierosit, apoi a așezat domn a toată ocîrmuirea pe Gavriil. Deci, se ducea împrejur la toate bisericile cele de dînsa zidite, sfințindu-le și fiecăreia afierosind destul venit. Iar patru luni împlinindu-se după sfințire, cu dreaptă credință și cu plăcere de Dumnezeu așezîndu-se în mîinile lui Dumnezeu, și-a dat duhul, în luna lui octombrie, în douăzeci de zile, în al patrusprezecelea indiction.

În anul al nouăzecilea al vîrstei marelui Eftimie, marele nostru părinte Teoctist s-a îmbolnăvit de o grea boală și a murit, în a treia zi a lunii septembrie, la începutul indictionului al cincilea, bătrîn și plin de zile. Deci, sfințitul Eftimie pogorîndu-se a-l cerceta pe dînsul și văzîndu-l greu bolind, apoi îngăduind cîteva zile după ce și-a sfîrșit alergarea și către Dumnezeu s-a dus de trei ori fericitul, l-a îngropat. Iar arhiepiscopul Anastasie, cunoscînd că fericitul Teoctist s-a săvîrșit și că marele Eftimie șade la îngropare, după ce s-au coborît moaștele cinstitului părinte în pămînt, arhiepiscopul săruta mîinile Sfîntului Eftimie, zicînd:

"De multă vreme pofteam a săruta mîinile tale; și iată că m-a învrednicit Dumnezeu. Acum te rog, cinstite părinte, mai întîi a te ruga lui Dumnezeu ca proorocia ta cea cu mine împlinită, pînă în sfîrșit a se păzi; iar după aceea, a-mi scrie și a porunci cele ce-ți vor părea". Iar marele Eftimie, cu cuviosul dar dat lui de Dumnezeu, răspundea: "Aceasta eu pe fericirea ta o rog a mă pomeni întru mijlocirile către Dumnezeu". Iar arhiepiscopul a zis: "Aceasta mai vîrtos o cer eu și nu încetez cerînd, pentru că știu lucrarea dumnezeieștilor daruri ce sînt întru tine, și am văzut puterea acestora". Iar bătrînul cu smerită cugetare răspundea: "Iartă-mă, cinstite părinte, și rugat fiind să ai grijă de această mînăstire". Arhiepiscopul zise: "Chiar fericitul Teoctist fiind în viață, tu apărai locul acesta și pentru Hristos, din sălbatic l-ai făcut sfînt, cu puterea darului Sfîntului Duh celui dintru tine; deci, acum ție înainte aduc laudă". Acestea zicînd arhiepiscopul și ziua bună luîndu-și de la dînsul, s-a suit la locul său.

Marele Eftimie judecînd pe Marin, unchiul lui Terevon, că este îmbunătățit și vrednic a povățui suflete către dumnezeiasca voie, deci, așezîndu-l egumen al locașului, a venit în lavra sa. Marin rămînînd vreme de doi ani la egumenie, s-a sfîrșit. Și pogorîndu-se marele Eftimie, a pus pe Avva Marin în racla marelui Teoctist; iar pe un oarecare Loghin, vrednic de laudă, l-a așezat egumen al locașului.

Iar după sfîrșitul marelui Teoctist, episcopul Schitopolei, Olimpie, sfîrșindu-se, se hirotonisește Cosma, păzitorul Crucii, episcop al acelei mitropolii și Hrisip ia în mîini slujba păzitorului Crucii, ca proorocia marelui Eftimie pentru aceasta să se împlinească. Pentru care și mie păcătosului mi-a venit a zice stihul acela al Scripturii: *Căci nu va face Domnul Dumnezeu lucrul, de nu-l va descoperi către robii Săi, proorocii*. Deci, fericitul acesta Cosma a strălucit mult în a doua eparhie a palestinenilor, întărind 30 de ani biserica cea de acolo și luminînd-o după putere. Iar fratele acestuia, Hrisip, 12 ani a slujit nevinovat întru păzirea cinstitei Cruci, făcîndu-se minunat scriitor.

Asemenea încă și Gavriil preotul, cum s-a zis, al Sfintei Învieri, și egumenul Sfîntului Ștefan, 24 de ani petrecînd, zidindu-și o mînăstire mică în valea cea de la răsărit a cinstitului munte al Sfintei Înălțări, se ducea acolo de la a opta zi a dumnezeieștilor Arătări (adică Botezul Domnului) și se liniștea pînă la sărbătoarea Stîlpărilor, după predania Sfîntului părintelui nostru Eftimie; și sfîrșindu-se în aceeași mînăstire, în zilele postului Patruzecimei, a fost îngropat acolo, fiind de 80 de ani, și purtător de semne arătîndu-se. Și fiind foarte isteț și iubitor de învățătură, a învățat a grăi drept și a scrie după glasul romanilor, al elinilor și al sirienilor. Acestea s-au zis despre ucenicii marelui Eftimie; iar acum mă întorc să spun despre părintele nostru.

Mi-a povestit Cuviosul Ioan, episcopul și sihastrul, cum și părintele Talaleu preotul, zicînd: "Odată, noi fiind în pustie, ne-a povestit fericitul Sava, zicînd că atunci cînd eram în chinovie, după adormirea fericitului Teoctist, m-am suit împreună cu părintele Loghin, egumenul nostru, la marele Eftimie, în luna lui ianuarie, pentru ca să-l petrecem spre pustie; și osîrdnic văzîndu-mă, m-a luat și pe mine cu el. Apoi, făcînd în Ruva cîteva zile, împreună cu Martirie și cu Ilie, fiind acolo cu noi și cel între sfinți Gherasim, apoi luîndu-mă pe mine și pe fericitul Domețian, marele Eftimie s-a dus spre cea mai dinăuntru pustie; și cînd pe aceasta o treceam, am venit la niște locuri fără apă, hrănindu-mă cu rădăcini de melagri. Iar eu fiind încă neispitit de petrecerea în pustie, am însetat foarte, încît nu mai puteam să umblu; iar marele Eftimie întorcîndu-se și văzîndu-mă leșinînd, s-a milostivit și despărțindu-se de noi ca de o azvîrlitură de piatră, a căzut cu fața la pămînt, rugînd pe Dumnezeu și zicînd: "Doamne, Dumnezeul puterilor, dă apă în pămînt însetat, potolind setea fratelui". Și după rugăciune, luînd sapa cea mică, pe care o purta pentru rădăcinile melagrilor, s-a apucat a săpa puțin. Deci, cum s-a arătat apă, m-a chemat și mi-a arătat-o; apoi bînd și viindu-mi în mine, am slăvit pe Dumnezeu, care lucrează prin sfinții Săi niște minuni ca acestea".

Pe lîngă altele cîștigate de marele Eftimie, i s-a dăruit lui și aceasta: a cunoaște mai înainte ziua adormirii sale și ce se va întîmpla locului său. Deci, eu nu voi pregeta a descoperi luminat și povestirile părinților privind adormirea lui. Într-a opta zi a dumnezeieștilor Arătări, în care era mai ales obiceiul lui a ieși spre pustie, adunîndu-se cei ce așteptau a-l petrece și cei ce ieșeau împreună cu dînsul, între care erau Martirie și Ilie, și văzînd că nici n-a rînduit, nici n-a pregătit, precum era obiceiul lui, i-au zis: "Nu ieși mîine, cinstite părinte?" Sfîntul a răspuns, zicînd: "Rămîn săptămîna aceasta și sîmbătă de cu noapte ies". Deci, mai înainte a înștiințat sfîrșitul său. Iar marți a poruncit a se face priveghere de toată noaptea pentru pomenirea Sfîntului nostru Antonie, în care priveghere luînd preoții în diaconion (veșmîntărie) le-a zis: "De acum altă priveghere nu mai fac cu voi în acest trup, pentru că m-a chemat Dumnezeu. Deci, ieșind, trimiteți la mine pe Dometian și adunați la mine dimineața pe toți părinții".

Și toți la dînsul adunîndu-se, el a zis: "Frații mei iubiți, eu merg pe calea părinților mei, poruncile acestea păziți-le: ca început și sfîrșit a toată lucrarea bună, dragostea cea curată prin tot lucrul cîștigînd-o, căci ea este împreună legătură a desăvîrșirii. Pentru că, precum nu se poate mînca pîinea fără sare, astfel este cu neputință fapta bună fără dragoste. Pentru că toată fapta bună prin dragoste și smerită cugetare se întărește de ispitire și de vreme; adică smerita cugetare înalță, iar dragostea nu o lasă, din înălțime a cădea, de vreme ce s-a spus: *Cel ce se smerește pe sine, se va înălța; iar dragostea niciodată nu cade.* Și mai mare este dragostea decît smerita cugetare. Căci pentru dragostea cea către noi S-a smerit pe Sine Dumnezeu Cuvîntul, făcîndu-Se ca noi. De aceea, sîntem datori necontenit de bunăvoie a ne mărturisi Lui și a-I aduce laude și mulțumiri, mai ales noi cei despărțiți de lucruri lumești; și nu numai pentru datoriile cele pentru El, dar și pentru însăși viața noastră, astfel fugind de tulburarea cea lumească. De aceea, curățenia sufletului, curățenia trupului și dragostea cea curată cu toată sîrguința s-o aducem Lui".

Și acestea spunîndu-le, îi întreba pe dînșii, zicînd: "Pe care voiți a-l avea egumen?" Iar ei cu împreună glăsuire au ales pe Dometian. Atunci marele Eftimie zise: "Aceasta nu este cu putință, pentru că Dometian nu rămîne după mine într-această viață decît numai șapte zile". Și spăimîntîndu-se părinții că, cu îndrăzneală îi înștiința, de mai înainte ce are să fie, au cerut ca egumen pe un oarecare Ilie, econom al mînăstirii, care era ierihonean cu neamul. Iar marele Eftimie îi zice înaintea tuturor: "Iată toți părinții te-au ales părinte al lor și păstor.

Deci, ia aminte de sineți și de toată păstoria. Cunoaște mai întîi aceasta, că Dumnezeu a binevoit a se face această lavră de obște și aceasta se va întîmpla nu după altă vreme". Și a rînduit în care loc trebuia a se zidi chinovia; apoi a spus despre alcătuirea ei și despre primirea de străini, despre sîrguința pentru pravila cîntării de psalmi, și pentru a nu se lenevi de frații cei întru necazuri, cum și de cei mai îngreunați de gînduri, ci a-i deștepta de-a pururea și a-i sfătui. Și acestea le zicea către cel ales ca egumen: "Propovăduiește tuturor, zicînd: "Frații mei iubiți, poarta chinoviei ce o să se zidească să n-o închideți pentru tot omul, căci binecuvîntare vă

va dărui Dumnezeu. Poruncile mele păziţi-le nevătămate, şi de voi afla îndrăzneală către Dumnezeu, aceasta va fi întîia cerere pe care o cer de la El, ca eu să fiu cu duhul împreună cu voi, pînă în veci".

Zicînd acestea, i-a slobozit pe toţi, afară de Dometian. Deci, rămînînd în diaconicon (veşmîntărie) în noaptea sîmbetei, a adormit şi s-a dus la părinţii săi, bătrîn şi plin de zile. Se mai zice despre dînsul că avea chipul îngeresc, deprinderea bună, obiceiul prea blînd, iar înfăţişarea trupului său era rotundă, luminoasă, albă şi cu ochii frumoşi. Dar era scund de statură şi cărunt de tot, avînd barba mare, ajungînd pînă la pîntece, şi toate mădularele nevătămate. Pentru că nici ochii, nici dinţii lui nu s-au vătămat, ci tare şi osîrdnic s-a sfîrşit. Iar săvîrşirea lui s-a făcut în douăzeci ale lunii ianuarie, în indictionul al 11-lea de la zidirea lumii, adică de la care vreme a început, prin mişcarea soarelui, a se număra, anul cinci mii nouă sute şaizeci şi cinci (5965), iar de la întruparea lui Dumnezeu Cuvîntul din Fecioară, anul patru sute şaizeci şi cinci (465), după anii cei scrişi de sfinţii părinţi Ipolit, cel vechi, şi cunoscut al apostolilor Epifanie Cipriotul şi Iron filosoful şi mărturisitorul. Iar vremea vieţii lui celei în trup este astfel: Din descoperire născîndu-se şi de trei ani fiind s-a afierosit lui Dumnezeu, la începutul împărăţiei lui Teodosie cel Mare (379-395); şi trecînd toate treptele bisericeşti, a venit la Ierusalim, la 29 (douăzeci şi nouă) de ani ai vîrstei sale. Şi făcînd în pustie 67 de ani, în vremea lui Leon împăratul (457-474), la 16 ani ai împărăţiei lui a luat sfîrşit viaţa lui.

Străbătînd vestea în latura cea dimprejur, s-a adunat mulţime nenumărată de monahi şi de mireni; dar nu numai atît, ci şi prea-sfinţitul arhiepiscop Anastasie luînd mulţime de clerici şi de mireni, împreună cu ostaşi, au venit la lavră, cu care era împreună Hrisip, Gavriil şi Fid diaconul, şi pustnicii cei de pretutindeni au venit împreună, din care unul era şi dumnezeiescul Gherasim; şi înspăi-mînta pe toţi necurmarea minunilor. Deci, mulţime nemărginită alergînd împreună, se oprea la acel sfinţit trup de îngropare şi ajungînd la al nouălea ceas, ostaşii, poruncindu-li-se de triarh, au împins mulţimea, şi astfel de-abia li s-a dat cale dumnezeieştilor părinţi să săvîrşească cele legiuite pentru acel străduitor şi mult pătimitorul trup cu laudele cele cuviincioase să-l aşeze în sicriul cel bogat.

Lipsirea lui Eftimie le era tuturor pricină de multe lacrimi. Iar lui Martirie şi lui Ilie mai mare durere li s-a adăugat şi amar plîngeau. Dar pe aceia mîngîindu-i patriarhul prin Hrisip, păzitorul Crucii, şi cu cele cuviinciose sfătuindu-i, le-a poruncit a veni mai des la dînsul. Iar pe Fid diaconul, lăsîndu-l în lavră, i-a poruncit să înceapă zidirea. La sfînta cetate întorcîndu-se, a trimis material şi meşteri la lucru, ca acele fericite moaşte ale lui Eftimie să fie puse într-un loc, ce se află bun şi potrivit.

Iar Dometian, ucenicul Marelui Eftimie, ca un următor adevărat al vieţii lui, slujind peste cinci zeci de ani sfîntului, nu s-a depărtat deloc, ci a şezut lîngă sicriu şase zile; ca unul care n-a preţuit viaţa cea de aici. Şi trecînd săptămîna, Eftimie i se arătă lui noaptea, luminat cu vederea, zicîndu-i: "Vino, îndulceşte-te de slava cea gătită ţie; pentru că iată ne-a dăruit Dumnezeu nouă a avea de obşte şi petrecerea cea

de aici". Domețian venind la pravilă, le-a vestit acestea fraților, și astfel și el întru bucurie și nădejdea bunătăților, ce aveau să fie a părăsit viața. Iar diaconul Fid, sîrguindu-se cu foarte multe mîini de oameni, peștera, care la început avea pe Eftimie, în casă bună și mare a desăvîrșit-o, pe care a împărțit-o jumătate: parte pentru racla marelui părinte și alta avînd racle de preoți, de egumeni, și de alți cuvioși bărbați.

Și de vreme ce toate se săvîrșiseră, lespedea de piatră care era să fie peste mormînt, încuietoarea și celelalte, cîte se cuvin a împodobi biserica, le-a trimis îndată patriarhul de la Ierusalim. După aceea și însuși patriarhul s-a pogorît la lavră și acel trup sfînt al fericitului, cu făclii și cu psalmi încredințîndu-l mîinilor sale, la casa pe care el a înnoit-o, l-a mutat, și în sfînta raclă cu cinste l-a așezat; încît să nu se poată a se deschide cîndva, nici a se lua ceva din moaștele sale iar cei ce veneau acolo cu credință, li se împlineau cererile. Astfel, în șapte zile ale lunii mai s-a făcut mutarea moaștelor; apoi luînd pe Martirie cu sine și pe Ilie, în sfînta cetate iarăși s-au întors și i-a hirotonit preoți, numărîndu-i cu clerul bisericii Sfintei Învieri.

Iar acum este vremea a povesti de cînd lavra lui Eftimie s-a prefăcut în viață de obște. Dar este nevoie a lua puțin mai de sus cuvîntul, ca astfel deslușit aflîndu-se, să facem povestirea. Trecînd un an după sfîrșitul marelui Eftimie, Leon cel Mare, iubitor de Hristos împărat, și-a săvîrșit viața, lăsînd pe Leon nepotul, care era încă prunc, ca diadoh (urmaș) al împărăției. După ce acesta puțin (474) a viețuit la împărăție, Zenon, tatăl lui, l-a urmat (474-475; 476-491). Apoi acesta, izgonit fiind de un oarecare Vasilisc, care a luat împărăția (475-476), a fugit în Isauria. Iar Vasilisc, apucînd împărăția, a făcut scrisoare înconjurătoare împotriva dumnezeiescului sinod celui din Calcedon. Pe acesta rezemîndu-se partea cea rămasă a dezbinaților din sfînta cetate, și pe oarecare Gherontie, ca arhimandrit lor adăugîndu-l, multe înnoiri împotriva Bisericii a făcut, și nu mai puțin decît cele îndrăznite mai înainte, în vremea lui Teodosie II (408-450).

După aceasta, în al cincilea an, a murit Anastasie, patriarhul Ierusalimului (458-478), începîndu-se acum luna ianuarie. Apoi, Zenon, întorcîndu-se, a prins pe Vasilisc, care încă ținea împărăția, și a cîștigat iarăși conducerea pe care o pierduse (476-491). Atunci a luat scaunul patriarhiei Ierusalimului Martirie (478-486), cel pomenit de cuvîntul meu de multe ori. Acesta, chiar împăratului Zenon și lui Acachie, partiarhul Constantinopolului (472-489), a scris despre cei dezbinați, despre hula acelora și despre eresul cel vrednic de îndepărtat; și lui Fid, diaconul, dîndu-i scrisorile în mînă, nu puține i-a poruncit să spună și din gură.

Iar el, la Iope ajungînd și suindu-se într-o corabie care plutea, a ajuns la marea Parților, întîlnindu-se cu furtună mare și vifor; iar la miezul nopții a pătimit stricare de corabie. Și acum aflîndu-se în primejdie, în mijloc de noian și de neluminare de noapte, văzînd că piere, Dumnezeu dîndu-i un lemn din întîmplare, a înnotat deasupra acestuia, și deșteptîndu-se puțin dintr-o primejdie atît de mare, și-a adus aminte de minunatul Eftimie și îndată l-a chemat în ajutor pe acela, încît amîndouă mîinile le

întindea și de multe ori numele aceluia îl striga. Deci, lui, celui ce așa de rău se afla, i s-a arătat marele Eftimie venind pe mare și mergînd pe valuri. Și văzîndu-l, deodată a căzut spaimă peste Fid și apoi l-a rugat să-l scape; iar Sfîntul, cum avea și înainte obicei, i-a zis: "Nu te teme, eu sînt, Eftimie, robul lui Dumnezeu. Cunoaște dar, cum că nu este calea aceasta înaintea lui Dumnezeu. Pentru că, de nici un folos nu va fi maicii Bisericilor. Pentru aceasta ți se cade a te întoarce înapoi către cel ce te-a trimis pe tine și a-i spune lui despre mine, și nu te îngriji pentru despărțirea celor dezbinați. Pentru că nu va trece multă vreme și în vremea ierarhiei tale, va fi unirea; apoi cei din Ierusalim toți sub un păstor vor fi (care s-a și împlinit). Iar tu către a mea lavră se cuvine a merge și chiliile fraților chiar din temelie a le surpa, și chinovie de iznoavă a zidi, în locul unde ai zidit cimitirul meu. Pentru că nu lavră, ci chinovie îi place mai vîrtos lui Dumnezeu".

Acestea a poruncit Sfîntul Eftimie lui Fid, cu rasa sa pe dînsul înfășurîndu-l. Iar el răpindu-se asemenea lui Avacum și din somn sculîndu-se, într-o clipeală la malul mării s-a întors. O! dumnezeiască iconomie! Și apoi în sfînta cetate s-a aflat. Astfel dar cu preslăvire la casa sa ajungînd, căci a scos Dumnezeu acea rasă a lui Eftimie, cu care zbura atît de iute, ca cu niște aripi, pe mare. Acestea se cuvine a mai lua-aminte, pentru că urmează altă minune: Căci de oarecare mînă răpindu-se rasa, nevăzută s-a făcut din mijloc.

Deci, venindu-și întru sine Fid și gîndindu-se ce fel de cumplite nevoi îl ajunseseră cu viforul, întreitele învăluiri, noaptea, deznădăjduirea, și cîte rele al acestei furtuni, apoi cum s-a făcut dezlegarea acestei primejdii; după aceea, văzînd pe marele Eftimie, cînd el se îneca, și pe urmă cu rasa înfășurîndu-l și cum purtîndu-l prin văzduh, la casa sa l-a dus cu nesimțire. Acestea gîndindu-le pentru sine și Fid cu spaimă, a zis: "Acum am cunoscut că marele Eftimie este adevărata slugă a lui Dumnezeu și de El trimițîndu-se, m-a scos pe mine din primejdii".

Apoi, Fid a povestit maicii sale acestea. Iar ea cu dulceață ascultîndu-le pentru că iubea nu numai pe fiul, ci și pe Dumnezeu; și îndulcindu-se pentru povestirea celui mîntuit, ea sfătuia pe fiu a împlini toate acestea. Însă după aceea Fid, mergînd la patriarh, i-a vestit și lui toate. Și acela foarte mult înspăimîntîndu-se de povestirea cea mai presus de cuvînt, a zis: "Cu adevărat prooroc al lui Dumnezeu este marele Eftimie și multă și nespusă îi este îndrăzneala către El. Pentru că cele despre lavră și înaintea noastră tuturor celor ce sînt martori, mai înainte le-a propoveduit, vrînd întru Hristos a se săvîrși". Acestea zicînd, i-a încredințat lui Fid zidirea chinoviei, făgăduind însuși că-i va ajuta la lucru.

Deci, mîini multe de slujitori, de zidari și de meșteri luînd Fid, s-a pogorît la lavră și a zidit chinovia; apoi împrejur a zidit-o și a întărit-o pe dînsa, iar biserica cea veche a făcut-o trapeză și mai din sus a zidit biserica cea nouă. După aceea, a zidit și un turn înăuntrul chinoviei, solid și frumos. Apoi a ajuns în mijlocul chinoviei a fi cimitirul. Și împlinindu-se zidirea chinoviei și împodobirea în trei ani, prin multe mîini și sîrguințe, părinții voiau a o sfinți în aceiași zi întru care s-au mutat cinstitele

moaște ale părintelui nostru Eftimie și s-au așezat în cimitirul cel nou. Dar se strîmtorau că nu aveau apă, pentru că dînd puțină ploaie în cetate, sterna (groapa) nu avea apă; și venind luna mai (în acea pustie abia plouă iarna, precum știau cei de multă vreme), nu se aștepta ploaie.

Pentru aceasta, fiind în nedumerire egumenul Ilie și diaconul Fid, au spus lui Avva Loghin al locașului de jos și lui Avva Pavel, care era egumenul orașului, lui Martirie, să trimită dobitoacele de la amîndouă mînăstirile, ca, împreună cu dobitoacele locașului lor, să aducă apă de la Fara, și se pregăteau să iasă noaptea de la toacă. În acea noapte s-a arătat fericitului Ilie marele Eftimie, zicîndu-i: "Ce fac dobitoacele astăzi?" El a răspuns: "Se duc la Fara, pentru că nu avem apă".

Atunci l-a certat, zicînd: "Pentru ce lenevidu-vă, n-ați rugat pe Dumnezeu, puțin credincioșilor; nu va putea mîna Domnului să vă dea apă, Dumnezeu cel ce din piatră vîrtoasă a scos apă poporului cel nesupus și grăitor împotrivă și însetat? Cel ce lui Samson a izvorît apă dintr-o falcă de măgar, nu vă va da și vouă, celor ce aveți trebuință? Cred că vă va da și vouă, dacă veți cere de la El cu credință, deci să nu trimiteți dobitoacele la apă, ci aruncați grija voastră spre Dumnezeu, că astăzi, mai înainte de ceasul al treilea, se vor umplea cele două gropi ale voastre".

Deci, sculîndu-se și povestid vederea fericitului Fid și tuturor celorlalți, a trimis dobitoacele la locurile lor, și, pe cînd răsărea soarele, s-a ridicat un nor și s-a revărsat un nor de ploaie numai împrejurul mînăstirii și mai înainte de ceasul al treilea s-au umplut cele două gropi mari, apoi înadată a încetat ploaia. Arhiepiscopul Martirie, cunoscînd minunea făcută, a venit la sfințirea mînăstirii cu multă îndestulare și s-a făcut priveghere cu strălucită lumină; apoi, făcînd slujbă, a pus sub jertfelnic moaștele sfinților bunilor Mucenici biruitori Tarah, Prob, și Andronic. Atunci, fiind a șaptea zi a lunii mai, care era acum la al doisprezecelea an după sfîrșitul lui Eftimie, și trecînd cîtăva vreme, i s-a încredințat diaconului Fid episcopia cetății, care se cheamă a Dorilor.

Un oarecare drumeț străin, fiind primit în mînăstire și ducîndu-se la biserică pentru rugăciune, și privind toate cele dintr-însa, apoi intrînd la miezul nopții la mormîntul sfîntului și văzînd tăblița de argint ce era deasupra lui, cu mîinile necurate a răpit-o, după cum spune cuvîntul, și a fugit noaptea tîlhărește. Dar dintre toți cei din mănăstire nimeni n-a cunoscut furtișagul, ci le erau necunoscute cele întîmplate. Iar dimineața, Procopie, care era portar, și care mai dobîndise de la sfîntul mare vindecare, ducîndu-se de la poartă puțin mai înainte, a găsit pe străin, o! minune! stînd înlemnit înaintea mînăstirii.

Nedumerindu-se și neavînd ce să facă, a descoperit portarului taina, și acela l-a dus la mînăstire, și a făcut minunea să se mărturisească înaintea tuturor fraților care erau martori. Și povestea acel străin astfel: "Că a furat tăblița de argint a moaștelor, pe la miezul nopții, și a ieșit împreună cu dobitoacele; dar mergînd foarte grabnic nu mai puțin decît treizeci de stadii, n-a mai putut trece hotarele mînăstirii". Iar noi luînd

tăblița, ne-am minunat de puterea purtătorului de semne părinte. Iar bărbatului aceluia dîndu-i merinde, fiindcă era lipsit, i-am dat liberate.

Deci și eu nevrednicul robul lui, făcîndu-mi-se bine de multe ori de la dînsul sufletește și trupește și văzînd facerile de bine cele ce izvorăsc din racla lui, înspăimîntîndu-mă cu mintea, mă gîndeam la el, cum a trecut viața aceasta omenească și cîte fapte a săvîrșit Sfîntul acesta Eftimie, care, bine plăcînd lui Dumnezeu, a dobîndit un dar ca acesta. Și de aici o dorință prea fierbinte mi-a venit, să învăț și să scriu petrecerea lui cea trupească. Și întrebam cu sîrguință pe părinții purtători de Dumnezeu, cei mai vechi, din pustia aceasta, care s-au înștiințat cu dinadinsul despre Eftimie cel mare și o vreme s-au făcut împreună nevoitori ai întru tot lăuda-tului Sava. Și cîte am putut afla și învăța de la fiecare dintre aceștia, nu numai minunile și petrecerile marelui Eftimie, ci și viețuirea și petrecerea celui între sfinți Sava, fiind în multe feluri de hîrtii, le-am scris acele povestiri amestecate și nepuse în rînduială.

Trecînd puțină vreme și adunîndu-se în Constantinopol sfîntul sobor al cincilea a toată lumea (553), și anatematizîndu-se de dînsul învățăturile lui Origen și ale lui Nestorie, apoi cei ce locuiau mai înainte în lavra cea nouă ajutînd celor ai eresului lui Origen, s-au depărtat de la soborniceasca împărtășire și din lavra cea nouă i-au gonit, în care au locuit drept slăvitorii părinți, după ce s-au dus aceia din lavra fericitului Sava și din alte binecredincioase și fără de prihană mînăstiri. Deci, atunci depărtîndu-mă de chinovie, cu socoteala și epitropia dumnezescului Ioan, episcopul și sihastrul, m-am sălășluit în lavra cea nouă, avînd cu mine hîrtiile scrise despre Eftimie și Sava; și am rămas în această nouă lavră, liniștindu-mă doi ani, nedepărtîndu-mă de îndeletnicirea cu acele hîrtii; dar începutul alcătuirii nu mă pricepeam a face, ca un neînvățat cu învățătura din afară și ca un neiscusit în dumneze-ieștile cuvinte și zăbavnic cu limba.

Dar Dumnezeul minunilor, cel ce a înfipt toată limba și celor netrecute le dă trecere, apoi lucrurile cele grele le netezește, și limbile gîngavilor le face a grăi luminat, a făcut minune și cu a mea smerenie, prin ajutorul lui Eftimie și al lui Sava, slugile Sale, căci eu din nedumerirea cuvintelor, voiam a părăsi hîrtiile. Deci, făcînd rugăciuni prea fierbinți, într-una din zile, cum ședeam pe obișnuitul meu scaun și aveam hîrtiile în mîini, pe la al doilea ceas din zi, fiind cuprins de somn, mi s-au arătat Cuvioșii părinți Eftimie și Sava cu podoaba cuviincioasă părinților și obișnuită lor, și am auzit pe cel între sfinți Sava zicînd către marele Eftimie: "Iată Chiril al tău are hîrtiile în mîini și arată sîrguință prea fierbinte, dar trudindu-se atîta, nu putea face începutul alcătuirii". Iar marele Eftimie a răspuns: "Cum va putea face alcătuire pentru noi, neavînd încă darul de cuvînt rostitor întru deschiderea gurii". Iar cel între sfinți Sava a zis: "Dă-i lui, părinte, darul".

Înduplecîndu-se marele Eftimie și scoțînd din sînul său un alabastru de argint cu miere, apoi scoțînd miere din alabastru, mi-a dat de trei ori în gura mea. Iar cele luate în gură prin miere, erau în chip de untdelemn, iar gustul mai dulce decît mierea;

și într-a-devăr a fost arătarea dumnezeiescului cuvînt, pentru că zicea: *Cît sînt de dulci gurii mele cuvintele Tale, mai mult decît mierea!* Încît eu deșteptîndu-mă din acea nespusă vedenie, încă avînd duhovniceasca mireasmă și dulceață pe buze și în gură, am început îndată înainte cuvîntarea acestei scrieri de față. Și astfel, cu un dar ca acesta, am povestit cuvîntul despre marele Eftimie, silindu-mă și de darul lui rezemîndu-mă, și făgăduința a o împlini; cum și cele despre viețuirea și petrecerea lui Sava, cetățeanul cel ceresc, întru al doilea cuvînt.

Rog dar pe amîndoi, pe lîngă darul cel dat, a face și mijlocire pentru mine și a cere curățirea greșelilor mele, ca să fiu păzit, eu, păcătosul și ticălosul, atît aici, cît și la învierea ce va să vie, ca să aflu milă înaintea scaunului lui Hristos; Căruia se cuvine slavă, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în veci. Amin.

47. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU MAXIM MĂRTURISITORUL ȘI MUCENICUL (21 IANUARIE)

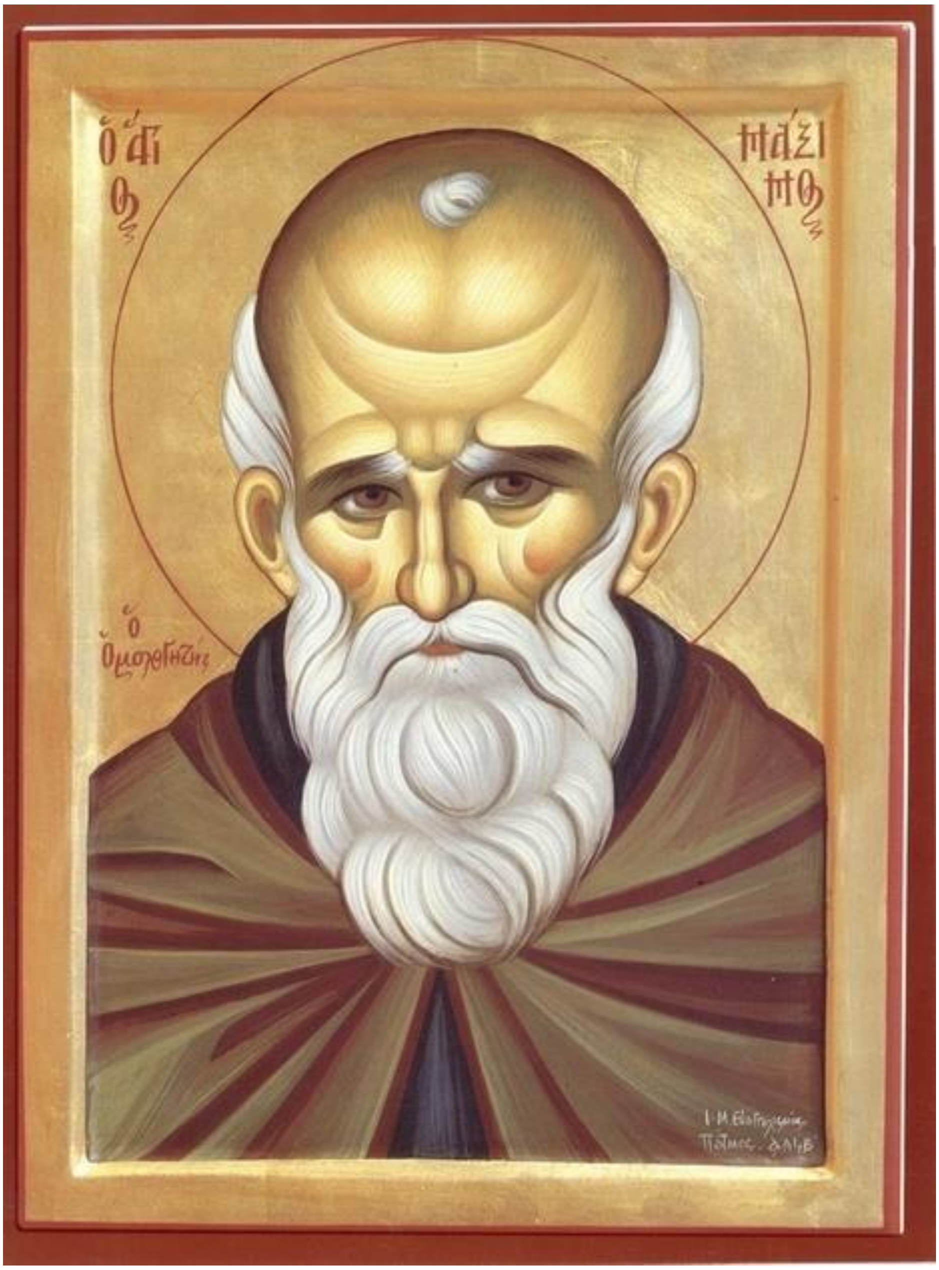

Pe Cuviosul Maxim cel mare cu numele și cu viața, l-a odrăslit cetatea cea mare a Constantinopolului, născut din părinți de neam mare și dreptcredincioși; și l-au crescut în învățătura cărții din destul, pentru că toată filosofia și teologia a străbătut desăvîrșit; apoi a fost bărbat prea înțelept și slăvit și întru palate împărătești cinstit. Pentru că împăratul Heraclie (610-641) văzînd înțelepciunea și viața lui cea bună, l-a cinstit pe el cu rînduială de asincrit (boier), chiar nevrînd, și în numărul sfetnicilor săi l-a rînduit; apoi era de toți iubit și cinstit și la toată cetatea împărătească de mare folos.

Întru acea vreme, s-a ridicat eresul monoteliților, adică al acelora ce mărturisesc că este numai o voință în Hristos, Dumnezeul nostru. Acesta s-a născut

din eresul ce a fost mai înainte, al lui Eutihie, care spunea cu necuviință că numai o fire este întru Hristos, împotriva mărturisirii celei credincioase, care spune că sînt două firi în Domnul nostru Iisus Hristos cel întrupat, asemenea și două voințe și lucrări deosebite ale fiecărei firi, însă o singură persoană a lui Hristos; pentru că nu în două persoane este despărțit Hristos Dumnezeu, ci are două firi, fără amestecare.

Și erau apărători ai monoteliților și răspînditori ai lui Chir, patriarhul Alexandriei, Serghie al Constantinopolului (610-638) și chiar împăratul Heraclie, înșelîndu-se de dînșii cu acel eres, și adunîndu-și soboare, Chir în Alexandria, iar Serghie în Constantinopol, au întărit acel eres și pretutindeni l-au presărat, încît tot Răsăritul l-au vătămat. Numai Sfîntul Sofronie, patriarhul Ierusalimului, se împotrivea, neprimind credința cea rea a acelora. Și văzînd fericitul Maxim cum că și palatele împărătești s-au atins de acel eres și chiar pe împăratul l-au vătămat, apoi, temîndu-se ca nu cumva chiar și el însuși să se vatăme de acel eres, precum se vătămaseră mulți, și-a lăsat dregătoria sa, cum și slava lumii acesteia, și s-a dus într-o mănăstire, care era departe de cetate și se numea Hrisopol, voind să fie lepădat în casa lui Dumnezeu, decît să locuiască în locașurile păcătoșilor; și s-a făcut acolo monah.

După cîțiva ani, pentru viața lui cea îmbunătățită, a fost ales părinte al mînăstirii aceleia. După aceea, patriarhul Serghie a îndemnat pe împăratul Heraclie ca să scrie mărturisirea nedreptei lor credințe, cea plină de eresul monoteliților, și a numit-o pe aceea împăratul Ekthesis (638), adică "alcătuire", și a poruncit ca toți să creadă astfel pretutindeni; deci, Biserica lui Hristos era tulburată foarte mult.

Sfîntul Maxim, văzînd tulburarea ce se făcea Bisericilor în Constantinopol și prin tot Răsăritul și pe eretici întărindu-se și în-mulțindu-se, iar credința cea dreaptă împuținîndu-se și clătinîndu-se de furtuna prigonirii, tînjea cu duhul, plîngea și suspina. Auzind că în Apus eresul acela se leapădă cu totul, pentru că Severin, episcopul Romei, n-a primit acea alcătuire împărătească, iar Ioan, cel următor după dînsul la scaunul Romei, a dat-o anatemei sobornicește, fericitul Maxim și-a lăsat mînăstirea sa și s-a dus în părțile Apusului, avînd scop să meargă la Roma cea veche, deoarece la Ierusalim era cu neputință, din cauza arabilor, care năvăliseră a-tunci asupra Palestinei.

Deci, s-a dus la Roma, ca una ce era atunci dreptcredincioasă, binevoind să petreacă cu cei dreptcredincioși. Mergînd acolo, s-a dus pe la episcopii din Africa, care se întîmplau prin cetățile din calea lui, și vorbind cu dînșii, îi întărea în credință și-i învăța cum să scape de meșteșugirile potrivnicilor și să se izbă-vească de vînarea lor cea cu rău meșteșug; iar către alții, care erau departe, trimitea scrisorile sale învățătoare și sfătuitoare despre dreapta credință, ca să se păzească cu dinadinsul de eresul acela.

Într-acea vreme a murit Serghie, patriarhul Constantino-polului, și după el a venit Piros (638-641 și 652), care ținea de același eres, asemenea a murit și acel Piros

Alexandrinul, iar după dînșii, i-a sosit sfîrșitul și împăratului. Dar mai înainte de sfîrșitul său, văzînd împăratul că mulți sfinți arhierei și de Dumnezeu înțelepțiți părinți leapădă și nu primesc alcătuirea lui, ci încă și anatemei o dau, s-a rușinat foarte și a scris iarăși pretutindeni, adeverind că nu este mărturisirea sa aceea, ci a lui Serghie, patriarhul care a fost înainte, că singur acela scriind-o, l-a silit să iscălească. Apoi, murind împăratul Heraclie, a venit după dînsul Constantin, fiul lui (641), dar și acela a murit, împărățind numai patru luni, căci a fost otrăvit în taină de mama sa vitregă. După dînsul, vitrega lui mamă, anume Martina, a pus pe fiul său Heraclion pe scaun (641), prin mijlocirea patriarhului. Dar după șase luni ale împărăției lui Heraclion, s-au sculat asupra lui boierii și prinzîndu-l, i-au tăiat nasul, asemenea și maicii lui, Martina, și i-au trimis pe amîndoi în surghiun cu necinste.

După aceasta au ales la împărăție pe fiul lui Constantin și nepotul lui Heraclie, cu numele Constans (641-668), care și el a avut fiu pe Constantin, care s-a numit "bărbos". Împărățind Constans, patriarhul de atunci al Constantinopolului, cel de un gînd cu Martina, despre care se vorbea în popor că împreună cu dînsa au omorît cu otravă pe Constantin, fiul lui Heraclie și tată al lui Constans, împăratul cel pus din nou; atunci patriarhul Piros temîndu-se foarte și dezbrăcînd de la sine rînduiala patriarhiei, a fugit de voia sa în surghiun, în Africa; iar după dînsul a venit Pavel la scaun în Constantinopol, care de asemenea era eretic monotelit. Mai pe urmă s-a vătămat și împăratul de acel eres și s-a făcut mare ajutător și răspînditor al acelui eres.

Cuviosul zăbovind în părțile Africii, s-a dus acolo Piros, patriarhul Constantinopolului, cel care fugise de la scaunul său, și străbătînd cetățile, înșela pe cei dreptcredincioși cu a sa rea credință; și mult ar fi vătămat acolo Biserica lui Hristos, de n-ar fi avut potrivnic pe Cuviosul Maxim, cu care adunîndu-se în toată vremea, se întărea cu credință; și a fost nevoie să se adune episcopii din Africa în Cartagina, ca să asculte întrebările amîndurora, pentru că aceasta dorea și Grigore, patriciul părților acelora.

Deci, făcîndu-se sinodul și întrebarea, înțeleptitul de Dumnezeu Maxim a biruit pe Piros, dovedindu-i din dumnezeieștile cărți și din dogmele Sfinților Părinți, arătîndu-i că în Hristos Dumnezeu, precum sînt două firi, așa sînt și două voințe și că lucrările sînt într-o persoană nedespărțită. Drept aceea, Piros fiind biruit, s-a lipit de cei dreptcredincioși și a fost primit de Biserică cu dragoste și cu cinste ca patriarh.

Atunci Piros a alcătuit și o cărticică cu mărturisirea credinței celei drepte și s-a dus în Roma, la episcopul Teodor, cel care a venit după Ioan, și acolo l-a primit cu cinste, ca pe un patriarh dreptcredincios al Constantinopolului. Deci, auzindu-se în Constantinopol, cum că Piros s-a alăturat la cei dreptcredincioși, adunarea eretică se tulbura cu zavistie despre aceasta și, alcătuind cuvinte mincinoase, a adus în popor acest zvon: că episcopii din Africa și episcopul Romei cu sila l-au făcut pe Piros să fie cu dînșii la un gînd. Ajungînd acel zvon la împăratul, acesta îndată a trimis pe un

boier în Italia, anume Olimpiu, care era eretic, ca să întoarcă pe Piros iarăşi la mărturisirea monoteliţilor.

Ajungînd Olimpiu în Italia şi intrînd în cetatea Ravena, a chemat la dînsul pe Piros din Roma şi iarăşi l-a făcut să se ţină de eresul cel dintîi. Iar el, întorcîndu-se la ale sale rătăciri, s-a făcut vrednic ca să se dea anatemei de către sfinţii părinţi, împreună cu cei de un gînd cu el, lucru care s-a şi făcut mai pe urmă.

În acea vreme, împăratul Constans, fiind îndemnat de Pavel ereticul, patriarhul Constantinopolului, a scris, în septembrie 648, precum mai înainte Heraclie, moşul său, alcătuirea (mărturisirea) credinţei sale, plină de eresuri, numind-o "Tipos" (normă) şi a trimis-o pretutindeni, poruncind ca aşa să se creadă. Şi ajungînd aceea la Roma, episcopul Teodor sfîrşindu-se, a urmat Martin fericitul (649-653); iar împăratul dorea ca episcopul cel nou pus să-i primească "Tipos"-ul lui, cel scris despre credinţă.

Dar acela îl lepăda, zicînd: "De ar voi toată lumea să primească acea nouă învăţătură potrivnică credinţei celei drepte, eu nu voi primi, nici nu mă voi depărta de acea evanghelică şi apostolică învăţătură şi de predaniile sfinţilor părinţi, chiar de aş pătimi şi moarte". Iar Sfîntul Maxim Mărturisitorul, fiind atunci în Roma, a făcut pe fericitul Martin ca să adune sinod numaidecît şi acea scrisoare împărătească, ce se numea "Tipos", s-o anatematizeze soborniceşte, ca pe o eretica şi potrivnică Bisericii lui Hristos. Şi aşa a şi făcut. Episcopul Romei, chemînd pe episcopii săi, 105 la număr, între care era şi Maxim, şi punînd înainte rătăcirea lui Chir, Serghie, Piros şi Pavel, împreună cu împărăteasca scrisoare ereticească, au dat-o anatemei; şi au scris la toţi credincioşii din toată lumea, întărindu-i întru dreapta credinţă şi arătîndu-le eretica rătăcire şi poruncindu-le cu tot dinadinsul să se ferească de ea.

Auzind de aceasta împăratul, s-a umplut de mînie şi de iuţime negrăită şi a trimis înItalia pe un om al său, anume Teodor Caliop, poruncindu-i să-l prindă pe episcopul Martin, acuzîndu-l că se uneşte cu saracinii, îndemnîndu-i asupra împărăţiei greceşti, ca să se scoale cu război împotriva împăratului; mai zicea că nici credinţa învăţată de părinţi n-o păzeşte drept, ba încă şi pe Preacurata Maică a lui Dumnezeu o huleşte.

Ajungînd omul împărătesc la Roma, aducea pricinile acelea asupra episcopului înaintea tuturor. Dar fericitul Martin, deşi de nici o pricină de acelea nu era vinovat, se dezvinovăţea de clevetirile cele nedrepte, zicînd: "Cu saracinii nici o unire n-am avut vreodată, decît numai că am trimis milostenie la fraţii cei dreptcredincioşi, care la saracini petrec în sărăcie şi în nevoi. Iar pe Preacurata Maică a lui Dumnezeu, de n-o cinsteşte cineva şi n-o mărturiseşte şi nu i se închină ei, acela blestemat să fie, în veacul de acum şi în cel ce va să fie. Iar credinţa cea sfîntă dată de Sfinţii Apostoli şi de Sfinţii Părinţi nu noi, ci cei ce socotesc cele potrivnice o atacă nedrept".

Dar omul împărătesc, neascultînd justificările papei Martin, la toate vinovat îl făcea, adăugînd la sfîrșit și aceasta, că nu după dreptate s-a suit la scaun; apoi, într-o noapte, neștiind nimeni, a prins pe episcop cu putere ostășească și l-a trimis la împărat, care, după aceea l-a surghiunit în Cherson, unde s-a și sfîrșit.

Nu cu multe zile mai înainte de prinderea episcopului, Cuviosul Maxim cu împărătească poruncă a fost prins în Roma, cu ucenicul său Anastasie, și l-au dus la Constantinopol; pentru că știa împăratul cu al cui sfat și îndemnare a fost adunat sinodul acela spre blestemarea monoteliților și a scrisorii lui. Cuviosul ajungînd la Constantinopol pe apă, au venit la dînsul oamenii cei trimiși de împărat, care luîndu-l fără de rușine, fiind desculț și fără îmbrăcăminte, purtînd legături, îl tîrau pe uliță, urmat de ucenicul său. Ducîndu-l pînă la o temniță întunecată, l-au închis acolo, nelăsînd pe ucenicul lui să fie cu dînsul, ci separat l-au închis în temniță.

După cîteva zile, cuviosul a fost dus la cercetare în palatul împărătesc. Șezînd acolo toată suita fără împăratul, cînd a venit Cuviosul înaintea lor, toți spre dînsul au căutat cu ochi răi, arătînd mînie și amărăciune. Atunci a poruncit a-l judeca unul din dregători, bărbat limbut, care știa bine a alcătui cuvinte mincinoase și dreptatea întru nedreptate a o întoarce și pe adevăr a-l vătăma, pricepîndu-se la aceasta mai mult decît toți. Că ce fel de răutate și nerușinare n-a arătat! Ce fel de îngroziri și dosădiri n-a adus asupra lui! Nici de bătrînețile cele cinstite nerușinîndu-se - căci atunci fericitul avea mai mult de 70 de ani de la nașterea sa -, nici temîndu-se de darul care se arăta în fața sfîntului, nici cruțîndu-i obiceiul cel blînd și cu bună rînduială. Ci acel om nedrept, multe grăind asupra celui nevinovat și nici cît de puțin urmînd dreptății și înțelegerii celei sănătoase, ci numai singur meșteșugul său cu mult vicleșug arătîndu-l, mare nerușinare și nebunie a arătat; deci, împotriva cuvintelor celor drepte ale cuviosului bărbat și a celor blînde și cu bună înțelegere nu putea să răspundă drept, ci toate cuvintele sale fără de socoteală și fără de rînduială se vedea că le grăiește.

Pe cînd se biruia înrăutățitul, cele ce erau grăite asupra celui nevinovat și prin care mincinoșii voiau să arate a lor nedreptate, ucenicul acestui Cuvios Maxim, adică Anastasie, care a fost slujitor la Biserica Romei, le-a scris cu de-amănuntul; iar noi aici din cele povestite puține vom pomeni.

Drept aceea, cînd acel om fără de lege a stat înaintea feței sfîntului, îndată a început cu mai aspre cuvinte a întărîta pe cel fără de răutate și a-l înfricoșa cu îngroziri, numindu-l "nedrept" și "vînzător de patrie", vrăjmaș al împăratului și toate cele urîte zicîndu-le.

Deci, întrebat fiind de sfîntul pentru care pricină grăiește unele ca acelea asupra lui și cu ce fel de vînzare îl învinuiește, acela clevetiri născocind, mărturii mincinoase a pus de față și asupra cuviosului bîrfea că cele mari le-ar fi vîndut barbarilor, adică: Alexandria, Egiptul și Pentapoli, "pe care, luîndu-le, zicea el, de la hotarele noastre, la saracini le-ai alăturat, ca cel ce ești prieten și binevoitor al lor".

Iar sfîntul adeverea că mincinos este lucrul ce se grăiește și vrednic de rîs, zicînd: "Ce unire am eu cu cei ce iau cetățile, fiind monah, și ce împărtășire am cu saracinii, fiind creștin! Oare nu mai mult doresc eu cele de folos cetăților creștine?"

Acel nerușinat clevetitor la alte minciuni s-a întors, arătînd și cu glasul fără de rînduială făcea strigare și clevetea, că adică fericitul Maxim hulește pe împăratul Răsăritului, spunînd că mai luminați sînt împărații Apusului, și punea de față martori mincinoși. Iar cuviosul greu suspinînd, a zis: "Mulțumesc Dumnezeului meu că sînt în mîinile voastre și cu niște pricini nedrepte ca acestea sînt cercetat ca prin acestea greșelile mele cele de voie și prihana vieții mele să se curățească. Dar prin scurte cuvinte să răspund la ale voastre clevetiri: Vă întreb mai întîi, de la mine însumi ați auzit cele ce ziceți despre hula asupra împăratului, sau altcineva v-a spus vouă?". Iar aceia ziceau că au primit de la alții, care le-au auzit din gura sa. Cerînd sfîntul să se aducă aceia înainte și de față să mărturisească, ei au răspuns că acum nu mai sînt între cei vii, căci au murit.

Atunci sfîntul le-a zis: "Dacă spuneți că au murit cei ce au auzit hula din gura mea, apoi pentru ce cînd aceia erau vii, nu m-ați adus la cercetare? Pentru că astfel și voi v-ați fi scăpat de ostenelile cele multe și eu aș fi suferit pedeapsă pentru lucrul cel adevărat; ci de crezut este că nu sînt adevărate cele spuse de voi asupra mea. Aceia n-au pus înaintea ochilor lor pe Dumnezeu Care cearcă inimile omenești. Să nu văd fața Domnului meu, nici creștin să mă numesc, de am gîndit cîndva acea mincinoasă faptă, care se spune de voi, sau de am grăit-o înaintea cuiva sau am auzit-o de la cineva". După aceasta, aduseră pe un oarecare Grigore, martor mincinos, care spunea că a auzit el în Roma de la Anastasie, ucenicul lui Maxim, că pe împărat îl numea popă, și aceasta a aflat acel Anastasie de la învățătorul său, Maxim.

Sfîntul Maxim, stînd împotriva lui Grigorie cu îndrăzneală, a vădit clevetirea lui cea mincinoasă; "căci pe cînd era Grigorie în Roma, atunci avea vorbă cu noi, zice Maxim, ca să primim dogma ce se numea "Tipos" și la aceea noi am răspuns împotrivă, socotind cele folositoare sufletelor noastre; iar cele ce le ziceți voi acum, de acelea nu știu, pentru că nici ucenicul meu n-a grăit cîndva unele ca acestea, Dumnezeu este martor. Însă știu că atunci, nu ucenicului meu, ci chiar lui Grigorie am grăit astfel:

"Pentru dogmele credinței se cuvine a cerceta și a așeza legi mai mult preoților, decît împăraților, de vreme ce acelora le este încredințat ca și pe împărat să-l ungă, mîinile să-și pună și pîine cerească să aducă, înaintea altarului să stea și toate celelalte dumnezeiești Taine ce li s-au încredințat lor, să lucreze. Acestea le-am grăit atunci, pe care și acum le grăiesc; de aceste cuvinte ale mele nici însuși Grigorie nu se va lepăda a-și aduce aminte; și de s-ar lepăda, apoi s-ar lepăda de sineși. Despre aceasta fiecare să mă judece sau nevinovat judecății să mă facă".

Deci, neștiind ce să facă cei ce și-au pus nădejdea spre cuvinte mincinoase, au scos pe dreptul afară și au adus înăuntru pe ucenicul lui, Anastasie, pe care cu cuvinte

înfricoșate și cu aspre îngroziri înfricoșîndu-l, îl sileau ca să zică ceva asupra învățătorului său și-l îndemnau să spună cum că învățătorul lui chinuia în Roma pe Piros, cînd se întreba cu dînsul despre credință. Iar Anastasie întărea: "învățătorul meu nu numai nici un rău n-a făcut lui Piros, ci foarte mult îl cinstea pe el".

Acestea grăindu-le Anastasie, au început a-l bate cu palme peste obraz și peste cap, vrînd să biruiască adevărul cu nedreptate, apoi l-au trimis să-l închidă în temniță. Pe Sfîntul Maxim, iarăși l-au chemat, neîndestulîndu-se cu cea dintîi clevetire, ci voiau o cercetare cu ocară asupra lui, prin altă clevetire, ca să biruiască pe cel nebiruit. Iar clevetirea era aceasta: Că el ar fi fost următor al dogmelor lui Origen și cu dînsul s-ar fi unit întru toate. Dar îndată sfîntul biruind cu lesnire acea mincinoasă clevetire a lor, ca fiind neputincioasă, a spus că Origen este despărțit de Hristos și de partea creștinilor și că cel ce îi urmează lui și basmelor lui, acela judecată de la Dumnezeu va lua.

Apoi iarăși îl întrebau despre Piros și pentru ce s-a deosebit el de patriarhul Constantinopolului, nevrînd ca să primească împărtășire cu dînsul? Și cu alte întrebări cercetîndu-l, i-au pus înainte acel împărătesc "Tipos", de care sfîntul se mîhnea; deci, ziceau ei că se cade a avea "Tipos"-ul acela în mare cinste, ca pe o dogmă mare și neschimbată a credinței. Iar sfîntul pe acela biruindu-l, cu multe dosădiri a fost ocărît de dînșii; văzîndu-se pe ei întru toate cuvintele biruiți de Cuviosul Maxim, și în cursele lor vînați, lăsînd sfatul, s-au dus degrab la împărat, spunîndu-i despre bărbăția cea nebiruită a lui Maxim, că este nebiruit în cuvinte și nimeni nu poate să-l înduplece pe el ca să fie la un gînd cu ei, chiar de ar voi cineva să-l și chinuiască. Deci, au pus pe cuvios iarăși în temniță.

După puțină vreme, alții au venit la dînsul, crezînd că dacă adeseori se vor întreba cu dînsul și prin cuvinte aspre îl vor înfricoșa, cu înlesnire vor putea să-l înduplece spre a lor credință. Și cei ce veniseră spuneau că ei sînt trimiși de patriarh, și au început a întreba pe sfînt: "De care Biserică te ții, de a Bizanțului, de a Romei, de a Antiohiei, de a Alexandriei sau de a Ierusa-limului? Iată toate aceste Biserici cu părțile cele ce se aflä sub ele, cu noi se unesc; drept aceea de ești și tu fiu al soborniceștii Biserici, apoi să fii cu noi, ca nu înstrăinată viață întru izgoniri începînd, să pătimești rău".

La acestea fericitul bărbat a răspuns: "Hristos Domnul a spus că sobornicească Biserică este cea dreaptă și mîntuitoare mărturisire a credinței; pentru aceea pe Petru cel ce bine a mărturisit, l-a numit "fericit" și pe a lui mărturisire a făgăduit Domnul să zidească o Biserică, a tuturor. Dar vreau să știu mărturisirea voastră, prin care toate Bisericile, precum ziceți voi, s-au unit și nici eu nu voi să mă deosebesc, de este bine alcătuită acea mărturisire".

Atunci au răspuns trimișii: "Deși nu ni s-a poruncit nouă despre aceasta să grăim cu tine, însă zicem: Două sînt întru Hristos lucrările, după deosebirea firilor, iar una lucrarea pentru unirea amînduror firilor într-o persoană". Iar sfîntul a zis:

"Două lucrări ziceți că s-au unit într-o lucrare, prin unirea firilor într-o persoană; apoi aici afară de cele două lucrări, o a treia lucrare amestecată aduceți la mijloc". "Ba nu, ziseră aceia, ci două lucrări grăim, iar una pentru unirea firilor". Zis-a sfîntul: "Singuri alcătuiți o credință nestatornică și pe Dumnezeu nu într-o ființă Îl mărturisiți a fi. Despre aceasta nu pot grăi eu, nici n-am învățat de la Sfinții Părinți a mărturisi așa; iar vouă celor ce aveți putere, faceți ceea ce vă place".

Ei, neputînd la aceasta să răspundă ceva împotrivă, i-au zis lui: "Cel ce nu se supune, să fie anatema și să sufere moartea cea hotărîtă lui". Iar sfîntul cu blîndețe și cu smerenie a răspuns: "Ceea ce a voit Dumnezeu pentru mine, aceea acum să fie spre slava numelui Lui celui sfînt". Iar aceia ducîndu-se la cei ce i-au trimis, le-au spus cele grăite de cuviosul și sfătuindu-se împăratul cu patriarhul, precum odată Pilat cu iudeii asupra Domnului, au trimis pe sfîntul în surghiun, într-o oarecare cetățuie, ce se numea Vizia, care este în Tracia; la fel și pe Anastasie, ucenicul lui, îndată l-au trimis la surghiun, într-o latură mai îndepărtată a împărăției grecești, la un loc foarte rău, care în limba barbară se numea Perveris. La fel au făcut și altui ucenic al cuviosului, care se numea tot Anastasie, și a fost cîndva în Roma slujitor, și care a scris mai pe urmă viața acestui Cuvios Maxim. Deci, l-au trimis în Mesemvria, cetatea Traciei.

În acea vreme au adus la Constantinopol pe fericitul Martin, episcopul Romei, și, după multă chinuire, l-au trimis la Cherson, în surghiun. Dar mai înainte de ducerea lui la Cherson, fiind încă în Constantinopol, a murit Pavel, patriarhul Constantinopolului; iar după Pavel a venit iarăși Piros, cel mai sus pomenit, dar și acela murind după patru luni, a venit la patriarhie Petru, care ținea același eres al monoteliților.

Apoi, trecînd multe zile, împăratul și patriarhul Petru au trimis la sfîntul niște bărbați cinstiți, pe Teodosie, episcopul Cezareei Bitiniei, și pe doi boieri, pe Petru și pe Teodosie, ca să-l înduplece la credința lor. Aceia punînd multe feluri de cuvinte înaintea cuviosului, pe de o parte amăgindu-l, pe de alta îngrozindu-l; apoi șezînd ei și poruncind sfîntului să șadă (și era acolo și episcopul Viziei), Teodosie episcopul a zis către cuviosul: "Cum petreci, Maxim?". Iar el a răspuns: "Așa precum mai înainte de veci a știut și a hotărît Domnul, să fie lucrarea vieții mele, care se ține cu purtarea de grijă a Lui". Teodosie a zis: "Deci, ce a hotărît Dumnezeu mai înainte de veci, despre faptele fiecăruia din noi?"

Sfîntul a grăit: "Dumnezeu a știut mai înainte gîndurile noastre, cuvintele și faptele, care sînt în puterea noastră și mai înainte a rînduit și a hotărît, ce avea să vie asupra noastră, care nu sînt în puterea noastră, ci în dumnezeiasca Lui voie". Teodosie episcopul zise: "Care sînt în puterea noastră și care nu sînt?". A grăit Sfîntul Maxim: "Cel ce toate le știe, stăpînul meu, întreabă pe robul său?". Episcopul zise: "Cu adevărat n-am știut și voiesc a învăța; ce deosebire este între cele ce sînt în puterea noastră și între cele ce nu sînt și cum unele sînt știute mai înainte de Dumnezeu și altele rînduite mai înainte?"

Cuviosul Maxim a zis: "Toate lucrurile cele bune și cele rele ne sînt nouă în voie, dar pedepsirile și certările ce ni se întîmplă sau cele potrivnice acelora, nu sînt în puterea noastră; pentru că nu avem putere în fața durerii ce ne muncește, nici pentru sănătate, ci numai în pricinile acelea care aduc ori durere, ori sănătate; și precum neînfrînarea este pricina bolii, iar înfrînarea este pricinuitoare a sănătății celei bune, așa și paza poruncilor lui Dumnezeu este pricină de cîștigare a împărăției cerului, iar călcarea acelora este pricinuitoare a focului gheenei".

Episcopul a zis: "Pentru ce te muncești cu această izgonire, fără să fi făcut ceva vrednic de o primejdie ca acesta?" Grăit-a sfîntul: "Mă rog lui Dumnezeu ca prin această primejdie certîndu-mă, să-mi ierte mie cele făcute prin călcarea sfintelor porunci". Episcopul zise: "Au nu pentru ispitirea multora se aduc primejdiile?". Grăit-a sfîntul: "Ispitiți se fac sfinții, ca arătate să fie tuturor faptele cele bune și tăinuite ale lor, precum au fost Iov și Iosif; căci Iov a fost ispitit spre arătarea bărbăției ce era într-însul, dar neștiută de nimeni; iar asupra lui Iosif a venit ispita, ca să fie arătată întreaga lui înțelepciune și înfrînarea care face pe om sfînt; și fiecare din sfinți, chiar fără de voie de au pătimit în această lume, pentru aceea au pătimit, ca, prin primejdiile ce se aduc asupra lor de la Dumnezeu, să calce ca pe un șarpe pe mîndrul și răul diavol; căci la fiecare sfînt răbdarea este lucrul ispitirii".

Episcopul Teodosie zise: "Cu adevărat bine ai zis și spre folos și aș fi voit ca pentru unele lucruri ca acestea să vorbesc totdeauna cu tine; dar de vreme ce eu și stăpînii mei prea cinstiți pentru alte pricini am venit la tine, atîta depărtare de loc, ne rugăm ție să primești cele ce ți-am adus și să veselești toată lumea". Grăit-a sfîntul: "Care sînt acelea, stăpîne, și cine sînt eu și de unde cu a mea învoire să fie la toată lumea spre veselie?" Episcopul zise: "Astfel mă jur pe adevărul Domnului meu Iisus Hristos, că cele ce-ți grăiesc eu ție, cum și stăpînii mei cei prea încuviințați, acelea le-am auzit din gura stăpînului nostru, patriarhul și a binecredinciosului nostru împărat".

Sfîntul Maxim zise: "Spuneți, stăpînilor mei, cele ce voiți și cele ce ați auzit". Teodosie răspunse: "Împăratul și patriarhul voiesc ca prin noi să afle de la tine pentru ce nu te unești cu scaunul Constantinopolului?" Grăit-a Maxim: "Știți înnoirile ce s-au făcut și care s-au început din Alexandria, prin scrisoarea lui Chir, care a fost patriarh acolo, adică cele nouă capitole primite și întărite de scaunul Constantinopolului și alte schimbări și știrbiri de la sinoadele sfinților, care s-au făcut la cei întîi șezători ai Bisericii Constantinopolului, Serghie, Piros și Pavel, și care înnoiri sînt știute de toate Bisericile; pentru pricina aceasta nu se împărtășește robul vostru cu Biserica Constantinopolului. Să se ridice din Biserică smintelile, puse de bărbații care s-au spus mai înainte, și să se lepede împiedicarea. Iar voi să călătoriți pe calea Evangheliei cea netedă și curată de toate eresurile și, aflînd eu Biserica Bizanțului așa precum era înainte, atunci și eu mă voi afla într-însa, precum am fost mai înainte, și voi merge la împărtășirea aceea fără nici o îndemnare omenească; dar cît timp vor fi într-însa smintelile eretice și smintitorii arhierei, pînă atunci nici un fel de cuvînt sau lucru nu mă va pleca să mă împărtășesc cu dînșii vreodată".

Episcopul Teodosie întrebă: "Ce rău mărturisim noi de te înstrăinezi de împărtășirea noastră?" Răspuns-a Cuviosul Maxim: "Fiindcă ziceți că este o lucrare a Dumnezeirii și a omenirii Mîntuitorului. Se cuvine să credem sfinților părinți, care zic: A celor ce este lucrarea una, a acelora este și firea una. Și voi pe Sfînta Treime, nu Treime o mărturisiți, ci pătrime, ca și cum ar fi întruparea de o fire cu Cuvîntul și s-ar depărta de aceeași rudenie a firii omenești, pe care o are cu Preacurata Fecioară Născătoare de Dumnezeu cu noi.

Apoi, despărțindu-se de rudenia asemănării, s-a făcut alt Ipostas, de o fire cu Cuvîntul, precum și Cuvîntul este de o fire cu Tatăl și cu Duhul și se mărturisește astfel nu Treime, ci pătrime. Iar cînd socotiți lucrarea și ziceți că una este voia Dumnezeirii lui Hristos și a omenirii, îi micșorați despărțirea bunătății Lui; pentru că fiecare fire își are lucrarea sa, iar dacă ar voi să facă cuiva bine, n-ar putea, fiindu-i luată lucrarea bunătății; căci fără lucrarea cea firească, nici un lucru nu va putea a face ceva și a lucra; încă și despre trupul lui Hristos mărturisiți că este în două firi și o voie, și cu voia este făcător al tuturor veacurilor și a toată făptura, împre-ună cu Tatăl și cu Fiul și cu Sfîntul Duh, iar cu firea este creat; sau mai bine zicînd: Cu voia este fără de început, de vreme ce voia lui Dumnezeu este fără de început, precum și Dumnezeu nu are început, iar cu firea Sa are trup din nou creat.

Deci, a mărturisi astfel nu numai fără de minte este, ci și fără Dumnezeu. Pentru că nu ziceți că este numai o voie întru Hristos, adică cea dumnezeiască, iar la dumnezeiasca voie nici un început sau sfîrșit nu poate să se zică, precum nici la Dumnezeire; dar încă luați de la Hristos Domnul toate însemnările și închipuirile, pentru care să cunoaștem Dumnezeirea Lui și omenirea; încît nici una nici două voințe sau lucrări într-însul să nu se zică că sînt; nu este una, de vreme ce o despărțiți în două; nu sînt două, de vreme ce le amestecați într-una". Unele ca acestea și altele mai multe - precum Anastasie, ucenicul lui, scrie despre acestea pe larg -, grăind sfîntul către dînșii, ei au început a-și cunoaște rătăcirea lor.

Apoi a zis episcopul: "Să primești "Tipos"-ul cel trimis de împărat, nu ca pe o dogmă adevărată a credinței, ci ca pe o dezlegare a celor de îndoire; pentru că nu cu dogmatisire, ci cu dezlegare s-a scris". Grăit-a Sfîntul Maxim: "Dacă Tipos-ul nu este dogmă hotărîtoare, cum că una este voia și lucrarea Domnului nostru, apoi pentru ce în deșert m-ați dat barbarilor și neamurilor celor ce nu știu pe Dumnezeu? Pentru ce sînt osîndit ca să petrec aici, în Vizia, și pe acei de o slujbă ai mei, pe unul la Perveris, iar pe altul la Mesemvria i-ați izgonit?". Deci pomenit fiind sinodul local din Roma, adunat de fericitul episcop Martin spre caterisirea monoteliților, Teodosie episcopul, a zis: "Nu este tare acel sinod, de vreme ce nu a fost cu împărătească poruncă".

Cuviosul a grăit: "Nu este dreaptă credința dacă sinoadele sînt întărite numai cu porunci împărătești. Ascultă sinoadele care împotriva unei ființe, cu împărătești porunci se săvîrșeau, la care pe Dumnezeu Fiul l-au dogmatisit, cu hulă, a nu fi de o ființă cu Dumnezeu Tatăl, adică: cel dintîi în Tir, al doilea în Antiohia, al treilea în

Seleucia, al patrulea în Constantinopol, în vremea lui Eudoxie arianul, al cincilea în Niceea, al șaselea în Sirmium, iar după multe vremi, al șaptelea în Efes, la care întîiul șezător era Dioscor. Toate acele sinoade se adunau după porunci împărătești, însă toate sînt lepădate și date anatemei, de vreme ce într-însele erau alcătuite dogme potrivnice lui Dumnezeu. Pentru ce dar nu lepădați acel sinod care a izgonit pe Pavel de Samosata și l-a dat anatemei?

Sinodul acela era pe vremea lui Dionisie, papă al Romei, a lui Dionisie Alexandrinul și a lui Grigore, făcătorul de minuni, care era începătorul acelui sinod; iar sinodul acela se săvîrșea fără de poruncă împărătească, însă este tare și nelepădat. Pe acele sinoade Biserica credincioșilor le știe că sînt drepte și sfinte, ca unele ce dogmele cele drepte le-au arătat a fi drepte. Și cu adevărat, precum știi sfinția ta, și pe alții îi înveți cum că în fiecare țară creștinească se țin de două ori pe an sinoade locale, spre apărarea mîntuitoarei credințe și spre îndreptarea celor ce trebuie să fie îndreptate, cum poruncesc canoanele, însă de porunci împărătești nu pomenesc".

După vorba cea multă din amîndouă părțile, gura cea de Dumnezeu înțelepțită și de Dumnezeu grăitoare a Cuviosului Maxim, și limba lui cea de Duhul Sfînt mișcată au biruit pe potrivnici, încît aceia ședeau tăcînd cu capetele plecate și cu ochii lăsați în jos. Apoi, umilindu-se, au început a plînge și sculîndu-se, s-au închinat sfîntului, la fel și el s-a închinat lor; și făcînd rugăciune cu bucurie, s-au învoit la mărturisirea cea dreptcredincioasă a Cuviosului Maxim și cu dragoste au primit-o pe dînsa; astfel, precum el a făgăduit a crede și a mărturisi, la fel a voit a aduce și pe împăratul la aceeași credință.

Pentru ca toate acestea să fie întărite, a sărutat dumnezeiasca Evanghelie, cinstita Cruce și sfînta icoană a Mîntuitorului și a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Vorbind apoi din destul despre cele folositoare și unul altuia dîndu-și sărutare întru Domnul și în pace, Teodosie episcopul s-a întors la Constantinopol cu boierii. Deci, vestind împăratului despre toate cele grăite și făcute, acesta s-a mîniat foarte; iar episcopul Teodosie și amîndoi boierii temîndu-se de mînia împărătească, iarăși s-au întors la eres. Apoi iarăși a fost trimis Pavel patriciul la Vizia, ca să aducă de acolo pe Cuviosul Maxim la Constantinopol, însă cu cinste. Deci, fiind el adus acolo, i s-a dat să găzduiască în mănăstirea Sfîntului Teodor.

A doua zi, împăratul a trimis la Cuviosul doi boieri, pe Epifanie și Troil, urmîndu-le lor mulți bărbați dregători, cu oaste și cu slugi; apoi cu mîndrie și cu slavă lumească a venit cu dînșii cel mai înainte pomenit, episcopul Teodosie, pe care Cuviosul Maxim îl aștepta și nădăjduia împlinirea făgăduinței lui; căci făgăduise nu numai el a crede drept, ci și pe împărat a-l aduce la dreapta credință. Dar acela a mințit, ca mai bine să placă împăratului pămîntesc, decît Împăratului ceresc și sfintei Lui Biserici. Apoi toți șezînd și pe cuviosul silind să șadă, a început vorba Troil, patriciul, zicînd: "Stăpînul a toată lumea, împăratul, ne-a trimis la tine să grăim cele plăcute împărăției celei de Dumnezeu întărite; însă mai întîi să ne spui nouă, vei împlini porunca sau nu?".

Cuviosul Maxim a zis: "Să aud mai întîi, stăpîne, ce-mi poruncește împărăția sa și-ți voi răspunde cele ce se cuvin; căci, cum voi putea să răspund la ceva despre care nu m-am înștiințat". Iar Troil stăruia, zicînd: "Nu-ți vom spune ce ți-am adus pînă ce mai întîi nu ne vei răspunde că te vei supune împăratului". Deci, cuviosul bărbat văzînd că îi stau asupra cu tărie, căutînd cu supărare și cu aspre cuvinte și cerînd de la dînsul răspuns dacă se va supune la împărătească voie, el a răspuns, zicînd: "De vreme ce nu voiți să-mi spuneți mie, robului vostru, ce este plăcut stăpînului nostru împăratul, zic aceasta, pe care o aude însuși Dumnezeu, îngerii Lui, și voi toți: orice îmi va porunci împăratul de acest fel, adică ceea ce este vremelnic și degrab trecător, însă nu potrivnic lui Dumnezeu și nevătămător de veșnică mîntuire a sufletului, la aceea cu bunăvoire mă plec".

Acestea zicînd sfîntul, îndată Troil patriciul sculîndu-se, voia să iasă afară zicînd: "Eu mă voi duce pentru că văd că acesta nu face voia împăratului." Și îndată s-a ridicat gîlceavă și tulburare în poporul care venise acolo. Episcopul Teodosie a zis către dînșii: "Spuneți-mi mai întîi împărăteștile porunci și veți înțelege răspunsul lui, pentru că nu se cuvine să ne ducem nezicîndu-i nimic, nici neauzind ceva de la dînsul".

Atunci Epifanie patriciul a zis cuviosului: "Aceasta îți spune împăratul prin noi: de vreme ce tot Răsăritul și toți cei de la Apus sînt răzvrătiți împotriva noastră, și tulburătorii care s-au înmulțit caută la tine și pentru tine toți ridică meșteșuguri, nevrînd să se unească în credință cu noi; deci, să sfarme Domnul prin umilință inima ta, adică să te împărtășești cu noi, primind "Tipos"-ul cel alcătuit de noi, iar noi primindu-te cu dragoste, te vom duce în biserica cea mare cu cinste și cu slavă și ne vom împărtăși cu tine, cu preacuratele și de viață făcătoarele Taine ale Trupului și Sîngelui lui Hristos. Apoi te vom numi și te vom propovădui că ești părintele nostru și va fi bucurie nu numai în cetatea noastră, cea iubitoare de Hristos, ci și în toată lumea; pentru că știm cu adevărat aceasta: cînd tu te vei împărtăși cu această sfîntă Biserică a Constantinopolului, se vor apropia de noi toți, care pentru tine și învățătura ta s-au rupt de la noi".

Sfîntul Părinte Maxim, întorcîndu-se, a zis cu lacrimi către episcopul Teodosie: "Toți așteptăm, stăpîne, ziua cea mare a judecății; știi cele ce s-au așezat și întărit de noi pe Sfînta Evanghelie, pe făcătoarea de viață Cruce și pe sfînta icoană a Mîntu-itorului nostru Iisus Hristos și a Maicii Lui, Celei fără de prihană, a Preacuratei Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria".

Episcopul, plecîndu-și fața în jos, cu umilit glas a răspuns: "Și ce pot face eu, cînd într-alt chip a voit dreptcredinciosul împărat?" Părintele Maxim zise: "Apoi de ce te-ai atins de Sfînta Evanghelie și de cei ce erau lîngă tine, dacă în voi nu era gîndul întărit, adică să puneți în lucru cele grăite? Cu adevărat toate cereștile puteri nu mă vor pleca să fac ceea ce cere împăratul; pentru că ce răspuns voi aduce, nu zic lui Dumnezeu, ci însăși conștiinței mele, dacă pentru slava și cinstirea omenească,

care cu adevărat nu este nimic, m-aș lepăda de credința cea dreaptă, care mîntuiește pe cei ce o iubesc?"

Zicînd sfîntul acestea, toți s-au sculat îndată plini de mînie și de iuțime și repezindu-se la dînsul, au început nu numai a-l ocărî, ci apucîndu-l, îl băteau cu mîinile, îl întindeau, îl trăgeau încoace și încolo și fiecare se întindea să-l lovească; și poate l-ar fi ucis chiar acolo, de nu i-ar fi oprit episcopul Teodosie și de n-ar fi potolit tulburarea lor. După ce au încetat a-l bate și a-l întinde, au început a-l scuipa, și scuipară pe omul lui Dumnezeu peste tot de la picioare pînă în cap, încît toate hainele lui erau întinate. Episcopul le-a zis: "Nu se cădea să fie astfel, ci numai a auzi de la dînsul răspuns și a-l spune împăratului; pentru că lucrurile care se află sub canoane într-alt chip se judecă".

Deci, abia i-a înduplecat episcopul ca, încetînd gîlceava, iarăși să șadă; și astfel cu nenumărate cuvinte rele și cu negrăite dosădiri ocărînd pe sfîntul au șezut. Atunci, Epifanie patriciul cu multă asprime și mînie a zis către Sfîntul: "Spune-ne nouă, răule bătrîn și îndrăcit, pentru ce ai zis unele ca acestea? Oare ca niște eretici ne socotești pe noi, cetatea noastră și pe împăratul nostru? Cu adevărat mai buni creștini sîntem decît tine și pe Domnul nostru Iisus Hristos îl mărturisim, căci are o voie dumnezeiască și omenească și suflet înțelegător; căci toată firea care are minte cu adevărat, are și voie și lucrare; pentru că vieții firească îi este mișcarea și minții firească îi este voia și știm pe Domnul avînd puterea voinței, nu numai dumnezeiască, ci și omenească; mai ales că pe cele două voințe și lucrări ale lui nu le lepădăm".

Părintele Maxim a spus: "Dacă crezi astfel în Biserica lui Dumnezeu, apoi pentru ce mă silești să mă împărtășesc chipului care pe toate cele grăite acum de voi le leapădă cu totul?" Zis-a Epifanie: "Acela s-a făcut ca dezlegare a celor grele de înțeles, ca să nu se vatăme popoarele de niște cuvinte ca acelea". Grăit-a Părintele Maxim: "Aceasta este potrivnică, căci tot omul se sfințește prin mărturisirea credinței". Troil patriciul a zis: "Tipos"-ul nu leapădă cele două voințe în Hristos, ci poruncește a tăcea, ca toți cu pacea să se unească".

Părintele Maxim a zis: "A trece sub tăcere cuvîntul, este a-l lepăda, fiindcă grăiește Sfîntul Duh prin proorocul: *Nu sînt graiuri, nici cuvinte, a căror glasuri să nu se audă.* Pentru aceasta, de nu se grăiește vreun cuvînt, cuvîntul acela nu este adevărat". Troil zise: "Ai în inima ta precum voiești, nimeni nu te oprește". Grăit-a Sfîntul Maxim: "Pe a tuturor mîntuire nu a hotărît-o Dumnezeu în inima unui om, zicînd: *Cel ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor, Mă voi lepăda și Eu de el înainte Tatălui Meu cel din ceruri.* Iar dumnezeiescul Apostol ne învață, zicînd: *Cu inima se crede întru dreptate, iar cu gura se mărturisește spre mîntuire*. Drept aceea, dacă Dumnezeu și dumnezeieștii prooroci, cum și Apostolii, poruncesc să mărturisim cu cuvintele și cu glasurile taina credinței, care aduce la toată lumea mîntuire, apoi nu este de folos ca să punem asupra acelei mărturisiri tăcere, ca să nu se împuțineze mîntuirea oamenilor".

Epifanie, cu glas mînios, a zis: "Ai iscălit la soborul care s-a ținut la Roma?" Sfîntul i-a răspuns: "Am iscălit". Epifanie a zis: "Și cum ai îndrăznit a iscăli și a anatematiza pe cei ce mărturisesc astfel, o fire și o minte? Cu adevărat prin judecata mea te vom duce în cetate și te vom pune legat în tîrg, vom chema desfrînații și pe tot poporul, ca toți să te bată peste obraz și să scuipe în fața ta".

La aceasta sfîntul a răspuns: "Fie precum ai zis, dacă noi am anatematizat pe cei care mărturisesc că sînt întru Domnul nostru Iisus Hristos două firi și două firești voințe și lucrări, care cu firea cea dumnezeiască este adevărat Dumnezeu și cu firea cea omenească este adevărat om. Citește cărticica cu faptele acelui sinod și, de veți afla cele ce ați zis, să faceți ce vreți voi; căci eu și cei cu mine slujitori și toți cei iscăliți am anatematizat pe cei care, ca Arie și Apolinarie, zic că o voie și o lucrare este întru Domnul și nu mărturisesc pe Domnul Dumnezeul nostru, dintru care și întru care este și are puterea voirii și a lucrării, care săvîr-șește mîntuirea noastră".

Prietenii lui Epifanie și ceilalți care veniseră cu patricii aceia, ziceau între ei: "De-l vom asculta pe acesta, apoi astăzi nu vom mînca, nici vom bea, ci să ne sculăm și să prînzim; apoi mergînd să spunem împăratului și patriarhului cele ce le-am auzit; pentru că acest ticălos, precum vedem, s-a dat pe sine satanei". Deci, sculîndu-se, s-au dus să prînzească și era înainte prăznuirea Înălțării Cinstitei Cruci și privegherea de toată noaptea sosea; drept aceea, prînzind aceia, s-au dus în cetate cu mînie.

A doua zi de dimineață, a venit Teodosie patriciul la Cuviosul Maxim și toate cărțile care le avea sfîntul le-a luat, zicînd cuvintele împărătești: "N-ai voit cinste, mergi dar la izgonire de care ești vrednic". Și l-a dat pe el ostaților, care l-au dus mai întîi în Selimbria, unde a zăbovit două zile. În acea vreme, un ostaș din Selimbria s-a dus în gloate și ridicînd pe popor asupra bătrînului zicea: "A venit la noi un monah care hulește pe Preacurata Născătoarea de Dumnezeu".

Voievodul chemînd pe clericii cei mai întîi ai cetății Selimbria, pe prezbiteri, pe diaconi și pe monahii cei mai cinstiți, i-a trimis la fericitul Maxim, ca să afle de la dînsul dacă sînt adevărate cele grăite despre el, că hulește pe Maica lui Dumnezeu. Deci venind ei, s-a sculat cuviosul și li s-a închinat pînă la pămînt, cinstind fețele lor. La fel și ei s-au închinat sfîntului și au șezut toți. Atunci un bătrîn din cei ce veniseră, foarte cinstit, cu multă blîndețe și cu cinste a grăit către sfîntul: "Părinte, de vreme ce unii ne-au spus despre sfinția ta, cum că nu mărturisești pe Doamna noastră, Preacurata Fecioară, Născătoare de Dumnezeu, a fi de Dumnezeu Născătoare, deci, jură-te pe Preasfînta și cea deoființă Treime, ca să ne spui adevărul, și vei scoate îndoiala din sufletele noastre, ca să nu ne vătămăm cu nedreptate, îndoindu-ne despre tine".

Cuviosul Maxim întinzîndu-se pe pămînt în chipul Crucii, și iarăși sculîndu-se, mîinile spre cer ridicîndu-și, a strigat cu glas mare și cu lacrimi: "Cela ce nu mărturisește pe Doamna noastră, cea întru tot cîntată, și pe cea mai sfîntă și fără de prihană, și decît toate mai cinstită, cum că cu adevărat este adevărată Maică a lui

Dumnezeu, cel ce a făcut cerul și pămîntul, marea și toate cele ce sînt într-însele, să fie anatema de la Tatăl și de la Fiul și de la Duhul Sfînt, de la Treimea cea deoființă și mai presus de fire și de la toate puterile cerești; cum și de la ceata sfinților apostoli și a proorocilor și de la mulțimea cea fără de sfîrșit a mucenicilor, și de la tot duhul cel drept, care întru credință s-a sfîrșit acum și pururea și în vecii vecilor".

Acestea auzindu-le, toți au lăcrimat și l-au binecuvîntat, zicînd: "Dumnezeu să te întărească, părinte, și să te învrednicească a-ți săvîrși alergarea ta, fără împiedicare". Apoi s-au adunat acolo mulțime de ostași ca să audă cuvintele cele folositoare, ce vorbeau părinții între ei; dar unul din casnicii voievodului, văzînd oastea aceea ce adunase el, se folosi de cuvintele sfîntului, și cîrtea pentru izgonirea lui; deci a poruncit ca îndată să-l apuce de acolo și să-l ducă ca la două stadii, pînă ce se vor pregăti aceia care aveau să-l ducă în Perveris, la surghiun; iar clericii aceia l-au pus pe sfîntul cu mîinile lor pe dobitoc și, cuprinzîndu-l cu plîngere, i-au dat pace; apoi s-au întors în cetatea lor, iar sfîntul a fost dus în Perveris și în temniță acolo l-au închis.

Trecînd multă vreme, iarăși împăratul a trimis ca să-l aducă în Constantinopol pe Cuviosul Maxim de la surghiun, cum și pe amîndoi ucenicii lui. Și, sosind ei cu corabia în cetate, apunînd soarele, au venit doi dregători cu zece ostași și, scoțîndu-i din corabie goi și desculți, i-au despărțit și deosebi pe fiecare îi străjuia. Iar după cîteva zile au fost duși în palat și lăsînd pe amîndoi ucenicii afară cu străjerii, l-au dus pe bătrîn singur înăuntru, unde suita ședea afară, împăratul cum și multă adunare de oameni cinstiți; după aceea l-au pus în mijlocul boierilor ce ședeau. Atunci i-a zis lui cu mînie, cel mai mare boier: "Creștin ești?" Răspuns-a bătrînul: "Cu darul lui Hristos Dumnezeu sînt creștin". Iar boierul, umplîndu-se de multă mînie, i-a zis: "Nu grăiești drept". Răspuns-a sfîntul: "Tu zici că nu sînt creștin; iar Dumnezeu știe că eu sînt și rămîn creștin neschimbat". Boierul a zis: "Dacă ești creștin, apoi de ce urăști pe împăratul?". Grăit-a sfîntul: "De unde o știi aceasta? Căci ura este o patimă tăinuită a sufletului, ca și dragostea". Boierul a zis: "Din cele făcute de tine, la toți s-a făcut arătat, că și pe împăratul și cetatea lui le urăști, pentru că tu singur ai vîndut saracinilor Egiptul, Alexandria, Pentapoli, Tripoli și Africa".

Sfîntul a zis: "Care sînt dovezile cele încredințate?" Și aduseră pe unul Ioan, care a fost odinioară slujitor al lui Petru, cînd acesta era voievod în Numidia din Africa, și a zis acel Ioan: "Mai înainte cu 22 de ani, moșul stăpînului nostru împăratul, a poruncit fericitului Petru ca să aducă oastea în Egipt împotriva săracinilor, iar Petru întru toate crezîndu-ți ție, ca robul lui Dumnezeu, a scris către tine, cerînd sfat folositor; iar tu ai scris către dînsul cum că nu este plăcut lui Dumnezeu a ajuta împărăției lui Heraclie și moștenitorului lui".

Sfîntul a zis către dînsul: "De grăiești adevărul și ai scrisoarea lui Petru către mine și pe a mea către Petru, arată-le, ca să se citească și să-mi iau pedeapsa cea vrednică după lege". Grăit-a Ioan: "Eu nu am scrisorile voastre, nici nu știu de ați scris unul către altul, ci în oaste toate acelea se grăiau în acea vreme". Sfîntul a zis:

"Dacă toate cetele de ostași spun aceasta, apoi cum numai tu singur clevetești asupra mea? Au doară m-ai văzut pe mine undeva sau eu pe tine?". Răspuns-a Ioan: "Niciodată nu te-am văzut". Și întorcîndu-se sfîntul către suită, a zis: "Oare cu dreptate este a aduce niște clevetitori ca aceștia întru mărturisire? Judecați drept, pentru că cu ce judecată veți judeca, cu aceea vă va judeca Domnul pe voi și cu ce măsură veți măsura, va măsura vouă Dumnezeu, judecătorul cel drept al tuturor".

Apoi s-a adus Serghie Maguda și a zis: "Acesta este al nouălea an de cînd mi-a grăit mie fericitul Toma, cel ce venise din Roma. Mă trimitea papa Teodor la Grigorie, patriciul părților Apusului, care se rupsese de la împărăția grecească - ca să-i zic să nu se înfricoșeze de puterile grecești; căci Maxim, sluga lui Dumnezeu, a văzut în vis că în ceruri spre răsărit și apus erau mulțime de îngeri, dintre care cei ce erau spre răsărit strigau: "Constantine auguste, tu vei birui". Iar cei ce erau spre apus strigau: "Grigorie auguste, tu vei birui. Și mai luminos era glasul apusenilor, decît al răsăritenilor". Spunînd acestea Maguda boierul, a strigat către sfîntul: "Iată Dumnezeu te-a trimis în cetatea aceasta ca să fii ars".

Sfîntul a răspuns: "Mulțumesc lui Dumnezeu, Cel ce curăță păcatele mele cele de voie prin pedeapsa cea fără de voie; dar amar lumii de sminteli, pentru că este nevoie să fie sminteli, însă amar omului aceluia prin care vine sminteala. Nu se cade a grăi niște cuvinte mincinoase ca acestea înaintea credincioșilor, nici se cuvine să fie fără de pedeapsă cei care grăiesc și fac cele plăcute oamenilor, care astăzi sînt și mîine nu mai sînt".

Acestea se cădeau a le grăi într-acea vreme cînd Grigorie era viu, și cu dreptate era ca să aducă aici pe patriciul Petru, pe Avva Toma și pe fericitul papa Teodor; atunci înaintea tuturor aș fi zis patriciului Petru: "Spune-mi, stăpîne patriciule, oare mi-ai scris cîndva mie ceea ce mărturisește sachelarie al tău sau eu ți-am scris ție?" De asemenea și fericitului papa i-aș fi zis: "Spune, stăpîne, ți-am spus eu cîndva vreun vis? Și chiar de m-ar fi vădit papa pentru vis, apoi tot vina lui ar fi fost, iar nu a mea; căci vedenia visului este un lucru fără de voie și legea judecă numai acele lucruri care ies din voia cea stăpînitoare de sine".

Se mai aduceau și alte clevetiri și pricini nedrepte asupra celui nevinovat și sfînt bătrîn, dar mai ales despre hulirea împăratului, zicîndu-se că el și ucenicul ar fi hulit pe împărat în Roma; însă sfîntul toate clevetirile acelea în nerăutatea sa le biruia cu cuvinte smerite, înțelepte și de Dumnezeu insuflate, arătîndu-și nevinovăția sa. Și au adus separat pe ucenicul Anastasie și l-au silit să spună ceva de rău asupra învățătorului său; dar după ce acela n-a voit să grăiască nedreptate asupra dreptului, l-au bătut tare cu palmele, apoi au trimis pe fiecare în temniță la locul său.

După aceasta, a doua zi seara, Troil patriciul și Serghie Eratas, stolnicul împărătesc, au venit la cuvios; apoi șezînd și poruncind și sfîntului să șadă, i-au zis: "Spune-ne nouă, ce vorbă ai avut cu Piros în Africa și în Roma și cu ce fel de dovezi l-ai înduplecat să-și blesteme dogma sa și s-o primească pe a ta?". Sfîntul răspunse:

"De-ar fi citit cărțile mele lîngă mine, în care am scris vorbele și întrebările pe care le-am avut acolo cu Piros, vi le-aș arăta pe toate cu de-amănuntul, dar de vreme ce cărțile au fost luate de la mine, de aceea vă voi spune numai aceea ce-mi voi putea aduce aminte".

Deci, sfîntul grăia ceea ce putea să-și aducă aminte, și le-a spus acestea: "Eu n-am nici o dogmă a mea, ci cele de obște ale Bisericii sobornicești, pentru că n-am adăugat nici un cuvînt nou, care să se numească dogma mea". Apoi l-au mai întrebat: "Nu te împărtășești cu scaunul Constantinopolului?" Grăit-a sfîntul: "Nu mă voi împărtăși".

Aceștia au zis: "Pentru ce?". Sfîntul răspunse: "Deoarece a lepăda cele patru sfinte sinoade prin cele nouă capitole ce le-au alcătuit în Alexandria și din alcătuirea scrisă de Serghie patriarhul, în această carte, cum și prin "Tipos"-ul, care nu de mult s-a adus de față, iar pe cele ce le-au dogmatizat, pe acelea le-au lepădat prin Tipos și s-au blestemat singuri pe sine de atîtea ori. Deci cei ce singuri de la sine sînt blestemați și lepădați de sinodul ce a avut loc în Roma și de preoție sînt înstrăinați, aceia ce fel de taină săvîrșesc? Apoi ce duh vine asupra acelora care se hirotonisesc de unii ca aceia?" Zis-au lui: "Apoi, ce, tu singur te vei mîntui, iar ceilalți toți vor pieri?"

Grăit-a lor sfîntul: "Cînd toate popoarele se închinau în Babilon chipului de aur, cei trei sfinți tineri n-au osîndit pe nimeni la pierzare; pentru că nu căutau la faptele altora, ci numai pe ei singuri se păzeau, ca să nu cadă din buna credință cea adevărată. Asemenea și Daniil, cel aruncat în groapa cu lei, n-a osîndit pe aceia care nu se rugau lui Dumnezeu, după porunca lui Darie; ci cugeta și se îngrijea despre sine și voia mai bine să moară, decît să greșească lui Dumnezeu și să se mustre de conștiința sa pentru călcarea legii lui Dumnezeu. Deci, să nu-mi dea și mie Dumnezeu, să judec pe cineva, nici să zic: numai eu mă voi mîntui. Însă pe cît pot, voiesc mai bine a muri, decît să-mi tulbur conștiința mea, greșind cu ceva înaintea dreptei credințe".

Zis-au lui cei ce veniseră: "Ce vei face cînd romanii se vor uni cu bizantinii? Căci aseară au venit de la Roma doi clerici și dimineață, în ziua duminicii, se vor împărtăși cu patriarhul din preacuratele Taine." Cuviosul răspunse: "Chiar dacă toată lumea ar începe să se împărtășească cu patriarhul, eu nu pot să mă împărtășesc cu dînsul, pentru că știu că Duhul Sfînt, prin Apostolul Pavel, a dat anatemei chiar pe îngeri, dacă ar fi propovăduit într-alt chip, aducînd ceva nou în credință". Aceia i-au zis: "Cu adevărat, este de trebuință ca două voințe și hotărîri să mărturisim în Hristos?" Sfîntul răspunse: "Este cu adevărat de trebuință să cinstim dreapta credință, pentru că nici o ființă nu este fără acea firească lucrare. Căci Sfinții Părinți arătat grăiesc, că nu este, nici nu se cunoaște fire fără lucrarea ei din sine; drept aceea, dacă nu este și nici nu se cunoaște firea fără lucrare, atunci cum se poate ști că Hristos este adevărat Dumnezeu și om cu firea?".

Atunci au zis: "Știm că așa este adevărat, însă să nu mîhnești pe împăratul, care pentru împăcare a alcătuit "Tipos"-ul acela, nu ca să ia ceva din acele ce se cunosc în Hristos, ci ca să aducă pace Bisericii, poruncind ca să nu se mai vorbească de acele lucruri care fac dezbinare".

Omul lui Dumnezeu, aruncîndu-se la pămînt, a răspuns cu lacrimi: "Să nu se mîhnească bunul și iubitorul de Dumnezeu împărat asupra prostimii mele; căci nu pot să mînii pe Dumnezeu, tăcînd asupra acelora care ne-a poruncit să le grăim și să le mărturisim; pentru că dacă după dumnezeiescul apostol, El este care a pus întîi în Biserică pe apostoli, al doilea pe prooroci, al treilea pe dascăli, apoi printr-înșii El singur a grăit; iar din toată Scriptura, din Așezămîntul cel vechi și cel nou, de la sfinții învățători și de la sinoade învățăm a ști cum că are puterea a voi și a lucra acestea: prin dumnezeirea și prin omenirea sa, adică Iisus Hristos, Domnul și Dumnezeul nostru, Cel ce S-a întrupat. Pentru că nimic nu-i este cu neajungere dintr-acelea, prin care ca un Dumnezeu, sau dintr-acelea prin care, ca un om se cunoaște, afară de păcat. Și dacă este desăvîrșit după amîndouă și de nimic nu are lipsă; apoi, cu adevărat, toată taina cea pentru El o înjosește acela care nu-L mărturisește, că este o singură ființă cu osebirile, care i se cuvin ei, după amîndouă firile".

Acestea și multe altele zicînd sfîntul, i-au lăudat înțelepciunea lui cei ce veniseră, și nu aveau ce să-i răspundă. Deci a zis Serghie: "Pentru aceasta toți se întristează, o! părinte, căci spre tine mulți căutînd, se despart de împărtășirea cu Biserica Bizanțului".

Sfîntul a zis: "Și cine este unul ca acela care ar dovedi despre mine că aș fi poruncit cuiva să nu se împărtășească cu Biserica Bizanțului?" Serghie a răspuns: "Însăși aceea este, că tu nu te împărtășești și așa pe foarte mulți îi întorci de la împărtășire". Zis-a omul lui Dumnezeu: "Nimic mai greu și mai de mîhnire nu este, decît cînd pe cineva îl mustră conștiința și nimic nu este mai liber, decît cînd nu defaimă pe cineva". Iar Troil știind că în tot Apusul chipul cel împărătesc este anatematizat, a grăit către dînsul: "Bine este că înțelegerea împăratului nostru este necinstită?".

Sfîntul a răspuns: "Să-i ierte Dumnezeu pe aceia care au sfătuit pe stăpînul împărat să alcătuiască acel "Tipos" și pe cei ce s-au învoit la "Tipos". Zis-a Troil: "Cine a sfătuit și cine s-au învoit?" Răspuns-a cuviosul: "Cei ce sînt în Biserică înainte-șezători, aceia au îndemnat și boierii s-au învoit; și astfel, răutățile vătămătorilor asupra celui nevinovat și străin de toate eresurile sînt aflate. Însă să sfătuiți pe împărat la aceasta, ca să urmeze moșului său, fericitul întru pomenire, împăratul Heraclie; pentru că el, cînd a știut că mulți părinți nu primesc acea alcătuire și eresul care se afla într-însa îl vădesc și-l leapădă, s-a curățit de prihana aceea, trimițînd pretutindeni scrisorile sale, care adevereau că alcătuirea nu este a lui, ci a lui Serghie, care a fost patriarh; astfel să facă și împăratul acesta și va fi slobod de toată prihana". Iar ei tăceau, clătinînd capetele, apoi au zis: "Nu sînt toate lesnicioase,

nici nu pot să fie astfel precum zici, părinte". Și după vorba cea multă, dîndu-și pace, s-au dus.

După aceea, trecînd o săptămînă, în cealaltă sîmbătă, au dus pe sfînt în palatul împărătesc, cu cei doi Anastasie, ucenicii săi. Mai întîi a fost dus Anastasie, ucenicul lui dintîi, iar celălalt Anastasie, care a fost apocrisiarh al Bisericii Romei, a rămas afară. Intrînd Anastasie înăuntru, unde ședeau cu suita doi patriarhi - Toma al Constantinopolului, adică cel care într-acea vreme era patriarh, și un altul -, îndată au intrat și clevetitorii, care alcătuiseră multe minciuni asupra Cuviosului Maxim și cereau ca Anastasie să mărturisească că adevărate sînt cuvintele lor.

Iar el cu multă îndrăzneală a vădit minciuna lor, grăind fără temere înaintea patriarhilor și a suitei. Cînd l-au întrebat: "Ai anatematizat "Tipos"-ul cel împărătesc?". El a răspuns: "Nu numai l-am anatematizat, ci și o cărticică am scris asupra lui". I-au zis boierii: "Nu mărturisești că rău ai făcut?". El a răspuns: "Să nu-mi ajute Dumnezeu a zice că rău am făcut, ceea ce după rînduiala bisericească am făcut bine". Și de alte multe lucruri fiind întrebat, el răspunzînd precum îi ajuta Dumnezeu, l-au scos afară și l-au adus pe Maxim, cuviosul bătrîn, înăuntru, căruia Troil patriciul i-a zis: "Vezi, părinte, să grăiești adevărul, că Dumnezeu te va milui; căci cînd vom veni la întrebarea cea legiuită, de se va afla adevărată o pricină din cele aduse asupra ta, după lege vei fi chinuit".

Răspuns-a bătrînul: "Am grăit acum și iarăși grăiesc că atunci ar fi cu putință ca una dintr-acele pricini să fie dreaptă, cînd lui satan i s-ar putea zice că este înger luminat. Dar de vreme ce satana nu este astfel și nu poate să fie, fiind depărtat, pentru aceea și pricinile acelea nu pot să fie drepte, cînd sînt mincinoase. Însă ceea ce voiți să faceți, faceți; eu pe Dumnezeu cu dreaptă credință cinstindu-L, nu mă tem de strîmbătate". Troil i-a zis: "Au doară n-ai anatematizat "Tipos"-ul?". Bătrînul a răspuns: "Nu o dată ți-am spus că l-am anatematizat". Troil a zis: "De ai anatematizat "Tipos"-ul, apoi și pe împăratul l-ai anatematizat".

Cuviosul a răspuns: "Eu pe împărat nu l-am anatematizat, ci hîrtia cea străină de credința cea dreaptă". Troil a zis: "Unde l-ai anatematizat?". Răspuns-a Sfîntul Maxim: "La sinodul cel local ce a fost în Roma, în Biserica Mîntuitorului și a Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu". Atunci i-a zis eparhul: "Te vei împărtăși cu Biserica aceasta sau nu?". Sfîntul a răspuns, zicînd: "Nu mă voi împărtăși". Eparhul a zis: "De ce?". Sfîntul a răspuns: "Pentru că a lepădat sinoadele cele credincioase". Eparhul a întrebat: "Dacă Biserica noastră a lepădat sinoadele, apoi cum acelea se află în sinaxarul lunilor?". Sfîntul a zis: "Ce folos de lume și de pomenirile acelora, dacă dogmele lor sînt lepădate?". Eparhul a zis: "Vei putea să dovedești că Biserica de acum a lepădat dogmele sfintelor sinoade de mai înainte?" Bătrînul a răspuns: "De-mi veți da voie și îmi veți porunci, apoi cu înlesnire voi dovedi".

Tăcînd toți, a zis către dînsul boierul: "De ce iubești pe romani, și pe greci îi urăști?". Sfîntul a răspuns: "Poruncă de la Dumnezeu avem să nu urîm pe nimeni;

iubesc pe romani ca pe cei de o credință cu mine și iubesc pe greci căci sînt de aceeași limbă ca și mine". Boierul a zis: "Cîți ani spui că ai tu?". El a răspuns: "Am 75 de ani". Acela i-a zis: "De cîți ani este cu tine ucenicul tău?". Sfîntul a răspuns: "De 37 de ani". Atunci un cleric a strigat: "Răsplătească-ți Dumnezeu de trei ori ce ai făcut fericitului Piros". Iar sfîntul n-a răspuns nimic acelui cleric. Și multe întrebări și cercetări făcîndu-se, nici unul din patriarhii care ședeau acolo n-a grăit nimic. Și cînd se întindea cuvîntul pentru sinodul ce a fost în Roma, un oarecare Demostene a strigat: "Nu era drept sinodul acela, fiindcă l-a adunat Martin, episcopul cel lepădat". Maxim, omul lui Dumnezeu, a răspuns: "Nu este lepădat Martin, ci prigonirea pătimită".

După aceasta, trimițînd pe sfînt afară, se sfătuiau ce să facă cu dînsul; deci, s-au sfătuit cei fără de omenie chinuitori, ca și cum fiind cu iubire de oameni, să-l dăruiască cu viață, dar chinuri să-i dea mai grele decît moartea; de aceea l-au dat în mîinile eparhului cetății. Acela luînd pe Cuviosul Maxim cu ucenicii lui și în curte ducîndu-l mai întîi pe sfîntul bătrîn, dezbrăcîndu-l și întinzîndu-l la pămînt, cu vine tari a poruncit să-l bată, necruțîndu-i bătrînețile, nelegiuitul chinuitor, nici rușinîndu-se de cinstea lui, nici umilindu-se, văzînd trupul lui cel chinuit de nevoințele pustnicești. Și cu atîta asprime l-a bătut, încît s-a roșit păgînul cu sîngele lui, iar trupul lui s-a sfărîmat, încît nici un loc nu i-a rămas neatins de răni.

Apoi, fiara cea sălbatică, întorcîndu-se la ucenicii cuviosului cu mînie, de asemenea i-a jertfit pe amîndoi. Și bătuți fiind ei, crainicii strigau: "Cei ce nu se supun poruncii împărătești și întru nesupunere petrec, vrednici sînt să pătimească unele ca acestea". Și astfel abia suflînd, i-au aruncat în temniță.

A doua zi, pe sfîntul și cuviosul bărbat, cu cel mai întîi ucenic Anastasie din temniță, iarăși în curte l-au adus abia viu, cu totul plin de răni, încît se înduioșa oricine văzînd un bătrîn cinstit, un sfînt pustnic, un învățător și mărturisitor de Dumnezeu cu totul însîngerat și de cumplite bătăi rănit, de la picioare pînă la cap, neavînd asemănare. Însă nu s-au umilit de dînsul acei împietriți la inimă, ci mai cumplită chinuire i-au făcut, pentru că scoțîndu-i limba cea de Dumnezeu grăitoare, care izvora rîuri de înțelepte învățături și îneca credințele cele eretice, au tăiat-o fără milostivire, vrînd astfel ca să pună tăcere gurii celei de Dumnezeu grăitoare.

Aceeași au făcut-o și ucenicului său, Anastasie cel dintîi, și iarăși în temniță i-au închis pe ei. Și Cel ce a făcut oarecînd limba pruncilor spre lauda numelui lui Hristos Domnul și mutului i-a dat bună grăire, Acela și acestor robi ai Săi, credincioși adevărați, adică Cuviosului Maxim Mărturisitorul și Mucenicul, la fel și ucenicului său, Cuviosului Anastasie, le-a dat mai presus de nădejde a grăi și fără limbă, mai bine și mai limpede decît înainte de tăierea limbilor. Înștiințîndu-se despre aceasta ticăloșii eretici, o! cîți s-au rușinat și, spre mai mare zavistie pornindu-se, mîna lui cea dreaptă cu cuțitul i-au tăiat-o și la pămînt i-au aruncat-o; la fel au făcut și Sfîntului Anastasie, ucenicului său, i-au tăiat mîna. Iar pe ucenicul celălalt, Anastasie, apocrisiariul Bisericii Romei, l-au cruțat, fiindcă a fost cîndva scriitor la împărați.

După aceasta, pe Cuviosul Maxim cu ucenicul scoțîndu-i din curte, îi tîrau prin tot tîrgul cu batjocură, arătînd la tot poporul mîinile și limbile lor cele tăiate și cu glasuri fără rînduială făcînd strigare și rîs. Iar după acea chinuire fără omenie și batjocură necinstită, i-au trimis separat la izgonire mai depărtată, pe fiecare din acești trei, fără purtare de grijă pentru dînșii, fără hrană și fără haine, goi și desculți.

Deci, multe nevoi și necazuri a răbdat pe cale Cuviosul Maxim, încît de durerile cele mari, cu nici un chip nu putea să fie dus nici pe dobitoc, nici în căruță; și împletind ostașii un coș în chip de pat și, punînd într-însul pe bătrînul cel bolnav, astfel abia a putut fi dus cu multă osteneală în surghiun. Deci, trecîndu-l într-o țară oarecare a sciților din Europa, care se numea Alania, în cetatea Shimara, l-au închis în temniță. Iar Cuviosul Anastasie, ucenicul lui, care a răbdat cu dînsul tăierea limbii și a mîinii, acela pe cale a murit, de multe osteneli și dureri; iar sfîntul lui suflet a trecut la Dumnezeu, în viața cea fără de moarte. Apoi Cuviosul Maxim, după izgonirea aceea petrecînd încă trei luni lîngă cei vii, cu rea pătimire a fost încuiat în temniță și nu avea de la nimeni ajutor la bătrînețile sale, nici miluire iubitoare de oameni de la cineva; ci cînd a voit Domnul să-i facă sfîrșitul durerilor și necazurilor și la acea veșnică veselie, în cerești împărății să-l scoată din temniță, l-a mîngîiat mai întîi pe pămînt, prin oarecare dumnezeiască arătare, spunîndu-i ziua și ceasul cel mai de pe urmă al sfîrșitului lui.

Fericitul răbdător de chinuri, de multă bucurie umplîndu-se, deși totdeauna era gata spre ieșire, însă atunci mai mult se pregătea. Și venindu-i vremea și ceasul cel dorit, cu veselie și-a dat sufletul său în mîinile lui Hristos Dumnezeu, pe Care din tinerețe L-a iubit și pentru Care atîta a pătimit. Astfel mărturisitorul lui Hristos și mucenicul a trecut din cele de aici și a intrat întru bucuria Domnului său și a fost îngropat în acea cetate.

După îngroparea sfîntului, s-au văzut la mormîntul lui trei făclii, care cu minune luminau ca văpaia negrăitei străluciri și locul acela îl luminau. Căci cela ce în viața sa era lumină lumii, acela și după moarte nu înceta a lumina. Încă și acum luminează prin chipul vieții sale celei îmbunătățite și mult chinuite și al răbdării celei mari după Dumnezeu. Și erau acolo trei făclii ca un încredințat semn, care atunci se vedea, cum că un plăcut ca acesta al Preasfintei Treimi este sălășluit întru luminile cele neînserate, întru împărăția lui Dumnezeu, unde cu drepții strălucește ca soarele, îndulcindu-se la lumina Sfintei Treimi.

După sfîrșitul Cuviosului Maxim, a rămas între cei vii, întru osebită surghiunie, celălalt ucenic Anastasie. Acela a scris cu de-amănuntul viața, nevoințele și pătimirile părintelui și învățătorului său, foarte pe larg, din care s-a adunat pe scurt, cît este destul spre folosul nostru și spre preamărirea lui Dumnezeu, Celui slăvit între sfinți, a Tatălui, a Fiului și a Sfîntului Duh, Căruia și de la noi păcătoșii să-I fie cinste, slavă și închinăciune, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

48. SFÎNTUL MUCENIC NEOFIT
(21 IANUARIE)

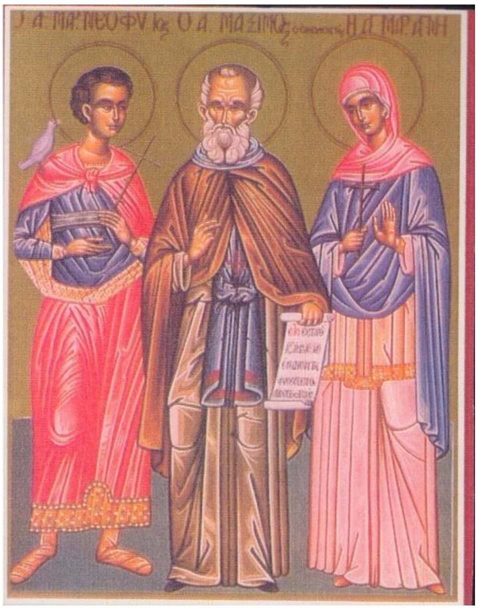

În cetatea Niceea din Bitinia era un om, anume Teodor, care avea soţie cu numele Florentia, amîndoi creştini temători de Dumnezeu şi păzitori cu dreapta credinţă de poruncile Lui; aceea a născut fiu parte bărbătească şi l-au numit Neofit, apoi, luminîndu-l cu Sfîntul Botez, l-au crescut creştineşte. Crescînd copilul cu anii şi cu priceperea, şi apropiindu-se de 10 ani, şi începînd a învăţa carte, s-a sălăşluit într-însul darul lui Dumnezeu, care *din gura pruncilor săvîrşeşte laudă*, pentru că *Sfîntul Duh, unde voieşte, suflă*; şi s-a făcut copilul făcător de minuni, încît avea obiceiul, cînd plecau copiii din şcoală la casele lor, acest fericit copil Neofit lua cu sine pe copiii cei săraci, cu care învăţa, şi hrana pe care la prînz o lua de la părinţi o împărţea celor de-o vîrstă cu el, iar el rămînea flămînd.

Mergînd la poarta dinspre răsărit, a însemnat acolo cu degetul său o cruce şi se închina, rugîndu-se lui Hristos Dumnezeu, care a fost răstignit pe Cruce pentru noi; iar copiii cei săraci, împreună ucenici ai lui, săturîndu-se din prînzul lui, veneau la dînsul, unde el se ruga la poarta dinspre răsărit; şi era acolo în zid o piatră, pe care Neofit fericitul lovind-o cu mîna, ieşea apă, ca din izvor, şi beau ucenicii lui. Aceasta o făcea sfîntul prunc în toate zilele, hrănind cu prînzul pe cei de-o seamă cu el şi adăpîndu-i cu apă scoasă din piatră, cu minune. Şi-i îndemna să nu spună nimănui ceea ce se făcea, şi ei nespunînd, nimeni nu ştia în anul acela de acea facere de minuni a lui, nici părinţii lui, fără numai acei copii săraci.

În anul al doilea, maicii lui, Florentia, care era foarte iubitoare de Dumnezeu, i s-a descoperit de la Dumnezeu în vis că fiul său scoate apă din piatră, după

asemănarea lui Moise, și adapă pe copiii cei însetați; iar ea sculîndu-se, se ruga lui Dumnezeu să-i arate mai cu încredințare despre fiul ei Neofit; dar iată, a zburat din înălțimea cerului un porumbel alb, strălucind cu lumină negrăită, care șezînd pe patul lui Neofit, a vorbit către dînsul cu glas omenesc: "Sînt trimis de la Mîntuitorul, că să-ți păzesc patul tău fără prihană".

Auzind aceasta maică-sa, de mare spaimă a căzut moartă. Deci, s-a aflat îndată prin toată cetatea Niceei cum că Florentia, femeia lui Teodor, a murit deodată; și s-a adunat în casa aceea mulțime de lume, bărbați și femei, vecini și cunoscuți, și nu înțelegeau ce i s-a întîmplat de a murit astfel. Iar Teodor, bărbatul ei, era într-acea vreme la un sat și trimițînd îndată după el, i-au spus despre moartea cea grabnică a soției lui; iar el rupîndu-și hainele de supărare, a alergat acasă degrabă, tînguindu-se, dar în poartă întîmpinîndu-l Neofit, i-a zis: "De ce te întristezi, tată, că maica mea n-a murit, ci a adormit tare". Și mergînd cu tatăl, a luat de mînă pe maică, zicîndu-i: "Scoală-te, maica mea, că ai dormit destul". Ea, sculîndu-se ca din somn, a cuprins pe fiul său și l-a sărutat cu dragoste. Văzînd aceasta poporul, ce se adunase acolo, a preamărit pe Dumnezeu, iar Florentia a spus bărbatului său toate cele ce a văzut în vis și la arătare.

Și într-acea vreme s-a aflat și despre minunea aceea cum că Neofit scotea apă din piatră și erau toți în mare mirare, iar mulți dintre elinii cei ce erau acolo, auzind unele ca acestea, și mirîndu-se de darul lui Dumnezeu cel minunat care era în tînărul Neofit cel curat și neprihănit, au crezut în Domnul nostru Iisus Hristos. Iar porumbelul acela se arăta totdeauna șezînd lîngă patul sfîntului și vorbind omenește.

Odată a zis către dînsul: "Ieși, Neofite, din casa tatălui tău și vino după mine"; și sculîndu-se acest dumnezeiesc tînăr, a sărutat pe părinții săi și s-a dus în urma porumbelului; iar porumbelul, ducîndu-l pînă la Muntele Olimpului, a zburat dintr-o crăpătură de piatră într-o peșteră ce se afla acolo, unde sfîntul, intrînd după dînsul, a găsit un leu mare și i-a zis: "Ieși de aici și caută-ți altă peșteră, căci Domnul mi-a poruncit să locuiesc aici". Leul, auzind acestea, a lins cu limba picioarele lui și s-a dus. Deci, locuia sfîntul în peștera leului, fiind hrănit de înger.

După un an, prin porunca lui Dumnezeu, s-a dus iarăși la părinții săi, în cetatea Niceea, fiind ei aproape de sfîrșit, și dîndu-le cea mai de pe urmă sărutare și trimițîndu-i înainte spre Dumnezeu, a împărțit averea ce rămăsese după dînșii la săraci, și s-a întors iarăși în Muntele Olimpului, la petrecerea sa; și a stat acolo pînă ce a împlinit 15 ani de la nașterea sa, lăudînd pe Dumnezeu totdeauna ca un înger, iar hrana primind-o din mîna cea îngerească.

Într-acea vreme împărățeau la Răsărit și la Apus tiranii Dioclețian (284-305) și Maximian (286-305), iar în țara Bitiniei erau ighemoni Deciu și Uar; iar Biserica lui Hristos era prigonită prin toată lumea de păgînii închinători la idoli. Venind Deciu în cetatea Niceea, striga ca toți cetățenii dimprejur să se adune și să aducă jertfe zeilor

și a fost așezată ziua acelei necurate prăznuiri cînd veniseră în Niceea și împărații din casa Bitiniei.

Deci, cînd a sosit acel diavolesc praznic și se aduceau jertfe idolilor de tot poporul, atunci îngerii lui Dumnezeu, luînd pe Sfîntul Neofit din Muntele Olimpului, l-au pus în mijlocul tîrgului Niceei, cu fața preaslăvită ca a lui Moise altă dată, și a strigat sfîntul cu mare glas: "M-am aflat celor ce nu mă cunosc și m-am arătat celor ce nu întrebau de mine, ca să se arate rătăcirea și înșelarea necuratei credințe". Iar poporul care prăznuia, fiind împreună și ighemonul Deciu, văzînd pe tînărul luminat stînd în mijlocul lor și strigînd cu mare glas, s-a mirat și-l întrebau cine și de unde este. Dar el îndată a fost cunoscut de cetățeni că este Neofit, fiul lui Teodor și al Florentiei. Deci, ighemonul Deciu i-a poruncit să aducă jertfe împreună cu dînșii.

Sfîntul, cu îndrăzneală deschizîndu-și gura, a zis către dînsul: "Nelegiuitule și băutorule de sînge, ce faci ducînd la pierzare atîtea suflete de oameni? Oare nu știi că pentru toate acestea, care le tragi la diavoleasca jertfă, vei fi schingiuit cu înfricoșată pedeapsă și te vei munci în veci în focul gheenei?" Ighemonul Deciu, pentru mustrarea aceea pornindu-se spre mînie, a poruncit ca, dezbrăcînd pe sfîntul tînăr, să-l spînzure de un lemn legat de mîini și să-l bată tare cu vine de bou; apoi să-l pună în oțet amestecat cu sare. Sfîntul răbdînd cu bărbăție, striga cu glas tare către poporul ce era de față, zicînd: "Bărbaților, cei orbiți cu nedumnezeirea și cuprinși cu nevederea, pocăiți-vă și vă izbăviți de întunericul acela; veniți la adevărata lumină a lui Hristos Dumnezeu și vă luminați cu Sfîntul Botez, ca să cîștigați viața cea veșnică".

Ighemonul, auzind niște cuvinte ca acestea ale sfîntului tînăr, s-a umplut mai mult de mînie și a poruncit ca să-l spînzure iarăși pe lemn și cu unghii de fier să-i strivească oasele. Sfîntul Neofit, fiind chinuit astfel, nu zicea nimic altceva decît: "Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă"; și stînd înaintea lui unul din sfetnicii ighemonului, i-a zis: "De ce te îndrăcești, Neofite, împotrivindu-te poruncii împărătești? Făgăduiește să aduci jertfe zeilor și îndată vei scăpa de aceste chinuri cumplite". Sfîntul a zis: "Eu Dumnezeului ceresc Îi aduc jertfe de laudă, iar idolilor celor fără de suflet și celor ce locuiesc într-înșii, niciodată nu mă voi închina". Și a poruncit slujitorilor ca mai cumplit să-l strujească peste tot trupul, schimbîndu-se chinuitorii, încît i se vedeau oasele goale. Iar sfîntul, întru acele chinuri de Dumnezeu întărindu-se, cînta: *De voi merge prin mijlocul umbrei morții, nu mă voi teme de rele, căci Tu cu mine ești, Doamne*.

Văzînd ighemonul că nimic nu sporește, a poruncit să înceteze a-l chinui și să-l pogoare de pe lemn, apoi îl mîngîia, zicînd: "Văzîndu-ți tinerețele tale și cruțîndu-ți sănătatea, mai mult nu te voi chinui, ci te îndemn ca să te închini zeilor noștri, că degrab se vor trimite de la împăratul doftori preaînțelepți, care îndată vor putea să te tămăduiască de rănile acelea". Iar mucenicul a zis: "Eu am doctor pe Stăpînul meu, Domnul Iisus Hristos, pentru care rabd și spre care nădăjduiesc". Și a poruncit ighemonul ca să-l închidă în pivniță legat.

A doua zi, ighemonul a mers în palatul împărătesc și a spus împăraților despre Neofit: "Pe un tînăr al unui creştin ieri legîndu-l, l-am chinuit, pentru că nu voieşte să se închine zeilor; iar el nu are grijă de chinuri, ci neîncetat cheamă pe Hristos al său". Împăratul a poruncit să-l ardă de viu pe tînăr și nu numai pe tînărul acela, ci și pe toți cei ce mărturisesc pe Hristos. Și a ieșit Deciu ighemonul din palat, iar cu dînsul era și Uar fruntașul, mergînd la locul ce se chema plimbarea lui Hercule. Acolo au pus chipurile împăraților și a poruncit Deciu să aducă înaintea sa din temniță pe tînărul Neofit; deci, adus fiind sfîntul, a zis către dînsul ighemonul: "Neofite, apropie-te și jertfește zeului Hercule și vei fi de toți zeii bine primit, cum și împăraților și nouă". Iar sfîntul a zis: "Eu mă rog Dumnezeului meu Iisus Hristos, ca să mă aflu Aceluia bine primit și iubit".

Apoi, prin porunca chinuitorului, a aprins cuptor spre arderea Sfîntului Neofit, pe care aruncîndu-l într-însul, au astupat gura cuptorului trei zile și trei nopți, ca adică nici oasele ucenicului să nu rămînă, iar Sfîntul Mucenic Neofit răcorindu-se în mijlocul focului prin roua cea dumnezeiască, ca la un loc de odihnă se veselea, cîntînd: *Domnul mă paște, nimic nu-mi va lipsi. În locul pășunii, acolo m-a sălășluit.* El acolo nu s-a vătămat, precum altă dată și cei trei tineri, care au fost aruncați în cuptorul Babilonului.

După acele trei zile, slujitorii chinuitorului au mers să destupe cuptorul și să lepede cenușa, căci li se părea că cuptorul este stins și mucenicul cu totul ars; dar destupîndu-l, deodată a ieșit o văpaie mare din cuptor și a ars mulțime de păgîni, care veniseră acolo. Iar sfîntul cu glas mare a strigat: "Bine ești cuvîntat, Doamne, Dumnezeul meu, care m-ai păzit întreg și nebiruit în chinuri, care m-ai izbăvit de meșteșugirile chinuitorilor și focul în rouă mi-ai prefăcut, apoi ai ars cu văpaia pe cei vrednici de văpaia cea nestinsă în veci; deci mă rog Ție, Stăpîne, să nu mă rușinezi pe mine, robul Tău, pînă la sfîrșit, pînă ce voi săvîrși nevoința mea cu ajutorul Tău".

Atunci a ieșit sfîntul din cuptor întreg, neavînd nici o vătămare de foc și l-au prins pe el păgînii slujitori, care scăpaseră de arderea focului, mirîndu-se ei de o minune ca aceea; ticăloșii o numeau vrăjitorie, singuri fiind plini de vrăjile diavolești, pentru că îi orbise răutatea lor și nu puteau să cunoască puterea lui Hristos. După aceasta au osîndit pe sfîntul la mîncarea fiarelor, pregătind chiar și privelistea și, legînd pe sfîntul de un par, au slobozit asupră-i un urs, iar acela răcnind, mergea la sfîntul și apropiindu-se, a stat, dar căutînd la dînsul, îndată s-a întors la locul său; deci, s-a mirat de aceasta ighemonul și toți cei ce veniseră la priveliște. Apoi sloboziră o ursoaică, care numai de două ori în an era adusă la priveliște, de vreme ce era foarte cumplită și ucidea pe mulți; aceea alergînd, s-a închinat la picioarele sfîntului, cinstind pe plăcutul lui Dumnezeu, și s-a dus la locul ei.

Astfel săvîrșindu-se priveliștea aceea, păstorii aduseseră la ighemon un leu foarte mare și sălbatic, despre care ziceau: "L-am prins în pustie de cinci zile și nu i-am dat hrană deloc". Iar ighemonul, bucurîndu-se, a poruncit să aducă pe leul acela

înăuntrul priveliştii, unde sfîntul mucenic sta legat gol. Şi toţi se mirau de acel leu, căci era foarte mare şi fioros.

Alergînd leul la sfîntul, a stat şi l-a privit, şi plecîndu-şi capul, scotea lacrimi din ochi şi lingea picioarele sfîntului, pentru că acela era leul pe care Sfîntul Neofit aflîndu-l la Muntele Olimpului, în peştera cea de piatră, l-a trimis aiurea, iar el s-a sălăşluit chiar în peştera aceluia. Deci, cunoscîndu-l sfîntul, i-a poruncit să se ducă în peştera sa cea dintîi în Olimp, pe care o lăsase sfîntul, poruncindu-i să nu vatăme neam de om niciodată; iar leul închinîndu-se mucenicului, s-a dus răcnind înfricoşat şi a sfărîmat uşile priveliştii, apoi a trecut degrabă prin popor, încît toţi se repezeau la fugă, temîndu-se de groaza fiarei; dar leul, nevătămînd pe nimeni, a fugit în pustie, la locul cel dintîi, după porunca sfîntului.

Muncitorul, umplîndu-se de frică şi de spaimă şi neştiind ce să mai facă, a poruncit ostaşului să străpungă cu ţepi de fier tot trupul mucenicului, pînă cînd îi va ieşi duhul; şi văzînd că după toată dureroasa străpungere sfîntul nu a murit, ci sta cu vitejie şi fără frică, un barbar care sta acolo, fiind cu chip ca de fiară şi rău la obicei, acela avînd în mîini o suliţă, s-a repezit la sfîntul, l-a lovit cu suliţa în piept şi l-a străpuns. Astfel Sfîntul Mucenic Neofit, ca un miel fiind înjunghiat, şi-a dat sufletul său în mîinile Domnului, în 21 de zile ale lunii ianuarie, vieţuind de la naşterea sa 15 ani şi patru luni; iar acum moştenind viaţa cea fără de sfîrşit, slăveşte pe izvorul vieţii, Hristos Dumnezeu, Cel împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh slăvit, în veci. Amin.

49. SFINŢII MUCENICI VALERIAN, CANDID, ACHILA ŞI EVGHENIE, CARE AU PĂTIMIT ÎN TRAPEZUNT (21 IANUARIE)

Aceşti sfinţi şi buni biruitori mucenici au pătimit în timpul împărăţiei lui Diocleţian şi Maximian, din partea lui Lisie. Mai întîi au fost prinşi cei trei: Valerian, Candid şi Achila, în Munţii Trapezuntului. Prigonirea cumplită stînd asupră-le, şi-au lăsat casele şi averile lor, cum şi toată lumea cea deşartă, şi ieşind în munţi, rătăceau, voind mai bine să locuiască cu fiarele, decît cu cei de Dumnezeu urîţi şi închinători la idoli. Şi după ce au prins pe aceşti trei, în ţara Laziei, într-o cetăţuie ce se numea Pina, păgînii i-au trimis în surghiun, într-o temniţă strîmtă, ce era acolo. Apoi, după o vreme, i-au adus la Trapezunt şi i-au pus înaintea lui Lisie. Acolo fiind întrebaţi despre credinţa lui Hristos, şi silindu-i la jertfă idolească, după ce sfinţii nu s-au supus, mai întîi dezbrăcîndu-i, i-au bătut cu vine; apoi i-au spînzurat şi cu unghii de fier i-au strujit, şi cu făclii aprinse i-au ars. Dar dumnezeiasca putere întărea pe sfinţii răbdători de chinuri, şi nevăzut le ajuta lor în chinuri şi pe chinuitori atît de mult i-au înfricoşat, încît au căzut cu feţele la pămînt, ca morţii; iar Lisie, văzînd acestea, s-a spăimîntat şi a poruncit să-i ducă în temniţă.

Nu după multe zile a prins şi pe Sfîntul Evghenie, şi foarte tare l-au bătut pentru mărturisirea lui Iisus Hristos. Apoi, mergînd Lisie în capiştea idolească, a fost dus şi Evghenie mucenicul, care intrînd înăuntru şi rugîndu-se lui Dumnezeu, îndată au căzut idolii şi ca praful s-au sfărîmat; apoi, după porunca tiranului, legîndu-l slujitorii cu frînghie de mîini şi de picioare pe Sfîntul Evghenie şi întinzîndu-l la pămînt, l-au bătut mult cu beţe groase; după aceea, spînzurîndu-l gol, cu unghii de fier i-au strujit trupul şi cu făclii l-au ars, apoi cu oţet tare, amestecat cu sare, i-au udat rănile lui. După aceea, pe toţi aceşti patru sfinţi mucenici i-au aruncat într-un cuptor înfocat, din care ieşind fără vătămare, prin tăiere de sabie s-au sfîrşit; şi astfel şi-au sfîrşit sfinţii mărturisirea lor.

50. VIAŢA ŞI PĂTIMIREA SFINTEI FECIOARE ŞI MUCENIŢE AGNIA (21 IANUARIE)

(Scrisă de Sfîntul Ambrozie al Mediolanului)

Sfînta Muceniță Agnia s-a născut în Roma cea veche, din părinți creștini, și a fost crescută de dînșii întru buna credință; iar în anul al treisprezecelea al vieții sale, prin moartea cea vremelnică a scăpat de aici și viața cea nesfîrșită a aflat-o; deci pe singur Dătătorul de viață L-a iubit și de Acela din tinerețe s-a lipit. Tînără era cu anii,

dar bătrînă cu înțelegerea cea desăvîrșită, tînără cu trupul, iar în sufletul ei era înțelepciunea căruntețelor; era frumoasă la față, dar mai frumoasă cu credința. Aceasta cu dragostea dulcelui ei Iisus, Celui ce S-a născut din curată Fecioară, rănindu-se, fecioria sa a logodit-o Lui și afară de El pe nimeni altul n-a voit să-L aibă sieși logodnic.

Fiind de bun neam și prea frumoasă, prin frumusețea sa a atras la sine ochii și inima oarecărui tînăr, care era fiul lui Simfronie, eparhul cetății; încît cînd se întorcea de la școala fecioarelor, văzînd-o acela, îndată s-a robit spre dragostea ei; și degrabă întrebînd și aflînd casa părinților ei, multe daruri a început a-i trimite ei și multe îi făgăduia, voind să-i fie mireasă și să se u-nească cu dînsul prin nuntă. Iar Sfînta Agnia toate darurile acelea le lepăda ca pe niște gunoaie, întru nimic socotindu-le și spunînd că ea este logodită Mirelui Celui mai bun, de la Care are darurile cele înalte și mai scumpe și Aceluia mireasă fiind, nu poate să-l lase pe El și să-și schimbe dragostea și credința ei.

Dar tînărul, din zi în zi cu mai mare dragoste se apropia de dînsa și se zicea despre el că este mai cinstit și mai bogat decît alți tineri de bun neam; dar socotind că fecioara mai mari daruri voiește de la dînsul, i-a trimis mai multe și mai scumpe decît cele dintîi, adică pietre și mărgăritare, podoabe și haine de mult preț; și el însuși le-a adus la dînsa, rugînd-o pe de o parte singur, iar pe de alta prin cunoscuți, prieteni și vecini, ca pe nimeni mai mult decît pe el să nu cinstească, știindu-i numele cel bun al său, bogățiile, casele și moștenirile cărora ea poate să fie stăpînă, de va voi să se logodească cu el.

Atunci, pe față a început a-i grăi lui sfînta: "Du-te de la mine aprinzătorule al văpăii păcatului, pătimașule neiubitor al curăției și mîncarea cea pregătită morții celei veșnice; depărtează-te de la mine, de vreme ce te-a întrecut pe tine alt iubitor al meu, care fără de asemănare mai mari frumuseți mi-a dăruit și cu inelul credinței Sale m-a logodit, dar tu nici cu neamul, nici cu dragostea nu poți să te asemeni Lui.

Acela a pus pe mine podoaba cea scumpă a înfrumusețării celei duhovnicești, dreapta mea și grumazul meu le-a înveselit cu pietre de mai mult preț, a pus în urechile mele cercei de mărgăritare fără de preț și m-a încins cu mărgăritare de lumină strălucitoare. El a pus semn în fața mea, ca astfel pe nici un iubitor să nu-l voiesc decît pe El. M-a îmbrăcat cu haină țesută cu aur și cu nenumărate podoabe m-a înfrumusețat, și arătîndu-mi și o comoară fără de preț, a făgăduit ca să mi-o dea mie, de voi păzi credința către El; deci nu pot să caut spre altcineva, ca să nu necinstesc pe iubitul meu cel dintîi, nici nu pot să-L las pe Acela cu care, prin legătura dragostei tare sînt legată, al Cărui bun neam este mai înalt, puterea mai mare, podoaba mai frumoasă, dragostea mai dulce, tot dorul covîrșind, Cel care a pregătit mie acum cămara, al Cărui glas este dulce.

Acum a plecat din gura Lui lapte și miere, acum cu brațele Sale cele curate m-a cuprins pe mine, inima Lui cu inima mea acum S-a unit și sîngele Lui a înfrumusețat

fața mea, Cel a Cărui Maică este o Fecioară nenuntită, Căruia îngerii Îi slujesc și soarele și luna de frumusețea Lui se minunează, care prin porunca Lui morții înviază, prin atingerea Lui bolnavii se tămăduiesc și ale Cărui bogății niciodată nu se împuținează și vistieriile nu-L ispitesc. Aceluia Unul îi păzesc credința și Lui cu toată osîrdia mă încredințez; și cînd Îl am pe Acela tovarăș, fecioară rămîn, iubindu-L, fără prihană sînt, și atingîndu-mă de El, curată rămîn; nici nu voiesc să fac după nuntă fii, ci mă duc unde nu este durere și roadele bune în toate zilele se înmulțesc".

Auzind acestea nebunul de tînăr, mai mult s-a cuprins cu nesățioasa dragoste către dînsa și bolind cu inima, din rănirea de dragoste a căzut în grea boală de jale și de mîhnire; deci, pe pat zăcînd și din adîncul inimii cu greu suspinînd, și-a arătat la doctori rana inimii sale. Iar tatăl lui, cînd a auzit acestea, cercetînd pricina bolii, îndată a trimis la fecioară și la părinții ei, dorind să o logodească ca mireasă fiului lor. Iar ea s-a lepădat ca și întîi, zicînd: "Nicidecum nu mă voi lepăda de Cel mai înainte logodnic al meu".

Dar eparhul cu mînie întreba cu dinadinsul: cine este cel ce voiește să se asemene cu fiul său și să-mi defăimeze casa? Atunci cineva din cei ce stăteau de față i-a spus că Agnia este din tinerețe creștină și de vrăjile creștinești atîta este înșelată, încît pe Hristos, pe care creștinii Îl au ca Dumnezeu, Îl socotește că îi este ca și logodnic. Acestea auzindu-le eparhul, s-a bucurat, de vreme ce putea, fiind judecător, ca pe cea nevinovată de pedeapsă să o judece pentru necinstirea zeilor săi și nădăjduia ca, cu puterea sa, să o silească spre însoțirea cu fiul lui.

Drept aceea, îndată trimițîndu-și slugile, a adus-o înaintea judecății sale păgînești. Unde mai întîi cu momiri, apoi cu îngroziri se ispitea și se nevoia să o întoarcă de la Hristos și de la fecioria cea făgăduită Lui. Însă fecioara lui Hristos nici de momire nu se înșela, nici de îngrozire nu se înfricoșa; ci, fiind îmbărbătată cu mintea, de cel ce o înfricoșa și de cel ce o momea își bătea joc.

Văzînd Sofronie eparhul o bărbăție ca aceea a fecioarei, spre părinții ei s-a întors și cu ei despre logodnic a vorbit foarte mult. Dar de vreme ce erau de bun neam, necutezînd ca să le facă lor silire, îi sfătuia ca cu adevărat să îndemne pe fiica lor spre nuntă; dar ei se lepădau, zicînd: "Noi, o! eparhule, nu putem a o îndemna, căci precum din copilăria ei îi știm gîndul, aceasta niciodată nu o vom face, nici de la scopul său cîndva nu se va întoarce". Atunci eparhul iarăși punînd înainte pe fecioara la judecată și multe vorbindu-i despre dragostea trupească și de însoțire, cînd a părăsit tot cuvîntul cel amăgitor și momitor, la sfîrșit a zis: "Din două una să-ți alegi ție: sau să te unești cu nunta fiului meu, sau zeiței Vesta, dacă dorești fecioria să-ți păstrezi, întru veșnică slujbă să te dai; căci niște fecioare ca acestea îi trebuiesc ei".

La aceste cuvinte ale aceluia, fericita Agnia a răspuns: "Dacă pe fiul tău, care este răzvrătit de nebuna poftă, dar ca om are minte și poate vedea, umbla și gusta bunătățile lumii acesteia, eu însă nu pot, pentru Hristos al meu, nici măcar a căuta spre dînsul, apoi cum aș putea să cinstesc pe idolul cel surd, mut, neînsuflețit și

nepriceput? Și, ca să nu fac strîmbătate Atotputernicului Dumnezeu, capul meu nu-l voi pleca la piatra cea nesimțită, știind cu încredințare că nu este alt Dumnezeu afară de Acela Care a făcut cerul și pămîntul, prin Fiul Său, Domnul nostru Iisus Hristos, Care pentru noi S-a întrupat și a treia zi a înviat; Care acum la ceruri împărățește cu împărăție fără de sfîrșit. Acestuia eu îi slujesc și mă închin ca unui Dumnezeu adevărat și viu. Iar pe zeița ta cea mincinoasă și pe necurații voștri zei îi blestem".

Acestea auzindu-le eparhul Sofronie, i-a zis: "Îți cruț tinerețile tale și hulele pe care le-ai zis contra zeilor noștri le iert ție, că te văd că nu ai înțelegere desăvîrșită; deci, cruță-te și tu singură pe tine și nu mînia pe zei".

Iar Sfînta Agnia a zis: "Pentru ce tinerețile mele ca nedesăvîrșite și nepricepute le socotești; ce ți se pare că-mi trebuie vreo milă de la tine? Deci, să știi că credința se păstrează nu în ani și în vîrsta trupului, ci întru înțelegere, căci Dumnezeu Atotputernicul laudă mai mult mintea decît anii și binevoiește înțelegerea mai mult decît anii. Iar zeii tăi, întru a cărora urgisire nu dorești a fi eu, lasă-i ca singuri să se mînie asupra mea, singuri să-mi grăiască și să-mi poruncească, ca să-i cinstesc și să mă închin lor". Zis-a eparhul: "Una din două să-ți alegi: sau cu alte fecioare, spre lauda casei tale, să jertfești zeiței Vesta, sau să mergi în casa de desfrînare spre veșnica ocară a numelui tău, la femei fără de rușine".

Atunci Sfînta Agnia cu îndrăzneală a răspuns: "De-ai fi știut cine este Dumnezeul meu, n-ai fi grăit unele ca acestea; iar eu văd puterea Dumnezeului meu Iisus Hristos și întru nimic socotesc îngrozirile tale, nădăjduind cu neîndoire că nici zeilor tăi nu voi jerfi și nici fecioria mea cea curată nu se va întina; pentru că am păzitor al trupului meu pe îngerul lui Dumnezeu și pe Domnul meu Iisus Hristos, Unul născut Fiul lui Dumnezeu, pe care tu nu-L știi încă; Acela îmi este zid nesurpat, străjer neadormit și apărător neîncetat; iar nu ca zeii tăi, care sînt de aramă, din care mai bine se fac căldări pentru trebuințe omenești, sau de pietre, care se aștern pe drum; iar Dumnezeu nu în piatră locuiește, ci scaunul Lui este cerul, nu în aramă sau în oricare altă materie scumpă, ci întru împărăția cea de sus, unde de toată zidirea este lăudat și închinat. Iar tu cu cei asemenea ție, de nu te vei întoarce de la închinarea de idoli la adevăratul Dumnezeu, apoi împreună cu zeii tăi, care în foc se varsă și în foc se toarnă, în focul cel veșnic te vei chinui".

Atunci eparhul, mîniindu-se foarte tare, a poruncit să dezbrace pe sfînta și s-o ducă goală în casa de desfrînare, iar crainicul striga astfel: "Agnia, rău credincioasa fecioară, care a hulit pe zei ca o desfrînată, se dă în casa de desfrînare". Și fiind dezgolită sfînta fecioară spre batjocură, Dumnezeu nelăsînd pe aceea care nădăjduia spre El, nici lăsînd să fie rușinată și batjocorită mireasa Sa, îndată a făcut să crească perii capului ei atît de mari, încît tot trupul ei cu totul l-a acoperit, ca o haină prea frumoasă, încît nimeni nu putea să-i vadă goliciunea ei.

Apoi, intrînd în casa cea de păcat, a văzut pe îngerul lui Dumnezeu, pe păzitorul cel gata al fecioriei sale, care atît de mult a luminat-o pe ea cu o negrăită

lumină, încît pentru mărirea slavei, nu puteau să caute la dînsa ochii celor fără de rușine și necurați; pentru că strălucea cămara aceea ca soarele, cînd strălucește întru puterea sa; și cu cît încerca cineva cu mai iscoditori ochi să caute la dînsa, cu atît se întunecau ochii lui de chipul cel nevăzut; iar cînd a început a se ruga fecioara, a văzut înaintea sa o haină albă, țesută nu de mîini omenești, ci de mîini îngerești, cu care îmbrăcîndu-se și văzînd-o potrivită staturii sale, a zis: "Mulțumesc Ție, Doamne al meu, Iisuse Hristoase, că rînduindu-mă în rîndul roabelor Tale, această haină mi-ai dăruit mie".

Atunci casa păcatului era ca o casă de rugăciune și locul petrecerilor diavolești se făcuse sălășluire a casei lui Dumnezeu, desfrînarea cea necurată s-a făcut cămară frumoasă, unde mireasa lui Hristos, cu îngerul ce i se arătase ei, lăuda și cînta pe Dumnezeu. Și veneau mulți răzvrătiți cu mintea și aprinși cu pofta; dar temîndu-se de slava aceea ce înconjura pe fecioară și cunoscînd dumnezeiasca putere ce apăra fecioria ei, se înțelepțeau și închinîndu-se, ieșeau de acolo.

Apoi, însuși tînărul acela, începătorul răului, a venit cu prietenii săi, plin de patima desfrînării, vrînd să facă silă sfintei fecioare și văzînd că cei care intraseră și ieșiseră mai înainte de dînsul nimic au sporit, îi batjocorea, numindu-i neputiincioși și mișei; deci, a intrat singur cu îndrăzneală, în cămara în care se ruga sfînta, și văzînd cereasca strălucire, n-a dat cinste slavei Domnului, ci fără de rușine, s-a repezit la mireasa lui Hristos; și mai înainte de a se atinge el cu mîna de dînsa, îndată a năvălit asupra lui diavolul, și aruncîdu-l tare la pămînt, l-a sugrumat și l-a lăsat fără de suflet. Iar tinerii cei ce veniseră cu dînsul, văzînd că el zăbovește mult acolo, socoteau că el săvîrșește lucrul păcatului; unul din cei mai iubiți prieteni ai lui vrînd să-l laude, a intrat acolo, dar găsindu-l fără suflet, a început a striga cu mare glas: "Bărbați romani, ajutor! Iată, fermecătoarea aceasta cu vrăjile sale a omorît pe fiul eparhului".

Alergînd îndată mulțime de popor și văzînd ceea ce se făcuse, unii o numeau fermecătoare, alții nevinovată; însă tatăl celui mort, auzind de aceasta, a mers degrabă în popor și văzînd pe fiul său zăcînd fără de suflet, cu tînguire a zis către dînsa: "O! fără de omenie și mai rea decît toate femeile, pentru ce ai omorît pe fiul meu? Au n-ai putut cu altul oarecare să-ți arăți puterea meșteșugul vrăjilor tale? Vai, mie, ce-ai făcut? Spune-mi cum l-ai ucis pe el?"

Sfînta, cu blîndețe, i-a răspuns: "Acela a cărui voie poftea s-o împlinească fiul tău, adică cel din început vrăjmaș al neamului omenesc, care are putere asupra desfrînaților și netemătorilor de Dumnezeu și mai ales asupra batjocoririlor de fecioare, acela l-a ucis pe el; pentru că toți cei care mai înainte de el au intrat sînt vii și sănătoși, de vreme ce au dat cinste Dumnezeului tuturor, Cel ce a trimis pe îngerul Său să mă îmbrace în această haină a milostivirii și să-mi păzească întreaga fecioria mea, cea din scutece făgăduită lui Hristos. Deci, văzînd toți luminarea cea îngerească, se închinau și ieșeau fără vătămare, iar fiul tău fiind fără rușine și vrînd să se atingă de mine, îndată l-a dat pe el îngerul cel dumnezeiesc satanei, spre această amară și

necinstită moarte, pe care o vezi. Și iată, nu cu ale mele farmece, precum ție ți se pare, ci cu puterea și cu porunca îngerului lui Dumnezeu este omorît".

Eparhul a zis către dînsa: "Ca să mă încredințez că nu cu farmece ai făcut-o, roagă pe îngerul tău ca să învieze pe fiul meu". Răspuns-a sfînta: "Deși sînteți nevrednici în necredința voastră de o minune ca aceasta, dar pentru că a venit ceasul ca puterea Domnului meu Iisus Hristos să fie arătată și preamărită, ieșiți toți de aici ca să fac obișnuitele rugăciuni Dumnezeului meu".

Deci, cînd se ruga cu fața la pămînt, plîngînd, atunci îngerul Domnului arătîndu-se, a ridicat-o pe ea și a înviat pe tînărul cel mort. Ieșind afară, a început a striga cu glas mare: "Unul este Dumnezeu în cer și pe pămînt și pe mare, Dumnezeul creștinesc și alți zei nimic nu sînt, fără numai înșelăciune a rătăcirii, aducînd și lor și altora pierzanie veșnică". Acestea auzindu-le și văzîndu-le mulți din popor, au crezut în acea zi 160 de oameni și, mergînd, s-au botezat. Dar acestora, puțin mai pe urmă, necredincioșii le-au tăiat capetele, împreună cu al tînărului celui înviat.

Pentru o minune ca aceasta s-au tulburat slujitorii idolilor și vrăjitorii, apoi făcînd gîlceavă și tulburare mare în popor, strigau către judecător: "Scoate în mijlocul nostru pe vrăjitoare, ucide pe fermecătoarea aceasta, care nu numai trupul ucide, ci și sufletele și inimile bărbătești". Sofronie, văzînd o minune ca aceasta, era întru nepricepere și voia să elibereze pe sfînta, însă se temea de răscularea asupra lui a slujitorilor idolilor. Și ca să nu fie izgonit din patrie, a lăsat pe omul său, cel cu numele Aspazie, pentru împăcarea tulburării poporului, iar el singur s-a dus mîhnit, căci n-a putut ca pe sfînta fecioară, după învierea fiului său, s-o elibereze.

Aspazie, luînd puterea, a poruncit ca în mijlocul cetății să facă un foc și să arunce pe Sfînta Agnia spre ardere. Și fiind aruncată sfînta, îndată s-a despărțit văpaia în două părți, făcîndu-i în mijloc loc și răcoare, iar asupra celor ce stăteau împrejur, focul se întindea și-i ardea. Popoul văzînd pe fecioară nearsă, socotea că aceea nu are putere dumnezeiască, ci vrajă.

Deci, întărtîndu-se gîlceava, cu glasuri de hulă strigau tare. Sfînta muceniță în mijlocul focului, ridicîndu-și mîinile în sus se ruga: "Slavă Ție Atotputernice, de toți închinat și slăvite Părinte al Domnului nostru Iisus Hristos, prin Care m-ai izbăvit de mîinile oamenilor celor necurați și de spurcăciune ai păzit sufletul și trupul meu curat. Iată și acum cu cereasca rouă a Sfîntului Duh se răcorește mie locul acesta, văpăile se despart și toată puterea focului se duce asupra slujitorilor celor care se sîrguiesc să mă ardă. Bine Te cuvîntez, Dumnezeule, Cel Prealăudat, căci în mijlocul văpăii, fără temere îmi dai cale spre Tine, aceasta, care acum o cred și o văd. De aceea, ce am nădăjduit, aceea am primit și dorirea mi-am cîștigat. Acum pe Tine Te mărturisesc cu inima, pe Tine cu toată dorirea Te-am dorit; iată, la Tine merg, Dumnezeul Cel viu și adevărat, Care cu Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul Tău, și cu Sfîntul Duh, locuiești și împărățești în toți vecii. Amin".

Săvîrșindu-și rugăciunea și focul stingîndu-se, Aspazie, nesuferind tulburarea poporului, a poruncit să înfigă sabia în grumazii sfintei. Și astfel Mucenica lui Hristos Agnia, roșindu-se cu sîngele său, s-a dus la nunta Mirelui Celui fără de moarte. Iar părinții ei, luînd cu bucurie cinstitul trup al Sfintei Agnia, fiica lor, l-au dus la un sat al lor, nu departe de cetate, pe calea ce se numea Nomentana, unde mulți din credincioși se adunau la rugăciune, mai ales noaptea, de frica necredincioșilor, care și acolo și pe cale pîndind, mare răutate făceau.

Odată năvălind fără de veste, pe mulți i-au rănit, aruncînd cu pietre și pe toți i-au gonit și numai o fecioară a rămas, anume Emerentiana, care era de o vîrstă cu Sfînta Agnia. Aceea umplîndu-se de îndrăzneală, ocăra pe tîlhari, zicîndu-le: "Pentru ce, împietriților, ucideți cu pietre pe oamenii cei nevinovați? Ce pricină ați aflat într-aceștia care pe unul Dumnezeu laudă și vouă multe bunătăți vă mijlocesc cu rugăciunile lor?" Iar ei, mîniindu-se, au ucis-o cu pietre. Și astfel, rugîndu-se la mormîntul Sfintei Agnia, și-a dat duhul său Domnului. Și îndată s-a făcut cutremur mare, fulgere și înfricoșate tunete și cea mai mare parte din ucigași au căzut morți, uciși de sus. Și într-acea vreme cu îndrăzneală mai mult se făcea rău credincioșilor celor ce mergeau la mormîntul muceniței lui Hristos.

Părinții Sfintei Agnia, mergînd noaptea cu prezbiterii, au spălat cinstitul trup al Sfintei Emerentiana, fiind sîngerat, și l-au îngropat aproape de Sfînta Agnia. Iar ei neîncetat erau la mormîntul iubitei lor fiice, în toate nopțile priveghind și plîngînd. Într-o noapte au văzut o ceată de fecioare, mergînd pe lîngă dînșii, cu hainele țesute cu aur, frumos împodobite și cu slavă cerească luminate, iar în mijlocul lor au văzut pe sfînta lor fiică, Agnia, de asemenea strălucitoare, avînd de-a dreapta sa un mielușel mai alb decît zăpada. Aceea spunînd către prietenele sale să stea și să aștepte puțin, a zis către părinți: "Nu mă plîngeți pe mine ca pe o moartă, ci mai ales vă bucurați cu mine, căci cu fecioarele acestea am luat luminoase locașuri și pe Cel pe Care L-am iubit cu toată inima pe pămînt, cu Acela m-am unit acum în ceruri". Acestea zicînd, s-a făcut nevăzută.

După mulți ani, sosind împăratul Constantin cel Mare, fiica acestuia bolea cu trupul, cuprinsă fiind de bube de la cap pînă la picioare și nu era loc neatins pe trupul ei, încît nici doctorii nu puteau să-i ajute cu ceva. Și sfat bun luînd, a mers noaptea la mormîntul Sfintei Mucenițe Agnia și acolo cu neîndoită credință rugîndu-se cu lacrimi, a adormit și a văzut în vedenie pe Sfînta Agnia zicînd către dînsa: "Îndrăznește, Constantio, și crede în Domnul Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Mîntuitorul tău, prin care acum te tămăduiești de rănile tale".

Deșteptîndu-se din somn Constantia, s-a simțit atît de sănătoasă, ca și cum niciodată n-ar fi bolit. Și întorcîndu-se la palatul ei, a spus tatălui său și fraților, cum a tămăduit-o Sfînta Agnia și s-a făcut bucurie mare în casa împărătească, încît toată cetatea se bucura, slăvind pe Dumnezeu de acea minune preaslăvită; și mulți mergînd la mormîntul sfintei mucenițe, primeau multe tămăduiri.

După aceea, Constantia, fiica împăratului, a rugat pe tatăl ei să zidească o biserică în numele Sfintei Muceniţe Agnia, la mormîntul ei, unde rînduindu-şi viaţa, a petrecut în feciorie cu multe altele de neam bun şi slăvite fecioare, pînă la sfîrşitul ei. Şi astfel s-a făcut mînăstire de fecioare lîngă biserica fecioarei şi miresei lui Hristos, Sfînta Agnia întru cinstea şi lauda ei şi întru slava lui Hristos, Dumnezeul nostru, Celui împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, slăvit în veci. Amin.

51. SFÎNTUL APOSTOL TIMOTEI, UNUL DIN CEI ŞAPTEZECI (22 IANUARIE)

(Culeasă din dumnezeiasca Scriptură şi după Metafrast)

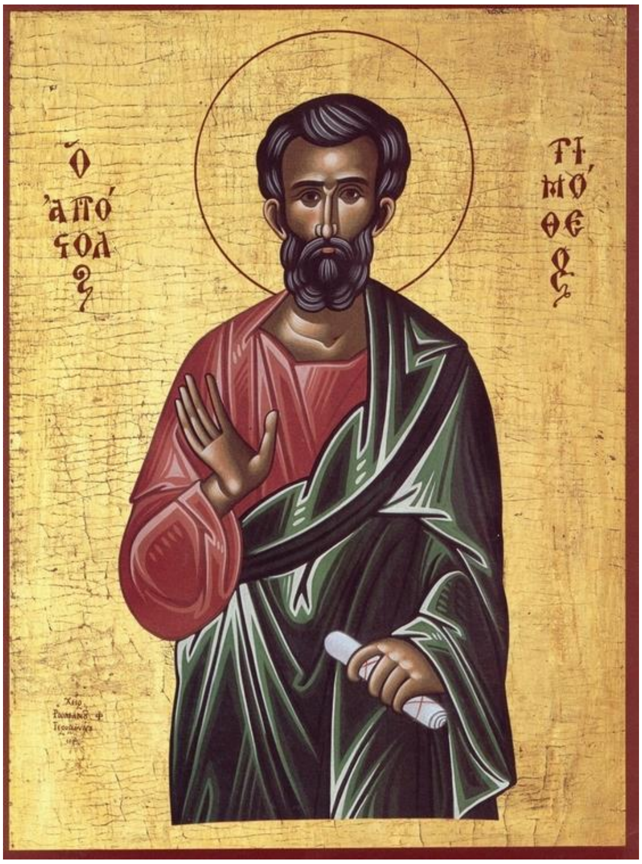

Pe Sfîntul Apostol Timotei l-a odrăslit latura Licaoniei şi a învăţat carte în vestita cetate Listra, care nu s-a preamărit atît cu îndestularea roadelor pămînteşti, pe cît cu această de Dumnezeu sădită mlădiţă tînără, deşi nu era din prea bună rădăcină; căci precum un trandafir bine mirositor iese din spini, tot astfel Timotei a odrăslit din tată necredincios elin, care era renumit în păgîneasca sa rea credinţă; şi atît de vestit

în răutate, pe cît mai pe urmă fiul lui l-a întrecut cu bunătăţile şi cu obiceiurile cele bune.

Maica sfîntului, ca şi bunica lui, erau evreice de neam, dar amîndouă sfinte şi drepte, împodobite cu fapte bune, precum despre dînsele mărturiseşte Sfîntul Apostol Pavel, zicînd: "Doresc să te văd, aducîndu-mi aminte de lacrimile tale, ca să mă umplu de bucurie, luînd pomenire de credinţa cea nefăţarnică, care este întru tine şi care s-a sălăşluit mai înainte în bunica ta Loida şi în maica ta Eunike; deci, încredinţat sînt că şi întru tine va fi aşa" (II Timotei, 1, 4-5).

Dar fiind încă copil fericitul Timotei, şi nu atît cu bucatele, cît cu cuvîntul Domnului hrănindu-se de maica sa, s-a abătut cu totul de la rătăcirea cea păgînească şi iudaicească şi a alergat la Sfîntul Pavel, la trîmbiţa bisericească cea de Dumnezeu glăsuitoare, într-un chip ca acesta: cînd Sfîntul Apostol Pavel a venit în Listra cu Barnaba, ucenicul şi apostolul lui Hristos, precum spune dumnezeiescul Luca în Faptele Apostolilor, au mers şi în cetăţile Licaoniei, în Listra şi în Derbe, şi în cele dimprejurul lor, iar prin venirea sa acolo, a făcut o mare minune; căci a tămăduit un şchiop din pîntecele maicii sale, numai cu cuvîntul, lucru pe care văzîndu-l popoarele, s-au mirat foarte, zicînd: Dumnezeu asemănîndu-se oamenilor, s-a pogorît la noi.

Înştiinţîndu-se că nu dumnezei, ci apostoli şi propovăduitori ai Dumnezeului Celui viu se numesc ei, mincinoşilor zei le sînt potrivnici şi spre aceasta sînt trimişi, ca să întoarcă pe oameni de la înşelăciunea diavolească spre adevăratul Dumnezeu, care nu numai pe cuvioşi, ci şi pe morţii din morminte poate să-i scoale, atunci mulţi s-au întors de la rătăcire către dreapta credinţă. Între dînşii era şi maica acestui fericit Timotei, care petrecea în văduvie după bărbatul său. Ea a primit cu bucurie în casa sa pe Sfîntul Apostol Pavel, l-a găzduit cu toată îndestularea şi i-a dat pe Sfîntul Timotei, fiul său, răsplătindu-i ca un dar pentru minunea făcută de dînsul în cetatea lor şi pentru luminarea dreptei credinţe. Atunci era copil, încă tînăr cu anii, dar foarte îndemînatic şi de bună credinţă, pentru primirea seminţei cuvîntului lui Dumnezeu.

Deci, luîndu-l Sfîntul Pavel şi văzîndu-l blînd şi cu minte bună, apoi, văzînd mai înainte de a fi darul lui Dumnezeu, l-a iubit mai mult decît părinţii cei trupeşti; dar, de vreme ce atunci era încă copil tînăr şi neputînd să călătorească cu dînsul, l-a lăsat acasă, punîndu-l lîngă dascăli iscusiţi, ca să înveţe de la dînşii dumnezeiasca Scriptură, de care lucru scriind Pavel către dînsul, îi aducea aminte: *Din tinereţe ştii Sfintele Scripturi.* Fiind urmărit de poporul iudeu, a fost dat afară din cetate şi s-a dus în alte cetăţi.

După cîţiva ani, cînd Sfîntul Pavel a ieşit din Antiohia să cerceteze pe fraţii din toate cetăţile în care propovăduise mai întîi cuvîntul lui Dumnezeu, luînd pe Sila, a venit în Listra, unde era Sfîntul Timotei, şi văzîndu-l că venise în vîrstă şi sporise în toată fapta bună, apoi că era bine mărturisit de toţi creştinii de acolo, l-a luat cu sine la apostolie şi l-a făcut împreună călător, nedezlipit la toate ostenelile şi

călătoriile sale și împreună slujitor întru Domnul. Dar cînd a voit să iasă din cetate, ca să nu smintească pe niște iudei, care erau mulțime mare prin locurile acelea, l-a tăiat împrejur, după legea lui Moise, nu pentru vreo trebuință de mîntuire, deoarece avea darul cel nou, Sfîntul Botez, în locul tăierii împrejur, ci ca iudeii să nu se smintească de dînsul, deoarece toți știau că s-a născut din tată elin.

Deci, ieșind de acolo Sfîntul Pavel, umbla prin cetăți și prin sate, învățînd și binevestind împărăția lui Dumnezeu și luminîndu-i pe toți cu lumina dreptei credințe, căruia ca o stea a soarelui, cel de la al treilea cer răsărit, îi urma dumnezeiescul Timotei, primind lumina cea neînserată, adică învățătura bunei vestiri a lui Hristos, și deprinzîndu-se la obiceiuri bune și la viață îmbunătățită, precum mărturisește despre dînsul iarăși apostolul Pavel, zicînd: "Iar tu ai urmat învățăturii mele, vieții, așezămîntului, credinței, îndelung răbdării, dragostei, îngăduinței, izgonirilor și pătimirilor" (II Timotei, 3, 10-11).

Astfel, Sfîntul Timotei a scos toate bunătățile din vasul alegerii, adică de la Pavel, și a primit apostoleasca sărăcie pentru Hristos, ca să nu cîștige pentru el nimic, nici aur, nici argint, nici altceva de pe pămînt; ci a trece din loc în loc și a propovădui Evanghelia împărăției. Apoi, s-a deprins a răsplăti bine pentru rău, căci fiind ocărît, el binecuvînta, prigonit fiind, el răbda, hulit fiind, mîngîia, în toate punîndu-se înainte pe sine, ca o slugă a lui Dumnezeu. Deci, s-a făcut următor adevărat învățătorului său, Sfîntului Pavel. Drept aceea, Sfîntul Pavel, văzînd pe ucenicul său sporind într-atîtea fapte bune, l-a făcut mai întîi diacon, după aceea preot, apoi episcop, deși era tînăr de ani.

Apoi, prin punerea mîinilor apostolești, fiind slujitor al tainelor lui Hristos, s-a făcut următor prea osîrdnic al durerilor și ostenelilor apostolești, pătimind împreună și slujind celor mai mari apostoli, întru buna vestire a lui Hristos, pe care nici tinerețile, nici slăbiciunea trupului, n-au putut vreodată să-l împiedice de la nevoința care era de față. Ci în toate avea răbdare, după cum mărturisește despre dînsul învățătorul său Pavel, care scriind către Corinteni, în epistola întîi, zice: *De va veni Timotei, luați aminte, ca să vie la voi fără de frică, pentru că are lucrul Domnului, ca și mine; deci, nimeni să nu-l defăimeze*. Apoi, lăudîndu-l, a scris: *Am trimis la voi pe Timotei, care îmi este fiu iubit și credincios întru Domnul, care vă aduce vouă aminte de căile mele*.

Dar și în alte scrisori ale sale îl numește frate al său, zicînd: *Pavel, legatul lui Iisus Hristos, și Timotei, fratele*. Și iarăși: *Pavel, apostolul lui Iisus Hristos, cu voia lui Dumnezeu, și Timotei fratele*. Și încă: *Trimis-am pe Timotei, fratele nostru, slujitorul lui Dumnezeu și ajutătorul nostru în bună vestirea lui Hristos, ca să vă întărească și să vă mîngîie în credința voastră.*

Acestea și multe altele se află ca mărturii în epistolele lui Pavel, spre lauda Sfîntului Timotei, pentru care acela nu se înălța, ci viețuind în smerita cugetare și pază, prin post și prin ostenelile cele de-a pururea, atît de mult se trudea, încît chiar

învățătorul lui, văzîndu-i nevoințele și postul, îi era milă de el foarte mult, pentru că, văzîndu-l trudit, îl îndemna să nu bea apă, ci să primească puțin vin pentru stomacul său și pentru multele neputințe, de care, deși neîncetat trupul îi era cuprins, dar sufletul lui cel bun îi era sănătos și petrecea liber de toată vătămarea.

Deci, Timotei umbla prin toate marginile lumii cu învățătorul său, pentru că adesea propovăduia cuvîntul lui Dumnezeu în Efes, Corint, Macedonia, Italia, Spania, încît este drept a zice despre dînșii: *În tot pămîntul a ieșit vestirea lor și la marginile lumii cuvintele lor*. Și era Sfîntul Timotei ascuțit la minte, grabnic la răspunsuri, retor ales în propovăduirea cuvîntului lui Dumnezeu, dascăl preadulce în împlinirea Sfintelor Scripturi, păstor prea vrednic în ocîrmuirea bisericească și în apărare, dar mai ales a cîștigat îndestulat dar, căci din îndoit izvor a scos învățătura.

Dar nu numai pe Pavel îl avea învățător, ci și de la iubitul ucenic a lui Hristos învăța, de la Ioan; căci fiind trimis de Domițian, împăratul Romei (81-96), în exil în insula Patmos, Timotei a fost în locul acestui Sfînt Ioan, episcop al cetății Efesului, unde nu după multă vreme a pătimit, pentru mărturisirea lui Iisus Hristos, astfel:

Era odată un praznic vestit în Efes, ce se numea Catagoghion, în care închinătorii de idoli, bărbați și femei, luînd asemănări de fețe neobișnuite, purtînd în mîini ciomege și idoli, înconjurau ulițele cetății fără de rușine și cu glasuri fără de rînduială, strigînd, pe cei ce-i întîlneau ca tîlharii se repezeau asupra lor, și ucideau pe mulți și făceau alte fărădelegi; cu care ticăloșii socoteau că aduc slujbă necuraților zei ai lor.

Acestea văzînd dumnezeiescul Timotei, și cu focul rîvnei celei dumnezeiești aprinzîndu-se, a intrat cu îndrăzneală într-acea priveliște de Dumnezeu hulitoare, propovăduind pe Unul adevăratul Dumnezeu, pe Domnul nostru Iisus Hristos, arătînd înșelăciunea și rătăcirea zeilor lor și altele cîte erau din destul spre încredințare, spunînd cu limbă slobodă. Iar ei, întru întunericul închinării de idoli umblînd, n-au cunoscut, nici n-au înțeles cele grăite de apostol, ci repezindu-se cu un suflet asupra lui cu ciomegele ce aveau în mîini, l-au bătut cumplit pe sfînt și cu toată nemilostivirea și neomenia, pe pămînt tîrîndu-l și călcîndu-l, l-au chinuit pînă la moarte.

Creștinii după aceea venind și văzîndu-l încă puțin suflînd, l-au dus afară din cetate și după ce a murit, i-au îngropat cu cinste trupul lui, la locul ce se numea Pion, adică "gras". Iar după multă vreme, cinstitele și sfintele lui moaște, după porunca împăratului Constanțiu (337-361), fiul marelui Constantin, s-au dus din Efes în Constantinopol, de Sfîntul Artemie mucenicul și au fost puse în biserica Sfinților Apostoli, alături de dumnezeiescul Apostol Luca și cu Andrei, cel întîi chemat. Dumnezeu binevoind astfel, ca celor ce în viața aceasta toate de obște le-au fost, obiceiurile, învățătura și propovăduirea Evangheliei, de obște la fel și mormîntul după moarte să le fie, de vreme ce și odihna lor în ceruri este una, întru împărăția

Domnului nostru Iisus Hristos, care împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh împărățește, în veci. Amin.

52. SFÎNTUL MUCENIC ANASTASIE PERSUL (22 IANUARIE)

(După Metafrast)

Cînd Sfînta Cetate Ierusalim a fost luată de Hosroe, regele Persiei, iar acele sfinte locuri unde a petrecut Hristos Domnul nostru și a suferit pătimirile cele de voie, răstignirea, moartea, îngroparea și învierea, atunci a fost robit de păgînii barbari, mîntuitorul lemn al Crucii Domnului, fiind prădat și dus în Persia cu multe dobînzi. Atunci a început a răsări în Persia slava lui Hristos ca soarele, prin minunile ce se făceau de către făcătorul de viață lemn al Crucii, care în robie fiind, sufletele omenești le robea lui Dumnezeu și ca o undiță vînîndu-le, le atrăgea spre Hristos, prin cunoștința adevărului umilindu-le și prin dragostea cea dumnezeiască aprinzînd inimile acelora. Atunci a venit la cunoștința lui Hristos și Sfîntul Mucenic Anastasie, despre care ne este acum vorba.

Acesta din naștere era pers, din satul Rasnun, care este între hotarele ce se numeau Razeh. Numele lui din păgînătatea persană era Magundat, fiu al unui vrăjitor, anume Vava, care în părțile acelea era vestit învățător al meșteșugului vrăjitoresc, la care și pe fiul său l-a învățat desăvîrșit, încă din tinerețe. Apoi, venind Magundat în vîrsta bărbătească, a fost rînduit în oaste cu mulți alți tineri și petrecea în cetatea împărătească cea de la scaun, slujind lui Hosroe, regele Persiei.

Auzind de slava și puterea lemnului Crucii, care a luminat toate laturile Persiei și le-a înfricoșat cu minuni înspăimîntătoare, încît toți ziceau că Dumnezeul creștinesc a venit în Persia, a început a cerceta cu dinadinsul, pentru că deodată i s-a aprins sufletul în taină cu focul acela pe care Hristos a venit să-l arunce pe pămînt; și nu s-a odihnit acest frumos tînăr umblînd și pe mulți întrebînd, dorind să știe cu încredințare cum este acest lemn, care are atîta putere spre facerea de minuni. Cînd i s-a spus de credincioși, că aceea este Crucea pe care Hristos Domnul, Fiul lui Dumnezeu, care acum se mărturisește și se cinstește de creștini, că S-a răstignit pe ea pentru mîntuirea neamului omenesc, atunci mai mult s-a aprins cu dorința cea dinăuntru, să cunoască desăvîrșit pe Fiul lui Dumnezeu.

Și a făcut multe întrebări, iar din răspunsuri lua avînt pentru mai multe cercetări, sîrguindu-se să se încredințeze: Cum S-a pogorît Dumnezeu din cer? Cum S-a făcut om? Pentru ce a fost osîndit pe Cruce? De cine? Și oare S-a întors iarăși la cer, de unde S-a pogorît?

Auzind de la creștini despre dumnezeiasca Taină care se povestea lui, adică a întrupării lui Hristos, urechile lui au primit cu dragoste sămînța dreptei credințe; iar sufletul său încet creștea spicele credinței și spre urmarea lui Hristos se îndemna. Deci, avea Magundat un frate după trup, asemenea ca și el, și erau amîndoi în ceata unui slăvit voievod, anume Sain. Acesta fiind trimis cu oaste de regele Persiei la război, în stăpînirea grecească, apoi ajungînd la Calcedon, slăvita cetate creștinească, și Magundat slujind în ceata lui cu fratele, au mers acolo.

Tăbărînd asupra perșilor, dreptcredinciosul Heraclie, împăratul grecesc, Sain, voievodul persan, cu cetele sale, degrab s-a întors înapoi; iar Magundat deosebindu-se de ceată și pe fratele său cel după trup lăsîndu-l, voia ca mai degrabă la creștini să slujească sărac și neștiut, decît în moștenirea sa bogat și cinstit, între cei ce nu știu pe Dumnezeu.

La început, venind în Hierapolis, a aflat acolo un om pers de neam, dar cu credința creștin, cu meșteșugul zlătar (argintar), și lîngă el sălășluindu-se, învăța lucrul aceluia. Astfel își întindea mîinile la lucru, iar mintea o avea ațintită la Hristos Dumnezeu, arzînd de dragostea Lui. Și ruga pe învățătorul său ca să-l ducă la Sfîntul Botez, însă nu-și cîștiga cererea pentru că botezul lui era mutat pentru altă vreme, de frica ce aveau de perși.

Intrînd cu învățătorul adeseori în sfînta biserică la rugăciune, vedea pe pereții bisericii cu zugrăveli închipuite patimile și chinurile sfinților mucenici și întreba pe învățător ce este aceea. Iar el îi spunea nevoințele și faptele sfinților: cum au răbdat cu bărbăție pînă la sînge pentru Hristos, iar sufletele pentru El cu osîrdie și-au pus, cum au răbdat de la chinuitori pentru Hristos și de ce fel de răsplătiri s-au învrednicit în cer. El pe toate acelea ascultîndu-le cu luare aminte, se mira și se spăimînta; dar mai mult se aprindea inima lui cu rîvna cea dumnezeiască. Deci, petrecînd în Hieropolis cîtăva vreme, a gîndit să se ducă la Ierusalim, ca să primească acolo Sfîntul Botez.

Mergînd în Sfînta Cetate a Ierusalimului, Magundat, care s-a numit mai pe urmă Anastasie, a petrecut la un oarecare iubitor de Hristos, cu meșteșugul argintar, aceluia i-a descoperit toată durerea inimii sale, cum că voiește să se unească cu Hristos prin Sfîntul Botez. Iar el l-a dus pe dînsul la Sfîntul Ilie, prezbiterul bisericii celei mari a Învierii lui Hristos. Fericitul Ilie, primindu-l cu dragoste, a spus despre dînsul preasfințitului patriarh Modest, și cu binecuvîntarea aceluia a botezat pe Magundat persul, numindu-l întru Sfîntul Botez Anastasie, și l-a ținut la sine opt zile. Deci îl întreba ce fel de viață voiește să-și aleagă, mirenească sau monahicească? Iar fericitul Anastasie nu numai cu cuvintele adeverea, ci și cu obiceiul cel blînd arăta cum că dorește chipul și viața monahicească.

După opt zile, dezbrăcînd hainele cele albe luate la Botez, l-a dus prezbiterul într-una din mînăstirile Ierusalimului, în anul al zecelea al împărăției lui Heraclie (610-641); și a fost încredințat unui înțelept și îmbunătățit bătrîn, care după aceea degrabă a fost părinte mînăstirii aceleia, de la care a învățat nu numai limba grecească, psaltirea și citirea celorlalte cărți, ci și la multe sfinte nevoințe care se cuvin în viața monahicească s-a povățuit degrabă; pentru aceea era și iubit de toți, mai ales de povățuitorul său, care din început văzînd deplina săvîrșire a vieții monahicești a acestuia, l-a tuns în chipul monahicesc al său, îmbrăcîndu-l în chipul îngeresc.

Și era Sfîntul Anastasie monah îmbunătățit, smerit, cugetător, blînd, iubitor de osteneală, făcînd toată slujba mînăstirească, în bucătărie, în pitărie, în grădină și în alte ascultări, cu nelenevire; dar nici soborul bisericesc și pravila n-o lăsa cîndva. Și era întotdeauna cu mîinile îndeletnicindu-se la lucru, iar cu gura spre mărirea lui Dumnezeu.

Apoi, citea dumnezeieștile Scripturi, viețile sfinților părinți, iar mai ales pătimirile sfinților mucenici. Și cînd le citea pe acelea, uda cu lacrimi cartea, arzînd cu inima și încredințînd acea pătimire cu răbdarea ce avea, ca și cum pătimea cu dînșii și se arăta că este următor al rîvnei lor, sfîrșitul lor fericindu-l; și minunîndu-se de bărbăția lor, ruga cu osîrdie pe stăpînul Hristos, ca să-l învrednicească să pătimească aceleași chinuri pentru El și să meargă ca apoi să se numere în ceata mucenicească.

Iar vrăjmașul sfinților, cel ce ura înmulțirea faptelor bune ale lui, a început a-i aduce în minte ceea ce avea mai înainte în Persia, adică bogățiile, slava, meșteșugul vrăjitoriei cel părintesc, cinstea și dregătoria ostășească și alte deșertăciuni; vrînd ca prin acelea să-i surpe casa lui cea sufletească și din mînăstire, să-l despartă de viața cea dimpreună a sfinților părinți; însă el cu ajutorul lui Dumnezeu, pe care îl avea turn de tărie în fața vrăjmașului, cu rugăciunile și cu povățuirea duhovnicescului său părinte - căruia totdeauna își mărturisea gîndurile sale -, a petrecut nemișcat și de ispitele vrăjmașului nebiruit.

Deci, petrecînd Cuviosul Anastasie în mînăstirea aceea șapte ani și adunînd multă duhovnicească vistierie de fapte bune, a fost chemat de Domnul spre cununa mucenicească printr-o vedenie ca aceasta: Venind prealuminatul praznic al Învierii lui Hristos, în seara sîmbetei celei mari, s-a odihnit puțin după osteneala cea de peste zi, și adormind i se părea că stă pe un munte înalt, de care se apropia un bărbat purtător de lumină, ținînd un pahar de aur împodobit cu pietre de mare preț, plin cu vin, și i l-a dat lui, zicîndu-i: "Primește și bea". Și luîndu-l, îndată l-a băut și s-a umplut sufletul lui de negrăită dulceață; căci în somn încă a înțeles el că acela este semnul cel dorit al sfîrșitului mucenicesc la care era chemat de Domnul.

Deșteptîndu-se din somn plin de veselie și de bucurie, a alergat în biserică, la sorborniceasca cîntare a Învierii lui Hristos. Apoi, luînd și pe duhovnicescul părinte și povățuitorul său, a căzut la picioarele lui, cu lacrimi udîndu-le, ca să se roage pentru dînsul către Stăpînul tuturor, că aproape este ziua ducerii lui din viața aceasta. Și zicea: "Știu, sfinte părinte, cîte osteneli ai suferit pentru mine și cît de adeseori am mîniat milostivirea ta cea părintească; prin tine au văzut ochii mei lumina cea adevărată și prin tine m-am liberat de întunericul cel rău. Deci, nu înceta a ruga pe preabunul Dumnezeu, pentru mine, robul tău".

Grăit-a lui părintele: "De unde te-ai încredințat, fiul meu, că în aceste zile te vei despărți de noi, pentru altă viață?" Iar Anastasie i-a spus vedenia cea din vis cu multă umilință. Și întărea că, cu adevărat, în acele zile are să moară, ori cu moartea cea de obște a tuturor, ori cu alta oarecare. Însă se temea să spună dorirea sfîrșitului său celui mucenicesc pentru Hristos, ca să nu-l oprească bătrînul și să nu-i stingă văpaia rîvnei cea după Hristos și să se lipsească de cununa mucenicească. Iar părintele îl mîngîia mult cu cuvinte de dragoste.

Deci, făcîndu-se ziuă și săvîrșindu-se dumnezeiasca Liturghie, Cuviosul Anastasie s-a împărtășit cu dumnezeieștile Taine, și a mîncat cu frații la masa cea de obște; iar în noaptea următoare adormind puțin de cu seară și deșteptîndu-se degrab - deoarece dorința cea negrăită dinlăuntru a muceniciei nu-l lăsa să se odihnească -, și sculîndu-se în taină, a ieșit din mînăstire, neluînd nimic cu sine, afară de hainele cele monahicești cu care era îmbrăcat.

După ieșirea din mînăstirea sa, Sfîntul Anastasie s-a dus mai întîi la Diospolul Palestinei, de acolo la muntele ce se numea Garizim, pentru rugăciuni; apoitrecînd și

în alte cinstite locuri, a venit în Cezareea Palestinei și a petrecut acolo în biserica Preacuratei Născătoarei de Dumnezeu Fecioare.

După aceea, s-a dus pentru închinăciune la biserica Sfintei și prealăudatei marii Mucenițe Eufimia, care este zidită în aceeași Cezaree. În acea vreme perșii stăpîneau Palestina și locuiau în-tr-însa. Deci, s-a întîmplat fericitului, pe cînd mergea pe lîngă casa unui pers, ca să vadă făcîndu-se de perși meșteșugul vrăjitoresc; și umplîndu-se de rîvnă dumnezeiască, a intrat la dînșii, zicîndu-le cu mînie: "Pentru ce singuri vă rătăciți și trageți și sufletele altora în rătăcire, înșelîndu-le?" Iar ei mirîndu-se de îndrăzneala lui, l-au întrebat, zicînd: "Cine ești tu, cel ce grăiești acestea?" El le-a răspuns: "Am fost și eu într-o rătăcire ca aceasta a voastră, că aveam acel prea urît meșteșug și eram iscusit în farmece".

Spunînd aceasta, sfîntul mustra nedumnezeirea lor, arătîndu-le cu multe cuvinte cît este de urît lui Dumnezeu și vătămător de suflet oamenilor meșteșugul și înșelăciunea vrăjilor; apoi le spunea cunoștința sa adevărată și întoarcerea spre Dumnezeu, îndemnîndu-i, ca și ei avîndu-l pe el pildă, să cunoască de asemenea adevărul și lepădîndu-se de farmece, să se întoarcă cu pocăință la Hristos Dumnezeu.

Dar ei nu numai că nu voiau să asculte cuvintele sfîntului, ci îl și rugau foarte ca să nu ocărască acel meșteșug al perșilor și să nu-l dea spre defăimare poporului. El lăsîndu-i, s-a dus în calea sa, sîrguindu-se către sfînta biserică a întru tot lăudatei mucenițe, apoi mergînd puțin de la dînșii, l-au văzut ostașii perși care ședeau la porțile curții pe lîngă care trecea sfîntul; acei ostași vorbeau între dînșii persienește și ziceau despre dînsul: "Acesta este iscoadă".

Sfîntul pricepînd bine vorba lor, fiind însuși pers, căutînd cu mînie la dînșii, le-a zis: "Ce grăiți voi? Nu sînt iscoadă, ci sînt rob al Domnului meu Iisus Hristos, mai bun decît voi, fiindcă m-am învrednicit a sluji Aceluia, Care pentru păcătoși a voit a Se coborî din cer; înțeleg vorba voastră, căci și eu am fost odată în aceeași slujbă ostășească, în care sînteți voi acum". Ei sculîndu-se, l-au prins și au spus despre dînsul mai marelui lor, care era în curte; iar el ieșind și întrebîndu-l: cine și de unde este,a poruncit să păzească pe sfîntul în temnița cea mai mare, în care fiind închis trei zile, n-a gustat nici hrană, nici băutură; pentru că nimic nu voia să primească din mîinile păgînilor, ci se hrănea cu așteptarea patimilor dorite pentru Hristos.

Într-acea vreme a venit în Cezareea Palestinei un boier persan, cu numele Marzavan, și aflînd de cuviosul cel închis, a poruncit să-l aducă legat înaintea sa la cercetare; și fiind adus sfîntul, Marzavan se îndeletnicea cu alte lucruri, iar Cuviosul Anastasie sta legat de o parte; dar era acolo și un creștin care-l cunoștea pe sfînt, pentru că îl văzuse în biserica Preacuratei Născătoare de Dumnezeu Fecioare; apoi creștinul s-a apropiat de dînsul și-l întreba în taină pentru ce este prins, legat și adus la judecată?

Sfîntul i-a spus dorința inimii lui, că voiește să pătimească și să moară pentru Hristos, și acela auzind, a fericit pe cuviosul pentru gîndul lui cel bun, și-l întărea cu cuvinte dumnezeiești, îndemnîndu-l să nu se teamă de chinuri, nici să se înfricoșeze de moarte, pentru numele Domnului nostru Iisus Hristos; ci să răspundă cu tărie și cu îndrăzneală la întrebările lui Marzavan, avînd în minte cuvintele zise de Domnul în Evanghelie: *Cel ce va răbda pînă la sfîrșit, acela se va mîntui.*

Deci, Cuviosul Anastasie fiind pus înaintea boierului Marzavan, nu s-a închinat lui, nici i-a dat cuviincioasa cinste, căci era obicei la perși să-și plece genunchii înaintea boierilor lor, spre cinste; iar sfîntul n-a făcut aceea, deci, prin neînchinarea și prin căutarea cea fără de temere, a arătat bărbăția și mărimea sa de suflet cea dinăuntru. Iar Marzavan căutînd mult la dînsul, l-a întrebat, zicînd: "Cine, și de unde ești tu și cum te numești?".

Sfîntul răspunse cu îndrăzneală: "Sînt creștin și de voiești să știi și nașterea mea, sînt pers, din părțile Razei, din satul Raznun; am fost vrăjitor și ostaș, dar am lăsat întunericul și am venit la adevărata lumină; numele îmi era întîi Magundat, iar creștinește mă numesc Anastasie". Marzavan îi zise: "Lasă rătăcirea aceea și te întoarce la credința ta dintîi că-ți voi da cai, bani și multe alte bunătăți". Iar sfîntul căutînd spre cer, a zis: "Să nu-mi fie mie a mă lepăda de Tine, Hristoase Împărate". Zis-a lui Marzavan: "Îți este plăcută ție îmbrăcămintea aceea pe care o porți?"

Fericitul răspunse: "Această îmbrăcăminte îmi este iubită, fiindcă este îngerească, și mai cinstită îmi este mie aceasta decît ție boieria ta". Marzavan, mîniindu-se, i-a zis: "Diavol ai, că nu grăiești altceva, decît numai ce te învață el". Sfîntul îi răspunse: "Cînd eram în rătăcirea și păgînătatea perșilor, atunci aveam diavol; dar acum am locuitor în mine pe Hristos, Mîntuitorul meu, Cel ce izgonește pe diavolii tăi". Marzavan îi zise: "Nu te temi de împăratul, care, cînd va auzi cele despre tine, va porunci să te răstignească?" Sfîntul răspunse: "De ce să mă tem de un om stricăcios ca tine, care dacă va ucide trupul, sufletul nu poate să-l prindă cu nici un fel de cursă".

Marzavan, nesuferind să audă niște cuvinte ca acestea, a poruncit să pună pe dînsul lanțuri de fier, unul pe grumaji, iar altul la picioare, și să-l ducă la tăietorii de piatră, ca împreună cu alții să care neîncetat piatră. Acolo, fericitul pătimitor a răbdat multe și nenumărate necazuri; pentru că unii din părțile lui și din același sat Rasnun, fiind cunoscuți prieteni și vecini ai lui, dar văzînd cele ce i se făceau, se rușinau și socotind ca și cum lor li se făcea necinstea aceea, ocărau pe sfîntul, zicînd: "De ce ai făcut aceasta? Pentru ce ai necinstit neamul cel bun de demult, făcîndu-te creștin și atîta necinste ai adus cu noi? Cu lanțuri ești legat și la tîlhăreasca pedeapsă osîndit, care lucru ochii noștri nu suferă să-l vadă; nimeni cîndva din părțile noastre nu s-a făcut creștin și acum tu ne-ai făcut batjocură".

Cu niște cuvinte ca acestea ocărîtoare, păgînii își puneau mîinile pe cel nevinovat cu nemilostivire, bătîndu-l, trăgîndu-l de barbă și haina de pe dînsul

rupîndu-i și nu numai niște supărări ca acestea îi făceau lui, ci îi puneau pe spate pietre grele, care de patru inși abia puteau a se purta; și așa cu lanțuri la grumaji și la picioare ferecat, apoi cu pietre greu însărcinat, se ostenea plăcutul lui Dumnezeu.

Această răutate în toate zilele i se făcea lui de la perșii cei cunoscuți. Însă el toate acelea cu bucurie le răbda, pentru numele lui Iisus Hristos. După aceasta, boierul Marzavan iarăși a poruncit ca să aducă înaintea sa pe sfîntul și i-a zis: "De ai fost cu adevărat fecior de vrăjitor și știi meșteșugul vrăjilor, spune-ne ceva din vrăji, ca și noi să știm despre a ta pricepere". Răspuns-a sfîntul: "Să nu-mi facă Dumnezeu parte ca să iasă din gura mea ceva de acest fel; nu voiesc să-mi spurc mintea cu pomenirea vrăjilor, nici gura cu vorbele".

Boierul i-a zis lui: "Pentru ce petreci în creștinătate, întoarce-te la credința ta cea dintîi, căci să știi că voi spune despre tine regelui Hosroe". Răspuns-a sfîntul: "Fă ce voiești; socotesc că ai scris la dînsul și ai luat răspuns de la el". Zis-a boierul: "N-am scris încă, ci acum voi să scriu și ce-mi va porunci despre tine, aceea voi face". Iar Sfîntul Anastasie a răspuns: "Scrie toate răutățile ce voiești despre mine; eu sînt creștin, și iarăși îți spun, sînt creștin".

Marzavan a poruncit ca pe sfînt să-l întindă la pămînt și să-l bată pînă ce va voi să facă ceea ce i se poruncește lui. Și cînd voiau slujitorii să lege pe mucenic de mîini și de picioare, ca să-l întindă spre bătaie, el a zis către dînșii: "Lăsați-mă slobod; nu se cade să mă legați și să mă țineți, căci nu fără de voie rabd pentru Hristos al meu, ci de bunăvoie, și doresc să pătimesc pentru El atît de mult, cît cineva însetează de apă rece în vreme de arșiță". Acestea zicîndu-le, și-a făcut semnul Crucii și s-a întins cu fața la pămînt spre bătaie; și au început a-l bate cumplit cu bețe. Apoi sfîntul a zis către cei ce-l băteau: "Încetați puțin și dezbrăcați de pe mine îmbrăcămintea cea monahicească, ca să nu rabde necinste chipul cel sfînt, și așa gol trupul meu băteți-l; însă să știți că bătăile ce mi se dau de voi, ca niște jucării le socotesc; pentru că eu chiar și în bucăți de aș fi sfărîmat, niciodată nu mă voi lepăda de Domnul nostru Iisus Hristos". Deci, bătut fiind pe trupul gol, răbda cu bărbăție, stînd la chinuri nemișcat, de nimeni ținut, fără numai de singură voia sa pentru Dumnezeu, prin care și firea sa își biruia.

Atunci se mira boierul și toți cei ce erau acolo de răbdarea lui, că mult bătîndu-se, nu s-a mișcat cu trupul, nici a strigat, nici a gemut; pentru că mintea lui cu totul era la Dumnezeu, pentru care pătimea. Deci, poruncind boierul ca să înceteze de la bătaie, pe sfîntul iarăși îl înfricoșa cu împăratul, zicînd: "Voi scrie la împăratul și va porunci ca să te pedepsească cu moarte". Zis-a lui sfîntul: "Scrie ce voiești". Iar boierul a zis: "Au nu te temi de împăratul?" Răspuns-a sfîntul: "De ce să mă tem de împăratul tău, au doară el nu este asemenea om muritor ca și tine? Au doară nu va vedea stricăciunea așa ca și tine? Deci, pentru ce îmi poruncești ca să mă tem de cel ce este tină, asemenea ca tine? Au nu este mai bine a mă teme de Dumnezeul meu Iisus Hristos, Cel ce a făcut cerul și pămîntul, marea și toate cele dintr-însele și Care este nestricăcios în veci".

Mirîndu-se mîndrul Marzavan de răspunsul mucenicului, a poruncit ca iarăși să-l ducă în temniță și după puține zile iarăși scoțîndu-l, l-au adus înaintea lui cu blîndețe, nădăjduind ca prin lingușitoare cuvinte să-l înmoaie; și a zis către sfîntul: "Adu-ți aminte de meșteșugul tău cel vrăjitoresc și jertfește zeilor, ca să nu mori rău, lipsindu-te de această văzută lumină".

Cuviosul a răspuns: "La care zei îmi poruncești să jertfesc? Soarelui, lunii, focului, mării, munților, dealurilor și celorlalte stihii pămîntești? Să nu-mi facă parte Dumnezeul meu ca să mă închin cîndva idolilor voștri, pentru că pe toate acelea Hristos, Fiul lui Dumnezeu, le-a zidit spre slujba și trebuința noastră a oamenilor, a creaturii celei înțelegătoare; iar voi rătăciții, slujiți diavolului și ființelor celor cu patru picioare și la cealaltă făptură văzută, ca și cum acelea nu au fost făcute pentru ale noastre trebuințe, ci noi pentru ale lor am fi făcuți. Și nu se cade să-i numiți pe ei dumnezei, căci voi sînteți zidiți după chipul lui Dumnezeu și nu știți pe Dumnezeu, Ziditorul nostru, căci de ați cunoaște pe Hristos, Cel ce v-a creat pe voi, apoi v-ați întoarce la lumina cea adevărată și v-ați izbăvi de stăpînirea diavolilor".

Acestea și mai multe grăind sfîntul, s-a mirat Marzavan și toți cei ce-l auzeau. Apoi văzînd Marzavan că nici cu îmbunările, nici cu îngrozirile nu-l poate birui, l-a trimis iarăși în temniță, pînă ce-i va veni poruncă de la împărat ce să facă cu dînsul. Astfel, era ținut noaptea în temniță, iar ziua îl scoteau ferecat în lanțuri la lucru, ca să care piatră cu ceilalți legați.

Deci, s-a dus știrea despre Sfîntul Anastasie și în mînăstirea unde a fost tuns monah și auzind toți părinții și frații despre dînsul, cum că pentru Hristos pătimește, s-au umplut de negrăită bucurie; dar mai ales duhovnicescul lui părinte și învățător, care, ca și cum împreună cu iubitul său ucenic legat fiind, într-al lui chip i se părea că pătimește. Dar de vreme ce aceea nu putea fi, ca adică să meargă la dînsul, egumen fiind, a trimis pe doi frați cu a sa mîngîietoare scrisoare, ca în taină mergînd la dînsul, să-l întărească spre a răbda cu bărbăție. Iar el, împreună cu ceilalți părinți, ziua și noaptea se rugau la Dumnezeu pentru dînsul, să-i dea tărie, ca să rabde pînă la sfîrșit pentru numele Lui și să fie biruitor și purtător de cunună în ceata sfinților mucenici.

Cuviosul Mucenic Anastasie în temniță fiind, nu înceta ziua și noaptea a preamări pe Atotputernicul Dumnezeu. Și avea cu sine legat și pe altul, pe un tînăr din slugile lui Marzavan, osîndit pentru o faptă rea, cu care împreună era legat cu un lanț de grumaz și cu altul de picioare. Deci, îi era foarte greu sfîntului, de vreme ce, cînd se scula la rugăciune la miezul nopții, era nevoie ca să deștepte, chiar nevrînd, pe împreună legatul său, care-l socotea ca păcat făcut împotriva aproapelui, căci pe cel obosit cu aceeași greutate prin cărarea pietrelor și adormit, îl deșteaptă.

Deci, de multe ori vrînd să facă rugăciunile cele de miezul nopții, nu îndrăznea să se scoale pe picioarele sale, ca să nu-și deștepte prietenul și să-i taie odihna și astfel piciorul său, lîngă piciorul aceluia ținîndu-și, grumajii săi spre grumajii lui aplecîndu-și, își săvîrșea obișnuitele rugăciuni către Dumnezeu. Acolo erau și alți

legați șezînd deosebit, între care era și un evreu de neam cinstit și bun la obicei; acela văzînd pe Sfîntul Anastasie, ziua ostenindu-se cu cărarea pietrelor, iar noaptea petrecînd întru laudă lui Dumnezeu, se mira, zicînd întru sine: cine este omul acesta și cum voiește să-i fie sfîrșitul?

Într-o noapte, sfîntul rugîndu-se la Dumnezeu, după obiceiul său, iudeul acela zăcînd la pămînt, nu dormea, și deodată văzînd o lumină în temniță, și-a întors ochii către sfîntul și a văzut bărbați îmbrăcați în haine albe, luminoase și strălucind ca soarele, care pe sfîntul mucenic înconjurîndu-l, părea îmbrăcat cu aceeași strălucire; ieșind de la aceia o strălucire mare, ce lumina toată temnița cu negrăită lumină, pe care nimeni altul din cei închiși nu putea s-o vadă, pentru că toți dormeau, fără numai singur evreul acela, care nu dormea; el privea aceea cu dinadinsul și zicea întru sine cu multă mirare: "Dumnezeule sfinte, aceștia sînt îngeri". Apoi spre bărbații aceia mai cu dinadinsul privind, i-a văzut avînd omofoare și ținînd în mîini cruci; deci, zicea întru sine: "Episcopi sînt aceștia?" Iar privind mai mult spre sfîntul, a văzut pe un tînăr mai luminos, stînd înaintea lui Anastasie cu o cădelniță de aur, plină cu cărbuni de foc, în care punînd tămîie, tămîia pe mucenicul.

Aceasta văzînd-o legatul acela, care nu dormea, deșteptă cu mîinile pe celălalt legat, care dormea aproape de sine, care era creștin și fusese eparh al Scitopolei, vrînd ca și acela să vadă acea minune ce se arăta; dar nu putea să-și miște picioarele sau mîinile, că era mai cu totul amorțit de înspăimîntarea chinului sau din voia dumnezeiască, ca să economisească ceva mai ascuns. Apoi abia deșteptîndu-l pe acela, a întrebat cel ce se deșteptase din somn ce este și pentru ce l-a deșteptat pe el. Iar evreul arătîndu-i ceea ce se vedea, îi zicea: "Vezi ce este?" Dar abia zicînd acel cuvînt, îndată vedenia nu s-a mai văzut. Și a spus evreul acela credinciosului toate cele văzute, cu multă plăcere sufletească și cu umilința inimii. Preamăriră, deci, pe Hristos Dumnezeu.

După aceasta boierul Marzavan, luînd scrisoarea de la regele său Hosroe, a trimis la Cuviosul Mucenic Anastasie, zicîndu-i: "Iată îți poruncește ție regele ca numai un cuvînt să zici: nu sînt creștin, și îndată vei fi liber ca să mergi oriunde vei voi, sau la creștini sau la monahi, sau în pietre, ori la cea dintîi rînduială ostășească". Răspuns-a mucenicul lui Hristos, grăind: "Să nu-mi fie mie a mă lepăda de Hristos al meu, nici cu mintea, nici cu cuvîntul".

Apoi, iarăși boierul a trimis pe un casnic al său la sfînt, zicîndu-i: "Știu că te rușinezi de mulți, dar mai ales de cunoscuții tăi, și nu voiești ca înaintea lor să te lepezi de Hristosul tău; însă de vreme ce porunca împărătească stă asupră-ți și care nimeni nu se cade să n-o asculte, de aceea, dacă vrei, numai înaintea mea și a altor doi sfetnici ai mei să zici: mă lepăd de Hristos, și îndată te vei libera; pentru că ce pagubă va fi ție, cînd numai cu gura îți vei adeveri lepădarea, iar inima ta neunindu-se cu gura, vei crede în Dumnezeul tău?" Răspuns-a mucenicul: "Să nu-mi fie mie aceea nici înaintea ta, nici înaintea altora, ca să mă lepăd de Domnul meu, nici la

arătare, nici în taină, nici în vis și nici va putea cineva să mă silească la acestea, orice mi-ar face".

Ducîndu-se acel om de casă la boier și cele auzite de la mucenicul spunîndu-i, a poruncit boierul ca să-l aducă înaintea sa, și i-a zis: "Iată, a poruncit împăratul ca în fiare legat să te trimit la dînsul în Persia". Sfîntul Mucenic Anastasie a răspuns: "De vei voi să mă liberezi, apoi, eu singur, fără de fiare voi merge la împăratul vostru; pentru că ce trebuință este ca să mă pui în fiare pe mine, cel ce de voie rabd și voiesc a răbda pentru iubitul meu, Stăpînul Hristos".

Văzînd boierul că cu nici un chip, nici cu momiri, nici cu îngroziri nu poate să întoarcă pe mucenic de la creștinătate la păgînătatea l-a rînduit cu alți doi legați, care erau așijderea creștini și osîndiți pentru o pricină nedreaptă, ca după cinci zile să-i trimită în Persia, la judecata împăratului; deci sfîntul a fost dus iarăși în temniță. Într-acea vreme a sosit praznicul Înălțării cinstitei și de viață făcătoarei Cruci a Domnului. Și era în cetatea aceea un bărbat cinstit și dregător, creștin cu credința și cu faptele; acela apropiindu-se de boierul Marzavan, l-a rugat ca să libereze din temniță pe Anastasie monahul, pentru praznic, ca împreună cu creștinii să săvîrșească acea prăznuire. Marzavan, cinstind pe cetățeanul cel de frunte, a poruncit să fie după cererea lui, și eliberă pe Sfîntul Anastasie din temniță în ziua aceea, însă fiind tot în lanțurile cele de fier.

Deci, luîndu-l acel dreptcredincios bărbat, l-a dus la biserică, la dumnezeiasca Liturghie, și a fost bucurie mare tuturor creștinilor și prăznuire îndoită, văzînd pe pătimitorul cel pus în fiare grele pentru Hristos Domnul, Cel ce pe Cruce a pătimit, apoi înconjurîndu-l, vărsau lacrimi fierbinți de bucurie și sărutau lacrimile lui cu dragoste, bărbații și femeile, fericindu-i pătimirea lui pentru Hristos. Iar după săvîrșirea Sfintei Liturghii, bărbatul care dorise pe sfîntul, l-a dus în casa sa, cu cei doi monahi, care erau trimiși de la mînăstire în taină, ca să mîngîie pe mucenicul și să-l îngrijească de hrană; ospătîndu-i pe aceia și venind vremea, l-a dus pe Sfîntul Anastasie în temniță.

Sfîntul, după cinci zile, cu cei doi legați pomeniți mai înainte, a fost dus ferecat în Persia, petrecîndu-l mulți creștini cu lacrimi de durere. Și-l petreceau și acei doi monahi, dintre care unul s-a întors la mînăstire, iar altuia i se poruncise de egumen, ca să meargă la fericitul Anastasie pentru slujire și ca să-i vadă sfîrșitul. Apoi, întorcîndu-se, să spună nevoința pătimirii lui și mucenicescul sfîrșit.

Fiind dus în Persia, Sfîntul Cuvios Anastasie a fost pus în temniță, în cetatea ce se numea Vithsalia, între alți mulți legați, între care erau mulți osîndiți pentru oarecare fapte rele, iar alții robiți și cei mai mulți între dînșii, creștini. Monahul care venise cu dînsul, găzduia la Cortaci, fiul lui Iesdin; iar Iesdin era cel dintîi econom împărătesc, dar creștin tăinuit.

După cîteva zile, regele Hosroe a trimis pe unul din judecători să cerceteze pe Sfîntul Anastasie, și venind judecătorul, îl întreba: "Cine și de unde ești? Și pentru care pricină, lăsînd credința persană, te-ai făcut creștin?" Iar mucenicul lui Hristos, Anastasie, îi răspundea prin tălmaci, pentru că nu voia să mai vorbească în persană, îngrețoșîndu-se de necurata lor credință și de limbă. Și le zicea: "Voi ați rătăcit cinstind pe diavoli, în loc de Dumnezeu; am fost și eu altădată în aceeași rătăcire a voastră, dar acum cred și mă închin Atotputernicului Stăpîn Iisus Hristos, Care a zidit cerul și pămîntul, marea și toate cele dintr-însele, și știu cu adevărat că credința voastră este o înșelăciune diavolească, care vă duce la pierzare".

Judecătorul i-a zis lui: "Ticălosule, oare pe Hristos, pe Care voi Îl cinstiți, nu L-au răstignit iudeii? Deci, cum ai rătăcit, lăsînd credința ta, și te-ai făcut creștin?" Sfîntul a răspuns: "Adevărat grăiești că de evrei a fost răstignit Hristos al meu; dar pentru ce nu grăiești și aceea, că, cu voia Sa dumnezeiască, pentru mîntuirea noastră a voit a Se da spre răstignire; El fiind ziditor a toate, din cer S-a pogorît pe pămînt și S-a întrupat, prin împreună lucrarea Sfîntului Duh, din Preacurata și Preabinecuvîntata Fecioara Maria, și S-a răstignit de voie, că să mîntuiască neamul omenesc din înșelăciunea diavolească, iar voi cinstiți pe diavol și vă închinați soarelui, lunii, focului și altor zidiri, iar nu Ziditorului".

Zis-a lui judecătorul: "Pentru ce grăiești vorbe multe și deșarte, iată regele îndată îți va da cinste, brîu de aur, cai buni și averi multe, ca să fii între senatorii cei slăviți ai lui; numai să te întorci la credința ta cea dintîi".

Sfîntul Anastasie a răspuns: "Eu darurile regelui vostru, bogăția, cinstea, slava și toate care sînt vouă iubite și dorite, de mult le-am defăimat și le-am urît. Deci, urîte îmi sînt ca niște lepădături și gunoaie, iar viața monahicească alegînd-o și iubind-o, mă hrănesc cu nădejdea veșnicelor bunătăți pe care, cu darul lui Hristos Dumnezeul nostru, nădăjduiesc să le cîștig, de aceea această cinstită rînduială monahicească și acestă mantie îmi sînt mie vestitoare ale bunătăților. Deci, cum să defaim cele ce nădăjduiesc și pentru care am toată osteneala și sîrguința, înșelîndu-mă darurile de la împăratul cel vremelnic care degrab va pieri?"

Acestea auzindu-le judecătorul, a spus regelui. Iar regele umplîndu-se de mînie, a poruncit ca a doua zi să chinuiască pe sfîntul din temniță. Deci mai întîi l-au bătut cu toiege fără milă, apoi i-au sfărîmat fluierele picioarelor între doi butuci grei, sărind niște bărbați pe amîndouă capetele butucului, pus deasupra. Astfel chinuindu-l mult și neplecat văzîndu-l, a poruncit iarăși să-l arunce în temniță, apoi singur s-a dus la rege să-i spună cele ce se făcuseră.

Străjerul temniței era creștin tăinuit și slujea legaților care pătimeau pentru Hristos, ajutîndu-i pe cît putea; acela și monahul care s-a zis mai sus, intrînd în temniță la sfînt, mîngîiau pe pătimitorul și-l întăreau; atunci au intrat și alți oameni credincioși, între care erau și fiii acelui mai înainte zis Iesdin, economul împărătesc,

tăinuitul creștin. Aceia căzînd la picioarele mucenicului, îi sărutau lanțurile și-l îndemnau să se roage Domnului pentru dînșii.

Sfîntul, fiind smerit, îi depărta de la sine, socotindu-se că este păcătos și nevrednic, el avînd trebuință de rugăciunile și ajutorul altora. Iar aceia luînd ceară, o lipeau de lanțurile lui, întipărindu-le într-însa și aceea o aveau spre binecuvîntarea lor și spre tămăduirea de multe feluri de boale; apoi trimiteau ceara aceea unul de la altul, ca un dar de mare preț. Iar după puțină vreme, trimițîndu-se iarăși același judecător de împărat, a mers în temniță la mucenicul lui Hristos, și cercetînd, l-a aflat că nicidecum nu se supunea la voia împărătească, și l-a bătut iarăși cu toiege fără crutare. Dar și a treia oară, după cîteva zile, la fel s-a făcut.

Apoi același judecător venind, a bătut pe sfîntul și a adăugat și altă chinuire mai cumplită, adică i-a legat o piatră mare de picior și l-a spînzurat de o mînă; și astfel a fost spînzurat sfîntul răbdător de chinuri, două ceasuri. Apoi, l-a aruncat în temniță și deznădăjduindu-se de întoarcerea lui, s-a dus la rege, spunîndu-i despre bărbăția cea nebiruită a mucenicului și sfătuindu-l ca degrabă să-l piardă cu moarte, ca nu cumva mai mult să se necinstească și să se înfrunte împărăția persană de un creștin; apoi, după cincisprezece zile, a judecat regele pe Anastasie la moarte, cu mulți alții care erau legați în temniță.

Mai înainte cu o zi de sfîrșitul său, Sfîntul Anastasie șezînd în temniță și înainte văzîndu-și sfîrșitul cum că este aproape, a zis către cei doi legați, care au venit cu dînsul din Cezareea: "Eu, fraților, cu mulți din cei ce sînt aici mă voi sfîrși dimineață și voi trece din viața aceasta, iar voi între cei vii veți rămîne și nu după multe zile vă veți libera, căci acest păgîn rege degrab va fi ucis". Atunci, făcîndu-se ziuă, a venit judecătorul acela cu ostași și au scos din temniță pe cei legați, fiind cu Sfîntul Anastasie ca la 70 de bărbați; iar unii dintre legați au fost lăsați în temniță, între care erau și cei doi, cărora sfîntul le proorocise grabnica liberare și uciderea regelui, apoi pe cei scoși la moarte i-au dus afară din cetate, la malul rîului, și acolo pe fiecare apucîndu-l cu funia de grumaji, cu amar i-au sugrumat.

După sugrumarea fiecăruia, ziceau către Sfîntul Anastasie: "Ce voiești, să pieri îndată, ca și aceștia? Nu este mai bine să te supui voii împărătești și să fii viu, apoi să iei de la împărat daruri, cinste și slavă?" Iar sfîntul ridicîndu-și ochii spre cer, mulțumea lui Dumnezeu și zicea către dînșii: "Eu doream ca să fiu sfărîmat în bucăți de voi, pentru Hristosul meu, iar această moarte îmi este ușoară; și mulțumesc Domnului meu, că prin această puțină pătimire îmi va face parte ca să trec la acea mare și negrăită slavă a sfinților mucenici". Și astfel, Sfîntul Cuvios Anastasie, după toți legații, cu bucurie a luat moarte prin sugrumare, sfîrșindu-se în 22 de zile ale lunii ianuarie.

Și ca să fie arătată regelui moartea lui Anastasie, ostașii i-au tăiat sfîntul lui cap și l-au dus la rege; iar trupul l-au aruncat spre mîncarea cîinilor, împreună cu trupurile celorlalți sugrumați. Însă cîinii mîncînd cu nesaț trupurile celorlalți, de

trupul sfîntului nu numai că nu s-au atins, dar se vedea că-l și străjuiau, ca să nu se atingă altcineva. Iar străjerul temniței voind să ia cinstitul trup al sfîntului mucenic, nu l-au lăsat ostașii, care păzeau de departe, căci mulți dintre dînșii erau evrei cu credință.

Dar sosind noaptea, monahul cel mai sus pomenit, trimis din mînăstire la Sfîntul Anastasie să-i vadă sfîrșitul, luînd slugi de la fiii lui Iesdin, mulțime de aur și giulgiuri subțiri curate, s-a dus la locul unde zăcea nevătămat trupul sfîntului, între trupurile altora mîncate de cîini; și umplînd de aur mîinile străjerilor, s-a apropiat de sfîntul trup al mucenicului lui Hristos, asupra căruia se vedea și o stea luminoasă, răsărită din cer; și luîndu-l, l-a dus într-o mînăstire mică, a Sfîntului Mucenic Serghie, care nu era departe de acolo, și au îngropat într-însa cu cinste mult pătimitorul trup al răbdătorului de chinuri al lui Hristos, adică pe Anastasie; și a stat singur în mînăstirea aceea pînă la uciderea regelui Hosroe.

După moartea aceluia, au fost lăsați liberi cei doi legați, cărora Sfîntul Anastasie le proorocise aceasta în temniță, înaintea sfîrșitului său; și s-au împlinit proorociile sfîntului amîndouă: despre grabnica ucidere a împăratului Hosroe și despre liberarea legaților acelora. Iar fratele despre care am spus de multe ori că a fost trimis de la mănăstire să slujească sfîntului, după ce a îngropat pe sfînt în mînăstirea Sfîntului Serghie, a așteptat vreme potrivită ca să călătorească fără primejdie. După 10 zile de la îngroparea sfîntului, a venit alt împărat, bun și iubitor de oameni, care văzînd și auzind pe unii din ostași vorbind elinește, s-a mirat.

Asemenea s-a înspăimîntat și de aceea că a văzut monah în Persia și întrebîndu-l de unde este și cum a venit în părțile acelea, acela a povestit cu de-amănuntul toată pricina; pentru aceea ostașii au luat în mare evlavie pe monah, primindu-l în corturile lor cîteva zile; apoi, voind să se ducă în Armenia, l-au luat cu dînșii și de acolo, aflînd pe mulți care se duceau la Ierusalim, s-a însoțit cu aceia. Și după doi ani, a ajuns în mînăstirea sus pomenită, aducînd cu sine colobionul monahicesc, adică mantia Cuviosului Anastasie, și a povestit egumenului și tuturor fraților cîte le-am scris mai sus despre Sfîntul Anastasie.

La sfîrșit a spus și acestă minune pe care a săvîrșit-o mantia sfîntului, zicînd astfel: "În mînăstirea în care am îngropat sfintele moaște, era un monah tînăr, care avea un diavol rău; iar egumenul luînd mantia Sfîntului Anastasie, a îmbrăcat cu dînsa pe cel îndrăcit și îndată a făcut grabnică tămăduire, precum fuge întunericul de lumină, așa a fugit diavolul de la cel ce pătimea, nesuferind sfințenia mantiei mucenicului".

Auzind acestea, toți au preamărit pe Dumnezeu, Cel ce a întărit pe robul Său la o nevoință mucenicească ca aceea. Atunci egumenul a trimis în Persia pe acel frate și pe alții împreună cu dînsul și au adus de acolo cu cinste moaștele mucenicului lui Hristos și ale iubitului ucenic al său, în mînăstirea sa; acolo se săvîrșeau de dînsul

multe minuni și tămăduiri de boli, pentru slava lui Hristos, Dumnezeul nostru, Cel împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh slăvit în veci. Amin.

53. VIAȚA ȘI PĂTIMIREA SFÎNTULUI SFINȚITULUI MUCENIC CLEMENT, EPISCOPUL ANCIREI, A SFÎNTULUI MUCENIC AGATANGHEL ȘI A CELOR DIMPREUNĂ CU DÎNȘII (23 IANUARIE)

(După Metafrast)

După ce au trecut de la nașterea Domnului nostru Iisus Hristos 250 de ani - în vremea împărăției lui Valerian (253-259) -, cetatea de scaun a Ancirei, din părțile Galatiei, a odrăslit pe acest Sfînt Mucenic Clement, ca pe o ramură aleasă de vie, plină de mulți struguri ai duhovniceștilor daruri, de prea bun neam. Părinții lui nu erau de o credință. Tatăl său era elin, slujitor păgînătății idolești, iar maica sa era creștină, născută din părinți creștini, crescută în dreapta credință creștinească și în buna învățătură. Numele ei era Sofia, care fără de voie s-a însoțit cu bărbatul cel necredincios, căci părinții ei așteptau împlinirea cuvintelor apostolești, care zic: "Bărbatul necredincios se sfințește prin femeia credincioasă".

Dar n-a fost așa precum se așteptau ei, căci el aflîndu-se în adîncul păgînătății și cuprinzîndu-se de întunericul închinării idolești, nu voia nici să se uite spre lumina lui Hristos, ba se sîrguia încă în tot chipul, să atragă la păgînătate și pe soția sa, Sofia.

Ea, de asemenea, se îngrijea să-l povățuiască pe calea adevărului, îndemnîndu-l ziua și noaptea, arătîndu-i calea cea mîntuitoare; dar nimic n-a sporit, împietrindu-se inima lui. Deci, Sofia se ruga lui Hristos, ca El să fie milostiv către dînșii și să le facă parte, ca deși uniți cu trupurile, să se despartă, de vreme ce nu au amîndoi un duh.

Iar Domnul nostru Iisus Hristos, ascultînd rugăciunile roabei Sale, și milostivindu-Se de dînsa, a liberat-o degrab de jugul necredinciosului bărbat; căci ca pe un netrebnic și împietrit cu inima, lepădîndu-l cu totul, i-a poruncit lui să se ducă din acestea de aici. Deci, a murit acela, lăsînd după dînsul întîiul născut, fiu mic în scutece, prunc de parte bărbătească, pe care fericita maică Sofia îl hrănea mai mult cu dreapta credință, decît cu laptele, și l-a adus la Hristos, luminîndu-l cu Sfîntul Botez și i-a dat numele Clement, care în limba grecească, înseamnă "mlădiță de vie". Deci, cuviincios i-a dat lui numele acela, ca o proorociță, înainte văzîndu-l că este o stîlpare a viței celei adevărate a lui Hristos, care avea să aducă mulți struguri prin sufletele omenești. Apoi, i-a proorocit că va fi mărturisitor ales al preasfîntului nume al lui Iisus Hristos și își va vărsa sîngele său și își va pune sufletul său pentru El și se va săvîrși ca un pătimitor și mucenic al lui Hristos.

Deci, îl învăța pe el sfintele cărți și obiceiurile cele bune și la toată fapta bună îl povățuia. Crescînd copilul cu anii și cu înțelepciunea, și acum fiind aproape de 12 ani, Sfînta Sofia, s-a apropiat de fericitul său sfîrșit, pe care cunoscîndu-l mai înainte, încă pe patul durerii zăcînd și dorind ca fiul ei să fie moștenitor, nu atît al bogăției celei materiale, pe cît al celei nemateriale și duhovnicești, al faptelor bune, îl învăța ca o maică, cuprinzîndu-l și sărutîndu-l și zicîndu-i:

"Fiul meu preaiubit, cel ce din scutece ai fost orfan de tatăl tău, dar n-ai sărăcit, pentru că tată îți este ție Hristos Dumnezeu, Cel ce te îmbogățește cu darurile Sale. Eu, fiule, te-am născut cu trupul, iar Hristos Dumnezeu te-a născut cu duhul; deci, pe Acela să știi că-ți este tată, Aceluia să te știi că ești fiu și te păzește ca nu în zadar să fii înfiat lui Dumnezeu; slujește lui Hristos Domnul, în Hristos pune-ți nădejdea ta, căci Acela cu adevărat este mîntuirea noastră și viața cea fără de moarte; Acela din cer S-a pogorît la noi, ca pe noi cu El să ne ridice; Acela ne-a făcut fii iubiți ai Lui și ne-a îndumnezeit. Acelui Stăpîn cine-I slujește, scapă de toate cursele diavolului, calcă pe balaur și pe scorpie și biruiește toată puterea cea potrivnică; că nu numai va rușina pe necurații împărați, pe boierii și pe tiranii cei ce se închină idolilor și diavolilor, ci și templele celor ce se cinstesc de dînșii le va sfărîma".

Apoi, în vorba aceea maica, vărsînd lacrimi din ochi și umplîndu-se de dumnezeiescul dar, a început proorocește a-i spune înainte cele ce aveau să fie: "Rogu-mă ție, zicea dînsa, fiule iubite, rogu-mă ca un dar să-mi faci, pentru toate durerile și ostenelile mele cele pentru tine, fiindcă sosește o vreme cumplită și aproape este prigonirea cea cu mare mînie și îngrozire; iată ai să fii dus, precum zice Domnul nostru, înaintea boierilor și împăraților pentru El. Această cinste să-mi faci, o! fiule, ca să suferi pentru Hristos cu îndrăzneală și cu bărbăție și să păzești tare și nemișcată mărturisirea Lui; iar eu nădăjduiesc spre Hristosul meu, o! inima mea, că

degrab îți va înflori cununa mucenicească, spre cinste și spre mîntuirea mai multor suflete.

Deci, gătește-ți inima ta spre nevoință mucenicească, ca nu nepregătit să te afle vremea nevoințelor; să știi că de folos este, ca să fii lămurit prin primejdii, ca aurul în ulcea și să nu te temi; căci vremelnică este pătimirea, dar veșnică răsplătirea. Degrab trece necazul, dar bucuria în veci rămîne, puțină este aici necinstea, dar veșnică este la Dumnezeu slava. Îngrozirile tiranilor și bătăile sînt într-o zi, mînia împăraților împărătești batjocorită se face, și se vestejește slava lor; focul cel gătit de dînșii asupra mucenicilor lui Hristos se stinge, slava lor rugina o mănîncă și puterea lor piere.

Deci, nimic din acestea să nu te despartă de Hristos Dumnezeu, ci privește spre cer și de acolo, de la Dumnezeu, așteaptă-ți bine răsplătirea bogăției celei mari și veșnice. Teme-te de mărirea Lui, spăimîntează-te de judecata Aceluia, cutremură-te de ochiul Lui cel atotvăzător; căci celor ce se leapădă de El, focul cel nestins le este gătit și viermele cel neadormit; iar cei ce cunosc slava dumnezeirii Lui, nicidecum nu cad; pe aceia veselia cea negrăită, bucuria și mîngîierea îi așteaptă cu sfinții mărturisitori.

Aceasta, o! fiul meu preadulce, să-mi fie răsplătire de la tine pentru durerile mele, pe care le-am suferit prin nașterea ta, pentru ostenelile cele de la creștere, ca mărturisitor al Domnului să te săvîrșești tu, cel ce ai ieșit din pîntecele meu; atunci mă voi numi maică de mucenic și mă voi preamări întru suferințele fiului care pentru Hristos va pătimi. Deci, sîrguiește-te a pătimi pentru Cel ce a pătimit pentru noi, ca de multe bunătăți să te învrednicești de la El, și eu prin tine mă voi învrednici de aceleași cu toți sfinții. Iată, eu, o! fiul meu, sînt lîngă ușile sfîrșitului meu și această lumină nu-mi va răsări dimineața, iar tu lumină îmi ești întru Hristos și viața mea întru Domnul.

Pentru aceea mă rog ție, o! fiul meu, ca să nu mă rușinezi întru a mea nădejde, pe care o am în tine, ci ca, după cuvîntul apostolului, să mă mîntuiesc pentru nașterea de fii. Te-am născut, fiule, ca să pătimesc întru tine, ca și singur în trupul meu; sîngele cel luat din mine fără de crușare să-l verși, ca pentru acela și eu să iau cinste. Dă-ți trupul la bătăi, ca printr-însele și eu să mă veselesc înaintea Domnului nostru, ca și cum singură aș fi pătimit pentru Dînsul. O femeie evreică, oarecînd șapte fii a adus lui Dumnezeu prin mucenicie și într-acele șapte trupuri ale fiilor săi cu singur sufletul său pătimind, a rămas nebiruită.

Iar tu singur destul îmi vei fi spre slava Domnului meu, de te vei nevoi cu tărie întru credință. Iată mă duc de acum de la tine și voi merge înaintea ta la Dumnezeu. Cu trupul mă duc, iar duhul meu nu se va despărți de tine, ca împreună cu tine să mă învrednicesc a privi la scaunul lui Hristos, luîndu-mi înaintea Lui, prin pătimirile tale și prin nevoințele tale, cunună. Căci și rădăcina pomului cea ascunsă sub pămînt se roureazá prin aceeași rouă, prin care se roureazá și ramurile cele ce se văd pe pămînt".

Astfel, fericita maică înaintea sfîntului său sfîrșit, învățînd pe fiul său cel iubit, cuprinzîndu-l și sărutîndu-i capul, ochii, fața, gura, pieptul și mîinile, zicea: "O! fericită sînt eu acum că sărut chip mucenicesc". Și după mai multe cuvinte ca acestea, plecîndu-se pe grumajii lui, și-a dat sufletul său în mîinile Domnului și a adormit cu pace.

Maica lui Clement murind cu moarte firească și fiind îngropată cu cinste, el a rămas copil cu totul orfan, avînd numai pe Dumnezeu tată și cuvintele mamei lui păzindu-le cu dinadinsul în inima sa. Iar Dumnezeu de obște al tuturor fiind purtător de grijă, Cel ce se îngrijește de orfani și de săraci, fericitului Clement ca unui mic copil i-a dat altă maică; pentru că era în aceeași cetate o femeie de bun neam, cinstită și bogată, cu numele tot Sofia, ca și mama lui, prietenă maicii lui Clement; acea Sofie viețuia după Dumnezeu, silindu-se la rugăciuni ziua și noaptea, și fiind fără fii, a luat pe acest fericit copil ca pe un fiu, adică pe Sfîntul Clement, și ca pe un firesc al său copil îl iubea, avînd toată grija de el.

Într-acele vremi s-a făcut o foamete foarte mare în Galatia și lepădau păgînii elini pe copiii lor pe drumuri, neavînd cu ce să-i hrănească, căci și ei singuri de foame se sfîrșeau. Atunci Sfîntul Clement aduna pe acei copii în casa Sofiei, maicii sale de-a doua, și din averile ei îi hrănea, îi îmbrăca, îi învăța și la Sfîntul Botez îi aducea; deci, a făcut hrănitoare de săraci și școală în casa Sofiei, încît era maică a mulți copii întru Dumnezeu, mai bună decît cei ce i-au născut pe ei trupește; pentru că-i hrănea pe ei duhovnicește, crescîndu-i întru creștineasca credință.

Iar Sfîntul Clement, în anii cei tineri ai vîrstei sale, cîștigînd înțelepciune de bărbat desăvîrșit, a început din tinerețe a-și omorî trupul său cu postul și cu înfrînarea, viețuind monahicește; căci din mîncările ce se făceau, de la carne se înfrîna și se hrănea numai cu semințe și băutura îi era apă, întru care lucru se asemăna sfinților trei tineri, ale cărora trupuri deprinzîndu-se cu postul, nevătămate au rămas de focul cel îndoit, adică cel dinăuntru, al poftei firești și cel din afară al cuptorului celui arzător. Atunci, într-acele părți nefiind mulți creștini, fericitul Clement era între dînșii ca un dumnezeiesc luminător, care la mulți răsărea lumina cunoștinței de Dumnezeu. Însă acum venise vremea ca lumina cea luminoasă să fie pusă în sfeșnic; căci Sfîntul Clement, prin faptele bune luminînd, avea să se suie la treapta preoției, ca astfel pe mai mulți luminîndu-i, să-i povățuiască la calea mîntuirii.

Deci, prin dumnezeiasca purtare de grijă și voire și prin alegerea cu un glas al tuturor creștinilor celor din Galatia, a fost pus mai întîi citeț, apoi diacon și prezbiter; iar după doi ani a fost ridicat la treapta episcopiei, deși era tînăr, avînd numai 20 de ani. Și s-a făcut ca al doilea Daniil, care, fiind tînăr, a întrecut cu înțelepciunea și cu faptele cele bune pe cei bătrîni și a arătat cum că bătrînețile nu în numărul anilor se cinstesc, ci în viața cea îmbunătățită și întru înțelepciune.

Sfîntul Clement, luînd dregătoria episcopiei, nu numai pe copiii pe care îi adunase îi învăța carte, ci era învățător și celor bătrîni, aducîndu-i pe elini la

creștinătate și botezîndu-i și în toate zilele înmulțind Biserica lui Hristos. După aceasta a început a se împleti cununa mucenicească, care s-a început astfel. Tiranul Diocleţian, luînd împărăția Romei (284-305), în anul dintîi al stăpînirii sale, a trimis scrisori în toate părțile stăpînirii Romei, pe la boierii și la voievozii săi, ighemoni și la domni, și pe la marii cetăților, poruncindu-le ca să ucidă și să piardă cu diferite chinuri pe toți cei ce cheamă numele lui Hristos.

În acele scrisori ale sale îngrozea pe acei dintre boieri și dintre voievozi, care n-ar împlini cu osîrdie porunca lui privitoare la pierderea creștinilor. Deci, însemna asupra unora felul chinului și al morții, iar celor sîrguitori spre a chinui, le făgăduia bogății și cinste. Atunci toți de prin țări și cetăți, împărăteștii slujitori, pe de o parte temîndu-se de îngrozirea împărătească iar pe de alta vrînd ca fiecare să-i placă și să ia de la dînsul cinste, arătau multă sîrguință, ca să piardă de pe pămînt numele creștinesc.

Într-acea vreme în părțile Galatiei a venit un antipat, Dometian, care căuta cu dinadinsul, după poruncă împărătească, pe creștini spre ucidere. La acela a fost clevetit de cei necredincioși Sfîntul Clement, episcopul Ancirei, cum că oprește închinarea la zeii cei mari și că aduce la Hristos al său pe mulți. Atunci Dometian a poruncit îndată ca, prinzîndu-l pe Clement, să-l aducă la sine; și-l ispitea mai întîi cu momitoare și amăgitoare cuvinte, ca să-l atragă pe sfînt la a sa păgînătate, zicîndu-i: "Clevetirile cele despre tine aduse la noi, socotesc că nicidecum nu sînt adevărate. Pentru că fața ta și chipul tău cinstit, cum și obiceiul cel blînd te arată că ești om ales, de bun neam, înțelept și cunoscător, iar cele zise despre tine de unii sînt nebunii copilărești. Deci, singur spune-ne cele despre tine, pentru că de la tine singur mai cu înlesnire vom ști adevărul, de ne vei grăi nouă ceva din înțelepciunea ta". Sfîntul episcop a grăit către dînsul: "A noastră înțelepciune și cunoștință este însăși Înțelepciunea, Hristos, Fiul și Cuvîntul lui Dumnezeu Tatăl, Care a zidit toate și de la Care noi, chiar grăirea și înțele-gerea o avem".

Zis-a tiranul: "Iată fără nădejde ne-ai mîhnit pe noi, începînd a grăi acestea ci te sfătuiesc ca, lepădînd acele cuvinte nefolositoare, să aduci jertfe zeilor noștri, știind că pe toți cei ce defaimă pe zei, îi așteaptă chinuri, iar pe cei ce-i cinstesc și se închină lor îi așteaptă cinste; pentru care pe noi înșine să ne ai spre pildă, căci prin cinstirea acelora ne-am suit la o dregătorie mare ca aceasta și le mulțumim pentru facerea de bine a lor, cinstind pe cei ce-i cinstesc pe ei, și chinuind pe cei ce nu vor să se închine lor".

La aceste cuvinte ale antipatului sfîntul rîzînd, a zis: "Noi, o! antipate, din cuvintele tale înțelegem cele potrivnice, pentru că ale voastre daruri le socotim ca o deșertăciune, cinstea ca o necinste și dregătoria cea mare ca o robie; și iarăși, necinstea, îngrozirile, chinurile, ca o dulceață și mîngîiere le avem, căci prin ele ne unim cu Dumnezeu. Acestea tu știindu-le, să nu nădăjduiești că ne vei întoarce de la dreapta credință, nici cu făgăduirea cinstei și a darurilor și nici cu îngrozirea chinurilor".

Niște cuvinte ca acestea ale sfîntului au pornit spre mînie pe Dometian, care căutînd mai mînios asupra sfîntului, i-a zis: "Eu, precum văd, te-am făcut mîndru, vorbind cu blîndețe către tine. Și nu este de mirare, precum am auzit despre tine că petrecînd totdeauna cu copii, asemenea ca dînșii ai înțelegere copilărească; dar acum de nu vei milostivi pe zei cu jertfe, să știi că te voi pedepsi cu moarte, însă nu cu o moarte ca aceea de care nădăjduiești, adică să mori repede; ci, mai întîi vei suferi multe feluri de chinuri, apoi vei muri cumplit, cu cea mai grea pedeapsă, și vei pieri în așa fel ca să fii și altora spre pildă; ca și alții să se învețe prin înfricoșata ta pierzare!".

Sfîntul Clement a răspuns: "Deoarece mi-ai adus aminte de copii, apoi să știi că eu am avut sîrguință a să învăț pe copii înțelepciunea aceea pe care n-o au nici bărbații care sînt mai bătrîni și mai înțelepți între voi; căci adevărata înțelepciune a lui Dumnezeu se tăinuiește de cei înțelepți și cunoscători ai lumii acesteia și se descoperă pruncilor; drept aceea, mă laud și-i adeveresc că aduc jertfe înțelegătoare și cuvîntătoare Dumnezeului meu, iar nu ca ai voștri jertfitori, care aduc pîraie de sînge și prin care fără de minte cinstiți pe zeii voștri. Iar eu, cînd îmi voi vărsa sîngele pentru Dumnezeul meu, îl voi auce ca jertfă Lui, însă prin aceasta, în parte voi răsplăti Domnului meu pentru vărsarea sîngelui Său pentru mine; căci Hristos, Împăratul meu, m-a răscumpărat cu cinstitul Său sînge".

Zicînd acestea mucenicul, cu multă îndrăzneală, antipatul lepădîndu-și blîndețea sa mincinoasă, și-a arătat amărăciunea și nebunia sa firească și a poruncit ca să-l spînzure gol pe sfîntul de un lemn și să strujască trupul lui.

Deci, făcînd aceasta, slujitorii strigau asupra mucenicului, a nu defăima împărăteștile porunci; apoi făcînd adînci brazde pe trupul sfîntului, ca pe o holdă, și căzînd de pe dînsul mai multe părți ale trupului, se vedeau toate cele dinăuntrul încît și ochilor, care vedeau acea înfățișare, le era greu de suportat; dar el nu s-a mișcat cu mintea, nici nu și-a schimbat fața, nici n-a scăpat vreun cuvînt nesuferit, nici glas de durere n-a grăit, nici n-a gemut, fiind chinuit atît de greu, ci era mai tare și mai îmbărbătat decît cei ce priveau la niște chinuri ca acele ale lui, și se vedea chiar, că-l durea mai puțin decît pe chinuitorii lui.

Apoi, cu mare vitejie mulțumea dătătorului de nevoință, lui Hristos Dumnezeu, și privind spre ceruri cu fața veselă zicea: "Slavă Ție, Hristoase, lumina și viața mea, suflarea și bucuria mea; mulțumesc Ție, o! Dătătorule de viață, că m-ai învrednicit de o mîntuire ca aceasta, acum se va veseli sufletul meu în calea mărturiilor Tale; dulce îmi este toată osteneala pentru dragostea Ta, Tie se cuvine slavă, că mă întărești cu răbdarea; că mîna ta cea atotputernică ai întins-o spre mine, păcătosul, izbăvindu-mă din mînia antipatului, de mîinile chinuitorilor mei, că singur ești scăparea tuturor celor întristați".

Astfel rugîndu-se sfîntul, chinuitorii săi au slăbit și au rămas în nelucrare; iar antipatul, văzînd pe cei ce slăbiseră, a zis către mucenic: "Socotești că prin răbdarea

ta m-ai biruit și că după un ceas s-au ostenit slujitorii?" Sfîntul răspunse: "Eu nu socotesc așa, ci cred și nădăjduiesc spre Hristos, care este în mine, că El a biruit, biruiește și va birui pe tot potrivnicul".

Atunci antipatul a poruncit la alți slujitori să înconjure pe ucenic și să-i zdrobească trupul mai rău decît cei dintîi; și au chinuit astfel pe pătimitorul cel nebiruit multă vreme, pînă ce și aceia au slăbit și au ajuns ca morții. Antipatul privind la ei, și pe de o parte mirîndu-se, iar pe de alta rușinîndu-se pentru slăbiciunea slujitorilor săi, a poruncit să pogoare pe mucenic de pe lemn; iar sfîntul era în așa chip, încît a-l vedea era de spaimă și nici a-l atinge cu mîinile nu se putea; pentru că era cu totul zdrobit, încît se vedeau numai oasele singure sîngerate și abia se cunoștea că este om.

Antipatul, văzînd că nu sporește nimic cu chinurile, a început iarăși a vorbi către mucenic cu cuvinte blînde, dar el precum se cădea ostașului celui viteaz al lui Hristos, grăind către chinuitor multe împotrivă, l-a pornit iarăși spre mînie. Și a strigat Domețian, zicînd: "Cu adevărat omul acesta este sfadnic, bateți-l peste față și peste gură; căci acele părți ale trupului îi sînt încă întregi și pentru aceea grăiește cu îndrăzneală; deci, ca să fie asemenea cu restul trupului bateți-l fără de cruțare. Și l-au bătut slujitorii pe sfîntul peste față și peste gură cu palmele, încît a căzut la pămînt de loviturile cele tari; dar și zăcînd la pămînt, l-au bătut cu pietre peste gură, fără milă, sfărmîndu-i și dinții.

Mucenicul, bucurîndu-se, zicea: "O! antipate, îmi faci mai mult cinste, decît mă chinuiești; căci și pe Domnul meu Iisus Hristos L-au lovit peste gură și l-au bătut peste obraz și eu nevrednicul de aceleași m-am învrednicit acum. Ștefan, întîiul mucenic, fiind ucis cu pietre, și eu cu acelea m-am împodobit; mi se face răcorire în chinuri, căci mă văd pe mine căci sînt următor patimilor Hristosului meu, și îmi par ușoare toate durerile, că mă învrednicesc de mare cinste cu cei mai mari și mai buni decît mine, făcîndu-mă părtaș patimilor".

Tiranul, mirîndu-se de o mărire de suflet ca aceea a mucenicului, a poruncit să-l ducă în temniță, apoi, părîndu-i-se că nu va putea să meargă singur, fiind atît de zdrobit, căci tot trupul îi era o rană, a poruncit slujitorilor să-l ducă de mîini și de picioare, iar sfîntul gonind pe cei ce voiau să-l ia și să-l ducă, s-a sculat singur cu puterea lui Hristos, cîntînd și zicînd: *"Iar untdelemnul păcătosului să nu ungă capul meu"*. Antipatul auzind aceasta, a zis către cei ce ședeau cu dînsul: "O! cîtă răbdare și putere este în omul acesta! Astfel s-ar cădea să fie ostașii noștri împărătești, ca să fie mai presus de toate primejdiile; nu mi de cade ca să-l mai judec din nou, ci îl voi trimite la împăratul Diocletian, că numai singur acela va putea să-l biruiască, fiind iscusit în tiranii; căci totdeauna scornește astfel de chinuri și ucideri, încît toată cetatea Romei se cutremură de judecățile lui".

După puține zile, sfîntul tămăduindu-se, cu darul lui Hristos, și însănătoșindu-se fiind în temniță, antipatul l-a trimis la Roma, la împăratul Diocletian, scriind toate

cele despre dînsul. Iar sfîntul fiind dus de ostași, cînd ieșea din cetate, se ruga la Dumnezeu, zicînd: "O! Dumnezeule, Împărate al cerului și al pămîntului, și a toată lumea; Cel ce singur toate le împlinești și de nici un loc nu te depărtezi, în mîinile Tale dau cetatea aceasta, păzește-o pe ea, precum și sufletele cele ce sînt într-însa și cred întru Tine. Ferește Biserica nevătămată, ca să nu risipească cîinii și lupii turma Ta cea mică, care este într-însa; să nu pierzi, nici să împuținezi oile Tale cele cuvîntătoare, ci mai ales înmulțește-le pentru slava numelui Tău celui sfînt, și pe mine să nu mă deosebești cu totul de cetatea aceasta; ci în cale și întru nevoințe, fiind cu mine, iarăși să mă întorci aici; Cel ce ai întors pe Iacob la casa tatălui său și l-ai izbăvit din mîinile lui Isav și oasele lui Iosif din Egipt ai poruncit poporului tău ca să le scoată și să le aducă și să le pună în mormîntul părinților; astfel mă rog Împărăției Tale să economisești a mă întoarce iarăși în patria mea, ca să se preamărească numele Tău în vecii vecilor".

Astfel rugîndu-se, îl duceau în cale. Și ducînd pe sfînt la Roma, l-au pus de față înaintea păgînului împărat și se mira împăratul, văzînd luminoasa față a mucenicului și tăria lui cea trupească; apoi nu voia să creadă scrisoarea lui Domețian, prin care îl înștiința, că niște pătimiri ca acelea a răbdat creștinul acela, pentru că-l vedea cu trupul sănătos, vesel la față, ca și cum niciodată n-ar fi răbdat vreo primejdie. Și-l întreba: "Tu ești vestitul Clement, care ai răbdat atîtea chinuri?".

Apoi a poruncit să pună în jurul sfîntului, multe feluri de materii amăgitoare și înfiorătoare: de o parte argint și aur mult, scrisori împărătești, care dădeau mucenicului mari dregătorii, haine de mult preț, toată bogăția și podoaba; iar de altă parte unelte de chinuiri, mîini de fier și unghii, paturi de fier, brice ascuțite, cărbuni aprinși, căldări, coifuri înfocate, țepi, roate, lanțuri grele și mulțime de unelte de chinuire fără de număr. Unele ca acestea împăratul punînd înainte și spre mucenicul căutînd, i-a arătat cu mîna aurul și darurile cele bogate, zicîndu-i: "Acestea, zeii noștri le dăruiesc ție, dacă cunoscîndu-i pe ei, vei începe a-i cinsti cu închinăciuni și cu jertfe".

Sfîntul și-a întors ochii de la acelea, ca de la niște lucruri proaste, necurate, rele și nevrednice de vedere, apoi a zis cu suspinare: "Să fie acelea cu zeii voștri spre pierzare". Iar împăratul cu groază căutînd, a arătat cu mîna spre uneltele de chinuire, zicînd către sfînt: "Acestea sînt pregătite celor ce nu cred în zeii noștri".

Viteazul mucenic al lui Hristos i-a răspuns: "Dacă tiraniile tale, precum ți se pare, sînt înfricoșate, apoi ce socotești de chinurile acelea, pe care le-a gătit Dumnezeu în iad celor ce nu cred în El? Deși se văd darurile voastre a fi luminoase, minunate și cinstite, pentru cei ce cugetă cele pămîntești, cu mult mai mari însă sînt cele ce se dau în ceruri și pe care le-a pregătit Dumnezeu celor ce-L iubesc, *pe care ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit, și la inima omului nu s-au suit.*

Aurul și argintul sînt lucruri neroditoare aflate de oameni spre împodobirea cea din afară, care prin foc și prin fier se prefac, de rugină și de frecare se mănîncă,

de tîlhari se jefuiesc și de hoți se fură; hainele cele luminoase sînt lucrul viermilor, mîncarea moliilor, sau lînă luată cu sila de pe dobitoacele cele necuvîntătoare; iar de cei ce le fac pe ele, de aceia se cuvine mai mult a ne mira, decît de voi care vă împodobiți cu acelea; căci prin meșteșug făcînd cineva un lucru din materie, îl preface, dar numai lucrătorii, ca niște proști, se trec cu vederea, iar cei ce se împodobesc cu lucrul lor, aceia se mîndresc și se înalță, de la dobitoace împrumutîndu-și slava.

Iar bunătățile bunului nostru Dumnezeu sînt neîmprumutate de la nimeni și sînt ale Lui adevărate și neschimbate și cu a Lui voie, iar nu cu meșteșug omenesc; acelea au slavă nemăsurată și luminare veșnică, încît nici de schimbarea vremii celei lungi nu se tem, nici moliile nu le mănîncă, nici rugina nu le strică și nici în vecii cei fără de sfîrșit nu pot să se învechească".

Dioclețian a zis: "Rău înțelegi; drept aceea mă sîrguiesc ca să te aduc la cunoștința zeilor și de aceea vorbesc cu tine cu blîndețe, îndemnîndu-te să nu nădăjduiești spre omul cel muritor, căci Hristos, pe care voi îl cinstiți, acela de la iudei multe chinuri răbdînd, mai pe urmă a fost ucis și a murit; iar zeii noștri sînt nemuritori și niciodată n-au pătimit ceva".

Sfîntul a răspuns: "Adevărul grăiești, împărate, că zeii voștri sînt nemuritori și nepătimași, căci cum puteau să moară, nefiind vii niciodată? Și cum puteau să pătimească ceva, fiind nesimțitori? Și să știi aceasta, că prin tăiere, prin batere, prin cioplire s-au făcut, de mîini omenești; pentru că zeii voștri cei de piatră, cu fierul și cu ciocanul au fost bătuți, cei de lemn, cu toporul și cu cuțitul tăiați; cei de aur și de argint, prin foc vărsați; cei de aramă și de fier, făuriți cu ciocanul; și alte multe fără de cinste bătăi și dosădiri au luat, însă au rămas nesimțitori; deci, fără de moarte sînt, ca cei neviețuitori, și se sfărîmă ca cei ce n-au fost niciodată, iar Domnul meu și Dumnezeu Iisus Hristos, după firea omenească a voit să moară cu trupul, ca să mîntuiască lumea și însăși moartea s-o calce cu puterea Sa dumnezeiască și făcînd-o aceasta, a înviat a treia zi, și nouă viață ne-a dăruit".

Dioclețian, auzind vorba cea liberă și îndrăzneață a sfîntului, s-a mîniat foarte și a poruncit ca, legîndu-l gol de o roată, să-l întoarcă și să-l bată cu toiege de fier. Deci, întorcîndu-se roata, cînd sfîntul era deasupra, îl băteau cu toiege, iar cînd era jos, unde într-adins locul era strîmt, acolo de roată se freca, încît și oasele într-însul se sfărîmau și carnea, care crescuse după cele dintîi chinuri, s-a rupt.

Astfel multe ceasuri fiind chinuit, mucenicul lui Hristos se ruga, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, ajută-mi și ușurează-mă în chinuri, luîndu-mi cumplitele dureri, căci spre Tine nădăjduind, m-am dat la rănire. Ajută-mi, precum altă dată ai ajutat pe Apostolul Tău, Sfîntul Pavel, și-mi vezi trupul meu rănit cu amar. Căci doresc să fiu întreg și sănătos, spre slava și mărturisirea Sfîntului Tău nume și spre primirea celor mai multe chinuri pentru Tine. Spre rușinarea și neslăvirea păgînilor,

întărește-mă întru numele Tău, căci spre Tine nădăjduiesc, dătătorule de viață al meu".

Astfel sfîntul rugîndu-se, roata a stat nemișcată și cei ce o întorceau au slăbit, iar sfîntul, cu nevăzută mînă dezlegîndu-se, stătea întreg cu tot trupul și sănătos. Unele ca acestea văzîndu-le mulți din poporul care se adunase acolo, strigau cu mirare: "Mare este Dumnezeul creştinilor!". Iar Sfîntul Clement fiind cu adevărat viță a viei lui Hristos, mai înainte însemnînd cu duhul strugurii cei gîndiți, ce erau să iasă din nevoințele lui cele mucenicești, cu mare glas înălța laudă lui Dumnezeu, zicînd:

"Mulțumesc Ție, Dumnezeule, Tatăl Cel ceresc, că mi-ai dăruit să pătimesc în această cetate mare, pentru Unul născut Fiul Tău, Cel ce a pătimit pentru noi și Și-a vărsat preascump Sîngele Său pentru răscumpărarea noastră, pe Care Petru L-a propovăduit, Pavel L-a vestit, cel de un nume cu mine, Clement L-a preamărit și Onisim L-a mărturisit. Ei au murit, pătimind pentru Dînsul, iar acum se proslăvesc în ceruri și se cinstesc de mulți pe pămînt și încă după aceasta se vor cinsti de mai mulți, mai mult decît împărații pămîntești, iar împărații cei credincioși se vor închina lor".

Acestea le grăia sfîntul, spunînd mai înainte vremea cea viitoare, în care închinarea de idoli se va stinge, ca un întuneric, iar credința lui Hristos va răsări ca soarele și va lumina toată lumea. Aceste cuvinte ale sfîntului au ars ca o săgeată pe păgînul împărat Diocleţian, pornindu-l spre mai mare mînie, căci nu luase întru nimic aminte la minunea ce se făcuse cu puterea lui Dumnezeu. Ci orbit fiind de răutate, se sîrguia spre chinuirea cea tiranică, poruncind să-l bată cu fiare groase peste gură pe sfînt și să-i sfărîme dinții.

Dar sfîntul, și în bătaia aceea, nu înceta a grăi, întărîtînd pe tiran, deși slujitorii îl îngrozeau, poruncindu-i să tacă, dar ca arama, care cu cît se bate mai mult, cu atît dă mai mare sunet, așa și mucenicul lui Hristos, cu cît îl îngrozeau, sfărîmîndu-i cu fierul dinții și gura, cu atît striga cu mai mare glas, grăind cele ce erau spre slava lui Dumnezeu și spre înfruntarea mîndrului tiran. Apoi, ostenindu-se și Diocleţian și slăbind de mînie, a poruncit ca, legîndu-l pe mucenic peste tot trupul cu lanțuri de fier, să-l arunce în temnița de rînd a poporului.

Deci, șezînd sfîntul în temniță, a venit la dînsul după ceasul de seară, mulțime de popor, bărbați și femei, bineînțelegătoare, care fuseseră cu fiii lor la priveliște și văzuseră bărbăția lui; aceia căzînd cu un suflet la picioarele lui cele sfinte, cereau Sfîntul Botez. Iar sfîntul mulțumea lui Dumnezeu că se înmulțea numărul mărturisitorilor Lui, după atîta prigonire cumplită și învățîndu-i îndată despre sfînta credință în Hristos, i-a botezat pe toți, de la mic pînă la mare, pentru că în temnița aceea era apă destulă, și cîntau cu bucurie: *Fericiți, cărora s-au iertat fărădelegile și cărora s-au acoperit păcatele.*

Dar la miezul nopții, o lumină mare a străbătut din cer spre temnița aceea și toți, căutînd în sus, au văzut pe un tînăr frumos, strălucind cu haina ca fulgerul, zburînd cu aripi întinse și pogorîndu-se spre sfîntul mucenic. Apoi, apropiindu-se de el, i-a dat în mîini o pîine curată și un pahar de vin și îndată s-a făcut nevăzut, încît toți stăteau cu spaimă, mirîndu-se de ceea ce vedeau. Sfîntul Clement, cunoscînd că acela este Trupul și Sîngele lui Hristos, a făcut obișnuitele rugăciuni și a împărțit la toți cei botezați împărtășirea Tainelor celor dumnezeiești, tocmai cînd se lumina de ziuă.

Și veneau la dînsul în toate zilele credincioșii, aducînd cu ei pe alții la Sfîntul Botez. Așa se înmulțea turma lui Hristos, iar temnița se făcuse ca o biserică în care se înălțau laude lui Dumnezeu, lucru pe care văzîndu-l străjerii, au spus împăratului. Deci, într-acea noapte, venind ostașii din porunca împăratului au prins pe toată mulțimea credincioșilor care se adunaseră la sfîntul, și i-au scos afară din cetate, ca pe oi la junghiere; apoi întreba pe fiecare mai înainte la tăiere: "Te vei lepăda de Hristos, ca să rămîi viu?"

Nu era însă nici unul care să se înfricoșeze de moarte, căci toți voiau să moară pentru Domnul; și au fost tăiați atunci pentru Hristos o mulțime de bărbați, femei și copii, afară numai de un tînăr, care a scăpat din mîinile celor ce-i tăiau, nu temîndu-se de moarte, dar voind să pătimească mai mari chinuri pentru adevă-ratul Dumnezeu. Numele tînărului acestuia era Agatanghel, despre care se va spune îndată.

După aceasta Dioclețian, aducînd înaintea judecății sale pe Sfîntul Clement și cercetîndu-l mult, l-a chinuit cumplit. Mai întîi l-a bătut tare cu vine de dobitoc, multă vreme, apoi spînzurîndu-l, îl strujea cu unghii de fier, pînă ce i s-au golit oasele, fiindu-i tot trupul strujit. Și a zis sfîntul către tiran: "Acest trup pe care îl strujești nu este cel ce a ieșit din pîntecele maicii mele, că acela de mult este strujit cu totul de către Dometian antipatul, iar într-acesta nou m-a îmbrăcat Ziditorul Hristos; dar de vreme ce vă sîrguiți a-l struji, apoi cred Hristosului meu, că mă va îmbrăca iarăși în acest trup, pentru că El poate aceasta, căci nu lipsește olarului tina ce-o găsește din destul pentru trebuința lui".

Apoi, tiranul a poruncit să-i ardă coastele cu făclii. Sfîntul răbda toate cu bucurie, pentru Iisus cel preadulce. Și mirîndu-se Dioclețian de răbdarea și de tăria mucenicului, a zis către ai săi: "Pe mulți am chinuit dintre ticăloșii creștini, dar pe nici unul n-am văzut așa de nebiruit; deci, îl voi trimite în Nicomidia, la Maximian, ca pe un lucru nou și niciodată văzut și auzit, ca să se minuneze de trupul lui cel nebiruit de chinuri; căci mi se pare, că nici el n-a văzut niciodată un om așa de puternic la minte și tare cu trupul!".

Atunci a poruncit că să-l pună legat în corabie și să-l ducă în Nicomidia, la judecata celuilalt împărat, Maximian, scriindu-i despre toate cele ce a răbdat Clement de la dînsul, în Roma, și despre cele suferite de la Dometian în Ancira. Deci, ieșind sfîntul din Roma, îl plîngeau creștinii cei credincioși; unii îi sărutau mîinile și

picioarele, alții se ungeau cu sîngele lui și nu puteau să se despartă de dînsul, încît cu sila de-abia l-au lăsat să intre în corabie, făcînd rugăciune lui Dumnezeu pentru dînșii și pentru el.

Intrînd sfîntul în corabie, cel de mai sus pomenit Agatanghel, care a scăpat noaptea din mîinile ostașilor, cei ce au ucis cu săbiile turma lui Hristos, afară din cetate, acela apucînd mai înainte, a intrat pe ascuns în corabie și aștepta pe Sfîntul Clement. Și cînd a fost adus, a căzut la picioarele lui cele sfinte, spunîndu-i că este botezat de dînsul. Apoi l-a înștiințat despre pierderea credincioșilor și despre fuga sa; că pentru aceea a venit la dînsul, ca împreună cu el să pătimească toate chinurile și să moară pentru Hristos Domnul.

Sfîntul Clement s-a bucurat de fericitul Agatanghel și de o osîrdie ca aceea a lui, cum și de dragostea către Hristos Dumnezeu, socotind venirea lui la sine ca venirea îngerului lui Dumnezeu. Apoi a dat mulțumită tuturor și a cerut de la El întărire și ajutor, ca să dea tînărului copil bărbăție și putere să rabde pînă la sfîrșit și să se învrednicească de cununa cea mucenicească.

Plecînd sfinții, petreceau în rugăciuni ziua și noaptea, dar nu aveau hrană nicidecum, și nici nu se îngrijea de aceasta Sfîntul Clement, pentru că zicea: "Eu avînd în inima mea ca pîine pe Iisus Hristos, nu voi flămînzi, și avînd ca apă vie darul lui Hristos, nu voi înseta în veci". Văzînd ostașii pe Clement cu Agatanghel nemîncînd, nici bînd multe zile, s-au milostivit și le-au dat lor pîine și apă, iar ei le-au mulțumit de acel lucru bun; dar hrană și băutură de la dînșii n-au luat, spunîndu-le că ei sînt hrăniți de Dumnezeu, purtătorul de grijă al tuturor, pentru că îngerul Domnului, noaptea le aducea hrană din cer și îi întărea.

Mergînd multe zile, au sosit la insula ce se numește Rodos, și ieșind mulți din corabie în cetate, ca să-și cumpere bucate, a rugat sfîntul pe oaspeții cei rămași ca să-i elibereze că să meargă în biserica creștină să se împărtășească cu dumnezeieștile Taine ale Făcătorului de viață, adică cu Trupul și Sîngele lui Hristos, pentru că era în ziua aceea duminică. Iar episcopul insulei aceleia, iubitorul de Dumnezeu, Fotin, auzind despre Sfîntul Clement, a venit cu clerul său și cu alți creștini și au rugat pe mai marele ostașilor ca, dezlegînd din lanțuri pe Clement, să-l elibereze la dînșii, cu ucenicul Agatanghel, pentru un timp oarecare; făgăduindu-le ca fără zăbavă, să-l aducă iarăși în corabie.

Deci, au eliberat pe Sfîntul Clement după rugămintea episcopului, și l-au dus pe sfînt într-o biserică mică, deoarece creștinii pe timpul acela erau în insulă puțini; apoi poruncind episcopul ca să se facă citire din dumnezeieștile cuvinte ale Evangheliei, a deschis un cleric cartea și a început a citi cuvintele acestea: *Să nu vă temeți de cei ce ucid trupul, dar sufletul nu pot să-l ucidă.* Acestea auzindu-le sfinții, și-au ridicat ochii în sus cu suspinuri, iar creștinii cei ce stau în biserică uitîndu-se la dînșii au plîns, așa că au umplut biserica de lacrimi.

Apoi a rugat episcopul pe Sfîntul Clement ca să săvîrşească dumnezeiasca Liturghie şi cînd slujea el, unii din clerici, asemenea şi din popor, care erau vrednici, au văzut pe disc că era un cărbune foarte mare, din care ieşea o negrăită lumină ce lumina pe sfîntul şi pe cei ce stau înainte; iar prin altar au văzut pe sfinţii îngeri zburînd în văzduh; dar cei ce au văzut o minune ca aceea, au căzut cu feţele la pămînt şi nu îndrăzneau să se uite la sfînt, iar după săvîrşirea sfintei slujbe, a luat Fotin, episcopul, în casa sa pe sfinţi. Deci, pe mulţi bolnavi îi aducea şi îi apropia de Sfîntul Clement, nu numai din credincioşi, ci şi din necredincioşi, şi pe care mucenicul lui Hristos, cu rugăciunea şi cu semnul Crucii, îi tămăduia.

Pentru aceea, mulţimea de elini au început a mărturisi, la arătare, pe Hristos, că este adevăratul Dumnezeu şi au dorit Botezul. Iar ostaşii văzînd că mult popor se adună la Sfîntul Clement, s-au temut ca să nu ia de la dînşii pe cel legat şi lor să le facă rău. Iar pentru aceea l-au dus în corabie şi iarăşi l-au pus în lanţuri, dar l-au petrecut credincioşii cu multe lacrimi şi cu tînguiri, nevrînd să se despartă de el; apoi, dînd sfinţilor sărutarea cea mai de pe urmă şi legăturile lui Clement sărutîndu-le, s-au întors, ostaşii silindu-se ca să plece mai iute de acolo; suflînd vîntul spre ajutor, au trecut repede Marea Egee şi au sosit în Nicomidia.

Maximian, păgînul împărat din Nicomidia, primind scrisoarea de la Diocleţian şi pe mucenic văzîndu-l, s-a mirat de răbdarea cea mare a lui şi de bărbăţia cea nebiruită, apoi, temîndu-se să-l întrebe pe el singur, ca să nu fie ruşinat de dînsul, l-a dat lui Agripin ighemonul, spre cercetare, iar el singur se prefăcea a se îndeletnici cu alte lucruri împărăteşti. Deci, Agripin punînd înaintea judecăţii sale pe sfinţi, a zis lui Clement: "Tu eşti Clement?". Răspuns-a sfîntul: "Eu sînt robul lui Hristos". Iar ighemonul a poruncit să-l bată cu palme peste gură, zicîndu-i: "Pentru ce nu te numeşti rob al împăratului, ci al lui Hristos?".

Sfîntul, fiind bătut, a zis: "S-ar cădea şi împăraţilor voştri să fie robi ai lui Hristos, şi le-ar fi în pace împărăţia lor şi toate limbile sub picioare le-ar supune lor Hristos al meu". Iar ighemonul uitîndu-se la Sfîntul Agatanghel, i-a zis: "Tu cine eşti, că nu este scris despre tine ceva în scrisoarea lui Diocleţian". Iar Agatanghel, privind spre cer, a zis: "Şi eu sînt creştin, şi m-am învrednicit de numele creştinesc prin acest slujitor al lui Dumnezeu, Clement". Zis-a ighemonul: "Deci, acela este vinovat al rătăcirii tale şi morţii celei cumplite". Şi a poruncit ca pe Sfîntul Clement spînzurîndu-l gol, să-i chinuiască trupul lui, iar pe Agatanghel asemenea, să-l bată tare cu vine. Dar Sfîntul Clement în chinuri fiind, se ruga către Dumnezeu pentru Agatanghel, ca să-l întărească întru pătimiri.

După chinurile acelea, a poruncit tiranul ca pe amîndoi să-i arunce în temniţă. Şi erau în temniţă o mulţime de alţi legaţi, pentru multe feluri de pricini. Aceia văzînd rugăciunea sfinţilor cea cu dinadinsul către Dumnezeu, şi văzînd că îngerii lui Dumnezeu au cercetat şi mîngîiat pe robii lui Hristos, s-au umilit foarte mult; şi, căzînd la picioarele lui Clement, se rugau ca să-i aducă la Dumnezeul lui; deci, s-a întîmplat acolo, după rînduiala lui Dumnezeu, că era apă destulă pentru Botez.

Atunci, învățîndu-i pe ei Sfîntul Clement, i-a botezat pe toți, și deschizînd temnița cu rugăciunea, i-a eliberat pe ei, zicîndu-le: "Ieșiți, fraților, și vă mîntuiți din mîinile păgînilor; iar Domnul nostru Iisus Hristos să vă păzească pe voi".

A doua zi, înștiințîndu-se Agripin ighemonul despre liberarea celor legați, s-a supărat pe sfinți foarte rău, și pregătind priveliștea, i-a dat spre mîncare fiarelor; însă acelea n-au vătămat pe sfinți, ci se gudurau ca cîinii cei de casă, pe lîngă stăpînii lor. Atunci a poruncit ca să înfierbînte niște țepi și să le înfigă prin degetele lor pînă la coate; și aceasta făcîndu-le, le-a dat amară durere mucenicilor. Iar poporul care privea la ei, nesuferind o chinuire ca aceea, striga asupra ighemonului cu mînie, ca să libereze pe cei nevinovați.

Ighemonul, mai mult mîniindu-se, a poruncit ca alte țepi înfocate să înfigă în subțiorile lor, pînă la umere. Atunci poporul, nesuferind, a luat pietre și a aruncat asupra ighemonului, strigînd cu mare glas: "Mare este Dumnezeul creștinilor". Ighemonul, temîndu-se de gîlceavă și de tulburarea poporului, a fugit în casa sa. Apoi, sfinții mucenici, neîndrăznind nimeni să-i oprească, s-au dus la muntele ce se numea Piramis, unde obișnuiau elinii să aducă jertfă zeilor lor; și acolo, în templul idolesc șezînd, au sfărîmat pe idoli cu rugăciunea și au izgonit de acolo pe diavoli.

După cîteva zile, înștiințîndu-se despre dînșii ighemonul, cum că sînt acolo, s-a dus cu jertfitorii și cu ostașii săi, și acolo bătînd tare cu bețe groase pe sfinții mucenici, iar oasele lor fărmîndu-le, i-au băgat în saci, pe fiecare separat, punînd pietre cu dînșii; apoi cosîndu-i i-au aruncat din munte în mare. Atunci, prăvălindu-se sfinții spre prăpastia muntelui, au căzut în mare și s-au înfundat în noianul cel adînc, încît toți îi socoteau ca pieriți.

Unii din credincioși, înștiințîndu-se despre înecarea sfinților, umblau pe mal, așteptînd ca marea, care, după obicei, aruncă pe morți, să arunce și trupurile sfinților mucenici; și iată văzură doi saci plutind pe mare; deci urcîndu-se într-o luntre, au mers acolo, apoi dezlegîndu-i, au aflat pe sfinții răbdători de chinuri, vii și sănătoși, ca și cum nimic nu pătimiseră, și au preamărit pe Dumnezeu. Apoi, s-au odihnit pe mal în noaptea aceea și îngerii lui Dumnezeu cercetînd pe sfinți, i-au întărit pe ei cu hrană. Și făcîndu-se ziuă, au mers Sfîntul Clement și Sfîntul Agatanghel în cetate, și stînd în mijlocul tîrgului, spuneau popoarelor măririle lui Dumnezeu. Apoi, ridicîndu-și mîinile în sus, ziceau către Dumnezeu: "Mulțumim, Ție, Doamne, Iisuse Hristoase că n-ai părăsit pe cei ce nădăjduiesc spre Tine, ci ne-ai izbăvit de cumplitele chinuri; și n-ai veselit pe vrăjmașii noștri, ci ai preamărit întru noi numele Tău cel sfînt".

Deci, erau acolo doi orbi, unul avînd o mînă uscată, iar altul slăbănog, pe aceia îndată i-a tămăduit prin punerea mîinilor sale. Aceasta văzînd poporul, a început a aduce la dînșii pe bolnavii lor și pe cei ținuți de duhuri viclene și toți se tămăduiau, cu rugăciunile și prin atingerea mucenicilor; deci, se slăvea de popor cu mare glas numele lui Iisus Hristos.

Acestea văzînd Agripin, ighemonul, s-a mirat foarte mult și era întru nepricepere; apoi, ducîndu-se, a spus împăratului despre toate cele ce se făcuseră și se mira și împăratul foarte mult, căci cei ce se credeau pierduți în mare, s-au aflat vii. Și înștiințîndu-se că Sfîntul Clement este din Ancira de neam, a poruncit să-l trimită pe mucenic în patrie, zicînd: "Cetatea care l-a născut și l-a crescut, aceea să-l aibă și să-l pedepsească, precum voiește". Deci, a scris despre dînsul lui Curichie, ighemonul Ancirei, și luîndu-i ostașii pe amîndoi legați, i-au dus în Ancira.

Intrînd Sfîntul Mucenic Clement cu bucurie în patria sa, zicea: "Slavă Ție, Dumnezeule, că ai văzut smerenia mea; slavă Ție, Hristoase, că m-ai învrednicit a mai vedea cetatea în care m-am născut". Și i-au pus pe dînșii înaintea lui Curichie ighemonul. Iar el întrebîndu-i, i-a pus la chinuri pe dînșii; mai întîi cu scînduri de fier înfocate au ars coastele lor, apoi pe Sfîntul Clement l-au legat de un stîlp și l-au bătut fără milă, încît și carnea lui a căzut. Iar pe Sfîntul Agatanghel spînzurîndu-l, l-au strujit cu unghii de fier; apoi îi întrebau, batjocorîndu-i: "Nu simțiți dureri în trupurile voastre?"

Răspuns-a Sfîntul Clement cu apostoleștile cuvinte, zicînd: *De se și strică omul cel dinafară, dar cel dinlăuntru se înnoiește*. Și a poruncit chinuitorilor, ca luînd un coif de fier foarte tare încins, să-l pună pe capul Sfîntului Mucenic Clement; și făcîndu-se aceasta, ieșea fum grozav din nări, din urechi și din gura sfîntului. Iar el răbdînd durerea cea negrăită a strigat către Domnul său, zicînd: "Izvorule cel nedeșertat, apa cea vie, ploaia cea mîntuitoare, tămăduiește-mă cu roua darului Tău; ne-ai scos pe noi din apă, izbăvește și de foc pe robii Tăi".

Astfel sfîntul rugîndu-se, îndată s-a răcit coiful acela de fier, lucru care văzîndu-l ighemonul Curichie, s-a înspăimîntat și nepricepîndu-se ce să le mai facă, i-a trimis în temniță și i-a scris împăratului Maximian, spunîndu-i despre ceea ce s-a făcut. Iar fericita Sofia, a doua maică a lui Clement, a venit în temniță noaptea, cu multă bucurie și cu lacrimi, veselindu-se de un fiu ca acela, care s-a arătat ales pătimitor al lui Hristos; și sărutînd rănile și legăturile amîndurora, a spălat și a șters sîngele lor, apoi, le-a legat rănile cu pînze curate și de toate cu de-amănuntul întreba pe Sfîntul Clement, unde, cum a pătimit și de la cine? Și le-a adus lor și hrană, apoi i-a întărit pe ei; și în toate nopțile venind, slujea legaților lui Hristos.

După cîtăva vreme, venind porunca de la împărat, ighemonul Curichie a trimis pe sfinții mucenici în altă cetate, ce se numea Amisia, la alt chinuitor mai cumplit, anume Dometie, care era slujitor împărătesc. Iar fericita Sofia a petrecut pînă departe pe sfinții mucenici, fiind cu copiii aceia, pe care Sfîntul Clement i-a hrănit în vreme de foamete, în casa ei și i-a ținut la sine în loc de fii. Dintre aceștia unii, nevrînd să se despartă de sfinții răbdători de chinuri, au mers cu dînșii, legîndu-se cu dragostea cea către ei; iar pe drum i-au înjunghiat ostașii, avînd poruncă de la împăratul, care se înștiințase despre acei copii.

În Amisia sfinții răbdători de chinuri au fost aruncați de către Dometie într-o groapă cu var nestins, fiind vineri în ceasul al doilea din zi; și după ce a înnoptat, a venit o lumină din cer prea strălucită, care a luminat împrejur locul acela toată noaptea, iar sîmbătă, la al treilea ceas, s-au aflat vii și sănătoși.

Aceasta văzînd-o doi ostași, au crezut în Hristos și pe față au mărturisit că sînt creștini; pentru care, în aceeași sîmbătă s-au răstignit de păgîni, în ziua de șapte septembrie, iar numele lor erau: Fangon și Eucarp. Iar Sfinților Clement și Agatanghel a poruncit chinuitorul ca să le jupoaie pieile de pe spate și cu toiege să-i bată multă vreme, apoi, punîndu-i pe paturi de fier înroșite în foc, a poruncit să-i ardă cu pucioasă și cu smoală. Iar sfinții fără de vătămare, ca pe un pat moale împărătesc cu somn dulce au adormit, și au văzut în vedenie pe Hristos Domnul, venind cu mulțime de sfinți îngeri la dînșii, zicîndu-le: "Nu vă temeți, Eu sînt cu voi". Și deșteptîndu-se, au spus unul altuia vedenia cu bucurie. Astfel pe paturile acelea au fost din destul arși. Iar cînd a văzut Dometie că nu se vatămă nici de foc, nepricepîndu-se ce să le mai facă, a poruncit ca să-i ducă iarăși în temniță.

Petrecînd sfinții multă vreme în temniță, au fost iarăși trimiși la împăratul Maximian, care atunci petrecea în Tars. Acolo mergînd ei, însetaseră pe drum, dar mai ales ostașii cei ce-i duceau pe ei slăbeau de sete, pentru că pămîntul acela era pustiu și fără apă; deci, cu rugăciunea au scos din pămînt uscat izvor de ape vii, și bînd toți, s-au răcorit, și cîtă apă le trebuia pe cale, au luat și ostașii.

Într-aceeași cale Sfîntul Clement rugîndu-se lui Hristos Dumnezeu, ca adică în toată vremea vieții sale să fie chinuit pentru numele Lui cel sfînt, a avut o descoperire de la Dumnezeu; că împreună cu anii cei trecuți ai muceniciei sale, pînă la sfîrșitul cel mai de pe urmă, are să petreacă 28 de ani neîncetate pătimiri, de care lucru s-a bucurat foarte mult sfîntul; căci cu dragostea cea negrăită a lui Hristos, Dumnezeul său, fiind cuprins, dorea ca pentru El în chinuri cumplite să petreacă lungă vreme și să moară de mii de ori.

Fiind duși sfinții înaintea lui Maximian împăratul, acesta se mira că erau vii pînă atunci și de atîtea chinuri nebiruiți, întrebîndu-i, și aflîndu-i neînduplecați, a ars un cuptor înfocat ca altă dată Nabucodonosor în Babilon, și a aruncat într-însul pe ostașii lui Hristos. Dar petrecînd sfinții în acel cuptor o zi și o noapte, s-au găsit vii și întregi. Acea minune văzînd-o, mulți din popor au crezut întru Hristos. Apoi au aruncat în temniță pe sfinți și au petrecut într-însa patru ani; pentru că nădăjduia păgînul împărat, că supărîndu-se prin nevoia cea mare a temniței, mai cu înlesnire se vor pleca la păgîneasca lor credință.

Deci, împlinindu-se cei patru ani în temniță și împăratul judecînd că sînt nevrednici de cercetarea sa împărătească, iar cu fapta rușinîndu-se de vitejia sufletelor lor cea nebiruită, i-a încredințat unui ighemon, anume Sacherdon, foarte cumplit, care pe mulți creștini a pierdut cu înfricoșate chinuri, ca să silească pe legați la închinarea zeilor. Acesta luînd pe Sfinții Mucenici Clement și Agatanghel și

nesporind cu cuvintele cele înșelătoare și groaznice, a poruncit ca pe cei legați să-i bată de niște lemne, și să le strujească trupul atît de cumplit, încît le-au strujit spatele și pieptul pînă la oase, și se vedeau numai oasele goale, căci carnea toată căzuse; și socotind tiranul că vor muri, îndată a poruncit să-i dezlege și să-i ducă în temniță.

Dar văzînd pe sfinți, că stau pe picioarele lor și la temniță mergeau singuri, s-a rușinat foarte, slăbind cu trupul de mînie și de rușine, încît abia se ducea pe mîinile slugilor sale la divan acasă; iar sfinții mergînd la temniță, cădeau de pe trupurile lor bucăți de carne cu sînge, iar credincioșii adunîndu-le de pe cale, ca o mare vistierie, cu cinste le păstrau la ei.

Înștiințîndu-se împăratul despre slăbiciunea lui Sacherdon, a rîs și a zis: "Iată slăvitul Sacherdon, care a biruit pe mulți creștini, acum este biruit de doi". Și sta de față într-acea vreme înaintea împăratului, un boier, anume Maxim. Acela l-a rugat pe împărat ca să-i dea pe mîini pe cei doi mucenici, pentru că se lăuda ca din două să facă una, sau să-i silească la jertfe, sau cu chinuri să-i omoare. Și poruncindu-i împăratul, a luat pe sfinți la sine, dar n-a început îndată a-i chinui, ci vorbind multe zile prietenește cu dînșii, îi îndemna să se închine zeilor lor; iar odată, chemîndu-i la el, le-a zis: "Bucurați-vă, o! bărbaților pe care vă iubesc zeii cei fără de moarte ca pe niște fii și se îngrijesc de voi, pentru că de multe ori mi-au spus în vis despre voi și pe față mi-au arătat, că vă veți întoarce la dînșii, de aceea au oprit pe chinuitorii voștri să nu vă piardă, pentru că așteaptă întoarcerea voastră, care acum este aproape; căci în noaptea trecută, marele între zei, Dionisos, arătîndu-se, mi-a zis: "Să aduci pe acei doi bărbați la mine". Deci, iată, o! bărbaților, templul lui Dionisos deschis, altarul împodobit și jertfele gata; veniți să-i aduceți jertfe!".

Sfinții au răspuns: "Minți fără de rușine, o! judecătorule; căci zeii tăi, precum sînt muți la arătare, astfel nici în vis nu pot să grăiască ceva. Care Dionisos ți-a grăit ție? Căci aici la voi sînt doi idoli lui ai Dionisos: unul de piatră, iar altul de aramă, și de ți-a grăit cel de piatră, apoi noi îi proorocim, că degrab va veni vremea în care, sfărîmîndu-se bucăți, ori în zidul cel de piatră ce se zidește, vor fi puse ale sale pietre, sau în foc aruncîndu-se, în var se vor preface; iar de ți-a grăit Dionisos cel de aramă, acela va fi prefăcut în căldări și în alte vase mai necinstite".

Niște cuvinte ca acestea nesuferind Maxim să le audă, a început a-i chinui cumplit. Chinuirea era în acest fel: unelte ascuțite de fier, țăpuși, cuțite, piroane, sulițe și cîte a putut să afle mai ascuțite, le-a înfipt în pămînt foarte dese, cu ascuțișul în sus, și care erau înalte ca de un pas de picior. Pe acelea punînd pe Sfîntul Clement gol, cu fața în sus, a poruncit să-l bată deasupra cu bețe; iar Sfîntului Agatanghel, topind plumb mult, i l-a turnat pe cap. Și fiind bătut Sfîntul Clement cu bețe, pe piept și peste tot, de la cap pînă la picioare, tot trupul a fost străpuns cu uneltele acelea ascuțite, și i-au străbătut alte fiare prin inimă, altele prin piept, altele prin măruntaie, iar altele trecînd printr-însul se vedeau vîrfurile deasupra.

După bătaia cea cumplită, poruncind tiranul să scoată din acel loc pe mucenic, mulți abia au putut cu mare nevoie să-l smulgă de acolo; deci, se uimea Maxim de o răbdare ca aceea și că atîtea chinuri nu pot să întoarcă pe mucenici către zei, nici să-i omoare, pentru că Dumnezeul Cel Preaînalt păzea într-înșii suflarea lor în legătura trupească, spre mărirea numelui Său celui Sfînt și spre înfruntarea păgînilor; de aceea aruncară pe sfinți iarăși în temniță.

Înștiințîndu-se despre aceea împăratul Maximian, a judecat pe sfinți la veșnica închisoare, pînă ce singuri vor muri acolo. Încă și un boier, anume Afrodisie, de neam pers, aflînd de toate chinurile cele cumplite asupra creștinilor, a cerut voie la împăratul, ca să-i poruncească, să ia pe acei mucenici, ca să-i piardă, și luîndu-i, i-a dus în casa sa, apoi, punîndu-le înainte masă îndestulată spre ospătare, îi silea să mănînce și să bea cu dînsul și să se veselească. Iar aceia i-au zis: "Noi ne hrănim cu cereasca hrană și băutură de care cel ce mănîncă și bea, nu flămînzește, nici nu însetează niciodată, ci petrece în veci, veselindu-se". Iar Afrodisie, socotind spre ocara lui aceea, i-a zis: "Mîine voi găti vouă altă cină de care doriți, adică moartea cea mai cumplită".

Făcîndu-se ziuă, a poruncit Afrodisie ca să aducă două pietre de moară, să le spînzure de grumajii sfinților, și să-i poarte prin toată cetatea, spre batjocură. Atunci mulți din cei fără de minte luînd pietre aruncau spre tîrîți, iar cei mai mulți, mirîndu-se de pătimirile lor, îi socoteau că sînt fără de moarte și credeau în Hristos. După aceasta, prin judecata împăratului, au fost închiși în temniță veșnic, ca prin închisoarea cea lungă chinuindu-se, să piară. Și au petrecut sfinții în legăturile temniței mulți ani, pînă ce s-a apropiat săvîrșirea cea de 28 de ani, a vremii pătimirii, despre care i s-a vestit Sfîntului Clement, prin descoperire dumnezeiască, cînd l-a dus în Tars, la împăratul. Mulți din sfinții mărturisitori, începînd nevoința mucenicească, și-au sfîrșit alergarea, iar acești doi pătimitori încă pătimeau.

După Maximian împăratul (286-305), a luat împărăția Maximin Daia (305-313), și vărsîndu-se mult sînge creștinesc fără cruțare, iar străjerii temniței supărîndu-se pe Clement și pe Agatanghel că atît de mult sînt ținuți în temniță, au mers la împăratul Maximin, zicîndu-i: "Ce poruncești asupra celor doi închiși, care de mulți ani chinuindu-se de împărați și voievozi cu toate chinurile cele mai cumplite, n-au murit, și pînă acum sînt în legături? Căci, deși fără căutare și îngrijire omenească, totuși sînt sănătoși și la fețe sînt bine, încît noi îi socotim că sînt fără de moarte".

Împăratul Maximin, mai întîi a hulit pe zeii săi cu felurite cuvinte necinstite, că n-au putut să scoată din vremelnica viață pe cei doi vrăjmași ai lor, care se luptau cu ei. Apoi, întrebînd despre dînșii cine și de unde sînt și înștiințîndu-se că sînt din părțile Galatiei, din cetatea Ancira, îndată a poruncit să-i trimită acolo lui Luciu, care într-acea vreme era ighemon în Ancira, cetatea Galatiei. Înștiințîndu-se sfinții despre aceea, s-au bucurat foarte, căci mult dorea Sfîntul Clement, ca în patria sa să-și săvîrșească alergarea nevoinței, pentru care rugase pe Stăpînul Hristos și și-a cîștigat cererea.

Deci, fiind duși sfinții în cetatea Ancira, i-au pus înaintea lui Luciu ighemonul, spre cercetare, dar el nu îndată a început a-i întreba pe ei, ci mai întîi, i-a pus într-o închisoare strîmtă, băgîndu-le picioarele în obezi și lanțuri de fier punîndu-le pe grumaz, pe mîini și pe tot trupul; apoi și pietre grele legîndu-le, nu puteau nici a se mișca cu trupul, nici a-și întinde picioarele.

A doua zi, aducînd pe Sfîntul Mucenic Agatanghel la judecată, la început îl amăgea pe el cu momiri, atrăgîndu-l către a sa rea credință, dar văzîndu-l neînduplecat cu mintea, a început a-l chinui; deci, a înfipt în urechile lui piroane de fier înfierbîntate în foc și străbătînd creierii lui, i-a venit mare întunecare, apoi fum a ieșit din gura și din nasul lui și cu făclii i-a ars coastele, după aceea, cu sabia i-a tăiat sfîntul lui cap.

Iar cinstitul trup al mucenicului luîndu-l cea mai sus pomenită, fericita Sofia, a doua maică a lui Clement, și învelindu-l cu pînză curată și cu aromate, l-a pus în peștera în care creștinii aveau o biserică mică; căci pentru prigonirea cea cumplită de la păgîni nu puteau credincioșii să-și aibă biserica lor în loc sfînt; de aceea, în peșteră își făcuseră biserică și acolo făceau slujbele lor lui Dumnezeu. Sfîntul Mucenic Agatanghel a pătimit de la diferiți tirani, de la doi împărați, adică Dioclețian și Maximian, iar de la ighemonii Agripin, Curichie, Dometie, Sacherdon, Maxim, Afrodisie și Luciu, și a sfîrșit nevoința pătimirii sale în cinci zile ale lunii noiembrie.

Înștiințîndu-se Sfîntul Clement despre sfîrșitul mucenicului și împreună pătimitorului său, Sfîntul Mucenic Agatanghel, s-a umplut de negrăită bucurie, că l-a trimis pe el Dumnezeu înaintea sa. Și zăcînd cu fața la pămînt, fiind însărcinat de greutatea legăturilor, multă mulțumire a dat pentru Sfîntul Agatanghel, că l-a învrednicit a-și sfîrși alergarea, credința a-și păzi, toate chinurile cu bărbăție a le răbda, și în ceata sfinților mucenici, celor ce la cer dănțuiesc, a se număra. Apoi se ruga și pentru sine, ca să poată pînă la sfîrșit a răbda și a sfărîma capul vrăjmașului celui viclean și cu bucurie a trece la sfîrșitul ceresc cel dorit.

După uciderea Sfîntului Agatanghel, Luciu, tiranul, a poruncit ca pe Sfîntul Mucenic Clement în toate zilele să-l chinuiască în temniță, iar chinuirea era astfel: cu toiege ascuțite bătea pe mucenic peste obraz și peste cap, dîndu-i cîte o sută și cinci zeci de lovituri în toate zilele. Iar aceasta s-a făcut sfîntului, de la cinci zile ale lunii noiembrie pînă la cinci ale lunii ianuarie; deci, ziua era bătut tare, încît și temnița aceea toată se roșea cu sîngele lui, iar noaptea cercetîndu-l darul lui Dumnezeu prin sfinții îngeri, îl vindeca de toate rănile acelea; și erau păgînii întru mare nepricepere, căci în fiecare zi venind și sănătos aflîndu-l, se mirau și mai amar îl băteau, rănindu-i capul și fața cu multele lovituri, pînă la 150, cît era rînduit.

Apropiindu-se praznicul dumnezeieștilor Arătări a Domnului, a venit de la împăratul în cetatea Ancira alt ighemon, anume Alexandru, în locul lui Luciu, căruia i se poruncise să meargă la împăratul.

Sosind noaptea în care avea să fie privegherea praznicului dumnezeieştilor Arătări, fericita Sofia aducînd la sine creştini, luînd pe slugi, pe copilele şi pe copiii crescuţi, au mers în temniţă la Sfîntul Clement. Iar Dumnezeu a ajutat scopul credincioşilor, căci a adormit tare pe străjeri şi numai unul nu dormea, dar acela era creştin tăinuit, care a deschis temniţa celor ce veniseră; deci, intrînd înăuntru credincioşii, cu Sofia cea cu mintea bărbătească, au dezlegat pe sfînt din legături şi luîndu-l, l-au dus în biserica cea din peşteră, şi cu bucurie au prăznuit, mulţumind lui Dumnezeu.

Făcîndu-se ziuă, Sfîntul Clement a săvîrşit dumnezeiasca Liturghie, şi toţi s-au împărtăşit cu dumnezeieştile Taine din sfintele mîini ale păstorului lor. Şi a făcut arhiereul lui Dumnezeu multă învăţătură poporului, în care a proorocit despre moartea sa, că degrab va fi ucis, apoi le-a zis: "Să nu vă temeţi, fraţilor, că nimeni din voi nu va pieri, nici va pătimi ceva, nu vor răpi lupii pe nici unul, fără numai eu cu doi clerici, căci îmi voi pune sufletul pentru Arhiereul cel mare Hristos, care şi-a pus pentru noi sufletul Său".

Încă a proorocit şi aceasta, că degrab va înceta prigonirea, apoi că închinarea de idoli se va stinge şi va înflori sfînta credinţă, pentru că cerescul Împărat va ridica pe pămînt un împărat, care, luminîndu-se cu Sfîntul Botez, va lumina toate părţile stăpînirii Romei şi o nouă Romă va ridica şi va răsări pretutindeni dreapta credinţă. Aceasta proorocind sfinţitul mucenic turmei sale celei cuvîntătoare şi înveselind sufletele lor, au mers la casa maicii Sofia, care pe tot poporul de la biserică l-a luat la sine, şi le-a făcut ospăţ mare; apoi a fost Sfîntul Clement în casa ei pînă la 23 de zile ale lunii ianuarie.

Într-acea vreme, ighemonul Alexandru cercetînd lucrurile şi ocîrmuirile poporului, s-a spus despre Clement, episcopul creştin, cum că noaptea a ieşit din închisoare şi a făcut cercetare despre dînsul. Apoi, sosind ziua duminicii, a mers arhiereul lui Dumnezeu, Sfîntul Clement, în biserica cea din peşteră, să săvîrşească dumnezeiasca Liturghie şi s-au înştiinţat despre dînsul păgînii, care au spus ighemonului. Iar el îndată sculîndu-se, a mers cu ostaşii, care, intrînd înăuntru, au aflat pe Sfîntul Clement stînd înaintea dumnezeiescului Păstor şi aducînd jertfa cea fără de sînge. Şi a poruncit ighemonul unuia din ostaşi ca scoţînd sabia să lovească pe arhiereu peste grumaji.

Deci, lovindu-l ostaşul, a căzut capul Sfîntului sfinţit Mucenic Clement pe dumnezeiescul prestol şi peste darurile cele puse înainte, apoi s-a roşit cu sîngele lui jertfa cea fără de sînge şi tot Sfîntul Altar. Iar poporul credincios era într-o mare frică şi spaimă, însă nu pentru dînşii, ci pentru păstorirea lor aveau jale şi, ridicîndu-şi glasurile, se tînguiau. Ighemonul a ieşit îndată afară, nefăcînd poporului nici un rău, numai pe doi clerici i-a tăiat în altar cu Sfîntul Clement, iar numele lor sînt: Hristofor şi Hariton, diaconii. Atunci fericita Sofia luînd cinstitul trup al iubitului său, care-i era fiu cu numele, iar cu fapta duhovnicesc părinte şi păstor, l-a îngrijit cu lacrimi şi

cu bucurie. Deci plîngea că s-a lipsit de el pe pămînt și se bucura că, săvîrșindu-și pătimirea, a trecut la Hristos Domnul.

Apoi, Sofia l-a îngropat cu cinste, împreună cu amîndoi diaconii, cu tot poporul creștin care era acolo, aproape de mormîntul Sfîntului Mucenic Agatanghel, în biserica din peșteră, în 23 de zile ale lunii ianuarie. Astfel Sfîntul sfințit Mucenic Clement a sfîrșit nevoința cea lungă a pătimirii sale, răbdînd 28 de ani în nenumărate și negrăite chinuri pentru Hristos.

Despre dînsul zice Nichifor Callist, istoricul grec, astfel: "De la zidirea lumii, pe toți cei ce pentru Dumnezeu au pătimit chinuri, ori în ce fel de chin, prin foc, prin fier, prin pietre, prin lemne și cei ce cu fiarele s-au luptat și prin închisori mult timp s-au chinuit și prin diferite feluri de morți, în pămînt, în apă și în văzduh s-au sfîrșit, și cei ce au fost pierduți de ger și de arșiță mare, și ori cu ce alte chinuri și pedepsiri s-au lipsit de viață, pe toți aceia i-au întrecut Sfîntul Clement împreună cu Sfîntul Agatanghel, prin pătimirile lor cele multe. De la unsprezece tirani, în diferite cetăți au pătimit. În Ancira, de la Dometian, antipatul Galatiei; în Roma de la împăratul Dioclețian; în Nicomidia de la ighemonul Agripin, iarăși în Ancira, de la voievodul Curichie; în Amisia de la Dometie, slujitorul împărătesc; în Tars de la împăratul Maximian; apoi, iarăși acolo de la Sacherdon ighemonul și de la boierul Maxim, după aceasta de la Afrodisie senatorul; și iarăși în Ancira, de la boierul Curichie, și în sfîrșit de la ighemonul Alexandriei.

Pentru că toți cei ce erau atunci chinuitori, îl trimiteau pe dînsul de la unul la altul, ca pe o minune nemaiauzită și văzută; căci, atît de mulți ani și prin atît de multe și diferite feluri de chinuri cumplite, a fost nebiruit și nemișcat, cu Agatanghel ucenicul său, întărindu-l Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos, pentru slava numelui Său celui sfînt, căruia dimpreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, de la toată zidirea se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, în veci. Amin.

54. SFÎNTUL PAULIN MILOSTIVUL, EPISCOPUL NOLEI (23 IANUARIE)

(Din Patericul Sfîntului Grigore Dialogul)

Plăcutul lui Dumnezeu Paulin era de neam din părțile Acvitaniei; în viața mirenească a fost unul din sfetnicii senatori ai Romei, dreptcredincios și temător de Dumnezeu, avînd ca soție pe Tarasia, asemenea lui în credință și în faptele bune. Neavînd copii firești, luau copii săraci și pe aceia în loc de fii avîndu-i, îngrijeau de dînșii hrănindu-i și frica lui Dumnezeu învățîndu-i; apoi au sporit din zi în zi în toate faptele bune, făcînd multe milostenii la săraci, pe urmă și singuri au voit să fie săraci pentru Dumnezeu.

Vînzînd averile lor cele mari, și pe toate împărțindu-le la cei ce le trebuiau, viețuiau în sărăcia cea de bună voie, ca unii din săraci, spre dumnezeiasca purtare de grijă punîndu-și nădejdea. Deci, sărăcind ei acum cu totul, a venit un sărac cerînd milostenie, și nu aveau la dînșii mai mult decît o pîine; atunci a poruncit fericitul Paulin soției sale ca și pe cea mai de pe urmă pîine s-o dea săracului. "Se va îngriji - zicea dînsul -, Dumnezeu de noi; iar noi să nu cruțăm a da celui ce ne cere pentru Dumnezeu".

Tarasia, însă, nu a dat-o, ci a ținut-o pentru a sa trebuință, fiindcă nu avea ce să pună înainte la masa lor într-acea zi. Și iată a intrat la fericitul Paulin un trimis de la oarecare prieten al său bogat, spunîndu-i că i se trimit de la dînsul, pe mare, o mulțime de bucate; dar o corabie ce era mai pe urmă cu bucate s-a scufundat și a pierit în adîncul mării. Aceasta auzind-o Paulin, a zis către soția sa: "Vezi, că de ai fi dat săracului pîinea cea mai de pe urmă, nu s-ar fi cufundat în mare cea mai de pe urmă corabie cu bucate; căci pentru zgîrcenie, averile multora le pierde Dumnezeu".

Apoi, cu averile, pierzînd și slava lumească și toată deșertăciunea lumii acesteia, au ieșit din Roma în părțile Campaniei, fiindcă își lăsaseră acolo puțină avere pentru hrana lor; și în cetatea ce se numea Nola, viețuiau lîngă mormîntul Sfîntului Mucenic Felix, slujind Domnului, și de lume tăinuindu-se; dar nu putea să se tăinuiască mult timp fapta cea bună a lui Paulin, și pentru aceea a fost luat cu sila la scaunul Bisericii Nolei și, fără de voie, a primit vrednicia episcopiei; deci, povățuia turma sa cu sfințenie și cu dreptate, ca un credincios ocîrmuitor înțelept, pe care l-a pus Domnul peste slugile Sale; pentru că-i hrănea pe ei nu numai cu hrană sufletească, învățîndu-i pe fiecare, povățuindu-i la calea adevărului, ci și de hrana trupească și de toate trebuințele oilor sale cuvîntătoare se îngrijea; pe săraci și pe scăpătați, pe sărmani și pe văduve hrănindu-i și îmbrăcîndu-i, și pe cei robiți răscumpărîndu-i pentru libertate.

În anii aceia s-a făcut, prin voința lui Dumnezeu, năvălirea vandalilor asupra pămîntului Italiei, pe care prădîndu-l de tot, au venit și în părțile Campaniei, unde este cetatea Nola, și acolo multe cetăți și sate pustiind, au venit și în eparhia lui Paulin, unde au prădat mulțime de popor și în țara lor l-au dus pe mare în Africa. Într-acea vreme fericitul Paulin, episcopul, pe toate cele ce le-a avut în episcopie le-a împărțit spre răscumpărarea celor robiți, și spre hrana celor ce sărăciseră de năvălirea barbarilor și acum nu-i rămăsese lui nimic. Ostașii vandalilor fiind cumpliți și fără de omenie, chinuiau pe creștini ca să spună comorile cele ascunse în pămînt. Sfîntul Paulin pătimea cu inima împreună cu ei, strigînd către Dumnezeu: "Doamne, fă ca pe mine pentru aur și argint să mă chinuiască, că Tu știi unde am ascuns bogăția mea, adică în mîna robilor Tăi, săracilor și scăpătaților".

Odată a venit la dînsul o văduvă săracă, plîngînd: "Fiul meu este robit de vandali și aud despre dînsul că se află în Africa, la ginerele lui Riga, împăratul vandalilor; deci, mă rog sfinției tale, pentru el, singură nădejdea hranei mele și toiagul bătrînețelor". Iar omul lui Dumnezeu, cu toată sîrguința căutînd de va afla

ceva ca să dea celei ce cerea și neaflînd nimic, a zis către văduva cea săracă: "Femeie, nu am nicidecum ce să-ți dau, fără numai pe mine singur să mă iei, că iată întru a ta stăpînire mă dau ca un rob, deci, să mă vinzi pe mine și să-ți răscumperi fiul sau pe mine în robie să mă dai pentru fiul tău".

Ea auzind acestea din gura unui astfel de bărbat, socotea aceasta că este batjocură, mai mult decît milă; dar acest sfînt a încredințat-o pe femeie, că nu batjocură, ci adevărul grăiește; și a sfătuit-o ca, crezînd cele grăite, să nu se înfricoșeze luînd pe episcop în robie pentru libertatea fiului ei.

Deci, au mers amîndoi în Africa și mergînd la vandali, sta la poarta boierului, ginerele împăratului, la care era fiul acelei văduve și, ieșind boierul din casă, văduva a căzut înaintea lui, rugîndu-l cu plîngere, ca să elibereze pe fiul ei. Iar bărbatul acela fiind mîndru nu numai că n-a voit să-l elibereze pe fiul ei, dar nici să-i asculte cererea. Atunci văduva, arătînd pe slujitorul lui Dumnezeu, Paulin, a zis: "Iată pe omul acesta îl dau în locul fiului, numai să faci milă să-l liberezi pe fiul meu, căci unul născut îmi este".

Iar el, cu fața blîndă căutînd spre om, l-a întrebat, zicînd: "Ce meșteșug știi?" Răspuns-a lui Sfîntul Paulin: "Nu știu nici un fel de meșteșug, fără numai a lucra la grădină, aceasta știu bine". Acestea auzindu-le boierul s-a bucurat, căci un om ca acela îi trebuia, și a dat pe fiul văduvei, pe care ea luîndu-l, s-a întors la locul său; iar Sfîntul Paulin, rămînînd în robie, a luat sub îngrijire grădina și lucra ostenindu-se, iar stăpînul lui a început a veni adeseori în grădină, și pentru oarecare lucruri se întreba cu grădinarul său; văzîndu-l înțelept și cunoscător, vorbea cu el despre toate, apoi de multe ori lăsîndu-și pe casnicii și prietenii săi, se îndulcea de cuvintele aceluia foarte mult.

Într-o zi, stăpînul vorbind cu el, Sfîntul Paulin a zis către dînsul în taină: "Păzește-te acolo unde voiești să mergi, căci se cade ție să te îngrijești pentru luarea împărăției vandalului, căci împăratul acesta, socrul tău, va muri deodată de moarte grabnică, iar tu de te vei duce, apoi altul fără de tine va lua împărăția". Acestea auzindu-le boierul de la grădinarul său, nicicum n-a tăcut, ci mergînd, a spus despre aceea împăratului; căci sfîntul îi era foarte credincios lui, de vreme ce mai mult decît pe toți îl iubea. Iar împăratul îndoindu-se, a zis: "Voi să văd pe bărbatul acela de care spui". Iar ginerele împăratului a zis: "Acum îi voi porunci, ca să-ți aducă la prînz verdețuri din grădină și-l vei vedea pe el".

Deci, șezînd împăratul să prînzească, a intrat la dînsul Paulin aducînd verdețuri la masa împărătească, după porunca stăpînului său, iar împăratul văzîndu-l, odată s-a cutremurat și chemînd pe stăpînul lui, adică pe al său ginere, taina pe care voia s-o ascundă i-a arătat-o lui, zicînd: "Sînt adevărate cele ce ai auzit de la omul acela pentru că noaptea aceasta am văzut în vis niște boieri șezînd pe scaune și făcînd judecată asupra mea, dar ședea și acesta în mijlocul lor și cu judecată mi s-a luat toiagul și puterea pe care dintîi o luasem". Deci, l-a întrebat pe el cine este. "Pentru că eu pe

acest bărbat nu-l socotesc să fie vreun om din cei proști, de vreme ce în mare vrednicie l-am văzut pe el".

Atunci ginerele împăratului luînd pe fericitul Paulin de o parte, l-a întrebat pe el cine este. Și a răspuns către dînsul omul lui Dumnezeu, zicînd: "Robul tău sînt, pe care pentru fiul văduvei m-ai luat". Iar el cu dinadinsul întreba ca să-i spună, nu ce este acum, ci ce a fost în țara sa. Și-l sfătuia cu multe jurăminte ca să nu ascundă înaintea lui taina sa, să-i arate adevărul. Iar omul lui Dumnezeu supărîndu-se și neputînd să calce jurămintele, i-a spus despre sine că este episcop; iar stăpînul lui auzind de aceasta, foarte mult s-a temut și cu smerenie i-a zis: "Cere de la mine ce voiești, astfel încît cu mari daruri să te întorci la pămîntul tău". Și a zis către dînsul plăcutul lui Dumnezeu Paulin: "O facere de bine de la tine doresc, pe care poți s-o faci, adică: ca pe toți robiții din țara mea aduși aici, să-i lași liberi la locul lor".

Îndată, prin sîrguința boierului aceluia, prin toată Africa au fost cercetați creștinii cei robiți din pămîntul Campaniei, și i-au adus la Sfîntul Paulin. Atunci a fost eliberat cu cinste sfîntul păstor cu toate oile păstoriei sale cele cuvîntătoare și cu multe alte daruri și cu hrană îndestulătoare; apoi au mers cu corăbiile în țara lor, cu veselie și cu bucurie. Iar nu după multă vreme, a murit Riga, împăratul vandalilor, după cum proorocise sfîntul; iar în locul lui a luat împărăția ginerele său. Astfel Sfîntul Paulin vînzîndu-se pe sine singur în robie, multe popoare a scos din robie la libertate, urmînd lui Hristos Domnul, Cel ce a luat chipul de rob și a izbăvit neamul omenesc din robia diavolului.

Viețuind Sfîntul Paulin, după ieșirea din robia vandalilor, ani îndelungați, iar turma cea încredințată lui, ca un păstor bun bine păscînd-o, și-a pus sufletul său pentru oi, apoi dînd multe milostenii la frații cei săraci, și necruțîndu-se pe sine singur, a trecut către începătorul păstorilor, Hristos, Domnul său, de la care acum însutit primește, și viață veșnică moștenește, slăvindu-L pe El, în veci. Amin.

55. VIAȚA CUVIOASEI MAICII NOASTRE EUSEBIA, CARE S-A NUMIT ȘI XENIA (24 IANUARIE)

(După Metafrast)

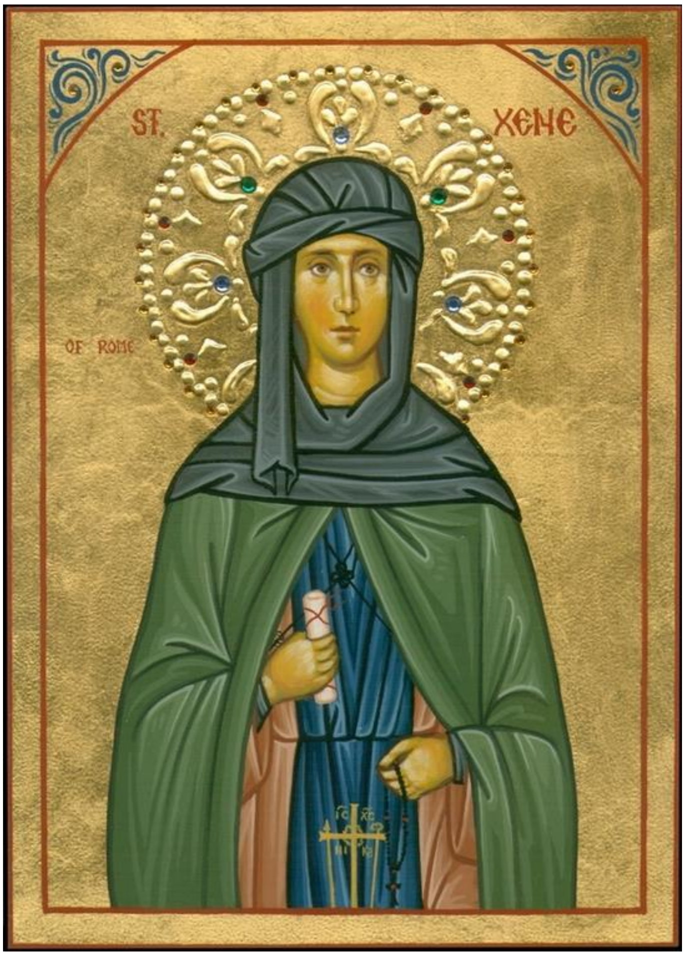

Viețile și laudele sfinților se aseamănă cu lumina stelelor; căci precum stelele sînt întărite cu așezarea pe cer și toată partea cea de sub ceruri o luminează, încît acelea care se văd de indieni, nu se ascund nici de sciți, apoi pămîntul și marea le luminează și îndreptează corăbiile ce plutesc, ale cărora nume deși nu le știm, pentru mulțimea lor, totuși de luminoasa lor podoabă ne minunăm; astfel este și cu luminarea sfinților.

Deși sînt închise moaștele lor în morminte, însă puterile lor, în partea cea de sub cer, nefiind împrejur mărginite cu hotarele pămîntești, ne minunăm de viața acelora și de slava cu care preamărește Dumnezeu pe plăcuții Lui, precum a preamărit și pe această plăcută a Sa, Cuvioasa Xenia, a cărei viață minunată, spre luminarea și chipul celor ce voiesc să slujească cu dragoste lui Dumnezeu, prin scrisoare, s-a dat neamului celui mai de pe urmă de către cei vechi, într-acest chip.

A fost în Roma cea veche un bărbat slăvit și vestit, unul din cei mai mari senatori, care era creștin dreptcredincios și avea numai o fiică, pe care o păzea ca pe lumina ochilor, anume Eusebia; acesteia sosindu-i vîrsta de nuntă, un boier asemenea

cu cinstea de senator, a poftit pe părinții Eusebiei ca să-i dea pe fiica lor spre însoțire fiului său. Părinții sfătuindu-se, au logodit pe Eusebia cu acel tînăr de bun neam, care era asemenea cu cinstea și cu bogăția, și au hotărît ziua în care avea să se săvîrșească legiuita nuntă; iar fecioara, fiind plină de dumnezeiasca dragoste, dorea ca Mirelui Celui nestricăcios, Care este mai frumos cu podoabă decît fiii omenești, lui Hristos Domnul, să se facă mireasă, prin veșnica sa feciorie; acea dorire a sa o tăinuia înaintea părinților, pentru că știa, că de i-ar fi cunoscut gîndul ei, apoi nici c-ar fi voit aceasta să audă, cu totul ar fi oprit-o, cu dragostea amăgind-o, și cu porunca silind-o spre însoțire; de vreme ce avînd pe aceea singură fiică moștenitoare a tuturor bogățiilor lor, doreau să se mîngîie de a ei însoțire și de fii. Fericita Eusebia avea două roabe credincioase ale ei, care din copilărie crescuseră cu dînsa și care slujeau ei cu toată osîrdia și dragostea. Deci, luîndu-le pe ele deosebi, le-a zis: "Voiesc să vă spun un lucru tăinuit, dar mai întîi vă jur pe Domnul Dumnezeu, să nu spuneți nimănui cele ce veți auzi de la mine, pentru că scopul și dorirea inimii mele voiesc să v-o descopăr; deci, păziți ca nimeni din cei dimprejur să nu știe taina mea, și voi mai bine să vă învoiți cu mine, ca și voi să vă mîntuiți sufletele voastre și să ajutați ticăloșiei mele".

Iar roabele i-au zis: "Toate cîte vei porunci nouă, stăpîna noastră, le vom face, mai ales că și sufletelor noastre are să le fie de folos înțelegerea ta; deci, gata sîntem, ca mai bine să murim pentru tine, decît să spunem cuiva ceva, despre cele ce ai să ne grăiești". Iar fecioara le-a zis: "Știți că părinții mei vor să mă mărite, iar mie nici prin minte nu mi-a venit cîndva să cuget aceea, adică să mă gîndesc la nuntă, și foarte greu îmi este lucrul acesta pe care părinții mei s-au sfătuit să-l facă; pentru că este viața aceasta numai umbră, fum și vis. Deci să mă ascultați pe mine, să luăm de obște viață curată, și de va fi voia Domnului cu scopul meu, și voi de vă veți uni cu sfatul meu și veți păzi cele ce vă spun, apoi ce se va cădea nouă să facem, vom chibzui; dar să mă credeți că de ar ști despre aceasta părinții mei și ar voi ca cu sila să mă îndemne la nuntă, apoi chiar de m-ar da focului, sabiei sau fiarelor, nicidecum nu vor putea să mă întoarcă de la scopul meu, ajutîndu-mi Dumnezeu".

Auzind acestea, amîndouă roabele au zis: "Voia Domnului să fie, căci și noi ne învoim cu scopul tău; și mai bine dorim ca și tine, stăpîna noastră, să murim cu tine decît să te vădim". Unele ca acestea auzind fericita Eusebia de la slujnicele sale, a preamărit pe Dumnezeu; și avînd cele trei fecioare dragoste întocmai către Hristos, gîndeau în toate zilele cum ar face, ca dorirea lor să poată ajunge întru săvîrșire; deci se rugau lui Dumnezeu să le dea sfat bun.

Iar din ziua aceea în care s-a dat pe sine întru dragostea Domnului, Eusebia sfătuindu-se la viață curată pe ascuns de părinți, prin mijlocirea celor două roabe ale sale, împărțea la cei ce aveau trebuință, aurul, argintul și toate lucrurile cele ce erau de preț. Încă au mai împărțit acele roabe și simbriile lor pe care le aveau, pregătindu-se pentru sărăcie, pentru dragostea lui Hristos; apropiindu-se ziua nunții, fericita Eusebia sfătuindu-se cu roabele sale, și-a schimbat noaptea îmbrăcămintea din chipul

cel femeiesc în cel bărbătesc și luînd niște aur pentru trebuință, a ieșit din casă, neștiind nimeni, întîmplîndu-se ușile deschise.

Și însemnîndu-se cu semnul Crucii, a zis către Hristos Dumnezeu: "Tu fii cu noi, Fiul lui Dumnezeu, și arată-ne calea în care vom merge, căci pentru dragostea Ta lăsăm casa și pe toate din ea, și voim mai bine să ne înstrăinăm și în necazuri să viețuim, pe Tine dorindu-Te și pe Tine căutîndu-Te". Astfel ieșind din casă, s-a rugat cu lacrimi, plîngînd și bucurîndu-se; apoi Sfînta Eusebia zicea pe cale către roabele sale: "Voi de acum să-mi fiți surori și eu mai vîrtos voi sluji vouă în toate zilele vieții mele, dar, o! stăpînele mele, să defăimăm toate pentru Dumnezeu, și să nu căutăm nimic pe pămînt, decît numai să mîntuim sufletele noastre; să fugim de grijile cele deșarte ale vieții și vătămătoare de suflet, și să credem Domnului, care a zis: *Toți cei ce-și vor lăsa pentru numele Meu, tată, mamă, casă, sau țarini, vor lua însutit și vor moșteni viața cea veșnică.* Astfel, surorile mele, să ne mîntuim sufletele noastre".

Despre acestea grăind sfînta către dînsele, s-au dus la mare și găsind o corabie care avea să plece spre hotarele Alexandriei, au dat chiria și s-au așezat într-însa, apoi, fiind și vîntul prielnic, în puține zile au ajuns la Alexandria; iar de acolo plecînd, s-au dus într-o insulă Cos de la Halicarnas, cetatea Cariei, fiind departe la cincisprezece mii de pași; căci alergau pretutindeni, voind să afle un loc necunoscut, ca nu cîndva să fie găsite de părinți. Deci, petrecînd în aceea insulă mai fără frică, și-au schimbat chipul cel bărbătesc în femeiesc și găsind o casă mică într-un loc deosebit, viețuiau acolo, mulțumind lui Dumnezeu, Căruia se rugau de-a pururea să le trimită un om duhovnicesc, care ar putea să le îmbrace în rînduiala monahicească și să aibă grijă de sufletele lor.

Sfînta Eusebia sfătuia pe prietenele sale, zicîndu-le: "Mă rog vouă, surorile mele, pentru Domnul să păzim taina noastră, adică să nu spunem nimănui patria noastră și scopul pentru care am plecat din casa părintească, și care îmi este numele meu, ca nu cumva, după nume și după patria mea, de unde am plecat, cercetînd părinții mei să afle. Deci, vă jur pe Dumnezeu, ca toate acelea să le păziți pînă la sfîrșitul vieții mele și să nu spuneți nimănui nimic despre cele ce s-au făcut și se vor face de noi. Și de va întreba cineva de numele meu, să spuneți că mă numesc Xenia, care se tîlcuiește "străină"; că acum, precum mă vedeți, mă înstrăinez, lăsîndu-mi casa și părinții, pentru Dumnezeu; și de acum înainte, nici voi să nu mă mai numiți Eusebia, ci Xenia, deoarece nu am aici cetate stătătoare, ci înstrăinîndu-mă cu voi împreună, în viața aceasta, caut pe cea viitoare".

Sfînta zicînd acestea către roabele sale, ele au făgăduit să păzească toate cele poruncite lor, și de atunci sfînta, mireasa lui Hristos, era numită Xenia, în loc de Eusebia. Odată plecîndu-și genunchii împreună cu surorile, au început a plînge și a grăi: "Dumnezeule, fă cu noi, străinele și săracele, mila Ta cea mare, precum ai făcut cu toți sfinții Tăi, și ne trimite, Stăpîne, un om plăcut Ție, prin care am putea să ne mîntuim și noi, smeritele".

Pe cînd se rugau astfel, Sfînta Xenia cu surorile, ieşind din casa în care locuiau, văzură un bătrîn cinstit, cărunt la păr, venind de la ţărm, îmbrăcat monahiceşte, a cărui faţă era ca un înger, şi alergînd la dînsul sfînta fecioară a căzut la picioarele lui, plîngînd şi zicînd: "Omule al lui Dumnezeu, să nu treci cu vederea cele înstrăinate în ţara îndepărtată, să nu te întorci de către nevoiaşele cele sărace, nici să te îngreţoşezi de rugămintele păcătoaselor; ci te aseamănă Sfîntului Apostol Pavel şi ne fii nouă povăţuitor şi învăţător, precum acela a fost Sfintei Tecla; adu-ţi aminte de răsplătirea drepţilor, gătită de la Dumnezeu, şi mă mîntuieşte împreună cu aceste două surori".

Auzind acestea slujitorul lui Dumnezeu, s-a pornit pe lacrimi şi a zis către dînsa: "Ce voieşti să vă fac?" Ea a răspuns: "Să ne fii părinte şi învăţător după Dumnezeu şi să ne arăţi unde am putea să ne mîntuim; pentru că sîntem străine şi nu ştim unde să ne ducem, că ne ruşinăm a ne arăta la oameni". Iar el a zis către dînsele: "De unde sînteţi şi care este pricina, de sînteţi aşa singure?" Sfînta răspunse: "Sîntem din ţara îndepărtată, robule al lui Hristos, şi ne-am sfătuit ca să plecăm împreună din patria noastră şi să venim în aceste locuri; apoi ne-am rugat lui Dumnezeu, ziua şi noaptea, să ne trimită un om, prin care am putea să ne mîntuim şi acum Dumnezeu ne-a arătat pe cuvioşia ta, care poţi să miluieşti neputinţele noastre".

Sfîntul bătrîn a grăit: "Credeţi-mă surorilor, că şi eu sînt străin aici, precum mă vedeţi, vin de la Sfintele Locuri, unde m-am închinat, şi mă întorc în patria mea". Roaba lui Hristos îi zicea: "Din ce parte eşti, cuvioşia ta, stăpînul meu?" El a răspuns: "Eu sînt din părţile Cariei, din cetatea Milasa". Mireasa lui Hristos i-a zis iarăşi: "Rogu-mă sfinţiei tale, să ne spui vrednicia ta, că mi se pare că eşti episcop?" Bătrînul zise către dînsa: "Iartă-mă soră, sînt un om păcătos şi nevrednic de chipul monahicesc, dar cu mila lui Dumnezeu sînt prezbiter şi egumen al unei mici adunări de fraţi, în mînăstirea Sfîntului şi preaslăvitului Apostol Andrei, iar numele meu este Pavel".

Auzind acestea roaba lui Hristos, a lăudat pe Dumnezeu, zicînd: "Slavă Ţie, Dumnezeule, că m-ai ascultat pe mine săraca şi mi-ai trimis om, să mă mîntuiască, împreună cu aceste două surori, precum ai trimis Sfintei Tecla pe Sfîntul Pavel." Apoi a zis către bătrîn: "Rogu-mă ţie, robule al lui Dumnezeu, să nu ne treci cu vederea pe noi străinele, ci fii părintele nostru după Dumnezeu". Grăit-a lor fericitul Pavel: "V-am spus că şi eu sînt străin şi nu ştiu ce bine să vă fac aici, dar de voiţi să mergeţi în cetate, apoi nădăjduiesc că Domnul va face milă cu voi şi mă voi îngriji de voi după puterea mea". Fecioarele căzînd la bătrîn, cu lacrimi au zis: "Aşa, robul lui Dumnezeu, ia-ne cu tine şi vom merge oriunde ne vei porunci, numai să faci milă cu noi străinele şi să ne fii povăţuitor spre viaţa cea veşnică".

Luînd cu sine robul lui Dumnezeu pe acele sfinte fecioare, au venit în cetatea Milasa, şi au găsit acolo nişte case la loc liniştit şi aproape de biserică, pe care Sfînta fecioară Xenia, cumpărîndu-le cu aurul ce luase de acasă, a zidit o biserică nu mare, în numele Sfîntului şi marelui Mucenic Ştefan, şi în scurtă vreme a aşezat şi o mînăstire mică de fecioare, făcîndu-le mirese ale lui Hristos.

Acolo se îngrijea de dînsele Sfîntul Pavel egumenul, de ale cărui mîini a fost tunsă Xenia, împreună cu amîndouă roabele sale, în rînduiala monahicească. Și nimeni n-a cunoscut, pînă la sfîrșitul ei, de unde era acea fecioară, nici pentru care pricină a plecat din patria sa, și care este adevăratul ei nume, pentru că se numea Xenia, adică străină. Iar Cuviosul Pavel spunea celor ce-l întrebau despre acele fecioare: le-am luat din insula Cos și le-am adus aici. Deci, toți le socoteau că sînt de acolo, de aceea și mînăstirea se numea "Cos", după numele insulei aceleia.

Dar nu după multă vreme a adormit întru Domnul, Chiril, episcopul acelei cetăți și a fost ales la pe scaun în locul lui, Cuviosul Pavel, egumenul mînăstirii Sfîntul Andrei. Acela primind vrednicia de episcop, și mergînd în mînăstirea de fecioare a sfințit pe Xenia diaconiță, ca pe una ce era cu adevărat vrednică de aceasta. Căci în trup fiind, avea viață îngerească, și cu toate că era crescută întru multe dulceți și desfătări, fiind fiică de senator, însă la atît de aspră viață s-a deprins, încît pe o cale nouă, neobișnuită, se vedea că se suie spre pustniceasca desăvîrșire.

De înfrînarea ei se temeau diavolii și de postul și nevoința ei biruindu-se, nu îndrăzneau nici a se apropia de dînsa: pentru că mînca uneori a doua zi, alteori a treia zi, iar de multe ori și toată săptămîna petrecea fără hrană. Și cînd era să primească hrană, nici verdețuri nu mînca, nici linte, nici vin, nici untdelemn, nici poame de grădină, nici orice alte mîncări de cele bune, afară numai de puțină pîine, udată cu lacrimile sale. Și luînd din cădelniță cenușă, își presăra pîinea sa; aceasta o făcea în tot timpul vieții sale, împlinind cuvîntul prorocesc: *Cenușă cu pîine am mîncat și băutura mea cu plîngere am amestecat.* Și se sîrguia în tot timpul ca să-și tăinuiască înfrînarea aceasta chiar de surorile sale; numai acele două roabe ale ei împreună viețuitoare o priveau în taină ce face, și singure urmau vieții ei celei îmbunătățite.

Atîta rîvnă era într-însa, încît de cu seară, pînă în timpul cîntării Utreniei, sta toată noaptea, ridicîndu-și mîinile în sus, rugîndu-se, și așa în toate serile era văzută de surori în taină, iar uneori plecîndu-și genunchii de cu seară, pînă la timpul cîntării Utreniei, și pînă dimineața se ruga, cu multe lacrimi, și astfel întotdeauna slujea Domnului, iar aceasta o făcea cu smerenie, încît mai jos decît toți se socotea pe dînsa. Dar cine va putea spune celelalte fapte bune ale ei? Ce fel de cuvinte vor fi de ajuns, să spună toate isprăvile ei? Ce vom zice de blîndețea ei? Pentru că nu a fost văzută mîniindu-se cîndva, nici a întinat viața ei vreo deșartă slavă și îngâmfare. Fața ei era smerită, cu mintea înțeleaptă, căutătura neîmpodobită, trupul chinuit cu pustniceștile osteneli și inima ei pașnică, nici o tulburare avînd.

Apoi ce bunătăți nu erau într-însa? Priveghere de-a pururea, înfrînare mare, smerenie nespusă și dragoste nemăsurată; pe cei din nevoi ajuta, cu cei ce pătimeau, împreună pătimea, spre păcătoși se milostivea, iar pe cei rătăciți îi povățuia la calea pocăinței. Despre hainele ei nici nu se poate grăi, pentru că purta niște zdrențe și chiar de aceea se socotea pe dînsa că este nevrednică. Și toată viața ei era întru umilință și întru vărsarea lacrimilor celor neîncetate; și mai degrab puteai să vezi izvoarele apelor în vreme de arșiță secînd, decît ochii ei încetînd de lacrimi, care, de-

a pururea, spre iubitul mirele său Hristos izvorau ca pîraie de lacrimi; dorind ca să-L vadă pe El față către față și cu David grăia: *Cînd voi veni și mă voi arăta feței lui Dumnezeu,* feței preadulcelui Mirelui meu, *făcutu-s-au lacrimile mele pîine ziua și noaptea.*

Iar cînd s-a apropiat fericitei Xenia, pururea pomenită și nevinovată mireasă a lui Hristos, vremea ducerii ei din vremelnica viață, a sosit pomenirea Sfîntului Efrem, care a fost altădată în cetatea aceea episcop; și a mers fericitul episcop Pavel cu tot clerul său în satul care se numește Levchin, pentru că acolo era biserica Sfîntului episcop Efrem, și într-însa erau cinstitele lui moaște.

În acest timp Cuvioasa Xenia, chemînd pe toate surorile sale în biserica mînăstirii, a început a grăi către dînsele: "Stăpînele mele și surori, știu cîtă dragoste mi-ați arătat, cum ați suferit și mi-ați ajutat mie, străinei; și acum mă rog vouă, să arătați dragostea voastră și să mă pomeniți pe mine săraca, păcătoasa și străina, întru rugăciunile voastre, milostiv făcînd mie pe Dumnezeu, ca să nu mă împiedice păcatele mele, ci cu rugăciunile voastre să trec la Hristosul meu, că iată acum sfîrșitul meu s-a apropiat și în durere îmi este sufletul și în necaz foarte; căci nepregătită am să ies din trupul meu. Iar părintelui nostru, episcopul Pavel, nefiind aici, voiesc să-i spuneți în locul meu cînd va veni, că așa a zis săraca Xenia: "Pentru Dumnezeu, cinstite părinte, pomenește străinătatea mea; că tu m-ai povățuit și m-ai adus în viața aceasta; deci roagă-te pentru mine, ca să nu mă rușineze Domnul întru a mea nădejde".

Acestea auzindu-le toate surorile, au început a plînge și a zice: "Stăpîna noastră și povățuitoarea sufletelor noastre, cum ne lași pe noi în sărăcie și în nevoi? Cine ne va povățui de acum pe calea vieții? Cine ne va învăța sau cine se va mai ruga pentru lenevirea noastră? Nu, stăpînă, într-o vreme ca aceasta să nu ne lași pe noi; adu-ți aminte că tu singură ne-ai adunat pe noi în această ogradă a ta, îngrijește-te de sufletele noastre, stăpînă, și te roagă lui Dumnezeu, ca să-ți prelungească viața încă o bucată de vreme pentru noi săracele, ca să ne povățuiești la mîntuire".

Apoi au început și cele două roabe a cădea la picioarele ei și cu amar a zice: "Ne lași acum pe noi, stăpîna noastră, fără noi te duci de aici? Dar, ce vom face noi? Ce vom lucra într-o țară străină noi, nemernicele? O! vai de noi săracele, nevoiașele și străinele, că n-am avut grijă de noi și pentru aceasta vrei să ne lași pe noi singure, doamna noastră? Adu-ți aminte de necazurile pe care le-am îndurat cu tine, adu-ți aminte de străinătatea noastră și a ta, întru care părtașe ți-am fost ție; adu-ți aminte că întru toate cu osîrdie ți-am slujit, adu-ți aminte și te roagă lui Dumnezeu pentru noi, ca să ne ia și pe noi cu tine, stăpîna noastră".

Deci, făcîndu-se multă tînguire, a început și însăși Cuvioasa Xenia, plîngînd a zice: "Știți, surorile mele, că mai înainte de timp striga Apostolul Petru, zicînd: *Nu va zăbovi Domnul nostru făgăduința, precum unii o socotesc zăbovire; ci îndelung rabdă spre noi, nevrînd ca să piară cineva, ca toți să vină la pocăință. Și va veni*

ziua Domnului ca un fur! Deci, acestea știindu-le, surorile mele, să nu ne lenevim într-această puțină vreme, ci să ne trezim, să aprindem candelele noastre, să luăm untdelemn în vasele noastre, să ne pregătim a ieși întru întîmpinarea Mirelui, de vreme ce nu știm în ce ceas ne va chema pe noi Domnul, că iată secerișul a sosit și lucrătorii sînt gata și numai porunca Stăpînului o așteaptă".

Aceasta grăindu-le sfînta, și toate plîngînd și căzînd la picioarele ei, cuvioasa ridicîndu-și mîinile ei spre cer, cu multe lacrimi s-a rugat, zicînd așa: "Dumnezeule, cel ce ai acoperit pînă astăzi străinătatea mea, ascultă-mă pe mine săraca și păcătoasa roaba Ta, fii milostiv roabelor Tale acestea, surorile mele, ferește-le și păzește-le de toate meșteșugurile diavolești, spre slava și lauda sfîntului Tău nume. Rogu-mă Ție, Dumnezeul meu, adu-Ți aminte de aceste două surori ale mele, care împreună cu mine s-au înstrăinat pentru dragostea Ta și precum în această viață vremelnică nu s-au despărțit de mine, așa și întru Împărăția Ta, nu ne despărți pe noi, ci împreună ne învrednicește în cămara Ta".

Astfel rugîndu-se, a poftit pe toate surorile să iasă o vreme, și s-o lase pe ea singură să se liniștească puțin. Deci, ieșind toate din biserică, s-a închis singură ea, iar cele două roabe ale ei stînd înaintea ușii, priveau înăuntru pe ascuns și o vedeau cum plecîndu-și la pămînt genunchii săi, se ruga; apoi în chipul Crucii, cu fața la pămînt, a făcut rugăciune, și stînd ea astfel multă vreme, îndată a strălucit o lumină în biserică, ca un fulger la vedere, și bună mireasmă a început a ieși din biserică, iar ele intrînd degrabă înăuntru și voind să o ridice de la pămînt, au aflat-o adormită întru Domnul, în 24 zile ale lunii ianuarie, într-o zi de sîmbătă, și în ceasul al șaselea din zi.

Apoi, ieșind cele două surori plîngînd, au chemat pe altele, zicînd: "Maicile și surorile noastre, veniți să ne tînguim pentru sărăcia cea de obște; veniți să plîngem de căderea cea prin moarte a stîlpului nostru, ne-am lipsit de cinstita maica noastră și am rămas singure; Sfînta Xenia, maica noastră, a murit".

Intrînd toate în biserică, au văzut-o că se mutase din cele de aici, și făcură plîngere și tînguire foarte mare. Iar iubitorul de oameni Dumnezeu, vrînd să arate tuturor ce fel de comoară ascunsă era pe pămînt, a arătat un semn mare și prealuminat pe cer, pentru că în ceasul acela în care Cuvioasa Xenia și-a dat cuviosul său suflet în mîinile Domnului, pe la amiază, văzduhul fiind înseninat și curat, s-a arătat pe cer, deasupra mînăstirii celei de fecioare, o cunună de stele foarte luminoasă avînd în mijlocul său o cruce, strălucind mai mult decît soarele; și a fost văzut semnul acela de toți. Iar cetățenii cei din Milasa, împreună cu episcopul lor Pavel, fiind încă în satul Levchin, și văzînd semnul cel de pe cer, se mirau și întru nepricepere se întrebau ce este aceasta. Iar fericitul episcop Pavel, înțelegînd cu duhul, a zis către toată mulțimea poporului: "Maica Xenia a adormit și pentru dînsa este semnul minunii". Și îndată, sfîrșind Liturghia, s-a întors în cetate cu tot poporul care fusese la praznic și aflară cetățenii, precum le-a spus lor episcopul, pe Sfînta Xenia moartă.

Deci, s-a adunat la mînăstirea de fecioare mare mulțime de bărbați și de femei cu copii, atrași de semnul cel văzut pe cer, și strigau, zicînd: "Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, că mulțime de sfinți Ți-au plăcut Ție în taină! Slavă Ție, Cuvîntul lui Dumnezeu, Cel ce Te-ai întrupat și de bunăvoie Te-ai răstignit pentru noi păcătoșii, că ai arătat tuturor comoara Ta cea mare, care pînă acum aici era tăinuită! Slavă Ție, Stăpîne, că pe a Ta cetate, Milasa, ai învrednicit-o ca să fie cămară și vistierie a comorii Tale acesteia, care a ținut întru sine pînă acum pe acest mărgăritar prea scump, de mare preț, pe sfînta Ta mireasă, pe care ai luat-o în cămara Ta cea cerească, iar curatul și sfîntul ei trup l-ai lăsat cetății Tale spre pază!".

Astfel, toți plîngînd și privind spre cununa și crucea care se vedeau pe cer, tot poporul cel iubitor de Hristos, dar mai ales partea femeiască, cuprinzîndu-se de rîvnă, cu mare glas striga către Sfîntul episcop Pavel: "Să nu ascunzi slava cetății noastre, cuvioase episcop, nici să taci laudele noastre, să nu ascunzi pe mărturisitorul cel arătat nouă de Dumnezeu. Arată făclia cea luminoasă, care pînă acum a fost sub obroc, și în taină a luminat. Arat-o la toți, ca să vadă toți potrivnicii noștri, și să cunoască la ce fel de stăpîn slujim. Să vadă elinii și să se rușineze. Să vadă iudeii taina Crucii și să cunoască că Acela pe care ei L-au răstignit, este Dumnezeu. Să vadă toți cei ce vrăjmășesc asupra Crucii lui Hristos și să se tînguiască. Să vadă cum și după moarte preamărește pe robii Săi, Stăpînul îngerilor, să vadă toți cu ce slavă se încununează de la Dumnezeu Xenia, mireasa Lui, ea, care de oameni se socotea că este străină neștiută și roabă; să vadă toți de ce fel de dar și cinste s-a învrednicit cetatea noastră cea săracă".

Deci, poporul cu episcopul și cu prezbiterii s-au apropiat de cinstitul trup al Sfintei Xenia și punîndu-l pe pat, precum se cade, au aprins multe lumînări și tămîie, iar episcopul împreună cu prezbiterii au luat patul pe umerii lor și cîntînd, s-au dus în mijlocul cetății. Și se mirau toți de minunea cea preaslăvită, ce se făcea, căci, cînd mergeau cu patul pe care era dus trupul sfintei, mergea deasupra patului și cununa cea cu crucea arătată pe cer; iar cînd au pus patul în mijlocul cetății, a stat și cununa deasupra patului. Și s-au adunat și din satele de prin împrejurimi mulțime de popor fără de număr, văzînd acel semn prea luminat pe cer, și s-a umplut cetatea de adunarea poporului, încît era într-însa mare strîmtoare. Iar fericitul episcop Pavel, cu poporul, tot în noaptea aceea spre duminică, a petrecut-o lîngă sfînta, priveghind și cîntînd pînă la ziuă. Și multe tămăduiri se făceau de la moaștele ei, pentru că toți, de orice boală erau cuprinși, numai cît se atingeau de patul sfintei, îndată dobîndeau tămăduire.

Sosind ziua Sfintei Duminici, au acoperit cu pînze curate cinstitul trup al Cuvioasei Xenia și cîntînd deasupra gropii, au dus-o pînă la locul ce se cheamă Sichinie, care este la intrarea cetății dinspre miazăzi; căci mai înainte de mutarea sa, sfînta a poftit ca acolo să-i pună trupul ei. Și vedea iarăși tot poporul că trupul ei ducîndu-se cu patul, mergea și cununa cea de stele cu crucea cea văzută pe cer, urmînd patului; și iarăși cînd se oprea patul, sta deasupra și cununa aceea. Apoi, făcîndu-se îngroparea, au împărțit oamenii între ei în mici bucăți, pînzele cele subțiri,

ce au fost pe cinstitele moaşte şi le păstrau la dînşii cu credinţă, spre tămăduirea a diferite boli.

Deci, ungînd episcopul cu mir sfîntul trup al Cuvioasei Xenia, după obicei, l-a pus în mormînt nou, şi desăvîrşindu-se cinstita îngropare, îndată cununa de stele care strălucea pe cer s-a făcut nevăzută. Şi multe tămăduiri se dădeau de la mormîntul sfintei, tuturor celor ce cu credinţă se apropiau. Iar nu după multă vreme, a murit şi una din roabele Cuvioasei Xenia, apoi după dînsa şi cealaltă degrab s-a dus la veşnica viaţă, şi le-au îngropat pe amîndouă la picioarele sfintei lor stăpîne.

Cînd era să moară cea de-a doua, au venit la dînsa toate monahiile, şi jurînd-o, o rugau, să le spună toate faptele Cuvioasei Xenia; iar ea văzîndu-se că este acum spre sfîrşit, le-a spus cu de-amănuntul toate cele despre sfînta: din care părinţi şi de unde a fost şi pentru care pricină a fugit de acasă şi din patria sa cu amîndouă roabele sale; apoi, cum şi-a tăinuit numele ei, pentru că numele ei din naştere era Eusebia, şi l-a schimbat în Xenia, de vreme ce se înstrăina pentru dragostea lui Dumnezeu; şi toţi s-au înştiinţat despre viaţa cea neştiută a miresei lui Hristos, Xenia.

Astfel, această cuvioasă a plăcut lui Dumnezeu, căci, deşi de lume era străină, dar cerului era locuitoare. Văzută era în trup, dar s-a asemănat cu îngerii cei fără de trup. S-a dezbrăcat de trup, ca de o haină şi a călcat pe diavolul, ca pe un balaur. A socotit lumea aceasta precum gunoaiele şi şi-a păzit ca pe o nepreţuită comoară fecioria sa neprihănită. S-a logodit cu dragostea lui Hristos, s-a încununat cu credinţa, şi ceea ce a nădăjduit, aceea a cîştigat; iar acum se bucură în cămara Mirelui său Celui fără de moarte. Şi cu rugăciunile sale mult ajută credincioşilor, pentru că moartea n-a omorît puterile ei, nici facerile de bine ale ei nu le-a hotărnicit într-un loc; pentru că multe fapte bune a făcut pentru Hristos; de aceea şi Hristos ne arată multă milostivire nouă, dacă cerem sfintele rugăciuni ale iubitei Sale mirese.

După moartea ei, trecînd cîtăva vreme, a murit şi Cuviosul Pavel episcopul, duhovnicescul părinte al Sfintei Xenia, plăcînd şi acela lui Dumnezeu desăvîrşit; căci cu rugăciunile lui se goneau diavolii, şi toate boalele se tămăduiau; şi a fost îngropat în biserica Sfîntului Apostol Andrei, unde a fost mai înainte egumen, iar sufletul său cel sfînt a stat înaintea lui Dumnezeu, întru slava sfinţilor. Cu a cărui caldă folosire către Dumnezeu şi cu rugăciunile Cuvioasei Eusebia, care s-a numit Xenia, şi cu ale amîndurora sfintelor roabelor ei, Domnul să ne învrednicească şi pe noi milei Sale, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

56. VIAŢA CELUI ÎNTRE SFINŢI PĂRINTELE NOSTRU GRIGORIE DE DUMNEZEU CUVÎNTĂTORUL, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI (25 IANUARIE)

(Adunată pe scurt după Grigorie prezbiterul, ucenicul său, şi după Rufin)

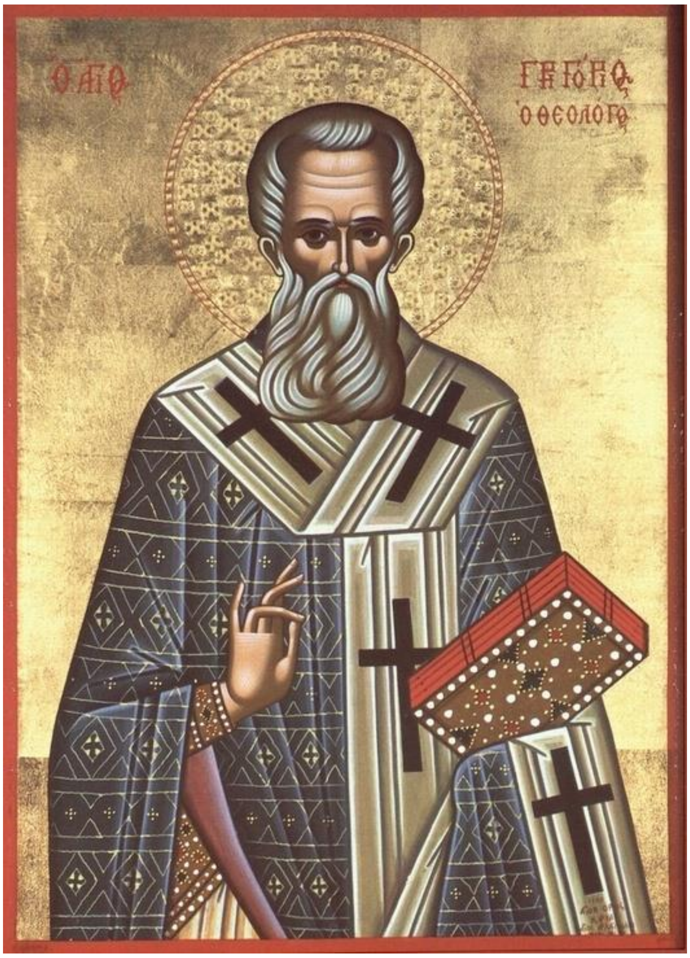

Patria Sfîntului Grigorie, Cuvîntătorul de Dumnezeu (Teologul), era a doua parte a Capadociei, cetatea Nazianz, de unde se numește și Nazianz. Părinții lui erau de bun neam și cinstiți, tatăl său avea același nume de Grigorie, iar maica lui se numea Nona. Însă tatăl său era mai înainte în necredință, fiind născut de părinți necredincioși, din tată elin și din maică evreică, și amîndurora le urma în parte, atît cu rătăcirea elinească, cît și cu necredința iudeilor, precum este credința cea rea a ipsistarilor.

Iar maica Sfîntului Grigorie, fericita Nona, era creștină drept-credincioasă, născută din părinți creștini, crescută din scutece întru dreapta credință și în frica de Dumnezeu, care este începutul înțelepciunii; ea era bine învățată, iar prin judecățile lui Dumnezeu a fost însoțită cu bărbat necredincios, ca să-l aducă și pe acela la sfînta credință și să se sfințească bărbatul necredincios, după cuvîntul apostolului, prin femeia credincioasă, care lucru s-a făcut.

Fericita Nona, sfătuind totdeauna pe bărbatul său cu cuvinte de Dumnezeu înțeleptite și cu dinadinsul rugîndu-se lui Dumnezeu pentru dînsul, l-a dus la creștinătate. Cu ajutorul lui Dumnezeu, i s-a făcut bărbatului ei o vedenie în vis ca

aceasta: i se părea cîntînd cuvinte din psalmul lui David, pe care niciodată nu le avea în gura sa, decît numai le auzea cîndva de la soția sa, care adeseori se ruga; el nici nu știa cum să se roage și nici nu voia aceasta. Iar cuvintele care se cîntau de dînsul în vis, erau acestea:*Veselitu-m-am de cei ce mi-au zis: În casa Domnului vom merge.* Cu cîntarea aceea a simțit în inimă o mare plăcere; apoi, deșteptîndu-se, se veselea și a spus soției sale. Iar ea înțelegînd că singur Dumnezeu cheamă pe bărbatul ei la Sfînta Biserică, a început mai cu dinadinsul a-l învăța credința creștină și a-l povățui la calea mîntuirii.

Într-acea vreme, s-a întîmplat că Sfîntul Leontie, episcopul Cezareei Capadociei, care mergea la sfîntul sobor a toată lumea, cel din Niceea, să vină în cetatea Nazianz; la acela a dus Sfînta Nona pe bărbatul ei. Deci, a fost botezat Grigorie chiar de mîinile arhiereului. Iar după primirea Sfîntului Botez, a început viața cea curată și plăcută lui Dumnezeu, precum se cade creștinului celui adevărat și desăvîrșit.

Atît de mult a sporit în dreapta credință și în fapte bune, încît mai pe urmă a fost ales episcop al scaunului vacant din cetatea Nazianzului, de care lucru se va spune mai pe urmă. Cu un bărbat ca acesta viețuind fericita Nona în cinstită însoțire și dorind ca să aibă copii de parte bărbătească, înălța rugăciuni cu dinadinsul Dătătorului tuturor bunătăților, ca să-i dăruiască măcar un fiu; pe care l-a făgăduit mai înainte de zămislire, ca altă dată Ana pe Samuil, ca să-l dea spre slujba lui Dumnezeu, Care i l-a dăruit. Iar Domnul, care face voia celor ce se tem de El și ascultă rugăciunile lor, a împlinit cererea dreptcredincioasei femei și în vis, prin descoperire dumnezeiască, înainte i-a arătat pe pruncul ce avea să se nască dintr-însa. Și a văzut Nona înainte de nașterea fiului, ce fel va fi el, cum și numele lui l-a știut.

Deci, după o vreme, a născut un copil parte bărbătească, și l-a numit după numele tatălui său, Grigorie, precum în vis i se înștiințase înainte. Apoi a dat mare mulțumire lui Dumnezeu și purtării Lui de grijă a încredințat pe pruncul cel născut, dăruindu-l lui Dumnezeu. Nu l-a botezat îndată, pentru că era în acele vremuri un obicei, ca cei mai mulți creștini să amîne Botezul pînă la vîrsta la care Hristos Domnul nostru s-a botezat în Iordan de la Ioan, adică pînă la 30 de ani. Mai pe urmă însă acel obicei, pentru pricini bine socotite, a fost înlăturat de acest Sfînt Grigorie, Cuvîntătorul de Dumnezeu, Vasile cel Mare, de Grigorie de Nissa și de alți mari părinți. Deci, pruncul cel născut, adică Sfîntul Grigorie, nu a fost botezat îndată; ci după obiceiul cel vechi, ce era între creștini, s-a amînat botezul lui pînă la vîrsta anilor Domnului nostru Hristos.

Crescînd pruncul în casa părinților, cînd a venit la vîrsta de copil, îndată a învățat carte și crescînd cu anii, creștea și cu înțelepciunea, pentru că era, după numele său: isteț la minte, deștept și sîrguitor în învățături, încît întrecea pe cei mai vîrstnici decît el; căci nu îi erau împiedicare anii cei copilărești la înțelegerea lucrurilor pe care le învățau cei în vîrstă. Iar obiceiul lui cel bun în copilărie se arăta bătrînesc; pentru că jucăriile și glumele copilărești și tot felul de priveliști, le-a urît

cu totul, îndeletnicindu-se la cele mai bune, și mai vîrtos la învățătură; cheltuindu-și vremea, nu în deșertăciune. Și după ce a venit mai în vîrstă, dreptcredincioasa maică îl învăța dreapta credință cu multe învățături, spunîndu-i că el este rod al rugăciunii; căci cu rugăciuni osîrdnice l-a cerut de la Dumnezeu și că, chiar mai înainte de zămislire, l-a făgăduit la slujba Domnului.

Deci, bunul tînăr punea cuvintele cele de maică în inima sa și i se lumina sufletul în credință, în nădejde și în dragoste către Hristos, adevăratul Dumnezeu. Iar întreaga înțelepciune sufletească și curăția trupească a iubit-o foarte mult și și-a pus în gînd, ca să-și păzească cu dinadinsul fecioria sa pînă la sfîrșitul său; iar la aceasta a fost povățuit, pe de o parte de învățăturile cele multe ale maicii sale iubite, iar pe de alta de o vedenie din vis ce i s-a arătat lui în anii tinereții, despre care singur mai pe urmă a povestit.

Pentru că, dormind odată, i se părea că vede stînd aproape de sine două fecioare, îmbrăcate în haine albe, amîndouă frumoase la vedere, și amîndouă de vîrstă și de ani potrivite, însă amîndouă neînfrumusețate cu podoabele cele din afară; pentru că nu cu aur, nici cu argint, nici cu mărgăritare, nici cu pietre de mare preț și mărgele scumpe, nici cu haine noi de mătase, nici cu brîie de aur nu se împodobeau, nici se mîndreau cu frumusețile feței, nici cu potrivirea sprîncenelor, nici cu răsfirarea părului, nici cu altele de acestea, cu care fecioarele cele lumești se sîrguiesc a vîna ochii tinerilor, spre a fi plăcute acelora, ci cu haine albe curate fiind îmbrăcate și încinse cu cinste, avînd acoperite cu mahrame subțiri, nu numai capetele, ci și fețele lor, privind cu ochii în jos și roșindu-se cu obrajii de rușine fecioarească; apoi erau pline de curățenie, buzele erau ca floarea trandafirului roșu și cu tăcere multă arătîndu-se. Iar el văzîndu-le, a simțit mare bucurie în inima sa și socotea că nu sînt dintre pămînteni, ci din cei ce covîrșesc firea omenească.

Acelea văzîndu-l că se bucură foarte mult de vederea lor, l-au cuprins cu dragoste. Apoi, întrebîndu-le el: "Cine sînteți și de unde ați venit?" Cea dintîi i-a spus că este curăția, iar a doua s-a numit înfrînarea și spunea că stau înaintea scaunului Împăratului slavei Hristos și de frumusețile cereștilor fecioare se îndulcesc. Și-i ziseră: "Fii de un gînd cu noi, unește mintea ta cu mintea noastră, ca pe tine strălucit să te înălțăm la cer, în lumina cea aleasă, și aproape de lumina cea fără de moarte a Treimii să te punem". Acestea zicîndu-i, s-au înălțat la cer, precum cu niște aripi zburînd în sus. Iar tînărul Grigorie le petrecea cu ochiul plin de dragoste, pînă ce au intrat în cele cerești, apoi deșteptîndu-se, și-a simțit inima sa plină de negrăită plăcere și veselie. Și dintr-acea vreme s-a aprins cu duhul, spre paza cea cu osîrdie a fecioriei sale, pe care cu multă înfrînare se sîrguia a o păzi, fugind de toată hrana dulce, de beții, și de îmbuibări.

După nașterea Sfîntului Grigorie, fericita Nona a mai născut și alt fiu, anume Chesarie, și o fiică, Gorgonia, pe care i-a crescut tot în dreapta credință și învățătura cărții. Iar fericitul Grigorie vrînd să se deprindă desăvîrșit cu frumoasa vorbire retoricească, filosofia scolasticească, și cu toată înțelepciunea elinească cea din afară,

s-a dus mai întîi în Cezareea Capadociei, și acolo petrecînd cu cei mai aleși și mai învățați dascăli, s-a deprins în puțină vreme din destul la învățături; mai întîi că era foarte isteț la minte, și al doilea, avea multă sîrguință, și s-a ostenit peste măsură. Iar după ce a stat destulă vreme în Cezareea Capadociei, a plecat în Palestina, unde erau într-acea vreme vestite învățături și avea acolo dascăl pe Fespesie retorul. Apoi s-a dus în Alexandria, adunînd de la mulți bărbați comoara înțelepciunii și cu înțelepciunea îmbogățindu-se.

După aceasta, vrînd să meargă în Atena, s-a suit într-o corabie cu oameni necredincioși. Plutind el pe noianul mării, s-a ridicat o mare furtună, încît toți plîngeau deznădăjduindu-se de viața lor și de moartea cea trupească; atunci Grigorie temîndu-se de moartea cea sufletească, plîngea, de vreme ce nu era botezat, ci era numai catehumen; și își aducea aminte de minunile lui Dumnezeu ce s-au făcut demult cu trecerea lui Israil prin Marea Roșie, apoi de mîntuirea proorocului Iona din pîntecele chitului; și se ruga lui Dumnezeu cu tînguire, ca să-i izbăvească de înecare. Această primejdie provenită din învăluirile mării, s-a descoperit părinților lui în vis, care îndată stînd la rugăciune, vărsau lacrimi fierbinți către Dumnezeu, cerînd ajutor pentru fiul lor ce înota în mare.

Dumnezeu, păzind pe robul său Grigorie spre folosul altora și pregătindu-l spre întărirea Bisericii, a îmblînzit acea sălbatică învăluire, a certat furtuna și valurile și s-a făcut liniște pe mare. Și toți cei din corabie, văzîndu-se mai presus de nădejde mîntuiți de înecare și scăpați ca din ghearele morții, au preamărit pe Hristos Dumnezeu; pentru că știau, că prin chemarea numelui Celui Atotputernic și cu rugăciunea lui Grigorie s-a alinat marea. Apoi, un tînăr din cei ce împreună pluteau, care era cunoscut și iubit de sfînt, a văzut noaptea, în vremea furtunii, pe maica lui Grigorie, fericita Nona, umblînd pe mare, apucînd corabia, cînd se afunda, și tîrînd-o la uscat; și a spus la toți acea vedenie, după ce s-a făcut alinare și toți au mărturisit că este ajutător Dumnezeul lui Grigorie; au mulțumit și au crezut în El.

Tatăl lui Grigorie, rugîndu-se în Nazianz pentru fiul său Grigorie, iar după rugăciune adormind, i s-a arătat iarăși altă vedenie, și anume: a văzut un diavol pregătind pierzarea lui Grigorie pe mare, iar Grigorie l-a apucat cu mîinile și l-a biruit pe diavol. Dintr-această vedenie a cunoscut tatăl mîntuirea lui Grigorie de înecare și a dat lui Dumnezeu mulțumire, împreună cu soția sa.

Grigorie, după aceea plutind fără primejdie, a ajuns la Atena, și acolo petrecînd în învățătura cea din afară, a fost la toți de mirare, pentru ascuțimea minții sale și pentru viața cea plină de înțelepciune. Apoi, nu după mult, a mers la Atena și Sfîntul Vasile, pentru învățătura înțelepciunii. Și erau amîndoi, Grigorie și Vasile, adevărați prieteni și împreună viețuitori. Una le era lor casa și hrana, unul le era duhul și aceleași obiceiurile, ca ale unor frați de o mamă. Deci, erau amîndoi cinstiți în Atena, căci în puțină vreme au întrecut pe dascălii lor și ucenicii s-au făcut dascăli dascălilor lor.

În acel timp Constanțiu, fiul marelui Constantin, împărățea peste Roma și peste greci (337-361), iar Iulian care mai pe urmă a fost împărat (361-363) și depărtat de la Dumnezeu, învăța cu ei filosofia, la Atena. De aceea, adeseori zicea Grigorie: "O! cît de mare răutate hrănește pămîntul Romei și al grecilor!", pentru că vedea mai înainte ceea ce avea să se întîmple.

Deci, petrecînd Grigorie și Vasile ani destui în Atena, și trecînd toată învățătura desăvîrșit, chiar și mai presus de toată înțelepciunea atenienilor, Vasile s-a dus în Egipt, la părinții insuflați, ca să învețe înțelepciunea cea duhovnicească, precum scrie în viața lui. Iar Grigorie a fost ținut de atenieni prin rugăminte și puțin după Vasile stînd acolo, a auzit că tatăl lui a fost ales episcop în Nazianz.

Deci, nezăbovind, s-a întors de acolo în patria tatălui său, după treizeci de ani de la nașterea sa și a primit Sfîntul Botez chiar din mîinile tatălui său, dar voia ca îndată să se lepede de lume, să se ducă în pustie; însă oprindu-se de tatăl său, petrecea lîngă dînsul, acasă. Și și-a pus rînduială ca niciodată să nu se jure, nici să cheme numele lui Dumnezeu în deșert, și a păzit aceasta pînă la sfîrșitul vieții sale; neîncetat stătea la citirea dumnezeieștilor cărți, apoi, în gîndirea de Dumnezeu petrecînd ziua și noaptea, de multe ori vedea pe Hristos în vedenie.

După aceea, tatăl său cu sila l-a sfințit ca preot și încă voia ca să-l facă și episcop, dar Sfîntul Grigorie neprimind o vrednicie și cinste ca aceea, și liniștea monahicească dorind-o, a fugit în taină și a mers la prietenul său, Sfîntul Vasile; care și el era acum preot și avea în Pont o mînăstire cu o mulțime de monahi și care a scris din Pont către Grigorie, cu dragoste chemîndu-l la sine. Deci, iarăși amîndoi, ca mai înainte în Atena, au început a viețui împreună, unul pe altul avînd ca model de fapte bune și unul altuia urmînd. Deci, au scris împreună pustnicescul așezămînt al monahilor, petrecînd acolo Sfîntul Grigorie cu Sfîntul Vasile, vreme destulă.

Murind Chesarie, fratele lui Grigorie, plîngeau părinții foarte mult după dînsul. Atunci a scris tatăl către Grigorie cu lacrimi, îndemnîndu-l să se întoarcă la dînsul, să-i ajute la bătrînețe; iar fericitul Grigorie, pe de o parte voind a asculta pe tatăl său, iar pe de alta, văzînd nevoia Bisericii, căci atunci Biserica era foarte tulburată de eresul lui Arie, de care și tatăl lui Grigorie, fiindcă era neînvățat, se vătămase în parte, a mers iarăși din Pont în Nazianz și ajuta pe bătrînul său tată în lucrurile bisericești și în rînduielile casei, spunîndu-i despre rătăcirea lui Arie și întărindu-l în dreapta credință.

După moartea împăratului Constanțiu, fiul lui Constantin, luînd împărăția Iulian, s-a împlinit despre dînsul proorocia lui Grigorie; căci mare răutate a făcut nelegiuitul acela, lepădîndu-se de Hristos și ridicînd prigonire asupra Bisericii Lui. Aceluia se împotrivea Sfîntul Grigorie cu multe și înțelepte scrisori ale sale, văzîndu-i rătăcirea și pierzătoarea înșelăciune idolească, cum și basmele elinești cele mincinoase. Nu mult după aceea, murind acel rău călcător de lege, după dînsul a luat

împărăția dreptcredinciosul creștin Iovian (363-364), iarăși a înflorit credința lui Hristos.

Iar după Iovian, urmînd la împărăție Valens arianul(364-378) și pe mulți vătămîndu-i cu credința cea rea, a tulburat Biserica lui Hristos; pentru că acum și arhiepiscopul Eusebiu, fiind neiscusit în Scriptura cea dumnezeiască, a început a se clătina cu mintea, îndoindu-se de dreapta credință. De aceasta Sfîntul Grigorie a scris către dînsul, sfătuindu-l să roage pe Sfîntul Vasile, ca să se întoarcă din Pont în Cezareea, spre a fi ajutor împotriva celor răucredincioși. Deci, a scris Sfîntului Vasile, sfătuindu-l prietenește și rugîndu-l ca, nepomenind mînia cea mai dinainte a lui Eusebiu asupra lui, să meargă în Cezareea, și să ajute celor fără de ajutor, iar Biserica cea clătinată de arieni, iarăși să o întărească. Astfel, Sfîntul Grigorie, făcînd pace între Eusebiu arhiepiscopul și Sfîntul Vasile, prin scrisorile sale, a ajutat Sfîntului Vasile la întoarcerea în Cezareea Capadociei. Deci, îndată, prin venirea aceluia, arienii au fost rușinați, încît unii au tăcut, iar alții au fugit. Iar arhiepiscopul Eusebiu se bucura de Sfîntul Vasile și, în dragoste cu dînsul viețuind, s-a sfîrșit; iar în locul lui a fost ridicat la scaun de cei dreptcredincioși, marele Vasile, chiar nevrînd. Iar cei răucredincioși neîngăduind aceasta și cu zavistie pornindu-se, au făcut ca cetatea Tiana să se despartă de Cezareea, pentru că în Tiana era episcop Antim, care se fățărnicea că este dreptcredincios, dar cu fapta era eretic.

Acela cu alți episcopi, de un gînd cu sine, deosebindu-se de Vasile, s-a făcut mitropolit al Tianei; și a făcut ca partea aceea a Capadociei să se despartă în două; s-au făcut apoi multe certuri acolo pentru despărțirea eparhiei. Văzînd Sfîntul Vasile luate din eparhia sa cîteva cetăți și sate, a socotit astfel: era între Cezareea și între Tiana o cetate mică, Sasima, în aceea Sfîntul Vasile voia să așeze noul scaun de episcopie și să pună acolo un bărbat drept-credincios; pentru că nădăjduia ca astfel să potolească și certurile, și sufletele multora întru dreaptă credință să le păzească. Însă neavînd bărbat iscusit, a trimis la Sfîntul Grigorie prietenul său, rugîndu-l să primească sfințirea episcopiei la scaunul cel din Sasima; pentru că nimeni nu era mai bun acolo, să întărească dreapta credință, precum era el.

Sfîntul Grigorie i-a scris, lepădîndu-se de ea cu totul; dar Vasile scriind de multe ori către dînsul și necîștigîndu-și dorirea, s-a sculat și a mers singur în cetatea Nazianz, unde, sfătuindu-se cu bătrînul Grigorie, episcopul Nazianzului, adică cu tatăl lui Grigorie, Vasile și bătrînul Grigorie, au silit pe Grigorie fiul, să primească sfințirea arhierească; deci, a fost pus cu sila episcop al cetății Sasimei. De care lucru înștiințîndu-se Antim, mitropolitul Tianiei, care trăgea Sasima spre hotarul său, a dus acolo putere de oaste, ca să nu lase pe Grigorie la scaun și străjuia drumurile venirii lui. Sfîntul Grigorie venind acolo și înștiințîndu-se despre răutatea lui Antim și despre puterea ostașilor, s-a dus într-o mînăstire, unde slujea bolnavilor; apoi s-a sălășluit în pustie, la dorita lui liniște.

După cîtăva vreme însă, iarăși prin părinteasca rugăciune s-a întors în Nazianz, pentru că părinții lui îmbătrîniseră și le trebuia la bătrînețe ajutor de la dînsul, fiindcă

ei nu mai aveau alți fii, afară de acesta singur, pentru că Chesarie, celălalt fiu al lor, murise; precum despre aceea mai înainte s-a pomenit. Asemenea și fiica Gorgonia acum trecuse din cele de aici, și acolo îngropară pe sora lor. Sfîntul Grigorie cu cuvinte alese a cinstit-o; și rămăsese singur la părinți, ca o lumină a ochilor, și nu era cu putință ca să nu asculte pe părinții lui, ci era dator să le slujească la bătrînețile lor, și apoi, sfîrșindu-se ei, să-i dea obișnuitei îngropări.

Întorcîndu-se iarăși Sfîntul Grigorie din pustie în Nazianz, Grigorie, tatăl lui, slăbind acum cu bătrînețea, a voit ca, în viață fiind, să așeze pe fiul său Grigorie ca episcop al Nazianzului; pentru care nu numai cu îndemnări și cu rugăminte, ci și cu jurăminte silea pe fiul său; iar el de grija pentru bisericeștile rînduieli, nu se lepăda, supunîndu-se la porunca tatălui său, dar scaunul episcopiei nu voia nicidecum să-l primească. "Nu este cu putință mie, o! părinte, neplecat fiind tu din viața aceasta, ci fiind viu, ca să primesc scaunul tău". Iar tatăl nemaisupărîndu-l pentru luarea scaunului, ci numai grija pentru Biserică punînd asupra lui, i-a zis: "Viu fiind eu, o! fiul meu, să fii toiag bătrîneților mele, iar după ducerea mea, vei face precum îți va fi plăcerea!"

Nu mult după aceasta s-a sfîrșit Grigorie, episcopul Nazianzului, tatăl Sfîntului Grigorie, avînd pe scaunul episcopiei 45 de ani. Deci a viețuit 100 de ani de la nașterea sa, și a fost îngropat cu cinste, venind și Sfîntul Vasile cel Mare la îngroparea lui. Și a rămas între cei vii numai Nona, maica Sfîntului Grigorie, prietenul lui Vasile; dar nu după multă vreme și aceea s-a odihnit întru Domnul, asemenea fiind de o sută de ani.

Îngropînd Sfîntul Grigorie pe ai săi sfinți părinți, s-a ușurat de grija pentru dînșii; apoi, vrînd să scape și de tulburare, de vreme ce îl silea poporul ca, după tatăl său, el să primească scaunul episcopiei, s-a dus în taină în Seleucia și petrecea lîngă biserica Sfintei celei dintîi Mucenițe Tecla. De acolo, fiind chemat cu rugămintea prietenească a marelui Vasile, a primit grija pentru casele de străini și de bolnițe; pentru că Sfîntul Vasile zidind case spre odihna celor ce nu aveau unde să-și plece capul, aduna pe săraci și bolnavi, văduvele, sărmanii și străinii acolo, și de hrana cea rînduită lor îngrijindu-se, a încredințat iubitului său prieten grija pentru dînșii. Și era Sfîntul Grigorie hrănitorul săracilor, sprijinitorul bolnavilor și odihnitorul străinilor.

Într-acea vreme fiind tulburată Biserica lui Dumnezeu de eresul arienilor, încă de mulți ani, ca o hidră cu nouă capete, vătăma pe mulți; iar acum se mai ivise și eresul lui Macedonie, hulitorul împotriva Sfîntului Duh. Pentru că arienii mărturiseau pe Tatăl că este Dumnezeu necreat mai înainte de veci, iar pe Fiul creat, nu de o ființă cu Tatăl; iar macedonienii mărturiseau pe Fiul întocmai cu Tatăl și huleau pe Sfîntul Duh. Unii dintr-înșii numindu-L a fi făptură, nu Dumnezeu, și nu-L preamăreau pe El; deci îi numea Sfîntul Grigorie semiarieni, ca cei ce cinsteau pe Fiul, iar pe Sfîntul Duh nu-L cinsteau. Și se înmulțea acel eres mai mult în Constantinopol.

Apoi, cu sfatul de obște al Sfîntului marelui Vasile și al altor mulți credincioși și episcopi, Sfîntul Grigorie, ca un bărbat înțelept și puternic la cuvînt, a fost îndemnat să meargă la Bizanț, pentru biruirea învățăturii celei eretice și pentru apărarea dogmelor celor drepte ale sfintei credințe. Dar mai înainte de a merge la Bizanț, Sfîntul Vasile cel Mare îmbolnăvindu-se, s-a sfîrșit; și așa s-a stins luminătorul a toată lumea. Pentru care Sfîntul Grigorie, plîngînd mult și cu cuvînt frumos cinstindu-l, a luat calea ce era înaintea lui și ajungînd la Bizanț, cetatea cea împărătească, l-au primit drept-credincioșii cu bucurie. Acolo a aflat Biserica lui Hristos împuținată și numărul credincioșilor lesne de numărat; de vreme ce, cea mai mare parte a cetății se dusese pe urma eresului și toate bisericile lui Dumnezeu cele mari și frumoase le țineau ereticii; numai una mică și veche, a Sfîntei Anastasia, nebăgată în seamă de dînșii, era lăsată dreptcredincioșilor.

Drept aceea, Sfîntul Grigorie îndată înarmîndu-se împotriva ereticilor cu praștia cuvîntului lui Dumnezeu - precum odinioară David împotriva Filistenilor -, biruia întrebările și dogmele lor, pe care le rupea ca pe niște pînze de păianjen; și în toate zilele întorcea pe mulți de la credința cea rea către dreapta credință; apoi, cu cuvintele cele înțelepte și insuflate de Dumnezeu, în puțină vreme a înmulțit atît de mult Biserica lui Hristos, încît nu era cu putință a se număra. Iar numărul ereticilor se împuțina din zi în zi și se împlinea ceea ce se scrisese în Sfînta Scriptură despre casa lui David și a lui Saul: casa lui David se înălța și se întărea, iar casa lui Saul slăbea.

Neîncetînd răutatea arienilor și a macedonenilor, s-a ridicat un eretic nou din Siria, cu numele Apolinarie, care înțelegea rău întruparea Domnului, propovăduind-o a fi neadevărată, ca și cum Hristos n-ar fi luat suflet, și că în loc de suflet, avea dumnezeirea. Apoi, fiind bun vorbitor ereticul acela și iscusit în înțelepciunea elinească, pe mulți a înșelat cu eresul său; iar ucenicii lui străbăteau pămîntul, vînînd pe cei neînvățați și atrăgîndu-i la pierzare, ca cu o undiță. Iar bunul nevoitor, Sfîntul Grigorie, avea iarăși mare nevoință, luptîndu-se cu ereticii aceia și cu cei căzuți din dreapta credință, învățîndu-i, rugîndu-i, și pe unii păzindu-i în credință, iar pe alții ridicîndu-i din cădere. Iar ucenicii lui Apolinarie, înconjurînd poporul, cleveteau pe Sfîntul Grigorie, ca și cum Hristos ar fi despărțit în doi fii; apoi, mereu semănînd o clevetire ca aceea, a pornit pe popor spre mînie și răutate împotriva Sfîntului Grigorie, pentru că și picăturile de apă picînd, adeseori, găuresc piatra.

Deci, cei ce nu puteau să priceapă meșteșugul cuvintelor eretice și să înțeleagă adîncul tainelor lui Hristos, lupii și ereticii erau crezuți și cinstiți, în locul păstorilor și bunilor învățători; iar păstorul cel ce învăța adevărul, se socotea ca un lup și eretic. Și făcînd gîlceavă, aruncau pietre asupra sfîntului, ca și altădată iudeii asupra Sfîntului întîiului Mucenic Ștefan, căci Dumnezeu a acoperit pe plăcutul său. Dar neîndestulîndu-se cu răutatea lor, l-au prins ca fiarele și l-au adus înaintea judecății eparhului cetății, ca pe un tulburător și pricinuitor de gîlceavă și de zavistie.

Dar sfîntul, nefiind vinovat de nici o răutate, ci fiind blînd și smerit cu inima, într-atîta primejdie și năvălire de popor, zicea către Dumnezeu: În numele Tău, Hristoase, *de voi merge chiar prin mijlocul umbrei morții, nu mă voi teme de rele, că Tu cu mine ești*. Iar eparhul știindu-i nevinovăția și văzînd răutatea omenească cea nedreaptă, l-a lăsat liber; și a ieșit mucenicul fără răni și fără bătaie, ca un purtător de cunună, fără lovituri, avînd totuși voință să pătimească pentru Hristos.

Cu niște nevoințe ca acestea și cu lupta cea mare cu ereticii, strălucind Sfîntul Grigorie, s-a făcut cunoscut tuturor; dar înțelepciunea lui era slăvită pretutindeni, și a fost chemat de toată Sfînta Biserică cu un nume nou "Teologul", adică "Cuvîntătorul de Dumnezeu", asemenea celui mai vechi cuvîntător, adică Sfîntului și iubitului Ioan, ucenic al lui Hristos. Această numire de "Cuvîntător de Dumnezeu", măcar că se dă de obște tuturor celor mai mari învățători și arhierei, pentru că toți au predicat cu dreapta credință Sfînta Treime; însă Sfîntului Grigorie i s-a dat într-un chip mai ales, adică să se numească "Cuvîntător de Dumnezeu", spre semn de biruință asupra acelor atît de mari și de mulți eretici; și de atunci au început toți a-l chema "Cuvîntător de Dumnezeu".

Deci, era foarte iubit de cei dreptcredincioși și toată mulțimea voia să-l aibă patriarh. Chiar și Petru, patriarhul Alexandriei, care a luat scaunul după marele Atanasie, a scris acestui mare Sfînt Grigorie, Cuvîntătorul de Dumnezeu, încredințîndu-i scaunul cetății lui Constantin (379-381) ca unui păstor vrednic și ca celui ce multe osteneli a suferit pentru Biserica lui Hristos. Dar îndată i s-a făcut împiedicare de oamenii cei răi în acest chip.

Era în Constantinopol unul din filosofii elini, anume Maxim, de neam egiptean, meșter în răutate, tare viclean și înșelător. Acela venind la fericitul păstor Grigorie, Cuvîntătorul de Dumnezeu, a lepădat nedumnezeirea elinească și fiind botezat, s-a unit cu Sfînta Biserică; dar viețuia cu vicleșug, acoperindu-se fățărnicește cu cucernicia, ca și cu o haină de oaie, iar înăuntru era lup; care lucru a fost descoperit mai pe urmă. Iar arhiereul lui Dumnezeu Grigorie, neștiindu-i vicleșugul lui și întoarcerea de la păgînătate spre creștinătate socotind-o dreaptă, l-a făcut locuitor sub un acoperămînt cu el; el însă, urmînd lui Iuda, a gîndit să se depărteze de părintele și învățătorul său și să ridice război asupra lui și luînd ajutător al scornirii sale pe un prezbiter oarecare, netemător de Dumnezeu și iscusit a țese vicleșuguri. Cu acela a început cu vicleșug a se îngriji în taină cum ar putea să răpească scaunul patriarhiei Constantinopolului. Dar de vreme ce la un lucru ca acesta era trebuință nu de puțin aur, adică cu plată și cu daruri să înduplece pe mulți la împlinirea gîndului său, de aceea pentru aur se îngrijea mai întîi, și cu sporirea satanei și-a cîștigat dorința în acest chip.

A venit în Bizanț un prezbiter din insula Tasos, aducînd aur mult; voia să cumpere pentru o zidire oarecare lespezi de marmură, care se aduceau de la Procones; pe acela înșelîndu-l cu mari făgăduințe, au luat aur destul, să le ajungă pentru săvîrșirea vicleșugului scornit și au trimis în taină la Alexandria multe și mari daruri

lui Petru patriarhul, episcopilor și clericilor de lîngă dînsul, rugîndu-l foarte mult să-i trimită la Bizanț pe episcopii săi și prin ei să ridice pe Maxim la scaunul patriarhiei. Petru amăgindu-se cu darurile, ca și cum ar fi uitat de scrisoarea sa mai înainte către Sfîntul Grigorie, s-a învoit îndată la rugămintea lor și nezăbovind episcopii cei trimiși de dînsul, au venit din Egipt în Constantinopol, nespunînd nimănui scopul lor, nici păstorului, nici clerului, nici la vreunul din boieri; iar în vremea cîntării Utreniei, au intrat în biserică cu Maxim (Sfîntul Grigorie Cuvîntătorul de Dumnezeu, fiind cuprins de boală trupească în acea vreme) și voiau să-l sfințească pe Maxim ca arhiepiscop.

Înștiințîndu-se aceasta îndată la toți, degrabă s-au adunat prezbiterii, clericii și popor mult, nu numai credincioși, ci și eretici, pentru că toți, mirîndu-se de acea răutate tăinută și de hirotonia cea fără de rînduială, s-au aprins de mînie, și strigau contra episcopilor ce veniseră, oprindu-i cu totul de la acel lucru nedrept cu adevărat. Iar ei cu rușine ieșind din biserică, au intrat în casa unui om, și acolo, făcînd sfințirea cea fără de lege, au propovăduit pe Maxim ca patriarh al Constantinopolului (380-381), avînd ajutor pe unii din clerici și mireni, din care unii din greşeală erau despărțiți de Biserică, alții pentru plată, iar alții prin făgăduință de daruri și de cinstire erau înșelați; se țineau lîngă Maxim, întărindu-l în ascuns. Iar cei mai mulți și mai cinstiți cetățeni aprinzîndu-se, defăimau cu negrăite ocări și dosădiri pe Maxim; dar și pe Sfîntul Grigorie Cuvîntătorul de Dumnezeu îl prihăneau că a primit pe un om ca acela să viețuiască în casă cu dînsul și că de prieteșugul său l-a învrednicit.

Sfîntul răspundea către dînșii, zicînd: "Nu vă mîniați asupra mea, o! bărbaților, că bine i-am făcut aceluia, nevăzîndu-i mai înainte răutatea lui; pentru că nu sîntem vinovați de aceasta, cînd nu cunoaștem mai înainte răutatea cuiva. Pentru că lucrul lui Dumnezeu este ca să știe tainele omenești cele dinăuntru. Iar pe lîngă aceasta, au nu prin lege ni se poruncește ca să deschidem părintește și cu dragoste mila noastră, la cel ce vine? Căci, zice Domnul: *Pe cel ce vine la Mine, nu-l voi scoate afară*. Mare lucru mi-a fost dat să văd, căci de la elineasca închinare de idoli, Maxim a fost adus la Botez și în loc de slujitor al lui Heracles, s-a făcut slujitor al Sfintei Treimi, și se arăta îmbunătățit, deși cu fățărnicie, precum acum s-a vădit fățărnicia și răutatea lui; și nu este al nostru lucru ca să cercetăm tainele acestea; pentru că nu intră în omeneștile gîndiri, nici știm ce va să fie, fără numai cînd Dumnezeu ni le va descoperi. Noi numai la față căutăm, iar Dumnezeu în inimă".

Cu niște cuvinte ca acestea potolindu-se poporul, cu mai multă dragoste s-a lipit de Sfîntul Grigorie Cuvîntătorul de Dumnezeu. Iar Maxim luîndu-și soborul episcopilor celor din Egipt, care-l puseseră arhiereu, s-a dus la dreptcredinciosul împărat Teodosie cel Mare (379-395), fiind el atunci cu oastea în Tesalonic, de care apropiindu-se, cerea scaunul Constantinopolului. Căci de vreme ce ticălosul nu avea putere de la bisericeștile rînduieli, s-a gîndit să aibă prin poruncă împărătească stăpînirea ocîrmuirii bisericești, vrînd mai ales să domnească decît să păstorească.

De aceea, dreptcredinciosul împărat, cu mare mînie și îngrozire a izgonit de la dînsul pe Maxim și pe episcopii care veniseră cu dînsul. Și au plecat toți în Alexandria, unde Maxim a început a face răutate. Căci cu mult aur umplînd mîinile clericilor Bisericii din Alexandria, cu îndrăzneală și fără rușine zicea către patriarhul Petru: "Sau să mijlociți scaunul Constantinopolului sau, de nu, de la al tău nu mă voi depărta". Și săpa groapa patriarhului prin viclene meșteșugiri și ar fi săvîrșit răutatea sa, de nu s-ar fi înștiințat despre aceea eparhul Alexandriei. Acela temîndu-se ca să nu se ridice vreo tulburare în popor, a izgonit cu necinste pe Maxim din cetatea Alexandria.

Sfîntul Grigorie Cuvîntătorul de Dumnezeu, fiind cuprins în Bizanț de o boală trupească, s-a lepădat de grija pentru ocîrmuirea Bisericii Bizanțului, voind să se ducă la casa sa părintească din Nazianz. Și a făcut către popor cuvîntul cel de pe urmă, învățînd să păzească credința fără de prihănire și să facă lucruri bune. Iar poporul înțelegînd că vrea să se ducă, și-a ridicat glasul și toți plîngeau, zicînd cu o gură: "O! părinte, plecînd de la noi, duci cu tine și pe Sfînta Treime; căci, fără de tine nu va fi întru această cetate dreaptă credință".

Un glas ca acesta și plîngerea poporului auzind Sfîntul Grigorie, a părăsit scopul său și a făgăduit să petreacă cu ei pînă ce va fi venirea episcopilor. Pentru că era așteptare ca, adunîndu-se episcopii, să aleagă la patriarhie un bărbat vrednic. Deci, pe acela îl aștepta sfîntul, căci dacă ar fi văzut pe scaun un păstor drept-credincios, putea să se ducă întru ale sale.

În vremea aceea, dreptcredinciosul împărat Teodosie avea război cu barbarii, pe care biruindu-i, a venit în Constantinopol cu bucurie. Atunci țineau Biserica cea sobornicească arienii, avînd patriarh pe Demofil (370-379). Iar credincioșii, precum mai înainte s-a zis, aveau o biserică mică și veche, a Sfintei Anastasia. Deci, chemînd împăratul pe Demofil, îl îndemna, ca să primească mărturisirea cea dreaptă, iar de nu, apoi să se depărteze de la locul său. Iar Demofil împietrit fiind cu inima, a preferat să se lipsească de scaun, decît să se depărteze de la credința lui cea rea.

Atunci împăratul a dat Sfîntului Grigorie Cuvîntătorul de Dumnezeu și adunării celei dreptcredincioase, soborniceasca biserică, pe care arienii de patruzeci de ani o țineau, cum și celelalte biserici. Și cînd arhiereul lui Dumnezeu a vrut să intre în biserică cu clerul și poporul, mulțimea arienilor înarmîndu-se ca la război, stăteau lîngă biserică, oprind intrarea credincioșilor; iar pe sfînt îl îngrozea cu moartea, apoi a momit un tînăr îndrăzneț și voinic, ca, apropiindu-se în taină de Grigorie, să-i înfigă sabia în pîntece.

Atunci s-a făcut tulburare și gîlceavă de arieni; și cu adevărat ar fi făcut acel rău sfîntului, dacă n-ar fi venit împăratul și n-ar fi dus singur în biserică pe sfîntul arhiereu. Deci, poporul celor drept-credincioși, cu mare bucurie și veselie a înălțat glasuri de laudă și slavă lui Dumnezeu, vărsînd lacrimi de bucurie, ridicînd și mîinile în sus, căci bisericile după atîția ani, iarăși și-au dobîndit a lor sfințenie; iar către

împărat striga cu o gură să pună pe scaunul patriarhiei pe Grigorie Cuvîntătorul de Dumnezeu. Iar sfîntul neputînd singur să strige împotriva strigării poporului, cu mare glas, căci nu avea tărie din pricina bolilor trupești, a strigat printr-un oarecare cleric: "O! fiilor, acum este vremea de mulțumire și de laudă lui Dumnezeu, Unul în Treime, pentru că ne-a ajutat, ca iarăși să primim a noastră biserică; pentru aceasta acum să preamărim bunătatea Lui cea multă; iar pentru scaunul patriarhiei, vom rîndui mai pe urmă altă vreme". Un răspuns ca acesta al arhiereului auzindu-l poporul, a încetat de a mai striga; și după săvîrșirea Sfintei Liturghii, s-au dus lăudîndu-L pe Dumnezeu, iar arienii au tăcut rușinați.

Binecredinciosul împărat Teodosie, foarte mult cinstea pe Sfîntul Grigorie Cuvîntătorul de Dumnezeu, ca pe un tată al său; dar el se ducea mai rar la împăratul, aducîndu-și aminte de cuvintele lui Solomon, care zic: *Rar adu-ți piciorul înăuntru la prietenul tău, ca nu cumva săturîndu-se de tine, să te urască*. Iar sîrguința sfîntului era ca de-a pururea să învețe pe popor, să cerceteze pe cei bolnavi și să-i tămăduiască, să ajute năpăstuiților, să sprijinească pe cei neputincioși și să-și curețe turma sa de vătămările eretice. Ieșea uneori la sat, iubind liniștea și tămăduind puțin prin odihnă bolile sale cele dese, ca trupul lui să nu slăbească de celelalte osteneli. Apoi, stăpînind mari averi bisericești, nici un ban nu și-a oprit sieși și nici nu cerceta pe iconomii bisericești, cît au adunat și cît au cheltuit; pentru că lucrul acela nu-l socotea că este al episcopului, ci al boierilor. Pe toți îndemna să-și păzească conștiința curată pentru Dumnezeu.

Apoi, slăbind de ostenelile cele de-a pururea și de bătrînețe, s-a îmbolnăvit odată și zăcea la pat; de care lucru înștiințîndu-se poporul, au venit să-l cerceteze, iar el șezînd în pat, întreba: "Ce voiți, fiilor? Care este pricina venirii voastre la mine?". Iar aceia, închinîndu-se, îi aduceau mulțumire pentru ostenelile lui cele multe; căci a curățat cetatea de eresuri și a întors iarăși la dreapta credință sfintele biserici, pe care de mulți ani le țineau arienii; că atît de mult bine a făcut tuturor, prin învățătură și prin păstorească grijă cea pentru toți; iar după aceea îi ziceau: "Acum, o! părinte, de te vei duce la Dumnezeu, să te rogi pentru turma ta, pentru binecredinciosul împărat și pentru toată Biserica". Dar sfîntul spunîndu-le că boala sa nu este spre moarte și învățîndu-i după obicei, i-a slobozit.

Ieșind aceia, a rămas un tînăr, care stînd la picioarele sfîntului, cu lacrimi și cu tînguire îl ruga, să-i ierte greșeala. Iar sfîntul întrebîndu-l care este greșeala lui, tînărul nu răspundea nimic, ci numai se tînguia și cerea iertăciune. Iar unul din cei ce sta înaintea lui a zis: "Acesta este ucenicul tău, o! părinte, care prin îndemnarea ereticească a vrut să înfigă sabia în pîntecele tău, dar Hristos te-a apărat; deci, acum iată se căiește și cere iertăciune".

Sfîntul a zis tînărului: "Domnul nostru Iisus Hristos să-ți fie milostiv, o! iubite, și să-ți ierte greșeala, dar de acum să fii al nostru; lasă-ți eresul și apropie-te de Hristos Dumnezeu și slujește Aceluia cu credință". Și astfel a liberat cu iertăciune pe

tînărul acela; de care lucru înștiințîndu-se toată cetatea și minunîndu-se de bunătatea lui, cu mai multă dragoste s-au aprins de dînsul.

După aceasta, au început a se aduna episcopii în Bizanț, pe de o parte pentru alegerea patriarhului cetății împărătești, iar pe de alta ca eresurile, prin al doilea sinod din toată lumea, să le dea anatemei. Și adunîndu-se episcopi credincioși, 150, printre care era începător Sfîntul Meletie antiohianul; atunci, Sfîntul Grigorie Cuvîntătorul de Dumnezeu, chiar și nevrînd, fiind bolnav și plîngînd, a fost pus pe scaunul patriarhiei, rugîndu-l împăratul și tot poporul. Apoi nu multe zile trecînd, preasfințitul Meletie, patriarhul Antiohiei (360-381) îmbolnăvindu-se, s-a dus către Domnul.

Atunci au venit îndată episcopii din Egipt și din Macedonia și nu îngăduiau așezarea lui Grigorie, de vreme ce fără de dînșii este ales, și ziceau că nu după lege este punerea lui, că nu de patriarhul Alexandriei, ci de al Antiohiei este pus; pentru că scaunul Alexandriei, după al Romei era întîi, și pe acela trebuia să se așeze patriarhul Constantinopolului; deci, se făcuse multă neînțelegere și gîlceavă între episcopi, unii zicînd că după dreptate este punerea lui Grigorie, iar alții împotrivindu-se; și așa episcopii se gîlceveau unul cu altul.

Sfîntul Grigorie, văzînd cearta care era între episcopi pentru el, le-a ținut în sobor o cuvîntare, zicînd: "Eu, păstori sfințiți și cinstiți, n-am poftit să am începătoria acestei Biserici a Constantinopolului; cu toate că această Biserică a crescut și s-a întărit cu ale mele sudori și osteneli, era destul să dăruiesc acelea lui Dumnezeu, și de la El să aștept răsplată; totuși dragostea turmei celei cuvîntătoare și judecata arhiereilor cea de obște m-au silit să primesc scaunul; acum însă aud pe mulți că nu mă voiesc pe mine. Deci, să știți, că nu caut nici bogății, nici scaun înalt și cinste și nici că doresc a mă numi patriarh al Constantinopolului; iată, fără de mîhnire, voi ieși din episcopie; iar voi sfătuiți-vă și faceți cele plăcute vouă; mie de mult îmi este plăcută pustia, pentru că cei ce mă lipsesc de scaun, nu mă lipsesc de Dumnezeu".

Zicînd acestea, a ieșit, lăsînd casa patriarhală, și s-a sălășluit într-una mică, care era departe de biserică, fugind de gîlceavă și de întrebările celor ce veneau la dînsul. Apoi, mulți din popor alergînd la dînsul, îl rugau să se milostivească spre turma sa, să n-o lase, căci a crescut-o și a înmulțit-o cu atîtea osteneli și sudori; și-i ziceau: "Dă, o! părinte, darul tău iubiților tăi fii, pentru care multă vreme te-ai ostenit, dăruiește nouă și rămășița zilelor tale, ca după moartea ta, să avem trupul tău noi cei ce sîntem luminați prin învățăturile tale". Iar sfîntul, ca un părinte iubitor de fii, se înduioșa cu inima și nu știa ce să facă; numai se ruga lui Dumnezeu, ca să rînduiască cum e mai bine pentru turma sa.

Adunîndu-se mai mulți episcopi, și mai mare neunire și gîlceavă făcînd, fericitul Grigorie, stînd în mijlocul soborului, a zis: "Bărbați și împreună păstori ai sfintei turme a lui Hristos! Urît și cu totul trist ar fi dacă învățînd pe alții pace, înșivă să ridicați război unii către alții; căci pe alții învățați a se uni într-un cuget, iar voi

înșivă sînteți neuniți; deci, vă rog pentru însăși Preasfînta și cea deoființă Treime, să vă uniți unii cu alții în bine și cu pace, iar de sînt eu pricinuitor de dezbinare, nu sînt mai cinstit decît proorocul Iona, deci, aruncați-mă în mare și va înceta dintre voi furtuna tulburărilor; căci voiesc a pătimi orice ați voi, deși sînt nevinovat, pentru unirea voastră într-un cuget. Din scaun scoateți-mă, din cetate goniți-mă, numai adevărul și pacea, precum zice Zaharia, iubiți-le; fiți sănătoși, sfinți păstori, și a pomeni ostenelile mele să nu încetați".

Acestea zicîndu-le, ei s-au rușinat, umilindu-se de cele zise. Iar sfîntul, ieșind din sinod și gîndind să se întoarcă în patria sa, s-a dus la împăratul, să ceară voie a se duce întru ale sale, apoi i-a zis: "Pentru ale tale faceri de bine, pe care le-ai făcut Bisericii, o! împărate, să-ți răsplătească Hristos, în ziua răsplătirii; iar darul pe care acum îl poftesc de la tine, preaputernicule stăpîne, să nu te îndoiești a mi-l dărui. Nu poftesc averi, nici mă rog pentru rudeniile mele, nici voiesc acoperămînturi de mult preț; ci doresc încetarea ostenelilor mele, ca să înceteze și zavistia multora și să aibă pace episcopii, prin sîrguința ta; alinează războiul arhiereilor, cel ce ai potolit îndrăznirea barbarilor; pe stăpînirea ta cea purtătoare de biruință s-o împodobești prin aceasta, ca adică episcopii să aibă pace și unire între ei; și o vor avea aceasta, de voi fi eu liberat la patria mea. Această dăruire o poftesc; acest dar desăvîrșit să-l arăți mie".

Deci, s-a minunat împăratul de cele grăite de sfîntul și a lăcrimat; la fel și boierii cei ce erau cu împăratul, pentru că toți erau cuprinși de mare dragoste către dînsul și nu voiau să-l libereze. Iar el pe de o parte punînd înainte bătrînețile și bolile cele de-a pururi, iar pe de alta dezbinările cele ce se făceau pentru dînsul între episcopi, și mult rugînd pe împărat, l-a înduplecat ca să nu-l oprească, ci să-l libereze unde voiește; ca celelalte zile ale vieții sale să le săvîrșească în pace, odihnindu-se puțin de ostenelile cele multe. Deci, fiind eliberat, i-a sărutat pe toți și, pace dînd oilor sale, ieșea din cetate, tot poporul petrecîndu-l și cu mare tînguire plîngînd. Apoi, episcopii care iubeau pe Sfîntul Grigorie și plîngeau după dînsul au ieșit din cetate, lăsînd soborul și s-au întors fiecare la locul său, între care era Grigorie de Nissa, fratele marelui Vasile, Amfilohie al Iconiului, Evloghie al Edesei, Eladie al Cezareei, Otreie al Melitinei și mulți alții. Iar soborul cel ce a rămas în Constantinopol a pus pe scaunul acela pe Nectarie.

Sfîntul Grigorie, Cuvîntătorul de Dumnezeu, mergînd în țara Capadociei, s-a sălășluit în satul părintesc, care se numea Arianz, și se odihnea acolo, fiind foarte slab; totuși nu înceta ostenelile cele pentru Dumnezeu, pentru că aflîndu-și patria sa, Nazianzul, vătămată de eresul lui Apolinarie, a curățit-o prin multe sfătuiri și scrisori. Și fiind rugat de cetățeni ca să primească scaunul cel părintesc, n-a voit, ci pe un preot oarecare, anume Eulalie, bărbat drept-credincios și îmbunătățit, l-a pus episcop; iar el se liniștea în satul Arianz, unde viețuind cîtva vreme, și multe scrieri folositoare lăsînd, întru adînci bătrînețe a trecut la viața cea neîmbătrînită, în 25 de zile ale lunii ianuarie, și a fost îngropat cu cinste în cetatea Nazianz.

După mulți ani, cinstitele lui moaște le-a mutat dreptcredinciosul împărat Constantin VII Porfirogenetul (913-959) din Nazianz în Constantinopol și le-a pus în biserica Sfinților Apostoli, spre ajutorul și apărarea cetății și spre mărirea lui Hristos Dumnezeu, Celui împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh slăvit, în veci. Amin.

57. SFÎNTUL IERARH BETRANION, EPISCOP AL TOMISULUI - DOBROGEA (SEC. IV) (25 IANUARIE)

Acest venerabil episcop tomitan era de origine capadocian. El a ocupat scaunul Episcopiei Tomisului, Constanța de azi, prin anul 360, dovedindu-se un devotat păstor al turmei lui Hristos și aprig apărător al credinței ortodoxe niceene. Ducea o viață ascetică de sfințenie și se împotrivea cu dîrzenie să nu pătrundă arianismul în hotarele eparhiei sale, care se întindea între Dunăre și Marea Neagră.

Despre acest episcop sfînt au scris doi vestiți scriitori bisericești - Sozomen și Teodorit al Cirului. Astfel Sozomen vorbește de vizita împăratului arian Valens (364 - 378) la Tomis, în anul 369, pe cînd se întorcea dintr-o expediție împotriva goților. Autorul spune în a sa "Istorie bisericească" că împăratul a intrat în biserica episcopală și a cerut episcopului Betranion să intre în comuniune cu arienii pe care îi simpatiza și să slujească împreună cu ei. Marele episcop a apărat dreapta credință și "a vorbit împăratului cu îndrăzneală despre hotărîrile celor 318 Sfinți Părinți de la Sinodul I de la Niceea (325) împotriva lui Arie, pe care nu le putea călca".

Apoi, bunul păstor al turmei lui Hristos s-a retras cu credincioșii săi într-o altă biserică din Tomis, lăsînd pe împărat singur. Împăratul, mîniindu-se, a încercat să-l exileze, dar îndată a revenit de teamă să nu se răscoale "sciții" din Dacia Pontică. Aceiași înfruntare avea s-o pătimească Valens după cîțiva ani în Cezareea Capadociei, din partea Sfîntului Vasile cel Mare († 379), care era bun prieten și probabil părinte duhovnicesc al Sfîntului Betranion.

Sozomen își încheie relatarea sa cu următoarele cuvinte: "Iată în ce chip a înfruntat Betranion zelul împăratului, el fiind, de altfel, bărbat destoinic și renumit prin viața sa virtuoasă, precum mărturisesc și sciții înșiși". Teodoret, episcopul Cirului, spune și el: "Iar Betranion, fiind împodobit cu tot felul de virtuți și încredințîndu-i-se sarcina de arhiereu peste cetățile din Sciția (Dacia Pontică), și-a înflăcărat cugetarea cu rîvnă și a înfruntat stricarea învățăturilor dreptei credințe și fărădelegile comise de Valens împotriva dreptcredincioșilor...".

Fericitul episcop Betranion a încurajat mult viața ascetică și nevoința sihaștrilor de prin peșteri mici și bisericuțe rupestre, după obiceiul sihaștrilor din Capadocia. El va fi călăuzit în copilărie, spre nevoința monahală, pe tînărul Ioan Casian și pe prietenul său Gherman și tot el, probabil, a înălțat o bazilică pe cripta cu moaș-tele celor patru martiri de la Niculițel, ale cărei ruine împreună cu "martirionul" au fost descoperite în anul 1971. În timpul păstoriei sale existau în Eparhia Tomisului cîteva așezări monahale renumite, cu călugări cărturari și teologi.

Sfîntul Betranion este considerat de unii teologi autorul "Scri-sorii Bisericii Goției (Daciei Traiane) către Biserica din Capadocia...", care a însoțit moaștele Sfîntului Sava Gotul, martirizat de goți la 12 aprilie 372, cerute de Sfîntul Vasile cel Mare în patria de origine. El a contribuit cu guvernatorul Daciei Pontice, Iunius Soranus, la transportarea moaștelor Sfîntului Mucenic Sava Gotul din Dacia la Cezareea Capadociei.

Cu puțin înainte de anul 381, Sfîntul Episcop Betranion și-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu și este cinstit de Biserica Ortodoxă ca sfînt, la 25 ianuarie.

58. VIAȚA SFÎNTULUI XENOFONT, A SOȚIEI LUI, MARIA, ȘI A FIILOR LOR, IOAN ȘI ARCADIE (26 IANUARIE)

(După Metafrast)

Sfîntul Xenofont era unul din cei mai de frunte boieri ai Constantinopolului, bogat cu averile cele din afară, dar mai bogat cu cele dinăuntru, adică cu credința, binecuvîntarea și cu paza cea osîrdnică a tuturor poruncilor lui Dumnezeu, slăvit pentru dregătoria și neamul său bun, dar mai slăvit pentru obiceiurile și pentru

lucrurile cele bune; pentru că, pe cît era de înalt cu slava, pe atît era de smerit cu mintea, neînălțîndu-se cu inima, neîndoindu-se pentru vremelnica slavă a lumii acesteia, ci își ascundea lui comoară în cer, trimițînd acolo înainte bogățiile sale, prin mîinile săracilor.

Apoi avea ca soție pe Maria, următoare a tuturor faptelor lui celor bune, și în toate de un obicei cu dînsul, cu care viețuind Xenofont cu cinste, plăcea lui Dumnezeu, umblînd în toate poruncile și îndreptările Domnului, fără de prihană. Cu ea a născut doi fii, pe Ioan și pe Arcadie. Și i-au crescut în învățături bune, nu numai în înțelegerea cărții, ci și în frica lui Dumnezeu, care este începutul înțelepciunii, învățîndu-i la toată fapta bună; pentru că doreau, ca nu numai averilor lor să-i aibă moștenitori, ci mai ales să fie următori vieții lor celei plăcute lui Dumnezeu. Apoi, i-au trimis în Berit, cetatea Feniciei, ca să învețe elineasca înțelepciune, căci în aceea vreme era acolo o vestită învățătură.

Deci, acolo petrecînd la învățătură cîtăva vreme, s-a întîmplat că s-a îmbolnăvit Xenofont foarte rău, și aștepta să moară. Iar Maria nenădăjduind ca el să fie mai mult între cei vii, a trimis în Berit la fiii săi, scriindu-le despre boala cea grea a tatălui lor și poruncindu-le ca degrabă să vină acasă pînă ce tatăl lor nu se duce din cele de aici, și astfel să se învrednicească de părinteasca binecuvîntare cea de pe urmă și să fie și ei la îngropare. Ei, silindu-se, au venit degrabă, și văzîndu-i tatăl lor, s-a veselit și i s-a ușurat boala de bucurie. Apoi, poruncindu-le ca să șadă lîngă patul său, a început a-i învăța, zicîndu-le: "Eu, fiii mei, precum mi se pare, mă apropii de sfîrșitul vieții mele, iar voi, dacă mă iubiți pe mine, tatăl vostru, să faceți cele ce vă învăț: întîi să vă temeți de Dumnezeu și viața voastră s-o îndreptați după ale Sale sfinte porunci. Căci cele ce vă grăiesc vouă acum, nu din deșartă slavă vă grăiesc, ci ca să vă îndemn la fapta bună; pentru că de veți avea viața mea ca pildă, socotesc că nu vă va fi de trebuință alt învățător; căci învățătura cea din casă prin cuvinte și închipuită prin fapte mai folositoare este decît învățătura cea din afară.

Deci, știți cum am viețuit pînă acum, în toată cucernicia și dreptatea inimii mele, cum de toți am fost cinstit și iubit, nu pentru dregătoria cea mare, ci pentru blîndețile și bunele obiceiuri; pentru că pe nimeni n-am năpăstuit cu ceva, nici am ocărît pe cineva, nici am clevetit, nici am urît, nici m-am mîniat în zadar, nici am vrăjmășit pe cineva, ci pe toți i-am iubit, cu toți am viețuit în pace, nu am părăsit bisericile lui Dumnezeu seara și dimineața; n-am defăimat pe sărac, nici pe străin, nici pe mîhnit, ci pe fiecare cu cuvîntul și cu lucrul l-am mîngîiat, pe cei ce sînt în temniță i-am cercetat totdeauna; apoi pe mulți robiți am răscumpărat și liberi i-am lăsat, și precum am pus pază gurii mele ca să nu grăiesc ceva rău și viclean, așa și ochilor mei le-am pus așezămînt ca să nu caute la frumusețe străină, nici să o poftească pe dînsa.

Păzindu-mă pe mine Dumnezeu, n-am cunoscut altă femeie, afară de maica voastră; dar și cu dînsa numai atîta am fost împreună pînă ce v-am născut pe voi, iar

după naștere, ne-am sfătuit ca să ne deosebim și ne-am păzit pînă acum în curăția trupească pentru Domnul.

Deci, urmați, o! fiilor, vieții părinților, urmați credinței, răbdării și blîndeților noastre și așa viețuiți, ca să placeți lui Dumnezeu, căci vă va învrednici pe voi Dumnezeu să trăiți mulți ani. La săraci să dăruiți milostenie, pe văduve și pe sărmani să-i ajutați, pe bolnavi și pe cei din temniță să-i cercetați și pe cei năpăstuiți și cu nedreptate osîndiți să-i izbăviți; și să aveți pace cu toți. Prietenilor voștri să fiți credincioși, iar vrăjmașilor bine să le faceți, nerăsplătindu-le rău pentru rău.

Către toți să fiți buni, blînzi, iubitori și smeriți; curăția voastră cea sufletească și trupească s-o feriți neprihănită. Bisericilor lui Dumnezeu și mînăstirilor bine să le faceți, pe preoți și pe monahi să-i cinstiți, că pentru aceia Dumnezeu arată milostivire la toată lumea. Iar mai ales să nu uitați pe cei ce rătăcesc pentru Dumnezeu în pustietăți, prin munți, în peșteri și în prăpăstiile pămîntului, ci să le dați cele de trebuință. Pe cei săraci să-i hrăniți din destul, că nu vă veți lipsi. Căci știți aceasta: casa mea niciodată nu s-a lipsit de cele trebuincioase, deși multe se puneau înaintea săracilor.

Rugați-vă adeseori și la învățăturile săracilor luați aminte. Maicii voastre să-i dați cuvenita cinste, și s-o ascultați, totdeauna voia făcîndu-i, și niciodată porunca Domnului să n-o lepădați; cu slugile să fiți milostivi, iubindu-i ca pe fii; pe cei bătrîni în libertate să-i lăsați, dîndu-le hrană și cele trebuincioase lor pînă la sfîrșit; precum m-ați văzut pe mine făcînd, așa și voi să faceți, căci vă veți învrednici cinstei și slavei sfinților. Și să vă aduceți aminte de acestea totdeauna, că degrab va trece lumea aceasta și slava ei întru nimic va fi. Fiilor, poruncile Domnului și ale mele să le păziți, iar Dumnezeul păcii să fie cu voi".

Acestea auzindu-le Ioan și Arcadie, au plîns și ziceau: "Să nu ne lași pe noi, tată, ci te roagă lui Dumnezeu ca să-ți facă parte să mai petreci puțin cu noi; căci știm că de-L vei ruga, ca un milostiv te ascultă Dumnezeu. Și de foarte multă trebuință este nouă celor tineri viața aceea, ca desăvîrșit să ne povățuiești pe noi la lucruri bune și singur să rînduiești pentru viața noastră, precum se cade". Iar tatăl suspinînd și lăcrimînd, a zis: "De cînd m-a cercetat Dumnezeu cu această boală și m-am culcat pe pat, mult m-am rugat de aceasta și mă rog lui Dumnezeu ca pentru tinerețile voastre să-mi dea mie ca puțin să mai petrec aici, pînă ce vă voi vedea în toate desăvîrșiți".

În noaptea următoare i s-a făcut lui Xenofont încredințare, prin vis, cum că Dumnezeu îi poruncește ca încă să mai fie în viața aceasta; și a spus despre aceasta soției sale și fiilor, și toți s-au bucurat, slăvind pe Dumnezeu. Apoi, a început bolnavul cu încetul a veni la sănătate, și a zis fiilor săi: "Fiilor, mergeți ca să vă sfîrșiți învățătura voastră, și sfîrșind-o, degrabă să vă întoarceți ca să vă însoțesc cu nunta cea legiuită". Punîndu-i pe ei în corabie, cu toate cele de trebuință, i-au pornit iarăși la Berit (Beirut).

Plecînd ei și vîntul suflînd ușor, deodată s-a ridicat un vînt puternic, care a produs o furtună fără de veste, apoi corăbierii, dînd drumul la pînze, se purta corabia de furtună și se afunda cu valurile, încît toți cei din corabie se deznădăjduiau de viață și fiind în primejdie, frica morții îi cuprinsese; și plîngeau amîndoi frații, Ioan și Arcadie, rugîndu-se lui Dumnezeu și zicînd: "Stăpîne, Preabunule, a toată făptura Ziditorule, să nu treci cu vederea făptura Ta, adu-ți aminte de lucrurile bune ale părinților noștri și pentru aceea nu ne lăsa și nu face ca mai înainte de vreme să murim în anii cei tineri ai înfloritelor frumoase tinereți, să nu ne înece viforul apelor, nici să ne înghită adîncul mării; adu-ți aminte de mila Ta și de îndurările Tale, caută din înălțimea slavei Tale sfinte și vezi primejdia noastră, ascultă suspinul și strigarea noastră; cu inima frîntă și cu duh smerit ne rugăm, întinde nouă dreapta Ta cea atotputernică și ne păzește din gheara morții; nu ne da la moarte pentru numele Tău, ci fă cu noi după mila Ta și după mulțimea milostivirii Tale. Izbăvește-ne de înecare, spre slava Ta; pentru că nu morții te vor lăuda, nici toți cei ce se pogoară în iad, ci noi cei vii preamărim numele Tău cel înfricoșat."

Deci, văzînd corăbierii că nu încetează învăluirea cea mare, ci mai mult se ridică și nu puteau să se izbăvească de înecare, au intrat într-o corăbioară mică, (ca și cum ar fi vrut să ajute cu ceva corabiei ce se primejduia) care era deasupra acoperită; apoi de afundare netemîndu-se, plutea încotro o purtau valurile, așteptînd ca undeva la mal să fie aduși. Iar tinerii cei ce rămăseseră în corabie, Ioan și Arcadie cu slugile lor, văzînd fuga corăbierilor și pierderea corabiei, pentru că acum se spărgea și se umplea de apă, se deznădăjduiau cu totul de viață; deci, s-au dezbrăcat de hainele de pe ei, pentru a înota mai cu înlesnire, ca nu cumva afundîndu-se, în noian să piară.

Așteptînd desăvîrșită despărțire și moarte, cu umilite glasuri strigau cu tînguire către părinții lor cei ce erau departe, acasă, ca și cum ar fi fost acolo, zicînd: "Fii sănătos prea iubite tată, fii și tu prea iubită maică; nu ne veți mai vedea pe noi, nici noi pe voi, nu ne vom mai îndulci de pămînteștile bunătăți în casă împreună cu voi". Apoi, ziceau unul către altul: "Vai, iubite frate, vai lumina ochilor mei, cît de cu amar ne despărțim! Unde sînt acum rugăciunile părinților, unde este facerea lor de bine către săraci, unde sînt îndurările și milosteniile lor cele făcute pentru monahi, au doară nici una din rugăciunile acelora nu s-a suit pentru noi la Dumnezeu? Sau suindu-se, nimic n-a putut, biruind-o mulțimea păcatelor noastre, pentru care nu sîntem vrednici a trăi.

Vai nouă celor ce nu de mult am plîns pentru tatăl nostru, care era să moară, iar acum avem să fim pricinuitori părinților noștri de plînsul cel nemîngîiat și de tînguirea cea nesfîrșită. O! tată, cel ce te-ai îngrijit cu dinadinsul de creșterea și de cîrmuirea vieții noastre, iată de acum nici morți nu ne vei mai vedea pe noi. O! maică, nădăjduiai ca să vezi nunta fiilor tăi, pregătind cămară frumoasă înainte de vreme, acum nici mormîntul fiilor tăi nu vei vedea. Durere este cu adevărat părinților, ca să-și vadă pe fiii lor murind și să-i îngroape. O! dulci părinți ai noștri, mare este durerea voastră, lipsindu-vă de fiii voștri și nevăzînd nici moartea lor și nici avînd înștiințare

de sfîrşitul lor. Voi nădăjduiaţi ca în bătrîneţe fericite de noi să fiţi îngropaţi, iar acum nici noi nu ne învrednicim îngropării de către voi".

Apoi, unul pe altul cuprinzîndu-se şi dîndu-şi cea mai de pe urmă sărutare unul altuia, ziceau: "Mîntuieşte-te, frate şi mă iartă". Iar către Dumnezeu strigînd iarăşi, ziceau: "O! Împărate şi Stăpîne a toate, ce fel de moarte ne-ai dat nouă, - din care de nu se va putea cu negrăitele judecăţile Tale, să ne izbăvim, apoi chiar murind noi să nu ne desparţi, ci un val să ne acopere pe noi amîndoi, şi un pîntece al fiarei mării să ne fie amîndurora mormînt". Apoi, ziceau şi către slugile lor: "Mîntuiţi-vă, bunilor fraţi şi prieteni, mîntuiţi-vă şi ne iertaţi şi pe noi".

Deci, spărgîndu-se corabia cu totul, s-a apucat fiecare din-tr-înşii de cîte o scîndură ce s-a întîmplat şi aşa i-au dus apele osebiţi unul de altul, dar cu darul lui Dumnezeu toţi au scăpat de înecare şi de moarte, dar în diferite ţări au fost duşi; slugile de valuri s-au aruncat la uscat în Tir, Ioan la un loc ce se numea Melfitan, iar Arcadie în Tetrapirghia; şi fiecare dintr-înşii, neştiind despre izbăvirea de înecare a fratelul său, nu atîta se bucura de a sa viaţă, pe cît se întrista de moartea fratelui său.

După ieşirea din mare, Ioan gîndea întru sine: "Unde mă voi duce acum? Mă ruşinez, fiind gol, să mă arăt înaintea oamenilor; mă voi duce într-o mînăstire, unde locuiesc monahi cucernici, şi acolo lui Dumnezeu Celui ce m-a mîntuit de moarte, voi sluji în sărăcie şi în smerenie, mai bine decît în bogăţia lumii acesteia, căci socotesc că pentru aceea nu ne-a ascultat Dumnezeu în corabie, cînd ne-am rugat către Dînsul, de vreme ce părinţii noştri voiau să ne unească în căsătorie şi să ne lase nouă bogăţii; şi atunci am fi pierit întru deşertăciunea lumii acesteia, decît în mare; deci, cele mai bune rînduindu-ne Atotvăzătorul, a trimis un vifor ca acesta asupra noastră şi precum El a voit, aşa a şi făcut; pentru că El fiind bun, ştie toate cele spre folosul nostru, iar noi nimic din cele ce au să fie nu ştim, pe cînd El toate le ştie şi face precum voieşte, pregătind fiecărui suflet mîntuire".

Apoi, ridicîndu-şi mîinile spre Dumnezeu, se ruga, zicînd: "Dumnezeul meu, Cel ce m-ai mîntuit din valurile mării şi din primejdia morţii, mîntuieşte şi pe robul tău Arcadie, fratele meu, izbăveşte-l de moartea cea amară, precum m-ai izbăvit şi pe mine cu mila Ta; şi de l-ai păzit viu şi la uscat l-ai scos, apoi deschide-i lui mintea ca să gîndească şi să voiască viaţa monahicească şi-l învredniceşte ca să-Ţi placă Tie; mîntuieşte şi pe tinerii care au fost cu noi, ca nici unul dintr-înşii să piară în mare, ci pentru mîntuirea tuturor să preamărească sfîntul Tău nume". Şi iarăşi, mergînd, se ruga: "Doamne, Iisuse Hristoase, Unule născut, Cuvinte al Tatălui, caută spre rugăciunea robului Tău şi îndreptează paşii mei spre lucrarea poruncilor Tale, povăţuieşte-mă spre a Ta sfîntă voie; căci ştii, Stăpîne, că alt ajutor afară de Tine nu am în ceasul acesta".

Deci, mergînd destulă cale, a aflat o mînăstire şi a bătut la poartă, iar portarul deschizînd, l-a văzut pe el gol, şi dezbrăcîndu-se de haină, i-a dat să se îmbrace; apoi ducîndu-l în chilia sa, a pus pe masă pîine şi linte şi, după sculare de la masă, i-a zis

lui monahul, care era portar: "De unde ești, frate?" Iar el a răspuns: "Sînt străin și sărac, mîntuit de înecare, pentru că pe mare, spărgîndu-se corabia și pierind, m-am apucat de o scîndură și mă purtam pe valuri; dar Dumnezeu cu rugăciunile voastre m-a păzit viu și am fost scos în părțile acestea".

Monahul portar auzind aceasta, s-a umilit de dînsul și a proslăvit pe Dumnezeu, care a mîntuit pe cei ce nădăjduiesc spre El. Și a grăit către Ioan: "Unde voiești să mergi, frate ?" Zis-a Ioan lui: "Unde va voi Dumnezeu; aș voi să fiu monah, de ar trece cu vederea păcatele mele milostivul Stăpîn și de m-ar învrednici să iau jugul Lui cel bun". Grăit-a lui monahul: "Cu adevărat, fiule, bunlucru dorești și fericit vei fi, de vei sluji Lui Dumnezeu cu toată osîrdia". Zis-a Ioan lui: "Deci, mă rog ție, părinte, să-mi spui, oare aș putea ca să petrec aici cu voi?" Răspuns-a monahul: "Îngăduiește puțin, pînă ce voi spune despre tine părintelui nostru, adică egumenului, doar cumva i se va descoperi lui de la Dumnezeu despre tine, și ceea ce îți va porunci, aceea vei face, și te vei mîntui".

Deci, mergînd portarul la egumen, i-a spus cu de-amănuntul toate cele despre tînăr, iar egumenul a poruncit ca să-l aducă la sine; și văzînd pe tînărul, a cunoscut într-însul dumnezeiasca chemare și viața lui cea bună, apoi i-a zis: "Bine este cuvîntat Dumnezeul tatălui și al maicii tale, Cel ce te-a mîntuit din mare și te-a adus aici". Și învățîndu-l pe el mult despre mîntuitoarea viață monahicească, l-a însemnat cu semnul Crucii, și a poruncit ca să rămînă în mînăstire; apoi în scurtă vreme l-a tuns în chipul monahicesc cel îngeresc. Și se nevoia fericitul Ioan cu rugăciunea, cu postul și cu toate ostenelile mînăstirești întru ascultări. Dar se mîhnea neîncetat pentru fratele său Arcadie, căci îl socotea mort și afundat în mare.

Iar Arcadie, asemenea, prin rînduiala lui Dumnezeu, păzindu-se viu, a ieșit la pămînt în Tetrapirghia și, căzînd cu fața la pămînt, se ruga lui Dumnezeu, zicînd:

"Doamne, Dumnezeul lui Avraam, Dumnezeul lui Isaac, Dumnezeul lui Iacov, Dumnezeul tatălui nostru, mulțumesc Ție că m-ai izbăvit de învăluire și de viscol și m-ai scos din moarte la viața cea neașteptată și pe uscat ai pus picioarele mele. Ci precum pe mine m-ai mîntuit de înecare, Preamilostivule, astfel mîntuiește și pe robul tău, fratele meu Ioan, rogu-mă Ție, păzește-l cu milostivirea Ta, să nu-l înece valurile și viforul și să nu-l înghită adîncul; auzi-mă Doamne, căci bună este mila Ta, și mă învrednicește a vedea fața fratelui meu; adu-ți aminte de faptele tatălui nostru și să nu pogori pe Ioan în cele mai dedesubt adîncuri ale mării, nici să dai pe tînărul copil la moartea cea mai înainte de vreme și neașteptată; dă-mi parte ca să-l văd și să mor".

Astfel grăind, a plîns mult, încît a și slăbit de plîngere. După aceasta, sculîndu-se, a mers în satul ce se întîmplase aproape, unde, luînd de la un iubitor de Hristos, care l-a întîmpinat pe el, o haină veche, s-a acoperit, apoi cerînd puțină pîine, a mîncat și și-a întărit trupul cel slăbit. Apoi a mers la biserica ce era acolo, iarăși rugîndu-se pentru fratele său cu lacrimi, după aceea, s-a culcat pe un scaun ce era lîngă biserică și a adormit; atunci, îndată a văzut în vis pe fratele său Ioan, zicînd către dînsul:

"Frate, Arcadie, de ce plîngi astfel cu amar pentru mine și-ți zdrobești inima ta? Iată, eu cu darul lui Hristos sînt viu; deci, nu fi mîhnit pentru mine!".

Iar Arcadie, deșteptîndu-se, și, crezînd că vedenia cea din vis este adevărată, s-a umplut de bucurie și mulțumea lui Dumnezeu, apoi gîndea în sine ce va face, zicînd: "Să mă duc la părinți? Dar, nefiind fratele meu cu mine, le voi face mîhnire prin venirea mea, sau iarăși la școală să mă întorc, și sfîrșind învățătura filosofiei să mă duc la părinți? Însă nu-i voi înveseli, căci văzîndu-mă numai pe mine singur, cu amar se vor tîngui. Deci, ce voi face, nu știu; îmi aduc aminte că tatăl meu totdeauna fericea foarte mult viața monahicească, care este liniștită și apropiată de Dumnezeu; mă voi duce într-o mînăstire și mă voi face monah".

Astfel gîndind Arcadie în sine și făcînd rugăciune, s-a dus la Ierusalim și acolo, la Sfintele Locuri, unde a lucrat Domnul mîntuirea lumii, închinîndu-se, a ieșit de acolo, vrînd să intre în orice mînăstire i s-ar întîmpla în cale. Și mergînd, a întîmpinat un monah cinstit, împodobit cu căruntețile, cu viața sfîntă și înainte-văzător, la acela alergînd, i-a căzut la picioare și, sărutîndu-le, i-a zis: "Roagă-te pentru mine, sfinte părinte, căci de multă mîhnire și necaz sînt plin". Iar bătrînul i-a zis: "Fiule, să nu te mîhnești, căci fratele tău, pentru care te întristezi, este viu ca și tine, cum și toți cei ce au fost cu voi în corabie, păziți fiind de Dumnezeu, s-au mîntuit de înecare și în mînăstire au intrat la călugărie, iar Ioan, fratele tău, acum a primit începătura monahicească și va veni vremea cînd cu ochii tăi îți vei vedea fratele, pentru că rugăciunea ta este auzită".

Arcadie, auzind acestea de la marele bătrîn, sta uimit, mirîndu-se de proorocia sfîntului. Apoi, iarăși căzînd la picioarele lui, zicea: "Precum nu ți-a ascuns Dumnezeu nimic din cele pentru mine, astfel și tu nu mă lepăda din fața ta, rogu-mă ție, ci, precum știi, mîntuiește săracul meu suflet și mă du la rînduiala monahicească". Bătrînul i-a zis: "Bine este cuvîntat Dumnezeu; urmează după mine, fiule". Și l-a dus în lavra Sfîntului Hariton, care în limba siriană se numea Suchia; acolo l-a tuns și i-a dat chilie, în care mai înainte, unul din părinții cei mari s-a nevoit 50 de ani.

A petrecut Arcadie cu bătrînul acela, mai înainte-văzător, un an, povățuindu-l în viața monahicească și deprinzîndu-l la război împotriva nevăzuților vrăjmași. Iar după anul acela, s-a dus în pustie, lăsînd în chilie pe Arcadie singur, căruia i-a făgăduit că după trei ani se va vedea cu dînsul. Iar Arcadie luînd porunca de la bătrînul, fără de lenevire o săvîrșea, ziua și noaptea slujind lui Dumnezeu.

Trecînd doi ani după înecarea corabiei, și Xenofont neștiind ce s-a întîmplat pe mare fiilor lui, a trimis pe una din slugile sale la Berit, să vadă pe Ioan și pe Arcadie și să afle toate cele despre dînșii cu încredințare, dacă sînt sănătoși și dacă vor săvîrși curînd învățătura lor; pentru că se mirau tatăl și mama că fiii lor de atîta vreme niciodată nu i-au înștiințat despre ei, nici au cercetat prin scrisoare pe părinții lor. Iar sluga mergînd în Berit și înștiințîndu-se că n-au venit în cetatea aceea fiii lui Xenofont, stăpînul său, gîndea în sine, zicînd: "Nu cumva sfătuindu-se s-au dus la

Atena? Și a mers la Atena spre căutarea lor, dar, neaflîndu-i nici acolo și nici auzind de dînșii undeva, s-a întors tulburat iarăși spre Bizanț.

Odihnindu-se la o gazdă în cale, a stat acolo și un monah să se odihnească, și întrebîndu-l pe el, spunea că merge la Ierusalim, ca să se închine la Sfintele Locuri. Iar sluga lui Xenofont privind cu dinadinsul spre monah, a început a-l cunoaște că era unul din cei ce au mers cu fiii stăpînului în Berit, și i-a zis: "Nu cumva ești sluga stăpînului Xenofont, care ai mers cu Ioan și Arcadie la Berit?" Iar monahul a răspuns: "Eu sînt cu adevărat, și tu îmi ești prieten, de vreme ce sîntem slugi ai aceluiași stăpîn". Sluga i-a zis: "Ce ți s-a întîmplat de te-ai îmbrăcat în chipul monahicesc și unde sînt stăpînii noștri, Ioan și Arcadie, spune-mi, te rog? Pentru că multă osteneală am suferit căutîndu-i și nu i-am aflat".

Monahul suspinînd greu, și ochii de lacrimi umplîndu-și, a început a-i spune: "Să știi cu adevărat, o! prietene, că stăpînii noștri s-au înecat în mare, ca și toți cei ce erau cu dînșii; iar eu, precum mi se pare, numai singur m-am mîntuit de înecare și am voit mai bine să mă tăinuiesc în viața monahicească, decît să mă întorc acasă și să aduc veste rea stăpînului nostru, stăpînei și tuturor casnicilor; și astfel sînt monah și mă duc la Ierusalim, să mă închin". Iar sluga auzind acestea, și-a ridicat glasul și a început a plînge cu amar și cu jale a striga, bătîndu-se în piept și zicînd:

"O! amar mie, stăpînii mei, ce s-a întîmplat vouă! Ce aud de voi! Cum ați pătimit, cît de cumplit sfîrșit v-a ajuns, cine va spune tatălui și maicii voastre acestea, ce fel de ochi vor suferi să pri-vească lacrimile părintești, suspinarea maicii și plîngerea, tînguirea și strigarea cea mare să o audă! Vai mie, stăpînii mei cei buni! A pierit nădejdea noastră; pentru că noi nădăjduiam că, mergînd pe urma părinților, veți veseli pe frații noștri, veți îndestula cu facerile voastre de bine pe cei ce au trebuință, veți odihni străinii, veți milui săracii, veți împodobi bisericile lui Dumnezeu și veți da mînăstirilor cele trebuincioase. Dar acum, o! vai mie, toate nădejdile acelea sînt nimic și nu știu ce voi face: De mă voi întoarce la stăpînul meu, nu voi îndrăzni să-i spun o veste atît de tristă, căci cînd voi spune tatălui și maicii că fiii lor s-au înecat în mare, oare auzind acestea, nu vor cădea îndată morți, slăbind de durerea inimii? Deci, nu mă voi mai întoarce, ca nu prin o veste rea ca aceasta, adusă de mine, să moară mai înainte de vreme și să fiu stăpînului și stăpînei pricinuitor de moarte".

Așa plîngînd sluga aceea și nevrînd să se întoarcă la Xeno-font, oamenii care se întîmplaseră acolo, străini și locuitori, l-au rugat să înceteze din plîns; apoi l-au sfătuit să se întoarcă la stăpîn și să-i spună; ca nu cumva să te blesteme dacă nu vei spune, și vei pieri fără veste, și atunci nu va fi ție mîntuire. Ascultînd sluga sfatul lor, s-a întors în Bizanț, și intrînd în casa stăpînului său, ședea uitîndu-se în jos, întristat la față; și fiind tulburat, tăcea.

Doamna Maria, auzind că s-a întors sluga lor care fusese trimisă la fii, degrab l-a chemat la dînsa și l-a întrebat: "Cum se află fiii noștri?" Sluga răspunse: "Sînt sănătoși". Grăit-a stăpîna: "Unde sînt scrisorile de la dînșii?" Sluga răspunse: "Le-

am pierdut pe drum". Atunci inima ei a început a se tulbura și a zis către slugă: "Te jur pe frica lui Dumnezeu, să-mi spui adevărul, pentru că mi s-a tulburat foarte mult sufletul și a slăbit tăria mea". Iar el ridicîndu-și glasul, plîngea cu amar și a început a spune adevărul: "Vai mie, stăpîna mea, amîndoi luminătorii noștri au pierit în mare; pentru că s-a spart corabia și toți s-au înecat". Stăpîna, auzind acestea, s-a arătat mai presus de fire, nădăjduind spre Dumnezeu cu tărie; pentru că în loc să cadă îndată la pămînt de jale și să se tînguiască cumplit, tăcînd puțin, a zis cu mirare: *Bine este cuvîntat Dumnezeu, Cel ce a rînduit ca acestea să fie așa; precum I-a plăcut, așa a și făcut; fie numele Domnului binecuvîntat de acum și pînă-n veac*. Iar către sluga ce venise a zis: "Să taci, să nu spui nimănui de aceasta, pentru că Domnul a dat, Domnul a și luat, El știe cele ce ne sînt de folos".

Apoi, trecînd trei ceasuri și fiind acum spre seară, a venit Xenofont de la palatele împărătești, cu slavă mare, mergînd și urmînd mulți înaintea lui, apoi intrînd în casă și eliberînd pe oamenii care veniseră cu dînsul, a stat să mănînce pîine, căci mînca numai o dată pe zi și aceea spre seară.

Pe cînd stătea el la masă, Maria, soția lui, a zis către dînsul: "Stăpîne, știi că a venit sluga de la Berit?" Xenofont a răspuns: "Bine este cuvîntat Dumnezeu". Apoi a zis: "Unde este sluga care a venit?" Grăit-a soția: "Este obosit și se odihnește". Xenofont zise: "Mi-a adus scrisoare de la copii?" Ea a răspuns: "Lasă acum, stăpîne, să mîncăm bucate, iar dimineața vei vedea scrisoarea; căci are să ne spună și din gură multe de la dînșii". Iar Xenofont a zis către dînsa: "Să mi se aducă îndată scrisoarea ca s-o citesc, să aflu dacă fiii noștri sînt sănătoși, iar cele ce are sluga să grăiască din gură, să le spună dimineață".

Dar doamna Maria, neputînd să-și ție jalea inimii, s-a umplut cu totul de lacrimi, nu putea de plîns să răspundă nimic. Xenofont văzînd-o plîngînd așa, s-a mirat și a întrebat-o: "Ce este aceasta, Marie, doamna mea, de ce plîngi așa? Au doară bolesc fiii noștri?" Iar ea abia a răspuns, zicînd: "Mai bine ar fi fost dacă ar fi bolit, dar iubiții noștri fii au pierit în mare". Xenofont suspinînd și lăcrimînd, a zis: "Fie binecuvîntat numele Tatălui, al Fiului și al Sfîntului Duh, în veci. Amin; nu te mîhni soția mea, căci cred că nu va lăsa să piară cu totul fiii noștri, și nădăjduiesc că milostiva Lui purtare de grijă nu va voi să mîhnească căruntețile; că nici eu n-am îndrăznit vreodată să mîhnesc bunătatea Lui; să ne rugăm toată noaptea aceasta de milostivirea Lui și să nădăjduim că Dumnezeu ne va descoperi pe fiii noștri de sînt vii sau nu".

Sculîndu-se îndată, s-au închis în casa lor de rugăciune și toată noaptea aceea au petrecut-o cu multe lacrimi și cu credință neîndoită, rugîndu-se lui Dumnezeu. Dar începînd a se lumina de ziuă, s-au culcat să se odihnească, fiecare deosebit pe așternuturi aspre de păr, apoi li s-a arătat la amîndoi o vedenie în vis: li se părea că văd pe amîndoi fiii lor stînd înaintea Domnului nostru Iisus Hristos, în mare slavă: Ioan avea un scaun pregătit, sceptru și cunună împărătească cu mărgăritare de mare

preț și împodobită cu pietre scumpe; iar cununa lui Arcadie era de stele, avînd o cruce în dreapta și un pat luminat așternut spre odihnă.

Deșteptîndu-se ei din somn, au spus unul altuia vedenia, și înțelegînd că fiii lor sînt între cei vii și acoperiți de mila lui Dumnezeu, s-au mîngîiat foarte; și a zis Xenofont către soția sa: "Doamnă Marie, socotesc că la Ierusalim sînt fiii noștri, deci, să mergem acolo și să ne închinăm la Sfintele Locuri, poate cumva vom afla și pe fiii noștri".

Așa sfătuindu-se dînșii, Xenofont și Maria s-au gătit de drum; și poruncind rînduitorilor casei toate cele pentru casă și pentru averi și făcînd multe milostenii, au luat cu dînșii aur destul, pe cît le era de trebuință și pe cît putea să le fie destul, pentru împărțirea milosteniilor și spre facerea de bine la Sfintele Locuri; apoi au luat drumul spre Ierusalim. Ajungînd ei acolo, au înconjurat Sfintele Locuri, rugîndu-se și făcînd milostenii, apoi au început a înconjura toate mînăstirile dimprejurul Ierusalimului, căutîndu-și fiii, dar nu i-au aflat nicăieri.

Deci, s-au întîmplat lor undeva în cale, de au întîmpinat pe unul din slugile lor, care fusese în corabie cu fiii lor, fiind acum monah; cuprinzîndu-l, l-au sărutat și căzînd, i s-au închinat, asemenea și monahul acela căzînd înaintea lor, li s-a închinat și zicea: "Mă rog pentru Domnul nu vă plecați mie, că nu se cuvine, fiindu-mi mie stăpîni, ca să vă plecați slugii voastre". Și Xenofont i-a zis: "Cinstim și ne închinăm chipului celui sfînt monahicesc, iar tu de aceasta să nu te mîhnești; ci te rugăm să ne spui unde sînt fiii noștri, spune-ne pentru Domnul, spune". Iar monahul lăcrimînd, a zis: "Spărgîndu-se pe mare corabia, fiecare din noi apucînd cîte o scîndură am înotat cum puteam prin vifor, purtîndu-ne în multe părți; și nu știu după aceea de a scăpat cineva de la înecare, sau nu, ci numai eu cred că am fost scos la uscat în părțile Tirului".

Acestea auzindu-le Xenofont și Maria, au eliberat pe monah în drumul său, dîndu-i milostenie, ca să se roage pentru dînșii și pentru fiii lor. Apoi s-au dus în părțile Iordanului, vrînd să se roage acolo și să împartă aurul ce rămăsese. Deci, mergînd pe drumul care era înaintea lor, după rînduiala lui Dumnezeu, au întîmpinat pe sfîntul bătrîn mai înainte-văzător, care l-a îmbrăcat pe Arcadie, fiul lor, în chipul monahicesc; și căzînd la picioarele sfîntului părinte, cereau rugăciuni la Dumnezeu pentru dînsul. Și i se descoperise de la Dumnezeu acelui sfînt bătrîn toate cele despre dînșii; apoi făcînd rugăciuni, a zis către dînșii: "Cine a adus pe Xenofont și pe Maria? Nimeni, numai dragostea cea către fii, dar nu vă mîhniți, pentru că sînt vii fiii voștri; și Dumnezeu v-a descoperit vouă în vis slava cea pregătită lor în cer; deci, mergeți lucrătorii viei Domnului unde vă duceți acum, săvîrșind acolo rugăciunea voastră, cînd vă veți întoarce în sfînta cetate, veți vedea pe fiii voștri". Acestea zicînd, s-au despărțit; Xenofont cu Maria s-au dus la Iordan, iar mai înainte-văzătorul bătrîn a mers la sfînta cetate și în biserica Învierii lui Hristos a stat aproape de Golgota și se odihnea.

Șezînd acolo sfîntul bătrîn, iată că tînărul monah Ioan, fiul lui Xenofont, de la Mînăstirea Melfitanului, a venit la Ierusalim pentru închinăciune și, văzînd pe sfîntul bătrîn, i s-a închinat pînă la pămînt. Iar bătrînul cu dragoste primindu-l și binecuvîntîndu-l, i-a zis: "Unde ai fost pînă acum, fiule Ioan, că iată tatăl tău și maica te caută și tu ai venit căutînd pe fratele tău". Iar Ioan se mira, că toate le știa acel bătrîn și, cunoscîndu-l că este mai înainte-văzător, a căzut la picioarele lui și i-a zis: "Rogu-mă ție, părinte, spune-mi pentru Domnul, unde este fratele meu, că foarte mult slăbește sufletul meu, dorind ca să-l văd și foarte mult m-am nevoit, rugîndu-mă lui Dumnezeu, ca să-mi spună despre dînsul, de este viu sau nu, și n-a binevoit Domnul să-mi descopere pînă acum, fără numai prin tine, voi afla, o! sfinte părinte".

Răspuns-a lui bătrînul: "Șezi lîngă mine și vei vedea degrabă pe fratele tău". Șezînd ei puțin, iată celălalt monah tînăr Arcadie a venit, obosit cu trupul, uscat la față și ochii lui abia se puteau vedea, de postul cel nemăsurat și de înfrînare. Apoi, închinîndu-se la Sfintele Locuri, a văzut pe bătrînul său șezînd și degrabă alergînd, a căzut la piciorele lui, zicînd: "O! părinte, ai părăsit holda ta, iată acum al treilea an de cînd n-ai cercetat-o și mulți spini și pălămidă au crescut fără tine, și ai să te ostenești puțin, pînă ce o vei curăți pe ea".

Bătrînul i-a zis: "Să știi, fiule, că am cercetat-o din zi în zi, și cred în Domnul, că nici spini nu are, nici pălămidă, ci grîu copt, vrednic de masa Împăratului împăraților; dar șezi lîngă mine". Deci, a șezut Arcadie; iar bătrînul tăcînd puțin, a zis către Ioan: "Din ce loc ești, frate?" Iar Ioan a zis: "Eu, părinte, sînt om sărac și străin, numai cu dorirea inimii mele, cerînd mila Domnului și a sfintelor tale rugăciuni". Iar bătrînul i-a zis lui: "Adevărat, așa este; dar să-mi spui neamul tău, cetatea moștenirii tale și viața ta, ca să se preamărească numele Domnului". Și a început Ioan să spună toate pe rînd: că este de neam din Constantinopol, fiu al unui boier, și a avut un frate, Arcadie, cu care era trimis la învățătură; pe mare făcîndu-se furtună, s-a spart corabia și toți s-au înecat, afară de el".

Arcadie, ascultînd pînă aici povestirea lui, și cu dinadinsul căutînd la el, a cunoscut pe fratele său; și din fireasca dragoste, neputînd suferi mai mult povestirea aceea, ce i spunea, a strigat zicînd: "Cu adevărat, părinte, acesta este Ioan, fratele meu". Grăit-a bătrînul: "Știu și eu, dar am tăcut, ca singuri să vă cunoașteți". Atunci au căzut unul la altul pe grumaji, apoi, cuprinzîndu-se cu bucurie și cu lacrimi, s-au sărutat. Și sculîndu-se, au preamărit pe Dumnezeu, cel ce i-a învrednicit a se vedea vii unul pe altul, fiind în sfîntul chip monahicesc și într-o viață bună ca aceea, după Dumnezeu.

După două zile, au venit Xenofont și Maria de la Iordan, apoi rugîndu-se la Golgota și închinîndu-se purtătorului de viață Mormînt al Domnului nostru, mult aur au dăruit la acel sfînt loc, pentru slava lui Dumnezeu. Văzînd acolo și pe sfîntul bătrîn, mai înainte-văzător, l-au cunoscut pe dînsul, și la picioarele lui căzînd, cereau binecuvîntare, iar după rugăciune au zis către bătrîn: "Pentru Domnul, părinte, împlinește-ți făgăduința ta și ne arată pe fiii noștri".

Atunci stăteau lîngă bătrîn amîndoi fiii lor, Ioan și Arcadie, dar le poruncise bătrînul să nu grăiască nimic mai înainte, nici în față să nu caute, ci în jos, ca să nu fie cunoscuți. Însă fiii cunoșteau pe părinții lor, bucurîndu-se cu inima, dar părinții pe fii nu puteau să-i cunoască, pe de o parte că erau în rînduială monahicească, iar pe de alta, că se veștejise frumusețea feței lor, de înfrînarea cea mare. Și a grăit sfîntul bătrîn către Xenofont și Maria: "Mergînd la gazda voastră, să ne puneți la masă, ca venind cu ucenicii mei, să primim hrană împreună cu voi și după aceea vă voi spune despre fiii voștri unde sînt".

Bucurîndu-se foarte mult părinții, căci le-a făgăduit sfîntul părinte că le va arăta pe fiii lor, au mers degrab și au gătit masă bună. Deci, a zis bătrînul către ucenici: "Să mergeți unde găzduiesc părinții voștri și să vă țineți, să nu grăiți nimic, pînă ce nu voi porunci eu". Deci, i-au zis lui amîndoi frații: "Precum poruncești, părinte, așa să fie". Iar bătrînul le-a zis iarăși: "Să ne împărtășim de ospăț și la vorbă să stăm cu dînșii, că nu va fi spre vătămarea mîntuirii voastre, ci spre folos; credeți-mă pe mine că orice fel de osteneală veți suferi pentru fapta bună, la măsura tatălui vostru și a maicii nu veți ajunge".

Mergînd în casa lui Xenofont, au șezut și din masa cea pusă înainte mîncau împreună, vorbind cuvinte folositoare. Deci, ziceau fericitul Xenofont și Maria către bătrînul: "Sfinte părinte, cum viețuiesc copiii noștri?" Iar bătrînul a răspuns: "Bine se odihnesc, pentru mîntuirea lor". Iar părinții au răspuns: "Dumnezeu, cel ce rînduiește mîntuirea tuturor, să le dea și lor ca să fie adevărați lucrători ai viei lui Hristos". Și iarăși Xenofont a zis către acel bătrîn: "O! părinte, cît de buni sînt acești ucenici ai tăi! O! de ar fi și copiii noștri ca aceștia; căci foarte mult au iubit sufletele noastre pe acești monahi tineri, că de cînd i-am văzut, s-a veselit inima noastră, ca și cum am vedea pe fiii noștri".

Deci, a grăit bătrînul către Arcadie: "Fiule, să ne spui unde te-ai născut, cum ai trăit, și de unde ai venit în locurile acestea?" Iar Arcadie a început a spune, zicînd: "Eu, părinte, și acest frate al meu sîntem de neam din Bizanț, fii ai unui boier din cei mai de frunte din palatul împărătesc; sîntem crescuți în dreapta credință și ne-au trimis părinții la Berit, ca să învățăm elineasca înțelepciune, dar plutind noi, s-a spart corabia de învăluire și de vifor, și fiecare dintre noi, apucînd cîte o scîndură din corabia ce s-a sfărîmat, am plutit unde ne ducea repeziciunea valurilor; dar cu dumnezeiasca milostivire, ne-am păzit vii și la uscat ne-a aruncat marea". Apoi, el încă grăind aceasta, cunoscură părinții că aceștia sînt fiii lor și îndată strigară: "Aceștia sînt fiii noștri, aceștia sînt rodul pîntecelui nostru, aceștia sînt luminătorii ochilor noștri". Și căzînd pe grumajii lor, îi sărutau cu dragoste și plîngeau de bucurie; atunci au lăcrimat și toți sculîndu-se, au dat slavă și mulțumire lui Dumnezeu, mărind purtarea de grijă minunată a lui Dumnezeu pentru dînșii.

Apoi, Xenofont cu soția sa au rugat pe sfîntul bătrîn ca să-i tundă în rînduiala monahicească. Deci, părintele cel mai înainte-văzător a tuns pe Xenofont și pe Maria cu mîna sa și i-a învățat rînduiala monahicească. Apoi le-a poruncit bătrînul, ca nu

împreună, ci fiecare deosebit să petreacă; și după puțină vreme, s-au despărțit toți, doamna Maria a fost dată într-o mînăstire de fecioare, Ioan și Arcadie, sărutînd pe părinții lor, s-au dus cu bătrînul în pustie, iar Xenofont, trimițînd oameni în Bizanț, a vîndut casa și toate averile și le-a împărțit la cei ce aveau trebuință, iar pe robi i-a eliberat. Apoi în pustie aflînd o chilie, se liniștea.

Toți au plăcut lui Dumnezeu desăvîrșit și de mari daruri s-au învrednicit de la El; Ioan și Arcadie au strălucit între viețuitorii pustiei ca niște luminători și viețuind ani destui, mai înainte și-au văzut sfîrșitul lor și către Domnul au trecut. Cuvioasa Maria a făcut multe minuni: orbi a luminat, diavoli a izgonit și prin fericit sfîrșit a trecut de la cele pămîntești la cele cerești; iar Cuviosul Xenofont, așijderea a luat de la Dumnezeu darul facerii de minuni și al mai înaintei vederi, și proorocind înainte, spunea cele ce vor să fie, și de mari taine era văzător; după aceea, a trecut să vadă cele ce ochiul nu le-a văzut și să se sature cu vederea de fața lui Dumnezeu.

Astfel Cuviosul Xenofont, fericita Maria și sfinții lor fii, Ioan și Arcadie, cei ce cu osîrdie au iubit pe Dumnezeu, bine au slujit Domnului prin viață dreaptă și de Dumnezeu plăcută, și în ceata sfinților sînt numărați de preasfîntul Stăpîn Hristos, Mîntuitorul nostru, căruia împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh se cuvine slavă, cinste și închinăciune, în veci. Amin.

Pe Sfîntul Ioan, fiul lui Xenofont și al Mariei, fratele lui Arcadie, unii îl socotesc că este Ioan Scărarul, precum în cartea aceluia la început se vede, pentru că cel ce tîlcuiește viața Sfîntului Ioan Scărarul, scrisă de Daniil monahul din Rait, zice despre dînsul așa: "Aici nașterea și cetatea sfîntului o acopere scriitorul". Iar unii zic că el este fiul lui Xenofont și că fratele lui este Gheorghe Arselaitul, care s-a numit din naștere Arcadie; însă acesta nu și-a schimbat numele, pentru că se numea Ioan Xenofont era în Constantinopol.

---

59. ADUCEREA MOAŞTELOR SFÎNTULUI IERARH IOAN GURĂ DE AUR, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI (27 IANUARIE)

(Traducere din grecește)

Iarăși praznic strălucit și pricinuitor de bucurie, iarăși sărbătoare mult luminoasă a cuprins Biserica noastră, care pierde iarna mîhnirii și gerul păcatului; iarăși prăznuim pomenirea dascălului și a părintelui celui cu gura de aur, a cărui vestire, ca și a fericiților apostoli, a străbătut cu adevărat toate marginile lumii, și a umplut toate cetățile; ba chiar toate țările s-au săturat de graiurile lui cele preastrălucite și aurite. Iată a sosit privighetoarea cea mult glăsuitoare, prevestind taina cea mare a Învierii celei de obște, ca pe dumnezeiasca primăvară; iar prin tăcerea lui de puțină vreme arată înnoirea cea nemărginită a vîrstei celei după Hristos și a tinereților celor duhovnicești.

A venit iarăși gura de aur, care, după puțină tăcere, grăiește acum cu adevărat cuvinte mai dulci decît fagurele de miere, mai scumpe decît pietrele cele neprețuite și cu adevărat mai trebuincioase decît aurul. Limba care grăia cîndva măririle darului, fiind lovită de duh ca de un arcuș, și ca pana scriitorului ce scrie iscusit, și pe

Dumnezeu cel întrupat îl vestește nouă. Iată marele stîlp al Bisericii, turnul bunei credințe, cel neclătinat, și luminătorul cel ne-stins, care a fost prigonit mulți ani pentru Hristos, și ascuns pentru pizma vrăjmașilor, acum s-a arătat, după 30 de ani și a strălucit mai mult decît soarele cel simțit.

Acum iarăși a venit după îndelungate și amare izgoniri, sau mai bine să le zic dulci; căci pentru Hristos le-a pătimit. A venit iarăși la turma sa, după strălucita moarte și a intrat în cetate cu cinste și cu dreptate, de la care cu nedreptate a fost izgonit mai înainte.

Dar să povestim de la început după rînduială, istoria întoarcerii, ca mai mult să vă bucurați și să vă veseliți. Și să arătăm cine au fost pricinuitorii prin care s-a făcut aducerea sfintelor moaște ale Hrisostomului, cum și cînd s-a făcut. Căci despre petrecerea lui cea minunată, cum și despre ispitele ce a pătimit în acea nedreaptă izgonire, am scris deplin în ziua a treisprezecea a lunii noiembrie, și ajung acelea să înțeleagă fiecare cum era minunatul Hrisostom în fapta cea bună.

După fericita lui moarte, dumnezeiescul lui suflet s-a dus în ceruri, bucurîndu-se, iar mult pătimitorul și mucenicescul lui trup a fost îngropat în Comane, de cei împreună călători cu dînsul, adică de ucenicii și prietenii lui; care împreună au călătorit cu dînsul în izgonire, care ca niște recunoscători și mulțumitori către dascălul lor, nu s-au lenevit, ci s-au dus la Roma, unde era episcop într-acea vreme Sfîntul Inocențiu (401-417), iar împărat Onoriu (395-423), fratele lui Arcadie (395-408), cărora le-au povestit de la început toate muncile și nedreptățile ce le-a pătimit Sfîntul Ioan de la împărăteasa Eudoxia și de la episcopii cei nesfințiți. Aceia au dat mulțime de aur la doi bărbați netrebnici ca să ucidă pe cel numit "gură de aur" și decît aurul mai cinstit.

Dar Dumnezeu, ca un drept judecător, n-a lăsat a se săvîrși o ucidere ca aceasta nedreaptă. Asemenea le-a povestit și cîte semne s-au întîmplat în împărăteasca cetate după izgonirea cea nedreaptă a sfîntului, adică cutremurul cel mare, care a surpat palatul cel împărătesc și mai toată cetatea; înfricoșata grindină ce a căzut acolo și a făcut atîta pagubă și pierzare cetății; apoi a spus despre statuia de argint a nelegiuitei Eudoxia, care s-a sfărîmat, cum și despre dumnezeiescul foc, care a ieșit din scaunul sfîntului și a vătămat biserica; și cum de acolo focul s-a întors prin minune asupra palatului împărătesc și pînă la trei ceasuri din zi a ars de tot casa aceea mare și prea frumoasă. Atunci tot poporul s-a mîhnit și a strigat, zicînd: "Cu dreptate este a se prăpădi toată cetatea, de vreme ce a fost izgonit acela, care o cîrmuia și o păzea".

Pe lîngă acestea, au povestit încă și reaua pătimire, luările în batjocură, chinurile care le-au pricinuit acei ucigași și fără de omenie ostași care l-au dus în surghiun, unde l-a primit tot Răsăritul, ca pe un înger al lui Dumnezeu. Apoi au povestit cum i s-au arătat lui cu minune, slăviții Apostoli Petru și Ioan, precum și toate celelalte care au urmat în surghiun, pînă la fericita lui adormire.

Acestea auzindu-le romanii s-au întristat, dar apoi s-au bucurat. S-au întristat zic, că acei ostași răi și fără de omenie au pricinuit sfîntului atîtea chinuri, răutăți, ocări și batjocuri, de care toată lumea s-a îngrozit, dar s-au și bucurat că sfîntul, în toate acele chinuri grele și cumplite, a rămas neplecat și neclintit; și a ieșit biruitor strălucit și neînfrînt. Iar mai vîrtos papa și împăratul cu totul s-au aprins de dumnezeiasca rîvnă și au scris amîndoi scrisori, cu multă asprime, mustrînd nelegiuirea lui Arcadie.

Apoi, papa i-a trimis o înfricoșată afurisenie, zicînd astfel: "Sîngele dreptului Ioan strigă către Dumnezeu asupra ta, împărate Arcadie, precum de demult sîngele lui Abel a strigat asupra lui Cain, ucigătorul de frate; căci în vremea de pace ai ridicat prigoană asupra Bisericii, izgonind pe păstorul și arhiereul ei cel adevărat, cu care împreună chiar pe Hristos Dumnezeu, vai! L-ai izgonit și ai vîndut turma lui Hristos năimiților arhierei, și nu adevăraților păstori!

Dar eu nu mă întristez pentru Sfîntul Ioan, căci fericitul și de trei ori fericitul Ioan, pentru isprăvile lui cele mari și pentru nenumăratele chinuri, pe care nu pe bună dreptate le-a răbdat, a luat moștenire în împărăția lui Dumnezeu, cu apostolii și cu mucenicii; ci mă mîhnesc pentru pierzarea ta, căci, pentru ca să faci voia unei femei rele și nebune, ai lipsit lumea de învățăturile cele cu miere curgătoare și de viață făcătoare ale lui Ioan de trei ori fericitul.

Pentru aceasta și eu preaumilitul, căruia mi s-a încredințat scaunul Romei, te canonisesc pe tine și pe femeia ta și vă îndepărtez de la Sfînta Împărtășire a dumnezeieștilor Taine ale lui Hristos. Și care va îndrăzni a vă împărtăși pe voi, să fie caterisit și neiertat; iar dacă voi veți sili pe cineva ca să vă împărtășească, defăimînd această apostolească poruncă și așezămînt, să fiți ca vameșii și ca păgînii cu adunarea necredincioșilor și să stea păcatul vostru înainte, iar în ziua dreptei judecăți să vă luați pedeapsa cea cuviincioasă; căci nici una din cele ce sînt ale voastre, nu vor putea să vă ajute, nici averile voastre, nici slava, nici stăpînirea și nici însăși vrednicia împărătească.

Iar pe Arsachie (404-405), pe care l-ați pus pe scaunul Sfîntului Ioan, pe acesta îl caterisim împreună cu toți aceia care s-au împărtășit cu dînsul. Căci în chip prea nelegiuit a luat vrednicia arhieriei, el nevrednicul. Iar pe Teofil, nu numai îl caterisim, ci îl și afurisim, să fie anatematizat și străin de Hristos. Acestea, precum le legăm noi pe pămînt, să fie legate și în ceruri, precum se zice în Sfînta Evanghelie".

Acestea a scris sfințitul Inocențiu. Iar împăratul Onorie a scris și el altă scrisoare, zicînd astfel: "Frate Arcadie, nu știu ce lucrare potrivnică și drăcească te-a plecat să te încredințezi unei femei rele și răzvrătite, care te-a îndemnat să faci niște lucruri ca acestea, pe care nici un alt împărat creștin dreptcredincios nu le-a făcut niciodată; și pentru care te osîndesc și te prihănesc toți preacuvioșii episcopi cei de aici, că ai scos pe marele arhiereu al lui Dumnezeu, fără judecată, fără socoteală și

fără rînduială, din scaunul lui, și l-ai omorît cu chinurile pe care i le-au dat robii tăi cei răi, în nedreptul surghiun, unde l-ai trimis.

Apoi pe arhiereii și slujitorii pe care ți i-a trimis de aici Biserica romanilor, pentru cinstea ta, spre întărirea și adeverirea dreptei judecăți, atîta i-ai defăimat, încît i-ai și închis în temniță, le-ai luat banii ce aveau de cheltuială, încît ei se primejduiau să moară și de foame. N-ai băgat în seamă cît de puțin poruncile apostolești, ci pe cei cuvioși și sfinți, cu necinste i-ai scos din scaunele lor, și cu nedreptate i-ai osîndit, în depărtate surghiuniri și în grele munci, iar pe cei nevrednici i-ai hirotonisit; deci, sîrguiește-te frate, nu cu cuvintele, ci cu lucrurile a cinsti pe Dumnezeu și pe oameni prin îndreptarea greșelilor tale; știind că rugăciunile preoților întăresc și îndreptează împărăția noastră".

Arcadie, primind scrisorile și înțelegînd puterea cuvintelor lor, s-a rănit foarte mult de săgețile certării și ale canonisirii; iar somnul cel adînc al trîndăviei, care era asupra lui, scuturîndu-l, căci se deșteaptă sufletele cele trîndave de certările cele mai aspre, întîi a pedepsit pe acei care au făcut rău arhiereilor romani, pe unii i-a bătut, iar pe alții i-a omorît și a spînzurat pe lemne trupurile lor. Iar pe rudeniile Eudoxiei, care au ajutat la scoaterea sfîntului din scaun, i-a scos din dregătorii și le-a luat toate averile.

Încă nici spre a sa femeie nu s-a milostivit nicidecum, ci cu mîinile sale a bătut-o fără milă și a închis-o într-o casă de desfrînare și de necinste, poruncind ca nimeni să nu meargă la dînsa să o cerceteze și să i se facă vreo mîngîiere, astfel că dînsa, din nemăsurată mîhnire și rușine, a căzut în boală grea. Apoi, prinzînd pe Mina, Teotechi și pe Ishirion, nepoții lui Teofil, pe Severian al Gabalilor și pe Archie al Beriei, - care se întîmplaseră a fi într-acea vreme acolo în cetate, i-a legat și i-a trimis cu mare defăimare la papa Inocențiu, scriindu-i și o scrisoare cu multă smerenie pentru dezvinovățirea lui, zicînd unele ca acestea:

"Eu, o! arhiereule al lui Dumnezeu, nimic n-am știut din cele cîte s-au lucrat contra arhiereilor trimiși de la voi. Și după ce m-am înștiințat, am omorît pe aceia care i-au nedreptățit pe ei. Nici de scoaterea marelui Ioan n-am fost vinovat, ci ticăloșii episcopi, care arătînd niște canoane oarecum bisericești, au primit păcatul asupra necuratelor lor suflete și, crezînd lor, am dat acea nedreaptă hotărîre, pentru care aceia mai mult decît noi sînt vinovați. Deci, trimit cuvioșiei tale pe răul Acachie, pe Severian și pe rudeniile răului Teofil și îi voi scrie și lui ca și acela să vină cu sila acolo, cît mai degrabă, cînd îi vei pedepsi după măsura celor îndrăznite și lucrate de dînșii; iar pe noi ne iartă, prin părinteasca ta iubire de oameni ce ai asupra noastră și să nu ne mai lipsești de sfințita împărtășire a Preacuratelor și de viață făcătoarelor Taine. Căci și pe Eudoxia cu necinste am pedepsit-o și greu am bătut-o, din care cauză a căzut în grele boli și zace la pat. Deci, nu ne pedepsi mai mult, cinstite părinte, că nici Stăpînul nu osîndește de două ori pentru un păcat; mai ales cînd ne pocăim din toată inima noastră; se cuvine dar, după nemărginita milostivire a lui Dumnezeu, să ne ierți și cuvioșia ta".

Apoi a scris și fratelui său Onorie, deosebit, ca să mijlocească pe lîngă papa și să-i trimită iertare.

Deci, primind papa scrisorile lui Arcadie, s-a veselit foarte mult pentru smerenia împăratului și a scris către preacinstitul Proclu, ucenicul Sfîntului Ioan Gură de Aur, care era atunci episcop al Cizicului, să meargă la Constantinopol, ca să dezlege pe împărați de afurisenie și să-i împărtășească cu dumnezeieștile Taine; apoi, să țină loc de patriarh, ca un epitrop, pînă ce va cerceta despre Atic cu de-amănuntul. A scris deosebit iarăși și către Arcadie, înștiințîndu-l că a primit pocăința lui și că îi va mijloci iertăciune; apoi să poruncească să scrie numele Sfîntului Ioan în sfințitele table, și să trimită pe Teofil la Tesalonic, unde avea de gînd să meargă și papa, pentru oarecare pricină.

Niște porunci ca acestea primindu-le împăratul și avînd dorință ca să împlinească fără lipsă toate cîte a scris papa, îndată a scris o înfricoșată scrisoare lui Teofil, zicînd așa: "Toate marginile lumii le-ai tulburat, cel ce ești decît toți oamenii mai cumplit; tu, vicleanule, ai luat de la sine-ți stăpînire satanicească și n-ai băgat în seamă nici legile bisericești, nici stăpînirea împărătească, de care nu vei scăpa tu, necuvioase; deci, scoală-te îndată, fără de nici o pricinuire de boală trupească și purcede la Tesalonic, ca să te judece episcopul Romei".

Teofil, primind scrisoarea împărătească și văzînd poruncile cele înfricoșate ale stăpînitorului, s-a cutremurat foarte. Dar n-a putut să meargă acolo unde i-a scris, căci Dumnezeu a trimis celui cumplit o boală foarte cumplită, chinuindu-se de împietrirea udului; și mărturisea fapta cea rea pe care a făcut-o sfințitului pătimitor Ioan Hrisostom, pentru care cu dreptate se pedepsea cel nedrept, pînă cînd cel rău și nelegiuit și-a dat sufletul. Și nu numai atît, ci și alții care s-au unit la surghiunirea Sfîntului Ioan, chinuindu-se în multe feluri de boale trimise de la Dumnezeu și cumplit muncindu-se, rău au murit; iar mai vîrtos ticăloasa Eudoxia a căzut în boala sîngelui, chinuindu-se cumplit, încît a cunoscut, nemernica, că pătimea pentru cele lucrate de dînsa asupra Sfîntului Ioan. Pentru aceea, chemîndu-l cu glas jalnic, a dat înapoi via văduvei și celelalte, pe care cu nedreptate le luase; și în astfel de chinuri a murit.

Dar nici după moarte n-a rămas fără pedeapsă, căci îi sălta mormîntul și se clătina, făcînd spaimă neasemănată celor ce priveau. Care clătinare și cutremur a ținut 33 de ani, pînă cînd s-au adus din surghiun sfintele moaște ale sfîntului. Și a lăsat Eudoxia patru fete și anume: Pulcheria, Fulchia, Arcadia și Maria, cum și un fiu, cu numele Teodosie. Arcadie trăind la împărăție 14 ani, s-a săvîrșit cînd era de opt ani Teodosie cel Mic. Iar surorile lui nu s-au măritat și Pulcheria ocîrmuia împărăția, pînă cînd a venit tînărul în vîrsta cea legiuită.

Deci, făcîndu-se împărat Teodosie cel Tînăr (408-450), în Constantinopol era arhiepiscop Sfîntul Proclu (434-446), ucenicul Sfîntului Hrisostom, care a îndemnat pe împărat și i-a dat multe sfătuiri duhovnicești, ca să trimită oameni cucernici în

Comane și să aducă sfintele moaște ale Sfîntului Ioan Gură de Aur, părintele său cel duhovnicesc, spre mîngîierea cetății, și pentru ca să înceteze și cutremurarea mormîntului, căci pînă atunci mormîntul Eudoxiei încă tremura.

Ascultînd împăratul Teodosie sfătuirea cea folositoare a patriarhului, a trimis oameni îndemînatici și cucernici, pentru acest lucru, care nu în puține zile ajungînd în Comane și sosind la biserica Sfîntului Mucenic Vasilisc, au întrebat pe locuitorii cei de acolo ca să le arate mormîntul sfîntului și să ia moaștele. Iar ei auzind că se lipsesc de o vistierie neprețuită ca aceasta peste măsură s-au întristat și s-au amărît; însă n-au îndrăznit a se împotrivi poruncii împărătești, ci i-au dus la mormîntul fericitului.

Apoi, ridicînd piatra, ca să scoată afară, toate sfintele moaște, au stat nemișcate, o! minune, și n-au putut atîția oameni să le miște din loc. De aceea s-au întors trimișii la împărat, propovăduind în toată cetatea această minune. După aceea, împăratul și toți cei mai cucernici ai cetății au făcut mai întîi rugăciuni de obște către Domnul ca să-i învrednicească, ca un milostiv, de cel dorit.

Iarăși a trimis apoi împăratul cu multă evlavie pe aceiași soli, ca să aducă pe sfîntul; către care a scris și o rugăciune în chip de epistolă într-acest fel: "Către dascălul cel a toată lumea și patriarhul Ioan Hrisostom, scrie împăratul Teodosie. Eu socotind, nu din necredință, ci din nepedepsirea și neluarea aminte a mea că cinstitele moaște se află ca și trupurile celorlalți oameni, neîmpărtășite de dumnezeiescul dar, am trimis să le aducă cum s-ar întîmpla, fără cuviinciosa evlavie; pentru aceasta, cu dreptate n-am dobîndit aceea, pentru ce m-am sîrguit. Deci, acum iarăși scriu către sfințenia ta, ca și cum ai fi viu, această rugăciune, cerînd să ne ierți pentru necunoștința cea mai dinainte și să binevoiești a veni cu pace într-ale tale, ca să te primească cu multă dorire și osîrdie fiii tăi, căci dorim foarte mult iertarea păcatelor prin rugăciunile tale cele bine primite".

Deci, luînd trimișii cartea cea de rugăciune, au plecat la drum. Ajungînd la locul unde erau moaștele sfîntului, au făcut precum le-a poruncit împăratul și prăvălind piatra de pe mormînt, au văzut iarăși o altă minune: adică a ieșit din mormînt o lumină negrăită cu multă strălucire și o bună mireasmă neasemănată, în care sfîntul nu se arăta ca un mort, ci strălucit la față, plin de veselie. Apoi, îndată s-a dat de bunăvoie și fără de împiedicare l-au ridicat. Atunci s-au făcut multe minuni către cei ce l-au sărutat cu credință, iar mai ales era acolo un om șchiop, în mijlocul mulțimii celei adunate, care cu multă osteneală făcînd loc, a apropiat de picioarele lui haina sfîntului și îndată s-a tămăduit.

Punînd sfintele moaște în sicriul poleit cu aur, pe care îl aduseseră, au pornit la drum cu sîrguință; petrecîndu-l cu cîntare de psalmi, cu făclii și cu tămîieri, iar cînd era să se apropie de o cetate sau de vreun sat, ieșea spre întîmpinare tot poporul; și astfel îl petrecea fiecare cetate, spre cealaltă, pînă ce au ajuns la Calcedon. Auzindu-se în cetatea împărătească de venirea sfintelor moaște, toți au alergat, tineri

și bătrîni, cu multă dorire, ca să-l întîmpine precum se cădea. Și s-a umplut toată marea de corăbii, încît se părea ca un pămînt uscat. Deci, a mers și patriarhul Proclu cu împăratul, avînd osebită corabie, împodobită și plină de aromate binemirositoare pentru mult pătimitoarele și mult cinstitele moaște.

Atunci s-a făcut furtună mare și toate caiacele și luntrele s-au risipit, unele la un loc, altele în alt loc, precum le mîna vîntul; numai corabia aceea pe care o aveau pregătită pentru sfintele moaște, n-a putut vîntul s-o zbucium e, nici s-o abată într-altă parte, ci alerga împotriva valurilor, ca și cum ar fi fost însuflețită și cu simțire; și o! minune, că alergînd spre pămînt, s-a dus la via văduvei și a stat acolo așteptînd sfintele moaște. Zic despre văduva aceea, pentru care părintele văduvelor și părtinitorul sărmanilor cel prea cald, a băut paharul umilinței, care pe aceia care îl beau, îi face părtași ai fericirii celei cerești.

Vezi, o! omule, cum pietrele și lemnele sprijină și ajută păstorului celui cuvîntător? Vezi cum chiar cele nesimțitoare și necuvîntătoare prihănesc fapta cea necuvîntătoare și nedreaptă a celor cuvîntători, care au făcut-o asupra celui drept? Dar acestea s-au întîmplat astfel cu dumnezeiască și negrăită iconomie; că iată iarăși s-a făcut liniște adîncă în mare, că iarăși s-a umplut marea de corăbii și de caiace, ca și mai înainte. Iar cînd aceia care aduceau cinstitele moaște au ajuns la locul unde era via văduvei, corabia cea împotmolită și pregătită pentru sfîntul, a plecat de la sine, în chip minunat, și chema în chip negrăit sfintele moaște. *Mare ești Doamne și minunate sînt lucrurile Tale!*

Apoi, punînd cinstitele moaște în corabia cea pregătită, împăratul avea dorire a merge la palatul împărătesc, dar precum se vede, n-a voit Sfîntul Hrisostom, fiindcă Helespontul cel repede curgea împotriva lor. De aceea s-au dus la biserica Sfîntului Apostol Toma, care se numește Amantiu, precum a iconomisit dumnezeiasca pronie. Deci, intrînd în biserică sfintele moaște, împăratul și-a luat de pe cap coroana cea împărătească, pentru smerenie și, închinîndu-se, a sărutat frumoasele și evangheliceștile picioare ale marelui Ioan și le-a udat, ca și păcătoasa pe ale lui Hristos, cu prea fierbinți lacrimi, cu plîngeri din inimă și cu tînguiri; apoi cerea milă și iertare pentru maica sa, zicînd astfel:

"Iartă, o! sfinte al lui Dumnezeu, fărădelegea care te-a nedreptățit, milostivește-te spre dînsa, o! preamilostivule; și precum cînd ai trăit tu, ai împrăștiat și ai izgonit departe de fiii tăi patima pomenirii de rău, cu toată puterea, astfel și acum, urmînd pilda nepomenirii de rău, iartă fărădelegea maicii mele; și ca semn că te-ai milostivit spre dînsa și ai iertat-o, fă să înceteze tremurarea mormîntului".

Astfel s-a rugat binecredinciosul și preacucernicul împărat Teodosie. Iar cuviosul i-a ascultat rugăciunea lui, și ca o vistierie și dascăl al milostivirii s-a milostivit spre cea nemilostivă și a oprit cutremurul mormîntului ei. Deci, au făcut priveghere de toată noaptea în biserica aceea, preamărind pe Domnul și pe sfîntul Lui.

Apoi l-au dus în biserica cea mare pe sfîntul, în dumnezeiescul scaun, au făcut și acolo asemenea doxologie, ca și mai înainte; apoi au pus în careta împărătească cinstitele și sfintele moaște și s-a suit în caretă și patriarhul Proclu. Iar împăratul, clericii, tot sfințitul sobor și toată suita mergeau înainte cu lumînări și cu tămîieri. Iar toată cheltuiala a făcut-o împăratul cu neasemănată dărnicie, dînd la toată mulțimea făclii cu îndestulare. Și era adunată toată cetatea, încît umplea toate drumurile, ulițele, casele, fiind ca albinele mulțime nenumărată. Iar aerul, de mulțimea aromatelor, tămîierilor și a mirurilor ce se vărsau, era atît de bine mirositor, încît se arăta ca un rai. Și atîta cinste i-au făcut, încît, precum spun alții, altă dată nu s-a făcut altui om, nici vreunui împărat, nici vreunui patriarh sau altuia dintre sfinți.

Deci, cu astfel de cinste l-au dus la sfînta biserică a Sfinților Apostoli, ca pe un alt apostol al lui Hristos, împăratul mergînd înainte, preoții lăudîndu-l și boierii binecuvîntîndu-l, iar popoare nenumărate închinîndu-se, și bucurie aducînd la toată lumea. Și nu numai oamenii, ci și rîndurile sfinților și cetele îngerilor socotesc că s-au adunat și împreună au petrecut cinstitele moaște ale aceluia care era de o rîvnă și de un cuget cu dînșii. Iar cînd au așezat pe sfîntul în scaunul cel arhieresc, toți au strigat cu mare glas către bunul păstor, zicînd: "Ia-ți scaunul tău, sfinte".

Atunci, nepomenitorul de rău Ioan, deschizîndu-și gura cea de aur izvorîtoare și mișcîndu-se buzele cele de miere curgătoare, o! minunile Tale, Hristoase, Împărate, a strigat: "Pace tuturor, dragoste și milă să fie la tot poporul și Eudoxiei iertare!". Cine a văzut, sau cine a auzit din veac o minune mai înfricoșată ca aceasta? Trup mort după 33 de ani, care avea dezlegate organele, să sloboadă glas deslușit și bine grăitor! Cu adevărat, drepții în veci sînt vii, deși cei fără de minte socotesc ieșirea lor pedepsire.

Acest mîntuitor glas, care ca din cer a ieșit din gura cea de foc purtătoare și cu totul aurită, a unit Biserica, care era dezbinată mai înainte; pe cei rău credincioși i-a povățuit la credința cea dreaptă, pe cei binecredincioși, mai întemeiați i-a făcut, iar pe cei ce vrăjmășeau și urau pe sfîntul, în dragoste negrăită i-a prefăcut. Și ca să zic pe scurt, pe toți i-a adunat și într-o glăsuire și unire i-a adus. Apoi, au pogorît sfintele lui moaște și le-au pus în mijlocul bisericii, ca să le sărute tot poporul, spre sfințirea sufletelor lor. Și atîta se înghesuiau și se călcau unii pe alții, și o! minune, că nimeni nu s-a vătămat din acea înghesuire; căci cum ar fi fost cu dreptate să se vatăme, cei ce se înghesuiau pentru credința către sfîntul?

După ce au săvîrșit cîntarea de laudă, împăratul și patriarhul au ridicat pe sfîntul, l-au dus în Sfînta Sfintelor și l-au pus în părțile de-a dreapta, în 27 ale lunii ianuarie. După așezarea cinstitului trup, au adus niște oameni cucernici pe un bolnav, care avea mîinile și picioarele veștejite, care nicidecum nu se mișca; că atît de subțiri și de neputincioase erau, încît se vedeau ca niște trestii, fiind numai pielea și oasele; și îndată ce s-a apropiat de mormînt, mai înainte de a ruga pe sfîntul, s-a tămăduit minunat și umbla fără împiedicare și cu mîinile lucra.

Această veste a străbătut în toată cetatea, numai într-o zi, şi se adunau toţi bolnavii şi îşi luau sănătatea cea dorită, slăvind pe Dumnezeu; apoi, mulţumind sfîntului, se întorceau bucurîndu-se. Şi nu numai atunci, ci şi pînă astăzi, toţi care se apropie de mormîntul lui cu credinţă, de orice boală ar avea, cu sufletul sau cu trupul, îndată capătă dorita vindecare.

Astfel preamăreşte Dumnezeu pe robii Săi şi aici în lumea aceasta şi în ceea ce va să fie îi face moştenitori ai Împărăţiei Sale. Pe care, facă-se ca noi toţi s-o dobîndim întru Hristos, Domnul nostru, Căruia se cuvine slava în vecii vecilor. Amin.

60. VIAŢA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU EFREM SIRUL (28 IANUARIE)

(După Metafrast)

Minunatul Efrem a răsărit din pămîntul sirienilor. Şi fapta bună din pruncie alegînd-o, se silea de-a pururea a fugi de vorbirile cele vătămătoare ale celor de o vîrstă. El citea neîncetat, mai vîrtos sfintele cărţi, iar sîrguinţa, îndeletnicirea şi cugetarea întru acestea îi erau lui Efrem mai plăcute decît toată dulceaţa. Încît şi el împreună cu proorocul zicea: *Cît sînt de dulci gîtlejului meu cuvintele Tale, mai mult decît mierea*.

De atunci a avut tovarăşe fapta bună şi sîrguinţa în osteneli. Căci care faptă cu dinadinsul nu s-a săvîrşit de dînsul? Nu postul? Nu privegherea? Nu culcarea pe jos?

Nu blîndețea? Nu necîștigarea? Nu, peste atîta bogăție de bunătăți, și smerita cugetare? Încă și de darul cel învățătoresc a fost împărtășit. Apoi și pînă acum prin cuvintele sale, vorbește cu noi, îndemnîndu-ne, mîngîindu-ne și sfătuindu-ne. Din care putem folosi nu numai cuvîntul credinței cel drept, ci și ne deșteptăm spre cîștigarea faptei bune. Iar de nădejdea cea către Dumnezeu și de dragostea cea către aproapele, atîta grijă a avut Efrem, încît el însuși cînd a vrut să se ducă din viață, zicea astfel:

"Nicidecum în toată viața mea n-am ocărît pe Domnul și cuvînt nebun din buzele mele n-a ieșit. În toată viața mea n-am blestemat pe nimeni. Și nicidecum nu m-am sfădit cu vreunul din cei dreptcredincioși".

Avea încă și lacrimi neîncetat în ochii lui, încît mai cu înlesnire puteau izvoarele cele de-a pururea curgătoare să-și înceteze curgerea, decît Efrem Sirul lacrimile. Și împreună cu lacrimile ieșeau și suspinurile, arătînd focul cel dinlăuntru aprins al umilinței, pe care mai luminat îl va pricepe cineva citind scrierile aceluia. Căci el se afla pretutindeni filozofînd despre judecata și a doua venire a lui Hristos, înfricoșatul divan avîndu-l înaintea ochilor și ziua aceea în minte întipărind-o; apoi pe sine osîndit socotindu-se și foarte cu jale tînguindu-se. În astfel de cugetări ale minții îndeletnicindu-se Efrem, pururea se nevoia după cîntătorul de psalmi, fugind de gîlceava cea lumească și în pustie sălășluindu-se. Apoi, din loc în loc se muta pentru a sufletelor zidire și folos, fiindcă era mișcat de duhul dumnezeiesc.

Odată își lăsă patria și aceasta fiindu-i poruncit ca dumnezeiescului Avraam, a ajuns la cetatea Edesa, pe de o parte, pentru închinăciunea sfintelor moaște, care erau întru dînsa, iar pe de alta, pentru întîlnirea cu un oarecare bărbat dintre cei cuvîntători, ca să ia model de viață de acolo. Acest lucru îl cerea de la Dumnezeu, adesea, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, Stăpîne al tuturor, învrednicește-mă ca, intrînd în cetatea Edesa, să mă întîlnesc cu acel bărbat, care va fi puternic a-mi grăi cele spre folosul sufletului". Astfel rugîndu-se, cînd a ajuns la porțile cetății, era îngrijorat: cum adică se va apropia de acel bătrîn, ce va afla de la dînsul și ce folos va dobîndi?

Deci, călătorind astfel cu ațintirea minții, o femeie îndată îl întîmpină și aceasta era desfrînată. Negreșit al lui Dumnezeu lucru era acesta; căci pentru cele bune, de multe ori le rînduiește tainic pe cele potrivnice. Deci, sfințitul Efrem, astfel întîlnind pe desfrînata, stătea uimit oarecum, căutînd către dînsa, mîhnindu-se și pătimind întru sine cu sufletul, că nu i s-a împlinit cererea după rugăciune, ci cu totul potrivnic. Iar ea văzîndu-l, iarăși privea la dînsul cu ochi necuvioși. Și fiindcă astfel multă vreme se priveau unul pe altul, vrînd s-o rușineze și întru sfiala ce se cuvine femeilor a o aduce, i-a zis: "Pentru ce nu te rușinezi, o! femeie, privind la mine cu ochii ațintiți?" Și aceea zise: "Dar mie așa mi se cade a privi la tine, că din tine și din a ta coastă sînt luată. Iar ție ți se cade a te uita nu către noi, ci în pămînt, din care ai și fost luat".

Acestea auzindu-le Efrem a mulțumit și femeii, pentru folosul ce a avut din vorbele ei, și lui Dumnezeu cu fierbințeală îi înălța mulțumire; care chiar prin cele fără de nădejde de multe ori poate face lucruri bune.

Deci, după ce au trecut zile destule, în cetatea Edesei dumnezeiescul Efrem era, locuind aproape de dînsul, o desfrînată care s-a făcut organ de răutate al vicleanului. Și printr-însa, ca prin șarpele cel dintîi, năvălea asupra dreptului. Deci, de vreme ce s-a întîmplat, că dumnezeiescul Efrem fierbea niște bucate, acea femeie deschizînd fereastra care era în perete, se plecă cu nerușinare, apoi cu obrăznicie căutînd la cuviosul, îi zise: "Binecuvintează, părinte". Iar el cu blîndețea cea cuviincioasă lui și cu graiul îi zice: "Domnul să te binecuvinteze". Și aceasta iarăși cu rîs necuvios a zis: "Dar ce lipsește bucatelor tale?". Iar acela a zis: "Trei pietre și puțin noroi, ca fereastra aceasta să se astupe". Aceea cu obrăznicie a zis: "Pentru că te-am cinstit, aceasta a făcut întru tine mîndrie? Eu voiesc a dormi împreună cu tine, iar tu de prima dată mă deznădăjduiești?".

Însă precum aceea avea graiuri satanicești, astfel și el cu mult mai vîrtos n-a fost lipsit de cuvinte duhovnicești, căci a zis: "De voiești împreună cu mine a dormi, trebuie s-o faci unde-ți voi zice eu". Iar aceea, dacă a auzit cuvîntul, a și întrebat de locul unde voiește a dormi. "Nu într-alt loc, a zis el, decît chiar în mijlocul cetății voi dormi cu tine". Iar ea a zis: "Dar nu ai sfială și rușine de bărbații ce ne vor vedea dormind în mijlocul cetății?". Deci, femeia aceea dorind să vîneze sufletul cel pătimaș, n-a voit a cunoaște ceea ce zice Solomon: *Că ochii Domnului Celui Preaînalt de milioane de ori mai luminați sînt decît soarele; căci caută peste tot căile oamenilor*.

Atunci sfîntul a răspuns îndată: "Dacă ochii oamenilor i-ai judecat că sînt puternici a rușina sufletul și a-l opri de la fapta cea rea, dar oare de ochii lui Dumnezeu, care văd toate cîte se lucrează în ascuns și întru arătare, nu ne vom teme și nu ne vom spăimînta cu mult mai vîrtos?". Acestea destule au fost ca să înduplece pe desfrînata a se depărta de vicleana poftă către dînsul și să se căiască de cele dintîi fapte rele ale ei. Căci îndată apropiindu-se și căzînd la pămînt, cerea iertăciune de dobitoceasca și neînfrînata ei pornire.

Apoi, făcînd adevărată pocăință, a luat povățuitor și dascăl pe Sfîntul Efrem în calea cea către mîntuire. Iar el fiind gata a sluji unei cereri ca aceasta, o sfătui cele cuviincioase, spre a nu merge iarăși, după cum zice dumnezeiescul Ieremia, în urma gîndurilor inimii celei rele; apoi s-a îngrijit a o aduce într-o mînăstire femeiască, spre a face fapte bune. Și în scurt, pe aceea care a voit a-l împie-dica din calea cea dreaptă, el mai vîrtos întorcînd-o de la calea cea rea, a avut ca rod al dreptății întoarcerea ei spre calea mîntuirii.

Astfel, dumnezeiescul Efrem întîlnindu-se cu două femei desfrînate, pe una a folosit-o, iar de la cealaltă însuși a primit folos sau, mai adevărat să zic, de la amîndouă, fiindcă ajutorul dumnezeiesc a folosit tuturor. De acolo fiind povățuit

către Cezareea Capadociei, de darul care îl purta de sus, a văzut pe marele Vasile, glasul Bisericii și izvorul dogmelor. Pe care Efrem văzîndu-l, cu multe cuvinte a început a-l lăuda. Căci cu ochiul cel prea binevăzător al sufletului a văzut o porumbiță asemenea cu razele soarelui șezînd pe umărul cel drept al acestuia, fiind strălucită și vorbind la ureche lui Vasile. Apoi, învățîndu-se în taină prin acea cinstită porumbiță cele pentru Efrem, l-a cunoscut cine este și pentru ce a venit; de aceea se și împărtășesc unul cu altul de vorbire și se îndulcesc de bunătățile care erau întru dînșii.

Dar să ne întoarcem iarăși către dumnezeiescul Efrem și ale acestuia să le povestim. Căci nici un gînd care să nu-i folosească în lucrarea faptei bune nu avea și cum că îndestulător i s-a dat de la Dumnezeu talentul învățătoresc pe care sfîntul cu covîrșire l-a împărtășit în adîncul sufletelor credincioșilor de-a pururea. Și aceasta chiar el o însemnează, zicînd: Încă fiind tînăr, era ca o viță îngreuiată de mulți struguri, din limba lui crescută, la mare înălțime ridicată și pe spatele a tot pămîntul întinsă; și toată pasărea odihnindu-se într-însa, zbura împrejur și din struguri mînca. Iar vița cu cît strugurii i se culegeau și pe păsări cu îndestulare le ospăta, cu atît mai mult cu rodul se înmulțea. Și aceasta însuși o zicea despre sine.

Încă și alții din cei ce s-au învrednicit a vedea unele ca acestea, o mărturisesc despre Efrem. Odată, a spus unul dintre ei că a văzut o mulțime de îngeri pogorîndu-se de sus și avînd în mîini o carte, scrisă și înăuntru și afară, și făcea cercetare despre vederea ce se arătase, cine oare ar fi putut lua cartea? Unii dintr-înșii puneau înainte pe Efrem, iar alții pe altul dintre aceia cîți cu adevărat săvîrșeau viața cucernică și înțeleaptă în acea vreme. Iar la urmă toți s-au învoit că lui Efrem i se încredințase cartea.

Deci, deșteptîndu-se cel ce a avut vedenia, a ajuns la biserică și a aflat într-însa pe Efrem cu învățături prea bune și decît mierea mai dulci, ospătînd pe cei ce erau de față. Iar acela, după vrednicie mulțumește lui Dumnezeu. Dintr-acea vreme, atît de mult i-au fost lui Efrem curgerile cuvîntului și necurmarea gîndurilor, încît nici limba nu putea sluji din destul grăbniciei vorbelor; încît chiar el a zis odată către Dumnezeu: "Stăvilește, o! Stăpîne, valurile darului Tău". Căci făcîndu-se adîncul dăscăliei ca un noian, nu-l lăsa, spre a nu învăța. Iar cuvintele cu nimic altceva nu le întrerupea decît numai cu rugăciunea, și pe aceasta cu lacrimile.

Nopțile apucîndu-l priveghind, se trezea iarăși la lumină, fiindcă se temea de stăpînitorul întunericului, ca nu cumva să-l prindă cu somnul, fiind împiedicat; și de aceea priveghea pentru năvălirea aceluia, căci cît de puțin somn îi era destul, gustîndu-l numai, nu spre sațiu, ci numai de nevoie, ca să-i ție trupul, care la cele multe sudori și osteneli se întindea; și așa făcea să fugă din ochii lui somnul. Și multe alte fapte îi erau lui iubite, dar mai ales culcarea pe jos, aspra petrecere și chinuirea de tot felul a trupului și necăjirea.

Apoi, a adunat atîta bogăție, încît martori pentru dînsul chiar gura sa o iau și graiurile lui cele mai de pe urmă, decît care nimic nu este mai vrednic de credință

sau mai adevărat. Acestea sînt în acest chip: "Efrem n-a avut niciodată pungă, nici toiag, nici traistă, nici argint, nici aur. Nici vreo avere pe pămînt n-am cîștigat, zice el, fiindcă am ascultat pe Bunul Împărat, care în Evangheliile ucenicilor Săi poruncește*: Nimic pe pămînt să nu cîștigați.* De aceea nu am avut nici un lucru cu patimă de acest fel".

Astfel a supus toate, cel rîvnitor cu adevărat și următor al ucenicilor celor dintîi; iar în smerita cugetare, zdrobirea inimii și smerenie, cine era atît de mare, fierbinte și tare? Căci cenușa, ca pîinea o mînca și băutura cu plîngere o amesteca și de laude se ferea foarte mult; pe cei ce-l lăudau, nu numai că nu-i primea, dar se arăta chiar supărat asupra lor, dar precum este cineva asupra celor care-l iau în rîs și-l defaimă; el se rușina și privea la pămînt, culoarea feții o schimba uneori, cu sudori era asudată și cu totul fără de glas petrecea, ca și cum rușinea i-ar fi oprit glasul.

Aceasta încă era deosebirea smeritei lui cugetări: căci cînd era să moară, unele ca acestea cu certare poruncea: "Să nu cîntați la moarte pe Efrem, să nu-i faceți cuvînt de laudă, să nu-l îngropați cu haine de mare preț, să nu puneți deosebi trupului meu mormînt, căci am făgăduit lui Dumnezeu a mă sălășlui împreună cu cei străini, căci străin sînt eu și nemernic ca toți părinții mei".

Iar despre iubirea de oameni, despre hrănirea săracilor și despre milostivirea către cei săraci multă grijă avea el și mult dorea folosirea acelora și de la sine nu avea ce să le dea; ci cu înțelepciunea limbii și priceperea deschizînd inima și mîna multora din bogați, cum și vistieriile, printr-înșii dădea cu îndestulare celor ce aveau trebuință. Căci cuvîntul lui nu era numai ca să moaie sufletele și să le pornească spre milă, ci și însăși vederea și blîndețea lui mișcau sufletele altora spre umilință. Acestea erau astfel, ca măsură pentru toată fapta bună ce strălucea într-însul. Iar ceea ce acum cuvîntul pune înainte, se cade să spun, căci este înveselitoare.

Apolinarie, cel ce a grăit multă nedreptate și a izvodit toate spre răsturnarea credincioaselor dogme, încredințase unei femei scrierile sale, care femeie slujea voiei aceluia și dezmierdărilor lui. Deci, de aceasta înștiințîndu-se Efrem, care avea trebuință de înțelepciune, s-a prefăcut în chipul unuia din cei ce cugeta ca Apolinarie, și se apropia către păzitoarea cărților, prefăcîndu-se că-i aduce binecuvîntare și că se împrietenește cu acea femeie, pe cînd lipsea Apolinarie. Și de vreme ce femeia se încredințase acum cu totul cum că Efrem este ucenic al lui Apolinarie și din ceata păgînătății lui, s-a rugat ei ca să i se dea lui scrierile dascălului, "ca să pot, zicea el, să mă lupt cu ereticii". Iar ea amăgindu-se prin acest înțelept meșteșug, i-a dat în mînă cărțile, rugîndu-l a le înapoia grabnic.

Deci, Sfîntul Efrem, amăgind ca și Iacov pe Isav și luînd dreptul de întîi-născut, cu vitejie a țintit pe pierzătorul. Căci, deschizînd cărțile și pe fiecare din file despărțindu-le, și cu clei de pește ungîndu-le pe toate, și una cu alta împreună lipindu-le, și ținîndu-le mult timp cu mîna și strîngîndu-le, încît toate una să le facă, cu lipirea uneia de alta, așa că nici una de alta să nu poată să se dezlipească sau să se rupă, le-

a dat înapoi femeii. Iar ea luîndu-le și necercetîndu-le, nici deschizîndu-le, și văzînd că erau bine pe din afară, s-a mulțumit cu aceasta. Deci, a ținut cîtva timp cărțile la dînsa; apoi a chemat pe Apolinarie la vorbă cu credincioșii, după sfatul dumnezeiescului Efrem, care știa necuvioasele cărți ce lucrase acela.

Deci, Apolinarie era chemat ca să vorbească cu viteazul apărător al cuvîntului. Însă Apolinarie, fiind obosit și de bătrînețe și de răutățile cele multe, el s-a lepădat de vorbă, iar către ale sale cărți îndată a căutat și pe acestea a poruncit să i le aducă, "că acestea, zicea el, îmi vor sluji mult". Pentru aceasta, luînd una din cărți, încerca a o deschide. Iar după ce a văzut că nu se dezlipește nici o filă, a cerut altă carte, care asemenea era lipită. Atunci, în multă nedumerire căzînd, și de mîhnire umplîndu-se cu sufletul, cum și de rușine, s-a risipit sinodul, iar mai pe urmă chiar și Apolinarie rău a pierit.

Astfel era Efrem cu rîvnă pentru Hristos, încît în sufletul lui se sădise fapta cea bună și se socotea ca un izvor ce curge cu multe feluri de ape, sau ca o livadă împodobită cu multe feluri de flori și de trandafiri, sau ca alt cer pe pămînt cu mulțimea stelelor, și pretutindeni înfrumusețat. El era ca un rai care înflorea și strălucea de-a pururea și niciodată nu se veștejea; iar de șarpele cel veșnic clevetitor al mîntuirii noastre, cu totul era neatins și necălcat.

Însă acum, către sfîrșit, trebuie să spun și povestirile cele despre Efrem. Pentru aceea este de nevoie a povesti sfîrșitul aceluia, și mai ales a spune îndestularea darului celui unit cu dînsul. Căci, atunci cînd avea să se ducă, cu cea de pe urmă durere a poruncit celor ce erau de față ca să nu-l îngroape cu haină de mare preț. Unele ca acestea poruncind către cei ce stau împrejur, un oarecare dintre dînșii - și acesta era din cei mai străluciți, gătind o haină de mare preț și scumpă, socotea a înfășura trupul lui Efrem după moarte.

Auzind aceasta, sfîntul care bolea foarte rău, s-a mîhnit, că și osîrdia lui i s-a nesocotit. Pentru aceea omul acela rănindu-se de diavol, chiar lîngă patul sfîntului, în mijlocul tuturor celor ce-l priveau, se tînguia, sucindu-și mîinile și întorcîndu-și ochii, apoi curgîndu-i spume din gură, făcea și alte lucruri ce sînt ale îndrăcirii, prin socoteala dumnezeieștii iconomii, acestuia i-a dat pedeapsă, căci a defăimat părinteasca poruncă.

Deci, cel ce prevedea cele ascunse și grăia cu duhul cel dumnezeiesc, a înțeles că boala era rodul păcatului. Atunci dumnezeiescului Efrem făcîndu-i-se milă și mărturisirea primind-o, cu rugăciunea și cu punerea mîinilor l-a izbăvit de diavol, poruncindu-i a-i împlini făgăduința, după poruncă. Deci, într-acest chip sfințitul Efrem, la sfîrșitul vieții, cu atît de mare minune dojenind pe cei ce erau de față și sfătuindu-i din destul la lucrarea faptei bune, a trecut către locașurile cele cerești și de acolo către strălucirea, care pe unii ca aceștia îi așteaptă întru Iisus Hristos, Domnul nostru, Căruia se cade slavă, cinste și stăpînire, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

61. VIAȚA SFÎNTULUI IERARH EFREM, EPISCOPUL PERIASLAVULUI (28 IANUARIE)

(Culeasă din Patericul de la Pecersca)

După fericitul Varlaam, care era fiu de boier, acest fericit Efrem, fiind slăvit și de bun neam, iar domnului Iziaslav fiind foarte iubit, și ținînd toți la dînsul, a plecat din casa domnească la Cuviosul părintele nostru Antonie, în peșteră; rugîndu-se ca să-l numere, în locul slujbei de voievod, cu slugile Împăratului ceresc, punînd pe dînsul sfințitul chip îngeresc al monahiceștii rînduieli. Iar Cuviosul Antonie învățîndu-l pentru mîntuirea sufletului, l-a dat fericitului Nicon, ca să-l tundă monah. Iar el făcîndu-i porunca, a tuns pe fericitul Efrem, și l-a îmbrăcat în haină monahicească.

Dar despre necazul ce a ridicat diavolul, vrăjmașul și urîtorul binelui, asupra Cuviosului Efrem, precum și asupra fericitului Varlaam, s-a scris în viața Cuviosului Antonie și a lui Nicon. Pentru că domnul întunericului fiind biruit de acea sfîntă turmă, care se aduna în peștera cea întunecoasă, și înțelegînd că de atunci avea să se preamărească acel loc, plîngea de a lui pierzare diavolească.

Deci, diavolul a început, cu meșteșugirile sale cele rele, a ațîța inima voievodului Iziaslav asupra cuvioșilor, ca să risipească acea sfîntă turmă. Dar, nicidecum nu a putut, ci singur s-a gonit cu rugăciunile cuvioșilor și a căzut în groapa care și-a făcut-o el. Căci și cel ce a tuns pe acest fericit, adică Cuviosul Nicon, a fost dus la voievod și de acela a fost ocărît. Atunci, chiar egumenul, adică Cuviosul Antonie, cu frații din peșteră, s-au izgonit prin mînia voievodului, însă degrab, prin mijlocirea doamnei către voievodul Iziaslav, dar mai ales prin rugăciunea cereștii împărătese, a Prea-sfintei Născătoare de Dumnezeu, către Împăratul slavei Hristos Dumnezeu, monahii s-au întors în peștera lor, ca niște viteji de la război, biruind pe luptătorul lor, diavolul; și erau întotdeauna în peșteră, lăudînd și binecuvîntînd pe Dumnezeu.

Apoi, Cuviosul părintele nostru Efrem, văzînd că pentru tunderea lui a pornit vrăjmașul o tulburare ca aceea asupra sfintei turme, s-a înarmat în peșteră foarte tare asupra lui, prin viața cea plăcută lui Dumnezeu, prin rugăciuni și post și prin priveghere de toată noaptea. Deci, supunîndu-se întru toate la învățătura părintelui și povățuitorului său, Cuviosului Antonie, mare rîvnă avea să urmeze faptele lui. Pentru aceea, precum Antonie a călătorit din Rusia la Sfîntul Munte, asemenea și Cuviosul părintele nostru Efrem ardea cu duhul de Sfintele Locuri, ca și acolo fiind văzător al vieții Sfinților Părinți celei întocmai cu îngerii, să se îndemne spre îmbunătățitele lor osteneli, prin dragoste.

Deci, se ruga Cuviosului Antonie să-i dea binecuvîntare, ca să meargă în țara grecească. Iar el nevrînd ca să-l lipsească de plata străinătății, l-a liberat cu binecuvîntare și cu rugăciune, după cum altă dată Noe a trimis porumbița din corabie, ca să aducă ramura de măslin.

Atunci Cuviosul părintele nostru Efrem, luînd ca două aripi de plumb binecuvîntarea părintească și rugăciunea, a pornit pe calea ce îi era înainte și, sosind la Constantinopol, a privit pretutindeni, cercetînd locașurile oamenilor cerești și ale îngerilor celor pămîntești; apoi, săturîndu-se cu îndestulată duhovnicească hrană, prin cuvinte de suflet folositoare și prin învățătura acelor sfinți părinți, a zăbovit acolo cîtăva vreme. Și atrăgîndu-l dragostea părintească înapoi iarăși, ca să nu se mai întoarcă în corabia sa cea gîndită fără vreo ramură de măslin, a scris tipicul Sfintei Mînăstiri a Studiților, și în Mînăstirea Pecersca l-a adus; pentru care a trimis la dînsul fericitul Teodosie, fiind egumen al Cuviosului Antonie. Iar după întoarcerea de la Sfintele Locuri, a viețuit în Mînăstirea Pecersca timp puțin, unde a dat pildă de multe fapte bune, spre folosul sufletesc; încît toți mulțumeau lui Dumnezeu pentru dînsul. Într-acea vreme a murit fericitul Petru, episcopul Periaslavului; deci, prin dumnezeiasca bunăvoire, și cu sfatul tuturor, după voirea marelui domn Vsevolod Iaroslavici, cuviosul părintele nostru a fost ales episcop al Periaslavului, prin ajutorul preasfințitului mitropolit Ioan al Kievului.

Astfel, luînd vrednicia arhieriei, a început în episcopia sa a avea mare sîrguință, socotind acest lucru mai cinstit și mai iubit decît toate, ca adică să înmulțească lauda preasfîntului nume al lui Dumnezeu; iar Dumnezeu i-a ajutat lui în chipul acesta: căci, în puțini ani a întemeiat o biserică de piatră, mare și prea frumoasă, în cinstea Sfîntului Arhanghel Mihail, pe care a făcut-o scaun al episcopiei Periaslavului. Asemenea, a zidit și o altă biserică de zid Sfîntului Teodor, în poartă, cum și Sfîntului Apostol Andrei, întîiul chemat, lîngă poartă; și a împodobit cetatea Periaslavului cu diferite feluri de zidiri bisericești, toate de piatră, cum nu mai fuseseră pe acolo. Dar toate acestea după multă vreme întru neființă au venit; căci voind Dumnezeu, a dat tot pămîntul Rusiei pentru păcatele noastre, spre pedepsirea păgînului împărat al sciților, Batie, și astfel a căzut soarta pe preaslăvita cetate a Periaslavului.

Apoi, a fost acest cuvios emblema episcopiei sale, și la mutarea cinstitelor moaște ale cuviosului părintelui nostru Teodosie al Pecerscăi. Deci, viețuind bine și cu dumnezeiască plăcere, a luat sfîrșit vremelnicei vieți, iar cu sufletul s-a suit la scaunul Stăpînului, cel nefăcut de mînă; unde să ne învrednicească și pe noi a fi ca oile adunate de glasurile rugăciunilor păstorești, ale Cuviosului părintelui nostru Efrem; ca împreună cu dînsul să preamărim pe Începătorul păstorilor, Iisus, și pe Dumnezeu Tatăl și pe Sfîntul Duh, întru nesfîrșiții veci. Amin.

62. CUVIOSUL EFREM, FĂCĂTORUL DE MINUNI (28 IANUARIE)

În zilele binecredincioșilor și marilor domni, a sfinților răbdători de chinuri ai Rusiei, Boris și Gleb, erau în Rusia trei frați de la o mamă: Efrem, acesta a cărui pomenire se face, Gheorghe și Moise, de neam din pămîntul unguresc; și toți slujeau la marii domni Boris și Gleb, în rînduiala boierească. Sfîntul Boris, fiind ucis la rîul Altii, boierul Efrem nu s-a întîmplat a fi acolo, iar Gheorghe, fratele lui, împreună cu Sfîntul Boris, fu ucis, de vreme ce venise peste stăpînul său și-i tăiară capul. Iar al treilea frate, Moise, fiind la uciderea aceluia, cu fuga sa fu mîntuit de moarte; apoi, mai pe urmă, a pătimit mai mult decît oarecînd Iosif de la Pentefri, pentru curăția lui, și s-a făcut monah sfînt la Kiev, în Sfînta Mînăstire Pecersca, precum se scrie în viața lui.

Acest fericit Efrem, după uciderea binecredinciosului domn Boris, în locul acela unde se făcuse acea nedreaptă ucidere, a mers tînguidu-se; și căutînd trupul fratelui său, nu l-a aflat, fără numai capul, pe care, luîndu-l, l-a păstrat pînă la sfîrșitul său.

Apoi, lăsîndu-și dregătoria și casa, s-a dus la cetatea Torjna, și aflînd un loc foarte frumos aproape de cetatea aceea, pe malul rîului Tverului, a întemeiat acolo o biserică în numele stăpînilor săi, marilor domni, a sfinților răbdători de chinuri Boris și Gleb. Și adunînd mulțime de monahi, a zidit mînăstire, și s-a făcut arhimandrit; apoi, ostenindu-se în post și în rugăciune, a plăcut lui Dumnezeu și s-a mutat către El în anul 6523 (1015 d. Hristos). Iar după moarte se săvîrșeau multe minuni la mormîntul lui și se făceau tămăduiri bolnavilor; precum se fac și acum tămăduiri celor ce merg cu credință la mormîntul său, întru slava lui Hristos, Dumnezeul nostru, Celui slăvit împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în veci. Amin.

63. ADUCEREA CINSTITELOR MOAȘTE ALE SFÎNTULUI SFINȚITULUI MUCENIC IGNATIE, PURTĂTORUL DE DUMNEZEU (29 IANUARIE)

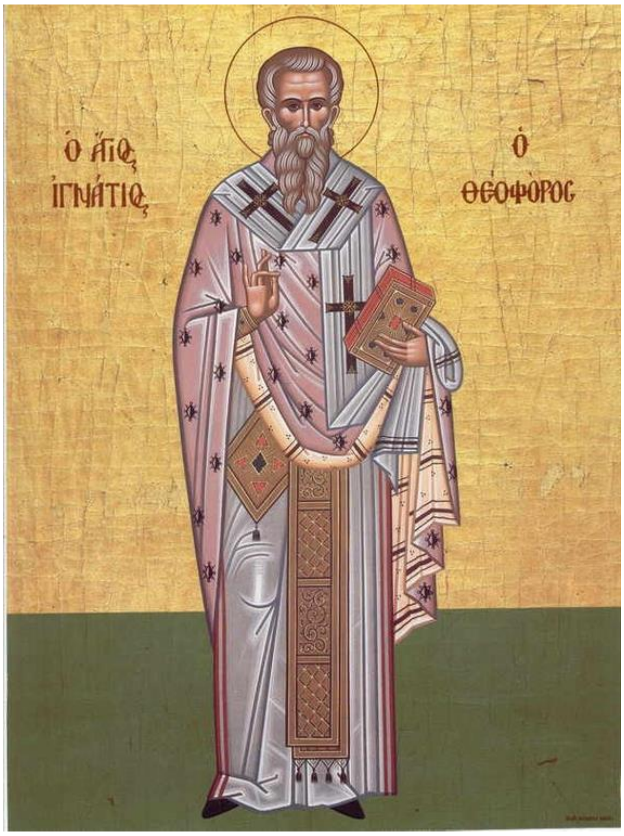

Sfîntul Ignatie de Dumnezeu purtătorul sau Teoforul, fiind dus în Roma, din porunca împăratului Traian (98-117), precum se scrie în viața lui, și de fiare fiind mîncat pentru Hristos, au rămas oarecare oase ale lui, care credincioșii, cei ce erau atunci acolo, mai întîi le-au pus cu cinste în Roma, la un loc însemnat; apoi, în vremea împărăției aceluiași Traian, le-au adus în Antiohia, spre apărarea cetății, spre tămăduirea bolnavilor, spre veselia a toată turma lui, și spre slava lui Hristos Dumnezeu, pentru Care a pătimit cu osîrdie. Despre care, cel ce va voi ca să știe toate, să caute în viața lui, în 20 de zile ale lunii decembrie.

64. CUVIOSUL LAVRENTIE ÎNCHISUL, DIN PECERSCA (29 IANUARIE)

După ispitirea cuvioșilor închiși din Pecersca, Isac și Nichita, s-a aflat nevoindu-se în aceeași sfîntă mînăstire, fericitul Lavrentie, care asemenea a îndrăznit, ca un bun ostaș al lui Hristos, a se lupta cu vrăjmașul cel de suflet pierzător, ce se ostășea; și dorea foarte mult ca în închisoare să se roage lui Dumnezeu, gîndind de-a pururea că pentru acea viață grăiește Dumnezeu: *Iar tu, cînd te rogi, intră în cămara ta, și închizîndu-ți ușa ta, roagă-te Tatălui tău în ascuns și Tatăl tău Cel ce vede în ascuns, îți va da ție la arătare.*

Însă cuvioșii părinți îl opreau cu totul de a face aceasta în Sfînta Mînăstire Pecersca, care mai mult decît altele suferea război de la înșelătorul vrăjmaș; căci îi aduceau aminte, cum acolo a biruit vrăjmașul pe Isac și pe Nichita, care s-au luptat cu dînsul în singurătate, și pe care abia prin multe rugăciuni ajutătoare i-au ridicat.

Atunci Lavrentie, cerîndu-și iertăciune, s-a dus în mînăstirea Sfîntului marelui Mucenic Dimitrie, care se zidise de Domnul Iziaslav, și acolo se nevoia monahicește în închisoare. Deci, a început a viețui cu nevoință și de mîntuirea sa avea multă sîrguință, tinzînd în toate zilele spre mai mari osteneli, omorîndu-și toate patimile cu înfrînarea și tăindu-le cu sabia cea duhovnicească, adică cu graiul rugăciunii. Apoi, toate săgețile viclene cele aprinse stingîndu-le, cu apa lacrimilor, cu darul lui Dumnezeu, nu numai că era străin de rănirea diavolească, ci a luat dar de la El a tămădui cu minuni felurite răni și neputințe între oameni, cum și a izgoni diavolii.

Deci, la acest fericit între alții, a fost adus din Kiev spre tămăduire, un om cuprins de un diavol foarte cumplit, fiind purtat de zece oameni. Iar fericitul dorind ca să fie proslăvită patria sa cea duhovnicească, adică sfînta Mînăstire Pecersca, a poruncit ca să ducă pe acel om acolo. Atunci îndrăcitul a început a striga: "La cine mă trimiți? Căci eu nici nu îndrăznesc a mă apropia de peșteră, pentru sfinții ce sînt într-însa; iar în mînăstire sînt 30 de monahi locuitori, de care mă tem, și cu ceilalți am război".

Acestea mărturisindu-le cel îndrăcit pentru darul sfintei Mînăstiri Pecersca, a poruncit iarăși fericitul, ca să-l ducă acolo cu sila, ca de cele grăite dînșii mai mult să se încredințeze. Deci, cei ce-l duceau, știind că niciodată îndrăcitul nu fusese într-o mînăstire și pe nimeni nu știa într-însa, îl întrebară: "Care sînt aceia de care te temi tu?". Pentru că atunci erau 118 toți frații din Mînăstirea Pecersca; iar îndrăcitul a numărat pe nume 30 și a zis: "Aceștia toți cu un cuvînt pot să mă izgonească". Și iarăși îi ziseră cei ce-l aduceau: "Noi voim ca în peșteră să te închidem".

Iar el le-a răspuns: "Ce folos îmi este ca să mă lupt cu morții? Pentru că aceia acum au mai multă îndrăzneală către Dumnezeu, a se ruga pentru monahi și pentru cei ce merg la dînșii; dar de voiți să vedeți războiul meu, duceți-mă în mînăstire; căci afară de acei 30, precum v-am spus, cu toți ceilalți mă pot lupta". Și a început a arăta puterea sa, grăind evreiește și după aceea latinește, apoi grecește și, cu un cuvînt, în toate limbile, pe care niciodată nu le auzise omul acela, încît se temeau foarte mult cei ce-l duceau, mirîndu-se de schimbarea limbii și de felul vorbirii lui.

Dar, mai înainte de a intra în mînăstire, a fugit din om necuratul duh și a început cel tămăduit a înțelege bine; iar cei ce erau cu el, s-au bucurat și intrară cu acela în sfînta biserică, cea făcătoare de minuni a Pecerscăi, pentru ca să dea laudă lui Dumnezeu. De care lucru înștiințîndu-se egumenul, a mers cu toți frații acolo în biserică, iar cel tămăduit nu știa pe egumen, nici pe vreunul din cei 30, pe care îi numise. Atunci l-a întrebat: "Cine te-a tămăduit?" Iar el căutînd spre icoana cea făcătoare de minuni a Preasfințitei Născătoare de Dumnezeu, a zis: "Cu aceea m-au

întîmpinat cei 30 sfinți părinți și astfel m-am tămăduit". Deci, numele tuturor acelora le pomenea, deși în față nu cunoștea pe nici unul. Atunci toți împreună au dat slavă lui Dumnezeu și Preacuratei Maicii Lui, cum și fericiților plăcuților Lui.

Astfel s-a preamărit acest sfînt loc, prin iconomia lui Dumnezeu cea vestită, prin Sfîntul Lavrentie cel închis; care despărțindu-se de frații Pecerscăi, ca Barnaba de Pavel, mai mult rod și mai multe fapte bune a făcut, asemenea cu îngerii, în multe chipuri, în Mînăstirea Iziaslavului.

Apoi s-a întors iarăși în sfînta Mînăstire Pecersca, unde, după sfîrșitul său cel plăcut lui Dumnezeu, ca ceilalți închiși de mai înainte - care au intrat prin poarta cea strîmtă în viața cea veșnică -, este pus cu cinste în peștera în care pînă acum sînt nestricate moaștele lui cele făcătoare de minuni, întru cinstea Celui ce vede în taină și răsplătește la arătare, adică a lui Dumnezeu Celui lăudat în Treime, Căruia se cuvine slava, în veci. Amin.

65. SOBORUL SFINȚILOR PĂRINȚILOR NOȘTRI ȘI MARILOR DASCĂLI ȘI IERARHI VASILE CEL MARE, GRIGORIE TEOLOGUL ȘI IOAN GURĂ DE AUR (30 IANUARIE)

(Alcătuită de Ioan, episcopul Evhaitei)

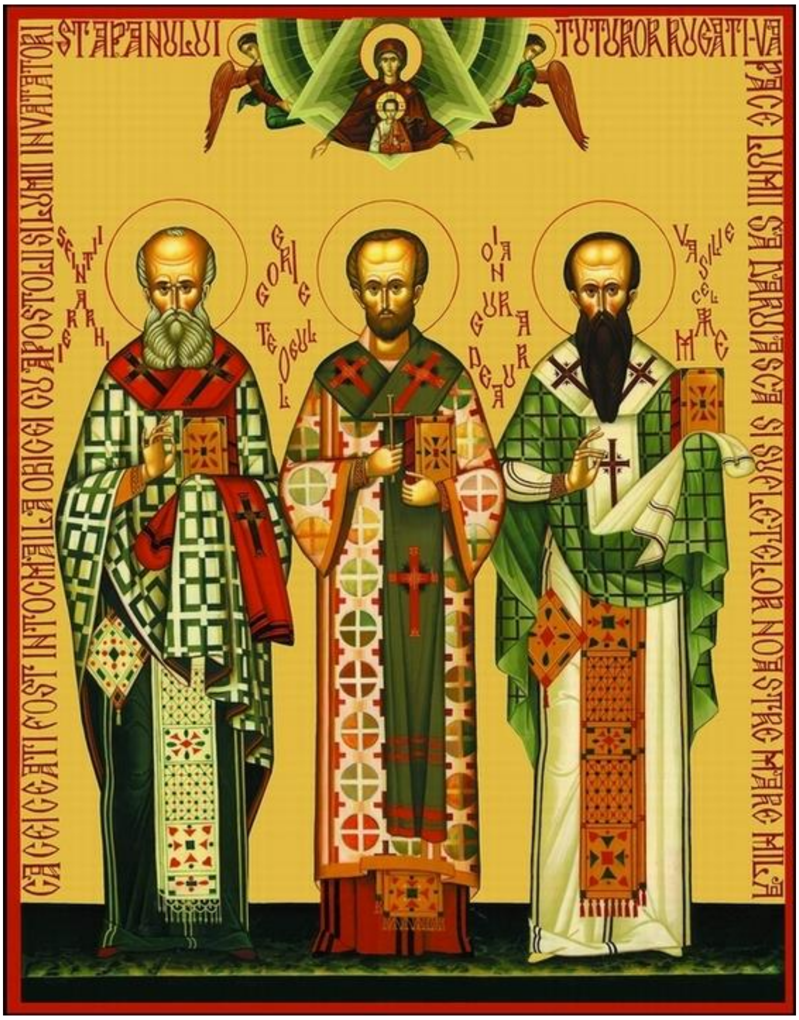

Pricina praznicului acestuia a fost în acest chip: în zilele împărăției lui Alexios I Comnenul (1081-1118), care a luat împărăția după Nichifor Botaniates (1078-1081), s-a făcut împărțire și prigonire între bărbații cei pricopsiți în învățături și îmbunătățiți. Căci unii cinsteau mai mult pe marele Vasile, zicînd despre dînsul că este înalt la cuvinte, ca unul ce a cercetat și a ispitit firea lucrurilor prin sine, și cum că era atît de mult îmbunătățit, încît puțin îi lipsea de a-l asemăna pe el cu îngerii.

Căci nu făcea pogorămînt legii, nici ierta cu lesnire, ci era greu la obicei și aspru, neavînd la sine nici un lucru pămîntesc. Iar pe dumnezeiescul Ioan Gură de Aur îl micșorau, ca și cum ar fi fost în oarecare chip potrivnic marelui Vasile, fiindcă era lesnicios și atrăgător către pocăință. Erau însă alții care înălțau pe dumnezeiescul Hrisostom, ca și cum ar fi fost în învățături mai cu pogorămînt omenesc și cum că mai cu înlesnire povățuia pe toți, și îi chema către pocăință. Deci, îl cinsteau mai mult decît pe marele Vasile și decît pe Grigorie atît pentru mulțimea cuvintelor celor de miere curgătoare, cît și pentru iscusința cugetărilor.

Alții iarăși cinsteau mai mult pe dumnezeiescul Grigorie, ca cel ce a întrecut în înțelepciune și în învățătură elinească pe toți dascălii cei vestiți și pe elini, cum și pentru frumusețea cuvintelor și înflorirea lor. Deci, ziceau, cum că înțeleptul Grigorie biruia pe toți și cum că acestuia i se cădea întîietatea. Atunci, prin o pricină ca aceasta a celor învățați s-a întîmplat de s-a despărțit mulțimea poporului. Și unii se ziceau Ioaniteni, alții Vasiliteni, iar alții Grigoriteni. Deci, astfel sfădindu-se cei înțelepți și zicînd între dînșii multe feluri de cuvinte, de trei ori fericiții aceștia dascăli au voit să-i împace, ca să nu se mai sfădească în deșert.

Pentru aceea, după cîțiva ani, s-au arătat sfinții ierarhi, mai întîi cîte unul deosebit, apoi și cîte trei împreună, nu în vis, ci aievea la arătare, lui Ioan, mitropolitul cetății Evhaitenilor, care era om îmbunătățit și preaînțelept, după cum și scrierile lui îl arată. Și toți trei au zis către dînsul cu un glas:

"Noi, precum vezi, una sîntem la Dumnezeu și nu este între noi nici o sfadă sau împotrivire, ci fiecare în vremea sa pornindu-se de dumnezeiescul Duh, am scris învățăturile spre mîntuirea cea de obște și folosul oamenilor; și acelea pe care le-am învățat noi înșine, le-am dat și altora spre înmulțirea talantului nostru și nu este între noi vreunul întîi sau al doilea, ci dacă veți vorbi de unul, cei doi urmează.

Deci, sculîndu-te, poruncește acelora care se separă, sfădindu-se, să nu se despartă, luptîndu-se pentru noi, căci pentru aceasta și noi ne-am sîrguit cît am fost vii, și după mutarea noastră, ca să împăcăm lumea și să o aducem într-o unire. Deci, împreunîndu-ne într-o zi, cînd ți se va părea ție că este de cuviință, fă nouă praznic cuviincios. Apoi, spune și celorlalți care vor fi mai pe urmă, cum că noi sîntem una la Dumnezeu și noi negreșit vom mijloci înaintea lui Dumnezeu cele pentru mîntuire, pentru cei ce ne vor săvîrși praznicul pomenirii noastre". Acestea zicînd, i se părea că sfinții se înălțau la cer, strălucind cu lumină nemărginită și chemîndu-se unul pe altul pe nume.

Deci, sculîndu-se acel minunat om, adică arhiereul evhai-tenilor, a făcut precum i-au poruncit lui sfinții, potolind mulțimea și pe toți aceia care se sfădeau mai înainte. Aceștia au crezut cele spuse de el, că era om vestit, și pentru învățătura lui cea mare, și pentru fapta cea bună, căci a lăsat predanie Bisericii spre a se face praznicul acesta.

Astfel, Sfîntul episcop Ioan, găsind în luna ianuarie prăznuindu-se toți cei trei sfinți ierarhi, adică la întîia zi pe Vasile, la 25 pe dumnezeiescul Grigorie și la 27 pe dumnezeiescul Ioan Gură de Aur, i-a unit la 30 pe toți, împodobindu-se pomenirea lor cu canoane, cu tropare și laude, precum li se cădea lor, și fiind aceasta cu voia sfinților, nu au nici o lipsire în laude. Căci nici mai înainte, nici mai pe urmă n-a alcătuit renumitul acesta Ioan mai multe tropare, decît acestea.

Sfinții aceștia cu chipul trupului lor erau astfel: dumnezeiescul Ioan "Gură de Aur" (Hrisostom) era de statură scund, cu capul mare, cu trupul drept și subțire, cu

nasul plecat, alb la față și cam palid, avînd pleoapele ochilor adîncite și luminile lor mari. Apoi, i se arăta multă veselie în față, cu fruntea lată și mare, cu urechile cam plecate, cu barba mică și rară, cu părul galben, amestecat cu cărunt, iar fălcile lui erau adîncite înăuntru, de multă postire și nevoință.

Apoi, este de nevoie a zice despre dînsul, că a întrecut pe toți înțelepții elinilor cu cuvintele și mai ales cu iscusința, înlesnirea și frumusețea vorbirii; și atît de bine a tîlcuit dumnezeiasca Scriptură și a săvîrșit evangheliceasca propovăduire, încît dacă n-ar fi fost sfîntul acesta, îndrăznesc a zice că ar fi fost de trebuință să mai vină încă o dată pe pămînt Stăpînul Hristos. Iar spre fapte bune atît de mult s-a suit, încît pe toți i-a întrecut, fiind izvor al milosteniei și al dragostei, rîvnitor de obște cu iubirea de frați și cu învățătura lui; și a trăit 63 de ani, păscînd Biserica lui Hristos șase ani. Apoi s-a săvîrșit în Comane, surghiunit de Eudoxia, împărăteasa, și de episcopii cei pizmăreți.

Sfîntul Vasile cel Mare era la statura corpului foarte înalt, uscățiv și slăbănog la față, negricios și palid, cu sprîncenele lungi, încovoiate și ridicate în sus, asemănîndu-se omului îngrijit, avînd nasul plecat, cu fața cam zbîrcită, adîncit la pleoapele ochilor, păros la trup, barba căruntă pe jumătate și destul de lungă. Acesta a întrecut mult în cuvinte, nu numai pe cei din vremea lui, ci și pe cei vechi; pentru că s-a ostenit la învățătură foarte mult, și deprinzînd toate învățăturile științei, din fiecare a cîștigat biruință. Asemenea încă s-a iscusit și în filosofia cea practică și prin aceasta a sporit spre privirea celor înalte. S-a suit la scaunul arhiepiscopal al mitropoliei Cezareei Capadociei, cînd era de 37 de ani, ocîr-muind Biserica opt ani; apoi, s-a dus către Domnul, fiind în scaunul arhiepiscopatului său.

Sfîntul Grigorie Cuvîntătorul de Dumnezeu sau Teologul, era la statura corpului său potrivit, puțin cam palid, nasul lătăreț, sprîncenele potrivite, căutătura veselă și blîndă, la ochiul cel drept avea un semn de la o lovitură, barba nu-i era lungă, dar deasă și potrivită și pe margini se arăta cam afumată. Pleșuv de ajuns, cu părul alb. Marele Grigorie întrecînd cu strălucirea vieții pe cei ce au sporit în fapte, la atîta înălțime a cuvîntării de Dumnezeu s-a suit, încît toți se biruiau de înțelepciunea lui, atît în cuvinte cît și în dogme; pentru aceasta a cîștigat numirea de "Cuvîntătorul de Dumnezeu". El a ocîrmuit Biserica Constantinopolului 12 ani și a trăit 80. Cînd s-a făcut patriarh, a aflat în cetate numai o biserică a dreptcredincioșilor și cînd a lăsat scaunul, a lăsat numai una eretică. Și mergînd la Arianz, moșia sa, unde, cugetînd pururea la Dumnezeu și făcîndu-se cu totul strălucită oglindă a Lui, s-a sfîrșit cu pace.

Dar de vreme ce de trei ori fericiții aceștia, atît de mult s-au ostenit pentru mîntuirea noastră, se cuvine și noi să prăznuim pomenirea lor și să le mulțumim pe cît putem. Căci ei de nimic altceva n-au purtat grijă, nici altceva au cugetat, decît numai un scop au avut, ca să întărească buna credință; apoi o nevoință au avut spre a lucra fapta bună, îngrijind și sîrguindu-se fără pregetare, cu lucrul și cu gîndul, pentru mîntuirea sufletelor. Pentru care atît de rău au pătimit propovăduind credința

cea adevărată în toată lumea, iar nouă tuturor de obşte ne-au făcut bine. De aceea şi noi sîntem datori să cinstim pe făcătorii noştri de bine, şi să le mulţumim după putere, fiindcă după datorie nu putem.

Deci, să cinstim cu cuvinte pe cei trei cuvîntători, deşi mă tem şi mă sfiesc, neaflînd cuvinte cuviincioase şi potrivite sfinţilor; pentru că pricina este mare şi nu pot, nu numai pe cîte trei, dar nici măcar pe unul să-l laud după cum se cuvine şi de care toată lumea nu era vrednică. Deci, cum va ajunge buna grăire cea lumească să laude pe cei mai presus de lume, care au împodobit toată lumea şi au izbăvit-o ca şi cei 12 văzători ai Cuvîntului şi de Dumnezeu propovăduitori? Care dacă nu s-ar fi ostenit atît de mult cu sfintele lor scrieri, nu s-ar fi scăpat întreaga lume de slujirea la idoli, cea de mai înainte înrădăcinată, nici de eresurile cele în multe chipuri; căci sfînta şi preaînţeleapta Treime, nedespărţita şi cea mai presus de fiinţă, a iconomisit ca ei să vieţuiască într-acele vremuri ale eresurilor.

Aceşti cereşti oameni şi pămînteşti îngeri, trîmbiţele adevărului, preaînţelepţii retori, tunetele Dumnezeirii celei nezidite, s-au sîrguit să smulgă şi să risipească pe ocărîtorii dreptei credinţe şi cu praştia cuvintelor lor au gonit departe pe lupi de la Biserica dreptcredincioşilor. Aceştia cu înţelepciunea lor au surpat zidurile cele rele ale vrăjmaşilor şi au smerit toată înţelepciunea care se ridica împotriva cunoştinţei de Dumnezeu, schimbînd şi prefăcînd totul spre bine, netezind şi îndreptînd pe cele strîmbe, cum şi toată asprimea şi nedreptatea.

Treimea aceasta pămîntească ne-a învăţat a ne închina Treimii cereşti, precum se cade, şi neamestecată a o mărturisi în acest chip, precum li s-a descoperit lor adeverirea credinţei, zicînd: Dumnezeu nenăscut este Tatăl, Dumnezeu născut este Fiul, şi Dumnezeu purces este Duhul Sfînt. Sînt trei Persoane, dar un singur Dumnezeu, cu preaslăvire. Nu sînd trei dumnezei, doar un Dumnezeu, căci una şi aceeaşi este Dumnezeirea. Precum din soare ies raze, care n-au nici o deosebire, aşa sînt cele trei persoane, care fac aceeaşi fiinţă.

Astfel, ne-au învăţat să credem şi să mărturisim despre Sfînta Treime, cei trei preasfinţiţi arhiepiscopi; şi au întărit dogmele cele drepte cu învăţături preaînţelepte, în prigoane, primejdii şi războaie, pînă la moarte fiind prigoniţi, ba încă şi după moarte. Deci, adunaţi-vă toţi cîţi v-aţi folosit de la dînşii, veniţi toată vîrsta şi firea, bărbaţi şi femei, preoţi şi monahi, tineri şi bătrîni, să mulţumim făcătorilor noştri de bine, să lăudăm pe dascălii şi propovăduitorii bunei credinţe, să binecuvîntăm cei săraci pe cei îmbogăţitori, cei din primejdii pe cei izbăvitori, cei cuvîntători pe cuvîntătorii de Dumnezeu, cei necăjiţi pe mîngîietori, sărmanii pe părinţi, bolnavii pe doctori, străinii şi lipsiţii pe iubitorii de străini.

Pe scurt, să zic, toţi deodată adunaţi-vă să mulţumim celor ce s-au făcut tuturor toate, ca pe cei mai mulţi să-i dobîndească. Dar să lăsăm altora să le povestească înţelepciunea lor, ştiinţele, posturile, privegherile şi celelalte fapte bune şi numai aceasta să o zic, care mă face şi mai mult să mă minunez, adică sîrguinţa cea

covîrșitoare și grija care o aveau ca să mîntuiască sufletele oamenilor, robii lui Dumnezeu Celui iubitor de oameni și următorii Lui cu toată virtutea. Căci de aceasta se îngrijeau mai mult, cunoscînd că prin fapta aceasta păzește omul asemănarea cu Dumnezeu.

Căci nu este mai mare și mai minunată ispravă decît a se păzi cineva într-această amăgitoare lume pe sine fără de prihană; dar mai vrednic de laude, este acela care se sîrguiește a mîntui și pe aproapele. Căci cu acest milostiv chip se face următor Stăpînului care S-a dat pe Sine la moarte, ca să libereze pe om din robia vrăjmașului. Iar în ce fel au mîntuit pe mulți oameni acești dascăli preaînțelepți, ascultați:

Dumnezeu a făcut lumea aceasta pentru oameni, și aceștia au tîlcuit firea celor ce sînt, adică a tuturor făpturilor pe care le-a făcut Atotputernicul Dumnezeu și prin cunoștința lor s-au făcut înțelepți, încît au cunoscut oamenii pe Ziditorul. Cerurile povestesc slava lui Dumnezeu prin frumusețea și mărimea lor, iar dascălii tîlcuiesc luminat cerurile și pămîntul, adică lumea cea văzută și cea nevăzută, cum este așezarea și rînduiala ei și care este pricina de le-au făcut pe ele Dumnezeu și altele asemenea.

Astfel, se potrivește să zicem graiul psalmistului: *În tot pămîntul a ieșit vestirea lor și la toate marginile lumii au ajuns cuvintele lor.* Ne-a dat preabunul Dumnezeu Testamentul cel Vechi și cel Nou spre mîntuirea noastră și aceștia au primit cu mulțumire poruncile Lui, pe care cu iubire de osteneală le-au păzit ziua și noaptea, cugetînd întru dînsele, și pe sineși făcîndu-se case curate ale Duhului Sfînt; apoi ne povățuiesc și pe noi să petrecem întru dînsele, precum Dumnezeu ne-a poruncit și ne îndreptează, împodobindu-ne obiceiurile cu bună rînduială, și aducîndu-ne de mînă spre cele mai înalte. Dumnezeu S-a întrupat pentru noi, și sfinții aceștia ne tîlcuiesc și ne fac cunoscută taina iconomiei Lui, și ne fac să înțelegem prin oarecare chin preaînțeleapta taină a unirii acesteia.

A trimis pe Sfinții Apostoli să propovăduiască în lume cunoștința lui Dumnezeu, să gonească întunericul închinăciunii de idoli, să lumineze pe neamuri și către Dumnezeu să le întoarcă; s-au trimis și sfinții aceștia să propovăduiască lumii adevărata credință, să izgonească dintr-însa întunericul relei credințe, să se lupte cu ereticii și să-i biruiască, să izbăvească pe oameni de învățăturile cele de suflet pierzătoare, să le vestească dogmele cele drepte și Sfintele Scripturi să ni le tîlcuiască, apoi, către mîntuire și pocăință să ne povățuiască; care lucru îndoit s-a făcut, precum cel ce a luat cei cinci talanți și a cîștigat cu dînșii alți cinci talanți.

A preamărit pe apostoli cu minuni, de care și acești sfinți n-au fost neîmpărtășiți, precum poate fiecare să se înștiințeze în istoria vieții lor. Domnul a învățat toate neamurile prin apostolii Săi; dar cine a rămas neîmpărtășit de cuvintele acestor sfinți? Pe cine n-au învățat și nu învață pînă acum preaînțelepții aceștia? Nu atîta cu filozofești și geometricești științe, pe cît cu firești și bune sfătuiri povățuiesc minunații aceștia. Căci de vreme ce lumea nu a cunoscut pe Dumnezeu cu

înțelepciunea, ei totuși au voit să mîntuiască cu propovăduirea pe cei ce credeau întru El.

Dar pe urmă, fiindcă lumea n-a cunoscut pe Dumnezeu prin propovăduire, precum se cădea, bine a voit să mîntuiască, prin înțelepciunea acestora, pe cei ce vor crede învățăturilor lor. Astfel cu adevărat și mulți s-au mîntuit prin dogmele lor și prin cugetările lor cele preaînțelepte, iar cu frumusețea cea firească a bunei făpturi și cu dulceața cuvintelor lor au adus la pocăință pe mulți.

Pe aceștia îi avem noi oamenii, după Dumnezeu, făcători de bine și păzitori. Aceștia sînt stîlpii cei neclintiți ai credinței noastre, peste care înțelepciunea lui Dumnezeu și-a întărit casa ei, pe care porțile iadului, adică ereticii cei rău credincioși și fără de minte, n-au putut nicidecum s-o clintească. Aceștia sînt, după Sfinții Apostoli, dascăli ai lumii. Pe aceștia îi serbăm și noi astăzi, săvîrșind pomenirea lor cu bucurie și cu credință. Nu precum o prăznuiesc robii pîntecelui, cu băuturi și beții, nu cu multe feluri de bucate și cu benchetuiri; ci precum poftesc aceia, și precum scripturile lor poruncesc, adică, să ne îngrijim de mîntuirea sufletelor noastre, păzind cîte ne-au poruncit de-a pururea pomeniții în scris, urmînd vieții lor, faptele bune și nevoințele lor. Și făcînd cele după puterea noastră, să păzim mîntuitoarele porunci ale Domnului, precum le-au păzit ei; căci atunci cînd îi prăznuim cum se cuvine pe sfinți, atunci și pe Dumnezeu Îl slăvim și pe sfinți îi cinstim, atunci și ei se bucură de noi, slăvindu-se și cinstindu-se.

O! luminători preastrăluciți în toată lumea și decît tăria aceasta mai cinstiți! O! fericită treime, închipuirea, asemănarea și strălucirea Preasfintei Treimi, care v-ați preamărit de Ea, ca cei ce pe Aceasta ați propovăduit-o. Căci pentru dragostea lui Hristos, toate dumnezeieștile Lui porunci le-ați păzit, trupurile voastre cu înfrînare le-ați omorît, pe voi înșivă de toate patimile v-ați curățit, vase cinstite ale Sfîntului Duh v-ați făcut, oglinzi prea strălucite ale lui Dumnezeu v-ați lucrat, cu Dumnezeu prin gîndire v-ați unit, la săvîrșirea faptei bune v-ați suit și ca bărbați desăvîrșiți, la măsura vîrstei lui Hristos ați ajuns.

Oile cele cuvîntătoare ale lui Hristos bine le-ați păscut, sufletele voastre pentru ele le-ați pus și de vreascurile eretice le-ați curățit, pe eretici departe de la ele i-ați alungat, primejdii și izgoniri pentru adevăr ați suferit, pe diavolul și pe slugile lui i-ați biruit, și la fugă i-ați luat. Ne aducem aminte de primejdiile voastre, pe care, pentru buna credință le-ați pătimit, cinstim izgonirile voastre cele nedrepte, care pentru dreptate le-ați suferit, slăvim mucenicia cea grea a pătimirii voastre celei fără de sînge; binecuvîntăm celelalte osteneli și dureri, care ați luat asupră-vă, cu Răsăritul și cu Apusul luptîndu-vă, ca să învățați pe toți.

Încă avem și scripturile voastre cele sfinte, tablele cele de Dumnezeu scrise, ca un al treilea testament, pe care Dumnezeu, prin inimile voastre l-a glăsuit; avem luminarea minții, hrana sufletelor, desfătarea ochilor, dulceața cea de obște și îndulcirea tuturor sfinților, moștenirea cea bine norocită și bogăția cea fericită, care

am luat-o de la voi și o păzim ca pe o vistierie de mare preț, ca să treacă cu diadohisire (urmare) și să rămînă din neam în neam pomenirea voastră veșnică și slava voastră să se păzească în lumea nemuritoare.

Ne rugăm și cerem de la voi, sfinților, să vă aduceți aminte de noi, netrebnicii robii voștri, ca bine primite să fie rugăciunile noastre, să păziți Biserica în pace, precum ați lăsat-o, să ne învredniciți a dobîndi și noi acea negrăită veselie și prea dorita bucurie a întru tot lăudatei și mai presus de ființă Treimi; ca împreună cu voi să slăvim pe Tatăl, pe Fiul și pe Duhul cel Sfînt, pe unul Dumnezeu, Căruia se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, totdeauna, acum și pururea și în vecii cei nesfîrșiți. Amin.

66. SFÎNTUL SFINȚIT MUCENIC IPOLIT ȘI CEI ÎMPREUNĂ CU DÎNSUL
(30 IANUARIE)

Aceștia au fost în vremea împărăției lui Claudiu (41-54), fiind ighemon unul cu numele Vicarie și Ulpiu romanul, Chensorin era întîi sfetnic, cu dregătoria magistru; și fiind tîrît și întrebat, a mărturisit pentru Hristos; de aceea l-au aruncat în temniță. Apoi, multe minuni făcea dînsul cu puterea lui Hristos, încît și un mort a înviat; care lucru văzînd toți ostașii, care se întîmplaseră acolo, au crezut în Hristos; drept aceea, le-au tăiat și capetele lor, fiind 20 la număr.

Apoi, au adus și pe fericita Hrisia fecioara la întrebare, ca pe una ce era creștină; și pe care spînzurînd-o, cu vine de bou au bătut-o și cu foc i-au ars coastele ei, și au aruncat-o în temniță; iar după cîteva zile scoțînd-o, cu pietre i-au fărîmat fălcile ei și cu ciocan de plumb au bătut-o pe spate. Apoi, legînd o piatră de grumajii ei, au aruncat-o în adîncul mării; și astfel sfînta fecioară și-a sfîrșit patima sa cea pentru Hristos. Iar fericitul Savin a fost bătut pe trup cu ciocan greu, spînzurat pe un lemn și ars cu făclii, și răbdînd niște chinuri ca acestea, și mulțumind lui Dumnezeu, și-a dat duhul.

De acestea, înștiințîndu-se marele Ipolit arhiereul, a mers în Roma, la ighemon, și a mustrat sălbăticia și neomenia aceluia, numindu-l băutor de sînge. Iar pe Hristos Dumnezeu L-a mărturisit cu îndrăzneală; deci, a fost bătut de slujitorii ighemonului peste ochi, și alte chinuri i-au dat păgînii, apoi mai pe urmă, legîndu-i mîinile și picioarele, l-au aruncat în mare; și astfel împlinindu-și mucenicia, s-a făcut moștenitor Împărăției lui Dumnezeu.

67. SFINȚII DOCTORI FĂRĂ DE ARGINȚI CHIR ȘI IOAN ȘI SFÎNTA MUCENIȚĂ ATANASIA, CU CELE TREI FIICE ALE EI (31 IANUARIE)

Sfîntul Chir, plăcutul lui Dumnezeu, avusese nașterea și creșterea sa în părțile Egiptului, în cetatea Alexandriei, cea zidită de Alexandru Macedon; el era slăvit cu meșteșugul de doctor și se tămăduiau de către el bolile trupești, neluînd plată, iar cu cuvintele sale cele de Dumnezeu insuflate și cu chipul vieții sale celei îmbunătățite tămăduia sufleteștile neputințe ale oamenilor.

Pentru că, intrînd la cei bolnavi, le spunea, nu de la Galin și de la Hipocrate, ci din așezămintele sfinților prooroci și apostoli, să se ferească de vătămările păcatelor, care se fac pricinuitoare bolilor trupești; căci boala sufletului este mai grea decît toate bolile trupului, și cînd acela bolește cu păcatele, de multe ori se întîmplă că și trupul cade în boală mai grea, dîndu-i Dumnezeu pedeapsă pentru păcate.

Astfel sfîntul învățînd pe bolnavi, încă și cuvîntul lui Dumnezeu propovăduindu-l, pe mulți elini i-a adus la cunoștința adevăratului Dumnezeu și i-a făcut creștini, îngrijind sufletele și trupurile acelora, cu doctorie preaaleasă.

Într-acea vreme Dioclețian (284-305), păgînul împărat, a ridicat prigonire asupra creștinilor. Deci, a fost clevetit Sfîntul Chir, slăvitul doctor alexandrin, la ighemonul Alexandriei, că este creștin și învață pe mulți credința creștinească; ighemonul a poruncit îndată să-l prindă. Dar Sfîntul Chir, înștiințîndu-se de aceasta, a fugit din cetate și din părțile Egiptului și a mers în Arabia. Aceasta a făcut-o, nu temîndu-se de chinuri și de moartea cea pentru Hristos, ci ascultînd cuvintele lui Hristos: *Cînd vă vor izgoni pe voi din cetatea aceasta, fugiți în cealaltă;* apoi, încă vrînd ca să ajute celor de aproape și dorind ca mai bine să se pregătească spre pătimirea pentru Domnul său, întru rînduirea monahicească. Deci, mergînd în Arabia, îndată a luat asupră-și îngerescul chip al monahilor. Dar mai ales, după rînduiala lui Dumnezeu, a fost mergerea lui în Arabia, ca și acolo pe mulți să-i aducă la Hristos, izbăvindu-i de pierzare idolească și apoi la calea mîntuirii să-i povățuiască.

Deci, a lăsat meșteșugul său cel doctoricesc, pentru că a luat de la Dumnezeu darul facerii de minuni, și acum nu cu doftorii și cu ierburi, ci cu rugăciuni și cu cuvîntul tămăduia toate bolile; iar pentru niște faceri de minuni ca acestea, se preamărea numele lui Iisus Hristos; iar mulțime mare de închinători de idoli lăsîndu-și rătăcirea lor, se întorceau la Hristos, adevăratul Dumnezeu.

Sfîntul Ioan era de neam din Edessa, creștin binecredincios și cinstit în rînduiala ostășească. Atunci ridicînd Dioclețian prigonire asupra creștinilor, și-a lăsat rînduiala cea ostășească și slava acestei lumi, patria, casa, neamul și bogăția, pe care, socotindu-le a fi toate gunoaie, s-a dus la Ierusalim, unde, petrecînd cîtăva vreme, a auzit despre Sfîntul Chir și despre minunile ce le făcea; căci străbătuse vestea despre dînsul pretutindeni și dorea foarte mult să-l vadă și să viețuiască împreună cu acel om plăcut lui Dumnezeu.

Drept aceea a mers mai întîi în Alexandria, căutînd pe cel dorit, dar neaflîndu-l acolo, cu dinadinsul întreba despre dînsul unde este. Și înștiințîndu-se că este în Arabia, a mers acolo cu sîrguință și, găsindu-l, s-a lipit de dînsul cu tot sufletul; apoi, s-a făcut singur văzător al minunilor aceluia, și următor al vieții lui celei îmbunătățite.

Într-acea vreme a fost prinsă, spre chinuire pentru Hristos, o femeie iubitoare de Dumnezeu, anume Atanasia, cu cele trei fiice ale ei, ale căror nume sînt: Teoctista, Teodosia și Eudoxia, și le-au dus în cetatea Canon, în care era un ighemon cu numele Sirian. De care lucru auzind Sfîntul Chir și cu Ioan, se temeau ca să nu cadă de la credința în Hristos acele fecioare tinere, care puteau să se înșele nu numai de îngrozirea chinurilor, ci și lesnicios, cu momirile, puteau a fi ademenite, în tînăra lor vîrstă; căci Teoctista, cea mai mare dintre ele, era abia de 15 ani, iar cealaltă, Teodosia, de 13 ani, iar cea mai de pe urmă, Eudoxia, era numai de 11 ani.

Dar Sfîntul Chir se îndoia și despre maica lor Atanasia, ca nu și ea pentru fiice să se plece la păgînătate, nevoind să vadă pe fiicele sale cumplit chinuindu-se și vărsîndu-se sîngele lor fără cruțare; pentru că este știut lucru, că pe mame le doare inima pentru copiii lor.

Astfel, sculîndu-se s-a dus în cetate ca să întărească în mărturisirea în Hristos pe fecioare și pe maica lor și să le facă temătoare de Dumnezeu și îmbărbătate la chinuri. Apoi Sfîntul Ioan a urmat Sfîntului Chir, ducîndu-se amîndoi la cetatea Canon, la Atanasia, cea ținută în legături cu fiicele, pe care le întăreau cu felurite cuvinte de Dumnezeu insuflate, pentru dragostea lui Iisus Hristos, încît cu osîrdie să-și pună sufletele pentru El.

Dar îndată a aflat de aceasta ighemonul Sirian, pentru că ducîndu-se unul din păgîni la dînsul, i-a spus acestea: "Doi oameni oarecare s-au arătat în cetatea noastră, unul în îmbrăcămintea monahicească și altul în cea ostășească și sfătuiesc pe fecioarele cele prinse să nu se închine la zeii noștri, ci să petreacă în credința lor necurată, nici să se supună poruncilor împărătești; apoi, le învață să cinstească pe un oarecare Iisus și Aceluia să-I dea dumnezeiască cinste, nebăgînd seamă de moarte".

Auzind aceasta Sirian, s-a umplut de mînie și a poruncit să-i prindă pe amîndoi și să-i aducă înaintea sa. Deci, au prins pe Sfinții Chir și Ioan și i-au pus la cercetare înaintea păgînului judecător Sirian. Iar el, văzîndu-i, le-a zis:

"Voi, ticăloșilor vrăjmași ai zeilor noștri, vă sîrguiți să amăgiți pe fecioare și să înmulțiți creştineasca credință, cu toate meşteşugirile, spre defăimarea împăratului; dacă ați fost pînă acum nebuni, apoi, măcar acum lepădînd deșarta voastră credință cea plină de toate vrăjile, cu rugăciuni și cu jertfe să milostiviți pe zei spre voi, ca nu numai să scăpați de chinurile cele pregătite vouă, ci să vă învredniciți și de cinste de la noi; iar de nu, aveți să cunoaşteți nu numai mînia lui Sirian și a lui Diocleţian, dar chiar a zeilor pe care îi huliți și care, măcar că sînt huliți, acum vor fi izbăvitori cumpliți ai necinstirii lor".

La acestea Sfinții Chir și Ioan au răspuns, zicînd: "Nouă ne este obiceiul, ca puține să grăim; deci, să știi cu adevărat, că noi nu poftim vreodată nici cinstea voastră cea deșartă, nici de Hristos nu ne vom lepăda, oricît am pătimi pentru El".

Atunci Sirian, aprinzîndu-se de mai multă mînie, a scrîșnit din dinți și a zis către dînșii: "Se cădea vouă, necuraților, ca să fiți mulțumiți cu iubirea de oameni a judecătorului, dacă mai este la voi înțelegere, și lepădîndu-vă de rătăcirea voastră, să scăpați de groaznica certare; dar de vreme ce nu văd la voi decît mîndrie, nesupunere și deșartă înălțare de minte, de aceea nu este nevoie de multe cuvinte, ci se cuvine să ne apucăm de lucru; pentru că așa veți lua și plata cea dorită vouă și chiar nevrînd, vă veți supune poruncii împărătești".

Zicînd aceasta, a poruncit să aducă pe acele fecioare cu maica lor și a început a chinui în multe feluri pe Sfinții Mucenici Chir și Ioan, bătîndu-i cu bicele, sfărîmîndu-i cu toiegele, arzîndu-i cu făclii și mădularele cele arse udîndu-le cu oțet și cu sare. Apoi, frecîndu-le cu pînze aspre de păr, le udau picioarele cu smoală fiartă; și au pus asupra lor toate scornirile chinurilor, nelăsînd nici o tiranie; pe de o parte ca să le izbîndească îndrăznirea lor și să le zdrobească bărbăția, iar pe de alta să înfricoșeze pe fecioarele cele tinere și pe maica lor, care priveau la acea cumplită chinuire. Dar nimic n-a sporit chinuitorul urîtor de Dumnezeu, pentru că nici bărbăția sfinților răbdători de chinuri n-a putut s-o clintească, nici pe fecioare și pe maica lor să le înfricoșeze.

Deci, poruncind să dezlege pe sfinți, a început la fel a chinui pe Sfînta Atanasia și pe fiicele ei, și rău chinuindu-le, s-a umplut de mare rușine, deoarece partea femeiască cea neputincioasă în pătimire cu nimic nu se deosebea de bărbații cei tari și nebiruiți, adică de Sfinții Chir și Ioan, pentru că aceeași dragoste și credință pe care o aveau aceia spre Hristos, aceleași chinuri le pătimeau pentru El și aceeași bărbăție o aveau - întărindu-le Dumnezeu -, și pătimeau ca în trupuri străine, nebăgînd în seamă chinurile; pentru că priveau spre iubitul Mirele lor Hristos Dumnezeu, Care căuta din înălțimea slavei spre pătimirea mireselor Sale și le da ajutor.

Deci, dezlegînd chinuitorul pe sfintele mucenițe, le-a osîndit la tăierea de săbii; iar ele mergînd la moarte, se veseleau ca de nuntă, și s-au tăiat sfintele lor capete, adică al fericitei Atanasia și ale celor trei fiice ale ei, al Teoctistiei, al Teodosiei și al Eudoxiei.

După uciderea Sfintelor Mucenițe, Sfinții Chir și Ioan au fost aduși iarăși la cercetare, iar tiranul a întins vorbă lungă, ca și cum se îngrijea de sănătatea lor, apoi arătîndu-le daruri și punînd de față și chinurile, îi îngrozea cu cea de pe urmă pedeapsă. Dar, după ce a văzut că în zadar se ostenește, a dat asupra lor răspunsul cel mai de pe urmă:

"Lui Chir învățătorul și lui Ioan cel de o credință cu dînsul, care au defăimat porunca împărătească și n-au voit să aducă jertfe marilor zei, poruncim ca după legea împărătească, să li se taie capetele".

Luîndu-i ostașii, le-au tăiat capetele în același loc unde și-au pus sufletele pentru Domnul sfintele fecioare cu maica lor, în 31 de zile ale lunii ianuarie; iar creștinii cei tăinuiți luînd sfintele lor trupuri, în ascuns le-au îngropat cu cinste, în biserica Sfîntului Apostol și Evanghelist Marcu, în osebite morminte, adică într-unul pe Sfinții Mucenici Chir și Ioan, iar în altul pe Sfînta Atanasia cu fiicele ei. Iar după mulți ani, în vremea împărăției dreptcredinciosului împărat Teodosie cel Tînăr (408-450), Sfîntul Chiril, patriarhul Alexandriei (412-444), prin dumnezeiască poruncă, a dus moaștele Sfinților Mucenici Chir și Ioan, în satul ce se numea Manutin, spre izgonirea de acolo a diavolilor celor mulți spre slava lui Hristos Dumnezeul nostru. Amin.

68. CUVIOSUL NICHITA ZĂVORÎTUL (ÎNCHISUL) DIN PECERSCA, EPISCOPUL MARELUI NOVGOROD (31 IANUARIE)

Sînt unii ostași viteji, care nu în ceată s-au obișnuit a face război, ci cîte unul se reped asupra vrăjmașului lor; pe care, deși de multe ori îi lasă Domnul să cadă, ca să nu se înalțe, însă văzînd lupta și bărbăția lor mai dinainte, nu-i lasă pînă în sfîrșit, ci îi ridică și nebiruiți îi pune în față. Din unii ca acei ostași viteji ai lui Hristos s-au aflat în sfînta Mînăstire Pecersca, Cuviosul Isachie, închisul, cum și acest fericit Nichita, despre care vrednicul de laudă Policarp, înștiințîndu-se de la Sfîntul Simeon, mărturisește astfel:

În zilele Cuviosului egumen Nicon, a fost un frate în sfînta Mînăstire Pecersca, anume Nichita; acesta a început a se ruga egumenului să-l binecuvînteze, ca să se nevoiască în singurătate. Iar egumenul îl oprea, zicîndu-i: "O! fiule, nu-ți este de folos, tînăr fiind, să șezi degeaba; mai de folos îți este să șezi cu frații, slujindu-ne, că nu-ți vei pierde plata ta. Singur ai văzut pe fratele nostru Isachie, cum se ispitea în închisoare de diavol, și s-ar fi înșelat, dacă marele dar al lui Dumnezeu nu l-ar fi mîntuit, pentru rugăciunile Cuvioșilor părinților noștri Antonie și Teodosie".

Nichita a răspuns: "Nicidecum, părinte, nu mă voi înșela de un lucru ca acesta; ci cu tărie doresc a sta împotriva mește-șugirilor diavolești, iar iubitorului de oameni Dumnezeu, mă voi ruga ca și mie să mi se dea darul facerii de minuni, precum a dat lui Isachie cel închis, care și pînă acum face multe minuni". Zis-a lui iarăși egumenul: "Mai presus de putere este dorința ta, fiule, ferește-te ca, înălțîndu-te, să nu cazi; eu îți poruncesc ca mai ales să slujești la frați, că pentru ascultarea ta te vei încu-nuna de la Dumnezeu".

Iar Nichita nicidecum nu voia să ia aminte la cele grăite de egumen, neputînd înăbuși rîvna cea mare către viața retrasă; și ceea ce a voit, a și făcut, căci închizîndu-se, a astupat ușa și petrecea, rugîndu-se, fără să iasă. Însă nu după mult timp n-a scăpat de cursele diavolului, căci, în vremea cîntării sale, auzea glas rugîndu-se împreună cu el, și-i venea bună mireasmă negrăită; apoi, de aceasta amăgindu-se, zicea în sine: "De n-ar fi acesta înger, nu s-ar ruga cu mine, nici mirosirea Sfîntului Duh n-ar fi aici".

Deci, a început cu dinadinsul a se ruga, zicînd: "Doamne, arată-te singur mie, ca să Te văd". Atunci s-a făcut glas către dînsul: "Nu mă voi arăta ție, căci ești tînăr, ca nu înălțîndu-te, să cazi". Iar dînsul cu lacrimi a zis: "Nicidecum Doamne, nu mă voi înșela, că m-a învățat egumenul ca să nu iau aminte la înșelăciunea diavolească, ci la Tine, și cele poruncite mie, le voi face". Atunci, balaurul cel pierzător de suflete luînd putere asupra lui, i-a zis: "Cu neputință este omului ca, în trup fiind, să mă vadă; dar iată, îți voi trimite pe îngerul meu, ca să petreacă cu tine, iar tu să-i faci voia lui".

Apoi îndată a stat înaintea lui diavolul în chip de înger, iar Nichita căzînd, i s-a închinat lui ca unui înger, și i-a zis diavolul: "De acum să nu te mai rogi, ci citește cărți, și așa te vei afla cu Dumnezeu vorbind, și vei da cuvînt folositor celor ce vor veni la tine, iar eu de-a pururea mă voi ruga Făcătorului tuturor pentru mîntuirea ta". Crezînd închisul cele grăite, și înșelîndu-se și mai mult cu mintea, nu se mai ruga, ci se sîrguia la citirea cărților, iar pe diavol îl vedea neîncetat rugîndu-se pentru dînsul. Apoi cu cel ce venea la el, vorbea mult din Scriptură, pentru folosul sufletului, după aceea a început a prooroci. Și se făcuse slăvit, încît toți se mirau de împlinirea cuvintelor lui.

Altădată a trimis la voievodul Iziaslav, zicînd: "Astăzi unii uciseră pe voievodul Gleb Sviatoslavici în Zavolocia; degrab să trimiți pe fiul tău Svatopolk, la

scaunul Novogradului". Și precum a zis, așa a și făcut; căci, după cîteva zile, a venit înștiințare despre uciderea voievodului Gleb. Și după aceasta mai mult a străbătut vestea că cel închis este prooroc și foarte mult îl ascultă domnii și boierii. Că, deși nu știe diavolul ceea ce are să fie, ci ceea ce singur a făcut și a învățat pe oamenii cei răi, adică să ucidă, sau să fure, acestea le spune. Deci, cînd veneau la cel închis cei ce voiau să audă cuvînt de mîngîiere de la el, atunci diavolul, cel ce i se părea înger, îi spunea lui toate cele ce li se întîmplau lor, și el aceleași le proorocea.

Deci, nu putea nimeni să se întrebe cu Nichita din cărțile Legii vechi, căci știa pe de rost: Facerea, Ieșirea, Leviticul, Numerii, Judecătorii, Cărțile împăraților și toate proorociile după rînduială, cum și toate cărțile evreiești le știa bine; iar sfintele cărți evanghelicești și apostolești, care s-au dat spre îndreptarea și întărirea noastră, niciodată nu voia să le vadă sau să le audă, nicidecum să le citească, dar nici pe altul să vorbească către el din Noul Așezămînt; pentru aceea s-a cunoscut de toți că este înșelat de vrăjmașul.

Deci, aceasta nesuferind-o, au mers la cel înșelat cuvioșii părinți: Nicon egumenul, Ioan, care a fost egumen după dînsul, Pimen pustnicul, Isaia, care a fost episcopul Rostovului, Matei, mai înainte văzătorul, Isachie, închisul Pecerscăi, Agapit, doctorul, Grigore, făcătorul de minuni, Nicolae, care a fost episcop al Tmutaracanului, Nestor, scriitorul de ani, Grigore, făcătorul de canoane, Teoctist, mai înainte văzător; toți aceștia, străluciți cu faptele bune, mergînd acolo, făceau rugăciuni către Dumnezeu pentru Nichita, gonind pe diavol dintr-însul. Apoi, scoțînd pe Nichita afară, îl întrebau ca să le spună ceva din Vechiul Așezămînt, iar el se jura că niciodată n-a citit acele cărți, pe care mai înainte le știa pe de rost. Ba încă nici un cuvînt nu știa, încît abia l-au învățat pe el slovele.

Atunci, cu rugăciunile cuvioșilor părinți, venindu-și în sine, și-a mărturisit greșeala sa cu amar, deprinzîndu-se apoi spre mare înfrînare și ascultare; apoi a avut o curată și smerită viață, încît a covîrșit pe toți cu fapta bună. Iar iubitorul de oameni Dumnezeu, văzînd atîta nevoință a fericitului și netrecîndu-i cu vederea cele de mai înainte fapte bune ale lui, în care din tinerețe se deprinsese, a primit adevărata lui nevoință; și precum a primit pocăința Sfîntului Petru, cel ce se lepădase de trei ori, zicîndu-i: *Paște mielușeii Mei, păstorește oile Mele*, același semn de pocăință bine primită i-a dat fericitului Nichita.

Căci, pentru multa sa dragoste, spre paza poruncilor, l-a făcut păstor al cuvîntătoarei Sale turme, suindu-l la scaunul episcopiei Novgorodului, unde, spre încredințarea iertării sfîntului de alunecarea cea mai dinainte, i-a preamărit îmbunătățita lui viață cu darul facerii de minuni; căci, odată, fiind secetă, s-a rugat lui Dumnezeu și a căzut ploaie din cer. Asemenea și aprinderea cetății, cu rugăciunile sale a stins-o; și multe alte minuni făcea.

Astfel bine păscînd turma sa cea cuvîntătoare, s-a mutat către Domnul, la veșnica viață, în anul 6606 (1098, d. Hr.), în 31 de zile ale lunii ianuarie; el a fost pe

scaunul marelui Novgorod 13 ani şi l-au îngropat cu cinste în preajma bisericii celei mari, a sfinţilor dumnezeieştilor părinţi Ioachim şi Ana. După aceasta, au trecut 453 de ani, de cînd trupul fericitului Nichita era ascuns în mormînt; iar la anul 7059, (1551 d. Hr.), în vremea stăpînirii dreptcredinciosului împărat Ioan, singur stăpînitor a toată Rusia, fiul marelui domn Vasile, în zilele mitropolitului Macarie şi ale arhiepiscopului marelui Novgorod, Teodosie, s-au aflat moaştele arhiereului Nichita, întregi şi nerisipite, care izvorăsc multe tămăduiri celor ce merg cu credinţă acolo pînă astăzi.

Dumnezeului nostru fie slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

B. VIEŢILE SFINŢILOR PE LUNA IANUARIE (CUPRINS)

Versiune fara diacritice | Vieţile Sfinţilor | Home Page

Ziua întîi

- Cuvînt la Tăierea împrejur a Domnului nostru Iisus Hristos
- Sfîntul Ierarh Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareei Capadociei
- Sfîntul Mucenic Vasile din Ancira

Ziua a doua

- Sfîntul Ierarh Silvestru, Episcopul Romei
- Sfîntul Preacuviosul Serafim de Sarov

Ziua a treia

- Sfîntul Prooroc Maleahi
- Sfîntul Mucenic Gordie

Ziua a patra

- Soborul Sfinţilor şaptezeci de Apostoli
- Cuviosul Teoctist din Sicilia
- Sfîntul Mucenic Zosima

Ziua a cincea

- Sfinţii Mucenici Teopempt şi Teona
- Sfînta Cuvioasa Sinclitichia
- Cuvioasa Apolinaria, fecioara

Ziua a șasea

- Cuvînt la Botezul Domnului

Ziua a șaptea

- Soborul Sfîntului Ioan Botezătorul
- Cuvînt despre cinstita mînă a Sfîntului Ioan Botezătorul

Ziua a opta

- Cuviosul Părinte Gheorghe Hozevitul
- Cuvioasa Maică Domnica
- Sfinții Mucenici Iulian și Vasilisa și cei împreună cu dînșii
- Cuviosul Grigorie de la Pecersca

Ziua a noua

- Sfîntul Mucenic Polieuct
- Cuviosul Părinte Eustratie

Ziua a zecea

- Sfîntul Ierarh Grigorie, Episcopul Nisei
- Sfîntul Ierarh Dometian, Episcopul Melitinei
- Cuviosul Părinte Marchian, prezviterul
- Cuviosul Antipa de la Calapodești

Ziua a unsprezecea

- Cuviosul Teodosie cel Mare, începătorul vieții de obște

Ziua a douăsprezecea

- Sfînta Muceniță Tatiana, fecioara
- Sfîntul Mucenic Petru

Ziua a treisprezecea

- Sfinții Mucenici Ermil și Stratonic
- Cuviosul Iacob din Nisibe
- Cuviosul Părinte Maxim Cavsocalivitul

Ziua a paisprezecea

- Cuvioșii Părinți uciși în Muntele Sinai

- Cuvioşii Părinţi ucişi în Sinai şi Rait
- Cuvioşii Părinţi Simion şi Sava, ctitorii Mînăstirii Hilandarul

Ziua a cincisprezecea

- Cuviosul Părinte Pavel Tebeul
- Cuviosul Părinte Ioan Colibaşul

Ziua a şaisprezecea

- Cinstirea lanţului Sfîntului Apostol Petru
- Sfinţii Mucenici şi fraţi Pevsip, Elasip, Mesip, Neonila şi cei împreună cu dînşii

Ziua a şaptesprezecea

- Cuviosul Părintele nostru Antonie cel Mare

Ziua a optsprezecea

- Sfîntul Atanasie Mărturisitorul, Arhiepiscopul Alexandriei

Ziua a nouăsprezecea

- Cuviosul Părinte Macarie Egipteanul
- Cuviosul Părinte Macarie Alexandrinul
- Sfînta Muceniţă Eufrasia fecioara

Ziua a douăzecea

- Cuviosul Părinte Eftimie cel Mare

Ziua a douăzeci şi una

- Cuviosul Părinte Maxim Mărturisitorul
- Sfîntul Mucenic Neofit
- Sfinţii Mucenici Valerian, Candid, Achila şi Evghenie din Trapezunta
- Sfînta Muceniţă Agnia fecioara

Ziua a douăzeci şi doua

- Sfîntul Apostol Timotei din cei şaptezeci
- Sfîntul Mucenic Anastasie Persul

Ziua a douăzeci şi treia

- Sfinţii Mucenici Clement, Episcopul Ancirei, Agatanghel şi cei împreună cu dînşii
- Sfîntul Paulin Milostivul, Episcop de Nola

Ziua a douăzeci și patra

- Cuvioasa Xenia

Ziua a douăzeci și cincea

- Sfîntul Ierarh Grigorie Teologul, Patriarhul Constantinopolului
- Sfîntul Ierarh Betranion, Episcopul Tomisului

Ziua a douăzeci și șasea

- Cuvioşii Xenofont şi Maria cu fiii lor Ioan şi Arcadie

Ziua a douăzeci și șaptea

- Aducerea moaştelor Sfîntului Ioan Gură de Aur în Constantinopol

Ziua a douăzeci și opta

- Cuviosul Părinte Efrem Sirul
- Cuviosul Efrem, Episcopul Periaslavului
- Cuviosul Efrem, făcătorul de minuni

Ziua a douăzeci și noua

- Aducerea moaştelor Sfîntului Mucenic Ignatie Teoforul
- Cuviosul Lavrentie din Pecersca

Ziua a treizecea

- Sfinţii Trei Ierarhi, Vasile cel Mare, Grigorie Teologul şi Ioan Gură de Aur
- Sfîntul Sfinţitul Mucenic Ipolit şi cei împreună cu dînsul

Ziua a treizeci și una

- Sfinţii Mucenici Chir şi Ioan şi Atanasia cu fiicele ei
- Cuviosul Nichita, din Pecersca, Episcopul Novgorodului

VI. FEBRUARIE

1. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC TRIFON
(1 FEBRUARIE)
(DUPĂ SFÎNTUL SIMEON METAFRAST)

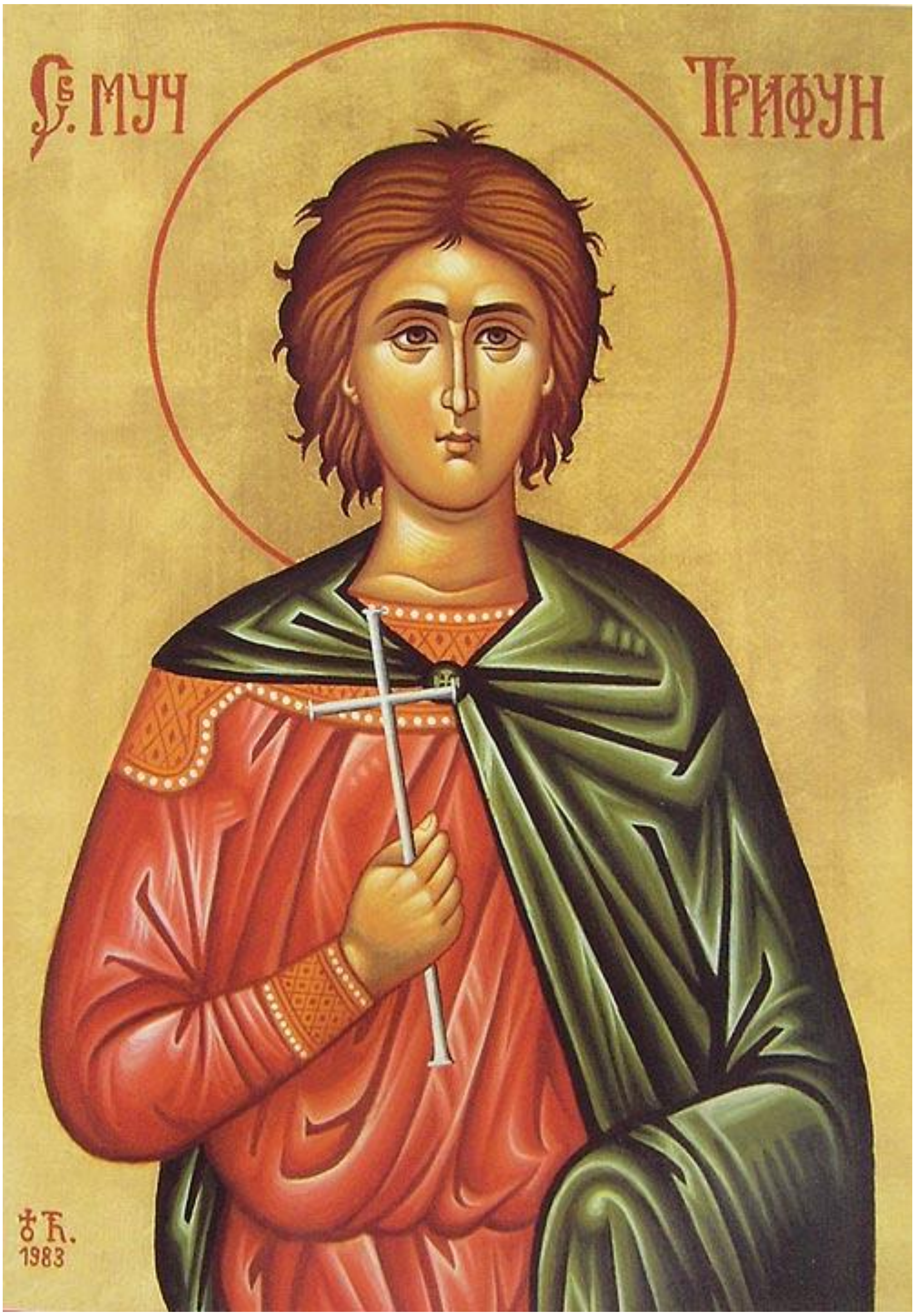

În părțile Frigiei, în satul ce se numea Campsada, care era aproape de cetatea Apamia, s-a născut Sfîntul Trifon, din părinți dreptcredincioși. Încă de cînd era prunc, preabunul Dumnezeu a binevoit a sălășlui într-însul harul Sfîntului Duh și a-i hărăzi darul de a face minuni, ca nu numai din gura pruncului aceluia, ci și din faptele lui cele minunate să se săvîrșească laudă. Tămăduia toate bolile, dar mai ales avea stăpînire asupra diavolilor. Numai cît auzeau pomenindu-se numele lui, fugeau din cei ce pătimeau. Deci, spre încredințarea minunilor lui celor multe pe care le-a săvîrșit, vom descrie una, ca de la început să înțelegeți toată viața lui.

După moartea lui August, Cezarul, în anul 295 a pus stăpînire pe împărăția Romei Gordian care, deși era închinător de idoli, nu-i prigonea pe creștini. Acela avea o fiică preafrumoasă, învățată și înțeleaptă, anume Gordiana, pe care, fiind la vîrsta căsătoriei, mulți dintre cei mai mari și slăviți boieri doreau să o logodească cu fiii lor, din cauza frumuseții și înțelepciunii ei. În acea fecioară însă, prin voia lui Dumnezeu intrînd diavolul, o muncea neîncetat, aruncînd-o în foc și în apă. Și nu puțină mîhnire aveau părinții și plîngeau amar. Deci aduceau la ea doctori înțelepți și nimic nu-i puteau face.

Atunci, singur diavolul, prin voința lui Dumnezeu, a strigat, zicînd: "Nimeni nu va putea să mă izgonească de aici, decît numai tînărul Trifon!" Îndată împăratul a trimis în toată lumea ca să-l caute pe Trifon. Au adus mulți cu acel nume, dar nici unul n-a putut să izgonească pe diavol din fiica împăratului, pînă ce l-au aflat pe Sfîntul Trifon, tînărul, în părțile Frigiei, în satul Campsada, lîngă un izvor, păscînd gîștele. Acesta a fost adus degrabă la Roma, avînd pe atunci numai 17 ani.

Cînd s-a apropiat sfîntul de Roma, a cunoscut diavolul venirea lui și, muncind cumplit pe fecioară, striga: "Nu pot să locuiesc aici mai mult, că aproape este Trifon, care după trei zile va sosi și nu pot să rabd mai mult". Așa strigînd vicleanul duh, a ieșit dintr-însa. A treia zi, sosind în cetate Sfîntul Trifon și ducîndu-l în palatele împărătești, a fost primit cu dragoste de către împărat, pentru că l-a cunoscut împăratul după cuvintele acelea pe care le-a grăit diavolul cînd a ieșit din fiica lui. Dar, ca să știe mai cu încredințare cum că Trifon a tămăduit pe fiica lui, l-a rugat să le arate pe diavol, ca să-l vadă cu ochii lor. Atunci sfîntul a petrecut în post și în rugăciune șase zile și a primit de sus mai mare și mai puternică stăpînire peste duhurile cele necurate.

A șaptea zi, răsărind soarele, a mers împăratul la fericitul Trifon cu suita sa, vrînd să vadă pe diavol cu ochii lui. Sfîntul Trifon, plin de Duhul Sfînt și cu ochii minții privind pe nevăzutul duh, i-a zis: "Ție îți grăiesc, duhule necurat, în numele Domnului meu Iisus Hristos, arată-te înaintea celor ce sînt aici și le descoperă chipul tău cel nerușinat, apoi, spune-le neputința ta". Deci, îndată s-a arătat diavolul înaintea tuturor, în chip de cîine negru, avînd ochii ca de foc și capul plecat spre pămînt. Atunci îl întrebă sfîntul: "Cine te-a trimis aici, demone, ca să intri în această fecioară? Pentru ce ai îndrăznit a intra în cea creată după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, singur fiind, fără de chip, neputincios și plin de toată rușinea?" Răspuns-a diavolul:

"Sînt trimis de tatăl meu, care este începător a toată răutatea. El se numește Satana și locuiește în iad; el mi-a poruncit să chinuiesc pe fecioara aceasta".

Apoi l-a întrebat sfîntul iarăși: "Cine v-a dat vouă putere să îndrăzniți spre făptura lui Dumnezeu?" Diavolul, deși nu voia, dar fiind silit de puterea cea nevăzută a lui Dumnezeu, a spus adevărul în auzul tuturor: "Noi nu avem putere asupra celor ce cunosc pe Dumnezeu și care cred în Hristos Fiul, Unul născut, pentru care Petru și Pavel au murit aici. De aceea noi cu frică fugim afară numai cînd vom avea voie să-i aducem cuiva ispite ușoare. Dar asupra celor ce nu cred în Dumnezeu și în Fiul Său și asupra celor ce umblă în toate poftele lor, făcînd lucrurile cele plăcute nouă, asupra acelora luăm stăpînire, ca să-i chinuim pe ei. Lucrurile cele plăcute nouă sînt acestea: închinarea la idoli, hula, desfrînările, farmecele, zavistia, uciderea și mîndria. Cu aceste lucruri și cu cele următoare lor, înfășurîndu-se oamenii ca în niște lanțuri, se înstrăinează de Dumnezeu, Ziditorul lor, și de bunăvoie se fac prieteni nouă și împreună cu noi vor lua chinurile veșnice".

Auzind acestea, împăratul și cei ce erau împreună cu el s-au umplut de spaimă și mulți, lepădîndu-se de păgînătate, au crezut în Hristos; iar credincioșii s-au întărit în credință și au preamărit pe Dumnezeu. Sfîntul Trifon a poruncit diavolului să se ducă în mijlocul focului din iad; apoi diavolul a pierit. Impăratul, dînd multe daruri sfîntului, l-a liberat cu pace la locașul lui, însă sfîntul, tot ceea ce a luat de la împărat a dăruit săracilor pe drum și întorcîndu-se în patria sa singur, se îndeletnicea în lucrurile cele obișnuite lui, tămăduind bolnavii și plăcînd lui Dumnezeu prin viața cea sfîntă și neprihănită.

După Gordian împăratul, a venit la împărăție Filip, dar și acela, neîmpărățind mult, a fost ucis de ostașii săi, iar după dînsul a împărățit Deciu, tiranul. Acesta, prigonindu-i cumplit pe creștini, a ucis mulți dintre ei prin diferite chinuri, iar pe mulți fricoși i-a întors de la Hristos, aducîndu-i la închinarea de idoli poruncind tuturor eparhilor săi și ighemonilor, care erau prin toată lumea, să verse fără cruțare nevinovatul sînge al creștinilor care nu voiau să se închine idolilor.

În acea vreme era la Răsărit un eparh, anume Acvilin. La acela a fost clevetit Sfîntul Trifon că este creștin și că știind meșteșugul doctoricesc, umblă prin țări și tămăduiește bolnavii și apoi învață pe mulți și îi înșeală a crede în Hristos, iar porunca împărătească n-o ascultă și batjocorește pe marii zei. Deci, îndată a trimis ostași în părțile Frigiei, ca să caute pe Trifon, pe care degrabă l-au găsit, pentru că nu putea să se ascundă făclia ce ardea cu rîvna cea după Dumnezeu, luminînd pe oameni prin credința cea dreaptă și prin fapte bune. Dar Sfîntul Trifon, auzind de cei ce-l căutau, n-a fugit de ei în pustie, nici nu s-a ascuns în munți sau în prăpăstiile pămîntului, ci, înarmîndu-se cu rugăciunea și cu semnul crucii, cu îndrăzneală s-a apropiat de cei ce-l căutau și, dîndu-se în mîinile lor, mergea cu veselie la Acvilin, eparhul, care atunci era în cetatea Niceei. Cînd Acvilin a stat la judecată cu multă mîndrie, înconjurîndu-l purtătorii de arme, fiind de fată fruntașii, slugile și mult popor, atunci

Pompian Scriniarie, cel mai mare dregător, a zis către eparh: "Tînărul din cetatea Apamia, cel trimis la măria ta, iată stă înaintea judecății tale celei strălucite".

Acvilin, eparhul, a zis: "Cel ce stă de față să ne spună numele său, patria, slujba și norocul său, apoi să-și mărturisească credința". Sfîntul a zis: "Numele îmi este Trifon, iar patria îmi este Campsada, care este aproape de cetatea Apamia; noroc la noi nu este, nici nu s-a auzit cîndva; căci credem că toate se fac cu dumnezeiasca purtare de grijă și cu negrăita Lui înțelepciune, iar nu cu norocul, nici prin mersul stelelor, nici din întîmplare, precum credeți voi. Sînt liber și numai lui Dumnezeu slujesc, iar Hristos este credința mea, Hristos slava mea și cununa laudei mele".

Eparhul zise: "Socotesc că pînă acum n-ai auzit de porunca împărătească cum ca tot omul care se numește creștin și nu se închină zeilor să se dea la moarte silnică; deci, înțelepțește-te și întoarce-te de la acea înșelătoare credință, ca să nu fii aruncat în foc". Sfîntul Trifon a răspuns: "O! de m-aș învrednici să mă sfîrșesc prin foc și prin toate muncile, pentru numele lui Iisus Hristos, Domnul și Dumnezeul meu!". Eparhul a zis: "O! Trifon, te sfătuiesc să jertfești zeilor, căci te văd tînăr cu trupul și desăvîrșit cu înțelepciunea și nu voiesc să mori așa rău". Sfîntul Trifon a răspuns: "Desăvîrșită înțelepciune voi avea de voi aduce Dumnezeului meu cea mai desăvîrșită mărturisire și de voi păzi neschimbată dreapta credință în El, ca pe o comoară de mare preț, și de voi fi adus jertfă Celui ce s-a jertfit pentru mine". Eparhul a zis: "Focului voi da trupul tău, iar sufletul tău cu pedeapsă și mai cumplită îl voi chinui". Sfîntul a răspuns: "Tu mă îngrozești cu focul care se stinge și al cărui sfîrșit este cenușa. Eu pe voi necredincioșii vă îngrozesc cu focul cel veșnic și nestins. Depărtează-te de la înșelăciune și cunoaște pe adevăratul Dumnezeu, ca să nu te căiești mai pe urmă, cînd vei cădea în focul cel veșnic".

Acvilin, umplîndu-se de mînie, a poruncit să-l bată pe sfîntul, spînzurîndu-l pe lemn. Auzind aceasta, fericitul Trifon, îndată și-a dezbrăcat hainele cu îndrăzneală și cu osîrdie și-a dat trupul cel frumos în mîinile prigonitorilor, spre bătăi. Deci, legîndu-i mîinile la spate, l-au spînzurat și au început să-l bată. Fiind bătut tare, trei ceasuri, a răbdat bărbătește, căci n-a strigat, nici n-a gemut, ci tăcea, primind nenumărate lovituri. După bătaia aceea, eparhul Acvilin i-a zis: "Pocăiește-te Trifon, lepădînd nebunia ta; făgăduiește a te închina zeilor, pentru că nimeni, împotrivindu-se poruncii împărătești, n-a putut să scape de moartea cea amară". Sfîntul a răspuns: "Și eu îți zic că nimeni, lepădîndu-se de Hristos, cerescul Împărat, nu va putea să moștenească viața veșnică, ci va fi trimis în focul cel veșnic, care niciodată nu se stinge".

Zis-a eparhul: "Împărat ceresc nu este altul decît numai Zeus, fiul lui Saturn, acela este tatăl zeilor și al oamenilor, căruia de nu i se închină cineva, nu poate să fie viu. Aceluia și tu ești dator a te închina, ca să te arăți vrednic de această viață dulce".

Sfîntul a răspuns: "Să fie asemenea lui Zeus, zeului tău, toți cei care se închină lui și toți cei ce nădăjduiesc în el și despre care se povestește că era, la început, între

vrăjitori și fermecători, cel mai nelegiuit începător a tot lucrul necurat și fără de Dumnezeu. După a cărui moarte, oamenii care au urmat faptelor lui cele rele i-au făcut idoli de aur și de argint și l-au numit zeul lor, ca astfel să-l aibă sprijinitor la necurăția și fărădelegea lor. De vreme ce zeul lor era astfel, cu aceste obiceiuri, zei s-au numit de următorii lor și ceilalți oameni răi. Deci, voi, urmînd predaniilor celor necurate și basmelor celor mincinoase, vă închinați idolilor celor neînsuflețiți și muți, defăimînd pe Dumnezeul cel viu, care a făcut cerul, a întemeiat pămîntul pe ape, a revărsat văzduhul și, după ce a dat ființă la toată materia cea zidită, a pus stăpîn peste toate pe omul pe care l-a creat. Acesta, fiind înșelat de zavistnicul șarpe și căzînd în nenumărate răutăți, Dumnezeu Cuvîntul s-a milostivit a se întrupa, apoi a murit pe cruce și s-a îngropat, iar a treia zi, înviind, s-a suit la ceruri și șade de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl, pînă ce-L va cunoaște pe El toată zidirea. După aceea, iarăși va veni din ceruri, cu putere și cu multă slavă, cînd va răsplăti fiecăruia după faptele lui. Acesta este Dumnezeul dumnezeilor și Împăratul împăraților, Judecătorul viilor și al morților, iar cei ce vă par vouă că sînt dumnezei, aceia sînt para focului celui veșnic, împreună cu toți cei ce se închină lor".

După aceasta, eparhul Acvilin mergînd la vînat, a poruncit să ducă după el pe Sfîntul Trifon, legat de un cal. Nu era ușor chinul acela al sfîntului, căci i se rupeau degetele picioarelor, nu numai că erau goale, fiind atunci ger cumplit, ci și fiindcă îl călcau picioarele calului, iar tălpile se roșeau. Însă mucenicul, privind către Dumnezeu și înfierbîntîndu-se de dragostea lui, nu socotea durerea, ci cînta cuvintele lui David: *Săvîrșește pașii mei în cărările Tale, ca să nu mi se clatine pașii*. Și iarăși: *Îndreaptă Tu pașii mei, Doamne, după cuvîntul Tău și fă să nu mă stăpînească toată fărădelegea.* Apoi rostea adeseori și cuvintele Sfîntului întîi mucenic Ștefan, zicînd: "Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta!"

Atunci eparhul, întorcîndu-se tîrziu de la vînat, a pus de față iarăși pe mucenic și i-a zis: "Acum, o! ticălosule, socotit-ai înțelepțește a aduce jertfe zeilor sau petreci încă în nebunia ta cea veche?" Sfîntul răspunse: "Tu singur ești plin de nebunie și de necunoștință, că te-a orbit diavolul, încît nu poți să cunoști pe Ziditorul tuturor și să I te închini Lui, iar eu sînt înțelept, nedepărtîndu-mă de Hristos, Care mă mîntuiește". Atunci eparhul a poruncit să ducă pe sfîntul în temniță, iar el s-a dus în hotarele dimprejur și a zăbovit acolo cîteva zile. Apoi, întorcîndu-se iarăși în Niceea, a stat la judecată și, punînd de față pe Sfîntul Trifon, i-a zis: "Nu te-a pedepsit de ajuns vremea cea îndelungată, fiind în legături, ca să te supui poruncii împărătești și să te închini la zei?" Sfîntul răspunse: "Domnul și Dumnezeul meu, Iisus Hristos, Căruia îi slujesc cu inimă curată, m-a certat și m-a întărit ca să-mi păzesc credința neschimbată și nemișcată. Deci Lui, unuia, adevăratului împărat și Dumnezeu mă supun și către El mă plec; iar mîndria ta și pe a împăratului tău o defăimez și mă întorc de la cei ce se cinstesc de voi".

Eparhul a zis către slujitori: "Bateți-i piroane ascuțite în picioare și, purtîndu-l prin cetate, bateți-l mereu". Îndată făcînd slujitorii acestea, purtau pe sfîntul și îl tîrau prin toată cetatea bătîndu-l, încît pătimea cumplită durere la picioare, nu numai

pentru piroanele cele bătute într-însele, dar și din pricina gerului cel greu și a omătului, pentru că atunci era iarnă grea. Însă bunul pătimitor, avînd pe Hristos înaintea sa și privind la răsplătirile ce au să fie, toate acelea le răbda cu mulțumire. Apoi, aducîndu-l iarăși înaintea eparhului, se mira de o răbdare ca aceea a sfîntului și i-a zis: "Pînă cînd, o, Trifon, vei disprețui chinurile? Pînă cînd nu te va atinge mulțimea durerilor?" Sfîntul răspunse: "Pînă cînd și tu nu vei cunoaște puterea lui Hristos care este în mine? Pînă cînd nu încetezi a ispiti pe Duhul Sfînt, o, ticălosule? Oare încă n-ai înțeles că este nebiruită puterea cea mare a lui Hristos?"

Atunci tiranul, umplîndu-se de mînie, a poruncit să-i lege mîinile la spate și, spînzurîndu-l iarăși de lemn, să-l bată cu toiege fără cruțare, apoi cu făclii să-i ardă coastele. Făcînd acestea toți slujitorii prigonitorului cu mare sîrguință, îndată a strălucit o lumină din cer și o cunună prea frumoasă se pogora pe capul lui și pe care văzînd-o, prigonitorii au căzut de frică. Sfîntul Trifon, simțind ajutorul care îi venise de sus, s-a umplut de bucurie și de veselie, încît zicea: "Mulțumesc, Ție, Doamne, că nu m-ai lăsat să fiu fără ajutor în mîinile vrăjmașilor mei și mi-ai umbrit capul în ziua cea de război, mi-ai dat scăpare de mîntuire și dreapta ta m-a primit. Acum mă rog Ție, Doamne, să fii totdeauna cu mine, întărindu-mă și apărîndu-mă, mă învrednicește ca, fără de împiedicare, să săvîrșesc această nevoință și să mă învrednicesc să cîștig cununa dreptății, cu toți cei ce au iubit numele Tău cel sfînt, că Tu unul ești preamărit în veci, amin".

După aceasta, tiranul, chemînd iarăși înaintea sa pe sfîntul, fiind dezlegat, a început a-l măguli și a-i zice: "Adu jertfă, Trifone, marelui Zeus, închină-te chipului împăratului și te voi elibera cu cinste și cu daruri!". Sfîntul Trifon, zîmbind, a zis: "Dacă pe împăratul singur l-am defăimat și am nesocotit poruncile lui cele nebune, apoi oare să mă închin chipului celui neînsuflețit? Aceasta nu se poate. Cît despre Zeus și despre ceilalți zei mincinoși ai tăi, să întrebi pe cei ce li se pare că sînt înțelepți între voi: ce fel de basme se născocesc despre dînșii. Căci ei, sîrguindu-se să acopere faptele lor necurate, au schimbat numele lor la alte lucruri, numind cerul Zeus, văzduhul Ira, pămîntul Demetra, marea Poseidon, soarele Apolon, luna Diana. Ai voștri făcători de basme au dat numele zeilor voștri la obiceiurile și patimile omenești, astfel: mînia și războiul le-au numit Ares, iar patima desfrînării Afrodita; și așa, părăsind pe Dumnezeu, ziditorul tuturor, nebunește ați umplut lumea de idoli și ați cinstit mai mult făptura decît pe Făcătorul. Dar nu numai singuri căzînd din înțelegerea cea sănătoasă și din calea cea dreaptă în prăpastia cea pierzătoare de suflet vă surpați cu capul în jos, ci și pe noi vă sîrguiți a ne trage acolo cu voi, ca să fim părtași la aceeași prăpastie și pierzare a voastră. Nimic nu veți spori, o, înșelătorilor, pentru că nu veți putea, ca pe cei ce nădăjduiesc cu adevărat spre Dumnezeul cel tare și viu să-i întoarceți din calea cea dreaptă și să-i plecați la idolii voștri".

Auzind Acvilin, s-a mirat de niște cuvinte ca acestea și, umplîndu-se mai mult de mînie, a poruncit să-l bată mai aspru. Deci bătură pe sfîntul, fără milă, multă vreme. Văzînd tiranul că nu poate să urnească stîlpul cel nemișcat și să-l întoarcă de la credința lui Hristos, a dat împotriva lui această poruncă: lui Trifon cel din Apamia,

care s-a împotrivit poruncii împărăteşti şi nevrînd să aducă jertfă zeilor, după multe chinuri ce i-am dat, să i se taie capul. Atunci îndată l-au luat ostaşii şi l-au scos la locul de tăiere. Sfîntul mucenic, stînd spre răsărit, s-a rugat lui Dumnezeu, spunînd: "Doamne, Dumnezeul Dumnezeilor şi Împărate al împăraţilor, mai sfînt decît toţi sfinţii; Îţi mulţumesc că m-ai învrednicit a săvîrşi nevoinţa aceasta fără poticnire. Acum mă rog ţie, să nu se atingă de mine vicleana mînă a vrăjmaşului celui nevăzut, nici să mă pogoare în adîncul pierzării, ci să mă duci cu sfinţii Tăi îngeri în locaşurile cele iubite şi fă-mă moştenitor al împărăţiei Tale celei dorite. Primeşte în pace sufletul meu şi pe toţi care mă vor pomeni pe mine, robul Tău, şi întru pomenirea mea Îţi vor aduce sfinte jertfe. Ascultă-i din înălţimea sfinţirii Tale şi caută spre dînşii din sfînt locaşul Tău, dîndu-le lor îndestulate şi nestricăcioase dăruiri, că Însuţi eşti bun şi îndurat dătător în vecii vecilor".

Astfel rugîndu-se sfîntul, mai înainte de a i se tăia capul, Domnul a luat sufletul lui în mîinile Sale, iar cinstitul lui trup a rămas mort la pămînt, pe care fraţii cei ce erau în Niceea învelindu-l cu pînze subţiri şi curate şi ungîndu-l cu arome voiau să-l îngroape la dînşii, pentru apărarea cetăţii lor. Dar sfîntul li s-a arătat şi le-a poruncit să ducă moaştele sale în satul Campsada, unde s-a născut; şi au făcut după porunca lui. Astfel, Sfîntul Trifon, cel din tinereţe plăcut lui Dumnezeu şi sfinţit, aducînd mulţime de oameni la Hristos şi tămăduind nenumărate boli în popor, după multe chinuri - pe care pentru adevăr le-a suferit -, s-a încununat cu cununa nestricăciunii de la Tatăl, de la Fiul şi de la Sfîntul Duh, cel Unul în Treime Dumnezeu, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

2. CUVIOSUL PĂRINTELE NOSTRU VENDEMIAN, CEL CE A PUSTNICIT ÎN MUNTELE SFÎNTULUI AVXENTIE (1 FEBRUARIE) (TRADUS DIN GRECEŞTE)

Acest sfînt s-a născut în Misia cea mare, ce era în timpurile vechi cinstită de elini, care erau nişte nebuni şi nişte nerecunoscători. Acum este pretutindeni cinstită pentru credinţa, iubirea de Hristos şi îmbunătăţita petrecere a locuitorilor ei, a căror veste pentru faptele cele bune a ajuns pînă în Britania, Italia şi pînă la stîlpii lui Iraclie (strîmtoarea Gibraltar).

Apoi, ca să arate că şi din partea de răsărit este aceeaşi bunăvestire, a odrăslit şi pe bunul Vendemian, care a dorit atîta necîştigare, încă din tinereţe, încît n-a agonisit nicidecum aur, argint sau aramă la brîul său, ci umbla cu o haină, fără alt veşmînt şi neîncălţat. Nici traistă nu purta pentru pîine, după stăpîneasca poruncă cea dată către Apostoli. Precum era trupul dezgolit, aşa a golit şi sufletul de toate patimile şi cugetele pămînteşti, că nu gîndea nici la cinste, nici la bogăţia vremelnică; nu gîndea la înălţimea neamului său şi la cinste, nici la banii cei mulţi şi lucrurile cele mişcătoare şi nemişcătoare, ci le-a urît pe toate ca pe nişte gunoaie, şi pe Însuşi

Dumnezeu l-a dorit. Apoi dorea de mic să găsească loc liniştit şi netulburat, ca să vorbească cu doritul Hristos, rugîndu-se. Din pricina aceasta, a fugit din patria lui şi s-a dus la Constantinopol, pentru ca să afle un oarecare monah îmbunătăţit, care să-l călugărească.

Căutînd dintr-un loc înalt al cetăţii, a văzut un munte departe de acolo, înalt şi mai presus decît alţii. Şi întrebînd pe cineva cum se numea acel munte, i-au spus că-i zice muntele lui Avxentie, în care era un om sfînt, care pustnicea acolo, deasupra, de mulţi ani. Muntele acela era foarte aspru şi cu vîrf înalt, lipsit de toate cele de mîncare; ci numai pietre şi lemne multe erau acolo. Deci, pentru cele trupeşti era cît se poate de amar şi nefolositor, iar pentru suflet era loc priincios de mîntuire; căci cele obositoare şi amare ale trupului dau sufletului dezmierdare şi îndulcire, precum zice fericitul apostol: *Cînd sîntem neputincioşi cu trupul, atunci cu sufletul sîntem sănătoşi*.

Deci, cît a auzit tînărul că era muntele strîmtorat şi lipsit de orice mîngîiere trupească, s-a bucurat şi s-a veselit că a aflat loc după sufletul lui. Atunci a alergat cu osîrdie către dînsul, precum aleargă către izvor cerbul cel însetat. Ajungînd la Sfîntul Avxentie, a căzut la picioarele lui, rugîndu-se cu lacrimi să-l tundă monah, în taină, ca să nu afle rudele şi să-l împiedice. Marele Avxentie, văzînd nemărginita rîvnă a tînărului, a înţeles dragostea cea fierbinte ce avea către Dumnezeu. Drept aceea, nicidecum nu s-a lenevit, nici s-a îndoit de el, cunoscînd, cu ochiul cel prevăzător, viaţa cea viitoare a tînărului. Mai întîi l-a învăţat destul şi l-a sfătuit, apoi l-a tuns monah. Tînărul atît de mult a sporit în ascultare şi în celelalte fapte bune, încît a dat în fiecare zi rodul său, ca un pom bun care este sădit lîngă apă.

După puţin timp a adormit marele Avxentie, lăsînd pe fericitul Vendemian moştenitor al faptei sale bune şi pildă a pust-niciei, care a zidit singur o chilie foarte mică, mai jos decît chilia bătrînului, în care a stat cinci ani, avînd mintea totdeauna înălţată către cele cereşti, şi mai înainte văzînd în odihnă petrecerea îngerilor, pe care se sîrguia să-i urmeze pe cît putea, cu nevoinţa marii pustnicii.

Dar fiindcă locul acela era foarte vătămător şi strîmtorat, cuviosul se chinuia foarte mult. Era foarte slăbit de asprimea locului şi de multa postire. Drept aceea, văzînd Tatăl cel de obşte şi Stăpînul nostru, Iisus Hristos, pe robul Său într-atîta strîmtorare şi în pustnicie peste măsură, a venit de faţă să-l cerceteze. Arătîndu-se lui, i-a poruncit să se suie la locul fericitului Avxentie, ca să rămîie acolo pînă la sfîrşitul vieţii sale şi să urmeze nevoinţa bătrînului, dar nu mai multă, pentru neputinţa firii sale.

Acestea a poruncit Stăpînul nostru, pentru două pricini: întîi, să nu rămîie locul lui Avxentie nepomenit (nefiind nimeni acolo), şi al doilea, pentru ca să nu se chinuiască mai mult iubitul Său cu strîmtorarea cea de jos, şi să moară devreme. Deci, s-a suit în vîrful muntelui, unde se nevoia, sîrguindu-se în cîntarea de psalmi şi la slujba sa. Dar vicleanul şi urîtorul de bine, diavolul, nesuferind să vadă acest fel

de luminător al lumii prea strălucit, ca să lumineze tot pămîntul cu strălucirea și cu petrecerea sa, cu care a scos pe mulți de la pieire, a adunat într-o noapte pe toți slujitorii săi, adică pe ceilalți diavoli, care s-au prefăcut în chip de vulturi, îngeri și corbi. Iar cînd cuviosul se ruga, strigau blestemații aceia ca să tulbure liniștea lui și nu-l lăsau să se roage; însă cu cît ei zgîriau ușile și pereții cu unghiile lor, strigînd tare, cu atîta cînta mai tare și cu mai mare glas, în ciuda lor, încît i-a făcut de au fugit, neputînd să calce în bolduri și să scrie în mare, după cuvintele Scripturii.

Să lăsăm acum cele despre pustnicia și petrecerea lui cea mai presus de om și să spunem ceva și despre darurile ce avea, de a prooroci cele ce aveau să fie; căci pagubă este celor iubitori de fapte bune, de vor tăcea.

Sfîntul avea vreo cîțiva ucenici și împreună lucrători și într-o vreme nu avea pîine nicidecum. Pentru aceea s-a întristat foarte mult, neștiind cum vor călători. De aceea, cîrteau împotriva bătrînului precum altă dată israeltenii au cîrtit împotriva lui Moise, ca niște nemulțumitori. Bătrînul văzînd pe tineri răbdînd de foame l-a durut inima și a zis către ucenicul său: "Pogoară-te din munte, să întîmpini pe omul care ne aduce pîini ca să mîncăm spre îndestulare". Atunci fratele, de bucurie, a uitat foamea sa cea mare și, pogorîndu-se repede, a aflat un om care aducea mai multe pîini. Pe acesta l-a suit la mănăstire și l-a dus către cuviosul, apoi a scos pîinile și le-a dus la cei flămînzi, împărțind la toți și zicînd: "Luați, mîncați și mulțumiți stăpînului, care ne hrănește pe noi nemulțumitorii, ca un suferitor de rele". Iar ei au mîncat și s-au plecat dascălului.

A doua minune a urmat celei dintîi: "Într-o vreme nu avea untdelemn biserica nicidecum. Pentru aceea, eclesiarhul a lăsat candelele nespălate. Și întrebîndu-l cuviosul pentru ce nu poartă grijă de slujba sa, să spele vasele, precum se cuvenea, de vreme ce era ziua Sîmbetei, acela a răspuns: "Fiindcă nu este nicidecum untdelemn, n-a fost trebuință să se spele candelele în zadar și fără de vreme". Atunci îi zise cuviosul: "Tu fă cu sîrguință slujba ta și Domnul ne va dărui cele trebuincioase". Astfel a zis; dar văzînd că acei ce slujeau nu au osîrdia să facă cele poruncite, a ocărît prege-tarea lor și necredința către Stăpînul. Iar ei, în urmă, pregătind candela și împodobindu-le pe toate cum se cuvenea, au zis atunci către dînsul: "Iată, părinte, focul și candela gata; dar unde este untdelemnul?" El a răspuns, zicînd: "Domnul nostru ne va trimite și untdelemn, ca un milostiv." Deci, cu cuvîntul s-a făcut și lucrul, căci a venit în ceasul acela un om necunoscut, pe care altădată nu l-au mai văzut, cu femeia și copiii săi, ca să-i binecuvînteze sfîntul și au adus un dobitoc încărcat cu untdelemn. Binecuvîntîndu-i fericitul și învățîndu-i cele spre folosul sufletesc, i-a liberat în pace. Iar pe ucenici i-a învățat să nu se îngrijească pentru lucrurile cele trebuincioase, ci să aibă totdeauna nădejdea lor spre Dumnezeu.

Dar nu numai darul proorociei îl avea cuviosul, ci și pe bolnavi îi vindeca în dar și mai ales pe cei idropici și pe cei ce erau bolnavi de splină. Pe scurt, a săvîrșit atîtea minuni, încît este cu neputință să le descriu pe larg. Din acestea puține ce am spus, să cunoască fiecare și pe celelalte. Iar noi să venim la fericita lui mutare, ca să

dăm sfîrşit povestirii. Fiindcă pe pămînt era născut ca un om, de aceea era nevoit să-şi dea datoria, după cele pămînteşti, potrivit cuvintelor: *Pămînt eşti şi în pămînt te vei întoarce.* Deci, bolind puţine zile, a sfătuit pe ucenici şi i-au întărit pe temelia credinţei, căci pe lîngă alte fapte bune ale sale, avea şi cuvîntul înţelepciunii, din darul Sfîntului Duh. Învăţîndu-i pe dînşii să aibă dragoste unii cu alţii, şi mai ales milostenie către cei lipsiţi şi scăpătaţi, s-a închis în chilia sa, închizînd fereastra.

Ucenicii lui, care erau atunci mulţi adunaţi, pentru rîvna şi urmarea lui, s-au mirat, căci altă dată n-a mai făcut aşa, să se închidă atîtea zile, ci petrecea cu dînşii, învăţîndu-i dumnezeieştile porunci. Deci, oricare încercau să rupă scîndurile, să vadă ce s-a făcut dascălul lor. Dar ceilalţi nu-i lăsau, crezînd că nu cumva se îndeletniceşte în vreo lucrare sau în rugăciune şi-l vor tulbura". Prelungindu-se vremea mai mult, îl strigau încetişor fiii lui, zicînd: "Pentru ce, părinte, nu ne arăţi luminata ta faţă şi să ne spui, după obicei, cuvinte curgătoare de miere? Nu ştii că prin frumuseţea feţei şi cu podoaba cuvintelor tale, - după David, - ne încingem cu putere şi sîntem legaţi cu părinteasca ta dragoste mai mult decît iedera pe copac? Nu ştii că rămînem întunecaţi cînd nu te vedem pe tine, ochiul nostru cel prea luminos? Deschide-ne uşa milei tale, grăieşte urechilor noastre, întăreşte pe piatră picioarele noastre şi îndreptează paşii iubiţilor tăi".

Acestea şi altele asemenea zicînd, vărsau lacrimi, dar nici-decum nu se auzea glas de la părintele. Aceasta mai mult i-a tulburat şi se tînguiau nemîngîiaţi, temîndu-se că nu cumva s-a sfîrşit. Pentru aceea au fost siliţi să deschidă fereastra şi, intrînd în peşteră, l-au aflat pe dînsul, - o! minunată vedere -, îngenunchiat şi mort, ca şi cum se ruga.

A făcut patruzeci şi doi de ani în acea peşteră de sus. După ce l-au plîns din destul, au pregătit cele de îngropare şi i-au făcut mormîntul în acelaşi loc, în care a săvîrşit minunatele nevoinţe şi ca o albină a lui Hristos, iubitoare de lucru, a adunat cu sîrguinţă mierea pustniciei. Atunci au venit la îngroparea lui puţini monahi din locurile cele dimprejur, căci era omăt mare pretutindeni, şi mai ales pe vîrfurile munţilor, fiindcă era întîia zi a lunii Februarie. Pentru aceasta nu s-au adunat mulţi la îngroparea lui. Însă cîţi s-au aflat, au săvîrşit cîte se cădeau cu sîrguinţă şi l-au îngropat cu cinste şi cu evlavie precum se cuvenea, întru slava Tatălui, a Fiului, şi a Sfîntului Duh, în veci. Amin.

3. MARTIRIUL SFINTELOR PERPETUA ŞI FELICITAS ŞI AL CELORLALŢI CREŞTINI DIMPREUNĂ CU DÎNSELE (1 FEBRUARIE)

Actul martiric al sfintelor Perpetua și Felicitas, care au pătimit pentru Hristos împreună cu alți patru tineri creștini în timpul împăratului Septimiu Sever, este unul dintre cele mai complete și prețioase dintre actele martirice pe care ni le-a transmis Antichitatea creștină, în forma lor originală, în limba latină, redactate de un martor ocular - după istorisirea autentică lăsată de Sfînta Perpetua și după viziunea martirului Saturus, care a pătimit împreună cu ea. Se pare că Tertulian este cel care a construit începutul și finalul descrierii actului martiric (la începutul anului 203 lua amploare în Cartagina - Africa - mișcarea fanaticilor contra creștinilor, după ce împăratul Septimius Severus dăduse un edict pentru interzicerea prozelitismului creștin).

A fost deci arestată Vibia Perpetua, matroană romană, de 22 de ani, instruită și bine educată, căci în afară de limba latină vorbea și scria grecește, care aparținea unei familii înstărite, din orașul Thuburbo Minus - azi Tebourba -, situat la peste 40 de km de Cartagina, căsătorită, avînd un copil mic pe care îl alăpta, avînd tată un păgîn fanatic și mamă pe jumătate creștină și doi frați, unul catehumen, și altul, copilandru, care murise din cauza unui cancer al feței. În momentul arestării era simplă catehumenă, adică nu primise încă botezul creștin.

Odată cu ea au fost arestați doi tineri de condiție liberă, dar modestă, Saturnius și Secundulus, Felicitas, sclava Sfintei Perpetua, și slavul Revocatus, toți catehumeni. Mai tîrziu s-a prezentat de la sine autorităților și Saturus, catehetul lor; deci erau două creștine și patru creștini. Numele martirelor Perpetua și Felicitas și ale martirilor care au pătimit împreună cu ele ni s-au păstrat și din inscripția de pe piatra lor funerară, descoperită în 1907 de arheologul francez Delattre, în Basilica majorum, ridicată pe mormintele lor.

Autoritățile municipale din Thuburbo, voind să se descarce de orice răspundere, au trimis cele două tinere femei și pe cei patru tineri la Cartagina, unde au fost închiși într-o temniță întunecoasă și oribilă, probabil lîngă palatul proconsulului, pe coasta colinei Bîrsa. Comunitatea creștină din Cartagina, prin diaconii Tertius și Pomponius, le-a venit imediat în ajutor, obținînd pe bani de la conducătorul închisorii o ameliorare a situației creștinilor închiși. Astfel, Perpetua a putut primi pe tatăl ei care, în zadar, a încercat s-o înduplece să se lepede de creștinism, pe mama și pe fratele ei, copilul pentru a-l alăpta, rudele și prietenii, încît, putînd alăpta copilul, i s-a părut închisoarea "ca un palat". De la arestare și pe tot parcursul martiriului, Perpetua este stăpînită de credința puternică în Iisus Hristos, Care, cum credea ea, va suferi împreună cu ea și cu ceilalți martiri, și de dorința neclintită de a deveni martiră, luptîndu-se în sine cu dragostea de mamă, față de copilul pe care îl alăpta și de părinții ei, care nu înțelegeau noua credință creștină și nu se bucurau de martiriul ei.

Perpetua și cei dimpreună cu ea puteau primi în închisoare pe tatăl, mama și fratele ei, rudele, prietenii și cunoscuții.

În prima viziune pe care a avut-o la închisoare, Perpetua s-a luptat cu diavolul, înfățișat ei sub chipul unui balaur, pe care l-a învins și a intrat biruitoare în paradis. Acolo a văzut șezînd pe un scaun un bărbat înalt, cu părul alb, în haină de păstor, ce i-a dat împărtășanie.

După cîteva zile, Perpetua și cei dimpreună cu ea au fost duși în forul din Cartagina, spre a fi judecați de procuratorul Hilarianus. Cu toții au refuzat să abjure credința creștină, spre marea indignare și iritare a păgînilor. Perpetua n-a cedat nici rugăminților pline de lacrimile tatălui său. La sfîrșitul interogatoriului, procuratorul Hilarianus le-a dat pedeapsa capitală: condamnare la moarte , fiind dați fiarelor sălbatice în ziua de naștere a cezarului, (Geta, fiul împăratului Septimiu Sever), care corespunde datei de șapte martie anul 203.

În așteptarea pedepsei, martirii sînt duși din nou în carceră. Perpetua are acum două noi viziuni. Într-una îi apare fratele ei, Dinocrate, mort de copil, care i s-a arătat acum lîngă un bazin cu apă din care putea bea spre a se răcori, vesel și vindecat de boală. În altă viziune s-a luptat cu un egiptean urît la înfățișare, care preînchipuie diavolul, pe care ea l-a biruit, zdrobindu-i capul cu călcîiul.

Catehetul Saturus a avut și el o viziune. Se făcea că martirii au fost duși de patru îngeri în paradis, unde au găsit pe alți martiri: Jocundus, Saturnius, Artaxius, care au fost arși de vii în prigoană, și pe Țuintus, care a murit în închisoare. Au întîlnit pe episcopul Optatus și pe preotul Aspasius, care erau certați între ei și stăteau despărțiți și triști, iar martirii i-au rugat să se ierte unul pe altul și să se împace.

Dintre martiri, Secundulus a murit mai înainte în închisoare. Felicitas, sclava Perpetuei, fiind însărcinată, a născut în luna a opta, în condiții foarte grele, o fetiță,

pe care a luat-o s-o crească o soră creştină. Astfel, a putut să sufere și ea martiriul împreună cu ceilalți, căci justiția romană interzicea ca o femeie însărcinată să fie executată.

În ajunul pătimirii, pe cînd martirii luau ultima cină, numită agapă (masa dragostei), s-au strîns păgînii, curioși să-i privească. Dar catehetul Saturus i-a mustrat, zicîndu-le: "Nu vă este de ajuns ziua de mîine? Azi prieteni, mîine dușmani! Întipăriți-vă bine în minte, însă, fețele noastre ca să ne recunoașteți în ziua aceea, ziua judecății". Auzind acestea, păgînii s-au retras înfricoșați, iar mulți au crezut în Hristos.

A doua zi, martirii, două femei și trei tineri, au suferit pătimirea pentru Hristos în amfiteatrul din Cartagina, înțesat de lume.

În timpul pătimirii, Saturninus și Revocatus au fost atacați de un leopard și de un urs, Saturus, de un leopard, iar Perpetua și Felicitas, de o vacă sălbatică. Un oarecare catehumen, cu numele Rusticus, a încurajat-o continuu pe Perpetua. Saturus, fiind grav rănit de un leopard care-i făcuse o mușcătură mare din care curgea din abundență sîngele și păgînii în delir strigînd: "Mîntuit, spălat; mîntuit, spălat", ca unul care primise botezul sîngelui, a cerut soldatului Pudens să-și scoată inelul din deget și, înmuindu-l în sîngele rănii sale, i l-a dat "ca semn (al iubirii) și ca amintire a sîngelui său". După atacul fiarelor, martirii au fost duși în mijlocul amfiteatrului, unde li s-au tăiat capetele. Perpetua, văzînd ezitarea gladiatorului, i-a dus singură la gît mîna lui tremurătoare.

Pe mormintele celor cinci martiri, s-a ridicat mai tîrziu în Cartagina o mare basilică, Basilica majorum.

4. CUVIOSUL PĂRINTELE NOSTRU PETRU DIN GALATIA (1 FEBRUARIE)

Acesta fiind de șapte ani, și-a lăsat părinții și s-a dus la Ierusalim, apoi în Antiohia. Acolo închizîndu-se într-un mormînt, petrecea viață pustnicească, nemîncînd nimic o zi întreagă, iar a doua zi, tîrziu, gusta puțină pîine și apă. Apoi era făcător de minuni, tămăduind bolile și izgonind diavolii din oameni. Viața și minunile lui le descrie fericitul Teodorit, episcopul Chirului, și pomenește despre maica sa. De două ori a tămăduit-o cuviosul Petru: o dată de orbirea ochilor, cînd a sfătuit-o cu înțelepciune să nu se înfrumusețeze cu podoabele cele din afară, iar a doua oară, de durerile cele grele de după nașterea acestui Teodorit și acum, fiind aproape să moară, a întors-o de la pragul morții. După aceea, pe o fecioară oarecare, nevăzut a răpit-o din mîinile voievodului cetății, care voia s-o necinstească cu sila, iar pe slujitorul acela l-a orbit. Apoi pe mulți îndrăciți i-a izbăvit, cu rugăciunea de

duhuri viclene. Ajungînd la adînci bătrîneţe, s-a odihnit cu pace, avînd de la naşterea sa 99 de ani, dintre care şapte a vieţuit lîngă părinţi, iar 92 i-a petrecut în pustiu.

5. CUVÎNT LA ÎNTÎMPINAREA DOMNULUI ŞI DESPRE JERTFA PREA CURATEI FECIOARE MARIA, NĂSCĂTOAREA DE DUMNEZEU (2 FEBRUARIE)

După Naşterea Domnului Iisus Hristos, trecînd patruzeci de zile şi împlinindu-se vremea curăţiei celei legiuite, Preacurata şi Preabinecuvîntata Fecioară Maică plecînd din Betleem cu Sfîntul Iosif, logodnicul, şi venind la Ierusalim, în Biserica lui Dumnezeu, purtînd pe Hristos Pruncul cel de patruzeci de zile, au mers să împlinească Legea Domnului şi să se curăţească după naştere, prin aducerea jertfei celei cuviincioase lui Dumnezeu şi prin rugăciunea preotului. Apoi să pună înaintea Domnului pe Pruncul cel întîi născut şi să-L răscumpere cu preţul cel rînduit, precum s-a poruncit lui Moise de către Domnul, în Legea Veche şi cum se scrie despre aceea în legea curăţirii, şi anume: "*Femeia care va zămisli şi va naşte parte bărbătească, necurată va fi şapte zile şi în ziua a opta să se taie pruncul împrejur, iar ea va şedea treizeci şi trei de zile sub acoperămîntul necurăţiei sale; de tot lucrul sfînt să nu se atingă şi în biserică să nu intre, pînă ce se vor sfîrşi cele patruzeci de zile ale curăţiei ei. Şi cînd se vor împlini zilele curăţirii, să aducă un miel de un an, fără de prihană, spre arderea cea de tot şi un pui de porumbel sau de turturea, pentru păcat; iar de nu va fi bogată ca să aducă miel, atunci să aducă două turturele sau doi pui de porumbel, unul spre arderea cea de tot şi altul pentru păcat; apoi se va ruga pentru dînsa preotul şi se va curăţi*".

Despre punerea înaintea Domnului a celui dintîi născut, astfel este scris: "*Sfinţeşte-Mi pe tot cel dintîi născut (parte bărbătească), care deschide pîntecele*". Şi iarăşi: "*Pe cel întîi născut al fiilor tăi să Mi-l dai Mie*". Aceasta se urma pentru facerea de bine cea mare a lui Dumnezeu, încă din Egipt, cînd s-au cruţat cei întîi născuţi ai lui Israil. Pentru aceasta, israilitenii aduceau pe pruncii lor cei întîi născuţi în biserică, dîndu-i dajdie lui Dumnezeu, ca pe o datorie stabilită prin lege. Şi iarăşi de la Dumnezeu îi răscumpăra pe aceia cu preţ, care se numea argintul răscumpărării, şi acela se da leviţilor care slujeau în Biserica Domnului, precum este scris despre aceasta în cartea a patra a lui Moisi. Preţul hotărît al răscumpărării era cinci sicli, iar fiecare siclu sfînt preţuia cam vreo trei lei.

Deci, acea lege a Domnului împlinind-o Maica lui Dumnezeu, a venit acum în biserică, cu Dătătorul Legii. A venit să se curăţească deşi nu-i trebuia curăţire, fiind neîntinată şi Preacurată. Pentru că aceea care a zămislit fără bărbat şi a născut fără dureri şi fără vătămarea curăţiei sale celei feciorești, aceea n-a avut nici un fel de necurăţie obişnuită femeilor celor ce nasc. Pentru că ceea ce a născut pe Izvorul

curăţiei, cum putea să se afle sub necurăţie? Din ea S-a născut Hristos, ca un rod din pom; iar pomul nu se vatămă, nici se întinează după înflorirea rodului său.

Nevătămată şi curată a rămas Fecioara după naşterea lui Hristos, adică a rodului celui binecuvîntat. Prin ea a trecut Hristos precum raza soarelui trece prin sticlă sau prin cristal. Precum nu se sfarmă nici întinează raza care trece prin sticlă şi prin cristal, ci mai curat îl străluceşte, tot aşa şi Soarele dreptăţii, Hristos, n-a vătămat fecioria Preacuratei Maicii Sale, nici cu durerile cele obişnuite femeilor n-a întinat uşa naşterii celei fireşti, cea cu curăţia pecetluită şi cu fecioria păzită, trecînd mai presus de fire; ci mai ales i-a îndoit curăţia ei, sfinţind-o prin trecerea Sa şi luminînd-o cu dumnezeiasca lumină a harului.

Nu era nevoie de curăţire a aceleia care a născut fără strică-ciune pe Dumnezeu Cuvîntul. Dar ea, ca să nu se arate potrivnică Legii, ci mai ales să fie ascultătoare, a venit să se curăţească, ea cea cu totul curată şi fără prihană. Pe lîngă aceasta fiind şi smerită, nu se mîndrea întru curăţia Sa, ci, ca şi cum ar fi fost necurată, a venit înaintea uşii bisericii Domnului, ca să stea şi să ceară curăţenie, neîngreţoşîndu-se de cei necuraţi şi păcătoşi. Apoi a adus jertfă, nu ca cei bogaţi, care aduceau un miel de un an fără prihană, ci ca acei săraci, care aduceau două turturele sau doi porumbei, arătînd în toate smerenie şi iubind sărăcia, iar de mîndria bogaţilor fugind. Din aurul cel adus de împăraţi puţin a luat şi acela l-a împărţit la săraci şi la scăpătaţi, păstrînd foarte puţin pe calea spre Egipt. Deci, cumpărînd păsările cele zise după Lege, le-a adus jertfă şi cu acelea a adus şi pe Pruncul său cel întîi născut, cum se spune: "Au adus părinţii pe Pruncul Iisus, în Ierusalim, ca să-L pună înaintea Domnului, precum este scris în legea Domnului, că toată partea bărbătească, ce deschide pîntecele, sfînt Domnului se va chema. Deci, ţiindu-L în mîinile Sale, şi-a plecat genunchii şi cu cinste-L înălţa lui Dumnezeu, zicînd:

"Iată, o! Preaveşnice Părinte, Acesta este Fiul Tău, pe Care L-ai trimis ca să se întrupeze din mine, pentru mîntuirea neamului omenesc. Iată, pe Care Tu L-ai născut mai înainte de veci, fără maică; iar eu, prin a Ta bunăvoire, în anii cei mai de pe urmă, L-am născut fără de bărbat. Iată rodul pîntecelui meu cel întîi născut, Care prin Duhul Tău cel Sfînt în mine S-a zămislit şi negrăit din mine a ieşit, precum Tu Însuţi ştii. Iată Fiul meu întîi născut - şi Care este al Tău mai întîi - cu Tine de o fiinţă şi fără de început, pentru că de la Tine S-a pogorît, nedepărtîndu-Se însă de dumnezeirea Ta. Primeşte pe Cel întîi născut, cu Care ai făcut toate. Primeşte pe cuvîntul Tău cel din mine întrupat, prin Care ai întărit cerurile, ai întemeiat pămîntul şi ai adunat apele. Primeşte pe Fiul Tău cel din mine, pe Care Îl aduc Ţie, ca pentru El şi pentru Mine să rînduieşti precum Îţi este plăcut şi pentru ca cu trupul şi cu sîngele Acestuia, cel din mine luat, să se răscumpere neamul omenesc".

Unele ca acestea zicînd, a pus pe iubitul ei Fiu în mîinile arhiereului, slujitorul lui Dumnezeu, ca în mîinile lui Dumnezeu. Şi, după Legea dumnezeiască L-a răscumpărat pe El, cu preţul cel hotărît, adică cu cinci sicli, care era înainte închipuire

a celor cinci răni mari ale lui Hristos, pe Care le-a primit pe cruce, prin care toată lumea s-a răscumpărat de blestemul Legii și de robia vrăjmașului.

Se mai povestește încă, de Sfinții Părinți, că Sfîntul prooroc Zaharia, tatăl Mergătorului înainte, a așezat pe Preacurata Fecioară, care a intrat cu Pruncul pentru curățire în biserică, nu în locul celor ce se curățau, ci în locul fecioarelor, în care femeile care aveau bărbați nu se cădea să stea. Văzînd cărturarii și fariseii aceasta, au început a cîrti, iar Zaharia a stat împotriva lor, încredințîndu-i că acea maică și după naștere e fecioară curată. Iar ei necrezînd, sfîntul le spunea că firea omenească, cu toată făptura, este slujitoare Ziditorului său, și în mîinile Lui cele atotputernice este, ca după a sa voie să rînduiască toate, adică să facă astfel ca fecioara să nască și după naștere să rămîie iarăși fecioară. "Deci pentru aceasta nu am deosebit pe această Maică de la locul fecioarelor, de vreme ce este fecioară cu adevărat".

În aceeași vreme cînd părinții au suit pe pruncul Iisus, ca să facă după obiceiul legii pentru dînsul, în biserică a venit, purtîndu-se de Duhul lui Dumnezeu, Sfîntul Simeon, bătrînul, om drept și credincios, așteptînd mîngîierea lui Israil, care era să fie prin venirea lui Mesia, pentru că știa că acum se apropie Mesia cel așteptat, de vreme ce sceptrul lui Iuda trecuse la Irod, după proorocia strămoșului Iacov patriarhul, care mai înainte a zis: "*Nu va lipsi domn din Iuda, pînă ce va veni așteptarea neamurilor, Hristos Domnul*". Asemenrea și cele șaptezeci de săptămîni de cîte șapte ani ale lui Daniil, acum se sfîrșiseră, după care se socotise că va fi venirea lui Mesia. Pe lîngă aceasta, lui Simeon era făgăduit de la Duhul Sfînt să nu vadă moartea mai înainte de a-L vedea pe Hristos Domnul.

Acela, privind spre Fecioara cea Preacurată și spre Pruncul cel ținut de ea, a văzut darul lui Dumnezeu, înconjurînd pe Maica și Pruncul ei și cunoscînd, cu duhul, că Acela este Mesia cel așteptat, s-a apropiat cu sîrguință și, primind în mîini cu bucurie negrăită și cu frică cucernică, cel albit ca o lebădă de căruntețe a dat mare mulțumire lui Dumnezeu, înaintea sfîrșitului său, cu veselie cîntînd și zicînd: "*Acum slobozește pe robul Tău, Stăpîne, după Cuvîntul Tău, în pace.* Eu n-am avut liniște în gîndurile mele, în toate zilele așteptîndu-Te și în toate zilele îngrijindu-mă, cînd vei veni. Acum, văzîndu-Te, pace am cîștigat și de grijă scăpînd, mă duc din cele de aici, veste de bucurie ducînd părinților mei pentru că voi spune despre venirea Ta în lume, strămoșului Adam, lui Avraam, lui Moise, lui David, lui Isaia și celorlalți sfinți părinți și prooroci.

Apoi voi umple de negrăită bucurie pe cei ce sînt mîhniți acum și către care degrabă mă slobozește, ca degrabă și ei, lepădînd mîhnirea, să se veselească de Tine, izbăvitorul lor. Slobozește-mă pe mine, robul Tău, ca să mă odihnesc, după ostenelile cele de mulți ani, în sînul lui Avraam; căci acum au văzut ochii mei mîntuirea Ta cea pregătită tuturor popoarelor. Ochii mei au văzut lumina cea pregătită pentru izgonirea întunericului, spre luminarea neamurilor, spre descoperirea tainelor dumnezeiești cele neștiute, lumina care ai răsărit spre slava poporului Tău Israil, și pe care, prin proorocul Isaia, ai făgăduit-o, zicînd: "*Am dat în Sion mîntuire lui Israil, spre*

preamărire". Auzind Iosif și Preacurata Fecioară unele ca acestea despre Prunc, de la sfîntul și dreptul bătrîn, se mirau de cele grăite pentru El, pentru că vedeau pe Simeon grăind către Prunc ca spre un om bătrîn. Apoi, se ruga nu ca unui om, ci ca unui Dumnezeu Care are puterea vieții și a morții și Care putea să-l slobozească îndată pe bătrîn spre altă viață sau să-l ție încă în cea de aici.

Deci, i-a binecuvîntat Simeon, lăudînd și mărind pe Maica cea Preanevinovată, care a născut pe Omul Dumnezeu și, fericind pe Sfîntul Iosif, părutul tată, care s-a învrednicit a fi slujitor unei Taine ca aceasta. Apoi a zis către Maria, Maica Lui, iar nu către Iosif, pentru că vedea cu proorocești ochi pe Maica cea fără de bărbat: "Iată, Acesta este spre căderea și scularea multora în Israil", adică spre căderea celor care nu vor voi să creadă cuvintele Lui, iar spre scularea celor ce vor primi cu dragoste sfînta Lui propovăduire; spre căderea cărturarilor și a fariseilor, pe care i-a orbit răutatea lor, iar spre scularea pescarilor celor simpli și neștiutori. Pentru că va alege pe cei neînțelepți, ca să rușineze pe cei înțelepți ai veacului acestuia. Apoi va fi spre căderea sinagogii evreești a Legii celei Vechi și spre ridicarea Bisericii lui Dumnezeu, prin darul cel nou și spre semnul Căruia se va zice împotrivă. Căci multă grăire împotrivă va fi pentru Dînsul între popoare; unii vor zice că este bun, iar alții nu, ci că înșeală poporul. Și-L va pune pe El, după cuvîntul proorocului Ieremia, ca pe o țintă spre săgetare, spînzurîndu-L pe lemnul Crucii și rănindu-L cu piroanele ca cu săgețile și cu sulița. În acea vreme, ție, o! Maică fără de bărbat, prin suflet îți va trece sabia și vei suferi dureri în inimă, cînd vei vedea pe Fiul tău pironit pe cruce, pe care l-ai născut în lumea aceasta fără de dureri. Pe Acela îl vei petrece din lumea aceasta cu multe dureri și cu mare tînguire".

Atunci era acolo și Ana proorocița, fiica lui Fanuil, din seminția lui Așer, care îmbătrînise în văduvie foarte mult, ca la optzeci și patru de ani și care numai șapte ani viețuise cu bărbatul său din fecioria ei. Rămînînd văduvă, tot restul vieții ei l-a petrecut cu dumnezeiască plăcere, nedepărtîndu-se de biserică, ci cu postul și cu rugăciunile slujind lui Dumnezeu ziua și noaptea. Aceea, apropiindu-se într-acel ceas, multe proorociri spunea despre Pruncul cel adus în Biserica Domnului, tuturor celor ce așteptau izbăvirea în Ierusalim (Luca 2,36-38).

Auzind și văzînd aceasta, fariseii și cărturarii cîrteau în inimile lor, mîniindu-se cu zavistie asupra lui Zaharia, ca asupra unui călcător de lege, căci chiar în locul fecioarelor pusese pe Maica ce venise pentru curățire. Iar asupra lui Simeon și a Anei se mîniau, căci au dat aceste mărturii despre Prunc. Și nu le-au tăcut acestea, nici chiar în fața lui Irod împăratul, ci le-au spus pe toate cele făcute și grăite în biserică. Pentru aceasta, îndată a fost căutat spre ucidere pe dumnezeiescul Prunc, Hristos Domnul, dar nu L-au aflat pentru că, prin dumnezeiască poruncă dată prin înger lui Iosif în vis, a fost dus în Egipt.

Atunci Sfîntul Iosif cu Preacurata Născătoare de Dumnezeu, sfîrșind în biserică toate, după Legea Domnului, nu s-au întors în Betleem, ci în Galileea, în cetatea Nazaret, iar de acolo au pornit în Egipt. Iar Pruncul creștea și se întărea cu

duhul, umplîndu-se de înțelepciune și harul lui Dumnezeu era peste Dînsul (Luca 2,40).

Prăznuirea Întîmpinării Domnului s-a așezat în vremea împărăției lui Iustinian, căci mai înainte de aceea, deși se făcea în Biserică pomenire despre Întîmpinarea Domnului, nu era prăznuită ca sărbătoare. Iustinian, dreptcredinciosul împărat, a poruncit să se cinstească ca un praznic dumnezeiesc al Născătoarei de Dumnezeu, precum sînt și alte praznice mari. Și aceasta, pentru aceste pricini:

Pe vremea împărăției lui a fost molimă mare de moarte în Bizanț și în părțile de primprejur, trei luni, începînd din zilele cele de pe urmă ale lui Octombrie, murind la început cîte cinci mii de oameni în fiecare zi, apoi cîte zece mii. Multe trupuri de ale oamenilor bogați și cinstiți erau neîngropate, pentru că murind slugile și robii tuturor nu avea cine să îngroape pe stăpînii lor. Iar în Antiohia era îndoită pedeapsa lui Dumnezeu, căci la rana cea de moarte s-a adăugat, pentru păcatele omenești, și un înfricoșat cutremur de pămînt, încît toate casele cele mari, zidirile cele înalte și bisericile au căzut și mulțime de popor căzînd sub ziduri a pierit. Între aceștia era și Eufrasie, episcopul Antiohiei, căci, căzînd pe dînsul biserica, a murit. Încă și Pompeiopol, cetatea Misiei, s-a risipit de cutremur, iar jumătate din ea a fost înghițită de pămînt cu toți locuitorii ei. În acea înfricoșată moarte și pierzare i s-a descoperit unuia, din cei plăcuți lui Dumnezeu, să se prăznuiască Întîmpinarea Domnului și a Născătoarei de Dumnezeu.

Venind ziua Întîmpinării Domnului, la februarie, în ziua a doua, cînd a început să se prăznuiască cu priveghere de toată noaptea și cu ieșire cu crucile, în acea zi s-a ridicat molima cea de moarte cu desăvîrșire și cutremurul pămîntului s-a alinat, prin milostivirea lui Dumnezeu și cu rugăciunile Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, căreia, împreună cu Cel ce S-a născut dintr-însa, Hristos, Dumnezeu, să-i fie cinste, slavă, închinăciune și mulțumire în veci. Amin.

6. POMENIREA SFÎNTULUI ȘI DREPTULUI SIMEON, PRIMITORUL DE DUMNEZEU (3 FEBRUARIE)

Simeon, bătrînul, după mărturia Sfintei Evanghelii, era un om drept și credincios, așteptînd mîngîierea lui Israil, iar Duhul Sfînt era peste dînsul. Aceluia i s-a făcut știre de la Dumnezeu despre venirea ce degrabă era să fie în lume, a adevăratului Mesia. Și i s-a făcut știre, precum povestesc istoricii cei vechi, astfel:

Cînd, după porunca lui Ptolomeu, regele Egiptului, se tălmăcea Legea lui Moise și toate proorociile din limba evreiască în cea elinească, pentru care lucru erau

aleși oameni înțelepți din Israil, șaptezeci la număr. Între aceștia era și Sfîntul Simeon, ca un înțelept și iscusit întru dumnezeiasca Scriptură. Atunci el, tălmăcind, scria cuvintele lui Isaiia proorocul și, ajungînd la cuvintele: *Iată fecioara în pîntece va zămisli și va naște fiu*, s-a îndoit, zicînd că nu este cu putință ca o fecioară, neștiind de bărbat, să poată naște și, luînd cuțitul, a voit să radă cuvintele acelea. Dar îngerul Domnului i s-a arătat și i-a ținut mîna, zicînd: "Nu fi necredincios față de cele scrise, și a căror împlinire singur o vei vedea. Pentru că nu vei gusta moartea pînă ce nu vei vedea pe Cel ce se va naște din Curata Fecioară, Hristos Domnul".

Deci el, crezînd cuvintele îngerești și proorocești, aștepta cu dor venirea lui Hristos în lume. Și era drept cu viața și fără prihană, ferindu-se de tot răul, șezînd lîngă biserică și rugîndu-se lui Dumnezeu să miluiască lumea Sa și să izbăvească pe oameni de diavolul cel viclean.

Născîndu-se Domnul nostru Iisus Hristos și împlinindu-se patruzeci de zile, iar după obiceiul legii fiind adus în biserică de mîinile Preacuratei Sale Maici, atunci și Sfîntul Simeon îndemnat de Duhul a venit în biserică și, căutînd spre Pruncul cel mai înainte de veci cum și la Fecioara cea fără de prihană care Îl născuse, L-a cunoscut că Acela este Mesia cel făgăduit și că aceea este Fecioara prin care avea să se împlinească proorocia Isaia. De aceea, i s-a închinat, văzînd-o înconjurată de lumină cerească și fiind strălucită cu dumnezeieștile raze.

Deci, cu frică și cu bucurie apropiindu-se de dînsa, a luat în mîinile sale pe Domnul și a zis: *Acum slobozește pe robul Tău, Stăpîne, după cuvîntul Tău, în pace, că văzură ochii mei mîntuirea Ta*. El a proorocit despre patima lui Hristos și despre răstignirea Lui, spunînd că va trece prin sufletul Născătoarei de Dumnezeu sabia mîhnirii și a necazului, cînd va vedea pe Fiul său răstignit pe Cruce. Și așa, mulțumind lui Dumnezeu, s-a mutat cu pace la adînci bătrîneți, pentru că se scrie despre dînsul că a trăit 360 de ani - Dumnezeu astfel lungindu-i viața - ca să ajungă vremea cea din toți vecii dorită, în care Fiul cel fără de ani S-a născut din Sfînta Fecioară, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

Despre acest Sfînt Simeon, care a primit în mîinile sale pe pruncul Iisus, cel dus în biserică și care a binecuvîntat pe Născătoarea de Dumnezeu, Maria și pe Iosif, mulți înțeleg că a fost preot, precum era preot și Zaharia, cel ce a primit mai înainte pe Maria, fiind dusă atunci pruncă în biserică și care avea să fie maica lui Iisus. Între cei ce înțeleg astfel, este Sfîntul Atanasie cel Mare, în cartea sa "Despre aceeași fire a Tatălui și a Fiului", apoi Sfîntul Chiril din Ierusalim, în "Cuvîntul de la Întîmpinarea Domnului", și Sfîntul Epifanie, în "Învățătura despre părinții Legii Vechi și ceilalți". Dar de vreme ce sînt unii care nu se unesc - căci nu se pomenește despre aceasta în Evanghelie -, de aceea nu s-a scris nici în cuvîntul acesta.

În această zi se mai face și pomenirea Sfintei Ana, proorocița, de care se pomenește în Evanghelie, și care cu Sfîntul Simeon primitorul de Dumnezeu întîmpinînd pe Domnul nostru Iisus Hristos în biserică, grăia despre Dînsul tuturor

celor ce așteptau izbăvirea în Ierusalim, cum că Acela este Mesia cel așteptat. Totdeauna se face și pomenirea Sfîntului prooroc Azaria, de care se scrie în cartea a doua, Paralipomena, capitolul al 15-lea. Apoi a Sfinților mucenici Adrian și Euvul, care au pătimit pentru Hristos în Cezareea, de la Firmilian ighemonul. Și a Sfinților mucenici Papia, Diodor și Claudian, care s-au chinuit pentru Hristos în vremea lui Deciu, împăratul, de către Paulin, boierul Pamfiliei. Cum și a Sfîntului mucenic Vlasie cel din Cezareia Capadociei, care era păstor și fiind muncit nu s-a lepădat de Hristos, ci pe mulți i-a adus la credință, iar pe ighemon l-a omorît. Apoi, rugîndu-se lui Dumnezeu, și-a dat duhul în mîinile Lui și era văzută o porumbiță, în chipul luminii, zburînd deasupra trupului lui. Toiagul lui păstoresc, înfigîndu-l în pămînt, a odrăslit și a crescut copac mare, care acoperea cu ramurile sale altarul bisericii, zidită peste moaștele lui.

7. SFINȚII MUCENICI ADRIAN ȘI EVUL (3 FEBRUARIE)

Acești sfinți erau din cetatea Vanea; și fiindcă aveau dragoste către mărturisitorii și mucenicii lui Hristos, s-a dus la Cezareea, unde mulți pătimeau pentru Hristos. Aflîndu-se acolo că erau creștini, au fost duși la ighemonul Firmilian, și mărturisind în fața tuturor pe Hristos, îndată au fost supuși la chinuri mari. Dar fiindcă stăteau tari în mărturisirea lui Hristos, ighemonul s-a mîniat foarte, și i-a dat spre mîncare fiarelor. Mai întîi fericitul Adrian a fost aruncat înaintea unui leu și, luptîndu-se cu el, și cu harul lui Dumnezeu rămînînd nevătămat, i s-a tăiat capul. Apoi Sfîntul Evul a fost aruncat și el înaintea aceluiași leu. Dar fiindcă a biruit pe leu și a rămas nevătămat, i s-a tăiat capul. Și așa au luat amîndoi cununa muceniciei cea nevestejită.

8. POMENIREA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU ISIDOR PELUSIOTUL (4 FEBRUARIE)

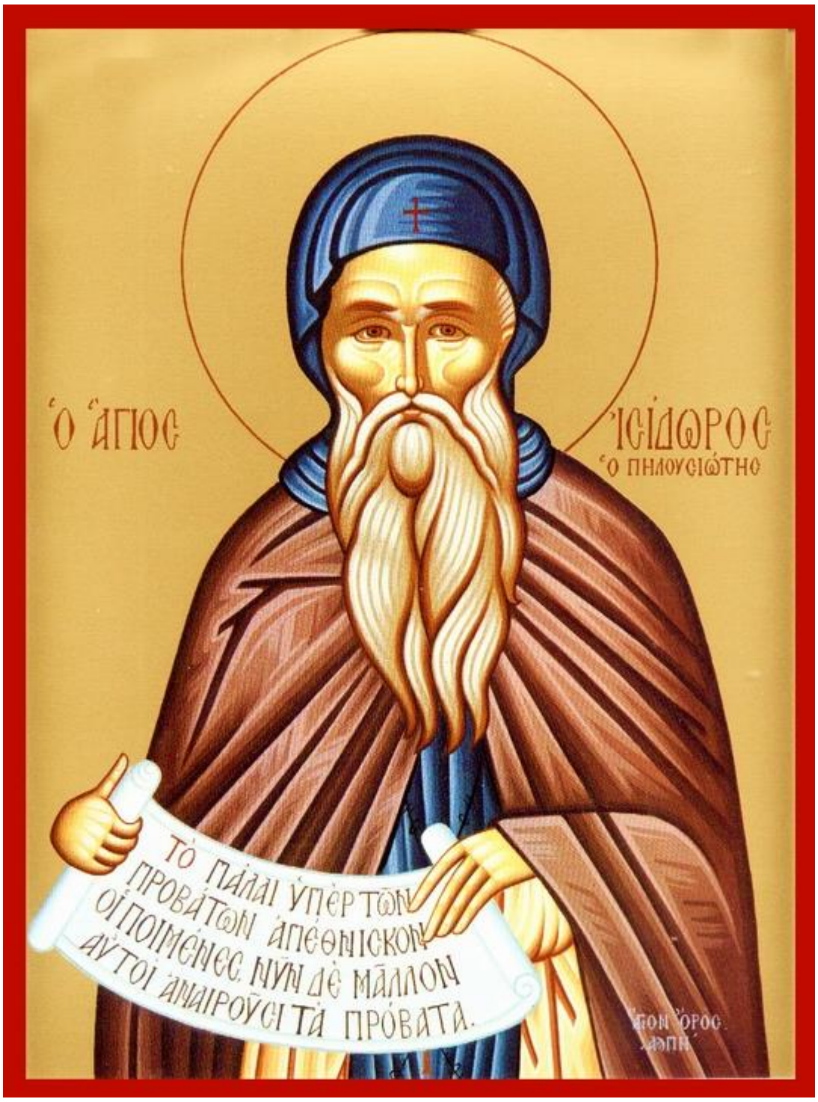

Cuviosul Isidor era egiptean, fiu de părinți de neam bun și iubitori de Dumnezeu, fiind și rudă cu Teofil, arhiepiscopul Alexandriei și cu Sfîntul Chiril, care a luat scaunul după Teofil. El, învățînd filozofia din afară și dumnezeiasca înțelepciune, a lăsat slava lumii acesteia, bogăția, strălucirea numelui și, pe toate socotindu-le gunoaie, s-a dus la muntele Pelusiului. Acolo, primind viața monahicească, bine s-a nevoit în vremea împărăției lui Teodosie cel Mic. El a fost bărbat desăvîrșit în bunătăți, preot și egumen, cu viața și cu înțelepciunea slăvit și cinstit de toți. Despre el vorbește Evagrie, istoricul bisericesc, cînd zice: "Împărățind Teodosie, Isidor Pelusiotul era în mare cinste, de a cărui slavă ieșită din lucrurile și cuvintele lui se auzise departe și era lăudat de gurile tuturor. Acesta și-a obosit trupul cu ostenelile atît de mult, încît vedeau toți că are viață îngerească. Trăind în chipul vieții monahicești și al gîndirii de Dumnezeu, era totdeauna și înaintea tuturor pildă, spre a fi urmat; el a scris multe cuvinte foarte folositoare".

Mai mărturisește încă despre viața lui cea îmbunătățită și Nichifor, istoricul, zicînd astfel: "Dumnezeiescul Isidor din tinerețe a avut atît de multe sudori în ostenelile mănăstirești și atît de mult și-a omorît trupul, iar sufletul și l-a înfierbîntat cu tăinuite și înalte învățături, încît de toți se vedea că petrece o viață cu adevărat creștinească. Apoi era un stîlp viu și însuflețit al rînduielilor monahicești și al dumnezeieștii vedenii și ca un exemplu viu al urmării și al învățăturii duhovnicești. Multe lucrări, pline de mult folos sînt scrise de dînsul, dar mai ales epistolele lui către diferite persoane - pline de dumnezeiescul har și de omeneasca înțelepciune, aproape zece mii -, în care tălmăcește toată dumnezeiasca Scriptură și îndreaptă obiceiurile tuturor oamenilor.

Din niște asemenea mărturii se vede cum era plăcut lui Dumnezeu Cuviosul Isidor, măcar că nu s-a găsit scrisă viața lui cu de-amănuntul. Însă este destul că din cuvintele cele scurte se cunoaște sfințenia cea mare și înțelepciunea lui, căci tuturor le era chip de viață îmbunătățită și a umplut toată lumea de scrisorile sale cele de Dumnezeu înțelepțite. El a fost mare sprijinitor al Sfîntului Ioan Gură de Aur, cel izgonit cu nedreptate de pe scaun, și a scris mult către Teofil, arhiepiscopul Alexandriei, și către Arcadie, împăratul, sfătuindu-l ca să înceteze scornirea cea rea. Dar, deși n-a reușit, totuși a mustrat răutatea și nedreptatea acelora.

După moartea lui Ioan Gură de Aur, a îndemnat prin scrisorile sale pe Sfîntul Chiril Alexandrinul - care a urmat după Teofil -, să scrie numele lui Ioan în tabla bisericească, ca a unui sfînt mărturisitor, care a pătimit pentru adevăr multe răutăți de la oamenii cei răi. A scris și lui Teodosie, împăratul, învățîndu-l să se îngrijească de pacea bisericească, și l-a îndemnat pe acela să adune în Efes al treilea sinod ecumenic contra rău-credincioșilor eretici. Era mare rîvnitor pentru dreapta credință și puternic luptător împotriva ereticilor, fiind gata a pătimi și a muri pentru credința cea dreaptă.

Aceasta este arătat din cuvintele lui, căci scriind către un Terasie, hulitorul, zice: "Te întreb pe tine, cel ce ne ocărăști pe noi și te arăți aspru judecător: de te-ar pune împăratul asupra cetății, ca să o păzești, iar tu ai vedea zidul surpîndu-se și sfărîmîndu-se, ca să se facă lesnicioasă intrarea vrăjmașilor în cetate, au doară n-ai sta împotrivă cu toate uneltele și armele, oprind spargerea zidului și nelăsînd intrarea vrăjmașilor? Aceasta ai face ca și cetatea și pe tine însuți să te poți apăra de vrăjmași, iar a ta credință și osîrdnică supunere să o arăți către împăratul. Dar nouă, pe care Dumnezeu ne-a pus dascăli Sfintei Sale Biserici, nu ni se cade să stăm cu tărie împotriva lui Arie, care, nu numai că a ridicat război asupra drept-credincioasei turme a lui Hristos, ci și pe mulți i-a pierdut? Eu pentru această pricină nu țin seamă de nici o primejdie, ci mai bine doresc aceasta, ca adică toate primejdiile să le pătimesc pentru dreapta credință".

Din aceste cuvinte ale sfîntului se vede rîvna lui pentru dreapta credință, dar și celelalte fapte bune ale lui le cunoaște fiecare, din scrisorile sale. Fecioria, al cărei păzitor era, o laudă mai mult decît pe multe alte fapte bune, numind-o împărătească,

pe care toate rînduielile sînt datoare a o cinsti. Însă nu defaimă nici însoțirea cea legiuită, pentru că zice în epistola sa către Antonie Scolasticul: "Se cuvine a asemăna cu soarele pe cei ce-și păzesc fecioria, iar cu luna pe cei ce viețuiesc în văduvia cea neprihănită, iar cu stelele pe cei ce locuiesc în însoțire cinstită".

În aceasta urmează Sfîntului Apostol Pavel, care zice: "Alta este slava soarelui, alta este slava lunii și alta slava stelelor". Apoi sfătuiește cuviosul și pe iubitorii de înțelepciunea cea dinafară ca mai mult să se deprindă în viața cea îmbunătățită, decît la frumoasa grăire. Pentru că zice într-o scrisoare către Patrim, monahul: "Cu bună minte, precum aud despre tine, și cu darul firii ești împodobit, încît cu sîrguință te nevoiești la învățătura retoricească, ca adică să grăiești frumos; însă calea vieții duhovnicești, prin faptele cele bune mai mult să o urmezi, decît prin frumoasa grăire. Drept aceea, dacă dorești să cîștigi răsplătirile cele fără de moarte, de frumoasă grăire îngrijește-te puțin iar a face fapte bune, silește-te cu osîrdie".

Asemenea și către Apolonie, episcopul, scrie: "De vreme ce nu se cuvine a atrage, cu sila, pe cei care sînt astfel născuți încît să aibă voia slobodă cum și pe cei ce se împotrivesc dreptei credințe, pentru aceea, îngrijește, ca prin sfat bun, prin viața ta și prin bunele obiceiuri, să luminezi pe cei ce sînt în întuneric".

Acest sfînt mai învață că omul cel îmbunătățit se cade să nu se mîndrească pentru lucrurile sale cele bune, ci cele smerite să le socotească pentru sineși. "Cel ce lucrează faptele bune are cunună luminată, iar cela ce săvîrșește multe fapte bune, însă i se pare că puțin bine a făcut, acela, prin acea smerită părere despre sine, mai luminoasă cunună va avea. Dar mai drept să zic: De este în cineva gînd smerit, faptele bune ale aceluia se fac mai luminoase, iar de nu este cu gîndul smerit, apoi și faptele bune cele luminoase, se întunecă și cele mari se micșorează. Drept aceea, de voiește cineva să-și arate faptele sale bune, să nu le socotească mari, căci atunci mari se vor afla". Astfel Cuviosul Isidor, învățîndu-i pe mulți, singur mai întîi era desăvîrșit pentru cele ce le învăța, urmînd Domnului Celui ce a început mai întîi a face; apoi pentru lucrurile sale cele bune nu se mîndrea, ci smerit cugeta. Iar gîndul smerit a însoțit curăția ca o pereche de boi mult ostenitori, care trăgeau jugul cel bun al lui Hristos.

Întreaga lui înțelepciune însă este arătată în epistola lui către Paladie, episcopul Elinopoliei, prin care cu îndestulare îl învață să se ferească de vorba cu partea femeiască, pentru că zice Scriptura: *Vorbele cele rele strică obiceiurile cele bune*. Apoi vorba cu femeile, chiar și bună de ar fi, este însă puternică a strica pe omul cel dinăuntru în taină, prin gînduri necurate, deși fiind curat trupul, însă pe suflet îl face necurat. Pentru aceea, Cuviosul Isidor, sfătuindu-l pe episcopul acela, care adeseori vorbea cele de folos cu partea femeiască și care se lăuda că nu simte patimă, îi zicea: "De vorbele femeiești fugi pe cît poți, bunule bărbat. Căci celor ce au treapta preoției, mai sfinți și mai curați se cade să fie decît acei care s-au dus în munți și în pustie. Pentru că aceștia au grijă de sine și de popor, iar acei care s-au dus în pustie au grijă numai de ei. Acestora, care sînt puși la asemenea înălțime a

vredniciei preoțești toți le cearcă și le privesc viața, iar cei ce șed prin peșteri, aceia pe ale lor răni le tămăduiesc sau singuri lor își împletesc cununi.

De vei merge la femei pentru vreo slujbă, să ai ochii plecați în jos și pe acelea, la care ai mers, să le înveți să privească cu curăție deplină. După ce vei grăi cuvinte puține, care pot să le întărească și să le lumineze sufletele, îndată fugi, ca nu cumva vorba cea lungă să înmoaie a ta putere și să o slăbească. Iar de vei voi să fii cinstit, căci așa se cade, mai ales duhovnicescului bărbat, apoi să nu ai cu dînsele prietenie nicidecum și atunci vei fi cinstit, pentru că firea femeiască se face nesuferită spre cel ce o momește, iar spre cei ce o defăimează, ea mai cu multă libertate își arată firea.

Unii zic că de vorbești cu dînsele nu primești nici o vătămare. Eu însă zic, ca toți să se încredințeze de acestea, că și pietrele se sparg de picăturile de ploaie care pică totdeauna pe ele. Ia aminte la ceea ce grăiesc: că ce este mai tare decît piatra și ce este mai moale decît apa și, mai ales, decît picăturile de apă? Deci, dacă firea se micșorează de acel lucru, apoi cum nu va fi biruită și răsturnată voia omenească care ușor este mișcată?"

Astfel sfătuind Cuviosul Isidor pe episcopul Paladie, ne povățuiește și pe noi toți la viața cea cu întreagă înțelepciune, ca să ne păzim, nu numai trupul de căderea în păcat, dar și sufletul să-l păzim, să-l ferim întreg de gîndurile ce-l strică.

Multe fapte bune învăță cuviosul pe toți, prin scrieri și prin vorbire. Apoi, ajungînd la adînci bătrînețe și plăcînd lui Dumnezeu desăvîrșit, s-a sfîrșit cu pace.

9. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU NICOLAE MĂRTURISITORUL, EGUMENUL STUDIȚILOR (4 FEBRUARIE)

Cuviosul părintele nostru Nicolae s-a născut în insula Creta, în satul ce se numea Chidonia, din care era și Sfîntul mucenic Vasilid, unul din cei zece mucenici care au pătimit în Creta. Părinții acestui fericit Nicolae fiind creștini, l-au dat din tinerețe să învețe Sfintele Scripturi și, la zece ani, obișnuindu-se cu dumnezeieștile cărți, l-au trimis în Constantinopol la unchiul său, fericitul Teofan, monahul, care petrecea în mănăstirea Studiților. Acesta, primind pe nepotul său cu dragoste, l-a dus la Cuviosul Teodor, egumenul studiților. Dar fericitul Teodor, văzînd mai înainte cu duhul că copilul acela avea să fie vas de bună trebuință al lui Dumnezeu, l-a binecuvîntat și i-a poruncit să petreacă cu alți copii la un loc deosebit, ce era afară din mănăstire, fiind rînduit pentru învățătura copiilor. După aceasta, egumenul, văzînd pe fericitul Nicolae priceput și bun la obiceiuri, blînd și smerit, avînd vîrsta potrivită, l-a dus înăuntru, în mănăstire, și l-a tuns în chipul monahicesc. Apoi după cîțiva ani l-a silit să primească și preoția, pentru viața lui cea îmbunătățită.

Petrecînd fericitul Nicolae în mănăstirea aceea cu plăcere de Dumnezeu, a venit la dînsul un frate al lui, după trup, anume Tit și i-a spus cu lacrimi cum că saracinii cei fără de Dumnezeu prădînd ostrovul Critului au robit pe părinții lor și i-au dus în pămîntul lor. Iar el, deși îl durea inima de părinți, sfătuia pe fratele său să nu se mîhnească de aceea, zicîndu-i: "Așa a fost plăcerea lui Dumnezeu, fără de a Cărui voie nu cade nici un fir de păr din cap. El știe ceea ce rînduiește pentru folosul oamenilor, deci către El să aruncăm grija noastră și purtarea de grijă pentru părinții noștri. Iar nouă ni se cade să ne îngrijim de noi înșine, ca să nu fim robiți de poftele trupești și de înșelăciunea veacului acestuia și să nu ne ducă pe noi în mîna vrăjmașilor nevăzuți în locul întunericului și al negurii celei neluminoase". Astfel mîngîind Nicolae pe fratele său, l-a adus la umilință și l-a făcut bun monah.

În acele vremi, Biserica lui Hristos ocîrmuindu-se în pace și liniște prin păstorii cei buni, deodată, prin voia lui Dumnezeu s-a ridicat viforul tulburării, prin rău-credinciosul Leon Armeanul, care tulbura Biserica cu eresul luptei contra sfintelor icoane. El mai întîi a fost patriciu în împărăția drept-credinciosului împărat Mihail, care se numea Rangave, și avînd rînduiala de dregător împărătesc, cu meșteșug a răpit împărăția într-un chip ca acesta:

Fiind atunci războiul grecilor cu bulgarii și ieșind împăratul Mihail, a pus pe Leon ca voievod asupra oștilor Răsăritului, neștiind că Leon caută să ia împărăția de la dînsul cu vicleșug.

Deci, cînd s-au lovit grecii cu bulgarii, slăbind aceștia, voiau să se pregătească de fugă. Dar Leon Armeanul cu începătorii de oaste, pe care încă de la început îi amăgise cu daruri și cu toate cetele care erau sub dînsul, îndată au fugit, negonindu-i nimeni. Bulgarii, văzînd pe greci fugind înapoi, mai întîi se temeau să urmeze după dînșii, ca să nu fie vreun vicleșug, dar văzînd fuga lor fără de întoarcere, au luat îndrăzneală și, gonindu-i, au ucis o mulțime de greci; și așa împăratul Mihail s-a întors biruitor. Iar fuga aceea a făcut-o Leon cu un meșteșug și vicleșug ca acesta: Ca adică oastea și poporul să urască pe împăratul ca pe un fricos, neștiind a rîndui războaiele, ca astfel să-i poată răpi împărăția, ceea ce s-a și făcut. Căci intrînd împăratul Mihail în Constantinopol biruit, Leon a rămas cu oastea în Bitinia, ca să păzească hotarele și îndată răutatea, care o avea de demult în inimă, atunci a descoperit-o, căci a dat de veste pretutindeni că, prin a împăratului neștiință și inimă fricoasă, grecii și-au pierdut cinstea bărbăției lor, fiind biruiți de bulgari.

Astfel a înrăit toată oastea împotriva împăratului, iar Leon singur s-a sculat asupra făcătorului său de bine și a fost ales împărat acolo în Bitinia, de toată oastea. Ajungînd degrabă vestea aceea la împăratul Mihail și mulți sfătuind pe împăratul să se împotrivească lui Leon cu tărie, nelăsîndu-l să împărățească, Mihail a răspuns: "Mai bine îmi este ca nu numai de împărăție, dar și de viață să mă lipsesc, decît să se verse o picătură de sînge creștinesc pentru mine, în războiul dintre noi". Deci îndată a trimis în taină la Leon coroana sa împărătească, porfira și încălțămintele împărătești, zicîndu-i: "Iată îți las împărăția, vino fără frică în Constantinopol și

împărăţeşte". Făcînd aceasta, Mihail îndată s-a îmbrăcat în chip monahicesc, împreună cu femeia sa.

Intrînd Leon în Constantinopol cu multă slavă, a stat pe scaunul împărăţiei greceşti şi îndată pe făcătorul său de bine, Mihail, care cu dragoste i-a dat împărăţia, l-a trimis într-o insulă în surghiun, iar pe cei doi fii ai săi, Teofilact şi Ignatie, a poruncit să-i castreze. După o vreme s-a ridicat păgînul acela de împărat şi asupra lui Hristos Domnul şi asupra Sfintei Biserici, adunînd un sobor nedrept contra sfintelor icoane, pe care le arunca din bisericile lui Dumnezeu. Iar cînd sfinţitul patriarh Nichifor şi drept-credincioşii arhierei şi arhimandriţi, precum şi toţi părinţii cei de Dumnezeu insuflaţi i s-au împotrivit, neînvoindu-se la păgînătatea lui şi îl sfătuiau să nu facă rău şi să nu tulbure cu un eres ca acela Biserica lui Hristos, îndată el, ticălosul, i-a izgonit din palat cu necinste pe toţi şi i-a trimis în surghiun, în diferite ţări.

Atunci şi Sfîntul Teodor Studitul, împotrivindu-se împăratului, a fost surghiunit împreună cu ucenicul său, fericitul Nicolae, în hotarele Apoloniadei, în cetatea ce se numea Mezopa, unde au stat închişi în temniţă un an. Apoi, auzind împăratul despre dînşii cum că acolo, prin învăţătura lor, au îndemnat pe mulţi oameni la cinstirea sfintelor icoane, a poruncit să-i izgonească de acolo în părţile Răsăritului, la un loc ce se numea Zonit; şi acolo să-i păzească într-o temniţă, ca nimeni să nu meargă la dînşii şi ca să nu poată vorbi cu nimeni. Însă bunii mărturisitori, cînd nu puteau să grăiască cu gura către popor şi să înveţe dreapta credinţă, prin scrisorile din temniţă scrise către cei credincioşi risipeau dogmele eretice ca prin nişte trîmbiţe cu mari glasuri, ca zidurile Ierihonului; iar dreapta credinţă o îndreptau şi o propovăduiau. De acest lucru înştiinţîndu-se împăratul, a trimis pe un oarecare ostaş, pe nume Anastasie, ca prin bătăi cumplite să-i pedepsească. Deci, mergînd trimisul, i-a bătut cu nemilostivire, mai întîi pe fericitul Teodor, apoi pe ucenicul lui, fericitul Nicolae, încît li s-au sfărîmat trupurile de bătăile suferite. Apoi iarăşi i-au închis în temniţă şi au astupat intrarea, poruncind ca prin foame şi sete să-i chinuiască.

Dar cine va spune necazul, răbdarea şi foamea fericiţilor închişi şi toate primejdiile pe care le-au răbdat în strîmtoarea temniţei trei ani şi mai ales în urma bătăilor luate, încît nu numai de dureri, ci şi de foame şi sete slăbeau? Pentru că uneori a treia zi, a patra zi şi cîteodată la cîte o săptămînă le aduceau străjerii puţină pîine pe fereastră şi aceea cu ocară şi cu defăimare. Asemenea şi apă foarte puţină le dădea. Apoi rănile de pe trupul lor nevindecîndu-se încă bine, a venit iarăşi alt trimis de la împărat să-i chinuiască, pentru că oarecare din cei răutăcioşi a dus la împărat o scrisoare a lor, pe care fericitul Nicolae, de faţă cu Teodor, o scrisese către creştini. Într-însa era scrisă mustrarea păgînătăţii, a răutăţii împăratului şi a eresului luptei contra sfintelor icoane, cum şi pierderea cea vătămătoare de suflet, şi cuprindea pentru credincioşi o frumoasă şi folositoare învăţătură despre credinţă.

Acea scrisoare citind-o rău-credinciosul împărat Leon, s-a umplut de multă mînie și, răcnind ca o fiară în chipul leului, a trimis îndată pe un prigonitor cumplit, ca să le arate scrisoarea aceea de este a lor și să-i bată pînă la cea din urmă suflare.

Ajungînd prigonitorul acela la închisoarea cuvioșilor, i-a scos din temniță și, arătîndu-le scrisoarea, i-a întrebat de este a lor. Iar ei nu au tăinuit lucrul lor, căci Cuviosul Teodor poruncea, iar fericitul Nicolae scria. Atunci, mîniindu-se trimisul, mai întîi pe Nicolae dezbrăcîndu-l, l-a întins la pămînt și l-a bătut fără milă, mult timp. Apoi, lăsîndu-l jumătate mort, s-a întors la Teodor, bătîndu-l și pe acela asemenea, tot trupul i-a umplut de răni, nesfărîmîndu-i oasele. Apoi, lăsîndu-l abia viu, iarăși s-a întors la Nicolae și se ispitea ca prin îmbunări să-l înduplece la un gînd cu împăratul. Iar el, fiind nemișcat în dreapta credință, îi nesocotea cuvintele.

Mîniindu-se și mai mult chinuitorul, a poruncit iarăși ca mai cu asprime să-l bată pe fericitul Nicolae. Apoi îl bătură pe Cuviosul pe spate și pe pîntece mult, iar după bătăile cumplite, prigonitorul l-a lăsat gol, ca să stea în ger toată noaptea - pentru că atunci era în luna lui februarie și era iarnă. Iar pe el durîndu-l trupul, de multe răni ce avea, și înghețînd de frig, răbda chinurile mulțumind lui Dumnezeu. După aceasta, chinuitorul aruncîndu-l iarăși în temniță, s-a întors la împăratul.

Cuvioșii părinți, după primirea bătăilor celor multe, aveau trupurile rănite pînă la oase, iar străjerii, văzînd o pătimire ca aceasta, se umileau și, schimbîndu-se în milă, le-au dat apă caldă și untdelemn. Și astfel, cuvioșii pătimitori își spălau unul altuia rănile cu un burete muiat în apă și, ungîndu-le cu untdelemn, le tămăduiau. Așa astfel pătimind sfinții nouăzeci de zile și încă netămăduindu-se desăvîrșit de răni, împăratul cel păgîn iarăși a poruncit să-i ducă de acolo la hotarele Smirnei. Acolo, dîndu-le multe bătăi și băgîndu-le picioarele în obezi, a poruncit să-i arunce în temniță, unde au zăcut cuvioșii douăzeci de luni în primejdii și strîmtorări multe. Iar Dumnezeu, auzind pe robii Săi care strigau către El ziua și noaptea, și aducîndu-Și aminte de cei ferecați, a binevoit ca acel rău-credincios împărat să piară, fiind ucis în biserică chiar de ostașii săi. După dînsul, venind Mihail, ce se numea Valvos, a luat sceptrul împărăției grecești. Acela, însă, deși era rău-credincios, nu prigonea pe creștini și nu a oprit ca fiecare să se întoarcă la locul său.

Atunci fiind liberați și fericitul Nicolae, și marele Teodor, au venit în Calcedon, la patriarhul Nichifor, care era în surghiun. Iar fericitul Nichifor s-a mîngîiat foarte mult de venirea lor și, văzînd pe trupurile lor răni de pătimitori, îi cinstea ca pe niște sfinți mucenici. Deci, petrecînd acolo cîtva timp, au venit cu patriarhul la Constantinopol, ca să se sfătuiască cu împăratul și să primească dreapta credință. Dar acela, pentru învîrtoșarea cea multă, n-a ascultat învățătura lor și n-a voit ca să se închine sfintelor icoane; dar nici pe alții nu-i oprea de la cinstirea lor. Însă în împărăteasca cetate n-a lăsat să se pună icoane, dar prin cetățile cele de primprejur, unde ar fi voit cineva, putea să le aibă. Pentru aceasta, Sfinții Părinți Teodor și Nicolae, sărutînd pe patriarh, au ieșit din împărăteasca cetate, ca să-și poată păzi sfînta credință cea dreaptă mai cu libertate, prin închinarea la icoane.

Sălășluindu-se ei în insula Heronis Acriton și acolo petrecînd cîtăva vreme lîngă biserica Sfîntului Mucenic Trifon, marele Teodor s-a mutat către Dumnezeu. Fericitul Nicolae, rămînînd după părintele său cel duhovnicesc, nu se ducea de la mormîntul lui, ci, petrecînd lîngă dînsul, în mai multe nevoințe își ducea viața cea monahicească. Dar Mihail împăratul, ducîndu-se din viața aceasta, iar apoi Teofil, fiul său luînd împărăția, s-a ridicat iarăși prigonire asupra credincioșilor pentru sfintele icoane; și erau chinuiți de eretici toți cei care cu dreaptă credință se închinau icoanei lui Hristos.

În acea vreme și cei doi frați după trup și după duh, Cuvioșii părinți Teodor și Teofan, au pătimit mult și au fost însemnați. De atunci și fericitul Nicolae, lăsîndu-și petrecerea de lîngă mormîntul părintelui său, rătăcea din loc în loc, pînă ce a murit împăratul Teofil, luptătorul contra sfintelor icoane, după a cărui moarte a luat împărăția femeia lui, drept credincioasa Teodora, cu fiul său Mihail, care era minor. Acum făcut iarăși liniște în Biserica lui Hristos și dreapta-credință a strălucit, fiind patriarh în Constantinopol Sfîntul Metodie.

În acea vreme fericitul Nicolae a venit în Mănăstirea Studitul și a fost egumen, după moartea Cuviosului Navcratie, Mărturisitorul, pe cînd era patriarh Sfîntul Ignatie, care a fost după Sfîntul Metodie. Ținînd egumenia trei ani, a încredințat-o fericitului Sofronie, bărbatul cel îmbunătățit, iar el, sălășluindu-se la un loc liniștit, petrecea în tăcere. Dar și Sofronie, după patru ani ai egumeniei sale, a trecut către Domnul și, mergînd frații la Cuviosul Nicolae, cu multă rugăminte l-au silit ca iarăși să primească egumenia.

Deci, viețuind el cîtăva vreme, împăratul Mihail, ajungînd în vîrstă și îndărătnicindu-se, a izgonit din palatul împărătesc pe fericita Teodora, maica sa, și a silit-o a se tunde într-una din mănăstirile de fecioare, după sfatul fratelui ei și al unchiului său, Barda, pe care l-a făcut părtaș împărăției sale. Atunci s-a făcut mare tulburare și sminteală în popor, pentru faptul că împăratul s-a ridicat asupra maicii sale, iar Barda, lăsîndu-și femeia sa legiuită, a întinat patul fiului său, luîndu-i femeia. Atunci și pe sfințitul patriarh Ignatie, care voia să îndrepte o răzvrătire ca aceea între împărați și să dezrădăcineze fărădelegea lui Barda, îl învăța neîncetat, dar n-a folosit la nimic.

Odată, împăratul Barda, venind în sobornicească biserică la o vreme de praznic, voia să se împărtășească cu preacuratele Taine. Dar patriarhul l-a oprit nu numai de la împărtășanie, ci și înaintea a tot poporul a mustrat fărădelegea lui și l-a despărțit de Biserică. Atunci Barda, îndrăcindu-se cu răutatea asupra patriarhului, a pornit pe împăratul Mihail asupra lui și l-a izgonit de pe scaun, iar în locul lui l-a ridicat pe Fotie.

Văzînd o tulburare și o neorînduială ca aceasta, fericitul Nicolae și-a lăsat mănăstirea și, luîndu-și pe fratele său, s-au dus la un sat mănăstiresc ce se numea Prenet și acolo viețuiau în liniște, nevrînd să audă de fărădelegile ce se făceau de

împăraţi. Însă, nu mult a vieţuit acolo, şi a fost izgonit. Pentru că s-a întîmplat cîndva ca împăraţii să plutească cu corabia spre apele cele calde, pe lîngă locul acela unde sfîntul avea locuinţa sa, şi ştiind despre dînsul că este bărbat îmbunătăţit şi între toţi slăvit, s-au abătut pe la el, vrînd să-l înduplece la unirea lor prin înşelăciune. Adică şi el să se învoiască şi să întărească izgonirea patriarhului Ignatie, cum şi însoţirea cea desfrînată a lui Barda. Dar sfîntul nu numai că n-a lăudat acele fapte rele ale lor, ci chiar le-a proorocit că de nu se vor pocăi de răutăţile lor, apoi vor pieri cu rea moarte, ceea ce s-a şi întîmplat mai pe urmă.

Unele ca acestea auzind de la dînsul, împăraţii cei răi s-au mîniat asupra lui şi l-au izgonit de acolo, iar în Mănăstirea Studiţilor au poruncit să pună alt egumen. Fericitul Nicolae, trecînd din loc în loc, îşi chinuia bătrîneţele sale. Apoi, din porunca împăraţilor celor fărădelege, prinzîndu-l iarăşi şi legîndu-l, l-au dus în mănăstirea sa şi doi ani a fost închis în temniţă, pînă la moartea acelor împăraţi, Mihail şi Barda, pentru care s-a şi împlinit proorocirea sfîntului. Căci, mergînd ei cu oaste în Creta asupra saracinilor (arabilor), au făcut sfadă între dînşii, iar Mihail a tăiat în două pe ticălosul împărat Barda. Atunci împăratul Mihail îndată s-a întors înapoi, iar el, asemenea, fiind tăiat de casnicii săi în palat, foarte rău s-a sfîrşit.

După dînsul a luat împărăţia drept-credinciosul Vasile, care a întors pe fericitul patriarh Ignatie, la scaunul său şi pe Cuviosul Nicolae l-a eliberat din temniţă. Apoi, fiind chemat de împăratul Vasile, a fost silit iarăşi să-şi ia mănăstirea sa, iar el, deşi nu voia să o ia în stăpînire din pricina bătrîneţii, pentru rugămintea împăratului a luat-o. Deci, adeseori chemînd împăratul pe sfîntul, vorbea cu dînsul şi se folosea de cuvintele şi de viaţa lui cea îmbunătăţită şi multă cinste îi făcea.

Apoi a dăruit Dumnezeu plăcutului Său, fericitului Nicolae, darul de a tămădui neputinţele între oameni. Pentru că, Evdochia, femeia iubitorului de Hristos, împăratul Vasile, căzînd într-o boală cumplită şi necîştigînd ajutor de la doctori, se deznădăjduise de viaţă şi aştepta moartea, de care lucru se mîhnise împăratul foarte mult. Adormind împărăteasa puţin, a văzut în vis pe un monah bătrîn, în mare slavă, zicînd către dînsa: "Nădăjduieşte spre Dumnezeu, căci nu vei muri acum, pentru că acum vei lua tămăduire şi vei fi sănătoasă". Iar ea, sculîndu-se din somn, a spus bărbatului său vedenia şi l-a rugat să cheme de la toate mănăstirile Constantinopolului pe monahii cei renumiţi, care vieţuiesc în fapte bune, ca să o cerceteze. Deci, începînd cuvioşii părinţi a veni în palat la împărăteasă, a venit acolo şi fericitul Nicolae, avînd faţa luminoasă ca a lui Moise, pe care văzîndu-l împărăteasa, l-a cunoscut că este cel ce a vorbit cu dînsa în vis, făgăduindu-i sănătate. Apoi, sculîndu-se, s-a închinat sfîntului şi îndată s-a făcut desăvîrşit sănătoasă.

După aceasta, Elena, femeia lui Manuil patriciul, bolind de aceeaşi neputinţă, se apropiase de moarte şi, după obicei, pregătindu-i-se hainele de îngropare, a sosit Cuviosul Nicolae şi, făcîndu-i cruce cu mîna pe cap şi pe tot trupul, a tămăduit-o de boala ce o cuprinsese şi îndată s-a sculat sănătoasă de pe patul ei. Atunci s-a întîmplat ca şi Manuil, patriciul, să cadă într-o boală grea şi, neaflînd nici un folos de la doctori,

aştepta sfîrşitul. Chemînd pe fericitul Nicolae, l-a rugat să-l îmbrace în chip îngeresc. Sfîntul i-a zis: "Fiule, nu-ţi va fi aceasta spre folos, pentru că degrabă te va tămădui Dumnezeu şi vei putea să ţii dregătoria, s-o rînduieşti bine şi după aceea te voi tunde în chip monahicesc, ca să mergi în lumea cea cu fapte bune". Şi s-a împlinit proorocia sfîntului, pentru că Manuil, însănătoşindu-se degrabă, a trecut prin felurite dregătorii, bine rînduindu-le; apoi, sosind sfîrşitul lui, s-a îmbolnăvit şi fiind tuns de Cuviosul Nicolae, s-a dus către Domnul.

Alt dregător, cu numele de Teofil Melisianul, cu soţia sa, erau în mare necaz pentru că fiii pe care îi năşteau îndată mureau. Acela, odată, a adus la sfîntul un prunc parte femeiască ce se născuse, rugîndu-l să fie primitor pruncului, la Sfîntul Botez, pentru că tatăl avea credinţă că rugăciunile acestui cuvios părinte vor păzi pe fiica lui de moarte. Fericitul n-a voit a-l boteza, însă, punînd mîna pe capul copilului, s-a rugat lui Dumnezeu şi a zis: "Acestea grăieşte Sfîntul Duh. Vie va fi fiica voastră şi veţi vedea pe fiii fiilor ei". Şi s-a împlinit acea proorocie a sfîntului, pentru că prunca s-a făcut sănătoasă şi frumoasă şi, măritîndu-se după bărbat, a fost bună roditoare de fii.

Cînd a sosit fericitul sfîrşit al sfîntului, el s-a îmbolnăvit şi toţi fraţii înconjurîndu-l, fericitul le-a zis: "Acum spuneţi, fraţilor, de ce sînteţi lipsiţi?" Iar ei, mirîndu-se de o întrebare ca aceea, au zis: "Grîu nu avem". Sfîntul a răspuns: "Nu vă va lăsa Dumnezeu, Care a hrănit pe Israil în pustie, căci, după ducerea mea, a treia zi, vă va veni grîu destul". Apoi le-a pus egumen pe Clement, care atunci era econom, şi s-a odihnit cu pace Cuviosul părintele nostru Nicolae, în a patra zi a lunii februarie, trăind şaptezeci şi cinci de ani şi a fost îngropat cu cinste. A treia zi după proorocia sfîntului a venit la mănăstire, de la împăratul Vasile, o corabie plină cu grîu, pe care Clement, cu bucurie primind-o, a zis către fraţi: "Iată, părinţilor şi fraţilor, Cuviosul Nicolae, părintele nostru, şi-a împlinit făgăduinţa sa, trimiţîndu-ne grîu destul".

Atunci era în mănăstirea aceea un monah, anume Antonie, cuprins de boala curgerii de sînge de mulţi ani şi, de la doctori fiind deznădăjduit, era aproape de moarte. De aceea i-a poruncit egumenul să intre în chiliuţa Cuviosului părinte Nicolae, ca într-însa să se sfîrşească. Intrînd Antonie în chiliuţa aceea şi culcîndu-se, i s-a arătat în vis Cuviosul Nicolae, zicîndu-i: "Ce te doare, fiule Antonie?" Iar el i-a spus boala sa. Cuviosul i-a zis: "Nu te teme că de acum vei fi sănătos". Antonie deşteptîndu-se, a văzut nu în vis, ci la arătare, pe Cuviosul părinte. Apoi, ieşind din chiliuţă şi avînd foarte frumoasă mireasmă, s-a simţit îndată tămăduit de boală şi s-a sculat sănătos. De atunci a mai trăit patruzeci de ani, neavînd nici o boală, cu rugăciunile Cuviosului părinte Nicolae. Cu a cărui folosire să ne izbăvim şi noi de toate durerile sufleteşti şi trupeşti întru Iisus Hristos, Domnul nostru, căruia se cuvine slavă în veci. Amin.

10. POMENIREA SIHASTRULUI NECUNOSCUT, CARE S-A POCĂIT DUPĂ CĂDEREA ÎN PĂCAT (4 FEBRUARIE)

Un sihastru temător de Dumnezeu și sporit în bunătăți, care ședea într-un munte pustiu, la hotarele cetății Antinoa, din Egipt, de la care mulți se foloseau prin cuvintele și lucrurile lui. Astfel fiind el, l-a ispitit vrăjmașul, ca și pe toți bărbații cei îmbunătățiți, și i-a dat un gînd ca acesta: "Nu se cade ție ca să-ți lucreze sau să-ți slujească alții și nici nu ești vrednic să slujești cuiva; dar de nu slujești altora, apoi măcar ție să-ți slujești. Deci, sculîndu-te, mergi în cetate, și-ți vinde coșurile pe care le lucrezi, cumpără-ți cele de trebuință și întoarce-te îndată la liniște, ca nici unuia să nu-i faci greutate". Aceasta l-a sfătuit înșelătorul, zavistuind liniștea lui, precum și îndeletnicirea cea bună spre Dumnezeu și folosul multora, pentru că vrăjmașul pretutindeni se sîrguiește să vîneze pe toți.

Deci sihastrul, supunîndu-se ca unui gînd bun, a ieșit din chilia sa, neînțelegînd meșteșugurile cele viclene ale diavolului, deși era cunoscut, lăudat și de mirare la toți. După multă vreme, văzînd o femeie și vorbind mult cu ea, din neluarea sa aminte s-a împiedicat și, mergînd la un loc pustiu, povățuindu-l vrăjmașul, a căzut cu ea lîngă un rîu și îndată a înțeles că s-a bucurat vrăjmașul de căderea lui. Iar el voia să se deznădăjduiască, de vreme ce a mîhnit pe Duhul Sfînt, pe îngeri și pe sfinții părinți, dintre care mulți, locuind în cetăți, au biruit pe vrăjmaș. Deci se mîhnea foarte mult de aceasta, neaducîndu-și aminte că Domnul este gata să dea putere celor ce nădăjduiesc spre El și, uitînd tămăduirea greșelii, voia să se arunce în repeziciunea rîului, spre cea mai desăvîrșită bucurie a diavolului. Dintr-o durere sufletească mare ca aceea, a slăbit cu trupul. Și de nu i-ar fi ajutat mai pe urmă milostivul Dumnezeu, ar fi murit fără de pocăință, spre bucuria diavolilor.

Venindu-și în fire, se gîndea cum ar putea să arate mai multă osteneală în pocăință și în rea pătimire, ca să milostivească pe Dumnezeu prin lacrimi și prin tînguire. Atunci iarăși s-a dus în chilia sa, astupînd ușa și, precum este obiceiul a plînge asupra mortului, astfel plîngea rugîndu-se lui Dumnezeu, postind și priveghind. Apoi cu toată strîmtorarea și-a slăbit trupul și nici așa nu i se părea că-și face pocăință îndestul pentru păcatul ce făcuse. Iar frații, după obicei, venind de multe ori la dînsul pentru folos și bătînd în ușă, el le răspundea, zicînd: "Nu pot să deschid pentru că am dat cuvînt lui Dumnezeu ca astfel să mă pocăiesc un an, ci, rugați-vă pentru mine, nevrednicul". Căci bătrînul nu găsea cum ar putea să le răspundă, ca să nu se smintească auzind de căderea lui în păcat, de vreme ce era socotit de dînșii ca un foarte cinstit și mare monah. Și a petrecut tot anul postind și pocăindu-se.

Venind noaptea Învierii lui Hristos și luînd o candelă nouă, a grijit-o, turnînd untdelemn. Apoi, punînd-o într-un vas nou, a acoperit-o și de cu seară a stat la rugăciune, zicînd: "Îndurate și milostive Doamne, Cel ce voiești ca și păgînii să se mîntuiască și la cunoștința adevărului să vie, la Tine am scăpat, Mîntuitorule al sufletelor noastre, miluiește-mă pe mine, care mult Te-am mîniat și spre bucuria vrăjmașului multe am făcut. Iată, acum sînt mort, ascultînd pe vrăjmașul. Dar Tu,

Doamne, Cel ce miluiești pe cei necurați și nemilostivi și-i înveți a milui pe aproapele, miluiește și Te milostivește spre a mea ticăloșie, pentru că nimic nu-Ți este Ție cu neputință. Milostivește-Te, că de iad s-a apropiat sufletul meu; fă milă, că ești bun și milostiv, ca Unul ce voiești ca și trupurile cele ce nu sînt să le înviezi în ziua Învierii. Auzi-mă, Doamne, că s-a stins duhul și a slăbit trupul meu pe care l-am întinat; deci nu pot viețui, fiind nevrednic, iar de frica Ta lipsindu-mă, am îndrăznit a mă apropia spre pocăință. Ție mă rog, iartă-mi greșeala. Îndoit păcat am: căderea și deznădăjduirea. Deci, înviază-mă pe mine cel pierdut și poruncește ca prin al Tău foc să se aprindă candela aceasta; ca astfel luînd încredințare de iertare, prin îndurările Tale cele mari, cealaltă vreme a vieții ce mi-o vei dărui să o petrec întru frica Ta, păzind poruncile Tale și mai cu osîrdie să-Ți slujesc Ție".

Acestea grăindu-le în noaptea Sfintei Învieri, cu multe lacrimi s-a sculat să vadă de s-a aprins candela și, descoperind vasul, a văzut că nu se aprinsese. Apoi iarăși căzînd pe fața sa, se ruga, zicînd: "Știu, Doamne, că nevoința îmi era înainte ca să mă încununez și n-am luat aminte la cărările mele, voind mai mult să mă arunc în calea celor necurați, prin dulceața trupească. Deci, miluiește-mă, Doamne, că iată mărturisesc bunătății Tale a mea păcătoșenie înaintea tuturor îngerilor și a drepților, și de nu s-ar sminti oamenii, apoi înainte a toată lumea aș mărturisi căderea în păcat. Miluiește-mă, Doamne, pe mine cel ce mă mărturisesc, ca și pe alții să-i învăț; așadar, Doamne, înviază-mă".

Astfel, rugîndu-se de trei ori, a fost auzit și, sculîndu-se, și-a aflat candela arzînd, apoi s-a bucurat foarte mult, întărindu-se cu nădejdea către Dumnezeu. Și se minuna de darul lui Dumnezeu cel atît de mare și de milostiva Lui iubire de oameni, veselindu-se cu duhul, că l-a încredințat Dumnezeu de iertarea păcatului lui, auzindu-i smerita lui rugăciune și zicea: "Mulțumesc Ție, Doamne, că în această viață vremelnică m-ai miluit pe mine, nevrednicul, prin acest semn mare și nou, dîndu-mi îndrăzneală către Tine".

Astfel, petrecînd el în mărturisire, s-a făcut ziuă și, veselindu-se întru Domnul, a uitat de trupeasca hrană în ziua aceea de bucurie. Focul din candela aceea l-a păzit în tot timpul vieții sale, punînd untdelemn într-însa, ca să nu se stingă, și iarăși a petrecut într-însul duhul lui Dumnezeu, fiind de toți știut și folositor. Iar cînd era să se ducă din viața aceasta, i s-a arătat de la Dumnezeu, mai înainte cu cîteva zile, ceasul sfîrșitului său și s-a odihnit în pace, dîndu-și sufletul în mîinile lui Dumnezeu.

11.PĂTIMIREA SFINTEI MUCENIȚE AGATA (5 FEBRUARIE)

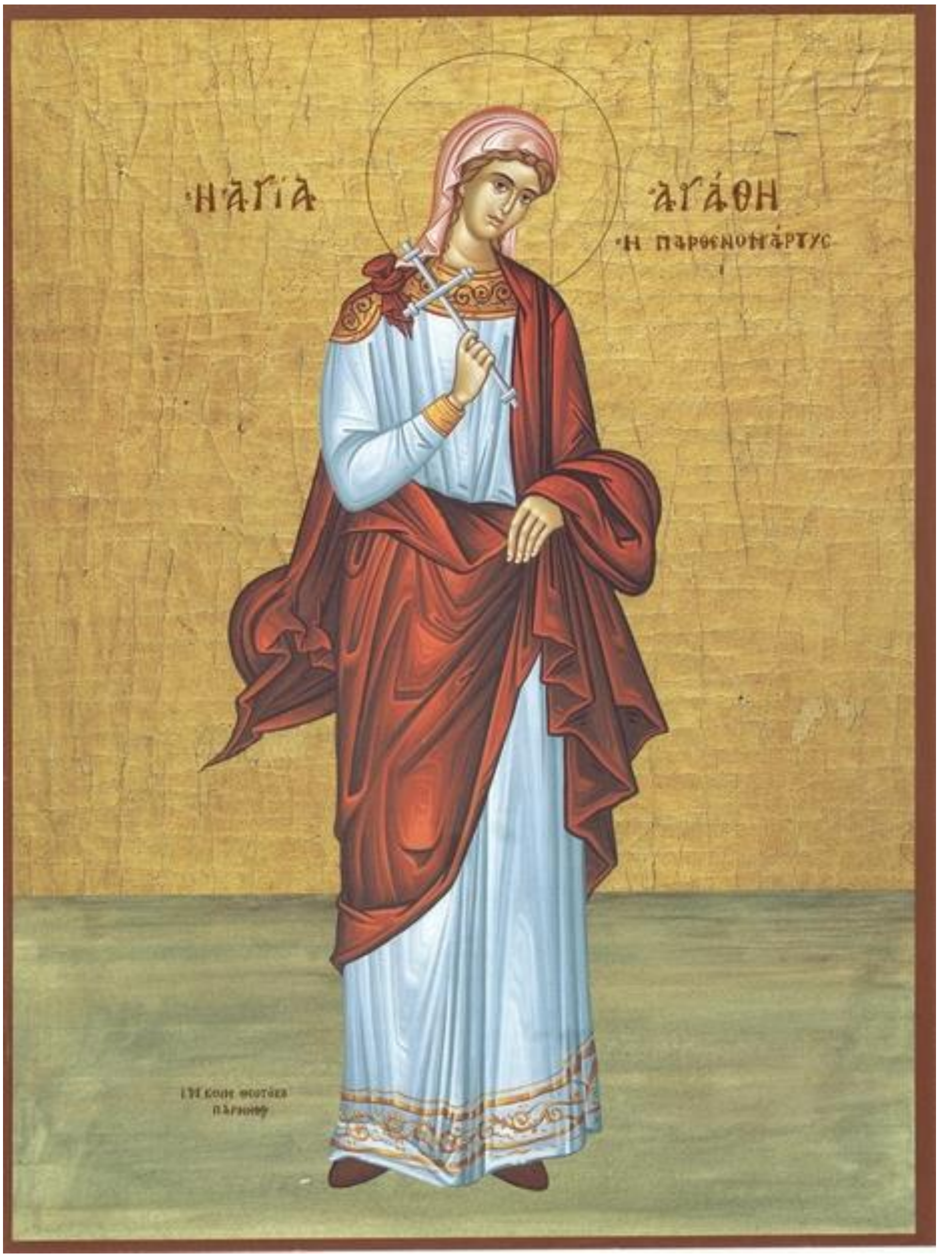

Împărățind rău-credinciosul Deciu și fiind pus de dînsul Chintian ca voievod în Sicilia, a ieșit o păgînească poruncă prin toate țările, ca toți creștinii să fie uciși. În acel timp era în cetatea Panormului o fecioară foarte frumoasă, anume Agata, născută din părinți de neam bun și bogați. Aceștia auzind de aceea tiranică poruncă, fără de Dumnezeu, dată spre uciderea creștinilor, s-a aprins cu rîvna după Hristos, Domnul său, Căruia s-a făcut mireasă, prin curată feciorie. Și așa, trecînd cu vederea moștenirea sa și cinstea bunului său neam, cum și bogăția cea vremelnică ce îi rămăsese de la părinți, cum și toată slava lumii acesteia întru nimic socotind-o, a început dinainte a se pregăti spre pătimirea cea pentru Hristos.

Chintian, ighemonul, auzind de frumusețea, de bunul neam și de bogăția acestei sfinte fecioare, fiind cuprins de gînd necurat spre dînsa și cu patimă poftindo, se gîndea cum ar putea să o vadă și spre necurata sa poftă să o aducă, împreună cu averea ei. Înștiințîndu-se el că ea crede în Hristos, îndată a trimis ostași din cetatea Catana în Panorm, ca să aducă la judecată pe sfînta, ca pe o creștină. Deci, mergînd trimișii la Sfînta Agata, voiau să o prindă și-i făgăduiau că o vor duce cu cinste la voievodul lor, numai spre a-i da cuvînt că se va închina la zeii lor. Dar dînsa, poruncind slugilor să o aștepte puțin, a intrat în camera dinăuntrul casei sale și, închizîndu-se într-însa, și-a ridicat mîinile în sus și se ruga, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, Tu știi inima și voința sufletului meu, credința și dragostea mea către Tine. Tu să-mi fii povățuitor și ajutor asupra vrăjmașului pe care prin Tine, Dumnezeul meu, l-am călcat și l-am omorît; iar acum, Stăpîne, mă rog Ție, să nu lași pe acel om rău, robul diavolilor, să-mi întineze trupul meu, în care cu bucurie și cu cinste am viețuit pînă acum. Grăbește și Te sîrguiește ca să biruiești pe diavol și pe Chintian, sluga lui, ca să nu zică: unde este Dumnezeul ei? Primește ca jertfă și prisos lacrimile mele întru miros de bună mireasmă, că Tu, Unul, ești Dumnezeu și Ție Ți se cuvine slava în veci. Amin".

Astfel rugîndu-se, a ieșit din cetate cu ostașii, petrecînd-o cîțiva creștini cunoscuți. Mergea cu osîrdie și cu vitejie de suflet ca să fie pentru Domnul său ca un zid nesurpat, zicînd în sine: "Mai înainte aveam război cu diavolul, sîrguindu-mă sămi păzesc fecioria curată, să biruiesc patimile trupului meu, dar pe care le-am și biruit, cu darul Hristosului meu, și am călcat pe vrăjmașul cel ce încurcă pe oameni cu dulcețile și cu poftele. Acum merg la al doilea război, la care am să-mi pun sufletul meu pentru Hristos. Tu însă, diavole, nu te vei bucura de mine, ci mai vîrtos singur te vei rușina, căci nădăjduiesc în Hristos, Dumnezeul meu, că va privi din înălțime spre nevoința mea cu mulțimea sfinților îngeri, și-mi va ajuta mie, neputincioasa".

Astfel grăind în sine, cu lacrimi fierbinți își spăla fața. Apoi, mergînd ea, i sau dezlegat curelele încălțămintelor, iar punîndu-și picioarele pe o piatră ca să le lege, a privit și n-a văzut pe nimeni din cunoscuții ce o petreceau, pentru că toți, lăsînd-o pe ea, se întorseseră. Pentru aceea, mai mult a lăcrimat și s-a rugat lui Dumnezeu, zicînd: "Atotputernice, Doamne, pentru cetățenii mei, cei ce n-au crezut pe roaba Ta, că voiesc să pătimesc pentru numele Tău cel sfînt, arată vreo minune în locul acesta". Și îndată a crescut un măslin sălbatic, fără de roade, care închipuia mințile cele sălbatice ale panormitenilor.

Intrînd ea în cetatea Catana, voievodul a poruncit să o ducă în casa unei femei bogate, anume Afrodisia, care avea cinci fiice tinere, cărora le-a poruncit ca, cu înșelătoarele lor cuvinte și obiceiuri, să-i schimbe mintea ei spre dragostea trupească și să o îndemne să aducă zeilor jertfă. Acelea, luînd-o, cinstind-o și făgăduindu-i multe, apoi chiar și îngrozind-o, se sîrguiau să o înduplece spre voia lui Chintian. Însă cu nimic n-au reușit să o înduplece de la dragostea lui Dumnezeu spre dragostea lumii și nu numai cu cuvintele, dar nici cu lucrurile. Pentru că, deși ei o împodobeau cu haine de mare preț, îi dădeau daruri, îi puneau înainte mîncăruri de preț, dulcețuri

de multe feluri şi ospeţe, apoi alcătuiau dansuri şi jocuri şi făceau înaintea ochilor ei toate faptele mireneşti cele fără de rînduială şi toate glumele, ea nici nu voia să privească la acelea, ci zicea: "Să ştiţi că mintea şi gîndul meu sînt întemeiate pe piatră şi niciodată nu pot să se despartă de dragostea lui Hristos. Cuvintele voastre cele înşelătoare sînt asemenea cu vîntul, iar bucuriile lumeşti sînt ca ploaia şi îngrozirile voastre ca pîraiele, care, deşi vor veni în casa mea, nu vor putea să o clintească, pentru că stă întemeiată pe piatra care este Hristos, Fiul Dumnezeului celui viu". Acestea grăind, pîraie de lacrimi îi udau pieptul, căci, precum doreşte cerbul spre izvoarele apelor, aşa dorea şi sufletul ei pătimirea pentru Domnul său.

Afrodisia, văzînd că inima sfintei este nemişcată şi nebiruită, a mers la voievodul Chintian şi i-a zis: "Mai lesne este a înmuia piatra şi a preface fierul în plumb topit, decît a îndupleca pe fecioara aceea şi a o întoarce de la Hristosul ei. Pentru că eu şi fiicele mele nimic n-am făcut toată ziua şi noaptea, decît numai am îndemnat-o pe de o parte cu momeli şi rugăminţi, iar pe de alta cu îngrozire, ca să fie la un gînd cu noi. Eu i-am adus mărgăritare şi ghirlande alese, haine de mare preţ, aur şi pietre scumpe înaintea feţei ei, slugi şi bogăţii, dar ea pe toate le nesocoteşte ca pămîntul cel călcat în picioare".

Atunci Chintian, voievodul, mîniindu-se, a poruncit să o aducă în palatul său cel tăinuit şi, şezînd la locul său, plin de gînduri necurate, a început a o întreba: "De ce neam eşti?" Răspuns-a Sfînta Agata: "Din neam bun sînt născută şi am rudenii cinstite şi bogate". Iar Chintian i-a zis: "De eşti de neam slăvit, apoi de ce porţi haină proastă, ca o roabă?" Răspuns-a sfînta: "Sînt roaba lui Hristos şi pentru aceea port chip de rob". Deci, i-a zis Chintian: "Cum zici tu că eşti roabă, dacă eşti liberă şi fiică din părinţi de neam bun?" Răspuns-a sfînta: "Acesta este bunul neam al nostru şi libertatea, ca adică să slujim lui Hristos". Zis-a voievodul: "Au doară noi nu sîntem liberi cei ce nu slujim lui Hristos al vostru?" Răspuns-a Agata: "Întru atîta robie aţi ajuns, încît nu numai robi păcatului v-aţi făcut, ci şi închinători urîţilor şi nesimţitorilor idoli, cinstind lemnul şi piatra ca pe Dumnezeu".

Chintian a zis: "De vei mai huli astfel, apoi multe munci vei lua. Deci, spune-mi de ce te lepezi de zeii noştri?" Răspuns-a Agata: "De aceea mă lepăd de ei, fiindcă nu sînt zei, ci diavoli al căror chip îl faceţi de aramă şi de marmură, iar faţa lor o auriţi". Zis-a Chintian: "Ascultă sfatul meu cel bun, fecioară, şi adu jertfe, ca să nu cazi în multe feluri de chinuri şi să aduci necinste şi ocară bunului tău neam, căci mai pe urmă, chiar nevrînd, te vei închina zeilor, stăpînilor lumii". Răspuns-a Sfînta Agata: "Fie femeia ta ca Afrodita şi tu singur fii ca Zeus, zeul tău".

Aceasta zicînd sfînta, Chintian a poruncit să o lovească peste obraz, zicîndu-i: "Nu ocărî pe voievodul". Răspuns-a Sfînta Agata: "Unde este înţelegerea ta, voievoade? Eu îţi doresc ţie să fii ca zeul tău, iar tu nu voieşti să fii asemenea lui, ci singur te ruşinezi de zeii tăi; deci cu mine împreună începe a-i lepăda pe ei". Zis-a voievodul: "De multe patimi eşti vinovată, la care îndată te voi supune, de nu vei face ceea ce-ţi poruncesc". Răspuns-a fecioara: "Nu mă tem de nimic, pentru că de mă vei

da spre mîncarea fiarelor, acelea, văzîndu-mă pe mine, se vor îmblînzi, auzind și de numele lui Hristos. În foc de mă vei arunca, îngerii din ceruri îmi vor aduce rouă, sau răni și munci dacă îmi vei face, am ajutor pe Duhul adevărului, Care mă va izbăvi din mîinile tale". Atunci a poruncit voievodul să o ducă într-o temniță întunecoasă, unde mergea sfînta ca la un ospăț și veselie, încredințîndu-se lui Dumnezeu.

A doua zi, Chintian, voievodul, aducînd iarăși înaintea judecății sale pe Sfînta Agata, a întrebat-o: "Cum te-ai hotărît pentru a ta sănătate?" Răspuns-a sfînta: "Sănătatea mea este Hristos". Zis-a voievodul: "Leapădă-te de Hristos, ca să nu pieri încă în tinerețile tale". Răspuns-a sfînta: "Leapădă-te și tu de zeii tăi cei mincinoși, care sînt pietre și lemne, și te apropie de adevăratul Dumnezeu, Cel ce te-a făcut, ca să nu cazi în chinurile cele veșnice". Atunci, mîniindu-se, voievodul a poruncit să o spînzure goală de un lemn și să o bată.

Fiind bătută sfînta, tiranul i-a zis: "Îndreaptă-ți gîndul tău spre închinarea zeilor ca să fii vie". Ea a grăit: "Chinurile tale îmi aduc veselie și mă bucur pentru ele, precum se bucură cineva de aflarea comorilor celor mari. Folositoare îmi sînt chinurile acestea vremelnice, căci precum nu este cu putință a se aduna grîul în magazie pînă ce nu va fi curățit de pleavă, astfel cu neputință este sufletului meu să intre în rai, de nu se va sfărîma mai înainte trupul meu cu chinuri". Deci, îndemnă voievodul pe slujitori ca mai cu dinadinsul s-o chinuiască; după aceea a poruncit ca cu clește de fier să-i rupă pieptul și să-l taie. Dar făcîndu-se aceasta, a zis mucenița către voievod: "Nedumnezeitule și fără de omenie prigonitorule, nu te rușinezi a tăia pieptul de femeie pe care și tu singur l-ai supt la maica ta? Însă altceva am în sufletul meu, de care tu nu poți să te atingi, căci este sfințit lui Dumnezeu din tinerețele mele".

După aceasta, aruncară în temniță pe sfînta, iar la miezul nopții i s-a arătat Sfîntul Apostol Petru, cu chipul bătrîn și cinstit, purtînd în mîinile sale multe doctorii, iar înaintea lui mergea un tînăr frumos cu o făclie luminoasă și a înțeles sfînta că a venit un doctor. Deci a zis către dînsa apostolul care i se arătase: "Necuratul tiran te-a rănit cu niște bătăi ca acestea, dar n-a sporit nimic; căci tu, cu bărbăția ta, mai mult l-ai biruit. Drept aceea, ticălosul a poruncit ca pieptul tău nu numai să-l chinuiască, ci chiar să-l taie; pentru aceasta sufletul lui se va chinui în veci. Iată, eu stăteam și priveam la tine în ceasul acela, cînd ai răbdat chinurile și am cunoscut că este cu putință să se tămăduiască pieptul tău; pentru aceea am și venit aici". Sfînta mucenița Agata a răspuns: "Eu niciodată n-am obișnuit trupul meu cu nici un fel de doctorie, și acum mi se pare că nu se cade a strica obiceiul cel bun, păzit din tinerețe". Bătrînul i-a zis: "Și eu sînt creștin și nădăjduiesc să te tămăduiesc; am venit la tine, deci nu te rușina de mine".

Sfînta i-a răspuns, zicînd: Tu ești bărbat, iar eu fecioară, deci cum voi putea ca fără de rușine să-mi descopăr pieptul înaintea ta? Voiesc mai bine să rabd înainte durerea rănilor mele, decît să mă golesc înaintea ochilor bărbătești. Mulțumescu-ți, cinstite părinte, căci pentru mine ai venit aici, vrînd să tămăduiești rănile mele, însă să știi că doctoriile cele făcute de oameni nu se vor apropia de trupul meu niciodată".

Iar bătrînul i-a zis: "De ce nu voiești să te tămăduiesc?" Sfînta a răspuns: "Am pe Domnul meu Iisus Hristos, Care le tămăduiește pe toate și Care, cu voia și cu cuvîntul Său, ridică pe cei căzuți. Acela, de va voi, poate să mă mîntuiască și pe mine, roaba Sa cea nevrednică".

De o credință mare ca aceasta a sfintei mucenițe bucurîndu- se, apostolul a zîmbit puțin și i-a zis: "Acela m-a trimis la tine, fecioară, pentru că eu sînt Apostolul Său; deci, fii acum tămăduită". Zicîndu-i acestea, s-a făcut nevăzut. Atunci Sfînta muceniță Agata, cunoscînd cine era cel ce i s-a arătat, a început a mulțumi lui Dumnezeu, zicînd: "Îți mulțumesc Doamne al meu, Iisuse Hristoase, că Ți-ai adus aminte de mine și ai trimis pe Apostolul Tău ca să mă tămăduiască". Apoi a privit la trupul său și a văzut toate rănile tămăduite; după aceea, toată noaptea, o lumină negrăită umplînd temnița, o lumină pe ea. De aceea, înfricoșîndu-se străjerii, au fugit și au lăsat temnița neîncuiată. Acolo erau și alții legați, care, văzînd minunea, ziceau către sfînta: "Iată, ușile sînt deschise și nimeni nu străjuiește, deci ieși și fugi". Dar sfînta le-a răspuns: "Să nu-mi fie mie a mă lipsi de cununa mucenicească și a duce pe străjeri în primejdie. Eu, avînd ajutor pe Domnul meu, Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu celui viu, Care m-a tămăduit, voi petrece pînă în sfîrșit întru mărturisirea Lui".

Trecînd patru zile, într-a cincea a venit iarăși tiranul la judecată și, aducînd pe Sfînta Agata, a zis către dînsa: "Pînă cînd te vei împotrivi poruncii împărătești? Jertfește zeilor, ca să nu te pedepsesc cu chinuri mai cumplite". Sfînta a răspuns: "Toate cuvintele tale sînt deșarte și porunca împăratului tău nedreaptă, care întinează chiar văzduhul. Însă spune-mi, o! ticălosule și nebunule, cine caută ajutor de la lemnele și de la pietrele cele nesimțitoare? Eu aduc jertfă de laudă Aceluia Care a tămăduit pieptul meu și a vindecat trupul meu".

Atunci tiranul a poruncit să-i descopere pieptul și văzîndu-l întreg și sănătos cum era mai înainte, a întrebat-o: "Cine te-a tămăduit?" Mucenița a răspuns: "Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu celui viu". Zis-a Chintian: "Iarăși numești pe Hristos, de Care eu nici nu voi a auzi?". Și a poruncit ca să aștearnă pe pămînt hîrburi ascuțite și cuie arse în foc și să toarne cărbuni aprinși, peste care, întinzînd pe sfînta, s-o ardă și s-o chinuiască. Făcînd aceasta, deodată s-a cutremurat nu numai locul acela, ci și toată cetatea și, despicîndu-se pămîntul, a înghițit pe Vultia, iubitul lui Chintian, și pe Teofil, prietenul lui - după al căror sfat Chintian făcea o faptă ca aceea. Toți cetățenii temîndu-se de cutremur au alergat în curte la Chintian, strigînd să nu mai chinuiască pe nevinovata fecioară, căci pentru dînsa s-a făcut cutremurul acesta.

Chintian, temîndu-se de cutremur și de tulburarea poporului, a poruncit să ducă pe sfînta în temniță, în care intrînd mucenița și-a ridicat mîinile spre cer și a zis: "Mulțumescu-Ți Doamne că m-ai învrednicit a pătimi pentru numele Tău cel sfînt și, luînd de la mine dorul vieții celei vremelnice, mi-ai dat răbdare. Deci, ascultîndu-mă, Doamne, în ceasul acesta, binevoiește ca să las lumea aceasta și să trec spre mila Ta cea bogată și mare". Astfel rugîndu-se și-a dat duhul în mîinile lui Dumnezeu.

Înștiințîndu-se cetățenii de aceasta, au venit cu sîrguință și, luînd sfîntul ei trup, l-au dus cu cinste la groapă. Atunci a venit în cetatea aceea, la cinstitul trup al muceniței, un tînăr frumos, neștiut de nimeni, avînd cu sine o sută de tineri bine împodobiți. Acela, petrecînd la mormînt trupul sfintei, a pus în racla ei o tăbliță de piatră, pe care era scris: "Minte cuvioasă, cinste lui Dumnezeu și patriei izbăvire". O scrisoare ca aceasta punînd pe capul sfintei mucenițe, îndată s-a făcut nevăzut și tot poporul a cunoscut că erau îngerii lui Dumnezeu.

După aceasta, Chintian, voievodul, luînd pe ostașii săi, s-a dus în cetatea Panormului, ca să ia bogăția Sfintei mucenițe Agata și să facă toate averile ei, ale lui. Venind la rîul ce le era în cale, care se numea Psemit, s-a suit în luntre cu ai săi și trecea peste rîul acela, dar caii, sălbăticindu-se deodată, s-au pornit asupra lui: unul, cu dinții i-a mușcat fața și i-a sluțit-o, iar altul l-a călcat în picioare; și atîta l-au chinuit, pînă l-au aruncat în rîu. Astfel s-a înecat ticălosul, sfîrșindu-și greu viața sa cea rea, iar trupul lui, mulți căutîndu-l, nu l-au găsit, pentru că a pierit împreună cu sufletul. De atunci nici unul din dregătorii împărătești n-a îndrăznit să supere rudeniile Sfintei Agata, iar slava ei a început a se lăți pretutindeni și s-a zidit o biserică pe moaștele ei, iar haina cu care umbla sfînta s-a pus pe mormîntul ei, întru pomenirea smereniei sale.

Trecînd un an după sfîrșitul sfintei, din muntele Etna, care era aproape de cetatea Catana, a erupt un foc mare, care, ieșind ca un rîu din gura ce era în muntele acela, urla groaznic și pietrele topindu-le ca ceara, le arunca din înălțimea muntelui, încît tot poporul Catanei era cuprins de mare frică, temîndu-se de pierderea cetății lor. Deci, au alergat la biserica Sfintei Mucenițe Agata nu numai creștinii, dar și necredincioșii, și, luînd haina ei, au stat împotriva focului care se pornise asupra cetății și se apărau cu acea haină de văpaia cea pierzătoare și înfricoșătoare. Atunci, focul, ca și cum se rușina de haina aceea a sfintei mucenițe, s-a întors înapoi și s-a stins. Acest lucru văzîndu-l poporul, cu mare bucurie a lăudat pe Dumnezeu, iar pe Sfînta Muceniță Agata a slăvit-o. Minunea aceasta a fost în luna februarie, în cinci zile, în care sfînta a pătimit pentru Iisus Hristos, Domnul nostru, Căruia I se cuvine slava în veci. Amin.

12.PĂTIMIREA SFINTEI MUCENIȚE TEODULA (5 FEBRUARIE)

Pe vremea împărăției lui Dioclețian și Maximian, împărații Romei, în cetatea Anazavriei era un voievod, anume Pelaghie, care a zis către slujitorii săi: "Duceți-vă în toată stăpînirea mea, căutați pe creștini și, prinzîndu-i, aduceți-i la judecată, ca, ascultînd porunca împărătească, să se închine zeilor noștri". Ducîndu-se slujitorii să împlinească porunca, au prins pe o femeie creștină, anume Teodula. Dar ea, netemîndu-se atît de chinuri, pe cît se temea să nu fie necinstită de cei necredincioși, le da mult aur, rugîndu-i să-i dea drumul. Ei, neluînd în seamă aurul, au dus-o la

voievodul lor și i-au spus despre dînsa cum că voia să se răscumpere cu aur. Atunci, voievodul a lăudat pe slujitorii care nu s-au bucurat de aur și nu au eliberat-o și pentru care lucru i-a cinstit cu daruri. El, șezînd la judecată și punînd de față pe acea fericită femeie creștină, a întrebat-o de numele ei. Ea a răspuns: "Sînt creștină". Voievodul Pelaghie a zis: "Mai înainte de a începe să te chinuim, spune-ne numele tău". Sfînta a răspuns: "Ți-am spus o dată și n-am mințit, că mă numesc creștină; acesta îmi este numele cel cinstit și veșnic, iar de oameni sînt numită Teodula. M-am născut din părinți credincioși și sînt prea bine crescută în legea creștină".

Voievodul i-a zis: "Te văd răspunzîndu-mi fără minte". Teodula a răspuns: "Voi sînteți fără minte, că ați lăsat pe Dumnezeu și vă închinați pietrelor". Voievodul a zis: "Te sfătuiesc ca pe o soră să jertfești zeilor, ca să vii să te desfătezi în averile mele și să fii în mare cinste". Teodula a răspuns: "Desfătează-te în averile tale tu și tatăl tău, satana, că veți fi împreună moștenitorii muncii veșnice". Voievodul zise: "Știu că voi, femeile, sînteți pornite cu năravurile și ocărîți pe stăpîni, însă eu sînt negrabnic spre mînie și cu blîndețe te învăț să te supui mie și să jertfești zeilor, ca să nu-ți pierzi sufletul". Sfînta răspunse: "Eu nu-mi pierd sufletul, ci îl mîntuiesc, petrecînd în mărturisirea lui Dumnezeu, iar trupul va merge în pămînt. Deci nu fără de minte îți zic să-mi chinuiești trupul precum voiești căci Dumnezeu, văzînd răbdarea mea, îmi va trimite ajutorul Său, de vreme ce voiesc a pătimi cu osîrdie pentru El, precum și El a pătimit pentru noi pe cruce, lucrînd mîntuirea poporului Său". Pelaghie, voievodul, a zis: "Socotești că prin aceste cuvinte ale tale mă vei porni spre mînie, ca să te pierd mai degrab. Să știi bine că te voi chinui multă vreme, tăind unul cîte unul din mădularele tale, pînă ce te voi pierde". Sfînta a răspuns: "Vicleanule și răpitorule lup, cum vei putea să pierzi pe oaia care are ca păstor pe bunul Hristos, Făcătorul tuturor și dintr-ale Cărui mîini nimeni nu va putea să mă răpească?"

Atunci, mîniindu-se, tiranul a poruncit să o dezbrace pe sfîntă și s-o spînzure de cosițele capului de un chiparos și s-o chinuiască arzîndu-i pieptul cu țevi de fier încinse. Sfînta chinuindu-se, a zis: "Să știi, voievodule, că nu simt chinurile, ci pe tine te văd chinuindu-te și biruindu-te". Voievodul îi răspunse: "Zeii noștri sînt milostivi și știu că vrei să te întorci către dînșii; de aceea, cruțîndu-te, au luat durerea de la tine, ca să nu simți muncile". Sfînta i-a zis: "Unde sînt zeii tăi care m-au cruțat? Arată-mi-i, ca să-i cinstesc". Voievodul, auzind acest cuvînt, s-a bucurat foarte și cu sîrguință a poruncit ca, dezlegînd-o, s-o ducă în capiștea lui Adrian, pe care îl aveau ca pe un zeu prea lăudat. Deci, intrînd sfînta în capiștea aceea, a văzut pe idolul lui Adrian și, rugîndu-se adevăratului Dumnezeu, a suflat asupra idolului și îndată a căzut, lovindu-se ca de un tunet, și s-a frînt în trei părți. Apoi, ieșind sfînta afară, a zis către voievod: "Intră și dă mînă de ajutor zeului tău, deoarece a căzut și s-a sfărîmat". Voievodul, intrînd, a văzut pe idol căzut la pămînt, sfărîmat în trei bucăți și s-a tînguit după el cu plîngere mare.

Ajungînd vestea la împărați despre sfărîmarea lui Adrian, și au trimis un bărbat în cetatea Anazavriei, ca să afle de este adevărat și să-l dea pe voievod la fiare.

Înștiințîndu-se de aceasta, voievodul a căzut înaintea Sfintei Teodula cu plîngere, rugînd-o să facă întreg pe zeul lor, iar el a făgăduit să se facă creștin, de va vedea pe zeul acela stînd la locul său, unde fusese mai înainte. Sfînta, făcînd rugăciune către atotputernicul Dumnezeu, a poruncit idolului să se ridice întreg și să se așeze la locul lui. Atunci îndată idolul s-a ridicat întreg și s-a așezat la locul unde fusese mai înainte. Deci, venind omul cel trimis de la împărați și văzînd pe idol întreg, s-a întors, nefăcînd voievodului nici un rău. După aceasta a venit la Pelaghie o scrisoare de la împărați, poruncindu-i ca, chinuind-o pe Teodula cu diferite chinuri, s-o piarză cu moarte. Pelaghie nu numai că nu și-a îndeplinit făgăduința, adică a se face creștin, dar, uitînd și facerile de bine ale Sfintei Teodula, a pus-o iarăși la chinuri și a poruncit să-i ardă picioarele cu țepușe înfocate. Făcîndu-se aceasta, s-a apropiat de Pelaghie un închinător de idoli, anume Comentarisie, zicîndu-i: "Mă rog strălucirii tale, voievodule, să-mi dai stăpînire asupra ei și eu o voi face să se închine zeilor, iar de nu voi face aceasta apoi să-mi tai capul". Deci voievodul i-a dat putere asupra sfintei.

Tiranul, făcînd cinci piroane lungi, a înfipt unul în urechea ei stîngă și a trecut prin urechea dreaptă. Alt piron l-a înfipt în urechea dreaptă și a străbătut capătul pironului în cea stîngă, al treilea l-a înfipt în fruntea ei, iar celelalte două în pieptul ei. Sfînta, ridicîndu-și ochii către cer, s-a rugat lui Dumnezeu să-i dea răbdare și îndată a primit ajutorul lui Dumnezeu și tămăduire, pentru că au căzut piroanele și a rămas sănătoasă. Comentarisie, luînd pe sfîntă în casa sa, o sfătuia cu cuvinte înșelătoare să se închine zeilor lor, ca și eu - zicea dînsul - să primesc cinste de la voievod și tu de la împărați să te învrednicești de mare slavă. Sfînta a zis către el: "Gîndește-te tu singur și te fă creștin, ca să te învrednicești nu de cinstea cea de puțină vreme, ci de cea veșnică, întru Împărăția Domnului nostru Iisus Hristos, Celui ce are să judece viii și morții și să răsplătească fiecăruia după faptele lui". Comentarisie a zis: "Spune-mi mie, roaba lui Hristos, tot adevărul, că s-a aprins inima în mine, după cuvintele tale".

Teodula i-a grăit: "Lumea aceasta, bogățiile și toată slava ei, degrabă trec, iar veacul cel viitor este nesfîrșit. De va face cineva aici fapte bune, va lua răsplătire bună în veacul acela, iar cei ce fac rele în lumea aceasta, vor fi acolo munciți în veci. Mai ales cei ce se închină idolilor, ca și voi, vor cădea în chinurile cele nesfîrșite". Cu aceasta și cu mai multe cuvinte, Sfînta Teodula l-a adus pe Comentarisie la cunoașterea adevărului și, umilindu-se cu inima a zis: "Rogu-mă ție, doamnă Teodula, nu pomeni răutățile cele ce ți-am făcut, ci te roagă pentru mine, Dumnezeului tău, ca și eu să fiu creștin".

A doua zi, a stat Comentarisie în fața voievodului cu Sfînta Teodula și i-a zis: "N-am putut să întorc pe roaba adevăratului Dumnezeu de la dreapta și fericita ei cale, dar, mai ales, ea m-a povățuit și pe mine la calea cea dreaptă, izbăvindu-mă de întunericul neștiinței și, aducîndu-mă la Hristos, adevăratul Dumnezeu, în Care cu neîndoire cred și mărturisesc preasfînt numele Său, și mă închin Lui, cu osîrdie". Aceste cuvinte ale lui auzindu-le, voievodul a poruncit ca îndată să-i taie capul cu

sabia, iar trupul să i-l arunce în mare, și astfel s-a sfîrșit chinuirea lui în 24 de zile ale lui ianuarie.

Sfînta Teodula a fost aruncată într-un cuptor aprins și a petrecut într-însul nevătămată. După aceasta, a dat-o în stăpînire unuia, anume Eladie, ajutător al voievodului, ca să o îndemne la închinarea idolilor, dar și acela, ca și Comentarisie, prin cuvintele cele de Dumnezeu insuflate ale Sfintei Teodula, a fost adus către Hristos și, stînd înaintea voievodului, a mărturisit că este creștin; pe care apoi l-a tăiat cu sabia. Atunci, arzînd tiranul o tigaie, a întins pe fericita Teodula pe tigaia aceea și a turnat peste dînsa smoală fiartă, ceară și unt. Însă tigaia a crăpat de foc și aruncînd scîntei mari și văpaie înfocată, a ars mulțimea poporului ce sta de față, iar pe voievod, ajungîndu-l focul și vătămîndu-l, l-a dat morții celei amare, pe cînd Sfînta Teodula a rămas fără vătămare.

Această minune văzînd-o mulțimea poporului, a crezut în Hristos, între care era și Macarie cu Evagrie, cinstiți cetățeni. Mai pe urmă, necredincioșii, arzînd ei iarăși cuptorul, au aruncat într-însul pe Sfînta Teodula și cu dînsa și pe Macarie și Evagrie și pe mulțimea acelora ce au crezut în Hristos, în același cuptor. Acolo, rugîndu-se cu toții, și-au dat sfîrșitul și, trecînd la viața cea nesfîrșită, se încununează cu cununa biruinței și dănțuiesc cu toți sfinții, slăvind pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, în veci. Amin.

13. PĂTIMIREA SFINTEI MUCENIȚE FAUSTA FECIOARA, A LUI EVILASIE, A LUI MAXIM ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÎNȘII (6 FEBRUARIE) (DUPĂ SFÎNTUL SIMEON METAFRAST)

Această sfîntă fecioară, Fausta, mireasă neîntinată a Stăpînului Hristos, născută în zilele lui Maximian, păgînul împărat, a fost crescută în bună credință în cetatea Cizicul, de părinți de neam bun, bogați și credincioși, care după ce au răposat și și-au dat sufletele lor către Domnul, fecioara a rămas singură, cînd avea treisprezece ani. Ea se îndeletnicea în post și rugăciuni și întru citirea dumnezeieștilor cărți. Apoi trecînd cu vederea toată înșelăciunea lumii acesteia - bogăția, dulcețile și plăcerile trupului și umblînd pe calea cea strîmtă și grea a vieții, s-a făcut cunoscută și slăvită tuturor, pentru că nu puteau să tăinuiască atîtea fapte bune ale ei, după cuvîntul Domnului: *Nu poate cetatea să se ascundă, stînd deasupra muntelui*, ci a ajuns vestea despre dînsa pînă la împăratul Maximian care, îndată, a trimis din palatul său împărătesc pe cel întîi slujitor idolesc, anume Evilasie, în cetatea Cizicul, să caute

și să afle pe mireasa lui Hristos, Fausta poruncindu-i astfel: de se va îndupleca să aducă jertfe zeilor, bine îi va fi ei, iar de nu, apoi să o arunce în adîncul apei.

Mergînd Evilasie în Cizic, a aflat-o ca ani tînără, dar cu credința și înțelepciunea bătrînă; apoi aducînd-o la judecata sa, o silea să jertfească zeilor. Sfînta i-a răspuns: "Eu nu voi jertfi zeilor acelora care sînt surzi, orbi și nu au nici o simțire, fiind lucruri de mîini omenești, pentru că am ca Mire pe Iisus Hristos în cer și nu pot să-l las pe Acela, nici nu voiesc a pierde moștenirea pe care o am de la Domnul meu". Evilasie a zis: "Jertfește, Fausto, zeilor, ca să nu mori chinuită și cu amar". Răspuns-a sfînta: "Să nu mă socotești că sînt ca o femeie de cele fără de minte, căci, deși sînt tînără cu anii, însă dorința mea este mai mare înaintea Domnului". Iar Evilasie, umplîndu-se de mare mînie, a poruncit să-i tundă părul capului spre ocară și batjocură și, spînzurînd-o de un lemn, să o bată tare.

Sfînta Fausta, fiind foarte chinuită, și-a ridicat ochii spre cer și se ruga lui Dumnezeu. Deci, rugîndu-se ea destul, s-a pornit un trăznet atît de înfricoșător, încît mulți au murit. Evilasie, văzînd aceea s-a temut foarte și, chemînd pe Sfînta Fausta, a zis către dînsa: "Femeie, spune-mi, cine ești tu? Pentru că eu te văd făcînd lucruri de farmece". Iar sfînta a zis: "Ascultă-mă, Evilasie, poruncește unui zugrav să zugrăvească chipul meu". Și, făcîndu-se aceasta degrabă a poruncit ostașilor să sfîșie icoana ei. Apoi a zis către stăpînitor: "Viu este Domnul Dumnezeu, precum eu nu simt nici cea mai mică durere pentru cîte ați făcut icoanei acesteia, care este chipul și asemănarea mea. Astfel și sufletul meu nu simte nicidecum muncile ce le dați trupului meu. Ci, cît mă chinuiți, eu am în minte pe Stăpînul meu, Hristos, Care îmi micșorează durerile".

Atunci a poruncit ca, punînd-o într-un sicriu de lemn și întărind cu piroane de lemn sicriul, să taie sicriul cu ferăstrăul. Pe cînd slujitorii făceau cu sîrguință cele poruncite lor, sfînta în sicriu cînta, slăvind pe Dumnezeu. Și s-au ostenit slujitorii multă vreme, dar nimic nu puteau să sporească, pentru că nu putea ferăstrăul să o taie și nici să vatăme pe sfînta fiind ca un diamant vîrtos. Slăbind slujitorii, au rămas ca morți. Apoi, mergînd la Evilasie, îi ziceau: "Stăpîne, femeia pe care ne-ai dat-o spre chinuire, din ceasul întîi pînă la al șaselea ferestruind-o în sicriu, nimic n-am sporit, pentru că șase ferăstraie schimbînd, n-am putut să ne atingem de ea. Apoi și foc am pus lîngă raclă, ca s-o ardem, dar n-a ars racla. Iar ea cînta zicînd: "De voi merge prin mijlocul focului, nu mă va arde și văpaia nu mă va vătăma".

Atunci Evilasie s-a mîhnit foarte și, punînd de față pe sfînta, i-a zis: "O! femeie, mă înspăimînți, făcînd aceste minuni. Am 80 de ani și niciodată n-am văzut unele ca acestea, deci, te jur pe Dumnezeul tău, în care crezi, să-mi spui tot adevărul". Sfînta i-a răspuns, zicînd: "Rogu-mă ție, stăpînul meu, să asculți într-adins cele ce-ți voi spune. Puterea lui Dumnezeu este aceea care mă păzește în chinuri, precum singur ai văzut. De vei asculta cu luare aminte cuvintele mele, te vei îndupleca degrabă ca să te faci prieten credinței mele".

A zis tiranul: "Spune-mi degrabă adevărul și eu voi asculta cu luare aminte". Grăit-a sfînta: "Dumnezeu este fără de moarte și veșnic și lucrurile Lui sînt adevărate, iar judecata Lui este sfîntă și dreaptă. Acela păzește în tot locul pe robii Săi cei ce viețuiesc cu dreptate și cu cuvioșie. Ei rușinează pe diavolul, lepădînd pe idolii cei ce se cinstesc de voi ca niște dumnezei, apoi lucrurile cele rele ale lumii acesteia biruindu-le și defăimînd cele pămîntești, ei doresc cele cerești și, viețuind în curăție, păzesc poruncile lui Dumnezeu fără prihană. Pe aceștia Dumnezeu cel preaînalt îi păzește de tot răul, de vreme ce ei Îl știu pe El că este Unul Dumnezeu și că nu este altul afară de Dînsul, Care S-a pogorît pe pămînt și sălășluindu-Se întru Preasfînta și Preacurata Fecioară - precum El singur știe -, S-a născut dintr-însa negrăit. După aceea, pe scurt, după ce a făcut multe și prea slăvite minuni, învățînd pe oameni, a venit de bună voie la cruce și a pătimit ca să ne mîntuiască pe noi. Apoi, fiind îngropat, a înviat a treia zi și întru slavă S-a înălțat la ceruri, de unde iarăși va veni la sfîrșitul veacurilor, să judece viii și morții și să-i răsplătească fiecăruia după faptele lui. Drept aceea, și noi, urmîndu-L, ne dăm la bătăi și la chinuri pentru împărăția cerurilor, ca să nu pierim în veci, pentru că aici murim, iar acolo înviem, în viața cea nesfîrșită".

Auzind acestea, Evilasie a început a cunoaște puterea cea mare a lui Dumnezeu cel viu și, umplîndu-se de Duhul Sfînt, se întorcea spre bine, iar pe Sfînta muceniță Fausta, dezlegînd-o din legături, a lăsat-o liberă. Atunci, una din slugile lui, alergînd la împăratul Maximian, i-a zis: "Stăpîne împărate, Evilasie a părăsit dragostea ta și voiește să se facă creștin; deci sîrguiește să-l răpești de la înșelăciunea creștinească, mai înainte de a primi creștineasca desăvîrșire". Împăratul, mîniindu-se foarte mult, a chemat degrabă pe Maxim, eparhul său, care era foarte aspru și fără de omenie, și jurîndu-i pe zeii săi, l-a trimis în Cizic, la Evilasie. Acesta, sosind mînios la Cizic l-a întrebat pe fericitul Evilasie, zicînd: "Spune-mi, răule, cum ai îndrăznit a lăsa pe zeii cei mari și a-i defăima, crezînd nebuniilor creștinești și a te apropia de dînșii?" Evilasie răspunse: "Mă jur pe capul meu că și tu, de vei asculta pe fecioara Fausta, degrab vei cunoaște pe Dumnezeul cel viu și vei fi fericit". Eparhul Maxim, mîniindu-se foarte, a poruncit să-l spînzure pe lemn și să-l bată cumplit. Fiind bătut mult, striga către Hristos Dumnezeu, zicînd: "Stăpîne, Dumnezeule Atotputernice, Care ai ajutat roabei tale Fausta în toate chinurile ei și ai arătat ochilor mei minunile Tale, izbăvește-mă pe mine, smeritul, de acest amar și preacumplit eparh, deoarece pe Tine Te-am dorit Doamne, pentru minunile Tale cele multe și mari".

După aceasta, eparhul a poruncit să ardă coastele mucenicului cu făclii aprinse. Și, cînd se ardea, pătimitorul a rugat pe Sfînta Fausta, care sta acolo și privea la pătimirea lui, să se roage pentru dînsul către Domnul. Sfînta, milostivindu-se de dînsul, a început a se ruga, zicînd: "Doamne, Dumnezeul meu, arată-Ți darul Tău și mă ascultă pe mine, roaba Ta, primește pe Evilasie în staulul turmei Tale celei cuvîntătoare și-l rînduiește în numărul drepților Tăi, că bine ești cuvîntat în veci, amin". Atunci eparhul a poruncit ca și pe Sfînta Fausta s-o pună înaintea nedreptei sale judecăți, fiindcă povățuise pe Evilasie să se facă creștin. Și a zis către dînsa Maxim: "Necuratule chip, cum ai îndrăznit tu să abați pe cinstitul slujitor Evilasie de

la zeii cei mari și să-l aduci la Dumnezeul tău?" Sfînta Fausta răspunse: "Nădăjduiesc spre bunul și milostivul Dumnezeul meu, Care a chemat pe Evilasie să fie fiu al adevărului și Care și pe tine te va chema El întru a Sa cunoștință și închinăciune dumnezeiască". Eparhul zise: "Fausto, să nu mă socotești că sînt nebun ca Evilasie care te-a ascultat". Și îndată a poruncit s-o lege și să-i bată piroane de fier în picioare.

Făcîndu-se aceasta cu sîrguință de către slujitori, sfînta nu simțea dureri deloc și văzînd eparhul Maxim că mucenița nu bagă în seamă un chin ca acela, a chemat o ceată de ostași și le-a poruncit să înceapă asupra ei mai mare și mai cumplit chin. Unul din ostași, al cărui nume era Claudie a zis: "Stăpîne, de voiești s-o omori repede, apoi dă-o spre mîncare fiarelor". Deci, îndată a poruncit eparhul să se facă așa, și sfînta a fost dusă goală la locul acela unde era să fie mîncată de fiare.

Apoi, sloboziră la dînsa o leoaică, dar aceea, alergînd, s-a închinat sfintei. Slobozind și pe celelalte fiare, toate cădeau la picioarele ei și se închinau. Eparhul, văzînd o minune ca aceea, se miră foarte și porunci să o lege de picioare cu o funie și s-o tîrască pe pămînt, așa goală. Atunci, sfînta a strigat către Domnul, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, acopere făptura Ta, ca ochii celor fără de rușine și necurați să nu privească goliciunea trupului miresei Tale". Îndată, pogorîndu-se un nor de sus, a acoperit pe sfînta ca cu o haină aleasă. După aceasta, un alt ostaș, anume Eusebiu, a zis lui Maxim eparhul: "Va voi strălucirea ta să mi-o dea mie în stăpînire?" Eparhul zise: "Ia-o și chinuiește-o cum poți și voiești". El, luînd pe sfînta muceniță, a dus-o la un fierar care, făcînd o mulțime de piroane de fier lungi, i le-a bătut în cap, în frunte, în ochi, în piept, în fluierele picioarelor și în tot trupul. Iar sfînta se ruga în sine: "Mulțumesc Doamne, Iisuse Hristoase, că Tu ești cunoscătorul inimilor, slava și cununa drepților. Învrednicește-mă, dar, și pe mine, smerita și nevrednica roaba Ta, ca să mă aflu în calea ce duce la limanul neviforat, iar pe Maxim, eparhul, adu-l la sfînta credință și la dragostea Ta. Întărește-l în frica Ta și-l rînduiește cu cei ce te mărturisesc pe Tine, adevăratul Dumnezeu, ca toți să Te știe, că ești unul Dumnezeu și că Ți se cuvine cinste și slavă dumnezeiască, în vecii vecilor. Amin".

Eusebiu, văzînd că o fecioară tînără ca ea care, fiind străpunsă cu piroanele și sîngele curgîndu-i, nu băga în seamă un chin ca acela - nesimțind de fel durerile -, a poruncit să aducă o căldare mare și s-o umple cu smoală și pucioasă. Apoi, fierbîndo tare, au aruncat într-însa pe Sfînta Fausta, împreună cu Sfîntul Evilasie, și au pus foc mare dedesubt. Sfinții mucenici stînd în căldarea aceea ca într-un loc verde și răcoros, cîntau și preamăreau pe Dumnezeu. Îndată, focul s-a stins și căldarea s-a răcit. Atunci, Maxim eparhul, văzînd credința și răbdarea sfinților, a zis : "Dumnezeule veșnic, Cel ce ai făcut pe Evilasie a fi părtaș patimilor roabei Tale Fausta, primește-mă și pe mine, ticălosul și păcătosul și mă rînduiește cu acești doi ca și eu, mai micul, să împlinesc numărul de trei, în chipul Sfintei Treimi. Cu adevărat Doamne Dumnezeul puterilor, arată-Ți bunătatea Ta spre mine, nevrednicul robul Tău și fă degrab cu mine după milostivirea Ta, ca și în mine să Te proslăvești mai mult".

Acestea zicînd, s-au deschis cerurile și el a văzut pe Fiul lui Dumnezeu cu cetele sfinților, îngeri și arhangheli și cu adunările tuturor sfinților strălucind ca o lumină. Văzînd Maxim o înfricoșată și înspăimîntătoare taină ca aceea, a strigat cu glas mare către Dumnezeu: "Doamne, primește-mă precum ai primit pe robul Tău Evilasie, și nu pomeni fărădelegile și nedreptățile mele. Iartă pe păcătosul și nevrednicul robul Tău, și mă primește precum ai primit pe tîlhar, odată".

După aceasta, îndată a alergat la căldarea în care erau Sfînta Fausta și Sfîntul Evilasie și, ridicîndu-și ochii spre cer, și-a făcut semnul crucii, zicînd: "În numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh; și eu sînt cu voi". Atunci dezbrăcîndu-se de hainele sale și iarăși însemnîndu-se cu semnul crucii peste tot trupul, s-a aruncat în căldare. Atunci Sfînta și fericita Fausta s-a umplut de mare bucurie și veselie căci a ascultat-o Dumnezeu și a adus și pe Maxim la dreapta credință. Și a zis: "Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, că nu voiești să piară nimeni, ci toți să se mîntuiască și să vină la cunoștința adevărului. Căci iată mă aflu între acești doi robi ai Tăi, ca o viță de vie ce are struguri. Apoi fă treimea aceasta nedezlipită, de vreme ce ai zis, Doamne: *Unde sînt doi sau trei adunați în numele Meu, acolo sînt și Eu în mijlocul lor*.

Astfel grăind sfînta cu veselie, s-a auzit un glas din cer zicînd: "Veniți la Mine cei osteniți întru nevoință și însărcinați cu pătimirile, pentru numele Meu, și vă voi odihni pe voi întru împărăția cerească". Sfinții, auzind acest glas, s-au umplut de negrăită bucurie și, mulțumind lui Dumnezeu, și-au dat sufletele în mîinile Lui în șase zile ale lunii februarie. Cu ale căror rugăciuni, Doamne, iertîndu-ne greșelile noastre, învrednicește-ne și pe noi, pe toți, milostivirii Tale, fă-ne părtași vieții celei veșnice, căci ești binecuvîntat, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh și preamărit în veci. Amin.

14. PĂTIMIREA SFINTEI MUCENIȚE DOROTEIA ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÎNSA (6 FEBRUARIE)

În părțile Capadociei, în cetatea Cezareei, se afla Sfînta fecioară Doroteia, slujind în toate zilele lui Dumnezeu întru curăție în trezire și întru întreaga înțelepciune, cu smerenie și cu blîndețe, postind și rugîndu-se neîncetat. Ea era foarte înțeleaptă, încît abia bărbații cei mai aleși întru înțelepciune puteau să fie asemenea ei și toți cei ce o știau preamăreau numele lui Iisus Hristos, Domnul nostru, Care avea o roabă ca aceasta, a cărei vedere era cinstită, viața sfîntă, înțelepciunea neasemănată și fecioria neprihănită. Iar întru dragostea lui Iisus Hristos era atît de desăvîrșită, încît s-a făcut vrednică de cămara Lui cerească și și-a îndoit nevoința sa pentru El, biruindu-și trupul și pe diavolul. Apoi, împletindu-și cununa îndoită - una a fecioriei, iar alta a muceniciei - și, bucurîndu-se, a trecut la Hristos, Mirele ei, pentru Care a pătimit pe pămînt, precum se va arăta în povestirea de față.

Pentru viața ei, străbătînd slava printre oameni, vestea despre dînsa a ajuns pînă la Saprichie, ighemonul, prigonitorul creștinilor. Acesta, nezăbovind, a venit în cetatea Cezareei, unde, îndată a prins pe Sfînta Doroteia și a poruncit s-o pună înaintea judecății sale nedrepte. Deci sfînta fecioară stătea înaintea păgînului judecător, rugîndu-se în sine către Domnul și chemînd în ajutor pe Dumnezeu, Mîntuitorul său. Apoi, a întrebat-o ighemonul: "Spune-mi, cum te numești?". Sfînta a răspuns: "Numele îmi este Doroteia". Saprichie a zis: "De aceea te-am chemat: ca să aduci jertfă zeilor celor fără de moarte, după porunca împăraților noștri".

Sfînta Doroteia a zis: "Dumnezeu, Care este Împărat al cerului, Acela mi-a poruncit ca Lui, unuia, să-I slujesc". Pentru că astfel este scris: *Domnului Dumnezeului Tău să te închini și Aceluia unuia să-I slujești*. Și iarăși: zeii care n-au făcut cerul și pămîntul să piară de pe pămînt. Deci, se cade a socoti cărui împărat sîntem datori a ne supune: celui pămîntesc sau Celui ceresc? Și pe cine să ascultăm: pe Dumnezeu sau pe om? Pentru că, ce sînt împărații? Decît numai oameni muritori, precum au fost și acei zei ai voștri, la care vă închinați". Saprichie a zis: "De vei voi să fii întreagă, sănătoasă și curată, lasă-ți creștinătatea și jertfește zeilor, iar de nu, apoi, după lege, vei fi cumplit chinuită și spre pildă altora".

Sfînta a răspuns: "Voi fi pildă tuturor credincioșilor, ca să se teamă de Dumnezeu, iar de oamenii cei răi să nu se teamă, pentru că aceia fac ceea ce fac cîinii cei răi, care rup pe oamenii cei nevinovați, neavînd nici o pricepere sau înțelegere și care se sălbăticesc, se mînie, latră și cu dinții lor apucă și rup pe cei ce trec alăturea". Saprichie a zis: "Tu, precum văd te-ai hotărît să fii neschimbată în mărturisire, bîrfitoare și voiești să mori cu alții, astfel cu amar. Ascultă-mă și jertfește, ca să scapi de chinurile cele cumplite". Iar sfînta a zis: "Chinurile tale sînt vremelnice, iar ale gheenei sînt veșnice. Deci, ca să scap de chinurile cele veșnice, nu mă voi teme de cele vremelnice căci îmi aduc aminte, de cuvintele Domnului meu: *Nu vă temeți de cei ce ucid trupul, căci sufletul nu pot să-l ucidă; dar mai mult vă temeți de cel ce poate ca și sufletul și trupul să-l piardă în gheena focului*.

Saprichie a zis: "Ești datoare să te temi de zei, ca nu cumva mîniindu-se să-ți piardă sufletul și trupul tău, de nu le vei aduce jertfe". Sfînta Doroteia a răspuns: "Acum ți-am spus, Saprichie, că nicidecum nu vei putea să mă înduplеci să aduc jertfă diavolilor care au locuit în acei oameni deșerți, care au trăit atît de rău încît și a grăi, de ei, este rușine. Astfel au murit ca niște dobitoace necuvîntătoare de vreme ce, fiind vii, n-au cunoscut pe Cel ce a făcut cerul și pămîntul, marea și cele ce sînt într-însele. Deci sufletele acelora ard în focul cel nestins, care se închină la idolii făcuți din diferite materii; și de nevoie va fi să se trimită în veșnicul foc și aceia care, lăsînd pe Ziditorul lor, au voit ca acelora să le fie închinători".

Acestea auzind Saprichie s-a mîniat foarte și, întorcîndu-se către slujitorii care erau gata a o chinui, le-a zis: "Puneți-o în locul de chinuire ca, temîndu-se de chinuri, să voiască a fi slujitoare zeilor noștri". Iar roaba lui Dumnezeu stînd la locul cel de chin, cu bărbăție și fără de temere, a zis către judecător: "Ce tot zăbovești, nechinuindu-mă? Fă ceea ce ai să faci, ca să pot vedea degrab pe Acela pentru a Cărui dragoste nu mă tem a pătimi și a muri". Saprichie a zis: "Cine este Acela pe care-L dorești atîta?" Sfînta a zis: "Hristos, Fiul lui Dumnezeu". Zise Sapirichie: "Unde este Hristos?"

Sfînta a răspuns: "Cu prea puternica sa Dumnezeire este pretutindeni, iar cu omenirea Îl mărturisim că este în ceruri, șezînd de-a dreapta Tatălui Său, cu Care împreună și cu Duhul Sfînt este o Dumnezeire și ne cheamă în raiul desfătărilor celor veșnice, unde răsadurile aduc roade în toată vremea, adică crini și trandafiri, și unde toate florile cele frumoase înfloresc totdeauna, unde cîmpurile, munții, dealurile totdeauna sînt verzi, izvoarele dulci și sufletele sfinților întru Hristos se veselesc. Niște lucruri ca acestea pe care ți le-am spus ție, de le-ai fi crezut, o! Saprichie, te-ai fi izbăvit de pierderea ta și ai fi intrat în raiul plăcerilor dumnezeiești celor negrăite". Saprichie a zis către dînsa: "Se cade să lași deșertăciunea și să jertfești zeilor ca să ai bărbat și să te înveselești în viața ta și să nu pieri asemenea ca și părinții tăi, care au pierit pentru nebunia lor". Iar sfînta a zis: "Nici nu voi jertfi diavolilor, de vreme ce sînt creștină, nici nu voi lua bărbat, de vreme ce sînt mireasa lui Hristos. Aceasta este credința mea, care mă va duce în Rai și în cămara Mirelui Meu". Atunci a chinuit-o cumplit pe sfînta.

După aceasta, Saprichie, ighemonul, a poruncit ca, punînd capăt chinuirii sfintei, s-o ducă la două femei care erau surori, ale căror nume erau: Hristina și Calista. Acestea, mai înainte fuseseră creștine, dar, temîndu-se de chinuri, se lepădaseră de Hristos și, deznădăjduindu-se, viețuiau cu necurăție în plăceri și în deșertăciunea lumească, fiind îmbogățite de închinătorii de idoli pentru a lor cădere de la Hristos. Lor le-a încredințat Saprichie pe Sfînta fecioară Doroteia, zicîndu-le: "Precum voi ați lăsat deșertăciunea și vrăjile creștinești, aducînd jertfe zeilor celor nebiruiți și ați luat de la noi daruri, astfel și pe aceasta s-o întoarceți de la nebunia creștinească la zeii noștri, căci noi, cu mai mari și mai multe daruri vă vom cinsti, de veți putea s-o înduplecați pe aceasta către noi". Ele, luînd-o în casa lor, au zis către dînsa: "Ascultă pe judecătorul și te învoiește cu el, mîntuiește-te de chinuri precum

am făcut și noi. Mai bine este ție să te îngrijești, ca să nu pierzi lumea aceasta văzută și viața cea plăcută și să nu pieri mai înainte de vreme". Sfînta Doroteia a răspuns: " Dacă voi, ascultînd sfatul meu, v-ați fi pocăit de jertfele cele aduse idolilor și iarăși de v-ați fi întors la Hristos, v-ați fi mîntuit de chinurile gheenei, pentru că bun este Domnul nostru și mult-milostiv celor ce se întorc către El cu toată inima".

Hristina și Calista ziseră către dînsa: "Am greșit o dată, căzînd de la credința în Hristos, cum se poate acum, dar, a ne întoarce iarăși la El?" Zis-a, către ele, sfînta: "Este mai mare păcat a se deznădăjdui cineva de mila lui Dumnezeu, decît a se închina idolilor. Nu vă deznădăjduiți, nici vă îndoiți de Doctorul cel bun și iscusit, căci poate tămădui rănile voastre. Nu este rană pe care El n-ar voi s-o tămăduiască, căci de aceea Se numește Mîntuitor, fiindcă El mîntuiește; de aceea, Răscumpărător, căci El ne răscumpără; de aceea Eliberator, căci eliberează. Voi numai să vă întoarceți din tot sufletul spre pocăință și fără de îndoială vă veți învrednici iertării". Atunci, amîndouă surorile acelea s-au aruncat la picioarele ei, plîngînd și dorind ca ea să se roage Milostivului Dumnezeu pentru dînsele și, primind pocăința lor, să le dea iertare de păcate.

Sfînta a strigat către Dumnezeu cu lacrimi, zicînd: "Dumnezeule, cel ce ai zis: *Nu voiesc moartea păcătosului, ci să se întoarcă și să fie viu!* Doamne Iisuse Hristoase, Cel ce ai adeverit că mai multă bucurie se face înaintea îngerilor lui Dumnezeu de un păcătos care se pocăiește, decît de cei 99 de drepți, care n-au greșit, arată darul Tău acestor oi ale Tale, pe care diavolul le-a răpit și s-a sîrguit să le ia de la Tine. Întoarce oile Tale către turma Ta. O! bunule Păstor, prin chipul acestora să se întoarcă la Tine toți cei căzuți".

Trecînd cîtăva vreme, Saprichie ighemonul a chemat la el pe cele două femei cu Sfînta Doroteia, și luînd pe amîndouă surorile le întrebă dacă au putut să înduplece pe Doroteia la zeii lor. Hristina și Calista, ridicînd glasurile lor, au răspuns: "Am rătăcit și rău am făcut, căci, temîndu-ne de muncile cele vremelnice, am jertfit zeilor (idolilor), de aceea, am rugat-o și ne-a dat pocăința, prin care vom putea să cîștigăm de la Hristos, Domnul nostru, iertarea de păcatele noastre". Atunci Saprichie și-a rupt hainele și cu mare mînie a poruncit să le lege la un loc pe amîndouă surorile, împreunîndu-le la spate și să le bage într-un vas cu smoală și, punînd lemne, să le ardă.

Ele, strigînd către Dumnezeu, au zis: "Doamne Iisuse Hristoase, primește pocăința noastră și dă-ne iertare". Deci, fiind arse femeile acelea, Sfînta Doroteia se înveselea de acea priveliște și striga către dînsele: "Mergeți mai înaintea mea, o! surorilor și fiți încredințate de iertarea păcatelor voastre, iar cununa muceniciei, pierdută mai înainte, acum fără îndoială ați aflat-o și va ieși întru întîmpinarea voastră milostivul Părinte, înveselindu-Se ca de aflarea fiului celui desfrînat. Apoi vă va îmbrățișa ca pe fiicele Sale, vă va preamări înaintea îngerilor Săi și vă va rîndui în cetele sfintelor mucenițe". Astfel, sfintele femei, Hristina și Calista, surorile cele de

o mamă, sfîrșindu-se întru pocăință mucenicește, au luat iertare și cunună de biruință de la Hristos Dumnezeul nostru.

Saprichie a poruncit ca pe Sfînta Doroteia s-o aducă iarăși la chinuri, spînzurînd-o, s-o chinuiască ca și mai înainte. Sfînta, fiind prigonită, se cuprinsese de atîta veselie, ca și cum ar fi intrat acum în cămara iubitului ei Mire, Hristos. Saprichie a zis către dînsa: "Ce este, oare, că arăți pe fața ta o bucurie ca aceasta, fiind chinuită?" Sfînta a răspuns: "Niciodată în viața mea nu m-am bucurat astfel, ca acum, căci mă bucur pentru sufletele acelea pe care diavolul, prin tine, le luase de la Dumnezeu, iar prin mine le-a primit Hristos.

Acum este veselie mare la cer, căci îngerii se bucură de sufletele acelea, arhanghelii se înveselesc, împreună cu toți sfinții Apostoli, iar mucenicii și proorocii dănțuiesc. Deci, sîrguiește-te, o! Saprichie, și fă degrab ceea ce ai să faci, ca să pot să trec și eu îndată la veselia sfinților și să mă bucur în ceruri cu aceia cu care am plîns pe pămînt".

Atunci, Saprichie a poruncit să o ardă cu făclii aprinse pe sfînta muceniță. Ea, cu și mai multă veselie și arătînd fața luminoasă și bucuroasă judecătorului, a strigat către el: "Ticălosule, tu ești un nimic, cu idolii tăi". Tiranul, pogorînd-o de pe lemn, a poruncit s-o bată cu palme peste obraz, zicînd: "Să se bată fața ta, care mă batjocorești pe mine". Iar sfînta, fiind bătută, nu înceta a se bucura; și au slăbit cei ce o băteau pe ea. Apoi, ighemonul a dat o hotărîre de moarte asupra ei: "Pe Doroteia, fecioara cea mîndră, care n-a voit să aducă jertfă zeilor celor fără de moarte și să trăiască, ci a voit ca, de bună voie, să moară, pentru un oarecare om, neștiut, ce se zice Hristos, poruncim să o taie cu sabia".

Auzind acestea, Sfînta muceniță Doroteia a zis: "Mulțumesc Ție, iubitorule de suflete, Hristoase, că mă chemi în raiul Tău și în cămara Ta, cea prea sfîntă, mă aduci". Sfînta muceniță, ducîn du-se la moarte, cînd ieșea din divan, un scolastic, anume Teofil, sfetnic al ighemonului, a strigat către dînsa, batjocorindu-o: "Ascultă, mireasa lui Hristos, trimite-mi mere și flori de trandafiri din raiul Mirelui tău". Sfînta Doroteia i-a zis: "Cu adevărat voi face aceasta". Și, sosind ea la locul tăierii, a rugat pe călău să o lase puțin să se roage Dumnezeului său. Apoi, sfîrșind rugăciunea, a stat înaintea ei îngerul Domnului, în chip de prunc mic, foarte frumos, aducînd într-o basma curată trei mere preafrumoase și trei flori de trandafir roșii. Iar sfînta a grăit către prunc: "Rogu-mă ție, să le duci acestea lui Teofil și să-i spui: "Iată, ai ceea ce ai poruncit". Acestea zicînd și-a plecat sub sabie sfîntul său cap și, fiind tăiată, s-a dus dănțuind la Hristos Domnul, Mirele său, pe Care din tinerețe L-a iubit și a primit cununa biruinței din mîna Domnului, în cămara Lui cea nestricăcioasă.Teofil, rîzînd de făgăduința Sfintei fecioare Doroteia, spunea prietenilor săi și celor de o vîrstă: "Acum, cînd Doroteia era dusă la moarte, spuind că e mireasă a lui Hristos și lăudîndu-se că va intra în raiul Lui, am zis către dînsa: "Ascultă, mireasa lui Hristos, cînd vei intra în Raiul Mirelui tău, să-mi trimiți de acolo flori de trandafir și mere". Iar ea mi-a răspuns: "Cu adevărat îți voi trimite". Acestea zicînd Teofil către prietenii

săi, rîdea fără de măsură. Dar iată că deodată s-a oprit înaintea lui îngerul acela, cu trei mere bune și cu trei flori frumoase, apoi i-a zis lui: "Precum a făgăduit, Sfînta fecioară Doroteia ți-a trimis acestea din Raiul Mirelui său".

Teofil, văzînd merele și florile și luîndu-le în mîini a strigat cu mare glas: "Adevărat Dumnezeu este Hristos și nu este nici o nedreptate întru Dînsul". Iar prietenii și vîrstnicii i-au zis: "Te îndrăcești, Teofile, sau glumești?" Răspuns-a lor Teofil: "Nu mă îndrăcesc, nici nu glumesc, ci înțelepciunea cea sănătoasă îmi poruncește să cred că Dumnezeu cel adevărat este Iisus Hristos". Apoi întrebau aceia: "Pentru ce te-ai schimbat, deodată?" Grăit-a lor, Teofil: "Spuneți-mi, care lună este acum?" Zis-a lui: "Februarie". Grăit-a lor, Teofil: "Toată Capadocia o acoperă în această vreme iarna, gerul și gheața și nu este nici un copac sau buruiană care s-ar împodobi cu frunzele sale. De unde socotiți că sînt aceste flori?" Zicînd acestea, le arătă merele și florile cele de trandafir.

Ei, văzîndu-le și pipăindu-le, cum și mireasma cea frumoasă a lor mirosind-o, se mirau și ziceau: "Noi nici în vremea cea obișnuită a roadelor și a florilor n-am văzut roade așa de frumoase". Grăit-a lor Teofil: "Eu socoteam pe fecioara Doroteia cea dusă la moarte că este nebună, căci zicea că Mirele său este Hristos și pomenea de Raiul Lui. Deci, am zis către dînsa ca spre o nebună, batjocorind-o: "Cînd vei merge în Raiul Mirelui, să-mi trimiți de acolo mere și flori". Iar ea mi-a răspuns: "Cu adevărat îți voi trimite". Eu rîdeam de cuvintele ei, dar iată că, după tăierea ei, mi-a venit înainte un prunc mic, cu vîrsta ca de patru ani, cu frumusețe negrăită, pe care nu-l credeam că știe a vorbi ceva. Însă el a început ca un bărbat desăvîrșit a grăi către mine, zicînd: "Sfînta fecioară Doroteia, precum a făgăduit, ți-a trimis daruri din Raiul Mirelui său". Acestea zicînd și dîndu-mi în mîini acestea, s-a făcut nevăzut. Iarăși a strigat Teofil: "Fericiți cei ce cred în Hristos și pătimesc pentru El și pentru numele Lui, căci Acela este adevăratul Dumnezeu și tot cel ce crede în el este înțelept cu adevărat". Acestea strigînd Teofil, cineva a intrat la ighemonul și i-a zis: "Scolasticul Teofil, care pînă acum ura pe creștini și le dădea lor moarte ucigătoare, acela acum strigă înaintea porților, lăudînd și binecuvîntînd numele lui Iisus Hristos și foarte mulți cred în El, ascultînd cuvintele lui Teofil".

Ighemonul, poruncind ca îndată să-l aducă la sine, i-a zis: "Ce ai grăit înaintea porților?" Răspuns-a Teofil: "Am lăudat pe Hristos, pe Care l-am hulit pînă astăzi". Zis-a lui ighemonul: "Mă mir de tine, fiind om înțelept, că lauzi numele Aceluia, pentru Care, pe cei ce-L lăudau i-ai prigonit pînă acum". Zis-a Teofil: "Dintr-aceasta se cunoaște că Dumnezeu adevărat este Hristos. Căci, îndată m-a întors din rătăcire la calea cea dorită și dreaptă și m-a făcut să-L cunosc pe El ca Dumnezeu adevărat". Zis-a ighemonul: "Toți înțelepții întru înțelepciune sporesc și cresc, iar tu din înțelept te-ai făcut nebun, numind Dumnezeu pe Cel pe Care iudeii L-au răstignit, precum ai auzit și de la creștini".

Teofil a zis: "Am auzit că Hristos a fost răstignit și rătăceam, nesocotindu-L pe El că este Dumnezeu și am hulit în toate zilele numele Lui. Acum, căindu-mă de

păcatele mele, cele de mai înainte și de hule, îl mărturisesc pe El că este Dumnezeu adevărat". Zis-a ighemonul: "Unde și cînd te-ai făcut creștin, tu cel ce ai adus jertfe zeilor pînă astăzi?" Grăit-a Teofil: "Într-acel ceas în care am crezut în Hristos. Pentru aceasta, din toată inima crezînd în El ca în Fiul lui Dumnezeu, Cel fără de moarte, propovăduiesc numele Lui cel adevărat, numele cel sfînt, numele cel fără de prihană, numele în care nici o fățărnicie nu se află, nici o înșelătorie și Care împărățește peste idoli".

Zis-a ighemonul: "Au doară, împărățește înșelăciunea peste zeii noștri?". Grăit-a Teofil: "Oare nu împărățește înșelăciunea în idolii aceia pe care o mînă omenească din lume i-a cioplit, din aramă și din fier i-a făurit și din plumb i-a turnat? Pe care îi străjuiesc păsări de noapte, pe care păianjenii își fac lațurile lor și ale căror scobituri sînt pline de șoareci? De nu este așa, precum grăiesc eu, apoi mincinos să fiu. Însă tu socotește singur: oare nu grăiesc adevărul? Și, de vreme ce nu mint, apoi cu dreptate este ca și tu să te învoiești cu adevărul și să te întorci de la minciună. Pentru că se cade ție, judecătorul care judeci pe alții pentru minciună, singur de la minciună să te întorci la adevărul care este în Hristos Dumnezeu". Zis-a ighemonul: "Deci zeii noștri, oare nu sînt vii?"

Grăit-a Teofil: "Asemănarea idolilor o vedem omenească, dar nu au nici o simțire, însă Dumnezeu este nevăzut, viu și de viață dătător. Idolii, dacă vor fi făcuți din materie de mare preț, sînt străjuiți ca să nu se fure de tîlhari, iar Dumnezeul ceresc de nimeni nu este străjuit, ci El îi străjuiește pe toți, îi păzește și-i ferește ca pe zidirea Sa. Ighemonul zise: "O, ticălosule Teofile, văd că dorești să pieri cu grea moarte". Grăit-a fericitul Teofil: "Eu doresc să cîștig viața bună". Ighemonul zise: "Gîndește-te că de vei petrece în acea nebunie a ta, mai întîi îți voi da chinuri multe, apoi voi porunci cu amar să te ucidă".

Fericitul Teofil răspunse: "De aceea am început eu a dori să fiu ucis pentru Hristos Dumnezeu". Ighemonul zise: "Adu-ți aminte de casa ta, de femeie, de copii și de rudenii și nu te duce nebunește la moartea cea amară; căci mare nebunie este aceasta ca, de bună voie, să te dai la chinuri și la pedepse cu care se pedepsesc tîlharii". "Nu este nebunie aceasta, ci o mare înțelepciune, ca pentru bunătățile cele mari și veșnice, defăimînd muncile cele mici și vremelnice, pentru viața cea nesfîrșită să suferi moartea cea de scurtă durată". Ighemonul zise: "Mai bine îți alegi muncile decît odihna și dorești moartea mai bine decît viața?" Sfîntul Teofil răspunse: "Eu nu mă tem de munci și nici de moarte nu mă cutremur, ci mă tem de chinurile cele fără de sfîrșit precum și de moartea aceea care aduce pedeapsa veșnică. Chinurile date de tine degrab se vor sfîrși, iar chinurile pregătite închinătorilor de idoli nu se vor sfîrși niciodată".

Atunci ighemonul a poruncit ca pe Sfîntul Teofil să-l spîn- zure gol, de un lemn și să-l bată cumplit. Dar, pe cînd îl bătea, sfîntul zicea: "Iată acum m-am făcut creștin, căci sînt ridicat pe cruce pentru păcatele mele, pentru că lemnul acesta este asemenea crucii. Mulțumesc Ție, Hristoase Dumnezeule, că m-ai învrednicit să fiu

spînzurat pe lemn". Ighemonul zise către dînsul: "Ticălosule, cruță-ți trupul tău". Sfîntul Teofil răspunse: "Ticălosule, cruță-ți tu sufletul. Eu nu-mi voi cruța trupul cel vremelnic pentru ca sufletul să se bucure în veci". Tiranul, mîniindu-se atunci mai mult, a poruncit să strujească pe mucenic cu unghii de fier și să-l ardă cu făclii. Sfîntul se veselea în chinuri ca și cum nu simțea durerea și nu zicea nimic altceva, decît numai acestea: "Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, pe Tine Te mărturisesc, numără-mă în ceata sfinților Tăi".

Fața lui era luminoasă, iar slujitorii, au slăbit de multă osteneală, Saprichie ighemonul a dat un răspuns de moarte asupra sfîntului, care era așa: "Atunci lui Teofil, care a adus pînă acum jertfe zeilor celor fără de moarte, iar acum s-a răzvrătit și de la zei s-a abătut către creștineasca adunare, poruncim să i se taie capul". Sfîntul Teofil, auzind acel răspuns dat asupra sa, a zis: "Mulțumesc Ție, Hristoase, Dumnezeul meu". Apoi, bucurîndu-se și-a plecat sub sabie sfîntul său cap și, fiind tăiat, s-a încununat prin mucenicie, luînd plata ca lucrătorul care venise în ceasul al unsprezecelea - asemenea ca cel dintîi - în Împărăția lui Hristos Dumnezeul nostru. Căruia, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, I se cuvine cinste și slavă în veci. Amin.

15. SFÎNTUL MUCENIC IULIAN, DIN CETATEA EMESIEI (6 FEBRUARIE)

Acesta, din vîrsta tinereților știind bine meșteșugul doctoricesc, tămăduia nu numai trupurile oamenilor, dar și sufletele, căci tămăduindu-i de boli, îi învăța să creadă în Hristos și pe mulți din elini îi întorcea la Hristos Dumnezeu. Și fiind prinși Sfinții Mucenici Silvan episcopul, Luca diaconul și Mochie citețul, a căror pomenire se face în Ianuarie, în 29 zile și ducîndu-i spre mîncarea fiarelor în temniță, Iulian a alergat la dînșii, i-a sărutat și-i ruga să nu se înfricoșeze de moarte pentru Domnul. Atunci l-au prins și, închizîndu-l într-o peșteră, i-au bătut un piron lung în cap. Asemenea, pironindu-i mîinile și picioarele, și-a dat duhul său lui Dumnezeu.

16. SFINTELE MUCENIȚE MARTA ȘI MARIA (6 FEBRUARIE)

Mai facem pomenirea și a Sfintelor mucenițe fecioare: Marta și Maria, surori de mamă, care, arzînd cu dreaptă credință și dragoste spre Hristos, se asemănau surorilor din Evanghelie, Marta și Maria; și a fratelui lor, Sfîntul mucenic Licarion, copilul. Acelea au fost în părțile Asiei, în vremurile în care Biserica lui Hristos era prigonită de împărații și de boierii păgîni, închinători la idoli. Marta și Maria petreceau în feciorie slujind lui Hristos, și doreau să moară pentru El. Odată, s-a întîmplat păgînului voievod a merge pe lîngă casa lor și Marta, deschizînd ușa, a strigat cu sora sa către voievod: "Sîntem creștine". Dar voievodul cu slugile nu băgau de seamă și treceau înainte, iar ele au strigat iarăși în urma voievodului: "Sîntem

creștine". Iar voievodul le-a răspuns: "Vă iert pentru tinerețele voastre, căci nu vreau să vă ucid".

Sfînta Marta a zis: "O, voievodule, moartea mucenicească nu este moarte, ci viață". Voievodul, auzind acestea, s-a mîniat foarte și a poruncit s-o prindă. Apoi a ieșit și Sfînta Maria și a zis către voievod: "Cele ce a grăit sora mea și eu le mărturisesc". Apoi a ieșit după surori acel copil, anume Licarion și a strigat: "Precum au zis Marta și Maria, asemenea și eu grăiesc, sînt creștin". Atunci voievodul a poruncit să-i spînzure pe cruci, pe cîte trei. Iar maica lor sta și le zicea: "Mîntuiți-vă scumpii mei fii și primiți cununa de la Hristos". Maria, care era spînzurată pe cruce, a zis: "Mîntuită să fii și tu maica noastră, cu rodul pîntecelui tău, că ne-ai adus lui Hristos". Și un ostaș a străpuns cu sabia pe Marta pe Maria și pe Licarion, fiind pe cruce, și toți trei și-au dat duhul în mîinile Domnului.

17. POMENIREA CELUI ÎNTRE SFINȚI, CUVIOSUL PĂRINTELE NOSTRU VUCOL, EPISCOPUL SMIRNEI (6 FEBRUARIE)

Plăcutul lui Dumnezeu Vucol s-a deprins din copilăria sa la nerăutate și la întreaga înțelepciune, apoi s-a făcut vas al Sfîntului Duh. Iar prealăudatul și iubitul lui Hristos ucenic, Sfîntul Ioan, Cuvîntătorul de Dumnezeu, aflîndu-l iscusit și vrednic, l-a hirotonisit episcop și păstor prea folositor smirnenilor. Apoi, fiind luminat de Sfîntul Duh și ca o făclie punîndu-se în sfeșnic, pe cei ce ședeau în

întunericul rătăcirii și al înșelăciunii idolești cu lumina cerească i-a luminat. După aceea, prin Sfîntul Botez, i-a făcut fii ai luminii și i-a izbăvit de fiarele cele nevăzute și sălbatice, care căutau pe oricine să înghită. Deci acesta, mai înainte de moartea sa încredințînd fericitului Policarp oile sale cele cuvîntătoare, a trecut din viața vremelnică la cea veșnică. Trupul lui cel sfînt, fiind îngropat, Dumnezeu a poruncit să crească pe mormîntul lui un răsad care dădea tămăduire bolnavilor.

18. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU PARTENIE, EPISCOPUL CETĂȚII LAMPSACULUI (7 FEBRUARIE)

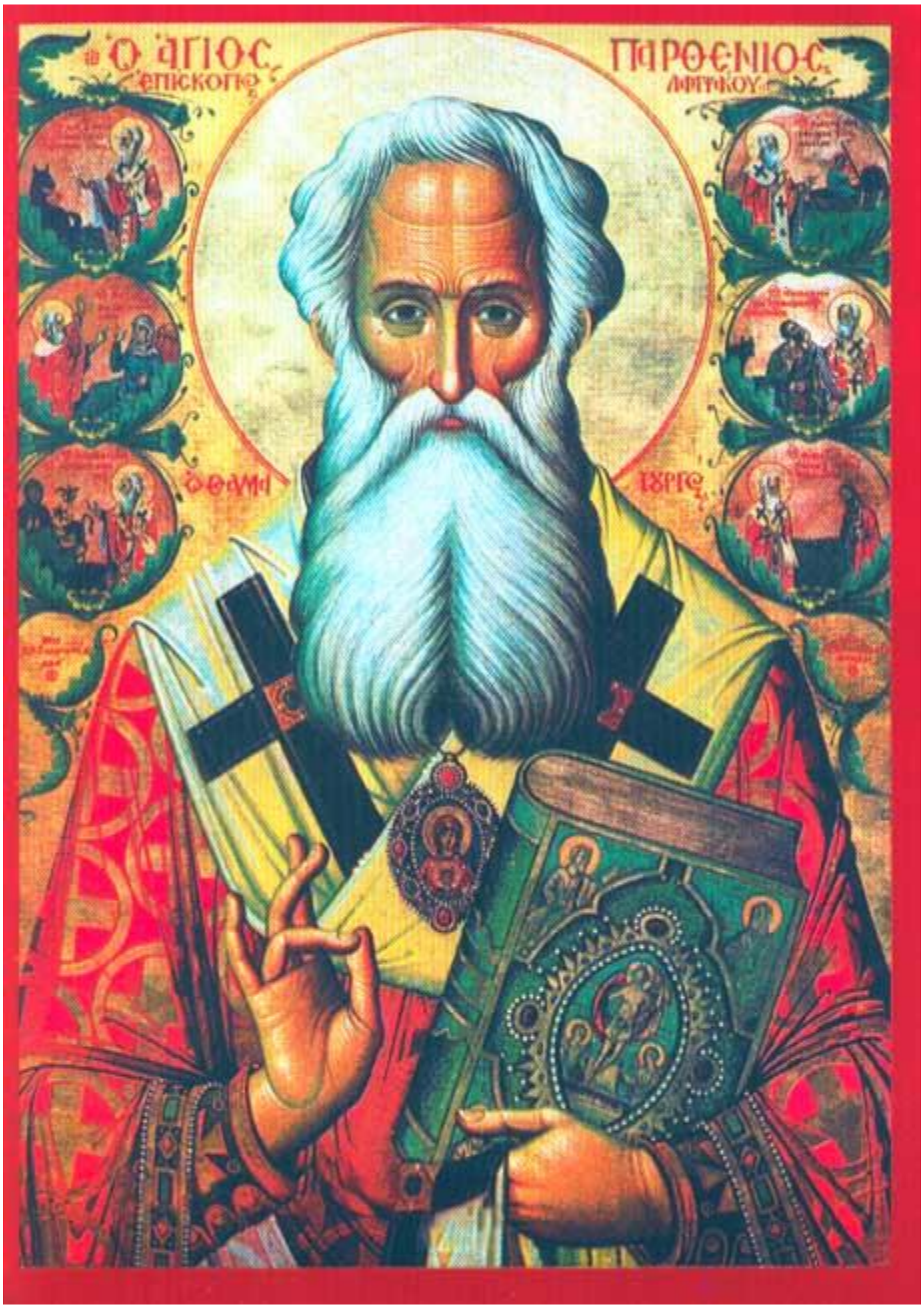

Cel numit cu numele fecioriei, Sfîntul Partenie, s-a născut în Melitopoli. Tatăl său se numea Cristofor și era diacon al Sfintei Biserici lui Dumnezeu din acea cetate. Partenie n-a învățat carte; de la început însă, ascultînd cele citite, își aducea aminte multe din dumnezeiasca Scriptură, ca un cărturar ales. Crescînd cu anii, ședea la un lac de aproape, pescuind și vînzînd pește, dînd și milostenie la săraci. El, din mica sa vîrstă învrednicindu-se darului lui Dumnezeu, îl tăinuia înaintea oamenilor, iar în anul al 18-lea al vieții sale, a început a face minuni, gonind diavolii din oameni, prin chemarea preasfîntului nume al lui Hristos. Începînd a străbate în popor vestea despre dînsul, a aflat de el și preasfințitul Filip, episcopul Melitopoliei. Acesta, chemîndu-l la dînsul și toate cele despre dînsul cercetîndu-le, s-a minunat de faptele lui cele bune

și de darul lui Dumnezeu ce se afla într-însul. Deci, a poruncit să-l învețe carte și, după ce a învățat, l-a sfințit preot chiar nevrînd și i-a încredințat lui cîrmuirea bisericească. Iar Sfîntul Partenie, fiind în rînduiala preoției, mai mult se nevoia și, cîștigînd îndoit darul dumnezeiesc al sfințeniei și al facerii de minuni, tămăduia toate bolile și făcea multe semne preaminunate, în numele Domnului nostru Iisus Hristos.

Între alte minuni ale lui, s-au întîmplat și unele ca acestea: L-a întîmpinat în drum un om pe care-l lovise în obraz un taur cu cornul, încît i-a scos ochiul, pe care îl ținea cu mîna lui tremurîndă. Sfîntul, luîndu-l cu mîna, l-a pus la locul lui și, cu apă spălîndu-l, în trei zile l-a tămăduit desăvîrșit. O femeie, avînd o vătămare cumplită și netămăduită în părțile trupului cele ascunse, a venit la sfîntul cerîndu-i tămăduire, iar cuviosul făcîndu-i semnul crucii pe fruntea ei, îndată acea femeie s-a tămăduit. Altă dată, mergînd sfîntul să cerceteze pe un bolnav și trecînd pe lîngă casa unui boier, un cîine mare scăpînd din lanțuri și din poartă alergînd asupra lui s-a suit cu picioarele dinainte pe umerii lui, vrînd cu dinții să muște fața sfîntului. Iar el a suflat asupra lui și făcîndu-și semnul crucii, îndată cîinele a murit și l-a aruncat sfîntul de pe umerii săi.

Niște minuni ca acestea auzindu-le Ahilie, arhiepiscopul Cizicului, a chemat pe Sfîntul Partenie la dînsul și l-a făcut episcop în cetatea Lampsacului. Iar omul acesta al lui Dumnezeu, mergînd în episcopia încredințată lui, a găsit că toată cetatea ținea de păgînătatea elineștii închinări la idoli, iar creștinii erau în număr mic; și se supără foarte mult bunul păstor. De aceea nu înceta sfătuindu-i, mustrîndu-i, rugîndu-i și arătîndu-le calea adevărului și făcînd minuni întru numele lui Hristos, tămăduind pe bolnavii lor, pînă ce i-a adus la cunoștința adevăratului Dumnezeu.

Văzînd cetatea încredințată lui că sporește și se întoarce de la slujirea idolilor cu totul, a voit să strice capiștele idolești, care erau în cetate, iar în locul lor să zidească cinstite și sfinte biserici dumnezeiești. Pentru acest lucru a mers la marele împărat Constantin, ca să ia de la dînsul stăpînire spre acel lucru și, fiind primit de dreptcredinciosul și de Hristos iubitorul împărat cu cinste și cu dragoste, a cîștigat de la dînsul ceea ce dorea. Pentru că marele Constantin a dat sfîntului împărăteasca sa scrisoare pentru risipirea capiștelor idolești și încă și mulțime de aur i-a dăruit lui, pentru zidirea sfintelor biserici, apoi a eliberat pe sfîntul cu pace. Întorcîndu-se arhiereul lui Dumnezeu, Partenie, în Lampsac, îndată a răsturnat toate capiștele din temelie și a zidit o dumnezeiască biserică în mijlocul cetății, mare și frumoasă, singur apucîndu-se de lucru și ajutînd cu mîinile sale pe zidari.

Zidindu-se biserica, a venit într-una din zile la dînsul un om, avînd în sine un duh necurat - care de multă vreme locuia într-însul - și nu putea omul acela să gonească diavolul din el. Dar apropiindu-se de omul lui Dumnezeu, adică de Partenie, i-a făcut plecăciune, iar sfîntul, cunoscînd că într-însul este duhul necurat, nu i-a răspuns; diavolul, tulburîndu-se în om, a zis sfîntului: "Fiindcă am dorit să te văd, pentru aceea ți-am făcut plecăciune, iar tu de ce nu mi-ai răspuns?" Sfîntul Partenie i-a zis: "Iată, m-ai văzut". Diavolul a zis: "Te-am văzut și te-am cunoscut".

Grăit-a sfîntul: "Dacă m-ai văzut și m-ai cunoscut, atunci ieși de la zidirea lui Dumnezeu". Zis-a lui diavolul: "Rogu-mă ție, nu mă izgoni din lăcașul meu, în care de atîta timp locuiesc". Sfîntul l-a întrebat: "De cît timp locuiești într-însul?" Răspuns-a diavolul: "Din copilăria lui și de nimeni nu am fost cunoscut pînă acum, decît numai de tine care mă izgonești, precum văd; iar de mă vei izgoni de aici, unde îmi vei porunci să mă duc?"

Sfîntul i-a zis lui: "Îți dau eu un loc unde să mergi". Zis-a lui diavolul: "Mi se pare că îmi vei zice să mă duc în porci". Grăit-a lui sfîntul: "Ba nu, îți voi da ție un om, în care intrînd să locuiești, dar numai din acesta acum să ieși". Zis-a diavolul: Cu adevărat o vei face aceasta, sau numai grăiești așa că să mă scoți de aici?" Grăit-a sfîntul: "Cu adevărat îți zic că am un om gata, în care, intrînd, să locuiești de vei voi, dar să ieși din omul acesta degrabă". Diavolul, plecîndu-se la niște cuvinte ca acestea, cerea să-și cîștige făgăduința de la dînsul. Atunci Sfîntul Partenie, deschizîndu-și gura, a zis: "Iată, eu sînt omul, intră și locuiește în mine". Iar diavolul, ca de foc arzîndu-se, i-a strigat: "Vai mie, în bun vas locuind eu, după atîta timp mă izgonești. Mare rău îmi vei face de voi intra în tine. Cum voi putea să intru în casa lui Dumnezeu?" Acestea zicîndu-le diavolul, a ieșit din om și s-a dus în locuri pustii și neumblate, iar omul acela a rămas sănătos, prin darul lui Hristos și lăuda pe Dumnezeu.

Săvîrșindu-se zidirea bisericii, sîrguința sfîntului era ca să facă în altar sfînta masă, ca adică să săvîrșească pe dînsa dumnezeiasca Liturghie. Aflînd într-o capiște idolească, din cele risipite, o piatră bună și aleasă, a poruncit lucrătorilor să o pregătească spre săvîrșirea sfintei mese. Lucrătorii, îndreptînd-o și pregătind-o precum se cădea, au pus lespedea în car și, înjughînd boi puternici, o duceau spre biserică. Diavolul, mîniindu-se pentru piatra aceea luată din capiște, a tulburat boii cei înjugați și i-a făcut ca deodată să alerge, să nu poată să-i țină nimeni. Din acea spaimă, omul care ducea boii, anume Eutihian, prin lucrarea diavolească a fost aruncat la pămînt, sub car, cu fața în jos și, trecînd carul cu piatra peste dînsul, i-a sfărîmat toate oasele și a murit.

Aflînd de acea întîmplare, arhiereul lui Dumnezeu, Partenie, a spus: "Diavoleasca răutate a făcut aceasta. Însă nu vei face, diavole, împiedicare la lucrul lui Dumnezeu". Îndată sculîndu-se, a luat cu dînsul pe dreptcredincioșii oameni care erau cu el și au mers cu toții la locul unde se întîmplase aceasta. Văzînd trupul mortului, și-a plecat sfinții săi genunchi la pămînt, spre rugăciune, apoi cu lacrimi s-a rugat lui Dumnezeu, zicînd: "Tu, Doamne, atotputernice, Dătătorule al vieții și al morții, știi din ce pricină vrăjmașul prin meșteșugirile sale a adus moarte asupra zidirii Tale. Dar o! Preabunule! precum totdeauna, așa și acum, arată-i deșartă scornirea lui și pe robul tău Eutihian fă-l părtaș vieții acesteia, arătînd celor ce cred în Tine nebiruita Ta putere, că Tu unul ești Dumnezeu și Ție se cuvine slava în veci. Amin".

Pe cînd făcea sfîntul rugăciune către Dumnezeu, s-a întors duhul mortului în trupul lui. Apoi, tot poporul privind pe cel ce fusese mort, a început a grăi: "Slavă Ție, Hristoase, Dumnezeule, Care înviezi și morții!" Și îndată s-a sculat omul sănătos, ca și mai înainte. Apoi luînd boii, a dus cu dînșii carul cu piatră pînă la ușile bisericii. Atunci toți cei care au văzut acea minune și acea neașteptată întoarcere la viață a mortului, au dat slavă și laudă Prea-bunului Dumnezeu.

Se aduceau de pretutindeni bolnavii și cei ce pătimeau de duhuri necurate și toți se tămăduiau cu darul, cu puterea lui Dumnezeu și cu rugăciunea Sfîntului Partenie. Tot meșteșugul doctoricesc, în zilele acestui mare plăcut al lui Dumnezeu, nu era întru nimic de trebuință la oameni, deoarece toate bolile se tămăduiau în numele Domnului nostru Iisus Hristos. Între acești bolnavi, era și o fiică a unuia Dionisie, de neam împărătesc, anume Dafna, pe care, fiind cumplit chinuită de diavol, în trei zile a izbăvit-o de chinurile lui. Pe o altă fiică a unuia Mamalie, care era boier în cetatea Smirna, cu numele Agalmatia, care se tulbura de duhul necurat, se tăvălea pe pămînt, spumega și înțepenea, el a tămăduit-o. Apoi pe Zoila, o femeie vestită, care avea într-însa duh iscoditor și de acela cu greu se bîntuia, a tămăduit-o sfîntul.

După aceasta pe un tînăr, anume Nicon, fiu de preot, avînd într-însul un diavol cumplit ce-l muncea, părinții săi îl duseră la sfîntul, la ale cărui picioare aruncîndu-l, ei se rugau să se milostivească spre el și să-l izbăvească de duhul necurat. Iar omul lui Dumnezeu, Partenie, le-a zis: "Nu este vrednic de tămăduire fiul vostru, căci spre pedeapsă îi este dat lui duhul care îl muncește, de vreme ce este ca un ucigaș de tată. Pentru că adeseori, răbdînd de la dînsul ocară și necinste, v-ați rugat întru amărăciunea sufletului vostru ca să fie pedepsit de Dumnezeu. Deci, lăsați-l ca așa să fie, pentru că de trebuință îi este lui această pedeapsă". Iar ei, fiind niște părinți iubitori de fii și durîndu-i inima de fiul lor, au strigat cu lacrimi: "Roagă-te pentru dînsul, dumnezeiescule arhiereu, ca să se izbăvească de cumplitul diavol". Fericitul Partenie, văzînd lacrimile cele multe ale părinților și milostivindu-se spre dînsul, s-a rugat cu dinadinsul lui Dumnezeu și îndată a ieșit diavolul din tînărul acela. Părinții, luînd pe fiul lor sănătos, s-au întors la casa lor, lăudînd și binecuvîntînd pe Dumnezeu.

O femeie oarecare, pe nume Alexandra, din cetatea ce se numea Arisva, avînd duh de mînie, care pe mulți vătăma, a fost adusă la slujitorul lui Dumnezeu, Partenie, iar el, certînd pe duh, a tămăduit-o și a trimis-o sănătoasă la ai săi. Pe o altă fecioară, fiică a lui Sinodie, din cetatea Avideniei, fiind muncită de diavol și prin munți rătăcindu-se, au prins-o părinții, au dus-o la dreptul, care a tămăduit-o prin punerea mîinilor și prin rugăciune. Pe un ostaș, anume Axan, cu toate mădularele slăbănogite, spălîndu-l cu apă și rugîndu-se lui Dumnezeu pentru dînsul, l-a făcut sănătos.

Un om oarecare, Alan, din neam sirian, prin lucrarea necuratului duh ce locuia într-însul, s-a sugrumat cu o funie, în biserica pe care sfîntul a zidit-o și era mort chiar la locul celor chemați. De acest lucru înștiințîndu-se sfîntul, a mers la mortul

acela și cu rugăciune înviindu-l din morți, a gonit pe diavol dintr-însul. Un bărbat din cetatea Parea, care este între Lampsac și Cizic, a adus la sfîntul pe femeia sa îndrăcită, pentru tămăduire, spre care, Sfîntul, suflînd spre ea și rugîndu-se, a făcut-o îndată sănătoasă. Asemenea și pe altă femeie îndrăcită, anume Acavia, din satul Chelea, a tămăduit-o plăcutul lui Dumnezeu. Pe femeia Evharia, soția lui Agapit, magistrianul, fiind otrăvită și foarte bolnavă, Sfîntul Partenie a făcut-o sănătoasă cu untdelemn sfînt.

Un tînăr, anume Maxim, din cetatea Viza; era în Lampsac, slujind unui diacon. Acela, căzînd în boala pîntecelui (dizenterie) și neputînd să se tămăduiască, a murit. Părinții, auzind de moartea lui, au plecat din Viza în Lampsac ca să îngroape pe fiul lor și, luîndu-l cu patul, l-au dus în biserică plîngînd și l-au pus chiar în acel loc unde avea să meargă arhiereul lui Dumnezeu, Partenie. Venind sfîntul, a văzut pe cel mort zăcînd și pe părinții lui plîngînd, apoi a lăcrimat singur și, plecîndu-și genunchii, s-a rugat lui Dumnezeu pentru cel mort, care a înviat îndată; și, ridicîndu-se, a început a grăi. Sfîntul, întinzîndu-și mîna la dînsul, l-a ridicat și l-a dat părinților sănătos. Toată cetatea se mira foarte mult de niște minuni preaslăvite ca acestea și toți preamăreau pe Dumnezeu.

Teofila, diaconița din satul Asermiei, și cu dînsa o copilă mică, anume Rufina, din același sat, amîndouă slăbite de muncirea diavolească, fiind aduse la sfîntul, pe amîndouă le-a tămăduit, stropindu-le cu apă sfințită și rugîndu-se pentru dînsele. Asemenea pe Tadasie, care era singur la tatăl său, Ilarie, preotul și prin lucrarea diavolească își pierduse mintea, sfîntul l-a tămăduit cu rugăciunea. Pe o bătrînă săracă, anume Caliopa și cu dînsa pe o copilă, anume Kiriachi, care pătimeau de duhuri necurate, le-a tămăduit. Apoi, dîndu-le cele de trebuință, le-a trimis sănătoase acasă.

Între alte multe și nespuse minuni ale sfîntului s-a întîmplat și aceasta: în casa în care se lucrau pînzele cele împărătești de porfiră, se sălășluise diavolul și făcea multe supărări lucrătorilor, înfricoșîndu-i cu năluciri și stricîndu-le lucrurile lor. De aceea erau în mare mîhnire lucrătorii pentru pagubele cele multe care se făceau prin supărarea diavolească, temîndu-se de mînia împărătească și de pedeapsă, pentru paguba cea aducătoare de atîta cheltuială. Aflînd de aceasta arhiereul lui Dumnezeu, Partenie și fiind rugat de lucrători, s-a dus cu sîrguință acolo; și chemînd pe diavolul cel necurat care făcea supărări, l-a certat prin înfricoșatul și sfîntul nume al lui Hristos și l-a gonit de acolo. Iar diavolul răcnea în auzul tuturor și spunea că este gonit de focul lui Dumnezeu în focul gheenei. Din acea vreme, nu mai era în casa aceea nici o supărare.

După aceasta, diavolul a început a face supărare pescarilor, deoarece, cînd aruncau mrejele în apă, vedeau în ele, prin nălucirea diavolească, mulțime de pești, iar cînd trăgeau mrejele la mal, cu multă osteneală, nu găseau nici un peștișor. Așa se osteneau în deșert de multă vreme. Dar nu numai în Lampsac era aceasta, ci și în toate cetățile și satele dimprejurul părților acelora.

Adunîndu-se toți pescarii din toate cetățile și satele, au venit la sfîntul, cerîndu-i să se roage lui Dumnezeu pentru dînșii, ca să nu se ostenească în deșert cu prinderea peștelui. Iar sfîntului, rugîndu-se cu post și cu lacrimi, i s-a descoperit de la Dumnezeu că prin lucrarea diavolească se face pescarilor o supărare ca aceea. Îndată sculîndu-se sfîntul, s-a dus pe la toate malurile și limanurile, făcînd rugăciuni și gonind de pretutindeni pe diavol, care se încuibase în ape. Apoi a poruncit pescarilor ca, în fața sa, să arunce mrejele la pescuit. Făcînd ei aceasta cu bucurie, prin rugăciunile sfîntului, abia au putut să tragă mrejele de mulțimea peștilor. De atunci s-a făcut pescarilor pescuirea cu bună sporire ca și mai înainte.

Șezînd sfîntul la limanul Catapteliei în vremea pescuitului și fiind trase mrejele, un pește mare ce se numea Tinos, sărind din mreajă, s-a aruncat la picioarele sfîntului; iar el, însemnîndu-l cu semnul crucii, a poruncit să-l taie și să-l împartă la frați, spre slava lui Dumnezeu. După aceea a tămăduit pe un șchiop, anume Calist, făcîndu-l să umble bine. Pe un alt om, anume Lezvie, fiind cuprins de bube dinspre cap către picioare, nedeosebindu-se în nimic de cei leproși, ungîndu-l cu untdelemn sfințit și rugîndu-se în trei zile l-a făcut sănătos.

Odată, arhiereul lui Dumnezeu, Partenie, ducîndu-se în Tracia pentru trebuințe bisericești și fiind în Mitropolia Iracliei, s-a dus la arhiepiscopul Ipatian, care era bolnav rău. Vorbind cu dînsul, îl întrebă de pricina bolii lui. În acea noapte, Dumnezeu a descoperit plăcutului său, Partenie, că arhiepiscopul Ipatian este pedepsit cu acea grea boală pentru iubirea de argint, căci averile săracilor și ale scăpătaților le păstra la sine.

A doua zi, Sfîntul Partenie s-a dus la dînsul și i-a zis: "Scoală-te stăpînule cel mare, că nu ești cuprins de neputință trupească, ci ești pedepsit pentru o neputință sufletească. Deci lepădă pe aceea și vei fi iarăși sănătos". Bolnavul zise: "Mă știu și eu că sînt păcătos și pentru aceea mă pedepsește Dumnezeu, dar mă rog ție a te ruga pentru mine, ca să mă curăț de fărădelegile mele". Grăit-a lui Sfîntul Partenie: "Dacă greșește cineva omului, poate că s-ar asculta rugăciunea pentru dînsul, dar greșeala ta este către Dumnezeu. Cele ce sînt ale săracilor întoarce-le lui Dumnezeu și totdeauna vei fi sănătos cu sufletul și cu trupul".

Atunci arhiepiscopul, venindu-și în simțire, a zis: "Părinte, am greșit Domnului meu, Care este drept". Îndată, chemînd pe econom, i-a poruncit să aducă argintul adunat din averile cele luate de la săraci și, văzînd că erau mai multe, a rugat pe Sfîntul Partenie să le împartă la săraci, dar sfîntul l-a sfătuit ca să le împartă singur. Atunci bolnavul arhiepiscop a poruncit să-l pună în caretă și să-l ducă în biserica Sfintei Mucenițe Glicheria. Acolo, adunînd săracii și scăpătații, le-a împărțit toate cu îndurare. Dar bunul și preamilostivul Dumnezeu, Cel ce n-a defăimat cei doi bani ai văduvei ca și lacrimile desfrînatei și a primit suspinarea vameșului, primind pocăința arhiepiscopului și în trei zile i-a dat sănătate desăvîrșită.

Omul lui Dumnezeu, Partenie, venea în toate zilele la bisericile cetății Iraclia, săvîrșind în ele obișnuitele rugăciuni. Într-o zi, intrînd în biserica ce se numea Ahila, a aflat un om bolnav, spre care, milostivindu-se, și-a plecat genunchii și s-a rugat cu lacrimi preabunului Dumnezeu. Apoi, sculîndu-se de la rugăciune, a uns pe cel bolnav cu sfîntul untdelemn și în același ceas l-a tămăduit și l-a pus pe picioare, poruncindu-i să umble. Apoi s-a dus cel tămăduit într-ale sale, lăudînd pe Dumnezeu. Înștiințîndu-se cetățenii Iracliei de acea neașteptată minune, toți cei care erau cuprinși de orice fel de neputințe și de boli alergau la sfîntul și cu puterea lui Dumnezeu, prin rugăciunile plăcutului Său, toți se întorceau sănătoși.

În acea vreme, cînd Sfîntul Partenie săvîrșea cu darul și cu puterea lui Hristos minunile, tămăduind diferite boli, era lîngă el arhidiaconul bisericii Iraclia, al cărui nume era Ipatian, ca și al arhiepiscopului lui. Acela, văzînd minunile ce se săvîrșeau, a căzut la picioarele sfîntului bărbat, rugîndu-l cu lacrimi și spunîndu-i că, în satul său, fiind multă semănătură și răsărind holdele, grădinile, răsadurile și viile toate se uscaseră din cauza secetei. Deci, îi zicea: "Vino în acest loc, preacinstite părinte, ca văzînd toate cele uscate, să te rogi lui Dumnezeu să dea ploaie pămîntului celui însetat și să scape de foamete toată patria noastră. Cinstitul și sfîntul bărbat, Partenie, s-a dus cu sîrguință la țarini, la grădini și la vii și, văzînd toate semănăturile foarte uscate, a lăcrimat și, plecîndu-și genunchii, s-a rugat mult cu lacrimi către Iubitorul de oameni, Dumnezeu, ca să trimită ploaie pămîntului și să răsară roadele. Iar Dumnezeu, Cel ce face voia celor ce se tem de El, fiind rugăciunea încă în gura sfîntului, a acoperit cerul cu nori și s-a pogorît ploaie multă, care a adăpat pămîntul din destul.

Sfîntul Partenie, rămînînd cu arhidiaconul în satul lui, toată noaptea a petrecut-o în rugăciuni, iar a doua zi a zis către arhidiacon: "Ia aminte, o! frate, că știi pe arhiepiscopul tău, cum a fost pedepsit de Dumnezeu cu boală grea, pentru iubirea lui de argint. Iată Domnul mi-a arătat în această noapte că nu după multe zile va trece din viața aceasta, iar tu, în locul lui, vei fi arhiepiscop al cetății Iracliei. Drept aceea să știi ca totdeauna să te îngrijești de cei săraci, pentru că aceia milostivesc pe Dumnezeu mai mult decît toate".

După aceasta, binecuvîntînd sfîntul țarinile, grădinile și viile arhidiaconului și făcîndu-le să rodească cu îndestulare prin a sa rugăciune și binecuvîntare, s-a întors în cetate. Apoi a mers la arhiepiscop ca să-l sărute și apoi să plutească cu corabia în calea sa. Arhiepiscopul, întîmpinîndu-l, l-a îmbrățișat cu dragoste; apoi, șezînd și vorbind între ei, Sfîntul Partenie a zis către arhiepiscop: "Îți vestesc, o! stăpîne, că nu după multe zile, te vei dezlega din trup și vei merge către Domnul, căci te cheamă Hristos, adevăratul nostru Dumnezeu, iar tu, ducîndu-te către El, vei lăsa după tine - precum mi-a descoperit Domnul - moștenitor bun, pe Ipatian, arhidiaconul tău". Răspuns-a arhiepiscopul: "Fie voia Domnului". Și sărutîndu-se unul pe altul cu sărutare sfîntă, s-au despărțit. După aceea, a plutit Sfîntul Partenie de la cetatea Iracliei și, în puține zile, a ajuns în cetatea Lampsacului. Trecînd nu multă vreme, s-

a îmbolnăvit iarăși arhiepiscopul Iracliei și s-a odihnit întru Domnul. În locul lui a fost ales Ipatian, cel ce a fost arhidiacon și astfel s-a împlinit proorocirea sfîntului.

Sosind vara și făcîndu-se secerișul și adunarea tuturor roadelor, a mers arhiepiscopul Ipatian la satul său, la țarini și la vii, care mai înainte se uscaseră de secetă și le-a aflat cu multe roduri îndestulate, mai mult decît în toți anii dinainte, și aceasta se făcuse cu rugăciunile și binecuvîntarea Sfîntului Partenie. Umplînd arhiepiscopul o corabie plină cu grîu, cu vin și cu toate roadele, s-a dus în Lampsacul făcătorului de minuni, ca să-i dea mulțumire pentru binecuvîntarea sa. Sfîntul a primit cu dragoste pe arhiepiscopul Iracliei, însă roadele aduse de dînsul n-a voit să le primească, zicîndu-i: "Mulțumește lui Dumnezeu pentru toate, iar pe acestea să le împarți fraților". După multă vorbire folositoare cu sfîntul, întorcîndu-se arhiepiscopul Ipatian la locul său, a împărțit la frații săi mulțime de grîu, de vin și de toate roadele, după porunca omului lui Dumnezeu, povestind la toți, pînă la sfîrșitul său, măririle lui Dumnezeu, pe care le-a făcut prin robul său, Partenie.

Strălucind asemenea cu îngerii prin viață plăcută lui Dumnezeu, marele făcător de minuni, Sfîntul Partenie, și pe mulți întorcîndu-i de la idoli la adevăratul Dumnezeu, tămăduind nenumărate boli, aproape de sfîrșitul vieții sale, s-a îmbolnăvit și chemîndu-se de Domnul, s-a dus la El în șapte zile ale lunii februarie, odihnindu-se cu pace în bătrînețe fericite.

Atunci s-a înștiințat îndată despre cinstita mutare a Sfîntului Partenie în cetățile și în țările cele de primprejur și s-au adunat de pretutindeni arhiepiscopii, la îngroparea lui, adică arhiepiscopul Iracliei, al Cizicului, al Melitopoliei, al Pariei și mulți alți episcopi și preoți. Deci au făcut sfîntului îngropare slăvită, cu psalmi, cu laude și cu cîntări duhovnicești, punînd cinstitul lui trup aproape de soborniceasca biserică, în casa de rugăciuni zidită de dînsul. Se dădeau, de la mormîntul lui cel sfînt, multe tămăduiri neputincioșilor. Pentru că nu numai în viața sa, ci și după moarte, acest doctor fără de plată și făcător de minuni pe cei leproși îi curăța, diavolii din oameni îi scotea și toată boala tămăduia. Iar acum tămăduiește și vindecă sufletele și trupurile noastre cu rugăciunile sale, prin darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, se cuvine slava în veci. Amin.

19. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU LUCA, CEL DIN ELADA (7 FEBRUARIE)

Sfîntul Luca era născut în părțile Eladei, din părinți veniți din insula Eghina, care este lîngă marea Egee. Acolo, nesuferind desele năvăliri ale agarenilor, și-a lăsat patria sa și, mergînd în hotarele grecești, s-a sălășluit într-un sat al Eladei, în părțile Fochidei, care acum se zice Salon, numit și Castoria. Numele părinților lui erau: Ștefan și Eufrosina.

Aflîndu-se cuviosul în vîrstă copilărească, nimic copilăresc nu arăta în sine; ci, părea bărbat desăvîrșit cu lucrul, iubind tăcerea, liniștea și obiceiul cel cinstit. Iar ce-i mai de mirare, că la o vîrstă ca aceea a început să fie pustnic și înfrînat. Pentru că nu numai nu gusta nimic din cărnuri, dar nici lapte, brînză și ouă nu mînca, încă nici mere și alte roduri care sînt copiilor mici mult dorite și iubite. El se hrănea numai cu pîine de orz, cu apă și cu verdețuri de grădină, iar miercurea și vinerea, pînă la apusul soarelui postea. Și aceasta este de mare mirare, că la o postire și înfrînare ca aceasta pe nimeni nu avea învățător și povățuitor. Ci, singur se povățuia prin dumnezeiescul dar și din zi în zi sporea spre mare nevoință, fugind de îmbuibare și de mîncăruri de dulce, și iubind postul și ostenelile, cum și lipsa celor de nevoie, care omoară trupul. Toate cele ce altora erau iubite și bine primite, acelea erau urîte și neprimite cu totul fericitului Luca, iar cele ce altora erau grele, rău primite și nesuferite, lui îi erau ușoare, iubite și dorite.

Părinții lui, văzîndu-l în niște deprinderi ca acelea, neobișnuite copiilor, se minunau foarte și mai ales se mirau de pustnicia și de înfrînarea lui. Socotind că aceasta este dintr-o ușurare de minte copilărească, l-au încercat astfel: fierbînd carne și pește într-un vas, i-au pus înainte la masă și tatăl său, luînd peștele, i-a dat fericitului Luca să-l mănînce. El, neștiind că acel pește era fiert împreună cu carnea, a început a mînca și, cunoscînd din gust cum că peștele a fost fiert împreună cu carnea, s-a mîhnit foarte, ca și cum ar fi făcut el singur de bună voie vreo mare fărădelege. Așa se tînguia, plîngînd și suspinînd, nici pîine nu voia să mai mănînce. Apoi a petrecut într-o tînguire și foame trei zile. Atunci părinții, cunoscînd hotărîrea lui spre bine, care se trăgea nu din ușurarea minții copilărești, ci din darul lui Dumnezeu ce era într-însul, l-au lăsat după aceea să viețuiască după voia sa.

El era supus părinților săi și făcea cu sîrguință toate cele poruncite de dînșii. Uneori păștea oile ca Abel, ca Iacov și ca Moise, alteori lucra pămîntul după ce înaintase în vîrstă, iar alteori împlinea slujba casei, ostenindu-și trupul său tînăr și firea cea pătimașă omorîndu-și. Către săraci era atît de milostiv, încît cu totul se trecea cu vederea pe sine însuși. Cînd se ducea undeva de acasă la lucru, hrana ce o lua pentru sine o împărțea la cei lipsiți, iar el rămînea flămînd. Apoi chiar hainele sale cu multă osîrdie și dragoste le împărțea la aceia și de multe ori se întorcea gol acasă, pentru care lucru era dosădit de părinți, ocărît și cîteodată bătut. Uneori părinții îl lăsau să umble gol multă vreme, nedîndu-i îmbrăcăminte, ca măcar rușinîndu-se de goliciunea sa, să înceteze să-și dea hainele. Însă, îmbunătățitul tînăr nu înceta a face lucrurile milostivirii, nerușinîndu-se de goliciune pentru că goliciunea pentru săraci îi era lui ca o porfiră împărătească, iar bătaia și necinstea pentru dînșii, o socotea ca o cinste și laudă și mai mult spre facerea de bine a săracilor se sîrguia.

Odată, mergînd la țarină să semene grîu, a văzut niște săraci cerînd și le-a împărțit grîul, lăsînd foarte puțin pentru semănat. Dar Domnul răsplăti însutit milostenia făcută la săraci și acele puține semințe de grîu atît de mult le-a binecuvîntat, încît s-au îmbelșugat holdele neobișnuit; deci, venind secerișul, mai mult grîu s-a adunat decît în anii trecuți. După acestea, Ștefan, tatăl Sfîntului Luca, a murit. Atunci fericitul Luca, lăsînd plugăria, s-a apucat de învățătură și se îndeletnicea cu gîndirea la Dumnezeu și cu rugăciunea, în care a sporit atît de mult dumnezeiescul tînăr încît, înălțîndu-și spre Dumnezeu mintea, se ridica și cu trupul de la pămînt, precum a văzut cu încredințare Eufrosina, maica lui. Căci ea, văzînd odată că fiul ei nu iese din cămara lui și vrînd să știe ce face, s-a uitat în taină printr-o deschizătură și l-a văzut rugîndu-se, avînd mintea ridicată spre Dumnezeu, iar cu trupul stînd în văzduh, neatingînd pămîntul, ci ridicat în sus de un cot. Aceasta a văzut-o nu o dată, ci de două-trei ori, încît se mira foarte mult, spunînd-o și la alții cu jurămînt.

Acest fericit tînăr avea dorință de mult timp să lase această lume mult tulburătoare și să se ducă la liniștea monahilor, în nevoința monahicească. Deci, prin dorință ridicîndu-se spre aceasta, s-a sculat și a ieșit din casă, neștiind nimeni. Apoi, lăsînd Elada, s-a dus în Tesalia, dar pe drum l-au prins ostașii care erau rînduiți să

prindă pe robii cei fugiți de la stăpînii lor. Aceia, văzînd pe tînărul îmbrăcat cu haine proaste și socotindu-l rob fugit, l-au prins și-l întrebau al cui rob este, unde și încotro merge. Tînărul răspundea: "Sînt rob al lui Hristos și merg pentru rugăciuni la Sfinții Părinți". Dar aceia nu credeau cele spuse de dînsul, pentru că socoteau că-și tăinuiește înaintea lor starea lui de robie. De aceea băteau cu nemilostivire pe nevinovatul tînăr, apoi l-au închis în temniță pînă va voi să spună al cui rob este și cum a scăpat de la stăpînul său.

Dar această ispită se făcea fericitului tînăr de la urîtorul vrăjmaș, care făcea împiedicare scopului său cel bun, iar după o vreme, sfîntul a fost cunoscut de niște oameni. Aceia, mărturisind despre dînsul, l-au slobozit din legături. Întorcîndu-se la casa sa, a răbdat cuvinte dosăditoare și de ocară de la casnici. Dar robul lui Hristos nu mai puțin a răbdat bătăile și spre Dumnezeu suspina ziua și noaptea, ca El să binevoiască a duce la bun sfîrșit scopul lui. De aceea și-a cîștigat degrab dorirea, în chipul următor: doi monahi din Roma cea veche au venit în satul acela, pe care, văzîndu-i Luca, îndată și-a adus aminte de scopul său și i s-a aprins inima de văpaia dragostei celei dumnezeiești. Vorbind cu acei monahi, i-a întrebat unde merg, iar ei au răspuns că merg la Ierusalim și s-a rugat deosebi fericitul Luca să-l ia și pe el cu dînșii și să-l facă părtaș cinului monahicesc. Ei se fereau să-l ia, pe de o parte fiindcă era prea tînăr, avînd abia 17 ani și era neobișnuit cu calea, iar pe de altă parte fiindcă se temeau de părinții lui, ca să nu pătimească ceva rău cînd se vor înștiința despre plecarea lui și cînd vor alerga după ei ca să-i ajungă. El le spunea că este sărac și străin, nebăgat în seamă de nimeni: deci a înduplecat pe acei monahi ca să-l ia, însă au ieșit în taină cu dînsul din sat.

Mergînd la Atena și, intrînd în biserica cea prea slăvită de acolo, a Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, s-au rugat și s-au odihnit în mănăstire, iar monahii, ducîndu-se la Ierusalim, au lăsat pe fericitul Luca în acea mănăstire, zicîndu-i: "Aici, o! tînărule, este potrivit locul pentru scopul tău, aici vei putea să-ți cîștigi dorirea ta și degrab, în frumoasa ceată a monahilor te vei număra". Deci, dîndu-l în seama egumenului, s-au dus. Atunci egumenul, întrebîndu-l de multe ori de unde este și de ce neam, nu putea să afle pentru că tînărul își tăinuia patria și casa sa, vrînd să nu fie știut de nimeni. Apoi egumenul, văzîndu-l cu obicei bun, blînd, smerit și ascultător, l-a îmbrăcat în mantie.

Maica lui se întrista foarte mult după dînsul, nesuferind despărțirea de iubitul său fiu, pe care-l avea ca pe o mîngîiere a văduviei sale și răcorire în necazuri. Ea plîngea după dînsul cu amar, strigînd către Dumnezeu și zicînd: "Vai mie, Doamne, Tu, martor al văduviei și al sărăciei mele. Mai întîi m-ai mîhnit, luînd de la mine prin moarte pe soțul, cu care m-ai unit prin însoțire, iar acum m-ai aruncat în primejdiile singurătății, care îmi sînt mai grele decît moartea. Acum și pe acela, pe care l-am avut ca pe o răcorire în atîtea nevoi, din ochii mei l-ai depărtat și nu știu unde aș putea să văd pe singura rază a vieții mele, căci e drept a grăi ca David: el era lumina ochilor mei și aceasta acum nu este cu mine. Care este pricina ducerii de la noi a copilului? Oare, eu îl opream ca să nu-ți slujească neîncetat, Stăpîne? Oare,

poruncindu-i lucrurile cele de casă, l-am făcut să treacă cu vederea și rugăciunile cele obișnuite lui? Oare, l-am învățat să aleagă cele trupești mai mult decît cele duhovnicești, cele pămîntești decît cele cerești și cele vremelnice decît cele veșnice? M-am deprins de la părinții mei ca nu numai trupului, ci și sufletului să fiu maică, vrînd să fie desăvîrșit în fapte bune, pentru care cea mai multă vreme i-o însemnam pentru rugăciune, decît pentru slujba mea. Aceasta îmi era singura veselie, să văd pe iubitul meu fiu, deși nu totdeauna, dar măcar uneori îmi era destul să aud de la vecini lauda bunului său obicei și cu aceea să-mi mîngîi mîhnitul meu suflet. Nu trece cu vederea, Împărate al tuturor, lacrimile ochilor mei și binevoiește a-mi lumina întunericul mîhnirii mele. Aceasta vei face cînd vei da ochilor mei de maică să-și vadă iarăși fiul ei iubit; atunci voi chema pe toți la aflarea fiului meu, voi spune mărirea Ta și Te voi preamări în toate zilele vieții mele".

Astfel văduva maică, în mîhnirea sa, rugîndu-se lui Dumnezeu, L-a plecat spre milă pe Cel ce este bun din fire și pentru ceea ce-L ruga a cîștigat. Domnul, Care pe toate le orînduiește cu înțelepciune, a făcut ca egumenul mănăstirii aceleia, în care fericitul Luca se nevoia, să vadă în vis, plîngînd, pe aceea maică și să audă de la dînsa niște cuvinte ca acestea: "Pentru ce părinte ai mîhnit văduvia mea? Pentru ce ai adus rană la durerea mea? Pentru ce fără de milă mi-ai luat singura mîngîiere a văduviei mele? Pentru ce ai răpit reazemul bătrînețelor mele? Dă-mi-l degrab. Dă-mi lumina ochilor mei, dă-mi nădejdea mea, că nu voi înceta a mă apropia de Dumnezeul și Împăratul tuturor, arătînd ce strîmbătate mare sufăr". Egumenul, înfricoșîndu-se de o vedenie ca aceasta în vis, de cuvintele cele auzite, mai întîi se gîndea că este vreo nălucire deșartă și înfiorare de la diavol, dar cînd a văzut pe aceeași femeie arătîndu-i-se în vis noaptea a doua și a treia și a auzit de la dînsa aceleași cuvinte pline de mînie, a înțeles că nu este înșelăciune diavolească, ci arătare de la Dumnezeu.

Făcîndu-se ziuă, a chemat îndată pe tînărul Luca, ce era îmbrăcat în chipul monahicesc și i-a zis cu mînie: "Ascultă tu, de ce ai gîndit să tăinuiești cele privitoare la tine și n-ai vrut să spui, deși te-am întrebat cine ești și de unde? De ce ai spus că nu ai părinți, nici rudenii și cum ai îndrăznit a te apropia către chipul monahicesc și la viețuirea cu noi, fiind cu totul plin de înșelăciune și de minciună, precum mărturisește de tine chiar fapta ta? Dacă ai fi spus de la început adevărul, acum nu s-ar fi descoperit, fără voia ta, cele despre tine. Du-te de la noi și din toate hotarele atenienilor și te întoarce la aceea ce te-a născut, de către care sînt foarte dosădit, cu mare mîhnire, în trei nopți de-a rîndul".

Grăind acestea egumenul, fericitul Luca s-a înfricoșat foarte și stătea uimit, căutînd în jos și tăcînd. Din ochi îi curgeau lacrimi, nevoind să se despartă de sfînta mănăstire. Atunci, egumenul, văzîndu-i lacrimile și smerenia, s-a umilit și a început a vorbi cu blîndețe către dînsul, zicîndu-i: "Fiule, este peste putință a nu te întoarce la maica ta, în această vreme de acum. După aceea, îți va fi neoprită viețuirea în mănăstire. Te sfătuiesc așa să faci, căci precum este arătat, rugăciunea ei este foarte puternică și a îndu-plecat pe Dumnezeu și rugăciunea ta o va împiedica prea mult".

Fericitul Luca, auzind aceasta, n-a zis nimic împotrivă, s-a închinat, a cerut rugăciune și binecuvîntare de la egumeni. Și așa, chiar nevrînd, a ieșit din mănăstire și a plecat către maica sa, în satul Castoria. Ajungînd și intrînd în casă, a găsit pe maica sa tînguindu-se și, văzîndu-l, se umplu de bucurie. Dar nu s-a repezit îndată să-l îmbrățișeze ca o maică, ci mai întîi, viteaza femeie, temătoare de Dumnezeu, dîndu-I mulțumire Acestuia, că prin lucrarea Lui primește pe fiul cel iubit de care se lipsise, zicea: "Bine este cuvîntat Dumnezeu, Care n-a depărtat rugăciunea mea și mila Sa de la mine". Astfel, Sfîntul Luca, întorcîndu-se la maica sa prin dumnezeiască voie, îi slujea ca un fiu și a petrecut la dînsa patru luni. Apoi, arzînd cu duhul către Dumnezeu și spre viața cea bună și liniștită, a voit să se ducă iarăși la mănăstire, dar acum nu-l mai oprea maica de la scopul cel bun nici nu-l împiedica din cale, pentru că știa că fiului ei i se cade să cinstească mai mult pe Dumnezeu decît pe părinți.

Sfîntul Luca avînd în calea sa rugăciunile ei, ca pe un bun povățuitor, s-a dus la un munte de lîngă mare, care se numea Ioanipetra, unde era biserica Sfinților Doctori fără-de-arginți, Cosma și Damian și, făcîndu-și acolo o chilie mică, a început a viețui după Dumnezeu. Dar nu se poate spune cu de-amănuntul cîte osteneli a suferit acolo, nevoindu-se și luptîndu-se cu diavolii și omorîndu-și trupul, dar și a le tăcea pe toate nu se cade, ci să spunem cîte ceva din cele multe, spre a se ști ce fel de viață avea acel plăcut al lui Dumnezeu. Era la cuviosul un ucenic, care se îndoia de părintele său, socotind că își face rugăciunea cea neîncetată cu fățărnicie, pentru că el nu-l vedea îndeletnicindu-se cu nimic altceva, nici cu dumnezeieștile cărți, nici cu cuvintele părinților și-l socotea ca pe un necărturar, neînțelegînd nimic din cele dumnezeiești, ci că petrecea în somn și lenevie în toate nopțile.

Odată fiind tîrziu și cuviosul închizîndu-și ușa chiliei sale, ucenicul a șezut afară lîngă ușă și, plecîndu-și capul, asculta ce face cuviosul noaptea, dacă se odihnește sau se roagă. Și a ascultat toată noaptea pînă dimineața, iar ceea ce a auzit, singur a spus astfel: "L-am auzit plecîndu-și genunchii și bătîndu-se cu capul de pămînt, la fiecare închinăciune, zicînd: "Doamne miluiește", cu căldura duhului. Apoi aprinzîndu-se mai mult cu osîrdia către Dumnezeu, făcea mai dese închinăciuni, strigînd mai cu osîrdie: "Doamne miluiește" și se ostenea pînă ce a slăbit cu trupul și s-a aruncat cu fața la pămînt, iar cu duhul nu slăbea, căci striga către Dumnezeu, rugîndu-se. Apoi, iarăși sculîndu-se, își pleca genunchii pînă în zorii dimineții și toată noaptea a petrecut-o într-o astfel de rugăciune neîntreruptă". De atunci, încredințîndu-se ucenicul acela despre nevoințele părintelui său, se căia de îndoirea sa de mai înainte și spunea la alții cu jurămînt despre dînsul, după mutarea sfîntului.

Dar nu numai prin privegherile de noapte, cu plecarea genun-chilor, ci și prin ostenelile din zi, se chinuia pe sine cuviosul. El își făcuse o grădină mică, în care a sădit mulți pomi și unde semăna semințe, nu pentru trebuința sa sau pentru cîștig, ci pentru osteneala trupului său, ca astfel, în toate zilele lucrînd grădina cu sudoarea feței sale, să ostenească. Rodurile cele din pomi și din semințe le împărțea la cei ce

veneau la dînsul, pentru care, uneori umplînd o coşniţă mare, o ducea în taină la ţarinile străine ce erau aproape şi astfel, cu ostenelile sale hrănea pe alţii, iar el petrecea flămînd. Apoi începuseră a veni cerbii în grădina lui şi a-i face supărare, mîncînd unele roduri, iar pe altele călcîndu-le cu picioarele. Sfîntul îi gonea şi cînd se întorcea la chilie, cerbii îndată intrau în grădină.

Făcîndu-se aceasta de multe ori, iar sfîntul supărîndu-se, a ieşit la dînşii şi a zis către unul care era mai în vîrstă, ca la o făptură pricepută şi cuvîntătoare: "De ce-mi faceţi supărare şi ostenelile mele le pustiiţi, cînd eu niciodată nu v-am mîhnit pe voi cu nimic? Sîntem robi ai unui Domn şi zidire a unui Dumnezeu. Afară de aceasta eu sînt zidit după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu şi am putere peste alte zidiri, pentru că toate le-a supus Ziditorul sub picioarele omului. Deci, poruncind Dumnezeu, nu vei trece din locul acesta, ci, aici unde stai vei primi vrednica pedeapsă".

Aceasta zicînd-o sfîntul, îndată cerbul, lovindu-se ca de o săgeată, a căzut la pămînt şi zăcea nemişcat, iar ceilalţi fugiră toţi. Apoi s-a întîmplat atunci, că umblau vînătorii prin pustie şi l-au văzut de departe şi, repezindu-se la cerbul care zăcea, cu bucurie-l duceau la junghiere (vînatul cel neaşteptat). Cuviosul, mîhnin du-se pentru cerb, a zis către dînşii: "Fraţilor, de nici un folos nu vă este vouă cerbul acesta pentru că nu voi v-aţi ostenit, nici l-aţi vînat, ci aţi venit la el fiind deja vînat; voi voiţi să-l înjunghiaţi, pe cînd se cade mai bine a-l milui, căci a căzut şi zace jos". Acestea auzind, vînătorii au lăsat cerbul, mirîndu-se de milostivirea sfîntului, iar el, făcînd rugăciune, l-a eliberat în pustie, întreg şi sănătos.

Astfel Cuviosul părintele nostru Luca, aflîndu-se desăvîrşit monah cu viaţa, nu era încă îmbrăcat în chipul monahicesc cel desăvîrşit. De aceea, foarte mult dorea a se ruga lui Dumnezeu cu osîrdie ca să-l învrednicească sfîntului şi îngerescului chip. Deci, fiind auzit, şi-a cîştigat dorirea, pentru că veniseră la dînsul doi monahi bătrîni, cinstiţi cu cărunteţele şi cu sfîntă podoabă, care spuneau că merg la Roma cea veche. Aceia, făcînd rugăciuni, au îmbrăcat pe Cuviosul Luca în chipul îngeresc cel desăvîrşit al monahilor şi, învăţîndu-l multe, s-au dus. Neavînd Luca să le dea ceva pe drum, fiind cu totul sărac cu trupul şi cu duhul, neavînd nici cele trebuincioase spre hrană, îi petrecea pe ei, hrănindu-se de la dînşii duhovniceşte, din cuvintele cele folositoare.

Mergînd ei la malul mării, şedeau să se odihnească şi acum voiau să se despartă de Cuviosul Luca, dîndu-i sărutarea întru Domnul. Pe cînd şedeau ei, iată deodată a sărit un peşte din mare şi a căzut pe mal înaintea picioarelor lor, apoi şi un altul; şi amîndoi se tăvăleau ca şi cum se dădeau gata în mîinile monahilor. Aceasta s-a făcut cu rugăciunile Sfîntului Luca, pentru că el, neavînd hrana cea trebuincioasă pentru făcătorii săi de bine, s-a rugat lui Dumnezeu, purtătorului de grijă a toate, prin tăinuita sa rugăciune din inimă, ca să le trimită hrană în cale. Şi, Cel ce trimitea cîndva lui Ilie, prin corb, pîine şi carne, Acela a trimis peştii din apele mării, acestor

cuvioși părinți. Ei, luînd amîndoi peștii, au mulțumit lui Dumnezeu, Celui ce-și deschide mîna Sa și satură pe tot cel viu, de bună voie.

Părintele nostru Luca, luînd chipul cel desăvîrșit al călugăriei, a început viața cea mai desăvîrșită. Pentru că a început a se nevoi mai mult ca înainte, adăugînd osteneli și postire, cu lacrimi și cu privegheri de toată noaptea. Hrana lui era pîine de orz, iar uneori verdețuri crude și băutura era apa. Somn avea foarte puțin, pentru că era în chilia sa o groapă săpată în pămînt, în chipul mormîntului. Aceasta o făcuse spre cea de-a pururea pomenire de moarte. Cînd era nevoie în vreo noapte să doarmă, se așeza în groapa aceea, ca și cum era îngropat, și, odihnindu-se puțin, îndată se scula la rugăciune, zicînd cuvîntul lui David: *Apucat-am înainte fără de vreme și am strigat*. Și iarăși: *Apucat-au înainte ochii mei spre dimineață, ca să cugete la cuvintele Tale*.

Astfel petrecînd, a străbătut vestea despre viața lui cea îmbunătățită, printre locuitorii cei din jur; și începură a veni la dînsul popoarele. Odinioară au venit la el doi frați, spunîndu-i că tatăl lor, înaintea sfîrșitului vieții sale, a ascuns undeva, în pămînt, aurul și argintul și banii pe care-i avea și murind nu le-a spus locul în care a ascuns comoara; deci, ziceau ei: "Ne rugăm ție, roagă-te lui Dumnezeu să ne arate comoara, ca să nu avem în toate zilele între noi gîlceavă, pentru că, fiind frați, avem bănuială unul asupra altuia cum că a furat părinteasca comoară și a tăinuit-o la sine". Deci, fă cu rugăciunile tale ca vrajba dintre noi să se curme, iar prin comoara cea arătată să se acopere sărăcia și lipsa noastră". Cuviosul se lepăda și-i alunga de la sine, spunînd că nu este nevoie să se roage pentru acestea lui Dumnezeu. Dar aceia, venind adeseori, îl supărau prin rugăciuni și l-au înduplecat spre milostivire. Sfîntul, rugîndu-se pentru dînșii către atotvăzătorul Dumnezeu și înștiințîndu-se prin descoperire, le-a spus pe nume acel loc în care tatăl lor pusese comoara. Ei, ducîndu-se, au săpat la locul cu pricina și au aflat într-însul aurul și argintul cel părintesc, după cuvîntul sfîntului, și vestiră acea minune în toate satele din jur.

Diavolul cel urîtor de bine, deși totdeauna era biruit de acest viteaz ostaș al lui Hristos, se ispitea încă să ridice război asupra lui și, vrînd să-i facă supărare și împiedicare, a scornit prin meșteșugurile sale un lucru ca acesta: De la un sat de aproape, prin îndemnarea vicleanului, au venit trei femei plîngînd care, căzînd la picioarele lui, și-au mărturisit păcatele lor cele grele, rugîndu-l pe sfîntul să le tămăduiască sufletele cu sfatul cel bun și prin rugăciunea sa. El se întorcea de la dînsele și se lepăda cu totul, trimițîndu-le la preoți, el nefiind preot, ci monah nesfințit; însă, chiar nevrînd el să le asculte, i s-au umplut urechile de povestirile cele rele ale păcatelor femeilor. Ducîndu-se ele, îndată, vrăjmașul care săgeată la inimă pe cei drepți, a căzut asupra sfîntului prin gînduri necurate și a ridicat războiul păcatelor în mădularele lui cele chinuite. Dar sfîntul, înțelegînd meșteșugul diavolului, s-a înarmat împotriva lui cu arma rugăciunii, stînd trei zile la un loc, și a biruit războiul aceluia. Apoi, prin ploaie de lacrimi, a stins văpaia cea cumplită a poftei și a sfărîmat capul șarpelui cu ajutorul lui Dumnezeu.

După rugăciunea cea de trei zile, slăbindu-i desăvîrșit trupul, a adormit puțin și a văzut în vis, stînd înaintea lui, îngerul, în chip de tînăr frumos, ținînd în mîini o undiță pe care a aruncat-o în gura lui, și i s-a părut fericitului Luca că a înghițit undița și că a ajuns pînă la cele dinlăuntru ale lui. După aceasta, tînărul ce i se arătase a scos undița dintr-însul și a tras o parte de trup însă sîngerată, pe care a aruncat-o și a zis: "Îndrăznește și nu te teme". Deșteptîndu-se îndată din somn, a cunoscut că l-a izbăvit Domnul de patima cea trupească a păcatului și mulțumea Mîntuitorului, Izbăvitorul său.

Apoi, s-a dat cuviosului de la Domnul și darul proorociei, pentru curăția vieții lui, și spunea mai înainte cele ce avea să fie. Așa a spus mai înainte despre năvălirea oștilor bulgărești asupra stăpînirii grecești și s-a împlinit aceasta la vreme, precum mai pe urmă va arăta cuvîntul; chiar și tainele omenești mai înainte le vedea. Cuviosul avea o soră, anume Cali, nu numai după trup, ci și după duh, pentru că urma cu viața fratelui său, în feciorie și curăție și în nevoințele monahicești. Aceea adeseori venea de la mănăstirea sa la fratele ei cu ale sale ascultătoare, și-i slujeau la orice trebuință. Uneori îi lucra grădina, sădind și curățind verdețurile.

Odată cuviosul a zis către dînsa și către cele ce erau cu ea: "Vine la noi un om purtînd în spate o sarcină mare și grea, mult ostenindu-se". Acestea zicîndu-le, le-a lăsat și s-a dus în munte. Dar ele n-au înțeles cele zise și, mirîndu-se, cugetau la acele cuvinte pe care le-a spus cuviosul. Și iată, după puțin timp a venit un om, neavînd nici o sarcină și întreba despre cuviosul, zicînd: "Unde este Sfîntul Luca, căci am cu dînsul o neapărată trebuință." Sora sfîntului a răspuns acelui om: "Nu este acum aici, s-a dus în pustie; iar de vei voi să-l vezi, să aștepți pînă va veni". Omul acela a zis: "Nu mă voi duce pînă ce nu-l voi vedea". Și a stătea lîngă chilie șapte zile, așteptîndu-l pe sfînt. Trecînd și ziua a șaptea, a venit și sfîntul din munte și, văzînd pe acel om, îndată, căutînd cu mînie, a zis către el: "La ce ai venit în pustia aceasta? De ce ai lăsat cetățile și ai venit în munți? Pentru ce, defăimînd pe păstorii și pe preoții bisericești, ai alergat la noi, necărturarii și cum ai îndrăznit a veni înaintea ochilor noștri, netemîndu-te de pedeapsa lui Dumnezeu, fiind plin de nenumărate fărădelegi?"

După niște cuvinte ca acelea ale sfîntului, omul, fiind înfricoșat, vărsa lacrimi și nu putea să grăiască nici un cuvînt de frică. Și i-a zis iarăși sfîntul: "De ce taci, nemărturisind faptele tale și nu-ți arăți uciderile și fărădelegile pe care le-ai făcut, ca să milostivești măcar, cît de cît, pe Dumnezeu?"Atunci, omul acela, abia putînd să grăiască cîte ceva de multă plîngere și oftare, a început a zice: "Ce voiești mai mult să-ți spun, o! dumnezeiescule om, de vreme ce prin dumnezeiescul dar, care locuiește în tine, singur mai înainte de mărturisirea mea ai spus păcatul meu cel greu? Pentru că nu este ascunsă înaintea ta fapta ce am făcut în taină. Însă ceea ce-mi poruncești voi face și voi spune la arătare fărădelegea mea". Și a început a spune înaintea tuturor, cu de-amănuntul, cum, unde și pentru ce pricină a ucis pe prietenul său în cale și mărturisea aceea cu mare tînguire și smerenie, căzînd la picioarele sfîntului și rugîndu-se să nu-l lase să piară în cursele diavolului. Iar sfîntul, mult învățîndu-l, l-a slobozit, poruncindu-i să meargă la preoți.

Aceasta s-a spus spre încredinţarea faptului că vedea mai înainte şi greşelile omeneşti cele tăinuite. Dar şi alta, asemenea cu aceea, trebuie să se spună. Un cîrmaci, Dimitrie, adeseori stînd cu corabia sa la malul ce nu era departe de chilia sfîntului, s-a cunoscut cu dînsul, învrednicindu-se de sfintele sale rugăciuni şi îndulcindu-se de învăţătura lui. Odată, sosind la mal şi voind, după obicei, să meargă la sfîntul, a gîndit să nu vină la dînsul cu mîinile goale, ci să-i aducă ceva, pentru că prindea uneori peşte în limanul acela. Deci el, cu corăbierii care erau cu dînsul, a aruncat undiţele, dar nu a prins peşte deloc, ci toată ziua s-a ostenit în zadar.

Fiind tîrziu, şi-a adus aminte de numele Cuviosului Luca şi în numele lui a aruncat undiţa. Atunci, îndată a prins un peşte mare, pe care l-a scos încet şi iarăşi a aruncat undiţa a doua oară, în numele sfîntului şi a prins îndată alt peşte, asemenea cu cel dintîi, dar ceva mai mic. Mergînd la sfînt, a luat peştele cel mai mic, iar pe cel mai mare l-a ţinut la el. Sfîntul, fiind mai înainte-văzător, a cunoscut ce făcuse, însă a primit cu dragoste pe oaspete şi darul adus. Apoi, vorbind cu dînsul, a pomenit cum Anania a greşit lui Dumnezeu, tăinuind din preţul ce a luat pe ţarină şi cum nu a ascuns de Sfîntul Apostol Petru fapta cea tăinuită.

Auzind acestea, cîrmaciul a cunoscut că pentru el a adus cuvîntul acela, fiindcă a tăinuit peştele cel mai mare şi s-a umplut de spaimă pentru mai înainte-vederea fericitului părinte. Ruşinîndu-se de vădirea greşelii sale, a căzut la picioarele lui, mărturisindu-i păcatul, căindu-se şi cerînd iertare. El, învăţîndu-l cu blîndeţe, i-a dat iertare, însă peştele cel adus i-a poruncit ucenicului ca, fierbîndu-l, să-l pună înaintea fraţilor care veniseră atunci la dînsul, pentru că el nu mînca peşte. De multe ori, cuviosul vedea mai înainte chiar pe cei ce voiau să vină la dînsul şi înainte spunea ucenicului său, poruncindu-i să pregătească pentru ei fiertură şi pîine.

Cuviosul, petrecînd în muntele acela şapte ani, a venit năvălirea războiului bulgăresc asupra grecilor, despre care cuviosul a proorocit mai înainte. Atunci oamenii fugeau unii în cetăţi şi întăriri, iar alţii în ostrovul Elveului şi în Peloponez. Însă Cuviosul Luca, lăsînd muntele, s-a urcat pe corabie şi a mers în Corint.

Auzind despre un stîlpnic oarecare din Patre, a mers la el şi a stat zece ani, slujindu-i cu toată osîrdia şi supunerea, ca un fiu tatălui său. Pe acel stîlpnic îl vorbea de rău un oarecare preot, atrăgînd şi pe alţii, hulind şi clevetind pe dreptul bărbat. Fiind acolo Cuviosul Luca şi auzind vorbele mincinoase ale lui faţă de nevinovăţia părintelui, se împotrivea foarte tare. Preotul, fiind aspru din fire, a lovit peste obraz pe Sfîntul Luca şi îndată, pe cel ce-a lovit, l-a ajuns pedeapsa lui Dumnezeu, căci, deodată a căzut la pămînt, îndrăcindu-se şi rămînînd aşa pînă la sfîrşitul său, dîndu-se satanei spre chinuire, ca măcar duhul să se mîntuiască. După zece ani s-a întors cuviosul în patria sa, Elada, şi s-a sălăşluit la locul său cel dintîi, în muntele Ioaniptra.

S-a întîmplat odată că trecea pe acolo episcopul Corintului, ducîndu-se la Constantinopol, şi se odihnea în apropiere de chilia sfîntului, despre care, cuviosul înştiinţîndu-se mai înainte, a mers să se închine lui, dîndu-i daruri din ostenelile sale:

poame, verdețuri și rădăcini de grădină. Apoi a mers episcopul să vadă chilia lui Luca și, văzîndu-i petrecerea cea liniștită, grădina și lucrarea cuviosului s-a minunat. Episcopul a voit ca să-i dea milostenie, poruncind bărbaților cinstiți, care merseseră cu el, ca fiecare să dea cîțiva bani, punînd și el aur, așa că strînsese destulă milostenie pentru sfînt. Dar acesta n-a voit să primească, zicînd: "Nu caut aur stăpîne sfinte, ci sfintele tale rugăciuni și învățături. Nu-mi trebuie mie aur, deoarece am ales sărăcia și petrecerea aceasta, ci dă-mi ceea ce doresc: să mă înveți postul, ca să mă pot mîntui".

Episcopul, mîhnindu-se și socotindu-se defăimat, a zis către cuvios: "De ce lepezi milostenia noastră și pe noi cei ce o dăm? Căci și eu sînt creștin credincios, deși sînt episcop păcătos și ne-vrednic. Pentru ce, vrînd să urmezi în toate lui Hristos, într-aceasta nu-i urmezi Lui? Căci și El de la cei drept-credincioși primea milostenie și tot ce i se da. Deci și tu, deși nu-ți trebuie banii ce ți se dă, primește-i și dă-i la cei ce au trebuință. Dacă socotești că este lucru netrebnic facerea de bine către săraci, apoi lepezi amîndouă acestea: adică cele trebuincioase săracilor și mîntuirea celor ce fac milostenie. Pentru că săracul, neluînd milostenie, de unde-și va cîștiga cele trebuincioase? Iar noi, nedînd milostenie, nu ne vom mîntui". La aceste vorbe ale episcopului plecîndu-se cuviosul, a luat milostenia, însă nu multă, ci puțină. Episcopul dîndu-i binecuvîntare, s-a dus în calea sa.

Cuviosul Luca avea obiceiul să se suie la Duminica Floriilor pe vîrful muntelui, ducînd în mîini crucea și cîntînd Doamne miluiește. Așa odată, suindu-se, iarăși după obicei, o viperă ieșind din cuibul său, prin diavoleasca îndemnare, l-a mușcat pe sfînt de degetul cel mare de la picior. El, plecîndu-se, a luat vipera și, smulgînd-o, a zis către dînsa: "Nici tu să nu mă vatămi pe mine, nici eu pe tine, ci să mergem fiecare pe calea sa, deoarece sîntem ai unui Ziditor și nu putem să facem orice, nevrînd Ziditorul nostru". Și s-a dus vipera în peștera sa, iar sfîntul s-a suit în munte, neavînd nici cea mai mică vătămare din mușcarea viperei.

Un comite, mai mare peste visteriile împărătești, a fost trimis de către împărat în părțile Africii și, ajungînd în Corint, avea mulțime de aur împărătesc. Noaptea, însă, fiind acolo furtișag, s-a luat tot aurul împărătesc. Făcîndu-se cercetare, mulți erau întrebați și torturați, dar nu se găsea aurul, iar comitele acela era tare mîhnit. Mergînd cetățenii cei mai cinstiți la el, nu puteau să-l mîngîie, căci fiind necăjit de pierderea banilor, deznădăjduia și-și temea viața de mînia împărătească. Atunci, un oarecare din cei din mijloc, a zis: "Nimeni nu poate să arate aurul cel furat fără numai Luca monahul, prin care Dumnezeu face multe minuni". Acestea auzind, ceilalți ziseră: "Cu adevărat, așa este". Deci vorbeau de el lăudîndu-i viața cea îmbunătățită și dumnezeiasca vedere.

Comitele, auzind de aceasta, a trimis cu nădejde la sfînt rugăminte, zicînd: "Urmează Aceluia Care nu S-a lepădat a Se pogorî din cer pentru mîntuirea oamenilor și vino puțin în cetate ca să cercetezi pe cei cuprinși de un mare necaz". Sfîntul, la început nu voia să meargă, fugind de slava deșartă și de cinstea omenească,

dar de milă pentru cei mulți, care fără de vină pătimeau pentru aurul cel furat, a mers. Fiind întîmpinat de comite și de cetățeni cu cinste, a poruncit ca mai întîi să pregătească masă, zicînd către comite: "Să dăm mai întîi datoria pîntecelui și să ne veselim întru slava lui Dumnezeu, că puternic este Cel ce ne adapă pe noi cu vinul umilinței, Acela să ne dea și paharul bucuriei, cu iubirea de oameni".

Șezînd ei și ospătîndu-se, apoi săturîndu-și sufletul cu folositoarele cuvinte ale sfîntului mai mult decît corpul cu bucatele, uitîndu-se sfîntul spre unul ce sta înainte și slujea, spunîndu-i pe nume, l-a chemat la dînsul și i-a zis: "Pentru ce ai adus stăpînului tău acea primejdie mare, îndrăznind a fura împărătescul aur? Mergi degrab și adu aici aurul pe care l-ai ascuns în pămînt, de vrei să te învrednicești de milostivire și de iertăciune". Auzind, acela sta tăcut și, tremurînd, neputînd să grăiască nici un cuvînt împotrivă, căci și conștiința îl mustra, apoi, căzînd la pămînt, a apucat picioarele sfîntului, mărturisind că este adevărat lucrul acesta și, cerînd iertăciune cu lacrimi, a cîștigat-o, pentru că sfîntul voia ca nu numai să-i vădească rana păcatului, dar să o și tămăduiască. Îndată, furul acela ducîndu-se, s-a întors degrab, aducînd tot aurul pe care îl furase și l-a pus înaintea tuturor. Atunci s-a pricinuit bucurie comitelui și celor ce erau cu el, pentru eliberarea celor ce erau năpăstuiți pe nedrept. Atunci diavolul cel ce născocise furtișagul a fost rușinat, iar tîlharul a fost iertat și toți preamăreau pe Hristos Dumnezeu. Sfîntul, umilindu-se, nu lua în seamă slava ce i se făcea de oameni, ci pe aceea dînd-o lui Dumnezeu, s-a întors la locul său.

După cîtăva vreme, s-a dus la mănăstirea care era lîngă cetatea Teba, ca să cerceteze acolo pe egumenul Antonie, pentru că Luca Cuviosul avea obicei să se ducă la bărbații cei însuflați de Dumnezeu și să vorbească cu dînșii despre folosul sufletesc. Fiind el la egumenul Antonie, s-a întîmplat în acea vreme de s-a îmbolnăvit de moarte fiul unuia din cei mai de frunte cetățeni ai Tebei. Și auzind cetățeanul acela de Cuviosul Luca, că a venit în mănăstirea lor, s-a sculat îndată și alergînd, a căzut la picioarele sfîntului și se ruga cu lacrimi să meargă în casa lui, să cerceteze pe copilul cel bolnav care era aproape să moară; căci avea credință că prin cercetarea sfîntului se va însănătoși bolnavul. Dar sfîntul, fiind smerit, se lepăda, zicînd: ce sînt eu și ce vedeți voi de vă amăgiți de o părere ca aceasta despre mine? Pentru că unul este doctorul sufletelor și al trupurilor, Care poate și din moarte să ne izbăvească. El este Ziditorul nostru, Dumnezeu, iar omul păcătos nu poate să facă nicidecum un lucru ca acesta". Și s-a dus cetățeanul acesta mîhnit, tînguindu-se și deznădăjduindu-se de viața fiului.

După ce s-a înserat, vorbind egumenul deosebit cu cuviosul, a zis către cel dintîi: "N-am făcut bine, precum mi se pare, cinstite părinte, necercetînd pe cel bolnav și nemîngîind pe cel întristat; deci cu dreptate vom auzi și noi cuvîntul lui Hristos: *Bolnav am fost și nu m-ați cercetat*. Grăit-a Sfîntul Luca: "Dar a tămădui pe cei bolnavi este puterea lui Dumnezeu și a mîngîia pe cei întristați se cade numai acelora care au cuvînt și înțelepciune în gurile lor, iar eu sînt departe de cea dintîi și de cea de-a doua sînt lipsit cu totul, fiind neînvățat. Dacă vei voi și dacă vei socoti

că este lucru plăcut lui Dumnezeu să mergi tu mai întîi și să-mi fii povățuitor, iar eu să-ți urmez, așa voi face".

Atunci s-au sculat amîndoi îndată și au ajuns seara tîrziu și, intrînd în casa cetățeanului aceluia, au găsit pe copil mai mult mort, așteptînd sfîrșitul. Tatăl copilului și slugile cădeau înaintea sfîntului și-l rugau lăcrămînd să se roage lui Dumnezeu pentru fiul lui, care se sfîrșea, ca să-l întoarcă de la moarte. Cuviosul, fiind rugat de omul acela și de către egumenul Antonie, și-a ridicat mîinile în sus și s-a rugat. Apoi, sfîrșind rugăciunea, s-a întors la mănăstire și, ivindu-se zorile, s-a dus degrabă la muntele său, fugind de slava omenească. Deci, făcîndu-se ziuă, egumenul Antonie a trimis slujitorul său în cetate să afle ce face copilul bolnav și dacă a fost ascultată rugăciunea Cuviosului Luca. Slujitorul, nezăbovind, s-a întors îndată, spunînd egumenului un lucru de mirare: copilul care în acea noapte era să se sfîrșească, l-a întîmpinat călare pe cal, mergînd de acasă la baie, să se spele. Auzind acestea, egumenul Antonie s-a mirat și a preamărit pe Dumnezeu.

Apoi mulți supărau pe Cuviosul Luca, venind la dînsul pentru folos, tulburîndu-i liniștea. De aceea a voit să se ducă de acolo în locuri mai liniștite, dar, mai întîrziind împlinirea gîndului său, a trimis pe ucenicul său, Gherman, în Corint, la un bărbat iscusit și de Dumnezeu insuflat, anume Teofilact, cerînd sfat folositor de la dînsul, dacă este bine să mai petreacă în muntele Ioaniptra și să rabde supărare de la cei ce veneau sau să se ducă aiurea, în alt loc, neștiut. Teofilact i-a trimis sfatul care odată i s-a dat din cer marelui Sfînt Arsenie: "Fugi de oameni și te vei mîntui".

Cuviosul Luca, primind cu bucurie sfatul acela, a plecat de acolo cu ucenicul său și s-a dus de s-a sălășluit într-un loc pustiu, aproape de mare, care se numea Calamie. Acolo petrecea, avînd hrană din osteneala mîinilor sale, pentru că săpa pămîntul, semăna semințe, le măcina în rîșniță și făcea pîine. Odată, plutind corăbierii pe acolo, aproape de chilia cuviosului și mergînd într-însa, nu găsiră pe nimeni, sfîntul și ucenicul fiind duși undeva. Apoi, văzînd piatra de rîșniță, au luat-o și au dus-o în corabie. Cînd a venit cuviosul în chilie și a văzut că nu este piatra, a alergat la corăbieri, cerînd să-i dea piatra, deoarece nu are cu ce să-și macine grîul, iar ei se jurau că nu au luat-o. Sfîntul le-a zis: "Dacă nu ați luat-o, mergeți în pace, iar celui ce a luat-o, să-i răsplătească Dumnezeu cum voiește". Zicînd acestea, a plecat de la dînșii și îndată a căzut mort cel ce luase piatra. Corăbierii s-au înspăimîntat și, venind, au dat piatra înapoi, apoi i-au cerut iertare. Sfîntul s-a mîhnit de moartea aceluia și a plîns pentru dînsul multe zile.

Petrecînd cuviosul în acel loc trei ani, a avut loc năvălirea agarenilor asupra părților din Atica. Atunci s-a mutat sfîntul într-un oarecare ostrov, pustiu și fără apă, care se numea Ampia, în care răbda de foame și de sete, de multe ori. De acolo a trecut într-un loc frumos, care se numea Sotirie, de unde, izgonind pe diavol, care prin nălucire voise să-l înfricoșeze, a petrecut acolo pînă la fericitul său sfîrșit. S-au adunat în acel, la dînsul, frați și s-a întemeiat o mică mănăstire, iar mai marele curții

atenienilor, care se numea Crinet, avînd dragoste către cuviosul, a zidit în mănăstirea aceea o biserică, în numele marei muceniţe Varvara.

Acolo petrecea sfîntul în post şi rugăciuni neîncetate, slujind lui Dumnezeu, ajutînd oamenilor la sufleteasca mîntuire, ca şi la trupeasca sănătate, căci folosea sufletelor cu cuvîntul şi cu viaţa, iar cu rugăciunea tămăduia bolile cele trupeşti. Pe un monah Grigorie, care bolea totdeauna de stomac, l-a tămăduit cu cuvîntul. Pe o femeie cinstită, din Teba, care era cuprinsă de lungă şi cumplită boală şi deznădăjduită de doctori, a trimis la dînsa pe ucenicul său, Pangratie, s-o ungă cu untdelemn sfînt şi a adus-o îndată la sănătatea cea desăvîrşită. Astfel el tămăduia toate bolile grabnic şi spunea multora cele ce aveau să fie mai înainte. Petrecînd în locul acela şapte ani, s-a apropiat de sfîrşit. Dar mai înainte de sfîrşitul lui, s-a întîmplat lucrul acesta:

Unul din ucenicii săi, Teodosie, avea un frate, care se chema Filip şi era mirean, avînd dregătoria de spătar. Filip a voit să vină la cuviosul, pe de o parte ca să cerceteze despre fratele său, iar pe de alta, ca să-l vadă pe Cuviosul Luca, de care auzise multe lucruri prea slăvite. Cuviosul, văzînd mai înainte venirea lui, a zis către Teodosie: "Găteşte frate cele ce sînt trebuitoare pentru o cină bună, pentru că vine fratele tău pe la noi". Iar Teodosie, mirat şi bucuros, pregătea cu sîrguinţă cele de mîncare şi ieşea afară în poartă adeseori, privind în cale şi aşteptînd venirea fratelui său.

Făcîndu-se seară, a venit Filip aducînd multe pentru hrană, şi a fost primit de către sfîntul cu dragoste. Apoi au cinat toţi împreună, mîncînd şi bînd cele puse înainte în slava lui Dumnezeu. Numai atunci a mîncat şi a băut cuviosul mai mult decît îi era obiceiul - dar aceasta a făcut-o pentru ospătarea lui Filip, iar după cină şi după obişnuitele rugăciuni spre somn, Filip, culcîndu-se să se odihnească, se tulbura cu gîndul despre cuviosul, zicînd în sine: "Făţarnic este bătrînul acesta, pentru că mănîncă şi bea mult şi mi se pare că-şi preface pustnicia şi sfinţenia".

Adormit Filip, a văzut în somn doi tineri prea luminoşi, căutînd cu ochi aspri spre dînsul şi arătîndu-i faţa mîniosă, apoi cu asprime zicîndu-i: "De ce gîndeşti nedrept despre cuviosul? Pentru ce osîndeşti pe cel nevinovat şi sfînt? Ridică-ţi ochii tu, care vezi cele pămînteşti, şi priveşte de cîtă cinste s-a învrednicit de la Dumnezeu acela care după a ta părere este făţarnic şi înşelător". Căutînd Filip, a văzut un loc slăvit, aşternut cu porfiră, şi pe dînsul stînd Cuviosul Luca, strălucind în multă slavă, ca soarele şi, deşteptîndu-se, s-a spăimîntat şi aceasta a spus-o lui Teodosie, fratele său după trup, precum şi altor monahi. Şi mărturisindu-şi păcatul său, a cerut iertare şi s-a dus cu mare folos.

Cuviosul, văzîndu-şi mai înainte ducerea sa către Dumnezeu, a mers să cerceteze pe toţi părinţii care erau în pustia aceea şi i-a sărutat cu cea după urmă sărutare, zicîndu-le: "Rugaţi-vă pentru mine fraţilor, rugaţi-vă Stăpînului Hristos, pentru că nu se ştie dacă ne vom mai vedea sau nu". Şi astfel, înconjurînd pe toţi, s-

a închis în chilia sa și se pregătea mai înainte de moarte. Apoi a început a boli cu trupul, înaintea sfîrșitului său cu opt zile, iar Grigorie preotul ședea lîngă dînsul și l-a întrebat: "Ce poruncești pentru a ta îngropare? Unde vrei să se așeze trupul tău?" El a răspuns: "Legînd de picioare trupul meu, să-l aruncați în prăpastie, că deși altora sînt netrebnic, fiarelor le voi fi trebuitor pentru mîncare". Preotul însă îl ruga mult pe sfînt ca în alt chip să poruncească pentru al său trup și să-și hotărască locul pentru îngroparea sa. După un ceas, sfîntul a zis: "În locul acesta pe care zac să mă îngropi, căci Dumnezeu voiește să preamărească locul acesta, întru slava numelui Său celui Sfînt".

Acestea zicînd, la apusul soarelui și-a ridicat ochii în sus și a zis: "În mîinile Tale, Doamne, dau duhul meu". Apoi a adormit cu somnul vremelnicei morți, în șapte zile ale lunii Februarie.

Sfîntul lui suflet s-a dus către Dumnezeu în viața cea fără de moarte. Iar a doua zi s-au adunat toți monahii și mirenii cei de prinprejur și s-a făcut adunare mare de popor. Atunci, plîngînd toți pentru lipsirea unui luminător al lumii ca acesta, l-au îngropat cu cinste la locul în care a poruncit, adică în chilia lui, în care s-a nevoit. După șase luni, unui monah oarecare, Cosma famenul, din părțile Paflagoniei, mergînd în Italia, i s-a arătat în somn o poruncă dumnezeiască: să meargă la locul unde s-a odihnit Cuviosul Luca și lîngă mormîntul aceluia să petreacă. Venind Cosma, a scos racla din pămînt cu moaștele cuviosului cele nestricate și, punînd-o deasupra mormîntului, a îngrădit-o frumos cu scînduri, iar chilia aceea a prefăcut-o în biserică, unde se făceau minuni de la sfintele lui moaște, pentru că a izvorît mir cu bună mireasmă. Șchiopii se vindecau, orbii se luminau, leproșii se curățeau și diavolii se goneau cu rugăciunile Cuviosului Luca și prin puterea Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slavă, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în veci. Amin.

20. PĂTIMIREA CELOR O MIE TREI SFINȚI MUCENICI DIN CASA CELOR PATRU PROTECTORI ÎMPĂRĂTEȘTI DIN NICOMIDIA (7 FEBRUARIE)

Împărățind păgînul Dioclețian, cumplitul tiran, a ridicat mare prigonire asupra Bisericii lui Hristos și mulți creștini erau închiși în temnițe și uciși pentru Hristos. Atunci au pătimit și robii lui Hristos Teopempt, episcopul, Teona, care a fost vrăjitor, și patru protectori împărătești: Vasos, Evsevie, Evtihie și Vasilid, a căror pază era dată în grija Sfîntului Petru, mucenicul, nu arhiepiscopul Alexandriei, ci postelnicul lui Dioclețian. Femeile acelor protectori, primind sfînta credință și petrecînd nemișcate în mărturisirea lui Hristos, și-au pus sufletul lor pentru Domnul. După aceasta, casnicii lor, slugile toate și robii precum și cei liberi, sfătuindu-se între ei, au zis: "Iată stăpînii noștri, cei ce ne porunceau în lumea aceasta, ei, pentru sfînta credință în Domnul trecînd cu vederea viața aceasta vremelnică și deșartă, și-au cîștigat cereasca împărăție și pentru defăimarea celor pămîntești se îndulcesc acum

de veșnicile bunătăți. Pentru ce să nu urmăm și noi stăpînilor noștri? De ce să nu ne apropiem de Dioclețian, împăratul, și să-i zicem: "Sîntem creștini și noi și dorim ca, împreună cu stăpînii noștri cei ce ne-au stăpînit în viața aceasta, să cîștigăm nestricăcioasa cunună, în viața ce va să vie".

Un sfat folositor ca acesta, făcînd între ei și toți învoindu-se cu osîrdie, s-au socotit cîți sînt la număr - cu femeile și cu copii - și s-au aflat o mie și trei. Deci, mergînd toți, au stat înaintea divanului păgînului tiran Dioclețian, strigînd: "Și noi sîntem creștini și dorim să urmăm părinților și stăpînilor noștri care pentru Hristos și-au vărsat sîngele, iar diavolilor nu ne supunem și idolilor celor orbi, surzi, muți și fără de suflet nu ne închinăm".

Împăratul, văzînd mulțimea lor, s-a tulburat foarte mult de mînie. Însă, mai întîi, prefăcîndu-se blînd, a început cu momiri a-i amăgi, zicîndu-le: "Așa de nebuni sînteți, că de bunăvoie vă aruncați în pierzare? Nu e mai bine să vă învoiți cu mine ca și cu un tată care vă sfătuiesc să jertfiți zeilor și să vă izbăviți de acea nebunie cu care v-a înșelat Evsevie și prietenii lui protectori, care au ieșit rău din viața aceasta? Iată, de mă veți asculta și veți aduce jertfe zeilor celor fără de moarte, cinste și daruri mari veți lua de la mine și cu mila noastră destul vă veți îmbogăți". Sfinții au răspuns tiranului: "Nouă nu ne trebuiesc nici darurile tale, nici nu ne temem, ci ne sîrguim să aducem jertfă de laudă Dumnezeului celui viu și adevărat. Iar tu, ceea ce voiești să faci, fă degrab, pentru că nimic nu ne este mai scump decît Hristos".

Dioclețian, auzind cuvintele acestea ale sfinților mucenici, s-a temut să nu se ivească vreo tulburare în popor, pentru că-i vedea apărînd cu foarte mare îndrăzneală credința lor în Hristos. De aceea a făcut semn ostașilor săi să-i împresoare cu armele între care erau mulți prunci, ținuți de mamele lor în brațe, unii de cîte un an, iar alții de două sau de trei luni. Și, înconjurînd oastea pe creștini, împăratul a zis către dînșii: "Acum dar, supuneți-vă sfatului meu și mărturisiți că voiți a jertfi zeilor și a vă închina lor, ca să vă întoarceți întregi și sănătoși la casele voastre. Miluiți-vă pe voi și pe pruncii voștri, cum vă miluiesc eu, ca nu cumva cu nebunia voastră să pieriți și voi și copiii voștri. Însă de nu mă veți asculta, apoi nici Hristos al vostru nu vă va putea ajuta întru ceva". Sfinții au răspuns: "Noi am învățat să ne închinăm unui Dumnezeu, Care locuiește în ceruri și Unuia Născut, Fiului și Cuvîntului Său, Domnului nostru Iisus Hristos, prin Care toate s-au făcut, și Sfîntului Duh. Să nu ne amăgești în vreun chip cu mila ta cea deșartă, căci nici cu amăgirile tale nu ne vei pleca, nici cu îngrozirile nu ne vei înfricoșa, ca să cădem din credința cea întru Hristos, Domnul nostru, și să ne închinăm neînsuflețiților idoli celor cinstiți de tine, pentru că nimic nu poate să ne fie mai scump și mai dorit decît Hristos Dumnezeu, Care este în vecii vecilor".

Atunci, Dioclețian, mîniindu-se, a făcut semn ostașilor ca să-i taie pe toți. Iar ei, ca fiarele cele cumplite, năvălind de pretutindeni asupra lor, au tăiat pe sfinții mucenici ai lui Hristos, necruțînd nici unul, nici măcar pe pruncii care sugeau la pieptul mamei lor. Astfel că, din o mie și trei creștini n-a rămas nici unul viu. Așa și-

au săvîrşit viaţa sfinţii lui Hristos mucenici, întru mărturisirea dreaptei credinţe, primind nevoinţa lor cea mucenicească, în 13 zile ale lunii care de egipteni se numeşte Mehir, iar după noi, în 7 zile ale lunii februarie, fiind la Nicomidia, în mitropolia Bitiniei, pe vremea împărăţiei lui Diocleţian, iar între noi împărăţind Iisus Hristos, adevăratul Dumnezeu şi Mîntuitorul nostru, Căruia I se cuvine slavă şi laudă, cu Dumnezeu Tatăl şi cu preasfîntul, bunul şi de viaţă făcătorul Duh, în vecii vecilor. Amin.

21. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MARELUI MUCENIC TEODOR STRATILAT, SCRISĂ DE UAR, SLUGA SA (8 FEBRUARIE) (DUPĂ SFÎNTUL SIMEON METAFRAST)

Precum lumina soarelui veseleşte ochii celor ce-l privesc, tot astfel cuvîntul despre mucenici străluceşte în minţile celor ce-l ascultă. Precum cerul se împodobeşte cu stelele, tot astfel şi Biserica lui Dumnezeu, cu sfinţii mucenici. Precum florile împodobesc cîmpul, tot astfel şi mucenicii Biserica. Pomenirea

mucenicilor este iertare de datorii, doctorie pentru boli, mîngîiere celor necăjiți, izbăvire celor ce pătimesc de duhuri necurate și sănătate iubitorilor de mucenici. Nevoințele cele mari ale mucenicilor sînt cununi strălucite ale sfinților, pentru că ei și-au dat trupurile lor la bătăi, toate cele frumoase ale lumii acesteia le-au socotit ca gunoiul, numai de Hristos să nu se lepede. De aceea și Domnul le-a răsplătit a fi ca îngerii cei fără de trupuri. Vechiul vrăjmaș al neamului omenesc, sîrguindu-se să-i biruiască, li s-a făcut pricinuitor de locuința Raiului; și tot el n-a încetat a porni fiarele cele cumplite asupra celor dreptcredincioși.

Acela și în vremurile noastre, zice Uar, sluga Sfîntului Teodor, scriitorul pătimirii lui, a ridicat fiara cea cumplită asupra turmei lui Hristos, adică pe Liciniu, căruia, dreptcredinciosul împărat Constantin îi dăduse ca femeie pe sora sa. Acest Liciniu luînd sceptrul de la păgînul Maximian și urmînd aceluia în toate, a ridicat prigonire asupra celor ce erau însemnați prin dreapta credință și a trimis poruncă în toate cetățile și țările sale păgînești, prin care a ucis ostași viteji fără de număr. El a ucis pe cei 40 de mucenici în Sevastia și 45 de ostași în Nicopolia Armeniei, cum și pe Sfîntul Andrian, fiul împăratului Prov. Asemenea și pe cei 70 de aleși ostași și boieri din palatul său și pe cei 300 de bărbați din Macedonia. Apoi, văzînd preanelegiuitul că o mulțime fără de număr defăima poruncile sale păgînești și se ofereau bucuroși morții pentru dreapta credință, a poruncit să caute pe cei mai însemnați și mai cinstiți dintre creștini, cîți erau prin cetăți și prin cetele ostașilor. Numai pe aceia îi silea la închinarea la idoli, nebăgînd în seamă mulțimea cea de obște a credincioșilor, dar nădăjduind ca, prin frică, să silească pe toți cei ce erau sub stăpînirea lui.

Pretutindeni fiind cercetați cu mare sîrguință cei mai însemnați creștini, s-a făcut înștiințare lui Liciniu, care pe atunci era în Nicomidia, și despre Sfîntul Teodor Stratilatul, care se afla atunci în cetatea Iracliei, aproape de Marea Neagră, și a dovedit că este creștin și pe mulți îi întorcea la Hristos.

Sfîntul Teodor era de neam din Evhaita, ce nu este departe de cetatea Iracliei, om viteaz și îmbărbătat, foarte frumos la față, înțelept și ales orator. Pentru aceea îl numeau Vrioritor, care se tîlcuiește "izvor de oratorie", și era pus de împărați ca stratilat, adică voievod, iar cetatea Iracliei era dată în stăpînirea lui, ca unui vrednic pentru vitejia sa, ce era vestită în acel timp, cînd a ucis un balaur în Evhaita. Nu departe de cetatea Evhaitei era un cîmp pustiu. În partea dinspre miazănoapte și într-însul era o prăpastie mare și, în prăpastie un balaur mare care se încuibase acolo, care-i cutremura pe toți, cînd ieșea din acel loc; și orice îi ieșea înainte, om sau animal, îl mînca. Auzind de aceasta, Sfîntul Teodor, vrednicul ostaș al lui Hristos, fiind cu ceata sa pe acolo, a plecat singur, nespunînd nimănui despre gîndul său, înarmat cu obișnuitele arme și avînd la piept o cruce de mare preț, căci și-a zis în sine: "Voi merge și voi izbăvi moștenirea mea de acel cumplit balaur, cu puterea lui Hristos". Cînd a sosit în cîmpul acela, văzînd iarba verde, a descălecat și s-a culcat să se odihnească.

In partea de miazăzi a cetății Evhaita locuia o femeie drept-credincioasă, anume Eusebia, bătrînă, care cu cîțiva ani mai înainte cerînd cinstitul corp al Sfîntului Teodor Tiron, care a pătimit pe timpul împărăției lui Maximian și Maximin, l-a îngropat cu aromate în casa sa din Evhaita și în toți anii săvîrșea pomenirea aceluia. Aceasta, văzînd pe al doilea Teodor, ostașul lui Hristos, numit stratilat, dormind în cîmpul acela, a mers la dînsul cu mare frică și, luîndu-l de mînă, l-a deșteptat zicîndu-i: "Scoală-te, frate, și du-te degrab din locul acesta, fiindcă nu știi ce este aici; iată, multora li s-a întîmplat moarte cumplită în locul acesta". Cinstitul mucenic Teodor al lui Hristos, sculîndu-se, a zis către dînsa: "Ce groază mare este aici, măicuță?" Roaba lui Dumnezeu Eusebia a zis: "Fiule, aici este un balaur mare și de frica lui nimeni nu poate să treacă, pentru că în toate zilele, balaurul, ieșind din cuibul său, pe oricine află, om sau dobitoc, îl ucide și-l mănîncă". Ostașul lui Hristos, Teodor, i-a zis: "Du-te maică și stai departe de locul acesta și vei vedea puterea lui Hristos".

Acea cinstită femeie plecînd din locul acela, s-a aruncat la pămînt plîngînd și zicînd: "Dumnezeule al creștinilor, ajută-l în ceasul acesta". Sfîntul mucenic al lui Hristos, Teodor, făcîndu-și semnul crucii s-a lovit în piept și, uitîndu-se la cer, a zis: "Doamne Iisuse Hristoase, numele cel frumos, Cel ce ai răsărit din ființa Tatălui, să nu treci rugăciunea mea Tu, Care m-ai ajutat în războaie și mi-ai dat biruință asupra potrivnicului; Tu ești același, Doamne Iisuse Hristoase Dumnezeule. Trimite-mi biruință din înălțimea Ta cea sfîntă, ca să biruiesc pe vrăjmașul balaur". Apoi către calul său, vorbindu-i ca unui om, a zis: "Știm dumnezeiasca putere, tărie întru toți, în oameni și în dobitoace; deci, să mă ajuți pe mine, Hristoase, întărindu-te pe tine, ca să biruiesc pe cel potrivnic". Calul, ascultînd cuvintele stăpînului său, aștepta ieșirea balaurului. Atunci mucenicul lui Hristos, apropiindu-se de prăpastie, a strigat cu glas mare către balaur: "Ție îți poruncesc în numele Domnului meu Iisus Hristos, Cel ce S-a răstignit de voie pentru neamul omenesc, să ieși din locul tău și să vii la mine". Balaurul, auzind glasul sfîntului, a ieșit și se cutremura pămîntul în acel loc. Calul Sfîntului Teodor s-a așezat cu picioarele pe balaurul cel înfricoșat care ieșise. Apoi, ostașul lui Hristos, Teodor, a lovit cu sabia pe balaur și, omorîndu-l, a zis: "Mulțumesc Ție, Iisuse Hristoase, că m-ai auzit în ceasul acesta și mi-ai dat biruință asupra balaurului". Apoi s-a întors în pace, în calea sa, la cetele sale, bucurîndu-se și slăvind pe Dumnezeu.

Auzind de aceasta, toată cetatea Evhaitei și popoarele cele din jur, au ieșit cu toții în cîmpul acela și, văzînd balaurul omorît de Sfîntul Teodor, s-au mirat și strigau cu toții: "Mare este Dumnezeul lui Teodor". Atunci au crezut în Hristos o mulțime de popor și ostași și s-au botezat cu toții, preamărind pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfîntul Duh. Sfîntul Teodor, viețuind în cetatea Iracliei, propovăduia pe Hristos, adevăratul Dumnezeu și mulți dintre elini se întorceau și se făceau creștini. Apoi, în toate zilele, popoarele veneau la Sfîntul Botez și toată Iraclia a primit sfînta credință.

Acestea toate auzindu-le păgînul împărat Liciniu, s-a mîhnit foarte mult și a trimis din Nicomidia, unde era atunci, în cetatea Iracliei, niște protectori, cu ostașii lor, ca, luînd pe Teodor Stratilat, cu cinste să-l aducă la dînsul. Ajungînd la Iraclia,

Sfîntul Teodor i-a primit cu cinste, făcîndu-le ospăț mare și dîndu-le daruri ca unor oameni împărătești. Aceia au chemat la Liciniu pe sfîntul, zicînd: "Vino în Nicomidia, la împăratul care te iubește pentru că, auzind de vitejia, frumusețea și înțelepciunea ta, dorește foarte mult să te vadă, vrînd cu laudă vrednică și cu daruri să te cinstească". Sfîntul Teodor le-a zis: "Voia împărătească și a voastră să fie, dar astăzi și mîine bucurați-vă și vă veseliți. Apoi vom merge și vom face ceea ce se cade a face".

A treia zi, trimișii silind pe sfîntul să meargă cu dînșii la împărat, el n-a mers, ci și pe unii din oamenii trimiși la dînsul i-a oprit, iar pe alții i-a trimis cu o scrisoare la împărat. În scrisoare i-a spus că nu-i este cu putință a lăsa cetatea în acel timp, cînd se face tulburare în popor, pentru că mulți, lăsînd pe părinteștii zei se închină lui Hristos și acum aproape toată cetatea, întorcîndu-se de la zei, slăvește pe Hristos și așa se silește ca cetatea Iraclia să se depărteze de la împărăția ta. De aceea rog, împărăția ta, să te ostenești și să vii aici, luînd cu tine pe zeii cei mari și aceasta pentru două pricini: pe de o parte, ca să împaci pe poporul cel tulburat, iar pe de alta, ca să întărești dreapta credință către zei, aducîndu-le jertfă cu noi, înaintea a tot poporul. Pentru că, văzîndu-ne poporul că ne închinăm zeilor celor mari, toți ne vor urma și se vor întări în părinteasca credință. O scrisoare ca aceasta Sfîntul Teodor a scris împăratului Liciniu, îndemnîndu-l să vină în Iraclia, pentru că sfîntul voia să pătimească în cetatea sa, adică s-o sfințească cu sîngele său vărsat pentru Hristos și să întărească și pe alții în sfînta credință, prin muceniceasca și bărbăteasca sa nevoință. Liciniu, împăratul, luînd scrisoarea aceea a stratilatului și, citind-o, s-a înveselit. Apoi, nezăbovind, a luat din oastea sa și din cetățenii care aveau dregătorie în Nicomidia ca la 8 000 și, bucurîndu-se, s-a dus în Iraclia cu boierii și voievozii săi, ducînd cu ei și idolii cei mai mari, de aur și de argint.

În noaptea aceea, sfîntul, rugîndu-se după obiceiul său, a avut vedenia aceasta: se vedea deschis acoperișul casei în care locuia și lumină cerească, ca un foc mare, l-a strălucit, pogorîndu-se pe capul lui și un glas s-a auzit de sus, zicîndu-i: "Îndrăznește, Teodore, că sînt cu tine". După acel glas, s-a sfîrșit vedenia, iar sfîntul a cunoscut că a venit vremea pătimirii lui pentru Hristos și se bucura cu duhul.

Auzind că împăratul se apropie de cetate, a intrat în camera sa de rugăciune, cea mai din lăuntru și s-a rugat cu plîngere, zicînd: "Doamne Dumnezeule atotputernic, Care nu părăsești pe toți cei ce nădăjduiesc în Tine și îi aperi, fii milostiv și mă păzește de înșelăciunea vrăjmașului, prin a Ta apărare, ca să nu cad înaintea potrivnicilor mei și să nu se bucure vrăjmașul meu de mine. Fii cu mine, Mîntuitorule, în nevoința mea în care doresc să intru, pentru numele Tău cel sfînt. Tu mă întărește, ca să rabd pentru Tine cu bărbăție, pînă la sînge și să-mi pun sufletul pentru dragostea Ta, precum și Tu, iubindu-ne, Ți-ai dat pe cruce sufletul pentru noi". Așa rugîndu-se Sfîntul Teodor cu lacrimi și-a spălat fața, apoi, îmbrăcîndu-se luminos, a încălecat pe calul său frumos, pe care odinioară a ucis balaurul din Evhaita și astfel a ieșit cu oastea sa și cu cetățenii în întîmpinarea împăratului. Apoi i s-a

închinat precum se cădea, făcîndu-i urare și zicîndu-i: "Bucură-te, împărate preaputernic și atotstăpînitor".

Împăratul, primind cu mare dragoste pe Sfîntul Teodor, l-a sărutat și i-a zis: "Bucură-te și tu, preafrumosule tînăr, viteazule ostaș, slăvitule stratilat, luminatule ca soarele, păzitorule înțelept al legilor părintești, vrednicule de diademă, pentru că ți se cade să fii împărat după mine". Și, vorbind amîndoi multe lucruri vesele, au intrat în cetate cu timpane și trîmbițe, dănțuind și veselindu-se.

A doua zi, fiind pregătit împărătescul scaun, în mijlocul cetății, la un loc înalt de priveliște, a venit Liciniu, împăratul, cu toată slava sa și cu Teodor stratilatul. Apoi a început a lăuda cetatea, poporul și pe stratilat, zicînd: "Cu adevărat locul acesta este vrednic a se numi scaun dumnezeiesc. Se cuvine ca astfel să se cheme locul acesta, deoarece cetatea este mare și oamenii drept-credincioși către zei. Cu adevărat într-alt loc nu se cinstesc zeii astfel ca aici și nici nu este alt loc mai cuviincios și mai potrivit pentru slujba marilor zei decît acesta. De aceea și Iraclie, minunatul și prea viteazul zeu, fiul marelui zeu Dia și al zeiței Alimina, au iubit locul acesta și, în numele lor, s-a numit cetatea aceasta Iraclia. Cu adevărat vrednic este locul acesta de stăpînirea ta, domnule Teodor, ție ți se cade a stăpîni o cetate minunată ca aceasta, tu ești vrednic a cîrmui atîta popor, deoarece ești drept-credincios către zei și toată dragostea ta este către dînșii, iar ziua și noaptea nu te îndeletnicești cu altceva decît numai cu aceasta, ca să placi zeilor elinești. Deci, acum arată înaintea noastră dragostea ta ce o ai către dînșii și adu-le jertfă cu închinăciune, ca tot poporul să vadă osîrdia ta către zei și să știe că ești prieten zeilor celor mari și iubit de împăratul".

Acestea le zicea împăratul, momind și amăgind pe sfîntul. Iar Sfîntul Teodor i-a răspuns: "Împărate, fie voia ta. Însă să-mi dai în casa mea zeii elinești de aur și de argint pe care i-ai adus cu tine, ca mai întîi să-i cinstesc cu jertfe, cu cădiri, cu aromate și cu închinăciune, în noaptea aceasta și în noaptea cealaltă. Apoi, la arătare, cînd vei porunci, le voi jertfi înaintea a tot poporul". Împăratul, auzind aceasta, s-a bucurat și îndată a poruncit să se aducă zeii cei mari de aur și de argint, pe care, luîndu-i, Sfîntul Teodor, i-a dus în casa sa. În noaptea aceea a sfărîmat și a zdrobit în bucăți mici pe toți idolii și i-a împărțit la săraci. După două zile, împăratul a trimis la sfînt, poruncindu-i să-și împlinească făgăduința la arătare, adică în acea zi să aducă jertfă zeilor, înaintea poporului.

Sfîntul a făgăduit să împlinească aceea și, sculîndu-se, s-a dus la împărat cu sîrguință, iar împăratul a ieșit la locul de priveliște în mijlocul cetății și, așezîndu-se pe scaun, a zis către dînsul: "Prea înțeleptule Teodor, alesule stratilat, cinstitule de împărații cei mai înainte de noi, iată a sosit ziua jertfei și a prăznuirii. Deci, adu jertfă zeilor la arătare, ca să vadă și ceilalți oameni osîrdia ta către zei și să se învețe a fi mai sîrguitori și mai calzi către dînșii". Împăratul zicînd acestea, un sutaș, anume Maxentie, fiind de față, a zis către împărat: "Mă jur pe marii zei că astăzi a fost amăgită împărăția ta de necuratul acesta de Teodor, căci eu am văzut ieri capul de aur al zeiței Artemida în mîinile unui sărac care se veselea și, întrebîndu-l unde l-a

găsit, mi-a spus că i l-a dat Teodor stratilat". Auzind aceasta, împăratul s-a cutremurat cu totul și, îndoindu-se, a tăcut multă vreme. Sfîntul i-a răspuns: "Așa este, împărate, mă jur pe puterea Hristosului meu că cele ce-ți spune Maxentie, sutașul, sînt adevărate și bine am făcut că am sfărîmat zeii tăi, căci dacă nu au putut să-și ajute lor, fiind sfărîmați, apoi cum pot să-ți dea ajutor ție?"

Iar Liciniu auzind un răspuns ca acesta al Sfîntului Teodor, a rămas fără de glas ca un mut și ieșit din minte. Apoi, de multă mîhnire, punîndu-și dreapta pe obraz, se întrista, zicînd: "Vai mie, vai mie, cum sînt de batjocorit. Ce să zic și ce să fac, nu știu. Fiind împărat atotputernic, am venit la omul acesta pierzător, adunînd atîta mulțime de oameni și acum sînt batjocorit de toate taberele vrăjmașilor. Dar mai ales mă jelesc pentru că, pe zeii mei, purtătorii de biruință, ticălosul acesta i-a sfărîmat și i-a împărțit la săraci".

Apoi a zis către Sfîntul Teodor: "Teodore, acestea sînt răsplă-tirile tale către zei pentru darurile ce ai luat de la dînșii? Acestea nădăjduiam eu cînd te cinsteam pe tine? Pentru aceasta am plecat din Nicomidia și am venit aici la tine? O! răule și necuviosule! Cu adevărat fiu al vicleșugului și locaș al vicleniei, care cu înșelăciune m-ai făcut să viu aici. Mă jur pe puterea marilor mei zei că nu-ți voi răbda aceasta, nici spre bine nu-ți va fi scornirea aceasta, o! prea nerușinatule".

Sfîntul i-a răspuns : "Împărate fără de minte, de ce te mînii, vezi singur și înțelege bine puterea zeilor tăi. Căci de ar fi fost aceia cu adevărat dumnezei, apoi de ce n-au putut să-și ajute? De ce nu s-au mîniat asupra mea cînd îi tăiam, nici n-au trimis foc să mă ardă? Ci, fiind neînsuflețită și nelucrătoare materie, se tăiau de mîini omenești ca aurul și ca argintul. Tu, împărate, te mînii și te superi, iar eu mă îmbărbătez și nu bag în seamă mînia ta. Tu te mîhnești, iar eu mă bucur de pierderea zeilor tăi. Tu te lupți cu Dumnezeu, iar eu binecuvîntez pe Dumnezeu. Tu hulești pe ade-văratul Dumnezeu, iar eu Îl laud cu cîntări. Tu te închini zeilor celor morți, iar eu mă închin Dumnezeului celui viu. Tu slujești necuratului Serapid, iar eu slujesc preacuratului meu Stăpîn, Hristos, cel ce șade pe serafimii cei curați. Tu cinstești pe urîtul Apollon, iar eu cinstesc pe Dumneze Cel ce trăiește în veci. Tu ești din Tracia, iar eu sînt boier al Romei. Tu ești Liciniu, vînturătorul, iar eu, Teodor, darul lui Dumnezeu. Nu te mînia, o, împărate, nici nu te iuți, pentru că acestea făcîndu-le, arăți tirania ta cea dinăuntru și te asemeni măgarului și catîrului".

Atunci, Liciniu, împăratul, mîniindu-se și mai mult, a poruncit să-l întindă gol pe sfînt, în patru părți și să-l bată cu vîna de bou. Și băteau ostașii pe mucenic fără cruțare, schimbîndu-se de cîte trei și patru ori. Apoi au dat sfîntului șase sute de lovituri pe spate și cinci sute pe pîntece și-l batjocorea împăratul zicîndu-i: "Teodore, așteaptă pînă ce va veni la tine Hristos Dumnezeul tău, Care te va scoate din mîinile celor ce te bat". Sfîntul a răspuns: "Fă ceea ce vrei și nu înceta, căci nici necazul, nici strîmtoarea, nici bătăile, nici sabia, nici oricare muncă nu mă va despărți de dragostea lui Hristos".

Împăratul, mîniindu-se mai tare, iarăși i-a zis: "Oare mărtu-risești încă pe Hristos?" Și a poruncit ca să-l bată cu vergi de plumb, pe spate, fără milă, apoi cu unghii de fier să-i strujească trupul și cu făclii aprinse să-l ardă și cu hîrburi ascuțite să-i frece rănile. Sfîntul, răbdînd toate acestea cu bărbăție, nimic nu zicea decît numai: "Slavă Ție Dumnezeul nostru". După toate acestea împăratul a poruncit să-l închidă pe sfînt în temniță și să-i lege picioarele în obezi și să nu-i dea nimic să mănînce timp de cinci zile. După cinci zile, a poruncit să se pregătească o cruce și l-a scos pe mucenic să-l răstignească. Deci Sfîntul Teodor a fost răstignit precum Hristos, Domnul nostru, de către Pilat. Așa și Liciniu i-a pironit mîinile și picioarele. Apoi, nemilostivii chinuitori au mai adăugat sfîntului răni și dureri, căci au bătut un piron ascuțit și lung în părțile ascunse ale lui și cu briciul l-au tăiat. Alți tineri și copii, încordîndu-și arcurile cu săgeți, săgetau fața lui, încît i-au scos cu săgeți și luminile ochilor.

Eu - zice scriitorul pătimirilor lui -, Uar, notarul, văzînd chinurile lui cele grele și auzind suspinele lui cele dureroase, aruncînd cărticica pe care o scriam, am început să plîng înaintea picioarelor lui, zicînd: "Binecuvîntează-mă. Dă cuvîntul tău cel mai de pe urmă robului tău". Iar stăpînul meu, ostașul lui Hristos - Teodor - a zis către mine cu glas blînd: "Uare, nu lăsa slujba ta și nu înceta privind la chinurile mele, ci scrie toate pătimirile mele și ziua sfîrșitului meu". Apoi, strigînd către Domnul, el a zis: "Doamne, ai zis mai înainte: Eu sînt cu tine, iar acum pentru ce m-ai lăsat? Vezi Doamne, că fiarele cele sălbatice m-au chinuit pentru Tine. Luminile ochilor mei sînt scoase, mi se rănește fața, mi se sfărîmă dinții iar oasele pe cruce mi se frîng. Pomenește-mă, Doamne, pe mine, cela ce rabd cruce pentru Tine, fier, foc și piroane; de acum, primește duhul meu, ca să mă duc din viața aceasta".

Acestea zicîndu-le, mucenicul a tăcut și n-a mai grăit nimic, pentru că tot trupul lui era sfărîmat. Iar Liciniu, socotind că acum mucenicul era mort, l-a lăsat pe cruce spînzurat. Atunci, înaintea schimbării străjii pentru noapte, îngerul Domnului l-a pogorît de pe cruce și l-a făcut cu totul întreg și sănătos, precum era mai întîi și, sărutîndu-l, i-a zis: "Bucură-te și te întărește cu darul lui Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos, că iată cu tine este Domnul Dumnezeu. Dar pentru ce ai zis că te-a lăsat? Săvîrșește-ți alergarea nevoinții tale, că vei veni către Domnul, ca să iei cununa nemuririi, cea pregătită ție". Îngerul, zicînd acestea mucenicului, s-a făcut nevăzut, iar Sfîntul mucenic Teodor, mulțumind lui Dumnezeu, a început a cînta: *Înălța-Te-voi, Dumnezeul meu, Împăratul meu și voi binecuvînta numele Tău, în veac și în veacul veacului.*

Liciniu, nesosind încă ziua, a trimis doi sutași ai săi, pe Antioh și Patricie, zicînd către dînșii: "Mergeți și aduceți trupul lui Teodor cel ce rău a murit, ca în raclă de plumb să se așeze și să-l arunc în adîncul mării, ca nu cumva creștinii cei nebuni să-l ia". Sutașii, apropiindu-se de locul crucii, au văzut crucea, iar pe mucenicul cel răstignit pe dînsa nu l-au văzut. Atunci a zis Antioh lui Patricie: "Cu adevărat grăiesc galileenii, că Hristos al lor S-a sculat din morți; precum mi se pare și pe Teodor, robul Său, l-a înviat". Patricie, venind mai aproape de cruce, a văzut pe Sfîntul

Teodor șezînd și lăudînd pe Dumnezeu. Apoi, Patricie a strigat cu glas mare, zicînd: "Mare este Dumnezeul creștinilor și nu este alt Dumnezeu afară de El".

Apropiindu-se amîndoi sutașii de sfînt, au zis: "Rogu-te, mucenice al lui Hristos, primește-ne pe noi. Din ceasul acesta sîntem și noi creștini". Acei doi sutași crezură în Hristos în acea zi, iar cu dînșii încă 70 de ostași. Înștiințîndu-se de aceasta, Liciniu a trimis pe Sixt, slujitorul său, și împreună cu dînsul 300 de ostași, ca să ucidă pe toți cei ce crezuseră în Hristos. Ei, mergînd și văzînd minunile ce le făcea Sfîntul Teodor cu puterea lui Hristos, au crezut și aceia în Domnul nostru Iisus Hristos. Și s-a adunat mulțime nenumărată de popor în locul acela, strigînd: "Unul este Dumnezeu, adică Dumnezeul creștinilor, și nu este alt Dumnezeu afară de El". Apoi iarăși strigau: "Unde este Liciniu, tiranul, să-l ucidem? Pentru că noi avem ca Dumnezeu și Împărat pe Hristos, Cel propovăduit de Teodor".

Atunci s-a făcut mare gîlceavă și tulburare în popor, precum și vărsare de sînge, pentru că a venit un ostaș cu sabia, anume Leandru, care s-a repezit asupra Sfîntului Teodor, vrînd să-l lovească, iar Sixt, slujitorul împăratului, l-a oprit, i-a smuls sabia din mîinile lui și l-a străpuns prin mijloc. Alt ostaș, pe nume Mirpos, repezindu-se, a ucis pe slujitor. Sfîntul Teodor, potolind tulburarea poporului, a strigat: "Încetați, iubiților! Domnul meu Iisus Hristos S-a răstignit, oprind pe îngeri ca să nu se facă izbîndire neamului omenesc".

Sfîntul Teodor multe grăind, rugîndu-i și sfătuindu-i, a potolit gîlceava și tulburarea poporului și mergea pe lîngă închisoare. Dar în urma sa era toată mulțimea poporului și a ostașilor, iar cei ce erau în închisori, legați, strigau cu glas mare către sfînt: "Miluiește-ne, robul lui Dumnezeu, Celui de sus". Sfîntul, dezlegîndu-i din legături, cu cuvîntul și ușile temniței deschizînd, le-a grăit: "Mergeți în pace și mă pomeniți, o! bărbaților". Apoi s-a adunat la dînsul toată cetatea și toți, lepădîndu-se de închinarea la idoli, prea-măreau pe Hristos, unul Dumnezeu, iar cei neputincioși se tămăduiau și diavolii din oameni se izgoneau, căci, de care se atingea sfîntul numai cu mîna sau numai cu hainele, îndată acela cîștiga tămăduirea.

Un ostaș oarecare, din cei mai de aproape ai lui Liciniu, văzînd cele ce se făceau, a alergat la Liciniu, spunîndu-i: "Toată cetatea, lăsînd pe zei, crede în Hristos, prin învățătura și vrăjile lui Teodor". Împăratul, umplîndu-se de mînie, îndată a trimis un speculator, ca să taie capul lui Teodor. Dar poporul, văzînd pe speculator, a ridicat iarăși gîlceavă și tulburare, sculîndu-se asupra lui Liciniu, voind să ucidă pe speculator. Sfîntul i-a sfătuit cu blînde cuvinte să înceteze o scornire ca aceea, zicîndu-le: "Fraților și părinților, nu ridicați război asupra lui Liciniu, pentru că este slugă a diavolului; căci mie, de acum mi se cade să mă duc la Domnul meu, Iisus Hristos!"

Acestea zicînd, a început a se ruga lui Dumnezeu, apoi a binecuvîntat pe frați și s-a însemnat cu semnul crucii. Apoi a zis sluga sa: "Fiul meu, Uare, să te îngrijești a scrie ziua săvîrșirii mele, iar trupul meu să-l duci în Evhaita, spre stăpînirea

strămoşilor mei, iar cînd şi tu te vei sfîrşi, să porunceşti să te îngroape de-a stînga mea". Şi, rugîndu-se din nou, a zis: "amin". După aceasta şi-a plecat sub sabie cinstitul şi sfîntul său cap şi astfel s-a săvîrşit, muceniceşte, în opt zile ale lunii Februarie, sîmbăta, la trei ceasuri din zi. După tăierea lui, tot poporul a făcut cinste mare sfîntului, întîmpinîndu-l cu lumînări şi tămîie. Apoi, la loc cinstit a pus trupul lui, care, a fost dus apoi în Evhaita cu slavă, în opt zile ale lunii Iunie. Şi se făceau acolo minuni mari şi nenumărate, întru slava lui Hristos Dumnezeu, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, se cuvine cinste şi închinăciune, în veci. Amin.

*
* *

Se cuvine a şti că sînt doi sfinţi Teodori mari mucenici în Evhaita. Cel dintîi, Tiron, şi al doilea este acesta, Stratilat. Sfîntul Teodor Tiron a pătimit mai înainte în împărăţia lui Maximian şi Maximin, nepotul său, în anul de la facerea lumii 5797, iar de la naşterea lui Hristos, 289. Şi s-a aşezat în Evhaita, precum se scrie despre el, în 17 zile ale acestei luni. După dînsul, mai pe urmă, a pătimit acest Sfînt Teodor Stratilat, la 22 sau 23 de ani, în zilele lui Liciniu. Pe vremea împărăţiei lui Constantin, în anul de la zidirea lumii 5820, iar de la naşterea lui Hristos 312, l-a mutat asemenea în Evhaita. Amîndoi aceşti sfinţii sînt evhaiteni.

22. POMENIREA SFÎNTULUI PROOROC ZAHARIA (8 FEBRUARIE)

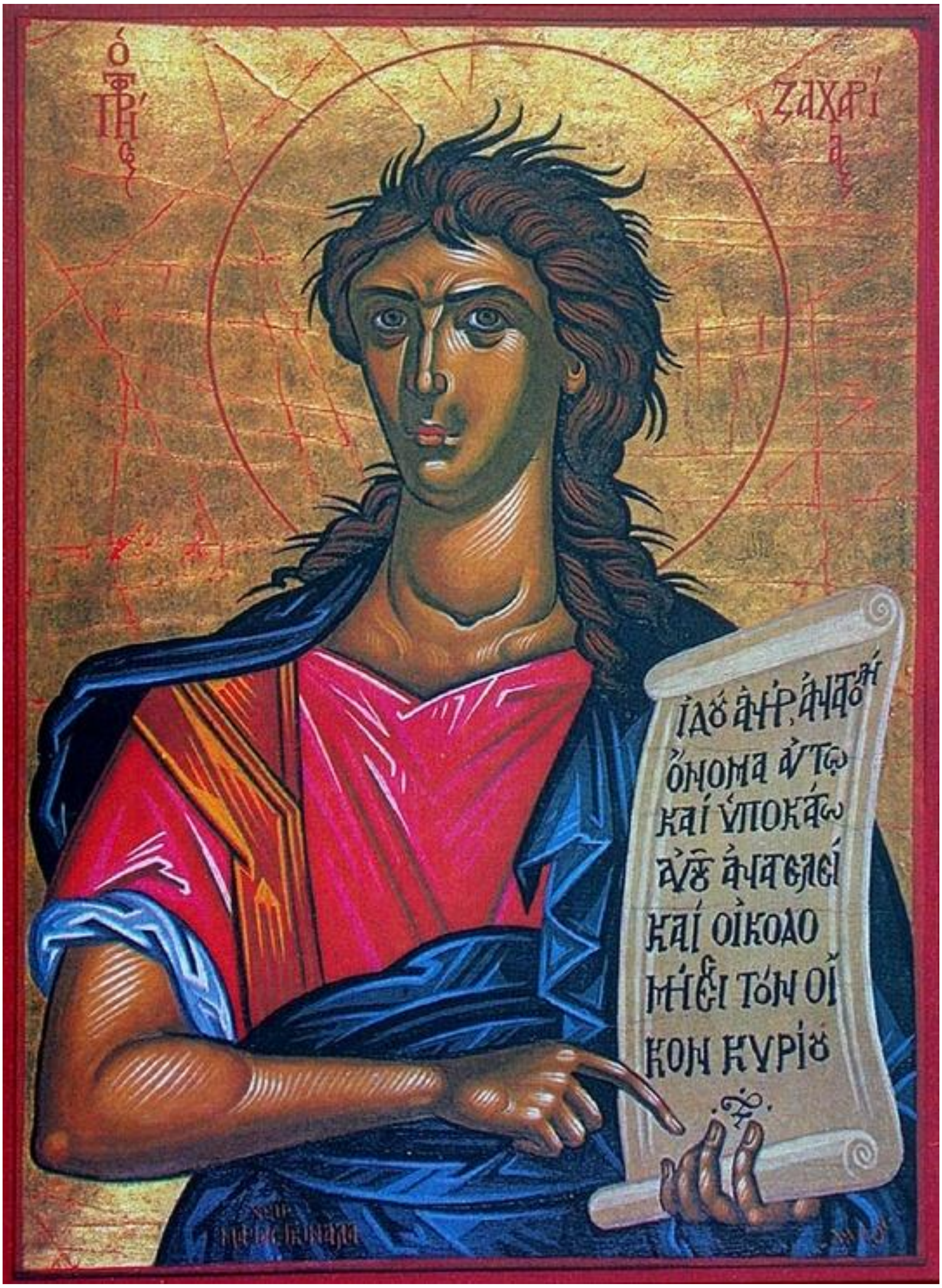

Zaharia se tîlcuiește *pomenire a lui Dumnezeu*. El era din neamul lui Israil și din seminția lui Levi, fiu al lui Varahie și s-a născut în Galaad. A venit din pămîntul haldeilor, fiind bătrîn, și, cînd se afla acolo, a proorocit multe poporului israelitean și a făcut multe semne, spre dovadă. Acesta a zis lui Iosedec că va naște un fiu și că va fi preot al Domnului în Ierusalim. El a binecuvîntat și pe Salatiil, pentru fiul său,

zicîndu-i: *Vei naște fiu și-i vei da numele Zorobabel*. În vremea lui Chir, împăratul perșilor, i-a dat semn despre Cris, împăratul lidenilor. El a proorocit încă și despre prădarea Ierusalimului, despre sfîrșitul lui și despre începutul și sfîrșitul neamurilor. Apoi despre surparea templului, pînă în sfîrșit și despre încetarea proorocilor, a preoților iudei, a sîmbetelor și pentru îndoita judecată. În sfîrșit, mai proorocind și multe altele, a adormit în pace, la adînci bătrîneți.

23.PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC NICHIFOR
(9 FEBRUARIE)
(DUPĂ SFÎNTUL SIMEON METAFRAST)

În Antiohia cea mare a Siriei se afla un preot, anume Saprichie și un cetățean, anume Nichifor. Aceștia aveau între ei mare prietenie și dragoste, încît alții îi socoteau că sînt frați de-o mamă. Viețuind ei cu cinste multă vreme într-o prietenie mare ca aceasta, i-a zavistuit vrăjmașul, urîtorul binelui, și a semănat între dînșii atîta vrajbă, încît, după aceea, nici nu voiau să se mai întîlnească. Astfel se urau unul pe altul cu ură nedreaptă, căci, pe cît de mare era înainte dragostea și prietenia lor, pe atît de mult a crescut, mai pe urmă ura și vrajba, prin lucrare diavolească.

După multe zile, fiind ei în vrajbă și ură, Nichifor, venindu-și în sine și cunoscînd că acea răutate este de la diavol, a rugat pe niște prieteni și vecini ca, mergînd la preotul Saprichie, să-l roage ca să-l ierte pe cel ce se pocăiește și să-l primească în dragostea sa cea dintîi, pentru Domnul. Preotul n-a voit să-l ierte. Nichifor iarăși a trimis pe alți prieteni cu rugăminte, însă preotul nici nu voia să-i asculte. A treia oară i-a izgonit pe trimiși și, pe cei ce-l rugau, nu i-a ascultat, nici s-a înduplecat spre milă, să ierte pe fratele care cu smerenie cerea iertare. Astfel, învîrtoșîndu-și inima sa, a rămas neplecat, uitînd cuvintele Domnului nostru Iisus Hristos, Care a zis: *Iertați și se va ierta vouă*. Și iarăși: *Deci de vei aduce darul tău la altar și acolo îți vei aduce aminte că fratele tău are ceva asupra ta, să-ți lași darul tău înaintea altarului și, mergînd, mai întîi te împacă cu fratele tău*. Și iarăși: *De nu veți ierta oamenilor greșelile lor, nici Tatăl vostru ceresc nu vă va ierta greșelile voastre.*

Nichifor, văzînd că Saprichie, preotul, n-a primit pe mijlocitorii care l-au rugat pentru dînsul, a mers singur la el și, căzînd la picioarele lui, îi zicea: "Iartă-mă, părinte, iartă-mă pentru Domnul". Dar Saprichie nu voia nici să se uite la dînsul, fiind nemilostiv, neavînd dragoste și nici frica lui Dumnezeu, deși era dator ca pe fratele lui să-l ierte chiar mai înainte de rugăciune, ca unul ce era creștin și preot. Deci, s-a dus Nichifor de la dînsul rușinat, necîștigînd iertare.

În acea vreme s-a făcut fără de veste, în Antiohia, prigonire mare contra creștinilor, în împărăția lui Valerian și a lui Galerie. Și a fost prins Saprichie preotul și l-au dus la întrebare înaintea ighemonului, zicîndu-i: " Cum îți este numele tău?" El i-a răspuns: "Saprichie mă numesc". Zis-a ighemonul: "Ești cleric?" Saprichie a răspuns: "Da, sînt preot". Zis-a ighemonul: "De ce neam ești?" Saprichie a răspuns: "Sînt creștin". Zis-a ighemonul: "Împărații noștri, stăpînii acestor țări și ai hotarelor Romei, Valerian și Galerie, au poruncit ca cei ce se numesc creștini să aducă jertfe zeilor celor fără de moarte, iar dacă cineva va defăima și va lepăda porunca împărătească, să știe că unul ca acela, după multe munci, va fi osîndit la cea mai grea moarte".

Saprichie, stînd înaintea ighemonului, a zis: "Noi creștinii, o! ighemonule, avem Împărat pe Hristos Dumnezeu, căci Acela Unul ne este adevăratul Dumnezeu, Creatorul cerului, al pămîntului, al mării și al tuturor celor ce sînt într-însele; iar toți zeii păgînilor, fiind diavoli, să piară de pe fața pămîntului, căci nu pot să ajute nimănui, fiind lucruri de mîini omenești". Atunci, ighemonul mîniindu-se, a poruncit ca să-l întindă pe roată și să-l chinuiască fără milă. Fiind torturat, Saprichie a zis ighemonului: "Putere ai asupra trupului meu, dar asupra sufletului meu nu ai, fără numai Domnul meu, Iisus Hristos, Care l-a creat".

Fiind chinuit mult, Saprichie a răbdat toate torturile cu bărbăție. Apoi, văzîndu-l neînduplecat, necuratul judecător a dat asupra lui hotărîre de moarte, zicînd: "Lui Saprichie, preotul, care a defăimat împărăteștile porunci și n-a voit să aducă jertfe zeilor celor fără de moarte și nici nu s-a lepădat de creștineasca nădejde,

poruncim să i se taie capul cu sabia". Fiind dus Saprichie la tăiere, sîrguindu-se spre cereasca cunună, a auzit despre aceasta fericitul Nichifor. Deci, i-a ieşit în cale şi s-a aruncat la picioarele lui, zicîndu-i: "Mucenice al lui Hristos, iartă-mă că ţi-am greşit!" Iar el nu i-a răspuns, căci inima lui era cuprinsă de răutate diavolească. Sfîntul Nichifor, alergînd pe altă cale, l-a întîmpinat şi iarăşi, căzîndu-i înainte, îl ruga, zicînd: "Mucenice al lui Hristos, iartă-mă că ţi-am greşit ca un om, căci, iată, ţi se dă din cer cunună de la Hristos, pentru că nu te-ai lepădat de El, ci ai mărturisit numele Lui cel sfînt, înaintea a multe mărturii". Dar Saprichie, orbindu-se de ură şi fiind aspru la inimă, stătea neînduplecat, nevrînd nicidecum să-l ierte. Ba, nici un cuvînt n-a zis către fratele care se ruga lui, încît şi prigonitorii se mirau de împietrirea lui Saprichie şi ziceau lui Nichifor: "Om nebun ca tine niciodată n-am văzut. Iată acesta merge la moarte, iar tu cu tot dinadinsul ceri de la el iertare. Oare după moarte va putea să te vatăme cu ceva? Ce trebuinţă îţi este să te împaci cu cel ce va muri îndată?" Sfîntul Nichifor le-a răspuns: "Voi nu ştiţi ceea ce cer eu de la mărturisitorul lui Hristos, ci numai Dumnezeu ştie".

Sosind Saprichie la locul în care avea să fie tăiat, Sfîntul Nichifor iarăşi a zis către dînsul: "Te rog, mucenice al lui Hristos, iartă-mă de ceea ce ţi-am greşit ca om, căci este scris: *"Cereţi şi se va da vouă*; dă-mi, deci, iertare". Acestea şi altele asemenea spunînd Nichifor, nu l-a ascultat împietritul la inimă, prietenul său, Saprichie, nici nu s-a înduplecat, fiind rugat de atîtea ori, neaducîndu-şi aminte de ceea ce s-a zis: *Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta şi pe aproapele tău ca pe tine însuţi*. Ci şi-a închis urechile inimii şi ale trupului ca o aspidă surdă care nu aude glasul vînătorilor. De aceea, Dumnezeu, judecătorul cel drept, care nu caută în faţă - de vreme ce Saprichie n-a luat aminte la cele zise în Evanghelie: "*Iertaţi şi se va ierta vouă*" şi "*cu ce măsură veţi măsura, cu aceeaşi vi se va măsura*" - a luat darul Său de la Saprichie, cu dreapta Sa judecată şi îndată a căzut de la Dumnezeu şi s-a lipsit de cununa cea împletită.

Deci, cînd i-au zis prigonitorii: "Pleacă-ţi genunchii, ca să ţi se taie capul", Saprichie a zis către dînşii: "Pentru ce voiţi să mă tăiaţi?" Aceia au răspuns: "Pentru că n-ai voit să aduci jertfe zeilor şi ai defăimat porunca împărătească, pentru un om numit Hristos". Auzind aceasta, ticălosul Saprichie a zis către dînşii: "Să nu mă ucideţi, că voi face ceea ce poruncesc împăraţii, mă voi închina zeilor şi le voi aduce jertfe". Aşa l-a orbit ura şi de darul lui Dumnezeu s-a depărtat, încît el, care mai înainte era în cumplitele chinuri şi nu se lepădase de Hristos Domnul, fiind acum la sfîrşit şi aşteptînd să ia cununa muceniciei şi a slavei, s-a lepădat de viaţa cea veşnică şi s-a depărtat de Domnul.

Auzind Sfîntul Nichifor acele ticăloase cuvinte spuse de Saprichie, l-a rugat cu lacrimi, zicînd: "Să nu faci asta, o frate iubite, să nu te lepezi de Domnul nostru Iisus Hristos, să nu-ţi pierzi cununa cea cerească, pe care prin pătimirea multor chinuri ţi-ai împletit-o! Iată, stă lîngă uşă Stăpînul Hristos, Care îndată ţi se va arăta şi Îţi va da răsplătire viaţa veşnică, pentru această vremelnică moarte, căci pentru El ai venit la locul acesta ca să o iei". Saprichie nicidecum nu voia să-l asculte, ci se

sîrguia spre pierzarea cea veşnică, pierzînd viaţa nesfîrşită pe care era să o cîştige prin lovirea de sabie ce avea să o primească peste grumaji.

Văzînd Sfîntul Nichifor că Saprichie a căzut cu totul din sfînta credinţă şi s-a lepădat de Hristos, adevăratul Dumnezeu, a început a striga cu glas tare către călăi: "Eu sînt creştin şi cred în Domnul nostru Iisus Hristos, de Care Saprichie s-a lepădat! Deci, tăiaţi-mă pe mine în locul lui". Călăii n-au îndrăznit să-l ucidă fără voia ighemonului şi toţi se mirau că de bună voie se oferă morţii, strigînd: "Sînt creştin şi zeilor voştri nu mă închin şi nu voi jertfi".

Atunci unul din călăi, alergînd la ighemon, i-a spus că Saprichie făgăduieşte să aducă zeilor jertfă, dar este altul care voieşte să moară pentru Hristos şi care strigă cu glas tare: "Sînt creştin şi zeilor voştri nu voi jertfi, iar împărăteştile porunci nu le ascult". Ighemonul, auzind aceasta, a poruncit ca pe Saprichie să-l slobozească, iar pe acel creştin să-l taie cu sabia. Deci a fost tăiat pentru Hristos capul Sfîntului Nichifor, în locul lui Saprichie, în nouă zile ale lunii Februarie, şi s-a dus, bucurîndu-se, către Hristos Domnul, ca să ia cununa biruinţei din dreapta Lui şi să stea în ceata sfinţilor mucenici, care slăvesc pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfîntul Duh, pe cel Unul în Treime Dumnezeu, Căruia I se cuvine cinste şi închinăciune, slavă şi stăpînire în veci. Amin.

24. VIAŢA ŞI MINUNILE CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU MELETIE MĂRTURISITORUL (9 FEBRUARIE)

Oamenii de multe au trebuinţă, dar mai ales de cuvînt, care îi îndeamnă să fie buni şi care goneşte frica şi pregăteşte îndrăzneala. Pe luptători îi duce către locul cel de luptă, iar pe ostaşi îi îndeamnă la arme. Dar mai mult decît alţii, au trebuinţă de cuvînt cei care doresc să se ducă către nevoinţele duhovniceşti şi pe care cuvîntul îi îndeamnă să se facă şi mai sîrguitori. Precum au trebuinţă de tărie cei care se pregătesc de război, tot aşa şi cei care se luptă nu împotriva sîngelui şi a trupului, ci împotriva duhurilor răutăţii. Aceştia, după cuviinţă, au trebuinţă de mai multă întărire prin cuvinte. Pentru aceasta, s-au scris cărţi cu multe cuvinte şi vieţi ale sfinţilor părinţi şi s-au arătat bunătăţile cele făgăduite, precum şi muncile cele îngrozitoare care ne îndeamnă a ne ţine de acelea, iar de acestea a ne feri. Apoi ne îndrumă şi către lucrurile cele de Dumnezeu iubite, iar de la cele potrivnice ne opresc.

Dacă oarecare povestire foloseşte spre îndemnarea la fapte bune, apoi şi viaţa marelui nostru părinte Meletie are puterea de a folosi mult pentru cei ce o scriu şi pentru cei ce o citesc. Căci bărbatul acesta s-a îmbărbătat, nu numai asupra patimilor, ci şi pentru buna credinţă s-a arătat tare, nevoindu-se. Deci în amîndouă a sporit bine şi pentru amîndouă de la Dumnezeu s-a încununat. Pentru aceea este de cuviinţă a povesti despre el, căci nu este lucru cuviincios a acoperi cu tăcere cele ce se cuvin a

se povesti spre folosul multora; apoi a tîlcui cuvîntul și celor iubitori de Dumnezeu. Facă-se celui ce voiește pildă bună și podoabă potrivită tuturor, adică celor ce se îngrijesc de fapta bună și de a viețui după Dumnezeu; dar mai ales celor buni și mai sîrguitori decît aceștia și celor ce doresc a dobîndi laudă nepieritoare, care niciodată nu cade, ca cele trecătoare de aici, care curg și se strică.

Cuviosul părintele nostru Meletie, s-a născut în părțile Mării Negre, într-un sat ce se numea Teodot, neînsemnat mai înainte, însă acum renumit pentru un bărbat ca acesta dumnezeiesc, ca și ținutul Armatem, care a odrăslit pe marele Samuil. Părinții lui se numeau Gheorghe și Maria, care erau buni creștini, cinstitori de Dumnezeu, îmbunătățiți și foarte milostivi, încît, aducîndu-și aminte de Avraam, care pentru iubirea de străini a cîștigat fiu la bătrînețe, pe Isaac, se sîrguiau și aceștia să dea lui Dumnezeu nu numai averea lor, ci și sufletele. Ei erau asemenea lui Iov, adică orbilor le erau povățuitori, șchiopilor picioare, ciungilor mîini, iar pe cei fără de adăpost îi aduceau în casă. La ei se sălășluia străinul și ușa casei lor era deschisă oricui venea la dînșii.

Pentru aceea au luat rod vrednic de fapta lor cea bună de la Dumnezeu și au născut pe minunatul Meletie, pe care l-au dăruit iarăși Celui ce l-a dat lor, ca nici prin aceasta să nu se arate mai prejos decît jertfa patriarhului. Apoi l-au născut a doua oară prin Sfîntul Botez. A mai spune acum că avuția lor, care pentru Hristos se împărțea cu îmbelșugare la săraci, și mai mult creștea, socotesc de prisos. Că aveau ei nu numai o mare bogăție, ci încă și slavă și cinste dregătorească, căci se povestește că tatăl fericitului acestuia a fost voievod peste o oaste nu mică, iar despre maică-sa numai limba lui Solomon ar fi ajuns spre lauda ei. Aceea toate le avea bune, că se ruga lui Dumnezeu ziua și noaptea și cinstea pe bărbatul său cît se cuvenea, încît era cu dinadinsul ucenică a lui Pavel. Apoi cunoștea vremea rugăciunii, a înfrînării și a odihnei. Toată viața ei era spre rugăciune și doxologie către Dumnezeu, din care a avut rod de bună naștere, pe Meletie, pe care l-a adus lui Hristos și pe care eu îl socot stîlp al bunei cinstiri de Dumnezeu, tărie a credinței și turn însuflețit al faptei bune, scară ce duce către Dumnezeu și povățuitor către tot lucrul bun, după cum cuvîntul va arăta mai departe.

Din niște părinți ca aceștia ieșind marele Meletie, s-a luminat cu Sfîntul Botez și s-a numit Mihail, pentru că Meletie a fost numit mai pe urmă, cînd s-a făcut monah. Dar împreună cu numele și-a schimbat și viața. Acest lucru se face și acum la noi, nu fără de socoteală, nici după cum ar fi socotit unii cum că este un obicei vechi, precum sînt unele din lucruri, ci este un lucru plăcut lui Dumnezeu și de sfintele cuvinte vestit. Căci, precum cei ce au robi, cu orice chip și după cum li se pare, schimbă și numele acelora, așa și Dumnezeu se vede că le-a schimbat viața și numele celor pe care i-a ales să-i facă vase cinstite, încăpătoare de darurile Duhului, cum s-a întîmplat cu patriarhii: din Avram, numindu-l Avraam; din Iacov, Israil; din Simon, Petru; din Saul, Pavel. Și cîți mai înainte de aceia și după aceia s-au învrednicit a sluji lui Dumnezeu, într-acest chip le-a schimbat și numele.

După ce s-a născut marele Meletie, precum am spus, şi după ce a doua oară s-a născut din dumnezeiasca baie a Botezului, a fost înştiinţat tatăl său, în taină, de Dumnezeu, de ceea ce era să se întîmple. Căci a văzut în somnul său că a venit la dînsul un bărbat cu sfinţită cuviinţă şi cinstit, trimis de împăratul, şi cerea de la dînsul engolpionul (iconiţă) cel de aur. Deşteptîndu-se din somn şi nedumerindu-se ce înseamnă visul cel văzut, apoi, căutînd, a înţeles că visul acela era pentru fiul său, care are să se facă engolpion de aur, adică va fi vas ales şi cinstit al lui Dumnezeu, Împăratul ceresc. Pentru aceasta mai iubit va fi Împăratului a toate decît tatălui său cel trupesc. De aceea, tatăl lui a pus toată silinţa să facă toate cele ce trebuiau pentru creşterea cea bună a pruncului.

Tatăl a dat pe copil la un dascăl, ca să-l înveţe sfintele cărţi şi împreună cu acestea şi viaţa cu fapte bune. Cu toate acestea nici el nu s-a lenevit a-l sfătui şi a-l învăţa în casa sa, după cum au datorie părinţii a învăţa pe fiii lor, poruncindu-i să facă toate cele ce sînt plăcute lui Dumnezeu şi îndemnîndu-l a merge la biserică de două ori pe zi, dimineaţa şi seara, ca să audă învăţăturile dumnezeieştilor Scripturi şi să se adape dintr-însele, ca pomul lui David cel răsădit lîngă izvoarele apelor. Tînărul, fiind înţelept, cu bună aşezare, cu frumoase obiceiuri împodobit şi cu rîvnă în toate, cu cîte se cinsteşte Dumnezeu, făcea mai multe decît cele ce i se porunceau. Pentru aceasta covîrşea în fapta bună şi în sporirea învăţăturii pe toţi cei de o vîrstă cu el. Deci, sporind în acest chip în lucruri bune, apoi nevoindu-se, a văzut o vedenie dumnezeiască, care îi poruncea, asemenea lui Avraam, să fugă din patria şi de la rudeniile sale şi să se ducă în alt pămînt străin, pe care i-l va arăta Însuşi cel ce i-a poruncit în vis. Negreşit Acela era Dumnezeu şi nici o îndoială nu am despre aceasta. Vedenia aceasta arăta prin vis mutarea tînărului din locul acela, iar mai adevărat, însemna înălţarea cugetului şi defăimarea trupului, pentru care i s-a dat ca soartă pămîntul celor blînzi.

Învrednicindu-se de vedenia aceea, tînărul cel curat, şi pricepînd ce înseamnă această vedenie, căci ajunsese acum la vîrsta care poate judeca unele ca acestea, nezăbovind de fel, s-a lepădat de toate: de patrie, de părinţi, de rudenii, de cei de o vîrstă cu el, de bogăţie şi de slava lumii cea iubită de tineri - căci acum era întărit cu statornicia obiceiurilor şi cu tăria trupului - şi a urmat cu osîrdie lui Dumnezeu, Celui ce l-a chemat, ridicînd pe umerii săi crucea şi primind moartea lui Hristos. Eu însă nu ştiu de ce să mă minunez mai mult, de răbdarea lui cea mai presus de fire, ori de înţelepciunea cea mai presus de om. Pentru aceasta, punînd înainte povestirea, voi lăsa s-o judece cei ce o citesc şi o aud.

După cum am zis mai sus, a socotit să se ducă în alt pămînt. De aceea, cel ce s-a învrednicit de-acelaşi glas, a hotărît să se ducă în pămîntul în care şi Avraam a nemernicit. Deci, a pornit să se ducă la Ierusalim ca să se închine sfintelor locuri, în care S-a pogorît Fiul şi Cuvîntul lui Dumnezeu Tatăl, unde S-a făcut Om şi a lucrat minunile cele preaslăvite, apoi a răbdat cruce, moarte, îngropare şi a înviat a treia zi, după Scripturi, şi S-a înălţat la cer. Dar cînd a pornit să se ducă la Ierusalim, era luna ianuarie şi toiul iernii. Atunci bunul Mihail călătorea pe jos, singur, fără alt tovarăş

de drum, fără acoperămînt și, în sfîrșit, fără toate cele ce sînt trebuincioase la drum. Multă nevoie pătimea cel cu suflet răbdător: ploi, ninsori, noroi, vărsările rîurilor, care erau în drum și mai rău decît toate era că și tîlharii se făceau în cale și a trece pe lîngă ele nu era lesne, fiind tînăr, străin, fecior de boier și neiscusit în unele ca acestea. Dar toate acestea întru nimic le socotea cuviosul, pentru multa dragoste și sîrguință ce o avea către Hristos. Căci astfel este dumnezeiescul dor, cînd cade în vreun suflet viteaz, încît focul îl socotește rece, iar gerul și înghețarea întru nimic nu o bagă în seamă. Dar de vreme ce despre vărsările de rîuri am pomenit, să istorisim ceea ce nu este cu dreptate a trece cu vederea.

Cînd trecea prin Lidia, a ajuns și la rîul Pactolului, ce curge prin acea țară, rîu care este din fire mare, îndestulat de ape și cu anevoie de trecut. Atunci însă, din pricina iernii, a ploilor și a ninsorilor ce se întîmplaseră pe acea vreme, se făcuse mai mare și se ridica în valuri ca o mare. Deci ce să facă omul lui Dumnezeu? Fiindcă nu vedea pe nimeni, nu vedea nici pod sau luntre și nici altceva din cele spre trecere, alergă către Atotputernicul Dumnezeu, ridicînd la cer mîinile și ochii, iar mai înainte de acestea mintea. Și suspinînd din adînc, iar limba mișcînd-o spre rugăciune, zise:

"Doamne, Stăpîne a toate văzătorule și atotputernice, Cel ce dintru neființă pe toate le-ai făcut. Cel ce ai chemat pe Avraam din pămîntul Caldeilor și cu cel care Te-a ascultat, ai călătorit împreună, netezind toate cele colțuroase și aspre, și pe cele grele ușurîndu-le pe cale; Cel ce focul cel preaslăvit l-ai arătat lui Moise, în Sinai și i-ai ajutat acestuia în toate; Cel ce noianul mării l-ai făcut pămînt uscat israelitenilor, celor care nu știau calea, și izvoarele cele stricate le-ai făcut curgeri dulci și bune de băut; Cel ce în vremea lui Isus Navi ai oprit Iordanul; Cel ce ai preamărit pe Ilie în car de foc și pe Elisei l-ai trecut neudat apa rîului, Însuți Stăpîne și Purtătorule de grijă al tuturor, vino și acum ca ajutor al neputinței mele și mă sprijinește pentru mila Ta, că de Tine nici lucru, nici cuget nu se poate tăinui, ci pe toate le știi mai înainte de a se face ca un privitor al celor nearătate și ca cel ce intri și te atingi de inimă. Tu știi cîte are în sine mintea mea și miluindu-mă și învrednicindu-mă dumnezeieștii Tale arătări, m-ai îndemnat să urmez Ție. De aceea mă rog negrăitei Tale bunătății, să-mi fii mie povățuitor al căii acesteia și al vieții, și dăruiește-mi nebiruitul Tău ajutor din înălțime, prin care cu bună menire să trec rîul acesta, cum și toată calea cealaltă, să mă învrednicesc a vedea locurile pe care le-ai sfințit, prin venirea Ta și să Te slăvesc pe Tine, Cel cu adevărat preaslăvit în veci".

Îndată după ce a sfîrșit rugăciunea, cuviosul s-a înălțat în văzduh și a trecut de partea cealaltă a rîului. Astfel a zburat cu aripile aurite ale faptei celei bune și se sîrguia a se sui la cer; astfel l-a sprijinit Hristos pe dînsul. Pentru aceasta, slăvind pe Dumnezeu, Care cu un chip ca acesta i-a ajutat, alerga cu mai multă sîrguință în cealaltă călătorie.

După ce a ajuns la Ierusalim și s-a închinat cu multă evlavie tuturor locurilor sfinte, a dorit să vorbească și cu cuvioșii părinți, care se nevoiau prin pustietățile

acelea, ca să ia de la dînșii chip și povățuire despre viețuirea și petrecerea nevoinței celei pustnicești.

Cuviosul s-a dus la muntele Sinai și, după asemănarea cîini-lor de vînătoare, urma cărările muntelui, cerceta peșterile, înconjura mănăstirile pînă ce și-a împlinit dorința. Căci tot cel ce cere, ia, zice sfințitul cuvînt, și, cela ce caută, află. Deci, a văzut acolo părinți minunați, mari cu fapta, înalți cu vederea, unii petrecînd în pustie de peste 80 de ani și petrecînd toată viața lor în ostenelile pustnicești. Minunîndu-se de petrecerea și nevoința lor cea mai presus de fire, i-a rugat cu lacrimi și nu numai el, ci și aceia care aveau multă evlavie, ca să-l primească în tovărășia lor. Deci, judecînd părinții a primi pe tînăr în viața de obște, l-au primit cu dragoste și s-a numărat împreună cu frații. El, dezbrăcîndu-se de hainele cele lumești, a lepădat împreună cu dînsele și numele cel mirenesc, numindu-se Meletie, și împreună cu acesta tot cugetul pămîntesc. Făcîndu-se monah, s-a îmbrăcat cu hainele cele de păr ale monahilor și împreună cu acestea s-a îmbrăcat cu asprimea și reaua pătimire a pustniciei și a viețuirii după Dumnezeu, deși chiar mai înainte de aceasta nu era neîmpărtășit de sudorile cele duhovnicești. Acum, însă, s-a îmbogățit și mai mult cu acestea, după cum se va spune de aici înainte.

De vreme ce acestea s-au aflat în acest chip, nici un fel de faptă bună nu era pe care să n-o aibă Meletie cel bun în toate. Că toată ziua slujea la trebuințele fraților și toată noaptea o petrecea în rugăciune, în doxologia lui Dumnezeu și în citirea dumnezeieștilor Scripturi. El nu avea pat, nici așternut, nici a doua îmbrăcăminte, ci o dată se culca rezemat de o funie, altă dată pe pămîntul uscat și se îndulcea de puțin somn, pentru nevoia firii. Uneori petrecea și săptămîni întregi cu totul fără somn, adică în săptămîna Sfintelor Patimi ale Domnului nostru Iisus Hristos, cum și în altele ale stăpîneștilor și marilor praznice, după cum cei de mai înainte au văzut cu ochii pe acest bărbat și ne-au povestit. Astfel, cu osîrdie a îmbrățișat Meletie viața cea aspră și astfel s-a nevoit împotriva firii. Acestea sînt începuturile petrecerii pustnicești ale lui. Petrecînd cuviosul vreme multă, împreună cu acești dumnezeiești părinți, apoi nevoindu-se bărbătește în faptele bune și învățînd unele de la acei sfințiți bărbați, iar altele deprinzîndu-le de la sine și făcîndu-se minunat în toate, s-a suit la treapta cea înaltă a vederii și s-a învrednicit de darurile duhovnicești.

Din această pricină s-a întîmplat să fie lăudat cuviosul de cei ce îl cunoșteau și să se povestească despre dînsul către cei de departe, lăudîndu-se de toți numele lui. Deci, îngreunîndu-se cuviosul - căci se temea ca nu cumva, pentru laudele cele de la oameni, să se lipsească de răsplata nevoințelor sale de la Dumnezeu și fără folos să se ostenească -, a socotit să fugă de acolo. De aceea, a ieșit noaptea din mănăstire și s-a dus mai în grabă la Ierusalim, căci iubea să rămînă cîtva timp lîngă Mormîntul Domnului și să se învrednicească a vedea Sfînta Lumină și nu numai cu auzul, ci chiar cu ochii să se învrednicească a vedea minunea și deplin a se încredința. După ce s-a învrednicit a vedea ceea ce dorea, s-a pogorît în Egipt și s-a dus în cetatea lui Alexandru, iar de acolo tot pămîntul sirienesc l-a străbătut. Apoi s-a dus în Damasc, ca să adune de la părinți, ca o albină iubitoare de osteneală, mierea faptelor bune.

Plecînd din Damasc, că nu suferea să trăiască cu mulțimea necredincioșilor de acolo, s-a dus la muntele Latrului și acolo a petrecut multă vreme. Apoi s-a dus la muntele Galisiul, ce se află în Asia Mică, puțin depărtat de Efesul cel vechi și are deasupra o mănăstire foarte mare, pe care a zidit-o vestitul în pustnicie și marele în petrecerea cea după Dumnezeu, minunatul părintele nostru Lazăr Galisiotul. Pe aceasta Dumnezeu a preamărit-o și foarte mare a făcut-o, împodobind-o cu podoabele nemuritoare ale faptei bune. Căci în această mănăstire au odrăslit foarte mulți cuvioși bărbați care au strălucit ca niște luminători și au luminat lumea.

Socotesc însă că este nevoie să facem și o scurtă descriere despre starea acestui munte. Muntele acesta era înalt, rîpos și aspru, neavînd nimic din cîte sînt spre odihna și mîngîierea trupească. Nu are nici odrăslire de buruiană, nici de verdeață, dar nici altele care sînt de trebuință spre hrană nu rodesc deloc; ci pămîntul este cu totul uscat și neroditor. Dar este roditor într-alt fel de fapte bune și calea care duce la mănăstire este nu numai strîmtă și necăjită, - ca una ce duce către viață - ci este și aspră și mult încurcată. Nu numai cu dușmanii cei nevăzuți se întîmplă să dea război cei ce pustnicesc acolo, ci, cu adevărat, și împotriva stihiilor; că vara soarele, arzînd pietrele, acestea dogoresc nu mai puțin decît focul cînd cade în spini. Iar bieții părinți rabdă toate acestea și pînă în sfîrșit viețuiesc, iar iarna se chinuiesc de ninsori și de răceală. Și așa prin foc, prin frig și răceli trec în odihna cea duhovnicească.

Nu numai acestea, dar și apa sînt siliți de-a pururea a o aduce de departe și după cum se zice în Pilde: fiecare să bea sudorile sale. Și de vreme ce vestea cea bună pentru mănăstirea din Galisiot străbătea pretutindeni - pentru că în acea vreme toți cîți vorbeau despre dînsa, cu vorbe lăudătoare spuneau -, dumnezeiescul Meletie, avînd foarte mult dor de fapta cea bună, a socotit că acolo se cade a se duce, ca și mai cu iubire de osteneală să lucreze mierea cea dulce. Ducîndu-se Cuviosul Meletie în acea mănăstire și văzînd pe părinții cei ce se aflau într-însa, s-a minunat de petrecerea lor cea pustnicească și dorind să se sălășluiască împreună cu dînșii, se rugă să-l primească; și așa s-a numărat și el împreună cu frații cei de obște și s-a făcut monah. Apoi s-a dat pe sine în ascultarea unui bătrîn, care se numea Marcu și care se poreclea Amiselin.

Cine va povesti covîrșirea smereniei minunatului Meletie și sîrguința către slujirea frățimii? Cine va spune nepregetarea, firea sa cea blîndă și răbdarea lui cea mare? El grăia puține cuvinte și făcea multe lucruri din cîte îi poruncea duhovnicescul său părinte; că asculta, se supunea și cu plăcere îl slujea. Din obișnuita pătimire și aspra viețuire, nicidecum n-a ieșit, căci și nopțile era în rugăciune și zilele le trăia în lacrimi și nu era ceas și nici cea mai mică parte din ceas, în care să nu cugete la Iisus Hristos și în rugăciunea sa să nu aibă numele Lui, zicînd necurmat rugăciunea: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă". Petrecînd cu starețul său multă vreme și dîndu-i ascultare desăvîrșit, nu numai de dînsul era lăudat și vrednic de minune ci și de ceilalți care petreceau împreună cu starețul lui. Căci povestindu-le starețul faptele bune ale dumnezeiescului Meletie, îl punea pe

dînsul ca chip și asemănare a petrecerii celei după Dumnezeu la toți cei ce se aflau acolo.

Dar puțin a lipsit de n-am uitat această minunată ispravă a Cuviosului, căreia nimeni să nu-i fie necredincios: dumnezeiescul Meletie se închidea în chilia sa și petrecea nemîncat 40 zile, urmînd prin aceasta lui Moise și lui Ilie, și mai ales Mîntuitorului Celui de obște și Dascălului Hristos. Monahii care slujeau mănăstirii au dus în chilia lui un vas cu apă și un număr de smochine uscate. După ce au trecut 40 zile, le-au găsit întregi, fiindcă cuviosul nu mîncase nici una. Pentru aceasta, tot muntele Galisiul s-a minunat și în toate laturile Asiei de primprejur străbătînd vestea despre dînsul, alergau să-l vadă pe marele nevoitor. Aceasta făcîndu-se, îi împiedicau liniștea și nevoința lui, pentru care pricină se mîhnea foarte mult omul lui Dumnezeu. Deci, socotea în ce chip să uneltească ca să scape de slava și de laudele oamenilor, pentru care nu înceta ziua și noaptea, rugînd pe Dumnezeu să-i arate calea prin care să-și dobîndească dorirea sa.

Odată, dîndu-se la obișnuita sa petrecere și pentru aceasta rugîndu-se lui Dumnezeu, s-a învrednicit de o vedenie neobișnuită. Fiind întuneric, pentru că era la miezul nopții, s-a umplut chilia de o dumnezeiască și cerească lumină, apoi i s-a arătat Iisus Hristos îmbrăcat cu îmbrăcăminte minunată și preastrălucită, iar împrejurul lui Hristos stăteau niște tineri prea frumoși, ținînd în mîini sceptru și purtînd haine albe, iar umbletul lor era cu multă evlavie. Cum a văzut Cuviosul această dumnezeiască vedenie, îndată s-a spăimîntat și a căzut jos. Iar unul din tinerii aceia, apucîndu-l de mînă, l-a ridicat și atunci, Stăpînul Hristos a zis către dînsul: "Meletie, de ce te temi? M-ai chemat și, pentru aceasta, iată am venit!". Iar cuviosul, fiind încă înspăimîntat, nu numai că nu vorbea nimic, ci nici nu îndrăznea a căuta spre Domnul. De aceea Domnul a zis iarăși către dînsul: "Du-te în cetatea lui Constantin, ca să ajuți adevărului căruia i se dă război". Acestea zicîndu-i, s-a suit în ceruri împreună cu tinerii aceia.

Bunul Meletie s-a umplut de negrăită bucurie și socotea acum să împlinească porunca lui Dumnezeu, cugetînd să meargă spre acea cale. Însă nu a voit să tăinuiască această vedenie starețului său. De aceea, i-a arătat voia sa, afară de vedenia care o văzuse; și l-a rugat să-i dea voie a se duce, dar bătrînul, cunoscînd cu ce fel de bărbat locuia împreună, n-a voit nicidecum să-i dea voie; ci mai vîrtos, în tot chipul se străduia ca să-i scoată din gînd acest scop. Pentru aceasta îi aducea aminte și de gîlcevile din cetate, precum și de celelalte întîmplări care sînt împotriva petrecerii monahicești.

Ce a făcut după aceasta? Iarăși se mîhnea dumnezeiescul Meletie și se ruga lui Dumnezeu pentru aceasta, apoi i s-a auzit rugăciunea lui. Atunci, un glas din cer a venit la bătrîn, zicîndu-i: "Pe robul meu, Meletie, liberează-l, că spre folosul multora va merge la Bizanț". După ce a auzit Marcu aceste cuvinte, a liberat pe Meletie cu rugăciunile sale. Purcezînd Cuviosul și mergînd două zile, a treia zi a ajuns la Pition, care este port, și de acolo, suind într-o corabie, s-a dus pe mare la cetatea lui

Constantin. Mai înainte de toate se sîrguia mult a se tăinui, ca să scape de slava oamenilor; însă n-a putut să aibă acea parte, fiindcă avea cu dînsul făclia faptei bune. Căci după cum este cu neputinţă să se tăinuiască cel ce umblă în întuneric, avînd cu sine lumină, aşa şi cel ce are cu sine fapta bună nu se poate ascunde de oameni şi de cei mulţi să rămînă necunoscut, chiar dacă ar locui în pustiu, în peşteri, în munţi sau s-ar ascunde în găurile pămîntului. Deci şi acest dumnezeiesc bărbat, deşi lucra multe şi nu căuta slava, cu toate acestea n-a putut a se tăinui de cei mari ai cetăţii, ci s-a făcut cunoscut împăraţilor, senatorilor şi tuturor celorlalţi.

Mulţi din cetatea lui Constantin alergau şi se adunau la dînsul în fiecare zi şi luau de la dînsul mare folos, pentru că ce lucru nu avea cuviosul, ca să nu îndemne pe oameni la fapta cea bună? Obiceiul lui era smerit, îmbrăcămintea proastă, părul nepieptănat, picioarele neîncălţate, cuvintele sănătoase şi roditoare, mintea deşteaptă şi luătoare aminte. Pe scurt, toate mişcările lui erau de folos celor ce îl priveau sau vorbeau cu dînsul. Pentru toate acestea nu pot să vă povestesc cîtă lume alerga la dînsul în fiecare zi. Căci constantinopolitanii au un bun obicei, adică întreabă ca să afle despre oamenii cei înţelepţi şi îmbunătăţiţi unde se află. Aşa se duc şi-i întîlnesc, iar cuvintele lor le scriu pe lespezile inimii. Unii dintr-înşii scriu şi pe hîrtie cuvintele unor îmbunătăţiţi ca aceştia, ca să le aibă spre folos totdeauna, precum şi pînă astăzi cei mai mulţi dintr-înşii au multe cuvinte ale cuviosului scrise pentru aducere aminte.

Pentru aceea, dumnezeiescul Meletie mai mult decît întîi s-a mîhnit, căci dorea să se liniştească şi de oameni să nu se slăvească. Fiindcă mintea omului, care se curăţeşte prin linişte, se uneşte cu Dumnezeu şi întru sine Îl sălăşluieşte. In alt chip nu este cu putinţă a dobîndi acest dar. Pentru aceasta a socotit să fugă din împărăteasca cetate.

Trecînd Propontida, s-a dus la locul marelui părinte Axentie şi aflînd o peşteră mică, cu totul pustie, făcută de el singur, a intrat într-însa şi acolo a petrecut multă vreme, fără casă, gol, desculţ, fără foc. Apoi, făcîndu-şi o colibă foarte mică, dinaintea uşii peşterii, atît de mult se nevoia şi atîta sîrguinţă către pustnicie arăta, ca şi cum atunci ar fi făcut început şi atunci ar fi început viaţa cea plăcută lui Dumnezeu. Astfel, cu sîrguinţă a început ostenelile cele aspre şi mai presus de fire. Postind multe zile, priveghind şi făcînd multe mătănii, îşi chinuia trupul prin tot felul de pătimiri aspre, încît se povesteşte că un monah, văzînd pe sfîntul nevoindu-se în acest chip, a zis către dînsul că nu se cade astfel a se omorî cu osteneli peste măsură şi covîrşitoare. Către acesta Sfîntul a răspuns: "N-ai auzit, fiule, că şi Avraam se va căi că nu s-a nevoit mai mult, cînd va vedea în ziua judecăţii darurile lui Dumnezeu cele covîrşitoare, pe care le va dărui în ziua aceea celor vrednici?" Acestea auzindu-le, monahul acela s-a minunat şi, cucernicindu-se de răspunsul sfîntului, a tăcut. Dar ducîndu-se de la dînsul, a propovăduit minunata petrecere a cuviosului tuturor monahilor şi mirenilor cu care s-a întîlnit.

Mulţime de oameni alergau la cuviosul, îl supărau şi-i tulburau liniştea cea iubită lui. Deci, mîhnindu-se, se ruga lui Dumnezeu să fie cruţat de aceasta. După

rugăciune a deschis cartea proorocilor, ca să învețe pe ce cale voiește Dumnezeu să-l povățuiască să se ducă și îndată a aflat cuvîntul acesta: "*Te-am pus spre lumina neamurilor*". Cunoscînd ce înseamnă cuvîntul acesta, a rămas în același loc, primind pe toți care veneau la dînsul. Tămăduia pe cei bolnavi, dezlega nedumeririle celor care îl întrebau, dădeau învățături folositoare de suflet și ajuta în tot felul pe cei ce veneau la dînsul.

Pentru toate acestea, a străbătut pretutindeni mare laudă despre cuviosul și nici un creștin nu era care să nu cheme în ajutorul său sfintele lui rugăciuni: corăbierii, călătorii și cîți erau bolnavi și sănătoși, toți îl chemau; bolnavii, să se tămăduiască de bolile lor; iar cei sănătoși, să-și păzească sănătatea. Nici pe ostași nu i-a trecut cu vederea, făcătorul de bine cel de obște și nici pe lucrătorii de pămînt nu i-a lăsat neîmpărtășiți de darul său, încă și pe păstori și pe vînători i-a împărtășit cu facerile sale de bine și tuturor celor ce se aflau în diferite nevoi le dădea cele ce aveau trebuință. Adeveresc cuvîntul meu și pescarii, care au luat de la dînsul multe binefaceri. Îndată ce pomeneau prin rugăciune numele lui Meletie, prindeau pești nenumărați. Ce să mai zic despre oameni? Cînd și vitele chiar și fiarele se împărtășeau de darurile Cuviosului, căci și spre ele avea mare îndurare și multă milostivire.

Dar oare Cuviosul numai în minuni era vestit, iar iubirea de străini o trecea cu vederea, măcar cît de puțin? Nu. Cum să tac eu și să nu vă povestesc după vrednicie, despre mulți pe care i-a săturat din puține pîini; și despre mesele de fiecare zi, la care ospăta pe toți cei ce veneau la dînsul, precum și despre îndestularea bunătăților pe care le revărsa peste toți acea limbă de miere izvorîtoare care dădea învățături la toți și le hrănea sufletele, nu mai puțin decît trupurile.

Acestea fiind în acest chip, o! cum aș putea să povestesc fără lacrimi cele de aici înainte! Atunci a venit asupra Bisericii noastre a Răsăritului ca un nor plin de grindină, ce avea să facă multe rele, adică catolicismul. Fiindcă diavolul, începătorul de răutăți, după multe războaie pe care le-a ridicat împotriva turmei lui Hristos, a pornit și războiul acesta mai de pe urmă - adică schimbarea Simbolului Credinței - și a răzvrătit pe cea mai de frunte din Bisericile lumii, adică Roma cea veche. Pentru aceasta toate Bisericile lumii plîng și se tînguiesc, căci s-au dezlipit de sora lor, Biserica Romei. Plîng împreună cu aceștia și îngerii, păzitorii Bisericii. Deci, a fost pentru dînsa mare plîngere în Roma, precum zice Scriptura, iar dușmanul cel de obște se bucură și se veselește pentru răzlețirea și despărțirea creștinilor.

Dogma aceasta a apusenilor învață și alte multe socoteli, rău slăvitoare și străine de adevăr, dar mai ales aceasta este cea mai rea. Zic ei că Duhul Sfînt purcede nu numai din Tatăl, ci și din Fiul, iar la Sfînta Liturghie cîntă: "Și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfîntului Duh, Care din amîndoi purcede". Dar și Simbolul Credinței, după cum s-a spus mai sus, stricîndu-l ei zic: "Și întru Duhul Sfînt, Care de la Tatăl și de la Fiul purcede". Deci dogma aceasta, ca să nu spun mai multe, căci nici nu este vreme acum a le aduce pe toate în discuție, dogma aceasta rea s-a început

demult și a cuprins Roma cea veche, dar a venit și peste noi nu de mult timp, adică în timpul împărăției lui Mihail al VIII-lea Paleologul (1259-1282), ce se numea și Azimitul, care cu totul a tiranizat Biserica mult timp.

Însă n-au lipsit nici ostașii lui Hristos, care se nevoiau pentru adevăr. Căci dogmei acesteia răuslăvitoare i-au dat război prin cuvinte și alți părinți și cuvîntători de Dumnezeu, avînd păstor și dascăl pe Iosif. Aceștia au stat ca niște stîlpi neclintiți ai credinței cît a fost cu putință lor, au intrat în Biserica lui Hristos și pînă la moarte s-au dat pe dînșii prigonitorilor și cugetătorilor de cele latinești. Ei s-au arătat păzitori cu dinadinsul ai dumnezeieștilor dogme; iar dintre cei mulți era și marele Meletie, după cuvîntul ce-l vom arăta. Locuind el, precum am zis, în peștera marelui Axentie și fiindcă a văzut latinitatea întinzîndu-se și, mai mult, luptînd împotriva adevărului, s-a hotărît să nu caute numai al său folos. De aceea, a lăsat liniștea și umbla prin toată Bitinia, întărind pe creștini întru dreapta credință, poruncind să se păzească și să se îndepărteze cu toată sîrguința lor de dogma aceea răzvrătitoare, că așa numea el latinizarea.

Odată, umblînd Cuviosul, cînd ziua se plecase și soarele era să apună, a zis către dînsul cel ce călătorea împreună cu el: "Părinte, vezi că vremea a sosit către seară. Să rămînem aici, că satul este departe și nu putem să ajungem acolo". Cuviosul a ridicat ochii la cer și a zis: "Dumnezeule, Mîntuitorul meu, Tu ești Lumina lumii, Tu de mult ai oprit soarele pentru poporul tău, Israil. Oprește-l și acum pentru noi, ca mergînd pe lumină, să ajungem la sat". Și, o! nemărginitele Tale minuni, Cuvîntule al lui Dumnezeu, soarele nu s-a ascuns pînă cînd nu au ajuns acolo unde voia sfîntul.

Eu nu mă îndoiesc de spusele dumnezeieștilor bărbați, care povestesc mari lucruri și mai presus de fire despre cuviosul; dar nici iarăși nu voi putea să nu mă minunez. Ci de amîndouă acestea mă bucur, povestind slava Dumnezeului meu, a Celui ce a făgăduit a preamări pe cei ce Îl preamăresc pe El. Căci un cuvînt care se zice cu credință, poate muta și munții și dealurile cele mari nemișcate, fiindcă am învățat că acei ce cred în Hristos, fac minuni mari, prin puterea Stăpînului lor. El a înviat morții și soarele a întunecat, pămîntul l-a clătit, apoi lucrul cel mai mare și iadul l-a prădat. De ce să ne mirăm, dacă această minune a lucrat-o prin robul său? Oare să nu creadă cineva aceasta? Nu. Căci se cuvine a ne minuna de îndrăzneala aceasta a Cuviosului care o avea către Dumnezeu și a-L preamări pentru aceasta. Că nu a încetat a lucra minunile cele de demult și în vremurile noastre cele mai de pe urmă. Căci a arătat cu acestea că, dacă și acum se face cineva asemenea cu Moise, cu Isus al lui Navi și cu Daniil, apoi poate și acela, dacă ar fi trebuință, să usuce marea, să oprească soarele și să săvîrșească lucruri preaslăvite, cîte s-au făcut atunci. Acum însă, mergem cu cuvîntul mai departe.

Era un ostrov (insulă) mic, puțin departe de uscat, sub dealul marelui Axentie, mic, veselitor și numit cu numele Sfîntului Andrei, cel mai întîi chemat dintre apostoli. În acest ostrov, dumnezeiescul Meletie a zidit o biserică și o mănăstire

frumoasă, iar împrejurul ei a zidit și alte sihăstrii și case de rugăciuni. Apoi s-a dat pe dînsul la nevoințe și osteneli pustnicești mai presus de fire, la stări de toată noaptea, la privegheri, la posturi, la rugăciuni, la lacrimi. Dar nici ostrovul acela nu l-a lipsit de minunile sale, căci mărturisește despre aceasta mulțimea oamenilor care se adunau acolo, în ostrov, pentru lucrarea minunilor. Dar de vreme ce i se tulbura și acolo liniștea cuviosului, din pricina adunării creștinilor ce curgeau din toate părțile, a hotărît să se suie iarăși în dealul lui Axentie. Și să vezi aici, o! iubite creștine! ce lucru pricinuitor de veselie a urmat! Pe cînd se pregătea cuviosul să se ducă din ostrov, i s-a arătat înaintea ochilor marele Axentie la miazăzi care, fericindu-l, i-a mulțumit pentru biserica pe care a zidit-o el acolo și pe deplin l-a asigurat că i se va da mare răsplătire, asemenea cu aceea pe care a luat-o Cuviosul mucenic Ștefan cel Nou, care a sihăstrit mai înainte pe dealul acela. Această făgăduință i s-a împlinit, că a dobîndit cununa mărturisirii și dumnezeiescul Meletie, după cum de aici înainte va arăta cuvîntul.

Cînd împăratul Mihail Azimitul a mărturisit pe față, în Biserica cea mare, dogmele latinilor și căuta să unească Biserica Răsăritului cu cea de Apus, iar patriarhul ortodox, care era atunci, a fost izgonit din scaun și a venit alt patriarh, anume Ioan Vecos, care apăra minciuna, și nu adevărul, toți dreptslăvitorii rău pătimeau și erau chinuiți cu multe feluri de pedepse. Atunci, Sfîntul Meletie, sfătuindu-se despre acestea cu dumnezeiescul Galaction, s-a dus împreună cu dînsul la Constantinopol. Galaction era ieromonah și pustnicise împreună cu cuviosul în muntele Galisiului, fiind procopsit în cuvînt, desăvîrșit în fapta cea bună și vrednic de cinste în amîndouă, nu numai la cei ce-l vedeau, ci și la cei ce s-au întîmplat să-l asculte pe dînsul.

Mergînd ei amîndoi la Constantinopol, au venit înaintea împăratului Mihail, cugetătorul la cele latinești, și au mărturisit cu îndrăzneală că ei sînt apărători ai credinței creștine și că nu se împărtășesc cu eresul latinilor, care și mai înainte s-a vădit și a fost risipit de dumnezeieștii părinți. Apoi ziceau vitejii, că soboarele cele din toată lumea au statornicit în Simbolul Credinței, că Duhul Sfînt purcede numai din Tatăl și afurisesc pe toți aceia care vor îndrăzni a face adăugire sau cea mai mică scădere dintr-însul. Deci, pentru ce tu, o! împărate ai trecut cu vederea cuvintele lui Hristos din Sfînta Evanghelie, precum și pe ale ucenicilor Lui? Pe lîngă aceștia și mărturiile dumnezeieștilor părinți și sfintelor canoane ale soborniceștii Biserici și pe tine însuți te-ai dat rătăcirii? Apoi ne silești și pe noi să-ți urmăm în această rătăcire și să lepădăm apostolicele predanii. Este cu neputință a se face aceasta, nu te apuca să strici cele neclintite, căci mai lesne ne vei scoate sufletele din trupuri, decît să ne abatem de la dreapta noastră credință și de la rîvna ce-o avem pentru dînsa.

Această îndrăzneală a cuvioșilor socotind-o împăratul ca ocară, a închis în temniță pe bunii părinți, dîndu-le și o pătimire mai grea, pe care au răbdat-o cu bucurie acei ostași ai lui Hristos. După puține zile, împăratul a poruncit să-i scoată din temniță și să-i aducă iarăși înaintea lui, nădăjduind că după acea rea pătimire îi va afla mai slăbănogi. Dar sfinții s-au ascuțit prin fierbințeala credinței și s-au făcut

mult mai tăietori împotrivă relei credințe. Atunci și mai multă îndrăzneală arătînd decît mai înainte, au aprins mînia împăratului. Pentru aceea, a poruncit să-i surghiunească în Schir, care este un ostrov supus mitropolitului atenienilor. Apoi, din Schir, dumnezeiescul Meletie a fost trimis la Roma, ca să vorbească despre credință cu înțelepții Papei. Acolo l-au închis în temniță și l-au ținut legat șapte ani. După aceea a fost adus iarăşi în Schir, din porunca împăratului, și închis în temniță, împreună cu bunul Galaction.

Multe și înfricoșate cu adevărat sînt relele pe care le are surghiunul. Iar dacă și locuitorii locului în care este surghiunit cineva, sînt răi, mult mai mult crește reaua pătimire a surghiunului celor ce pătimesc. Temnița în care erau închiși sfinții era cumplită și întunecată și, ca să zic cuvintele Scripturii, asemenea cu umbra morții. Foamea ce o pătimeau într-însa cuvioșii era îndelungată, căci în chipul acesta hotărîse stăpînitorul Schirului să-i omoare. Dar buna pereche și mai ales bunul Meletie și-a adus aminte de călătoria cea veche și obișnuită a postirii de multe zile și de munca cea tiranicească, cînd de a sa bună voie și-a făcut scară către Dumnezeu. Deci a petrecut, după obicei, 40 zile fără hrană. Acest lucru atît de mult l-a înspăimîntat pe temnicer, după ce a aflat, căci a zis către femeia sa, ceea ce a zis Manole de demult: "Am pierit, o! femeie, avînd război cu Dumnezeu, căci legații aceștia au atîta faptă bună, încît se arată că nu sînt oameni, ci mai presus de om. După aceea i-a povestit ei postul lor cel îndelungat, rugăciunile cele dese și privegherile de toată noaptea. Prin acestea a adus în mare spaimă pe femeia sa. Căci ea, auzind acestea, a alergat dimineața la sfinți, împreună cu fiica sa cea una născută și, căzînd la picioarele lor, au luat binecuvîntare de la dînșii.

Sfinții, aflîndu-se în niște pătimiri ca acestea, se bucurau și-l slăveau pe Dumnezeu în fiecare ceas. Dar împăratul punea multă sîrguință ca să risipească creștinătatea, să răspîndească și să înrădăcineze latinitatea. De aceea pe toți îi atrăgea către sine, pe unii cu înfricoșări și cu pedepse, pe alții cu daruri, iar pe alții cu cinste și cu vrednicii. Pe scurt, cu toate acelea cîte știu a înșela dreptatea și adevărul, fiindcă mulți erau cei care se făcuseră prietenii acelei credințe și au primit latinitatea. Iar pe toți credincioșii, pe care nu putea să-i atragă de partea sa, îi surghiunea, le răpea averile și îi omora. De aceea, cu aceste felurite uneltiri tiranice, izgonea pe cei care nu-i afla împreună cu împăratul în latinitate, încît socotea că i-a biruit acum pe toți.

Fiind el odată în palatele cele împărătești și vorbind cu boierii, i-a venit să rîdă și să zică așa: "Cum mi se pare mie, mare liniște are Biserica acum. Pentru aceasta se cade să-mi mulțu-mească patriarhul, căci acum nu se află nimeni care să tulbure lumea". La aceste cuvinte ale împăratului, unii din cei ce erau de față grăiau cuvinte după plăcerea împăratului, iar unul din aceia a zis: "Dar surghiuniții care se află în Schir socotesc că sînt mai pricepuți și mai cunoscători decît toți și pentru aceasta se împotrivesc împărăției tale". Împăratul, întrebîndu-i care sînt aceștia, boierul a răspuns: "Meletie și Galaction Galisioteanul". Cuvîntul acesta a rănit inima împăratului, pentru că bărbații aceia erau cuminți și vestiți pentru fapta lor cea bună.

Îndată a pregătit o corabie și a trimis o scrisoare împără-tească, dar sfinții erau duși în Bizanț și au fost închiși în temnița ce se numea a Numerilor, în care au petrecut multe zile. Împăratul, prefăcîndu-se în această vreme că se îndeletnicea cu alte afaceri, nu a îngrijit de nici un lucru bisericesc și, prin urmare, nici pentru pricina sfinților. Arhiereii și mai ales patriarhul - o! îndelungată răbdare a lui Dumnezeu - pîrau și cleveteau necurmat pe cei doi sfinți la împărat, sîrguindu-se în tot chipul ca să-i plece și să-i aibă la un cuget cu dînșii, în latinitate, ori să nu-i mai vadă în viață. Căci cel ce lucrează cele rele, urăsc lumina. Scoțîndu-i din temniță pe viteji și aducîndu-i în față, au stat iarăși înaintea divanului împărătesc. Și, fiindcă au răspuns împăratului cu mai multă îndrăzneală decît înainte, li s-au dat mai întîi mai mari și mai grele pedepse. Îndată au fost bătuți cu toiege, multe ceasuri, pînă cînd trupurile acestora nu se deosebeau întru nimic de cele neînsuflețite și zăceau la pămînt abia suflînd, numai că nu erau moarte cu desăvîrșire. După ce au răsuflat și și-au venit puțin în fire cei cu suflet răbdător, iarăși au fost torturați. Apoi Sfințitul Galaction a fost trimis în temniță, iar pe Meletie, cugetătorul celor cerești, l-au spînzurat cu o funie de un copac înalt și, o! minune, îndată a înfrunzit pomul acela, care mai înainte era uscat și s-a împodobit cu frunze.

Minunea aceasta a înduplecat pe împăratul să-și schimbe gîndul și apoi, prin mijlocirea altor oameni, vorbea cu Cuviosul și-l ruga să primească latinitatea. Dar sfîntul, defăimînd rugămintea împăratului și toate muncile și necinstea, era ca un vultur în nori, după cum se spune în Pilde, neprins și nebiruit de toate meșteșugurile și măiestriile oamenilor. Pentru aceasta, nedumerindu-se împăratul și neștiind ce să mai facă, fiindcă n-a putut să biruiască gîndul sfinților, se străduia să biruiască trupurile lor cu chinurile. După aceea, sfințitului Galaction, cu mari și aspre dureri, i-au scos ochii, iar Sfîntului Meletie i-au tăiat limba sfîntă, ca să nu mai slujească lui Dumnezeu Sfînta Liturghie, iar limba să nu mai îndrăznească a teologhisi despre Preasfînta Treime. Însă amîndouă aceste fapte au ieșit împotrivă și nu după cum voia împăratul, căci dumnezeiescul Meletie - aceasta o știu toți - a grăit limpede chiar după ce i s-a tăiat limba, iar bunul Galaction a slujit Sfînta Jertfă cea fără de sînge, după ce s-a făcut împărat al grecilor dreptcredinciosul Andronic și a făcut să se răspîndească iarăși buna-credință.

Împăratul acesta a întărit îndată ortodoxia, fiindcă a socotit că nu este alt lucru mai bun decît acesta. Și nici de alt lucru nu s-a apucat, pînă ce n-a chemat pe patriarhul Iosif iarăși la scaunul său, adică păstorul cel adevărat, stîlpul cel nemișcat și turnul cel neclintit al credinței. Apoi el a izgonit din Biserică pe prigonitorul oilor lui Hristos cele cuvîntătoare, pe Ioan Vecos. După aceea a chemat cu mare cinste pe sfinții surghiuniți și închiși, adică tăria Bisericii, și a așezat la loc pe luminătorii cei preastăluciți. Mulți, arătîndu-se atunci mai străluciți decît pe vremea lui Mihail Azimitul, s-au suit pe scaunele lor și la dregătorii. Iar pe bunul Meletie nici împăratul cel iubitor de bună credință, nici boierii n-au putut să-l înduplece a lua preoția, căci se ferea de slava oamenilor ca de ceva foarte vătămător și se sîrguia să dobîndească numai ceea ce nu are nici schimbare, nici cădere. Iar cinstea de aici el o lepădă, ca una ce este vremelnică și pricinuitoare de împuținarea laudei și slavei celei adevărate.

Astfel viețuind Cuviosul și împodobindu-se cu toate felurile de fapte bune, s-a mutat din viața aceasta stricăcioasă, la adînci bătrînețe, în starea cea mai bună și mai înaltă. Deci, s-a dus către Dumnezeu ca să-și ia roadele ostenelilor sale îndelungate pentru buna credință. După ce, însă, a bolit trei ani întregi, la sfîrșitul vieții sale, în care nici pîine n-a mîncat deloc, nici alte bucate mai grase, decît numai poame, și acestea cu multă înfrînare, cunoscîndu-și mai înainte ducerea sa de aici către Dumnezeu - căci aceasta se dă celor curați cu inima și sfinți -, el mai mult s-a nevoit și de la toate s-a înfrînat, viețuind trei ani întru cinstirea Treimei. El s-a gîndit să le facă toate pentru slava lui Dumnezeu și să mănînce Paștele cel mare și fără de moarte cu cugetul curat și cu trup neîntinat. Cînd a venit ceasul să se mute din această viață, a chemat la sine pe toți frații, pe care, după ce i-a sfătuit mult, le-a vorbit cu fața veselă, a sărutat pe fiecare cu sărutarea cea de pe urmă și a preamărit împreună cu dînșii pe Dumnezeu. Apoi, ridicînd mîinile și ochii la cer, a strigat "Doamne, în mîinile Tale îmi dau duhulț". Și îndată a adormit somnul cel cuviincios drepților și s-a mutat la Domnul pe Care L-a iubit.

Un monah, cu numele Gherasim, ce dormea în acea vreme în chilia sa, a văzut în vis pe dumnezeiescul Meletie, avînd mîinile înălțate și zburînd cu mulțumire la ceruri. Apoi, deșteptîndu-se din somn, îndată a alergat și a găsit pe sfînt mort, avînd fața sa strălu-citoare ca soarele.

Un alt monah, cu numele Teolipt, împodobit cu vrednicia preoției, fiind iubitor de Dumnezeu, pentru multa dragoste ce o avea către sfîntul, din ziua în care s-a săvîrșit acesta a slujit Sfînta Liturghie 40 zile, rugîndu-se pentru dînsul către Domnul. După ce a săvîrșit acele 40 zile, în Duminica cea dintîi a Sfîntului și Marelui Post, în care Biserica lui Hristos a îndătinat a se săvîrși praznic și cu cîntări de mulțumire a sluji lui Dumnezeu pentru închinarea cinstitelor icoane, a slujit iarăși pentru dînsul Sfînta Liturghie. După aceasta se ruga lui Dumnezeu ca să-i descopere în ce loc s-a învrednicit a se sălășlui sufletul dumnezeiescului Meletie după moarte.

Rugîndu-se, a adormit și a văzut în vis că se află într-o biserică mare și foarte frumoasă, care era zidită spre răsărit, avînd înălțime mare, unde strălucea o nespusă lumină. Într-însa erau părinți sfinți, care cîntau lui Dumnezeu o cîntare îngerească preaminunată. Apoi a auzit glasul unui propovăduitor din cei dinăuntru, cum că Meletie, cînd era viu, a zidit biserica aceasta în cinstea Prea Sfintei Treimi și foarte s-a bucurat Teolipt pentru ceea ce a auzit. Apoi i s-a părut că îndată a mers la mormîntul sfîntului, care era deschis, și într-însul a văzut doi oameni îmbrăcați cu haine strălucitoare, luînd în mîinile lor cădelnițe minunate și frumoase, încît n-ar putea cineva să le asemene la frumusețe cu cele de pe pămînt și tămîiau trupul sfîntului. După aceea i s-a arătat marele Meletie, spunîndu-i astfel: "Tu, o! bunule Teolipte, ai lăsat mormîntul meu neîngrijit; iar Dumnezeu, precum poți să vezi, a trimis pe aceștia ca să ne cerceteze. El, cugetînd cum grăiește acum cel mort, a auzit un glas de sus care zicea: "*Cela ce crede în Mine, de ar și muri, viu va fi*".

Despre aceasta este destul. Dar de voieşte cineva a povesti cîteva minuni ale cuviosului, iată voi spune cîteva iubitorilor de Dumnezeu.

Se risipise întunericul nopţii latinităţii şi soarele dreptei credinţe îşi întinsese razele sale pe pămînt şi strălucea minunat, iar marele Meletie, umblînd, cînd era viu, într-una din zile pe malul mării, a găsit nişte pescari întinzîndu-şi mrejele pe nisip. Întrebîndu-i dacă au peşte, ei au răspuns că toată noaptea au muncit pescuind şi n-au prins nimic. Sfîntul, mîhnindu-se împreună cu ei, le-a zis cu îndrăzneală: "Fiilor, aruncaţi iarăşi mrejele voastre în numele Mîntuitorului nostru Dumnezeu!" Ascultînd aceia cuvintele Cuviosului, au intrat îndată în barca lor şi, puţin depărtîndu-se la adîncul mării, şi-au aruncat năvoadele şi - o! darul Tău cel negrăit, Hristoase -, atîta mulţime de peşti au intrat în mrejele lor, încît de-abia puteau cu anevoie să le tragă la mal. Astfel, minunîndu-se de credinţa Cuviosului, au preamărit pe Dumnezeu, iar sfîntului i-au mulţumit foarte mult.

Ascultaţi şi altă minune, întru nimic mai mică decît aceasta. Cînd se zidea dumnezeiasca biserică în ostrovul Sfîntului Andrei cel întîi chemat dintre apostoli, adunîndu-se mulţi meşteri, cu toată sîrguinţa săvîrşeau lucrul. Într-una din zile, fratele care era rînduit la slujba chelăriei a zis către Cuviosul că nu are să dea meşterilor nici un fel de mulţumire. Sfîntul, luîndu-şi toiagul, a zis către dînsul: "Urmează-mă". Şi, pogorîndu-se la mare, a lovit-o încetişor cu toiagul, zicînd: "În numele Stăpînului meu, Hristos, dă-ne astăzi cele de trebuinţă". Şi, o! minune, îndată a sărit afară pe mal un peşte mare, iar chelarul mergînd să-l ia, a mai sărit unul afară din mare, nu mai mic decît cel dintîi. Luînd chelarul pe amîndoi peştii, i-a gătit după obicei şi cu ei a ospătat pe meşteri.

După ce s-a făcut împărat binecredinciosul Andronic, după oarecare vreme a chemat la sine într-o zi pe marele Meletie, ca să se sfătuiască pentru o pricină bisericească. Mergînd sfîntul, l-a primit împăratul cu foarte mare cinste. Iar unul din boierii sfatului, cu numele Sirmurin, care era mare vistier cu boieria, a prihănit în gîndul său pe sfîntul, că iubeşte slava vremelnică, şi a zis către unul care şedea lîngă el: "Monahul acesta a lăsat, precum se vede, slava pe care se cădea s-o caute şi caută acum slava de la oameni şi se bucură de dînsa". Ducîndu-se seara la casa sa şi culcîndu-se, a văzut în visul lui că se afla într-un palat împărătesc, în care era un Împărat înfricoşat, îmbrăcat cu podoabă împărătească şi arhie-rească iar împrejurul lui stăteau nenumărate oşti. Împăratul, arătîndu-se foarte mînios către Sirmurin, i-a zis: "Pentru ce ai ocărît pe robul meu?" Şi a poruncit ostaşilor să facă robului său izbîndă, pentru defăimarea care i-a făcut-o şi puţin a lipsit de nu i-a legat mîinile şi picioarele ca să-l arunce în locul de osîndă al hulitorilor, de nu ar fi ajuns acolo marele Meletie, să mijlocească la împăratul pentru dînsul, ca să-l izbăvească. Cutremurîndu-se Sirmurin de acea înfricoşată vedenie, s-a deşteptat, şi cum s-a făcut ziuă, îndată s-a dus la sfîntul şi, căzînd la picioarele lui, i-a mărturisit prihănirea pe care i-a făcut-o şi i-a spus vedenia pe care a avut-o; apoi, cu lacrimi fierbinţi, îşi cerea iertarea, pe care îndată a şi dobîndit-o de la Cuviosul. Apoi s-a dus, bucurîndu-se şi povestind cu multe laude isprăvile sfîntului.

Așa a fost, iubiții mei frați, petrecerea Cuviosului Meletie, atît de covîrșitoare prin rîvna și dreapta lui credință și astfel de minuni a făcut. Trăind 77 de ani, a lăsat aceste văzute și trecătoare lucruri și s-a dus la Dumnezeu, Căruia din pruncie I-a slujit cu osîrdie. Iar pentru Preasfînta Treime a mărturisit înaintea împăratului, a papei și a tuturor celor împreună cu dînșii drept-credincioși o Ființă întocmai de toți slăvită, Căreia I se cuvine și de la noi toată slava, cinstea și închinăciunea, în vecii vecilor. Amin.

25. PĂTIMIREA SFÎNTULUI SFINȚITULUI MUCENIC HARALAMBIE, EPISCOPUL CETĂȚII MAGNESIEI, ȘI A CELOR CE AU PĂTIMIT CU DÎNSUL
(10 FEBRUARIE)
(DUPĂ SFÎNTUL SIMEON METAFRAST)

Împărățind Domnul nostru Iisus Hristos, se risipea slujba care se făcea diavolilor și se strica închinarea idolească, pe vremea lui Sever, păgînul împărat al

Romei. Atunci, în cetatea Magnesiei viețuia sfîntul episcop Haralambie. El învăța popoarele cuvîntul lui Dumnezeu, povățuindu-le la calea mîntuirii și le zicea: "Împăratul meu, Iisus Hristos, a trimis pe prooroci și pe apostoli cu puterea Duhului Sfînt, ca toți oamenii, prin propovăduirea lor cea sfîntă, să se înțelepțească și să meargă neabătuți pe calea dreptății. Sever, împăratul vostru, a născocit cumplite prigoniri, ca să se aducă jertfe idolilor celor neînsuflețiți și să dea sufletele la moarte. Iar Iisus Hristos, Împăratul meu, prin prooroci și prin apostoli ne-a trimis cuvintele vieții cerești, prin care vrăjmașii se izgonesc, șarpele se calcă, necredința se preface în credință, iar nălucirea diavolească piere și cade cu cădere cumplită toată puterea vrăjmașului. Să credem mai mult cuvintelor care ne arată căile vieții veșnice, decît să ne îndeletnicim în lucruri care ne aduc pierzare".

Aceste cuvinte grăind sfîntul episcop, a fost prins de cei necredincioși și adus la judecată și întrebare înaintea ighemonului Luchian și a lui Luchie. Înaintea lor grăind acelea, ighemonul a zis: "Din prisosința inimii tale scoate gura ta cuvinte fără de socoteală, nealegînd binele de rău, dar să nu socotești, o, bunule bătrîn, că pentru acele cuvinte nu vei fi chinuit. De aceea, ascultă sfatul nostru, cîștigă-ți obiceiurile ce se cuvin la niște bătrîneți ca ale tale și să-ți alegi o socoteală mai sănătoasă, apoi să te apropii cu jertfe de zei, ca să nu punem pe tine chinurile pe care niciodată nu le-ai cunocut".

Sfîntul Haralambie a răspuns: "Eu care am îmbătrînit și mi-am sfîrșit vremelnica viață, nu voi să trec cu vederea bunătățile cele nevăzute care sînt aproape". Mîniindu-se judecătorii, începură a pregăti cumplite chinuri și ziseră: "Jertfește zeilor, o! răule bătrîn". Dar Sfîntul Haralambie răspunse: "Fiilor, nu jertfesc diavolilor, căci să știți că diavolii pe care îi cinstiți se cutremură și se scutură de semnul Crucii". Atunci judecătorii au poruncit să ia de pe dînsul sfintele veșminte și dezbrăcînd pe sfîntul bărbat, cel cu chip îngeresc, au început a-l tortura, iar torturile erau într-acest fel: doi slujitori l-au spînzurat și l-au strujit cu unghiile de fier pînă ce i-au rupt toată pielea de la cap pînă la picioare. Iar sfîntul, fiind rănit cu totul, a zis către prigonitori: "Mulțumesc vouă, fraților, că, strujind trupul meu cel vechi, mi-ați înnoit duhul, care dorește să se îmbrace în viața cea nouă și veșnică". Zicînd sfîntul acestea, a căzut spaimă peste amîndoi slujitorii care îl torturau și au zis către judecători: "Necinstea făcută de voi omului acestuia se preface în cinste, iar torturile, întru răcorire. Oare nu este acesta Însuși Hristos, Care, luînd asemănarea bătrînului bărbat, a venit să cerceteze Asia, ca să întoarcă pe locuitorii ei? Căci strujindu-se trupul lui cel mai tare ca fierul, cu unghii de fier, acelea se topesc, iar trupul rămîne fără vătămare".

Acestea grăind slujitorii, ighemonul a scrîșnit din dinți și a zis către dînșii: "O! slujitori răi și leneși la împlinirea poruncii, nu faceți cele ce vi s-au poruncit, ci apărați cu cuvinte pe cel osîndit la chinuri".

Slăbind slujitorii, au început a mărturisi și a preamări puterea lui Hristos, care întărea pe pătimitor și amîndoi au fost tăiați pentru numele lui Hristos, iar numele lor

este Porfirie și Vaptos. Asemenea și trei femei, privind la pătimirea mucenicului au crezut în Hristos și preamăreau pe sfîntul și preaputernicul său nume; deci și pe ele le-au tăiat îndată. Atunci Luchie s-a sculat de la locul său, a luat singur uneltele de tortură și a început a-l chinui pe Sfîntul Haralambie, strujindu-i tare trupul. Dar îndată i s-au rupt mîinile din coate, ca tăiate de o sabie, apoi s-au lipit și atîrnau de trupul mucenicului. Luchie, căzînd fără mîini la pămînt, striga: "Omul acesta este fermecător. Ajută-mi, o, ighemoane". Iar ighemonul, alergînd și văzînd mîinile aceluia agățate de trupul mucenicului, a scuipat în fața acestuia și îndată capul ighemonului s-a sucit înapoi.

Magnezienii, fiind cuprinși de mare frică, au rugat pe sfînt, zicîndu-i: "Lasă mînia și întoarce dumnezeiasca pedeapsă, că îți este poruncit să nu răsplătești rău cu rău". Iar Sfîntul Haralambie le-a răspuns: "Viu este Domnul Dumnezeu, că nu este răutate în inima mea, nici vicleșug în limba mea. Să știți că Hristos Dumnezeu a pedepsit pe începătorii cei fărădelege. El ne va da nouă viața veșnică, iar pe cei păgîni îi va pierde".

Atunci toți strigară către Dumnezeu, zicînd: "Să nu ne pierzi pe noi, cei care Ți-am greșit Ție, Doamne. Iartă-ne pe noi, o! Dumnezeule, căci acum ai pedepsit pe boierii noștri, ca să ne aduci la lumină și să ne faci vrednici vieții veșnice". Atunci a crezut în Hristos o mulțime de lume. Luchie a zis: "Omule al lui Dumnezeu, îngere al Domnului, miluiește-mă pe mine, căci mă doare cumplit! Iată, mîinile mele te îngreuiază, fiind agățate de trupul tău. Deci rînduiește-le la locul lor, ca să scapi de greutate, și eu să mă izbăvesc de durere; iar de vei face aceasta, voi crede și eu în Dumnezeul tău".

Sfîntul a făcut rugăciuni către Dumnezeu, zicînd: "Mulțumim Ție, Stăpîne, Care ne păzești totdeauna și Care ai venit în trup! Învățătorul meu, caută spre smerenia celor ferecați și dezleagă din legăturile pedepselor pe judecătorii aceștia și mă vindecă pe mine martorul tău, cel cu totul rănit". Atunci un glas s-a auzit din nori, zicînd: "Bucură-te, Haralambie, luminătorul pămîntului și strălucitorul cerului, părtaș al îngerilor, împreună viețuitor al proorocilor, prieten al apostolilor și împreună vrednic ostaș al mucenicilor. Am auzit rugăciunile tale și am primit cuvintele buzelor tale. Iată cuvîntul tău să fie vindecare bolnavilor". Și îndată se tămăduiră Luchie și Luchian, ighemonul. Apoi Luchie a căzut la picioarele mucenicului, cerînd Sfîntul Botez, pe care l-a și cîștigat, iar ighemonul s-a lăsat de prigonirea creștinilor, pînă ce va înștiința pe împărat.

Într-acea vreme, mulți, alergînd la sfînt, s-au botezat, mărtu-risindu-și păcatele și cei bolnavi de diferite neputințe primeau tămăduiri. Luchian, ighemonul, ducîndu-se la împăratul Sever, care era atunci în Antiohia Pisidiei, i-a spus toate cele ce s-au făcut în Magnesia, zicînd: "S-a arătat un om între noi, din adunarea galilienilor, care îi întoarce pe toți de la zei, iar bolnavilor le dă sănătate. Și Luchie, tămăduindu-se, a crezut în Hristos și toată Magnesia a primit credința lui, iar eu, însănătoșindu-mă, am venit aici, să spun acestea împărăției tale". Sever, auzind acestea, s-a umplut de mînie

și a strigat: "O! veșnici zei, cei necinstiți de oamenii necredincioși, de ce s-a întărit pe pămînt acea grăire a mincinoșilor?" Apoi îndată a trimis trei sute de ostași plini de neomenie și cruzime să prindă pe Sfîntul Haralambie și, punînd multe răni pe dînsul, să-l aducă din Magnesia în Antiohia.

Mergînd ostașii și prinzînd pe mucenicul lui Hristos, i-au bătut piroane de fier ascuțite în tot trupul, iar barba lui cea lungă împletind-o ca pe o funie au pus-o pe grumajii săi, de care trăgeau pe sfîntul pe cale, ducîndu-l la împărat. Mergînd cale de 15 stadii de la cetatea Magnesia, un cal ce mergea pe partea dreaptă, întorcîndu-se spre ostași, a vorbit cu glas ca de om, grăind: "O! de trei ori blestemaților, slujitori diavolești, nu vedeți pe Hristos Dumnezeu și pe Sfîntul Duh, care este în omul acesta? Pentru ce îi faceți acestea o! împietriților cu inima? Dezlegați pe cel ce nu puteți să-l legați, ca singuri să vă sloboziți din legături".

La cuvîntul acesta ca de om, ce s-a grăit de cal, ostașii s-au înfricoșat, dar împlinind împărăteasca poruncă, trăgeau pe mucenic spre Antiohia. Diavolul, închipuindu-se în om bătrîn, a stat înaintea împăratului Sever, zicînd: "Vai mie, o împărate, eu sînt împărat al Sciților, iată a venit în stăpînirea mea un om, anume Haralambie, vrăjitor mare, care toată oastea a întors-o de la mine și poporul s-a lipit de dînsul. Eu, de toți fiind părăsit, am venit să-ți spun acestea ca să nu ți se întîmple și ție ceva". Acestea grăindu-le diavolul, Sfîntul Haralambie, tîrît de ostași, s-a adus înaintea împăratului.

Văzîndu-l împăratul, îndată i-a înfipt în piept trei țepușe lungi și a poruncit ca, aducînd lemne, să aprindă foc și să ardă pe mucenic încet, ca să nu moară îndată, ci să-l chinuiască cît mai mult. Dar fiind ars sfîntul, o femeie care stătea acolo, vrînd să facă plăcerea împăratului, a luat spuză fierbinte și a turnat peste capul sfîntului mucenic, precum și pe fața și pe barba sa, zicînd: "Mori, bătrînule, mori, că mai bine este a muri, decît a ne sminti pe noi cu înșelăciunile tale". Femeia aceea era soția împăratului și a zis către dînsa sora ei: "Oare nu te temi tu de Dumnezeu, ticăloaso, că, împlinind voia împăratului, mînii pe Dumnezeu? Nu-ți va ajuta ție Sever cînd se va mînia Hristos asupra ta!" Și, întorcîndu-se către mucenic, a zis: "Omule al lui Dumnezeu, cinstite sînt bătrînețele tale și Dumnezeu este cu tine și eu vreau să cred în El și să mă izbăvesc de păcatele mele".

După aceasta, stingîndu-se focul și slujitorii slăbind, iar sfîntul fiind nevătămat de arderea focului, împăratul a zis: "Să se dezlege omul acela de tortură și să-mi răspundă". Mucenicul, fiind adus mai aproape de dînsul, i-a zis împăratul: "Omule, în această zi de dimineață, vorbind cu împăratul sciților m-am mîniat pe tine și te-am necinstit, iar tu, răbdînd chinurile, vei fi cinstit de noi. Însă să-mi răspunzi la ce te voi întreba: Mulți ani ai?" Sfîntul Haralambie a răspuns: "Mulți ani am petrecut în viața aceasta deșartă, pentru că am trăit 113 ani".

Împărarul Sever a zis: "De ai trăit atîția ani, cum de n-ai venit pînă acum, în pricepere, ca să poți cunoaște pe dumnezeii cei fără de moarte?" Răspuns-a sfîntul:

"Mulți ani viețuind, o! împărate și cîștigînd multă înțelegere, am cunoscut pe Hristos Dumnezeu, Unul adevărat și am crezut într-Însul". Zis-a împăratul: "Ai avut femeie sau nu?" Răspuns-a sfîntul: "Pe cereasca fecioară am însoțit-o mie, adică împărăția Hristosului meu, iar pe pămînt n-am cunoscut femeie". Împăratul a zis: "Știi să învîezi morții?". Sfîntul a răspuns: "Nu este în puterea omenească un lucru ca acesta, ci într-a lui Hristos". Și a poruncit împăratul ca să aducă un om îndrăcit de multă vreme, pe care de 35 de ani îl chinuia diavolul, izgonindu-l prin pustietăți și prin munți, aruncîndu-l în păduri și bălți și în crăpăturile pămîntului ca să-l piardă.

Aducînd aproape pe omul acela, îndată diavolul, simțind buna mireasmă a sfîntului, a strigat: "Rogu-mă ție, robul lui Dumnezeu, nu mă chinui mai înainte de vreme, ci poruncește-mi cu cuvîntul și voi ieși! Iar de vei voi, apoi îți voi spune cum am intrat în omul acesta". Deci a poruncit sfîntul ca să spună diavolul aceasta, și îndată el a început a spune: "Vrînd omul acesta ca să fure pe aproapele său, a zis în mintea sa: de nu voi ucide mai întîi pe moștenitor, nu voi putea să iau moștenirea lui. Ucigînd pe aproapele, mergea să-i răpească bunătățile lui, iar eu, aflîndu-l într-un loc ca acesta, am intrat în el și de 35 de ani locuiesc aici".

Sfîntul Haralambie a zis diavolului: "Ieși din omul acesta și să nu-l vatămi nicidecum". Și îndată a ieșit diavolul, iar omul a rămas sănătos. Atunci împăratul a zis: "Cu adevărat mare este Dumnezeul creștinilor!" După trei zile a murit un tînăr și poruncind împăratul să aducă pe cel mort înaintea sa, a zis către Sfîntul Haralambie: "Roagă-te Dumnezeului tău să învieze pe acest mort". Sfîntul, rugîndu-se, a înviat pe cel mort și mulți din popor crezură în Hristos, văzînd niște minuni ca acelea, iar împăratul era în mare mirare.

Atunci se afla la împărat un eparh, anume Crisp. Acela a sfătuit pe împărat zicînd: "Să pierzi pe omul acesta de pe pămînt, că este vrăjitor și face minuni cu farmecele". Împăratul, crezînd cuvintele lui Crisp și schimbîndu-se din gîndul cel bun, a zis către mucenic: "Jertfește idolilor, Haralambie, ca să scapi de mîinile ucigașilor". Sfîntul a răspuns: "Mult mă folosesc muncile, căci cu cît trupul meu se zdrobește cu bătăile, cu atîta se bucură în mine duhul meu". Apoi, mîniindu-se împăratul, a poruncit să bată pe sfînt cu pietre peste gură, iar cei ce-l băteau ziceau: "Supune-te împăratului, ca să nu piei în deșert". Împăratul a zis către slujitori: "Luați făclii aprinse, ardeți-i barba și pîrliți-i fața". Slujitorii, punînd făcliile în barba sfîntului, un foc mare a ieșit din barbă și, întorcîndu-se către cei ce stăteau împrejur, a ars ca la 70 de păgîni.

Umplîndu-se de mînie, Sever a zis: "Bine mi-a spus împăratul sciților că ești vrăjitor, Haralambie, și voiești ca și de la mine să se întoarcă ostașii". Apoi, către boierii săi a zis: "Nu-mi spuneți cine este Hristos, în Care crede Haralambie?". Eparhul Crisp a zia: "Hristos este Fiul Mariei, Cel născut din desfrînare". Iar un oarecare Aristarh a zis lui Crisp: "Nu bîrfi, căci de unde ai cunoscut taina aceea? De unde știi cine a fost Maria și cine Hristos?" Crisp zise cu mînie: "Diavole, mai înțelept ești tu decît mine?" Răspuns-a Aristarh: "Înțeleg mai bine decît tine". Împăratul

Sever a zis către Aristarh: "O! cap rău, grăiești împotriva mea". Răspuns-a Aristarh: "Nicidecum, împărate, nu împotriva ta, nici a nimănui, ci pentru Hristos grăiesc". Împăratul, arzînd de mînie, a luat un arc și, încordîndu-l, a azvîrlit săgeata spre înălțime, zicînd: "Vino aici, Hristoase, pogoară-Te pe pămînt, jos, să-Ți pui corturile Tale, că iată gătesc asupra Ta război! Am destule puteri ca să stau împotriva Ta! Pogoară-Te și stai puțin aproape de mine, iar de nu, apoi voi surpa cerurile, voi stinge soarele și te voi prinde cu mîinile!"

Niște hule ca acestea zicînd împăratul, cu îndrăzneală și fără de rușine asupra lui Hristos Dumnezeu, s-a cutremurat pămîntul și frică mare a căzut peste toți, căci, mîniindu-se Dumnezeu în cer, pămîntul se clătina ca o frunză și se auzeau de sus din nori glasuri înfricoșate, fulgere și tunete și au murit de frică mulți oameni. Împăratul, cu Crisp eparhul, erau legați cu nevăzute legături și spînzurau în văzduh. Apoi, a strigat împăratul către mucenic, zicînd: "Haralambie, acestea le sufăr pentru păcatele mele. Cu dreptate primesc pedeapsa, dar zi tu un cuvînt către Dumnezeul tău, ca să mă izbăvesc din chinurile acestea și voi scrie numele Dumnezeului tău ca și pe al tău în toată cetatea, ca să se slăvească, pentru că sînt lovit cu mare furie de Hristos al tău".

Atunci a venit acolo fiica împăratului, anume Galini, și a zis către tatăl său: "Crede în Dumnezeu și te vei izbăvi din legăturile cele nevăzute cu care ești legat, pentru că Dumnezeu, care te-a legat, este veșnic și neatins". Apoi, căzînd fericita Galini înaintea mucenicului, a zis: "Mă rog ție, robul lui Dumnezeu, roagă-te lui Hristos Dumnezeu și dezleagă pe tatăl meu din legăturile nevăzute". Rugîndu-se sfîntul, a încetat înfricoșata mînie a lui Dumnezeu, iar împăratul și eparhul, liberîndu-se de pedeapsă, au zis: "Stăpîne al cerului și Ziditorule al pămîntului, Cel ce locuiești în cer, miluiește-ne, caută cu milostivire pe pămînt". Apoi s-a dus împăratul cu eparhul și cu toți boierii în palatele sale și au petrecut trei zile, neieșind de frica cea dumnezeiască și de groaznica certare ce li se întîmplase.

În acea vreme, fiicei împăratului i s-a făcut o vedenie, pe care a spus-o Sfîntului Haralambie: "Mi se părea că stau lîngă apă și am văzut îndată o livadă mare îngrădită, în care erau sădiți tot felul de copaci mirositori, iar în mijloc era o vie frumoasă și în vie un cedru înalt. De la rădăcina copacului ieșea un izvor, iar străjerul locului aceluia era înfricoșat și nu lăsa pe nimeni să intre acolo. Văzînd pe tatăl meu și pe Crisp eparhul, stînd aproape, străjerul a întins spre dînșii toiagul său cel de foc, gonindu-i de acolo. Însă eu, stînd cu frică, l-am rugat să-mi poruncească să rămîn acolo". Dar acela mi-a zis: "Vino aici și eu te voi duce pe umeri cu cinste". Pe cînd eram înăuntru, lîngă izvorul cel de sub cedru, am auzit un glas, zicîndu-mi: "Ție-ți este dat locul acesta și celor ce sînt asemenea ție". O vedenie ca aceasta văzînd, mă rog ție să-mi spui tîlcul ei.

Sfîntul Haralambie i-a răspuns: "Tîlcuirea visului tău este: apa cea mare este darul Sfîntului Duh, locul cel îngrădit este Raiul, via este locuința drepților, copacii cei mirositori sînt cetele sfinților îngeri, cedrul cel înalt este slava Crucii, izvorul cel

de la rădăcina cedrului înseamnă viața veșnică, care prin Sfînta Cruce se dăruiește neamului omenesc, iar Străjerul locului, Cel ce te-a luat pe umeri, este Hristos Domnul, Care pe cele 99 de oi lăsîndu-le, a mers în urma celei rătăcite și, găsind-o, a luat-o pe umerii Săi. Tatăl tău și eparhul vor fi izgoni din Raiul lui Dumnezeu, căci acei ce n-au mulțumit Domnului întîi și pe urmă vor fi nemulțumiți, pentru că se abat de la Dumnezeu prin diavoleștile amăgiri".

După acea înfricoșată pedepsire ce s-a făcut, trecînd 30 de zile, împăratul s-a răzvrătit iarăși și, lăsînd pe Dumnezeu, a Cărui mînă tare a cunoscut-o, s-a întors la idoli. Deci, chemînd pe mucenic i-a zis: "Haralambie, ascultă sfatul meu și te închină zeilor, ca să fii cinstit". Sfîntul a răspuns: "Nu se poate să fie aceasta, adică să poată a se răzvrăti robul lui Dumnezeu de cuvintele tiranului, căci cu adevărat cuvintele tale, o! împărate, sînt nesocotite și nebune". Mîniindu-se împăratul, i-a zis: "Cap nepriceput! zici că ale mele cuvinte sînt nepricepute și nebune?". Atunci a poruncit să pună la gura lui undița și să-l poarte de gît prin toată cetatea.

Fiica împăratului, apropiindu-se de tatăl său, a zis: "Ce faci? o! tată, de ce chinui pe dreptul acesta? Pentru ce te tu legi de cursele diavolești și, lăsînd cele bune, alegi cele rele? De ce voiești moartea și lepezi viața? Pentru ce te scoli cu mînie tiranică asupra robului lui Hristos? Ascultă, tată, glasul meu și precum te sîrguiești la rău, tot așa sîrguitor să fii spre bine: căci cel ce seamănă rele, rele va secera, iar cel ce seamănă întru buna credință, va secera cele bune. Adu-ți aminte de pedeapsa lui Dumnezeu ce a fost peste tine, cînd erai legat și spînzurat în văzduh, cu nevăzute legături. Pe Dumnezeu Cel adevărat L-ai mărturisit și, fiind dezlegat din legături, acum Îl lași? Mulți puternici, fiind pedepsiți, cunosc puterea Aceluia, dar scăpînd de pedeapsă, iarăși Îl uită".

Acestea auzindu-le, împăratul nu s-a îndreptat, ci, mai aspru făcîndu-se, i-a spus: "Jertfește zeilor, Galino!" Ea, întorcîndu-se către dînsul i-a răspuns: "Voi face ceea ce voiești, tată". Împăratul, bucurîndu-se, a zis: "Să se dezlege Haralambie, de vreme ce fiica mea jertfește zeilor". Fiind adus Haralambie, împăratul i-a zis: "Iată, s-a schimbat fiica mea, Galini, de la credința ta la a noastră și voiește să jertfească zeilor". Deci vino și tu, Haralambie, cu dînsa, în capiștea zeilor noștri și fă ceea ce noi dorim". Tăcînd Haralambie, împăratul socotea că se învoiește. Apoi fiica împăratului a mers în capiștea lui Dia și a lui Apolon și a zis slujitorilor: "Căindu-mă, am venit să rog pe zeii pe care i-am mîniat, crezînd în Hristos". Deci, strigară slujitorii: "Mare Dia, puternice Apolon, făcătorii cerului, domnii domnilor, căutați spre doamna Galini și miluiți-o pentru Sever împăratul".

Fericita Galini, intrînd în capiștea idolească, a chemat pe slujitori și le-a zis: "Pe care să-l surp mai întîi: pe Dia, pe Iraclie sau pe Apolon?". Zis-au slujitorii: "Nu, doamnă, nici unuia să nu-i gîndești rău nici să batjocorești pe mîntuitorii noștri, ca să nu se mînie și să clatine cerul și să răstoarne pămîntul". Atunci, fericita Galini, apucînd pe idolul Dia, i-a zis: "Dacă tu ești zeu, apoi cum n-ai înțeles că am venit să te răstorn?". Și zicînd aceasta, l-a surpat; iar el, căzînd la pămînt, s-a sfărîmat în trei

bucăți. Asemenea, apucînd și pe Apolon, i-a zis: "Și tu, satano, gîrbovitule bătrîn, să cazi la pămînt, făcîndu-te praf". Apoi a sfărîmat pe ceilalți zei, care erau acolo. Și-au alergat slujitorii la Sever, zicînd: "Stăpîne, împărate, a pierit nădejdea noastră, acum și soarele se va stinge și lumea va pieri, că au murit zeii". Împăratul a zis: "Ce sînt cuvintele acestea?" Răspuns-au slujitorii: "Galinia, fiica ta, a sfărîmat pe zei". Zis-a împăratul: "Mergeți și chemați în această noapte 50 de meșteri și înnoind idolii, să-i puneți în capiștea lor, apoi să ziceți că au înviat din morți, precum și Galileenii spun despre Hristos al lor, că a înviat din morți".

Slujitorii, cu sîrguință făcînd așa, au mers a doua zi la fiica împăratului, zicîndu-i: "Vino la capiște, stăpînă, să vezi pe zei înviați". Apoi a zis fericita Galinia: "Au înviat zeii? voi merge să-i văd". Intrînd în capiște, a văzut pe idoli din nou cioppliți și a zis: "Mare minune am văzut". Iar slujitorii ziseră: "Cu adevărat, mare minune; pentru că ieri, fiind necinstiți și batjocoriți, acum strălucesc cu mai mare cinste și slavă". Fericita Galinia a zis: "Pe zeii cei noi mai cu înlesnire îmi este a-i răsturna decît pe cei vechi". Deci, a zis către idolul Dia: "Ție îți zic Dia, cela ce ai înviat din morți, să te duci iarăși la cei morți". Aceasta zicînd-o, iarăși a sfărîmat pe idoli. Atunci, slujitorii, umplîndu-se de mînie, au spus iarăși împăratului despre sfărîmarea idolilor. Împăratul, punînd de față pe fiica sa, i-a zis: "De ce ai sfărîmat pe idoli?" Ea a răspuns: "De vreme ce voi sînteți amăgiți cu deșartă părere, îi numiți zei pe cînd ei sînt materie neînsuflețită". Împăratul a zis: "Jertfește idolilor, sămînță necurată, iar nu fiică a mea". Iar Galinia a răspuns, batjocorindu-l: "Acum am jertfit, precum am știut, iar de voiești și celorlalți zei ai tăi, voi face asemenea". Mîniindu-se împăratul, a lăsat pe fiica sa și, întorcîndu-se către mucenicul Haralambie cu iuțime, l-a dat la o femeie văduvă spre batjocură.

Intrînd sfîntul în casa văduvei, s-a lipit lîngă un stîlp, ce era lîngă casă și îndată stîlpul cel uscat a odrăslit și a crescut copac mare, acoperind cu ramurile sale toată casa văduvei. Văzînd femeia o minune ca aceea, s-a înfricoșat și a zis: "Ieși de la mine, omule, că nu sînt vrednică a primi pe un asemenea bărbat, pentru că socotesc că tu ești Hristos sau înger sau prooroc sau apostol. Pleacă de la mine, mă rogu ție, că nu sînt vrednică să intri sub acoperămîntul meu". Sfîntul i-a zis ei: "Îndrăznește fiică, pentru că ai aflat dar de la Dumnezeu. Crede în El, că mare este Domnul, milostiv și foarte lăudat".

A doua zi, văzînd vecinii copacul cel înalt și cu multă frunză care acoperea cu umbra sa casa văduvei, ziceau între dînșii: "Ce este această minune?". Unii ziceau: "Fiindcă a intrat acolo Haralambie, pentru aceea a odrăslit stîlpul și a crescut copac mare". Și, intrînd, găsiră pe sfînt șezînd și învățînd pe văduvă, grăind astfel către dînsa: "Fericită ești tu, femeie, că ai crezut în Hristos; fericită ești că se iartă păcatele tale, pentru că Dumnezeu primește pe cei ce se pocăiesc". Deci ziseră lui oamenii care veniseră: "Pentru ce nu ne spui nouă de ești Tu Hristos cu adevărat?" Răspuns-a Sfîntul Haralambie: "Iertați-mă, fiilor, sînt slugă a voastră, dar slujitor al lui Hristos și în numele Lui se fac acestea".

Atunci femeia, luînd îndrăzneală, a strigat cu glas mare: "Bucură-te, Haralambie, care totdeauna luminezi lumea cu lumina cea nestinsă. Bucură-te Haralambie, cel mare cu darul; bucură-te Haralambie, sfeşnicule cel prealuminos, pentru că mulţi prin învăţătura ta s-au apropiat de Hristos!" Acestea grăindu-le femeia, toţi au căzut la picioarele Sfîntului Haralambie, mărturisind pe Hristos, iar cu inimile crezînd Într-însul, au primit mîntuitorul Botez.

În altă zi, a poruncit împăratul ca să aducă pe mucenic la judecată şi, alergînd înainte, cei ce crezuseră în Hristos au spus împăratului minunea ce se făcuse, cum a odrăslit stîlpul cel uscat şi s-a făcut copac mare.

Mirîndu-se împăratul de aceea, Crisp, eparhul, i-a spus: "Stăpîne împărate, de nu vei porunci ca degrab să ucidă cu sabia pe vrăjitorul acela, toţi se vor amăgi de minunile făcute de dînsul şi, lăsînd pe zeii noştri şi pe noi, vor merge în urma lui". Atunci, împăratul a hotărît asupra sfîntului judecată de sabie, despre care auzind Sfîntul Haralambie, a cîntat cu bucurie psalmul lui David: *"Milă şi judecată voi cînta Ţie, Doamne; cînta-voi şi voi înţelege în cale fără prihană, cînd vei veni către mine"*; apoi a mai zis şi un alt psalm pînă în sfîrşit.

Ajungînd cu veselie la locul în care avea să-şi sfîrşească nevoinţa, a zis: "Mulţumesc, Ţie, Doamne Dumnezeule, că eşti milostiv şi îndurat. Tu ai ucis pe vrăjmaşi, ai sfărîmat iadul şi durerile morţii le-ai dezlegat. Pomeneşte-mă, Doamne Dumnezeul meu, întru împărăţia Ta". Astfel rugîndu-se el, s-au deschis cerurile şi S-a pogorît la dînsul Domnul cu mulţimea sfinţilor îngeri, pe un scaun de smarald cu foarte mare podoabă, şi a şezut pe dînsul Domnul, zicînd către mucenic: "Vino, Haralambie, prietenul Meu, cel ce ai răbdat multe pentru numele Meu. Cere de la Mine ce voieşti şi îţi voi da ţie".

Sfîntul Haralambie a spus: "Mare este taina aceasta, Doamne, că m-ai învrednicit a vedea înfricoşata Ta slavă. Doamne, de-Ţi place Ţie, mă rog să dai slavă numelui Tău, ca oriunde se vor pune moaştele mele şi se va cinsti pomenirea mea, să nu fie foamete în locul acela sau aer stricăcios, care să piardă rodurile. Ci să fie mai ales în locurile acelea pace şi sănătate trupească, mîntuire sufletească şi îndestulare de grîu şi vin, cum şi înmulţire de dobitoace, pentru trebuinţa oamenilor. Doamne, Tu ştii că oamenii sînt trup şi sînge, iartă-le lor păcatele şi le dă îmbelşugare din rodurile pămîntului, ca, cu îndestulare, pentru osteneala lor, să se sature şi să se îndulcească, preamărindu-Te pe Tine, Dumnezeul lor, Dătătorul tuturor bunătăţilor; iar roua ce se pogoară de la Tine, să le fie tămăduire. O! Doamne Dumnezeul meu, varsă peste tot darul tău şi îi izbăveşte de boala ciumei".

Astfel rugîndu-se sfîntul, Domnul i-a zis: "Fie după cererea ta, viteazul meu ostaş". Deci s-a dus Domnul cu îngerii Săi la cer şi i-a urmat sufletul Sfîntului Mucenic Haralambie. Atunci ostaşii, ducîndu-se la împărat, i-au spus despre slava mucenicului şi cum i s-a arătat Domnul şi că a murit fără tăiere de sabie şi au văzut sufletul lui suindu-se la ceruri. Atunci a căzut împăratul în mare mirare şi frică, iar

fericita Galinia, fiica lui, a cerut de la dînsul trupul mucenicului și, luîndu-l, l-a învelit în pînze curate și subțiri și l-a uns cu aromate și mir de mare preț și l-a pus în raclă de aur, slăvind pe Dumnezeu. Împăratul s-a temut să judece și să facă rău fiicei sale, pentru că vedea pe Dumnezeu care era cu dînsa. Deci a lăsat-o să viețuiască în dreapta credință creștinească, după voia ei.

Acestea toate s-au făcut în acel timp cînd era Sever în Antiohia, iar întru noi împărățind Domnul nostru Iisus Hristos. Acesta este nebiruitul Mare Mucenic Haralambie, arhiereul lui Dumnezeu, care mijlocește pentru toată lumea, care a pătimit în ziua a zecea a lunii februarie și totdeauna stă de-a dreapta scaunului lui Dumnezeu, rugîndu-se pentru noi Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava și împărăția, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

26. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU PROHOR, FĂCĂTORUL DE MINUNI DIN PECERSCA (10 FEBRUARIE) (DIN PATERICUL PECERSCĂI)

Dumnezeul cel milostiv și bogat în îndurări, de multe ori sloboade răutăți asupra neamului omenesc, ca astfel, pedepsindu-l, să-l aducă la cunoștința cea sănătoasă și să-l îndemne la lucruri bune; însă deși pedepsește și aduce asupra lui bătăi, cu toate acestea nu întîrzie a milui și nu zăbovește a tămădui de răni, precum

este cu cuviință a se vedea din viața acestui Cuvios Prohor, care se mărturisește astfel: În zilele domniei lui Sviatopolc Iziaslavici multă prigonire s-a făcut oamenilor în Kiev, de către voievod, căci dărîma casele celor puternici, fără de pricini și jefuia averi multe. Pentru aceasta, Dumnezeu a lăsat pe păgîni să aibă putere asupra lui și s-au făcut războaie multe în stăpînirea lui de către polovți. Pe lîngă acestea era și între ei război, încît era atunci foamete și mare lipsă în pămîntul Rusiei.

În acele zile, a mers acest fericit Prohor de la Smolensk la mănăstirea Pecersca, la egumenul Ioan și de la dînsul a luat sfîntul și îngerescul chip al monahilor. Apoi a început a se nevoi în fapte bune și s-a dedat la înfrînare mare, încît și de pîinea cea obișnuită s-a lipsit. Adunînd el lobodă mare, verde, și frămîntînd-o cu mîinile sale își făcea pîine și cu aceea se hrănea. Dar și aceasta o pregătea mai înainte în vreme de vară pentru tot anul și, venind altă vară, făcea la fel pentru anul viitor, încît nu-i trebuia obișnuita pîine în toate zilele vieții sale. Pentru aceea era numit lobodnic, căci, afară de prescurile din biserică nu mînca niciodată în chilie, nici poame, fără numai lobodă, precum nici altceva nu bea, afară de apă.

Văzînd Dumnezeu răbdarea sfîntului și atîta înfrînare, i-a prefăcut în dulceață amărăciunea de pîine făcută din lobodă, încît i se aduse bucurie în loc de mîhnire, pentru că nu se mîhnea acest fericit niciodată, ci, totdeauna bucurîndu-se, slujea lui Dumnezeu și nici se înfricoșa vreodată în ispite. Viețuia ca o pasăre și afară de lobodă n-avea nimic, încît nu putea să se laude ca bogatul, zicînd: "*Suflete, ai multe bunătăți pregătite spre mulți ani, odihnește-te, mănîncă, bea și te veselește*". Ci, avînd acele verdețuri mai înainte pregătite pentru tot anul, se smerea pe sine, zicînd: "Prohore, în această noapte au să-ți ceară sufletul de la tine, iar cele ce ai, cui vor fi?" Acest fericit a împlinit cu fapta cuvîntul Domnului ce zice: "*Căutați la păsările cerului, că nu seamănă, nici seceră, nici adună în jitnițe, ci Tatăl vostru ceresc le hrănește pe ele*". Sfîntul, rîvnind păsărilor, ușor își făcea calea pe care creștea loboda. De acolo, pe umerile sale, ca pe aripi o aducea în mănăstire și astfel, din pămînt nearat, îi venea hrană nesemănată, ca și păsărilor.

Astfel nevoindu-se sfîntul, s-a întîmplat în pămîntul Rusiei pe lîngă desele războaie și o foamete mare, încît toți se îngrozeau de moarte. Dar Dumnezeu, vrînd să preamărească pe plăcutul Său și să miluiască pe popoarele Sale, a înmulțit atunci loboda mai mult decît în alte veri. De aceea, fericitul Prohor își impunea osteneală mai mare, aducînd neîncetat verdețuri de acelea pe care, frecîndu-le cu mîinile sale și făcînd pîine, o împărțea la cei ce nu aveau și piereau de foame. Apoi, văzînd unii că adună loboda, începură și ei a aduna asemenea, ca să se hrănească în vreme de foamete, dar nu puteau să o mănînce din cauza amărăciunii. Atunci toți năzuiau la sfînt; iar el le împărțea tuturor pîinea aceea, să arate tuturor cît e de dulce pîinea din lobodă, ca și cum era amestecată cu miere, încît nu mai pofteau pîine de grîu, pe cît pofteau pe aceasta din buruiană, ce se făcea din mîinile fericitului Prohor. Dar și aceasta este minune, căci pîinea aceea, dîndu-se numai cu binecuvîntare de fericitul, se arăta mai luminoasă și curată, apoi era dulce la mîncare. Iar de lua de cineva în taină, se făcea neagră ca țărîna și amară ca pelinul. Dacă cineva din frați lua în taină

de la fericitul vreo pîine, fără binecuvîntare, și voia să o mănînce, atunci se afla în mîinile lui ca țărîna, iar în gură amară peste măsură, și nu putea să o mănînce și aceasta se făcea de multe ori. Acela se rușina să spună greșeala sa sfîntului și cu binecuvîntare să ceară pîine de la dînsul, dar fiind foarte flămînd și neputînd suferi nevoia cea firească și văzîndu-și moartea înaintea ochilor săi, a mers la egumenul Ioan și i-a spus ceea ce a făcut, cerîndu-și iertare.

Egumenul, necrezînd cele zise, a poruncit altui frate să ia o pîine de la sfîntul, în taină, ca să cunoască de este astfel și fiind adusă pîinea s-a aflat asemenea precum i-a spus fratele cel dintîi, căci nu putea nimeni s-o guste de amărăciune. Această pîine fiind încă în mîinile lor, a trimis iarăși egumenul la sfînt să ceară o pîine, care să fie dată cu binecuvîntarea lui, apoi ieșind, zicea: să luați de la dînsul și o altă pîine în taină. Deci, aducîndu-le pîinea cea luată în taină, s-a schimbat înaintea lor și era neagră și amară ca pelinul, ca și cea dintîi, iar pîinea cea luată din mîinile lui, s-a arătat frumoasă și dulce ca mierea. Făcîndu-se astfel această minune, s-a preamărit fericitul Prohor pretutindeni și, hrănind pe mulți flămînzi, a fost la mulți de folos.

După aceasta, Sviatopolc Iziaslavici, domnul Kievului, a început război cu David Igorovici, domnul Vladimirului, pentru orbirea lui Vasile Rostislavici, domnul de la Treboclit, pe care Sviatopolc a poruncit să-l orbească, fiind amăgit de David Igorovici. Asemenea și cu Volodar Rostislavici, fratele lui Vasilc, domnul de la Premișli și cu Vasilc, pentru stăpînirea tatălui său Iziaslav, pe care o țineau Rostislavicii și acum se întorcea de la război Sviatopolc în Kiev, gonindu-l pe David la leși și punînd în cetatea lui Vladimir pe fiul său, Metislav. Pe Volodar și pe Vasilc, nebiruindu-i, a trimis pe un alt fiu al său, Iaroslav, cu ungurii, asupra lor.

Pe vremea aceea, fiind mare neorînduială, jefuire și fărădelege nu lăsa să vie la Kiev negutători din Galic și pe Mișli. Apoi nici nu era sare în tot pămîntul Rusiei și puteai vedea atunci pe oameni în mare mîhnire. Fericitul Prohor, văzînd acea lipsă, a adunat în chilia sa mulțime de cenușă de prin toate chiliile și, rugîndu-se Domnului, a început a împărți cenușa aceea la toți, și se prefăcea în sare curată, cu rugăciunile sfîntului. Cu cît o împărțea, cu atît mai mult se înmulțea, încît nu numai mănăstirea era îndestulată, ci și oamenii mireni, mergînd la dînsul, luau din destul spre trebuința casei lor. Însă sfîntul nu lua nimic, ci la toți împărțea în dar cît trebuia cuiva și rămînea tîrgul deșert, iar mănăstirea plină de cei ce mergeau să ia sare. Atunci a ridicat vrăjmașul o mare zavistie între cei ce vindeau sare în tîrg, că nu cîștigaseră nimic, căci socoteau ca în acele zile să cîștige bogăție pe sare și acum le era pagubă mare, deoarece sarea ce mai înainte o vindeau scump, acum nici ieftin nu o cumpăra nimeni. Sculîndu-se toți vînzătorii de sare, au mers la voievodul Sviatopolc și asupra fericitului cleveteau, zicînd: "Prohor, monahul, a luat de la noi multă bogăție, că a adus pe toți la el după sare, iar noi, dîndu-ți dăjdii, nu putem să ne vindem sarea noastră și suferim din pricina lui".

Voievodul, auzind aceasta, se gîndea în sine ca și gîlceava ce era între dînșii să o aline, și el să cîștige bogăție. Deci, s-a sfătuit cu sfetnicii săi, că prețul sării fiind

mare și luînd sare de la Prohor, să fie vîndută numai de ai săi. Astfel a făgăduit clevetitorilor: "Pentru voi, voi jertfi pe monah". Dar ascundea în sine gîndul său, vrînd ca nimic să nu facă lor spre plăcere, ci, mai ales prin zavistia sa, mai multă împiedicare să le facă, pentru că zavistia nu știe să cinstească folosul altuia. Îndată a trimis Sviatopolc să ia toată sarea de la Prohor și, aducînd-o, a mers el însuși să o vadă și cu acei pîrîți care clevetiseră pe fericitul. Dar văzură toți că era cenușă înaintea lor. De aceea a zis voievodul unora să guste și tot cenușă era în gură. Atunci se mirară mult de schimbarea aceea și nu se pricepeau. Apoi, mai cu încredințare vrînd să știe ce are să fie mai pe urmă din o vedenie ca aceea, voievodul a poruncit să păzească pînă în a treia zi. Mulțimea poporului, după obicei, mergea la fericitul ca să-și ia sare. Înștiințîndu-se de jefuirea ei, toți se întorceau deșerți blestemînd pe acela care făcuse aceasta. Fericitul le zicea lor: "Cînd se va arunca de către voievod afară, atunci voi adunați-o". Voievodul, ținînd-o trei zile și neaflînd nimic, a poruncit ca noaptea să o arunce afară. Cenușa aruncată îndată s-a prefăcut în sare; înștiințîndu-se cetățenii, se adunau, luînd sare cu bucurie.

Făcîndu-se această minune, s-a spăimîntat voievodul care făcuse aceea. Neputînd să ascundă lucrul, căci se făcuse înaintea întregii cetăți, a început a cerceta ce este acest lucru. Atunci îi spuseră lui toate cele făcute de fericitul Prohor, și nu numai despre sarea aceea care era din cenușă, ci și de pîinile cele din lobodă cu care a hrănit o mulțime de popor și cum erau dulci pîinile, cînd le lua cineva din mîna lui cu binecuvîntări, și cum erau amare, cînd cineva le lua în taină. Acestea auzindu-le Sviatopolc, s-a rușinat de fapta sa și, mergînd la mănăstirea Pecersca, s-a împăcat cu egumenul Ioan. Căci mai înainte avea vrajbă împotriva lui, pentru mustrarea de nesațul bogăției și pentru chinuirea poporului. Pentru aceea îl și surghiunise în Turov, însă, temîndu-se de răsculare, degrabă l-a întors cu cinste în mănăstirea Pecersca.

Pentru aceste minuni, a început de atunci a avea mare evlavie Sviatopolc către Preasfînta Născătoare de Dumnezeu și către Cuvioșii Părinți Antonie și Teodosie ai Pecerscăi; iar pe fericitul Prohor îl cinstea și îl fericea, știind că este adevărat rob al lui Dumnezeu, înaintea căruia a dat lui Dumnezeu cuvînt, ca de acum să nu mai facă silire nimănui. Dar încă și acest cuvînt l-a întărit către fericitul, zicînd: "de mă voi duce, după voia lui Dumnezeu, mai înainte de tine din lumea aceasta, tu să mă pui cu mîinile tale în mormînt, ca astfel nerăutatea ta să se arate spre mine. Iar de vei muri tu înaintea mea, eu, luîndu-te pe umerii mei, în peșteră te voi duce, ca pentru aceea să-mi dea Dumnezeu iertare de greșala cea mare făcută către tine".

Astfel fiind întărit cuvîntul, fericitul Prohor a viețuit ani destui, cu dumnezeiască plăcere, prin viață neprihănită și aspră. După aceasta s-a îmbolnăvit, iar voievodul Sviatopolc a ieșit la război împotriva polovților. Atunci, fericitul a trimis la dînsul, zicîndu-i: "Acum s-a apropiat ceasul ieșirii mele din trup; deci, de vei voi să-mi împlinești făgăduința și să-ți iei de la Dumnezeu iertare de păcate, vino să ne dăm iertăciune și cu mîinile tale să mă pui în mormînt, căci iată, aștept venirea ta. Iar de vei zăbovi și fără de tine mă voi duce, apoi eu pricină nu am și războiul nu se va isprăvi, venind la mine".

Auzind acestea, Sviatopolc, îndată lăsînd oastea, a mers degrab la Prohor cel bolnav. Cuviosul mult a învăţat pe voievod despre milostenie, despre judecata ce va să vie şi despre veşnica viaţă. Apoi i-a dat iertare şi binecuvîntare şi a sărutat pe toţi cei ce erau cu voievodul. După aceea, ridicîndu-şi mîinile în sus, şi-a dat duhul în mîinile lui Dumnezeu. Voievodul, luînd cu monahii trupul cuviosului, l-au dus în peşteră şi l-au pus în mormînt, cu mîinile lor. După îngroparea sfîntului, s-au dus la război şi, cu multă biruinţă asupra păgînilor agareni, a prădat toate părţile Polovţiei şi i-a adus în pămîntul său. Această biruinţă a fost dăruită de Dumnezeu pămîntului Rusiei, după proorocirea Cuviosului Prohor, care se ruga.

De atunci, voievodul Sviatopolc, cînd mergea la război sau la vînat, totdeauna se ducea la mănăstirea Pecersca pentru binecuvîntare şi, cu multă osîrdie şi mulţumire se închina în biserica cea de Dumnezeu zidită, înaintea icoanei făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi înaintea mormîntului Cuvioşilor Antonie şi Prohor şi al tuturor celorlalţi cuvioşi, apoi mergea în calea sa. Astfel, bine rînduia domnia lui, după multe cercetări de la Dumnezeu, însă miluită prin Cuviosul Prohor, precum singur iubitorul de Hristos domn, Sviatopolc Iziaslavici, era martor, spunînd la toţi minunile şi semnele acestui plăcut al lui Dumnezeu.

Cu ale lui sfinte rugăciuni facă-se şi acum, ca şi poporul creştinesc în războaiele cele de-a pururea să nu se lipsească de hrană, iar mai vîrtos, de hrana ce trebuie în viaţa veşnică, ca să ne săturăm cînd se va arăta slava lui Dumnezeu. Cu această hrană să ne îndulcim împreună cu Cuviosul Prohor, nu prin mîncarea de verdeţuri, de lobodă şi de cenuşă; ci prin vederea dumnezeieştii firi celei înflorite mai înainte de veci şi omeneştii a firi luată de pe pămînt, care este întru Hristos Dumnezeu şi omul, Căruia I se cuvine toată slava, cu Cel fără de început al Lui Părinte şi cu Prea Sfîntul, Bunul şi de viaţă Făcătorul Său Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

27. VIAŢA ŞI PĂTIMIREA SFÎNTULUI SFINŢIT MUCENIC VLASIE, EPISCOPUL SEVASTIEI, ŞI A CELOR CE AU PĂTIMIT ÎMPREUNĂ CU DÎNSUL
(11 FEBRUARIE)
(DUPĂ METAFRAST)

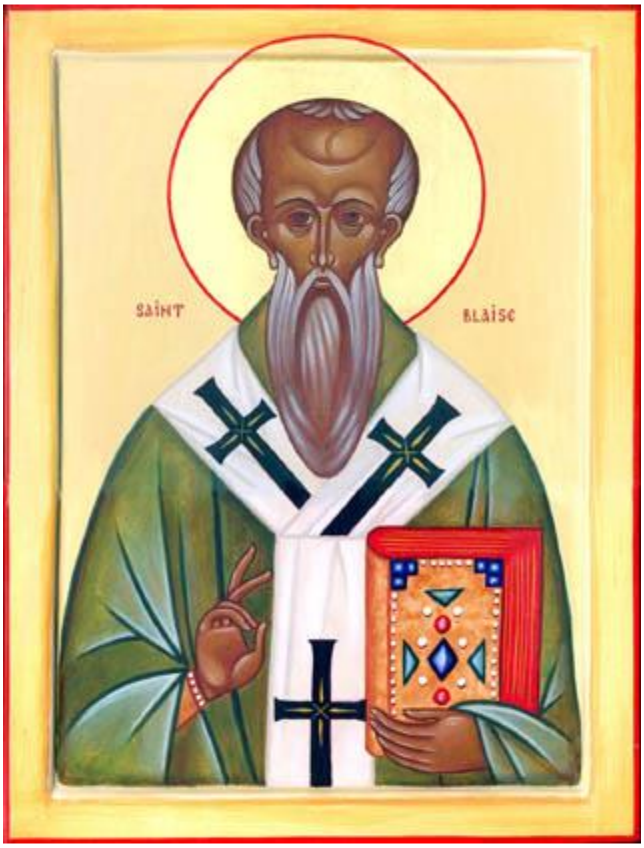

În vremurile cele mai dinainte în care se cinstea de păgîni slujirea idolească și mulți oameni se închinau zidirii și lucrului mîinilor lor, atunci a odrăslit și credința multor sfinți, între care și dreapta credință a Sfîntului sfințitului Mucenic Vlasie. Acest sfînt a petrecut toți anii vieții sale cu blîndă și dreaptă viață, cu dumnezeiască plăcere, fără de prihană, depărtîndu-se de tot lucrul rău. Cetățenii din Sevastia Capadociei, văzînd cinstita lui viață, unii din oamenii cei binecredincioși s-au sîrguit să-l pună episcop și păștea bine turma lui Hristos, în acele vremuri în care erau dese prigoniri asupra Bisericii lui Hristos și mulți, intrînd în nevoințele pătimirii, se încununau cu cununa mucenicească.

Atunci și Sfîntul și marele mucenic Evstratie, cel dintîi între cei cinci tovarăși ai săi, viețuind în împărăția lui Diocețian, s-a nevoit pînă la sînge pentru cinstirea lui Hristos. Șezînd el în temniță, l-a cercetat noaptea acest Sfînt Vlasie, dînd aur mult străjerilor temniței și a fericit pe mucenicul lui Hristos care pătimea cu bărbăție. Apoi a luat de la dînsul diata cea încredințată lui, pe care Sfîntul Evstratie a scris-o mai înainte de sfîrșitul său, rînduind cele pentru trupul său și pentru averi, așa cum se scrie în pătimirea lui.

Sfîntul Vlasie se ascundea de mînia tiranilor, precum făceau pe atunci mulți sfinți, nelăsîndu-se torturat fără voia lui Dumnezeu. În cetate erau puțini creștini iar cei mai mulți fugeau în pustie, în munți și în peșteri de frica chinurilor, pe care unii, neputînd să le rabde, cîtăva vreme s-au închinat idolilor.

Sfîntul Vlasie, pe vremea împărăției lui Dioclețian, cît și a lui Liciniu, pătimind atît, se ascundea și el de cumplita prigonire într-un munte pustiu ce se numea Argheos, avînd acolo o peșteră pentru nevoința sa. Acolo, avînd viață liniștită și pustnicească, înălța neîncetate rugăciuni către Dumnezeu, iar fiarele cele sălbatice veneau și se binecuvîntau de la dînsul. Dar, de se întîmpla să vină la sfînt unele fiare în acel ceas în care se îndeletnicea cu rugăciunea către Dumnezeu, ca și cum ele ar fi fost înțelegătoare, netăindu-i gîndirea cea dumnezeiască, stăteau înaintea peșterii, așteptînd ieșirea aceluia după sfîrșitul rugăciunilor; și nu se duceau pînă ce sfîntul nu punea mîinile peste ele, binecuvîntîndu-le. Iar de se îmbolnăvea vreuna din ele, venind la sfînt, erau tămăduită prin punerea mîinilor sale cele sfinte.

În acele zile, ighemonul Agricola a poruncit vînătorilor săi să vîneze o mulțime de fiare mîncătoare de tot felul. Aceasta o făcea spre mai cumplita moarte a ucenicilor lui Hristos, pe care în multe feluri se sîrguia să-i piardă, pe unii ucigîndu-i cu sabia, pe alții arzîndu-i în foc și în apă înecîndu-i, iar pe alții dîndu-i fiarelor.

Ducîndu-se vînătorii la vînat și înconjurînd munții și pustiile, au mers și la muntele ce se numea Argheos, în care se tăinuia Sfîntul episcop Vlasie. Apropiindu-se de peșteră și văzînd înaintea ei mulțime de fiare jucîndu-se, au zis între ei: "Să mergem să vedem ce este acolo". Și mergînd, au găsit pe Sfîntul Vlasie nevoindu-se în peșteră ca într-o cămară și făcînd rugăciuni către Dumnezeu. Nezicîndu-i nimic, îndată s-au întors și au spus ighemonului Agricola cele ce au văzut, iar ighemonul a poruncit să meargă cu mulți ostași să prindă pe creștinii care se vor afla ascunși acolo și să-i aducă la el.

Mergînd ostașii trimiși în muntele acela și ajungînd la peșteră, găsiră pe Sfîntul Vlasie îndeletnicindu-se singur în rugăciune și în doxologia lui Dumnezeu. Apoi i-au zis: "Ieși de aici și mergi cu noi în cetate, că te cheamă ighemonul". Sfîntul, bucurîndu-se, le-a zis: "Bine, fiii mei, să mergem împreună, căci și-a adus aminte de mine Domnul, fiindcă S-a arătat mie de trei ori în noaptea aceasta, zicîndu-mi: "Scoală-te și adu-Mi jertfă, după obiceiul preoției tale. Deci acum, fiii mei, bine ați venit, Domnul meu Iisus Hristos să fie cu voi!"

Mergînd ei în cale, elinii se întorceau la Dumnezeu pentru blîndețile și învățătura sfîntului și pentru facerile sale de minuni. Căci, prin sfintele sale rugăciuni, se dădea de la Domnul tămăduiri bolnavilor, nu numai oamenilor, dar și dobitoacelor; și cîți neputincioși se aduceau înaintea Sfîntului Vlasie, pe aceia, punîndu-și mîinile sale și făcînd rugăciuni, îi tămăduia și le dădea drumul sănătoși.

O femeie avea un fiu căruia, mîncînd pește, i-a rămas un os în gît și acela nu mai putea să grăiască nicidecum și acum era aproape de moarte. Luîndu-l maică-sa, l-a dus la picioarele sfîntului și, plîngînd, striga: "Miluiește pe fiul meu, robule al Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, că îmi este singur născut". Apoi a spus sfîntului ce s-a întîmplat fiului ei. Arhiereul lui Dumnezeu Vlasie, punîndu-și mîna în gîtul copilașului s-a rugat lui Dumnezeu, zicînd: "Cel ce ajuți tuturor celor ce Te cheamă

cu adevărat, o! Mîntuitorule, ascultă rugăciunea mea și ia osul cel înfipt în gîtul copilului acestuia, cu nevăzută puterea Ta. Și de acum, chiar între oameni și dobitoace de s-ar întîmpla ceva de acest fel și va pomeni cineva numele meu, zicînd: Dumnezeule, pentru rugăciunile robului tău Vlasie, ajută-mi, aceluia, Tu, Doamne, grăbește spre ajutor și dă-i tămăduire întru slava și cinstea sfîntului Tău nume". Acestea grăindu-le, îndată a făcut sănătos pe copil și l-a dat maicii sale, care lăuda pe Dumnezeu, și s-a preamărit numele Sfîntului Vlasie, nu numai în Sevastia ci și în Nicopole.

Încă fiind el pe drum și apropiindu-se de Sevastia, s-a întîmplat un lucru ca acesta: o văduvă oarecare, săracă, nu avea mai mult decît un purceluș și, alergînd un lup, l-a apucat pe el și plîngea femeia foarte mult. Văzînd pe sfînt mergînd, a alergat la dînsul și cu lacrimi se jeluia contra lupului. Sfîntul, zîmbind, a zis către dînsa: "Nu te mîhni, o! femeie, nici nu plînge, că ți se va da ție purcelul tău viu și nevătămat". Acestea zicîndu-le, mergea în calea sa și iată lupul a alergat spre săraca văduvă, ducîndu-i purcelul în gură și i-a dat drumul viu înaintea sa, întreg și nevătămat. Apoi lupul a fugit în pustie, iar văduva și-a luat purcelul bucurîndu-se și lăudînd pe Dumnezeu.

Intrînd Sfîntul Vlasie în cetatea Sevastiei și Agricola și ighemonul înștiințîndu-se îndată despre el, a poruncit să-l arunce în temniță. A doua zi, șezînd la judecată, a adus înaintea sa pe arhiereul lui Dumnezeu, pe care, văzîndu-l, a început mai întîi cu cuvinte amăgitoare a grăi către dînsul: "Bucură-te, Vlasie, prieten al zeilor noștri și al nostru iubit". Sfîntul i-a răspuns: "Bucură-te și tu, puternice ighemoane, dar să nu numești dumnezei pe diavolii care se vor da focului veșnic împreună cu cinstitorii lor". Mîniindu-se ighemonul, a poruncit să fie bătut cu bețe groase multă vreme și sfîntul a zis ighemonului: "O, nebune și înșelătorule de suflete omenești! Oare socotești că mă vei întoarce prin chinurile tale de la dumnezeiasca mărturisire? Nu vei putea, că am pe Iisus Hristos, Cel ce mă întărește, de acum fă ce voiești".

Ighemonul, văzînd credința cea neschimbată a sfîntului, a poruncit ca iarăși să-l ducă în temniță. Atunci, văduva cea săracă, auzind de viteaza pătimire pentru Hristos a Sfîntului Vlasie și fiind nemișcată în sfînta credință, a înjunghiat purcelul pe care l-a scos întreg din gura lupului, a fiert capul și picioarele, le-a pus în blid, după aceea, luînd semințe și roduri pămîntești cîte putea să aibă în sărăcia ei și punîndu-le în coșniță, apoi aprinzînd lumînare, le-a dus sfîntului în temniță și căzînd la picioarele lui, se rugă să primească bucatele acelea și să mănînce. Sfîntul, lăudînd pe Dumnezeu, a gustat din mîncarea cea adusă și, binecuvîntînd-o, i-a poruncit, zicînd: "O! femeie în acest chip să săvîrșești pomenirea mea, în toți anii, că nu va lipsi în casa ta nimic din cele trebuitoare. Și altcineva de se va asemăna ție și de va săvîrși pomenirea mea, acela se va umple de darurile lui Dumnezeu și binecuvîntat va fi în toate zilele vieții sale".

Acea fericită văduvă, luînd poruncă de la sfînt, s-a dus la casa ei slăvind pe Dumnezeu, și s-a împlinit cu dînsa Scriptura care zice: "În toată lumea se va spune ce a făcut ea, întru pomenirea ei". Tiranul, șezînd a doua oară la judecată, a adus pe sfînt și i-a zis lui: "Vlasie, jertfești zeilor ca să fii viu, sau voiești să pieri rău?" Răspuns-a sfîntul: "Zeii care n-au făcut cerul și pămîntul să piară, iar moartea cu care tu mă îngrozești, aceea îmi mijlocește mie viața veșnică". Ighemonul, văzîndu-l nemișcat în credință, a poruncit să fie spînzurat pe un lemn, și strujit tare cu unelte de fier. Fiind strujit mult, mucenicul a zis către ighemon: "O! păgînule și necuratule! oare cu bătăile vrei să mă înfricoșezi pe mine, cel ce am în ajutor pe Iisus Hristos? Nu mă tem de chinurile tale cele văzute, căci privesc la bunătățile ce vor să fie și care sînt făgăduite celor ce iubesc pe Dumnezeu". După aceasta a poruncit tiranul ca să-l dea jos de pe lemn și să-l ducă iarăși în temniță.

Fiind dus Sfîntul Vlasie la închisoare, îl urmau niște drept credincioase și temătoare de Dumnezeu femei, șapte la număr, care, adunînd de pe pămînt sîngele ce pica din trupul lui, se ungeau cu dînsul. Văzînd aceasta, slujitorii ce duceau pe sfînt, le-au prins și le-au dus la ighemon, zicîndu-i: "Și acestea sînt creștine".

Ighemonul a zis către dînsele: "Plecați-vă și aduceți zeilor jertfă, ca să primiți de la mine mare cinste!" Cinstitele și sfintele femei i-au zis: "De voiești, o! ighemoane! ca să ne închinăm cu jertfe zeilor tăi, mai întîi se cade nouă să ne curățim, deci să mergem la iezerul cel de aproape și să ne spălăm într-însul, după obicei, fețele noastre și tot trupul. Apoi să poruncești să ne aducă pe zeii tăi acolo și îndată după spălare să ne închinăm lor, pe malul iezerului".

Ighemonul, umplîndu-se de bucurie, a poruncit să aducă pe zeii săi, pe care băgîndu-i în saci, i-au pecetluit cu plumb și i-au dat sfintelor femei, punînd lîngă dînsele ostași, ca să le ducă pe ele la iezer, cu zeii, și de acolo să le aducă la dînsul cu cinste. Ele, luînd pe spatele lor sacii cu idolii pecetluiți, i-au dus la iezer și, sosind la mal, unde știau că apa este mai adîncă, au rugat pe ostași să se depărteze de dînsele, pentru rușinea goliciunii trupești, și să aștepte puțin pînă ce se vor spăla. Depărtîndu-se ostașii, au aruncat fiecare în adîncul apei pe idolul pe care îl ducea și s-au afundat necurații zei ca plumbul.

Văzînd aceasta, ostașii le-au prins și, ducîndu-le la ighemon, i-au spus despre înecarea zeilor. Ighemonul și-a schimbat fața de mînie și a răcnit ca un leu la ostași, zicînd către dînșii: "O! răi slujitori, pentru ce n-ați ținut pe zei, ca să nu-i arunce în adîncul iezerului?" Apoi ostașii, răspunzînd, au zis: "O! luminate, ți-au grăit cu înșelăciune femeile acestea și au înecat pe zeii tăi, iar noi, neștiind înșelăciunea lor, nu i-am ținut". Deci au zis și sfintele femei către ighemon: "Dumnezeul cel adevărat nu pătimește de înșelăciunea omenească, iar zeii tăi, fiind pietre nesimțitoare și lemne, aur și argint, cu înșelăciune luați de noi și înecați, nu s-au izbăvit pe ei din mîinile noastre, nici au scăpat de înecare, apoi cum pot pe alții să izbăvească de primejdii, să-i mîntuiască?".

Mîniindu-se ighemonul, a poruncit să ardă un cuptor, să topească plumb și să aducă piepteni de fier și șapte scînduri de aramă, făcute în chip de haine, arse în foc. Toate acestea erau puse de-o parte, iar de alta, au pus de față haine noi, luminate și felurite podoabe femeiești. Apoi a zis către sfintele femei: "Alegeți-vă una din două: sau să vă închinați zeilor și să le aduceți jertfe și veți păzi sufletele voastre, umblînd în aceste haine luminoase și de mult preț, sau, de nu veți voi să faceți aceasta, apoi veți primi chinurile acestea pregătite asupra voastră".

O sfîntă femeie din acelea, avînd doi copii, a apucat o haină luminoasă și a aruncat-o în cuptor și a ars. Iar copiii au zis către maica lor: "Maica noastră, să nu ne lași pe pămîntul acesta să pierim ci, precum ne-ai hrănit cu dulcele tău lapte, așa și cu împărăția cerească să ne hrănești pe noi". După aceasta, ighemonul a poruncit să le spînzure și să strujească cu piepteni de fier trupurile lor, iar ostașii au văzut curgînd din rănile lor lapte, în loc de sînge, căci erau și trupurile lor albe ca zăpada. Îngerii Domnului, pogorîndu-se din cer, le întăreau și le mîngîiau în chinurile lor, zicîndu-le: "Nu vă temeți, ci vă nevoiți ca niște buni lucrători, care, făcînd secerișul și isprăvind lucrul, se binecuvîntează de stăpîn. Apoi, luînd plată, se duc bucurîndu-se la casa lor. Tot astfel, nevoiți-vă și voi, ca de la Mîntuitorul nostru Iisus Hristos să luați viața veșnică și neîncetată".

Ighemonul a poruncit apoi să înceteze torturile și să le arunce în cuptorul cel înfocat; dar, cînd le-au aruncat, focul s-a stins îndată și au ieșit nevătămate din cuptor. Atunci a zis către dînsele ighemonul: "Lepădați de la voi farmecele voastre, apropiați-vă de zei și jertfiți-le lor". Sfintele femei i-au răspuns într-un glas: "O! fiule al diavolului, nu vom lăsa pe Domnul nostru Iisus Hristos, nici ne vom închina pietrei și lemnului, idolilor celor asemenea ție, surzi și nesimțitori; de acum fă ceea ce voiești, că noi sîntem chemate în împărăția cerurilor".

Atunci ighemonul a poruncit să le taie capetele cu sabia și, fiind duse sfintele femei la locul sfîrșirii lor, au rugat pe ostași, zicînd: "Așteptați puțin pînă ce ne vom ruga lui Dumnezeu". Și, plecîndu-și genunchii lor la pămînt, au zis: "Slavă Ție, Dumnezeul nostru, Cel mare și proslăvit! Slavă Ție, Hristoase, Cel ce împărățești în veci, că ne-ai chemat la calea bunătății Tale, căci cine este mai mare ca Tine, Dumnezeul nostru, Cel ce ne-ai făcut a ne depărta de întuneric și a veni la adevărata și dulcea Ta lumină. Ne rugăm Ție, Doamne, să ne numeri cu sfînta și întîia muceniță a Ta, Tecla, primind pentru noi rugăciunea prea sfințitului părintelui și păstorului nostru Vlasie, care ne-a povățuit pe noi la calea cea adevărată".

Astfel rugîndu-se și de la pămînt sculîndu-se, și-au ridicat mîinile și ochii spre cer înălțîndu-și, cu inimă și cu suflet curat, au zis către Dumnezeu: "Slavă Ție, Dumnezeul nostru, că ne-ai învrednicit pe noi a sta în locul acesta, ca oile la înjunghiere, pentru numele Tău cel sfînt, căci voim ca îndată să ne jertfim Ție. Primește și sufletele noastre în jertfelnicul Tău cel ceresc". Iar cei doi copii, apropiindu-se de maica lor, au zis către dînsa: "Maică, cununile voastre sînt gata în cer la Domnul, iar pe noi lasă-ne viteazului și răbdătorului de chinuri, prea sfințitul

episcop Vlasie". Apoi apropiindu-se speculatorul, a tăiat cinstitele capete ale celor șapte femei și așa s-au sfîrșit.

După aceasta, ighemonul a scos pe Sfîntul Vlasie din temniță și i-a zis: "Vei aduce acum jertfă zeilor, sau nu?" Răspuns-a sfîntul: "Ticălosule și orbule, nu vezi adevărata lumină. Căci, care om, cunoscînd pe Dumnezeul cel viu, va aduce jertfe sau se va închina idolilor celor neînsuflețiți? Iar tu, întunecatule și necuratule să știi că ai lăsat pe Dumnezeul cel viu și te închini pietrei celei nesimțitoare, dar eu nu mă tem de îngrozirile tale. Precum voiești, chinuiește-mă; iată pentru Hristos al meu îmi dau ție trupul meu, iar Dumnezeu are putere peste trupul meu". Zis-a ighemonul către sfînt: "De te voi arunca în iezer, îți va ajuta ție Hristos al tău, Căruia I te închini?". Grăit-a sfîntul: "Orbule și neînțelegătorule, tu pe cele neînțelegătoare cinstindu-le, ți se pare că ești mîntuit, dar eu, cinstind pe Hristos, nu voi arăta ție în apă puterea Sa". Atunci ighemonul a poruncit să-l ducă și să-l arunce în adîncul iezerului.

Sfîntul, alergînd înainte, a însemnat apa cu semnul Crucii și a mers pe apă ca pe uscat. Apoi, ducîndu-se în mijlocul iezerului, a șezut pe apă ca pe pămînt, iar către ostașii și slujitorii tiranului care stăteau pe mal, a zis: "De aveți zei, arătați puterea lor și mergeți și voi pe apă". Și îndată 68 de bărbați, chemînd pe zeii lor pe nume, s-au aruncat în iezer, vrînd să umble pe apă și au pierit. Îngerul Domnului, pogorîndu-se din cer la sfînt, i-a zis: "Arhiereule cel plin de darul lui Dumnezeu, primește cununa cea gătită ție de la Dumnezeu". Deci a venit sfîntul la mal, avînd fața ca lumina și, mergînd la ighemon, l-a ocărît. Atunci ighemonul a dat asupra lui judecată de moarte, zicînd: "Vlasie, cel ce nu s-a supus mie, a defăimat pe împărat, iar pe zei a ocărît și 68 de oameni cu farmecele i-a pierdut în apă, să se taie cu sabia, împreună cu cei doi copii".

Scoțînd pe sfînt din curte cu copiii și ducîndu-i la locul tăierii, s-a rugat pentru sine și pentru toată lumea, și mai ales, pentru aceia care vor veni după dînsul, să săvîrșească pomenirea lui, ca să nu se apropie de ei nici o boală, iar casele lor să se umple de toate bunătățile, apoi rugăciunile lor să fie auzite pentru toate nevoile. Atunci s-a pogorît de sus, la dînsul, un nor luminos, care l-a umbrit și glasul lui Hristos se auzea, grăind din cer către dînsul: "Toate cererile tale le voi împlini, iubitul meu nevoitor".

Apoi speculatorul i-a tăiat cinstitul cap și după dînsul a tăiat și pe cei doi copii în același loc, afară de zidurile cetății, în Sevastia, în 11 zile ale lunii februarie. O femeie binecuvîntată, anume Elisa, a luat sfintele trupuri mucenicești și le-a îngropat în acel loc cu cinste și se dădeau de la mormînt tămăduiri bolnavilor.

Înștiințîndu-se văduva aceea de mucenicescul sfîrșit al Sfîntului Vlasie, arhiereul lui Hristos, și avînd un purceluș, a cinstit pomenirea sfîntului, adunînd la sine pe cunoscuți, pentru că Dumnezeu a binecuvîntat casa ei cu îndestularea celor de trebuință. Urmîndu-i ei și alți oameni dreptcredincioși, au început asemenea a săvîrși pomenirea Sfîntului Vlasie, în toți anii, aducînd la biserică lumînări și tămîie.

Apoi făcea ospeţe celor de o credinţă şi, dînd milostenii la săraci şi scăpătaţi, de atunci s-a început acel drept- credincios obicei, care se ţine încă şi acum de unii, adică a săvîrşi pomenirea Sfîntului sfinţit mucenic Vlasie, după chipul acelei văduve. Aceasta se făcea în cinstea mucenicului şi în slava Domnului nostru Iisus Hristos, Cel împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh slăvit şi închinat în veci. Amin.

În această zi, mai facem pomenirea Sfintei Teodora împărăteasa, care a adus dreapta credinţă şi a fost soţia împăratului Teofil, luptătorul contra sfintelor icoane, dar nu urma bărbatului său în eres, pentru că, ţinînd în taină sfintele icoane, se închina lor cu dreaptă credinţă. După moartea bărbatului său, a adunat un sobor de sfinţi preoţi şi a adus sfintele icoane în biserică. Apoi s-a sîrguit ca sufletul bărbatului său cel mort să se izbăvească de chinuri cu rugăciunile multor sfinţi părinţi, precum se scrie despre aceea pe larg în Sinaxar, la întîia Duminică a sfîntului şi marelui post. Sfînta Teodora, făcînd multe lucruri bune şi plăcînd lui Dumnezeu, a lăsat pămînteasca împărăţie fiului său Mihail, iar ea a trecut la cereasca veşnicie.

28. VIAŢA CELUI ÎNTRE SFINŢI, PĂRINTELE NOSTRU MELETIE, ARHIEPISCOPUL ANTIOHIEI (12 FEBRUARIE) (DUPĂ NICHIFOR CALIST, CARTEA A IX-A, CAPITOLUL 48 ŞI SOCRATE, CARTEA A II-A, CAPITOLUL 34)

Sfîntul Meletie a fost de loc din Armenia cea mare, născut din părinți creștini și de neam, deprins în toate învățăturile cele din afară și în sfintele dogme ale credinței creștinești. Apoi s-a desăvîrșit în toate faptele cele bune, iar pentru viața lui îmbunătățită, pentru dragostea lui cea înfocată și curată pe care o avea către Dumnezeu și către aproapele, precum și pentru blîndețea, nerăutatea și smerenia sa, era iubit de toți. De aceea a fost silit de cei dreptcredincioși a primi ca un vrednic, păstoria oilor celor cuvîntătoare.

Mai întîi s-a făcut episcop al cetății Sevastia, care este în Armenia, apoi a fost mutat în Veria Siriei. După aceea a fost ales arhiepiscop la scaunul Antiohiei în acest chip: fiind depărtat din scaun Macedonie, rău-credinciosul eretic și mincinosul păstor

al Bisericii Constantinopolului, iar Evdoxie, arhiepiscopul Antiohiei, fiind, asemenea, amăgit cu părerile ariene, a poftit scaunul Constantinopolului pentru bogății - deoarece în împărăția lui Constantie, fiul marelui Consantin, Biserica Constantinopolului avea multe bogății, mai multe decît Antiohia și altele. De aceea, Evdoxie, defăimînd scaunul Antiohiei, a început a-l căuta pe al Constantinopolului. De acest lucru înștiințîndu-se antiohienii, s-au mîniat foarte pe arhiepiscopul lor Evdoxie, pentru defăimarea Bisericii sale și l-au izgonit, iar el s-a dus și a luat scaunul Constantinopolului.

Atunci antiohienii, adunînd sobor, făceau alegere cu judecată de obște pe cine să pună pe scaun în locul lui Evdoxie. Atunci între dînșii erau mai mulți arieni, care puteau mult; iar ortodocșii puteau mai puțin și erau trecuți cu vederea, fiind numiți eustatieni, după numele Sfîntului Evstatie care fusese mai înainte episcop al Antiohiei și care pătimise izgonire pentru buna credință. În acel sobor se purta prin gurile tuturor numele Sfîntului Meletie și toți voiau să-l aibă arhiepiscop, dar mai ales arienii îl doreau pentru că îl socoteau că este de un cuget cu dînșii și nădăjduiau că va aduce la aceeași părere a lor și pe eustatieni și pe toată Antiohia o va învăța dogmele ariene.

Ei au întărit judecata alegerii de obște cu iscăliturile lor și au încredințat-o Sfîntului Eusebie, episcopul Samosatelor, bărbatul cel dreptcredincios care a fost la soborul acela, și trimițînd rugăminte la Sfîntul Meletie, cu împărăteasca voie, l-a adus în Antiohia cu cinste și întîmpinare de popor. Intrarea în cetate o descrie Teodorit, episcopul, astfel: marele Meletie, fiind chemat de împărat, și apropiindu-se de Antiohia, i-au ieșit în întîmpinare toți cîți erau slujitori bisericești, precum și toată mulțimea cetățenilor. Erau pînă și evreu și păgîni, care doreau să vadă pe slăvitul Meletie. Astfel a fost pus Sfîntul Meletie pe scaunul arhiepiscopiei din Antiohia, ca un bărbat vrednic, înțelept și sfînt. Pentru care, Sfîntul Epifanie, care a fost pe vremurile acelea, grăiește, fericindu-l cu laude și zicînd așa: "Cu cinste mare a fost adus la noi bărbatul acela (Sfîntul Meletie), despre a cărui slavă străbătuse vestea pretutindeni. Căci viața lui era statornică, cinstită iar obiceiurile alese; de aceea era iubit de popor, pentru viața sa neprihănită, care era povestită cu laude dumnezeiești de către toți".

Atît era de iubit și atîta evlavie avea poporul pentru dînsul, încît se povestește despre el că la început, după ce a intrat în cetate, l-au primit antiohienii cu atîta evlavie și credință, încît fiecare dintre dînșii numea pe copii după numele sfîntului, socotind că prin numirea aceea îl are pe însuși sfîntul în casa sa. Maicile, lăsînd pe părinți, pe moși, pe strămoși, puneau numele copiilor lor după al fericitului Meletie, căci biruia evlavia. Copiii născuți, nu numai din dragostea cea firească ci și din așezămîntul acela, erau iubiți de părinții lor, pentru că chiar numele lui era podoaba rudeniei și întemeierea păcii, iar cei ce se numeau ca dînsul, aveau mare mîngîiere. Precum cineva ar fi șezut în întuneric și aprindea acum mai multe făclii în casa sa, tot astfel, cu adevărat, numirea aceea, intrînd ca o lumină în cetate, prin numele fericitului Meletie, dădea strălucire tuturor, mărind evlavia către sfînt. Căci,

necontenit pomenindu-se numele lui, aveau și pe sfînt în suflet, izgonitor a toată patima dobitocească și a gîndului celui rău. Atît de mult se simțea acest lucru, încît pretutindeni, pe uliți, în tîrg, prin țarini și în alte locuri răsuna numele acesta. Dar nu numai cu numele sfîntului s-a făcut aceasta, ci încă și cu închipuirea trupului. Căci ceea ce s-a făcut cu numele, tot așa s-a făcut și cu icoana lui, pentru că pe pecețile inelelor, scrisorilor, pe pahare, pe pereții camerelor, pretutindeni, mulți au închipuit acea icoană a sfîntului ca nu numai să audă sfînta lui numire, dar și pretutindeni să vadă închipuirea icoanei sale și să aibă îndoită mîngîierea pentru amintirea lui. Atît era de cinstit numele lui înaintea antiohienilor și atîta elavie aveau ei către dînsul, pentru fapta bună și mare, precum și pentru smerenia și blîndețea lui.

Sfîntul Meletie, ocupînd scaunul Antiohiei, mai întîi învăță pe popor viața cea îmbunătățită și obiceiurile cele bune, netezind în inimile lor calea cea îndărătnică, spre dreapta credință. Căci sfîntul aștepta, ca dacă va îndrepta mai întîi obiceiurile cele rele, smulgînd spinii și ciulinii din holdele inimilor, să semene în ele mai cu înlesnire semințele dreptei credințe. Atunci și pe marele Vasile, care venise de la Ierusalim în Antiohia, l-a hirotonisit diacon. Sfîntul Ioan Gură de Aur, care pe acea vreme era încă copil, învățînd carte și ieșind în întîmpinarea Sfîntului Meletie, împreună cu vîrstnicii săi și cu tot poporul, a primit Sfîntul Botez de la dînsul, iar mai pe urmă a scris despre el și cuvînt de laudă.

După luarea scaunului Antiohiei, la 30 de zile, sfîntul a fost izgonit din biserică de către ereticii care vrășmășeau asupra adevărului; pentru că tot poporul, dorind să știe cu încredințare de care mărturisire se ține arhiepiscopul lor cel nou și cu aceasta supărîndu-l mult, Sfîntul Meletie a făcut în biserică propovăduirea cuvîntului lui Dumnezeu către popor, preamărind credința cea întărită în Niceea, la întîiul Sinod ecumenic a toată lumea. Apoi a mărturisit că "Fiul este de o ființă cu Tatăl" și făcător a toată făptura. Astfel învățînd sfîntul pe popor, cu mare glas, iar arhidiaconul Antiohiei fiind amăgit cu eresul lui Arie, apropiindu-se de episcopul său, i-a astupat gura cu mîna, ca să nu mărturisească, nici să învețe credința cea dreaptă. Sfîntul, avînd gura astupată cu palma arhidiaconului, a întins mîna către popor și prin degetele mîinii a mărturisit Sfînta Treime, mai bine decît cu gura, căci a arătat mai întîi trei degete, închipuind cele trei fețe dumnezeiești. Apoi, strîngîndu-le, a arătat numai un deget, închipuind o singură dumnezeire.

Arhidiaconul, văzînd aceea, a lăsat gura sfîntului și i-a apucat mîna, oprind-o de la o închipuire ca aceea a Sfintei Treimi. Iar sfîntul, avînd gura slobodă și dreapta fiindu-i ținută, binecuvînta Treimea într-o unime și unimea în Treime și sfătuia poporul care asculta ca să se țină de mărturisirea cea întărită de Sinodul de la Niceea. Și îi încredința că cel ce leapădă dogmele Sinodului din Niceea, acela cu adevărat este rătăcit cu totul. Arhidiaconul, astupînd iarăși gura arhiepiscopului, nu-l lăsa să închipuie nici prin degete Treimea; iar arhiereul, smucindu-se, învăța poporul, cînd cu gura, cînd cu degetele.

Atunci, cei dreptcredincioși, care de eretici se numeau eustatieni, s-au veselit cu bucurie negrăită, văzînd pe un arhiereu ca acela, dreptcredincios, stînd pe scaunul apostolesc și, de bucurie strigau, ajutînd păstorului lor în dreapta credință. Arienii s-au mîniat, s-au mîhnit și au izgonit din biserică pe arhiereul lui Dumnezeu și au început a-l huli pretutindeni, numindu-l eretic Savelian. Apoi au îndemnat pe împăratul Constantie să-l izgonească pe Meletie la surghiunie, în patria lui, Armenia. Și, cînd era să-l izgonească din cetate arienii, - căci cu cuviință este și aceasta a nu o trece cu vederea, pentru folosul ascultătorilor -, șezînd ighemonul în caretă, iar pe sfînt punîndu-l lîngă dînsul, a trecut prin mijlocul cetății, ca să-l scoată din cetate și să-l ducă la surghiun. Creștinii, nesuferind despărțirea de sfînt, azvîrleau asupra ighemonului pietre din toate părțile, voind mai bine să se lipsească de viața aceasta, decît să se despartă de sfînt. Dar ce a făcut fericitul Meletie? Văzînd azvîrliturile pietrelor asupra ighemonului, a acoperit cu hainele sale capul voievodului, rușinînd pe vrăjmași, iar pe ucenicii săi îi învăța să se arate răbdători față de rele și cu nepomenire de rău către cei ce ne fac nedreptate. În locul lui, în Antiohia au ales pe oarecare Evzoie, apărător al dogmelor lui Arie, care era în rînduiala diaconiei.

Sfîntul Evsevie, episcopul Samosatelor, văzînd tulburarea făcută de eretici în Biserica Antiohiei și nevinovata chinuire a Sfîntului Meletie, noul arhiepiscop, i-a fost jale. Deci, sculîndu-se, a ieșit din Antiohia, nespunînd nimănui și s-a dus în cetatea sa. Atunci și-au adus aminte arienii, că alegerea cea de obște a Sfîntului Meletie a fost întărită de mîinile tuturor și se temeau, ca nu cumva, prin aceea, să fie mustrați cîndva la sobor, căci singuri într-un glas alegîndu-l episcop, îndată l-au și izgonit. De aceea, au rugat pe împăratul ce era atunci în Antiohia să trimită după Evsevie, ca să facă acea judecată ce i se încredințase lui. Împăratul îndată a trimis în urma Sfîntului Evsevie, cu cai de olac. Ajungînd trimișii pe episcopul Evsevie și spunîndu-i împărătească poruncă, episcopul a răspuns: "Judecata cea de obște ce mi s-a încredințat o voi face, numai cînd toți cei ce mi-au încredințat-o se vor aduna la un loc".

Întorcîndu-se trimișii la împărat, s-a mîniat împăratul foarte și a trimis a doua oară, scriind cu asprime și poruncind de nu va voi să facă aceea judecată, să i se taie mîna dreaptă. Dar aceasta a scris-o, ca să înfricoșeze pe sfîntul episcop, iar trimisului nu i-a poruncit să facă lucrul acesta. Ajungînd iarăși trimisul împărătesc pe Sfîntul Evsevie, dîndu-i împărătească scrisoare cea aspră, el a citit-o îndată și a întins amîndouă mîinile spre tăiere, zicînd: "Nu numai dreapta, ci și stînga tăiați-o, iar judecata prin care se mustra răutatea și fărădelegea ariană n-o voi face". Deci s-a întors trimisul iarăși în deșert. Împăratul, auzind un răspuns ca acesta, s-a mirat foarte de bărbăția și de statornicia lui cea tare și mai pe urmă îl lăuda înaintea tuturor.

După izgonirea Sfîntului Meletie din scaunul său, s-au despărțit cu totul credincioșii de arieni, căci, luînd ei o biserică din afara cetății, la locul ce se numea Palea, acolo își săvîrșeau slujbele, avînd preot pe unul Paulin. După cîțiva ani a murit Constantie, împăratul, și după dînsul a venit Iulian Paravatul. Acesta, la începutul

împărăției sale, fățărnicindu-se că este dreptcredincios, pe toți episcopii care au fost izgoniți i-a lăsat liberi, poruncindu-le să se întoarcă în scaunele lor.

Atunci și Sfîntul Meletie s-a întors din surghiun în Antiohia, dar a găsit Biserica dreptcredincioșilor despărțită în două - pentru că o parte, mai înainte de venirea lui, alegînd la episcopie pe Paulin, preotul cel pomenit mai sus, s-au despărțit de cei ce așteptau întoarcerea lui Meletie. Aceia se numeau paulieni, iar ceilalți meletieni, mai ales cei ce se întorseseră de la eresul lui Arie la dreapta credință, prin învățătura Sfîntului Meletie. Pe care paulienii nu-i primeau întru împărtășirea lor din două pricini: întîi că erau botezați de arieni iar al doilea că Sfîntul Meletie era ales de arieni, la arhiepiscopia Antiohiei. Cu toate că amîndouă părțile acelea păstrau credința cea adevărată, totuși, pentru niște pricini ca acestea se despărțiseră. Venind sfîntul, se îngrijea pentru pacea bisericească, adică cum ar putea iarăși să unească turma cea despărțită. Însă episcopia lui Paulin nu o lepăda, ci o cinstea, fiind acela blînd și cu inima smerită și singur povățuia turma cea nouă, de la arieni, la dreapta credință.

După ce, însă, nelegiuitul Iulian s-a întărit în împărăție, s-a lepădat pe față de Hristos și s-a închinat idolilor. Atunci sfîntul iarăși a fost izgonit din Antiohia, pentru că în acea vreme s-a ridicat prigonire asupra creștinilor prin toată lumea și mai ales în Antiohia. Căci acel nelegiuit împărat, cu puterea sa ostășească mergînd în Persia, a venit și în Antiohia. Aici aducea multe jertfe idolului Apolon, care era în locul ce se numea Dafne, înaintea cetății Antiohiei, unde erau puse și moaștele Sfîntului mucenic Vavila, cu cei trei prunci. Deci, întreba împăratul pe necuratul zeu Apolon, care dădea răspunsul la oameni: "Birui-voi pe perși?" Însă idolul nu-i răspundea nimic. Pentru că, de cînd se adusese în acel loc moaștele Sfîntului Vavila, a fugit diavolul de acolo și tăcea idolul cel ce grăia multe mai înainte, căci diavolul răspundea printr-însul.

Mîhnindu-se împăratul de tăcerea zeului, s-a înștiințat de la slujitorii cei de acolo că din cauza moaștelor lui Vavila a amuțit Apolon și îndată a poruncit împăratul galileenilor - astfel numindu-i pe creștini - ca să ia de acolo moaștele acelea. După luarea lor, a căzut foc din cer peste capiștea lui Apolon și a ars cu idol cu tot. De acest lucru umilindu-se necurații slujitori, de rușine și de jale, au adus năpasta asupra creștinilor, zicînd împăratului că galileenii, din ură, au aprins, noaptea, capiștea lui Apolon. Deci împăratul, umplîndu-se de mînie, a poruncit să le facă rău creștinilor și a fost izgonit din cetate Sfîntul arhiepiscop Meletie, iar alții, fugind, se ascundeau. Atunci și cei doi sfinți presviteri din Antiohia, Evghenie și Macarie, au fost chinuiți, precum și Sfîntul Artemie.

Dar, pierind cu sunet urîtorul de Dumnezeu, împăratul Iulian și după el venind la împărăție dreptcredinciosul și iubitorul de Hristos Iovian, Antiohia iarăși a avut păstor pe Sfîntul Meletie, învățătorul credinței. Iar împăratul Iovian îl cinstea și-l iubea foarte mult pe sfînt; de aceea sfîntul era foarte temut de arieni. Atunci, unii din episcopii lor s-au învoit, deși cu fățărnicie, la dreapta mărturisire, numai și numai ca

să fie plăcuți împăratului și lui Meletie, arhiepiscopul Antiohiei. În acea vreme s-a făcut sinodul local în Antiohia de către Sfîntul Meletie și Evsevie al Samosatelor, la care arienii au mărturisit cuvîntul că Fiul este de o ființă cu Tatăl, precum și credința cea întărită la sinodul de-a toată lumea în Niceea, însă tot cu fățărnicie, căci, murind degrab împăratul Iovian, iar după el venind Valens, ereticii iarăși s-au întors la a lor credință, amăgind și pe împărat, prin soția sa Domnica.

Atunci iarăși Biserica celor dreptcredincioși se persecuta și păstorii ei se izgoneau. Căci petrecînd acel rău credincios împărat Valens în Antiohia nu puțină vreme și întărind eresul arian, a izgonit pe preasfințitul arhiepiscop Meletie, fiind îndemnat de arieni și a fost sfîntul în izgonire pînă la pieirea lui Valens.

După Valens a venit împărat drept credinciosul Grațian. Atunci ortodocșii arhierei au fost eliberați de la surghiunie, prin împărătească poruncă și fără de opreală și-au luat scaunele.

Sfîntul Meletie s-a întors iarăși în Antiohia, la scaunul său, a treia oară, iar între credincioși se făcea dezbinare, pentru cei doi arhierei, Paulin și Meletie, unii ținîndu-se de cel dintîi, iar alții de celălalt, înstrăinîndu-se unul de altul. Sfîntul însă punea multă sîrguință ca desăvîrșit să facă pace între dînșii. În acea vreme, drept credinciosul și de Hristos iubitorul împărat Grațian a dat împărătească poruncă în toată stăpînirea sa, să se ia biserica de la arieni și să se întoarcă dreptcredincioșilor. Cu acea împărătească poruncă a venit în Antiohia un boier, anume Sapor.

Atunci, Sfîntul Meletie a grăit episcopului Paulin, fiind de față acel boier: "Deoarece și mie mi-a încredințat Domnul grija pentru oile acestea și tu ți-ai separat o parte dintr-însele, deși oile nu se deosebesc între ele, avînd dreapta credință, deci, să unim turma, o! prietene, și să depărtăm gîlceava pentru întîietate. De aici încolo vom paște împreună oile cele cuvîntătoare, purtînd grija de obște pentru dînsele. Iar dacă scaunul naște gîlceavă între noi, mă voi sîrgui s-o pierd, pentru că voi pune pe prestol dumnezeiasca Evanghelie și voi face ca amîndoi să ședem de părțile Evangheliei. De voi sfîrși eu mai întîi viața vremelnică, vei paște turma tu, singur, prietene. Iar de se va întîmpla sfîrșitul tău mai întîi, eu singur, după puterea mea, voi avea grijă de oi".

Acestea cu dragoste le-a spus înainte Sfîntul Meletie, cel mai blînd dintre toți. Dar Paulin nu s-a învoit la aceasta. De aceea boierul Sapor a înștiințat pe împărat și, prin poruncă de la dînsul, a luat Biserica Ortodoxă precum și celelalte biserici de la arieni și le-a dat Prea sfințitului Meletie. Paulin a rămas păstor numai pe acele oi, pe care de la început le-a deosebit pentru el.

Luînd Sfîntul Meletie scaunul său, la care a fost ales de la început cu bunăvoirea tuturor, a cîrmuit bine păstoria sa, în pace și în liniște, pînă la fericitul său sfîrșit, neputînd mai mult arienii să se ridice și să facă rău Bisericii lui Hristos și păstorilor celor buni ai ei. Mai ales Sfîntului Meletie care, prin dreapta credință și

prin sfînta sa viață, strălucea ca soarele, luminînd Biserica și întunericul eresurilor izgonindu-l. Prin a lui povățuire și învățătură și prin chipul vieții celei neprihănite, mulți din Antiohia au sporit în fapte bune și în credință și s-au făcut desăvîrșiți luminători ai Bisericii.

Unul ca acesta era Flavian, care, după Meletie, a luat scaunul lui. Apoi Acachie, care a fost mai pe urmă episcop în Varia, Teodor al Tarsului și Elpidie, economul lui Meletie, dar în urmă episcop în Laodicea. Și, mai ales, Sfîntul Ioan, care s-a numit apoi Gură de Aur, fiind pus de dînsul în rînduiala diaconiei și Vasile, prietenul lui, nu cel din Cezareia, ci altul cu același nume și mai tînăr de ani, născut în Antiohia, de o vîrstă cu Sfîntul Ioan. Aceștia și mulți alții, povățuindu-se prin Sfîntul Meletie, împodobeau Biserica lui Hristos și o luminau, fiecare la locul lui, fiind ca o făclie în sfeșnic.

În zilele acestui sfînt Meletie, în părțile Siriei, în care se află și Antiohia, a început nevoința și Sfîntul Simeon, care mai pe urmă s-a suit pe stîlp. Dar mai întîi s-a urcat pe un deal înalt și s-a ferecat cu un lanț de fier, precum se scrie în viața lui. Auzind de dînsul, Sfîntul Meletie s-a dus la el și, văzîndu-l ferecat, i-a zis: "Poate omul și fără obezi să se stăpînească pe sine și nu cu fiare să se lege de un loc, ci cu voia și înțelegerea". Cuviosul Simeon, auzind acestea, s-a folosit și, scoțînd obezile, s-a legat cu voia sa liberă, ca de bună voie să fie legat pentru Iisus Hristos.

Nu cu mulți ani mai înainte de sfîrșitul fericitului Meletie, a împărățit drept credinciosul Teodosie, care mai înainte era la împăratul Grațian, voievod cinstit și vestit pentru vitejia sa, biruind de multe ori cu slavă oștile barbare. Acela, mai înainte de luarea împărăției, a văzut odată în vedenie pe arhiepiscopul Antiohiei, pe acest sfînt Meletie, pe care nu-l văzuse niciodată la arătare, ci numai auzise de dînsul. Teodosie l-a văzut stînd aproape de el, punînd pe dînsul hlamidă și coroană împărătească. Deșteptîndu-se, a spus această vedenie unuia dintre casnicii săi și se mira ce va să fie aceasta. Dar nu după multe zile s-a împlinit acea vedenie, căci, Grațian împăratul, văzînd că îi este cu neputință să cîrmuiască Răsăritul și Apusul, pentru depărtare și pentru multele năvăliri barbare de pretutindeni, l-a ales părtaș la împărăție pe voievodul Teodosie, ca pe un bărbat bun, viteaz și dreptcredincios. Și, încredințîndu-i lui tot Răsăritul, pe care mai înainte îl stăpînea Valens, împăratul, el s-a dus la Apus. Teodosie, luînd împărăția Răsăritului și biruindu-i pe goții ce năvăleau asupra Traciei, a venit la Constantinopol și dorea să vadă pe Sfîntul Meletie, pe care îl văzuse în vedenie încoronîndu-l la împărăție.

În acea vreme prin conglăsuirea sfinților părinți cei mari și după învoirea dreptcredincioșilor împărați Grațian și Teodosie, a început a se aduna al doilea sobor a toată lumea, în Constantinopol; și erau chemți la sinodul acela episcopii din toată lumea, prin scrisori împărătești. Deci a venit și Preasfințitul Meletie, arhiepiscopul Antiohiei, și a poruncit împăratul boierului și casnicilor săi ca nimeni să nu-i arate pe Sfîntul Meletie, pentru că voia ca singur să-l cunoască, din vedenia în care îi văzuse fața, și să știe mai cu încredințare cine este Meletie, bunul și blîndul arhiereu,

care în vis l-a încoronat la împărăţie. Intrînd episcopi mulţi în palatul împărătesc, iar împăratul privind către dînşii, îndată a văzut şi a recunoscut pe Sfîntul Meletie, apoi lăsînd pe toţi la o parte, a alergat la dînsul, ca un fiu preaiubit, să-l vadă şi, sărutîndu-i mîinile, pieptul, capul, spunea înaintea tuturor că l-a văzut în vedenie, punînd pe dînsul împărăteasca coroană şi porfiră, apoi făcea sfîntului cinste mare, mai mult decît celorlalţi arhierei.

În acel sinod, Sfîntul Meletie a mulţumit pe toţi prin semne ca acestea: neînţelegînd arienii Sfînta Treime şi dreapta credinţă, răzvrătiseră lumea prin păgîneasca lor învăţătură. Atunci, sculîndu-se Meletie, dumnezeiescul bărbat, le-a arătat oamenilor care cereau învăţătură de la dînsul trei degete, în chipul celor trei feţe ale Sfintei Treimi. Apoi, două degete împreunîndu-le şi pe unul îndoindu-l, a binecuvîntat pe popor şi a ieşit de la dînsul foc ca fulgerul, apoi vrednicul de laudă a strigat: "Că trei ipostasuri înţelegem, însă numai despre o fiinţă vorbim". Astfel, pe toţi minunîndu-i, a ruşinat pe eretici, iar pe cei dreptcredincioşi i-a întărit în credinţa cea dreaptă. Apoi a întărit chiar în sobor pe Sfîntul Grigorie, cuvîn-tătorul de Dumnezeu, în scaunul patriarhiei Constantinopolului.

După puţine zile, neisprăvindu-se încă soborul, Meletie, îmbolnăvindu-se, a adormit întru Domnul, pricinuind multă plîngere împăratului, arhiereilor şi la tot poporul dreptcredincios, care îl îngropară cu cinste. Mai pe urmă l-au dus în Antiohia, aşezîndu-l aproape de Sfinţitul mucenic Vavila, pentru apărarea cetăţii şi spre slava lui Hristos Dumnezeul nostru, Care împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh este slăvit în veci. Amin.

29. CUVÎNT LA ÎNMORMÎNTAREA SFÎNTULUI ŞI MARELUI MELETIE, ARHIEPISCOPUL ANTIOHIEI CELEI MARI (12 FEBRUARIE) (TRADUS DIN ELINEŞTE)

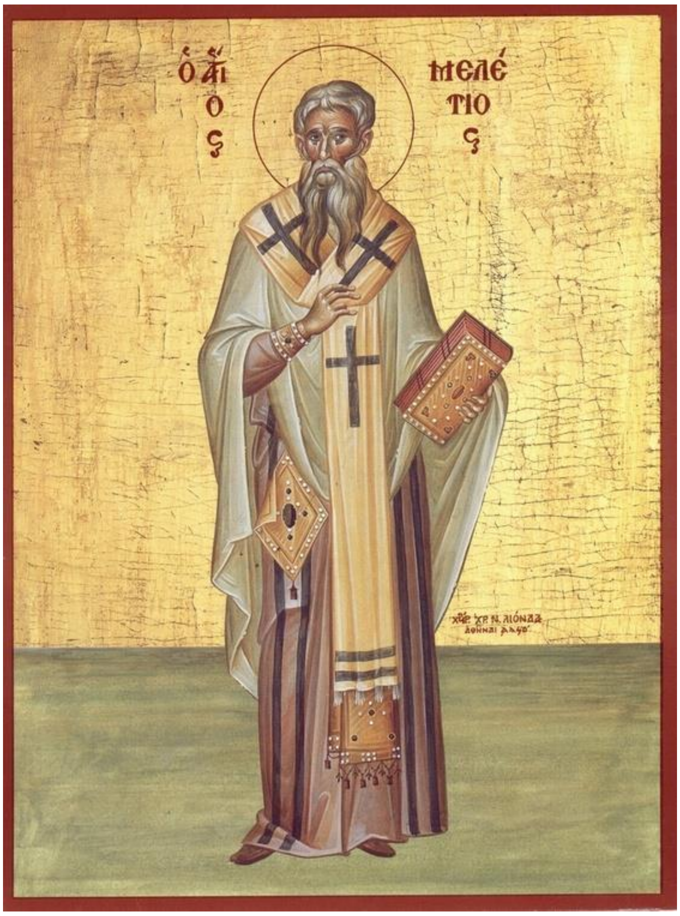

A sporit numărul apostolilor cu acest nou apostol, cel împreună hotărît ca să fie cu ei. Căci au chemat sfinții la dînșii pe cel de un obicei cu dînșii, pe nevoitorul, pe încununatul, pe cel curat cu sufletul și propovăduitorul cuvîntului. Meletie, părintele nostru, este fericit pentru sălășluirea cu apostolii și pentru ducerea sa către Hristos. Dar noi nu putem ferici, după cum se cade, pe părintele nostru, fiind în stare de orfani fără de vreme. Sfîntul Meletie dorea mai bine să fie împreună cu Hristos, iar nouă ne este greu și cumplit a ne despărți de părinteasca lui părtinire, căci acum ar fi vreme de sfătuire, dar sfătuitorul tace. Războiul ne-a înconjurat, războiul ereticilor, dar voievodul nu este. Bolește trupul cel de obște al Bisericii, dar pe doctor nu-l aflăm. Vedeți, deci, în ce fel de vreme ne aflăm noi.

Am fi voit, de ar fi fost cumva cu putință, ca, întărindu-mi a mea neputință, să mă ridic la măsura primejdiei, să scot glas după mărirea durerii, precum au făcut vitejii aceștia care se tînguiesc cu mare glas după părintele lor. Dar cum voi sili limba spre grăirea cuvîntului, ea care este ferecată cu niște obezi grele? Cum voi deschide gura mea, care este ținută cu negrăirea? Cum voi scoate glasul meu, care în dureri este alunecat? Cum voi privi în sus cu ochii sufletului, fiind acoperit cu negura primejdiei? Cine, desfăcîndu-mi adîncul acesta și întunecatul nor al mîhnirii, îmi va arăta iarăși raza păcii?

O! ce întunecare, care nu mai nădăjduiește în răsărirea luminătorului. Mai înainte dănțuiam ca la nuntă, iar acum jalnic suspinăm. Atunci cîntam ca de nuntă, iar acum de îngropare. Aduceți-vă aminte cînd pentru nunta cea duhovnicească v-am ospătat pe voi, aducînd în casa bunului mire pe fecioară, și darurile de fecioară ale cuvîntului, după puterea noastră i le-am adus, veselindu-se și înveselindu-ne. Iar acum ni s-a întors bucuria în plîngere și îmbrăcămintea veseliei ca un sac s-a făcut. Oare, se cădea în tăcere a încuia durerea de vreme ce s-a ridicat de la noi bunul mire? Plini de bunătăți am venit la voi, iar acum goi și săraci ne întoarcem. Dreaptă aveam făclia care cu multă lumină strălucea, iar acum stinsă o ducem înapoi. Avem comoara cea mare în vas de lut, dar acum comoara s-a făcut nevăzută și vasul cel de lut se întoarce, deșert de bogăție, la Cel ce ni l-a dat.

O! ce înecare de corabie! Cum în mijlocul limanului nădejdii noastre s-a spart corabia! Cum corabia cea încărcată cu nenumărate bogății, cufundîndu-se cu povara, ne-a lăsat goi pe noi care eram bogați! Unde este cîrma cea întemeiată a sufletelor noastre, prin care întreitele valuri eretice fără de părtinire le despicam? Unde este ancora cea nestrămutată, prin care cu toată întemeierea ne odihnim noi, cei obosiți? Unde este cîrmaciul cel bun, care îndrepta corabia către limanul cel de sus? Împrumutați-ne fraților, împrumutați-ne lacrimi cu milostivire, căci atunci cînd voi vă veseleați și noi ne-am împărtășit de veselia voastră. Deci, dați-ne această schimbare, a ne bucura cu cei ce se bucură și a plînge cu cei ce plîng.

Cîndva poporul cel străin a lăcrimat pentru patriarhul Iacov, cînd fiii mutau pe tatăl lor din Egipt și au jelit 40 de zile și tot atîtea nopți. De obște erau atunci lacrimile celor străini și ale celor de casă, de obște facă-se și acum, fiindcă și durerea este de obște. Patriarhii aceștia toți sînt fiii lui Iacov al nostru, nici unul nu este din mamă străină și neadevărată. Ați auzit nu demult de Efrem și de Manase, ce fel și cîte a povestit despre părintele nostru Meletie, încît minunile covîrșesc cuvîntul. Dați-mi și mie voie să zic ceva despre aceasta.

Cred că voi cunoașteți cine este bărbatul acesta de neam bun, odraslă din cei de la răsăritul soarelui, fără de prihană, drept, adevărat, de Dumnezeu cinstitor, depărtîndu-se de la tot lucrul rău.

Socotesc că nu va pizmui marele Iov, în mărturiile despre dînsul, ca și următorul său, Meletie, să se împodobească bine. Însă, zavistia, care vede pe toate cele bune, a văzut și binele nostru cu ochi răi. Și cel ce umblă în lume și printre noi, a mers pe urma necazului. Dar nu a pierdut cirezi de boi, nici turme de oi. Nu în acestea ne este vătămarea, nici prin asini și cămile nu i s-a făcut paguba. Nici cu răni în părțile trupului n-a fost vătămat, ci însuși capul ni l-a răpit, și împreună cu capul s-au dus și simțirile noastre cele cinstite. Nu mai este ochiul care vede cele cerești, nici auzul care aude dumnezeiescul glas, nici limba aceea curată care spunea adevărul. Unde este alinarea cea dulce a ochilor? Unde este zîmbirea cea strălucită din buze? Unde este dreptatea cea veselă prin care binecuvîntarea gurii și degetele împreună le unea? Mi-e jale de tine, o, Biserică! Către tine grăiesc, o! cetate a lui

Antioh. Mi-e jale de tine, pentru grabnica ta schimbare. Cum te-ai lipsit de o așa frumusețe? Cum te-ai jefuit de o așa podoabă? Cum fără de veste ți s-a ofilit floarea? Cu adevărat s-a uscat iarba și floarea a căzut! Ce ochi cu privire rea au năvălit asupra Bisericii?

A lipsit izvorul, s-a uscat rîul și iarăși apa în sînge s-a prefăcut. O! ce durere se vestește Bisericii Antiohiei! Cine va spune fiilor că au rămas sărmani? Cine va vesti miresei că a rămas văduvă? O! ce pagubă mare! Chivot era, o! fraților, omul lui Dumnezeu, chivot care cuprindea în sine tainele cele dumnezeiești, acolo era năstrapa cea de aur, plină de mană dumnezeiască, plină de hrană cerească. Întru acela, însă, erau tainele Testamentului scrise pe tablele inimii, cu Duhul lui Dumnezeu celui viu, nu cu cerneală, căci nici o gîndire întunecată și neagră nu era întru curățenia inimii sale. În chivotul acela erau stîlpii, temeliile, coroanele, cădelnița, luminătorul, curățitorul și catapetezmele. Întru acela era toiagul preoției, care a odrăslit, și orice știm că avea chivotul legii, toate se cuprindeau în sufletul bărbatului acestuia. Acolo erau giulgiuri curate și țesăturile cele din mătăsuri, acolo îndestulare de miruri și de aromate.

O! ce fel de glas s-a auzit iarăși în Roma! Rahila, plîngîndu-și, nu pe fiii săi, ci pe bărbatul său și neprimind mîngîiere. Nu vă ispitiți a o mîngîia, căci greu se jeluiește văduva. Lăsați-o să simtă paguba, căci de mai înainte s-a obișnuit cu nevoințele pătimitorului, a suferi singurătatea. Desigur că vă aduceți aminte în ce chip cuvîntul cel mai înainte a povestit nouă luptele bărbatului pentru Preasfînta Treime, iar în numărul luptelor este cinstirea în trei năvăliri de ispite. Ați auzit urmarea durerilor, cum a fost în cele dintîi, cum în cele din mijloc și cum în cele de pe urmă.

Cînd a văzut întîi Biserica pe bărbatul acesta, a văzut cu adevărat o față dumnezeiască, a văzut izvorînd dragostea, a văzut hotarul cel nesfîrșit și desăvîrșit al smeritei cugetări despre care nu se poate cugeta mai mult. A văzut blîndețea lui David, priceperea lui Solomon, bunătatea lui Moise, păzirea cea cu dinadinsul a lui Samuil, întreaga înțelepciune a lui Daniil, fiind ca marele Ilie întru rîvna credinței, ca Ion cel drept întru nestricăciunea trupului și ca Pavel întru necovîrșita dragoste. A văzut adunare de atîtea bunătăți într-un suflet, căci s-a pătruns cu fericitul dor, iubindu-l cu curată inimă pe Mirele său. Dar mai înainte de a-și potoli dorul, Biserica, cu dragoste arzînd, a fost lăsată singură, chemînd ispitele pe pătimitorul către nevoințe. Acela pătimea nevoile pentru buna credință, iar Biserica răbda în tăcere a sa întreagă înțelepciune.

A trecut vreme multă la mijloc și oarecare desfrînare se ispitea a se atinge de cămara cea neîntinată. Însă mireasa Domnului nu s-a întinat. Apoi a doua oară și a treia oară asemenea, pînă cînd Domnul, desfăcînd întunericul cel eretic și aducînd raza păcii, a dat odihna spre a se liniști după osteneala cea lungă. Dar după ce s-au văzut unii cu alții și s-a înnoit întreaga înțelepciune și dulcețile cele duhovnicești, iarăși s-a aprins dorul. Deci au venit, ca niște mirese, să vă împodobească și n-au

greșit prin a lor sîrguință. A pus peste buna însoțire cununile binecuvîntării, a urmat pe stăpînul, precum Domnul în Cana Galileii, așa și aici următorul lui Hristos. Pentru că vasele cele iudaice, care erau pline de apă eretică, le-au umplut de vin nestricat, cu puterea credinței. De multe ori a pus înaintea voastră ospăț cuvîntător, cînd el binecuvînta și povățuia, iar bunii săi ucenici slujeau popoarelor împărțind cuvîntul; și noi ne veselim, făcînd slava neamului vostru și a noastră.

O! cît de frumoasă povestire! Cît de fericit lucru era, ca să înceteze cuvîntul! Dar după acestea chemați plîngătoare, zice Ieremia, că nu este cu putință altfel să se potolească inima cea arsă de durere, fără numai cu suspinuri și cu lacrimi. Atunci se mîngîia prin nădejdea întoarcerii, iar acum cu cea mai de pe urmă despărțire, că s-a dus de la noi. Prăpastia mare dintre dînsul și Biserică s-a întărit. El adică se odihnește în sînul lui Avraam, iar acela care ar putea aduce o picătură de apă, ca să răcorească limba celor ce se chinuiesc, nu este. S-a dus frumusețea, a tăcut glasul cel dulce, s-au închis buzele, a zburat de la noi darul și buna norocire s-a făcut poveste. Ilie a mîhnit oarecînd pe poporul evreu, cînd a zburat de pe pămînt spre Dumnezeu. Dar îl mîngîia Elisei, împodobindu-se cu cojocul dascălului său. Acum, rana este mai presus de tămăduire. Căci și Ilie s-a înălțat și nici Elisei nu ni s-a lăsat. Ați auzit de plîngerile cele jalnice ale lui Ieremia pe care le grăia cînd se pustiise cetatea Ierusalimului. El zice încă și aceasta: *Căile Sionului plîng*. Acestea s-au auzit atunci, iar acum s-au împlinit. Cînd se va vesti peste tot durerea, atunci se vor umple căile de plîngători și se vor îndurera cei ce se pășteau de dînsul, glasul ninivitenilor urmîndu-l. Dar mai vîrtos decît aceea, se vor chinui mai cu durere; căci plînsul acelora a încetat, iar acestora nici o dezlegare de rele nu se nădăjduiește.

Știu și un alt glas al lui Ieremia, care este numărat în cărțile psalmilor, pe care l-a grăit pentru robia lui Isreel. Iată cum zice cuvîntul: *Căci în sălcii am atîrnat harpele noastre!* Chiar a mea este cîntarea aceasta. Căci dacă voi vedea tulburarea eretică, pe acestea le socot că sînt curgerile babilonești, lîngă care șezînd, plîngem; căci nu mai avem pe acelea care să ne treacă printr-acestea. Prin sălcii și harpele noastre să le închipuim atîrnate. Căci cu adevărat în sălcii este viața și cum salcia este copac neroditor, tot așa și rodul vostru cel dulce al vieții s-a scuturat. Deci, sălcii neroditoare ne-am făcut, spînzurînd în ele organele dragostei deșarte și nemișcate. *De te voi uita pe tine, Ierusalime,* - zice psalmul - *uitată să fie dreapta mea*. Dați-mi voie și mie să schimb cele scrise, căci nu noi am uitat dreapta, ci dreapta noastră s-a uitat și limba, de gîtlej lipindu-se, a oprit graiurile glasurilor. De aceea, nici noi glasul cel dulce nu-l mai auzim.

Dar ștergeți-mi lacrimile, căci mă simt mai presus de durere. Nu s-a luat de la noi mirele, ci stă în mijlocul nostru, deși noi nu-l vedem. În cele neintrate se află arhiereul, el stă în cele mai dinlăuntru ale catapetesmei, unde a intrat înainte pentru noi, Hristos. S-a lăsat catapeteasma templului. Nu mai slujește prin închipuire și umbră cele cerești, ci privește la însăși icoana lucrurilor. Nu mai vorbește cu Dumnezeu prin oglindă și prin ghicitură, ci față către față. Și mijlocește pentru noi și pentru neștiințele poporului. A lepădat hainele cele de piele, căci nici nu mai au

trebuință cei ce petrec în rai de niște haine ca acestea. Căci el are îmbrăcămintea cu care s-a împodobit prin curăția vieții sale. Cinstită este înaintea Domnului moartea unuia ca acesta. Iar, mai vîrtos, nu este moarte, ci rupere a legăturilor. Căci zice: rupt-ai legăturile mele. S-a dezlegat Simeon și s-a liberat din legăturile trupului. Cursa s-a zdrobit și pasărea a zburat. A părăsit Egiptul, adică viața aceasta materială. A trecut, nu marea cea Roșie, ci pe cea neagră, a vieții. A intrat în pămîntul făgăduinței și-a dezlegat încălțămintele sufletului, ca să pășească cu curată gîndire a minții pe sfîntul pămînt, de unde vede pe Dumnezeu.

Această mîngîiere avînd-o, fraților, voi ce mutați oasele lui Iosif în pămîntul binecuvîntării, ascultați pe Pavel care vă poruncește: *Nu vă întristați ca și ceilalți care n-au nădejde*. Spuneți poporului celui de acolo și povestiți cele bune. Mîngîiați-vă unii pe alții cu cuvintele acestea.

Solomon vindecă întristarea noastră, căci poruncește ca celor din nevoi să li se dea vin. Dați, dar, vinul vostru celor întristați, nu pe cel aducător de beție, care e vrăjmașul minții și stricătorul trupului, ci pe cel ce veselește inima, pe care proorocul ni l-a arătat, zicînd: *Vinul veselește inima omului*. Deci cu mai îndestulate pahare primiți cuvîntul cel duhovnicesc, ca și nouă, iarăși, întru veselie și întru bucurie să ni se întoarcă plînsul. Cu darul Unuia născut, Fiul lui Dumnezeu, prin Care se cuvine slava lui Dumnezeu și Tatălui în vecii vecilor. Amin.

30. VIAȚA CELUI ÎNTRE SFINȚI, PĂRINTELE NOSTRU ALEXIE, MITROPOLITUL KIEVULUI ȘI A TOATĂ RUSIA, FĂCĂTORUL DE MINUNI
(12 FEBRUARIE)
(DIN PROLOG)

Sfîntul Alexie, făcătorul de minuni al Rusiei, a fost de neam boieresc. Părinții lui se numeau Teodor și Maria și erau din părțile Severului, din cetatea Cernigovului. El s-a născut pe vremea marelui cneaz Ioan Daniilovici, care i-a fost naș la Sfîntul Botez, și-i puseră numele Elefterie. După ce a venit în cuviincioasa vîrstă, părinții l-au dat la învățătură și, fiind el de 12 ani, i s-a întîmplat a umbla prin pustie unde întindea curse pentru prinderea păsărilor. Apoi, adormind, se auzi către dînsul un glas, zicînd: "Alexie, pentru ce te ostenești în deșert? Iată, te voi face vînător de oameni".

Atunci, deșteptîndu-se copilul din somn, nu a văzut pe nimeni și s-a mirat de glasul ce auzise. Din ceasul acela era în mare chibzuire, nepricepînd ce sfîrșit are să aibă o vedenie ca aceea.

Iubind pe Dumnezeu din tinerețe, cuviosul a lăsat pe părinții săi și căsătoria. Apoi, dorind să slujească Stăpînului Hristos, s-a dus în Mănăstirea Sfintei dumnezeieștii Arătări (Boboteaza), din cetatea Moscova, și s-a tuns în chipul monahicesc de egumenul Ștefan, fratele făcătorului de minuni Serghie. La tundere,

îi puseră numele Alexie, cum s-a spus mai sus, cînd a avut vedenie visului, zicînd către sine glasul care-i spunea: în loc de vînare de păsări, vei vîna oameni.

Cînd s-a tuns avea 20 de ani și a petrecut în rînduiala mona-hicească pînă la 40 de ani, slujind lui Dumnezeu cu post, cu veghere de toată noaptea și cu neîncetate rugăciuni, încît mulți se minunau de nevoința lui. Era vestit și slăvit de toți pentru viața sa îmbunătățită, și chiar marele cneaz al Moscovei, Simeon Ioanovici și mitropolitul Teognost îl iubeau foarte mult. Pentru prea multele sale fapte bune, îl puseră episcop în marea cetate Vladimir. Iar după moartea mitropolitului Teognost, marele cneaz Ioan Ioanovici, care luase domnia după fratele său Simeon, a ales cu sobornicească judecată pe Sfîntul Alexie și l-a trimis la Constantinopol spre sfințire, la prea sfințitul patriarh Filotei. Apoi l-a așezat mitropolit a Kievului și a toată Rusia. Deci, întorcîndu-se Sfîntul Alexie de la Constantinopol și luînd acea mare ocîrmuire a Bisericii, a început a se nevoi, adăugînd osteneli peste osteneli, încît era la toți luminător și chip turmei cu cuvîntul, cu viața, cu dragostea, cu duhul, cu credința și cu curăția.

În acea vreme, împărățea în Sciția păgînul împărat Verdevir, care-și ucisese cei 12 frați ai săi, fiind cumplit și foarte nemilostiv, care voia război asupra creștinilor și toți se temeau de el. Sfîntul Alexie, fiind rugat de marele cneaz Ioan, s-a dus în tabără la Verdevir și, potolind mînia lui cu cuvinte blînde, a mijlocit pace creștinilor și s-a întors iarăși la Moscova, la scaunul său. Căci, din cauza războaielor dese și a năvălirilor barbare, se mutase acolo scaunul mitropoliei de către Sfîntul Petru, mitropolitul Kievului. După aceasta a ridicat o biserică în numele Domnului nostru Iisus Hristos, adică a Chipului celui nefăcut de mîini. Apoi a așezat mănăstire și a alcătuit într-însa viață de obște, încredințînd egumenia lui Andronic, ucenicul Sfîntului Serghie, făcătorul de minuni; după aceea a ridicat și multe alte biserici prin alte cetăți și locuri.

Deci, străbătea despre dînsul cinstea cea mare, nu numai între credincioși, dar și între necredincioșii agarieni, care nu auziseră de Hristos. Dar păgînul împărat Amurat, al agarenilor, avea pe împărateasă oarbă de trei ani și, auzind de Sfîntul Alexie și de cîte face Dumnezeu prin rugăciunea lui, a trimis la marele cneaz Dimitrie Ioanovici și l-a rugat să trimită la dînsul pe omul lui Dumnezeu, Alexie, ca să se roage pentru împărăteasa lui și să-i dea vedere, zicînd: "De se va tămădui împărăteasa mea prin rugăciunea aceluia, vei avea pace cu mine, iar de nu-l vei trimite, apoi cu sabie și cu foc îți voi prăda țara".

Primind o scrisoare ca aceasta de la acel împărat și ajungînd în cetatea Moscovei, Sfîntul Alexie socotea greu lucrul acela, zicînd că este mai presus de puterea sa. Însă, rugîndu-l marele cneaz Dimitrie, a binevoit să meargă în pămîntul agarienilor; dar, mai întîi a făcut rugăciune cu tot clerul în biserica cea mare, sobornicească, a Preacuratei Născătoare de Dumnezeu.

Săvîrșind rugăciunile sale, acest mare arhiereu al lui Dumnezeu, s-a aprins o lumînare singură la mormîntul Sfîntului Petru, făcătorul de minuni și priveau toți. Din această întîmplare Sfîntul Alexie a luat încredințare despre ajutorul lui Dumnezeu care îi gătea calea cea cu bună sporire. Luînd o părticică de ceară din lumînarea care se aprinsese de la sine, a făcut o lumînărică și a pornit pe cale cu sfințitul cler, punîndu-și nădejdea în Dumnezeu cu neîndoire. Dar, mai înainte de a ajunge sfîntul în cetatea agarenelor, împărăteasa a văzut în vedenie pe arhiereul lui Dumnezeu, Alexie, venind cu toți preoții în veșminte arhierești. Deșteptîndu-se din somn, a poruncit ca îndată să gătească veșminte de mare preț arhiereului și preoților, după cum văzuse în vis.

Deci, apropiindu-se sfîntul, l-a întîmpinat împăratul agarenilor cu mare cinste și l-a dus în palatele sale. Iar arhiereul lui Dumnezeu, Alexie, începînd cîntarea, a poruncit să aprindă lumînarea făcută din ceara luată de la lumînarea care se aprinsese singură la mormîntul Sfîntului Petru și, după multă rugăciune, a stropit pe împărăteasa cea oarbă cu apă sfințită și, îndată, împărăteasa a văzut bine din ceasul acela. Atunci împăratul, cu boierii săi și cu toți cîți erau acolo s-au mirat foarte de acea minune preaslăvită și înălțau laude lui Dumnezeu, apoi, cinstind împăratul pe Sfîntul Alexie și pe cei ce erau cu dînsul, i-a eliberat cu cinste și cu daruri multe, la ale lor cu pace.

Întorcîndu-se de acolo, Sfîntul Alexie a ridicat o biserică de piatră înăuntrul cetății Moscova, în numele Sfîntului Arhanghel Mihail, în amintirea cinstitei și slăvitei lui minuni, ce s-a făcut odată în Hone. Apoi a întemeiat o mănăstire, care pînă acum se cheamă Minune și a poruncit ca într-acea biserică să-l pună după moartea sa. Încă și alte multe lucruri de mirare făcînd întru slava lui Dumnezeu și păscînd turma oilor lui Hristos celor bine cuvîntătoare s-a apropiat de fericitul său sfîrșit, în adînci bătrînețe.

Cunoscînd plecarea sa către Dumnezeu, a săvîrșit slujba cea dumnezeiască și s-a împărtășit cu Sfintele Taine. Apoi, dînd pace voievodului și poporului în sărutarea cea de pe urmă tuturor, s-a dus către Domnul, în anul 6886 (1378 d.Hr.) în 12 zile ale lunii februarie. A petrecut în arhierie 24 ani, iar vîrsta lui era de 85 de ani. Și-l îngropară cu cinste, în biserica Sfîntului Arhanghel Mihail, cea zidită de el în hotarele Bunei Vestiri a Preacuratei Fecioare, Născătoare de Dumnezeu. După mulți ani s-au găsit sfintele și mult tămăduitoarele lui moaște întregi, iar veșmintele nestricate, ca îmbrăcate de ieri. După aceasta, a fost adus Sfîntul Alexie în biserica cea zidită în numele lui, în care și pînă acum izvorăsc multe tămăduiri din sfintele lui moaște, ca din izvor, și se dă ajutor tuturor care cu credință cer sfintele lui rugăciuni, cu darul lui Dumnezeu și al Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

31. VIAȚA CUVIOASEI MAICII MARIA, CARE S-A NUMIT MARIN, PRECUM ȘI A TATĂLUI EI, CUVIOSUL EVGHENIE

În Bitinia era un bărbat, anume Evghenie. Acela avea o femeie foarte cinstită și temătoare de Dumnezeu, care i-a născut o fiică, căreia i-au pus numele Maria. Dar murind femeia lui Evghenie, creștea fiica sa întru frica lui Dumnezeu. După ce a crescut copila, i-a zi tatăl ei: "Fiică iubită, iată toate averile mele le pun în mîinile tale, pentru că eu mă duc la o mănăstire să-mi mîntuiesc sufletul". Copila, auzind aceasta de la tatăl său, i-a zis: "Tată, tu voiești ca singur să te mîntuiești, iar pe mine să mă pierzi? Oare nu știi pe Domnul care zice în Evanghelie: *Păstorul cel bun își pune sufletul pentru oi*; pentru că cel ce mîntuiește sufletul cuiva este ca și cel ce-l zidește".

Auzind acestea, Evghenie s-a bucurat de cuvintele ei, pentru că ea plîngea și se tînguia, zicînd unele ca acestea. Și i-a zis tatăl ei: "Fiică iubită, ce să-ți fac nu știu. Pentru că tu ești parte femeiască, iar eu voi să merg în mănăstire bărbătească și cum vei putea să locuiești cu mine acolo? Pentru că diavolul ridică prin partea femeiască război asupra robilor lui Dumnezeu". Copila, auzind aceasta, i-a zis: "Tată, nu voi intra astfel în mănăstirea bărbătească, precum zici tu, ci, tunzînd părul capului meu și îmbrăcîndu-mă în haine bărbătești, voi intra cu tine la călugărie, neștiind nimeni că sînt parte femeiască".

Fericitul Evghenie, auzind cuvintele acelea grăite de dînsa, mai mult s-a bucurat cu duhul și, împărțind toate averile sale săracilor, scăpătaților și văduvelor, a tuns pe fiica sa și a îmbrăcat-o în haină bărbătească, chemînd-o în loc de Maria, Marin. Și a zis către dînsa: "Vezi, fiică, cum te ferești și să-ți tăinuiești firea ta, pentru că știi că nu intră femeile în mănăstire iar tu vei fi între bărbați, locuind ca în mijlocul focului. Deci să te păstrezi curată mirelui Hristos căci, cînd vom împlini făgăduințele noastre, ne vom învrednici împărăției cerești". Acestea zicîndu-le Evghenie și rugîndu-se lui Dumnezeu, a luat pe fiica sa în chip de copil de parte bărbătească și a intrat în viața de obște.

Petrecînd ei în mijlocul monahilor, copila sporea în faptele bune din zi în zi, în ascultare, în smerenie și în deprinderea nevoinței. După ce a petrecut în mănăstire cîțiva ani, monahii o socoteau că este tînăr eunuc, de vreme ce nu se arătau perii la mustață și la barbă și glasul îi era subțire, iar unii socoteau că din cauza marii nevoințe și a postului are glasul subțire, căci peste zi nu mînca, ci numai a doua zi primea puțină hrană. Iar după cîtăva vreme, Cuviosul Evghenie, fiind în rînduială monahicească, s-a mutat către Dumnezeu și a rămas fericita Maria, fecioară sărmană, sau tînărul Marin, care se dădea și la mai mari nevoințe, omorîndu-și trupul cu multe osteneli și cu înfrînare. Apoi a sporit atîta cu darul lui Dumnezeu, încît a luat putere și asupra diavolilor, căci cîți se aduceau chinuiți de duhuri necurate, pe aceia, punînd mîinile sale și rugîndu-se, gonea pe diavoli dintr-înșii și-i făcea sănătoși.

Erau în mănăstirea aceea 40 de frați, toți împodobiți cu toată fapta bună și cu înțelepciunea duhovnicească, dintre care în fiecare lună se trimiteau la țarină 4 monahi pentru trebuințele mănăstirești, pentru că mănăstirea aceea avea țarinile sale afară, departe. Între mănăstire și țarinile mănăstirești în mijlocul drumului era o casă de oaspeți în care se odihneau frații care se duceau și se întorceau de la țarină, pentru depărtarea căii. Acolo, primitorul de oaspeți arăta multă dragoste pentru frați, dîndu-le deosebită cămară și odihnindu-i. Dar urîtorul binelui, diavolul, văzînd viața cea îmbunătățită a tinerei fecioare cea în chip bărbătesc și dragostea cea mare a ei către Dumnezeu precum și osîrdia ei cea mare către nevoințe și osteneli monahicești și, mai ales, bărbăția cea nebiruită în răbdare, s-a sculat asupra ei cu meșteșugurile sale, vrînd să-i facă împiedicare în acea bună alegare a ei spre cer. Deci, ca să o mîhnească și să o defaime, a făcut prin vicleanul său meșteșug un lucru ca acesta:

Într-una din zile, egumenul acelei mănăstiri, chemînd pe tînărul monah Marin, i-a zis: "Frate Marine, te știu cu viața desăvîrșită în toate, dar mai ales întru ascultare. Să nu te lepezi a merge la slujba mănăstirească, căci frații se mîhnesc asupra ta, că nu ieși din mănăstire la țarină, ca să te ostenești acolo. Deci, mergi, o! fiule, ca mai multă plată să primești de la preabunul Dumnezeu, căci și Domnul nostru nu s-a înjosit a sluji ucenicilor săi. Acestea auzindu-le Marin de la egumen, s-a aruncat la picioarele lui, zicînd: "Binecuvîntează, cinstite părinte, că eu voi merge oriunde vei porunci". Deci, ieșind Marin cu ceilalți trei monahi la slujba mănăstirească, s-a odihnit pe cale în casa aceea de oaspeți și a rămas acolo.

Gazda aceea însă avea o fiică, de aceeași vîrstă, pe care, un ostaș, odihnindu-se la acea gazdă, a prihănit-o noaptea și a zămislit în pîntece. Apoi ostașul i-a poruncit ei, zicînd: "De se va cunoaște lucrul acesta și te vor întreba părinții de unde-ți vine aceasta, să le spui că acel monah tînăr și frumos a dormit cu tine". După aceasta, trecînd cîtăva vreme, s-a cunoscut că fecioara este însărcinată, crescîndu-i pîntecele și, întrebînd-o cu cine a zămislit, a zis: "Acel monah tînăr și frumos, din viața de obște, care se cheamă Marin, a dormit cu mine și m-a lăsat însărcinată". Tatăl ei, mîhnit foarte, sculîndu-se, cu sîrguință a mers la mănăstire, strigînd cu mînie: "Unde este acel viclean și mincinos creștin, care ziceți că este monah?" Deci a venit la dînsul portarul mănăstirii, zicînd: "Bine ai venit frate, de ce ești așa mîhnit și pentru ce strigi așa cu mînie. Încetează puțin din mînie, rogu-mă ție".

I-a răspuns gazda, zicînd: "Să piară ceasul în care i-am cunoscut pe monahi. Vai mie! ce mi s-a întîmplat! Și ce să fac nu știu!" Înștiințîndu-se de aceasta egumenul, l-a chemat la sine și i-a zis: "Ce voiești frate, de ce ești mîhnit?". Răspuns-a gazda: "Ce să voiesc? Voiesc ca de acum înainte nici un monah să nu mai văd niciodată, nici să vorbesc cu dînsul". Întrebîndu-l egumenul pentru care pricină grăiește acestea, a răspuns: "Numai o fiică am avut, spre care îmi pusesem toată nădejdea că-mi va sprijini bătrînețele mele și iată ce a făcut Marin, căruia îi ziceați că este dreptcredincios și monah bun; el a însărcinat pe fiica mea".

Auzind aceasta, egumenul s-a mirat foarte și i-a zis lui: "Ce să-ți fac, fiindcă nu este Marin aici, căci nu s-a întors încă de la slujbă, iar de va veni nimic nu-i voi face, fără numai îl voi izgoni din mănăstire". După aceasta, a venit Marin cu alți trei frați și, chemîndu-l egumenul, i-a zis: "Frate asta este viața și nevoința ta? Odihnindu-te în casa de oaspeți, oare ai prihănit pe fiica gazdei și ai lăsat-o însărcinată? Iată, tatăl ei, venind aici, pe toți ne-a ocărît pentru tine". Marin, auzind acestea, a căzut cu fața la pămînt, zicînd către egumen: "Iartă-mă, părinte, pe mine, păcătosul, iartă-mă pentru Domnul, că am greșit ca un om". Atunci egumenul, mîniindu-se foarte, a izgonit pe Marin din mănăstire cu necinste.

Ieșind nevinovatul Marin din mănăstire, petrecea înaintea porților, fără de acoperămînt, răbdînd frigul și arșița. Iar cei ce intrau și ieșeau îl întrebau, zicînd: "De ce șezi aici, pătimind fără acoperămînt?" Iar el le răspundea: "Am greșit și pentru aceea sînt izgonit din mănăstire". Iar cînd a venit vremea ca fiica gazdei să nască, a născut prunc parte bărbătească, pe care, luîndu-l gazda, a mers la mănăstire și a aflat pe Marin în fața porții șezînd și aruncîndu-i pruncul, s-a dus îndată. Marin, luînd pruncul în mîinile sale, a zis cu tînguire: "Vai mie! ticălosului și lepădatului, eu cu adevărat primesc cele vrednice după faptele mele. Iar acest amărît prunc pentru ce să moară lîngă mine?" Deci, a început a cere lapte de la păstori și a hrăni pe prunc, ca un adevărat tată. Dar nu era destul nevinovatului Marin ca să pătimească în toate zilele frigul și zăduful, rușinea și lipsa, ci și pruncul îi făcea nu puțină mîhnire și supărare, plîngînd și întinîndu-i hainele. Așa a chinuit într-o pătimire rea ca aceea trei ani, răbdînd și mulțumind lui Dumnezeu, iar după trei ani le-a fost milă fraților de Marin și, adunîndu-se toți, au mers la egumen, zicîndu-i: "Cinstite părinte, destul este fratelui Marin pocăința pe care a suferit-o. Ne rugăm ție, să-l primești iarăși în mănăstire și, mai ales, că înaintea tuturor și-a mărturisit greșeala sa".

Egumenul, nevrînd să-i asculte și nevoind să primească pe Marin în mănăstire, au început iarăși monahii a-i zice: "De nu vei primi pe fratele Marin iarăși în mănăstire, o! părinte, apoi și noi toți ne vom duce. Cum putem să ne rugăm lui Dumnezeu să ne ierte greșelile noastre, dacă noi nu iertăm fratelui nostru care pătimește de trei ani înaintea porții, fără de acoperămînt". Niște cuvinte ca acestea auzindu-le egumenul de la monahi, le-a zis lor: "Cu adevărat, pentru păcatul pe care l-a făcut Marin nu este vrednic să intre aici, dar pentru dragostea și rugăciunile voastre îl voi primi". Deci, chemînd pe Marin înaintea tuturor, i-a zis: "Frate, nu ești vrednic să stai la locul cel dintîi între frați, pentru păcatul cel făcut de tine, dar pentru dragostea fraților celor ce mă roagă, te voi primi în locul cel mai de pe urmă și să fii decît toți mai pe urmă". Atunci Marin a început a grăi către egumenul cu lacrimi: "Și acesta mare lucru este, prea cinstite părinte, că-mi poruncești să intru înăuntrul mănăstirii, ca să mă învrednicesc a sluji sfinților mei părinți".

Astfel, egumenul, primind iarăși pe Marin, îi poruncea să facă cele mai proaste și mai de pe urmă lucruri mănăstirești. El pe toate acelea le săvîrșea cu mare sîrguință și frică, cu inima înfrîntă și cu duh smerit. Dar avea cu sine Marin și pe prunc, care, umblînd după el, striga: "Tată, tată". Și cerea hrana cea trebuincioasă lui. Pentru

aceea, nu numai cu alte nevoi și rele pătimiri era strîmtorat Marin, ci se îngrijea și pentru hrănirea pruncului, care mai pe urmă, venind în vîrstă potrivită, a sporit bine întru smerenie și întru ascultare cu rugăciunile celui ce părea tatăl său. Era drag tuturor pentru faptele sale bune. Apoi l-a învrednicit rînduielii monahicești. Însă toate acestea au fost după moartea fericitului Marin, al cărui sfîrșit a fost astfel:

După o năpastă ca aceasta și după atîtea primejdii și rele pătimiri, văzînd Hristos Domnul credința și răbdarea miresei Sale, care în chip bărbătesc bine i-a plăcut Lui și voind să o mîngîie după necazuri și după osteneli să o odihnească, a luat-o pe ea în veșnicele locașuri ale Raiului, în cămara cea cerească, neștiind nimeni, pentru că a murit în chilia sa și nimeni nu știa - de dînsa. Apoi, văzînd egumenul că fratele Marin de trei zile nu vine nici la cîntarea bisericească, nici la slujba mănăstirească, a întrebat pe frați, zicînd: "Unde este părintele Marin? că trei zile au trecut de cînd nu-l văd. Totdeauna venea întîi, iar acum nu-l vedem. Mergeți în chilia lui ca să vedeți, oare n-a căzut în vreo boală?"

Atunci s-au dus frații și au aflat pe Marin răposat întru Domnul și pruncul șezînd lîngă dînsul, plîngînd. Frații, degrab alergînd, au spus egumenului: "Fratele Marin a adormit". Egumenul, auzind aceea, s-a mirat și a zis: "Cum a ieșit sufletul lui? Ce răspuns va da lui Dumnezeu de păcatul său?". Apoi a poruncit să se îngrijească ca de obicei, trupul lui. Și, pregătind frații trupul lui Marin pentru îngropare, l-au aflat că a fost femeie cu firea, apoi, spăimîntîndu-se, începură toți cu un glas a striga : "Doamne, miluiește".

Egumenul, auzind strigarea fraților, se mira și a întrebat: "Ce este aceasta?". Iar ei au răspuns cu mirare: "Fratele nostru Marin este femeie cu firea". Alergînd egumenul și văzînd lucrul cel minunat și neașteptat, s-a aruncat la picioarele sfintei și, cu multe lacrimi, striga: "Iartă-mă, Doamne Iisuse Hristoase, că am greșit întru neștiință, mîhnind atît de mult pe sfînta și curata Mireasa ta". Și iarăși, căzînd la sfintele ei moaște, striga: "Aici să mor la cinstitele tale picioare, pînă ce voi cîștiga iertarea greșelilor mele, cu care am greșit, o! sfînto". Astfel plîngînd el mult și tînguindu-se, a venit un glas de sus, zicîndu-i: "De ai fi făcut aceea întru știință, nu s-ar ierta ție, dar de vreme ce, neștiind, ai greșit, iertate sînt greșalele tale". Sculîndu-se egumenul de la cinstitele ei moaște, a trimis îndată omul care adusese copilul, zicînd: "Vino la noi degrab căci am trebuință să-ți spun ceva". Venind acela în mănăstire, egumenul a zis: "Fratele Marin a murit". El a răspuns: "Dumnezeu să-i ierte păcatul pe care l-a făcut fiicei mele". Egumenul i-a zis: "Pocăiește-te, o! frate, căci ai greșit înaintea lui Dumnezeu și pe mine m-ai înșelat cu cuvintele tale că am greșit și eu prin tine, căci Marin este cu adevărat femeie". Auzind acestea, omul s-a înspăimîntat și tăcea ca un mut. Egumenul, luîndu-l de mînă l-a dus la locul unde zăcea sfîntul trup al fericitei Maria, cel cu cinste îngrijit și i-a arătat că este parte femeiască și fără de vină năpăstuită pentru prihănirea fiicei lui.

Atunci omul, văzînd acea minune neașteptată, a început a plînge și a se tîngui. Apoi, egumenul cu monahii, cîntînd cele de deasupra gropii, au pus cu cinste curatul

și feciorescul trup al nevinovatei mirese a lui Hristos în mănăstire, la loc cinstit. După aceea, a venit fiica gazdei, muncită de diavol și a mărturisit tot adevărul, înaintea tuturor, spunînd cine a amăgit-o pe ea și a îngreunat-o și cum i-a poruncit să clevetească pe tînărul monah, adică pe fecioara pe care toți o socoteau că este parte bărbătească.

După ce aduseră pe cea îndrăcită la mormîntul Sfintei Maria, îndată a ieșit dintr-însa diavolul și s-a tămăduit femeia din ceasul acela. Atunci, toți, văzînd acea minune, au preamărit pe milostivul Dumnezeu, pentru darul Lui cel minunat și pentru răbdarea Sfintei Maria, roaba Lui, care a petrecut pînă la moarte, nearătînd nimănui taina că este femeie și cum a răbdat năpastă și multe rele pătimiri, pentru împărăția cerurilor.

Deci și noi, o! iubiți frați, să urmăm bărbăției, statorniciei și răbdării ei, ca să aflăm milostivire și dar în veacul ce va să vie de la marele Dumnezeu și Mîntuitorul nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slavă și stăpînire, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

32. VIAȚA CUVIOSULUI MARTINIAN PĂTIMITORUL (13 FEBRUARIE) (DUPĂ METAFRAST)

Aproape de cetatea Cezareei Palestinei este un munte, care se numește locul Corabiei, în care s-au nevoit mulți viețuitori în pustie. Într-acela a fost fericitul și vrednicul de laude Sfîntul Martinian, monahul, cel plin de dumnezeiescul har și care din copilărie bine s-a deprins cu viața monahicească pentru că, din tinerețe iubind pe Dumnezeu, în mare nevoință a intrat, luptînd asupra vrăjmașului. El era tînăr și frumos cu trupul, avînd 18 ani. Atunci a lăsat cetatea, pe cei ce locuiau într-însa și toată gîlceava lumească și a mers în acel munte, la viață liniștită și pustnicească, și acolo a petrecut 25 de ani, avînd viață îngerească. De aceea s-a învrednicit a lua de la Dumnezeu darul tămăduirii și mulți se tămăduiau de multe nevoințe cu sfintele lui rugăciuni. Chiar și cei ce erau îndrăciți, venind la dînsul în munte, se izbăveau de muncirea diavolească. Și multe alte minuni făcea el, ascultînd Dumnezeu rugăciunile plăcutului Său. Deci sporea fericitul Martinian din zi în zi în nevoințele sale cele

frumoase și în toate părțile ieșise vestea despre sfînta viață a îmbunătățitului bărbat și, toți cei ce auzeau, veneau la dînsul pentru folos.

Vrăjmașul diavol, care urăște neamul omenesc, n-a suferit să vadă pe tînărul monah care avea fapte bune. Mai întîi a început a aduce asupra lui felurite ispite și cu năluciri în multe chipuri îl înfricoșa. Apoi a ascuțit asupra lui arma cea veche, prin care a izgonit pe Adam din Rai, vrînd ca și pe acesta să-l izgonească din viața cea pustnicească, liniștită, și de la scopul cel bun să-l împiedice. Deci, într-una din zile, fericitul Martinian, cîntînd psaltirea, diavolul s-a închipuit în balaur mare și, băgîndu-se sub peretele chiliei, a început a săpa pămîntul cu dinadinsul, vrînd să sape pe dedesubt peretele și să răstoarne chilia peste sfînt.

Fericitul, fără frică și fără tulburare săvîrșind cîntarea, s-a plecat peste ferăstruie și a zis către acel balaur: "Cu adevărat se cuvine să te tîrăști pe pămînt. Pentru ce te ostenești tu în deșert, o! ticălosule, fiindcă pe mine nu mă înfricoșează nălucirile tale, de vreme ce am pe Domnul meu Iisus Hristos, Care-mi ajută și, biruind înfricoșările, calcă puterea ta". Diavolul, auzind acestea, s-a prefăcut în vifor întunecos și, fugind, zicea: "Așteaptă, așteaptă că știu eu cum te voi surpa, că am asupra ta un meșteșug prin care, ca pe un robit, te voi răpi, și-ți voi spulbera nădejdea ta. Apoi voi aduce asupra ta o ispită pe care tu nu o vei putea suferi în chilia ta, te voi izgoni și te voi îndepărta ca pe o frunză purtată de vînt; atunci voi vedea cine Îți va ajuta ție!". Acestea zicînd diavolul a alergat de la dînsul.

Bărbatul cel tare, Sfîntul Martinian, atît era de pașnic în sine și de nefricos, ca și cum n-ar fi văzut nici o nălucire. Ci liniștit se veselea și lăuda pe Dumnezeu, îndeletnicindu-se cu gîndirea de Dumnezeu și cu înțelegerea dumnezeieștilor cuvinte, prin citirea cărților. După aceasta, s-a întîmplat că, umblînd niște oameni prin cetatea Cezareei și vorbind între dînșii despre viața fericitului Martinian, cea plină de fapte bune, mirîndu-se prea mult de bărbăția și de răbdarea lui. Dar o femeie desfrînată auzind cuvintele lor și îndemnată fiind de diavolul, s-a apropiat de dînșii, zicînd: "Cine este acela de care vă mirați voi, care sînt isprăvile și cum este viața lui? Pe acesta, de voi vrea, ca pe o frunză din copac îl voi scutura. Care este scornirea laudei lui? Că s-a închis ca o fiară în pustie, neputînd să rabde în cetate poftele trupești și smintelile? Ce minune este aceasta că este fără patimă? Căci nu vede femeie niciodată. Însă, să știți toți că, nefiind foc, nu arde fînul. Dar, de s-ar pune lîngă foc și nu s-ar arde, atunci ar fi lucru mare și vrednic de mirare. Așa și de dînsul se cuvine a zice: de voi merge eu la dînsul și mă va vedea, iar el nu se va clăti, nici se va sminti de mine, nici se va răpi gîndul lui la podoaba mea, atunci va fi minunat, nu numai înaintea oamenilor, ci și înaintea lui Dumnezeu și a îngerilor Lui".

Acestea zicîndu-le, și cu bărbații aceia făcînd rămășag pentru lucrul acesta s-a dus la casa sa. Apoi, dezbrăcîndu-se de podoabele cele desfrînate, s-a îmbrăcat în haine proaste și rupte și a pus trențe vechi pe calul său; după aceea s-a încins cu o sabie și luînd o traistă a pus într-însa toate podoabele sale cele frumoase, hainele cele de mult preț, salbele, inelele cele de aur, mărgelele și altele cu care se amăgesc ochii

și mințile celor tineri și a ieșit seara din cetate, ducîndu-se la muntele cel pustiu în care locuia cuviosul, fiind vînt cu furtună și ploaie mare în noaptea aceea.

Cînd s-a apropiat femeia de chilia lui Martinian, a început cu glas umilit și cu suspinuri a se ruga de dînsul, zicînd: "Miluiește-mă, robul lui Dumnezeu, și nu mă lăsa pe mine, ticăloasa, spre mîncarea fiarelor, că am rătăcit pe drum și am căzut în pustia aceasta și nu știu unde voi merge. Nu mă trece cu vederea, că sînt într-atîta primejdie și nu te îngrețoșa de mine păcătoasa, că și eu sînt a lui Dumnezeu zidire. Mă rog sfinției tale nu mă lepăda pe mine, rătăcita, cinstite și sfinte părinte!".

Acestea și mai multe grăind ea cu plîngere și cu suspinuri, Martinian a deschis fereastra și, privind, a văzut-o într-o îmbrăcăminte ruptă și udată de ploaie, apoi clătindu-se cu mintea, a zis în sine: "Vai mie, ticălosul păcătos, iată cum îmi stă de față ispita, ca ori de porunca lui Dumnezeu să ascult, Care zice să fim milostivi, sau din monahiceasca mea făgăduință să cad. Pentru că de nu voi primi în chilie pe femeia ce este în primejdie, fiarele o vor mînca, sau de răceală mare de va muri, voi îngreuna sufletul meu și voi fi ca un ucigaș. Iar de o voi primi pe ea, mă tem să nu fiu ispitit, și atunci îmi voi îngreuna sufletul și trupul și mă voi arăta necurat înaintea Domnului meu. Deci nu știu ce să fac". Și, întinzîndu-și mîinile spre cer, a zis: "Spre Tine, Doamne, am nădăjduit, să nu mă rușinezi în veac nici să-și rîdă de mine vrăjmașii mei; nu mă lăsa să fiu ispitit și stăpînit de înșelătorul și vicleanul diavol, ci, precum voiești, păzește-mă în ceasul acesta, cu mîna Ta cea tare, acoperă-mă de asupririle vrăjmașului, că binecuvîntat ești în veci".

Astfel, rugîndu-se, a deschis ușa și a primit-o înăuntru, apoi, aprinzînd foc, a poruncit să se învelească și, aducînd ceva, i-a dat ei să mănînce, pentru că erau doi finici afară de chilia lui, și a zis către dînsa: "Femeie, mănîncă și te încălzește aici, iar mîine dimineață să te duci în pace". Apoi, lăsînd-o în cea mai dinafară chilie, el a intrat în cea dinăuntru și a închis ușa. Apoi cîntînd psalmi în ceasul al treilea din noapte și rugîndu-se, s-a culcat pe pămînt după obicei. În acea noapte l-a tulburat satana foarte mult cu pofta trupească. Iar femeia, sculîndu-se la miezul nopții, a scos toate podoabele sale din traistă și s-a împodobit spre înșelarea sfîntului, iar cele rupte le-a pus în traistă și aștepta pînă ce va ieși la dînsa Martinian.

Făcîndu-se ziuă, a ieșit sfîntul din chilia sa cea mai dinăuntru, vrînd să libereze pe femeie ca să se ducă la locul său. Dar, văzînd-o împodobită, nu a cunoscut-o spăimîntîndu-se, tăcea. După aceea, a zis către dînsa: "Cine ești tu și de unde ai venit, și ce este acest chip diavolesc ce văd la tine?" Iar ea, răspunzînd, i-a zis lui: "Eu sînt, stăpîne al meu". Zis-a ei sfîntul: "Pentru care pricină ți-ai schimbat îmbrăcămintea? Cu cea de aseară păreai mai săracă, acum ești luxoasă".

Femeia i-a zis: "Eu, stăpîne al meu, sînt din Cezareea Palestinei și auzind de tinerețile tale, de frumusețea ta trupească și de buna podoabă a feței tale, iar inima mea fiind foarte aprinsă de dorința ta, am venit să te văd și să mă satur de frumusețea ta, căci nu în deșert am suferit atîta cale, ci într-adins am venit pentru tine. Ce este

atîta înfrînare și pentru ce trupurile voastre le obosiți cu postul cel mare? În ce cărți scrie să nu mănînci, nici să bei și să nu ai femeie după lege? Chiar Apostolul Pavel a zis: "*Cinstită este nunta și patul neîntinat*". Care din prooroci nu s-a însoțit cu femeie și nu s-a arătat moștenitor Împărăției cerului? Enoh cel mare și minunat, oare nu fiind însurat s-a ridicat spre cer și n-a văzut moartea pînă astăzi? Asemenea și minunatul Avraam, oare n-a avut trei femei și s-a numit prieten al lui Dumnezeu și s-a învrednicit a primi pe Dumnezeu în trei fețe în cortul său? Isaac, oare n-a avut femeie și s-a făcut chip al lui Hristos? Iacov oare n-a avut două femei și a putut cu îngerul a se lupta, iar pe Dumnezeu L-a văzut față către față? Moise cel mare, capul proorocilor și slujitorul lui Dumnezeu, oare n-a avut femeie și a vorbit cu Dumnezeu? Apoi neamul evreiesc l-a eliberat din mînia cea amară a Egiptului și s-a învrednicit Împărăției cerului? Asemenea David, ceilalți prooroci și sfinții bărbați, însoțindu-se cu legiuita însurare și născînd fii, s-au sălășluit în cereasca împărăție".

Astfel grăind și slăbind fericitul, l-a luat de mîini și a început a-l trage spre prăpastia pierzării, tulburîndu-i gîndul cel bun. Iar Martinian i-a răspuns: "Dacă te voi lua de femeie, unde te voi duce și cu ce te voi hrăni, neavînd nimic? Căci eu, precum vezi, necîștigînd nimic, viața mea este lipsită și astfel am petrecut toate zilele vieții mele pînă acum". Femeia răspunse: "Domnul meu, să te învoiești să fii cu mine și să mă îndulcesc de tinerețile tale; iar despre cele de trebuință pentru viața noastră nu te îngriji, că am eu casă și averi, aur și argint, slugi și slujnice și peste toate te voi face stăpîn".

Grăind acestea femeia, sau mai bine zis diavolul, care de la început este ucigaș de oameni, vorbind prin buzele ei și amăgind pe Sfîntul Martinian, el a început a se aprinde de pofta trupească și a se învoi cu dînsa. Apoi începu a vorbi despre păcat, cum să-l săvîrșească. Deci a zis către dînsa: "Femeie, așteaptă puțin, căci unii au obicei a veni la mine pentru binecuvîntare! Mă duc să mă uit în cale, ca nu cumva să vină cineva și să ne vadă făcînd fapta aceasta, căci dacă nu putem să tăinuim înaintea lui Dumnezeu păcatul nostru, apoi cel puțin de oameni să-l tăinuim, ca să nu fim de vorbă și de ocară". Zicînd acestea, a ieșit din chilie și, stînd pe o piatră înaltă ce era acolo, privea spre cale cu dinadinsul.

Dar iubitorul de oameni, Dumnezeu, Cel ce nu voiește pierzarea nimănui, n-a trecut cu vederea ostenelile lui făcute din tinerețe și nu i-a defăimat rugăciunile, ci i-a ajutat și i-a schimbat inima de la gîndul cel rău spre cel bun; deci, pogorîndu-se el de pe piatră, a găsit niște vreascuri uscate pe care, luîndu-le, le-a dus în chilie, le-a pus în mijloc și le-a dat foc și, făcîndu-se flacără mare, și-a scos încălțămintea și sărind a stat în mijlocul focului, apoi a început a-și arde trupul; deci arzîndu-se foarte și durîndu-l picioarele, a ieșit din foc și, ca și cum certîndu-se pe sine, zicea: "Ce, Martiniane, îți place să te arzi în focul acesta vremelnic și în această cumplită muncire? Dacă vei putea să-l suferi, apoi apropie-te și de femeia aceasta, pentru că ea, și printr-însa diavolul, îți mijlocește focul cel veșnic. Dar nu este ea vinovată, ci vechiul vrăjmaș, care a îndemnat-o asupra ta, vrînd să se împotrivească voinței tale celei bune. Gîndește-te la munca aceea, sărace Martiniane, și să ai în minte focul cel

veșnic, pentru că acest foc vremelnic, se stinge cu apă și cînd arde, lumina este într-însul, iar focul cel veșnic nu are strălucire și toate rîurile și mările ce sînt sub cer nu-l vor putea stinge. De poți răbda focul cel nestins, apropie-te de femeie și săvîrșește păcatul".

Acestea le grăia către sine, aducîndu-și aminte de veșnica muncă. Apoi, slăbindu-l puțin durerile, a sărit iarăși în foc și stînd în mijloc se ardea foarte, pînă ce nu-i mai era cu putință să rabde mai mult. Ieșind din foc, a căzut la pămînt și suspinînd din toată inima, a zis cu lacrimi către Dumnezeu: "Doamne, Dumnezeul meu, fii milostiv mie păcătosului, iartă robia minții mele și învoirea către păcat. Tu, Care cerci inimile și rărunchii, știi inima mea că Te-am iubit din tinerețile mele și pentru Tine mi-am dat trupul în focul acesta. Iartă-mă, Stăpînul meu, Doamne, Tu, fiind bun și milostiv, ești binecuvîntat în veci". Acestea le grăia, zăcînd la pămînt, pentru că nu putea să stea de cumplita ardere a focului. Apoi a început a cînta: "Cît este de bun Dumnezeul lui Israil celor drepți la inimă, iar mie puțin de nu mi-au alunecat picioarele, puțin de nu s-au rătăcit pașii mei".

Femeia, văzînd ceea ce făcea și privind la fericitul cum își dădea trupul focului pentru mîntuirea sa, a venit și ea întru cunoștința răutății sale și, ca din somn, s-a deșteptat. Deci, dezbrăcînd hainele cele scumpe și toate podoabele sale, le-a aruncat în foc și luînd pe dînsa zdrențele, a căzut la picioarele Sfîntului Martinian și a început a grăi cu lacrimi: "Iartă-mă, robul lui Dumnezeu, pe mine păcătoasa și ticăloasa, pentru că tu știi stăpîne că multe sînt meșteșugurile și amăgirile diavolului. Acela m-a amăgit și m-a îndemnat să vin asupra ta. Deci, roagă-te pentru mine, cuvioase, ca prin rugăciunile tale să se mîntuiască sufletul meu cel păcătos și aceasta s-o știi cu încredințare, o! părinte, că de acum nu mă voi mai întoarce în cetatea mea, nici voi mai intra în casa mea, nici voi mai vedea pe cineva din neamul meu, nici la lucrurile mele cele rele nu mă voi mai întoarce; ci mă voi mîntui. Încă să mai știi și aceasta, stăpîne, că în ce chip m-a îndemnat diavolul a lupta asupra ta, așa și eu păcătoasa mă voi înarma asupra lui, cu numele Domnului Iisus Hristos și-l voi rușina. Pentru că înșelătorul, ridicîndu-mă asupra ta, m-a răsculat asupra lui însuși și, voind ca prin mine să te biruiască, va fi biruit el de către mine, cu ajutorul Stăpînului nostru, Care și pe desfrînate le primește la pocăință".

Acestea grăind, vărsa neîncetat lacrimi din ochi. Iar fericitul i-a răspuns: "Domnul și Dumnezeul meu să te ierte de păcate, o! femeie. Mergi în pace și, precum ai zis, nevoiește-te pentru mîntuirea ta, ostenește-te asupra patimilor, prin pocăință, ca astfel să poți rușina pe cel viclean". Iar ea a grăit lui: "Mă rog ție să mă povățuiești la mîntuire. Spune-mi unde să mă duc ca să mă pocăiesc?" El i-a răspuns: "Mergi la Betleem și caută pe o sfîntă fecioară, anume Paulina, care a zidit acolo o sfîntă biserică și, mergînd la dînsa, să-i spui toate cele ce ți s-au întîmplat și la dînsa poți să te mîntuiești!". Femeia s-a sculat, s-a închinat și a zis lui: "Roagă-te, părinte, pentru mine, păcătoasa!".

Sfîntul s-a sculat de la pămînt cu multă durere trupească, i-a dat puține finice pe cale, a scos-o din chilie, i-a arătat calea care duce spre Ierusalim și i-a zis: "Mergi cu pace, femeie, și mîntuiește-ți sufletul, nevoindu-te prin pocăință, și vezi să nu te mai întorci înapoi, pentru că nimeni, punînd mîna pe plug și căutînd înapoi, nu este îndreptat în împărăția lui Dumnezeu. Singură, deci, să iei aminte ca să nu fi batjocorită iarăși de vrăjmașul, ci neslăbindu-te, să petreci întru pocăință, pentru că Dumnezeu primește pe cei ce se pocăiesc". Ea, auzind acestea, mai mult și-a lungit plîngerea, zicînd: "Nădăjduiesc și eu spre Acela, spre Care au nădăjduit neamurile și nu s-au rușinat. Nădăjduiesc că de acum diavolul nu va mai avea parte de mine". Fericitul Martinian, însemnînd-o cu semnul crucii, i-a zis: "Domnul Dumnezeul meu să-ți păzească sufletul și să te ferească pînă la sfîrșit". Astfel femeia, închinîndu-se robului lui Dumnezeu, s-a dus, iar sfîntul, întorcîndu-se în chilia sa, a căzut la pămînt, suspinînd și rugîndu-se.

Ea mergea plîngînd și rugîndu-se lui Dumnezeu, ca s-o povățuiască la mîntuire. Mergînd o zi, a sosit noaptea și neputînd să treacă lățimea pustiei și lungimea căii, a rămas la un loc unde a înserat. Dimineața, sculîndu-se, iarăși mergea tînguindu-se și rugîndu-se și a ajuns la Betleem seara, foarte tîrziu, unde a intrat în mănăstirea fecioarei Paulina, căreia, închinîndu-se, i-a spus cu de-amănuntul toate cele ce făcuse. Paulina, auzind acestea, a preamărit pe iubitorul de oameni Dumnezeu și a primit-o tînguindu-se. Apoi în toate zilele o învăța pe ea, povățuind-o la mîntuire. Iar ea atît de mult se nevoia în postire, încît de multe ori fericita Paulina îi spunea: "Cruță-ți trupul tău, fiică, ca să nu slăbească, ci să ai nevoință pînă la sfîrșit". Dar ea mai mult petrecea întru pustniceștile osteneli. La sfîrșitul zilelor sale, fericita Zoe - că astfel era numele ei - a cerut de la Dumnezeu acest dar, ca să o adevereze dacă este primită pocăința ei. Iar iubitorul de oameni Dumnezeu, spre încredințarea milei sale, i-a dat darul tămăduirii.

Într-una din zile o femeie ce o dureau cumplit ochii, a venit în mănăstire să cîștige tămăduire. Iar fericita Paulina, vrînd să încerce pocăința Zoei, i-a zis: "Roagă-te, fiică, pentru această femeie, că doar prin rugăciunile tale Domnul îi va da tămăduire". Deci, rugîndu-se Zoe pentru cea bolnavă, în puține zile i-a tămăduit ochii și aceea s-a făcut călugăriță în mănăstirea lor. Fericita Zoe a împlinit 12 ani în pocăință și a adormit cu pace întru Domnul. Dar în toți anii întoarcerii sale n-a băut nici vin, nici a gustat unt, nici poame, fără numai pîine și apă, uneori, după două zile. Apoi odihna ei era pe pămîntul gol. Aceasta era nevoința sfintei și astfel a fost sfîrșitul ei. Acum iarăși să ne întoarcem la minunata povestire a Cuviosului Martinian.

Fericitul Martinian, după șapte luni, abia tămăduindu-se de rănile ce le făcuse din arderea focului, a început a gîndi în sine, zicînd: "De nu mă voi duce de aici în loc neștiut, nu mă va lăsa vicleanul vrăjmaș și nu-mi va da odihnă. Drept aceea, de acum mi se cade ca în locul acela să locuiesc, unde va fi cu neputință să vie parte femeiască. Astfel gîndind, s-a sculat și s-a rugat, zicînd: "Stăpîne al cerului și al pămîntului și Făcătorule al mării, dă-mi cele folositoare, nu mă părăsi pe mine și să

nu lași sufletul meu să piară pînă în sfîrșit, ci ajută-mă, Doamne, Dumnezeul puterilor și fii mie cale, viață, toiag, traistă și pîine!" Acestea zicînd și îngrădindu-se cu semnul crucii, a ieșit din chilia sa și a mers la mare.

Văzîndu-l diavolul ieșind, a strigat: "Îmbărbătează-se puterile mele și să fie numele meu luminat, că am putut a te birui, de vreme ce din chilie te-am izgonit și trupul tău cu foc ți-am ars și robit te-am făcut". Apoi iarăși a zis: "Ce, Martiniane, fugi de aici? Oriunde vei merge te voi goni de pretutindeni. Oriunde ai voi să locuiești, nu te voi lăsa pînă ce desăvîrșit te voi birui și netrebnic te voi face". Iar fericitul i-a răspuns: "Neputinciosule, ticălosule, oare ți se pare că tu m-ai gonit din preajma ta, sau socotești că lenevindu-mă am ieșit? Nu, ci pentru aceea am ieșit ca pe tine mai mult să te biruiesc". Și iarăși i-a zis: "Dacă nu-ți ajunge cea dintîi și a doua ispită, ce ai adus asupra mea, apoi vino și a treia oară cu meșteșugul tău și de cîte ori vei vrea. Căci lucrarea ta cea vicleană am stricat-o cu ajutorul lui Dumnezeu, Căruia I-am și adus pătimirea mea. Drept aceea și femeia pe care tu ai îndemnat-o asupra mea, te socotește acum ca pe un fum și nor, spre a călca necuratele și cu meșteșug puterile tale. Să nu îndrăznești de acum înainte să te apropii de umbra ei!" Acestea grăind sfîntul, s-a depărtat diavolul de la dînsul.

Fericitul a început a cînta psalmul: "*Să se scoale Dumnezeu și să se risipească vrăjmașii Lui și să fugă de la fața Lui cei ce-L urăsc pe Dînsul*". Acestea cîntînd, mergea spre calea ce ducea la mare. Sosind la mal a aflat un corăbier temător de Dumnezeu și, apropiindu-se, i-a zis: "Frate, nu știi vreo insulă mică undeva, în mijlocul mării, în care nimeni nu locuiește?" Corăbierul i-a zis: "Pentru ce întrebi de aceasta și ce voiești?" Fericitul i-a răspuns: "Vreau să mă depărtez de lumea cea deșartă și să mă liniștesc, dar nu aflu loc în care să mă liniștesc, să mă odihnesc și să scap de smintelile diavolului". Iar el a zis: "Este un loc înfricoșat în mijlocul mării, adică o piatră, de pe care nu se poate vedea nicidecum uscatul". Fericitul a răspuns: "Un loc ca acela mult iubesc și doresc și o petrecere ca aceea, unde n-ar putea să vie parte femeiască". Zis-a lui corăbierul: "Și de unde vei avea hrana ta?" Iar fericitul i-a zis: "Așezămînt voi pune între mine și tine, ca tu să-mi aduci hrană, iar eu mă voi ruga lui Dumnezeu pentru tine. Deci, să-mi aduci stîlpări de finic ca să lucrez cu mîinile mele împletituri, iar tu, luînd lucrul mîinilor mele, îl vei vinde și pentru acela, cumpărînd pîine, îmi vei aduce. Asemenea îmi vei aduce apă într-un vas și vei veni de 2-3 ori pe an, aducîndu-mi pîine și apă".

Aceasta auzind, corăbierul a înțeles că bărbatul acesta este duhovnicesc și a făgăduit să-i facă toate voile. Suindu-se cu dînsul în corăbioară, au plutit spre acel loc. Apoi suflînd vînt prielnic, au ajuns spre seară la locul acela. Fericitul, văzînd locul cel plăcut lui, s-a bucurat cu sufletul și a lăudat pe Dumnezeu, iar pe corăbier binecuvîntîndu-l, s-a suit pe o piatră și a cîntat: "*Am așteptat pe Domnul care a căutat spre mine și a auzit rugăciunea mea; apoi m-a scos din groapa patimilor și din noroi; și a pus pe piatră picioarele mele, îndreptînd pașii mei*". Sfîrșind psalmul și rugîndu-se, a zis corăbierului: "Mergi în pace, frate și adu-mi pîine, apă, stîlpări, ca să lucrez coșnițe". Corăbierul a zis: "De vei voi, îți voi aduce și lemne ca să-ți faci o colibă

mică". Fericitul, însă, n-a voit și ședea pe piatră arzînd de zăduful zilei și suferind de răceala nopții. Iar corăbierul îi aducea de 2-3 ori pe an pîine, apă, precum i-a poruncit fericitul. Deci a petrecut Cuviosul Martinian în acea viață, scăpînd de lume, și lăuda pe Dumnezeu ziua și noaptea, fiind întru dumnezeiasca gîndire cea neîncetată.

Vicleanul diavol nici acolo n-a încetat a da război asupra cuviosului, ci a început a-i face supărare. Într-o noapte, tulburîndu-se marea și ridicînd valurile și înălțîndu-se peste capul lui ca la 15 coți, striga diavolul: "Iată acum te voi îneca, Martiniane". Iar el fără frică i-a zis: "Neputinciosule, ticălosule, pentru ce te ostenești nebunește? Căci pe mine nălucirile tale nu mă înfricoșează, nici îngrozirile tale nu mă tulbură, pentru că eu nădăjduiesc spre Domnul meu Iisus Hristos și printr-Însul te voi rușina desăvîrșit".

Acestea zicînd, a început a cînta: "*Mîntuiește-mă Dumnezeule, că a intrat apă pînă în sufletul meu, afundatu-m-am în noroiul adîncului mării și viforul m-a potopit*". Sfîrșind psalmul, a început a zice: "Doamne Iisuse Hristoase, Unul Născut al Tatălui celui nevăzut, Cel Care Te-ai pogorît pe pămînt pentru mîntuirea noastră, Cel ce cerți marea și poruncești vînturilor și toate ascultă de frica Ta; ascultă-mă, Stăpîne, în ceasul acesta, potolește ispita ce s-a ridicat asupra mea, căci toate sînt Ție cu putință Doamne". Grăind sfîntul astfel, diavolul s-a făcut nevăzut, iar fericitul a rămas fără de vătămare și a trăit pe piatra aceea șase ani, răbdînd toată nevoia văzduhului pentru mîntuirea sa. Nici așa, însă, n-a încetat diavolul, scornind asupra lui ispite, căci vicleanul a adus sfîntului altă supărare, mai grea decît cele dinainte.

Într-una din zile, diavolul văzînd o corabie plutind pe mare, în care erau bărbați și femei, a ridicat vînt și vifor asupra acelei corăbii și lovind-o de o piatră a spart-o, iar pe toți cei ce se aflau în corabie i-a înecat. Numai o fecioară a putut lua o scîndură și a plutit pe ea, spre piatra aceea pe care ședea fericitul Martinian și, apucîndu-se acea fecioară de piatră, a început a striga: "Miluiește-mă, robul lui Dumnezeu, și dă-mi mîna, mîntuiește-mă de apele acestea și nu mă lăsa să pier în adîncul acesta".

Fericitul, văzînd-o că nu are de nicăieri mîntuire, a zis zîmbind: "Și acesta este meșteșugul tău, diavole, dar nu vei birui hotărîrea mea". Și gîndea în sine, zicînd: "Vai mie păcătosul, că iarăși a venit ispita înaintea sufletului meu; deci ce voi face? De nu-i voi da mîna și nu o voi scoate din apă, apoi se va îneca și va fi păcatul asupra sufletului meu și ca un ucigaș voi fi eu, iar de o voi scoate, apoi nu se poate să fiu cu dînsa aici. Cu adevărat, mai cumplită îmi este această primejdie și mai rea ispită decît cea dintîi. Pentru că de aceea puteam fugi, fiind pe pămînt, iar de aceasta nu pot să scap, de vreme ce numai singur acest loc mic este în mijlocul apelor și nu se poate scăpa de această primejdie". Deci, întinzînd mîinile spre cer, a zis: "Doamne, nu mă lăsa să pier, ci rînduiește cele de folos sufletului meu". Zicînd acestea i-a dat mîna și a scos-o din apă la uscat. Apoi, văzînd-o că era frumoasă, a zis către dînsa: "Cu adevărat nu va putea fi fînul cu focul împreună și nu este cu putință ca eu și tu să petrecem împreună. Deci, să rămîi tu aici și nu te teme, căci ai pîine și apă să mănînci

și să bei, ca și mine, și-ți va ajunge pînă ce va veni aici un corăbier, care va aduce pîine și apă. Iată sînt încă două luni pînă la acea vreme, în care el va veni aici, să-i spui lucrul cum s-a întîmplat și acela te va scoate de aici".

Acestea zicînd, sfîntul a însemnat marea cu semnul crucii, și s-a rugat: "Doamne Iisuse Hristoase, Cel ce ai certat marea și vînturile, care Te ascultă cu cutremur, caută spre mine și mă miluiește și nu mă lăsa să pier. Căci iată în numele Tău mă voi arunca în mare, că mai bine îmi este să mor în mare, decît să mă lipesc de femeie, prin patima trupească". Și, întorcîndu-se spre fecioară, i-a zis: "Mîntuiește-te, fecioară, și Dumnezeu să-ți păzească sufletul tău de toate asupririle vrăjmașului și să te ferească pînă la sfîrșit". Acestea zicînd, s-a aruncat în mare și a început a înota.

Îndată, după rînduiala lui Dumnezeu, l-au luat doi delfini pe spatele lor și-l purtau; iar fecioara, văzîndu-l ducîndu-se pe deasupra apei, privea la dînsul pînă ce a pierit din ochii ei și a fost dus fericitul de acei doi delfini la uscat. Ieșind pe pămînt s-a rugat Domnului, zicînd: "Te laud pe Tine, Doamne, Dumnezeul meu, că ai arătat mila Ta spre mine nevrednicul, dar nu mă lăsa pînă la sfîrșit, Iubitorule de oameni". Și-și zicea în sine: "Ce să fac nu știu, căci în munți și în pustietăți nu mă lasă diavoleasca vrăjmășie; căci iată și în mare nu m-au lăsat. Nu știu ce voi face". De acum este bine să învăț cuvintele Evangheliei și să le fac pe ele pentru că Domnul învață astfel: "*Cînd vă vor goni din cetatea aceasta, fugiți în cealaltă, căci, amin grăiesc vouă, nu veți sfîrși cetățile lui Israel*".

Acestea zicînd a început a umbla din loc în loc și din cetate în cetate, înstrăinîndu-se și zicînd în sine: "Fugi, Martiniane, ca să nu te ajungă ispita!" Astfel fugind și gonindu-se pe sine își sfîrșea zilele. Iar în fuga aceea n-a purtat nici toiag, nici traistă, nici pîine, nici două haine, nici bani la brîu și nimic spre trebuința trupească. Oriunde intra în cetate sau în sat, întreba cine este acolo om bun și găzduia la dînsul, primind hrană, iar unde îl ajungea noaptea, ori în pustie, ori la cîmp, acolo petrecea odihnindu-se puțin.

Doi ani cutreierînd astfel, a trecut 164 de cetăți și la sfîrșit a mers la Atena, unde s-au descoperit de la Dumnezeu episcopului atenienilor toate cele despre fericitul Martinian. Apoi Cuviosul, cunoscînd vremea sfîrșitului său și îmbolnăvindu-se, a intrat în biserică și culcîndu-se pe pămînt, a zis celor ce erau acolo: "Chemați la mine degrabă pe episcop; dar aceia îl socoteau nebun. Apoi, el iarăși rugîndu-i, l-au ascultat și ducîndu-se au spus episcopului, zicîndu-i: "Un om oarecare zace în biserică, nu știm, nebun este sau nu, și zice: să chemați pe episcop la mine". Episcopul le-a zis: "Voi sînteți nebuni, iar acela este mai bun decît mine!"

Sculîndu-se cu sîrguință, s-a dus în biserică, iar fericitul, văzînd pe episcop, nu putea să se scoale înaintea lui ci întindea spre dînsul mîinile sale, dînd vrednică cinste arhiereului lui Dumnezeu. Iar episcopul mai mare cinste îi făcea lui, zicînd: "De mult mi-a făgăduit Dumnezeu că o să-mi arate pe robul său și acum a împlinit

ceea ce a făgăduit. Deci tu, cînd te vei sălăşlui în cereasca Împărăţie, adu-ţi aminte şi de sufletul meu, rogu-mă ţie!" Iar fericitul i-a răspuns: "Binecuvintează, părinte, şi te roagă lui Dumnezeu pentru mine, ca să aflu îndrăzneală cînd voi sta înaintea dreptei Lui judecăţi".

Acestea zicînd şi-a ridicat ochii spre cer şi a zis: "Doamne, Iisuse Hristoase, în mîinile Tale îmi dau sufletul meu". Apoi, făcîndu-şi semnul crucii, a zis episcopului: "Părinte, dă-mă lui Dumnezeu". Atunci a început faţa lui a zîmbi şi aşa, veselindu-se sufletul său, s-a despărţit de trupul cel mult chinuit şi s-a dus în mîinile lui Dumnezeu. Deci, Cuviosul Martinian s-a odihnit întru Domnul, bine sfîrşindu-şi alergarea şi păzindu-şi credinţa, a luat cununa cea gătită lui în cereasca Împărăţie, iar episcopul a îngropat sfîntul lui trup în biserică, cu mare cinste.

Cine nu se va minuna de acest nevoitor viteaz şi cine nu va ferici răbdarea lui nebiruită şi viaţa lui cea cu bună îndrăzneală? Cum pînă în sfîrşit s-a nevoit pentru mîntuirea sufletului şi prin mucenicie aducîndu-se Domnului. Pentru că, nefiind atunci prigonire asupra creştinilor, singur şi-a aflat mucenicie şi pe faţă cu diavolul s-a luptat şi a călcat vicleşugul lui. Singur şi-a fost prigonitor, judecător şi muncitor, făcîndu-şi chinuire de bună voie. Cu adevărat se cuvine a-l numi mucenic şi viteaz pătimitor, căci de foc n-a băgat seamă şi prin focul cel vremelnic a stins focul cel veşnic. Diavolul a pornit asupra lui pe femeie, iar el, prin rugăciunile sale, a făcut-o roabă lui Dumnezeu. Dar se cuvine nouă ca şi despre fecioara aceea, care a rămas pe piatră în mare, să povestim cum şi-a dus viaţa sa şi în ce fel a cîştigat-o. Căci rugăciunea fericitului Martinian pentru dînsa nu a fost în zadar.

Rămînînd pe piatră fecioara aceea, primea pîine şi apă precum i-a poruncit ei fericitul Martinian. Iar corăbierul care îi aducea fericitului pîine şi apă la două luni o dată, venind după obicei cu corăbioara la piatră, a văzut în locul monahului pe fecioară şi, socotind că este nălucire, s-a temut şi a început a se depărta de piatră. Iar ea a strigat: "Nu te teme, frate, că femeie sînt cu adevărat şi creştină. Apropie-te de mine ca să-ţi spun un lucru". Iar el, necrezînd-o pe ea şi temîndu-se, îl ruga, zicîndu-i: "Aşa mă jur pe Împăratul Hristos, că sînt creştină, nu te teme de mine, ci vino aproape şi-ţi voi spune ce s-a întîmplat". Atunci omul, stînd lîngă piatră cu corăbioara, a zis către dînsa: "Unde este monahul care a fost aici? Unde s-a dus de aici şi pe tine cine te-a adus şi te-a suit pe această piatră?" Fecioara, făcîndu-şi cruce, a început a povesti cele ce s-au întîmplat.

Auzindu-le pe toate, corăbierul se miră foarte mult şi a zis către dînsa: "Vino să te duc de aici în cetatea ta". Iar ea i-a răspuns: "Ba nu, frate, mă rog ţie să nu mă scoţi de aici, ci să faci cu mine iubire de oameni şi, ducîndu-te în sat, să-mi aduci o haină bărbătească de lînă, pîine şi apă, precum aduceai fericitului părinte şi aceeaşi răsplătire vei lua de la Stăpînul Hristos, pentru că la El nu este deosebire între parte bărbătească şi parte femeiască, precum zice apostolul: "*Voi toţi, una sînteţi întru Hristos*". Nu te îngreţoşa de mine, păcătoasa, care voi să mă mîntuiesc. Că de n-ar fi voit Dumnezeu să mă mîntuiască, nu m-ar fi aruncat pe piatra aceasta. Nici tu să nu

mă disprețuiești că sînt femeie. Adu-ți aminte că Dumnezeu a creat pe Adam și pe Eva și la sfîrșitul zilelor S-a arătat lumii, născîndu-Se din Preacurata Fecioară Maria, Născătoare de Dumnezeu. Deci, fii și către mine bun, precum ai fost prea cuviosului părinte și, ducîndu-te acasă, să-mi aduci, precum ți-am spus, o haină bărbătească de lînă, pîine și apă, și să-mi aduci și lînă ca să lucrez cu mîinile mele. Adu pe femeia ta aici, că ea mă va îmbrăca în haina cea bărbătească și-mi va porunci cum să lucrez, iar Domnul Dumnezeul meu să fie cu tine în toate zilele vieții tale și să-ți dea din acest veac și în cel ce va să vie, daruri, milă și iertare de păcate".

Corăbierul a zis către dînsa: "Pe toate cîte îmi poruncești mie, eu le voi face, numai tu întărește-te și Dumnezeu va împlini dorința ta". Acestea zicîndu-le, a plecat corăbierul și s-a întors acasă. După două zile, luînd pe femeia sa și toate cele poruncite de fecioară, a venit la dînsa. Apoi, ieșind din corăbioară, femeia s-a suit pe piatră și s-au sărutat amîndouă. După aceea, mergînd femeia, a luat cu bărbatul său toate cele de pe corabie, iar fecioara a rugat pe bărbat să se depărteze puțin, pînă ce se va îmbrăca în haina cea bărbătească și s-a rugat, zicînd: "Doamne Dumnezeule, Cel ce ai ascultat pe toți sfinții tăi din veac, ascultă-mă și pe mine păcătoasa și săvîrșește în acest loc și în acest chip bărbătesc alegerea mea, fără de poticnire. Păzește-mi sufletul, întărește-mi inima și puternic să faci trupul meu și-mi povățuiește sufletul meu spre bună plăcerea Ta, iar celor ce-mi slujesc dă-le plata cea veșnică, că bine ești cuvîntat în veci. Amin". După aceasta, a zis femeii: "Rogu-mă ție, femeie, cînd îmi veți aduce pîine și apă să-mi aduceți și lînă, ca în zadar să nu mănînc pîinea voastră, iar hainele mele să le iei tu întru pomenirea smereniei mele!" Acestea zicînd, i-a eliberat cu pace. Într-acea lună a venit la dînsa iarăși acea femeie cu bărbatul său și i-a adus hrană. Iar fericita fecioară se veselea și lăuda pe Dumnezeu pentru o viață ca aceea, făcînd 12 rugăciuni pe zi, iar noaptea 24; hrana ei era o bucată de pîine la două zile. Astfel, Domnul, întărind-o și păzind-o, și-a săvîrșit bine alegerea vieții sale. Cînd s-a suit pe piatră avea 25 de ani, iar pe piatră a viețuit șase ani. După aceasta, cu două luni înaintea venirii corăbierului și a femeii sale, și-a dat sufletul în mîinile Domnului. Numele ei era Fotinia.

Trecînd două luni după sfîrșitul acestei Sfinte fecioare Fotinia, a venit corăbierul cu femeia sa și a găsit-o moartă, avînd mîinile așezate în semnul crucii, gura bine strînsă, ochii închiși și fața luminoasă, ca și cum dormea. Apoi s-a închinat sfîntului ei trup și, luîndu-l ca pe o frumoasă floare de dimineață, l-au pus în corabie și a plutit spre cetatea Cezareei din Palestina. Apoi s-au descoperit în vedenie corăbierului toate cele despre această sfîntă fecioară și, mergînd la episcopul Cezareei, i-a spus despre viața ei îmbunătățită. Atunci episcopul, cu tot clerul, a îngropat-o cu cinste la loc sfînt, cu psalmi și cu cîntări, cu lumînări și cu tămîieri, slăvind pe Iisus Hristos, Domnul nostru, Căruia I se cuvine cinstea și slava împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

33.POMENIREA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU AVXENTIE (14 FEBRUARIE)

În vremea împărăției lui Teodosie cel tînăr era în Constantinopol un bărbat cinstit, vestit în rînduiala ostășească și în palaturile împărătești, cu numele Avxentie, fiu al lui Ada Persul, iscusit în dumnezeiasca Scriptură și în înțelepciunea cea din afară și împodobit cu fapte bune. Acela, cunoscîndu-se cu Cuviosul Marchian, care

mai pe urmă a fost iconom al Bisericii celei mari, și cu Ioan monahul cel îmbunătățit, care viețuia lîngă biserica Sfîntului Ioan Mergătorul înainte, fiind înaintea cetății ce se numea Evdom, împreună cu alți bărbați temători de Dumnezeu, a rîvnit vieții lor. Deci, lăsînd deșertăciunea lumii acesteia, slava și gîlceava, s-a făcut ostaș al cerescului împărat Hristos și, luînd chipul monahicesc, s-a făcut slujitor al Domnului mai întîi în rînduiala diaconiei, apoi în a preoției și a luat putere asupra diavolului ca să-l izgonească din oameni. Pentru aceasta era slăvit în cetatea împărătească; fugind de slava omenească și dorind slava și viața mai liniștită, a lăsat cetatea cea cu mult popor și s-a dus la Bitinia. De acolo s-a dus într-un munte pustiu care se numea Oxia și care era departe de Calcedon, ca la 10 stadii. Iubind acel loc, s-a suit pe un deal și, stînd pe piatră, și-a ridicat sfintele mîini, lăudînd pe Dumnezeu și zicînd: "Tu, Doamne, m-ai sălășluit deosebi în nădejde". Și a locuit în muntele acela, care mai pe urmă se chema după numele lui Avxentie, precum se scrie în viața Cuviosului Ștefan, care după aceea a sihăstrit în același munte și a pătimit pentru sfintele icoane.

Viețuind Cuviosul Avxentie în muntele cel pomenit, a fost aflat de niște păstori care căutau o turmă de oi rătăcită și pe care au aflat-o cu rugăciunile lui. Din acea vreme s-a făcut cunoscut cuviosul și începură a veni la dînsul mulți, unii pentru tămăduirea trupească - căci toate bolile le vindeca prin rugăciunile lui -, iar alții veneau pentru folosul sufletesc.

Apoi, adunîndu-se oameni cucernici din satele dimprejur, i-au zidit o chilie în vîrful muntelui, în care, închizîndu-se cuviosul, vorbea printr-o ferăstruie mică cu cei ce veneau la dînsul, povățuindu-i la fapte bune și tămăduind pe cei neputincioși, pentru că era izvor de tămăduiri, fiind plin de dumnezeiescul dar și alergau la dînsul din multe cetăți, ca la un doctor fără de plată. Așa o femeie a unui comite din Nicomidia, orbind, a venit strigînd: "Miluiește-mă, robul lui Dumnezeu cel preaînalt". Iar el a zis către cei ce erau acolo: "Sînt om păcătos și pătimaș ca și voi, dar dacă credeți că Cel ce a tămăduit pe orbul din naștere o va vindeca și pe aceasta, apoi toți să ne rugăm lui Dumnezeu cu osîrdie pentru dînsa". Și rugîndu-se toți, sfîntul s-a atins de ochii ei și a zis: "Te vindecă pe tine Iisus Hristos, Lumina cea adevărată". Și îndată a văzut femeia, și toți au mulțumit lui Dumnezeu. Apoi, comitesa aceea a dat multă milostenie la săracii care veneau lîngă muntele acela spre a cere milostenie de la cei ce mergeau la sfînt. De aceasta chiar sfîntul se îngrijea, avînd ucenici care împărțeau pîinea ce se aducea.

Pe lîngă darul tămăduirii, cuviosul mai avea și pe cel al vederii înainte, pentru că odată au venit la dînsul doi oameni, unul credincios, iar altul cu cuget eretic. Pe cel drept-credincios sfîntul l-a primit cu dragoste și a vorbit cu dînsul despre folosul sufletesc; iar către cel rău credincios n-a zis nici un cuvînt, văzînd într-însul necredința. Ducîndu-se de la sfînt, cel rău credincios a început a-l huli pe sfînt și a-l vorbi de rău, numindu-l fățarnic; dar, nesosind ei încă la casa lor, a întîmpinat pe cel rău credincios un copil, spunîndu-i că asupra fiicei lui a năvălit diavolul și o muncește cumplit. Deci acela s-a mîhnit foarte și, cunoscîndu-și păcatul, a dus pe fiica cea

îndrăcită la cuviosul, cu smerită rugăminte. Și s-a tămăduit atît fecioara de muncirea diavolească, cît și tatăl ei de credința cea rea.

Doi leproși au venit, cerînd tămăduire. Și i-a întrebat sfîntul: "Care sînt greșelile voastre de a venit asupra voastră această pedeapsă de la Dumnezeu?" Ei, închinîndu-se lui, au zis: "Miluiește-ne robul lui Hristos și te roagă pentru noi să ne tămăduim". Sfîntul le-a răspuns: "Aceasta vi s-a întîmplat, o! fraților pentru jurămîntul vostru, căci v-ați obișnuit adeseori a vă jura și a vă blestema și ați pornit pe Dumnezeu spre mînie". Ei, auzind aceea, s-au spăimîntat, cum de știe greșelile lor și căzînd înaintea lui s-au pocăit. Milostivindu-se spre dînșii, Cuviosul i-a uns cu untdelemn sfînt de la cap pînă la picioare, zicînd: "Pe voi vă tămăduiește Iisus Hristos, iar eu sînt om păcătos". Și îndată leproșii s-au curățit de neputința lor.

Un slăbănog zăcea pe pat, fiind adus cu căruța, iar părinții lui, căzînd la sfînt, ziceau cu plîngere: "Pentru mulțimea păcatelor noastre, s-a întîmplat fiului nostru slăbănogirea". Sfîntul le-a răspuns: "Credeți oare că el se poate tămădui prin mine, smeritul și lepădatul? Numai Dumnezeu este puternic pentru aceasta". Ei ziseră: "Cu adevărat, îngere al lui Dumnezeu, ești trimis pentru mîntuirea noastră și credem că toate sînt cu putință la Dumnezeu". El le-a răspuns: "Să fie după credința voastră". Și, luînd untdelemn sfînt, a uns tot trupul slăbănogului și îndată s-a sculat sănătos, încît cu toții Îl slăveau pe Dumnezeu.

Cît pentru cei îndrăciți nu ne ajunge cuvîntul, căci pe mulți a liberat Cuviosul Avxentie din muncirea diavolească, care veneau la el în toate vremurile din diferite cetăți și țări îndepărtate. Pe alții îi aduceau cu sila, munciți de viclenele duhuri și toți se tămăduiau prin sfintele lui rugăciuni, căci avea de la Dumnezeu mare stăpînire și putere asupra diavolilor. Apoi a fost chemat în Calcedon, la sinodul Sfinților Părinți, cel de-al patrulea a toată lumea și s-a ostenit mult, nevoindu-se contra eresului lui Evtihie și a relei credințe a lui Nestorie. De aceea a răbdat și multe ocări de la eretici. Însă drept-credinciosul împărat Marcian îl cinstea foarte mult și era iubit de toți Sfinții Părinți, încît s-a arătat vestit între toți, ca un dreptcredincios și făcător de minuni, înțelept și nebiruit în cuvînt, ca cel ce știa bine tainele dumnezeieștii Scripturi, după cum este scris: *Era bărbat puternic în faptă și cuvînt, înaintea lui Dumnezeu și a tot poporul.*

Întărind cu Sfinții Părinți dreapta credință, s-a întors iarăși la chilia sa din muntele pustiu și a făcut în cale multe și mari minuni, pe cînd se ducea la Calcedon și se întorcea de acolo, izgonind diavolii din oameni și tămăduind toate bolile și neputințele. Șezînd în chilia sa, aducea mult folos lumii, prin chipul vieții sale îmbunătățite și prin învățăturile grăitoare de Dumnezeu, cu care se îndulceau toți care veneau la dînsul de pretutindeni, pentru facerile de minuni. Iar cu ochii cei mai înainte văzători, vedea cele ce erau departe ca pe cele ce erau aproape și privea duhurile cele fără de trup și sufletele drepților.

Într-o noapte, închizîndu-se, înălța către Dumnezeu obișnuitele sale rugăciuni, iar ucenicii și ceilalți care veniseră la sfîntul, fiind afară și cuviosul deschizînd ferestruia fără de veste, a strigat cu glas mare de trei ori: "Binecuvîntat este Domnul Dumnezeu!". Apoi, suspinînd cu greu și-a plecat capul spre pămînt și toți stînd de față nu îndrăzneau a-l întreba. Dar el le-a zis: "Luminătorul care era la răsărit, o! fiilor, Simeon, părintele nostru, a adormit!". Zicînd acestea, plîngea foarte. Și a zis iarăși: "Sfîntul părintele nostru, stîlpul și întărirea adevărului, Simeon Stîlpnicul, a răposat, iar nevinovatul și curatul lui suflet nu s-a îngrețoșat a se închina mie, netrebnicului și păcătosului!" Și s-au spăimîntat cei ce auzeau despre o vedere ca aceea. Atunci au însemnat ceasul în care cuviosul a spus aceasta și după o vreme oarecare a venit înștiințare de la dreptcredinciosul împărat Leon, care a luat împărăția lui Marcian, despre moartea Cuviosului Simeon Stîlpnicul și îndată a străbătut vestea pretutindeni. Apoi ucenicii cuviosului Avxentie cercetînd vremea, au aflat adevărul, că în acea vreme a murit Cuviosul Simeon, cînd Avxentie a spus despre adormirea lui.

Nu după multă vreme de la sfîrșitul Cuviosului Simeon, s-a apropiat și fericitul sfîrșit al Cuviosului Avxentie, care venise la adînci bătrînețe. Căci viețuind cu cuvioșie și cu dreaptă credință, întemeind multe mănăstiri prin diferite locuri și fiind egumen în toate părțile Bitiniei și pe mulți povățuind spre mîntuire, a trecut către Domnul.

34. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTE ISACHIE, ÎNCHISUL DE LA PECERSCA (14 FEBRUARIE) (DIN PATERICUL PECERSCĂI)

Cu neputință este a nu veni ispitele la oameni. Căci dacă ispititorul a îndrăznit a se apropia chiar de Domnul în pustie, cu atît mai mult îndrăznește a ispiti pe robii Săi. Însă, precum aurul lămurit în foc se vede luminos înaintea oamenilor, așa și omul cel lămurit prin ispitele vrăjmașului se va lumina ca soarele înaintea lui Dumnezeu, prin lucruri bune. S-a înștiințat acest lucru prin Cuviosul părintele nostru Isachie, închisul Pecerscăi, pentru că acest cuvios, de neam toropcean, era negușător bogat în viața mirenească. Dar, cugetînd a se face monah, și-a împărțit toată averea la săraci

și la mănăstiri, apoi s-a dus în peșteră la Cuviosul Antonie, rugîndu-se să-l primească întru rînduiala monahicească.

Cuviosul Antonie, văzînd mai înainte că el voiește să îmbrățișeze viața îmbunătățită, cea întocmai ca îngerii și cu totul vrednică de îngerescul chip, i-a împlinit rugămintea. Deci, Cuviosul părintele nostru Isachie, făcîndu-se monah, a început viață și mai aspră, căci nu-i era destul că se îmbrăcase în rasa de păr, ci a poruncit să-i cumpere o piele de capră pe care a pus-o peste rasă. Așa s-a închis într-o uliță a peșterii, într-o mică chilie ca de patru coți, și acolo se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi. Mîncarea lui era o prescură și aceea după o zi și bea apă cu măsură. Acestea i le aducea Cuviosul Antonie și i le dădea pe o ferestruică, pe care abia încăpea mîna.

Pe lîngă acestea, niciodată nu se culca pe coaste, ci avea puțin somn. Și a petrecut șapte ani într-o viață ca aceasta, neieșind din chilie. Dar odată, sosind seara, a început, după obicei, a face metanii, cîntînd psalmi pînă la miezul nopții, iar după ce s-a ostenit, stingînd lumînarea, a șezut la locul său. Și iată, deodată, a strălucit în peșteră o lumină mare, ca de soare, luînd vederea omenească. Apoi veniră la dînsul doi diavoli în chip de tineri frumoși, cu fețe ce străluceau ca soarele și ziseră lui: "Isachie, noi sîntem îngeri".

Isachie, sculîndu-se, a văzut o mulțime de diavoli, ale căror fețe erau ca soarele, iar unul dintre dînșii strălucea mai mult decît toți și din fața lui ieșeau raze. Și a zis sfîntului: "Isachie, acesta este Hristos, închină-te lui". Dar Isachie, neînțelegînd diavoleasca lucrare și nici aducîndu-și aminte să-și facă semnul Crucii, s-a închinat aceluia ca lui Iisus Hristos, iar diavolii îndată au făcut zgomot mare, strigînd: "Al nostru ești, Isachie!" Deci, punîndu-l să șadă și ei așezîndu-se împrejurul lui, iar chilia, cum și intrarea peșterii, fiind plină de diavoli, unul din ei, cel părut Hristos, a zis: "Luați fluiere, timpane, viori și cîntați, iar Isachie să joace". Și îndată cîntară din fluiere, timpane și viori, iar pe Isachie, luîndu-l, începură cu dînsul a sări și a juca multă vreme, încît, obosindu-l, îl lăsară abia viu. După aceea, îl batjocoriră și pieriră.

A doua zi, sosind gustarea pîinii, a mers Cuviosul Antonie, după obicei, la fericitul și i-a zis: "Binecuvîntează, părinte Isachie". Dar nu i-a dat răspuns. Neștiind deci ce să fie, a zis întru sine: "Oare acum a murit?" Atunci a trimis în mănăstire la Cuviosul Teodosie și la frați. Venind frații, au săpat acolo unde era ușa astupată și luară pe Isachie, care li se părea că este mort și l-au pus înaintea peșterii, dar văzură că era viu. Și a zis Cuviosul Teodosie: "Cu adevărat din diavoleasca lucrare i se făcu lui aceasta". Deci îl puseră pe pat și slujea Sfîntul Antonie.

În acele zile domnul Kievului, Iziaslav, s-a întors în Kiev din pămîntul leșesc și a început a se mînia asupra Sfîntului Antonie, pentru Vseslav, domnul poloveților, care, în zilele cuviosului, a domnit o vreme la Kiev. De aceea a trimis noaptea voievodul Sviatoslav din Cernigov după Sfîntul Antonie. Acesta, mergînd la

Cernigov, i-a plăcut locul ce se numește muntele Voldiniei, apoi, săpîndu-și o peșteră, s-a sălășluit acolo, unde chiar și acum este mănăstire.

Cuviosul egumen Teodosie, înștiințîndu-se că Sfîntul Antonie s-a dus la Cernigov, a mers cu frații la peșteră și, luînd pe Isachie, l-au dus în chilia sa și-i slujeau, căci acela era slab la minte și la trup, încît nu putea nici să șadă, nici să se întoarcă pe altă parte, fiind foarte bolnav. Cuviosul Teodosie singur cu mîinile sale îl spăla și îl îngrijea. Astfel, zăcînd doi ani, îi slujeau lui.

Asta este de mirare, căci în acești doi ani n-a gustat nici pîine, nici apă, nici poame, nici altă hrană, dar era viu, însă mut și surd. Cuviosul Teodosie făcea rugăciune pentru el, ziua și noaptea, pînă ce, în al treilea an, a grăit și dorea să fie ridicat pe picioare. Apoi, ca pruncul a început a umbla, însă încet, pînă a mers și la biserică. După aceasta a început a veni la masă și îl punea pe el deosebit de frați și-i aducea dinainte pîine, dar nu voia să o ia. Frații o puneau în mîinile lui, însă cuviosul Teodosie le zicea: "Puneți pîinea înaintea lui, ca singur să o mănînce. Iar el, privind la ceilalți, gusta pîine și astfel s-a învățat a mînca și, prin acest chip, l-a izbăvit Cuviosul Teodosie de meșteșugul diavolesc și de înșelăciunea lui.

Murind Cuviosul Teodosie și fericitul Ștefan făcîndu-se în locul lui egumen, Isachie iarăși a luat viața cea aspră, zicînd către ispititorul: "Iată, acum m-ai înșelat, diavole, șezînd în peșteră și în singurătate. De acum nu mă voi mai închide, ci te voi birui cu darul lui Dumnezeu, ostenindu-mă în mănăstire". Atunci iarăși s-a îmbrăcat în rasă de păr, iar peste rasă a pus o haină strîmtă și a început a ajuta bucătarilor și a sluji fraților. La Utrenie intra mai înainte de toți și stătea nemișcat. Cînd a sosit iarna și gerul era cumplit, el stătea la Utrenie în călțuni, încît de multe ori îi înghețau picioarele pe piatră, dar nu le mișca, pînă nu se cînta Utrenia. După Utrenie intra înaintea tuturor în bucătărie și mai înainte gătea focul, lemnele și apa. Apoi veneau și ceilalți frați bucătari.

Odată, unul din bucătari, cu numele tot Isachie, a zis fericitului, zîmbind: "Isachie, iată corbul șade, mergi de-l prinde". El, închinîndu-se pînă la pămînt și mergînd, a prins corbul și l-a adus înaintea tuturor bucătarilor. Iar ei s-au spăimîntat de ceea ce făcuse, apoi au spus egumenului și fraților care începuseră a-l cinsti. După aceea, el nevrînd cinste de la oameni, a început a face supărare, uneori egumenului sau fraților, alteori oamenilor mireni, umblînd prin lume, încît și bătăi primea de la mulți. Astfel, prefăcîndu-se nebun, iarăși s-a sălășluit unde era mai înainte peștera Cuviosului Antonie, căci acum acesta murise. Și a început a aduna la sine tineri, peste care punea haine monahicești. Atunci, uneori lua de la fericitul egumen Nicon certare, iar alteori de la părinții copiilor acelora lua bătăi, iar el, toate le răbda cu bucurie, suferind lipsa, golătatea și răceala ziua și noaptea.

Într-o noapte, fericitul, aprinzînd cuptorul în peșteră și cuptorul fiind crăpat, a început văpaia a ieși în sus prin crăpături iar el, neavînd cu ce să astupe crăpăturile,

a pășit cu picioarele desculțe peste văpaie și a stat pînă ce a ars cuptorul; apoi, s-a coborît nevătămat.

Acestea și multe alte lucruri de mirare făcea el. Astfel a luat biruință asupra diavolilor și întru nimic nu socotea amenințările și nălucirile lor. Pentru că de multe ori îi făceau supărare diavolii și-i ziceau: "Al nostru ești, Isachie, fiindcă domnului nostru te-ai închinat". Iar el le zicea lor: "Domnul vostru cel diavolesc este Belzebul, de care nu mă tem ca de idolul Muh, (precum era numele lui) nici de voi, slugile lui, căci, deși m-ați înșelat întîi, fiindcă nu știam meșteșugurile și vicleșugurile voastre, iată, de acum, cu puterea Domnului meu Iisus Hristos și cu rugăciunile Cuvioșilor părinți Antonie și Teodosie, vă voi birui pe voi". Apoi se însemna cu semnul Crucii și așa gonea nălucirile acelea ale lui Belzebul. Odată se făcu groază fericitului din nălucirile diavolești, căci veneau la dînsul noaptea ca un popor mare, cu sape și cazmale, zicînd: "Să săpăm peștera aceasta, iar pe acesta aici să-l astupăm". Dar unii ziceau către dînsul: "Ieși, Isachie, căci vor să te astupe". Iar el le zicea: "De ați fi oameni atunci ați umbla ziua, dar voi sînteți întuneric și de aceea umblați în întuneric". Atunci se însemna cu crucea, precum și la toate nălucirile, iar diavolii îndată piereau.

Uneori îl înfiorau în chip de urs sau de leu și de alte cumplite fiare. Alteori ca șerpii se tîrau spre dînsul, ca broaștele, ca șoarecii și ca toate jivinele, dar nu putură nimic să-i facă și-i ziseră: "O! Isachie, ne-ai biruit". Iar el răspundea: "Și voi m-ați biruit pe mine, arătîndu-vă în chipul lui Iisus Hristos și al îngerilor, nevrednici fiind de o cinste ca aceea. Iată, acum, cu adevărat vă arătați în chip de fiare și de dobitoace, de șerpi și de jivine, precum singuri sînteți necurați". De atunci nu i se făcea nici o supărare de diavoli, cu care trei ani avusese război. Apoi, a doua oară, s-a sălășluit în peșteră precum singur a mărturisit. După aceea, a început a viețui cu mai mare înfrînare, postire și priveghere.

Astfel viețuind, i-a sosit sfîrșitul vieții și s-a îmbolnăvit în peșteră. Apoi frații l-au adus, fiind bolnav, în mănăstire, unde a bolit opt zile și s-a dus pe calea Domnului, întru bună mărturisire. Ioan, care acum era egumen și toți frații sprijinindu-i trupul, l-au îngropat cu cinste în peșteră. Acest bun ostaș al lui Hristos, care mai întîi a fost biruit de către vrăjmaș, mai pe urmă a luat biruință și a cîștigat Împărăția cerurilor. Cu ale lui sfinte rugăciuni să ne învrednicim și noi să împărățim împreună cu Hristos, Căruia I se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, cu Cel fără de început al Lui Părinte și cu Preasfîntul și bunul și de viață făcătorul Său Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

35. VIAȚA ȘI PĂTIMIREA SFÎNTULUI APOSTOL ONISIM, UNUL DIN CEI ȘAPTEZECI DE APOSTOLI (15 FEBRUARIE)

În Colose, cetatea Frigiei, trăia un bărbat vestit și cu dregătorie, anume Filimon. Acesta a crezut în Hristos și s-a învrednicit mai pe urmă de treapta episcopiei, apoi s-a numărat și în ceata celor 70 sfinți apostoli. La Filimon, mai înainte de apostolia lui, se afla un rob, anume Onisim. Acesta, greșind stăpînului său și temîndu-se de pedeapsă, a fugit de la dînsul și s-a dus la Roma, unde, aflînd pe Sfîntul Apostol Pavel în legături, a auzit de la dînsul sfînta propovăduire și, învățînd sfînta credință în Domnul nostru Iisus Hristos, a fost botezat de Apostolul Pavel, căruia acum îi slujea în Roma, împreună cu sfîntul Tihic și îi era lui de trebuință în acea slujbă. Apoi Sfîntul Apostol Pavel, trimițînd pe Sfîntul Tihic cu scrisoarea sa la coloseni, a trimis pe dînsul și pe acest Sfînt Onisim, precum scrie la sfîrșitul epistolei: "*Pe toate cele despre mine le va spune vouă Tihic, iubitul frate, credinciosul slujitor și împreună ajutător întru Domnul, pe care l-am trimis la voi ca să cunoască cele despre voi și să vă spună toate cele de aici*".

Aceasta a scris-o apostolul prin Tihic. Iar prin Onisim a scris o deosebită scrisoare către Filimon, stăpînul lui, rugîndu-l să-l ierte pe Onisim pentru greşeala lui şi să-l primească nu ca rob, ci ca pe un frate iubit şi ca pe însuşi Pavel. Apostolul Pavel numeşte în scrisoarea sa pe Onisim fiu al său: "*Rogu-mă ţie, pentru fiul meu Onisim, pe care l-am născut fiind eu legat şi care odată era ţie netrebnic, iar acum ne este şi mie şi ţie de folos; pe el l-am trimis la tine, iar tu să-l primeşti ca pe inima mea*". Deci, Filimon a făcut aceasta cu bucurie, căci nu numai că l-a primit cu dragoste pe Onisim, ci i-a dăruit libertate şi l-a trimis iarăşi la Roma, la Sfîntul Apostol Pavel, ca să-i slujească acolo, pentru că-l dorea apostolul Pavel, precum scrie în scrisoarea aceea: "*Am voit ca să-l ţin la mine pe Onisim să-mi slujească mie în locul tău, fiind în legăturile bunei vestiri, dar fără a ta voie nimic n-am voit să fac, ca astfel nu de nevoie să fie binele tău, ci de voie*".

Sfîntul Apostol Onisim a stat în Roma, slujind sfinţilor apostoli, pînă la sfîrşitul lor. Apoi a fost pus de dînşii episcop pentru bunăvestirea cuvîntului, iar după sfîrşitul lor, ieşind din Roma, a străbătut multe cetăţi şi ţări propovăduind pe Hristos în Spania, Carpetania, Colose, Patra. Apoi a luat scaunul în Efes, după Sfîntul Timotei şi după Sfîntul Ioan, Cuvîntătorul de Dumnezeu.

Episcopia lui din Efes este însemnată prin scrisoarea Sfîntului Ignatie de Dumnezeu purtătorul, pe care o scrie din Smirna către efeseni, cînd l-a întîmpinat Sfîntul Onisim pe cale, cu cîţiva efeseni, fiind dus din Antiohia la Roma, pentru mîncarea fiarelor. Sfîntul Ignatie scrie către efeseni astfel: "În numele lui Dumnezeu am primit pe toţi, pentru Onisim, episcopul vostru, care este nespus în dragoste, pe care îl rog întru Iisus Hristos să vă iubească, iar pe voi vă rog să-i fiţi lui asemenea, căci binecuvîntat este cel ce v-a învrednicit a avea un episcop ca acesta". Şi iarăşi, scriind de acolo la antiohienii săi, zice: "Închină-se vouă Onisim, păstorul Efesului". De acestea este încredinţat că, Sfîntul Onisim, după înconjurarea a multe ţări şi cetăţi, fiind bătrîn, a rămas în Efes, păscînd acolo Biserica lui Dumnezeu cîtăva vreme.

După aceea a fost prins de necredincioşi şi de acolo l-au dus la Roma, pe vremea împărăţiei lui Traian, unde l-au dus înaintea lui Tertil eparhul, spre cercetare. Tertil, eparhul, l-a întrebat: "Cine eşti tu?" Onisim a răspuns: "Sînt creştin". Eparhul a zis: "Din ce orînduială eşti?" Onisim a răspuns: "Am fost oarecînd robul unui bărbat, iar acum sînt rob credincios al bunului Stăpîn Domnului şi Mîntuitorului nostru Iisus Hristos". Zis-a eparhul: "Care a fost pricina mutării tale la alt stăpîn?" Răspuns-a Onisim: "Cunoştinţa Adevărului şi urîciunea închinării la idoli". Zis-a eparhul: "Cu cît preţ te-ai vîndut Stăpînului celui nou?" Iar Onisim zise: "Fiul lui Dumnezeu, Iisus Hristos, cu cinstitul Său sînge răscumpărîndu-mă din pierzare, m-a mutat la nestricăciune, precum este scris în Scripturile noastre: nu cu argint sau cu aur stricăcios v-aţi izbăvit de viaţa voastră cea deşartă, ce era de la părinţi, ci cu cinstitul sînge, ca al unui miel fără de prihană şi preacurat al lui Hristos".

Eparhul l-a întrebat: "Care este viaţa deşartă după scripturile voastre? Spune-ne nouă!" Zis-a Onisim: "Deşartă viaţă este: desfrînarea cea fără de lege, care pentru

puțină dulceață trupească gătește veșnicul foc celor pătimași și iubitori de păcate; iubirea de argint, pentru care aproapele este năpăstuit; farmecele, care sînt rădăcina a toată asuprirea și vînarea; mîndria ce se arată prin înălțarea minții asupra altora; zavistia, care pe Cain și pe alți mulți i-a învățat uciderea de frate; grăirea cea rea și limba cea neînfrînată care ca un nor întinde asupra tuturor luarea în rîs; fățărnicia și minciuna, vrăjmășia adevărului și prietenia diavolului, prin care și pe Eva a împiedicat-o cel rău; mînia, aflătoarea blestemului, îndemnătoarea războiului și tatăl uciderii; beția care locuiește cu neînfrînarea și este soră și născătoare celei necurate vorbe, străină de gîndul cel bun și fără de chip cu obiceiul și cu cuvîntul". Acestea toate ce s-au zis, sînt viața cea deșartă.

După acestea toate pentru o viață ca aceasta deșartă este izvor și maică slujba idolilor cea făcută de voi. Pentru că aceea este temelia desfrînării, învățătoarea neștiinței de Dumnezeu, orbirea minții, rînduitoarea gîndirii celei rele, străină de cinste, ce se luptă împotriva Domnului și care se sîrguiește să strice hotarul adevăratei cinstiri de Dumnezeu; povățuitoarea morții, slujitoarea năravului, hrana celor răi, împotrivitoarea faptelor bune, prigonitoarea de nestricăciune, propovăduitoarea legii voastre cea pierzătoare, prietena vărsării de sînge, domnul urîciunii, ce vînează pe cei proști, prin neștiința de Dumnezeu, mijlocitoarea de întuneric, cea străină de darul cel luminos, care leagă pe slujitorii săi cu lanțurile lucrurilor celor necinstite. Hulitoarea ce învață slava deșartă, care și pe cei bătrîni îi umple de necinste, poruncindu-le să joace la glasul trîmbițelor jertfelor, care pierde curăția fecioriei, cu fier și cu sabie, amestecînd praznicele sale și prin vărsarea sîngelui de dobitoace își arată necurățiile sale cele fără de rușine; care golește trupurile bărbaților prin mijlocul cetății și le arată la femei. Ceea ce tainele sale le săvîrșește prin ucideri și desfrînări și ca pe o corabie înviforează mințile omenești, prin chipuri idolești. Se jertfește boul, tot pentru un bou, ca zeu; jertfește oile, tot pentru o oaie, ca zeiță. Pe om îl ucide, pentru jertfa omului celui cioplit în piatră sau lemn și în loc de sănătate face ucidere, aducînd la cele neînsuflețite pe cele însuflețite, ca jertfă. Dar de ce grăiesc multe? Căci și usturoiului îi dă cinste dumnezeiască, ca în mai mare orbire și neștiință să pogoare pe oameni în iad.

Văzînd o viață ca aceasta deșartă, a închinării la idoli care este întru voi, dar descoperită de Sfintele Scripturi, am fugit de la dînsa ca de o mare ce se învăluiește și am alergat la limanul cel bun și către viața cea legiuită și cuvioasă, a Unuia adevăratului Dumnezeu și spre dragostea aproapelui. Și pe tine te sfătuiesc, o! Tertile, ca împlinind legea dragostei, adică să-l iubești pe aproapele ca pe tine însuți, și tu, precum și eu, cunoscînd adevărul, să lași deșertăciunea cea vremelnică, căci toate din lumea aceasta trec ca visul și ca umbra. Deci degrabă să te apropii de Dumnezeu, Ziditorul tuturor și să te mîntuiești, venind întru înțelegerea cea adevărată. Pentru că nu se bucură Dumnezeu de moartea celor ce l-au mîniat pe El, ci se veselește de întoarcerea și de pocăința lor, iar păcatele lor cele trecute le iartă". Zis-a Tertil eparhul: "Tu nu numai singur nu vrei a te închina zeilor, netemîndu-te de munci, ci și pe noi voiești să ne aduci la a ta rătăcire?" Grăit-a sfîntul: "Muncile tale nu pot să mă înfricoșeze, chiar dacă ar fi oricît de cumplite, pentru că, mîntuindu-mă

prin aşteptarea bunătăţilor ce vor să fie şi întărindu-mă cu puterea Hristosului meu, cu înlesnire voi suferi toate cele puse de tine asupra mea".

Atunci, eparhul a poruncit ca pe Sfîntul Onisim să-l arunce în temniţa cea mai întunecată şi mai înfricoşătoare, în care fiind dus a petrecut 18 zile ca în raiul cel luminos şi în locul cel răcoros, veselindu-se întru Domnul Dumnezeul său. Deci se adunau la dînsul credincioşi, care îi fericeau pătimirea lui şi cu cuvintele lor îl întăreau spre nevoinţă. Iar pe cei erau necredincioşi, propovăduindu-le sfîntul cuvîntul lui Dumnezeu, îi povăţuia la calea cunoştinţei adevărului.

Dar după 18 zile, eparhul, arătîndu-se a fi milostiv, nu l-a condamnat la moarte, ci l-a izgonit din cetate şi l-a trimis la Putiol, în surghiun. Dar Sfîntul Onisim şi acolo nu înceta a propovădui Evanghelia lui Hristos şi a povăţui pe mulţi la viaţa veşnică. Înştiinţîndu-se de aceasta Tertil, iarăşi l-a prins şi, legat, l-a adus înaintea judecăţii sale. Dar, întrebîndu-l şi aflîndu-l neplecat în credinţă, a poruncit ca, întinzîndu-l, patru oameni să-l bată cu toiege, fără de cruţare. După aceea, bătîndu-l mult, cu nemilostivire, i-au sfărîmat foarte rău fluierele picioarelor şi alte oase. Apoi, tăind capul Sfîntului Onisim, a murit. Iar oarecare femeie de neam împărătesc, fiind creştină, l-a luat şi a pus sfîntul său trup în raclă de argint şi săvîrşea pomenirea mucenicului, cîştigîndu-şi ei, prin rugăciunile lui, pomenire de la Domnul, întru cereasca Împărăţie. Pe aceasta, şi nouă să ne fie a o cîştiga întru Iisus Hristos, Domnul nostru, Căruia se cuvine slavă în veci. Amin.

36.PĂTIMIREA CELOR DOISPREZECE SFINŢI MUCENICI: PAMFIL PREOTUL, VALENT DIACONUL, PAVEL, PORFIRIE ŞI CEILALŢI (16 FEBRUARIE)

Aceşti 12 sfinţi mucenici s-au învrednicit nu numai de darul proorocesc şi apostolesc, dar şi de numărul celor care au pătimit pentru Hristos în Cezareea Palestinei. Ei au trăit pe vremea împărăţiei lui Diocleţian, iar cel întîi, cu numărul şi cu rînduiala, era Sfîntul Pamfil, presviterul acelei cetăţi. El era de neam din Beirut, deprins din tinereţe cu înţelepciunea cea din afară, plin de duhovnicească filosofie, deosebit prin viaţa îmbunătăţită şi slăvit prin mărturisirea Domnului Hristos. Al doilea a fost Valens, diaconul bisericii Eliei, bărbat cinstit cu înţelegerea, că deşi era bătrîn, totuşi ascuţit la minte, căci ştia pe de rost dumnezeiasca Scriptură. Al treilea era Pavel, cel fierbinte în credinţă, arzător cu rîvna dreptei credinţe. El era din cetatea ce se numea Iamnia, care mai înainte suferise pentru Hristos arderea focului. Aceştia trei, după diferitele munci ce au suferit pentru Hristos de la ighemonul Urban, fiind aruncaţi în temniţă, au stat într-însa doi ani, pînă ce a luat ighemonia Firmilian, care a urmat după Urban.

În acea vreme, fiind izgoniţi din Egipt 130 de mărturisitori ai lui Hristos şi osîndiţi în Cilicia la săparea minelor de aur, nişte tineri, fraţi după trup şi după duh, cinci cu numărul, petrecîndu-i din Egipt pînă în Cilicia, cînd se întorceau în patria lor, au venit în cetatea Cesareei, că pe acolo le era calea. Intrînd ei pe poarta cetăţii, i-au întrebat străjerii, cine sînt şi de unde vin. Iar ei, netăi-nuind adevărul, au

mărturisit că sînt creștini și patria lor este Ierusalimul de sus. Deci i-au prins și i-au aruncat în temniță ca pe niște tîlhari. A doua zi, care era în 16 februarie, au scos din temniță pe sfinții tineri din Egipt, cinci la număr, împreună cu mărturisitorii lui Hristos cei mai înainte pomeniți: Pamfil, Valens și Pavel, și i-a pus ighemonul înaintea judecății sale și a păgînului tiran Firmilian.

Ighemonul încerca mai întîi să biruiască pe tinerii cei din Egipt, înfricoșîndu-i cu diferite munci; iar pe unul dintre dînșii, care era mai mare de ani, punîndu-l în mijloc îl întreba cine este. El răspunse cu îndrăzneală despre dînsul și despre prietenii săi că sînt creștini. Apoi, întrebîndu-i despre nume, cel dintîi se numea Ilie, al doilea Ieremia, al treilea Isaia, al patrulea Samuil și al cincilea Daniil. Căci, lepădînd acești sfinți tineri numele cele necurate, luate de la închinătorii de idoli și care li se puseseră de închinătorii lor părinți, în locul acelora s-au numit cu nume proorocești, adeverind la arătare că sînt robi ai lui Dumnezeu, nu numai cu lucrurile, ci și cu numele.

Firmilian, ighemonul, neînțelegînd numele celor cinci sfinți, îi întreba de patria lor. Ilie spunea de moștenirea sa netrupească și duhovnicească, adică de Ierusalimul de sus, avînd în minte cuvîntul apostolului către galateni: "*Ierusalimul de sus este liber, acela este maică tuturor*". Apoi, de cuvîntul cel către Evrei: "*V-ați apropiat de muntele Sionului, de cetatea Dumnezeului celui viu și de Ierusalimul cel ceresc*". Ighemonul Firmilian nu pricepea ce este Ierusalimul și în ce parte se află, pentru că în vremurile acelea sfînta cetate nu se mai numea Ierusalim, ci Elia. Aceasta, din vremea cînd Adrian, păgînul împărat al Romei, a zidit în locul cetății celei preafrumoase a Ierusalimului, risipită de Tit, o altă cetate în acel loc, în numele său, pentru că el se numea Elie Adrian. Deci, în locul Ierusalimului, s-a numit cetatea Elia și a prihănit toate locurile cele sfinte, astupînd Mormîntul Domnului cu pietre și cu țărînă și punînd idoli pretutindeni, apoi a poruncit să nu îndrăznească nimeni să numească cetatea într-alt chip, decît Elia. Aceasta o făcuse vrînd să piardă de pe pămînt pomenirea numelui Domnului nostru Iisus Hristos. Ierusalimul a fost în uitare la păgînii închinători de idoli aproape 200 de ani, pînă la venirea credinciosului împărat Constantin și a maicii sale Elena.

Firmilian ighemonul, care era în Palestina pe vremea împărăției lui Dioclețian, cînd sfîntul tînăr îi spunea despre Ierusalim, nu știa unde și care este acea cetate ce se numește Ierusalim. Atunci a poruncit ca acelui fecior tînăr, care se chema Ilie, să-i lege mîinile înapoi, să-l spînzure gol și să-l bată cumplit, ca să spună cu adevărat care este acea cetate Ierusalimul și în ce parte a pămîntului se află. Dar el le spunea că Ierusalimul este patrie numai a creștinilor și nimeni altul nu poate să aibă parte într-însa; iar acea cetate este la răsărit, unde soarele începe a-și arăta razele întîi.

Astfel grăia sfîntul despre Ierusalimul cel de sus, cel duhovnicesc și nu băga în seamă muncile, fiind ca fără trup. Ighemonul, neînțelegînd despre Ierusalimul povestit de el, credea că creștinii și-au zidit undeva acea cetate și voiesc să se împotrivească romanilor. De aceea chinuia mai cu amar pe Sfîntul Ilie, ca să spună cu adevărat unde este zidită acea cetate creștinească, Ierusalimul. Neputînd afla de la

dînsul nimic mai mult decît numai mărturisirea numelui lui Hristos și spunerea despre Ierusalimul cel de sus, a condamnat pe sfîntul tînăr la moarte, tăindu-l cu sabia.

Apoi, muncind asemenea și pe ceilalți tineri: Ieremia, Isaia, Samuil și Daniil și neauzind altceva de la ei decît ceea ce auzise de la cel dintîi, i-a judecat să-i ucidă cu sabia. Apoi a întrebat despre Sfîntul Pamfil presviterul, despre Valent diaconul și despre Pavel și, aflînd că au fost chinuiți destul, mai înainte cu doi ani de către ighemonul Urban, care fusese înaintea lui, fiind ținuți în temniță atîta vreme, n-a voit să-i chinuiască mai mult, ci numai i-a întrebat dacă vor a se supune la împărăteasca poruncă. Dar, fiind neînduplecați, i-a judecat asemenea la tăiere cu sabia.

Un tînăr oarecare din slugile lui Pamfil, anume Porfirie, care era de 18 ani, fiind foarte mult iubit de stăpînul său prin curăția sa, auzind de răspunsul de moarte ce s-a dat asupra sfinților mucenici, a strigat din popor: "Doresc ca trupurile sfinților să se îngroape în pămînt". Aceasta cu mare glas strigînd-o, a ieșit din mulțime și a stat înaintea ighemonului. Acesta, cercetînd și aflînd că este creștin, a poruncit ca îndată să-l spînzure gol și să-l bată cumplit. Și a bătut pe sfîntul tînăr Porfirie atît de mult, încît tot trupul lui s-a zdrobit de răni și a căzut la pămînt, încît se vedeau numai oasele goale și cele dinăuntru ale lui. Iar el, într-un chin ca acela, era ca un stîlp sau piatră nesimțitoare, fără de glas, pentru că n-a arătat nerăbdare, n-a strigat, nici n-a gemut, ci tăcea ca un zid. Pentru acest lucru tiranul mai mult se mînia și cu cîrpe aspre de păr a poruncit să-i frece rănile, apoi l-a osîndit spre ardere.

Înfigînd un par și legînd pe sfînt de dînsul, a pus lemne împrejur și le-a aprins. Dar, cînd l-a împresurat focul, mucenicul a strigat cu glas mare, chemînd în ajutor pe Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu. După aceea a tăcut, dîndu-și sfîntul său suflet în mîinile Domnului. El a răbdat pătimirea ca și stăpînul său, ba încă l-a întrecut în primirea muceniceștii cununi, căci Sfîntul Pamfil cu soții lui nu erau încă tăiați, cînd Sfîntul Porfirie, sfîrșindu-se în văpaia focului, s-a dus către începătorul de nevoințe, Hristos.

Pe cînd se ardea Sfîntul Porfirie, se afla acolo în popor un bărbat dreptcredincios, care altădată a fost ostaș, anume Selevchie. Acela, după sfîrșitul lui Porfirie, a alergat în urma ucenicilor celor ce se duceau la tăiere de sabie și, aflîndu-i încă vii, tocmai cînd își cereau de la călăi vreme de rugăciune, a spus Sfîntului Pamfil despre sfîrșitul cel mucenicesc al lui Porfirie și s-a bucurat Sfîntul Pamfil, mulțumind lui Dumnezeu. Iar Selevchie dădea închinăciunea sa cea mai de pe urmă sfinților mucenici, care și-au plecat sub sabie capetele lor. Iar ostașii, văzînd aceea și cunoscîndu-l că este creștin, l-au prins și l-au dus la ighemon, iar acesta a poruncit ca îndată să-l taie și pe acela. Deci Sfîntul Selevchie, care era din părțile Capadociei, ostaș viteaz și vestit în cetele Romei, care la începutul prigoanei contra creștinilor a mărturisit pe Hristos, a fost bătut foarte mult. Apoi, lipsindu-se de rînduiala ostășească și de cinste și fiind izgonit din cetatea sa, slujea bolnavilor celor aruncați pe ulițe și se îngrijea de sărmani și de săraci. În acel timp mucenicul, împărtășindu-

se cu sfinții mucenici și cu mărturisitorii, s-a dus bucurîndu-se către Stăpînul Hristos, Domnul.

După Sfîntul Selevchie s-a sîrguit a se număra în ceata mucenicilor și Sfîntul Teodul, bărbat bătrîn și frumos la chip, unul din casnicii ighemonului Firmilian, care era cinstit de toți pentru bătrînețile sale, pentru că el a trăit pînă și-a văzut strănepoții săi. Acela, în taină crezînd în Hristos, s-a apropiat de unul din sfinții mucenici care erau duși la tăiere și l-a sărutat, poftindu-l să se roage pentru dînsul lui Hristos Dumnezeul. Văzînd aceasta, una dintre slugile ighemonului a clevetit pe Teodul stăpînului său că este creștin. Întrebîndu-l ighemonul și aflînd adevărul, s-a mîniat și mai mult asupra lui și a poruncit să-l răstignească pe cruce.

După aceasta Sfîntul Iulian a împlinit ceata celor doisprezece. Acesta, ca și Sfîntul Selevchie, era din Capadocia, bărbat credincios și îmbunătățit dar, mergînd după o unealtă în Cezareea Palestinei și, apropiindu-se, a văzut aruncate afară din cetate trupurile mucenicilor, spre mîncarea cîinilor, păsărilor ori fiarelor și, bucurîndu-se cu duhul, săruta mădularele lor cele ce au pătimit pentru Hristos, fericind sfîrșitul lor mucenicesc, prin care s-au învrednicit vieții celei nesfîrșite de la Hristos. Ostașii care pîndeau de departe și străjuiau trupurile mucenicești, ca să nu fie furate de creștinii cei tăinuiți, văzînd pe omul acela străin, căzînd pe trupurile cele lepădate și sărutîndu-le, l-au cunoscut că este creștin. Deci, l-au prins și l-au dus la ighemonul lor.

Ighemonul, după obișnuita cercetare, l-a judecat spre ardere și l-a ars ca și pe Sfîntul Porfirie. Astfel, cei 12 mucenici, întocmai ca cei 12 prooroci și apostoli, au stat cu proorocii și cu apostolii înaintea lui Hristos Domnul, întru cereasca împărăție, încoronați cu cununile biruinței. Iar trupurile mucenicilor, cele aruncate afară din cetate, au zăcut acolo patru zile. Văzînd păgînii că nu se ating de trupurile acelea nici cîinii, nici păsările, nici fiarele, au poruncit ca să le ia și să le îngroape. Deci, luîndu-le credincioșii, le-au îngropat cu cinste, slăvind pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe Unul în Treime Dumnezeu, Căruia I se cuvine slava în veci. Amin.

37. POMENIREA SFINȚILOR MUCENICI DIN PERSIA (16 FEBRUARIE)

Cuviosul Marut episcopul, și cei din Martiropoli, fiind trimis de către dreptcredinciosul împărat grec Teodosie cel Mare la împăratul Persiei pentru împăcare, a tămăduit acolo pe fiica împăratului de diavoleasca chinuire. Aflînd mare mulțumire de la împăratul acela, a cerut trupurile sfinților mucenici, celor ce au pătimit în Persia, atunci. Aducîndu-le în pămîntul grecesc, a zidit o cetate în numele mucenicilor, numind-o Martiropoli și a pus într-însa trupurile mucenicești, cele aduse din Persia, cu cinste. Apoi, el singur s-a odihnit acolo, întru Domnul.

38. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MARE MUCENIC TEODOR TIRON (17 FEBRUARIE)

Împărățind Maximian și Maximin, împărați păgîni, mare primejdie era asupra neamurilor care credeau în Hristos. Căci au trimis porunci înfricoșătoare, iar împreună cu poruncile lor cele păgînești și fără de Dumnezeu, au trimis ighemoni, oameni tirani, cruzi și fără de omenie prin toată stăpînirea lor, poruncind ca oricare dintre creștini ar voi să se lepede de Hristos, mare cinste și dregătorii să aibă de la împărați. Iar dacă vor fi tari în credința lor și nu vor voi să jertfească zeilor elinești, au să pătimească munci, pedepse grozave și cumplite și cu amară moarte să se omoare.

Era mare frică și nevoie asupra creștinilor. Unii dintre dînșii, care erau mai mari la suflet și tari în credință, se duceau și mărturiseau la arătare și cu îndrăzneală înaintea tiranilor acelora, că Hristos este Dumnezeul cel adevărat. Apoi mureau cu multe și cumplite munci. Alții, de frică, vai! se duceau și se lepădau de Hristos și jertfeau idolilor. Iar cîți nu puteau să mărturisească pe Hristos înaintea tiranilor, nici să se închine idolilor, fugeau și se ascundeau prin munți și peșteri. Iar alții, temîndu-se a se descoperi că sînt creștini, se fățărniceau că sînt elini, dar într-ascuns erau creștini.

Unul dintre aceștia era și Sfîntul mare mărturisitor Teodor, creștin într-ascuns, din moși-strămoși, din cetatea Amasiei, care se numea Mialon. Nu că doară se temea a mărturisi că este creștin și că-i era frică de munci, dar avea în mintea sa că nu va fi încă pe voia lui Dumnezeu să mărturisească pe față. De aceea voia să ispitească de este voia lui Dumnezeu și ispitirea lui a fost astfel: vrînd să meargă cu ceata în care era numărat și sfîntul care se numea Tiron, pentru cunoștința și vitejia lui, în părțile Răsăritului pentru păzire, l-a pus pe el mai mare peste ceata ce se numea Legheon. Legheon era oastea cea mai aleasă din toate cetele, în care erau 893 de ostași, căci oamenii Legheonului atîta număr cuprindea.

Această ceată, pentru că era mai aleasă din toate cetele avea și numele deosebit și se numea Margariți, adică tari și puternici. Deci s-au ridicat din Amasia și au mers cu generalul lor Vringa în părțile Răsăritului, la locul ce se numea Evhlita. Aproape de locul acesta, ca de 40 de mile, era o pădure și în pădurea aceea era un balaur înfricoșător, încît nimeni nu mai îndrăznea să treacă pe acea cale. Prin tîrîrea acelei fiare, toate lemnele de prin jurul locului erau dezrădăcinate. Încă și mulți oameni de frica fiarei și-au lăsat țarinile și viile lor, pe care le aveau pe acolo pe aproape. Cînd șuiera acel balaur, toată latura din jur tremura de frica fiarei și multă frică aveau locuitorii de la el.

Sfîntul Teodor, vrînd să ispitească, precum am zis mai sus, și să cunoască de este voia lui Dumnezeu să mărturisească numele lui, s-a dus acolo în pădurea aceea și a căutat să afle balaurul. Umblînd cu calul său multă vreme, căutîndu-l, s-a dat în lături puțin și, descălecînd, se odihnea după osteneală și a adormit. Iar o femeie, anume Evsevia, s-a întîmplat să treacă în acel ceas prin locul acela și a văzut pe sfînt dormind. Ea, ca o iubitoare de oameni, s-a dus și l-a deșteptat, zicîndu-i cu lacrimi: "O! prea frumosule tînăr, dacă voiești să-ți dobîndești viața și să fii viu, fugi din locul acesta, căci aici s-a încuibat un balaur mare și înfricoșător, de a cărui frică nu îndrăznește nimeni să treacă pe aici. Cum ai îndrăznit de ai venit în locul acesta?" Atunci, sfîntul i-a zis: "Cine ești tu?" Femeia i-a răspuns: "Eu sînt creștină și am avut aici moșie de la părinții mei, dar acum, de frica acestei fiare, voiesc s-o părăsesc, căci am văzut cu ochii mei că pe mulți oameni i-a omorît, înaintea mea, balaurul acesta. Pentru aceasta, te jur pe tinerețile tale să nu întîrzii aici, să nu cumva să vie fiara aceea asupra ta și să te mănînce".

Sfîntul a zis: "O! femeie, nu te teme și nici nu plînge, căci astăzi te voi libera de această fiară, de vreme ce Domnul meu, Iisus Hristos, va surpa puterea lui și vă va izbăvi de ispită. Iar pentru binele ce mi-ai făcut, că m-ai deșteptat, Dumnezeu să-ți dea iarăși moșia pe care ai avut-o moștenire". Acestea a zis sfîntul, apoi îndată și-a făcut cruce, a încălecat pe cal și a pornit iarăși spre pădure. Și, numaidecît cum a auzit zgomotul fiarei, a alergat și a văzut că balaurul venea asupra lui cu totul înfricoșător, căci din ochii lui ieșea foc și șuiera foarte tare. Dar sfîntul, îndată și-a făcut cruce și a alergat asupra balaurului. Apoi, aruncînd tare cu sulița, l-a lovit în cap și l-a străpuns. Balaurul, de durere a șuierat foarte tare și cu coada se încolăcea și se zvîrcolea. Apoi, făcînd cîteva învîrtituri înfricoșătoare, a murit acolo. Atunci

sfîntul a ieșit din pădurea aceea, bucurîndu-se, căci a cunoscut că este voia lui Dumnezeu ca să mărturisească pentru El. Căci pusese în mintea sa, că de vreme ce a biruit acea fiară înfricoșată, va birui și puterea diavolului, care este fiara cea gîndită. Și așa, locul acela s-a slobozit de ispita acelei fiare, iar sfîntul s-a dus iarăși la locul unde era adunată cealaltă oaste.

Dar a venit vremea în care oastea și Vringa, generalul ei, voiau să jertfească idolilor. Ceilalți ostași s-au dus și au jertfit, iar Sfîntul Teodor stătea în cortul său. Atunci s-a făcut cunoscut că este creștin. Vringa, mai marele oastei, înștiințîndu-se că sfîntul este creștin, a adunat toată oastea și a zis către el: "Teodore, pentru ce nu jertfești zeilor ca noi toți? Oare numai tu singur ești creștin?" Adevăratul ostaș al lui Hristos, Sfîntul Teodor, umplîndu-se de Duh Sfînt, cu multă îndrăzneală a răspuns: "Eu sînt creștin din început și cred în Hristosul meu și Lui voiesc să-I jertfesc, avînd pe Iisus Hristos Dumnezeu adevărat și împărat al tuturor, iar celor desfrînați zei, nicidecum nu le voi jertfi".

Atunci, Vringa prepozitul a zis: "Ascultă-mă, Teodore, ia toate armele tale și, ostășindu-te, vino și jertfește zeilor ". Sfîntul Teodor a răspuns: "Eu sînt ostaș Împăratului meu, Hristos, iar mai mult nu pot să slujesc altuia". Zis-a Vringa: "Și aceștia toți, care sînt acolo, sînt creștini și este ostaș împăraților Romei". Răspuns-a sfîntul: "Fiecare știe cui ostășește, iar eu ostășesc Stăpînului meu și Împăratului ceresc, Dumnezeu, și Unuia Născut Fiul său". Posidon sutașul, stînd de față, a zis: "Are și Fiu Dumnezeul tău, o! Teodore?" Sfîntul Teodor a zis: "Are cu adevărat fiu, pe Cuvîntul adevărului, prin care a făcut toate".

Prepozitul a zis lui: "Putem să-L cunoaștem și noi pe El?" Grăit-a sfîntul: "Aș fi voit de v-ar fi dat vouă Dumnezeu o înțelegere ca aceasta, ca să-L fi cunoscut pe El". Zis-a Posidon lui: "Chiar de L-am cunoaște pe El, apoi am putea oare să lăsăm pe împărații noștri și să ne apropiem de El?" Grăit-a Sfîntul Teodor: "Nimeni nu vă oprește pe voi ca să lăsați întunericul și pe vremelnicii împărați pămîntești și să vă apropiați de Dumnezeul cel viu, Împăratul și Stăpînul cel veșnic și să-I oștiți Lui ca și mine". Vringa a zis către sutaș: "Să-l lăsăm pe el cîteva zile ca să-și aleagă cele de folos". Apoi, luînd Sfîntul Teodor vremea cea dată lui, se ruga neîncetat și lăuda pe Dumnezeu. Iar păgînii cîrteau cu mînie asupra unora din cetățeni, pe care îi prinseseră și-i duseseră în temniță pentru Hristos. Sfîntul Teodor, mergînd în urma lor, striga, învățîndu-i pe ei calea cea mîntuitoare și răbdarea și să nu se lepede de Hristos Împăratul. Aceia fiind închiși în temniță, Sfîntul Teodor a aflat vreme lesnicioasă și a ars noaptea capiștea maicii zeilor. Dar un oarecare slujitor al capiștei, cu numele Cronid, văzuse pe sfînt cînd a dat foc capiștei și, temîndu-se să nu cadă vina pe dînsul, a prins pe Teodor și l-a dus la ighemonul Puplie, zicînd: "Domnul meu, acest om pierzător, din nou ales tiron, cu răutate venind în cetatea noastră, a ars capiștea maicii zeilor noștri și a necinstit pe zei. Deci, prinzîndu-l, l-am adus la măria ta, ca după poruncile împăraților și stăpînilor lumii, să ia vrednică pedeapsă pentru lucrul făcut cu îndrăzneală". Ighemonul, chemînd pe Vringa, prepozitul, i-a zis lui: "Tu ai dat putere acestuia ca să ardă capiștea maicii zeilor noștri?" El a răspuns: "Eu adeseori

l-am sfătuit pe el, dîndu-i vreme ca să jertfească zeilor, iar de a făcut el acestea, apoi a defăimat cu totul pe zei și a trecut cu vederea împărăteștile porunci, dar tu, fiind judecător, fă ceea ce împărații au poruncit".

Atunci ighemonul, șezînd la judecată, a pus de față pe fericitul Teodor și i-a zis lui: "Pentru ce, cînd se cădea să aduci jertfă zeilor și tămîie zeiței, tu i-ai adus foc?" Grăit-a Sfîntul Teodor: "De ceea ce am făcut nu mă lepăd. Am aprins lemnele ca să ardă piatra, pentru că astfel este zeița voastră și puterea ei, căci focul se atinge de ea și o arde". Mîniindu-se, judecătorul a poruncit să-l bată, zicîndu-i: "Vorba mea cea blîndă te-a făcut îndrăzneț; nu-mi răspunde cuvinte multe, căci te așteaptă muncile cele mai cumplite, dacă nu te supui poruncilor împărătești". Grăit-a Sfîntul Teodor: "Nici de tine, nici de muncile tale nu mă tem, deși sînt foarte cumplite. De acum, fă ceea ce voiești - căci așteptarea bunătăților celor viitoare, care sînt pregătite de Dumnezeul meu, mă îndeamnă să îndrăznesc pentru nădejdea cea păstrată mie și pentru cununa cea împletită mie de la Dumnezeu".

Zis-a judecătorul: "Jertfește zeilor, Teodore, și te vei libera de chinurile ce te așteaptă; pentru că rău și cu amar ai să mori". Grăit-a Sfîntul Teodor: "Muncile cele aduse de tine asupra mea nu sînt chinuri; pentru că Domnul și Împăratul meu, Iisus Hristos, este înaintea feței mele, izbăvindu-mă de muncile tale și pe Care tu nu-L vezi, de vreme ce nu vezi cu ochii minții".

Apoi, judecătorul, umplîndu-se de mînie și răcnind ca un leu, a poruncit să-l arunce în temniță, să pecetluiască ușile și să-l lase acolo să moară de foame. Dar fericitul Teodor, fiind aruncat în temniță, era hrănit de Sfîntul Duh. Căci, în noaptea aceea, i s-a arătat Domnul, care i-a zis: "Îndrăznește, Teodore, iată Eu sînt cu tine. Să nu primești hrană sau băutură pămîntească, că vei avea altă viață nepieritoare și veșnică în ceruri". Acestea zicînd, Domnul S-a dus de la dînsul. Iar Sfîntul Teodor a început a cînta și a se veseli și-i slujeau o mare mulțime de îngeri. Străjerii, auzind acea dulce cîntare de laudă, au alergat la ușile temniței și, văzînd ușile încuiate și pecetea întreagă, au privit prin ferăstruie și au văzut mult popor cu haine albe, cîntînd împreună cu Sfîntul Teodor

Temîndu-se străjerii, au spus ighemonului Puplie. Iar el, sculîndu-se, a mers cu sîrguință la ușile temniței și, văzîndu-le încuiate, iar lanțul cel de fier cu pecetea întreagă, apoi auzind înăuntru glasul celor ce cîntau împreună cu Sfîntul Teodor, a poruncit ostașilor înarmați să înconjoare temnița, părîndu-i că și alți creștini sînt cu Teodor. Dar, intrînd înăuntru, n-a aflat pe nimeni, decît numai pe Teodor, sluga lui Hristos, legat în obezi. Atunci a căzut asupra ighemonului frică și cutremur, precum și asupra tuturor celor ce erau cu dînsul. Apoi, ieșind din temniță, a încuiat ușile iarăși și s-a dus. După aceea, judecătorul a poruncit, ca să-i dea în toate zilele o bucată mică de pîine și apă. Iar marele și credinciosul mucenic al lui Hristos, precum este scris - dreptul din credință va fi viu - nicidecum n-a voit să ia de la dînșii pîine și apă, zicîndu-le lor: "Pe mine mă hrănește Domnul și Împăratul meu, Iisus Hristos".

A doua zi, a poruncit judecătorului să-l scoată la divan. Deci, stînd înaintea lui, i-a zis: "Ascultă-mă și jertfește marilor zei, ca să scriu degrab pentru tine la stăpînii lumii, căci vei fi slujitor mare al zeilor și vei lua nu puțină cinste și pe același scaun pe care ședem noi, vei ședea și tu". Sfîntul Teodor, căutînd spre cer și cu semnul Crucii însemnîndu-se, a grăit către tiran: "Chiar și cu foc de ai arde trupul meu și cu felurite munci de l-ai rupe, cu săbiile de-l vei tăia, fiarelor spre mîncare de-l vei da, totuși, pînă ce duhul meu este în mine, nu mă voi lepăda de numele Hristosului meu".

Tiranul, sfătuindu-se cu prepozitul, a poruncit să-l spînzure pe lemn pe sfînt și cu unghii de fier să-i strujească trupul lui. Atît de mult a strujit pe mucenicul, pînă au rămas oasele goale. Însă fericitul Teodor nu răspundea nimic ighemonului, ci cînta: *"Bine voi cuvînta pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea"*. Tiranul mirîndu-se de atîta răbdare și bărbăție, i-a zis: "Oare nu te rușinezi, o! ticălosule, mai mult decît oamenii a nădăjdui spre Omul ce se cheamă Hristos, Care a fost omorît cu moarte silnică și pentru Dînsul te dai la chinuri și la pedeapsă, cu atîta nesoco-tință?" Sfîntul Teodor, mucenicul lui Hristos, i-a răspuns: "Necinstea aceasta să-mi fie mie și tuturor celor ce cheamă numele Domnului nostru, Iisus Hristos".

Atunci, poporul a strigat: "Să se ridice din mijloc, Teodor!" Ighemonul l-a întrebat pe Teodor, zicîndu-i: "Voiești să aduci jertfă zeilor sau te chinuiesc și mai mult?" Dar sfîntul mucenic i-a răspuns cu îndrăzneală: "Necuratule și plin de toată înșelăciunea, fiu al diavolului, nu te temi oare de Dumnezeu, Care ți-a dat atîta stăpînire și putere? Căci printr-Însul împărații împărățesc, iar puternicii stăpînesc pămîntul. Tu mă silești și pe mine să părăsesc pe Dumnezeul cel viu și să mă închin pietrei celei neînsuflețite?"

Judecătorul, gîndindu-se mult, a zis Sfîntului Teodor: "Spune, voiești să fii cu noi sau cu Hristos al tău?" Sfîntul i-a răspuns cu mare bucurie: "Cu Hristos al meu am fost, sînt și voi fi, iar tu, de acum, fă ceea ce voiești". Văzînd ighemonul că nimic nu-l poate ucide, nici chinurile împotriva răbdării lui Teodor nu fac nimic, a hotărît asupra lui condamnare la moarte, zicînd: "Pe Teodor, care nu s-a supus stăpînirii slăviților împărați și marilor zei și a crezut în Iisus Hristos, Care a fost răstignit pe vremea lui Pilat din Pont precum povestesc iudeii, poruncesc să-l dea focului". Hotărîrea fiind luată, se împlini grabnic. Îndată, slujitorii adunînd mulțime de lemne de pe la casele ce erau aproape, au adus pe fericitul Teodor la locul cel de moarte.

Ostașii au voit să-l pironească pe pămînt, dar sfîntul n-a voit și a zis: "Lăsați-mă nepironit, căci Hristos, Care mi-a dat putere să rabd celelalte torturi, mă va întări să rabd și focul". Deci nu l-au pironit. Atunci, sfîntul a ridicat mîinile spre cer către Dumnezeu și se ruga cu lacrimi, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiule, Unule Născut al Tatălui Celui fără de moarte, Care pentru a noastră mîntuire Te-ai pogorît din cer și ai venit pe pămînt, Îți mulțumesc că m-ai învrednicit să rabd cazne și chinuri pentru sfîntul Tău nume. Te slăvesc că m-ai învrednicit să urmez patima Ta; mă

mărturisesc Ţie, că m-ai întărit să mărturisesc pentru dragostea Ta. Învredniceşte-mă, Hristoase al meu şi împărăţiei Tale şi, precum am răbdat chinurile pentru dragostea Ta, aşa şi Tu, Dumnezeul meu, slăveşte-mă în împărăţia Ta. Apoi şi pe ostaşii care au fost cu mine, iar acum sînt în temniţă pentru numele Tău, învredniceşte-i şi pe ei, să mărturisească şi să ia moarte, pentru dragostea Ta, ca şi mine".

Astfel a zis şi era ascuns acolo un creştin, cu numele Cleonic, care vedea pe sfînt şi lăcrima. Iar sfîntul i-a zis: "Frate Cleonic, te aştept, vino!" Acestea a zis sfîntul şi iarăşi a început a se ruga lui Dumnezeu, zicînd: "Hristoase al meu, Dumnezeule adevărat, Care ai arătat întîi această mucenicie Care ai răbdat cruce şi moarte pentru mîntuirea noastră, ca să ne arăţi drumul mîntuirii şi cum să venim la împărăţia Ta, primeşte această mică mucenicie a mea şi ia sufletul meu în veşnica împărăţie a Ta şi-l rînduieşte cu sufletele sfinţilor Tăi mucenici, căci, îndrăznind în Tine, am răbdat muncile şi caznele şi, nădăjduind spre slava Ta, voiesc să iau moarte". Acestea a zis sfîntul şi îndată a sărit în mijlocul focului aceluia, lăudînd şi slăvind pe Dumnezeu.

Dumnezeu, ca să arate minune şi să slăvească pe sfîntul Său, a iconomisit un lucru ca acesta: văpaia aceea s-a făcut ca o lumînare, încît numai a înconjurat trupul sfîntului, dar nu l-a vătămat deloc. Sfîntul, mulţumind lui Dumnezeu, şi-a dat sfîntul său suflet în mîinile lui Dumnezeu. "Şi am văzut, zice scriitorul care a fost martor, cinstitul şi sfîntul său suflet ridicîndu-se spre cer, ca un fulger!" Femeia aceea, Evsevia, de care am mai spus mai înainte că a deşteptat pe sfînt în pădure, a cumpărat moaştele lui cu multă bogăţie şi le-a dus în patria ei, Evhaita, şi-l avea ajutător la toată nevoia. Nu numai ea, dar şi toţi bolnavii locului aceluia şi lumea toată îl avea doctor sufletesc şi trupesc şi nu numai cîţi erau aproape, dar şi cei ce erau îndepărtaţi luau deasemenea, darurile lui. Întîiul semn este minunea pe care o voi povesti, cu puterea lui Dumnezeu.

Constantinopolul mai de mult se numea Bizanţ şi, pentru că marele Constantin a făcut zidurile cetăţii, s-a numit Constantinopol, adică cetatea lui Constantin. În această cetate a împărăţit împăratul Constantin şi în vremea aceea era întărită dreapta credinţă. Vrăjmaşul adevărului, diavolul, văzînd că creştinătatea creşte, căuta de-a pururea să afle un ceas rău şi un om viclean, să facă voia lui. Apoi, căutînd necuratul, a aflat un ceas blestemat şi pe Iulian împăratul. După moartea marelui Constantin, au împărăţit cei trei fii ai lui Constantin: Constantie şi Consta, iar după ei a împărăţit necuratul Iulian. Cîte rele a făcut păgînul acesta, ce cuvînt de om le va povesti? Acela era elin, de trei ori blestematul, deşi mai înainte de a lua împărăţia era creştin, însă în ascuns era elin, căci se temea de moşul său, marele Constantin. După ce a murit marele Constantin şi Iulian Apostatul a luat împărăţia, a căutat să prigonească pe creştini. Aducîndu-şi aminte, că în săptămîna întîi a marelui post, mai ales creştinii au post, a vrut să spurce bucatele întregii cetăţi cu sîngele de la jertfe. Atunci, a chemat pe eparhul cetăţii şi i-a zis: "Ascultă, eparhule, zeii cei mari mi-au adus aminte că creştinii nazarineni şi galileeni nu ne ascultă bine, ci ne fac rău. Să facem şi noi ceva ca să ne asculte de silă. Porunceşte să nu se vîndă în cetate altă mîncare

decît numai cele împărătești, dar acestea să fie îmbibate cu sîngele jertfelor, căci așa făcînd, se vor împărtăși creştinii cu sila și ni se vor supune. Dar acestea să se facă pe ascuns, ca să nu știe creştinii și să se păzească". Aceasta a zis necuratul împărat și eparhul a răspuns: "Pe puterea marilor zei, acesta este sfat dumnezeiesc, iar nu omenesc". Și îndată a poruncit de s-a îndeplinit porunca împăratului. Însă, creştinii nu cunoşteau nicidecum gîndul cel rău al păgînului împărat.

Dar ochiul cel atotvăzător al lui Dumnezeu, care poticnește pe cei răi și meșteșugurile lor și poartă grijă robilor Săi, Domnul a stricat meşteşugul cel tăinuit și înșelător al călcătorului de lege, pentru că a trimis la Evdoxie, care era pe atunci patriarh al Constantinopolului, pe răbdătorul Său de chinuri, Sfîntul marele mucenic Teodor, care era din rînduiala tironilor în oaste și se chema Tiron. Acesta, venind la arhiereu, i-a zis astfel: "Degrab sculîndu-te, să aduni turma lui Hristos și să poruncești cu tărie ca nimeni să nu mănînce bucatele și băuturile cele ce se vînd în tîrg, căci toate sînt întinate cu sînge din jertfele idolești, după porunca păgînului împărat". Arhiereul întrebă: "Cum s-ar putea ca cei săraci să nu cumpere bucate din tîrg?" Atunci i-a grăit sfîntul: "Să li se dea colivă și se va mîngîia neajungerea lor".

Apoi, nepricepîndu-se ce este coliva, i-a zis marele Teodor: "Coliva este făcută din grîu fiert și așa ne-am obișnuit noi a numi grîul fiert în Evhaita".

Arhiereul a întrebat iarăși pe cel ce i s-a arătat: "Cine ești tu, sfinte al lui Dumnezeu, care ai venit la mine? Spune-mi numele tău ca să-l știu". Sfîntul i-a răspuns: "Eu sînt mucenicul lui Hristos, Teodor, care am mărturisit în Evhaita și m-a trimis Dumnezeu să-ți descopăr sfatul păgînului împărat Iulian. Pentru aceasta fă cum îți zic! Și s-a făcut nevăzut.

Patriarhul, sculîndu-se îndată, a adunat toată lumea creştinilor și le-a spus ceea ce a văzut și a auzit. Deci, făcînd colivă, a ferit turma lui Hristos nevătămată de meșteșugul vrăjmașului. Nimeni n-a cumpărat din bucatele împărătești, încît toate s-au stricat în săptămîna aceea și le-au aruncat în mare. Nelegiuitul împărat, văzînd că tăinuita lui cursă s-a vădit și nimic n-a sporit, foarte tare s-a rușinat. El a poruncit ca iarăși să se vîndă în tîrg obișnuitele bucate. Iar poporul lui Hristos, sfîrșindu-se săptămîna întîia a marelui post, în Sîmbăta aceea a făcut pomenirea Sfîntului Mucenic Teodor, cu colivă, mulțumind lui Dumnezeu și cinstindu-l pe sfîntul Său rob, Teodor. De atunci pînă acum, cei dreptcredincioși din toată lumea, în sîmbăta întîia a marelui post, săvîrșesc pomenirea minunii ce s-a făcut în zilele cu coliva și cinstesc pe răbdătorul de chinuri al lui Hristos, ca să nu se uite milostivirea și purtarea de grijă a lui Dumnezeu pentru creştini și ajutorul Sfîntului Marelui Mucenic Teodor.

Dar și alte minuni preaslăvite, a făcut sfîntul și acesta: pe cei robiți i-a eliberat, bolnavii i-a vindecat și pe fiul unei văduve l-a eliberat din robia perșilor. În Constantinopol era o biserică a lui, care se numea Fanerotis (adică arătătoare). Oricine ar fi pierdut pe robul său, numai dacă ar fi venit într-acea biserică îl afla, orișiunde ar fi fost. Unii au furat din mijlocul bisericii niște bani și cu toate acestea

sfîntul i-a arătat pe dînșii. Pe niște ostași i-a certat să se ferească de răpire. Apoi, pe un prunc l-a dăruit celor ce-l căutau; și pe niște oameni, care se primejduiau în mare, i-a scăpat de la moarte. Și multe alte minuni mari și preaslăvite a făcut spre slava Tatălui și a Fiului și a Sfîntului Duh, a unei dumnezeiri și Împărății. Prin a căreia iubire de oameni să dobîndim veșnicele bunătăți, întru nemărginiții veci fără de sfîrșit. (Istoria despre uciderea balaurului în cărțile rusești se află pusă la Sfîntul marele mucenic Teodor Stratilat, în ziua a șapte a acestei luni, iar în cele grecești este la celălalt mucenic, Teodor Tiron, care pătimise cu puțin mai înainte. Deci, sau că este vreo greșeală, sau că s-a făcut minunea aceasta a uciderii balaurilor de amîndoi Teodorii, pentru că la Stratilat se arată că l-a ucis într-un cîmp pustiu, iar la Tiron într-o pădure, tot lîngă Evhaita. Tot despre aceeași dreptcredincioasă femeie, Evsevia, se vorbește la amîndoi, care și moaștele lor le-a îngropat)

39. POMENIREA CELUI ÎNTRE SFINȚI PĂRINTELE NOSTRU LEON, PAPA ROMEI (18 FEBRUARIE)

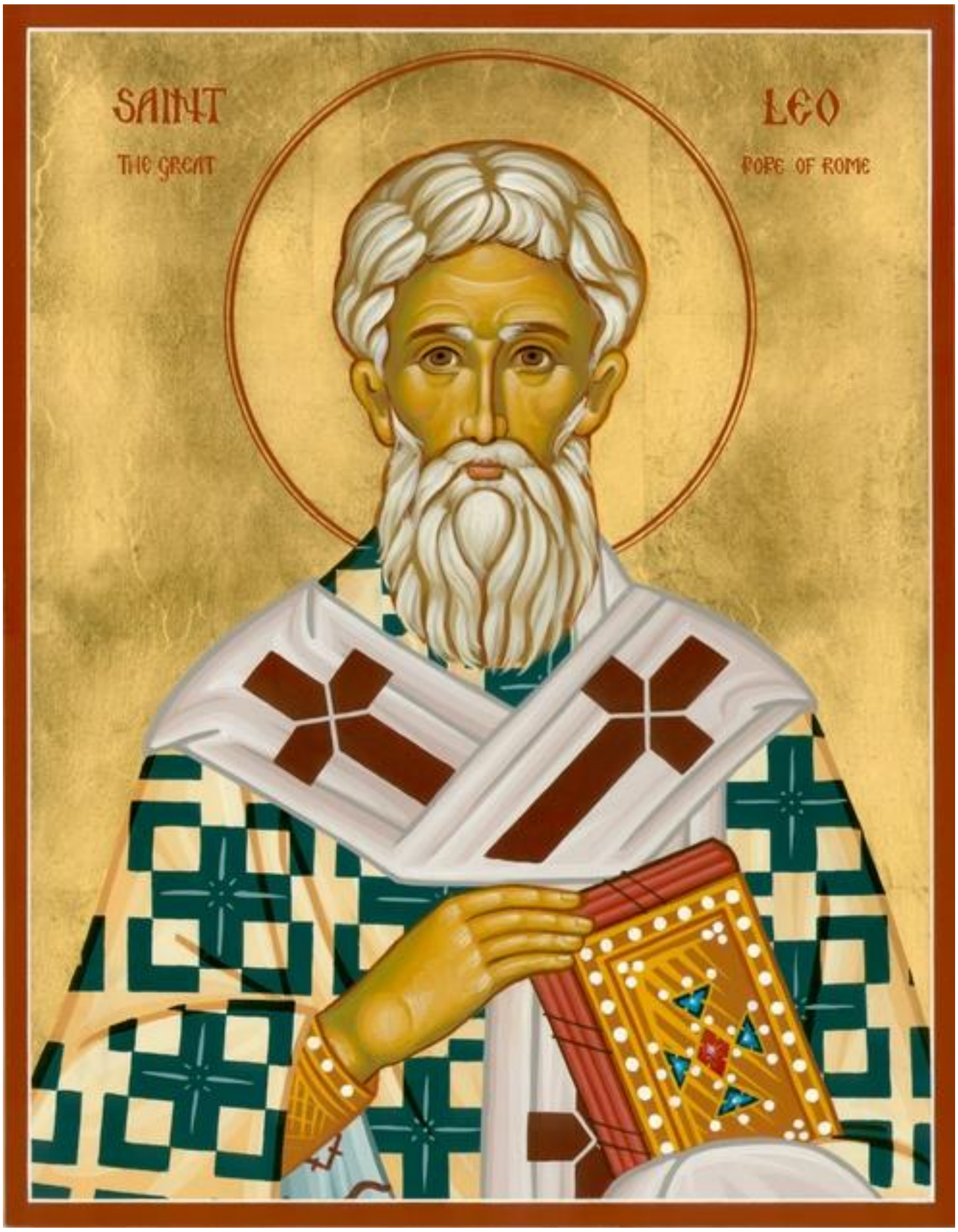

Acest mare arhiereu și păstor al Bisericii lui Dumnezeu, Leon, era de neam din Italia. Tatăl său era Chintian. Din tinerețe a fost crescut în învățătura cărții, întru înțelepciunea cea din afară și în faptele cele bune creștinești. Alegînd duhovniceasca viață mai mult decît cea mirenească, mai întîi a fost arhidiacon la papa Sixt al III-lea. Apoi, pentru multa lui înțelepciune și curăție, după moartea lui Sixt, prin alegerea tuturor, a luat scaunul Romei și păștea bine cuvîntătoarele oi ale lui Hristos, ca un bun păstor, punîndu-și sufletul său pentru dînsele.

Cînd Atila, stăpînitorul hunilor și tiranul cel cumplit, care se numea "biciul lui Dumnezeu", biruind multe țări, a mers și asupra Italiei, vrînd să o pustiiască cu foc

și sabie, papa Leon, văzînd că nimeni nu putea să se împotrivească aceluia, s-a rugat cu dinadinsul lui Dumnezeu cu postire și cu lacrimi, cerînd de la El apărare și chemînd în ajutor pe Sfinții marii Apostoli Petru și Pavel. Apoi a mers singur la acel tiran ca să-l roage să se potolească, gata fiind să moară pentru oile sale. Și vorbind către dînsul cu dulci cuvinte de Dumnezeu insuflate, l-a prefăcut din lup în oaie. Pentru că, a ascultat tiranul cuvintele plăcutului lui Dumnezeu, cu blîndețe și cu smerenie, minunîndu-se de arhiereasca sa îmbrăcăminte și înspăimîntîndu-se de cinstita și sfînta lui față. Deci a făcut toate după dorirea lui și s-a dus din hotarele Italiei la locul său.

Boierii și voievozii lui Atila, mirîndu-se de neobișnuita și grabnica lui schimbare în blîndețe, îl întrebau pe dînsul: "Pentru ce s-a temut de un roman, care fără de arme venise la dînsul și l-a ascultat și ca un biruit a fugit, lăsînd atîta pradă în pămîntul Italiei?" Atila le-a răspuns: "N-ați văzut voi ceea ce am văzut eu. Am văzut doi bărbați, în chip de îngeri, pe Sfinții mari Apostoli Petru și Pavel, de amîndouă părțile papei, iar în mîini ținînd săbii, cu moarte mă îngrozeau pe mine, de nu voi asculta pe arhiereul lui Dumnezeu". Astfel, era înfricoșat marele și plăcutul lui Dumnezeu Leon, nu numai celor nevăzuți, ci și celor văzuți vrăjmași. Apoi era preaiubit de oile sale, că pentru dînsele nu s-a temut a merge la tiranul care năvălea și chiar de i-ar fi fost lui a pătimi, nu se înspăimînta.

În timpul arhieriei lui, după eresul lui Nestorie, veni Evtihie, arhimandritul monahilor din Constantinopol, și Dioscor, patriarhul Alexandriei, hulitorii cei fără de rușine, care pe cele două firi ale lui Hristos, Domnul nostru, adică cea dumnezeiască și omenească, le amestecau într-una și cu acel eres tulburau Biserica lui Dumnezeu foarte mult. Adunînd al lor sobor în Efes, pe Sfîntul Flavian, patriarhul Constantinopolului, apărătorul credinței, cu nedreptate l-au judecat și l-au ucis și multă răutate făceau celor dreptcredincioși.

Atunci Sfîntul Leon, papa, a arătat mare sîrguință ca să îndrepteze și să pocăiască Biserica cea tulburată de eretici, scriind către împărați, mai întîi lui Teodosie, apoi lui Marchian, ca să rînduiască să fie sobor din toată lumea. Deci, s-a adunat sfîntul și a toată lumea al IV-lea sinod în Calcedon, al Sfinților Părinți în număr de 630, pe vremea împărăției lui Marchian și a Pulheriei, contra lui Evtihie și Dioscor, care ziceau că în Hristos Domnul este o fire și o lucrare și o voie. La acel sinod, deoarece era cu neputință ca prea sfințitul Leon să fie, pe de o parte pentru lungimea drumului și pentru neputințele bătrîneții, iar pe de alta, pentru nelesnicioasa trecere, din pricina deselor năvăliri barbare ce se făceau atunci asupra Italiei; pentru aceea, a trimis pe episcopul Pascasie și Luchentie și pe presbiterii Bonifacie și Vasilie.

Fiind la sinodul acela ceartă cu ereticii și îndoire multă, atunci, după porunca Sfinților Părinți, pentru învingerea ereticilor, s-a citit epistola acestui Sfînt Leon, papă al Romei, scrisă către cel ce a fost mai înainte patriarh al Constantinopolului, adică Sfîntul Flavian, care adunase în Constantinopol sinod local contra ereticilor.

Despre epistola aceea se povestește că a îndreptat-o chiar Sfîntul și marele Apostol Petru, de care lucru adeverește Sfîntul Sofronie al Ierusalimului, scriind așa: "Ne-a spus ava Mina, părintele chinoviei, care se numea Salamana, ce este aproape de Alexandria, că a auzit pe ava Evloghie, patriarhul Alexandriei, spunînd: "Cînd am mers în Constantinopole, am găzduit cu domnul Grigorie, arhidiaconul Bisericii Romei, bărbat cu adevărat ales și îmbunătățit. Vorbind cu dînsul, mi-a spus de prea sfințitul și fericitul Leon, papă al Romei, povestindu-mi ceea ce este scris în Biserica Romei.

Scriind Sfîntul Leon epistola către Sfîntul Flavian, episcopul Constantinopolului, împotriva rău-credinciosului Evtihie și Nestorie, a pus-o pe mormîntul mai marelui Apostol Petru și cu rugăciuni și cu privegheri și cu postiri se ruga lui, zicîndu-i: "De am greșit întru ceva ca un om, tu, căruia de la Domnul Dumnezeu și Mîntuitorul nostru Iisus Hristos ți s-a încredințat apostolia, mîntuiește-mă". După 40 de zile i s-a arătat apostolul, pe cînd se ruga, și i-a zis: "Am citit și am îndreptat". Apoi, luînd Leon epistola sa de pe mormîntul fericitului Apostol Petru, a deschis-o și a aflat-o îndreptată de apostoleasca mînă.

Acea epistolă a Sfîntului papă Leon, cînd s-a citit la cel de-al patrulea sinod, toți Sfinții Părinți au strigat: "Petru, Apostolul, prin gura lui Leon grăiește". Sfîntul sinod s-a întărit prin acea scrisoare a Sfîntului Leon, rușinînd pe eretici. Dar nu numai atunci, ci și după aceea, epistola aceea ce întărea credința și astupa gurile eretice, în mare cinste era la Sfinții Părinți, precum și la fericitul Evloghie, patriarhul Alexandriei, cel sus pomenit, care răspundea ereticilor, celor ce o huleau, împotrivindu-se cu tărie pentru dînsa. De aceea, era și iubit Sfîntul Leon și după ce se dusese din cele de aici, fiind cu sfinții înaintea lui Dumnezeu.

De acest lucru, același sfînt, Sofronie povestește: "Sfîntul Teodor, episcopul cetății Darnia, din Likia, ne-a spus nouă: "Cînd eram postelnic la Sfîntul Evloghie, patriarhul Alexandriei, am văzut în vis un bărbat cu sfințită cuviință și luminat, care mi-a zis: "Să spui pentru mine lui Evloghie patriarhul". Iar eu i-am zis: "Cine ești tu, stăpîne? Cum voi spune de tine?" El mi-a răspuns: "Eu sînt Leon, papă al Romei". Și, intrînd eu am spus Sfîntului Evloghie, zicînd: "Prea sfințitul și prea fericitul papă Leon, întîiul șezător al scaunului Romei, voiește să intre la tine". Auzind de aceasta patriarhul Evloghie și sculîndu-se, degrabă a ieșit în întîmpinarea lui, și, făcînd rugăciune, s-au sărutat și au șezut.

Atunci dumnezeiescul Leon a zis Sfîntului Evloghie, patriarhul: "Știi pentru ce am venit la voi?" El a răspuns: "Ba nu." Leon i-a zis: "Am venit să vă mulțumesc că bine și cu vitejie sufletească ați răspuns la epistola mea, astupînd cu dînsa gura ereticilor. Această epistolă am scris-o fratelui meu Flavian, patriarhul Constantinopolului, pentru mustrarea păgînescului eres al lui Nestorie și Evtihie. Să știi, frate, că nu numai mie mi se cuvine laudă pentru dumnezeiasca osteneală și sîrguință, ci și marelui Apostol Petru, care a citit și a îndreptat epistola mea. Iar mai întîi de toți se cuvine laudă Adevărului celui propovăduit de noi, care este Hristos,

Dumnezeul nostru. Acestea, zice episcopul Teodor, le-am văzut nu numai o dată, ci și de două ori și de trei ori că, adunîndu-se, au vorbit despre aceea între dînșii și am spus vedenia aceasta Sfîntului Evloghie. El a lăcrimat și, ridicîndu-și mîinile spre cer, a dat mulțumire lui Dumnezeu, zicînd: "Mulțumesc Ție, Stăpîne, Hristoase, Dumnezeul nostru, că m-ai învrednicit pe mine, nevrednicul, ca să fiu propovăduitorul adevărului Tău și cu rugăciunile robilor Tăi, Petru și Leon, acea puțină îndrăzneală a noastră, ca pe cei doi bani ai văduvei, a voit s-o pomenească negrăita Ta bunătate".

Vedenia aceasta a fost după mulți ani de la moartea lui Leon. Sfîntul Evloghie a viețuit mai pe urmă, pe vremea împărăției lui Iraclie. Iar Sfîntul Leon s-a sfîrșit mai înainte de el, pe vremea împărăției celui de un nume cu sine, împăratul Leon cel Mare. Sosind prea sfințitul Leon la adînci bătrînețe și apropiindu-se de sfîrșitul său, s-a încredințat pentru iertarea neputințelor sale cele omenești. A petrecut 40 de zile lîngă mormîntul Sfîntului Apostol Petru în rugăciune și în post, rugînd pe Sfîntul Apostol să se roage lui Dumnezeu pentru el și să-i ierte greșelile lui. După sfîrșitul celor 40 de zile i s-a arătat Sfîntul Apostol Petru și i-a zis: "M-am rugat pentru tine și iertate îți sînt păcatele, afară de hirotonii, pentru că de acelea vei fi întrebat, de ai hirotonisit pe cineva bine și legiuit, sau nu".

După această înștiințare, Sfîntul Leon a îndesit rugăciunile sale, postirile și milosteniile, strigînd în zdrobirea inimii pînă ce a luat ușurarea cea desăvîrșită. Astfel, mai înainte pregătindu-se precum i se cădea spre ieșire, și-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu. Apoi s-a dus la sfinții cei mai dinainte, mari ierarhi și învățători, stînd cu dînșii înaintea scaunului lui Hristos, Dumnezeul nostru, Cel slăvit și închinat, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în veci. Amin.

40. SFÎNTUL FLAVIAN MĂRTURISITORUL, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI (18 FEBRUARIE)

Prea sfințitul părintele nostru Flavian a fost mai întîi păzitor de vase și preot al Sfintei Biserici celei mari a Constantinopolului. Apoi, după prea sfințitul Proclu, a fost ridicat la scaunul patriarhiei, pentru viața sa cea neprihănită și curată, plăcută lui Dumnezeu, pe vremea împărăției lui Teodosie cel tînăr și a surorii sale, Pulheria.

Pe atunci era la împărat un eunuc, anume Hrisafie, plin de vicleșug și răutate. Acela nu voia deloc ridicarea Sfîntului Flavian la patriarhie, căci famenul acesta era cu socoteală eretică și știa pe Flavian tare în dreapta credință și nu-l iubea, ci căuta pricini asupra lui, cum să-i facă rău. Era puternic în lucrurile sale cele viclene ca cel ce avea la împărat îndrăzneală și putea mult.

Deci a aflat o pricină ca aceasta, pe care Nichifor Callist, istoricul bisericesc, o descrie astfel: "A îndemnat pe împărat să invite pe patriarh, ca să-i pregătească un

dar vrednic de mîinile împărătești, ca un nou patriarh. Iar prea sfințitul patriarh Flavian, pregătind niște pîini curate, le-a trimis împăratului spre binecuvîntare, ca un dar ce nu era vrednic de mîini împărătești. Hrisafie nu a primit pîinile, zicînd: "Aur iar nu pîine se cade să se trimită spre binecuvîntare de la patriarh". Prea sfințitul patriarh a răspuns prin trimișii săi că niște daruri ca acestea nu are, pentru că este sărac, de vreme ce a defăimat bogățiile lumii acesteia; doar dacă va da din aurul Bisericii, "dar să știe Hrisafie bine - zicea patriarhul - că aurul și argintul cel bisericesc este dumnezeiesc și la nimeni nu se poate da, decît numai la săraci".

Evagrie, istoricul bisericesc, zice că Hrisafie, supărîndu-se pentru darul cel de aur, prea sfințitul i-a trimis niște vase de aur, luîndu-le din altar, ca să-l umple de rușine și să-l mustre pentru nesațul aurului. Apoi, mîniindu-se foarte Hrisafie, îndemna și pe împărat la mînie, zicîndu-i: "Batjocorește împărăția ta patriarhul cel din nou pus". Dar nu putea vicleanul să facă un rău patriarhului, de vreme ce dreptcredincioasa fecioară Pulheria, sora împăratului, care cîrmuia toată împărăția grecească, încuraja pe patriarh, apărînd pe bărbatul cel nevinovat și sfînt. Văzînd aceasta, Hrisafie s-a sîrguit să-i sape groapă și dreptcredincioasei Pulheria, ridicînd asupra ei cu vicleșugul său pe împărăteasa Evdochia - precum se scrie pe larg despre aceasta în viața Sfintei Pulheria - și a făcut ca pe sora împăratului s-o despartă de palat și de stăpînirea împărătească.

Teodosie împăratul, ascultînd de soția sa Evdochia și de sfatul lui Hrisafie, dorea ca patriarhul să silească pe sora lui să primească rînduiala monahală de silă, adică în chipul acesta să se depărteze de la stăpînirea împărătească. Acest sfat era tăinuit de împărat. Deci, care fiind chemat prea sfințitul patriarh, făgăduia cu gura să împlinească dorința împărătească, dar cu inima sa nu se învoia, socotind că nedrept lucrul este, să se depărteze de ocîrmuirea a toată împărăția grecească o înțeleaptă ca aceea, cu bună cunoștință, înțeleaptă și sfîntă împărăteasă și care a fost fratelui său, împăratul Teodosie, ca o maică, rămînînd după părinți în vîrstă copilărească. Ea era apărătoarea dreptei credințe și bună cîrmuitoare a toată împărăția. De aceea fericitul patriarh a spus în taină Sfintei Pulheria despre sfatul împărătesc cel tăinuit.

Dreptcredincioasa împărăteasă Pulheria, înțelegînd vrajba împărătesei Evdochia și a lui Hrisafie, precum și scopul fratelui ei, singură a lăsat cîrmuirea împărătească și s-a dus din palat și s-a retras în liniște netulburată. Atunci vicleanul Hrisafie, găsind vreme cu bună îndemnare, a întors toate meșteșugurile sale cele rele asupra prea sfințitului patriarh Flavian, ridicînd și îndemnînd pe împărat asupra lui, ca și cum nu păzise taina împărătească și că Pulheria ajută, dar nu împăratului, căci s-a știut aceea că patriarhul spusese Pulheriei sfatul împărătesc. Deci, s-a mîniat Împăratul asupra patriarhului Flavian.

În acea vreme era în Constantinopol un arhimandrit Eutihie, care ridicase un nou eres de hulă asupra Domnului nostru Iisus Hristos, amestecînd cele două firi ale Lui, cea dumnezeiască și cea omenească, într-o fire. Acel Eutihie era tatăl duhovnicesc al lui Hrisafie, căci îl primise din Sfîntul Botez. Cînd prea sfințitul

patriarh Flavian a adunat sobor local, în Constantinopol, chemă pe Eutihie, ca să-şi spună mărturisirea credinţei în faţa tuturor. El n-a voit să meargă la soborul acela, dînd veste pe de o parte că din mănăstirea sa, ca din mormînt, nu poate să iasă nicăieri, iar pe de alta că este bătrîn şi bolnav. Dar prea sfinţitul patriarh iarăşi trimise la el arhimandriţi, preoţi şi diaconi, chemîndu-l cu dragoste, ridicîndu-l spre pocăinţă, încît credinţa sa cea rea să o lepede înaintea tuturor şi să se unească cu Biserica. Apoi, căutînd la dînsul, şi ceilalţi să se întoarcă de la credinţa cea rea, la cea dreaptă. Atunci abia a făgăduit Eutihie să vină la sobor.

Venind la sobor, mai întîi a intrat în palat, căutînd apărare şi ajutor împărătesc, şi a rugat pe împărat, prin Hrisafie, să trimită cu dînsul într-adins oameni şi ostaşi. Atunci, împăratul a trimis cu el pe patriciul Florentie şi pe alţi senatori, precum şi putere ostăşească. Astfel, venea Eutihie la sobor, ca la război, înconjurat de ostaşi şi de oameni împărăteşti, cu dregătorii care au trimis vestea înaintea lor la sobor, zicînd: "Nu vom intra în sobor, nici vom aduce pe Eutihie pînă ce nu ne veţi făgădui că-l veţi lăsa liber din sobor". Deci au făgăduit aceasta părinţii.

Intrînd ei, mai întîi s-au citit cărţile lui Eutihie, cele pline de dogme eretice, pe care Eutihie le trimisese prin mănăstiri, vînînd pe mulţi la eresul său. Apoi singur ereticul acela, după vorbirea sa cea plină de vicleşug, fiind silit să mărturisească cum crede, a zis: "Din două firi era Domnul nostru mai înainte de unire, iar după unire de o fire Îl mărturisim pe El a fi". Deci, i-au poruncit părinţii ca gîndirea sa cea ereticească să o blesteme, iar dogmele cele drept credincioase să le primească, dar el n-a voit. Atunci prea sfinţitul Flavian, cu toţi sfinţii, între care erau 32 de episcopi, arhimandriţi 23, iar presbiteri şi diaconi mulţi, a scos pe Eutihie din rînduiala preoţească.

Hotărîrea aceea era scrisă astfel: "Pe Eutihie, cel oarecînd presbiter şi arhimandrit, de vreme ce din scrisorile sale cele mai dinainte şi din mărturisirile sale cele ascunse şi cele de acum prin al său grai s-a aflat că boleşte de eresul lui Valentin şi Apolinarie şi urmează hulelor acelora cu neschimbare, care nici de sfătuirea noastră nu s-a ruşinat şi nici n-a primit învăţătură şi n-a voit să se supună dogmelor cele drepte, noi, plîngînd şi suspinînd de pierderea lui cea desăvîrşită, l-am judecat întru Domnul nostru Iisus Hristos, Cel hulit de dînsul, ca să fie străin de toată slujba preoţiei şi de a noastră împărtăşanie şi de povăţuirea mănăstirească, ştiind toţi aceasta, că cei ce vor vorbi cu el şi vor veni la dînsul vor fi vinovaţi de pedeapsa despărţirii, ca cei ce nu s-au depărtat de eresul lui. Flavian, episcopul Constantinopolului sau al Romei celei Noi, astfel judecînd, am iscălit. Asemenea am iscălit toţi arhimandriţii".

Fiind lepădat Eutihie, şedea lîngă palatul împărătesc, avînd pe Hrisafie de mare ajutor în toate. Vicleanul acela cu mai multă mînie şi iuţime întărîtîndu-se asupra prea sfinţitului Flavian, a pornit tot chipul meşteşugurilor sale, cum să-l izgonească din scaunul patriarhiei, pe de o parte ca să răzbune pe Eutihie, iar pe de alta ca mai mult să mîhnească pe Pulheria, prin izgonirea lui Flavian. Deci, avînd pe

împărat întru voia sa, făcea cu numele lui cel împărătesc toate cele ce voia. Atunci a scris lui Dioscor, patriarhul Alexandriei, om prea înrăutățit, meșter în vicleșug și necredincios, întărîtîndu-l asupra lui Flavian, iar pe Eutihie, încredințîndu-l apărării lui și făgăduind de la împărat multe daruri.

Asemenea a mai scris lui și despre împărat, poruncindu-i ca, luînd pe episcopii săi de un gînd cu sine, să vie în Efes cu sîrguință și să țină sobor mare pentru dogmele credinței, de vreme ce Flavian aduce oarecari învățături pline de erezie în Biserică și o tulbură. Deci, să se cerceteze cu soborniceească judecată și să se lepede ca un nedrept credincios, iar Eutihie, de se va afla nevinovat, să se dezlege și să se rînduiască întru a sa cinste. Același Hrisafie, îndemnînd și pe împărăteasa Evdochia, ajuta și aceea lui Eutihie contra lui Flavian; iar Dioscor, îndată luînd mai mult de zece episcopi de un gînd cu sine și pe un arhimandrit ce se numea Varsum, cu sîrguință au mers cu o mie de monahi la Efes.

Acolo, făcîndu-se acel fără de lege și nedrept sobor în sfînta biserică - la care erau de 128 episcopi, din diferite țări, chemați prin împărătească poruncă -, a mers la judecată și prea sfințitul patriarh Flavian. Împăratul, și mai ales Hrisafie a scris, în numele împăratului, lui Elpidie comitele și la alți voievozi care erau acolo cu oștile, ca să nu lase în sobor pe episcopii cei ce au iscălit cu Flavian contra lui Eutihie și au făcut judecata.

Începînd vicleana adunare, Dioscor fiind întîi șezător, a stat de față Eutihie și a dat a sa mărturisire de credință, întru care eresul era acoperit cu vicleșug, iar pe a lui Flavian mărturisire nu o primi soborul acela. Atunci a fost multă gîlceavă și tulburare cîtăva vreme, unii apărînd pe Eutihie și făcîndu-l nevinovat, ca pe un dreptcredincios, iar alții nevoindu-se pentru Flavian. Puțini erau din cei ce întăreau credința lui Flavian, pentru că toți au iubit întunericul mai mult decît lumina și au cinstit mai mult minciuna decît adevărul, plăcînd împăratului celui pămîntesc, mai mult decît celui ceresc. Căci, împăratul Teodosie, deși era dreptcredincios, ca om a greșit din neștiință, necunoscînd meșteșugul lui Eutihie, al lui Dioscor și al lui Hrisafie, care îl înșela neîncetat prin vicleșugul său, vînîndu-i sufletul. Întru neștiința sa, împăratul socotea pe eretici că sînt dreptcredincioși și minciuna cea grăită de dînșii o credea un adevăr, nefiind lîngă dînsul sora lui cea cu bună înțelegere, fericita Pulheria.

După acea lungă gîlceavă ce s-a făcut la acel sobor care se adunase în Efes și care întărea dogmele ereticești, zicînd că este o fire, iar nu două întru Hristos, a socotit ca dreptcredincios și a lăudat și preamărit pe Eutihie, de vreme ce partea potrivnică a biruit și așa a făcut nevinovat pe acesta, deși era eretic. Pe dreptcredinciosul patriarh Flavian l-a osîndit ca pe un eretic, tîlhărește, nelăsîndu-l să răspundă ceva pentru sine, nici voind să-i asculte mărturisirea lui cea credincioasă. Apoi, Dioscor, întîiul stătător, a dat răspuns de izgonire asupra lui, ca să fie străin de arhierie, de sfințire și de toată puterea duhovnicească și să se trimită în surghiun, în Egipt, la cetatea Lidiei.

Onisifor al Iconiei, cu alți episcopi care știau nevinovăția lui Flavian, sculîndu-se, au apucat genunchii lui Dioscor, zicînd: "Să nu faci aceasta, o, prea sfințite părinte, pentru că Flavian n-a făcut nimic vrednic de izgonire, iar de este trebuință de vreo pedeapsă, să se pedepsească, iar să nu se lepede". Dioscor, sculîndu-se de pe scaunul său, a zis: "De mi s-ar tăia și limba, într-alt chip nu voi zice". Varsum, arhimandritul, strigă: "Cela ce va mărturisi că în Hristos sînt două firi, acela să se taie în două". Stăruind episcopii cu rugăminte pentru Flavian, a strigat Dioscor: "Unde sînt voievozii?" Și îndată voievozii cu Elpidie și cu mulțime de oaste, au intrat în biserică și au adus lanțuri mari de fier asupra Sfîntului Flavian.

Intrînd și monahii lui Varsum, episcopii strigau: "Varsum, tîlharul, a răsturnat toată Siria și a adus o mie de monahi asupra noastră Varsum, tîlharul, anatema să fie!"

Varsum striga: "Să se ucidă ereticul Flavian, să se ucidă!" Apoi s-au pornit mîinile cele ucigașe asupra sfîntului, unii cu palmele, alții bătîndu-l cu bețele și însuși Dioscor s-a repezit să-l calce în picioare. Apoi, fiind trîntit la pămînt, l-au bătut pînă ce s-au săturat și au pus în lanțuri pe cel ce era abia viu.

Apoi Dioscor silea pe episcopi să iscălească izgonirea lui Flavian. Cei de un gînd cu Dioscor, îndată au iscălit. Iar cei ce vedeau nedreptatea și războiul ce se făcea, n-au voit să iscălească și ostașii nu-i lăsau să iasă din biserică, stînd împrejurul lor înarmați. Monahii lui Varsum strigau asupra lor cu mînie și cu îngrozire. Deci, episcopii fiind ținuți în biserică pînă în noapte și văzînd că nu puteau scăpa de primejdia ce era asupra lor, au iscălit chiar nevrînd, fiind siliți prin îngroziri și astfel s-a săvîrșit acel sobor ucigaș.

Sfîntul Flavian, mărturisitorul lui Hristos, după acea cumplită bătaie, a treia zi și-a dat sfîntul său suflet în mîinile lui Hristos Dumnezeu, pentru care a pătimit uciderea, ca Abel de la Cain. Fiind în locul de surghiunie, s-a dus la ceruri, iar în locul lui a fost ridicat la patriarhie Anatolie.

După aceasta s-a vădit răutatea și vicleșugul lui Hrisafie și a fost cu necinste izgonit din palatul împărătesc, apoi a pierit cu sunet. Iar pe Evdochia împărăteasa, smerind-o mînia împărătească s-a dus la Ierusalim. Sfînta Pulheria, cu rugămințile cele multe ale fratelui ei, împăratul Teodosie, plecîndu-se, s-a întors cu slavă în palatul împărătesc, și îndată au adus în Constantinopol moaștele mărturisitorului lui Hristos, Sfîntul Flavian, cu mare cinste.

Dioscor și Eutihie, după al patrulea sinod al Sfinților Părinți, fiind dați blestemului celui veșnic, au pierit. Iar Biserica lui Hristos, cea nebiruită de porțile iadului, înflorea în dreapta credință, slăvind pe Hristos, nu despărțit în două fețe, ci în două firi neamestecate lăudat și preaînălțat, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul duh, în veci. Amin.

41. POMENIREA SFINȚILOR APOSTOLI ARHIP, FILIMON ȘI APFIA (19 FEBRUARIE)

Sfîntul Apostol Arhip, unul din cei 70 de apostoli, a fost episcop după Sfîntul Epafras din Colose, în cetatea Frigiei, după mărturia Sfîntului Ambrosie. Pentru aceasta Sfîntul Apostol Pavel îl numește ostașul său, în scrisoarea sa către Filimon. Sfîntul Filimon era cetățean vestit în Colose, iar despre Sfînta Apfia, zice Sfîntul Ioan Gură-de-Aur, că era soția lui Filimon. Acest sfînt Filimon, crezînd în Hristos, a făcut casa sa biserică, pentru că la dînsul se adunau toți credincioșii din Colose și se

săvîrşeau în casa lui dumnezeieştile slujbe, ca în biserică. După aceasta, Sfîntul Filimon a fost episcop, în apostolie; pentru că în vremile Sfinţilor Apostoli, unii erau episcopi cu scaun, iar alţii fără scaun şi mergători prin diferite cetăţi şi ţări, şi unii ca aceştia se numesc episcopi apostoleşti, deoarece se trimiteau la apostolie să propovăduiască.

Sfîntul Filimon, fiind pus într-o episcopie ca aceasta, s-a numărat în ceata sfinţilor 70 de apostoli, că umbla prin cetăţile Frigiei şi prin altele, propovăduind cuvîntul lui Dumnezeu. Apoi, se scrie despre dînsul că a fost episcop şi în Gaza. Sfînta Apfia rînduia Biserica cea din Colose, slujind lui Dumnezeu ziua şi noaptea în posturi şi în rugăciuni şi odihnea pe sfinţii cei ce se osteneau întru bună vestirea lui Hristos. Apoi hrănea pe săraci, scăpătaţi şi străini, încît casa ei era nu numai biserică, ci şi primitoare de străini, bolniţă şi adăpostire tuturor celor care nu aveau unde să-şi plece capetele.

Într-o vreme, fiind în Colose, urîtul de Dumnezeu praznic al necuratei Artemida, Sfîntul Apostol Arhip, cu cei ce erau acolo şi cu Sfîntul Filimon, adunînd pe toţi credincioşii în casa ce se rînduia de Sfînta Apfia, înălţau lui Dumnezeu rugăciunile lor cele obişnuite, săvîrşind sfînta slujbă. Iar închinătorii de idoli, care urau pe credincioşi, ştiind că toţi creştinii sînt adunaţi în casa lui Filimon, au năvălit asupra lor fără de veste şi au izgonit turma lui Hristos, pe unii bătîndu-i şi pe alţii ucigîndu-i, iar pe Sfinţii Apostoli Arhip şi Filimon şi pe Sfînta Apfia, prinzîndu-i, i-au dus la mai-marele cetăţii Efesului, Artoclis, şi, după porunca aceluia, pe toţi i-au torturat.

Mai întîi au fost întinşi pe pămînt şi tîrîţi, bătîndu-i cu toiege fără de milă; apoi, îngropîndu-i pe fiecare deosebit în pămînt pînă la coapse, îi ucideau cu pietre. Drept aceea, pe Sfîntul Filimon şi pe Sfînta Apfia, ucigîndu-i cu pietre, i-au împroşcat, iar pe Sfîntul Arhip, bătîndu-l, l-au lăsat viu, spre batjocorirea copiilor. Adunîndu-se copiii, cu cuţitele au străpuns pe sfîntul. Astfel apostoleasca treime a sfinţilor mucenici s-a dus la ceruri înaintea scaunului Preasfintei, de viaţă făcătoarei şi nedespărţitei Treimi.

42. VIAŢA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU DOSITEI, UCENICUL CUVIOSULUI DOROTEI (19 FEBRUARIE)

Fericitul şi slăvitul părinte Dorotei, alegîndu-şi monahiceasca viaţă de obşte a lui Serida, unde a aflat pe mulţi pustnici odihnindu-se, între care erau mai aleşi doi stareţi, sfinţitul Varsanufie, ucenicul aceluia, şi pustnicul Ioan, care s-a numit prooroc pentru darul cel mai înainte văzător pe care îl avea de la Dumnezeu. Dorotei s-a dat pe sine cu toată osîrdia pustnicilor acelora, întru supunere. Drept aceea,

mergînd la marele stareț Varsanufie, care era cu Sfîntul Serida, vorbea cu el, iar părintele Ioan, proorocul, s-a învrednicit a-i sluji.

Petrecînd fericitul Dorotei în viața de obște a lui Serida și în nevoința sfintei ascultări silindu-se, au socotit sfinții bătrîni, de care s-a vorbit mai înainte, ca Dorotei să zidească bolniță și singur să aibă grijă de dînsa. Pentru că foarte mult se mîhneau frații cînd cădeau în boale și nu aveau pe nimeni care să-i îngrijească. Deci, au zidit bolnițe cu ajutorul lui Dumnezeu și cu al fratelui lor, după trup; pentru că acela îi da lui cele trebuincioase spre zidire, fiindcă bărbatul acela era foarte iubitor de Hristos și de monahi. Deci Dorotei slujea bolnavilor, împreună cu alți frați cucernici, ca unul ce avea acea slujbă poruncită lui.

Într-una din zile, l-a chemat egumenul Serida și, mergînd el, a găsit un tînăr foarte frumos la chip, cu port ostășesc, care venise atunci în mănăstire cu oameni din palaturile împărătești. Mergînd Dorotei, l-a luat de-o parte Serida și i-a zis: "Acești oameni l-au adus pe tînărul acesta, zicînd că voiește să rămînă în mănăstire, dar mă tem ca nu cumva să fie fiu al vreunui boier, care, sau a furat ceva, sau altceva rău a făcut și voiește să scape, iar noi să ne aflăm în supărare; pentru că nici chipul și nici căutarea lui nu este ca a unuia care vrea să se facă monah.

Tînărul acela era rudă cu un oarecare voievod, crescut în moliciune și în desfătări și care niciodată nu auzise cuvîntul lui Dumnezeu. Dar niște oameni ai voievodului spuneau cîndva, fiind el de față, cele despre Sfînta Cetate a Ierusalimului. De aceea a dorit tînărul să vadă cele ce erau acolo, apoi a cerut la voievodul, ca să-l trimită să privească sfintele locuri. Voievodul, nevrînd să-l mîhnească, a găsit pe un prieten al său de aproape, mergînd acolo, și i-a zis: "Să ai dragoste și să iei pe tînărul acesta cu tine, ca să vadă locurile sfinte. El, luînd de la voievod pe tînăr, îl avea în toată cinstea și odihna, mîncînd cu dînsul și cu femeia lui. Ajungînd în Sfînta Cetate și închinîndu-se la sfintele locuri, au mers la Ghetsimani și au văzut acolo închipuirea Înfricoșatei judecăți a lui Dumnezeu și diferitele feluri de munci ale iadului, pe care, văzîndu-le, tînărul stătea acolo, minunîndu-se. Apoi a văzut o femeie cinstită, îmbrăcată în porfiră, stînd aproape de el și arătîndu-i fiecare muncă a celor osîndiți și altele îi spunea, învățîndu-l.

Tînărul, ascultînd-o pe dînsa, tăcea și se minuna, pentru că niciodată, precum s-a zis, nu a auzit cuvîntul lui Dumnezeu și nici nu știa ceva de Înfricoșata judecată. Deci, întorcîndu-se către dînsa, i-a zis: "Stăpînă, ce să facă cineva ca să se izbăvească de muncile acestea?" Iar ea i-a răspuns: "Să postești și să nu mănînci carne; să te rogi adeseori și te vei izbăvi de ele". Aceste trei porunci dîndu-i femeia purtătoare de porfiră, s-a făcut nevăzută. El a înconjurat tot locul, căutînd-o zadarnic, căci era Preacurata și Preasfînta Fecioară Maria, Născătoarea de Dumnezeu. De atunci a rămas tînărul acela umilit și păzea acele trei porunci, pe care i le dăduse Stăpîna cea văzută în Ghetsimani. Prietenul voievodului, după plecarea de la sfintele locuri, văzîndu-l pe dînsul postind și nemîncînd carne, se mîhnea pentru voievod, pentru că-l vedea pe tînăr foarte cinstit. Iar ostașii care erau cu dînsul, văzînd pe tînăr într-o

nevoință ca aceasta, îi ziceau lui: "Fiule, acestea care le faci tu nu sînt ale cuiva din cei ce voiesc să fie în lume, ci de vei voi ca astfel să petreci, apoi mergi la mănăstire și-ți vei mîntui sufletul tău". El, neștiind despre Dumnezeu nimic și nici ce este mănăstire, păzea numai acele trei porunci pe care le auzise în Ghetsimani și le zicea lor: "Unde știți, duceți-mă, că eu nu știu unde să mă duc". Atunci unii din tineri, fiind iubiți lui Serida, mergînd în mănăstire, au dus pe acest tînăr cu dînșii. De aceea, egumenul a trimis pe fericitul Dorotei, ca să grăiască cu tînărul și să afle cele despre dînsul.

Întrebîndu-l Sfîntul Dorotei multe cuvinte, tînărul nu știa să zică nimic altceva decît numai: "Voiesc a mă mîntui". De aceea a mers Dorotei la Serida și i-a zis: "De vei voi să-l primești pe el, primește-l fără să te temi, că nimic rău nu are". Și i-a zis lui ava: "Să ai dragoste, părinte, și să-l primești pe el, ca să se mîntuiască". Iar el, fiind smerit cu mintea, se lepăda, zicînd: "Este mai presus de puterea mea ca să primesc greutatea cuiva și aceasta nu este a măsurii mele". Și i-a zis lui ava: "Eu port greutatea ta și a aceluia, iar tu de ce te mîhnești?". Atunci i-a răspuns fericitul Dorotei: "De vreme ce cu adevărat ai judecat, spune dar de aceasta marelui stareț Varsanufie". Și i-a făgăduit egumenul: "Bine, eu îi voi spune lui".

Deci a mers și a spus marelui stareț. Iar Sfîntul Varsanufie a zis lui ava Dorotei: "Să primești pe tînărul acesta, că prin tine Dumnezeu are să-l mîntuiască pe el". Atunci ava Dorotei l-a primit cu bucurie și-l avea cu sine în bolniță, iar numele lui era Dositei. Cînd a fost vremea mîncării, i-a zis ava Dorotei: "Mănîncă să te saturi, numai să îmi spui cît mănînci". Și a venit, spunîndu-i: "Am mîncat o pîine și jumătate". Pîinea era de patru litri și i-a grăit ava: "Îți ajunge, Dositei?" El răspunse: "Atîta îmi ajunge, stăpînul meu". Ava zise: "Oare ești flămînd?" El a răspuns: "Nu, stăpîne, nu sînt flămînd". Atunci i-a grăit: "Altă dată să mănînci o pîine și a patra parte din alta; apoi să desparți acea a patra parte în două și să mănînci jumătate". Dositei, făcînd așa, i-a zis ava: "Ți-e foame Dositei?" El răspunse: "Mi-e foame puțin, stăpînul meu".

Nu după multe zile i-a zis ava: "Cum te afli, Dositei? Ți-e foame?" Dositei răspunse: "Nu, stăpîne, cu rugăciunile tale sînt bine". Grăit-a lui ava: "Să scoți, dar, cealaltă jumătate din a patra parte și să mănînci o pîine și a patra parte". Dositei a făcut așa și după puține zile iarăși i-a grăit ava: "Cum te afli acum, fiule? Ți-e foame?" El răspunse: "Sînt bine, stăpîne". Grăit-a lui sfîntul: "Desparte și cealaltă parte a patra în două și mănîncă o jumătate și jumătate să o lași". Dositei a făcut așa și Dumnezeu, ajutîndu-i puțin cîte puțin, din șapte litre a venit la opt unghii, (24 grame), căci și în mîncare se face obișnuință și cît se obișnuiește cineva a mînca, atît și mănîncă.

Tînărul Dositei era liniștit și blînd în tot lucrul. Apoi slujea bolnavilor în bolniță și fiecare avea mulțumire de slujba lui, că toate le făcea curat. Iar dacă i se întîmpla ca din neputință să zică cu mînie vreun cuvînt către vreunul din bolnavi, apoi lăsa toate și intra în chiliuță plîngînd și, cînd intrau ceilalți slujitori ai bolniței

să-l mîngîie, rămînea nemîngîiat. Deci se duceau și ziceau lui ava Dorotei: "Fă bine, părinte, și vezi ce are acest frate de plînge că nu știm pentru ce". Cînd a intrat ava, l-a găsit șezînd la pămînt și plîngea și i-a zis: "Ce-ți este, Dositei, de ce plîngi?" Dositei îi răspunse: "Iartă-mă, părinte, că m-am mîniat și am grăit cu răutate fratelui meu". Ava îi zise: "Așa, Dositei, te superi și nu te rușinezi să grăiești rele fratelui tău? Oare nu știi că acela este Hristos, pe Care Îl mîhnești?" Iar Dositei se pleca cu fața în jos, negrăind nimic.

Văzînd ava Dorotei că Dositei a plîns destul, a zis către dînsul încetișor: "Dumnezeu să te ierte, scoală-te de acum să punem început de îndreptare și să ne sîrguim mai înainte spre bine și Dumnezeu ne va ajuta". Dositei, auzind aceasta, s-a sculat îndată și a alergat cu bucurie la slujba sa, primind iertare ca de la Dumnezeu. Aflîndu-i obiceiul, cei ce slujeau în bolniță, cînd îl vedeau plîngînd, ziceau: "Dositei, oare a greșit iarăși ceva?" Apoi ziceau fericitului Dorotei: "Intră, avo, în cămăruță, că ai de lucru acolo!". Și, intrînd, găsea pe Dositei șezînd la pămînt și plîngînd. Deci, se cunoștea că a grăit iarăși vreun cuvînt rău și-i zicea: "Ce este, Dositei? Iarăși ai mîhnit pe Hristos și iarăși te-ai mîniat? Nu te rușinezi și nu te mai îndreptezi deloc?" El însă, stătea plîngînd. Apoi, cînd vedea ava că Dositei se sătura iarăși de plîns, îi zicea: "Scoală-te, Dumnezeu să te ierte, să pui iarăși început bun și să te îndreptezi de acum înainte".

Dositei, scuturînd cu credință mîhnirea aceea, se ducea la lucru și așternea bolnavilor pe paturi foarte bine. Și atît era de ales și sîrguitor în mărturisirea gîndurilor sale, încît de multe ori, cînd așternea bine paturile și vedea pe fericitul Dorotei mergînd alături, zicea către dînsul: "Ava, aștern bine?" Sfîntul Dorotei îi răspundea: "O bună slugă s-a făcut și ales așternător, dar nu s-a făcut bun monah". Niciodată nu-l lăsa Cuviosul Dorotei să aibă împătimire spre un lucru. Dar și fericitul Dositei primea toate cu credință și cu dragoste de la părintele său și îl asculta în toate cu osîrdie. Iar, cînd îi trebuiau haine, ava Dorotei îi dădea să-și coasă singur; iar el, ducîndu-se, le cosea cu luare aminte și după ce le săvîrșea, ava Dorotei îl chema și-i zicea: "Dositei, ai cusut haina aceea?" El răspundea: "Da, stăpîne, am cusut-o și-am săvîrșit-o bine". Ava îi grăia: "Du-te și dă-o cutărui frate - spunîndu-i numele -, sau acelui bolnav". Și se ducea și o dădea cu bucurie. Apoi ava îi dădea alta să o coase și, asemenea cusînd-o, îi zicea: "Dă-o acelui frate". Și îndată o dădea și niciodată nu s-a mîhnit nici a cîrtit, ci zicea: "Ia de la mine și dă altuia". Deci tot binele pe care îl auzea, îl făcea cu osîrdie.

Odată economul mănăstirii a adus de la un fierar un cuțit bun și frumos. Iar el, luîndu-l, l-a dus la ava Dorotei, zicînd: "Fratele iconom a adus un cuțit bun și eu l-am luat, să-l avem în bolniță, căci este foarte bun". Dar fericitul Dorotei niciodată nu avea ceva frumos în bolniță, decît numai vreun lucru vechi. Deci, i-a zis Dorotei: "Adu-l, să-l văd de este bun". El l-a dat, zicînd: "Da, părinte, este bun". Vedea și ava cu adevărat că este bun, dar de vreme ce nu voia ca ucenicul lui să aibă patimă pentru vreun lucru, nu i-a poruncit să poarte acel cuțit și a zis către dînsul: "Dositei, asta îți este cu plăcere: să fii rob cuțitului acestuia, iar nu rob al lui Dumnezeu? Oare voiești

să te legi cu patimă de cuțitul acesta și nu te rușinezi să poftești ca cuțitul acesta să te stăpînească, iar nu Dumnezeu?" El, auzind acestea, tăcea, neridicîndu-și fața, ci o pleca în jos și, ocărîndu-l destul cu cuvintele, i-a zis: "Să te duci să-l pui la loc, dar să nu te atingi de el". Atît de mult s-a păzit fericitul Dositei să nu se atingă de cuțitul acela, încît nici n-a mai îndrăznit vreodată să-l dea cuiva. Deși alți slujitori îl luau; iar el nu s-a atins de dînsul niciodată și nu zicea în sine: "Pentru ce numai mie unul mi se poruncește aceasta și mă deosebește de alții? Oare eu nu sînt ca ceilalți?" N-a gîndit aceasta niciodată, ci toate cîte le auzea de la ava, le făcea cu bucurie.

Așa a săvîrșit toată vremea vieții sale în mănăstire. Dar nu a trăit multă vreme; pentru că după vreo cinci ani s-a săvîrșit în ascultare, nefăcîndu-și nici o voie a sa, în orice lucru, dar nici cu patimă n-a făcut nimic. Iar cînd a căzut în boală și scuipa sînge, pentru că a murit de plămîni, a auzit de la cineva că ouăle nerăscoapte sînt de folos celor ce scuipă sînge. Aceasta o știa și fericitul Dorotei, avînd grijă de tămăduirea lui, dar din neîndeletnicire nu i-a venit acea idee în minte. Deci i-a zis Dositei: "Părinte, voiesc să-ți spun că am auzit de un lucru care mi-ar folosi, dar nu voiesc să-mi dai acela de vreme ce mă supără gîndul". Ava Dorotei i-a zis: "Să-mi spui, fiule, care este acel lucru?". Iar Cuviosul Dositei a răspuns: "Dă-mi cuvîntul că nu-mi vei da lucrul acela ca să nu mă tulbur cu gîndul". Sfîntul Dorotei i-a zis: "Bine, voi face cum voiești".

Atunci bolnavul i-a zis: "Am auzit de la unii că ouăle nerăscoapte sînt de folos celor ce scuipă sînge; ci, pentru Domnul, de vreme ce singur n-ai apucat mai înainte ca de la tine să-mi dai, apoi acum să nu-mi mai dai, pentru gîndul meu". Părintele i-a zis: "Bine, fiule, de vreme ce nu voiești, nu-ți voi da, numai să nu te mîhnești". Apoi se sîrguia să-i dea alte lucruri ce-i foloseau în loc de ouă. Într-o boală ca aceea fiind, se nevoia să-și taie voia sa. Căci întotdeauna avea pomenirea lui Dumnezeu, pentru că ava îi poruncise ca neîncetat să zică: "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă". Și iarăși: "Fiul lui Dumnezeu, ajută-mă!" Aceste rugăciuni erau de-a pururea în gura lui.

Cînd s-a îngreuiat de boală foarte mult, îi zicea părintele Dorotei: "Dositee, îngrijește-te de rugăciune; vezi să nu o pierzi!" Iar el răspundea: "Bine, părinte, roagă-te pentru mine!". Iar după ce s-a îngreuiat mai mult, i-a zis: "Ce este, Dositee? Cum este rugăciunea, este oare tot așa?" El i-a răspuns: "Da, părinte, cu rugăciunile tale". Apoi, venind boala și mai grea, încît era în așternut, ava i-a zis: "Cum este cu rugăciunea, Dositee?" Atunci el i-a zis: "Iartă-mă, părinte, căci de acum nu mai pot s-o țin". Ava i-a zis: "Lasă rugăciunea și pomenește numai pe Dumnezeu și socotește-te că ești înaintea Lui".

Chinuindu-se foarte greu cu boala, a vestit pe marele stareț Varsanufie, zicînd: "Slobozește-mă, părinte, căci de acum nu mai pot să viețuiesc". Dar marele stareț i-a răspuns: "Rabdă, fiule, că mila lui Dumnezeu este aproape". Fericitul Dorotei, văzîndu-l bolnav, tare îi era grijă să nu-și iasă din minte. Apoi, după cîteva zile, bolnavul Dositei a spus stărețului: "Stăpîne al meu, nu mai pot să mai fiu între cei vii

deloc". Atunci marele stareț i-a răspuns: "Mergi cu pace și stai înaintea Sfîntei Treimi și te roagă pentru noi!"

Auzind frații un răspuns ca acesta, al marelui stareț, au început a tînji și a zice: "Ce lucru mare a făcut Dositei, sau care este fapta lui, că a luat un răspuns ca acesta de la sfîntul stareț?" Căci cu adevărat nu vedeau pe Dositei nevoindu-se mult sau mîncînd a doua zi, precum făceau unii din cei ce erau acolo, sau priveghind mai înainte de obișnuita priveghere și nici la priveghere nu se scula, ci numai la a doua slujbă. Nici nu-l vedeau avînd vreo înfrînare, ci îl vedeau mai ales mîncînd puțin, de se întîmpla zeamă din rămășițele bolnavilor sau de rămîneau puține capete de pești sau altceva de acestea. Erau acolo unii care se înfrînau multă vreme, mîncînd a doua zi și făcînd îndoită priveghere și auzind ei de răspunsul ce s-a zis mai sus, dat de sfîntul și marele stareț Varsanufie tînărului bolnav, care abia avea cinci ani în mănăstire, se tulburau, neștiind lucrarea și ascultarea lui cea fără de cîrtire și fără de îndoire. Căci niciodată n-a făcut voia sa; iar de s-ar fi întîmplat cîndva ca fericitul Dorotei să zică către dînsul ceva, un cuvînt, ca în batjocură, poruncindu-i ava, îndată se ducea și făcea aceea fără îndoire.

La începutul venirii sale în mănăstire avea obiceiul de grăia puțin cam răstit. Fericitul Dorotei, vrînd să-l supere, i-a zis odată: "Dositee, voiești "vuc acraton"?" Du-te de ia". Iar el, cum a auzit, a alergat și a adus un pahar plin cu vin și pîine, căci aceasta însemna "vuc acraton" și cerea de la el binecuvîntare. Iar ava Dorotei, fiindcă uitase, stătea și privea la el mirîndu-se și i-a zis: "Ce voiești, Dositee?" El a răspuns: "Fiindcă ai poruncit să aduc aceasta, binecuvîntează-mă". Atunci ava i-a zis: "Nepriceputule, de vreme ce vorbești cu mare glas ca și tătarii - căci ei cînd se îmbată strigă cu glas mare - pentru aceasta ți-am zis să iei "vuc acraton", fiindcă și tu strigi ca un tătar beat". El auzind aceea, a făcut metanie și, ducîndu-se, a pus la loc cele ce adusese și de atunci vorbea încetișor.

Altădată, iarăși a venit la Cuviosul Dorotei, ca să-l întrebe un cuvînt din Sfînta Scriptură, pentru că începuse, pentru curăția minții sale, a înțelege oarecari dumnezeiești Scripturi. Iar ava Dorotei nu voia ca el să se îndeletnicească în Scripturi, ci mai ales să se păzească prin smerenie. Cînd Dositei l-a întrebat, i-a răspuns: "Nu știu". Apoi el iarăși a venit și îl întreba de o altă nedumerire a Scripturii și ava iarăși i-a răspuns: "Nu știu, dar mergi de-l întreabă pe părintele egumen". El s-a dus, neîndoindu-se de loc. Ava Dorotei spusese mai înainte egumenului: "De va veni Dositei la tine să te întrebe ceva din Scriptură, ceartă-l puțin". Apoi, Dositei, mergînd la egumen și întrebîndu-l, egumenul a început a-l ocărî: "De ce nu taci, fiindcă nu știi nimic. Oare tu îndrăznești să întrebi de aceasta? Tu nu te îngrijești de necurăția ta?" Și altele ca acestea zicîndu-le, l-a liberat, dîndu-i și două palme pe obraz. Apoi s-a întors la ava Dorotei arătîndu-i obrazul său înroșit de palme și zicînd: "Iată, am aflat ceea ce am căutat". Dar n-a zis fericitul Dositei părintelui său: "Pentru ce nu m-ai îndreptat tu, ci m-ai trimis la egumen?" Nimic de acestea n-a zis, ci pe toate cele de la dînsul le primea cu credință și le făcea neîndoindu-se.

Cînd întreba pe ava despre multe gînduri, după mărturisirea acelora, primea învățătură de îndreptare. Atît sfătuirea și învățătura părintelui le păzea cu dinadinsul, încît nu-l mai întreba a doua oară ceva, despre același gînd. Această minunată lucrare a lui Dositei, neînțelegînd-o ceilalți frați, cîrteau de acel răspuns al Sfîntului Varsanufie.

Cînd a voit Dumnezeu ca să arate slava cea pregătită lui Dositei, pentru sfînta lui ascultare, precum și darul care era în Cuviosul Dorotei, nu cu multe zile după moartea lui Dositei a venit în mănăstire un stareț mare și sfînt și a fost ospătat ca un străin. Dorind să vadă pe părinții cei mai înainte răposați într-acea viață de obște, s-a rugat lui Dumnezeu să-i descopere pentru dînșii. Și a văzut pe toți părinții, împreună, la un loc luminos, stînd ca într-o ceată, iar în mijlocul lor era un tînăr, veselindu-se. După vedenia aceea, întreba cine este tînărul acela pe care l-a văzut în ceata Sfinților Părinți? După ce a spus asemănarea fețe lui, au înțeles toți că era Dositei. Atunci au preamărit pe Dumnezeu, minunîndu-se în ce măsură s-a învrednicit a ajunge în puțină vreme, deoarece a ținut ascultarea și și-a lăsat și tăiat voia sa, supunînd-o starețului său ca lui Dumnezeu. El a stat cu Sfinții Părinți înaintea Celui ce locuiește în cer și Care privește spre cei smeriți și ascultători, adică Tatăl, Fiul și Sfîntului Duh, Unul Dumnezeu, Căruia se cuvine slavă, în veci. Amin.

43. POMENIREA CELUI ÎNTRE SFINȚI, PĂRINTELE NOSTRU LEON, FĂCĂTORUL DE MINUNI, EPISCOPUL CATANEI (20 FEBRUARIE) (TRADUCERE DIN LIMBA GREACĂ)

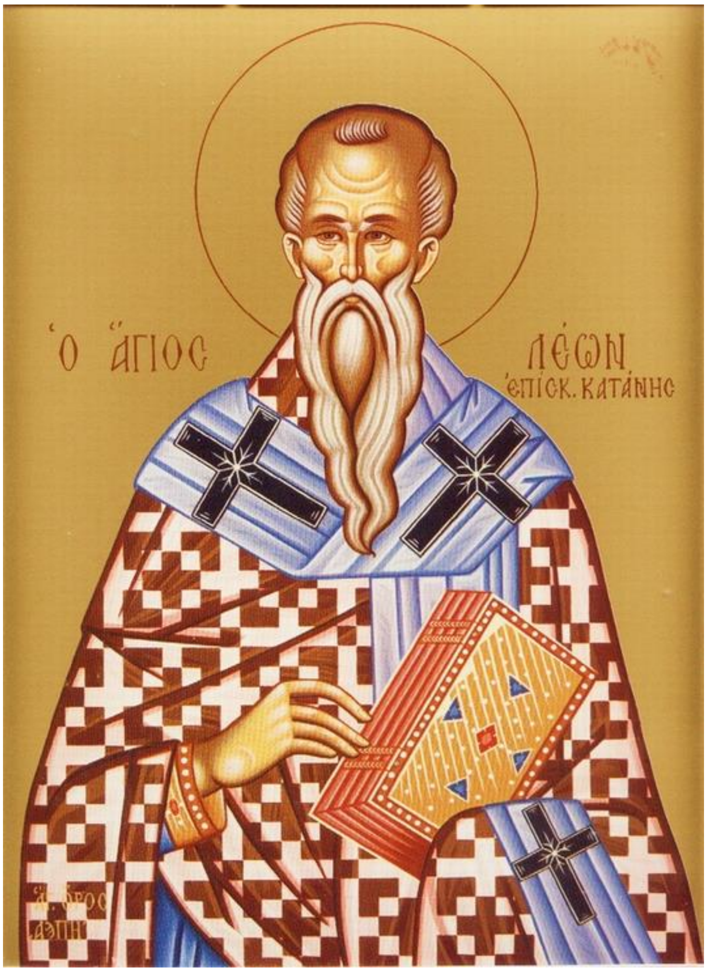

Acest de Dumnezeu ales luminător al Bisericii și împlinitor al dumnezeieștilor porunci, rîvnitorul apostolilor, purtătorul de grijă al săracilor și minunatul lucrător de prea mari minuni, s-a născut în mitropolia Ravenei, din părinți de neam bun; iar la suflet era mult mai de neam, pentru covîrșitoarea lui faptă bună, pentru viețuirea cea vrednică de laudă; căci nu numai după ce a luat arhieria, ci și mai înainte săvîrșea fapte bune de Dumnezeu insuflatul, avînd grija lucrurilor bisericești și ocîrmuirea, ca un econom credincios și înțelept slujind tuturor celor împreună robi și împărțind măsuri din grîul stăpînesc.

Deci, după ce a murit Savin, cel ce fusese mai înainte arhiereu, pentru minunata lui petrecere, s-a adunat toată mulțimea mitropoliei Catanei, din dumnezeiască voință și au ales toți pe Leon. Care, după numire, avea și vitejie de suflet și dădea război cu bărbăție împotriva lupilor celor gîndiți, apoi se nevoia cu privegheri, cu rugăciuni și cu alte fapte bune, ca să păzească oile nevătămate de eretici și de diavoli, mustrînd în fiecare zi și răsturnînd reaua slăvire a deșartei glăsuiri și vădind basmele păgînilor, ca un prea înțelept, iar către credincioși era foarte milostiv și îndurat, dînd multe milostenii cel ce-l urma pe Hristos.

Sfîntul Leon strălucea înaintea tuturor ca un luminător prea luminos, purtînd de grija sufletelor și de sărmani îngrijindu-se, fiind hrănitor al săracilor și al celor strîmtorați sprijinitor preasîrguitor. Și, pe scurt, pe toți lipsiții și scăpătații îi primea și îi ajuta cu dare bogată. Apoi se făcea tuturor toate, după cum zicea marele apostol, ca să-i mîntuiască pe cît ar fi cu putință. Și avea rîvnă multă la dumnezeiasca credință ca un alt Ilie. După aceea, se nevoia să șteargă păgînismul cu totul, căci erau încă unii ce se închinau idolilor ca niște necunoscători. Drept aceea, nu numai cu cuvinte îi învăța, ci și cu lucruri și cu minuni, ca să cunoască slăbiciunea și neputința deșerților zei și puterea cea covîrșitoare a adevăratului Dumnezeu. Într-o zi s-a dus cu mulți oameni la un loc, unde aveau elinii un idol din vremea lui Deciu și nebunii îl socoteau Dumnezeu. Dar preaînțeleptul Leon a făcut acolo rugăciune cu lacrimi, către Stăpînul Hristos, să-l surpe ca un Atotputernic; și îndată, o! minune, a căzut la pămînt și s-a zdrobit necuratul idol. În acel loc s-a aflat în ceasul acela o cruce preaminunată, iar cei de față, văzînd o înfricoșată minune ca aceasta, s-au spăimîntat. Deci a zidit acolo o biserică a sfinților 40 de mucenici și nu numai această biserică, ci și o alta prea frumoasă și vestită a zidit cuviosul, în numele Sfintei fecioare Muceniţe Lucia, care a mărturisit acolo, în Catana. În această biserică se află acum întru tot cinstitele și sfintele moaște ale acestui minunat Leon; și iese dintr-însele ca un izvor de-a pururea curgător, mirositor, de toate relele izbăvitor, de patimi curățitor și al diavolilor izgonitor. Căci multe minuni a săvîrșit de trei ori fericitul în viață, ba și mai multe a săvîrșit după moarte și săvîrșește în fiecare zi pînă astăzi; și tămăduiește toată neputința celor ce-l cheamă cu credință. Pe toate nu le scriem una cîte una, pentru scurtare, ci numai o lucrare de minuni să o povestim, pe care a săvîrșit-o încă trăind, pentru care veți înțelege cîtă îndrăznire avea către Hristos, de Dumnezeu insuflatul.

Se afla acolo un vrăjitor, în ostrovul Siciliei, care făcea cu ajutorul diavolului semne și minuni și se numea Eleodor, care a întrecut pe Iani, pe Iamvri și pe Simon, fiindcă avea într-însul toată lucrarea diavolească. Acesta era fiu al unei creștine de neam, cu numele Varvara și se socotea a fi creștin; însă era de copil semeț și mîndru și poftea să fie eparh al cetății, ca să facă fără de rușine voile sale cele rele. Dar nu era voia lui Dumnezeu să ia o vrednicie ca aceasta preaînaltă, el care era nevrednic.

Deci, a luat altă îndrăzneală întru tot necuratul, adică a aflat un iudeu vestit în vrăji și în farmece, cu care s-a împrietenit și l-a rugat să-i ajute să ia vrednicia cea dorită. Iar acela i-a dat o scrisoare, zicînd astfel: "Du-te în miezul nopții la mormintele boierilor și te suie deasupra unui stîlp și acolo va veni un om înfricoșat la vedere, dar să nu te temi. Și dacă îți va zice să te cobori, să nu-l asculți pînă nu-ți va făgădui să-ți facă toate voile tale". Atunci, urîtul Eleodor s-a dus în locul acela, bucurîndu-se și aruncînd în văzduh hîrtia, a văzut pe diavol călare pe un cerc și i-a zis: "Ce-ți trebuie de la mine?" Iar el a răspuns: "Voiesc să-mi faci tot ce doresc". Iar el a răspuns: "Dacă primești să te lepezi de Hristos, orice-mi vei cere îți voi face degrab!"

Atunci ticălosul s-a lepădat de Hristos și s-a rînduit împreună cu satana, care i-a dat pe diavolul cel mai puternic în răutate și prea viclean, ce se numea Gaspar, căruia i-a poruncit să stea lîngă dînsul și să i se supună totdeauna ca să săvîrșească și să împlinească toate poruncile lui. Acestea poruncind, boierul întunericului s-a făcut nevăzut ca un potrivnic al lui Dumnezeu. Iar înșelătorul și lepădatul de Dumnezeu, Eleodor, a rămas bucurîndu-se, necunoscînd ticălosul pierderea sufletului și a trupului său. Că n-a muncit numai sufletul lui veșnic, ci prin dreapta judecată a lui Dumnezeu și de viața aceasta s-a lipsit, făcîndu-se mistuire focului, ca un moștenitor al muncii celei veșnice, după cum vom istorisi mai jos. Că acest om lepădat de Hristos, nepunînd în mintea sa nebiruirea dumnezeieștii puteri, s-a apucat să facă rău celor dreptcredincioși, el, păgînul și necuratul, măiestrind în fiecare zi împotriva lor, încît pe toți i-a tulburat cu năluciri și cu farmece, blestematul. Și nu numai în mitropolia Catanei, ci și prin alte părți, cetăți și orașe ale Siciliei umblînd, tulbura cu vrăjile sale pe toți. Deci, ascultați puține din multele lui vrăji, ca să înțelegeți facerile lui de rău.

Aflîndu-se într-o zi în tîrgul cetății, treceau niște femei care mergeau la trebuința lor și el, prea îndrăznețul, a făcut cu vrăjile sale să curgă rîu prin mijlocul tîrgului; iar femeile, ca să nu se ude, își ridicau hainele în sus cît puteau, iar oamenii rîdeau. Și nu numai aceasta, ci și pietrele și lemnele le prefăcea în aur. Iar dacă l-ar fi cumpărat cineva, se făceau iarăși în piatră sau lemn, spre paguba cumpărătorului. Și nu numai aceasta săvîrșea maestrul Eleodor; ci pe fiicele boierilor celor vestiți și slăviți le fermeca și le îndemna spre satanicească îndrăgostire și se lăsau pe ferestre, ca să se întîlnească cu cei îndrăgostiți de dînsele. De aceea, cetățenii s-au dus și l-au pîrît la eparh, ca să-l pedepsească precum se cuvenea. Iar el a trimis oameni să i-l aducă și, ducîndu-se în casa lui și în tot locul, dar căutîndu-l nu-l găsiră. Pentru aceea, fiind silit, eparhul Luchie a scris către Constantin, nepotul lui Ieraclie, care era pe atunci stăpînitor al grecilor, povestind în scrisoare toate răutățile și măiestriile lui Eleodor, cum am spus mai sus și cum au făcut mulți creștini de au crezut în idoli și înfricoșa toată cetatea că o va arde cu focul Etnei, prin vrăjile sale.

Împăratul a trimis un bărbat vrednic din suita sa, cu numele Iraclid, pe care-l avusese protoconsul, și i-a poruncit să meargă în Sicilia, ca să-l aducă legat pe Eleodor cel vrednic de moarte. Deci, ducîndu-se Iraclid, cînd a ajuns la ostrov, s-a aflat acolo la mal și Eleodor și i-a urat, zicînd: "Eu sînt acela pe care-l căutați, iată vin de voie, după porunca împărătească. Deci nu mă legați ca pe un osîndit; că dacă n-aș fi voit să viu, aș fi fugit și nu m-ați fi aflat". Acestea auzindu-le, Iraclid s-a minunat și vrăjitorul i-a spus: "Nu vă îngrijiți de lucruri care sînt de prisos, că eu vă duc pe voi într-o zi la Bizanț". Iar ei, auzind acestea, s-au spăimîntat, știind că au făcut 30 de zile pînă au ajuns în Sicilia. Și după ce au cumpărat ceea ce au voit, i-au poruncit să intre în corabie și să plece. Iar vrăjitorul i-a dus pe dînșii la o baie și le-a zis să intre într-însa ca să se scalde, dar să nu-și facă cruce și nici să pomenească numele lui Hristos. Iar ei au intrat și, îndată spălîndu-se, s-au aflat în baia cea împărătească a Constantinopolului și s-au spăimîntat de o minune înfricoșată ca aceasta și, ieșind din baie, și-au găsit afară hainele lor.

Deci, mergînd în palatele cele împărătești, au povestit stăpîni-torului toate cele întîmplate, care s-a minunat de covîrșitoarea păgînătate a vrăjitorului. Nevorbind împăratul cu dînsul nicidecum, a poruncit să-i taie capul numaidecît, iar el a cerut să-i dea apă să bea și, aducîndu-i-se un pahar cu apă, s-a făcut că-l bea și intrînd în pahar s-a făcut nevăzut, zicînd: "Rămîi sănătos o! împărate, de data asta, că eu mă duc în cetatea Catanei și acolo să mă cauți". Spăimîntîndu-se împăratul de aceasta, nu se dumirea și nu știa ce să facă. Însă a trimis iarăși pe Iraclid la cetatea Catanei, ca să-l aducă legat ca pe un osîndit. Și mergînd, l-a găsit iarăși la malul mării și i-a heretisit pe ei. Deci vrînd ei să-l lege, le-a zis să nu se ispitească fără folos. Și le-a făgăduit că-i va duce iarăși într-o zi la Bizanț. Și însemnînd marea cu un toiag de dafin, pe care îl ținea în mîini, a făcut un caic și le-a zis să intre într-însul fără de frică și să-și pună și merindea lor; iar ei au intrat cu Iraclid mai pe urmă și într-o zi au ajuns în Bizanț, iar caicul acela, fiindcă era nălucire diavolească, s-a făcut nevăzut, însă ei s-au aflat pe pămînt cu toată sinodia lor și se minunau.

Deci s-a auzit vestea în toată cetatea că iarăși a venit Eleodor și toți alergau să-l vadă. Apoi, trecînd pe lîngă casa lui Iraclid, s-a plecat pe fereastră femeia lui Iraclid, cu numele Ethalia, să-i vadă. Și, văzînd pe Eleodor, a scuipat asupra lor, zicînd: "Ia vedeți, oameni buni, pentru ce fel de lucru s-a dus de două ori în Sicilia bărbatul meu și s-a primejduit". Însă Eleodor s-a mîniat și a zis către dînsa: "Eu te voi face în toată cetatea de rîs". Deci cu cuvîntul semețul a făcut de a urmat și lucrul; căci a pierit focul și nu se afla nicăieri fără numai în trupul Ethaliei. Pentru aceea, oamenii neavînd foc cu care să se slujească, au scos-o cu sila în mijlocul cetății și își lua foc fiecare de la trupul ei. Deci împărații au condamnat pe Eleodor să moară de foame. Iar el, a făcut să fie foamete și lipsă mare pretutindeni, încît nu se mai aflau bucate de mîncare. De aceea împăratul a poruncit să-i taie capul în temniță, unde era închis. Dar cum și-a ridicat gealatul mîna ca să-i taie capul, s-au arătat două cercuri pe umerii lui care au sărit sus, la acoperiș și l-au desfăcut iar pe acolo a fugit blestematul, zicînd: "Fii sănătos, împărate, și te mîntuiește; caută-mă pe mine iarăși în Catana, ca și mai înainte". Deci s-a dus într-o clipă în Sicilia și acolo făcea iarăși semnele sale cele diavolești.

Într-una din zile făcîndu-se alergare de cai, Eleodor a găsit pe un nepot al fericitului Leon, care se numea Hrisis și a zis către dînsul: "Pot să-ți fac un cal așa cum n-are nimeni mai bun". Deci, cu cuvîntul s-a făcut și lucrul prin nălucirea diavolului și, încălecînd Hrisis pe cal, s-a făcut minunat în toată priveliștea și toți s-au spăimîntat; apoi, poruncind eparhul să-i aducă acel cal de mare preț, calul s-a făcut nevăzut. Cuviosul Leon a povestit eparhului pricina; de aceea a închis în temniță pe Eleodor ca pe un vrăjitor și l-a condamnat la moarte. Scoțîndu-l gealații să-i taie capul, el le-a făgăduit trei litre de aur ca să-l elibereze și, primind gealații, el a făcut prin nălucire o piatră ce se părea a fi de aur; și aceia, luînd-o, l-au eliberat, zicînd către eparh că a fugit prin nălucire diavolească. Apoi, vrînd ei să împartă aurul, l-au găsit piatră ca mai înainte. Acestea și altele făcea blestematul, pe care le lăsăm spre a nu lungi povestirea și să nu întinăm auzurile voastre. Vom povesti numai ce fel de sfîrșit rău a avut el, precum i se cădea.

De multe ori îl sfătuia pe el preamilostivul păstor Leon, pentru bunătatea lui Hristos, și-l ruga să înceteze faptele lui cele rele, ca să nu se muncească de trei ori ticălosul în focul cel veșnic, împreună cu diavolii, dar el n-a primit, ci făcea și mai multe rele, socotind că sînt bîrfeli sfătuirile și poruncile sfîntului. Adăugînd fărădelegi peste fărădelegi, a îndrăznit semețul a intra și în sfînta biserică, ca să ia în rîs preacuratele și dumnezeieștile Taine. Căci într-o zi, cînd era un praznic mare și sfîntul slujea Sfînta Liturghie, a intrat și necuratul Eleodor, care juca cu picioarele fără de rînduială și zicea bîrfeli și hule spre rîs, încît se fălea că va face pe sfînt și pe toți ceilalți să joace; dar n-a putut, căci dumnezeiasca putere a oprit relele lucrări ale diavolului.

Această obrăznicie a deșertului de minte îngrețoșînd pe slujitorul lui Dumnezeu Leon, a îngenuncheat și s-a rugat lui Dumnezeu fierbinte să-i ajute ca să rușineze măiestriile lui. După rugăciune a alergat afară din sfîntul altar, după ce s-a împărtășit cu Sfințele Taine, mai înainte de a se dezbrăca de sfintele veșminte și a legat tare de grumaji, cu omoforul său, pe Eleodor, zicînd: "Domnul Dumnezeu, cel ce a gonit din cer pe tatăl tău, diavolul, să te certe ca să nu mai poți lucra vrăjile tale, spre amăgirea și pierzania multora". Acestea zicînd, l-a tras pînă la locul celor osîndiți, care se numea Ahilion, și a poruncit mulțimii poporului să adune lemne multe și să facă foc mare și după ce mai înainte l-a silit a mărturisi toate faptele lui rele, l-a tras și au intrat împreună în foc; și a stat acolo pururea pomenitul, pînă cînd a ars Eleodor desăvîrșit și s-a făcut cenușă pierzătoare. Deci, cu osîndă dreaptă, nedreptul s-a ars în foc, ca un moștenitor al iadului, și s-a dus în focul cel veșnic.

Dar, marele arhiereu și făcătorul de minuni Leon nu numai că a ieșit din văpaie nevătămat, spre spaima celor ce îl vedeau, dar nici de sfințitele lui veșminte nu a îndrăznit să se atingă focul, nici să le ardă sau măcar un fir de păr din sfințitul și preacinstitul său cap. Tot așa de demult s-a făcut în Babilon o minune înfricoșată ca aceasta, pe vremea lui Nabucodonosor, cu trei sfinți tineri, pe care, văzînd-o, cei de față s-au spăimîntat și slăveau cu mare glas pe Domnul, Care făcea niște minuni ca acestea ca să preamărească pe robul său. Vestea aceasta străbătînd în toate părțile, împăratul Constantinopolului a trimis la sfînt scrisori, prin care îl ruga să vină la dînsul să-l vadă și să-l binecuvînteze, iar el s-a dus, ca să nu se arate neascultător poruncii împărătești. Acolo însuși împăratul l-a cinstit cu evlavie și cu cucernicie, văzîndu-i fața cea încuviințată a petrecerii îngerești, darul Sfîntului Duh, strălucirea și lucrarea semnelor celor negrăite; căci a săvîrșit acolo în împărătească cetate multe minuni, iar mai ales a pus cărbuni aprinși și tămîie în haina sa și i-a tămîiat spre slava și marea cuviință a lui Dumnezeu. Pentru aceea, văzînd o minune ca aceasta, s-au spăimîntat toți și cînd el a voit să se întoarcă la scaunul său, toți l-au petrecut cu mare cinste și evlavie, precum se cădea.

De viața acestui sfînt s-au minunat îngerii, iar diavolii s-au înfricoșat de puterea și stăpînirea pe care i-a dat-o asupra lor Atotputernicul Dumnezeu. Apoi oamenii s-au înspăimîntat de covîrșitoarea smerenie și sfințenie, și pentru vrednicia facerii de minuni încuviințate Sfîntului Leon; iar ereticii s-au spăimîntat de glasul

dogmelor lui celor drepte. Elinii au amuțit de înțelepciunea lui și desăvîrșit s-au rușinat. Ochii cei orbiți s-au luminat, mîinile și picioarele cele slăbănogite s-au vindecat, toată vătămarea și boala trupului și toate mădularele cele bolnave și pătimașe s-au tămăduit prin punerea mîinilor sale și prin rugăciunile lui. Aceste și alte minuni și mai slăvite a săvîrșit Sfîntul Leon, nu numai cît a trăit întocmai ca un înger, dar și după ducerea și sfînta lui mutare de aici către Dumnezeu. Dar, mai ales, și mai minunate pînă în ziua de astăzi lucrează minuni Atotputernicul Dumnezeu la mormîntul lui, ca să preamărească pe robul său, pe care nu se cuvine a le scrie, fiindcă trăiesc încă aceia care printr-însul s-au vindecat; numai una să povestim, pe care a săvîrșit-o în ziua mutării sale către Dumnezeu.

O femeie de neam bun, din cetatea Siracuzei, curgîndu-i sînge, a cheltuit toată averea ei la doctori, dar n-a dobîndit nici un folos. Mai pe urmă, luminîndu-se printr-o dumnezeiască descoperire, s-a dus la doctorul acesta fără de plată și ajungînd la poarta cetății, care se numește Ariani, a auzit clopotele, care se trăgeau pentru mutarea Cuviosului. Grăbindu-se, a alergat acolo și căzînd la sfintele lui moaște cu lacrimi și cu credință, a cerut vindecare. Pentru aceea, după credința ei, îndată a urmat și împlinirea dorinței, că i-a încetat curgerea sîngelui în chip minunat; și dobîndindu-și tămăduire, s-a întors la casa ei bucurîndu-se, și a povestit minunile cele mari ale lui Dumnezeu, mărind pe adevăratul robul său.

Sfîntul Leon a adormit în 20 de zile ale lunii februarie, dîndu-și fericitul și fără de prihană sufletul său în mîinile lui Dumnezeu, iar cinstitul și sfîntul lui trup l-au îngropat cu cinste în preafrumoasa biserică a sfintei mucenițe și fecioare Lucia, pe care însuși a zidit-o. Iar Domnul, Care slăvește pe cei ce Îl slăvesc, a preamărit și după moarte pe adevăratul Său rob; căci iese de-a pururea mir binemirositor din mormîntul său, care tămăduiește toată boala celor ce vin la dînsul cu evlavie și cu credință.

Dar, o! Leone, iubitorule și moștenitorule al celor cerești, care te-ai arătat leu cu adevărat și ai nădăjduit ca un leu nebiruit! O! împărate, preastăpînitor al patimilor și al vrăjmașilor tirani, lucrătorule, care ai spăimîntat ceata ereticilor ca pe niște vulpi viclene și cu rîvnirea împărătească, de leu, ai gonit-o departe, iar pe poporul dreptcredincioșilor l-ai adunat și l-ai întărit cu dogme tari și învățături preaînțelepte. Cel ce ai fost puternic în lucru și în cuvînt și ai strălucit în amîndouă, ca un soare, tuturor marginilor; cel ce cu semnele și minunile cele mai mari ai covîrșit nu numai pe proorocii de demult, dar te-ai întrecut și cu cei dintîi și mai mari apostoli. O! păstorule ales de Dumnezeu, luminătorule aprins cu foc dumnezeiesc și robule al lui Dumnezeu, următor de Hristos, pedepsitorule al celor fără de minte, pierzător al diavolilor și rugător preafierbinte al celor ce nădăjduiesc la tine; primește cu dragoste și milostivire ca un părinte iubitor de fii, aceste cereri care ți se aduc cu multă dorință din minte și din limbă neiscusită; dăruiește credincioșilor pace, liniște, sănătate și veșnică mîntuire a sufletelor și tuturor celor ce săvîrșesc sfințită pomenirea ta. Să nu încetezi a cere de la Dumnezeu ca să le dea cele ce sînt de folos, izgonire de patimi, izbăvire de ispite, însănătoșire de boli și dobîndire a tuturor bunătăților; iar în veacul

ce va să vie, să ne învrednicim împărăției cerești și fericirii celei veșnice, în Iisus Hristos, Domnul nostru, Căruia I se cuvine toată slava, stăpînirea, cinstea și închinăciunea, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

44. SFÎNTUL MUCENIC SADOC, EPISCOPUL PERSIEI, ȘI CEI 128 CARE AU PĂTIMIT ÎMPREUNĂ CU DÎNSUL (20 FEBRUARIE)

După sfîrșitul pătimirii Sfîntului Simeon, episcopul Persiei, a luat scaunul său Sfîntul Sadoc, în cetățile Persiei, care se numeau Salic și Ctisefon. Într-una din zile, Sfîntul Sadoc a văzut un vis înfricoșător și, sculîndu-se, a chemat clerul său, adică preoții și diaconii, căci se ascundeau toți de frica împărătească și a început a le spune: "Am văzut în această noapte în vis o scară, al cărei vîrf ajungea la cer și pe dînsa stătea Sfîntul episcop Simeon în mare slavă și a strigat cu mare glas către mine, care stăteam pe pămînt: "Suie-te la mine, Sadoc, suie-te și nu te teme, că eu m-am suit ieri, iar tu suie-te acum". Aceasta am văzut și am auzit și cred că voi fi prins și chinuit pentru Hristos; iar ceea ce zicea, că eu m-am suit ieri, iar tu suie-te acum, înseamnă că el a pătimit în anul trecut, iar eu în acest an voi fi muncit și ucis.

Atunci a început a învăța clerul său: "Frații mei cei iubiți și părinților, să iubim pe Dumnezeu din tot sufletul și pe Domnul nostru Iisus Hristos cu tot gîndul și, îmbrăcîndu-ne în zaua credinței, nu ne vom teme de nici un rău. Pentru că, de va veni asupra noastră moarte și junghiere, să nu ne spăimîntăm, ci fiecare din noi să stea ca un bun ostaș al lui Hristos; căci de vom muri, vom muri desăvîrșit, iar de vom trăi, vom trăi ca cei drepți, însă să murim pentru Mîntuitorul nostru. Iar de este sabia pricinuitoare vieții veșnice, apoi să nu ne temem de sabie, ca să primim viața veșnică; pînă ce este ziuă. Să ne nevoim la lucru ca să ne îmbogățim cu nestricăcioasele bunătăți și să cîștigăm cinstea și slava cea nesfîrșită în cereasca împărăție și să lăsăm celui de pe urmă neam creștinesc numele nostru slăvit. Fraților, să ne rugăm Dumnezeului nostru, ca degrab să aducă la împlinire vedenia mea; pentru că cel ce este duhovnicesc, acela cu bucurie, cu dorire și cu dragoste mare așteaptă muceniceasca moarte pentru Hristos și nu se teme, fiind gata. Iar pentru cel trupesc ceasul morții este înfricoșat și plin de spaimă. Oamenii care sînt îmbunătățiți caută singuri cu sîrguință și cu mărime de suflet o moarte ca aceasta, ca printr-însa să moștenească viața veșnică; iar cei ce sînt leneși și neîngrijiți, aceia, văzînd moartea, se ascund. Cei ce iubesc pe Dumnezeu, vin la Dumnezeu; iar cei ce iubesc lumea, în lume petrec. Deci, aceia se dezleagă din trup cu bucurie și veselie, iar aceștia rămîn în viața aceasta, pentru primejdii și pentru suspinuri".

În anul al doilea al prigonirii, a venit împăratul Persiei, Savorie, în cetățile Salic și Ctisefon, cele ce s-au supus mai înainte, și a fost clevetit la dînsul Sfîntul episcop Sadoc, al cărui nume se tîlcuiește "prieten împărătesc"; căci cu adevărat

iubea pe cerescul împărat Hristos din tot sufletul și din toată tăria sa, fiind înfrînat desăvîrșit, plin de credință și de dreptate și următor Sfîntului Simeon, al cărui scaun arhieresc îl moștenise. Deci, trimițînd împăratul Savorie ostașii, a prins pe episcop cu clerul său și cu alți mulți creștini și monahi, 128 la număr, și pe toți legîndu-i împreună cu lanțuri de fier, i-au închis în temniță într-un loc întunecos și înfricoșător; acolo au pătimit mare necaz și torturi cinci luni, pentru că păgînii slujitori ai împăratului celui fără de Dumnezeu, legînd pe fiecare mucenic peste tot trupul cu frînghii subțiri, îl strîngeau cu lemne, încît le trosneau oasele și le crăpa pielea și sfinții răbdau durere mare. Iar cei ce îi chinuiau cu nemilostivire le ziceau: "Închinați-vă soarelui și focului, faceți voia împăratului și veți fi vii".

Sfîntul Sadoc le răspundea: "Noi, creștinii, ne închinăm lui Dumnezeu, făcătorul cerului și al pămîntului. Aceluia slujim din tot sufletul și cu toată puterea noastră, iar soarelui celui făcut de dînsul nu ne închinăm, nici nu cinstim focul, pentru că Dumnezeu, zidind acelea, le-a dat spre slujba oamenilor. Deci, nu vom asculta porunca împărătească și nu ne vom depărta de Dumnezeul nostru, nici nu ne temem de moarte, care ne trece pe noi din viața aceasta vremelnică și deșartă, la viața veșnică; deci nu zăboviți a ne ucide, nici nu cruțați sîngele nostru, care se varsă înaintea ochilor noștri".

După aceasta, împăratul a zis iarăși: "De nu ascultați porunca mea și de nu faceți voia mea, va veni asupra voastră răul ceas al pierzării voastre". Iar sfinții au răspuns într-un glas: "Nu vom pieri întru Dumnezeul nostru, nici vom muri întru Hristosul Lui, pentru că ne înviază întru fericita și veșnica viață și ne dă ca moștenire și odihnă împărăția cea fără de moarte. Sîntem gata să murim cu osîrdie pentru Dumnezeul nostru; pentru că nu ne vom închina soarelui și focului, nici nu vom asculta poruncile împărătești cele păgînești și pline de moarte și pierzanie".

Împăratul, văzînd statornicia lor cea tare în credință, a dat asupra lor hotărîre de moarte, ca toți să fie tăiați cu sabia. Iar sfinții, auzind osîndirea cea de sabie asupra lor, toți cu bucurie s-au pregătit de moarte mai înainte și-i duseră afară din cetate. Ei, mergînd, cîntau cu bucurie: "*Judecă nouă, Dumnezeule, și alege judecata noastră și de la neamul cel necuvios și de la oamenii nedrepți și înșelători și băutori de sînge izbăvește-ne pe noi, că Tu ești, Dumnezeule, nădejdea noastră"*.

Sosind la locul de tăiere, cu un suflet deschizîndu-și gurile, au zis: "Bine ești cuvîntat, Dumnezeule, că ne-ai învrednicit acestui dar și n-ai trecut cu vederea rugăciunile noastre, ci ne-ai dat această preascumpă cunună a muceniciei. Căci știi, Doamne, cît am dorit-o și căutat-o și binecuvîntat este Dumnezeul nostru Unul născut, Fiul harului Tău, Cel ce ne-a mîntuit pe noi și ne-a chemat la viața cea veșnică. Deci, să nu ne lași, Doamne, să ne primejduim în lumea aceasta, ci întărește-ne înaintea Ta și ne spală prin sîngiuirile noastre de păcate; căci Tu Însuți ești Dumnezeu prea mărit și unul este Fiul Tău și Preasfîntul Tău Duh, în veci. Amin".

Astfel rugîndu-se sfinții, i-au tăiat necredincioșii și nu înceta doxologia lui Dumnezeu în gurile lor, pînă ce și cel de pe urmă a fost tăiat. Iar pe cinstitul și slăvitul răbdător de chinuri episcopul Sadoc, l-au dus legat în altă cetate ce se numea Vitlapat și acolo îi tăiară cinstitul și sfîntul său cap. Deci s-au sfîrșit toți sfinții și slăviții mucenici în pace, lăudînd și mărind pe Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

45. SFÎNTUL EUSTATIE, PATRIARHUL ANTIOHIEI
(21 FEBRUARIE)
(DUPĂ TEODORET, CAPITOLUL 1)

Filogonie, arhiepiscopul Antiohiei, murind, a luat după dînsul scaunul acest fericit Evstatie, bărbat cu adevărat vrednic de o dregătorie ca aceasta, ca unul ce era vestit, cu viață sfîntă, cu înțelepciune și cu mare rîvnă pentru dreapta credință, care a și fost arătată la întîiul Sinod de la Niceea, al Sfinților Părinți, pe vremea împărăției lui Constantin cel Mare. Nevoindu-se cu Sfinții Părinți asupra lui Arie, a vădit eretica părere hulitoare a aceluia care zicea că Fiul lui Dumnezeu este făptură, iar nu făcător, străin de părinteasca cinste și putere. Deci, Sfîntul Eustatie rușinînd și dînd blestemului acel hulitor eres și mărturisind pe Fiul că este de o ființă cu Tatăl, a pornit pe eretici spre zavistie, dar mai ales pe Eusebie al Nicomidiei și pe Teognie al Niceei.

După moartea marelui Constantin, luînd împărăția Constandie, fiul său, a luat și eresul lui Arie și, foarte mult apărîndu-l, a dat putere arienilor ca să izgonească și să facă rău Bisericii dreptcredincioșilor; întărind erezia cu acea fără de lege și nedreaptă stăpînire.

Atunci, Eusebie al Nicomidiei, cel mai sus pomenit, după izgonirea Sfîntului Pavel Mărturisitorul, patriarhul Constantinopolului, mergînd la Ierusalim cu Teognie al Niceei, a intrat în Antiohia și acolo, adunînd sinod nedrept asupra arhiereului lui Hristos, Eustatie, l-a scos din scaun și din cinste l-a lepădat, scornind asupra lui pricini nedrepte. Pe de o parte ziceau că n-ar crede drept, ci eretice, ca și Sauelie; iar pe de alta, cum că ar petrece în necurăție. Căci Eusebie plătise o femeie desfrînată cu daruri mari ca să clevetească asupra sfîntului, ca și cum de la dînsul luînd în pîntece, ar fi născut prunc. Deci, a intrat femeia aceea în mijlocul sinodul, purtînd pruncul pe mîini, clevetind și strigînd că de la arhiepiscopul Eustatie a zămislit și a născut.

Cei ce judecau au poruncit femeii să-și întărească cuvîntul cu jurămînt; și s-a jurat ticăloasa că nu de la altul, ci de la Eustatie are pruncul. Deci, judecînd sinodul, a oprit pe sfînt și l-a trimis în surghiun. Iar nevinovatul mărturisitor al lui Hristos, Eustatie, răbdînd acea nedreaptă clevetire și izgonire, fiind în surghiun, s-a mutat către Domnul și s-a dus în patria cerească. Iar femeia aceea care a clevetit pe sfînt, a căzut în boală cumplită și grea. Apoi, cunoscînd că asupra ei era pedeapsa lui Dumnezeu pentru clevetirea cea nedreaptă și defăimarea sa asupra nevinovatului și curatului arhiereu, a mărturisit adevărul că a fost plătită cu aur ca să grăiască lucrul cel de desfrînare asupra sfîntului, cum și de cine se plătise. Iar dacă a jurat că de la Eustatie a zămislit, este drept, dar acesta era Eustatie fierarul, iar nu arhiepiscopul Eustatie.

Apoi trecînd 100 de ani și Zenon ținînd împărăția grecească, s-a adus din surghiun cinstitul și sfîntul trup al celui între sfinți părintelui nostru Eustatie Mărturisitorul, în Antiohia, cu mare cinste, tot poporul ieșind întru întîmpinarea lui, ca la 18 stadii și mai departe, cu cîntări, cu lumînări și tămîieri, slăvind pe Hristos Dumnezeu, Cel împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în veci. Amin.

46. POMENIREA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU TIMOTEI CEL DIN SIMVOLI, VIEȚUITOR ÎN PUSTIE (21 FEBRUARIE)

Lîngă muntele Olimpului era un loc pustiu, ce se numea Simvoli, și o mănăstire într-însul. În acea mănăstire era arhimandrit cuviosul Teoctist, un bărbat îmbunătățit, de care și cuviosul Platon mărturisitorul se povățuia spre viața monahicească. La acest fericit arhimandrit Teoctist se afla unul din ucenici, adică acest cuvios Timotei, care din tinerețe a primit viața monahicească și se nevoia în post, în înfrînare și în rugăciunile cele de toată noaptea, omorîndu-și cu totul zburdările cele pătimașe. El a fost nepătimaș și desăvîrșit pînă la sfîrșitul său, fiind feciorelnic cu trupul și cu sufletul, pentru că a pus așezămînt ochilor săi, din tinerețile sale, ca să nu privească niciodată la fața femeiască. De aceea, s-a învrednicit a lua darul tămăduirii și putere asupra diavolilor și făcea minuni cu rugăciunile sale, tămăduind toate neputințele și izgonind de la oameni duhurile cele viclene. Apoi a trecut din loc în loc mulți ani, viețuind singur prin munți și prin pustietăți întru Dumnezeu, și cu rouă de lacrimi răcorindu-și sufletul în neîncetatele rugăciuni. Într-o viață ca aceasta petrecîndu-și zilele, a ajuns la adînci bătrînețe și s-a dus către Domnul.

47. POMENIREA SFÎNTULUI MUCENIC MAVRICHIE ȘI A CELOR ȘAPTEZECI DE OSTAȘI ÎMPREUNĂ CU DÎNSUL (21 FEBRUARIE) (DUPĂ METAFRAST)

Maximian, nelegiuitul și păgînul împărat, socotind că prin slujba sa cea făcută la zeii cei cu nume mincinos își va cîștiga ajutor și mai multă înălțare a împărăției sale, a poruncit ca toți cei ce sînt sub stăpînirea lui să aducă jertfe la idoli. El singur s-a sîrguit a fi săvîrșitor și slujitor diavolilor, silindu-i la necuratele jertfe ale acelora.

Dar nu-i era lui destul ca să scrie ighemonilor cetăţii şi ţărilor, precum scriau şi împăraţii cei ce erau mai înainte de el, ca să se îngrijească de cinstirea idolilor; ci singur, cu sîrguinţă, înconjura lumea, slujind cu osîrdie altarelor diavoleşti, nădăjduind ticălosul ca, oriunde, prin mergerea sa, să facă pe toţi cei ce s-au lepădat de rătăcire şi s-au apropiat de cunoştinţa lui Hristos, iarăşi să se aducă la a lui rea credinţă.

Cu un gînd ca acela lăsînd el Roma şi venind în părţile Răsăritului, a intrat în Apamia, cetatea Siriei unde, apropiindu-se de dînsul slujitorii idoleşti, au clevetit împotriva creştinilor: "Prea puternice împărate, deoarece zeii ne-au dat nouă liberă grăire către măria ta, drept aceea înştiinţăm a ta nebiruită putere că toţi cei ce sînt între noi cu frică cinstesc pe zeii părinteşti cei mari şi mai ales pe tatăl Dia şi pe minunatul Apolon, care sînt mai mari decît alţi idoli; iar pe împărăţia puterii tale o păzesc foarte mult şi o apără. Dar Mavrichie şi cei cu dînsul 70 de ostaşi ai tăi, îngîmfaţi cu cinstirile şi îmbogăţiţi cu darurile tale cele mari, pe zei nu-i socotesc întru nimic şi se împotrivesc împărăţiei tale celei mari şi nebiruite, înşelaţi fiind de rătăcirea creştinească". Acestea auzindu-le, împăratul Maximian s-a mîniat foarte tare şi s-a aprins mai mult decît cuptorul de foc, mai ales pentru că între ale lui cete se aflau nişte ostaşi ca aceia.

Venind o zi anumită, a poruncit să gătească divan, la locul ce se numea Amaxic, la porţile cetăţii dinspre miazănoapte, ca tot poporul să privească la aceea. Acolo a poruncit să-i aducă pe sfinţii mucenici. Şezînd pe acel divan înalt, Maximian, tiranul, şi adunîndu-se toată cetatea şi poporul de toată vîrsta la privelişte, încît nici fecioarele n-au rămas în căminele lor, au fost duşi acolo purtătorii de arme, sfinţii cei 70 de ostaşi ai lui Hristos, în frunte cu Sfîntul Mavrichie, mai marele lor, spre care, căutînd împăratul, a zis către povăţuitorul lor: "Noi aşteptăm, o! Mavrichie, ca voi, săturîndu-vă de darurile noastre şi hrănindu-vă cu bunătăţile împărăteşti şi cea mai de frunte cinste şi vrednicie de la noi luînd, să urmaţi dragostei noastre, iar pe cei ce s-ar abate de la a noastră lege plăcută lui Dumnezeu, pe aceia să-i întoarceţi cu bărbăteştile lucruri şi cu înţeleptele învăţături la sănătoasa înţelegere, tămăduind toată neputincioasa părere şi pe cea oloagă îndreptînd-o, iar pe cea rea, ce ridică război, îmblînzind-o. Dar voi, precum am auzit, faceţi cele potrivnice, că nu numai nu întoarceţi pe cei ce se scoală asupra legii noastre, ci şi singuri împotriva prea puternicilor noştri zei, cu vrajbă vă sculaţi şi strîmbătate le faceţi lor, luîndu-le cinstea, jertfele şi prinoasele. Încă v-aţi făcut şi altora povăţuitori spre prăpastia pieirii, dacă sînt adevărate cele spuse nouă despre voi".

Grăit-a Sfîntul: "Împărate, strîmbătatea făcută de noi nesimţitorilor voştri zei, ne găteşte cununa cea slăvită a biruinţei la adevăratul nostru Dumnezeu. Noi nu defăimăm pe Dumnezeul cel ce ne-a făcut pe noi şi nici nu-L socotim întru nimic, precum tu nebuneşte Îl socoteşti, ci preamărim pe Acela, Care este singur adevăratul Dumnezeu, Cel ce a zidit cerul, pămîntul, marea şi toate cele ce sînt într-însele. Iar pe diavolii cei necuraţi, care aduc oamenilor pierzare şi pe idolii cei surzi, orbi şi nesimţitori, nu se cade a-i numi dumnezei". Zis-a împăratul: "O mulţumire ca aceasta

dai tu zeilor, o! Mavrichie, tu care te-ai învrednicit de la dînșii de cinste și locul cel dintîi în oaste îl ai?" Grăit-a Sfîntul Mavrichie: "Niciodată n-am luat vreo cinste de la zeii voștri și nici nu voiesc să-i cinstesc pe ei, pentru că cine din oamenii care au cunoștință dumnezeiască au voit să cinstească lucrurile cele nesimțitoare, fără numai oamenii cei care n-au înțelegere și care s-au asemănat dobitoacelor celor fără de minte. Aceia fac dumnezei pietrele și lemnele, zicînd că acelea au înțelegere și ca pe niște dumnezei le cinstesc pe ele". Zis-a împăratul: "De vreme ce ai cîștigat întîiul loc în rînduiala celor ce ne slujesc nouă, pentru aceea ești îndrăzneț și fără temere răspunzi împotriva noastră?".

Zicînd aceasta, împăratul a poruncit să-l separe pe Sfîntul Mavrichie de cei 70 de ostași și a început a-i întreba cu momiri pe ei: "Cine v-a înșelat, fraților, ca să vă depărtați de la mîntuitorii dumnezei și să vă apropiați de rătăcirea oamenilor celor ce cinstesc pe un Om răstignit și făcător de rele?". Atunci fericiții Teodor și Filip, în numele tuturor sfinților mucenici, au grăit împăratului: "Noi, o! tiranule, atît de mult ne depărtăm de rătăcire, încît și pe tine dorim să te izbăvim de aceia de care noi ne-am izbăvit, închinîndu-ne adevăratului Dumnezeu, Tatălui celui atot puternic și Fiului celui Unul-Născut, adică Domnului nostru Iisus Hristos, Care este Dumnezeu adevărat, înțelepciunea lui Dumnezeu și Duhului celui Sfînt, Care a insuflat în noi cunoștința și înțelegerea, ca să mărturisim pe Treimea cea de o ființă. Apoi ne îngrețoșăm de necurata ta credință și lepădăm vremelnica ostășire, făcîndu-ne ostași ai lui Dumnezeu, Împăratul puterilor".

Zis-a Maximian: "Te văd, o! Filipe, că ai bătrîneți cinstite, dar înțelegerea îți este mai rea decît a tinerilor. Aleargă la zei și fii bun sfetnic și celorlalți prieteni ai tăi, împreună ostași, ca să cinstească pe zei, că de mai mare cinste și daruri te vei învrednici de la noi". Grăit-a Sfîntul Filip: "Să știi tu, împărate, că nu voi fi rău sfetnic celor ce de voie s-au pătruns de frica lui Dumnezeu, pentru că este scris: *Amar celui prin care vine sminteala*". Zis-a Maximian: "Blîndețile și răbdarea noastră, mai îndrăzneț te-au făcut, o! Filipe. Lăsați credința cea rea a voastră, ca să nu ne porniți spre mînie și iuțime, căci veți lua cumplite munci, îndrăznind a mărturisi pe Omul care se cinstește de voi între dumnezei".

Răspunzînd sfinții 70 de mucenici, au zis tiranului: "Deșartele îngroziri ale urîciunii tale, o! împărate, ne dau putere și tărie ca să nu ne temem de toate muncile, pentru că nu este frică în sufletele cele ce au bună minte și ale celor ce iubesc pe Dumnezeu". Mîniindu-se Maximian, a poruncit ca să le ia brîiele și hainele ostășești și a zis către dînșii: "Vedeți din cîtă cinste și slavă ați căzut și în ce fel de necinste ați ajuns pentru neascultarea voastră". Sfinții i-au zis: "Deși ne-ai luat rînduiala ostășească, dezbrăcîndu-ne de haine și de brîie, avem pe Dumnezeul nostru, în ceruri, pe Care Îl cinstim. Acela ne va îmbrăca cu hainele și brîiele slavei sale, celei nestricăcioase și veșnice, pe care tu nu ești vrednic a o vedea sau a auzi, pentru că satana este tatăl tău, acela care grăiește și lucrează în tine".

Atunci, împăratul mai mult s-a mîniat și a zis către sfinți: "O! blestemați și nevrednici de darul zeilor noștri, voi singuri ați adus vouă necinste, căci zeii cei mari fiind de noi cinstiți, i-ați necinstit și prietenia noastră ați defăimat-o. Primiți de acum cele vrednice, după faptele voastre". Sfinții au răspuns: "Împărate, această luptă a ta trece, fiind ca un nimic, iar cinstea ta este necinste, de vreme ce ai uitat pe Dumnezeu, Care ți-a dat putere împărătească, iar pe idolii cei deșerți și neînsuflețiți, care nu-ți folosesc la nimic, nici nu înțeleg dacă cineva îi cinstește sau îi necinstește, pe ei, nebunește și fără pricepere, îi socotești dumnezei". Zis-a împăratul: "Pentru bunătatea noastră cea împărătească, vrînd să feresc întreaga voastră viață, încă vă voi mai răbda". Și a poruncit să-i arunce în temniță, trei zile, ca, gîndindu-se, să aleagă cele de folos.

Sfinții, fiind legați cu lanțuri în temniță, au zis între dînșii: "Fraților iubiți, să ne pregătim toți sufletele prin rugăciune și cu dinadinsul să ne rugăm lui Dumnezeu, ca să ne dea înțelepciune prin Duhul Sfînt și să pună în gurile noastre ce vom răspunde împăratului, ca să se minuneze tiranul de credința noastră cea adevărată".

Începînd sfinții a se ruga, grăiau cu suflet: "Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeule Atotputernice, a Cărui stăpînire este veșnică și împărăție fără de sfîrșit, trimite nouă pe Sfîntul Tău Duh și prin Acela povățuiește-ne, ca să ne bucurăm și să ne veselim întru El, să biruim răutatea rătăcirii și să ne întărim cu adevărata credință, prin Duhul Tău cel Sfînt, Care grăiește în noi și se unește cu făgăduința Ta cea adevărată și nemincinoasă. Iar pentru lumeasca cinste ce s-a luat de la noi, să ne săvîrșim ostași în Sfîntă Cetatea Ta cea cerească și să fim rînduiți în numărul cetățenilor celor de sus, cu toți sfinții Tăi, care din veac bine Ți-au plăcut întru dreapta credință; căci Tu ești unul Dumnezeu și Ție Ți se cuvine slava și puterea, în veci. Amin".

După trei zile, Maximian împăratul, șezînd iarăși în acel loc de la poarta Amaxic, a pus înaintea judecății sale pe sfinții mucenici, adunîndu-se toată cetatea la priveliște.

Tiranul, amestecîndu-și mînia cu momiri, a zis către sfinți: "O! bărbaților, alegeți-vă cele de folos și, apropiindu-vă, aduceți zeilor jertfe și veți lua viață, iar nu moarte amară". Sfinții au răspuns: "Despre aceasta bine ne-am sfătuit, o! împărate. Ascultă-ne cu luare aminte și nu ne sili mai mult la jertfele voastre, pentru că am întărit sfatul nostru ca să urîm această viață vremelnică și să iubim moartea care este înaintea noastră, pentru dragostea lui Hristos, de la Care nădăjduim să cîștigăm viața cea veșnică. De acum fă degrab cu noi ceea ce voiești, căci noi nu ne vom lepăda de Dumnezeul nostru, iar diavolilor tăi niciodată nu ne vom închina, căci prin osîndirea la vremelnica moarte, ne eliberăm de veșnica osîndire".

Zicînd acestea sfinții, tiranul a văzut în mijlocul lor un tînăr și i-a zis: "Spune, tînărule, cum este numele tău și de ce neam ești?" Tînărul a răspuns: "Mă numesc Fotin, și numele meu e de la adevărata lumină și sînt ostaș al Hristosului meu, Care

a rușinat pe tatăl tău, satana, iar de neam sînt roman. Ca fiu, după trup și după duh, sînt al prealuminatului Mavrichie, pentru că de dînsul sînt născut și de la dînsul am luat cunoștința lui Dumnezeu și sînt crescut în sfînta credință cea întru Iisus Hristos, Domnul, de Care tu, lepădîndu-te, o! împărate, te-ai alăturat cu dobitoacele cele fără de minte și te-ai asemănat lor". Zis-a tiranul: "Nebun ești, o! tînărule, și cuvintele tale sînt după anii tăi. Învață-te de acum a ști ce-ți este de folos și, apropiindu-te, jertfește zeilor, marelui Dia și cruță-ți tinerețea ta". Zis-a tînărul: "Fiindcă nu fac voia ta, nici nu mă închin idolilor, pentru aceea mă numești nebun. Eu însă sînt mai înțelept decît voi cei bătrîni, crezînd în Domnul meu, Iisus Hristos, în Care voi nu credeți și nici nu-L știți".

Zis-a iarăși tiranul către sfinți: "Pînă cînd vom răbda nebunia voastră, o! ticăloșilor? Oare credeți că fiind biruiți de nemăsurata noastră bunătate nu vă chinuim pe voi? Jertfiți zeilor, ca să nu întărîtați judecata noastră cea milostivă și dreaptă, ca să nu ne porniți spre nemilostivire și iuțime". Sfinții au răspuns: "Necuratule slujitor al diavolului, de ai avea ceva pricepere, ai cunoaște acum, de la Fotin, credința și puterea noastră. Dacă acela, fiind tînăr de ani, a rușinat păgînătatea ta prin dreapta credință și cunoștință a lui Hristos, cu atît mai mult noi dorim toate muncile, ca să rușinăm pe tatăl tău, diavolul, și să plăcem lui Hristos Dumnezeul nostru".

Atunci, umplîndu-se de mînie tiranul, a poruncit ca, dezbră-cînd pe sfinți, să-i bată cu vine de bou. Și au început slujitorii a săvîrși porunca, întinzînd pe fiecare din ostașii lui Hristos și bătîndu-i fără milă. Atît de mult bătură pe sfinți, pînă ce oasele lor s-au zdrobit și cu mulțimea sîngelui celui vărsat s-a înroșit pămîntul.

Sfinții fiind în munci, strigau lui Dumnezeu, cerînd ajutor de la El. Domnul, prin nevăzuta Sa putere, venind de față, le ușura durerile, le întărea inimile întru răbdare și în dragoste dumnezeiască. Slujitorii, ostenind și slăbind, împăratul a zis către sfinții mucenici: "Oare ați cunoscut, o! îndrăzneților și nesocotiților oameni, cît de ușor îmi este să pierd viața voastră? Jertfiți zeilor, ca să nu luați și mai cumplite munci". Sfinții au răspuns: "Să știi necuratule și străinule de Dumnezeul nostru, că așa cum tu nu cunoști dragostea și lumina lui Hristos, împăcat fiind cu întunericul diavoleștii rătăciri, așa nici noi nu simțim chinurile cele ce prin tine ni se dau nouă, avînd mintea luminată cu credința și cu dragostea lui Hristos, Dumnezeul nostru. Născocește, o! tiranule, și alte munci asupra noastră, mai noi și mai grele, pentru că însetează sufletele noastre și dragostea lui Hristos cea din noi dorește ca prin muncile tale sfîrșindu-ne să vedem pe Dumnezeul cel viu, Care împărățește în veci".

Auzind acestea, tiranul s-a umplut de și mai multă mînie și a poruncit să pregătească un foc mare, ca să arunce într-însul pe sfinții mucenici. Fiind aprins focul foarte tare, sfinții mucenici n-au așteptat să fie aruncați în focul acela de slujitorii tiranului, ci singuri, apropiindu-se ca de o apă, au intrat în mijlocul văpaiei și umblînd prin foc, nevătămați, ocărau pe tiran și pe zeii lui. Toți se mirau de acea minune preaslăvită. Însă tiranul, din început fiind vasul pierzării, nu cunoștea puterea lui Dumnezeu care era în sfinți și biruia focul și cu mare mînie tulburîndu-se se gîndea

cum să-i piardă pe sfinți. Și a poruncit ca, legîndu-i de lemnele cele de tortură, cu unghii de fier să-i strujească amar.

Sfinții au răbdat cu tărie și acea chinuire cumplită, nebăgînd în seamă durerile trupești, încît se mira poporul de mînia și de nebunia împăratului. Sfîntul Mavrichie, rîzînd de el, i-a zis: "Nu-ți cunoști slăbiciunea și ticăloșia ta, o! necuratule tiran, că Fotin, tînărul acesta, atîtea și atîtea munci răbdînd, a sfărîmat și a zdrobit puterea împărăției tale de tiran. Cum vei putea să biruiești toată tabăra noastră, singur fiind, biruit de acest tînăr?" Maximian, căutînd cu ochi mari și aspri și scrîșnind din dinți, a poruncit să-l ucidă îndată pe tînărul sfînt Fotin înaintea tatălui său, cu sabia, vrînd ca să-i arate lui Mavrichie, socotind că va umple de mare mîhnire sufletul lui, prin moartea fiului. Dar Sfîntul Mavrichie se umplea însă de bucurie și de veselie, privind la moartea fiului său pentru Hristos și la sfîrșitul lui mucenicesc.

Fiind tăiat Sfîntul Fotin și ducîndu-se către Domnul, Sfîntul Mavrichie a zis către Maximian: "A noastră dorire ai împlinit-o, o! tiranule, trimițînd înainte pe Fotin către Hristos Dumnezeu. De acum grabnică este alergarea noastră spre cer, căci cine din ceata noastră va rămîne după Fotin, ostașul lui Hristos, cel ce s-a dus către Dumnezeu și a rușinat pe satana, tatăl tău? Scornește mai mari și mai amarnice munci asupra noastră și nimic să nu lași din cele ce ne încearcă pe noi, de păzim tare credința lui Hristos. Maximian, văzînd pe sfinții mucenici că rabdă toate muncile cu osîrdie și tărie și nicidecum nu se depărtează de credința lor, a chemat suita sa, cea fără de omenie și cu nărav de fiară. Apoi s-a sfătuit cu dînșii cu ce fel de moarte să-i piardă pe mucenici, spre înfricoșarea tuturor creștinilor care sînt în lume.

Sfătuindu-l pe el mulți, unul dintr-înșii mai cumplit și mai păgîn, rădăcină a răutății și a obrăzniciei, a zis către sfatul acela: "Acum, o! împărate, este vreme de vară, căci este luna iulie. Iată, se află afară din cetate, spre partea de apus, un loc de luncă și ierbos între două pîraie și bălți. Acolo sînt acum o mulțime de țînțari, tăuni, viespi și bărzăuni, încît abia poate cineva să treacă pe acolo; iar a zăbovi vreun ceas nu se poate. Poruncește să-i ducă acolo pe ei și, legîndu-i de copaci, să-i ungă cu miere, ca mîncîndu-i țînțarii, bărzăunii și toate muștele, să aibă mai greu chin decît toate celelalte chinuri și să cunoască că nu se cuvine a ocărî pe zeii noștri cei nebiruiți și veșnici".

Acestea zicîndu-le, acel sfat nedrept a plăcut păgînului împărat precum și la toată suita. Deci au fost osîndiți sfinții lui Hristos răbdători de chinuri, la cumplita tortură. Luîndu-i ostașii, i-au dus legați la locul mai sus pomenit și, legîndu-i de copaci, lîngă un izvor de apă și baltă mare, au uns cu miere trupurile goale, de la cap pînă la picioare. Acolo au aruncat și trupul fericitului Fotin înaintea feței tatălui său și s-au dus. Apoi, năvălind asupra lor tot felul de muște, țînțari, viespi și bărzăuni, i-au acoperit pe ei ca un nor, rănindu-le sfintele trupuri mucenicești.

Într-o nesuferită muncire ca aceasta au răbdat sfinții zece zile și zece nopți. Apoi, ridicîndu-și ochii spre Dumnezeu, s-au rugat: "Doamne, Dumnezeul nostru,

Cela ce ne-ai zidit după chipul și asemănarea Ta, Care ne-ai adus pe noi la adevărul Tău, la cunoștința dumnezeirii Tale, a unuia născut Fiului Tău și a Prea-sfîntului și făcătorului Tău Duh, Ție Îți încredințăm sufletele noastre și ne rugăm ca să le sălășluiești cu toți sfinții Tăi, cei ce din veac bine Ți-au plăcut Ție; căci Te-am iubit și Te-am dorit din tot sufletul nostru și pentru Tine la moarte ne-am dat. Tu ești Dumnezeu Însuți, bun și milostiv și Ție Ți se cuvine slava în veci. Amin".

Acestea zicînd și-au dat în mîinile lui Dumnezeu sfintele lor suflete. Astfel s-au învrednicit de cununile slavei celei veșnice. Nelegiuitul tiran, Maximian împăratul, chiar și după moarte se tulbura asupra sfinților mucenici celor ce locuiau în viața cea fără de moarte, pentru că viețuiesc lui Dumnezeu cei ce s-au sfîrșit în credință, deși s-au dus din cele de aici. Auzind el că acum au murit, a poruncit ca să le taie cinstitele lor capete și să-i lase neîngropați. Sfintele lor trupuri și capetele erau aruncate în luncă și în pădurea aceea, spre mîncarea păsărilor și a fiarelor. Unii frați credincioși, venind noaptea, cu frică și cu cutremur au adunat moaștele sfinților mucenici cele aruncate și acolo și le-au îngropat în pămînt, slăvind pe Domnul nostru Iisus Hristos, Cel împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh slăvit în veci. Amin.

48. AFLAREA MOAȘTELOR SFINȚILOR MUCENICI DIN EVGHENIA (22 FEBRUARIE)

În vremile păgînilor împărați ai Romei fiind multe prigoniri asupra creștinilor și nenumărați mărturisitori ai numelui lui Iisus Hristos făcîndu-se mucenici cu diferite morți, iar trupurile lor cele sfinte lăsîndu-le neîngropate, spre mîncarea fiarelor și a păsărilor, se luau în taină de către credincioși și se îngropau cu cinste în locuri ascunse, prin case sau prin grădini. În acest fel și în locașurile Evgheniei au fost îngropate mulțime de moaște ale sfinților mucenici care au pătimit pentru Hristos și au rămas neștiute mulți ani. Încetînd păgînătatea elinească și tiranii cu sunet pierind, iar împărații creștini luînd cîrmuirea, s-a luminat toată lumea cu lumina dreptei credințe și Biserica lui Hristos era în liniște adîncă. Atunci și sfintele moaște ale mucenicilor din Evghenia au fost scoase din pămînt ca niște făclii de sub obroc, prin dumnezeiasca descoperire, adică cu minune.

În acel loc unde au fost îngropate a început a se da bolnavilor diferite tămăduiri, așa voind Dumnezeu, ca să fie robii lui arătați și cinstiți. Atunci a mers acolo arhiereul, cu clerul bisericesc și, săpînd în acel loc, au aflat multe moaște ale sfinților mucenici, ale căror nume le știe numai Dumnezeu, Cel ce i-a scris pe ei în cartea vieții, sus în cer. Aceste sfinte moaște erau întregi și nestricate, încît s-a împlinit cu dînșii Sfînta Scriptură: "*Păzi-va Domnul toate oasele lor și niciunul dintr-însele nu se va zdrobi*". Încă și bună mireasmă ieșea din ele, și făceau minuni, toate neputințele tămăduind și duhurile cele rele și viclene din oameni gonind. Apoi s-au

dus cu slavă în biserică, cu sobor mare de popor credincios, cu psalmi și cu cîntări. După acestea s-a descoperit unui cleric, cu numele Nicolae, care era bărbat îmbunătățit, că între multele moaștele mucenicești ce s-au aflat în Evghenia, sînt și moaștele Sfîntului Andronic, unul din cei 70 de apostoli, și ale Iuniei, ajutătoarea lui, pe care îi pomenește Sfîntul Apostol Pavel în epistola către romani, zicînd: "*Închinați-vă lui Andronic și Iuniei, rudeniile mele, și împreună robiților mei, care sînt vestiți între apostoli*".

49. POMENIREA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU ATANASIE MĂRTURISITORUL, CEL DIN MĂNĂSTIREA SFINȚILOR PETRU ȘI PAVEL (22 FEBRUARIE)

Acest cuvios s-a născut în Constantinopol, avînd părinți cucernici, cinstitori de Dumnezeu și foarte bogați. Fiind evlavios, din fragedă vîrstă a dorit să îmbrace schima monahicească. Pentru aceasta ducîndu-se într-o mănăstire care se găsea lîngă Nicomidia, în apropierea mării, a fost tuns acolo. Și atît s-a înălțat cu faptele bune, încît și împăraților s-a făcut cunoscut. Pe vremea lui Leon stricătorul de icoane, fiind însă pîrît că cinstește preacuratele icoane, a fost supus la multe chinuri, la amară izgonire și la necazuri. Rămînînd însă neplecat și credința ortodoxă pînă la sfîrșit păzind-o, s-a mutat către Domnul.

50. VIAȚA ȘI PĂTIMIREA SFÎNTULUI SFINȚITULUI MUCENIC POLICARP, EPISCOPUL SMIRNEI, CARE A PĂTIMIT ÎN ANII DE LA HRISTOS 143 (23 FEBRUARIE) (DUPĂ SFÎNTUL PIONIE)

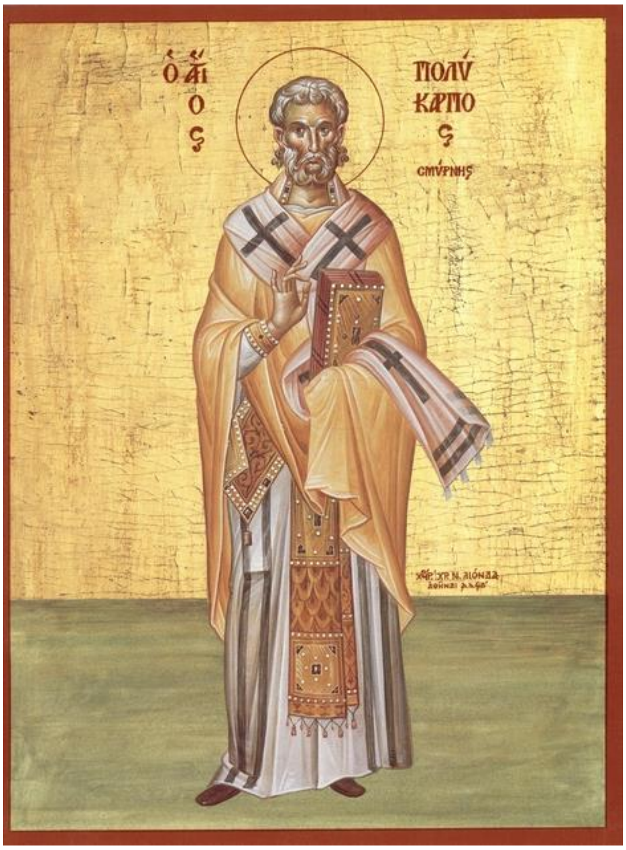

Slăvitul și sfințitul mărturisitor al lui Hristos, Policarp, era prin naștere și creștere fiu al cetății Efesului. Părinții lui erau bine credincioși, foarte bogați și milostivi. Tatăl lui se numea Pangratie, iar mama sa Teodora. Fiind pîrîți la stăpînitorul Efesului, ce se numea Marcion, că sînt credincioși, a trimis îndată ostași și i-a adus la el. Teodora era atunci însărcinată cu Sfîntul Policarp și a zis Marcion: "Pentru ce nu ascultați voi poruncile împărătești, ci defăimați pe marii zei și vă închinați lui Hristos?" Părinții sfîntului au răspuns fără nici o temere: "Noi, stăpînitorule, ne-am învățat de la sfinții apostoli să credem Domnului nostru și să ne închinăm adevăratului Dumnezeu, Cel ce a făcut cerul și pămîntul, Domnului nostru Iisus Hristos, întru al Cărui nume ne-am botezat și pe Care Îl mărturisim și Îl propovăduim că este Dumnezeu adevărat, iar de la idolii cei neînsuflețiți și nesimțitori pe care îi aveți voi în loc de dumnezei, noi ne întoarcem și-i defăimăm".

Stăpînitorul auzind acestea și mîniindu-se, a poruncit ostașilor de i-au aruncat la pămînt și i-au bătut foarte tare. Apoi i-au băgat în temniță, unde au petrecut multă vreme lipsiți de ajutorul omenesc, tiranizîndu-i și omorîndu-i cu foamea, cu setea și cu toate celelalte pătimiri rele. Acolo, în temniță, a născut fericita Teodora pe sfîntul. Bunul Dumnezeu, Care cunoaște toate mai înainte, văzînd că stăpînitorul voiește să ia pruncul și să-l crească, apoi să-l învețe rătăcirea și păgînătatea lui, a trimis pe îngerul Său în temniță, care a tămăduit pe părinții pruncului de rănile pe care le aveau din bătăile cele pentru mărturisirea lui Hristos și i-a împuternicit mai înainte

spunîndu-le că stăpînitorul vrea să-i omoare, dar să nu se teamă de moartea cea pentru Hristos, căci au să se încununeze cu cununa mărturisirii și să moștenească Împărăția cerurilor. După aceea, a luat pruncul și l-a dus la o femeie bătrînă, foarte bogată și creștină, cu numele Calista, și l-a dat ei ca să-i fie fiu de suflet, poruncindu-i să-l boteze și să-l crească cu toată purtarea de grijă și sîrguința, dar să nu spună nimănui taina aceasta. După aceea s-a făcut nevăzut.

Atunci Marcion cel fără de lege, căutînd pruncul și cercetînd multe zile, dar negăsindu-l, s-a aprins cu totul de mînie, a torturat aspru și fără de omenie pe părinții sfîntului, iar mai pe urmă, văzînd statornicia lor și că nu se lasă cu nici un chip de Hristos, i-au hotărît spre moarte. Apoi a poruncit ostașilor să-i scoată afară din cetate, într-un deal, și le-a tăiat capetele acolo, lăsîndu-i să-i mănînce fiarele. Dar în zadar s-a ostenit pierzătorul, că nici o fiară nu s-a apropiat de cinstitele moaște ale sfinților mucenici. După acestea, s-au dus în taină creștinii și i-au îngropat cu evlavie, precum se cădea.

Acea preacucernică văduvă, primind pruncul, l-a botezat și l-a numit Pangratie, după numele tatălui său, crescîndu-l ca pe un adevărat și firesc fiu al ei. După ce a venit pruncul în vîrsta cea primitoare de învățături, l-a dat la școală și a învățat în scurt timp toată rînduiala cea bisericească. Avînd de la început cugetele bătrînești, nu se îndeletnicea cu jucării copilărești, ca ceilalți copii, ci petrecea împreună cu bărbații înțelepți și îmbunătățiți, făcîndu-se ascultător și următor al tuturor învățăturilor și pildelor celor bune și de suflet folositoare. Ca un fiu de mucenici se sîrguia cu toată osîrdia să urmeze după putere, întru dragostea lui Dumnezeu în toate faptele bune. Apoi se nevoia a avea dragoste pentru toți, smerenie, blîndețe, înfrînare și înțelepciune, precum și tot felul de fapte bune, dar mai cu osîrdie iubea milostenia, încît din acea pricină s-a și numit Policarp. Deci, ascultați ca să vă minunați:

Femeia aceea iubitoare de Dumnezeu, care a crescut pe sfîntul, era foarte bogată, după cum am zis, și avea hambare pline cu grîu și cu toate felurile de roade ale pămîntului. Dar, fiind fericitul Pangratie foarte milostiv și mult îndurat, dădea cu îndestulare săracilor, pe ascuns de maica sufletească, pînă ce a deșertat de roduri toate hambarele ei. Într-una din zile a mers maica sa la hambare și aflîndu-le goale s-a minunat. Însă a înțeles că Pangratie le-a deșertat, că îi știa voia lui cea bună și milostivirea lui către săraci. Cu toate acestea s-a întors de la hambare mîhnită și privea la dînsul cu căutătură sălbatică. El, cu fața veselă, a zis: "Doamnă, să mergem împreună la hambare, ca să le vedem". Însă dînsa nu a voit să meargă, fiindcă le văzuse puțin mai înainte deșarte.

Sfîntul s-a dus singur și a făcut rugăciune către Dumnezeu și, o, minune! îndată s-au umplut toate hambarele de toate felurile de roduri și, chemînd pe maică-sa, cu bucurie a zis ei: "Vino, doamna mea, la hambare ca să vezi puterea și darul lui Dumnezeu". Venind femeia și văzînd hambarele pline de roade și încă și toate chiupurile (vasele) pline cu untdelemn și vin, a preamărit cu glas mare pe Dumnezeu,

Marele dăruitor. După aceea, sărutînd pe fericitul Pangratie, a zis: "Fiul meu prea iubit, de astăzi înainte dă cît voiești săracilor. De acum nu voiesc să te numesc Pangratie, ci Policarp". Astfel a luat acest nume sfîntul, adică Policarp. Fericitul Policarp avînd libertate, împărțea cu îndestulare săracilor roadele și cu dumnezeiască milă hambarele nu se goleau, nici nu se împuținau vreodată, căci Dumnezeu, văzînd socoteala cea bună a sfîntului, le înmulțea.

În acea vreme s-a făcut o foamete mare în acea parte a Efesului și atunci vrednicul Policarp a arătat mare milostivire și îndurare nu numai la săraci, dar și către cei bogați. Mulți, deși aveau bogăție mare, neavînd de unde să cumpere cele de nevoie pentru hrana vieții, erau amenințați de foamete, iar sfîntul le dădea grîu cu îndestulare și, pe scurt, toți cîți erau la strîmtoare, ziceau: "Să mergem la milostivul Policarp". Așa se duceau la dînsul în fiecare zi o mulțime de săraci și de bogați și pe nimeni nu lăsa niciodată să se întoarcă deșert, ci pe toți îi primea cu milostivire și făcea fiecăruia după nevoia lui.

Cînd sfîntul a ajuns la vîrsta de 20 de ani, a auzit că Sfîntul Ioan, Cuvîntătorul de Dumnezeu, propovăduia Evanghelia în alte părți ale Asiei. Avînd mare dorință să-l vadă, a cerut voie și binecuvîntare de la maica sa și s-a dus la Cuvîntătorul de Dumnezeu, cu care era împreună și purtătorul de Dumnezeu Ignatie și fericitul Vucol. Împreună cu dînșii a urmat și dumnezeiescul Policarp, umblînd din loc în loc, din țară în țară și, avînd mari pătimiri, sufereau de foame, sete, goliciune și multe alte strîmtorări, ca să propovăduiască cuvîntul Evangheliei lui Hristos, ca și un apostol.

Petrecînd multă vreme în acest fel de nevoințe, a venit poruncă de la Domițian, împăratul Romei, ca Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu să fie surghiunit în ostrovul Patmos, căci se auzise că el întoarce pe slujitori de la idoli, la credința în Hristos. Vrînd el să se ducă în surghiun, a hirotonisit pe fericitul Vucol arhiereu al Smirnei și i-a dat pe Sfîntul Policarp, ca să-l aibă ajutor al său. Apoi, sărutîndu-i apostolul, a luat cu dînsul pe Prohor și s-a dus în Patmos.

Ducîndu-se în Smirna, Sfîntul Vucol, împreună cu dumnezeiescul Policarp, l-a hirotonisit preot, cu toate că nu voia cu nici un chip, zicînd că nu este vrednic. Dar Sfîntul Vucol, văzînd faptele cele bune ale lui și dumnezeieștile isprăvi, l-a suit încă și la dregătoria îngrijirii de săraci. Apoi fericitul atît era de smerit cugetător, încît niciodată n-a voit nici o întîietate, nici în adunările preoților nu ședea mai sus, după rînduiala și starea lui, ci ședea mai jos decît toți, ca un om simplu.

Dumnezeu, văzînd smerenia lui cea mare, l-a înălțat și l-a slăvit, după cum s-a făgăduit. Dumnezeiescul Vucol mai înainte cunoscîndu-și moartea sa, a adunat pe toți episcopii eparhiei, tot clerul și pe toți creștinii și le-a arătat sfîrșitul său, spunîndu-le că a hotărît ca diadoh (urmaș) al său pe Policarp, pe care toți l-au primit cu mare bucurie, episcopii, clericii și tot poporul. Cînd era să moară Sfîntul Vucol, Policarp, stînd alături de dînsul, Sfîntul Vucol i-a luat dreapta și, lipind-o de pieptul său, i-a

încredințat păstoria oilor cuvîntătoare zicînd: "Slavă Ție, Dumnezeule". Și a adormit în pace.

Apoi, adunîndu-se mulți episcopi la îngroparea Sfîntului Vucol și la sfințirea lui Policarp, s-au făcut minunate vedenii la mulți, pentru că, începîndu-se sfințirea, a strălucit o lumină dumnezeiască pe toți în biserică și unii din cei vrednici au văzut un porumbel alb, strălucind ca fulgerul și zburînd împrejurul capului Sfîntului Policarp. Alții vedeau pe Sfîntul Policarp îmbrăcat ostășește și încins cu brîu ostășesc, înarmat ca la război. Altora li se părea îmbrăcat cu porfiră împărătească și cu fața strălucind. O femeie l-a văzut mai înalt cu statura, îndoit decît era și cu veșmintele lui înroșite pe umărul drept. Cînd Sfîntul Policarp și-a plecat genunchii la sfințire, a văzut înaintea sa picioarele Domnului Hristos, Care stătea nevăzut acolo la sfințirea lui. Astfel, sfințindu-se de Hristos și de Sfîntul Duh, ocîrmuia apostolește Biserica lui Dumnezeu, suferind multe dureri și osteneli pentru mîntuirea sufletelor omenești și făcînd minuni mari.

Deci, era Policarp om preaales în vremurile noastre, episcop al soborniceștii Biserici a Smirnei și învățător următor al apostolilor și prooroc sfînt; pentru că toate cele grăite de dînsul se împlineau.

Odată, s-a întîmplat că Sfîntul Policarp era într-o cetate din aceeași țară, care se numea Teos, fiind aproape de apele cele calde ce se numeau Levedia, și a găzduit la episcopul cetății aceleia, cel cu numele Dafnu - pe care Sfîntul Ignatie, purtătorul de Dumnezeu, îl pomenește în epistola sa către smirneni. Văzînd Sfîntul Policarp lipsa și neajunsurile care existau în casa episcopului aceluia, s-a rugat lui Dumnezeu pentru dînsul, ca să se binecuvînteze casa lui. Din ceasul acela s-a îndestulat episcopul Dafnu cu toată îmbelșugarea. Țarinile și grădinile lui, care mai înainte erau neroditoare, s-au îndestulat neobișnuit și s-au făcut foarte bine roditoare. La același episcop, sfîrșindu-se vinul în poloboc, sfîntul l-a înmulțit prin rugăciune, cu îndestulare.

Întorcîndu-se spre Smirna, cetatea sa, s-a abătut la o gazdă ce se întîmplase în cale, ca să se odihnească - pentru că era seara tîrziu - și, luînd puțină hrană cu diaconul său, cu care călătorea, s-au culcat și au adormit. La miezul nopții îngerul Domnului, lovindu-l în coastă, l-a strigat: "Policarpeț". El a răspuns: "Ce este, Doamne?" Grăit-a îngerul: "Scoală-te și ieși degrabă din casa aceasta, că va cădea îndată". Căci în casa aceea nu era cunoscut Hristos Dumnezeu și se săvîrșeau întrînsa multe fărădelegi.

Sculîndu-se, sfîntul a îmboldit pe diaconul său, poruncindu-i să se scoale. Diaconul, fiind cuprins de mult somn, nu voia să se scoale și se mîhnea zicînd: "Sfinte părinte, n-a trecut încă nici întîiul somn și unde să mergem? Tu, gîndind neîncetat la dumnezeieștile Scripturi nu dormi și nici pe alții nu-i lași să se odihnească". Sfîntul Policarp a tăcut. Dar, arătîndu-se îngerul și a doua oară, îi poruncea să iasă afară. Sfîntul, deșteptînd iarăși pe diacon, îi zise că o să cadă casa.

Diaconul zise: "Cred în Dumnezeu, că nu va cădea casa, atîta timp cît tu ești într-însa, părinte". Grăit-a părintele: "Și eu cred în Domnul, dar nu cred zidirii acesteia de piatră".

Arătîndu-se îngerul Domnului a treia oară și aceleași spunîndu-i, abia a înduplecat pe diacon de s-a sculat. Și, cînd au ieșit amîndoi, îndată a căzut casa din temelie și a ucis pînă la unul pe toți care erau într-însa. Sfîntul Policarp, stînd și căutînd spre cer, a zis: "Doamne Dumnezeule, Atotputernice, Părinte al lui Iisus Hristos, al binecuvîntătorului Tău Fiu, Cel ce mai înainte ai spus ninevitenilor, prin Iona, proorocul, pieirea cetății lor și milostivindu-Te i-ai cruțat, cu adevărat Te binecuvîntez, că prin mîna îngerească ne-ai scos și ne-ai izbăvit de moartea aceasta, neașteptată, precum ai scos pe Lot din Sodoma; pentru că Tu păzești pe robii Tăi, totdeauna, de tot răul, fiind bun și milostiv în veci".

După aceasta în cetatea Smirna, fiind necredincios stăpînitorul cetății, în casa lui, într-o noapte, s-a cuprins de duhul rău una din slugile sale, făcînd gîlceavă mare; și s-a tulburat toată casa stăpînitorului, de frică și de cutremur. Făcîndu-se ziuă, au mers iudeii, vrînd să izgonească pe diavol. Acela, repezindu-se spre dînșii, fiind mulți, pe toți i-a ucis și nici unul nu putea să-l biruiască, nici să se izbăvească din mîinile lui. Apoi, atît de rău îi bătea, încît abia îi lăsa vii, fiind goi și însîngerați, pentru că toate hainele de pe dînșii le rupea și trupurile lor cu dinții le mușca.

În casa stăpînitorului era un creștin, care a zis către stăpînitor: "De vei porunci, stăpîne, eu voi chema un om care, fără osteneală, va tămădui pe robul tău". Și, poruncindu-i stăpînul, a plecat omul acela și a chemat pe Sfîntul episcop Policarp, care, încă neintrînd în casa stăpînitorului, diavolul a început a striga: "Vai mie, că Policarp vine la mine și voi fugi, chiar nevrînd, de aici". Intrînd sfîntul, îndată diavolul tremurînd a ieșit și a fugit din sluga stăpînitorului. Văzînd acesta, s-a mirat mult.

După minunea aceea s-a întîmplat că, într-o noapte, pe cînd toți dormeau, s-a aprins foarte rău cetatea Smirna și ardea o bună parte a orașului. Atunci era gîlceavă mare, plîngere și frică și strigare și tot poporul se ostenea să stingă focul, dar nu putea să oprească nimic, focul luînd mai multă putere. Adunîndu-se iudeii cei ce farmecă focul și aceia au rămas deșerți. Aducîndu-și aminte stăpînitorul de Sfîntul Policarp, a zis către învățătorii curții și sfetnicilor săi: "Nimeni nu va putea să stingă focul acesta decît numai învățătorul creștinilor, Policarp, care nu de mult a tămăduit pe robul meu de îndrăcire". Și, trimițîndu-i, l-a chemat și l-a rugat să ajute cetății în primejdia aceea. Sfîntul, ridicîndu-și înaintea lor mîinile sfinte, spre cer, a făcut rugăciunile sale către Hristos Dumnezeu și îndată focul s-a stins, ca și cum ar fi fost ape multe și arderea a încetat. Poporul socotea că Sfîntul Policarp este unul din dumnezei, iar el, propovăduind pe adevăratul Dumnezeu, Cel ce este în ceruri, le spunea că el este rob al lui Dumnezeu și pe mulți îi încredința și îi împreuna cu Biserica lui Dumnezeu. Apoi a fost odată secetă mare și foamete și tot poporul, cu stăpînitorul și începătorii cetății au rugat pe sfînt ca să-i miluiască și să ceară ploaie

pentru pămînt de la Dumnezeul său. Atunci, rugîndu-se, îndată a plouat mult și adăpîndu-se pămîntul din destul au fost în acel an mai multe roade decît în alți ani.

Cu niște minuni ca acestea făcute de Sfîntul Policarp, apoi prin tămăduirile făcute de toate bolile și prin punerea mîinilor lui, mulți s-au întors la Hristos Dumnezeu și din zi în zi creștea Biserica lui Hristos. Iar urîta închinare idolească se împuțina în cetatea Smirna - în care prin apostoleasca poruncă a luat Sfîntul Policarp slujirea cuvîntului -, precum mărturisește despre aceasta, zicînd: "Policarp, nu numai că este ucenic al apostolilor, prieten și împreună vorbitor al multora care au văzut cu ochii pe Hristos, dar și în Asia a fost trimis de dînșii, ca acolo să primească, după Sfîntul Vucol, episcopia Bisericii din Smirna, pe care Sfîntul Policarp și noi - zice Sfîntul Irineu -, fiind în vîrstă tînără, l-am cunoscut, pentru că era de mulți ani și foarte bătrîn. Apoi învăța cele ce singur le învățase de la apostoli și dădea Bisericii învățăturile cele adevărate. Toți episcopii Bisericii Asiei, care au fost după Policarp, mărturisesc că era cu adevărat mărturisitor al dreptății, mai vrednic de credință și mai statornic decît mulți alți învățători ai Bisericii și înțelepți propovăduitori ai cuvîntului Sfintei Evanghelii. Acest fericit Policarp, în timpul lui Anichit, papă al Romei, mergînd în Roma, pe mulți i-a întors de la eresurile marcioniților și i-a adus la adevărata credință, apoi a propovăduit pe față adevărul cel primit de la apostoli".

Sînt unii din cei ce au auzit de la dînsul că Ioan, ucenicul Domnului, mergînd în Efes, la baie, l-a văzut, spălîndu-se, pe ereticul Herint. Sfîntul a ieșit îndată de acolo și-i îndemna pe alții care erau cu dînsul, zicîndu-le: "Să fugim degrab de aici, ca nu cumva să cadă baia în care se află Herint, vrăjmașul dreptății lui Dumnezeu". Pe același Policarp, întîmpinîndu-l Marcion, ereticul, i-a zis: "Mă cunoști oare?" El i-a răspuns: "Te știu că ești cel întîi născut al diavolului". Pentru că apostolii și ucenicii lor se păzeau de eretici, încît nici nu voiau să vorbească cu dînșii, căci se sîrguiau să înșele adevărul cu cuvintele lor cele meșteșugite și mincinoase, precum învață și Sfîntul Apostol Pavel: "*De omul eretic, după întîia și a doua întrebare, să te lepezi, știind că s-a înrădăcinat unul ca acela și greșește; pentru care este osîndit*". Apoi mai este și epistola lui Policarp, cea scrisă cu multă socoteală către Filipeni, în care, cei ce voiesc și se îngrijesc de mîntuirea lor, pot să vadă credința lui și propovăduirea adevărului.

După ce Antonin, împăratul, a trăit 22 de ani de la împărăție și Marc Aureliu, împreună cu ginerele său, Lucie, au ajuns împărați în acea vreme, fiind mare prigonire în Asia, Sfîntul Policarp s-a sfîrșit mucenicește, pentru a cărui pătimire și sfîrșit se scrie în epistola Bisericii din Smirna, la care a fost episcop Sfîntul Policarp: "Biserica lui Dumnezeu din Smirna scrie Bisericii care este în Filomelia și tuturor sfintelor soborniceștilor Biserici, care sînt în toate limbile, mila, pacea și dragostea lui Dumnezeu, a Tatălui și a Domnului nostru Iisus Hristos, să fie cu voi. Am scris vouă, fraților, despre alți mucenici și despre Sfîntul Policarp, care a stins focul prigonirii cu sîngele său mucenicesc. Mulți sfinți mucenici au arătat atunci bărbăție nebiruită. Unii atît de mult au fost bătuți, încît toate vinele și alcătuirile s-au rupt într-înșii și cele dinlăuntru ale lor se vedeau. Alții erau tîrîți pe hîrburi ascuțite și pe pietre

și toate cele mai amare chinuri, în multe chipuri scornite de chinuitori, iar ei le răbdau cu mărime de suflet. Alții erau dați fiarelor spre mîncare. Păgînii, privind la o pătimire bărbătească ca aceea a sfinților, se minunau".

Între alți răbdători de chinuri un tînăr, anume Ermanic, cu ajutorul lui Dumnezeu, a arătat aleasă bărbăție, cu nefricoasă inimă și cu nebiruită minte mergînd la moarte, care firește pentru toți este înfricoșătoare. Pe acela îl sfătuia mult judecătorul să-și cruțe tinerețile și să nu piardă cu așa amară moarte viața asta dulce. El, cînd a văzut slobozite fiarele asupra sa, îndată s-a repezit la dînsele, zădărîndu-le ca să-l mănînce.

Un oarecare din Frigia, anume Țuint, văzînd fiarele și înfricoșata torturare, s-a temut și a căzut din mîntuirea sa. De aici este arătat că el nu cu socoteală, nici cu inimă dreaptă, ci din minte ușoară, ca și cum s-ar goni de un grabnic vînt, a mers la judecata păgînească și a îndrăznit a se da la chinuire. Astfel s-a făcut altora pildă ca la un lucru atît de mare să nu îndrăznească a se da chinuirii, fără socoteală. Policarp, auzind de acele chinuri și știind că poporul elin cel necredincios privește spre chinuirea altor mucenici, striga asupra judecătorului: "Caută pe Policarp și să pierzi pe cei fără de Dumnezeu". Policarp, auzind de aceasta, deși voia să rămînă în cetatea Smirnei pînă ce va fi prins, acum, fiind rugat de creștini, a ieșit din cetate și s-a ascuns într-un sat și se ruga ziua și noaptea pentru pacea Bisericii, după obiceiul său.

Mai înainte cu trei zile de a fi prins de păgîni, a văzut în vis că s-ar fi aprins perna lui și a ars. Apoi, îndată deșteptîndu-se din somn a zis către ceilalți care erau cu dînsul: "Voi fi ars în foc, pentru Domnul nostru, Iisus Hristos". După trei zile, au venit în satul acela, de la ighemon, trimișii săi, pentru căutarea lui Policarp. Aceștia, prinzînd pe doi copii, i-au bătut cu vergi ca să le spună unde este Policarp și l-au arătat într-o cămară în foișor, de unde el putea să fugă, dar n-a voit, zicînd: "Fie voia Domnului Dumnezeului meu". El, auzind pe slujitori venind la dînsul, a ieșit pe trepte în întîmpinarea lor, apoi, cu fața luminoasă și cu dragoste, le-a urat sănătate. Slujitorii, fiindcă nu-l cunoșteau, priveau la cărunteţele lui, la blîndețea și la luminarea cinstitei lui fețe și, mirîndu-se, au zis între dînșii: "Era drept să suferim atîta osteneală și sîrguință pentru căutarea bătrînului acesta?" Apoi, Policarp a poruncit să gătească îndată de masă și-i rugă să mănînce și să bea, ospătîndu-se, iar lui să-i dea un ceas de rugăciune.

El se rugă fierbinte către Dumnezeu, dîndu-i mulțumire pentru toate dumnezeieștile purtări de grijă ce i s-au făcut din tinerețele lui, încredințîndu-I Sfînta Biserică, cea răsădită de Dumnezeu prin toată lumea. După multa lui rugăciune, luînd slujitorii pe bătrîn, l-au pus pe un asin și l-au dus în cetatea Smirna, în ziua de Sîmbătă cea mare. Doi cinstiți senatori, Irod și Nichita, l-au întîmpinat în cale și, luîndu-l în careta lor, îl sfătuiau ca la judecată să se lepede de credință, numai cu cuvîntul. Oare mare lucru este a zice: "Stăpîne, cezarule, voi jertfi? Și așa te vei izbăvi de moarte". La aceasta, Policarp tăcea și după ce l-au supărat mult le-a răspuns: "Niciodată nu

voi face ceea ce mă sfătuiţi voi". Ei, mîniindu-se şi ocărîndu-l, l-au aruncat din caretă şi, căzînd, bătrînul şi-a sfărîmat fluierele picioarelor, însă nu băga în seamă durerea.

Fiind dus la judecată, poporul păgîn a strigat, bucurîndu-se că Policarp este prins. Sfîntul a auzit din cer glasul Domnului nostru Iisus Hristos, zicînd: "Îmbărbătează-te, Policarpe, şi te nevoieşte cu mărime de suflet". Acel glas l-au auzit şi alţii din ai noştri, cum grăieşte epistola. Apoi a întrebat judecătorul: "Tu eşti Policarp?" El a răspuns: "Eu sînt." Grăit-a judecătorul: "Cruţă-ţi bătrîneţele tale; leapădă-te de Hristos şi jură-te norocului împăratului". Grăind acestea, judecătorul şi alte asemenea i-a zis: "Vino-ţi în simţire, Policarpe, şi zi: Pierde pe cei fără Dumnezeu".

Atunci Policarp cu cinstită faţă şi-a ridicat mîinile spre cer şi, întinzîndu-le spre necuratul popor, a zis către Dumnezeu: "Pierde pe cei fără de Dumnezeu". Judecătorul zise: "Leapădă-te de Hristos, vorbeşte-L de rău şi te voi lăsa liber". Grăit-a Policarp: "De 86 de ani slujesc lui Hristos şi nu mi-a făcut nici un rău. Cum să-L hulesc cu cuvinte necinstite pe Împăratul meu, Care pînă acum bine m-a păzit?" Judecătorul zise: "Voi slobozi asupra ta fiare cumplite". Policarp răspunse: "Slobozeşte, căci nu-mi voi schimba gîndul meu cel bun, pe cel mai rău". Judecătorul zise: "Te voi da spre ardere". El răspunse: "Mă îngrozeşti cu focul care se stinge, iar pe cel nestins nu-l ştii, în care vor arde în veci cei fără de Dumnezeu şi necredincioşii. Nu zăbovi mai mult şi fă degrab ceea ce ai să faci".

Atunci judecătorul a poruncit crainicului să strige către popor că Policarp mărturiseşte că este creştin. Auzind acestea, elinii şi iudeii au strigat cu glas mare: "Acesta este răsturnătorul a toată Asia, acesta este tatăl creştinilor, acesta este stricătorul zeilor noştri. Să-l arzi de viu". Deci stăruia poporul cu iudeii, ca Policarp să fie ars. Fiind pregătită mulţime mare de lemne şi vreascuri, Policarp şi-a lepădat brîul şi s-a dezbrăcat de haine. Scoase şi încălţămintea din picioare, iar chinuitorii pregăteau fiarele şi piroanele ca să-l pironească pe Policarp, ca nu cumva să scape din foc. Sfîntul a zis către dînşii: "Nu se cade să mă pironiţi, pentru că Cel ce are să-mi dea răbdare în văpaia focului, Acela îmi va da şi bărbăţie ca să nu mă mişc din loc sau să mă întorc în vreo parte".

Deci nu l-au pironit, ci numai l-au legat şi au pus pe bătrîn pe lemne, ca pe un berbec ales din turmă, legat pentru jertfa lui Dumnezeu, spre miros cu bună mireasmă. Şi se ruga Sfîntul Policarp, zicînd: "Mulţumesc Ţie, Doamne, Dumnezeule, că, împreună cu mucenicii şi mărturisitorii Tăi, ai binevoit a mă rîndui să beau paharul patimilor Hristosului tău şi să fiu părtaş al durerilor Lui, precum şi la învierea vieţii veşnice. Primeşte-mă ca pe o jertfă aleasă şi plăcută ochilor Tăi, pe care Tu singur ai văzut-o mai înainte şi ai aşezat-o aşa cum ai săvîrşit-o, Dumnezeule adevărat, pe Care eu Te slăvesc, Te laud, precum şi pe Iisus Hristos, Fiul Tău, Arhiereul cel veşnic, cu Care se cuvine Ţie şi Sfîntului Duh toată cinstea şi slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin".

După ce a zis "Amin", slujitorii au pus foc dedesubt și, aprinzîndu-se lemnele împrejur, s-a ridicat o vîlvătaie mare și s-a făcut tuturor o minune. Văpaia, împrejmuind pe sfînt și înălțîndu-se peste capul său, nu se atingea de el, ci ca o pînză a corabiei suflată de vînt, așa umflîndu-se împrejurul lui, se împreuna deasupra capului, în înălțime. Deci stătea Sfîntul Policarp în mijlocul focului, fiind neaprins, ci curățindu-se ca aurul în ulcea. Și am mirosit, zic smirnenii în epistolă, o bună mireasmă care ieșea din focul acela și care pe toate aromele le întrecea cu neasemănare. Păgînii, văzînd aceasta, au strigat către speculator ca, apropiindu-se cu arma, să-l ajungă prin văpaie și să-l ucidă. Alergînd speculatorul, l-a împuns cu o suliță lungă și a ieșit din rană sînge neobișnuit, căci curgînd ca un rîu din izvor a stins focul cu totul și toată mulțimea poporului se mira de aceea, cunoscîndu-se cîtă deosebire este între credincioși și cei necredincioși.

După aceasta, iudeii au rugat pe judecător ca să nu dea creștinilor trupul lui Policarp, pentru că, ziceau ei, îl vor avea pe dînsul ca dumnezeu, ca și pe Cel Răstignit. Nu știau ticăloșii că nu se poate să fie aceasta, ca să se depărteze de Hristos Domnul, Cel ce pe cruce a murit pentru mîntuirea noastră, și pe altul oarecare să-l aibă dumnezeu. Pentru că Lui, ca adevăratului Fiu al lui Dumnezeu, Îi dăm dumnezeiască cinste, iar pe mucenicii și următorii lui Hristos, care pentru dragostea cea mare a lor către El au pătimit pentru Dînsul, după vrednicie îi cinstim cu dragoste, noi, cei ce întru dreapta credință dorim să le fim următori și părtași pentru veșnica slavă.

Sutașul, prin porunca judecătorului celui rugat de iudei, a ars trupul lui Policarp, după obiceiul elinesc și cel ce, fiind viu, de foc nu s-a vătămat, acela, fiind mort, s-a supus focului. Iar noi, zic smirnenii, oasele lui cele mai curate decît aurul și mai scumpe decît pietrele cele de preț, adunîndu-le din cenușă, le-am păzit la un loc cinstit, unde ziua pătimirii lui cu veselie o vom prăznui, întru pomenirea unei nevoințe ca aceasta, a celor ce pentru Hristos au pătimit și întru întărirea celor ce prin o moarte ca aceasta vor mărturisi și vor preamări pe Hristos, adevăratul Dumnezeul nostru.

Aceasta am trimis-o vouă prin fratele Marcu și, după ce o veți citi, să trimiteți epistola aceasta și la ceilalți frați risipiți, ca și aceia să preamărească pe Domnul, Cel ce ne-a arătat un vas ales ca acesta dintre robii Săi, Care poate ca și pe noi toți să ne umple de darul Său, și să ne ducă în veșnica Sa împărăție, prin Fiul Său, Unul Născut, Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slava, cinstea și închinăciunea și mărirea, în veci. Amin.Sărutați pe toți sfinții, iar pe voi vă sărută toți cei ce sînt cu noi și Evarest, cu toată casa sa. Vă sărută pe voi cel ce a scris epistola aceasta. Apoi s-a săvîrșit pomenirea Sfîntului Policarp, în al șaptelea calend al lui Mai - adică în luna Aprilie, în 25 de zile -, în Sîmbăta cea mare, la opt ceasuri din zi, pe vremea marelui arhiereu Filip, ighemon fiind Tralian și împărățind în veci Iisus Hristos. Vă dorim să fiți sănătoși, cei ce umblați întru vestirea cuvîntului lui Iisus Hristos, cu care toată slava lui Dumnezeu se cuvine, pentru mîntuirea sfinților celor aleși, precum a săvîrșit

pătimirea și Sfîntul Policarp, căruia și noi moștenitori ne facem, întru împărăția lui Hristos.

Toate acestea le-a scris Cais, de pe cărțile cele de piele ale Sfîntului Irineu, ucenicul Sfîntului Policarp. De la dînsul le-a prescris Socrat, cel din Corint. Apoi eu, Pionie presbiterul, le-am luat de la cei mai înainte numiți și le-am urmat cu descoperirea ce mi s-a făcut de la Sfîntul Policarp, care în vedenie mi s-a arătat. Și, scriindu-le, am înnoit cele ce erau șterse prin vechime ca și pe mine să mă primească Domnul nostru Iisus Hristos, cu aleșii Săi, în cereasca Sa împărăție, Căruia se cuvine slava, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în vecii vecilor. Amin.

51. VIAȚA SFINTEI GORGONIA, SORA SFÎNTULUI GRIGORIE, CUVÎNTĂTORUL DE DUMNEZEU (23 FEBRUARIE) (TRADUSĂ DIN GRECEȘTE)

Fericita Gorgonia avea ca patrie o cetate a Cezareei, care se numea Nazianz. Tatăl ei se numea Grigorie, iar mama sa Nona, care era creștină de la părinți, moși și strămoși. Iar tatăl ei, fiind din părinți slujitori de idoli, a petrecut el însuși multă vreme în rătăcirea închinării de idoli. Însă fericita Nona, soția lui, a întrebuințat multe mijloace pînă ce l-a adus la buna credință cea creștinească, căci era om cu foarte bună știință și voință chiar mai înainte de a cunoaște el adevărul și nu era cu putință să lase Dumnezeu neluminat un suflet bun ca acesta.

După ce a primit Sfîntul Botez, Grigorie a strălucit atît de mult în faptele bune, încît a fost hirotonisit și episcop al Nazianzului, patria sa. Vrednica de minune Nona, atîta luare-aminte avea către cele dumnezeiești și atîta evlavie, încît, după cum zice Cuvîntătorul de Dumnezeu Grigorie, fiul ei și fratele Gorgoniei, niciodată nu s-a întors cu spatele spre partea cea de răsărit a bisericii, niciodată n-a vorbit în biserică în vremea dumnezeieștii slujbe sau în altă vreme, fără numai cînd era mare nevoie să vorbească. Și ce zic despre acestea, căci prin pilda faptelor ei bune și cu rugăciunile care le făcea către Dumnezeu ziua și noaptea, a putut să schimbe pe bărbatul său din păgînătate la buna credință, după cum am zis.

Dintr-o astfel de maică s-a născut Sfînta Gorgonia și un tată și un dascăl ca acesta avînd, ce trebuia să se facă? Cu adevărat trebuia să se facă asemenea cu dînșii întru fapta bună, să devină o altă Nonă, cu evlavia cea către Dumnezeu, după cum cu adevărat s-a și făcut. Căci, deși au măritat-o părinții ei cu legiuită și cinstită nuntă, cu toate acestea atît de mult a întrecut pe toate femeile cele vechi, care sînt mult lăudate pentru întreaga lor înțelepciune, încît ea a unit cu nunta și fapta cea bună a fecioriei și a arătat tuturor că nici fecioria singură nu unește pe om cu Dumnezeu și nici nunta nu-l leagă cu lumea sau îl desparte de Dumnezeu. Astfel ca nunta să fie cu totul vrednică a fugi oamenii de dînsa, iar fecioria să fie cu totul lăudată. Numai

mintea este care iconomisește bine și nunta și fecioria. Deci mintea ori îl unește pe om cu Dumnezeu, ori îl leagă cu lumea și îl desparte de Dumnezeu.

Această de-a pururea pomenită nu s-a despărțit de Dumnezeu dacă s-a măritat și dacă avea cap pe bărbatul său. Dar nu putem zice nici aceasta, că nu era unită și cu întîiul Cap, adică cu Hristos; ci a slujit puțină vreme lumii și firii, după legea trupului, pe care a rînduit-o Dumnezeu. Isprava cea bună și cinstită a ei era că și pe bărbatul ei l-a adus la credința cea bună, încît nu-l avea pe el domn și stăpîn fără de rînduială, ci împreună rob bun și în toate cele plăcute lui Dumnezeu, dar s-a afierosit pe sine lui Dumnezeu. Dar nu numai pe bărbatul său, ci și pe rodul pîntecelui său, adică pe fiii ei și pe fii fiilor ei, i-a făcut roade ale Sfîntului Duh cu sfătuirile sale cele de suflet roditoare și folositoare; iar cu pilda cea bună a făcut nunta lăudată, căci bine a plăcut lui Dumnezeu prin faptele cele bune ale ei, fiind măritată, și a dorit buna aducere de roade, pe fiii săi.

Înțeleptul Solomon, în cartea Pildelor, laudă pe femeia aceea care șade și se liniștește în casa ei, iubește pe bărbatul său și se sîrguiește la lucrul său. Multe altele spun pildele pentru lauda unei cinstite și înțelepte femei ca aceasta. Însă cele ce zice Solomon ca să laude pe femeia cea înțeleaptă și cinstită sînt mici și neînsemnate, spre lauda Gorgoniei celei preacinstite și prea înțelepte. Care altă femeie era mai vrednică pentru cinstirea și pentru împodobirea ei, precum era ea? Și care alta se liniștea în casa ei și nu se arăta afară, ci se făcea nevăzută bărbaților ca aceasta? Care alta avea ochii atît de înțelepți și opriți de la privirile cele fără de rînduială, ca această fericită? Care alta avea rîsul atît de cinstit și liniștit ca al ei? Care alta ca ea abia zîmbea cîteodată, cînd era trebuință? Încă și auzul ei l-a păzit atît de curat, încît îl avea încuiat la toate cuvintele deșarte și nefolositoare, dar deschis la toate cuvintele cele dumnezeiești și mîntuitoare. Nici limba sa n-o avea neînfrînată, ca multe altele, ci mintea o avea ca un stăpîn, spre a grăi numai dreptățile lui Dumnezeu și a avea rînduială hotărîtă buzelor ei, spre a nu grăi niciodată vreun cuvînt deșert și nefolositor.

Vrednica de minune Gorgonia nu se împodobea cu podoabe de aur, nu-și înfrumuseța capul ei cel cinstit cu peruci galbene, nu-și îmbrăca trupul său cu haine scumpe și de mult preț. Nici cu mărgăritare și diamante nu strălucea, nici cu spoieli și cu dresuri nu și-a acoperit vreodată fața precum fac altele, care sînt fără de rușine și spoiesc fața lor, care este creată de Dumnezeu, cu vopsele și cu unsori împotriva dumnezeieștii zidiri a lui Dumnezeu și nu se mulțumesc, nebunele, cu fața lor cu care le-a zidit Dumnezeu; ci voiesc s-o facă mai frumoasă, întinînd astfel chipul lui Dumnezeu. Știa și fericita Gorgonia de multe împodobiri din afară, dar, cu toate acestea, nici una n-a poftit, ci dorea numai să-și împodo-bească sufletul cu obiceiurile cele bune și creștinești și cu faptele cele bune. Numai acea rumeneală o iubea, care înflorește fețele femeilor celor cucernice și cinstite din rușinare și din evlavie. O singură podoabă poftea, aceea care se face din înfrînare și din postire. Iar spoielile, încondeierile feței și frumusețea cea de un ceas și fățarnică o lăsa acelora care ies și umblă pe ulițe fără rușine și nu iubesc frumusețea sufletului, ci numai pe a trupului.

Astfel era Sfînta Gorgonia în toate acestea. Dar înțelepciunea ei, cunoștința și credința pe care o avea către Dumnezeu, ce cuvînt va putea să le arate după vrednicie? Nici nu este cu putință a se afla alte pilde ale înțelepciunii ei și ale dreptei credințe ale ei, afară de cele ale părinților ei celor trupești și duhovnicești, la care privind de-a pururea pomenita, le urma fapta cea bună, asemenea cu aceea. Atîta era ascuțimea și istețimea minții ei, încît toți o aveau de obște sfetnic la trebuințele lor, nu numai rudeniile și părinții ei, ci și străinii. Apoi, ca lege neîntrecută, aveau toți înțeleptele sfătuiri ale ei.

În dreapta credință și în evlavie era minunată și neasemănată. Căci, care alta a împodobit atît de mult sfințitele biserici cu daruri, ca fericita Gorgonia? Sau, mai bine zis, care altul s-a făcut Biserică sfințită și vie a lui Dumnezeu - după dumnezeiescul apostol - ca ea? Cine altul a cinstit atît de mult pe preoții lui Dumnezeu? Cine altul primea în casa sa, cu mai multă evlavie, pe cei îmbunătățiți și care viețuiau după Dumnezeu? Cine altul a arătat suflet mai pătimitor și mai îndurat către cei ce pătimeau? Care altul a ajutat mai mult pe cei săraci, cu milosteniile sale, decît Sfînta Gorgonia?

Pentru sfînta, se potrivește să zică cineva cuvintele acelea pe care le zicea dreptul Iov pentru sine, fiindcă și casa ei era deschisă și gata pentru primirea de străini, precum era și casa lui Iov. Afară de casa ei n-a rămas nici un străin cîndva. Aceasta, ca și Iov, era vederea orbilor, picioare șchiopilor și mama sărmanilor, căci avea purtare de grijă de cei orbi, îngrijea de cei șchiopi și sîrguia a căuta pe cei sărmani și către femeile văduve arăta o mare milostivire. Casa ei era de obște adăpost al săracilor, averile lor erau de obște cu cei ce aveau trebuință și le-a dat săracilor, ca să rămînă dreptatea ei în veac. Prin multele ei faceri de bine a primit pe Hristos, căci binefacerile le-a luat de la El. Și lucru cel mai bun decît toate era că acestea nu le făcea la arătare, ci le făcea în ascuns, pe cît putea, ca să nu le vadă oamenii, ci numai Dumnezeu, Care vede cele ascunse. Pe toate lucrurile acestea le-a adus în vistieria cea întemeiată a cerului, prin milostenia pe care o dădea săracilor; iar pe pămînt n-a lăsat nimic altceva, decît trupul ei. O bogăție a lăsat copiilor ei, adică îndurarea și faptele cele bune și plăcute lui Dumnezeu.

Mulți oameni au un obicei: în vremea cînd fac un bine, cad în alt lucru rău - adică în vremea cînd fac milostenie la săraci ca și cum ar fi destulă milostenia singură să-i mîntuiască, afară de celelalte fapte bune - se abat, se dau la desfrînări și la îndulcirile trupului, ca și cum ar fi cumpărat în oarecare chip desfătările cu milostenia pe care au dat-o. Dar vrednica de fericire Gorgonia nu a făcut astfel. Ci pe lîngă milostenia ce făcea neîncetat avea și postirea, iar pe lîngă milostenie și îndurarea către săraci, totdeauna se îndeletnicea cu citirea dumnezeieștilor Scripturi. Apoi priveghea în rugăciune, uneori stînd drept în picioare, iar alteori lăsîndu-și genunchii la pămînt. După aceea, cu inimă zdrobită și smerită și cu lacrimi fierbinți își înălța împreună cu rugăciunea și mintea sa către Dumnezeu și acolo o avea neclintită.

Ea întrecea prin toate acestea nu numai pe femei, ci și pe bărbați și se arăta mai înaltă decît alții. Multe alte fapte bune pe care le aveau alții le urma și ea, iar pentru toate cele bune era pildă altora. Orice lucru bun afla de la alții, ea îl învăța de la dînșii. Drept aceea, învăța și urma toate faptele cele bune, pe care alții nu le făceau.

Care alta din isprăvile sfintei nu era vrednică de minune? Oare îmbrăcămintea ei, acoperirea ei și trupul ei neîmpodobit, după obiceiul femeiesc care strălucea numai cu fapta bună? Sau sufletul ei care stăpînea pe trup aproape fără hrană, ca o nematerialnică? Ori mai bine să zic trupul acela care s-a silit să se omoare mai înainte de despărțire, ca sufletul să-și ia slobozenia și ca să nu se împiedice de simțire? Sau nopțile cele veghetoare, cîntarea de psalmi și starea ce o începea astăzi și o termina în cealaltă zi? Sau culcarea pe jos, care asprea afară din fire moliciunea mădularelor ei? Sau izvoarele lacrimilor care ieșeau din necazuri ca să aducă cu bucurie rodurile lor? Sau strigarea din noapte, care străbătea norii și ajungea pînă la ceruri? Sau fierbințeala duhului ei, care cu totul nu băga în seamă nici cîinii cei de noapte, nici răcorile aerului, nici ploile, nici tunetele și nici grindinile, pentru dorința pe care o avea spre rugăciune? Sau firea femeiască ce a biruit-o pe cea bărbătească, ca să se nevoiască cu nevoința cea bună a mîntuirii. Astfel a arătat că deosebirea pe care o au bărbații și femeile este numai după trup, iar nu și după suflet. Sau înfrînarea sfintei, care a biruit gustarea cea amară a strămoașei Eva și pe păcat, precum și pe șarpele amăgitor, pe diavolul și pe moarte? Sau chinuirea ei cea de viață făcătoare, care a cinstit smerenia lui Hristos, pînă la chip de rob, precum și patimile Lui? Și cum este cu putință a număra cineva toate isprăvile fericitei Gorgonia?

Bine este să adăugăm la povestirea faptelor ei celor bune și răsplătirile pe care le-a luat de la Dumnezeu, Dreptul dătător de plată. Cînd încă era sfînta în viața aceasta, odată a șezut într-o căruță pe care o trăgeau niște catîri. Mergînd pe drum, din lucrarea diavolului, urîtorul de bine al omului și din pizma care o avea asupra ei, pentru sîrguința ei cea bună, deodată s-au speriat catîrii și, alergînd cu sălbăticie, s-a răsturnat căruța și a căzut sfînta. Însă nu a rămas în locul acela unde a căzut, ci s-a încurcat în căruță și o tîrau catîrii, încît s-au sfărîmat mădularele și s-au zdrobit oasele ei. Această întîmplare a pricinuit mare sminteală celor necredincioși, cum a lăsat Dumnezeu pe o femeie sfîntă să pătimească un rău ca acesta.

Ea, cu toate că avea atîta nevoie de tămăduire, nu a voit să cheme doctor pentru căutare și vindecare și aceasta numai ca să nu vadă bărbat străin trupul ei. De aceea și-a pus toată nădejdea tămăduirii ei în Dumnezeu, Care, cu judecățile ce știe, a lăsat-o să pătimească această ispită și după aceea iarăși să o tămăduiască. De aceea și după nădejdea ei cea bună pe care o pusese în Dumnezeu, Mîntuitorul său, a urmat și lucrul, căci s-a tămăduit desăvîrșit, fără doctor. Astfel s-a arătat că Dumnezeu voiește să pătimească acea sfîntă ispită ca un om și să se tămăduiască cu preaslăvire mai presus de om, ca să se preamărească prin minunea aceasta, care pe toți i-a făcut să se minuneze și mai ales pe cei ce s-au smintit mai înainte. Căci la toți a sosit și s-a auzit minunea aceasta. Iar diavolul cel ce a adus ispita asupra ei a fost rușinat.

Altădată, iarăşi s-a îmbolnăvit sfînta, iar boala ei era neobişnuită şi străină, că avea o fierbinţeală năpraznică în tot trupul ei şi era ca o aprindere a sîngelui. Apoi a urmat răceală, sîngerare, roşeaţă şi moleşire a minţii şi slăbire a mădularelor trupului ei. Patima aceasta a urmat adeseori, iar meşteşugurile doctorilor erau neputincioase spre tămăduirea bolii ei, cu toate că şi-au pus toată sîrguinţa lor. Nici lacrimile cele multe ale părinţilor ei, nici rugăciunile cele de obşte către Dumnezeu şi nici cererile a toată mulţimea n-au folosit, căci toţi aveau folos de la sănătatea sfintei şi dimpotrivă, de obşte, socoteau pagubă şi vătămare boala ei.

Ce a făcut după aceasta Sfînta Gorgonia? După ce s-a deznădăjduit de alt ajutor, a alergat către Dumnezeu, Doctorul cel de obşte. Şi, aşteptînd vremea nopţii, în care nu era nimeni să o împiedice, fiindcă o slăbise puţin boala, s-a dus şi a căzut cu credinţă la Sfîntul Jertfelnic, chemînd cu mare glas, spre ajutor, pe Dumnezeu. Mai pe urmă, ea urmează celei ce îi curgea sînge, care atingîndu-se de poala hainei lui Hristos, i-a încetat izvorul sîngelui ei. Deci ce a făcut? Şi-a apropiat capul ei de Sfînta Masă şi cu lacrimi, precum a udat desfrînata picioarele lui Hristos, a udat şi ea Sfînta Masă, zicînd că nu se va duce de acolo, pînă nu-şi va lua înapoi sănătatea sa. După aceea, umplîndu-şi cu lacrimile sale tot trupul, o minune! îndată s-a făcut sănătoasă desăvîrşit şi s-a întors acasă uşurată de boală, cu trupul şi cu sufletul, fiindcă şi-a luat plata credinţei şi nădejdii sale. Iar prin întărirea sufletului ei şi-a dobîndit şi sănătatea trupului. În acest fel a fost viaţa fericitei Gorgonia. Acum, să-i vedem şi sfîrşitul.

Fericita dorea moartea pentru multa îndrăzneală pe care o avea către Hristos şi, mai mult decît toate cele pămînteşti, alegea mai bine să fie lîngă El. De aceea, nu s-a lipsit de această dumnezeiască şi înaltă nădejde a ei. Dar ce a urmat? Un somn dulce i-a venit, apoi după multă priveghere ce a făcut-o, rugîndu-se pentru aceasta Domnului, a avut o vedenie, care îi arăta în ce zi are să moară şi să se ducă la Domnul. Aceasta a iconomisit-o Dumnezeu, ca să se pregătească şi să nu se tulbure cînd va veni moartea fără de veste. Cu toate acestea, sfînta n-avea trebuinţă de vreo pregătire, pentru că avusese cu puţin înainte săvîrşirea Sfîntului Botez sau, mai bine să zic, că toată viaţa ei era desăvîrşire. Naşterea de a doua oară o avea de la Duhul Sfînt, prin Sfîntul Botez, iar încredinţarea mîntuirii o avea prin faptele cele bune şi plăcute lui Dumnezeu, pe care le lucrase pînă atunci şi peste care mai pe urmă de toate a pus Sfîntul Botez, ca o pecete. Una era numai care o mîhnea şi aceasta avea trebuinţă s-o adauge lîngă celelalte lucruri bune ale ei. Care era aceasta? Să-şi boteze şi pe bărbatul său, ca să nu rămînă nedesăvîrşit lucrul ei, ci să se ducă desăvîrşită la Hristos cu toate ale ei. De acest lucru se ruga şi îl căuta şi nu s-a lipsit de cererea sa, căci l-a primit de la Dumnezeu, Care face voia celor ce se tem de El.

După ce le avea pe toate după scopul ei şi nimic nu mai lipsea dintre cele cîte poftise, s-a apropiat şi ziua cea hotărîtă a morţii ei; atunci s-a pregătit de moarte şi pentru ducerea spre Hristos a căzut bolnavă după legile firii. Apoi, după ce a poruncit bărbatului său, fiilor şi iubiţilor ei, cîte sînt trebuincioase să le zică o femeie iubitoare de bărbat, de fii şi de fraţi, a vorbit cu înţelepciune şi a învăţat despre petrecerea

cerească. Deci s-a făcut ca o zi de sărbătoare, prin învățătura ei către toți, în ziua cea mai de pe urmă a vieții ei. Atunci a adormit și s-a dus la cele cerești fericitul ei suflet, nu așa bătrînă după anii vieții, căci nici nu voia să trăiască și să se afle mulți ani în lume. Dar după bunătăți și după faptele bune, era îmbogățită mai mult decît mulți alții, care au ajuns la adînci bătrîneți.

Însă este bine și folositor lucru să adăugăm și ceea ce a urmat la sfîrșitul ei. Fericita zăcea pe pat, după cum am zis, avînd răsuflările cele din urmă, iar împrejurul ei erau multe rudenii și străini, mîhnindu-se toți de despărțirea ei. Unii dintr-înșii doreau să audă de la dînsa ceva de folos pentru suflet, ca să povestească celor de pe urmă. Alții voiau să le spună ceva potrivit ceasului aceluia, însă nimeni nu îndrăznea s-o întrebe, căci întristarea și durerea inimii lor era nevindecată și lacrimile le curgeau, neauzindu-se de la dînșii nici un glas. Căci nu se părea cu cale să cinstească cu plîngeri pe ceea ce se despărțea de lume cu semnele sfințeniei; ci toți stăteau cu adîncă tăcere, ca și cum s-ar fi săvîrșit vreo taină dumnezeiască, iar sfînta zăcea nemișcată, fără glas și fără suflare.

Atunci păstorul cel de obște, adică tatăl ei, care stătea aproape de dînsa, văzînd-o că își mișca încetișor buzele, a apropiat urechile sale cu nădejde, crezînd că va auzi ceva. Și a auzit-o zicînd un stih din psalmul lui David, potrivit ceasului: "*Mă voi culca și voi dormi cu pace*". Aceasta nu era altceva decît o arătată mărturie și dovadă a îndrăznelii și a sfințeniei cu care fericita Gorgonia a ieșit și s-a dus către Hristos. Cu a Cărui nemărginită milă, prin rugăciunile sfintei, să ne învrednicim și noi păcătoșii și osîndiții de sfîrșitul cel bun și mîntuitor în pocăință și mărturisire, ca împreună cu cei mîntuiți să slăvim și noi bunătatea Lui cea desăvîrșită, în vecii vecilor. Amin.

52. AFLAREA CINSTITULUI CAP AL SLĂVITULUI PROOROC IOAN, ÎNAINTEMERGĂTORUL ȘI BOTEZĂTORUL DOMNULUI (24 FEBRUARIE)

Fiind tăiat cinstitul cap al Sfîntului Ioan Înaintemergătorul, l-a luat pe tipsie necurata jucătoare și l-a dus maicii sale, Irodiada. Iar ea, împungînd cu acul limba Sfîntului care mustra fărădelegea lor, nu l-a dat să-l îngroape odată cu trupul, pentru că se temea ca nu cumva Ioan să învieze cînd capul lui se va lipi de trup și iar o va mustra. Deci, ea a poruncit ca trupul să-l arunce, iar ucenicii, luîndu-l noaptea în taină, l-au îngropat în Sevastia, cetatea Samariei. Însă capul l-a îngropat Irodiada, în curtea sa, în pămînt adînc, la un loc ascuns și necinstit. Despre aceasta știa numai femeia lui Huza, economul lui Irod, cea cu numele Ioana, care se pomenește în Evanghelia lui Luca. Aceea, avînd jale de uciderea cea nevinovată a Sfîntului Marelui prooroc Ioan și de batjocura ce se făcuse cinstitului său cap, l-a luat de acolo noaptea, în taină, și, punîndu-l într-un vas de lut, l-a îngropat în muntele Eleonul,

unde era satul lui Irod. Cînd a auzit Irod vestea despre Iisus, a gîndit împreună cu Irodiada, nu cumva a înviat Ioan? Căutînd capul lui Ioan și negăsindu-l, nu se pricepeau ce să fie. Apoi a zis Irod către casnicii săi despre Iisus: "Ioan pe care l-am tăiat, acela s-a sculat din morți și pentru aceasta se lucrează puteri prin el".

După aceasta, trecînd multă vreme, un bărbat oarecare slăvit, care era dintr-un palat împărătesc și crezuse în Domnul nostru Iisus Hristos, anume Inochentie, lepădîndu-se de lume, a mers în Sfînta Cetate a Ierusalimului și, cumpărînd în muntele Eleonului locul acela, care altădată era satul lui Irod, a zidit acolo o chilie și, îmbrăcîndu-se în rînduiala monahicească, viețuia după Dumnezeu. Vrînd să zidească o biserică mică de piatră, a săpat un șanț pentru temelie. Și, după dumnezeiasca rînduială, a găsit capul ascuns în pămînt, în vasul cel de lut. Din unele minuni care se făceau în acea vreme și prin dumnezeiască descoperire, cunoscînd că acela este capul Mergătorului înainte, îl păstra la sine cu cinste. Iar cînd era să se sfîrșească, văzînd urîciunea pustiirii, stînd la locul cel sfînt - căci în acele vremuri împărăția închinătorilor la idoli, stăpînind pretutindeni sfintele locuri în Ierusalim, cu idoli și cu urîtele lor jertfe, monahul acela a ascuns sfîntul cap al Mergătorului înainte iarăși în sînul pămîntului, în același loc, ca să nu i se facă vreo necinste după sfîrșitul său. Dar acel loc, ce a fost altădată satul lui Irod și în care era chilia și biserica cea mică, pustiindu-se după dînsul prin lungimea vremii, a căzut și s-a asemănat cu pămîntul și iarăși acel cinstit cap a fost neștiut de nimeni, vreme de mulți ani.

Împărățind marele împărat Constantin și luminîndu-se cu Sfîntul Botez, iar prin maica sa, Sfînta Elena, curățind și înnoind sfintele locuri ale Ierusalimului, iar sfînta credință înflorind pretutindeni și strălucind ca soarele, doi monahi de la răsărit s-au sfătuit să se închine cinstitei și de viață făcătoarei Cruci în Ierusalim, care s-a aflat de împărăteasa Elena, precum și Mormîntului Domnului și la toate sfintele locuri. Deci, ajungînd la Ierusalim, se închinau și se rugau, înconjurînd sfintele locuri. Apoi s-a arătat unuia dintre dînșii Sfîntul Ioan Mergătorul înainte, în vedenia somnului, poruncindu-i să scoată din sînul pămîntului cinstitul lui cap, arătîndu-i locul în satul lui Irod unde era ascuns. El, deșteptîndu-se, a spus prietenului său. Însă acela, socotind lucrul ca un vis, n-a crezut și l-a făcut și pe acela să nu creadă. În altă noapte iarăși s-a arătat în vedenie Sfîntul Înaintemergător, la amîndoi, fiecăruia deosebit, și le-a zis: "Toată necredința și lenevirea lepădînd-o, faceți ceea ce v-am poruncit".

Sculîndu-se amîndoi, spunînd unul altuia vedenia, au mers în satul lui Irod, la locul ce li se arătase în vedenie și, săpînd, au aflat comoara cea fără de preț, adică sfîntul cap al Mergătorului-Înainte, și, punîndu-l într-un sac din păr de cămilă, s-au întors la locul lor. În acea vreme, un om din cetatea Emesa, sărac, cu meșteșugul olar, lăsînd patria sa și soția, din pricina sărăciei, se ducea în altă țară. Atunci a nimerit în cale pe cei doi monahi și, apropiindu-se de dînșii, mergeau împreună. Iar monahii, primind pe omul acela să călătorească cu dînșii, i-au dat sacul cu capul să-l ducă, însă omul nu știa ce este în sac. Și iată i s-a arătat Sfîntul Înaintemergătorul, zicîndu-i: "Lăsînd pe călătorii tăi, fugi de dînșii cu acest sac, pe care îl ai în mîini".

Aceasta a poruncit-o sfîntul de vreme ce vedea neosîrdia și lenevirea monahilor, care la început nu credeau în arătarea lui. Apoi nu voiau să ducă singuri cinstitul cap, ci îl încredințară unui om necunoscut. Dar a vrut să facă bine acelui sărac și să fie pricinuitor vieții celei bune și plăcute lui Dumnezeu. Deci, olarul acela, ascultînd pe sfînt, s-a ascuns de monahi și a fugit de ei. Apoi s-a întors acasă la soția sa, ducînd, ca pe o comoară de mare preț, capul Mergătorului-Înainte, cel mai scump decît toate bogățiile, pentru care Dumnezeu a binecuvîntat casa olarului cu toată îndestularea și viețuia întru multă îmbelșugare, uitînd pătimirea cea dintîi, dînd și la alți săraci și scăpătați din bogățiile sale.

Știind pe Sfîntul Ioan Mergătorul-Înainte pricinuitor de atîtea bunătăți, cinstea capul lui precum se cădea, tămîindu-l în toate zilele, aprinzîndu-i lumînări și rugîndu-se. Astfel, cealaltă vreme a vieții sale a petrecut-o bine. Iar cînd era să moară, l-a pus într-un vas cu apă - astfel voind însuși Sfîntul-Înainte-Mergătorul, și după moarte arătînd chip de sărăcie. Punînd vasul acela cu tot cu cap într-un sicriu, l-a petcetluit și a încredințat această comoară surorii sale, spunîndu-i cu amănuntul cum, pentru acel sfînt cap, din sărăcia cea mai de pe urmă a ajuns în mare bogăție. Și a poruncit surorii sale să aibă acel sfînt cap în mare cinste, păzindu-l cu cucernicie și cu frică, dar să nu deschidă sicriul pînă ce, singur Înainte-Mergătorul nu va voi să se deschidă. Iar dacă va veni la sfîrșitul vieții sale, să-l încredințeze unui bărbat temător de Dumnezeu și îmbunătățit. Astfel, cinstitul și sfîntul cap al Mergătorului-Înainte a trecut de la unul la altul, prin multe mîini.

După aceea, a ajuns la un monah presbiter, anume Eustatie, care viețuia aproape de cetatea Emesa, într-o peșteră. Acela, deși era rău-credincios, vătămat cu eresul lui Arie, totuși mergeau la el neputincioșii să se tămăduiască cu darul cel minunat, care ieșea din capul Mergătorului-Înainte, cel ținut în taină de el. Monahul acela, precupețind darul lui Dumnezeu, acele minuni le atribuia relei sale credințe celei ereticești, tăinuind adevărul înaintea oamenilor, încît pe mulți de un gînd cu el îi înșela. Înștiințîndu-se despre reaua lui credință, toți cei din cetatea Emesa s-au sfătuit împreună cu episcopul și cu voievodul și au trimis să-l izgonească din peștera aceea și din hotarele Emesei. Iar el a rugat pe cei ce-l goneau ca să-l lase în ziua aceea să petreacă în peșteră, făgăduind ca a doua zi să iasă singur. Dobîndind acea vreme, a îngropat noaptea, vasul cel de apă cu sfîntul cap, în peștera aceea, adînc în pămînt, nădăjduind că în altă vreme va veni în taină să-l ia și iarăși, făcînd prin el minuni, să-și întindă credința sa cea rea. Însă n-a cîștigat ceea ce nădăjduia, pentru că, după ieșirea din peștera aceea, îndată s-au sălășluit acolo niște binecredincioși monahi îmbunătățiți, unde nu mai era cu putință acelui eretic să intre și să fure comoara cea duhovnicească, ascunsă în pămînt. După multă vreme, adunîndu-se mulți frați, s-a așezat mănăstire lîngă peștera aceea; iar capul Mergătorului înainte nu era știut de nimeni, fiind sub obroc. Trecînd mulți ani, l-a găsit Marcel, arhimandritul acelei mănăstiri de lîngă peștera Emesei, bărbat îmbunătățit, de care lucru singur pomenește astfel:

"Bine este cuvîntat Domnul nostru Iisus Hristos, că m-a învrednicit pe mine, Marcel, robul Său, a fi văzător al vedeniei de față, care mi s-a făcut în 18 zile ale lunii Februarie, în săptămîna din mijlocul postului sfintelor 40 de zile, descoperindu-se în somn noaptea, căci am văzut toate porțile mănăstirii noastre deschise. Deci m-am înfricoșat și mi se părea că ies să le închid. Apoi iarăși am văzut un rîu trecînd prin poarta mănăstirii, și mă miram de unde iese acea mulțime de apă. Pe cînd gîndeam aceasta, am auzit un glas de multe cete, venind spre noi dinspre răsărit, cu sunet mare, iar fiecare ceată avea deosebit grai și striga: "Iată, se arată Sfîntul Ioan, Botezătorul lui Hristos".

Astfel strigînd, cetele au intrat în mănăstire. Iar eu, lăsînd porțile și privirea rîului, de frică acoperindu-mă, am alergat și m-am suit în vîrful scării, pe care stînd, mi se părea că văd în mănăstire două curți, una spre apus, iar alta spre miazăzi, și o biserică între dînsele. Apoi fiecare ceată intra în curtea dinspre apus, iar de acolo mergea în biserică și, închinîndu-se, ieșea pe ușa dinspre miazăzi.

După ce au stat cetele din umblarea lor, iarăși am auzit un glas, strigînd: "Iată Sfîntul marele Ioan Botezătorul". Apoi, privind, l-am văzut în biserică și cu dînsul pe alți doi, unul de-a dreapta și altul de-a stînga. Atunci, îndată cetele au mers la dînsul, una după alta, și luau de la dînsul binecuvîntare. Și eu, în sine-mi, gîndeam să mă apropii și să mă binecuvînteze. Intrînd eu mai pe urmă decît toți, pe altă ușă, cu frică și cu cutremur, m-am închinat înaintea lui pînă la pămînt și m-am atins de picioarele lui. Iar el, ridicîndu-mă, m-a cuprins cu dragoste, atingîndu-se de barba și de gura mea, cu sfînta sa gură, apoi, scoțînd din sînul său un vas plin de miere, mi-a dat, zicînd: "Primește binecuvîntare". Acestea zicînd, el mergea, dar mergeam și eu în urma lui și am văzut un stîlp de foc înaintea lui și înfricoșîndu-mă, m-am deșteptat.

După aceasta, trecînd ziua, am poruncit ca seara să cînte frații obișnuita rînduială, adică psalmii cu stihuri. Pe cînd cîntau ei, fratele Isachie, ridicîndu-și ochii, a văzut foc prin ferestruie arzînd în biserica sfintei peșteri, unde era cinstitul cap al Sfîntului Ioan, de care noi nu știam. Dar fratele, văzînd focul, a strigat: "Domnul meu, iată văd foc arzînd la sfînta peșteră". Eu am zis către dînsul: "Nu te teme, frate, ci însemnează-te cu semnul Crucii și taci!"

După cinci zile, pe la miezul nopții, pe cînd dormeam, o mînă m-a atins de trei ori în coasta cea dreaptă și un glas a zis către mine: "Iată, m-am dăruit vouă. Scoală și urmează stelei ce merge înaintea ta și unde te va duce, acolo să sapi în pămînt, că mă vei afla". Iar eu, cu frică și cu cutremur deșteptîndu-mă din somn, ședeam și am văzut o ceată stînd înaintea ușii chiliei în care eram. Înfricoșîndu-mă foarte, m-am însemnat cu semnul Crucii și am ieșit, iar steaua mergea înaintea mea. După aceea, am intrat în peșteră și, ducîndu-mă pînă la locul unde era cinstitul cap al Sfîntului Ioan Mergătorul-Înainte, s-a făcut nevăzută. Iar eu m-am închinat Domnului, căzînd cu fața la pămînt, și am făcut multă rugăciune. Apoi, aprinzînd lumînare și tămîie și luînd sapa, am început a săpa chemînd pe Domnul.

Săpînd eu, se auzea sunet mare și era pămîntul vîrtos ca arama. Apoi, ostenindu-mă mult, am aflat cărămizi, pe care scoțîndu-le, am văzut o lespede de piatră și pe aceea, scoțînd-o cu multă osteneală, am aflat purtătorul și sfințitul vas, în care era cinstitul și vrednicul de fericire cap al Mergătorului-Înainte. Apoi, cuprinzîndu-mă bucurie și frică, am luat o lumînare și tămîie și, îndrăznind a pipăi, m-am închinat și iarăși am acoperit vasul cinstit, după aceea m-am dus din peșteră.

În ușă m-a întîmpinat preacinstitul arhimandrit Ghenadie, care venise în mănăstirea noastră, și, luîndu-mă înăuntrul peșterii, a făcut rugăciune și după aceea a început a-mi spune vedenia sa: "Am văzut, zise el, că în acest loc, unde stăm acum, stăteam amîndoi și era multă pîine de orz curată, mai luminată decît soarele. Apoi am văzut popor fără număr intrînd în peșteră și lua din mîinile noastre pîinile acelea, însă pîinile nu scădeau, ci mai mult se înmulțeau".

Acestea auzindu-le eu de la părintele Ghenadie, am înțeles că de la Dumnezeu era acea vedenie, care însemna darul cel neîmpuținat al Botezătorului, care era să se dea tuturor cu îndestulare în acel loc. Deci i-am spus și eu cele ce am văzut și i-am arătat preacinstita comoară aflată. Văzînd-o el, s-a bucurat foarte mult și ne-am sfătuit ce am putea face. Și ne-am învoit amîndoi ca să nu spunem îndată cuiva despre aceea, nici episcopului Uranie, păstorul Bisericii Emesei. Ci mai întîi să arătăm taina aceasta fericitului stareț, părintelui Ștefan, care era povățuitor de nevoin-țele pustniciei în mănăstirea Daromiei. După aceasta, el să arate episcopului, pentru că îi era iubit. Dar, mergînd în mănăstirea Daromiei, n-am găsit pe părintele Ștefan, fiindcă se dusese să cerceteze alte mănăstiri. Deci am trimis la cucernicul diacon Chiriac, care era în cetate, în sfințitul locaș cel dintîi.

Acela, venind și închinîndu-se nouă întru Hristos, a spus vedenia sa, pe care a văzut-o în vis, după toate asemenea cu vedenia aceea pe care minunatul Ghenadie a văzut-o și i-am spus lui a noastră taină despre Sfîntul Mergătorul-Înainte. Deci au zis diaconul Chiriac și părintele Ghenadie că se cade ca îndată să anunțăm despre aceea pe păstorul bisericesc. Iar eu așteptam pînă ce starețul Ștefan se va întoarce de la mănăstirile sale și am petrecut cinci zile. Iar sosind sîmbăta și noi vorbind, deodată am căzut și zăceam de o boală neașteptată, încît nu puteam nici a mă scula. Deci, Ghenadie și Chiriac se mirau de răul ce mi se întîmplase și au făcut rugăciune către Domnul, pentru mine. Iar după rugăciune ziseră către mine: "Au nu ți-am spus că se cade a spune episcopului taina?" Iar eu, auzind aceasta, mă defăimam, fiindcă nu am făcut bine ascunzînd o taină ca aceasta, pe care se cădea a o arăta îndată pentru slava lui Dumnezeu. Deci, rămăsesem netămăduit, dar făcîndu-se seară, după obișnuita cîntare, venind la mine acei cinstiți bărbați, Ghenadie și Chiriac, mi-au spus că s-au jurat cu jurămînt să spună arhiereului de taina aceea din vremea utreniei, mai înainte de răsăritul soarelui. Și eu am zis către dînșii: "Bun este sfatul vostru, fraților. Deci fie ceea ce v-ați sfătuit".

Astfel, întorcîndu-mă cu dînșii, îndată m-am îndreptat din boală și m-am făcut sănătos. Apoi m-am dus în cetate cu dînșii foarte de dimineață și am aflat pe episcop

ieșind din biserică, de la cîntarea Utreniei, și i-am spus lui toate cele despre arătarea cinstitului cap al Sfîntului Mergătorului-Înainte. Iar el, umplîndu-se de mare bucurie, ne-a poruncit ca, nespunînd nimănui taina, să ne ducem la mănăstire. A doua zi, presbiterii și diaconii au venit în mănăstirea noastră și, săvîrșind soborniceşte sfînta slujbă, s-au apropiat de locul acela în care era vasul cu sfîntul cap. Și diaconul glăsui: "Genunchii plecați-vă și Domnului să ne rugăm"; toți ne-am închinat la pămînt. Iar episcopul Uranie, rugîndu-se, a scos vasul cu cinstitul cap din sînul pămîntului.

Era acolo cu episcopul un presbiter, anume Malh, care, necrezînd, a zis: "De unde poate fi aici capul Mergătorului-Înainte?" Și, îndrăznind, a pus mîna sa pe vas și s-a atins de vîrful cinstitului și prea lăudatului cap, și îndată, pentru necredința lui, s-a uscat mîna aceea care s-a atins și s-a lipit de vas. Toți văzînd acea minune, s-au mirat foarte mult. Iar păstorul, cu cei ce stau de față, rugîndu-se lui Dumnezeu cu dinadinsul, presbiterul cel pedepsit abia a putut să-și dezlipească mîna de pe vas, însă i-a rămas neputincioasă. Iar plăcutul lui Dumnezeu păstor, cu tot clerul bisericesc, luînd sfințitul vas, cu comoara ce se afla într-însul, l-a dus în sfînta biserică și l-a pus într-un loc sfințit al altarului, pînă ce s-a zidit Mergătorului-Înainte biserică deosebită, dumnezeiască, în cetatea Emesei, luînd sfîrșit cu frumoasă podoabă; întru care, cînd era să se aducă acel sfințit cap, s-a arătat Botezătorul în vedenie presbiterului Malh, celui care nu crezuse, și i-a poruncit ca în vremea aducerii să-și pună mîna cea bolnavă pe vas că se va tămădui. Deci, făcînd aceea, presbiterul îndată a cîștigat tămăduire.

Chiar și Sfîntul Simeon Metafrast, în viața Cuvioasei Matroana, scrie astfel despre aflarea acelui cinstit cap al Mergătorului-Înainte: "În acel timp, un om, arîndu-și holda sa, a văzut la un loc, unde era peștera aceea în mănăstire, un foc ieșind din pămînt. Și nu o dată a văzut aceea, ci de mai multe ori; că în multe zile se arată o văpaie de foc neîncetat, ieșind din pămînt. Deci a mers omul acela în cetate - ziua aceea era Duminică, în care și Marcel cu Ghenadie și cu Chiriac au mers la episcop - și au spus lui Uranie, episcopul Emesei. Iar episcopul, cunoscînd că este un lucru mare, a luat pe clericii săi și au mers la locul acela, în peștera în care altă dată locuia Eustatie, ereticul; și făcînd rugăciune a poruncit ca în locul acela să sape pămîntul.

Aceasta făcîndu-se, s-a găsit vasul, care avea într-însul nu aur sau argint, ci capul Sfîntului Ioan Înainte-mergătorul și Botezătorul Domnului, cel mai scump decît toate comorile pămîntești. Și a străbătut pretutindeni vestea despre aceasta, apoi s-a adunat acolo tot poporul, nu numai din cetatea Emesei, ci și din toate cetățile și satele din jur. Și a mers Cuvioasa Matroana din mănăstirea sa, cu toate surorile, ca să se închine Capului celui găsit al Sfîntului Ioan. Și a izvorît din acel cinstit cap mir bine mirositor, și preoții ungeau cu acest mir pe poporul ce se adunase, făcîndu-le semnul Crucii pe fruntea lor.

Deci a luat din mirul acela și Sfînta Matroana, într-un vas mic, vrînd să-l ducă în mănăstirea sa, spre binecuvîntare. Dar poporul, sîrguindu-se către acel mir sfînt, o îmbulzea încît ea nu putea să treacă. Alții, văzînd la dînsa sfîntul mir, o rugau ca să-

i însemneze cu mirul acela, căci nu puteau să ajungă la preoți; care lucru îl și făcea ea, fiind silită. Și s-a întîmplat acolo un orb care din nașterea sa nu văzuse lumina. Acela a rugat pe Matroana ca să-l însemneze și pe el cu sfîntul mir. Iar ea i-a uns ochii lui și îndată a văzut bine.

După mulți ani, acel sfînt cap s-a adus cu slavă din cetatea Emesei în Constantinopol și s-a așezat în biserica Mergătorului-Înainte, în locul Edomon cel prea frumos, zidit prin împărăteasca rînduială. Dar după mulți ani, venind eresul luptării contra sfintelor icoane - cînd nu numai sfintele icoane, ci și sfintele moaște ale sfinților, unele erau arse, altele erau aruncate în mare și în rîuri, iar altele călcate cu picioarele și în multe feluri batjocorite - atunci, unii creștini, fugind din împărăteasca cetate - cea plină de fărădelegea ereticească, au luat în taină Capul Botezătorului și l-au dus la Comani, unde altădată a răposat Sfîntul Ioan Gură de Aur și, ducîndu-l acolo, l-au ascuns iarăși în sînul pămîntului, în vas de argint.

Acolo a stat neștiut de nimeni, pînă în vremea împăratului Mihail, fiul lui Teofil și al maicii sale Teodora, împărăteasa, cei ce au restabilit dreapta credință, pe vremea împărăției căruia, prin dumnezeiasca arătare, iarăși s-a aflat și s-a adus în Constantinopol, de prea sfințitul patriarh Ignatie al Constantinopolului, întru cinstea și slava lui Hristos, Dumnezeul nostru, cel împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh slăvit în veci. Amin.

53. VIAȚA CUVIOSULUI ERASM DIN PECERSCA (24 FEBRUARIE) (DIN PATERICUL PECERSCĂI)

Cununa înțelepților este uneori bogăția lor, se spune în Pilde. Iar aceasta mai ales pentru cei care împodobesc Biserica lui Hristos și care se fac părtași împărăției cerului. Din unii ca aceștia era și părintele nostru Erasm monahul din Pecersca. Pentru aceea a cîștigat cununa împărăției cerului, din mîna Celui ce încununează cu mila și îndurările Sale. El, avînd multă bogăție, a socotit bine că nu-i este de folos monahului să țină acestea. Deci, iubind frumoasa podoabă a casei Domnului, pe toate cele ce le avea le-a cheltuit pentru înfrumusețarea bisericilor și a făcut multe icoane de argint și de aur în biserica Pecerscăi. La aceasta privind, își împodobea al său suflet prin credința Dumnezeului celui viu, iar chipul său îl împodobea nu cu argint și cu aur materialnic, ci cu curățenia, cu dragostea și cu faptele cele bune ale legii monahicești, zicînd ca proorocul: "*Bună este mie legea gurii Tale, mai mult decît mii de comori de aur și argint*". Acestui cuvios i s-a întîmplat o ispită ca aceasta: cînd sărăcise, era trecut cu vederea de toți; însă înșelătorul diavol, cu meșteșugul lui cel rău, a început a-i pune pe inimă că nu va avea nici o răsplată pentru bogăția sa, cheltuită la împodobirea bisericii; și îi zicea că mai bine era să o cheltuie dînd milostenie săracilor. Iar acesta, necunoscînd ispitirea, se aruncă în deznădejde și începu a viețui în nebăgare de seamă, petrecîndu-și zilele fără rînduială.

Însă Dumnezeu cel îndurat și drept, aducîndu-și aminte de faptele cele mai dinainte ale fericitului, l-a mîntuit din pierzare, într-un chip ca acesta: a dat asupra lui o boală cumplită, în care bolnavul, sosind la sfîrșitul vieții, zăcea mut, nevorbind șapte zile. Iar a opta zi s-au dus la dînsul toți frații și, văzîndu-i suflarea cea grea, se mirau și ziceau: "Amar, amar de sufletul acestui frate, că a viețuit în lenevire și în păcate; iar acum vede ceva și se tulbură, neputînd să iasă din trup".

Dar iată că fericitul Erasm se scoală îndată, ca și cum niciodată nu bolise, și stînd drept, a zis către dînșii: "Părinți și frați, cu adevărat așa este, precum grăiți, sînt păcătos și nu m-am pocăit; dar acum mi s-au arătat cuvioșii noștri părinți, Antonie și Teodosie, și mi-au zis: "Ne-am rugat Domnului pentru tine și ți-a dăruit vreme de pocăință". După aceasta am văzut și pe Preacurata Doamnă, de Dumnezeu Născătoarea, ca pe o icoană, avînd în mîini pe Fiul său Hristos Dumnezeul nostru, și mulțime de sfinți cu dînsa. Și ea mi-a zis: "Erasme, de vreme ce tu ai împodobit biserica mea și ai gătit-o cu icoane, și eu te voi împodobi și te voi mări cu slavă în împărăția Fiului meu; pentru că pe săraci îi aveți cu voi în tot locul, iar Biserica mea nu o aveți. Deci, sculîndu-te, pocăiește-te și primește marele chip îngeresc; iar a treia zi te voi lua la mine curat, pe tine cel ce ai iubit buna podoabă a casei mele". Spunînd acestea toate fraților, fericitul Erasm a început a-și mărturisi păcatele înaintea tuturor, nerușinîndu-se.

Apoi, sculîndu-se, s-a dus în biserică și-l tunseră în schimă; iar a treia zi s-a dus către Domnul, bucurîndu-se și către ceea ce l-a născut, după proorocirea ei. Și așa s-a arătat aevea la toți acei potrivnici lui Dumnezeu; căci împodobirea bisericii cu icoane este bine plăcută lui Dumnezeu și în ceata sfinților rînduită. De al cărui dar, cu rugăciunile acestui cuvios Erasm, facă-se nouă, tuturor drept-credincioșilor, a ne învrednici prin Iisus Hristos, Domnul nostru, a Cărui slavă este cu Dumnezeu Tatăl și cu Duhul Sfînt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

54. VIAȚA CELUI ÎNTRE SFINȚI PĂRINTELE NOSTRU TARASIE, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI (25 FEBRUARIE)

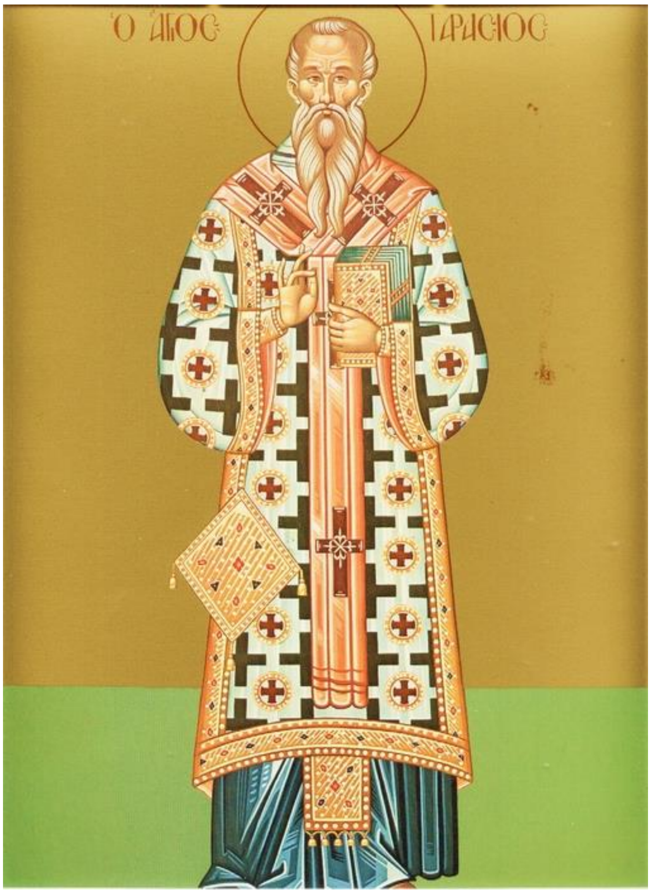

Sfîntul Tarasie s-a născut în Constantinopol. Tatăl său se numea Gheorghe și maica sa Encratia, care era de neam bun și cu dregătorie de patriciu. Ajungînd în vîrstă și trecînd toată înțelepciunea cărții, a primit în palatele sale împărătești diferite dregătorii și cinste; căci pentru buna înțelegere și obiceiul său cel bun era iubit și cinstit de toți, și ajunsese unul din sfetnicii împărătești.

Împărățind pe atunci împăratul Constantin, fiul lui Leon, nepotul lui Copronim, cu maica sa Irina, Constantin avea de la nașterea sa zece ani; și cînd a început a împărăți, iarăși a început eresul contra sfintelor icoane, care începuse de la Leon Isaurul. Atunci era patriarh Pavel Cipriotul, bărbat îmbunătățit, drept credincios și care fusese ridicat în scaun pe vremea împărăției pomenitului Leon, fiul lui Copronim. El, văzînd tirania care se făcea multora pentru sfintele icoane, de către rău-credinciosul împărat, își tăinuia dreapta credință și se amesteca cu ereticii. Iar după moartea împăratului aceluia, deși voia să preamărească dreapta credință și închinăciunea sfintelor icoane, tot nu putea, deoarece nu avea pe nimeni în ajutor; iar lupta contra sfintelor icoane se întărea foarte mult în toată cetatea și în părțile dimprejur. De aceea era foarte mîhnit și, văzînd că nimic nu sporește, gîndea să lase scaunul patriarhiei, în care nu șezuse decît patru ani. Dar, îmbolnăvindu-se, s-a dus din casa patriarhiei în taină, la mănăstirea sfîntului Flor, și a luat pe el sfînta schimă; apoi s-a dus vestea despre aceasta pretutindeni, încît toți erau în mare mirare.

Împărăteasa Irina s-a mîhnit că patriarhul a făcut aceea nespunînd nimănui și s-a dus la dînsul cu fiul său Constantin, împăratul, și l-a întrebat: "De ce ai făcut aceasta, părinte?" Iar el a răspuns: "Boala mea și așteptarea morții celei grabnice m-au adus să iau acest sfînt chip al schimei. Dar mai ales tulburarea Bisericii și grozăvia m-au silit să las scaunul patriarhiei, deoarece Biserica bolește de eresul luptei contra sfintelor icoane și a luat rană nevindecată, iar eu de trei ori ticălosul, cu mîna mea și cu cerneală, m-am învoit la acea erezie. Căci nici nu se putea să scap de cursele credinței celei rele de m-am legat cu limba și cu mîna și de care lucru mă căiesc foarte mult. Iar ceea ce rănește sufletul meu cu mai multă și nemăsurată mîhnire este aceasta: "Văd în toate părțile, peste tot pămîntul care este sub stăpînirea voastră, că nu se păzește rînduiala credinței nemișcată și nu petreceți întru credincioasa învățătură, ci se înstrăinează de Biserica noastră și se gonesc creștinii de la turma lui Iisus, ca niște oi străine. Pentru aceea mă lepăd de a mai fi păstor la acea eretică adunare; și am voit ca mai bine să petrec în mormînt, decît să cad sub anatema celor patru sfinte scaune apostolești.

Dar de vreme ce puterea sceptrului a dat-o Dumnezeu în mîinile voastre ca să aveți purtare de grijă de turma cea creștinească ce este sub cer, de aceea, să nu treceți mîhnirea Bisericii maicii voastre, nici să nu o lăsați întru nemîngîiată întristare mai mult; ci să vă sîrguiți ca aceasta să-și primească iarăși buna sa podoabă, cea de demult. Să nu lăsați mai mult ca eresul cel urît, ce iese din pădure ca un porc sălbatic, să pustiiască și să piardă via lui Hristos, în vremea credincioasei voastre împărății, și să o întineze cu păgîneasca socoteală. Aveți lucrător iscusit care poate să dea strugurele adevăratei mărturisiri pe care, storcîndu-l în dumnezeiescul teasc al Bisericii, va umple paharul de înțelepciune și va pregăti credinciosului popor băutura dreptei înțelegeri".

Apoi l-a întrebat pe el: "Pentru cine grăiești acestea, părinte?" Răspuns-a patriarhul: "Pentru Tarasie grăiesc, care este întîi între sfetnicii voștri cei împărătești; pe acela îl știu că este vrednic de ocîrmuirea Bisericii, care este puternic să gonească cu toiagul înțelegerii mincinoasele cuvinte cele eretice, să pască bine turma lui Hristos cea cuvîntătoare și să o adune într-o singură ogradă a dreptei credințe". Niște cuvinte ca acestea auzindu-le de la patriarhul Pavel, drept-credincioasa împărăteasa Irina și fiul ei, împăratul Constantin, s-au dus mîhnindu-se. Iar Pavel a zis către unii din senatorii cei ce rămăseseră cu dînsul: "O, mai bine de n-aș fi șezut eu vreodată pe acel scaun, cînd Biserica era tulburată de tiranie și blestemată de scaunele a toată lumea! Căci de nu se va aduna un sobor din toată lumea, adică al șaptelea, și eresul luptei contra icoanelor de nu se va șterge, nu veți putea să vă mîntuiți". Grăit-au lui senatorii: "Deci pentru ce tu, în vremea arhieriei tale ai iscălit la patriarhie pentru lupta contra sfintelor icoane?" Răspuns-a Pavel: "Pentru aceea acum am făcut pocăință, de vreme ce atunci m-am iscălit și mă tem ca să nu mă pedepsească Dumnezeu, căci de frică am tăcut și nu v-am grăit adevărul; iar acum mă căiesc și vă spun că nu este nădejde de mîntuire, de veți petrece în eresul acela". Apoi, după puține zile, patriarhul Pavel s-a odihnit cu pace. De atunci a început poporul în Constantinopol să vorbească cu libertate și fără de temere și să se întrebe cu ereticii

de sfintele icoane; pentru care, din vremea lui Leon Isaurul, nu era cu putință cuiva să-și deschidă gura pentru apărarea cinstitelor icoane.

Iar credincioasa împărăteasă Irina, cu tot sfatul său împărătesc, căutînd în locul lui Pavel un om vrednic și înțelept care ar putea să împace tulburarea bisericească, n-a aflat decît pe Tarasie, care era încă în rînduiala mirenească, și pe care și Pavel i-a sfătuit să-l aleagă. Dar Tarasie se lepădă cu totul. Deci, adunîndu-se de împărăteasa Irina toată rînduiala duhovnicească și mirenească și pe tot poporul, în palatul ce se numea Magnavra, care era înaintea cetății, în locul Evdomului, a grăit în auzul tuturor: "Știți că ne-a lăsat Pavel patriarhul, deci este de nevoie nouă, ca în locul lui să alegem un alt păstor și învățător bun Bisericii". Și au strigat toți, zicînd: "Nimeni altul nu poate să fie, fără numai Tarasie!" Iar fericitul Tarasie, stînd în mijloc, a zis: "Văd iarăși Biserica lui Dumnezeu risipită și despărțită, iar cei de la Răsărit și cei de la Apus în toate zilele ne blesteamă; și cumplit este blestemul, și depărtarea de la Biserica lui Dumnezeu. De se va aduna sobor din toată lumea și toți ne vom uni într-o credință - ca, precum Botezul este unul, așa și credința să fie una - pentru că nimic nu este așa de plăcut lui Dumnezeu, ca toți să petreacă în unirea credinței și în dragoste. Apoi voi primi, deși sînt nevrednic și neiscusit, a lua cîrmuirea Bisericii. Iar dacă nu va fi sobor din toată lumea, ca să se piardă erezia, și de nu ne vom uni cu toate drept-credincioasele Biserici ale Răsăritului și ale Apusului, apoi eu nu voiesc a fi blestemat și osîndit și nu voiesc a primi patriarhia; că nici un împărat nu mă va scoate din dumnezeiasca judecată și din veșnica pedeapsă".

Aceasta auzind-o toți, au voit să se facă al șaptelea sobor din toată lumea. Și a rugat pe fericitul ca să nu se lepede a le fi lor păstor; iar ei au făgăduit să fie ascultători întru toate, ca oile păstorului, știind despre dînsul cu încredințare, că va povățui la adevărata cale turma cea cuvîntătoare. Deci, înduplecîndu-se, sfîntul a primit sfatul lor și soborniceasca rugăminte și a luat rînduiala sfințirii după trepte și scaunul patriarhiei, avînd scăpare și nădejde numai spre ajutorul lui Dumnezeu, cum că va putea să piardă din Biserică eresul luptei contra icoanelor". Deci, schimbîndu-se Sfîntul Tarasie din mireneasca rînduială în cea duhovnicească, îndată a început o viață sfîntă, măcar că și în mirenie a viețuit nu după trup, ci după duh. Însă în arhierie cu mult mai mult s-a deosebit prin duhovniceasca viețuire, cea plăcută lui Dumnezeu, și s-a făcut înger în trup, slujind Domnului și robind pe trup duhului și, prin chinuirea aceluia, păzindu-și curăția neprihănită, făcînd-o părtașă îngerilor.

Înfrînarea și postirea lui era mare de-a pururea, avînd somn puțin, și petrecea în gîndiri dumnezeiești și în rugăciuni toată noaptea. Nu s-a odihnit pe pat și în așternut moale, nici s-a îmbrăcat în haine moi, nici nu l-a văzut cineva din slujitorii lui lepădînd cîndva brîul său și hainele, cînd avea nevoie să se odihnească, nici a lăsat ca cineva să-i scoată încălțările din picioare, avînd întru pomenire cuvintele lui Hristos: "N-am venit ca să-mi slujească mie". Ci singur își era slugă, dînd altora pildă de smerenie. Spre cei săraci și scăpătați era milostiv fără de seamă, hrănind pe cei flămînzi și îmbrăcînd pe cei goi, cărora și bolniță le-a făcut și în toate zilele le-a făgăduit hrană din venitul patriarhiei; și singur le slujea lor, iar mai ales la ziua

Învierii lui Hristos le punea masa cu mîinile sale; apoi și în alte zile aceeași făcînd, avînd scris pe nume pe fiecare dintre dînșii. După aceea a făcut casă de străini și o mănăstire din averile părintești în Bosforul Traciei și a adunat ceată de monahi îmbunătățiți într-însa, dintre care mulți, în atîta sfințenie și desăvîrșire au ajuns, încît au fost chemați și la arhiereștile scaune și s-au făcut stîlpi nemișcați soborniceștii credințe.

Sfîntul Tarasie avea mare sîrguință și neîncetată grijă pentru sfintele icoane, cum ar putea să le pună în cinstea cea dintîi, surpînd hulitorul eres, cel adus asupra lor; pentru aceea, totdeauna supăra pe împărați ca să poruncească să se facă soborul din toată lumea. Drept aceea, au scris împărații Constantin și Irina, care atunci cîrmuiau toată împărăția - fiind împăratul minor; iar cu dînșii a scris și Sfîntul Tarasie, la toți patriarhii și episcopii, chemîndu-i la sobor; atunci s-au adunat din toate părțile episcopii în Constantinopol, iar patriarhii au trimis pe slujitorii lor, căci Adrian al Romei, pentru depărtarea și greutatea căii n-a venit, iar patriarhii alexandrian, antiohian, ierusalimtean, fiindcă erau sub jugul robiei agarenilor, nu puteau să fie la soborul acela. Deci, în locul lor au trimis bărbați aleși în dreapta credință și în înțelepciunea cea duhovnicească.

Atunci s-a pregătit locul soborului în biserica cea mare a apostolilor, care este zidită de marele Constantin, întîiul împărat al creștinilor, în care, șezînd prea sfințitul Tarasie și cu trimișii celorlalți patriarhi, episcopii fiind acolo, și însuși împăratul cel tînăr, Constantin, și cu maica sa Irina - a venit fără de veste o ceată mare de oaste înarmată, în a căror inimă era întărit eresul luptei contra sfintelor icoane pe care l-au primit de la Constantin Copronim, moșul împăratului, care fusese înainte împărat și în acel eres a îmbătrînit; aceia, îndemnați în taină de unii episcopi și boieri, îmbolnăviți de eresul acela, adunîndu-se înarmați, au intrat în biserică, strigînd cu multă tulburare: "Nu vom lăsa dogmele împăratului Constantin să se lepede, ci pe cele ce le-a întărit el, cu soborul său și ca pe niște legi le-a întărit, acelea să fie tari și neschimbate; nu vom lăsa ca idolii (astfel ziceau sfintelor icoane) să fie aduși iarăși în biserica lui Dumnezeu, iar de va îndrăzni cineva ca soborul lui Constantin și dogmele aceluia să le lepede și să aducă înăuntru idolii, apoi, îndată, pămîntul acesta se va înroși cu sîngele episcopilor". Împărații, văzînd o gîlceavă ca aceasta, au făcut semn episcopilor să se scoale din locurile lor și, îndată, toți s-au risipit. Iar ostașii aceia și povățuitorii lor, după cîteva zile au fost pedepsiți de drept-credincioasa Irina și scoși din rînduiala ostășească și risipiți prin sate, ca să lucreze pămîntul.

După aceasta, s-a pregătit locul sinodului în Bitinia, cetatea Niceei, în care a fost și altă dată Sinodul I al celor 318 Sfinți Părinți, care se adunase aupra rău-credinciosului Arie. Acolo s-au adunat a doua oară. Și a mers Sfîntul Tarasie, avînd cu sine trimișii patriarhilor, adică de la Adrian al Romei era Petru arhipresbiterul și un alt părinte Petru; de la Politian alexandrinul, era Toma monahul și preotul; iar de la Teodorit antiohianul și de la Ilie ierusalimleanul, era Ioan monahul și preotul. Sfîntul Tarasie a mai luat cu sine și pe Nichifor, din sfatul împărătesc, care era bărbat ales și care mai pe urmă, după Sfîntul Tarasie, a fost primitorul scaunului patriarhiei

pentru viața sa cea îmbunătățită. Cu aceștia și cu toți Sfinții Părinți, care erau trei sute șaizeci și șapte, adunîndu-se prea sfințitul Tarasie în Niceea, a format Sinodul al 7-lea a toată lumea, în biserica soborniceească cea mare a acelei cetăți. Și a fost întîia ședință a Sfinților Părinți în 24 de zile ale lunii Septembrie, întru pomenirea Sfintei marei Mucenițe Tecla, unde prea sfințitul Tarasie, făcînd înainte cuvîntare pentru care pricină sînt adunați, sfătuia pe episcopi să judece cu dreptate, dezrădăcinînd învățăturile cele rău-credincioase, aduse din nou în Biserică. Apoi s-a citit împărăteasca scrisoare către sinod, în care se pomenea patriarhul Pavel, care, la sfîrșitul său, a sfătuit ca prin soborniceasca judecată să se lepede eresul luptătorilor împotriva sfintelor icoane. Deci Sfinții Părinți au binecuvîntat pe împăratul și pe maica sa, că au avut o purtare de grijă ca aceea pentru credință.

După aceasta, s-a ascultat întoarcerea la pocăință și mărturisirea credinței episcopilor celor căzuți în eres, dintre care era Vasile al Ancirei, care, ținînd în mîinile sale o hîrtie, citea dintr-însa astfel: "Cei ce nu cinstesc sfintele icoane să fie anatema; cei ce aduc cuvinte din dumnezeiasca Scriptură împotriva sfintelor icoane să fie anatema; cei ce numesc idoli sfintele icoane să fie anatema; cei ce leapădă predaniile Sfinților Părinți, precum le lepădau Arie, Nestorie, Eutihie, Dioscor, și nu voiesc să le primească pe acelea care sînt arătate lor din dumnezeiasca Scriptură, să fie anatema; cei ce zic că sfintele icoane nu sînt date de către Sfinții Părinți să fie anatema; cei ce grăiesc că soborniceasca Biserică primește idoli să fie anatema". Astfel au făcut și ceilalți episcopi și li s-a primit pocăința lor, apoi li s-a dat loc în sinod între credincioșii episcopi. Iar alții, nelepădîndu-se cu totul de eres, li s-a mutat judecata pentru altă vreme. Pentru că Sfîntul Tarasie zicea: "Bolile cele învechite și năravurile rele cele obișnuite, cu greu se tămăduiesc". Însă și pe aceia, pocăindu-se cu adevărat, i-a primit Sfîntul Sinod și nu i-a depărtat din dregătoriile lor. Deci s-a lungit acel Sfînt Sinod pînă la 20 de zile și vorbeau din dumnezeiasca Scriptură și din scrierile celor mai înainte sfinți mari părinți și învățători și din predaniile bisericești cele vechi, pentru cinstitele icoane; și astfel biruiau eretica socoteală cea rău-credincioasă.

După aceea s-a adus la mijloc adevărata istorie, pentru sfînta mahramă pe care Domnul nostru Iisus Hristos, închipuind Sfînta Sa față, a trimis-o lui Avgar, stăpînitorul Edesei, și cum acesta, închinîndu-se, s-a tămăduit de boală. Asemenea și despre icoana Sfinților Apostoli Petru și Pavel, pe care Sfîntul Silvestru, papă al Romei, a arătat-o împăratului Constantin, cum și despre icoana lui Hristos, cea batjocorită de evrei în Beirut, despre care povestește Sfîntul Atanasie. Această povestire citindu-se în sobor, toți sfinții părinți au plîns.

La sfîrșit au blestemat eresul luptei contra sfintelor icoane, iar cinstirea lor au întărit-o și s-a făcut bucurie mare sfintelor biserici, primind podoaba lor cea dintîi, adică icoanele. Apoi toate popoarele drept-credincioase prăznuiau, urînd mulți ani împăraților și păstorilor. Astfel, prin purtarea de grijă a prea sfințitului patriarh Tarasie și prin sîrguința drept-credincioasei împărătese Irina, s-a lepădat eresul luptării contra sfintelor icoane, iar pacea lui Hristos s-a dăruit Bisericii.

Sfîntul Tarasie, cîrmuind bine Biserica lui Dumnezeu, apăra pe cei năpăstuiți și ajuta celor ce erau în primejdie. Pe Ioan, întîiul spătar al împăratului, care pentru o vină grea a fost schingiuit cu asprime, apoi scăpînd din legături noaptea a alergat la biserică și apucîndu-se de colțurile mesei sfîntului altar, cerînd milă și izbăvire de la moarte, arhiereul lui Dumnezeu l-a apărat și nu l-a dat ostașilor care alergaseră după el din porunca împărătesei Irina. Iar ei, lîngă ușile bisericii străjuiau ziua și noaptea pînă ce va ieși, pentru că așteptau cu adevărat să iasă din biserică pentru nevoile firești. Dar arhiereul lui Dumnezeu îl păzea în altar, dîndu-i hrană din masa sa; iar cînd avea nevoie trupească îl scotea sub mantia sa pe ușa din dreapta și, ducîndu-l la locul de ieșire, aștepta afară; apoi iarăși pe sub mantie îl ducea în altar. Și aceasta o făcea în toate zilele, cît era trebuința omului aceluia, slujindu-i ca un rob și neîngrețoșîndu-se de un lucru ca acela. Astfel, păstorul cel bun păștea oaia sa, apărînd-o de moarte. La sfîrșit, cu puterea sa cea arhierească, a legat fără temere pe cei ce căutau moartea omului aceluia, amenințîndu-i cu despărțirea de Biserică, dacă ar fi voit să-i facă aceluia vreun rău mai mare. Și a fost liber de judecată și de pedeapsă întîiul spătar, prin apărarea bunului păstor, adică a Sfîntului Tarasie.

Ajungînd împăratul Constantin la 20 de ani și întărindu-se în puterea împărătească, apoi fiind îndemnat de sfetnicii săi cei răi, a depărtat de la puterea cea împărătească pe drept-credincioasa Irina, maica sa, care cîrmuia bine și cu înțelepciune toată împărăția. Deci, împărățind singur și avînd viața liberă - nu precum era înainte sub stăpînirea maicii -, s-a răzvrătit foarte și viețuia cu necuviință, urînd fără pricină pe Maria, împărăteasa, soția sa cea legitimă. Apoi a poftit pe alta, anume Teodotia, cu care în taină păcătuia și voia s-o facă soție și împărăteasă, iar pe cea legiuită s-o izgonească. Și, căutînd vină asupra ei, a spus o mincinoasă clevetire, zicînd că ar fi voit să-l omoare cu otravă. Deci, povestea tuturor acea nedreptate ca pe un adevăr și toți îl credeau pe împărat. Și a străbătut vestea aceea în popor, că împărăteasa a voit să-l piardă pe împărat cu otravă. Atunci a înștiințat despre aceea pe sfințitul patriarh Tarasie, care s-a mîniat foarte, cunoscînd meșteșugul împăratului și nevoința împărătesei Maria, și se gîndea cum ar putea să-l mustre de nedreptatea aceea de păcat și apoi să-l aducă spre îndreptare.

În acea vreme, un boier iubit de împărat, fiind trimis de el, a venit la prea sfințitul patriarh și i-a spus despre împărăteasă lucrul cel mincinos, zicînd "că a pregătit otravă împăratului și este trebuință, ca negreșit, prea sfințite părinte, să lași pe împărat să-și ia altă soție mai credincioasă". Iar sfîntul, suspinînd din adîncul inimii, cu lacrimi a început a grăi: "Dacă aceasta a grăit împăratul, precum zici, și trupul cu care s-a însoțit și s-a făcut una cu dînsul, prin legea lui Dumnezeu, să-l gonească de la sine, eu nu știu cum va suferi de la toți rușinea și defăimarea și cum pe cei ce sînt sub stăpînirea lui îi va îndemna către întreaga înțelepciune și înfrînare, cum va judeca și va pedepsi păcatele desfrînării, fiind singur robit de o poftă cu fărădelege. Dar chiar adevărate dacă ar fi cele spuse de tine, este trebuință însă a asculta glasul Domnului Care zice: "Tot cel care își lasă femeia sa, fără de cuvînt de desfrînare, o face să fie desfrînată". Dar pe cine ar fi poftit împărăteasa mai mare cu cinstea și mai împodobită cu frumusețea să-l aibă bărbat, decît pe acesta, fiind

împărat frumos și tînăr, ca acum să-i fi pregătit otravă de moarte, precum zici tu? Precum văd această minciună s-a închipuit, ca să se necinstească cinstita însoțire, iar patul cel curat să se întineze, apoi să intre urîciunea desfrînării și să se înalțe. Deci să primești acest răspuns de la noi și de la alți părinți ca noi și să-l duci celor ce te-au trimis: "Nu credem cele spuse de tine și voim a suferi mai bine moarte și munci grele decît să slujească binecuvîntarea noastră la un lucru fărădelege ca acela; să știe împăratul că nu ne învoim cu sfatul lui cel nedrept". Auzind acestea acel boier, s-a dus mîhnit și a spus împăratului toate cele auzite. Deci împăratul s-a îndoit și s-a mirat de o asemenea tărie a minții patriarhului și se temea ca nu cumva să-l împiedice de la dorința lui; apoi a trimis de a chemat pe sfînt cu cinste, nădăjduind ca să-l înmoaie singur, prin cuvinte și să-l plece spre voința sa.

Venind sfîntul patriarh Tarasie la împărat, cu cinstitul stareț Ioan care era la sobor alături de patriarhii Antiohiei și al Ierusalimului și șezînd după obicei, împăratul a început a grăi către prea sfințitul patriarh, astfel: "Am vestit sfinției tale, prin trimis, despre lucrul ce mi s-a întîmplat; căci nimic nu voi să tăinuiesc înaintea cinstei tale, iubindu-te și cinstindu-te ca pe un părinte; dar era trebuință ca și cu gura să-ți spun vrajba ce s-a făcut asupra mea, cum și vicleșugul soției mele, care nu de la Dumnezeu mi s-a dat ajutătoare, căci s-a arătat învrăjbitoare iar nu ajutătoare, de care chiar legea îmi poruncește a mă despărți și nimeni nu poate să mă oprească, deoarece este arătată pricina aceasta și lucrul cel rău, pentru care, ori moarte prin judecată va lua, ori - ce este mai cu milostivire -, să ia schima monahicească, să plîngă și să se căiască în toate zilele vieții sale de un păcat ca acela, că a voit să ucidă cu otravă nu un om prost sau străin, ci chiar pe bărbatul său, împărat credincios și înfricoșat barbarilor; și dacă s-ar fi săvîrșit aceea, în toată împărăția ar fi fost mare tulburare și ar fi străbătut vestea de o faptă rea ca aceea în toată lumea de sub cer". Acestea zicînd, împăratul a făcut semn celor ce stăteau de față și au adus niște vase de sticlă, care aveau în ele o băutură tulbure și le arătă patriarhului, spunîndu-i că aceea este otrava cea purtătoare de moarte cu care a vrut împărăteasa în taină să-l lipsească de viața aceasta, zicînd: "Ce semn mai învederat poate să fie ura ei asupra mea și de ce este vrednică și este trebuință a lungi vremea, amînînd judecata? Mai degrab, o! prea cinstite părinte, sfătuiește-o să se călugărească îndată de voiești s-o vezi între cei vii, că eu nu mai pot să locuiesc cu dînsa în însoțire, și nici să privesc la dînsa, nici să rabd mai mult, văzînd înaintea mea această băutură de moarte, pregătită de dînsaț".

Iar prea sfințitul Tarasie, văzînd pe împărat legat în cursele desfrînării și că aduce vina cea mincinoasă asupra curatei și nevinovatei împărătese, a zis către dînsul cu curaj: "Să nu ridici, o! împărate, război asupra legii lui Dumnezeu, nici să te oștești prin vicleșugul cel tăinuit asupra adevărului, călcînd și stricînd poruncile lui Dumnezeu sub chipul dreptății, pentru că semnul de stăpînire împărătească este ca pe toate să le faci la arătare cu libertate și cu știință nemustrătoare; și să nu se înceapă nimic în taină și cu meșteșug împotriva lui Dumnezeu, Cel ce i-a dat coroana împărătească, călcînd dumnezeieștile porunci ale Lui. Pentru că, arătat este tuturor că nu este vinovată împărăteasa de acel lucru rău, care cu nedreptate se aduce asupra ei, ca și cum ea ți-ar fi pregătit moarte; căci cine - precum am zis - cu frumusețile

tinereților sale lăudîndu-se, ar putea să se asemene cu frumusețile tinereților tale, cu care împărăteasa înșelîndu-se, l-ar fi iubit pe acela mai mult decît pe tine și ar fi gîndit cu otravă să te piardă din viața aceasta? Cine este mai mare cu cinstea, cu stăpînirea, cu bunul neam, cu slava, cu bogăția mai mult decît cinstea împărăției tale, decît cu stăpînirea și cu bunul neam, cu slava și cu bogăția pe care l-ar fi cinstit împărăteasa ta? Pe cine ar fi socotit mai înalt și mai bun decît pe tine, care ești împărat, stăpînind atîtea țări și covîrșind prin bunul tău neam împărătesc pe toți? Căci cu neamul ești fiu, nepot și strănepot de împărat și slava ta ajunge la marginile pămîntului, iar bogăția ta este nenumărată. Deci cine ar fi fost mai bun și mai iubit împărătesei tale decît tine? Nu este așa o! împărate, ci această minciună e scornită spre ocara sceptrului împărătesc, spre pilda limbilor și spre răzvrătire între popoare. Pentru aceea nu îndrăznim a dezlega însoțirea voastră cea legiuită și împărăteasca unire, temîndu-ne de dumnezeiasca judecată, nici nu credem cuvintele prin care se clevetește soția ta, chiar de am suferi noi și munci; pentru că știm de demult a ta aprindere de păcat, spre desfrînata aceea cu care acum voiești a greși cu nunta fără de lege. Cum vom cinsti porfira ta, cînd pe față te vom vedea făcînd desfrînare? Cum vei intra în altar la dumnezeiescul prestol, ca să te împărtășești cu noi, din preacuratele lui Hristos Taine? Acestea îți facem cunoscut înaintea lui Dumnezeu, că nu te vom mai lăsa, deși ești împărat, ca să intri în altar la dumnezeiasca împărtășanie, pentru că s-a zis preoților celor de demult: "Să nu lăsați să calce altarul meu, cei ce fac fărădelege".

Acestea zicîndu-le, prea sfințitul patriarh cu rîvnă și cu jalea inimii, a tăcut. Asemenea și Ioan starețul a grăit multe cuvinte sfătuitoare și cu bună înțelegere către împărat; iar el nici nu voia să asculte, ci mai mult se iuțea și se mînia. Dar se mîniau și toți boierii și stăpînitorii care erau acolo, lîngă împărat, dintre care unul, avînd dregătorie de patriciu, se lăuda că va înfige sabia cu mîinile sale în pîntecele starețului Ioan, celui ce grăia cele potrivnice împăratului. Atunci a poruncit împăratul cel plin de mînie ca să-i izgonească de la sine pe amîndoi, cu necinste, pe prea sfințitul patriarh Tarasie și pe cinstitul Ioan și de Dumnezeu înțelepțitul stareț. Deci au ieșit cei izgoniți pentru dreptate, următorii Sfîntului Ioan Botezătorul, cel ce a mustrat oarecînd nunta cea fără de lege a lui Irod. Și ieșind, și-au scuturat picioarele de praf, zicînd: "Curați sîntem de fărădelegea voastră". Iar împăratul, gonind pe legiuita împărăteasă din palatul său la o mănăstire de călugărițe și călugărind-o cu sila, s-a însurat cu cea zisă mai înainte, Teodotia, care-i era lui și rudenie după tată. Iar mijlocitorul lor la acea nuntă era un preot oarecare, Iosif, econom al Bisericii, neștiind patriarhul; pentru aceea, preotul acela, mai pe urmă a fost izgonit din Biserică pentru lucrul ce a îndrăznit să facă.

Atunci se sîrguia prea sfințitul patriarh în tot chipul ca să despartă acea nuntă prea desfrînată a împăratului, dar nu putea; fiindcă împăratul se lăuda că va ridica tot eresul împotriva sfintelor icoane, dacă l-ar opri pe el de la acea nuntă. Pentru aceea, prea sfințitul Tarasie a lăsat să petreacă împăratul în fără de lege, ca nu cumva mai amară răutate să vină asupra Bisericii lui Hristos prin acela care avea din naștere

rădăcină eretică, fiu, nepot și strănepot de împărați luptători contra sfintelor icoane, care pe mulți sfinți, pentru cinstirea sfintelor icoane i-au ucis.

Și mîniindu-se împăratul asupra patriarhului, îi făcea lui diferite supărări, iar sfîntul le răbda pe toate, mulțumind lui Dumnezeu și făcînd cele cuvincioase rînduielii sale celei păstorești; iar pe împărat, după aceea, l-a ajuns pedeapsa lui Dumnezeu. Pentru că după cîtăva vreme maica lui, drept-credincioasa Irina, văzînd viața lui cea rea și în fărădelege, dumnezeiasca lege călcîndu-se de dînsul, apoi vrînd să ridice iarăși lupta contra sfintelor icoane, s-a sculat asupra lui cu dreaptă mînie, iubind mai mult pe Dumnezeu și dreptatea lui, decît pe fiul său. Și, sfătuindu-se cu cei mai de frunte boieri, a apucat pe fiul și l-a închis în palatul său, ce se numea Porfiria, unde îl născuse. După aceea, a poruncit să-i scoată ochii, precum și el făcuse la trei unchi de-ai săi, frați ai tatălui său, Nichita, Antim și Eudoxie, cu cinci ani mai înainte scoțîndu-le ochii. Și așa, împăratul, primind pedeapsa cea vrednică după faptele sale, a murit de durere. Iar Irina iarăși a luat sceptrul împărăției și a îndreptat toate cele răzvrătite de fiul său.

Din acea vreme sfîntul și plăcutul lui Dumnezeu Tarasie a petrecut în pace și în liniște, bine păscînd turma cea cuvîntătoare și ocîrmuind Biserica lui Hristos și curățind-o de eresuri. Iar în ziua sfințirii sale ca arhiereu, săvîrșea în toate zilele dumnezeiasca Liturghie și niciodată nu a lăsat-o, chiar și în boală fiind. Pentru că, ajungînd la adînci bătrînețe și apropiindu-se de sfîrșitul său, de durere trupească s-a cuprins; însă nu înceta slujirea cea de toate zilele, pînă ce s-a îngreunat foarte mult de boală, încît nici din pat nu mai putea acum să se scoale. Numai atunci a încetat din slujire.

Iar la ieșirea sa din trup se lupta cu diavolii, întrebîndu-se cu dînșii și la toate le răspundea, ca un biruitor. Cînd aceia, urmîndu-i viața lui din tinerețe, multe lucruri nedrepte aruncau cu minciună asupra lui, el grăia împotriva lor: "Nevinovat sînt de ceea ce ziceți; minciună clevetiți asupra mea și nu aveți întru mine parte!" Era lîngă dînsul scriitorul vieții sale, Ignatie, episcopul Niceii, fiind încă în diaconeasca rînduială, atunci șezînd lîngă bolnav, auzea cuvintele sfîntului, cu care se împotrivea duhurilor celor nevăzute.

Deci, slăbindu-i limba, cu mîna gonea pe diavoli și-i alunga, biruindu-i. Apoi, plecîndu-se ziua și săvîrșind cîntarea de seară după obicei, cînd s-a început psalmul lui David: "Pleacă, Doamne, urechea Ta și mă auzi", prea sfințitul patriarh Tarasie, cu pașnic chip și cu fața luminoasă, și-a dat duhul său în mîinile Domnului, păscînd Biserica Domnului 22 de ani, și s-a sfîrșit pe vremea lui Nichifor împărat, care a venit după Irina, plîngînd după dînsul împăratul, boierii și toată cetatea, bărbații cei duhovnicești și mirenii, dar mai ales săracii și scăpătații, sărmanii și văduvele, căci era către aceia foarte milostiv, tuturor bun păstor, părinte iubit și învățător folositor și fiecăruia ajutător și apărător în primejdii.

Apoi a fost înmormîntat în mănăstirea cea zidită de dînsul în Bosfor și se da tămăduire de la mormîntul său multor bolnavi. O femeie oarecare avea curgere de sînge de mulți ani. Aceea, de vreme ce nu era slobod să intre femeile în acea mănăstire, schimbîndu-se în haină bărbătească a intrat acolo și, atingîndu-se de mormîntul Sfîntului Tarasie, apoi luînd untdelemn din candelă care era la mormînt, îndată a cîștigat tămăduire. Făcînd același lucru și alte femei, s-au învrednicit de tămăduire. Un bărbat oarecare, orb de un ochi, a căpătat vedere de la mormîntul sfîntului, prin ungere cu untdelemn din candela lui. Altul, cu mîna uscată, venind cu credință, a uns-o cu untdelemn și îndată s-a întins mîna lui și s-a făcut sănătoasă. Apoi se tămăduiau și alte neputințe și se goneau diavolii cu puterea sfintelor rugăciuni ale plăcutului lui Dumnezeu Tarasie. Dar nu se cade a o tăcea și pe aceasta: acest mare rîvnitor al credinței nu numai că s-a nevoit în viața sa asupra eresului luptării contra sfintelor icoane, ci și după moartea sa asupra aceluia se înarmă căci, mulți ani trecînd și Leon Armeanul luînd împărăția grecească și înnoind lupta de icoane, Sfîntul Tarasie s-a arătat în vis, cu mare mînie, lui Leon, luptătorul contra icoanelor, și a poruncit unui ostaș, Mihail, cu sabia să-l lovească pe rău-credinciosul împărat; iar acela, lovindu-l, a străpuns pe împăratul Leon prin mijloc. Deșteptîndu-se Leon din somn, cu frică și cutremur, era în mare nepricepere, părîndu-i-se că în mănăstirea Sfîntului Tarasie se află cineva cu numele de Mihail, neștiind că pe acel Mihail îl are la sine, voievod, care se chema Valvos sau Travlos. Acela l-a ucis în ziua nașterii lui Hristos și a pierit cu sunet necuratul împărat, fiind biruit de rugăciunile Sfîntului Tarasie și de izbîndirea lui Hristos Dumnezeu, Celui zugrăvit pe icoane cu Prea-curata Sa Maică și cu toți sfinții cinstit și închinat, Căruia I se cuvine cinste și slavă, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh în veci. Amin.

55. VIAȚA CELUI ÎNTRE SFINȚI PĂRINTELE NOSTRU PORFIRIE, EPISCOPUL GAZEI (26 FEBRUARIE) (SCRISĂ DE DIACONUL MARCU, UCENICUL SĂU)

Gaza este o cetate în Palestina, aproape de latura Egiptului, care de demult a fost dată moştenire fiilor lui Israil, din seminţia Iuda; apoi a fost stăpînită de filisteni. De la dînsa luase odată Samson, pe umeri, porţile cele încuiate. Acea cetate era plină de păgînătatea închinătorilor la idoli, deşi se întrupase Hristos Dumnezeul nostru şi era luminată în parte cu sfînta credinţă de Sfinţii Apostoli şi cu propovăduirea episcopilor care au fost după dînşii. Însă cea mai mare parte a ei rătăcea în întunericul închinării idoleşti, închinîndu-se unui chip cioplit, numit Marnas, precum şi Venerei şi altor necuraţi zei elini. De multe ori s-a vărsat într-însa sînge creştinesc, mai ales în vremea urîtorului de Dumnezeu, împăratul Iulian Apostatul. Pentru că atunci pe toţi preoţii şi călugării şi pe fecioarele cele sfinţite lui Dumnezeu cu nemilostivire i-au ucis necredincioşii. O tiranie şi păgînatate ca aceasta se săvîrşea în cetatea Gazei care avea într-însa atît popor, încît nimeni nu putea s-o curețe şi s-o lumineze desăvîrşit cu sfînta credinţă, pînă la Sfîntul Porfirie, episcopul, pentru care ne este cuvîntul. Acesta a întărit-o desăvîrşit, pe toţi idolii i-a sfărîmat şi a ridicat biserică în mijlocul cetăţii şi a cîştigat lui Dumnezeu toată Gaza, cu mare osteneală, precum va arăta povestirea de faţă.

Sfîntul Porfirie era de neam din Tesalonic, fiu de părinţi bogaţi, care, lăsînd casa tatălui său, fraţii şi bogăţia şi fiind de 25 de ani, a mers mai întîi în Egipt, apoi a mers la schit, unde a luat asupră-şi îmbrăcămintea monahicească şi viaţa cea pustnicească. După aceea, petrecînd cu sfinţii părinţi în schit cinci ani, a mers la Ierusalim şi, închinîndu-se făcătoarei de viaţă Cruci şi Mormîntului lui Hristos, toate

sfintele locuri înconjurîndu-le, s-a dus în părțile Iordanului și într-o peșteră mare sălășluindu-se, viețuia după Dumnezeu cu post și cu rugăciune neîncetată. Acolo viețuind cinci ani, a căzut în boală și a rugat pe unul din cunoscuți să-l ducă la Ierusalim, fiind bolnav și neputînd să meargă singur. Iar la Ierusalim închinîndu-se în toate zilele, deși bolnav, înconjura sfintele locuri și cînd nu putea să meargă cu picioarele de slăbiciune, se tîra pe genunchi; însă nici o zi n-a lăsat ca să nu meargă la sfînta biserică a Învierii lui Hristos și la Sfînta Cruce.

Văzîndu-l un monah tînăr, anume Marcu - care mai pe urmă a fost scriitorul vieții sale -, ostenindu-se astfel în boala sa în toate zilele, a început a-i sluji pentru Dumnezeu și a fost trimis de dînsul cu scrisoare la Tesalonic ca să împartă între frații cei mai tineri averea sa, care îi rămăsese după părinți, iar partea lui să i-o aducă ca să o împartă la săraci. Acela, ducîndu-se, a împărțit precum se cădea, iar partea lui Porfirie a vîndut-o pentru trei mii de galbeni. Și i-a venit lui 1400 de galbeni, iar hainele și argintul pe toate le-a adus Marcu cu credință lui Porfirie, pe care l-a găsit sănătos la Ierusalim; dar el, luîndu-le, le-a împărțit îndată săracilor și mănăstirilor celor scăpătate, iar el a rămas sărac.

În ce chip fericitul s-a făcut sănătos i-a spus lui Marcu astfel: "Fiind eu la privegherea de Duminică cea din toată noaptea, în biserica cea mare, am căzut bolnav și, neputînd răbda, am mers și m-am culcat lîngă Golgota. De durere mare eram ca într-o vedenie, privind pe Mîntuitorul nostru pironit pe Cruce și era spînzurat un tîlhar cu El, pe altă cruce. Apoi am început a striga, zicînd: "Pomenește-mă, Doamne, cînd vei veni întru împărăția Ta". Iar Mîntuitorul a zis către tîlhar: "Pogoară-te de pe cruce și-l vindecă de durerile trupești, precum și Eu te-am vindecat de cele sufletești". Iar tîlharul, pogorîndu-se de pe cruce la mine, m-a cuprins și m-a sărutat, apoi m-a ridicat de la pămînt, zicîndu-mi: "Vino la Mîntuitorul!". Apropiindu-mă eu de Domnul, l-am văzut pogorît de pe cruce, grăind cu mine: "Primește lemnul acesta și-l păzește". Iar eu, primindu-l, am început a purta Crucea lui Hristos și venindu-mi în fire, m-am făcut sănătos, ca și cum n-aș fi fost niciodată bolnav".

După aceasta, netrecînd mult timp, fericitul Porfirie a fost hirotonit preot de patriarhul Ierusalimului și i s-a încredințat lui spre pază cinstitul lemn al făcătoarei de viață Cruci a lui Hristos, care era încuiat deosebit în raclă de aur. Altă parte a Crucii era dusă în Constantinopol, la împărăteasa Elena. Așa s-a împlinit vedenia lui Porfirie, că a văzut pe Domnul dîndu-i Crucea să o păzească.

Cuviosul Porfirie, viețuind în rînduiala preoției trei ani, episcopul cetății Gaza, care se numea Enea, a murit; și au mers cei credincioși din Gaza cu clericii în Cezareea Palestinei, la mitropolitul Ioan, sub care era supusă Gaza, rugîndu-l să le dea episcop, ca să poată a se împotrivi cu cuvîntul și cu lucrul închinătorilor de idoli, care erau mulți în cetate și toți mai marii cetății aceleia erau păgîni. Mitropolitul Ioan, poruncind tuturor să postească, se ruga lui Dumnezeu ca să-i arate un bărbat vrednic de acel lucru. Și i s-a descoperit în vedenie Cuviosul Porfirie, preotul Ierusalimului, păzitorul lemnului celui de viață făcător. Deci, îndată a scris mitropolitul o scrisoare

la prea sfințitul Ilarie, patriarhul Ierusa-limului, rugîndu-l să-l trimită pe părintele Porfirie, pentru un oarecare lucru. Iar patriarhul, chemînd pe Porfirie și arătîndu-i scrisoarea mitropolitului, îi porunci să meargă în Cezareea.

Deci, Cuviosul Porfirie mai întîi s-a îndoit, apoi a zis: "Voia Domnului să fie". Și ieșind de la patriarh a zis ucenicului său: "Frate Marcu, să mergem să ne închinăm sfintelor locuri și lemnului celui de viață făcător al cinstitei Cruci, că acum nu-l vom mai vedea curînd, decît numai după mulți ani". Zis-a ucenicul: "Pentru ce grăiești așa, părinte? Pentru că socotesc că nu vei zăbovi mai mult de o săptămînă". Răspuns-a sfîntul: "În noaptea trecută am văzut pe Mîntuitorul zicînd către mine: "Dă-mi Mie visteria - adică lemnul Crucii - pe care am adus-o la tine, pentru că voiesc să te însoțesc cu o mireasă cu adevărat săracă, însă bună de obicei. Iar tu, luînd-o pe ea, să o împodobești, ca să-și uite sărăcia cea dintîi; căci, deși este săracă, nu este străină, ci soră adevărată îmi este Mie. Însă să te ferești ca avînd-o pe ea și rînduind casa, să nu cîștigi ceva prin nedreptate sau prin jefuire, sau din fărădelege, căci și pe Mine mă vei mînia și pe dînsa o vei mîhni, pentru că neprimite sînt ei unele ca acestea, însă să nădăjduiești și să nu te împuținezi cu sufletul, căci toate se vor trimite ție, chiar de nu te vei aștepta! Aceasta mi-a spus mie în vedenie Domnul astă noapte și mă tem ca nu cumva sarcina păcatelor străine să nu se pună asupra mea, care am mulțime de păcate".

Acestea zicîndu-le către ucenic, a mers și s-a închinat tuturor locurilor sfinte; apoi a luat făcătorul de viață lemn al cinstitei Cruci, vărsînd multe lacrimi, și, încuindu-l în sicriu, a mers și a dat cheile prea sfințitului patriarh. Apoi, luînd de la dînsul binecuvîntare, a plecat spre Cezareia Palestinei, cu ucenicul său Marcu și cu un alt tînăr, Varuh, pe care mai înainte l-a luat cuviosul din gunoi, plin de răni și, tămăduindu-l, îl avea ca slugă. Sosind Cuviosul Porfirie în Cezareia, l-a primit cu bucurie și l-a silit prea sfințitul mitropolit Ioan, chiar nevrînd, să primească sfințirea ca episcop al cetății Gaza.

Deci plîngea cuviosul mult și era nemîngîiat, zicînd că el nu este vrednic de o treaptă ca aceasta. Apoi s-a înduplecat la voia Domnului; și hirotonisindu-l episcop, l-a trimis la Gaza cu clericii și cu oamenii din Gaza, a cărui venire o așteptau satele cele ce erau în jurul Gazei. Însă popoarele păgîne, adunîndu-se dinadins pe calea aceea pe care episcopul Porfirie se cădea să meargă, a așternut-o toată cu spini săpînd gropi și ducînd mulțime de gunoi, au făcut fum mare și necurat. Deci au făcut calea aceea nelesnicioasă spre mergere, iar aceasta o făceau din ură către creștini și din vrajbă către Porfirie. Atunci au început creștinii, cu episcopul lor Porfirie, să treacă calea aceea cu multă nevoie și osteneală, ferindu-se de gropi, de spini și de fum, ostenindu-se toată ziua, și au sosit noaptea în cetate. Iar în cetate era numai o biserică creștinească și aceea mică; pentru că și creștini nu erau mulți iar temple idolești mulțime, încît erau și pe ulițe idoli, iar în mijlocul cetății era un templu mare și frums al necuratului Marnas, mai-marele lor zeu, din vechime zidit, care înfrumuseța toată cetatea prin mărimea sa, cu înălțimea și cu prea frumoasa zidire. Atunci a început

Cuviosul Porfirie, luîndu-și scaunul său, a paște turma cea mică a lui Hristos care era acolo.

În acel an, în care arhiereul lui Dumnezeu Porfirie a mers în Gaza, s-a întîmplat de nu era ploaie, ci secetă mare și foamete, încît ziceau toți necurații cetățeni că din cauza venirii lui Porfirie în cetate s-au mîniat zeii și au încuiat cerul. Iar slujitorii idolilor au dat de veste în popor că Marnas, zeul lor, le-ar fi vestit cum că Porfirie este pricinuitor de tot răul. Apoi, adunîndu-se toți închinătorii de idoli în templu lui Marnas cerea să le dea ploaie, pentru că pe acela îl numeau zeul idolilor. Deci, au petrecut șapte zile, rugîndu-se și cîntîndu-i laude; apoi, ieșind afară din cetate, tot n-a plouat. După aceasta, adunîndu-se toți creștinii cu femeile și copiii, în număr de 280, pentru că erau numai atîtea suflete care credeau în Hristos în cetatea Gaza, au rugat pe Sfîntul Porfirie, episcopul lor, ca să facă sobornicească rugăciune și să iasă cu crucile afară din cetate, ca să ceară ploaie de la Dumnezeu, căci acum pe toți îi supăra foametea, dar răbdau și defăimare și ocări de la păgîni, pentru acest necaz.

Sfîntul Porfirie, vestindu-le post, a poruncit tuturor ca să se adune de cu seară în biserică. Deci, săvîrșind privegherea de toată noaptea, a doua zi a făcut litie, mergînd înainte cu Sfînta Cruce; și au ieșit oamenii afară din cetate, la o biserică veche, ce era spre apus, pe care a zidit-o fericitul Asclipie, episcopul, mărturisitorul lui Hristos, cel ce a pătimit multe pentru dreapta credință. De acolo, cu cîntări de laude au mers la biserica Sfîntului Timotei, unde erau moaștele altor sfinți mucenici; și așa ostenindu-se în rugăciuni la litie, s-au întors în cetate în ceasul al nouălea din zi, dar au găsit porțile cetății încuiate cu tărie; pentru că păgînii, închinătorii de idoli, văzînd că ieșiră creștinii afară din cetate cu episcopul lor, au încuiat cetatea, nevoind să-i lase înăuntru, și au stat înaintea porților două ceasuri și nu le-au deschis.

Dumnezeu, însă, văzînd răbdarea și lacrimile robilor săi și ascultînd rugăciunile plăcutului său Porfirie, a ridicat un vînt dinspre miază-zi, precum cîndva pe vremea lui Ilie proorocul, și a acoperit cerul cu nori de ploaie, fulgerînd și tunînd și, apunînd soarele, a căzut ploaie foarte mare.

Unii din elini, văzînd o minume ca aceasta, au deschis cetatea și unindu-se cu creștinii strigau: "Hristos este unicul Dumnezeu adevărat", și toți intrară în biserică cu bucurie mare. Apoi elinii au luat de la episcop sfîntul semn și învățătură spre Botez, pentru că au crezut în Hristos. Și era numărul bărbaților 107, femei 35, iar copii 14; apoi, mulțumind lui Dumnezeu, s-au dus pe la casele lor. Iar ploaia a fost mare toată noaptea aceea, a doua zi și a treia zi, încît a adăpat pămîntul din destul și s-au mai adăugat din elini la turma lui Hristos, afară de cei dintîi, încă 127. Apoi tot în același an au venit încă 105 și, primind toți Sfîntul Botez, se sîrguiau în sfînta credință.

Ceilalți închinători de idoli nu încetau a dușmăni pe Sfîntul Porfirie și a supăra pe creștini; căci venind ighemonul în cetate cîteodată, îl îndemnau să-i muncească pe creștini, dîndu-i mulțime de aur; așa că în toate zilele îi chinuiau pe creștini la

lucrările cetății, precum odată egiptenii pe israiliteni. Iar Sfîntul Porfirie, văzînd nevoia care se făcea poporului lui Hristos, se mîhnea foarte și neîncetat se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi, ziua și noaptea, ca pe cei rătăciți să-i întoarcă la calea cunoașterii adevărului.

După aceea, Varuh, sluga sfîntului mai sus pomenită, a fost trimis într-un sat apropiat pentru trebuința aceasta: "Un oarecare închinător de idoli locuia pămîntul bisericesc și era dator cu chiria pe un an; iar el nevoind să o dea îndată, ci tărăgănîndo, se împotrivea lui Varuh și se făcu gîlceavă între dînșii. Atunci, strîngîndu-se ceilalți închinători de idoli, au bătut pe fericitul Varuh cu bețele pînă la moarte și, crezîndu-l mort, l-au scos afară din sat și l-au aruncat într-un loc pustiu. A doua zi, Cornelie, diaconul și alți doi creștini, trecînd pe acolo, l-au aflat pe Valuh zăcînd ca mort, neputînd nici să vorbească, nici să audă, nici cu ochii să vadă, nici să-și miște mîinile sau picioarele, ci numai duhul era într-însul și, luîndu-l, l-au dus în cetate. Dar văzînd închinătorii la idoli că-l duceau pe Varuh, li s-a părut că duc în cetate un mort, deci s-au repezit asupra celor ce duceau și au început a-i bate, zicîndu-le; "De ce faceți o urîciune ca aceasta, aducînd mortul în cetate - deoarece obiceiul gazenilor era ca pe morți să-i scoată la îngropare afară din cetate - și luîndu-l pe Varuh, l-au legat de picioare și-l tîrau prin cetate; dar diaconul Cornelie alergînd, a spus Sfîntului Porfirie. Deci, a venit episcopul cu sîrguință cu ceilalți frați și, ajungînd la cei ce-l tîrau, îi ruga să înceteze o nemilostivire ca aceea; iar ei au ocărît și pe episcop. Apoi s-a adunat mulțime de popor, care văzînd răbdarea și smerenia episcopului, că nu răspunde nimic împotriva ocărîtorilor lui, a început a se gîlcevi cu cei ce dosădeau pe cel mort; și s-a făcut între dînșii gîlceavă, căci punîndu-și mîinile unul pe altul se băteau și era tulburare mare.

Iar sfîntul episcop cu creștinii, luînd pe fericitul Valuh, l-au dus în biserică, fiind tîrziu, și, văzînd că duhul lui este încă într-însul, a început a se îngriji de tămăduirea lui și toată noaptea aceea s-a rugat lui Dumnezeu cu lacrimi pentru dînsul. Apoi bolnavul a deschis ochii și a vorbit, cerînd apă de băut; apoi a început a vorbi spunînd tot ce s-a întîmplat. A doua zi veniră mai-marii cetății la biserică cu mulțime de popor și au zis: "Pentru ce ați adus pe mort în cetate, împotriva legii părintești?" Și a ieșit la dînșii sfîntul episcop Porfirie, cu toți cei ce erau cu dînsul; aceștia, văzîndu-l pe episcop, au început a-l ocărî și a-l defăima, apoi, repezindu-se la ceilalți care erau cu dînsul, au început a-i bate. Și îndată fericitul Varuh, luînd putere de la Dumnezeu, s-a sculat degrab, ca și cum niciodată nu bolise, și, luînd un ciomag mare, a început a bate și a prigoni pe poporul cel păgîn și gîlcevitor. Iar ei, văzîndu-l viu, s-au spăimîntat cu frică mare, căci credeau că s-a sculat din morți; pe de o parte de frică, iar pe de alta de bătaia cea mare fiind izgoniți, au fugit, călcîndu-se unul pe altul; și i-a izgonit Varuh ca Samson pe filisteni, de la biserică pînă la capiștea lui Marnas; apoi din acea vreme toți păgînii se temeau de Varuh neîndrăznind nici pe cale a se întîlni cu dînsul. Iar Sfîntul Porfirie, mulțumind lui Dumnezeu de acea grabnică și neașteptată schimbare a lui Varuh spre sănătate și de puterea trupească atît de mare, luată de la Dumnezeu, a hirotonisit pe Varuh diacon și împreună cu el și pe Marcu.

Văzînd arhiereul lui Dumnezeu Porfirie necazurile care se făceau în toate zilele creştinilor de către necredincioşi, a trimis la Constantinopol pe Marcu, diaconul său, la dreptcredinciosul împărat Arcadie, rugîndu-l să poruncească să se strice capiştile idoleşti din Gaza. Apoi a scris şi prea sfinţitului Ioan Gură de Aur, patriarhul Constantinopolului, cerînd ajutor şi mijlocire la împărat. Deci a poruncit împăratul să închidă capiştile idoleşti din Gaza, ca să nu se săvîrşească mai mult într-însele necuratele jertfe, dar n-a poruncit a le risipi, ca să nu necăjească poporul elin. Atunci a venit în Gaza un om împărătesc, cu numele Ilarie, să săvîrşească porunca împărătească, luînd multe ajutoare şi mulţi ostaşi din Azot şi din Ascalon. Apoi, arătînd gazenilor împărăteasca scrisoare, a închis templele idoleşti şi le-a pecetluit, smerind în legături pe cele trei căpetenii ale cetăţii. Iar păgînii, adunînd mulţime de aur, l-au dus lui Ilarie, omul împărătesc, rugîndu-l să nu închidă unul dintre templele lor care era mai mare, adică acel a lui Marnas, care era în mijlocul cetăţii, iar cu celelalte să facă ce vor voi. Deci Ilarie, iubind aurul mai mult decît pe Hristos Dumnezeu, le-a lăsat liber templul cel mai de frunte a lui Marnas, iar pe cele mai mici le-a închis, sfărîmînd idolii într-însele. Şi s-a dus iubitorul acela de aur, ca şi cum ar fi îndeplinit porunca cea împărătească; căci cu adevărat, numai cu chipul era creştin, iar înăuntru era plin de necredinţă elinească şi ajuta elinilor. Iar păgînii aveau cel mai mare termplu, a lui Marnas şi nu încetau a face creştinilor supărare.

În acea vreme s-a întîmplat un lucru minunat, care a adus la credinţă nu puţini oameni. O femeie oarecare, slăvită, fiică a unuia din cei mai iubiţi cetăţeni şi soţie a unui slăvit bărbat care se numea Elia, fiind însărcinată, i-a venit ceasul să nască, dar nu putea; şi se înmulţeau durerile ei foarte mult, căci a doua zi mai rău îi era, iar în a treia zi şi mai cumplit. Deci, aducîndu-se multe femei fermecătoare şi vrăjitoare, nimic nu puteau să-i ajute şi s-a muncit astfel şapte zile. Iar bărbatul ei, tatăl şi mama ei şi toate rudeniile aduceau în toate zilele neîncetate jertfe şi săvîrşeau rugi în templul lui Marnas, pentru dînsa, cerînd ajutor de la zeul lor; dar nu primeau ajutor, ci mai amară boală şi mai cumplite dureri se aduceau celei ce nu putea să nască. Acum toţi deznădăjduiau şi, privind la o muncire ca aceea a ei, singuri boleau cu inimile, plîngînd şi tînguindu-se pentru dînsa şi gîndind la sfîrşitul ei. Era între dînşii o bătrînă creştină. Aceea, alergînd la biserică, se ruga cu lacrimi în ochi lui Hristos Dumnezeu pentru femeia aceea bolnavă. Şi văzînd-o Sfîntul episcop Porfirie plîngînd, a întrebat-o care este pricina; iar ea, căzînd la picioarele arhiereului, i-a spus despre toate şi îl rugă să se roage Iubitorului de oameni Dumnezeu pentru femeia ce cumplit pătimea. Iar arhiereul a trimis-o iarăşi la bolnavă, învăţînd-o ce să facă şi ce să zică.

Deci mergînd bătrîna în casa bolnavei, a strîns toate rudeniile celei bolnave, pe părinţi şi pe bărbat, şi a zis către dînşii: "Este aici un doctor bun şi iscusit, acela m-a trimis la voi să vă întreb ce veţi da lui, dacă acela va tămădui pe bolnavă?" Auzind acestea, părinţii au zis: "De va voi el toate averile noastre, să le ia, numai să o vedem vie şi sănătoasă pe fiica cea iubită". La fel zicea şi bărbatul ei, fiind gata să dea toate pentru viaţa şi sănătatea soţiei lui. Grăit-a către dînşii bătrîna: "Ridicaţi-vă mîinile voastre spre înălţime şi vă întăriţi cuvîntul cu jurămînt, ca să fie credincioasă

făgăduința voastră că nu veți defăima pe doctorul acela". Iar ei, cu osîrdie și cu lacrimi ridicîndu-și mîinile, au zis: "În toate zilele noastre vom fi robii lui, numai să tămăduiască pe una născută a noastră, fără de care nu putem a mai fi vii. Pentru că ce viață și veselie va fi nouă fără dînsa?".

Acestea auzindu-le bătrîna, a strigat cu glas mare către cea bolnavă: "Marele arhiereu Porfirie grăiește ție așa: "Te vindecă pe tine Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu cel viu; crede întru El și vie vei fi!" Și femeia suspinînd, îndată și-a dat rodul său și i s-a ușurat durerea. Apoi toți cei ce erau acolo mirîndu-se, au strigat: "Mare este Dumnezeul creștinilor! Mare este Porfirie, arhiereul Lui!" Iar a doua zi părinții și bărbatul femeii aceleia și toate rudeniile, venind la Sfîntul Porfirie, au căzut la picioarele lui, cerînd botezul lui Hristos. Iar sfîntul, învățîndu-i, le-a poruncit să postească și să vină la sfînta biserică. Apoi, nu după multă vreme, i-a botezat și pe ei, pe femeia care a născut și pe pruncul cel născut, pe care l-a chemat Porfirie după numele său, căci era de parte bărbătească. Și era numărul celor botezați 64.

Înmulțindu-se turma lui Hristos, se înmulțea și pizma închinătorilor de idoli și din zi în zi chinuiau mai amar pe creștini, îngreunîndu-i cu neîncetate lucrări ale cetății ca pe niște robi, silindu-i la toate cu osteneli și cu răni. Apoi încă și prin țarini și prin grădini le făceau supărări, încît erau credincioșii în mare supărare și sărăcie și nu aveau de unde plăti cele cerute poporului și dăjdiile împărătești. Aceea văzînd-o arhiereul lui Dumnezeu Porfirie și o răutate ca aceea adusă credincioșilor de la păgîni neputînd să o rabde, s-a dus în Cezareea, la fericitul Ioan, mitropolitul său, rugîndu-l ca ori de episcopie să-l facă liber, ori să meargă cu dînsul la Constantinopol, ca să-l roage pe împărat să poruncească să risipească toate templele idolești și să îmblînzească sălbăticia elinească.

Mitropolitul Ioan a voit ca mai bine să sufere oboseala drumului în vreme de iarnă, decît să-l elibereze de episcopie pe Sfîntul Porfirie. Suindu-se amîndoi într-o corabie, s-au dus și, avînd bună sporire, în zece zile au ajuns la ostrovul Rodos. Acolo, auzind despre un monah oarecare, care într-un pustiu avea viață sihăstrească, anume Procopie, bărbat sfînt și înainte văzător, au mers să-l cerceteze. Iar acela, văzînd înainte venirea lor și cunoscînd dregătoria lor cea arhierească, i-a întîmpinat și i-a cinstit. El, înțelegînd pricina călătoriei lor, i-a povățuit ce trebuie să facă la Constantinopol, ca să-și cîștige dorința. "Alergați - le zise - mai întîi la prea sfințitul Ioan Gură de Aur, că acela vă va ajuta cu sfatul său cel bun. Că deși nu merge acum în palatele cele împărătești, fiindcă s-a mîniat asupra lui împărăteasa, însă el are prieten pe Amantie eunucul, postelnicul împărătesei, bărbat dreptcredincios și îmbunătățit căruia vă va încredința pe voi și prin mijlocirea căruia veți cîștiga toate. Acela vă va duce la împărat și cu de-amănuntul veți spune despre nevoia voastră și să-i proorociți împărătesei că va naște un fiu, care va fi împărat, iar auzind de la voi că este însărcinată, se va bucura. Iată acum este a noua lună de cînd a zămislit și vă va face vouă după dorința voastră".

Iar sfinții Ioan și Porfirie, primind această povățuire și adeverire spre lucrul dorit, au pornit cu bucurie și în zece zile au ajuns la Constantinopol. Apoi, precum i-a învățat Cuviosul Procopie, mai întîi au mers la sfințitul Ioan Gură de Aur. Iar el i-a primit cu cinste și cu dragoste și, aflînd pricina venirii lor, le-a dat nădejde. A doua zi, chemînd pe postelnicul împărătesei, Amantie, i-a arătat pe episcopii cei ce veneau de la Palestina și i-a încredințat lui să aibă grijă de dînșii și să cîștige de la împărat ceea ce poftesc. Iar eunucul, auzind de la sfinții episcopi toate cele ce spun cu de-amănuntul, ce fel de necazuri se fac credincioșilor de către păgînii din Gaza, a lăcrimat și, umplîndu-se de dumnezeiască rîvnă, a zis: "Nu vă întristați, sfinți părinți, căci Domnul nostru Iisus Hristos singur va apăra pe credincioșii robii Săi și de cei ce le fac strîmbătate îi va izbăvi. Deci rugați-vă Domnului, iar eu voi spune împărătesei și nădăjduiesc că Dumnezeul tuturor va îndupleca inima ei spre milostivire; iar dimineață și pe voi vă voi duce la dînsa veți spune toate cele ce veți voi". Acestea zicîndu-le eunucul către episcopi, s-a dus.

A doua zi Amantie, postelnicul împărătesei, a chemat pe arhiereii lui Dumnezeu Ioan și Porfirie la împărătescul palat și i-a dus la împărăteasă. Iar ea, văzînd pe arhierei, a apucat înainte a le zice: "Binecuvîntați-mă, părinților". Iar aceia s-au aplecat ei. Și ședea împărăteasa pe un pat de aur și a zis către dînșii: "Iertați-mă arhiereii lui Dumnezeu că nu pot să vă dau cuviincioasa cinste, avînd sarcina în pîntece; căci se cădea mie ca înaintea ușii să întîmpin pe sfințiile voastre; ci vă rugați Domnului pentru mine, ca să pot naște cu bunătatea Aceluia pruncul care este în pîntecele meu". Iar sfinții părinți, minunîndu-se de smerenia ei, au zis: "Cel ce a binecuvîntat pîntecele Sarei, al Revecăi și al Elisabetei, Acela să binecuvînteze și pîntecele tău și rodul cel dintr-însul purtat să-l înfieze".

Iar ea, poruncindu-le să șadă, a început a grăi: "Știu pentru ce ați suferit atîta osteneală de călătorie, căci toate mi-a spus Amantie. Și de voiți, spuneți-mi și voi ca să știu mai bine pentru ce aveți trebuință". Atunci au spus episcopii toate cele cu de-amănuntul împărătesei, despre necazurile ce se fac creștinilor de către închinătorii de idoli și au rugat-o să dea ajutor celor chinuiți. Iar ea, ascultînd cele grăite, le-a zis: "Nu vă mîhniți, sfinților părinți, căci nădăjduiesc spre Domnul Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, că voi ruga pe împărat să împlinească cererea voastră, iar acum odihniți-vă de cale, căci vă văd osteniți, și rugați-vă lui Dumnezeu pentru mine, ca să ajute mijlocirii mele pentru voi, la împărat". Acestea zicîndu-le împărăteasa către sfinții episcopi și dîndu-le aur destul spre hrană, i-a liberat cu nădejde.

Cînd a venit împăratul la împărăteasă, ea i-a spus lui despre episcopii ce veniseră din Palestina și pentru ce veniseră, cum și toate răutățile ce se făceau creștinilor din partea închinătorilor de idoli. Apoi l-a rugat să risipească capiștile idolești din Gaza. Împăratul, auzind de aceasta, cu greu îi venea zicînd: "Știu că cetatea aceea cu mare osîrdie slujește idolilor, dar avem trebuință de dăjdiile cele multe ce se iau de acolo. Deci de vom risipi toate templele zeilor și-i vom necăji pe oameni, apoi înfricoșindu-se vor fugi și se va pustii cetatea, iar noi ne vom lipsi de atîtea dăjdii. Oare nu este mai bine să-i smerim pe dînșii cîte puțin? Mai întîi să luăm

de la dînşii începătoria cetăţii, apoi templele lor să le închidem şi să oprim aducerea de jertfe idolilor, iar ei, văzîndu-se smeriţi, vor cunoaşte adevărul şi la noi se vor întoarce".

Acestea auzindu-le împărăteasa de la împărat s-a mîhnit foarte şi, lăcrimînd, a zis: "Singur Hristos Domnul va ajuta robilor săi, adică creştinilor, dacă noi nu voim să le ajutăm lor". Această vorbă a împăratului auzind-o postelnicul Amantie, a spus-o sfinţilor episcopi. Iar a doua zi împărăteasa i-a chemat pe sfinţii episcopi şi le-a zis: "Am spus împăratului despre voi şi despre toată nevoia şi despre toată cererea voastră, dar nu voieşte să mă asculte, socotind că este greu lucru întristarea închinătorilor de idoli din Gaza. Însă nu vă mîhniţi, că voind Dumnezeu, nu voi înceta a ruga pe împărat pînă ce el, ascultînd, va face voia voastră". Iar episcopii auzind, i s-au plecat ei.

Sfîntul Porfirie, aducîndu-şi aminte de profeticele cuvinte ale Sfîntului Procopie, cele despre împărăteasă, a spus: "Osteneşte-te pentru noi stăpînă, ca pentru Hristos, iar El pentru osteneala ta îţi va da un fiu, care va împărăţi înaintea ochilor tăi şi mulţi ani va vieţui întru toată buna sporire a împărăţiei". Acestea auzindu-le împărăteasa s-a umplut de bucurie şi s-a luminat la faţă, zicînd: "Rugaţi-vă pentru mine, o! sfinţilor părinţi, ca, precum doriţi, să nasc fiu; şi de va fi aşa, vă făgăduiesc că voi împlini toate cele dorite; nu numai cele ce cereţi, ci şi cele ce nu le cereţi le voi face, cu ajutorul lui Hristos; apoi în mijlocul cetăţii Gaza voi zidi o sfîntă biserică; deci mergeţi în pace şi aşteptaţi, rugîndu-vă pentru mine iubitorului de oameni Dumnezeu".

După aceasta s-au împlinit zilele ca să nască împărăteasa; şi a născut un prunc parte bărbătească, precum sfinţii părinţi i-au proorocit, şi s-a numit după numele bunicului său, Teodosie, căci tatăl împăratului Arcadie era Teodosie, care a împărăţit cu Graţian. Şi s-a născut acest al doilea Teodosie în porfiră, care era însemnare despre împărăţia lui. Şi a fost mare bucurie a împăratului Arcadie şi la toată împărăţia. Iar împărăteasa a trimis pe Amantie, postelnicul său, la sfinţii părinţi Ioan şi Porfirie, zicînd: "Mulţumesc lui Hristos, căci cu sfintele voastre rugăciuni mi-a dăruit mie fiu; deci să cereţi de la Domnul, sfinţilor părinţi viaţă şi mulţi ani celui născut, iar mie smeritei sănătate, ca să împlinesc cele ce am făgăduit vouă".

După şapte zile a chemat împărăteasa la sine pe arhiereii lui Dumnezeu Ioan şi Porfirie şi i-a întîmpinat în uşa camerei sale, purtînd în mîini pruncul cel de curînd născut. Apoi şi-a plecat capul la dînşii şi a zis: "Binecuvîntaţi-mă, părinţilor, pe mine şi pe fiul meu, pe care mi l-a dăruit Dumnezeu, cu sfintele voastre rugăciuni". Iar ei au însemnat-o cu semnul crucii; asemenea şi pe pruncul pe care îl ţinea în mîinile sale şi au vorbit multe lucruri folositoare. Apoi le-a zis împărăteasa: "Oare ştiţi, părinţilor, ce am gîndit să fac pentru a voastră cerere?" Iar Sfîntul Porfirie i-a răspuns, zicînd: "Pe toate cele ce le-ai gîndit stăpînă de la Dumnezeu le-ai gîndit, căci într-această noapte s-a descoperit smereniei mele o vedenie, care era aşa: mi se părea că stau la Gaza, în capiştea idolească a lui Marnas şi a ta înălţime, stînd acolo, mi-a dat

Sfînta Evanghelie, zicîndu-mi: "Primește și citește". Iar eu, luînd-o, am deschis-o și am aflat-o la locul unde Domnul grăiește către Petru: "Tu ești Petru și pe această piatră voi zidi Biserica Mea și porțile iadului nu o vor birui pe ea". Iar tu stăpînă mi-ai zis: "Pace ție, îmbărbătează-te și te întărește". Iar eu m-am deșteptat și din aceasta mă încredințez că Fiul lui Dumnezeu a pus în inima ta sfat bun pentru noi".

Deci spune, stăpînă ce lucru bun ai gîndit pentru noi?". Iar împărăteasa le-a răspuns: "De va voi Hristos, nu după multe zile, pruncul va primi Sfîntul Botez; iar voi, mergînd, pregătiți o scrisoare de cerere, în care să scrieți toate cîte poftiți și, cînd se va aduce pruncul de la Sfîntul Botez, să dați scrisoarea aceluia ce va duce pe mîini pruncul botezat; iar eu îl voi învăța ce să facă și nădăjduiesc spre Fiul lui Dumnezeu că toate le va rîndui bine după voința Sa".

Deci, ducîndu-se ei, au pregătit o scrisoare de cerere, scriind într-însa multe, nu numai despre sfărîmarea idolilor, risipirea templelor celor necurate, dar și despre ușurarea credincioșilor de lucrări, de dăjdii și despre începătoria cetății și, în sfîrșit, să se dea tărie împărătească sfintei Biserici creștine, care era foarte săracă, scăpătată și strîmtorată. Adică să se dea hrană slujitorilor ei și alte lucruri folositoare și de ușurare creștinilor celor chinuiți și scăpătați. Apoi așteptară ziua aceea în care se va boteza fiul împăratului; dar înainte de botezul lui, s-a propovăduit că va fi împărat, ca unul ce s-a născut în porfiră, și s-a îmbrăcat mai întîi cu porfira, apoi cu scutecele. Deci, aducîndu-se împăratul cel nou la Sfîntul Botez cu slavă, toată cetatea fiind foarte împodobită, zidurile strălucind cu aur și cu argint și tot poporul, purtînd haine mai luminate și mai scumpe, ducea pe împăratul cel nou la biserică, acoperit cu porfiră împărătească, pe mîinile unui bărbat vestit strălucit cu haine de mult preț; și era mulțime de boieri și de voievozi, unii mergînd înainte, iar alții mai pe urmă, iar împrejur mergea oaste, purtînd platoșe și arme cu aur, care străluceau; și puteai să vezi toată slava împărătească, podoaba și mărirea, încît Sfîntul Porfirie zicea: "Dacă așa este slava împăratului pămîntesc celui vremelnic, apoi cum trebuie să fie slava Împăratului ceresc celui veșnic! " Și fiind dus în biserică împăratul cel nou, amîndoi sfinții episcopi stînd la ușile bisericii, țineau scrisoarea pregătită.

După săvîrșirea Sfîntului Botez, cînd toți ieșeau din biserică, cu împăratul cel nou botezat, sfinții episcopi au strigat: "Ne rugăm înălțimii tale, noule împărat, primește rugămintea noastră ca la începutul împărăției tale să te arăți a fi milostiv". Acestea zicînd sfinții părinți, au pus scrisoarea pe prunc; iar bărbatul care îl ducea, a stat și, luînd scrisoarea, a poruncit să fie tăcere; apoi, deschizînd-o, o citi în auzul tuturor, că așa era învățat de împărăteasă și citind o parte a scrisorii, a învelit-o și, punîndu-și dreapta sub capul pruncului, l-a ridicat puțin, ca spre învoire și a strigat: "Poruncește a lui împărătească mărire ca toate cele scrise aici să se săvîrșească în faptă, deoarece aceasta este cea dintîi poruncă împărătească a lui și nicidecum nu se va schimba!" Iar toți cei ce vedeau și auzeau aceasta, s-au minunat și s-au închinat binecuvîntînd și urînd mulți ani noului împărat, cel ce a început împărăția sa cu milostivire. Deci fericeau pe împăratul Arcadie, numindu-l binecuvîntat de Dumnezeu, că s-a învrednicit să aibă un fiu, împărățind împreună cu el și dînd

poruncile sale spre lucrurile cele bune. Și s-a spus despre aceea împărătesei iar ea, umplîndu-se de bucurie, s-a închinat lui Dumnezeu, dîndu-i mulțumire.

Apoi, fiind dus în palatul tatălui împăratul cel nou botezat, i-a ieșit în întîmpinare mama lui și, ducîndu-l la împăratul Arcadie, bărbatul său, l-a hiritisit, zicîndu-i: "Fericit ești, stăpînul meu, că în viața ta văzură ochii tăi împărat ieșit din coapsele tale". Împăratul Arcadie auzind acestea se bucură foarte, iar împărăteasa, văzîndu-l vesel, i-a zis: "Spune de-ți este cu plăcere stăpîne, să știm ce este în cartea aceasta care s-a dat acum noului împărat, fiul nostru, ca să se săvîrșească cu totul această poruncă a lui pentru toate cele scrise aici". Atunci împăratul a poruncit să se citească scrisoarea și a zis: "Grea este cu adevărat această cerere, dar mai grea este lepădarea, deoarece aceasta este întîia poruncă a fiului nostru și nu este cu putință a o schimba". Împărăteasa zise: "Nu este cu putință a o schimba, nu numai porunca fiului cea dintîi, dar și rugăciunea sfinților bărbați care mi-au proorocit înainte despre nașterea fiului nu este bine a o trece cu vederea".

Îndată împăratul Arcadie a poruncit ca prin scrisori împărătești să întărească toate cele ce erau scrise de episcopii Palestinei în cartea de rugăminte și, pregătindu-se scrisorile de la ambii împărați, de la Arcadie și de la Teodosie, împărăteasa a chemat pe arhiereii lui Dumnezeu Ioan și Porfirie și le-a arătat acele scrisori, întrebîndu-i dacă le sînt plăcute. Deci fiindu-le plăcute și închinîndu-se împărătesei, i-au mulțumit pentru o sîrguință milostivă ca aceea și cu bună înțelegere; și s-au rugat ca să se trimită de la împărați, în Gaza, un bărbat mai credincios decît cel dintîi, ca să ducă la săvîrșire aceste porunci. Deci s-a găsit pentru aceasta un om binecredincios și temător de Dumnezeu, anume Chineghie. Aceluia i s-a încredințat de împărați să se ducă în Gaza și să rînduiască totul bine și cu credință, după poruncă.

Apoi împărăteasa a dat Sfîntului Porfirie aur de-ajuns spre zidirea unei biserici de piatră, în mijlocul cetății Gaza, asemenea și pentru facerea casei de străini și s-a mai făgăduit să dea cît va mai trebui pentru săvîrșirea bisericii. Apoi, deosebit, le-a dat daruri amîndurora și vase bisericești de aur și de argint pentru biserica Cezareei și a Gazei și aur pentru cale. Asemenea împăratul cinstindu-i cu daruri și cu bani din destul i-a liberat în pace. Iar ei, închinîndu-se sfințitului patriarh Ioan Gură de Aur, au plecat la locul lor; iar după dînșii au plecat Chineghie, omul cel împărătesc, căruia i se încredințase poruncile împărătești.

Cînd sfinții părinți Ioan și Porfirie s-au apropiat de ostrovul Rodos, au rugat pe cîrmaci să stea la mal ca să meargă să se închine Cuviosului Procopie sihastrul; dar cîrmaciul n-a voit, spunînd că este vîntul nelesnicios și n-a ascultat de arhiereii lui Hristos, căci în taină era arian și ura pe acești dreptcredincioși episcopi. Cînd au trecut de acel ostrov, îndată s-a făcut un vifor mare și învăluire, de care erau toți în mare frică, temîndu-se de înecare, și a fost vifor toată ziua și toată noaptea. Apoi, răsărind zorile dimineții, Sfîntul Porfirie a adormit puțin și a văzut pe Cuviosul Procopie, zicînd: "Sfătuiți pe cîrmaci să se lase de eresul arian și să-l blesteme, apoi să-l învățați spre Botez și îndată va înceta învăluirea cea înfricoșată.

Deșteptîndu-se Sfîntul Porfirie, a spus fericitului Ioan mitropolitul și celorlalți care erau cu dînsul și, chemînd pe cîrmaci, i-au zis: "Dacă vei voi să se mîntuiască de înecare corabia ta și noi toți, iar mai ales sufletul tău să se izbăvească de veșnica pierzare, apoi leapădă-te de reaua-credință a eresului tău cel arian și te împărtășește cu credința cea sobornicească". Iar cîrmaciul s-a mirat că sfinții părinți știu această taină, pe care nimeni nu o știa, și a zis către dînșii: "De vreme ce v-a descoperit Dumnezeu tainele inimii mele, mă lepăd de credința lui Arie și cred precum credeți voi". Zicînd, viforul a încetat și marea s-a alinat, iar sfinții, învățînd pe cîrmaci din dumnezeiasca Scriptură și întărindu-l în dreapta credință, l-au botezat.

Apoi plutind de aici cu bună sporire au sosit la Maiuma, care este departe de Gaza cam la 20 de stadii de mers pe uscat; și au mers pe jos pînă în cetatea Gaza. Credincioșii, înștiințîndu-se de venirea lor, le-au ieșit în întîmpinare cu psalmi și cu cîntări, ducînd înainte Sfînta Cruce și cu mare veselie au intrat în cetate arhiereii lui Dumnezeu. Iar închinătorii de idoli, văzînd aceea, s-au mîniat foarte scrîșnind din dinți. Însă nu îndrăzneau să le facă vreun rău, căci auziseră cum au fost primiți de împărat episcopii creștini și că vin cu poruncă împărătească să smerească sălbăticia elinească și să risipească capiștile zeilor lor. Iar creștinii, mergînd cu cinstita Cruce și cu arhiereii lor, s-au apropiat de idolul Venerei, care era chip de femeie goală, fără rușine, căruia gazeenii îi făceau mare cinste, iar mai ales partea femeiască, aprinzîndu-i lumînări și cădelnițîndu-l cu tămîie mirositoare; căci diavolul, locuind în idolul acela, pe multe le înșela cu năluciri de visuri, îndemnînd pe fecioare sau pe femei la necurata însoțire.

Deci creștinii, apropiindu-se de acel idol, care era sus în uliță, îndată a fugit diavolul, aruncînd pe idol la pămînt, și acesta s-a sfărîmat în multe bucăți, căci era de marmură; și a ucis pe doi oameni necredincioși care, stînd acolo, rîdeau și batjocoreau cîntarea creștinească. Acea minune văzînd-o, mulți elini au crezut în Hristos și împărtășindu-se cu creștinii, mergeau la sfînta biserică și au cerut Sfîntul Botez; iar numărul lor era de 32 de bărbați și 7 femei. Și s-a făcut bucurie îndoită creștinilor despre venirea cea cu bună sporire a păstorilor lor și despre mîntuirea sufletelor omenești.

Petrecînd fericitul Ioan mitropolitul în Gaza două zile, s-a dus în Cezareea, petrecîndu-l creștinii foarte departe. Și după cîteva zile a venit în Gaza și Chineghie cel pomenit mai sus, omul cel împărătesc, avînd cu sine mulți boieri și pe voievod cu putere de oaste; atunci s-au înfricoșat elinii foarte, iar unii chiar au fugit din cetate. A doua zi, adunînd pe toți începătorii cetății, le-a arătat porunca împărătească, cea hotărîtă pentru risipirea templelor idolești și pentru sfărîmarea idolilor lor. Cînd s-a citit aceea în auzul tuturor, poporul păgînesc ridicînd glasul, a început a plînge și a se tîngui, pe care lucru Chineghie, neputînd a-l suferi, a făcut semn ostașilor; iar aceia, repezindu-se la ei, au început a-i bate și i-au izgonit din adunarea creștinilor, iar creștinii cu mare bucurie au mulțumit împăratului, fericindu-l cu multe laude. Apoi, pornind oastea, au alergat la capiștile idolești și cu zgomot mare au început a le risipi. Și erau în cetate opt temple idolești vestite: Soarelui, Venerei, lui Apolon,

Proserpinei, Ghecavei, lui Ieron, Fortunii și lui Marnas, care era mai mare decît toate și mai cinstit de păgîni. Încă și foarte mulți idoli mai erau în tîrg și pe ulițe, prin ziduri și prin cetăți, împrejurul cetății, pe drumuri, prin grădini și în țarini; și în zece zile toți idolii aceia au fost sfărîmați și templele idolești le-au risipit, afară de templul lui Marnas, mai mare și mai frumos, pe care mulți ziceau să nu strice, ci s-o sfințească biserică lui Dumnezeu. Mulți voind astfel și sfătuindu-se, Sfîntul Porfirie se ruga lui Dumnezeu, cerînd de la El încredințare pentru aceea. Și cînd se săvîrșea dumnezeiasca slujbă în sfînta biserică, un copil mic, din popor, a strigat: "Să se ardă și să se risipească templul lui Marnas, de vreme ce este întinat de mult sînge omenesc, vărsat pentru jertfa diavolilor și temelia din pămînt să se sape și să se arunce; iar în acel loc să se zidească noua biserică dumnezeiască!".

Acel copil era de șapte ani, iar clericii socoteau că maică-sa l-a învățat să vorbească astfel; și luîndu-l au început a-l înfricoșa cu bătăi ca să spună cine l-a învățat a grăi aceasta. Iar copilul a început a vorbi grecește, spunînd aceleași lucruri, adică să se ardă templul lui Marnas și să se risipească. Și au cunoscut că de la Duhul Sfînt grăiește, căci fiind de șapte ani și neînvățat, vorbea bine grecește. Deci crezînd cuvintele copilului, au ars și au risipit templul cel mai frumos lui Marnas pînă în temelie pe care săpînd-o din pămînt au aruncat-o pe drumuri ca să fie de toți călcată; și se tînguiau de aceea păgînii. Apoi, prin toate casele elinești cele încuiate umblînd ostașii adunau idolii cei ascunși și, strîngînd mulțime mare din aceia, i-a făcut grămadă și cu foc mare i-a ars; astfel s-a dezrădăcinat slujirea de idoli din cetatea Gaza cea elinească.

Iar Chineghie, smerind bine pe capii păgîni ai cetății și ușurînd necazul făcut de ei creștinilor, s-a întors la împărați. Însă o parte din oaste, după dorința arhiereului, au lăsat-o în cetate, ca nu cumva închinătorii de idoli să se ridice asupra creștinilor. După aceasta arhiereul lui Hristos, în locul unde era templul lui Marnas, a întemeiat o biserică în chipul Crucii, a cărui închipuire împărăteasa Eudoxia a trimis-o scrisă pe hîrtie, avînd 30 de stîlpi de marmură între care erau doi strălucind ca smaraldul; și în cinci ani s-a zidit o biserică mai frumoasă, fără asemănare, decît cea care fusese mai înainte templul lui Marnas, pe care arhiereul lui Dumnezeu, sfințind-o, săvîrșea dumnezeiasca Liturghie, dînd mulțumire lui Hristos Domnul, căci în locul acela, în care mai înainte se făceau sîngeroasele jertfe ale mincinoșilor zei, a început a se aduce prea curata jertfă, fără de sînge, a adevăratului Dumnezeu.

A zidit apoi și casă pentru străini cu aurul ce i s-a dat de dreptcredincioasa împărăteasă, unde odihnea pe străini și hrănea pe săraci. Apoi păștea turma lui Hristos cu cuvîntul lui Dumnezeu și se mărea numărul credincioșilor în toate zilele, căci mulți din rătăcirea elinească lăsînd păgînătatea idolească, se întorceau la Hristos Dumnezeu; iar ceilalți elini turbau de mînie și de zavistie, văzînd creștinătatea cum înflorește zi de zi și se înmulțește, iar idolatria, vestejindu-se și micșorîndu-se. Dar au îndrăznit încă o dată cu răutatea lor să vină asupra sfîntului păstor și a turmei lui. Căci, făcînd oarecînd gîlceavă, iconomul bisericii, cu unul din închinătorii de idoli, cetățean vestit care se numea Sampishie - pentru un lucru care era averea bisericii -

s-a făcut sfadă și tulburare din amîndouă părțile; căci se adunaseră credincioșii și necredincioșii, ajutînd fiecare părții sale. Credincioșii ajutau iconomului, iar necredincioșii lui Sampsihie. Deoarece erau mai mulți necredincioși, aceștia biruiau pe credincioși și au ridicat război, apucînd bețe și arme, ucigînd șapte oameni credincioși, iar pe mulți i-au rănit și, pornind cu glas fără rînduială, au alergat în curtea episcopiei, vrînd să-l ucidă pe arhiereu, Sfîntul Porfirie. Înștiințîndu-se, episcopul a zis către diaconul Marcu: "Să fugim, frate, și să ne ascundem puțin, pînă ce va trece mînia Domnului!" Și fugind peste zid, în altă curte, de o parte, s-a ascuns la o fecioară săracă, pe nume Salata, care era elină cu credința, orfană de părinți și avea pe moașa sa pe patul durerii, căreia îi slujea hrănind-o cu osteneala mîinilor sale. Acea fecioară a ascuns la dînsa pe Sfîntul episcop Porfirie două zile și o noapte. Iar în altă noapte, potolindu-se gîlceava și tulburarea, a plecat cu Marcu la casa sa și a găsit risipite toate cele ce avea, iar fericitul Varuh zăcea rănit și abia răsuflînd. Despre toate acestea creștinii, trimițînd degrab în Cezariea, au spus antipatului și, acela trimițînd oaste, au prins pe toți cei vinovați de tulburare și ucidere și pe unii i-a pedepsit cu moartea, iar pe alții, bătîndu-i cumplit, i-a eliberat.

Din acea vreme s-au potolit cu totul elinii păgîni și a viețuit arhiereul lui Hristos, Porfirie, cealaltă vreme a vieții sale în pace și în bună liniște. Iar fecioarei Salata, ce s-a pomenit mai sus, la care s-a ascuns de ucigașele mîini, i-a mulțumit, luminînd-o cu Sfîntul Botez; iar pe bătrîna bolnavă a tămăduit-o și a botezat-o, apoi le-a dat hrană din averile bisericești. După aceea, voia s-o însoțească cu un bărbat, după lege, dar ea a voit mai bine să fie mireasa lui Hristos. Pentru aceasta, sfîntul, veselindu-se foarte mult cu duhul, a sfințit-o spre slujba lui Hristos, a numărat-o în ceata sfintelor fecioare, lucru care a plăcut lui Dumnezeu desăvîrșit, păzindu-și neprihănită fecioria sa în post și în rugăciune, cu ajutorul primitelor rugăciuni ale plăcutului lui Dumnezeu Porfirie, care înălța neîncetat rugăciuni către Dumnezeu pentru turma sa, ziua și noaptea.

Apoi a făcut și minuni arhiereul lui Hristos. Pe trei copii, care căzuseră în puț adînc, cu rugăciunea sa i-a păzit vii și întregi; pe o femeie oarecare ținînd de eresul maniheilor și fiind plină de meșteșug diavolesc și de basmele eretice, care hulea foarte mult credința cea dreaptă și pe mulți îi înșela la păgînătate, a pedepsit-o cu rugăciunea, căci deodată, căzînd, a pierit. Și multe alte minuni a făcut Sfîntul Porfirie, întru slava lui Dumnezeu. Deci păscînd Biserica lui Hristos, 24 de ani, 11 luni și 8 zile, s-a dus la începătorul păstorilor, Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Arhiereul cel mare, Căruia, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, se cuvine cinste și slavă în veci. Amin.

56. PĂTIMIREA SFINTEI, SLĂVITEI, MAREI MUCENIȚE FOTINIA ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÎNSA (26 FEBRUARIE)

Sfînta marea muceniță Fotinia este femeia samarineancă despre care povestește Evanghelistul Ioan, Cuvîntătorul de Dumnezeu, în Sfînta Evanghelie, că a vorbit cu Dumnezeul nostru Iisus Hristos la puțul lui Iacov și a crezut în El. Iar după înălțarea Domnului la cer și după pogorîrea Sfîntului Duh peste dumnezeieștii Apostoli, în ziua Cincizecimii (Rusalii) s-a botezat de către Sfinții Apostoli, împreună cu doi fii ai ei și cu cinci surori, urmînd lor și propovăduind credința întru Hristos din loc în loc și din țară în țară, întorcînd pe mulți slujitori de idoli de la păgînătate, făcîndu-i creștini.

În zilele lui Neron, păgînul împărat al Romei, s-a pornit mare prigoană asupra creștinilor și după mărturisirea Sfinților Apostoli Petru și Pavel, prigonitorii căutau pe ucenicii lor și pe toți cei ce credeau în Hristos sîrguindu-se în deșert a șterge din lume numele lui Hristos. Însă nu știau nebunii, căci cu cît prigoneau credința cea întru Hristos, cu atît mai mult se întărea și se lățea; căci precum a zis Domnul: "*Porțile iadului nu o vor birui pe dînsa*".

În acel timp Sfînta Fotinia, împreună cu fiul ei cel mai mic, se aflau în Cartagina, cetatea Africii, și propovăduiau cu îndrăzneală Evanghelia lui Hristos. Iar

Victor, fiul ei cel mai mare, era ostaș în armata romană și fiindcă a făcut mari vitejii și biruințe în războiul pe care l-au avut romanii împotriva arabilor, care supărau și prădau locurile lor, împăratul Neron l-a făcut stratilat și voievod a toată Italia; și, neștiind că este creștin, l-a trimis să muncească pe creștinii care se aflau acolo. Iar Sebastian, ducele Italiei, auzind aceasta din urmă a zis către Victor: "Eu știu prea bine, o, voievodule, că tu ești creștin precum și maica ta și Iosi, fratele tău, sînt creștini, următori și ucenici ai Apostolului Petru. Însă te sfătuiesc să faci ceea ce ți-a poruncit împăratul, adică să muncești pe creștini, ca să nu-ți primejduiești viața". Iar voievodul Victor a zis: "Eu voiesc să fac voia lui Hristos, adevăratului Dumnezeu, Împăratul cel ceresc și fără de moarte. Iar de porunca pe care mi-a dat-o Neron împăratul, ca să muncesc pe creștini, nici nu voiesc să aud, dar să o mai împlinesc". Ducele a zis: "Eu te sfătuiesc ca pe un prieten adevărat ceea ce îți este ție de folos; căci dacă vei ședea pe divan și vei cerca să afli pe creștini și îi vei munci, vei face plăcerea împăratului și vei dobîndi și banii creștinilor. Pe lîngă aceasta, te mai sfătuiesc să vestești și maicii tale și fratelui tău, să nu mai propovăduiască la arătare pe Hristos și să nu mai învețe pe păgîni a se lepăda de credința lor părintească, ca să nu te primejduiești din cauza lor".

Sfîntul Victor a zis către dînsul: "Să nu-mi fie a face aceasta care zici, adică să chinuiesc vreun creștin, sau să iau ceva de la dînsul, sau să sfătuiesc pe maica mea sau pe fratele meu să nu mai propovăduiască că Hristos este Dumnezeul cel adevărat. Dar și eu sînt și voiesc să fiu propovăduitor al lui Hristos, precum sînt și aceia, și las să vedem răul care ni se va face". Ducele a zis: "Eu frate te sfătuiesc cele ce-ți sînt de folos, iar tu socotește ce vrei să faci". După ce a zis, îndată a orbit și, căzînd la pămînt, a rămas mut de durerile cele cumplite ale ochilor; apoi, ridicîndu-l cei ce stăteau de față, l-au pus pe pat și a rămas trei zile fără glas, neputînd grăi nicidecum. Iar în a patra zi a strigat cu glas mare: "Unul este cu adevărat Dumnezeu, Dumnezeul creștinilor!" Iar Victor, intrînd la dînsul, a zis: "Pentru ce ți-ai schimbat așa deodată părerea ta, o! Sebastiane?". Ducele a zis către dînsul: "Căci mă cheamă Hristos la dînsul o! preadulcele meu Victor". Deci îndată a învățat de la dînsul credința în Hristos și s-a botezat; apoi cum a ieșit din apa botezului, îndată și-a căpătat lumina ochilor și a preamărit pe Dumnezeu. Văzînd ceilalți slujitori de idoli această preaslăvită minune, s-au înfricoșat ca să nu pătimească și ei, necrezînd în Hristos, ceea ce a pătimit ducele, au alergat toți la Victor și, învățînd credința în Hristos, s-au botezat.

Trecînd puțină vreme, a ajuns cuvîntul acesta la Roma, pînă la urechile lui Neron, că Victor, stratilatul Italiei, și Sebastian, ducele, propovăduiesc ca Petru și Pavel și ca ceilalți apostoli și aduc pe mulți păgîni la credința în Hristos; apoi că Fotinia, mama stratilatului, împreună cu Iosi, un alt fiu al ei, au fost trimiși de dînsul în Cartagina să facă asemenea. Împăratul, auzind acestea, s-a aprins de mînie și îndată a trimis ostași în Italia ca să aducă la Roma toți creștinii care se aflau acolo, bărbați și femei, cărora li se arătase Domnul mai înainte și le zisese: "*Veniți la Mine toți cei osteniți și însărcinați și vă voi odihni*; deci nu vă temeți, căci Eu sînt cu voi și Neron va fi biruit împreună cu diavolii, prietenii săi". "După aceea a zis către

Victor: "De aici înainte numele tău va fi Fotinos, căci prin tine se vor lumina mulți și vor crede în Mine; iar tu întărește cu cuvintele tale pe Sebastian, spre mărturisire, căci fericit și bine-i va fi celui ce se va nevoi pînă la sfîrșit".

Acestea zicînd Domnul către dînșii, S-a înălțat la ceruri. S-a descoperit încă și Sfintei Fotinia și i s-au arătat toate cele ce trebuia să urmeze. De aceea, Sfînta Fotinia îndată a și pornit din Cartagina împreună cu mulțime de creștini și s-a dus la Roma; toată cetatea Romei, auzind-o propovăduind cu mare îndrăzneală pe Hristos, s-au tulburat, zicînd: "Cine este aceasta care vine aici cu mulțime?". Apoi a venit la Roma și Fotinos, fiul ei, împreună cu Sebastian ducele, fiind aduși de ostașii care fuseseră trimiși de împărat.

Dar Sfînta Fotinia a apucat și a venit mai înaintea lui Neron, împreună cu Iosi fiul ei, și cu cealaltă mulțime. Văzîndu-i Neron i-a întrebat: "Pentru care pricină ați venit la noi?". Sfînta a răspuns: "Am venit să te învățăm să crezi în Hristos". Slujitorii împăratului au zis: "Au venit din Italia Sebastian, ducele, și Victor, stratilatul". Neron a zis: "Să vie înăuntru". Și venind ei, a zis către dînșii: "Ce am auzit despre voi?". Sfinții au răspuns: "Cîte ai auzit despre noi, o! împărate, toate sînt adevărate". Neron, uitîndu-se la dînșii sălbatic, le-a zis: "Vă lepădați de Hristos, ori voiți să muriți de moarte rea?". Sfinții, ridicîndu-și ochii la cer, au zis: "Să nu fie vreodată, o! Hristoase, Împărate, ca să ne lepădăm de Tine și să ne despărțim de credința cea întru Tine și de dragostea Ta!". Neron a întrebat: "Cum vă numiți voi?". Sfînta Fotinia a răspuns: "Eu m-am numit Fotinia de Iisus Hristos, Dumnezeul meu, iar surorile mele, cea dintîi care s-a născut după mine se numește Anatoli, a doua Fotos, a treia Fotis, a patra Paraschevi, a cincea Chiriachi; iar fiii mei, cel dintîi se numește Victor, care s-a numit de Domnul meu Fotinos, și cel de-al doilea, care este cu mine, se numește Iosi". Neron a zis către dînșii: "Toți v-ați unit și v-ați învoit ca să fiți munciți pentru Nazarineanul și să muriți pentru El?" Sfînta Fotinia a răspuns: "Așa ne bucurăm noi toți, ne veselim și voim să murim pentru dragostea Lui".

Atunci tiranul a poruncit să li se zdrobească încheieturile mîinilor cu ciocane de fier; iar slujitorii lui Neron, răpind pe sfinți, i-au dus la locul de tortură; și și-a întins fiecare mîinile, apoi au început să li le zdrobească cu ciocanele și, de la al treilea ceas din zi pînă la al șaselea, s-au schimbat de trei ori cei care îi băteau; iar mucenicii lui Hristos n-au simțit nicidecum muncirea lor, nici s-au zdrobit cît de puțin mîinile lor. Auzind aceasta, Neron s-a cutremurat de preaslăvită minune și a poruncit să li se taie mîinile. Dar, îndată slujitorii răpind pe Sfînta Fotinia, legîndu-i mîinile, au lovit de mai multe ori cu săbiile, deasupra pe nicovală, nereușind nimic; iar mai ales aceia care le loveau, au slăbit și au căzut ca niște morți. Dar sfînta a rămas nevătămată și mulțumea lui Dumnezeu, zicînd: "*Domnul îmi este ajutor și nu mă voi teme, de ce-mi va face mie omul*".

Deci a început împăratul a se nedumeri și a gîndi ce să facă să biruiască pe mucenici și să-i aducă la voia sa. De aceea a poruncit ca pe bărbați să-i bage într-o temniță întunecoasă, iar pe Sfînta Fotinia, împreună cu cele cinci surori ale ei, să le

pună într-o cameră de aur, cu masă de aur, scaune de aur, bani mulți înaintea lor, podoabe de aur, îmbrăcăminte și brîie de aur. Apoi a poruncit și Domninei, fiica sa, să se ducă și ea în camera aceea cu toate roabele ei și să se unească cu sfintele, socotind deșertul la minte căci cu amăgiri ca acestea va întoarce și va răsturna credința lor. Căci poruncea sfintelor că, dacă se vor lepăda de credința în Hristos, le va da mîngîiere, desfătare și o dragoste ca aceasta și le va dărui toate acelea ce se aflau în cameră și multe altele; apoi le va învrednici de mare dragoste și cinste. Dar s-a amăgit vicleanul, căci sfintele, ca niște cugetătoare de cele cerești, au defăimat toate acelea ca pe niște gunoaie și n-au voit nici măcar să se uite la ele.

Privind Sfînta Fotinia la fiica împăratului, Domnina, a zis către ea: "Bucură-te, mireasa Domnului meu!". Iar Domnina a zis și ea către dînsa: "Bucură-te și tu, doamna mea, făclia lui Hristos!". Auzind Sfînta Fotinia pe Domnina pomenind numele lui Hristos s-a bucurat foarte și a mulțumit lui Dumnezeu, a îmbrățișat-o și a sărutat-o. Apoi învățînd-o credința lui Hristos, cum și pe cele 100 de roabe ale ei, le-a botezat pe toate; iar pe Domnina a numit-o Antusa. Și îndată fericita Antusa a poruncit Ștefanidei, celei mai mari peste 100 de roabe ale ei, să dea săracilor toate podoabele cele de aur și banii care se aflau în cămara de aur.

Neron, înștiințîndu-se de aceasta, a suspinat din adîncul inimii și mîniindu-se foarte, îndată a poruncit să ardă un cuptor șapte zile și să arunce într-însul pe Sfînta Fotinia și pe toți cei uniți cu dînsa, bărbați și femei; și făcînd ostașii după porunca lui, au stat mucenicii trei zile în cuptor. După aceea, socotind tiranul că acum vor fi arși în cuptorul cel de foc, a poruncit să deschidă gura cuptorului și, dacă vor afla acolo oasele ucenicilor, să le arunce în rîu. Și deschizînd ostașii gura cuptorului, au aflat pe toți sfinții întregi și nevătămați, slăvind și binecuvîntînd pe Dumnezeu. Deci au rămas uimiți de preaslăvita minune că nu s-a apropiat focul de dînșii. Auzind aceasta, toți locuitorii cetății Roma s-au minunat, slăvind și ei pe Dumnezeu.

Dar tiranul, auzind de o minune ca aceasta, a poruncit să-i adape cu otrăvuri aducătoare de moarte. Deci a fost chemat Lambadie, vrăjitorul, care a pregătit otrăvurile, dînd mai întîi otravă Sfintei Fotinia, care, luînd-o, a zis către vrăjitor: "Nu se cădea nouă a lua această otravă a ta nicidecum, nici a o bea, fiindcă și tu ești necurat; dar pentru ca să cunoști tu, o! împărate, și tu, o! vrăjitorule, puterea Hristosului meu, iată, eu mai întîi o beau, în numele Domnului Iisus Hristos, Dumnezeul nostru, și pe urmă o vor bea toți cei ce sînt împreună cu mine". Bînd toți mucenicii otrava, au rămas nevătămați, cu puterea lui Hristos, ca și cum n-ar fi băut nimic. Iar vrăjitorul, văzînd toate acestea, s-a spăimîntat și, căutînd la Sfînta Fotinia, a zis: "Am pregătit o otravă puternică și de o veți bea și pe aceasta și, nu veți păți nimic, voi crede și eu în Dumnezeul vostru". Și aducînd-o, a dat-o lor și, bînd-o, toți mucenicii au rămas nevătămați. Văzînd vrăjitorul aceasta, a rămas uimit și îndată adunînd toate cărțile sale vrăjitorești, le-a aruncat în foc și le-a ars; apoi, crezînd în Hristos, s-a botezat, numindu-se din botez Teoclit. Iar împăratul, înștiințîndu-se de aceasta, a poruncit ostașilor și răpindu-l din mijlocul sfinților, l-au scos afară de

zidurile cetății Roma și i-au tăiat capul cu sabia. Și așa, fericitul Teoclit, mai înainte decît ceilalți, a luat cununa muceniciei.

Atunci Neron cel fără de lege a poruncit să le taie venele tuturor sfinților, împreună cu ale marei mucenițe Fotinia. Și cînd ostașii le tăiau venele mucenicilor, ei batjocoreau și rîdeau de împărat și de zeii lui, ca de niște neputincioși. Iar tiranul, văzînd pe mărturisitori, că întru nimic nu socotesc muncile acestea, a poruncit să topească plumb și să-l amestece cu pucioasă și, cînd va clocoti, să-l toarne în gura Sfintei Fotinia și pe spatele celorlalți sfinți. După ce slujitorii au îndeplinit porunca împăratului și au vărsat pe spatele mucenicilor plumbul clocotind, toți sfinții au strigat: "Mulțumim Ție, Hristoase, Dumnezeul nostru, căci cu plumb clocotit ai răcorit inimile noastre ca și cum ar fi fost însetate de o mare arșiță". Iar Neron, auzind aceasta, s-a spăimîntat și a poruncit să-i spînzure și să strujească fără milă trupurile lor și să le ardă cu făclii aprinse; dar cu cît îi muncea mai mult, cu atît se împuterniceau în dumnezeiescul dar și proslăveau pe Dumnezeu.

Iar ticălosul și deșertul de minte Neron, socotind că va birui pe sfinți cu muncile, a poruncit să amestece cenușă cu oțet tare și să-l toarne în nasurile lor și, aceasta făcîndu-se, sfinții mucenici au zis că li se pare mai dulce decît mierea și fagurul. Iar tiranul s-a mîniat foarte și a poruncit de a oprit pe sfinți și i-a închis într-o temniță întunecoasă și necurată, plină de șerpi veninoși. Dar sfinții lăudau și slăveau pe Dumnezeu, iar fiarele cele otrăvitoare, din temniță, toate au murit și duhoarea cea rea s-a prefăcut în mireasmă neasemănată, iar întunericul s-a prefăcut în lumină prea strălucită. Apoi Domnul nostru Iisus Hristos a stat în mijlocul sfinților și a zis către dînșii: "Pace vouă!" Apoi, apucînd de mînă pe Sfînta Fotinia a ridicat-o sus și a zis: "Bucurați-vă totdeauna, căci Eu cu voi sînt în toate zilele vieții voastre". Și îndată, cu cuvîntul Domnului, s-au deschis ochii mucenicilor și, văzînd pe Domnul, s-au închinat Lui; iar El, binecuvîntîndu-i, a zis: "Îmbărbătați-vă și vă întăriți". Apoi s-a suit la cer. Iar din trupurile sfinților au ieșit ca niște solzi și s-au făcut sănătoși, așa cum erau mai înainte. Dar urgisitul de Dumnezeu Neron a poruncit ca sfinții să rămînă în temniță trei ani, ca să pătimească acolo înăuntru tot felul de chinuri și așa să moară cu moarte rea.

Iar după trei ani, avînd împăratul un slujitor al său închis în temnița aceea, a trimis oamenii săi ca să-l scoată. Deci, ducîndu-se trimișii în temniță, au văzut pe mucenici că erau vii și sănătoși și au spus împăratului că galileenii care au fost orbiți de el, acum văd și sînt sănătoși, iar temnița este plină de lumină și de bună mireasmă negrăită, încît s-a făcut ca o casă sfîntă, spre slava lui Dumnezeu; iar acolo aleargă mulțime de oameni și cred în Dumnezeul lor și sînt botezați de dînșii.

Auzind acestea, Neron și-a ieșit din minți și, trimițînd ostași, i-a adus înaintea sa și a zis: "Au nu v-am poruncit vouă să nu mai propovăduiți în numele lui Hristos? Deci cum îl propovăduiți în temniță? Pentru aceasta eu voiesc să pun asupra voastră multe și grele munci". Iar sfinții au zis: "Orice voiești fă, dar noi nu vom înceta a vesti pe Domnul nostru Iisus Hristos, cum că este Dumnezeu adevărat și făcătorul

tuturor". Dar cu aceasta s-a aprins tiranul la mînie și a poruncit să răstignească pe sfinți cu capetele în jos și să strujască trupurile lor trei zile, pînă se vor dezlega încheieturile lor. Făcînd aceasta, sălbaticii și neomenoșii slujitori i-au spînzurat și i-au lăsat alte patru zile, punînd străjeri să-i păzească. După aceea, ducîndu-se să vadă dacă mai trăiesc încă, cum i-au văzut spînzurați au orbit. Iar îngerul Domnului, pogorîndu-se din ceruri, a dezlegat pe sfinți și, sărutîndu-i, i-a făcut sănătoși de toate rănile lor. Atunci Sfintei Fotinia, făcîndu-i-se milă de orbirea slujitorilor, a făcut rugăciune către Dumnezeu pentru ei și îndată și-au luat iarăși lumina ochilor lor și crezînd în Hristos, s-au botezat.

Înștiințîndu-se tiranul de acestea, a poruncit să jupuiască pielea de pe Sfînta Fotinia și în vremea ce o jupuiau, sfînta cînta: "Doamne, cercetatu-m-ai și M-ai cunoscut". După ce au jupuit pielea ei, au aruncat-o în rîu, iar pe sfîntă au aruncat-o într-un puț sec. Dar la ceilalți mucenici: Sebastian, Fotinos și Iosi, le-au tăiat mădularele cele născătoare și le-au aruncat la cîini; i-au jupuit și pe ei de piele și-au aruncat-o în rîu, iar pe dînșii i-au aruncat într-o baie veche. Apoi pe cele cinci surori ale Sfintei Fotinia, punîndu-le înaintea lui, a poruncit să le taie mai întîi sînii, după aceea le-a jupuit și pe ele de piele. Însă, cînd s-au pus slujitorii să jupoaie și pe Sfînta Fotida, ea nu a primit să fie ținută de cineva; ci a stat singură cu mare vitejie și bărbăție, și au jupuit pielea de pe trupul ei, încît s-a minunat și tiranul de răbdarea ei. După acest chin, prea înrăutățitul a găsit și o altă tortură pentru ea, grea și pierzătoare, căci a poruncit și a plecat două vîrfuri de copaci, care erau în grădina lui, și au legat pe Sfînta Fotida de cele două vîrfuri. Apoi le-a slobozit îndată și sfînta s-a rupt în două părți și astfel și-a dat sfîntul ei suflet în mîinile lui Dumnezeu. Atunci a poruncit pierzătorul să taie și pe ceilalți mucenici cu sabia. Iar pe fericita Fotinia, scoțînd-o din puțul acela, a închis-o în temniță.

Dar ea, fiindcă a rămas singură și nu s-a încununat cu cununa mărturisirii împreună cu ceilalți mărturisitori, se mîhnea și ruga pentru aceasta pe Dumnezeu, care s-a arătat ei și, pecetluind-o cu semnul cinstitei și de viață făcătoarei cruci de trei ori, a făcut-o sănătoasă de toate rănile ei. Și după multe zile, lăudînd și binecuvîntînd pe Dumnezeu, și-a dat în mîinile lui cinstitul și sfîntul ei suflet. Și astfel s-au dus toți către Dumnezeu cel dorit de dînșii și au dobîndit împărăția cerului, căreia dea Dumnezeu ca și noi să ne învrednicim prin rugăciunile lor. Amin.

57. POMENIREA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU PROCOPIE DECAPOLITUL, MĂRTURISITORUL (27 FEBRUARIE)

Țara Decapoliei, care se numește astfel după numărul celor 10 cetăți, este lîngă marea Galileii. Despre ea se pomenește în Evanghelia Sfîntului Marcu, că a venit Iisus la marea Galileii, care este între hotarele Decapoliei. Din acele părți era de fel Cuviosul Procopie Mărturisitorul, care, petrecînd mai întîi în viața monahicească și cercînd toată pustnicia cu dinadinsul și împodobindu-se cu desăvîrșită curăție, era vestit între cuvioșii părinți. Iar cînd s-a ivit eresul luptării contra sfintelor icoane, al cărui iscoditor a fost Leon Isaurul, nelegiuitul împărat al grecilor, care pe sfintele icoane și pe cei ce le cinsteau și se închinau lor îi numea închinători de idoli și pe mulți din credincioșii împărați și arhierei și pe popoarele cele numite cu numele lui Hristos, care au fost mai înainte de el și păzeau cu dreaptă credință închinarea icoanelor le da anatemei, singur fiind blestemat de toți.

Atunci acest mare și nemișcat stîlp și tare apărător al dreptei credințe a stat cu bărbăție împotriva taberelor eretice, care cu păgînătate huleau întruparea Cuvîntului lui Dumnezeu și cu necinste nesocoteau asemănarea lui Hristos, cea după omenire închipuită pe icoană. Dar Cuviosul Procopie îi făcea pe toți de rușine, mustrîndu-le socoteala lor cea nebună și cu nebiruite cuvinte însuflate de Dumnezeu îi biruia,

rupîndu-le ca pe o pînză de păianjen împletiturile lor cele meşteşugite. Pentru aceasta a pornit spre mînie pe împăratul cel cu numele şi cu năravul de fiară, care ca un leu ieşind din pustie răcnea, căutînd să înghită pe cineva.

Deci prin porunca aceluia, Cuviosul a fost prins şi bătut, apoi strujit amar cu unelte de fier peste tot trupul, aruncat în temniță întunecoasă şi necurată; şi toată chinuirea cea rea care i se făcea în legături, cu mărime de suflet o răbda, avînd întru toate pătimirile sale prieten şi împreună pătimitor pe Cuviosul Vasile, pe care şi în pustnicia sa, mai înainte, l-a avut părtaş iubit şi împreună viețuitor. Cu acela, după multe răni ce le-a luat pentru sfintele icoane, a răbdat multă vreme legături în temniță pînă la pierzătorul sfîrşit al tiranului. Iar după ce acel rău-credincios împărat s-a lipsit de viața cea vremelnică şi de cea veşnică, murind cu trupul şi cu sufletul, atunci Sfîntul Procopie şi Vasile şi cu alți sfinți cuvioşi părinți, au fost eliberați din legături şi din temniță. Şi au petrecut restul vieții lor în obişnuitele osteneli pustniceşti, povățuind pe toți la fapta cea bună şi aducîndu-i la mîntuire. Apoi, la adînci bătrînețe, s-a dus la Domnul nostru Iisus Hristos, ca să-L vadă, acum nu în icoană ci în față şi să primească plata cea dorită a ostenelilor sale, ca un pustnic şi ca un pătimitor al lui Hristos, care pentru sfînta lui icoană s-a nevoit pînă la sînge.

58. POMENIREA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU TALALEU (27 FEBRUARIE)

Sfîntul Talaleu era cu neamul din latura Ciliciei. El, defăimînd deşertăciunea lumii acesteia, a mers mai întîi în locaşul Sfîntului Sava. Iubind pustniceasca petrecere în călugărie, a luat asupră-şi îngerescul chip şi, pentru îmbunătățita sa viață, s-a învrednicit treptei preoțeşti. Apoi, după cîțiva ani, a mers în cetatea Siriei ce se numea Gavala, care era sub mitropolia Laodiciei. De la acea cetate, ca la 20 de stadii, era o movilă mare şi o capişte idolească veche, ca cimitir vechi elinesc, şi erau o mulțime de idoli acolo. Acel loc era înfricoşat tuturor celor ce treceau pe acolo, căci diavolii nu numai cu năluciri şi cu arătări mincinoase înfricoşau, ci şi cu ucideri de oameni vătămau pe mulți oameni şi dobitoace. De acest lucru auzind Cuviosul Talaleu, s-a dus acolo şi s-a sălăşluit, făcîndu-şi o colibă mică, nevoindu-se cu pustniceşti osteneli şi cu rele pătimiri, rugîndu-se neîncetat ziua şi noaptea. Iar diavolii, nesuferind să aibă lîngă dînşii un vecin ca acesta, au adunat toate taberele cele înfricoşătoare şi, pornindu-se cu mare mînie, năvăleau asupra lui, înfricoşîndu-l cu glasuri fără de rînduială şi cu ucidere îngrozindu-l. Apoi cu toate puterile cele viclene se sîrguiau să izgonească pe sfînt din acele locuri pe care le aveau de demult ale lor. Iar Cuviosul Talaleu, întărindu-se şi îngrădindu-se cu credință în Dumnezeu, cu rugăciunea şi cu semnul Crucii, stătea ca un ostaş viteaz şi nebiruit în ziua de război şi batjocorea puterea lor cea slabă.

Un război ca acesta avînd cu diavolii în toate zilele şi mai ales în toate nopțile, viteazul nevoitor i-a biruit în sfîrşit cu ajutorul Celui înalt şi au fugit cu ruşine,

neputînd să biruiască pe ostaşul cel viteaz al lui Hristos. Gonind pe diavoli, plăcutul lui Dumnezeu şi-a făcut o chilie strîmtă, nu după măsura staturii sale, ci de doi coţi de înaltă şi de un cot de largă, în care nu numai a sta, dar nici a şedea drept nu putea, pentru că, fiind mare cu trupul, totdeauna ţinea capul plecat la genunchi. Petrecînd el aproape zece ani într-o strîmtoare ca aceasta, a venit Teodorit, episcopul Cirului, să-l cerceteze şi l-a găsit adunîndu-şi folos din Sfînta Evanghelie. Şi întrebîndu-l episcopul, pentru care pricină şi-a ales o viaţă ca aceea, sfîntul a răspuns: "Eu sînt vinovat de multe păcate şi crezînd că mă aşteaptă multe munci veşnice, mi-am aflat o închisoare ca aceasta, de bună voie, ca pedepsind trupul acesta cu muncire puţină, să mă izbăvesc de muncile cele mari, care vor să fie". Iar episcopul a primit mult folos de la dînsul.

Apoi a dăruit Dumnezeu Cuviosului Talaleu şi darul facerii de minuni, ca să tămăduiască toate bolile şi neputinţele, nu numai la oameni, ci şi la dobitoace. Pentru aceasta, mulţi mergeau la dînsul, ca la un izvor tămăduitor şi cîştigau sănătate trupească şi sufletească. Căci elinii, care erau în satele dimprejur, se întorceau la Hristos Dumnezeu şi toţi închinătorii de idoli care se aflau între creştinii din toate hotarele cetăţii Gavaliei - care erau încă o mulţime pe atunci -, s-au luminat desăvîrşit cu sfînta credinţă, prin minunile cele făcute de Sfîntul Talaleu, venind la cunoştinţa adevărului. Iar cu ajutorul popoarelor celor ce de curînd crezuseră, Cuviosul a stricat templul cel păgînesc. Apoi cimitirul elinesc l-a dărîmat şi, curăţind locul de acele vechi lucruri diavoleşti, a zidit pe el o biserică în numele tuturor sfinţilor mucenici şi a dat slavă lui Dumnezeu într-însa. El a vieţuit celelalte zile întru nevoinţele sale cele obişnuite şi plăcînd lui Dumnezeu desăvîrşit, s-a mutat la El întru adînci bătrîneţe.

Despre acest cuvios, Sfînt Sofronie al Ierusalimului, în Limonar scrie astfel: Ava Petru, preotul lavrei Sfîntului Sava, ne-a spus nouă despre ava Talaleu Cilicianul că a petrecut 70 de ani în chipul monahicesc, neîncetînd din plîngere niciodată şi zicea către toţi totdeauna: "Dumnezeu ne-a dat nouă vremea aceasta, fraţilor, spre pocăinţă şi, de o vom pierde pe ea, vom fi foarte mult întrebaţi de dînsa".

59. POMENIREA CUVIOSULUI TIT DIN PECERSCA (27 FEBRUARIE)

Cum se descoperă mînia lui Dumnezeu din cer asupra păgînătăţii oamenilor, asemenea şi pacea lui Dumnezeu, care covîrşeşte toată mintea, păzeşte inima şi înţelegerea, adică trupul şi sufletul omului celui ce caută pacea. Aceasta ne-a adeverit Tit fericitul prin descoperirea sa. Pentru că acesta, tunzîndu-se monah, petrecea în mănăstirea Pecersca, fiind cinstit cu rînduiala preoţiei. El a fost povăţuit la nevoinţele cele vrednice ale fericirii sfinţilor, întîmplîndu-se un lucru ca acesta: "Acest presbiter Tit avea un frate duhovnicesc, monah din aceeaşi mănăstire, anume Evagrie, cu rînduiala diacon, către care acest fericit presbiter Tit avea dragoste mare şi nefăţarnică, încît toţi se mirau de iubirea cea de un cuget şi curată a lor. Iar vrăjmaşul,

urîtorul binelui, care s-a obișnuit a semăna neghină printre grîu, a semănat vrajbă între ei și atît de mult i-a întunecat cu mînia și cu ură, încît nici în față nu puteau să se vadă, ci cu totul s-au abătut unul de la altul. Căci pe cînd mergea unul din ei cu cădelnița prin biserică, atunci celălalt fugea de tămîie. Iar cînd nu fugea, atunci îl trecea cu vederea, necăjindu-l.

Și au petrecut multă vreme întru întunericul păcatului, cînd aduceau dumnezeieștile daruri. Și chiar au îndrăznit a se împărtăși, neîmpăcîndu-se între ei, nici cerîndu-și iertare, înarmîndu-i vrăjmașul la aceasta. Iar frații, de multe ori îi rugau să se împace între ei, dar ei nici nu voiau să audă de aceasta. Dar odată, după rînduiala lui Dumnezeu, s-a întîmplat acestui fericit preot Tit de s-a îmbolnăvit cumplit și acum era în deznădăjde de viață. Atunci a început a plînge cu amar al său păcat și a trimis la diaconul Evagrie, cu multă umilință, zicîndu-i: "Iartă-mă frate, pentru Domnul, că te-am mîhnit cu mînia mea". Iar acela nu numai că nu l-a iertat, dar l-a și blestemat cu cuvinte aspre.

Frații, văzînd însă pe Tit murind, au tras pe Evagrie cu sila ca să se ierte cu fratele său. Iar bolnavul, văzînd pe acela, îndată plecîndu-se, a căzut la picioarele lui, cu fața la pămînt, zicîndu-i cu lacrimi: "Iartă-mă, părinte, și binecuvîntează-mă". Dar Evagrie, fiind nemilostiv și fără de omenie, s-a întors de la fratele său și aceste cuvinte cumplite a zis: "Niciodată nu voiesc să am iertare cu el, nici în veacul acesta, nici în veacul ce va să vie!". Acestea zicînd, s-a desprins din mîinile fraților și îndată a căzut. Vrînd să-l ridice frații, l-au găsit fără suflet și nu putură nici mîinile să-i îndoaie, nici gura să-i strîngă, nici ochii să-i închidă, ca la un mort de demult. Iar cel bolnav, adică fericitul Tit, în vremea aceea s-a sculat și s-a însănătoșit, ca și cum n-ar fi fost bolnav.

Deci, pe toți i-a luat spaima de o moarte năpraznică ca aceea și de grabnica tămăduire a acestuia și începură a întreba pe acest fericit preot cum sa făcut aceasta? Iar fericitul Tit i-a răspuns cu de-amănuntul toate cele descoperite lui: "Cînd boleam, fiind cumplit stăpînit de mînie, am văzut îngerii depărtați de mine și plîngînd de pierderea sufletului meu, iar diavolii bucurîndu-se de mînia mea. Atunci am început a vă ruga pe voi ca, mergînd la fratele, să cereți iertare pentru mine. Iar cînd l-ați adus la mine și eu m-am închinat lui, iar el nu s-a întors la mine, atunci am văzut un înger nemilostiv, ținînd o suliță de foc cu care a lovit pe acela care nu m-a iertat și îndată a căzut mort; iar mie, același înger mi-a dat mîna, m-am sculat și acum sînt sănătos".

Frații, fiind înfricoșați, au plîns mult pe Evagrie cel mort și-l îngropară avînd gura deschisă, ochii asemenea, iar mîinile întinse. Atunci ei începură a se feri de mînie, iertîndu-se între dînșii; iar dacă avea cineva asupra cuiva pîră, luau bine aminte din cercetarea aceasta la cuvintele Domnului: *Tot cel ce se mînie asupra fratelui său în deșert, este vinovat judecății*. Pe lîngă acestea și Sfîntul Efrem a zis: "De s-ar întîmpla a muri cineva în vrajbă, nemilostivă judecată va afla unul ca acela". Și era atunci potrivite a grăi despre frații aceia: *Pace multă celor ce iubesc legea Ta, Doamne*. Dar mai ales acest fericit presbiter Tit, văzînd că pentru cercarea păcii cu

fratele a aflat pace la Dumnezeu, prin care s-a ferit din moartea cea trupească și sufletească, de atunci nici nu gîndea să mai aibă mînie. Ci, dezrădăcinînd-o cu totul, a avut spre toți frații dragostea cea după Dumnezeu, care niciodată nu cade, care este legătura desăvîrșirii, ca o rădăcină a păcii. Adică dragostea cea din inimă curată, din bună știință și din credință nefățarnică, dragostea care îndelung rabdă, se milostivește, nu pizmuiește și pe toate celelalte fapte bune le cuprinde, iar mai ales pe acestea: "Întrega înțelepciune, postirea și rugăciunea cea de-a pururea". Pentru că asculta acest fericit presbiter scriptura aceasta: "*Fiți cu mintea întreagă și vă treziți întru rugăciuni; iar mai înainte de toate unul spre altul să aveți dragoste, căci dragostea acoperă mulțimea păcatelor*".

Astfel a săvîrșit pe lîngă ale sale jertfe preoțești și acel cuvînt hotărît de Evanghelie: "*A iubi pe Dumnezeu și pe aproapele este mai mult decît toate prinoasele și jertfele*". Apoi a aflat și pacea cea desăvîrșită, încît nu putea a se mîhni, acoperindu-se cu dragostea cea desăvîrșită și zicînd: "*Nu este pace în oasele mele, de către fața păcatelor mele*". Ci mai ales astfel era desăvîrșită pacea acestui pustnic, încît s-au împlinit fără minciună cele zise de apostolul: "*Nu este împărăția lui Dumnezeu mîncarea și băutura, ci dreptatea și pacea*". Drept aceea cu ea și la cer s-a aflat vrednic Tit cuviosul, pe care dorind-o după ostenelile cele mari, multe și plăcute lui Dumnezeu, a adormit întru Domnul și se odihnește cu trupul cel nestricat în peștera cea plină de sfinți, ca într-un cer de jos. Iar cu duhul, cel asemenea cu îngerii, în cerul cel de sus, la veșnica odihnă s-a înălțat, de mîinile îngerilor celor ce mai înainte s-au arătat lui. Căci acolo se bucură de el ca de cel ce era altădată păcătos, iar acum, cu sfîntă cuviință, s-a pocăit. Și ce aude? Numai cele zise de Sfîntul Pavel către Tit apostolul: "*Ne-a mîngîiat Dumnezeu prin venirea lui Tit"*. Iar noi, bucurîndu-ne, ni se cade a răspunde către locuitorii cerești din aceeași scriptură astfel: "*Ne-am mîngîiat de mîngîierea voastră, iar mai mult ne-am bucurat de bucuria lui Tit, căci s-a odihnit duhul lui cu voi, toți*". Cu ale căruia sfinte rugăciuni să ne învrednicim și noi, ca scăpînd de mînie, iertare de păcate și odihnă vremelnică și veșnică să cîștigăm, în Domnul nostru Iisus Hristos, Care este Dumnezeul dragostei și al păcii, Căruia se cuvine slavă, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfînt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

60. VIAȚA ȘI PĂTIMIREA SFÎNTULUI SFINȚIT MUCENIC PROTERIE, PATRIARHUL ALEXANDRIEI (28 FEBRUARIE)

În Alexandria, cetatea Egiptului, luînd scaunul patriarhiei Dioscor ereticul, după moartea Sfîntului Chiril, și umplîndu-se tot Egiptul de eresul său, era acolo un preot drept-credincios și nebiruit în creștineștile dogme, anume Proterie, sfînt cu viața și plin de înțelepciunea cea insuflată de Dumnezeu. Acesta, văzînd pe mulți

abătîndu-se la eresul patriarhului, care bîrfea că este o fire în Hristos, li se împotrivea tare cu cuvinte nebiruite. Iar patriarhul Dioscor se mîhnea asupra lui; însă vrînd să-l aducă la unirea sa cea rău-credincioasă, îl momea cu înşelăciune, cinstindu-l cu protopopia. Dar nimic n-a sporit, deoarece Sfîntul Proterie era tare în credinţă, ca cel ce învăţase bine dreapta credinţă de la prea sfinţitul Chiril, care fusese mai înainte patriarh al Alexandriei.

După aceasta, pe vremea împărăţiei lui Marcian, adunîndu-se în Calcedon, al patrulea Sinod al Sfinţilor Părinţi din toată lumea, Dioscor a fost mustrat pentru eresul său şi a fost osîndit la depărtarea din treapta patriarhiei şi la despărţirea de Biserică. Fiind izgonit în ţara Paflagoniei, în cetatea ce se numea Gangra, a murit acolo după cîtăva vreme. Iar în Alexandria, după lepădatul Dioscor, a fost ales de credincioşii arhierei, de clerici şi de drept-credincioşii din patriarhicescul scaun Sfîntul Proterie, bărbat cu adevărat vrednic de o treaptă ca aceea. Dar poporul de obşte al Alexandriei, cel adăpat cu erezia lui Dioscor şi unii clerici care se vătămaseră cu erezia, nu primeau alegerea lui Proterie.

Deci, alegîndu-se patriarh Sfîntul Proterie de cei credincioşi, a ocupat scaunul şi a început a prea mări credinţa cea dreaptă, întărită de Sinodul Sfinţilor Părinţi din Calcedon. Apoi s-a făcut gîlceavă şi tulburare, pentru că unii din clerici, între care erau mai de frunte preotul Timotei, care se poreclea Eliur şi diaconul Petre Mongos, amîndoi sfinţiţi de Dioscor şi plini de eresul acestuia, şi alţii, s-au despărţit de soborul bisericesc, nevoind să aibă împărtăşire cu Sfîntul Proterie şi făceau dezbinare în popor, pornindu-l spre gîlceavă. Deci era mare dezbinare în Biserica Alexandriei. Unii se ţineau de acest nou patriarh, socotind bine Ortodoxia, iar alţii, poftind iarăşi pe Dioscor şi blestemînd dogmele Sinodului din Calcedon. Apoi gîlcevindu-se şi făcînd război unii cu alţii, îndrăzneau şi asupra patriarhului; căci strigau nepricepuţii tulburători asupra Sfîntului Proterie, numindu-l desfrînat, deoarece, fiind în surghiunie arhiereul Dioscor, i-a luat mireasa lui, adică Sfînta Biserică; apoi mai ziceau că Proterie este şi eretic, şi nevrednic de treapta patriarhiei.

Deci, Sfîntul Proterie răbdînd multe primejdii, prin tulburarea poporului eretic, şi temîndu-se de ucigaşele mîini, a avut neapărată nevoie de oaste pentru apărarea sănătăţii sale; căci totdeauna îi era frică, aşteptînd năvălirea poporului, fiindcă şi asupra începătorilor curţii sale se răsculase şi se pornise şi asupra împărăteştii oşti, care se afla în cetate. Căci în acea vreme antipatul din Tebaida, venind în cetate ca să împace tulburarea, popoarele aruncau cu pietre asupra ostaşilor care intrau cu dînsul. Ostaşii, văzînd răscularea poporului, au alergat în locaşul ce se numea Serapidis şi s-au închis într-însul; iar poporul, alergînd, a împresurat locaşul şi, luîndu-l, au ars cu foc de vii pe ostaşii de acolo.

Auzind de aceasta, drept-credinciosul împărat Marcian s-a mîniat foarte, şi a trimis oaste mai mare, care a smerit pe cetăţeni şi popor, luînd grîul şi hrana cetăţii care se aducea în Alexandria cu corăbiile din cetăţile şi hotarele Egiptului, poruncind să nu le mai ducă în Alexandria, ci în Pilusia, iar de acolo în Constantinopol. A mai

luat de la alexandrini și băile poporului și alte lucruri mai plăcute; apoi le-a oprit toată libertatea și obișnuitele priveliști. De acest lucru supărîndu-se cetățenii, și mai ales pentru lipsa pîinii, fiind cuprinși de foame, s-au smerit și au rugat pe prea sfințitul patriarh Proterie să se ducă să roage pe împărat pentru dînșii. Deci, ducîndu-se prea sfințitul patriarh a înduplecat pe împărat pentru cetatea sa și a cîștigat toate cele cerute, căci s-a dăruit cetății libertatea cea dintîi și pîinea li s-a întors. Apoi a viețuit arhiereul lui Dumnezeu în pace cîtăva vreme pe scaunul său. Iar pe Timotei Eliur, cel ce n-a voit să se pocăiască și pe gîlcevitorii cei răi, i-a despărțit de Biserică.

După aceasta, a murit drept-credinciosul împărat Marcian și tulburătorii eretici și-au înălțat iarăși cornul lor, începînd a îndemna poporul cel nepriceput la gîlceavă și tulburare și n-au încetat pînă ce nelegiuiții nu și-au săvîrșit răutatea lor. Căci Timotei Eliur, fiind viclean, înșelător și vrăjitor, cu meșteșug i-a amăgit pe monahii din Egipt care viețuiau în mănăstiri și în sihăstrii. Astfel, căutînd o noapte fără lună și acoperindu-se cu îmbrăcăminte întunecoasă, a înconjurat chiliile călugărești, chemînd pe nume pe fiecare și cînd răspundea fiecare din ei și întreba cine este și ce îi trebuie, el le zicea: "Eu sînt unul din slujitoarele duhuri, trimis de la Dumnezeu ca să nu aveți împărtășire cu Proterie și soborul din Calcedon să nu-l primiți; iar pe Timotei Eliur să-l puneți episcopul Alexandriei". Astfel vicleanul înșelător, ajutîndu-i diavolul, i-a amăgit cu farmece. Iar aceia, neînțelegînd meșteșugul vrăjmașului, au crezut minciuna ca pe un adevăr și, spunînd unul altuia arătarea cea îngerească, s-au sfătuit și s-au adunat în număr mare și ducîndu-se în Alexandria cu mînie asupra celui nevinovat drept-credincios arhiereu al lui Dumnezeu Proterie, au vrut să-l izgonească din biserică.

În acea vreme Timotei, îndemnînd în Alexandria pe unii cu amăgire, iar pe alții în taină, și-a adunat o ceată mare de tulburători și socotind vreme lesnicioasă, cînd Dionisie antipatul nu era în cetate, ci zăbovea în părțile de sus ale Egiptului, a mers în biserică cu mult popor și cu ostași înarmați și cu monahii care veniseră la dînsul, avînd cu sine doi episcopi lepădați pentru credința lor cea rea; asemenea și cu clericii care erau goniți pentru alte pricini. Deci s-a sfințit Timotei de episcopii cei lepădați și s-a numit patriarh al Alexandriei, netemîndu-se de canoanele bisericești, căci de la legile împărătești nu aștepta vreo judecată, pentru că toată nădejdea sa își pusese în poporul cel tulburat și în mulțimea monahilor ceilor amăgiți. Iar prea sfințitul patriarh Proterie, văzînd acea tulburare și neavînd ajutor și apărare de la nimeni, nefiind în cetate antipatul, a gîndit să fugă și tăinuindu-se de toți, noaptea, a ieșit din cetate. Și odihnindu-se el la un loc ascuns, i s-a arătat în vedenie Sfîntul prooroc Isaia, zicîndu-i: "Întoarce-te în cetate, căci eu aștept să te iau pe tine".

Această vedenie luînd-o în seamă prea sfințitul Proterie și cunoscînd mucenicescul sfîrșit ce va fi, s-a întors și a intrat în botezătoarea bisericii. Iar tulburătorii, căutînd pretutindeni pe Proterie, s-au înștiințat că este în botezătoare și mai întîi l-au încuiat acolo, apoi intrînd la dînsul cei înșelați de Timotei, l-au ucis cu nemilostivire cu ciomegele de trestie pe care le purtau în mîini și care aveau în capete fier ascuțit. Apoi au ucis și pe alți șase oameni care erau cu dînsul. Deci au vărsat

sînge nevinovat într-acea vreme, cînd Paştile nostru, Hristos, pentru noi S-a jertfit; căci era ziua Sîmbetei celei mari cînd s-a săvîrşit acea cumplită ucidere. Dar nu le era destul ucigaşilor, ci cei ce nu se săturaseră de sîngele cel nevinovat, mai mult şi-au întins răutatea lor. Căci, legînd trupul cel mort al Sfîntului Proterie de picioare, l-au tras în mijlocul cetăţii, bătîndu-i şi zdrobindu-i în bucăţi mădularele lui. Iar unii, mai fără de omenie, rupeau trupul lui cu dinţii, ca fiarele şi cîinii; apoi, aprinzînd un foc mare, l-au ars şi l-au făcut cenuşă şi praful în vînt l-au aruncat. După aceea cu porunca celui fără de lege patriarh al lor, Timotei, au ars şi scaunul patriarhiei, pe care şezuse Sfîntul Proterie ca şi cum era întinat de el, singuri necuraţi fiind ei.

După o ucidere cumplită ca aceea a Sfîntului Proterie, mincinosul patriarh Timotei Eliur a trimis pe ostaşii săi în toate cetăţile Egiptului ca să gonească pe drept-credincioşii arhierei iar în locul acelora să aşeze pe alţii, pe care singur i-a pus. Atunci episcopii şi clericii cei necăjiţi şi toţi cei ce erau drept-credincioşi, au scris cu lacrimi împăratului Leon, cel ce după Marcian se alesese, cum şi la prea sfinţitul Anatolie, patriarhul Constantinopolului, înştiinţîndu-l de toate cele ce se făcuseră, şi rugîndu-l să izbăvească Biserica Alexandriei de o tiranie ca aceea. Împăratului şi patriarhului le-au fost jale de uciderea nevinovatului arhiereu al lui Dumnezeu, Proterie. Şi îndată, trimiţînd împăratul pe dregătorii săi cu oaste mare, au pedepsit pe cei ce au tulburat liniştea; pe unii cu tăierea mîinilor, pe alţii cu tăierea limbii, iar pe alţii în legături şi în temniţe, pe alţii cu bătăi şi cu izgoniri; dar pe Timotei Eliur, mincinosul patriarh, cu episcopii şi cu clericii lui, l-au trimis la judecata duhovnicească .

Deci, judecîndu-se Timotei de drept-credincioşii arhierei, a luat plată după lucrurile sale, că nu numai de arhierie, ci şi de creştinătate înstrăinîndu-se, l-au trimis în surghiun, în cetatea Gangra, unde s-a săvîrşit şi Dioscor învăţătorul său. Iar în locul lui s-a ales la patriarhia Alexandriei alt Timotei, care se chema Salofachiul, bărbat dreptcredincios şi înţelept, care pentru bunul său obicei era iubit. Astfel a primit pace şi linişte Biserica lui Hristos cea din Alexandria care, cu dreaptă credinţă, slăveşte pe Tatăl şi pe Fiul şi Sfîntul Duh, pe Unul în Treime Dumnezeu, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

61. POMENIREA CUVIOSULUI VASILE, ÎMPREUNĂ PĂTIMITOR ŞI PUSTNIC CU SFÎNTUL PROCOPIE DECAPOLITUL (28 FEBRUARIE)

Acesta a trăit pe vremea lui Leon Isaurul, luptătorul de icoane. El, lăsînd lumea și cele lumești, s-a făcut monah și a petrecut în viața monahicească cu fapte bune, precum se cădea. Apoi, cînd cinstirea sfintelor icoane era lepădată, s-a împotrivit cu tărie luptătorilor de icoane. Pentru aceea, l-au prins și l-au chinuit mult, însă nu s-a supus și nu s-a învoit cu erezia lor, propovăduind adevărul pînă la moarte, avînd ajutor pe dumnezeiescul Procopie.

Deci Sfîntul Vasile a fost strujit, ca și cuviosul Procopie, peste tot trupul și pe grumaji, și aruncat în temniță, stînd legat foarte multă vreme, pînă ce a pierit de pe pămînt împăratul cel fără de lege. Murind tiranul acela, au fost eliberați Cuviosul Vasile și Sfîntul Procopie și ceilalți mărturisitori. Și viețuiau în aceleași pustnicești osteneli ca și mai înainte, aducînd pe mulți la dreapta-credință și povățuindu-i la viața cea îmbunătățită. Apoi, după mulți ani și după viața cea plăcută lui Dumnezeu, a venit fericitul său sfîrșit și s-a dus veselindu-se întru rugăciuni și mulțumiri, la Dumnezeu, pe Care l-a iubit din tinerețe.

62. VIAȚA ȘI NEVOINȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU IOAN CASIAN (29 FEBRUARIE)

Acest Cuvios Părinte de neam străromân s-a născut prin anii 365 de la venirea mîntuirii prin Hristos-Domnul, în Dobrogea, numită pe atunci Sciția Mică, la un loc ce-i păstrează din vechime pînă azi numele "podișul Casian" și "peștera lui Casian". Localitatea Casimcea din județul Tulcea îi poartă, de asemenea, numele. Provenind dintr-o familie distinsă, a urmat la școlile timpului. Dar însuflețit de o arzătoare sete de desăvîrșire duhovnicească renunță de tînăr la atracțiile deșarte și înșelătoare ale vieții lumești și pleacă la Locurile Sfinte însoțit de prietenul său Gherman, frate nu prin naștere, ci în duh. Așa au ajuns amîndoi călugări într-o mănăstire din Betleem. Întemeindu-se după cuviință în rînduielile vieții chinoviale, adică de obște, după modelul de viață al călugărilor din Palestina, Mesopotamia și Capadocia și simțind în ei dorul de o mai mare desăvîrșire, au hotărît să plece în sihăstriile Egiptului, la anahoreții despre a căror îmbunătățită viață duhovnicească auziseră. Așa au ajuns la comunitățile din delta Nilului, adîncindu-se de acolo tot mai mult în pustie. Dar pretutindeni pe unde treceau, căutau cu rîvnă pe sfinții însingurați, ca să cinstească în ei strălucirea harului și bogăția roadelor lor și pentru a le cere sfaturi duhovnicești pentru mîntuirea sufletului. Aceste întrebări și răspunsuri ne vor fi lăsate ca o moștenire sfîntă în cartea Convorbirilor, cu care Cuviosul Casian a înzestrat Biserica.

Dobîndind pe cît puteau să adune din învățătura lor cerească, la sfatul Avei Iosif, au mai rămas în Egipt șapte ani și apoi au mers mai departe cercetînd din loc

în loc pe acești învățători în lucrul duhovnicesc pînă ce au ajuns în vestita pustie Schitică, unde Sfîntul Macarie întemeiase și făcuse "pustia strălucitoare" vrednică de a fi sărbătorită de toți. Aici se nevoiau într-o asceză aspră un mare număr de călugări printre care străluceau îndeosebi, cuvioșii părinți Moise, Serapion, Teona, Isaac și preotul Pafnutie, învățătorul lor. El le spunea că nu este deajuns pentru călugăr să renunțe la lume, părăsind bunurile și măririle lumești pentru a se dedica grijii de suflet în nevoință, în asceză și tăcere. De aici înainte trebuie împlinită o a doua "renunțare" care constă în a te lepăda de obiceiurile, viciile și atracțiile vechi ale sufletului și ale trupului printr-o luptă îndelungată și răbdătoare, plină de ispite, dar care duce la curăția inimii. Căci acesta este scopul călugărului: să stea de vorbă permanent cu Dumnezeu prin neîncetată rugăciune, încît mintea, nerisipită la grijile lumii, să ajungă cu liniște și pace în altarul despătimit, curățit al inimii. Iar capătul lucrului său este viața de veci, unirea cu Dumnezeu, din care se poate dobîndi chiar de aici, de jos, o arvună, o pregustare a ei prin sfînta iubire. Căci, într-adevăr, ajuns la un anume sfîrșit al celei de a doua "renunțări", sufletul pe de-antregul tinzînd către Hristos Cel dorit, călugărul trebuie să mai împlinească cea de-a treia "renunțare" care cuprinde întreaga desăvîrșire. Iar aceasta constă în părăsirea oricărei amintiri a acestei lumi, cu toate cele de față și văzute ale ei, socotite mărețe, deși sînt deșarte și repede trecătoare, pentru a se lăsa condus de Dumnezeu în "pămîntul făgăduinței" în care nu mai cresc spinii și buruienile viciilor, în locașurile cele veșnice în care vom rămîne pentru totdeauna (Convorbirea a 3-a), în simțirea negrăitei bucurii și a revărsării luminii dumnezeiești.

Acesta este marele dar al rugăciunii curate căci "atunci - precum grăia ava Isaac - acea iubire desăvîrșită, prin care El ne-a iubit mai întîi, trece și în adîncul inimii noastre prin virtutea rugăciunii curate". Aceasta se va face așa cînd toată dragostea, Toată dorința, toată rîvna, toată strădania, tot cugetul nostru, tot ce trăim, ce vorbim, ce respirăm va fi cu Dumnezeu. Și, cînd acea unitate care există veșnic între Tatăl cu Fiul și între Fiul cu Tatăl, prin Duhul Sfînt va trece și în simțirea și în mintea noastră. Așa precum El ne iubește cu iubirea cea adevărată și curată care nu se stinge niciodată, să ne dăruim și noi Lui printr-o legătură veșnică, de nedespărțit, pentru ca orice respirăm, orice înțelegem, orice vorbim, să fie cu Dumnezeu. Iar de starea aceasta ne vom putea apropia, atît cît este cu putință pe pămînt, plinindu-se cuvîntul Apostolului: *Dumnezeu este totul în toate*. Apoi devenind deplin *fii* printr-o comuniune atît de desăvîrșită cu Tatăl, vom putea zice Celui Care este Fiu și moștenitor prin fire: *Toate cîte are Tatăl ale Mele sînt* (Ioan 16,15). Pentru că El Însuși S-a rugat, grăind despre noi: *Părinte, cei pe care Mi i-ai dat, vreau ca unde sînt Eu să fie și ei cu mine*. Aceasta trebuie să fie năzuința pustnicului, aceasta toată strădania, pentru ca, după cuviință, să aibă chiar în acest trup chipul fericirii viitoare și să înceapă să guste înainte din începutul vieții și măririi cerești. Acesta este scopul întregii desăvîrșiri: ca sufletul eliberat de orice lanțuri trupești să se înalțe zilnic la negrăitele daruri ale vieții duhovnicești, într-atît încît întreaga viață și bătaie a inimii să devină o unică și negrăită rugăciune (din Convorbirea a X-a). Cît de mîngîiat și uimit este creștinul, descoperindu-i-se un asemenea suiș al sufletului întru care petreceau străbunii noștri sfinți.

Astfel, îndrumați de pe culmile vieții călugărești și contemplînd plinirea vie la acești străluciți anahoreți, cei doi prieteni s-au dedicat cu mare severitate și neclintită statornicie vieții contemplative în timpul anilor petrecuți aici, în pustia Schitică. În liniștea chiliei, Sfîntul Casian a izbutit să facă experiența luptei aspre a sufletului îndrăgostit de Dumnezeu, împotriva gîndurilor pătimașe și a demonilor pizmași, îndeosebi împotriva ispitei amorțirii sufletului, a plictiselii care-i tulbură pe eremiți și îi silesc să-și părăsească retragerea liniștirii. Din această adîncă experiență adîncă personală și din învățătura altor bărbați învățați, ca Sfîntul Evagrie Ponticul pe care l-a cunoscut în Nitria, Cuviosul Casian întocmi o învățătură aleasă de luptă duhovnicească și despre cele opt păcate capitale, anume: al lăcomiei, adică al îmbuibării de mîncare; al doilea, al desfrînării; al treilea, al iubirii de arginți sub care se înțelege zgîrcenia; al patrulea, al mîniei; al cincilea, al tristeții; al șaselea, al neliniștii, sau al dezgustului inimii; al șaptelea, al slavei deșarte și al optulea, al trufiei.

După șapte ani, Cuvioșii Ioan și Gherman s-au întors la Betleem, unde au dobîndit de la părintele lor duhovnicesc binecuvîntarea de a trăi de aici înainte în pustnicie. Și așa plecară cu rîvnă și grăbire în Egipt. Dar, cu tot dorul lor nestins, n-au putut regăsi liniștea cuvenită contemplației, din pricina unor învinuiri nedrepte la care erau supuși călugării din Egipt de către arhiepiscopul Teofil al Alexandriei. Atunci, Cuvioșii Ioan și Gherman, urmînd un grup de 50 de monahi, hotărîră să-și caute liniștea la Constantinopol, sub ocrotirea Sfîntului și marelui Ioan Gură de Aur. Aceasta se petrecea pe la anii 401. De îndată ce îi văzu marele între patriarhi, deslușind cu o tainică privire calitatea sufletelor lor, reuși să-l convingă pe Gherman să primească prin mîinile lui preoția, iar Casian diaconia. Cucerit de curăția și sfințenia Sfîntului Ioan Gură de Aur și de negrăita sa măiestrie a cuvîntului, Casian se așeză cu un zel fierbinte sub călăuzirea sa spirituală, consimțind să jertfească liniștea pustiei pentru a scoate cîștig din petrecerea pe lîngă un asemenea învățător.

Dar n-a trecut mult timp că iată, Sfîntul Ioan Gură de Aur - victimă a lui Teofil - fiind dus în exil, Cuvioșii Casian și Gherman au fost trimiși în misiune la Roma de cler și popor, însoțindu-l pe episcopul Paladie ca să încunoștiințeze pe episcopul Romei, Inocențiu I, printr-o scrisoare, privind suferințele Sfîntului Ioan Gură de Aur. Sfîntul Casian petrecu astfel zece ani la Roma și în acest timp a fost hirotonit preot. De aici a mers la Marsilia, în sudul Galiei, unde a întemeiat, pentru bărbați, mănăstirea Sfîntului Victor, pe mormîntul unui martir din secolul al III-lea; iar pentru fecioare, aceea a Mîntuitorului, pe la anul 415. Bărbat mult încercat în viața ascetică și totodată părinte ajuns la o mare înțelepciune pastorală, el a oferit mulțimii călugărilor care se adunau în jurul lui adevărata tradiție monahală pe care o primise de la Părinții din Răsărit, ținînd seama însă de condițiile de viață din Galia, de climă și de firea locuitorilor de aici.

La rugămintea Sfîntului Castor, episcop de Apt, el întocmai lucrarea sa "Instituții cenobitice" (rînduieli pentru viața în comun), pentru mănăstirile pe care le întemeiase în Provența. În această lucrare el descrie modul de viețuire al călugărilor

din Egipt, dar cu oarecare pogorămînt în ceea ce era prea aspru pentru călugării din Galia, urmînd și aici rînduielile care se obișnuiau în Palestina, în Capadocia, în Mesopotamia. Căci, scrie el: "Dacă se împlinește porunca dumnezeiască cu dreaptă socoteală și după putere, atunci păzirea ei are măsura desăvîrșirii, chiar dacă mijloacele nu sînt aceleași". El descrie apoi leacurile și căile de vindecare de cele opt păcate capitale, spre a conduce sufletul la desăvîrșirea virtuții. Mai tîrziu el a completat această învățătură duhovnicească prin cartea Convorbirilor în care înfățișează, la cererea ermiților care trăiau la Lerins și în insulele Hâeres de lîngă Marsilia, treptele mai înalte ale luptei pentru curățirea inimii și contemplație, folosindu-se de învățătura marilor anahoreți, pe care îi întîlnise în Egipt. Sfîntul Casian a înzestrat astfel, din începuturile lui, monahismul din Galia cu o temeinică armătură duhovnicească, adăpîndu-l din izvoarele vii ale Părinților pustiei.

Ca ucenic credincios al marilor învățători Sfinții Capadocieni Vasile cel Mare, Grigore Teologul și Grigore de Nîssa, ca și al Sfîntului Ioan Gură de Aur, Cuviosul Ioan Casian s-a ridicat atunci împotriva unei separări adînci între firea omenească și harul divin, pe care Fericitul Augustin o stabilise pentru a lupta împotriva ereziei lui Pelagiu. Într-adevăr, deși tot darul desăvîrșit și tot harul de sus coboară, de la Dumnezeu Părintele Luminilor, libertatea noastră omenească, zidită după chipul libertății absolute a lui Dumnezeu și reînnoită în Sfîntul Botez, este chemată să răspundă și să conlucreze cu harul dumnezeiesc pentru a produce în suflet roadele mîntuitoare ale sfintelor virtuți și, într-o așa măsură, încît se poate spune, cu Sfîntul Ioan Gură de Aur, că: "Lucrul lui Dumnezeu este de a ne dărui Harul Său, iar cel al omului este de a-și oferi credință". Căci, așa cum grăiește același mare învățător al Bisericii în alt loc: "Harul lui Dumnezeu curge atît pe cît este de deschis vasul credinței pus sub șipot". O asemenea învățătură își avea limpede rădăcina în cuvîntul lui Dumnezeu, pentru că Domnul a arătat: *Cel care luase cinci talanți de la stăpînul său, a adus alți cinci talanți, iar cel ce a luat doi, a adus de asemenea alți doi* (Matei 25, 20-22). Deci cu adevărat, precum spune și Sfîntul Apostol Pavel, *sîntem împreună lucrători cu Hristos* (2 Cor. 6,1).

Față de aceste împotriviri care au mai durat, Cuviosul Ioan Casian a rămas statornic în dreapta credință a Bisericii, departe de zgomot și certuri, învățat cu adîncul contemplării divine, taină a unei păci nesurpate și blînde, și a unei liniști senine. El își încredință în pace sufletul său lui Dumnezeu către anul 435. Cunoscut ca sfînt de cei din vremea lui, el este cinstit de toți călugării Bisericii Apusene ca Părinte al lor și unul dintre cei mai mari învățători. Sfintele sale moaște sînt păstrate pînă în ziua de astăzi în mănăstirea Sfîntului Victor din Marsilia.

63. POMENIREA PREACUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU GHERMAN DIN DOBROGEA (29 FEBRUARIE)

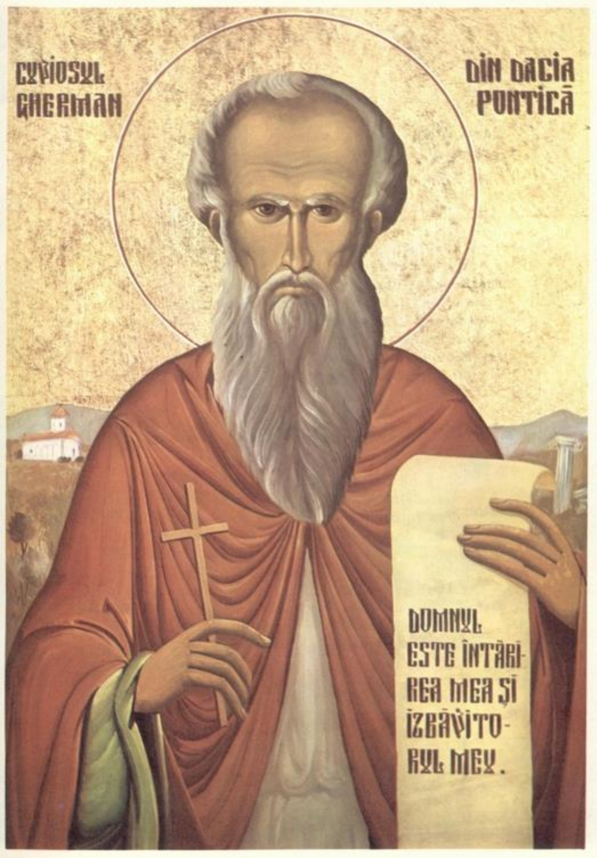

Acest sfînt şi purtător de Dumnezeu Gherman s-a născut pe la anul 368 în nordul Dobrogei, din părinţi străromâni, fiind din acelaşi sat şi contemporan cu Sfîntul Ioan Casian. Localitatea Casimcea este considerată vatra străbună a acestor doi sfinţi daco-romani de la gurile Dunării.

Părinţii şi strămoşii lor erau creştini din primul secol, fiind botezaţi în numele Prea Sfintei Treimi poate chiar de Sfîntul Apostol Andrei şi de ucenii lui, care au semănat cuvîntul Evangheliei lui Hristos în jurul Mării Negre şi în Sciţia Mică, adică Dobrogea de astăzi.

După ce a învăţat carte în satul natal şi pe lîngă Episcopia Tomisului, împreună cu fericitul Ioan Casian, cu care a fost prieten şi împreună-vieţuitor pînă la moarte, s-a dus să deprindă învăţătura Sfinţilor Părinţi în părţile Constantinopololului. Apoi, tot împreună, au intrat în viaţa monahală, la una din mănăstirile din sudul Dobrogei, ce depindeau de vestita eparhie a Tomisului, unde străluceau mari ierarhi şi purtători de Dumnezeu, ca Sfinţii Bretanion şi Teotim.

Dorind o viaţă mai înalt duhovnicească în Hristos, s-a dus împreună cu fericitul Casian să se închine Cuvioşilor Părinţi ce se nevoiau în Egipt, pe valea Nilului. După ce au vizitat pe marii sihaştri de acolo şi au primit multe cuvinte de

folos de la ei, s-au nevoit un timp în preajma marilor anahoreți egipteni, învățînd de la ei neîncetata rugăciune. Apoi s-au dus la Sfintele Locuri și s-au închinat la mormîntul dătător de viață al Domnului nostru Iisus Hristos.

S-au nevoit apoi un timp în mănăstirile din Constantinopol, în preajma Sfîntului Ioan Gură de Aur, care i-a hirotonit pe amîndoi - Sfîntul Ioan Casian diacon, iar pe Cuviosul Gherman, preot. Aceasta era pe la anul 400.

În anul 403, cînd unii ierarhi și dregători din Răsărit, îndemnați de împărăteasa Eudoxia, s-au ridicat împotriva Sfîntului Ioan Gură de Aur cerînd să-l depună din treaptă, atunci și Coviosul Gherman s-a aflat printre cei ce au luat apărarea marelui ierarh.

Acest mare nevoitor era atît de cinstit de prietenul său, Sfîntul Ioan Casian, încît îl numea, în cartea sa "Convorbiri cu Părinții din Pustie", "Sfîntul Părinte Gherman". El a contribuit mult la întărirea vieții monahale în Dobrogea, din Italia și din Galia.

După o aspră și îndelungată nevoință duhovnicească, ajungînd la măsura sfințeniei, Cuviosul Părintele nostru Gherman a răposat la Roma, prin anii 405-415, dîndu-și sufletul cu pace în mîinile lui Hristos, plin de zile și de harul Duhului Sfînt. Pentru viața lui aleasă, Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a trecut în ceata Sfinților Părinți, la 20-21 iunie 1992, cu data de prăznuire la 29 februarie, iar cînd nu sînt ani bisecți, la 28 februarie.

Cu ale cărui sfinte rugăciuni, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne pe noi. Amin.

64.CUVIOȘII PĂRINȚI VARSANUFIE ȘI IOAN DIN GAZA (29 FEBRUARIE)

(ALCĂTUIREA ACESTEA VIEȚI S-A FĂCUT, DUPĂ SINAXARUL SFINTEI MĂNĂSTIRI SIMON-PETRA DIN MUNTELE ATHOS ȘI DUPĂ VOLUMUL XI DIN FILOCALIA ROMÂNEASCĂ A PĂRINTELUI DUMITRU STĂNILOAE, DE CEL MAI MIC ÎNTRE PREOȚI CONSTANTIN G.)

Sfîntul Varsanufie era de origine din Egipt și a îmbrățișat viața ascetică încă din tinerețe. Trecînd într-o zi pe lîngă un hipodrom unde se desfășura una din acele deșarte întreceri care dezlănțuiau patimile privitorilor, el își zise: "Iată cum fiii diavolului luptă cu atîta zel; cu cît mai mult trebuie să alergăm noi, fiii Împărăției, pentru a cîștiga biruința!" Atunci el s-a dus în Palestina, unde a intrat sub ascultarea

și călăuzirea unui bătrîn numit Marcel. Apoi, urcînd din treaptă în treaptă pe scara desăvîrșirii, se retrase prin diferite chilii singuratice pentru a se dedica, departe de oameni, rugăciunii contemplative. Ajungînd să dobîndească curăția inimii și desăvîrșita nepătimire, s-a dus în mănăstirea avei Serid, aproape de Gaza, și s-a așezat într-o chilie mai izolată, puțin în afara mănăstirii, fără să primească pe cineva timp de peste cinci-zeci de ani. Numai ava Serid venea și îi aducea, o dată pe săptămînă, Sfintele Taine și hrană: trei pîini și puțină apă.

Fericitul bătrîn era adesea dăruit cu lacrimile mîngîierii și înălțat la contemplări sfinte, încît de multe ori uita să mănînce și să bea pînă la săptămîna următoare. Grăia despre el însuși ca și cum ar fi vorbit despre altcineva: "Fiul lui Dumnezeu îmi este martor, știu de un om aici în mănăstire, care poate rămîne fără nici un fel de hrană sau băutură, și fără hrană pînă la venirea Domnului. Nu-i lipsește nimic din toate acestea, pentru că hrana lui, băutura lui, haina lui, veșmîntul lui, sînt Duhul Sfînt". Cu prilejul acestei vizite săptămînale a egumenului, el dicta lui Serid învățături pentru fiii lui duhovnicești, călugări și mireni, care, prin scrisoare întrebau spre lămurirea a tot felul de subiecte: despre viața duhovnicească, cum să se poarte în legăturile cu semenii, asupra unor înțelesuri tainice ale Sfintei Scripturi, despre sfintele dogme, sau chiar privind unele detalii ale vieții zilnice. Cînd Varsanufie începu să dicteze asemenea scrisori lui Serid, acesta neaducînd cu sine ceva de scris, se tulbură gîndind că nu va putea să-și aducă aminte atîtea cuvinte. Bătrînul îi ghici gîndul, fața îi străluci ca focul și îi spuse: "Mergi și scrie și nu te teme. Dacă ți-aș spune zeci de mii de cuvinte ca să le scrii, Duhul lui Dumnezeu nu te va lăsa să scrii nici mai multe, nici mai puține decît ți-am spus, chiar dacă ai voi; ci, îți va conduce mîna ca să scrii acestea întru aceeași rînduială" (Scrisoarea I-a).

Întemeiat pe piatra smereniei și avînd, prin neîncetată amintire a lui Dumnezeu, desăvîrșita seninătate a inimii, era plin de iubirea divină pe care, după chipul iubirii lui Dumnezeu-Tatăl, o revărsa din inima lui asupra tuturor celor care i se adresau. Retragerea lui nu însemna dispreț față de oameni, ci, dimpotrivă, se comporta față de toți cu atenția și purtarea de grijă a lui Dumnezeu însuși. El îi încuraja, prin cuvintele și sfaturile scrise care ajungeau la ei; îi mîngîia, îi mustra, împărtășindu-le bucuriile și durerile, acoperindu-le greșelile și luîndu-le asupra lui: "Eu socotesc drept ale mele cîștigurile și foloasele fiecărui om și ale fiecărui suflet - scria el -, de aceea cu bucurie și arzînd mă dăruiesc jertfelnic pentru sufletele voastre, cum bine știe Dumnezeu, singurul cunoscător al inimilor noastre" (Scrisoarea a 3-a). Prin rugăciunea și învățătura sa, Sfîntul Varsanufie le oferea fiilor săi duhovnicești viața cea adevărată, așa cum Dumnezeu-Tatăl dă viața Fiului Său, și le făgăduia că în ziua Judecății el se va înfățișa cu toată încredințarea înaintea Scaunului de judecată a lui Dumnezeu și va zice cu glas strălucitor, spre uimirea Îngerilor și a tuturor Puterilor Cerești: "Iată eu și fiii care Mi i-a dat Dumnezeu" (Scrisoarea 117).

Cu asemenea încredințare acest om dumnezeiesc dezlega în numele lui Dumnezeu păcatele celor ce i se mărturiseau lui. El vestea, de asemenea, viitorul și vindeca bolile ucenicilor săi. Numeroși au fost cei care și-au redobîndit astfel

sănătatea ori au fost izbăviți în lupta cu patimile, punîndu-și pe cap acoperămîntul lui, sau atingînd lucruri pe care el le trimitea în dar. Însă dintre toate aceste daruri pe care i le împărtășea Duhul Sfînt, cel mai mare era acela al deslușirii gîndurilor sau al dreptei socotințe și al învățăturii duhovnicești, pentru că aceste daruri rămîn lucrătoare prin veacuri pînă în zilele noastre pentru toți cei care citesc cu evlavie cartea Scrisorilor lui de călăuzire duhovnicească. Duhul pe care Sfîntul Varsanufie îl comunica ucenicilor este acea lege a libertății care se dobîndește prin lepădarea de toată grija cea lumească, murind sieși precum și oricărei fǎpturi, pentru a se dărui pe de-a-ntregul sălășluirii lui Dumnezeu în minte, în bucurie și încredere.

Odată cu aceasta el îi învăța pe frați să nu se prețuiască sau să se măsoare pe ei înșiși, ci să aducă tot timpul rugăciuni de mulțumire înaintea lui Dumnezeu pentru întărirea și ridicarea din slăbiciunile noastre. El nu se rușina să-și mărturisească ucenicilor luptele pe care a trebuit să le ducă înainte să ajungă la starea de odihnă "față de grijile și necazurile produse de marea alipire de lume, care ne ține într-o agitație chinuitoare", dar rămînea întotdeauna într-o deosebită reținere în a-și mărturisi harurile pe care Dumnezeu i le încredința. Uneori totuși își îngăduia mărturia răpirilor și extazelor lui, spunînd, de pildă, că el cunoștea un om care suise pînă la al șaptelea cer, sau scriind: "Grăiesc înaintea Lui și nu mint, căci știu pe un rob al lui Dumnezeu între oamenii de acum, în această vreme și în acest loc binecuvîntat, care poate scula morți întru numele Stăpînului nostru Iisus Hristos, și poate alunga demoni și vindeca boli de nevindecat, care poate opri și războaie, poate închide și deschide cerul ca Ilie. Căci totdeauna are Domnul slugi adevărate, pe care nu le mai numește slugi, ci fii (Gal. 4,7). Și, precum a lucrat prin primii Săi ucenici, așa poate lucra și prin cei de acum" (Scrisoarea 90).

Astfel, cînd o ciumă teribilă avea să pustiască Imperiul Roman, în 542-543, s-a stăruit pe lîngă marele bătrîn să se roage pentru lumea în pericol. El descoperi atunci, tainic, că era unul din acei "trei bărbați desăvîrșiți înaintea lui Dumnezeu care au întrecut măsura omenească și au primit puterea să lege și să dezlege. Ei stau drepți, neclintiți mijlocitori, ca să nu nimicească dintr-o dată lumea, ci, prin rugăciunile lor, să o certe cu milostivire. Și li s-a spus lor că pentru puțin timp va mai dura mînia". Și adăugă: "Deci, rugați-vă împreună cu ei. Iar rugăciunile acestor trei, grăia el, se întîlnesc la intrarea în jertfelnicul de sus al Părintelui Luminilor. Și se bucură, veselindu-se împreună, în cele cerești. Dar cînd privesc la pămînt plîng și se tînguiesc și jelesc împreună pentru relele ce le fac, stîrnind mînia lui Dumnezeu. Aceștia sînt Ioan din Roma, Ilie din Constantinopol și un altul din eparhia Ierusalimului. Și cred că vor dobîndi mare milă. Da, vor dobîndi. Amin" (Scrisoarea 569).

Dar, cu toate aceste dovezi ale harului lui Dumnezeu, starea de retragere a sfîntului bătrîn atrăgea bănuielile unor călugări slăbănogi la rîvnă, care cugetau în sine că Serid inventase existența zăvorîtului pentru a-și așeza mai bine autoritatea lui. Atunci, Sfîntul Varsanufie hotărî să-și deschidă pentru o singură dată ușa chiliei. El îi primi pe toți frații cu blîndețe, le spălă picioarele și apoi se retrase. După cîțiva ani, Varsanufie lăsă chilia sa altui bătrîn credincios și desăvîrșit ucenic despre care

el spunea: "Pentru viața fiului meu iubit, smerit și ascultător, care nu face decît una cu mine și care a renunțat întru totul, pînă la moarte, la toate voile sale, ce să spun? Domnul a zis: *Cine M-a văzut pe Mine, a văzut pe Tatăl* (Ioan 14,9). Și el a zis: *Orice ucenic desăvîrșit va fi ca Învățătorul său* (Luca 6,40)".

Într-adevăr, Sfîntul Ioan ucenicul urma în toate felul de viață al lui Varsanufie. El dobîndise pînă la cea mai înaltă măsură, darul vederii duhovnicești și al profeției, încît nu mai avea nevoie să vadă sau să scrie părintelui său duhovnicesc pentru a comunica cu el și a-i împărtăși toate gîndurile. De aceea a fost supranumit profetul. Ca și Varsanufie, el comunica prin scrisori cu ucenicii săi, prin mijlocirea mai întîi a avei Serid și apoi a Sfîntului Dorotei (care se pomenește la 13 august). Păstrînd și el o pace netulburată, întemeiată pe sfînta smerenie și pe necontenite lacrimi, el nu învăță decît în umbra marelui său bătrîn, tîlcuind răspunsurile lui, dînd îndrumări mai practice sau întărind ucenicii într-o credință neclintită, zicîndu-le: "Bine vă este ca doi să se roage pentru voi, căci doi sînt mai puternici decît unul singur" (Scrisoarea 783). Dacă vreunul voia în chip ispititor să pună la încercare dreapta judecată a celor doi bătrîni adresîndu-i lui Ioan aceiași întrebare ca și lui Varsanufie, profetul păstra tăcerea sau îi sfătuia să urmeze în toate învățătura marelui bătrîn. Cînd era întrebat Varsanufie, el răspundea: "Fă cum ți-a spus fratele Ioan. Dumnezeul lui Varsanufie și al lui Ioan este Unul și Același" (Scrisoarea 224).

În al 18-lea an al retragerii lui Ioan, Părintele Serid s-a săvîrșit din această viață, lăsînd conducerea, în mod succesiv, tuturor fraților. Sfîntul Varsanufie s-a retras atunci la o mai desăvîrșită liniștire, iar Ioan vesti că și el își va sfîrși petrecerea pămîntească peste o săptămînă. Călugării, întrecîndu-se în smerenie, au renunțat rînd pe rînd la succesiune și, în sfîrșit, după rînduiala dată de Ioan - care tocmai confirma o prezicere a lui Varsanufie - a fost ales, într-un glas, un oarecare Elian, care de curînd părăsise lumea intrînd în cinul monahal. Înspăimîntat de sarcina care i se cerea, el îl rugă stăruitor pe Ioan să mai rămînă între călugări două săptămîni, pentru a-l învăța cu de-amănuntul cum să ocîrmuiască mănăstirea. Profetul se învoi și rămase încă două săptămîni în viață (Scrisoarea 576-598).

Scurgîndu-se acest soroc, chemă toți frații la el, îi îmbrățișă pe fiecare, apoi îi trimise în pace pentru a-și încredința tainic sufletul lui Dumnezeu. Nu se cunoaște cum și cînd Sfîntul Varsanufie și-a sfîrșit petrecerea sa pămîntească. Cum 50 de ani mai tîrziu se socotea că este încă în viață, Patriarhul Ierusalimului a dispus să se deschidă chilia sa; dar a izbucnit atunci un foc care a învăluit adunarea. (Cititorule, fă bunătate și mă pomenește în rugăciunile tale.)

B. VIEȚILE SFINȚILOR PE LUNA FEBRUARIE

Versiune fara diacritice

Ziua întîi

- Sfîntul Mucenic Trifon
- Cuviosul Vendemian
- Sfintele Mucenițe Perpetua și Felicitas
- Cuviosul Petru din Galatia

Ziua a doua

- Cuvînt la Întîmpinarea Domnului

Ziua a treia

- Sfîntul și Dreptul Simeon și Sfînta Ana Proorocița
- Sfinții Mucenici Adrian și Evul

Ziua a patra

- Cuviosul Isidor Pelusiotul
- Cuviosul Nicolae Mărturisitorul
- Pomenirea unui sihastru necunoscut

Ziua a cincea

- Sfînta Muceniță Agata
- Sfînta Muceniță Teodula

Ziua a șasea

- Sfinții Mucenici Fausta fecioara, Evilasie, Maxim și cei dimpreună cu dînșii
- Sfînta Muceniță Doroteia
- Sfîntul Mucenic Iulian
- Sfintele Mucenițe Marta și Maria
- Cuviosul Vucol, Episcopul Smirnei

Ziua a șaptea

- Cuviosul Partenie, Episcopul cetății Lampsacului
- Cuviosul Luca cel din Elada
- Sfinții Mucenici o mie și trei

Ziua a opta

- Sfîntul Mare Mucenic Teodor Stratilat
- Sfîntul Prooroc Zaharia

Ziua a noua

- Sfîntul Mucenic Nichifor
- Cuviosul Meletie Mărturisitorul

Ziua a zecea

- Sfîntul Mucenic Haralambie, Episcopul cetăţii Manesiei
- Cuviosul Prohor, făcătorul de minuni din Pecersca

Ziua a unsprezecea

- Sfîntul Mucenic Vlasie, Episcopul Sevastiei

Ziua a douăsprezecea

- Cuviosul Meletie, Arhiepiscopul Antiohiei
- Cuvînt la înmormîntarea Sfîntului Meletie, Arhiepiscopul Antiohiei
- Cuviosul Alexie, Mitropolitul Kievului şi a toată Rusia
- Cuvioasa Maria şi Cuviosul Evghenie

Ziua a treisprezecea

- Cuviosul Martinian

Ziua a paisprezecea

- Cuviosul Avxentie
- Cuviosul Isachie

Ziua a cincisprezecea

- Sfîntul Apostol Onisim

Ziua a şaisprezecea

- Sfinţii Mucenici Pamfil preotul, Valent diaconul şi cei împreună cu dînşii
- Sfinţii Mucenici din Persia

Ziua a şaptesprezecea

- Sfîntul Mucenic Teodor Tiron

Ziua a optsprezecea

- Sfîntul Leon, Papă al Romei
- Sfîntul Flavian Mărturisitorul, Patriarhul Constantinopolului

Ziua a nouăsprezecea

- Sfinții Apostoli Arhip, Filimon și Apvia
- Cuviosul Dositei, ucenic al Cuviosului Dorotei

Ziua a douăzecea

- Cuviosul Leon, făcătorul de minuni, Episcopul Cataniei
- Sfîntul Mucenic Sadoc, Episcopul Persiei, și cei 128 care au pătimit împreună cu dînsul

Ziua a douăzeci și una

- Sfîntul Eustatie, Patriarhul Antiohiei
- Cuviosul Timotei
- Sfîntul Mucenic Mavrichie și cei împreună cu dînsul

Ziua a douăzeci și doua

- Aflarea moaștelor sfinților mucenici din Evghenia
- Cuviosul Atanasie

Ziua a douăzeci și treia

- Sfîntul Mucenic Policarp, Episcopul Smirnei
- Sfînta Gorgonia, sora Sfîntului Grigorie

Ziua a douăzeci și patra

- Aflarea capului Sfîntului Ioan Botezătorul
- Cuviosul Erasm din Pecersca

Ziua a douăzeci și cincea

- Sfîntul Tarasie, Patriarhul Constantinopolului

Ziua a douăzeci și șasea

- Sfîntul Porfirie, Episcopul Gazei
- Sfînta Muceniță Fotinia și cei împreună cu dînsa

Ziua a douăzeci și șaptea

- Cuviosul Mărturisitor Procopie Decapolitul
- Cuviosul Talaleu
- Cuviosul Tit din Pecersca

Ziua a douăzeci și opta

- Sfîntul Mucenic Proterie, Patriarhul Alexandriei
- Cuviosul Vasile

Ziua a douăzeci și noua (sfinții de astăzi, atunci cînd nu sînt ani bisecți, se serbează la 28 februarie)

- Cuviosul Ioan Casian din Dobrogea
- Cuviosul Gherman din Dobrogea
- Cuvioșii Părinți Varsanufie și Ioan

VII. MARTIE

1. VIAȚA ȘI PĂTIMIREA CUVIOASEI MUCENIȚE EVDOCHIA (1 MARTIE)

Pe vremea lui Traian împăratul (98-117), în cetatea ce se numește Iliopolis, care este în Siria cea dinăuntru, în stăpînirea Feniciei din Liban, care se mărginește cu țara evreiască, trăia o fecioară anume Evdochia, cu neamul și cu credința samarineancă, slujitoare a diavolului, locaș și unealtă preacumplită. Și era atît de frumoasă și cu chip minunat, încît nu putea nici un zugrav să-i înfățișeze frumusețea ei deplin. Astfel Evdochia, înșelînd pe mulți ca și cu un laț, îi vîna și la pierzare, prin frumusețe, îi atrăgea, aducînd bogățiile țărilor lor în ale sale vistierii nedrepte prin sîrguitoare necurăție trupească.

Străbătînd despre dînsa vestea pretutindeni, mulţime de tineri de bun neam şi stăpînitori de prin alte ţări şi de prin cetăţi se adunau la Iliopolis, ca şi cum ar avea alte treburi; dar de fapt, să vadă pe Evdochia şi să se îndulcească de frumuseţile ei.

Ea adunase multă bogăţie prin faptele cele pline de păcate, încît puţin de nu se asemăna cu vistieriile cele împărăteşti. Apoi prin îndelungată vreme şi prin adunarea lucrurilor celor de mult preţ se afundase în necurata viaţă cu sufletul. Prin învîrtoşarea ini-mii atît de mult se împietrise, încît nici o altă putere, fără numai cea dumnezeiască, nu a putut tămădui durerea sufletească a păcătoasei celei deznădăjduite.

După aceea a venit vremea în care avea să sosească la dînsa mîna Păstorului cel bun, Care caută oile cele rătăcite. Şi a cunoscut Făcătorul a Sa zidire stricată prin răutatea diavolului şi a voit a o înnoi. Stăpînul cel adevărat al casei S-a îngrijit de roadele viei ce se aflau de faţă spre rănirea vrăjmaşului. Cel ce stăpîneşte vistieriile cele cereşti, S-a sîrguit a duce în veşnica comoară drahma care era pe pămînt în tină şi se pierdea.

Păstorul bunătăţilor, spre Care nădăjduiesc drepţii, a chemat pe acea deznădăjduită samarineancă spre a Sa nădejde, iar pe diavolul l-a lăsat deşert, şi pe cea care se tăvălea oarecînd ca un dobitoc în noroi, a făcut-o mieluşea fără întinăciune. Aceea care mai înainte a fost vas al necurăţiei s-a umplut de curăţenie. Groapa cea de noroi s-a făcut izvor limpede şi veşnic. Rîul cel tulbure s-a prefăcut în iezer binemirositor. Necurăţia puţului cel greu mirositor s-a făcut ca un alabastru prin mirul cel de mult preţ. Şi aceea care era ca o moarte sufletească a multora din oameni, multora le-a fost prici-nuitoare de mîntuire. Iar începutul întoarcerii ei către Dumnezeu a fost într-acest fel:

Un monah oarecare binecredincios cu numele Gherman, venind din străinătate la al său locaş prin Iliopolis, a intrat în cetate, fiind seară, şi a rămas la un cunoscut creştin care-şi avea casa aproape de poarta cetăţii, chiar lîngă peretele casei fetei aceleia pentru care ne este cuvîntul.

Acolo monahul acela, odihnindu-se puţin după obiceiul său, s-a sculat noaptea la cîntarea de psalmi. Şi după săvîrşirea rugăciunii sale a şezut şi, luîndu-şi cărticica ce o purta la sine, a citit multă vreme. În cărticică era scris despre înfricoşata judecată a lui Dumnezeu, cînd drepţii se vor lumina ca soarele întru Împărăţia cerului iar păcătoşii vor merge în focul cel nestins, unde în veci vor fi munciţi cumplit fără de sfîrşit. După rînduiala şi purtarea de grijă a lui Dumnezeu, Evdochia în acea noapte se odihnea singură în căsuţa sa de odihnă, care era lîngă peretele casei în care monahul acela înnoptase şi se îndeletnicea la rugăciune şi la citire.

Cînd a început monahul cîntarea sa de psalmi, ea s-a deşteptat şi a ascultat toată citirea pînă în sfîrşit, şezînd în tăcere pe pat; pentru că auzea Evdochia toată

citirea de vreme ce numai un perete îi despărțea pe dînșii, iar monahul citea cu glas tare.

Ascultînd păcătoasa cele ce se citeau, foarte mult s-a umilit și a petrecut fără de somn pînă la ziuă, înspăimîntîndu-se cu inima; și se gîndea la mulțimea păcatelor sale, la înfricoșata judecată a lui Dumnezeu și la munca cea nesuferită a păcătoșilor.

Făcîndu-se ziuă și darul lui Dumnezeu deșteptînd-o spre pocăință, a trimis să cheme la sine pe monahul acela, care a citit noaptea din carte. Venind monahul, Evdochia l-a întrebat, zicînd: "Cine ești tu, omule, și de unde ai venit? Ce fel de viață ai și de ce credință ești? Spune-mi te rog tot adevărul, căci, auzind ceea ce s-a citit de tine în noaptea aceasta, foarte mult mă înspăimînt cu duhul și mă tulbur cu gîndul, de vreme ce am auzit lucruri înfricoșate și de mirare care pînă acum au fost neauzite de mine. Și de este adevărat că cei ce păcătuiesc se vor arunca în foc, apoi cine se va putea mîntui?"

Iar fericitul Gherman a zis către dînsa: "De ce credință ești tu, femeie, de vreme ce spui despre tine că niciodată n-ai auzit de înfricoșata judecată a lui Dumnezeu, nici puterea cuvintelor celor ce s-au citit n-ai priceput-o vreodată?"

Evdochia a zis: "Și cu patria și cu credința sînt samarineancă, iar cu bogăția cea peste măsură sînt îndestulată. Dar aceasta mai mult mă tulbură și mă înfricoșează, că am auzit cartea cea citită de tine strigînd: "Vai celor bogați!", îngrozindu-i cu focul cel nestins și veșnic. Dar eu cuvinte de acest fel niciodată n-am auzit în cărțile credinței noastre. De aceea mult m-am înspăimîntat de frică, auzind lucruri noi și neașteptate".

Fericitul Gherman a întrebat-o, zicînd: "Ai bărbat, femeie? Și de unde îți vine acea îndestulată bogăție, precum zici?" Ea a răspuns: "Eu nu am bărbat după lege; ci de la mulți bărbați am adunat bogățiile pe care le am. Și dacă bogații după moarte vor fi osîndiți la o muncă atît de grea și veșnică, apoi ce folos îmi este de bogățiile cele adunate fără de măsură?" A zis către dînsa Gherman: "Spune-mi adevărul, fără minciună, căci și Hristos al meu, Căruia Îi slujesc, este nemincinos: voiești să te mîntuiești fără de bogății și să trăiești în veselie și bucurie în veacul cel nesfîrșit? Ori împreună cu bogăția ta vrei să arzi cumplit în focul cel veșnic?"

Evdochia a zis: "Mult mai de folos îmi este să-mi cîștig fără de bogăție viața veșnică, decît să pier odată cu bogăția în foc și pe veci; însă mă minunez pentru ce va fi muncit astfel bogatul după moarte? Au doar Dumnezeul vostru se aprinde cu vreo mînie aspră și nemilostivă asupra bogaților?"

Gherman a zis: "Nu este așa, Dumnezeu nu se întoarce dinspre cei bogați, nici nu-i oprește a fi bogați. Dar dobîndirea cea nedreaptă a bogățiilor și cheltuirea lor în desfătări și poftele păcatelor le urăște. Iar dacă cineva își cîștigă bogății cu dreptate și cele cîștigate le cheltuiește prin faceri de bine, acela va fi fără de păcat și drept

înaintea lui Dumnezeu. Pe cînd acela care adună bogăția din răpire și din nedreptate sau din orice fel de faptă a păcatului și o ascunde, nefiindu-i milă de săraci, nici dînd celor ce cer, nici îmbrăcînd pe cei goi, nici săturînd pe cei flămînzi, aceluia fără de milă îi va da munca cea cumplită a iadului".

Evdochia zise: "Au doar nedrepte ți se par a fi bogățiile mele?" Iar Gherman i-a răspuns: "Cu adevărat sînt prea nedrepte și prea urîte lui Dumnezeu, mai mult decît tot păcatul". Iar ea a zis: "Pentru ce așa? Căci eu pe mulți goi i-am îmbrăcat, multor flămînzi am dat hrană de saț, iar pe alții și cu aur i-am mîngîiat puțin. Deci, cum zici că este rea bogăția?"

Gherman a răspuns: "Ascultă-mă pe mine, cu luare aminte. Nimeni nu intră în baie să se spele și nu voiește să-și întineze trupul său, acolo unde vede o apă necurată și tulbure, ci intră și se spală acolo unde vede o apă curată. Dar tu cum poți a te curăți cu fapte de milostenie din necurăția păcatului cea urîtă, tăvălindu-te de voia ta într-însa, iar apa cea curată a milostivirii lui Dumnezeu ai trecut-o cu vederea? Iată, cu adevărat, pe tine acea întinăciune a faptelor tale necurate, ca apa potopului te va duce cu multă putere în prăpastia cea cu pucioasă și cu smoală care arde cu veșnica flacără a mîniei lui Dumnezeu. Pentru că bogățiile cu care ești îndestulată îi sînt urîte marelui Stăpîn și veșnicului Judecător ca cele ce sînt osîndite mai înainte de judecată, de vreme ce sînt adunate prin înșelăciune și desfrînare. Dar nu te folosește pe tine aceea că o părticică mică, din cele multe bogății necurate, o dai uneori la puțini săraci. Pentru că mica plată a faptei celei bune o pierde mulțimea fără de măsură a faptelor rele, precum puțina mirosire bună, o biruiește duhoarea cea rea; și nici nu poți cîndva să cîștigi vreun dar, pînă ce încă de bunăvoie petreci în necurăție.

Nu te vei învrednici de milostivirea lui Dumnezeu, dacă nu vei lepăda mai întîi necurăția cea fără de măsură a desfrînării ce este în tine și nu o vei spăla decît prin pocăință și de nu te vei curăți și nu te vei împodobi cu lucruri drepte. Pentru că celui ce umblă prin spini cu picioarele desculțe i se rănesc picioarele de mulți ghimpi ascuțiți. Chiar de ar scoate unii ghimpișori, însă cei mai mulți rămîn în trup și-l chinuiesc cu durere. Astfel și pe tine prea puțin te folosește a face cîndva puțină milostenie unui sărac, ca și cum ai pierde un păcat mic, cînd cei mai mulți spini ai păcatului rămîn înăuntrul conștiinței tale, spre muncirea ta cea mai cumplită. Pentru că Dumnezeu cel mîniat de tine, înfricoșatul și dreptul Izbînditor, te înfricoșează cu muncile veșnice și nesuferite, care sînt pregătite celor nepocăiți. Iar tu de vrei să mă asculți, te vei putea mîntui de muncile ce te așteaptă și vei cîștiga bucuria cea veșnică".

Evdochia a zis: "Robule al lui Dumnezeu Cel viu, rogu-te, șezi puțin cu mine și arată-mi cu de-amănuntul îndreptarea acelor lucrări prin care este cu putință cuiva a se învrednici de mila lui Dumnezeu. Ca și eu, urmînd acelora, să-mi pot cîștiga mîntuire prin chivernisirea cea dreaptă a bogățiilor, pentru că ai zis că Dumnezeu iubește împărțirea cea dreaptă și făcătoare de bine a bogățiilor. Căci pe mine nimic

nu mă oprește a mă răscumpăra de acele munci pe care în ziua Judecății, precum grăiești, le vor lua cei ce sînt urîți de Dumnezeu.

Iată, cinstite părinte, am un mare număr de robi; pe aceia îi voi elibera încărcați cu aur, cu argint și cu lucruri de mult preț. Iar tu mergi înainte la Dumnezeul tău, poate prin a ta mijlocire va binevoi să primească acea aducere a mea și să-mi dea pentru aceea mîntuire".

A zis către dînsa Gherman: "Să nu socotești că Dumnezeu este după obiceiul omenesc și are trebuință de acele lucruri pămîntești, care la oameni sînt de mult preț. Pentru că El, fiind neasemănat și bogat mai mult decît toți împărații pămîntești, a sărăcit de voie pentru a noastră mîntuire, ca prin acea sărăcie să ne cumpere nouă mîntuire veșnică. Deci, acele bogății ce le ai, o, fiică, să le împarți neputincioșilor și săracilor, pentru că aceia sînt iubiți de Dumnezeu; iar pe cele ce le dă lor cineva, pe acelea Dumnezeu le socotește a fi date Lui. Pentru aceea, puțină avere vremelnică împărțită săracilor, o răsplătește cu cerești vistierii care niciodată nu se împuținează.

Astfel să faci tu, fiică; apropie-te de sfînta și mîntuitoarea baie a Botezului prin care spălîndu-te de tina tuturor păcatelor tale, vei fi de aici înainte curată și fără prihană, născută a doua oară prin darul Sfîntului Duh. Astfel vei cîștiga fericita moștenire în care te vei desfăta în lumină nestricăcioasă și veșnică care nu are întuneric, nici noapte și nici un fel de mîhniri și dureri și nici fapte rele. Și fii mielușea sfîntă în pajiștile cele cerești, păscîndu-te de Iisus Hristos, Mîntuitorul nostru. În scurt zic, dacă voiești să te mîntuiești, fiică, fă cele ce te sfătuiesc eu și fericită vei fi în veci".

Răspuns-a Evdochia: "De nu s-ar fi adîncit în mintea mea cuvintele cele ce s-au citit de tine și pe care le-am auzit bine în noaptea trecută, nu te-aș fi chemat aici. Deci, ia aur de la mine cît voiești și stai aici cîteva zile, învățîndu-mă creștineasca voastră credință și povățuindu-mă la fapta bună; ca împărțindu-mi bogățiile și averile mele și rînduindu-le toate precum se cuvine, să merg în urma ta, oriunde vei merge". A zis fericitul Gherman:

"Nu-mi trebuie aur. Destul îmi este nădejdea mîntuirii tale, pentru că pricina aceasta îmi este binecuvîntată mie ca să mai zăbovesc aici cîteva zile, nădăjduind a afla oaia cea pierdută și a o aduce în ograda lui Hristos. Deci, cu toate că mă grăbeam să merg spre locuința mea, însă voi mai sta aici puțin, pentru a te întoarce către Dumnezeu, dar tu să faci toate cele ce-ți zic. Cheamă pe unul din presbiterii creștini care este într-această cetate ca, învățîndu-te după rînduiala bisericească, să te boteze, pentru că aceea este cap și temelie a mîntuirii. Iar după aceea vor merge cu a lor rînduială și celelalte fapte cuviincioase ale plăcerii de Dumnezeu".

Auzind aceasta Evdochia de la fericitul bătrîn, a chemat pe una din slugile cele mai de cinste ale casei sale și i-a poruncit să meargă îndată la biserica creștină și să cheme de acolo pe preot, rugîndu-l să nu pregete a veni. Însă i-a poruncit să nu-i

spună numele aceleia ce-l caută și pentru ce. Deci, sîrguindu-se trimisul degrabă, a venit preotul, pe care văzîndu-l Evdochia, i s-a închinat pînă la pămînt și a sărutat cinstitele lui picioare. După aceasta i-a grăit: "Rogu-te pe tine, stăpîne, șezi puțin și spune-mi toate despre credința voastră; căci voiesc și eu să fiu creștină".

Preotul, mirîndu-se de acel grai, a întrebat-o: "De care credință ții și pentru ce dorești a trece la creștineasca credință?" Răspuns-a ea: "Sunt samarineancă atît cu neamul, cît și cu credința, și la toată lumea am fost soție. Pentru ce să nu-ți spun eu ție tot adevărul? Sunt părtașă a multor răutăți. Iar cînd am auzit că păcătoșii, de nu se vor pocăi și nu se vor face creștini, după moarte vor fi munciți în focul cel veșnic, am zis în mintea mea ca îndată să mă fac creștină".

Răspuns-a preotul: "Dacă ai fost ca o mare a păcatelor, fă-te de aici înainte liman al mîntuirii; dacă ai fost tulburată de multe vînturi, intră de acum dar întru alinare; și dacă ai fost supusă valurilor celor cumplite, caută de acum roua cea de dimineață ce se pogoară din cer; și, dacă prin furtuna cea îndelungată ești întunecată, de acum caută pe Ocîrmuitorul cel bun, care fără de primejdie te va povățui în a Sa alinare, acolo unde sînt vistieriile a toată dreptatea, și te sîrguiește să fii moștenitoare a bunătăților celor ce sînt acolo. Iar bogățiile cele pămîntești pe care le ai să le împarți la cei ce au trebuință și să te scapi de amărăciunea păcatului, cum și din întunecarea și focul cel nestins ce te așteaptă pe tine, de nu te vei pocăi".

Evdochia, auzind aceasta, a lăcrimat și, lovindu-se în pieptul său a zis: "Cu adevărat, oare nu este la Dumnezeul vostru milă pentru cei păcătoși?" Răspuns-a preotul: "Celor păcătoși, care se pocăiesc după primirea semnului credinței, adică a Sfîntului Botez, le iartă Domnul toate păcatele vieții celei din necredința de mai înainte. Iar celor ce petrec în păcate și la pocăință nu gîndesc, nu le dă iertare, și unii ca aceia vor fi munciți fără milostivire".

Zis-a Evdochia: "Spune-mi, părinte, oare socotești că sînt în cer mai mari bucurii și mai scumpe decît acestea care sînt pe pămînt? La noi cu adevărat sînt multe vistierii de aur, de argint și de pietre scumpe, cum și toată veselia și desfătarea. Pe lîngă acestea, avem și îndestulare de pești, de păsări și de tot felul de băuturi. Oare mai mult decît acestea se află acolo în cer?" A zis către dînsa preotul: "De nu-ți vei depărta mintea de la înșelă-ciunea lumii acesteia și de nu vei trece cu vederea desfătările cele vremelnice, nu vei putea privi spre viața cea veșnică și nu vei ști desfătările cele negrăite ce sînt întru dînsa și bogățiile cele nespuse. Iar de voiești să le cîștigi pe acelea, uită mîndria și veselia lumii acesteia".

Răspuns-a Evdochia: "Să nu fie aceea, stăpînul meu, ca să iubesc vreun lucru vremelnic și degrabă pieritor mai mult decît viața cea fără de moarte și fericită; ci aceasta este pe care o caut, părinte. Oare dacă voi primi credința creștină, voi putea să am nădejde tare și fără de îndoială cum că voi merge la viața cea fără de moarte, precum zici? Și ce semn îmi dai prin care să mă încredințez eu cum că acelea ce grăiești așa sînt? Prin ce voi cunoaște iertarea multelor mele păcate de la Dumnezeul

vostru? Pentru că de voi da la săraci bogățiile ce le am, întru care pot să mă încredințez încă mulți ani ai vieții mele cu desfătare și veselie, și de-mi voi risipi toate averile mele precum mă sfătuiești, iar după aceea nu voi cîștiga cele spuse de tine, atunci cine va fi mai ticăloasă și mai nevoiașă decît mine, cînd nu-mi va rămîne nici o scăpare în cea mai de pe urmă nevoie a mea? Pentru că oamenii pe care cu răutatea mea i-am mîhnit, dacă voi începe a cere ajutor de la dînșii întru sărăcia mea, aceia, scîrbindu-se, se vor lepăda de mine.

De aceea sînt mîhnită și mă tulbur cu gîndul, fiindcă nu sînt încredințată pentru cele viitoare. Deci îmi trebuie o mare încredințare și întărire întru acelea pe care mi le făgăduiești cu mărime de suflet, spunîndu-mi de milostivirea Dumnezeului vostru, Care iartă cu înlesnire păcatele celor ce se pocăiesc. Cu adevărat, de mă voi încredința despre aceea desăvîrșit, voi începe cu îndrăzneală a-mi risipi toate ale mele, și mă voi duce unde mă vei chema, și voi sluji acelui Dumnezeu în toate zilele vieții mele. Și, precum am fost altora pildă de fărădelegi, acelorași le voi fi chip ales de pocăință. Dar să nu te minunezi, părinte, de această îndoire a mea, pentru că sînt de așteptat cele ce aud, iar în cărțile noastre și în credința samarineană, în care sînt crescută, niciodată nu le-am auzit și nici urmă n-am aflat cîndva de niște asemenea învățături".

Preotul a zis către dînsa: "Să nu te tulburi deloc, învăluindu-te cu cuget nestatornic, o, Evdochia, și nu-ți lăsa mintea să fie risipită. Căci ceea ce te tulbură este înșelăciune a începătorului răutății, a diavolului, urîtorul mîntuirii tale. Pentru că acel duh făcător de răutate, după ce te-a văzut deșteptîndu-te spre slujba lui Hristos, ca să-ți risipească mîntuitorul sfat, îndată a pus în inima ta gînduri de îndoire și de înfricoșare deșartă. În acest fel diavolul nădăjduiește să te întoarcă de la calea cea dreaptă și să te întărească iarăși în viața păcătoasă cea mai dinainte. Astfel cu ticăloșie fiind robită, vrea să te tragă în pierzare și la moarte prin iubirea de lume deșartă și pătimașă; că acela este lucrul lui cel viclean. Aceasta este sîrguința lui cea mare, să întoarcă pe oameni de la calea cea bună, să-i aducă la îndărătnicie și să-i facă prieteni și părtași cu el în munca cea veșnică și în focul cel nestins. Iar de dorești să afli cu dinadinsul despre bunătatea, negrăita milă și iubirea de oameni a Dumnezeului nostru de Care ai auzit, să știi că este gata a primi pe cei ce se pocăiesc, întîmpinîndu-i de departe cu întinse brațe părintești și, iertîndu-le păcatele, le va dărui viața veșnică.

Încredințează cu acestea, ridicîndu-ți mintea de pe pămînt sus la cer și, lăsînd grijile cele vremelnice, gîndește-te la viața veșnică. Încă este trebuință pentru aceasta și de rugăciune cu trezvie și cu smerenie; căci Dumnezeu numai astfel se împacă cu sufletul și răsare lumina dumnezeiască într-însul, arătîndu-i tot adevărul. Atunci cunoaște omul ce este deșertăciunea lumii acesteia atît de vremelnică și ce este veacul ce va să fie; apoi cît sînt de vătămătoare desfătările vieții acesteia, cît de bun este Dumnezeu și cît de nemăsurată este milostivirea Lui.

Așadar, de voiești să mă asculți pe mine și să te mîntuiești, leapădă hainele tale de mare preț și te îmbracă în altele proaste. Apoi, închizîndu-te într-o cămară deosebită a casei tale, să petreci acolo șapte zile și, aducîndu-ți aminte de toate păcatele, și să le mărturisești cu lacrimi lui Dumnezeu, Ziditorul tău. Încă postește și te roagă, ca să binevoiască Domnul nostru Iisus Hristos să te lumineze și să te povățuiască ce să faci ca să-I fii bine plăcută Lui.

Dar să mă crezi că nu în zadar vei face ceea ce te sfătuiesc, că este milostiv și îndurat fără de măsură Stăpînul nostru și are bunătatea de a întîmpina de departe cu darul Său pe cei ce se sîrguiesc a se întoarce către El; căci totdeauna se bucură de pocăința păcătosului".

Preotul, zicînd unele ca acestea și văzînd pe Evdochia că se învoiește cu sfatul lui, s-a sculat să plece, grăindu-i prooroceşte la sfîrșit acest mîntuitor cuvînt: "Hristos Dumnezeu, Cel ce a îndreptat pe vameș și a miluit pe păcătoasa care a plîns la picioarele Lui, Acela să te îndrepteze și pe tine, să te miluiască și să facă numele tău slăvit peste tot pămîntul. Amin!"

Deci ieșind preotul, fericita Evdochia, nezăbovind întoarcerea sa către Dumnezeu, îndată a chemat pe una din slujnice și a zis către dînsa: "Dacă va veni cineva aici din cei ce voiesc să mă vadă, dorind să intre la mine, să nu spui să sînt acasă și nimeni să nu știe nimic de mine. Ci să-i spui că m-am dus la un sat depărtat, unde voi zăbovi acolo nu puțină vreme, pentru oarecare trebuință. Dar să poruncești și portarului să nu lase aici pe nimeni, ca astfel să înceteze toate lucrurile voastre în casa mea. Iar cei ce fac bucate în toate zilele la masa mea să nu le mai aducă aici, ci să închideți porțile cele mari ale casei pînă ce voi porunci eu a se deschide și toate să le faceți așa ca să semene ca și cum n-aș fi acasă".

În acest chip poruncind slujnicii, s-a întors la fericitul Gherman și i-a grăit: "Rogu-mă ție, părinte, spune-mi ceea ce te voi întreba: Pentru ce voi, monahii, viețuiți în locuri pustii, lăsînd atîta dulceață a vieții din cetate împreună cu oamenii? Oare mai multă plăcere găsiți în pustietăți?"

Fericitul Gherman a răspuns: "Nu, fiică, nimic nu aflăm în pustietăți dintre unele ca acelea pe care le socotești a fi plăcere. Dar lăsăm cetățile și plăcerea lumească și fugim în pustie, pentru ca să scăpăm de deșarta trufie și să omorîm patimile trupești cu foamea, cu setea, cu ostenelile, cu haine rupte și cu neajungerea tuturor celor trebuincioase. Astfel ne îndepărtăm de locurile cele lesnicioase de păcătuire, căci cu înlesnire cade în păcat cel ce viețuiește în cetate. Pe de o parte se biruiește de neputința firească, iar pe de alta se înșeală de diavol, de vederea fețelor frumoase și de auzul cuvintelor celor desfrînate. Pentru că în cetate se nasc gîndurile cele necurate și se întinează sufletul. Iar sufletul, fiind întinat, își are închisă intrarea în Împărăția cerului pînă ce se curățește prin pocăință; pentru că în cer este scaunul luminii celei veșnice, al veseliei adevărate și al dulceților celor nemincinoase, neavînd nici un pic de necazuri și amărăciune, nici de fapte rele.

Iată ai auzit pentru ce ne ducem în pustie: ca să ne păzim de păcat în zilele vieții noastre, iar păcatele făcute să le curățim prin asprimea petrecerii din pustie. În acest chip să ne facem intrare liberă spre fericirea cea cerească. De aceea toată sîrguința și îngrijirea noastră este ca trupurile noastre să le păzim neîntinate de lucrurile necurate, iar mintea noastră s-o păzim nevătămată de gîndurile rele, străină de toată răutatea, vicleșugul, fățărnicia, cîrtirea, clevetirea, zavistia, iuțimea și mînia.

Așa vom fi împreună cu îngerii, precum ne-a vestit Hristos în Evanghelie, cu Sfînta Sa gură. Iar bogățiile nu ajută la nimic, pentru primirea Împărăției cerului iubitorului care le adună cu nesaț, ci sînt ca un mort ce zace în groapă. Deci, dacă voim să cîștigăm iertare de păcatele noastre, să ne sîrguim în cealaltă vreme a vieții să călătorim pe calea poruncilor Domnului, umblînd pe cărarea dreptății și a adevărului și ca pe o haină să rupem ini-mile noastre cu jale pentru păcate.

Apoi neîncetat să strigăm către Dumnezeu, pentru că numai așa vom șterge necurăția păcatului de care grăiește David: *Învechitu-s-au și au putrezit rănile mele de către fața nebuniei mele*. Apoi, ce anume cuvinte ni se cade a le cînta de-a pururea în rugăciunea Domnului, același David ni le aduce aminte, zicînd: *Cît sînt de dulci cuvintele Tale gîtlejului meu, mai mult decît mierea, gurii mele*. Și atît sînt de dulci cuvintele Domnului, încît covîrșesc toată dulceața tuturor mîncărilor celor dulci și a băuturilor celor preascumpe și întăresc sufletul mai mult decît mîncarea pe trup. Drept aceea grăiește despre dînsele dumnezeiasca Scriptură: *Vinul veselește, iar pîinea întărește inima omului*. Vinul acela și pîinea însemnează poruncile Domnului nostru Iisus Hristos, care ca niște pîine și vin sînt pentru sufletul omenesc; căci, întru tăria și veselia inimii, scot pe cel păcătos din toate lucrurile necurate, și îndrep-tează pe cel ce se întoarce către Domnul, dacă omul se desprinde de dînsele cu osîrdie și neîncetat.

Deci, lepădînd de pe tine haina cea frumoasă și îmbrăcîndu-te în cea smerită, apropie-te cu tot cugetul spre pocăință prin fapte bune și seamănă lacrimi pe pămînt, ca să seceri în ceruri bucurie și veselie veșnică. Cu plîngere stinge cuptorul greșelilor tale, ca astfel să te învrednicești mîngîierii Domnului și să intri în bucuria drepților.

Plîngi pentru fărădelegile tale pe care diavolul le-a îndulcit în inima ta, ca, pentru lacrimile tale, să se apropie de tine îngerul, mijlocitorul mîntuirii. Usucă-ți necurata tină a stricăciunilor în care te-ai tăvălit multă vreme, fiind aruncată și ținută acolo de lucrătorul tuturor răutăților, ca de aici înainte să fii părtașă desfătării raiului. Dă-i vrăjmașului diavol necaz și greutate ca răsplătire, căci el, înșelîndu-te cu plăcerile, te-a îngreuiat cu păcatele. Slujește cu osîrdie lui Dumnezeu, ca să te faci moștenitoare a luminii celei neînserate, și fii ca o albină binelucrătoare, adunîndu-ți dreptate din multe lucruri sfinte, sîrguindu-te de-a pururea a plăcea lui Dumnezeu".

Aceste cuvinte ale lui Gherman s-au adîncit foarte mult în inima Evdochiei, cea pregătită de mai înainte cu aducerea aminte a celor zise de dînsul. Deci ea, bolind pentru păcate, în căldura duhului, s-a aruncat înaintea picioarelor lui, zicînd: "Mă rog

ție, omule al lui Dumnezeu, lucrul pe care l-ai început pentru mine, săvîrșește-l cu dreaptă credință și pune-mă înaintea Dumnezeului tău, ca să nu fiu de batjocură celor ce voiesc să mă înșele. Ci, săvîrșind lucrul început, să mă învrednicesc de fericirea veșnică prin învățăturile tale cele mîntuitoare. Nu-ți lua zugrăvitoarea mînă de pe tăblița cea pregătită, pînă ce desăvîrșit vei închipui pe Hristos în mine".

Gherman i-a răspuns: "Petreci, fiică, întru frica Domnului și, închizîndu-te în cămăruța ta, roagă-te către El neîncetat cu lacrimi, pînă ce-ți va risipi și-ți va curăți toate păcatele și te va face să nu te îndoiești de mila Lui. Căci Domnul nostru Iisus Hristos este bun și milostiv și degrabă îți va arăta mila Sa și cu darul Său nu va zăbovi a te mîngîia".

Acestea zicînd, fericitul Gherman s-a rugat pentru dînsa lui Dumnezeu, și, însemnînd-o cu semnul Crucii, a închis-o în cămăruța ei, făgăduindu-i că va zăbovi pentru dînsa în Iliopolis șapte zile. Evdochia intrînd în cămăruța sa, după ce a petrecut șapte zile în rugăciune și în post, a venit Fericitul Gherman și, deschizînd ușa, i-a poruncit ei să iasă. El a văzut-o cu fața îngălbenită, cu trupul scăzut, mai smerită cu căutătura, mult deosebindu-se cu chipul de asemănarea ei cea dintîi. Luînd-o de mînă, i-a poruncit să șadă. Apoi însuși, rugîndu-se lui Dumnezeu, a șezut cu dînsa, și o întrebă, zicînd: "Spune-mi, fiică, ce ai gîndit într-acele șapte zile? Ce ai cunoscut, ce ai văzut și ce ți s-a arătat?"

Iar ea a zis: "Îți voi spune, sfinte părinte. Rugîndu-mă șapte zile, așa precum m-ai învățat, iar în noaptea trecută, cînd de asemenea mă rugam, zăcînd cu fața la pămînt în chipul Crucii și plîngînd pentru păcatele mele, a strălucit o lumină mare, mai mult decît razele soarelui. Iar eu, socotind că a răsărit soarele, m-am sculat de la pămînt și am văzut un tînăr prealuminat și înfricoșat, ale cărui haine erau mai albe decît zăpada.

Acela, luîndu-mă de mîna dreaptă, m-a răpit în văzduh și, luîndu-mă pe nor, m-a dus spre cer. Acolo era o lumină mare și preaminunată și am văzut mulțime nenumărată de cei cu haine albe, bucurîndu-se și zîmbind unul către altul și veselindu-se negrăit. Aceia, văzîndu-mă venind către ei, mă întîmpinau cu cetele și cu bucurie mă sărutau ca pe o soră a lor. Apoi, fiind înconjurată și petrecută de aceia, am vrut să intru, fiind dusă în lumina aceea care cu neasemănare covîrșea razele soarelui.

Atunci deodată s-a arătat în văzduh cineva, înfricoșat la chip, înnegrit ca un întuneric, ca și funinginea, ca și cărbunii, ca smoala și ca o grozăvie ce covîrșește toată negreala și întunericul. Acela, cu o căutătură prea groaznică și prea mînioasă privind la mine, cu dinții scrîșnind și năvălind fără de rușine, voia să mă răpească din mîinile acelora ce mă duceau. Și a răcnit foarte tare, încît tot văzduhul se umpluse de glasul lui; și zicea, răcnind:

"Au doară și pe aceasta voiești s-o duci în Împărăția cerului? Apoi pentru ce șed eu pe pămînt la vînătoare și îmi pierd în deșert osteneala? Pentru că prin aceasta am întinat eu tot pămîntul cu desfrînarea și pe toți oamenii i-am vătămat cu urîciunea împreunării sale. Căci eu cît meșteșug am și cîtă putere, toată într-însa am sfîrșit-o. Mijlocit-am pentru ea la iubitori de bun neam și preabogați, foarte mulți, din ale căror bogății ce s-au cheltuit pentru dragostea ei, atîta mulțime de aur și de argint a adunat, încît abia se află în împărăteștile vistierii.

Pe aceasta mă lăudam a o avea eu în mîini ca pe un semn purtător de biruință și ca pe o armă nebiruită prin care mă lăudam la oamenii care cad de la Dumnezeu și vin în cursele mele. Iar acum atît de mult voiești a te iuți asupra mea, o, arhanghele al dumnezeieștilor puteri!, încît sub picioarele aceleia spre călcare să mă arunci pe mine? Au nu sînt destule mîniei tale asupra mea, izbîndirile acelea pe care în toate zilele mi le îndoiești prea cumplit? Ci chiar voiești s-o scoți de la mine pe această roabă, cu atît de scump preț cumpărată?

Acum nimic nu mai este al meu pe pămînt. Și chiar mă tem, ca nu cumva pe toți cîți pînă acum viețuiesc păcătoși, smulgîndu-i din mîinile mele, să-i aduci lui Dumnezeu ca pe niște vrednici și întru moștenirea Împărăției cerului să-i scrii. O, vai de grija mea cea deșartă! O, vai de osteneala mea cea zadarnică! Pentru ce sari așa de cumplit asupra mea?

Lasă iuțimea și slăbește-mi puțin legăturile cu care sînt legat; căci vei vedea cum în clipeala ochiului voi pierde de pe pămînt neamul omenesc și nici moștenire nu-i voi lăsa. Eu sînt aruncat din cer pentru o mică nesupunere, iar tu pe păcătoșii cei cumpliți, care au îndrăznit a-și bate joc de Dumnezeu și mulți ani L-au mîniat mult, îi duci în Împărăția cerească.

Dacă așa îți place ție, apoi adună într-un ceas, din toate marginile pămîntului, pe toți oamenii cei vrednici de pierzare care nu au viață omenească, ci dobitocească și de fiară, și pe toți adu-ți la Dumnezeu; iar eu mă voi ascunde întru întuneric și întru adînc, în veșnicele munci ce-mi sînt pregătite mie, mă voi afunda!"

Acestea și mai multe a zis acela cu mînie și cu mare iuțime; cel ce mă ducea pe mine căuta groaznic asupra lui, iar spre mine căutînd, zîmbea cu dragoste. Și a venit glas din lumina aceea, zicînd: "Așa este cu plăcere lui Dumnezeu, Celui ce se milostivește pentru fii omenești, că păcătoșii care sînt între dînșii, de vor primi pocăința, să fie primiți în sînul lui Avraam!" Și iarăși se auzi glas către cel ce mă ducea pe mine: "Ție îți grăiesc, Mihaile, păzitorule al legii Mele, du pe aceasta acolo de unde ai luat-o, ca să-și săvîrșească nevoința, pentru că Eu cu dînsa voi fi întru toate zilele ei".

Atunci el îndată m-a adus în cămăruța mea și mi-a zis: "Pace ție, roaba lui Dumnezeu Evdochia! Îmbărbătează-te și te întărește, căci darul lui Dumnezeu este acum cu tine și totdeauna va fi, în tot locul". Eu, din cuvintele lui luînd îndrăzneală,

am zis: "Doamne al meu, cine ești Tu, spune-mi, ca să înțeleg cum voi crede în Dumnezeul cel adevărat și cum voi putea cîștiga viața veșnică?" Iar el a răspuns: "Eu sînt începătorul îngerilor lui Dumnezeu și mie îmi este încredințată grija pentru păcătoșii care se pocăiesc, ca să-i primesc pe dînșii și să-i duc în viața cea fericită și fără de sfîrșit. Și multă bucurie se face cetelor îngerești în cer de cîte ori vine din întunericul păcatului vreun păcătos întru lumina cea curată a pocăinței. Pentru că nu voiește Dumnezeu, Care este Tatăl tuturor, ca să piară sufletul omenesc pe care l-a zidit din început, cu preacuratele Sale mîini, după asemănarea chipului Său. De aceea se bucură împreună toți îngerii, cînd văd vreun suflet omenesc, înfrumusețat cu dreptatea, închinîndu-se Tatălui Celui veșnic; și toți îl sărută, ca pe un frate al lor, de vreme ce, lepădînd întunericul păcatului, se întoarce la Dumnezeul Cel viu, Care le este Tată de obște al tuturor fiilor luminii, și strîns se lipește de El". Acestea zicînd, m-a însemnat cu semnul Crucii, iar eu m-am închinat lui pînă la pămînt și, cînd m-am închinat, acela s-a dus la cer".

Atunci fericitul Gherman a grăit către dînsa: "De acum încre-dințează-te, o, fiică, și nu te mai îndoi, că Dumnezeul cel adevărat stă gata în cer a primi pe cei ce se pocăiesc de păcatele lor și a-i duce pe dînșii întru lumina Sa cea veșnică unde împărățește, înconjurat fiind de sfinții îngeri, slujitorii împărăției Sale, pe care i-ai văzut întru acea cerească lumină. Iată, ai fost privitoare a împărăteștei slave celei fără de moarte a Domnului nostru Iisus Hristos și ai cunoscut cît de grabnic este spre milosîrdie și spre iertarea păcatelor; și cît de degrabă își arată darul Său celor ce doresc a se împăca cu El. Ai priceput dumnezeiasca Lui slavă și ai văzut curtea cea cerească întru care petrece, plină de frumuseți negrăite. Ai cunoscut cît este de mică și neputincioasă lumina lumii aceștia, împotriva strălucirii aceleia. Deci ce socotești de aceea, și ce gîndești, spune-mi?" Iar fericita Evdochia, avîndu-și mintea neschimbată spre a sluji din toată inima sa lui Dumnezeu, Împăratul slavei, a zis: "Am crezut și cred că nu este alt Dumnezeu: Care mîntuiește pe oamenii cei păcătoși, afară de Acela, ale Cărui porți cerești le-am văzut strălucite cu negrăită lumină".

Gherman a grăit: "Pregătește-te fiică, spre slujba cea cu osîrdie a lui Dumnezeu, îngrijindu-te ca rodul pocăinței tale cel pus în cumpănă să tragă mai mult decît păcatele vieții tale celei dinainte; și să te aduci singură pe tine dar bineprimit lui Dumnezeu, Celui fără de moarte și veșnic. Plîngi și te tînguiește, pînă ce vei spăla toate necurățiile tale desăvîrșit cu lacrimile; și așa te vei învrednici a fi mireasă curată a lui Hristos.

Apoi uită mîndriile tale cele mai dinainte, cum și tinerețile cele vătămătoare care se sălbăticesc cu poftele; ca astfel, ca răsplătire, Hristos Domnul să-ți ierte păcatele. Scoate-ți grumazul tău de sub jugul cel greu al robiei celei de rușine pe care ți l-a pus diavolul prin păcate, și vino la jugul cel bun și ușor al pocăinței celei de viață făcătoare; ca apoi, fiind liberă de păcate, te vei cunoaște pe toți drepții și pe sfinții îngeri.

Treci către adevărata credință și către întreaga înțelepciune și, avînd bună știință, spune-i în fața diavolului cu îndrăzneală: "Nimic din acelea nu-mi este mie parte cu tine, nici ție cu mine, pentru că am aflat pe al meu Stăpîn și Lui m-am dat pe mine însămi, întru veșnică stăpînire. Desăvîrșit am lăsat și am lepădat necurata și întunecata iubire trupească a vechiului meu vrăjmaș și m-am îmbrăcat în haina cea nouă, nestricăcioasă și luminoasă a dreptății; în care, umblînd, voi afla darul lui Dumnezeu care mă mîntuiește în veci. Nu mai am nici o dorință de bogății și nici o iubire a dulceților celor lumești, despre care m-am înștiințat că sînt de nimic și rămîn fără preț. Doresc din toată inima și mă sîrguiesc să aflu cele cerești. Deci, o, diavole, du-te departe de la mine, străinule, înșelătorule, furătorule și robule al veșnicului întuneric!""

Cu aceste cuvinte și mai mult întărindu-se, Evdochia a zis către monah: "Cinstite părinte, ce-mi poruncești acum să fac?" Iar el a răspuns: "Voiesc mai înainte de toate să primești semnul credinței, adică Sfîntul Botez, care te va păzi nevătămată în toate zilele tale. Iar eu acum, Dumnezeu ajutîndu-mi, mă voi duce la mănăstirea mea. Însă mă voi întoarce iarăși, de va voi Domnul". Iar ea cu lacrimi îl ruga, zicînd: "Nu mă lăsa, domnul meu, nu mă lăsa, mai înainte pînă ce voi putea desăvîrșit a mă întoarce către Dumnezeu și voi cîștiga darul Lui cel așteptat de mine; ca nu cumva vechiul înșelător, văzîndu-mă părăsită și fără de ajutor, să mă atragă unde va voi și să mă întoarcă la stricăciunea vieții celei desfrînate". A zis către dînsa fericitul Gherman: "Această hotărîre spre viața cea mai bună, pe care Dumnezeu o lucrează întru tine, și nădejdea ta cea bună te vor păzi de cursele vrăjmașului de care te temi. Însă petreci încă puțină vreme în smerită rugăciune către Dumnezeu și în mărturisirea păcatelor tale și te îngrijește de primirea Sfîntului Botez. Iar eu degrabă mă voi întoarce la tine, căutînd cele de folos vieții tale, și ți se va da ție ajutorul Sfîntului Duh". Fericitul Gherman, zicînd acestea către dînsa și încredin-țînd-o lui Dumnezeu, s-a dus în calea sa.

După ducerea lui Gherman, fericita Evdochia a petrecut încă cîteva zile în post, nimic altceva neavînd la masă decît numai pîine, untdelemn și apă; iar ziua și noaptea se ruga și plîngea. După aceea, ducîndu-se la episcopul acelei cetăți, care se numea Teodot, s-a botezat de dînsul în numele Sfintei Treimi Celei de o ființă.

După cîtva timp de la luminarea sa, a scris carte de rugăciune la același episcop în care îi făcea cunoscut despre bogăția sa, numărînd-o cu de-amănuntul și rugînd pe episcop s-o ia pentru Hristos. Iar episcopul, citind cartea trimisă către dînsul, a chemat pe fericita Evdochia la dînsul și i-a zis: "Tu, fiică, ai scris scrisoarea aceasta către mine, păcătosul?" Iar ea i-a răspuns: "Eu am scris-o, și acum iarăși mă rog sfinției tale să poruncești iconomului bisericii ca să ia bogăția cea dată de mine și s-o împartă la săraci și la lipsiți, la sărmani și la văduve, precum singur știi; pentru că am aflat că acele bogății ale mele sînt pe nedrept și prin fărădelegi adunate".

Episcopul, văzînd scopul ei cel bun, credința și dragostea ce avea către Dumnezeu, căutînd spre dînsa și cu duhul mai înainte văzînd viața ei ce avea să fie,

i-a zis: "Roagă-te pentru mine, soro întru Domnul, ca una ce te-ai învrednicit a te numi mireasă a lui Hristos. Căci urînd necurata iubire trupească, ai iubit curăția; viața cea desfrînată lepădînd-o, ai urmat fecioreștii și întregii înțelepciuni; ai vîndut lumea cea deșartă ca să-ți cîștigi mărgăritarul cel ceresc. Puțină vreme cheltuindu-ți în înșelăciunea păcatului, prin pocăință ți-ai mijlocit veacul cel nesfîrșit în viața cea de sus; avînd moartea înaintea ochilor, nemurirea ai dobîndit.

Tu, care pe mulți la pierzare i-ai atras, acum întru Hristos pe mulți îi vei învia îmbrăcîndu-te din întuneric în lumina credinței. Vrednică ești a te numi mielușeaua lui Hristos. După numele tău, Evdochia, care înseamnă bunăvoire, bine a voit Domnul pentru tine. Tu, care ai trecut cu vederea pe oamenii cei iubitori de patimi și ai iubit cetele îngerești, roagă-te pentru mine. Iarăși mă rog ție, roaba și prietena lui Dumnezeu, adu-ți aminte de mine în cereasca Împărăție".

Acestea și multe altele vorbind episcopul cu lacrimi, a zis diaconului său: "Cheamă la mine degrabă pe rînduitorul casei de oaspeți bisericești". Acela venind, i-a zis episcopul: "Te știu pe tine om drept, credincios și de Dumnezeu temător, îngrijindu-te de sufletele multora. De aceea îți încredințez ție și pe această roabă a lui Dumnezeu care dorește să sporească spre mai bine, ca și de a ei mîntuire să te îngrijești și pe toate ale sale să le dai lui Dumnezeu prin mîinile săracilor".

Și era acel bărbat preot cu rînduiala, petrecînd în feciorie din tinerețile sale, care toată averea ce îi rămăsese de la părinți o dăruise Sfintei Biserici a lui Dumnezeu și pe sine singur se dăduse spre slujba Domnului. Acela, luînd cu dînsul pe Evdochia, a mers în casa ei și, după ce a intrat într-însa, a chemat Evdochia pe iconomii casei sale și le-a zis lor: "Aduceți-mi fiecare din voi toate cele ce vă sînt încredințate vouă".

Aceia îndată au adus toate. Și acesta era numărul lucrurilor celor aduse: două greutăți mari de aur, adică douăzeci de mii de bucăți; podoabe alese și de multe feluri, fără de număr; pietre de mult preț și mărgăritare împărătești fără de număr; lăzi cu haine de mătase, două sute șaptezeci și cinci; patru sute zece lăzi cu haine albe de in; o sută șaizeci lăzi de haine țesute cu aur; o sută douăzeci și trei lăzi mari cu haine de tot felul; o sută cincizeci și două lăzi cu alte haine cu pietre scumpe și împodobite cu cusătură de aur; aur mult douăzeci și cinci de greutăți diferite, adică două sute cincizeci de mii de galbeni; douăzeci de lăzi cu lucruri de aromate binemirositoare, treizeci și trei de lăzi de mir curat de India; argint în diferite feluri de vase, ca opt mii de litre; perdele de mătase cusute cu fir, ca la o sută treizeci și două litre; perdele de mătase ca la șaptezeci de litre; iar alte haine și lucruri mai de mic preț erau adunate o mulțime fără de număr.

Afară de aceste mișcătoare bogății avea și averi nemișcătoare, ca: pămînturi, sate, ținuturi din care, în tot anul, se adunau roduri de preț, ca la opt sute două mii. Toate aceste bogății aducîndu-le înaintea picioarelor sfîntului preot, care era econom al casei bisericești de oaspeți, fericita Evdochia a chemat pe toți servitorii și servitoarele sale și, luînd din ladă două mii de galbeni, i-a împărțit lor; încă și vase,

cearșafuri, paturi de mult preț, scaune aurite și toate cele frumoase ale casei cîte erau afară din lăzi, le-a dăruit lor.

După aceea le-a dat cea mai de pe urmă sărutare, zicîndu-le așa: "Eu vă eliberez din robia aceasta de puțină vreme, iar voi, de voiți, sîrguiți-vă a vă elibera din robia diavolească. Și vă veți elibera, dacă mă veți asculta pe mine și vă veți apropia de Hristos, adevăratul Dumnezeu. Acela vă va dărui vouă veșnica libertate, pe care o au fiii lui Dumnezeu, și vă va scrie pe voi printre ai Săi ostași". Apoi întorcîndu-se către preot, i-a zis: "Iată, de acum, domnul meu, ție ți se cuvine să te îngrijești de toate acestea ce-ți sînt puse înainte și să le rînduiești precum voiești; pentru că eu voi căuta pe Stăpînul, Cel ce mă caută pe mine".

Preotul, minunîndu-se de o schimbare și o pocăință ca aceasta a ei, fără de veste și neașteptată și de o atît de mare căldură ce avea către Dumnezeu, a zis către dînsa: "Fericită ești, Evdochia, căci printr-un lucru ca acesta te-ai făcut vrednică a fi scrisă în numărul fecioarelor lui Hristos. Ai știut ceasul venirii Mirelui și ai înțeles pe ce cale ți se cuvine a intra în casa de nuntă. Cu adevărat, prin trezire te-ai sîrguit ca să nu rămîi afară din cămară. Candela cu untdelemn ți-ai umplut și nu te va cuprinde pe tine întunericul. Sporește în acea putere făcătoare de bine și Dumnezeu îți va ajuta ție; și te roagă pentru mine păcătosul, ca una ce ești vrednică de ceata sfinților!"

Pe cînd vorbea cu fericita Evdochia, iată a venit cinstitul Gherman, fiind luminat de darul Sfîntului Duh. Și văzînd-o pe ea că-și dăduse averea sa lui Dumnezeu și pe slugile sale le eliberase, acum fiind săracă cu duhul și cu lucrul pentru Hristos, a luat-o și a dus-o în mănăstirea de fecioare pe care o avea în stăpînirea sa în pustie, nu departe de mănăstirea sa cea de bărbați. Și a făcut-o pe ea monahie, și acolo petrecea în ostenelile și nevoințele vieții monahicești, ziua și noaptea slujind lui Dumnezeu.

Deci, avea fericitul Gherman în a sa viață de obște șaptezeci de frați monahi, iar în mănăstirea de fecioare care era la zece stadii depărtare de a monahilor, treizeci de călugărițe. Acolo a rămas și Sfînta Evdochia, care se nevoia mai mult decît celelalte. Și purta haina de la Botez, pe care i-o dăduse episcopul cînd a botezat-o, și pe care n-a dezbrăcat-o niciodată.

După treisprezece luni a murit egumena acelei mănăstiri, cu numele Haritina, care viețuise cu sfințenie, sub a cărei începătorie Evdochia bine a sporit și a învățat Psaltirea pe de rost și toată Sfînta Scriptură citind-o odată cu luare aminte, o înțelegea bine, luminînd-o Duhul Sfînt. Întrecînd pe toate surorile cu ostenelile cele pustnicești, a fost aleasă egumenă de toate cu un glas în locul celei ce murise. Și Dumnezeu n-a zăbovit a mărturisi vrednicia ei și a întări alegerea aceea prin minune, precum se va spune îndată.

Era un tînăr oarecare, unul din iubiții ei de mai înainte, anume Filostrat, foarte bogat. Acela aducîndu-și aminte de dragostea sa de mai înainte cu Evdochia și aprinzîndu-se foarte mult după ea, diavolul ințețindu-l spre aceea, gîndea cum ar întoarce-o la viața ei de mai înainte și către fapta sa de rușine. Cugetînd mult la aceea și din zi în zi învăpăindu-se cu mai multă dragoste spre dînsa, a găsit un meșteşug ca acesta: S-a îmbrăcat în îmbrăcăminte monahicească, a luat aur cît putea să ducă, l-a ascuns în haine și a plecat pe jos la mănăstirea Evdochiei, nădăjduind fără de îndoială, că-și va împlini scopul.

Ajungînd acolo și bătînd în poartă, portărița s-a uitat printr-o ferestruică mică și l-a întrebat: "Ce cauți aici, omule?" El a răspuns: "Sunt păcătos. Am venit să vă rugați pentru mine și să mă învrednicesc de binecuvîntarea voastră". Portărița i-a zis: "Frate, locul acesta este neîngăduit pentru bărbați. Dar mergi puțin mai departe de aici și vei afla mănăstirea lui Gherman. Acolo te vei învrednici de rugăciune și de binecuvîntare. Iar aici nu sta, nici nu supăra bătînd, că nu vei putea intra". Zicînd acestea, fecioara aceea, a închis ferestruica.

Filostrat, umplîndu-se de rușine și de jale, arzînd și cu iubi-rea spre Evdochia, s-a dus la mănăstirea lui Gherman. Nimerind vreme cu înlesnire, căci a găsit pe fericitul Gherman șezînd lîngă poarta mănăstirii și citind pe o carte, i s-a închinat cu smerenie pînă la pămînt. Apoi, după obiceiul monahicesc, după rugăciunea făcută de sfîntul stareț și după ce Filostrat a luat binecuvîntare de la dînsul, i-a zis lui Cuviosul Gherman: "Șezi, frate, și-mi spune, din ce parte ești și de la care mănăstire?"

El a răspuns: "Părinte, am fost singurul fiu născut la părinții mei, care nu de mult au murit; n-am voit să iau femeie, ci am ales să slujesc lui Dumnezeu în rînduiala monahicească, voind după aceea să-mi caut loc și un povățuitor de la care să învăț viața monahicească. Auzind de sfinția ta, cinstite părinte, am venit cale multă către acest loc, dorind să cad înaintea sfintelor tale picioare și să mă rog ție ca să mă primești în mănăstirea ta pe mine, cel ce doresc să mă pocăiesc de păcatele mele de mai înainte".

Grăind el acestea, fericitul Gherman se uita cu dinadinsul la el și, cunoscînd pătimașul lui nărav după fața și ochii lui, i-a grăit: "Fiule, de mare osteneală voiești a te apropia, dar nu știu de va fi după măsura puterii tale. Noi, bătrînii, abia putem sta împotriva ispitelor celor grele ale diavolului, care ne îndeamnă spre necurăție; iar tu ce vei face aici în floarea tinereților tale și în anii cei învăpăiați ai aprinderii pătimașe?"

Filostrat răspunse: "Părinte, nu sînt oare pilde ale vieții celei îmbunătățite la tinerii asemenea cu mine care au biruit poftele? Oare Evdochia aceea a voastră, de care am auzit multe, străbătînd pretutindeni slava despre viața ei cea îmbunătățită, n-a fost tînără și trăită în desfătări, iar acum a alergat la povățuirea voastră și petrece în călugărie statornică, biruindu-și trupul? Iată, nu voi tăcea, părinte, despre aceasta, că prin chipul ei mai vîrtos sînt deșteptat și voiesc să-i urmez. Căci gîndesc la floarea

tinereților ei, cît de frumoasă și de bogată, în ce fel de desfătări și-a petrecut anii ei de mai înainte. Apoi, după toate acestea, într-un ceas schimbîndu-se deodată, s-a dus să slujească lui Hristos, pe calea cea strîmtă și cu scîrbe. Și dacă ea a putut să treacă cu vederea toate și să-și omoare poftele pentru dragostea lui Hristos, apoi de ce, părinte, deznădăjduiești de mine, care sînt parte bărbătească, mai tare decît dînsa? Căci de aș putea s-o văd vreodată, nădăjduiesc să iau atîta tărie spre osîrdia cea caldă și spre nevoință, încît să poată a-mi fi pildă pentru învingerea și izgonirea tuturor ispitelor diavolești, în toate zilele vieții mele".

Auzind asemenea cuvinte, robul lui Dumnezeu Gherman i-a crezut minciuna ca un adevăr, pentru că îl socotea că voiește cu adevărat să slujească lui Dumnezeu; și a grăit către dînsul: "Nu te vom opri, fiule, ca să vezi pe Evdochia și să auzi de la dînsa cuvînt de folos, deoarece prin chipul ei voiești a merge la fapta bună". Deci, chemînd egumenul Gherman pe un cinstit monah bătrîn, care ducea tămîie în mănăstirea de fecioare și pentru alte trebuințe de nevoie era trimis acolo adeseori, i-a zis: "Cînd vei merge în mănăstirea de fecioare, să iei cu tine pe acest frate, să vadă pe roaba lui Dumnezeu Evdochia, că voiește să se folosească de la dînsa și să urmeze vieții ei cea plăcută lui Dumnezeu".

După puțină vreme monahul acela, avînd trebuință a se duce la mănăstirea de fecioare, a luat cu el și pe acel frate tînăr, precum i se poruncise de egumen. Filostrat, acoperit cu chipul monahicesc ca un lup în piele de oaie, intrînd în mănăstirea de fecioare și văzînd pe sfînta Evdochia, mireasa lui Hristos, s-a mirat de chipul ei cel smerit, de sărăcia ei și de chinuirea trupului. Căci vedea fața ei galbenă, ochii plecați în jos, gura tăcută, hainele proaste, patul așternut cu rogojină și o învelitoare aspră pe el. Deci, găsind el vreme de vorbă (alte monahii stînd departe) a început a povesti către dînsa cu glas lin, grăind astfel: "Ce este aceasta ce văd, o, Evdochia, cine te-a amăgit pe tine care viețuiai în palate asemenea cu cele împărătești și te îndestulai de multe bogății și cu toate plăcerile, fiind în toate zilele în veselie și în bucurie, și te-a depărtat în acest loc pustiu? Cine te-a lipsit de poporul cetății, în care adeseori plimblîndu-te în haine luminoase, toți te cinsteau, se minunau de frumusețea ta și cu glasuri de laudă te fericeau pe tine? Care înșelător te-a adus dintr-atîtea bunătăți, în atîta sărăcie și în această viață urîtă? Iată, acum toată cetatea Iliopolis te caută. Ochii tuturor doresc să te vadă. Însăși zidurile preafrumoaselor tale palate se tînguiesc. Eu sînt trimis la tine, să spun despre dorirea poporului și, în numele tuturor, să te rog ca să te întorci în cetate și să mîngîi cu a ta venire mîhnirea poporului pentru tine.

Ascultă-mă, doamnă și urmează-mi. Ieși din locuința aceasta proastă, din sărăcie, din hainele cele zdrențuite, din patul cel tare și intră în palatul tău cel dintîi, în mîngîierile și în desfătările de mai înainte, cu care nu de mult erai îndestulată. Și chiar de ți-ai pierdut bogăția, dînd-o străinilor în zadar, însă sînt gata toți ca iarăși îndată să te îmbogățească.

Pentru ce zăbovești și te îndoiești? Pentru ce, cînd toți îți sînt prieteni și-ți doresc binele, tu te faci însăți vrăjmașă și muncitoare? Au nu-ți este pagubă a ascunde

atîta frumusețe a feței într-acest întuneric al viețuirii monahicești? Au nu-ți este pagubă, ca ochii tăi, cei asemenea cu razele soarelui, să-i strici cu netrebnicia plînsului? Ce folos îți este ca să-ți omori tinerescul trup, cel atît de frumos, cu foamea, cu setea și alte cumplite asprimi? Unde îți sînt bunele mirosiri ale parfumurilor tale, cu care, umblînd prin cetate, umpleai văzduhul de bună mireasmă și toți te cinsteau ca pe o zeiță? Iată, după acele plăceri, singură, de voia ta, ți-ai ales partea vieții celei sărăcăcioase și lepădate.

Cui urmezi în atîta rătăcire? Care nădejde deșartă te-a scos din stăpînirea bunătăților atît de multe și din care mai multe era să ai? Cine din oamenii bogați își leapădă înșiși bogăția și o dau altora în zadar, precum ai făcut tu? Dar știm unde sînt bogățiile cele lepădate de tine; putem cu înlesnire a le lua și a le întoarce în a ta stăpînire; numai întoarce-te în cetate la noi, doamna noastră, Evdochia. Iată și aur destul ți-am adus pentru cale, iar pe celelalte risipite de tine, după ce vei veni în Iliopolis, le vom căuta îndată".

Acestea bîrfindu-le el, Sfînta Evdochia căuta la el cu mînie. După aceea, nesuferind mai mult să asculte viclenele și înșelătoarele lui cuvinte, i-a zis cu mînie: "Dumnezeul izbîndirilor să te certe; Domnul nostru Iisus Hristos, Dreptul Judecător, a Cărui roabă nevrednică sînt, pe tine cel ce ai venit aici cu gînd rău, să nu te lase a te întoarce la ale tale, de vreme ce ești fiu al diavolului".

Aceasta zicînd, a suflat în fața lui și îndată acel mincinos monah, ticălosul înșelător, a căzut mort la pămînt înaintea ei. Iar surorile fecioare, privind la vorba lor, stăteau departe, încît nu puteau înțelege cuvintele grăite de dînșii; apoi, văzînd pe acel om căzînd, din suflarea Evdochiei, mort la picioarele ei, foarte s-au înspăimîntat.

Deci, mai întîi se minunau de un lucru ca acesta ce covîrșea puterea firească și au cunoscut darul lui Dumnezeu într-însa. După aceea au început a se teme ca nu cumva să afle mireni și judecă-torii și, făcînd cercetare ca pentru ucidere, le vor arde mănăstirea. Căci elinii, fiind închinători de idoli, urau pe creștini și mănăstirile lor. Deci se sfătuiau între ele, ce să facă, pentru că nu îndrăzneau să întrebe pe Evdochia de lucrul ce se făcuse.

Una dintre dînsele a zis: "Să tăcem acum, de vreme ce este seară și noaptea se începe; însă să ne rugăm Domnului la noapte, doar ne va descoperi pricina morții monahului aceluia și ne va povățui ce să facem". Venind miezul nopții, cînd avea îndată să se înceapă obișnuita cîntare de miezul nopții, Domnul S-a arătat Evdochiei în vis, zicînd: "Scoală, Evdochia, de preamărește pe Dumnezeul tău, și nu departe de trupul mort al ispititorului tău, trimis de diavol asupra ta, plecîndu-ți genunchii, roagă-te către Mine și îndată îi voi porunci să se scoale viu. Căci el se va scula cu puterea Mea și va cunoaște cine sînt Eu, Cel în care crezi tu; iar darul Meu în tine mai mult se va înmulți".

Sfînta Evdochia, deșteptîndu-se din somn, a făcut multă rugăciune către Stăpînul ei, și a înviat pe cel mort. Deci Filostrat, sculîndu-se din moarte ca din somn, și cunoscînd pe adevăratul Dumnezeu, de a Cărui milostivire s-a învrednicit, s-a aruncat la picioarele fericitei, zicînd: "Rogu-mă ție, fericită Evdochia, adevărată roabă a adevăratului Dumnezeu, primește-mă pe mine cel ce mă pocăiesc și iartă-mă că te-am mîhnit cu cuvintele mele viclene și necurate căci am cunoscut cît de bun și de puternic Stăpîn ai".

Fericita Evdochia i-a zis: "Mergi într-ale tale cu pace și să nu uiți facerile de bine ale lui Dumnezeu cele arătate spre tine, nici să te depărtezi din calea cea dreaptă a sfintei credințe ce ai cunoscut-o și pe care o făgăduiești Dumnezeului meu".

Stăpînea atunci în țara aceea împăratul Aurelian; nu acela care după acei ani a fost cezar al Romei, ci altul cu numele aceluia, care se supunea cezarului Romei. Către acela Evdochia a fost clevetită, pentru că adunîndu-se unii din cei mai mari, care fuseseră mai înainte în lume iubiții ei slăviți și de mare neam, și făcînd sfat, au scris împăratului o scrisoare, clevetind că Evdochia a dus cu sine într-un loc pustiu mult aur care se cădea vistieriilor împărătești. Și-l rugau ca să li se dea o ceată de oaste care să meargă să afle pe cea fugită și s-o întoarcă în cetate; iar aurul să-l ia spre paza poporului, de vreme ce ea s-a lipit de credința galileienească ce mărturisește pe un oarecare Hristos, și așa a necinstit pe zei cărora și împărații li se închină.

Aurelian, auzind despre aurul cel mult, s-a învoit cu lesnire la fapta lor. Și îndată, chemînd pe un sutaș, i-a poruncit ca, luînd ostași, să meargă să ia pe Evdochia împreună cu aurul, și s-o aducă înaintea lui. Iar comitele, luînd trei sute de ostași, s-a dus spre pustia aceea unde era Evdochia și mănăstirea de fecioare. Fiind ei pe cale, Domnul S-a arătat Evdochiei în vedere de noapte, zicîndu-i: "Mînia împărătească s-a ridicat asupra ta, însă nu te teme, că Eu totdeauna sînt cu tine". Iar după ce sutașul s-a apropiat cu ceata sa de acea mănăstire feciorească, văzînd zidurile, se opri așteptînd noaptea, căci era la asfințit; și orînduia oastea ca să năvălească noaptea deodată asupra mănăstirii din toate părțile. Dar cînd erau să pornească spre zidurile mănăstirii îndată i-a împiedicat puterea cea mare și nevăzută a lui Dumnezeu, încît ei n-au putut să pă-șească cîtuși de puțin spre mănăstire, în toată noaptea aceea.

Făcîndu-se ziuă, vedeau zidurile mănăstirii, dar nu puteau să vină la dînsele; astfel trei zile și trei nopți ispitindu-se, nimic n-au sporit. Și neștiind ei ce să mai facă, iată a năvălit asupra lor deodată un balaur mare, înfricoșat; iar ei, lepădîndu-și armele, au fugit de frică. Și măcar că au scăpat de dinții balaurului, însă de veninul aceluia n-au scăpat. Căci fiind foarte vătămați de duhul cel purtător de moarte al balaurului, unii dintre dînșii au căzut deodată și au murit, iar alții, tăvălindu-se abia vii pe cale, erau aproape de moarte. Numai singur comitele cu trei ostași s-a întors la împăratul.

Împăratul, umplîndu-se de mînie, a zis către boieri: "Ce vom face fermecătoarei aceleia, care a ucis cu farmecele sale atît de mulți ostași de-ai noștri? Căci nu se cuvine ca o faptă așa rea să fie lăsată fără de pedeapsă".

Făcînd sfat, s-a sculat fiul împăratului, zicînd: "Eu voi merge cu mai multă putere de oaste și, dărîmînd locașul desfrînatei, voi aduce pe Evdochia aici". Învoindu-se împăratul cu toți, a doua zi s-a dus fiul împăratului cu ostașii, ca să strice locașul acela pustnicesc și să prindă pe Evdochia. Dar apropiindu-se el pe cale de un sat al tatălui său și înserînd, a voit să rămînă acolo, căci era frumos locul de odihnă. Și, după obiceiul tinerilor, sărind de pe cal, s-a lovit cu piciorul de o piatră și și-a rănit piciorul foarte încît pe mîinile ostașilor a fost dus pe pat. Iar la miezul nopții, nesuferind durerea ce se înmulțise, a murit; și s-a întors oastea la împăratul, ducînd mort la dînsul pe fiul său.

Împăratul, văzîndu-și deodată mort pe fiul său, a căzut de jale, apoi s-a strîns toată cetatea și s-a făcut țipăt, jelindu-se poporul de moartea fiului împăratului, și însuși împăratul murea de jale. Și era acolo în popor și Filostrat. Acela, apropiindu-se către cei ce erau aproape de împărat, le-a spus despre Evdochia, cum că este roabă a lui Dumnezeu și nimeni nu poate s-o vatăme, de vreme ce o păzește pe dînsa puterea cerească. Iar de voiește împă-ratul să-și vadă fiul viu, să trimită cu cinste la dînsa rugăminte, ca să roage pe Dumnezeul ei să-l învieze pe mort. "Căci eu - zicea Filostrat -, am cercat asupra mea puterea rugăciunii ei și a lui Dumnezeu grabnică milostivire". Auzind acea vorbă și puțin venindu-și în putere împăratul și ascultînd de la Filostrat cele ce i s-au întîmplat, a crezut celor povestite. Apoi îndată a trimis la fericita Evdochia pe tribunul său, cu numele Vavila, cu cinstită și smerită scrisoare de rugăminte. Iar acela ajungînd la locaș, Sfînta Evdochia, cu smerenie luînd împărăteasca scrisoare și, închinîndu-se pînă la pămînt, a zis: "Pentru ce împăratul scrie cartea sa către mine, care sînt săracă și păcătoasă?"

Iar tribunul, pînă ce sfînta avea să citească împărăteasca scrisoare, s-a depărtat la oarecare loc deosebit al mănăstirii și a aflat acolo o carte deschisă. Apoi, privind într-însa, a văzut scris aceasta: Fericiți sînt cei ce cearcă mărturiile Tale, Doamne. Și, citind pînă la sfîrșit psalmul acela, a adormit cu capul plecat pe carte. Și a văzut în vis pe un tînăr luminat care, lovindu-l în coastă cu toiagul ce-l purta, i-a zis: "Scoală Vavilo, mortul te așteaptă pe tine". Vavila, deșteptîndu-se, s-a spăimîntat de îngereasca arătare și, alergînd, a spus aceea fericitei Evdochia; și o ruga ca degrabă să-l elibereze pe el. Iar ea, chemînd pe toate surorile, a zis către dînsele: "Surorile și maicile mele, ce mă sfătuiți să fac față de cele ce scrie împăratul către a mea smerenie?" Iar ele, ca și cu o gură, au zis: "Darul Duhului Sfînt te va povățui pe tine. Scrie la împă-ratul ceea ce place lui Dumnezeu".

Fericita, rugîndu-se din destul, a șezut și a scris la împăratul astfel: "Eu, o femeie proastă, nu știu pentru ce împărăția ta ai voit a trimite la mine scrisoarea ta? Pentru că sînt ticăloasă și plină de păcate. Și mustrată fiind în conștiința mea de atît de multe fărădelegi ale mele, nu am îndrăzneală către Hristos, Dumnezeul meu a-L

ruga să se milostivească spre tine și să-ți dea pe fiul tău viu. Însă nădăjduiesc la adevărata bunătate și putere a Domnului meu, că, dacă tu cu toată inima vei crede întru adevăratul Dumnezeu, Cel ce înviază morții și vei crede în El cu neîndoire, va arăta spre tine și spre fiul tău mila Sa cea mare. Pentru că nu se cuvine omului să cheme sfîntul și înfricoșatul Lui nume și să se roage pentru orice, dacă mai întîi nu va crede în El cu suflet curat.

Deci, dacă din tot sufletul vei crede, vei vedea puterea cea mare a lui Dumnezeu Celui fără de moarte, de milostivirea Lui te vei învrednici și te vei îndulci de facerile de bine ale Lui". Acestea scriindu-le și pecetluind scrisoarea cu trei semne de cruce, a dat-o trimisului și l-a eliberat.

Iar tribunul, întorcîndu-se la împărat, nu i-a dat scrisoarea Sfintei Evdochia, ci mai întîi a pus-o pe pieptul mortului, chemînd cu mare glas numele lui Hristos. Și îndată mortul a luat putere de viață, a deschis ochii și a grăit; apoi s-a sculat ca din somn, viu și sănătos, toți mirîndu-se și spăimîntîndu-se de acea preaslăvită minune. Atunci împăratul cu mare glas a strigat, grăind: "Mare este Dumnezeul creștinei Evdochia, adevărat și drept este Dumnezeul creștinesc! Cu dreptate la Tine scapă mulți și prin dreapta credință fac minuni cei ce cred întru Tine, Hristoase, Doamne! Primește-mă și pe mine, cel ce vin la Tine, căci cred în numele Tău cel sfînt și mărturisesc că Tu ești Unul, Adevăratul Dumnezeu sfînt și bine-cuvîntat în veci".

Astfel, crezînd împăratul în Hristos Dumnezeu, s-a botezat de către episcopul cetății, împreună cu femeia sa, cu fiul cel înviat din morți și cu o fiică a lor anume Ghelasia, și a făcut milostenii multe la săraci. Apoi fericitei Evdochia i-a trimis aur din destul pentru zidirea unei sfinte biserici și a poruncit să se zidească cetate în locurile acelea unde viețuia Sfînta Evdochia, și adeseori scria către dînsa, trebuindu-i sfintele ei rugăciuni. Sporind împăratul întru sfînta credință și în fapte bune, nu după multă vreme s-a odihnit întru Domnul, asemenea și femeia lui. Iar fiul după aceea a fost făcut diacon, apoi, murind episcopul cetății aceleia, s-a făcut episcop în locul lui. Dar încă și sora lui, Ghelasia, trecînd cu vederea deșertăciunea lumii și fugind de nuntă, dîndu-se Domnului spre slujbă, s-a dus în taină, împreună cu doi eunuci ai săi, în mănăstirea Sfintei Evdochia și a viețuit acolo pînă la sfîrșitul său, slujind și bineplăcînd lui Dumnezeu.

Apoi, întărindu-se legea elinească cea fărădelege a închinării la idoli, mulți care slujeau în taină adevăratului Dumnezeu, fiind vădiți de vrăjmașii Lui erau siliți spre aceeași pierzare.

Într-acel timp în cetatea Iliopolis era un ighemon anume Dioghen, rîvnitor al necuraților zei și slujitor înfocat al acelora, prigonind mult pe cei ce se lepădau de închinarea idolilor. Acela voise să-și ia femeie pe Ghelasia cea mai sus pomenită, fiică a împăratului. Iar tatăl ei, împăratul Aurelian, nu-l oprea, cîtă vreme era în necredință. Iar după ce s-a luminat cu Sfîntul Botez, atunci n-a voit să-și dea pe fiica sa unui bărbat necredincios, fără numai dacă ar primi și el credința în Hristos. Apoi,

nu după multă vreme, Aurelian murind în dreaptă credință, iar Ghelasia temîndu-se ca nu cumva să fie răpită cu sila spre nuntă de Dioghen, a fugit, precum s-a zis, în mănăstirea Cuvioasei Evdochia. Și nimeni nu putea să știe unde se ascunsese Ghelasia, fără numai se vorbea cum că la Evdochia se ascunde.

Deci, Dioghen ighemonul a trimis cincizeci de ostași ca să prindă prin ispitire pe Evdochia, ca pe o creștină. Dar mergînd ei pe drum, Evdochiei i s-a arătat Domnul, noaptea, zicîndu-i: "Fiică Evdochio, trezește-te și stai în credință bărbătește, că a venit vremea ca să mărturisești numele Meu și să preamărești slava Mea; iată ți s-a gătit nevoința prin care să alergi. Vor năvăli asupra ta îndată niște oameni înfricoșați ca niște fiare, iar tu nu te tulbura și nici nu te înspăimînta, că Eu voi fi cu tine împreună călător și ajutător, întru toate nevoințele și ostenelile tale".

Sfîrșindu-se vedenia aceea, ostașii au sărit noaptea peste zidul mănăstirii; care lucru simțindu-l cuvioasa, a ieșit la dînșii între-bîndu-i: "Ce vă trebuie de aici și pe cine căutați?" Iar ostașii au prins-o și o întrebau despre Evdochia. Iar ea le-a făgăduit că îndată le va da în mîini pe Evdochia, numai să-i dea drumul puțin.

Deci, alergînd în biserică și intrînd în Sfîntul Altar, a descoperit chivotul cu preacuratele și de viață făcătoarele Taine ale lui Hristos și, luînd o parte din ele, a ascuns-o în sînul său. Apoi, ieșind la ostași, a zis: "Eu sînt Evdochia! Pe mine să mă prindeți și să mă duceți la cel ce v-a trimis pe voi!" Aceia prinzînd-o, au dus-o pe ea la drum.

Noaptea era fără lună și foarte întunecoasă, iar înaintea sfintei mergea un tînăr preafrumos și luminat, ducînd lumină înainte și luminînd calea ei. Acela era îngerul Domnului, pe care ostașii nu-l vedeau și nici lumina nu o vedeau, ci numai pe singură Evdochia o priveau. Însă ostașii voiau să pună pe Evdochia pe cal, dar ea nu a voit, ci le-a răspuns: "Aceștia în căruțe și aceștia pe cai, iar eu nădăjduind spre Hristos, Dumnezeul meu, pe jos, cu bucurie, voi merge". Ajungînd ei în cetate, a poruncit ighemonul să închidă pe Evdochia în temniță, pînă a doua zi.

A treia zi, chemînd pe străjerul temniței, l-a întrebat, zicînd: "N-a dat cineva bucate sau apă fermecătoarei aceleia?" Străjerul a răspuns: "Mă jur pe mila ta, stăpîne al meu, că nici mîncare, nici băutură nu i-a dat ei cineva. Însă am văzut-o, de cîte ori am privit-o, că era întinsă cu fața pe pămînt, închinîndu-se, precum gîndesc, Dumnezeului său". Zis-a ighemonul: "Mîine de dimineață voi face cercetare și judecată despre dînsa, că acum mă îndeletnicesc cu alte treburi".

Sosind a patra zi, Dioghen ighemonul a șezut la judecată și a poruncit să-i aducă înainte pe Evdochia. Și, văzînd-o pe ea cu chipul smerit, în haine proaste și uitîndu-se în jos, a poruncit slugilor să-i descopere fața ei. Și îndată s-a luminat fața cea descoperită a Cuvioasei ca fulgerul. Iar Dioghen, înspăimîntîndu-se de negrăita ei frumusețe și de cinstea feții ei cea strălucită cu dumnezeiescul dar și privind mult spre o frumusețe ca aceea, slăbea tot cu gîndul. După aceea, întorcîndu-se către ai

săi, a zis: "Mă jur pe zeul meu, Soarele, că nu se cade să dăm la moarte o frumuseţe ca aceasta cu raze de soare. Dar ce vom face, nu ştim".

Deci a zis către dînsul unul din cei ce şedeau cu el, îndrep-tător de lege: "Oare se pare măriei tale că frumuseţea ei este firească? Nicidecum, ci sînt fermecătoreşti năluciri. Oare nu ştii cît de mult pot fermecătorii? Cred că dacă fermecătoria se va izgoni, îndată nefrumuseţea firească se va arăta". Iar ighemonul a zis către fericita: "Spune-ne nouă mai întîi numele tău, neamul şi viaţa ta".

Sfînta, îngrădindu-se pe sine cu semnul Crucii, a zis: "Mă numesc Evdochia, iar de neamul meu şi de ce fel de viţă sînt, nu este trebuinţă a afla. Una este de trebuinţă a şti despre mine, cum că sînt creştină. Iar Ziditorul tuturor, cu negrăita Sa milă, de atîta dar al Său mă învredniceşte pe mine nevrednica, încît nu mă opreşte a mă numi roabă a Lui. De aceea mă rog ţie, o, ighe-moane, nu-ţi pierde în zadar vremea cu cuvinte deşarte, ci degrabă fă cu mine ceea ce v-aţi obişnuit a face cu ceilalţi creştini. Judecă, munceşte-mă precum îţi place ţie şi mă dă la moarte; căci nădăjduiesc spre Hristos, Adevăratul Dumnezeul meu, că nu mă va trece cu vederea şi nici nu mă va lăsa".

Iar ighemonul i-a zis: "La a noastră întrebare, cu atît de multe cuvinte ai răspuns; dar cînd vom începe a te chinui cu multe răni, cît de multe vei grăi? Însă spune-ne nouă îndată, pentru ce ai lăsat cetatea şi pe zei fără de cinste trecîndu-i cu vederea, te-ai depărtat în locuri pustii şi ai dus împreună cu tine şi averea poporului, cu înşelăciune deşertînd vistieriile cetăţii?"

Sfînta a răspuns: "Pentru ce am lăsat cetatea cu un cuvînt voi răspunde: liberă am fost şi, ce am voit, aceea am făcut. Căci care lege opreşte pe omul liber să meargă oriunde va voi? Iar pentru aur cine mă întreabă? Voiesc ca să-mi stea de faţă cleve-titorul, căci îndată se va arăta că este deşartă clevetirea, şi minciuna înaintea adevărului se va stinge. Au doară avere străină am luat eu?" Şi făcîndu-se lungă dispută de amîndouă părţile, iar sfînta aflîndu-se nebiruită în cuvînt şi cu credinţa neschimbată, ighemonul a poruncit să o dezbrace pînă la mijloc şi patru bărbaţi să-i strivească coastele ei, pînă i se vor vedea măruntaiele.

Deci, aşa a muncit pe sfînta două ceasuri, dîndu-i crude dureri prin acele cumplite munci. Atunci iarăşi a zis către dînsa stăpînitorul: "O, femeie, fie-ţi milă de frumuseţea ta şi jertfeşte zeilor, ca să nu piară chipul cel bun şi frumuseţea ta". Zis-a sfînta către dînsul: "Dacă ai fi fost un om cunoscător, ca să judeci drept, ai fi cunoscut şi tu folosul tău, ca să crezi în adevăratul Dumnezeu, şi ţi-ar fi iertat fărădelegile tale ca un milostiv; dar fiindcă conşti-inţa ta te osîndeşte la moarte, de aceea te aşteaptă munca focului celui veşnic".

Atunci, mîniindu-se şi mai mult, ighemonul a poruncit s-o dezbrace de tot, s-o spînzure de un lemn şi s-o bată şi mai tare. Deci, dezbrăcînd-o ostaşii, au găsit cutiuţa cu partea preacuratului şi de viaţă făcătorului Trup al lui Hristos pe care ea o

luase, ieșind din mănăstire. Apoi luînd-o slugile, neștiind ce este, au dat-o ighemonului; iar el deschizînd-o, îndată acea parte a preacuratului Trup al Stăpînului Hristos s-a prefăcut în foc și în văpaie mare, care, înconjurînd pe slugile tiranului, i-a ars, vătămînd chiar și umărul stîng al ighemonului. Iar el, căzînd la pămînt, striga de durere către soare, că pe acela îl avea el în loc de Dumnezeu, și zicea: "Stăpîne soare, vindecă-mă, că îndată voi da focului pe fermecătoarea aceasta, căci știu că pentru dînsa mă pedepsești, deoarece n-am pierdut-o pînă acum!"

Zicînd acestea, îndată a căzut peste el foc ca un fulger și, arzîndu-i trupul ca un tăciune, l-a lăsat mort, încît cuprinse pe toți frică și spaimă. Iar unul din ostași a văzut pe îngerul lui Dumnezeu luminos stînd lîngă dînsa, ca și cum îi vorbea la ureche și o mîngîia. Apoi i-a acoperit umerii dezgoliți și pieptul cu o pînză mai albă decît zăpada. Ostașul văzînd aceasta, s-a apropiat de sfînta și a zis: "Cred și eu în Dumnezeul tău! Primește-mă pe mine, cel ce mă pocăiesc, roaba Dumnezeului Cel viu!"

Fericita răspunse: "Să fie peste tine, fiule, darul întoarcerii celei bune, că, precum te văd, acum începi a viețui ca un nou născut, și de voiești să te mîntuiești, fugi departe de necredința cea de mai înainte". Grăit-a ostașul: "Mă rog ție, roaba Domnului, milostivește-te puțin și spre ighemon și-i cere de la Dumnezeul tău întoarcere în viață, ca prin tine să cunoască pe adevăratul Dumnezeu și să creadă într-Însul".

Zicînd acestea, s-a apropiat de lemn și a dezlegat-o. Iar sfînta muceniță, plecîndu-și genunchii, s-a rugat mult; după aceea s-a sculat și a strigat cu mare glas: "Doamne, Iisuse Hristoase, Cel ce știi tainele oamenilor, Cel ce ai întărit cerul cu cuvîntul și toate le-ai făcut cu înțelepciune, poruncește ca, prin voia Ta cea tare și puternică, să învieze toți cei arși de focul cel trimis de la Tine; ca mulți din cei ce sînt credincioși să se întărească la sfînta credință iar necredincioșii să se întoarcă la Tine, Dumnezeul cel veșnic, pentru a se preamări preasfînt numele Tău în vecii vecilor".

După aceea, s-a apropiat de cei morți și fiecăruia, luîndu-l de mînă, îi zicea: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos, Cel ce a înviat din morți, scoală-te și fii sănătos ca și mai înainte". Și așa, unul cîte unul deșteptîndu-i și sculîndu-i ca din somn, pe toți i-a făcut vii cu puterea lui Hristos.

Făcîndu-se aceste preaslăvite minuni și toți privind la ele cu negrăită mirare și spaimă, deodată s-a făcut țipăt și plîngere lîngă locul cel de judecată, pentru că la comitele Diodor, cel ce stătea acolo cu oastea, venise vestea despre moartea năprasnică a Firminei, femeia lui, care, înăbușindu-se în baie, s-a lipsit de viață. Diodor, rupîndu-și hlamida la vestea neașteptată, fiind cuprins de mare jale și tînguindu-se, alerga acolo unde i se spusese că îi este femeia moartă și au alergat după dînsul mulți din popor.

Apoi s-a dus acolo și Diogen ighemonul, cel sculat din morți, ca din somn, și văzînd cu adevărat femeia cea moartă a comitelui, s-a întors la Sfînta Evdochia și a zis către dînsa: "Cred cu adevărat că Dumnezeul tău este cu neasemănare mai mare și mai puternic decît zeii noștri. Deci, dacă voiești să înmulțești și să întărești în mine această credință, care s-a început și este încă slabă, mă rog ție, vino cu mine la Firmina cea moartă, pe care dacă o vei scula din morți, atunci nelepădîndu-mă, nici îndoindu-mă, voi crede desăvîrșit în Dumnezeul tău". A grăit lui Sfînta Evdochia: "Nu numai pentru tine va face Dumnezeu voia Sa, din nemăsurată milostivire, dar și pentru toți cei ce doresc să intre în Împărăția Lui! Deci, să mergem unde zici și Dumnezeu să ne ajute!"

Mergînd ei împreună cu poporul, i-au întîmpinat cei ce duceau patul cu trupul cel mort, și Sfînta a poruncit să stea patul. Apoi, lăcrimînd, s-a rugat destul și a luat de mînă pe cea moartă și a zis cu mare glas: "Dumnezeule Cel mare și veșnic, Doamne, Iisuse Hristoase, Cel ce ești Cuvîntul Tatălui, prin Care se scoală morții, binevoiește, rogu-mă, să faci această mare minune, spre încredințarea celor ce stau înainte; poruncește Firminei să învieze și dă-i duh de pocăință, ca să se întoarcă la Tine, Dumnezeul Cel pururea viu și veșnic!"

Așa rugîndu-se sfînta, îndată Firmina s-a sculat de pe pat și tot poporul a strigat cu glas ca și cu o gură, grăind: "Mare este Dumnezeul Evdochiei, adevărat și drept este Dumnezeul creștinilor; te rugăm pe tine, roaba Dumnezeului Celui viu, mîntuiește-ne și pe noi, căci credem în Dumnezeul tău!"

Diodor, văzîndu-și femeia sa vie, s-a umplut de negrăită bucurie și, aruncîndu-se la picioarele cuvioasei, a zis: "Mă rog ție, roaba lui Hristos, fă-mă și pe mine creștin; căci acum am cunoscut cu adevărat cine și cît de mare este Dumnezeul Căruia Îi slujești". Și a fost botezat Diodor, femeia lui și toată casa, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, cum și mulți din popor. Asemenea s-a botezat și Dioghen cu toată casa sa, care a petrecut neschimbat în sfînta credință pînă la sfîrșitul său.

După acestea Cuvioasa Evdochia petrecea în casa lui Diodor după dorința lui, și învăța cuvîntul lui Dumnezeu pe creștinii cei din nou luminați. S-a mai întîmplat că, într-o grădină din apro-piere, un tînăr anume Zinon, care dormea la amiază, a murit, fiind vătămat de veninul unui balaur purtător de moarte. Iar maica acelui tînăr, fiind văduvă, se tînguia nemîngîiată pentru dînsul, că era singurul născut al ei. Înștiințîndu-se despre aceea mielușeaua lui Hristos, Evdochia, a zis lui Diodor: "Să mergem să mîngîiem pe văduva aceea care plînge; și vei vedea minunata milostivire a Dumnezeului nostru". Deci mergînd, a găsit pe tînăr umflat foarte tare, și învinețit de veninul balaurului.

Apoi zis sfînta către Diodor: "Acum este vremea să se arate credința ta ce o ai spre Dumnezeu. Roagă-te, ridicîndu-ți ochii ini-mii sus, și să înviezi pe mort". Diodor a răspuns: "Doamna mea, roaba lui Hristos, sînt nou în credință și ochii inimii mele nu pot a-i întări în Dumnezeu, neclintit cu gîndire la El". Sfînta i-a zis: "Eu cred

Dumnezeului meu cu neîndoire, că pe păcătoșii ce se pocăiesc îi ascultă și le dă degrabă răspuns cererilor lor. Deci, cheamă cu tot sufletul pe Domnul Cel Atotputernic și va face cu noi mila Sa".

Atunci Diodor, plecîndu-și grumazul și bătîndu-și pieptul, a început cu lacrimi a grăi cu mare glas înaintea tuturor: "Doamne Dumnezeule, Care pe mine nevrednicul, păcătosul și necredinciosul ai binevoit a mă chema la sfînta credință în Tine și pe această cinstită a Ta roabă ai trimis-o la noi spre mîntuirea sufletelor noastre, auzi și a mea păcătoasă și nevrednică rugăciune, știind credința mea cea neschimbată și neîndoită către Tine, și poruncește tînărului cel omorît de balaur să învie, întru slava Ta, ca și de el și de tot duhul să se preamărească sfîntul Tău nume în veci". Astfel rugîndu-se Diodor, a zis către cel mort: "În numele lui Iisus Hristos, Cel răstignit în zilele lui Pilat din Pont, scoală-te, Zinone!" Mortul îndată s-a sculat, a pierit vinețeala trupului său și s-a făcut trupul lui sănătos ca mai înainte. Și toți slăveau pe Dumnezeu, Făcătorul cerului și al pămîntului, și au crezut în El.

Vrînd să se ducă poporul, a zis către dînșii fericita mielușea a lui Hristos, Evdochia: "Îngăduiți puțin, fraților, căci încă mai are a se preamări Hristos, Mîntuitorul nostru!" Ascultînd-o poporul, sfînta s-a rugat către Dumnezeu, iar balaurul acela care-l vătămase pe tînăr, fiind izgonit de un foc minunat, fugea șuierînd înfricoșat, aruncîndu-se și înfuriindu-se înaintea tuturor, dar s-a sfărîmat și a pierit.

Atunci, toți cei ce priveau la aceea, mergînd cu femeile și cu copiii la episcopul Iliopolei, au primit Sfîntul Botez. Iar Cuvioasa Evdochia s-a întors la mănăstirea sa și viețuia în obișnuitele sale osteneli monahicești. Însă venea uneori și în cetate, întărind pe credincioși, iar pe necredincioși încredințîndu-i și aducîndu-i la Hristos Dumnezeu.

Și a trăit, după botezul ei, cam cincizeci și șase de ani și s-a sfîrșit prin chinuire astfel: Murind în creștineasca credință Dioghen ighemonul, a venit în locul lui alt ighemon, anume Vichentie, om mînios și vrăjmaș creștinilor. Acela, auzind cele despre Cuvioasa Evdochia, a trimis ostași de i-au tăiat cinstitul ei cap. Și astfel, Prea Cuvioasa Muceniță Evdochia s-a sfîrșit prin tăiere de sabie, în luna lui martie, în ziua dintîi, întru Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

2. POMENIREA SFINTEI DOMNINA
(1 MARTIE)

Aceasta s-a născut din părinți dreptcredincioși și bogați. Din pruncie, afierosindu-se lui Dumnezeu, s-a dat vieții pustnicești și celorlalte pătimiri ale trupului. Pentru că, făcîndu-și o colibă lîngă grădina maicii sale, petrecea în ea, udîndu-și fața cu lacrimi necurmate; iar îmbrăcămintea ei era de păr, pentru că iubea haine ca acestea.

La cîntatul cocoșilor intra în sfînta biserică împreună cu toată mulțimea și aduceau Stăpînului tuturor cîntare de laudă. Ca hrană avea linte muiată cu apă. Apoi toată osteneala o răbda, avînd trupul subțire și slăbit; și, cu dinadinsul învelindu-se, n-a văzut fața cuiva; nici altul pe a ei, și vorbea încet cu cei ce se întîmplau. În acestea petrecînd ziua și noaptea, s-a suit către iubitul ei Mire, Hristos, prin faptele sale plăcute lui Dumnezeu.

3. PĂTIMIREA SFÎNTULUI SFINȚIT MUCENIC TEODOT, EPISCOPUL CIRENEI

(2 MARTIE)

v

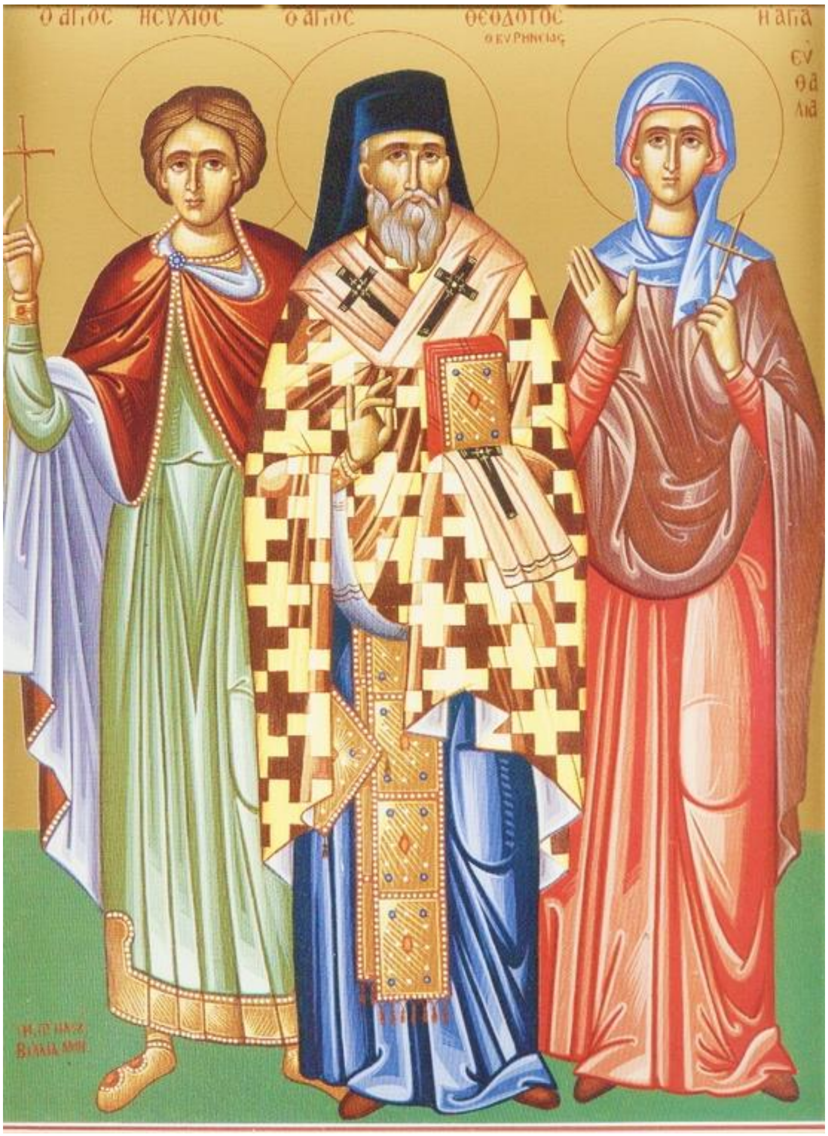

În insula Ciprului este o cetate ce se numește Cirene. Într-acea cetate a fost episcop Sfîntul Sfințitul Mucenic Teodot, fiind de neam din Galatia, născut din părinți creştini şi crescut în învățătura cărții. El, din tinerețe deprinzîndu-se cu înțelepciune şi fapte bune, a mers în insula Ciprului, unde învăța pe elini să lase rătăcirea și înșelăciunea idolească, și să creadă în Hristos, adevă-ratul Dumnezeu. Apoi pe mulți întorcîndu-i, prin propovăduirea Cuvîntului lui Dumnezeu, de la necurăția păgînească, i-a povățuit la calea mîntuirii. Pentru aceea a fost ales episcop în cetatea Cirenei a Ciprului.

Atunci era prigonire mare înpotriva creştinilor, împărăţind păgînul Liciniu (308-324), iar în Cipru era ighemon Savin. Dorind sfîntul să fie muncit pentru Hristos, se certa cu îndrăzneală cu elinii, mustrînd rătăcirea lor şi propovăduind pe Hristos, adevăratul Dumnezeu.

Auzind despre aceea, ighemonul Savin a poruncit să-l prindă spre mucenicie. Înştiinţîndu-se arhiereul lui Dumnezeu de porunca ighemonului, n-a aşteptat să vină după dînsul. Ci îndată sculîndu-se, s-a dus singur la ighemon şi, stînd înaintea lui, i-a zis: "Iată cel pe care îl cauţi, eu sînt! Nu m-am ascuns de tine, nici nu sînt adus cu sila, ci de voia mea am venit. Căci adevărul, pe care nu se cade a-l ascunde, trebuie a-l arăta, adică pe Hristos, Dumnezeul meu, să-L propovăduiesc; iar necurăţia şi neputinţa păgînătăţii voastre s-o vădesc.

Dar nu este trebuinţă de multă arătare a neputinţei voastre, căci singură aceea vă arată a fi neputincioşi, căci sînteţi mai fricoşi decît broaştele, de vreme ce pentru un creştin s-a tulburat toată cetatea şi oastea păgînilor. Pentru că se tem diavolii de un om care este rob al lui Hristos şi se sîrguiesc ca nu cumva, scăpînd din mîinile voastre ale muncitorilor, să ridice asupra lor mai mare război şi să biruiască neputinţa lor, biruind prin cuvinte pe cei ce le slujesc lor, avînd nădejdea cea deşartă spre dînşii".

Ighemonul, nesuferind o mustrare ca aceasta, a poruncit îndată să bată fără de milă pe Sfîntul cu vine crude. Şi, fiind bătut multă vreme, grăia cuvîntul lui David: *Pe spatele meu au lucrat păcătoşii, îndelungat-au fărădelegea lor*. Încetînd slugile a-l bate pe mucenic, a zis către dînsul ighemonul: "Vezi ce ţi-a folosit ţie multa grăire şi îndrăzneala ta?" Răspuns-a Sfîntul: "De ai fi avut ochii tăi cei sufleteşti luminaţi, ţi-aş fi arătat ce mi-a folosit bărbăţia mea, pe care tu o numeşti îndrăzneală; ci de vreme ce eşti orb, pentru aceea nu poţi să-mi vezi bunătăţile ce-mi stau înainte; măcar dintr-aceasta să înţelegi, cum că eu căutînd cu sufletească privire la cereştile răsplătiri, cele gătite mucenicilor lui Hristos, sînt nemişcat în rănile cele luate de mine şi nu simt mucenicia; căci sufleteasca veselie cea întru Dumnezeul meu, biruieşte toate dure-rile trupeşti".

Savin ighemonul a zis: "Te mîndreşti, Teodote, ca să înşeli pe cei ce te aud, dar pe mine nu poţi să mă înşeli cu cuvintele tale. Căci pînă într-atîta voi munci trupul tău, pînă ce vei mărturisi stăpînirea zeilor noştri". A grăit Sfîntul: "Precum voieşti, ispiteşte-mă cu muncile; adună-ţi toată puternica ta meşteşugire spre trupul meu şi te înştiinţează de puterea ostaşului lui Hristos şi vei vedea cine va fi mai tare: cei ce mă muncesc pe mine, ori eu care port în mine pe Hristos?"

Ighemonul a zis: "Au nu ştii, cum că din poruncile împărăteşti am stăpînire asupra trupului tău, ca să-l sfărîm cu rănile şi să-ţi pierd tăria ta pînă în sfîrşit?" A răspuns sfîntul: "Unuia Dumnezeu, Acestuia Îi slujesc, Care m-a făcut mult mai presus decît împăraţii şi mult mai puternic decît boierii. Pentru aceea acum ca şi cu un rob grăiesc cu tine şi decît orice rob mult mai necinstit te socotesc pe tine şi nu ţin

seamă de toate muncile, cu ajutorul Dumnezeului meu, Care ne-a învățat să socotim toată dragostea lumească ca pe niște paie, pleavă și gunoi. Deci, să nu socotești că mă vei înfricoșa cu mîndria și cu groaznicele tale îngroziri. Te lauzi cum că ai putere peste trupul meu. Dar o stăpînire ca aceea au și tîlharii care trăiesc în pustietăți. Căci, cînd prind pe cineva în cale, îl muncesc precum voiesc. Și tu acum te socotești a fi puternic, nădăjduind în sabia ta cea fărădelege. Pentru că stăpînirea cea legiuită schimbînd-o în tiranie, pe desfrînați și pe ucigașii de oameni îi ierți, iar munca cea vrednică a lor o aduci asupra bărbaților celor nevinovați și dreptcredincioși".

Atunci, mîniindu-se ighemonul foarte tare, a poruncit să-l spînzure pe mucenic pe lemnul cel de muncă și cu unelte ascuțite să-i strujească coastele lui. Iar pătimitorul lui Hristos, fiind strujit și răbdînd dureri, se ruga lui Dumnezeu, grăind: "Doamne, Iisuse Hristoase, Făcătorul a toată făptura cea văzută și nevăzută, Cel ce ai prădat moartea, Cel ce ai stricat iadul, Cel ce pe Cruce ai omorît începătoriile și puterile întunericului, Care ai vădit pe domnul veacului acestuia și ai dăruit de sus putere Sfinților Tăi Apostoli și fără de ispită i-ai păzit pe dînșii; Cel ce ai dat oarecînd tînărului David biruință asupra uriașului Goliat și ai schimbat văpaia în cuptorul Babilonului, ca să nu vatăme trupurile sfinților Tăi tineri, răcorindu-i cu rouă; Tu și pe mine mă întărește în muncile acestea, căci știi neputința omenească. Slabă este tăria noastră, și se ofilește ca o floare în puțină vreme. Pentru slava numelui Tău, Doamne, dă putere neputinței mele și risipește puterea celor ce se scoală asupra turmei Tale celei sfinte, ca să înțeleagă tot pămîntul că Tu ești Dumnezeu preaînalt, Care dai tărie și putere celor ce nădăjduiesc spre Tine".

Astfel rugîndu-se Sfîntul, sulițele ascuțite atîta îi strujiseră trupul, încît i se vedeau oasele goale. După aceea a poruncit ighemonul ca, luîndu-l de pe lemnul cel de muncă, să-l ducă în temniță.

Deci Sfîntul, fiind dus spre temniță, striga prin toată cetatea, grăind: "Cei ce mă vedeți într-acest chip pătimind, să înțelegeți că nu fără de nădejde pătimesc; căci pentru durerile mucenicești am răsplătire de la Hristos Dumnezeu, spre Care eu nădăjduiesc. Că dacă un împărat pămîntesc vremelnic cinstește pe ostașii săi, cei ce pentru dînsul cu bărbăție și cu vitejie se oștesc și își varsă sîngele lor și le dă vrednice daruri, iar celor ce mor la război, le pome-nește numele cu zugrăveli, cu cît mai mult veșnicul Împărat dăruiește cinste nevoitorilor Săi și în viața cea de acum și la Înviere, cînd îi va arăta părtași ai Împărăției Sale. Stau mărturie cinstitele moaște ale sfinților mucenici care mai înainte s-au nevoit, și care se cinstesc cu cucernicie de toți credincioșii mai mult decît toate cele de pe pămînt, lucruri cinstite și bogății. Iar prin cinstirea lor se închipuiește cinstea și slava care în cer li se dă de la Dumnezeu și de la îngerii Lui sufletelor mucenicilor".

Acestea și mai multe grăindu-le Sfîntul, mergea după dînsul tot poporul pînă la temniță, în care a petrecut Sfîntul cinci zile; după aceea a fost adus iarăși la întrebare înaintea ighemonului. Și a zis ighemonul către mucenic: "Eu socotesc că nu-ți este de trebuință mai multă pedeapsă, să te înțelepțești; destul îți este munca cea

dintîi, cred că te vei apropia acum spre cinstea zeilor noștri, amintindu-ți de pătimirile cele dintîi; iar dacă vei petrece încă în nesupunere, apoi mă vei sili ca să aduc asupra ta și mai grele munci. Drept aceea, ascultă-mă, și te izbăvește însuți de muncile ce vor să-ți vină".

Sfîntul Teodot a zis: "Nu cunoști, de trei ori ticăloase, că chiar de s-ar fi strivit trupul meu de munci și coastele mele ar fi sîngerat de răni, totuși cu vitejie sînt gata și acum a suferi de la tine toate cele ce se vor aduce asupra mea, pînă ce voi sfîrși nevoința alergării mele, ca să primesc cununa dreptății care îmi este pusă înainte de Domnul meu, Iisus Hristos".

A zis ighemonul: "Nu pomeni aici pe Cel răstignit, căci defaimi locul acesta de judecată". Răspuns-a Sfîntul Teodot: "Nebunule și plinule de toată necurăția, tu, pomenind pe acei necurați zei ai tăi, oare nu socotești că defaimi locul acesta? Iar eu, deoarece pomenesc pe Cel întru tot curat, ca Stăpîn al meu, pe Iisus Hristos, Împăratul și Domnul, tu cu greutate Îl asculți și hulești, ca și cum s-ar fi prihănit locul tău cel de judecată prin pomenirea numelui lui Hristos. Iată, se chinuiește cugetul tău, numai la numirea preacurat numelui Său.

Dar și diavolii care se cinstesc de voi aceasta o pătimeau, nesuferind muncile ce li se făceau prin vederea lui Hristos și strigau: *Ce este nouă și Ție, Iisuse Nazarinene? Ce ai venit mai înainte de vreme să ne muncești pe noi?* Nu este lucru de mirare, că nici tu nu suferi a auzi numele lui Hristos, deoarece ești rudă a diavolilor de la strămoșii tăi, slujindu-le acelora și urmîndu-le".

Savin ighemonul a zis: "Eu am socotit că tu vei fi mai blînd după muncile cele dintîi și că mă vei asculta pe mine, cel ce te chem pe tine spre mîntuire; dar tu mai rău te-ai făcut. Ci, de-oarece rămîi neschimbat certîndu-te cu noi și amăgindu-ți inima ta, ca și cum ai răbda pentru Hristos, iată o muncă nouă voi aduce asupra ta și te voi birui și-ți voi arăta că nimic nu-ți sporește nădejdea ta spre Hristos. Că nu-ți va ajuta ție înșelătorul Acela, spre Care, nădăjduind, te semețești la munci".

Iar sfîntul mucenic a zis: "De aș fi răbdat aceasta pentru un om, apoi mai ticălos aș fi fost decît voi, cei fără de Dumnezeu și nici o nădejde bună nu aș fi avut de viața ce va să fie. Dar pînă în sfîrșit nu aș fi suferit atît de mare muncă, dacă nu aș fi privit spre cereasca Împărăție, în care mai multă plată voi primi de la Hristos, adevăratul Dumnezeu. Deci, pentru ce oare să nu rabd mai mari munci, cu ajutorul lui Hristos pentru veșnicele bunătăți cele făgăduite? Vezi în mine ajutorul lui Hristos și te încredințează, cum că nădăjduiesc spre El. Pentru că, acoperindu-mă cu dumnezeiasca Lui mînă, nu mă tem de muncile tale și nimic nu pătimesc cu greutate. Și, deși trupul de țărînă pătimește, gîndul cel întărit în Dumnezeu rămîne neschimbat".

Atunci ighemonul Savin a poruncit ca să se aducă un pat de fier și să-l întindă peste el pe sfîntul și să se aprindă sub dînsul foc și să pună dedesubt vreascuri și paie.

Iar după ce pătimitorul a răbdat și această muncă, s-a minunat ighemonul și a zis: "De unde se află la voi creștinii atîta nemilostivire? Pe cine puteți a milui, voi cei ce singuri nu voiți a vă milui pe voi? Sau către cine veți fi îndurați, neîndurîndu-vă de voi înșivă?" Sfîntul Teodot a zis: "Obiceiul iubirii de oameni nu-l știi și pentru milă grăiești? Atunci îți voi mulțumi ție, cînd mă vei schimba pe mine din vremelnica viață și mă vei elibera la cereasca Împărăție. Dar voiești a mă înălța pe mine, căci, mai mult muncindu-mă, și mai multă răsplătire îmi mijlocești. Deci, dacă îți este milă de mine, eliberează-mă prin felurite munci din această vremelnică viață. Adaugă-mi și mai mari munci, ca acolo să mi se adauge cununa dreptății. Muncește-mă pînă la moarte, ca desăvîrșit nevoitor să mă duc la Puitorul meu de nevoință, Hristos, ca toate sfintele îngerești cete să mă pri-mească, bucurîndu-se și veselindu-se".

Ighemonul a zis: "Eu te voi face desăvîrșit nevoitor, căci voi afla alte munci mai cumplite contra ta". Iar mucenicul lui Hristos a zis: "De ai fi știut bunătatea Dumnezeului meu, spre Care nădăjduiesc, cum că, pentru muncile acestea de puțină vreme, mă voi învrednici vieții celei veșnice, tu însuți ai fi voit să pătimești pentru El, precum pătimesc și eu. Dar, de vreme ce au împietrit inimile voastre diavolii, cei ce se cinstesc de voi, și nimic, după viața aceasta, nu nădăjduiți, de aceea ați căzut în înșelăciunea lumii acesteia, mai înainte cinstind cele vremelnice și trecătoare, mai mult decît cele veșnice".

Acestea auzindu-le, ighemonul s-a înspăimîntat și a zis: "Îmi spuneau unii de tine, cum că ești simplu, dar eu te văd a fi priceput mare". Iar Sfîntul Teodot a răspuns: "Hristos grăind prin mine, care ritori pot să-mi stea împotrivă? Deci să știi cum că bine ai auzit de la cei ce ți-au spus despre mine că sînt nepriceput. Adevărat au zis. Însă darul Hristosului meu nevoindu-se împreună cu mine, precum mă învață a grăi, așa și muncile mă învață a răbda, ușurîndu-mi durerile în rănile ce le primesc".

Ighemonul a zis: "Nu te voi cruța, Teodote". Răspuns-a Sfîntul: "Fă ce voiești, că sînt gata la aceasta". Atunci ighemonul Savin a poruncit să-i bată piroane în picioarele lui și să fie prigonit de ostași. Bătîndu-i piroane în picioare, el, ridicîndu-și mîinile sale la cer, grăia: "Mulțumesc Ție, Doamne al meu, Iisuse Hristoase, că pe mine nevrednicul m-ai învrednicit a fi părtaș patimilor Tale! De unde mi s-a adăugat mie, lepădatului, atît dar, căci iată acum la cer m-am suit? Mulțumesc Ție, Mîntuitorul meu, că m-ai izbăvit de cei ce-mi prigonesc sufletul. Slăvească-se numele Tău, Stăpîne Hristoase, în trupul meu, că Tu îmi ești viață, Fiule al lui Dumnezeu, și a muri pentru Tine, dobîndă îmi este. Încredințez Ție pe cei ce pătimesc pentru numele Tău; fii lor ajutător. Potolește viforul acesta și risipește pe cei ce se scoală asupra Bisericii Tale celei sfinte, ca în pace să Te laude pe Tine poporul Tău, în veci".

După aceea a grăit către creștinii cei ce îi stăteau de față: "A mea nevoință, fraților, acum se sfîrșește și cununa îmi este aproape. Iată plata dreptății mele pe care mi-o va dărui mie Iisus Hristos. El S-a răstignit pentru mine, iar eu trupul mi l-am dat la răni pentru Dînsul! El a murit pentru mine, ca să mă izbăvească din stricăciune,

iar eu mor pentru Dînsul, ca să mă învrednicesc Împărăției Lui! O, cît este de mare darul lui Hristos! că pentru pătimirea cea de puțin timp pentru El, veșnice și negrăite bunătăți răsplătește, mai mult decît măsura cea vrednică. *Nu sînt vrednice pătimirile vremii de acum, pe lîngă slava ce are să se arate întru noi*". Și așa, cu piroanele în picioare, alerga Sfîntul, fiind izgonit de ostași pe drum.

Mulți din poporul elinesc, văzînd o răbdare ca a lui și cuvintele cele ca mierea curgătoare ascultîndu-le, au crezut în Hristos și își băteau joc de necurații idoli, iar pe tiran îl ocărau și numele lui Hristos îl preamăreau. Aflînd de aceasta ighemonul Savin, a poruncit ca iarăși să-l arunce pe Sfîntul Teodot în temniță; căci zicea el: "Să nu se înșele poporul cu fermecătoarele lui învățături". Deci, se sfătuia cu sfetnicii săi, cu ce moarte să piardă pe mucenic.

Trecînd multe zile, au început a i se înmulți rănile și toți binecredincioșii creștini venind cu mahrame curate, i le ștergeau. După aceasta marele Constantin, biruind pe Maxențiu cu puterea Crucii (312) și dăruind libertate tuturor creștinilor (313), a venit poruncă de la dînsul să înceteze prigonirea și cei ținuți în legături pentru Hristos să fie liberi.

Auzind de aceasta Sfîntul Teodot s-a mîhnit foarte tare căci dorea să moară în munci pentru Hristos. Deci, fiind eliberat, s-a dus la cetatea sa, Cirene, și, petrecînd după pătimire doi ani pe scaunul său, a adormit întru Domnul. Și a luat îndoită cunună, a arhieriei și a muceniciei, din mîna Domnului nostru Iisus Hristos, Care încununează pe nevoitorii Săi cu slavă veșnică. Căruia și noi de ne-am învrednici, cu rugăciunile Sfîntului Sfințitului Mucenic Teodot și cu darul lui Hristos, Căruia se cuvine slava, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în veci. Amin.

4. POMENIREA SFÎNTULUI MUCENIC TROADIE (2 MARTIE)

Troadie a fost copilul din Neocezareea pe care l-a văzut pătimind cu prooroocească vedere Sfîntul Grigorie al Neocezareei, ascunzîndu-se de prigonire într-un oarecare munte din pustie. Pentru că odată, săvîrșindu-și obișnuitele sale rugăciuni către Dumnezeu, se făcu minune și, tulburîndu-se foarte, a stat nemișcat și tăcut multă vreme, ca și cum ar fi căutat la oarecare vedenie.

După vreme destulă s-a luminat cu fața și, umplîndu-se de bucurie, a început a mulțumi lui Dumnezeu cu mare glas și a cînta cîntare de prăznuire, grăind: *Bine este cuvîntat Domnul, Care nu ne-a dat spre vînare dinților lor*. Și l-a întrebat diaconul: "Care este pricina, părinte, despre schimbarea aceasta a ta, că acum ești tulburat și apoi vesel?"

Sfîntul răspunse: "Am văzut, fiule, o vedenie minunată: un copil mic luptîndu-se cu un diavol mare și, biruindu-l, l-a trîntit la pămînt". Diaconul n-a înțeles cele grăite, și a zis sfîntul iarăși: "Era un oarecare copil creştin, cu numele Troadie, care, fiind adus la judecată înaintea tiranului, după multe munci grele, a fost ucis pentru Hristos și s-a dus la ceruri dănțuind.

Deci, mai întîi mă tulburam, căci mă temeam să nu-l biruiască muncile și să se lepede de Hristos. Dar acum, văzîndu-l că-și săvîrșește nevoința muceniciei și se duce la cer, mă bucur!" Diaconul, auzind acestea, se minuna cum Sfîntul vede cele ce se fac de departe, ca și cum ar fi aproape.

5. POMENIREA SFINȚILOR PATRU SUTE PATRUZECI DE MUCENICI (2 MARTIE)

Versiune fara diacritice | Vieţile Sfinţilor pe luna martie

Aceştia au pătimit în Italia de la longobarzi. Despre ei scrie Sfîntul Grigorie Dialogul, papă al Romei, în cartea III, cap. 27 și 28, zicînd: Mai înainte de aceşti cincisprezece ani, precum mărturisesc cei ce au fost atunci, pe patruzeci de lucrători de pămînt robindu-i longobarzii, care năvăliseră asupra stăpînirii Romei, îi sileau să mănînce cu dînșii din cărnurile cele jertfite idolilor. Dar ei n-au voit a se atinge de mîncărurile cele necurate, măcar că vedeau pedeapsa cea cu moartea, pentru că au iubit veșnica viață mai mult decît pe cea vremelnică. Și, pentru că stăteau cu credință în a lor mărturisire, toți au fost junghiați.

Deci toți s-au făcut mucenici pentru Hristos, ca să nu mîhnească pe Ziditorul lor cu gustarea din cele jertfite idolilor, primind mai bine să-și sfîrșească viața prin sabie.

În acea vreme și pe alții, ca la patru sute de suflete, i-au prins longobarzii. Aceștia au adus spre jertfă diavolului un cap de capră, după obiceiul lor și, jucînd împrejur, cîntau cîntece urîte. Apoi, plecîndu-și grumazii, se închinau și se rugau acelui cap de capră, și sileau pe robiții lor să facă la fel ca dînșii.

Atunci toată mulțimea celor robiți și-au ales mai bine, prin moarte vremelnică, să cîștige viața cea fără de moarte, decît să asculte porunca lor și, închinîndu-se împreună cu dînșii diavoleștei jertfe, să trăiască viață nelegiută. Căci grumazul pe care îl închinau totdeauna Ziditorului lor, n-au voit să-l plece zidirii. Pentru aceasta, prinzîndu-i vrăjmașii și aprinzîndu-se cu mare iuțime, pe toți i-au ucis cu săbiile, deoarece n-au putut să-i aibă părtași înșelăciunilor lor.

6. POMENIREA CUVIOSULUI AGATON (2 MARTIE)

Preacuviosul părintele nostru Agaton a murit în schitul pustiei Egiptului. Acesta, cînd era să se săvîrşească, a petrecut trei zile, stînd cu ochii în sus nemişcaţi. Iar fraţii care şedeau lîngă dînsul, l-au întrebat, zicînd: "Părinte Agatoane, de ce priveşti aşa?" Grăit-a lor acela: "Stau înaintea judecăţii lui Hristos". Zis-au lui părinţii: "Au doară şi tu te temi de judecată?" Preacuviosul Agaton răspunse: "Am petrecut în paza poruncilor Domnului, după puterea mea. Dar, fiind om, cum să ştiu dacă lucrul meu este plăcut lui Dumnezeu?" Zis-au lui fraţii: "Nu nădăjduieşti spre lucrurile tale cele bune pe care le-ai făcut plăcînd lui Dumnezeu?" Sfîntul răspunse: "Nu nădăjduiesc, pînă ce nu voi întîmpina pe Însuşi Dumnezeu. Că alta este judecata lui Dumnezeu şi alta a oamenilor". Zicînd aceasta, şi-a dat duhul în mîinile lui Hristos.

7.
LA ÎNCEPUTUL PAGINII | VIEŢILE SFINŢILOR PE LUNA MARTIE

8. HOME | VIETILE SFINTILOR | CALENDAR | PREDICI ALE PARINTELUI CLEOPA | ACATISTIER | LINKS | CAUTA IN SITE

9. PĂTIMIREA SFINŢILOR MUCENICI EUTROPIU, CLEONIC ŞI VASILISC

(3 MARTIE)

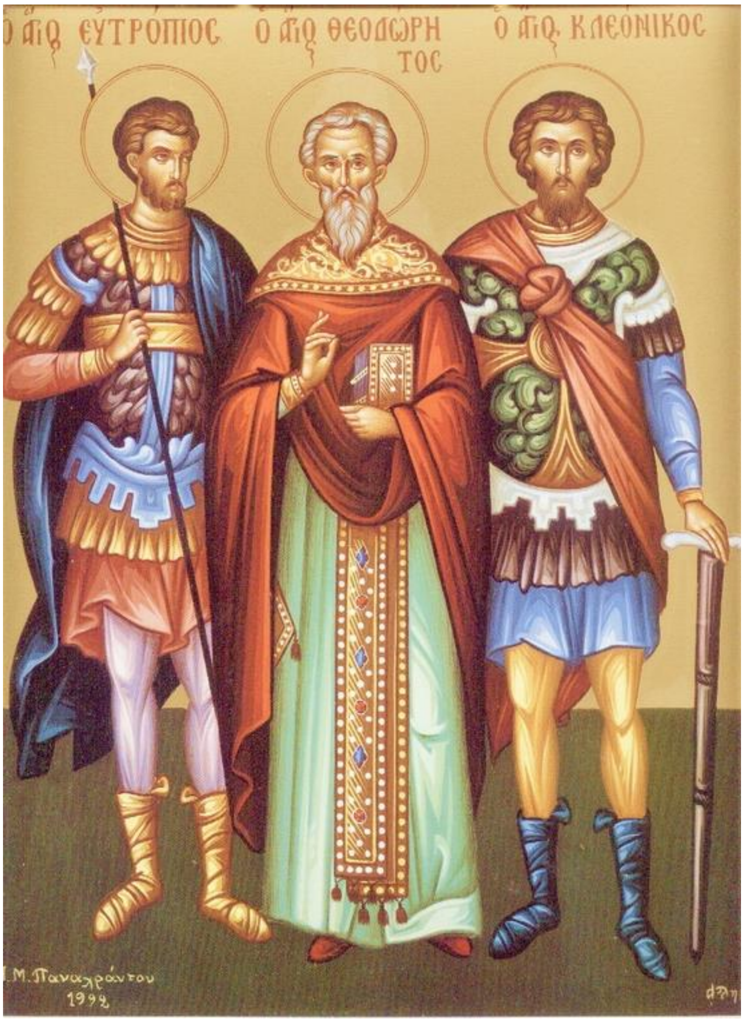

După săvîrşirea pătimirii şi după mucenicescul sfîrşit al Sfîntului Mucenic Teodor Tiron în cetatea Amasiei, au rămas ţinuţi în temniţă pentru Hristos tovarăşii lui, ostaşi şi prieteni de aproape, Eutropiu, Cleonic şi Vasilisc, nepotul său. Ighemonul Puplie, care a muncit pe Sfîntul Teodor, pierise, fiind ucis de mînia lui Dumnezeu; şi în locul lui a venit un altul cu numele Asclipiodot, de neam din Frigia, cumplit cu obiceiul şi cu mintea fără de Dumnezeu, făcînd multe răutăţi poporului creştin.

Căci îi era dată lui stăpînire asupra creştinilor de la împăratul Maximian (286-305) ca să-i silească la jertfa idolească, iar pe cei ce nu s-ar supune, să-i piardă cu cumplite munci. Acela, şezînd la judecată cu sfetnicii săi, a chemat pe Evlasie, păzitorul de cărţi şi i-a poruncit să citească faptele cele petrecute mai înainte ale judecăţii. Deci, citindu-se pătimirea lui Teodor Tiron, toţi s-au minunat de răbdarea acelui bărbat.

Deci a zis ighemonul către Evlasie: "Unde sînt tovarăşii lui Teodor care au fost pomeniţi în această carte?" Răspuns-a Evlasie: "Sînt păziţi în temniţă împreună

cu alți legați". După aceea ighemonul, văzînd capiștea cea arsă de Sfîntul Teodor, a necuratei lor zeițe, ce se numea Ira, "maica zeilor", a răcnit ca un leu asupra tovarășilor lui Teodor care rămăseseră. Și îndată a poruncit să trimită ostași la temniță, ca să aducă la el pe Sfinții Mucenici Eutropiu, Cleonic și Vasilisc.

Eutropiu era frate de o mamă cu Cleonic, de neam din Capadocia, iar Vasilisc era nepot al Sfîntului Teodor și se născuse în Amasia. Iar pentru dragoste, toți acești trei se numeau frați. Mergînd ostașii la temniță, au zis străjerului temniței: "Dă-ne pe tovarășii lui Teodor". Iar acela, intrînd înăuntru, a zis către sfinți: "Sculați-vă, iată a venit vremea voastră, pe care ziua și noaptea cu dorire ați așteptat-o, căci vă cheamă ighemonul; dar vă rog să nu mă uitați întru buna voastră mărturisire". Acestea le grăia străjerul temniței, deoarece și el crezuse că Domnul este cu dînșii, de vreme ce îi vedea ziua și noaptea rugîndu-se, cum și minunile lui Dumnezeu care se făceau; apoi lumina cea negrăită care îi strălucea, și temnița care, de multe ori, singură de la sine se deschidea.

Sfinții, sculîndu-se, ieșeau cu bucurie; iar ceilalți care rămîneau legați plîngeau, căci se lipsesc de tovărășia sfinților mucenici. Sfîntul Eutropiu le-a zis: "Nu plîngeți, frații mei, că iarăși ne vom vedea unul cu altul; ci rugați-vă Domnului nostru Iisus Hristos, ca să ne învrednicească să ne sfîrșim prin chinuire pentru El, și să înceteze elineasca închinare, ca astfel să se umple lumea de darul Domnului".

Așa mîngîind sfinții pe cei legați, au ieșit cu ostașii. Și Sfîntul Eutropiu, care era foarte frumos la chip și înțelept în cuvinte, cînta, grăind: *Iată acum ce este bun și ce este frumos, decît numai a locui frații împreună*. Și se făcu glas din cer către dînsul, zicînd: "Nu te voi despărți de frații tăi, pînă ce toți veți veni la Teodor și vă veți odihni în sînul patriarhului Avraam și în lumina celor vii".

Fiind aduși sfinții mucenici, stăteau înaintea ighemonului cu fețele luminoase. Și i-a întrebat ighemonul: "Pentru ce fețele voastre sînt vesele, ca și cum n-ar fi stat o vreme așa de lungă în legăturile temniței, ci ca după o veselie de toate zilele, așa sînt de luminoase?" Fericitul Eutropiu a răspuns: "Cu adevărat, ighemoane, în toate zilele ne veselește Hristos al nostru, cercetîndu-ne cu darul Său și se împlinește la noi acea scriptură: "Inima veselindu-se, fața înflorește".

Ighemonul a zis: "Cum îți este numele?" Sfîntul a zis: "Numele meu cel plăcut este creștin, iar de părinți sînt numit Eutropiu". Ighemonul, momindu-l, i-a zis: "Cu adevărat, te văd nobil la obicei și la chip frumos, și, precum mi se pare, mulți ani ai învățat filosofia". Sfîntul a răspuns: "În duhovniceasca filosofie m-am deprins de la Domnul meu Iisus Hristos, spre care am nădejde că poate o să mă facă și acum înțelept în răspunsuri împotriva întrebărilor voastre".

Zis-a ighemonul: "Ascultă-mă, Eutropiu. Încredințează pe cei ce sînt cu tine să se supună poruncii împărătești și să aducă jertfe zeilor. Iar eu voi scrie despre tine la împărați și aceia te vor pune voievod și-ți vor da în stăpînire această țară și ca pe

un domn al țării te vor cinsti; cu multe bogății te vor îmbogăți și cu adevărat cu lucrul vei cunoaște că este bine a asculta pe împărați și a te supune poruncii acelora.

Iar dacă acestor cuvinte ale mele nu te încredințezi, apoi trupul tău, sfărîmîndu-l în bucăți, îl voi arunca la cîini și la fiare, spre mîncare; iar rămășițele oaselor tale cu foc le voi arde și praful îl voi arunca în rîu. Și să nu socotești că trupul tău, luîndu-l creștinii, îl vor unge cu mir ca pe un sfînt. Deci, supune-te și jertfește zeilor, sau măcar spune înaintea poporului că te supui și voiești a jertfi, pentru că toți caută la tine, luînd aminte la învoirea ta cea de la sfîrșit. Nu întoarce de la zei pe cei ce voiesc să le aducă jertfe, ca să nu aduci hule asupra ta. Iar dacă continui să hulești vom aduce asupra ta și asupra celor ce sînt cu tine, munci necinstite și cumplite".

Sfîntul Eutropiu a răspuns ighemonului, zicînd: "Încetează a bîrfi unele ca acestea, fiule al diavolului și moștenitor al gheenei. Încetează de a amăgi pe slugile lui Dumnezeu, vrăjmaș al lui Dumnezeu, izgonitule din veșnicile bunătăți, lipsitule din moștenirea raiului, legatule veșnic al iadului celui mai de jos. Încetează de a grăi cele necuvioase, gunoiule, zidule și îngrădire a lucrurilor celor bune, iar de lucruri rele povățuitor și începător de înșelăciune. Și ce îți voi zice mai mult, nu știu. Vicleanule om, îmi făgăduiești vremelnică cinste și bogății care rămîn aici. Ce folos am din acelea, care sînt începătura desfătărilor celor vătămătoare de suflet, maică a înfrumusețării și a desfrînării, pricina jertfirii și a uciderii și rădăcină a tuturor răutăților? Ce folos a aflat din bogățiile pămîntești și din cinste Puplie, cel ce a fost ighemon mai înainte de tine, care a muncit pe Sfîntul Teodor și care este îngropat acum sub pămînt în iad, în focul nestins și între viermii neadormiți? Dar și asupra ta nu va zăbovi a veni mînia lui Dumnezeu, care te va pierde de pe pămînt, păgînule în fărădelege. Și încă mă îngrozești cu munci cumplite, cu sabie, cu foc și cu fiare?

Dar nu nădăjdui, o, nebunule, că mă vei înfricoșa cu îngroziri și mă vei sili cu răni spre nedumnezeire. Pentru că a pătimi pentru Hristos, Dumnezeul meu, îmi este cel mai dorit lucru, mai mult decît toate doririle, de vreme ce Acela ne este nouă bogăție, cinste, putere și slavă; și nu ne depărtăm de El, nici eu și nici acești frați ai mei. Ci vom răbda pentru Mîntuitorul nostru, Care este Începătorul vieții, adevăratul voievod nebiruit, Care izbăvește pe cel ce-L cheamă din multe ispite și Care și pe noi are putere a ne izbăvi din mîinile tale".

Acestea auzindu-le ighemonul, s-a umplut de mînie și a poruncit să-l bată peste gură pe sfîntul, zicîndu-i: "Necuviinciosule, ești chemat să aduci jertfă zeilor, iar nu să ne ocărăști". Și, începînd a-l bate tare, îndată s-au uscat mîinile celor ce-l băteau. Iar cele ce se făceau și se grăiau la acea întrebare de judecată, toate se scriau din porunca ighemonului. Apoi, văzînd scriitorii uscarea mîinilor celor ce băteau, s-au înspăimîntat și au lăsat scrierea. Iar un oarecare dintre credincioși stătea în popor și scria.

Deci a zis ighemonul către mucenic: "Te vei închina zeilor, ca să fii viu? Sau, neînchinîndu-te, voiești ca îndată să te dau morții?" Răspuns-a Sfîntul Eutropiu: "Nu

mă voi închina nesimțitorilor zei, precum faci tu, fiind nesimțitor, ci mă voi închina Dumnezeului meu și Aceluia Îi voi aduce jertfă de laudă, care este rodul buzelor mele. Căci Însuși Domnul nostru Iisus Hristos, grăiește prin gura lui David: *Idolii neamurilor argint și aur, lucruri de mîini omenești, gură au și nu vor grăi, ochi au și nu vor vedea, mîini au și nu vor pipăi,* picioare și toate mădularele asemănării omenești le au nesimțitoare. Drept aceea, adaugă: *Asemenea lor să fie, cei ce îi fac pe ei și toți cei ce nădăjduiesc spre dînșii.* Deci tu, fiind orb și surd, voiești să mă atragi și pe mine într-aceeași pierzare? Dar eu nu mă voi depărta de la Domnul meu Iisus Hristos".

Ighemonul a zis către Sfinții Cleonic și Vasilisc: "Voi, ce ziceți? Aduceți jertfe zeilor, ca să fiți vii? Sau voiți ca, împreună cu Eutropiu, în aceleași munci să cădeți?" Iar Sfinții Cleonic și Vasilisc au răspuns: "Precum crede fratele nostru Eutropiu, cel întărit pe piatra credinței în Iisus Hristos, astfel și noi credem și ne întărim în Tatăl și în Fiul și în Sfîntul Duh. Și, precum Eutropiu pătimește pentru Hristos, așa și noi împreună cu dînsul, voim a pătimi. Că nu va putea diavolul să ne despartă pe noi, pe care ne-a însoțit Hristos cu sfînta credință și cu dragostea Sa. Căci precum o sfoară, fiind împletită în trei, nu se rupe, astfel și noi, acești trei, vom rămîne tari. Și, precum Preasfînta Treime este nedespărțită, asemenea și noi sîntem nedespărțiți cu credința și nedeosebiți cu dragostea. Deci, grăbește să ne muncești pe noi cu munci mai mari, pentru că mergem la chemarea Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia tu îi ești vrăjmaș".

Acestea zicînd ei, ighemonul a poruncit ca pe fiecare să-l întindă cîte patru ostași și să-l bată cu vine crude, fără cruțare; și atît de mult au fost bătuți sfinții, încît carnea lor și sîngele cădeau pe pămînt. Iar ei, răbdînd cu vitejie, se rugau lui Dumnezeu. Și puteai vedea cumplită muncă; iar răbdătorii de chinuri, cu ajutorul lui Hristos, se arătau ca și cum nimic n-au pătimit. Sfîntul Eutropiu grăia în rugăciunea sa: "Dumnezeule, Atotțiitorule, Preabunule și milostive, nu ne trece cu vederea. Stăpîne, Cel ce mîntuiești pe cei drepți și sprijinești pe cei păcătoși; Cel ce întorci pe cei necredincioși și îndreptezi pe cei îndărătnici; Cel ce mîntuiești pe cei înțelepți și înveți pe cei fără de minte, Tu, Cel ce ai legat pe diavolul și ai dezlegat pe om; Ajutătorule al celor ce sînt în legături și în munci; Izvorule al bunătății și Mîntuitorul sufletelor noastre; Începătorule al pătimirilor și Dătătorule de răbdare bărbătească în chinuri; dă-ne răbdare în rănile acestea, pentru cununa mucenicească cea desăvîrșită și vino spre ajutorul nostru, precum ai venit și la robul Tău Teodor și i-ai ajutat. Arată oamenilor răutatea diavolului și a Ta bunătate; iar prin ajutorul Tău cel întru tot puternic, arată aceasta tuturor, cum că noi cu adevărat pe Tine Unul Te avem Împăratul nostru, Iisuse Hristoase și Ție Unuia ne închinăm, slăvindu-Te pe Tine cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în veci". Iar Sfîntul Cleonic cu Vasilisc au zis: "Amin!"

Și îndată s-a făcut cutremur mare, încît s-a cutremurat tot divanul; și cei ce cădeau obosiți și înspăimîntați s-au depărtat, iar sfinții au fost dezlegați cu mînă nevăzută și stăteau întregi. Și li s-a arătat lor Domnul împreună cu îngerii și cu Sfîntul Teodor. Și a zis Sfîntul Eutropiu către Domnul: "Te laud pe Tine, Stăpînul meu,

Hristoase, că așa degrabă m-ai auzit. Dar cine sînt eu, ca Domnul meu să vină la mine?" Și iarăși Sfîntul Eutropiu a zis către Sfinții Cleonic și Vasilisc: "Vedeți că Împăratul nostru Iisus Hristos, stă cu Sfîntul Teodor în multă slavă?" Și au zis: "Îl vedem". Iar Sfîntul Teodor, cel ce s-a arătat cu Domnul, a zis: "Frate Eutropiu, s-a auzit rugăciunea ta și iată Mîntuitorul a venit întru ajutorul vostru, ca încredințați să fiți pentru veșnica viață". Și a grăit către dînșii Însuși Domnul: "Cînd vă muncea pe voi, acolo am stat și Eu înaintea feții voastre, căutînd la pătimirea voastră. Și, de vreme ce începătura muceniciei cu bărbăție ați răbdat-o, de aceea vă voi fi vouă ajutor, pînă ce veți săvîrși nevoința voastră și se vor scrie numele voastre în cartea vieții". Astfel zicînd, Domnul S-a făcut nevăzut, împreună cu Sfîntul Teodor.

Iar ostașii care munceau pe sfinți, au strigat către ighemon: "Ne rugăm ție, stăpîne, scapă-ne de lucrul acesta, căci noi nu putem să muncim mai mult pe oamenii aceştia". Zis-a ighemonul, arătînd cu degetul spre sfinți: "Iată, vrăjitorii aceştia fac o nălucire oarecare și înfricoșează pe ostași". Iar mulți din popor, care se învredniciseră vedeniei celei dumnezeiești, strigau către ighemon, zicînd: "Nu sînt năluciri, nici vrăjitorii, ci Dumnezeul creştinesc ajută robilor Săi! Căci noi am văzut viu pe Împăratul Hristos și pe Teodor cel ce a murit demult și am auzit glas îngeresc!" Ighemonul a răspuns: "Eu nimic n-am văzut și nici n-am auzit vreun glas". A zis către dînsul Sfîntul Eutropiu: "Bine zici, că n-ai văzut dumnezeiasca arătare, nici n-ai auzit cereștile glasuri, pentru că nu vezi cu ochii cei sufletești; căci diavolul, domnul veacului acestuia, ți-a orbit inima ta. Se împlineşte cu tine proorocia lui Isaia, care zice: *Cu urechile sale greu a auzit și ochii săi și-a închis*".

Acestea auzindu-le ighemonul și văzînd poporul tulburat, a poruncit să lege pe sfinți și să-i ducă în temniță. Intrînd acolo isfinții mucenici, s-au bucurat cei legați, văzîndu-i pe dînșii, și au cîntat pătimitorii lui Hristos, grăind: *Ajutorul nostru este în numele Domnului, Cel ce a făcut cerul și pămîntul*.

Mîncînd ighemonul într-acea zi cu sfetnicii săi, grăia cu dînșii: "Ce vom face oamenilor acelora, nu știu? Căci toată cetatea se tulbură printr-înșii. Vouă ce vi se pare?" Iar unul din sfetnici a zis: "Ucide-i pe ei degrabă, rogu-mă ție; căci de vei întîrzia a-i pierde pe dînșii, apoi toată cetatea se va depărta de la zei și se va duce în urma lor! Mai ales pe Eutropiu, care este mai limbut, nu-l lăsa atît să vorbească". Iar ighemonul a zis: "Acum și cu rugăminte și cu îngroziri l-am sfătuit pe el spre închinarea zeilor, iar el a hulit și pe zei și pe împăratul, și pe mine m-a defăimat. Să-l mai chemăm singur și cu rugăminte să-l încredințăm. Și, de ne va asculta, vom da mulțumită milostivilor zei; iar de nu, apoi desăvîrșit îl vom da pe el morții".

Aceasta zicînd, îndată a trimis ostași ca să aducă la dînsul pe Eutropiu din temniță. Și, intrînd Sfîntul Eutropiu la ighemon pe cînd prînzea, i-a zis ighemonul: "Voiești ca pe tine singur să te duc cu cinste în locașul zeilor noștri și să le aduci jertfe?"

Sfîntul Eutropiu a răspuns: "Viu este Domnul Dumnezeul meu, că nici prin cuget nu-mi trece să mă depărtez de la credința lui Hristos, cea întărită pe neclintita piatră". Și poruncea ighemonul mucenicului să șadă împreună cu cei ce prînzesc, dar el nu voia. Și iarăși îi ziceau cei ce ședeau: "Șezi, Eutropie, împreună cu noi, de mănîncă și bea și ascultă pe voievod". Sfîntul a răspuns: "Să nu-mi fie mie, robul lui Hristos, să șed împreună cu necurații, pentru că grăiește proorocul David: *Fericit bărbatul, care n-a umblat în sfatul necredincioșilor și pe scaunul pierzătorilor n-a șezut*. Și iarăși: *N-am șezut în adunarea deșertăciunii și nu voi intra cu călcătorii de lege*. Și iarăși, alt prooroc vestește: *Ieșiți din mijlocul lor și vă deosebiți, grăiește Domnul. Să nu vă atingeți de necurăția lor, că Eu vă voi primi pe voi*. Și Scriptura grăiește iarăși: "Cel ce umblă cu sfinții, se va sfinți, iar cel ce umblă cu necurații, este părtaș al lor"".

Ighemonul a zis: "Erai mai bun la obicei mai înainte, Eutropiu, iar acum te arăți a fi rău cu obiceiul". Sfîntul răspunse: "Nu sînt rău cu obiceiul, dar păzesc poruncile lui Dumnezeu pentru că, dacă tu te sîrguiești a păzi poruncile împăraților pămîntești, cu atît mai mult eu, slujind Împăratului Cel ceresc și fără de moarte, mă sîrguiesc a-I păzi poruncile". Ighemonul zise: "Tu, împreună cu mine, fără tovarășii tăi, să aduci dimineață jertfe zeilor, ca poporul, văzîndu-te că te închini zeilor, să se încredințeze spre a nu se depărta de la dînșii, ci să-i cinstească cu jertfe".

Sfîntul Eutropiu răspunse: "Necredinciosule, voiești ca în turma lui Hristos să fiu povățuitor al pierzării? Să nu fie una ca aceea, pentru că grăiește Domnul meu: *De va sminti cineva pe unul din cei mici, care cred în Mine, mai bine este să-și lege o piatră de moară de grumazi și să se înece în adîncul mării*. Și iarăși zice: *Nu puteți sluji lui Dumnezeu și lui Mamona, căci ce împărtășire este luminii cu întunericul?* Sau ce legătură are Biserica lui Dumnezeu cu idolii?"

Acestea auzindu-le ighemonul, a poruncit să aducă înaintea lui aur și haine de multe feluri și de mare preț, iar argint o sută cincizeci de litre. Și a zis: "Mă jur pe toți zeii și pe dragostea nebiruiților împărați, că ți le voi da ție pe acestea și mai multe decît acestea, numai să zici dimineață către popor: "M-am plecat ighemonului!" Iar după aceea, roagă-te Dumnezeului tău precum voiești și primește toate acestea".

Sfîntul Eutropiu a zis: "Viclene înșelător și șarpe rău, nu vei ispiti pe robul lui Dumnezeu, pentru că scris este: *Ce folos este omului de ar dobîndi lumea toată, iar sufletul își va pierde?* Sau: *Ce va da omul în schimb pentru sufletul său?* Precum fratele tău Iuda, iubind argintul, și-a pierdut sufletul, așa vei pieri și tu cu dînsul! Dar ce întîrzii de nu ne ucizi? Căci să știi, că nimic nu ne va despărți de dragostea lui Hristos!" Ighemonul, luptîndu-se cu dînsul în cuvinte multă vreme și momindu-l, apoi văzînd pe mucenic că nu i se supune nicidecum, ci mai rău îl ocărăște și pe zei îi necinstește, fiind noaptea pe la cîntatul cocoșilor și vreme de odihnă, a zis către slugi: "Duceți pe Eutropiu în temniță și-l legați împreună cu soții lui, căci lucrul cel rău nu se va schimba niciodată și nu poate a fi bun".

Sfîntul ieșind, grăia către ighemon: "Răsad al vicleșugului, care nu faci rod al dreptății, vei fi degrabă tăiat și în foc aruncat! În tine, pămîntule, grîul nu va crește, ci numai neghine și spini, deoarece sufletul tău l-a dobîndit satana și a semănat într-însul semințele sale cele rele!" Și zicînd acestea, s-a dus.

Intrînd în temniță, a găsit pe Sfinții Cleonic și Vasilisc rugîndu-se cu genunchii plecați și toată noaptea s-au rugat pentru dînsul. Deci, făcîndu-se dimineață, ighemonul a voit să aducă jertfă la zei cu tot poporul; și a poruncit crainicului să strige, ca să se adune tot poporul în capiștea Artemidei cu jertfe. Apoi adunîndu-se poporul, a venit și ighemonul, fiind aduși și Sfinții mucenici Eutropiu, Cleonic și Vasilisc, după porunca ighemonului. Și, săvîrșindu-se închinarea la idoli de toți cei ce erau acolo, căci unii aduceau tămîie spre jertfă, iar alții vite necuvîntătoare, ighemonul a zis: "Eutropiu, apropie-te împreună cu tovarășii tăi și jertfește zeilor ca să nu mori rău".

Iar Sfîntul Eutropiu cu prietenii săi au început a grăi: "Doamne, Dumnezeule, Atotțiitorule și veșnice, Cel ce ești Preacurat, neschimbat, Care în cer locuiești și pe pămînt Te slăvești, Cel ce ai întărit cerul, ai întemeiat pămîntul, ai făcut munții, Cel ce numeri mulțimea stelelor și le chemi pe nume, luminează-ne și pe noi din înălțimea Ta; Cel ce ai izbăvit odată pe sfinții tăi, pe cei trei tineri, din cuptorul Babilonului și ai mîntuit pe Sfîntul Daniil din gurile leilor; Cel ce ai eliberat de la moarte pe roaba Ta Susana și pe Sfînta Tecla ai păzit-o de foc și de fiare; Cel ce ai fost cu Sfîntul Teodor în pătimirile lui; Tu fii împreună și cu noi și, venind la locul acesta, arată-Ți puterea și pierde toată elineasca îndrăcire; fă ca în locul acesta creștinii să-Ți aducă jertfe fără de sînge, Ție, adevăratul Dumnezeu, că Tu ești Părinte al Domnului nostru Iisus Hristos și Ție se cuvine slava, Unuia născut Fiului Tău și Sfîntului Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin".

Zicînd acestea sfinții, s-a făcut tunet și cutremur mare, încît și temelia capiștei s-a clătinat, și au fugit toți de la capiște împreună cu ighemonul, fiind cuprinși de mare frică, ca să nu moară, iar idolul Artemidei a căzut și s-a sfărîmat în mici bucăți. În acel cutremur s-a auzit glas de sus, grăind către sfinți: "S-au auzit rugăciunile voastre. De acum locul acesta va fi biserica de rugăciune a creștinilor". Și se veseleau sfinții întru Domnul.

Potolindu-se cutremurul, toți, după un ceas lăsînd frica, s-au întors și, stînd la judecată, scrîșneau din dinți asupra sfinților. Apoi a poruncit să se aducă pucioasă și smoală, pe care să le fiarbă în trei căldări și să le toarne peste trupurile mucenicilor. Și a poruncit să înfigă în pămînt niște pari tari și să pună în ei pe sfinți. Să le răstignească mîinile, legîndu-le de pari, una de un par și alta de altul.

Făcîndu-se aceasta și fierbînd căldările mult, Sfîntul Cleonic a grăit către Sfîntul Eutropiu: "Să ne rugăm lui Dumnezeu, frate, că mare nevoie ne stă astăzi înainte!"

Și s-au rugat, grăind: "Doamne, Iisuse Hristoase, acum vino în ajutorul nostru și arată puterea Ta, căci puterea noastră este slabă! Tu ne întărește în răbdarea muncii acesteia". Și au adus slugile căldările ce fierbeau cu smoală și cu pucioasă, ținîndu-le cu mîinile de torțile de fier. Iar Sfîntul Eutropie a zis către slugi: "Domnul să întoarcă lucrul vostru asupra voastră".

Acestea zicînd, îndată, cu puterea lui Dumnezeu, și-au dezlegat ucenicii mîinile de la pari și, singuri luînd cu mîinile lor căldările ce fierbeau, le-au turnat peste piepturile lor; și, vărsîndu-se smoala de pe trupurile lor pe pămînt, curgea ca apa pe marmură; și, întorcîndu-se asupra slugilor, i-au ars pe dînșii pînă la oase, dar sfinții n-au avut nici o vătămare. Aceasta văzînd-o ighemonul, se mira mult și se înspăimînta, încît vrajă creștină o socotea.

După aceea a poruncit la alte slugi cu unghii de fier să îi strujească și cu muștar amestecat cu sare și cu oțet să le ude rănile lor, iar sfinții răbdau toate acestea cu vitejie. Și Sfîntul Eutropie, fiind în munci, a grăit către ighemon: "Necuratule și urîtule în fața slavei lui Dumnezeu, îngrijește-te de mai mari munci, pentru ca mai multă pătimire, și mai mari cununi să luăm de la Stăpînul nostru!"

Cu aceste cuvinte mai mult se întărîta tiranul și poruncea slugilor să-i muncească și mai aspru. Iar sfinții grăiau: "Sîrguiește-te, întru tot, necuratule, ca să ne izbăvești din fața ta; căci dorim ca izbăvindu-ne de tine, să vedem fața Dumnezeului nostru Iisus Hristos". Astfel fiind munciți sfinții multă vreme și sfîrșindu-se acum ziua, ighemonul a poruncit să-i arunce iarăși în temniță și să-i pună în obezi. Iar sfinții se rugau în temniță, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, nu ne lăsa pe noi, pînă ce vom trece viforul chinuirii, pînă vom scăpa de pierzătorul acesta ighemon și vom ajunge la limanul cel lin, unde nu este durere, nici întristare, nici suspinare".

Astfel rugîndu-se ei, la miezul nopții li S-a arătat Domnul, zicîndu-le: "Amin, grăiesc vouă! De vreme ce v-ați dat pentru Mine la moarte, veți lua veșnică viață împreună cu sfinții". Cu o cercetare ca aceasta a Domnului fiind mîngîiați mucenicii, s-au întărit și mai mult cu credința.

Făcîndu-se dimineață, a venit iarăși ighemonul la judecată și, punînd înainte pe sfinți, le-a zis: "V-ați învățat a vă închina și a aduce jertfe zeilor? Sau voiți a muri rău?" A răspuns Sfîntul Eutropiu: "Oare n-ai auzit de la noi de multe ori, o, pierzătorule întunecat, orbule și nesimțitorule, cum că nu ne vom închina, nici vom aduce jertfe surzilor și muților diavoli?" Aceasta auzind-o ighemonul, a osîndit pe Sfîntul Eutropiu împreună cu Sfîntului Cleonic la răstignire, dînd asupra lor o hotărîre ca aceasta: "Pe Eutropiu, dascălul vrăjitorilor, și împreună cu dînsul și pe alt vrăjitor, anume Cleonic, care n-au ascultat de porunca marilor împărați, ci au mărturisit creștineasca credință, poruncește alesul divan să-i răstignească, iar Vasilisc cu ceilalți legați, să mai fie ținuți în temniță".

Acestea auzindu-le Sfîntul Vasilisc, a strigat către ighemon: "Dă și pentru mine hotărîre spre moarte, căci nu voiesc să rămîn fără tovarășii mei, ci cu dînșii să mor și doresc ca împreună să stau înaintea lui Hristos, Dumnezeul nostru". Zis-a ighemonul: "Jur pe zeii mei, deoarece ați făcut între voi înțelegere ca să nu vă lăsați unul de altul, de aceea nu vă voi pierde pe toți trei odată, ca astfel să se strice legătura voastră și să nu vi se îndeplinească dorința ce ați avut".

Iar Sfîntul Eutropiu a zis: "Cu adevărat, ești mai sălbatic decît toate fiarele și mai vîrtos decît toți cei necuvîntători tu ești necuvîntător, cel ce desparți însoțirea cea bună, care este nedespărțită cu dragostea și cu credința. Dar îți va răsplăti ție degrabă Dumnezeu și vor înflori florile cele pline de dar și vor da rod Bisericii lui Dumnezeu".

Acestea zicîndu-le Sfîntul Eutropiu, a fost scos cu Sfîntul Cleonic din cetate, unde erau cruci pregătite pentru dînșii. Și toată cetatea venea după dînșii, nu numai creștinii, ci și elinii. Văzîndu-și sfinții mucenici crucile, au zis: "Doamne, Dumnezeul nostru, Iisuse Hristoase, Te lăudăm și-Ți mulțumim că ne-ai făcut pe noi a fi vrednici de moarte pe cruce și ne-ai asemănat pe noi răstignirii Tale celei de voie! Deci, învrednicește-ne de cununa dreptății, ca împreună cu Tine pătimind, cu Tine să ne și preamărim, întru Împărăția Ta! Însă ne rugăm Ție și pentru Sfîntă Biserica Ta, alinează viforul păgînilor celor ce se scoală asupra robilor Tăi și dăruiește de acum pace neamului creștinesc!"

Astfel rugîndu-se sfinții, i-au răstignit ostașii pe crucile lor. Și s-a făcut glas din cer către pătimitorii pentru Hristos, chemîndu-i pe dînșii întru odihna veșnică. Iar Sfinții Mucenici Eutropiu și Cleonic, cu rugăciune și-au dat sufletele lor în ziua a treia a lunii lui martie. După aceasta doi cucernici bărbați din Amasia, cetățenii Conit și Velonic, au rugat pe ighemon ca să le dea voie să ia trupurile mucenicilor, și nu i-a oprit pe dînșii ighemonul. Deci a luat Velonic trupul Sfîntului Eutropiu și, ungîndu-l cu mir, l-a dus cu cinste la un sat al său, departe ca la optsprezece stadii de la cetate. Iar trupul Sfîntului Cleonic l-a luat Conit și, ungîndu-l cu miruri, l-a dus cu cinste la satul ce se numea Chima. Și se săvîrșeau la locurile acelea vindecări la mormintele mucenicilor, întru slava lui Dumnezeu. Iar Sfîntul Vasilisc, rămînînd închis în temniță, a petrecut în legături vreme destulă. După aceea, pierind ighemonul Asclipiodot și după dînsul punîndu-se Agripa, cu sabia a fost tăiat și Sfîntul Vasilisc în douăzeci și două de zile ale lunii mai, în care se cinstește pomenirea lui, întru slava lui Hristos Dumnezeul nostru, Cel slăvit împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în veci. Amin.

10. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU GHERASIM DE LA IORDAN

(4 MARTIE)

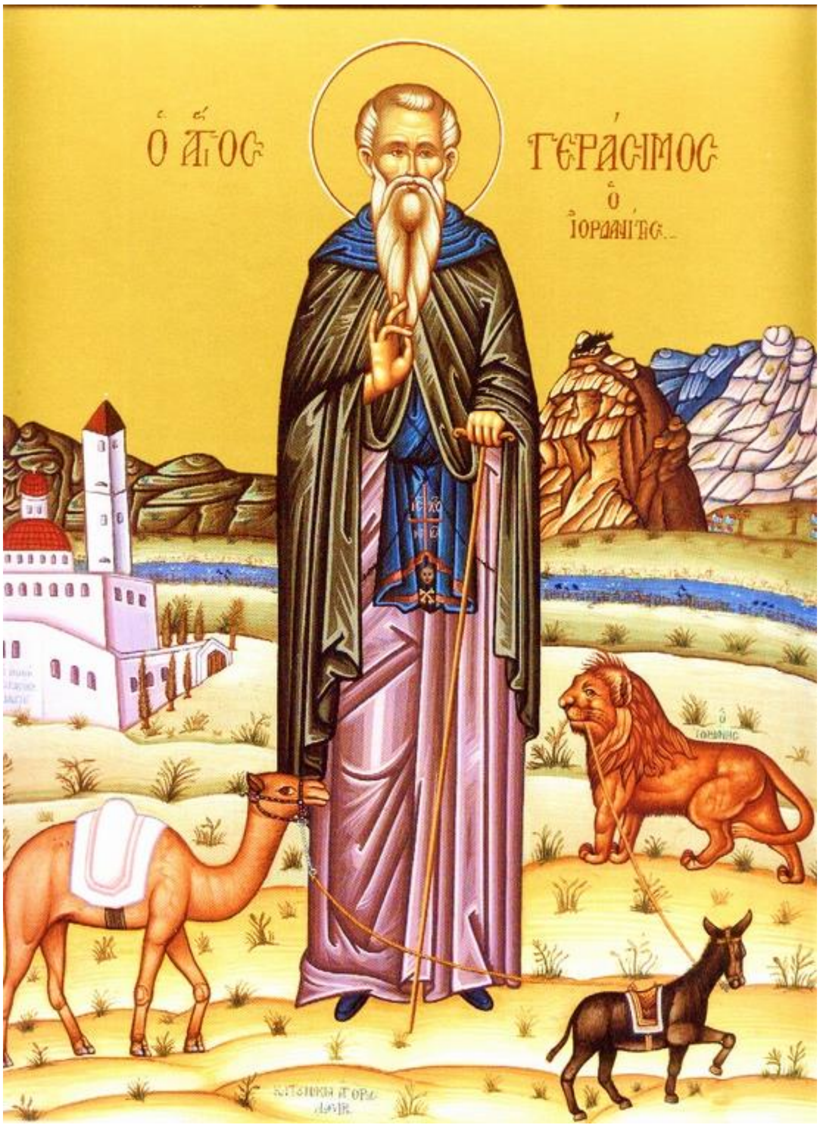

Cuviosul Gherasim, lauda pustnicilor, era de neam din părțile Lichiei. Din tinerețe, avînd cuget dumnezeiesc, s-a îngrădit cu frica lui Dumnezeu. Primind sfințitul chip monahicesc, mai întîi s-a dus în cea mai dinăuntru pustie a Tebaidei din Egipt și, acolo viețuind cu plăcere de Dumnezeu o vreme oarecare în nevoințe duhovnicești, s-a întors iarăși la Lichia, în patria sa. După aceea a venit în Palestina, pe la sfîrșitul împărăției lui Teodosie cel Tînăr (408-450), și s-a sălăşluit în pustia Iordanului, în care strălucea ca o stea luminoasă cu razele cele pline de fapte bune. Acolo a făcut o mănăstire lîngă rîul Iordanului.

În zilele petrecerii lui în Palestina, împărățind Marchian și cu Pulheria (450-457), s-a făcut în Calcedon al patrulea Sinod a toată lumea (451) al Sfinților Părinți, împotriva lui Dioscor, răucredinciosul patriarh al Alexandriei, și a lui Eutihie arhimandritul, care ziceau că este numai o fire în Domnul nostru Iisus Hristos, și pe care i-au afurisit Sfinții Părinți.

După sinodul acela s-au sculat unii eretici care huleau sinodul ce se făcuse, ca și cum printr-însul ar fi lepădate dogmele dreptei credințe, iar învățătura lui Nestorie ar fi înnoită.

Unul din aceia a fost un oarecare Teodosie, cu chipul monah, dar cu obiceiul vrăjitor, ținînd de reaua credință a lui Eutihie. Acesta, venind în Ierusalim, a tulburat toată Palestina, amăgind nu numai pe cei simpli, ci pe mulți sfinți și pe împărăteasa Evdochia, văduva, care fusese soția împăratului Teodosie cel Tînăr și care, în acea vreme, locuia în Ierusalim. Cu ajutorul ei și al multor monahi palestinieni înșelați de el, au izgonit pe fericitul Iuvenalie, patriarhul Ierusalimului, de pe scaun, iar Teodosie monahul însuși a răpit scaunul. Iar cei ce erau nemișcați întru dreapta credință, aceia, prin neliniștea ce li se făcea de mincinosul Teodosie, s-au dus în pustietățile cele mai dinăuntru: la început s-a dus Cuviosul Eftimie cel Mare, iar după dînsul și ceilalți sfinți.

Într-acea vreme, s-a amăgit cu înșelăciunea eretică și Cuviosul Gherasim. Însă voind Dumnezeu, degrabă s-a îndreptat, precum scrie despre acesta Chiril al Ierusalimului, în viața Cuviosului Eftimie: "A fost atunci, în pustia Iordanului un sihastru, care nu de mult venise din Lichia, anume Gherasim, care toate rînduielile vieții monahicești le trecuse și bine se nevoise asupra necuratelor duhuri.

Acela, biruind și izgonind pe diavolii cei nevăzuți, a fost împiedicat și amăgit de diavolii cei văzuți, adică de eretici, căci a căzut în eresul lui Eutihie. Auzind de Cuviosul Eftimie, de a cărui slavă a faptelor bune se umpluseră urechile tuturor, a mers la dînsul, fiind el atunci în pustia ce se numește Ruva. Văzîndu-l, mult s-a folosit, sălășluindu-se împreună cu dînsul multă vreme. Avînd pe deplin învățătura dreptei credințe, a lepădat vătămarea eretică și s-a întors la dreapta credință, căindu-se foarte mult de înșelăciunea sa de mai înainte". Aceasta povestește Chiril despre dînsul.

După aceasta Preasfințitul Iuvenalie iarăși și-a luat scaunul său; căci dreptcredinciosul împărat Marchian a trimis să prindă pe acel mincinos patriarh Teodosie, ca să-și ia pedeapsă după faptele sale. Iar el, înștiințîndu-se despre aceea, a fugit la muntele Sinai și, ascunzîndu-se, s-a făcut neștiut. Deci, iarăși a răsărit în Ierusalim și în toată Palestina dreapta credință, încît mulți care fuseseră amăgiți cu eresul, s-au întors din nou la dreapta credință. Iar împărăteasa Evdochia, cunoscînd greșeala sa în credință, s-a pocăit foarte, lipindu-se iarăși de Biserica credincioșilor.

Mănăstirea Cuviosului Gherasim era departe de Sfînta cetate a Ierusalimului ca la treizeci și cinci de stadii, iar de rîul Iordanului ca de o stadie. În aceasta primea pe cei noi începători, iar părinților celor desăvîrșiți le dădea în pustie chilii sihăstrești. Erau sub mîna lui în pustie nu mai puțin de șaptezeci dintr-acești viețuitori, cărora le era dată rînduiala vieții de Cuviosul Gherasim, astfel: Cinci zile pe săptămînă fiecare ședea în pustniceasca sa chilie, singur, în tăcere, avînd oarecare lucru de mîini; mînca puțină pîine uscată, pe care o aducea cu sine din mănăstire, apă și curmale; iar a gusta

vreo fiertură nu le era slobod; nici foc nu-i lăsa să aprindă în chiliile lor, ca nici cu cugetul să nu dorească ceva în acele cinci zile.

Sîmbăta și Duminica toți veneau în mănăstire și se adunau în biserică la Sfînta Liturghie și se împărtășeau cu Preacuratele și de viață făcătoarele Taine ale lui Hristos. După aceea, intrînd în trapeză, mîncau fiertură și beau puțin vin, întru slava lui Dumnezeu. Apoi fiecare își aducea lucrul mîinilor sale, pe care îl lucrase în cele cinci zile, și-l punea înaintea Cuviosului. Duminica după-amiază, iarăși fiecare se ducea la pustniceasca sa chilie, luînd puțină pîine și curmale și un vas cu apă, cum și mlădițe de finic, pentru împletit coșnițe. Și atît de mare le era sărăcia, încît fiecare nu avea nimic altceva, decît numai o haină veche ce-i acoperea trupul, o rogojină pe care se odihnea și un vas de lut cu apă. Și aveau poruncă de la părintele lor ca, ieșind din chilie, să nu-și închidă ușa, ci să lase chilia deschisă, ca oricine ar fi voit să intre și să ia ce i-ar plăcea din acele lucruri, să nu fie oprit. Toți aveau o inimă și un suflet, încît fiecare dintre dînșii zicea că nimic nu este al său, ci toate sînt de obște.

Se mai povestește și aceasta: Unii din acei părinți pustnici, venind la Cuviosul Gherasim, îl rugau ca să le poruncească să aprindă uneori lumînare în sihăstreștile lor chilii, pentru citirea de noapte, iar uneori să aprindă și foc ca să-și încălzească apă pentru trebuința lor. Sfîntul le răspundea: "De voiți să aveți foc în pustie, veniți de petreceți în mănăstire, împreună cu noii începători, căci eu niciodată nu voi lăsa să se facă foc în locașurile pustnicești, în toate zilele vieții mele!"

Auzind cei din Ierihon de o viață așa de aspră a pustnicilor, care erau sub mîna Sfîntului Gherasim, și-au făcut obicei ca, în toate sîmbetele și Duminicile, să vină la locașul Cuviosului Gherasim și să aducă îndestulare de hrană și vin și toate cîte erau de trebuință mănăstirii. Cuviosul Gherasim atît era de postitor, încît în Sfîntul și Marele Post nimic nu gusta pînă la luminata zi a Învierii lui Hristos, decît numai își întărea trupul și sufletul cu Sfînta Împărtășanie a dumnezeieștilor Taine.

Lîngă acest cuvios povățuitor a petrecut în singurătate și fericitul Chiriac, precum se află scris în viața lui, unde se zice: "Eftimie Cuviosul a primit cu dragoste pe Chiriac cînd a venit la dînsul, văzînd într-însul, prin proorocie, darurile lui Dumnezeu care erau să fie în el. Apoi degrabă l-a îmbrăcat în schimă cu mîinile sale și l-a trimis la Iordan, la Sfîntul Gherasim, fiindcă marele Teoctist se dusese către Domnul.

Sfîntul Gherasim, văzînd pe Chiriac tînăr, i-a poruncit să viețuiască în mănăstirea de obște și să slujească la ascultări. Iar Chiriac se arăta gata la toate ostenelile, se îndeletnicea în slujbele mănăstirii toată ziua și stătea la rugăciune toată noaptea, avînd rar puțin somn. Iar postul lui era că gusta la două zile pîine și apă. Cuviosul Gherasim văzînd o înfrînare ca aceea la vîrsta lui tînără, se minuna și îl iubea.

Sfîntul Gherasim avea obicei în Sfîntul și Marele Post, să meargă în pustia cea mai adîncă, ce se numea Ruva, în care se sălășluia cîteodată și Cuviosul Eftimie. Deci, iubind pe fericitul Chiriac pentru înfrînarea lui cea mare, îl lua cu dînsul la pustie. Acolo Chiriac se împărtășea în toate Duminicile cu Sfintele Taine din mîinile lui Gherasim, și petrecea în liniște pustnicească pînă la Duminica Stîlpărilor; apoi se întorcea în mănăstire cu mult folos în suflet. După cîtăva vreme, Cuviosul părintele nostru Eftimie a murit, a cărui mutare Cuviosul Gherasim a cunoscut-o pe cînd ședea în chilia sa, pentru că a văzut pe îngerii lui Dumnezeu înălțînd la cer cu bucurie sufletul Cuviosului Eftimie.

Deci sculîndu-se, a luat pe Chiriac și s-a dus în lavra lui Eftimie și l-a găsit adormit întru Domnul. După ce a îngropat cinstitul lui trup, s-a întors în chilia sa, împreună cu iubitul său ucenic Chiriac. Acestui mare plăcut al lui Dumnezeu i-a slujit o fiară necuvîntătoare, ca un om cu pricepere, din care pricină fericiții părinți Ioan Evirat și Sofronie sofistul scriu așa în Limonar: Am venit în lavra lui ava Gherasim, care era departe ca de o stadie de la Iordan. Iar monahii care viețuiau acolo ne-au spus despre ava Gherasim că, umblînd el prin pustiul Iordanului, l-a întîmpinat un leu bolnav, care i-a arătat piciorul în care intrase un ghimpe mare, încît i se umflase piciorul. Leul se uita spre stareț cu ochi blînzi și, deși nu spunea cuvinte fiind necuvîntător, însă cu chip smerit ruga pe stareț să-l vindece. Starețul, văzîndu-l că este într-o nevoie ca aceea, a șezut și, luînd piciorul fiarei, a scos spinul. Apoi curățindu-i rana bine, a învăluit-o cu un petec și i-a dat drumul. Iar leul, după ce s-a vindecat, nu l-a mai părăsit pe stareț, ci, ca un ucenic, umbla după dînsul ori unde se ducea, încît se mira starețul de recunoștința cea bună a fiarei. De atunci îl hrănea starețul, dîndu-i uneori pîine, iar alteori linte.

Părinții aveau în lavră un catîr cu care își aduceau apa de la sfîntul Iordan, pentru trebuința fraților. Starețul a poruncit să dea catîrul în seama leului, să umble cu el și să-l pască pe lîngă rîul Iordanului. Într-una din zile, păscînd leul pe catîr, s-a dus de lîngă dînsul o depărtare cam mare și a adormit la soare. Trecînd din Arabia un om cu cămile, a văzut catîrul singur fără păstorul lui, și l-a prins și l-a luat într-ale sale. Leul deșteptîndu-se și căutînd catîrul, nu l-a găsit; apoi a venit la ava Gherasim trist și mîhnit că pierduse catîrul. Starețul, gîndind că leul a mîncat catîrul, i-a zis: "Unde este catîrul?" Iar el stînd ca omul, tăcea, căutînd în jos. Starețul i-a zis iarăși: "Oare l-ai mîncat? Bine este cuvîntat Domnul, că nu te vei duce de aici și tot lucrul care îl făcea catîrul, tu îl vei face, slujind la trebuința mănăstirească!" De atunci, din porunca starețului, puseră deasupra leului sarcina ce se punea pe catîr, adică un vas mare, cu care se aducea apă în mănăstire de la Iordan.

Într-una din zile, a venit la stareț un ostaș oarecare, pentru rugăciuni. Văzînd pe leu aducînd apă și aflînd pricina, i-a fost milă de el și a dat trei galbeni părinților ca să cumpere un catîr pentru trebuința lor, iar pe leu să-l elibereze de o robie ca aceea. S-a făcut așa, adică s-a cumpărat alt catîr pentru slujba mănăstirească, iar pe leu l-a eliberat. După puțină vreme, negușătorul acela din Arabia care luase catîrul trecînd iarăși cu cămilele la sfînta cetate a Ierusalimului să vîndă grîu, avea cu el și

catîrul acela. Și după ce a trecut Iordanul, din întîmplare, l-a întîmpinat leul, care, văzînd pe catîr împreună cu cămilele, l-a cunoscut. Apoi deodată răcnind, s-a repezit la dînsul. Neguțătorul și cei care erau cu dînsul, văzînd leul, se înspăimîntară și fugiră; iar leul, prinzîndu-l de frîu cu gura, cum era obiceiul lui mai înainte, ducea catîrul împreună cu trei cămile legate una după alta, încărcate cu grîu, bucurîndu-se foarte și mugind, că a aflat catîrul pe care-l pierduse, și l-a adus la stareț.

Cuviosul stareț zîmbind, a zis către frați: "În zadar am ocărît leul, crezînd că a mîncat catîrul!" Și a numit leul Iordan. De atunci, adeseori venind leul la stareț și luînd hrană de la dînsul, nu s-a despărțit de lavră cinci ani. Iar după ce Cuviosul Gherasim s-a dus către Domnul și s-a îngropat de către părinți, după a lui Dumnezeu purtare de grijă leul nu s-a aflat atunci în lavră. Venind după puțină vreme, își căuta starețul său. Iar Savatie, ucenicul lui Gherasim, văzînd leul, a zis către dînsul: "Iordane, starețul nostru ne-a lăsat sărmani și s-a dus către Domnul!"

Apoi îi dădu hrană, zicîndu-i: "Ia și mănîncă!" Dar leul nu voia să primească hrană, ci lua aminte adeseori încoace și încolo și căutîndu-și starețul, adică pe Cuviosul Gherasim, răcnea foarte tare, mîhnindu-se. Iar Savatie și ceilalți bătrîni îl mîngăiau, zicîndu-i: "S-a dus starețul către Domnul, lăsîndu-ne pe noi!" Dar nu puteau să-l potolească din strigare; și cu cît ei socoteau a-l mîngîia prin cuvinte, el cu atît mai mult se tînguia și făcea mare strigare, răcnind și schimbînd glasuri și cu fața și cu ochii, arătîndu-și mîhnirea pe care o avea nevăzîndu-și starețul.

Atunci i-a zis părintele Savatie: "Dacă nu ne crezi, mergi cu noi și-ți vom arăta locul unde zace starețul". Și luîndu-l, l-au dus la mormîntul unde era îngropat Cuviosul Gherasim. Mormîntul era departe de biserică, ca la cinci pași de picior. Stînd părintele Savatie deasupra mormîntului Cuviosului Gherasim, a zis către leu: "Iată aici este îngropat starețul nostru!" Și, plecîndu-și genunchii deasupra mormîntului starețului, părintele Savatie plîngea.

Leul, auzind acestea și văzînd pe Savatie, se bătea și el cu capul de pămînt, răcnind tare; după aceea a murit îndată deasupra mormîntului starețului. Însă aceasta s-a făcut nu pentru că leul a avut suflet cuvîntător, ci Dumnezeu a voit să preamărească pe cel ce L-a preamărit pe El, adică pe Sfîntul Cuviosul Gherasim, nu numai în viață, ci și după moarte. Apoi să ne arate nouă, cîtă ascultare aveau fiarele către Adam în Rai, mai înainte de a lui neascultare și cădere din Rai.

De aici se vede cît a fost de plăcut lui Dumnezeu Cuviosul Gherasim cel Mare, care, din tinerețe pînă la bătrînețe, I-a slujit cu osîrdie, și a trecut către El, spre viața cea neîmbătrînită, unde împreună cu sfinții sălășluindu-se, slăvește pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfîntul Duh, în veci. Amin.

N O T Ă - Prologul spune că acest Cuvios Gherasim ar fi viețuit pe timpul împărăției lui Constantin Bărbosul (668-685), nepotul lui Heraclie; dar se vede din viața Cuviosului Eftimie cel Mare, cum că în zilele lui și ale Cuviosului Gherasim a

fost Sinodul al patrulea a toată lumea, în Calcedon, 451. Sinodul acela s-a ținut pe vremea împărăției lui Marcian, care a fost mai înainte de Constantin Bărbosul cu mai mult de două sute de ani. Căci Marcian a murit în anul 457 după nașterea lui Hristos, iar Constantin Bărbosul a fost în anul 668. Însă sinaxarul Kievului scrie că Sfîntul Gherasim a viețuit în anul 5908 de la facerea lumii (400 d. Hr.), pe vremea împărăției lui Marcian. Acel an nu este însă al sfîrșitului lui Gherasim, ci al viețuirii lui în împărăția lui Teodosie, înaintea lui Marcian. Se cuvine a ști că Sfîntul Gherasim din Lichia a venit în Palestina pe la sfîrșitul împărăției lui Teodosie cel Tînăr, la începutul împărăției lui Marcian, care a fost în anul 408, după nașterea lui Hristos. A viețuit Sfîntul Gherasim în Palestina, cînd împărățea acel Marcian, iar după dînsul, în timpul lui Leon cel Mare, (450-474), apoi a lui Leon cel Tînăr, și a ajuns pînă la domnia lui Zenon (474-481), întru a cărui vreme, în anul al doilea, Cuviosul Gherasim a murit. Și a fost această moarte în anul 475, după nașterea lui Hristos, indictionul 13, adică o sută nouăzeci și doi de ani mai înainte de Constantin Bărbosul (668-685).

11. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI PAVEL, IULIANA ȘI CEI ÎMPREUNĂ CU DÎNȘII

(4 MARTIE)

(DUPĂ METAFRAST)

Aurelian împăratul (270-275) dăduse poruncă în toată lumea contra creștinilor, ca toți să aducă jertfă zeilor; iar cei care s-ar împotrivi, să fie lipsiți de viața aceasta prin munci cumplite. Deci, chiar el trecînd prin Asiria, a venit în Fenicia și a intrat în cetatea Ptolemaida, ca pe toți creștinii să-i silească la jertfa idolească.

Într-acea vreme, fericitul Pavel cu sora sa Iuliana, văzînd pe împăratul intrînd în cetate, și-a însemnat fața cu semnul crucii, grăind către Iuliana: "Îndrăznește, sora mea, și nu te teme, căci îți zic ție că mare ispită vine asupra creștinilor".

Împăratul Aurelian, văzînd pe Pavel făcîndu-și cruce, a poruncit să-l răpească și să-l țină în legături pînă dimineața. Iar a doua zi, punîndu-și scaunul său la loc de privelişte, înaintea a tot poporul și șezînd la judecată, a pus înainte la întrebare pe fericitul Pavel și i-a zis: "Ticălosule, pentru ce ieri ai îndrăznit a face pe fața ta semnul cel creștinesc, cînd m-ai văzut intrînd în cetate? Au doar n-ai auzit poruncile noastre împărătești, care sînt date împotriva creștinilor?"

Fericitul Pavel a răspuns: "Am auzit porunca ta, dar nimeni nu poate să aducă asupra noastră, a creștinilor, atîta frică, încît să fim nevoiți a ne lepăda de adevăratul Dumnezeu și să nu mărturisim pe Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Pentru că muncile aduse de tine asupra noastră sînt de scurtă vreme, nici nu pot să înfricoșeze și să vatăme pe cei ce se tem de Dumnezeu; iar muncile cele de la Dumnezeu sînt veșnice, ca și slava pe care o dăruiește Dumnezeu neamului creștinesc. Deci cine este atît de nebun, ca, părăsind pe Dumnezeul cel viu, să voiască a se închina idolilor celor surzi

și muți? Cînd Însuși Mîntuitorul nostru Iisus Hristos grăiește în Evanghelie: *Tot cela ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor, mă voi lepăda și Eu de el înaintea Părintelui Meu, Cel ce este în cer*.

Aurelian a zis: "Vezi cît ți-am răbdat ție? Apropie-te acum și jertfește zeilor, ca să nu te pierd cu moarte grea!" Fericitul Pavel a zis: "Eu alt Dumnezeu nu știu, ci numai pe Dumnezeul nostru Iisus Hristos, Căruia de la strămoșii mei îi slujesc cu inima curată". Atunci Aurelian a zis către chinuitori: "Spînzurîndu-l și munciți-l tare pe acesta, pînă ce va veni Hristos al lui și-l va scoate din mîinile noastre".

Și îndată aceia au început să împlinească porunca, spînzurîndu-l pe lemn. Iar el se ruga lui Dumnezeu cu mare glas, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiule al adevăratului Dumnezeu și Tatăl, a Cărui naștere nimeni nu poate să o înțeleagă, nici îngerii, nici arhanghelii, nici domniile, nici începătoriile, nici stăpîniile, nici puterile, nici heruvimii, nici serafimii, fără numai Însuși Tatăl, ajută-mi mie smeritului și lepădatului robul Tău, și scoate-mă din mîinile lui Aurelian".

Domnul nostru Iisus Hristos îndată i-a ușurat acele munci, încît nici nu simțea dureri în rănile ce i se puneau asupră-i. Iar mireasa lui Hristos, Iuliana, văzînd pe fratele său muncit, a alergat la judecător, strigînd cu mare glas: "Tiranule Aurelian, de ce muncești așa de cumplit pe fratele meu, fără vină?"

Iar Aurelian a zis către slugi: "Descoperiți degrabă capul acestei femei și s-o bateți tare peste față, ca să nu mai grăiască față de noi cu așa îndrăzneală; iar pe acel necurat om să-l munciți mai cumplit, deoarece zice că Hristos este apărător și ajutător al său".

Fericita Iuliana cu bărbăție a zis: "Mă mir că, fiind împărat, te înnebunești și nu înțelegi puterea lui Hristos, prin care se ușurează muncile celor ce-L cheamă cu adevărat". Iar Aurelian a zis către cei ce stăteau împrejurul lui: "Femeia aceasta, văzîndu-mă vorbind cu blîndețe, mai mult se sălbăticește". Apoi iarăși, uitîndu-se cu mînie spre dînsa, a zis: "Apropie-te de zei și te închină lor, că nu vei scăpa din mîinile mele".

Sfînta Iuliana a răspuns: "Eu de muncile tale nu mă tem, nici nu am grijă de certările tale, că în ceruri este Dumnezeu, Care poate să ne izbăvească din mîinile tale cele păgîne; deci cîte munci ai, pune-le asupră-mi, ca dintru acele singure să cunoști că Domnul meu Iisus Hristos este cu mine".

Aurelian a zis: "Văd frumusețea ta și de aceea te cruț, nevrînd să te pierd. Te rog, pleacă-te și jertfește zeilor, ca să pot să te iau pe tine femeie după lege, și, împreună cu mine, vei împărăți în toată vremea vieții noastre; iar fratele tău, pentru chinuirea lui, va fi mult răsplătit, căci cu mare cinste și boierie mai mult decît pe toți îl voi cinsti". Iar Sfînta Iuliana, ridicîndu-și ochii la cer, și cu semnul crucii

însemnîndu-și fața sa, cu bucurie a rîs. Iar Aurelian a zis: "Pentru ce rîzi de blîndețea mea?"

Sfînta a răspuns: "Nu fac strîmbătate blîndeții tale, ci, bucurîndu-mă, rîd, căci Mirele meu ceresc, care voiește ca toți oamenii să se mîntuiască, șade pe scaunul cel sfînt al Său, pe a Cărui frumusețe dumnezeiască cu ochii cei sufletești o văd. Acela mă învață ca nevoința cea mucenicească de bună voie s-o primesc; iar pe tine, ca pe un om hulitor, să te trec cu vederea, de vreme ce, deși ești împărat, totuși te închini lemnului și pietrei".

Acestea auzindu-le Aurelian, s-a pornit spre mînie și a zis muncitorilor: "Spînzurați pe femeia aceea și munciți-o tare, ca să cunoască cum că stă înaintea împăratului". Începînd muncitorii a munci pe Sfînta, Sfîntul Pavel, fratele ei, s-a uitat spre dînsa și i-a zis: "Nu te teme, sora mea, de muncile ce ți se pun asupra ta de către tiran, nici nu te înspăimînta de îngrozirile lui, căci puțin răbdînd aici, ne vom odihni la Împăratul nostru Hristos, în veci".

A zis Aurelian către muncitori: "Munciți-o și mai tare și-i spuneți să nu fie mîndră și nebună". Iar Sfînta Iuliana fiind muncită cu nemilostivire și auzind cuvintele împăratului, iarăși a zis: "Tiranule Aurelian, ție ți se pare că mă muncești pe mine, dar eu nu simt muncile, cu ajutorul Hristosului meu". Zis-a Aurelian: "Măcar că minți și te faci cum că nu le simți, dar eu te voi birui muncindu-te mult". Sfînta a zis: "Nu mă va lăsa Domnul meu Iisus Hristos, nici va voi ca să fiu biruită de tine. Căci Acela este Cel ce-mi ajută acum și întotdeauna, pînă la sfîrșit, ca puterea și creștineasca Lui răbdare s-o cunoști; iar pe tine, va porunci Dumnezeul meu ca să te muncească cu focul cel veșnic și nestins; și va cere de la tine sufletele oamenilor, pe care le-ai pierdut cu viclenele tale înșelăciuni".

De aceste cuvinte ale sfintei mai mult mîniindu-se Aurelian, a poruncit să aducă o căldare cu smoală și, punînd foc dedesubt, s-o fiarbă. Fierbînd smoala în căldare mult, încît nici nu era cu putință cuiva a se apropia, a poruncit să arunce într-însa pe Sfinții Mucenici Pavel și Iuliana. Deci, aruncați fiind, și-au ridicat ochii lor la cer și într-un glas se rugau, zicînd: "Doamne, Dumnezeul părinților noștri, al lui Avraam, Isaac și Iacov, Cel ce Te-ai pogorît în cuptorul cel de foc la Sedrah, Mesah și Avdenago, în țara Babilonului, nici nu i-ai lăsat pe dînșii să se vatăme de foc; Tu, Stăpîne Iisuse Hristoase, Cel ce ești lumină neajunsă, taină și slavă a Tatălui, dreapta Dumnezeului Cel Preaînalt, Cel ce Te-ai întrupat pentru păcatele noastre și cu oamenii ai viețuit, vrînd să mîntuiești sufletele cele înșelate și stricate, pe care vrăjmașul diavol cu ticăloșie le-a pogorît pînă la cel mai de jos tartar și prăpastie, precum și ucenicul lui Aurelian acum face; izbăvește-ne pe noi din aceste dureroase munci".

Astfel rugîndu-se ei, smoala ce clocotea s-a schimbat în apă rece, încît toți cei ce erau de față se minunau de puterea lui Dumnezeu și Îl preamăreau; iar Aurelian,

îndrăcindu-se de mînie, n-a preamărit pe Dumnezeu, ci i se părea că este meşteşug vrăjitoresc.

Apoi a poruncit să scoată pe sfinţi din căldare, în care nici urmă, nici miros de smoală n-a aflat, fără numai apă rece. Atunci le-a zis Aurelian: "Vi se pare că pe oamenii cei ce sînt aici şi privesc la voi i-aţi înşelat, ca să socotească cum că a sosit la voi ajutorul Dumnezeului vostru, iar nu cu meşteşug vrăjitoresc s-a răcit căldarea? Mă jur pe zeii mei că voi face ca să nu vă ajute vrăjitoria voastră şi voi, slăbind de muncile cele grozave şi de arderea focului, veţi jertfi zeilor, chiar nevrînd".

La acestea Sfîntul Pavel a răspuns: "Nicidecum nu vom lăsa pe Dumnezeul cel viu, Care a făcut cerul şi pămîntul şi ne-a răpit pe noi din întuneric şi ne izbăveşte din mîinile tale. Niciodată, tiranule Aurelian, nu ne vei putea birui pe noi, ca să ne închinăm idolilor voştri cei fără de glas, fără de suflet şi nesimţitori. Deci, munceşte-ne pe noi cu muncile care ştii şi atunci vei cunoaşte puterea Dumnezeului nostru".

Atunci a poruncit Aurelian ca să aducă două paturi de fier, şi, aducînd mulţime de cărbuni de la baia poporului, să le ardă foarte tare şi pe sfinţii mucenici să-i pună pe aceste paturi arse şi cu untură de porc topită să le ungă.

Făcîndu-se aceasta, Aurelian a zis: "Acum am biruit meşteşugul vostru cel vrăjitoresc şi aveţi să cunoaşteţi cine este Aurelian; să vie acum Hristos al vostru şi să vă ajute vouă". Sfînta Iuliana a răspuns: "Aici cu noi este Hristos al nostru, Care ne ajută şi nu lasă focul să ne vatăme; iar tu nu-L vezi, de vreme ce nu eşti vrednic a-l vedea; însă te sfătuiesc ca, lepădînd nebunia ta, să te apropii de Hristos. Căci dacă vei voi să crezi în El, căindu-te, te va primi, căci este iubitor de oameni şi milostiv, iertînd cu lesnire păcatele oamenilor; iar de nu te vei întoarce către El, vei fi dat focului celui veşnic". Şi fiind arşi sfinţii pe paturile acelea, au rămas nevătămaţi de foc.

Văzînd aceasta, doi din muncitori au strigat: "Nu este alt Dumnezeu afară de Dumnezeul Cel ceresc, Care ajută lui Pavel şi Iulianei". Iar împăratul, mîniindu-se asupra chinuitorilor acelora, a poruncit să-i ucidă cu sabia pe amîndoi ca pe nişte înşelaţi şi ca pe cei ce ar fi luat aur de la creştini, ca să nu muncească cumplit pe mucenici.

Apoi, ducîndu-i la tăiere, îi învăţa Sfîntul Pavel, zicînd: "Nu vă temeţi, căci nu veţi muri în veci, ci veţi fi părtaşi sfinţilor şi împreună moştenitori ai cereştii Împărăţii". Iar ei, auzind aceea, au stat şi se rugau, zicînd: "Stăpîne, Doamne, Iisuse Hristoase, adevăratul Dumnezeu, pe care Pavel şi Iuliana Te propovăduiesc, fii Tu împreună şi cu noi, căci murim, nefăcînd nici un rău". Ei zicînd aceasta, au fost tăiaţi, iar numele lor sînt Cvadrat şi Acachie.

După sfîrşitul acelora, alţi muncitori au fost puşi ca să ardă pe sfinţi pe paturile cele înfocate şi turnau sare pe foc, ca mai tare să se aprindă. Însă sfinţii nu aveau

grijă de chinuire, ci mai vîrtos ocărau pe tiranul. Iar el, rușinîndu-se că nu i-a biruit, a poruncit să-i arunce în temniță, punîndu-le niște lemne grele pe grumazul lor și obezi la picioare. Apoi cu lanțuri legîndu-le mîinile, încă și piroane ascuțite făcute în chipul scaiului celui ascuțit cu ghimpi, care crește pe cîmp, a poruncit să le aștearnă pe sub ei în temniță, și să-i pună pe acelea ca să nu aibă cît de mică ușurare în dureri, ci mai mult să se muncească pe piroanele care împungeau coastele lor. Apoi a poruncit să-i păzească cu dinadinsul, ca să nu vină vreun creștin la dînșii și să le dea mîncare sau băutură.

Fiind miezul nopții și sfinții zăcînd pe acele piroane ascuțite și rugîndu-se, deodată a strălucit o lumină în temniță și îngerul Domnului, stînd înaintea lor, le-a zis: "Pavele și Iuliano, slugile Dumnezeului Cel de sus, sculați-vă și preamăriți pe Dumnezeu".

Acestea zicînd îngerul, s-a apropiat și s-a atins de lanțuri și de obezile lor și îndată toate s-au sfărîmat și au căzut de pe trupurile lor. Atunci rănile lor s-au vindecat și sfinții s-au făcut sănătoși. Și iată două paturi așternute s-au văzut și masă pregătită înaintea lor plină de toate bunătățile. Îngerul a zis către sfinți: "Odihniți-vă pe paturi și primiți hrana pe care v-a trimis-o vouă Iisus Hristos". Iar Sfinții Mucenici Pavel și Iuliana, șezînd pe paturi și luînd pîine în mîini, și-au ridicat ochii în sus și au mulțumit lui Dumnezeu; apoi au mîncat și au băut cele primite de la Dumnezeu și s-au întărit.

Văzînd cei care erau acolo legați lumina care strălucise în temniță și pe sfinți dezlegați, paturile și masa dinaintea lor, iar pe dînșii văzîndu-i mîncînd și veselindu-se, au alergat la dînșii și se minunau foarte. Apoi se făcură părtași de aceeași masă care era pregătită cu mînă nevăzută și au preamărit pe Dumnezeu Cel ce a arătat un dar ca acesta robilor Săi și, crezînd în El, s-au făcut creștini.

A treia zi împăratul, șezînd la judecată, a pus dinainte pe Sfinții Mucenici Pavel și Iuliana și le-a zis: "Oare încă nu v-au învățat muncile ce vi s-au făcut ca, depărtîndu-vă de nebunia voastră, să vă apropiați de zei și să le aduceți jertfă?" Sfîntul Pavel a răspuns: "Această nebunie de a nu mă lepăda de Hristos să-mi fie în veci și tuturor celor ce iubesc pe Dumnezeu. Căci cel nebun al lui Dumnezeu este mai înțelept decît oamenii, iar înțelepciunea lumească este nebunie la Dumnezeu. Cu adevărat aș fi fost nebun, dacă m-aș fi depărtat de Dumnezeul Cel adevărat și m-aș fi închinat diavolilor voștri".

Aurelian, mîniindu-se, a poruncit să-i spînzure goi pe lemnul cel de muncă și să le strujească coastele cu unghii de fier. Iar ei, fiind în munci, se rugau lui Dumnezeu, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiule al Dumnezeului Celui viu, Cela ce ești lumină nestricată creștinilor, arată-ne fața Ta și ajută-ne; nu ne lăsa pentru numele Tău cel sfînt!"

Astfel rugîndu-se ei, Mîntuitorul le-a ușurat chiar acolo durerile lor, fiind înaintea lor nevăzut, și sfinții nu simțeau muncile. Iar unul din chinuitori, anume Stratonic, fiind pus să strujească coastele Sfintei Iuliana, văzînd frumusețea trupului ei, s-a rănit de ea și, cruțînd-o de strujire, își oprea mîinile lui.

Sfînta, înțelegîndu-i gîndul, cu piciorul stîng l-a împins, zicîndu-i: "Stratonice, fă porunca tiranului și nu mă cruța, căci am pe Împăratul meu, pe Domnul nostru Iisus Hristos, Dumnezeul Cel veșnic ce se îngrijește de sufletul meu și de durerile cele trupești mă ușurează".

Stratonic, aruncînd unealta de chinuire pe care o avea în mîini, alergă spre judecata împăratului, strigînd: "Aureliane, tiranule și păgînule, pentru ce ai ridicat o muncire nedreaptă ca aceasta asupra creștinilor? Ce rău ți-au făcut oamenii care slujesc adevăratului Dumnezeu, ca să pătimească chinuri cumplite ca acestea? Au doar pentru aceea că cinstesc pe Hristos, Stăpînul tuturor?"

Acestea auzind, împăratul s-a înspăimîntat și a tăcut ca la un ceas. După aceea, a zis: "Au și tu, Stratonice, te-ai făcut părtaș nebuniei acelora? Au frumusețea Iulianei te-a amăgit? Sau te-a vînat cu cuvintele ei femeiești?" Iar Stratonic, ridicîndu-și ochii la cer, a văzut fețele sfinților mucenici celor spînzurați la mucenicie, ca niște fețe de îngeri ai lui Dumnezeu. Apoi îndată îngrădindu-se cu semnul Crucii, s-a repezit spre necuratul altar idolesc ce era făcut acolo, pe care l-a răsturnat și l-a călcat cu picioarele, strigînd: "Iată și eu sînt creștin! Fă cu mine ce voiești, o, tiranule!"

Aurelian, mîniindu-se, a poruncit să-i taie capul. După ce îl duseră la locul cel de tăiere, s-a rugat lui Dumnezeu, grăind: "Doamne, Iisuse Hristoase, pe Care Pavel și Iuliana propovăduindu-Te și păzindu-se cu dumnezeirea Ta petrec nebiruiți și rușinează pe tiranul, Ție mă rog, primește și sufletul meu întru împărăția Ta cerească și nu mă lepăda pe mine, care, în acest ceas, am mărturisit numele Tău cel Sfînt înaintea tiranului Aurelian". Aceasta zicînd, îi tăiară capul; iar creștinii, luîndu-i trupul, l-au ascuns.

Sfinții Mucenici Pavel și Iuliana toată ziua aceea au fost munciți și n-au slăbit în chinuri. Deci a zis Aurelian către Sfînta Iuliana: "O, necurată femeie! cum, în munci fiind, ai putut să înșeli pe chinuitor și morții lui te-ai făcut pricină?" A răspuns sfînta: "Eu nu l-am înșelat pe el, nici pricinuitoare a morții lui nu m-am făcut, ci Hristos, Cel ce m-a ales pe mine mireasă Lui, Acela și pe dînsul l-a chemat la Sine, ca pe un vrednic. Pentru că, de nu ar fi fost vrednic, n-ar fi putut veni la cununa mucenicească niciodată. Ci îl vei vedea întru Împărăția cerurilor odihnindu-se, iar pe tine muncindu-te în văpaia gheenei. Atunci vei începe a-ți bate ticălosul tău piept, văzînd un om care a fost oarecînd sub tine, simplu și de lepădat, iar dincolo, mai sus de tine, fiind lîngă Hristos, încununat cu slava Împărăției cerurilor. Atunci te vei umple de jale și vei striga cerînd milă, dar niciodată pe aceea n-o vei cîștiga".

După aceasta, Aurelian a poruncit să-i dezlege pe mucenici de la muncire și să-i arunce în temniță. Apoi iarăși, într-aceeași seară, scoțîndu-i din temniță, a poruncit să-i închidă în feredeul (baie) cel de adunare și, chemînd descîntători și fermecători și pe cei ce știu a fermeca vietățile, le-a poruncit să le aducă pe toate cîte le-ar avea mai cumplite: vipere, aspide și șerpi cu coarne și să le închidă pe acelea în feredeu, împreună cu mucenicii.

Deci s-a făcut așa, și mulțime fără de număr de jivine le-au adunat fermecătorii în feredeul acela la sfinți și le-au închis. Dar se tîrau jivinele acelea pe lîngă picioarele sfinților mucenici și nu-i vătămau pe dînșii. Iar sfinții șezînd fără de frică, cîntau și slăveau pe Dumnezeu. Și au petrecut sfinții închiși împreună cu jivinele în feredeu trei zile și trei nopți, iar în a patra noapte a trimis Aurelian ca să se înștiințeze, dacă Pavel și Iuliana sînt mîncați de jivine.

Venind trimișii, cînd s-au apropiat de ușă, au auzit pe sfinți cîntînd psalmi și preamărind pe Dumnezeu. Apoi voind să se înștiințeze mai cu dinadinsul despre ceea ce se face înăuntru, s-au suit pe zidul feredeului și, printr-o ferestruică pe deasupra uitîndu-se, au văzut înăuntru lumină strălucind și pe Sfîntul Pavel împreună șezînd cu sora sa, Sfînta Iuliana; iar pe îngerul lui Dumnezeu stînd lîngă dînșii și nelăsînd jivinele să se apropie de sfinți. Aceasta văzînd-o, au alergat și au spus împăratului Aurelian.

Sculîndu-se dimineața, împăratul a șezut la judecată și a poruncit judecătorilor și fermecătorilor să-și ia jivinele din feredeu, iar pe mucenici să-i aducă la judecată. Venind aceia la ușile feredeului, au început a chema la ei jivinele cu meșteșug fermecătoresc, însă jivinele nu-i ascultau. Iar după ce s-au deschis ușile feredeului, îndată toate jivinele alergînd asupra vrăjitorilor și asupra altor oameni care veniseră cu dînșii acolo, i-au mușcat, vătămîndu-i de moarte și au fugit la locurile lor.

După ce s-au risipit jivinele, au venit trimiși de la tiranul și luînd pe sfinții mucenici la judecată, i-au adus la dînsul. Iar tiranul, căutînd spre dînșii și zîmbind, le-a zis: "Fericit mi se pare că sînt eu acum, că stau de vorbă cu voi, fiindcă nădăjduiesc a dobîndi lucru mare de la voi. Așa mă jur pe zei că, de-mi veți spune mie adevărul, multe și mari daruri veți lua de la mine și veți fi stăpînitori ai împărăției mele; dacă îmi veți spune că este adevărat ceea ce am auzit de la cei ce au privit prin ferestruică la voi în feredeu, cum că stăpînul nostru, zeul Apolon, a venit la voi și v-a ajutat, apărîndu-vă de jivine, pe care l-ați văzut de față cu ochii voștri".

A răspuns Sfîntul Pavel: "Noi pe Apolon nu-l știm și nici nu l-am văzut vreodată; căci sîntem din numărul celor ce slujesc adevăratului Dumnezeu, Cel ce a gătit mîntuire robilor Săi. Dar sufletul tău va pieri de moarte, căci nu voiești să cunoști adevărul și să vii la pocăință. Ci mai ales multa îndărătnicie a tiraniei tale te-a adus să hulești pe slujitorul lui Dumnezeu cel fără de trup, adică pe îngerul cel sfînt, pe care Domnul nostru Iisus Hristos l-a trimis la noi ca să astupe gurile jivinelor, tu cu hulă îl numești Apolon al tău". Mîniindu-se Aurelian, a poruncit ca să-l bată peste

obraz cu vergi de plumb pe Sfîntul Pavel, zicîndu-i: "Nu răspunde astfel cu mîndrie și nebunește, cînd știi că stai înaintea împăratului".

După bătaia aceea, poruncind tiranul ca pe Sfîntul Pavel să-l ducă de la divan, a pus înaintea sa mai aproape pe Sfînta Iuliana și i-a zis ei: "Stăpînă a sufletului meu, Iuliano, mă rog ție și te sfătuiesc să nu urmezi nebuniei fratelui tău, că te văd pe tine că ești fecioară cuminte și cu mare înțelegere. Drept aceea, ascultă-mă pe mine și-mi fii mie stăpînă și împărătească; căci te voi lua pe tine mie însumi spre însoțire și voi pune stîlpi de aur ca închipuire asemănării tale, prin toate cetățile lumii".

Dar sfînta a răspuns: "Nicidecum nu mă înșeli pe mine, Aureliane, tiranule și păgînule! Nu vei putea vîna cu vicleșugul tău pe roaba Dumnezeului Cel de sus, nici mă vei duce pe mine la moartea cea veșnică. Poate voiești să mă lipsești pe mine de slava lui Hristos și de cereasca Împărăție? Dar nu vei putea". Deci a poruncit Aurelian să ducă pe sfînta de la divan și să aducă iarăși pe Sfîntul Pavel și i-a zis lui: "Iată, Pavele, sora ta Iuliana s-a făgăduit înaintea noastră să aducă jertfe zeilor; pentru aceasta am s-o iau pe ea de soție și va fi stăpînă peste toată împărăția mea. Deci și tu, încredințîndu-te, îndeplinește porunca și, apropiindu-te, jertfește zeilor, ca să-mi fii mie prieten și te voi cinsti cu cea mai dintîi boierie".

Sfîntul Pavel a răspuns: "Cu adevărat ai mințit că sora mea ar fi voit să se depărteze de la Hristos, Mirele său Cel preacurat și fără de moarte, și cu tine necuratul și cu diavolii tăi ar fi voit să se însoțească. Dar nu este lucru de mirare că ai mințit, căci ai tată pe diavolul, care este tată al minciunii, și de dînsul învățîndu-te a minți, aceeași o faci pe care și el o face; și nu poți, într-alt chip, pe cineva a-l vîna, decît numai cu minciuna. Dar în zadar te ostenești, că pe noi nu ne vei putea vîna cu mincinoasa ta amăgire, chiar de ne-ai făgădui împărăția a toată lumea".

A zis Aurelian: "Pînă cînd cu nerușinare ne vei dosădi pe noi bîrfitorule și nebunule? Astfel mă jur pe zei că în toate chinurile de muncă vă voi munci și nimeni nu vă va scoate din mîinile mele". Și a poruncit să aprindă foc și să aducă paisprezece bețe de fier și în foc să le pună. Apoi să-i lege dinainte mîinile și picioarele și un par de fier să pună printre mîini și printre picioare și să-l înfigă în pămînt; și cu bețele cele înfocate să-l bată cîte doi ostași, schimbîndu-se. Ostașii care se schimbau își schimbau și toiegele, luînd pe cele arse din foc. Iar pe Sfînta Iuliana a poruncit s-o ducă la desfrînare și s-o batjocorească. Și mulți din popor care erau de față, alergau întrecîndu-se unul pe altul, ca să intre mai întîi la dînsa, că erau ca niște dobitoace în fața frumuseții ei.

Dar cînd era dusă la locul de desfrînare, îndată îngerul Domnului a venit înaintea ei, zicîndu-i: "Nu te teme, Iuliano, că Domnul tău Iisus Hristos, Căruia îi slujești, m-a trimis să te apăr, ca să se preamărească numele cel Sfînt al Lui, în toți cei ce se tem de Dînsul". Și lovea îngerul cu orbire pe acei desfrînați care voiau să îndrăznească spre sfînta, scuturîndu-i ca pe niște praf de la picioarele miresei lui Hristos, încît nu se puteau apropia de dînsa. Deci, pipăind pereții, nu știau unde merg.

Văzînd poporul acel lucru, striga ca și cu o gură, grăind cu mare glas: "Mare este Dumnezeul lui Pavel și al Iulianei, Care pretutindeni mîntuiește și acoperă pe cei ce se tem de El". Iar cei ce erau orbiți, plecîndu-și genunchii, strigau către sfînta: "Iuliano, roaba Dumnezeului de sus, am greșit înaintea ta nebunește, poftind a îndrăzni spre tine, ci ne iartă ca o slujitoare a Dumnezeului Cel bun și te roagă pentru noi Hristosului tău, să ne dăruiască vederea". Sfînta Iuliana, milostivindu-se spre dînșii, a luat puțină apă și, ridicîndu-și ochii spre cer, a chemat pe Domnul, grăind: "Dumnezeule adevărat, Iisuse Hristoase, Mîntuitorule al tuturor oamenilor, auzi-mă pe mine roaba Ta și arată acum semnele și minunile pe care le faci fiilor oamenilor și dăruiește acestora vedere, ca să se preamărească numele Tău cel sfînt".

Zicînd aceasta, a stropit cu apă pe toți cei orbiți și îndată au văzut; și căzînd la pămînt, mulțumeau lui Dumnezeu și alergînd la biserica creștinească, își mărturiseau greșelile cu pocăință și s-au făcut creștini, învrednicindu-se de Sfîntul Botez.

Sfîntul Pavel, fiind chinuit de muncitori din porunca împăratului și bătut fără cruțare cu bețe de fier arse în foc, schimbîndu-se slugile și bețele, striga către împăratul, grăind: "Aureliane, tiranule păgîn, ce rău am făcut ca să mă muncești așa de cumplit și fără de Dumnezeu; căci cu adevărat Stăpînul meu Iisus Hristos îmi ușurează durerile, iar pe tine te așteaptă moștenirea veșnicului foc, care este gătită ție și diavolului care te-a ridicat asupra noastră".

Aurelian a zis: "Pavele, unde este Iuliana, sora ta? Zici că este fecioară și iată că acum este batjocorită prin desfrînare. Oare, o mai socotești a fi mireasa lui Hristos?" Sfîntul răspunse: "Cred Dumnezeului meu, Cel ce-mi ușurează durerile și mă izbăvește din izvodirile tale cele viclene, că și pe sora mea o va apăra și o va păzi fără de prihană de toată spurcăciunea, fiindcă a trimis din cer pe îngerul Său, s-o păzească".

După un ceas, a grăit iarăși: "Iată se întoarce sora mea fără de prihană, avînd curăția nevătămată și vine să-mi vadă legăturile și rănile". Aceasta o grăia Sfîntul, văzînd cu ochii proorocești toate cele ce se făcuseră cu Sfînta Iuliana, căci tiranul trimisese să aducă pe sfînta de la desfrînare. După ce a adus pe sfînta la judecată, văzînd-o Sfîntul Pavel, s-a umplut de mare bucurie și se veselea, luminîndu-se la față. Apoi Aurelian a zis către Sfînta: "Iuliano, s-au săturat desfrînații de frumusețea ta?"

Sfînta a răspuns: "Frumusețea, cuviința și toată podoaba mea este Hristos al meu, Care a trimis pe îngerul Său și m-a păzit curată pe mine, smerita roaba Sa; căci am nădăjduit spre El și slăvesc preasfînt numele Lui, că numai El este Dumnezeu, Care face minuni și nu este alt Dumnezeu afară de El". Tiranul a poruncit apoi să-l dezlege pe Pavel.

După aceasta, din poruncă împărătească, a fost săpată o groapă adîncă, ca de trei stînjeni, au aprins foc într-însa și au umplut-o cu lemne; apoi, după ce au ars

lemnele desăvîrşit şi s-au făcut mulţi cărbuni de foc în groapa aceea, tiranul a poruncit să arunce în ea pe Sfinţii Mucenici Pavel şi Iuliana. Iar ei bucuroşi mergeau spre groapa cea înfocată, binecuvîntînd pe Dumnezeu. Şi chemînd pe Mîntuitorul Hristos în ajutorul lor, s-au însemnat cu semnul Crucii şi s-au aruncat în foc. Deci stăteau în foc cîntînd şi lăudînd pe Domnul, pentru că îngerul Domnului pogorîndu-se din cer, a izgonit puterea focului din groapă, aruncînd cărbunii afară, iar pe mucenici i-a păzit întregi şi nevătămaţi. Şi stăteau sfinţii în groapă, cîntînd şi grăind: "Bine eşti cuvîntat, Dumnezeule, Împăratul veacurilor, că Ţi-ai adus aminte de smerenia noastră şi ai stins văpaia focului, trecînd ca un bun greşelile noastre; Tu ne-ai păzit întregi şi sănătoşi pe noi nevrednicii, de mînia tiranului Aurelian". Şi se auzeau în popor toate cuvintele lor şi mulţi din elini, văzînd puterea lui Dumnezeu, s-au umplut de bucurie cu inima şi, lepădîndu-se de idoli, au crezut în Hristos.

Apoi împăratul a poruncit să astupe cu pietre pe sfinţii care erau în groapă; dar îndată s-a făcut tunet înfricoşat şi fulgere, arătîndu-se un nor de foc vărsîndu-se pe pămînt şi s-a auzit glas din cer, zicînd: "Aureliane, te vei duce în focul gheenei, care ţi s-a gătit ţie şi tatălui tău, diavolul". Atunci s-a înfricoşat Aurelian cu tot poporul elinesc. Apoi tiranul a poruncit să scoată pe sfinţi din groapă şi să-i închidă în temniţă. Iar ei slăveau pe Dumnezeu de toate minunile, pe care le-a făcut pentru dînşii.

A şaptea zi, şezînd Aurelian la judecată, a poruncit slujitorilor să aducă pe toţi idolii de aur şi de argint pe care îi avea, împodobiţi cu pietre de mare preţ şi a aşternut sub picioarele lor porfira sa împărătească. Apoi, aducînd pe Sfinţii Mucenici Pavel şi Iuliana, a zis către dînşii cu mînie: "Apropiaţi-vă şi vă închinaţi zeilor, că nu veţi scăpa din mîinile mele".

Iar Sfîntul Pavel cu îndrăzneală a răspuns: "Niciodată, tiranule, nu vom lăsa pe Dumnezeu, Care a făcut cerul şi pămîntul. Deci nu nădăjdui că ne vei pleca vreodată spre închinarea idolilor". Aurelian zise: "Vrednicule de cumplită moarte, oare ţi se pare că aceştia sînt idoli? Nu cunoşti puterea care este într-înşii?" Grăit-a Sfîntul Pavel: "Acest Zeus, care zici tu că este zeu, a fost om, care învăţase meşteşugul vrăjitoresc şi, fiind mai mult decît toţi oamenii pătimaş şi prea neînfrînat, oricîte femei şi fete le vedea frumoase, vrînd să fie cu ele, le înşela în multe feluri cu vrăjile; căci se prefăcea uneori în taur, alteori în chip de pasări, în vulturi şi în lebădă iar alteori în aur şi aşa, amăgind şi prihănind mulţi oameni, se socotea de dînşii ca Dumnezeu şi se cinstea. Şi, ca să nu mai grăiesc pe rînd toate ale lui fapte fără de ruşine şi fără de lege, căci ştiu că te mînii auzind, însă nu de mînia ta mă tem, ci, ca să nu se vatăme urechile celor ce aud, voi tăcea celelalte.

Dar celălalt care este lîngă Zeus şi care se numeşte Apolon, au nu din desfrînare este născut, dintr-o femeie ce se numea Latona, care l-a născut între doi copaci? Şi acela multe fapte urîte a făcut, urmînd tatălui său Zeus? Asemenea şi Dionisos, numitul vostru zeu, au doară nu este născut din desfrînare, din Semele, fata lui Kadmos?" Iar Aurelian a zis către sfînt: "Minţi, ticălosule! Au nu din Hera, maica

zeilor, este născut Dionisos?" Sfîntul Pavel a rîs și a zis: "Au este vreun Dumnezeu născut din femeie și care a început a fi Dumnezeu, nefiind mai înainte Dumnezeu și oare are Dumnezeu femeie și naște din femeie fii?"

Atunci Aurelian a zis: "Necuratule și bîrfitorule, pînă cînd cu mincinoase vorbe și cu dosădiri hulești și ocărăști pe zeii noștri? Au doar Iisus Hristos al vostru, despre Care ziceți voi că este Dumnezeu ceresc, nu este născut din femeie?" Răspuns-a Sfîntul Pavel: "Nu ești tu vrednic să povestești tainele lui Dumnezeu; însă ca să nu se vatăme cu cuvintele tale cei ce stau împrejur, de trebuință este a spune pe scurt, despre aceea ce întrebi: La început a făcut Dumnezeu cerul și pămîntul și toate cele de pe dînsele, mările și toate cele ce sînt într-însele.

După aceea a zidit pe om după chip și asemănare, fiind curat și fără nici o răutate, drept și binecredincios și l-a pus în Raiul cel plin de bunătăți, făcîndu-i și soție din coasta lui. Iar tatăl vostru, diavolul, nesuferind să vadă pe om într-o fericire ca aceea, a amăgit pe Eva și printr-însa pe Adam, spre călcarea poruncii lui Dumnezeu. Și a fost izgonit Adam împreună cu Eva din Rai și a născut fii și fete, din care s-a umplut lumea; și tot neamul omenesc era supus sub moartea păcatului, ce intrase în lume prin călcarea de poruncă. Și toți strămoșii noștri cei drepți se pogorau în iad, ca și cei nedrepți; că împărățise moartea, precum Apostolul lui Hristos grăiește, de la Adam și peste cei ce nu greșiseră, după asemănarea călcării de poruncă a lui Adam.

De aceea, Tatăl Cel ceresc, Atotputernicul Dumnezeu, milostivindu-Se spre neamul omenesc și voind a-l ajuta, a trimis pe Fiul Său, ca să ia asupra Sa trup omenesc și să mîntuiască pe Adam și pe cei ce erau împreună cu dînsul fiind ținuți în legăturile iadului. Iar Fiul lui Dumnezeu este Cuvîntul Tatălui, Cel mai înainte de toți vecii născut dintr-Însul. El este înțelepciunea Lui, puterea și dreapta Lui, pentru a Cărui întrupare, Arhanghelul Gavriil bine a vestit Sfintei Fecioare cea preacurată și preacinstită, născută din proorocească și împărătească seminție, întru al cărei preacurat și sfințit pîntece Însuși Dumnezeu, adică Cuvîntul Tatălui Cel nevăzut, sălășluindu-Se, a luat asupra Sa trup, cînd a zis către dînsa îngerul: *Bucură-te cea plină de har, Domnul este cu tine*. Și iarăși: *Duhul Sfînt se va pogorî peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceea și Sfîntul care se va naște din tine, Fiul lui Dumnezeu se va chema*.

Deci, S-a născut Fiul lui Dumnezeu, Cuvîntul Tatălui, din Fecioara cea fără de prihană, cu trup, cu care S-a îmbrăcat ca și cu o haină, pentru mîntuirea oamenilor. Pentru că nimeni nu putea să-L vadă pe Dumnezeul Cel adevărat, așa precum este El, deoarece Dumnezeu este foc care mistuiește; nici nu poate omul viețuind pe pămînt, să vadă fața lui Dumnezeu și să fie viu. De aceea, întrupîndu-Se, Dumnezeul nostru, S-a născut și ca un prunc cu lapte a fost hrănit, desăvîrșit fiind cu Dumnezeirea.

După aceea a fost prunc tînăr, crescînd cu trupul ca om desăvîrșit și împreună a locuit cu oamenii treizeci și trei de ani, umblînd prin cetăți, prin laturi și prin sate, bine făcînd tuturor și izbăvind pe cei asupriți de diavol. Apoi S-a răstignit de voie pe lemnul Crucii, ca să dea mîntuire lumii celei pierdute prin înșelăciunea diavolească. Și, murind cu trupul, S-a pogorît în iad cu sufletul Său cel Sfînt și a sfărîmat porțile cele de aramă și a frînt zăvoarele cele de fier. Apoi a scos din întuneric și din legăturile diavolești sufletele sfinților și în părțile cele de sus le-a ridicat, iar a treia zi a înviat din morți cu trupul Său.

După înviere S-a arătat ucenicilor și la mulți alții, care au crezut într-Însul cu adevărat; și a stat pe pămînt, mîncînd și bînd cu Apostolii, încă patruzeci de zile. După aceea S-a înălțat la cer și șade de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl, cu trupul Său. Iar acum diavolul se vaietă de durere, deoarece Hristos Dumnezeu L-a surpat sub picioarele creștinilor, ca să se calce de cei ce intră întru Împărăția cerului, de care tu ești străin, căci ai parte de veșnicul foc al gheenei, care este moștenirea tatălui tău, diavolul".

Acestea auzindu-le Aurelian, s-a tulburat la față de mînie și scrîșnind din dinți, a zis: "Bîrfitorule și necuratule, multe cuvinte mincinoase te-am lăsat pe tine să grăiești cu îndelungată răbdare. Dar pînă cînd te voi lăsa a mă ocărî pe mine și a huli pe zei? Acum vă grăiesc vouă cuvîntul cel mai de pe urmă: de nu jertfiți zeilor, cu cumplite morți vă voi pierde".

Iar Sfîntul Pavel și Iuliana cu mare glas au strigat, zicînd: "Creștini sîntem și spre Hristos avem nădejde! Zeilor tăi nu ne vom închina și diavolilor tăi nu vom sluji și nici de muncile tale nu ne temem. Scornește asupra noastră munci cîte voiești, căci credem în Dumnezeu. Iar tu vei fi biruit de Hristos, Cel ce ne întărește pe noi și biruiește ale tale înrăutățite și tirane meșteșugiri".

Atunci Aurelian a poruncit ca pe Sfîntul Pavel să-l lege de un lemn și cu foc aprins să-i ardă fața. Iar propovăduitorul lui Hristos a strigat: "Nu ocărî pe Împăratul și Stăpînul a toată lumea și nu-L huli pe El". Sfînta Iuliana a strigat și ea: "Tiranule necurat, ce rău a făcut fratele meu, ca așa de cumplit să-l muncești?" Iar Aurelian a poruncit ca tot astfel să lege și pe Sfînta Iuliana, s-o muncească și cu foc să-i ardă fața ei, căreia îi și zicea: "Femeie, fără de rușine, rușinează-te, precum se cuvine femeilor".

Sfînta a răspuns: "Cu adevărat, Aureliane, te voi asculta pe tine, cel ce-mi poruncești să mă rușinez, fiind eu femeie. Însă mă rușinez de Hristos Dumnezeu, Care este viu înaintea ochilor mei și nu pot a-L lăsa și a mă închina diavolilor, căci cred cu tărie în Dumnezeul meu". Aurelian, văzîndu-se ocărît de sfinții mucenici, se mînia și totodată se rușina și a poruncit ca tot trupul lor să-l ardă. Iar poporul care privea la chinuirea sfinților, striga cu mare glas: "Împărate Aureliane, judeci cu nedreptate și tot cu nedreptate îi muncești pe aceia; dacă nu voiesc să aducă jertfe zeilor, dă asupra lor răspuns de moarte".

Atunci Aurelian, temîndu-se ca să nu se scoale cineva din popor împotrivă, a dat răspuns ca să li se taie capetele, iar trupurile lor să se arunce spre mîncarea cîinilor, a fiarelor şi a păsărilor. Astfel au fost duşi sfinţii la moarte, bucurîndu-se, veselindu-se şi cîntînd cuvintele psalmului: *Mîntuitu-ne-ai pe noi, Doamne, de cei ce ne supără şi pe cei ce ne urăsc i-ai ruşinat!*

Fiind scoşi afară din cetate la locul cel de tăiere, Sfîntul Pavel a rugat pe gealat, ca mai întîi să taie pe Sfînta Iuliana, căci se temea, ca nu cumva ea să se înfricoşeze văzînd tăierea lui. Iar Sfînta Iuliana, însemnîndu-se cu semnul Crucii, şi-a întins grumazul, veselindu-se, şi i l-au tăiat. Sfîntul Pavel, văzînd pe sora sa săvîrşită prin mucenicie, şi-a ridicat ochii la cer şi a mulţumit lui Dumnezeu. După aceea, îngrădindu-se însuşi cu semnul Crucii, şi-a întins grumazul, şi i l-au tăiat.

Deci sfintele lor trupuri zăceau afară din cetate, neîngropate, căci erau puşi ostaşi de împărat să pîndească de departe, ca să nu le fure creştinii. Şi veneau la locul acela cîini şi nu se atingeau de trupurile mucenicilor. Asemenea şi lupii venind, nu numai că nu se atingeau, dar chiar le străjuiau, şezînd lîngă ele nedepărtaţi. Apoi şi păsările mîncătoare de trupuri zburau pe deasupra, însă nici una n-a şezut pe ele, ci numai zburau peste ele ca şi cum le-ar fi păzit şi nici muşte nu lăsau să cadă pe ele. Şi aceasta a fost şapte zile şi şapte nopţi.

Ostaşii au vestit aceasta lui Aurelian, iar el auzind, a zis: "O, ce farmece de rea credinţă au creştinii, căci nici morţi n-am putut să-i biruim!" Şi a poruncit ostaşilor ca noaptea să se ducă de la strajă, căci nu voia să-i mute ziua, ca să nu fie batjocoriţi de creştini. Făcîndu-se ziuă, creştinii văzînd că ostaşi de strajă nu sînt, mergînd, au luat mult chinuitele trupuri ale Sfinţilor Mucenici Pavel şi Iuliana şi le-au îngropat la ei cu cinste, astfel împărăţind Domnul nostru Iisus Hristos.

Pentru toate se cuvine Tatălui şi Fiului şi Sfîntului Duh, slavă, cinste şi închinare, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

12. VIAŢA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU IACOB PUSTNICUL (4 MARTIE)

Smerenia se face oamenilor ce iubesc pe Dumnezeu pricinuitoare de multe bunătăţi folositoare de suflet, adică a celor ce-şi îndreptează viaţa după poruncile Mîntuitorului. Pe această smerenie, dacă va cîştiga-o cineva desăvîrşit, acela nu se teme că va cădea în păcat, pentru că nu se înalţă şi nu nădăjduieşte în sine, ci în Dumnezeu. Iar cît de multă vătămare netămăduită şi mare pagubă aduc mîndria şi trufia celor ce nu se păzesc, se arată din povestirea ce ne este pusă înainte. Deci să se înveţe din ea cei ce petrec viaţa cerească pe pămînt, în ce chip să fie cu îngrijire şi să se păzească să nu cadă cei cărora li se pare că stau bine.

În această povestire vom afla o preafrumoasă povățuire de viață și deprindere de smerită cugetare. Vom vedea chipul ridicării grabnice și fără de lenevire din căderea păcatului și vom cunoaște puterea pocăinței, care atît de mult poate la Milostivul Dumnezeu, încît răpește pe om nu numai din porțile iadului și din durerile gheenei, ci îl și îndreptează la mai bună viață decît cea dintîi, și la mai înalte fapte bune decît cele dintîi, ajutîndu-i darul Domnului. Deci, se cade să începem această povestire folositoare de suflet:

Era un bărbat sihastru în țara Feniciei, viețuind aproape de cetatea ce se numea Porfirion, cu numele Iacob. Acela, lepădîndu-se de deșertăciunile acestei vieți vremelnice și primind călugăria, a petrecut cincisprezece ani într-o peșteră. Și atît de mult a sporit în pustniceștile nevoințe și atît de mare s-a făcut în faptele bune și de Dumnezeu iubit, încît s-a învrednicit a lua de la Dumnezeu putere asupra diavolilor. Astfel, multe vindecări dăruia oamenilor, în numele Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, încît toți se minunau de acea viață plină de fapte bune, alergînd la el nu numai credincioșii, ci și necredincioșii samarineni, pe care, cu proorocească vedere cunoscîndu-i dumnezeiescul bărbat, îi învăța mult din dumnezeieștile Scripturi și-i întorcea la adevărata credință creștinească.

Dar diavolul, care de la început urăște neamul omenesc, iar mai vîrtos pizmuiește asupra celor ce cu osîrdie slujesc lui Hristos, văzîndu-se rușinat prin faptele cele bune și multe ale acelui sfînt bărbat și prin viața cea desăvîrșită, s-a sculat asupra lui cu meșteșugirile sale, vrînd să-l izgonească din locurile acelea. Deci, intrînd într-unul din necredincioșii samarineni care viețuiau în cetatea Porfiron, ca altă dată în Iuda, l-a îndemnat să uneltească pentru izgonirea lui Iacob.

Acela, adunînd samarineni de un gînd cu păgînătatea sa, rudenii și prieteni, vecini și slugi, a venit cu ei în casa necuratului lor popă și s-au sfătuit toți împreună, cum l-ar izgoni pe Iacob din hotarele acelea, căci din credința lor pe mulți îi întoarce la Hristos. Sfătuindu-se mult, s-au învoit la o meșteșugire ca aceasta: au chemat la dînșii pe o femeie desfrînată și i-au dat ei douăzeci de galbeni și încă tot atîta i-au făgăduit a-i da, numai să meargă și să înșele pe Iacob sihastrul spre păcat, ca să poată ei afla asupra lui pricină și să-l izgonească din hotarele lor cu necinste, ca pe un desfrînat.

Deci femeia aceea, fiind momită, s-a dus la dînsul seara, foarte tîrziu, și, bătînd în ușă, îl ruga ca să-i deschidă și s-o lase înăuntru. Dar fericitul, nedeschizîndu-i, ea mai tare bătea fără de rușine, supărîndu-l cu multele rugăminți. Deschizînd sfîntul ușa și văzînd pe femeie, socotea că este o nălucă. Deci, îngrădindu-se cu semnul Crucii, îndată a închis iarăși ușa și, întorcîndu-se în chilie, stătea cu fața spre răsărit; apoi s-a rugat lui Dumnezeu cu dinadinsul ca să izgonească de la dînsul drăceasca nălucire. Fiind la miezul nopții, femeia bătînd neîncetat, a strigat cu mare glas, zicînd: "Miluiește-mă, tu, cel ce ești adevărat rob al Dumnezeului celui viu! Deschide-mi ușa, ca să nu fiu înaintea chiliei tale mîncare fiarelor!"

Cuviosul bărbat Iacob, gîndindu-se la vremea cea de noapte și la mulțimea fiarelor, a deschis ușa nevrînd, și a zis către dînsa: "De unde ai venit și ce cauți aici?" Femeia a răspuns: "Sînt din mănăstirea fecioarelor, trimisă în cetate de egumenă pentru o trebuință și iată, întorcîndu-mă, m-a cuprins noaptea întunecată și am rătăcit din cale și am venit aici. Deci mă rog ție, omule al lui Dumnezeu, miluiește-mă și nu mă lăsa înaintea ușii tale, ca să mă mănînce fiarele, ci-mi poruncește ca să rămîn la tine în noaptea aceasta, pînă ce se va face ziuă; și voi merge apoi în calea ce-mi este înainte".

Cuviosul, milostivindu-se spre dînsa, a lăsat-o înăuntru, punîndu-i înainte pîine și apă. Iar el, închizîndu-se singur în chilia cea mai dinăuntru, a lăsat-o pe ea în cea mai dinafară. Deci ea, mîncînd pîinea, s-a odihnit puțin. După aceea, prefăcîndu-se că este bolnavă, a început a striga cu amar, tăvălindu-se la ușa chiliei celei mai dinăuntru și rugînd pe cuviosul ca să-i ajute.

Sfîntul, uitîndu-se pe o ferestruică și văzînd-o bolind, nu se pricepea ce să-i facă. Iar ea a zis: "Rogu-mă ție, părinte, caută spre mine și mă îngrădește cu semnul Crucii, de vreme ce mă doare inima foarte rău". Iar el, auzind aceasta, a venit la dînsa și îndată, aprinzînd foc aproape de femeie și aducînd untdelemnul sfînt pe care îl avea, a șezut lîngă ea. Punînd la foc mîna cea stîngă, iar pe cea dreaptă muind-o în sfîntul untdelemn, se atingea de pieptul acelei femei, pe de o parte făcînd semnul Crucii, iar pe alta, ungîndu-i și încălzindu-i inima ei cu mîna, căci spunea că foarte rău bolește.

Însă ea, de necurată poftă fiind pornită spre dînsul, voind a-l vîna, îi zicea: "Mă rog ție, părinte, unge-mă mai mult cu untdelemn și cu mîna încălzește-mi inima, ca să înceteze durerea care m-a cuprins".

Iacob, fiind nevinovat cu inima și fără de răutate, credea cuvintele femeii și a făcut aceea. Însă, văzînd și înșelăciunea diavolească ce îi ridica război trupului și temîndu-se ca nu cumva din milostivirea și îndurarea cea de prisos față de dînsa, să-și aducă asupra sufletului său veșnică durere, două sau trei ceasuri și-a ținut mîna stîngă în foc, suferind tare, încît și încheieturile degetelor lui arzîndu-se, au căzut. Aceasta o făcea fericitul, oștindu-se împotriva războiului diavolesc; ca, pentru nesuferita durere ce i se făcea prin arderea focului, să nu-i vie un gînd necurat în minte.

Femeia, văzînd aceasta, s-a înspăimîntat, pentru că vedea toată mîna sfîntului acum arsă, și, umilindu-se, s-a sculat îndată și s-a aruncat la picioarele sfîntului cu lacrimi, bătîndu-și pieptul său și strigînd: "Vai mie, ticăloasa și orbita, vai mie, că m-am făcut locaș al diavolului!" Iar sfîntul, văzînd și auzind aceea, se minuna foarte, și a zis: "Scoală-te, femeie", și a ridicat-o de la pămînt degrabă. Apoi, făcînd rugăciune cu dinadinsul către Dumnezeu, a zis femeii: "Spune-mi, ce este aceasta? Pentru ce ai venit la mine?"

Deci, abia venindu-și în fire, femeia i-a spus lui toate cu de-amănuntul, cum au îndemnat-o pe ea păgînii samarineni asupra lui. Dar mai ales singur diavolul a făcut un meșteșug ca acesta, ca să poată vîna cu păcatul trupesc pe dreptul bărbat, care în viață urma celor fără de trup.

Unele ca acestea auzindu-le cuviosul, a suspinat cu greu și, vărsînd multe lacrimi, a dat mulțumire lui Dumnezeu. După aceea, învățînd-o pe ea și binecuvîntînd-o, a trimis-o la Preasfințitul Alexandru episcopul. Iar femeia, venind la biserică, și-a mărturisit lui Dumnezeu și episcopului toate păcatele sale. Învățînd-o episcopul din destul și văzînd-o că se pocăiește cu adevărat, a luminat-o cu Sfîntul Botez și a trimis-o în mănăstirea de fecioare, făcînd-o mireasă lui Hristos. După aceea, adunînd tot poporul creștinesc și clerul său, a izgonit din cetate și din părțile acelea pe toți samarinenii. Apoi venind la fericitul Iacob, l-a întărit într-o viață ca aceea, cu părintești cuvinte. Iar femeia cea mai înainte pomenită, care fusese păcătoasă, s-a făcut sfîntă, cu ajutorul darului Domnului, căci a plăcut lui Dumnezeu și s-a învrednicit a lua stăpînire asupra diavolilor.

Nu după multă vreme, o fiică a unui slăvit boier, muncindu-se de duh necurat, a început a chema pe nume pe Sfîntul Iacob. Și-au dus-o părinții ei la sfîntul, rugîndu-l ca, fiindu-i milă de acea tînără, să izgonească duhul cel necurat dintr-însa. Iar sfîntul bărbat, rugîndu-se lui Dumnezeu pentru dînsa și punîndu-și mîna pe ea, cu puterea lui Dumnezeu îndată a gonit dintr-însa diavolul și s-a făcut sănătoasă fecioara. Aceasta văzînd-o părinții ei, mulțumind lui Dumnezeu și vrînd să mulțumească și omului lui Dumnezeu, i-au trimis lui trei sute de galbeni. Iar dreptul bărbat, nu numai că n-a voit a-i lua, ci nici n-a privit la aur, zicînd:

"Nu se cuvine a cumpăra dumnezeieștile daruri, nici a le vinde, căci zice Scriptura: *În dar ați luat, în dar să dați*. Iar aurul acela se cade să-l dați la săraci, căci eu, viețuind în pustie, nu am trebuință de el". Și așa a trimis înapoi pe oamenii cei trimiși, împreună cu aurul.

După aceea, prin lucrarea diavolească, un tînăr oarecare fiind slăbănogit de amîndouă picioarele, a fost adus de rudenii la Sfîntul Iacob, pe care îl pofteau să se roage lui Dumnezeu pentru bolnav. Iar cuviosul, postind și rugîndu-se trei zile, a vindecat pe slăbănog și, binecuvîntîndu-l, i-a poruncit să se întoarcă cu picioarele lui la casa sa. Mulți din cei cuprinși de felurite neputințe veneau la acest făcător de minuni și toți cu rugăciunile lui se tămăduiau și se întorceau de la dînsul sănătoși. Deci, văzîndu-se omul lui Dumnezeu foarte mult cinstit de toți și temîndu-se ca nu cumva să se vatăme cu deșarta slavă, a lăsat acel loc și a fugit, depărtîndu-se de slava omenească.

Ieșind din cetate ca la patruzeci de stadii, a găsit lîngă un pîrîu o crăpătură mare în piatră și, sălășluindu-se într-însa, a viețuit treizeci de ani în rugăciuni și lacrimi, iar ca hrană a avut multă vreme verdețurile ce creșteau pe lîngă pîrîu. După aceea, făcîndu-și o mică grădină și lucrînd într-însa o parte din zi, se hrănea din

rodurile ei. O viață ca aceea a lui, pînă într-atîta se preamărise, încît monahii și clericii de la douăzeci de mănăstiri veneau la dînsul pentru folos. Și nu numai cei duhovnicești, ci și oamenii mireni, fără de număr alergau la el și se povățuiau de dînsul spre fapta bună, învrednicindu-se binecuvîntării și rugăciunii lui, și cu mult folos se întorceau de la dînsul.

Unui bărbat ca acesta, care se învrednicise de atîta dar dumnezeiesc, i s-a întîmplat o cădere preacumplită. Și această ispită grea i-a fost fiindcă se înălța cu gîndul, socotind a sa sfințenie și viață plăcută lui Dumnezeu, biruindu-se de duhul mîndriei. Iar începutul căderii lui a fost într-acest fel:

Diavolul, vrăjmașul cel din început al oamenilor, care urăște pe cei ce au viață plăcută lui Dumnezeu și neîncetat le sapă groapă, a intrat într-o fecioară, care era fiica unui om bogat; și, muncind-o pe ea, chema cu gura ei numele lui Iacob și zicea: "Nu voi ieși, dacă nu mă veți duce la Iacob, pustnicul".

Iar părinții luînd-o pe ea, înconjurară mănăstirile și pustiile, căutînd mult pe acel sfînt părinte Iacob. Abia putînd a-l afla, au căzut la picioarele lui, strigînd: "Miluiește pe fiica noastră, că rău pătimește de duhul cel necurat! Și iată sînt acum douăzeci de zile, de cînd nici hrană, nici băutură n-a luat ci, strigînd, singură pe dînsa se sfîșie și cheamă numele tău".

Iar el, stînd la rugăciune, atît de mult se ruga pentru dînsa lui Dumnezeu, încît și locul acela pe care stătea s-a cutremurat. Iar după sfîrșitul rugăciunii, a suflat spre ea, zicînd necuratului duh: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos, ieși din fecioara aceasta!" Și îndată diavolul, fiind ars ca de un foc, a fugit dintr-însa, iar fecioara, căzînd la pămînt, a rămas mult timp fără glas.

Sfîntul Iacob, rugîndu-se lui Dumnezeu, a luat-o de mînă și, ridicînd-o de la pămînt, a dat-o părinților ei; iar ei, văzînd o astfel de minune, au preamărit pe Dumnezeu. Și, temîndu-se să nu se întoarcă iarăși într-însa duhul necurat, l-au rugat pe sfîntul ca să mai șadă la dînsul fiica lor pînă a treia zi, pînă ce desăvîrșit se va însănătoși. Și a rămas fecioara la bătrîn, iar părinții ei s-au dus.

Însă se cuvine - precum și la început am zis, spre folosul multora și spre paza cu dinadinsul a celor ce călătoresc spre cereasca viață -, ca, povestind viața oamenilor celor desăvîrșiți, să spunem nu numai faptele cele bune ale lor, ci și ispitele ce li s-au făcut de la vrăjmașul cel întru tot rău, prin care, oarecînd împiedicîndu-se, au căzut un timp și iarăși s-au sculat.

Deci, precum faptele bune cele mari și adevărate ale acestui minunat bătrîn le-am spus, așa și furtuna ce se sculase asupra lui și acea cumplită cădere o vom mărturisi. Apoi vom spune și minunile cele mari ale cuviosului. Dar pe cît de frumoasă viață avea înainte fericitul Iacob, pe atît de mare a fost căderea lui; și pe cît

de greu a căzut, cu atît mai bine, sculîndu-se după cădere, s-a îndreptat. Deci să auzim ce i s-a întîmplat.

Rămînînd la dînsul acea fecioară, diavolul, văzîndu-l singur într-un loc ca acela pustiu și găsind timp bun pentru meșteșugul său, a ridicat asupra lui război de necurate gînduri și poftă trupească. Și atît de mult s-a aprins cu pofta, el, care mai înainte nu s-a biruit prin înșelarea desfrînatei ce era îndemnată de samarineni asupra lui, precum mai înainte am zis, încît și-a ars mîna în foc, ca întreaga înțelepciune și curățenie să-și păzească. Deci, el care a făcut minuni și a izgonit diavolii, acela, aprinzîndu-se cumplit de poftă desfrînată, a uitat frica lui Dumnezeu și pustniceștile sale osteneli de mulți ani, cum și darul vindecării ce primise de la Dumnezeu. Și, cu toate că era la adînci bătrînețe, însă, biruindu-se de diavol, a căzut și a siluit-o pe fecioară, răpindu-i fecioria ei, cum și pe a sa, și astfel și-a prihănit și trupul și sufletul.

Apoi și-a pierdut toate cele mai dinainte ale sale osteneli pustnicești. Și nu i-a fost de ajuns a face acel păcat, ci încă a făcut și mai rău. Că precum cineva, alunecînd din deal, se prăvălește la vale și, din piatră în piatră alunecînd, se sfărîmă, astfel i s-a întîmplat și lui. Într-un păcat mare alunecînd, a căzut și într-altul mai mare și mai cumplit, adăugînd fărădelege peste fărădelege. Pentru că punîndu-i vrăjmașul un gînd fricos, cugeta în sine, zicînd: "Poate fata va spune părinților săi că am siluit-o, și-mi va fi rușine și ocară, apoi voi fi pentru ea în primejdie mare".

Deci sculîndu-se - fiind îndemnat de diavol -, a omorît pe acea fată nevinovată, socotind că astfel își va ascunde de oameni întîiul său păcat și va scăpa de rușine. Dar n-a rămas numai pînă aici, ci și mai mult s-a întins spre păcat; căci trupul fetei, pe care l-a întinat cu a sa necurăție și cu mîna sa fără milostivire l-a ucis, nu l-a dat obișnuitei îngropări în pămînt, ci, luîndu-l, l-a aruncat în răpejunea pîrîului, fără de nici o milă. Un astfel de rod are mîndria; căci dacă monahul acela nu s-ar fi socotit a fi sfînt și mare, n-ar fi căzut așa de cumplit și nici nu i-ar fi batjocorit bătrînețile lui vrăjmașul, care era batjocorit și călcat de el, altă dată, pe cînd era tînăr.

După astfel de grele păcate ce făcuse, a început a-l supăra diavolul, ca pe un rob al său, legat în cea mai de pe urmă groapă a pierzării, și l-a aruncat în prea greul păcat, mai mult decît toate păcatele, adică în deznădejdea lui Cain și a lui Iuda. Și, șezînd el în chilie, nu știa ce va mai face, decît numai se mustra de conștiință, suspinînd și deznădăjduindu-se, neîndrăznind a-și deschide nici gura la rugăciune, nici a-și întoarce mintea spre Dumnezeu. După aceea, s-a gîndit să fugă de acolo, într-o altă țară mai depărtată, să se ducă în lume, lepădîndu-și călugăria, ca să slujească la bătrînețe lumii și diavolului. Deci, a ieșit din peșteră și s-a apucat de calea cea gîndită și alerga repede, fiind alungat de deznădejde, ca de o furtună mare.

Însă darul cel mare și fără măsură al iubirii de oameni a lui Hristos, Cel nebiruit de păcatele a toată lumea, Care voiește ca toți oamenii să se mîntuiască și să nu piară nici unul, nu l-a trecut cu vederea nici pe acest bătrîn căzut, nici nu l-a lăsat

pînă la sfîrșit să fie de batjocura diavolilor. Ci, cu negrăitele Sale judecăți, i-a pregătit ridicarea și îndreptarea.

Căci, ducîndu-se pe calea pe care o apucase, i s-a întîmplat în cale o mănăstire și, intrînd într-însa, s-a închinat egumenului și fraților. Iar ei, spălîndu-i picioarele, i-au pus înainte pîine, ca să mănînce. Dar Iacob nici nu voia să audă de aceea, decît numai suspina cu greu adeseori și rugîndu-l frații să primească hrană, le-a zis: "Amar mie ticălosul, cum voi putea să-mi ridic ochii la cer, cum voi mai îndrăzni să chem numele lui Hristos, pe Care L-am supărat și cum voi îndrăzni a mă atinge de bunătățile Lui, fiind desfrînat și ucigaș!" Și a mărturisit tuturor pe rînd, toate cele ce făcuse.

Auzind toate acelea, egumenul și frații s-au tulburat și, fiindu-le milă de dînsul, îl mîngîiau să nu se deznădăjduiască, ci să facă canon de pocăință pentru păcatele sale cele făcute. Și l-au rugat mult să rămînă la dînșii, dar n-a voit să-i asculte nicidecum, ci s-a dus în lume.

Mergînd el nu puțină depărtare de cale prin pustie, l-a întîmpinat un frate oarecare insuflat de Dumnezeu - după purtarea Lui de grijă -, și, închinîndu-se bătrînului Iacob, l-a rugat să se abată din cale și să meargă la dînsul în pustniceasca sa chilie, care era acolo aproape. Deci, silindu-l prin rugăminte, l-a dus la el și, spălîndu-i picioarele, îi arăta toate cele ce se cădeau iubirii de străini, punîndu-i înainte hrana ce-o avea și-l ruga să guste. Dar Iacob, fiind mustrat de vinovăția sa, suspina adeseori din adîncul inimii și se bătea în piept, iar de hrană nici nu voia a se atinge.

Atunci, fratele acela a căzut la picioarele bătrînului, mîngîindu-l și cu jurămînt adeverindu-l că nu se va scula de la pămînt, pînă ce nu-i va făgădui că va gusta din cele puse înainte. Deci făgăduindu-i, fratele s-a sculat de la pămînt și a gustat din hrană, așa cum putea să fie, ca în pustie. Apoi, după gustarea hranei, sculîndu-se amîndoi, au mulțumit lui Dumnezeu și iarăși au stat. Atunci fratele viețuitor în pustie a zis către bătrînul Iacob: "Părinte, spune-mi ceva de folos, învață-mă pe mine fiul tău în Hristos și-mi întărește inima, căci sînt foarte tulburat de multe și felurite gînduri".

Iacob, tînguindu-se foarte, plîngea nemîngîiat și, bătîndu-și pieptul, grăia: "Lasă-mă, frate, să plîng pentru grelele mele păcate, cu care am mîniat pe Dumnezeu. Căci în aceste deșarte și necinstite bătrîneți ale mele, ca un oarecare copil, fiind împins de diavol, am căzut în pierzare și am pierit. Pentru că patimile pe care le-am biruit în tinerețile mele, de acelea am fost biruit la bătrînețe; căci m-am aruncat în necuratul noroi al desfrînării și am îndrăznit a face fapte cu mult mai rele decît aceea".

Auzind acestea fratele acela, s-a umplut de mare mîhnire și întristare și ruga pe bătrîn să-i spună de-amănuntul toată acea ispitire diavolească. Îl ruga pentru două

pricini: întîi, ca mărturisindu-și păcatele, să se deștepte spre pocăință, iar al doilea, ca și el auzind de căderea bătrînului să-și fie păzitor, ferindu-se de asemenea căderi.

Deci, Iacob a început a povesti astfel: "Eu am slujit Domnului cincizeci de ani și mai bine în post și în viața pustnicească, împotrivindu-mă tare patimilor, de care lucru sînt și semne pe trupul meu; căci mîna mea am ars-o în foc pentru curăție, și mare dar mă învrednicisem a avea eu nevrednicul, de la Preabunul Dumnezeu și multe minuni a făcut Dumnezeu prin mine, omul cel fărădelege.

Dar pe urmă satana a intrat în oarecare fată, ai cărei părinți auzind de darul lui Hristos care era în mine, au adus-o, ca să mă rog pentru dînsa și cu ajutorul lui Dumnezeu, am izgonit pe diavol dintr-însa. Atunci, părinții ei m-au rugat să stea fata lor la mine încă trei zile, pînă ce se va însănătoși desăvîrșit; și lăsînd-o la mine, s-au dus. Iar eu, aprinzîndu-mă de poftă trupească și orbindu-mă cu mintea, nepomenind nici pe Dumnezeu în ceasul acela, nici de gheenă temîndu-mă, nici gîndind că-mi pierd ostenelile cele de mulți ani, am siluit-o pe fată și am prihănit-o cu desfrînarea. Dar nu mi-a fost destul acel păcat. Ci, îndemnîndu-mă diavolul, am îndrăznit a face și altul mai grozav decît cel dîntîi. Căci am omorît pe fata aceea și i-am aruncat trupul în pîrîu. Deci, deznădăjduindu-mă de mîntuire, am ieșit din locul meu și mă duc în lume; căci, cum voi putea să ridic ochii spre înălțimea cerului? Și de voi îndrăzni a chema numele lui Hristos, El, pogorîndu-se din cer, mă va arde".

Mărturisind el acestea cu multe lacrimi și cu amară tînguire, fratele acela s-a umilit cu inima, și, căzînd pe grumajii bătrînului, îl săruta, grăind: "Rogu-mă ție, părinte, nu slăbi cu sufletul, nici te deznădăjdui de mîntuirea ta, ci crede că este loc de pocăință la Dumnezeu. Mărturisește Lui păcatele tale, pentru că Domnul este multmilostiv și milostivirea Lui asupra noastră este negrăită. Căci, dacă n-ar fi fost chip de pocăință la Dumnezeu, apoi cum David, după primirea proorocescului dar, căzînd în groapa desfrînării și a uciderii, ar fi putut cîștiga iertarea păcatelor sale celor mari?

Dacă n-ar fi fost loc de pocăință, apoi nici Sfîntul Petru, bătrînul între apostoli - căruia i-a încredințat Domnul cheile Împărăției cerului, după lepădarea de trei ori de Domnul nostru Iisus Hristos, în vremea patimii celei de voie și după plîngerea cu amar -, n-ar fi luat iertare de greșelile sale și mai mare cinste; căci a fost pus păstor oilor celor cuvîntătoare ale lui Hristos. Deci, să ne pocăim pînă ce avem vreme".

Cu niște cuvinte ca acestea, fratele acela, întărind sufletul lui Iacob, îl rugă ca să rămînă împreună cu dînsul, dar acela nu voia. Atunci a căzut fratele la picioarele bătrînului, și, sărutîndu-le, îl ruga să nu se despartă de dînsul; căci se temea ca bătrînul să nu-și piardă sufletul, căzînd în deznădejde. Neputînd a-l îndupleca, s-a întristat foarte și plîngea. Și, rugîndu-se lui Dumnezeu pentru el, cu osîrdie, l-a slobozit, dîndu-i hrană trebuincioasă pentru cale și l-a petrecut pînă la cincisprezece stadii, îndemnîndu-l spre pocăință. După aceea, cuprinzîndu-l și sărutîndu-l cu lacrimi, s-a întors la chilia sa.

Mergînd Iacob multă cale spre a se duce în lume, s-a abătut puţin şi a aflat un mormînt vechi, făcut în chip de peşteră, în care erau o mulţime de oase, care se prefăcuseră în praf, de vechimea vremii. Deci, intrînd în mormîntul acela şi toate oasele adunîndu-le într-un colţ, s-a închis acolo. Apoi, plecîndu-şi genunchii la pămînt, cu strigare şi cu mare tînguire, bătîndu-se în piept, se mărturisea lui Dumnezeu, grăind:

"Cum voi privi la Tine, Dumnezeul meu? Ce începătură voi pune mărturisirii mele? Cu ce îndrăzneală voi mişca spre rugăciune necurata mea limbă şi gură şi de care păcat mai întîi voi începe a cere iertare? Pentru desfrînare sau pentru ucidere? Dă-mi iertare greşelilor mele cumplite, Preabunule Stăpîn! Fii milostiv mie, nevrednicul, Preamilostive Dumnezeule şi nu mă pierde pentru lucrurile mele cele urîte, căci nu sînt mici fărădelegile mele. Am făcut desfrînare şi ucidere, am vărsat sînge nevinovat, încă şi trupul l-am dat apelor, fiarelor şi păsărilor spre mîncare. Şi acum, Doamne, Ţie, Atotştiutorule, pe acestea le mărturisesc, cerînd iertare. Nu mă trece cu vederea, Stăpîne, ci, după negrăita Ta iubire de oameni, miluieşte-mă pe mine necuratul, arată-mi bunătatea Ta cea preamare şi curăţeşte toate fărădelegile mele, ca să nu mă înece vrăjmaşul, pe mine cel afundat în adîncul păcatului şi balaurul cel mai de jos să nu mă înghită".

Într-o mărturisire ca aceasta a greşelilor sale şi într-o pocăinţă ca aceasta fericitul Iacob a petrecut zece ani, îngropînd în mormînt viaţa sa; şi s-a făcut el ca un mort, sălăşluindu-se cu oasele morţilor, iar spre cei vii neîntorcîndu-se deloc. Căci, deşi se întîmpla cîndva a veni cineva acolo, el către nimeni nu vorbea şi celor ce-l întrebau nu le răspundea, şi nici nu vorbea nimic, decît numai spre Dumnezeu îşi deschidea gura la rugăciune şi spre mărturisirea greşelilor sale, în mormîntul cel închis.

Iar hrana lui erau nişte verdeţuri de mîncare ce creşteau pe acolo, în locurile cele pustii; şi din acelea numai atît gusta, cît să nu moară de foame. Toată acea vreme, de zece ani, a petrecut-o în neîncetate lacrimi, în suspinuri şi în rugăciuni, ziua şi noaptea strigînd cu tînguire către Dumnezeu, mărturisind şi bătîndu-şi pieptul fără cruţare. Iar întru tot Înduratul şi Multmilostivul Dumnezeu, Cel ce nu voieşte moartea păcătosului, ci întoarcerea spre viaţă, n-a trecut cu vederea o pocăinţă ca aceea a lui atît de lungă. Ci, auzind suspinul şi mărturisirea lui, i-a iertat greşelile şi i-a dăruit iarăşi darul facerii de minuni. Şi după pocăinţă, minunea lui cea dintîi a fost aceasta ce urmează.

Secetă şi arşiţă cumplită cuprinzînd toată latura aceea şi tot poporul rugîndu-se lui Dumnezeu cu post şi cerînd ploaie, s-a făcut descoperire episcopului acelei cetăţi, ca unui bărbat îmbunătăţit şi sfînt, zicîndu-i: "Este un sfînt părinte care locuieşte într-un mormînt în latura voastră. Acela dacă se va ruga lui Dumnezeu pentru voi, toate răutăţile vor înceta şi ploaie aducătoare de roade se va pogorî".

Episcopul, adunînd dimineața clerul său și tot poporul, le-a spus descoperirea ce i se făcuse de la Dumnezeu. Și au mers cu cruci și cu cîntări de rugăciuni la mormîntul Cuviosului Iacob. Bătînd în ușa cea închisă, episcopul rugă, împreună cu tot poporul, pe plăcutul lui Dumnezeu, ca să aibă milă de latura lor și să se roage lui Dumnezeu, ca să întoarcă de la ei dreapta mînie și certare, să înceteze seceta și să trimită ploaie pe pămînt. Dar el nimic nu le răspundea din mormîntul acela, căci nici ochii nu îndrăznea a-i ridica în sus. Ci, numai își bătea pieptul, grăind în sine: "Milostiv fii, Hristoase, pentru multele și cumplitele mele fărădelegi".

Iar episcopul multă vreme a stat bătînd și rugîndu-se cu dinadinsul. Și, neputînd nici măcar să audă un răspuns de la dînsul, s-a întors împreună cu toți cei ce veniseră, tînguindu-se și plîngînd; și intrînd în biserică, iarăși săvîrșeau cîntări și rugăciune cu lacrimi. Apoi, mărindu-se arșița și mai mult și supărîndu-i secetă mare și foamete, striga tot poporul, mai cu osîrdie, către Dumnezeu, îndoind postul și rugăciunea.

Apoi iarăși s-a făcut episcopului descoperire, și glas se auzea, grăindu-i astfel: "Mergi la robul Meu Iacob, despre care ți-am descoperit. Acela de se va ruga către Mine pentru voi, îndată vă veți izbăvi de răutățile ce a cuprins latura voastră!" Deci, episcopul a mers iarăși cu tot clerul și cu poporul la mormîntul acela și năvăleau cu osîrdnice rugăciuni, supărînd pe robul lui Dumnezeu ca să facă pentru ei rugăciune.

Deschizînd ușcioara, l-au scos pe Sfîntul Iacob de acolo cu sila. Iar fericitul, chiar nevrînd, ridicîndu-și ochii la cer și înălțînd mîinile în sus, s-a rugat pentru poporul acela multă vreme. Și încă rugăciunea fiindu-i în gură, îndată s-a vărsat ploaie mare pe pămînt și arșița a încetat; pentru că Domnul a făcut voia celui ce se temea de El și rugăciunea aceluia a auzit-o, cu însuși lucrul împlinind aceasta, și s-a împlinit ceea ce zice proorocul: *Atunci vei striga și Dumnezeu te va auzi. Și încă tu grăind, îți va zice: Iată am venit*.

Episcopul și tot poporul înspăimîntîndu-se de acea slăvită minune și totodată bucurîndu-se, înălța lui Dumnezeu cîntări de mulțumită, cu veselie și cu prăznuire și pe plăcutul Lui, pe Sfîntul Iacob, preamult îl cinsteau. Iar ziua aceea, în care s-au izbăvit de niște răutăți ca acelea, cu rugăciunile Sfîntului Iacob, și au cîștigat mila lui Dumnezeu, au hotărît ca s-o prăznuiască în toți anii.

Cuviosul Iacob, de atunci luînd încredințare că Dumnezeu i-a primit pocăința și i-a iertat greșelile, a început a face multe minuni cu darul lui Hristos, căci, cîți bolnavi erau aduși la el, din toată latura aceea, cuprinși de orice fel de boală, toți dobîndeau îndată vindecare; iar diavolii, cu cuvîntul sfîntului, erau izgoniți; și, în puțină vreme, a făcut mai mari minuni, după a sa pocăință, decît mai înainte.

Într-același an în care a cerut de la Dumnezeu ploaie, s-a apropiat de sfîrșitul său. Deci, chemîndu-l pe episcop, a făcut învoială cu el ca, după moartea lui, să-i îngroape trupul într-acelaș mormînt. Și, după cîteva zile, s-a odihnit întru Domnul și

s-a sălăşluit sfîntul lui suflet întru bunătăţile Domnului său, împreună cu sfinţii cei ce, prin pocăinţă, au bineplăcut lui Dumnezeu. El a trăit, de la naşterea sa, şaptezeci şi cinci de ani.

Îndată ce s-a vestit despre mutarea Sfîntului Iacob în toată latura aceea, s-a adunat de pretutindeni mulţime de popor la îngroparea lui, cu lumînări, tămîie şi aromate. Episcopul a venit cu tot clerul, cîntînd cele cuviincioase şi, cu aromate de mult preţ ungînd sfîntul lui trup, l-au îngropat cu cinste într-acelaşi mormînt, precum vorbiseră mai înainte de sfîrşitul său. Iar după puţină vreme, episcopul a zidit o biserică în numele acestui sfînt Iacob, aproape de mormîntul lui.

Apoi luînd de acolo cinstitele lui moaşte, le-a adus în biserică şi a aşezat a se prăznui sfînta lui pomenire în toţi anii, întru cinstea plăcutului lui Dumnezeu, Preacuviosului Părintele nostru Iacob şi întru slava lui Hristos Dumnezeu, Cel slăvit împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, în veci. Amin.

13. VIAŢA ŞI PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC CONON DIN ISAURIA

(5 MARTIE)

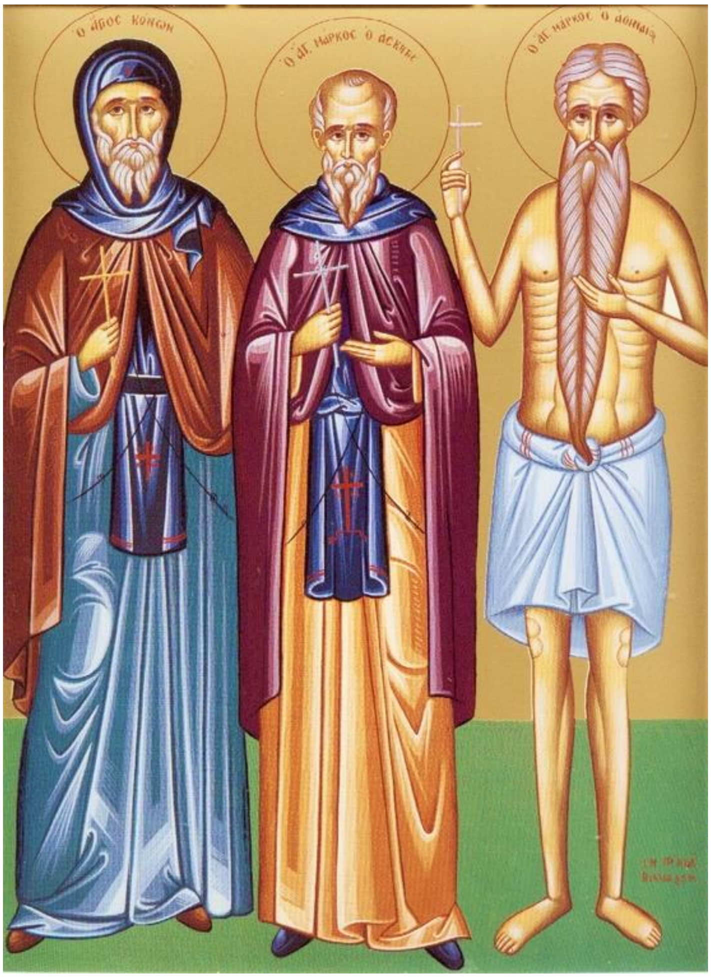

Isauria, cetatea domnească a țării cu același nume, a primit sfînta credință în Domnul nostru Iisus Hristos de la Sfîntul Apostol Pavel, propovăduitorul neamurilor, care a propovăduit acolo și a adus pe cîțiva la credință.

În vremea propovăduirii apostolești era un oarecare om, cu numele Nestor, care trăia într-un sat ce se chema Vidania, care era departe de cetatea Isauriei ca la optsprezece stadii. Acela avea o femeie ce se numea Nada, cu care au născut pe acesta, de care ne stă înainte povestirea, adică pe Sfîntul Conon.

După ce a ajuns pruncul în vîrstă desăvîrșită, au voit părinții lui să-l căsătorească, și l-au logodit cu o fecioară frumoasă, anume Ana. Însă, mai înainte de legătura nunții, s-a arătat lui Conon Sfîntul Arhanghel Mihail, în chip de bărbat prealuminos și, învățîndu-l sfînta credință, l-a pogorît la pîrîu, l-a botezat întru numele Preasfintei Treimi și, împărtășindu-l cu dumnezeieștile Taine, l-a însemnat cu semnul Crucii și s-a făcut nevăzut. Tînărul Conon s-a umplut de Duhul Sfînt și Arhanghelul Mihail era împreună cu dînsul nevăzut.

Sosind ziua nunții și toți veselindu-se, cînd a fost dus mirele cu mireasa în cămară, Conon a luat o lumînare aprinsă, și, punînd-o într-un vas, a zis către fecioară: "Ce este mai bun, lumina sau întunericul?" Iar fecioara a răspuns: "Mai bună este lumina, decît întunericul".

Atunci Sfîntul Conon, deschizîndu-și gura sa cea plină de darul lui Dumnezeu, a început a învăța pe fecioară despre păzirea fecioriei și despre viața curată, cu credința întru Hristos, adevăratul Dumnezeu, spunîndu-i că aceea este lumina cea neînserată, iar faptele cele trupești cum și necurata credință cea elinească sînt întuneric.

Fecioara, avînd inima sa ca un pămînt bun spre primirea seminței cuvîntului lui Dumnezeu, s-a învoit cu mirele întru toate: căci a crezut în Hristos și a făgăduit a-și păzi fecioria sa. Și viețuia acea sfîntă doime în curățenie fecioarească, ca un frate cu sora sa, sau mai bine-zis ca doi îngeri ai lui Dumnezeu, arzînd cu duhul dragostei către Dumnezeu ca serafimii, slujind Domnului.

După aceasta, fericitul Conon i-a îndemnat și pe părinții săi a se lepăda de idoli și i-a adus la Hristos, botezînd pe tatăl și pe mama sa, ca și pe mireasa sa. Și toți au plăcut lui Dumnezeu, fiind povățuiți și învățați de Sfîntul Conon. Iar tatăl lui, fericitul Nestor, s-a învrednicit și cununii mucenicești, fiind ucis de închinătorii de idoli, cărora se împotrivea, mustrînd rătăcirea lor.

După cîtăva vreme, maica sfîntului, fericita Nada, s-a mutat către Dumnezeu, în bună mărturisire. Apoi s-a dus și Sfînta fecioară Ana, cea logodită lui mireasă, către cămara cea nestricăcioasă a cerescului Mire Hristos, și i-a îngropat Sfîntul Conon într-un mormînt; iar el se îndeletnicea cu gîndirea de Dumnezeu, cu postul, cu ostenelile și cu rugăciunile cele de toată noaptea, omorîndu-și trupul și robindu-l duhului. Iar comoara cea dată lui, a darului Sfîntului Duh, o tăinuia pînă la vremea arătării sale, care a sosit după mulți ani, în zilele bătrîneților sale. Și s-a început aceasta într-acest chip:

Era în țara aceea o peșteră grozavă și întunecoasă, în locuri pustii și în munți neumblați. Și aceea era capiște idolească și locaș diavolesc, fiind acolo un idol de piatră, mare, al necuratului zeu Apolon, pe care țara Isauriei îl cinstea mai mult. Și le era obiceiul isaurienilor ca, în toți anii, în ziua necuratei prăznuiri a lui Apolon, să se adune acolo cu jertfe și să săvîrșească acea prăznuire urîtă de Dumnezeu.

Deci într-un an oarecare, venind praznicul acela, și toți din cetate gătindu-se să meargă la capiștea ce era în peșteră, Sfîntul Conon mișcîndu-se de duhul, a venit în cetate și, văzînd mulțimea poporului, pe unii pe cai înarmați, iar pe alții pedeștri, gătiți ca la un război, a strigat către dînșii, grăind cu mare glas: "O, bărbați isaurieni, așteptați puțin, căci am să vă vorbesc ceva. Pentru ce v-ați gătit într-un chip ca acesta de oștire? Au doar a năvălit vreun război fără de veste asupra țării noastre și vă

cheamă pe voi?" Iar ei i-au zis: "Ba nu, ci mergem la zeul Apolon, să-i aducem jertfă și să-i facem praznicul".

A zis către dînșii Sfîntul: "Cine este Apolon și care este puterea lui? Voiesc să aflu de la voi". Iar ei au zis: "Acela ne este purtător de grijă, căci toate bunătățile ni le rînduiește și ne întărește pe noi în războaie, precum întărea și pe părinții noștri, care ne-au lăsat nouă acest obicei de prăznuire".

Sfîntul îi întreba, batjocorindu-i: "Oare ați auzit cîndva de la dumnezeul vostru glas sau vreun cuvînt?" Ei au zis: "Nu! Dar de la părinții noștri am luat obicei a crede într-însul". Grăit-a către dînșii Sfîntul Conon: "Părinții voștri au fost ca niște dobitoace necuvîntătoare, neștiind din înșelăciune pe adevăratul Dumnezeu. Căci, dacă L-ar fi știut, n-ar fi avut sîrguință către un idol surd, mut și netrebnic. Ci, dați-mi stăpînire asupra dumnezeului vostru și vă voi arăta vouă pe cine cinstiți și cine este. Îl voi înnegri cu cerneală și să vedem de se va putea spăla? Îl voi zdrobi cu ciocan de fier și va putea oare să aibă iarăși chipul său? Îi voi da mîncare și să vedem va întinde mîna să mănînce? Pînă cînd veți fi fără de minte? Oare aceasta n-o înțelegeți? Să mă ascultați, că și eu sînt din a voastră seminție, dar sînt străin de lucrurile voastre.

Lăsați-vă de închinarea idolilor și vă voi învăța pe voi pe care Dumnezeu se cade a-L cinsti și a vă închina Celui ce este întru înălțime. Că Acela este Dumnezeu nevăzut și pe toate le vede, Făcător al cerului, al pămîntului, al mării și al tuturor celor ce sînt într-însele. El este Împărat tare și puternic, mîntuind pe robii Săi și pierzînd pe vrăjmașii care se închină idolilor și aduc jertfe diavolilor.

Aceluia nu-i trebuie jertfe sîngeroase, ci voiește să-L cunoască cei ce vin la El fără de răutăți și vicleșuguri și să creadă în El; știind cum că El este adevăratul Dumnezeu, Tatăl Unuia născut Fiului Său, al Domnului nostru Iisus Hristos, Care de Tatăl nu se desparte, prin Care toate s-au făcut, cu Care Duhul Sfînt este părtaș vieții și Împărăției și Care de la Tatăl purcede. Și aceste trei fețe sînt un Dumnezeu, Care arde cu foc pe slujitorii de idoli, cei ce-L urăsc pe El și iubește numai pe cei ce-L preamăresc, pentru că este milostiv cu prisosință tuturor celor ce cred în El și-L cheamă cu adevărat".

Acestea și mai multe grăind sfîntul, s-a tulburat poporul și s-a făcut multă gîlceavă; căci unii se repezeau asupra lui, vrînd să-l ucidă, iar alții îl apărau, nelăsîndu-i să pună mîinile pe el; și vrînd a auzi ceva mai mult de la dînsul, abia au potolit tulburarea poporului și au zis către sfîntul: "Cum poți să ne încredințezi că Dumnezeu este mai mare decît zeul nostru Apolon, pe care noi îl avem mai cinstit, mai mult decît pe toți ceilalți zei? Arată-ne vreun semn al Dumnezeului tău ca să credem în El".

Sfîntul Conon, văzînd că ei cer semn, punîndu-și nădejdea spre Dumnezeu, le-a zis: "Iată, mulți din voi sînt pe cai și mulți pedeștri, tineri și voinici. Deci, să

mergem toți spre peștera lui Apolon, la locul adunării voastre; voi înainte, iar eu, ca un bătrîn, voi merge după voi. Însă să ne dăm cuvînt unul altuia care pe care va întrece, Dumnezeul aceluia va fi mare și adevărat și vom crede apoi în El.

Dacă voi, cei ce sînteți pe cai și pedeștri, fiind voinici, mă veți întrece pe mine, cel bătrîn și slab cu trupul, și de veți ajunge mai întîi la locul lui Apolon, apoi zeul vostru să fie mare; iar dacă eu, bătrînul și pedestrul, întrecîndu-vă, voi ajunge acolo, apoi Dumnezeul meu este mai mare decît zeul vostru și datori veți fi a crede în Dumnezeul meu". Toți au primit cuvîntul acesta și au făcut legămînt cu Sfîntul Conon, căci ziceau între ei: "Acest bătrîn abia în patru zile va putea să ajungă acolo, fiind departe și calea grea, pentru înălțimea munților și a văilor celor adînci".

Deci au pornit toți în grabnică călătorie, unii nădăjduind în caii lor, iar alții în picioarele lor. Iar Sfîntul Conon mergea după ei și se ostenea alergînd. Însă s-a rugat lui Dumnezeu și îndată i-a stat înaintea lui Sfîntul Arhanghel Mihail. Acela luîndu-l, l-a dus într-un ceas la locul acela unde alerga. Iar pe cei ce alergau pe cai și pe cei pedeștri i-a tulburat arhanghelul nevăzut, încît rătăceau prin munți și prin văi, călcînd în prăpăstii de munți, sfărîmîndu-se ei și caii lor; și n-au putut toată ziua și toată noaptea să nimerească la peștera lui Apolon, nici să-și cunoască calea încotro călătoresc. Iar dimineața, Sfîntul Conon a ieșit în întîmpinarea lor.

Aceia văzîndu-l, s-au înspăimîntat, iar el a început a-i ocărî, zicînd: "Pentru ce v-ați lenevit a veni, căci eu, așteptîndu-vă mult, iarăși m-am întors spre voi?" Iar ei, fiind foarte osteniți, povesteau sfîntului toate cele ce li s-au întîmplat și-l rugau ca să le arate calea spre locul lui Apolon. Iar el, mergînd înaintea lor, i-a dus pînă acolo și le-a zis: "Iată s-a împlinit legămîntul meu și eu, întrecîndu-vă, am sosit mai înainte aici. Deci se cade să mărturisiți că mare este Dumnezeul meu și să credeți în El; iar pe zeul vostru, dați-mi-l în stăpînirea mea, ca să vă răzbun, căci pînă acum v-a înșelat".

Ei au strigat: "Ba nu! Nu arunca vina asupra zeului nostru și nu îndrăzni a grăi asupra lui, căci noi sîntem vinovați, deoarece, rătăcind în cale, am zăbovit". Și astfel, neîmplinind cuvîntul cel întărit prin legămînt, au făcut nedreptate sfîntului prin aceasta. Sfîntul le-a zis: "Dacă nu credeți Dumnezeului meu, apoi credeți zeului vostru. Cînd vă va grăi ceva, veți împlini cuvîntul lui?" Iar ei toți i-au zis: "Numai de vom auzi pe zeul nostru grăind ceva și îndată sîntem gata a-i împlini cuvîntul lui, căci credem în el fără îndoială". Și iarăși au făcut cu sfîntul legămînt, iar cuvîntul lor l-au întărit mai tare decît întîi, ca să creadă cuvîntul, oricare l-ar grăi zeul lor.

Sfîntul, stînd înaintea acelei peșteri în care era capiștea lui Apolon, a strigat cu glas mare către idol: "Ție îți grăiește și ție îți poruncește Domnul meu Iisus Hristos, să ieși din capiștea ta și să vii aici la mine!" Îndată idolul cel fără de suflet se făcu ca și cum era viu, căci s-a cutremurat și a căzut din locul său, tăvălindu-se pe pămînt, spre sfîntul; apoi, venind aproape, s-a sculat de la pămînt și sta drept înaintea Sfîntului Conon. Și toată mulțimea poporului fiind cuprinsă de mare spaimă, a strigat

de frică și s-a pornit pe fugă. Iar sfîntul făcîndu-le cu mîna și poruncindu-le să nu se teamă, abia i-a oprit; și, potolind gîlceava, s-au întors iarăși spre idol și toți luau seama cu dinadinsul ce are să mai fie.

Sfîntul Conon a zis către idol: "Spune-mi, idole neînsuflețit, cine este Dumnezeul cel adevărat, tu, ori Domnul meu Iisus Hristos, cel propovăduit de mine?" Și îndată idolul, întinzînd spre cer cu cutremur mîinile sale cele de piatră, a grăit cu mare glas omenesc, zicînd: "Unul este Dumnezeu adevărat, Hristos Cel propovăduit de tine!" Zicînd acestea, a căzut și s-a sfărîmat.

Făcîndu-se această minune, tot poporul a strigat cu mare glas, grăind: "Unul este Dumnezeul cel adevărat, Dumnezeul lui Conon, Acela a biruit". Atunci a crezut mulțime de popor în Hristos Dumnezeu și sfărîmîndu-și idolii, a primit Sfîntul Botez. Iar ceilalți împietriți erau în necredință și se mîhneau pentru sfărîmarea idolului Apolon; dar, mai pe urmă, au crezut și aceia, văzînd multe feluri de minuni ce se făceau de Sfîntul Conon.

În aceeași țară a Isauriei, într-o altă peșteră, ce era la un loc pustiu, viețuia un diavol pierzător, care ca un tîlhar năvălea asupra oamenilor și a dobitocelor ce treceau pe acolo și-i pierdea. Isaurienii aduceau multe jertfe acelui diavol și-l rugau să nu le facă și ucidere. Dar nu le era de nici un folos, ci spre mai mare vătămare. Deci, adunîndu-se popor de credincioși și necredincioși, au rugat pe Sfîntul Conon să meargă și să izgonească pe acel diavol din hotarele lor. Credincioșii îl rugau cu credință, neîndoindu-se de puterea lui Hristos, care era cu Sfîntul Conon; iar necredincioșii nu-l rugau cu credință, ci cu ispitire, părîndu-li-se că Sfîntul nu va putea să izgonească de acolo pe acel diavol cumplit; nădăjduiau chiar, că el singur va fi ucis de diavol.

Ducîndu-se Sfîntul acolo, fiind urmat de popor, a stat înaintea peșterii. Iar poporul stătea departe cu multă frică; și, certînd Sfîntul Conon pe necuratul duh, în numele lui Hristos, i-a poruncit să iasă din peșteră, la vederea ochilor, în privirea a tot poporul. Diavolul dinăuntru, striga, rugînd pe sfîntul, să nu-i poruncească să iasă în chip văzut, ca să nu se vadă de oameni necuratul lui chip, dar Sfîntul îi poruncea cu multă certare, să se arate.

Deci a ieșit, văzîndu-l toți, în chip femeiesc ca o babă necurată, tremurînd și scuturîndu-se. Apoi certînd sfîntul pe diavol să nu facă rău cuiva, l-a trimis în gheena și îndată se făcu nevăzut diavolul acela. Și poporul striga: "Mare este Dumnezeul lui Conon", și mulți din necredincioși au crezut atunci în Hristos. Iar Sfîntul Conon, învățînd mult pe popor a crede în Dumnezeu, s-a întors în cetate cu cîntare. Căci el doar începea cîntarea și poporul o cînta toată, slăvind pe Hristos, adevăratul Dumnezeu.

Venind Sfîntul Conon, a viețuit în satul său, Vidania, în casa părintească, făcînd minuni și vindecînd toate durerile celor ce veneau cu credință la dînsul; apoi

izgonea diavolii, asupra cărora i se dăduse stăpînire de la Dumnezeu. Un oarecare om, din cei dintîi cetățeni ai isaurienilor, a fost prădat de tîlhari și i-a pierit mult aur. Pentru aceasta mulți erau munciți pentru furtișag, puși în legături și ținuți în temniță fără vină; dar nu s-a aflat aurul cel furat. Drept aceea, cetățeanul cel prădat, alergînd la Sfîntul Conon, precum și rudeniile celor ce erau ținuți în legături, și, căzînd la picioarele sfîntului, îl rugau să se roage lui Dumnezeu, spre a se descoperi furtișagul.

Sfîntul, milostivindu-se spre cei clevetiți și chinuiți fără de vină, s-a dus în cetate și, stînd în mijlocul ei, și-a ridicat mîinile la cer și a făcut cu dinadinsul rugăciune către Dumnezeu, pînă ce i s-a descoperit unde este pus aurul cel furat. Deci, luînd pe mulți din popor, s-a dus cu dînșii afară din cetate și, trecînd multă cale care ducea în pustie, a ajuns la o piatră oarecare, ce i se arătase de Sfîntul Arhanghel Mihail. Sub acea piatră era aurul ascuns de tîlhari, aur pe care aflîndu-l Sfîntul Conon, a poruncit oamenilor care veniseră cu dînsul, să-l ia și să-l aducă în cetate.

Văzînd aceasta, tot poporul isaurienilor se minuna foarte și preamărea pe Dumnezeu. Apoi, dorind cetățeanul să afle de la sfîntul cine sînt tîlharii, l-a întrebat despre aceasta; și i-a răspuns: "Ia-ți al tău ca să fii îndestulat, că al tău ți s-a întors fără pagubă, iar pe cei ținuți în legături să-i eliberezi". Și așa a făcut. Străbătînd vestea de această minune prin toată țara aceea, mulți se întorceau la Dumnezeu și creștea și se înmulțea din zi în zi Biserica lui Hristos.

Odată Sfîntul Conon, șezînd în casa sa, a văzut o tabără de diavoli care venise asupra lui. Căci cei din insula aceea, care erau izgoniți din oameni și din capiștile idolești, adunîndu-se, s-au înarmat asupra sfîntului și au venit să-l vatăme. Văzîndu-i sfîntul, i-a legat pe toți cu numele lui Iisus ca să nu poată să scape. Și diavolii rugau pe sfîntul să nu le poruncească a se duce în adînc, ci orice voiește să le poruncească să lucreze. Iar sfîntul, certîndu-i să nu facă oamenilor nici un rău, i-a trimis la diferite lucrări: pe unii să sape pămîntul în grădini, să smulgă buruienele, spinii și pălămidele; pe alții să are țarinele și să le semene, alții să păzească roadele, alții să pască cireada dobitoacelor și s-o apere de fiare, iar alții să taie și să aducă lemne; și i-a rînduit să facă tot lucrul casei ca niște robi cumpărați. Astfel, diavolii slujeau fericitului Conon ca robi și răscumpărați, pînă cînd i-a fost voia lui, făcînd cu sîrguință tot lucrul poruncit; căci erau legați cu legăturile puterii lui Dumnezeu și robiți și supuși sub picioarele plăcutului lui Hristos.

Într-o noapte, au năvălit tîlharii asupra casei sfîntului, crezînd că vor găsi la dînsul vreo bogăție, deoarece era slăvit în toată țara aceea; și, legîndu-l, voiau să-l muncească ca să le spună unde are aurul. Începînd ei a-l munci, îndată, prin porunca lui Dumnezeu, strîngîndu-se diavolii care slujeau sfîntului, au apucat pe tîlhari și-i băteau fără de milă. Apoi, aprinzînd foc în cuptor, le ardeau trupurile, iar pe sfîntul l-au dezlegat din legături; dar el i-a certat, că au lăsat pe tîlhari abia vii. Apoi sfîntul s-a rugat pentru tîlhari către Dumnezeu și și-au venit întru sine; după care fericitul, învățîndu-i ca să nu mai facă tîlhărie, i-a slobozit cu pace.

Dar nu numai din mîinile tîlharilor au scos diavolii pe Sfîntul Conon cu porunca lui Dumnezeu, ci și cinstea numelui lui o păzeau, așa voind Dumnezeu. Căci, atunci cînd cineva dintre credincioșii isaurieni îndrăznea să hulească numele lui Conon, îndată aceia erau bătuți de diavoli nevăzuți. Și se făcuse numele lui Conon la toți cinstit și înfricoșat. Fiind oriunde pomenit numele lui Conon, unii din închinătorii de idoli au început a-l huli pe Sfîntul cu cuvinte ocărîtoare. Și îndată au năvălit asupra lor diavolii și, bătîndu-i, îi trăgeau de păr pe cale; apoi, aducîndu-i la Sfîntul, i-au aruncat înaintea picioarelor lui pe hulitorii aceia. Astfel, cuprinsese frica pe toți necredincioșii, încît nici cu mintea nu gîndeau ceva rău asupra Sfîntului Conon.

Pe un om care fura rodurile din țarina lui Conon, l-au prins acei nevăzuți păzitori și, bătîndu-l, l-au adus la sfîntul, cu asinul lui și cu sacul plin de roade. Pe acesta învățîndu-l să nu fure, l-a eliberat Sfîntul la locul său. O văduvă oarecare, săracă, purtînd în brațe pe singurul său fiu, a mers la țarină în vremea secerișului să adune spice în urma secerătorilor. Și a pus pe pămînt pe pruncul său și s-a dus la oarecare depărtare, adunînd spice. Dar, îndată alergînd din pădure, un lup a apucat pe prunc și l-a dus în pustie. Și a alergat femeia după el, dar n-a putut să-l ajungă, nici să scoată pe prunc din dinții lui. Apoi a alergat femeia aceea la făcătorul de minuni, Sfîntul Conon, de vreme ce era aproape locul lui. Plîngînd și căzînd la picioarele lui, i-a spus primejdia. Iar el îndată a poruncit nevăzuților robi și aceia, alergînd în clipeala ochiului, au prins pe lup cu pruncul ținîndu-l în dinți și l-au dus înaintea Sfîntului. El a dat pruncușorul maicii sale viu și sănătos, iar pe lup l-a lăsat întru ale sale.

După aceea alți diavoli, care încă nu erau legați, începuseră în țara aceea a vătăma pe oameni prin diferite boli, dar mai ales cu vărsatul. Înțelegînd Sfîntul vrăjmășia acelora, s-a rugat lui Dumnezeu și îndată i s-a dat putere asupra lor. Deci, prinzîndu-i pe toți, i-a certat și pe unii i-a izgonit din hotare la locuri pustii; pe alții întru adînc i-a trimis, iar pe alții, legați, punîndu-i în treizeci de vase de lut cu plumb și, pecetluindu-i cu puterea Crucii, i-a îngropat în pămînt, sub temelia casei sale.

În acea vreme a sosit prigonire asupra creștinilor. Și a venit în Isauria, din porunca împărătească, un voievod oarecare, anume Magdon. Acela, prinzînd mai întîi pe Sfîntul Onisie, din satul Usorova, l-a muncit pînă la moarte. După aceea și pe Sfîntul Conon l-a prins și-l muncea cu multe și cumplite răni, silindu-l spre idoleasca jertfă.

Auzind isaurienii că voievodul muncește pe Sfîntul Conon, s-au adunat mulțime de bărbați înarmați și au alergat la satul Usorova, vrînd să ucidă pe voievod. De acest lucru înștiințîndu-se voievodul, a încălecat pe cal cu slugile sale și a fugit din hotarele lor. Iar isaurienii au fugit după dînsul și nu l-au ajuns. Iar pe Sfîntul Mucenic Conon l-au aflat legat și peste tot trupul rănit și sîngerat de bătăi. Apoi dezlegîndu-l, plîngeau pentru dînsul; și, ștergîndu-i sîngele, se ungeau pe trupurile lor, dorind să se sfințească cu sîngele lui, și-i sărutau cu dragoste rănile cele luate pentru Hristos. Iar Sfîntul Mucenic se mîhnea foarte că nu-l lăsară să pătimească pînă

în sfîrșit, pentru că dorea să moară în munci pentru Hristosul său. După aceea l-au dus oamenii cei credincioși în casa lui părintească din satul Vidania și se îngrijeau pentru vindecarea rănilor lui.

Trecînd doi ani după pătimirea aceea, s-a mutat Sfîntul Conon către Dumnezeu. Atunci, adunîndu-se toată țara Isauriei, a făcut plîngere mare pentru dînsul și l-au îngropat împreună cu fericiții săi părinți și cu sfînta lui mireasă care și-a păzit fecioria sa fără prihană pînă în sfîrșit. După adormirea și îngroparea Sfîntului Conon, au voit isaurienii să prefacă părinteasca lui casă cea mucenicească într-o biserică. Lărgind casa, au început a-i săpa temelia și au aflat în pămînt acele mai sus pomenite treizeci de vase de lut, întru care Sfîntul Conon închisese pe diavoli.

Deci, neștiind ce este într-acele vase, și părîndu-le că este ascuns într-însele aur și argint, s-au bucurat; și degrabă au spart un vas și îndată au ieșit dintr-însul diavolii în chip de fum întunecat și foarte necurat și, întunecînd văzduhul, au făcut vifor înfricoșat, încît toți oamenii, înspăimîntîndu-se, unii au căzut de frică, iar alții au fugit din locul acela. Iar diavolii, zburînd în văzduh, făceau zgomot mare și unul pe altul se strigau pe nume. Și se făcuse frică mare în satul acela, încît nimeni, după apusul soarelui, nu îndrăznea a ieși afară din casa sa, de vreme ce multe îngroziri diavolești se arătau noaptea și speriau pe oameni și pe dobitoace. Iar aceasta o îngăduise Dumnezeu pentru pedepsirea oamenilor celor lacomi; căci, socotind că este în vasele acelea comoară, au început a le sparge.

După aceea, s-au izgonit acele diavolești năluciri și îngroziri, cu rugăciunile Sfîntului Conon. Iar celelalte vase, în număr de douăzeci și nouă, ce țineau într-însele pe diavoli, au rămas și pînă astăzi în pămînt îngropate sub temelia bisericii Sfîntului Conon. Cu ale cărui sfinte rugăciuni și noi să petrecem totdeauna nevătămați de diavoli, slăvind pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe Unul în Treime Dumnezeu, în veci. Amin.

14. POMENIREA SFÎNTULUI MUCENIC CONON GRĂDINARUL (5 MARTIE)

Versiune fara diacritice | Viețile Sfinților pe luna martie

Acest Sfînt Conon a fost pe vremea lui Decius împăratul (249-251), cu neamul din Nazaretul Galileii. De acolo a venit în cetatea Mandon, a Pamfiliei și la un loc ce se numea Carmila, și-a făcut o grădină de gospodărie în care semănînd verdețuri, își agonisea hrană dintr-aceea. Era bun cu obiceiul, fără de răutate și nevinovat cu inima, deși era neînvățat la carte, ci, fiind creștin, viețuia cu plăcere de Dumnezeu. Și Puplius ighemonul, înștiințîndu-se despre el, a trimis ostași ca să-l prindă. Iar aceia, spre batjocură, închinîndu-se lui cu cuvinte frumoase, el a răspuns cu bucurie la închinarea lor, prin cuvinte de urare și de dragoste. Ostașii i-au spus: "Te cheamă

Puplius, ighemonul". El le-a răspuns: "Ce trebuinţă are de mine, mai vîrtos că eu sînt creştin? Să cheme la sine pe cei de un gînd cu el". Dar a fost legat Sfîntul Conon şi l-au dus la ighemon, silindu-l să aducă jertfă idolilor; atunci a suspinat din adîncul inimii, pentru orbirea şi rătăcirea necredincioşilor, şi, pe ighemon ocărîndu-l cu cuvinte, era neclintit întru mărturisirea lui Hristos. Deci i-au bătut în picioarele lui piroane de fier şi a fost silit a alerga înaintea caretei ighemonului pînă într-atît, încît, slăbind, a căzut în genunchi şi, rugîndu-se lui Dumnezeu, în mîinile Lui şi-a dat duhul său.

15.POMENIREA CUVIOSULUI ISIHIE PUSTNICUL (5 MARTIE)

Marele plăcut al lui Dumnezeu Isihie, din scutece bine povăţuindu-se la fapta bună, a urît plăcerile pămînteşti şi s-a făcut locaş al Sfîntului Duh. Apoi, suspinînd pentru săturarea bunătăţilor celor veşnice, cele din Sionul cel de sus, pentru aceasta de bună voia lui s-a izgonit din patrie şi şi-a căutat loc în pustie.

Cuviosul Isihie era cu neamul din ţara antrapenească, care este lîngă marea ce adapă Adriania. Şi suindu-se în muntele ce se numeşte Maionis, diavolii care vieţuiau acolo, temîndu-se de izgonirea lor şi vrînd să întoarcă pe sfîntul din hotarele acelea, au intrat în doi oameni, în Ioan şi în Ilarion şi, întîmpinînd pe plăcutul lui Dumnezeu, l-au întrebat unde merge.

Înştiinţîndu-se de scopul lui, i-au zis: "Au nu ştii, o, omule, că acel loc este rău şi te duci la moarte. Căci acolo se află mulţime mare de fiare mîncătoare de trupuri, încă şi tîlhari cumpliţi locuiesc acolo şi nu vei putea să fii viu în acel loc nici o zi". Sfîntul, înţelegînd cu duhul că acele cuvinte nu sînt omeneşti, ci diavoleşti, le-a zis: "Eu pentru mulţimea păcatelor mele, sînt vinovat morţii. Deci voi merge ca să mor ori mîncat de fiare, ori chinuit de tîlhari".

Acestea zicînd, a făcut rugăciune şi, cu puterea Crucii izgonind duhurile necurate cele fără de trupuri din trupurile omeneşti, a mers în calea sa şi, suindu-se într-o parte a muntelui, a iubit acel loc. Zidindu-şi acolo chilie, a început a vieţui nevoindu-se în pustniceştile osteneli ale pustiei. Şi făcînd grădină, o lucra, săpînd pămîntul, semănînd seminţe şi din ostenelile mîinilor sale se hrănea.

S-a întîmplat de au venit odată o mulţime de păsări în grădina lui şi-i mîncau verdeţurile şi seminţele şi pustiau de tot ostenelile sfîntului. Pentru aceea sfîntul rugîndu-se lui Dumnezeu, îndată păsările cele ce gustau din ostenelile lui cădeau din văzduh jos şi nu puteau să zboare, ci erau întinse pe pămînt. Iar cîte se atingeau de

semințele din grădină, acelea nu se mai puteau ridica în văzduh, ci ca de niște otravă fiind vătămate, se tăvăleau. Și era plin locul acela de mulțimea cea mare de păsări, ce căzuseră pe pămînt.

După o vreme, cuviosului fiindu-i milă de păsări, ieșind din chilie, a zis către ele: "Duceți-vă de aici și să nu mai mîncați ostenelile monahicești". Aceasta zicînd sfîntul, îndată toate păsările care zăceau la pămînt, au zburat sus și de atunci nu se mai apropiau niciodată de grădina lui. După aceea, aflînd apă într-o vale, a zidit acolo o biserică mică, în numele Sfîntului Apostol Andrei, unde petrecea cu liniște și în gîndirea de Dumnezeu, împreună cu ucenicii săi.

Odată a fost adusă o fecioară îndrăcită, ai cărei părinți, căzînd la picioarele sfîntului, îl rugau să izgonească duhul cel necurat din fiica lor. Iar cuviosul, rugîndu-se lui Dumnezeu, îndată a alungat pe diavol din acea fecioară. Apoi către părinții ei a zis: "Acestea grăiește Duhul Sfînt, că în acest loc, după moartea mea, va fi o mănăstire de sfinte femei pustnice, a căror putere de rugăciuni va izgoni de aici toate taberele diavolești". Această proorocie a sfîntului s-a împlinit la vremea sa.

Într-una din zile, ieșind Cuviosul Isihie din chilia sa, a văzut un om trăgînd cu boii un car mare, plin de multă povară. Din întîmplare, un bou, împiedicîndu-se cu picioarele, a căzut la pămînt și nu putea să se scoale. Iar omul, alergînd, se nevoia să-l scoale de la pămînt, dar în zadar se ostenea, căci boul lui de osteneală a început a plînge.

Cuviosul văzînd aceasta, i s-a făcut milă de el și, apropiindu-se de bou, îl netezea pe grumaz și ca unui cuvîntător îi grăia boului: "Scoală-te, leneșule, și săvîrșește calea ta, ca nu cîndva aflîndu-te vrăjmașul că ești netrebnic, să te facă unealta răutății sale". Aceasta zicînd, a făcut semnul Crucii asupra boului și îndată sculîndu-se, boul alerga, trăgînd cu liniște carul cel încărcat. Deci, s-a minunat omul acela de aceasta și, închinîndu-se sfîntului cu mulțumire, s-a dus cu bucurie în calea sa. Iar sfîntul, sporind din zi în zi spre mai bine și suindu-se spre săvîrșirea faptei bune, s-a învrednicit a fi cu îngerii împreună vorbitor și a știut a sa mutare către Dumnezeu mai înainte cu treizeci de zile prin îngerul lui Dumnezeu. Pentru aceasta, umplîndu-se de mare bucurie, se gătea spre ieșire. Iar aproape de sfîrșitul său, chemînd ucenicii care viețuiseră cu el, i-a învățat din destul.

După aceea, fiind miezul nopții, deodată a strălucit din cer lumină, nu numai la chilia sfîntului, ci și în tot locul acela. Iar Cuviosul cu veselie zicea cuvintele acestea: "În mîinile Tale, Doamne, îmi dau duhul meu". Apoi a trecut spre cereștile locașuri. Sfîntul și cinstitul lui trup l-au îngropat în biserica cea mai sus numită, "a Sfîntului Apostol Andrei", în raclă de piatră, lîngă sfintele uși.

După aceea Teofilact, episcopul Amasiei, a adus cinstitele moaște ale sfîntului nestricate, în cetatea sa; și le-a pus de-a dreapta altarului, în anul de la facerea lumii șase mii trei sute, pe vremea împărăției lui Constantin și a Irinei (780-797). Iar în

locul acela din pustie, unde s-a nevoit cuviosul, s-a făcut mănăstire de fecioare, după proorocia sfîntului.

16. POMENIREA SFÎNTULUI MUCENIC EVLOGHIE PALESTINIANUL (5 MARTIE)

Acesta fiind născut din părinți necredincioși, după moartea lor multele averi ce rămăseseră le-a împărțit la săraci. Iar el, singur sărăcind pentru Hristos, umbla ca un sărac prin țara Palestinei, învățînd pe cei necredincioși și întorcîndu-i la Hristos Dumnezeu. Fiind clevetit la domnul țării aceleia, a luat multe munci de la dînsul, deoarece nu voia să aducă jertfe idolilor. Apoi, la sfîrșit, i-a tăiat capul.

17. PĂTIMIREA SFINȚILOR PATRUZECI ȘI DOI DE MUCENICI DIN AMOREEA (6 MARTIE)

Teofil, împăratul grecilor (829-842), fiul împăratului Mihail (820-829) care se numea Valvos sau Travlos, fiind cu neamul din Amoreea, avea dese războaie cu ismailitenii, pe care uneori îi biruia, iar alteori era biruit de dînșii.

Odată, ieșind cu mulțime de oaste asupra părții agarenilor, a înconjurat cetatea ce se numea Sozopetra, care era patria lui Amirmumn, voievodul saracinilor, și bătea acea cetate. Amirmumn, care se numea și Avisac, voievodul agarenilor, fiind în altă parte, a trimis la împăratul Teofil, rugîndu-l mult să se depărteze de cetatea aceea ca să nu-i strice moștenirea cea iubită lui. Teofil neascultînd, a luat cetatea și, risipind-o cu totul, s-a întors în ale sale cu multă pradă.

Amirmumn, fiind cuprins de mare jale și mînie pentru risipirea patriei sale, a început a aduna ostași de pretutindeni, cu mult aur, din Babilon, Palestina, Chilisiria

și din Africa cea de departe. Apoi, după oarecare vreme, adunîndu-se în Tars împreună cu toată puterea sa cea ostășească, voia să se ducă în Frigia asupra prea frumoasei cetăți Amoreea, care era patria împăratului Mihail Travlos, tatăl lui Teofil, ca să-și răzbune patria sa, Sozopetra, cetatea cea stricată de Teofil.

Auzind de acest lucru Teofil, împăratul grecesc, a adunat de asemenea oastea sa de la Răsărit și de la Apus și din Persia și, ieșind la război împotriva vrăjmașului, s-a dus în cetatea Frigiei, Dorila, care este departe de cetatea Amoreea cale de trei zile. Dar mulți din sfetnicii împărătești, știind că mai multă este puterea ostășească a saracinilor decît a grecilor, îl sfătuiau pe împărat să nu se lupte cu voievodul Agarenilor, iar pe locuitorii din Amoreea să-i mute în alte cetăți mai tari.

Dar Teofil, zicînd că este lucru cu rușine să se dea înapoi de la război și să lase pustie cetatea cea preafrumoasă, pregătea război. Deci a trimis oaste la Amoreea, spre apărare. Și au fost trimiși acolo cîțiva voievozi, între care: Constantin, ce se numea Drugharie, cu boieria de patriciu; Aețiu, iarăși patriciu cu boieria; Teofil, asemenea cu cinstea patriciei; Teodor, care se numea Cratir, cu dregătoria protospătar; Melisen, Calist care se numea Turmarh, Vasoiu și alți comandanți de oaste, toți bărbați vestiți.

După aceasta, luptîndu-se împăratul Teofil cu Amirmumn, s-a făcut război mare din amîndouă părțile. Mai întîi grecii au biruit pe Agareni. După aceea, cu bunăvoința lui Dumnezeu, s-a schimbat războiul. Căci Stăpînul Hristos, fiind mîniat pe Teofil pentru lupta contra sfintelor icoane, a luat bărbăția de la greci. Și, îndreptîndu-se agarenii, au început a-i birui și a fugit toată puterea grecească, lăsînd pe împăratul lor, pe care îl apăra tare numai oastea persană, plătită cu aur de dînsul. Și ar fi pierit desăvîrșit acolo împăratul Teofil, de nu i-ar fi apucat noaptea. Însă cerescul Împărat, Care nu Se mînie pînă la sfîrșit, nici în veac nu pedepsește, S-a milostivit spre creștini și, fără de veste, a dat o ploaie foarte mare asupra taberelor agarenilor, le-a slăbit arcurile și au încetat de a alunga pe împăratul Teofil, care fugea împreună cu cetele grecești cele biruite.

După acel cumplit război, Amirmumn al agarenilor s-a dus îndată la cetatea Amoreea și a înconjurat-o. Apoi, săpînd șanț adînc împrejur, a bătut-o cumplit din toate părțile, multă vreme. Iar Teofil împăratul grecesc, fugind cu rușine în Dorila, a trimis rugăminte cu multe și mari prețuri la Amirmumn voievodul, ca doar va pleca din cetatea Amoreea.

Dar el, fiind foarte mînios pentru Sozopetra, cetatea sa cea ruinată, stătea neînduplecat. Ba chiar rîdea de rugămintea și de darurile împăratului, numindu-l fugar și fricos și a poruncit ca să țină legați pe trimișii lui ca să aștepte sfîrșitul lucrului. Tiranul agarean se apropia de cetatea Amoreea în toate zilele, însă cei ce erau în cetate se împotriveau tare și au fost uciși chiar pe zidurile cetății mulțime mare din oastea agarenilor și din cei mai vestiți începători de ostași.

Voievodul Amirmumn avea multă îndoire și tulburare și, văzînd că nu este cu putință să ia cetatea, se gîndea s-o lase și să se ducă la locul său. Și cu adevărat s-ar fi făcut acel lucru, dacă n-ar fi fost o vicleană vindere a unui comandant de ostași amoreu, cu numele Vadițis. Acel ticălos, mîniindu-se pentru o pricină oarecare și o sfadă ce avusese cu voievozii, a gîndit să dea cetatea în mîinile vrăjmașilor.

Astfel, a slobozit printr-o săgeată o hîrtie către agarenii care începuseră a se depărta de zidurile cetății. Iar într-acea hîrtie era scris astfel cu mîna lui: "Pentru ce așteptați aici de atîta vreme și, avînd atîta osteneală, vă duceți în deșert? Îndrăzniți și vă apropiați de acea parte a zidului cetății unde veți vedea un stîlp pe care este închipuit un leu de marmură și în vîrful stîlpului o asemănare de finic făcută din piatră. Acolo mă aflu eu străjuind piatra aceea și vă voi ajuta bine și veți lua cetatea cu înlesnire, căci zidurile sînt slabe acolo. Iar după aceea veți ști cu ce cinste mă veți răsplăti pentru prietenia mea către voi".

Acea hîrtie, găsindu-se împreună cu săgeata și fiind adusă la voievod, Amirmumn agareanul, citind-o și văzînd cele scrise, s-a bucurat foarte mult și îndată toată puterea sa și-a întors-o spre zidul acela. Deci, cu ajutorul vicleanului vînzător ce se numea Vadițis, a intrat puterea agarenilor în cetate și s-a făcut omor mare, iar sîngele creștinilor curgea ca pîraiele pe ulițele cetății. Și nu numai cu sabia, dar și cu foc au prăpădit acea cetate. Că îndată din toate părțile au aprins-o, Dumnezeu pedepsind pe poporul Său pentru eresurile ce se înmulțiseră între greci într-acel timp; și abia a scăpat cineva în ceasul acela de sabia agarenilor și de foc, însă cei ce au rămas atunci vii, n-au scăpat după aceea de moarte și de robie.

Apoi, încetînd uciderea, au fost prinși de vii cei mai sus pomeniți voievozi care erau trimiși de împărat pentru apărarea cetății, adică Constantin, Aețiu, Teofil, Teodor, Melisen, Calist, Vasoiu și ceilalți comandanți de ostași care erau la număr patruzeci și doi. Cei rămași în viață erau duși în robie, bărbați, femei, tineri și fecioare; și a poruncit tiranul ca să despartă deosebit pe bărbați, tineri, femei și fecioare. Și s-au găsit bărbați ca la șaptezeci de mii, iar femei, fecioare și tineri fără de număr. Deci, pe toți bărbații a poruncit să-i taie cu sabia, lăsînd vii numai pe cei pomeniți mai sus voievozi, împreună cu alți comandanți de ostași, iar pe femei și copii i-a împărțit la ostașii săi.

Astfel, frumoasa cetate Amoreea a pierit într-o zi, prin foc și sabie, pentru păcatele rău credinciosului împărat Teofil care a lepădat din biserici podoaba icoanelor și pe mulți sfinți mărturisitori i-a muncit cumplit, pentru închinarea icoanelor.

După aceasta, Amirmumn tiranul a desfăcut din legături pe trimișii lui Teofil, cei care văzuseră stricarea cetății și i-a trimis la împărat ca să-i spună tot ce au văzut.

Aflînd împăratul toate acelea, s-a mîhnit foarte mult și a spus lui Amirmumn că dorește să răscumpere pe voievozii și comandanții de oaste, cu două sute de

chentinari; iar acela n-a voit să-i dea pe cei robiți numai pentru atîta preț, zicînd că el a cheltuit o mie de chentinari cu adunarea ostașilor. Și bătîndu-și joc de dorința împăratului și de trimișii săi, i-a eliberat fără cinste, iar pe cei robiți i-a dus în Siria. Atunci Teofil, fiind cuprins de mai multă mîhnire, de supărare a căzut în boală și nu după mult timp a murit.

Iar cel ce a vîndut cetatea la vrăjmași, adică comandantul de oaste Vadițis, s-a lepădat de Hristos și s-a făcut păgîn, luînd credința agarenilor; iar de voievod a fost cinstit cu daruri. Amirmumn, boierul cel din neamul ismailitenesc, ducînd pe voievozii greci cei bogați, împreună cu tovarășii lor, patruzeci și doi la număr, a poruncit să-i păzească în temniță întunecoasă, cu lanțuri ferecați, avînd picioarele strînse în obezi, ba încă și cu foame și sete să-i omoare. Și erau sfinții în strîmtorare mare și necăjiți, nu atît de agareni, cît de lepădatul Vadițis, cel mai sus-zis, care avea multă răutate asupra lor.

După aceea, au început agarenii, fiind îndemnați de voievodul lor, a amăgi pe sfinții cei legați spre credința lor agarenească. Căci necuratul acela voievod voia a robi și sufletele acelora, ale căror trupuri îi erau robite. Așadar, intrînd unii la sfinți în temniță și dîndu-le puțină milostenie, îi sfătuiau să se miluiască singuri și să scape din temniță, zicîndu-le că vor fi eliberați, dacă vor veni la legea lor mahomedană. Iar sfinții nici nu voiau să audă cuvintele lor cele amăgitoare, voind mai ales, în tot timpul vieții lor, să rabde cele mai grele nevoi și legături ale temniței și să sufere cea mai cumplită moarte, decît să se lepede de Hristos și să urmeze necuratului Mahomed. Și nu o dată veneau la sfinți înșelători de aceștia, ci de multe ori; dar cît de puțin n-au sporit cu nimic, deși le făgăduiau sfinților, nu numai libertate, ci și cinste și daruri multe.

Altă dată, intrînd unii din cei mai vestiți bărbați și dînd milostenie la cei legați, au șezut lîngă dînșii și, prefăcîndu-se că au lacrimi, au început a plînge ca și cînd se jeleau de atîtea lungi legături ale celor chinuiți, apoi grăiau între dînșii: "O, de cîte mari răutăți este pricinuitoare necredința în marele nostru prooroc Mahomed! Iată, aceștia pe care-i vedem cu grele obezi ferecați, au nu sînt din cei mai aleși bărbați, cinstiți de împăratul lor, viteji în războaie și slăviți în neamul lor? Au n-au avut sub mîna lor mai mult de șaptezeci de mii de ostași și cetatea cea tare, Amoreea? Însă sînt vînduți în mîinile sfetnicului nostru. Dar cine a luat de la dînșii acea mare tărie și putere, fără numai aceasta, că leapădă pe marele Mahomed proorocul, în care cred robii lui, care au avut atît de mare biruință. Însă cei ce nu cunosc și în neștiință greșesc, cu înlesnire pot să cîștige iertare".

După aceea, au zis către sfinți: "Voi, o, bărbaților de care tocmai vorbim și pentru care ne doare inima, ascultați-ne pe noi care vă sfătuim de bine; abăteți-vă de la calea aceasta strîmtă, pe care vă poruncește vouă Fiul Mariei, ca să călătoriți și să mergeți pe calea ce este largă, în veacul de acum și în cel viitor, pe care marele nostru prooroc ne-o spune. Pentru că ce lucru de necrezut învață proorocul nostru, cînd zice

că este puternic Dumnezeu ca pe cei ce se supun Lui și aici în viață să-i sature de toate desfătările și acolo să-i facă moștenitori ai Raiului?

Au doar aur nu-i ajunge lui Dumnezeu, sau de îndestularea altor lucruri este El lipsit? Este potrivnic înțelegerii celei sănătoase a vă lepăda de îndoitele daruri ale lui Dumnezeu, cele dăruite aici și acolo. Au doar voiți să fiți moștenitori ai bunătăților Lui, neprimind acestea, cînd El vi le dă, ori cînd voi singuri le voiți? Atît de mare mîndrie aveți, că, trecînd cu vederea bunătatea Lui, Îl porniți spre mînie. Căci și voi, cînd dați cîteodată ceva slugilor voastre, iar ei trec cu vederea facerea de bine a voastră și se întorc de la voi, au nu vă mîhniți asupra lor? Oare, fiind necinstiți de dînșii, nu puneți răni asupra lor, în loc de faceri de bine?

Deci, dacă oamenii cei muritori fac astfel, au nu cu mult mai vîrtos nemuritorul Dumnezeu, va face vouă acestea? Primiți dar învățătura proorocului nostru și, scăpînd de aceste primejdii de acum, îndulciți-vă între cei vii de darurile dăruite vouă de Dumnezeu, iar după moarte de cele făgăduite. Căci Dumnezeu, fiind foarte milostiv și văzînd că slăbește tot omul care vrea să împlinească cu lucrul legea cea grea a lui Hristos, a trimis pe proorocul său Mahomed ca să ridice toată greutatea de la oameni și toată neputința s-o dezlege. Iar după dulcețile cele în tot chipul ale vieții acesteia le-a făgăduit veselia cea de dincolo, învățîndu-i că numai prin credință, fără de fapte, se vor mîntui cei ce-l vor asculta pe el".

Niște cuvinte hulitoare ca acestea ale agarenilor auzindu-le acei preaînțelepți bărbați, au căutat unul la altul și au zîmbit. Apoi au zis cuvîntul psalmistului: *Mi-au spus mie călcătorii de lege bîrfeli, dar nu sînt ca legea Ta, Doamne. Toate poruncile Tale sînt adevărate*. Iar către agareni căutînd, au zis: "Oare astfel este învățătura proorocului vostru? Și oare acea faptă cu adevărat o credeți a fi dreaptă și de Dumnezeu primită, ca adică să se poată birui cineva de toate poftele, necurățiile și voile cele pătimașe ale trupului? Ce deosebire va fi între oamenii care petrec astfel și între dobitoacele cele fără de minte? Nu, o, bărbaților, nu! Nu voim să fim ca aceia, nici ne vom depărta de legea creștinească, cea cinstită și curată, că sîntem ucenici ai celor ce strigă către Dumnezeu: *Nu ne vom depărta de la Tine, ci pentru Tine ne chinuim toată ziua, socotindu-ne ca niște oi gata de junghiere*. Nimic nu va putea să ne despartă de dragostea lui Dumnezeu, Care este întru Iisus Hristos, nici acestea de acum, nici cele viitoare". Aceasta auzind-o, bărbații aceia agareni s-au dus nelucrători.

Iar după ce a trecut cîtăva vreme, alții, asemenea celor dintîi, fiind trimiși de voievod, au mers în temniță la sfinți; erau niște înșelători care se numesc ghimnosofiști; aceia, dînd și ei legaților milostenie și pe fiecare sărutîndu-l, au șezut. Apoi au început a-i întreba, zicînd: "Ce lucru este cu neputință lui Dumnezeu?" Sfinții au răspuns: "Nimic; toate Îi sînt cu putință Lui, căci acel lucru este potrivit firii lui Dumnezeu".

Zis-au ghimnosofiștii: "Dacă lui Dumnezeu toate îi sînt cu putință, să vedem cui îi face bine într-această vreme, cu puterea Sa cea mare? Oare grecilor sau ismailitenilor? Cui a dat cele mai frumoase și mai slăvite părți ale pămîntului? Oare vouă sau nouă? A cui oaste o înmulțește și ale cui cete le seceră ca pe niște paie? Au doar este Dumnezeu nedrept? De nu ne-ar fi aflat că păzim poruncile Lui, nu ne-ar fi arătat nouă o așa de mare facere de bine. Și ce să mai zicem? De nu v-ar fi aflat pe voi căzuți în necredință, prin proorocul Mahomed, cel trimis de la dînsul, nu v-ar fi supus și nu v-ar fi dat nouă în robie".

Sfinții au răspuns: "Dacă mărturiilor proorocești ați fi crezut, cu înlesnire judecata noastră ați fi cunoscut-o că este nemincinoasă. Oare cele grăite de voi, pot să se mărturisească cu ale noastre, din dumnezeieștile Scripturi? Nicidecum. Și tot lucrul ce este nemărturisit, nu este adevărat. Dați-ne răspuns la cele ce vă întrebăm: "De s-ar fi întîmplat doi oameni a se certa pentru o țarină, unul dintr-înșii neavînd nici un martor, ar fi strigat, s-ar fi gîlcevit, spunînd că a lui este țarina; iar celălalt, fără de sfadă și fără de strigare, ar fi pus înainte martori mulți, cinstiți, vrednici de credință care ar arăta cum că a lui este țarina, iar nu a celuilalt. Deci, ce vi se pare o, saracinilor, a căruia ați fi socotit, că este țarina aceea?""

Răspuns-au aceia: "Cu adevărat, se cuvine țarina celui care are martori". Zis-au sfinții: "Drept ați judecat. Astfel și noi socotim între Mahomed, învățătorul vostru, și între Unul născut Fiul lui Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos, Care a venit luînd trup omenesc din Preacurata Fecioară, precum și pe voi v-am auzit întărind aceasta, de multe ori. Hristos a venit avînd cu Sine mărturiile tuturor celor mai vechi sfinți prooroci, care mai înainte au vestit despre venirea Lui în lume. După aceea a venit și al vostru prooroc și dătătorul de lege, Mahomed, pe care îl socotiți voi a fi trimis de la Dumnezeu. Oare nu i se cădea lui să aibă doi prooroci, sau măcar un prooroc drept mărturie, ca pe față să-l arate, cum că el este trimis de Dumnezeu cu adevărat?"

Acestea grăind sfinții, s-au rușinat ghimnosofiștii, văzîndu-se biruiți în cuvinte. Iar Sfîntul Vasoiu a grăit, zîmbind: "Are și al saracinilor un dătător de lege slăvit și adevărat, pe Sfîntul Isaia, care a proorocit despre dînsul; și de nu s-ar mîhni acești înțelepți bărbați (ghimnosofiștii), le-aș spune proorocia aceluia".

Zis-au saracinii (arabii): "Nicidecum nu ne vom mîhni, căci știm a ierta pe cei ce greșesc din neștiință, chiar de ai zice cu ocară ceva pentru proorocul nostru". A zis Sfîntul: "Oare nu voi spuneți că proorocul Mahomed este mai pe urmă decît toți proorocii ca o pecetluire a proorocilor?" Zis-au aceia: "Cu adevărat așa este". Sfîntul Vasoiu a grăit: "Isaia, pe care și voi îl mărturisiți a fi prooroc al lui Dumnezeu, zice în proorocia sa: *Luat-a Domnul din Israil capul și coada*. Și tîlcuiește iarăși singur proorocul cuvintele acestea, spunînd: *Capul se aseamănă cu cei ce se minunează de fețe*, adică cei ce fac judecăți nedrepte. Iar despre coadă se spune că Mahomed este proorocul care învață cele fărădelege.

Deci, să nu vă mîniați, o, bărbaților. Oare nu este proorocul vostru coada, ca cel mai de pe urmă prooroc și după al vostru cuvînt? Și oare nu vă învață pe voi lucruri fărădelege? Căci oare nu este acest lucru fărădelege, pe care vi l-a pus ca pe o lege proorocul vostru? Adică "de va urî un bărbat pe femeia sa și o va lepăda, să nu mai îndrăznească iarăși a o lua, pînă ce mai întîi nu s-ar fi unit aceea cu alt bărbat?" Dar să lăsăm celelalte nelegiuite așezări de lege ale lui. Este destul spre a înțelege proorocia lui Isaia, că nu despre altul oarecare, ci numai despre al vostru Mahomed a zis acele cuvinte, grăind: *Prooroc care învață cele fărădelege, este coada*".

Răspuns-au ghimnosofiștii: "Știm și noi a grăi înțelept, dar de vreme ce astfel a voit Dumnezeu, cine sîntem noi ca să ne împotrivim voii Lui? Și nu are trebuință Mahomed de mîntuirea omenească, deoarece de la Dumnezeu este ales prooroc și de la El a luat niște legi ca acelea". Sfîntul Vasoiu a zis: "Oare de la Dumnezeu v-a adus el o lege ca aceea, ca să aveți mai multe femei și cu dînsele să petreceți în timpul posturilor voastre nopți întregi, pînă la răsăritul luceafărului?"

Iar ei au zis: "Așa este, cu adevărat". Zis-au ceilalți sfinți: "De trebuință este împotriva răspunsului vostru celui dintîi, a răspunde părerii cum că mai bună este credința acelora care se arată biruitori în războaie. Dacă voi socotiți credința voastră în puterea oștirii, apoi aduceți-vă aminte de puterea de demult a Perșilor, cum, biruind multe țări, aproape toată lumea au cuprins-o. Apoi, după dînșii a venit monarhia elinească, Alexandru cel Mare biruind pe Perși. După aceea Roma a stăpînit toată lumea. Deci, ce este? Oare toți aceia aveau credința dreaptă, pentru că au fost puternici în războaie? Nicidecum. Ci se îndeletniceau mult la închinarea la idoli, fără să cunoască pe adevăratul Dumnezeu, Făcătorul tuturor.

Apoi, cum ziceți voi, că este dreaptă credința voastră? Căci cu voia lui Dumnezeu, pentru păcatele noastre ați biruit în timpul din urmă, prin puterea oștirii voastre; și se întîmplă de multe ori nouă creștinilor, cei ce cinstim drept pe Dumnezeu, de avem biruință asupra vrăjmașilor, cu ajutorul Lui. De asemenea, cînd mîniem pe Hristos, Domnul nostru, și sîntem fără pocăință, atunci aduce asupra noastră oameni necurați, ca pedeapsă pentru greșelile noastre. Însă noi, fiind pedepsiți, nu ne lepădăm de Stăpînul nostru. Ci Lui ne rugăm și împreună cu credința avem și nădejdea spre El că ne va milui. Iar pe al vostru învățător, care nu are mărturii proorocești, iar mai ales fiindcă este și potrivnic sfinților prooroci, nicidecum nu-l primim, ci îl lepădăm". După o vorbă ca aceasta, ghimnosofiștii s-au dus la voievodul lor, umplîndu-se de rușine și de mînie.

Se împliniseră șapte ani de la pătimirea sfinților, fiind tot în legături și în temnița cea strîmtă și necăjicioasă. Acolo ziua și noaptea se îndeletniceau în rugăciuni, neîncetat cîntînd psalmii lui David și mulțumind lui Dumnezeu pentru toată purtarea Lui de grijă pentru dînșii. Căci anii trecuți ai vieții lor, cheltuiți în dulceți și în mulțimea greșelilor, îi curățește Dumnezeu printr-o strîmtorare ca aceea și suferință a temniței; și că printr-o atît de lungă răbdare îi întărește, lucru pe care mai înainte nici a gîndi nu-l puteau. Astfel pătimind ei, Vadițis, acel călcător de lege,

care a vîndut barbarilor cetatea Amoreea și s-a lepădat de Hristos, a fost dus în temniță, în cinci zile ale lunii martie, apunînd atunci soarele.

Apoi pe unul din cei legați, care altă dată a fost scriitorul domnului Constantin patriciul, cu numele asemenea Constantin, chemîndu-l printr-o scrisoare, i-a zis în taină: "Să știi, preaînțeleptule bărbat, cît de mare dragoste am avut de mulți ani, către stăpînul tău, patriciul Constantin. Dar acum, înștiințîndu-mă cu adevărat de sfatul voievodului, cum că mîine de dimineață o să vă ucidă pe voi, de nu veți primi credința lui, am venit ca să vă spun.

Deci, tu sfătuiește pe stăpînul tău ca să se izbăvească de moarte, cu o învoire prefăcută în credința saracinilor. Ba încă și tu fă tot așa, iar cu gîndul nicidecum să nu vă depărtați de la creștineasca credință, ci numai cu prefacere să vă învoiți cu voievodul în primejdia ce vă stă asupra, și milostiv vă va fi vouă Hristos". Dar acel bărbat iubitor de Dumnezeu, însemnîndu-se cu semnul Crucii, a răspuns acelui călcător de lege: "Depărtează-te de la noi, lucrătorule al fărădelegii!" Și s-a dus de la dînsul.

Domnul Constantin patriciul, a întrebat pe Constantin scriitorul cine l-a chemat la ferestruie și pentru ce pricină? Iar el, nevrînd să spună de față cu toată lumea, ca nu cumva cineva dintre dînșii, temîndu-se de moarte, să înceapă a se tulbura și cu gîndul a se clătina, a luat de-o parte pe domnul Constantin și i-a arătat lui cele ce i-a spus Vadițis. Iar Constantin patriciul, mulțumind lui Dumnezeu, a zis: "Fie voia Domnului!"

Apoi, întorcîndu-se spre tovarășii săi, le-a zis: "Fraților, această noapte s-o petrecem toată în rugăciune". Și sculîndu-se, toți se rugau, cîntînd psalmii lui David pînă la ziuă.

A doua zi, foarte de dimineață, un boier oarecare, fiind trimis de voievod cu oaste înarmată, a venit la temniță și pe sfinții patruzeci și doi de mucenici scoțîndu-i din temniță și ușile de afară ale ogrăzii poruncind a le încuia, îi întreba pe ei, grăind: "Cîți ani socotiți să aveți în temnița aceasta?" Răspuns-au sfinții: "Pentru un lucru știut, de ce întrebi? Iată, al șaptelea an se sfîrșește, de cînd sîntem închiși aici".

Boierul le-a zis: "Într-atît de lung timp, oare n-ați înțeles cîtă iubire de oameni vă arată credinciosul nostru voievod? Că iată sînt atîția ani, de cînd vă cruță pe voi, putînd de mult să vă piardă. Deci, se cădea vouă ca să fiți mulțumitori pentru bunătatea ce vă arată, să vă rugați pentru dînsul și să-l iubiți din toată inima". Zis-au sfinții: "Legea noastră ne poruncește ca să ne rugăm pentru cei ce ne prigonesc și ne fac ispite și nedreptate; deci și pentru voievodul vostru ne-am rugat lui Dumnezeu, dar ca să-l iubim din toată inima, este cu neputință, că sîntem opriți de cuvintele Sfîntului Prooroc David, care zice către Dumnezeu astfel: *Au nu pe cei ce Te urăsc pe Tine, Doamne, i-am urît?*"

A zis boierul: "Cum se poate să fie așa, ca cineva, urînd pe altul, să se fi rugat pentru el? Cu adevărat mințiți, zicînd că v-ați rugat pentru voievod, pe care îl urîți". Iar sfinții au zis: "Adevărat grăim, că ne-am rugat lui Dumnezeu pentru dînsul, că doar i-ar lumina sufleteștii lui ochi, cei întunecați cu necredința, că doar ar cunoaște el calea dreptății și ar cinsti pe Dumnezeu cu bună credință, primind adevărata credință creștină, în locul celei mincinoase pe care o are acum și o socotește a fi dreaptă. Că, dacă ar fi cunoscut credința cea dreaptă, ar fi primit-o; și atunci nu numai l-am fi iubit din toată inima, ci l-am fi cinstit preamult, după cuvîntul lui David: *Iar mie îmi sînt foarte cinstiți prietenii Tăi, Dumnezeule*".

Zis-a boierul: "Oare atît de fără minte sînt boierii greci, încît socotesc că atît de mult popor, tare și puternic, fără purtarea de grijă a lui Dumnezeu s-ar fi adunat? Că dacă am fi fost urîți de Dumnezeu, n-ar fi avut El pentru noi oarecare purtare de grijă și nu ne-am fi înmulțit, nici ne-am fi întărit așa cum sîntem acum, lucru care îl vedeți singuri".

Sfinții răspunseră: "Nu grăim noi aceasta, că voi ați fi fost fără purtarea de grijă a lui Dumnezeu; căci cine este lipsit de purtarea de grijă a Lui? Deși cineva nu ar cunoaște pe Dumnezeu și l-ar necinsti fără de rușine, însă cu a lui Dumnezeu purtare de grijă este pe pămînt și se mișcă. Pentru aceasta grăim noi, că voi nedrept credeți în adevăratul Dumnezeu. Căci, mărturisindu-L a fi Ziditor a toată făptura cea văzută și nevăzută, vă bateți joc, zicînd despre El că, precum este Făcător și pricinuitor al tuturor bunătăților, așa este și al tuturor răutăților. Adică al adevărului și al minciunii, al dreptății și al nedreptății, al smereniei și al mîndriei, al blîndeții și al iuțimii, al întregii înțelepciuni și al desfrînării celei rele, cum și al altor fapte bune și a celor potrivnice lor, pe care nu este de trebuință a le număra aici cu de-amănuntul.

Dacă cele grăite de voi despre Dumnezeu ar fi fost adevărate, am fi zis că voi aveți spre Dumnezeu dreaptă cunoștință. Dar de vreme ce, pe cît se deosebește întunericul de lumină, pe atît se deosebește mărturisirea voastră de adevăr, vom arăta că numai vi se pare a avea adevărata cunoștință despre Dumnezeu, iar cu lucrul n-o aveți, voi sînteți urîți de Dumnezeu, deși vă țineți cu purtarea Lui de grijă".

Boierul zise: "Voi spuneți că unul este dumnezeu al tuturor răutăților și ziditor al tuturor păcatelor; apoi cum vor fi doi Dumnezei, unul bun, iar altul rău? Și cum poate să fie lumea, făcînd război între cei doi Dumnezei?" Sfinții răspunseră: "Noi nu zicem că este alt dumnezeu făcător al răului, deosebindu-se de Dumnezeul Ziditorul tuturor bunătăților, să nu fie aceasta. Ci, vă spunem că s-a aflat unul din îngeri care, prin alegerea de sine stăpînitoare a plăcerii sale, și-a ales cele nefolositoare și, pe acelea iubindu-le, a urît pe Dumnezeu, Făcătorul său dintîi, după aceea și pe om. Apoi a voit să încerce alegerea noastră, oare spre Dumnezeu ne sîrguim, sau ne supunem la îndemnarea cea ispititoare? Deci, voi fiind aduși de diavol în rătăcire, scrieți răutățile aceluia cu minciună, asupra neschimbatului Dumnezeu". Boierul zise: "Dar proorocul nostru Mahomed învață că Atotputernicul Dumnezeu este făcător a tot lucrul rău, asemenea ca și al celui bun".

Sfinții răspunseră: "Deci cum se vede, un alt Dumnezeu ați izvodit cu minciună, precum odată elinii au aflat pe un Agatodemon și pe acela vi l-au lăsat ca să vă închinați lui; unul ca acela nu este Dumnezeu, nici va fi vreodată. Iar noi am cunoscut pe adevăratul Dumnezeu și pe Acela Îl mărturisim; Care în Legea Veche s-a propovăduit făcător a tot binele, de către sfinții prooroci; iar în darul Evangheliei, a fost predicat de Sfinții Apostoli ai lui Hristos și alt Dumnezeu nu știm nicidecum". Boierul zise: "Dar oare nu vreți voi astăzi ca, împreună cu credinciosul, întîiul sfetnic și voievod al nostru, să dați rugăciuni lui Dumnezeu, după obiceiul credinței noastre? Căci pentru o pricină ca aceea sînt trimis la voi; și știu pe unii care sînt între voi, că doresc să cîștige aceasta; pe aceia, cînd îi vor vedea preamăriți, potrivnicii vor plînge pentru a lor nesupunere fără de socoteală".

I-au răspuns toți sfinții, cu un suflet: "Noi rugăm pe Unul adevăratul Dumnezeu ca nu numai voievodul vostru, întîiul sfetnic, dar și tu și tot neamul saracinilor, să vă depărtați de la rătăcirea necuratului Mahomed, iar lui Dumnezeu, Celui propovăduit de proorocii și Apostolii lui Hristos, să-I dați datorita cinste și închinăciune; dar nouă să nu fie a lăsa lumina și a trece la întuneric, de bunăvoie". Boierul zise: "Gîndiți-vă ce grăiți, ca să nu vă căiți mai pe urmă, că nu se va lăsa fără pedeapsă această împotrivire a voastră". Sfinții au răspuns: "Lui Dumnezeu Cel fără de moarte și drept, Îi dăm în mîini sufletele noastre și spre El nădăjduim, pînă la cea mai de pe urmă răsuflare a noastră și nu ne lepădăm de credința pe care o avem într-Însul".

Boierul a zis iarăși către dînșii: "Sărăcia fiilor voștri și văduvia soțiilor voastre vă va judeca în ziua înfricoșatei judecăți, căci de ei toți vă lipsiți acum, deoarece nu vă învoiți cu voievodul, lepădîndu-vă de credința lui; fiindcă ar fi putut marele nostru voievod să poruncească împăratului vostru de acum, fiindcă este tînăr, să elibereze la voi pe femeile voastre și pe copii. Dar și acum, dacă voiți să vă întoarceți și să primiți pe proorocul Mahomed, toate cele privitoare la casa voastră, degrabă le veți avea, precum am zis, pe care văzîndu-le, vă veți bucura foarte. Pentru că în țara grecească împărățește o femeie, Teodora, împreună cu un copil, Mihail, care nu poate să se împotrivească poruncii marelui sfetnic al nostru. Iar despre bogății și averi să nu vă îngrijiți, că dăjdiile Egiptului de peste an, vi le va da vouă milostivul nostru voievod ca unor prieteni ai săi; și atît de mult vă va îmbogăți, încît și nepoților voștri, pînă la al zecelea neam, să le fie îndestulare multă de toate bunătățile". Atunci, într-un glas au strigat sfinții: "Anatema lui Mahomed și tuturor celor ce-l mărturisesc a fi prooroc!"

Acestea grăindu-le sfinții cu multă îndrăzneală, cu mare rîvnă către Dumnezeu și cu mare glas, îndată boierul cu mînie a poruncit ostașilor celor înarmați ca, prinzînd pe fiecare din sfinți, să le lege mîinile înapoi și ca pe niște mielușei să-i tragă la locul de junghiere. La acea priveliște a început a se strînge nenumărată mulțime, din poporul saracinilor și creștini care viețuiau între ei, voind să vadă junghierea sfinților mucenici.

Deci, apropiindu-se ei de rîul Eufratului - căci pe lîngă el era zidită o cetate mare a saracinilor care se numea Samara -, voievodul a chemat la sine pe unul din mucenici, pe Sfîntul Teodor care se poreclea "Cratir", adică tare sau viteaz, și a zis către dînsul: "Tu ai fost cleric odată, precum am auzit despre tine cu dinadinsul și, lepădîndu-ți rînduiala preoțească, ai luat sulița și te-ai îmbrăcat cu pavăză ostășească și te-ai făcut în război vărsător de sînge omenesc. Iar acum cu fățărnicie te prefaci a fi creștin, fiind mustrat de conștiința ta pentru creștineasca credință, pe care de mult ai lepădat-o. Oare nu ți se cuvine mai bine să alergi la învățătura proorocului și apostolului Mahomed și de la dînsul să dobîndești ajutor și izbăvire de la moarte, de vreme ce nu vei putea să ai nici o nădejde de la Hristos, de care mai întîi te-ai lepădat de bunăvoie?"

Răspuns-a viteazul lui Hristos, Mucenicul Teodor: "Grăiești cele nedrepte, o, voievodule, ca și cum eu aș fi voit a mă lepăda de Hristos Dumnezeu. Dar m-am lepădat numai de preoțeasca rînduială, pentru nevrednicia mea. De aceea, acum sînt dator să-mi vărs sîngele pentru credința în Hristos și să mor pentru dragostea Lui; ca, fiind milostiv Stăpînul meu, să-mi ierte păcatele pe care le-am făcut mai înainte către El. Căci și un rob al tău, de-ar fi fugit de la tine, iar după aceea întorcîndu-se, s-ar fi nevoit pentru tine pînă la moarte, oare atunci n-ar fi cîștigat iertare?" A zis voievodul: "Fie voia ta, eu ți-am pus înainte aceasta, prin care ai putea scăpa de moarte". Iar călăii arabi, scoțînd săbiile și prinzînd pe sfinții mucenici, pe fiecare deosebi îl tîra spre tăiere.

Acelui Teodor Cratir i s-a întîmplat că stătea aproape de Constantin patriciul; și Teodor, temîndu-se ca nu cumva Constantin, văzînd înjunghierea lui, se va împuțina cu sufletul și se va teme de frica morții, a început a-l îndemna, zicînd: "Auzi, stăpînul meu, de vreme ce tu pe toți ne covîrșești și cu cinstea rînduielii și cu podoaba faptelor bune, de aceea se cuvine ca tu mai întîi între noi să fii mucenic, mai înainte de noi toți plecînd capul tău sub sabie, pentru Domnul tău. Tu mai întîi să primești cununa de la Iisus Hristos, Împăratul cerurilor, precum și de la pămîntescul împărat, ai fost înainte cinstit cu daruri și cu măriri". Sfîntul Constantin i-a zis: "Ție mai ales, celui atît de viteaz, cu adevărat ți se cade să faci aceasta. Mai întîi să pui sufletul tău pentru Hristos ca astfel și pe mine și pe ceilalți prieteni ai noștri, următori ție, să poți a ne avea". Iar Sfîntul Teodor, făcînd rugăciuni și încredințîndu-și sufletul lui Dumnezeu, s-a apropiat de călău și prin sabie a luat sfîrșitul slăvit al muceniciei.

După dînsul, ceilalți sfinți, după rînduiala și după cinstea boieriilor lor de mai înainte, ca la un împărătesc ospăț chemîndu-se, unul pe altul sub sabie se întreceau, nearătînd cît de puțină frică de moarte, nici tulburare sau vreo împuținare de suflet în ei. De aceasta voievodul se mira foarte, văzînd pe mucenici sîrguindu-se spre moarte, cu atîta nădejde. Și astfel sfinții patruzeci și doi de mucenici și-au sfîrșit viața lor prin vitejească moarte, pentru Domnul lor, într-a șasea zi a lunii martie.

După uciderea sfinților mucenici, voievodul saracinilor a poruncit ca să ucidă cu sabia și pe cel mai sus-zis călcător de lege, care se numea Vadițis, zicînd: "Dacă

a fost adevărat creștin, apoi nu i se cădea să se abată de la credința sa; și dacă nu și-a păzit credința către Hristos al său, apoi cum va putea să păzească credința către Mahomed al nostru? Cel ce s-a făcut vrăjmaș creștinilor săi, vînzîndu-i în mîinile noastre, dacă s-ar întîmpla vreo vreme rea, cum nu s-ar face vînzător și celor ai noștri? Cel ce a fost necredincios spre ai lui, va fi oare credinciosul celor străini? Nicidecum".

Deci i-au tăiat capul cu sabia acelui ticălos și și-a luat vrednică răsplătire de la saracini pentru a sa prietenie către dînșii; căci a vîndut acelora slăvita și preafrumoasa cetate creștinească Amoreea. A doua zi, din porunca voievodului, s-au aruncat în rîul Eufratului trupurile sfinților patruzeci și doi de mucenici; tot acolo au aruncat și trupul acelui călcător de lege care s-a tăiat. Iar după puțină vreme, s-au găsit pe lîngă mal, întregi, muceniceștile trupuri, de cealaltă parte de rîu; căci capul fiecăruia se lipise de trupul său, zăcînd împreună cu cuviință. Dar trupul acelui călcător de lege, l-au găsit departe de sfinți, iar capul lui deosebit de trup. Deci, trupurile sfinților le-au luat credincioșii și le-au îngropat cu cinste, iar pe al vînzătorului celui fărădelege, adică trupul și capul, le-au rupt și le-au mîncat crocodilii și pentru toate acestea se cuvine slavă lui Hristos, Dumnezeului nostru, Celui închinat împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în veci. Amin.

18.PĂTIMIREA SFÎNTULUI CONON, ÎMPREUNĂ CU FIUL SĂU (6 MARTIE)

Pe vremea lui Aurelian tiranul (270-275), era un om în cetatea Iconiei, al cărui nume era Conon, de neam bun și temător de Dumnezeu, avînd femeie credincioasă întru Domnul; și amîndoi ardeau de dragostea patriei celei de sus, iar slavele și cinstirile cele cerești mai mult le doreau decît cele pămîntești. Și în toate zilele, se rugau lui Dumnezeu ca să le dea un fiu. Rugăciunea lor auzind-o Domnul, le-a dat un fiu și l-au numit după numele tatălui său, Conon. Dar maica, după nașterea pruncului, într-aceeași zi s-a dus către Domnul, cu buna nădejde, fiind adeverită de mîntuirea sa, pentru nașterea de fiu, fiindcă apostolul zice: *Femeia se va mîntui prin nașterea de fii*.

Deci fericitul Conon petrecea în rugăciuni ziua și noaptea. Și făcîndu-se pruncul de șapte ani, pe toate cele ce le avea le-a împărțit la săraci, apoi, luîndu-și pruncul, s-a dus într-o mănăstire și a luat chipul monahicesc. Și atîta dar i-a dăruit Dumnezeu, încît pe orbi îi lumina, pe cei leproși îi curăța, diavolii îi izgonea și felurite boli le vindeca, încă și alte minuni preaslăvite făcea.

Un rîu care era în Iconia, în vreme de primăvară se umfla și, ieșind din malurile sale, multe pagube făcea cetățenilor și sătenilor părții aceleia, înecîndu-le țarinile, grădinile și casele. Odată, cînd după obicei se umflase rîul, a făcut o mai mare înecare decît mai înainte, la multe sate; încît tot poporul Iconiei a alergat la Sfîntul Conon,

omul lui Dumnezeu, și, căzînd la picioarele lui, îl rugau, zicînd: "Ajută-ne, robule al lui Dumnezeu, căci rîul s-a umflat peste măsură și ne îneacă pe noi și toate ale noastre, iar cea mai mare parte a poporului este de cealaltă parte de rîu și nu poate trece dincoace".

Fericitul Conon le-a zis: "Eu, fraților, sînt păcătos și nevrednic, deci ce pot să fac?" Dar tot poporul a început a striga cu glas mare: "Sfinte Conon, robule al lui Dumnezeu, ajută-ne!" Atunci Conon, sculîndu-se, a mers la malul rîului și, ridicîndu-și ochii la cer, a zis: "Doamne, Iisuse Hristoase, precum ai auzit pe Moise, robul Tău, la Marea Roșie și ai trecut pe fiii lui Israil pe uscat, astfel, o, Stăpîne, auzi-mă și pe mine acum, dar nu pentru mine să mă auzi, ci pentru poporul acesta ca să vadă minunile Tale și să preamărească numele Tău cel binecuvîntat în vecii vecilor".

Tot poporul zicînd "Amin", îndată rîul s-a împărțit în două: o parte curgea înapoi, iar altă parte se ducea pe calea sa. Apoi toți, bărbați și femei, cu un glas au strigat, lăudînd pe Dumnezeu, Care mîntuiește pe cei ce nădăjduiesc spre El. Și s-au întors oamenii și dobitoacele la locuințele lor, din care îi alungase apa aceea. Iar apa care se întorsese a înecat satele cele mai de sus și a umplut nu numai văile și luncile, ci și dealurile le-a acoperit.

Atunci iarăși tot poporul a alergat la omul lui Dumnezeu, spunîndu-i cele întîmplate. Iar el, sculîndu-se, a mers la rîu și făcînd semnul Crucii asupra lui, a zis: "Ascultă porunca Atotputernicului Dumnezeu, adună-ți toate apele în matca ta și să nu ieși din hotarele tale, nici să îneci locuințele omenești". Și îndată rîul, ca un rob ce ascultă pe stăpînul său, a ascultat porunca plăcutului lui Dumnezeu și a mers pe calea sa, nevărsîndu-se afară din malurile sale, precum mai înainte se înălțase. Deci s-a împlinit cuvîntul Domnului, Care zice: *De veți avea credință cît un grăunte de muștar și veți zice acestui munte, treci de aici acolo, și va trece*.

Sfîntul Conon, îngrijindu-se de mîntuirea sufletelor omenești, multe capiști idolești risipea și întorcea pe cei necredincioși la credința în Hristos; și aceasta o făcea nu numai în Iconia, ci și în laturile cele de primprejur. Și ajungînd cele despre sfîntul la auzul unui comite Domețian, a venit acel păgîn nelegiuit în Iconia; și atîta frică și nedormire a fost în cetatea aceea, încît nimeni nu îndrăznea să se arate că este creștin. Pentru aceea, mulți au ales a petrece prin munți și prin pustietăți, împreună cu fiarele, decît a se lepăda de credința creștinească. După aceea, Domețian, prin îndemnarea diavolească, a poruncit să prindă pe Sfîntul Conon, omul lui Dumnezeu, și să-l aducă înaintea sa.

Fiind adus Sfîntul la întrebare, Domețian a căutat spre dînsul și zîmbind, a zis: "Bucură-te, bătrînule de bun neam". Sfîntul a răspuns: "Mă bucur cu adevărat". Iar Domețian a zis: "Ceea ce am auzit despre tine, aceea acum cu dreptul o văd, căci chipul tău este luminos și cinstit, ochii tăi sînt ca niște stele strălucitoare și bătrînețile tale nu sînt vrednice de nici o ocară; și mi s-a spus despre tine, că ești atît de vătămat cu veninul cel purtător de moarte al creștinătății, încît nu numai că nu-ți ajunge

rătăcirea ta, ci și pe mulți alții nu te îndoiești a-i aduce la aceeași. Însă noi, auzind, n-am prea crezut, știindu-te că ești de bun neam și te ții cu cinste de credința noastră".

La aceasta fericitul Conon a răspuns: "Scris este că se cuvine a asculta învățăturile cele folositoare, iar nu cele nefolositoare. Pentru ce te-ai îngrețoșat de Domnul nostru Iisus Hristos, că a fost prins și osîndit la moarte, că a murit pe Cruce și S-a pus în mormînt? Pentru ce mai întîi nu te-ai minunat de nașterea Lui din Preacurata Fecioară Maria, care a născut de la Duhul Sfînt și fecioară a rămas? Nu te-ai minunat de acea naștere, pe care îngerii au binevestit-o, bucurîndu-se și cîntînd: *Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace, între oameni bunăvoire?* Pentru ce nu te minunezi de puterea Aceluia, Care, cu cinci pîini și cu doi pești, a săturat cinci mii de oameni? Și cine a făcut unele ca acestea ca El, Care a dăruit lumina celui orb din naștere, iar mortului de patru zile, adică lui Lazăr, i-a dat viață? Care mai pe urmă a pătimit de voia Sa, pentru mîntuirea lumii, la a Cărui moarte pietrele s-au despicat, mormintele s-au deschis și multe trupuri ale sfinților s-au sculat".

A zis Domețian: "De ar fi fost adevărată povestirea ta, apoi toată lumea ar fi crezut în Hristos al tău, și s-ar fi prăpădit puterea lui Jupiter". Sfîntul Conon a zis: "Se va prăpădi puterea aceluia și a tuturor zeilor voștri celor neputincioși, cu puterea cea nebiruită a Domnului nostru Iisus Hristos, Care mi-a poruncit să grăiesc adevărul, și în Care voi rămîne pînă la sfîrșitul ce este spus prin legea lui Hristos. Căci El a zis: *Eu sînt Calea, Adevărul și Viața* și *Cel ce crede în Mine, nu va muri în veci*. Se cade nouă, celor credincioși, prin multe mîhniri a intra în Împărăția lui Dumnezeu, iar fiii acestei lumi, care petrec în desfătări lumești, vor fi izgoniți afară și se vor duce în întunericul cel mai din afară, unde va fi plîngerea și scrîșnirea dinților".

Atunci Domețian, umplîndu-se de mînie, a poruncit să bată pe Sfîntul Conon și să-l muncească cu felurite chinuri. Iar Sfîntul a zis: "Eu nu mă tem de muncile tale. Fă mai degrabă ceea ce ai să faci, și te rog să pui asupra mea cele mai grele munci, ca de mai multă milă să mă învrednicesc de la Hristosul meu!" Domețian a zis: "Cele de folos te sfătuiesc ca, ascultîndu-ne, să fii vrednic a te desfăta împreună cu noi, din ale noastre bucurii". Sfîntul Conon a răspuns: "Eu voiesc a viețui cu sufletul, iar nu cu trupul, și a mă desfăta de bucuriile duhovnicești, iar nu de cele trupești; iar tu, păgînule, te vei munci cu tatăl tău, diavolul, în iad, unde muncile tale niciodată nu se vor sfîrși".

După aceea, Domețian l-a întrebat pe Sfîntul: "De ce rînduială ești în credința ta, răucredinciosule bătrîn? Oare ești preot?" Răspuns-a mucenicul: "Nu sînt, căci nu sînt vrednic de o cinste sfințită ca aceea, de care cei ce s-au învrednicit, se bucură împreună cu Hristos și cu sfinții Lui îngeri cu duhovnicească veselie. Însă și eu viețuiesc Domnului meu Iisus Hristos, mă închin Lui și mă bucur întru El". Domețian a zis: "Ai avut femeie?" Sfîntul a răspuns: "Am avut, dar a trăit puțin cu mine și s-a dus la Hristos, Dumnezeul nostru". Domețian a zis: "Ai vreun fecior?" Sfîntul a

răspuns: "Am un fiu, însă a rămas în chilia mea. Dar voiesc ca și acela să stea înaintea ta".

A zis Domețian: "Au doar nici el nu se închină zeilor noștri?" Sfîntul a răspuns: "Ce fel este pomul, astfel îi sînt și ramurile lui; dar, te rog să trimiți să-l aducă, ca împreună să primim cununa muceniciei". Atunci tiranul a trimis îndată ostașii să aducă pe Conon cel tînăr. Fiind adus și stînd înainte, Domețian a întrebat pe bătrînul Conon: "De cîți ani este fiul tău?" Conon răspunse: "De șapte ani l-am dus la deprinderea mănăstirească și l-am învățat carte; iar, cînd a fost de doisprezece ani, s-a rînduit cititor al bisericii. Acum are șaptesprezece ani și este diacon, cu darul lui Hristos, fiind numărat între sfințitele slugi ale lui Dumnezeu. Căci l-am învățat din pruncie a viețui în întreaga înțelepciune și este vrednic de ceata mucenicească. Deci, te rog, nu zăbovi mult, ci poruncește să ne muncească, ca împreună să ne încununăm de la Hristos, Dumnezeul nostru; căci sîntem creștini și dorim a muri pentru Hristos".

Domețian zise: "Cum este numele fiului tău?" Mucenicul răspunse: "Are nume asemenea cu tatăl său, căci l-am numit Conon". Întorcîndu-se Domețian spre Conon cel tînăr, a început a grăi către dînsul: "Ascultă, o, tinere, tatăl tău a trăit mulți ani, a fost însurat, a avut copii, s-a îndulcit destul de viața aceasta. Iar acum, fiind bătrîn, nu este de mirare că-și dorește singur moartea. Dar tu, fiind tînăr, și dulcețile vieții acesteia abia ai început a le cunoaște; cum voiești să urmezi voinței tatălui tău și să faci cum zice el?"

Tînărul Conon răspunse: "Tatăl meu, care m-a născut după Dumnezeu, m-a învățat a cunoaște pe Unul, adevăratul Dumnezeu, Făcătorul a toată făptura văzută și nevăzută; m-a povățuit să viețuiesc curat în cuvioșie, arătîndu-mi calea mîntuirii și mi-a spus că viața aceasta nu este viață, ci moarte, și toți iubitorii vieții acesteia vremelnice mor în veșnicie. Însă este o viață fără de sfîrșit la Stăpînul nostru Hristos, pe care o dăruiește celor ce-L iubesc. M-am învățat de la tatăl meu, cum că păgînilor slujitori de idoli le este gătită veșnica muncă, în focul gheenei care niciodată nu se stinge în vecii cei nesfîrșiți. Iar drepților robi ai lui Hristos li s-au pregătit cununi nestricăcioase în slava cerească, în nesfîrșita împărăție a lui Hristos, Dumnezeul nostru, pentru Care noi ne-am răstignit lumii și lumea ni s-a răstignit nouă. Așa fiind învățat de tatăl meu, sînt de un gînd cu dînsul, dorind a călători spre Dumnezeu pe aceeași cale pe care călătorește și el și dîndu-mă spre aceeași nevoință a muceniciei, spre care se dă și el. Căci zice cuvîntul Stăpînului meu Hristos: *Ceea ce lucrează Tatăl Meu, lucrez și Eu și nu poate Fiul să facă nimic de la Sine, dacă nu va vedea făcînd ceva pe Tatăl. Că cele ce face Acela, asemenea face și Fiul*".

Domițian zise: "Deci, dacă pe tatăl tău îl voi munci cumplit și-l voi pierde, vei voi ca să pieri și tu asemenea?" Fericitul tînăr Conon răspunse: "Voiesc a muri împreună cu tatăl meu, ca să înviez împreună cu dînsul în împărăția Stăpînului nostru; căci a muri pentru Hristos, nu este moarte, ci cîștigare de viață veșnică". Domețian zise către bătrînul Conon: "Cu adevărat tînărul acesta este mult mai

înțelept decît tine, numai că n-a ajuns să fi cunoscut adevărul și să se fi închinat zeilor noștri".

Bătrînul Conon răspunse: "Tînărul știe bine adevărul și se închină cu mine Celui ce a zis: *Eu sînt Adevărul*; iar idolilor celor diavolești, mincinoșilor voștri zei, nici el, nici eu nu ne vom închina în veci!" Domețian zise: "Ascultați cuvîntul meu cel de pe urmă. Apropiați-vă de zei ca să vă izbăviți din cumplitele munci și din moarte și să primiți de la noi daruri cinstite". Bătrînul Conon răspunse: "O, lepădatule de Dumnezeu, nelegiuitule, nesățiosule de sînge omenesc, tiranule muncitor și mai păgîn decît toți oamenii! Oare nu ți-am spus de la început că sînt creștin și doresc a muri pentru Hristos împreună cu fiul meu? Iar tu, îmbătîndu-te și îndrăcindu-te cu răutatea, nu-ți aduci aminte de cuvintele mele?"

Atunci Domețian a poruncit să aducă un pat de fier și să-l ardă. După aceea a poruncit să dezbrace pe sfinții mucenici, să-i pună pe acel pat și să-i ardă. Unii slujitori aprindeau cărbuni de foc, alții fierbeau untdelemn și turnau peste trupurile sfinților, iar sfinții petreceau nevătămați. Și a grăit Sfîntul Conon bătrînul, către Domețian: "Nu-ți aduci aminte, Domețiane, că te-am rugat să găsești mai cumplite munci asupra noastră, dar nu te-ai sîrguit, ci ne este mică această muncă și nu simțim arderea aceasta". Deci, a poruncit tiranul să gătească o căldare de aramă și s-o umple cu plumb, cu pucioasă și cu smoală, și fierbîndu-le tare, să arunce pe sfinții mucenici în această căldare. Căci zicea tiranul, că dacă pe patul cel înfocat le este frig, în căldarea care fierbe îi voi încălzi și voi vedea de va putea Dumnezeul lor să-i scoată din para focului. Sfinții, fiind aruncați în căldare, și-au ridicat ochii la cer și s-au rugat, zicînd: "Doamne, Ziditorule al tuturor, auzi-ne pe noi cei ce strigăm către Tine și ne trimite pe îngerul Tău cel sfînt să răcorească această înfricoșată aprindere, precum odinioară celor trei tineri le-ai răcorit cuptorul cel înfocat al Babilonului. Auzi-ne pe noi, Stăpîne, și grăbește spre ajutorul nostru, ca să cunoască toți, că Tu ești Fiul Dumnezeului Cel viu, Care ai venit în lume". Și îndată a trimis Domnul pe îngerul Său, care, răcorind focul și căldarea cu rouă cerească, a zis către dînșii: "Pace vouă, bunilor ostași, credincioșilor nevoitori, nu vă temeți, nici vă înspăimîntați, că Hristos este cu voi, Care vă va face biruitori și vă va duce la bucuria cea veșnică".

După aceasta, Domețian comitele a poruncit să-i spînzure pe sfinții mucenici cu capul în jos și dedesubt să-i afume cu fum necurat. Iar Sfîntul Conon bătrînul, zîmbind, a zis: "O, nepriceputule, nu s-a atins focul tău de noi, dar de fum să ne temem?" Fiind munciți sfinții cu acel fum, batjocoreau pe acel tiran, zicînd: "Nu te rușinezi, o, ticălosule, că doi ostași ai lui Hristos au biruit toată puterea voastră cea cu mîndrie, că au rușinat pe tatăl vostru diavolul și toate armele lui cele cu meșteșugire rea le-au sfărîmat și le-au călcat?"

Domețian, umplîndu-se de cumplită mînie și de rușine, neștiind ce să facă mai mult, a poruncit ca, luînd pe mucenici de la acel fum, să-i ferestruiască în două, cu ferăstrăul de lemn. Și, punîndu-i slujitorii la ferestruire, sfinții au rugat pe acei

slujitori să le dea voie la rugăciune; şi nu i-au oprit slujitorii. Iar sfinţii s-au rugat lui Dumnezeu, zicînd:

"Stăpîne Dumnezeule, Atotputernice, Făcătorule al cerului şi al pămîntului, Împărate al celor ce împărăţesc şi Doamne al celor ce domnesc, mulţumim Ţie că ne-ai învrednicit a pătimi pentru numele Tău cel sfînt şi ne-ai întărit în munci şi n-ai lăsat pe vrăjmaşii Tăi să rîdă de noi, ci ne-ai făcut biruitori asupra diavolului. Pe Tine Te slăvim, Hristoase Dumnezeule, Iubitorule de oameni, Atotputernice şi întru tot Bunule! Dăruieşte pace Sfintei Tale Biserici, care este în toată lumea, ruşinează şi pierde pe cei ce o prigonesc pe ea. Surpă degrabă şi prăbuşeşte capiştele idoleşti cele urîte şi deşteaptă puterea Ta; întinde lauda numelui Tău sfînt, păzeşte şi înmulţeşte neamul creştin, cel ce drept Te slăveşte pînă la sfîrşitul veacului. Încă Te rugăm, Stăpîne, primeşte în pace sufletele noastre, ca porunca tiranului să nu se săvîrşească asupra noastră, adică să nu ne omoare pe noi; ca nici întru aceasta să nu se bucure vrăjmaşul nostru, voind a se lăuda şi a zice: *I-am pierdut pe ei*. Ci mila Ta să ne ajute mai înainte şi să cunoască Dometian că sîntem robii Tăi. Iar Tu, ceea ce ai voit cu noi, aceea ai făcut; că oricine va auzi aceasta, va preamări preasfînt numele Tău, în veci".

Apoi, zicînd ei "amin", s-a auzit glas din cer chemîndu-i la cele de sus; iar sfinţii mucenici, însemnîndu-se cu semnul Crucii, şi-au dat sufletele lor în mîinile lui Dumnezeu. Şi îndată s-a făcut cutremur mare şi au căzut locaşurile idoleşti; apoi toţi idolii care erau în cetate s-au sfărîmat, iar Dometian a fugit şi s-a ascuns în casa sa. Iar fraţii ce erau în mănăstirea aceea, auzind ce se făcuse cu aceşti sfinţi mucenici, au mers şi au luat cinstitele lor trupuri şi, ducîndu-le în mănăstire cu cinste, le-au îngropat cu miresme, slăvind pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfîntul Duh, pe Unul în Treime Dumnezeu, pe Cel de toată făptura slăvit, în veci. Amin.

19. PĂTIMIREA SFINŢILOR SFINŢIŢI MUCENICI EFREM, VASILE, EVGHENIE, ELPIDIE, AGATODOR, ETERIE ŞI CAPITON (7 MARTIE)

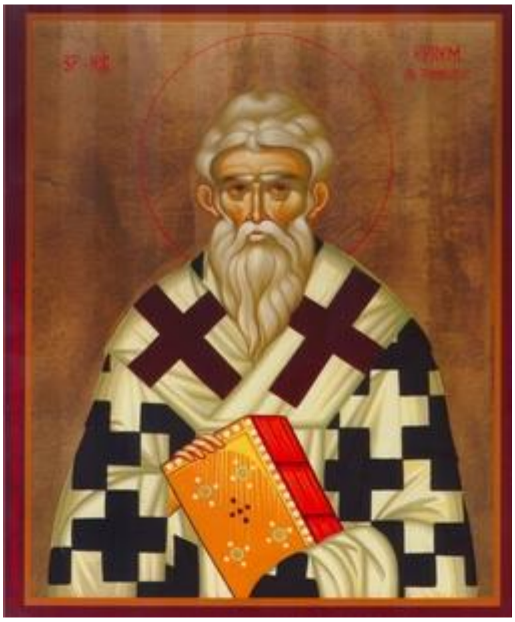

În anul al șaisprezecelea al împărăției lui Dioclețian, preasfințitul Patriarh al Ierusalimului, Efrem, a trimis mulți episcopi în diferite țări ca să vestească apostolește cuvîntul lui Dumnezeu și să propovăduiască pe Hristos. Dintre aceia, doi episcopi, Efrem și Vasile, au mers în țara Tavroschitiei; și, ieșind în cetatea Cherson, s-au ostenit amîndoi, propovăduind pe adevăratul Dumnezeu, la acel popor fără Dumnezeu, luminînd pe cei întunecați cu întunericul închinării la idoli elinești.

După aceea Sfîntul Efrem, lăsînd pe chersoneni în grija Sfîntului Vasile, a mers la sciții care locuiau pe lîngă Dunăre și acolo, propovăduind, pe mulți i-a întors la Hristos. Iar după destule dureri și osteneli ce a suferit în bunăvestirea lui Hristos, i s-a tăiat capul cu sabia, în ziua a șaptea a lunii martie. Iar Sfîntul Vasile, văzînd în Herson rătăcirea necredinciosului popor și calea cea dreaptă a mîntuirii arătînd-o lor, a pornit cu mînie pe popor; și, prinzîndu-l acei păgîni, l-au bătut fără milă și l-au izgonit din cetate. Apoi el, ducîndu-se într-un munte, ședea într-o peșteră; iar depărtarea acelui munte de cetatea Herson era ca la o sută de stadii și se numea Partenon, adică fecioresc; deoarece într-acel munte a fost o capiște de idoli a unei fecioare, zeiță elinească.

Într-acel munte șezînd, Sfîntul Vasile se bucura cu duhul că s-a învrednicit pentru Hristos a suferi răni și izgonire, însă se mîhnea și se tînguia pentru pierderea sufletelor omenești celor înșelate de diavol și, pentru întoarcerea lor, se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi. Nu după mult timp, oarecărui boier hersonean i-a murit singurul copil pe care-l avea și l-a îngropat afară din cetate; iar părinții lui cu multă jale ședeau lîngă mormînt triști și plîngînd. Sosind noaptea, iar ei neplecînd încă de la mormîntul fiului lor, li s-a arătat în vis fiul lor care murise, zicîndu-le: "Pentru ce plîngeți și vă tînguiți de moartea mea? Nu puteți să mă luați de aici viu, că zeii noștri

nu pot să mă învie, fiind idoli neînsufleţiţi, învăţîndu-se de diavol spre amăgirea şi pierderea oamenilor. Dar de voiţi să mă aveţi viu, rugaţi pe omul acela străin pe care bătîndu-l l-aţi izgonit, ca să se roage pentru mine la Dumnezeul lui, şi să credeţi în Acel Dumnezeu, pe care el Îl propovăduieşte. Căci Acela este adevăratul Dumnezeu, Care are stăpînire peste cei vii şi peste cei morţi, puternic ca să mă scoale din morţi, cu rugăciunile acelui bărbat care de voi este mîhnit". Deşteptîndu-se din somn acei părinţi, şi-au spus unul altuia vedenia lor şi, văzînd-o potrivită, foarte s-au mirat şi s-au veselit; apoi, îndată alergînd în cetate, au spus vecinilor şi prietenilor lor.

După ce s-a făcut ziuă, îndată cercetară pe omul lui Dumnezeu pretutindeni şi l-au aflat în peştera cea mai sus pomenită. Boierul acela cu casnicii săi mergînd la el, au căzut la sfintele lui picioare, rugîndu-l să învie pe fiul lor. Iar Sfîntul se lepăda, zicînd: "Cum pot eu să fac aceasta, fiind om păcătos? Dar de veţi crede în Dumnezeul Cel propovăduit de mine, apoi veţi cîştiga ceea ce cereţi; că Acela este singur puternic a învia morţi din mormînt". Iar ei au zis: "Dacă vom avea pe fiul nostru viu, apoi toate cele ce vei voi şi vei porunci, repede le vom face". Iar omul lui Dumnezeu, Vasile, sculîndu-se, a mers împreună cu dînşii la mormînt şi, după ce a prăvălit piatra de pe mormînt, a intrat înăuntru. Apoi, făcînd semnul Crucii spre cel mort, s-a rugat lui Dumnezeu. După aceea luînd apă şi sfinţind-o, a turnat peste cel mort, chemînd pe Preasfînta Treime în chipul Sfîntului Botez.

Atunci îndată a înviat mortul şi a grăit, slăvind pe Dumnezeu, şi a cuprins spaimă mare pe toţi cei ce erau acolo şi bucurie negrăită celor ce-l născuseră. Şi cădeau la picioarele arhiereului, numindu-l mare, iar pe Dumnezeul Cel propovăduit de dînsul mărturisindu-L că este adevărat şi atotputernic. Apoi, luînd pe arhiereul lui Dumnezeu, pe Sfîntul Vasile, l-au dus în cetate cu mare cinste şi s-a botezat boierul acela împreună cu toată casa sa, crezînd în Hristos. Deci mulţi din popor văzînd acea minune, s-au unit cu cei credincioşi şi creştea Biserica lui Hristos în Herson; iar capiştele cele necurate elineşti se împuţinau cu încetul.

Diavolul, văzînd aceasta, a intrat în inima iudeilor celor ce locuiau în Herson. Aceia au îndemnat pe elini ca să se scoale asupra creştinilor, iar mai vîrtos asupra Sfîntului Vasile, mai marele lor, ca să-l ucidă. Căci ziceau astfel: "Se va risipi cu înlesnire creştinătatea, dacă se va ucide dascălul lor". Deci s-a adunat nenumărată mulţime de păgîni înarmaţi, şi au năvălit fără de veste cu zgomot asupra arhiereului lui Dumnezeu şi, trăgîndu-l afară din casa lui, i-au legat picioarele şi l-au tîrît pe uliţele cetăţii, călcîndu-l cu picioarele şi ucigîndu-l cu pietre. Tîrîndu-l la locul unde creştinii puseseră un stîlp şi o cruce, acolo arhiereul lui Dumnezeu, Vasile, şi-a dat sfîntul său suflet în mîinile lui Dumnezeu, sfîrşindu-se muceniceşte, în a şaptea zi a lunii martie, în care şi Sfîntul Efrem a fost tăiat de sciţi cu sabia. Iar trupul Sfîntului Vasile l-au tîrît afară de porţile cetăţii şi l-au aruncat spre mîncarea cîinilor şi a păsărilor, unde zăcu multe zile fără îngropare. Însă, prin grija lui Dumnezeu, era nevătămat, căci noaptea se arăta deasupra acestui mucenicesc trup o stea prealuminoasă şi un lup, şezînd aproape, îl păzea de cîini; iar ziua zbura un vultur pe

deasupra trupului, nelăsînd să se apropie păsările cele mîncătoare de trupuri, pînă ce creştinii, furîndu-l noaptea, l-au îngropat cu cinste.

După uciderea Sfîntului episcop Vasile, unul din ucenicii lui, înnoptînd cu corabia în latura Helespontului, a aflat acolo trei episcopi, ostenindu-se întru bunavestire a lui Hristos, pe Evghenie, Elpidie și Agatodor. Aceia, împreună cu Sfinții Efrem și Vasile, fuseseră trimiși la propovăduire de preasfințitul Ermon, patriarhul Ierusalimului. Pe aceia ucenicul aflîndu-i acolo, le-a spus despre sfîrșitul Sfîntului Vasile; iar ei auzind, au preamărit pe Dumnezeu, Cel ce a încununat cu mucenicească cunună pe plăcutul Său. După aceea sfătuindu-se, s-au suit într-o corabie și au plutit la cetatea Hersonului, voind să urmeze Sfîntului Vasile. Şi, propovăduind în Herson pe Hristos Dumnezeu, se adăuga în toate părțile numărul credincioșilor.

Însă precum a înarmat diavolul asupra Sfîntului Vasile pe iudei și pe elini, tot astfel i-a înarmat și asupra lor. Că, adunîndu-se mulțimea lor, au prins pe sfinții episcopi și i-au tîrît legați pe cale, bătîndu-i cu lemne și cu pietre, pînă ce sfinții mucenici și-au dat cinstitele lor suflete în mîinile Domnului. Iar trupurile lor le-au tras afară din cetate pe poarta prin care s-a obișnuit a scoate la îngropare pe cei morți; și le-au aruncat afară neîngropate, spre mîncarea cîinilor și a păsărilor. Însă creștinii, luîndu-le în taină, le-au dat cinstitei îngropări. Deci sfinții trei episcopi, Evghenie, Elpidie și Agatodor, au pătimit după un an de la uciderea Sfîntului Vasile, în aceeași zi, adică la șapte martie.

După cîțiva ani a fost trimis la Herson episcopul Eterie de către patriarhul Ierusalimului, în zilele marelui Constantin, care începuse a veni la credință. Văzînd Sfîntul Eterie în Herson cumplita necredință a poporului, care nu îngăduia cît de puțin pe creștini în cetate, s-a dus la Constantinopol, la împăratul Constantin și s-a jeluit asupra necuratului popor din Herson care strîmtora pe creștini. Iar împăratul a dat poruncă să locuiască creștinii în Herson în liniște și să facă adunările lor, spre lauda lui Dumnezeu, fără nici o opreală, iar toți cei ce li se vor împotrivi să se izgonească afară din cetate. Cu această poruncă împărătească, Sfîntul Eterie întorcîndu-se în Herson, a veselit foarte mult turma lui Hristos, iar necredincioșii s-au mîhnit și s-au tulburat.

Zidind episcopul în cetate o biserică creștinească și toate bine întocmindu-le, iarăși s-a dus la împărat ca să-i dea mulțumire pentru acea facere de bine. Iar cînd se întorcea, a căzut în boală și, ajungînd cu corabia la ostrovul Aas, a sosit sfîrșitul vieții sale celei vremelnice și începutul celei veșnice. Acolo îngropîndu-l, credincioșii au pus deasupra mormîntului său o cruce; și au crescut copaci înalți, care arătau de departe mormîntul sfîntului. Sfîrșitul Sfîntului Eterie a fost în șapte zile ale lunii martie, în care s-au săvîrșit și cei mai dinainte episcopi.

Înștiințîndu-se creștinii despre Sfîntul Eterie, au plîns mult după dînsul, apoi au trimis la împăratul Constantin, înștiințîndu-l despre sfîrșitul episcopului lor și au

cerut altul în locul aceluia. Apoi s-a trimis în locul lui Eterie, fericitul Capiton, episcopul Bisericii din Herson, şi s-a primit de credincioşi cu bucurie. După aceea, adunîndu-se mulţimea poporului necredincios şi apropiindu-se acel episcop nou, cerea de la dînsul semne, ca să-şi adeverească credinţa cu minune că este dreaptă, ca astfel şi ei să poată a se încredinţa. Deci ziceau astfel: "Să se aprindă un cuptor mare de foc şi să intre în el episcopul creştin. Şi de nu va arde, ci va fi viu, apoi cu toţii ne vom boteza!"

Sfîntul Capiton, nădăjduind spre Dumnezeu, s-a învoit cu sfatul lor şi a poruncit ca să se facă un cuptor mare, anume pentru aceasta pregătit. Aprinzîndu-se cuptorul foarte tare, sfîntul episcop - pe cînd tot poporul privea la el -, şi-a pus omoforul şi se ruga lui Dumnezeu cu umilinţă ca să-şi arate puterea Sa cea dumnezeiască, precum altădată în cuptorul Babilonului, pentru încredinţarea poporului necredincios. După multă rugăciune, diaconul a strigat cu mare glas: "Să luăm aminte!" Atunci arhiereul a intrat în cuptor şi a stat în văpaia aceea un ceas, rugîndu-se cu mîinile întinse spre cer, dar n-a primit nici o vătămare din acea văpaie mare de foc. Apoi, luînd cărbuni aprinşi în felonul său, a ieşit la popor fără de nici o vătămare, şi toţi erau cuprinşi de mare mirare şi de frică, privind la acea slăvită minune - căci focul nu se atinsese nici de veşmintele lui, ba încă şi felonul plin de cărbuni aprinşi nu se aprinsese -, şi cu mare glas şi cu o gură au strigat: "Unul este Dumnezeu, Dumnezeul creştinilor, Cel mare şi tare, Care a păzit pe robul Său nears în cuptor".

Atunci toată cetatea Herson şi ţara aceea au primit credinţa creştină, prin acea minune slăvită fiind încredinţaţi. Şi s-a vestit acea minune marelui Constantin, cum şi la întîiul Sinod a toată lumea din Niceea, adică a celor 318 Sfinţi Părinţi; şi toţi preamărind pe Dumnezeu, se minunau de credinţa cea mare şi de îndrăzneala către Dumnezeu a Sfîntului episcop Capiton. Iar după cîţiva ani, Sfîntul Capiton, plecînd cu corabia din Herson la Constantinopol s-a ridicat o furtună mare şi corabia a fost aruncată de valuri spre gura rîului Nipru. Acolo se aflau nişte oameni necredincioşi şi fără de Dumnezeu, şi, scoţînd pe toţi cîţi se aflau în corabie şi toate jefuindu-le, numai pe singur arhiereul lui Dumnezeu, Capiton, l-au înecat în apă.

Aşa s-a sfîrşit muceniceşte, în douăzeci şi una de zile ale lunii decembrie; însă pomenirea lui este numărată cu cei dinainte arhierei din Herson care au pătimit în ziua a şaptea a lunii martie; deoarece şi sfîntul lui suflet este împreunat cu ale celor din ceruri. Toţi aceşti şapte arhierei ai lui Dumnezeu, episcopi ai Hersonului, stau ca şapte îngeri înaintea Preasfintei Treimi, a Tatălui, a Fiului şi a Sfîntului Duh, Unul Dumnezeu, slăvindu-L împreună cu toţi sfinţii, în veci. Amin.

20.POMENIREA CUVIOSULUI EMILIAN MONAHUL (7 MARTIE)

În cetatea Roma era un om anume Victorin, care din tinerețe își petrecuse viața în multe păcate. Acela mai pe urmă, spre bătrînețe, și-a venit în simțire și, aducîndu-și aminte de păcatele sale, se cutremura de judecata lui Dumnezeu. Deci, intrînd într-una din sfintele mănăstiri și rugînd pe egumen ca să-l primească, s-a lepădat de toate lucrurile lumii și s-a făcut monah, luînd numele de Emilian. Apoi s-a deprins la toată supunerea și ascultarea, păzind porunca ce i se dăduse și își ostenea trupul ziua și noaptea. Și avînd neîncetată pomenire de moarte în sufletul său, se pregătea totdeauna pentru înfricoșata lui Dumnezeu judecată, ce va răspunde pentru păcatele sale în ziua răsplătirii, avînd de-a pururea în minte frica veșnicelor munci ale gheenei.

Cu o frică ca aceasta și-a obosit și și-a uscat trupul, încît toți frații, care erau întru dragostea lui Dumnezeu în mănăstire, s-au mirat de atîta smerenie și osteneală. Toți se sîrguiau să-i urmeze vieții lui și să cîștige nevoințele lui în ascultări, că doar și-ar curăți și ei păcatele prin multă pocăință și osteneală, căci îl vedeau în toate zilele flămînzind, însetînd și muncindu-și trupul; se foloseau foarte mult. Mănăstirea aceea era făcută pe un munte înalt care avea de o parte o peșteră. Și avea obicei, tăinuit de toți, fericitul Emilian a ieși tîrziu seara din mănăstire la peștera aceea și acolo se ruga cu lacrimi, pînă la cîntarea Utreniei.

După cîtva timp a simțit egumenul pe Emilian ieșind noaptea tîrziu din mănăstire. Și neștiind ce face fratele acela afară din mănăstire, și-a lăsat chilia și a plecat în taină pe urma lui. Văzîndu-l intrînd în peșteră, a stat lîngă dînsa, vrînd să aștepte pînă ce va ieși, ca să-l întrebe care este pricina de intră noaptea în peștera aceea. Dar după puțin timp o lumină cerească, mai puternică decît razele soarelui, a strălucit în muntele acela. Și a văzut egumenul pe Cuviosul Emilian stînd în peșteră, avînd mîinile întinse în sus și rugîndu-se lui Dumnezeu. Apoi lumina aceea cerească se pogora peste capul fericitului.

Văzînd egumenul acea lumină, s-a înspăimîntat și l-a cuprins frica. Deci întorcîndu-se, a fugit la mănăstire tremurînd, abia putînd fugi cu picioarele, de spaima cea mare. Sosind el la porțile mănăstirii, a auzit un glas din cer, zicînd: "Emiliane, iartă-ți-se ție păcatele tale!" Mai mult înspăimîntîndu-se, egumenul a intrat în chilia sa și tăcea, așteptînd lumina zilei. Iar după cîntarea Utreniei, vrînd egumenul să folosească pe frați, a întrebat înaintea tuturor pe Cuviosul Emilian: "Unde ai fost, frate, în noaptea asta?" Iar cuviosul închinîndu-se egumenului, a răspuns: "M-am odihnit în mănăstire cu frații toată noaptea".

Apoi fiind văzut de egumenul și silindu-l să nu tăinuiască mila lui Dumnezeu cea arătată păcătoșilor celor ce cu adevărat se pocăiesc, a spus, chiar nevrînd, taina aceea la toți frații, cum adică s-a pogorît peste dînsul lumina și glasul din cer, de la scaunul milostivirii. Atunci a început egumenul a grăi către frați: "Ascultați, dragii mei frați, ar fi putut Dumnezeu Cel Atotputernic să ierte în taină păcatele acestui frate. Dar pentru noi a trimis în chipul luminii mila Sa, cu glas, deșteptînd ale noastre inimi spre pocăință, ca să știm și să ne minunăm de mila și de iubirea de oameni a Făcătorului nostru, cum că nu este departe de cei ce se pocăiesc cu adevărat".

După o vestire ca aceasta pentru iertare de greşelile sale, Cuviosul Emilian săvîrșind cealaltă vreme a vieții sale întru bucurie sufletească, s-a dus spre lumina cea neapropiată, ca să audă glasul bucuriei și al veseliei celor ce dănțuiesc la cer, în locașurile drepților, în veci. Amin.

21.POMENIREA CUVIOSULUI PAVEL CEL SIMPLU (7 MARTIE)

Cel între sfinți părintele nostru Pavel, numit și cel simplu, era plugar, un om cu totul de rînd, dar lipsit de răutate și de prefăcătorie, ca nimeni altul. Avea însă o soție înrăutățită și desfrînată, fără ca el să știe lucrul acesta multă vreme.

Într-una din zile, venind el de la țarină pe neașteptate, în afară de vremea obișnuită, așa cum se întîmplă cîteodată, a găsit pe femeia lui necinstindu-i casa cu un bărbat străin. Atunci zîmbind plin de blîndețe le-a zis: Bine, bine, nu-mi pasă de ce faceți, martor iau pe Iisus Hristos; de acum înainte nu vreau să o mai văd înaintea ochilor; a ta să fie și ea și copiii ei, iar eu mă voi duce și mă voi face monah.

Și îndată lăsînd toate și bine rînduindu-le, a plecat la fericitul Antonie și, bătînd la ușa acestuia, fericitul Antonie a ieșit și i-a zis: "Cine ești, frate, și ce cauți aici?" Iar el i-a răspuns: "Sînt un străin și am venit la tine să mă fac monah". Iar sfîntul i-a zis: "Bătrîn fiind de șaizeci de ani, nu poți să te faci monah și nici să înduri necazurile și strîmtorarea pustiului. Mai dagrabă du-te la chinovie; acolo ai să găsești din destul cele necesare trupului și vei putea petrece fără prea multă oboseală cu cei de acolo. Căci frații vor ajuta neputința ta, fiindcă eu stau singur și mănînc doar la cinci zile odată și atunci chiar rămînînd mai mult flămînd".

Dar Pavel nu suferea să audă acestea de la bătrîn, ci se sîrguia să rămînă împreună cu el. Și sfîntul, neputînd să-l alunge, închizînd ușa colibei, l-a lăsat afară timp de trei zile, neieșind ca să-l vadă. Iar Pavel a rămas flămînd și nu s-a depărtat. În ziua a patra însă sfîntul avînd trebuință neapărată să iasă afară, deschizînd ușa și găsindu-l pe Pavel lîngă ușa colibei, i-a zis: "Du-te, bătrîne, de aici, nu mă sili, căci nu poți să rămîi împreună cu mine!" Dar Pavel i-a răspuns: "Îmi este cu neputință să mă duc într-altă parte".

Atunci sfîntul văzîndu-l că nu are nici traistă, nici pîine, nici apă, nici vreun lucru oarecare, i-a zis: "Dacă vei da dovadă de ascultare și vei împlini fără lenevire și fără murmur cele ce vei auzi de la mine, vei putea și aici să te mîntuiești; dar dacă nu vei face acestea, pentru ce atunci te mai obosești și nu te întorci acolo de unde ai venit?" Iar Pavel răspunzînd a zis: "Toate cîte îmi vei spune, cu rîvnă le voi face". Și sfîntul i-a zis: "Ridică-te deci și te roagă pînă mă voi duce înăuntru ca să-ți aduc de lucru". Sfîntul Antonie, intrînd în peșteră, îl urmărea printr-o mică ferestruică; și Pavel a stat nemișcat la rugăciune o săptămînă întreagă, fiind ars de arșița soarelui.

După aceasta Sfîntul Antonie, ieșind afară și luînd ramuri de finic, i-a zis: "Ia și împletește din ramurile acestea așa cum mă vezi că împletesc eu". Și bătrînul a împletit pînă la al nouălea ceas un șirag de cincisprezece stînjeni, cu multă osteneală. Dar sfîntul i-a zis: "Rău ai împletit! Desfă ce-ai împletit și împletește din nou". Și Pavel a stat nemîncat timp de șapte zile. Sfîntul Antonie făcea acestea pentru ca Pavel să se nemulțumească și să plece de acolo. Dar Pavel, despletind șiragul cu îndelungă-răbdare și cu osîrdie și împletindu-l din nou cu multă luare aminte, fără să cîrtească și fără să se tulbure, a uimit pe sfînt. Pentru aceasta, către apusul soarelui atins fiind

de purtarea lui Pavel, i-a zis: "Bătrînule, vrei să mîncăm o bucată de pîine?" Iar Pavel a răspuns: "Cum crezi, părinte!" Și lucrul acesta l-a înmuiat iarăși pe sfîntul.

Deci, punînd masa, a așezat pe ea patru bucăți de pîine, de cîte șase uncii fiecare (aproape 200 g) și a înmuiat pentru dînsul una, iar pentru bătrîn trei. Și Sfîntul Antonie începînd un psalm, ca și întru aceasta să-l încerce pe Pavel, l-a cîntat repetîndu-l de două ori. Iar Pavel cu mai multă osîrdie se ruga împreună cu sfîntul. Apoi sfîntul i-a zis lui Pavel: "Stai la masă și ia aminte să nu te atingi de cele puse înainte". Și îndeplinind și această poruncă, sfîntul i-a zis: "Acum ridică-te, fă-ți rugăciunea și culcă-te". Iar acela neatingîndu-se cîtuși de puțin de hrană, a făcut ceea ce i s-a poruncit. Către miezul nopții Sfîntul Antonie, ridicîndu-se pentru rugăciune, a sculat și pe Pavel și a prelungit rugăciunea pînă la ceasul al nouălea din zi.

Cînd s-a făcut seară, Sfîntul Antonie luîndu-și înainte o bucată de pîine, de alta nu s-a mai atins. Iar Pavel, mîncînd încet mai avea încă din pîinea din care mînca. După ce a mîncat toată bucata de pîine, Antonie i-a zis: "Bătrînule, mai mănîncă și altă bucată de pîine". Dar Pavel i-a răspuns: "Dacă vei mînca și tu, atunci și eu voi mînca". Sfîntul Antonie a zis: "Mie îmi este de ajuns pentru că eu sînt monah". Dar Pavel a zis: "Pentru că și eu vreau să ajung monah, îmi este de ajuns și mie". Și ridicîndu-se au început să cînte. Iar după ce au dormit puțin, sculîndu-se, au început din nou să cînte. Cînd s-a făcut ziuă, l-a trimis să umble în pustiu și să se întoarcă abia după trei zile. După ce a făcut și aceasta, venind niște frați la Sfîntul Antonie, Pavel căuta să vadă ce trebuie să facă. Și sfîntul i-a zis: "Slujește pe frați în tăcere și să nu guști nimic, pînă ce vor pleca". Și au trecut zile fără ca Pavel să guste ceva. Iar frații îl întrebau: "Pentru ce nu vorbești?" Și, pentru că el nu răspundea, sfîntul i-a zis: "Vorbește fraților!", și a început să vorbească.

Într-una din zile aducînd cineva sfîntului un ulcior cu miere, Sfîntul Antonie a vărsat mierea pe pămînt. După ce a făcut aceasta, sfîntul a zis lui Pavel: "Adună mierea strop cu strop și vezi ca nu cumva ceva din ea să rămînă fără să poată fi folosită". Și făcînd aceasta nu s-a tulburat și nu s-a schimbat cîtuși de puțin. Odată i-a poruncit să scoată apă și toată ziua să o verse fără de folos. Și altădată, iarăși, desfăcîndu-i îmbrăcămintea, i-a poruncit să și-o coasă cu îngrijire la loc. Cînd sfîntul l-a văzut că săvîrșește fără șovăială, fără murmur și fără să fie împiedicat de ceva tot ceea ce-i poruncește, i-a zis: "Uite, frate, dacă poți să faci în fiecare zi așa, atunci să rămîi cu mine; iar dacă nu, du-te de unde ai venit!" Și Pavel a zis lui: "Dacă mai ai și altele să-mi arăți, nu știu dacă le voi putea face, dar toate cele pe care le-am văzut pînă acum, pe toate cu ușurință le fac".

O astfel și atît de mare ascultare și umilință a dobîndit fericitul Pavel, încît a primit har împotriva demonilor ca să-i alunge pe dînșii. Iar marele Antonie, încredințîndu-se despre el, l-a ținut cu sine o vreme oarecare. Apoi, făcîndu-i o chilie, l-a așezat în ea, ca să cunoască toate vicleșugurile demonilor și să se lupte acolo, zicîndu-i: "Iată, te-ai făcut monah. Rămîi singur și primește încercarea demonilor".

Deci, locuind Pavel astfel un an, s-a învrednicit de har asupra demonilor și a bolilor. Odată i se aduse lui Antonie un om care era stăpînit de o căpetenie de demoni, care hulea pe Dumnezeu. Luînd seama la el, Antonie spuse celor ce l-au adus: "Nu este lucrul acesta al meu, căci nu m-am învrednicit încă de darul izgonirii demonilor, ci acest lucru este al lui Pavel".

Plecînd Antonie la Pavel cu cei ce veniseră la el, zise aceluia: "Ava Pavel, scoate demonul din acest om, ca să se întoarcă sănătos la ale sale". Lăsîndu-l Antonie, a plecat la chilia lui. Atunci bătrînul, urcîndu-se pe o piatră, s-a rugat multă vreme cu mîinile înălțate la cer, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, pentru rugăciunile Sfîntului Antonie, izgonește diavolul din acest om!" Neieșind demonul din om, fiind una din căpeteniile iadului, Sfîntul Pavel s-a rugat iarăși multă vreme în arșița soarelui, zicînd: "Doamne, nu voi coborî de pe piatra aceasta, nici apă nu voi bea, pînă nu vei scoate demonul acesta din zidirea Ta!"

Și înainte de a sfîrși cuviosul această rugăciune, diavolul a ieșțit din cel bolnav, strigînd: "O, cu silă sînt alungat de smerenia lui Pavel!" Apoi s-a prefăcut într-un balaur uriaș, lung de 70 de coți, și s-a aruncat în Marea Roșie.

Altădată, fericitul Pavel cel simplu, ucenicul Sfîntului Antonie, a povestit părinților un lucru ca acesta. Mergînd la o mănăstire pentru cercetarea și folosul fraților, după vorba cea obișnuită între dînșii, au intrat în biserică să săvîrșească sfînta slujbă. Iar fericitul Pavel lua seama la fiecare din cei ce intrau în biserică, să vadă cu ce fel de suflet intră la slujbă; că avea și acest dar dat lui de Dumnezeu, ca să vadă pe fiecare cum este la suflet, precum vedem noi obrajii unii altora.

Și intrînd toți cu fața luminată și cu obraz vesel și văzînd pe îngerul fiecăruia bucurîndu-se de dînsul, pe unul l-a văzut negru și întunecat la tot trupul și toți dracii ținîndu-l de amîndouă părțile și trăgîndu-l spre sine și căpăstru în nasul lui punînd și pe sfîntul lui înger departe mergînd după dînsul, posomorît și trist. Iar Pavel, lăcrimînd și bătîndu-și cu mîna pieptul, ședea înaintea bisericii, plîngînd foarte pe cel ce i s-a arătat lui așa.

Deci, cei ce au văzut lucrul cel de mirare al bătrînului și schimbarea lui cea grabnică care l-a pornit spre lacrimi și plîns, îl întrebau, rugîndu-se, să le spună pentru ce plînge, socotind nu cumva, deznădăjduindu-se de tot, face aceasta. Îl rugau să intre și la slujbă cu dînșii. Dar Pavel, scuturîndu-se de dînșii și lepădîndu-se de aceasta, ședea afară tăcînd și tînguind mult pe cel ce i se arătase lui. După puțin, isprăvindu-se slujba și toți ieșind afară, iarăși lua aminte Pavel la fiecare, știind cum au intrat și vrînd să cunoască cum ies.

Deci, a văzut pe bătrînul acela, care avea mai înainte tot trupul negru și întunecat, că iese din biserică luminat la față, alb la trup și pe draci departe mult, mergînd după dînsul, iar pe înger aproape de el, urmărindu-l și bucurîndu-se de dînsul foarte. Atunci Pavel, sărind de bucurie, striga, binecuvîntînd pe Dumnezeu și zicînd:

"O, nespusă iubire de oameni a lui Dumnezeu! O, îndurările Lui cele dumnezeiești și bunătatea Lui cea peste măsură!"

Apoi alergînd și suindu-se pe o piatră înaltă, zicea: "Veniți și vedeți lucrurile lui Dumnezeu, cît sînt de înfricoșate și de toată spăimîntarea vrednice! Veniți și vedeți pe Cel ce voiește ca toți oamenii să se mîntuiască și la cunoștința adevărului să vină! Veniți să ne închinăm și să cădem la El și să zicem: Tu singur poți să ridici păcatele!" Deci alergau toți cu sîrguință, vrînd să audă cele ce se zic. Și după ce s-au adunat toți, a povestit Pavel cele ce văzuse dînsul mai înainte de intrare în biserică și după aceasta iarăși. Și îl ruga pe bărbatul acela să spună pricina pentru care i-a dăruit Dumnezeu lui o schimbare minunată ca aceasta.

Iar omul, vădit fiind de Pavel, înaintea tuturor a povestit fără de sfială cele despre sine, zicînd: "Eu sînt om păcătos și de multă vreme viețuiam în desfrînare pînă acum. Iar acum, intrînd în sfînta biserică a lui Dumnezeu, am auzit pe Sfîntul Prooroc Isaia citindu-se, sau mai bine zis pe Dumnezeu grăind printr-însul: *Spălați-vă și vă curățiți. Scoateți vicleșugurile din inimile voastre înaintea ochilor Mei și învățați-vă a face bine, și de vor fi păcatele voastre ca mohorîciunea, ca zăpada le voi albi! Și de veți voi și Mă veți asculta, bunătățile pămîntului veți mînca!* Iar eu desfrînatul, de cuvîntul proorocului umilindu-mă la suflet și suspinînd în inima meu, am zis către Dumnezeu:

"Tu, Dumnezeule, Care ai venit în lume să mîntuiești pe cei păcătoși, Cel ce acum prin proorocul Tău ai făgăduit acestea, cu lucrul împlinește-le și la mine păcătosul și nevrednicul, că iată de acum îți dau cuvîntul și mă făgăduiesc și din inimă mă mărturisesc Ție, că nu voi mai face acest fel de rău și mă lepăd de toate fărădelegile și îți voi sluji de acum cu curată știință. De astăzi o, Stăpîne, și din ceasul acesta, primește-mă pe mine cel ce mă pocăiesc și cad înaintea Ta și mă depărtez de acum înainte de tot păcatul!" Cu aceste făgăduințe am ieșit din biserică, hotărînd în sufletul meu să nu mai fac nici un rău înaintea ochilor lui Dumnezeu. Și auzind toți, strigau cu un glas către Dumnezeu: *Cît s-au mărit lucrurile Tale, Doamne, toate întru înțelepciune le-ai făcut!*"

Cunoscînd dar, o, creștinilor, din dumnezeieștile Scripturi și din sfintele descoperiri, cîtă bunătate are Dumnezeu către cei ce curat năzuiesc la Dînsul și prin pocăință greșelile lor cele mai dinainte le îndepărtează și cum că dă iarăși bunătățile cele făgăduite, nepedepsind pentru păcatele cele mai dinainte, să nu ne deznădăjduim de moștenirea noastră. Că precum prin Isaia proorocul S-a făgăduit să spele pe cei noroiți în păcate și ca lîna și ca zăpada să-i albească, și de bunătățile Ierusalimului celui ceresc să-i învrednicească, așa iarăși prin Sfîntul Prooroc Iezechil, cu jurămînt ne încredințează că nu ne va pierde pe noi. Căci zice: *Viu sînt Eu, zice Domnul, că nu voiesc moartea păcătosului, ci să se întoarcă și să fie viu!*

Deci, petrecînd un an întreg în singurătatea lui și dovedindu-se a fi făcător de minuni și slujind cu vrednicie lui Dumnezeu, s-a mutat după aceea către cereștile locașuri.

22. POVESTIRE DESPRE CEI CE PRIMESC MILOSTENIE (7 MARTIE)

Era un oarecare om slăvit într-o mănăstire, avînd viață cinstită din tinerețe. Căci abătîndu-se de la toate dulcețile lumești și încuindu-se într-o chilie strîmtă slujea lui Dumnezeu, omorîndu-și trupul cu postul și cu starea de toată noaptea la rugăciuni, aducînd Stăpînului a toate rugăciuni cu multe lacrimi, pentru sine și pentru toată lumea, îndeletnicindu-se cu toată mintea sa întru gîndirea de Dumnezeu. Iar hrană avea puțină, în vremea cea obișnuită, din mîinile chelarului. Însă din ceea ce trimitea Dumnezeu prin creștini la mănăstirea fraților, adică aur și argint, hrană și vin, dintru acelea niciodată nu primea. Și i s-a făcut lui, pentru cei ce iau milostenie, o vedenie într-acest fel:

Într-una din zile mai marele cetății a intrat în mănăstirea aceea ca să facă milostenie; și le dădea tuturor cîte un ban de argint. Deci a mers și la acel sihastru închis, dîndu-i un galben, și ruga pe bătrînul acela ca să-l ia. Iar bătrînul, rușinîndu-se de acel cinstit bărbat, a luat galbenul și l-a pus în buzunarul său. După aceea, noaptea, săvîrșindu-și rînduiala sa cea obișnuită, s-a culcat pe o rogojină, vrînd să doarmă puțin; și i s-a părut că se vedea stînd împreună cu ceilalți frați ai mănăstirii, într-un cîmp larg și tot cîmpul acela era plin de spini.

Apoi venind un tînăr înfricoșat - care era îngerul Domnului -, silea pe toți monahii mănăstirii, zicîndu-le: "Secerați acești spini". Apoi a mers și la dînsul și i-a zis: "Încinge-te și seceră spinii". Iar închisul acela, nevrînd, îngerul i-a zis: "Nu ai nici un răspuns, căci te-ai înșelat ieri, împreună cu monahii ceilalți care au luat de la acel om iubitor de Hristos cîte un ban de argint; iar tu ai luat un galben și deci mai mult ești dator să te ostenești, secerînd spini mai mulți decît alții, ca cel ce ai luat mai multă plată. Iar spinii aceștia pe care-i vezi, sînt faptele omului aceluia de la care ați luat ieri milostenie; deci, apropie-te și seceră împreună cu ceilalți".

Iar după ce s-a deșteptat din somn pustnicul acela și vedenia aceea socotind-o, s-a mîhnit; apoi a chemat pe acela ce-i dăduse acea milostenie și-l ruga să-și ia galbenul său; iar iubitorul acela de Hristos nu voia să-l ia, ci zicea către pustnic: "Ține-l la tine, părinte, sau dă-l cui vei dori". Atunci a zis starețul: "Nu voiesc să secer spinii păcatelor străine, eu cel ce nu pot dezrădăcina mulțimea de spini a păcatelor mele". Și, aruncînd galbenul acela afară din chilia sa, a închis ferestruica. Iar bărbatul acela, înștiințîndu-se de ce pricină i-a lepădat starețul milostenia lui, a început a-și îndrepta viața și a face mai multă milostenie la săraci și la lipsiți,

aducîndu-și aminte de scriptura aceea, cum că, cu milostenia și cu credința se curățesc păcatele.

23. CUVIOSUL TEOFILACT MĂRTURISITORUL, EPISCOPUL NICOMIDIEI
(8 MARTIE)

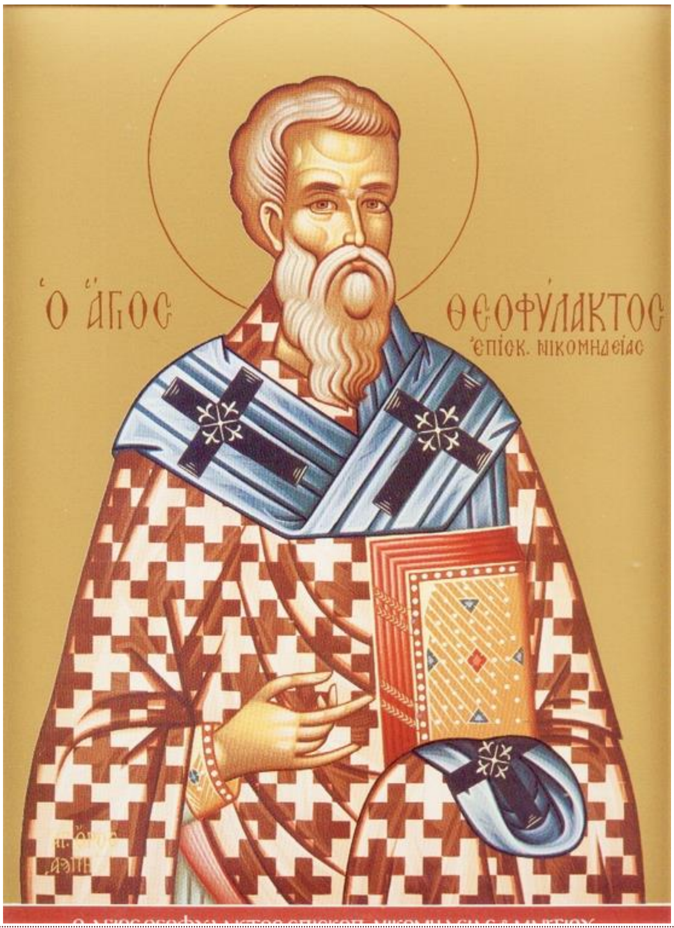

În zilele tulburării Bisericii de eresul luptătorilor de icoane acest binecredincios bărbat, Teofilact, a mers din părțile Răsăritului la Constantinopol și s-a împrietenit cu marele luminător al Bisericii, adică cu Sfîntul Tarasie, încă fiind mirean și senator întru împărăteștile palaturi, fiind mai întîi dregător al lucrurilor de taină. Iar după ce a murit împăratul Leon, luptătorul împotriva icoanelor (717-740), împărățind Constantin, fiul său (741-775), împreună cu maica sa Irina și patriarhul Pavel, cel numit milostiv, lăsînd scaunul de a sa voie s-a ridicat Sfîntul Tarasie în locul lui la patriarhie.

Sfîntul Tarasie, adunînd Sinodul al șaptelea a toată lumea (787), a anatematizat eresul iconoclast; atunci fericitul Teofilact, împreună cu Sfîntul Mihail al Sinadelor, lăsînd lumea, a primit viața monahicească și a fost trimis de prea sfințitul Tarasie la o mănăstire care era zidită la gura mării Euxinului (Marea Neagră). Acolo, nevoindu-se mult în ostenelile monahicești, a sporit în faptele bune și a cîștigat îndrăzneală către Dumnezeu în rugăciunile sale. Căci oarecînd, la o vreme de seceriș, întîmplîndu-se zăduf mare și din lipsa apei slăbind de sete, s-a rugat lui Dumnezeu și, fiind acolo un vas de aramă, l-a făcut de a izvorît apă destulă spre trebuință; pentru că Domnul face voia celor ce se tem de El și ascultă rugăciunile lor.

Deci a fost această minune asemenea cu aceea ce s-a făcut de demult în pustie cînd, poporului lui Israil cel însetat, Dumnezeu i-a scos apă din piatră. Și alta asemenea, cînd Samson era aproape să moară de sete și a izvorît apă vie dintr-un os uscat, dintr-o falcă de măgar. Cu această viață îmbunătățită, strălucind ca o lumină de stele, prea sfințitul Patriarh Tarasie a judecat ca acei cuvioși părinți să fie vrednici de rînduiala arhierească cea înaltă. Astfel, pe sfințitul Mihail l-a trimis la Sinad, iar pe fericitul Teofilact l-a ales episcop în Nicomidia. Și cîtă sîrguință a arătat Sfîntul Teofilact în Nicomidia pentru turma cea cuvîntătoare a lui Hristos și cîtă purtare de grijă avea pentru săraci, scăpătați și văduve, au spus despre aceasta dumnezeieștile locașuri zidite de dînsul, bolnițele și casele de străini, cum și milostenia cea nenumărată care se făcea de el în toate zilele. Căci singur slujea bolnavilor, orbilor, șchiopilor și neputincioșilor; și umblînd pe la locuințele săracilor și pe ulițele cetății, purta un vas cu apă caldă și, unde afla răniți, îi spăla și-i curăța cu mîna sa, neîngrețoșîndu-se de loc.

După aceea, prea sfințitul Tarasie mutîndu-se din viața aceasta și primind după dînsul scaunul Bisericii Constantinopolului Nichifor cel preaînțelept, s-a ridicat iarăși furtuna eresului luptării contra sfintelor icoane, care s-a scornit de urîtul de Dumnezeu împărat Leon Armeanul. Și a adunat prea sfințitul Patriarh Nichifor arhierei aleși - pe Emilian al Cizicului, Eftimie al Sardicei, Iosif al Tesalonicului, Eudoxie al amoreilor, Mihail Sinadul și pe acest fericit Teofilact, Episcopul Nicomidiei -, și s-a dus cu dînșii la răucredinciosul împărat. Și, învățînd mult din dumnezeieștile Scripturi, acei sfinți părinți sfătuiau pe împărat să nu facă tulburare Bisericii lui Hristos cu acel eres care s-a anatematizat de al șaptelea sinod a toată lumea. Dar n-au putut îndupleca pe nebunul împărat, cel umplut de veninul balaurului, care sufla asupra lor cu iuțime și mînie.

După aceea, Sfinții Părinți tăcînd, fericitul Teofilact a zis către împărat: "Știu că, nebăgînd în seamă îndelunga răbdare a lui Dumnezeu și neîngrijindu-te de mîntuirea ta, te împotrivești învățăturilor celor vechi ale Sfinților Părinți și tulburi Biserica; dar va veni asupra ta o pierzare cumplită și neașteptată, o primejdie asemenea cu viforul și nu vei afla pe acela care să te izbăvească dintr-însa".

Împăratul, auzind aceea, s-a umplut de mai mare mînie și, pe toți izgonindu-i de la sine cu necinste, i-a osîndit la surghiun în deosebite locuri, adică: Pe prea sfințitul Patriarh Nichifor în insula Proconis, pe Sfîntul Mihail, episcopul Sinadului, la Evdochiad, pe alții pe aiurea, iar

pe Sfîntul Teofilact al Nicomidiei la cetatea Strovil, care este lîngă mare, în Chivereoti. Și acolo, mărturisitorul lui Hristos și ajutătorul cel mare al dreptei credințe, și-a petrecut cealaltă vreme a vieții sale în strîmtorare și mare chinuire și s-a mutat către Domnul.

Apoi a pierit și împăratul Leon Armeanul, cu rea și neașteptată moarte, după proorocia sfîntului. Căci în ziua Nașterii lui Hristos a fost tăiat cu săbiile de ostașii săi în biserică, la vremea Utreniei. Iar după dînsul, sfîrşindu-se împărații iconoclaști - adică Mihail, care se numea Valvos, apoi Teofil, fiul lui Mihail -, împărăteasa Teodora împreună cu fiul său Mihail, care a fost al treilea cu acel nume, au luat sceptrul împărăției. Iar Sfîntul Metodie fiind ridicat la patriarhie și eresul cel fără de lege pierind cu totul, iar dreapta credință strălucind, cinstitul trup al Cuviosului Părintelui nostru Teofilact a fost adus în Nicomidia și așezat în biserica cea zidită de dînsul, spre apărarea cetății Nicomidia, întru cinstea și slava lui Hristos, Dumnezeul nostru.

24. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC TEODORIT, PRESBITERUL ANTIOHIEI
(8 MARTIE)

În Antiohia Siriei era zidită o biserică sobornicească de marele împărat Constantin și de Constanțiu, fiul lui, care era înfrumusețată cu podoabe și se numea de popor biserica de aur. Căci nu numai pe dinăuntru era împodobită cu zugrăveli de aur ce străluceau, dar și pe dinafară tot acoperămîntul era aurit; și vasele bisericești care erau fără număr, toate erau de aur și de argint curat. Ba încă și averi s-au dat bisericii de către împărați, spre hrana clerului care era acolo. În clerul acelei sobornicești biserici era între presbiteri și acest Sfînt Teodorit, fiindu-i încredințată păzirea vaselor și toată înfrumusețarea și bogăția bisericească. Acela din tinerețe avea viață îmbunătățită și își păzea inima în dreapta credință, împlinind ceea ce se scrie: *Cu inima se crede spre dreptate, iar cu gura se mărturisește spre mîntuire*. Și plăcea lui Dumnezeu prin post, rugăciuni, milostenie, îngrijire de mîntuirea sufletelor omenești și prin slujirea cea neprihănită a preoției.

După ce a murit împăratul Constanțiu, fiul lui Constantin (361), a venit după dînsul Iulian, călcătorul de lege (361-363). Acela, primind împărăția, se arăta a fi creștin dreptcredincios; și pe episcopii cei izgoniți de împăratul Constanțiu pentru dreapta credință îi întorcea din surghiun. Iar după ce s-a întărit în împărăție, s-a lepădat de Hristos înaintea tuturor, de Care de mult se lepădase în taină, dîndu-se diavolului și meșteșugului vrăjitoresc. Și a început a prigoni Biserica lui Hristos, deși nu pierdea pe tot poporul creștinesc, însă pe cei mai mari creștini scoțîndu-i din duhovniceasca rînduială și pe cei cu dregătorii din poporul mirenesc ucigîndu-i cu munci, lua de la creștini bisericile lui Dumnezeu, le prefăcea în capiști idolești și jefuia toate podoabele și averile bisericești. Căci ticălosul zicea: "Nu se cade creștinilor să aibă orice bogății, deoarece Hristos al lor le poruncește să fie săraci: *să nu aveți aur, nici argint*".

Într-acea cumplită vreme s-a pustiit soborniceasca biserică din Antiohia, care pentru frumusețea ei se numea aurită; căci toate podoabele cele scumpe ale ei le-au luat la vistieriile împărătești și averea bisericească au jefuit-o, pe clerici i-au izgonit și pe Sfîntul Teodorit l-au muncit. Iar pricina a fost astfel: Împăratul Iulian avea un unchi de un nume cu el, care era frate bun al maicii sale. Pe acela l-a pus voievod și stăpîn asupra părților Răsăritului. Iar acel Iulian, unchiul împăratului, a fost mai întîi creștin, dar vrînd să fie plăcut nepotului său, adică împăratului Iulian, s-a lepădat de Hristos și s-a închinat idolilor. Apoi s-a dus la Antiohia, mai înainte de a merge acolo împăratul, avînd împreună cu el și pe alt dregător din cei împărătești, cu numele Felix, care era rînduit asupra vistieriilor împărătești.

Știind că este multă bogăție în biserica cea sobornicească, a prins pe fericitul Teodorit presbiterul, păzitorul vaselor bisericești (ceilalți clerici fugind toți de frică și ascunzîndu-se care unde putea). Dar pe Teodorit se sîrguiau să-l prindă, ca cel ce avea cămara bisericească în mîinile sale. De la el luînd cheile, apoi legîndu-l tare și închizîndu-l în temniță, a mers împreună cu Felix, vistiernicul împărătesc, și cu multă putere de oaste înarmată, în biserica lui Dumnezeu, ca să-i ia podoaba (adică aurul și argintul) și lucrurile cele scumpe și să le ducă în vistieriile împărătești. Deci, intrînd în sfințenia lui Dumnezeu, ca un hoț și tîlhar, o, cu cîtă îndrăzneală mare și nerușinare răpeau averea bisericească, făcînd necinste sfințeniei Domnului. Căci chiar lîngă prestolul lui Dumnezeu, ticălosul acela a îndrăznit a-și lăsa udul. Apoi scoțînd vasele bisericești din altar, a șezut pe ele spre batjocoră, grăind vorbe de hulă asupra Domnului nostru Iisus Hristos.

Unul din cei ce erau acolo, cu numele Evzoe, îl sfătuia pe acel fără de rușine să nu facă o necinste ca aceea sfințeniei Domnului și să nu hulească pe Hristos. Iar el, lovindu-l tare pe acela peste cap, zicea despre creștini, că Dumnezeu nu are nici o purtare de grijă pentru ei, ci sînt cu totul lipsiți de harul Lui. Astfel acel necurat voievod, jefuind biserica lui Dumnezeu, s-a întors ca să muncească pe Sfîntul Teodorit, slujitorul lui Dumnezeu.

Deci, punîndu-l înaintea sa legat la judecata cea necurată, a zis către dînsul: "Pentru ce, Teodorite, în vremea împăratului Constantin, ai stricat locașurile zeilor celor vechi, ai împodobit mormintele morților și ai poruncit să zidească biserici peste ele?" A răspuns sfîntul: "Bisericile cele dumnezeiești și mormintele sfinților sînt zidite și împodobite de la strămoși, căci Dumnezeu a preamărit pe sfinții Săi, fiindcă i-a aflat vrednici Lui. Iar de tine mă minunez, voievodule, cum din creștin te-ai făcut slujitor de idoli". Și a poruncit ighemonul să-l bată peste obraz pe sfîntul. Iar mucenicul a zis: "Greșești, Iuliane, numind dumnezei pe idolii cei de piatră și de lemn".

Atunci a poruncit muncitorul să-l spînzure pe Sfîntul Teodorit pe lemn și cu unghii de fier să-l strujească peste tot trupul. Și strujindu-l trei ceasuri, iar sîngele curgînd ca pîraiele, fața lui strălucea de bucurie ca și cum n-ar fi simțit nici o durere. Și a zis către dînsul muncitorul:

"Ticălosule, jertfește zeilor ca să te scutesc de datoria ta, căci ai cheltuit rău averea bisericească; iar de nu vei jertfi, cu moarte silnică îți vei da sufletul". Răspuns-a sfîntul: "Tu ești ticălos, nelegiuitule, ca și împăratul tău, căci ați lăsat pe Hristos și v-ați lipit de antihrist și sînteți vrednici a fi arși în focul cel veșnic! Iar eu nu sînt dator nimănui, decît numai Domnului meu Iisus Hristos ca să păzesc adevărata credință, pînă la cea mai de pe urmă răsuflare".

Apoi iarăși i-a zis muncitorul: "Vei lua de la mine, Teodorite, cinste și aur mult, numai leapădă-te de răstignirea acelui vrăjitor care zici că este Fiul lui Dumnezeu!" Răspuns-a sfîntul mucenic: "Aurul tău să fie cu tine întru pierzare, iar eu nădăjduiesc spre Domnul meu, Cel ce dă robilor Săi cele nestricăcioase, în locul celor stricăcioase, și pe cele cerești în locul celor pămîntești". Atunci a poruncit muncitorul să ardă coastele mucenicului cu două făclii. Iar el, fiind ars, și-a ridicat ochii spre cer rugîndu-se și îndată amîndoi slujitorii au căzut la pămînt ca morți.

Dar Iulian și cei ce erau împreună cu el porunciră cu sîrguință să ridice pe slujitori de la pămînt, zicîndu-le: "Pentru ce ați lăsat de a nu arde pe acel necurat creștin și la dormitare și neîngrijire v-ați dat?" Iar slujitorii, venindu-și în fire, au răspuns muncitorului: "Tu ești necurat și orbit cu sufletul, căci nu vezi pe robul lui Dumnezeu apărat de îngerii cei dumnezeiești! Căci iată patru îngeri vorbesc cu el, iar pe noi ne înfricoșează cu groază să nu ne atingem de sfîntul lui trup. Deci tu, hulitorule, nu bîrfi, ci să știi că mare este Dumnezeul creștinesc, iar acum și noi credem în El".

Muncitorul, rușinîndu-se, a poruncit să arunce pe acei slujitori în adîncul mării. Și, ducîndu-i spre înecare, sfîntul mucenic al lui Hristos a strigat către ei, zicînd: "Mergeți, fiii mei, în calea cea fericită cu pace, că după aceea și eu vă voi urma și mă voi bucura împreună cu voi întru bucuria cea veșnică, în Împărăția cerurilor".

Sfîrșindu-se slujitorii prin înecare, s-au învrednicit a lua cunună mucenicească de la Hristos Dumnezeu, în care au crezut. Iar pe Sfîntul Teodorit, Mucenicul, îl silea acel voievod Iulian, strigînd: "Jerfește zeilor". Sfîntul umplîndu-se de proorocescul dar, i-a zis: "Tu, răucredinciosule și ticălosule, mai mult decît toți oamenii, degrabă îți vei arde cele dinlăuntrul tău; apoi după puține zile, lepădînd necuratul tău suflet, îl vei da focului veșnic; asemenea și împăratul tău cel fărădelege, va pieri după tine, nu după multă vreme, în pămîntul Persiei. Căci cu nevăzută mînă va fi ucis și va fi aruncat în focul gheenei. Deci, să știi cu dinadinsul, că scornirea lucrurilor voastre nu va spori, de vreme ce sfîrșitul vostru este aproape și pierzarea voastră nu întîrzie".

Niște cuvinte ca acestea ale sfîntului nesuferind a le auzi, necuratul muncitor a poruncit să-i taie capul îndată. Sfîntul mergea bucuros la moarte, rugîndu-se lui Dumnezeu pentru dînsul și pentru toată lumea. Apoi, tăindu-i-se capul cu toporul, s-a sfîrșit, iar sfîntul lui trup

îngropîndu-l credincioșii, au însemnat în inimile lor cuvintele lui prooroceşti. Şi amîndoi Iulianii, unchiul şi nepotul, degrabă au pierit cu sunet. Pentru că acel Iulian, unchiul împăratului şi voievodul părţilor Răsăritului, care a ucis pe Sfîntul Teodorit, dintr-acel ceas în care a necinstit prestolul lui Dumnezeu şi a şezut pe sfintele vase, hulind pe Hristos, a început a boli. Căci au început a se ivi răni în părţile cele ascunse ale lui şi din zi în zi i se înmulţea durerea, atingîndu-se de dînsul răsplătitoarea mînă a lui Dumnezeu. Şi s-au împlinit cuvintele sfîntului zise către muncitor, cum că îşi va arde cele dinlăuntru ale sale. Căci, astupîndu-se părţile cele de ieşit afară, gura lui cea de Dumnezeu hulitoare i s-a făcut necurată. Şi astfel şi-a lepădat ticălosul său suflet.

Încă şi prietenul său, Felix, cel mai mare peste vistieriile împărăteşti, n-a scăpat de grabnica pedeapsă a lui Dumnezeu. Căci cele dinlăuntru ale lui s-au vătămat cu răsplătirea lui Dumnezeu şi-i curgea sîngele din hulitoarea lui gură ziua şi noaptea şi în puţine zile a murit, dînd gheenei sufletul său cel ticălos.

Despre aceasta înştiinţîndu-se răucredinciosul împărat Iulian, fiindcă mersese în Antiohia, s-a îndoit şi n-a vrut să facă necinste moaştelor Sfîntului Mucenic Vavila, care se aflau în locurile lui Apolon; ci a poruncit ca să le ia de acolo creştinii, precum se scrie despre aceea în viaţa acelui sfînt, în ziua a patra a lunii septembrie. După aceea Iulian, ducîndu-se la război împotriva perşilor, a pierit acolo, precum mai înainte a zis Sfîntul Mucenic al lui Hristos, Teodorit, a cărui împlinire a proorociei văzînd-o creştinii, preamăreau pe Hristos, adevăratul Dumnezeu, Cel slăvit în veci cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh. Amin.

25. SFÎNTUL PAVEL MĂRTURISITORUL
(8 MARTIE)

Sfîntul Pavel Mărturisitorul era din Plusiada şi a trăit pe vremea împăraţilor luptători împotriva sfintelor icoane. Şi văzînd pe cei ce se năpusteau fără de judecată împotriva Bisericii, răsturnînd toată temelia cea dreaptă a aşezămintelor sfinte ştergînd toate chipurile sfintelor icoane şi nimicind toată bunăcuviinţa sfintelor biserici, îi împungea cu cuvintele dumnezeieşti, întocmai ca şi cu nişte săgeţi, înţelegînd să pătimească orice fel de asupriri şi de surghiunuri pentru icoane.

Deci bine şi cu bărbăţie nevoindu-se, cu pace şi-a dat duhul în mîinile lui Dumnezeu.

26.PĂTIMIREA SFINȚILOR PATRUZECI DE MUCENICI DIN SEVASTIA ARMENIEI
(9 MARTIE)

Pe vremea împărăției necredinciosului împărat Liciniu (308-324), fiind mare prigoană împotriva creştinilor și pe toți credincioșii silindu-i spre jertfirea idolilor, era în Sevastia, cetatea Armeniei, un voievod cu oaste, anume Agricolae, pierzător, sălbatic și isteț spre slujba idolească. Într-acel timp li se poruncea creştinilor, care se aflau în cetele ostășești, să aducă jertfă diavolilor. Și erau în ceata lui Agricolae, în părțile Capadociei, niște ostași, patruzeci la număr, care, de asemenea, slujeau într-o dregătorie ostășească și aveau dreapta credință în Hristos Dumnezeu, fiind bărbați tari și nebiruiți în războaie, iar în dumnezeieștile Scripturi foarte iscusiți.

Înștiințîndu-se voievodul despre trei dintre aceștia, Chirion, Candid și Domnos cît și despre însoțitorii lor cum că sînt creștini, i-au prins și i-au silit spre închinarea la idoli; că zicea către dînșii voievodul astfel: "Precum în războaie ați fost cu un suflet și cu un cuget și v-ați arătat vitejia voastră, tot așa și acum, cu un cuget și un suflet, să arătați supunerea voastră la împărăteștile legi și să jertfiți zeilor de voie, mai înainte pînă a nu vă sili cu muncile".

La aceste cuvinte sfinții ostași, răspunzînd tiranului, au zis: "Dacă pentru împăratul cel pămîntesc ne-am luptat în războaie și am biruit pe vrăjmași, precum singur mărturisești, ticălosule, cu atît mai vîrtos ne vom nevoi pentru Împăratul cel fără de moarte și vom birui a ta răutate și al tău vicleșug". Atunci a zis voievodul Agricolae: "Una din două stă înaintea voastră: ori zeilor să aduceți jertfă și să luați mai mari daruri, ori, nesupunîndu-vă, să fiți necinstiți și izgoniți din dregătoria ostășească. Gîndiți-vă și alegeți ceea ce vi se pare vouă că este mai de folos".

Sfinții ostași au zis: "Despre ceea ce ne este nouă de folos, se îngrijește Domnul". Zis-a voievodul: "Nu grăiți multe, ci, lăsînd vorbele cele mincinoase, pregătiți-vă să jertfiți de dimineață zeilor". Acestea zicîndu-le Agricolae, a poruncit să-i ducă în temniță, unde, intrînd sfinții, și-au plecat genunchii la rugăciune și ziceau către Dumnezeu: "Scoate-ne pe noi, Doamne, din ispită și din smintelile celor ce lucrează fărădelegea". Iar după ce a înserat, au început a cînta psalmul acesta: *Cel ce locuiește în ajutorul Celui Preaînalt, întru acoperămîntul Dumnezeului cerului se va sălășlui* - zicînd și cealaltă parte a psalmului aceluia, pînă la sfîrșit. Iar după cîntare se rugau și iarăși cîntau după rugăciune. Deci astfel au petrecut fără somn, pînă la miezul nopții.

În cîntare începea stihurile Sfîntul Chirion, iar Sfinții Candid și Domnos, împreună cu ceilalți, cîntînd după Chirion, repetau acele stihuri. Iar la miezul nopții li s-a arătat Domnul, zicîndu-le: "Bun este începutul nevoinței voastre, dar *cel ce va răbda pînă în sfîrșit, acela se va mîntui"*. Acel glas al Domnului toți l-au auzit și s-au înspăimîntat, apoi s-au bucurat și n-au dormit pînă a doua zi. Iar Agricolae voievodul adunînd prietenii și sfetnicii săi, le-a poruncit să aducă din temniță înaintea sa pe sfinții patruzeci de ostași, către care a zis: "Acestea ce voi zice către voi, nu cu înșelăciune, nici cu vicleșug le voi zice, ci însuși adevărul voi grăi. Cîți ostași are împăratul vostru, nu sînt asemenea vouă întru nimic, nici întru înțelepciune, nici întru tărie, nici întru frumusețe, nici așa de iubiți nu-mi sînt mie ca voi. Așadar, a mea dragoste să nu voiți a o întoarce spre ură, că în a voastră putere stă ca ori dragostea mea, ori ura să le aveți".

A răspuns Sfîntul Candid: "Numele tău, Agricolae, se potrivește cu obiceiul, pentru că ești înșelător și sălbatic". Zis-a voievodul: "Au nu v-am spus că întru a voastră stăpînire este ori spre dragoste către voi, ori spre ură să mă porniți?" Iar Sfîntul Candid a zis: "De vreme ce, precum singur grăiești, este întru a noastră stăpînire, de aceea vrem ca spre ură către noi să te pornim. Că și noi te urîm pe tine și numai de la Dumnezeul nostru căutăm milă și dragoste. Tu, cel sălbatic și fără de

omenie, vrăjmașule al Dumnezeului nostru, să nu ne iubești pe noi, fiind în fărădelege și zavistnic și cuprins de întunericul rătăcirii, iar numele tău cel sălbatic fiind asemenea cu obiceiurile cele de fiară".

De aceste cuvinte ale sfîntului minunîndu-se voievodul și scrîșnind din dinți ca un leu, a poruncit să-i arunce pe sfinți în legături și în temniță. Iar Sfîntul Chirion a zis către dînsul: "Nu ai de la împăratul stăpînire ca să ne muncești, ci numai ca să ne întrebi". Temîndu-se, voievodul a poruncit ca, lăsîndu-i liberi, să-i bage în temniță și să nu-i pună în legături; însă a poruncit străjerului temniței ca să-i păzească cu grijă, căci aștepta venirea voievodului Lisie.

Deci, șezînd sfinții în temniță, în toate zilele și nopțile învățau de la Sfîntul Chirion, pentru că le zicea: "Cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu ni s-a întîmplat aceasta, o, fraților, căci ne-am întovărășit întru cea vremelnică oaste. Pentru aceasta să ne sîrguim a nu ne despărți în veci. Ci, precum am viețuit cu un suflet și cu un cuget, astfel și mucenicia s-o săvîrșim împreună și, precum am plăcut împăratului celui muritor, astfel și Celui fără de moarte, Împăratului Hristos Dumnezeu, să ne sîrguim a fi plăcuți".

După ce au trecut șapte zile, sfinții fiind încă ținuți în temniță, Lisie voievodul a venit în țările acelea și în cetatea Sevastiei. Apoi, șezînd la judecată împreună cu voievodul Agricolae, în ziua a opta a poruncit să-i aducă pe sfinții patruzeci de ostași. Sfinții mergînd la judecata cea nedreaptă, Chirion fericitul îi sfătuia astfel pe frații săi: "Fraților, să nu ne temem. Au doar nu ne ajută Dumnezeu în războaie, cînd Îl chemăm pe El și biruim pe vrăjmași? Aduceți-vă aminte cînd am fost într-un război mare oarecînd și toate cetele noastre s-au pus pe fugă, iar noi singuri, numai patruzeci, am rămas în mijlocul vrăjmașilor și ne-am rugat lui Dumnezeu cu lacrimi și, cu ajutorul Lui, pe unii i-am ucis, iar pe alții, rănindu-i, i-am izgonit. Și întru atîta mulțime de potrivnici și într-un atît de mare război, nici unul din noi n-a fost rănit. Iar acum numai trei s-au sculat asupra noastră: satana și voievozii Lisie și Agricolae. Mai bine-zis, numai vrăjmașul cel nevăzut ridică război asupra noastră. Oare unul singur va putea să biruiască patruzeci? Să nu fie.

Deci se cuvine nouă acum să facem ceea ce făceam totdeauna, adică să alergăm la Dumnezeu cu fierbinte rugăciune. Iar El, ajutîndu-ne, nici legăturile, nici muncile nu ne vor vătăma pe noi. Oare nu totdeauna o rînduială ca aceasta păzeam? Căci, cînd intram în război, cîntam acest psalm: *Dumnezeule, întru numele Tău mîntuiește-mă și întru puterea Ta mă judecă! Dumnezeule, auzi rugăciunea mea, ia în urechi graiul gurii mele.* Și acum același lucru să facem, că ne va auzi Dumnezeu și ne va ajuta!"

Atunci cîntau sfinții psalmul acela, pînă ce au fost duși la judecată. La priveliștea aceea se adunase tot poporul cetății. Iar cînd au stat înaintea lui Lisie și a lui Agricolae, Lisie voievodul căutînd spre dînșii, a zis: "Mai mari dregătorii socotesc că poftesc bărbații aceștia". Și a zis către sfinți: "Vrednicii mai mari și mai multe

daruri decît alții veți lua de la mine, numai de vă veți supune legilor împărătești, ca să aduceți jertfă zeilor. Vi se dă voie de alegere ca, ori închinîndu-vă zeilor, să luați mai mari daruri și cinstiri, ori, de vă veți lepăda a face aceasta, îndată vă veți lipsi de dregătoria ostășească și la munci veți fi dați".

Răspuns-a Sfîntul Candid: "Nu numai cinstea ostășească, ci și trupurile noastre să se ia de la noi, că nimic mai scump nu este nouă, nimic mai cinstit, decît Hristos, Dumnezeul nostru". Atunci a poruncit voievodul ca să bată cu pietre pe sfinți peste gură. Iar Sfîntul Candid a zis: "O, boierule al întunericului și învățătorule a toată fărădelegea, începe să faci acestea și vei vedea răsplătirea". Iar voievodul, scrîșnind din dinți, a zis către sfinți: "O, răi slujitori! Pentru ce nu faceți mai degrabă cele ce se poruncește vouă?"

Iar slujitorii idolești, luînd pietre, cînd voiau să arunce asupra sfinților, ei aruncau unul asupra altuia și unii pe alții se ucideau. Iar sfinții mucenici, văzînd aceea, se întăreau întru Domnul și se făceau mai cu îndrăzneală.

Atunci voievodul, pornindu-se spre mînie, a apucat o piatră și a aruncat asupra unuia din sfinți; iar piatra aceea a lovit pe voievod în obraz și i-a sfărîmat gura. Atunci Sfîntul Chirion a zis: *Cei ce se luptă cu noi au slăbit și au căzut. Cu adevărat sabia lor a intrat în inimile lor și arcele lor se vor sfărîma*.

Voievodul a zis: "Așa mă jur pe zei, cum că o vrăjitorie s-a arătat întru dînșii". Iar Sfîntul Domnos a zis: "Astfel mă jur pe Hristos, cum că Dumnezeu a biruit, făcînd ca fețele voastre cele fără de rușine, care grăiau asupra Fiului Său nedreptate, să le acopere de rușine. Au nu te rușinezi, nebunule și diavole, plin de întunericul cel mai de jos. Străinule de tot adevărul, semănătorule de sminteli, Agricolae, tu ești cap al diavolului, iar boierul cel dimpreună cu tine este coadă a mîniei și amîndoi sînteți slugi ale satanei. Dacă la începutul muncilor ce ni le-ați adus nu v-ați încredințat de puterea lui Dumnezeu care este cu noi, apoi începeți alte munci".

Slujitorii tiranului au zis către sfinți: "O, cei mai fără de minte vrăjmași ai zeilor noștri și străini de mila lor, pentru ce nu le aduceți jertfe?" Sfîntul Chirion răspunse: "Noi cinstim pe Unul Dumnezeu, pe Iisus Hristos, Fiul Său și pe Sfîntul Duh și ne sîrguim a săvîrși cu îndrăzneală alergarea nevoinței noastre, ca după ce vom birui înșelăciunea voastră, să primim cununile vieții celei fără de moarte".

Apoi voievodul a poruncit să-i ducă iarăși în temniță ca să se gîndească ce le va mai face. Deci, fiind închiși sfinții în temniță, au început a cînta: *Către Tine, Cel ce locuiești în cer, am ridicat ochii noștri și, precum sînt ochii slugilor în mîinile stăpînilor lor, așa și ochii noștri sînt către Domnul, Dumnezeul nostru, pînă ce se va milostivi spre noi*. După rugăciune, în ceasul al șaselea din noapte, s-a auzit către dînșii glasul Domnului, Care li s-a arătat, zicîndu-le: "*Cel ce crede în Mine, de va și muri, viu va fi*. Îndrăzniți și nu vă temeți de muncile cele de puțină vreme, că degrabă vor trece; răbdați puțin, pătimiți după lege ca să primiți cununi".

Cu o mîngîiere ca aceasta de la Domnul nostru Iisus Hristos fiind întăriți sfinții, au petrecut acea noapte veselindu-se cu duhul. Iar după ce s-a făcut ziuă, din porunca tiranului au fost aduși din temniță înaintea lui. Și ei au grăit către acei necurați judecători: "Fă-ne orice voiești, că noi sîntem creștini și nu voim să ne închinăm idolilor". Sfinții, grăind acestea, au văzut pe diavol lîngă Agricolae, ținînd în dreapta o sabie iar în stînga un șarpe și îi grăia la ureche: "Al meu ești, îmbărbătează-te".

Atunci voievodul, împreună cu Lisie, au poruncit ca pe toți sfinții patruzeci de mucenici să-i ducă legați la iezer; că era un iezer lîngă cetatea Sevastiei, care avea apă multă. Răbdînd vitejește cele de aici și bucurîndu-se de cele nădăjduite, sfinții mucenici grăiau unul către altul: "Nu de haine ne dezbrăcăm, ci pe omul cel vechi lepădăm; aspră este iarna, dar dulce este Raiul; iute este gerul, dar plăcută este desfătarea. Pentru Raiul pe care l-am pierdut să nu mai răbdăm astăzi pe noi haina cea stricăcioasă. Să defăimăm gheața care ne topește și să urîm trupul.

Să socotim chinurile ca pe niște desfătări și să alergăm spre lacul cel înghețat întocmai ca spre o apă plăcută. Să nu ne înfricoșăm de vremea aceasta de iarnă ca să fugim de înfricoșătorul foc al gheenei. Să ardă piciorul, ca să dănțuiască în veci; iar mîna să se rupă, ca să se înalțe către Domnul. Să nu ne fie milă de firea cea muritoare, ci să alegem mai bine moartea ca să ne încununăm cu cununi de biruință de la Hristos, Dumnezeul și Mîntuitorul sufletelor noastre".

Cînd pătimeau acestea sfinții mucenici, era iarnă, fiind un ger cumplit și vînt mare. Deci i-a băgat dezbrăcați în mijlocul iezerului, pe cînd se pleca ziua spre seară; și împrejur au pus ostași și pe străjerul temniței ca să străjuiască pe mucenici. Și era în marginea iezerului un feredeu (baie), făcut înadins pentru ca dacă vreunul din mucenici, slăbind de ger, ar voi a se pleca la închinarea la idoli, să iasă din apă și să se încălzească într-acel feredeu cald.

Sosind ceasul întîi din noapte și gerul întărindu-se mai cumplit, trupurile sfinților înghețau de ger. Atunci unul dintr-înșii, neputînd să rabde, s-a despărțit din acea sfîntă ceată și a alergat la feredeu. Dar cînd și-a atins piciorul de pragul feredeului, abia simțind căldura, îndată a căzut mort. Iar sfinții, dacă au văzut pe acel fugar plecînd de la dînșii, au strigat către Dumnezeu într-un glas: "*Au doară în rîuri Te vei mînia, Doamne? Au doar în rîuri este mînia Ta, sau în mare pornirea Ta?* Pentru că cel ce a căzut de la noi ca apa s-a vărsat și toate oasele i s-au risipit, iar noi nu ne vom depărta de la Tine, căci ne vei învia și numele Tău vom chema, pe Tine, pe Care Te laudă toată făptura, balaurii și toate adîncurile, focul, grindina, zăpada, gheața și duhul cel de vifor; Cel ce umbli pe mare ca pe uscat și valurile cele sălbatice le alini, prin amenințarea mîinii Tale.

Acum Același ești, Doamne, Cel ce ai ascultat rugăciunile lui Iacob, cînd fugea de certarea lui Isav, fratele său; Cel ce ai ajutat lui Iosif și l-ai izbăvit din primejdie; Cel ce ai auzit pe Moise care a dat semne și minuni în Egipt împotriva lui

Faraon și a poporului său și a despărțit marea și pe poporul Tău l-a scos în pustie; Cel ce ai ascultat pe Sfinții Tăi Apostoli, ascultă-ne și pe noi, Doamne, ca să nu ne înece viforul apei, nici să ne înghită adîncul, că am sărăcit foarte. Ajută-ne, Dumnezeule, Mîntuitorul nostru, că am stat în adîncul apei și ni s-au udat picioarele în sîngele nostru; ușurează-ne de sarcină și alinează iuțimea văzduhului, Doamne, Dumnezeul nostru, că spre Tine nădăjduim, ca să nu ne rușinăm și să cunoască toți că ne-am mîntuit, strigînd către Tine".

Dar în ceasul al treilea din noapte i-a strălucit o lumină ca soarele, atît de caldă, ca în vremea secerișului și a izgonit gerul, iar gheața a topit-o și a încălzit apa. Iar ostașii cei ce străjuiau se cuprinseseră de somn, numai străjerul temniței nu dormea. El, auzind pe sfinți rugîndu-se lui Dumnezeu, cugeta în sine cum cel ce scăpase la feredeu s-a topit îndată ca ceara de căldură, iar ceilalți, petrecînd în ger atît de mare, sînt încă vii.

Și, căutînd către dînșii, a văzut o lumină strălucindu-i; și, ridicînd ochii în sus, voia să vadă de unde vine spre dînșii acea lumină. Atunci a văzut pogorîndu-se din cer, spre capetele sfinților, niște cununi prealuminoase, treizeci și nouă la număr; și cugeta, zicînd în sine: "Nu sînt patruzeci de oameni care pătimesc? Pentru ce nu este cununa a patruzecea, ci numai treizeci și nouă?"

Înțelegînd că acela care a fugit la feredeu este lepădat din ceata sfinților și pentru aceasta cununile nu sînt în număr deplin de patruzeci, a deșteptat pe străjeri și, dezbrăcîndu-se de hainele sale, a sărit în iezer, înaintea ochilor acelora, strigînd și zicînd cu mare glas: "Și eu sînt creștin!" Apoi, stînd în mijlocul sfinților mucenici, a zis: "Doamne, Dumnezeule, cred în Tine, precum și aceștia au crezut, numără-mă în ceata lor și mă învrednicește să pătimesc pentru Tine, împreună cu acești robi ai Tăi, ca făcîndu-mă iscusit, să mă găsesc vrednic de Tine!" Și s-a făcut desăvîrșit numărul de patruzeci al sfinților mucenici, căci străjerul temniței a împlinit locul celui căzut. Iar numele lui era Aglaie.

Astfel, împlinindu-se numărul cetei mucenicilor, diavolul, văzîndu-se biruit și rușinat, s-a prefăcut în asemănare de om și, tînguindu-se, striga în auzul tuturor: "Vai mie, sînt biruit de bărbații aceștia și acum sînt la toți de rîs și de ocară, că n-am avut prieteni și slugi de un suflet ca să nu fi fost biruit! Deci ce îmi rămîne mai mult, decît numai să întorc inima boierilor mei și să ardă trupurile sfinților și să le arunce în rîu ca nici moaștele lor să nu rămînă?"

Iar Sfîntul Chirion a strigat, zicînd: *"Cine este Dumnezeu mare ca Dumnezeul nostru? Tu ești Dumnezeu, Care faci minuni!* Căci pe cel ce era asupra noastră, ca pe noi l-ai făcut, Stăpîne, și micșorarea zecimii a patra ai împlinit-o, iar pe satana l-ai rușinat". Deci au început cu toții a cînta psalmul acesta: *Mîntuiește-mă Doamne, că a lipsit cel cuvios*.

A doua zi au mers necurații tirani la iezer și, văzînd pe sfinții mucenici în apă fiind vii, neînghețați de frig și de ger, s-au mirat și meșteşug vrăjitoresc îl socoteau pe acela, deoarece și apa în iezer o simțeau că este caldă. După aceea, văzînd și pe străjerul temniței stînd în apă între mucenici, mai mult s-au mirat și au întrebat despre dînsul pe ostași: "Din ce pricină a făcut așa?" Iar ostașii au răspuns: "Noi am fost cuprinşi de somn greu, iar el, toată noaptea nedormind, fără de veste ne-a deșteptat și am văzut o lumină mare, unde stăteau mucenicii; iar el, degrabă dezbrăcîndu-se și aruncîndu-și hainele sale, a sărit la dînșii, strigînd așa: "Și eu sînt creştin!""

Atunci tiranii, umplîndu-se de mînie, au poruncit ca, legîndu-i, să-i tîrască la mal; și, ducîndu-i de acolo la locul cel de muncă, au hotărît să li se sfărîme gleznele cu ciocane. Făcîndu-se acea cumplită muncă, maica unui tînăr de treizeci de ani, anume Meliton, dintre sfinții mucenici care pătimeau, venind acolo, îi întărea cu cuvinte de îmbărbătare pe sfinți, spre vitejeasca răbdare. Căci, temîndu-se ca nu cumva fiul ei, ca un tînăr ce era, să se înfricoşeze și să slăbească în munci, cu dinadinsul spre dînsul întinzîndu-și mîinile, îl învăța grăind: "Fiul meu cel preadulce, mai rabdă încă puțin ca să fii desăvîrșit. Nu te teme, fiule. Iată Hristos stă înainte, ajutîndu-ți!"

Iar sfinții mucenici, fiind sfărîmați și acum sufletele lor dîndu-le Domnului, grăiau: "Sufletul nostru ca o pasăre s-a izbăvit din cursa vînătorilor; cursa s-a sfărîmat și noi ne-am izbăvit. Ajutorul nostru este întru numele Domnului, Cel ce a făcut cerul și pămîntul!" Și zicînd toți "Amin", și-au dat lui Dumnezeu sfintele lor suflete. Iar Sfîntul Meliton, fiul acela care era îndemnat de maică-sa, încă mai răsufla.

Deci tiranii au poruncit slujitorilor ca, punînd în care trupurile sfinților, să le ducă spre ardere; iar pe tînărul acela l-au lăsat abia răsuflînd, avînd nădejde că va fi încă viu. Însă maică-sa, văzînd pe fiul ei singur, lăsîndu-și slăbiciunea femeiască și avînd tărie bărbătească, a luat pe fiul său pe umeri și fără de temere mergea după car. Iar Mucenicul Meliton, care era dus de maica sa, bucurîndu-se, și-a dat sufletul său în brațele lui Hristos. Iar maica sa, ajungînd carele, a pus trupul fiului său mort peste trupurile sfinților.

După ce i-au dus la locul cel de ardere, aproape fiind de rîu, ostașii au adus o mulțime de vreascuri și de lemne și au făcut un stog foarte mare și, punînd pe dînsele muceniceștile trupuri, le-au aprins. Iar după ce a ars stogul acela, au rămas oasele sfinților. Și au zis între dînșii tiranii: "De vom lăsa așa oasele acestea, le vor lua creștinii și vor umple toată lumea cu dînsele, împărțindu-le spre pomenirea lor. Deci să le aruncăm în rîu ca nici praful lor să nu rămînă!" Atunci au aruncat rămășițele de la moaștele sfinților în rîu, spre pierderea desăvîrșită a pomenirii mucenicilor.

Iar Domnul, Cel ce păzește toate oasele plăcuților Săi, n-a lăsat să piară în apă nici o părticică din ele, ci pe toate le-a păzit întregi. După trei zile s-au arătat sfinții, fericitului Petru, episcopul acelei cetăți, zicîndu-i: "Vino noaptea și ne scoate pe noi din rîu!" Iar el, luînd clerul său și bărbați cucernici, a mers la malul rîului, noaptea

fiind foarte întunecoasă. Și iată că deodată s-au luminat oasele sfinților în apă ca stelele; și oriunde se afla cea mai mică părticică, locul acela strălucea ca de o lumină. Deci, adunînd episcopul din apă toate oasele sfinților, pînă la unul, le-a pus într-un loc cinstit.

Astfel, cei ce au pătimit pentru Hristos și s-au încununat de El, ca niște lumini strălucesc în lume. Ei în Dumnezeu au crezut și pe Hristos L-au mărturisit, iar de Duhul Sfînt nu s-au lepădat și s-au preamărit de către Preasfînta și Făcătoarea de viață Treime, lăsînd pomenirea vieții lor, spre mîntuirea tuturor celor ce cred în Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh.

Iar numele acestor patruzeci de Sfinți Mucenici sînt acestea: "Chirion, Candid, Domnos, Isihie, Ieraclie, Smaragd, Valent, Vivian, Evnichie, Claudie, Prisc, Teodul, Eutihie, Ioan, Xantie, Ilian, Sisinie, Aghie, Aetie, Flavie, Acachie, Ecdit, Lisimah, Alexandru, Ilie, Leontie, Gorgonie, Teofil, Dometian, Gaie, Atanasie, Chiril, Sacherdon, Nicolae, Valerie, Filoctimon, Severian, Hudion, Meliton și Aglaie".

Sfinții patruzeci de Mucenici au fost prinși și au pătimit pentru Hristos, mai înainte de patru calende ale lui martie, adică în douăzeci și șase zile ale lunii februarie. Și și-au dat sufletele lor Domnului în al șaptelea idis al lui martie, adică în ziua a noua a lunii martie, stăpînind Liciniu în Răsărit. Dar mai ales împărățind Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava, cinstea și închinăciunea ca și Tatălui și Sfîntului Duh, în veci. Amin.

27. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI CODRAT, CIPRIAN, DIONISIE, ANECT, PAVEL, CRESCENT ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÎNȘII (10 MARTIE)

Pe vremea lui Deciu (249-251) și a lui Valerian (253-259) s-a născut Sfîntul Mucenic Codrat și a fost crescut astfel: Fiind prigonire mare asupra creștinilor de la împărații și domnii cei păgînești și în multe feluri mărturisitorii lui Hristos fiind munciți și uciși cumplit, mulți din cei credincioși, temîndu-se de muncile cele nesuferite, părăseau cetățile, casele și averile lor și se ascundeau prin pustietăți, prin munți și în prăpăstiile pămîntului. Căci voiau a se sălășlui mai bine cu fiarele, decît cu necurații închinători de idoli, ca doar ar putea să-și păzească acolo fără de prihană sfînta lor credință, întru Hristos Domnul.

Într-acele cumplite vremi o femeie binecredincioasă, anume Rufina, din cetatea Corintului, a fugit pentru frica ce avea de acei muncitori și se ascundea, rătăcind prin locuri neumblate. Și, fiind îngreunată cînd a fugit din cetate, i s-au împlinit zilele și a născut prunc de parte bărbătească, chiar acolo în pustie. Iar după

naștere, mai trăind ea puține zile, s-a sfîrșit. Însă Dumnezeu, Care dă hrană la tot trupul, Care deschide mîna Sa și satură pe tot cel viu de bunăvoie, n-a trecut cu vederea pe acel prunc care rămăsese orfan din scutece. Ci El i S-a făcut tată și maică, păzitor și hrănitor; căci a poruncit norilor Săi de sus, iar aceia, pogorîndu-se din înălțime și plecîndu-se jos, revărsau rouă dulce în gura pruncușorului; și astfel ca și cu niște lapte sau miere îl hrăneau, pînă ce singur a putut a se hrăni cu verdețurile pustiei.

Și viețuia copilul în pustie ca Sfîntul Ioan Botezătorul, păzit de Dumnezeu, povățuit de Sfîntul Duh și înțelepțit spre dumnezeiasca vedenie. Deci, el fiind copil, l-au găsit niște oameni credincioși și l-au dus în cetate, unde, învățînd citirea cărților și meșteșugul doctoriei, tămăduia toate bolile; dar nu cu meșteșugul doctoriei pămîntești, ci cu darul cel dat lui de sus, tămăduia bolile omenești. Însă mai pe urmă a plecat de la petrecerea cea împreună cu oamenii și de la gîlcevi, ca unul ce din pruncie se deprinsese la liniștea pustiei. Deci cei mai mulți ani i-a petrecut în munți și pustietăți, iubind singurătatea și îndeletnicindu-se în gîndirea de Dumnezeu, deși venea în cetate cîteodată pentru trebuințele omenești. Căci cu doctorie vindeca bolile cele trupești, iar cu cuvîntul lui Dumnezeu tămăduia neputințele cele sufletești, făcîndu-se la toți de trebuință și de folos.

Însă, nezăbovind mult în cetate, iarăși a venit în singurătatea pustiei cea iubită lui, în care a stat pînă la bătrînețe. Iar cei ce întru Hristos aveau dragoste către el, mergeau la el în pustie, dorind a se îndulci de vederea feței lui cea cu sfîntă cuviință și a se folosi de auzirea cuvintelor lui cele de Dumnezeu insuflate. Unul ca acesta era Ciprian și, împreună cu el, Dionisie, Anect, Pavel și Crescent, care au și pătimit împreună cu dînsul pentru Hristos Domnul. Iar pătimirea lor a fost astfel:

De la Deciu, păgînul împărat al Romei, a mers în Corint un ighemon, Iason, ca să muncească și să ucidă pe creștini. Acela, prinzîndu-i, îi arunca în temniță. Într-acea vreme a fost prins și Sfîntul Codrat, împreună cu fericiții prietenii săi: Ciprian, Dionisie, Anect, Pavel și Crescent; și i-a aruncat în temniță, cu ceilalți creștini care erau în legături.

După cîteva zile ighemonul Iason, șezînd la păgîneasca judecată, a scos pe creștini din temniță și i-a pus înaintea sa la întrebare. Iar între ei mai bătrîn era Sfîntul Codrat, mergînd ca un voievod înaintea cetei alese a lui Hristos și îndrăznind fără de frică a răspunde pentru toți către muncitorul. Deci muncitorul a început a grăi către sfîntul astfel: "Codrate, ce lucru te-a înnebunit, de socotești a te da de voia ta la atît de cumplite munci? Sau spre ce nădăjduiești fără de nici o frică, a-ți alege temnița și legăturile și să te lipsești de patrie și de prieteni? Pentru ce nu te supui mai bine legilor celor împărătești, închinîndu-te zeilor și nu-ți alegi a fi fericit împreună cu noi și a te desfăta într-această viață?"

Sfîntul Codrat a răspuns: "Nimeni, avînd înțelegere firească, nu se va lepăda de această viață dulce, dar de vreme ce pe aceasta a dăruit-o Dumnezeu, de aceea

este trebuință ca mai mult să iubim pe Dătătorul ei; și pentru darul cel atît de mare să mulțumim prin laude și prin viață îmbunătățită Dătătorului de daruri; iar slava Lui s-o lățim pretutindeni prin pătimirea noastră. Pentru că nu este de nici o trebuință să iubim atît de mult această viață scurtă, încît, temîndu-ne de lipsirea ei, să dăm idolilor cinstea cea cuvenită lui Dumnezeu; căci pe cine vom putea mai bine și mai adevărat să numim Dumnezeu, decît pe Acela care cu mari și veșnice dăruiri ne-a îmbogățit dintru început? Și din niște daruri atît de mari, pe cine altul vom putea să cunoaștem, dacă nu pe Însuși Hristos Mîntuitorul? Și pe cine se cade să numim Mîntuitor, decît numai pe Iisus, Care pentru noi a răbdat munci și moarte?

De voim a fi îmbunătățiți, mai întîi ni se cuvine ca pentru adevărata și dreapta credință să suferim munci și să nu cădem din credință și din împărăția Lui. Iar cei ce se sîrguiesc să înșele și să răzvrătească pe iubitorii dumnezeieștilor Taine, judecata acelora este rea și rugăciunea întru păcat. Deci se cuvine fiecăruia să-și aleagă cele mai bune. Aceasta iarăși se cuvine a o cugeta, ca să nu mergem în urma acelora care par a avea chip de fapte bune, ci din lucruri să socotim faptele acelea care, de vor fi rele, mai multă frică de pierzare ne aduc. Deci vezi că noi, ținînd rînduielile strămoșilor noștri, călătorim spre acelea care sînt mai bune.

Drept aceea nu te mai sîrgui a ne îndupleca, prin faptele cele vrăjmășești ca să ne lipim de partea ta și să lăsăm pe Hristos. Căci adevărul lui Dumnezeu ne este sfetnicul cel bun și legile dreptei credințe au mare putere spre sfătuire, căci acelea ne unesc cu Dumnezeu. Apoi trebuie să mai socotim că tuturor ni se cuvine a muri cu legea firii cea de obște și nimeni nu poate să fie liber de acea lege a morții. Iar ceasul acela al morții sosind, pier toate gîndurile și faptele omenești făcute cu nedreptate și slava cea de puțină vreme se sălășluiește în țărînă. Dar cele ce se lucrează cu bunătate și mărime de suflet, acelea nasc veșnică slavă și după moartea oamenilor celor îmbunătățiți. Astfel noi, petrecînd în scopul nostru spre fapta bună și spre bărbăteasca pătimire pentru Hristos și într-acel scop fiind întăriți, vom lăsa pildă celor ce voiesc să ne urmeze mai cu dinadinsul; că cei ce înțeleg și cred drept, de nimic altceva nu se îngrijesc, decît numai să aibă luminoase chipuri spre cele ce sînt mai bune, prin care povățuindu-se, pot să sporească spre desăvîrșire".

Iason ighemonul a grăit către sfîntul astfel: "Codrate, dacă cinstești pe acel Dumnezeu, de ale Cărui faceri de bine te-ai îndulcit din tinerețile tale, bine faci, arătîndu-te a fi recunoscător. Dar caută ca nu cumva, propovăduind pe Hristos că este om, să faci deșartă firea lui Dumnezeu". Sfîntul Codrat zise: "De voiești, ighemonule, să-ți lepezi mînia, iar iuțimea s-o schimbi în blîndețe și să vezi adevărul, apoi pentru aceste mari lucruri, deși nu este lesne a grăi, totuși voi spune ceva". Ighemonul zise: "Să ne arăți luminos înțelegerea voastră despre Hristos".

Sfîntul Codrat a grăit: "Începutul facerii lumii a fost prin voința lui Dumnezeu; prin Cuvîntul Lui s-a săvîrșit și prin puterea Duhului Sfînt s-a întărit. Cel ce a voit este Tatăl; Cel ce a săvîrșit toată făptura, adică Cuvîntul, Acela este Fiul; iar Cel ce a întărit este Duhul Sfînt. Și toate lucrurile frumoase și alese, fiind zidite de

Dumnezeu cu hotare pentru începutul și sfîrșitul lor, Ziditorul a voit ca omul să se îndulcească de acele bunătăți și, mulțumind, să slăvească pe Ziditorul. Deci a zidit neamul omenesc ca toate cele văzute să i se dea moștenire și, suflînd duh de viață în omul cel dintîi, l-a pus în Rai care este locul dulceților negrăite. Iar el, împreună cu femeia făcută lui, văzînd multe feluri de lucruri frumoase, s-au bucurat și au luat stăpînire a se îndulci de bunurile Raiului.

Apoi, cugetînd strămoșii noștri, cu ce fel de rînduială și aleasă stare sînt rînduiți de Dumnezeu în Rai, au socotit a fi lucru vrednic să mulțumească Ziditorului și Făcătorului lor de bine și așa au început a merge pe calea cea îmbunătățită, prin porunca dată de Dumnezeu, adică să se păzească de a nu gusta dintr-un pom oarecare. Dar înșelătorul și vicleanul diavol, tulburîndu-se de mînie, avînd în gură înșelăciune iar înăuntru răutate, a turnat asupra lor veninul ce era într-însul din zavistie, voind să-i lipsească de o viață ca aceea a Raiului.

Pizmuindu-le cinstea, diavolul a pus într-înșii poftă spre călcarea poruncii lui Dumnezeu. Ei s-au învoit cu sfatul cel viclean al lui și cei ce viețuiau în Rai cu Dumnezeu, au căzut din darul Său și s-au lipsit de Rai, fiind izgoniți. Dintr-acea vreme au început a se primejdui în poftele cele deșarte, legîndu-se cu păcate ca și cu niște legături, cei ce mai înainte erau părtași ai slavei lui Dumnezeu. Dar Dumnezeu, milostivindu-se spre zidirea Sa și căutînd cu milostivire spre neputința omenească, a voit, nu numai cu Dumnezeirea să ne dezlege din legăturile vrăjmașului și să ne întoarcă la libertate pe noi cei robiți de împărăția morții, ci și a veni și a petrece cu trup la noi ticăloșii și pierduții și să ne izbăvească din pierzare.

Deci a binevoit Cuvîntul, la plinirea vremii, să se sălășluiască prin întrupare în preacuratul pîntece al Fecioarei Maria, Născătoarea de Dumnezeu, să se îmbrace în om. Iar Preacurata Fecioară, zămislind de la Duhul Sfînt, a născut pe Dumnezeu în trup. Și așa, cu ochi omenești s-a văzut cu adevărat Dumnezeu în trup, pe care Îl numim Hristos. Acela astfel S-a arătat cunoștinței omenești, fiind Dumnezeu adevărat și îmbrăcîndu-Se în om din Fecioară. Apoi, oștindu-Se împotriva stăpînirii vrăjmașului, a lărgit hotarele de sus ale împărăției Sale, a surpat rînduielile morții, a rupt lanțurile cu puterea dumnezeiască, a risipit iadul și a scos de acolo pe strămoși, cu mulțimea de oameni care se înmulțiseră dintr-înșii.

Și S-a numit Mîntuitor de la început, izbăvind din pierzare toate popoarele și țările; apoi, descoperind comorile milostivirii, a voit să aducă darurile Sale tuturor de obște și, izbăvind pe toți din tulburarea muncitorului, își păzește întreagă moștenirea, scutită de pierzare, pentru că nimic nu este tăinuit de El, nici începutul nașterii noastre, nici lungimea sau scurtimea vieții, nici moartea, nici altceva nu este neștiut. Ci cele ce sînt rînduite, prin așezămîntul cel pus de Tatăl, acelea sînt arătate spre lucrarea Fiului și știute. Acela este Hristos, pe Care Îl propovăduim. El este Care Se îngrijește pentru mîntuirea neamului omenesc. El este Care ne dă bogăția neîmpuținată a bunătății Sale și, fiind pretutindeni, celor ce-L slujesc le este de față și le ajută".

Ighemonul, deși se minuna de cuvintele Sfîntului Codrat, nevrînd să creadă în adevărul cel grăit, a zis: "Despre lucruri înalte mi se pare că grăiești minciuni, Codrate, deoarece pe Dumnezeu Îl supui tulburărilor omenești și zici că pe Acela a putut să-L încapă pîntece de fecioară, care, purtîndu-L în pîntece, a născut pe Hristos; și așa zici, că un Dumnezeu este văzut pe pămînt, purtînd trup omenesc, iar altul zici că este aiurea adevărat Dumnezeu".

Sfîntul Codrat zise: "Tainele dreptei credințe nu se cuvine să le ispitească oamenii cei necredincioși; căci nu este lucru mic cunoștința aceea, nici se descoperă cu înlesnire la oricine; nici noi nu lăsăm ca pe cele sfinte să le iscodească necredincioșii. Fiul lui Dumnezeu de bunăvoie S-a smerit pe Sine, luînd chipul robului. El, fiind Dumnezeu, a voit a Se face om ca să ne scoată din robia diavolească. Iar tu, fiind plin de necredință și de nedumnezeire, nu poți să înțelegi acestea. Și să știi că nici cu meșteșugurile tale cele viclene, nici cu îngrozirea ta cea mînioasă nu ne vei atrage pe noi de la Hristos, Domnul nostru".

Atunci ighemonul a poruncit să bată tare cu toiege trupul gol al alesului rob al lui Hristos, iar slujitorii cei nemilostivi împlineau porunca aceea cu asprime. Dar sfîntul mucenic răbda cu bărbăție și grăia către muncitorul: "Au nu știi, ighemonule, cum că tot lucrul ce se face cu sila este potrivnic libertății și nici nu este puternic spre înduplecarea sfătuirii? Pentru că cel ce silește nedrept, se arată pe sine cumplit, iar cel ce sfătuiește și înduplecă cu îndemnare, acela se arată a fi blînd și iubitor de oameni.

Pentru aceasta tu, silindu-ne prin munci spre închinarea la idoli, să nu nădăjduiești că ne vei atrage cu sila spre păgînătatea ta, ca pentru frică să ne lepădăm de dreapta credință; căci fiind robi Lui, precum nu ținem seamă de înșelătoarele amăgiri, tot astfel și de toate muncile, cîte ai putea să le scornești asupra noastră, nu ne îngrijim; pentru că Hristos ne ușurează toate durerile, cu nădejdea răsplătirilor. El ne întărește ca să nu ne supunem potrivnicului și ne face viteji la suflet și nebiruiți întru nevoința chinurilor".

Muncitorul, tulburîndu-se mai mult, a poruncit să spînzure pe sfîntul cu capul în jos și cu unghii de fier să-i strujească trupul. După aceea, ațîțînd foc sub dînsul, să ardă pe răbdătorul de chinuri. Însă acela toate răbdîndu-le cu vitejie, era nebiruit.

După aceasta ighemonul, întorcîndu-se către celălalt, adică spre Sfîntul Ciprian, cu amăgitoare cuvinte se sîrguia să-l întoarcă spre a sa socoteală. Dar Sfîntul Ciprian, deși era încă tînăr cu anii, fără nici o frică și cu bărbăție se pregătea spre primirea muncilor. Iar Sfîntul Codrat grăia către dînsul și către cei ce se pregăteau cu dînsul la răni și către cei ce se dezbrăcau de haine: "O, prietenii și împreună nevoitorii mei, socotiți cu gîndul cît de multe bunătăți sînt gătite vouă de la Domnul, adică cinstea pentru dreapta credință, slava pentru mucenicie, iar mai ales că vă învredniciți de mila lui Iisus Hristos, al Cărui ajutor îndată va sosi la voi. Deci, acum se cuvine să vă arătați credința voastră cea nemișcată, întru Hristos Dumnezeu; acum vremea

nevoinței este de față ca să împliniți cu osîrdie legea dragostei, iar sufletul vostru punîndu-vă pentru Cel iubit, să vă arătați pildă tuturor celor ce doresc să intre, pentru Hristos, întru nevoința chinuirii.

Apoi să fiți, prin răbdarea voastră cea tare, spre mirarea tuturor celor ce caută la priveliștea aceasta. Acum se va cunoaște deosebirea care este între cei buni și cei răi, acum să se adauge grija cea mai mare pentru păzirea dreptei credințe. Să țineți o credință și o mărturisire, ca cei ce aveți să stați înaintea lui Dumnezeu la judecata cea înfricoșată. Să nu vă lăsați de calea cea îmbunătățită, ca cei ce acum aveți să vă săvîrșiți alergarea voastră și degrabă să treceți de aici la Hristos. Pe Dumnezeu Cel bun să-L mărturisiți cu bună inimă. Să nu cruțați floarea tinereților voastre, cei ce acum îndată aveți să treceți spre viața cea neîmbătrînită. Cugetați cu mintea că lîngă uși este sfîrșitul și, fiind tineri, mai cu înlesnire puteți răbda muncile pentru Hristos Dumnezeu, ca cei ce aveți trupească tărie.

Deci cu îndrăzneală să vă dați singuri la munci și cu bărbăție să le suferiți ca, biruind pe vrăjmașul, să vă preamăriți de la Domnul și să vă rînduiți în cer, în numărul sfinților mucenici".

Muncitorul, auzind cuvintele grăite către frații săi de Sfîntul Codrat, cele, s-a mîniat și îndată a poruncit ca și pe Sfîntul Ciprian, fiind gol și spînzurat ca și Sfîntul Codrat, să-l muncească cu bătaie, cu strujire și cu ardere de foc, apoi și pe Dionisie, după dînsul pe Anect, după aceea pe Pavel, iar la sfîrșit pe Crescent, asemenea muncindu-i și de dînșii fiind rușinat și biruit, i-a osîndit pe ei mai întîi la mîncarea fiarelor, iar după ce fiarele nu s-au atins de sfinții mucenici, i-a dat spre tăiere de sabie; dar mai întîi a poruncit să-i tîrască de picioare legați, prin cetate.

Făcîndu-se aceasta, popor fără număr, dar mai vîrtos mulțime de copii, băteau pe sfinții mucenici cu bețe și cu pietre, pînă ce au fost duși afară din cetate la locul cel de moarte. Acolo sfinții, cerînd puțină vreme, s-au rugat cu dinadinsul către Domnul, apoi și-au plecat sub sabie sfintele lor capete și s-au tăiat în a zecea zi a lunii martie. Iar în locul acela unde s-au tăiat cinstitele lor capete și pămîntul s-a înroșit cu sîngele lor, a curs izvor de apă curată, spre neuitată pomenire a pătimirii sfinților din cetatea Corintului.

După uciderea celor șase Sfinți Mucenici - Codrat, Ciprian, Dionisie, Anect, Pavel și Crescent -, au fost munciți și pierduți în multe feluri alți creștini care fuseseră prinși; adică un alt Dionisie a fost junghiat cu cuțitul, iar Victorin, Victor și Nichifor (atunci fiind Tertie ighemon, după Iason) fiind puși în piuă de piatră, i-au pisat pînă la moarte. După aceea Claudie, pătimind tăierea mîinilor și a picioarelor, s-a săvîrșit; apoi Diodor, fiind aruncat în focul cel pregătit ca într-o cămară luminoasă, s-a odihnit cu pace. Lui Serapion i-a tăiat capul; pe Papie l-a aruncat în mare, asemenea și Leonid a suferit de la Venust ighemonul - care a fost în Corint după Tertie -, multe și cumplite munci, apoi a fost înecat în mare.

Încă și niște sfinte femei, avînd în inimile lor învățătura Sfîntului Codrat și urmîndu-i la munci pentru Hristos, au îndrăznit a pătimi, adică: Hariesa, Nunehia, Vasilisa, Nica, Gali, Galina, Teodora; cum și alții mulți, bărbați și femei, unii de săbii tăindu-se, iar alții în ape înecîndu-se și alții cu alte munci ucigîndu-se, au trecut către Domnul. Deci, rînduindu-se de Sfîntul Codrat, povățuitorul și învățătorul lor, ceata mucenicească a luat cununile biruinței din dreapta lui Hristos Dumnezeu, Căruia Se cuvine slava, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în veci. Amin.

28. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC CODRAT NICOMIDIANUL ȘI A SFINȚILOR MUCENICI SATURNIN, RUFIN ȘI CEILALȚI (10 MARTIE)

În timpul lui Deciu, păgînul împărat al Romei (245-251) și al lui Valerian (253-259), urmașul lui (cînd Sfîntul Codrat din Corint a pătimit împreună cu însoțitorii săi), creștinii de prin diferite cetăți și sate au fost prinși și au fost aduși în Nicomidia, cetatea Bitiniei, puși în temniță și păziți. Deci era frică mare între creștinii care locuiau în cetatea Nicomidia, mai ales că împăratul Deciu se apropia de părțile acelea, căci venise în Cezareea.

Mulți din creștini fugeau în munți și în pustietăți, ascunzîndu-se de mînia muncitorilor, iar alții cu îndrăzneală ședeau în case, așteptînd ceasul în care s-ar învrednici să preamărească pe Domnul cu orice fel de munci. Între unii ca aceia se afla și acesta de care ne este cuvîntul, adică Sfîntul Codrat, împodobit cu vîrsta și frumusețea, cu neamul cel bun și bogăția, cu dreapta credință, cu viața și cu cuvîntul.

Acesta, dînd aur străjerilor temniței și soldaților, avea intrarea temniței neînchisă și fără temere se ducea acolo spre a da mîngîiere fraților celor de o credință care erau ținuți în lanțuri. Căci fiecăruia îi aducea cele trebuincioase și ruga pe toți să fie cu îndrăzneală și să nu se îngrijească de munci, pentru dragostea lui Hristos Domnul, Care le pregătește răsplătire veșnică în Împărăția cea cerească.

Sosind ziua de judecată, antipatul Perenie, care plecase de la împărat în Nicomidia, șezînd înaintea poporului, a poruncit să aducă înaintea sa la întrebare pe toți cei legați. Iar după ce au fost aduși, Comentarisie a zis către antipat: "Iată, după cum a poruncit stăpînirea ta, domnul meu, mulțimea de nelegiuiți creștini care au fost pînă în ziua de astăzi ținuți în temniță, stă acum înaintea ta la judecată". Antipatul a zis către robii lui Dumnezeu: "Spuneți fiecare dintre voi numele vostru, dregătoria, neamul și patria".

Iar fericitul Codrat a venit deasemenea la priveliște și, văzînd pe oarecare dintre frați mai neputincioși, galbeni la față de frică, s-a temut ca nu cumva cineva dintre dînșii, mai înainte de munci, să se lepede de Hristos; de aceea a strigat cu mare glas, stînd înapoia tuturor: "Creștini ne numim, iar cu dregătoria și cu neamul sîntem

slugi ale lui Iisus Hristos Domnul, nevăzutul Dumnezeu; iar cetatea și patria noastră este cerul, unde sălășluiește Dumnezeu pe cei ce nădăjduiesc spre El; auzi acestea, antipate!"

Antipatul s-a înspăimîntat, minunîndu-se de îndrăzneala bărbatului acestuia și a zis către slujitori: "Prindeți pe acel nebun și-l aduceți mai aproape de mine!" Iar fericitul Codrat, auzind acele cuvinte ale antipatului, singur, împingînd poporul, a alergat cu sîrguință și a stat în fața împăratului și tot poporul și-a întors ochii spre el.

Însemnîndu-se cu semnul Crucii, a zis antipatului: "Iată, singur am venit înaintea ta, de voie, nu de silă, ca să grăiesc pentru frații mei și împotriva diavolului să stau. Deci fă mai degrabă ceea ce voiești și, ispitind bărbăția noastră, să știi, că sîntem nebiruiți ostași ai lui Hristos". Antipatul a zis: "Nebunule, spune-mi mai întîi numele și neamul tău". Sfîntul a răspuns: "Ți-am spus că sînt creștin și împreună cu frații mei sîntem robi ai lui Hristos. Acela este numele nostru și neamul cel bun, ca robi ai lui Hristos să fim și să ne numim".

Antipatul a zis: "Ascultă-mă, prietene. Voi spune despre tine împăratului și te va pune voievod, numai de vei aduce cu noi jertfă zeilor". Răspuns-a sfîntul: "Nu te rătăci, antipate, zicînd că sînt mulți dumnezei, căci nu sînt, ci unul este Dumnezeu, Tatăl, de la Care sînt toate". Antipatul a zis: "Sînt mulți dumnezei, însă împăratul a poruncit numai la doisprezece dumnezei să aducem jertfe, cărora și tu ești dator să te închini".

Sfîntul Codrat a strigat cu mare glas: "Nu este bine să fie multe stăpîniri, Unul este Stăpînul, Unul este Împăratul și Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos". Antipatul a zis: "Oare n-ai auzit ce zice Homer despre Poseidon? A împreunat norii, a tulburat vînturile, a acoperit cerul, a tunat cumplit tatăl dumnezeilor, căci s-a înălțat Poseidon ca să ia pămîntul; iată, ai auzit vitejia lui Poseidon". Iar fericitul Codrat a zis: "Adevărul spune oare Homer și ceilalți asemenea ca el, făcători de stihuri, despre dumnezeii voștri sau nu?" Răspuns-a antipatul: "Adevărul".

A zis sfîntul: "Dacă adevăr spun, apoi oare nu povestesc ei cum că zeii voștri au fost desfrînați, nesățioși de amestecarea cea necurată, peste fire făcînd cele oprite? Cu adevărat mă rușinez de voi, că vă închinați la niște zei ca aceia, pentru ale căror fapte rele acum judecați și pedepsiți pe oameni. Căci sînteți judecători ai celor ce fac fărădelegile cele de rușine și totuși cinstiți pe zeii care au fost lucrători de rușine cu fărădelege. Oare nu s-ar fi căzut vouă să judecați pe zeii voștri și să-i pedepsiți, pentru cele atît de multe și atît de mari fapte de rușine ce s-au făcut de dînșii? Pe oamenii cei ce fac fărădelege nu-i crutați, iar pe zeii ce au nelegiuit îi lăudați și-i cinstiți. Cu adevărat, acești zei ai voștri nu sînt zei, ci făcători de necurățenie, duhuri moarte".

A zis antipatul: "Ai început a huli pe zei și mă tem să nu se mînie pe mine împăratul, căci, răbdînd îndelung, ai luat îndrăzneală împotriva zeilor; ci, mai degrabă schimbă-te ca nu îndată să te prindă mîinile muncitorilor". Sfîntul Codrat a

zis: "Îndrăzneala mea nu poate nimeni s-o ia de la mine, nici tu, nici împăratul tău, nici însuși tatăl vostru satana". Supărîndu-se antipatul, a poruncit să dezbrace hainele de pe el și, întinzîndu-l gol, să-l bată cu vine, zicîndu-i: "Spune numele tău". Iar sfîntul în acea bătaie tăcînd și nerăspunzînd nimic, antipatul a întrebat pe cei ce-i stăteau înainte despre mucenic, adică cine este și cum se numește. Iar cei ce-l știau pe sfînt, au spus antipatului că este de neam mare și se cheamă Codrat. Atunci antipatul a zis către slujitori: "Cruțați-l și-l dezlegați".

Iar după ce au dezlegat pe sfîntul de la munci și l-au îmbrăcat în haine, l-a chemat muncitorul aproape și i-a zis: "De ce ai făcut aceasta nouă și ție, nespunînd neamul tău cel mare? Căci noi neștiind cinstea neamului tău, am adus necinste asupra ta; iar tu singur ai adus ocară ție și neamului tău. Deci pentru ce, socotind întru nimic neamul tău cel bun, te-ai lipit de deșarta credință creștinească?" A răspuns sfîntul: *"Voit-am a fi lepădat în casa Dumnezeului meu, mai vîrtos decît a locui în locașurile păcătoșilor"*. Zis-a antipatul muncitor: "Supune-te mie și jertfește zeilor, ca să nu mori ca un făcător de rele. N-ai auzit de poruncile împăratului și ale tuturor boierilor, că ei au judecat ca nici un creștin să nu viețuiască pe pămînt, pentru care mulți bărbați buni și minunați s-au depărtat de la rătăcirea creștinească?"

Răspuns-a sfîntul: *"Fericit bărbatul, care n-a umblat în sfatul necredincioșilor și în calea păcătoșilor n-a stat*, neamăgindu-se cu înșelăciunea cea deșartă a lumii acesteia. Iar cei ce s-au amăgit și v-au ascultat pe voi, aceia vor pieri ca praful cel spulberat de vînt de pe fața pămîntului, cum au și pierit".

Antipatul, amăgind cu multe cuvinte momitoare pe Sfîntul Codrat, a lăcrimat cu suspin și a zis: "Nu te lipsi, o, Codrate, de lumina iubită, nu te lipsi de viața aceasta dulce, alegîndu-ți singur de voie moartea". Aceasta zicînd-o, înșelătorul își ștergea fața cu basmaua; iar sfîntul mucenic a zis către dînsul: "Să nu socotești că mă vei înșela cu vicleșugul șarpelui, prefăcîndu-te că ai lacrimi, cîine răpitor! Nu vei putea să mă răpești pe mine, robul lui Dumnezeu".

Aproape de Perenie antipatul era voievodul Maximian, care a zis către sfîntul: "Omule vrăjmaș, domnul meu cel mare, încuviințatul antipat, se milostivește spre tine, iar tu îl ocărăști?" Sfîntul a răspuns: "El să plîngă pentru sine și pentru ceasul nașterii sale, căci s-a născut spre pierzare; iar tu pentru ce mă ocărăști? Dacă antipatul face judecata, apoi tu cine ești care grăiești înaintea lui la judecată? Destul ne este să fim judecați de unul; iar dacă și tu vei începe a ne judeca, apoi să te piardă Domnul nostru Iisus Hristos". Iar Comentarisie a zis către antipat: "Astfel mă jur pe puterea ta, stăpîne al meu, că de vei lăsa pe acesta să grăiască cu așa îndrăzneală, apoi chiar și asupra celor stăpînitori va îndrăzni a aduce hule și ocări și vom fi în primejdie mare".

Iar sfîntul a zis: "Sfînta Scriptură grăiește adevărul: *Pentru ce s-au întărîtat neamurile și popoarele au cugetat cele deșarte? Stătut-au de față împărații pămîntului și boierii s-au adunat împreună asupra Domnului și asupra Unsului Său*.

Căci și acum de acești oameni deșerți se judecă Hristos și pătimește prin mădularele Sale, adică prin cei ce sînt robi credincioși ai Săi".

Antipatul a zis către slujitori: "Dezbrăcați pe netrebnicul acesta și iarăși să-l bateți mai cumplit decît înainte, pînă cînd se va supune legilor împărătești și se va închina zeilor". Sfîntul Codrat, fiind bătut din nou, zicea: "Slavă Ție, Doamne, Iisuse Hristoase, că m-ai învrednicit pe mine păcătosul și nevrednicul robul Tău să pătimesc pentru numele Tău cel sfînt și să fiu numărat cu robii Tăi cei iubiți. Mulțumesc Ție și Te rog, umple-mă de Sfîntul Tău Duh, înțelepțește-mă și mă întărește ca să păzesc credința neclintită; înțelepțește-mă cu înțelepciunea Ta ca să nu mă biruiască cei fărădelege. Fii mie ajutor, Stăpîne al meu, căci acum este vremea pentru ajutorul Tău, acum este ceasul îndurărilor Tale. Întărește-mă ca să preamăresc întru mine numele Tău cel Sfînt și du-mă la Tatăl Tău cel ceresc și mărturisește-mă înaintea Lui, zicînd: "Și acesta este robul Tău". Așa, Doamne, Iisuse Hristoase, ajută-mi ca să-mi săvîrșesc bine alergarea mea".

Astfel se ruga sfîntul, iar slujitorii care-l băteau, obosind, se schimbau; și atît de mult a fost bătut, încît de cinci ori, slăbind slujitorii, s-au schimbat. Și s-a ridicat mult pieptul fericitului mucenic, iar sîngele curgea ca pîrîul și îi cădea carnea. Iar antipatul a zis către sfîntul: "Crezi măcar acum în zeii noștri, Codrate?" Răspuns-a sfîntul: *"Idolii păgînilor, argint și aur, lucruri de mîini omenești; gură au și nu vor grăi*. Asemenea lor să fie cei ce-i fac pe dînșii și toți cei ce nădăjduiesc spre dînșii".

Antipatul a zis: "Cu cuvîntul cel tainic grăind către noi, socotești că vei tăinui hulirea ta asupra zeilor?" Răspuns-a sfîntul: "Luminatul adevăr se pare ție, celui fără de minte și orbit, a fi întunecat; iar întunericul înșelăciunii veacului acestuia ți se pare a fi luminos. Însă ascultă-mă pe mine, cel ce-ți grăiesc luminos cuvintele părinților noștri; știut să-ți fie că zeilor tăi nu voi jertfi și poruncilor împăratului și ale boierilor nu mă voi supune. Drept aceea de voiești să mă muncești, fă voia ta și mă trimite mai degrabă să stau înaintea Împăratului ceresc". Zis-a tiranul: "Mă jur pe zei că nu te voi cruța, ci cu înfricoșate munci și cu moarte amară te voi pierde, ticălosule".

Plecîndu-se ziua, l-au dezlegat pe sfîntul de la munci și l-au dus în temniță cu ceilalți creștini. Apoi a poruncit tiranul să aștearnă piroane mărunte sub spatele mucenicului și o piatră mare să pună pe pieptul lui, iar picioarele să i le bată în butuci și să-i pună fiare grele peste tot trupul. Și așa l-au lăsat multe zile pe sfîntul, care răbda cu vitejie muncile cele atît de grele, încît firea omenească este cu neputință să le rabde și să trăiască. Dar dreapta cea atotputernică a lui Hristos întărea pe pătimitorul spre preamărirea dumnezeieștii puteri.

După ce au trecut multe zile, Perenie antipatul a voit să se ducă la Niceea și a poruncit ca pe creștinii cei ținuți în legături, împreună cu Sfîntul Codrat, să-i ducă după el. Sosind la Niceea și făcînd jertfă diavolilor în capiștea idolească, a poruncit să aducă acolo pe creștini ca să-i silească la jertfă. După ce au adus pe robii lui Hristos la acea diavolească capiște, Sfîntul Codrat a rugat pe ostași să-l ducă mai întîi

înăuntru, la antipat, căci acum era întreg și sănătos, cu puterea lui Hristos, după atîtea munci, și strălucea cu fața, mergînd înaintea cetei creștinești, arătînd tăria trupească cu bărbăția sufletească.

Ducîndu-l mai întîi în capiște, s-a mirat tiranul, căci spaimă cuprinsese pe antipat, văzîndu-l pe sfîntul cu trupul sănătos și cu fața veselă. Și a zis către dînsul: "Codrate, jertfește zeilor". Sfîntul răspunse: "Sînt rob al lui Iisus Hristos și Lui mă aduc jertfă, iar zeii voștri, care n-au făcut cerul și pămîntul, să se prăpădească". Antipatul zise: "Supune-te legilor împărătești, iar nu lui Hristos". Sfîntul răspunse: "Mă voi supune legilor Împăratului ceresc, iar nu poruncii fără de minte a oamenilor care nu cunosc pe Dumnezeu; însă Sfînta Scriptură ne poruncește să ne rugăm pentru dînșii, ca să se întoarcă și să cunoască adevărul".

Antipatul zise: "Dacă faci rugăciuni pentru împăratul, apoi ești dator a împlini și poruncile lui, căci este scris și în cărțile voastre: *Dați Cezarului, ceea ce este al Cezarului și lui Dumnezeu, ce este al lui Dumnezeu*". Sfîntul zise: "Bine grăiești că este datorie a da Cezarului ce este al Cezarului și lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu, căci am dat împăratului cele împărătești cînd m-am răscumpărat de dînsul, dînd pentru satele mele dajdia împăratului; iar lui Dumnezeu sînt încă dator să împlinesc și să săvîrșesc buna credință datorată Lui. Dacă pămîntescul împărat a poruncit ca creștinii ori să se împărtășească din jerfele idolești, ori să moară, noi sîntem gata să murim, nu numai o dată, ci și de mai multe ori, pentru Hristos, Dumnezeul nostru".

Antipatul zise: "Vezi cîtă mulțime de creștini au adus jertfă zeilor noștri? Oare ți se pare că ești mai bun decît dînșii?" Sfîntul Codrat răspuse: "Cu adevărat sînt mai bun, neplecîndu-mi genunchii la idoli, decît toți aceia care s-au depărtat de Dumnezeu, Ziditorul lor. Și unde sînt cei ce au jertfit zeilor voștri, că nu-i văd pe dînșii?" Atunci a poruncit antipatul să cheme pe unii ca aceia. Într-acel timp sfîntul a cerut să fie dezlegat, deoarece era legat. Gîndind antipatul că vrea să se închine zeilor, a poruncit să-l dezlege. Iar el îndată, alergînd, a apucat pe cel mai mare idol de picioare, l-a aruncat jos și l-a sfărîmat. Asemenea s-a repezit și spre ceilalți idoli, dar îndată l-au apucat slujitorii idolești și ostașii.

Mîniindu-se ighemonul, a poruncit ca, scoțînd pe sfînt afară din capiștea idolească, să-l spînzure și să-l strujească cu fiare ascuțite peste tot trupul. Cînd strujeau pe sfîntul, au venit cei ce se lepădaseră de credința creștină; iar Sfîntul Codrat, fiind în munci, a zis către dînșii: "Ticăloșilor, v-ați lepădat degrabă de Stăpînul nostru Hristos și v-ați dat singuri diavolului! Oare n-ați crezut că este învierea morților și n-ați auzit despre judecata lui Dumnezeu și adîncimile iadului, despre focul cel nestins și despre viermele cel neadormit? Ce răspuns veți da într-acea slăvită și mare zi a Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, Care va judeca viii și morții? Deschideți-vă ochii minții voastre și vedeți de unde ați căzut. Împărăția cerului cea veșnică ați lăsat-o pentru această vremelnică viață și, nebăgînd în seamă pe Stăpînul cel preabun, v-ați făcut robi ai diavolului, robului cel netrebnic, care,

dacă ia stăpînire asupra cuiva, îl bate și-l omoară și pe care, cînd va veni Domnul nostru, îl va lega cu legături nedezlegate și-l va arunca în focul cel fără fund, împreună cu voi care v-ați făcut robi ai lui.

Cunoașteți ce ați făcut, căci temîndu-vă de muncile cele de puțin timp, v-ați dat muncii celei veșnice. Singuri veți vedea cele ce vor avea să fie cînd veți sta înaintea dreptului Judecător, Iisus Hristos, Care va răsplăti fiecăruia după faptele sale. Oare n-ați auzit cuvintele Domnului în Sfînta Evanghelie? *Nu vă temeți de cei ce ucid trupul, căci pe suflet nu pot să-l ucidă; ci vă temeți mai mult de Cel ce poate și sufletul și trupul să-l piardă în focul gheenei*".

Acestea grăindu-le sfîntul, cei căzuți au strigat cu lacrimi, zicînd cu mare glas: "Ne-am temut de munci, robule al lui Dumnezeu, și ne-am înșelat ca niște dobitoace necuvîntătoare și ca niște oi rătăcite ne-am dat spre mîncare lupilor; căci ne-au ajuns păcatele noastre și, vrînd puțin timp a viețui aici, ne-am lipsit de viața cea veșnică ce va să fie. Deci ce vom face noi ticăloșii, nu știm". Iar Sfîntul Codrat, văzîndu-i lăcrimînd, s-a umplut de bucurie și a zis: "Îndrăzniți, fraților, și nu vă deznădăjduiți, milostiv este Hristos, Domnul. Cădeți către El cu lacrimi și cu pocăință și stați întru mărturisirea lui Hristos, ca fiecare din voi să se curățească cu al său sînge, de păcatele sale". Și au făcut aceia plîngere mare mult timp, aruncîndu-se la pămînt și presărîndu-și țărînă pe capetele lor și cu pietre bătîndu-se peste piepturi. Și atît de mare a fost strigarea aceea și tînguirea lor, încît toată cetatea Niceei s-a adunat și se mira de jalea lor cea atît de mare pentru cădere.

Antipatul, ieșind din capiștea idolească și văzînd ceea ce se făcea, a poruncit să strujească și mai mult pe Sfîntul Mucenic Codrat și să-i ardă coastele cele strujite cu făclii aprinse. Iar el s-a rugat către Dumnezeu mult, pentru cei ce se pocăiau, ca să fie primită întoarcerea lor. Sfîrșindu-și rugăciunea, a zis sfîntul cu glas tare: "Așa Stăpîne, Doamne, Iisuse Hristoase, sufletul meu să fie pentru sufletele lor, dar miluiește-i". Atunci slujitorii care-l munceau îndată au slăbit și au căzut ca morții la pămînt și a venit un nor luminos spre sfîntul și spre toți creștinii care stăteau legați acolo, cum și spre cei ce se pocăiseră; iar pe antipat, pe sfetnicii lui și pe toți elinii i-au cuprins întuneric și ceață, căzînd spaimă peste dînșii și se cutremurară de frică; căci credeau că are să cadă cetatea.

Apoi, făcîndu-se tăcere mare, credincioșii au auzit de sus glasul sfinților îngeri care lăudau și slăveau pe Dumnezeu. Trecînd două ceasuri, s-a risipit întunericul, iar elinii, căutînd spre sfinți, au început a vedea lumina cerească; apoi antipatul, abia venindu-și în sine, a poruncit să-i prindă pe toți aceia care se plecaseră la cuvintele mucenicului și se întorseseră cu pocăință spre Hristos. Și, legîndu-i cu ceilalți creștini care erau la judecată, a zis să-i ducă în temniță, iar pe Sfîntul Codrat, dezlegîndu-l de pe lemn, l-a pus în legături ca mai înainte.

A doua zi Perenie ighemonul, șezînd la judecată și scoțînd pe creștinii care erau în temniță, afară de Sfîntul Codrat, le-a făcut întrebare toată ziua, silindu-i cu

momiri și munci spre necuratele jertfe. Văzîndu-i neînduplecați și nemișcați în mărturisirea lor, i-a rănit cu multe bătăi, apoi a poruncit ca pe fiecare să-l ducă în cetatea din patria sa și acolo să-i ardă de vii; și au mers toți sfinții pătimitori plini de veselie și de bucurie, slăvind pe Dumnezeu. Și astfel fiecare din ei sfîrșindu-se în locul și patria sa prin ardere, au trecut la patria cea cerească.

După aceasta antipatul s-a dus din cetatea Niceea la Apameia, ducînd după el pe Sfîntul Codrat. Iar pricina mergerii lui acolo a fost ca să prindă pe creștini și să-i silească spre aducerea jertfelor idolești. Căci aceea îi era porunca de la împăratul Deciu, ca să înconjoare cetățile și țările și pe creștinii care nu vor voi să jertfească, să-i muncească și să-i ucidă. Sosind în cetatea Apameia, a intrat în capiștea idolească, închinîndu-se idolilor. Ducînd acolo și pe Sfîntul Mucenic Codrat, îl întreba: "Vei jertfi zeilor, vrăjitorule viclean, sau nu?" Răspuns-a Sfîntul Codrat, cel tare cu sufletul: "Pe tatăl tău, satana, să-l numești astfel, vrăjitorule viclean, căci el este cu adevărat unul ca acela, iar eu sînt creștin și nici vrăji nu știu, nici vicleșuguri, nici diavolilor nu voi aduce jertfe".

Antipatul a zis prietenilor săi: "Ce fel de muncă voi mai da acestui ticălos creștin, nu știu". Iar ei tăceau, căci vedeau pe mucenic că nu mai avea carne, ci numai oasele goale, iar trupul tot îi era sfîșiat de răni și strujit. Apoi a poruncit tiranul să bage pe sfîntul într-un sac și să mai pună în el tot felul de jivini și să-l arunce într-o groapă adîncă; și așa s-a făcut.

A doua zi a poruncit să-l scoată de acolo, socotind că va fi murit. Dar sfîntul a fost găsit viu, și toți s-au minunat. Iar mucenicul, ridicînd ochii spre cer, a zis: "Mulțumesc Ție, Doamne, Iisuse Hristoase, că săgețile celor cruzi s-au făcut rana lor și a slăbit din ei tăria lor; iar pe mine m-ai întărit și mi-ai dat putere spre înfruntarea lor, spre slava sfîntului Tău nume". După aceea sfîntul a zis antipatului: "Crudule, vezi că nimic nu sporește meșteșugirea ta! Fă încă ceva mai mult cu mine, dacă mai poți să faci; dar fă mai degrabă, necheltuindu-ți vremea în zadar". Iar antipatul, mîniindu-se, a zis: "În toată calea te voi munci, ticălosule, măcar că nădăjduiești în vrăjile tale".

După aceasta antipatul s-a dus în Cezareea, avînd cu sine și pe mucenicul, unde, după obicei, făcîndu-și în capiște închinarea la idoli, a pus înainte pe sfîntul și i-a zis: "Destulă să-ți fie pedepsirea cea cu multe feluri de munci; de acum apropie-te și jertfește zeilor". Răspuns-a sfîntul: "Te-ai jucat cu mine prin munci și mă minunez că tu ai slăbit, muncindu-mă; iar eu nu slăbesc primind muncile, ci încă doresc a pătimi și mai cumplite chinuri pentru Dumnezeul meu!"

Antipatul, mîniindu-se, a poruncit să-l întindă iarăși pe lemnul cel de muncă, gol, și să-l bată cu vine de bou. Și erau bătute numai oasele goale, nefiind carne pe ele. Sfîntul fiind bătut, cînta: *De multe ori s-au luptat cu mine din tinerețele mele și nu m-au biruit; pe spatele meu au călcat păcătoșii, îndelungat-au fărădelegea lor*. Iar antipatul striga către slujitori: "Bateți-l mai tare, de vreme ce nu simte muncile".

Iar sfîntul a zis către tiran: "Bate, bate smeritul trup, căci acesta rupîndu-se, sufletul meu mai sănătos se face". Zis-a antipatul: "Ticălosule, socotesc că rău diavol te stăpînește". Răspuns-a sfîntul: "Nu numai că nu sînt stăpînit de diavol, ci mai vîrtos încă eu stăpînesc pe tatăl vostru satana și nu numai pe acela singur, ci și pe toate slugile, și la toată oastea lui eu poruncesc, cu darul Hristosului meu; și toată puterea cea mai dedesubt se teme de mine și se cutremură, văzînd pe mine semnul cel înfricoșat al lui Iisus Hristos, cum și darul Lui care este cu mine".

Apoi sfîntul, tăcînd puțin, a strigat: "Slavă Tatălui și Fiului și Sfîntului Duh, acum și pururea în vecii vecilor!" Iar poporul din Cezareea care căuta la acea priveliște, a strigat cu mare glas: "Amin". Căci mulți din poporul acela erau creștini.

Iar ighemonul, umplîndu-se de mînie, a poruncit ca pe doi oameni din popor care stăteau aproape, fiind aleși și cinstiți, să-i prindă și să-i spînzure la locul cel de muncă, să-i bată și să le strujească trupurile. Deci slujitorii, lăsînd pe Sfîntul Codrat, munceau pe cei doi creștini; iar numele lor era Saturnin și Rufin. Și atît de mult i-au strujit, încît trupul lor era să cadă; iar ei în munci se rugau Sfîntului Codrat și tuturor fraților care stau înainte ca să se roage Domnului pentru ei.

Strigînd către Dumnezeu, Sfîntul Codrat a zis: "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiule al Tatălui Celui nevăzut, trimite ajutor robilor Tăi caută spre cei smeriți și miluiește-i pe ei, dînd răbdare pătimitorilor Tăi, și tărie nebiruită, ca pînă în sfîrșit să biruiască răbdînd și să rușineze pe vrăjmașul care se scoală asupra lor". Trecînd multă vreme, cei munciți tăceau, căci nu mai puteau să grăiască de muncile cele multe. După aceea, tiranul a poruncit să-i dezlege și să le taie capetele; și astfel doimea Sfinților Mucenici, Saturnin și Rufin, s-a suit la cer, la Domnul nostru Iisus Hristos, Care este în două firi, pentru Care au pătimit.

După aceasta, Perenie antipatul ieșind din Cezareea, a mers la Apolonia; și pretutindeni trăgea după sine pe Sfîntul Mucenic Codrat, cum și pe alți creștini îi prindea și-i muncea. Intrînd în capiștea lui Apolon, a zis mucenicului: "Cunoaște pe zei și vei fi sănătos, căci eu voi porunci doctorilor ca să îngrijească de tine. Deci apropie-te de zeul Asclipie, căci acela te va vindeca; teme-te de mărirea zeilor, cinstește pe marele Apolon, pe Ieracle și pe Dia, împăratul tuturor, și pe slăvitul Ares și pe înfricoșatul Poseidon. Oare n-ai plutit cu corabia pe mare și oare n-ai cunoscut puterea cea înfricoșată a aceluia? Închină-te și soarelui care strălucește din cer pe pămînt; au doară acela a murit? Sau nu este el în cer?"

Sfîntul Codrat a răspuns: "Eu mă închin adevăratului Dumnezeu Tatălui și Unuia Născut Fiului Său și Sfîntului Duh și mă cutremur de tăria Aceluia, de mărimea și de neapropiata Lui slavă; și slăvesc totdeauna și laud puterea Lui cea negrăită și tăria Lui întru toate. Iar idolilor celor morți nu mă voi închina, lucrurile făcute de mîini omenești nu le voi cinsti, nu mă tem de diavoli, nici de tine care ai stăpînire de puțină vreme. Pentru că după puține zile mă voi duce la Dumnezeul meu, iar tu cu amar vei suspina în veci, de vreme ce n-ai voit să cunoști pe Dumnezeu, Cel

ce ți-a dat această viață, fiule al satanei, frate al diavolului, părtașule al necuraților diavoli, mai necuvîntător decît dobitoacele, cîine îndrăcit, băutorule de sînge, șarpe care mănînci necuratele cărnuri în jertfiri, mai sălbatic decît fiarele! Oare nu vă rușinați de nebunia voastră și nu vă cunoașteți orbirea, căci junghiați dobitoace și păsări zeilor ca jertfă. Flămînzesc ei oare, fiind fără de suflet? Pune mîncare la gura idolului și vezi va gusta din ea? Întreabă pe zeii voștri dacă au trebuință de jertfe! Să-ți spună unul din cei de piatră sau de lemn ce poftește să-i junghii: capră, bou sau găină! O, pierduților, singuri căzînd în groapa pierzării, vreți să ne luați și pe noi împreună cu voi".

Grăind sfîntul acestea, antipatul s-a îndrăcit de mînie și a poruncit să toarne oțet cu sare peste rănile lui, să-l frece cu zdrențe de păr și lîngă coaste să-i pună fiare arse. După aceea, plecîndu-se ziua, a poruncit să arunce pe pătimitor în temniță. A doua zi a plecat din Apolonia, avînd cale spre Helespont, și ducea și pe creștinii cei prinși și legați în legături, între care era dus și Sfîntul Mucenic Codrat în căruță, că nu putea să mai meargă cu picioarele de muncile cele cumplite.

După ce a trecut antipatul pîrîul ce se cheamă Runtac, l-a întîmpinat voievodul locului aceluia și se adunase mulțime de popor creștinesc din satele de primprejur, venind spre întîmpinarea lui Perenie antipatul, iar cu lucrul voia să vadă și să laude pe Sfîntul Marele Mucenic Codrat, pentru care străbătuse slava prin toată Asia și în toată lumea. Intrînd antipatul cu voievodul acela în satul ce se întîmplase acolo, a rămas într-însul. Iar după ce s-a făcut ziuă, a voit să aducă jertfă diavolilor, căci erau mulțime de idoli în acel sat, și să silească pe creștinii cei prinși la jertfa aceea. Deci a poruncit să pună întîi pe Sfîntul Codrat, dar neputînd să meargă pe jos, l-a adus cu căruța la jertfirea aceea; dar, deși era neputincios cu trupul, se arăta vesel cu fața, zîmbind și veselindu-se în Dumnezeu și Mîntuitorul său. Și, adunîndu-se tot poporul, stătea acolo, voind să vadă chinuirea mucenicului lui Hristos.

Antipatul a zis către dînsul: "Codrate, te-ai înțelepțit a cunoaște pe zei, sau petreci încă în nebunie?" Sfîntul răspunse cu mare glas, zicînd: "Eu din tinerețe m-am înțelepțit a cunoaște pe Hristos, adevăratul Dumnezeu, pentru că din pîntecele maicii mele sînt creștin și alt Dumnezeu nu știu afară de Acela, în Care cred din scutece". Atunci antipatul a poruncit să se aprindă un foc mare și să pună deasupra lui un pat de fier și să-l pună pe mucenic pe acel pat înfocat.

Sfîntul a zis: "Nu este trebuință ca cineva să mă ducă, să mă pună pe patul acela, ci singur mă voi sui pe dînsul". Și întărindu-se cu ajutorul lui Hristos, a intrat cu picioarele în foc, făcînd semnul Crucii, s-a culcat pe acel pat înfocat și se odihnea pe dînsul ca pe un așternut moale, nevătămîndu-se de foc cît de puțin, căci focul, îmblînzindu-și puterea sa, slujea robului lui Dumnezeu, dîndu-i numai atîta căldură cît îi trebuia spre odihnă mult ostenitului și truditului trup. Însă slujitorii diavolului adăugau la acel pat, smoală, unsoare și cîlți, dar sfîntul cînta: *Dumnezeule, ia aminte spre ajutorul meu, grăbește să-mi ajuți, să se rușineze și să se înfrunte cei ce caută sufletul meu*. După aceea ocăra pe tiran, zicînd: "Acest foc al tău este rece și fiarele

patului sînt mai moi decît inima ta cea împietrită. Dar bine ai făcut că, fiind ostenit de cale, ai poruncit să mă odihnesc pe acest așternut moale". Căci, zicînd aceasta, sfîntul se întorcea pe pat ca pe așternut.

Trecînd multă vreme și mucenicul stînd în foc viu, întreg și nevătămat, tiranul, umplîndu-se de mînie, a poruncit să-l pogoare de pe pat și să-i taie capul afară din sat. Ieșind sfîntul din foc cu picioare tari, nu mai avea trebuință de căruță sau de sprijinitori să-l ducă, ci a mers singur pînă la locul de tăiere; iar el, mergînd, cînta: *Bine este cuvîntat Domnul, Care nu ne-a dat spre vînarea dinților lor*. Mai cîntau cu dînsul și niște frați oarecare, ce-l urmau. Apoi, mulțumind lui Dumnezeu, și-a plecat sub sabie sfîntul său cap și s-a sfîrșit marele Sfînt Mucenic al lui Hristos, Codrat, prin tăiere de sabie, în a zecea zi a lunii martie, în care s-a încununat cu mucenicia și fratele lui de nume, Codrat Corinteanul, împreună cu însoțitorii lui, stăpînind peste elini și romani Deciu și Valerian; iar peste noi împărățind Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava și stăpînirea, împreună cu Tatăl și Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

29. POMENIREA CUVIOASEI MAICII NOASTRE ANASTASIA, NUMITĂ ÎN CHIP BĂRBĂTESC ANASTASIE EUNUCUL

(10 MARTIE)

În zilele împăratului Iustinian cel Mare (527-565) era în Constanti

În zilele împăratului Iustinian cel Mare (527-565) era în Constantinopol o văduvă oarecare, cu numele Anastasia, binecredincioasă și temătoare de Dumnezeu,

din părinţi de bun neam şi bogaţi, întîia femeie în palaturile împărăteşti. Ea, avînd în inima sa frica de Dumnezeu, păzea cu dinadinsul poruncile Lui, umblînd într-însele fără de prihană. Şi a fost cea mai aleasă cu frumuseţea trupească, iar cu faptele bune sufleteşti şi mai frumoasă, căci era atît de bună la obicei şi blîndă, încît toţi se foloseau, văzîndu-i viaţa ei, şi mulţi se sîrguiau să-i urmeze faptelor ei bune şi chiar împăratul o cinstea foarte.

Dar semănătorul de neghine, diavolul, cel ce zavistuieşte pe cei buni şi nu încetează a se oşti asupra neamului omenesc, cel ce face învrăjbiri între oameni, a adus război şi asupra acestei fericite Anastasia. Căci a pornit pe împărăteasa Teodora cu ură asupra ei şi vrăjmăşuia asupra roabei lui Dumnezeu cea nevinovată. De acest lucru aflînd Anastasia, de la un prieten al ei, şi fiind plină de dumnezeiasca cunoştinţă, şi-a adunat gîndurile sale şi se sfătuia în sine, zicînd: "O, Anastasia, pricina aceasta venind la bună vreme, mîntuieşte-ţi sufletul tău, iar pe împărăteasă elibereaz-o de păcatul urii celei nedrepte şi mijloceşte-ţi cereasca împărăţie".

Nişte cugete ca acestea avînd în sine, şi-a făcut o corabie în taină şi, luînd din aurul său o parte iar pe celelalte toate lăsîndu-le, a plutit spre Alexandria, neştiind nimeni. Acolo, la un oarecare loc departe ca de cinci stadii de cetate, zidindu-şi o mănăstire mică, vieţuia într-însa, slujind lui Dumnezeu şi sîrguindu-se a-i plăcea. Şi avea totdeauna în mîini lucrul cel cuviincios ei, iar în gură neîncetată cîntare de psalmi, dînd lui Dumnezeu laudă. Şi a fost acea mănăstire mare şi slăvită, fiind cu toată îndestularea, pînă la stăpînirea agarenilor, avînd numire strălucită după fericita Anastasia, care avea cinste de patricie. Dar să ne întoarcem la cuvîntul cel dintîi despre dînsa.

Trecînd cîţiva ani după ieşirea Sfintei Anastasia din Constantinopol, împărăteasa care a fost învrăjbită asupra ei s-a sfîrşit. Aducîndu-şi aminte împăratul de Anastasia patricia, a trimis în toate părţile cu multă rîvnă, căutînd-o. Despre aceasta înştiinţîndu-se mieluşeaua lui Dumnezeu, a lăsat noaptea mănăstirea sa şi s-a dus în schit, la părintele Daniil, şi toate cele pentru sine le-a spus acelui fericit stareţ. Iar el îmbrăcînd-o în haină monahicească bărbătească, a numit-o, în loc de Anastasia, Anastasie eunucul. Şi a dus-o într-o peşteră oarecare ce era departe de lavră şi a închis-o acolo, dîndu-i pravilă şi rînduială de viaţă deosebită. Apoi i-a poruncit să nu iasă nicăieri din peşteră, nici să lase pe cineva să vină la dînsa. Apoi a dat unuia din fraţii care slujeau ei un loc înaintea peşterii şi i-a poruncit aceluia să-i aducă o dată pe săptămînă puţină pîine şi un vas cu apă. Şi îndată, luînd de la sihastru binecuvîntare, cu rugăciune, i-a zis să se ducă.

Acolo a stat acel suflet de diamant îmbărbătat douăzeci şi opt de ani, avînd neschimbată rînduiala cea dată de stareţul său, şi n-a fost văzută de nimeni, căci nimeni nu mergea la dînsa, nici nu ştia nimeni de ea, numai fratele care ducea pîinea şi apa. Dar nici acela nu ştia cum că aceea este femeie cu firea, ci socotea că este bărbat famen.

Dar cine va putea ajunge cu mintea sa ostenelile și nevoințele cele făcute de dînsa în cei douăzeci și opt de ani în peștera aceea? Sau să povestească cu limba sau să scrie despre cele ce aducea ea lui Dumnezeu, adică lacrimile, suspinurile, tînguirile, privegherile, cîntările, rugăciunile, citirile, plecarea genunchilor, postul, lipsirea celor de trebuință? Iar mai mult decît toate, năvălirile cele diavolești și luptele cu dînșii, care îi aduceau aminte de dulcețile cele de mai înainte din lume, de desfătările trupești și de toate poftele lumești, pe care sfînta le izgonea pe toate, biruind pe diavoli.

Pe lîngă acestea ea n-a ieșit din peșteră în toate zilele anilor acelora, ea care mai înainte a petrecut mulți ani în împărăteștile palaturi ca o doamnă mare și cea mai întîi patricie și care cu mulțime de bărbați și de femei se aduna la mese și la veselii lumești. Spăimîntează lucrul acesta toată mintea și gîndul, cum toate acelea le-a trecut cu vederea și a șters pomenirea acelora din mintea sa și cum a venit într-atît de mare smerenie, postire, înfrînare și strîmtorare pe calea cea aspră a pocăinței. Astfel, nevoindu-se sfînta bine, s-a făcut vas ales al Sfîntului Duh și, plăcînd lui Dumnezeu pînă în sfîrșit, a sosit la fericitul său sfîrșit.

Deci, mai înainte văzînd a sa mutare către Dumnezeu, a scris pe o scîndură către starețul său astfel: "Cinstite părinte, să iei împreună cu tine pe ucenicul care-mi aduce pîine și apă; apoi să iei și uneltele cele trebuincioase de îngropare și să vii ca să îngropi pe fiul tău, Anastasie famenul". Aceasta scriind-o, a pus-o dinafară de peșteră, înaintea ușii. Iar starețul, înștiințîndu-se noaptea despre aceea, prin descoperirea lui Dumnezeu, a zis către ucenic: "Aleargă, fiule, la peșteră degrabă, unde petrece fratele nostru Anastasie famenul, și caută dinaintea ușii peșterii și vei afla acolo o scîndurică scrisă. Aceea luînd-o, cu multă sîrguință să te întorci la noi". Fratele, ducîndu-se și, după cuvîntul starețului, aflînd scîndura cea scrisă, a dus-o la bătrînul. Și citind-o, starețul a lăcrimat și, luînd cele trebuincioase de îngropare, s-a dus cu fratele acela. Apoi, deschizînd peștera, a aflat pe famenul cuprins de durere înfocată și, căzînd la picioarele ei, părintele Daniil plîngea, zicînd: "Fericit ești, frate Anastasie, căci, îngrijindu-te de ceasul morții totdeauna, n-ai ținut seamă de împărăția cea pămîntească!"

Iar ea a zis: "Fericit ești și tu, noule Avraame!" Și a zis iarăși starețul: "Roagă-te pentru noi Domnului". Iar ea a grăit: "Cinstite bărbat, eu mai multă trebuință am de ale voastre rugăciuni în ceasul acesta". Și a grăit starețul: "De aș fi apucat eu mai înainte decît tine să-mi sfîrșesc ziua cea mai de pe urmă a vieții mele, m-aș fi rugat pentru tine".

Șezînd ea pe rogojină, a sărutat capul starețului și, rugîndu-se pentru dînsul, grăia cuvinte binecuvîntate. Apoi, luînd starețul pe ucenicul său, l-a plecat la picioarele ei, zicînd: "Binecuvintează pe acest ucenic al meu și fiu al tău!" Iar ea i-a zis: "Dumnezeul părinților mei, Cel ce-mi stă înainte în ceasul acesta, ca să mă despartă de trupul acesta; Cel ce știe în peștera aceasta pașii mei și strîmtorarea vieții pentru numele Lui și vede această durere trupească a mea, să odihnească duhul meu".

Și, întorcîndu-se famenul către stareț, a zis: "Pentru Domnul, vă rog, părinte, să nu dezbrăcați de pe mine haina cu care sînt îmbrăcat, ca nimeni să nu știe cele despre mine". Apoi, împărtășindu-se cu Preacuratele lui Hristos Taine, a zis: "Însemnează-mă pe mine, părinte, cu semnul lui Hristos și vă rugați pentru mine". După aceasta privea spre răsărit și a strălucit fața ei ca focul. Apoi, singură făcînd semnul Crucii, a zis: "Doamne, în mîinile Tale dau duhul meu!" Și îndată, cu acel cuvînt, și-a dat duhul.

Apoi părintele Daniil împreună cu ucenicul au săpat înaintea peșterii o groapă și, dezbrăcînd starețul de pe sine rasa pe care o purta, a zis ucenicului: "Fiule, îmbracă pe fratele". Îmbrăcînd ucenicul pe sfînta, a văzut pieptul ei femeiesc și a tăcut, nespunînd starețului; apoi a îngropat sfîntul trup al Anastasiei, cu cîntarea cea obișnuită deasupra gropii. După îngroparea ei, ducîndu-se la locurile lor, ucenicul a zis către stareț: "N-ai știut, părinte, cum că famenul Anastasie a fost femeie?"

Iar starețul a răspuns: "Am știut, fiule, și de aceea am îmbrăcat-o în haină bărbătească și am numit-o "Anastasie famenul", ca să nu fie de sminteală, nici să știe cineva despre dînsa și să nu străbată vestea în toate părțile; căci împăratul a făcut despre dînsa multă cercetare prin toate părțile, iar mai ales într-aceste hotare.

Însă, iată, cu darul lui Dumnezeu, s-a păzit la noi". Atunci a spus starețul ucenicului său toată viața sfintei, cu de-amănuntul, care, după aceea, a fost știută în toată lavra. Apoi i-au scris viața ei, spre folosul celor ce o vor citi și o vor asculta, întru slava lui Dumnezeu, Cel întru sfinții Săi preamărit în veci. Amin.

30. POMENIREA CELUI DINTRE SFINȚI PĂRINTELE NOSTRU SOFRONIE, PATRIARHUL IERUSALIMULUI

(11 MARTIE)

Sfîntul Sofronie, cel numit cu numele întregii înțelepciuni, s-a născut în Damasc, din părinți dreptcredincioși și deplin înțelepți, ale căror nume au fost Plintos și Mira, și erau cetățeni vestiți. Din tinerețile sale fericitul Sofronie și-a cîștigat viața potrivit cu numele său, iubind înțelepciunea cea duhovnicească și cea dinafară, păzindu-și fecioreasca sa curățenie, întreagă și neprihănită din pîntecele maicii sale. Căci amîndouă acestea, adică înțelepciunea duhovnicească și fecioreasca curăție, se numesc întreaga înțelepciune, mai ales după cuvîntul Sfîntului Ioan Scărarul, care zice: "Întreaga înțelepciune este o numire de obște a tuturor faptelor bune". Pe acestea și pe toate faptele bune le-a cîștigat pe deplin înțeleptul Sofronie.

El a deprins mai întîi filosofia cea din afară. De aceea a fost numit și "sofist", adică preaînțelept, pentru că numirea de sofist în acele timpuri era foarte mult cinstită

și cei mai aleși filosofi cu acest nume erau numiți, precum altă dată Libaniu sofistul, prietenul Sfîntului Vasile cel Mare. După aceea fericitul Sofronie, după filosofia cea din afară vrînd să cîștige înțelepciunea cea duhovnicească, umbla prin mănăstiri și prin sihăstrii pustnicești, adunînd de la plăcuții lui Dumnezeu părinți folos pentru sufletul său.

Mergînd și la Sfînta Cetate a Ierusalimului și umblînd prin mănăstirile ce erau acolo, a intrat în viața de obște a marelui Teodosie. Acolo a găsit pe monahul Ioan, care se numea Moscu și Evirat, preot cu rînduiala, bărbat îmbunătățit și foarte iscusit într-amîndouă înțelepciunile, și în cea din afară și în cea duhovnicească.

Lipindu-se Sofronie de acela cu toată osîrdia, ca fiul de tată și ucenicul de dascăl, îi urma lui întru toate căile, pînă la sfîrșitul aceluia, umblînd prin mănăstiri și prin pustietăți, împreună cu dînsul cercetînd pe sfinții părinți și scriindu-le viețile lor spre folos; precum este cartea cea scrisă de amîndoi, care se numește "Limonariu" sau "Grădină de flori" și care este mărturisită de al șaptelea Sinod, în care se arată totul. În acea carte Sfîntul Sofronie adeseori se numește sofist de către dascălul său, ca cel asemenea cu dînsul în învățătura filosofiei. Dar nu numai sofist numește acel cuvios Ioan pe fericitul Sofronie, ci în unele locuri și domn al său, iar alteori și părinte. Că nu-l avea ca pe un ucenic, ci ca pe un prieten și împreună călător și ostenitor, fiind ales cu viața. Pe lîngă aceasta vedea și mai înainte cu duhul că acela avea să fie mare păstor și stîlp neplecat al Bisericii lui Hristos.

Cu acest cuvios Ioan a petrecut Sfîntul Sofronie mai înainte de călugăria sa mai întîi în Palestina, în aceeași viață de obște a Sfîntului Teodosie - în pustiul Iordanului și în mănăstirea ce se numea nouă, care era zidită de Sfîntul Sava.

După aceea Ioan și Sofronie, lăsînd Palestina de frica Perșilor care năvăliseră, s-au dus în părțile Antiohiei celei mari. Căci în timpurile acelea Hosroe cel tînăr, împăratul Persiei, s-a sculat cu război contra stăpînirii grecești, pentru o pricină ca aceasta: Foca tiranul, precum scrie pe larg Nichifor Calist, istoricul grec, a ucis pe Mavrichie, împăratul grecesc (582-602) și i-a răpit scaunul împărătesc (602-610); iar Mavrichie împăratul a fost mai înainte un mare făcător de bine a lui Hosroe al Persiei. Căci lui Hosroe, fiind izgonit de la împărăția persană și scăpînd în stăpînirea grecească, Mavrichie îi fusese ca un tată; și-i ajutase cu bani împărătești și cu putere de oaste de-și luase iarăși scaunul în Persia, și se făcuse pace întărită între greci și perși. Iar cînd a auzit Hosroe de uciderea făcătorului său de bine, Mavrichie, i-a părut foarte rău de dînsul și, stricînd toate așezămintele de pace cu grecii, a început a cugeta să răzbune uciderea lui Mavrichie. Deci a năvălit oaste persană contra multor părți grecești, mai ales contra Siriei, Feniciei și Palestinei și le robeau.

Atunci sfinții părinți care petreceau viață pustnicească în acele părți, lăsînd mănăstirile și pustniceștile lor locuințe, au fugit fiecare pe unde putea. Într-acel timp acești doi sfinți, Ioan și Sofronie, s-au dus din Palestina. Iar după plecarea lor a fost luată de perși Sfînta Cetate a Ierusalimului, iar cinstitul lemn al făcătoarei de viață

Cruci a lui Hristos a fost robit împreună cu prea sfinţitul patriarh; şi patrusprezece ani a fost ţinut în Persia în robie, nu cu puţină mîhnire şi jale pentru toată creştinătatea.

Mai înainte de acea robie a Ierusalimului, aceşti sfinţi, trecînd prin părţile Antiohiei după obiceiul lor, precum s-a zis, asemenea albinelor ce zboară pe flori şi adună miere, înconjurau oriunde auzeau că sînt părinţi făcători de fapte bune şi, adunînd frumuseţea sufletului cea mai dulce decît mierea ca într-un singur fagure plin de miere, au alcătuit-o prin scris, în cartea ce se numeşte "Limonariu". Iar după ce şi acolo s-au apropiat aceleaşi războaie persane, s-au dus în Egipt şi Alexandria, unde, făcînd asemenea, au dobîndit multe învăţături, pe care le-au lăsat spre folos neamului creştinesc celui mai de pe urmă, scriind faptele şi vorbele multor sfinţi părinţi, pe care singuri cu ochii le-au văzut şi cu urechile le-au auzit.

Sfîntul Sofronie era încă netuns în chipul monahicesc cînd a mers în Alexandria. Acest lucru se dovedeşte din capitolul şasezeci şi nouă al "Limonariului", unde dascălul lui Sofronie, Ioan Eviratul, zice astfel: "Am mers în Alexandria eu şi domnul Sofronie, fratele meu, mai înainte de călugăria lui, şi ne-am dus la ava Paladie, bărbatul cel îmbunătăţit şi robul lui Dumnezeu". Şi iarăşi, în capitolul o sută zece, din nou zice: Eu şi domnul meu Sofronie am mers în lavra care este departe de Alexandria de optsprezece stadii, la un foarte îmbunătăţit egiptean de neam şi am zis acelui stareţ: "Părinte, spune-ne un cuvînt, cum putem să petrecem unul cu altul, căci domnul Sofronie sofistul vrea să se lepede de lume şi să se facă monah". Atunci ne-a zis stareţul: "Bine faceţi, fiilor, că lăsaţi cele lumeşti pentru mîntuirea sufletelor voastre. Şedeţi dar în chilii, liniştiţi-vă şi, păzindu-vă mintea, rugaţi-vă neîncetat, avînd nădejdea spre Dumnezeu. Acela vă va da înţelegerea Sa şi va lumina mintea voastră".

De aici se vede mai lămurit fapta cea bună a Sfîntului, întregului la minte, Sofronie, căci, fiind încă mirean, atît de mare osteneală a călătoriei suferea într-acele vremi pe la mănăstiri şi prin pustietăţi şi atît de multă sîrguinţă adăuga pentru cercetarea lucrurilor celor folositoare, cum ar putea să se povăţuiască la calea mîntuirii; şi, mai înainte de a se tunde în călugărie, fericitul Sofronie se arăta desăvîrşit monah, avînd viaţă monahicească, desăvîrşită în fapte bune.

După aceea s-a călugărit de dascălul său. Apoi, întîmplîndu-se lui o boală trupească de care era gata să moară, a văzut o vedenie, precum scrie despre aceasta dascălul său, în capitolul o sută doi, zicînd: Vrînd să se sfîrşească fratele meu Sofronie înţeleptul, eu şi ava Ioan scolasticul stînd lîngă el, ne-a zis: "Mi se părea că merg undeva pe cale şi am văzut că nişte fecioare dănţuiau înaintea mea, zicînd: "Bine că a venit Sofronie! Acum s-a încununat Sofronie!" Pentru aceasta dănţuiau fecioarele acelea înaintea lui, căci el este numit cu numele întregii înţelepciuni".

Aceasta a scris dascălul său despre el. Apoi, după boala aceea, însănătoşindu-se şi fiind în chipul monahicesc, şi mai multe osteneli adăuga, îngrijind de mîntuirea

sa și de a altora, pentru că, înmulțindu-se atunci în Egipt eresul lui Sevir, se împotriveau ereticilor amîndoi, împreună cu dascălul, ca niște înțelepți și iscusiți în dumnezeiasca Scriptură, întrebîndu-se cu ei și biruindu-i. Pentru aceea prea sfințitului Patriarh al Alexandriei, Ioan Milostivul, îi erau foarte iubiți și se cinsteau mult de dînsul, ca niște adevărați prieteni ai lui și ajutători contra ereticilor și mîngîietori în întristări.

Se povestește în viața aceluia, scrisă de Leontie, episcopul Neapolei, că Sfîntul Ioan Milostivul avea obicei de ședea miercurea și vinerea lîngă ușile bisericii, dînd voie tuturor celor ce voiau să vină la dînsul, ascultînd trebuințele fiecăruia, ajutîndu-le, potolind certurile și sfezile și făcînd pace între oameni. Iar dacă se întîmpla cîndva, șezînd acolo, de nu venea nimeni la el și nu cerea nimic, apoi se scula mîhnit și cu lacrimi se ducea în casa sa, zicînd: "Acum smeritul Ioan n-a cîștigat nimic, nici a dus ceva lui Dumnezeu pentru păcatele sale". Astfel și fericitul Sofronie, despre care ne este cuvîntul, mîngîindu-l pe prietenul lui, îi zicea: "Cu adevărat, astăzi ți se cade, părinte, a te veseli, căci oile tale petrec în pace, fără ceartă și fără sfadă ca și îngerii lui Dumnezeu". De aici arătat este în cîtă cinste și dragoste a fost Sfîntul Sofronie, împreună cu dascălul său, la acel prea sfințit patriarh.

La acești sfinți părinți era obiceiul și sîrguința ca în fiecare zi, să se folosească cu un lucru nou, văzînd sau auzind sau învățînd ceva. Și li s-a întîmplat un lucru ca acesta, precum zice Ioan:

Eu și domnul Sofronie înțeleptul, am mers în casa lui Ștefan filosoful, care era lîngă calea ce duce spre biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, zidită de fericitul Patriarh Evloghie, spre răsărit de a marelui Tetrafil. Sosind în casa filosofului, am bătut în poartă, iar portarul ne-a zis: "Încă se odihnește stăpînul meu, mai zăboviți puțin". Atunci a zis domnul meu Sofronie: "Să mergem la Tetrafil și acolo vom zăbovi". Locul acela este cinstit de alexandreni, căci se zice că împăratul Alexandru Macedoneanul, aducînd din Egipt moaștele Sfîntului Prooroc Ieremia, le-a pus în acel loc cînd a zidit cetatea Alexandria în numele său.

După ce am mers acolo, pe nimeni n-am aflat, decît numai pe trei orbi. Și am șezut încetișor aproape de ei, avînd la noi cărțile noastre. Deci, vorbind mult între ei acești orbi, a zis unul către altul: "Prietene, cum ai orbit tu?" Acela i-a răspuns: "Am fost corăbier în tinerețile mele și, plutind dinspre Africa, din multa privire spre mare, s-a făcut albeața pe ochii mei și am orbit". Apoi i-a povestit și celălalt cum a orbit, zicînd: "Am fost sticlar și, lucrînd odată cu sticla fără pază, m-am ars și din dogoarea focului mi-am pierdut vederea".

Amîndoi orbii spunîndu-și pricina orbirii lor, au întrebat și pe al treilea, iar acela le-a răspuns: "Cînd eram tînăr, mi-a fost urît a mă osteni și a lucra, ci am iubit lenea; dar, fiind iubitor de plăceri, nu aveam cu ce mă hrăni, de aceea am început a fura și a face multe răutăți. Iar într-una din zile am văzut ducîndu-se spre îngropare un mort. Și am mers în urma celor ce-l duceau, vrînd să văd unde-l vor pune; și a fost

îngropat mortul lîngă biserica Sfîntului Ioan. După ce a înnoptat, am descoperit mormîntul, am intrat înăuntru, am luat toate hainele de pe mortul acela și numai o cămașă am lăsat pe el.

Și, ieșind din mormînt, mi-a zis gîndul cel rău: "Întoarce-te de ia și cămașa, căci este foarte bună". Și eu ticălosul m-am întors, vrînd a dezbrăca și cămașa, ca să las mortul gol; dar, ridicîndu-se mortul, a stat înaintea mea și, ridicînd mîinile, mi-a zgîriat obrazul cu degetele și mi-a scos amîndoi ochii; atunci eu ticălosul, cu multă nevoie și durere, abia am ieșit din mormînt. Așa am orbit".

Acestea auzindu-le noi, domnul Sofronie mi-a făcut semn și ne-am dus de la dînșii, apoi mi-a zis Sofronie: "Cu adevărat, părinte Ioan, astăzi nu mai este nevoie să învățăm mai mult, că ne-am folosit destul. Că oricine făcînd rău, nu poate a se tăinui de Dumnezeu". De aceea, arătat este, cum că amîndoi Sfinții Ioan și Sofronie, se îngrijeau de folosul lor în toate zilele. Căci zicînd el "nu este nevoie astăzi ca mai mult să învățăm, pentru că ne-am folosit destul", dovedește că toată ziua se sîrguia a se folosi cu ceva.

Petrecînd fericitul Sofronie în Alexandria, a scris minunile Sfinților Chir și Ioan, dîndu-le mulțumire pentru vindecarea ochilor săi. Căci atunci cînd a căzut bolnav, a alergat la sfinții doctori fără de arginți cu rugăciune și cu credință și a cîștigat de la dînșii vindecarea cerută, în biserica lor din Alexandria, avînd către dînșii mare osîrdie. Dar după cîtva timp, părțile acelea ale Egiptului, unde este Alexandria, au început a fi supărate de năvălirea perșilor. Deci au fost nevoiți Sfinții Părinți Ioan și Sofronie să fugă și de acolo, că și prea sfințitul Patriarh Ioan Milostivul începuse să fugă de frica barbarilor.

Vrînd să meargă cu el la Constantinopol, au venit și ei în corabie, nevrînd să se lase de el, căci nu suferea să se despartă de dînșii. Deci sfințitul patriarh Ioan, căzînd în boală pe drum, a murit în cetatea Amatunta, iar viața lui cea înaltă și milosteniile cele multe le-a lăudat înțeleptul Sofronie cu cuvinte alese. După îngroparea cea patriarhicească, s-a dus la Roma cea veche cu dascălul său Ioan și cu frații care se întîmplaseră cu dînșii, doisprezece la număr. Acolo petrecînd cîtva timp, Cuviosul Ioan, dascălul lui Sofronie, fiind mai bătrîn, s-a dus către Domnul. Și, cînd era să moară, a poruncit iubitului și duhovnicescului său fiu, Sofronie, ca trupul lui să nu-l îngroape în Roma. Ci, în raclă de lemn închizîndu-l, să-l ducă în muntele Sinai. Iar dacă nu-i va fi cu putință să-l ducă pînă la muntele Sinai din cauza barbarilor, atunci să-l ducă în Palestina, la mănăstirea cea de obște a Sfîntului marelui Teodosie, unde Cuviosul Ioan se călugărise și acolo să-i îngroape moaștele. Deci, așa s-a și făcut.

Căci Sfîntul Sofronie, urmînd lui Iosif cel din Legea Veche, care a dus trupul lui Iacob în mormîntul părinților săi, a luat din Roma trupul Cuviosului Ioan, duhovnicescul său părinte, și, împreună cu frații, s-a întors în țările grecești. Iar după ce a ajuns la Ascalon, a auzit că nu este cu putință să treacă la muntele Sinai din

cauza barbarilor. Atunci au mers la Ierusalim, care era stăpînit de perşi, şi au îngropat trupul părintelui lor în mănăstirea de obşte a lui Teodosie. Iar el împreună cu fraţii săi locuia în Ierusalim, avînd atunci scaunul Patriarhiei Modest, în locul patriarhului Zaharia, care, împreună cu lemnul Crucii, era în robie la perşi.

După puţin timp de la plecarea Sfîntului Sofronie de la Roma în Palestina, Dumnezeu a binevoit ca să întoarcă din robie la Ierusalim Sfîntul Lemn al Crucii şi pe Patriarhul Zaharia. Căci voievodul Ieraclie, ucigînd pe tiranul împărat Foca şi luînd singur împărăţa grecească (610-641), s-a ostăşit asupra ţinutului grecesc şi, biruind de multe ori cetele lui Hosroe, a robit cetăţile acelea şapte ani. După aceea, Siroes, fiul lui Hosroe, ucigînd pe tatăl său şi luînd împărăţia grecească, căuta să se împace cu Ieraclie, împăratul grecesc. Iar condiţiile de pace puse de împăratul Ieraclie erau acestea: împăratul Persiei să lase grecilor Ierusalimul şi să întoarcă cinstitul lemn al Sfintei Cruci, cum şi pe Patriarhul Zaharia. Şi aşa s-a şi făcut.

Deci, după patrusprezece ani, a fost adus din Persia lemnul Crucii cu mare cinste, pe care însuşi împăratul Ieraclie l-a dus pe umerii săi în Sfînta Cetate - precum se scrie despre aceasta în ziua de 14 a lunii septembrie -, iar fericitul Patriarh Zaharia şi-a luat iarăşi scaunul său. După cîţiva ani acel cinstit Lemn al făcătoarei de viaţă Cruci a Domnului nostru Iisus Hristos a fost dus de acelaşi împărat Ieraclie din Ierusalim la Constantinopol ca să nu se mai robească de vrăjmaşi acea mare vistierie a creştinilor. După aceea Ierusalimul a fost luat iarăşi de vrăjmaşi, după cum vom vedea mai pe urmă.

Patriarhul Zaharia, după întoarcerea sa din robie, mai trăind puţin, s-a dus către Domnul. După dînsul Modest iarăşi a luat scaunul, dar n-a stat pe el decît numai doi ani, pentru că a murit. Apoi a fost ales Sfîntul Sofronie ca patriarh al Ierusalimului. În acel timp s-a ridicat şi eresul monoteliţilor, adică al celor ce mărturisesc o voie şi o lucrare în persoana lui Hristos, în cele două firi ale Lui - în cea dumnezeiască şi în cea omenească -, ca şi cum fiecare fire n-ar fi avut deosebită lucrare şi voie. Iar cei ce mărturisesc că Hristos nu este desăvîrşit în amîndouă firile, aceia Îl prihănesc.

Despre acel eres s-a scris mai pe larg în viaţa Cuviosului Maxim Mărturisitorul, în ziua de 21 a lunii ianuarie. Dar pe acel eres al monoteliţilor, l-a întins mai ales Chir, patriarhul Alexandriei, adunînd sinod şi poruncind a crede ca el. Lui i-a urmat Serghie, patriarhul Constantinopolului, iar după dînsul Piros şi alţii, pentru care au pătimit mulţi din cei ce nu se învoiau cu acel eres. Acelui eres i s-a împotrivit foarte mult prea sfinţitul Patriarh al Ierusalimului, Sfîntul Sofronie. Căci, adunînd la dînsul sinod, a blestemat acel eres al monoteliţilor şi a trimis scrisori întărite ale sinodului pretutindeni. După aceea au fost citite acele scrisori la al şaselea Sinod ecumenic şi de Sfinţii Părinţi s-au mărturisit şi s-au primit ca nişte scrieri ortodoxe.

Sfîntul Sofronie a scris şi alte multe cuvinte şi învăţături folositoare Bisericii lui Hristos, cum şi viaţa cîtorva sfinţi, printre care şi a Sfintei Maria Egipteanca, care

a fost asemenea ca îngerii în pustie, mai presus de firea omenească. El, păstorind bine Biserica lui Dumnezeu, a închis gurile ereticilor, izgonindu-i departe ca pe niște lupi, de la turma cea cuvîntătoare. Apoi iarăși, cu voia lui Dumnezeu, s-a făcut năvălirea barbarilor asupra Siriei și a Palestinei. Însă acum nu era a perşilor, ci a mahomedanilor, care mai întîi au luat cetatea Damasc.

Apoi au înconjurat cetatea lui Dumnezeu, Ierusalimul, și au bătut-o aproape doi ani. După ce oastea grecească s-a rănit de dînșii în Siria și a fost ucis Serghie voievodul, prea sfințitul Patriarh Sofronie, împreună cu creștinii din Palestina, s-au închis în Sfînta Cetate. Se află cuvîntul lui pe care l-a grăit către popor în ziua Nașterii lui Hristos, cînd s-a făcut înconjurarea cetății, în care, ca un alt Ieremia, plîngea cu jale risipirea și pustiirea sfintelor locuri, ce s-a făcut cu voia lui Dumnezeu pentru păcatele poporului. Dar mai vîrtos plîngea că n-a putut să prăznuiască în Betleem ziua Nașterii lui Hristos, după obicei, de vreme ce locul Betleemului acum era în mîinile agarenilor.

Sfîrșindu-se alt an al înconjurării, cînd creștinii erau strîmtorați, s-a simțit nevoia a se da pe sine vrăjmașilor și a le deschide cetatea. Dar mai întîi prea sfințitul Patriarh Sofronie a trimis la voievodul agarenilor, Omar, făcînd cu dînsul așezămînt de pace, întru care la început se cerea ca credinței creștinești și Sfintei Biserici a lui Dumnezeu să nu i se facă nici un fel de silă și de strîmbătate. Omar voievodul a făgăduit ca acel așezămînt, precum și altele să le păzească întregi. Și, întărind cuvîntul acesta, creștinii au deschis porțile cetății voievodului agarenesc; iar el, fiind fățarnic și viclean, s-a prefăcut blînd ca o oaie și smerit, dar în inimă era lup răpitor.

Îmbrăcîndu-se în niște vechituri de păr de cămilă, a intrat în cetate pe jos și întreba unde este biserica lui Solomon ca să-și săvîrșească acolo rugăciunile lui cele de Dumnezeu urîte. Iar prea sfințitul Sofronie, ieșind întru întîmpinarea lui și văzîndu-l într-un chip ca acela fățarnic, a zis: "Iată va fi urîciunea pustiirii, cea mai înainte vestită prin proorocul Daniil, care va fi în locul cel sfînt". Deci a plîns mult cu toți creștinii și-l îndemna pe voievod ca, lepădînd acele vechituri, să se îmbrace în hainele boierești cele cuviincioase lui.

Și astfel Sfînta Cetate a lui Dumnezeu, Ierusalimul, s-a luat de agareni și s-a strîmtorat creștinătatea de grea robie. Pentru că păgînul voievod al agarenilor n-a păzit așezămîntul de pace făcut cu prea sfințitul Patriarh Sofronie pe care făgăduise a-l păzi. Și a început a face multe strîmbătăți creștinilor din Ierusalim. Văzînd aceasta, Sfîntul Sofronie se tînguia de-a pururea și ruga pe Dumnezeu să-i ia sufletul lui de pe pămînt, ca să nu vadă mai mult chinuirea creștinilor, urîciunea pustiirii și necinstirea locurilor celor sfinte. Și, fiind auzit, degrabă și-a săvîrșit viața și a trecut de la pămîntescul Ierusalim, cel plin de lacrimi, spre cel de sus, plin de bucurie, unde este locașul tuturor celor ce se veselesc întru Iisus Hristos, Domnul nostru, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

31. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC PIONIE, PRESBITERUL SMIRNEI, ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÎNSUL

(11 MARTIE)

Apostolul, poruncind a se cinsti pomenirile sfinților, iată ce zice: *Aduceți-vă aminte de povățuitorii voștri care v-au grăit vouă cuvîntul lui Dumnezeu*. Iar aceasta o zice ca, aducîndu-ne aminte de credința, de viața și de sfîrșitul cel cu fapte bune, să ne îndemnăm a urma acelora. Deci este cu cuviință a cinsti și pomenirea Sfîntului Mucenic Pionie, de vreme ce acesta, cînd era în lume, pe mulți i-a întors la Dumnezeu de la înșelăciunea diavolească; căci a fost bărbat apostolesc întru acele vremi și încununîndu-se cu mucenicia și chemîndu-se către Domnul, ne-a lăsat chipul faptelor

celor bune, ca și pînă acum să avem aducere aminte de învățăturile lui. Iar începătura nevoinței lui celei muce-nicești, a fost astfel:

În luna a șasea (adică a lui februarie, care este a șasea de la septembrie), în douăzeci și trei de zile, cînd se săvîrșește pomenirea Sfîntului Sfințit Mucenic Policarp, episcopul Smirnei, în cetatea Smirnei, în care viețuia multă mulțime de iudei, au fost prinși, de către necredincioșii elini, Pionie presbiterul și Sabina, rîvnitoarea dreptei credințe, Asclipiad, Macedonie și Lin, preotul soborniceștii biserici; căci atunci era prigonire mare asupra creștinilor, pe vremea împărăției lui Deciu (245-251).

Iar Pionie mai înainte a fost înștiințat cum că vor fi prinși în ziua praznicului Sfîntului Policarp. Deci, postind cu Sabina și cu Asclepiad, au luat trei lanțuri împletite și le-a pus pe sine, pe Sabina și pe Asclepiad; și ședeau în casă, așteptînd pînă ce vor veni cei ce voiau să-i prindă. Iar în ziua pomenirii Sfîntului Policarp, după rugăciune, gustînd ei puțină pîine și apă, a venit Polemon, dregătorul idoleștilor jertfe, cu ostași, căutînd și atrăgînd pe creștini la necuratele jertfe idolești. Și a zis lui Pionie: "Știți împărăteștile porunci ca să aduceți zeilor jertfe?" Răspuns-a Pionie: "Știm poruncile Dumnezeului nostru, prin care ne spune ca Lui Unuia să ne închinăm". Zis-a Polemon: "Mergeți la sobor și acolo, chiar nevrînd, vă veți supune". Răspuns-au Sabina și Asclipiad: "Noi ne supunem lui Dumnezeu Cel viu".

Deci îi ducea pe dînșii Polemon, însă nu cu sila; și văzîndu-i poporul purtînd legături de bună voie, alergau în urma lor ca la o minune nouă, unul pe altul întrecîndu-se. Iar după ce au mers sfinții în sobor, la mai marele cetății, popor fără număr de elini, și mai vîrtos de iudei, a umplut toate locurile acelea, prin foișoare și prin piețe. Și aducîndu-se sfinții în mijloc, Polemon a zis: "O, Pionie, supuneți-vă poruncii împărătești, precum și ceilalți s-au supus, și aduceți jertfe zeilor ca să nu vă munciți cumplit".

Iar Pionie, întinzîndu-și mîna, cu fața veselă, a început a grăi către popor: "Bărbați smirneni, cei ce vă lăudați pentru frumusețea cetății și pentru locuirea de odinioară a lui Homer aici, precum ziceți, și care între voi sînteți iudei, ascultați-mă pe mine, cel ce voiesc să grăiesc puțin. Vă aud rîzînd și bucurîndu-vă de venirea la voi a unora din noi; socotiți oare a fi de rîs și de jucărie păcatul acela, că aduc jertfă idolilor, nu de a lor bună voie, ci fiind siliți? Deci s-ar fi căzut vouă, elinilor, a asculta pe învățătorul vostru Homer care zice: "Nu este bine ca cineva să se veselească de omeneasca pierzare".

Iar vouă, iudeilor, Moise vă poruncește: *De vei vedea pe asinul vrăjmașului tău căzut sub sarcina lui, să nu-l treci cu vederea, ci să-l ridici cu dînsa*. Asemenea se cade să ascultați și pe Solomon care zice: *De va cădea vrăjmașul tău, să nu te bucuri de el și să nu te înalți pe împiedicarea lui*. Pentru că eu, ascultînd pe învățătorul meu, mai bine voiesc a muri decît să-I calc cuvîntul și mă sîrguiesc cu

toată puterea mea să nu mă depărtez de la poruncile Lui, la care m-am deprins de mult, învățînd și pe alții.

Deci pentru ce rîdeți de noi, o, iudei, dacă sîntem vrăjmași vouă, precum ziceți? Și mai ziceți că sînteți și năpăstuiți de noi cînd vă grăim adevărul. Dar spuneți pe cine am năpăstuit, pe cine am gonit, pe cine am silit să se închine idolilor? Oare socotiți greșelile voastre a fi asemenea cu greșelile acelora care de frica omenească calcă porunca lui Dumnezeu și fac închinăciune idolilor? Dar cine v-a silit să slujiți lui Veelfegor, să mîncați jertfele morților, să vă amestecați cu fiicele de alt neam, să jertfiți diavolilor pe fiii și fetele voastre, să cîrtiți spre Dumnezeu, să grăiți pe Moise de rău, să cugetați cu mintea ca să vă întoarceți iarăși în Egipt? Cît despre celelalte fapte ale voastre voi tăcea. Și mai ziceți că nimeni nu poate să vă înșele.

Oare nu citiți cărțile voastre: Ieșirea, Judecătorii, Regii și celelalte toate, în care sînteți vădiți și mustrați? Arătați-ne pe cineva din noi care nu de silă, ci de bunăvoie s-a apropiat de idoli; și pentru acei puțini aduceți mustrare și osîndire asupra tuturor creștinilor? Dar o, iudeilor, socotiți că viața de acum este asemenea ca aria; apoi, ce se vede în arie mai mare, stogul de paie sau de grîu? Dar cînd lucrătorul va veni cu lopata să-și lămurească aria, plevile fiind ușoare, se duc lesne în vînt, iar grîul rămîne la pămînt; deci cugetați și la năvodul cel aruncat în mare, oare toate cele adunate într-însul și trase afară sînt bune? Nicidecum.

Deci așa este și viața aceasta de acum. Cum voiți să pătimim noi, ca niște nedrepți, sau ca drepți? Dacă ziceți ca niște nedrepți, apoi și pe voi vă vădim cu lucrul pentru nedreptatea voastră; oare nu se cade aceleași să le pătimiți? Iar dacă vor pătimi drepții ca niște nevinovați, ce nădejde de mîntuire mai aveți voi, fiind nedrepți? Că dacă dreptul abia se mîntuiește, apoi necredinciosul și păcătosul unde se va arăta? Și se apropie judecata lumii, ale cărei semne sînt dovedite. Că eu am străbătut toate părțile iudeilor, am trecut rîul Iordanului, am văzut pămîntul pe care se vede semn despre mînia lui Dumnezeu pentru păcatele oamenilor care locuiesc pe dînsul și a celor ce fac multe ucideri și răutăți călătorilor străini.

Am văzut ieșind fum dintr-însul, iar cîmpiile și țarinile arse de foc și deșarte de orice roadă, neavînd pic de umezeală. Am văzut și Marea Moartă (sau iezerul asfaltic, aducător de smoală) și apă din firea sa, căzută cu pedeapsa lui Dumnezeu, care nu poate să adape nici un fel de ființă, nici să țină în sine trupul omenesc și orice lucru ai arunca într-însa, îndată îl leapădă afară. Dar pentru ce pomenesc pe cele ce sînt departe? Voi vedeți Decapolia, latura Lidiei cea arsă, care și pînă acum se află pîrlită pentru pedepsirea celor necurați.

Aduceți-vă aminte iarăși de arderea muntelui Etna și de aprinderea insulei Siciliei. Iar dacă și acelea vi se par că sînt departe, apoi cunoașteți apele cele calde, care ies din pămînt, de unde se încălzesc și se înfierbîntă? Au nu din focul care este pregătit păcătoșilor în părțile cele dinăuntru ale pămîntului? De aici cunoaștem că va fi judecata și pedeapsa cea de foc a păcătoșilor de la Dumnezeu, prin Cuvîntul Lui

cel întrupat, prin Domnul nostru Iisus Hristos. De aceea nu vom sluji zeilor elinești și nu voim a ne închina idolului de aur".

Zicînd Sfîntul Pionie acestea și altele multe, Polemon și cei mai mari cu dînsul din cetate, cum și tot poporul, ascultau cu multă liniște. După aceea oarecare din cetățeni, împreună cu Polemon, rugau pe Pionie, zicînd: "Ascultă Pionie, noi te iubim pentru obiceiul tău cel bun și pentru blîndețea ta și voim să fii viu; cu adevărat, este bun lucru și dulce a viețui și a vedea lumina soarelui". Sfîntul răspunse: "Și eu socotesc că este iubită viața aceasta vremelnică, dar fără de asemănare este mai plăcută aceea pe care o dorim noi creștinii. Lumina aceasta o socotesc a fi veselă și dulce; dar mult mai veselă și mai dulce este lumina cea adevărată, pe care nădăjduim a o avea. Toate acestea care se văd cu ochii trupești sînt frumoase și nici noi nu le dăfăimăm, nici nu urîm făpturile lui Dumnezeu, dar sînt altele nevăzute, cu adevărat mai frumoase și mai alese, pe care le cinstim mai mult decît pe cele văzute". Iar un clevetitor oarecare, anume Alexandru, om viclean, a zis: "Ascultă-mă, Pionie". Sfîntul îi răspunse: "Tu ascultă-mă pe mine, că cele ce știi tu, știu și eu, iar cele ce știu eu, tu nu știi".

Alexandru, rîzînd de sfînt, a zis: "Dar aceste legături pentru ce sînt pe tine?" Sfîntul răspunse: "Ca să nu ne socotiți că venim la închinarea idolilor voștri, ci să cunoașteți cu adeverire că mergem în temniță și la moarte pentru Dumnezeul nostru". Și alții sfătuind cu momeli pe Pionie și nimic sporind, Alexandru a zis: "Ce trebuință este de multe cuvinte, dacă ei nu voiesc să fie vii?" Iar poporul voia ca Pionie să fie dus la locul de priveliște ca toți să poată auzi cuvintele lui; dar Polemon nu voia, temîndu-se să nu facă în popor tulburare și gîlceavă.

Și zicea către Pionie: "Dacă nu voiești să jertfești zeilor, apoi să intri măcar în locașul lor". Sfîntul răspunse: "Ce folos va fi idolilor de mergerea mea la dînșii?" Polemon zise: "Pleacă-te, Pionie". Iar Pionie răspunse: "O, de aș fi putut eu ca să vă îndu-plec pe voi pe toți ca să fiți creștini". Iar ei tare rîzînd, au zis: "Nu vei putea ca să ne faci aceea ca de vii să fim arși cu foc". Zis-a sfîntul: "Mai cumplit este ca după moarte să ardeți în veci în focul nestins".

Atunci fericita Sabina a zîmbit. Iar Polemon împreună cu ceilalți i-au zis: "Ce rîzi?" Răspuns-a aceea: "Mă bucur că sînt creștină, căci cei ce sînt întru pocăința lui Hristos, aceia se vor bucura în veci". Zis-au către dînsa păgînii: "Vei rîde cînd pe cele ce nu le voiești, pe acelea le vei pătimi; căci femeile care nu se închină zeilor, se duc în casa de desfrînare". Răspuns-a aceea: "Dumnezeu Cel adevărat se va îngriji de mine".

După aceasta au scris numele sfinților și răspunsurile lor, prin care mărturisind pe Hristos, s-au lepădat de idoli. Iar cînd erau să scrie numele Sabinei, Sfîntul Pionie i-a zis încet ca să nu-și spună numele cel adevărat, ci să se numească Teodota; iar aceasta o zicea ca să nu fie știută de stăpîna sa. Căci Sfînta Sabina a fost roaba unei slăvite femei eline care, mai înainte cu cîțiva ani de acea vreme, pe vremea împărăției

lui Gordian (238-244), neputînd pe roaba sa, adică pe fericita Sabina, s-o întoarcă de la Hristos, a izgonit-o în munți pustii, unde în taină era hrănită de credincioși; după aceea, prin sîrguința cea mare a Sfîntului Pionie, s-a izbăvit din legături și din robia stăpînei sale. Deci, temîndu-se Sfîntul Pionie ca nu cumva să se înștiințeze despre dînsa stăpîna ei și iarăși s-o ia la sine, a poruncit ca Sfînta Sabina să se numească Teodota. Deci cînd a întrebat-o Polemon cum se numește, ea a răspuns: "Mă numesc Teodota". Zis-a Polemon: "Ești creștină?" Răspuns-a sfînta: "Cu adevărat sînt creștină".

Și s-au scris cuvintele ei ca și ale lui Pionie și ale lui Asclipiad. Întrebat-a Polemon: "Pe care Dumnezeu cinstești?" Răspuns-a sfînta: "Pe Dumnezeu Cel Atotputernic, Care a făcut cerul, pă-mîntul și pe noi toți; și Care a fost cunoscut prin Cuvîntul cel întrupat din Preacurata și cea neispitită de nuntă, Fecioara Maria, Născătoarea de Dumnezeu, adică prin Domnul nostru Iisus Hristos". Iar după ce li s-a scris numele, au dus pe sfinți în temniță, urmîndu-le tot poporul. Iar unii ziceau despre Sfîntul Pionie: "Judecați cum acesta care era totdeauna galben, acum este rumen la față". Iar alții strigau: "Pe aceștia care n-au voit să jertfească zeilor, se cade a-i munci". Răspuns-au sfinții: "Munciți-ne dar, cine vă oprește? Nu merg înaintea noastră oameni înarmați, nici nu ne apără ostași, sîntem în mîinile voastre, munciți-ne?"

Iar un altul, arătînd spre Sfîntul Asclipiad, zicea: "Acesta voiește să aducă jertfe zeilor". Răspuns-a Sfîntul Pionie: "Minți, căci nici unul dintre noi nu va face aceasta". Iar alții, pomenind anume pe cei căzuți de la Hristos, ziceau: "Cutare și cutare au jertfit, iar voi pentru ce nu jertfiți?" Sfîntul Pionie a zis: "Fiecare are voia sa, ce-mi pasă, eu sînt Pionie". Deci poporul se mînia asupra Sfîntului Pionie și asupra celor cu dînsul și de abia au ajuns pînă la temniță; căci puțin a fost de nu i-a ucis poporul.

Și intrînd în temniță, au aflat pe Lin, presbiterul sobornicești biserici, șezînd în legături pentru Hristos, și pe o femeie din satul Carina, anume Macedonia; și veneau la ei mulți din credincioși, aducîndu-le cele de trebuință, însă ei nu voiau să ia; iar pe cele luate le împărțeau la străjerii temniței. Apoi unii elini cercetau pe sfinți și-i sfătuiau la necurăție; dar auzind de la ei răspunsurile cele tari, se duceau mirați. Mergeau încă la legații lui Hristos și aceia care, fiind creștini, fără de voie căzuseră din buna credință, îngrozindu-i prin frica muncilor și fiind nevoiți spre jertfa idolească; și plîngere multă se făcea în temniță, în toate zilele, înaintea sfinților.

Deci Sfîntul Pionie plîngea foarte mult pentru dînșii, iar mai vîrtos pentru aceia care, avînd viață bună și cinstită, s-au temut de munci și au jertfit celor cioplți. Și zicea în plîngerea sa: "Cu mucenicie nouă sînt muncit în inima mea, în bucăți sînt tăiat în sufletul meu, cînd văd mărgăritarele bisericești călcate de porci și cereștile stele răsturnîndu-se la pămînt cu coada balaurului; iar via cea sădită cu dreapta lui Dumnezeu, mîncată de porcul cel sălbatic și răpită de toți cei ce trec în cale.

Deci, fiii mei, pentru voi iarăși mă chinuiesc, pînă ce se va închipui Hristos în voi; crescuții mei cei iubiți, pe care v-am hrănit cu pîinea cea cerească, pentru ce v-ați întors în calea cea în-drăcită? Acum bătrînii cei fărădelege au pus prihană asupra Susanei, celei cu mintea întreagă, adică asupra Bisericii lui Hristos; acum Aman s-a înălțat, iar Estera cu toată seminția sa se tulbură; acum a cuprins foametea - nu foamete de pîine, nici de apă, ci foamete de auzirea cuvîntului lui Dumnezeu; acum au adormit toate fetele Evangheliei. Iată s-a împlinit cuvîntul Domnului: "De va veni Fiul Omului, oare va afla credință pe pămînt?" Și alt cuvînt al Lui care zice: *Va da frate pe frate la moarte;* de aceea aud că acum fiecare este vînzătorul aproapelui său.

Cu adevărat ne-a cerut satana ca să ne cearnă ca pe grîu și lopata cea de foc este în mîinile Cuvîntului lui Dumnezeu ca să curățească aria Sa. S-a stricat sarea, s-a lepădat afară și este călcată de oameni. Dar nimeni să nu socotească, o, fiilor, că Domnul a slăbit. Nu Domnul, ci noi am slăbit. Pentru că zice: *Au doară a slăbit mîna Mea a vă izbăvi pe voi? Au s-a îngreuiat auzul meu ca să nu vă asculte pe voi? Dar păcatele voastre au făcut despărțire între voi și între Dumnezeul vostru*. Greșit-am, fraților; călcat-am poruncile Domnului și am făcut fărădelege, mîniind pe Dumnezeu și mîhnind pe aproapele; căci urînd unul pe altul, pîrînd și clevetind unul pe altul, pe noi singuri ne-am defăimat. Se cădea ca dreptatea noastră să fi covîrșit mai mult decît a fariseilor și a cărturarilor.

Încă aud că iudeii vă cheamă pe unii din voi la ale lor adunări; dar păziți-vă ca nu cumva să vă legați în lațurile cele mai grele, că veți cădea în păcatul cel neiertat care este hula împotriva Duhului Sfînt, și ca să nu fiți împreună cu iudeii, cu boierii Sodomei și cu poporul Gomorei, ale căror mîini sînt pline de sînge. Noi nici prooroc n-am ucis, nici pe Hristos nu L-am vîndut sau L-am răstignit! Dar pentru ce grăiesc eu multe? Aduceți-vă aminte de ceea ce ați auzit mai înainte, de multe ori, de la mine. Au nu știți pe iudeii care zic, că Hristos a fost om simplu și ca un muritor a pătimit moartea cea de Cruce?

Deci să ne spună, dacă a fost om simplu și muritor, apoi cum s-a umplut toată lumea de mulțimea ucenicilor Lui și cum pătimesc mulți și astăzi pentru numele Lui? Cum dar cu numele unui om simplu și muritor se izgoneau diavolii și chiar acum se izgonesc și se vor izgoni pînă la sfîrșitul veacului? Apoi cum se fac și alte minuni, cu numele Lui cel atotputernic, în bisericile credincioșilor? Dar nu înțeleg ticăloșii iudei că Hristos, Domnul nostru, a pătimit de voie, a murit pentru noi și a înviat a treia zi cu slavă; și grăiesc nelegiuiții că Hristos ar fi fost fermecător și că prin puterea farmecelor s-ar fi sculat din morți; deci, să ne arate, ce Scriptură mărturisește unele ca acestea despre Hristos, a lor sau a noastră? Sau care om drept a zis aceasta cîndva? Au doară nu este aceasta minciună dovedită? Cei ce grăiesc o minciună ca aceea sînt nelegiuiți.

Dar pentru ce să cred mai mult vorbele unora ca acestora, decît ale oamenilor drepți? Eu încă din copilărie am auzit acea vorbă mincinoasă a lor; căci este scris că Saul regele, mergînd la o femeie fermecătoare, o poftea ca să învieze din morți pe

proorocul Samuil și, făcîndu-și femeia fermecătoria sa, a văzut pe un bărbat bătrîn ridicîndu-se din pămînt; acela era îmbrăcat cu o haină lungă și, cunoscînd Saul că acela este Samuil, îl întreba de ceea ce dorise. Deci, putea oare vrăjitoarea aceea cu adevărat să învie pe Samuil, sau nu? De vor zice iudeii că putea, apoi ei mărturisesc că nedreptatea a putut mai mult decît dreptatea și că vrăjitoria este mai puternică decît sfințenia; deoarece sfîntul prooroc nu putea să nu asculte pe vrăjitoarea aceea.

Deci, cei ce grăiesc așa, sînt urîți și blestemați; iar de vor zice, că vrăjitoarea aceea n-a putut să învie cu adevărat pe Samuil proorocul cu vrăjile sale, apoi nici despre Hristos, Domnul nostru, nu vor putea să zică că ar fi înviat din mormînt cu putere de vrăjitorie. Dar înțelegerea povestirii aceleia este în Sfînta Scriptură astfel: Cum putea diavolul care petrecea în vrăjitoarea aceea, să aducă în această viață sufletul sfîntului prooroc care se odihnește în sînul lui Avraam? Că cel mai mic peste cel mai mare nu are stăpînire și diavolul nu poruncește sfîntului, ci îngerii cei căzuți de la Dumnezeu îi ascultă pe ei; căci, lăsînd pe Dumnezeu, le slujesc lor și îi cheamă prin vrăji, și orice ar cere vrăjitorii, diavolii le împlinesc.

Vrăjitoarea a cerut acel lucru de la diavolul care o asculta și el a luat chipul proorocului și nu este de mirare aceasta, deoarece satana singur, după cuvîntul Apostolului, se închipuiește în îngerul luminii și slugilor lui nu le este cu neobișnuință a lua uneori asupră-și asemănarea slugilor lui Dumnezeu, după cum și antihrist va lua asupră-și chipul lui Hristos.

Deci acea femeie vrăjitoare n-a înviat pe Samuil, ci pe diavolul, cel în chipul lui Samuil, i l-a arătat lui Saul, regele cel căzut de la Dumnezeu. Și adeverește despre aceea chiar Scriptura care zice către Saul, cel ce i s-a arătat în chipul lui Samuil: *Și tu dimineață vei fi împreună cu mine*. Deci, cum putea Saul, vrăjmașul lui Dumnezeu, să fie împreună cu Sfîntul Prooroc Samuil? Oare nu va fi mai bine împreună cu diavolul, căruia i s-a robit, depărtîndu-se de la Dumnezeu? Să știe iudeii, grăitori de minciuni, că nu este cu putință să fie adevărată înviere din morți prin oarecare vrăjitorii; și precum pe Samuil nu l-a înviat vrăjitoria, nici Hristos nu S-a sculat prin vrăjitorie, ci cu puterea Sa dumnezeiască a călcat puterea morții; și precum de voie a pătimit și a murit, în acest chip de voie a și înviat cu stăpînirea Sa ca un Dumnezeu. Iar dacă nu vor crede ei aceasta, apoi să ziceți către dînșii: "Noi, deși am jertfit idolilor, însă sîntem mai buni decît voi, că voi nesilindu-vă, ați jertfit diavolilor, iar noi cu sila"".

Și sfătuia Sfîntul Pionie pe cei căzuți, zicîndu-le: "Nu vă deznădăjduiți, fraților, deși ați căzut în foarte mare greșeală, jertfind idolilor, ci pocăiți-vă cu adevărat și din toată inima; și vă întoarceți iarăși la Hristos, Dumnezeul nostru, că este milostiv și gata a primi pe toți cei ce vin la Dînsul cu pocăință și vă va primi cu bucurie și pe voi, ca pe niște fii ai Săi". Iar ei căindu-se cu tînguire mare, de greșeala lor, s-au întors iarăși la Hristos Dumnezeu.

După aceasta a mers la temniță Polemon, economul jertfelor idolești, iar Teofil magistrianul era cu oaste și cu popor și, scoțînd afară pe sfinți, le zicea: "Iată Evctimon, episcopul vostru, s-a închinat zeilor noștri și le-a adus jertfă, deci plecați-vă și voi și faceți aceeași ca dînsul; iar dacă nu, veți fi judecați de Lepidon popa și de Evctimon în capiștea zeilor".

Sfîntul Pionie răspunse: "Dacă Evctimon episcopul a jertfit idolilor, ce avem noi? Noi nu vom jertfi și se cuvine să ne judece antipatul, iar nu Lepidon, nici Evctimon, nici voi. Dar voi pentru ce, neașteptînd venirea antipatului, ați luat stăpînirea lui?" Iar cei ce veniseră, grăind multe sfinților, au plecat și s-au întors iarăși cu oaste și cu popor, grăind cu nedreptate că antipatul a trimis să fie duși în Efes, la întrebare. Pionie răspunse: "Să vină trimisul, să ne ia și să ne ducă". Teofil zise: "Nu credeți ceea ce zic? Sînt vrednic de credință". Apoi, aruncînd o funie după grumazul Sfîntului Pionie, l-a dat ostașilor să-l ducă în capiștea idolească. Și, luîndu-i pe toți, îi duceau cu sila, că sfinții nu voiau să meargă la idoli, ci strigau cu mare glas: "Sîntem creștini, ce avem noi cu cei cioplíți?"

Deci, împingînd pe sfinți, îi tîrau, iar pe Sfîntul Pionie, trăgîndu-l cu ștreangul de grumaz, puțin era de nu l-au sugrumat. Fiind ei scoși în mijlocul priveliștii și aproape de capiște, Sfîntul Pionie a căzut la pămînt, mărturisind că este creștin, și nu voia nici a intra în capiște; deci, năvălind șase slujitori la dînsul, îl băteau cu mîinile și cu picioarele și-l loveau cu genunchii în coaste; apoi, luînd pe cel ce li se împotrivea foarte tare, îl duceau cu mîinile și l-au aruncat în capiște, înaintea necuratului altar, unde sta încă ticălosul episcop Evctimon, săvîrșindu-și idoleasca jertfă. Și a zis Lepidon: "Pentru ce voi, o, Pionie, nu voiți să aduceți jertfe zeilor?" Sfîntul răspunse: "Deoarece sîntem creștini".

Zis-a Lepidon: "Pe care Dumnezeu cinstești?" Răspuns-a Pionie: "Pe Acela cinstim, Care a făcut cerul și pămîntul, marea și toate cele ce sînt într-însele". Întrebat-a Lepidon: "Dar cine a fost răstignit?" Răspuns-a sfîntul: "Acela a fost, pe Care L-a trimis Dumnezeu Tatăl pentru mîntuirea lumii". Iar boierii strigînd tare, au rîs. Dar Lepidon a început cu cuvinte dosăditoare a defăima și a ocărî pe fericitul Pionie. După aceea, cu silă punînd cununi pe sfinții mucenici și, după cum le era obiceiul păgînilor ca să joace lîngă jertfe, îi sileau să guste din jertfele idolești. Iar ei au rupt cununile și, aruncîndu-le la pămînt, le-au călcat cu picioarele și au scuipat idoleștile jertfe. Deci, făcînd necurații strigare și gîlceavă, iarăși i-au dus în temniță pe sfinți, cu ocări și cu bătaie.

Iar pe Sfîntul Pionie, intrînd pe ușile temniței, unul din ostași l-a lovit cu ceva tare în cap și l-a rănit. Și îndată cel ce l-a lovit s-a îmbolnăvit de mîini. Și cu totul s-a aprins de durere și s-a umplut de bube trupul lui, apoi s-a umflat, încît abia mai putea să răsufle. După aceea a mers antipatul Cvintilian în Smirna și șezînd la judecată, a pus înainte singur pe Sfîntul Pionie, la întrebare. Deci, ispitind și aflîndu-l că nu se înduplecă, a poruncit ca să-l spînzure și cu unghii de fier să-i strujească trupul. Astfel fiind muncit sfîntul, îi ziseră: "Pentru ce te grăbești la moarte?"

Răspuns-a sfîntul: "Nu la moarte, ci la viața veșnică mă grăbesc". Apoi, după acea mucenicie, a osîndit pe sfîntul la moarte și se citea, după obiceiul romanilor, sentința de moarte, cea scrisă astfel: "Pe Pionie, care singur pe sine s-a mărturisit că este creștin, am poruncit ca să-l răstignească și să-l ardă în foc de viu".

Deci, fiind dus sfîntul mucenic la locul cel de răstignire și de ardere, singur s-a dezbrăcat de hainele sale și, privind la trupul său, s-a umplut de mare bucurie pentru curăția trupească și, căutînd spre cer, a mulțumit lui Dumnezeu că într-acest fel, pînă în sfîrșit l-a păzit, întru curăție neprihănită. Și era pe pămînt lemnul cel pregătit asemenea crucii, pe care era să-l răstignească. Apoi singur s-a culcat și s-a întins pe lemnul acela și se dădea ostașilor ca să-l pironească, care, după ce l-au pironit, ziceau către dînsul: "Ascultă, Pionie, și te supune poruncii împărătești, căci îți vom scoate îndată piroanele și doctorii te vor vindeca și vei fi sănătos". Iar sfîntul, după tăcere, a zis: "Doresc a adormi, ca mai bun să mă scol la învierea cea de obște".

După aceea, pironindu-l, au ridicat lemnul acela și l-au pus drept, iar capătul cel de jos îngropîndu-l în pămînt și întărindu-l, au îngrămădit împrejur mulțime de lemne și le-au aprins. Deci para aceea mare l-a înconjurat pe sfîntul, iar el închizînd ochii, se ruga lui Dumnezeu în taină și nu ardea; și toți, văzîndu-l cu ochii închiși, au socotit că acum a murit. Dar el, după cîtăva vreme, potolindu-se văpaia încet, își săvîrșea rugăciunea cea făcută în taina inimii și și-a deschis ochii; iar poporul foarte mult s-a mirat, văzîndu-l încă viu și într-atîta de mare foc. Apoi cu fața veselă, la sfîrșitul rugăciunii sale, zicînd "Amin", a adaus a zice: "Doamne, primește duhul meu!" Și a adormit.

Iar după ce s-a stins focul, s-a aflat trupul lui cu totul întreg și nici un păr din capul lui n-a ars. Iar fața îi era luminoasă, strălu-cind de dumnezeiescul dar, care a fost dovedit semn despre bucuria sufletului celui sfînt care întru cereasca bucurie a intrat și a luat cununa biruinței din dreapta lui Hristos. Aceasta a fost pe vremea împărăției lui Deciu (249-251), în cetatea Smirna, și pe vremea antipatului Cvintilian, în al cincilea idis al lui martie, după obiceiul romanilor; iar după al Asiei întru a șaptea lună (adică în luna martie, care este a șaptea de la septembrie), întru al unsprezecelea număr, sîmbătă și al zecelea ceas din zi. Pînă aici sînt cuvintele Sfîntului Simeon Metafrast despre Sfîntul Pionie.

Iar pentru ceilalți sfinți mucenici care împreună cu Sfîntul Pionie au fost prinși și ținuți în legături, nu este scris cu ce fel de munci și-au săvîrșit nevoința. Însă este cu neîndoire că au pătimit pentru Hristos și cereasca viață împreună cu Sfîntul Pionie au cîștigat. Acest Sfînt Pionie, presbiterul, a scris viața și pătimirea Sfîntului Sfințit Mucenic Policarp, episcopul Smirnei, dar mai pe urmă și el însuși cu dînsul s-a învrednicit de aceeași parte, întru împărăția Domnului nostru Iisus Hristos, Care împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh împărățește în veci. Amin.

NOTĂ - În cartea întîi a împăraților, în capitolul 28, se scrie, cum că Samuil proorocul a grăit către Saul astfel: "Dimineață, tu și fiii tăi vor cădea cu tine"; iar în

altă tălmăcire se citește: "Dimineață tu și fiii tăi veți fi cu mine". Iar Metafrast într-această istorie a Sfîntului Pionie a scris astfel: "și tu astăzi cu mine vei fi". Și în altă parte, asemenea s-a scris ca și la Metafrast. Și socotește Sfîntul Pionie, cum că în chipul lui Samuil s-a arătat diavolul și voia să ia la sine sufletul lui Saul după uciderea aceluia.

Încă sînt unii care socotesc că, într-adevărat, sufletul lui Samuil, fără trup, mai înainte de vrăjitoria femeii aceleia, prin porunca lui Dumnezeu, s-a arătat lui Saul; și se întăresc cu acea părere cuvintele lui Isus Sirah, care, în capitolul 46, la sfîrșit, zice de Samuil astfel: "După adormirea sa a proorocit și a arătat împăratului sfîrșitul lui, apoi a înălțat din pămînt glasul său prin proorocie".

32. VIAȚA CUVIOSULUI TEOFAN MĂRTURISITORUL, EGUMENUL MARELUI LOCAȘ DIN SIGRIANI (12 MARTIE)

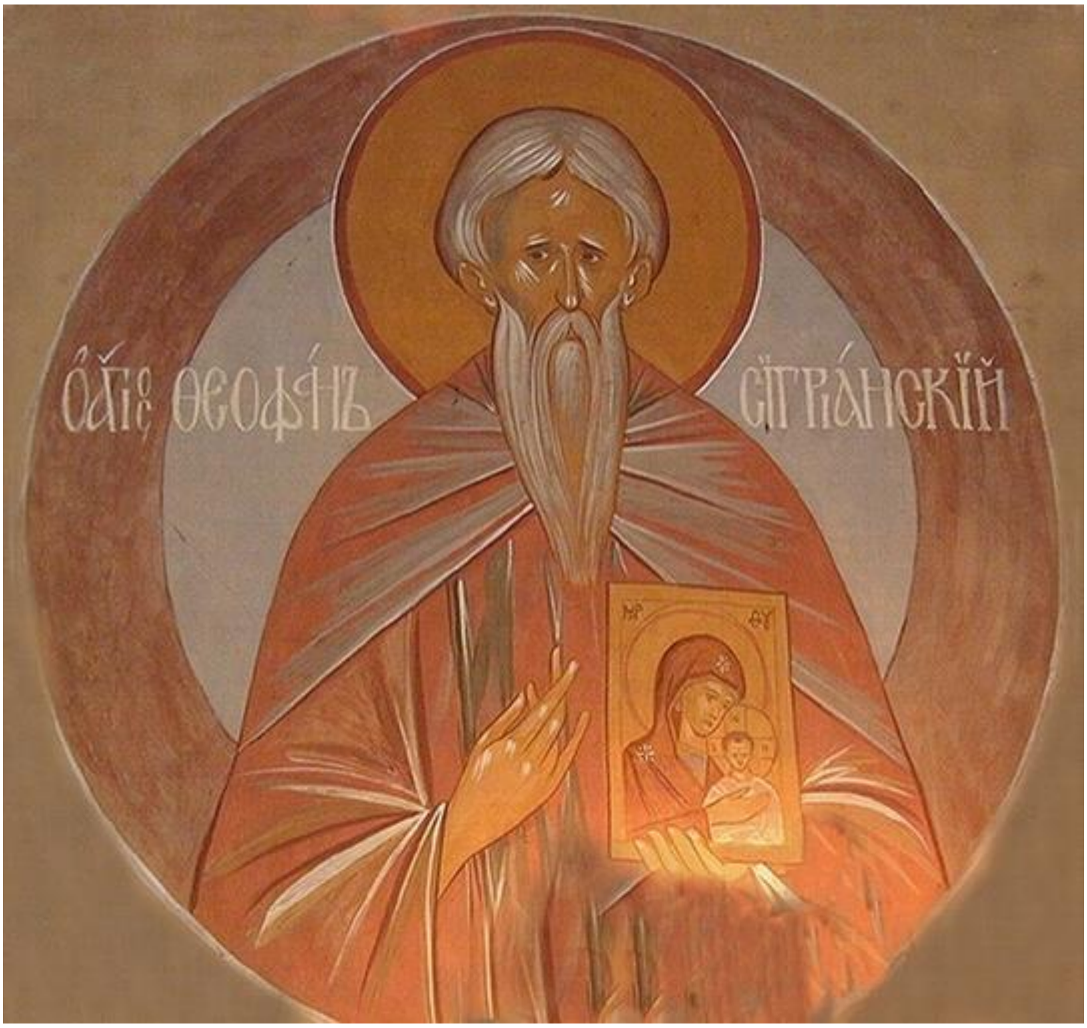

Patria Cuviosului Teofan a fost Constantinopolul, fiind născut din părinți cinstiți, Isaac și Teodotia. Isaac era rudenie împăratului Leon Isaurul (717-740) și a lui Constantin Copronim (740-775). De aceea se și numea "Isaurie", ca unul ce era dintru același neam împărătesc și din părțile Isauriei. El se afla în dregătoriile cele mai mari ale palatului împărătesc și voievod în împărăția lui Copronim. Și era atunci eresul iconoclast contra sfintelor icoane și prigoană mare asupra dreptcredincioșilor.

Deci Isaac, împreună cu soția sa, Teodotia, fiind în taină dreptcredincioși de frică, își păzeau dreapta credință. Și s-au învrednicit a fi născători unui fiu ca acesta, care ca o rază avea să lumineze Biserica lui Hristos. Și i-au pus numele Teofan, care se înțelege "de Dumnezeu arătat", pe de o parte, că s-a născut la praznicul Sfintei dumnezeieștii Arătări (Bobotează), care în grecește se numește "Teofania", iar pe de alta că, voind dumnezeiasca rînduială, pentru adeverire, l-a ales din pîntecele maicii, precum altă dată pe Ieremia proorocul și, sfințindu-l, l-a arătat mare luminător al Bisericii.

Deci, se numea fericitul Teofan și după numele tatălui său, Isaac, precum despre aceea pomenește Anastasie, păzitorul de cărți. Aceasta a fost mai înainte de tunderea lui în rînduiala monahicească, către care din tinerețe ardea cu inima, precum vom vedea mai jos.

După nașterea fericitului de Dumnezeu arătatului prunc Teofan, tatăl său Isaac, viețuind numai trei ani, a trecut la viața cea fără de sfîrșit. Iar înainte de a muri, a scris diata și a încredințat pe fiul său, care era numai de trei ani, împreună cu maica lui, în purtarea de grijă și în paza însăși a împăratului Constantin Copronim, ca unui neam al său. Și creștea pruncul cu anii și cu înțelegerea, învățînd dumnezeiasca Scriptură și bunele obiceiuri. Ajungînd la doisprezece ani, unul din senatori avînd o fiică de zece ani și văzînd pe pruncul acesta frumos, înțelept, foarte bogat și rudă a împăratului, căuta să-i dea de nevastă pe fiica lui, la care lucru și Teodotia văduva, maica lui Teofan, se învoia.

Întrucît acel lucru nu se putea săvîrși fără voia împăratului, senatorul l-a rugat foarte mult pe împărat pentru acel lucru, căutînd ca astfel să se apropie de el, însoțind pe fiica sa după nepotul împăratului. Deci, învoindu-se, s-a făcut logodna copiilor mai înainte de vîrsta cea cuviincioasă de nuntă. Însă nunta s-a amînat pînă la anii cei desăvîrșiți ai vîrstei amîndorura, ai mirelui și ai miresei.

În acel timp a murit împăratul Copronim, iar după dînsul a venit Leon, fiul lui cel de-al patrulea, cu același nume, care s-a numit după mamă Cazaris (775-780). Căci ea a fost fiica lui Cagan, stăpînitorul Cazarilor, care în păgînătate se numise Cazara, iar după botez Irina.

După cîtăva vreme și mai înainte de nunta lui Teofan, maica lui, Teodotia, murind, lăsă fiului său o bogăție fără număr. În casa lui Teofan era o slugă oarecare, temător de Dumnezeu și înțelept, iubit de Teofan pentru obiceiul cel îmbunătățit al lui, pe care-l avea ca sfetnic bun întru toate. Cu vorbirea cea de folos a aceluia îndemnîndu-se și, mai ales, povățuindu-se de Duhul lui Dumnezeu, Cel ce toate le lucrează, a iubit întreaga înțelepciune și se gîndea cum ar putea să-și păzească fecioreasca sa curățenie, dorind cu osîrdie chipul și viața monahicească.

Deci a început a-și împărți bogăția la cei scăpătați și săraci. De acest lucru înștiințîndu-se socrul său, chiar și nevrînd, se sîrguia să săvîrșească nunta, pentru că acum sosise și vremea. Venind ziua cea hotărîtă și săvîrșindu-se ospățul de nuntă după obicei, cel de Dumnezeu arătat tînărul Teofan toată mintea și-o avea pironită către Dumnezeu, rugîndu-se în taina inimii sale să-l păzească Domnul în feciorie cu darul Său.

Închizîndu-se în cămară, tînărul cu mireasa sa, și șezînd pe patul lor, a început a-și arăta gîndul său cel ascuns și cu suspinuri din inimă a zis către mireasă: "Iubita mea, oare nu știi că vremea aceasta a vieții noastre este scurtă și sfîrșitul nostru neștiut? Apoi nu știi că îi așteaptă judecată nemilostivă pe acei care își duc viața în desfătări și îndestulări și adeseori mînie pe Dumnezeu? Deși nunta este rînduită de Dumnezeu, însă grijile lumești care urmează la cei căsătoriți depărtează mintea omenească de la Dumnezeu și o fac deșartă de gîndurile cele plăcute Lui și nici n-o lasă să privească cu ochii sufletului spre cele viitoare.

Știm pe Lazăr care, pentru vremelnica chinuire, a fost dus de îngeri în sînul lui Avraam; iar pe cel bogat, care a petrecut în desfătări, îl știm aruncat în muncile iadului, neputînd să capete o picătură de apă în văpaia aceea spre răcorirea limbii lui. Auzim cui sînt făgăduite și fericirile evanghelice pregătite în ceruri. Nu bogaților, care petrec în veselia lumii acesteia și în toată buna fericire. Ci celor săraci, celor ce plîng, celor ce flămînzesc, celor ce însetoșează, celor ce rabdă pentru Hristos izgonire și ocară. Și, în scurt zic, că strîmtă și anevoioasă este calea care duce la viață, iar largă este poarta și lată calea care duce la pierzare. Să știm cu adevărat că, dacă într-acest chip vom petrece cu răsfățare, în dulcețile cele deșarte, apoi cu totul, în veacul cel viitor, ne va primi veșnica amărăciune și nu se poate ca să fie în alt chip.

De aceea, iubita mea mireasă, este mai bine să ne păzim de unirea cea trupească a însoțirii și să petrecem cu un suflet în feciorie. Deci vom viețui puțin la un loc, prefăcîndu-ne că avem însoțire trupească, pentru că tatăl tău este cumplit; iar sub chipul însoțirii să petrecem ca fratele cu sora. După aceea, cînd ne va da Dumnezeu vreme cu prilej, ne vom duce în mănăstire, eu în cea de bărbați, iar tu în cea de fecioare și ne vom da în mîinile Domnului, în toate zilele vieții noastre, ca în veacul viitor să ne învrednicim în ceata sfinților Lui celor plăcuți".

Acea sfîntă mireasă, ca un pămînt bun primind sămînța cea bună, a primit cuvintele cele folositoare ale mirelui, care au intrat adînc și s-au înrădăcinat în inima

sa. Apoi, cu fața veselă și cu sufletul bucuros, a răspuns către fericitul Teofan: "Și eu știu, iubitul meu stăpîn, cuvintele Mîntuitorului nostru, Care zice în Evanghelie: *Dacă cineva nu-și va lăsa pe tatăl său, pe maică, pe femeie, pe fii, pe frați și pe surori, apoi casele și satele; și cel ce nu-și ia crucea sa și nu vine în urma Mea, nu este vrednic de Mine*.

Deci, ca să fim vrednici Aceluia, să lăsăm toate cele deșarte, dacă așa voiești; că ceea ce voiești tu, o voiesc și eu; ceea ce îți este plăcut ție, îmi este plăcut și mie. Voiești tu să petreci întru feciorie, voiesc și eu, ca să fim neprihăniți înaintea Mirelui ceresc, păzind nu numai sufletele, ci și trupurile noastre neîntinate. Pentru că ce folos ne va fi nouă, dacă viața cea de scurt timp o vom cheltui în deșertăciune și ne vom lipsi de veșnicele bunătăți? Dacă vom dobîndi copii, apoi de mari griji ne vom umple, pentru hrana acelora și pentru rînduirea vieții lor, ziua și noaptea îngrijindu-ne și căzînd în lațurile lumii cele mult împletite; apoi, venind sfîrșitul cel necunoscut, unde ne vom afla nu știm. Să viețuim deci în taină în fecioria cea păzită de noi, pînă ce Domnul ne va duce în rînduiala monahicească".

Niște cuvinte ca acestea ale miresei sale celei deplin înțelepte auzindu-le fericitul Teofan, s-a mirat de buna ei înțelegere. Și căzînd la pămînt, a mulțumit lui Dumnezeu, Celui ce prin Duhul cel Sfînt a povățuit pe acea fecioară la o învoire ca aceea potrivită scopului său. Toată noaptea aceea au petrecut-o în rugăciuni, cerînd ajutor de sus, ca începutul vieții lor în nevoință să aibă sfîrșit bun și desăvîrșit. Iar cînd răsărea luceafărul, au adormit puțin și au văzut amîndoi un vis. Au văzut un tînăr luminos la față, zîmbind către dînșii și cu dragoste grăindu-le: "Domnul a primit gîndul vostru și m-a trimis să vă însemnez pentru o viață ca aceasta, la care acum v-ați sfătuit, ca întregi și fără prihană să vă dăruiți Lui". Zicînd aceasta, i-a însemnat pe amîndoi peste tot trupul cu semnul Crucii și s-a făcut nevăzut.

Deșteptîndu-se ei îndată, au spus unul altuia visul său, care era în același chip la amîndoi. Ba încă au mirosit bună mireasmă negrăită, prin venirea cea nevăzută îngerească, și s-au mirat. Apoi, căzînd la pămînt înaintea lui Dumnezeu, au înălțat laude, iar buna mirosire cerească era nu numai în cămară, ci și în toată casa mirosea la mulți. Și petrecea îngerește în trup acea sfîntă doime și ardeau ca două sfeșnice înaintea lui Dumnezeu prin văpaia dragostei dumnezeiești și ca doi măslini izvorau untdelemn al îndurării. Căci în toate zilele făceau neîncetat milostenii și averile lor fără crutare le împărțeau la cei lipsiți.

După cîtăva vreme, înștiințîndu-se socrul de viața ginerelui și a fiicei sale, cum că petrec în feciorie și că își împart bogățiile la săraci, s-a mîhnit foarte. Alergînd la împărat, i-a spus lucrul acela și se jeluia asupra ginerelui: "Vai de bătrînețile mele cele ticăloase, pentru netrebnicul meu ginere, că bogățiile în deșert le cheltuiește și tinerii ani ai fiicei mele îi pierde în zadar, nepetrecînd cu dînsa ca cei însoțiți; și n-am nădejde să mă mîngîi de nepoți. Pentru ce a luat-o pe ea? Pentru ce mai înainte de nuntă n-a stricat logodna și de ce nu s-a lepădat de ea, ca să nu o fi adus în această stare, tînără fiind, și n-ar fi adus bătrînețile mele într-o îndoită întristare. Pentru că de

două pricini îmi este necaz pentru fiică: că fiind măritată, nu are bărbat, nici nu poate să fie mamă de fii, apoi pentru averile ce se cheltuiesc în zadar, de vreme ce nu numai bogăția sa, ci și pe cea care este zestrea fiicei mele, nu puțină a risipit". Și ruga pe împărat să învețe și să sfătuiască pe ginerele său ca să petreacă după legea celor însurați și averile să nu le piardă în zadar.

Atunci împăratul, umplîndu-se de mînie, a chemat la sine pe fericitul Teofan și, cu asprime căutînd la dînsul, îl înfricoșa cu groază, poruncindu-i să-și schimbe o viață ca aceea; iar de nu, apoi îi va scoate ochii și-l va trimite în surghiun. Însă tînărul cel plăcut lui Dumnezeu nu băga de seamă certarea cea împărătească și nu-și părăsea viața cea curată și frumos începută în feciorie, sîrguindu-se ca mai ales să cîștige darul Împăratului ceresc, decît al celui pămîntesc. După aceasta i-a ieșit degrabă lui Teofan poruncă de la împărat să meargă în părțile Cizicului pentru oarecare trebuințe ale poporului. Însă aceea, prin scornirea socrului său, într-adins i-a fost pregătită lui, pe de o parte ca, îndeletnicindu-se cu lucrurile încredințate lui de împărat, să înceteze și să uite nevoințele cele obișnuite lui în rugăciune; iar pe de alta ca averea să nu-i fie împărțită, căreia însuși socrul i se făcuse păzitor. Iar cînd au ieșit spre Cizic pentru slujba împărătească, i s-a poruncit și soției lui, de tatăl ei și de împărat, ca să meargă cu dînsul. Căci nu suferea tatăl să se despartă de bărbat fiica lui, nici cît de puțină vreme.

Și s-a întîmplat să le fie calea pe un rîu, care mai înainte se numea Rindacos, apoi poporul l-a numit mare, care are pe o parte latura Olimpului, iar pe alta, Sigriani. Pe acel rîu a voit a merge fericitul Teofan, deși pe uscat era calea spre Cizic, însă pentru oarecare neputințe trupești ce i se întîmplaseră, a voit a merge pe apă ca pe o cale mai ușoară; dar aceasta s-a făcut după a lui Dumnezeu purtare de grijă. Deci, trimițînd înainte pe uscat pe prietenii săi, cum și slugile cu caii și cu căruțele, a șezut în luntre, împreună cu fericita sa soție și cu cîteva slugi. Apoi înotînd, lua seama la munții cei frumoși ai Sigrianiei, la dealuri și la pustietăți și ardea cu duhul spre viața cea fără de gîlceavă. Și s-a întîmplat la un loc, cale adîncă și largă între munți și o pădure aleasă într-însa; și a iubit el foarte mult locul acela.

Rămînînd acolo la mal ca să se odihnească și poruncind tuturor să rămînă lîngă luntre să-l aștepte, singur s-a dus în valea aceea, înconjurînd locul acela pustiu, umilindu-se. Apoi, stînd într-o pădure deasă, se ruga lui Dumnezeu cu dinadinsul, întinzîndu-și mîinile spre cer, apoi căzînd la pămînt cu lacrimi și făcînd mul-țime de închinăciuni, zicea: "Arată-mi, Doamne, calea în care voi merge!" Pentru că era cuprins cu foarte mare dorire de viața pustnicească și gîndea ca îndată, lăsînd toate, să se ascundă într-acea pustie.

Fiind ostenit de rugăciuni și șezînd să se odihnească, s-a făcut minune, căci a văzut pe îngerul cu chip de lumină, pe care mai înainte îl văzuse în cămară, cînd era împreună cu sfînta sa mireasă. Acela arătîndu-i cu degetul pustia aceea, a zis: "Ție aici ți se cade a te sălășlui, dar încă mai așteaptă puțin, pînă cînd se vor lua de pe

pămîntul celor vii cei ce-ți împiedică calea, căci se vor lua degrabă, și fără de supărare vei merge oriunde vei voi".

De acea vedenie Sfîntul Teofan s-a veselit foarte și, întor-cîndu-se la luntre, mergea vesel în calea sa. Și a văzut prin munții aceia ai Sigrianiei mănăstiri pustnicești și sihăstrești și le-a cercetat împreună cu soția cea înțeleaptă. În acele mănăstiri au aflat un stareț înainte-văzător, cu numele Grigorie, iar cu porecla Stratighie, care petrecea la un loc ce se numea Polihronie, de la care, după ce i-a descoperit gîndul și dorința inimii sale, a auzit ceea ce mai înainte auzise de la îngerul, care i se arătase lui. Căci, viețuind îngerește acel stareț, se învrednicise de la Dumnezeu de darul mai înainte vederii și a zis către Teofan: "Așteaptă puțin, tînărule bun, că degrabă împăratul și socrul tău se vor duce de pe pămînt, iar tu vei fi liber și vei merge după scopul tău cel bun". Iar cinstitei lui mirese i-a spus la ureche încet, acel sfînt stareț, cum că iubitul ei frate, Teofan, va cîștiga la vreme cunună mucenicească.

După aceasta Sfîntul Teofan a ajuns la cetatea Cizicului și făcea lucrul cel poruncit de împărat, cu niște îndreptări ale oarecăror treburi ale popoarelor. Și ieșea adeseori cu slugile în munții Sigrianiei, care nu era departe, cercetînd pe sfinții părinți de acolo și învrednicindu-se de binecuvîntări și rugăciuni de la dînșii, folosindu-și sufletul din cuvintele lor cele de Dumnezeu insuflate; iar, mai ales, mergea adeseori la cel mai înainte văzător Grigorie Stratighie și la Hristofor, egumenul locașului celui mic, cum se numea acea mănăstire.

Odată, trecînd prin munții Sigrianiei pentru cercetarea părinților pustnici, i s-a întîmplat de a întîrziat și era o arșiță mare, pe vremea secerișului, și a însetat, împreună cu cei ce erau cu dînsul, iar locul acela era pustiu și fără de apă; apoi ziua se pleca și nevoie le era ca să nu rămînă acolo, căci slăbeau toți de sete și ei și dobitoacele. Deci fericitul Teofan, rugîndu-se, a stat sub un deal ca să poată adormi puțin, să-și potolească setea cu somnul. Deșteptîndu-se el, fără de veste a curs peste capul lui un izvor de apă vie și l-a udat. Căci n-a trecut Dumnezeu cu vederea pe robul Său, Cel ce a izvorît apă din piatră în pustie neamului evreiesc celui nemulțumitor; deci, cu cît mai ales mulțumitorului Său rob bine a voit a face aceasta la vreme de nevoie.

Iar sfîntul, deșteptîndu-se de sunetul apei celei neașteptate, s-a sculat degrabă din locul acela și a strigat pe cei ce erau cu dînsul. Toți alergînd, se minunau de acea minune fără de veste și neașteptată și slăveau pe Dumnezeu; apoi au băut din destul și dobitoacele le-au adăpat. Iar după ce au rămas ei în acel loc, a doua zi nu s-a mai aflat izvorul acolo și locul era uscat și nici urmă de apă nu se afla. De care lucru mai mult s-au minunat și au mărit puterea lui Dumnezeu cea minunată, că în vreme de sete a scos izvor din pămînt fără de apă, apoi, încetînd trebuința, a secat apa, arătînd cu fapta că în fiecare loc Dumnezeu este gata să dea cele trebuincioase aceluia care mai înainte caută Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui.

După aceea Sfîntul Teofan, zăbovind în Cizic cîtăva vreme și toate rînduindu-le bine, precum avea poruncă de la împărat, s-a întors în Constantinopol. În acea vreme s-a împlinit ceea ce a zis îngerul lui Dumnezeu și profeția Cuviosului Grigorie; căci a murit împăratul Leon Cazaris, fiul lui Copronim și nepotul lui Leon Isaurul, cum și socrul lui Teofan a murit.

Deci se făcură liberi amîndoi, adică Teofan și sfînta lui mireasă. Și îndată fără de împiedicare și-au împărțit bogățiile și averile lor, precum au voit. După aceea, Teofan a călugărit pe mireasa sa într-una din mănăstirile de fecioare din Bitinia, dînd mănăstirii aceleia averi din destul, spre chivernisirea surorii lui, căreia i-a pus numele în călugărie Irina și a bineplăcut lui Dumnezeu desăvîrșit în viața monahicească, încît a făcut minuni alese; căci a luat de la Dumnezeu darul de a vindeca toate bolile și a izgoni dracii. Iar scriitor al minunilor ei a fost prea sfințitul Patriarh al Constantinopolului, Metodie, care a lăudat viața amîndurora.

Iar după călugăria surorii sale, fericita fecioară Irina, Sfîntul Teofan împărțind la cei ce aveau trebuință rămășița averilor ce le avea în Constantinopol, iar din aur oprind ceva, s-a dus la cel mai sus-zis, la părintele său Grigorie, cel mai înainte văzător, poreclit Stratighie, în muntele Sigrianiei, la locul ce se numea Polihronie și s-a tuns de dînsul în monahicescul chip, apoi i-a zidit acolo o mănăstire din aurul cel rămas. Și a petrecut lîngă dînsul destulă vreme, deprinzîndu-se la nevoințele monahicești.

După aceea, cu sfatul stareţului, s-a dus în insula ce se numea Calonimos, unde avea un sat mic părintesc, care-i rămăsese din averile cele vîndute și împărțite. Acolo a făcut o mănăstire și a chemat pe frații din locașul lui Teodor, ce se numea "Monoheraria" și le-a pus egumen pe un bărbat bun și iscusit. Iar el singur s-a închis în chilie și scria cărți, căci era bun scriitor, și pe acelea vînzîndu-le, se chivernisea nu numai pe sine, ci și pe alții. Iar după cîțiva ani, murind egumenul, îl supărau frații pe Cuviosul Teofan, cu multă rugăminte, ca să binevoiască să le fie egumen. Iar el, nevrînd, s-a dus de la dînșii iarăși, la muntele Sigrianiei. Și aducîndu-și aminte de acel loc pustnicesc unde a văzut arătarea cea îngerească cînd călătorea pe apă spre Cizic, s-a dus acolo. Sălășluindu-se în pustia aceea, viețuia după Dumnezeu; și a umplut-o ca pe o cetate a lui Dumnezeu, de plăcuții Lui, care viețuiau în pustie. Pentru că, venind mulți la dînsul, doreau să viețuiască acolo. Și era trebuință acum să se facă și acolo o mănăstire, pentru care se afla în pustia aceea un loc al unui om lucrător de pămînt, avînd țarină întinsă care se numea "Locașul cel mare".

Deci, a trimis la cunoscuții săi și, împrumutînd de la dînșii aur, a cumpărat locul acela și a făcut o mănăstire, ajutîndu-i Dumnezeu și dîndu-i, prin dumnezeiasca Sa purtare de grijă, toate cele spre trebuință; și degrabă a dat înapoi împrumutul, căci frații care ce se adunaseră în locaș aveau îndestulare de hrană de la dînsul. Dar a fost cu neputință Cuviosului Teofan să nu ia dregătoria egumeniei în locașul acela, fiind silit de toți părinții pustnici. Deci s-a făcut egumen astfel, în ce chip Hristos poruncește în Evanghelie: *Cel mai mare să vă fie vouă slugă; și cel ce voiește între*

voi să fie întîi, să fie vouă rob. Și slujea Cuviosul Teofan egumenul cu mîinile sale la trebuințele tuturor. Căci îi dăruise atunci Dumnezeu tărie trupească și la tot lucrul mănăstiresc el se ostenea mai mult decît alții și s-a făcut tuturor chip de viață îmbunătățită în iubirea de osteneală.

Într-acele vremi s-a adunat al șaptelea Sinod al Sfinților Părinți la Niceea (787) împotriva luptătorilor contra sfintelor icoane, pe vremea împărăției lui Constantin, fiul lui Leon, iar lui Copronim îi era nepot, cum și dreptcredincioasei Irina maica acestuia, pe vremea prea sfințitului Patriarh al Constantinopolului, Tarasie. La care sinod Sfinții Părinți au anatematizat eresul iconoclast, iar pentru sfintele icoane iarăși au întărit a le cinsti cu dreaptă credință. La acel sinod a fost chemat și Cuviosul Teofan, egumenul marelui locaș din Sigriani, și strălucea ca o stea luminoasă în mijlocul sfinților părinți, întărind dreapta credință împreună cu dînșii. Și a fost mergerea lui acolo spre folosul multora; căci unde mulți se împodobeau cu haine bune, cu care și cu cai, el a mers călare pe un asin prost, avînd haine vechi și cu multe cusături. Și, văzîndu-l într-o smerenie și sărăcie ca aceea, toți s-au umilit și s-au folosit, cei ce îi știau viața cea de mai înainte, cît a fost de bogat și de cinstit, fiind pe lîngă împărat cel dintîi din suită; iar acum pentru Dumnezeu atît de mult s-a smerit și a sărăcit, socotind toate ca pe niște gunoaie.

După săvîrșirea acelui sfînt sinod, cuviosul s-a întors într-ale sale; iar acele dogme ale dreptei credințe care s-au hotărît la Sfîntul Sinod le avea ca pe o înfrumusețare prea aleasă în locașul său. Și se îndeletnicea în nevoințele cele obișnuite lui, prin chipul vieții sale celei îmbunătățite luminînd nu numai acel locaș, ci și toate părțile acelea. Pretutindeni străbătea vestea despre el și s-a preamărit Tatăl ceresc pentru el. Apoi i s-a dat de la Dumnezeu darul facerii de minuni, pentru curăția vieții lui, și tămăduia bolile în oameni și izgonea diavolii.

Odată, adormind cuviosul, diavolul, vrînd să-i facă rău și închipuindu-se în asemănare de porc sălbatic, a mușcat cu dinții degetul cel mare al mîinii sfîntului, încît l-a durut foarte tare. Deșteptîndu-se îndată, a văzut pe degetul acela semnele dinților vrăjmașului, care a voit să i-l smulgă, și-l durea rana tare; dar luînd mir, din care avea la sine de la făcătorul de viață lemn al Crucii, a uns cu el degetul său cel bolnav și îndată s-a vindecat. În acea vreme a luat stăpînire asupra diavolilor și-i izgonea cu cuvîntul din oamenii care pătimeau și se aduceau la dînsul.

Odată, plutind cu corabia undeva și fiind învăluire și furtună, acest părinte cuvios a schimbat-o în liniște. Iar celor ce veneau la locașul lui, adică mulțime de străini și de săraci, împărțindu-le fără cruțare pîine și toată hrana, le-a făcut a nu se împuțina, precum altădată Ilie a umplut vasul de făină al văduvei. Altă dată, chelarul cîrtind asupra sfîntului pentru împărțirea de hrană la cei ce veneau - pentru că celor ce viețuiau în mănăstire, zicea el, nu le va ajunge spre trebuință -, sfîntul i-a poruncit aceluia ca toate cele ce sînt în cămară de mîncare să le cîntărească și să le numere. Și a găsit că nu scăzuseră cît de puțin. Atunci toți frații au preamărit pe Dumnezeu, iar cîrtitorul, căzînd înaintea lui, și-a cerut iertare.

După aceasta, cuviosul s-a îmbolnăvit, fiind de cincizeci de ani, iar boala lui era că avea piatră în pîntece și în coapse și se chinuia foarte rău. Și din acel ceas toată cealaltă vreme a vieții sale a petrecut-o pe patul durerii. Și, cel ce cu rugăciunea tămăduia bolile altora, lui însuși nu cerea de la Dumnezeu tămăduire trupească, ci răbda cu mulțumire. După acea boală trupească, i-a sosit vremea sfîrșitului celui de mărturisitor pentru dreapta credință, după proorocia celui mai înainte văzător, Grigorie, pe care o zisese încetișor la urechea sfintei fecioare, mireasa lui Teofan, zicînd că, la vremea sa, va cîștiga cununa mucenicească. Căci, trecînd ani mulți și cuviosul îmbătrînind, iar cîțiva împărați grecești trecînd, după aceea Leon Armeanul a luat sceptrul împărăției grecești (813-820). Acela a ridicat eresul contra sfintelor icoane și a tulburat iarăși Biserica lui Hristos, izgonind din scaun pe sfîntul, dreptcredinciosul patriarh Nichifor, ca și pe Cuviosul Teodor Studitul, împreună cu ucenicii lui, iar pe mulți alții îi muncea cumplit și-i ucidea pentru cinstirea icoanelor.

Se scrie despre Sfîntul Teofan și aceasta. Că Sfîntul Nichifor, patriarhul Constantinopolului, pe cînd se ducea cu corabia pe mare în surghiun, a trecut prin dreptul acelui loc în care era locașul lui Teofan. Aceasta văzînd-o Cuviosul Teofan sufletește, cu ochii cei mai înainte văzători, a poruncit ucenicului să aducă cărbuni aprinși în cădelniță. Apoi, aprinzînd lumînarea și punînd tămîie pe cărbuni, s-a închinat pînă la pămînt, vorbind ca și către o persoană care trecea alăturea. Și întrebînd ucenicul: "Ce faci, părinte? Spre cine vorbești, închinîndu-te?" Cuviosul i-a răspuns: "Iată, prea sfințitul Patriarh Nichifor, izgonit cu nedreptate pentru dreapta credință, se duce în surghiun și trece cu corabia prin dreptul acesta; pentru dînsul am aprins lumînarea și tămîia, să-i dăm cinstea cea cuviincioasă patriarhului".

A văzut aceasta cu duhul și prea sfințitul Patriarh Nichifor, fiind în corabie; căci fără de veste plecîndu-și genunchii, s-a închinat sfîntului stareț și, întinzînd mîinile în sus, îl binecuvîntă. Iar unul din cei ce erau cu prea sfințitul Patriarh în corabie, l-a întrebat: "Pe cine binecuvintezi, prea sfințite părinte, și înaintea cui te-ai închinat în genunchi?" A răspuns prea sfințitul: "Iată, Teofan Mărturisitorul, egumenul marelui locaș, s-a închinat nouă și ne-a cinstit cu lumînări aprinse și cu tămîie. Deci m-am închinat lui, căci și el asemenea cu noi va pătimi, nu după multă vreme". Lucru care s-a și împlinit.

Căci după aceea, răucredinciosul împărat Leon Armeanul, vrînd să înșele pe Cuviosul Teofan spre a lui rătăcire, a trimis la dînsul, chemîndu-l cu cinste în Constantinopol și cu vicleșug zicînd: "Război îmi stă înainte cu vrăjmașii și mi se cade mai înainte de a ieși la război să mă înarmez mai întîi cu sfintele tale rugăciuni; pentru aceea, să nu te lepezi a veni la noi, cinstite părinte". Iar Cuviosul Teofan, cu toate că a cunoscut vicleșugul împăratului și era cuprins de grea boală trupească, însă a binevoit să meargă, dorind să pătimească pentru dreapta credință. Intrînd în corabie, a ajuns la împărăteasca cetate; însă nu s-a dus înaintea împăratului, fiindcă împăratul se rușina de cinstita lui față și se temea de mustrările lui. Ci a trimis la el bărbați cinstiți, amăgindu-l prin multe făgăduințe spre a sa rea credință, zicînd: "Dacă vei fi de un gînd cu noi, voi înălța mănăstirea ta cu ziduri de piatră și cu toată îmbelșugarea

o voi îmbogăți, iar tu mai cinstit decît toți vei fi cu mine; și cei ce îți sînt rudenii de aproape, pe aceia cu mari boierii îi voi cinsti".

Apoi a adaos și cuvinte îngrozitoare, zicînd: "Dacă vei fi potrivnic nouă, te vei face pricinuitor de mare necinste ție însuți". A răspuns sfîntul prin trimișii aceia: "Eu nu am trebuință de nimic din bogățiile lumii acesteia. Pentru că, dacă în tinerețile mele, aurul, argintul și averile cele multe cîte le-am avut, le-am lăsat pentru dragostea lui Hristos, apoi oare la bătrînețile mele să le doresc pe acelea? Să nu fie! Iar pentru mănăstire și pentru cei de aproape ai mei, Dumnezeu, Purtătorul de grijă, este mai mare decît împărații și boierii pămîntești. Și pentru ce împăratul mă înfricoșează pe mine cu certări, ca pe un prunc mic cu vargă? Pregătească asupra mea tot felul de munci, aprindă foc, apoi, deși nu pot umbla singur de sine, precum mă vedeți, însă în foc voi sări pentru dreapta credință".

Acestea și mai multe cuvinte cu multă îndrăzneală zicîndu-le sfîntul, s-au dus trimișii la împărat și i-au spus cele ce auziseră. Iar împăratul se minuna de o îndrăzneală ca aceea a lui, fără de frică, și a poruncit oarecăruia Ioan sofistul, isteț în cuvinte, plin de meșteșuguri și de vrăji, ca să se întrebe cu cuviosul. Dar și acela, împotriva gurii celei de Dumnezeu grăitoare a cuviosului părinte, a rămas ca un mut și, biruindu-se, s-a întors cu rușine la cel ce l-a trimis pe el.

Atunci împăratul, umplîndu-se de mînie, a poruncit ca pe Cuviosul Teofan să-l închidă într-o casă oarecare întunecoasă și strîmtă, lîngă palatul ce se numea Elevteria, și să pună străjeri lîngă dînsul. În acea strîmtă închisoare cuviosul, bătrîn fiind și bolnav, a petrecut doi ani; și în toate zilele, uneori cu momeli, iar alteori cu certări îl îndemna spre lupta împotriva sfintelor icoane, rău făcîndu-i și de rău grăindu-l, prin oarecare eretici, pe care îi trimitea la dînsul într-adins.

Odată, împăratul a trimis la sfîntul cu momeli, că doar ar iscăli lepădarea icoanelor. Și a scris sfîntul către dînsul astfel: "Știi, o, împărate, pe Acela ce ți-a dat împărăția, prin Care împărații împărățesc și tiranii stăpînesc pe pămînt. Știi că Dumnezeu, fiind nescris împrejur, a voit însă a se tăia împrejur, luînd firea noastră omenească asemenea nouă în toate, afară de păcat, și prin acea fire îndumnezeită, a înviat morții, a luminat orbii, a curățit pe cei stricați și celelalte minuni ale Sale pe rînd le-a făcut. Și, prin aceeași fire, a suferit moarte de bunăvoie de la iudeii cei pizmași și, a treia zi înviind, cu slavă S-a înălțat la cer și de Tatăl niciodată nu Se desparte.

Acea fire omenească ce este în Hristos Dumnezeu, de vreme ce Sfînta Evanghelie ne încredințează, cu cinste o primim pe ea; și primind cartea Evangheliei cu cinste și cele scrise întru dînsa crezîndu-le, faptele cele minunate ale lui Hristos le credem ca și cînd pe Însuși Hristos Îl cinstim în acea carte. Și dacă pentru cartea Evangheliei, în care sînt scrise faptele lui Hristos, nu sîntem osîndiți că o primim pe dînsa, apoi cum vom fi osîndiți primind și cinstind istoria cea închipuită în icoane a acelorași cuvinte evanghelicești? Prin aceste icoane chiar și barbarii cei ce vin la noi

cu credință cunosc lesne toată petrecerea lui Hristos, Care a fost pe pămînt cu oamenii, cum și minunatele Lui fapte, cu înlesnire le cunosc.

Încît mulți necărturari privind cu ochii spre icoane, văd minu-nile cele zugrăvite ale lui Hristos și patima Lui cea de bunăvoie, apoi preamăresc pe Domnul, Cel ce a pătimit pentru noi; a căror mîntuire tu ai zavistuit-o, lepădînd închipuirile icoanelor. Care sinod cîndva a vestit aceasta, că a cinsti sfintele icoane este păcat și necurată furare de cele sfinte? Au nu singur Hristos a trimis chipul cel nefăcut de mînă al feței Sale spre vindecarea lui Avgar, domnul Edesei? Au nu Sfîntul Evanghelist Luca ne-a dat nouă icoana Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, cu vopsele închipuită? Și ce împotrivire vei face predaniei și învățăturii Sfinților Părinți? Căci Vasile cel Mare, cercătorul tainelor celor negrăite, a zis: "Cinstea cea dată icoanei se suie la chipul cel dintîi, a căruia este". Asemenea și Sfîntul Ioan Gură de Aur a zis: "Eu am iubit și pe acel sfînt chip ce este din ceară făcut". Asemenea și Chiril, alăuta Sfîntului Duh, strigă: "Adeseori, văzînd închipuirea patimilor lui Hristos pe icoană, nu fără de lacrimi am trecut cu vederea acea închipuire și celelalte".

Deci, dacă cele dintîi șase Sinoade ecumenice a toată lumea, care au fost mai înainte de cel de al șaptelea, n-au oprit sfintele icoane a le cinsti, nici le-au lepădat, oare ți se pare că ești mai înțelept decît dînșii? Al tău lucru este, o, împărate, ca să faci război împotriva celor de alt neam; iar dogmele bisericești și legile Sfinților Părinți nu împăraților se cuvine a le cerceta".

Acea scrisoare a Cuviosului Teofan citind-o împăratul, s-a umplut de negrăită mînie și îndată a trimis pe un cumplit dregător spre părțile Sigrianei ca să strice mănăstirea cuviosului, ce se numea "Locașul cea mare" și să o ardă desăvîrșit; iar pe ucenicii lui, pe toți fără de milă bătîndu-i, să-i izgonească. Iar pe alt dregător, tot așa de cumplit, l-a trimis la cuviosul în închisoarea cea întunecoasă unde era ținut de doi ani, lîngă palatul Elevteriei. Acesta, dezbrăcînd pe sfîntul stareț, care avea trupul obosit de multe postiri și de boala cea lungă, l-a bătut fără de milă cu vine de bou pe spate și pe pîntece; apoi, dîndu-i trei sute de lovituri iarăși într-aceleași legături închizîndu-l, s-a dus. A doua zi același muncitor, mergînd din porunca împărătească și scoțînd din închisoare pe cuviosul mucenic, l-a bătut din nou fără de milă; apoi l-a trimis în surghiun în insula Samotraciei. Pe aceasta cuviosul, cu ochii mai înainte văzători, a văzut-o cu cîteva zile mai înainte și ascultătorului ce-i slujea mai înainte îi spusese că în acea insulă au să-l ducă.

Acolo Cuviosul Teofan mergînd, numai douăzeci și trei de zile a trăit și a trecut din izgonirea cea pămîntească la pomenirea cea cerească, cu cununa cea de mărturisitor al pătimirii împodobindu-se; și s-a așezat cinstitul lui trup acolo, în raclă de lemn. Iar Dumnezeu a preamărit pe sfîntul și plăcutul Său nu numai în viața lui, ci și după moarte. Căci a dăruit cinstitelor lui moaște putere tămăduitoare și mulțime de bolnavi cîștigau tămăduiri, atingîndu-se de cinstita lui raclă.

Iar după ce s-a ucis răucredinciosul împărat Leon Armeanul, ucenicii Sfîntului cei izgoniți, iarăși întorcîndu-se la al lor locaș, în muntele Sigrianiei, și mănăstirea cea arsă împodobind-o, au adus sfintele moaște ale Cuviosului Teofan, părintele lor, de la insula Samotraciei în locașul său care se numea "Marele locaș" și le-au așezat în biserică cu cinste și făceau minuni fără număr, întru slava lui Hristos, Dumnezeul nostru, Cel slăvit împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în veci. Amin.

33. VIAȚA CELUI ÎNTRE SFINȚI PĂRINTELE NOSTRU GRIGORIE DIALOGUL, PAPĂ AL ROMEI

(12 MARTIE)

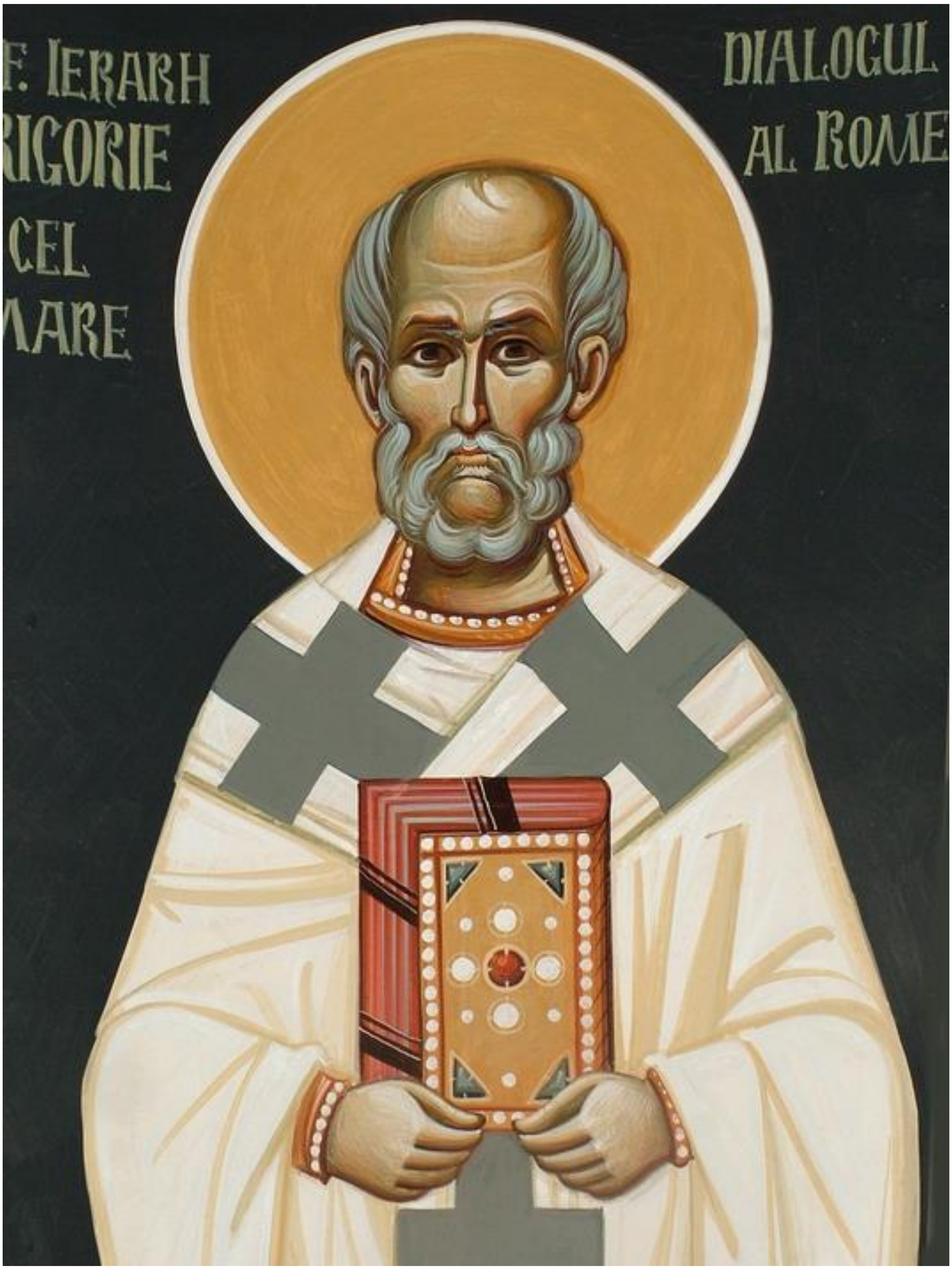

Sfîntul Grigorie Dialogul, papă al Romei, numit așa pentru vorbele cele frumoase, s-a născut în Roma cea veche, din tată care se numea Gordian, și din maică, Silvia fericita, amîndoi fiind de neam bun, senatori cinstiți și bogați. Dar nu atît pentru cinstea de senator era cinstit neamul acestui Sfînt Grigorie, cît pentru acele sfinte persoane plăcute lui Dumnezeu care se aflau în neamul acela. Căci fericitul Felix, al treilea cu acel nume, papă al Romei, îi era moș; iar Sfînta Tarsila, care a văzut la sfîrșitul său pe Domnul venind la dînsa, asemenea, și fericita Emiliana, care

împreună cu Tarsila, s-a învrednicit cereștii vieți veșnice, i-a fost moașă lui. Însă și Silvia, maica lui, este cinstită cu sfinții în Biserica Romei.

Pe un neam sfînt ca acesta fericitul Grigorie l-a împodobit și mai mult cu sfințenia sa, deprinzîndu-se din tinerețe la fapta bună și la plăcerea de Dumnezeu. Apoi se îndeletnicea din pruncie cu învățătura cărții, făcîndu-se filosof ales și bărbat cuvîntător, plin de înțelegere și de judecată. De aceea s-a ales și în dregătoria divanului; însă nu la cele lumești, ci la cele duhovnicești își avea el gîndul și dorința cea neîncetată, rîvnind să fie monah. Dar, avînd pe părinții săi între cei vii, amîna călugăria, pînă la vremea cea cuviincioasă. Și, deși petrecea în lume, el era monah cu voința și cu viața cea curată în feciorie.

Murind tatăl său, a început a împărți averea cea multă ce-i rămăsese în milostenii și spre zidirea sfintelor locașuri. În Sicilia a zidit șase mănăstiri, îndestulîndu-le cu toate cele de trebuință, iar a șaptea, în Roma, înăuntrul cetății, în cinstea Sfîntului Apostol Andrei. Prefăcîndu-și în mănăstire casa sa, care era aproape de biserica Sfinților Mucenici Petru și Pavel, lîngă muntele ce se numea Scvara, și într-acea mănăstire lepădîndu-și hainele mirenești țesute cu aur, împreună cu perii de la tundere, s-a îmbrăcat în hainele cele de lînă ale rînduielii monahicești și s-a povățuit de iscusiții stareți Maximian și Ilarion.

Apoi, nu după multă vreme, s-a făcut egumen locașului aceluia. Iar fericita Silvia, maica lui, locuia aproape de poarta Sfîntului Apostol Pavel, slujind Domnului în văduvia sa, cu post și rugăciuni, ziua și noaptea fiind în casa Domnului. Hrana ei erau verdețuri crude de grădină, din care îi trimitea în toate zilele și fiului său, fericitul Grigorie. Și era foarte milostivă spre cei săraci și scăpătați, împărțind pînă la sfîrșit toată averea ei. Asemenea și fiul ei, fericitul Grigorie, era atît de milostiv, încît n-a cruțat lucrul cel din urmă, ci îndată l-a dat celor ce cereau.

Odată șezînd el în chilia sa, scriind cărți după obicei, a venit la dînsul un sărac - însă acela era îngerul Domnului în chip de sărac - și i-a zis: "Miluiește-mă, robule al lui Dumnezeu din cer, deoarece, fiind cîrmaci de corabie, am pierdut nu numai averile mele cîte le-am avut, dar și pe cele străine".

Iar iubitorul de săraci și adevăratul rob al lui Hristos, Sfîntul Grigorie, avînd durere din inimă pentru dînsul, a chemat pe fratele care-i slujea și i-a poruncit să dea omului aceluia șase galbeni. Săracul, luînd ceea ce i s-a dat, s-a dus. Apoi, după cîtăva vreme, tot în ziua aceea, a venit la fericitul același sărac, zicînd: "Miluiește-mă, robul lui Dumnezeu, că multe am pierdut, iar tu puțin mi-ai dat". Fericitul, chemînd iarăși pe slujitorul lui, i-a zis: "Frate, du-te și-i dă alți șase galbeni". Fratele a făcut așa și săracul acela a luat de la sfîntul, în aceeași zi, doisprezece galbeni și a plecat.

După puțină vreme, a venit iarăși, a treia oară, același sărac, strigînd către Sfîntul: "Fie-ți milă de mine, părinte, și-mi mai dă încă din îndurările tale, că am

pierdut în mare foarte multă bogăție străină". Iar fericitul Grigorie a zis către slujitorul său: "Mergi, frate, și mai dă aceluia ce cere încă șase galbeni". Fratele răspunse: "Să mă crezi, cinstite părinte, că n-a mai rămas în cămară nici un galben". Fericitul îi zise: "De nu ai altceva, dă-i haine, ori vreun vas". Fratele răspunse: "Nu avem alt vas decît un taler de argint, în care marea doamnă, maica ta, ți-a trimis linte după obicei".

Grăit-a plăcutul lui Dumnezeu, Grigorie: "Du-te, frate, și dă săracului și acest taler, ca să nu se ducă mîhnit de la noi, căci caută mîngîiere în primejdia sa". Deci, luînd săracul acela talerul de argint, s-a dus veselindu-se. După aceea, n-a mai venit să ceară milostenie, ci era nevăzut lîngă dînsul, păzindu-l și ajutîndu-l în toate. Pentru că îngerul Domnului era lîngă sfîntul, cu puterea darului cea minunată, prin care Sfîntul Grigorie s-a făcut slăvit, deoarece se făceau multe minuni în locașul lui.

După ce a murit Pelaghie, papă al Romei, toți, cu un glas, au ales în scaunul acela pe Sfîntul Grigorie, egumenul Mănăstirii Sfîntul Andrei. Dar el, fugind de treapta aceea atît de înaltă și de cinstea omenească, a plecat din cetate și s-a ascuns prin locuri pustii. Căutînd tot poporul din Roma pe doritul lor păstor, Grigorie, și negăsindu-l, s-a făcut multă mîhnire pentru aceasta. Apoi, au început a face rugăciuni către Dumnezeu cu dinadinsul, ca să le arate pe robul Lui. Atunci s-a făcut din cer un stîlp de foc, văzut de toți, și s-a pogorît spre locul unde era Sfîntul Grigorie, ascuns într-un munte pustiu. Deci, toți au cunoscut că pentru Grigorie s-a arătat acel stîlp ceresc și au alergat îndată acolo, unde găsind pe cel căutat, o, cu ce negrăită bucurie l-au luat de acolo, măcar că nu voia.

Așa s-a așezat Sfîntul Grigorie papă al Romei celei vechi, pe vremea împărăției lui Mavrichie (582-602). Și era negrăită milostivirea lui spre săraci, scăpătați, lipsiți, văduve și spre străini. El a zidit multe case primitoare de străini și de săraci, nu numai în cetatea Romei, ci și în altele. În Ierusalim într-adins a trimis pe ava Prov, cu aur din destul, ca să zidească acolo o casă de oaspeți. La muntele Sinai, în tot timpul vieții sale, trimitea multă milostenie spre hrana monahilor, iar pe cei ce erau în Roma săraci și bolnavi, îi avea într-o carte scriși pe nume și în toate zilele îi hrănea pe dînșii. De multe ori la masa sa aducea străini și săraci și singur le slujea lor.

Altă dată a poruncit cămărașului său să cheme la masă doisprezece străini, ca să prînzească cu dînsul. Iar după ce au stat, Sfîntul Grigorie, uitîndu-se, a văzut treisprezece inși la masă. Deci, chemînd pe cămăraș, i-a zis încet: "Oare nu ți-am poruncit să chemi doisprezece inși? Iar tu de ce ai chemat, fără voia mea, și pe al treisprezecelea?" Sachelariul, înfricoșîndu-se, a zis: "Să mă crezi, preacinstite stăpîne, că nu sînt mai mult decît doisprezece!" Pentru că nici el, nici altul, nu vedea pe cel de-al treisprezecelea, care ședea la sfîrșitul mesei și chipul feței lui se schimba, încît uneori se arăta bătrîn și cărunt, iar alteori i se părea a fi un tînăr voinic.

Cînd s-a sculat de la masă, Papa Grigorie le-a dat drumul la toți, iar pe cel de-al treisprezecelea, care era minunat la chip, l-a oprit și, apucîndu-l de mînă, l-a băgat în cămara sa și i-a zis: "Te jur cu puterea cea mare a lui Dumnezeu Cel Atotțiitor, să-mi spui cine ești tu și care este numele tău?" Iar el a zis către dînsul: "Pentru ce întrebi de numele meu? Acesta este minunat! Însă să știi, aducîndu-ți aminte, că eu sînt acel cîrmaci de corabie sărac, care am venit la tine în Mănăstirea Sfîntului Andrei, cînd ședeai și scriai în chilia ta și mi-ai dat doisprezece galbeni, cum și talerul cel de argint, pe care cu linte ți-l trimisese fericita Silvia, maica ta! Și să-ți fie știut că dintr-acea zi în care mi-ai dat acelea cu dragoste și cu bunătate, te-a ales pe tine Domnul, ca să fii întîi pe scaun șezător al Sfintei Lui Biserici din Roma, unde a suferit răstignire Sfîntul Apostol Petru".

Iar Sfîntul Grigorie a zis către dînsul: "Cum știi tu că de atunci m-a hotărît Domnul să fiu papă?" Răspuns-a acela: "Deoarece sînt înger al Domnului Atotțiitorul, pentru aceasta știu că de atunci m-a trimis Domnul la tine, ca să știu judecata ta, dacă cu iubire de oameni iar nu pentru slavă deșartă faci milostenie!"

Fericitul, auzind aceea, s-a înspăimîntat foarte tare, căci pînă atunci nu văzuse înger la față și să vorbească cu el ca și cu un om. Iar îngerul care i se arătase a zis către sfînt: "Nu te teme, că, iată, m-a trimis Domnul să fiu împreună cu tine toată viața ta și să duc rugăciunile tale lui Dumnezeu, ca toate cele ce cu nădejde le vei cere de la El, să ți se dea". Iar Sfîntul Părinte Grigorie a căzut cu fața la pămînt și s-a închinat Domnului, zicînd: "Dacă pentru o mică dare la săraci, care nu este însemnată, cu atît de mari bunătăți îmi răsplătește Domnul, Atotputernicul, încît și papă m-a făcut al Sfintei Sale Biserici, iar pe sfîntul său înger l-a pus lîngă mine să mă păzească, apoi, cu cîte bunătăți va răsplăti celor ce petrec întru poruncile Lui și fac dreptate?" După aceea îngerul s-a făcut nevăzut, iar Sfîntul Grigorie, dînd negrăite mulțumiri Domnului său, și mai sîrguitor era spre facerea de bine a oamenilor și spre buna plăcere a lui Dumnezeu.

Iarăși, într-o zi ospătînd la prînz pe niște străini, unuia dintre dînșii, după obiceiul smereniei sale, a voit să-i dea apă pentru mîini și, întorcîndu-se, a luat vasul cu apă degrabă; dar iată că acela căruia voia să-i toarne apă pe mîini nu s-a mai găsit și, căutîndu-l cu dinadinsul și negăsindu-l, se mira foarte mult. Iar în noaptea viitoare, dormind el, i s-a arătat Domnul, zicîndu-i: "În celelalte zile ai ospătat mădularele Mele, care sînt săracii, iar în ziua de ieri, chiar pe mine Mine Însumi M-ai primit!"

Pentru smerenia cea mare a Sfîntului Grigorie, în Limonariu - cartea prea sfințitului Sofronie, Patriarhul Ierusalimului -, se găsește scris astfel: "Într-un timp oarecare, am mers la ava Ioan Persanul și ne-a spus acestea despre marele și fericitul Grigorie, papă al Romei, zicînd: "Am dorit odată să mă închin la mormintele Sfinților mari Apostoli Petru și Pavel și m-am dus în Roma. Stînd eu în mijlocul cetății, s-a făcut veste în popor că papa avea să treacă atunci pe acolo și așteptam să-l văd și pe el. După ce a venit în dreptul meu, am voit să mă închin lui. Și vă spun, fraților, Dumnezeu fiindu-mi martor, că el apucînd înaintea mea, a căzut la pămînt și mi s-a

închinat și de la pămînt nu s-a sculat mai înainte pînă nu m-a văzut pe mine mai întîi sculat. Apoi, sărutîndu-mă cu multă osîrdie, mi-a dat cu mîna sa trei galbeni, poruncind ca să mi se dea toate cele de hrană; iar eu am preamărit pe Dumnezeu, Cel ce i-a dat lui atîta smerenie, dragoste și milă către toți"".

Nu se cuvine să tăcem nici minunea cea înfricoșată ce s-a făcut pentru Preacuratele lui Hristos Taine, cu rugăciunile acestui mare arhiereu al lui Dumnezeu. Acest lucru s-a făcut astfel: O femeie vestită din Roma a adus prescuri la dumnezeiescul altar, iar slujba dumnezeiască o făcea prea sfințitul papă Grigorie. Deci, în timpul cînd se împărțea la popor dumnezeiasca Împărtășanie, s-a apropiat și femeia aceea să se împărtășească cu Sfintele Taine. Și auzind pe prea sfințitul papă, zicînd: "Trupul cel de viață făcător al Domnului nostru Iisus Hristos se dă...", atunci femeia a început a rîde. Papa, oprindu-și mîna, a întrebat pe femeie: "Pentru ce ai rîs?" Iar femeia a răspuns: "De mirare îmi este lucrul acesta, stăpîne, că pîinea aceasta pe care eu cu mîinile mele am făcut-o din făină și am copt-o, o numești trupul lui Hristos!"

Atunci sfîntul, văzîndu-i necredința, s-a rugat lui Dumnezeu și îndată chipul pîinii s-a schimbat în trup omenesc. Și vedea femeia aceea carne omenească însîngerată; dar nu numai femeia aceea ci și toți oamenii care erau în biserică au văzut minunea aceea și slăveau pe Hristos Dumnezeu. Deci se întăreau în credință, neîndoindu-se despre Preacuratele Taine că sub chipul pîinii este adevăratul Trup, precum și sub chipul vinului este adevăratul Sînge al lui Hristos. Apoi iarăși, rugîndu-se sfîntul, s-a schimbat chipul trupului omenesc în vedere de pîine și femeia s-a împărtășit cu frică și cu credință neîndoită, primind pîinea ca Trupul lui Hristos, asemenea și vinul, ca Sîngele lui Hristos.

Acest mare luminător al lumii, preasfințitul Grigorie, a împodobit Biserica lui Hristos nu numai cu viața cea asemenea îngerilor și cu minunile, ci și cu multe scrieri foarte trebuincioase dreptei credințe. Iar cînd scria, atunci Duhul Sfînt se arăta în chip de porumbel, zburînd deasupra lui. Acest lucru adeseori se învrednicea a-l vedea arhidiaconul său, Petru, bărbat îmbunătățit. Scrierile Sfîntului Grigorie se află în patru cărți, pline de mare folos, care au într-însele povestiri pe scurt despre vieților sfinților care s-au nevoit cu plăcere de Dumnezeu în pămîntul Italiei și multe învățături de folos sufletesc. Păstorind Sfîntul Grigorie Biserica lui Dumnezeu treisprezece ani, șase luni și zece zile, s-a mutat la Domnul pe vremea împărăției lui Foca Tiranul (602-610).

Se scrie și aceasta pentru acest mare plăcut al lui Dumnezeu, că pe Traian, împăratul Romei (98-117), care a fost închinător la idoli, după mulți ani de la moartea lui l-a izbăvit sfîntul din veșnicele munci cu rugăciunile sale. De acest lucru Sfîntul Ioan Damaschin, în cuvîntul său pentru cei adormiți, scrie astfel: "Grigorie Dialogul, episcopul Romei celei vechi, precum știu toți, era vestit întru sfințenie și înțelegere și, cînd slujea, avea părtaș un înger din cer slujind împreună cu dînsul. Acesta, călătorind oarecînd pe podul cel de piatră și stînd într-adins, a făcut rugă-ciune către

Domnul cel iubitor de suflete pentru iertarea păcatelor lui Traian împăratul. Atunci, a auzit îndată glas de la Dumnezeu, zicînd: "Rugăciunea ta am auzit-o și dau iertare lui Traian; iar tu să nu mai faci rugăciuni pentru păgîni"".

Că acesta este adevărul, mărturisește tot Răsăritul și Apusul. Despre aceasta, Sfîntul Ioan Damaschin mărturisește: "Iar despre celelalte minuni ale acestui mare Grigorie, papă al Romei, și despre toată viața lui cea minunată și sfîntă, Ioan, diaconul Bisericii celei mari a Romei, a scris patru cărți, în care se află pînă la două sute și zece capitole". Din acestea noi luînd aceste puține spre folosul sufletelor credincioșilor, slăvim pe Cel ce a preamărit pe plăcuții Săi, pe Hristos Domnul nostru, Cel ce împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh este slăvit în veci. Amin.

NOTĂ - Tot în această zi se prăznuiește și Sfîntul Simeon Noul Teolog, a cărui viață se găsește la 31 octombrie, după ediția din anul 1835.

34. ADUCEREA CINSTITELOR MOAȘTE ALE SFÎNTULUI NICHIFOR, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI
(13 MARTIE)

Marele arhiereu al lui Dumnezeu, Sfîntul Nichifor, Patriarhul Constantinopolului, pentru cinstirea cea dreptcredincioasă a sfintelor icoane a fost izgonit din scaunul său de răucredinciosul împărat Leon Armeanul (813-820), în insula Proconis. Și, petrecînd acolo în strîmtorare și chinuire treisprezece ani, s-a mutat la Domnul și s-a îngropat lîngă biserica Sfîntului Mucenic Teodor, în mănăstirea cea zidită de dînsul.

După ce au trecut cîțiva ani și au pierit cu sunet răucredincioșii împărați Leon Armeanul, iar după dînsul Mihail Valvos (820-829), apoi Teofil, fiul lui (829-842), a luat sceptrul împărăției grecești dreptcredincioasa Teodora, împreună cu fiul său Mihail, care era foarte tînăr; asemenea și mincinoșii patriarhi ai Constantinopolului, adică Teodot Casiter, după dînsul Teodor Spatarocandilat, apoi Antonie Casimat au pierit de pe pămîntul celor vii. După aceasta Ioan, ce se numea Annia, care a fost cu meseria vrăjitor, s-a gonit de pe scaun ca unul ce era fără rînduială ales. Și a luat scaunul Sfîntul Metodie, cînd s-a întors buna credință și icoanele sfintelor biserici; atunci și cinstitele moaște ale Sfîntului Nichifor, mărturisitorul lui Hristos, s-au întors de la surghiun în Constantinopol.

Pentru că, preasfințitul Patriarh Metodie a sfătuit pe drept-credincioasa împărăteasă Teodora: "Nu este cu cuviință ca Sfîntul Nichifor, cel mai vestit între patriarhi pentru dreapta credință, să fie izgonit de pe scaun și pînă într-atîta uitat, deși este mort. Deci, se cade să se întoarcă sfîntul lui trup la scaunul său, altfel nu vom

scăpa de păcat. Iar dacă îl vom lăsa să fie în pedeapsă, vom arăta că împreună ne-am învoit la izgonirea lui și că a fost izgonit cu dreptate. Știm seminția lui Iosif, că s-a învrednicit binecuvîntării pentru că oasele tatălui, după patru sute de ani, le-au adus fiii din Egipt în pămîntul Canaan.

Iar noi, fii ai binecuvîntării fiind, oare să suferim mai mult ca să ne lipsim de venirea părintelui nostru, de care sîntem hrăniți cu dumnezeieștile legi întru dreapta credință? Pentru că cetatea aceasta împărătească, care este cea mai vestită sub soare, dorește cinstitele moaște ale sfîntului povățuitor și păstorului său, fiind gata a le păstra la sine cu bună credință. Veselească-se iarăși Sfînta Biserică de mirele său, de care s-a lipsit cînd era viu, fiind luat cu nedreaptă mînă. Iar acum, trupul celui odihnit întru Domnul se întoarce cu porunca împărătesei iubitoare de oameni. Vezi, o, dreptcredincioasă împărătească, pe poporul cel împăcat prin tine cu dreapta credință, cum dorește să audă glasul păstorului său cel mort. Pentru că măcar numai umbra lui de o va vedea, îl va socoti ca însuflețit, și ca pe un viu îl va primi și-l va păzi ca pe o vistierie preabogată".

Cu niște graiuri ca acestea ale preasfințitului Patriarh Metodie iubitoarea de Hristos, împărăteasa Teodora, îndată s-a învoit, zicînd: "Va fi aceasta de folos sufletelor noastre și numele nostru va fi cinstit în vremurile cele de pe urmă". Deci, nezăbovind, preasfințitul Patriarh a luat preoți și monahi și s-a dus în insula Proconis, urmîndu-i mulțime de popor, și, intrînd în mănăstirea Sfîntului Mucenic Teodor, a descoperit mormîntul Sfîntului Nichifor. Atunci au văzut toți cinstitul trup, după nouăsprezece ani, întreg cu totul, neavînd nici urmă de stricăciune și dînd bună mireasmă.

Făcînd cîntare de toată noaptea și săvîrșind dumnezeiasca Liturghie, Sfîntul Metodie a intrat în acel mormînt și, cuprinzînd cinstitele moaște ale Sfîntului Nichifor, grăia către dînsul ca și către un viu: "O, preafericitule bărbat, cel ce te-ai asemănat Sfîntului Ioan Gură de Aur - căci după asemănarea aceluia ai luat asupra ta osteneala și ai răbdat nevoi -, și precum el, așa și tu, cu îndrăzneț cuvînt mustrînd fărădelegea, ai suferit izgonire nedreaptă. Acum, după atîta surghiunie de treizeci de ani, în viață și după moarte, dă-te nouă fiilor tăi, celor ce te iubim, și, ieșind de aici, întoarce-te la ale tale, căci și acum poporul, ca și altă dată, are să te primească. Pentru că împăratul cel fără de Dumnezeu, care cu nelegiuire te-a izgonit din Biserică, și-a luat pedeapsa cea vrednică după faptele sale, lipsindu-se cu ticăloșie de împărăție și de viață. Iar acum împărați dreptcredincioși, ție, celui mort, ca unui viu îți dau a ta Biserică pe care, ca niște fii ai Evangheliei, împreună cu mine au curățat-o de necurățeniile ereticilor și au adus-o în același chip, precum ai împodobit-o tu mai înainte și ai lăsat-o frumoasă și fără de prihană. Caută și vezi pe fiii tăi adunați, care sînt veniți de prin cetățile cele de aproape, iar alții, fiind departe, cu dorință așteaptă întoarcerea ta la dînșii. Pe aceștia tu, ca pe cei sărmani și mîhniți, să nu voiești a-i trece cu vederea și a fi departe de dînșii. Cetatea ta să aibă ca pe un dar preascump sfintele tale moaște, prin care, împodobindu-se, mai mult să se mărească și să se proslăvească decît cu coroana cea împărătească".

Zicînd unele ca acestea, preasfinţitul Patriarh Metodie a ridicat de la pămînt moaştele sfîntului şi, punîndu-le în racla cea nouă, le-a luat pe umeri împreună cu sfinţitul sobor şi cu cîntări de psalmi le-a dus în corabie. Apoi, ridicînd pînzele, a ajuns degrabă la împărăteasca cetate. Dreptcredincioasa Teodora, cu fiul său Mihail, cu toată suita şi toată mulţimea poporului, cu lumînări, cu tămîieri, cu cîntări şi cu negrăită bucurie şi veselie dănţuind, au ieşit la limanul corăbiei, în întîmpinarea cinstitelor moaşte ale Sfîntului Nichifor, patriarhul lor.

Deci, luîndu-le, le-au dus mai întîi în sobornicească biserică a Sfintei Sofia, din care a fost izgonit odată. Şi s-a săvîrşit acea întoarcere a sfintelor moaşte în treisprezece zile ale lunii martie, în care mai înainte a fost izgonit Sfîntul Nichifor de către răucredinciosul împărat; adică în care zi a fost izgonit, în aceeaşi zi s-a şi întors. După ce s-a plecat ziua aceea în care s-a săvîrşit întoarcerea, s-a făcut cîntarea de toată noaptea în biserica Sfintei Sofia, deasupra cinstitelor moaşte. A doua zi le-au dus din Sfînta Sofia în biserica Sfinţilor Apostoli şi le-au pus acolo cu cinste. Acolo şi soborul lui s-a rînduit a se săvîrşi întru cinstea şi pomenirea Sfîntului Nichifor Mărturisitorul şi întru slava lui Hristos, Dumnezeul nostru, Cel slăvit împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, în veci. Amin.

35.PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC URPASIAN
(13 MARTIE)

Luînd de curînd Maximian împărăţia (286-305), el tiraniza latura Nicomidiei, făcîndu-se înfocat răzbunător al idolilor. Odată, mînia acestuia s-a aprins ca o văpaie mare împotriva creştinilor, de către cei de un cuget cu el şi de sfetnicii lui. Atunci, aducînd pe toţi cei mari de sub împărăţia lui, ca şi cu un tunet i-a înfricoşat: "Dacă cineva din voi a primit legea creştinilor şi nu voieşte să se plece către milostivii zei, să-şi dezlege brîul înaintea tuturor şi să se depărteze de palat şi de cetatea noastră. Pentru că cetatea aceasta a învăţat de la strămoşi a sluji zeilor, iar nu unui Dumnezeu răstignit".

Atunci a cuprins frică pe toţi cei ce credeau în Hristos. Şi cu adevărat se vedea buna credinţă întru cei ce iubeau pe Hristos. Pentru că unii se ascundeau, iar alţii se plecau idolilor. Şi cîţi purtau dragoste curată pentru Dumnezeu, trecînd cu vederea acestea şi rîzînd de tiranul, aruncau brîiele şi fugeau de la dînsul. Atunci Urpasian, marele cugetător şi cu sufletul de diamant, fiind şi el din suită, a aruncat hlamida şi brîul, zicînd cu glas tare către împărat: "Împărate, pentru că astăzi mă ostăşesc cerescului Împărat, Domnului meu Iisus Hristos, ia-mi viaţa, cinstea şi slava, pentru că sînt vremelnice şi nefolositoare".

Auzind acestea de la Urpasian, împăratul Maximian pe neaşteptate s-a schimbat cu mintea şi mult timp a fost fără glas. Apoi, frecîndu-şi faţa şi uitîndu-se urît către mucenic, a răcnit ca o fiară neîmblînzită, zicînd: "Pe vicleanul acesta

spînzurați-l și carnea lui cu vine de bou băteți-o!" Făcîndu-se aceasta cu multă grabă și sfîntul mucenic cu vine de bou fără de milă zdrobindu-se, el avea ochii spre cer rugîndu-se. Apoi, pogorîndu-l tiranul de la muncire, zise către cei de față: "În temniță neluminoasă și fără purtare de grijă zdrobiți-l pe acesta, pînă voi socoti eu cu ce moarte îl voi pierde". Sfîntul Mucenic Urpasian bucurîndu-se și veselindu-se în temniță vreo cîteva zile și rugăciunile sale dîndu-le Domnului, păgînul împărat a făcut o cușcă de fier.

Deci, scoțînd pe sfîntul din temniță, a poruncit să-l pună într-însa spre a fi spînzurat. Aceasta făcînd și îmbrăcîndu-l cu cușca cea de fier peste tot trupul, ticălosul a poruncit a se aprinde făclii și a-l arde împrejur fără milă. Atunci sfîntul mucenic al lui Hristos, fiind înăuntru spînzurat și rugîndu-se, atît de mult a fost ars, pînă cînd toate cărnurile lui s-au topit ca ceara, mistuindu-se și amestecîndu-se cu pămîntul, iar oasele lui s-au făcut ca niște țărînă de pe arie. Astfel, sfîntul mucenic al lui Hristos rugîndu-se și topindu-se de văpaie, văzduhul s-a umplut de bun miros ca de niște mir și s-a suit ca o stea luminoasă la Domnul, după cum unii din credincioși s-au învrednicit a vedea. Iar ticălosul și de Dumnezeu urîtorul împărat, rămînînd încă în nebunie, țărîna în care au curs cărnurile Sfîntului Urpasian, cum și cenușa oaselor alegînd-o cu grijă, a poruncit a se risipi în mare, înaintea sa. Acestea s-au făcut în cetatea Nicomidia.

36. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU BENEDICT, PURTĂTORUL DE DUMNEZEU

(14 MARTIE)

(SCRISĂ DE CEL ÎNTRE SFINȚI, PĂRINTELE NOSTRU GRIGORIE DIALOGUL)

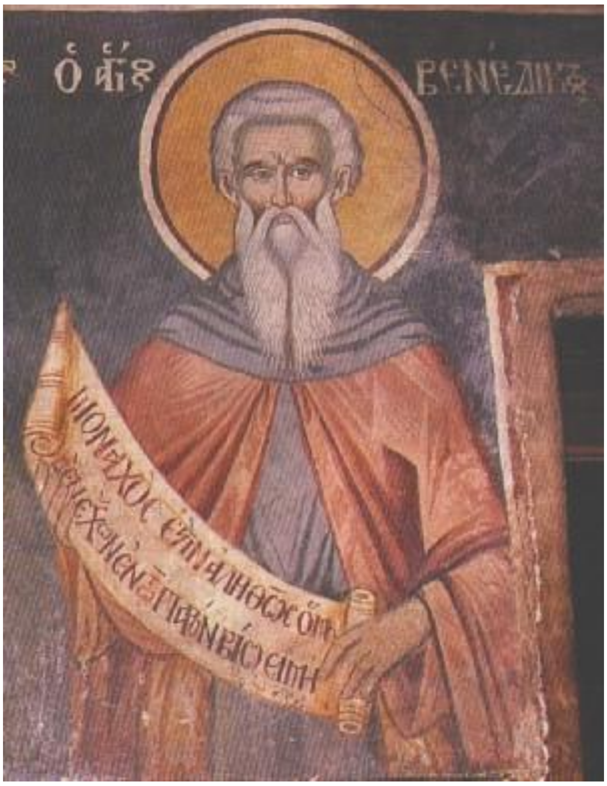

Sfîntul Benedict era cu viața foarte evlavios și dreptcredincios și împodobit cu darul lui Dumnezeu. Din copilărie strălucea prin nevinovăția inimii și se împodobea cu înfrînarea trupului, neplecînd sufletul la nici o voie trupească căci, încă tînăr fiind, a urît pornirea și înfierbîntarea trupului, dezmierdările și poftele lumii și socotea ca pe un copac uscat lumea aceasta cu floarea ei.

Acest sfînt a răsărit ca luceafărul de dimineață, din Nursia, cetatea romanilor. Apoi a fost dat la școală de părinți să învețe carte, dar el, văzînd că mulți mergeau mai mult în poftele lor, ca un înțelept, s-a retras și n-a mai mers la școală, ca să nu cadă și el într-o prăpastie ca aceea pierzătoare de suflet.

Deci, părăsind școala și lăsînd casa părintească și averile cele multe moștenite, căci părinții lui murise, lui Dumnezeu singur dorind să-i placă, a iubit chipul sfintei și monahiceștii vieți și s-a făcut monah - faptele cele după Dumnezeu ale acestui cinstit părinte eu cu ochii nu le-am văzut, dar le-am auzit de la patru ucenici ai lui. De la Constantin, om preacucernic, care a fost următor al lui; de la Valentin, care a chivernisit mulți ani sfințitul locaș din Lateran; de la Simplichie, care a păstorit al treilea după Sinodie, și de la Onorat, care locuiește astăzi chilia lui, cea în care ședea mai înainte cuviosul.

Acest părinte, Benedict, care mult a strălucit în fapte bune, după ce a lăsat învățătura cărților, cunoscînd, ca unul ce nu cunoaște și înțelept, ca un neînțelept, a

părăsit deșertăciunea acestei vieți și s-a dus să locuiască în pustie; dar nimeni nu l-a urmat, decît singură femeia care l-a crescut, căci tare îl iubea. Iar cînd s-a dus la locul ce se numește Efide, mulți preacucernici bărbați, atrași de duhovniceasca lui dragoste, s-au dus acolo și au rămas cu dînsul în biserica Sfîntului Petru.

Într-o zi, maica Sfîntului Benedict a cerut de la o femeie din satul care era acolo departe o covățică, ca să curețe niște grîu. Și luînd-o, a pus-o pe masă cum s-a întîmplat. Dar urîtorul de bine diavol a aruncat-o jos și s-a stricat, pe cînd era bătrîna undeva, desfăcîndu-se în două bucăți. Întorcîndu-se bătrîna și văzînd covățica în două bucăți, a început a plînge. Dar sluga lui Dumnezeu, Benedict, văzînd-o, l-a durut inima și, luînd bucățile, a căzut la rugăciune cu lacrimi și, sculîndu-se, a găsit vasul întreg. Apoi îndată chemînd-o și sfătuind-o să nu se întristeze de primejdiile ce se întîmplă, i-a dat covățica întreagă.

Aceasta este cea dintîi și de mirare minune a sfîntului, de care s-a auzit peste tot locul acela dimprejur. Iar locuitorii locului aceluia au spînzurat covățica la poarta bisericii de acolo, ca să se vadă, spre slava lui Dumnezeu și lauda lui Benedict, adevăratul Lui rob și să se cunoască de toți darul Sfîntului Duh, care într-însul locuia, din tînăra vîrstă. El a stat mulți ani acolo, pînă la venirea longobarzilor.

Dar iubitorul de Dumnezeu și urîtorul de slavă, Benedict, s-a dat la mai multe osteneli, socotind că mai bine este să se bucure de osteneli, decît de laudele omenești. Apoi, lăsînd pe furiș pe maica sa, s-a dus în locuri pustii; ajungînd la un loc ce se numea Lac, la patruzeci de mile departe de Roma - în care izvora mulțime de ape, din care se formează un rîu -, a rămas acolo. Ducîndu-se acolo, l-a văzut un monah cu numele Roman, care venea de la o mănăstire ce era aproape. Apoi aflînd locul unde s-a dus și scopul lui cunoscînd, nu l-a arătat nimănui, ci l-a ajutat la cele ce-i trebuiau și l-a îmbrăcat în sfînta schimă a monahilor și după putință îi slujea la trebuințele trupești.

Iar de Dumnezeu înțeleptitul Benedict, găsind în acel loc, într-o rîpă, o peșteră foarte strîmtă, s-a închis într-însa și trei ani a fost necunoscut altora, afară de Roman. Iar Roman era aproape, într-o mănăstire, sub ascultarea părintelui Adeodat. În vremea cînd ședea bătrînul său să mănînce, lua puțină pîine și-i aducea, în zilele cele rînduite. Și cum de la mănăstire pînă la peșteră nu era drum, căci era prea înaltă prăpastia, pe deasupra, cu o frînghie lungă și subțire, îi pogora pîinea. Și avea un clopoțel la frînghie, ca să audă sfîntul și să iasă s-o ia. Dar vrăjmașul dreptcredincioșilor, bîntuitorul faptei bune și pizmașul diavol, îl ura pe Roman pentru dragostea frățească, iar pe Benedict îl zavistuia pentru lipsa trebuinței și pentru socoteala cea bine plăcută lui Dumnezeu. Deci, vrînd să-l abată și să-l arunce în lenevire, într-o zi, cînd Roman pogora pîinea cu frînghia, aruncînd diavolul o piatră, a zdrobit clopoțelul. Însă preacinstitul Roman n-a lipsit a face slujba sa, cea lui Dumnezeu plăcută, în alte chipuri.

Apoi, cînd întrutotbunul Dumnezeu a binevoit ca Roman să înceteze de la acea slujbă și de Dumnezeu iubită slujire, iar petrecerea fericitului Benedict s-o arate spre folosul multora, neîngăduind să se ascundă multă vreme sub obroc dumnezeiescul dar al minunilor ce străluceau printr-însul, atunci pe acesta l-a pus în sfeșnic ca pe o făclie, ca să strălucească la toți cei ce sînt în casa lui Dumnezeu.

Iar arătarea s-a făcut astfel: Un preot, locuind departe de peștera cuviosului, a gătit bucate bogate pentru praznicul Paștilor și i s-a arătat prin vedenie Domnul, Care îi zise: "Tu multe feluri de bucate gătești pentru tine, iar robul Meu, Benedict, în cutare peșteră fiind pentru dragostea cea către Mine, nu are ce să mănînce". Deci îndată sculîndu-se preotul, în ziua de Sfintele Paști, s-a dus, cu bucatele pe care le gătise pentru sine, să găsească peștera și pe omul lui Dumnezeu, în prăpăstiile munților, văilor și în găurile pămîntului. Aflîndu-l pe dînsul în peșteră l-a sărutat. Apoi, făcînd rugăciune amîndoi și binecuvîntînd pe Dumnezeu, au șezut, vorbind împreună și hrănind cu dumnezeiești cuvinte sufletele lor.

Sculîndu-se preotul, îl rugă pe sfîntul, zicînd: "Vino, părinte, să prăznuim, că astăzi sînt Paștile". Iar omul lui Dumnezeu a răspuns: "Știu că sînt Paștile, căci m-am învrednicit a te vedea". Căci nu știa cuviosul că era cu adevărat sfîntul praznic al Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Iar preotul a zis: "Într-adevăr, părinte, astăzi este ziua Învierii Domnului și nu se cade să postești, căci și eu spre aceasta am fost trimis de Dumnezeu către tine, ca din darurile Lui amîndoi să ne împărtășim". Deci, mulțumind lui Dumnezeu, au mîncat amîndoi. Iar după ce au mîncat și s-au veselit duhovnicește, au vorbit din Sfintele Scripturi. Apoi, sărutîndu-l, preotul s-a dus, slăvind pe Dumnezeu pentru lipsa dreptului.

În acea vreme oarecare păstori, văzîndu-l în peșteră ascuns și cu piei îmbrăcat, socoteau că văd fiare. Iar după ce au înțeles că este pustnic, rob al lui Dumnezeu, au lăsat gîndirea că este fiară și s-au cuprins de milostivire. De atunci s-a dus vestea despre dînsul prin locurile cele din jur și mulți mergeau la dînsul și-i aduceau cele trebuincioase trupului. Iar cuviosul părinte îi hrănea mai ales pe dînșii cu povestirile cele duhovnicești, decît cu mîncări simțite.

Într-una din zile, cuviosul liniștindu-se, a venit ispititorul în chip de mierlă și zbura fără rușine atît de aproape de el, încît ar fi prins-o, de ar fi voit. Purtătorul de Dumnezeu, Benedict, înțelegînd măiestria vrăjmașului și cu semnul Crucii înarmîndu-se, mierla s-a făcut nevăzută. Apoi atîta ispită s-a pricinuit în trupul lui după ce s-a dus mierla aceea, încît niciodată una ca aceasta n-a pătimit. Căci orice femeie ce se întîmplase în tinerețe a vedea, i-o închipuia diavolul desfrînării și i-o punea de față în nălucirea lui. Și atît de mare înfocare a trupului i-a aprins, încît puțin a lipsit să se gîndească și să se întoarcă în lume.

Dar, întărindu-l darul cel mîntuitor al lui Dumnezeu, a biruit pe cel ce-l ispitea. Și, fiind acolo aproape urzici și spini, s-a dezbrăcat și s-a aruncat într-însele și, tăvălindu-se mult timp și sîngerîndu-și trupul și răbdînd cu vitejie durerile, s-a izbăvit

de acel gînd purtător de moarte și i-a mulțumit lui Dumnezeu. De atunci în toată vremea vieții sale, diavolul desfrînării n-a îndrăznit să-l mai supere, după cum acest părinte nebiruit în ispite a povestit ucenicilor săi. Astfel, mulți părăsind dezmierdările lumii, învățau să se lupte cu puterile cele multe ale vicleniei diavolești.

După ce s-a depărtat ispita, a rămas omul lui Dumnezeu netulburat în gînd. De acum înainte, încălzindu-se inima lui de darul Sfîntului Duh, a dat rodul învățăturii mai bogat; încît s-a făcut auzită tuturor viața lui cea vrednică de minune. Și era o mănăstire nu departe de peștera cuviosului, al cărei egumen se săvîrșise. Deci toți frații de acolo, venind la dînsul, îl rugau să le fie egumen. Iar cuviosul, nevrînd să lase smerenia din copilărie crescută cu dînsul, n-a primit, socotindu-se păcătos și nevrednic, adăugînd și aceasta, că obiceiurile sale nu se unesc cu obiceiurile lor. Dar la sfîrșit, biruindu-se de iubirea de frați, a împlinit rugăciunea lor și s-a făcut egumen. Fericitul Benedict, păzind rînduiala mănăstirii și nelăsînd pe frați să facă voile lor, aceștia cum au văzut sfințenia cuviosului și pustnicia cea cu dinadinsul nepotrivindu-se cu răutatea lor, au început a se sfădi între ei și a se căi că au cerut egumen pe un bărbat atît de pustnic și luător aminte.

Deci, răzvrătirea acelora se lupta cu legea fericitului, căci obiceiurilor rele le este urîtă petrecerea drepților și cei răi urăsc pe cei buni, iar de către cei îmbunătățiți se întorc urîtorii de fapte bune. Deci, sfădindu-se ei și văzînd că socoteala lor cea iubitoare de tulburare n-a sporit, căci părintele nu s-a dus pentru nestatornicia și tulburarea lor, după cum gîndeau ei, au pus într-un pahar de sticlă otravă amestecată cu vin și în vremea mîncării, șezînd părintele la masă, au îndrăznit, vai de îndrăzneala lor! și i-au dat-o. Atunci purtătorul de semne și marele părinte, Benedict, a făcut semnul de viață făcătoarei Cruci peste pahar, iar paharul îndată s-a zdrobit și a căzut la pămînt.

Astfel a cunoscut omul lui Dumnezeu că băutura era de moarte, pentru aceasta n-a răbdat semnul Crucii. Apoi, îndată s-a sculat de la masă cu fața veselă și cu gînd bun. După aceea, chemînd pe frați, a zis către dînșii: "Multmilostivul Domnul Dumnezeu să vă miluiască, fiii mei, pentru ceea ce ați voit să-mi faceți! Nu v-am spus eu că judecata mea nu se potrivește cu a voastră? Duceți-vă și, după judecata voastră, căutați-vă părinte. Eu de aici înainte nu pot să vă mai fiu povățuitor!"

Acestea zicînd, s-a dus îndată la locuința sa cea dintîi, iubind liniștea de la început și pe Dumnezeu, Cel ce locuiește întru cele preaînalte și la cele smerite caută. Deci, fiind părintele Benedict mai dinainte hotărît de Dumnezeu iarăși în peștera cea amintită și, cu dumnezeiești fapte bune strălucind, cu puteri și cu semne, pe care le făcea Dumnezeu printr-însul și în slavă îngerească înăl-țîndu-se, mulți s-au dus la locul acela să se păstorească de darul lui cel de Dumnezeu dat. Deci, iubitorul de Dumnezeu și de suflete, Cuviosul Benedict, a alcătuit acolo, cu puterea lui Hristos, douăsprezece mănăstiri, rînduind în fiecare să se afle cîte douăzeci de monahi. Apoi a oprit și el puțini, cîți a socotit că ajung sub a lui dăscălească povățuire.

Atunci au început a veni la dînsul din Roma oameni de bun neam și învățați, împreună cu fiii lor, să-i călugărească. Atunci și fiii bunei nădejdi, Eviție și Mavru, s-au dus la dînsul și s-au făcut monahi. Chiar și Tertil, patriciul, a dat pe Plachida. Dintre aceștia Mavru, fiind mai tinerel, după ce a crescut cu obiceiurile cele bune, a început a fi lucrător al învățătorului. Iar Plachida, fiind încă tînăr, cu osteneli pustnicești își înfrîna tinerețea.

Într-una din mănăstirile cele mai sus-zise era un monah leneș, care, în vremea rugăciunii, nu răbda să stea cu frații pînă în sfîrșit; ci, cînd toți frații îngenunchiau, acela ieșea afară și vorbea deșertăciuni. Iar egumenul acestuia, de multe ori sfătuindu-l și nimic folosind, l-a adus la omul lui Dumnezeu, Cuviosul Benedict, care, după cum se cuvine mustrîndu-l și sfătuindu-l, l-a eliberat. Iar el, întorcîndu-se la mănăstire și de-abia două zile ținîndu-se de sfătuire, iarăși în vremea rugăciunii făcea ca și întîia dată obiceiul lui cel diavolesc; că lăsa slujba și ieșea afară din biserică fără frica lui Dumnezeu. Egumenul acestuia, venind la cuviosul, i-a povestit cele despre dînsul. Atunci cuviosul a zis: "Vin eu și-l voi îndrepta".

Venind la mănăstire în ceasul în care s-a sfîrșit lauda cîntării de psalmi și frații au îngenunchiat la rugăciune, Sfîntul Benedict a văzut că un diavol a apucat marginea hainei monahului leneș și-l trăgea afară din biserică. Atunci sfîntul a zis în taină egumenului, cu numele Pompian, și robului lui Dumnezeu, Mavru: "Vedeți cine este cel ce-l trage pe monahul acesta afară din biserică?" Iar ei, răspunzînd, au zis: "Ba nu, părinte". Sfîntul a zis: "Să rugăm pe Dumnezeu ca să-l vedeți și voi". Și rugîndu-se două zile, Mavru monahul l-a văzut, iar părintele mănăstirii nu l-a văzut. În ziua următoare, după ce s-a sfîrșit rugăciunea, ieșind afară omul lui Dumnezeu și găsind pe leneșul acela stînd afară din biserică, l-a lovit cu toiagul și, din acea zi, s-a izbăvit monahul de diavoleasca lenevire și necucernicie; și de aici înainte stătea rîvnitor cu frații, pînă ce se făcea sfîrșitul, neîndrăznind diavolul să-l mai apuce, căci fusese izgonit de Sfîntul Benedict.

Trei din cele douăsprezece mănăstiri erau pe vîrfuri și pe răspîntii de munți și monahilor le era greu a se pogorî jos la pîrîu să ia apă, căci trecerea prin prăpăstii era primejdioasă și ei cu multă frică se suiau și se pogorau. De aceea, adunîndu-se monahii celor trei mănăstiri, au venit la robul lui Dumnezeu, Benedict, zicînd: "Cinstite părinte, cu greu ne este și primejdios a ne coborî jos la pîrîu, să luăm apă. Deci, este nevoie să mutăm mănăstirea ca nu cumva să alunece cineva în prăpastie și să moară".

Cuviosul, cu cuvinte dojenitoare și mîngîietoare întărindu-i, i-a eliberat. Însă, după ce a înnoptat, luînd pe Plachida, despre care am zis mai sus, s-a suit în vîrful muntelui greu de umblat și a ales un loc unde s-a rugat. Sculîndu-se de la rugăciune, a luat trei pietre și le-a pus una peste alta în acel loc de rugăciune și s-a îndreptat spre chilie.

Dimineața au venit iarăși frații și-i ziceau aceleași pentru apă. Dar el a zis către dînșii: "Suiți-vă, fiii mei, în munte și veți găsi trei pietre una peste alta; acolo să săpați, în acel loc, că puternic este Dumnezeu și la acea înălțime a muntelui vă va da apă destulă și greutatea ostenelii drumului vă va ușura-o". Plecînd ei, au găsit precum le-a zis cuviosul. Deci au săpat, și îndată mulțime de apă a început a izvorî, cum și pînă astăzi curge, arătînd minunea sfîntului.

Altă dată, un oarecare bărbat din neamul goților, sărac cu duhul, a venit la sfințitul Benedict să se pocăiască de păcatele sale și el l-a primit. Într-una din zile a poruncit cuviosul către unul din frați să-i dea o unealtă, ca să curețe locul de mărăcinii și de gătejele ce erau acolo, ca să facă grădină. Dar locul era deasupra pîrîului și, tăind și curățînd gotul, a ieșit unealta din coadă și a căzut în pîrîu și nu era nădejde să se găsească, pentru că era apă multă. El a alergat și a spus lui Mavru și i-a făcut metanie pentru greșeala sa. Iar Mavru a spus cuviosului și acesta s-a dus la pîrîu, unde, luînd coada din mîna gotului și punînd-o în pîrîu cu partea în care fusese unealta înfiptă, îndată a ieșit unealta din fundul apei și a intrat la locul ei. Deci cuviosul a dat gotului unealta aceea tăietoare de mărăcini, zicîndu-i: "Iată unealta. Ia-o și lucrează și nu te întrista".

Într-una din zile, purtătorul de semne, Benedict, odihnindu-se în chilia sa, s-a dus monahul Plachida la pîrîu să ia apă; dar alunecînd vasul din mîna lui, a căzut în pîrîu și, vrînd el să apuce vasul, a alunecat și a căzut în apă; iar apa, fiind prea repede, l-a dus în mijlocul pîrîului, depărtîndu-l ca la o aruncătură de săgeată, încît se primejduia. Iar adevărata slugă a lui Dumnezeu, Benedict, văzînd întîmplarea și chemînd pe ucenicul său Mavru, i-a zis: "Frate Mavru, aleargă, că Plachida a căzut în pîrîu și apa foarte departe l-a tras". Minunat și foarte slăvit este lucrul acesta, care se povestește. Deci, alergînd Mavru și umblînd pe apă, cu porunca părintelui și ajungînd la locul unde Plachida era tîrît de apă, încît era gata a se îneca, l-a apucat îndată de păr și l-a scos. Iar după ce Mavru a ieșit cu Plachida afară la pămînt și și-a venit în sine, gîndind cum a umblat pe apă, s-a minunat și s-a înspăi-mîntat de ceea ce făcuse.

Apoi, întorcîndu-se la părintele, i-a vestit dumnezeiasca minune ce s-a făcut. Dar omul lui Dumnezeu, Benedict, a socotit că s-a făcut această mare minune nu pentru sfințenia sa, ci pentru ascultarea lui Mavru. Iar Mavru spunea că a făcut porunca sfîntului; căci, zicea că nu se află acum în aceeași putere în care era cînd s-a dus pe apă. Văzînd Plachida smerita cuvîntare cea de Dumnezeu următoare a acestora, a zis: "În timpul cît eram purtat de apă, vedeam deasupra capului meu cojocul părintelui meu și socoteam că el m-a scos din apă".

Strălucind fericitul cu niște fapte bune ca acestea, în locurile acelea mulți, pentru dragostea Domnului nostru Iisus Hristos, veneau de departe la dînsul și adeseori, părăsind deșertăciunea vieții, își puneau grumazul sub jugul cel bun al lui Hristos și se făceau pustnici. Însă diavolul, tatăl zavistiei și vechiul vrăjmaș al dreptcredincioșilor, neputînd vedea strălucirea minunilor sfîntului și pe sine biruit de

puterea lui cea dată de Dumnezeu, intra în minţile celor fără rînduială şi-i îndemna să-l zavistuiască şi să-l supere, după cum obişnuiesc cei fără rînduială şi nevrednici a zavistui isprăvile celor vrednici. Pentru că lauda ce se face celor curaţi şi vrednici este ocară şi întristare celor întinaţi de zavistie. De aceea Florentie, preotul bisericii din apropiere, moşul lui Florentie ipodiaconul nostru, îmbrăţişînd urîciunea şi zavistia diavolului celui rău în toate, a început a zavistui şi a ocărî faptele bune ale sfîntului, socotind că prin aceasta va smulge pe mulţi de la învăţătura Sfîntului Benedict cea de suflet folositoare. Iar după ce n-a dobîndit această nădejde vătămătoare de minte, nu numai că n-a putut să atragă pe cineva, dar şi mulţi alţii veneau la sfîntul şi se înmulţeau.

Florentie, rănindu-se de zavistie ca de o săgeată, defăima nevoinţa dumnezeiescului bărbat şi nu se îngrijea de fel să-i caute viaţa lăudată şi pustnicească. Apoi, întunecîndu-se de diavol, a ajuns într-atît, încît să otrăvească pe sfîntul. Deci a plămădit pîine, a pus otravă într-însa, a copt-o şi a trimis-o ca de bine-cuvîntare. Iar acel văzător bărbat a primit pîinea şi i-a mulţumit, dar vicleşugul nu s-a tăinuit de el. Căci în ceasul în care avea obicei sfîntul a mînca, a venit corbul din pădurea de aproape unde locuia şi, după obiceiul ce-l avea, luînd pîine din mîinile sfîntului, mînca. Deci luînd Sfîntul Benedict pîinea cea purtătoare de moarte, a pus-o înaintea corbului şi i-a poruncit, zicînd: "În numele lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu Celui viu, ia pîinea aceasta şi du-te de o aruncă într-un loc unde să n-o găsească vreun om".

Atunci corbul, cu gura căscată şi cu aripile întinse, a început a zbura împrejurul pîinii, a striga şi a arăta, prin mişcările lui, viclenia diavolească din pîine. Dar omul lui Dumnezeu a zis iarăşi către corb: "Nu întîrzia, nici te teme, ci ridic-o cum ţi-am zis şi du-o în loc neumblat, ca să nu se găsească niciodată".

Atunci corbul, după porunca sfîntului, a luat-o cu multă frică şi s-a dus. Apoi, după trei ceasuri s-a întors şi a luat iarăşi obişnuita hrană din mîinile sfîntului, care, văzînd vicleşugul de ucidere al lui Florentie, şi neputînd îndrepta viclenia lui, se ruga lui Dumnezeu pentru acela mai mult decît pentru sine, ca unul fără răutate şi în toate blînd.

Florentie însă, neputînd să-l omoare pe sfîntul, lucra cu răutate şi vicleşug satanicesc împotriva ucenicilor sfîntului. Căci ei lucrînd în grădină, Florentie, sluga diavolului, a trimis şapte fete frumoase şi cu totul goale şi le-a poruncit să se preumble şi să se joace înaintea monahilor, vrînd cu aceasta să necinstească fecioria acestora. Dar şi la aceasta n-a nimerit cugetul lui cel prea înră-utăţit, pentru că Benedict, următorul lui Hristos, văzînd scornirea lui cea diavolească şi temîndu-se de sufleteasca vătămare a ucenicilor, judeca mai bine să se depărteze şi să dobîndească mîntuirea ucenicilor, ca nu cumva, din zavistia lui Florentie către dînsul, cu timpul să se vatăme ucenicii.

Chemînd pe fraţii mănăstirilor, rînduindu-le iconom şi dîndu-i lui Dumnezeu, a luat puţini cu sine şi s-a depărtat de la chilia sa, fugind cu smerită cugetare de

urîciunea și vrăjmășia lui Florentie. Dar Florentie greșea, păcătuind în deșert, fără a putea să vatăme pe altcineva. Iar Dumnezeu, izbăvind pe sluga sa, l-a păzit spre mîntuirea multora, ucigînd pe viclean. Căci urîtul de Dumnezeu, Florentie, bucurîndu-se de ducerea fericitului părinte, stînd în foișorul casei sale, deodată a căzut din înălțime împreună cu foișorul și cel rău cu rău a murit și a luat moarte vrednică vicleniei sale, pentru că moartea păcătoșilor este cumplită.

Văzînd aceasta Mavru, ucenicul sfîntului, a trimis degrabă la dînsul, fiind departe de chilia sa ca de zece semne, și i-a zis: "Întoarce-te, părinte, întoarce-te, căci preotul care în zadar te izgonea, a murit". Auzind aceasta, omul lui Dumnezeu a plîns mult de ticăloasa moarte a lui Florentie și s-a mîhnit și de ucenicul său, căci s-a bucurat de o moarte ca aceea a lui. Deci l-a canonisit să se pocăiască pentru această greșeală. Astfel, fericitul s-a asemănat prin cele patru minuni mai înainte zise cu trei mari prooroci: cu Moise, la apă, care prin rugăciune s-a pornit și a izvorît din munte ca un rîu; cu Elisei s-a asemănat tăietorului de rugi, care a ieșit din adîncul pîrîului; cu Ilie, la ascultarea corbului; cu Apostolul Petru, la umblarea pe apă. Din acestea se vede arătat că acest om era plin de darurile duhului, date tuturor sfinților.

Mutîndu-se acest preacuvios bărbat în alte locuri, și-a schimbat locuința, dar vrăjmașul nu l-a slăbit. Căci după aceea, cel de diamant a suferit mai mari și mai grele războaie de la diavolul. Căci ieșind Cuviosul Benedict de la locul său dintîi, s-a dus în țara Campaniei, în hotarele cetății care se zicea Casin, unde, într-un munte oarecare înalt, a găsit o capiște elinească foarte veche în care se cinstea zeul Apolon. Împrejurul acelei necurate capiști erau o mulțime de jertfelnice și de copaci. Pînă atunci se suia mulțime de necredincioși și aduceau jertfe lui Apolon; iar luminatul cu mintea, Benedict, și rîvnitorul dreptei credințe, ducîndu-se la locul acela și intrînd în capiști, l-a zdrobit pe idolul lui Apolon, iar jertfelnicele le-a surpat. Apoi a ars copacii care erau acolo și, în mijlocul acelei capiște, a zidit o biserică a Sfîntului Martin, iar unde era altarul lui Apolon, a făcut o cinstită biserică a Sfîntului Ioan Botezătorul.

De aici înainte mulțimea poporului care locuia acolo în preajmă, povățuindu-se de învățătura lui, se întorcea către Dumnezeu și toți se făceau creștini. Acestea nesuferindu-le diavolul, nu în chip nevăzut ori în somn, ci pe față se arăta cuviosului, apoi striga tare și zicea că suferă mare nevoie de la sfîntul, încît și frații auzeau graiurile lui, deși nu-l vedeau. Către aceștia iubitorul adevărului zicea: "Credeți-mă, fraților, căci cu ochii văd pe vrăjmașul înfricoșat și purtător de foc, arătîndu-se cu nălucire; apoi și din ochi și din gură scoate pară de foc!" Deci auzeau toți, orice zicea vicleanul. Și întîi îl chema pe sfîntul pe nume; iar cînd a văzut că sfîntul nu-i răspunde, a încetat a-l defăima. Apoi iarăși îl chema pe nume, zicînd: "Benedicte!", care se tălmăcește binecuvîntatule. Iar sfîntul nerăspunzînd îndată, diavolul zicea: "Maledicte! Maledicte! - adică blestematule -, ce ai cu mine? De ce mă izgonești?"

Într-una din zile frații, zidind chilia în care era să șadă sfîntul, ciopleau piatră la mijloc și voiau s-o pună la zidire. Deci au venit trei și n-au putut s-o ridice. Apoi au venit și alții și nimic n-au folosit și a rămas piatra neclintită. De aceea, s-a socotit

că este înrădăcinată în pămînt. Mai pe urmă s-a arătat că deasupra pietrei ședea diavolul și pentru aceea atîția bărbați n-au putut s-o clintească. Deci au trimis la cuviosul, care, venind îndată și făcînd rugăciune, a zis să ridice piatra și cu atîta lesnire au ridicat-o, încît socoteau că nu are greutate deloc, aceea care mai întîi era grea și nemișcată.

Deci s-a părut cuviosului și a zis ucenicilor să sape acolo unde era piatra. Săpînd, au găsit un idol de aramă și l-au aruncat în bucătărie și îndată a ieșit foc dintr-însa. Deci, socotind monahii că bucătăria arde, au alergat și au început a aduce apă s-o stingă. Atunci, întrebînd despre pricină, a înțeles cuviosul tulburarea fraților și apoi, intrînd în bucătărie, zicea că nu este focul despre care spun ei. Deci, îndată plecîndu-și capul său lui Dumnezeu la rugăciune, după obicei, se ruga să izgonească de la frați amăgirea aceea nălucitoare a vrăjmașului, care se arăta ochilor lor. Apoi, sculîndu-se de la rugăciune, ochii fraților celor înșelați i-a adus la fireasca vedere prin rugămintea cea către Dumnezeu și nu mai vedeau bucătăria arzînd.

Altă dată, cînd zideau frații zidul, vrînd să-l facă înalt, și sluga lui Dumnezeu, Benedict, era în chilia sa, rugîndu-se, i s-a arătat diavolul bucurîndu-se, și i-a spus că merge la frații cei ce lucrează. Atunci a trimis cuviosul la frați cît mai degrabă și le-a vestit, zicînd: "Fraților, luați aminte, că vine către voi diavolul în ceasul acesta, să vă ispitească". Dar, mai înainte de a merge vestitorul, a ajuns diavolul și a surpat zidul ce se zidea și pe un tînăr monah, fiu al unui oarecare Coraliu, l-a zdrobit. Ucenicii sfîntului, văzînd aceasta, se întristară nu atîta pentru zid, cît pentru frate și i-au vestit cinstitului părinte cu lacrimi în ochi. Iar preamilostivul părinte a poruncit să-l aducă. Dar nefiind cu putință a-l ridica pe mîini, că pietrele zdrobiseră nu numai trupul, ci și oasele lui, l-au pus în sac și i l-au adus. Iar el le-a spus să-l lase pe rogojina pe care se obișnuise a se ruga.

Scoțînd afară pe frați și închizînd ușa, și-a plecat genunchii și ruga pe Dumnezeu pentru sănătatea lui. Și s-a văzut în ceasul acela o minune cu adevărat vrednică de spaimă și de înfricoșare. Pentru că, după terminarea rugăciunii, tînărul s-a sculat sănătos cu tot trupul. Apoi l-a trimis sfîntul iarăși la frați, să lucreze cu dînșii, ca să zidească din nou zidul. Iar diavolul, care socotise să omoare pe monah, mai mult s-a rușinat de luarea în rîs pe care o gătise pentru fericitul și care s-a întors asupra sa prin defăimarea ce se făcea de ucenicii sfîntului. Deci, de aici înainte, omul lui Dumnezeu a luat de la Hristos darul proorociei, ca mai înainte să spună cele ce vor fi.

Apoi s-a legiuit de sfîntul în mănăstire ca atunci cînd se trimit frați la vreo slujbă, nici să mănînce, nici să bea, pînă se vor întoarce. Acest canon cu dinadinsul se păzea. Într-una din zile, niște frați au fost trimiși de cinstitul părinte la slujbă și s-a întîmplat că cei trimiși, umblînd mult și neputînd a se întoarce, au înserat și au găzduit la o sfințită și cinstită fecioară unde au mîncat; apoi au trimis pe cineva din ei la cuviosul să le ceară binecuvîntare, după obicei, ca să mănînce. Dar, mai înainte, cunoscătorul părinte l-a întrebat, zicînd: "Unde ați mîncat?" Iar el a răspuns:

"Nicăieri, părinte". Atunci i-a zis sfîntul: "Pentru ce minți? N-ați poposit la chilia cutărei fecioare și ați mîncat cutare și cutare bucate și ați băut atîtea pahare?" Dimineața venind frații, cu înțelepciune și părintește fiind mustrați, ei, umilindu-se, au căzut la cinstitele lui picioare și mărturiseau că au greșit. Iar acest preablînd părinte, îndată le-a iertat greșeala lor, făgăduind frații că nu vor mai călca porunca lui, căci l-au cunoscut că, prin Duhul Sfînt, este de față peste tot.

Era un oarecare mirean cu chipul, dar iubitor de fapte bune și iubitor de monahi, frate al lui Valentin monahul, pe care la început nu l-am pomenit. În tot anul se ducea la purtătorul de semne, Cuviosul Benedict, ca să audă învățătura lui cea folositoare de suflet și să vadă pe fratele său Valentin. Acest om și-a pus însuși lege ca, ieșind din casa sa, să nu mănînce nimic pînă va veni la sfîntul să ia binecuvîntare. Însă într-o zi, venind spre mănăstire, fără de veste a venit la drum un necunoscut, cu care s-a întovărășit umblînd împreună, și care purta multe feluri de mîncări. Iar după ce au trecut cîteva ceasuri, a zis către dînsul împreună mergătorul necunoscut: "Frate, vino să mîncăm, să nu slăbim la drum". Acela a răspuns și a zis: "Ba nu, să lipsească mîncarea, frate, nu mănînc; că am obicei de merg flămînd la cinstitul părinte Benedict".

Aceasta auzind-o celălalt, s-a liniștit. Și umblînd iarăși puțin, împreună călătorul îl îndemna să mănînce, dar acela nu l-a ascultat. Și mergînd iarăși puțin, au ajuns la un loc frumos și veselitor, unde era un izvor și o pajiste înflorită și verde. Atunci călătorul iarăși îl îndemna, zicîndu-i: "Iată apă, iată pajiște, iată loc îndemînatec, ia să ședem să mîncăm, frate, și să ne odihnim puțin, ca să putem, iarăși, umbla fără osteneală". Deci i-a plăcut locul acela și, înșelîndu-se de a treia sfătuire a călătorului, a șezut și a mîncat împreună cu dînsul, apoi s-a sculat și și-a luat iarăși drumul său.

Seara a venit la chilia sfîntului, care l-a primit și, căzînd la pămînt, cerea binecuvîntare. Iar mai înaintevăzătorul Benedict i-a ocărît greșeala pe care a făcut-o, zicînd: "Ce este, frate, aceea pe care a făcut-o vrăjmașul, prin împreună călătorul tău? Întîi, n-a putut a te înșela; al doilea, a te amăgi iarăși n-a putut; a treia oară a biruit și în ceea ce a voit te-a aruncat". Atunci acela, cunos-cîndu-și păcatul neputinței gîndului, zăcînd la picioarele Sfîntului, a plîns atît de mult, încît a cunoscut și mai mult greșeala.

În vremea goților, Totila, craiul lor, auzind de isprăvile sfîntului și că este bogat de darul proorociei, a purces să vină la mănăstire. Și, stînd departe de mănăstire, a vestit sfîntului venirea lui. "Să vină", a zis sfîntul. Iar Totila, socotind lucru cu neputință ca un om stricăcios să fie părtaș de darul proorocesc, a îndrăznit a-l cerca. Deci, a îmbrăcat cu hainele lui și cu încălțămintele pe unul din spătari, cu numele Rigon, poruncindu-i să meargă la cuviosul. Dîndu-i și ostași mulți, precum este rînduiala crailor, a trimis cu dînsul și comiți, pe Vulruderic și pe Vlid, iar în dreapta și în stînga lor mulțime de boieri și ostași, gîndind el ca, prin această plăsmuită vedere, să amăgească pe robul lui Dumnezeu.

Ajungînd Rigon la mănăstire, înconjurat de rînduiala ostaşilor şi a celor cu vrednicii, sfîntul, fiind la un loc înalt, privea la dînsul. Şi, mai înainte încă de a veni Rigon, fiind departe cît să se audă glasul, sfîntul a strigat: "Leapădă, fiule, leapădă acelea pe care le porţi, căci nu sînt ale tale". Auzind acestea Rigon şi căzînd la pămînt, s-a minunat şi s-a înspăimîntat, căindu-se de ceea ce a făcut; căci pe un sfînt ca acesta şi bărbat înainte văzător a îndrăznit a-l lua în rîs. Deci toţi cîţi erau împrejur au văzut şi s-au închinat omului lui Dumnezeu. Şi cum s-a sculat Rigon n-a îndrăznit a se duce la sfîntul, ci s-a întors la craiul lui, tremurînd şi căindu-se pentru necunoştinţă.

Atunci şi Totila s-a sculat şi a venit la sfîntul, pe care l-a văzut şezînd de departe, dar n-a îndrăznit a se apropia; ci aruncîndu-se la pămînt, cerea iertare. Iar sluga lui Dumnezeu de două şi de trei ori l-a strigat, dar, văzînd că de frică nu se scoală, s-a sculat şi s-a dus însuşi de l-a ridicat, ocărîndu-l pentru urmările lui. Şi în scurtă cuvîntare i-a vestit toate cele ce aveau să i se întîmple, zicîndu-i: "Multe rele ai făcut şi faci! Depărtează-te de dînsele şi pocăieşte-te, căci, să ştii, vei intra în Roma şi ai să treci marea; nouă ani vei împărăţi şi în al zecelea te vei sfîrşi". Auzindu-le acestea Totila şi înspăimîntîndu-se de proorocia fericitului, s-a aruncat iarăşi la pămînt şi, cerînd binecuvîntare, s-a dus.

De atunci şi-a schimbat neomenia şi asprimea sa prin învăţătura cuviosului şi folositoarea dojenire. N-a trecut însă multă vreme şi a intrat în Roma, în care căuta să intre, şi a stăpînit-o. Apoi s-a dus în Sicilia, iar în al zecelea an al împărăţiei lui dumnezeiasca dreptate l-a tăiat, după proorocia sfîntului, şi şi-a pierdut şi împărăţia şi viaţa.

După acestea, episcopul Bisericii Canusiei, venind la marele Benedict după obicei, căci pentru sfinţenia petrecerii lui, foarte îl iubea sfîntul, şi şezînd de vorbă şi cuvînt pornindu-se pentru intrarea în Roma a craiului Totila şi pentru pieirea Romei, zise fericitul episcop: "De craiul acesta se va pustii Roma, ca să nu se mai locuiască de oameni de acum înainte". Către acela a răspuns omul lui Dumnezeu: "Roma nu se strică de neamuri, ci de nevoi, adică de fulgere, gîlcevi şi de cutremure va pieri".

Şi iată, tainele proorociei cinstitului părinte se văd mai luminoase decît soarele şi cu ochii noştri le vedem toţi. Că acum în Roma cea mare şi preafrumoasă nu vedem altceva decît case prăbuşite, biserici căzute şi zidurile ei risipite. Că din căderi şi din desele cutremure a căzut frumuseţea zidurilor şi împodobirea. Tîlcuirea acestei proorocii a cuviosului, dată de Dumnezeu, mi-a făcut-o mie preacucernicul Onorat, ucenicul sfîntului. Dar ne încredinţa că le-a auzit nu de la sfîntul, ci de la fraţi adevăraţi, care mărturiseau aceasta.

Într-acea vreme un cleric din biserica Acvinilor se supăra de necuraţii diavoli. Iar cuviosul episcop Constantie de multe ori îl trimitea la multe gropniţe cu moaştele sfinţilor, ca să se vindece. Dar sfinţii mucenici ai lui Dumnezeu nu l-au vindecat ca să se arate darul vindecărilor prin Sfîntul Benedict. Deci s-a dus la dînsul, şi el prin rugăciuni, a izgonit pe diavol, iar pe cleric l-a făcut sănătos şi l-a eliberat, zicîndu-i:

"Du-te. Iată, te-ai făcut sănătos; carne să nu mai mănînci și la treapta preoțească să nu te sui; căci, în oricare zi vei îndrăzni a te sui, îndată te vei îmbolnăvi și mai rău". Dar el, cum s-a dus la ale sale, a uitat porunca. După cîțiva ani, văzînd pe cei dintîi ai preoțescului cin că au murit și pe cei mai mici ai săi că se făceau preoți, s-a ales și el în rînduiala preoțească. Dar îndată, intrînd diavolul într-însul, ca o fiară sălbatică fără milă l-a zdrobit pînă la moarte.

Era un oarecare om de neam bun de un nume cu Sfîntul Benedict care, fiind condus de învățătura cea de Dumnezeu înțeleptită, a lăsat lumea și a venit către Dumnezeu, cîștigînd îndrăzneală la sfîntul. Acesta, venind odată după obicei către cuviosul și întrînd în chilie, a aflat pe dumnezeiescul părinte că plîngea cu amar și se tînguia. Stînd mult și văzîndu-i lacrimile curgînd, nu se dumerea, fiindcă nu-l văzuse altă dată măcar să lăcrimeze în vremea rugăciunii, ci numai să ofteze de la inimă. Deci înspăimîntîndu-se, a întrebat pe sfîntul pricina. Iar purtătorul de Dumnezeu părinte a răspuns: "Toată mănăstirea aceasta pe care, cu ajutorul lui Dumnezeu, am zidit-o și toate cîte am gătit fraților acestora, cu judecata Atotputernicului Dumnezeu s-au dat neamurilor. Și de-abia am îmblînzit pe Dumnezeu cu rugăciunea, să-mi dăruiască sufletele fraților mei celor întru Domnul, care sînt în mănăstire". Iar Benedict, auzind proorocia sfîntului, s-a dus de la mănăstire, minunîndu-se.

Într-adevăr vedem acum că s-a stricat mănăstirea de neamul longobarzilor, împlinindu-se proorocia sfîntului după moartea lui. Căci odihnindu-se frații, iar la miezul nopții fără veste intrînd în mănăstire longobarzii și răpind toate ale mănăstirii, n-au prins pe nici un monah. Pentru că rugăciunea omului lui Dumnezeu i-a păzit, ca să se arate tuturor darul dumnezeieștii puteri ce era într-însul. Dumnezeu Cel credincios în făgăduințele Sale a împlinit ceea ce a făgăduit adevăratului Său rob Benedict; căci, deși averile locașului, după voia lui Dumnezeu, le-a răpit, însă viața fraților s-a dăruit de Domnul. La fel am cunoscut că și marele Apostol Pavel, rugînd pe Dumnezeu pentru viața celor ce pluteau, a fost auzit; căci deși lucrurile din corabie și însăși corabia s-a pierdut, dar s-a dăruit de către Domnul mîntuire oamenilor.

Într-altă vreme, Exilarat al nostru a fost trimis la omul lui Dumnezeu cu două ploști cu vin. Acesta pe una a ascuns-o, iar pe cealaltă a adus-o la sfîntul. Iar înaintevăzătorul părinte, de care nu s-a ascuns ceea ce se făcuse, plosca pe care i-o adusese a primit-o și a mulțumit, iar pentru cealaltă i-a poruncit, zicînd: "Vezi, fiule, din plosca ce ai ascuns-o pe drum, cînd veneai, să nu se întîmple să bei ci, cu luare aminte, să verși vinul și vei vedea ce are înăuntru". Iar Exilarat, rușinîndu-se, a făcut metanie și s-a întors; apoi, venind la locul unde ascunsese plosca, a întors-o ca s-o deșerte, să încerce cuvîntul și îndată a ieșit un șarpe din ploscă.

Era un sat unde se făcea bîlci de neguțători, nu departe de locașul sfîntului. În el erau mulți închinători de idoli care, din multa învățătură a sfîntului cea de suflet folositoare luminîndu-se, s-au întors la credința cea mîntuitoare a lui Dumnezeu. În acel sat era o pustnicie de cucernice și cinstite fecioare și trimitea, pentru multa lor

sfințenie, pe ucenici ca să le sfătuiască și să le învețe. Într-una din zile, după obicei, a trimis pe unul din monahi spre sufletescul folos al fecioarelor.

Acesta, după ce le-a învățat, a luat de la călugărițe niște basmale și le-a pus în sînul său. Venind apoi la sfîntul, acesta l-a mustrat aspru, zicîndu-i: "Frate, cum a intrat nelegiuirea în sînul tău?" Iar acela, înspăimîntîndu-se și de frică uitînd greșeala sa, nu înțelegea ce-i zicea părintele. I-a zis deci, sfîntul: "Au doar eu nu eram acolo de față cînd ai primit basmalele de la sfintele fecioare și le-ai ascuns în sîn?" Iar el, auzind acestea, căzu la picioarele sfîntului și, zăcînd jos, zicea: "Am greșit, am greșit!" Apoi sculîndu-se și scoțînd din sîn basmalele, le-a aruncat înaintea sfîntului.

Într-una din zile, în ceasul cînd sfîntul obișnuia a mînca puțină mîncare seara, un monah, fiul unui dregător, ținea sfeșnicul ca să lumineze. Iar sfîntul mîncînd, a început diavolul mîndriei a supăra pe cel ce ținea sfeșnicul și a-i aduce gînduri de înălțare și de trufie și zicea în sine: "Cine este acesta căruia eu îi stau înainte, de-l slujesc ca o slugă și țin sfeșnicul?" Acestea gîndind el, Sfîntul Benedict, fiind împodobit cu darul vederii mai înainte, l-a mustrat cu milostivire părintească și i-a zis: "Închide și pecetluiește inima ta, frate, căci intră gînduri de mîndrie și se răsădesc în tine, și ia aminte la tine!"

Deci, chemînd pe frați, a poruncit de i-a luat sfeșnicul din mîinile lui. Iar el, ieșind afară, ședea și plîngea. Și întrebat fiind de frați ce a făcut de s-a mîniat sfîntul asupra lui, le-a spus gîndul cel diavolesc ce a intrat în inima lui; cum s-a umflat de vîntul mîndriei și ce cuvinte zicea în inima sa asupra sfîntului. Și a arătat otrava ce era ascunsă în inima lui. Deci s-au minunat frații de prevă-zătoarea curățenie a Sfîntului Benedict, căci cele semănate în minte de diavol, nu puteau a se ascunde de sfîntul.

În părțile Campaniei s-a făcut foamete și strîmtorare de toate lucrurile cele de nevoie. Era lipsă și în mănăstirea sfîntului și nu aveau frații mai mult de cinci pîini. Văzîndu-i pe dînșii cinstitul părinte posomorîți, le-a zis: "De ce vă întristați pentru pîine, fraților? Astăzi aveți lipsă, iar mîine vă veți bucura". Și a doua zi s-au aflat înaintea porții mănăstirii niște saci cu făină de două sute de dimirlii, pentru care Dumnezeu, Stăpînul tuturor, a zis unor oameni, pe care frații nu-i cunoșteau deloc, de au venit și i-au pus la poarta mănăstirii. Deci, minunîndu-se de preaslăvita minune a sfîntului, au slăvit pe Dumnezeu și s-au învățat a nu se mai întrista de aici înainte cînd se va întîmpla lipsă, avînd amanet îndrăzneala sfîntului către Dumnezeu.

Iar pentru duhul proorocesc se cade a ști că nu obișnuiește totdeauna a lumina mintea proorocilor, ci numai în unele vremi. Căci pentru Sfîntul Duh s-a scris în Evanghelie că, unde voiește El suflă; astfel arătat este că și cînd voiește suflă. De aceea și proorocul Natan, fiind rugat de împăratul David să-i spună de voiește Dumnezeu să zidească el biserica Domnului, întîi l-a sfătuit, apoi l-a oprit. Și Elisei proorocul a văzut pe femeie plîngînd, dar pricina n-a știut-o, și către Gheezi, sluga sa, care o oprea să nu se apropie, zicea: "Las-o, căci sufletul ei este întristat, iar

Domnul a ascuns de mine și nu mi-a arătat". Iar aceasta o face Dumnezeu cu iconomie, căci uneori dînd duhul proorociei, iar alteori ridicîndu-l, cu acest chip uneori înălța mintea proorocilor, iar alteori o smerește. Ca și proorocii primind duhul, să cunoască insuflarea de la Dumnezeu, dar neprimind darul, să se învețe și să se cunoască ce sînt, căci sînt pămînt și cenușă. Drept aceea și David zice: *Eu sînt vierme, iar nu om.* Dar să ne întoarcem la ceea ce ne stă înainte, adică despre Sfîntul Benedict.

Într-altă vreme l-a rugat un om credincios și foarte cucernic să trimită în satul lui, care este aproape de cetatea Terachinilor, să zidească acolo mănăstire. Chemînd sfîntul pe ucenici, rînduindu-le și egumen și iconom, i-a trimis în pace. Dar le-a făgăduit și le-a zis: "Mergeți, fraților, că în cutare zi vin și eu la voi și vă voi arăta în care loc se cade a se zidi biserica, în care loc trapeza, în care loc arhondaricul și celelalte cîte trebuiesc". Și luînd frații binecu-vîntarea sfîntului, s-au dus și au adunat toate cele trebuincioase pentru zidire, au curățat locul și au gătit toate, ca venind sfîntul să le găsească gata și să rînduiască numai zidirile. Dar după noaptea aceea, luminîndu-se ziua în care a făgăduit sfîntul să meargă, s-a arătat egumenului și iconomului și le-a spus toate cu dinadinsul cîte trebuiau a se face. După ce s-au deșteptat, cu bucurie povesteau unul altuia vedenia.

Deci, încredințîndu-se că vine, îl așteptau; dar, după ce a trecut ziua și n-a venit, s-au întristat. Apoi mergînd la dînsul, îl întrebau pentru care pricină n-a venit și-l învinuiau că n-a venit după cuvîntul său. Atunci Benedict, prietenul lui Dumnezeu, a zis: "De ce ziceți, fraților, că n-am venit precum am făgăduit?" "N-ai venit", au zis aceia. Dar sfîntul a zis: "Dar nu m-am arătat vouă, la amîndoi, noaptea, pe cînd dormeați, și v-am arătat unde și cum să se zidească mănăstirea? Duceți-vă și, după cum ați văzut și cum v-am arătat, așa s-o zidiți". Iar ei, auzind acestea, s-au minunat și după aceea au plecat; apoi toate ale mănăstirii după cum au văzut în vedenie, așa le-au zidit.

Astfel era purtătorul de Dumnezeu, Părintele Benedict, în facerile de minuni și proorocii. Dar și cuvîntul lui era rar uitat de dumnezeiasca putere și mai întotdeauna era lucrător. Că niciodată nu iese din gura omului ce-și are inima la cele înalte, cuvînt deșert. Iar de se întîmpla cîndva să vorbească gura lui cuvînt înfricoșător, cuvîntul lui era puternic și nu cădea. Că nu certa cu temere ori cu socotire, ci cu hotărîre; dar ascultați, ca să înțelegeți cele zise.

Departe de mănăstire două fecioare pustnice, de bun neam, ședeau în casa lor și pustniceau, iar un om îmbunătățit și cucernic le slujea. Dar cinstea neamului nu pricinuiește cunoștință la toți cei de bun neam, ca să se cunoască și să se smerească în lumea aceasta și să nu se socotească că sînt mai buni decît alții. Căci, de ar fi avut cunoștință de aceasta, aceste sfințite fecioare n-ar fi defăimat și n-ar fi ocărît pe cel pomenit, care cu osîrdie le slujea. Acela, nesuferind, a venit la omul lui Dumnezeu și i-a arătat nemulțumi-toarea socoteală a fecioarelor și necinstea ce primea de la dînsele. Iar purtătorul de semne, Sfîntul Benedict, auzind acestea, le-a vestit, zicînd:

"Îndreptați-vă și vă înțelepțiți limba, fiindcă, de nu vă veți îndrepta, apoi nu veți fi împărtășite".

Iar hotărîrea aceasta a neîmpărtășirii nu le-a trimis-o lor ca o hotărîre și despărțire cu adevărat, ci le-a zis cu iconomie și părintește, vrînd să înceteze cu nemulțumitoarea lor cugetare. Iar ele nu s-au îndreptat, nici au socotit cuvîntul și sfătuirea sfîntului. După cîteva zile, au murit întru feciorie curată și au fost îngropate în biserică. Iar cînd se făcea dumnezeiasca Liturghie, după obicei, și diaconul zicea: "Dacă cineva nu se împărtășește, să iasă din biserică", femeia care crescuse pe fecioarele acelea și aducea, după rînduială, prescuri pentru sufletele lor, le vedea pe dînsele - înfricoșat cuvînt -, că ieșind din mormînt, ieșeau și din biserică.

Văzînd aceasta de multe ori, și-a adus aminte că omul lui Dumnezeu le-a oprit de la împărtășirea dumnezeieștilor Taine, pentru că nu se îndreptau. Deci, cu sîrguință a venit la dînsul și, cu multă tînguire căzînd la picioarele lui, i-a vestit vederea aceea de spaimă. Sfîntul, milostivindu-se ca un milostiv ce era, a luat o prescură și, dîndu-i-o, a zis către dînsa: "Du-te și dă această prescură s-o slujească pentru dînsele și de acum nu vor fi neîmpărtășite". Deci, s-a adus prescura aceea și a fost slujită pentru dînsele. Și strigînd diaconul să iasă cei care nu se împărtășesc, ele n-au ieșit, nici nu le-a văzut femeia aceea ieșind. De aceea, credem fără îndoială că atunci cînd s-a luat prescura aceea slujită de Sfîntul Benedict, atunci îndată ele s-au învrednicit de iertare.

Un monah oarecare din locașul sfîntului, fiind stăpînit de duhul lenevirii, nu făcea canonul mănăstirii; iar omul lui Dumnezeu nu înceta a-l sfătui și nu se lenevea a-l învăța adeseori. Dar acela nu asculta, ci fără rușine se purta cu cuviosul, zicîndu-i să-l lase să se ducă la părinții săi. Într-o zi, supărîndu-se Cuviosul de rugămințile lui, i-a poruncit cu mînie să plece din mănăstire. Îndată ce a ieșit din mănăstire, în drum l-a întîmpinat un balaur mare, cu gura căscată, care voia să-l înghită. Deci a început a tremura și cu mare glas a chema pe sfinți și a zice: "Alergați, alergați, că balaurul acesta vrea să mă mănînce!"

Alergînd frații, n-au mai văzut balaurul, iar pe dînsul l-au găsit tremurînd; și pipăind cu mîinile, l-au întors la mănăstire, de unde a făgăduit că nu va mai ieși; de atunci și-a ținut cuvîntul.

Socotesc că nu se cade a o tăcea nici pe aceasta, pe care am auzit-o de la Ilustrie Antonie, care zice: "Un copil s-a îmbolnăvit, încît i-a căzut părul și trupul i s-a umflat, iar tatăl său l-a trimis la cuviosul și s-a însănătoșit". Nici cele povestite mie de Peregrin, ucenicul fericitului, nu este cu dreptate a le tăcea. El mi-a spus că, într-una din zile, un datornic fiind constrîns și neavînd să plătească, a alergat la cuviosul. Căzînd la picioarele lui, zicea că este dator cu doisprezece galbeni și are mare nevoie de bani. Iar Cuviosul Benedict a zis cu glas blînd către dînsul: "Iartă-mă frate, că nu am; dar du-te și întoarce-te după două zile". Într-acel timp, cuviosul s-a îndeletnicit cu rugăciunea. A treia zi a venit săracul. Și era o ladă plină de legume,

iar deasupra lăzii fără de veste s-au găsit treisprezece galbeni, pe care a poruncit cuviosul de i-a adus. Deci, dîndu-i săracului, a zis către dînsul: "Du-te, fiule, și pe cei doisprezece să-i dai împrumutătorului tău, iar unul oprește-l pentru trebuințele tale".

Dar să ne întoarcem iarăși la început și să povestesc cîte am auzit de la cei patru ucenici ai lui, despre care am pomenit la început. Era un creștin care îl zavistuia și-l vrăjmășuia pe altul. Deci, urîtorul binelui l-a îndemnat de l-a și otrăvit, bînd paharul fără să știe. Dar deși n-a murit, după cum a voit acela, s-a îmbolnăvit de lepră, făcîndu-se vrednic de milă. Ducîndu-l la cuviosul, s-a făcut îndată sănătos. Căci, apucîndu-l cuviosul cu mîna dreaptă, toată boala de pe pielea lui a vindecat-o.

Într-acel timp, precum am spus mai sus, era foamete în Campania. Iar Benedict, credinciosul și înțeleptul econom al lui Hristos, nu înceta a împărți la cei lipsiți cele de nevoie ale trupului, pînă ce au sfîrșit toate ale mănăstirii și nu rămăsese decît puțin untdelemn într-o sticlă. Atunci un ipodiacon, cu numele Agapit, l-a rugat să-i dea și puțin untdelemn. Iar acest dumnezeiesc bărbat, după ce a pus gînd să dea și să risipească toate cele de pe pămînt, ca să le găsească în cer, a poruncit să dea puținul untdelemn ce a rămas. Chelarul a zis: "Bine", dar nu l-a dat. După puțin, a întrebat părintele pe chelar, de l-a dat. "Ba nu, a zis chelarul, că de aș fi dat și acela, după poruncă, nu rămînea nici o mîngîiere fraților".

Atunci, mîniindu-se acel preablînd părinte, a poruncit fraților să arunce sticla aceea cu untdelemn afară pe fereastră, ca să nu rămînă înăuntru în mănăstire nici un lucru de neascultare, și a aruncat-o. Afară era o grămadă de pietre mari și, căzînd sticla peste pietre, nu s-a spart, nici nu s-a vărsat untdelemnul. Deci a poruncit iubitorul de fii s-o aducă și s-o dea ipodiaconului. Atunci, adunîndu-se frații, înaintea tuturor a ocărît pe monahul cel neascultător, pentru necredința și neascultarea lui.

După ce a făcut aceasta, cinstitul părinte, împreună cu toți frații, s-au rugat. În locul unde se ruga era un vas deșert, dar acoperit; și rugîndu-se sfîntul, s-a umplut de untdelemn, încît se vărsa și tot locul l-a umplut. Aceasta văzînd-o făcătorul de minuni, Părintele Benedict, a sfîrșit cu rugăciunea. Iar pe necredinciosul și neascultătorul l-a sfătuit părintește, zicînd: "Fiule, agonisește credință neîndoită și ascultare vrednică făgăduinței monahicești". Iar fratele, după cuviință fiind învățat de părinte, s-a cucernicit, s-a rușinat și s-a îndreptat.

De-a pururea acest sfînt părinte adeverea sfătuirea cu minuni. Și nu era nimeni în sinodia lui care să se teamă sau să se îndoiască de făgăduințele lui sau să nu creadă cuvintelor lui, mai ales după ce au văzut într-un minut cercetarea aceasta de la Dumnezeu. Căci pentru o sticlă ce avea puțin untdelemn, li s-a dat un vas plin ce se vărsa, pentru că Dumnezeu este bogat în milă. Deci, ne închinăm numelui Său.

Într-una din zile, ducîndu-se cuviosul la biserica Sfîntului Ioan Botezătorul, care era zidită pe munte, a ieșit în întîmpinarea lui, în chip de doctor, cel întru tot

viclean, ținînd cornul și un trepied. Iar sluga lui Dumnezeu, Benedict, l-a întrebat, zicînd: "Unde te duci?" Diavolul a zis: "Iată, mă duc aici la frați, să le dau curățenie". Deci s-a dus purtătorul de semne părinte și, după obicei, și-a făcut rugăciunea, apoi, sfîrșind, s-a întors repede. Duhul cel viclean, găsind un bătrîn din monahii sfîntului, care scotea apă, a intrat într-însul și-l muncea. Văzîndu-l sfîntul muncindu-se fără milă, i-a dat o palmă și îndată diavolul a ieșit din bătrîn.

Despre minuni se cuvine a ști, că sfinții în două feluri săvîrșesc minunile: uneori prin rugăciuni, iar alteori după stăpînire. După cum zice Evanghelistul Ioan: *Iar cîți L-au primit pe Dînsul, le-a dat stăpînire a se face fii ai lui Dumnezeu*. Deci dacă prin stăpînire sfinții sînt fii ai lui Dumnezeu, ce lucru minunat este dacă, după stăpînire, pot face și minuni? Iar cum că în aceste două chipuri sfinții lucrează minuni, mărturisește Apostolul Petru, care a înviat pe Tavita cea moartă prin rugăciune și care pe Anania și pe Safira, care au mințit, mustrîndu-i numai, îndată au murit. Deci, în aceste două chipuri adevărata slugă a lui Dumnezeu, Benedict, a făcut minunile.

Ascultați și alte minuni ale lui. Era un arian cu neamul got și cu numele Țalas, căci goții mai toți erau arieni. Acesta, în vremea craiului Totila al goților, de care s-a vorbit mai sus, s-a aprins de groaznică mînie asupra celor îmbunătățiți ai Sfintei Biserici și cu asprime, cînd vedea un creștin, ori cleric, ori monah, într-un minut îl tăia. Deci într-una din zile, găsind pe un oarecare sătean, îl muncea și-l bătea cu nemilostivire. Dar nesuferind săteanul și căutînd barbarul și cumplitul got lucrurile lui, săteanul, ca să se izbăvească, a zis că le-a dat lui Benedict, robul lui Dumnezeu. Atunci Țalas a început a-l munci și a poruncit de i-a legat mîinile cu curele și l-a pus să alerge înaintea calului, ca să-l ducă să-i arate cine este Benedict acesta; și l-a dus la mănăstire. Deci a aflat pe cuviosul înaintea ușii chiliei sale, șezînd și citind. Și a zis săteanul: "Acesta este Benedict". Iar gotul cel mîndru, aprins de mînie, cu căutătură sălbatică căuta la cuvios, socotind să-l înfricoșeze. Apoi, cu glas mare și barbar, îi zise cuviosului: "Scoală-te, repede și dă-mi lucrurile acestuia, care le-ai luat". Iar cuviosul îndată și-a ridicat ochii din carte și, văzînd pe preaînrăitul Țalas și împreună cu dînsul și pe sătean legat, îndată a făcut o minune mai presus de toate. Căci îndată ce și-a aruncat ochiul cel de Dumnezeu luminat la cel legat, i s-au dezlegat curelele și au căzut.

Aceasta văzînd-o Țalas, s-a cutremurat și a căzut la pămînt; apoi și-a pus capul la cinstitele picioare ale omului lui Dumnezeu și cerea binecuvîntare. Iar cuviosul, fără a se scula din locul său, chemînd pe frați, a poruncit: "Luați-l pe acesta și dați-i să mănînce". Atunci Țalas ticălosul, venindu-și în sine și cunoscîndu-și greșeala și mărturisind-o, asculta cele ce sfințitul părinte îi zicea ca să se lase de o asprime și neomenie ca aceea. Și astfel, Țalas cu alt gînd și cu mare umilință s-a întors de la mănăstire, zdrobit și smerit cu duhul; și nimic n-a mai cerut de la săteanul pe care omul lui Dumnezeu, numai căutînd spre el cu vederea, l-a dezlegat. Deci adevărat este ce am zis, că, cei care-L slujesc cu îndrăzneală pe Atotputernicul Dumnezeu, uneori fac minuni prin stăpînire, iar alteori prin rugăciune. Iată că această minune era

din stăpînire, ca și cealaltă, despre care am zis mai sus. Iar cîte minuni a făcut prin rugăciune, am spus multe și încă voi mai spune și aceasta.

Într-o zi cuviosul s-a dus la țarină, împreună cu frații. Iar un lucrător de pămînt, ținînd în brațele sale trupul fiului său, care atunci cu puțin mai înainte murise, a venit la mănăstire, plîngînd și căutînd pe luminatul părinte Benedict. Înștiințîndu-se că este la țarină și lucrează cu frații și că va zăbovi acolo, a lăsat trupul înaintea porții mănăstirii și a alergat la cuviosul, în ceasul în care el lăsase lucrul și venea la mănăstire cu frații. Pe acesta văzîndu-l tatăl copilului celui mort, a început a striga cu lacrimi către cuviosul și a zice: "Dă-mi pe fiul meu! Dă-mi pe fiul meu!" Iar cuviosul, înspăimîntîndu-se de cuvînt, a zis către dînsul: "Omule, dar eu am luat pe fiul tău?" Acela zise: "A murit fiul meu, cinstite părinte, deci vino de-l înviază!"

Auzind acestea Sfîntul Benedict, făcătorul de minuni, și întristîndu-se tare, a zis: "Duceți-vă, fraților, duceți-vă. Aceste lucruri nu sînt ale noastre, ci ale Sfinților Apostoli! Ce voiți a ne încărca cu sarcini pe care nu le putem ridica?" Iar tatăl celui mort tot aștepta și-l ruga, adeverind și jurîndu-se că nu va pleca, pînă nu va învia pe fiul său. cuviosul l-a întrebat, zicînd: "Unde este trupul copilului?" Tatăl a răspuns: "La poarta mănăstirii, cinstite părinte". Ducîndu-se sfîntul acolo cu frații, și-a plecat genunchii la rugăciune și a lăsat cinstitul cap peste trupul copilului. Apoi s-a sculat, și-a ridicat mîinile la cer și a zis: "Doamne, Dumnezeule, nu căuta la păcatele mele, ci la credința omului acestuia, care se roagă și cere să i se învie fiul. Deci, trimite în trupul acesta, sufletul pe care L-ai luat!" Dar nu se sfîrșise rugăciunea și sufletul a intrat în trup. Apoi tot trupul copilului s-a cutremurat și acesta pipăia cu mîna, încît toți cei de față, văzînd o minune înfricoșată ca aceasta făcută de sfîntul, s-au minunat. Deci, apucîndu-l de mînă, l-a dat viu tatălui său. Această minune nu era în puterea lui, dar s-a rugat și a cerut ca s-o poată face.

Dar sînt unele lucruri care cîteodată le cer sfinții de la Dumnezeu și nu le capătă. Cine este, în această viață, mai sus decît Pavel? Dar și acesta de trei ori a rugat pe Domnul pentru neputința trupului lui și nu l-a auzit, neputînd dobîndi lucrul pe care îl dorise. Să vă povestesc și despre cinstitul Părinte Benedict care a voit un lucru și nu l-a putut săvîrși.

Fericitul avea o soră cu numele Scolastica, sfințită din tinerețe, prin bunăvoința puternicului Dumnezeu. Ea avea obiceiul a veni odată pe an la fericitul său frate. Deci se pogora cuviosul cu ucenicii săi acolo aproape, lîngă poarta mănăstirii, la o casă ce o făcuse pentru aceasta și vorbeau. Mergînd într-o zi în casa aceea, după obicei au petrecut toată ziua în sfințite cuvinte și în povestirile Scripturilor cele de Dumnezeu insuflate. Iar după ce s-a făcut seară, au șezut și au mîncat. Apoi, mîncînd și vorbind din Sfintele Scripturi, au întîrziat, trecînd cea mai mare parte a nopții; atunci sfințita fecioară și soră după trup a sfîntului, a cerut: "Te rog, fratele meu, să nu lăsăm noaptea aceasta, ci să se facă ziuă vorbind despre cereasca bucurie și despre veșnica viață".

Fericitul a zis către dînsa: "Ce zici, soro? Eu nu pot să rămîn afară de chilia mea". Și era atît de bună vreme și senin, încît nu se vedea nor. Iar sfînta fecioară, văzînd că nu s-a înduplecat fratele său la rugămintea ei, și-a încleștat degetele mîinilor, le-a pus pe masă și, plecîndu-și capul peste mîini, ruga pe Atotputernicul Dumnezeu. Îndată ce și-a ridicat capul de pe masă, s-au făcut atîtea fulgere și tunete și s-a pogorît atîta ploaie, încît nici fratele său, nici sinodia lui nu puteau să se ducă la mănăstire și nu putea nici a ieși peste pragul casei. Aceasta s-a făcut pentru rugăciunea surorii sfîntului și pentru lacrimile pe care le-a vărsat, rezemîndu-și capul pe masă.

Sfîntul Benedict, socotind și văzînd că era cu neputință a se duce la mănăstire, după cum voia și zicea, pentru tulburarea cea mare a fulgerelor și a tunetelor și pentru potopul acelei ploi, s-a întristat și a zis către sora sa: "Să te ierte Atotputernicul Dumnezeu, soro! Ce este aceasta ce ai făcut?" Ea a răspuns: "Eu te-am rugat și nu m-ai ascultat; am rugat pe Domnul și El m-a ascultat. Acum ieși, dacă poți, iar pe mine lasă-mă și du-te la mănăstire". Deci, rămînînd sfîntul fără voia lui, toată noaptea aceea a petrecut-o priveghind în cuvintele vieții veșnice și în povestirile Sfintelor Scripturi. Aceasta am spus-o ca să arăt că sfîntul a voit să facă un lucru, dar n-a putut; căci, cum am zis, sînt lucruri pe care uneori le cer sfinții de la Dumnezeu și nu le capătă. Deci dimineața, cinstita fecioară s-a dus la chilia sa, iar omul lui Dumnezeu la mănăstire.

După trei zile, stînd sfîntul în chilia sa, și-a ridicat ochii în văzduh și a văzut sfîntul suflet al cuvioasei sale surori că ieșise din trup în chip de porumbel și se suia la cele cerești. Bucurîndu-se de atîta slavă a surorii sale, a dat mulțumiri, laude și cîntări Atotputernicului Dumnezeu, iar sfîrșitul ei l-a arătat fraților, pe care i-a trimis îndată să aducă în mănăstire încuviințatul și cinstitul ei trup și să-l îngroape în mormîntul pe care îl pregătise pentru sine. Căci mintea lor fiind unită una cu alta totdeauna în Sfîntul Duh, întru tot sfintele lor trupuri nici îngroparea n-a putut a le despărți.

Într-altă vreme, Servant, diaconul și egumenul mănăstirii ce se află în părțile Campaniei și care era zidită de Liberiu, patriciul de atunci, a venit la fericitul Părinte Benedict pentru cercetare, după cum avea obicei, că și el era plin de cereasca învățătură. Deci, adăpîndu-se cu cuvintele cele curgătoare de miere ale vieții veșnice, se împărtășea de preadulcea mîncare; și dorind de cereasca patrie cu dor foarte mare, se desfăta cu acestea de-a pururea. Iar cînd trupul cerea hrana simțită, mînca oftînd; iar cînd vremea cerea să se liniștească, Sfîntul Părinte Benedict se suia în foișorul său, asemenea și Servant se ducea în casele cele dedesubt. Lîngă foișor era altă locuință, în care ședeau doi ucenici. Dar Sfîntul Benedict, sluga lui Dumnezeu, încă dormind frații, sculîndu-se la rugăciune, stînd la fereastră și rugînd pe Atotputernicul Dumnezeu; atunci, fără de veste, noaptea a văzut că s-a arătat din cer o lumină mare, încît a fugit întunericul nopții și de lumina cea mare atît s-a luminat noaptea, încît covîrșea și lumina zilei.

În ceasul acelei vedenii a urmat o minune, precum însuși părintele a povestit pe urmă. Căci zicea că a văzut toată lumea și pe toți oamenii pămîntului adunați, ca sub o rază a soarelui. Și, căutînd la acea strălucire a luminii, a văzut sfîntul suflet al lui Gherman, episcopul de la Capua, într-un cerc de foc, fiind luat la cer de sfinții îngeri. Atunci, cinstitul Părinte Benedict, vrînd să facă părtaș și martor al acestei înfricoșate vederi pe Servant diaconul, l-a strigat cu glas tare, de două și de trei ori. Iar acela, tulburîndu-se de neobișnuitul glas al părintelui, s-a suit înspăimîntat în foișor în fugă și a văzut ceea ce era. Însă nu toată vederea, ci puțină parte a luminii aceleia. Înspăimîntîndu-se de minunea aceasta, omul lui Dumnezeu, Benedict, i-a povestit pe larg toate cîte a văzut. Și îndată a trimis la cetatea Casin, la preasîrguitorul bărbat Teoprov, ca să se ducă la cetatea Capua să se înștiințeze de cele despre episcopul Gherman și să-i vestească. De acolo i-a vestit că a murit. Și, cercetînd cuviosul, s-a înștiințat că în ceasul în care el a văzut suirea la cer, s-a făcut sfîrșitul lui Gherman.

Cu bucurie încă aș fi povestit și multe altele despre cinstitul acesta bărbat, Benedict, dar le trec, căci voiesc să povestesc și faptele altor sfinți. Dar aceasta voiesc a se ști că, pe lîngă minunile cu care s-a slăvit în lumea aceasta, acest om al lui Dumnezeu s-a slăvit și a strălucit nu puțin și cu învățătura cuvîntului. Căci el a rînduit canoanele și pravilele monahilor cu aleasă deslușire și cu cuvînt luminos. Ale lui obiceiuri și viață, cine voiește să le știe cu dinadinsul, citind alcătuirea pravilei lui, adică a tipicului, va înțelege. Căci sfîntul acesta după cum a trăit, așa a și învățat și după cum a trăit el, așa și pe ceilalți i-a învățat a petrece.

În anul în care avea să se ducă de-a pururea pomenitul dintru această vremelnică viață și să meargă către Dumnezeu, a vestit ucenicilor celor împreună cu dînsul și celor depărtați, despre ziua sfîntului său sfîrșit. Celor de față le-a zis să păzească în taină cîte au auzit, iar celor ce lipseau le-a vestit ce fel de semn se va arăta, cînd va ieși sufletul lui. Mai înainte cu șase zile de lăudatul lui sfîrșit a poruncit de i-au deschis mormîntul și îndată, i-a venit o fierbințeală groaznică și, din covîrșitoarea aprindere, se împuținau puterile sufletului. Și văzîndu-se din zi în zi că slăbește și se usucă, din aprinderea cea mare, în a șasea zi a zis de l-au ridicat și l-au dus în biserică.

Acolo s-a împărtășit cu stăpînescul Trup și Sînge. Stînd în mijlocul ucenicilor și sprijinindu-se de dînșii, fiind cu totul slab, s-a întors spre răsărit și, înălțînd mîinile la cer și rugîndu-se, sfințitul și preacuratul său suflet s-a suit, odată cu rugăciunea, în cer și s-a dat Domnului. Într-acea zi la doi din frați, din care unul se liniștea în chilia sa, iar altul locuia departe, li s-a arătat o descoperire asemenea. Au văzut amîndoi că era un drum de la chilia sfîntului ce ajungea pînă la cer, așternut tot cu mătăsuri. Și spre răsărit ardeau făclii nenumărate, zeci de mii, rînduri, rînduri, după rînduială, toate aprinse. Și iată un bărbat îmbrăcat în alb și luminos la față, stînd deasupra, îi întreba pe dînșii, zicînd: "Știți al cui este drumul acesta, pe care îl priviți minunîndu-vă?" "Nu știm, au răspuns ei". Cel îmbrăcat în alb a zis iarăși: "Aceasta este calea pe care Benedict, iubitul lui Dumnezeu, se suie la cer". Atunci au înțeles sfîrșitul

sfîntului. Căci precum au văzut ucenicii care erau de faţă, tot asemenea au văzut şi cei depărtaţi semnul de care le-a spus sfîntul. Şi s-a îngropat sfîntul lui trup în biserica Sfîntului Ioan Botezătorul pe care sfîntul o zidise în locul jertfelnicului lui Apolon, pe care l-a surpat, precum mai înainte am zis.

În peştera ce este la pîrîu, în care a locuit mai înainte cuviosul, cei ce se apropie cu credinţă pînă astăzi, au mare dar de minuni. Căci minunea care voiesc a o povesti, s-a făcut acolo în peşteră. O femeie a înnebunit şi umbla prin munţi, prin rîpi şi pe cîmpii ziua şi noaptea şi rătăcea; apoi dormea unde o ajungea somnul. Într-o zi, pe cînd rătăcea şi umbla ici şi colo în pustie, s-a dus fără a şti, fiind povăţuită de Dumnezeu, şi a intrat în peştera cuviosului, unde a înnoptat şi a rămas acolo înăuntru. Cînd s-a făcut ziuă a ieşit atît de sănătoasă încît, toţi cîţi o vedeau, ziceau că niciodată n-a fost nebună. Şi astfel a rămas sănătoasă pînă la sfîrşitul vieţii, întru cinstea sfîntului şi întru slava lui Dumnezeu, Căruia se cuvine toată cinstea şi închinăciunea, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

37. PĂTIMIREA SFINŢILOR MUCENICI AGAPIE, PLISIE, TIMOLAU, ROMIL, DOI ALEXANDRU ŞI DOI DIONISIE (15 MARTIE)

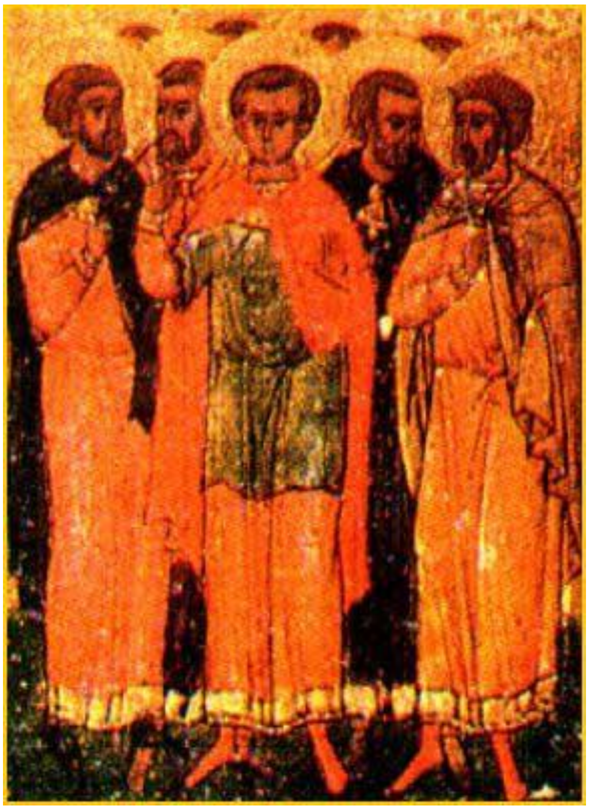

Aceşti sfinţi mucenici, multpătimitori, au fost pe vremea împărăţiei lui Diocleţian (284-305); Agapie era din cetatea Gazei, Timolau din Pontul Euxinului, cei doi Dionisie din Tripoli - Fenicia, Romil din Diospole, unde era ipodiacon la biserică, iar Plisie şi cei doi Alexandri erau din Egipt. Şi au pătimit în Cezareea Palestinei, de la ighemonul Urban, întru al doilea an al prigonirii de atunci.

Dîndu-se păgînă poruncă împărătească prin toate ţările şi cetăţile, ca toţi creştinii să fie siliţi la închinarea la idoli şi la necuratele lor jertfe, atunci, săvîrşindu-se un oarecare praznic de Dumnezeu urît în cetatea Cezareei şi popor fără număr adunîndu-se din satele cele de primprejur, s-a pregătit priveliştea la care creştinii cei ţinuţi în legături aveau să fie munciţi. Tot poporul elinesc cel fără de număr s-a adunat la acea privelişte, unde mai întîi Sfîntul Mucenic Timotei - care se prăznuieşte în nouăsprezece zile ale lunii august -, a fost ars, după multe munci.

După aceea, Sfinţii Mucenici Agapie şi Tecla au fost daţi spre mîncare fiarelor. Însă nu acest Agapie, care acum se cinsteşte, ci altul cu acelaşi nume, care a pătimit mai înainte de acesta, împreună cu Sfînta Tecla şi cu cel mai sus amintit, cu Sfîntul Mucenic Timotei, care se pomeneşte în august. O privelişte ca aceasta plină de sînge săvîrşindu-se, aceşti şase tineri viteji, creştini cu credinţa, care acum se cinstesc, adică mucenicii: Plisie, Timolau, Romil, doi Alexandru şi un Dionisie, aprinzîndu-se cu rîvna după Hristos şi-au legat singuri mîinile înapoi, în semn că fără teamă doresc să pătimească pentru Hristos şi sînt gata să se dea ori în foc, ori la mîncarea fiarelor pentru dragostea lui Hristos.

Apoi degrabă alergînd în mijlocul privelistei, înaintea ighemonului Urban cu mare glas au strigat: "Sîntem creştini!"

Ighemonul, văzîndu-i tineri cu trupul, nu voia să-i piardă îndată. Ci, mai întîi i-a sfătuit mult cu amăgiri ca să se închine idolilor şi să nu se piardă singuri, fiind într-o frumuseţe ca aceea a tinereţii. După aceea, a poruncit să-i arunce în temniţă. După cîteva zile s-a scris în numărul legaţilor lui Hristos, Sfîntul Agapie, bărbat cinstit între creştini şi slăvit pentru nevoinţa sa cea purtătoare de chinuri. Căci mai înainte de multe ori arătase mare îndrăznire întru mărturisirea numelui lui Hristos şi suferise multe munci. Într-acea vreme iarăşi fiind prins, împreună cu sluga lui, Dionisie Egipteanul, s-a aruncat lîngă cei şase tineri, făcîndu-se opt la număr. De multe ori ispitindu-i şi în multe feluri muncindu-i, deoarece nu s-au lepădat de Hristos şi toate muncile le-au răbdat cu vitejie, au fost osîndiţi la tăiere.

Şi toţi în această zi şi-au pus capetele pentru Capul Bisericii, Hristos Domnul, în ale Cărui mîini şi-au dat sfintele lor suflete; şi au luat de la El cununile biruinţei, în Biserica ce se bucură în ceruri.

38. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC ALEXANDRU, PREOTUL DIN SIDA

(15 MARTIE)

Împărățind Aurelian (270-275) și fiind prigonire asupra creștinilor, era în țara Pamfiliei un ighemon, anume Antonin. Acela, mergînd în Sida, cetatea Pamfiliei, a prins pe Alexandru, preotul cetății, și, punîndu-l înaintea judecății sale, cu multe întrebări și munci chinuia pe slujitorul lui Hristos. Pe acesta l-a întrebat mai întîi cine este. Iar sfîntul i-a răspuns: "Sînt creștin, preot cu rînduiala, păstor al turmei lui Hristos". Ighemonul l-a întrebat iarăși: "Unde este turma lui Hristos?" Sfîntul a răspuns: "În toată partea cea de sub cer, pe toți oamenii care sînt, i-a creat Hristos Dumnezeu. Între aceștia, cei ce cred în El sînt oi ale pășunii Lui, iar cei ce au căzut de la Ziditorul lor și slujesc făpturii și lucrului celui de mîini omenești, adică idolilor celor fără de suflet, ca și voi, aceia sînt înstrăinați de turma Lui cea mîntuită și se vor pune cu caprele, de-a stînga, în ziua judecății celei înfricoșate a lui Dumnezeu".

A zis ighemonul: "Pentru două pricini voiesc să te muncesc: ca să-mi arăți pe cei ce cred în Hristos și ca să aduci zeilor noștri jertfe cu închinăciune". Apoi Antonin ighemonul a întrebat iarăși pe Sfîntul Alexandru: "Cine este Hristos?" Răspuns-a sfîntul: "Hristos este Mîntuitorul lumii, lumina și viața celor ce nădăjduiesc spre El". Zis-a ighemonul: "Cum poate Acela, Care a fost răstignit pe lemn și cu amar a murit, să fie Mîntuitorul?" Grăit-a Alexandru: "Aceasta este de mirare, că a suferit Crucea și moartea cu trupul, precum Însuși a voit, iar cu dumnezeirea a biruit iadul și prin El Însuși a dezlegat din legături pe cei legați, omorînd moartea, iar El a înviat din mormînt. Dar nu numai singur S-a sculat din morți, ci și pe alți morți i-a înviat; pentru că multe trupuri ale sfinților celor adormiți s-au sculat și, după Învierea Lui, au intrat în Sfînta Cetate a Ierusalimului. Și tot neamul omenesc împreună cu El l-a înviat și l-a ridicat". Zis-a ighemonul: "Bîrfești, nebunule! Căci cum a putut să ajute altora Acela, Care nu și-a ajutat Sieși, fiind muncit de iudei?" Sfîntul a zis: "Tu ești nebun, avînd ochii sufletului tău orbiți și neputînd privi spre taina mîntuirii noastre, cea lucrată prin Hristos, Domnul".

Atunci, ighemonul a poruncit să muncească pe Sfîntul Alexandru. Mai întîi a fost bătut cu vine de bou și întins pe roată, aruncat în căldarea ce fierbea cu smoală și cu untdelemn și ars într-un cuptor de foc. Însă în toate muncile acelea a fost păzit nevătămat, cu darul lui Hristos. Cînd păgînii l-au aruncat în cuptorul cel înfocat, s-au văzut în văpaia focului alți doi tineri minunați, dănțuind cu Sfîntul Mucenic; și aceia erau îngerii lui Dumnezeu, care îi răcoreau sfîntului văpaia cuptorului. Deci, se mira poporul că unul se aruncase în cuptor și într-însul se vedeau trei. Iar ighemonul și cei împreună cu el au socotit vrăjitorie aceste slăvite minuni, căci n-au crezut într-acea atotputernică tărie a lui Hristos, Dumnezeul nostru. Numai unul din slugile muncitorului crezînd, căzu închinîndu-se de departe sfîntului și se ruga să fie primit de Hristos. Și îndată ighemonul a ucis pe sluga aceea cu sabia. Sfîntul Alexandru,

ieşind din cuptor nevătămat, a poruncit să-l spînzure şi cu unghii de fier să-l strujească; şi atît de mult l-au strujit, pînă ce tot trupul lui se făcuse o rană. Cei din privelişte se mirau, zicînd cu spaimă: "Cum rabdă acesta atîtea munci, căci acum se văd numai oasele goale?"

După aceea a fost ars din nou într-un foc mare şi nu s-a vătămat. Apoi, cu nişte undiţe de fier împungîndu-i pîntecele, îi trăgeau afară cele dinlăuntru ale lui. Încă şi fiarelor spre mîncare a fost dat sfîntul; dar nici fiarele nu s-au atins de el. Şi cu alte cumplite munci au chinuit pe pătimitorul lui Hristos, dar în toate muncile a fost nebiruit, încît toţi se umpleau de mirare, privind la pătimirile lui, şi se minunau de puterea atît de mare a răbdării ce o avea sfîntul, căci covîrşea firea şi mintea omenească. Apoi, la sfîrşit, i s-a tăiat capul sfinţitului mucenic al lui Hristos, Alexandru. Iar ighemonul Antonin, în acel ceas şezînd încă la judecată, a fost lovit de boală şi se muncea de diavoleştii săi zei, cărora le slujea. Apoi l-au dus slugile în casă, strigînd cu amar. Dar neajungînd la casa sa, rău şi-a lepădat ticălosul său suflet. Pe cînd Sfîntul Alexandru s-a sălăşluit întru cele cereşti cu Hristos Domnul şi cu sfinţii Lui îngeri, ighemonul în munca cea veşnică s-a aruncat, cu satana şi cu slujitorii întunericului.

După tăierea Sfîntului Alexandru, un oarecare Eustaţie, bărbat cinstit, creştin cu credinţa, a luat mult pătimitorul trup al mucenicului şi l-a îngropat cu cinste, slăvind pe Dumnezeu.

39. POMENIREA SFÎNTULUI MUCENIC NICANDRU (15 MARTIE)

Sfîntul Nicandru a trăit în ţara Egiptului, pe timpul împărăţiei lui Diocleţian (284-305), fiind bărbat plăcut lui Dumnezeu şi cu meşteşugul doctor. Acesta îi era lucrul lui, adică să cerceteze totdeauna pe sfinţii mucenici munciţi pentru Hristos în legături, ca să le tămăduiască rănile lor şi să le dea hrana cea de nevoie, iar trupurile sfinţilor le îngropa. Odată, văzînd trupurile mucenicilor după ucidere, aruncate în cîmp spre mîncarea cîinilor, fiarelor şi a păsărilor, nu îndrăznea să se apropie de dînşii ziua, ca nu cumva să fie prins; pentru că se temea de cumplitele munci, fiind om neputincios, pînă ce n-a fost pentru aceea chemat şi întărit de Dumnezeu.

Deci, sosind noaptea, s-a dus singur la trupurile sfinţilor şi, luînd unul cîte unul pe umeri, le punea la un loc ascuns şi, învelindu-le în pînze curate, le îngropa în pămînt. Deci, văzîndu-l un oarecare închinător de idoli, s-a dus şi l-a pîrît la boier. Atunci Sfîntul Nicandru a fost prins şi muncit mult timp, fără să se lepede de Hristos. Căci de care munci mai întîi se temea, pe acelea cu bărbăţie şi cu bucurie le răbda pentru Domnul său, întărindu-se de sus şi mai mult dorea a fi muncit.

După aceea muncitorul, văzîndu-l neclintit în credința sa ca pe un stîlp nemișcat și munte neclintit, a poruncit ca de viu să-l jupoaie de piele și să-i taie capul; și așa Sfîntul Mucenic dezbrăcîndu-se de omul cel vechi, pămîntesc, s-a îmbrăcat în cel nou, ceresc. Iar după tăierea capului său, s-a împreunat cu Capul cel mai cinstit, cu Hristos, Domnul său, ca un mădular cinstit și cu Acela, după pătimirea sa cea vremelnică, împreună împărățește veșnic, cu cetele sfinților mucenici, slăvind pe Sfînta Treime.

40. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC MENIGN NĂLBITORUL (15 MARTIE)

Pe vremea împărăției lui Deciu (249-251) a fost mare prigoană contra creștinilor. Atunci cel ce ocîrmuia eparhia Asiei era cu totul pierzător și cu socoteala de fiară. Deci, acela s-a pogorît în latura de lîngă mare și pe cîți creștini găsea, pe toți îi bătea și, cu lanțuri legîndu-i, îi închidea în temnițe. Sosind noaptea, toți într-un singur glas au strigat către Dumnezeu, zicînd: "Stăpîne, Doamne, Cel ce pe ucenicul Tău Petru altădată prin înger l-ai dezlegat din lanțuri și din temniță l-ai scos fără zgomot, trimite și acum la noi ajutorul Tău și ne scoate din această temniță întunecată, ca să cunoască și aceștia, care leapădă numele Tău cel sfînt, că Tu ești singur Dumnezeu și Împărat veșnic".

Astfel rugîndu-se ei, degrabă a sosit Domnul izbăvirii și, luminînd temnița cu lumină de jur împrejur, a gonit întunericul, zicînd: "Îndrăzniți și nu vă temeți că Eu sînt cu voi". Atunci, deodată legăturile tuturor s-au dezlegat și temnița singură s-a deschis. Apoi Domnul a adăugat: "Duceți-vă de aici și propovăduiți pretutindeni puterea Mea!" Deci Domnul s-a suit în ceruri, iar ei au ieșit din temniță. A doua zi, venind toți slujitorii și văzînd pecețile temniței întregi, iar înăuntru negăsind pe nimeni, s-au înspăimîntat și, ieșind afară, au strigat: "O, ce silnicie! Hristos Nazarineanul, venind noaptea, a furat pe cei legați!" și se minunau de lucrul cel făcut, iar creștinii care fuseseră închiși rîdeau de străjeri.

Acestea auzindu-le fericitul Menign, s-a umplut de credință și de dragoste. Căci, fiind înnălbitor și spălînd întinăciunea hainelor în rîu, a auzit un glas, zicîndu-i: "Vino, Menigne, și-ți voi da mare dar". Iar el, fiind înfricoșat și tulburat, după puțin plecîndu-se, iarăși își făcea lucrul său. Dar iarăși s-a auzit glas către dînsul, zicînd: "Menigne, vino la Mine, ca să vezi bunătățile cele nenu-mărate pentru cei ce iubesc numele Meu". Menign, nemaiașteptînd să audă și alt glas, s-a dus și a dat toate hainele străine cîte le avea la dînsul pentru înnălbire; iar el aștepta pe ighemon.

După cîteva zile, venind ighemonul la locul acela și șezînd la un loc înalt, ca să-l audă toți cei ce se adunaseră, a citit porunca împăratului pentru voia și poruncirea lui. Atunci dumnezeiescul Menign, umplîndu-se de îndrăzneală și de rîvnă dumnezeiască, venind în mijloc și luînd scrisorile împăratului din mîinile

ighemonului și rupîndu-le în bucăți, le-a călcat cu picioarele, zicînd: "În numele lui Iisus Hristos, Dumnezeul meu, peste aspidă și peste vasilisc voi călca, și poruncile cele fărădelege ale lui Deciu le voi lepăda".

Acestea dacă le-au auzit și văzut slujitorii cei fărădelege, trîntindu-l, îl călcau cu picioarele, bătîndu-l fără de crutare. După ce l-au bătut foarte aspru și aproape l-au lăsat mort, ridicîndu-l ighemonul, a zis către dînsul: "O, rău cap, cui te-ai bizuit de ai făcut lucrul acesta?" Sfîntul a zis: "Lui Hristos al meu". Iar ighemonul a zis: "Pe nebunul acesta și semețul cu inima și obraznicul, pe un lemn spînzurîndu-l, strujiți-i cărnurile lui și vom vedea de va veni Hristos al lui să-l mîntuiască!" Și atîta l-au strujit cu unghii de fier nelegiuiții, încît toate măruntaiele lui cele dinlăuntru, prin coastele lui se vedeau de cei de primprejur. Ighemonul, întru toate acestea, se lupta cu Dumnezeu și-L hulea întru răbdarea mucenicului. Iar sfîntul răbda, rugîndu-se lui Dumnezeu și ocărînd pe tiranul. Atunci ighemonul, îndrăcindu-se de mînie, a zis către slujitori: "Poruncesc să se taie degetele lui, cele ce au rupt porunca împăratului". Și îndată i-au tăiat degetele mîinilor lui, din încheieturile lor; dar a ieșit lapte în loc de sînge.

După aceasta, l-au închis în temniță; iar a doua zi iarăși l-au pus la întrebare. Iar sfîntul, mărturisind pe Dumnezeul cel adevărat înaintea tuturor, iar pe împărat anatematizîndu-l și pe ighemon ocărîndu-l, a înspăimîntat pe toți. Pentru aceasta ighemonul a poruncit să i se taie capul cu sabia.

Mergînd el la locul de tăiere, îi urma femeia sa și popor mult. Și ajungînd sfîntul la locul acela, a stat la un loc înalt, învățînd pe popor și întru purtarea de grijă a epitropilor dînd pe femeia sa, i s-a tăiat sfîntul cap. Apoi s-a arătat celor ce erau de față o minune mare, căci au văzut sufletul lui cel sfînt, ca o turturică curată, ieșind din gura sfîntului și zburînd la cer. De aceasta s-au înspăimîntat toți, zicînd: "Cu adevărat este mare Dumnezeul lui Menign". Și din strigarea poporului s-a cutremurat toată cetatea, încît și antipatul s-a temut. Iar după ce s-a înștiințat despre pricina strigării, a poruncit, zicînd: "Lăsați-l pe el neîngropat și vom vedea de-l va îngropa Dumnezeul lui". Și a pus aproape străjeri, ca să păzească sfintele moaște.

După ce s-a făcut noapte, dormind toți străjerii, au venit frații lui și au luat sfîntul lui trup. Și ajungînd la locul pe care l-a dorit sfîntul, s-au culcat și au adormit; iar sfîntul s-a arătat unuia din frații lui, zicînd: "Capul meu, prin care am mărturisit pe Hristos, nu l-ați luat; pentru aceea, întorceți-vă și-l luați". Deci, deștep-tîndu-se, a spus celor ce erau cu dînsul despre cele grăite de Sfîntul Menign. Întorcîndu-se singur, cel căruia i s-a arătat sfîntul în somn, nu se dumerea ce va face, fiind întuneric adînc. Și, ajungînd la locul acela, s-a văzut o stea strălucind deasupra capului mucenicului. Deci, luînd capul, s-a întors cu bucurie la frații săi.

Și vrînd ei a se merge mai departe, mucenicul a dat de știre fraților lui, ca în locul acela să se așeze cinstitul lui trup, întru slava adevăratului nostru Dumnezeu, Căruia se cuvine închinăciune în veci. Amin.

41. POMENIREA SFÎNTULUI MUCENIC SABIN (16 MARTIE)

Țara Egiptului și cetatea Ermopolis a fost patria Sfîntului Mucenic Sabin, care a fost bărbat slăvit în partea aceea și boier în cetatea sa. Pe vremea împărăției lui

Diocleţian (284-305), pentru prigonirea cea cumplită ce era asupra creştinilor, tulburîndu-se tot Egiptul şi mulţi din cei credincioşi prinzîndu-se şi muncindu-se, fiind ucişi, Sfîntului Mucenic Sabin şi-a lăsat casa sa, boieria, bogăţia şi prietenii şi ieşind pe ascuns din cetatea Ermopolis, se ascundea într-un sat depărtat cu ceilalţi creştini, care fugeau de prigoană şi închizîndu-se într-o casă mică şi proastă, se nevoia în post şi rugăciuni ziua şi noaptea. Iar slujitorii de idoli au căutat mult pe Sabin, boierul din Ermopolis, ca să-l prindă spre muncire, dar negăsindu-l, s-au mîhnit multă vreme.

Iar un sărac oarecare, ce venea la fericitul Sabin şi lua hrană şi toate cele trebuincioase din mîinile lui, urmînd lui Iuda vînzătorul, s-a dus la slujitorii de idoli şi a zis: "Ce-mi daţi, ca să vă arăt unde este Sabin pe care-l căutaţi?" Iar ei i-au dat doi galbeni. Apoi, mergînd după dînsul în satul acela şi văzînd casa, au înconjurat-o şi au bătut în uşă. Erau cu Sfîntul Sabin în casa aceea, şase creştini şi, crezînd că a venit la dînşii cineva din credincioşii fraţi pentru vreo trebuinţă, au deschis uşa. Iar slujitorii de idoli, sărind înăuntru cu mare ură, i-au prins şi i-au legat pe toţi; însă pe Sfîntul Sabin l-au legat deosebit, cu două lanţuri grele, şi l-au adus la judecătorul locului aceluia, care se numea Arian.

Fiind dus la păgîneasca judecată şi mult silit la idoleasca jertfă, nu s-a lepădat de Hristos. Pentru aceea l-au muncit cumplit, l-au zgîriat cu unghii de fier, l-au ars cu foc, iar mai pe urmă, l-au înecat într-un rîu, şi astfel şi-a sfîrşit nevoinţa muceniciei şi s-a dus să-şi ia cununa biruinţei de la Hristos, dătătorul de nevoinţă. Asemenea şi cei şase creştini prinşi împreună cu dînsul, fiind munciţi, au cîştigat de la Domnul aceeaşi slavă în cer.

42. PĂTIMIREA SFINŢILOR MUCENICI TROFIM ŞI TALA (16 MARTIE)

Cetatea Laodiceei - nu cea din Siria, ci aceea care se află în ţara Cariei, între rîurile Licos şi Melder, în Asia Mică -, avea doi preoţi, fraţi după trup, pe Trofim şi Tala, de neam din ţara Cariei, din cetatea ce se numea Stratonica. Ei erau bărbaţi tari în credinţă, rîvnitori după Hristos şi propovăduitori ai cuvîntului lui Dumnezeu, şi, întorcînd sufletele cele rătăcite la calea mîntuirii, se împotriveau totdeauna elinilor şi ocărau slujba lor diavolească, cea de Dumnezeu urîtă.

Odată, necuraţii închinători de idoli fiind mustraţi de dînşii, s-au aprins cu mînie, i-au prins pe amîndoi şi i-au legat. Într-acea vreme, împărăţind Diocleţian şi Maximian (286-305), a venit în părţile Cariei ighemonul Asclipiodot şi locuia în cetatea ce se numea Vofor, care nu era departe de Laodiceea. Deci, mai marele curţii Laodiceei, cu ai săi mai mari peste cetăţi şi sfetnici, au trimis la ighemon, spunîndu-i despre acei doi preoţi prinşi, să întrebe ce porunceşte să facă cu dînşii, cerînd răspuns. Deci au luat răspuns ca să-i ucidă pe amîndoi cu pietre.

Apoi, scoțîndu-i pe Sfinții Mucenici Trofim și Tala la locul uciderii, au început să-i lovească, însă sosind îndată dumnezeiescul ajutor, a stat înaintea sfinților, apărîndu-i de lovirea pietrelor; încît, cîte pietre se aruncau asupra lor, nici o piatră nu i-a vătămat; ci mai ales cei ce le aruncau, se răneau pe ei singuri cu acele pietre. Deci, ostenindu-se multe ceasuri și nesporind nimic, slăbind, au încetat. Mai marele curții și cei cu dînsul, mirîndu-se de un lucru ca acesta străin, i-au lăsat pe amîndoi liberi. Iar ei, cu netăcută gură și cu netemătoare limbă, învățau pe toți credința lui Hristos, iar necredința elinească o mustrau.

După cîtăva vreme, prinzîndu-i mai marii cetăților, i-au dus la ighemon, în cetatea Vofor, spunîndu-i: "Pe aceștia i-am împroșcat cu pietre după porunca ta, dar pietrele nu s-au atins de dînșii; de aceea i-am adus la stăpînirea ta". Atunci ighemonul a poruncit să-i spînzure pe sfinți și să le strujească trupurile cu unghii de fier, fără nici o milă; însă ei, fiind strujiți, strigau cu mare glas: "Sîntem creștini și nu ne vom închina idolilor, iar păgîneasca poruncă a pămînteștilor împărați n-o vom asculta". După o muncă ca aceea, ighemonul i-a judecat la răstignire, zicînd: "Să se răstignească, ca și vrăjitorul acela în care cred ei". Apoi au dus pe sfinți afară din cetate, unde erau cruci pregătite. Sfinții mergeau cu mare veselie, mulțumind lui Hristos Dumnezeu că-i învrednicește a se sfîrși cu un sfîrșit ca acesta al Crucii și că se fac părtași preacinstitelor Lui patimi și Sfintei Răstigniri. Iar atunci popor mult, bărbați și femei, îi urmau, voind să le vadă sfîrșitul. Și ducîndu-i la cruci, unii din ai lor le-au adus puțină gustare și i-au rugat să guste; deci, netrecînd ei cu vederea poftirea celor ce-i rugau, au primit ceva în gură, iar celelalte le-au împărțit celor ce erau de față.

După aceea i-au pironit pe cruci cu piroane de fier și i-au răstignit, după asemănarea răstignirii lui Hristos. Și fiind spînzurați pe cruci, grăiau către popor, învățîndu-i cunoștința lui Dumnezeu și a sfintei credințe. Și s-a făcut strigare mare în popor; pentru că unii ocărau pe ighemon pentru tirania aceea, zicînd că a dat cu nedreptate la cumplită moarte pe niște bărbați ca aceia, iar alții strigau: "Slavă Ție, Dumnezeule, că în vremurile noastre S-a arătat puterea lui Iisus". Iar o femeie evreică se închina sfinților, pe cînd erau spînzurați pe cruci, zicînd: "Fericită este maica aceea care i-a născut".

Și stătea acolo și maica lor, privind cu inimă vitează la pătimirea acelor doi fii ai săi; și mulți din cei ce stăteau înainte adunau sîngele sfinților ce pica; unii își înmuiau basmalele în sînge, iar alții inelele, pentru tămăduirea neputințelor sufletești și trupești. Iar Mucenicii lui Hristos, Trofim și Tala, rugîndu-se lui Dumnezeu, și-au dat sfintele lor suflete în mîinile Domnului lor. Apoi credincioșii au pregătit pînze curate și aromate cu bun miros pentru îngroparea cinstitelor lor trupuri. Și a alergat acolo străjerul temniței, care se închina mucenicilor lui Hristos, mărturisind la tot poporul că i-a văzut pe amîndoi suindu-se la ceruri și trei îngeri suindu-se împreună și vorbind cu dînșii.

Apoi poporul s-a dus la curtea ighemonului și l-a rugat să poruncească să se ia de pe cruci trupurile mucenicilor și să se dea îngropării. Iar ighemonul, mîniindu-se, a poruncit ostașilor ca să bată pe cei ce merseseră acolo. Apoi, trecîndu-i mînia, a poruncit că cine va voi, poate să ia trupurile celor morți. Și așa, au pogorît pe sfinți de pe cruci și în raclă nouă i-au pus. Apoi s-a făcut ceartă între creștini, unde să-i îngroape pe dînșii; pentru că unii voiau într-un loc, iar alții într-alt loc voiau să-i așeze pe sfinți.

Plecîndu-se ziua, creștinii au fost aproape de trupurile sfinților toată noaptea, cu lumînări și cu cîntări de psalmi. Iar a doua zi a mers femeia ighemonului, ducînd aromate binemirositoare și turnîndu-le peste trupurile mucenicilor, a acoperit racla cu acoperămînt de mare preț și a zis înaintea tuturor: "Eu, în noaptea trecută, am văzut în vis pe bărbații aceștia trimiși de Dumnezeu împreună cu îngerii, ca să răsplătească bărbatului meu pentru uciderea cea nevinovată". Deci ea a ocărît mult tirania și ne-credința soțului său. După aceea, maica sfinților și doi bărbați cinstiți, Zosima și Artemie, care erau dintr-o cetate și vecini ai acelor sfinți mucenici, luînd racla cu trupurile sfinților mucenici, i-au dus în patria lor și i-au îngropat cu cinste, aproape de cetatea Stratonica.

Apoi a sosit ziua în care se făcea de păgîni praznicul nașterii lui Diocleţian. Și, mergînd ighemonul în Laodiceea, făcea masă mare, veselindu-se cu împăratul său. Și, iată, deodată l-a ajuns dumnezeiasca pedeapsă, pentru sîngele mucenicilor vărsat cu nedreptate. Pentru că deodată a căzut la pămînt și ca un îndrăcit se scutura, tremurînd cu toate mădularele; și era frică mare asupra tuturor celor ce erau acolo și priveau la dînsul. Deci striga cel muncit: "Unde este idolul Zeus? Unde este zeul Ieraclie? Unde este zeul Ermis? Unde sînt ceilalți zei și zeițe ca să-mi ajute mie?"

Și iarăși zicea: "În zadar m-am închinat lor, că iată mă dau focului veșnic de Dumnezeu cel adevărat, Care este în cer, și de slugile Lui, Trofim și Tala".

Astfel grăind, glasul strigării lui pretutindeni străbătea și își rupea cu dinții carnea de pe sine. Și așa, muncindu-se cumplit și mușcîndu-și limba, și-a lepădat sufletul său necurat. Deci acela cu tînguire amară s-a dus la zeii săi necurați, ca în iad veșnic să se muncească. Iar Sfinții Mucenici ai lui Hristos, Trofim și Tala, cu glas de bucurie au trecut la Hristos, Dumnezeul nostru, ca veșnic să împărățească înaintea prealuminatului scaun al Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, al unuia Dumnezeu în Treime, Căruia se cuvine slavă, în veci. Amin.

43. POMENIREA SFÎNTULUI APOSTOL ARISTOBUL, EPISCOPUL BRITANIEI (16 MARTIE)

(NOTĂ - SÎNT UNII CARE SOCOTESC CĂ ACEST SFÎNT ARISTOBUL AR FI FOST TATĂL SFINȚILOR APOSTOLI IACOB ȘI IOAN, AVÎND PORECLA ZEVEDEI, DAR ACEASTA NU ESTE DOVEDIT. ÎNSĂ MAI VREDNIC DE CREDINȚĂ LUCRU ESTE CĂ ALTUL A FOST ACEST SFÎNT ARISTOBUL, DE NEAM DIN CIPRU, CU FRATELE SĂU VARNAVA, IAR ALTUL ZEVEDEI, TATĂL LUI IACOB ȘI AL LUI IOAN, IERUSALIMITEANUL, IAR NU CIPRIOT, CĂRUIA ACEL NUME ZEVEDEI NU-I ERA PORECLĂ, CI ADEVĂRATUL NUME)

Sfîntul Aristobul a fost unul din cei șaptezeci de apostoli ai lui Hristos, cu neamul din Cipru, fratele Sfîntului Apostol Varnava, care de asemenea este din cei șaptezeci. Iar după înălțarea Domnului, a urmat Sfîntului Apostol Pavel, învățătorul a toată lumea, și, cu dînsul împreună propovăduind pe Hristos, străbătea diferite țări. El este pomenit în Epistola către Romani, unde scrie: "Îmbrățișați pe cei ce sînt din casa lui Aristobul"; căci unele din rudeniile lui Aristobul și ale lui Varnava locuiau atunci în Roma.

Deci, fiind Aristobul împreună cu Pavel în acea vreme cînd Pavel scria Epistola către Romani, apostolul a scris într-însa așa, ca și rudeniile lui Aristobul să se închine de sănătate, pentru dînsul și pentru Aristobul. Iar cînd Sfîntul Pavel, punînd mulți episcopi, îi trimitea prin toate cetățile și țările să vestească cuvîntul adevărului, l-au pus episcop și pe Aristobul și l-a trimis în țara Britaniei, la popor necredincios și la aspri muncitori, unde Sfîntul Aristobul, ostenindu-se întru bună vestirea lui Hristos, multe a pătimit de la acei oameni sălbatici. Pentru că uneori îl băteau fără de milă, iar alteori pe ulițe îl tîrau cu batjocură. Așa a suferit ispite și chinuri fără de număr de la dînșii, pînă ce, cu darul lui Hristos, i-a luminat pe dînșii și i-a învățat a crede în Hristos. Apoi i-a botezat, făcîndu-le și biserică. După aceea le-a sfințit preoți și diaconi și s-a sfîrșit acolo.

44. VIAȚA CUVIOSULUI ANIN MONAHUL, FĂCĂTORUL DE MINUNI (16 MARTIE)

Cuviosul Anin a fost de neam din Calcedon, din părinți bine- credincioși, și era mic de trup, ca Zaheu cel de demult, dar mare vas al Sfîntului Duh. Din tinerețe era blînd și tăcut la obicei și de nimeni învățîndu-se spre faptele bune, el însuși se povățuia. Iar cînd a rămas orfan de părinți, în al cincisprezecelea an al vîrstei sale, îndată s-a lepădat de lume și, intrînd într-una din sfintele mănăstiri, a primit îngerescul chip asupra sa. După aceea, dorind viață fără zgomot, s-a dus în pustia cea mai depărtată, unde rîul Eufrat desparte Siria de Persia. Acolo, aflînd pe un oarecare monah cu numele Maiuma, într-o peșteră pustnicească, avînd viață aleasă, a petrecut la dînsul și-i urma aceluia în post și în rugăciunile cele de toată noaptea.

Și atît de mult le era postul, încît, toate cele patruzeci de zile sfinte pînă la Paști nimic gustînd, erau veseli la față, ca și cum la o masă împărătească s-ar fi ospătat totdeauna. Astfel ucenicul Anin fericitul atît de mult a sporit, încît pe starețul său l-a întrecut; pentru că de multe ori, afară de cele patruzeci de zile, petrecea fără hrană, ziua și noaptea rugîndu-se, încît se minuna starețul de o nevoință ca aceea a lui. Apoi nici apa nu era aproape unde petreceau, pentru că rîul Eufrat era departe de peștera lor ca la cinci stadii și de acolo Anin aducea apă starețului într-un vas mic; căci nu voia să aibă vas mare de adus apă ca mai mult să se ostenească, venind adeseori la rîu.

Odată, ducîndu-se el după apă și mergînd nu departe de peșteră, cam o stadie, îngerul i-a turnat apă în vas și, întorcîndu-se fericitul degrabă, a dat-o starețului; și se minuna starețul de întoarcerea grabnică a ucenicului, pentru că știa că nu era acolo altă apă. Deci, cunoscînd darul lui Dumnezeu la ucenicul său, voia ca să-l aibă învățător și stareț. Dar neputînd să înduplece pe Sfîntul Anin, s-a dus de la dînsul, nevrînd să aibă slujbă de la un plăcut al lui Dumnezeu ca acela, căruia însuși el ar fi dorit să-i slujească. Și mergînd în mănăstirea aceea care era la Eufrat, a spus fraților despre Sfîntul Anin. Din ceasul acela, sfîntul a fost cunoscut și au început a merge la dînsul monahii.

După plecarea starețului Maiuma, Sfîntul Anin a rămas într-acea peșteră, grăind întru sine: "Sînt povățuit a veni aici de Dumnezeu, ca să petrec pînă la sfîrșitul meu". Deci ieșea de multe ori în cea mai dinăuntru pustie și acolo petrecea pînă la douăzeci, iar alte ori pînă la treizeci de zile și iarăși se întorcea la chilia sa din peșteră. Și, fiindcă își omorîse toate patimile trupului său și pe trup îl supusese duhului, pentru aceea i-a supus Dumnezeu lui fiarele cele sălbatice ca să-i slujească; și umblau după dînsul doi lei pretutindeni, ori unde se ducea el, dintre care unuia, tămăduindu-i o rană la picior, l-a făcut sănătos. Dar nu numai animalelor, ci și oamenilor le-a fost doctor fără de plată; pentru că Dumnezeu i-a dat darul să tămăduiască toate bolile și durerile oamenilor. Și a străbătut vestea despre dînsul în țara aceea și era numele lui slăvit, încît veneau la dînsul nu numai bărbați, ci și femei, aducînd pe bolnavii lor. Iar el, cu darul lui Dumnezeu ce era într-însul, îi tămăduia și le dădea drumul sănătoși.

Deci, încetînd de a ieși în pustietate, ședea în chilie pentru oamenii cei ce veneau la dînsul. Că pentru aceea îl dăruise Dumnezeu în țara aceea, ca pe un izvor de tămăduire, ca astfel cei ce mergeau la dînsul să nu se întoarcă deșerți de mîngîiere, neaflîndu-l în chilie, ci fiecare să-și primească doctoria de care avea trebuință; unii luînd tămăduire de neputințele trupești, iar alții, de durerile sufletești, prin cuvintele lui cele duhovnicești.

Dar, deoarece locul acela era fără apă și era trebuință să aibă apă multă pentru mulțimea celor ce veneau la dînsul, de aceea a săpat o fîntînă mică să se adune în ea apă din ploaie, care putea să le ajungă puține zile. Odată, venind la dînsul niște oameni însetați, în timp de zăduf, a poruncit unuia din ucenicii săi - pentru că acum

avea șase frați -, să scoată din fîntîna aceea apă și să adape pe cei însetați. Ucenicul îi spuse că nu este nici o picătură de apă, deoarece toată s-a folosit la trebuință. Iar cuviosul, cu fața senină, a zis către dînsul: "Nădăjduiesc spre minunatul nume al Domnului că vei găsi apă pentru potolirea setei celor ce au venit!"

Deci, ducîndu-se ucenicul, a găsit fîntîna plină de apă pînă deasupra și, cu mirare bucurîndu-se și slăvind pe Dumnezeu, a scos apă și a adus-o la părintele, spunînd minunea ce se făcuse cu rugăciunea sfîntului; și apa aceea le-a ajuns la trebuință încă multe zile. Aceasta a fost în al șaptesprezecelea an al pustniciei lui. Apoi după o vreme, apa aceea sfîrșindu-se și nevoie fiind, nu voia ca iarăși o minune ca aceea să ceară de la Dumnezeu. Ci, smerindu-și gîndul său, a început singur cuviosul a aduce noaptea apă de la Eufrat, pentru trebuința celor ce veneau la dînsul. Și în toate nopțile, de seara pînă dimineața se ostenea, aducînd apă și avînd lauda lui Dumnezeu în gură, iar în gînd pomenirea cuvintelor din Evanghelia lui Hristos: *Oricine vă va adăpa cu un pahar de apă rece în numele Meu, nu-și va pierde plata sa*.

S-a întîmplat într-o zi că nu era apă nicidecum, iar oarecare frați veniseră la dînsul de la mănăstire pentru cercetare și erau însetați după drum. Atunci, luînd singur vasele de adus apă, s-a dus spre rîul ce era departe și îndată s-a întors. Iar cei ce-l vedeau întorcîndu-se îndată, au socotit că a slăbit cu trupul și de aceea, neajungînd pînă la rîu, s-a întors. Deci au alergat întru întîm-pinarea lui, vrînd singuri să se ducă la rîu după apă. Iar cînd au vrut să ia de pe umărul său vasele de apă le-au aflat grele, fiind pline cu apă, și s-au mirat foarte mult. Căci îngerul Domnului - precum și mai înainte, în vremea lui Maiuma, starețul -, a umplut vasele cu apă. Și au strigat frații: "Slavă lui Dumnezeu!" Apoi, îndată din umerii sfîntului părinte a izvorît apă vie și rece și au băut, veselindu-se. Iar sfîntul, fiind smerit cu gîndul, zicea către dînșii: "Iertați-mă, fraților, că eu sînt păcătos și nu pentru mine s-a dăruit nevăzut apa aceasta, ci pentru setea voastră cea mare, ca să nu slăbiți pînă ce m-aș fi întors de la rîu".

Un episcop al Neocezareei, cu numele Patrichie, avînd dragoste către Sfîntul Anin, îl cerceta și mult îl cinstea pentru viața lui cea sfîntă, cum și pentru minunile care, cu darul Domnului, se făceau de dînsul. Deci l-a făcut preot cu sila și, auzind că singur cuviosul, ostenindu-se, aducea apă de la Eufrat pentru poporul care venea la dînsul, a trimis la el un catîr ca să-i aducă apă, iar sfîntul să se odihnească după oboseala aceea. După cîteva zile, a venit la cuviosul un om sărac și neavînd cu ce să-și plătească datoria celui ce-i dăduse împrumut, se ruga de sfînt să-și facă milă și să-i dea ceva cu care ar putea să se răscumpere de la împrumutător. Iar cuviosul, fiind sărac cu duhul și cu lucrul și neavînd nimic să dea aceluia, i-a zis: "Ia-ți, frate, catîrul acesta, vinde-l și-ți plătește datoria ta".

Luînd omul acela catîrul, s-a dus. Iar sfîntul iarăși se ostenea singur cu aducerea apei de departe, de care lucru înștiințîndu-se episcopul, i-a trimis alt catîr, zicîndu-i: "Nu-ți dau catîrul în stăpînire, ci numai ca să aducă apă, iar cînd îmi va

trebui, îl voi lua". După cîtva timp a venit la cuviosul un om sărac, cerînd milă. Iar el, neavînd nimic, a dat catîrul celui ce cerea. După aceea a mers la dînsul episcopul în cercetare și, negăsind catîrul, a poruncit să sape un puț mare și, aducînd dobitoace, l-a umplut cu apă adusă de la rîu; că în părțile acelea uscate, în pămîntul ce este acolo fără umezeală, neavînd într-însul nici un izvor de apă, se sapă puțuri și se adună apă din ploi ori din zăpadă, sau se umplu cu apă adusă din altă parte. Deci a umplut episcopul puțul cu apă, iar pe dobitoacele sale le-a luat cu dînsul și după aceea, cînd apa se împuțina în puț, iarăși trimitea episcopul catîri de adus apă și, umplînd puțul, iarăși îi întorcea la dînsul.

În părțile Apamiei era un stîlpnic cu numele Pionie, avînd viață îngerească. Iar niște locuitori dimprejur, oameni răi, au venit noaptea la mănăstirea lui, nădăjduind că vor găsi acolo bogăție multă. Și, săpînd zidul pe dedesubt, au intrat tîlhărește și toate chiliile înconjurîndu-le, căutau să afle ceva; dar, negăsind nimic, s-au întors deșerți. Iar unul dintre dînșii, apucînd o piatră, a aruncat-o asupra acelui sfînt stîlpnic și l-a lovit în cap foarte tare, rănindu-l. După ce s-au dus acei făcători de rele, se gîndea stîlpnicul acela să se pogoare de pe stîlp și să se ducă la judecător, ca să le facă răsplătire.

Înștiințîndu-se de aceasta Cuviosul Anin, a chemat pe leul ce-i slujea și, după obicei dîndu-i mîncare, a zis către dînsul: "Mănîncă de te satură, că în depărtată cale ai să alergi". Apoi luînd o hîrtie, a scris într-însa astfel: "Cuvioase părinte, am aflat că din cauza năvălirii unor oameni, rău pătimind, gîndești să te pogori de pe stîlp, vrînd să faci vremelnică judecată vrăjmașilor tăi. Dar încetează un gînd ca acesta, ca să nu te lipsești, prin nerăbdare, de răsplătirea cea veșnică întru Împărăția cerească". Apoi a legat acea hîrtie de grumazul leului și, vorbind către dînsul ca și către un om, l-a trimis la stîlpnicul de la Apamia, poruncind fiarei să nu vatăme pe nimeni în cale.

Iar leul, alergînd repede, a sosit la mănăstirea stîlpnicului și bătea în poartă cu unghiile, stricînd ușa. Portarul, plecîndu-se pe o ferestruică și văzîndu-l pe leu, a alergat la stîlpnic și i-a spus că o fiară mare stă lîngă poartă. Iar stîlpnicul, făcînd rugăciune, a poruncit portarului să deschidă ușa fără frică. Deci, intrînd leul și apropiindu-se de stîlpnic, a aruncat hîrtia aceea înaintea lui. Iar el citind-o, s-a minunat de mai înainte vederea Cuviosului Anin, că, fiind departe, i-a știut gîndul și se mira cum Dumnezeu a supus fiara să slujească plăcutului Său; și a încetat acel gînd, aruncîndu-și nădejdea sa spre Domnul.

O femeie oarecare dreptcredincioasă, avînd o boală, a venit la Sfîntul Anin, dorind să se învrednicească de tămăduire, iar din întîmplare a întîmpinat-o un barbar, avînd o suliță în mîini; acela, vrînd să fure cele ce avea, n-a găsit nimic la femeie decît puțină pîine ce o avea pentru cale. Deci, aprinzîndu-se cu pofta păcatului, a voit să-i facă silă. Și, înfigîndu-și sulița în pămînt, a început a o sili spre desfrînare. Iar ea, trăgîndu-se și neputînd să scape din mîinile lui, a strigat, chemînd în ajutor numele cuviosului, zicînd: "Sfinte Anine, ajută-mi!" Și îndată sălbaticul și neîmblînzitul barbar s-a făcut blînd și tremura.

Deci a căzut asupra lui o spaimă și, vrînd să fugă, a întins mîna să-și ia sulița, dar n-a putut s-o scoată din pămînt. Acest lucru văzîndu-l barbarul, s-a umplut de frică mai mult, apoi s-a și îndrăcit. Iar femeia, scăpînd din mîinile lui, s-a dus la sfîntul și i-a spus ceea ce i se întîmplase. Apoi, căpătînd vindecare de neputința sa, s-a dus într-ale sale. După aceea și barbarul acela a alergat la cuviosul, căindu-se de toate faptele sale cele rele. Pe acela vindecîndu-l Cuviosul Anin, l-a învățat sfînta credință și l-a învrednicit de Sfîntul Botez. Apoi, după o vreme, l-a îmbrăcat în îngerescul chip și s-a făcut monah plăcut lui Dumnezeu. Iar din sulița aceea care se înrădăcinase în pămînt, cu dumnezeiască putere a crescut un stejar mare.

Încă multe alte minuni a mai făcut acest mare plăcut al lui Dumnezeu: pe slăbănogi i-a vindecat, diavolii din oameni i-a alungat și nenumărați bolnavi a vindecat. Și a fost tămăduitor nu numai al oamenilor, dar și al dobitoacelor. Odată, într-o zi de zăduf, venind la dînsul popor mult, neajungînd apa și toți slăbind de sete, s-a rugat Sfîntul Anin și îndată s-a ivit un nor de ploaie în văzduh și s-a vărsat deodată o ploaie mare, fără măsură, încît toate gîrlele și văile s-au umplut de apă. De asemenea multe a proorocit cuviosul despre cele ce aveau să fie. A spus mai înainte despre năvălirea barbarilor și, sfîrșitul unora din frați văzîndu-l, mai înainte îi chema pe fiecare deosebit și zicea: "Fiule, îngrijește-te de suflet, că ți s-a apropiat vremea".

După aceea, s-a apropiat și sfîrșitul lui, trăind toți anii de la nașterea sa o sută și zece. Și, văzîndu-și mai înainte ziua mutării sale, a chemat turma sa cea cuvîntătoare - căci adunase frați de ajuns -, și, învățîndu-i mult, a arătat cu mîna spre unul dintr-înșii, preot mai îmbunătățit, cu numele Veronichian, și a zis: "Acesta să vă fie egumen în locul meu!"

Apoi, după șapte zile de boală, s-a apropiat de sfîrșit și, în ceasul sfîrșitului său, s-a înspăimîntat și se silea să se scoale de pe pat. Apoi, plecîndu-și capul, grăia: "Pace vouă, stăpînii mei!" Tăcînd puțin, iarăși a zis: "Cine sînteți, stăpînii mei?" Apoi iarăși a zis: "Fie voia Domnului meu! Iată, merg și eu după porunca Domnului". Atunci s-au înfricoșat toți cei ce stăteau înainte și au căzut la pămînt. Iar iubitorul de Dumnezeu, Veronichian, preotul cel numit egumen, a zis către cuviosul:

"Stăpîne al meu, cum îți este nădejdea pentru care te-ai ostenit în toate zilele vieții tale? Spune-ne, ce ai văzut?" Grăit-a sfîntul: Am văzut deschis Ierusalimul cel de sus și un nor luminos ieșind, din care trei bărbați purtători de lumină, venind desupra mea, mi-au zis: "Anine, Domnul te cheamă. Scoală-te și mergi cu noi!" Eu i-am întrebat: "Cine sînteți voi, stăpînii mei?" Ei au răspuns: "Noi sîntem Moise, Aaron și Or".

Auzind acestea, frații s-au umplut de mai mare spaimă. Iar el a zis către dînșii: "Rugați-vă pentru mine, frații mei, ca să nu mă rușinez cînd voi fi dus la Judecătorul cel înfricoșat!" După aceea, a zis iarăși: "Primește, Doamne, duhul meu!" Și îndată s-a mutat la Domnul, în 18 zile ale lunii martie. Și l-au îngropat cu cinste, slăvind pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe Unul Dumnezeu, Cel slăvit de toți, în veci. Amin.

45. VIAȚA CUVIOSULUI ALEXIE, OMUL LUI DUMNEZEU (17 MARTIE)

Pe vremea dreptcredincioșilor împărați Arcadie (395-408) și Onorie (395-423) a fost în Roma cea veche un bărbat dreptcredincios, anume Eufimian, mai mare între boieri și foarte bogat. El avea trei mii de slugi, care purtau haine de mătase și brîie de aur. Dar nu avea fii, fiindcă femeia lui era neroditoare. Și era bun acel om, păzind poruncile lui Dumnezeu cu dinadinsul, postea în toate zilele pînă la al nouălea ceas și punea trei mese în casa sa sărmanilor, văduvelor, săracilor, străinilor și bolnavilor; iar el, într-al nouălea ceas, se ospăta împreună cu monahii cei străini. Iar dacă se întîmpla în vreo zi să aibă puțini săraci la mesele puse înaintea lor și de i se întîmpla ca prea puțină milostenie să dea săracilor din obișnuitele sale îndurări, atunci, căzînd la pămînt înaintea lui Dumnezeu, zicea: "Nu sînt vrednic să umblu pe pămîntul Dumnezeului meu!"

Soția lui se numea Aglaida, femeie binecredincioasă și temătoare de Dumnezeu, milostivă și îndurătoare către săraci; însă fiind stearpă, se ruga lui Dumnezeu, zicînd: "Doamne, pomenește-mă pe mine, nevrednica roaba Ta, și dezleagă-mi nerodirea, ca să mă învrednicesc a mă numi și mamă de fii; dă-ne fii, ca să putem avea mîngîiere în viața noastră, împreună cu bărbatul meu, și sprijinitor la bătrînețile noastre". Aducîndu-și aminte Dumnezeu de dînsa, după mila Sa, a dăruit rod pîntecelui ei, că a născut fiu; și s-a veselit bărbatul ei și au botezat pe prunc, numindu-l Alexie. Iar cînd a fost pruncul de șase ani, l-au dat să învețe carte și în grabă a învățat gramatica, retorica și cărțile bisericești. Apoi și Scriptura dumnezeiască învățînd-o bine, s-a făcut înțelept tînărul. Deci, socotind deșertăciunea lumii, și-a pus în gînd să se lepede de bunătățile cele vremelnice ale acestei vieți, ca să moștenească pe cele veșnice. Și a început a-și osteni trupul, purtînd în taină o haină aspră pe trupul său.

După ce Alexie a ajuns la vîrsta cea desăvîrșită și la anii cei cuviincioși de căsătorie, a zis Eufimian către femeia sa: "Să facem nuntă fiului nostru". Și s-a veselit Aglaida de cuvintele bărbatului său; apoi, căzînd la picioarele lui, a zis: "Să întărească și să săvîrșească Dumnezeu cuvîntul tău, ca să văd însoțirea lui, să-i privesc fiii și se va veseli sufletul meu; după aceea voi putea mai mult să ajut săracilor și scăpătaților". Deci, au logodit pe Alexie, iubitul lor fiu, cu o fecioară de neam împărătesc și l-au cununat în biserica Sfîntului Bonifaciu, cu cinstiți arhierei și toată ziua pînă seara au petrecut în veselii și în dănțuiri.

După aceea, Eufimian a zis către mire: "Intră, fiule, la mireasa ta, ca să-ți vezi soția". Iar el, intrînd în cămară, a găsit-o stînd pe un scaun de aur. Și, scoțîndu-și inelul de aur și brîul cel scump, le-a învelit cu o basma de porfiră și le-a dat ei, zicîndu-i: "Păzește-le acestea și Dumnezeu să fie cu noi, pînă ce darul Lui va face ceva nou". După aceea, s-a dus de la dînsa. Și, intrînd în casa sa cea deosebită, s-a dezbrăcat de hainele cele țesute cu aur și s-a îmbrăcat cu altele, mai proaste. Apoi, luînd ceva din bogăția sa, aur și pietre scumpe, și ieșind noaptea în taină din palat și din cetate, a mers la mare și, aflînd o corabie ce mergea spre Laodiceea, a intrat într-însa. Apoi, dînd plata corăbierului, a pornit, rugîndu-se lui Dumnezeu și zicînd: "Dumnezeule, Cel ce m-ai adus din pîntecele maicii mele, izbăvește-mă și acum de

această deșartă viață lumească și mă învrednicește la judecată să stau de-a dreapta Ta, împreună cu toți cei ce Ți-au plăcut Ție!"

Sosind corabia în Laodiceea, a ieșit Sfîntul Alexie la uscat. Apoi, aflînd călători mergînd spre Mesopotamia, s-a dus cu dînșii la Edesa, cetatea Mesopotamiei, unde se afla chipul cel nefăcut de mînă al Domnului nostru Iisus Hristos, pe care Însuși Domnul mai înainte de patima Sa cea de bunăvoie l-a trimis lui Avgar, domnul Edesei. Văzînd fericitul Alexie chipul lui Hristos, s-a bucurat și, vînzîndu-și acolo toate lucrurile cele de mare preț pe care le-a luat de acasă, a împărțit la săraci aurul, s-a îmbrăcat singur într-o haină veche a unui sărac și s-a făcut ca unul din cei care cer milostenie în pridvorul bisericii Preacuratei Stăpînei noastre Născătoare de Dumnezeu, postind totdeauna, gustînd doar puțină pîine și apă; și în toate Duminicile se împărtășea cu dumnezeieștile și preacuratele lui Hristos Taine. Iar dacă lua vreo milostenie de la iubitorii de Hristos, o împărțea și pe aceea la săracii mai bătrîni, spre hrana lor. Privirea sa era plecată spre pămînt, iar mintea îi era sus, înțelepțindu-se cu dumnezeiasca gîndire. Și atît de mult i se uscase trupul de multa înfrînare, încît i se vestejise frumusețea feței lui, vederea i se întunecase, ochii i se adînciseră și numai pielea și oasele i se vedeau.

După plecarea Sfîntului Alexie din casa sa, părinții lui, cînd s-a luminat de ziuă, au intrat în cămara lui și, negăsind pe fiul lor, ci numai pe mireasă șezînd posomorîtă și întristată, erau în nepricepere. Deci, căutîndu-l în toate părțile și neaflîndu-l, au început a plînge cu amar, iar veselia li s-a întors în tînguire. Maica, intrînd în cămara sa, a închis ferestrele și a așternut un sac de nisip și, presărîndu-l cu cenușă, s-a aruncat cu fața în jos, plîngînd și tînguindu-se. Apoi se ruga și zicea: "Nu mă voi scula de pe pămîntul acesta, nici nu voi ieși din închisoarea aceasta, pînă ce nu voi ști ce s-a făcut cu singurul meu fiu, unde s-a ascuns și ce i s-a întîmplat". Iar mireasa, stînd lîngă dînsa, cu lacrimi grăia: "Nici eu de la tine nu mă voi duce, ci mă voi asemăna turturelei celei iubitoare de pustie și de bărbat, care, după ce se văduvește de soțul său, îl caută prin munți și prin văi, cu umilită cîntare, întristîndu-se. În acest chip și eu voi aștepta cu îndelungă răbdare, pînă ce voi auzi ceva despre bărbatul meu, unde este și ce fel de viață și-a ales".

Iar tatăl lui, fiind foarte mîhnit, pe toate slugile le-a trimis să caute pe fiul său în toate părțile. Unii dintre dînșii, ducîndu-se în Edesa și dînd de cel căutat, dar necunoscîndu-l, i-au dat milostenie ca unui sărac. Iar Sfîntul Alexie i-a cunoscut pe dînșii și a mulțumit lui Dumnezeu că l-a învrednicit să primească milostenie de la slugile sale de casă. Apoi slugile, întorcîndu-se, au spus stăpînului lor că l-au căutat peste tot locul și nu l-au aflat.

Sfîntul Alexie a stat în Edesa, lîngă biserica Preasfintei de Dumnezeu Născătoare, șaptesprezece ani și s-a făcut iubit lui Dumnezeu. După aceasta, s-a făcut pentru dînsul descoperire eclesiarhului, căci acesta a văzut în vedenie icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, grăind către dînsul: "Adă în biserica mea pe omul lui Dumnezeu, fiindcă este vrednic de cereasca împărăție; căci rugăciunea lui

se suie ca niște tămîie cu bun miros înaintea lui Dumnezeu și precum stă coroana pe capul împărătesc, așa Duhul Sfînt se odihnește peste dînsul". Iar eclesiarhul, după vedenia aceea, căutînd pe un om ca acela și neaflîndu-l, s-a întors spre icoana Născătoarei de Dumnezeu, rugînd-o să-i arate pe omul lui Dumnezeu. Și a auzit iarăși în vedenie cuvînt de la Preasfînta Născătoare de Dumnezeu, că săracul cel ce șade în pridvor la ușa bisericii, acela este omul bisericii, acela este "Omul lui Dumnezeu".

Deci, aflîndu-l eclesiarhul, l-a dus în biserică, pentru ca să rămînă într-însa. Atunci s-a știut de mulți viața lui cea sfîntă și au început a-l cinsti. Iar Sfîntul Alexie, fugind de slava și cinstea omenească, s-a dus din cetatea Edesa, neștiind nimeni. Mergînd la limanul mării, a aflat o corabie mergînd spre Cilicia; deci s-a suit într-însa, zicînd către sine: "În cetatea Ciliciei mă voi duce, unde nimeni nu mă știe, și voi rămîne acolo în biserica Sfîntului Apostol Pavel".

Plutind corabia, fără de veste, prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu, s-a făcut furtună pe mare și, purtîndu-se corabia de valuri mai multe zile, a înotat spre Roma. Apoi ieșind sfîntul din corabie, a zis către sine: "Viu este Domnul Dumnezeul meu, nu voi îngreuna pe nimeni, ci mă voi duce în casa tatălui meu ca un necunoscut". Dar cînd se apropia de casă, a întîmpinat pe tatăl său, la vremea prînzului, întorcîndu-se de la palatele împărătești spre casă cu mulțime de slugi care mergeau înainte și după dînsul.

Deci, închinîndu-se lui pînă la pămînt, a strigat: "Robule al Domnului, miluiește-mă pe mine, săracul și scăpătatul, și poruncește-mi ca să fiu într-un colț al curții tale, ca să mă pot hrăni din sfărîmiturile ce cad de la masa ta; iar Domnul va binecuvînta anii tăi și-ți va da cereasca împărăție și dacă ai pe cineva dintre ai tăi înstrăinat, sănătos să ți-l întoarcă".

Eufimian, auzind pe sărac grăind de străinătate, și-a adus aminte îndată de iubitul său fiu, Alexie, și a lăcrimat. Apoi, îndată a arătat milă către sărac, poruncind să stea în curtea sa. Iar către slugile sale de casă a zis: "Cine din voi va voi să slujească săracului acestuia și, de-i va plăcea, viu este Domnul Dumnezeul meu, că va fi liber în toate zilele vieții sale, și moștenire va lua din casa mea. Deci, înaintea ușilor palatului meu să-i faceți o căscioară ca, intrînd și ieșind eu, să privesc spre dînsul; apoi, din masa mea să i se dea hrană și să nu-l supere nimeni".

Începînd Sfîntul Alexie a petrece înaintea palatelor împără-tești, în căsuța cea mică, Eufimian îi trimitea bucate în toate zilele din masa sa, dar pe acelea le împărțea la alți săraci, iar el oprea numai pîine și apă; și aceea, numai cu măsură o gusta ca să nu moară de foame și de sete. În toate nopțile petrecea fără somn, în rugăciune, iar Duminicile se ducea la biserică și se împărtășea cu dumnezeieștile Taine. Și minunată îi era răbdarea omului acestuia al lui Dumnezeu, căci multe supărări și necazuri îi făceau slugile totdeauna, mai ales seara tîrziu. Pentru că unii îl loveau peste obraz, alții îl trăgeau de păr, alții îl loveau peste grumaz, alții vărsau lături peste capul lui, iar alții într-alt chip își băteau joc de dînsul.

Dar nebiruitul pătimitor pe toate acelea le răbda tăcînd; căci știa că, fiind îndemnați de diavol, îi făceau niște lucruri de batjocură ca acelea; și spre acela se înarma cu rugăciunea, iar prin răbdare biruia meșteșugul aceluia. Apoi și alta era pricina răbdării lui minunate: În dreptul lui era fereastra palatului aceluia în care locuia mireasa lui, care, ca o altă Rut, n-a mai voit să se întoarcă în casa tatălui său, ci, împreună cu soacra sa ședea plîngînd. Și de multe ori auzea Sfîntul Alexie cînd se tînguiau mireasa și maica sa, pentru dînsul și grăiau cuvinte de jale și de plîngere; mireasa pentru văduvia ei, iar mama se tînguia pentru lipsa fiului. Iar inima lui se sfărîma cu jale de tînguirea lor. Însă cu dragostea pe care o avea sfîntul către Dumnezeu, biruia dragostea trupească către mireasă și către părinți și jalea cea nesuferită o răbda cu mulțu-mire, pentru Dumnezeu.

Așa nevoindu-se el în casa părintească șaptesprezece ani, de nimeni n-a fost cunoscut cine este. Ci ca un sărac și străin se socotea de toți, el care era fiu, moștenitor și stăpîn al casei, batjocorindu-se de robii cei de casă ca un străin și nemernic. Iar cînd a voit Dumnezeu să-l ia din viața cea atît de aspră, fiind în sărăcie și răbdare, și să-l ducă la viața și odihna cea veșnică, i-a descoperit ziua și ceasul morții. Deci Sfîntul Alexie, cerînd de la sluga sa hîrtie, cerneală și condei, și-a scris toată viața sa; și oarecare taine, ce se știau numai de părinții săi, după care putea să fie cunoscut de dînșii: adică cele ce le-a grăit către mireasa sa în odaie, și cum i-a dat ei inelul și brîul într-o basma de porfiră.

La sfîrșit a adăugat și aceasta: "Rogu-vă pe voi, părinții mei iubiți și preacinstita mea mireasă, să nu vă mîhniți pe mine, că v-am făcut atîta mîhnire, lăsîndu-vă singuri; și pe mine mă durea inima pentru durerea voastră, de multe ori am făcut rugăciune pentru voi către Dumnezeu, ca să vă dea răbdare și să vă învrednicească Împărăției Sale, iar eu nădăjduiesc spre milostivirea Lui că va împlini cererea mea, deoarece eu atît de nemilostiv am fost către a voastră tînguire. Dar mai bine se cade fiecăruia să asculte pe Făcătorul și Mîntuitorul său, decît pe născătorii săi; și cred că, pe cît v-am mîhnit, pe atît de mare bucurie veți avea prin răs-plătirea cea cerească!" Acestea scriindu-le, a petrecut rugîndu-se lui Dumnezeu pînă la ceasul mutării sale la cele veșnice.

Într-o zi, preasfințitul papă Inocențiu (402-417), slujind în soborniceasca biserică a Sfinților Apostoli și împăratul Onorie stînd de față, la sfîrșitul dumnezeieștii Liturghii s-a făcut un glas minunat din Sfîntul Altar, în auzul tuturor, zicînd: *Veniți la Mine toți cei osteniți și însărcinați și Eu vă voi odihni pe voi*. Acestea auzind cei ce stăteau de față, s-au înspăimîntat și s-au cutremurat. Apoi, căzînd cu fețele la pămînt, strigau: "Doamne miluiește!" Și iarăși s-a auzit un glas, zicînd: "Căutați pe omul lui Dumnezeu, care o să iasă din trup, să se roage pentru cetate și toate ale voastre se vor rîndui bine!"

După glasul acela, poporul a căutat prin toată Roma pe un om ca acela și neaflîndu-l, nu se pricepea. Apoi, de cu seară, joi spre vineri, adunîndu-se în soborniceasca biserică a Sfinților Apostoli împreună cu împăratul și cu papa, au făcut

priveghere de toată noaptea, rugîndu-se lui Hristos Dumnezeu ca singur să le arate pe plăcutul Său. Iar a doua zi, fiind vineri, omul lui Dumnezeu, Sfîntul Alexie, s-a despărțit de trupul său și s-a dus către Domnul. Și s-a făcut glas din Altar în biserică ca și mai înainte, zicînd: "În casa lui Eufimian căutați pe omul lui Dumnezeu!"

Iar împăratul, întorcîndu-se către Eufimian, a zis: "Avînd un dar ca acela în casa ta, pentru ce nu ne-ai arătat?" Iar Eufimian a zis: "Viu este Domnul Dumnezeu, că nimic nu știu de aceasta!" Și chemînd pe o slugă mai veche, i-a zis: "Știi pe cineva din cunoscuții tăi, care să aibă vreo faptă bună și să fie plăcut lui Dumnezeu?" Răspuns-a sluga aceluia: "Viu este Domnul Dumnezeu, că nu știu, căci toți sînt străini de fapte bune și petrec cu neplăcere de Dumnezeu".

Apoi împăratul și papa au voit ca însăși ei să meargă la casa lui Eufimian. Acesta, alergînd înainte, a pregătit în palatul său scaune împăratului, papei și altor boieri. Și cînd s-au apropiat, i-a întîmpinat cu lumînări și cu tămîie. Iar soția lui Eufimian, tînguindu-se în cămara sa, a auzit zgomot în curte și în palat și a întrebat ce este. Dar, înștiințîndu-se despre venirea împăratului și a papei și pentru ce au venit, s-a minunat. Asemenea, văzînd pe mireasa sa stînd în foișor, iar pe împărat și pe papă cu o mulțime de popor văzîndu-i venind, se minuna, gîndindu-se ce să fie aceasta.

După ce a șezut împăratul împreună cu papa și cu boierii, și făcîndu-se tăcere, sluga care slujea Sfîntului Alexie a zis către Eufimian: "Stăpîne al meu, oare nu este acela omul lui Dumnezeu, adică săracul ce mi l-ai încredințat mie? Pentru că văd mari și minunate lucruri la el: În toate zilele postește, gustînd tîrziu numai puțină pîine și apă, în toate Duminicile se împărtășește cu dumnezeieștile Taine și în toate nopțile petrece fără somn la rugăciune. Apoi și oarecare copii de ai noștri multe supărări îi făceau lui, lovindu-l peste obraz, trăgîndu-l de păr și cu lături udîndu-l, iar el pe toate acelea cu bucurie și blîndețe le răbda".

Eufimian, auzind acestea, îndată a alergat la căscioara săra-cului și, strigîndu-l prin fereastră de trei ori, n-a auzit răspuns. A intrat înăuntru și a aflat pe omul lui Dumnezeu cu bunăcuviință zăcînd mort, avînd fața acoperită și o hîrtie strînsă ținînd în mîna dreaptă. Iar cînd i-a descoperit fața, a văzut-o strălucită cu darul, ca o față de înger. Și a vrut să ia hîrtia aceea din mîna lui și să vadă ce este scris într-însa, dar n-a putut s-o scoată, de vreme ce mîna o ținea tare. Deci, degrabă întorcîndu-se la împărat și la papă, a zis către dînșii: "Am aflat pe cel pe care îl căutăm! Însă a murit și ține o hîrtie în mîini, pe care nu ne-o dă".

Atunci împăratul și papa au poruncit să gătească un pat de mult preț și așternut frumos; apoi, scoțînd din căsuță sfîntul trup al omului lui Dumnezeu, l-au pus pe patul acela cu cinste. După aceea, împăratul cu papa plecîndu-și genunchii și sfintele moaște sărutîndu-le, au grăit cu lacrimi către dînsul ca și către un viu: "Rugămu-ne ție, robule al lui Hristos, dă-ne hîrtia aceasta ca să știm ce este scris într-însa și să te cunoaștem pe tine cine ești". Și s-a dat din mînă hîrtia împăratului și papei, pe care luînd-o, au dat-o lui Aetie, arhivarul bisericii celei mari.

Făcîndu-se tăcere mare, a început arhivarul a citi cu mare glas hîrtia aceea. Iar cînd a ajuns pînă la acel loc unde era scris despre părinți și despre mireasă și pentru inelul și brîul cel dat de dînsul miresei în cămară, a cunoscut Eufimian pe Alexie, fiul său, și a căzut pe pieptul lui, cuprinzîndu-l și sărutîndu-l cu dragoste și cu tînguire strigînd: "O, vai mie, fiul meu preaiubit, pentru ce ne-ai făcut nouă astfel? Pentru ce atît de mare mîhnire ne-ai adus nouă? Vai mie, fiul meu, cîți ani în casa aceasta petrecînd și tînguirea părintească văzînd-o, nu te-ai arătat pe sineți, nici ai mîngîiat bătrînețile noastre, fiind în acea amară mîhnire pentru tine! O, vai mie, fiul meu preadorit, dragostea mea, mîngîierea sufletului meu, ce voi face acum? Oare pentru moartea ta voi plînge sau pentru aflarea ta voi prăznui?" Și se tînguia Eufimian nemîngîiat, smulgîndu-și căruntețile sale.

Iar Aglaida, soția, auzind tînguirile bărbatului și înștiințîndu-se cum că săracul acela care a murit este fiul ei, a deschis ușile cămării sale și a alergat acolo, smulgîndu-și părul despletit și hainele sale rupîndu-și și spre cer cu umilință privind; iar către poporul cel mult strîns, cu rugăminte striga: "Dați-mi loc, o, popoarelor, dați-mi loc ca să-mi văd a mea nădejde. Dați-mi cale ca să-mi văd și să cuprind pe singurul și iubitul meu fiu".

Apoi sosind, s-a aruncat peste cinstitul trup al fiului său, cuprinzîndu-l cu dragoste sărutîndu-l și zicînd: "Vai mie, stăpînul meu! Vai, dulcele meu fiu, pentru ce ai făcut aceasta? Pentru ce acest fel de mîhnire ai pus în sufletele noastre? Vai mie, lumina ochilor mei, cum nu te-ai cunoscut de noi atîția ani, viețuind împreună cu noi? Cum nu te-ai umilit, auzind totdeauna tînguirile noastre cele amare pentru tine și nu te-ai arătat nouă?" Asemenea și mireasa, care petrecea de treizeci și patru de ani fără de mirele său, purtînd haine negre, căzînd la sfintele moaște, izvoare de lacrimi scotea, udînd cu dînsele cinstitul trup al iubitului său. Apoi, cu nesățioasă dragoste sărutîndu-l, se tînguia cu amar, fiind nemîngîiată: "Vai mie! Amar mie!" și alte multe cuvinte de jale cu umilință zicea, încît toți, pentru tînguirea ei, se porneau spre plîngere; și plîngeau toți împreună, lăcrimînd cu părinții și cu mireasa.

După aceea, împăratul și papa au poruncit ca să ducă patul cu cinstitul trup al omului lui Dumnezeu și să-l pună în mijlocul cetății, ca toți să-l vadă și să se atingă de el. Apoi au grăit către popor: "Iată am aflat pe acela ce-l căuta credința voastră!" Deci, s-a adunat toată Roma și se atingeau de sfîntul, sărutînd sfintele lui moaște. Și cîți erau neputincioși, toți se tămăduiau. Orbii vedeau, leproșii se curățau, diavolii din oameni se izgoneau și orice fel de boli și neputințe omenești se vindecau desăvîrșit prin atingerea de tămăduitoarele moaște ale plăcutului lui Dumnezeu, Alexie.

Niște minuni ca acelea văzînd împăratul și papa, singuri au luat patul acela să-l ducă în biserică, ca să se sfințească prin atingerea trupului Sfîntului Alexie. Iar părinții și mireasa, mergînd în urmă, plîngeau. Și era atît de multă adunare de oameni care se sîrguiau să se atingă de cinstitul trup al sfîntului, încît nu era cu putință să se ducă patul de strîmtorarea și înghesuiala poporului. Deci, a poruncit împăratul să se

arunce aur și argint la popor, ca să se dea în lături oamenii de la pat și astfel să dea cale spre biserică. Însă nimeni nu căuta la aur și argint, ci fiecare avea dorire să vadă pe omul lui Dumnezeu, să se atingă de el și să-l sărute. Deci papa sfătuia pe popor să se dea în lături, făgăduindu-le că nu va îngropa îndată sfintele moaște, ci va aștepta pînă ce toți le vor săruta și se vor sfinți cu atingerea. Și abia înduplecîndu-se, s-au retras puțin și ducînd sfintele moaște în biserica cea mare, le-au lăsat o săptămînă ca oricine să se atingă și să se închine lor.

Toată săptămîna aceea părinții și mireasa sa au șezut în biserică, plîngînd lîngă cinstitele moaște. Dar împăratul a poruncit să se pregătească o raclă de marmură și de smaragd și să o împodobească cu aur, apoi au pus într-însa pe Sfîntul Alexie, omul lui Dumnezeu. Și îndată a izvorît din sfintele moaște mir cu bună mireasmă și a umplut racla, încît se ungeau cu acel mir toți pentru vindecarea tuturor neputințelor. Și au făcut îngropare cinstită Sfîntului Alexie, omul lui Dumnezeu, slăvind pe Dumnezeu, Cel preamărit și închinat în Treime.

Sfîntul Alexie s-a mutat la cele veșnice în a șaisprezecea calendă a lui aprilie, adică la 17 martie, în anul de la facerea lumii 5919, iar de la întruparea Cuvîntului lui Dumnezeu 411, împărățind în Roma Onorie, pe vremea papei Inocențiu, iar în Constantinopol ținînd împărăția Teodosie cel Mic (408-450). Dar peste toți stăpînind Domnul nostru Iisus Hristos, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, Căruia se cuvine slava, în veci. Amin.

46. POMENIREA CELUI ÎNTRE SFINȚI PĂRINTELUI NOSTRU CHIRIL, ARHIEPISCOPUL IERUSALIMULUI (351-386) (18 MARTIE)

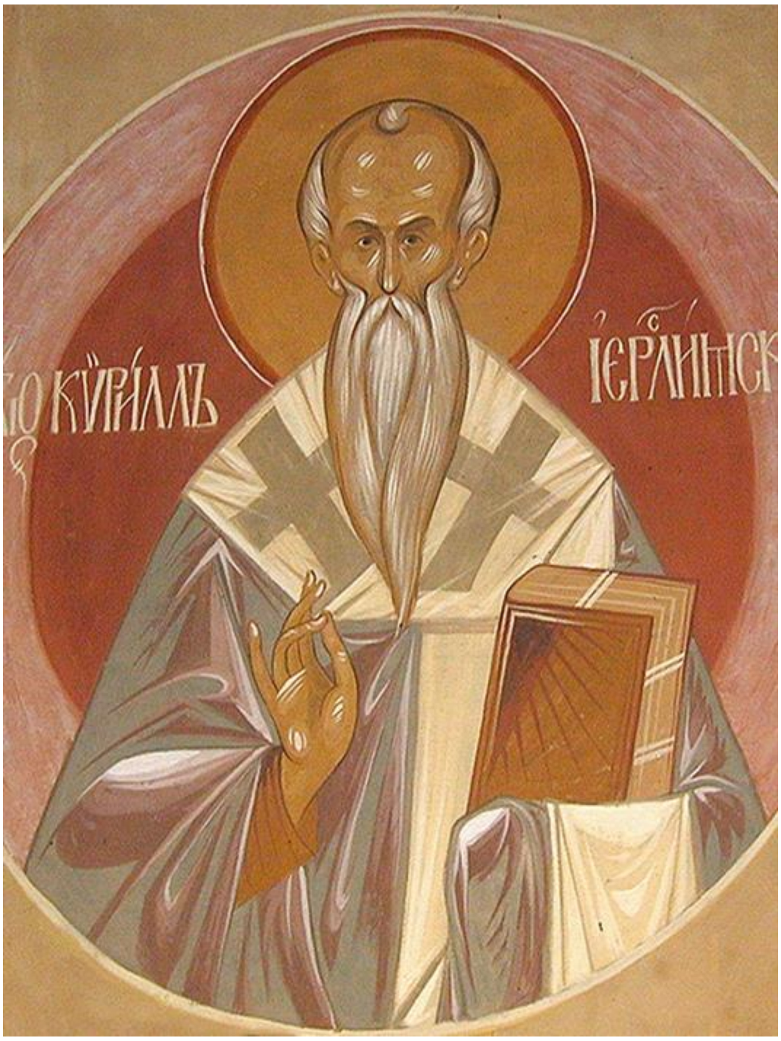

Sfîntul Chiril, născîndu-se din părinți dreptcredincioși și crescînd întru dreapta credință, s-a făcut monah pe vremea marelui Constantin (306-337). După aceea, în vremea împărăției fiului său Constanțiu (337-361), fericitul Maxim, arhiepiscopul Ierusalimului (333-350), ducîndu-se din viața aceasta la viața cea fără de moarte, Sfîntul Chiril s-a ridicat în locul lui la scaun și s-a arătat iscusit apărător al apostoleștilor dogme, cu rîvnă biruind eresurile lui Arie, ale lui Macedonie și ale lui Manent. Pentru aceasta era urît de arhiereii eretici, precum și de Acachie, arhiepiscopul Cezareei Palestinei, de la care mai pe urmă a suferit și izgonire.

În zilele acestui preasfințit arhiepiscop Chiril s-a făcut în Ierusalim un semn minunat pe cer, în ceasul al treilea din ziua a cincizecea, adică arătarea cinstitei Cruci care, strălucind deasupra Golgotei mai mult decît soarele, s-a întins foarte mult și a ajuns pînă la muntele Eleonului. Pentru acea minune Sfîntul Chiril a înștiințat prin scris pe împăratul Constanțiu, sfătuindu-l spre dreapta credință. Căci acel împărat, abătîndu-se din calea dreptei credințe, a căzut în credința cea rea a lui Arie și ajuta

ereticilor, iar celor dreptcredincioși le făcea rău. Cel mai sus pomenit Acachie, avînd în ajutor pe împăratul, s-a sculat pentru două pricini împotriva Sfîntului Chiril. Întîi, pentru că eresul era mustrat de sfîntul, iar al doilea, fiindcă nu voia Chiril să se supună lui. Căci, într-acele vremi, Ierusalimul fiind pustiit și micșorat de necredincioșii împărați și scaunul arhiepiscopiei Ierusalimului era foarte înjosit sub stăpînirea mitropolitului Cezareei Palestinei.

Deci preasfințitul Chiril, văzînd că Acachie, mitropolitul Cezareei, este socotit eretic și de sinodul local al Sfinților Părinți din Sardica, mai înainte biruit, și nu după canoanele bisericești, ci după împărăteasca stăpînire ținea rînduiala Mitropoliei, nu voia să se supună aceluia, ci încă și mustra răutatea lui, de vreme ce mai mult ca muncitorii, decît ca păstorii, își ținea scaunul.

Despărțindu-se Sfîntul Chiril de Mitropolia Cezareei, voia ca scaunul Ierusalimului să fie înaintea celui al Cezareei, ca cel dintîi, de vreme ce Biserica Ierusalimului era maică a tuturor Bisericilor. Și, pe lîngă aceasta, soborul din Sardica care a biruit pe Acachie, a dat începătoria în mîna fericitului Maxim, arhiepiscopul Ierusalimului, care a fost mai înainte de Sfîntul Chiril. Deci Acachie, umplîndu-se de mînia răutății, a găsit asupra lui o pricină ca aceasta: S-a întîmplat în Ierusalim un an de mare foamete, încît alerga tot poporul la preasfințitul Chiril, fericitul arhiepiscop, cerînd de la dînsul hrană, în nevoia cea de foamete ce venise asupra lor. Iar el, fiind milostiv, și-a cheltuit toate ale sale, spre hrănirea lor. Dar, de vreme ce s-a lungit acea foamete și nu era cu ce să hrănească pe oamenii care se topeau de foame, a început sfîntul a vinde lucrurile bisericești, aurul, argintul și cele mai scumpe perdele. Cu acel preț cumpărînd grîu, îl împărțea la popor. Și s-a auzit atunci vestea că o femeie s-ar fi văzut umblînd prin cetate, într-o sfințită îmbrăcăminte bisericească, și jucînd, după obiceiul petrecerilor sale. Întrebînd-o de unde a luat acea sfințită îmbrăcăminte, ea a zis: "Am cumpărat-o din tîrg, de la cutare negustător", spunînd numele. Iar întrebînd pe negustător, acesta a spus: "Arhiepiscopul mi-a dat-o s-o vînd".

Acele lucruri, dacă au fost adevărate ori nu, nu se pot dovedi însă acea veste a ajuns la mitropolitul Acachie. Deci acela, aflînd-o ca o pricină binecuvîntată, a adunat sinodul său și pe fericitul Chiril, ca pe cel ce vinde cele sfinte spre necinstire și batjocură, l-au judecat a fi vrednic de izgonire. Deci, cîștigînd putere de la cei de același eres, a scos ereticul pe cel dreptcredincios, cel fără de canoane, pe Sfîntul Chiril, arhiereul cel cu canoane, de pe scaunul lui și cu sila l-a izgonit din hotarele Ierusalimului.

Sfîntul Chiril s-a dus în Antiohia, după aceea în Tars, la fericitul Silvan, episcopul, și petrecea la dînsul. Pe acesta, văzîndu-l greșind puțin în unele dogme ale credinței, l-a îndreptat și desăvîrșit l-a povățuit la dreapta credință. De acest lucru auzind Acachie, a scris lui Silvan, înștiințîndu-l despre lepădarea lui Chiril, ca să-l izgonească de la sine sau să nu-l lase a lucra cele sfințite. Dar Silvan nu asculta pe Acachie, pentru că îl știa pe Sfîntul Chiril bărbat dreptcredincios, sfînt și învățător,

izgonit fără de vină, din răutate și zavistie, și de ale cărui învățături toată mulțimea dreptcredincioșilor se ținea foarte bine.

După aceea, făcîndu-se sinod local în Seleucia, unde se adunaseră o sută cincizeci de episcopi, Acachie susținea să nu se înceapă sinodul, pînă ce mai întîi nu va fi izgonit Chiril din sinod, ca un lepădat. La aceasta neînvoindu-se mulți episcopi, Acachie s-a despărțit de ei și s-a dus la Constantinopol, la Eudoxie, patriarhul arian, și la împăratul Constanțiu și clevetea asupra episcopilor care se adunaseră în Seleucia, numind acel sinod local adunare de oameni pierzători, care nu spre folos, ci spre vătămarea bisericească s-ar fi adunat. Și mai vîrtos a pornit pe împăratul spre mînie împotriva Sfîntului Chiril, zicînd că un veșmînt mai scump, țesut cu aur - pe care fericitul întru pomenire, marele Constantin, îl dăduse lui Macarie, arhiepiscopul Ierusalimului (314-333) ca să se îmbrace cu el cînd săvîrșește taina Botezului -, Chiril l-a vîndut în tîrg și a ajuns la un om care face jocuri în priveliște. Deci împăratul, mîniindu-se, a condamnat pe Sfîntul Chiril la surghiunie.

După cîtăva vreme, murind împăratul Constanțiu, a luat împărăția Iulian Paravatul (361-363), care la început s-a prefăcut dreptcredincios și bun. Căci toate judecățile lui Constanțiu stricîndu-le, eliberă de la surghiun pe toți episcopii cei dreptcredincioși care se izgoniseră de Constanțiu. Atunci și Sfîntul Chiril, fiind întors de la pedeapsă, iarăși și-a luat scaunul său. Iar după ce Iulian s-a întărit la împărăție, s-a lepădat de Hristos și a dăruit iudeilor mare libertate, poruncindu-le acelora ca în Ierusalim, în locul bisericii lui Solomon, să-și zidească biserică nouă, ajutîndu-le cu dăjdiile poporului care se dau împăratului.

Începîndu-se lucrul acela de Dumnezeu urît, Sfîntul Chiril ca un prooroc grăia către ai săi, că se vor împlini cu adevărat cuvintele lui Hristos, *căci nu va rămîne piatră pe piatră*. Ba încă se ruga Stăpînului Hristos ca să nu lase pe vrăjmașii Săi să ducă la săvîrșire lucrul început și degrabă să le curme izvodirea lor și să le strice sfatul. Și a auzit Domnul rugăciunea robului Său, iar prooroceștile lui cuvinte cele grăite le-a adus la împlinire fără de zăbavă. Pentru că într-o noapte s-a făcut mare cutremur de pămînt și a surpat temelia, dar nu numai acele pietre pe care atunci iudeii le puseseră, ci și cele mai de demult, pe care cîndva Solomon le întemeiase, împreună cu cealaltă nouă zidire; și ca pe niște praf le-a vînturat de la locul acela, cu dumnezeiasca putere cea nevăzută.

După ce s-a făcut ziuă, mulți s-au adunat acolo, mirîndu-se de minunea ce se făcuse. Apoi, gîndind iudeii să se apuce de lucrul acela, deodată a căzut foc din cer și a ars toate uneltele cele de lucru și frică mare a cuprins pe toți iudeii. Iar în noaptea urmă-toare semnul Sfintei Cruci s-a arătat pe hainele iudeilor, care nicidecum nu puteau să se șteargă sau să se spele. După acea minune, Sfîntul Chiril, a cărui proorocie s-a împlinit, a fost izgonit iarăși din scaun. După dînsul, precum se pare, Chiriac a ocupat scaunul sfîntului, care mai înainte, în iudaism, se numea Iuda și care a arătat cinstita Cruce Sfintei împărătese Elena; iar din Sfîntul Botez s-a numit Chiriac.

Deci, după izgonirea Sfîntului Chiril, puțină vreme ocupînd scaunul Ierusalimului, a pătimit pentru Hristos de la Iulian călcătorul de lege, precum se scrie despre dînsul în 28 de zile ale lui octombrie. Iar după ce a pierit cel fărădelege, Sfîntul Chiril iarăși și-a primit scaunul său. Apoi, după cîtăva vreme, arienii iarăși întărindu-se pe vremea împărăției lui Valens (364-378), Sfîntul Chiril a fost izgonit a treia oară pentru dreapta credință, pentru că foarte mult se împotrivea ereticilor, biruindu-i prin dreapta credință. Iar după ce a pierit rău Valens împăratul cel răucredincios, iar Teodosie cel Mare a primit după dînsul împărăția (379-395), Sfîntul Chiril s-a întors la scaunul său cu cinste și a stat pe dînsul opt ani netulburat și, bine păstorind Biserica lui Hristos și lăsînd scrieri folositoare Bisericii, s-a odihnit întru Domnul.

47. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI HRISANT ȘI DARIA ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÎNȘII (19 MARTIE)

Un bărbat oarecare vestit de neam domnesc și boieresc, cu numele Polemie, din cetatea Alexandriei, împreună cu fiul său Hrisant s-a dus la Roma și a fost primit de boieri cu cinste, iar de către împărat s-a cinstit cu locul de senator. Acela pe unul născut fiul său, Hrisant, sîrguindu-se să-l învețe toate cărțile, l-a dat la învățătura filosofiei. Iar cîtă înțelepciune avea tînărul, vor arăta lucrurile lui cele din urmă. Pentru că, după ce a cercat cu pricepere toată Sfînta Scriptură, citind cu luare aminte Sfînta Evanghelie și cărțile Apostolilor și cugetînd la dînsele, grăia către sine: "Ți se cădea ție, Hrisante, să citești scripturile păgînilor, cele pline de întuneric, pînă ce nu cunoșteai lumina adevărului, pe care aflînd-o, ține-te numai de ea, căci nu este înțelept să te întorci iarăși din lumină la întuneric.

Căci îți vei pierde ostenelile pe care le-ai suferit la învățătură, dacă vei lepăda roadele ostenelilor. Iar roadele ostenelilor, de la Dumnezeu se dau celor ce le cer, pentru că așa poruncește Dumnezeu: *Căutați și veți afla*. Iar dacă ceea ce ai căutat și ai aflat vei voi să lași, te vei asemăna oamenilor fără de minte și nerecunoscători. Ține-te tare de ceea ce cu toată mintea se cade să te ții, adică de Dumnezeu, ca să nu cazi în paguba cea mare cînd te vei lipsi de bunăvoie de binele căutat prin atîtea osteneli. Ai aflat aur și argint, ai aflat piatră scumpă, căci ce ai căutat să afli, aceea ai aflat, ca să moștenești cele aflate. Deci, ferește-te ca să nu se ia de la tine acea comoară aflată!"

Acestea grăindu-le în sine, căuta cine să-i fie învățător al dumnezeieștilor Scripturi. Mai înainte a fost ascultător la înțelepciunea cea retorică și filosofică și ucenic al dascălilor celor preaîn-țelepți, iar acum dorea să afle dascăli simpli, precum altădată au fost pescarii cei necărturari, dar care pe toată lumea au vînat-o, spre cunoștința lui Hristos. Învățători ca aceia cu sîrguință căuta tînărul cel cu bună înțelegere, pentru că citise pe apostolul, care zice: *Unde este înțeleptul? Unde este cărturarul? Unde este întrebătorul acestui veac? Au n-a socotit Dumnezeu nebunie înțelepciunea acestei lumi? De vreme ce n-a cunoscut lumea, cu înțelepciunea ei, pe Dumnezeu, bine a voit Dumnezeu ca prin nebunia propovăduirii, să mîntuiască pe cei ce cred*.

Acestea cugetînd în sine Hrisant în toate zilele și pe robii lui Hristos căutîndu-i, a găsit pe cineva spunîndu-i că știe un bărbat creștin, cu numele Carpofor, preaiscusit în dumnezeieștile Scripturi, ascunzîndu-se în munți, într-o peșteră, la un loc puțin știut. Auzind fericitul tînăr, s-a bucurat foarte tare și, stăruind la cel ce i-a spus, îl ruga cu lacrimi să-i arate locul unde viețuiește acel om al lui Dumnezeu. Deci, înștiințîndu-se, a venit la cunoștința acelui fericit Carpofor, care era cu vrednicia preot, și a auzit de la dînsul cuvîntul lui Dumnezeu și taina credinței creștinești; apoi, adeseori mergînd la dînsul, se povățuia la calea mîntuirii.

În cîteva luni, povățuindu-se de Carpofor preotul, a înțeles desăvîrșit tainele dumnezeieștii Scripturi și a primit Sfîntul Botez de la dînsul. Apoi, atît s-a întărit în

sfînta credință și în dragostea lui Hristos s-a făcut desăvîrșit, încît, după șapte zile de la botezul său, a început a propovădui la arătare în popor pe Hristos, Fiul lui Dumnezeu.

Despre aceasta auzind unii bărbați vestiți dintre rudele lui, au zis tatălui său: "Caută, că asupra ta va fi o pricină și asupra capului tău va cădea ceea ce îndrăznește fiul tău a face; pentru că îndrăznește a grăi de rău pe zei și zice că este un oarecare Iisus Hristos, adevăratul Dumnezeu. Acest lucru de va ajunge la auzul împăratului, apoi nici tu, nici noi, rudele tale, nu vom fi iertați pentru dînsul și vom pierde mila împărătească. Pentru că cine îndrăznește să grăiască asupra zeilor unele hule ca acelea, decît numai cei ce se împotrivesc legilor împărătești?"

Mîniindu-se, Polemie a închis pe Hrisant, fiul său, într-o cămară întunecoasă și rece și-l muncea cu foamea, dîndu-i puțină mîncare seara. Iar fericitul Hrisant socotea închisoarea aceea și foamea nu ca o pedeapsă, ci ca o deprindere la post, la liniște și la strîmtorarea vieții creștinești și binevoia să fie în închisoarea aceea strîmtă și întunecoasă mai mult decît în palatele cele desfătate și luminoase. Înștiințîndu-se despre aceea casnicii și vecinii, sfătuiau pe tatăl, zicînd: "Dacă voiești să-ți întorci fiul de la gîndul creștinesc, apoi să-l rînduiești mai mult să petreacă în veselie și în desfătări și, găsind o fecioară frumoasă și înțeleaptă, s-o însoțești cu el să-i fie femeie și, cunoscîndu-se că este bărbat, să uite creștinătatea, căci temnița, legăturile și foamea cu care tu îl muncești, creștinii le socotesc mai mult spre slavă și laudă, decît ca pedeapsă".

Acestea auzindu-le, Polemie a poruncit să gătească deosebit palat foarte luminos și să înfrumusețeze pereții cu podoabe scumpe. Apoi, a pregătit acolo pat de mult preț, bine așternut și toate cele de veselie și frumoase și, scoțînd pe fiul său din închisoarea cea întunecoasă, l-a îmbrăcat în haine țesute cu aur și l-a dus în palatul acela. Și, alegînd din slujnicile sale fecioare mai frumoase la față și înfrumusețîndu-le cu podoabe scumpe, le-a închis în palatul acela împreună cu fiul său, poruncind fecioarelor ca în tot chipul să se sîrguiască să amăgească pe Hrisant spre dragostea plăcerii trupești și să-l întoarcă de la Hristos. Deci, s-au dat acolo mulțime de bucate și băuturi din cele mai bune, iar fecioarele cîntau și dănțuiau în fața Sfîntului Hrisant, mîncînd, bînd, veselindu-se, jucînd, cîntînd cîntece desfrînate, vorbind cuvinte de rușine. Căci în toate chipurile se sîrguiau să vîneze sufletul copilului cel tînăr spre fapta de desfrînare și spre dulceți trupești.

Iar tînărul, nu ca un tînăr, ci ca un bărbat cu mărime de suflet, răbda dănțuirile și amăgirile fecioarelor și, fiind în mijlocul curselor, petrecea neprins. În astfel de război ostașul lui Hristos stătea nebiruit și de mînăcările cele desfătate și de băuturile cele dulci se lepăda foarte; iar spre fecioare căuta ca spre aspide și de atingerea lor se păzea cu dinadinsul, ca de atingerea de șarpe, și neîncetat se ruga. Cînd avea nevoie să doarmă, se culca pe pămînt, fără de așternut; iar cuvintele cele amăgitoare și de rușine ale fecioarelor, ca pe niște săgeți le socotea și cu pavăza credinței le izgonea de la sine; iar către Dumnezeu striga, zicînd:

"Fii, Doamne, în ajutorul meu. Zi sufletului meu: Mîntuirea ta sînt Eu. Cine va putea birui pe diavolul acesta, care a ridicat război asupra mea, de nu-l va supune și nu-l va birui dreapta Ta? Se amăgește acela care socotește că prin a sa putere biruiește patima trupească și păzește curăția, dacă ploaia milostivirii Tale nu va stinge văpăile cele trupești; nici nu va putea sufletul să ajugă la curțile Tale, dacă nu-l vei duce Tu singur acolo. Pentru că dulceața trupească este o fiară vicleană, ce se ascunde în pustia deșertăciunii vieții spre înghițirea sufletelor. De ai săi dinți de va scăpa cineva, este dator să-Ți dea mulțumire din tot sufletul, Ție, Dumnezeule, Mîntuitorul nostru, căci prin Tine este izbăvirea dintr-o pierzare ca aceasta. Tot așa și fericitul și plăcutul Tău Iosif a scăpat, cu ajutorul Tău, din mîinile desfrînatei, ca din dinții unei fiare neîmblînzite, pentru care, plîngînd tatăl său, grăia:

O fiară cumplită a mîncat pe fiul meu! Căci, cu adevărat, femeia lui Putifar a sărit asupra lui ca o fiară cumplită și ca o leoaică zgîria cu unghiile pe Iosif, mielul cel fără de răutate, atrăgîndu-l spre fărădelege. Și care fiară poate să fie mai cumplită, decît diavolul și femeia? Trupul și sîngele ridicîndu-se în tînăr din fire și aprinzîndu-l spre poftă, iar femeia, îndemnîndu-l mai mult prin facerea cu ochiul, prin podoaba hainelor, prin frumusețea feței, prin îmbrăcămintea cea de mare preț, prin bogății, prin stăpînire și prin cuvinte amăgitoare, atrage la pierzare și la moarte pe cel mai înțelept. Și minunat lucru este cum a scăpat de vînarea acelei fiare viclene! Nu în deșert zicea tatăl său: "Mare lucru îmi este aceasta, dacă fiul meu este viu". Pentru că din mare și de la moarte s-a izbăvit, mai cumplită fiind această grea ispită, decît aceea cînd voiau frații lui să-l ucidă. Și a scăpat numai cu ajutorul Tău, o, Atotputernice Dumnezeule!, pentru că Tu ai fost cu dînsul.

Și acum mă rog Ție, Doamne, cu smerenie, dă-mi ajutor asupra fiarelor și șerpilor acestora, cu care tatăl meu m-a închis în acest loc; căci precum șerpii dorm, fermecîndu-se de glasul fermecătorilor, așa, în vremea rugăciunilor mele, să doarmă aceste necurate fecioare, ca să nu ridice în trupul meu cel tînăr războaie de dulci patimi! Ajută-mi, Mîntuitorul meu, că pe Tine Te știu Unul, adevăratul Dumnezeu, Cel ce mîntuiești pe cei ce cred întru Tine și le dai lor putere nebiruită!"

Astfel rugîndu-se el, fecioarele acelea au căzut într-un somn atît de greu, încît n-au putut nicidecum a se scula și a se deștepta din somnul acela, pînă ce nu le-au dus afară din palatele acelea. Apoi, scoțîndu-le afară, îndată s-au deșteptat și au cerut mîncare. Iar după ce au intrat în palat la sfîntul tînăr, îndată au adormit cu somn greu. Deci, în toate zilele făcîndu-se aceasta, s-a înștiințat despre acest lucru tatăl lui, care a început a se tîngui după fiul său ca după un mort. Iar unii din prietenii lui ziceau: "Fiul tău a învățat de la creștini meșteșugul vrăjitoresc și cu înlesnire pe fecioarele cele neștiutoare le-a fermecat cu vrăji. Deci, logodindu-l cu o fecioară înțeleaptă și învățată, s-o duci la dînsul cu rînduială de nuntă și să se însoare chiar și nevrînd, căci stînd împreună cu dînsul totdeauna, îl va atrage vreodată la trupeasca împreunare și-l va întoarce de la creștinătate".

Polemie răspunse: "Dar unde vom găsi o fecioară așa de înțeleaptă, care ar putea să-l înmoaie pe împietritul acela și să-l plece a se întoarce la legile noastre?" I-au zis lui vecinii: "Este între fecioarele care slujesc zeiței Atena o fecioară învățată, cu numele Daria, bine încuviințată la față și foarte înțeleaptă, care a trecut toate cărțile și toată învățătura retorică și acum este vremea ei de nuntă; deci, apucă tu mai înainte, pînă n-o ia altcineva și, logodind-o, du-o la fiul tău".

Ascultînd tatăl un sfat ca acela, a rugat pe rudele sale să se ducă la fecioara aceea, să-i spună despre tînărul Hrisant, în-științînd-o despre întoarcerea lui la credința creștinească și să roage pe fecioară să facă aceste două fapte: adică, să-l aducă și la însoțire cu dînsa și să-l întoarcă de la creștinătate. Fecioara s-a învoit la însoțirea cu Hrisant și întîi a învățat cuvinte amăgitoare, cum ar putea să plece pe mire spre dragostea trupească și să-l schimbe spre închinarea zeilor romanilor. După aceea, a fost dusă cu cinste în casa lui Polemie.

Deci, împodobind-o cu haine preafrumoase și de mare preț, după fireasca sa cuviință, a dus-o în cămară la sfîntul, unde, fiind singură cu dînsul, ce cuvinte de dragoste nu-i grăia? Cu ce amăgiri nu-l amăgea, atrăgînd spre desfrînare pe tînărul cel curat? Iar ostașul lui Hristos petrecea ca un diamant tare, ca un stîlp neclintit și ca un munte nemișcat, biruind dragostea trupească prin dragostea lui Dumnezeu și cu arma Crucii gonind săgețile cele aprinse împotriva sa de vicleanul diavol. Apoi, suspinînd din adîncul inimii către Dumnezeu și chemînd în ajutor pe Duhul Sfînt, a început a grăi către fecioară astfel:

"Dacă pentru însoțirea cea de puțină vreme cu mine, omul cel muritor, o, minunată fecioară, te-ai împodobit cu atîta cuviință și-mi aduci cuvinte atît de dulci și de miere curgătoare, ca să mă întorci de la scopul cel bun, să-mi îndărătnicești sufletul cel cuprins de dragostea lui Dumnezeu și să-mi schimbi gîndul, apoi cu atît mai mult ți se cade să te îngrijești ca să poți afla dragostea Celui fără de moarte, Împăratul și Fiul lui Dumnezeu; și-ți va fi cu înlesnire aceasta, dacă vei voi. Pentru că, dacă îți vei păzi curat și fără prihană sufletul tău, împreună cu trupul, și, precum ți-ai împodobit trupul cu haine de mare preț, îți vei împodobi tot așa și inima cu obiceiuri îmbunătățite, apoi îngerii îți vor fi tovarăși, apostolii prieteni, mucenicii vecini și îți vor mijloci ca Însuși Hristos să-ți fie Mire, Care îți pregătește la cer cămară nestricăcioasă, cu neasemănare mai frumoasă și mai luminoasă decît cea pămîntească. El îți va da veseliile Raiului cele veșnice, floarea tinereților tale o va face nemuritoare și-ți va scrie zestre în cărțile vieții veșnice".

Auzind Daria niște cuvinte ca acestea ale Sfîntului Hrisant, s-a umilit și a zis: "Nu m-a adus aici nici o poftă trupească așa de mare, ci dragostea către tine și lacrimile tatălui tău, ca să te întorc la slujirea zeilor noștri". Sfîntul Hrisant răspunse: "Dacă la acestea ai oarecare dovezi și luminate arătări, prin care să mă încredințezi că slujba făcută de voi zeilor este dreaptă, te voi asculta și-mi voi schimba gîndul. Deci, să vorbim de aceasta pentru folosul de obște". Daria zise: "Nimic nu este mai de folos și mai de trebuință oamenilor, decît a cinsti pe zei și a se păzi cu dinadinsul,

ca nu cumva, defăimîndu-i, să-i pornim spre mînie. Ci, se cade a-i îmblînzi cu jertfe, ca să ne fie păzitori".

A grăit sfîntul: "Cum pot, o, înţeleaptă fecioară, să ne fie păzitori zeii aceia, care singuri au trebuinţă de păzire de la alţii şi-i străjuiesc noaptea cîinii cei legaţi de dînşii, ca nu cîndva să se fure de tîlhari? Pentru aceasta se pironesc cu piroane de fier şi cu plumb se întăresc, ca nu cumva, surpîndu-se de cineva, să cadă la pămînt şi să se sfărîme". Daria zise: "De ar fi putut poporul cel simplu fără chipuri cioplite a cinsti zeii, nu s-ar fi cuvenit să-i cioplească şi să-i pună în picioare. Ci se cioplesc în aur, argint, aramă, marmură şi în lemn ca oamenii, văzîndu-i pe ei cu ochii, să ştie la cine vor gîndi cu mintea şi-i vor cinsti şi se vor teme".

A zis Sfîntul Hrisant: "Pe cine închipuiesc idolii cei cioplіţi? Să cercetăm şi să socotim. Oare sînt vrednici de dumnezeiască cinste aceia ai căror idoli se pun în picioare? Nu se poate numi Dumnezeu, acela care nu are toată sfinţenia, toată dreptatea şi dumnezeiasca slavă. Căci ce fel de sfinţenie, de dreptate şi dumnezeiască slavă are purtătorul de seceră Cronos al vostru, care mînca pe ai săi fii ce se năşteau, precum au scris ai lui slujitori? Sau ce lucru vrednic de laudă vei afla în Dia, care, cîte zile a trăit, atîtea fărădelegi, atîtea desfrînări, atîtea ucideri a făcut, fiind tatălui său prigonitor, pierzător fiilor săi, preadesfrînat cu femei măritate, bărbat al surorii sale, tiran al împărăţiei, lucrător de farmece, de moarte mijlocitor şi cu atîtea fărădelegi şi necurăţii era cuprins, încît nici nu este cu putinţă a le auzi. Atît erau de ruşinoase şi necurate lucrurile lui.

Pe un om necurat ca acela oare îl crezi tu a fi Dumnezeu? Iar că ei au fost astfel, mărturisesc chiar ai voştri scriitori de cărţi, care au scris că împăraţii cei tari în războaie s-au numit zei de oamenii cei fără de minte. Dar toţi în vremea lor au pierit. Arată-mi ce faptă bună a făcut Dia al vostru, care pînă la moarte a fost vrăjmaş a toată curăţia şi cinstea, încît chiar văzduhul a întinat cu răpirea pruncului Ganimid şi pămîntul a necinstit cu siluirea surorilor sale. Apoi şi în Ermis al vostru, ce fel de dumnezeire vei afla? Capul lui era ca o arătare într-aripată. Acela, cu meşteşugul vrăjitoresc, afla aur ascuns în pămînt; apoi, cu farmece şi cu toiag de vrăjitorie, potolea veninul cel de şarpe. El făcea aceasta cu ajutorul diavolilor, cărora în toate zilele le aducea ca jertfă un porc sau un cocoş. Dar ce fel de sfinţenie a fost şi în Ieraclie, care, ucigînd pe vecinii săi, după ce s-a ostenit, singur - cu dumnezeiască voie - s-a aruncat în foc şi a ars ticălosul cu pielea şi cu părul pe care-l purta. Ce bunătate vei afla şi în Apolon? Şi încă să mai pomenim şi de împărăteasa Ira, sora şi femeia lui Dia, de nebuna Palada şi de Venera cea fără de ruşine, care, sfădindu-se între ele şi pizmuindu-se şi mîniindu-se una asupra alteia şi certîndu-se pentru frumuseţea feţei, care dintre dînsele ar fi mai frumoasă decît alta, au avut trebuinţă de judecată.

Aceştia toţi neavînd dumnezeire, nici vreo sfinţenie şi dreptate, pe cine judecă înţelegerea poporului a fi vrednic de dumnezeiasca cinste? Iar pentru ceilalţi zei mai mici, nici a grăi nu se cade, căci unul este capul, căruia celelalte mădulare îi urmează.

Şi care dintre ei se va socoti zeu sau zeiţă, dacă Cronos, Dia şi Venera - faţă de care nimeni nu se socoteşte între zei mai mare -, nu sînt zei? Dacă - precum am arătat - ai voştri zei sînt ticăloşi şi deşerţi, apoi cu cît mai mult sînt ticăloşi aceia, care ca pe nişte zei îi cinstesc pe dînşii?"

Daria, ascultînd cu luare-aminte cuvintele lui Hrisant, a zis: "Dacă povestirile şi basmele făcătorilor de stihuri sînt deşarte, apoi să ne întoarcem la filosofi. Aceştia învaţă a lăsa tot obiceiul rău, iar fapta bună a o alege; apoi, cu felurite tîlcuiri închipuind aşezarea lumii şi tîlcuind numele zeilor, pe Cronos, care pe toate le mistuie şi nimic nu întoarce, îl numesc vreme, iar pe Dia, zăduf; pe Ira, văzduh o numesc; pe Afrodita, foc; pe Poseidon, mare; pe Ceres, pămînt şi, cu celelalte nume de zei, numesc pe celelalte lucruri".

A grăit Sfîntul Hrisant: "S-a obişnuit a se face chipuri pentru acele lucruri care nu pot totdeauna a rămîne, ci cu vechimea vremii au trecut. Iar pămîntul totdeauna este, aşijderea şi marea şi focul, totdeauna sînt, şi văzduhul, de toţi se vede. Şi nu pricep pentru ce aţi legiuit a cinsti acele stihii între idolii cei ce au asemănare omenească, făcuţi de mîini omeneşti, şi cu asemănarea lui Dumnezeu a-i cinsti. Pentru ce cinstiţi chipurile stihiilor cioplite în omeneşti asemănări, mai mult decît lucrurile singure? Pentru ce nu vă închinaţi pămîntului, văzduhului şi mării? Oare este vreun împărat sau domn, care ar fi poruncit ca pe sine, împăratul şi domnul, să-l treacă cu vederea, iar chipului său cel făcut să i se închine? Dar, de vreme ce nu este nici un împărat astfel, nici domn, cu cuviinţă este să mărturisim adevărul, că prin chipurile idoleşti nu sînt stihii, nici zei închipuiţi, ci oameni muritori".

Daria a zis: "Dovezile tale întăresc a mea înţelegere, căci chipurile cele cioplite le cinstesc oamenii neştiutori, iar noi cinstim lucrurile acelea ale căror chipuri sînt puse înainte". Grăit-a Sfîntul Hrisant: "Dacă voieşti să întăreşti a ta înţelegere cu ale noastre dovezi, apoi să aducem în mijloc pe toţi cei ce cinstesc stihiile. Aceia, dacă cinstesc pămîntul, apoi cu vrednicie să-l cinstească ca pe un dumnezeu al lor, iar necinste să nu-i facă lui; adică să nu-l are, nici să-l sape, nici să-l scurme în vreun chip, ci nelucrat să fie pămîntul de arătură şi de săpătură. Iar lucrătorul de pămînt care nu-l mărturiseşte a fi Dumnezeu, pune pe dînsul plugul şi sapa, nedîndu-i nici o cinste dumnezeiască.

Deci, socoteşte căruia îi face mai roditoare ţarinele şi gră-dinile? Oare celui ce nici îl ară, nici îl sapă, ci îl cinsteşte ca pe un Dumnezeu? Sau celui ce fără cinste îl ară şi îl sapă? Iar dacă pămîntul într-adevăr este zeu, precum voi ziceţi, apoi se cade ca vouă, închinătorilor săi, să vă dea toate roadele fără a voastră osteneală, nearîndu-se, nici săpîndu-se. Dacă şi marea este zeu, apoi să înoţi pe ea fără vîsle; să te ducă ori unde vei voi şi să aştepţi peşte, nu din vînare sau din osteneala ta, ci, închinîndu-te mării ca unui zeu, prin rugăciune să ceri cele ce-ţi trebuie.

Asemenea şi pentru celelalte să înţelegeţi, cum că pe închi-nătorii lor nu-i ştiu, pentru că nu au suflet, nici înţelegere, ci cu voia lui Dumnezeu slujesc la trebuinţele

omenești. Cu porunca Ziditorului său, adăpîndu-se pămîntul cu ploaie și cu rouă de sus și cu razele soarelui încălzindu-se, răsar semințele, cresc răsadurile și aduc în vreme cuviincioasă roadele. Pentru aceasta, pe Unul Dumnezeu, Făcătorul, Care pe toate le-a zidit și nouă spre viață ni le-a dat, datori sîntem a-L cinsti, iar nu lucrurile cele date nouă de Dînsul. Căci și copiii care învață în școli, nu dau cinste cărticelelor, scîndurilor și hîrtiilor, ci dascălilor. Deci, tămăduindu-se bolnavul, nu-i dă doctoriei închinăciune și mulțumire pentru tămăduirea sa, ci doctorului care l-a tămăduit".

Acestea și multe altele grăind Sfîntul Hrisant, Daria a crezut întru Unul, adevăratul Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos, sfătuindu-se amîndoi să petreacă întru însoțire nenuntită, sub chipul însoțirii păzindu-și neprihănită fecioria lor și petrecînd în frica Domnului. Sfîntul Hrisant a luat de la tatăl său libertate pentru cea părută însoțire; pentru că se bucurase foarte mult Polemie de căsătoria fiului său, neștiind tainele cele păzite între dînșii. Deci a dat stăpînire fiului peste toată averea sa, ca unuia născut al său și moștenitor, iar el însuși după puțin timp a murit, Dumnezeu rînduind astfel, ca sfînta doime care păzea fecioria în însoțire, adică Hrisant și Daria, mai cu voie să-I slujească Lui.

Avînd viața liberă, Sfîntul Hrisant a botezat în casa sa pe fericita sa soție, Daria, care degrabă toată dumnezeiasca Scriptură și toate cărțile creștinești le-a trecut; și s-a făcut sfînta desăvîrșită roabă și mireasă a lui Hristos. Și nu numai de a lor mîntuire, ci și de a multora se îngrijeau Hrisant și Daria. Căci el întorcea mulțime de bărbați spre Hristos și pe tineri îi sfătuia la viața feciorească, iar ea mulțime de femei și de fecioare le făcea mirese lui Hristos. Apoi, despărțindu-se în deosebite case, ridicate ca niște mînăstiri, fiecare dintre dînșii avea ceata sa, din cei ce-și păzeau fecioria. El avea tineri din cei ce defăimau toate dulcețile lumii acesteia și își făgăduiau viața curată lui Dumnezeu, iar ea avea fecioare din cele ce se făceau mirese lui Hristos.

După cîțiva ani, amîndouă cetele, adică a lui Hrisant și a Dariei, înmulțindu-se foarte mult în Roma, s-a ridicat fără de veste tulburare și gîlceavă mare în cetate. Pentru că poporul, mergînd la Chelerin eparhul, clevetea contra sfinților și robilor lui Hristos, Hrisant și Daria. Căci bărbații strigau: "Am pierdut pe femeile noastre!"; iar tinerii strigau: "Am pierdut prin Daria, pe fecioarele cele logodite!" Asemenea și femeile țipau: "Ne-am lipsit de bărbații noștri!" Iar fecioarele strigau: "Ne-am lipsit de logodnicii noștri, prin Hrisant!" Poporul, făcînd gîlceavă, striga: "Cum se vor naște fiii, lepădîndu-se însurarea? Vor lipsi popoarele, deosebindu-se partea bărbătească de cea femeiască, cu învățătura cea străină și cu înșelăciunea cea vrăjitorească a lui Hrisant și a Dariei". Atunci îndată eparhul a poruncit să-i prindă pe amîndoi și în multe feluri să-i muncească, dacă nu vor aduce zeilor jertfe. Deci, pe Sfîntul Hrisant l-a dat unui tribun cu numele Claudie, iar tribunul l-a dat ostașilor săi, zicînd: "Duceți-l afară din cetate, la capiștea lui Dia, și acolo, de nu va voi să se închine nebiruitului Ieraclie, munciți-l în multe feluri, pînă ce se va supune și va jertfi".

Ostașii, luînd pe sfîntul, l-au legat fără milostivire cu vine de bou și l-au strîns tare, încît i-au trecut vinele acelea pînă la oase. Apoi, deodată s-a dezlegat de legăturile acelea, încît nu putea ochiul să vadă dezlegarea vinelor acelora, ce era mai grabnică decît vorbirea vreunui cuvînt. Mult ostenindu-se ostașii cu legarea Sfîntului Hrisant și nimic sporind, s-au supărat și l-au băgat într-o temniță întunecoasă, ferecîndu-l cu trei obezi, și, băgîndu-l în butuc, îl băteau și-l batjocoreau. Dar și obezile acelea și butucul îndată ca praful s-au risipit. Atunci au vărsat peste dînsul urină de om, zicîndu-i: "Farmecele și vrăjile tale nimic nu-ți vor ajuta ție". Însă deodată mirosul acela s-a schimbat în bună mirosire. După aceea, au înjunghiat un vițel și în pielea aceea voiau să bage pe mucenicul gol. Deci, punîndu-l la arșița soarelui pe un zăduf cumplit, nimic rău n-a pătimit mucenicul. Atunci, ferecîndu-l cu lanțuri de fier, l-au aruncat în temniță și iarăși lanțurile acelea s-au sfărîmat deodată și lumină a strălucit în temniță, ca și cum ar fi ars multe lumînări.

Ostașii au spus tribunului Claudie toate cele ce se făcuseră. Iar el, mergînd la temniță și văzînd lumină, a poruncit ca pe Sfîntul Mucenic Hrisant să-l aducă la dînsul și i-a zis: "Ce fel de putere de vrăji ai în tine, cu care faci unele ca acestea? Pe mulți vrăjitori și fermecători i-am îmblînzit eu, dar atîta putere n-am aflat la dînșii. Însă, deoarece te văd bărbat vestit și înțelept, nu cer altceva de la tine, decît numai să lași învățătura creștinească cea îndrăzneață, pentru care se face atîta gîlceavă și tulburare în poporul roman. Deci, fă lucrul cel vrednic numelui tău și atotputernicilor zei și adă jertfa cea datorată".

A răspuns Sfîntul Hrisant: "De ar fi fost în tine o scînteie cît de mică de înțelepciune, cu înlesnire ai fi cunoscut că nu meșteșugul vrăjitoresc, ci dumnezeiască putere îmi ajută și mă întărește. Dar tu te uiți spre mine totdeauna ca și spre zeii tăi, cu ochii întunecați de necredință. Pentru că, dacă ochii tăi ar fi văzut drept, ai fi înțeles că zeii tăi nu văd. Și dacă urechile tale ar fi auzit adevărat, ai fi cunoscut că zeii tăi nu aud glasul celor ce strigă către dînșii; și, de ar fi fost în tine oarecare simțire, ai fi cunoscut că zeii tăi nu au inimă înăuntru, decît numai praf, țărînă și plumb".

Atunci tiranul Claudie a poruncit ca, legînd pe mucenic de un lemn, să-l bată cu toiege. Și, fiind toiegele acelea tari și grele în mîinile celor ce-l băteau, atingîndu-se de trupul sfîntului, erau moi ca papura. Acest lucru văzînd tiranul, a poruncit să înceteze de a-l bate; și, dezlegînd pe mucenic de pe lemn, l-a îmbrăcat în haina lui și, întorcîndu-se spre ostași, a zis: "Cu adevărat, eu, precum și voi știți, am cercetat toate înșelăciunile vrăjitorești și ale farmecelor și acum văd că nu este aici vreun meșteșug de farmece omenești, ci singură puterea lui Dumnezeu. Că și legăturile cele tari ale vinelor crude singure s-au dezlegat, obezile s-au sfărîmat, iar lemnul în picioarele lui s-a făcut praf și pielea cea umedă, toată ziua fiind în arșița soarelui, nu s-a uscat. Apoi lanțurile cele grele cu nevăzută putere s-au dezlegat și s-au sfărîmat; iar locul cel foarte întunecos al temniței s-a luminat cu o lumină mare și toiegele cele grele din mîinile celor ce le țineau, atingîndu-se de trupul lui, s-au făcut ca o papură de moi. Ce să mai facem acum, văzînd în el puterea lui Dumnezeu care se săvîrșește?

Decît numai ca toți, căzînd la picioarele acestui om al lui Dumnezeu, să cerem iertare de toate răutățile și muncile cele făcute lui de noi și să-l rugăm ca să ne împace cu Dumnezeul său Cel Atotputernic, Care a făcut niște minuni ca acestea, iar pe robii Săi îi face atît de tari și nebiruiți în toate războaiele, precum singuri vedem. Căci, iată, acest purtător de biruință rob al Lui, precum ne-a biruit pe noi, astfel și pe ai noștri domni și împărați îi va birui și-i va rușina cu puterea cea nebiruită ce este întru dînsul, adică a Dumnezeului ceresc".

Aceasta zicînd Claudie, a căzut la picioarele Sfîntului Hrisant împreună cu toți ostașii, zicînd: "Cu adevărat, am cunoscut că Dumnezeul tău este Dumnezeu adevărat. De aceea ne rugăm ție ca și pe noi să ne duci spre El și să ne faci robi ai Lui". Iar sfîntul le-a zis: "De voiți să veniți la Dumnezeul meu, apoi nu cu picioarele, ci cu inimile veniți către Dînsul; pentru că numai astfel Dumnezeu este aproape de fiecare, dacă cineva cu toată inima și cu credință tare Îl caută". După ce Sfîntul Hrisant le-a spus multe cuvinte despre adevăratul Dumnezeu, învățîndu-i cîtăva vreme, au crezut în Hristos, Claudie tribunul, Ilaria, femeia lui, și doi fii, Iason și Mavru, și toată casa lui. Asemenea au crezut ostașii lui cu toți casnicii, și toți împreună au primit Sfîntul Botez și petreceau în învățăturile lui Hrisant ziua și noaptea, ascultînd cu osîrdie cuvintele despre Domnul nostru Iisus Hristos, și toți doreau să păti-mească pentru El.

După ce a crezut Claudie tribunul în Hristos și s-a botezat cu toată casa și ostașii săi, s-a dus vestea despre aceea la urechile împăratului Numerian (283-284), care împărățea într-acea vreme în Roma. Acela îndată a poruncit ca pe Claudie să-l înece în mare, legîndu-i o piatră de grumaz, iar pe toți ostașii și pe amîndoi fiii lui să-i taie cu sabia. Și era în acel loc, unde au fost tăiați mucenicii lui Hristos, un mormînt vechi, pe care creștinii l-au curățit. Apoi, luînd noaptea trupurile sfinților mucenici, le-au pus în mormîntul acela. Acolo Ilaria, femeia lui Claudie, mergînd adeseori, săvîrșea rugăciunile sale lîngă moaștele mucenicilor, unde amîndoi fiii săi se aflau tăiați. Deci a fost prinsă în același loc de necredincioși și adusă la întrebare. Iar ea se ruga lor, zicînd: "Lăsați-mă să-mi săvîrșesc rugăciunea și pe urmă duceți-mă ori unde veți voi". Iar ei slăbind-o, ea și-a plecat genunchii la pămînt și, ridicînd mîinile și înălțînd ochii la cer, a zis: "Stăpîne, Doamne, Iisuse Hristoase, pe Tine din toată inima mea Te mărturisesc, rînduiește-mă împreună cu fiii mei, care au ieșit din pîntecele meu, pe care i-ai chemat la pătimitoarea nevoință pentru Tine și și-au pus sufletele lor pentru Tine, Domnul lor".

Astfel rugîndu-se ea, și-a dat duhul său în mîinile lui Dumnezeu. Iar cei ce o prinseseră, văzînd-o deodată moartă, s-au umilit și, lăsînd lîngă dînsa două roabe ale ei care erau cu dînsa, s-au dus. Iar roabele, luînd trupul stăpînei lor, l-au îngropat cu cinste lîngă mormîntul cel vechi, în care zăceau sfinții mucenici.

Numerian împăratul a poruncit ca pe Sfinții Mucenici Hrisant și Daria să-i muncească în felurite chipuri. Pe Hrisant, cu lanțuri de fier legîndu-l, l-au aruncat într-o temniță adîncă, înfricoșată și plină de necurăție, căci acolo ieșea toată necurăția

din cetate, iar pe Daria au dus-o în casa de desfrînare. Dar Dumnezeu le ajuta la amîndoi, făcînd minunată întru dînșii puterea Sa cea atotputernică. Căci Sfîntului Hrisant, în acea întunecată și necurată temniță, îi strălucea lumină cerească și, în loc de necurăție, era o mireasmă plăcută. Iar Sfintei Daria un leu, scăpînd din închisoarea sa, i-a stat înainte în cămara aceea, în care sfînta zăcea cu fața la pămînt și se ruga lui Dumnezeu, și o păzea.

Despre acest lucru neștiind cetățenii, au trimis pe un tînăr fără de rușine ca s-o prihănească. Pe acela, după ce a intrat în cămară la sfînta, îndată l-a apucat leul și, aruncîndu-l la pămînt, îl călca cu picioarele și se uita la Sfînta Daria, ca o slugă pricepută, așteptînd porunca stăpînei sale, să facă ce va vrea cu acel om fără de rușine, să-l ucidă sau să-l libereze viu. Sfînta Daria, înțelegînd aceea, a zis către leu: "Te jur pe Fiul lui Dumnezeu, să-l slăbești ca să audă de la mine cuvîntul lui Dumnezeu!"

Deci, lăsînd leul pe tînărul acela, a ieșit afară și s-a culcat lîngă ușă, păzind ca să nu intre altcineva în casă. Sfînta a zis către tînărul acela: "Iată, cruzimea leului, auzind de numele lui Hristos, s-a îmblînzit și fiara, ca un om înțelegător, cunoaște pe Dumnezeul cel adevărat, se teme și-L cinstește. Iar tu, ticălosule, fiind om și avînd cunoștință, nu te temi de Dumnezeu, petrecînd într-atîtea răutăți și întinăciuni? Ți se cădea să te rușinezi și să te căiești, însă tu cu acelea te lauzi". Iar el, căzînd înaintea ei, a început a striga și a zice: "Poruncește-mi, roaba lui Hristos, ca să ies de aici fără vătămare și eu la toți voi propovădui că Hristos, Căruia tu Îi slujești, Acela singur este Dumnezeu adevărat și nu este altul afară de El". Apoi a poruncit Sfînta Daria leului și a lăsat fiara ieșire liberă din casa aceea acelui tînăr. Și s-a dus tînărul prin mijlocul cetății, strigînd cu mare glas: "Să știți toți, romanilor, că Daria este zeiță".

Apoi au alergat niște oameni mai îndrăzneți, luptători tari de priveliște, vrînd să scoată pe leu de acolo. Dar leul, întărindu-se de Dumnezeu, pe fiecare apucîndu-i, îi trîntea la pămînt și, așternîndu-i pe toți dinaintea picioarelor Sfintei Daria, îi ținea nescăpați; însă nu-i omora, nici îi rănea, ci aștepta porunca Dariei. Deci, a zis sfînta către acei bărbați: "Dacă veți crede în Hristos, veți putea să ieșiți de aici fără vătămare, iar de nu, apoi zeii voștrii să vă apere de la moarte". Iar ei cu un glas au strigat, zicînd: "Cel ce nu crede că Hristos este Dumnezeu adevărat și viu, acela să nu iasă de aici viu!" Astfel strigînd ei, Sfînta Daria a poruncit leului ca fără vătămare să elibereze pe acei bărbați. Iar ei, ieșind, strigau cu mare glas: "Credeți, popoarele Romei, că nu este alt Dumnezeu afară de Hristos, pe Care Daria Îl propovăduiește!"

Înștiințîndu-se despre aceea Chelerin, eparhul, a poruncit să aprindă un foc mare lîngă ușile acelei case, în care era Daria cu leul, ca să ardă împreună cu fiara. Leul, văzînd focul, s-a speriat și a început a răcni. Dar sfînta i-a zis: "Nu te teme, că nu vei fi ars, nici prins de cineva, nici ucis; ci cu a ta firească moarte, la vremea ta vei muri. Deci, lepădînd frica, ieși și te du cu pace în pustie, căci Acela, pe Care tu întru mine L-ai cinstit, te va apăra pe tine". Iar leul, plecîndu-și capul, a ieșit și, prin

mijlocul cetății ducîndu-se, pe nimeni n-a vătămat, ci a fugit în pustietate; iar cei ce s-au izbăvit din gura lui, toți au primit Botezul.

După ce s-a înștiințat de acestea împăratul Numerian, a poruncit eparhului ca pe Hrisant și pe Daria cu munci cumplite să-i piardă. Sfîntului Hrisant, fiind spînzurat gol pe lemn, îi aduseră și lumînări aprinse ca să-l ardă; dar îndată lemnul s-a rupt, legăturile s-au sfărîmat și lumînările s-au stins. Iar cîți au vrut să se atingă de Sfînta Daria, mîinile acelora îndată se zgîrceau și vinele lor se rupeau și țipau de durerea cea cumplită. Văzînd aceasta, eparhul s-a temut și, alergînd degrabă, a spus împăratului. Iar el, socotind acele minuni, nu din puterea lui Dumnezeu, ci din meșteșugul vrăjitoresc, a poruncit ca pe amîndoi, pe Hrisant și pe Daria, să-i scoată afară din cetate și, săpînd o groapă adîncă, pe calea ce se numește Salaria, să-i arunce într-însa pe amîndoi; apoi cu pietre și cu pămînt să-i acopere și să-i îngroape de vii.

Deci, astfel fiind duși Sfinții Mucenici Hrisant și Daria, cîntînd și rugîndu-se, s-au pogorît în groapa aceea și au primit mucenicească moarte și îngropare, fiind acoperiți de vii cu pămînt și cu piatră, după porunca tiranului. Și, precum în viața aceasta au avut viață de obște întru duhovnicească însoțire, astfel s-au sfîrșit amîndoi împreună, fiind primiți de Dumnezeu ca o jertfă vie și bineprimită, cîștigînd cununile răsplătirii celei fără de moarte.

La locul acela multe minuni și tămăduiri se făceau și mulțime fără de număr de creștini, bărbați, femei și copii, adunîndu-se într-o peșteră oarecare ce era acolo aproape, cu bucurie prăznuiau ziua mucenicilor și cu dumnezeieștile Taine se împărtășeau.

Înștiințîndu-se despre aceasta tiranul, îndată a poruncit să astupe intrarea peșterii aceleia și să răstoarne pămînt. Deci s-a făcut aceea degrabă și s-a săvîrșit acolo mucenicește toată mulțimea adunării creștinești, între care erau Diodor presbiterul, Marian diaconul și mulți clerici. Însă nu este cu putință a număra numele credincioșilor care s-au sfîrșit acolo, căci erau fără număr.

Iar acestea toate ce s-au făcut, noi, frații Varin și Armenie, le-am scris, după porunca preasfințitului Ștefan, papa de la Roma, și în toate cetățile le-am trimis, ca să știe toți că Sfinții Mucenici Hrisant și Daria au luat cununile mucenicești întru cereasca Împărăție, de la Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava și stăpînirea, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

48. POMENIREA SFINȚILOR CUVIOȘILOR PĂRINȚI UCIȘI DE ARABI ÎN MĂNĂSTIREA SFÎNTUL SAVA CEL SFINȚIT (20 MARTIE)

În zilele preasfințitului patriarh al Ierusalimului, Ilie, care era al doilea cu același nume în Sfînta Cetate a Ierusalimului, aflată atunci sub stăpînirea agarenilor, iar în Constantinopol împărățind Constantin și Irina (780-797), s-a făcut război în Palestina, în seminția agarenilor. Și multă risipire se făcea țării cu războiul acela, pentru că barbarii, oștindu-se între ei, pustiau nu numai satele, ci și cetățile, precum Elevteropolis, Ascalonul, Gaza, Scarifia și celelalte. Căci năvăleau fără de veste și, deși nu ucideau pe tot poporul, jefuiau toate averile și omorau pe toți aceia care li se împotriveau. Și ședeau pe lîngă toate căile, prinzînd pe cei ce treceau, bătîndu-i, rănindu-i și răpindu-le tot ce aveau, pînă la cămașă. Numai această milă aveau, că eliberau vii pe cei dezbrăcați, bătuți și răniți.

Atunci și Sfînta Cetate a Ierusalimului era în mare frică. Că, strîngîndu-se de prin cetățile dimprejur și de prin sate, poporul străjuia zidurile și se pregătea să stea împotriva barbarilor acelora care tîlhărește năvăleau asupra lor. În acea vreme și preaslăvitul locaș al Sfîntului Hariton a fost foarte risipit și de atunci niciodată nu s-a mai înnoit, ci a rămas în desăvîrșită pustiire.

Dar și Lavra Cuviosului Sava foarte mult a fost chinuită atunci. Căci adunîndu-se din diferite locuri sfinții părinți, pe vremea Cuviosului egumen Vasile, prin pustnicească viață plăceau lui Dumnezeu; iar în vremea războiului agarenilor și a năvălirii lor tîlhărești, nu ieșeau din locașul lor. Că, deși puteau să lase lavra și să se izbăvească de barbari în cetatea Ierusalimului, însă locul acela sfînt, în care de la început primiseră jugul lui Hristos, nu voiau să-l lase. Ci, murind lumii desăvîrșit, nu se îngrijeau de moartea ce era să vină asupra lor. Căci își puseseră nădejdea în Hristos, zicînd: "Puternic este ca, de va voi Stăpînul nostru, cu înlesnire să ne scoată pe noi din mîinile barbarilor. Iar de va voi, cu judecățile Sale cele drepte, ca să fim dați barbarilor spre înjunghiere, apoi, mai de folos este să trimită Domnul asupra noastră mucenicie degrabă".

Și grăiau unul către altul: "Să primim din mîinile Stăpînului nostru cele mai folositoare nouă și să nu ne întoarcem de la liniștea cea pustnicească la gîlceava lumească de frica barbarilor, ca să nu fim socotiți în ochii tuturor ca niște fricoși, care n-am păzit porunca Domnului nostru, Care zice: *Nu vă temeți de cei ce ucid trupul, căci sufletul nu pot să-l ucidă*. Dacă este frumos lucru a vedea pe cei ce ies din lume la pustietate și urmează lui Hristos, apoi cît de necuvios lucru este a-i vedea, după puțină vreme de nevoință în pustie, că se întorc iarăși la lume, fugind de frica omenească. Deci, să nu rîdă de noi diavolul, vrăjmașul cel de obște al tuturor, cu frica barbarilor izgonindu-ne la cetate din liniștea pustiei, el care, de multe ori biruindu-se de noi, fugea ca un cîine izgonit cu rușine, ajutîndu-ne Hristos, Împăratul nostru, asupra lui.

Nu avem ziduri de piatră spre apărare, ci zid nesurpat ne este Hristos, Căruia, de la Sfîntul Prooroc David, ne-am învățat a-I cînta: *Fii mie Dumnezeu scutitor și drept, casă de scăpare și loc de întărire, ca să mă mîntuiești*. Nu avem zale, coifuri și paveze, cu care să putem înfrînge săgețile barbarilor; ci avem armele duhovnicești ale dragostei, platoșa nădejdii, pavăza credinței, coiful mîntuirii; deci cu acelea să ne înarmăm. Nu sînt la noi cete de oaste, care ne-ar apăra de barbari; dar va sta îngerul Domnului împrejurul celor ce se tem de Dînsul și ne va izbăvi. Pentru că viețuind, avem pe Hristos, iar dacă murim, avem dobîndă, de vreme ce nu iubirea și dorința de viață vremelnică ne-au silit a intra în pustia aceasta. Și pentru ce ne-am sălășluit în locul acesta pustiu? Oare nu pentru dragostea lui Hristos? Și dacă vom fi uciși aici, pentru Hristos vom fi uciși, pentru Care și viețuim aici!"

Astfel petreceau în lavră, și cu cuvinte mîngîindu-se și îmbărbătîndu-se unul pe altul, trupurile împreună cu sufletele lor le încredințau Domnului. Apoi și altă pricină binecuvîntată și dreaptă îi ținea neieșiți; căci, cei care petreceau împrejurul

lor, aveau pizmă asupra acelui sfînt locaș și nimic altceva nu doreau, decît să vadă risipită lavra Sfîntului Sava, iar locul acela să fie pustiu și nelocuit de monahi. Și, dacă ar fi ieșit frații cît de puțin din lavră, apoi îndată pizmașii ar fi năvălit și ar fi aprins biserica și chiliile și tot locașul l-ar fi asemănat cu pămîntul. Dar pentru ca acest lucru să nu li se întîmple, sfinții părinți petreceau neieșiți.

Deci ei nu erau ca o trestie clătinată de vînturi, ci erau nemișcați de viforul ispitelor ce năvălesc asupra noastră și ca niște stîlpi întemeiați pe piatră. Și, nu numai pentru aceea nu ieșeau din lavră, adică să păzească pereții ci, mai vîrtos, pentru slava Domnului nostru Iisus Hristos, Care S-a preamărit în acel loc oarecînd, și Care și în zilele lor Se preamărea.

Astfel viețuind acei sfinți părinți în lavra aceea, Apărătorul cel de sus, cu rugăciunile părintelui nostru Sava, prin voia Sa cea sfîntă, îi ferea nevătămați de barbari, pentru că, deși de multe ori veneau din Arabia sau dintr-altă parte taberele lor spre marele locaș și se abăteau aici, însă nici un rău nu le făceau, decît numai căutau mîncare. După aceea, uitîndu-se spre monahi și scrîșnind din dinți, nu-i vătămau, nelăsîndu-i Dumnezeu să facă rău robilor Lui. Apoi, luînd mîncare din locaș cît putea să se găsească, se duceau într-ale lor. Iar în loc să mulțumească, se lăudau că vor risipi lavra și vor face locul acela pustiu.

Odată, o tabără de barbari vrînd să-și împlinească lucrul cel rău ce-l aveau în gînd, a venit asupra lavrei ca s-o prade și să risipească locașul. Din întîmplare s-a întîlnit fără de veste, în dreptul Sfîntului Betleem, cu oastea care era pusă de ierusalimiteni să păzească trecerea barbarilor. Deci, făcîndu-se război, barbarii au fost biruiți și izgoniți, precum mai pe urmă s-a făcut înștiințare. Dar și al doilea rînd, a pornit tabără, cu același gînd rău. Și, mergînd într-un sat oarecare ce nu era departe de lavră, au găsit mult vin ascuns sub lemne și, îmbătîndu-se, au făcut război între dînșii; și, rănindu-se unul pe altul, mulți au căzut morți, încît li s-a stricat sfatul, iar tabăra li s-a risipit.

După acestea toate, Dumnezeu a voit să vină ispită asupra robilor Lui, precum odată asupra dreptului Iov ca, precum aurul se lămurește în ulcea, așa să se afle cei vrednici ai lui Dumnezeu. Și a lăsat ca mîinile barbarilor să se atingă de plăcuții Săi sfinți, cărora înainte le-a pregătit mucenicești cununi. Căci auzind cuvioșii despre acele două tabere care voiau să năvălească asupra lavrei, că una a fost biruită de ostașii de la Ierusalim, care au izgonit-o, iar cei din tabăra a doua singuri între ei s-au bătut și s-au risipit, ședeau fără frică în chiliile lor, săvîrșind sfîntul post de patruzeci de zile în obișnuitele osteneli pustnicești.

În acea vreme, însă, prin îndemnarea diavolească, s-au adunat niște arapi barbari, ca la șaizeci, care purtau arce, săgeți și săbii. Aceștia se sfătuiseră să năvălească tîlhărește asupra lavrei, nădăjduind să afle la monahi ceva bogății. Și, aproape de sfîrșitul sfintelor patruzeci de zile, în săptămîna dinaintea Duminicii Stîlpărilor, în ziua a treisprezecea a lunii martie, în al doilea ceas din zi, barbarii au

năvălit asupra locului aceluia pustnicesc. Venirea lor simțind-o, monahii alergau din pustniceștile chilii în mînăstire și în biserică, iar barbarii, cu săbiile și cu arcele întinse ca la un război, au alergat asupra mînăstirii. Și a lor cruzime vrînd s-o îmblînzească, unii din părinți au ieșit înaintea lor cu blîndețe, vorbind către dînșii cu cuvinte blînde și zicînd:

"Pentru ce, o, bărbaților, ați venit ca la război la noi cei fără de arme și ca la niște vrăjmași? Ce v-a adus? Noi cu toții sîntem în pace. Nici pe voi, nici pe altcineva n-am mîhnit vreodată. Căci pentru aceea petrecem în pustia aceasta, lăsînd în lume toate ale noastre, ca, fiind depărtați de pizmuiri, de sfezi și de războaie, să putem a plînge în pace pentru păcatele noastre și să plăcem lui Dumnezeu. Dar nu numai că n-am mîhnit pe nimeni din voi, ci ne sîrguim și a face bine, pe cît putem. Pentru că pe mulți din ai voștri, venind pe aici, i-am ospătat, i-am odihnit și le-am dat hrană de drum. Deci nu ne răsplătiți rele în loc de bune, ci mai ales sînteți datori să ne mulțumiți pentru facerile de bine făcute de noi, vouă, că și acum sîntem gata să vă punem bucate înainte și cu iubirea de străini, obișnuită nouă, să vă odihnim".

Iar barbarii strigau cu mînie: "Nu pentru mîncare am venit aici, ci pentru argint și aur. Deci, una din două vă stă înainte: ori să ne dați aur și argint ca să fiți vii, ori, nevrînd să ne dați, să pieriți de mîinile noastre". Zis-au părinții: "Să ne credeți, o, bărbaților, că sîntem săraci și scăpătați și atît de lipsiți, încît nici pîine destulă, nici haine n-avem de ajuns; iar aur și argint, de care aveți trebuință, noi nici în vis nu cugetăm a avea, decît numai puține lucruri de nevoie obișnuim în viața noastră".

Acestea grăind sfinții, s-au mîniat barbarii și au slobozit săgețile ca ploaia asupra monahilor celor adunați și neîncetat săgetau, pînă ce și-au deșertat sacii; și îndată pe treisprezece cuvioși părinți i-au lovit de moarte, iar pe alții i-au rănit puțin. Apoi, repezindu-se spre chilii, cu pietre mari sfărîmau ușile ca să găsească ceva și scoteau afară lucrurile cele sărăcăcioase ale monahilor. Apoi au aprins chiliile și tot astfel voiau să facă și bisericii. Dar, cu rînduiala lui Dumnezeu, mai înainte de a aduce ei găteje și foc la biserică, au văzut de departe niște oameni venind și, socotind că vine oaste de la Ierusalim pentru apărarea monahilor, îndată au fugit, scoțînd împreună cu ei lucrurile monahicești jefuite.

Iar ava Toma, scoțînd săgețile din frații cei răniți, le spăla rănile și le punea doctoria care li se cădea, deoarece era doctor iscusit cu meșteșugul. Și se vedeau rănile cele cumplite, la unii în piept, la alții pe umeri, la alții în obraz și în frunte, iar la alții le erau capetele sfărîmate cu pietre. Însă toți se udau cu sîngele care curgea dintr-înșii și privirea celorlalți era foarte umilită.

Sosind praznicul Duminicii Stîlpărilor și cîntarea cea de toată noaptea săvîrșindu-se, se înștiințară unii din acei cuvioși părinți, că acei barbari adună mai mulți tovarăși tîlhari ca să năvălească iarăși asupra lavrei lor. Și i-au cuprins pe acei fericiți părinți mare frică și cutremur, însă n-au fugit; ci îndată, pregătindu-se de moarte și punînd nădejdea lor spre Dumnezeu, își așteptau sfîrșitul.

După ce s-a apropiat ziua Patimilor Stăpînului, le-a sosit și acelora ziua pătimirii. Pentru că în ziua de 20 martie, în Joia cea Mare, dimineața, au năvălit arapii tîlhărește a doua oară asupra lavrei, cu mai multă putere, și au ucis pe cuvioși fără cruțare, prin felurite ucideri. Pe unii săgetîndu-i cu săgețile, altora tăindu-le capul cu săbiile, pe alții tăindu-i în două și altora tăindu-le mîinile și picioarele, iar pe alții ucigîndu-i cu pietre. Pe cei ce rămăseseră vii din uciderea aceea îi adunau în biserică, vrînd să-i muncească ca să spună vistieria bisericii și averile mînăstirești. Și înconjuraseră locașul împrejur și pîndeau pe munți și pe dealuri ca nici unul din monahi să nu scape din mîinile lor; pentru că mulți căutau să fugă, dar cădeau în mîinile vrăjmașilor și abia dacă unul dintr-înșii a scăpat.

Pe fericitul Ioan, îngrijitorul caselor de străini, cel tînăr de ani, l-au prins fugind la munte și l-au muncit fără de milă, i-au tăiat vinele de la mîini și de la picioare, apoi, apucîndu-l de picioare, îl trăgeau pe pietre din vîrful muntelui pînă la biserică și toată pielea lui de pe spate s-a jupuit de ascuțișurile pietrelor. Iar Cuviosul Serghie, păzitorul vaselor bisericești, văzînd cum erau munciți cuvioșii părinți și temîndu-se ca nu cumva, nesuferind muncile, să spună unde a ascuns vasele bisericești, tăinuindu-se, a fugit din mînăstire. Dar, fiind departe, l-au prins străjile barbarilor și spre mînăstire îl întorceau cu sila, chiar nevrînd el, și i-au tăiat sfîntul cap. Alți cîțiva părinți, scăpînd din mîinile ucigașilor, s-au ascuns în peștera ce era afară din mînăstire. Pe aceștia văzîndu-i fugind, barbarul care străjuia pe deal a strigat tovarășilor săi, arătîndu-le cu mîna peștera și spunîndu-le despre monahii care au fugit acolo.

Atunci, un arap înfricoșat, stînd cu sabia la gura peșterii, striga cu glas groaznic, poruncind celor ascunși să iasă, iar ei tremurau de frică. Cuviosul Patrichie, fiind între ei, a zis șoptind către dînșii: "Nu vă temeți, fraților, eu pentru voi singur voi ieși și voi muri, iar voi ședeți aici, tăcînd". Și a ieșit spre arap, fiind gata să-și pună sufletul pentru prietenii săi. Iar arapul îl întreba cu certare: "Mai sînt acolo alți monahi?" Cuviosul a răspuns că numai el singur a fost; și l-a dus arapul la biserică.

Adunînd barbarii de pretutindeni pe sfinții părinți în biserică, au zis către dînșii: "Răscumpărați-vă, voi și biserica voastră, cu patru mii de galbeni; iar de nu, îndată pe voi toți cu sabia vă vom ucide și biserica voastră cu foc o vom arde". Iar sfinții părinți au răspuns cu blîndețe: "Iertați-ne, pentru Dumnezeu, o, bărbaților, și nu ne vărsați în zadar sîngele nostru cel nevinovat; pentru că nu avem atîta aur cît cereți de la noi, nici n-am avut cîndva. Acum nici un galben nu se află în toată lavra noastră; iar de voiți, luați cele ce vedeți la noi, hainele noastre și toate cîte vedeți și aflați, iar nouă numai viața să ne lăsați, măcar și goi de am rămîne".

Iar barbarii, umplîndu-se de mînie, cu mare strigăt își repezeau săbiile în grumajii sfinților, ca și cum ar fi voit să-i taie. Apoi le ziceau: "Dați-ne vasele bisericești cele de aur și de argint și să ne spuneți și de cealaltă vistierie a mînăstirii". Iar sfinții părinți le spuneau că nu au nici o vistierie. Barbarii ziceau: "Arătați-ne pe mai marii voștri! Cine este între voi egumen și ceilalți rînduitori?" Răspuns-au

cuvioșii: "Părintele nostru egumen nu se află acum în lavră, căci s-a dus pentru o trebuință de obște la Sfînta Cetate, iar noi toți sîntem deopotrivă".

Și era în mînăstire peștera Cuviosului Părintelui nostru Sava. Iar barbarii, luînd pe sfinții părinți, i-au dus în peștera aceea; apoi lîngă ușa peșterii au aprins foc și, adunînd găteje și gunoi, au făcut fum mare și chinuiau cu acel fum pe cuvioșii din peșteră, ca să le arate vistieria și pe mai marii lor. După aceea i-au scos la întrebare și cu morți cumplite îi îngrozeau, cerînd de la dînșii vistieria, dar mai mult nu auzeau de la ei nici un răspuns, decît numai rugăciuni către Dumnezeu. Pentru că unul striga: "Doamne, primește în pace duhul meu!" Iar altul: *Pomenește-mă, Doamne, cînd vei veni întru împărăția Ta!*

Și iarăși, aruncîndu-i pe toți în peștera aceea, îi pedepseau cu mai mult fum; și au murit de fum optsprezece cuvioși părinți, între care erau și cei mai sus pomeniți Ioan și Patrichie fericitul. Iar numele celorlalți care au murit de fum, de sabie și de alte munci, singur Dumnezeu le știe, Cel ce i-a scris pe ei în cartea vieții. Dar și pe cei ce rămăseseră vii dintr-acea muncă a fumului, barbarii împietriți la inimă, cei fără de omenie, cumplit îi răneau, aruncîndu-i la pămînt și cu picioarele călcîndu-i, dar nimic n-au sporit, ci singuri cu muncirea se oboseau. Apoi au luat barbarii cîte au putut să afle din lucruri bisericești și mînăstirești și, punîndu-le pe cămilele mînăstirii, s-au dus.

Atunci frații care rămăseseră abia vii și alții ce se ascunseseră prin crăpăturile munților și prin peșteri, adunîndu-se tîrziu în locaș, au adus în biserică, care cu dumnezeiască apărare rămăsese nearsă, trupurile cuvioșilor părinți cele în multe feluri ucise și cu fum omorîte și au petrecut toată noaptea aceea a mîntuitoarelor Patimi întru nemîngîiată tînguire, apoi i-au dat cinstitei îngropări. Iar cîți dintre părinți au scăpat vii, dar pe jumătate morți, pe aceia cu doctorii îi îngrijeau, avînd pe fericitul Toma, doctorul cel mai sus pomenit, care rămăsese între cei vii și care, mai pe urmă, a fost egumen în lavra ce se numea "veche".

Astfel s-au sfîrșit mucenicește cuvioșii părinți în locașul Sfîntului Sava. Iar barbarii aceia, după ducerea lor din lavră, îndată cu neașteptată moarte de la Dumnezeu au fost omorîți și au căzut fără de sabie morți, prin pustietăți și prin cîmpii, spre mîncarea cîinilor, fiarelor și păsărilor; iar sufletele lor cele ticăloase s-au sălășluit în iad, unde focul nu se stinge și viermele nu adoarme. Însă sufletele cuvioșilor uciși s-au dus în mîinile lui Dumnezeu și s-au învrednicit muceniceștii slave, de la Hristos Dumnezeu, Mîntuitorul nostru, Căruia, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfînt, I se cuvine cinstea și slava în veci. Amin.

(NOTĂ - Istoria pătimirii acestor cuvioși părinți, care au fost uciși în locașul Sfîntului Sava, a fost scrisă pe larg de fericitul Ștefan Savaitul - nu cel de la 13 iulie, ci altul cu același nume, numit făcător de stihuri, din aceeași mînăstire a Sfîntului Sava -, monahul care a scris-o îndată după uciderea sfinților. Această istorie n-am găsit-o întreagă, decît numai prin oarecare cărticele mici, scrise cu mîna de către

scriitorii greci, pentru că multe foi din carte erau rupte. Iar sfîntul făcător de stihuri, Ştefan Savaitul, la sfîrşitul acestei istorii scrie acestea: Nu voi ascunde cu tăcerea ceea ce mi-a spus un preot vrednic de credinţă. Bărbatul acela era foarte îmbunătăţit, însă, fiind de neam sirian, avea mare dorinţă să înveţe limba greacă şi cu mare trudă învăţa în psaltirea grecească, dar nu se putea deprinde să grăiască bine cuvintele greceşti, de care lucru se mîhnea foarte mult.Odată, adormind, i s-a arătat unul dintre acei cuvioşi părinţi mucenici, cu numele Anastasie, cu rînduiala protodiacon, de care mai sus am pomenit - zice Ştefan Savaitul -, care era prieten preotului aceluia şi l-a întrebat despre pricina mîhnirii lui. Atunci preotul i-a spus nepriceperea minţii sale, că nu poate să înveţe bine limba grecească. Iar Cuviosul Anastasie, care i se arătase zîmbind, a zis preotului: "Deschide-ţi gura şi-mi arată limba!" Preotul făcînd aceasta, Sfîntul Anastasie cu o basma curată i-a şters limba şi, curăţind-o, s-a făcut nevăzut. Deşteptîndu-se preotul, îndată a cunoscut că ştie limba grecească. Şi de atunci a început a vorbi şi a citi bine greceşte, mulţumind lui Dumnezeu şi sfinţilor părinţi.)

---

49. POMENIREA CELUI ÎNTRE SFINŢI PĂRINTELUI NOSTRU TOMA, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI (21 MARTIE)

Cel între sfinţi, Părintele nostru Toma, pentru multe fapte bune şi desăvîrşită înţelegere şi dreaptă credinţă, a fost diacon la biserica cea mare a Constantinopolului, pus de Cuviosul Părintele nostru, cel mare întru minuni, Patriarhul Ioan Pustnicul. Apoi a fost rînduit sachelar de dînsul, în vremea împărăţiei lui Mavrichie (582-602). Dar după moartea preasfinţitului Ioan şi a fericitului Chiriac, care a fost după dînsul patriarh, a fost ales patriarh al Bisericii Constantinopolului Sfîntul Toma, în vremea împărăţiei tiranului Foca (602-610), şi îşi îndrepta scaunul său bine, păstorind cu înţelepciune cuvîntătoarea turmă a lui Hristos. În zilele patriarhiei lui s-a făcut o mare minune în partea Galatiei.

În unele cetăţi de acolo, făcîndu-se umblare cu cruci şi cu litanii, crucile cele mari ce se purtau atunci, singure de sine, cu o putere minunată şi neoprită plecîndu-se una spre alta, se loveau şi se sfărîmau. Despre acea minune străbătînd vestea pretutindeni, preasfinţitul Patriarh Toma al Constantinopolului a chemat din părţile acelea pe Sfîntul Teodor Sicheotul, bărbat înainte văzător şi făcător de minuni, şi l-a întrebat de minunea aceea, ce ar însemna? Iar Sfîntul Teodor îl încredinţă de minune că a fost cu adevărat, însă ce ar însemna nu voia să-i spună, zicînd că nu ştie acele taine. Atunci, preasfinţitul Patriarh Toma i-a căzut la picioare cu rugă-minte şi prin acea smerenie l-a silit pe bătrîn ca mai înainte să-i spună cele ce vor fi.

Deci, bătrînul a zis că acea plecare a crucilor, lovirea și sfărîmarea lor, înseamnă multe primejdii și risipire în Biserica lui Dumnezeu și în împărăția grecească, primejdii care vor veni pe de o parte de la cei din afară, iar pe de alta, de la cei dinăuntru vrăjmași. Pentru că din afară o să fie grea năvălire a barbarilor, iar dinăuntru, oamenii cei numiți cu numele lui Hristos, despărțindu-se de credință, vor începe a se izgoni unul pe altul, a se sfărîma și a se pierde. Pentru aceasta, multe biserici ale lui Dumnezeu se vor pustii și se vor strica și toate acestea vor fi în curînd.

Acestea auzindu-le patriarhul, s-a înspăimîntat foarte și s-a rugat cuviosului să se roage lui Dumnezeu pentru dînsul și să-i ia sufletul degrabă din trup, mai înainte de a veni risipirea cea mai înainte spusă ca să nu vadă el niște primejdii ca acestea, venind asupra Bisericii. După puțină vreme, îmbolnăvindu-se patriarhul, a trimis la Cuviosul Teodor, care mai zăbovise puțin în Constantinopol la biserica Sfîntului Ștefan, spunîndu-i despre boala sa și rugîndu-l ca să-i ceară de la Dumnezeu sfîrșit grabnic. Iar sfîntul nevrînd, fericitul Patriarh Toma a trimis iarăși la dînsul rugăminte, dorind ca mai înainte de năvălirea primejdiei asupra Bisericii să se dezlege de trup.

Deci, chiar nevrînd, Cuviosul Teodor a făcut voia preasfinți-tului Patriarh Toma, s-a rugat lui Dumnezeu pentru sfîrșitul lui și a trimis la dînsul, zicînd: "Poruncești ca să vin la tine, sau acolo ne vom vedea amîndoi înaintea lui Dumnezeu?" Iar Sfîntul Toma a răspuns prin trimis: "Să nu-ți pierzi, părinte, liniștea ta; destul îmi este că ai zis: "acolo ne vom vedea înaintea lui Dumnezeu"". Și în aceeași zi, preasfințitul Patriarh Toma, înainte de vremea Vecerniei, bucurîndu-se, s-a despărțit de trup și s-a dus către Domnul, în vremea împărăției aceluiași Foca.

După moartea Sfîntului Toma, a luat scaunul Serghie, diaco-nul de la aceeași mare biserică. Acesta la început era dreptcredincios, iar mai pe urmă s-a îndrăcit și s-a făcut capul eresului monoteliților, adică al celor ce cu nedreaptă credință mărturisesc a fi o singură voie în Hristos Domnul, despre care lucru este scris mai luminat în viața Cuviosului Maxim Mărturisitorul. După aceea au sosit și primejdiile asupra Bisericii: despărțirile, risipirile, muncile și prigonirile ereticilor asupra dreptcredincioșilor. Pe lîngă acestea, războaiele cele grele cu perșii slobozite de Dumnezeu din pricina înmulțirii eresurilor. Aceștia robeau și pustiau stăpînirile grecești cu foc și cu sabie. Ierusalimul a fost luat de perși, iar cinstitul lemn al Sfintei Cruci a fost robit și dus în Persia.

Toate cele cumplite se împlineau, care mai înainte se însemnaseră prin minunea cea mai sus-zisă a sfărîmării crucilor și care, prin proorocia Sfîntului Teodor Sicheotul, mai înainte s-au vestit. Iar ca să nu le vadă cu ochii săi, preasfințitul Patriarh Toma a voit mai bine să moară, decît să fie între cei vii. Și a cîștigat după cererea sa, mai înainte de acea cumplită vreme, sfîrșit fericit. El a păstorit Biserica lui Hristos trei ani și două luni și mult s-a nevoit împotriva ereticilor, ținînd credincioasele învățături și cu bună credință cinstind pe Hristos Dumnezeul nostru, Căruia, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, I se cuvine slavă, în veci. Amin.

50. POMENIREA CUVIOSULUI IACOB, EPISCOPUL ȘI MĂRTURISITORUL (21 MARTIE)

Cuviosul Iacob, din tinerețe iubind viața pustnicească, s-a făcut monah și se nevoia cu postiri, cu privegheri și cu multe osteneli. Apoi s-a învrednicit de treapta episcopiei; iar în timpul luptătorilor de icoane, sub împăratul Constantin Copronim (740-775), a fost silit să se lepede de închinarea cinstitelor icoane. Dar, nesupunîndu-se, a suferit multe ispite, izgoniri, închisori, nespuse primejdii, foame, sete și alte multe feluri de cumplite munci. Apoi și-a dat fericitul său suflet în mîinile lui Dumnezeu, pentru Care, pînă la moarte, s-a nevoit și de la Care a luat Împărăția cerului, în veci bucurîndu-se.

51. POMENIREA CELUI ÎNTRE SFINȚI PĂRINTELUI NOSTRU CHIRIL, EPISCOPUL CATANEI (21 MARTIE)

(În sinaxarul grecesc nu este numit Chiril, ci Viril, episcopul Catanei)

Acesta a fost de neam din Antiohia, ucenic al Sfîntului Apostol Petru, și de dînsul a fost pus episcop al Catanei, în Sicilia. Deci, în dragoste dumnezeiască și-a păscut turma sa, aducînd pe cei necredincioși la credința în Hristos și multe minuni făcînd. Din acestea să pomenim una: Era un izvor în locul acela, avînd apă amară. Iar arhiereul lui Dumnezeu, Chiril, rugîndu-se lui Dumnezeu, a prefăcut amărăciunea izvorului aceluia în dulceață, lucru pe care văzîndu-l mai marele slujitor de idoli elinesc, a crezut în Hristos și cu dînsul și alți mulți au crezut.

După aceasta, ajungînd la adînci bătrîneți, cu somnul cel de moarte s-a odihnit și a fost așezat în insula aceea cu cinste. Apoi dădea multe tămăduiri la cei ce cu credință alergau la moaștele lui.

52. PĂTIMIREA SFÎNTULUI SFINȚITULUI MUCENIC VASILE, PREOTUL ANCIREI (22 MARTIE)

Sfîntul Vasile, preotul Bisericii Ancirei, din cetatea Galatiei, cu totul se sîrguia să învețe pe oameni adevărul creștinesc și să-i întoarcă din calea diavolească și din toate lucrurile cele rele ale aceluia. El neîncetat propovăduia că vreme cumplită a sosit și că în multe feluri sînt căpeteniile cetelor iadului; pentru că satana are slugile sale, dintre care unele îmbrăcate în haine de oi, iar înăuntru fiind lupi răpitori, șezînd lîngă calea acestei scurte vieți, ca să vîneze sufletele spre pierzare, a căror meșteșugire și răpire o arată această vreme.

Deci, fără temere zicea sfîntul: "Vă arăt tuturor calea ce duce spre mîntuire, întru Hristos Dumnezeu, iar rătăcirea celor necurați o vădesc și o mustru. Dacă oarecare, lăsînd pe veșnicul și adevăratul Dumnezeu, au alergat la idolii cei orbi, surzi și muți, aceia vor moșteni văpaia focului nestins care iese din zeii lor. Drept aceea noi toți, cei ce iubim pe Hristos și ca pe un povățuitor al credinței noastre Îl cinstim cu osîrdie și voim ca nerăpită să-I păzim comoara în curatele vistierii ale sufletului, să călcăm cu picioarele înșelăciunile diavolești și dănțuirile praznicilor

idolești, apoi să fugim de urîții împiedicători, întărindu-ne cu ajutorul Domnului nostru Iisus Hristos, dătătorul veșnicei răsplătiri".

Astfel făcea sfîntul în toate zilele, înconjurînd cetatea și pe fiecare întărind, ca să țină desăvîrșit credința și să se izbăvească de veșnicile munci ce vor să fie. Și a fost acest sfînt Vasile preot pe vremea patriarhului Constantinopolului, Eudoxie arianul, de care, în vremea sinodului arian din cetatea lui Constantin, a fost oprit de a sluji cele sfinte, pentru dreapta sa credință. Dar după aceea i s-a poruncit de două sute și treizeci de episcopi, care se adunaseră în Palestina, ca iarăși cu îndrăzneală să săvîrșească cele sfinte. Pentru că, avînd dreaptă credință și viață plăcută lui Dumnezeu, vestea cuvîntul credinței fără de prihană și pe mulți îi întorcea de la rătăcire. Pentru aceasta, cînd tot sufletul creștinesc dreptcredincios era prigonit, sfîntul a fost clevetit la împăratul Constanțiu, fiul marelui Constantin, că ar tulbura poporul și întru adevăr, pe mulți i-a învățat a crede drept, pentru că era statornic și tare în credința și așezămintele părintești, nicidecum abătîndu-se din mărturisirea cea dreptcredincioasă. Iar cînd a luat împărăția Iulian Paravatul (Apostatul) și s-a făcut pierzător de suflete omenești, punîndu-le înainte legile cele nebune pentru necuratele jertfe idolești, atunci și în țara Galatiei, prin porunca lui, se sileau popoarele la închinarea idolească, timp de un an și trei luni.

Sfîntul Vasile, văzînd pierzarea sufletelor omenești, se ruga lui Dumnezeu pentru cetatea sa, Ancira, zicînd: "O, Mîntuitorule al lumii, Hristoase, lumina cea neapusă, comoara veșnicelor vistierii, Cel ce cu voia Tatălui izgonești întunericul și cu Duhul Lui pe toate le alcătuiești, caută cu sfîntul și înfricoșatul Tău ochi și risipește necuratele slujiri, care se împotrivesc voii Tale celei sfinte ca, fiind stricat sfatul lor cel neputincios, să nu fie împiedicare sufletelor întru Tine, Dumnezeul nostru, Cel ce în veci petreci!"

Închinătorii de idoli, auzind pe Sfîntul Vasile rugîndu-se la arătare, s-au pornit asupra lui cu mare mînie și unul dintre dînșii, anume Macarie, alergînd, l-a prins, zicînd: "De ce tu înconjuri toată cetatea tulburînd poporul și stricînd legea cinstirii de zei, așezată cu laudă de împăratul?" Răspuns-a lui sfîntul: "Să sfărîme Dumnezeu gura ta, robul diavolului, pentru că nu eu stric legea voastră, ci Cel ce locuiește în cer, cu puterea Sa nevăzută, o strică și o va strica mereu și va pierde tot sfatul vostru, pînă ce veți slăbi desăvîrșit și veți moșteni veșnica muncă cea pregătită vouă". Și, umplîndu-se de mînie necurații, l-au dus la ighemonul Saturnin, zicînd: "Omul acesta tulbură cetatea noastră și pe mulți, amăgindu-i, îi duce la rătăcire; iar acum a venit la atîta îndrăzneală, încît, propovăduind cele îndărătnice, nu se îndoiește a răsturna altarele și pe împăratul a-l huli".

Saturnin ighemonul l-a întrebat pe sfîntul: "Cine ești tu, cel ce îndrăznești unele ca acestea?" Răspuns-a Sfîntul Vasile: "Creștin sînt, căci acest nume îmi este mai cinstit decît toate". Zis-a Saturnin: "Dacă ești creștin, pentru ce nu faci cele ce se cuvin creștinului?" Răspuns-a sfîntul: "Bine mă sfătuiești, o, ighemonule, căci se cade ca faptele cele bune ale omului creștin, arătate să fie tuturor, precum învață

Sfînta Evanghelie: *Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor ca, văzînd faptele voastre cele bune, să preamărească pe Tatăl vostru Cel din ceruri*".

Zis-a Saturnin: "Pentru ce dar tulburi cetatea noastră și hulești pe împăratul pretutindeni, ca și cum ar fi călcat legile cele bune?" Răspuns-a sfîntul: "Pe împăratul vostru nu-l hulesc, ci știu pe Împăratul Cel din cer, Care este Dumnezeu, Căruia închinătorii cei vrednici, părinții noștri, pretutindeni i se închină în curăția inimii. Acela este puternic ca a voastră păgînătate cea legiuită cu neso-coteală în scurtă vreme s-o strice". Zis-a Saturnin: "Oare nu ți se pare a fi dreaptă legea așezată de împăratul nostru?" Grăit-a sfîntul: "Cum poate să fie dreaptă legea aceea care este asemenea unui cîine mînios, care purtînd carne în gură, mănîncă, înconjurînd jertfele, și înaintea diavolescului altar lătrînd pune trup omenesc și varsă sînge împrejurul lui, înjunghiind pe prunci pentru jertfa diavolilor? Deci, o lege ca aceasta cum va putea să se numească dreaptă?"

A zis Saturnin: "Încetează de a minți, limbutule, și te supune împăratului!" Răspuns-a Sfîntul Vasile: "Cerescului Împărat m-am supus pînă acum și mă supun, iar de sfînta credință cea întru El niciodată nu mă voi depărta". Zis-a Saturnin: "Despre care împărat ceresc, căruia te supui, îmi vorbești?" Răspuns-a sfîntul: "Pe Acela ți-L spun, Care este în cer și spre toți privește, iar cel pe care tu îl lauzi este pămîntesc și îndată, ca un om, va cădea în mîinile Împăratului celui mare".

Acestea auzind, Saturnin s-a mîniat și a poruncit ca, dezgolind pe sfîntul, să-l spînzure de copaci și cu unelte de fier să-i strujească trupul. Iar el, fiind spînzurat în chinuri, se ruga lui Dumnezeu, zicînd: "Mulțumesc Ție, Doamne, Dumnezeul veacurilor, căci m-ai făcut vrednic să pătimesc pentru Tine acestea și să aflu calea vieții, pe care umblînd voi putea vedea pe moștenitorii făgăduințelor Tale". Deci, strujindu-se sfîntul, ighemonul i-a zis: "Acum, Vasile, prin rănile cele dureroase pedepsindu-te, supune-te împăratului". Răspuns-a sfîntul: "O, sălbaticule și străinule de nădejdea creștinească, ți-am spus acum că adevăratului Împărat și Dumnezeului meu mă supun, crezînd în El, și nu-mi este mie cu putință să mă depărtez de Acela". Apoi, poruncind Saturnin slugilor care-l strujeau să înceteze, fiindcă osteniseră, a zis iarăși către sfîntul: "Crede nouă, și zeilor noștri adu-le jertfe". Răspuns-a sfîntul: "Zeilor celor deșerți nu mă voi închina, nici voi fi părtaș jertfelor celor ce ucid sufletele".

Atunci a poruncit ighemonul să-l ducă pe mucenic în țeapă; și, mergînd sfîntul, l-a întîmpinat un oarecare elin, cu numele Felix, și i-a zis lui: "Ce este aceasta, Vasile, că singur tu mergi să te pierzi? Oare nu ți-ar fi fost mai bine de te-ai fi făcut prieten zeilor și să fi cîștigat darurile cele făgăduite de împărat? Deci vei pătimi cumplit și încă mult timp, după vrednicie, deoarece singur ai voit astfel". Sfîntul a răspuns: "Îndepărtează-te, necuratule, care nu știi pe Hristos, veșnicul Împărat al făgăduințelor celor adevărate, că nu ești vrednic a ști acelea! Căci, fiind în întuneric, cum vei putea să privești spre lumina cea adevărată și să cunoști negura ce te împresoară?" Acestea zicînd, Sfîntul Vasile a intrat în temniță.

Ighemonul Saturnin, trimițînd scrisori la împăratul Iulian, l-a înștiințat pe el despre preotul Vasile. Iar împăratul îndată a trimis la Ancira pe un oarecare Elpidie, dascăl al pierzării, care altădată a fost creștin, iar acum era călcător de lege. Împreună cu dînsul a trimis și alt pierzător, anume Pigasie, care fusese și el altădată creștin și din bunătățile cerești căzuse. Ei plecînd spre Ancira, cînd au ajuns în Nicomidia, au găsit pe Asclipie, slujitorul idolesc, pe care luîndu-l cu dînșii, cei trei boieri ai oștirii diavolului, au sosit în cetatea Ancira. Iar Sfîntul Vasile, șezînd în temniță, nu înceta ziua și noaptea a lăuda și a slăvi pe Dumnezeu.

A doua zi a venit Pigasie în temniță la Sfîntul Vasile și, închi-nîndu-se lui, i-a zis: "Bucură-te, Vasile!" Răspuns-a lui sfîntul: "Nu-ți este ție bucurie, cel fără de bucurie și călcător de adevăr! Nu-ți este ție mîntuire, care altădată din izvorul lui Hristos ai băut, iar acum te saturi de noroiul cel urît, înghițind jertfele idolești; altădată ai fost părtaș dumnezeieștilor Taine, iar acum diavoleștilor mese ești întîi șezător; altădată învățător al adevărului și acum povățuitor al pierzării. Altădată cu sfinții săvîrșeai prăznuirile, iar acum cu slugile satanei dănțuiești; altădată erai povățuitor spre lumină celor rătăciți întru întuneric, iar acum singur cu totul ești cuprins de negură. Cum de ți-ai pierdut nădejdea ta și te-ai lipsit de sufleteasca vistierie? Ce vei face cînd va cerceta Domnul despre tine?"

Acestea spunîndu-le, Sfîntul Vasile s-a rugat Domnului, zicînd: "Slavă Ție, o, Dumnezeule, Cel ce ești cunoscut de robii Tăi și aduci spre lumină pe cei ce doresc a Te vedea pe Tine, Dumnezeul lor; Cel ce preamărești pe cei ce nădăjduiesc spre Tine și umpli de rușine pe cei ce urăsc legea Ta; Cel ce ești lăudat sus de oști cereștii și pe pămînt de oameni închinat; binevoiește, Dumnezeule Cel închinat, ca toate legăturile diavolului să se rupă de la sufletul robului Tău, ca să pot scăpa de vînarea celor ce urăsc dreptatea și se laudă că au să mă biruiască pe mine".

Auzind Pigasie unele ca acestea, s-a dus de la dînsul tulburat și, la prietenii săi întorcîndu-se, le-a spus toate cele grăite de Vasile. Iar aceia s-au umplut de mînie, căci văzuseră pe Pigasie tulburat, și, ducîndu-se la ighemon, i-au spus despre aceea.

Atunci ighemonul îndată a poruncit să aducă iarăși pe sfîntul la întrebare. Stînd la judecată, Sfîntul Mucenic Vasile a zis către ighemon: "Fă ceea ce voiești". Iar Elpidie, auzind pe Vasile vorbind fără frică, a zis către judecători: "A înnebunit acest om fărădelege. Deci acum, pedepsindu-se cu muncile, de se va supune la închinarea zeilor, își va afla sufletul său, iar de nu va voi să se plece, atunci însuși împăratul nostru se va bucura", - zicea aceasta socotind că prin vicleșug îl va face să se închine zeilor. Intrînd la împărat, i-a spus: "Stăpîne împărate, Vasile, nesuferind muncile, voiește să se supună înaintea măririi tale". Deci s-a dus împăratul în capiștea lui Asclipie și a poruncit să aducă la sine pe mucenic. Stînd Sfîntul Vasile înaintea împăratului, a zis către dînsul: "Unde sînt jertfitorii și proorocii tăi, care s-au obișnuit a fi cu tine? Ți-au spus oare pentru ce am venit la tine?" Iulian răspunse: "Socotesc că tu, fiind înțelept, te-ai cunoscut însuți pe tine și acum voiești să te unești cu noi și

să aduci jertfă zeilor". Grăit-a sfîntul: "Să știi, o, împărate, că sînt nimic aceia pe care îi numești zei. Ei sînt idoli surzi și orbi, iar pe cei ce cred într-înșii îi trag în iad".

Zicînd aceasta, a rupt o bucată de carne ce atîrna din trupul său și a aruncat-o în obrazul împăratului, zicînd: "Primește, Iuliane, și mănîncă, dacă te îndulcești cu o mîncare ca aceasta, că eu spre a viețui am pe Hristos, iar a muri pentru Dînsul îmi este dobîndă. El este ajutorul meu în Care cred și pentru Care rabd acestea". Despre o mare îndrăzneală și bărbăție ca aceea a Sfîntului Vasile, îndată a străbătut vestea pretutindeni între creștini și toți l-au fericit pentru mărturisirea sa atît de preaslăvită pentru Hristos și pentru lucrul cel bărbătesc, prin care a rușinat pe tiran.

Iar Frumentin, comitele cetei ce purta paveze, care a adus înaintea împăratului pe Sfîntul Vasile, Mucenicul, văzînd ce a făcut și cum, rupînd carne din trupul său, a aruncat-o în obrazul lui Iulian spunîndu-i cuvinte dosăditoare, s-a rușinat foarte și s-a temut de mînia împăratului; căci văzuse pe împărat schimbîndu-se la față și pornit de mînie, nu atît asupra mucenicului, cît asupra lui, deoarece a pus pe legatul acela înaintea împăratului. Și îndată comitele, apucînd pe Vasile, a plecat degrabă din fața împăratului și, trăgîndu-l în divan suflînd cumplit de mare mînie, a poruncit ca mai cu asprime să-l muncească, mai mult decît cu cele dintîi munci, care i se dăduseră de dînsul în toate zilele. Și nu numai pielea mucenicului o sfărîmase cu rănile, dar și tot trupul, încît se vedeau și cele dinăuntru ale lui. Iar Sfîntul Vasile într-o muncire ca aceea se ruga lui Dumnezeu, zicînd: "Bine ești cuvîntat, Doamne, Dumnezeule, nădejdea creștinilor, Cel ce sprijinești pe cei căzuți și ridici pe cei surpați, Cel ce scoți din stricăciune pe cei ce nădăj-duiesc spre Tine, Cel ce știi suferințele noastre, Bunule, Îndurate, Milostive și îndelung răbdătorule, caută din preaînaltul scaun al slavei Tale, dă-mi să săvîrșesc cu credință alergarea mea și fă-mă vrednic Împărăției Tale veșnice și fără de moarte!"

După ce a înserat, comitele a poruncit să-l arunce pe Sfîntul Vasile în temniță. Iar Iulian, a doua zi foarte de dimineață, a ieșit din cetate, nelăsînd pe comite să-i vadă fața și s-a dus în Antiohia. Comitele, văzînd asupra sa mînia împărătească ce i se făcuse pentru Vasile, s-a înfocat mai mult asupra sfîntului și, scoțîndu-l din temniță, i-a zis: "Ce vei mai face, o, nebunule om, mai mult decît toți oamenii? Vei jertfi zeilor, cum a poruncit împăratul, sau nu? Ți-ai ales una din două?" Atunci, mîniindu-se și ighemonul, a poruncit să-l spînzure pe sfîntul spre munci și să-i strujească coastele cumplit, mult timp, apoi cu fiare grele ferecîndu-l, l-a aruncat iarăși în temniță.

După aceea, împăratul Iulian, ducîndu-se în părțile Răsăritului, a mers la Ancira și l-au întîmpinat slugile diavolului, avînd cu dînșii pe idolul lor care se numea Ghecatis. Intrînd în palat, a chemat pe jertfitorii idolești și i-a miluit cu aur. Iar a doua zi, făcîndu-se priveliște, Elpidie a adus aminte împăratului despre Vasile; și, sculîndu-se de la priveliște, împăratul a poruncit să aducă la dînsul în palat pe Vasile. Deci a mers Sfîntul Vasile și a stat înaintea împăratului cu fața luminoasă, avînd minunată cuviință. Iar Iulian a zis către dînsul: "Care este numele tău?" Sfîntul a

răspuns: "Cine sînt, îți voi spune acum: întîi mă numesc creștin, iar numele lui Hristos este veșnic și covîrșește mintea omenească, iar de oameni Vasile mă numesc. Și de voi păzi fără prihană numele lui Hristos după care sînt numit, voi lua de la El în ziua judecății răsplătire fără de moarte!"

Iulian împăratul a zis: "Nu rătăci, Vasile, pentru că sînt în-științat despre tainele voastre. Tu crezi Aceluia Care a luat moarte de ocară pe vremea lui Pilat din Pont?" Răspuns-a sfîntul: "Nicide-cum nu rătăcesc, împărate. Tu ai rătăcit, făcîndu-te călcător de lege și lipsindu-te de cereasca Împărăție. Eu cred în Hristos al meu, de Care tu te-ai lepădat, căci El ți-a dăruit această pămîn-tească împărăție, dar degrabă o va lua de la tine, ca să cunoști ce fel de Dumnezeu ai mîniat". Zis-a Iulian: "Te îndrăcești, nebunule! Nu va fi așa precum voiești tu".

Răspuns-a sfîntul: "Nu-ți aduci aminte de răsplătirile lui Hristos cele pregătite robilor Lui? Nu te-ai rușinat de altarul prin care ai scăpat de ucigătoarea moarte, cînd erai prunc de opt ani și, fiind spre ucidere căutat, te-ai ascuns în sfințitul locaș; nici n-ai păzit legea pe care cu gura ta, cînd erai în rînduiala bisericească, adeseori ai propovăduit-o. Pentru aceasta nici Hristos, Împăratul Cel mare, nu te va pomeni întru a Sa veșnică Împărăție, ci și această vremelnică împărăție, nu după mult timp, o va lua de la tine și trupul tău nu se va învrednici îngropării, pe cînd sufletul tău în cumplite dureri ți-l vei lepăda!" Aceasta mai înainte a proorocit-o sfîntul despre grabnica moarte a lui Iulian, al cărui trup, fiind îngropat, l-a aruncat pămîntul din sînul său afară.

Atunci a zis Iulian: "Eu, o, necuratule, am vrut să te eliberez, dar, deoarece repeți fără rușine cuvintele tale nebunești și sfatul meu îl lepezi, încă și cu mustrări multe mă ocărăști, pentru aceea poruncește mărirea mea, ca din trupul tău în toate zilele să se facă cîte șapte curele!" Deci a poruncit comitelui Frumentin, purtătorul de paveze, ca, luînd pe Vasile, în toate zilele să-i jupoaie pielea, făcînd cîte șapte curele; și aceasta o făcea Frumentin cu osîrdie.

Sfîntul cu vitejie răbda pentru Hristos niște chinuri cumplite ca acelea, toată pielea lui în cîteva zile fiind jupuită în curele și curelele acelea atîrnînd pe dinainte și pe la spate, a grăit pătimitorul către comite: "Acum aș voi să merg la împărat, să vorbesc cu el". Comitele, la acele cuvinte ale lui, l-a întrebat: "Pentru a te supune poruncii, sau a pieri în munci?" Sfîntul Mucenic Vasile răspunse: "O, necuratule om, ai uitat cîte curele ai jupuit ieri și în zilele trecute de pe trupul meu, încît toți care se uitau la mine plîngeau, văzînd muncile care mi le făceai, hulitorule de cele sfinte? Iată acum, cu darul Hristosului meu, stau sănătos înaintea ta! Spune tiranului Iulian, împăratul tău, cît de mare este puterea lui Hristos Dumnezeu, pe care el a părăsit-o, și și-a pierdut sufletul amăgindu-se de diavol. Nu-și aduce aminte cum Hristos Dumnezeu l-a izbăvit de moartea prin ucidere, ascunzîndu-l printre sfinții preoți și sub dumnezeiescul altar al sfintei biserici? Această facere de bine uitînd-o, s-a lepădat singur de Dumnezeu și a fugit din Biserică. Iar eu nădăjduiesc în Hristosul

meu, că degrabă îi va răsplăti după vrednicie și va pieri ticălosul călcător de lege în tirania sa".

Comitele a zis: "Te îndrăcești, nebunule! Iulian, stăpînul meu cel nebiruit, fiind iubitor de oameni și milostivindu-se spre tine, ți-a poruncit ca împreună cu noi să prăznuiești în jertfe de cărnuri și în tămîieri binemirositoare. Dar tu n-ai voit să te supui, ci, dimpotrivă, cu ocări ai necinstit mai întîi pe împărat, după aceea m-ai băgat și pe mine în primejdie. Deci îți voi răsplăti după vrednicia ta, cu niște munci ca acestea, cu care degrabă te vei duce din viața aceasta".

Zicînd acestea, comitele a poruncit să înfierbînte țepușe de fier și cu acelea să-i împungă trupul pe spate și pe pîntece. Fiind muncit astfel, Sfîntul Vasile a căzut la pămînt, rugîndu-se lui Dumnezeu cu mare glas și zicînd: "Lumina mea, Hristoase, nădăjdea mea, Iisuse, limanul cel lin al celor învăluiți, mulțumesc Ție, Doamne, Dumnezeul părinților mei, că ai scos sufletul meu din iadul cel mai de jos și ai păzit în mine numele Tău cel slăvit ca, în lănțuire sfîrșindu-mi alergarea, să fiu părtaș odihnei celei veșnice pentru făgăduințele făcute părinților mei de Tine, Arhiereul cel Mare, Iisuse Hristoase, Domnul nostru! Acum primește în pace duhul meu, petrecînd neschimbat în această mărturisire, că Tu ești milostiv și mare este îndurarea Ta, Cel ce viețuiești și petreci în vecii vecilor. Amin!"

Săvîrșindu-și rugăciunea și fiind străpuns pîntecele lui cu acele înfocate țepușe, a adormit cu somn dulce, dîndu-și duhul în mîinile lui Dumnezeu. Deci s-a sfîrșit Sfîntul Vasile în mărturisire mucenicească, în 28 de zile ale lunii ianuarie. Iar după uciderea și pierzarea cea grabnică a lui Iulian Paravatul, mult-pătimitorul trup al mucenicului s-a arătat a fi cinstit de creștini în a 22-a zi a lunii martie, în care s-a așezat pomenirea lui. Vitejeasca lui pătimire a întărit pe toți creștinii în credința cea adevărată în Iisus Hristos, Domnul nostru, Căruia I se cuvine slava și cinstea în veci vecilor. Amin.

---

53. SFÎNTA DROSIDA, FIICA ÎMPĂRATULUI TRAIAN, ȘI CELE ÎMPREUNĂ CU DÎNSA (22 MARTIE)

În vremea împărăției lui Traian, cinci fecioare canonice, care trăiau într-un loc retras de sihăstrie, păzind toate poruncile lui Dumnezeu - pentru aceasta se chemau canonice -, aveau și ca îndatorire strîngerea moaștelor sfinților, ungerea lor cu mir și înfășurarea lor în pînze curate, după care le aduceau și le așezau în locul de sihăstrie în care trăiau ele. Aflînd de acest lucru, fiica împăratului Traian, al cărei nume era Drosida, a venit la aceste fecioare pe ascuns, pe cînd cei ce păzeau camerele de dormit împărătești fuseseră cuprinși de somn. Ea a adus cu sine o haină de mult preț și a cerut acelor fecioare ca să o ia cu ele la ridicarea trupului unui sfînt, din locul în care fusese aruncat.

Adrian, logodnicul Drosidei, care era și sfetnic al împăratului, a cerut să se pună soldați de pază lîngă trupurile creștinilor morți, ca să cunoască cine sînt cei care ridică trupurile lor. Paznicii, stînd de veghe, au prins pe cele cinci femei și împreună cu ele și pe Drosida. Făcîndu-se ziuă, le-au adus pe ele înaintea împăratului. Împăratul, văzînd laolaltă cu cele cinci femei și pe Drosida, s-a înspăimîntat, și a poruncit ca aceasta să fie ținută sub pază, doar se va căi de ceea ce a făcut, iar pe celelalte cinci femei canonice a poruncit să le arunce într-un vas cu aramă topită. Din arama amestecată cu țărîna celor cinci femei s-au construit fundurile vaselor celor mari de aramă ale băilor obștești, ridicate atunci din nou de împărat, spre desfătarea închinătorilor la idoli.

Deci, vestindu-se ziua serbării și alergînd mulțime din toate părțile, îndată ce s-a apropiat unul de ușa băii a căzut și a murit; asemenea și ceilalți, neputînd nimeni să intre înăuntru. Aflînd de aceasta, împăratul a chemat pe slujitorii idolești și i-a întrebat dacă nu s-a făcut vreo vrajă de creștini, de nu poate să intre nimeni în baie. Iar ei au răspuns: "Nu, împărate, ci vasele de aramă făcute cu trupurile femeilor au

făcut minunea aceasta". Apoi împăratul a poruncit ca acele vase să se topească și din ele să se facă idoli noi cu chipurile celor cinci fecioare, spre necinstea lor, și să se așeze în baie.

După ce le-a așezat în baie, a văzut împăratul în vis cinci mielușele curate ce păşteau într-o grădină, iar un păstor înfricoşat zicea împăratului: "Iată cele ce ai socotit să le pui goale în baie pentru necinstea Bunului și Înduratului Păstor, răpindu-le de la tine, le-a așezat în acest loc frumos, unde va veni și Drosida fiica ta". Deșteptîndu-se împăratul, s-a umplut de mînie și a poruncit să se aprindă un cuptor mare cu foc și a pus scrisoare cu următorul cuprins: "Bărbați galileeni, care vă închinați Celui răstignit, scăpați-vă pe voi de mai multe munci, iar pe noi de osteneli și fiecare din voi, singur să se arunce în cuptorul pregătit cu foc".

Auzind și Drosida de porunca aceasta, dorind a urma celor cinci fecioare, ridicînd ochii, zicea: "Stăpîne, Doamne Iisuse Hristoase, de este voia Ta să mă mîntuiesc și să scap de nebuneasca credință a tatălui meu, ajută-mi să scap din cămara cea de nuntă a necredinciosului Adrian și să mă duc unde sînt și cele cinci fecioare, ce m-au povățuit la frica Ta".

Zicînd aceasta, și-a schimbat hainele împărătești și, ieșind ușor pe cînd paznicii dormeau, s-a dus să se arunce în cuptor. Deci, mergînd pe cale, cugeta întru sine, zicînd: "Cum mă voi duce la Dumnezeu, neavînd îmbrăcăminte de nuntă? Căci nu am primit Botezul și sînt încă necurată! Ci, Împărate al împăraților, Doamne, Iisuse Hristoase, iată am renunțat la împărăția mea pentru dragostea Ta, ca să mă așez portar al împărăției Tale. Tu, deci, Cel ce Te-ai botezat pentru noi, botează-mă și pe mine cu Duhul Tău cel Sfînt!" Și zicînd aceasta, scoțînd mirul pe care îl luase cu sine și ungîndu-se, s-a aruncat într-un lac și s-a botezat, zicînd: "Se botează roaba lui Dumnezeu, Drosida, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh! Amin".

Și păzindu-se pe sine după aceea, timp de șapte zile primea hrană îngerească. Unii iubitori de Hristos, stînd pe lîngă ea, au aflat cele despre dînsa. Apoi a opta zi, rugîndu-se lui Dumnezeu să o lumineze ce să facă, a adormit în Domnul.

54. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC NICON ȘI A CELOR O SUTĂ NOUĂZECI ȘI NOUĂ DE UCENICI AI SĂI (23 MARTIE)

În cetatea ce se numește Neapole, care este în țara Campaniei, a fost un bărbat cu numele Nicon, în rînduiala ostășească, împodobit cu frumusețe, vesel la față și viteaz în războaie, dar cu credința elin, născut din tată elin și învățat la închinarea idolească. Însă maica sa era creștină și îl sfătuia totdeauna spre cunoștința lui Hristos. Spunîndu-i despre puterea Crucii lui Hristos, mama îi zicea: "Fiul meu iubit, de ți se

va întîmpla vreodată a cădea în vreo primejdie, precum se întîmplă adeseori în războaie, să te însemnezi cu semnul Crucii, că vei scăpa din mîinile potrivnicilor; și nu numai că te vei izbăvi din mîinile lor, dar vei scăpa și de toate rănile, pentru că nu te va lovi nici săgeată, nici sabie și prin mijlocul tăierii vei rămîne nevătămat".

Odată s-a întîmplat că a ieșit din Roma oastea romană la război cu cea elinească. Iar Nicon, fiind unul din ostași, se afla în mijlocul vrăjmașilor, în mare strîmtorare și primejdie de moarte, pentru că vedea pe mulți din tovarășii săi uciși și acum aștepta să cadă și el de sabia vrăjmașilor săi. Atunci și-a adus aminte de sfatul maicii sale și, ridicîndu-și ochii la cer și suspinînd din adîncul ini-mii, s-a înarmat cu semnul Sfintei Cruci și a zis: "Hristoase, Dumnezeule Atotputernice, arată spre mine în ceasul acesta puterea Crucii Tale, că de acum făgăduiesc să fiu și eu robul Tău, adică mă voi închina Ție, împreună cu mama care m-a născut".

Zicînd aceasta, a luat îndrăzneală și, întinzînd cu bărbăție spre vrăjmași dreapta sa cea înarmată cu sulița, a ucis îndată ca la o sută și optzeci de bărbați viteji din ceata potrivnicilor, iar pe ceilalți i-a izgonit, și nimeni n-a putut să-i stea împotrivă; așa a lucrat într-însul puterea Crucii lui Hristos. Iar Nicon a preamărit pe Dumnezeu, zicînd: "Mare este Dumnezeul creștinilor, Cel ce, prin însemnarea Sfintei Cruci, a biruit și izgonit pe vrăjmași". Și s-au mirat cetele romanilor și ale elinilor de Nicon, ostașul lor, zicînd: "O, minune a rînduielii Celui de sus! Niciodată n-am văzut și nici n-am auzit de un ostaș ca acesta, atît de viteaz în război și nevoindu-se astfel precum vedem pe Nicon".

Iar după ce a liberat cetele, Nicon s-a întors la casa sa și, lăudînd pe Dumnezeu, a spus maicii sale cîte a făcut Domnul cu dînsul în război, prin puterea Sfintei Cruci. Iar maica sa, umplîndu-se de mare bucurie, a zis: "Mulțumesc Preasfîntului Tău nume, Doamne, Cel ce voiești să se mîntuiască toți oamenii și la cunoștința adevărului să vină. Acum, Stăpîne, ascultă rugăciunea roabei Tale și învrednicește pe fiul meu de baia nașterii celei de a doua, cea dăruită nouă prin Botez spre iertarea păcatelor, și învață-l să facă voia Ta ca, bineplăcînd Ție, să cîștige de la Tine veșnicele bunătăți făgăduite".

Deci a început Nicon a întreba pe maica sa, cum poate cineva să fie creștin desăvîrșit. Maica sa i-a răspuns: "Ți se cade să postești patruzeci de zile și de la preot creștin să te povățuiești la credința creștinească; după aceea, lepădîndu-te de satana și de toate lucrurile lui și crezînd în Hristos Dumnezeu, vei primi Sfîntul Botez. Numai așa te vei face creștin adevărat și rob al lui Hristos". Nicon a grăit atunci: "Viu este Domnul, că mai bine îmi este să fiu rob al Lui, decît închinător de idoli elinesc și ostaș! Nu vreau mai mult să mă închin pietrelor, nici altei făpturi, ci numai Unuia Dumnezeu, Făcătorul cerului și al pămîntului, al mării și al tuturor celor ce sînt într-însele".

Apoi, închinîndu-se pînă la pămînt mamei sale, a zis: "Maica mea, roagă-te pentru mine, robul tău, ca să-mi dea Dumnezeu înger bun, povățuitor și păzitor

sufletului și trupului meu, ca prin povățuirea lui să găsesc vreun rob al lui Dumnezeu care m-ar învrednici Sfîntului Botez și m-ar învăța să fac voia lui Hristos, adevăratul nostru Dumnezeu, și să fiu numărat împreună cu turma cea cuvîntătoare a lui Hristos. Căci, dacă rătăcirea elinească m-ar mai fi tras încă de la învățătura ta, o, cinstita mea maică, și nu m-ai fi povățuit spre cunoștința adevăratului Dumnezeu, puțin de nu mă făceam mîncare gheenei și cădeam în muncă cu toți cei ce nu știu pe Dumnezeu și se muncesc în iad. Deci, roagă-te pentru mine, maica mea!" Și, zicînd aceasta, se grăbea să iasă din casă.

Dar ea, apucîndu-l de mînă, l-a rugat cu jurămînt ca, după ce va cîștiga Sfîntul Botez, să se întoarcă la dînsa s-o îngroape, fiind bătrînă și așteptîndu-și degrabă sfîrșitul.

Apoi, dîndu-i aur de ajuns pentru cale și mai ales binecu-vîntarea sa de maică, rugîndu-se pentru dînsul, l-a lăsat să-și caute un preot creștin; pentru că în acele vremi cumplite, fiind mare prigoană asupra creștinilor, toți preoții învățători creștini erau ascunși în pustietăți și prin munți, și era cu greu să găsească pe vreunul dintr-înșii ca să-l povățuiască la creștineasca viață și de la care să primească Sfîntul Botez.

Ieșind Nicon, robul lui Dumnezeu, din casa sa a mers la limanul corăbiilor și, găsind o corabie, a plecat la Constantinopol. Iar după plecarea sa, a fost în cetatea Neapole multă cercetare despre dînsul printre ostași, pentru vitejia lui cea mare arătată în război. Iar mai-marii cetății întrebînd pe maica lui Nicon, care era acasă, unde este fiul ei, ea le răspundea: "Nu știu unde s-a dus".

Iar Nicon, povățuindu-se de darul Domnului, a ajuns la o insulă care se numea Hios și, suindu-se într-un munte înalt, a petrecut opt zile în rugăciune, rugîndu-se lui Dumnezeu ca să-i arate în ce loc ar putea să afle vreun rob al Domnului, care să-i dea Sfîntul Botez cel dorit de el și să-l învețe tainele sfintei credințe. Și s-a arătat lui Nicon, noaptea în vedenie, îngerul lui Dumnezeu în chip de preot, dîndu-i un toiag ce avea deasupra semnul Crucii, și i-a poruncit să meargă la malul mării.

Mergînd a doua zi acolo, a găsit o corabie ce-l aștepta, pentru că același înger al Domnului s-a arătat corăbierilor, poruncindu-le să aștepte pe Nicon cu toiagul cel cu cruce, care de la munte avea să se coboare la dînșii. Deci, șezînd cu dînșii în corabie și vîntul suflînd în ajutor, în două zile a ajuns la un munte ce se numea Ganos, în care se afla Teodosie, Episcopul Cizicului, cu o mulțime de monahi, ascunzîndu-se de păgîni în timpul prigoanei; și era acel episcop acolo, în mijlocul monahilor, ca un egumen. I s-a descoperit lui de la Dumnezeu despre Nicon și a ieșit împreună cu monahii săi la limanul corăbiilor și, luînd pe Nicon, l-a dus în peștera sa și învățîndu-l, l-a botezat în numele Preasfintei Treimi, apoi l-a împărtășit cu Preacuratele lui Hristos Taine.

După primirea Sfîntului Botez, fericitul Nicon era în mînăstirea din peșteră, învățînd dumnezeieștile cărți și la viața monahicească luînd aminte; apoi s-a îmbrăcat

în chipul monahicesc pentru blîndețea sa. Unii din frați ziceau că acela este asemenea cu îngerul lui Dumnezeu, văzîndu-i smerenia și blîndețea lui, postul și înfrînarea, șederea de toată noaptea fără somn la cîntarea de psalmi. Căci era la osteneli răbdător, în dragoste aprins, în postiri neasemănat, în învățătura și citirea cărților fără de saț, în rugăciunile de noapte neslăbit și în toate nevoințele monahicești osîrdnic slujitor; iar toată viața lui fiind fără prihană, de mirare era tuturor fraților și Sfîntului episcop Teodosie.

Astfel petrecînd fericitul Nicon în muntele acela trei ani, s-a arătat episcopului o dumnezeiască descoperire; pentru că îngerul Domnului, stînd în vis înaintea lui, i-a zis: "Mai înainte de a te duce din viața aceasta, pe Nicon, pe care l-ai îmbrăcat în chipul monahicesc, să-l pui episcop în locul tău și turma ta să i-o încredințezi lui. Apoi să-i poruncești să se mute cu toți frații în partea de miazăzi, în stăpînirea Siciliei, ca să nu piară aici monahii de sabia barbarilor, care peste puțin timp au să năvălească în locul acesta".

După vedenia aceea, Sfîntul Episcop Teodosie a făcut pe fericitul Nicon întîi diacon și apoi preot; iar după aceasta l-a hirotonisit episcop și, încredințîndu-i monahii, o sută nouăzeci la număr, Teodosie s-a odihnit în Domnul. Deci cu cinste îngropîndu-l Sfîntul Nicon și luînd pe toți monahii, a intrat în corabie și a plecat în insula Lesviei, unde, sosind lîngă cetatea Mitilene, a stat acolo două zile; apoi a plecat la insula Naxia. Iar de acolo, cu voia lui Dumnezeu, în douăzeci și două de zile a ajuns în Italia și a plecat la Neapole, patria sa, unde a aflat între cei vii pe fericita sa maică, care, văzîndu-l, cu lacrimi de bucurie a căzut pe grumajii lui, sărutîndu-l.

Închinîndu-se pînă la pămînt înaintea lui Dumnezeu, a zis: "Mulțumesc Preasfîntului Tău nume, Doamne, că mi-ai arătat pe fiul meu în rînduiala îngerească și în vrednicie de episcop. Și acum, Stăpîne al meu, auzi-mă pe mine, roaba Ta, și primește sufletul meu în mîinile Tale!" O rugăciune ca aceasta săvîrșind acea fericită femeie, îndată și-a dat Domnului duhul său în pace și toți cei ce au văzut aceasta, au preamărit pe Dumnezeu și au îngropat-o, cîntînd psalmi cu cinste.

După ce a străbătut auzul în toată cetatea depre venirea lui Nicon, s-au înștiințat unii din ostașii care erau prieteni ai sfîntului. Aceia, mergînd la dînsul, se îndulceau de vederea feței lui și, luîndu-l la o parte, au zis către dînsul: "Te jurăm cu puterea cea de sus, să ne spui de unde îți venea puterea și vitejia aceea care o aveai în războaie. Din farmece sau din altă lucrare? Învață-ne, ca să putem și noi să fim așa". Grăit-a lor sfîntul: "Credeți-mă, fraților, că nici fermecătoria, nici altceva nu mă făcea pe mine viteaz în război, fără numai singur ajutorul cinstitei Cruci a lui Hristos. Căci cînd mă înarmam cu ea, nimeni nu putea să stea împotriva feței mele, pentru că puterea lui Dumnezeu, care lucrează întru asemănarea Crucii, pe toți vrăjmașii îi biruia".

Acestea auzindu-le, ostașii au căzut la picioarele episcopului Nicon, zicînd: "Miluiește-ne, sfinte al lui Dumnezeu, și ne ia împreună cu tine, ca, precum în

războaie ne-am izbăvit prin tine de potrivnici, tot aşa şi acum cu tine să fim părtaşi cereştii Împărăţii!" Şi, îndată lăsîndu-şi femeile, fiii, fraţii şi casele lor, ostaşii aceia au urmat Sfîntului Nicon, fiind nouă la număr. Cuviosul Nicon, intrînd cu dînşii şi cu ceilalţi ucenici ai săi în corabie, au plecat în părţile Siciliei şi au sosit la un munte mai înalt al Tavromeniei. Ieşind pe uscat şi nu puţină depărtare de loc trecînd, au aflat un rîu ce se numea Asinos, lîngă care au găsit o mare baie veche, de piatră, într-un loc pustiu ce se numea Ghighia, şi s-au sălăşluit acolo, pentru că au văzut locul acela liniştit şi frumos, fiind pămîntul bun de lucrat. Făcîndu-şi grădini şi răsaduri de tot felul, cu pomi aducători de roadă, au rămas acolo, unde Cuviosul Episcop Nicon a botezat pe acei nouă bărbaţi, care i-au fost lui altădată prieteni în oaste, şi i-a tuns pe dînşii în monahiceasca rînduială.

După ce au stat ani destui şi prigonirea asupra creştinilor neîncetînd, s-a dat de ştire ighemonului Siciliei, anume Chintian, spunîndu-i-se că sînt nişte bărbaţi trăitori lîngă rîul Asinos, care cinstesc pe cerescul Dumnezeu, avînd învăţător pe Episcopul Nicon, iar legilor împărăteşti nu se supun, nici nu vor să cinstească pe zei. Auzind aceasta, ighemonul s-a umplut de mînie şi de cruzime şi îndată a trimis o ceată de ostaşi, ca pe toţi să-i prindă şi să-i aducă înaintea lui la întrebare. Deci, ajungînd ostaşii la locul acela, întrebau: "Unde este Nicon cu ucenicii lui, care nu se supun legilor împărăteşti, nici pe zei nu-i cinstesc?" Le-a răspuns Sfîntul Nicon: "Bine aţi venit, fraţii mei, bine aţi venit; pentru că Stăpînul meu Hristos, pe mine şi pe ai mei, prin voi ne cheamă!"

Fraţii s-au dus la rugăciune cerînd lui Dumnezeu putere să-i întărească în nevoinţă cu darul Său. Dar, fiind siliţi de ostaşi spre grabnica călătorie, au sfîrşit rugăciunea şi mergeau la ighemon, fiind duşi de ostaşi la moarte. Pe cale îi întărea fericitul părintele nostru Nicon Episcopul, zicînd: "Îmbărbătaţi-vă, fraţii mei, şi să nu fiţi fricoşi înaintea muncitorului, căci iată se sfîrşeşte alergarea noastră şi ni s-au deschis nouă uşile cereşti. Deci să stăm cu tărie împotriva mîniei ighemonului prin credinţa în Hristos. Să grăim cu îndrăzneală înaintea lui, să ascultăm glasul bunului nostru Păstor, Care zice: *Nu vă temeţi de cei ce ucid trupul, căci sufletul nu pot să-l ucidă*".

Stînd sfinţii înaintea ighemonului la păgîneasca judecată, chinuitorul, căutînd spre ei cu iuţime, a început a-i întreba: "Voi toţi v-aţi abătut la deşarta şi nebuna nădejde, amăgindu-vă de vrăjitorul acela Nicon, încît nici nu cinstiţi pe zeii cei fără de moarte, nici legilor noastre nu vă supuneţi?" Iar sfinţii, ca şi cu o gură, au răspuns, zicînd: "Sîntem creştini şi niciodată nu ne vom lăsa de credinţa noastră, iar nădejdea noastră n-o punem în deşertăciuni, ci în Domnul Dumnezeu, Cel ce a făcut cerul, pămîntul, marea şi toate cele ce sînt într-însele; căci zeii voştri sînt muţi şi surzi, pietre nesimţitoare, lucruri de mîini omeneşti, cărora asemenea să fie toţi cei ce nădăjduiesc spre ei".

Înţelegînd ighemonul despre credinţa cea neschimbată şi tare a sfinţilor, a zis: "De nu voi porunci degrabă să-i ucidă pe aceştia, pe mai mulţi vor amăgi spre a lor

rătăcire". Și așa, mai întîi dezbrăcîndu-i și întinzîndu-i, a poruncit ca mult să-i bată fără de milă cu vine de bou, apoi pe toți - afară de Sfîntul Nicon - cu sabia să-i taie lîngă baia aceea, în care au petrecut lîngă rîu. Și-i duseră acolo la moarte, iar sfinții mucenici, plecîndu-și sub sabie cinstitele lor capete, grăiau: "În mîinile Tale, Doamne, ne dăm sufletele noastre, căci pentru Tine ne omorîm toată ziua, socotindu-ne ca niște oi de junghiere".

Și au tăiat pe cuvioșii ucenici ai Sfîntului Nicon, iar mai ales ai lui Hristos, la număr o sută nouăzeci și nouă. Iar trupurile lor, cu porunca muncitorului, le-au aruncat în baia aceea foarte aprinsă spre ardere. Iar pe Cuviosul Nicon, ținîndu-l în legături, se gîndea ighemonul cu ce fel de moarte mai cumplită să-l piardă.

În acea noapte s-a arătat în vis Sfîntului Nicon în temniță îngerul lui Dumnezeu, zicîndu-i: "Îmbărbătează-te în Dumnezeu, Nicone, ostașule al lui Hristos și te veselește, căci a primit Hristos, Dumnezeul nostru, jertfa de o sută nouăzeci și nouă de ucenici ai tăi, întru miros de bună mireasmă, și au intrat în cămara în care Mirele ceresc Se odihnește!"

Acestea zicîndu-i îngerul, Sfîntul Nicon iarăși a văzut înaintea sa o fecioară mai luminată decît razele soarelui, ale cărei haine erau de aur și de safir și în mîinile sale avea un leu alb ca zăpada. Deci stătea fecioara aceea în cîmp lîngă rîul ce se numea Psimif, din partea Răsăritului. Iar dinspre apus doi bărbați foarte mari, ale căror capete ajungeau pînă la cer, avînd în mîinile lor sulițe de foc, vorbeau cu fecioara aceea ce se arătase, zicîndu-i: "Pentru ce stăm fără de lucru astăzi, fiind trimiși de Împăratul ceresc la război împotriva lui Chintian? Iată îl așteptăm și nu iese".

Atunci a strigat către dînșii acea fecioară purtătoare de lumină, zicînd: "Chintian a ucis ieri pe robii lui Hristos, o sută nouăzeci și nouă de bărbați, și încă și asupra învățătorului lor, Nicon, care a biruit toate meșteșugirile vrăjmașului cu adevărat, muncitorul acela cugetă cele mai crude chinuri. Deci va veni el degrabă în acel loc, la care sînteți trimiși împotriva lui". Aceasta zicînd, a eliberat spre ei acel leu, zicîndu-le: "Primiți și pe acesta, care vă va ajuta vouă asupra muncitorului".

După vedenia aceea, deșteptîndu-se din somn, Cuviosul Nicon Episcopul foarte mult s-a bucurat, lăudînd și slăvind pe Dumnezeu. Apoi a spus cele văzute slugii sale, cu numele Heromen, care era lîngă dînsul și îi slujea, care a scris după aceea viața și pătimirea lui. Spunînd sfîntul vedenia aceea slugii, a proorocit despre moartea cea cumplită ce era să fie degrabă lui Chintian.

A doua zi a poruncit Chintian ighemonul să pună înaintea judecății pe Sfîntul Nicon și a zis către dînsul: "Cine, de unde și de ce credință ești tu, cel ce cu meșteșugul cel vrăjitoresc ai mijlocit moarte la atîta număr de oameni? Iată, ei, pentru nebunia ta, s-au lipsit de frumusețea soarelui și de podoaba lumii". Răspuns-a lui Sfîntul Nicon, zicînd: "O, plinule de toată nedreptatea, cine sînt și de ce credință, nu

numai eu ți-am spus, ci și de la alții ai auzit cele despre mine; iar mai vîrtos din gurile a multor sfinți, pe care tu, de a ta păgînătate fiind orbit, ieri i-ai ucis. Acum iarăși cu adevărat să știi de la mine că sînt creștin tare și statornic, avînd nădejdea mea întărită în Dumnezeu, Cel ce a făcut cerul și pămîntul și Care te va da pe tine muncilor celor nesuferite, pentru a ta muncire și păgînătate fără de omenie, urîtă de Dumnezeu".

La aceste cuvinte, muncitorul, răcnind ca un leu, a poruncit ca pe sfîntul să-l spînzure legat și întins de patru pari, de mîini și de picioare, și dedesubt să-l ardă cu foc. Astfel fiind muncit, Sfîntul Nicon se odihnea ca pe un cîmp înflorit pe cărbunii cei înfocați, cîntînd și grăind: "Tu ești întărirea și scăparea mea, Doamne, Cel ce mă izbăvești de vrăjmașii mei cei mînioși!" Și ziceau slugile către muncitorul: "Stăpîne ighemoane, am slăbit acum, căci foc aprinzînd și arzîndu-l pe acesta, nu se atinge de el nimic". Atunci, pogorînd pe Sfîntul Nicon de la muncire, a poruncit ighemonul să-l lege de cai sălbatici ca, tîrîndu-l, să-l rupă. Și degrabă fiind legat de cai, sfîntul și-a întins dreapta sa către cai, făcînd semnul crucii, și îndată caii și-au schimbat sălbăticia lor în blîndețe de oaie și stăteau nemișcați, strîngîndu-se ca de frîu și de zăbală, și nici cît de puțin nu pășeau din locul acela, deși foarte mult îi băteau slujitorii.

Văzînd aceasta, muncitorul s-a înfuriat asupra cailor și a poruncit să taie cu sabia vinele picioarelor lor. Iar caii, cu porunca lui Dumnezeu, precum oarecînd asina lui Valaam, cu glas omenesc au strigat, zicînd: "Dumnezeul nostru în cer și pe pămînt, toate cîte a voit a făcut. Și noi pentru Sfîntul Nicon murim acum". Atunci, ighemonul a poruncit ca pe mucenicul legat cu obezi de fier, să-l arunce dintr-un munte înalt într-o vale adîncă. Făcîndu-se și aceasta, mucenicul a rămas nevătămat, pentru că îngerul lui Dumnezeu l-a sprijinit pe el, de legături l-a dezlegat și din prăpastia văii l-a scos. Apoi a stat iarăși sfîntul la priveliște înaintea muncitorului, viu și sănătos; și văzîndu-l, ighemonul s-a înspăimîntat.

Apoi a zis către dînsul: "O, cît este de mare îndurarea zeilor noștri pentru tine, o, Nicone? Au nu vezi cît se îngrijesc de tine și cît nu vor să-ți piardă trupul? Deci, cunoscîndu-le bunătatea lor, adu-le jertfe ca să le fii prieten". Sfîntul răspunse: "Anatema ție și zeilor tăi și tuturor celor ce nădăjduiesc spre dînșii!" Atunci ighemonul a poruncit să-i sfărîme fața sfîntului cu pietre, să-i scoată limba afară cu cleștele și să i-o taie; apoi să-l ducă unde petrecea cu ucenicii săi, la locul care se numea Ghighia, și să-i taie capul.

Deci a fost tăiat Sfîntul Sfințitul Mucenic Nicon aproape de rîul Asinos, sub un copac de pevg, pe vremea împărăției lui Deciu (249-251); iar trupul lui cel sfînt a fost lăsat neîngropat, spre mîncarea fiarelor și a păsărilor. Iar Chintian ighemonul, în aceeași zi în care a judecat pe Sfîntul Nicon la tăiere, s-a dus în cetatea Panormul să ia averile Sfintei Mucenițe Agatia, pe care o muncise cu puțin mai înainte de acea vreme. Și pe cînd trecea peste rîul cel mai sus-zis care se mai numea Psimif, la trecătoare, caii care erau cu dînsul, deodată s-au sălbăticit și s-au pornit asupra lui; unul i-a mușcat obrazul cu dinții și i l-a rănit, iar celălalt l-a călcat cu picioarele și l-a lovit, pînă ce l-a aruncat în rîu. Și s-a înecat ticălosul, sfîrșind rău viața sa cea rea,

după proorocia Sfîntului Nicon. Zăcînd neîngropat cinstitul trup al mucenicului, la locul de tăiere, un oarecare păstor de oi, fiind cuprins de duh necurat și umblînd pe acolo, a aflat acel sfînt trup și îndată a căzut la pămînt, pentru că duhul cel necurat, izgonindu-se cu puterea sfîntului, a aruncat pe păstor la pămînt și a ieșit dintr-însul, strigînd tare: "Vai mie, vai mie! Unde voi fugi din fața lui Nicon?"

Apoi, plecînd păstorul de oi vindecat, a spus la oameni această minune. Aflînd aceasta, episcopul cetății Misinei a luat clerul său și a plecat călăuzit de acel păstor. Și, găsind mult-pătimitorul trup al sfîntului mucenic, l-a luat. Asemenea și trupurile celor o sută nouăzeci și nouă de sfinți mucenici, ucenicii lui le-au găsit întregi în baie, nevătămate de foc. Deci, pe toți, împreună cu Sfîntul Nicon, învățătorul lor, i-au îngropat cu cinste la loc însemnat, slăvind pe Hristos, Dumnezeul nostru, Cel preamărit în veci, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh. Amin.

55. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU NICON, EGUMENUL PECERSCĂI (23 MARTIE)

Cînd Domnul a binevoit să facă mult-roditoare viața monahicească sădită în Rusia, a venit cel dintîi ucenic, Cuviosul Nicon, la iubitorul de osteneală, Sfîntul Antonie al Pecerscăi, care începuse a se nevoi în peșteră. Ucenicul, urcînd bine treptele monahiceștilor fapte bune, urma în toate povățuitorului și învățătorului său. De aceea s-a făcut vrednic a fi pus de dînsul povățuitor și ducea pe ceilalți lucrători în via cea gîndită a pustniceștii nevoințe. Iar cîți veneau la el, dorind să fie de un chip cu viața celor întocmai cu îngerii, singur Cuviosul Antonie îi învăța la faptele cele bune; iar Cuviosul Nicon îi tundea în călugărie, fiind preot și monah iscusit. Și se putea vedea atunci alt Moise și Aaron în via cea gînditoare, care făcea roade de pocăință vrednice mutării din Egiptul lumii acesteia la cerescul pămînt cel făgăduit.

Astfel, Cuviosul Antonie a adus rînduiala vieții monahicești din Sfîntul Munte Athos, ca Moise, care a adus Legea din Muntele Sinaiului. Iar Cuviosul Nicon lucra într-însa ca Aaron, fiind cinstit cu rînduiala preoției, și lucra cu toată buna supunere, primind din lucrul său nu numai cele de bucurie, ci și răbdînd cu bărbăție ispitele și mulțumind lui Dumnezeu pentru toate. De mare bucurie duhovnicească s-a învrednicit mai ales cînd a călugărit pe Cuviosul Părintele nostru Teodosie, care s-a arătat mare povățuitor al vieții monahicești în Rusia.

S-a bucurat cu duhul și atunci cînd a călugărit pe fericitul Varlaam, cel de mare neam boieresc. Asemenea, și pe cel ce era iubit de domnul locului, pe fericitul Efrem, cel foarte înțelept. Dar pentru aceștia a suferit nu puțin necaz. Căci, înștiințîndu-se cneazul Iziaslav despre tunderea acelora, s-a mîniat foarte asupra cuvioșilor și a poruncit ca îndată să aducă înaintea sa pe acela dintr-înșii care a îndrăznit a-i călugări. Iar slujitorii, mergînd degrabă, l-au adus pe Cuviosul Nicon înaintea sa. Cneazul, căutînd cu mînie la sfîntul, i-a zis: "Tu ai călugărit pe dregători fără porunca mea?"

Iar Cuviosul Nicon a răspuns cu bărbăție: "I-am călugărit cu darul lui Dumnezeu și după porunca cerescului Împărat, Iisus Hristos, Care i-a chemat la o nevoință ca aceasta". Iar cneazul mai mult s-a mîniat și i-a zis: "Ori îi sfătuiești să meargă la casa lor, ori te voi trimite în surghiun, cu cei ce sînt cu tine, și voi porunci să risipească peștera voastră!"

Fericitul Nicon i-a răspuns: "Stăpîne, fă toate așa precum este cu plăcere înaintea ochilor tăi; dar mie nu mi se cade a întoarce pe ostași de la cerescul Împărat". Aceasta făcîndu-se, Sfîntul Antonie și cei cu dînsul au ieșit din peșteră, voind să se ducă în altă stăpînire, căci cneazul, mîniindu-se, ocăra pe fericitul Nicon. Dar unul din slujitori a spus despre aceasta soției cneazului, care, aducînd aminte soțului ei despre mînia lui Dumnezeu ce se făcuse în patria ei, în pămîntul leșesc, cînd au fost izgoniți monahii de tatăl ei, Boleslav cel viteaz, căci călugăriseră pe cuviosul Moise ungurul, i-a zis: "Ascultă-mă, domnule, și nu te mînia, că asemenea au fost izgoniți din țara noastră niște monahi ca aceștia și de aceea multe nevoi s-au făcut pentru dînșii. Deci te ferește, domnule, ca să nu fie așa în stăpînirea ta".

Cneazul, auzind acestea, s-a temut de mînia lui Dumnezeu și a eliberat pe fericitul Nicon, poruncindu-i să meargă la peșteră, iar pe cei ce plecaseră din peșteră, a trimis să-i cheme înapoi. Însă abia după trei zile s-au întors în peștera lor, precum se scrie în viața Cuviosului Antonie. De aceea, după atîtea supărări, Cuviosul Nicon trăia în peșteră cu asprime, și multe biruințe a săvîrșit cu rugăciunea și cu postul asupra duhurilor celor rele, fiind de un obicei cu Cuvioșii părinții noștri Antonie și Teodosie, încît erau trei luminători strălucind într-acel loc întunecos și izgonind întunericul diavolesc.

Înmulțindu-se frații în peșteră, a voit fericitul Nicon să se ducă în singurătate și să se liniștească. Deci, după sfatul Cuviosului Antonie, sfătuindu-se cu alt monah de neam bulgar, de la Sfîntul Munte, din mînăstirea Sfîntului Mina, s-a dus cu dînsul. Și, sosind la mare, acolo s-au despărțit. Căci bulgarul, mergînd spre Constantinopol, a aflat o insulă în mijlocul mării și s-a sălășluit în ea, unde a viețuit mulți ani, răbdînd gerul și foamea, și astfel în pace a adormit. Și locul acela, pînă astăzi se numește "Ostrovul Bulgarului".

Iar Cuviosul Nicon s-a dus în insula Tmutoracan și, aflînd un loc curat aproape de cetate, s-a sălășluit acolo, liniștindu-se și slujind lui Dumnezeu cu rîvnă, adăugînd osteneli peste osteneli și făcînd pe popoare a se minuna de viața sa, căci slava lui străbătuse pretutindeni și veneau la dînsul mulți oameni care se minunau, pentru că erau încă neîntăriți în credință, iar de monahiceasca viață nici nu auziseră. Însă de Dumnezeu povățuindu-se și vrînd să urmeze obiceiul cel bun monahicesc, rugau pe Cuviosul Nicon să-i călugărească, iar el îi învăța și-i călugărea. Apoi a zidit o biserică a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Și astfel, cu darul lui Dumnezeu și prin rugăciunile Cuviosului Nicon, a sporit locul acela și s-a făcut mînăstire slăvită, avînd toată asemănarea Mînăstirii Pecersca.

Apoi, murind Rostilav Vladimirovici, domnul acelui ostrov, popoarele acelor părți au rugat pe Cuviosul Nicon să meargă la Sviatoslav Iaroslavici, cneazul Cernigovului, și să-l roage ca să le lase pe fiul său Gleav la scaunul Tmutoracanului. Iar acesta, după ce a ajuns la cetatea Cernigov și lucrul cel încredințat l-a săvîrșit bine și cu bună sporire, s-a întors la cetatea Kievului și a venit în Mînăstirea Pecersca, la fericitul egumen Teodosie. Cum s-au văzut unul cu altul, căzînd amîndoi, s-au închinat pînă la pămînt, apoi, sculîndu-se, s-au îmbrățișat și au plîns mult, căci de multă vreme nu se văzuseră. După aceasta îl ruga Cuviosul Teodosie ca să nu se despartă de dînsul fericitul Nicon, cît vor fi amîndoi în trup. Acesta i-a făgăduit, zicînd: "Sosind la mînăstirea mea, voi rîndui cele cuvenite și îndată, dacă va voi Dumnezeu, mă voi întoarce". Astfel a și făcut, pentru că, ajungînd la ostrovul Tmutoracan cu cneazul Gleav Sviatoslavici, acela șezînd pe scaun, el și-a rînduit mînăstirea sa precum făgăduise și s-a întors apoi la Mînăstirea Pecersca.

Acolo s-a încredințat cu totul Cuviosului Teodosie și cu toată bucuria se supunea lui. Iar Cuviosul Teodosie îl iubea foarte mult și ca pe un părinte îl avea. Drept aceea, cînd se ducea singur undeva Cuviosul Teodosie, atunci încredința pe frați fericitului Nicon, adică să-i învețe și să-i păzească, ca unul ce era mai bătrîn decît toți. Și precum Cuviosul Teodosie învăța pe frați cu cuvinte duhovnicești, asemenea poruncea și fericitului Nicon ca, citind cărți, să dea învățătură fraților. Și de multe ori, fericitul Nicon legînd și lucrînd la cărți, pentru că era iscusit în meșteșugul acela, însuși Cuviosul Teodosie, șezînd lîngă dînsul, îi pregătea sfoară spre trebuința lucrului. Astfel era smerenia și dragostea dintre ei.

După aceasta, văzînd acest fericit tulburarea care era între cnejii Rusiei, fiind izgonit Iziaslav din Kiev și suindu-se pe tron fratele lui, Sviatoslav, s-a mîhnit, neputînd suferi gîlcevile. Și, ca să nu-și piardă liniștea minții sale, a dorit ca iarăși să se ducă în ostrovul cel mai înainte zis. Iar Cuviosul Teodosie mult îl ruga, ca și mai înainte, să nu se despartă ei, cît vor fi în trup. Dar fericitul Nicon, cerînd iertare, a zis că mai mult decît toate îi este de folos lui liniștea minții, cea obișnuită în singurătate. Deci s-a dus cu doi monahi și a viețuit acolo cîțiva ani în obișnuita sa nevoință.

Iar după moartea Cuviosului Teodosie, fericitul Ștefan primind egumenia, iarăși a venit Cuviosul Nicon, fiind atras de iubirea frățească, ca să cerceteze pe Cuviosul Teodosie. Și, fiindu-i jale că n-a găsit în viață pe iubitul său prieten, a voit ca restul vieții sale, pînă la moarte, să-l petreacă în mînăstire. Și adeseori, mergînd la mormîntul lui, vărsa lacrimi aducătoare de bucurie; pe de o parte durîndu-l inima pentru despărțirea de iubitul său frate, iar pe de alta mulțumind lui Dumnezeu, că un luminător ca acesta, prin viața cea asemenea îngerilor, a strălucit în Rusia, căruia el, cu mîinile sale, i-a pus sfîntul și îngerescul chip monahicesc. După fericitul egumen Ștefan, frații, văzînd pe acest cuvios că este mai bătrîn decît toți - că și Cuviosul Teodosie din mîinile lui a primit călugăria -, prin voia lui Dumnezeu și după sfatul tuturor, l-au ales egumen, ca pe cel ce era de un obicei cu Cuvioșii părinți Antonie și Teodosie și cu dragoste i se supuneau și în toate îl ascultau, ca pe un părinte și povățuitor.

De multe ori se ispitea vrăjmașul, urîtorul binelui, ca și acestui cuvios să-i facă împiedicare, ca și fericitului egumen Ștefan, în purtarea de grijă pentru sufletele turmei care i se încredințase de Dumnezeu, vrînd ca pe aceasta s-o tulbure cu ura ce avea asupra lui. Însă, nesporind nimic, a fugit rușinat, pentru că întunericul lui n-a biruit lumina faptelor bune ale fericitului.

Astfel, acest fericit egumen a plăcut lui Dumnezeu, fiind model turmei sale cu minunatele fapte bune, încît în vremea sîrguinței lui s-a împodobit sfînta biserică a Pecerscăi cu icoane făcătoare de minuni. Căci, la rugămintea cea pămîntească a acestui fericit iconom, s-au adăugat Cuvioșii părinți Antonie și Teodosie cu rugăciunile lor cerești, și au trimis la dînsul zugravi din Constantinopol, cărora le-au dat aur ca plată. Fericitul egumen a arătat acelor zugravi chipul iubiților săi prieteni, ale Cuvioșilor părinți Antonie și Teodosie, care mai înainte cu zece ani muriseră. Iar zugravii îndată au cunoscut că aceia cu adevărat, arătîndu-li-se, i-au plătit și i-au trimis la dînsul. Pe lîngă aceasta, îi spuneau și alte minuni mari, cum, vrînd să se întoarcă, li s-a arătat sfînta biserică Pecersca și icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, de la care au auzit certare, ca să nu se întoarcă, și, vîslind în josul rîului, luntrea a plutit în sus împotriva apei.

Cu așa facere de minune, zugravii, care veniseră prin sîrguința acestui fericit egumen, se apucară atunci de lucrul împodobirii sfintei biserici, nelipsind iarăși minunea. Căci icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu singură s-a închipuit în altar și mai mult decît soarele a strălucit, iar un porumbel din gura ei a zburat, precum se scrie mai pe larg în povestirea Patericului despre biserica Pecerscăi. Acestea s-au făcut prin cereștile rugăciuni ale Cuvioșilor părinți, Antonie și Teodosie, și încă prin cele pămîntești ale fericitului egumen Nicon.

După ce pururea pomenitul egumen, Cuviosul părintele nostru Nicon, prin felurite chipuri ale vieții sale celei întocmai cu îngerii, a împodobit toată Sfînta Mînăstire a Pecerscăi, după ostenelile cele de lungă vreme, s-a odihnit întru Domnul, în anul 6596, de la zidirea lumii, iar de la Nașterea lui Hristos, 1088, în vremea marelui cneaz al Kievului, Vsevolod Iaroslavici.

Și așa, cu trupul s-a așezat într-același sfînt locaș al Pecerscăi, în peșteră, unde, prin nestricăciunea moaștelor sale făcătoare de minuni, își mărturisește fericirea sa; încă și după moarte pe al său sfînt locaș cu facere de minuni îl împodobește. Însă cu duhul s-a mutat în locașurile cerești spre privirea lui Dumnezeu cea minunată, nu întru închipuire, ci față către față, cu prietenii săi cei de un obicei, Cuvioșii părinți Antonie și Teodosie. Ei sînt ca trei luminători care stau înaintea scaunului dumnezeirii Celei întreit luminătoare, luminîndu-se cu slavă veșnică, și pentru noi, fiii lor, ca niște părinți se roagă să ne învrednicim a fi moștenitori darului și slavei lor, fiind bineprimiți Domnului, Căruia I se cuvine slava, cinstea și închinăciunea, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

56. POMENIREA SFÎNTULUI ARTEMON, EPISCOPUL SELEUCIEI DIN PISIDIA (24 MARTIE)

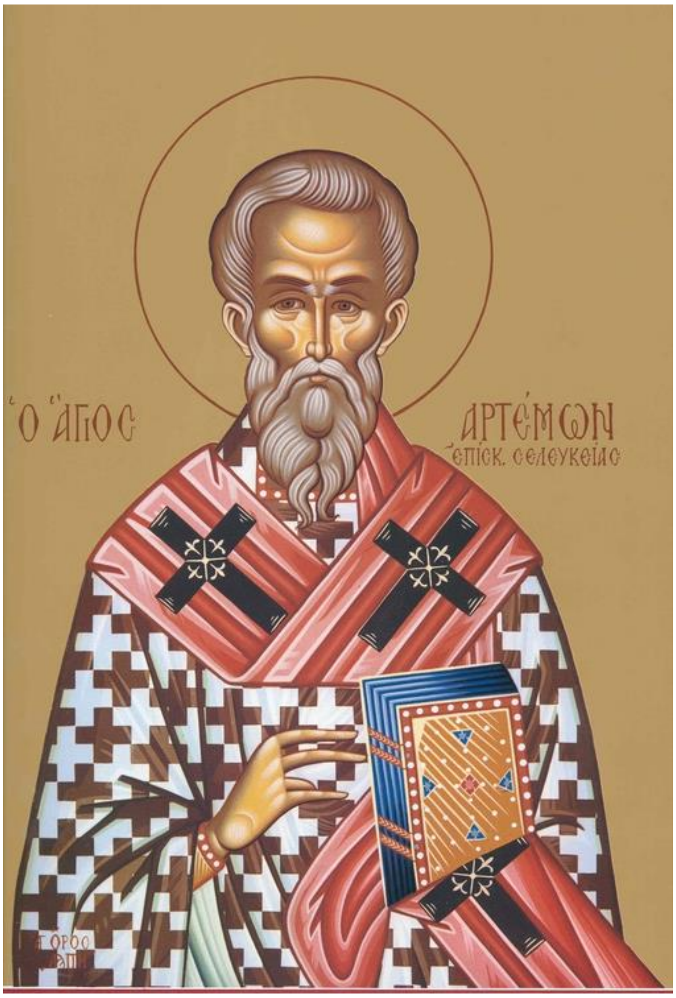

Fericitul Artemon a avut ca patrie Seleucia, cetatea Pisidiei, în care, fiind născut și crescut, petrecea viață cinstită, în zilele Sfinților Apostoli, care luminau lumea cu buna vestire a lui Hristos. Mergînd în cetatea aceea Sfîntul Apostol Pavel, Artemon era între toți cetățenii ca un luminător, strălucind cu fapte bune, și nu i se cădea a se ascunde sub obroc. Sfîntul Apostol Pavel, aflîndu-l pe acesta întărit în credința lui Hristos și plin de dumnezeiasca înțelepciune, l-a pus păstor și învățător poporului, hirotonisindu-l întîiul episcop în Seleucia Pisidiei. Iar el, îndreptînd bine și cu plăcere de Dumnezeu turma cea încredințată lui, a fost tuturor liman de mîntuire, văduvelor și săracilor purtător de grijă, sufletelor și trupurilor doctor, făcător de minuni și toate zilele vieții sale bine și cu dumnezeiască plăcere petrecîndu-le, și-a sfîrșit viața la adînci bătrîneți.

57. POMENIREA CUVIOSULUI IACOB MĂRTURISITORUL (24 MARTIE)

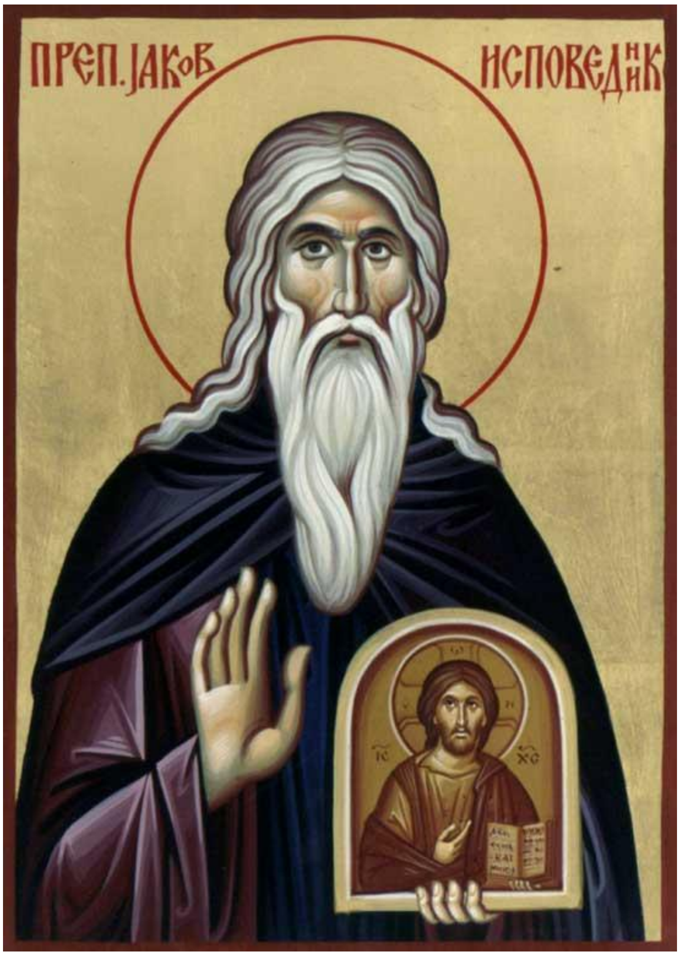

Cuviosul Iacob Mărturisitorul a pătimit pe vremea răucredinciosul împărat grec, Leon Armeanul (813-820), care, înnoind eresul luptării contra sfintelor icoane, eres blestemat de Sfinții Părinți la al șaptelea sinod a toată lumea, pe mulți a chinuit și a omorît pentru cinstirea sfintelor icoane. Despre el cunoaștem și avem și mărturie de la Sfîntul Teodor Studitul, pentru că fericitul Iacob a fost din ceata ucenicilor lui. Fiind izgonit Cuviosul Teodor pentru sfintele icoane și mulți din ucenicii lui chinuindu-se, a fost prins și acest fericit Iacob, fiind muncit în multe chipuri. Iar după ce a fost ucis răucredinciosul armean, Sfîntul Iacob a fost eliberat din lanțuri, precum și ceilalți mărturisitori ai lui Hristos. Apoi, intrînd în Mînăstirea Studiților, care era în Constantinopol, fiind abia viu, în puține zile a murit și cu cinste s-a îngropat.

De a lui mutare, fericitul Ipatie, care ținea începătoria egumeniei în locul Sfîntului Teodor, părintele său, a înștiințat prin scris pe Cuviosul Teodor, care acum, întorcîndu-se de la închisoare, zăbovea în locașul lui Crescent. Iar Cuviosul Teodor a trimis răspuns către Ipatie astfel: "Nu fără durerea inimii, o, fiule, am luat înștiințare de la tine despre adormirea lui Iacob, mărturisitorul lui Hristos și iubitul nostru frate;

și nu fără duhovnicească mîhnire mă doare inima ca de un fiu, căruia eu, pentru păcatele mele, nici fiu a mă numi nu m-am învrednicit; și mă bucur de nădejdea vieții veșnice pregătită lui de Domnul. Dar nu numai noi ne bucurăm, cărora el ne este foarte sfînt prin podoabă aleasă, ci și toată Biserica se bucură de dînsul, pentru că ce fel de bărbat îl socotești a fi? Oare nu, mărturisitor? Oare nu, mucenic? Oare nu, sfînt?

Din anii cei dintîi se îndeletnicea după lege întru ostenelile pustniceștii vieți, fiind supus și ascultător, împotriva pornirilor rele nevoindu-se bărbătește, păzindu-și trupul nestricat de poftele rele, pentru care el se înfrîna cu postul și-l supunea duhului. Apoi, cît a fost sănătos, atît de puțin somn avea, încît se minunau cei ce-l vedeau. În gîndirea de Dumnezeu el dorea a se îndeletnici mult, cît avea vreme. Apoi se aprindea cu dumnezeiasca dragoste. Și să nu mă socotească cineva că grăiesc minciuni, pentru plăcerea ascultătorilor. Martor îmi este Domnul și Ioan, ucenicul său, care mi-a spus mie acelea despre el, pe care eu înainte nu le știam, însă toate acestea i-au fost ca un chip al deprinderii pustnicești.

Iar întru mărturisirea mucenicească s-a nevoit în multe feluri. Priveliște s-a făcut îngerilor și oamenilor. O, ce tare și scumpă inimă! A intrat în nevoință ca un ostaș al lui Dumnezeu, nefricos; din toate părțile chinuitorii cu bătăi i-au lovit spatele și pieptul, i-au vărsat sîngele, iar trupul i l-au zdrobit și la pămînt l-au lăsat aruncat. Însă n-a arătat slăbiciune, ci a împlinit desăvîrșit mucenicia pentru Hristos, Fiul lui Dumnezeu, căci pentru sfînta Lui icoană a voit a pătimi și a răbda muncă.

Să audă cei blînzi și să se veselească, să se bucure iubitorii de mucenici și să salte; iar diavolul să se rușineze și să se risipească adunarea luptătorilor de icoane. Pentru că aceia nu numai pe Sfîntul Iacob ci și pe mulți dintre ai noștri - de vreme ce toți un trup sîntem întru Iisus Hristos, Care este capul tuturor - asemenea i-au muncit, i-au ucis, cu foame i-au chinuit și altele la fel ca acelea au făcut mărturisitorilor lui Hristos. Iar Sfîntul Iacob, dintr-acele nesuferite răni, la toate mădularele fiind slăbănogit, trupul cel cuprins de cumplite dureri l-a dat la îngrijirea doctoricească; și astfel viața sa se apropia de sfîrșit, cu mulțumire și cu smerenie. Apoi îmi scrii că mai înainte și-a spus mutarea sa, care a urmat nevoințelor lui mult-pătimitoare.

Iarăși ai adăugat a scrie că la îngroparea lui a fost mare adunare de popor și din cei mai însemnați oameni ai neamului celui mai luminat. Și aceasta a fost cu voia cea dumnezeiască, căci la un om nu însemnat după trup, ci după duh, nu s-ar fi strîns o astfel de adunare, dacă nu era voia lui Dumnezeu. Pentru că el s-a dus la cer și s-a așezat lîngă ai săi împreună-pătimitori și s-a înmulțit ceata mărturisitorilor și a sfinților mucenici, pentru care este bucurie la cer și veselie duhului lui Iacob, cu ale cărui rugăciuni ne vom mîntui, fraților.

El și-a luat răsplătirea cea vrednică după osteneală. Și fericiți și cu adevărat dreptcredincioși sînt cei ce s-au adunat la cinstita lui îngropare; cu adevărat iubitori de mucenici sînt, a căror parte să fie cu acela pe care l-au cinstit; iar pentru cinstitele

lui moaște, de va fi cu plăcere lui Dumnezeu, voi rîndui precum am scris din canon. Închinați-vă unul altuia cu sărutare sfîntă, pentru că tuturor fraților li se cade să citească aceasta. Închină-se vouă arhiepiscopul, Nichifor patriarhul, protopresbiterul, economul și ceilalți frați. Iar Domnul să fie cu voi. Amin".

Pînă aici este epistola Sfîntului Teodor Studitul, din care este arătată viața și pătimirea Cuviosului Iacob, mărturisitorul lui Hristos, cu ale cărui rugăciuni să ne învrednicească și pe noi Domnul de partea sfinților Săi în veci. Amin.

58. ADUCERE AMINTE DESPRE MINUNEA CE S-A FĂCUT ÎN MĂNĂSTIREA PECERSCA (24 MARTIE)

În cetatea Kievului erau doi bărbați slăviți prieteni între ei, Ioan și Serghie. Aceștia, venind în biserica cea de Dumnezeu împodobită a Pecerscăi, au văzut o lumină mai luminoasă decît a soarelui la icoana cea făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și înaintea ei au primit duhovniceasca frățime. Iar după mulți ani Ioan s-a îmbolnăvit de moarte și, lăsîndu-și pe fiul său Zaharia, care era numai de cinci ani, a chemat pe fericitul Nicon, egumenul Pecerscăi. Acela venind, a împărțit averea sa la săraci, iar partea fiului, adică o mie de bucăți de argint și o sută de aur, le-a dat lui Serghie, căruia i-a încredințat spre pază și pe fiul său Zaharia, fiind tînăr, ca unui prieten al său și frate credincios, poruncindu-i aceluia ca, atunci cînd va crește fiul său, să-i dea argintul și aurul. Acestea rînduindu-le, nu după multă vreme a răposat.

Ajungînd Zaharia la cincisprezece ani, a voit să-și ia argintul și aurul său de la Serghie. Iar acesta, fiind rănit de diavol și soco-tind să dobîndească bogăție, a voit să-și pierde viața și sufletul, căci a răspuns tînărului: "Tatăl tău a dat toată averea lui Dumnezeu și Aceluia să-I ceri argint și aur; El îți este ție dator, de te va milui. Iar eu nu sînt dator cu nici un galben, nici tatălui tău, nici ție. Aceasta ți-a făcut-o tatăl tău în a sa nebunie, că a împărțit toată averea sa în milostenie, iar pe tine te-a lăsat sărac și scăpătat".

Acestea auzindu-le, tînărul a început a plînge pentru a sa lipsă. Și a trimis cu rugăminte la Serghie, zicînd: "Dă-mi măcar jumătate din moștenirea mea, iar ție să-ți rămînă jumătate"; iar Serghie ocăra cu aspre cuvinte pe tatăl copilului. Zaharia cerea a treia parte, apoi a zecea și, văzîndu-se pe sine lipsit cu totul, a zis lui Serghie: "Dacă n-ai luat, vino și te jură în biserica Pecerscăi, înaintea icoanei făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, unde ai primit legătura iubirii de frați cu tatăl meu".

Serghie, neîndoindu-se, a mers în biserică și, stînd înaintea icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, zicea, jurîndu-se: "N-am luat o mie de bucăți de argint, nici o sută de aur". Și a voit să sărute icoana, dar n-a putut să se apropie de dînsa. Apoi, ieșind pe ușă, a început a striga: "Cuvioșilor părinți, Antonie și Teodosie, să nu porunciți ca să mă piardă îngerul acesta nemilostiv, ci vă rugați Preasfintei Doamne, Născătoarei de Dumnezeu, ca să alunge de la mine pe diavolii cei mulți, cărora sînt dat, și să ia argintul și aurul cel pecetluit în cămara mea!" Și a cuprins frică pe toți. De atunci nu mai lăsau pe nimeni să jure înaintea icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Deci luară vasul cel pecetluit și aflară în el două mii de bucăți de argint și două sute de aur, pentru că astfel a îndoit Domnul, Răsplătitorul celor milostivi.

Iar Zaharia tot aurul și argintul l-a dat egumenului Ioan, care era atunci, ca să-i cheltuiască precum va voi. Iar el s-a călugărit și și-a săvîrșit viața în Sfînta Mînăstire Pecersca. Iar cu argintul acela și cu aurul au făcut o biserică cu hramul Sfîntului Ioan

Înaintemergătorul, nu departe de sfînta biserică cea mare a Pecerscăi, întru pomenirea boierului Ioan și a lui Zaharia, fiul său, și întru slava lui Hristos Dumnezeu și a Preacuratei Fecioare, Născătoarea de Dumnezeu, care mai ales în acel loc se preamărește, de la care darul ei cel minunat să nu fie depărtat în veci. Amin.

---

59. CUVÎNT LA BUNA VESTIRE A PREASFINTEI STĂPÎNEI NOASTRE, DE DUMNEZEU NĂSCĂTOAREI ȘI PURUREA FECIOAREI MARIA (25 MARTIE)

(Adunată din dumnezeiasca Scriptură și de la Sfinții Părinți, cum și după istoricii vrednici de credință)

Cînd s-a împlinit și s-a apropiat vremea izbăvirii neamului omenesc, care avea să fie prin întruparea Fiului lui Dumnezeu, era trebuință în tot chipul, să se afle o fecioară curată, fără prihană și sfîntă, fecioară care ar fi vrednică să întrupeze pe Hristos Dumnezeu, Cel fără de trup, și să slujească taina mîntuirii noastre.

Deci, s-a aflat o Fecioară mai curată decît curăția, mai fără de prihană decît toată zidirea cea gîndită, mai sfîntă decît toată sfințenia, Preacurata și Preabinecuvîntata Fecioară Maria, odrasla rădăcinii celei sterpe a Sfinților și drepților, dumnezeieștilor părinți Ioachim și Ana, rodul rugăciunilor și al postirilor părintești, fiica cea împărătească și arhierească. Și s-a aflat la loc sfînt în templul lui Solomon aceea care avea să fie biserică însuflețită a lui Dumnezeu. Fecioara, care avea să nască pe Cuvîntul cel mai sfînt decît sfinții, s-a aflat în altarul templului ce se numea Sfînta Sfintelor, pentru că acolo a căutat Domnul din înălțimea slavei împărăției Sale, spre smerenia roabei Sale. Și a ales-o pe cea mai înainte aleasă din toate neamurile; a ales-o ca Maică a Cuvîntului Său Cel mai înainte de veci, pentru a Cărui întrupare din ea, încă mai înainte de bună-vestirea arhanghelului, cu taină a înștiințat-o, precum adeverim despre aceasta prin istoriile vrednice de credință ale sfinților.

Pentru că, fiind Preacurata Fecioară în templu de doisprezece ani, se îndeletnicea nu numai în neîncetată rugăciune către Dumnezeu și cu lucrul mîinilor din toate zilele, ci și cu citirea dumnezeieștilor cărți, cugetînd la legea Domnului ziua și noaptea. Căci așa scriu despre dînsa Sfîntul Epifanie și Sfîntul Ambrozie, că era foarte isteață la minte și iubitoare de învățătură și se îndeletnicea cu citirea dumnezeieștilor Scripturi. Iar istoricul bisericesc Gheorghe Chedrin spune despre dînsa că, încă în vremea vieții sfinților săi părinți, a învățat bine Vechiul Testament. Și citind adeseori în proorocia lui Isaia acele cuvinte: *Iată fecioara va zămisli în pîntece și va naște Fiu și se va chema numele lui Emanuil*, care se tîlcuiește, *Cu noi*

este Dumnezeu, Sfînta fecioară Maria se aprindea cu osîrdnică dragoste, nu numai spre Mesia Cel aşteptat, Care avea să vină, ci şi spre fecioara aceea care era să zămislească şi să nască pe Mesia. Pentru că se gîndea, cît de mare vrednicie este a fi Născătoare a lui Emanuil, Fiul lui Dumnezeu, şi cît de negrăită este taina aceea, ca să fie o fecioară maică.

Însă, ştiind din proorocii că s-a apropiat vremea venirii lui Mesia - pentru că acum se luase sceptrul de la Iuda şi săptămînile de ani ale proorocului Daniil se sfîrşiseră -, socotea că negreşit acum va fi născută în lume acea fecioară, pentru care mai înainte a vestit Isaia şi, suspinînd adeseori din adîncul inimii, se ruga în sine ca s-o învrednicească Dumnezeu să vadă pe acea fecioară şi, de s-ar putea, să fie la dînsa slujnica cea mai de pe urmă.

Odată, stînd Fecioara Maria după a doua catapeteasmă la rugăciunea de miezul nopţii, după obicei, şi cu fierbinte dorinţă rugîndu-se lui Dumnezeu, deodată a răsărit o lumină mare şi a strălucit peste ea. Iar din mijlocul luminii s-a auzit un glas către dînsa astfel: "Tu vei naşte pe Fiul Meu!" Atunci de ce fel de bucurie s-a umplut Preacurata Fecioară şi ce fel de mulţumire a dat, închinîndu-se pînă la pămînt lui Dumnezeu, Făcătorul ei, nu se poate spune! Astfel *a căutat Domnul spre smerenia roabei Sale*. Pentru că, aceea care dorea pentru dragostea lui Dumnezeu să slujească Preacuratei Născătoare a lui Mesia, aceea singură s-a învrednicit a fi Maica lui Hristos şi stăpînă a toată zidirea. Şi i-a fost ei acea descoperire în anul al doisprezecelea de la naşterea sa, cu doi ani mai înainte de logodirea ei cu Iosif şi la nimeni n-a spus taina aceea pînă la Înălţarea lui Hristos. Deci, de atunci se înştiinţase că o să fie în feciorescul ei pîntece acea tainică zămislire şi aştepta vremea împlinirii tainei.

Iar după ce s-a sfîrşit anul al unsprezecelea - după mărturia Sfîntului Evod - al petrecerii ei în templul lui Solomon şi sosind al doisprezecelea, iar de la naşterea ei - după mărturia lui Gheorghe Chedrinul -, al paisprezecelea, i s-a poruncit ei de către arhierei şi de către preoţi ca, după obiceiul Legii, să iasă din bisericeasca locuinţă, precum şi celelalte fecioare de vîrsta ei, şi să se mărite după bărbat, ea însă le-a răspuns că din scutece este dată lui Dumnezeu de părinţi şi Lui I-a făgăduit să-şi păzească a sa feciorie în veci. Deci, nu-i este cu putinţă să fie măritată cu om muritor, nici nu poate ca s-o silească spre nuntă, fiind fecioară a lui Dumnezeu Cel fără de moarte.

Deci, arhiereii se minunau de acel lucru nemaiauzit, pentru că nici o fecioară n-a mai fost vreodată care să-I fi făgăduit Domnului cîndva a sa feciorie în veci, ci numai Maria cea dintîi în lume s-a arătat astfel. Deci, se sfătuiau pentru dînsa ce să facă, pentru că petrecea în biserica Domnului, iar după catapeteasma cea mai dinăuntru nu voiau să-i lase intrarea mai mult, venindu-i vremea de logodit; dar nici nu cutezau să dea după bărbat pe fecioara lui Dumnezeu. Şi nu se pricepeau cum să rînduiască cu plăcere dumnezeiască, viaţa ei cea feciorească fără de bărbat, ca să nu mînie pe Dumnezeu în ceva, pentru că amîndouă acelea se ştiau că sînt mare păcat;

adică și spre nuntă a sili pe o fecioară care și-a făgăduit lui Dumnezeu fecioria veșnică, și a ține parte femeiască în Sfînta Sfintelor, fiind în vîrstă desăvîrșită.

Despre aceasta grăiește Sfîntul Grigorie de Nissa, astfel: "Preoții, cît a fost mică Sfînta Fecioară, după spusele proorocului Samuil, o lăsau în biserica Domnului. Dar, după ce a sosit vîrsta anilor ei, s-au sfătuit între dînșii, ce ar putea face cu dînsa, ca să nu mînie pe Dumnezeu întru ceva". Și Nichifor Calist, scriitorul istoriei bisericești, grăiește despre dînsa astfel: "După ce a crescut Fecioara Maria, preoții au făcut sfat, cum să rînduiască pentru dînsa, ca să nu se arate a fi făcători de nedreptate sfîntului ei trup. Pentru că socoteau că vor face păcatul furării de cele sfinte, de o vor mărita după bărbat și de vor supune la legea însoțirii, pe aceea ce odată se încredințase lui Dumnezeu. Dar iarăși, ca să fie o fecioară de atîția ani în Sfînta Sfintelor, nici Legea nu dă voie și nici nu este acel lucru cinstit și vrednic de sfințenie". Așa grăiau ei.

Deci, apropiindu-se de Chivotul Legii și făcînd rugăciune cu dinadinsul, au luat - precum spune Ieronim -, răspuns de la Domnul, ca să se caute un bărbat vrednic, căruia să i se încredințeze Sfînta Fecioară, sub rînduiala și chipul însoțirii, pentru păzirea fecioriei. Iar cum s-ar fi putut afla un bărbat ca acela, sfatul Domnului se făcu întru acest fel: din casa și din seminția lui David să se aleagă bărbați fără femei și toiegele lor să le pună în altar; și al cărui toiag va înverzi, acela este ales pentru a i se da Fecioara Maria.

Atunci era praznicul sfințirii bisericii, cel așezat de Macabei. Iar începutul acelui praznic era în douăzeci și cinci de zile ale lunii noiembrie și sfîrșitul peste trei zile ale lunii decembrie. Și s-a adunat în biserică mulțime de popor din cetățile de primprejur; iar bărbații care veniseră la praznic, erau și din neamul lui David, rudenii și vecini ai Fecioarei Maria.

Deci arhiereul cel mare, Zaharia, tatăl Mergătorului Înainte, adunînd doisprezece bărbați fără femei, din seminția lui David, între care era și Sfîntul Iosif, bărbat drept și bătrîn de ani, a luat toiegele lor și le-a lăsat peste noapte în Sfîntul Altar, zicînd: "Arată, Doamne, pe bărbatul cel vrednic, cu care se cuvine a logodi pe Fecioara". Iar a doua zi, preoții împreună cu cei doisprezece bărbați, intrînd în biserică, au găsit toiagul lui Iosif, înverzit și încă și o porumbiță s-a văzut - cum mărturisește despre aceasta Ieronim -, zburînd de sus și șezînd pe toiagul lui Iosif. Și au cunoscut bunăvoirea lui Dumnezeu, ca lui Iosif să i se încredințeze Fecioara spre pază.

Sînt unii care socotesc că Preacuratei Fecioare, lepădîndu-se de logodire pentru curăția fecioriei sale, ca să nu i se facă vreo strîmbătate, și mîhnindu-se foarte mult, i s-a făcut de la Dumnezeu deosebită descoperire și încredințare, ca să nu se îndoiască a merge la Iosif, rudenia și logodnicul său - adică bărbatul cel drept și sfînt, plăcut lui Dumnezeu -, nu spre însoțirea trupească, ci spre paza fecioriei sale, rînduit fiind, de purtarea de grijă a Celui Preaînalt.

Săvîrșindu-se logodna, Sfîntul Iosif a luat pe Preacurata Fecioară din templul Domnului, din mîinile arhiereului Zaharia și ale celorlalți preoți, întru curată și neprihănită viețuire, neatin-gîndu-se nici măcar în gînd de floarea fecioriei ei. Sfîntul Iosif era bărbatul ei numai cu părerea, dar cu lucrul era curat păzitor al feciorei ei și slujitor al vieții Preacuratei Fecioare celei pline de mare sfințenie.

Viețuind Preasfînta Fecioară în casa logodnicului, nu și-a schimbat viața sa cea mai dinainte, pe care o avea în Sfînta Sfintelor. Căci nu se îndeletnicea cu altceva, fără numai în rugăciunea cea de Dumnezeu gînditoare, în citirea dumnezeieștilor cărți și în obișnuita și cuviincioasa ei lucrare de mîini. Și-i era ei casa lui Iosif ca o biserică de rugăciune, din care nicăieri nu ieșea. Ci totdeauna, închizîndu-se, trăia în post și tăcere, nevorbind cu nimeni, decît numai cu cei din casa lui Iosif. Pentru că povestește despre dînsa Gheorghe Chedrinul astfel: "Maria, postind în casa bărbatului său și ferindu-se de ieșirea în popor, petrecea cu cele două fecioare ale lui Iosif și numai către acelea, uneori, grăia cîte un cuvînt și acesta, numai dacă era de trebuință a vorbi și cît de scurt".

Așa petrecînd ea patru luni - după mărturia Sfîntului Evod -, a sosit ceasul întrupării Cuvîntului lui Dumnezeu, ceasul cel din veci ascuns și de toată lumea dorit, ceasul în care avea să se înceapă mîntuirea noastră. Și a trimis Dumnezeu pe Gavriil, arhanghelul duhurilor cerești care stau mai aproape de scaunul Său, cu taina cea din veac ascunsă și neștiută de îngeri, ca bine să vestească Preacuratei Fecioare zămislirea străină a Fiului lui Dumnezeu, care covîrșește firea omenească și toată mintea, lucru de care Sfîntul Evanghelist Luca scrie astfel: *În luna a șasea a fost trimis îngerul Gavriil de la Dumnezeu*.

Acea lună a șasea era de la zămislirea Sfîntului Ioan Înaintemergătorul, și îngerul, cel ce bine a vestit lui Zaharia zămislirea lui Ioan, a fost trimis ca bine să vestească și Preacuratei Fecioare zămislirea lui Hristos. Iar în luna a șasea s-a trimis, pentru ca Înaintemergătorul fiind în pîntecele maicii sale de șase luni, să poată sălta de bucurie la venirea Maicii Domnului. Îngerul a fost trimis în cetatea Galileii, al cărei nume era Nazaret. Latura Galileii era a neamurilor.

Deși o parte era locuită de israiliteni însă mai multe popoare păgîne erau întrînsa. Pentru aceasta și în Sfînta Scriptură se grăiește despre *Galileea neamurilor*. Latura aceasta, la israiliteni, era cea mai de pe urmă și nebăgată în seamă, ca cea locuită de oameni păcătoși, de altă limbă și necredincioși. De aceea era și ocărîtă de iudei, pentru că ziceau: *Au doar din Galileea vine Hristos? Cearcă și vezi, că prooroc din Galileea nu vine!* Asemenea și Nazaretul, cetatea Galileii, era de dînșii întru nimic socotită, ca ceea ce era mică și cea mai de pe urmă. Așa se vorbea între dînșii: *Din Nazaret poate să fie ceva bun?*

Dar să socotim voința lui Dumnezeu. Unde a voit să aibă pe Preacurata Maica Sa? Nu în latura Iudeii, nici în Sfîntul Ierusalim, cetatea cea mare, ci în Galileea cea păcătoasă și în micul Nazaret, ca întîi să arate adevărul, că pentru păcătoși a venit pe

pămînt: *N-am venit,* zice Domnul, *să chem pe cei drepți la pocăință, ci pe cei păcătoși;* "și din limbi necredincioase, să-Mi fac Biserică credincioasă", iar al doilea, să se arate lucrul, că spre cei smeriți, lepădați și defăimați, privește Hristos cu milostivire, iar nu spre cei mîndri și slăviți. Căci Cuvîntul lui Dumnezeu, cînd a voit să plece Cerul și să se pogoare la păcătoși, privea din înălțimea slavei Sale, unde este mai multă mulțime de păcătoși. Și văzînd în Iudeea pe ierusalimiteni, care păreau a fi drepți înaintea oamenilor, iar pe galileeni văzîndu-i trecuți cu vederea de toți și socotiți a fi mai păcătoși decît toți, a trecut Iudeea care se părea sfîntă și a venit în Galileea, care se părea păcătoasă. A trecut și Ierusalimul, cetatea cea mare, cinstită și slăvită, și s-a dus în Nazaret, cetatea cea mică și necinstită, alegîndu-și în această lume locul cel mai de pe urmă, smerindu-Se pînă la chipul de rob și de păcătos.

Mică cetate a fost Nazaretul, însă de mare dar s-a învrednicit, de care nu s-au învrednicit toate celelalte cetăți mari ale lui Israil, care se înălțaseră mult. În Nazaretul cel mic locuiește Fecioara Maria, cea mai înaltă decît toți sfinții îngeri, al cărei pîntece era mai desfătat decît cerul. Acolo se trimite Gavriil, acolo umbrește Duhul Sfînt, acolo Se întrupează Dumnezeu Cuvîntul. Pentru că unde este smerenia, acolo strălucește slava lui Dumnezeu. Cetățile cele mîndre sînt vrăjmașe lui Hristos, iar cele smerite Îi sînt plăcute. Neslăvita cetate Nazaret a zămislit pe Hristos, Domnul nostru, iar slăvitul Ierusalim L-a răstignit! Micul Betleem L-a născut, iar marele Ierusalim Îl căuta spre moarte! În cei smeriți Dumnezeu Se sălășluiește, iar de la cei mîndri Se îndepărtează.

Deci spre latura cea nebăgată în seamă, la săracul Nazaret, și la fecioara cea smerită, care locuia într-însul, s-a trimis îngerul de la Dumnezeu. Pentru această trimitere, Sfîntul Andrei Criteanul vorbește astfel: "Unuia din cei dintîi îngeri, Dumnezeu i-a poruncit să împlinească vestirea tainei și cu arătarea măririi Sale, precum socotesc, i-a zis: "Ascultă, Gavriile! Du-te în Nazaret, cetatea Galileii, în care locuiește fiica fecioară, cu numele Maria, fiind logodită cu bărbat, al cărui nume este Iosif. Mergi - zice - în Nazaret!" Dar pentru ce? Ca frumusețea Fecioarei cea preaiubită, ca pe un trandafir cu bun miros, din latura cea spinoasă s-o primească Atotputernicul. "Mergi în Nazaret", ca să se împlinească proorocia care zice: *Nazarinean Se va chema*. Dar cine se va chema Nazarinean? Acela Care de către Natanail se va numi Fiul lui Dumnezeu și Împărat al lui Israil".

Gavriil se trimite, pentru că Gavriil este slujitor în dumnezeieștile taine, precum este arătat în cartea lui Daniil. "Deci mergi în Nazaret, cetatea Galileii, zice Dumnezeu lui Gavriil, și, ajungînd acolo, să aduci mai întîi Fecioarei bună-vestire de bucurie, pe care Eva a pierdut-o odată. Însă, să te ferești să n-o tulburi, pentru că de bucurie, iar nu de mîhnire, este semnul acesta; de mîngîiere, iar nu de tulburare, este închinarea aceasta. Pentru că, ce bucurie mai mare poate să fie neamului omenesc decît aceea, ca firea omenească cu dumnezeiasca fire de obște să se facă și una cu Dumnezeu într-o Persoană?"

Dar ce poate să fie mai de mirare, decît a vedea pe Dumnezeu pînă la atîta smerindu-Se, ca în pîntece de femeie să Se poarte? O, lucruri foarte de mirare tuturor! Dumnezeu, Căruia cerul Îi este scaun, iar pămîntul așternut picioarelor Lui, pe Care cerul nu-L încape, Cel ce are un scaun veșnic împreună cu Tatăl, încape în pîntece de Fecioară! Ce lucru vrednic de mai mare mirare, decît a vedea pe Dumnezeu în chip omenesc, nedes-părțindu-Se de firească dumnezeire, și a vedea omenească fire așa de unită cu Ziditorul său, ca în întreg omul, să Se săvîrșească Dumnezeu? Gavriil, auzind acestea și porunca lui Dumnezeu cea întărită covîrșindu-i puterea, era în nedumerire, între spaimă și bucurie, nici nădăjduind, nici cutezînd a nu asculta pe Cel ce-i poruncea. Deci, împlinind poruncile lui Dumnezeu, a zburat la Fecioară și, mergînd la Nazaret, a stat lîngă casă.

Cugetînd și nepricepînd acestea în sine, precum se pare - spune Sfîntul Andrei -, zicea: "Cum voi începe a săvîrși cele poruncite de Dumnezeu? Să intru îndată în cămară, îi voi tulbura gîndul Fecioarei; să intru mai cu zăbavă, Fecioara, simțindu-mi venirea, va voi să se ascundă. Să bat în ușă? Dar pentru ce? Deoarece acest lucru nu este al firii îngerilor, pentru că nimic din cele ce se închid sau se deschid nu poate opri intrarea celor fără de trup. Să deschid ușile? Dar fiind și ușile încuiate, eu pot să intru, să chem pe fecioară pe nume, mă tem că o voi înfricoșa.

Deci așa voi face, după voia Celui ce m-a trimis, și mergerea mea o voi face încet. Dar cum voi începe a grăi către Fecioară? Oare, bucurie să-i binevestesc mai întîi? Sau să-i zic că Domnul este cu dînsa? Sau să-i vestesc venirea Sfîntului Duh și umbrirea puterii Celui Preaînalt? Deci îi voi vesti mai întîi bucurie; apoi îi voi spune taina cea minunată, mă voi închina și voi cînta glasul acela: "Bucură-te, veselește-te, mîngîie-te!" Căci, cuviincioasă îndrăznire este începătura închinăciunii celei de bucurie și acest cuvînt îmi va face lesnicioasă apropierea spre vorbirea Fecioarei, pentru că n-o va înfricoșa cît de puțin, ci îi va liniști gîndul. Deci așa voi începe: întîi îi voi aduce vestire de bucurie și de veselie; căci cu acest fel de cuvinte se cade a se închina cineva împărătesei. Că acesta este lucru de bucurie, vreme de veselie a împărăției, sfatul mîntuirii, începătura mîngîierii". Acestea le-a gîndit în sine Arhanghelul.

Ia seama, cu cîtă cucernicie Arhanghelul Gavriil vine la dumnezeiasca fiică! Cu cît de mare frică și cinste se pregătește înainte, ca să se apropie de stăpîna a toată lumea! Cît se învață să grăiască către dînsa cuvintele cele pline de bucurie ale Bunei Vestiri! Dar și de aceasta se cade a ne minuna, că a găsit-o nu afară din casă și de cămara sa, nu pe ulițele cetății, prin popor și prin vorbe mirenești, nici gîlcevindu-se în casă pentru grijile vieții, ci la liniște, în rugăciune și în citirea cărților îndeletnicindu-se, precum și închipuirea cea de pe icoană a Bunei Vestiri o arată, fiind închipuită înaintea ei cărticica pusă și deschisă spre citire, spre încredințarea îndeletnicirii ei celei neîncetate în citire și în dumnezeiasca gîndire. Și este bunaînțelegere a celor de Dumnezeu gînditori, că într-acea vreme, cînd era să vină la ea cerescul arhanghel, avea în minte acele cuvinte mai suspomenite, ale Sfîntului

Prooroc Isaia: *Iată Fecioara în pîntece va zămisli.* Gîndea cum și cînd va fi acea străină și la fecioreasca fire neobișnuită zămislire și naștere.

Însă, înștiințată fiind - precum s-a zis mai înainte de Gheorghe Chedrinul -, prin descoperire de la Dumnezeu, că nu o altă fecioară, ci ea însăși va fi slujitoare acelei taine și născătoare a lui Mesia Celui dorit, ardea cu dragoste de serafim către Dumnezeu, Făcătorul ei, și ruga bunătatea Lui ca a Sa dumnezeiască făgă-duință și proorocia lui Isaia degrabă s-o împlinească. Și grăia în sine cu dorință: "Cînd va veni acea vreme dorită de mine, în care Ziditorul meu, plecînd cerurile, Se va pogorî și Se va sălășlui în mine, voind să ia trup din mine? Cînd voi veni la o fericire ca aceea binecuvîntată, ca să mă arăt Maică a Dumnezeului Meu? Iar pînă ce voi veni la aceasta, lacrimile îmi sînt ca pîine, ziua și noaptea, pentru că la cei ce așteaptă lucruri preaiubite, chiar și cea mai scurtă vreme, o, cît de lungă i se pare a fi!"

Astfel cugetînd Fecioara în sine, în taina inimii sale, cu rugăciune de Dumnezeu gînditoare, prin dragoste arzătoare ca văpaia rugîndu-se către Domnul Savaot, deodată cerescul binevestitor, Arhanghelul Gavriil, venind încetișor, a stat înaintea ei, precum despre aceasta vorbește amintitul învățător, Sfîntul Andrei, scriind astfel: "Apoi Arhanghelul a intrat în cea dinăuntru cămară, în care locuia Fecioara și, apropiindu-se încetișor, a venit la ușă; și după ce a intrat înăuntru, vorbind cu liniștit glas către fecioară, a zis: *"Bucură-te, ceea ce ești cu dar dăruită, Marie, Domnul este cu tine!* Cel ce este mai înainte de tine, acum este cu tine! Și puțin mai pe urmă va ieși din tine! Deci El mai înainte de toți vecii a fost, iar acum, sub vreme!" O, nemăsurată iubire de oameni! O, nespusă milostivire! Nu se îndestula să-i arate bucuria - zice Sfîntul Andrei -, și să-i vestească pe Făcătorul bucuriei, Cel ce locuia în Fecioară. Că arhanghelul zicînd *Domnul este cu tine!,* venirea Împăratului Hristos arătat o însemnează; Domnul, Care dintr-însa a luat astfel trup omenesc, întru nimic nu S-a depărtat de fireasca slavă. "Bucură-te cea cu dar dăruită, Domnul este cu tine! Bucură-te organul bucuriei cel preacinstit, prin care hotărîrea blestemului celui de mîhnire se schimbă în veselie și bucurie! Bucură-te, Fecioară preaaleasă! Bucură-te, preafrumoasă Biserică a slavei cerești! Bucură-te, sfințitul palat al Împăratului! Bucură-te, cămara în care Hristos Și-a logodit și Și-a însoțit ca mireasă omenirea. Binecuvîntată ești tu între femei, pe care Isaia cu ochi proorocești mai înainte socotindu-te, te-a numit proorociță, fecioară, loc și carte cu taină pecetluită! Binecuvîntată ești tu cu adevărat, pe care Iezechil te-a numit luceafăr și ușă încuiată, prin care singur Dumnezeu a trecut! Tu una cu adevărat ești binecuvîntată, pe care bărbatul doririlor, Daniil, munte te-a văzut și Avacum cel minunat, munte umbrit te-a chemat; și munte al lui Dumnezeu, munte gras, munte închegat, munte în care a binevoit Dumnezeu a locui!

Pe tine, strămoșul tău și împăratul David, proorocește te-a lăudat. Binecuvîntată ești tu între femei, pe care Zaharia, văzătorul dumnezeieștilor taine cel ales, sfeșnic de aur cu șapte făclii te-a văzut, adică cu șapte daruri ale Sfîntului Duh împodobită. Tu cu adevărat ești binecuvîntată; ca un rai ai înăuntrul tău pomul

Raiului, pe Hristos, Care cu negrăită și multă putere, din pîntecele tău ieșind ca un rîu de apă vie, prin cele patru curgeri ale Evangheliei adapă fața a tot pămîntul!"

O închinăciune ca aceasta a îngerului auzind-o Fecioara cea fără de prihană, s-a mirat de cuvîntul lui și gîndea: *În ce fel va fi închinarea aceasta?* S-a tulburat dar nu s-a înfricoșat tare, ci s-a minunat de lucrul cel nou, neașteptat și fără de veste. Pentru că nu avea de ce să se înspăimînte ea de îngereasca arătare, cu care avea obișnuită prietenie încă din Sfînta Sfintelor cînd, din mîini îngerești - după mărturia Sfîntului Gherman -, primea hrana cea de toate zilele. Dar de aceasta s-a tulburat cu mirare, căci mai înainte cu atît de mare slavă cerească și cu atît de veselă față și cu astfel de închinăciune, făcătoare de bucurie niciodată nu venise la dînsa. Deci pentru acel lucru nou și, mai ales, pentru cuvintele lui, căci nouă și neobișnuită închinare îi aducea, fiind fecioară, o pune pe ea în ceata femeilor de obște, căci zicea: *Binecuvîntată ești tu între femei!*

Atunci s-a tulburat ca o foarte înțeleaptă, dar ca o vitează și bine chibzuită nu s-a înfricoșat, ci gîndea în sine: *"În ce fel va fi închinarea aceasta?* Ce va mai grăi către mine îngerul, după această închinare? Au doară iarăși în biserica Domnului mă va lua pe mine? Sau o hrană mai nouă din cer mi-a adus? Sau un lucru nou îmi va vesti de la Dumnezeu și mă va înălța, deși cuget mult și nu pricep cum fecioara în pîntece va lua și va naște Fiu? În ce fel va fi închinarea?" Și i-a zis îngerul: "Nu te teme, Marie! Nu te îndoi de fecioara cea mai înainte vestită prin proorocul Isaia. Chiar tu ești acea fecioară care ai aflat acel dar, ca să zămislești pe Emanuil, mai presus de fire și să-L naști negrăit, precum Acela Însuși știe!

Ai aflat dar de la Dumnezeu prin multele tale fapte bune, dar mai ales prin trei virtuți. Prin smerenia ta cea adîncă, pentru că celor smeriți Dumnezeu le dă darul Său, zicînd: *Spre cine voi căuta, decît numai spre cel blînd și smerit cu inima!* Ai aflat dar prin fecioreasca ta curăție, căci Preacuratul din fire Dumnezeu, din Preacurata Fecioară caută a Se naște! Și mai deosebi ai aflat dar de la Dumnezeu, prin dragostea cea aprinsă către El, pentru că zice: *Eu pe cei ce Mă iubesc pe Mine îi iubesc și cei ce Mă caută vor afla dar*. Și de vreme ce tu L-ai iubit și L-ai căutat cu toată inima, ai aflat dar de la El și vei naște Fiu.

Însă Fiu dumnezeiesc, Fiul Celui de sus, pe Dumnezeu din Dumnezeu, pe Cel mai înainte de veci din Tatăl fără de maică născut, iar la sfîrșitul veacurilor din tine, care ești Maică și Fecioară, fără de tată o să iasă și al Cărui nume este minunat și negrăit. Tu, Aceluia Îi vei da numele Iisus, care se tîlcuiește "Mîntuitor"; pentru că Acela va mîntui toată lumea și va împărăți preaslăvit, fără asemănare cu strămoșul tău David și decît toți împărații cei ce au fost din casa lui Iacob; iar împărăția Lui nu va fi vremelnică, ci veșnică, neavînd sfîrșit întru nesfîrșitele veacuri".

Iar Maria a zis către înger: *Cum va fi aceasta, fiindcă de bărbat nu știu?* Nu că nu credea Preacurata Fecioară celor zise ei de înger. Ci cu adeverire, după darul lui Dumnezeu de care era plină, știa că va naște pe Cel ce bine i se vestea, luînd

înștiințare de la Însuși Dumnezeu, precum mai înainte s-a zis. Dar numai aceasta nu-i era ei știută, adică cum și în ce chip va naște fiind Fecioară care nu știa de bărbat. Pentru aceea a întrebat pe înger: *Cum va fi aceasta?*

Despre acest lucru Sfîntul Grigorie de Nissa, ca din partea ei, zice către înger: "Spune-mi chipul nașterii, o, îngere, și vei afla inima mea gata spre voia lui Dumnezeu; pentru că eu doresc un rod ca acesta, fără atingerea fecioriei". Iar Sfîntul Ambrosie, despre aceeași, vorbește astfel: "Bine a întrebat pe înger, cum îi va fi aceasta, pentru că ea mai înainte citise, precum s-a zis că, o fecioară va zămisli, dar nu citise în ce chip fecioara aceea va zămisli. Citise cu adevărat proorocescul cuvînt: *Iată fecioara în pîntece va lua*, dar cum va lua, acum îngerul îi vestește prin "Buna Vestire"".

Deci, îi spune ei îngerul chipul zămislirii, nu după firea și obiceiul omenesc făcîndu-se, ci mai presus de fire, pentru că unde voiește Dumnezeu se biruiește rînduiala firii. Zămislirea ei este după lucrarea Sfîntului Duh: "*Duhul Sfînt va veni peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri!* De la Acela în pîntece vei lua. Acela va săvîrși întru Tine zămislirea cea neștiută. Pentru că Cel ce a putut să zidească din tină neînsuflețită pe Adam viu, oare nu va putea mai ales din Fecioara cea vie, ca să alcătuiască pe pruncul cel viu? Dacă cu înlesnire a fost lui Dumnezeu, ca din coasta lui Adam să închipuiască femeie, apoi oare cu neînlesnire îi va fi Lui, ca în pîntecele Fecioarei să închipuiască pe om? Duhul Sfînt, Cel ce toate le face, întru Tine, o, Preasfîntă Fecioară, o va lucra aceea, ca în preacuratul tău pîntece, din trupul tău, trupul Cuvîntului lui Dumnezeu, Celui fără de trup se va rîndui, mai presus de fire. Pentru că tu fiind ușă, cu curăția pecetluită și cu fecioria păzită, Domnul va trece; nu într-alt chip, ci precum raza soarelui trece prin sticlă și prin cristal, sfințindu-te și luminîndu-te cu dumnezeiasca slavă, ca să fii maică adevărată lui Dumnezeu, născînd Dumnezeu desăvîrșit și om desăvîrșit; și rămînînd Fecioară, precum mai înainte de naștere, la fel întru naștere și după naștere.

Aceasta o va lucra întru tine puterea Celui Preaînalt, prin venirea Sfîntului Duh. Iar cum că aceasta este adevărată, acest lucru să-ți fie ca semn vrednic de credință, căci rudenia ta Elisabeta, fiind stearpă din tinerețe și acum îmbătrînită cu anii, a zămislit fiu, Dumnezeu voind astfel, făcînd din cele neputincioase, lucruri putincioase. Pentru că, ce este cu neputință la oameni, ca fecioara cea fără bărbat și femeia cea neroditoare, stearpă și îmbătrînită, să zămislească și să nască, la Făcătorul și Atotputernicul Dumnezeu toate sînt cu putință, pentru că tot lucrul la Dumnezeu este cu putință, căci și bătrîna cea neroditoare a zămislit, și tu, fecioară, vei zămisli!"

Auzind Preacurata de la îngerul Gavriil o bună-vestire ca aceasta, s-a supus la voia Domnului Său și, prin smerenia cea adîncă, din inima cea iubitoare de Dumnezeu, a răspuns: *Iată roaba Domnului! Fie mie acum după cuvîntul tău!* Și îndată în sfîntul ei pîntece, prin lucrarea Sfîntului Duh, s-a făcut zămislirea cea nespusă, fără îndulcire trupească, dar nu fără de îndulcirea cea duhovnicească. Pentru că, atunci mai ales, se cuprindea de dumnezeiasca dorire inima cea fecioreasca și,

prin dragoste de serafim, ardea cu văpaie duhul ei, și toată mintea ei întru Dumnezeu se înălța și se îndulcea cu dragostea de Dumnezeu cea negrăită. Deci întru acea duhovnicească îndulcire a iubirii de Dumnezeu și întru dumnezeiasca vedenie a minții S-a zămislit Fiul lui Dumnezeu, și Cuvîntul S-a făcut trup, și S-a sălășluit întru noi, prin întrupare.

Îngerul împlinindu-și buna vestire după porunca lui Dumnezeu și cinstind pe Hristos, Care S-a întrupat în pîntece de fecioară, asemenea a cinstit și pe Fecioara Maria care L-a întrupat, cu cuviincioasă închinăciune după vrednicie; cu bună cucernicie și cu frică s-a dus de la dînsa, ca să stea înaintea Scaunului Domnului Savaot, slăvind taina Întrupării lui Dumnezeu, împreună cu toate cereștile puteri, întru nespusă bucurie, în veci. Amin.

60. SINAXAR LA SOBORUL SFÎNTULUI ARHANGHEL GAVRIIL (26 MARTIE)

A doua zi după Buna Vestire a Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, Biserica de demult, prin tipicul Ierusalimului și prin rînduiala marelui locaș al Sfîntului Sava, a hotărît a sărbători Soborul Sfîntului Arhanghel Gavriil cu cîntări de laudă, cinstind pe bunul vestitor de bucurie. Pentru că se cuvine aceluia a fi cinstit de noi după vrednicie, ca cel ce a slujit taina mîntuirii noastre, aducînd Fecioarei celei fără de prihană vestire despre întruparea lui Dumnezeu Cuvîntul, în preacuratul ei pîntece. Pentru că, dacă un împărat pămîntesc, printr-un cinstit sol, aduce în cetate vreun cuvînt de milă împărătească, de toți cetățenii se cinstește mult, cu atît mai mult pe cel trimis de la Împăratul ceresc, cu preamilostivul cuvînt spre neamul omenesc, cel vestitor de veșnică mîntuire, pe Gavriil, cel mai ales voievod al îngerilor, cu datorie este a-l cinsti cu deosebită prăznuire. Iar cît este de cinstit acest sol dumnezeiesc, singur și-a spus cinstea sa mai înainte Sfîntului Zaharia, zicînd: "*Eu sînt Gavriil, care stau înaintea lui Dumnezeu*, adică mai aproape decît alți îngeri de scaunul lui Dumnezeu". Și precum la pămînteasca împărăție, pe cît cineva este mai aproape de împărat, și de tainele împărătești este mai cinstit; asemenea și la cereasca împărăție, sfinții îngeri cei ce mai de aproape stau înaintea lui Dumnezeu sînt văzători ai tainelor lui Dumnezeu mai încredințați, au mai multă cinste și slavă și mai mult strălucesc decît îngerii care sînt în rînduielile cele mai de jos.

Sfînta Scriptură spune că îngerii rînduielii celei preaînalte sînt mai aproape de dumnezeiasca și neapropiata slavă, și între aceștia se află mai marii voievozi îngerești, adică ceata Sfinților Arhangheli. Că scrie la Sfîntul Tobie că, împreună cu călătorul lui Tobie, acel tînăr a spus că este înger și a arătat că este unul din cei șapte arhangheli care stau înaintea lui Dumnezeu. Încă și Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu pe cei șapte îngeri îi pomenește în cartea Apocalipsei sale, zicînd: *Har vouă și pace de la Cel ce este, a fost acum și vine; cum și de la cele șapte duhuri care*

sînt înaintea scaunului Lui. Deci, dintre cele șapte, unul este Sfîntul Gavriil, care este al doilea după Sfîntul Mihail. Căci astfel se numără după nume: Mihail, Gavriil, Rafail, Uriil, Selatiil, Gudiil și Varahil. Iar de va zice cineva: "De ce n-a trimis Dumnezeu la Preacurata Fecioară pe cel dintîi dintre îngeri, pe Mihail, ci pe Gavriil, care este după dînsul?", acela să știe că toți cei șapte sfinți îngeri mai înalți cu cinstea sînt între dînșii asemenea. Dar cu numărul se începe de la Mihail și fiecare dintre dînșii își are slujba sa deosebită. Astfel, Mihail este biruitorul vrăjmașilor; Gavriil, vestitor al dumnezeieștilor taine; Rafail, tămăduitor al neputințelor omenești; Uriil este rază a focului dumnezeiesc și luminător al celor întunecați; Selatiil este rugător, pentru că rugîndu-se totdeauna lui Dumnezeu, îndeamnă pe oameni la rugăciune; Gudiil este slăvitor al lui Dumnezeu și își are slujba de a întări pe oamenii care se ostenesc la orice lucru pentru slava lui Dumnezeu și a le mijloci răsplătire, iar Varahil este dătător de binecuvîntarea lui Dumnezeu și mijlocitor al dumnezeieștilor faceri de bine.

Deci, nu s-a trimis la Buna Vestire Mihail, deoarece alta este slujba lui - adică să țină sabia, să năvălească asupra vrăjmașilor și pe aceia să-i izgonească -, ci a fost trimis Gavriil, că aceasta este slujirea lui firească, adică să vestească tainele lui Dumnezeu, precum vestea și Sfîntul Prooroc Daniil pentru eliberarea poporului lui Dumnezeu din Babilon și pentru timpul venirii lui Mesia. Gavriil a vestit și Sfîntului Zaharia, pentru nașterea Sfîntului Ioan Mergătorul Înainte, din maica cea stearpă, Elisabeta.

Se spune că Arhanghelul Gavriil și pe Sfîntul Prooroc Moise, îl învăța în pustie să scrie cărțile Facerii, pentru cele dintîi neamuri și timpuri, începînd de la zidirea lumii. Și este dreptcredincioasă înțelegere, că el și zămislirea Preacuratei Născătoarei de Dumnezeu a binevestit-o sfinților și drepților Ioachim și Ana și era ca înger păzitor al Preasfintei Fecioare, de la zămislirea ei și îi aducea hrană în Sfînta Sfintelor. Deci tot el a binevestit și zămislirea Fiului lui Dumnezeu din Preasfînta Fecioară Maria în orașul Nazaret.

Dar și pentru aceea a fost trimis Gavriil, ca din numele lui să fie cunoscut Cel ce se vestea, căci Gavriil se tîlcuiește "puterea lui Dumnezeu" și cu numele său vestea acea minune bunul vestitor, că adică Dumnezeu, Marele Stăpîn, în pîntecele Fecioarei Se face bărbat desăvîrșit, adică Cel ce este desăvîrșit Dumnezeu, om desăvîrșit Se face. Iar desăvîrșit nu cu mădularele, fiind bărbat mare și desăvîrșit, ci cu puterea și cu înțelegerea. Pentru că ceilalți prunci ce se zămislesc în pîntecele maicilor nu au obișnuința înțelegerii, nici nu este vreo putere întru dînșii. Iar Pruncul Hristos, ce se zămislește în pîntecele Fecioarei Maria, din vremea zămislirii Sale, îndată și cu înțelegerea cea nespusă și cu puterea cea nebiruită a fost întru toate bărbat desăvîrșit. Căci grăiește proorocul: "*M-am apropiat de proorociță, care a zămislit în pîntece și a născut Fiu și mi-a zis Domnul: Cheamă-I numele Lui* "degrabă pradă, îndată răpește"". Căci mai înainte de a cunoaște Pruncul să cheme pe tată sau pe mamă, va lua puterea Damascului și dobînzile Samariei. Adică Pruncul, înainte de a grăi, are putere și tărie mare ca să biruiască pe vrăjmașii Săi, lucru pe care l-a

închipuit cu numele său Gavriil; bărbat Dumnezeu, tare Dumnezeu, Cel ce S-a zămislit prin a lui bunăvestire și prin venirea Sfîntului Duh, întru nestricatul pîntece al Fecioarei.

Pentru acest lucru Sfîntul Proclu, patriarhul Constantinopolului, vorbește astfel: "Singur numele îngerului este de minune, căci cel ce bine a vestit Fecioarei Maria, Gavriil s-a numit; căci el vestea, și cu numele închipuia, pe Acela ce avea să vină în lume". Pentru că Gavriil înseamnă "bărbat tare", începînd de la zicerea "Gavri", care însemnează "bărbat"; "Il" - prescurtat din Elohim -, ce înseamnă Dumnezeu. Acestea amîndouă, împreunate, înseamnă Gavriil, adică "bărbat Dumnezeu", despre care de demult a vestit Ieremia, zicînd: *A zidit Domnul lucru nou pe pămînt, femeie va naște pe bărbat.*

Deci, foarte cinstit este acest trimis al lui Dumnezeu, și după numele său, și după slujire. Iar mai cinstit, după *taina cea din veac ascunsă și de îngeri neștiută* pe care, descoperindu-se întîi de la Dumnezeu, a adus-o la Fecioara. Și pe cît este mai mare această taină a întrupării lui Dumnezeu decît alte taine, care printr-Însul s-au descoperit de sfinții prooroci cei mai dinainte, cu atît mai cinstit decît cea mai dinainte a sa cinste între soții săi s-a făcut acum, cinstindu-se de dînșii ca un mai de aproape văzător al celor mai nearătate taine ale lui Dumnezeu. Și se grăiește de învățătorii bisericești, iar mai ales de Sfîntul Dionisie Areopagitul, pentru acei șapte îngeri începători, că totdeauna stau nedepărtați înaintea lui Dumnezeu. Toți ceilalți îngeri se trimit la diferite feluri de slujbe, iar sfinții arhangheli totdeauna sînt lîngă dumnezeiescul scaun, ca cei mai de aproape ai Lui.

Însă la cele mai mari taine dumnezeiești și aceia se trimit, spre împlinirea celei mai mari puteri a Lui. Căci grăiește Sfîntul Apostol Pavel: *Au nu toți sînt duhuri slujitoare, care se trimit la slujbă?* Și care este mai mare putere a lui Dumnezeu și mai mare taină, decît întruparea lui Hristos cea neștiută, neajunsă și nespusă? Deci, la o taină atît de mare ca aceasta se cădea să vină îngerul cel mare care este nedepărtat de scaunul lui Dumnezeu, cel înainte-stătător și mai de aproape privitor al tainelor lui Dumnezeu, adică Sfîntul Arhanghel Gavriil.

Se mai cade și aceasta să știm despre Sfîntul Gavriil, care era rînduială din cele trei ierarhii cerești ale celor nouă cete îngerești. Unii îl socotesc că este din rînduiala ierarhiei celei mai de jos, în a treia, fiind pus în mijloc între îngeri și începătorii, adică, fiind arhanghel mai mare al acestei rînduieli de arhangheli, rînduindu-se la buna vestire și înștiințare a lucrurilor lui Dumnezeu celor mari. Dar aceasta i-o socotesc, una din titlul lui, că se numește arhanghel, iar alta, din povestirea Sfîntului Dionisie, care zice că nu se trimit îngerii cei mai de sus, fiindcă sînt înaintea scaunului lui Dumnezeu, aproape, ci numai cele mai de jos rînduieli ale îngerilor care sînt rînduite la aceea.

Dar mai vrednică de crezut este că Sfîntul Arhanghel Gavriil este din cea mai înaltă rînduială a Serafimilor, netrimițîndu-se la mai mici lucruri ale voii Domnului,

ci se trimite la taine mari, precum s-a trimis și la taina întrupării lui Dumnezeu. Titlul de arhanghel îl are din buna vestire cea de bucurie, pe care a adus-o Preacuratei Fecioare și a bucurat-o, iar printr-însa a bucurat și toată făptura, nu numai pe cea de jos, dar și pe cea de sus. De aceea Sfîntul Ioan Damaschin cîntă astfel: "Cele cerești cu dra-goste s-au vestit și cele pămîntești cu cutremur s-au înspăimîntat, cînd preacuratul glas a venit la tine, de Dumnezeu Născătoare, pentru că veselie mare a răsărit amîndurora, cînd cel fără de trup ți-a adus acea bucurie".

Că Sfîntul Arhanghel Gavriil este din rînduiala Serafimilor, ne adeverim de aici că "de scaunul neapropiatei slave dumnezeiești niciodată nu se apropie și mai aproape decît Serafimii nu dorește să fie", după nemincinoasa mărturie a Sfîntului Dionisie. Toate rînduielile au locurile lor, fiecare cu deosebita sa împărțire de la Dumnezeu, precum se scrie despre dînșii în luna noiembrie în a opta zi: "Unii aproape, alții mai departe. Numai singură ceata Serafimilor este mai aproape de Dumnezeu, mai mult decît toate". Căci grăiește Isaia: "Am văzut pe Domnul șezînd pe scaun sus și preaînălțat și Serafimii cu șase aripi împrejurul Lui".

Dar de vreme ce Sfîntul Arhanghel Gavriil este unul din cei șapte sfinți îngeri care stau mai aproape de Dumnezeu, este din rînduiala Serafimilor, al doilea între Serafimi. Că și Sfîntul Andrei Criteanul arată că este din cei dintîi îngeri, zicînd: "Unuia din cei dintîi îngeri, Dumnezeu îi poruncește să împlinească vestirea tainelor". Dacă este dintre cei dintîi, apoi este din cele șapte duhuri, care stau totdeauna înaintea lui Dumnezeu; iar dacă este din cele șapte duhuri, apoi este din Serafimi. Pentru că cine este mai întîi decît Serafimii între îngeri? Și cine este mai aproape de scaunul lui Dumnezeu, decît Serafimii? Deci serafim este Sfîntul Gavriil, mai ales întru acea rînduială, lucru care și de aici este arătat: Că, pentru împlinirea poruncii marelui Dumnezeu, era trebuință să se trimită un mare înger. Iar întruparea Cuvîntului este lucrul lui Dumnezeu preamare, mai mult decît toate lucrurile Lui. Deci, și la vestire s-a trimis cel mai mare decît toți îngerii, Sfîntul Arhanghel Gavriil.

Căci zice Sfîntul Grigorie astfel: "La slujba aceea a bunei vestiri se cădea să vină cel mai cinstit înger, vestind pe Cel mai mare decît toți. Căci, precum a venit la Eva, amăgind-o, cel mai mare înger al întunericului, așa era cu cale, ca și la Preacurata Fecioară să vină, spre buna vestire, cel mai mare voievod al cereștii lumini. Și la Maria, care cu dragoste de serafim ardea către Dumnezeu, serafim se cădea să se trimită".

Deci, pe acel voievod mai mare între îngeri, pe un serafim din cei șapte mai aproape de Dumnezeu, cel peste toată lumea arhanghel, pe cel ce bine a vestit mîntuirea a toată lumea, să-l cinstim cu bună credință, cu multă evlavie, cu închinăciune cucernică, cu cîntare și rugăciune, săvîrșindu-i soborul cu bucurie. Apoi să-i mulțumim pentru marea lui facere de bine adusă neamului omenesc, pe care din început o făcea și o face, rugînd pentru noi pe Dumnezeu, Cel ce S-a întrupat. Iar noi toți, cu rugăciunile Sfîntului Arhanghel Gavriil, să luăm iertare de păcate. Amin.

61. PĂTIMIREA SFÎNTULUI SFINȚITULUI MUCENIC IRINEU, EPISCOPUL SERMIEI (26 MARTIE)

Pe vremea împărăției păgînilor împărați ai Romei Maximian și Dioclețian (284-305), fiind ridicată cumplită prigonire de către dînșii asupra creștinilor și credincioșii intrînd în felurite nevoințe, cu bucurie primeau muncile care li se făceau de chinuitori pentru Hristos, privind spre veșnica răsplătire. În acea vreme era în cetatea din Panonia Sermiei un episcop tînăr de ani, însă bărbat desăvîrșit în sobornicească credință și în lege, cu numele Irineu. Acesta, suferind multe prigoniri pentru dragostea lui Hristos, s-a învrednicit a lua pentru mărturisirea dreptei credințe vrednica cunună a biruinței. Căci, fiind prins de ostași în Sermia, l-au dus în Panonia la Prov ighemonul, și acesta a zis către dînsul: "Supune-te poruncilor împărătești și jertfește zeilor noștri!" Iar Sfîntul Irineu episcopul a răspuns: "Cel ce aduce jertfă mincinoșilor zei, iar nu Unuia adevăratului Dumnezeu, acela se va pierde din poporul său".

Ighemonul a zis: "Preamilostivii împărați au poruncit tuturor, ori să jertfească zeilor, ori să se rînduiască la munci". Sfîntul răspunse: "Eu voiesc acea poruncă și aștept să primesc cît de grele munci, decît să mă lepăd de adevăratul Dumnezeu și să jertfesc idolilor". Ighemonul zise: "Ori jertfești zeilor, ori îndată voi porunci să te muncească". Sfîntul răspunse: "Mă voi bucura de-mi vei face aceasta, ca să mă fac pătimitor și părtaș Domnului meu".

Atunci ighemonul a poruncit ostașilor să-l muncească pe sfînt și, fiind muncit cumplit, a zis tiranul către dînsul: "Ce zici, Irineu, vei jertfi zeilor?" Sfîntul răspunse: "Eu aduc jertfă de bună mărtu-risire Dumnezeului meu, Căruia I-am adus totdeauna". Și venind părinții lui și toți casnicii, după ce l-au văzut muncit fără de milă, i-au căzut la picioare și l-au rugat să-și cruțe anii săi cei tineri și să se supună poruncilor împărătești. De o parte tatăl și maica se tînguiau, iar de alta toți prietenii cei de aproape făceau mare plîngere pentru el și cu un glas strigau, zicînd: "Miluiește-ți, o, Irineu, floarea tinereților tale".

Sfîntul, cu dorirea cea mai bună spre Dumnezeu fiind cuprins și poruncile Lui înaintea ochilor avîndu-le, la toți răspundea: "Acestea sînt cuvintele Domnului meu Iisus Hristos: *Cel ce se leapădă de Mine înaintea oamenilor, Mă voi lepăda și Eu de el înaintea Tatălui Meu, Care este în cer*. Să știți, o, iubiților, că nici cu momelile voastre, nici cu îngrozirile împărătești, nici cu orice chip nu veți putea să mă despărțiți de Dumnezeul meu și de legea Lui, pentru că, cu tot cugetul mă sîrguiesc spre nădejdea chemării celei de sus". Iar Prov, chemînd pe fericitul Irineu, a zis către el: "Pleacă-te spre lacrimile celor ce plîng pentru tine, lasă-ți nebunia ta și jertfește zeilor, cruțîndu-ți tinerețile tale". Răspuns-a sfîntul: "Mă voi cruța în veci, dacă nu

voi jertfi". Atunci a poruncit ighemonul ca să-l ducă în temniță, pînă ce va judeca pentru dînsul.

Stînd sfîntul mai multe zile în temniță, de strîmtorarea legăturilor a suferit diferite boli. După aceea ighemonul a poruncit ca într-o noapte iarăși să-l aducă înaintea sa și i-a zis: "Destule îți sînt ție muncile acestea, cu care multă vreme te-ai chinuit; apro-pie-te și jertfește zeilor noștri". Iar Sfîntul Irineu a răspuns: "De ai cugetat să-mi faci ceva, fă-mi degrabă, nezăbovind, știindu-mă întru aceeași mărturisire a numelui lui Hristos, întru care pînă acum am fost și acum sînt și pînă ce voi fi, rămîn tare și neschimbat".

Atunci, mîniindu-se ighemonul, a poruncit să-l bată mult pe sfîntul cu toiege. Iar el, fiind în munci, a strigat: "Un Dumnezeu am, pe Care din copilăria mea m-am învățat a-L cinsti. Aceluia mă închin, Aceluia și jertfă îi aduc, iar zeilor celor făcuți de mîini, nu pot a mă închina". Prov a zis: "Destule îți sînt acum muncile pe care le-ai suferit și nu dori să mori!" Răspuns-a sfîntul: "Nu voi muri, căci am înainte viața, iar muncile pe care le pui pe mine pentru numele Domnului meu Iisus Hristos, nu le simt, ci mai ales nădăjduiesc ca printr-însele să cîștig viață veșnică, nu moarte".

Prov a zis: "Ai femeie?" Sfîntul a răspuns: "Nu am". "Ai părinți?" Răspuns-a sfîntul: "Nu am". Prov iarăși a zis: "Ai fii sau fiice?" Răspuns-a sfîntul: "Nu am". A zis Prov: "Dar cine erau cei care se tînguiau și plîngeau pentru tine la trecuta judecată?" Sfîntul Irineu a zis: "Am împlinit poruncile Domnului meu Iisus Hristos, Care zice: *De nu se va lepăda cineva de părinții săi și de nu se va lepăda de toată averea sa, nu poate să-mi fie Mie ucenic. Iar cel ce iubește pe tată, pe mamă, femeie, fii, frați sau rudenii mai mult decît pe Mine, nu este Mie vrednic*. Astfel, cel ce iubește cu adevărat pe Dumnezeu și spre El singur nădăjduiește, acela toate deșertăciunile pămîntești le trece cu vederea și pe nici un tată afară de Dumnezeu nu mărturisește că are".

Prov a zis: "Aud că ai fii. Deci, măcar pentru dragostea lor jertfește zeilor, ca să nu-și piardă numele părintesc pentru tine". Sfîntul a răspuns: "Fiii mei au Tată pe Dumnezeu, pe Care și eu Îl am, și mă închin Lui, căci poate și pe dînșii și pe mine să ne mîntuiască. Spre Acela cu adevărat și desăvîrșit nădăjduim și sufletele noastre le-am încredințat Lui, ca să nu pierim. Deci, tu fă de acum ce-ți este ție poruncit de împărații tăi". Prov a zis: "Cruță-te pe tine și pe părinții tăi, jertfește zeilor și te supune poruncilor împărătești, ca nu cu felurite munci să te pierd pe tine". Sfîntul Irineu a răspuns: "Acum ți-am spus să faci cu mine cele ce voiești, știind aceasta cu adevărat că necuraților tăi zei niciodată nu voi jertfi. Iată, acum vezi cîtă răbdare mi-a dat mie Domnul meu Iisus Hristos împotriva meșteșugurilor tale celor diavolești, prin care sfinților lui Dumnezeu le-ai pregătit munciri".

Apoi Prov a zis: "Iată acum îndată voi hotărî asupra ta judecată de moarte, de nu vei jertfi zeilor". Sfîntul Irineu a răspuns: "Plăcut vei face lucrul acela mie, căci prin acea judecată de moarte, la veșnica veselie mă vei trimite pe mine". Atunci Prov

a dat hotărîre de moarte asupra sfîntului, zicînd: "Pe Irineu, care nu s-a supus poruncilor împărăteşti, poruncesc să-l arunce în rîu". Iar Sfîntul Irineu a răspuns: "Multe feluri de munci şi mai cumplite am aşteptat de la tine, că doar ai fi cunoscut cum creştinii, pentru credinţa în Dumnezeu, s-au obişnuit a nu băga în seamă moartea; dar de vreme ce nimic dintre unele ca acelea n-ai adus asupra mea, mă bucur, că această judecată ai hotărît asupra mea".

Mîniindu-se ighemonul pentru o îndrăzneală ca aceea a fericitului bărbat, a poruncit ca să-i taie capul cu sabia, apoi să-i arunce trupul în rîu. Iar sfîntul, ca şi cum altă cunună ar fi luat, dacă a auzit asupră-şi un răspuns ca acesta, mulţumea lui Dumnezeu, zicînd: "Mulţumesc Ţie, Doamne, Iisuse Hristoase, Cel ce mi-ai dat nebiruită răbdare întru mărturisirea numelui Tău cel Sfînt, ca să mă învrednicesc a fi părtaş slavei Tale celei veşnice". Acestea grăind, a fost dus la un pod ce se numea Artemis, care era făcut în cinstea necuratei lor zeiţe Artemida, de pe care avea să fie aruncat. Acolo, dezbrăcînd de pe sine hainele şi ridicîndu-şi la cer mîinile, se ruga cu umilinţă, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, Cel ce ai voit a pătimi pentru mîntuirea lumii, să se deschidă cerurile Tale, spre primirea duhului credinciosului robului Tău Irineu, care, pentru numele Tău cel Sfînt, fiind scos din Biserica cea sobornicească a Sermiei, nu mă lepăd a suferi moartea pentru Tine, dar mă rog, Doamne, negrăitei Tale milostiviri, ca pe poporul cel din Sermia să-l păzeşti de toate primejdiile ce-l împresoară, de răutăţi şi de vrăjmaşii cei văzuţi şi nevăzuţi şi întru credinţa Ta cea sfîntă să cauţi a-l întări".

Săvîrşindu-şi rugăciunea, i-au tăiat capul cu sabia şi l-au aruncat în rîul ce se numea Sava. Şi a fost muncit robul lui Dumnezeu, Sfîntul Irineu, episcop al Sermiei, întru al şaptelea calend al lui aprilie, adică în 26 de zile ale lunii martie, stăpînind în Panonia Prov ighemonul, iar între noi împărăţind Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava, în vecii vecilor. Amin.

62. VIAŢA CUVIOSULUI MALH (26 MARTIE)

Cuviosul Malh a fost în tinereţile sale lucrător de pămînt în satul Maroniei care se află ca la 30 de stadii de Antiohia Siriei, fiind singurul fiu la părinţi, pe care, voind să-l aibă moştenitor al casei, îl sileau spre a se căsători. Iar el le răspundea: "Voiesc să fiu monah, mai bine decît mirean". Deci, tatăl cu îngroziri, iar mama cu îmbunări, îl sileau spre căsătorie, însă el a fugit pe ascuns, lăsînd casa, părinţii şi însurătoarea, pentru dragostea lui Dumnezeu. Ducîndu-se în locuri pustii, care sînt între Imo şi între Viria, a găsit acolo o mînăstire cu monahi plăcuţi lui Dumnezeu şi s-a dat la învăţătura acelora. Apoi vieţuia, deprinzîndu-se în mona-hiceştile nevoinţe, cu osteneli şi cu postiri omorîndu-şi patimile trupeşti.

După mulți ani, auzind că murise tatăl său, i-a venit în gînd să se ducă în patria sa și să mîngîie pe maica sa, fiind văduvă, și gîndea să-și vîndă averile. O parte să o împartă la săraci, alta la mînăstiri, iar o parte s-o țină spre a sa trebuință.

Egumenul, înștiințîndu-se despre acea socoteală a lui, a început a-l sfătui, spunîndu-i că aceea este ispită diavolească, și sub chipul unui lucru bun se aflã meșteșugirea vechiului vrăjmaș, cum zice Scriptura: "Cîinele s-a întors la a sa vărsătură". În acest chip, mulți monahi s-au amăgit, pentru că diavolul niciodată nu se luptă arătat cu cineva. Și punea egumenul înaintea lui Malh multe feluri de istorii din cărți, aducîndu-i aminte despre Adam și Eva, care prin nădejdea dumnezeirii au fost împiedicați de diavol și s-au lipsit de rai. Egumenul, văzînd că nu poate să-l înduplece, a căzut la picioarele lui, rugîndu-l să nu-și lase pe duhovniceștii săi frați, nici să se piardă pe sine însuși și să nu caute înapoi, cînd pune mîna pe plug; însă el, neascultînd deloc pe egumen, s-a dus din mînăstire.

Atunci egumenul l-a petrecut cu lacrimi, ca pe un mort la îngropare, și despărțindu-se de el i-a zis cel de pe urmă cuvînt: "Te văd, fiule, însemnat cu semnul satanei; pricinile despărțirii tale de noi acum nu le mai întreb, răspunsurile tale nu le primesc; oaia cea ieșită din ogradă, îndată se va face mîncare lupilor". Și astfel s-au despărțit, și Malh s-a dus în calea sa. Iar nu departe de pustia aceea era un drum mare de obște care mergea de la Viria la Edesa, spre care adeseori năvăleau saracinii arabi.

Călătorii care voiau să meargă pe acolo se adunau împreună mulți, căci de s-ar fi întîmplat saracini, aceștia să nu vină la ei, văzînd mulțimea lor. Și era Malh cu niște călători, care se aduna-seră ca la șaptezeci la număr, între care erau și cîteva femei. Și mergînd ei împreună pe calea aceea, iată deodată o mulțime de ismailiteni înfricoșați la chip, jumătate goi, s-au arătat înarmați ca la război și, sărind asupra acelor călători, i-au prins pe toți pînă la unul, împreună și cu Malh, și i-au dus în robie.

Atunci Malh, cunoscînd că gîndul său a fost deșert, prin amăgirea vrăjmașului, se căia; căci, neascultînd sfatul egumenului, s-a despărțit de duhovniceasca adunare și s-a lipit de mireneasca însoțire și cu aceea a căzut în robia barbarilor. Dar era tîrzie căința, pentru că cel ce voise să fie moștenitorul averilor părintești a rămas moștenit el singur de saracini.

Deci saracinii împărțindu-și robii, monahul Malh împreună cu o femeie s-au cuvenit unui arap, care i-a pus pe amîndoi pe o cămilă și s-au pornit în grabă spre casă. Și, cămila mergînd repede, Malh se ținea de femeie ca să nu cadă și astfel au alergat în calea aceea. Hrana lor pe cale era carne nefiartă, iar băutura, lapte de cămilă. După trecerea căii celei lungi prin pustia aceea și peste un pîrîu mare, saracinii au ajuns la locurile lor, unde arapul acela, ducînd pe robii săi la femeia sa, le-a poruncit să se închine femeii și copiilor, după obiceiul saracinilor.

Plecîndu-și grumajii săi împreună cu femeia cea robită, s-au închinat stăpînei lor. Iar aceea a pus pe Malh la slujba casei, să aducă apă, să măture gunoiul și să facă celelalte slujbe mai grele. Deci slujea Malh pentru neascultarea cea părintească, avînd schimbat chipul monahicesc, umblînd gol, după obiceiul acelei țări, în care, pentru arșița soarelui cea mare, abia își acoperea acele părți pe care se cădea să le acopere.

După aceea, i s-a poruncit să pască oile în pustie, unde avea singura răcorire și mîngîiere în primejdiile sale, că rareori își vedea pe stăpînii și pe împreună robii săi, fiind în singurătate cu oile. Și se gîndea la Sfîntul Iacob și la Moise, care altădată au păscut în pustie turmele și se hrăneau cu brînză și cu lapte și se rugau cu dinadinsul, cîntînd psalmii pe care îi învățase în mînăstire. Cu aceasta se înveselea în robia sa, mulțumind judecăților lui Dumnezeu, căci viața monahicească pe care voia s-o piardă în patria sa, o aflǎ în pustie. Însă negrăite sînt meșteșugurile diavolului în tot locul, căci și acolo, într-o viață ca aceea, Malh s-a aflat de pizmașul, precum vom auzi.

Văzînd arapul acela pe robul său Malh slujindu-i în toate cu osîrdie și cu credință și văzînd că se înmulțiseră dobitoacele sale, gîndea în ce chip să-i facă răsplătire pentru slujba lui credincioasă. Și a socotit să-i dea lui Malh de soție pe acea femeie robită care a fost adusă cu dînsul pe o cămilă. Chemînd pe Malh, i-a zis despre ea ca s-o ia de soție. Iar el, nevrînd, spunea că este creștin și nu i se cade să ia pe aceea ce are bărbat - căci bărbatul ei era dus în robie la alt stăpîn. Atunci arapul, mîniindu-se, și-a scos sabia și voia să-l lovească, și de n-ar fi alergat Malh ca să se apuce cu mîinile de grumazul acelei femei, stăpînul i-ar fi vărsat sîngele în acel loc.

După ce a sosit noaptea, monahul a luat pe femeia aceea în peștera sa și ce a fost între dînșii acolo, singur fericitul Malh a mărturisit mai pe urmă, astfel: Necaz a fost asupra mea în loc de veselie, și întristare în loc de mîngîiere; pentru că ne depărtam unul de altul și unul altuia nu îndrăzneam să zicem nimic. Atunci, cu adevărat mi-am cunoscut robia și, căzînd la pămînt, am început a plînge călugăria mea, pierdută așa deodată. Și ziceam plîngînd astfel: "Pînă la atîta nevoie am venit ticălosul, pînă la aceasta m-au adus păcatele mele, ca la bătrînețe să-mi pierd fecioria și să fiu bărbat unei femei străine. Ce mi-a folosit că am lăsat pentru Dumnezeu în tinerețile mele, casa, părinții și însurătoarea, dacă voi face aceasta acum, pe care am trecut-o cu vederea de la început? Și numai pentru aceea rabd aceasta, căci, petrecînd odată în mînăs-tire, am dorit iarăși patria mea. Ce să facem, o, suflete al meu? Vom pieri, ori vom birui? Să așteptăm mila lui Dumnezeu cea ajutătoare? Ori să ne ucidem cu sabia noastră? Întoarce sabia ta în tine, o, suflete; pentru că ți se cade să te temi mai mult de moartea sufletului, decît de moartea trupului, că și curata feciorie este mucenicie. Deci, să fiu aici ca un mucenic, zăcînd neîngropat în pustia aceasta și să-mi fiu mie singur muncitor și mucenic".

Zicînd acestea, m-am ridicat de pe pămînt, mi-am luat sabia, am tras-o, măcar că strălucea în întuneric și se vedea vîrful ei fiind foarte ascuțit. Apoi am întors-o

spre pieptul meu și am zis către femeie: "Fii sănătoasă și vie, o, femeie, iar pe mine să mă ai mucenic mort, mai bine decît bărbat viu". Iar ea a căzut la picioarele mele și mi-a zis: "Pe Domnul nostru Iisus Hristos te jur în acest greu ceas și te rog să nu-ți verși sîngele tău pentru sufletul meu. Dacă voiești să mori, apoi mai întîi spre mine să-ți întorci sabia și s-o înfigi în mine. Și ucigîndu-mă mai întîi pe mine, pe urmă te vei ucide și pe tine, ca așa mai bine să ne însoțim între noi, pentru că eu mi-am ales partea, ca măcar de s-ar întoarce bărbatul meu, să-mi păzesc pînă la sfîrșit curăția, la care m-am deprins în robia aceasta. Deci mai bine doresc a muri decît s-o pierd. Ori pentru aceasta mori, ca să nu te împreunezi cu mine? Eu aș fi voit să mor, dacă tu ai fi cerut aceasta. Deci să mă ai soție a curăției și să iubești împreunarea sufletească, mai mult decît cea trupească, ca stăpînii noștri să te socotească că-mi ești bărbat; iar Hristos să te știe că-mi ești frate duhovnicesc, și cu înlesnire ne vor crede stăpînii noștri, părîndu-li-se că sîntem în însoțire trupească, de ne vor vedea iubindu-ne între noi".

Iar eu, zice Sfîntul Malh, m-am înspăimîntat și m-am mirat de o minte așa înțeleaptă ca a femeii aceleia și am iubit-o, și așa am întărit cuvînt ca să petrecem împreună în curăție. Însă niciodată n-am privit spre trupul ei, nici nu m-am atins cu mîna de dînsa, temîndu-mă că-mi voi pierde fecioria, în trăirea cea curată cu dînsa, pe care am păzit-o de la începutul războiului cel cumplit ce ne-a fost.

Într-o duhovnicească însoțire ca aceea, Cuviosul Malh a petrecut zile multe cu aceea femeie întreagă la minte. Și se făcuseră preaiubiți de stăpînii lor, căci n-aveau nici un gînd de plecare de la dînșii, pentru că uneori Malh și cîte o lună întreagă nu mergea la casa stăpînilor săi, stînd în pustie ca un credincios și osîrdnic păstor al turmei lui.

După multă vreme a robiei sale, Cuviosul Malh, șezînd odată singur în pustie și nevăzînd pe nimeni, decît numai cerul și pămîntul, a început în tăcerea sa a-și aduce aminte de petrecerea sa dinainte, fiind în mînăstire cu monahii, și mai ales își aducea aminte de fața egumenului său, de la care învățase Scriptura și viața monahicească; și cugeta la cuvintele cu care era sfătuit de dînsul, ca să nu se despartă de locaș. Aceea aducîndu-și aminte și cugetînd, a văzut înaintea sa niște furnici mișcîndu-se într-un loc strîmt; unele duceau sarcini mai mari decît ele singure, altele trăgeau semințe, unele scoteau pămîntul afară și își făceau ca o apărare de ploaie, altele își găteau hrană pentru iarnă, mărunțeau grăunțele cu gura, ca nu cumva, muindu-se, să încolțească și să se întoarcă în iarbă, iar altele scoteau afară pe cele moarte.

Dar ceea ce era mai de mirare, că atîta mulțime fiind, intrau și ieșeau fără a se împiedica una de alta, nici nu se împingeau, nici nu se strîmtorau, ci mai vîrtos, dacă vedea pe vreuna ducînd sarcină grea, îndată îi ajutau altele.

Malh, privind la ele, și-a adus aminte de cuvintele lui Solomon, care zice: "Mergi la furnică, o, leneșule, și-i rîvnește, văzînd căile ei, pentru că ea își gătește la

vremea secerișului multă hrană". Însă a gîndit și aceasta, că viața din mînăstire este asemenea cu furnicarul, unde slujesc toți împreună și nimeni nu are nimic al său, ci toate sînt de obște. Și a început a se întrista foarte în robia sa, suspinînd și dorind să-și vadă mînăstirea sa și să viețuiască în chilia sa de mai înainte.

După ce s-a întors el în casa stăpînului, mergînd la bordeiul său, l-a întîmpinat păruta lui femeie și, văzîndu-l trist la față și tulburat, l-a întrebat de ce este mîhnit. Malh i-a spus gîndurile sale, iar ea îl sfătuia să fugă și-l ruga să n-o lase nici pe ea, ci s-o ia cu dînsul și s-o dea în vreo mînăstire de fecioare. Deci, mult sfătuindu-se de aceasta, au început a se pregăti de fugă, șoptind între dînșii, dar între nădejde aveau și gînduri de frică. În turma pe care o păștea Malh erau doi țapi mari, pe care i-a tăiat și din pielea lor a făcut doi saci, iar carnea a uscat-o și s-au pregătit de drum; apoi, într-o seară tîrziu, împreună cu sora sa, au luat sacii aceia și carnea și au plecat, avînd nădejdea în Dumnezeu.

Și, alergînd repede, sosind la rîul cel mare care era departe ca la zece stadii de la casa arapului aceluia, au luat sacii aceia, i-au legat tare și s-au lăsat pe rîu, încălecînd pe saci, iar cu picioarele au înotat în partea cealaltă. Carnea pe care o aveau de drum, udîndu-se de apă, s-a afundat în rîu, rămînînd doar pentru trei zile; și au băut apă pentru drumul ce-i aștepta. Apoi s-au pornit în cale, alergînd repede, fugind noaptea mai mult decît ziua, pe de o parte de frica saracinilor, iar pe de alta pentru arșița soarelui, care ardea cumplit pe acolo. Uneori, însă, mergeau și ziua, deși se ardeau de zăduf și se uitau înapoi, temîndu-se să nu-i ajungă din urmă stăpînul lor.

În a treia zi mergînd ei, au văzut de departe în urma lor doi saracini călări pe două cămile, alergînd repede. Îndată au cunoscut că este stăpînul lor care alerga după dînșii, luîndu-le urma pe nisip. Se temură foarte tare și, rămînînd ca niște morți, așteptau ca să-i ucidă arapul. Dar, după rînduiala lui Dumnezeu, văzînd de-a dreapta lor o peșteră adîncă ce se întîmplase acolo, au stat înăuntru pe partea stîngă, neintrînd mai adînc într-însa, pentru că se temeau ca nu cumva, fugind de moarte, să cadă la moarte, fiindcă în niște peșteri ca acelea se întîmplau să fie animale sălbatice, scorpii și alte jivini purtătoare de otravă.

Deci, temîndu-se și de stăpînul lor care-i prigonea și de răutățile cele înfricoșate din peșteră, stăteau tremurînd, ca și cum ar fi morți, gîndind la aceasta: "Dacă ne va ajuta Dumnezeu, vom scăpa de moarte, iar de ne va trece cu vederea pe noi păcătoșii, apoi îndată această peșteră mormînt o vom avea". Ajungînd arapul la peștera aceea și legîndu-și cămilele una de alta, stătea înaintea ușii peșterii cu sabia; iar pe slugă a trimis-o în peșteră, ca să-i scoată afară, pentru că voia ca singur să-i taie pe amîndoi.

Intrînd sluga aceea în peșteră ca la trei sau patru coți, a trecut de ei, deoarece de la strălucirea soarelui intrînd la umbră, nu putea îndată să-i vadă stînd aproape, dar ei vedeau pe sluga aceea, care striga: "Ieșiți, tîlharilor! Ieșiți la moarte! Pentru ce zăboviți? Ieșiți, că vă așteaptă stăpînul!" Așa strigînd acela, îndată din adîncimea

peșterii alergînd o leoaică, l-a apucat de grumaz și, omorîndu-l, l-a tras la culcușul său. O, Preabunule Doamne, cît este de mare purtarea Ta de grijă pentru robii Tăi și cît de grabnic îți este ajutorul, în cea mai de pe urmă primejdie! O vedeau aceasta Malh și femeia, și, o, în cît de mare bucurie și frică erau împreună; căci văzuseră un vrăjmaș al lor pierind, neștiind ce va face celălalt, care stătea înaintea ușii supărat.

Văzînd arapul că sluga zăbovește în peșteră și nici glasul lui nu se aude, a socotit că se împotrivesc doi contra unuia și, nemaiputînd de mînie să aștepte mai mult, a intrat în peșteră cu sabia scoasă, răcnind cu sălbăticie ca o fiară cumplită. Iar leoaica, auzind glasul, a alergat spre el și l-a prins, încă neajungînd la fugarii săi; și, ucigîndu-l și pe acela, l-a tras alăturea cu dînșii, în culcușul său.

Un ajutor ca acela minunat și neașteptat al lui Dumnezeu văzînd fericitul Malh cu acea fericită femeie, au mulțumit milostivirii lui Dumnezeu celei mari. Dar încă și după bucuria aceea le mai era frică, ca nu cumva și pe dînșii să-i mănînce leoaica aceea; însă mai degrabă voiau ca de fiară să moară, decît să cadă în mîinile celor fără de omenie.

Iar leoaica, luîndu-și cu gura puii săi, a ieșit din peșteră; și stînd ei mult timp tăcuți și văzînd că leoaica nu se întoarce, au ieșit, plecîndu-se ziua acum. Și au văzut cămilele aproape de peșteră stînd, avînd pe dînsele pîine și băutură, și, mîncînd și bînd, s-au întărit și s-au bucurat. Apoi, încălecînd pe dînsele, s-au dus în calea lor, mulțumind lui Dumnezeu, și în zece zile trecînd pustia aceea, au sosit la oștile grecești și au spus tribunului toate cele despre dînșii; iar tribunul i-a trimis la Sabin, ducele Mesopo-tamiei. Iar ducele cumpărînd cămilele de la dînșii și bine gătindu-i de cale, i-a trimis bucuroși întru ale lor.

Deci, pe acea fericită femeie, Cuviosul Malh a dat-o într-o mînăstire de femei, iar el s-a întors la al său locaș, din care a ieșit, dar a aflat acum mort pe egumenul, părintele său. Și a spus fraților toate cele ce i s-au întîmplat lui; și ședea în mînăstire fără să iasă, sfătuindu-i pe ceilalți, ca niciodată să nu treacă cu vederea pe egumen, nici să iasă din mînăstire. Viețuind cealaltă vreme a vieții sale cu plăcere de Dumnezeu, a trecut la Domnul, lăsînd după dînsul chip de întreagă înțelepciune, ca să știe cei mai pe urmă, că întreaga înțelepciune nici de sabie, nici de pustietate, nici de fiară nu se biruiește. Pentru că cel ce se dă pe sine lui Hristos, poate muri întru dreptate cu trupul, iar cu duhul nu poate fi biruit, întărindu-l Însuși Hristos, Dumnezeul nostru, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

63. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU VASILE CEL NOU (26 MARTIE)

(Scrisă de Grigorie, ucenicul său)

În zilele dreptcredincioșilor împărați Leon cel Înțelept (886-912) și fratele său Alexandru (912-913), fiii împăratului Vasile Macedon (867-886), în al zecelea an al stăpînirii lor, oarecare magistrați din părțile Asiei, fiind trimiși cu poruncă împărătească, s-au întors de acolo în cetatea Constantinopol. Și mergînd alături de niște munți neumblați și pustii, au văzut pe omul acesta, de care ne este acum vorba, adică pe fericitul Vasile, umblînd prin pustie, îmbrăcat în haine proaste, la chip străin și înfricoșat, ca un hrănit prin pustie, și îndată l-au prins. Apoi, minunîndu-se de chipul lui cel străin, îl socoteau că este iscoadă.

Deci legîndu-l, s-au dus împreună cu el la Constantinopol, unde, ducîndu-se la împărați, le-au spus despre omul cel prins pe drum. Iar împăratul Leon, văzîndu-l, l-a dat spre întrebare unui patriciu, ce se numea Samon, de neam agarean, ca să ispitească cele despre dînsul cine este, de unde este și cum îi este numele. Deci, Samon patriciul, luînd pe omul lui Dumnezeu, l-a dus în casa sa și, șezînd cu toți sfetnicii săi, cu mîndrie a poruncit să aducă înaintea feței sale pe fericitul.

Adus fiind înaintea lui, nu i-a dat vrednica cinste și închinăciune. Și a zis către dînsul Samon: "Cine ești, de unde ești și cum îți este numele tău?" Iar el nu i-a dat răspuns, ci stătea, tăcînd și căutînd cu ochi blînzi spre dînsul. Deci, a grăit iarăși către dînsul: "Spune-ne nouă, de unde ești?" Sfîntul a zis către dînsul: "Dar tu cine ești și de unde ești?" Iar Samon i-a zis: "Noi pe tine te întrebăm, cine ești și de unde vii? Iar cine sînt eu, nu se cade ție a mă întreba. Dar de voiești să știi ceva despre mine, îți voi spune. Eu sînt Samon patriciul și mai marele postelnicilor împărătești. Deci, spune și tu, cine ești și de unde ești și ce fel îți este viața ta?"

Grăit-a către dînsul fericitul: "Eu sînt străin, unul din cei ce petrec pe pămînt". Zis-a către dînsul Samon: "Bine zic aceia, dar, despre tine, că ești iscoadă și ai venit să încerci stăpînirea grecească". Iar cuviosul la aceasta n-a răspuns nimic.

Mulți din cei ce stăteau înainte îl întrebau, zicîndu-i: "Cine ești?" Și nu le răspundea. Atunci a poruncit Samon să aducă înaintea lui toiege verzi, vine de bou uscate și cele mai înfricoșate unelte, spre îngrozirea lui, că doar s-ar teme și ar spune de unde este. Iar el, văzîndu-le pe toate acelea, nu zicea nimic. Apoi a poruncit ca să-l întindă patru inși și să-l bată cu vine de bou, întrebîndu-l cine este. Și fiind bătut tare, sfîntul nu le răspundea, ci răbda, tăcînd. Și pînă într-atît l-au bătut, pînă cînd li s-a părut că îndată va muri. Apoi, luîndu-l ca pe o bîrnă, el neputînd umbla, l-au dus și l-au aruncat în temniță.

A doua zi, neîmblînzita fiară, Samon, șezînd la judecată, a poruncit să aducă pe cel închis. Și ducîndu-se trimișii, au aflat ușile temniței încuiate, iar pe acela stînd afară sănătos cu trupul și așteptîndu-i pe ei. Iar ei s-au mirat de aceasta foarte mult. Deci l-au întrebat pe el, zicînd: "Spune-ne nouă, cum ai ieșit din temniță, fiind ușile încuiate?" Dar fericitul n-a răspuns nimic și mergea cu ei, ca să stea înaintea patriciului. Atunci unii dintre dînșii, alergînd înainte, au spus lui Samon ceea ce se făcuse, adică cum îl aflaseră în afara temniței. Samon s-a mirat și toți cei împreună

cu dînsul, auzind unele ca acelea, și nu credeau cele spuse. Iar alții ziceau că este vrăjitor și cu farmece a făcut o minune ca aceea. Samon patriciul îl întreba pe sfîntul cu dinadinsul și cu cercetare, ca să spună cine este. Iar cuviosul nu i-a dat răspuns. Deci Samon, mîniindu-se foarte tare, a poruncit ca să-l întindă pe pămînt și să-l bată cu toiege fără crutare, pînă ce va spune cele despre sine, cine este și de unde este.

Deci l-au bătut mult, încît șase toiege s-au sfărîmat, iar el răbda vitejește în mare tăcere, nerăspunzînd nimic, încît se mirau toți de răbdarea și tăcerea cea negrăită a cuviosului. Și a zis Samon: "Știu că voiește să se laude iscoditorul acesta și să zică: "I-am biruit cu tăcerea". Dar astfel mă jur, pe sănătatea singurilor mei stăpînitori, că nu-l voi lăsa să se laude și să-și bată joc de noi".

Deci a poruncit să-l bată toată săptămîna aceea, în fiecare zi, dîndu-i cîte trei sute de lovituri cu bicele și trei sute de toiege. Iar el răbda acea muncire, tăinuindu-și fapta bună care era într-însul. Căci din tinerețe se făcuse monah și se dusese în pustie, unde s-a nevoit ani destui. În tot timpul nevoinței sale în pustie avea viața aspră, hrănindu-se numai cu verdețuri, umbla desculț și îmbrăcat cu haine proaste și nu voia să spună cuiva despre îmbunătățita sa viață. Tăcea, pentru că zice Domnul nostru Iisus Hristos: *Să nu știe stînga, ce face dreapta ta*. Pentru că tot cel ce-și arată faptele sale cele bune, își ia plata sa, adică lauda cea de la oameni, iar de veșnica slavă se lipsește. Iar cel ce dorește viața veșnică, acela își tăinuiește înaintea oamenilor a sa faptă bună și, chiar de s-ar și bate, tace. Cu adevărat un om ca acela este mucenic.

Trecînd săptămîna aceea în care în toate zilele îl băteau pe sfînt, multe dureri a răbdat și, înștiințîndu-se Samon patriciul că sfîntul mucenic este întru nesupunere, iarăși a șezut la judecată și, punîndu-l înainte, a căutat cu mînie la dînsul și i-a zis: "Necuratule între oameni, pînă cînd tăinuiești înșelăciunea în inima ta? Spune-ne nouă, cine și de unde ești?" Răspuns-a lui fericitul: "Cei ce fac în taină faptele urîte, precum faci și tu, pe aceia cu adevărat se cuvine a-i numi mai necurați". Iar Samon de o vădire ca aceea de mare rușine s-a umplut încît, rușinîndu-se de cei ce stăteau înaintea lui și aprinzîndu-se de mînie și de iuțime mare, a poruncit să aducă curele și să lege mîinile cuviosului. Apoi, cu frînghii legîndu-i tare coastele, iar piciorul lui cel drept legîndu-l înapoi de coaste, să-l spînzure de o grindă cu capul în jos într-o cămară; și cu inelul său a pecetluit ușa cămării aceleia. Deci astfel l-a lăsat să spînzure, pînă ce va spune despre sine, cine și de unde este. Toți cei ce erau acolo cîrteau în taină asupra lui Samon, mîniindu-se și numindu-l ticălos pentru o muncire ca aceea ce se făcea de dînsul omului celui nevinovat.

Stînd sfîntul astfel spînzurat trei zile și trei nopți, iar după trei zile mergînd muncitorul și deschizînd ușa, l-a aflat pe mucenic spînzurat. Însă, văzîndu-l la față luminat, ca și cum nu pătimise nimic rău, s-a mirat și mergînd mai aproape de dînsul, a zis: "Cine și de unde ești? Au nu te-au învățat minte pe tine muncile acestea?" Iar fericitul nerăspunzînd nimic, a poruncit să-l pogoare de pe grindă și să-l dezlege.

Fiind dezlegat, sfîntul a stat cu trupul sănătos, vindecîndu-l darul lui Hristos și neavînd nici o vătămare. Toți minunîndu-se preamult, a zis Samon: "Au nu am zis bine că omul acesta este fermecător? Pentru că iată, nici cît de puțin n-a bolit cu trupul; dar eu degrabă îi voi dezlega puterea vrăjitoriei lui. Chemați la mine pe hrănitorul de fiare". Acela venind, i-a zis: "Să pregătești pentru dimineață un leu mai cumplit, nedîndu-i astăzi hrana cea rînduită, ca să fie flămînd; și vom vedea pe fermecătorul acesta, de-l va birui și pe leu". A doua zi s-a adunat mulțime de popor la priveliște și un leu groaznic s-a slobozit, răcnind foarte tare de foame. Și ducîndu-l acolo pe Sfîntul Vasile, l-au aruncat la leu spre mîncare; iar leul, văzînd pe prea cuviosul, a început a tremura și, apropiindu-se, s-a culcat și se tăvălea înaintea picioarelor lui, ca oaia fără de răutate, încît toți mirîndu-se, strigau: "Doamne miluiește!"

Apropiindu-se cuviosul de leu, îl netezea cu mîna sa cea dreaptă și, apucîndu-l de ureche, l-a scos afară, strigînd către cei ce stăteau înainte: "Iată oaia voastră, iată oaia". Dar o minune ca aceasta făcîndu-se, nicidecum n-a voit Samon cel de alt neam să cunoască și să înțeleagă că omul cel muncit de dînsul este al lui Dumnezeu. Deci a poruncit ca noaptea să-l înece pe sfînt în mare.

Slugile, luînd pe mucenic întru a treia strajă de noapte, l-au dus cu o corăbioară pe mare și întru adînc aruncîndu-l legat, s-au întors. Iar cu porunca lui Dumnezeu, Cel ce păzește pe sfinții Săi, îndată doi delfini din mare luînd pe cuviosul pe spatele lor, l-au scos la malul ce se numea Evdomi, și era acela al șaptelea înaintea Constantinopolului. Acolo l-au pus pe uscat; și, deodată, i s-au dezlegat mîinile și picioarele. Deci sfîntul, sculîndu-se, s-a dus în cetate. Dar încă nu erau deschise porțile cele de aur și a șezut lîngă ele, vrînd să se odihnească puțin. Într-acea vreme a venit acolo un om care era cuprins foarte tare de boala frigurilor și a șezut aproape de sfîntul, tremurînd și suspinînd de durere.

Făcîndu-i-se milă cuviosului, și-a pus mîna pe dînsul și, rugîndu-se, l-a tămăduit. Iar omul, văzîndu-se tămăduit, a căzut la picioarele cuviosului și-l ruga să meargă cu el în casa lui. Omul acela era unul din cei mai mici cetățeni, cu numele Ioan; și a mers cuviosul cu el, bucurîndu-se. Iar Ioan cu soția sa l-au primit cu dragoste și, fiind vremea prînzului, au pus masă și au mîncat, veselindu-se. Iar Ioan a spus femeii sale cum l-a tămăduit cuviosul prin chemarea numelui lui Hristos și s-a bucurat femeia foarte de un oaspete ca acela, că s-a învrednicit a primi pe plăcutul lui Dumnezeu în casa sa. Pentru că era și aceea foarte iubitoare de Hristos și de străini și petreceau întru frica lui Dumnezeu; iar numele ei era Elena.

După aceea, Ioan și Elena, femeia lui, au început a-l ruga pe sfîntul să le spună cine și de unde este? Răspuns-a sfîntul: "De unde sînt nu se cade acum a spune, ci mai pe urmă veți ști; iar acum voiesc să mă duc pentru rugăciune în Mînăstirea Icoanei celei nefăcute de mînă, a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care singură de sine s-a zugrăvit". Și sculîndu-se s-a dus, urmîndu-l Ioan. Apoi săvîrșind acolo rugăciunile sale, s-a întors în casa lui Ioan pentru rugămintea aceluia. Și supărau Ioan

și soția lui pe sfîntul, cu rugămintea să le spună cele despre sine. Iar el a zis: "Eu sînt acela pe care Samon patriciul l-a aruncat în adîncul mării. Dar Domnul meu Iisus Hristos, Căruia Îi slujesc din tinerețile mele, precum știe, m-a păzit nevătămat". Și le-a spus cum îl cheamă și apoi toate pe rînd, cîte i-a făcut patriciul împărătesc. Iar ei se minunau, căci auziseră despre dînsul și mai înainte cum l-a muncit Samon și cum nu l-a vătămat fiara, pentru că străbătuse vestea despre minunea aceea prin toată cetatea. Apoi îl rugară să petreacă cu dînșii în casa lor în toată vremea vieții sale; și plăcută i-a fost aceea sfîntului.

Deci i-au pregătit o casă de rugăciune și sfeșnic unde înălța cele obișnuite lui Dumnezeu. Și cine poate să spună izvoarele lacrimilor lui pe care le vărsa în rugăciuni către Dumnezeu? Cine va număra plecarea genunchilor lui? Cine va povesti privegherile cele de toată noaptea? Pentru că fără de somn petrecea toate nopțile. Dar încă și obiceiurile lui cele bune cine le va spune cu de-a-mănuntul? Spre mînie niciodată nu s-a mișcat, fiind ca un stîlp neclintit; era blînd ca un alt Moise și David, liniștit ca Iacob, iar milostiv mai mult decît Avraam. Pentru că acela din multa sa bogăție făcea milostenie, iar acesta din sărăcia sa pentru Dumnezeu, făcea mult bine săracilor. Pentru că ceea ce i se dădea de iubitorii de Hristos, îndată împărțea la cei ce nu aveau.

Locuind Sfîntul Vasile la acel iubitor de Hristos, Ioan, au început, după puține zile, a veni la dînsul oamenii, unii pentru folos, iar alții aduceau pe bolnavii lor pentru tămăduire; pe acei bolnavi cuviosul, punînd mîinile sale și făcînd rugăciune, îi tămăduia cu darul lui Hristos. Și s-au preamărit numele și viața lui Vasile în acea cetate, încît mulți, nu numai din popor, ci și din cetățeni, veneau la dînsul. Avea încă și darul mai înainte-vederii, și fiecăruia ce venea la dînsul, mai înainte îi vedea faptele cele tăinu-ite, ori bune ori rele. În singurătate, mustrînd pe cei sănătoși, pe mulți i-a ridicat spre pocăință. Și mai înainte vedea cele ce vor fi și înainte le spunea proorocește, precum va povesti cuvîntul.

Murind împăratul Leon, apoi și Alexandru fratele lui sfîrșindu-se după un an, a rămas la împărăție Constantin, fiul lui Leon, cel numit Porfirogenitul, cu maica sa Zoe (913-959). Dar, de vreme ce Constantin era încă foarte mic, i-au pus păzitori și rînduitori împărăției pe Nicolae, patriarhul Constantinopolului și pe Ioan, păzitorul palatului, care se poreclea Garida. Acelora le era încredințat ca să îndrepteze toate lucrurile împărătești, pînă ce împăratul cel tînăr va veni în vîrstă. Într-acea vreme au năvălit barbarii asupra țării grecești și pustiau pămîntul împrejurul Constantinopolului, încît nu era cine să strîngă putere de oaste și să iasă la război împotriva barbarilor ce năvăliseră. Împărăția grecească era în tulburare și în primejdie mare, iar poporul Constantinopolului striga asupra patriarhului Nicolae, că nu poartă bine grija și nu rînduiește bine împărăția.

Atunci Nicolae, sfătuindu-se cu ceilalți boieri mari, a scris voievodului Răsăritului, cu numele Constantin, ce se poreclea Duca, să vină în cetatea împărătească și să primească sceptrul împreună cu Constantin, tînărul împărat, care

era crescut în palatul împărătesc și, ca un bărbat tare și viteaz în războaie, să năvălească împotriva celor de alt neam. Pentru că bărbatul acela, Constantin Duca, era foarte viteaz și ostaș nebiruit, înfricoșat potrivnicilor, care lucru și singuri de multe ori l-au mărturisit. Căci vedeau ieșind foc din armele lui Constantin și din nările calului său, pornind asupra lor, arzîndu-i și izgonindu-i, încît nu puteau să stea împotriva feței lui. Constantin tăinuia acel dar ce-i era dat de la Dumnezeu, pentru că zicea: "Dormind eu în tinerețile mele, mi-a stat înainte o femeie prealuminoasă, cu porfiră împărătească îmbrăcată și cu un cal de foc lîngă dînsa. Iar pe acel cal erau arme de foc și mă silea să mă înarmez cu acele arme de foc și să încalec pe acel cal înfricoșat, nevrînd eu și temîndu-mă. După ce am făcut aceea, a zis către mine: "Să se teamă de tine vrăjmașii lui Dumnezeu și hulitorii Fiului Meu și ca ceara să se topească de la fața ta!" Aceasta zicîndu-mi, s-a dus".

Aceasta spunea despre sine bărbatul acela, la care, dacă a venit scrisoarea patriarhului pentru primirea împărăției, el se lepăda, zicînd că e nevrednic a fi la o stăpînire înaltă ca aceea. Dar patriarhul și toată suita au trimis iarăși scrisori la dînsul, chemîndu-l la împărăteasca vrednicie, iar el le-a scris înapoi:

"Nu mi se cade mie să fiu cu unsul Domnului, cu împăratul, deși este mic cu anii, și a greși Dumnezeului meu; și încă mă tem ca nu cumva vreo înșelăciune și meșteșug să se afle între voi și mă veți pierde pe mine". O scrisoare ca aceea primind de la dînsul patriarhul și boierii din Constantinopol, au trimis a treia oară la dînsul, fiecare deosebit scriindu-și al său jurămînt, jurîndu-se pe cinstitul lemn al făcătoarei de viață Crucii Domnului, că nu cu suflete înșelătoare, ci cu drepte inimi îl chemau la împărăția tînărului împărat. Iar el, crezînd jurămîntul lor, a venit la Constantinopol cu casnicii săi, unde l-au întîmpinat boierii și cetățenii cu multă slavă și cinste.

Intrarea lui în cetate s-a făcut dimineața, pe cînd răsărea soarele. Și i s-a făcut un semn, nu bun, vestindu-i dinainte moartea prin ucidere, pentru că, soarele strălucind luminos, o ploaie mică a căzut, iar picăturile care cădeau pe pămînt erau sîngerate. Iar patriarhul Nicolae și cu sfetnicii lui, văzînd venirea și cinstita întîmpinare de către popor a lui Constantin Duca, și-au schimbat într-alt fel sfatul și i-au închis intrările împărăției, nelăsîndu-l să meargă la împărat și la maica acestuia. Iar el și-a pus cortul său lîngă priveliște, la alergarea cailor. Și veneau la dînsul boierii cei mari și cetățenii închinîndu-se lui, numindu-l împărat. Iar unii din boierii care se cunoșteau cu Sfîntul Vasile și aveau dragoste către dînsul, mergînd la el, îl întrebau deosebit cum are să fie sfîrșitul acelui lucru ce s-a început. Sfîntul, plîngînd, le spunea că nu vor trece trei luni și va fi sfîrșit sîngerat lui Constantin Duca, cel chemat la împărăție, și tuturor celor ce se țin de dînsul. Spunînd acelea, fericitul se tînguia nemîngîiat și neîncetat, pînă la slăbire.

Deci aceia, închizîndu-se în casele lor, petreceau în tăcere, neieșind nicăieri și așteptînd cu frică sfîrșitul cel proorocesc. Doi frați dintr-un pîntece ai unui boier mare, amîndoi cu cinstea protospătari, au mers la sfîntul și l-au întrebat, zicînd: "Oare bine este ca să mergem la împăratul, cel nou-numit, și să-i slujim?" Iar sfîntul le

răspundea cu lacrimi: "Fiilor, să nu mergeți acolo, că de veți fi împreună cu dînsul, apoi unul cu ucidere de sabie va muri, iar altul tăierea urechilor și a nasului va pătimi și de rîs va fi la cei ce-l vor vedea, în toată viața sa". Aceia, nebăgînd în seamă cuvintele sfîntului, s-au dus la priveliște și cu cel nou-numit împărat s-au făcut una.

După două luni, Constantin Duca, cel chemat la împărăție cu jurămîntul patriarhului și rugămințile a toată boierimea, văzîndu-se amăgit și batjocorit, nu s-a răzbunat pentru aceasta, el, ca unul ce era viteaz în războaie și avea după dînsul mulțime de ostași și de popor. Pentru că putea, cu puterea ostașilor și a poporului, să sfărîme porțile împărătești încuiate și să intre, sau să înconjoare cetatea mult timp și să nu le slobozească cele de trebuință pentru hrană, și atunci singuri ar fi căutat milă de la dînsul, și intrarea iarăși i-ar fi fost liberă. Însă el, fiind bărbat dreptcredincios și temător de Dumnezeu, nu voia ca pentru dînsul să pătimească cineva rău, nici nu căuta ca prin sîngeroasă cale să se suie la treapta împărătească. Spre Dumnezeu punîndu-și nădejdea și spre jurămîntul patriarhal și boieresc încă nădăjduind, s-a sfătuit cu ai săi să meargă fără război și fără arme întru cele împărătești, cu pace, prin porțile de aramă, rupîndu-le, pentru că erau tare încuiate, și zicea: "De ne vor primi cu blîndețe bine va fi, iar de ne vor ucide, vor da pentru noi răspuns la Dumnezeu, înaintea Căruia o să ne judecăm, căci cu rugăminte și cu jurăminte, chiar nevrînd noi, ne-au amăgit".

Acestea zicînd, a pus jurămînt asupra tuturor celor ce erau cu dînsul, ca să nu îndrăznească nici unul să-și scoată sabia sau săgeata în arc să pună asupra celor ce se împotriveau lor, căci -zicea el - nici o picătură de sînge a unui creștin să nu se verse pentru el. Așa sfat făcînd și jurămîntul întărindu-l, au pornit spre porțile cele de aramă. După ce cu sila le-au deschis și mergeau încet spre palatele împărătești, îndată, din porunca patriarhului și a sfetnicilor lui, săgetătorii pregătiți pentru aceea au început a săgeta împotriva lor și a răni pe mulți; iar pe Duca l-au rănit tare în coastă, sub mîna dreaptă, și a căzut la pămînt, gemînd de durere.

Apoi, cei de prin palat înarmați, a căror mulțime era adunată pentru aceea, au pornit cu săbiile asupra celor ce intrau cu pace și nu se luptau împotriva lor și au început a-i tăia ca pe niște mlădițe. Deci au omorît pe Constantin Duca, pe fiul său și pe mulți alții, iar pe ceilalți care apucaseră să fugă, i-au prins vii și într-același ceas i-au muncit pe dînșii; pe unii tăindu-i în două, pe alții spînzurîndu-i pe lemn înaintea porților cetății, iar altora tăindu-le nasurile, urechile și vinele. Au căzut atunci cu Constantin Duca, ca la trei mii de bărbați nevinovați. Atunci și acei doi frați proto-spătari, care veniseră la Sfîntul Vasile, au pătimit după proorocia cuviosului, pentru că unuia dintre dînșii i s-a tăiat capul, iar altul a suferit tăierea urechilor și a nasului.

După aceea, lui Duca cel ucis ostașii i-au tăiat capul, asemenea și fiului său, și le-au dus la patriarhul Nicolae și la sfetnicii lui. Patriarhul a dat daruri celor ce au ucis pe Constantin, iar capul lui a poruncit să-l poarte în suliță prin toată cetatea, spre batjocură, iar trupurile celor uciși de sabie să le arunce în mare. O vărsare de sînge nedreaptă ca aceea s-a făcut atunci în Constantinopol, spurcîndu-se cetatea cu sînge

de bărbați nevinovați, care, ca sîngele lui Abel, striga din pămînt către Dumnezeu, contra ucigașilor. Astfel, nu de sabia vrăjmașilor celor de alt neam, ci de sabia celor de o credință și un gînd, fiind prieteni și frați, a căzut puternicul voievod Constantin Duca, cel numit de dînșii împărat. Ostașul cel slăvit cu vitejia, plăcutul lui Dumnezeu și iubitul poporului, a pierit de jurămîntul oamenilor celor călcători de jurămînt și fără de socoteală. Însă sufletul lui cel drept s-a sălășluit în sînul dreptului Avraam; asemenea și sufletele celorlalți care au pătimit cu dînsul s-au învrednicit milei lui Dumnezeu.

Acest lucru s-a adeverit cu o minune ca aceasta: Deasupra trupurilor celor care spînzurau, s-au văzut în toate nopțile pogorîndu-se stele peste capetele lor, strălucind prealuminos, pînă la răsăritul soarelui. Aceasta cu dovedită însemnare arăta că au pătimit cu nevinovăție și că sufletele lor sînt sălășluite în luminile sfinților. Și acestea s-au zis spre arătarea proorocescului duh care era în Cuviosul părintele nostru Vasile, că cele ce el mai înainte le-a proorocit, așa s-au și întîmplat. Dar iată încă și altele asemenea celor dintîi proorocii ale lui.

Roman patriciul, fiind ridicat pentru ocîrmuirea împărăției împreună cu tînărul împărat Constantin Porfirogenitul, i-a dat de soție acestuia pe fiica sa, Elena, după ce acesta a venit în vîrstă. El avea și alt ginere, ce se numea Saronit, cu dregătoria patriciu, care se mîndrea cu slava și cu bogăția sa și gîndea vicleșuguri în inima sa, adică cum ar putea pierde pe împăratul Constantin, ca să răpească împărăția pentru el.

Aproape de curtea lui Saronit era casa acelui iubitor de Hristos, Ioan, la care locuia Cuviosul Părintele nostru Vasile. Văzînd sfîntul cu ochii săi mai înainte văzători gîndul cel viclean al lui Saronit, zicea în sine: "Văd pe ticălosul acesta ce fel de sfaturi împotriva lui Dumnezeu alcătuiește în inima sa. Dar voi merge și-l voi mustra, ca doar se va lăsa de pornirile sale nebunești".

Într-una din zile, cînd Saronit ieșea călare de la casa sa cu multă mîndrie și mergea spre împărăteștile palaturi, trecea și Sfîntul Vasile pe cale și a început a grăi cu mare glas către dînsul: "Pentru ce inima ta gîndește cele viclene împotriva moștenirii lui Hristos? N-ai să ai parte de soarta împărătească! Încetează și nu te osteni în zadar, ca nu vreodată să se mînie asupra ta Domnul, că vei pierde ceea ce ți se pare că ai, adică cinstea patriciei".

Saronit, auzind acestea, s-a umplut de mare mînie și, repezindu-se asupra lui, l-a bătut peste cap cu biciul ce-l avea în mîini, făcîndu-i multe răni și ocărîndu-l cu cuvinte dosăditoare, apoi s-a dus în calea sa. Fericitul Vasile, suferind cu răbdare bătăile, a doua zi iarăși l-a întîmpinat pe cînd ieșea din casă și cu aceleași cuvinte l-a mustrat ca și ieri. Atunci Saronit a poruncit slugilor sale să-l prindă pe sfîntul și să-l ducă la casa sa pînă ce se va întoarce de la palatele împărătești. După ce s-a întors, a poruncit să pregă-tească toiege spinoase și, punînd înaintea sa pe sfîntul, a zis către dînsul: "Spune-mi, răule bătrîn, ce diavol te-a îndemnat să mă întîmpini cu astfel de

îndrăzneală și să grăiești asupra mea unele ca acelea înaintea tuturor? Nu știi oare că sînt ginere împărătesc și mă găsesc cel dintîi în palaturile împărătești? Apoi că am și bogăție nenumărată ca nisipul de pe marginea mării, am slugi, averi și sate, mulțime nespusă de turme, argint și aur nenumărat, încă și slava îmi este mare și mi s-a dat cinste de la Dumnezeu, de la împărați și de la toți boierii? Iar tu, fiind cel mai prost bătrîn și cerșetor sărac, cum ai îndrăznit a mă dosădi înaintea a tot poporul cu niște cuvinte ca acelea, ocărîtoare și mustrătoare? Spune-mi mai înainte, pînă nu te voi da la moarte!"

Fericitul îi răspunse: "Socotești oare că este tăinuită înșe-lăciunea și viclenia pe care o ascunzi în inima ta? Singur Domnul mi-a descoperit că gîndești să îndrăznești ceva asupra împărăției. Dar să părăsești acea necuvioasă dorință și să nu cugeți rele asupra unsului Domnului, pentru că îți mărturisesc că, de nu te vei lăsa de acel rău sfat, se va mînia Domnul rău asupra ta și-ți vei pierde pomenirea ta de pe pămînt".

Atunci nebunul Saronit, aprinzîndu-se de mînie și schim-bîndu-se la față, a poruncit să-l întindă pe sfînt la pămînt și să-l bată cu toiege fără cruțare, zicînd către slugi: "Bateți-l bine, pînă ce se va izgoni dintr-însul duhul proorociei celei mincinoase". Și bătură pe sfînt ca pe un lemn nesimțitor, căci nimic nu răspundea, nici trupul nu mișca, nici nu se văita, nici altceva nu se auzea, decît numai bătaia toiegelor. Apoi, poruncind să înceteze, a închis pe pătimitor într-o închisoare strîmtă. A doua zi, scoțîndu-l, l-au bătut iarăși fără milă cu vine de bou, l-au legat și l-au închis.

A treia zi, prînzind și îmbătîndu-se, l-a scos iar pe sfîntul și a poruncit ca să-l bată cumplit cu bețele și, pe cînd îl bătea, ușile casei lui Saronit erau deschise. Iar femeia cea binecuvîntată, Elena, soția lui Ioan, trecînd pe acolo și văzînd că-l bătea pe Cuviosul Vasile, a alergat repede în casa aceea și a căzut peste sfîntul care era bătut și, strigînd cu amare lacrimi, a zis: "Pe mine păcătoasa să mă bateți, iar pe acesta, care este lumina mea, părintele meu cel duhovnicesc și păstor, lăsați-l! Pe mine să mă ucideți în locul lui, iar pe el eliberați-l!" Iar Saronit, omul cel cu nărav de fiară, a zis cu mînie către slujitori: "Bateți-o și pe aceasta, de vreme ce așa dorește, căci socotesc că este desfrînata lui". Și au bătut-o atît, încît o credea că este fără suflet.

Apoi a poruncit s-o ia de picioare și s-o tragă afară din curte ca pe un cîine mort. Iar cuviosului părinte, legîndu-l cu o curea și spînzurîndu-l, i-au făcut pînă la cinci sute de răni, bătîndu-l cu vine de bou; și toate le răbda vitejește sfîntul, întărindu-l Dumnezeu. Apoi, dezlegîndu-l, l-a închis iarăși în temniță.

În acea noapte, Saronit a avut un vis, însemnîndu-i înainte pierzarea. Visul era în acest chip: I se arăta un stejar foarte înalt și cu multe ramuri, în al cărui vîrf un corb își avea cuibul și își acoperea puii cu aripile sale. Apoi a văzut pe doi oameni oarecare ce veniseră la stejar cu topoarele, voind să-l taie, și grăiau unul către altul:

"Corbul acela, mult croncănind, nu lasă pe împărat să doarmă în pace!" Celălalt răspunse: "Dar și pe iubitul lui Dumnezeu, Vasile, rău l-a muncit". Apoi începură a tăia copacul. Și după ce a căzut la pămînt, unii alergau îmbrăcați cu vechi rupturi și luau ramurile cele căzute din copac și le aruncau în foc. Acolo a mai văzut și pe Cuviosul Vasile, stînd lîngă copacul cel tăiat și zicînd: "Tot lemnul care nu face rod bun îl taie și se aruncă în foc". Apoi, întorcîndu-și cuviosul către dînsul vorba, a zis: "Nu ți-am zis oare, să-ți lași socotința ta cea rea, ca să nu pierzi și acea înălțime pe care o ai?"

Deșteptîndu-se din somn, ticălosul Saronit s-a simțit rău bolnav și, socotind în sine vedenia aceea, îi veni frică și mîhnire. Deci a trimis îndată de a dezlegat pe sfîntul din legături și l-a eliberat. Apoi, ducîndu-se cuviosul la locuința sa și văzîndu-l Ioan s-a bucurat foarte; dar văzîndu-i rănile cele cumplite, plîngea. Ase-menea și toți cei ce iubeau pe sfîntul, auzind că este liber, s-au adunat în casa lui Ioan, bucurîndu-se și plîngînd. Iar soția lui Ioan, fericita Elena, după acea nemilostivă bătaie, bolind, degrabă s-a sfîrșit. Dar și ticălosul Saronit nu s-a mai sculat din boala sa, pentru că în acele zile a murit și s-a împlinit ceasul aceluia și proorocia Sfîntului Vasile.

Nu după multă vreme, dreptcredinciosul și bunul bărbat Ioan, care slujea cuviosului, s-a dus către Domnul și a rămas Sfîntul Vasile singur, în casa aceluia. Și veneau în toate zilele mulți, aducîndu-și bolnavii lor, iar sfîntul îi tămăduia pe dînșii cu rugăciunea sa. Asemenea și mulțime de săraci alergau la fericitul, pentru că le împărțea lor toate cele aduse lui de la iubitorii de Hristos și nu lăsa la sine nimic pînă a doua zi. După aceasta, un cetățean oarecare dreptcredincios și iubitor de Dumnezeu, anume Constantin, socotit ca barbar, a poftit cu rugăminte multă și cu lacrimi pe Cuviosul Vasile să vină la dînsul și să locuiască în casa lui și i-a pregătit chilie deosebită și liniștită. Și, precum oarecînd sumaniteanca Sfîntului Prooroc Elisei, tot astfel bărbatul acela a pregătit plăcutului lui Dumnezeu, Vasile, pat, masă, scaun și sfeșnic și l-a încredințat uneia din bătrîne, cinstită și îmbunătățită, care de mulți ani petrecea în văduvie curată și de Dumnezeu plăcută, cu numele Teodora, ca să-i slujească omului lui Dumnezeu. Iar cînd venea cineva, vrînd să-l vadă pe sfîntul și să vorbească cu el, aceea vestea fericitului pentru cei ce veneau. Iar el, din chilie mergînd în casa Teodorei, primea pe cei ce veneau.

Deci în toate zilele mergea în casa Teodorei, primind și învățînd pe cei ce veneau, tămăduind bolnavii și mîngîind pe cei săraci ce se adunau la dînsul, cu darea celor de trebuință. Iar seara Sfîntul Vasile se ducea în chilia sa ca să-și săvîrșească obișnuitele lui rugăciuni către Dumnezeu. Și se făcuse numele lui slăvit în tot Constantinopolul și se cinstea nu numai de mireni, ci și de cei duhovnicești. Căci îl cercetau mulți monahi, preoți și arhierei și primeau folos și ajutor de la dînsul. Iar domnii și boierii cu rugăciuni chemau pe sfîntul în casele lor, ca să cerceteze pe cei bolnavi și să facă rugăciune pentru dînșii. Și oriunde mergea sfîntul la bolnavi, îndată își punea pe dînșii mîinile și cu rugăciu-ne îi tămăduia și izgonea diavolii cu cuvîntul, apoi obiceiurile cele rele ale oamenilor le îndrepta și-i povățuia la fapta bună,

învățîndu-i nu numai cu cuvintele izvorîtoare de miere, ci uneori și mustra pe cei ce greșeau, pentru că toate arătate îi erau lui de Dumnezeu, Văzătorul a toate.

Odată, fiind chemat la palatul împărătesc, l-a mustrat pe împăratul Roman (920-944), în deosebit loc, pentru iubirea cea mare de argint și pentru tulburarea spre femei, căci multe avea. Iar împăratul nu numai că nu s-a mîniat asupra lui, ci a primit cu blîndețe mustrarea aceea și s-a făgăduit să-și îndrepte viața. Asemenea și pe Anastasia, patricia cea mai mare, mustrînd-o pentru greșelile ce i se întîmplaseră ei în taină, a ridicat-o spre pocăință și sfîrșitul ei mai înainte, văzîndu-l, i l-a vestit.

Împărătesei Elena, soția împăratului Constantin Porfirogenitul, i-a proorocit că va naște o fiică, iar după aceea un fiu, care va crește și va împărăți; lucru care s-a și întîmplat. Și i-a dat lui împărăteasa aur mult, însă nu voia a se atinge de el. Atunci împărăteasa l-a jurat cu numele Preasfintei Treimi, ca să ia cît va voi. Iar sfîntul, luînd trei galbeni cu degetele sale, i-a dat bătrînei slujitoare Teodora, care sta acolo. Iar unii din cei ce stăteau înaintea împărătesei, ziceau sfîntului: "Dă, părinte, mai mult bătrînei aceleia!" Răspuns-a lor sfîntul: "Fiilor, nu ne trebuie mulți spini, că împung cu adevărat mîinile noastre". Iar împărăteasa a zis către dînsul: "Cu adevărat, cinstite părinte, tu ai iubit pe Hristos din toată inima ta și te-ai făcut străin de deșarta lume; pomenește-ne în rugăciunile tale cele primite!" Și l-a liberat cu pace.

În acea vreme, s-a cunoscut cu Sfîntul Vasile un oarecare mirean, anume Grigorie, și i s-a făcut ucenic și singur văzător al nevoințelor lui celor multe, iar după aceea și scriitor al vieții lui, pe care a scris-o foarte pe larg, aici punîndu-se pe scurt. Acest Grigorie, cînd a mers întîi la Sfîntul Vasile, s-a auzit pe nume chemat, deși niciodată nu-l văzuse, nici nu-l știuse. Pentru că era îndestulat darul proorociei în fericitul bătrîn și nu numai lucrurile cele neștiute, ci și gîndurile inimilor omenești prin descoperire dumnezeiască le vedea; pentru că îi spunea lui Grigorie toate cîte acela le gîndea în sine. Pe o monahie oarecare mincinoasă, care petrecea în necurăție și în vrăji, a mustrat-o și i-a spus înainte fărădelegile ei cele tăinuite și pierzarea ei.

Un preot venind să-l cerceteze pe sfîntul, i-a adus ca dar niște mere; iar cînd prînzeau, gîndea în sine preotul cîți bănișori a cheltuit cu merele. Atunci i-a zis sfîntul: "Ce gîndești, frate, neștiindu-ți cheltuiala pentru poame? De la mine să știi, nu-ți mai osteni gîndul tău, că zece bănișori ai dat pentru mere". Iar preotul, auzind aceea, s-a cutremurat, minunîndu-se de mai înainte vederea bătrînului și binecuvînta pe Dumnezeu că are un plăcut al Său ca acela, în zilele acelea.

Un cîrciumar cunoscut al sfîntului, văzîndu-se pe sine că ajunsese sărac, a mers la cuviosul, poftindu-l să-i cerceteze casa lui, ca, prin venirea și prin rugăciunile sfîntului, să i se binecuvinteze pivnița lui. Mergînd sfîntul, l-a primit cîrciumarul precum se cădea și a chemat la masă pe mulți săraci. După aceea l-a băgat în pivniță, ca să-i binecuvinteze vasele cu vin. Iar cuviosul bătrîn, binecuvîntîndu-i vasele, a mers la un vas ce încăpea în el ca la cincisprezece măsuri de vin și a zis către

cîrciumar: "Cu adevărat, frate, toate vasele tale le-am binecuvîntat în numele lui Iisus Hristos, iar acest vas îl voi sfărîma".

Însă cîrciumarul îl ruga pe sfînt, zicînd: "Nu, părinte, nu-l sfărîma, ci îl binecuvintează și pe acela, căci îmi văd negustoria mea scăzută și sînt mult dator și mă tem ca să nu cad în cea mai de pe urmă sărăcie".

Grăit-a sfîntul: "Eu toate acestea le știu, însă vasul acesta îl voi sfărîma, ca din mari primejdii să te izbăvească pe tine; căci pentru aceea am și venit aici". Iarăși a zis cîrciumarul: "Capul meu mai bine să-l sfărîmi, părinte, decît vasul acesta". Sfîntul, văzînd o despicătură groasă care era acolo, a luat-o și a început a sfărîma vasul acela. Iar după ce s-a spart vasul, s-a vărsat o mulțime de vin, iar cei ce stăteau acolo cu mîhnitul cîrciumar, vecinii și prietenii lui, văzînd ceea ce se făcea, au început a cîrti, gîndind întru ei hule asupra fericitului părinte. Cuviosul, înțelegînd cu duhul cîrtirea și gîndul lor, a luat o trestie ce se întîmplase acolo și, băgînd-o în fundul vasului, pentru că mai avea încă puțin vin, a scos de acolo un șarpe lung de trei coți, umflat, și a zis către toți: "Pentru că mă huliți, o, fiilor, în inimile voastre, ca și cum aș fi făcut ceva rău? Vedeți șarpele acesta? Cîți, neștiind, ar fi băut din vinul acesta, ar fi murit, și în cîtă primejdie ar fi căzut omul acesta! Oare cu plăcere v-ar fi fost dacă s-ar fi întîmplat așa? N-am făcut bine, stricînd vasul?" Zicînd acestea, sfîntul, a aruncat șarpele la pămînt. Iar cîrciumarul și cei ce erau cu dînsul, căzînd la cinstitele lui picioare, își cereau iertare și, din ceasul acela, s-a binecuvîntat casa acelui cîrciumar cu toată îndestularea de ajuns, prin rugăciunile Cuviosului Vasile.

O femeie, cu numele Teodotia, ținînd în mîini un copil ca de patru ani, s-a dus la cuviosul, închinîndu-se și cerînd rugăciuni către Dumnezeu, deoarece pruncii care se nășteau dintr-însa după trei ani mureau și acela pe care îl avea pe mîini era bolnav. Unele ca acestea spunînd femeia aceea, copilul a început a plînge și a cere pîine. Iar cuviosul bătrîn luînd o bucățică de pîine a dat-o pruncului și, zîmbind, l-a întrebat cum îi este numele. "Leon mă numesc". Apoi a zis către maică: "Pentru multa dragoste și osîrdie pe care o ai către Preacurata Fecioară, Născătoarea de Dumnezeu, mergînd totdeauna la biserica ei, care se numește Odighitria, Dumnezeu îți dăruiește pe pruncul acesta întreg și sănătos și-l vei vedea crescut bine în învățătura cărții, monah și cleric și mult te vei bucura de el. Căci va fi bun la obiceiuri, înțelept, cinstit și slăvit, pentru că Domnul îl va păzi. Iar ceilalți prunci, cîți vei mai naște, vor pătimi asemenea ca cei dintîi". Femeia, închinîndu-se sfîntului, s-a dus și toate acelea s-au împlinit mai pe urmă după proorocia sfîntului.

Odată a venit la sfîntul un om oarecare cunoscut lui și cerea de la dînsul binecuvîntare de cale, fiindcă avea să se ducă în părțile Răsăritului, fiind trimis de stăpînul său pentru o trebuință oarecare. Cuviosul, uitîndu-se în fața lui cu dinadinsul și văzînd mai înainte cele ce aveau să i se întîmple în cale, a zis: "Rîul Helidon este înfricoșat, însă se va îmblînzi pentru păcătosul Vasile". Grăind acestea, nimeni n-a înțeles ce a zis. Omul acela a plecat în calea sa, iar cînd era prin părțile Răsăritului s-a întîmplat în cale un rîu, pe care nu-l știa, pentru că nu umblase niciodată pe calea

aceea. Și era rîul acela lat ca de douăzeci de stînjeni și atît de repede, încît pasărea abia putea să zboare. Și stînd pe mal, omul acela căuta un loc, apoi, îndrăznind, a mers călare, voind să treacă în partea cealaltă, dar îndată l-a luat repezeala rîului și-l ducea prin mijloc spre mare; și era în mare frică și în primejdie de moarte, fiind aproape să se înece. Atunci a strigat de frică, zicînd: "Doamne, ajută-mi, pentru rugăciunile Cuviosului Părintelui nostru Vasile!" Abia a sfîrșit cuvîntul acela și îndată a văzut pe Sfîntul Vasile umblînd pe rîu și certînd repeziciunea apei, apoi a luat calul de frîu, l-a trecut pe celălalt mal și s-a făcut nevăzut. Iar omul, scăpînd de înecare, a mulțumit lui Dumnezeu și Cuviosului Vasile, plăcutul Lui.

Ajungînd apoi într-un sat oarecare, a poposit și a întrebat de rîu, cum se numește. Și i-au spus oamenii că se numește Helidon, adică rîndunică, pentru că se aseamănă cu repeziciunea zborului rîndunelei, și pe mulți care n-au știut să treacă pe el i-a dus în mare și i-a înecat. Atunci omul și-a adus aminte de cuvîntul cuviosului care i-a zis cînd l-a liberat pe cale: "Rîul Helidon este înfricoșat, dar se va alina pentru Vasile". Atunci a strigat: "Slavă Ție, Doamne, slavă Ție! Încă una poftesc de la Tine, Stăpîne; mă rog să mă învrednicești ca iarăși să văd pe plăcutul Tău și să sărut cinstitele lui cărunteți!" După aceea, întorcîndu-se din cale, s-a dus la cuviosul și a căzut la picioarele lui, mulțumindu-i și spunîndu-i cele ce i se întîmplaseră, adică cum a arătat Dumnezeu spre dînsul mila Sa, prin rugăciunile lui cele sfinte.

Cel mai sus pomenit Grigorie, mireanul, era iubit de sfîntul, de vreme ce tînărul era îmbunătățit în feciorie, în curăție și în pustnicie, petrecîndu-și viața ca și monahii în casa sa între mireni, cu averea care îi rămăsese de la părinți. Acela se ducea adeseori la Cuviosul Vasile și, învățînd din buzele lui cele de miere curgătoare, s-a învrednicit a se numi ucenic. El avea deosebită dragoste și credință către Sfîntul întîiul Mucenic Ștefan și alerga la biserica lui și o înfrumuseța cu bună podoabă. Și era un sat în părțile Traciei, aproape de cetatea Randist, unde voia să se ducă la vremea secerișului, pentru adunarea rodurilor; și a venit mai întîi la cuviosul învățător și a luat binecuvîntare pentru cale. Apoi a intrat în biserica întîiului mucenic și cu genunchii plecați s-a rugat mult, privind la sfînta lui icoană. Iar la sfîrșit a zis: "Iată, văd cale depărtată pe uscat și pe mare. Deci tu, o, Sfinte întîiule Mucenice Ștefane, păzește-mă în calea aceasta de toată răutatea și, precum am slujit după puterea mea sfîntului tău lăcaș, așa și tu, după darul cel dat de la Dumnezeu, să-mi fii în toată primejdia acoperitor, ajutător și de grijă purtător". Astfel rugîndu-se, s-a dus.

Mergînd el, i s-a întîmplat de a găsit un brîu la o gazdă unde se odihnise, avînd preț de doi galbeni, pe care îl pierduse fiica celui cu casa. Cercetînd casnicii gazdei despre brîu, întrebînd și pe oaspeți despre dînsul, Grigorie, prin îndemnarea diavolească, a tăinuit brîul, zicînd în sine: "Cei ce au pierdut brîul sînt bogați, iar eu îl voi vinde și, pentru mîntuirea lor, voi împărți prețul la săraci". Apoi, călătorind înainte pe calea apucată, a pierdut brîul său cel adevărat, fiind asemenea de doi galbeni, împreună cu punga în care erau patru galbeni, cît putea să-i ajungă pe cale, și s-a mîhnit foarte de aceea. Atunci i s-a arătat în vis Cuviosul Vasile, arătîndu-i o

ulcică stricată și zicîndu-i: "Vezi vasul acesta sfărîmat și netrebnic?" Grigorie răspunse: "Îl văd, stăpînul meu".

Grăit-a sfîntul: "De-l va fura cineva, împătrit i se va cere și i se va lua de la cel ce a furat ori în veacul de acum, ori în cel ce va să fie; și de va fi bogat cel ce a furat, apoi din bogăția lui se va lua a patra parte; iar de va fi sărac, apoi pentru a patra parte se va munci". Grigorie zise: "Părinte, eu n-am furat niciodată nimic". Sfîntul răspunse: "Brîul cel găsit al fiicei celui cu gazda, tăinuindu-l, zici că nimic n-ai furat?" Zis-a Grigorie: "Nu l-am furat, părinte, ci l-am găsit". Zis-a sfîntul iarăși: "Să știi, fiule, că cel ce a găsit un lucru străin, pierdut, dacă nu-l va spune și nu i-l va întoarce celui ce-l caută, ca un fur se va judeca. Deci, ți se cădea să întorci ceea ce ai găsit, dar, de vreme ce ai tăinuit lucrul cel străin, pentru aceea ai pierdut al tău și s-a luat de la tine mai mult decît împătrit, în fața celor tăinuite; dar încă mai păzește-te, ca să nu pătimești ceva și mai rău".

Deșteptîndu-se din somn, Grigorie era în mare mîhnire, pe de o parte că a greșit, iar pe de alta, că ceva mai rău i-a spus înainte sfîntul; și mergea întristat. Ajungînd la satul său și adunînd rodurile, i s-a întîmplat o ispită mai amară decît cea dintîi. Astfel unul din argați, anume Alexandru, s-a însurat acolo după lege cu o fetișoară, anume Melitina, însă fermecătoare, rea la nărav și preadesfrînată, care spre necurata poftă era atît de neînfrînată, încît în puțină vreme pe toți bărbații de primprejur i-a atras spre a sa fărădelege; și nimeni nu putea să deschidă gura asupra ei, pentru că, dacă auzea pe cineva grăind ceva rău de dînsa, îndată rînduia asupra aceluia boală cumplită.

Prin farmece și pe bărbatul ei, de care era bătută, după vrednicie, pentru ale ei fărădelegi, cu neputințe atît de mari îl obosise, încît nici muștele nu mai putea să le alunge de la sine. Și de multe ori, fiind mînioasă, îl bătea cu bățul sau cu varga și-l izgonea din casă, căci el nu putea să se împotrivească ei, fiind chinuit de dureri pînă în sfîrșit. Și se povestea și despre maica ei, că atît de mare fermecătoare era, încît cu farmecele ținea în loc zburarea păsărilor, oprea pornirea rîului și pe dobitoace nu le lăsa să umble și alte multe răutăți făcea, pe care omul nu este liber să le grăiască.

Acea vrăjitoare, asemănîndu-se maicii sale, făcea fapte și mai rele, dîndu-se în desfrînare nemăsurată. Și dacă cineva ar fi zis vreun cuvînt rău asupra ei, acela, după două sau trei luni, cădea în slăbănogire; iar dacă ar fi îndrăznit cineva s-o lovească cu mîna, acela, neajungînd pînă a treia zi, murea. Acea fermecătoare și desfrînată văzînd pe Grigorie tînăr și frumos la chip, s-a rănit de podoaba lui și voia să-l amăgească spre a sa necurată amestecare.

Deci, fără de rușine umbla în urma lui și în toate zilele făcea lucruri înaintea ochilor lui, iar noaptea trimitea asupra lui visuri, arătîndu-i fața sa și ațîțînd într-însul pofta. Și Grigorie ajunsese în mare tulburare a gîndului său, în învăluirea și în furtuna poftei trupești, diavolii aprinzînd nevăzut într-însul focul poftei, iar acea tînără desfrînată amăgindu-l cu ochii, cu cuvintele și cu toate chipurile cele desfrînate. Și

dacă nu i-ar fi ajutat Domnul, cu rugăciunile Sfîntului întîiului Mucenic Ștefan și cu ale Cuviosului Vasile, s-ar fi sălășluit în iad, prin căderea sufletului în păcat. Pentru că se lupta cu gînduri desfrînate ziua și noaptea și uneori slăbea cu gîndul, iar alteori tare se împotrivea gîndului, nevrînd să-și întineze feciorescul său trup, care din pîntecele cel de maică nu cunoscuse femeie.

De multe ori voia să izgonească cu necinste de la sine pe nerușinata aceea, dar se temea de boala cea din farmece făcute de ea, precum s-a întîmplat la mulți; și-și aducea aminte de prooroceștile cuvinte ale Cuviosului Vasile, pe care i le grăise în vis: "Păzește-te ca să nu pătimești ceva și mai amar". Pentru că, ce poate unui bărbat curat să-i fie mai amar, decît o primejdie ca aceea, cînd corabia fecioriei îi este aproape de înecare. Apoi, voind de mii de ori mai bine să moară decît să piardă fecioria sa cea păzită pentru dragostea lui Hristos, a luat îndrăzneală și, pornindu-se cu multă mînie, cu bățul și cu cuvinte de ocară a izgonit de la sine pe nerușinata aceea, strigînd la ea: "O, fiică a lui Belzebul, de vei îndrăzni mai mult să vii la mine, apoi trupul tău cel necurat îl voi sfărîma în bucăți cu bătăile". De atunci desfrînata a lăsat și gîndurile de desfrînare.

După aceasta, acea necurată fermecătoare, făcînd răzbunare, a adus asupra lui o boală cumplită, în care el era să moară, de nu l-ar fi tămăduit Sfîntul și întîiul Mucenic Ștefan și Cuviosul Vasile, prin arătarea sa, de care lucru singur Grigorie scrie astfel: După cîteva zile, fiind un zăduf mare, am mers la rugăciune la biserica Sfîntului Marelui Mucenic Gheorghe, din mijlocul viilor, și era Duminică. Iar după săvîrșirea rugăciunilor, m-am odihnit puțin lîngă biserica aceea. Și iată am văzut în vis un nor negru, venind de sus și căzînd peste mine, apoi un glas am auzit, zicînd: "Pri-mește ceea ce ți-a făcut Melitina". Și mi s-a făcut norul acela foarte greu și rece și mi-a intrat în cele dinăuntru. Și deșteptîndu-mă, m-am aflat cuprins de boală cumplită și am cunoscut că mi s-a pricinuit acea boală de la desfrînata aceea, de vreme ce nu m-am învoit la pofta ei necurată.

Sculîndu-mă de acolo cu osteneală, m-am dus gemînd și m-am culcat pe patul meu. Și din zi în zi grea mi s-a făcut boala, încît de porțile morții mă apropiasem. Apoi m-a cuprins un foc fără de măsură și toate mădularele mele tremurau ca o trestie uscată. Și astfel mi-a fost boala, încît mintea omenească nu poate să spună, și, neputînd s-o sufăr, mă sculam și, fugind, mă aruncam pe la umbra copacilor pentru răcorire și de acolo mă porneam în apele din pîraie, vrînd să-mi răcoresc văpaia ce era în mine. Și de multe ori gîndeam să mă înec, neputînd suferi cumplita durere. Și strigam de durere: "O, nevoie! O, de este astfel focul gheenei, mai bine ar fi fost să nu se nască omul". Iar fața de om n-o cunoșteam, nici nu puteam să vorbesc cu cineva și o noapte mi se părea că este mai lungă decît patruzeci de ani.

Chinuindu-mă de boală pînă în sfîrșit și slăbind foarte, mi se părea a fi undeva, într-o vale adîncă, ale cărei coaste erau foarte înalte spre răsărit și apus. Iar eu, stînd pe partea cea dinspre apus, începeam a mă pogorî, ca și cum alunecam încet în prăpastia cea fără de fund și, de mare frică fiind cuprins, mi-am adus aminte de

Sfîntul întîiul Mucenic Ștefan; apoi, greu suspinînd, am plîns și am zis: "Sfinte întîiule Mucenic, astfel ai ascultat rugăciunile mele, cu care m-am rugat în biserica ta, cînd am ieșit din împărăteasca cetate? Iată, mă pogor în prăpastie și de acum nu mă vei mai vedea, pentru că nici nu voi mai sluji de acum înainte, căci văd că de porțile morții m-am apropiat". Și, căutînd spre partea văii dinspre răsărit, am văzut acolo ca o altă lume de limbi pămîntești nespuse; apoi am zărit de acolo venind spre mine pe Sfîntul întîiul Mucenic Ștefan, în stihar roșu, grăindu-mi cu dragoste: "Ce-ți este ție, iubitule? De ce pătimești? Nu te mîhni asupra mea că n-am fost aici, deoarece am cercetat bisericile mele cele ce sînt în toată lumea, precum fac și ceilalți sfinți. Iar acum, iată, am venit! Dar, o, ce necurați fermecători! Vezi, cum ticăloșii pot vătăma pe oameni cu voia lui Dumnezeu?" Apoi l-am întrebat: "Ce sînt aceste înalte coaste ale văii acesteia și ce este prăpastia aceasta ce se vede?" Răspuns-a sfîntul: "Acestea sînt porțile morții, iar prăpastia aceasta este aceea pe care toți cei ce mor o trec cu multă osteneală, pînă ce ajung în acea parte a răsăritului și acolo este cărarea care duce în cealaltă lume". Și am zis către dînsul: "Deci și eu, stăpîne al meu, precum văd, iată mor". Acela a răspuns: "Și ce este dacă mai aștepți, fiind adus aici?" Iar eu, din adîncul inimii suspinînd și gemînd, am zis: "Să nu-mi fie mie aceasta acum, stăpîne al meu, pentru că nu sînt gata de moarte". Și apucîndu-mă sfîntul de mînă, m-a scos din prăpastia aceea și m-a dus pe partea văii dinspre răsărit, la un loc înalt, și mi-a zis: "Iată, ești scos din iadul morții". Și îndată m-am aflat umblînd într-o curte minunată.

Dar, deoarece mi se părea că de durerile cele grele nu pot umbla, Sfîntul întîiul Mucenic, cu o dumnezeiască dulceață suflînd, mi-a arătat umerii săi, zicîndu-mi: "Urcă în spatele meu și vom merge". Astfel trecînd noi prin curtea aceea, am văzut niște vase mari de piatră, albe ca zăpada, care încăpeau într-însele cîte o sută, două sute și trei sute de măsuri și erau pecetluite. Și am întrebat pe sfîntul: "A cui este această curte și aceste vase, și ce este într-însele?" Răspuns-a sfîntul: "Toate acestea sînt ale Cuviosului Vasile, care te-a primit pe tine, ca pe un fiu al său; iar în vase este duhovnicescul untdelemn cel dat lui de la Dumnezeu, cu care unge pe cei păcătoși ce vin la dînsul, îi curăță de necurățiile lor și fii ai lui Dumnezeu îi face, pentru că este ca unul din Apostoli și multe suflete din gura satanei le-a izbăvit".

Am întrebat iarăși pe sfînt: "Unde mergem acum, stăpîne al meu?" El mi-a răspuns: "Mergem la Cuviosul Vasile". Și încă vorbind noi, iată că Sfîntul Vasile ieșea dintr-o cămară întru întîmpinarea noastră și a zis către dînsul întîiul Mucenic Ștefan: "Așa, o, Părinte Vasile, pe iubitul tău fiu Grigorie, în vremea cea de nevoie l-ai lăsat; și de n-aș fi apucat înainte să-i ajut, ar fi murit cu adevărat!" Răspuns-a cuviosul: "Te-am văzut pe tine, fericite, fiind cu dînsul, și pentru aceea eu n-am mers la el. Însă acum, de este cu plăcere lui Dumnezeu, să facem cu dînsul cea mai desăvîrșită milă".

Amîndoi sfinții mergeau împreună, avîndu-mă pe mie între dînșii; și am ajuns la un loc foarte întunecos, în care am văzut un balaur mare și înfricoșat, iar Cuviosul Vasile a grăit: "Acest balaur puțin de n-a omorît pe fiul meu, Grigorie". Apoi, luînd

o piatră mare, a lovit pe balaurul acela și l-a ucis. După aceea, ne-am aflat în împărăteasca cetate, la biserica Sfîntului întîiului Mucenic Ștefan și am auzit înăuntru glas de tineri, care cîntau cu dulceață Domnului. Și a zis către mine Sfîntul Mucenic Ștefan: "Iată, cu darul lui Hristos, ești sănătos! Intră și tu în biserică și cîntă cîntare de mulțumire Stăpînului a toate, Dumnezeu, Cel ce ți-a arătat milostivirea Sa cea multă". Iar eu, îndată închinîndu-mă folosito-rilor mei, Sfîntului Ștefan și Cuviosului Vasile, am intrat în biserică, cîntînd: *Domnul este luminarea mea și Mîntuitorul meu, de cine mă voi teme?*, apoi am cîntat și cealaltă parte a psalmului aceluia. Iar tinerii aceia preafrumoși, văzîndu-mă, s-au bucurat de mine și mi-au zis: "Vino, iubitul nostru, de te veselește împreună cu noi!"

La aceste cuvinte a încetat vedenia, iar eu, venindu-mi în fire, m-am minunat și m-am simțit sănătos. Apoi, luînd puțină mîncare, m-am întărit și am adormit cu mulțumire. Iar după ce m-am deșteptat, am început a umbla și, în puțin timp însănătoșindu-mă desăvîrșit, m-am urcat în corabie și am plecat la Constantinopol, spunînd la toți cele ce mi s-au întîmplat, cum m-am izbăvit de moarte cu rugăciunile Sfinților Ștefan și Vasile.

În acel timp, fericita Teodora, cea mai sus pomenită, luînd rînduiala monahicească, s-a mutat către Domnul. Aceasta a slujit mult în timpul Cuviosului Vasile și toți cîți aveau dragoste duhovnicească către cuviosul s-au mîhnit pentru Teodora, deoarece sfîntul, fiind bătrîn, o avea pe dînsa mijlocitoare, căci pe toți îi primea cu dragoste și cu cuvinte bune îi mîngîia, că era blîndă și milostivă, iubitoare de Hristos, întreagă la minte și plină de înțe-legere duhovnicească.

Deci, lui Grigorie i-a venit dorința ca să știe unde se află Teodora după mutare. Care parte a dobîndit? Cea din dreapta, sau cea din stînga? Oare s-a învrednicit de vreo milă și ușurare de la Dumnezeu, pentru că slujise Sfîntului Vasile cu atîta osîrdie? Gîndindu-se la aceasta, ruga adeseori pe Cuviosul Vasile să-i spună cele despre dînsa, căci credea fără îndoială că plăcutului lui Dumnezeu, Vasile, nu-i este tăinuit ceva despre sufletul ei. Și adeseori cu multe rugăciuni supăra pe sfîntul bătrîn. Nevrînd sfîntul să mîhnească desăvîrșit pe duhovnicescul său fiu, s-a rugat Domnului pentru dînsul, ca adică întru vedenie să i se descopere lui cele despre Teodora.

Deci, în aceeași noapte, odihnindu-se Grigorie, a văzut în vedenia somnului pe fericita Teodora, într-un locaș luminos, gătit de Dumnezeu Cuviosului Vasile, care era strălucit cu cereasca slavă și de negrăite bunătăți plin. Într-acel locaș era sălășluită Cuvioasa Teodora, cu rugăciunile plăcutului lui Dumnezeu Vasile; căci lui cu osîrdie și cu iubire de osteneală în lumea aceasta a slujit ani destui și s-a învrednicit a viețui în locașul aceluia în viața cea fericită, prin rugăciunile lui cele sfinte.

Văzînd-o, Grigorie s-a bucurat, iar cu vorbirea ei din destul, s-a mîngîiat. Apoi a întrebat-o, cum s-a despărțit de trup, cum a trecut nevoia morții și cum a străbătut printre duhurile văzduhului. Ea a început a-i spune astfel:

Fiule Grigorie, de înfricoșat lucru ai întrebat, de care și a pomeni îmi este spaimă; pentru că vedeam fețe pe care niciodată nu le-am mai văzut și auzeam cuvinte, pe care nu le-am auzit niciodată. Și ce voi zice? Cele cumplite și grele, de care nu nădăjduiam, m-au întîmpinat atunci, pentru faptele mele. Dar cu rugăciunile și cu ajutorul Cuviosului Vasile, celui de obște părinte al nostru, toate mi-au fost ușoare. Cum îți voi spune, o, fiule, durerea cea trupească, îngrozirea și nevoia ce se face la cei ce mor? Pentru că, precum cineva care cade într-un foc mare și arzînd se face cenușă, astfel și durerea cea de moarte și amarul ceas al despărțirii sfărîmă pe om. Căci, cu adevărat, cumplită este moartea celor păcătoși asemenea mie, căci și eu am fost făcătoare de păcate, iar pentru cei drepți nu știu cum este.

Deci, cînd m-am apropiat de sfîrșitul vieții mele și a sosit ceasul despărțirii de trup, am văzut mulțime de arapi stînd îm-prejurul patului meu, ale căror fețe erau ca funinginea și ca smoala de negre, iar ochii precum cărbunii de foc, a căror vedere era atît de grozavă, ca și gheena focului. Aceia au început a face gîlceavă și tulburare, unii răgind ca dobitoacele și ca fiarele, alții lătrînd ca și cîinii, alții urlînd ca lupii, alții guițînd ca porcii și toți căutînd asupra mea, se iuțeau, mă îngrozeau, se repezeau scrîșnind cu dinții și vrînd ca îndată să mă înghită; și pregăteau niște hîrtii, ca și cum așteptau să vină vreun judecător acolo, și își desfăceau toate cărțile în care erau scrise toate faptele mele cele rele. Atunci, săracul meu suflet a fost în frică și în cutremur mare. Și nu-mi era destulă amărăciunea morții, ci și acea înfricoșată vedere a arapilor celor groaznici mi-a fost ca o altă moarte mai cumplită.

Deci, îmi întorceam ochii mei încoace și încolo, ca să nu văd înfricoșatele lor fețe, nici să le aud glasul lor, dar nu puteam să scap de dînșii, pentru că pretutindeni fără număr îi vedeam pe ei înarmîndu-se și nu era cine să-mi ajute. Într-o primejdie ca aceasta, slăbind pînă în sfîrșit, am văzut doi îngeri purtători de lumină ai lui Dumnezeu venind la mine în chip de tineri frumoși, a căror frumusețe nu este cu putință a spune. Fețele lor erau prealumi-noase, ochii privind cu dragoste, părul capului lor era ca zăpada de alb, avînd strălucire în chipul aurului, hainele lor ca fulgerul, încinși cu brîie de aur cruciș.

Aceia, apropiindu-se de patul meu, au stat de-a dreapta mea, vorbind încetișor unul cu altul. Iar eu, văzîndu-i pe dînșii, m-am bucurat cu inima și cu ochii veseli priveam spre ei. Iar negrii aceia arapi, văzîndu-i pe aceștia, s-au cutremurat și s-au mai depărtat. Și un tînăr purtător de lumină a zis cu mînie către întunecații aceia, grăind: "O, nerușinaților, blestemaților, întunecaților, răilor vrăjmași ai neamului omenesc, pentru ce totdeauna apucați mai înainte a veni la cei ce mor și, făcînd gîlceavă, îngroziți și tulburați pe tot sufletul ce se desparte de trup? Ci nu vă prea bucurați, pentru că aici nu veți afla nimic; căci milostivirea lui Dumnezeu este cu dînsa și nu veți avea parte de sufletul acesta".

Acestea grăind îngerul, îndată s-au întărîtat arapii, făcînd mare chiot și gîlceavă și au început a arăta lucrurile mele cele rele făcute din tinerețe și ziceau: "Nimic întru dînsa nu avem? Dar aceste păcate ale cui sînt? Au nu singură ea a făcut

acestea?" Așa gîlcevind, așteptau moartea. Și iată a venit moartea ca un leu răcnind, cu chipul foarte înfricoșat, asemănarea ei ca și cum i-ar fi fost omenească, iar trup neavînd nicidecum, numai din oase omenești fiind alcătuită. Și purta felurite unelte de muncire, săbii, săgeți, sulițe, bărzi, coase, seceri, țepuși, pile, topoare, tesle, undițe și alte unelte neștiute.

Pe acelea văzîndu-le smeritul meu suflet, s-a cutremurat de frică. Și au zis sfinții îngeri către moarte: "De ce zăbovești? Dezleagă sufletul acesta din legăturile trupești! Degrabă să-l dezlegi, pentru că nu are multă greutate de păcate!" Și îndată apropiin-du-se aceea de mine, a luat un fier mic și a început a-mi tăia mai întîi picioarele mele, după aceea mîinile, apoi cu celelalte unelte pe toate celelalte mădulare ale mele le slăbea, încheieturile din alcătuiri desfăcîndu-le. Și nu aveam nici mîini, nici picioare, ci tot trupul meu amorțind, nu mă puteam mișca mai mult. După aceea, a luat tesla și mi-a tăiat capul. Și n-am putut să-mi mai mișc capul, iar după toate acestea a făcut într-un pahar oarecare amestecare și, la buzele mele lipindu-l, cu sila m-a adăpat. Și atît era de amară băutura aceea, încît, neputînd suferi, sufletul meu s-a scuturat și a sărit din trup, smulgîndu-se cu sila. Și îndată îngerii purtători de lumină l-au luat pe mîinile lor, iar eu, căutînd înapoi, am văzut trupul meu zăcînd fără de suflet, nesimțitor și nemișcat. Căci precum cineva se dezbracă de haina sa și, aruncînd-o, stă căutînd spre dînsa, așa și eu mă uitam spre trupul meu, de care ca de o haină mă dezbrăcasem și mă minunam foarte.

Ținîndu-mă sfinții îngeri, m-au înconjurat diavolii cei ce erau în chip de arapi, strigînd: "Mulțime de păcate are sufletul acesta. Deci, să ne răspundă nouă!" Și arătau păcatele mele. Iar sfinții îngeri au început a căuta faptele mele cele bune și aflau, cu darul Domnului, cîte cu ajutorul Lui se făcuseră.

Deci au adunat toate acele fapte bune ce le făcusem cîndva: dacă am dat cîndva milostenie la săraci sau am hrănit pe flămînd, am adăpat pe cel însetat, am îmbrăcat pe cel gol, pe străin l-am adus în casă și l-am odihnit, sfinților am slujit, de am cercetat pe bolnavi și pe cei din temniță i-am ajutat, de am mers cîndva cu osîrdie la biserică și m-am rugat cu umiliță și cu lacrimi, cîntarea și citirea bisericească am ascultat-o cu luare-aminte, am adus tămîie și lumînări, ori altă oarecare aducere, am turnat untdelemn în candele, spre luminarea sfintelor icoane, și le-am sărutat cu bună cucernicie; de am postit și m-am înfrînat miercurea și vinerea și toate sfintele posturi, de am făcut închinăciuni și privegheri de noapte, de am suspinat cîndva din inimă către Dumnezeu și am plîns pentru păcatele mele; de am mărturisit lui Dumnezeu înaintea duhovnicescului părinte păcatele mele cu durere din inimă pentru dînsele și dacă mi-am făcut canon pentru dînsele, de am făcut ceva bine aproapelui și de nu m-am mîniat asupra celui ce-mi vrăjmășuia mie, de am răbdat vreo mustrare și ocară și n-am pomenit răul și de am răsplătit bine pentru rău. De m-am smerit, de am suspinat pentru primejdie străină și mi-a fost milă de cei ce pătimeau, dacă pe cel ce plîngea l-am mîngîiat și am dat cuiva mînă de ajutor, de am dat îndemnare de ajutor cuiva spre faptă bună, ori de la lucru rău am întors pe cineva, sau de mi-am întors ochii de

la deșertăciuni și mi-am oprit limba de la jurăminte, minciuni, clevetiri, ori de la vorbă deșartă.

Și pe toate cele mai mici fapte bune ale mele le adunau una după alta și le pregăteau să le pună în cumpănă, împotriva lucrurilor mele celor rele. Arapii, văzînd aceea, scrîșneau din dinți asupra mea, pentru că voiau să mă apuce din mîinile îngerilor și să mă arunce în fundul iadului.

Într-acea vreme s-a arătat acolo fără de veste Cuviosul Părintele nostru Vasile și a grăit către îngeri: "Stăpînii mei, acest suflet mult mi-a slujit, îngăduind bătrînețile mele, și m-am rugat lui Dumnezeu pentru dînsul și mi l-a dăruit". Zicînd aceasta, a scos din sînul său o pungă plină de galbeni - care sînt rugăciunile Bisericii și ale sfinților pentru cei ce mor creștinește - și a dat-o la sfinții îngeri, zicînd: "Cînd veți trece vămile din văzduh și vor începe duhurile cele viclene a strîmtora sufletul acesta, să-l răscumpărați cu acestea, din datoriile lui; pentru că eu sînt bogat, cu darul lui Dumnezeu, adunînd comoară mare, din sudorile și ostenelile mele și dăruiesc pungușoara aceasta sufletului ce mi-a slujit". Zicînd acestea, s-a dus.

Văzînd acestea viclenii diavoli, au rămas în nepricepere; apoi, ridicînd glasuri de plîngere, se făcură nevăzuți. Și a venit iarăși plăcutul lui Dumnezeu, Vasile, aducînd cu sine vase multe cu unt-delemn curat și cu mir de mult preț, pe care, deschizîndu-le unul cîte unul, le-a turnat pe toate peste mine și m-am umplut de bună mireasmă duhovnicească și am cunoscut că m-am schimbat și m-am făcut foarte luminoasă. Apoi, cuviosul a zis iarăși către sfinții îngeri: "Stăpînii mei, după ce veți săvîrși toate cele ce se cuvin sufletului acestuia, să-l duceți în casa gătită mie de Domnul, ca să petreacă acolo". Zicînd acestea, s-a făcut nevăzut; iar sfinții îngeri m-au luat și m-au dus prin văzduh, spre răsărit.

Vama întîi - a vorbirii în deșert

Mergînd noi de pe pămînt la înălțimea cerului, ne-au întîmpinat la început duhurile văzduhului de la întîia vamă, la care **se întreabă păcatele și cuvintele omenești cele deșarte, nebune și fără de rînduială**, și îndată am stat acolo. Apoi ne-a scos multe cărți, în care erau scrise toate cuvintele vorbite din tinerețile mele. De am vorbit vreodată ceva fără treabă și fără socoteală, iar mai ales de am grăit cuvinte de rușine sau am făcut deșertăciuni și rîs în tinerețile mele, precum este obiceiul tinerilor. Am văzut acolo scrise toate cuvintele mele cele nebunești, vorbele necurate, cîntecele lumești fără de rușine, strigările fără de rînduială, rîsurile și hohotele și mă mustrau cu aceasta, că îmi arătau vremile, locurile, persoanele, cînd, unde și cu cine m-am îndeletnicit la vorbe deșarte și am mîniat pe Dumnezeu prin cuvintele mele, nesocotind că este păcat, nici nu m-am mărturisit la părintele meu duhovnicesc, nici nu m-am pocăit.

Văzînd acestea, am tăcut ca o mută, neavînd ce răspunde duhurilor viclene, pentru că mă biruiau cu adevărat și mă miram în mine cum nu s-a uitat de dînșii acel

lucru care era trecut de atîta mulțime de ani, pe care eu demult îl uitasem și după aceea nici în minte nu l-am cugetat vreodată; iar ei mi le puneau înainte, ca și cum astăzi le-aș fi grăit, întrebîndu-mă despre toate cu de-amănuntul și-mi aduceam aminte de toate, că așa au fost. Apoi, tăcînd și rușinîndu-mă, tremuram de frică, iar sfinții îngeri care mă duceau, împotriva acelor păcate ale mele, au pus unele din faptele cele bune pe care le făcusem mai pe urmă și, neajungînd acelea, au împlinit din darurile Cuviosului Părintelui meu Vasile și m-au răscumpărat. Iar de acolo am mers mai departe.

Vama a doua - a minciunii

Ne-am apropiat de altă vamă, ce se chema **a minciunii**, la care se întreba de tot cuvîntul mincinos; iar mai ales, de călcarea jurămîntului, de chemările numelui Domnului în deșert, de mărturia mincinoasă, de neîmplinirea făgăduințelor făcute către Dumnezeu, de mărturisirea păcatelor ce se face neadevărată și de altele asemenea ca acelea mincinoase. Iar duhurile vămii aceleia erau iuți și sălbatice, tare mustrau și întrebau; cînd ne-am oprit, îndată au început a ispiti cu de-amănuntul și am fost vădită pentru două lucruri mici, că mi s-a întîmplat a minți, nesocotind aceea ca păcat, și că de multe ori, de rușine, nu mă mărturiseam cu adevărat înaintea părintelui meu cel duhovnicesc. Iar călcări de jurăminte și mărturii mincinoase și altele asemenea ca acelea, n-au aflat în mine, cu darul lui Hristos. Însă, pentru minciunile care se aflaseră la mine, dănțuiau și voiau să mă răpească din mîinile celor ce mă duceau; dar sfinții îngeri, punînd împotriva acelor păcate unele din faptele mele cele bune și mai multe din darurile părintelui meu, m-au răscumpărat și am mers mai sus fără primejdie.

Vama a treia - a osîndirii, clevetirii și judecății aproapelui

După aceea am ajuns la altă vamă, care se cheamă **a osîndirii** și **a clevetirii**. După ce ne-am oprit acolo, am văzut cît de greu păcat este a osîndi pe aproapele și cît de mare rău este a cleveti pe cineva, a osîndi, a defăima, a huli, a batjocori și a rîde de păcatul străin, iar pe ale tale a nu le vedea. Pentru că pe unii ca aceștia cumpliții întrebători îi cercetau ca pe niște antihriști, care au răpit mai înainte cinstea lui Hristos și s-au făcut judecători și pierzători celor de aproape ai lor, fiind singuri vrednici de mii de osîndiri. Dar în mine, prin darul lui Hristos n-au aflat mult acolo, pentru că mă păzeam cu dinadinsul în toate zilele vieții mele să nu osîndesc pe nimeni, nici să clevetesc, nici să rîd de cineva, nici să hulesc pe cineva; însă, uneori, din întîmplare auzind pe alții osîndind, sau clevetind, sau rîzînd de cineva, mă plecam spre dînșii puțin cu mintea, sau din nepază adăugam la acelea cîte o vorbă; dar îndată mă întorceam, căindu-mă în sine, și aceea mi s-a pus în osîndire ca clevetire, de întrebătorii aceia. Deci și de acolo răscumpărîndu-mă sfinții îngeri cu darul Cuviosului Vasile, au mers împreună cu mine mai sus.

Vama a patra - a lăcomiei și beției

Am trecut la altă vamă, care se numește **lăcomia pîntecelui**. Și îndată au alergat asupra noastră acele duhuri necurate, bucurîndu-se ca de o dobîndă aflată de ei. Și am văzut chipurile duhurilor foarte necurate, care închipuiau prin sine pe iubitorii de desfătări și pe nesățioșii cu pîntecele și pe urîții bețivi, dintre care unii se arătau că poartă vase și căldări cu mîncăruri, iar alții, pahare și ulcioare cu băuturi; dar se vedea hrana și băutura aceea gunoi necurat și întinare. Deci se arătau diavolii a fi ca niște îmbuibați și beți, ca cei ce cîntă din cimpoi și din toate instrumentele, după asemănarea cîrciumarilor și a benchetuitorilor, bătîndu-și joc de sufletele păcătoșilor celor duși la vama lor. Aceia, ca și cîinii înconjurîndu-ne și oprindu-ne, îndată mi-au adus înainte toate păcatele mele. Adică de am mîncat în taină vreodată, sau am mîncat peste măsură și trebuință, sau de dimineață ca dobitocul am mîncat fără rugăciune și fără semnul Crucii. Apoi, de cîte ori am mîncat în sfintele posturi mai înainte de obișnuita pravilă bisericească, sau mai înainte de masă, sau din neînfrînare am gustat ceva, sau la masă peste măsură m-am săturat.

Asemenea și bețiile mele toate mi le arăta, punîndu-mi înainte paharele și vasele din care m-am îmbătat și numărul paharelor băute, zicîndu-mi: "Atîtea pahare ai băut în cutare vreme, la cutare banchet și nuntă cu acei oameni. Iar în altă vreme și în alt loc, cu atîtea pahare te-ai îmbătat pînă la nesimțire și iarăși în alt loc și vreme, atîtea sticle ai umplut de vin sau de altă băutură; și atît de mult ai benchetuit cu muzică și jocuri, plesnind, cîntînd și sărind, încît abia ai fost adusă la casa ta, slăbită de beția cea fără măsură". Apoi îmi arătau și acele pahare cu care uneori în zile de post de dimineață am băut pînă la îmbătare și nu le socoteam ca păcat, nici nu mă pocăiam și pe alții îi atrăgeam la mese și beții, sau în zile de praznic și în Duminici, mai înainte de Sfînta Liturghie, am băut undeva un pahar. Pe toate acelea și alte plăceri și beții ale mele mi le puneau înainte, îmi luau seama și se bucurau, ca și cum mă aveau în mîinile lor și în fundul iadului vrînd să mă ducă.

Iar eu tremuram, văzîndu-mă mustrată de toate acestea și neavînd ce să răspund împotrivă. Dar sfinții îngeri, scoțînd destule din darurile Cuviosului Vasile - adică rugăciunile sfinților și slujbele Bisericii și milostenia -, împotriva acelora au pus pentru mine răscumpărare. Iar diavolii, văzînd răscumpărarea mea, au făcut tulburare, zicînd: "Amar nouă! Am pierdut osteneala noastră! A pierit nădejdea noastră!" Și aruncau în văzduh hîrtiile pe care le aveau scrise asupra mea. Iar eu, văzînd acestea, mă înveseleam și ne-am dus de acolo fără primejdie.

Mergînd, sfinții îngeri vorbeau între ei, zicînd: "Cu adevărat mare ajutor are sufletul acesta, de la plăcutul lui Dumnezeu, Vasile. Și, dacă nu i-ar fi ajutat cu ostenelile și rugăciunile lui, multă primejdie ar fi răbdat, trecînd aceste ispitiri din văzduh". Iar eu, luînd îndrăzneală, am zis către sfinții îngeri: "Stăpînii mei, mi se pare că nimeni nu știe, din cei ce trăiesc pe pămînt, ce se face aici și ce îl așteaptă pe sufletul cel păcătos după moarte".

Sfinții îngeri mi-au răspuns: "Au doar nu mărturisesc pentru acestea dumnezeieștile Scripturi, care totdeauna se citesc în biserici și se propovăduiesc de

sfinții slujitori ai lui Dumnezeu? Însă cei ce s-au împătimit spre pămînteștile deșertăciuni, nu bagă în seamă de aceasta și, socotind că îmbuibarea și beția din toate zilele le este desfătare, mîncînd în toate zilele fără saț, îmbătîndu-se fără frică de Dumnezeu, avînd pîntecele în loc de Dumnezeu, nici nu gîndesc la viața ce o să fie, nici nu-și aduc aminte de scriptura care zice: *Amar vouă, celor ce vă săturați acum, căci veți flămînzi, și celor ce vă îmbătați, că veți înseta.* Pentru că ei socotesc că sînt basme cele din Sfînta Scriptură și petrec fără grijă, cu dansuri benchetuind și în toate zilele, ca și bogatul cel din Evanghelie, veselindu-se luminat.

Însă cîți dintr-înșii sînt milostivi și îndurați și fac bine săracilor și scăpătaților și ajută pe cei ce le trebuie ajutor, aceia cu lesnire cîștigă de la Dumnezeu iertare de păcatele lor și trec vămile fără supărare pentru milostenia lor. Pentru că Scriptura zice: *Milostenia izbăvește din moarte și acoperă mulțime de păcate.* Cei ce fac milostenie și dreptate se vor îndestula de viață. Iar cei ce nu se sîrguiesc să-și curețe păcatele cu milosteniile, acelora nu le este cu putință să scape de aceste întrebări; căci îi răpesc aceia pe care i-ai văzut, întunecați la chip, boierii vămilor și, muncindu-i cumplit, îi pogoară în chinurile iadului și-i țin în legături pînă la înfricoșata judecată a lui Hristos. Deci, nu ți-ar fi fost cu putință să treci acestea, de n-ai fi cîștigat răscumpărarea din dăruirile Cuviosului Vasile.

Vama a cincea - a lenevirii

Astfel vorbind, am ajuns la altă vamă, ce se cheamă **a lenevirii**, unde se cercetează toate zilele și ceasurile cele petrecute în zadar și se opresc cei ce mănîncă osteneli străine, iar ei nu vor să lucreze, precum și cei care sînt plătiți și după datorie nu lucrează. Se mai cercetează acolo și cei ce nu se îngrijesc de lauda lui Dumnezeu, se lenevesc în zile de praznic și Duminicile să meargă în biserică la Utrenie, la dumnezeiasca Liturghie și la celelalte slujbe ale lui Dumnezeu. Trîndăvia și neîngrijirea se cercetează acolo și fiecare mirean ori duhovnic cu de-amănuntul se întreabă de lenevire și de nepurtarea de grijă pentru sufletul său. De aceea mulți de acolo se duc în prăpastia iadului. Acolo și eu fiind mult întrebată, nu mi-ar fi fost cu putință să mă eliberez de datoriile păcatului aceluia, de nu ar fi împlinit neajungerea mea dăruirea Cuviosului Vasile, prin care, răscumpărîndu-mă, m-am izbăvit cu darul lui Hristos.

Vama a șasea - a furtului

Am mers apoi la vama furtului, la care, deși ne-am împiedicat puțin, am trecut, nedînd mult acolo, pentru că nu s-a găsit în mine furtișag, afară de care se făcuse în copilăria mea foarte puțin, din neînțelegere.

Vama a șaptea - a iubirii de argint

De acolo am mers la vama **iubirii de argint** și **a zgîrceniei**. Însă și pe aceea îndată am trecut-o, pentru că, acoperindu-mă Domnul în viața mea, nu m-am îngrijit

de multă avere, nici n-am fost iubitoare de argint. Cu cele pe care mi le trimitea Domnul, mă îndestulam. Nici nu eram avară, ci, din cele ce aveam, împărțeam cu osîrdie la cei ce aveau trebuință.

Vama a opta - a cametei

Mergînd mai sus am găsit vama care se cheamă **camătă**, unde se cercetează cei ce își dau argintul lor cu camătă și fac dobîndă necurată, precum și lacomii și cei ce țin lucrul cel străin, ca al lor. Acolo întrebătorii cu ispitire cercetînd cele despre mine și negăsind nimic, scrîșneau asupra mea cu dinții, iar noi ne-am dus mai sus, mulțumind lui Dumnezeu.

Vama a noua - a nedreptății

Am ajuns la vama **nedreptății**, la care se cercetează toți judecătorii cei nedrepți care judecă pe plată și dau dreptate celor vinovați, iar pe cei nevinovați îi osîndesc. Acolo se cercetează și oprirea de plata lucrătorilor pămîntului și cei ce vînd cu lipsă și fac cumpene nedrepte la negustorie, ca și orice lucru făcut cu nedreptate se cercetează acolo. Iar noi, cu darul lui Hristos, am trecut și pe acea vamă fără primejdie, dînd ceva.

Vama a zecea - a zavistiei

Asemenea și vama ce era după dînsa, care se numește **a zavistiei**, am trecut-o nedînd nimic, pentru că pe nimeni niciodată n-am zavistuit. Și măcar că întrebau acolo despre ura de frați, neiubirea de aproapele, răutatea, însă, cu îndurările lui Hristos, întru toate cercetările acelea m-au găsit nevinovată, fără numai mînia diavolilor celor ce scrîșneau asupra mea am văzut-o și nu m-am temut de dînșii, ci ne-am dus mai sus, bucurîndu-ne.

Vama a unsprezecea - a mîndriei

În asemenea chip am trecut și vama **mîndriei**, unde, cu mîndrie, duhurile rele cercetează sufletele pentru slavă deșartă, pentru îngîmfare și trufie. Acolo se cercetează cu dinadinsul dacă cineva n-a dat datornica cinste părinților, tatălui și mamei, asemenea preoților și celor mai bătrîni și celor mai mari rînduiți de Dumnezeu și puși întru stăpînire, și de cîte ori nu i-au ascultat pe dînșii și celelalte lucruri de mîndrie și cuvinte în deșert. Această vamă noi trecînd-o, foarte puțin am spus ceva și m-am liberat.

Vama a douăsprezecea - a mîniei și iuțimii

Apoi am ajuns la altă vamă, ce se numește **a mîniei și iuțimii**; dar acolo, deși erau sălbatici întrebătorii văzduhului, de la noi nu au dobîndit mult și am mers înainte, bucurîndu-ne întru Domnul, acoperind pe păcătosul meu suflet rugăciunile Sfîntului și Cuviosului meu Părinte Vasile.

Vama a treisprezecea - a pomenirii de rău

După aceasta ne-a stat înainte vama **pomenirii de rău**, la care cu nemilostivire se întreabă cei ce țin în inimile lor răutate asupra aproapelui și cei ce răsplătesc rău pentru rău. De acolo cu multă mînie duhurile cele rele aruncă sufletele în tartar. Dar milostivirea Domnului și acolo m-a acoperit, pentru că n-am ținut răutate spre nimeni, nici n-am ținut minte răul pentru supărările ce mi s-au făcut mie, și mai ales n-aveam răutate asupra celor ce mă vrăjmășuiau și după puterea mea arătam dragoste spre dînșii, răsplătind răul cu binele. Și cu nimic nu m-au găsit a fi datoare la vama aceea, de aceea se tînguiau diavolii că plecam liberă din cumplitele lor mîini. Și iarăși ne-am dus mai departe, veselindu-ne întru Domnul. Și am întrebat pe sfinții îngeri ce mă duceau, grăind: "Rogu-mă vouă, stăpînii mei, spuneți-mi de unde știu aceste înfricoșate stăpîniri ale văzduhului toate faptele cele rele ale tuturor oamenilor, care trăiesc în toată lumea, precum și pe ale mele, că nu numai pe cele făcute la arătare, ci și cele din taină le vădesc?"

Sfinții îngeri mi-au răspuns, zicînd: "Tot creștinul de la Sfîntul Botez primește de la Dumnezeu pe îngerul său păzitor, care, nevăzut păzind pe om, îl povățuiește ziua și noaptea spre tot lucrul bun, în tot timpul vieții lui, pînă la ceasul morții, și scrie toate lucrurile cele bune făcute de dînsul în viața aceasta, pentru care omul poate să cîștige de la Domnul milă și veșnică răsplătire întru cereasca Împărăție. Asemenea și întunecatul diavol, cel ce dorește ca pe tot neamul omenesc să-l tragă la a sa pierzare, pe unul din viclenele duhuri aproape îi pune. Acesta, în urma omului umblînd, îi pîndește lucrurile lui cele rele din tinerețe, la care îl și cheamă prin meșteșugirile sale, adică orice rău ar face omul.

Apoi, ducîndu-se la vămi, duce acolo păcatele omului, pe tot cuvîntul scriindu-l la vama ce i se cuvine aceluia; și în acest chip sînt știute de boierii văzduhului toate păcatele tuturor oamenilor din toată lumea. Iar după ce sufletul se desparte de trup și la Ziditorul său se sîrguiește a se sui întru cele cerești, atunci viclenii aceia îl opresc pe el, arătîndu-i în scris păcatele lui. De are sufletul mai multe fapte bune decît păcate, nu-l opresc, iar dacă vor afla întru el păcate mai multe, îl opresc la o vreme și-l închid în temnița nevederii de Dumnezeu și-l miluiesc după cît puterea lui Dumnezeu îi lasă pe dînșii să-l miluiască, pînă ce acel suflet cu rugăciuni și cu milosteniile celor de aproape ai săi primește răscumpărare.

Iar dacă vreun suflet s-ar arăta atît de păcătos și urît de Dumnezeu, încît să nu aibă nădejde de mîntuire, ci veșnică pieire îl așteaptă, pe acela atunci îndată îl pogoară întru adîncime. Al lor este locul cel gătit spre veșnica muncă și acolo îl ține pînă la a doua venire a Domnului, iar după aceea are să se muncească veșnic cu trupul împreună cu dînșii, în focul gheenei. Însă și aceasta s-o știi, că pe această cale se suie și primesc cercetare numai acei care sînt luminați cu credința în Hristos și cu Sfîntul Botez, iar necredincioșii păgîni, slujitorii de idoli, saracinii și toți cei înstrăinați de Dumnezeu, aici nu vin, pentru că, încă fiind în trup, sînt îngropați în iad cu sufletele

lor și cînd mor, îndată, fără cercetare, sufletele acelora le iau diavolii, ca pe o parte a lor, și-i duc jos în prăpastia gheenei".

Vama a paisprezecea - a uciderii

Acestea grăind către mine sfinții îngeri, am intrat la vama **uciderii**, la care mai întîi uciderea și mai ales uciderea de prunci din pîntece se cercetează, apoi tîlhăria, otrăvirea, uciderea fără voie, îndemnarea la ucidere, la sinucidere și uciderea sufletească și toată rana, toată lovirea, oriunde, pe spate sau peste cap, ori palmă peste obraz sau grumaz, sau lovirea din mînie, cu armă, cu lemn, cu piatră, toate acestea cu de-amănuntul se întreabă și în cumpănă se pun. Ci noi și acolo puțin dînd, am trecut bine.

Vama a cincisprezecea - a vrăjitoriei

Am trecut la vama **vrăjilor, a fermecătoriei, șoptirilor și chemării diavolilor**. Și erau duhurile acelea asemenea cu jivinile cele cu patru picioare, cu scorpiile, cu șerpii, cu viperele și cu broaștele și strașnică și urîtă era vederea acelora, dar acolo nimic nu s-a aflat la mine, cu darul Domnului meu, și am trecut îndată, nedînd nimic. Duhurile acelea, mîniindu-se asupra mea, ziceau: "Vei veni la locurile cele de desfrînare, vom vedea de vei scăpa de acolo".

Pornindu-ne în sus, am întrebat pe sfinții îngeri care mă duceau: "Stăpînii mei, oare toți creștinii trec pe la vămile acestea? Nu este oare cu putință vreunui om să treacă pe aici fără întrebare și fără frica aceasta ce se face la vămi?" Sfinții îngeri mi-au răspuns: "Nu este altă cale pentru sufletele credincioșilor celor ce se suie la cer; toți trec pe aici, dar nu toți se cercetează precum tu, fără numai cei asemenea cu tine păcătoși, care n-au făcut desăvîrșit mărturisire a păcatelor, rușinîndu-se și tăinuind înaintea părinților duhovnici faptele cele de rușine. Pentru că dacă cineva cu adevărat și-ar mărturisi toate faptele sale cele rele, i-ar părea rău și s-ar căi de relele cele făcute, apoi păcatele acelora nevăzut se șterg de dumnezeiasca milostivire. Și, cînd un suflet ca acela trece pe aici, întrebătorii cei din văzduh, deschizîndu-și cărțile, nimic nu aflã scris asupra lui și nu pot să-i facă nici o supărare, nici să-l îngrozească, și se suie sufletul la scaunul darului.

Dacă tu ai fi făcut desăvîrșită mărturisire de toate păcatele tale și după dezlegare ai fi făcut pocăință din destul, n-ai fi suferit niște groaznice și înfricoșate cercări ca acestea la vămi. Însă ți-a ajutat aceea, că de mult ai încetat a păcătui de moarte și cu fapte bune ți-ai petrecut ceilalți ani ai vieții; dar mai ales ți-au ajutat rugăciunile Cuviosului Părinte Vasile, căruia i-ai slujit cu osîrdie".

Vama a șaisprezecea - a desfrînării

Astfel vorbind, am ajuns la **vama desfrînării**, la care se cercetează tot felul de desfrînare, și nălucirea păcatului desfrînării cea cu mintea, și zăbovirea gîndului

într-acel păcat, și învoirea cu necuratele și pătimașele atingeri. Iar stăpînul vămii aceleia ședea pe scaunul său, îmbrăcat în haină necurată, cu spume de sînge stropită, cu care acela ca cu porfiră împărătească se împodobea și mulțime de diavoli stăteau înaintea lui. Aceia, văzîndu-mă ajungînd acolo, mult s-au mirat cum am ajuns pînă la dînșii și, scoțîndu-mi scrise faptele cele desfrînate ale mele, mă mustrau, arătîndu-mi persoanele cu care am greșit în tinerețile mele și vremea cînd am greșit, ori noaptea, ori ziua, și locurile în care păcatul acela l-am făcut cu cineva și nu aveam ce să răspund, fără numai tremuram de frică și mă umpleam de rușine.

Iar sfinții grăiau pentru mine către diavoli: "S-a părăsit de lucrurile desfrînării de mulți ani, și de atunci în curăție și în înfrînare a petrecut pustnicește". Răspuns-au diavolii: "Și noi știm că de mult a părăsit păcatul, ci cu adevărat nu s-a mărturisit înaintea duhovnicescului ei părinte, nici n-a luat de la dînsul cuviincioasa poruncă spre pocăință de păcate, pentru aceasta este a noastră. Deci, ori lăsați-ne-o nouă și vă duceți, ori o răscumpărați cu fapte bune!" Și puseră sfinții îngeri multe din lucrurile mele, iar mai mult din darurile Cuviosului Vasile, și abia m-am izbăvit de primejdia aceea cumplită și ne-am dus.

Vama a șaptesprezecea - a preadesfrînării

Apoi am ajuns la vama **marii desfrînări**, numită și preadesfrînare sau adulter, unde se cercetează păcatele celor ce petrec în căsătorie, dar credința însoțirii unul cu altul nu o păzesc, nici nu-și feresc patul lor curat, asemenea și silirile la desfrînare. Aici se cercetează și persoanele cele sfințite și dăruite lui Dumnezeu, ce și-au făgăduit fecioria și curăția lui Hristos și n-au păzit-o de căderile în desfrînare groaznică. La acea vamă și eu mult m-am arătat a fi datoare și vădită am fost la o mare desfrînare. Și acum necuratele duhuri și nemilostivii cercetători voiau să mă răpească din mîinile îngerilor și să mă pogoare în fundul iadului. Iar sfinții îngeri, certîndu-se mult cu dînșii și toate ostenelile mele și nevoințele pe care le făcusem aducîndu-le după aceea la mijloc, abia m-au răscumpărat, nu atît cu ale mele fapte bune, pe care le-au pus acolo pînă la cea mai de pe urmă, cît mai ales din darurile Părintelui meu Vasile, din care, foarte mult scoțînd, au pus în cumpănă împotriva fărădelegilor mele și, luminîndu-mă, ne-am dus mai departe.

Vama a optsprezecea - a sodomiei și gomoriei

Urcînd, ne-am apropiat de vama **marilor nelegiuiri**, la care se cercetează păcatele desfrînării cele peste fire, bărbătești și femeiești, și împreunarea cu diavolii și cu animalele necuvîntătoare, amestecările de sînge și alte păcate mai necurate făcute în taină, pe care rușine este a le și pomeni. Mai marele vămii aceleia se vedea mai rău decît toți diavolii cei înfricoșați, iar slugile lui erau într-acel chip negrăit și avînd nespusă mînie și înfricoșare. Aceia, ieșind degrabă împotriva noastră, ne-au împresurat; dar, cu mila Domnului, neaflînd nimic în mine, au fugit cu rușine, iar noi bucurîndu-ne, ne-am dus. Și grăiau către mine sfinții îngeri: "Ai văzut, Teodora, înfricoșatele vămi ale desfrînării. Deci, să știi că mai nici un suflet nu le trece fără

supărare, de vreme ce toată lumea zace în răutatea smintelilor și toți oamenii sînt iubitori de desfătări și de desfrînare, iar gîndul omului atîrnă spre rele din tinerețile lui și abia unii se feresc de necurățiile desfrînării, dar puțini sînt cei ce-și omoară poftele trupului. Deci puțini trec vămile acestea cu libertate și cei mai mulți, venind aici, îndată pier; pentru că diavolii cumpliți ai păcatelor desfrînării răpesc sufletele celor desfrînați și le trag jos în iad, cu amar muncindu-le. Și se laudă boierii vămilor de desfrînare, zicînd: "Noi singuri mai mult decît cei din vămile noastre umplem gheena în iad". Iar tu, Teodora, să mulțumești lui Dumnezeu, că iată acum ai trecut acele cercări, cu rugăciunile Cuviosului Vasile, Părintele tău, și de acum nu vei mai vedea rele, nici frică".

Vama a nouăsprezecea - a ereziei

După aceasta am ajuns la vama **ereziei**, unde se cercetează nedreptele gînduri și socotelile cele pentru credință, depărtările de la dreptcredincioasa mărturisire a credinței, neîmplinita credință, îndoirea în credință, hulele asupra sfințeniei și altele asemenea cu acelea. Dar acea vamă fără ispitire am trecut-o și acum nu eram departe de porțile cerești.

Vama a douăzecea - a zgîrceniei

Apoi ne-au mai întîmpinat duhurile cele rele ale vămii celei de pe urmă, care este **a nemilostivirii și a împietririi inimii**. Și iuți erau întrebătorii aceia și stăpînul lor cumplit, suflînd de iuțime, avînd focul nemilostivirii. Acolo fără de milă se cercetează sufletele nemilostivilor. Și de s-ar afla cineva de multe nevoințe săvîrșitor, de posturi și de rugăciuni, și dacă acela a păzit curăția, de a avut înfrînarea trupului său, dar a fost neîndurat și nemilostiv, închizîndu-și milostivirile sale dinspre aproapele, acela de la acea vamă se duce în jos și întru adîncul iadului se încuie și nici nu cîștigă milă în veci. Dar noi, cu darul lui Hristos, am trecut și acea vamă fără primejdie, ajutîndu-mi pretutindeni rugăciunile Cuviosului Vasile, cel ce a dăruit multe din lucrurile sale bune pentru răscumpărarea mea.

După aceea, ne-am apropiat cu bucurie de porțile cerești, scăpînd de amarele vămi. Și erau porțile cerești ca și cristalul cel luminos, unde se vedea strălucire negrăită și tineri ce stăteau într-însele în chipul soarelui, care, văzîndu-mă dusă de mîinile îngerești, s-au umplut de veselie, bucurîndu-se de mine; că, acoperindu-mă cu milostivirea lui Dumnezeu, am scăpat de vămile văzduhului și, întîmpinîndu-ne cu dragoste, ne-au dus înăuntru.

Dar ce am văzut acolo și ce am auzit, o, fiule Grigorie, a zis Cuvioasa Teodora, nu este cu putință a le spune cu de-amănuntul. Căci am văzut ceea ce ochiul omenesc n-a văzut și am auzit ceea ce urechea niciodată n-a auzit, nici la inima cuiva, din cei ce petrec pe pămînt, nu s-au suit acele bunătăți. Deci, am fost adusă înaintea scaunului lui Dumnezeu, Cel cu neapropiată slavă, înconjurat de Heruvimi, de Serafimi și de mulțime de oaste cerească, care cu negrăite cîntări slăvesc pe

Dumnezeu totdeauna, și m-am închinat Dumnezeirii celei nevăzute și neînțelese. Și au cîntat puterile cerești cîntare dulce, preamărind milostivirea lui Dumnezeu cea nebiruită de păcatele omenești. Și a venit glas de la slava cea de mare cuviință, poruncind acelorași sfinți îngeri care mă luau să mă aducă să văd locașurile sfinților, asemenea și toate muncile păcătoșilor și după aceea să mă odihnească în locașurile fericitului Vasile.

Deci, am fost purtată pretutindeni și am văzut cele mai frumoase locașuri, pregătite celor ce iubesc pe Dumnezeu, pline de slavă și de dar. Și-mi arătau cei ce mă purtau, deosebit locașurile apostolești, deosebit cele proorocești, deosebit cele mucenicești, deosebit cele arhierești și fiecare ceată de sfinți avea locașuri deosebit. Și fiecare locaș avea negrăită frumusețe, în lărgime și lungime, și aș zice la fel cu ale Constantinopolului, dar cu neasemănare mai frumoase, avînd multe palate nefăcute de mîini. Și pretutindeni în locașurile acelea se auzea glas de bucurie și de veselie duhovnicească și se vedeau cetele celor ce prăznuiesc. Toți sfinții văzîndu-mă, se bucurau de mîntuirea mea, mă întîmpinau și mă sărutau, lăudînd pe Domnul, Care m-a izbăvit din cursele vrăjmașilor.

După înconjurarea acelor locașuri, am fost pogorîtă în cele de dedesubt ale pămîntului și am văzut muncile cele înfricoșate, nesuferite și cumplite, pregătite păcătoșilor în iad, pe care arătîndu-mi-le sfinții îngeri, îmi ziceau: "Vezi, o, Teodora, din cîte munci te-a izbăvit Dumnezeu, prin rugăciunile plăcutului Său Vasile?" Și am auzit acolo strigare, plîngere și amară tînguire a celor ce erau în muncile acelea. Unii strigau "amar!", alții "vai!", alții țipau, iar alții blestemau ziua nașterii lor; dar nimeni nu era, căruia să-i fie milă de dînșii.

După aceea, ducîndu-mă de acolo, m-au adus în locașul acesta pe care îl vezi, al Cuviosului Părintelui nostru Vasile, și m-au așezat aici, zicîndu-mi: "Acum Cuviosul Vasile face pomenire pentru tine". Și am cunoscut că după patruzeci de zile de la despărțirea mea din trup am venit la acest loc de odihnă.

Toate acestea i le-a spus în vis Cuvioasa Teodora lui Grigorie, și i-a arătat toată frumusețea acelui locaș și bogățiile cele duhovnicești, care s-au adunat cu sudorile cele din multe osteneli ale fericitului părinte, îndulcirile și slava, multe feluri de răsaduri cu frunze de aur și cu multe roduri și toată veselia duhovnicească.

După ce s-a sfîrșit vedenia aceea, Grigorie s-a deșteptat din somn și, venindu-și în sine, se mira de cele văzute și auzite de la fericita Teodora. Și, sculîndu-se dimineața, s-a dus la Cuviosul Vasile să se binecuvînteze de la dînsul, după obicei. Iar el l-a întrebat, zicînd: "Fiule Grigorie, unde ai fost în această noapte?" Iar el, ca și cum n-ar ști nimic, a răspuns: "M-am odihnit pe patul meu". Bătrînul i-a zis: "Știu că te-ai odihnit pe pat cu trupul, însă cu duhul ai fost în altă parte. Ai uitat oare cîte ți-a descoperit Dumnezeu în noaptea aceasta în vedenia visului? Ai cîștigat ceea ce doreai, ai văzut pe Teodora și cele despre dînsa le-ai auzit de la ea singură; în

locașurile mele ai fost și cele ce-mi sînt pregătite, cu darul lui Hristos, pentru puțina mea osteneală, pe toate le-ai privit ca în oglindă".

Grigorie, auzind acestea de la cuviosul, a cunoscut că visul lui nu este o nălucire, ci i s-a făcut o descoperire de la Dumnezeu, prin rugăciunile și mijlocirea cuviosului. Apoi, mulțumind lui Dumnezeu, s-a închinat fericitului părinte și multe învățături a luat de la dînsul.

Același Grigorie, în altă vreme, prin voia lui Dumnezeu, a căzut într-o îndoire de credință, pentru că, citind cu dinadinsul cărțile Vechiului Testament, gîndea în mintea sa că bine cred iudeii și a fost în acel gînd multă vreme. Dar mai înainte văzătorul Vasile, cunoscînd aceasta cu duhul, l-a mustrat și, după multă sfătuire, a cerut iarăși de la Dumnezeu descoperire. Atunci Grigorie a văzut în vis o minunată vedenie despre înfricoșata judecată a lui Dumnezeu, pentru adunarea la judecată a tot neamul omenesc; a văzut pe Hristos, Judecătorul lumii, stînd pe scaun și avînd de-a dreapta pe toți drepții, iar pe păcătoși de-a stînga, stînd și fiind judecați după faptele lor. A văzut apoi și pe toți iudeii, care n-au crezut în Hristos, osîndiți cu ceilalți păgîni și trimiși în focul gheenei. Și, precum a văzut osîndirea păcătoșilor, așa a văzut și preamărirea sfinților, pentru care singur Grigorie a scris foarte pe larg scriere, care se află în Mineiul cel mare. Iar aici povestindu-se aceasta mai pe scurt, este vremea a sfîrși.

Deci, după mulți ani ai vieții sale, după ostenelile și nevoințele vieții celei aspre, după minunile cele multe ce le făcuse și după mai înainte vederea celor viitoare și vindecările în dar ale bolnavilor, Cuviosul Părintele nostru Vasile, slăbind de bătrînețe, s-a apropiat de fericitul său sfîrșit. Pentru că a fost adus din pustie în Constantinopol în anii cei de mijloc ai lui și a petrecut acolo ca la cincizeci de ani, avînd aproape o sută de ani de la nașterea sa, și a trecut la viața cea fără de sfîrșit, unde anii nu se împuținează. Însă și-a văzut mai înainte sfîrșitul și l-a vestit iubitului său ucenic, Grigorie.

Avea Grigorie obicei, în tot Sfîntul și Marele Post cel de patruzeci de zile, de se închidea în casă, în camera sa, și nu ieșea pînă la Sfintele Paști, petrecînd în post și în rugăciuni și făcînd mulțime de metanii și în toate nopțile nu dădea ochilor săi somn. Deci odată, apropiindu-se sfintele patruzeci de zile, Grigorie a mers la cuviosul ca să ia binecuvîntare, după obicei, spre nevoința postului în închisoare. Iar cuviosul, vorbind mult cu dînsul pentru folosul sufletului și dîndu-i binecuvîntare, la sfîrșit i-a zis: "Mergi, fiule, cu pace la casa ta, iar pe mine cu ochii cei trupești ai tăi nu mă vei mai vedea mai mult în viața aceasta".

Zicînd aceasta a plîns și, cuprinzînd pe Grigorie cu dragoste, l-a sărutat. Iar el, căzînd la cinstitele lui picioare, le-a udat cu lacrimile, plîngînd și tînguindu-se pentru despărțirea lui, și, plîngînd mult, s-a dus și s-a închis spre post, precum îi era obiceiul.

Apoi Cuviosul Vasile, în săptămîna cea din mijloc a postului, în 25 de zile ale lunii martie, la praznicul Bunei Vestiri a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, şi-a dat sfîntul său suflet în mîinile Domnului său, în anul 944, iar cinstitul său trup a fost îngropat în mînăstirea Sfinţilor Mucenici Flor şi Lavru. Şi s-a făcut o vedenie unui om cinstit în Constantinopol: Vedea o casă mare şi minunată şi porţile erau împodobite cu aur şi cu pietre scumpe, iar deasupra porţilor era scris cu cuvinte de aur astfel: "Locaşul şi odihna veşnică a Sfîntului Vasile cel Nou". Citind aceasta bărbatul acela, se minuna de frumuseţea zidirii acelei case. Şi iată un tînăr preafrumos ieşind, i-a zis: "Ce te minunezi, omule? Voieşti să vezi lucru mai minunat?"

Deschizînd porţile acelea, se vedeau înăuntru palate preafrumoase şi minunate, a căror frumuseţe covîrşeşte toată mintea omenească, şi Cuviosul Vasile şedea pe scaun împărătesc în mare slavă, înconjurat de mulţi bărbaţi şi tineri minunaţi şi luminoşi. Apoi se vedeau acolo şi răsaduri preafrumoase şi toate cele văzute erau pline de bucurie şi de veselie. Şi se auzea dinăuntru, zicînd: "O răsplătire ca aceasta iau după moarte toţi cei ce au iubit pe Dumnezeu şi I-au slujit cu osîrdie!" Această vedenie bărbatul acela a spus-o multora şi toţi cei ce auzeau, preamăreau pe Dumnezeu şi cinsteau pomenirea Cuviosului Vasile, plăcutul Lui.

O, de ne-am învrednici şi noi părţii iubitorilor lui Dumnezeu, cu sfintele lui rugăciuni şi cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, se cuvine cinste şi slavă, în veci. Amin.

NOTĂ - Tot în această zi mai facem şi pomenirea sfinţilor douăzeci şi şase de mucenici, care în ţara Goţilor, pe vremea împărăţiei lui Valent (364-378) şi Graţian (378-379), au pătimit de la Ungherih, împăratul goţilor, pentru Hristos. Dintre aceştia doi erau preoţi, Vetusie şi Vercu, cu doi fii şi două fiice, şi Arpil monahul. Iar mireni erau: Avip, Agn, Rels, Gatrax, Iscon, Sila, Sighiţ, Soniril, Term şi Fil; iar din femei: Anna, Alla, Larisa, Moico, Mamica, Urţo şi Nemais. Văduva împărătească a goţilor, pe nume Gaata, fiind creştină, împreună cu fiica sa Duclida, adunînd moaştele lor, le-a adus în Cizic, cetatea grecească. Apoi ea însăşi, întorcîndu-se în patria sa, a fost ucisă cu pietre de necredincioşi; iar fiica ei s-a săvîrşit cu pace în Cizic.

64. POMENIREA SFINTEI MUCENIŢE MATROANA DIN TESALONIC (27 MARTIE)

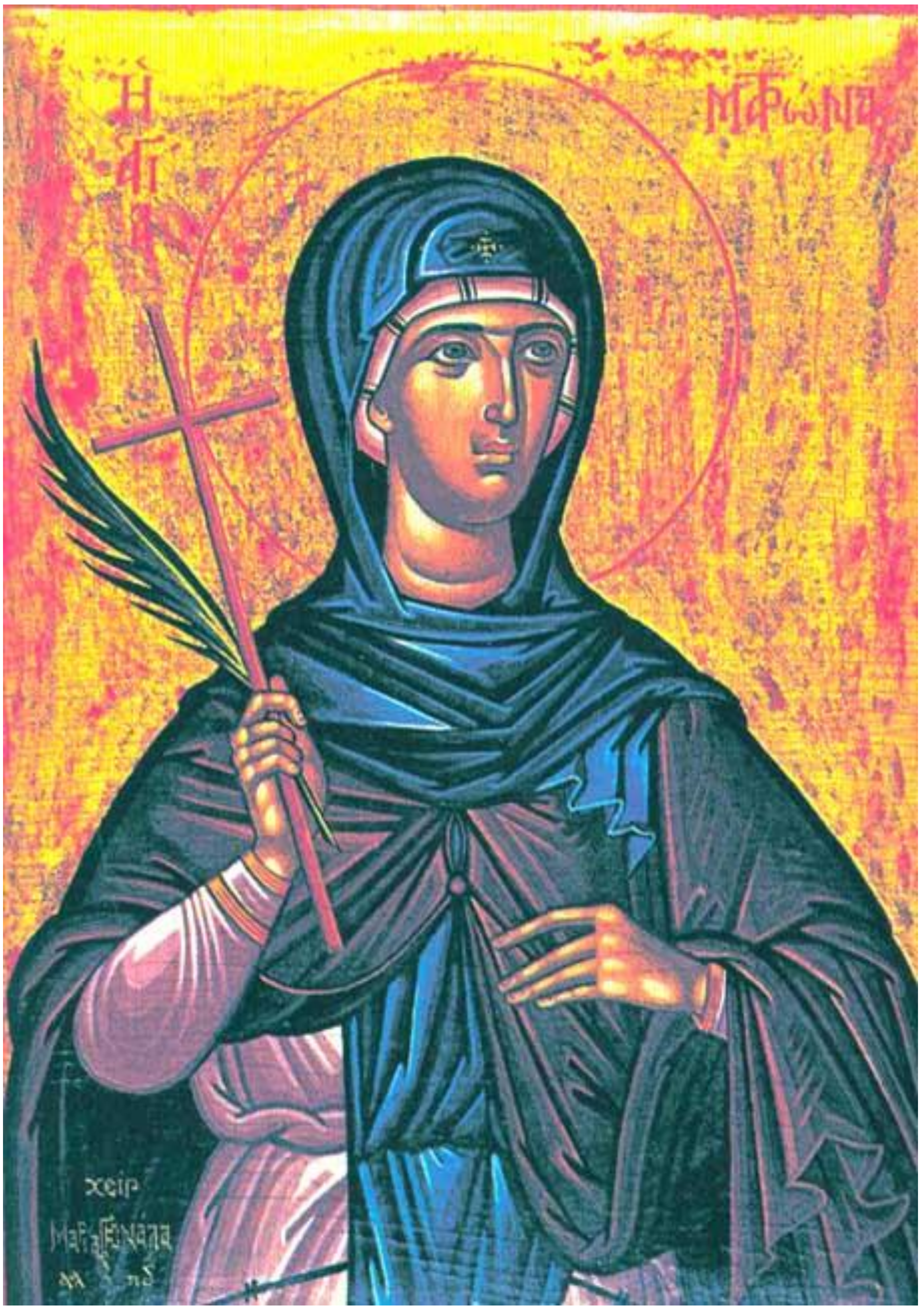

Sfînta Matroana a fost slujnică la o evreică, anume Pavtila, femeia voievodului Tesalonicului. Din tinerețe, fiind învățată în credința creștinească, stăpîna ei o silea la reaua credință iudaică. Și, fiindcă ea nu se supunea, o chinuia foarte rău, bătînd-o adeseori. Însă Matroana pe toate le răbda cu osîrdie pentru Hristos și la biserică se ducea într-ascuns. Într-una din zile, înștiințîndu-se Pavtila că Matroana a fost la biserica creștinească, i-a zis: "Pentru ce n-ai mers la sinagoga noastră, ci te-ai dus la biserica creștinească?" Răspuns-a fericita Matroana cu îndrăzneală: "De vreme ce Dumnezeu este în biserica creștinească, iar de la sinagoga iudaică s-a depărtat, nu mă duc la sinagogă, ci la biserică".

Atunci Pavtila, și mai mult mîniindu-se, a bătut-o fără cruțare și într-o cămară întunecoasă a închis-o legată. Iar a doua zi a fost găsită sfînta dezlegată din legături cu dumnezeiasca putere, preamărind pe Hristos. Dar stăpîna ei iarăși a bătut-o cu vine crude, pînă la sînge și, mai tare legînd-o, a închis-o iarăși în cămara aceea și ușa a pecetluit-o, ca să nu intre cineva să-i facă vreo ușurare. Și a petrecut sfînta în acea închisoare fără hrană și băutură patru zile, întărind-o Dumnezeu. După aceasta Pavtila, dezlegînd pecetea aceea și deschizînd ușa, a găsit-o iarăși dezlegată din legături și stînd la rugăciune. Deci, fierbînd de mînie, a bătut-o cu bețe groase și, abia suflînd, a închis-o în aceeași închisoare unde s-a și sfîrșit sfînta, dîndu-și sufletul lui Dumnezeu. Trupul ei l-a aruncat acea rea femeie de pe zid, pentru că erau înalte casele acelea. Creștinii, luînd mult chinuitul trup al Sfintei Mucenițe Matroana, l-au îngropat cu cinste.

Mai pe urmă Alexandru, episcopul Tesalonicului, a zidit o biserică în numele sfintei, iar cinstitele ei moaște le-a pus într-însa. Iar pe Pavtila, după vrednicie, degrabă a ajuns-o judecata lui Dumnezeu, pentru că de pe înălțimea zidului, de unde a aruncat jos trupul Sfintei Matroana, ea singură, alunecînd, a căzut și, murind rău, și-a lepădat ticălosul ei suflet.

65. CUVIOSUL IOAN ÎNAINTE-VĂZĂTORUL, PUSTNICUL ȘI ÎNCHISUL DIN EGIPT (27 MARTIE)

În cetatea Licopolis din țara Egiptului, era un bărbat cu numele Ioan, fiind dat din tinerețe la meșteșugul de teslărie. Ajungînd la vîrsta de douăzeci și cinci de ani, s-a lepădat de lume și a petrecut cincisprezece ani prin felurite mînăstiri, deprinzîndu-se la viața monahicească în multe osteneli. După aceea s-a dus singur la muntele ce se chema "al Lupului", care era aproape de Licopolis, unde, zidindu-și o chilie cu trei odăi, s-a încuiat într-însa. Într-o chilie se ruga, într-alta făcea lucrul mîinilor, iar a treia îi era de trebuință la ale vieții lui.

Nevoindu-se cincizeci de ani, pînă la sfîrșitul său, fără să iasă deloc din chilie, primea pe fereastră cele trebuincioase lui de la cei ce-l slujeau; iar celor ce veneau la el, le vorbea despre cele folositoare. Dar, după ce a împlinit într-acea închisoare treizeci de ani, s-a învrednicit proorocescului dar de la Dumnezeu, pentru care, chiar și lui Teodosie, marele împărat grec (379-395), i-a trimis felurite scrisori, spunîndu-i că va birui pe tiranul Maxim, și Galia va intra în stăpînirea sa. Asemenea și despre tiranul Evghenie, cum că și pe acela îl va birui și după aceea își va primi sfîrșitul vieții, iar pămînteasca împărăție o va lăsa fiilor săi.

Pentru o mai înainte vedere ca aceea a lui, a străbătut vestea despre dînsul pretutindeni, ca despre un bărbat sfînt, căci și împăratul Teodosie îl cinstea ca pe un prooroc al lui Dumnezeu. La început a venit la dînsul un voievod oarecare, întrebîndu-l dacă va birui pe etiopienii cei dimprejurul Sienului (și acel loc este la

începutul țării Tebaidei), căci atunci, năvălind acolo etiopienii, toată țara aceea o prădau. Iar Cuviosul Ioan, spunîndu-i cele ce vor avea să fie, i-a poruncit ca fără temere să meargă asupra lor, că îi va birui și de împărați va fi cinstit.

Și s-a săvîrșit aceea după proorocia sfîntului. De atunci s-a încredințat voievodul, din povestirile despre dînsul, și trimitea la sfîntul, cerînd rugăciuni și mai înainte descoperiri pentru biruință, dacă vreodată vor avea să vină asupră-i vrăjmașii.

Iar cît de minunat și mai presus de măsură era darul proorociei ce-l avea sfîntul acesta, am auzit de la părinții cei ce petreceau cu dînsul - cum zice Paladie, scriitorul vieții acestuia -, a căror nevoință vrednică de laudă ne încredințează despre nemincinoasele lor cuvinte, despre proorociile pe care le spunea acest bărbat dumnezeiesc.

Odată, venind la dînsul un tribun, se ruga pentru femeia sa, ca să-i dea voie să vină înaintea feței sale, fiindcă aceasta dorea și stăruia să-l vadă pe sfinția sa. Iar sfîntul se lepăda în tot chipul, nevrînd nicidecum să fie văzut de față femeiască, el care și către bărbați vorbea prin fereastră. După ce mult timp și cu dinadinsul a fost rugat, văzînd credința lor, a făgăduit să se arate femeii în vedenia somnului. "În această noapte, zise el, mă voi arăta ei, însă să nu poftească mai mult ca să mă vadă, în trup fiind". Și a spus bărbatul acela soției sale cuvintele cuviosului. Iar ea a văzut în noaptea aceea în vis pe sfîntul, venind la dînsa și zicîndu-i: "Ce este mie și ție, femeie? Pentru ce ai voit să-mi vezi fața mea? Au doar eu sînt prooroc sau am sfințenie de bărbat drept? Sînt om păcătos, asemenea pătimaș ca voi; însă am rugat pe Dumnezeu pentru tine și pentru bărbatul tău, ca să fie vouă după credința voastră". Acestea zicînd, s-a dus.

Iar femeia, deșteptîndu-se din somn, a spus bărbatului său asemănarea sfîntului, îmbrăcămintea și cuvintele lui și multă mulțumire a trimis cuviosului prin bărbatul său. Mergînd bărbatul la chilia bătrînului, sfîntul i-a apucat înainte cu cuvîntul, zicîndu-i: "Iată, am împlinit cererea voastră, cercetînd pe soția ta; deci de acum mai mult să nu mai poftească să mă vadă pe mine".

Altădată, o oarecare căpetenie din rînduiala ostășească, fiindu-i femeia îngreuiată și aproape de naștere, a mers la sfîntul cerînd rugăciuni. Și în ziua aceea, în care el a plecat la cuviosul, femeia lui, născînd, era în primejdie de moarte. Iar omul lui Dumnezeu a zis aceluia: "De ai fi știut darul lui Dumnezeu, cum că ți s-a născut fiu, ai fi preamărit pe Dumnezeu. Însă maica lui nu departe era de porțile morții; deci, ducîndu-te, vei afla pruncul viu și să-i dai numele Ioan, iar după ce îl vei crește pînă la șapte ani, să-l trimiți la monahi în pustie".

Niște minuni ca acestea arăta celor ce de departe veneau la dînsul. Și cetățenilor din Licopolis, care veneau la el totdeauna pentru folos, mai înainte le spunea cele ce în taină erau să fie și cele ce în taină erau lucrate de fiecare. Vestea apoi și despre rîul Nilului și îmbelșugarea anului ce avea să fie. Însă spunea,

deasemenea, mai înainte de vreme și ale lui Dumnezeu pedepse, care veneau asupra lor, și-i mustra, învățîndu-i pentru care pricină mînia Domnului se apropia. Iar vindecări singur nu făcea Cuviosul Ioan, ci dădea unt-delemn sfințit, prin care multe boli se tămăduiau.

Odată femeia unui senator, pierzîndu-și vederea ochilor, avîndu-i acoperiți cu albeață, a rugat pe bărbatul său să o ducă la cuviosul. Zicînd el că niciodată nu vin la sfîntul femei, ea l-a rugat ca numai să spună despre dînsa sfîntului și să se roage cuviosul lui Dumnezeu pentru dînsa. Și a făcut aceasta bărbatul ei. Iar Sfîntul Ioan a trimis la dînsa untdelemn, cu care ea, ungîndu-se pe ochi de trei ori pe zi, a treia zi a văzut și mulțumea lui Dumnezeu.

Zice Paladie, scriitorul vieții lui: Am fost odată șapte frați străini în pustia Nitriei, eu și cei ce urmau lui Evagrie, lui Albin și Amonie; și doream cu dinadinsul să știm care este fapta cea bună a Sfîntului Ioan. Și a grăit Evagrie: "Aș fi voit mai întîi să mă încredințez despre dînsul, de la unul care știe bine viața lui; pentru că dacă nu voi ști despre dînsul cu încredințare, nu mă voi duce atît de departe, pînă la muntele Licopoliei". Acestea auzindu-le, eu m-am odihnit o zi, nimic grăind nimănui. Iar a doua zi, deschizînd chilia mea și spre Dumnezeu nădăjduind, m-am dus la Tebaida. Ajungînd eu la muntele acela și la chilia Cuviosului Ioan, mi-au spus ucenicii lui că, din ziua de Duminică pînă sîmbătă, către nimeni din cei ce vin nu vorbește; și m-am odihnit, tăcînd și așteptînd pînă sîmbătă.

În ziua sîmbetei, în ceasul al doilea, am mers înaintea sfîntului bărbat și l-am aflat șezînd la fereastră, prin care vorbea, mîngîind pe cei ce veneau la dînsul. Și făcîndu-mi cuvînt, m-a întrebat prin tălmaci, zicîndu-mi: "De unde ești și pentru ce ai venit aici? Pentru că te socotesc că ești din mînăstirea lui Evagrie". Și cînd vorbeam, a venit voievodul țării aceleia, cu numele Alimpie, și a încetat Ioan a vorbi cu mine. Iar eu m-am depărtat de la dînșii puțin, ca să nu le fiu spre împiedicare în vorbirea lor. Stînd ei mult de vorbă, m-am supărat în sine-mi și am început în gîndul meu a osîndi pe cinstitul bătrîn, care, pe mine trecîndu-mă cu vederea, pe voievodul acela îl cinstea. Și, tulburîndu-mă de nerăbdare, cugetam ca, trecîndu-l cu vederea, să mă duc.

Iar el, înțelegîndu-mi gîndurile mele, a chemat pe tălmaciul său, cu numele Teodor, și i-a zis: "Du-te și zi fratelui aceluia să nu se mîhnească, căci acum îndată îl voi libera pe voievod și voi vorbi cu dînsul". Iar eu m-am minunat de aceea, cum mi-a știut gîndurile mele, și l-am cunoscut că este bărbat duhovnicesc și înainte-văzător.

După ce s-a dus voievodul, m-a chemat bătrînul și mi-a zis: "Pentru ce te-ai mîniat asupra mea? Ce lucru ai aflat în mine care te mîhnește pe tine? Căci ai cugetat ceea ce nu este în mine, și nici ție nu ți se cade să ai în gînd unele ca acestea. Au nu știi scriptura aceea care zice: *Nu trebuie sănătoșilor doctor, ci bolnavilor?* Pe tine, cînd voi vrea, te voi afla, și tu, cînd vei voi, mă vei afla pe mine. Și chiar dacă nu te-

aș fi mîngîiat eu pe tine, apoi te-ar fi mîngîiat frații și alți părinți. Iar voievodul acela, prin grijile lumești fiind dat diavolului, după ce în puțină vreme și-a venit în simțire, ca un rob ce scapă de cumplitul stăpîn, așa scăpînd el de diavolul, a venit la mine să primească ceva folos. Cu nedreptate era ca, lăsîndu-l pe el, să vorbesc cu tine, care pururea te îngrijești de a ta mîntuire".

Atunci eu - zice Paladie - cu totul m-am încredințat despre dînsul că este bărbat duhovnicesc și l-am rugat să se roage pentru mine. Iar el, cu dragoste și cu bucurie vorbind către mine și cu dreapta sa atingîndu-se încetișor de obrazul meu cel stîng, mi-a zis: "Multe nevoi te așteaptă pe tine și războaiele cele grele acum le-ai suferit, luptîndu-te cu gîndul cel ce te silea ca să lași pustia, pentru că diavolul îți punea înainte pricini binecuvîntate, aducîndu-ți aminte de dragostea tatălui și a fratelui tău, iar tu nu te-ai învoit cu gîndul acela. Iată, bună vestire îți vestesc, că amîndoi sînt sănătoși și de lume s-au lepădat și va trăi tatăl tău încă șapte ani. Deci, să petreci cu bărbăție în pustie și să nu poftești pentru aceea a te duce la patria ta căci este scris: *Nimeni, punîndu-și mîna sa pe plug și căutînd înapoi, nu este îndreptat întru Împărăția lui Dumnezeu*". Cu acele cuvinte ale omului lui Dumnezeu mult folosindu-mă și din destul întărindu-mă - zice Paladie -, am mulțumit lui Dumnezeu, Care, prin acel sfînt bărbat, mi-a arătat diavoleasca înșelăciune care se lupta cu mine și pe care el a ridicat-o.

După aceea iarăși a zis către mine, vorbind cu prietenie: "Voiești să fii episcop?" I-am răspuns lui: "Nicidecum, pentru că acum sînt episcop". Zis-a starețul: "Cărei cetăți ești episcop?" Răspuns-am lui: "Episcopia mea este în bucătărie, în cămară, în trapeză, la vasele cu vin. Pe acelea le cercetez cu dinadinsul și dacă vinul ar fi oțetit, apoi îl las, iar pe cel bun îl beau. La fel și în căldare caut și dacă în fierturi nu ajunge sare sau îndulcire, îndată o pun și mănînc mîncare bună la gust. Asemenea fac și cu celelalte lucruri, alegîndu-mi mie pe cele mai bune. Aceasta este episcopia mea, la care m-a ales și m-a pus îmbuibarea mea cea iubitoare de dulceți".

Cuviosul, zîmbind, a zis: "Încetează de a rîde, pentru că episcop ai să fii și multe osteneli și necazuri vei suferi. Iar de voiești să scapi, să nu ieși din pustie, pentru că în pustie nimeni nu poate să te pună pe tine episcop".

Iar eu, plecînd de la dînsul, am mers în pustie la locul meu cel obișnuit și am spus sfinților părinți toate cele despre prea-cinstitul și sfîntul bărbat, Ioan Cuviosul. Însă am uitat după aceea eu, ticălosul, cuvintele lui pe care pentru mine le-a proorocit. Pentru că după trei ani, căzînd eu bolnav de splină și de stomac, am fost trimis cu frații în Alexandria la doctori. Iar boala aceea înmulțindu-se, m-au sfătuit doctorii Alexandriei ca, pentru schimbarea aerului, să mă duc în Palestina, unde este aerul mai subțire și mai sănătos.

Deci, fiind eu în Palestina și însănătoșindu-mă, m-am dus de acolo în Bitinia. Și acolo, nu știu cum, ori cu cea omenească, ori cu cea dumnezeiască voie, Dumnezeu știe, m-am învrednicit a fi episcop, lucru care era mai presus de puterea

mea. Și am căzut în întristarea de care mi-a proorocit Cuviosul Ioan și de a cărui proorocie atunci mi-am adus aminte. Dar aceea mi s-a întîmplat după mutarea cuviosului. Încă îmi aduc aminte și de aceasta, cu care nevoitorul lui Hristos voia să mă folosească și să mă învețe, ca să rabd în pustie, petrecînd întru dînsa și neieșind deloc. Mi-a zis Cuviosul Ioan: "De patruzeci de ani într-această chilie petrec și n-am văzut față femeiască, nici vreun ban, nici pe cineva mîncînd și bînd, nici pe mine nu m-a văzut cineva vreodată mîncînd sau bînd ceva".

După o vorbire ca aceea împreună cu Sfîntul Ioan - zice Paladie -, cînd m-am întors la locul meu cel obișnuit, precum am zis, și am spus părinților cele despre dînsul, după două luni, sculîndu-ne toți cei șapte, ne-am dus la dînsul. Și după ce am sosit la locașul lui, ne-a primit cu dragoste, cu față veselă, pe fiecare întrebîndu-l de sănătate. Și îndată l-am rugat ca mai întîi să facă rugăciune pentru noi, pentru că este acest obicei la părinții cei ce petrec în Egipt. Iar el ne-a întrebat: "Oare nu este cineva între voi cleric?" Și au zis toți că nu este. Și căutînd spre fiecare din noi, a cunoscut pe clericul cel tăinuit, pentru că era unul din noi diacon, dar pe care nimeni nu-l știa că este diacon, fără numai un frate. Căci pentru smerenia sa își tăinuia cinstea și îl oprise pe fratele, cel ce știa despre dînsul, să spună cuiva; pentru că, după asemănare cu sfinții, el abia se socotea a fi vrednic de numele creștinesc.

Deci spre acela Cuviosul Ioan, arătînd cu mîna, a zis: "Acesta este diacon". Iar el lepădîndu-se, sfîntul, întinzînd mîna prin ferestruica pe unde vorbea cu noi, a apucat dreapta diaconului, a sărutat-o și a zis către dînsul: "Nu lepăda darul lui Dumnezeu, o, fiule, nici să minți, vătămînd darul Lui, pentru că minciuna este străină de creștini. Aceea de este și în tine, mare ori mică, nu este lăudată, căci zice Mîntuitorul: *Minciuna este de la diavolul*". Diaconul, fiind mustrat, tăcea, primind învățătura aceluia.

După ce am săvîrșit rugăciunea, un frate dintre noi, bolind de trei zile de niște friguri, cerea tămăduire de la Cuviosul Ioan. Părintele a zis că boala aceea îi era de folos fratelui aceluia; însă, voind nu atît boala cît necredința să-i tămăduiască, a poruncit să ia sfîntul untdelemn și să-l ungă. Atunci fratele acela a dat afară îndată toate vătămările ce avea înăuntru și s-a făcut sănătos desăvîrșit. Și se vedea omul acela, adică Cuviosul Ioan, fiind de nouăzeci de ani, cu trupul atît de chinuit, încît nici barba nu-i creștea, și nimic altceva nu mînca decît numai roadele de prin copaci și acelea după apusul soarelui. Apoi la bătrînețe se obișnuise atît de demult cu postirile, încît nici pîine nu mînca, nici vreo mîncare gătită la foc.

Iar cînd ne-a poruncit să ședem, am mulțumit lui Dumnezeu, Cel ce ne-a învrednicit să-l vedem și să vorbim cu dînsul. El, primindu-ne ca pe nișe fii ai săi cu fața veselă, ne-a zis acestea: "De unde sînteți, o, fiilor, și ce necaz vă apasă de ați venit la mine, omul cel prost și smerit?" Noi, spunînd patria noastră și locuința cea de atunci în pustia Nitriei, am adăugat și aceasta: "Am venit de la Ierusalim în aceste părți cu gînd să ne învrednicim, pentru folosul nostru, a te vedea cu ochii pe tine, de care de mult auzisem cu auzul".

A zis către noi fericitul Ioan: "Dar ce lucru de minune voiţi a vedea, o, iubiţilor fii, de aţi suferit atîta osteneală, venind aici? Ce trebuinţă este a vedea pe un om lepădat, smerit, neavînd ceva vrednic de vedere şi nici de mirare; căci sînt pretutindeni prooroci şi apostoli ai lui Dumnezeu, vrednici de mirare şi de laudă, care se cinstesc în biserici. De la aceia se cuvine a vă folosi şi a le urma lor. Însă mă minunez foarte de sîrguinţa voastră, cum atîtea primejdii, ce se întîmplă în cale, nu le-aţi băgat în seamă şi aţi venit la noi, căutînd folos, iar noi pentru lenevirea noastră nu putem să ieşim din chilie.

Deci, ascultaţi acum: Măcar că lucrul vostru este vrednic de laudă, să nu socotiţi că aţi făcut ceva bun şi vrednic de laudă, dar să urmaţi şi să săvîrşiţi faptele bune ale părinţilor voştri, lucru care nu se întîmplă adeseori; însă, chiar aşa fiind, să nu vă nădăjduiţi spre voi înşivă, pentru că unii spre ei singuri nădăjduind şi suindu-se la capătul faptelor bune, la sfîrşit au căzut din înălţime.

Aşadar, luaţi aminte: Rugăciunile voastre să fie drepte, curăţia inimii voastre să fie netulburată şi să nu vă îndeletniciţi mintea cu alte gînduri în vremea rugăciunilor. Vedeţi, oare v-aţi lepădat cu adevărat de lume? N-aţi voit să urmaţi faptelor bune ale altora, iar în voi înşivă de ale voastre fapte bune vă măriţi în deşert? Oare faceţi ceva bun la arătarea oamenilor? Vedeţi, să nu vă socotiţi a fi drepţi, să nu vă înşelaţi cu părerea de vreun lucru bun, ca nu cumva, în vremea rugăciunilor, să vă fie pomenire de lucru lumesc, pentru că este nebunesc lucru, ca prin buze să vorbeşti către Stăpînul, iar cu gîndurile să te întorci de la Dînsul.

Dar această cădere a minţii se întîmplă la toţi cei ce nu s-au lepădat cu totul de lume, ci mai mult se sîrguiesc să se arate plăcuţi lumii. Pentru că cel ce gîndeşte la multe lucruri, îşi împarte mintea în multe griji trupeşti şi pămînteşti şi, cînd se supără de tulburările sale dinăuntru, nu poate să vadă pe Dumnezeu. Se cade celor ce au în minte pe Dumnezeu să se depărteze de la toate, căci zice Scriptura: *Sîrguiţi-vă şi cunoaşteţi că Eu sînt Dumnezeu.* Iar cel ce a ajuns, în parte, la cunoştinţa de Dumnezeu, pentru că la toată cunoştinţa nimeni nu poate ajunge, aceluia i se descoperă tainele lui Dumnezeu. Vede mai înainte cele ce au să fie, priveşte descoperirile ca şi sfinţii, lucrează puteri şi primeşte de la Dumnezeu toate cele cerute".

Acestea şi multe alte părinteşti sfătuiri şi învăţături punîndu-le înainte Cuviosul Ioan fraţilor care veniseră la dînsul, a adus şi oarecare povestiri despre cei înalţi la minte şi despre cei ce nădăjduiesc spre sine şi a spus povestirea aceasta: A fost un oarecare monah, care petrecea în pustia cea de aproape, bine nevoindu-se în peşteră, mîncînd pîine din osteneala mîinilor sale, se rugîndu-se neîncetat şi sporind în fapte bune.

Deci, văzîndu-şi viaţa sa curată şi cinstită, a început a se înălţa în sine cu părerea, socotindu-se că este îmbunătăţit şi sfînt şi nădăjduia că niciodată nu va aluneca. Dar într-o seară tîrziu, cu voia lui Dumnezeu, a venit la dînsul ispititorul

într-o nălucire de femeie preafrumoasă, ca rătăcită prin pustie, și, găsind ușa deschisă, a intrat în peșteră și, căzînd la picioarele monahului, l-a rugat s-o lase să se odihnească în peșteră, deoarece o apucase noaptea. Iar el, făcîndu-i-se milă de dînsa, a primit-o, netemîndu-se de cădere, pentru că nădăjduia în sine. Și a întrebat-o de unde vine și cum a rătăcit în acea pustie. Iar ispititorul, cel cu chip de femeie, mințind multe, a întins către el vorbă lungă, prin cuvinte înșelătoare. Și, ascultînd cu luare-aminte, a început a se porni spre pofta păcatului. Apoi, spunînd amîndoi cuvinte desfrînate, monahul se tulbura cu gîndurile și, aprinzîndu-se într-însul văpaia de pofta desfrînării, s-au învoit la păcat, și acum se începea fărădelegea. Dar deodată femeia aceea, chiuind cu mare glas, s-a stins ca o umbră din mîinile lui și s-a făcut nevăzută.

Atunci, îndată s-a auzit în văzduh glas de diavoli mulți, care rîdeau, hohoteau, îl ocărau și-i ziceau: *"Cel ce se înalță, se va smeri!* Deci tu te-ai înălțat pînă la ceruri, iar acum ai căzut pînă la iad". Acel monah, văzîndu-se așa batjocorit, a căzut în deznădejde și, lăsîndu-și chilia și pustia, a ieșit în lume. Într-o cădere ca aceasta l-a pogorît cea mai înainte înălțare de minte a lui.

Învățînd pocăința smereniei, Cuviosul Ioan ne arătă că, așa cum ne duc diavolii în deznădejde, așa și noi putem să-i aducem pe ei în deznădejde, încît să nu mai poată să ne biruiască. De aceea a adăugat, spunînd o povestire ca aceasta: A fost un tînăr în cetate, făcînd multe răutăți și mari păcate. După aceea, pornindu-se din frica lui Dumnezeu, a venit în simțire și umilință. Și, ca să plîngă cea de mai înainte rea viață a sa, s-a dus la niște morminte și a căzut cu fața la pămînt și nu îndrăznea să cheme pe Dumnezeu, nici să se roage, socotindu-se că nu este vrednic nici să mai trăiască. Și, mai înainte de vreme închizîndu-se în mormîntul morților, se tînguia și ofta din inimă, suspinînd.

Și petrecînd el astfel o săptămînă, diavolii, care mai înainte îl îndemnau la păcat, au mers la el, chiuind și zicînd: "Amar ție, necuratule, care te-ai săturat de dulceața desfrînării, iar acum, pocăindu-te, nouă deodată te-ai făcut vrăjmaș pe față. Ce fel de bine aștepți, fiind plin de ale noastre răutăți? De ce nu te scoli degrabă de aici și nu mergi la lucrurile cele obișnuite nouă? Te așteaptă desfrînații și bețivii! Pentru ce nu mergi să te saturi de pofte, fiindcă nu-ți este nici o nădejde de mîntuire? Al nostru ești, ca cel ce ai făcut toată necurăția, și voiești să scapi de noi. Nu vei scăpa, nu te vei izbăvi din mîinile noastre!"

Iar el împotriva lor nimic nu răspundea, nici nu voia să audă glasul lor, ci petrecea plîngînd neîncetat. Atunci diavolii, mult strigînd cu certare, după ce l-au văzut că nu se înfricoșează, nici nu fuge din mormînt, nici nu se învoiește cu ei, l-au bătut cumplit și voiau să-l omoare, dar nu le-a îngăduit Dumnezeu. Apoi s-au dus, lăsîndu-l abia viu. Iar el, zăcînd mult ca un mort, abia și-a venit în sine și iarăși plîngea și se tînguia de păcatele sale cele făcute înainte. Apoi rudeniile, căutîndu-l pretutindeni, l-au găsit în morminte și l-au rugat să se întoarcă acasă. El însă nu i-a ascultat, voind mai bine să moară, decît să se întoarcă la viața cea dintîi. În altă noapte

iarăși au năvălit diavolii asupra lui, asemenea ca mai înainte, strigînd și multe bîrfind, și, iarăși bătîndu-l, s-au dus.

Asemenea în a treia noapte au încercat să biruiască pe cel nebiruit; și, văzînd că nimic nu sporesc, s-au deznădăjduit să-l mai biruiască și au fugit cu totul de la el, fiind izgoniți de răbdarea lui. Și, fugind, strigau: "Ne-ai biruit, ne-ai biruit și iar ne-ai biruit pe noi!" Astfel smerita pocăință și vitejeasca răbdare aduce deznădejde diavolilor. De atunci diavolii nu mai puteau să facă vreun rău acelui tînăr, care a petrecut după aceea cu plăcere de Dumnezeu și a fost pildă vie la mulți oameni deznădăjduiți, spre ridicarea din păcate și spre adevărata pocăință.

Iarăși vorbind Cuviosul Ioan despre înălțarea minții, care pogoară pe om din înălțimea darului lui Dumnezeu, și despre smerita cugetare, care înalță spre milostivirea lui Dumnezeu, a adus povestirea aceasta: Era alt monah ce petrecea în pustia cea dinăuntru și care se ostenise mulți ani cu fapte bune. Dar la bătrînețe s-a ispitit, prin meșteșugirile vrăjmașului, și puțin de n-a pierit prin înălțarea minții sale. Acela se nevoia în mare liniște, în rugăciuni, în cîntări de psalmi și în multe cugetări de Dumnezeu. Așa petrecea toate zilele și nopțile și vedea unele vedenii dumnezeiești la arătare, pe unele cînd dormea, iar pe altele chiar fiind treaz. Iar somnul lui era foarte puțin, încît abia era cu putință a se numi somn.

Și atît era cuprins de dorirea vieții celei fără de trup, încît de trupeasca hrană nu se îngrijea deloc, nici lucrînd pămîntul, nici sădind pomi de livezi, fiind plin de credință și de nădejde spre Dumnezeu. De cînd se sălășluise în pustie, nici o grijă nu avea cu ce să-și hrănească trupul său, iar pe toate cele pămîntești uitîndu-le, cu dorirea de Dumnezeu se cuprinsese desăvîrșit, așteptînd trecerea din această lume la Dumnezeu. Astfel, se îndulcea foarte mult cu lucrurile cerești cele nevăzute și nădăjduite și nu i-a slăbit trupul, nici nu i s-a tulburat cîndva sufletul lui. Ci într-o măsură bună, cinstită și fericită i se rînduise viața lui, ca și cum ar fi fost între cei trupești și între cei fără de trup, nici fără de trup fiind el, nici foarte trupesc.

Și a fost cinstit de Dumnezeu după cîtăva vreme, încît i se trimitea pîine din cer, prin mînă nevăzută. Căci, intrînd în peștera sa, găsea pe masă pîine curată, care putea să-i ajungă la două sau la trei zile. Și cînd simțea cu trupul său că-i trebuie hrană, închinîndu-se lui Dumnezeu, gusta ceva și iarăși cu cîntare își sătura sufletul, petrecînd în rugăciune și în gîndirea la Dumnezeu, din zi în zi sporind în săvîrșirea cea mai aleasă a faptei bune și în nădejdea celor viitoare dîndu-se cu totul.

Deci acum pentru răsplătirea sa nădăjduia fără îndoială, ca și cum aceea ar avea-o în mîini. Și aceasta i-a fost pricina căderii lui în ispită. Pentru că a venit într-un gînd de mîndrie ca acesta, încît se socotea pe sine că este mai mare decît alții și că are de la Dumnezeu mai mare dăruire și cerești bunătăți pregătite lui mai mult decît ceilalți oameni. Și nădăjduia în sine că niciodată nu va putea să alunece dintr-o viață ca aceea, înaltă în fapte bune.

Astfel socotindu-se în sine, nu după multă vreme s-a născut într-însul puţină trîndăvie, apoi a crescut lenevirea; şi era cunoscută lenevirea aceasta, căci şi din somn a început a se scula mai tîrziu, iar cîntarea de psalmi şi rugăciunile lui erau mai scurte, nu ca mai înainte, prelungite.

Şi era într-însul gîndul de a se odihni puţin şi el se învoia cu aceasta. Şi se tulbura cu gîndurile şi în taină gîndea ceva necuviincios. Dar obişnuinţa lui cea dintîi spre nevoinţă îl deştepta puţin din lenevire şi din tulburarea gîndurilor şi îl făcea mai nevoitor, însă el iarăşi cădea într-aceeaşi tulburare a gîndurilor. Şi după obişnuitele rugăciuni, intrînd în peşteră, după ce a înserat, a găsit după obicei pîine trimisă lui de Dumnezeu în chip nevăzut, dar acum nu era aşa curată ca mai înainte. Dar, întărindu-şi trupul, n-a lepădat gîndurile cele necurate şi nici nu cunoştea că sufletul său este vătămat de ele, nici nu s-a întors spre căutarea tămăduirii rănii celei dintîi, socotind a fi lucru mic să primească gîndurile cele necurate şi întru dînsele cu îndulcire să zăbovească.

Iar a doua zi, după rugăciunile şi cîntările de psalmi cele obişnuite, însă de gînduri risipite, venind seara, a intrat în peştera sa să se întărească cu hrană. Însă a găsit toată pîinea necurată, de care lucru se minuna foarte mult şi se întrista cu duhul, dar a mîncat şi s-a întărit.

Iar după ce a sosit a treia noapte, întreită răutate şi-a făcut, pentru că mintea lui iarăşi a înmulţit gîndurile cele necurate şi era atît de tulburat de desfrînata poftă, încît i se părea în mintea lui că este cu dînsul o femeie şi săvîrşeşte păcatul. După ce a trecut noaptea, iarăşi săvîrşind obişnuita pravilă, deşi cu multă împiedicare de gînduri, cînd a înserat, a mers la pîine şi a găsit-o nu numai necurată, ci ca şi cum de şoareci şi de cîini ar fi mîncată şi numai rămăşiţele sfărîmate pe pămînt le-a găsit. Atunci a suspinat şi a lăcrimat, însă nu şi-a sfărîmat inima sa atît cît să poată ajunge spre alungarea necuratelor gînduri şi a pătimaşului război.

Adunînd acele necurate sfărîmături, a mîncat puţin, nu cît a voit să mănînce, şi s-a culcat ca să doarmă. Şi îndată a năvălit asupra lui un nor de gînduri preadeşarte, atrăgîndu-l din pustie la lume; şi cu totul cuprinzîndu-se de poftă, neputînd răbda mai mult şi a-şi veni în simţire - Dumnezeu aşa voind o vreme, pentru a lui înălţare de minte -, s-a sculat şi s-a dus noaptea prin pustie, vrînd să ajungă la locuinţele oamenilor mireni. Dar după ce s-a făcut ziuă şi zăduful soarelui a început, a ostenit bătrînul - pentru că acum nu mai era tînăr -, iar calea era prea depărtată pînă la locul unde avea el de gînd să meargă. Deci căuta încoace şi încolo, ca doar va vedea vreo mînăstire, la care, abătîndu-se, s-ar putea odihni. Şi s-a întîmplat, după rînduiala lui Dumnezeu, o mînăstire în drum, în care el intrînd, fraţii cei ce erau acolo l-au primit cu dragoste şi cu cinste, ca pe un părinte, spălîndu-i faţa şi picioarele. Şi, făcînd rugăciune, i-au pus înainte masă şi-l pofteau să guste pentru dragoste din cele puse înainte.

După ce s-a întărit, l-au rugat frații să le spună cuvînt de mîntuire, cum vor scăpa de cursele diavolului și cum vor putea birui gîndurile cele necurate. Iar el îi sfătuia pe dînșii, ca un părinte, să fie tari și statornici în osteneli, ca unii ce, nu după multă vreme, vor fi odihniți de Hristos. Grăindu-le lor multe despre pustniceștile nevoințe, i-a folosit foarte mult. Iar după ce a încetat învățătura, singur odihnindu-se la un loc deosebit, a început a gîndi în sine, cum învață pe alții, dar nu se îngrijește de sineși; pe alții îi folosește, iar pe el se sminteşte, pe alții îi povățuiește la calea mîntuirii, iar el singur se păgubește și merge la pierzare.

Astfel, socotindu-se și văzîndu-se biruit de gîndurile cele viclene, s-a întors îndată în pustie, ducîndu-se nu încetișor, ci fugind și alergînd la locul său cel dintîi, plîngînd pentru înșelarea sa și zicînd: "*De nu mi-ar fi ajutat Domnul, mi s-ar fi sălășluit în iad sufletul meu*, căci puțin de n-am căzut în toate răutățile". Și s-a împlinit cuvîntul zis la Pilde: *Frate pe frate întărindu-se, sînt ca o cetate tare și înaltă și se întărește ca o împărăție întemeiată*. Din acea vreme s-a îndreptat bine acel monah, căci, încuindu-se în peștera sa, a căzut la pămînt, presărîndu-și țărînă pe cap, plîngînd și tînguindu-se multe zile. Și de la pămînt nu s-a sculat, pînă ce nu s-a încredințat de la înger despre primirea pocăinței sale și de pîinea cea dinainte ce i se trimitea de la Dumnezeu și își afla pentru el hrană fără osteneala mîinilor sale. Astfel smerește înălțarea minții pe om!"

Acestea le spunea Cuviosul Ioan fraților celor ce veneau la dînsul. Apoi a adăugat: "O, fiilor, smeriți să fiți în cele mici și în cele mari lucruri! Pentru că aceasta este cea dintîi poruncă a Mîntuitorului, Care a zis: *Fericiți cei săraci cu duhul, că acelora este Împărăția cerului*. Pentru că a fi sărac cu duhul, înseamnează a fi smerit, și neînșelați să fiți de diavolii care vă aduc vouă păreri și năluciri. Și dacă ar veni cineva la voi frate, prieten, soție, părinte, învățător, maică sau soră, mai întîi să ridicați mîinile la rugăciune și, de va fi nălucire, va fugi de la voi.

Dacă cineva v-ar lăuda pe voi, diavol sau om, să nu-l ascultați pe acela, nici să vă înălțați cu mintea. Că și pe mine adeseori noaptea mă înșelau diavolii și nu mă lăsau să mă rog în pace, nici să mă odihnesc, punîndu-mi oarecare năluciri înainte toată noaptea. Iar după ce venea ziua, batjocorindu-mă, se închinau pînă la pămînt înaintea mea, zicîndu-mi: "Iartă-ne pe noi, părinte, că osteneală ți-am făcut ție toată noaptea". Iar eu le răspundeam: "Duceți-vă de la mine toți lucrătorii fărădelegii și nu ispitiți pe sluga Domnului".

Pentru aceasta, fiilor, să nu iubiți gîlceava, învățîndu-vă totdeauna gîndirea de Dumnezeu și rugîndu-vă lui Dumnezeu să vă dea vouă ca să aveți pururea minte curată. Bun este cu adevărat și acel nevoitor care, petrecînd în lume, se îndeletnicește în cinstite lucruri, arătînd altora iubire de oameni, primire de străini, dînd milostenie, făcînd bine celor ce vin la dînsul, ajutînd pe cei ce sînt întru osteneli și petrecînd fără de nici un fel de mînie. Unul ca acesta este frate bun, pentru că petrece în fapta lucrurilor celor bune și săvîrșește poruncile Domnului, însă cu pămîntești lucruri se îndeletnicește.

Dar mult mai bun și mai mare este cel ce petrece în gîndirea de Dumnezeu, care trece de la cele materialnice la cele nematerialnice, însuși lepădîndu-le și uitîndu-le pe cele de jos, încearcă pe cele cerești, stînd înaintea Dumnezeului tuturor, de toate dezlegîndu-se și de nici o grijă înapoi întorcîndu-se. Unul ca acesta este cu Dumnezeu, cinstindu-L cu neîncetate cîntări de psalmi. Știu eu pe un om în pustie, care zece ani n-a gustat nimic din pămîn-teasca hrană, ci îngerul îi aducea în a treia zi cereasca hrană și i-o dădea în gură, și aceea îi era hrana și băutura - aceasta Cuviosul Ioan o spunea ca despre altul, dar însuși el era acela.

Mai știu - zicea el - și aceasta, că la acel om, într-o nălucire, s-au dus diavolii, arătîndu-i cete de îngeri și căruțe de foc și mulți purtători de arme, ca și cum ar fi venit un împărat, ce-i zicea: "Întru toate cu dreptate și cu bunătate ai petrecut, o, omule. Deci de acum închină-te mie și ca pe Ilie te voi înălța pe tine". Iar monahul acela a zis în sine: "Eu în toate zilele mă închin Împăratului meu Iisus Hristos și, de ar fi fost El, nu de aceasta ar fi avut trebuință de la mine". Și a răspuns diavolului: "Eu pe Dumnezeu Îl am Împărat și Stăpîn, Căruia totdeauna mă închin, iar tu nu ești împăratul meu!" Și îndată s-au stins diavolii".

Cu niște povestiri ca acestea și învățături duhovnicești și cu acest fel de viață, asemenea îngerilor, Cuviosul Ioan, pe mulți folosindu-i și desăvîrșit plăcînd lui Dumnezeu, mai înaintea sfîrșitului său, la nouăzeci de ani, a poruncit ucenicilor săi ca nimeni să nu vină la dînsul pînă a treia zi. Iar după trei zile, mergînd frații, l-au aflat cu genunchii plecați la pămînt ca la rugăciune, iar cu sufletul se dusese la Domnul, ca să stea, cu cereștile cete îngerești, înaintea scaunului lui Dumnezeu, Celui în Treime lăudat, Tatălui și Fiului și Sfîntului Duh, Căruia I se cuvine slava, în veci. Amin.

66. POMENIREA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU ILARION, NOUL MĂRTURISITOR, EGUMENUL MÎNĂSTIRII PELICHIT (28 MARTIE)

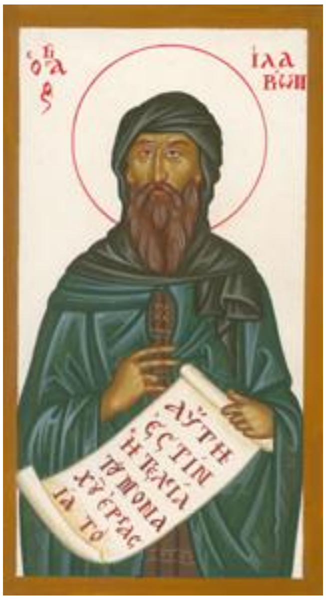

Cuviosul Ilarion din tinerețe s-a călugărit, purtîndu-și crucea și urmînd lui Hristos Cel răstignit, patimile trupești supunîndu-și cu înfrînare. El pe toți monahii i-a covîrșit cu fapta bună și, într-o chilie întunecoasă închizîndu-se, fără tulburare a petrecut mulți ani și s-a luminat cu nepătimirea. Pentru aceea și de rînduiala preoțească s-a învrednicit și a fost egumen al mînăstirii ce se numea Pelichit, în Asia, aproape de Elespont. Și a făcut minuni alese, că jivinele care vătămau semințele roditoare le certa și le izgonea cu cuvîntul din țarini și din grădini, grindina a potolit-o cu rugăciunea și pămîntul cel însetat cu ploaie l-a adăpat, iar curgerea rîului, ca și Elisei proorocul, a despărțit-o; mîna cea uscată a unui om a tămăduit-o, pe un orb l-a făcut să vadă și șchiopilor le-a dăruit tămăduire; pe diavoli i-a izgonit, iar pescarilor, care în zadar se osteneau, cu pești mulți le-a umplut mrejele.

Despre dînsul scrie Cuviosul Iosif, scriitorul de cîntări, în a opta pesnă a canonului, că pentru cinstirea icoanei Mîntuitorului a răbdat prigoniri de la muncitori și îl numește mucenic. Pentru că a viețuit, precum se povestește într-o cuvîntare, pe vremea împărăției lui Leon Armeanul (813-820), care a călcat sfintele icoane. Altora li se pare, cu adevărat, că a trăit pe vremea împărăției lui Leon Isaurul (717-741) și a lui Copronim, fiul lui (741-775), care cu mulți ani mai înainte de Leon Armeanul a fost, și că a pătimit pentru sfintele icoane în acea vreme cînd voievodul lui Copronim, la Hanodracon, a năvălit fără veste cu oaste asupra mînăstirii ce se numea Pelichit, în sfînta și marea joi a mîntuitoarelor Patimi, cînd se săvîrșea dumnezeiasca Liturghie. Și, intrînd în biserică și în Altar cu îndrăzneală, a poruncit să tacă cîntarea și a răsturnat la pămînt Sfintele și dătătoarele de viață Taine ale lui Hristos. După aceea, prinzînd pe cei mai aleși monahi, patruzeci și doi la număr, i-a ferecat cu legături de fier, iar celorlalți, cu bătăi cumplite chinuindu-i, le-a rupt trupurile; pe alții, bărbile și fețele lor cu smoală ungîndu-le, i-a aprins și altora nasurile le-a tăiat.

După aceea a aprins mînăstirea și biserica, iar pe cei ferecați, patruzeci și doi de părinți, i-a surghiunit în țara de la marginea Efesului și acolo, într-o baie veche încuindu-i, i-a chinuit cu silă de moarte.

Deci, în acea vreme, și Cuviosul Ilarion, ca un mai mare între părinții aceia, avînd rînduiala egumeniei, se știe că a pătimit mult și și-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu pentru sfintele icoane.

67. CUVIOSUL ȘTEFAN MĂRTURISITORUL, EGUMENUL MÎNĂSTIRII TRIGLIA (28 MARTIE)

Cuviosul Ștefan, Mărturisitorul lui Hristos, a fost în anii împăratului Leon Armeanul (813-820). Din tinerețe iubind viața pustnicească, cu toate faptele bune s-a înfrumusețat și a fost egumen al mînăstirii Triglia, după rugămintea monahilor

celor de acolo, și pe mulți cu învățătura sa i-a sfătuit să viețuiască cu plăcere de Dumnezeu și în curăție să petreacă. După aceea răucredinciosul Leon a început a necinsti sfintele icoane și, prigonire cumplită ridicînd asupra dreptcredincioșilor, a chemat pe Cuviosul Ștefan și-l silea să se lepede de închinarea sfintelor icoane și împotriva credinței să iscălească cu mîna sa la lepădarea icoanelor. Iar cuviosul s-a împotrivit și nu numai aceea n-a făcut, ci și pe împăratul l-a ocărît, numindu-l păgîn și străin de adevărata credință.

Deci a fost muncit cu bătăi și cu legături în temniță, apoi, în surghiun trimițîndu-l și cu rele pătimiri și dureri fiind chinuit, a trecut către Hristos Dumnezeu, pentru Care multe nevoințe a suferit și multe munci a răbdat.

68. VIAȚA ȘI PĂTIMIREA CUVIOSULUI EVSTRATIE, PUSTNICUL ȘI MUCENICUL PECERSCĂI (28 MARTIE)

Bunul ostaș Evstratie, precum s-a arătat cu numele, așa s-a arătat și cu fapta sub semnul Crucii, pentru că bine s-a asemănat lui Hristos, pentru Care a răbdat cu bărbăție același fel de rele pătimiri de la aceiași prigonitori, de același neam și la aceeași vîrstă, putînd cu adevărat a se lăuda ca și Sfîntul Apostol Pavel: *Eu rănile Domnului meu Iisus Hristos le port pe trupul meu*, după mărturia fericitului episcop Simeon.

Acest bun ostaș al lui Hristos, Evstratie, era de neam din Kiev. Apoi, dorind să se îmbrace în armele lui Dumnezeu, pe care le cuprinde chipul monahicesc, și știind că nimeni, fiind ostaș, nu se leagă cu lucruri lumești ca să fie plăcut împăratului, și-a împărțit averea la săraci, iar o parte a lăsat-o rudeniilor, ca după dînsul s-o împartă. Și astfel s-a făcut monah în Mînăstirea Pecersca. Și a început cu plăcere a se oști cu puterea Crucii lui Hristos, Care a sărăcit pentru noi, biruind cu sabia cea duhovnicească, adică cu rugăciunea, cu postul și înfrînarea cea mare, nu numai trupul său, ci și pe vrăjmașii cei fără de trupuri, smerindu-i și robindu-i prin smerenia sa și prin ascultare. Pentru că, urmînd lui Hristos, dătătorul de nevoință, Care S-a rugat mult, a postit patruzeci de zile, S-a smerit și S-a făcut ascultător Tatălui ceresc, la fel și el, cu aceleași fapte bune s-a înarmat, dar mai ales cu postul, știind că omul cel dintîi a fost biruit pentru neînfrînare. De aceea sfîntul sporea în înfrînare și în postirea cea grea, pentru care a fost numit pustnic.

Iar, după voia lui Dumnezeu, a venit odată răucredinciosul Boniac, cu mulțime de polovți, și a prădat pămîntul Rusiei; și, intrînd păgîni și în mînăstirea Pecersca, pe mulți i-a tăiat cu săbiile. Atunci a fost luat în robie și acest fericit împreună cu alții, fiind vîndut pe pămîntul grecesc, în cetatea Corsun, unui iudeu, împreună cu mulți alți creștini, în număr de cincizeci, slujitori mînăstirești fiind treizeci, iar din Kiev, douăzeci. Acel iudeu, potrivnic lui Dumnezeu, a început a sili pe robiții săi să se lepede de Hristos, lăudîndu-se că va chinui cu foamea și cu legături pe cei ce se vor

împotrivi. Dar viteazul monah Evstratie, învățîndu-i și rugîndu-i pe toți, îi întărea și le zicea: "Fraților, cîți v-ați botezat și ați crezut în Hristos, să nu vă lepădați de făgăduința voastră ce ați făcut-o la Botez; Hristos ne-a născut prin apă și prin Duh, Hristos ne-a răscumpărat din blestemul Legii cu sîngele Său și ne-a făcut moștenitori Împărăției Sale. Deci, de vom trăi, Domnului să trăim, sau de vom muri, Domnului să murim și prin moartea cea vremelnică viața veșnică s-o dobîndim. Următori să fim Celui ce a zis: *Mie a viețui îmi este Hristos, iar a muri este dobîndă.*"

Cei robiți, fiind bine întăriți de fericitul, toți au voit ca mai bine să moară de lipsa mîncării și a băuturii vremelnice, decît să se despartă de Hristos, Care este pîinea și izvorul vieții veșnice. Și astfel, nu după multă vreme, topindu-se de nemîncare și de sete, au murit toți acei cincizeci, unii după trei zile, alții după patru, alții după șapte, iar cei mai tari după zece zile. Numai singur Evstratie a rămas viu, fiind paisprezece zile chinuit de foame, dar a rămas nevătămat, pentru că din tinerețile sale se deprinsese bine cu postul.

Văzînd acel ticălos iudeu că monahul a fost pricina pierzării aurului său dat pentru cei robiți, pe care aștepta să-i aducă la credința sa cea rea, a gîndit să se răzbune asupra lui. Deci, sosind ziua Învierii lui Hristos, a început a prăznui paștele său, chinuind pe Sfîntul Evstratie, precum și ucigașii de Dumnezeu, strămoșii lui, au făcut Domnului nostru Iisus Hristos, după cum se scrie în Evanghelie. Și, precum pe Hristos mai înainte L-au răstignit, astfel și acest fericit a fost pironit pe cruce de acel ticălos iudeu și de tovarășii lui. Dar, fiind viu, mulțumea sfîntul lui Dumnezeu, că fără hrană și băutură a trăit cincisprezece zile.

Iar iudeul acela și ceilalți prieteni ai lui ocărau pe cel răstignit și ziceau: "Satură-te acum, nebunule, de legiuita pască, ca să fii viu și să scapi de blestem; căci Moise, luînd de la Dumnezeu Legea, ne-a dat-o nouă și a zis aceasta în cărțile sale: *Blestemat este tot cel ce se spînzură pe lemn"*.

Răspuns-a fericitul Evstratie: "De mare dar m-a învrednicit Domnul astăzi, căci a binevoit să pătimesc pentru numele Său pe Cruce, la fel ca El, și aștept ca și mie să-mi zică, precum altădată tîlharului: *Astăzi vei fi cu Mine în Rai*. Nu-mi trebuie pasca voastră, nici nu mă tem de blestem, căci Paștele nostru, Hristos, pentru noi S-a jertfit, și a stricat blestemul cel de pe lemn și a adus binecuvîntarea vieții prin lemnul Crucii, pe care a fost spînzurat. Hristos este viața tuturor, precum și Moise a proorocit, zicînd: *Veți vedea viața voastră spînzurată înaintea ochilor voștri*. Iar pentru praznicul Paștilor, David grăiește: *Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim întru dînsa*. Dar tu, cel ce m-ai răstignit, și iudeii cei ce sînt cu tine, veți plînge și vă veți tîngui, căci va veni asupra voastră răsplata sîngelui meu și a celorlalți creștini cumpărați și uciși de voi. Domnul urăște sîmbetele voastre și va schimba praznicile voastre în tînguire; pentru că acum a sosit uciderea începătorului fărădelegilor voastre".

Acestea auzindu-le iudeul, s-a aprins de mînie și, luînd o suliță, a împuns pe cel pironit; și astfel bunul ostaș al lui Hristos, Evstratie, a primit fericitul sfîrșit, cel potrivit unor astfel de ostași. Și a fost văzută o căruță cu cai de foc, în care sufletul acelui luptător de biruință s-a dus dănțuind la cer și glas s-a auzit, zicînd acestea: "Iată bunul locuitor al cetății cerești". Iar trupul lui cel sfînt, acel împietrit la inimă iudeu, pogorîndu-l de pe cruce, l-a aruncat în mare, unde s-au făcut mulțime de minuni. Deci credincioșii au căutat acolo cu dinadinsul moaștele acelea făcătoare de minuni și nu le-au găsit. Dar, cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu, s-au găsit într-o peșteră, unde și pînă acum stau nestricate. Iar proorocia sfîntului pătimitor, pentru izbîndirea sîngelui său, s-a împlinit îndată, chiar atunci cînd a pătimit. Căci în aceeași zi a venit poruncă de la împăratul grec să izgonească din stăpînirea lui pe toți iudeii, luînd și averile lor, iar pe mai marii lor să-i ucidă, pentru muncirea creștinilor.

Deci mai întîi pe eparhul, începătorul a toată răutatea cea iudaicească l-a ucis, după cuvîntul Sfîntului Evstratie. Pentru că s-a întîmplat un lucru ca acesta: Un iudeu, fiind bogat și slăvit, s-a botezat și pentru aceasta l-a cinstit împăratul și după puține zile l-a făcut eparh; iar el, cîștigînd acea dregătorie, în taină s-a lepădat de Hristos și de a Lui credință și a dat îndrăznire iudeilor în toată stăpînirea împărăției grecești, să cumpere creștini și să-i robească.

Deci a fost vădit atunci acel necurat eparh pentru meșteșugul său cel rău și a poruncit împăratul să-l ucidă, iar pe iudei pe toți să-i izgonească din stăpînirea sa. Și în acea vreme, cînd se pierdeau în cetatea grecească Corsun locuitorii iudei, și pe acest ticălos iudeu, de care Cuviosul Evstratie a fost ucis, îl spînzurară pe lemn. Și astfel s-a întors durerea cuviosului la capul evreului și a luat partea sugrumării lui Iuda. Iar ceilalți iudei, văzînd acele înfricoșate munci ale cuviosului,după sfîrșirea lui cu adevărat au crezut și s-au botezat. cu care cel ce i-a robit lui Hristos după moartea sa, bunul ostaș și purtătorul de biruință, Sfîntul Evstratie, s-a învrednicit să cînte cu cei fără de moarte ostași cerești cîntarea de biruință singur Biruitorului morții, Hristos, cu Care asemenea s-a ostășit și a împărățit, lăudîndu-L și mulțumindu-I, împreună și Celui fără de început al lui Părinte și Duhului Celui făcător de viață, întru nesfîrșiții veci. Amin.

69. POVESTIRE DESPRE OSTAȘUL TAXIOT, CARE A ÎNVIAT DIN MORȚI (28 MARTIE)

În Cartagina, cetatea Africii, a fost un bărbat cu numele Taxiot, iar cu rînduiala ostaș. Acela în mari păcate își petrecea viața sa. Dar fiind în Cartagina multe întîmplări de morți, a venit în frică și în simțire Taxiot și s-a pocăit de faptele sale. Apoi, ieșind din cetate cu femeia sa, a șezut la un sat în liniște. Iar după cîtăva vreme, din lucrarea diavolească, a căzut în desfrînare cu femeia plugarului său care era cu dînsul în sat. Și trecînd nu multe zile după păcatul acela, l-a mușcat un șarpe și a

murit. Și era o mînăstire, ca de o stadie de departe de satul acela, și, alergînd acolo femeia lui Taxiot, a rugat pe monahi ca să ia trupul mortului și să-l îngroape la biserică. Deci l-au îngropat întru al treilea ceas din zi. Iar cînd a fost ceasul al nouălea, s-a auzit din mormînt strigare, zicînd: "Miluiți-mă! Miluiți-mă!"

Apropiindu-se de mormînt și glasul celui îngropat auzindu-l, degrabă l-au dezgropat și, aflînd pe mortul acela viu, s-au îngrozit de spaimă. Și l-au întrebat pe acela, vrînd să știe, ce i s-a întîmplat lui și cum a înviat? Iar acela, neputînd să le spună de multă plîngere și tînguire, îi ruga pe dînșii ca să-l ducă la robul lui Dumnezeu, episcopul Tarasie; și-l duseră la acela. Iar episcopul trei zile îl sili să-i spună ce a văzut acolo. Și abia a patra zi a putut grăi.

Deci, cu multe lacrimi, a spus aceasta: Eu, pe cînd muream, am văzut niște arapi stînd înaintea mea, a căror vedere era foarte înfricoșată și, văzîndu-i pe aceia, sufletul meu se tulbura. Apoi am văzut doi tineri foarte luminoși și a mers sufletul meu în mîinile lor și, îndată zburînd de la pămînt, ca și cum ne suiam în văzduh, spre înălțime, am aflat vămile cele ce străjuiesc suirile și opresc pe tot sufletul omenesc. Și la fiecare vamă pentru deosebit păcat întreabă, una pentru minciună, alta pentru zavistie, iar alta pentru mîndrie; și fiecare păcat are pe ai săi întrebători în văzduh. Și am văzut într-un sicriaș, ce se ținea de îngeri, toate lucrurile mele cele bune și, luînd din acelea îngerii, le cumpăneau cu lucrurile mele cele rele și astfel am trecut vămile. Iar cînd ne-am apropiat de porțile cerești, am sosit la vama desfrînaților și m-au oprit acolo străjerii și-mi scoteau toate trupeștile mele lucruri cele de des-frînare, pe care le-am făcut din copilăria mea și pînă acum.

Și mi-au zis îngerii cei ce mă duceau: "Pe toate păcatele cele trupești ce în cetate le-ai făcut, ți le-a iertat Dumnezeu, de vreme ce te-ai pocăit de acelea". Și mi-au zis potrivnicii mei: "Tu, după ieșirea din cetate, la satul acela ai păcătuit cu femeia plugarului tău". Și auzind aceasta, îngerii n-au aflat nici un lucru bun, ca să mă răscumpere din păcatul acela și, lăsîndu-mă pe mine, s-au dus. Deci, apucîndu-mă viclenele duhuri și vătămîndu-mă, m-au pogorît jos și, desfăcîndu-se pămîntul, m-am pogorît, fiind purtat prin niște intrări înguste și prin oarecare crăpături strîmte și necurate, pînă la cele mai dedesubt temnițe ale iadului, unde sufletele păcătoșilor sînt încuiate în întunericul cel veșnic și unde nu este viață oamenilor, ci muncă veșnică și plîns nemîngîiat și nespusă scrîșnire a dinților.

Acolo totdeauna strigă cu glas mare, zicînd: "Amar nouă, amar! Vai, vai!" Și nu este cu putință a spune primejdiile celor ce sînt acolo, nici nu se pot povesti muncile și durerile acelora pe care acolo i-am văzut. Aceia gem din inimă și nimeni nu se milostivește spre dînșii, plîng și nu este cine să-i mîngîie, se roagă și nu este cine să-i asculte sau să-i izbăvească. Și eu am fost închis cu dînșii în locurile acelea întunecoase și în strîmtoare m-au pus, plîngînd și tînguindu-mă cu amar, fiind ținut de la al treilea ceas pînă la al nouălea.

După aceea am văzut puțină strălucire și doi îngeri care veniseră acolo și am început a-i ruga cu dinadinsul să mă scoată din primejdia aceea, ca să mă pocăiesc lui Dumnezeu. Și mi-au zis îngerii: "Fără vreme te rogi, pentru că nimeni de aici nu iese, pînă cînd va fi învierea tuturor". Iar eu cerînd și rugîndu-mă și făgăduind a mă pocăi, a grăit un înger către celălalt: "Făgăduiești pentru el că se va pocăi, precum spune el, din toată inima?" Și a zis celălalt: "Mă făgăduiesc". Și am văzut că acela i-a dat mîna. Atunci, apucîndu-mă, m-a scos de acolo pe pămînt și m-a adus la trupul meu. Și mi-a zis: "Intră de unde te-ai despărțit". Eu am văzut sufleteasca mea fire, ca un mărgăritar strălucind, iar trupul cel mort era ca niște tină neagră și mă îngrețoșam să intru în el. Și mi-au zis îngerii: "Nu se poate să te pocăiești, decît numai cu trupul cu care ai greșit". Iar eu mă rugam, ca doar să nu intru în trup. Deci îngerii mi-au zis: "Intră, iar de nu, apoi iarăși te vom duce acolo de unde te-am luat!"

Atunci am intrat și am înviat și am început a striga: "Miluiți-mă!" Deci i-a zis sfințitul Tarasie: "Gustă bucate". Și nu voia să guste, ci, umblînd din biserică în biserică, cădea cu fața în jos, mărturisind lui Dumnezeu cu lacrimi și cu suspinuri păcatele sale și zicea către toți: "Vai celor ce greșesc, căci munca cea veșnică îi așteaptă! Vai celor ce nu se pocăiesc, pînă ce au vreme! Vai celor ce-și spurcă trupul lor!"

Deci a petrecut Taxiot după învierea sa patruzeci de zile și, curățindu-se prin pocăință, și-a cunoscut ceasul sfîrșitului său mai înainte cu trei zile și s-a dus către Dumnezeul Cel preamilostiv și iubitor de oameni, Care pogoară în iad și ridică și tuturor le dăruiește mîntuire, Căruia se cuvine slavă în veci. Amin.

---

70. PĂTIMIREA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU MARCU, EPISCOPUL ARETUSIEI, A LUI CHIRIL DIACONUL ȘI A ALTOR MUCENICI (29 MARTIE)

Despre pătimirea Cuviosului Marcu, Episcopul Aretusiei, Sfîntul Grigorie de Nazianz scrie în întîiul său cuvînt asupra urîtului de Dumnezeu Iulian Paravatul (Apostatul) astfel:

Minunatului Marcu Aretusianul, cine nu știe ce i s-a întîmplat? Și povestirile cele despre dînsul, cine nu le pomenește? Acela, în împărăția marelui Constantin, după stăpînirea cea dată atunci creștinilor, a stricat o capiște idolească și mulțime de popor de la rătăcirea păgînească la calea cea dreaptă a mîntuirii a povățuit, nu numai prin chipul cel fără de prihană al vieții, cît și prin frumoasa grăire a vorbei.

Pentru aceasta a fost de demult în multă ură și mînie la aretusienii cei iubitori de diavoli. După aceea, schimbîndu-se stăpînirea creștinească, iar puterea păgînească începînd iarăși a crește și a se înviora, în acea vreme cumplită n-a scăpat de mîinile muncitorilor. Pentru că mulțimea poporului cel iubitor de diavoli, deși o vreme și-a stăpînit mînia, după asemănarea focului ascuns în materie sau a unui rîu oprit cu sila,

însă, dobîndind vreme potrivită, precum focul se aprinde și rîul iese cu pornire, astfel mînia și răzbunarea cea neoprită a poporului a început a se întinde îndată sub împăratul Iulian Apostatul (361-363).

Văzînd Sfîntul Marcu pe poporul aretusienilor, care se ridicase asupra lui, că nimic bun nu gîndește, s-a hotărît să fugă îndată, nu pentru că era cuprins de frică, ci ascultînd porunca Domnului, prin care ni se poruncește a fugi din cetate și a da loc prigonitorilor. Pentru că, deși creștinii sînt tari, viteji și cu răbdare, li se cade a se îngriji pentru a lor mîntuire și pe prigonitori a-i cruța, ca nu dintr-a lor vrăjmașă răutate, de care sînt plini, lor înșile mai mare pierzare să-și înmulțească.

Dar, văzînd pe mulți duși și tîrîți pentru dînsul, iar pe mulți de cruzimea cea cumplită a muncitorului petrecînd în primejdie sufletească, bărbatul cel ales n-a suferit ca, pentru a lui fugă și pierzare, alții să se primejduiască. De aceea, mai bine și mai cu înțelepciune sfătuindu-se în sine, s-a întors și de bunăvoie s-a dat poporului și împotriva vremii celei cumplite a venit ca la un război. Deci, acolo ce fel de cruzimi nu erau? Ce fel de muncă nu se scornea? Că din cei ce năvăleau asupra lui, fiecare aducea o deosebită muncă asupra sfîntului. Și mai ales se întărîtau de vitejia sfîntului și se mîniau de bărbăția lui în munci, socotind-o ca o defăimare a lor.

Se purta bătrînul cel sfințit, pătimitorul cel de bunăvoie, prin cetate înaintea tuturor, fiind cinstit pentru bătrînețe, dar mai cinstit pentru viața sa îmbunătățită. Deci era purtat prin cetate de toți, de oricare vîrstă și rînduială, și chinuit de toți, de bărbați și de femei, de tineri și de bătrîni și de cîți rînduiau lucrurile poporului în cetate și cîți erau însemnați cu orice cinste. Și tuturor una le era sîrguința: ca în mînie și în cruzime unul pe altul să se întreacă. Și toți socoteau a fi lucru mare ca să-l împresoare cu multe munci și să-l biruiască pe tarele nevoitor bătrîn, care se împotrivea la toată cetatea.

Deci, a fost tîrît pe ulițe, împins în noroi, adăugîndu-i la munci dosădirea cu ocară, fiind tras de păr și de celelalte părți ale trupului, de la copil la copil. Iar la locul cel de muncă fiind spînzurat și împins, împungeau aceia vitejescul lui trup cu cuțite și cu sulițe, avînd acea priveliște ca rîs și jucării. Și cu niște unelte de muncire picioarele lui le-au străpuns pînă la oase, apoi cu ațe de in foarte subțiri și foarte tari i-au desfăcut unghiile. După aceea, ridicîndu-l gol sus într-o coșniță, cu miere și cu grăsime ungîndu-l peste tot, la amiază fiind arșița mare de soare, albinele și viespile îl mîncau.

Și, cu cît fericitul se topea de cumplitul zăduf al soarelui, cu atît mai cumplit pătimea de împungerea albinelor și a viespilor. Iar, fiind bătrîn cu anii, se arăta tînăr în acea nevoință de chinuire, neschimbîndu-și strălucirea feței sale, ci mai vîrtos avînd o îndulcire din muncile acelea și de muncitori își bătea joc. Încă și acest lucru vrednic de pomenire se povestește despre dînsul, că se mîngîia văzîndu-se sus spînzurat pentru Hristos, iar pe aceia fiind jos. Și era cu atît mai sus de cei ce-l munceau, încît nici o durere nu simțea în sine, ca și cum ar fi fost altul, iar nu el

pătimind unele ca acelea. Și pătimirea sa o socotea a fi slavă, iar nu primejdie. Dar pe cine o priveliște ca aceea nu l-ar fi adus la umilință, chiar de ar fi avut prea mică milostivire și iubire de oameni? Însă nu se putea aceea, de frica muncitorilor și mînia împăraților.

Așa răbdînd sfîntul pentru capiștea cea risipită, n-a dat nici un ban muncitorilor pentru risipirea aceea, de unde se vede că pentru dreapta credință a răbdat niște munci ca acestea. Iar aretusienii au pus mare preț pe capiștea cea risipită, cerînd ca, ori tot prețul în aur să le dea, ori iarăși capiștea să le-o zidească. S-a văzut atunci sfîntul pentru a sa dreaptă credință mai mult împotrivindu-se, nevrînd să săvîrșească cele poruncite, căci prin răbdarea sa, încet biruindu-i, ei micșorau cîte ceva din prețul acela, încît acum foarte puțin cereau de la dînsul, putînd cu înlesnire să le dea. Și cu împotrivire se certau între dînșii, încît unul se sîrguia să biruiască, iar altul să fie nebiruit. Adică închinătorii de idoli voiau ca măcar ceva din prețul acela să le plătească episcopul, iar el nici un singur ban nu voia să le dea. Astfel s-a arătat că el nu pentru aur, ci pentru buna credință a intrat în nevoința pătimirii.

Se vorbește că eparhul Aretusiei, măcar că era cu credința elin, însă pătimirile cele de multe feluri ale Sfîntului Marcu neputînd a le suferi, a zis către împărat cu îndrăzneală: "Oare nu ne este rușine, o, împărate, ca să fim mai pe urmă decît toți creștinii? Că nici pe un bătrîn n-am putut să-l biruim, cu toate felurile de munci chinuindu-l, și nici a-l birui nu este lucru cinstit. Oare nu este cea mai de pe urmă rușine ca de la dînsul să ne ducem biruiți?" Cu acest fel de bărbăție, eparhul și împăratul se rușinau. Iar tiranul aretusienilor ajunsese pînă la atîta groază și răutate, încît întrecea pe toți, chiar și pe aflătorul și îndemnătorul răutății, pe diavol, îl covîrșea.

Și Teodoret zice că aretusienii, văzînd puterea cea tare a minunatului și Sfîntului bătrîn Marcu, s-au schimbat în blîndețe, minunîndu-se de răbdarea lui cea atît de mare și, dezlegîndu-l, l-au lăsat liber. Apoi, ascultînd cuvintele lui cele învățătoare, au învățat sfînta credință și s-au făcut cu toții creștini.

Iar despre Sfîntul Chiril, diaconul, același Teodoret povestește astfel, zicînd: Răutatea cea făcută de elini în Fenicia, cine poate s-o spună fără de lacrimi? Căci în cetatea Iliopolis acel urît neam ce are de hotar Libanul, aducîndu-și aminte de Chiril diaconul, care, pe cînd împărățea Constantin, aprinzîndu-se cu dumnezeiască rîvnă, pe mulți idoli ce se cinsteau în acea cetate i-a sfărîmat, nu numai l-au ucis, ci, și pîntecele lui tăindu-l în bucăți, pe cele dinăuntru au îndrăznit a le mușca cu dinții de mînie.

Însă nu a fost tăinuită fapta aceea de Atotștiutorul Dumnezeu, ci au luat vrednică pedeapsă pentru răutățile lor. Căci, cîți au îndrăznit a face aceea, toți pînă la unul au căzut uciși. Întîi și-au pierdut limbile, pentru că s-au rănit și, putrezind în gură, au căzut, iar la sfîrșit orbind toți de vederea ochilor; deci, cu niște primejdii ca acestea s-a arătat puterea dreptei credințe celei adevărate. Iar în Ascalon și în Gaza,

cetățile Palestinei, mai întîi la bărbații cei împodobiți cu cinstea preoțească, apoi și la femeile și fecioarele cele sfințite lui Dumnezeu, spintecîndu-le pîntecele, le-au umplut cu orz și le-au aruncat la porci spre mîncare. O muncire fără de omenie ca aceea au făcut. Deci, sfinților mucenici li s-au pregătit cununile biruinței în împărăția lui Hristos, iar muncitorilor veșnică muncă în iad, care îi va apuca pe ei cu răsplătirea dreaptă a adevăratului Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slavă, în veci. Amin.

71. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU IOAN SCĂRARUL (30 MARTIE)

Care patrie și cetate a odrăslit și a crescut pe acest viteaz nevoitor, Ioan Cuviosul, mai înainte de pustniceștile lui nevoințe, cu siguranță nu pot spune - zice Daniil monahul, scriitorul vieții acestuia. Care loc îl are acum pe acest dumnezeiesc și minunat bărbat și cu ce dulceți de hrană fără de moarte îl hrănește, este adeverit, că într-acea patrie se află el acum, pentru care Sfîntul Pavel, privighetoarea cea minunat glăsuitoare, a strigat: "Petrecerea noastră este în ceruri", unde cu nematerialnică simțire, cu negrăită dulceață săturîndu-se de necheltuitele bunătăți, primește răsplătirile cele vrednice de sudorile sale și pentru dureri are cinstea cea fără durere, moștenind cereasca Împărăție cu aceia al căror picior a stat întru dreptate.

Iar cum s-a ostenit pentru fericirea cea nematerialnică întru materialnicul trup, voi spune arătat. De șaisprezece ani fiind cu vîrsta trupească, iar de o mie de ani cu istețimea înțelegerii, acest fericit, singur pe sine ca pe o jertfă fără prihană și bine primită, s-a adus lui Dumnezeu, Marele Arhiereu. Deci și-a înălțat trupul la muntele Sinai, iar sufletul la cer, apropiindu-se de locul cel văzut al înălțimii muntelui, către înălțimea cerească. Și, văzînd cu mintea pe Dumnezeu Cel nevăzut și înstrăinîndu-se de lume, a iubit de la început blîndețile cele împodobite cu smerenia, ca pe niște începătoare ale tinereților noastre gîndite, ca pe o învățătură a faptelor bune, tăind toată îndrăzneala și mîndria vorbirii și a clevetirii. Apoi, cu aleasă judecată, într-o singură deprindere monahicească, a izgonit pe înșelătorul părerii și iubirii de sine și, ca cel mai iscusit învățător duhovnicesc, și-a plecat grumajii, nădăjduind să treacă fără primejdie noianul cel greu al patimilor.

Și așa viața lui, care desăvîrșit murise lumii, și-a rînduit-o între frați, ca și cum ar fi fost mic între dînșii, neștiind ca un copil încă a grăi, nefăcînd nimic după voia sa, ca și cum fără cuvîntare și fără voință și-ar fi avut sufletul schimbat în totul de fireasca deosebire. Dar mai de mirare este că, fiind învățat la toată înțelepciunea din afară, a cuprins prin smerita cugetare fapta cea vrednică cerului, pentru că trufia înțelepciunii din afară, desăvîrșit se face străină de smerenie.

Starețul și învățătorul Cuviosului Ioan - precum zice Sinhron - a fost părintele Martirie, care l-a tuns în chipul monahicesc pe ucenicul său Ioan, cînd acesta era de douăzeci de ani; în acea zi părintele Stratighie, proorocind despre Ioan, a zis că "are să fie ca o mare stea în toată lumea"; lucru care s-a și împlinit după aceea.

Odată Martirie s-a dus la marele Atanasie Sinaitul cu ucenicul Ioan, iar Atanasie, căutînd spre Ioan, a zis către Martirie: "Spune-mi, Martirie, de unde ai ucenicul acesta și cine l-a tuns în călugărie?" Martirie răspunse: "Este robul tău, părinte, eu l-am tuns". Apoi a zis Atanasie cu mirare: "O, părinte Martirie, ai tuns pe egumenul muntelui Sinai!"

În altă vreme, fericitul Martirie s-a dus cu Ioan la marele stareț Ioan Savaitul, care era în pustiul Gudiei. Pe aceștia văzîndu-i starețul, s-a sculat și, luînd apă, a spălat picioarele, nu ale lui Martirie, ci ale lui Ioan, ucenicul său, apoi i-a sărutat și mîna. După aceea Ștefan, ucenicul marelui Ioan Savaitul, a întrebat pe stareț: "Pentru ce ai făcut așa, părinte, de ai spălat picioarele ucenicului, iar nu pe ale învățătorului, și dreapta lui ai sărutat-o?" Marele stareț răspunse: "Să mă crezi, fiule, că nu știu cine este acel monah tînăr, pentru că eu am primit pe egumenul muntelui Sinai și aceluia i-am spălat picioarele". Astfel au fost proorociile sfinților părinți despre acest Cuvios Ioan, fiind el încă tînăr, și care după aceea s-au împlinit toate la vremea lor.

Petrecînd Cuviosul Ioan cu duhovnicescul său părinte nouăsprezece ani, a rămas sărman, mutîndu-se către Dumnezeu fericitul Martirie. Căci, trimițîndu-l înainte la Împăratul cel de sus ca pe un rugător și sprijinitor - precum zice Daniil monahul -, Cuviosul Ioan a ieșit la loc de liniște în Sinai, avînd rugăciunile părintelui

său ca o armă puternică spre risipirea celor tari. Iar locul acela era departe de biserică ca la cinci stadii și se numea Tola.

Acolo a petrecut ca la patruzeci de ani de la începutul călugăriei sale, fără slăbire, învăpăindu-se de-a pururea cu dorința cea aprinsă a dumnezeieștii iubiri. Și cine este în stare să arate prin cuvinte și să spună prin povestiri cu de-amănuntul ostenelile lui săvîrșite acolo în taină? Însă, precum din lucrurile cele mici se cunosc cele mari, așa din cele mai mici nevoințe ale lui să auzim viața acestui cuvios bărbat, atît de bogată în fapte bune.

Mînca la masa sa toate cele neoprite de porunca monahicească, însă foarte puțin, încît se vedea că mai mult gustă, decît mănîncă. Cu aceasta zdrobea înțelepțește cornul mîndriei, pentru că din toate mînca, ca să nu i se înalțe mintea cu postirea. Dar, gustînd foarte puțin, pe doamna și născătoarea patimilor cea iubitoare de dulceți, adică pe îmbuibarea pîntecelui, o mîhnea prin înfrînare și prin scurtimea mesei, strigînd către dînsa: "Taci, amuțește!" Iar prin viața cea pustnicească și prin vederea cea rară a fețelor omenești, a stins văpaia cuptorului trupesc, a întors-o în cenușă pînă la sfîrșit și a adormit-o desăvîrșit.

Apoi a fugit de iubirea de argint, pe care Sfîntul Apostol Pavel a numit-o "închinare la idoli", prin facerea de milostenii și prin lipsirea celor de trebuință. După aceea a biruit lenevirea, care este moarte și slăbănogire a sufletului, prin pomenirea morții celei trupești, împungînd-o ca și cu un bold și a ridicat-o la trezire și osteneală. A dezlegat lanțurile și legăturile a toată pătimirea și toate poftele cele simțite le-a rupt prin plîngere. Iar patima mîniei era mai dinainte omorîtă într-însul, prin arma ascultării. El rareori de se ducea la cineva, dar și mai rar grăia ceva și a omorît lipitoarea deșartei slave, cea asemenea cu păianjenul.

Dar ce vom zice - grăiește monahul Daniil - despre biruința mîndriei? Ce vom zice de curăția cea desăvîrșită a inimii, pe care acel nou Veseleil a început-o prin ascultare și a desăvîrșit-o prin venirea de față a Domnului, Împăratul cerescului Ierusalim? Pentru că, fără venirea lui de față, niciodată nu se izgonește diavolul și ceata cea de un chip cu dînsul. Unde voi găsi cununa aceasta pe care s-o împletim Cuviosului Ioan din cuvintele cele de laudă?

De asemenea, izvorul lui de lacrimi este un lucru care nu se află la mulți. Este și pînă acum în pustie, sub munte la un loc ascuns, o peșteră mică, care era atît de depărtată de chilia lui și de ale altora, încît nu era auzit de oameni, căci voia să se depărteze de slava deșartă. În acea peșteră intra adeseori și, fiind aproape de cer, prin tînguiri și prin chemările lui Dumnezeu se atingea de ceruri, strigînd cu suspine asemenea cu cei care sînt tăiați de sabie sau arși de fiare înfocate sau lipsiți de ochi.

Iar somn avea atît numai cît să nu-și piardă ființa minții cu privegherea. Și, mult mai înainte de a se culca, se ruga și alcătuia cărți, precum a alcătuit cartea ce se numește "Scara", pentru care s-a numit și el mai pe urmă "Scărar", pentru că aceasta

îi era alungarea trîndăviei lui, adică a scrie cărți. Iar toată curgerea vieții lui i-a fost rugăciunea cea neîncetată și dorința spre Dumnezeu cea nesățioasă, pentru că pe Acela ziua și noaptea văzîndu-L cu mintea în oglinda cea luminoasă a curăției sufletului, nu putea a se sătura.

Un monah anume Moise, rîvnind vieții celei îmbunătățite a Cuviosului Ioan, l-a rugat să-l primească ucenic pentru sine; pentru că dorea să se povățuiască de dînsul la adevărata filosofie. Și și-a cîștigat și mijlocitori pentru sine către sfîntul cinstiți bătrîni și, prin cererea acelora fiind silit, cuviosul l-a primit pe Moise a-l avea împreună la petrecere și ucenicie. Într-una din zile marele părinte a poruncit lui Moise ca să aducă din oarecare loc pămînt la grădină, spre îngrășarea verdețurilor. Mergînd Moise pînă la locul cel însemnat, își făcea ascultarea fără lenevire.

La amiază fiind și zăduful soarelui arzînd foarte tare - căci era luna august -, Moise, ostenind, a intrat la umbră sub o piatră mare și, culcîndu-se, a adormit. Iar Domnul, nevrînd să mîhnească întru ceva pe robii Săi, a întîmpinat, prin obișnuita Sa milostivire, pe Moise din moartea cea neașteptată, iar pe Sfîntul Ioan din mîhnire l-a scos. Căci, șezînd cuviosul în chilie, cu rugăciunea cea de Dumnezeu gînditoare și într-un somn ușor aflîndu-se, a văzut pe un oarecare ce i se arătase lui, bărbat cu sfințită cuviință, defăimîndu-l pentru somn și zicîndu-i: "Așa, Ioane, tu dormi fără grijă? Iată, Moise este în primejdie!" Iar Sfîntul Ioan, îndată deșteptîndu-se, s-a înarmat cu caldă rugăciune pentru ucenicul său.

Apoi, după ce a înserat și ucenicul s-a întors de la lucru, îl întreba starețul: "Au doar ți s-a întîmplat vreun lucru rău și neașteptat?" Iar el a zis: "O piatră mare puțin de nu m-a ucis de tot, dacă tu, părinte, nu m-ai fi strigat. Pentru că eu, adormind sub piatră la amiază, am auzit glasul tău strigîndu-mă și îndată de sub piatră am fugit și deodată a căzut piatra!" Iar Ioan, smeritul cugetător, cu adevărat nimic din cele văzute n-a spus ucenicului, ci în taina inimii sale cu rugăciuni de mulțumire lăuda pe Bunul Dumnezeu.

Și era acest cuvios bărbat chip al faptelor bune și doctor al rănilor celor dinăuntru. Căci un frate, anume Isachie, cuprinzîndu-se tare cu greutate de diavolul desfrînării și fiind întru mîhnire mare, a mers la acest mare părinte cu sîrguință și și-a mărturisit războiul cel dinăuntru cu plîngere și cu tînguire. Iar acela i-a zis: "La rugăciune să alergăm amîndoi, o, prietene!" Și, săvîrșindu-se cuvintele de rugăciune și încă pe fața sa zăcînd jos cel ce pătimea, Dumnezeu a făcut voia plăcutului Său, ca să arate că David nu minte cînd zice: *Voia celor ce se tem de El va face și rugăciunea lor va auzi.* Pentru că a fugit balaurul cel de desfrînare, prin bătăile rugăciunii celei tari a Cuviosului Ioan. Iar cel ce a pătimit acel război, văzîndu-se liber de patima aceea și preabine tămăduit, foarte tare se minuna și lui Dumnezeu, Cel ce a preamărit pe robul Său, împreună și robului celui ce L-a preamărit pe El, Îi înălța mulțumire.

Însă erau oarecare pătrunși de zavistie, care pe acest folositor învățător, adică pe Cuviosul Ioan, îl numeau pururea grăitor și mincinos. Iar el cu lucrul singur a

arătat că întru toate, nu numai cu cuvîntul, ci și cu tăcerea poate a folosi întru Hristos, Care pe toți îi întărește. Căci a tăcut un an întreg, negrăind nici un cuvînt, pînă ce ocărîtorii săi s-au făcut lui rugători, cunoscînd ei că nu este bine să astupe izvorul folosului cel pururea curgător și să piardă mîntuirea tuturor; deci, mergînd, l-au rugat ca iarăși să-și deschidă gura cea de Dumnezeu grăitoare. Iar el, fiind ascultător, s-a supus și iarăși se ținea de cea dintîi rînduială a sa, de a învăța.

După aceea, minunîndu-se toți de el întru toate îndreptările, ca pe un nou Moise cu sila spre povățuirea vieții de obște l-au rînduit, punînd pe luminatul acela luminător în sfeșnicul cel mai dintîi. Iar el, fără de voie primind egumenia muntelui Sinai, și mai mult s-a apropiat cu duhul spre muntele lui Dumnezeu și, în ceața cea neapusă a cunoștinței de Dumnezeu, prin gîndirea la El intrînd și suindu-se pe treptele cele gîndite pe scara cerească, a luat legea cea scrisă pe tăblițele inimii cu degetul lui Dumnezeu. Și în cuvîntul lui Dumnezeu și-a deschis gura sa și a tras Duh. Iar din buna comoară a inimii sale a răspuns cuvintele cele bune.

După ce Cuviosul Ioan a luat egumenia Muntelui Sinai, adică după patruzeci de ani de călugărie, precum a scris despre aceea Sinhron, au mers odinioară în locaș șase sute de străini, care, șezînd la gustarea mîncării, au văzut un tînăr cu giulgiu evreiesc îmbrăcat, care umbla pretutindeni și cu stăpînire poruncea atît rînduitorilor și economilor, cît și bucătarilor, trapezarilor și altora ce slujeau. Iar după ce s-au sculat străinii de la masă, cînd au șezut să mănînce cei ce slujiseră, a fost cercetat tînărul acela osîrdnic, poruncitor al tuturor slujbelor, care, pretutindeni înconjurînd și poruncind, pregătea masa. Deci era căutat ca și el să șadă la masa cea de pe urmă, să mănînce cu ceilalți. Dar, deși cu osîrdie era căutat, însă nicăieri nu s-a putut afla. Atunci robul lui Dumnezeu, Cuviosul Părinte Ioan, a zis: "Lăsați de a-l căuta pe acela, căci Moise, proorocul și dătătorul de Lege, a slujit în al său loc".

Era într-un an în părțile acelea neploaie și secetă mare și, adunîndu-se popoarele din cetățile de primprejur, au mers la Cuviosul Ioan, rugîndu-l ca să ceară ploaie de la Dumnezeu, cu ale sale rugăciuni. Și, rugîndu-se cuviosul, îndată o ploaie mare s-a pogorît și a adăpat pămîntul cel uscat și l-a făcut aducător de roade.

După aceea a sosit la sfîrșitul vieții celei vremelnice, bine povățuind pe ai săi duhovnicești israiliteni, numai într-una nefiind asemenea cu Moise: că Ioan a intrat cu sufletul în Ierusalimul cel de sus, iar trupul lui Moise nu se știe unde a fost. Iar de sfințenia Cuviosului Ioan - zice Daniil monahul - mărturisesc mulți, dar mai ales aceia care, fiind povățuiți cu cuvintele lui cele de Dumnezeu insuflate, s-au mîntuit și încă se mîntuiesc. Mărturisește David, tînărul bărbat ales, care a moștenit înțelepciunea înțeleptului Ioan; ba încă mărturisește și Cuviosul Ioan, egumenul Raitului, bunul nostru păstor, de care rugat fiind Cuviosul Ioan Scărarul, s-a pogorît de la muntele Sinai la noi, ca un nou văzător de Dumnezeu, și ne-a arătat pe ale sale lespezi scrise de Dumnezeu - cuvinte ce se numesc "Scară" -, în care literele cele văzute învață osteneală, iar puterea ce se înțelege din literele cele alcătuite povățuiește la vederea de Dumnezeu.

Iar cînd se ducea către Dumnezeu Cuviosul Ioan Scărarul - zice Sinhron -, înaintea lui stătea fratele său cel după trup, ava Gheorghe, pe care l-au hotărît la egumenia Sinaiului, din vremea vieții sale. Acela, plîngînd, zicea: "Stăpînul meu, te duci, lăsîndu-mă pe mine? Eu m-aș fi rugat ca pe mine să mă trimiți, pentru că nu pot fără tine să pasc aceste sfinte ale tale moșteniri! Acum, iată, eu sînt în primejdie, căci pe tine te trimit înainte la Dumnezeu". Sfîntul Ioan i-a răspuns: "Nu plînge, nici te întrista, pentru că, de voi afla îndrăzneală la Dumnezeu, nu voi aștepta ca anul acesta să-l săvîrșești aici. Ci voi ruga pe Domnul și te voi lua la mine!" Și s-a împlinit aceea, căci, după sfîrșitul fericit al Cuviosului Ioan, și ava Gheorghe, fratele lui, s-a dus în a zecea lună către Dumnezeu, ca să stea înaintea Lui, împreună cu fratele său, Cuviosul Ioan, în slava sfinților, lăudînd pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfîntul Duh, în veci. Amin.

NOTĂ - Despre patria și neamul Cuviosului Ioan Scărarul, se scrie în cartea aceluia, la tîlcuirea vieții lui, astfel: "Nașterea și cetatea sfîntului o acoperă scriitorul - adică monahul Daniil. Iar unii zic despre dînsul că este fiu al lui Xenofont, iar frate al lui este Gheorghe Arselaitul, numit din naștere Arcadie. Pentru că Arcadie, în rînduiala monahicească, și-a schimbat numele, iar Ioan nu și-a schimbat numele". Iar despre Xenofont și despre fiii lui caută în luna ianuarie, în 26 zile.

---

72. MONAHUL CARE N-A OSÎNDIT PE NIMENI (30 MARTIE)

Cuviosul Anastasie Sinaitul povestește astfel: Un bărbat în rînduiala monahicească își cheltuia zilele în toată nepurtarea de grijă și, în lenevire petrecîndu-și viața, s-a apropiat de sfîrșit. Și, după ce s-a îmbolnăvit cu durere de moarte și s-a apropiat de cea din urmă răsuflare, nu se temea deloc de moartea sa, ci cu toată mulțumirea, vesel și zîmbind, se despărțea de trup; iar frații și părinții care ședeau lîngă el, împreună cu egumenul, i-au zis: "Noi te-am văzut, frate, că în nebăgare de seamă ți-ai petrecut viața și nu știm de unde îți este în ceasul acesta înfricoșat această veselie și zîmbire? Însă, cu puterea Domnului nostru Iisus Hristos, Dumnezeul nostru întărindu-te, scoală-te de ne spune, ca toți să știm și să preamărim pe Dumnezeu".

Iar fratele, ridicîndu-se puțin de pe pat, a zis către dînșii: "Cu adevărat, cinstiți părinți, în toată nebăgarea de seamă mi-am petrecut viața și acum s-au adus înaintea mea scrise toate lucrurile mele cele rele. Apoi s-au citit și mi-au zis îngerii lui Dumnezeu: "Le știi pe acestea?" Iar eu le-am răspuns: "Adevărat, le știu. Însă de cînd m-am lepădat de lume și m-am călugărit, n-am osîndit nici un om, nici răutate asupra cuiva n-am ținut și mă rog ca să se împlinească cuvîntul lui Hristos, Care a zis: *Nu osîndiți, ca să nu fiți osîndiți; iertați și se va ierta vouă*.

Pe acestea zicîndu-le, îndată sfinții îngeri au rupt zapisul păcatelor mele. Și, de aceea, mă duc cu bucurie și fără de mîhnire către Dumnezeu".

Aceasta zicînd fratele acela, și-a dat cu pace sufletul său în mîinile Domnului".

73. POMENIREA SFÎNTULUI SFINȚITULUI MUCENIC IPATIE, FĂCĂTORUL DE MINUNI, EPISCOPUL GANGRELOR (31 MARTIE)

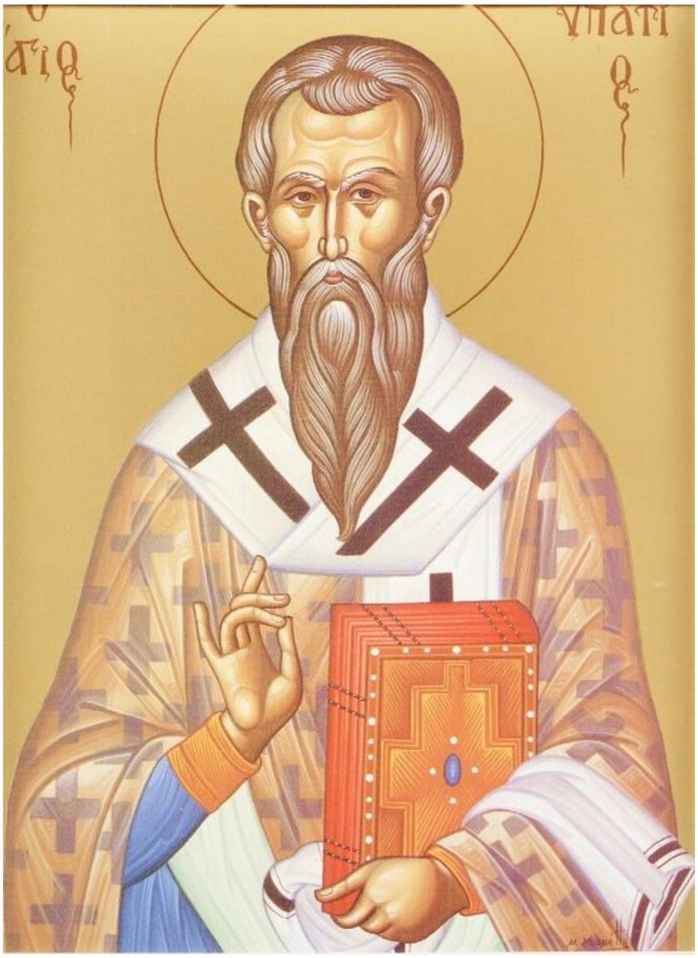

Acest mare plăcut al lui Dumnezeu, Ipatie, Sfîntul episcop al cetății Gangrelor, din țara Paflagoniei, a fost unul din cei trei sute și optsprezece Sfinți Părinți care au luat parte la întîiul a toată lumea Sinod, ce s-a adunat în Niceea la anul 325, pe vremea împărăției marelui Constantin (306-337), la care, cu ceilalți Sfinți Părinți, ajutînd dreapta credință și fiind plin de Duh Sfînt, l-au mustrat pe Arie pentru eres și l-au dat anatemei. Și avea de la Dumnezeu mare putere în facerea de minuni, pentru că tămăduia toate neputințele și izgonea diavolii. Așa, într-un sat, apele cele amare care

curgeau din munți, le-a făcut dulci; și în alt loc a scos cu rugăciunea un izvor de ape calde, spre tămăduirea oamenilor.

Umblînd el într-o noapte întunecoasă, aproape de un rîu, se arătau lumini aprinse din ape, luminîndu-i calea, ca să nu alunece și să cadă în repejunile apelor. A omorît apoi un balaur înfricoșător, pentru că, după moartea marelui Constantin, împărățind fiul său Constantie (337-361), un foarte mare balaur s-a tîrît în palatul împărătesc, neștiut de unde, păzind cămările cele de vistierie, în care era aurul și toată bogăția împărătească. Și, punîndu-și capul în ușă, nu lăsa pe nimeni să se apropie.

De acest lucru împăratul înspăimîntîndu-se, a rugat prin scrisorile sale pe sfințitul lui Dumnezeu, Ipatie, ca să vină în Constantinopol, căci era slăvit numele sfîntului pentru minunile ce le făcea cu darul lui Hristos. Cînd a venit sfîntul, împăratul l-a întîmpinat și pînă la pămînt i s-a închinat și cu toată cinstea l-a primit, rugîndu-l ca prin rugăciune să izgonească pe balaurul acela din vistieriile împărătești, pe care nici o putere omenească nu putea să-l alunge, deși mulți din duhovniceasca rînduială, înarmîndu-se cu rugăciunea, se ispiteau asupra lui, însă nimic n-au sporit; ba unii chiar au și pătimit de la balaur.

Sfîntul Ipatie a zis: "Nu poate rugăciunea noastră, o, împărate; însă poate credința ta către Dumnezeu!" Și, închinîndu-se pînă la pămînt, s-a rugat multă vreme. După aceea, sculîndu-se, a zis către împărat: "În mijlocul alergării de cai, unde este chipul tatălui tău, poruncește să se pregătească un cuptor și să-l aprindă foarte tare și să aștepte pînă ce voi veni acolo". Deci, îndată pregătindu-se cuptorul și aprinzîndu-l, făcătorul de minuni, Sfîntul Ipatie, luînd toiagul său cel arhieresc, a mers la cămările împărătești și, porțile vistieriilor deschizîndu-le, a bătut mult pe balaur cu toiagul. Și tot poporul împreună cu împăratul priveau de departe, fiind cuprinși de frică și de cutremur, pentru că vedeau că nu iese balaurul și acum ziua se sfîrșea și așteptau cu toții ca să fie omorît sfîntul de către balaur, precum aceasta și la alți preoți s-a mai întîmplat. Iar arhiereul, ridicîndu-și ochii la cer și chemînd pe Domnul într-ajutor, și-a băgat toiagul în gura balaurului și a zis: "În numele Domnului meu Iisus Hristos, urmează-mi mie!"

Iar balaurul, apucîndu-se cu dinții de toiag, urma pe sfînt ca un rob legat, căci cu adevărat îl legase cu dumnezeiasca putere, marele făcător de minuni. Și, ieșind fericitul din vistieriile împărătești, tot locul alergării de cai și tîrgul l-a înconjurat, ducînd pe balaur. Iar cei ce priveau, văzînd pe balaurul acela ținîndu-se de toiag și tîrîndu-se, s-au înspăimîntat și s-au mirat foarte tare, pentru că balaurul era foarte înfricoșat, avînd lungime de șaizeci de coți.

Apropiindu-se sfîntul de cuptorul cel aprins care ardea cu mare văpaie, a zis către balaur: "În numele lui Hristos, pe Care și eu cel neînsemnat Îl propovăduiesc, îți poruncesc să intri în mijlocul focului acestuia". Iar înfricoșatul balaur plecîndu-se, s-a aruncat cu mare repeziciune în cuptorul cel înfocat și a ars în mijlocul cuptorului, iar toți oamenii care cu spaimă priveau la aceasta, preamăreau pe

Dumnezeu că, pe acest luminător și făcător de minuni, adică pe Sfîntul Ipatie, în zilele lor l-a arătat lumii.

Atunci, împăratul a dat mare mulțumire lui Dumnezeu și plăcutului Său, Sfîntului Ipatie, și-l cinstea pe fericitul ca pe un tată al său. Și a poruncit să zugrăvească pe o scîndurică chipul sfîntului și în vistieriile împărătești chipul aceluia să-l pună spre gonirea puterii celei potrivnice. Iar pe sfîntul, cinstindu-l cu daruri și cu dragoste sărutîndu-l, l-a eliberat întru ale sale.

Dar, pe cînd mergea sfîntul la scaunul său, niște oameni înrăutățiți care erau de eresul lui Novațian, cu zavistie multă aprinzîndu-se asupra arhiereului lui Dumnezeu, s-au ascuns în calea lui la un loc strîmt, lîngă o rîpă de munte și lîngă un mal, înarmați fiind cu săbii și cu ciomege. Apoi deodată, fără de veste, năvălind asupra lui ca niște fiare sălbatice și dîndu-i multe bătăi, de pe malul cel înalt l-au aruncat în prăpastia aceea. Iar sfîntul, fiind abia viu, și-a înălțat mîinile în sus și, ridicîndu-și ochii la cer - precum altă dată Sfîntul întîiul Mucenic Ștefan -, se ruga pentru cei ce l-au ucis și zicea: "Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta!" Și, încă rugîndu-se, o femeie ce ținea de eresul lui Arie, luînd o piatră, a lovit pe sfîntul tare în cap și l-a omorît. Iar sufletul lui cel sfînt, îndată ieșind din legăturile trupești, s-a suit la Dumnezeu.

După aceea ucigașii, luînd trupul sfîntului, l-au ascuns în niște paie ce se întîmplaseră acolo aproape și s-au dus. Dar n-a zăbovit asupra lor pedeapsa lui Dumnezeu, răsplătind sîngele cel nevinovat. Căci mai întîi pe femeia aceea a apucat-o duhul cel necurat, chiar în acel loc, și o muncea pe dînsa și cu aceeași piatră cu care l-a omorît pe sfînt își bătea pieptul său neîncetat; și toți s-au îndrăcit și pătimeau cumplit.

Mai tîrziu plugarul ale căruia erau paiele, neștiind nimic despre uciderea cea nedreaptă ce se făcuse, a mers ca să ia paie pentru animalul său și a auzit glas de îngeri cîntînd și se minuna. Iar pe cînd lua paie, a găsit trupul cel mort tot rănit de bătăi și mult s-a înspăimîntat. Și, cunoscînd pe episcopul său, Sfîntul Ipatie, a alergat la sătenii săi și a vestit degrabă în toată cetatea. Apoi îndată locuitorii cetății Gangrelor, adunîndu-se, au mers cu multă tînguire și au luat cinstitul trup al sfîntului părinte și al lor păstor și l-au îngropat cu cinste la un loc însemnat. Iar femeia cea ucigașă urma trupul sfîntului care se ducea la îngropare și se bătea cu piatra aceea cu care ucisese pe arhiereul lui Dumnezeu, mărturisind înaintea tuturor păcatul său. Iar după ce s-a îngropat sfîntul său trup, femeia aceea s-a tămăduit de muncirea diavolească, asemenea și ceilalți care luaseră parte la ucidere și se îndrăciseră.

Deci toți au dobîndit tămăduire la mormîntul sfîntului, care, și după moarte arătîndu-și bunătatea sa vrăjmașilor, i-a făcut sănătoși. Și alte minuni și tămăduiri li s-au arătat oamenilor, care veneau cu credință la mormîntul sfîntului, prin rugăciunilor lui cele sfinte.

74. SFÎNTUL IONA, MITROPOLITUL KIEVULUI ŞI A TOATĂ RUSIA, NOUL FĂCĂTOR DE MINUNI (31 MARTIE)

Acest Sfînt Iona era de neam din cetatea Galicia, care este aproape de hotarele Cazanului. S-a născut din tată dreptcredincios, cu numele Teodor, iar la doisprezece ani ai vîrstei sale s-a îmbrăcat în chipul monahicesc într-una din mînăstirile ținutului Galiciei şi de acolo a venit la Moscova, în mînăstirea lui Simeon, ostenindu-se în slujbele mînăstirii ani destui.

În acel timp era în Moscova Fotie, mitropolitul Kievului şi a toată Rusia. Acela, venind o dată în mînăstirea lui Simeon şi făcînd rugăciuni în biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, apoi dînd binecuvîntare arhimandritului şi fraților, a voit să vadă pe cei ce se osteneau în slujbele mînăstireşti şi să-i binecuvinteze.

Deci, a mers în pustie şi a văzut pe fericitul Iona adormit de multă osteneală, iar mîna dreaptă o avea strînsă ca şi cum binecuvînta pe cineva. Dar n-a poruncit să-l deştepte din somn, ci l-a binecuvîntat, proorocind despre dînsul către cei ce erau cu el, că monahul acesta va fi mare arhiereu în părțile Rusiei şi pe mulți va povățui la calea mîntuirii.

Această proorocie a arhiereului lui Dumnezeu s-a împlinit după aceea. Pentru că, după cîțiva ani, prin bunăvoința lui Dumnezeu, cu alegerea sfințitului sobor şi cu

sfatul voievodului celui singur stăpînitor, fericitul Iona a fost pus episcop al cetăților Riazanului și Muromului și acolo, botezînd pe mulți necredincioși, i-a întors la Dumnezeu.

Ducîndu-se către Domnul fericitul Fotie mitropolitul, în anul al șaselea după moartea lui, marele voievod Vasile Vasilievici a chemat pe arhiepiscopii și episcopii pămîntului Rusiei și pe tot sfințitul sobor și le-a poruncit să aleagă un bărbat vrednic la marele scaun al Mitropoliei Rusiei. Atunci, cu buna învoire a tuturor, a fost ales fericitul Iona, episcopul Riazanului, pentru că îl știau toți că este bărbat îmbunătățit și sfînt. Și s-a dus cu scrisoarea marelui voievod la Constantinopol, la împăratul Ioan Paleologul (1425-1448) și la preasfințitul Iosif patriarhul, ca să ia putere la mitropolie. Dar, mai înainte de venirea lui la Constantinopol, Isidor cel cu rea socotință, bulgar de neam, apucînd înainte, a luat sfințire la Mitropolia Rusiei și acum era trimis din Constantinopol în Rusia.

Apoi, după eliberarea lui Isidor, Sfîntul Iona a sosit la Constantinopol și a dat împăratului și patriarhului scrisorile marelui cneaz. Iar lor, citindu-le, le-a părut foarte rău că se grăbiseră a pune pe Isidor și că acum îl trimiseseră. Deci au zis: "Ce să facem, dacă n-ai apucat să vii tu întîi la noi, că am pus pe altul la acea mitropolie? Nu putem să facem altfel, pentru că acum Isidor este mitropolit în Rusia; deci să te întorci la episcopia ta și să aștepți ce va rîndui Dumnezeu cu Isidor, adică, cînd el se va sfîrși prin moarte sau cînd se va schimba într-alt fel prin vreo întîmplare, atunci vei fi gata mitropolit al Kievului și a toată Rusia, cu binecuvîntare de la scaunul patriarhiei Constantinopolului". Și așa lăsară pe Sfîntul Iona într-ale sale.

Iar Isidor s-a dus mai întîi în Kiev, apoi în Moscova, în vreme de primăvară și peste an, în vremea secerișului petrecînd la Moscova. Apoi, în aceeași toamnă s-a dus în părțile Apusului, la sinodul din Florența (1439), pentru întărirea dreptei credințe. Acolo zăbovind vreo trei ani, s-a întors la Kiev, fiind în dezbinare cu Sfînta Biserică a Răsăritului, și n-a fost primit la scaun. Atunci Isidor s-a dus în Moscova, voind șă-și dea pe față învățătura sa rătăcită. Iar marele cneaz Vasile Vasilievici, înțelegînd rătăcirea lui, a chemat pentru cercetarea acelui lucru pe toți arhiereii și toată rînduiala duhovnicească a Mitropoliei Rusiei.

Adunîndu-se ei și căutînd în Sfintele Canoane, au cunoscut că Isidor a adus învățături străine și potrivnice dreptei credințe și n-au voit să-l aibă mitropolit. Atunci marele cneaz i-a poruncit să petreacă într-o mînăstire, pînă ce va trimite să cerceteze în Constantinopol la preasfințitul patriarh. Dar Isidor, văzîndu-și vădită rătăcirea sa, s-a umplut de rușine și, neștiind ce are să se întîmple, a fugit în taină și s-a dus în Constantinopol, la patriarhul Grigorie, cel numit Mamas.

Dar și acolo nefiind primit, s-a dus la Roma și, după aceea, nu se știe unde s-a ascuns. Iar la Mitropolia Rusiei s-a ales iarăși Sfîntul Iona și, cu binecuvîntarea preasfințitului Grigorie Mamas, patriarhul Constantinopolului, și cu arhiereii săi, l-au sfințit în biserica din Moscova. Deci el a fost cel dintîi mitropolit care a luat

sfințirea de la arhiereii săi din Rusia, după binecuvîntarea dată de preasfințitul și apostolescul scaun al Constantinopolului.

Șezînd Sfîntul Iona pe acel mare scaun de păstorie a toată Rusia, a început a se nevoi îndoit, a adăuga osteneli peste osteneli și avea mare purtare de grijă ca pretutindeni să îndrepteze dreapta credință. Pentru aceasta întindea învățătura insuflată de Dumnezeu fără lenevire, trimițînd scrisori și, ca un adevărat păstor, întărind dreapta credință, precum se găsește mai pe larg în scrisorile lui; căci avea mare sîrguință să păzească nevătămată turma încredințată lui de Dumnezeu. Și îi dăruise Dumnezeu și darul facerii de minuni, ca să tămăduiască neputințele oamenilor și să spună mai înainte cele ce aveau să se întîmple. Pe fiica marelui cneaz, care se numea Ana, fiind aproape de moarte, prin rugăciune a făcut-o îndată sănătoasă.

Dar un om oarecare, fiind cuprins de necredință, din zavistie diavolească zicea despre sfîntul că nu prin rugăciunea lui s-a făcut bine marea doamnă, ci, precum după fire a venit boala într-însa, tot așa s-a și dus. Atunci fericitul a chemat pe omul acela, l-a învățat să nu hulească darul Sfîntului Duh și i-a zis: "Fiule, să nu te îndoiești întru nimic, căci cele ce nu se pot la oameni, la Dumnezeu se pot; că pentru credința părinților ei care împărățesc cu dreapta credință, Dumnezeu a dăruit viață fecioarei mai presus de nădejde". Dar el n-a ascultat, ci mai mult a început a grăi cuvinte de hulă.

Atunci sfîntul i-a zis: "Să ți se lege vicleana ta limbă, să ți se astupe gura cea hulitoare și să mori tu în locul acelei fecioare care era să moară". Și îndată hulitorul a căzut la pămînt fără glas, neputînd a grăi nimic, decît numai privea cu ochii, și după puțină vreme și-a dat sufletul, pentru că a îndrăznit a huli darul Sfîntului Duh care era în acel mare arhiereu.

La acest mare părinte era un monah, anume Pimen, chelar la pivniță, care avea poruncă să îngrijească pe săracii cei neputincioși care veneau la dînsul. Venind la el o văduvă săracă, a cerut să bea puțin vin pentru neputința sa. Iar el i-a răspuns cu mînie: "Du-te, femeie, că n-a venit încă vremea băuturii!" Și a plecat acea femeie mîhnită. Înștiințîndu-se de aceea arhiereul lui Dumnezeu, a chemat pe Pimen și i-a zis: "Nu știu, frate, pe ce fel de văduvă plăcută lui Dumnezeu ai mîhnit, dar pentru aceasta Dumnezeu a trimis asupra ta durerea morții. Deci, du-te de te pocăiește degrabă de păcate, că ți-a venit vremea ducerii tale". Apoi a poruncit duhovnicului său să-l tundă în schimă și, în aceeași zi în care a fost tuns în schimă, a murit Pimen, după cuvîntul arhiereului lui Dumnezeu.

Odată Sfîntul Iona a dat unuia din slujitorii săi niște argint, poruncindu-i să dea milostenie la săraci, dar el a împărțit o parte, iar altă parte a oprit-o pentru el. Și a venit la sfîntul o văduvă săracă, zicînd: "Sfinte al lui Dumnezeu, mie nu mi-a dat nimic sluga ta, din cele poruncite de tine". Arhiereul chemînd pe slugă, i-a zis: "Pentru ce ai mîhnit pe această văduvă, nedîndu-i nimic?" El a răspuns: "I-am dat de

multe ori, dar ea cere iarăşi fără de ruşine". Dar văduva adeverea, zicînd: "Nimic n-am luat de la tine". Iar sluga i-a zis ei cu mînie: "Du-te de aici, că minţi". Atunci sfîntul i-a zis lui: "Să nu fie aşa, deoarece văduva aceasta spune adevărul, iar tu furi şi minţi; drept aceea, văduva să fie vie, iar tu să mori!" Şi într-acel ceas, a cuprins boala frigurilor pe sluga aceea şi a murit.

Un boier anume Vasile, care se numea Cutuz, avînd necredinţă către sfîntul, nu venea la el şi binecuvîntare de la dînsul nu-i trebuia. Deci a năvălit asupra lui o durere de dinţi foarte grozavă şi pătimea cumplit, neputînd să se tămăduiască deloc. Dar odată, arhiereul lui Dumnezeu Iona slujind dumnezeiasca Liturghie în sobornicească biserică, s-a întîmplat că atunci era în biserică şi boierul acela care pătimea de durerea dinţilor. Şi, după săvîrşirea Sfintei Liturghii, Sfîntul Iona, chemînd la sine pe acel boier Vasile, l-a binecuvîntat şi i-a dat prescură şi, învăţîndu-l din dumnezeieştile Scripturi, îndată l-a lovit cu mîna peste obraz, încît mulţi din biserică au auzit sunetul lovirii. Iar Vasile strigînd tare, a zis: "O, vai mie, căci şi cei mai de pe urmă dinţi mi-a sfărîmat". Şi îndată s-a simţit că este sănătos, nemaiavînd durere de dinţi şi s-a dus acasă bucurîndu-se şi lăudînd pe Dumnezeu, cum şi pe plăcutul Lui cel mare, pe arhiereul Iona.

În anul 6959 (1451 d.Hr.), prin voia lui Dumnezeu, pentru păcatele noastre, a fost năvălirea celor fără de Dumnezeu agareni asupra pămîntului Rusiei. Căci un fecior de împărat al saracinilor a venit fără de veste în Moscova cu mulţi tătari, a ars satele şi se apropia de cetate din toate părţile puterea agarenilor. Iar fericitul mitropolit Iona cu tot clerul, luînd cinstitele cruci şi sfintele icoane, înconjura zidurile cetăţii cu cîntare de rugăciune, vărsînd multe lacrimi din ochi în rugăciunea către Dumnezeu pentru cetate şi pentru popor.

Deci, căutînd spre un monah anume Antonie, care era stareţ la mînăstirea Ciudova, bărbat cucernic, pe care îl cunoştea sfîntul şi ştia viaţa lui cea îmbunătăţită, i-a zis: "Fiule şi frate Antonie, roagă pe milostivul Dumnezeu şi pe Preacurata Născătoare de Dumnezeu pentru izbăvirea cetăţii şi a toată credincioasa creştinătate de agarenii cei fără de Dumnezeu". Şi i-a zis Antonie: "Preamare arhiereule, mulţumim lui Dumnezeu şi Preacuratei Maicii Lui, ajutătoarea noastră cea tare şi grabnică, căci a auzit rugăciunile tale şi a rugat pe Fiul Său, pe Domnul nostru Iisus Hristos, ca să fie mîntuită cetatea aceasta şi toată credincioasa creştinătate pentru tine. Iar aceşti agareni cu nevăzută putere vor fi degrabă biruiţi şi izgoniţi, numai eu singur să fiu rănit de ei şi să mor, căci judecăţile lui Dumnezeu aşa au poruncit".

Aceasta zicînd Antonie, iată deodată a zburat o săgeată de la tătari şi a rănit pe acel stareţ Antonie, care, bolind puţin, a murit şi a fost îngropat cu cinste de preasfinţitul mitropolit şi de tot soborul. După aceasta, venind praznicul Veşmîntului Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, ce se prăznuieşte în două ale lunii iulie, s-au tulburat păgînii deodată cu frică şi cu cutremur. Apoi au fugit de la cetate, fiind izgoniţi de puterea lui Dumnezeu cea nevăzută. Iar sfîntul mitropolit a poruncit ca degrabă să zidească în curtea sa o biserică, numită "Punerea Veşmîntului Preasfintei

Născătoare de Dumnezeu", întru pomenirea izbăvirii de agareni, cu rugăciunile Maicii lui Dumnezeu, căci într-acea zi s-a eliberat cetatea de împresurarea barbarilor.

Apoi, după mulți ani, preasfințitul Părintele nostru Iona, ajungînd la adînci bătrînețe, s-a apropiat de cinstitul său sfîrșit și s-a făcut pentru aceea o descoperire de la Dumnezeu în acest fel: Străjerul sobornicești biserici, care se numea Maxim, umblînd într-o noapte împrejurul bisericii, după obiceiul străjii sale, a văzut biserica deschisă, arzînd lumînări înăuntru și preoți cîntînd. Apoi, înfricoșîndu-se, a alergat și a spus despre aceea preotului Iacob, eclesiarhul bisericii. Acela, alergînd cu sîrguință, a găsit biserica încuiată, precum fusese, dar lumina tot strălucea înăuntru.

Deschizînd ușa, a intrat, dar n-a găsit pe nimeni, decît a văzut lumînările arzînd și i s-a făcut spaimă. Însă a auzit un glas din altar, zicînd către dînsul: "Iacobe, du-te și spune robului Meu, Iona Mitropolitul, că cere de la Mine boală trupului său pentru sufletească mîntuire și Eu i-am auzit rugăciunea. Deci îi voi trimite o rană la picior și din acea durere va muri, de aceea să-și îndrepteze bine păstoria cea încredințată lui, deoarece are să se ducă fără de zăbavă".

Auzind Iacob acel glas, s-a umplut de spaimă și, fiind în nepricepere, nu a spus la nimeni vedenia lui, nici chiar arhiereului, căruia era dator să-i spună. Iar dimineața, sfîntul păstor Iona l-a chemat la sine și i-a zis: "Iacobe, unde ai fost în noaptea aceasta, ce ai văzut și ce ai auzit și pentru ce nu mi-ai mărturisit cele ce ți s-au descoperit despre mine?" Iar Iacob, tremurînd, a căzut la picioarele arhiereului, grăind: "Iartă-mă, stăpîne, eu n-am cutezat să-ți spun ce ți-a descoperit darul lui Dumnezeu". Iar Sfîntul Iona i-a zis: "Dumnezeu să te ierte, fiule, însă îți vestesc că Dumnezeu îți va lua de la tine pe soția ta. Deci du-te degrabă și rînduiește cele pentru sufletul ei, ca în curată pocăință să se sfîrșească". Iar femeia preotului era atunci sănătoasă, cînd a fost chemat la Mitropolie, dar, întorcîndu-se acasă, a găsit-o bolnavă foarte rău, iar după trei zile s-a și sfîrșit creștinește, împărtășindu-se cu Sfintele Taine, precum se cade unui bun creștin.

După aceasta și marele arhiereu Iona, viețuind puțină vreme, plin fiind de zile și de fapte bune, săvîrșind cele sfinte în frica lui Dumnezeu și de darul Sfîntului Duh umplîndu-se foarte, a ajuns la fericitul său sfîrșit. Pentru că a căzut în boală și, la picioare avînd o rană, a slăbit cu trupul, dar nu și cu duhul, căci în boală fiind, de biserică nu se despărțea. Iar cînd era să-și dea sfîntul său suflet în mîinile Domnului, pace și binecuvîntare a dat marelui cneaz Vasile și seminției lui, cum și tuturor popoarelor. Apoi, rugăciunea fiind în gura lui, s-a dezlegat din trup și s-a dus către Domnul, în anul 6969 (1461 d. Hr.), în 31 zile ale lunii martie, păscînd Biserica lui Dumnezeu 12 ani și șase luni; iar cinstitul lui trup a fost pus în sobornicească biserică a Preasfintei Maicii lui Dumnezeu.

După moartea Sfîntului Iona, la cîțiva ani a murit și marele cneaz Vasile Vasilievici, iar după el a venit fiul său, marele cneaz Ioan Vasilievici, stăpînitor al pămîntului Rusiei. Acela, cu bunăvoirea lui Dumnezeu și cu binecuvîntarea

preasfinţitului mitropolit Gherontie, a voit ca, risipind vechea şi sobornicească biserică, să zidească alta nouă mai mare, precum este acum. Drept aceea, luînd cinstitele moaşte ale Sfîntului Petru mitropolitul, făcătorul de minuni, le-a mutat în altă biserică o vreme oarecare.

Iar după risipirea bisericii celei vechi, cînd au început a săpa şanţurile pentru temelia bisericii celei mari, au aflat moaştele celorlalţi mitropoliţi: Teognost, Ciprian, Fotie şi ale acestui Sfînt Iona, făcătorul de minuni. Deci, săvîrşindu-se sobornicestile panahide, în vremea aflării acelor cinstite moaşte, a adus pe un copil de şapte ani, care era slăbănog din pîntecele maicii sale, anume Simeon, fiu al presbiterului Petru, care slujise în biserica Sfîntului Ioan Scărarul, numită "cea de sub clopote".

Pe acel copil slăbănog, presbiterul soborniceştii biserici, Alexie, cu mîinile ridicîndu-l, l-a pus în racla Sfîntului Iona, la picioare, şi-l ţinea acolo, poruncindu-i să se roage. Iar copilul, sprijinindu-se de preotul acela, se ruga şi a strigat cu mare glas, zicînd de trei ori: "Vine ploaie!" Atunci era vreme senină şi nici un nor nu se vedea sus. Şi îndată copilul acela s-a făcut sănătos şi de atunci singur s-a dus acasă. Deci toţi minunîndu-se de aceasta, au preamărit pe Dumnezeu şi pe Sfîntul Iona, plăcutul Lui. Săvîrşindu-se biserica cea mare sobornicească a Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, în anul 6987 (1479 d. Hr.), şi fiind sfinţită precum se cade, s-au mutat într-însa cinstitele moaşte ale Sfîntului Petru, făcătorul de minuni, apoi ale lui Teognost, Ciprian, Fotie şi ale acestui plăcut al lui Hristos, Iona. Dar, de vreme ce moaştele lui erau întregi şi necuprinse de stricăciuni, pentru aceea le-au pus deasupra pămîntului, în raclă, precum sînt văzute şi acum, la care mulţi venind cu rugăciune, se învrednicesc darului celui cerut.

Un om, anume Ioan, fiind mut şi neputînd să grăiască nicidecum, a venit la racla sfîntului şi s-a apropiat de cinstitele lui moaşte, sărutîndu-i sfînta mînă. Dar nu se ştie ce negrăită şi dumnezeiască purtare de grijă s-a arătat omului acela, căci a întins sfîntul mîna sa şi l-a apucat de limbă, încît a început omul acela a striga. Iar preoţii şi poporul care erau acolo în biserică au alergat la glasul acela şi nu se pricepeau pentru ce strigă mutul. Apoi a văzut omul acela cum sfîntul i-a lăsat limba din mîinile sale. Şi, încetînd răcnirea, Ioan a început limpede a grăi şi a propovădui înaintea tuturor dezlegarea limbii ce i s-a făcut lui prin minune.

Atunci pe toţi cei ce erau acolo i-a cuprins frica şi spaima de acea preaslăvită minune şi, împreună cu Ioan cel vindecat, preamăreau pe Dumnezeu şi pe Sfîntul Iona, marele făcător de minuni.

Şi alte multe minuni se fac şi acum la sfintele lui moaşte, dînd tămăduiri tuturor celor ce cu credinţă aleargă la dînsul, întru slava lui Hristos, Dumnezeul nostru, Cel împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh slăvit, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

75. SFINȚII MUCENICI AVDAS EPISCOPUL ȘI VENIAMIN DIACONUL ȘI CEI ÎMPREUNĂ CU DÎNȘII (31 MARTIE)

În vremea împărăției lui Teodosie cel Mic, Izdigherd, împăratul perșilor a pornit prigoană împotriva Bisericii, luînd pricină din următoarea împrejurare:

Un episcop oarecare, Avdas, împodobit cu multe virtuți, împins de zel dumnezeiesc, a distrus templul în care perșii se închinau focului, numit Pirion. Aflînd împăratul acest lucru de la magi, a trimis de l-a adus înainte lui pe Avdas, pe care l-a întrebat mai întîi cu blîndețe pentru ce a făcut acest lucru și i-a poruncit să zidească din nou acel templu.

Dar împotrivindu-se Avdas și spunînd că nu poate nicidecum să facă așa ceva, atunci Izdigherd a amenințat că va distruge toate bisericile și a pus început amenințărilor lui, poruncind mai întîi să fie aruncat în temniță dumnezeiescul Avdas. Și au fost aruncați împreună cu Avdas și Veniamin diaconul, nouă mucenici și împreună cu ei alți mulți sfinți, unde au fost mîncați de vii de șoarecii și de pisicile închise laolaltă cu ei.

După treizeci de ani, furtuna prigoanei, dezlănțuită de magi întocmai ca de niște vînturi puternice, a adus asupra credincioșilor iarăși încercările chinurilor. Căci mistuind pe mulți cu tot felul de pătimiri, îi dădeau apoi morții, iar pe alții, supunîndu-i la surghiuniri îndelungate și la tot felul de chinuri, îi slobozeau din viață prin moarte de tot felul.

Dar nu trebuie să ne mirăm, fiindcă acestea s-au întîmplat prin îngăduința lui Dumnezeu. Căci asemenea chinuri de multe feluri, precum a spus Domnul nostru Iisus Hristos, trebuiau să se întîmple. Pentru aceasta și sfinții aceștia, prin răbdare și mucenicie, au primit cununile biruinței.

Cu ale lor sfinte rugăciuni, Doamne, Dumnzeul nostru, miluiește și ne mîntuiește pe noi toți. Amin.

VIII. APRILIE

1. VIAȚA CUVIOASEI MAICII NOASTRE MARIA EGIPTEANCA (1 APRILIE)

(SCRISĂ DE PREASFINȚITUL SOFRONIE, PATRIARHUL IERUSALIMULUI)

Taina împărătească bine este a o păzi, iar lucrurile lui Dumnezeu este cuviincios și slăvit a le descoperi și a le propovădui. Pentru că a nu păzi tainele împărătești, este lucru de frică și de pierzare; iar lucrurile lui Dumnezeu cele preaslăvite a le tăcea este mare pagubă pentru suflet. De aceea și eu - zice Sfîntul Sofronie - sînt cuprins de frică, ca pe cele dumnezeiești să le ascund în tăcere, aducîndu-mi aminte de primejdia cea îngrozitoare a slugii celei leneșe, care, luînd de la Domnul talantul, l-a îngropat în pămînt, și pe cel dat pentru lucru l-a ascuns, nelucrîndu-l.

Această povestire sfîntă, care a ajuns pînă la mine, nu o voi tăcea de loc. Însă nimeni să nu fie necredincios pentru cele ce voi scrie și pe care eu singur le-am văzut; nici să mă socotească cineva că îndrăznesc a scrie lucruri neadevărate, îndoindu-se de acest lucru mare. Să nu-mi fie mie a minți în cele sfinte! Iar de vor fi oarecare din cei ce vor afla scrierea aceasta și, minunîndu-se de acest preaslăvit lucru, nu vor voi să creadă, acelora milostiv să le fie Domnul. Deoarece aceia, cugetînd la neputința firii omenești, socotesc că sînt cu neputință cele ce grăiesc despre oameni, ca lucruri preaslăvite. Acum se cade să începem povestirea de acest lucru minunat, care s-a făcut în neamul nostru.

Într-una din mănăstirile Palestinei a fost un ieromonah Zosima, care era atît de îmbunătățit și de vestit în fapta bună, încît mulți monahi din mănăstirile cele dimprejur de multe ori alergau la dînsul ca să audă cuvînt din gura lui. El a petrecut în mănăstirea aceea unde a fost cincizeci și trei de ani și toate nevoințele vieții pustnicești le-a trecut și toată pravila dată de monahi desăvîrșit a păzit-o.

Toate acelea făcîndu-le, niciodată n-a fost nepăsător la învă-țăturile dumnezeieștilor cuvinte, ci chiar culcîndu-se și sculîndu-se și hrană gustînd - de se cuvine a numi hrană aceea din care el gusta puțin -, un lucru avea în gînd necontenit, adică de a cînta lui Dumnezeu totdeauna și de a face învățături din dumnezeieștile cuvinte. Căci din copilărie ducîndu-se în mănăstire, a stat într-însa cincizeci și trei de ani, după cum s-a zis mai sus, și s-a nevoit în dînsa cu osteneli pustnicești.

După aceea, tulburîndu-se de oarecare gînduri, ca și cum el acum în toate ar fi fost desăvîrșit, de la alții nicidecum trebuindu-i povățuire, vorbea în sine: "Oare este pe pămînt vreun monah care să mă poată folosi pe mine, și să-mi arate chip de pustnicie, pe care eu nu le-am făcut? Oare afla-se-va în pustie vreun om, ca să-mi covîrșească lucrurile mele?" Așa gîndind el, i s-a arătat îngerul lui și i-a zis: "O, Zosima, precum era cu putință unui om, bine te-ai nevoit și bine ai trecut pustniceasca alergare. Însă nimeni nu este între oameni, care s-ar putea arăta pe sine că este desăvîrșit. Mai mare îți va fi nevoința ce îți stă înainte, decît aceea pe care ai făcut-o pînă acum și pe care tu nu o știi. Dar ca să cunoști cîte căi sînt spre mîntuire, ieși din pămîntul tău, precum altă dată Avraam cel vestit între patriarhi, și mergi într-una din mănăstirile ce sînt pe lîngă rîul Iordanului".

Deci îndată Zosima, urmînd celui ce-i grăia, a ieșit din mănăstirea în care din pruncie se făcuse monah și, ajungînd la Iordan, a fost povățuit de îngerul care l-a chemat în acea mănăstire în care Dumnezeu i-a poruncit lui să fie și, bătînd cu mîna în poarta mănăstirii, a găsit pe monahul care păzea la poartă și mai întîi i-a spus aceluia despre dînsul. Iar acesta a spus egumenului, care, primindu-l și văzîndu-l în chipul monahicesc, a făcut obișnuita închinăciune și rugăciune monahicească. Apoi l-a întrebat: "De unde ești, frate, și pentru ce ai venit la noi bătrînii și săracii?"

Zosima a răspuns: "De unde am venit acum, nu este nevoie a spune aceasta, ci am venit pentru folos, părinte; pentru că am auzit de lucrurile cele mari și vrednice

de laudă ale voastre, care pot să împrietenească pe suflet cu Dumnezeu". Iar egumenul i-a zis: "Singur Dumnezeu, frate, Cel ce vindecă neputințele sufletului, Acela să ne învețe pe noi și pe tine voile Sale cele dumnezeiești și să ne povățuiască pe toți a face cele folositoare. Pentru că om pe om nu poate să-l folosească, dacă fiecare nu va lua aminte la dînsul totdeauna și, trezindu-se cu duhul, va lucra cele folositoare, avînd pe Dumnezeu în ajutorul lor. Ci, deoarece dragostea lui Hristos te-a pornit ca să ne vezi pe noi cei săraci și bătrîni, petreci cu noi, dacă pentru aceasta ai venit; și pe noi toți ne va hrăni cu darul Sfîntului Duh, Păstorul cel bun, Care Și-a dat sufletul Său izbăvire pentru noi".

Acestea zicînd egumenul către Zosima, s-a închinat; apoi, cerîndu-i rugăciune și binecuvîntare, zicînd "Amin", a petrecut în mănăstirea aceea. Și a văzut acolo pe bătrîni strălucind cu lucrurile, cu faptele lor cele bune și cu gîndirea de Dumnezeu, cu duhul arzînd și slujind Domnului. Cîntarea lor era neîncetată, priveghe-rea de toată noaptea, asemenea, în mîini avînd de-a pururi lucrare și psalmi în gurile lor, iar cuvinte deșarte nu erau între dînșii; apoi purtare de grijă pentru cîștiguri vremelnice și gîlcevi lumești nici cu numele nu se cunoștea între dînșii. Ci numai una era sîrguința lor cea dintîi, pe care o urmau cu sporire toți - ca să se socotească morți cu trupul. Iar hrană aveau neîmpuținată, adică cuvîntul lui Dumnezeu; iar pe trup îl hrăneau cu pîine și cu apă, precum fiecăruia îi era aprinsă dragostea de Dumnezeu.

Pe toate acestea văzîndu-le Zosima, se folosea foarte, și se întindea spre nevoința ce-i era înainte. Și trecînd multe zile, s-a apropiat vremea sfîntului și marelui post. Iar porțile mănăstirii erau încuiate totdeauna, și niciodată nu se deschideau, fără numai cînd cineva dintre dînșii ar fi ieșit, fiind trimis pentru o trebuință de obște; pentru că locul acela era pustiu și nu numai necercetat de alții, dar și neștiut de mireni.

Și era în mănăstirea aceea acest fel de rînduială, pentru care Dumnezeu l-a dus acolo pe Zosima. În întîia Duminică a postului făcea preotul Sfînta Liturghie și toți se împărtășeau cu Preacuratul Trup și Sînge al lui Hristos, Dumnezeul nostru, și gustau puțin din bucatele cele pustnicești. După aceea se adunau în biserică și, făcînd rugăciune cu dinadinsul și cu destule plecări de genunchi, se sărutau bătrînii cu închinăciune unul către altul și fiecare pe egumen, rugîndu-l pentru binecuvîntare și rugăciune, ca să le ajute și împreună să călătorească spre nevoința ce le era înainte.

După ce făceau acestea, deschideau porțile mănăstirii și cîntau cu glas frumos: *Domnul este luminarea mea și Mîntuitorul meu, de cine mă voi teme? Domnul este scutitorul vieții mele, de cine mă voi înfricoșa?* Și cealaltă parte a psalmului aceluia sfîrșind-o, ieșeau toți în pustie, lăsînd pe unul sau doi frați păzitori ai mănăstirii, nu ca să păzescă averile ce erau înăuntru, pentru că nu era într-însa ceva ce puteau fura tîlharii, ci ca biserica să nu rămînă fără dumnezeiasca slujbă, iar ei treceau rîul Iordanului. Și fiecare își ducea hrana sa, cît putea și voia, după trebuința cea măsurată a trupului; unul, puțină pîine; altul, smochine; altul, finice; altul, linte muiată cu apă, iar altul nimic, fără numai trupul său și rasa cu care era îmbrăcat. Și se hrăneau, cînd firea trupului îi silea, cu verdețurile ce creșteau în pustie. Astfel, trecînd Iordanul, se

despărțeau departe unul de altul și nu se vedeau fiecare cum postește, sau cum se nevoiește; iar dacă se întîmpla să vadă altul pe prietenul său venind spre dînsul, îndată se abătea spre altă parte și singur se ruga lui Dumnezeu, cîntînd totdeauna și foarte puțină hrană gustînd în vremea cea rînduită.

Așa tot postul săvîrșindu-l, se întorceau în mănăstire, în Duminica dinaintea învierii lui Hristos, în care Biserica face prăznuirea Stîlpărilor. Și se întorceau fiecare, avîndu-și mărturie a ostenelilor sale conștiința sa, care îi mărturisea ce a lucrat; și nimeni nicidecum nu întreba pe altul, cum și în ce chip și-a săvîrșit nevoința ostenelii, pentru că în acest fel era rînduiala mănăstirii aceleia.

Atunci și Zosima, după obiceiul mănăstirii, a trecut Iordanul, puțină hrană ducîndu-și pentru trebuința trupească și haina cu care era îmbrăcat. Iar rînduiala sa de rugăciune o săvîrșea umblînd prin pustie, și vremea de hrană o păzea după nevoia cea firească cu dinadinsul. Apoi dormea puțin, zăcînd pe pămînt și, șezînd puțin, se odihnea oriunde îl apuca vremea de noapte și foarte de dimineață iarăși, sculîndu-se, își făcea calea sa. Și dorea să intre în pustia cea mai dinăuntru, nădăjduind că va afla pe cineva din părinți nevoindu-se acolo, de la care ar fi putut să se folosească și să sporească și mai mult.

Mergînd douăsprezece zile, a stat puțin în lături din cale și, întorcîndu-se spre răsărit, cînta ceasul al șaselea, făcîndu-și obișnuitele rugăciuni - pentru că se oprea puțin din călătorie în vremea pravilei sale, la fiecare ceas cîntînd și închinîndu-se. Iar cînd stătea el cîntînd, a văzut de-a dreapta o umbră ca de trup omenesc; deci, întîi s-a spăimîntat, părîndu-i-se că vede o nălucire diavolească și, tremurînd, s-a însemnat cu semnul crucii. Apoi, lepădînd frica, pe cînd își sfîrșea rugăciunea, s-a întors cu ochii spre miazăzi și a văzut pe oarecare mergînd cu trupul gol și negru de arșița soarelui, perii avîndu-i pe cap albi ca lîna și scurți, încît numai pînă la grumaji ajungeau.

Aceasta văzînd-o Zosima, a început a alerga în direcția aceea spre care vedea, bucurîndu-se cu bucurie mare, pentru că nu văzuse într-acele zile chip omenesc, nici vreo altă ființă. Iar după ce acea vedenie a văzut pe Zosima venind de departe, a început a fugi în pustia cea adîncă, iar Zosima, ca și cum ar fi uitat bătrînețile sale și osteneala cea de cale, alerga repede, vrînd să ajungă pe cel ce fugea; deci, el gonea, iar acela fugea, dar a fost alergarea lui Zosima mai grabnică decît a celui ce fugea.

Iar după ce s-a apropiat încît să poată acum auzi și glasul, a început a striga Zosima cu lacrimi, zicînd: "Pentru ce fugi de mine, bătrînul cel păcătos, robule al adevăratului Dumnezeu, pentru care în pustia aceasta petreci? Așteaptă-mă pe mine nevrednicul și neputinciosul. Așteaptă pentru nădejdea răsplătirii și pentru ale tale osteneli. Stai și-mi dă mie, bătrînului, rugăciunea și binecuvîntarea ta, pentru Dumnezeu, Cel ce nu S-a depărtat de nimeni!" Acestea grăindu-le Zosima cu lacrimi, s-a mai apropiat de ceea ce fugea, alergînd spre un loc oarecare, unde era un semn de pîrîu uscat.

După ce a ajuns la acel loc, aceea ce fugea a trecut de partea cealaltă. Iar Zosima, ostenindu-se și nemaiputînd încă să alerge, a stătut de cealaltă parte de pîrîu și a adăugat lacrimi la lacrimi și strigare către strigare, încît cele mai de aproape tînguiri să i se audă. Atunci cel ce fugea a dat un glas ca acesta: "Ava Zosima, iartă-mă pentru Domnul, că nu pot să mă arăt ție, căci sînt femeie goală, precum mă vezi, și trupul îmi este neacoperit; ci, dacă voiești să-mi dai mie, femeii celei păcătoase, rugăciunea și binecuvîntarea ta, aruncă-mi ceva din hainele tale, ca să-mi acopăr goliciunea mea și, întorcîndu-mă către tine, voi primi rugăciunea de la tine".

Atunci mare frică și spaimă l-a cuprins pe Zosima, căci s-a auzit chemat pe nume de femeia aceea, care niciodată nu-l văzuse și de care nici odinioară nu auzise, și a zis în sine: "De n-ar fi fost aceasta înainte văzătoare, nu m-ar fi chemat pe nume". Deci, a făcut degrabă ce i se zisese lui; și dezbrăcînd de pe el o haină veche și ruptă pe care o purta, a aruncat-o la dînsa, întorcîndu-se cu fața de la ea. Iar ea, luînd-o, și-a acoperit partea trupului pe care se cădea s-o acopere, mai mult decît celelalte părți. Încingîndu-se pe cît era cu putință, s-a întors spre Zosima și a zis către el: "Pentru ce ai voit, părinte Zosima, a vedea pe femeia păcătoasă sau ce voiești să auzi și să înveți de la mine, încît nu te-ai lenevit a suferi atîta osteneală?" Iar el, aruncîndu-se la pămînt, cerea să ia binecuvîntare de la dînsa. Asemenea s-a aruncat și ea. Și erau amîndoi la pămînt, cerînd binecuvîntare unul de la altul. Nimic nu puteai să auzi de la ei grăind, decît numai binecuvîntări. Apoi, după multă vreme, femeia a zis către Zosima: "Părinte Zosima, ție ți se cade să mă binecuvintezi și să faci rugăciune, pentru că tu ești cinstit cu vrednicia preoției și, stînd de mulți ani înaintea Sfîntului Altar, aduci Domnului darurile dumnezeieștilor Taine".

Aceste cuvinte au pornit spre mai mare frică pe Zosima; și, tremurînd, bătrînul se uda cu lacrimi și tremura și suspina, însă a grăit către dînsa cu liniștită răsuflare: "O, maică duhovnicească, tu te-ai apropiat de Dumnezeu și mai mult te-ai omorît lumii, căci te arată cea mai mare dumnezeiască dăruire, care îți este dată mai mult decît altora, că m-ai chemat pe nume și m-ai numit preot pe mine, pe care niciodată nu m-ai văzut. Drept aceea, tu singură binecuvintează-mă pentru Domnul și-mi dă rugăciunea ta, mie celui ce-mi trebuiește de la a ta săvîrșire". Deci, primind acea sîrguință a bătrînului, a zis: "Bine este cuvîntat Dumnezeu, Cel ce voiește mîntuirea sufletelor omenești!" După ce Zosima a zis amin, s-au sculat amîndoi de la pămînt. Apoi ea a zis către bătrîn: "Pentru ce ai venit la mine, păcătoasa, o, omule al lui Dumnezeu? Pentru ce ai voit să vezi o femeie goală, care n-are nici o faptă bună? Ori darul Sfîntului Duh te-a povățuit să săvîrșești oarecare slujbă pentru mine, la vreme de trebuință? Deci, spune-mi, părinte, cum viețuiesc acum creștinii, cum viețuiesc împărații și cum sînt sfintele biserici?"

Zosima a răspuns: "Prin rugăciunile voastre sfinte, Dumnezeu a dăruit pace; deci primește rugăciunea nevrednicului bătrîn și te roagă Domnului pentru toată lumea și pentru mine păcătosul, ca să nu-mi fie fără de roadă umblarea aceasta în pustie". Ea a zis către bătrîn: "Ție ți se cade mai ales, părinte Zosima, avînd preoțeasca rînduială, să te rogi pentru mine și pentru toți, căci spre aceasta ești și

rînduit. Însă, deoarece sîntem datori a da ascultare, ceea ce mi se poruncește prin tine, voi face". Zicînd aceasta, s-a întors spre răsărit și, ridicîndu-și ochii în sus și mîinile înălțîndu-și, a început a se ruga încet, dar nu se auzeau cuvintele ei, din care Zosima n-a înțeles nimic, ci stătea, precum zicea el, tremurînd, căutînd în jos și negrăind; însă se jura, punînd pe Dumnezeu martor, și zicea: "În vremea cînd stătea ea la rugăciune, ridicîndu-mi puțin ochii de la căutarea în pămînt, am văzut-o înălțată de la pămînt ca de un cot, stînd în văzduh și rugîndu-se".

Dacă a văzut aceasta Zosima, a fost cuprins de mare frică, s-a aruncat la pămînt, se uda cu lacrimi și nimic nu zicea decît numai: "Doamne miluiește!" Zăcînd el la pămînt, i se părea că este nălucire și duh, aceea care se ruga. Apoi, întorcîndu-se ea, a ridicat pe bătrîn și i-a zis: "Pentru ce, părinte Zosima, te tulbură gîndu-rile ca de o nălucire, zicîndu-ți că sînt duh și rugăciunea o prefac? Te rog cu adevărat, fericite părinte, să fii încredințat că sînt o femeie păcătoasă și cu Sfîntul Botez îngrădită, și nu sînt duh în nălucire, ci pămînt, praf și cenușă, trup cu totul, negîndind nimic duhovnicesc". Zicînd aceasta, și-a însemnat cu semnul crucii fruntea, ochii, gura și pieptul, zicînd astfel: "Dumnezeu, părinte Zosima, să ne izbăvească de cel viclean și de cursele lui, că multe sînt războaiele lui asupra noastră".

Bătrînul, auzind și văzînd acestea, a căzut la picioarele ei, zicînd cu lacrimi: "Te jur pe numele Domnului nostru Iisus Hristos, adevăratul Dumnezeu, Cel ce s-a născut din Sfînta Fecioară, pentru Care porți goliciunea aceasta și pentru Care ți-ai omorît trupul tău, să nu ascunzi de mine viața ta, ci să-mi spui toate, ca să faci arătate măririle lui Dumnezeu; spune-mi toate pentru Dumnezeu, că nu pentru laudă mi le vei spune, ci ca să-mi arăți mie păcătosului și nevrednicului, deoarece cred Dumnezeului meu, Căruia viețuiești, că pentru aceasta sînt povățuit în pustia aceasta, ca toate ale tale să le facă Dumnezeu arătate. Pentru că nu poate puterea noastră să se împotrivească judecăților lui Dumnezeu; că de n-ar fi fost cu plăcere lui Hristos, Dumnezeul nostru, ca să fii știută, precum și nevoințele tale, nu mi te-ar fi arătat, și pe mine nu m-ar fi întărit atîta cale, pe care niciodată nu o voiam, nepu-tînd nici să ies din chilia mea". Acestea și multe altele zicînd Zosima, aceea l-a ridicat de la pămînt, zicînd către dînsul:

"Mă rușinez, părinte, dar iartă-mă; mi-e rușine să-ți spun lucrurile mele; dar, deoarece ai văzut trupul meu, îți voi destăinui ție și lucrurile mele, ca să cunoști de cîtă rușine și mustrare este plin sufletul meu; căci nu pentru vreo laudă, precum ai zis singur, îți voi spune cele despre mine; și pentru ce mă voi lăuda, fiind vas ales al diavolului? Că de voi începe povestirea mea vei fugi de mine, precum fuge cineva de un șarpe, nesuferind să auzi cu urechile lucrurile cele necuviincioase ale mele, pe care le-am făcut eu, nevrednica; deci îți voi spune, neascunzînd nimic, dar te rog mai întîi să nu încetezi a te ruga pentru mine, ca să aflu milă în ziua judecății".

Deci, dorind bătrînul să știe viața ei, și mult lăcrimînd, a început aceea a povesti cele despre sine, astfel: Eu, părinte, sînt născută în Egipt. Cînd eram de doisprezece ani, trăind încă părinții mei, m-am lepădat de dragostea lor și m-am dus

în Alexandria, după ce mai întîi mi-am întinat fecioria, fiind nesățioasă, am început a face desfrînare; mă rușinez numai a gîndi, dar a le spune cu de-amănuntul, însă ceea ce este mai de seamă voi spune mai degrabă, ca să-mi știi neînfrînarea trupului meu. Șaptesprezece ani și mai bine am făcut desfrînare în popor, nu pentru daruri sau pentru oarecare plăți, că nu voiam să iau nimic de la cei ce-mi dădeau, ci aceasta o socoteam, ca pe mulți să-i fac să alerge la mine în dar și să-mi împlinească pofta trupească. Și să nu crezi că eram bogată, dacă nu luam, căci viețuiam în sărăcie și de multe ori, flămînzind, torceam cu furca. Iar aprindere aveam fără saț ca să mă tăvălesc totdeauna în noroiul desfrînării; pentru că aceea mi se părea că este și viața, ca adică să fac totdeauna firea necinstită.

Deci astfel viețuind, am văzut, într-o vreme de seceriș, popor mult de bărbați libieni și egipteni mergînd spre mare și am întrebat atunci pe unul ce se găsea lîngă mine: "Unde se duc acești bărbați cu sîrguință?" Iar acela mi-a zis: "La Ierusalim, pentru Înălțarea cinstitei și de viață făcătoarei Cruci, care nu după multe zile se va prăznui". Și am zis către dînsul: "Dar oare mă vor lua și pe mine, dacă m-aș duce cu ei?" Iar acela mi-a zis: "De vei avea plată pentru chirie și hrană, nimeni nu te va opri". Și i-am zis: "Cu adevărat, frate, nici pentru chirie nu am, nici pentru hrană, dar voi merge și eu. Voi intra într-o corabie cu ei și mă vor hrăni și pe mine, pentru că le voi da trupul meu în loc de chirie. Și pentru aceasta am voit a merge cu ei - părinte, iartă-mă -, ca să am și mai mulți îndrăgostiți la patima mea. Ți-am spus, Părinte Zosima, nu mă sili ca să mai spun rușinea mea, căci mă înspăimînt. Știe Domnul că spurc singură pămîntul cu cuvintele mele".

Iar Zosima, udînd cu lacrimi pămîntul, a răspuns către dînsa: "Spune-mi, pentru Domnul, o, maica mea, spune, nu înceta povestirea cea de folos mie". Iar ea, la cele dintîi a adăugat acestea: "Deci acel tînăr, auzind acele necurate cuvinte ale mele, cuprins de rîs, s-a dus; iar eu, lepădînd furca ce se întîmplase a o purta în acea vreme, am alergat spre mare, unde am văzut pe cei ce plecau, și am văzut pe cîțiva stînd lîngă mare, ca la zece bărbați, sau și mai mulți, tineri, care mi s-au părut a fi de ajuns pentru pofta mea. Și intraseră și alții mai înainte în corabie. Și, după obiceiul meu, sărind între ei cu nerușinare, le-am zis: "Luați-mă și pe mine cu voi, oriunde ați merge, pentru că nu voi fi vouă neplăcută!". Încă și multe alte cuvinte necurate zicînd, i-am pornit pe toți spre rîs. Iar aceia, văzînd nerușinarea mea, luîndu-mă, m-au dus în corabia lor și de acolo am început a pluti.

Dar cele ce am făcut, cum le voi spune ție, o, omule al lui Dumnezeu? Ce fel de limbă le va grăi sau ce auz le va primi acele lucruri rele ale mele, pe care le-am făcut pe cale și în corabie; căci și pe cei ce nu voiau, eu, ticăloasa, i-am silit la păcat; pentru că nu este chip de necurățiile care se pot grăi și care nu se pot grăi, pe care să nu le fi făcut. Să mă crezi, părinte, că mă înspăimînt cum marea a suferit desfrînarea mea și cum pămîntul nu și-a deschis gura și nu m-a cufundat de vie în iad, pe mine, care am vînat atîtea suflete cu lațul morții, dar socotesc că Dumnezeu căuta pocăința mea, El, Care nu voiește moartea păcătosului, ci îi așteaptă cu îndelungă răbdare întoarcerea.

Deci, cu astfel de sîrguință m-am dus la Ierusalim și cîteva zile mai înainte de praznic am petrecut; tot așa am făcut aici, dar mai multe și mai rele, pentru că nu eram îndestulată cu tinerii care au fost cu mine în corabie și pe cale, ci și pe mulți alții, cetățeni și străini, îi adunam la acea necurăție. Iar după ce a sosit praznicul Sfintei Înălțări a Cinstitei Cruci eu, ca și mai înainte, umblam vînînd sufletele tinerilor. Și am văzut foarte de dimineață, pe toți alergînd cu un gînd la biserică. Deci, m-am dus și eu, am alergat cu cei ce alergau și am intrat cu ei în pridvorul bisericii.

Cînd a sosit ceasul Înălțării Cinstitei Cruci a Domnului, eu, silindu-mă să intru în biserică cu poporul, mă îndesam, dar eram împinsă înapoi și înghesuindu-mă cu multă osteneală și silă, m-am apropiat de ușa bisericii și eu ticăloasa. Dar, după ce am pășit pe pragul ușii, alții fără de oprire intrau, iar pe mine o putere dumnezeiască mă oprea, nelăsîndu-mă să intru. Și iarăși m-am ispitit, dar m-a împins înapoi. Și singură stăteam lepădată în pridvor, părîndu-mi-se că aceasta mi se întîmplă din slăbiciune femeiască; iar cînd intrau alții, mă amestecam și mă sileam să intru, dar m-am ostenit în zadar. Pentru că iarăși, cînd piciorul meu cel păcătos s-a atins de prag, biserica pe toți îi primea, neoprind pe nimeni, dar pe mine singură ticăloasa nu mă primea. Ca o mulțime de oaste rînduită să-mi oprească intrarea, așa o putere mă oprea, și iarăși m-am aflat în pridvor; și astfel de trei sau patru ori pătimind, ostenindu-mă și nimic sporind, am slăbit, și n-am putut să mă amestec cu cei ce intrau, fiind și trupul meu foarte obosit de sila celor ce mă înghesuiau.

Fiind în rușine și în deznădăjduire, m-am depărtat și stam într-un colț al pridvorului bisericii. Abia în urmă mi-am venit în simțire și am înțeles care a fost pricina ce mă oprea a vedea lemnul făcător de viață al Crucii Domnului. Pentru că se atinsese de ochii inimii mele lumina înțelegerii celei mîntuitoare, porunca Domnului cea strălucită, care luminează ochii cei sufletești, arătîndu-mi că tina faptelor mele îmi oprește intrarea în biserică. Deci, am început a plînge, a mă tîngui și a mă bate în piept, scoțînd suspinuri din adîncul inimii mele.

Plîngînd în locul unde stăteam, am văzut sus icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu stînd în perete, și am zis către ea, cu ochii și cu mintea fără de abatere privind: "O, Fecioară, Stăpînă, care ai născut cu trup pe Dumnezeu Cuvîntul! Știu cu adevărat, știu că nu este cu cuviință, nici cu plăcere ție ca să privesc eu desfrînata, cea atît de necurată, spre cinstită icoana ta, a Preacuratei și pururea Fecioarei Maria, care ai sufletul și trupul curat. Și cu dreptate este ca eu, desfrînata și urîta, să fiu lepădată de la fecioreasca ta curățenie. Dar de vreme ce am auzit că pentru aceasta Dumnezeu S-a făcut om, pe care L-ai născut, ca să cheme pe cei păcătoși la pocăință, ajută-mi mie, care, fiind singură, nu am de la nimeni ajutor. Poruncește ca să-mi fie și mie neoprită intrarea în biserică și nu mă lipsi de a vedea cinstitul Lemn, pe care cu trupul S-a pironit Dumnezeu, Cel născut din tine, Care și-a dat Sîngele Său pentru a mea izbăvire. Poruncește, o, Stăpînă, ca și mie nevrednicei să mi se deschidă ușa, spre închinarea dumnezeieștii Cruci, și să-mi fii tu mie mijlocitoare preavrednică de credință către Cel ce s-a născut din tine. Căci de acum nu-mi voi mai întina trupul cu nici un fel de faptă a necuratei desfrînări. Că, după ce voi vedea Lemnul cel Sfînt al

Crucii Fiului Tău, mă voi lepăda cu totul de lume și de cele din ea și îndată voi ieși, oriunde, tu singură ca o chezășuitoare a mîntuirii mele, mă vei povățui pe mine".

Acestea zicînd, aprinzîndu-mă cu credință și cu nădejdea spre milostivirea Născătoarei de Dumnezeu întărindu-mă, am plecat din locul acela în care făceam această rugăciune și, ducîndu-mă iarăși la cei ce intrau în biserică, m-am amestecat printre dînșii. Acum nimeni nu era care să mă împingă în lături, nimeni nu mă oprea, ca să mă apropii de ușile prin care se intra în biserică. Deci, m-a luat deodată o frică și o spaimă, încît tremuram cu totul și mă scuturam. Apoi, ajungînd la ușile acelea, care atît mi se închi-seseră, fără de osteneală am intrat înăuntru bisericii, iar cinstitul și de viață făcătorul lemn al Crucii m-am învrednicit a-l vedea și am văzut tainele lui Dumnezeu, Care este gata să primească pe cei ce se pocăiesc. Și, căzînd la pămînt, m-am închinat cinstitului lemn al Sfintei Cruci, l-am sărutat cu frică și am ieșit, sîrguindu-mă a merge spre mijlocitoarea mea.

Ajungînd la acel loc unde era sfînta icoană a Mijlocitoarei mele scrisă cu mîna și, plecînd genunchii, m-am închinat înaintea Pururea Fecioarei Născătoare de Dumnezeu și aceste cuvinte am zis: "Tu, o, pururea fericită Fecioară, Stăpînă de Dumnezeu Născătoare, deoarece ai arătat spre mine a ta preabună iubire de oameni și de nevrednicele mele rugăciuni nu te-ai îngrețoșat - căci am văzut slava care pe dreptate cu nevrednicie îmi era mie desfrînatei ca să o văd -, dau slavă lui Dumnezeu care prin tine primește pocăința păcătoșilor. Și mai mult ce am să gîndesc eu, păcătoasa sau ce să zic? Acum este vremea, stăpînă, să fac ceea ce prin mijlocirea ta am făgăduit. Acum oriunde voiești, povățuiește-mă și să-mi fii mie de aici înainte învățătoare spre mîntuire, povățuindu-mă la calea pocăinței". Acestea grăindu-le, am auzit un glas de departe strigînd: "De vei trece Iordanul, bună odihnă vei afla!"

Auzind glasul acela și crezînd că a fost pentru mine, cu lacrimi am strigat, căutînd spre icoana Născătoarei de Dumnezeu: "Stăpînă, stăpînă, de Dumnezeu Născătoare, nu mă lăsa pe mine!" Așa strigînd, am ieșit din pridvorul bisericii și cu grabnică alergare am plecat. Deci mergînd eu, m-a văzut oarecine și mi-a dat trei bani. Și înștiințîndu-mă care este poarta cetății în acea parte, am ieșit, alergînd, lăcrimînd și întrebînd de cale pe cei pe care îi întîlneam și am sfîrșit ziua aceea în călătorie. Era ceasul al treilea din zi cînd m-am învrednicit a vedea cinstita și Sfînta Cruce a lui Hristos, și soarele acum spre apus plecîndu-se, am ajuns la biserica Sfîntului Ioan Botezătorul, care se afla aproape de Iordan, și cu apă sfîntă mi-am spălat fața și mîinile. Și mergînd iarăși în bisercă m-am împărtășit într-însa cu Preacinstitele și de viață Făcătoarele Taine ale lui Hristos. După aceasta am mîncat jumă-tate dintr-o pîine, am băut apă din Iordan și pe pămînt în noaptea aceea m-am odihnit.

A doua zi de dimineață, aflînd acolo o luntre mică, am trecut pe cealaltă parte de Iordan și iarăși m-am rugat povățuitoarei mele, Născătoarei de Dumnezeu, ca să mă povățuiască unde îi este cu bună plăcere. Deci, am venit în pustiul acesta și de atunci și pînă astăzi m-am depărtat fugind. Aici m-am sălășluit, așteptînd pe

Dumnezeu, Cel ce mă mîntuiește de neputința sufletului și de vifor, pe mine, ceea ce mă întorc către El".

Iar Zosima a zis către dînsa: "Cîți ani sînt, o, doamna mea, de cînd locuiești în pustia aceasta?" Iar ea a răspuns: "Patruzeci de ani socotesc că sînt și încă șapte ani, de cînd am ieșit din sfînta cetate". Iar Zosima a zis: "Și ce găsești de hrană, doamna mea?" Ea a răspuns: "Acele trei pîini și jumătate ce le-am adus trecînd Iordanul, încet uscîndu-se, s-au împietrit; din care gustînd cîte puțin, în cîțiva ani le-am sfîrșit". Și a zis Zosima: "Dar cum ai petrecut fără primejdie atît de multă vreme, fără ca nici o schimbare potrivnică să te tulbure pe tine?" Răspuns-a aceea: "De un cuvînt m-ai întrebat acum, părinte Zosima, de care mă înspăimînt să-ți spun, pentru că de-mi voi aduce aminte de atîtea supărări și nevoi pe care le-am suferit, de gîndurile cele cumplite care m-au tulburat, mă tem ca nu cumva iarăși să mă cuprind de dînsele". Iar Zosima a zis către dînsa: "Să nu lași nimic, o, stăpîna mea, care să nu-mi spui mie, pentru că odată te-am întrebat de aceasta, ci pe toate cu de-amănuntul să mi le arăți mie".

Iar ea a zis către dînsul: "Crede-mă, părinte Zosima, că șapte-sprezece ani am petrecut în pustia aceasta, ca și cu niște fiare cumplite luptîndu-mă cu poftele mele nebunești. Pentru că, începînd să gust hrană, îmi venea dor de carne și de pește, pe care le aveam în Egipt. Însă doream și băutura vinului iubită de mine, pentru că mult vin beam cînd eram în lume; iar aici, neavînd nici apă, cumplit mă ardeam de sete și cu nevoie răbdam. Încă mi se făcea și dor de cîntece desfrînate, care foarte mult mă sileau să cînt cîntece diavolești, cu care mă deprinsesem. Dar îndată lăcrimînd și în piept bătîndu-mă, îmi aduceam aminte de făgăduințele pe care le-am făcut cînd am ieșit în pustia aceasta și mă duceam cu gîndul înaintea icoanei Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, ajutătoarea mea. Înaintea ei plîngeam, rugînd-o să izgonească de la mine gîndurile acelea, ce-mi tulburau ticălosul meu suflet. Iar după ce deajuns plîngeam și mă băteam în piept cu osîrdie, atunci vedeam o lumină ce mă lumina de pretutindeni și mi se aducea o alinare, care mă scotea din întreitele valuri ale ispitelor.

Dar gîndurile care mă împingeau iarăși spre desfrînare, cum ți le voi spune ție, părinte? Iartă-mă, pentru că se aprindea foc înăuntrul inimii mele pătimașe, ce mă ardea de pretutindeni și spre pofta amestecării mă silea. Iar cînd îmi venea un gînd ca acesta, atunci mă aruncam la pămînt și mă udam cu lacrimi, socotind că stau înaintea Maicii Domnului, ajutătoarea mea, care îmi judeca călcare de așezămînt și îmi arăta înfricoșare. Apoi nu mă sculam de la pămînt ziua și noaptea, pînă ce lumina cea dulce iarăși strălucea și gonea gîndurile ce mă tulburau, iar ochii îmi ridicam către ajutătoarea mea, rugîndu-mă neîncetat să-mi ajute mie, celei ce mă chinuiam în deșertul acesta al pustiei. Ajutătoare am avut-o pe aceea și în pocăință cu adevărat sporitoare. Așa am săvîrșit șaptesprezece ani, nenumărate nevoi pătimind; iar de atunci pînă astăzi ajutătoarea mea, Născătoarea de Dumnezeu, mă povățuiește la tot pasul".

Și a zis Zosima către dînsa: "Dar n-ai avut trebuință de hrană sau de îmbrăcăminte?" Iar ea i-a răspuns: "Sfîrșindu-se pîinile acelea în șaptesprezece ani, m-am hrănit după aceea cu verdețurile ce se aflâ în pustia aceasta; iar îmbrăcămintea pe care am avut-o trecînd Iordanul, învechindu-se și rupîndu-se, am răbdat mult de ger și de zăduf. Căci zăduful arzîndu-mă și gerul înghețîndu-mă, tremuram, încît de multe ori căzînd la pămînt, zăceam ca o neînsuflețită, cu totul nemîncată. Și așa m-am luptat cu multe feluri de nevoi și cu ispite fără de număr. Iar de atunci puterea lui Dumnezeu în multe chipuri a păzit păcătosul meu suflet și smeritul meu trup. Pentru că numai gîndind din ce fel de răutăți m-a izbăvit pe mine Domnul, am ca hrană neîmpuținată nădejdea mîntuirii mele, iar ca hrană mă hrănesc și mă acopăr cu cuvăntul lui Dumnezeu, care cuprinde toate, căci nu numai cu pîine va fi omul viu, de vreme ce cîți nu aveau acoperămînt, în piatră s-au îmbrăcat, cînd ei s-au dezbrăcat de îmbrăcămintea păcatului".

Auzind Zosima că pomenește și de cuvinte din Scriptură, de la Moise și de la prooroci și din cartea psalmilor, a zis către dînsa: "Dar psalmi și alte scripturi învățat-ai, o, stăpînă?" Iar ea auzind aceasta, a zîmbit și a zis către dînsul: "Crede-mă, omule, că n-am văzut alt om, de cînd am trecut Iordanul, fără numai fața ta astăzi, nici fiară, nici altă ființă n-am văzut, iar carte niciodată nu am învățat, nici pe altul citind sau cîntînd nu am auzit, dar cuvîntul lui Dumnezeu cel viu și lucrător învață pe om cunoștința. Iată, aici este sfîrșitul povestirii celei despre mine. Deci, acum te jur pe tine cu întruparea Cuvîntului lui Dumnezeu, să te rogi pentru mine, desfrînata".

Acestea zicîndu-le și cuvîntul sfîrșindu-l, s-a dus bătrînul să i se închine ei și cu lacrimi a strigat: "Bine este cuvîntat Dumnezeu, Cel ce face lucruri mari și înfricoșate, slăvite, minunate și negrăite, cărora nu este număr! Bine este cuvîntat Dumnezeu, Cel ce mi-a arătat mie cîte bunuri dăruiește celor ce se tem de El! Cu adevărat, Doamne, nu părăsești pe cei ce te caută pe Tine!"

Apoi ea, apucînd pe bătrîn, nu l-a lăsat mult să i se închine ei și a zis către dînsul: "Acestea toate pe care le-ai auzit, părinte, te jur cu Iisus Hristos, Dumnezeu Mîntuitorul nostru, ca nimănui să nu le spui pînă ce Dumnezeu nu mă va lua pe mine de pe pămînt. Iar acum du-te cu pace, iar la anul viitor mă vei vedea pe mine, păzindu-ne dumnezeiescul dar pe amîndoi. Însă, mă rog să faci pentru Domnul tot ce îți voi spune ție acum: în postul anului viitor să nu treci Iordanul, precum v-ați obișnuit a face cei din mănăstire". Iar Cuviosul Zosima se minuna, auzind că și rînduiala mănăstirii i-a spus și nimic altceva nu grăia, fără numai aceste cuvinte: "Slavă lui Dumnezeu, Cel ce a dat atît de mari daruri celor ce-L iubesc pe El!" Iar cuvioasa i-a zis lui: "Să rămîi în mănăstire, precum îți grăiesc ție, căci și de vei vrea să ieși, nu-ți va fi cu putință! Iar în Sfînta și marea Joi, în seara Cinei celei de Taină a lui Hristos, să iei din Făcătorul de viață Trup și Sînge al lui Hristos, Dumnezeul nostru, într-un vas sfînt, vrednic de o Taină ca aceasta, să-mi aduci și să mă aștepți pe mine în partea cealaltă a Iordanului, care este aproape de locuința lumească, ca să mă împărtășesc de Darurile cele de viață făcătoare; pentru că de cînd m-am împărtășit cu ele în biserica Mergătorului Înainte, mai înainte de a trece Iordanul, pînă acum sfințenia

aceea nu am dobîndit-o. Iar acum cu osîrdie o doresc pe ea și mă rog ție să nu treci cu vederea rugăciunea mea, ci cu adevărat să-mi aduci acele făcătoare de viață dumnezeiești Taine, în ceasul în care Domnul pe ucenicii săi i-a făcut părtași Cinei celei dumnezeiești. Iar lui Ioan, egumenul mănăstirii unde locuiești, să-i spui să ia aminte de sine și de turma sa, pentru că se fac acolo oarecare lucruri cărora le trebuie îndreptare. Însă voiesc ca nu acum să-i spui lui acestea, ci cînd Domnul îți va porunci ție".

Acestea auzindu-le și cerînd rugăciune pentru sine de la bătrînul, s-a dus in cea mai dinăuntru pustie. Iar Zosima s-a închinat pînă la pămînt și a sărutat locul unde rămăseseră urmele picioarelor ei, dînd slavă lui Dumnezeu. Apoi s-a întors lăudînd și binecuvîntînd pe Hristos, Dumnezeul nostru. Trecînd pustia aceea, a mers în mănăstire, în ziua în care se obișnuise a se întoarce frații cei ce petreceau într-însa. Într-acel an le-a tăinuit pe toate, neîndrăznind să spună nimănui cele ce văzuse, dar el se ruga în sine lui Dumnezeu ca să-i arate iarăși fața cea dorită și se întrista. Apoi, gîndind la lungimea curgerii anului, dorea să fie numai ca o zi anul acela, de ar fi fost cu putință.

Iar cînd s-a apropiat întîia Duminică a marelui post, îndată după obiceiul și rînduiala mănăstirii, făcîndu-se rugăciune, toți ceilalți frați au ieșit în pustie; iar Zosima, fiind cuprins de boală, a fost nevoit să rămînă în mănăstire. Dar el și-a adus aminte de ce i-a zis cuvioasa aceea, că, vrînd să iasă din mănăstire, nu îi era cu putință. Însă nu după multe zile, vindecîndu-se de boală, el era în mănăstire.

Iar după ce s-au întors frații și s-a apropiat seara Cinei celei de Taină a lui Hristos, a făcut Zosima ceea ce i se poruncise lui. A pus într-un pahar mic din Preacuratul Trup și Sînge al lui Hristos, Dumnezeul nostru, apoi a pus într-o coșniță puține măsline și smochine uscate, puțină linte muiată în apă și s-a dus într-o seară foarte tîrziu și a șezut pe malul Iordanului, așteptînd pe cuvioasa. Zăbovind sfînta, Zosima n-a adormit, ci cu răbdare privea spre pustie, așteptînd ca să vadă pe aceea cu osîrdie; și grăia în sine bătrînul, șezînd: "Au doar nu cumva nevrednicia mea a oprit-o ca să vină ea, sau venind și neaflîndu-mă pe mine, s-a întors?" Astfel cugetînd, a suspinat și a lăcrimat, ridicîndu-și ochii la cer, se ruga lui Dumnezeu, zicînd: "Nu mă opri pe mine, Stăpîne, de a vedea iarăși fața aceea, pe care m-ai învrednicit să o văd, ca să nu mă duc deșert, purtîndu-mi păcatele mele spre mustrarea mea". Așa cu lacrimi rugîndu-se, la altă gîndire a trecut, zicînd în sine: "Dar ce va fi de va veni, căci luntre nu este, și cum va trece Iordanul și la mine nevrednicul cum va veni? Vai de nevrednicia mea! Vai mie, cine m-a făcut ca să mă lipsesc de un bine ca acesta?"

Astfel gîndind bătrînul, iată cuvioasa a venit și a stat de cealaltă parte de rîu, de unde venea. Iar Zosima s-a sculat, bucurîndu-se și veselindu-se și slăvea pe Dumnezeu. Dar se lupta încă cu gîndul că nu va putea sfînta să treacă Iordanul. Și a văzut-o pe ea însemnînd Iordanul cu semnul crucii, pentru că toată noaptea atunci lumina luna. Cu acea însemnare s-a dus sfînta pe apă și, umblînd pe deasupra, venea

la Cuviosul Zosima, iar el a vrut să i se închine ei, însă dînsa l-a oprit, cînd călătorea încă pe apă, zicîndu-i: "Ce faci, părinte, căci ești preot și porți la tine dumnezeieștile Taine?" Iar el a ascultat pe aceea ce-i grăia, care, ieșind de pe apă, a zis către bătrîn: "Binecuvintează, părinte! Binecuvintează, părinte!" Iar el a răspuns către dînsa cu cutremur - pentru că îl cuprinsese spaimă de vedenia cea preaminunată -, zicînd: "Cu adevărat, Dumnezeu este nemincinos, Cel ce a făgăduit ca să asemene Lui pe acei care se curățesc pe ei după puterea lor. Slavă Ție, Hristoase, Dumnezeul nostru, Cel ce mi-ai arătat prin această roabă a Ta, cît sînt de departe de măsura desăvîrșirii!"

Zicînd aceasta, cuvioasa l-a rugat pe fericitul Zosima să-i citească Simbolul sfintei credințe, "Crezul", și rugăciunea Domnului, "Tatăl nostru". Sfîrșind rugăciunea, sfînta s-a împărtășit cu Preacuratele și de viață făcătoarele lui Hristos Taine și a sărutat pe bătrîn, după obicei. După aceea și-a ridicat mîinile la cer, a suspinat, a lăcrimat și a strigat: *Acum slobozește pe roaba Ta, Stăpîne, după cuvîntul Tău, în pace, că văzură ochii mei mîntuirea Ta*. Apoi a zis către bătrîn: "Iartă-mă, Părinte Zosima, dar te rog să împlinești și o altă dorință a mea. Du-te acum la mănăstirea ta, fiind păzit cu pacea lui Dumnezeu, iar în anul viitor să vii iarăși la același pîrîu unde am vorbit cu tine întîi. Să vii, dar să vii pentru Domnul, și iarăși mă vei vedea, dacă va voi Domnul". Iar el i-a răspuns: "Aș fi voit, dacă ar fi fost cu putință, să umblu în urma ta, să văd cinstita ta față, dar te rog să faci ceea ce voi cere eu de la tine, eu, bătrînul: Gustă puțin din hrana pe care am adus-o!" Zicînd aceasta, i-a arătat cele ce adusese în coșniță. Iar ea, atingîndu-se de linte cu vîrful degetelor, luînd ca trei grăunțe, le-a dus la gură și a zis: "Destul este aceasta darului celui duhovnicesc, care păzește neîntinată firea sufletului". Apoi a zis iarăși către bătrîn: "Roagă-te Domnului pentru mine, părinte al meu, roagă-te și adu-ți aminte totdeauna de ticăloșia mea!" Iar el s-a închinat înaintea picioarelor ei și îi zicea să se roage lui Dumnezeu pentru biserici, pentru împărați și pentru dînsul. Și aceasta cerînd-o cu lacrimi, a lăsat-o să se ducă, suspinînd singur și tînguindu-se, pentru că nu îndrăznea să o oprească mai mult; căci de ar fi voit, era neoprită. Ea însemnînd iarăși Iordanul cu semnul crucii, l-a trecut pe deasupra, precum făcuse mai înainte. Iar bătrînul s-a întors, cuprins de frică și de bucurie mare; însă se ocăra singur și-i era jale că nu știa numele cuvioasei, dar nădăjduia să cîștige aceasta anul viitor.

Trecînd anul, Zosima iarăși s-a dus în pustie, împlinind toate după obicei, alerga spre acea preaminunată vedenie și, trecînd lungimea pustiei, a ajuns la oarecare semne, care îi arătau locul cel căutat. Privea în dreapta și în stînga, căuta cu ochii în toate părțile, ca un vînător preaiscusit, unde ar fi putut cîștiga vînatul cel preaplă-cut. Iar dacă n-a văzut pe nimeni, a început a plînge și, ridicînd ochii la cer, se ruga lui Dumnezeu, zicînd: "Arată-mi, Doamne, comoara ta cea nefurată, pe care ai ascuns-o în pustia aceasta. Arată-mi, rogu-mă, pe îngerul cel în trup, căreia toată lumea nu este vrednică a se asemăna".

Așa rugîndu-se, a ajuns la locul pe care îl însemna pîrîul acela și, stînd pe marginea lui, a văzut spre partea de la răsărit pe cuvioasa zăcînd moartă cu mîinile strînse precum se cădea, iar fața o avea întoarsă către răsărit. Alergînd spre dînsa, i-

a spălat picioarele cu lacrimile sale, pentru că nici n-a îndrăznit a se atinge de vreo altă parte a trupului. Și plîngînd mult, citind și psalmii cei potriviți la trebuința vremii aceleia, a făcut rugăciunea de îngropare și zicea în sine: "Voi îngropa oare trupul cuvioasei, ori poate nu îi va fi plăcut fericitei un lucru ca acesta?" Socotind acestea în gîndul său, a văzut pe pămînt lîngă capul ei, scrisoarea aceasta: "Părinte Zosima, îngroapă trupul smeritei Maria în locul acesta. Dă țărîna țărînei; și te roagă Domnului pentru mine, care am răposat în luna "Farmutie", egiptenește, iar grecește, Aprilie, în ziua întîia, în noaptea mîntuitoarelor Patimi ale lui Hristos, după împărtășirea dumnezeieștii Cine celei de Taină".

Citind bătrînul acea scrisoare, se gîndea mai întîi cine este cel ce a scris-o, pentru că ea, precum zicea, nu știa să scrie. Însă s-a bucurat foarte, aflînd numele cuvioasei. Atunci a cunoscut că în ceasul în care ea s-a împărtășit lîngă Iordan cu dumnezeieștile Taine îndată s-a scris la locul acela unde s-a și sfîrșit; iar el, ostenindu-se, a călătorit cale de douăsprezece zile, pe unde Cuvioasa Maria a trecut într-un ceas și îndată s-a dus către Dumnezeu. Iar bătrînul, slăvind pe Dumnezeu și udînd cu lacrimi pămîntul și trupul cuvioasei, a zis în sine: "Este vremea, o, bătrînule Zosima, ca să săvîrșești cele poruncite ție. Dar cum vei putea săpa, ticălosule, neavînd nimic în mîini?" Și zicînd aceasta, a văzut nu departe un lemnișor mic, aruncat în pustie, pe care luîndu-l a început a săpa cu dînsul. Însă pămîntul fiind uscat, nu asculta nicidecum pe bătrînul, care se ostenea săpînd și udîndu-se de sudori și nimic nu putea să sporească.

Atunci suspinînd foarte din adîncul sufletului, a văzut un leu mare stînd lîngă trupul Cuvioasei Maria, lingîndu-i picioarele. Și, văzîndu-l, s-a cutremurat temîndu-se de acea fiară, mai ales aducîndu-și aminte de ceea ce zisese fericita, că niciodată n-a văzut fiară. Însemnîndu-se cu semnul crucii, a crezut că se va păzi nevătămat cu puterea aceleia ce zăcea. Iar leul a început a se apropia cu liniște de bătrîn, gudurîndu-se prin semnele lui, ca și cum i s-ar închina. Atunci Zosima a zis către leu: "De ce oare, o, fiară, această mare cuvioasă mi-a poruncit să-i îngrop trupul? Eu sînt bătrîn și nu pot să-i sap groapă; n-am nici unealtă ce trebuie la săpat și, fiind și atîta depărtare de mănăstire, nu pot să mă duc să o aduc degrab. Deci, sapă tu cu unghiile tale, ca să dăm pămîntului trupul cuvioasei".

Auzind leul cuvîntul acesta, îndată a săpat groapa cu picioarele dinainte, pe cît putea să acopere pe aceea ce se îngropa. Deci bătrînul, spălînd cu lacrimi iarăși picioarele cuvioasei și mult rugîndu-se ei ca să se roage pentru toți, a acoperit cu pămînt trupul care era gol, neavînd nimic altceva decît acea haină veche și ruptă, pe care i-o aruncase Zosima dintîi, cu care Maria își acoperise atunci oarecare părți ale trupului său, care se cădea să le acopere.

După aceea, Zosima s-a întors întru ale sale, binecuvîntînd și lăudînd pe Hristos, Dumnezeul nostru, despărțindu-se de leu în liniște ca de o oaie, iar leul s-a dus în pustia cea mai dinăuntru. Și mergînd în mănăstirea aceea, a spus tuturor monahilor despre Cuvioasa aceasta Maria, neascunzînd nimic din cele ce a văzut și

a auzit de la dînsa, încît toți cei ce au auzit măririle lui Dumnezeu, s-au minunat. Au început a-i face pomenirile cu frică, cu credință și cu dragoste și a cinsti ziua morții acestei Cuvioase Maria. Iar Ioan egumenul a aflat niște lucruri în mănăstire, cărora le trebuia îndreptare, după cuvîntul cuvioasei, pe care, cu ajutorul lui Dumnezeu, le-a îndreptat. Iar Zosima, petrecînd cu dumnezeiască plăcere, cînd era aproape de o sută de ani și-a sfîrșit întru acea mănăstire viața cea vremelnică și s-a dus către cea veșnică la Domnul, și a lăsat monahilor acelei mănăstiri nescris acolo cuvîntul acesta, despre Cuvioasa Maria. Dar auzindu-l unii de la alții, îl grăiau și, spre folosul cel de obște, puneau înainte povestirea aceasta la cei ce ascultau, dar în scris pînă atunci nu s-a auzit.

Iar eu - zice Sfîntul Sofronie -, povestirea aceea ce am primit-o nescrisă, am arătat-o prin scris. Dacă alții au scris viața acestei cuvioase știind-o mai bine, aceasta nu știu încă, eu însă, pe cît am putut am scris, nimic mai mult decît cinstind adevărata povestire.

Iar Dumnezeu, Care face lucruri preaminunate și răsplătește cu mari daruri celor ce cu credință năzuiesc la El, să dea plată celor ce vor cîștiga folos dintr-această povestire, citind-o și ascultînd-o. Iar pe cel ce s-a sîrguit să dea povestirea aceasta în scris, să-l învrednicească pe el părții celei bune a fericitei Maria, împreună cu toți cei ce prin gîndire de Dumnezeu și osteneli, i-au bineplăcut Lui în veac. Să dăm slavă lui Dumnezeu, Împăratul Cel veșnic, ca și pe noi să ne învrednicească să aflăm milă în ziua judecății la Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine toată slava, cinstea, stăpînirea și închinăciunea, ca și Tatălui și Sfîntului și de viață făcătorului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

2. CUVIOSUL MACARIE MĂRTURISITORUL, EGUMENUL PELECHITULUI (1 APRILIE)

Versiune fara diacritice | Viețile Sfinților pe luna aprilie

Acest între sfinți, părintele nostru Macarie, în Constantinopol fiind născut, și prunc sărman rămînînd după părinții săi, a fost crescut de un moș adevărat al său, fiind dat la învățătura Sfintelor Scripturi. Și avînd firească istețime, și multă osîrdie arătînd, în scurtă vreme petrecînd toată Scriptura, a cunoscut nimicnicia și grabnica stricăciune a celor vremelnicești, precum și veșnicia celor cerești. Pentru aceasta, ieșind din cetate, s-a dus la Mănăstirea numită Pelechit, și amestecîndu-se pe sine cu monahii de acolo, lepădînd numele Hristofor, căci așa se numea mai înainte, Macarie de acum înainte s-a numit. Deci, slujind mai la toate trebuințele chinoviei și săvîrșind virtuțile prin multa smerenie, s-a făcut începător și făcător de minuni preaminunat. Căci Dumnezeu prin el a vindecat patimi nevindecate; și ploaie din cer a pogorît prin rugăciune; și mare și vestit făcîndu-se el în zilele acelea, multă mulțime năzuia către

el. Unii adică durerile sufletești prin el curățindu-le, iar alții trupești vindecări dobîndind; însă alții sufletește și trupește de el întărindu-se, se întorceau la casele lor.

Auzind vestea aceasta, Tarasie, preasfîntul patriarh al Constantinopolului a trimis de la chemat ca să vindece pe Pavel patriciul, ce avea boală primejdioasă și era deznădăjduit de vindecare. Mergînd Sfîntul la casa sa l-a vindecat. După aceea și pe soția lui, deasemenea, boală pătimind și deznădăjduită fiind de doctori, iarăși a vindecat-o sfîntul, pe care și binecuvîntîndu-l patriarhul, l-a făcut și slujitor Domnului, căci nu bolea cu boala neascultării ca cei mulți.

Ducîndu-se la mănăstirea sa, smerenia ce o avea mai mult înmulțită a pus-o în lucrare. Atunci lucrătorul de sminteli, diavolul, a pus în Bizanț împărat tiran, care a dat cinstitele icoane în foc și în apă. Acesta era Leon Armeanul, care a trimis în surghiunie pe preasfîntul patriarh Nichifor, și care chinuia pe arhierei și arhimandriți cu izgoniri și închisori și cu cumplite bătăi. Atunci și acest minunat bărbat, fiind din pomeniții mai sus Sfinți Părinți, la felurite chinuri a fost dat și în închisoare a petrecut pînă la sfîrșitul acelui împărat. Iar după acela, împărățind Mihail Gîngavul, și acesta de aceeași spurcată credință fiind, a scos pe sfîntul de la închisoare, și prin alții mult măgulindu-l și îngrozindu-l, nu a reușit să-l înduplece de partea lui a fi. Pentru care și izgonindu-l la Ostrovul Afusie îl avea în pază.

Iar sfîntul suferind toate vitejește, mulțumea lui Dumnezeu. Deci zăbovind în acea izgonire și mult nevoindu-se, și de minuni făcător acolo făcîndu-se, s-a mutat către Domnul.

3. POMENIREA CUVIOSULUI TIT, FĂCĂTORUL DE MINUNI (2 APRILIE)

Fericitul și Sfîntul Părintele nostru Tit a iubit din tinerețe pe Hristos și, plecînd din lume, s-a dus într-o viață de obște. Luîndu-și asupra sa îngerescul chip, mergea pe calea cea strîmtă și anevoioasă a vieții monahicești, cu multă răbdare pentru Dumnezeu. Și avea atîta smerenie și ascultare, încît nu numai pe frați, ci și pe toți oamenii i-a covîrșit cu acele fapte bune.

După aceasta a fost pus păstor al oilor cele cuvîntătoare ale lui Hristos. Și avea atîta blîndețe, dragoste și milă către toți, încît într-acea vreme nu se afla între acei bărbați altcineva de acest fel. Păzindu-se curat cu trupul și cu sufletul din tînără vîrstă, era ca un înger al Domnului. Drept aceea a fost și făcător de minuni, stîlp însuflețit și nemișcat s-a arătat Sfintei Biserici, care era tulburată de eresul luptării de icoane. Și lăsînd ucenicilor săi exemplu de viață pustnicească, s-a dus către Domnul.

4. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC AMFIAN ȘI A FRATELUI SĂU EDESIE

(2 APRILIE)

Sfinții mucenici Amfian și Edesie au fost frați după trup, născuți dintr-un tată în păgînătatea elinească, iar patria lor a fost cetatea Patara din țara Lichiei. De acolo au fost trimiși de părinții lor la Virit (Beirut), pentru învățătura înțelepciunii celei din afară, unde, cu cinste, cu blîndețe și cu toată înțelepciunea petrecînd zilele lor din tinerețe, erau în mirarea tuturor, pentru viața lor cea fără de prihană. Căci, lepădînd năravurile cele obișnuite ale tinerilor, se asemănau bătrînilor celor cinstiți, avînd drept căruntețe, înțelepciunea - după Scriptură - și în loc de vîrsta bătrîneților, viața cea curată.

Pentru aceasta nu s-au lipsit de darul lui Dumnezeu, pentru că a răsărit în inimile lor lumina cunoștinței adevărului și au început a vedea rătăcirea închinătorilor de idoli și a cunoaște calea cea dreaptă a bunei credințe celei creștinești. Apoi, doreau ca mai desăvîrșit să știe cele despre Domnul nostru Iisus Hristos, adevăratul Dumnezeu și să se facă robi ai Aceluia. Întorcîndu-se de la Virit acasă, au găsit pe tatăl lor avînd boierie în Patara, dar păgînătatea elinească nu o lăsase; asemenea și pe toate rudeniile, care nu voiau să se deștepte din întunericul închinării idolești. Deci, nesuferind să se împărtășească cu păgînii și să petreacă în

loca-şurile păcătoșilor, au plecat în taină de la ai lor, lăsîndu-și părinții, casa, averile și desfătarea vieții pentru Hristos.

Purtîndu-se cu duhul lui Dumnezeu, au mers în Cezareea, cetatea Palestinei, unde au aflat pe plăcutul lui Dumnezeu, Sfîntul Pamfil, prezbiterul creştinesc, care după aceea s-a făcut mucenic al lui Hristos și s-au încredințat lui spre învățătura duhovniceștii înțelepciuni. De la el învățînd sfînta credință și deprinzînd toate creştineştile taine, s-au luminat cu Sfîntul Botez și viețuiau împreună cu dascălul lor Pamfil, spre lauda lui Dumnezeu. Apoi se îndeletniceau cu citirea cărților și în legea Domnului învățau ziua și noaptea.

Într-acea vreme, Maximian, al doilea împărat cu același nume, a luat partea Răsăritului de la Maximian Galeriu, unchiul său, fiind foarte cumplit asupra creștinilor. Pentru că, arătîndu-și păgînătatea după neamul său și ură împotriva adevăratului Dumnezeu, prigonea Biserica lui Hristos mai amar decît împărații care au fost înaintea lui. Și a fost tulburare mare în toate părțile Răsăritului, pretutindeni fiind uciși robii lui Hristos. Mulți, sîrguindu-se să scape de primejdiile ce veneau asupra lor, își lăsau casele și cetățile și fugeau, ascunzîndu-se de frica muncitorilor; iar mulți se dădeau în mîinile păgînilor și în nevoința pătimirii intrau, pentru dragostea lui Hristos.

Unul ca acesta a fost Sfîntul Amfian, viteazul tînăr cu vîrsta trupească abia fiind de douăzeci de ani, iar de o sută de ani cu înțelegerea și cu mărirea de suflet. Cînd în toată Cezareea, precum și prin celelalte cetăți și țări, propovăduitorii chemau pe nume pe fiecare dintre cetățeni la diavoleștile locașuri, prin porunca boierilor, și toți creștinii erau în mare primejdie, atunci viteazul Amfian, urmărind scopul său, a ieșit din acel loc în care se ascundeau creștinii, tăinuit de toți, și s-a dus la necurata capiște idolească, în care Urban ighemonul în acel ceas aducea idolilor jertfă. Fără frică apropiindu-se de el, a apucat de dreapta lui cea cu jertfă și cu îndrăzneală, cu mare glas, printr-o dumnezeiască stăpînire îl sfătuia ca să înceteze de la o rătăcire ca aceea, iar pe diavolii și idolii cei făcuți de mîini omenești să nu-i socotească zei, defăimînd pe Unul adevăratul Dumnezeu.

Acea îndrăzneală a lui pe mulți creștini i-a întărit în credință, iar pe necredincioși și mai ales pe însăși ighemonul, l-a pornit spre mînie și urgie. Și îndată ostașii care erau cu ighemonul s-au năpustit ca lupii asupra oilor, i-au dat lovituri peste gură, peste față și peste tot trupul, apoi, tăvălindu-l pe pămînt și călcîndu-l cu picioarele, l-au aruncat în temniță și l-au înfășurat în legături.

Iar a doua zi l-au scos la judecată și l-a silit ighemonul la jertfă idolilor, dar s-a arătat nesupus și nebiruit ostașul lui Hristos. Fiind spînzurat și cu unelte ascuțite de fier strunjit peste tot trupul, pînă la oase, bătut cu vergi de plumb peste față, peste grumaji și peste coaste, nu i se vedea fața de răni, încît nici de cei cunoscuți nu se cunoștea, iar coastele lui erau sfărîmate și zdrobite. Dar el n-a încetat a mărturisi în munci numele lui Iisus Hristos, pătimind ca într-un trup străin. După aceea l-au

înmuiat în untdelemn, învăluindu-l și legîndu-i picioarele, l-au aprins cu foc și, arzînd pătimitorul, se topea ca ceara. Însă nici cu această muncă nu l-au putut birui, ci, mai ales umplîndu-se de o mai mare îndrăzneală, striga cu mare glas, preamărind pe Hristos, iar nedumnezeirea elinească vădind-o și ocărînd-o. Apoi, l-au aruncat în temniță, iar în a treia zi, fiind abia viu, iarăși muncitorii îl întrebau cu munci și în aceeași mărturisire petrecînd neschimbat, ighemonul a poruncit să-l arunce în adîncul mării.

Ducînd pe mucenicul în mijlocul noianului și legîndu-i o piatră de dînsul l-au aruncat în mare. Și îndată, în acel ceas, s-a umflat marea cu valurile, s-a cutremurat pămîntul, cetatea s-a clătinat și toți erau cuprinși de frică mare. Valurile mării, înălțîndu-se, au scos trupul mucenicului afară pe pămînt, înaintea porților cetății. Astfel a fost pătimirea și sfîrșitul Sfîntului Mucenic Amfian, în a doua zi a lunii Aprilie, joi. După aceasta, au fost prinși și ceilalți creştini, precum și Edesie, fratele lui Amfian. Deci unii îndată au fost munciți în multe feluri, iar alții s-au osîndit la tăiere, prin unelte de aramă, în Palestina, unde au și fost trimiși, printre care și Edesie.

După cîtăva vreme l-au adus pe Edesie în Alexandria, cetatea Egiptului. Acolo, văzînd pe Ieroclei voievodul şezînd la judecată, mai presus de măsură iuțindu-se asupra creştinilor, iar pe fecioarele cele sfințite lui Dumnezeu și pe femeile creștine foarte înțelepte dîndu-le spre batjocură desfrînaților celor fără de rușine, sfîntul s-a umplut de rîvnă pentru Hristos și înaintea tuturor, repezindu-se asupra acelui boier, l-a lovit peste obraz și, trîntindu-l la pămînt, îl bătea cu mîna, iar cu cuvîntul îl ocăra pe acel păgîn judecător, pentru judecățile cele nedrepte.

Atunci, îndată cei ce stăteau împrejur l-au apucat și l-au muncit asemenea ca pe Sfîntul Amfian, fratele său, și astfel și-a cîștigat sfîrșitul. Pentru că după cumplitele munci l-au înecat în mare, luînd Sfîntul Edesie cununa biruinței împreună cu Sfîntul Amfian, de la Hristos, Mîntuitorul nostru, Căruia se cuvine slava, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în veci. Amin.

5. CUVIOSUL NICHITA MĂRTURISITORUL, EGUMENUL MĂNĂSTIRII MIDICHIA (3 APRILIE)

Patria Cuviosului Nichita a fost Cezareea Bitiniei, fiind născut din părinți dreptcredincioși. Tatăl lui se numea Filaret și s-a tuns în călugărie, cînd soția sa după lege s-a mutat la Domnul, într-a opta zi după nașterea pruncului Nichita, pruncul fiind hrănit de maica tatălui său, care pe atunci era între cei vii.

După ce a crescut și a învățat carte, s-a dat spre slujba lui Dumnezeu. Mai întîi făcea slujba paracliseriei în biserică, îndeletnicindu-se la citirea dumnezeieștilor cărți. După aceea, s-a dus la un oarecare sihastru, Ștefan, bărbat îmbunătățit, de la care, după ce a luat povățuire din destul, a fost trimis la Mănăstirea Midichiei, pe care a zidit-o Cuviosul Nichifor și a fost egumen într-însa. A primit, deci, Nichifor pe Nichita cu dragoste, văzînd de mai înainte într-însul darul cel dumnezeiesc și l-a tuns în rînduiala monahi-cească. Iar fericitul Nichita atît de mult a sporit cu pustniceștile nevoințe, cu smerenia, cu ascultarea și cu toate lucrurile cele bune, încît pe toți monahii cei ce erau acolo i-a covîrșit, neîmplinind încă șapte ani în mănăstire.

Apoi a fost silit de egumen să ia rînduiala preoţească, sfinţindu-l preasfinţitul Tarasie, patriarhul Constantinopolului.

După primirea preoţiei, îndată i s-a încredinţat toată rîndu-iala mănăstirii începută de Cuviosul Nichifor, care acum slăbise de bătrîneţe. El îndreptă bine mănăstirea în locul părintelui său Nichifor, păscînd cuvîntătoarea turmă cu grijă, înmulţind-o prin chipul îmbunătăţitei sale vieţi. Deci mulţi, auzind de viaţa lui plăcută lui Dumnezeu, veneau într-acel locaş, lepădîndu-se de lume şi dorind a se povăţui de dînsul pe calea mîntuirii, acolo voiau să petreacă. În puţini ani, ca la o sută de fraţi s-au înmulţit cu darul lui Hristos, între care era şi fericitul Atanasie, bărbat cu adevărat cinstit şi minunat, a cărui faptă bună nu este cu putinţă a o arăta prin scurte cuvinte şi a spune dragostea lui cea mare către Dumnezeu, pe care a arătat-o la început lepădîndu-se de lume, încît şi îngerii puteau să se minuneze de aceea. Căci, defăimînd lumea aceasta şi poftele, pentru Dumnezeu, a ieşit în taină din casa părintească şi, intrînd într-o mănăstire oarecare, voia a începe nevo-inţele monahiceşti.

Înştiinţîndu-se tatăl lui cel trupesc, a alergat cu mînie în mănăstirea aceea şi luînd pe fiul său, pe care îl iubea foarte mult, a lepădat de pe dînsul monahiceasca îmbrăcăminte, pe care o purta în viaţa cea nouă şi l-a îmbrăcat în haine luminoase de mare preţ şi cu sila l-a dus în casa sa. Iar copilul a zis către dînsul: "O, tată, oare socoteşti că hainele acestea de mare preţ mă vor împiedica de la scopul meu? Toată lumea aceasta îmi este urîtă, pentru că *ce folos este omului, de va cîştiga toată lumea şi îşi va pierde sufletul său?*" Tatăl său l-a închis într-o cameră deosebită şi se sîrguia în tot chipul ca să-i întoarcă gîndul către dragostea lu-mească. Iar el, cu dragostea lui Dumnezeu biruind dragostea tatălui şi iubirea cea deşartă a lumii, dezbrăcîndu-se de acele haine mireneşti cu care era îmbrăcat, le-a rupt în mici bucăţi. Aflînd tatăl său, l-a îmbrăcat în altele mai scumpe, pentru că era bogat, cinstit şi slăvit. Iar el a făcut cu hainele acestea ca şi cu cele dintîi. De acest lucru pornindu-se tatăl său cu mînie mare, l-a bătut fără milă, încît trupul lui s-a zdrobit de răni şi s-au învineţit spatele şi umerii de bătăile cele cumplite, încît era nevoie ca doctorii să-l tămăduiască şi trupul cel rănit să-l curețe. Iar copilul zicea: "Chiar şi în bucăţi de m-ar zdrobi tatăl meu, nicidecum nu mă va despărţi de dragostea lui Dumnezeu, nici nu mă va întoarce de la scopul meu".

După aceea, umilindu-se tatăl său şi multe lacrimi vărsînd, a zis lui Atanasie: "Mergi, fiul meu, pe calea cea bună pe care ai ales-o şi Hristos să-ţi fie ţie ajutor, izbăvindu-te de toate cursele vrăjmaşului". Iar el, ducîndu-se în mănăstirea în care fusese mai înainte, a luat pe dînsul desăvîrşit haina monahicească. Şi atît de mult s-a smerit, încît nimic lumesc nu se mai vedea într-însul; nici cuvînt, nici obicei, nici cîştigare de oarecare lucruri. Ci, obiceiul îi era blînd, cuvîntul lin şi smerit, hainele rupte şi mai proaste decît ale tuturor; toată viaţa lui era aspră şi fără de măsură, deşi crescuse în moliciuni lumeşti, fiind fiu de oameni bogaţi.

Pe un bărbat îmbunătățit ca acesta, care a petrecut ani destui în ostenelile monahicești, dragostea părintelui nostru Nichita și slava vieții lui cea asemenea cu a îngerilor, l-au atras la dînșii în Mănăstirea Midichiei și s-a făcut împreună vorbitor și viețuitor iubit cu amîndoi cuvioșii - adică cu Nichifor și cu Nichita -, de la care Atanasie, fiind rugat după cîtva timp, a luat în mănăstire slujba de iconom. Și a fost fericitul Atanasie împreună cu Nichita, pentru îndreptarea mănăstirii aceleia, ca un suflet și o înțelegere în două trupuri, îndreptînd pe toți frații cu cuvîntul și cu lucrul spre toată fapta bună și desăvîrșită, spre plăcerea lui Dumnezeu. Astfel, sădeau întru dînșii dragostea, îi învățau smerenie, erau slujitori ai curăției lor trupești și sufletești, sprijinind pe cei neputincioși și împuținați la suflet, pe cei ce erau tari întărindu-i și mai mult, iar pe cei ce cădeau ridicîndu-i cu învățături și cu sfaturi în multe chipuri; căci dacă unul dintre dînșii se făcea învățător mai aspru, atunci celălalt se făcea sfătuitor mai blînd și mai milostiv; și amîndoi erau iubiți de toți, iar cuvîntul lor era ca și cum ar fi ieșit din gura lui Dumnezeu; astfel se primea între frați.

Dar nu pînă în sfîrșit a petrecut împreună o doime ca aceasta a povățuitorilor celor îmbunătățiți, pentru că după cîțiva ani Cuviosul Atanasie s-a mutat la Domnul, în 26 de zile ale lunii octombrie. Mutîndu-se el, cel mai de pe urmă cuvînt grăit către frați a fost: "După sfîrșitul meu, cu adevărat veți ști despre mine, de voi afla ceva dar la Dumnezeu". Iar după ce s-a îngropat Cuviosul Atanasie, a crescut un copac de chiparos, din porunca Domnului, deasupra mormîntului lui, chiar din pieptul aceluia, ale cărui frunze tămăduiau desăvîrșit toate neputințele. După aceea și Cuviosul Nichifor, ziditorul Mănăstirii Midichiei și întîiul egumen într-însa, după multe osteneli și dureri trupești, s-a dus către Domnul, în patru zile ale lunii mai. Și a rămas Cuviosul Nichita lipsit de Sfîntul Nichifor, duhovnicescul lui părinte, și de iubitul prieten Atanasie Cuviosul și nu puțin se mîhnea după amîndoi, din multă dragoste ce avea pentru dînșii. Însă își mîngîia mîhnirea prin încredințarea cea neîndoită pentru dînșii, căci au cîștigat darul și fericita viață la Stăpînul Hristos, Căruia, din tinerețe slujindu-i, bine i-au plăcut.

Iar după mutarea fericitului părinte Nichifor, toți frații au rugat pe Cuviosul Nichita ca să primească rînduiala și dregătoria egumeniei; dar Sfîntul Nichita nu primea cinstea și dregătoria egumenească, deși rînduia desăvîrșit mănăstirea în locul Sfîntului Nichifor, părintele său, cînd acesta slăbise de bătrînețile cele de mulți ani. Deci, fiind rugat de frați și mai ales de alți mulți părinți fiind silit, a primit dregătoria aceea și s-a binecuvîntat de preasfințitul patriarh al Constantinopolului, Nichifor, care se alesese după Tarasie. Și adăuga osteneli peste osteneli, singur acum cu ajutorul lui Dumnezeu îndreptînd mănăstirea și îngrijindu-se pentru mîntuirea sufletelor celor încredințate lui.

Binecuvîntînd Dumnezeu pe plăcutul Său, i-a dat dar de a tămădui boli și a izgoni diavolii, căci pe un prunc ce era mut din naștere, cu însemnarea crucii l-a făcut a grăi, pe un frate ce își ieșise din minți, prin ungerea cu sfîntul untdelemn l-a tămăduit, pe unul din cei noi începători, care se îndrăcise, cu rugăciunea l-a izbăvit din diavoleasca muncire; iar pe diavolul ce se prefăcuse într-un înfricoșat balaur l-a

izgonit. Pe altul îndrăcit, l-a izbăvit de duhul cel viclean. Și multe boli trupești, friguri, lingoare și alte multe feluri, le tămăduia prin minune, cu darul lui Hristos ce era în el. Așa cu dumnezeiască plăcere viețuind, a ajuns la anii bătrîneților sale și a sosit la vremea mărturisirii și a pătimirii celei vitejești, pe care a răbdat-o pentru cinstea sfintelor icoane, mai înainte de sfîrșitul vieții sale.

Într-acele vremi eresul luptării de icoane încă nu încetase, deși acum era blestemat de al șaptelea Sinod din toată lumea al Sfinților Părinți. Însă iarăși se înnoise, avînd ajutor de la stăpînirea împărătească, căci și începutul lui era de la împărații grecești. Mai întîi de la împăratul Leon, care era al treilea cu același nume, cu porecla Isaurul, acel eres păgîn s-a întărit și ca o boală vătămă-toare s-a înmulțit. Pentru că acela mai întîi a dat poruncă de lepădare a icoanelor și cu stăpînire împărătească pe mulți la a sa nedreaptă socoteală i-a plecat. Apoi, izgonind pe Sfîntul și dreptcredinciosul patriarh Gherman, a ridicat la scaun pe Atanasie, ereticul cel de un gînd cu el. Iar după moartea acelui păgîn împărat, a venit Constantin Copronim, fiul lui, mai groaznic prigonitor asupra Bisericii lui Dumnezeu, care nu numai că lepăda sfintele icoane, ci a oprit și ca sfinții plăcuți lui Dumnezeu să fie numiți sfinți, iar moaștele sfinților întru nimic le socotea.

În scurt, zicem că numai pe dinafară împăratul acela se arăta a fi creștin, iar pe dinăuntru era cu totul jidov necredincios. Căci și pe Preacurata Maică a lui Dumnezeu, pe cea mai înaltă decît toată zidirea și numele ei cel preasfînt împreună cu icoana, a îndrăznit ticălosul acela a le lepăda; iar folosirile ei cele către Dumnezeu, prin care toate se întemeiază, a poruncit ca nici să le pomenească. Iar spre ocara ei, arăta un săculeț plin cu galbeni și întreba pe cei ce stăteau înaintea lui: "Ce ziceți, de mult preț este săculețul acesta?" Iar cei ce stăteau înaintea lui îi răspundeau: "Atît este de mult preț, cît aur se află într-însul". Iar Copronim, vărsînd din săculeț aurul, iarăși întreba: "Acum săculețul fără de aur mai este de mult preț?" Aceia îi răspundeau: "Întru nimic nu este de mult preț, fiind deșert. Pentru că ce folos este, cînd nu are în el aur?" După aceasta zicea Copronim: "Astfel este Maria, pînă ce a avut în pîntecele său pe Hristos, pînă atunci a fost cinstită, iar după ce l-a născut pe Acela, s-a lipsit de cinstea aceea și întru nimic nu se deosebește de celelalte femei". O, preanecurată gură și limbă! Ce fel de hulire grăiești asupra celei mai cinstite decît toate puterile cerești și asupra celei mai sfîntă decît toți sfinții, Maica Ziditorului? Au doar Împărăteasa, după ce a născut pe împărătescul Fiu, nu este vrednică de cinstea împărătească? Au doar numai pînă atunci Maica Împăratului avea să fie cinstită, cît l-a purtat în pîntece pe Împărat?

O, amar de ticălosul acela hulitor, care cu nimic nu s-a deosebit de hulitorii jidovi, cei urîți de Dumnezeu, că nu numai într-acest chip era hulitor, ci și pe ceilalți pe toți îi atrăgea spre aceeași păgînească hulire, cu îmbunări înșelătoare și cu certuri îngrozitoare; iar pe cei ce nu se învoiau cu dînsul și i se împotriveau îi pedepsea cu felurite munci, cu legături și cu foamea mult timp îi chinuia, rănindu-i cu cumplite bătăi, cu sabia tăindu-i, întru adîncul mării înecîndu-i și prin toate chinurile nesuferitelor și amarelor munci cu moarte pierzînd pe credincioșii și adevărații robi

ai lui Hristos. El singur și-a lepădat ticălosul lui suflet cu cea mai cumplită moarte, pentru că, suflînd cu amar, striga, zicînd: "De viu sînt dat focului celui nestins". Și cel ce hulea mai întîi pe Preacurata Maică a lui Dumnezeu, acela atunci poruncea cu cîntări și laude să o cinstească pe ea. Dar acum nu a aflat nici o ușurare, acel om înstrăinat de la mila lui Dumnezeu.

Astfel pierind muncitorul acela cu sunet, s-a suit pe tron fiul său, Leon, cel al patrulea cu același nume, tot eretic și luptător împotriva icoanelor, semănînd tatălui său. Dar și acela degrabă murind, a luat împărăția Irina, femeia lui, împreună cu fiul său cel mai mic Constantin. Aceea a adus pacea Sfintei Biserici, a adunat Sinodul al șaptelea din toată lumea, spre blestemarea eresului iconoclast. Și s-a bucurat toată Biserica lui Hristos, luîndu-și iar cea dintîi a sa înfrumusețare de icoane și pe dreptcredincioșii împărați și arhierei punîndu-i pe scaune.

După Irina a împărățit Nichifor, iar după dînsul Mihail, împărați dreptcredincioși. După aceea, a venit Leon al cincilea cu același nume, care se numea - Armeanul. Acela, urmînd celui mai dinainte de un nume cu el, răucredinciosului împărat Leon Isaurul, a început iarăși a prigoni pe cei dreptcredincioși și pe sfinți, înnoind și pornind iarăși blestematul eres iconoclast. Și căutîndu-și ajutor de un gînd, dascăli ai răutății, a găsit pe puțini din boieri, între care erau doi mai răi: Ioan, care se numea Specta și Evtihian. Iar din sfințita rînduială a aflat pe Ioan, care se chema Grămatic, noul Tertil, care era vas ales al diavolului și pe oarecare Antonie Silea. Iar din rînduiala monahicească a găsit pe Leontie și pe Zosima, care, nu după multă vreme fiind prinși în fapte necurate, au suferit tăierea nasului și au murit cu rușine, lăsînd după dînșii rea pomenire.

Cu aceștia împăratul învăța păgînătatea aceea, ascultînd sfatul lor, se îndemna spre războiul pe care începuse a-l ridica asupra Bisericii. Apoi aducînd din stăpînirea sa în Constantinopol pe toți arhiereii și toată rînduiala duhovnicească, a chemat în palatele sale pe sfințitul Patriarh Nichifor, împreună cu tot sfințitul sobor, voind ca înaintea feței lui și înaintea a toată suita să aibă dovadă, cu cei mai sus-ziși eretici de un gînd cu dînsul, pe care îi avea ascunși la el. Deci, mai întîi a vorbit singur către cei drept-credincioși, făcîndu-se a fi dreptcredincios și scoțînd din sîn icoana răstignirii lui Hristos, pe care o avea la gît, căreia i s-a și închinat cu fățărnicie. Plecînd capul la icoană, a zis către Sfinții Părinți:

"Nici eu nu mă deosebesc întru nimic de voi, pentru că cinstesc sfînta icoană, precum vedeți singuri. Dar s-au sculat alții care învață într-alt chip și zic că este dreaptă calea pe care o țin ei. Deci să vină aici înaintea voastră și prin întrebări și răspunsuri să caute înțelegerea cea dreaptă despre icoane. Dacă ei se vor arăta a fi biruitori în cuvinte, arătîndu-și lămurit adevărul lor și biruindu-vă pe voi, atunci să nu opriți nici voi lucrul cel bun și mai ales singuri să nu-i lăsați. Iar dacă aceia se vor dovedi de către voi și se va vădi deșarta lor cuvîntare, apoi să înceteze a mai semăna acea pierzătoare învățătură și să se țină dreapta credință ca mai înainte. Iar eu voi fi ascultător și judecător al întrebărilor voastre, din amîndouă părțile; că dacă pentru

orice lucru cît de mic se cade să judec, cu atît mai vîrtos nu voi fi nebăgător de seamă pentru îndreptarea Bisericii. Vă ascult pe voi, însă sînt dator să ascult și alte părți și la care voi cunoaște care este adevărata dreptate, acelora vom urma".

Dar preasfințitul Patriarh Nichifor și toți arhiereii cei împreu-nă cu dînsul nu se învoiau nicidecum la aceasta și nu doreau să aibă dovedire, dar nici nu voiau să vadă pe acei eretici cu rea socoteală, nici a-i lăsa să vină înaintea feții lor, zicînd că nu este trebuință a socoti ceva mai mult despre acel eres, blestemat de Sinodul al șaptelea a toată lumea al Sfinților Părinți, și a-l înnoi în Biserică, pentru că este cu totul lepădat.

Dar Sfinții Părinți văzînd pe împăratul foarte plecat spre credința cea rea și dînd ajutor ereticilor, Sfîntul Emilian, episcopul Ciziciului, a zis către dînsul cu îndrăzneală: "Dacă întrebarea aceasta, pentru care ne-ai chemat, o, împărate, este întrebare bisericească despre dreapta credință, apoi se cade ca să fie aceea cercetată, după obicei, în Sfînta Biserică, iar nu în palatele împărătești!" Împăratul zise: "Dar și eu sînt fiu al Bisericii și vă ascult ca un mijlocitor și împăciuitor, ca, socotind cele grăite din amîndouă părțile, să cunosc adevărul". La aceasta i-a răspuns Sfîntul Mihail, episcopul Sinadului: "Dacă ești mijlocitor și împăciuitor, atunci de ce nu faci ceea ce se cuvine mijlocitorului și împăciuitorului? Căci aduni pe potrivnicii Bisericii și îi ții în palatele tale, dîndu-le îndrăzneală, ca fără de frică să învețe pe toți a ține dogmele relei credințe; iar cei ce sînt dreptcredincioși, aceia nici prin unghere nu îndrăznesc să grăiască ceva despre dreapta credință, fiind înfricoșați de cumplitele tale îngroziri. Aceasta nu este semn de mijlocire și de împăcare, ci de prigonire și de tiranie".

Împăratul zise: "Dar n-am zis eu că sînt cu voi la un gînd? Însă de vreme ce acel lucru despre cinstirea icoanelor a ajuns cu îndoire pînă la mine, nu mi se cade a tăcea despre dînsul, ci a ispiti cu dinadinsul despre adevăr. Dar care este pricina, de nu voiți să vorbiți cu acei ce vă sînt potrivnici? Atunci vă arătați că sînteți proști și nu aveți mărturii din dumnezeieștile Scripturi, cu care ați putea să vă apărați înțelegerea voastră". Sfîntul Teofilact, episcopul Nicomidiei, răspunse: "Martor ne este Hristos, a cărui sfîntă icoană o ai înaintea ochilor, o, împărate, că avem mărturii fără de număr ale dreptei noastre credințe, care întăresc drapta cinstire a sfintelor icoane; dar nu este nimeni ca să asculte și nu putem să sporim deloc, luptîndu-ne cu mîna cea puternică, care ne amenință cu puterea".

Apoi Sfîntul Petru, episcopul Nicomidiei, a zis către împărat: "Cum grăiești să avem cu aceia luptă, cărora tu le ajuți și cu care singur te ostenești asupra noastră? Nu știi oare că și pe manihei de i-ai fi adus aici și ai fi voit să-i ajuți, apoi și ei ne-ar fi biruit cu ușurință, avînd ajutor de la tine?"

După aceasta Sfîntul Eftimie, episcopul Sardichiei, a început a grăi cu mai multă îndrăzneală: "Ascultă, o, împărate! De cînd s-a pogorît pe pămînt Hristos, Domnul nostru, acum sînt opt sute de ani și mai bine, pretutindeni Același se

închipuieşte în biserici, prin zugrăvirea icoanelor şi în acelaşi fel se cinsteşte. Şi cine este atît de trufaş, care să îndrăznească să mişte sau să strice predania care se ţine de atîţia ani în biserici de la Sfinţii Apostoli, de la mucenici şi de la părinţii cei de Dumnezeu insuflaţi, care au ajuns şi pînă la noi? Căci grăieşte Apostolul: *Drept aceea, fraţilor, staţi şi ţineţi predaniile prin care v-aţi învăţat, ori prin cuvînt, ori prin scrisoarea noastră*. Şi iarăşi: *Chiar şi înger din cer de vă va propovădui mai mult decît ceea ce v-am propovăduit vouă, anatema să fie!* Pentru aceea împotriva celora ce aflaseră acel eres luptător de icoane s-a adunat Sinodul cel din toată lumea, pe vremea dreptcredincioasei împărăţii a Irinei şi a lui Constantin, şi singur Fiul lui Dumnezeu a însemnat cu degetul său acel Sinod. Deci, de va îndrăzni cineva să strice sau să şteargă ceva din Sinodul acela, să fie blestemat".

Auzind împăratul acestea, deşi se mînia înăuntru cu iuţime, asculta cu răbdare cele ce se grăiau, prefăcîndu-şi blîndeţea cu făţărnicie. Dar Sfîntul Teodor învăţătorul Bisericii, cel fierbinte rîvnitor, egumenul mănăstirii Studiţilor, fără de frică a îndrăznit a zice: "Nu strica, o, împărate, rînduiala cea bine aşezată a Bisericii, pentru că Sfîntul Apostol Pavel zice: *Dumnezeu a dat în Biserică pe unii apostoli şi pe alţii prooroci, iar pe alţii păstori şi învăţători, spre săvîrşirea sfinţilor*, însă n-a adăugat acolo Apostolul şi pe împăraţi. Deci ţie, o, împărate, ţi s-a încredinţat ca să îndreptezi cele mireneşti, lucrurile cetăţilor şi puterile oştilor. Pentru acelea să te îngrijeşti tu, iar bisericeştile îndreptări să le laşi păstorilor şi învăţătorilor, după învăţătura Apostolului. Iar de nu, apoi să ştii că, chiar îngerul din cer de ar aduce vreo învăţătură potrivnică credinţei noastre celei drepte, nu-l vom asculta; cu atît mai mult pe tine nu te vom asculta, care eşti un om de lut!"

Atunci împăratul s-a mîniat foarte, socotind cuvintele acelor sfinţi părinţi ca hulă şi ocară lui, deşi mînia cea dinăuntrul lui o ascundea sub blîndeţe. Apoi la arătare scoţînd-o, cu necinste şi cu ocări a gonit din palat tot sfinţitul sobor şi a scos de pe scaun pe păstorul cel drept, pe preasfinţitul Patriarh Nichifor. Aceeaşi a făcut şi celorlalţi dreptcredincioşi arhierei. Pe toţi i-a trimis la închisori, în diferite ţări şi locuri, asemenea şi pe Cuviosul Teodor Studitul. Iar la scaunul patriarhiei din Constantinopol a ridicat pe unul din sfetnicii săi, care era din rînduiala mirenească, anume Teodot, cu porecla Casiter, cu credinţa eretic şi cu viaţa necurat; căci avea o slujnică, doctoriţă cu meşteşugul, pe care o ţinea pentru tămăduirea bolii sale, pentru că el zicea că boleşte de pîntece, iar cu lucrul o avea pentru a sa necurăţie.

Asemenea şi la celelalte scaune, după izgonirea episcopilor dreptcredincioşi, împăratul a pus pe ai săi răucredincioşi şi mincinoşi episcopi şi a lepădat sfintele icoane din sfintele biserici, încît era iarăşi asupra credincioşilor pentru cinstirea icoanelor acest fel de prigonire, cum a fost şi înainte, pe vremea lui Leon Isaurul şi a lui Copronim, fiul său. Apoi a adunat acel răucredincios împărat, Leon Armeanul, împreună cu falsul patriarh Teodot, o adunare fărădelege în Constantinopol, care a blestemat pe cei dreptcredincioşi, dumnezeieşti şi binecuvîntaţi Sfinţi Părinţi, fiind ei singuri blestemaţi; iar pe cei ce nu se învoiau cu acea nedreaptă adunare a lor, îi munceau în multe feluri şi-i pierdeau.

După săvîrșirea adunării celei păgînești, a chemat la sine împăratul pe egumenii mănăstirilor celor mai vestite, între care era și dumnezeiescul părintele nostru Nichita, pentru care ne este cuvîntul. Deci, mai întîi îi amăgea cu îmbunări spre a sa credință. Apoi, nevăzîndu-i plecați la voia lui, i-a închis în diferite temnițe pe fiecare deosebit și gîndea ce încă le-ar mai face? Cuviosul Nichita a fost ținut mai multe zile într-o temniță foarte rea și însăși acea închisoare îi era sfîntului mare chinuire. Dar pe lîngă aceasta, în toate zilele mergeau la el niște oameni fără orînduială și fără de rușine cu obiceiul și cu cuvîntul, care nici de numele omenesc nu erau vrednici.

Aceia huleau și ocărau pe sfîntul cu cuvinte de hulă și de rușine, făcînd ocară mare bătrînului, pentru că erau într-adins rînduiți de eretici, între care unul cu numele Nicolae a fost mai rău. Acela și mai mult necăjea cu nebunia sa pe cuviosul, bîrfind asupra lui cuvinte necurate, pînă ce lui Nicolae acela i s-a arătat tatăl său în vis, care murise demult, zicîndu-i: "Depărtează-te de robul lui Dumnezeu!" Deci, într-acel ceas a încetat Nicolae cu vorbele sale deșarte și nu numai că nu supăra pe sfîntul, ci și pe alții care îl supărau, îi oprea.

Iar după ce cuviosul a pătimit multe zile în temniță, împăratul a poruncit să-l ducă în surghiun spre partea Răsăritului, într-o cetate ce se numea Masaleon; aceea era în vreme de iarnă cea mai cumplită, și multă nevoie pătimea bătrînul de ger, de zăpadă și de vînturi, avînd haine proaste. Chiar și armașul cel care-l ducea în izgonire, era foarte cumplit și nemilostiv și chinuia pe bătrîn în călătoria aceea, mînîndu-l repede, grăbindu-se ca în puține zile să facă acel drum. Același lucru a făcut împăratul și celorlalți cinstiți egumeni, pe fiecare trimițîndu-i deosebit în surghiun. După aceea, socotind în sine că nimic nu va spori ținîndu-i în surghiun, căci sînt mai presus de tot necazul și mai ales mai osîrduitori îi va face la ținerea și la păzirea dogmelor ortodoxe, și-a schimbat gîndul său, ca unul ce era nestatornic la minte și abia cinci zile petrecînd Cuviosul Nichita în izgonire în cetatea amintită mai sus, împăratul i-a poruncit lui, precum și celorlalți egumeni, ca să se întoarcă degrabă în Bizanț, și a întors pe sfîntul cu mai grabnică alergare decît cea dintîi, încît abia rămăsese viu, pe deoparte, de supărarea cea mai mare, iar pe de alta, de călătoria cea grabnică pe cale. Și după ce au fost aduși toți egumenii aceia în Bizanț, împăratul a poruncit să-i lase în cetate, pînă ce va socoti în ce chip ar putea să-i atragă la un gînd cu el.

Trecînd iarna și Sfîntul și Marele Post de patruzeci de zile, după prealuminatul praznic al Sfintelor Paști, i-a dat pe ei celui mai sus pomenit Ioan gramaticul, ca celui ce avea gură de orator ca a diavolului, ca să-i muncească precum va voi. Iar acest tiran, închizînd pe fiecare deosebit, în diferite temnițe îi muncea, nu mai puțin de cum munceau păgînii pe sfinții mucenici. Pentru că temnițele erau strîmte, întunecoase, rele și pline de toate nevoile cele grele, că nu aveau nici paturi, nici răcorire și li se da printr-o ferestruică mică pîine necurată și umedă, ca la cîini, și aceea cîte o unghie pe zi, ca numai să nu moară de foame, iar apă li se dădea tulbure și necurată, căci socotea acel muncitor, Ioan, căci cu o nevoie ca aceea o să-i biruiască

pe acei părinți și să-i silească la credința lor cea rea, ori să-i omoare. Și încă, spre cea mai mare mîhnire a Cuviosului Nichita, pe un ucenic al lui tînăr, anume Teoctist, prinzîndu-l înrăutățitul acela Ioan și asemenea închizîndu-l cu sila în temniță, cu foamea și cu setea îl muncea. După aceea, acei eretici răucredincioși, văzînd pe părinții aceia că voiesc mai bine să moară decît să se depărteze de credința lor cea deaptă, au găsit asupra lor o amăgire ca aceasta, zicîndu-le: "Nu avem trebuință de altceva de la voi, decît numai împreună cu Teodot, patriarhul, să vă împărtășiți în biserică cu Sfintele Taine, iar mai mult decît aceea să nu faceți nimic. Și astfel veți merge în libertate în mănăstire, cu credința și înțelegerea voastră".

Cu acel vicleșug ereticesc amăgindu-se părinții, ca și cum se învoiau într-acea vreme la eresul lor, dar pe urmă, cunoscînd amăgirea aceea, se căiau foarte mult și s-au îndreptat bine. Deci, fiind liberați fiecare dintru a sa închisoare și din legături, au mers la Cuviosul Părinte Nichita, sfătuindu-l și rugîndu-l ca, învoindu-se și el cu împărtășirea lui Teodot, să iasă din temniță. Dar nevrînd Sfîntul Nichita să lase închisoarea pe care o răbda pentru Hristos și nesuferind de loc să-i asculte pe dînșii, îi stăteau împotrivă părinții, zicîndu-i: "Nu se poate să ieșim noi de aici și pe tine să te lăsăm. Puțin este lucrul pe care-l cer ei de la noi, adică numai să ne împărtășim cu Teodot, iar credința noastră să ne-o ținem, să potrivim judecata la vremea nevoilor acestora, ce ne sînt deasupra. Cu acest mic lucru să ne dezlegăm pe noi înșine, ca nu cu totul să ne pierdem".

Astfel ei cu supărare stîndu-i împotrivă și mult timp silindu-l, a ieșit Cuviosul Nichita chiar nevrînd, nu de pătimirea cea rea fugind, nici de munci temîndu-se, ci ascultînd cu dinadinsul rugă-mintea părinților acelora și căruntețile lor văzîndu-le, s-a plecat spre sfătuirea acelora, fără voia sa. Căci, fiindu-le înainte viața și moartea, cu voie îi era lui ca pentru dreapta credință să-și aleagă mai bine moartea decît viața. Însă nu s-a lepădat într-acea vreme de cinstita însoțire a părinților, cărora le știa și credința cea dreaptă și îmbunătățita viață. Deci au mers cu toții la mincinosul acela patriarh. Iar acela, ca să-i vîneze cu mai multă ușurință spre a lui împărtășire, i-a dus la un oarecare loc de rugăciune, care într-adins era împodobit cu icoane, ca, văzînd părinții sfintele icoane, să socotească că patriarhul este dreptcredincios. Acolo, Teodot slujind, au primit împărtășirea din mîinile lui, pentru că auzeau din gura aceluia niște cuvinte ca acestea: "De nu va cinsti cineva icoanele lui Hristos, anatema să fie!" Aceasta o zicea el, nu cinstind icoana Mîntuitorului, ci fățărnicindu-se înaintea lor, ca să nu se îndoiască a se împărtăși cu dînsul.

După aceasta, plecînd fiecare la a sa mănăstire, Cuviosul Nichita cu jale în inimă s-a rănit, căci cu Teodot, mincinosul patriarh, cu fățarnicul înșelător s-a împărtășit; că și pe acea mică abatere din calea cea dreaptă sfîntul ca pe o întreagă rătăcire o socotea pentru el. Deci, a socotit să fugă într-altă parte și acolo să se pocăiască de greșeala sa. Și intrînd într-o corabie, a plecat la ostrovul ce se numea Proconis. Apoi, socotind în sine că unde i-a fost greșeala, acolo se cade să-i fie și pocăința, s-a întors iarăși în Bizanț și, umblînd prin cetate, învăța fără frică pe popor

ca să se țină de dogmele cele drepte, care la al șaptelea Sinod din toată lumea s-au stabilit de Sfinții Părinți.

Înștiințîndu-se împăratul de aceea, a chemat la dînsul pe sfînt și i-a zis lui: "Pentru ce nu te-ai dus la mănăstirea ta, precum s-au dus și ceilalți egumeni? Pentru ce tu singur ai rămas umblînd după voia ta, iar poruncii noastre, precum am zis, nu te-ai supus? Oare socotești întru nimic stăpînirea noastră? Deci, ascultă porunca noastră și te du la mănăstirea ta; iar de nu, apoi voi porunci să te muncească pe tine". Iar sfîntul cu glas lin a răspuns, zicînd: "Eu, o, împărate, nici la mănăstirea mea nu mă voi duce, nici credința mea nu voiesc a o lăsa. Ci, în mărturisirea mea petrec și voi petrece, în care și părinții mei, sfinții episcopi cei dreptcredincioși, au petrecut; care au pătimit izgonire și închisori cu nedreptate de la tine și la multe primejdii s-au dat, apărînd Biserica cea dreptcredincioasă, în care stăm și ne lăudăm întru nădejdea slavei lui Dumnezeu. Și să știți de la mine cu adevărat, că nici de moarte nu mă tem, nici viața aceasta vremelnică nu o iubesc. Dumnezeu îmi este mie martor, că am făcut ceea ce nu mi se cădea să fac. Ci, pentru ascultarea bătrînilor m-am supus nevrînd, împlinind voia lor, m-am împărtășit cu mincinosul patriarh Teodot, de care lucru îmi este jale și mă căiesc. Deci, să știi bine că de acum înainte nici o împărtășire nu-mi este cu voi. Ci petrec întru predaniile Sfinților Părinți, pe care le-am primit de la început. De aceea, fă cu mine ce vrei, fără a nădăjdui să auzi altceva de la mine".

Văzînd împăratul voința aceea neschimbată, l-a dat unui oarecare Zaharia, mai mare peste palatele împărătești, care se numea "Mangan", ca să-l țină sub strajă, pînă va hotărî în privința lui. Iar Zaharia, fiind om bun și dreptcredincios, nu numai că nu a necăjit cu nimic pe bătrîn, dar și cinste multă îi dădea lui. După aceea împăratul a trimis pe Cuviosul Nichita în surghiun la o insulă mică, care purta numele Sfintei Mucenițe Glicheria, pentru că acolo se aflau sfintele ei moaște. O biserică și mănăstire era zidită în numele ei, care era încredințată de stăpînirea ereticească oarecărui famen, cu numele Antim. Acel om era foarte rău, vrăjitor, urîtor de cele sfinte, rău-meșteșugar, vrăjmaș viclean, mîndru și nemilostiv, pentru a lui sălbăticie și rău nărav, locuitorii de acolo îl numeau Caiafă. Pentru că unora ca acelora se dădeau pe atunci rînduielile mănăstirilor, ca nu întărindu-se stăpînirea mirenească, să răstoarne toate din voia lor.

Acela, luînd pe sfîntul trimis la dînsul, îl chinuia cu dinadinsul. Pentru că, închizîndu-l într-o temniță foarte strîmtă, totdeauna muncea pe plăcutul lui Dumnezeu, nelăsîndu-l să privească afară din temniță, singur purtînd cheia temniței și poruncind ca printr-o gaură să-i dea foarte puțină mîncare. Căci lui Antim îi era făgăduită o mai mare cinste de la începătorii ereticilor, de va sili pe Nichita spre socotința lor. De aceea și mai mult îl supăra pe sfîntul acel ticălos, nădăjduind că cu sila îl va abate spre înțelegerea ereticeas-că, iar cuviosul răbda cu dragoste chinul pentru dreapta credință; Dumnezeu însă cu darul Său cel minunat ce se lucra într-însul, îl adeverea pe el că este drept, sfînt, făcător de minuni și ajutător oamenilor celor ce erau în primejdii.

Lui Zaharia cel mai sus pomenit, fiind trimis de împărat pentru trebuințele poporului în părțile Traciei, i s-a întîmplat a cădea în mîinile barbarilor și l-au dus pe el în robie. De acest lucru aflînd Sfîntul Mihail, episcopul Sinadului, care asemenea stătea închis în temniță pentru dreapta credință, a trimis la Cuviosul Nichita, spunîndu-i lui: "Zaharia, prietenul cel de obște, în țara barbarilor a fost dus legat. Deci, te rog pe tine, roagă-te lui Dumnezeu pentru dînsul, că poți să-l izbăvești pe el". Sfîntul, luînd o înștiințare ca aceea, s-a mîhnit foarte mult și toată ziua aceea nu a gustat hrană. Iar după ce a înserat, luînd o lumînare de la fratele Filip, slujitorul său, a aprins-o și toată noaptea aceea a stat la rugăciune pentru Zaharia cel robit, rugînd bunătatea lui Dumnezeu să-l elibereze din mîinile barbarilor. Și a luat înștiințare de la Dumnezeu, că într-adevăr Zaharia va fi liber.

A doua zi mergînd Filip, a aflat pe părintele cu fața veselă, bucurîndu-se cu duhul și l-a întrebat, zicînd: "Aseară m-am dus de la tine și erai tare mîhnit și necăjit, iar acum te văd pe tine, părinte, vesel. Rogu-te, spune-mi care este pricina schimbării tale din mîhnire în bucurie?" Răspuns-a sfîntul: "Pentru Zaharia, prietenul nostru, mă bucur, că degrab îl vom vedea aici". Și așa a fost. Căci nu după multe zile, a făcut pace împăratul grecesc cu barbarii și se liberau robii în schimb din amîndouă părțile. Însă n-a pomenit împăratul de Zaharia, trimițînd spre schimbarea celor robiți, pentru că știa de dînsul, că de dogmele Sinodului al șaptelea se ține și celor dreptcredincioși le ajută. Pentru aceea îl lăsa în mîinile barbarilor, ca să piară acolo.

Deci, liberîndu-se de barbari mulți greci robiți, boierul barbarilor a zis către Zaharia, cel ce rămăsese: "Oare voiești să te duci întru ale tale?" Iar el a răspuns: "Foarte mult aș fi voit, însă n-a voit împăratul nostru să mă izbăvească din robia aceasta". Zis-a boierul: "Eu te liberez pe tine, mergi oriunde vei voi". Iar Zaharia, văzînd o milostivire ca aceasta neașteptată a stăpînitorului barbarilor, a cunoscut că aceea este rînduiala lui Dumnezeu, Care s-a milostivit spre dînsul prin Sfinții Părinți, cărora oarecînd le făcea bine. Și, luînd îndrăznire, a zis către boierul acela: "Dacă ai voit tu să mă lași liber, apoi dăruiește-mi și pe celălalt care a fost cu mine între legături robit, pe cel de un nume cu mine și de o străinătate". Iar boierul a zis: "Ia-l și pe acela și mergeți cu pace la locul vostru".

Astfel, liberîndu-se Zaharia, a mers cu prietenul său în insula aceia la Cuviosul Nichita, dîndu-i mulțumire pentru sfintele lui rugăciuni, pentru care l-a izbăvit Dumnezeu din robia barbarilor. Încă și altă minune preaslăvită a făcut acest sfînt părinte. Pe trei bărbați frați după trup, care navigau într-un caic, de valurile ce se ridicaseră fără de veste la miezul nopții și de înecare i-a izbăvit, prin a sa rugăciune către Dumnezeu, și la uscat i-a scos sănătoși. Astfel, fiind singur în legături ca un robit și în primejdii, i-a izbăvit din legături și din primejdii. Și a petrecut Cuviosul într-acea pătimire a temniței șase ani, pînă la pieirea împăratului Leon Armeanul, cel potrivnic lui Dumnezeu, care a fost ucis de ostașii săi fără de veste. Apoi s-a suit pe tron după dînsul Mihail cel din Amoreea, ce se chema "Travlos" sau "Valvos", și se liberau Sfinții Părinți din legături și din surghiun. Atunci și Cuviosul Părinte Nichita, egumenul Mănăstirii Midichiei, liberîndu-se, a ieșit. Dar mucenicul cel fără de sînge,

mărturisitorul credinței cel neclintit, ostașul lui Hristos cel nebiruit, nu s-a dus într-a sa mănăstire. Ci la liniște vrînd să locuiască, s-a sălășluit la un loc oarecare deosebit aproape de Bizanț, în partea dinspre miază-noapte.

Acolo petrecînd puțină vreme după cumplita pătimire și la mulți făcînd bine prin darul cel mult tămăduitor, s-a apropiat către sfîrșitul său. Și după ostenelile cele cu multe dureri ce i s-au făcut lui în surghiun, s-a îmbolnăvit cu boala cea mai de pe urmă și s-a împărtășit cu dumnezeieștile Taine, într-o zi de sîmbătă. Iar Duminică, cînd se lumina de ziuă, s-a mutat la Domnul, în trei zile ale lunii aprilie. Și îndată s-a auzit despre sfînta lui adormire în împărăteasca cetate și primprejur. Și s-a adunat degrabă din cetate și de pretutindeni mulțime de popor din amîndouă părțile și din amîndouă rînduielile, adică și duhovnicească și mirenească, precum și frații de la Mănăstirea Midichiei și de la celelalte mănăstiri. Au mers și doi episcopi, Sfîntul Teofil al Efesului și Sfîntul Iosif Tesaloniceanul, și îngrijind după obicei cinstitul trup al sfîntului părinte, în raclă punîndu-l, l-au pus în corabie și l-au dus la mănăstirea lui din Midichia.

Și i-au întîmpinat la țărm fericitul Pavel, episcopul Plusiadei, cu mulțime de monahi și de mireni și, luîndu-l pe umeri, l-au dus la mănăstire, făcîndu-se nu puține minuni pe cale. Pentru că neputincioșii dobîndeau tămăduiri și duhurile cele viclene din oameni se izgoneau. Apoi o femeie oarecare, avînd curgeri de sînge de mult timp, numai cît s-a atins de sfintele moaște ale Cuviosului Nichita și îndată a dobîndit tămăduire.

Deci, tot soborul cîntînd psalmi și cîntări cuviincioase, au pus pe cuviosul în mormîntul celui mai-nainte odihnit, al sfîntului părinte Nichifor, întîiul egumen al locașului aceluia, în partea stîngă a pridvorului. Și multe minuni, chiar și după îngroparea lui, se săvîrșeau și tămăduiri se dădeau celor ce cu credință se apropiau, întru slava lui Hristos, Dumnezeul nostru, Cel preamărit întru sfinții Săi. Căruia, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, să-I fie de la toți cinste, slavă și închinăciune, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

6. VIAȚA CUVIOSULUI IOSIF, SCRIITORUL DE CÎNTĂRI ȘI FĂCĂTORUL DE CANOANE (4 APRILIE)

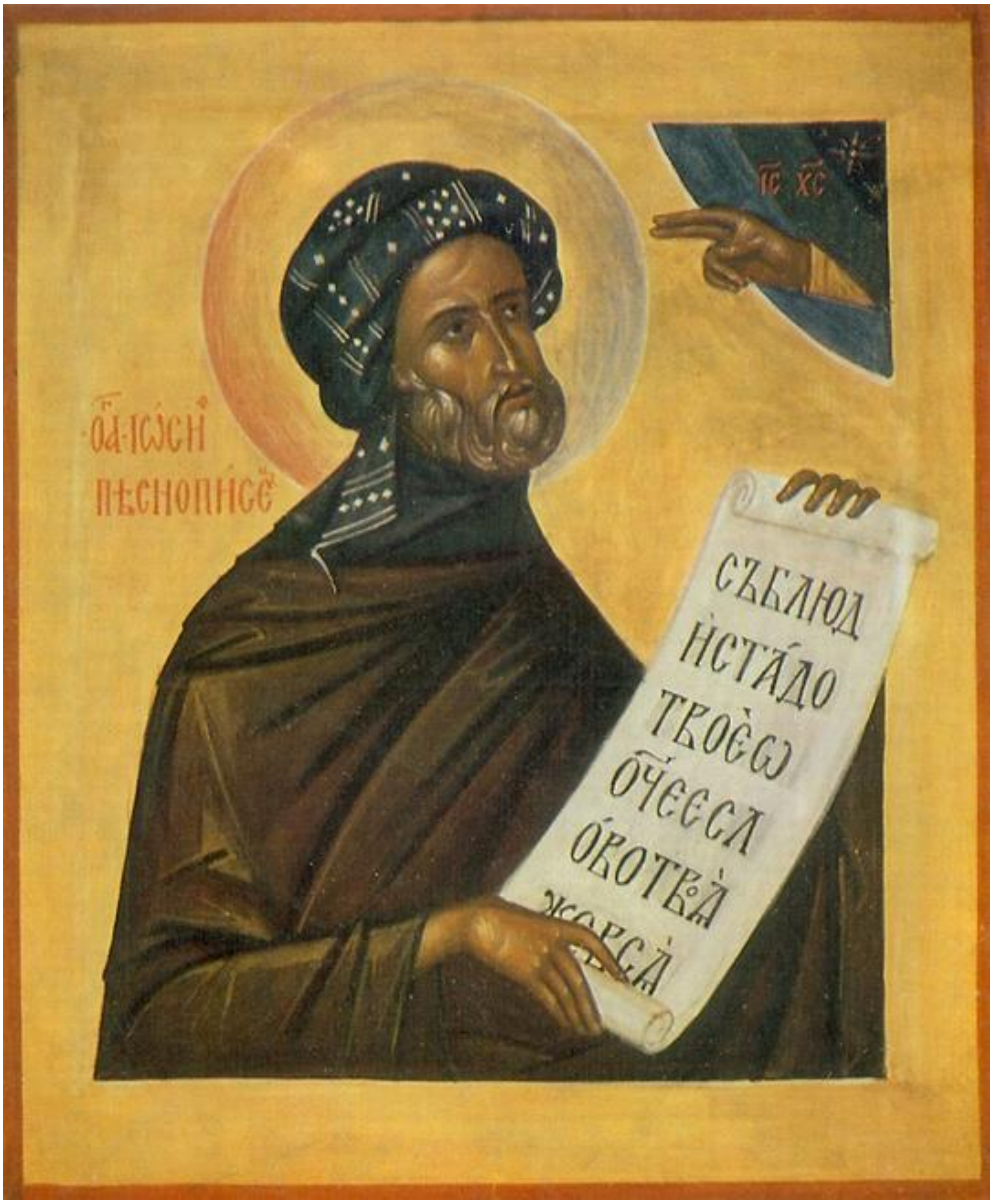

Patria Sfîntului Iosif a fost Sicilia, născut din părinți dreptcredincioși și îmbunătățiți, anume Plotin și Agatia, cărora, pentru viața lor cea plăcută lui Dumnezeu, le-a făcut parte să nască un rod ca acesta, care a fost la toată Sfînta Biserică de bună trebuință și care a fost mai pe urmă scriitor de cîntări, împodobind Biserica cu cîntări și canoane.

Acest copil a fost crescut în buna învățătură a cărții și povățuit la obiceiul cel bun; încît chiar în obiceiurile lui copilărești se puteau vedea obiceiurile bărbatului îmbunătățit, ce avea să fie desăvîrșit. Pentru că era blînd și smerit, înstrăinîndu-se de

jocurile copilărești, iubind postirea și înfrînarea din copilărie; că nu căuta bucate dulci, ci numai cu pîine și cu apă se hrănea și acelea seara. Apoi a sporit foarte mult în învățătura dumnezeieștilor Scripturi.

Așa crescînd pruncul acela cu trupul și cu duhul, au năvălit barbarii asupra unei părți a Siciliei și au fost nevoiți părinții lui să fugă din patria lor în alte părți. Deci a mers Iosif cu dînșii în Peloponis mai întîi, apoi, lăsîndu-și părinții pentru Dumnezeu, s-a dus în Tesalonic, Mitropolia Macedoniei. Aici, intrînd într-o mănăstire, s-a tuns în rînduiala monahicească, unde se deprindea bine în ostenelile pustnicești, trecînd prin tot felul de nevoințe ale vieții călugărești, împlinind fără lenevire toată fapta bună, încît s-a făcut bărbat desăvîrșit și monah iscusit.

Patul lui îi era pămîntul acoperit cu o piele, îmbrăcăminte avea o vechitură netrebnică, postirea îi era aspră, hrana, o bucată mică de pîine și apă cu măsură. Priveghea toată noaptea, se pleca în genunchi totdeauna, cînta din gură de-a pururea și lucra mereu. Apoi se îndeletnicea cu citirea dumnezeieștilor cărți, umplîndu-se de înțelepciune și de înțelegere duhovnicească. El era între frați ca un înger al lui Dumnezeu, strălucind prin chipul cinstitei și sfintei sale vieți, ale cărui fapte bune și multele nevoințe nu se pot spune cu de-amănuntul. Astfel fericitul Iosif, cu bună plăcere slujind lui Dumnezeu mai mult decît alții, a fost silit de egumen și de frați să ia rînduiala preoției și a fost hirotonit preot de episcopul Tesalonicului. În această sfințită rînduială se sîrguia spre mai mari nevoințe și osteneli, săvîrșind adeseori dumnezeieștile Taine, rugîndu-se cu lacrimi pentru el și pentru toată lumea. Ducîndu-se în mănăstirea aceea Cuviosul Grigorie Decapolitul și văzînd pe Cuviosul Iosif, a cunoscut că este un bărbat sfînt; deci l-a iubit foarte și l-a făcut prieten și împreună viețuitor.

După cîtăva vreme, ducîndu-se în Bizanț pentru întărirea credincioșilor care erau tulburați de eretici în acea vreme, a rugat pe egumen și pe frați să-i dea ajutor pe Iosif, pentru că nu voia să se despartă de el. Dar frații și egumenul nu voiau să se despartă de un împreună viețuitor ca acela, care era rob adevărat al lui Dumnezeu. Însă, netrecînd rugămintea marelui stareț, socotind și trebuința Bisericii care se învăluia de furtuna ereticilor, au lăsat pe fericitul Iosif să plece cu Sfîntul Grigorie Decapolitul la Bizanț. Mergînd ei acolo, locuiau la biserica Sfinților Mucenici Serghie și Vah și se oboseau prin aspra viață, rîvnind unul altuia, dar mai ales Fericitul Iosif urmînd celui mai bătrîn nevoitor, marelui Părinte Grigorie. Pe acela avîndu-l pildă, punea în inima sa în toate zilele multe nevoințe spre săvîrșirea faptei bune. Și se osteneau amîndoi cu dinadinsul, învățînd pe cei binecredincioși să se ferească de vătămarea ereticilor, să nu se tulbure nici să se îndoiască de dogmele dreptei credințe, ci să fie tari în mărturisirea adevărului. Căci într-acea vreme, răucredinciosul împărat Leon Armeanul, înnoind blestematul eres al luptării de icoane, ridicase asupra Bisericii mare prigonire, lepădînd sfintele icoane din bisericile lui Dumnezeu și călcîndu-le cu picioarele, fără de cinste. Pe dreptcredincioșii păstori, izgonindu-i de pe scaunele lor îi muncea în multe feluri și-i pierdea, iar în locul lor punea pe ereticii cei de un gînd cu el.

Atunci Sfîntul Grigorie, împreună cu Sfîntul Iosif, îmbră-cîndu-se în platoşa credinţei, umblau pe uliţele cetăţii, prin tîrg şi prin casele credincioşilor, sfătuindu-i, îndemnîndu-i şi rugîndu-i, să nu se amăgească de vicleşugul ereticilor. Şi erau cuvintele lor ca roua cea de dimineaţă, care învia florile şi iarba ţarinii cea veştejită de zăduful zilei, pentru că înviau inimile omeneşti cele ce se mîhneau şi se îndoiau, ca şi cum se veştejeau de zăduful învăţăturilor ereticeşti.

După aceea, Cuviosul Grigorie a fost rugat de mulţimea monahilor să trimită pe fericitul Iosif în Roma cea veche, ca pe un iscusit în cuvinte şi ca pe cel ce, cu puterea trupească, putea suferi osteneala căii celei lungi, la dreptcredinciosul Papă, care era atunci Leon al treilea, şi la toţi de acolo să le spună despre prigonirea ce se făcea în Constantinopol asupra Sfintei Biserici, doar cumva dreptcredincioşii de acolo vor putea să le ajute, fiind asupriţi şi să le surpe dogmele ereticeşti cele nedrepte, să astupe gura lor cea hulitoare.

Deci, Cuviosul Grigorie a sfătuit pe fericitul Iosif, zicîndu-i: "Acum, o, fiule, este vremea să-ţi arăţi osîrdia dragostei tale către Dumnezeu şi rîvna pentru dreapta credinţă. Mergi la Roma cea veche, vesteşte acolo păstorului celui blînd şi tuturor celor de la Apus credinţa cea dreaptă, şi cîte primejdii a adus asupra Sfintei Biserici cel cu numele de fiară, răucredinciosul împărat la Răsărit. Cum a scuipat şi călcat icoana lui Hristos şi a Preacuratei Maicii Lui, şi cum a luat podoaba Bisericii şi a izgonit cu nedreptate pe păstorii cei buni, iar pe mincinoşii păstori, pe năimiţi şi pe ai lui lupi răpitori, i-a trimis în turma lui Hristos, încît oile lui sînt răpite şi risipite. Spune cum, în toate zilele, Biserica lui Hristos este învăluită de mincinoasa furtună a stăpînitorului, şi cum cumplitul Leon, care a venit din Armenia, răcneşte cu îngrozire şi înghite pe mulţi cu vicleşugul său cel ereticesc. Vesteşte, îndeamnă şi roagă ca să scoată sabia cuvîntului lui Dumnezeu şi să stea împotriva celor ce ne prigonesc!"

Unele şi altele ca acestea grăind Sfîntul Grigorie, iar fericitul Iosif, care din tinereţe se deprinsese bine la ascultare, nimic împotrivă n-a grăit, ci cu smerenie plecîndu-şi capul, rugăciunile părintelui şi binecuvîntare cerîndu-i de drum, s-a suit în corabie şi a plecat. Dar judecata lui Dumnezeu cea neştiută, într-alt chip a voit. Pentru că Dumnezeu, Cel ce pe toate le rînduieşte spre folos, prin cele ce nu se văd nouă a fi potrivite şi nesilnice, face uneori lucruri minunate şi preaslăvite mai presus de nădejde, spre pomenirea numelui Său Cel Sfînt. Deci şi calea spre Roma a lui Iosif, după rînduiala lui Dumnezeu, s-a întîmplat într-acest chip: Cei de un gînd cu împăratul Leon Armeanul pentru eresul acela, slujitorii şi ajutătorii tiraniei lui. Înştiinţîndu-se că mulţi din cetatea împărătească se duc în alte ţări, fugind de luptătorii de icoane, au rînduit în taină pe drumurile cele de pe apă şi de pe uscat, pîndiri tîlhăreşti, ca, prinzîndu-i pe cei ce fugeau, să-i întoarcă în mîinile luptătorilor de icoane. De aceea nu s-a tăinuit nici plecarea Cuviosului Iosif, trimis de monahii cei dreptcredincioşi spre Apus, adică la Roma.

Deci, i-au ieșit înainte tîlharii, care pentru aceea erau rînduiți pe mare, și a căzut Cuviosul în mîinile potrivnicilor, care, jefuind corabia aceea și prinzînd pe toți cei ce erau cu Cuviosul Iosif, i-au trimis în Creta la prigonitorii de icoane. Acolo Cuviosul, fiind pus în lanțuri grele, a fost aruncat în temniță, unde mai erau o mulțime de legați, pătimind împreună cu dînsul pentru dreapta credință. Pe toți cei legați Sfîntul Iosif îi mîngîia ziua și noaptea cu cuvinte insuflate de Dumnezeu, singur veselindu-se pentru Domnul său, și zicea către ceilalți:

"Ce poate să fie mai dulce și mai de bucurie decît lanțurile acestea, cu care, pentru dragostea lui Hristos și pentru icoana cea sfîntă a Lui, sîntem legați! Deși îndurăm nevoi în legăturile cele de puțin timp, totuși ni se cuvine a mulțumi lui Dumnezeu pentru pătimirea aceasta, avînd pildă vie pe Sfîntul Pavel, care, socotind lanțurile ca pe niște podoabe de aur, negrăit se bucura, că s-a învrednicit pentru numele lui Iisus Hristos a pătimi unele ca acestea. Dar mai ales singur Hristos a pătimit pentru noi, lăsîndu-ne pildă ca să urmăm Lui, Care n-a făcut păcat, și ocări împotrivă n-a rostit și, pătimind, nu s-a înfricoșat, precum zice Sfîntul Apostol Petru. Este cu adevărat oarecare necaz din simțitele dureri ale trupului, dar este cu neputință a se numi cineva purtător al jugului lui Hristos, de nu-I va urma Lui.

Răbdînd aceleași pătimiri pe care El pentru noi Le-a răbdat, Dumnezeu fiind Atotputernic, Care putea și în alt oarecare chip să mîntuiască pe om, însă bine a voit, ca din osteneli și bucurii să se nască acea putere a faptei bune, care poate să deschidă ușa cerului, care de mult a fost încuiată. Deci nu altă cale ne-a arătat nouă spre mîntuire, ci numai aceea prin osteneli și prin necazuri. Pentru ce dar să ne tulburăm, punîndu-ne sănătatea noastră în pătimire pentru Sfînta Icoană a Mîntuitorului și a Preacuratei Maicii lui Dumnezeu? Căci așa împotrivindu-ne poruncii împăratului celui răucredincios, vom cîștiga darul lui Dumnezeu și ajutorul cel în vreme bună".

Cu aceste cuvinte și cu altele asemenea acestora, Cuviosul Iosif mîngîia și întărea pe cei împreună cu dînsul legați, care, pentru cinstea icoanelor, erau închiși în temniță. S-a întîmplat de era aruncat acolo cu dînșii un oarecare dreptcredincios episcop, care era prigonit de asemenea pentru cinstirea sfintelor icoane. Acela, neputînd suferi nevoile temniței, se tulbura de gînduri ca un om și, ca o corabie învăluindu-se foarte, era aproape de înecare. Pentru că acum începea a se învoi la erezia prigonirii icoanelor, ca să se libereze din legăturile și din primejdiile în care se afla.

Acea tulburare a lui înțelegînd-o Cuviosul Iosif, cîte cuvinte n-a grăit către dînsul, cîte lacrimi n-a vărsat, rugîndu-l și sfătuindu-l, ca pentru icoana lui Hristos, ca și pentru însuși Hristos să nu se îndoiască a muri. Și nu în deșert i-au fost aceluia cuvintele cele de Dumnezeu insuflate. Pentru că atît de mult s-a întărit prin el episcopul acela, încît și în muncile cele cumplite nu s-a lepădat de buna sa credință, ci cu bărbăție și cu mărime de suflet a răbdat pînă la sfîrșit. Căci atunci cînd l-a scos la judecată și a văzut pe muncitori și uneltele cele de muncă, nu s-a înfricoșat cîtuși de puțin, ci singur desbrăcîndu-și hainele de pe dînsul, se dădea de bună voie la bătăi,

dorind de o mie de ori moartea, de ar fi cu putință să rabde pentru Hristos Dumnezeul Cel ce S-a întrupat, Care este închipuit prin zugrăvirea icoanelor. Deci, fiind spînzurat gol la munci și cu săgeți însăgetat, iar la sfîrșit fiind lovit cu o piatră mare în cap și-a dat duhul său Domnului.

Fericitul Iosif, înștiințîndu-se de mucenicescul sfîrșit al episcopului, s-a bucurat foarte mult de a lui neînduplecată bărbăție și mulțumea lui Hristos, Cel ce a întărit la o nevoință ca aceea pe alesul Său ostaș, care, deși alunecase puțin, însă, bine îndreptîndu-se, a biruit pe vrăjmaș. Încă și pe mulți alții, Sfîntul Iosif, de asemenea, i-a izbăvit din sufleteasca pierzare și la Hristos înainte i-a trimis, învățîndu-i neîncetat spre calea mîntuirii. Și singur el de Dumnezeu se păzea de moarte, ca spre folosul celor mai mulți, viața lui să se lungească.

Pătimind Sfîntul în temnița aceea șase ani, a sosit cumplitul sfîrșit al răucredinciosului împărat Leon Armeanul. Că sosind noaptea praznicului Nașterii lui Hristos, a fost ucis de ostașii săi în biserică, la cîntarea Utreniei. Și în același ceas Cuviosul Iosif a fost înștiințat de pierderea acelui tiran în temnița Critului și a fost liberat cu minune din legături, prin arătarea către dînsul a Sfîntului Ierarh Nicolae. Pentru că toată noaptea aceea petrecînd-o fără somn, Sfîntul Iosif, cîntările praznicului cîntîndu-le și rugîndu-se, la cîntarea cocoșilor a strălucit o lumină în temniță și a stat înaintea lui un bărbat cu sfințită cuviință și cinstit, îmbrăcat în veșminte arhierești, cărunt la păr, cu fața luminoasă, grăind către dînsul: "De la Mira Lichiei am venit la tine, fiind trimis de Dumnezeu, ca degrabă să-ți aduc veste de bucurie; pentru că vrăjmașul cel ce a tulburat Biserica și a risipit oile lui Hristos, s-a lipsit de împărăție și de viață, fiind chemat la judecata lui Dumnezeu. Deci, acum ți se cade să te întorci la Constantinopol și cu darul Sfîntului Duh care locuiește în tine, pe mulți să-i întărești". Spunîndu-i aceasta, i-a dat o hîrtie și i-a zis: "Primește această hîrtie și o mănîncă". Iar scrisoarea era aceasta: "Grăbește, Îndurate, și Te sîrguiește ca un Milostiv spre ajutorul nostru, că poți, dacă voiești".

Iosif, luînd acea hîrtie și citind-o, a înghițit-o cu bucurie și a zis: "Cît sînt de dulci gîtlejului meu cuvintele acestea". Și i-a poruncit cel ce i se arătase ca să și cînte acele cuvinte și, cîntîndu-le cu bucurie, îndată a văzut lanțurile și obezile sale dezlegate și căzute de pe grumaz, de la mîini și de la picioare și a auzit pe Sfîntul Ierarh Nicolae, grăindu-i: "Scoală-te și urmează-mă". Și, sculîndu-se, a ieșit din temniță, deschizîndu-se ușile singure de la sine, iar străjerii temniței nu știau nimic de aceasta. Apoi s-a văzut că era dus prin văzduh de o putere dumnezeiască nevăzută și în puțin timp s-a aflat la Constantinopol, pe calea cea mare care duce în cetate, slăvind pe Dumnezeu pentru o minune ca aceea preaslă-vită.

După ce Sfîntul Iosif a intrat în cetate, n-a găsit între cei vii pe iubitul său părinte, pe Sfîntul Grigorie Decapolitul, pentru că se dusese către Domnul. Dar a văzut numai pe Ioan ucenicul lui și a plîns mult după părintele său Grigorie, că nu s-a învrednicit să-l vadă iarăși viu; și a stat lîngă mormîntul lui împreună cu părintele Ioan. Apoi după multă vreme s-a dus și Ioan către Domnul și l-a îngropat aproape de

Sfîntul Grigorie. După aceea Cuviosul Iosif s-a mutat în alt loc deosebit și liniștit, afară din cetate, nu departe de biserica Sfîntului Ioan Gură de Aur. Acolo sălășluindu-se, a zidit o biserică în numele arhiereului lui Hristos, Nicolae și a adus acolo moaștele la amîndoi părinții, ale Sfîntului Grigorie Decapolitul și ale lui Ioan. Apoi a întemeiat acolo mănăstire și a adunat frați și venea la dînsul totdeauna mulțime de oameni duhovnicești și mirenești, ca să-i asculte învățăturile lui cele însuflate de Dumnezeu; pentru că darul Sfîntului Duh izvora ca un rîu din gura lui, prin cuvintele cele grăite cu dulceață.

Cuviosul Iosif, ducîndu-se o dată în Tesalia, a cîștigat o bună parte din moaștele Sfîntului Apostol Vartolomeu, pe care le-a pus cu cinste în mănăstire. Și se învrednicea adesea a-l vedea în vedenia visului, căci avea către dînsul mare dragoste și credință, dorind să împodobească prăznuirea acelui sfînt apostol cu cîntări de laude, dar nu îndrăznea, îndoindu-se de va fi plăcut sfîntului apostol acel lucru, sau nu. El se ruga cu dinadinsul lui Dumnezeu și apostolului Lui, ca să i se dea înștiințare despre aceasta și înțelepciune să i se dăruiască de sus, ca să poată scrie bine stihirile de cîntare.

Deci, rugîndu-se el pentru aceasta patruzeci de zile, cu post și cu lacrimi și apropiindu-se ziua pomenirii acelui apostol, la Vecernia praznicului a văzut pe Sfîntul Apostol Vartolomeu, arătîndu-se în altar îmbrăcat în haine albe, perdeaua altarului fiind ridicată și îl chema la dînsul. Ducîndu-se Iosif mai aproape, Sfîntul Apostol a luat de pe dumnezeiasca masă cartea Sfintei Evanghelii și a pus-o pe pieptul lui Iosif, zicîndu-i: "Să te binecuvînteze dreapta Atotputernicului Dumnezeu și să izvorască de pe limba ta cerești ape ale înțelepciunii, facă-se inima ta scaun al Sfîntului Duh, iar de cîntările tale să se îndulcească toată lumea".

Zicînd aceasta, Sfîntul Apostol Vartolomeu s-a făcut nevăzut; iar Cuviosul Iosif, cuprinzîndu-se de negrăită bucurie și darul înțelepciunii simțindu-l în sine, s-a umplut cu totul de mulțumire. Și din acel ceas a început să scrie cîntări bisericești și pesne de canoane, împodobind nu numai praznicul Sfîntului Apostol Vartolomeu, dar și pe ale multor sfinți. Dar mai ales pe Preacurata Maică a lui Dumnezeu a cinstit-o cu multe canoane, asemenea și pe Sfîntul Ierarh Nicolae, și a umplut Sfînta Biserică de cîntările lui cele frumoase, de unde și-a cîștigat și numirea de scriitor de cîntări.

După aceea, împărățind Teofil, s-a ridicat iarăși viforul prigonirii de icoane asupra Bisericii și mulți erau prigoniți și munciți. Atunci și Cuviosul Părintele nostru Iosif, scriitorul de cîntări, pentru arătata mustrare cea cu îndrăzneală a eresului, a fost izgonit în Herson, unde a petrecut în legături și chinuri, pînă la moartea lui Teofil. Apoi, după moartea acestuia, a fost chemat la Constantinopol de împărăteasa Teodora, care împărățea împreună cu fiul ei Mihail și avusese dreapta credință împreună cu preasfințitul patriarh Metodie. Iar după mutarea Sfîntului Metodie, luînd scaunul Sfîntul Ignatie, în acea vreme Cuviosul Iosif a fost pus de dînsul păzitor de vase al dumnezeieștii Biserici celei mari a cetății împărătești. Și era foarte iubit de preasfințitul patriarh, asemenea și de toată rînduiala duhovnicească și mirenească,

pentru viața lui cea îmbunătățită și pentru învățăturile cele preaînțelepte și de suflet folositoare care ieșeau din limba lui, prin care pe mulți îi povățuia la calea mîntuirii. Însă după cîțiva ani a pătimit iarăși izgonire de la Barda, fratele împărătesei, care a fost întîi stăpînitor după împăratul, pentru mustrarea fărădelegii. Căci, izgonind de la el fără vină pe soția sa cea după lege, a luat ca soție pe o altă femeie, rudenia sa, silind legile bisericești și netemîndu-se de Dumnezeu, nici de oameni rușinîndu-se. Pe acela îl mustra Cuviosul Iosif, precum odată Sfîntul Ioan Mergătorul Înainte mustra pe Irod. Pentru acest lucru a fost izgonit și chinuit de dînsul, precum și preasfințitul patriarh Ignatie, căci și el a răbdat izgonire și primejdii multe de la Barda cel fărădelege.

Apoi, după ce Barda a fost ucis de slugile împărătești, pierind cu sunet, iar după dînsul și împăratul Mihail fiind asemenea lipsit de viață de către ai săi, a luat împărăția Vasile Macedon. Atunci s-au întors în Constantinopol și Sfîntul Ignatie cu Sfîntul Iosif. Deci, Ignatie și-a luat iarăși scaunul său și Iosif iarăși cea mai dinainte cinste a păzirii de vase. Și nu numai preasfințitului Ignatie, dar și lui Fotie, care a fost după dînsul la patriarhie, Sfîntul Iosif, scriitorul de cîntări, le era iubit și cinstit. Pentru că acel patriarh toată rînduiala bisericească o încredințase Cuviosului și-l numea pe el om al lui Dumnezeu și înger în trup și părinte al părinților. Deci a poruncit la tot clerul său, ca pe Cuviosul Iosif să-l aibă ca părinte duhovnicesc, descoperindu-i conștiințele lor și mărturisind greșelile lor. Cuviosul era și înainte văzător, văzînd mai înainte greșelile cele tăinute. Însă nu mustra pe cel greșit, ci cu cuvinte îndemnătoare îl învăța, pînă ce, umilindu-se cel ce se mărturisea, își spunea singur fărădelegea tăinuită; pentru că era puternic în cuvintele cele de Dumnezeu insuflate, cu înlesnire putînd să întoarcă pe cei păcătoși la pocăință.

Iar după ce a petrecut ani mulți și a ajuns la adînci bătrîneți, a slăbit cu trupul de ostenelile cele multe, în care a fost din tinerețe, pe de o parte nevoindu-se pustnicește, iar pe de alta răbdînd pentru dreptate surghiun, legături și temnițe. Apoi, ținînd rînduiala bisericească și împodobind cu cîntări praznicele și pomenirile sfinților, s-a îngrijit mult și pentru mîntuirea sufletelor omenești. Deci, aproape de moarte, a căzut în boală, cînd se sfîrșeau zilele Sfîntului Post de patruzeci de zile, avînd înștiințare în somn de la Dumnezeu pentru moartea cea grabnică.

Deci, în Sfînta Vineri cea Mare a Patimilor celor de voie ale lui Hristos, scriind toate vasele și lucrurile bisericii cele încredințate lui, le-a trimis la preasfințitul patriarh Fotie și se pregătea de ieșire, rugîndu-se lui Dumnezeu și zicînd: "Mulțumesc Ție, Doamne Dumnezeul meu, că în umbra aripilor Tale m-ai păzit în toate zilele vieții mele. Și acum pînă în sfîrșit păzește-mi duhul meu și dă-mi parte ca fără vătămare să scap de diavolii întunericului și de înfricoșările cele din văzduh; ca nu cîndva să se bucure de mine vrăjmașul meu, pentru neștiința mea și pentru greșelile ce am făcut în viața mea.

Păzește turma Ta, o, Cuvinte al Tatălui și toate ale Tale zidite cu dreapta Ta, apără-le pînă la sfîrșitul veacului. Fii ajutător fiilor celor iubiți ai Bisericii Tale. Dă

miresei Tale - Sfintei Biserici - pace veşnică şi alinare neînviforată. Pe împărăteasca sfinţenie, cu ale Tale daruri lumineaz-o. Pe mîndrul Veliar supune-l sub picioarele celor ce apără credinţa cea dreaptă şi pe toate eresurile cele vătămătoare de suflet izgoneşte-le de la Biserica Ta, iar sufletului meu dăruieşte-i, ca în pace şi cu blîndeţe să se despartă de trupul acesta. Deşi nu sînt din numărul sfinţilor şi plăcuţilor Tăi în care a petrecut Duhul Sfînt, pentru că mă ştiu că sînt păcătos înaintea Ta, însă Tu, fiind bunătatea cea nemăsurată, nu căuta la greşalele mele, ci fă-mă vrednic părţii fiilor Tăi. Amin".

Astfel rugîndu-se Cuviosul Iosif, împărtăşindu-se cu dumnezeieştile Taine şi tuturor celor ce erau lîngă dînsul dîndu-le binecuvîntare, şi-a ridicat mîinile spre cer, cu faţa luminoasă şi veselă şi şi-a dat lui Dumnezeu Sfîntul lui suflet. Şi îndată s-a adunat de pretutindeni mulţime de monahi şi mireni, dintre care mulţi plîngeau, numindu-l unii părinte al lor, unii hrănitor, alţii făcător de bine, alţii mîngîietor, iar alţii învăţător, povăţuitor şi ocîrmuitor al mîntuirii lor şi l-au îngropat cu cinste şi cu laude în mormînt.

Dar mai cinstită şi mai slăvită i-a fost petrecerea sfîntului său suflet în curţile cereşti, de către duhurile cele fără de moarte. Acest lucru s-a învrednicit a-l vedea cu ochii un prieten iubit al lui, care nu era depărtat cu locul, fiind bărbat drept şi plăcut lui Dumnezeu. Pentru că în acel ceas, cînd iubitul lui suflet, despărţindu-se de trup, mergea spre ceruri la Dumnezeu, a auzit bărbatul acela un glas de sus, zicîndu-i: "Ieşi din casă şi vezi tainele cele minunate ale lui Dumnezeu!" Iar el ieşind şi privind în sus, a văzut crugul ceresc despărţindu-se în două şi ieşeau de acolo cetele sfinţilor. Mai întîi mergea ceata Apostolilor; după aceea a Mucenicilor, apoi a proorocilor şi după aceasta a arhiereilor.

Nişte lucruri ca acestea minunate văzîndu-le bărbatul acela, se minuna cu spaimă şi nu pricepea ce era aceasta. Apoi iarăşi a auzit glas: "Priveşte şi ia aminte, că toate cele văzute de tine îţi vor fi arătate!" Şi îndată a văzut patru tineri unii mai luminoşi decît alţii, iar între ei mergea o Fecioară cu negrăită slavă şi cinste. Aceea era Preacurata şi binecuvîntata Fecioară Maria, Maica lui Hristos Dumnezeul nostru. Ea mergînd, poruncea cetelor sfinţilor bărbaţi să primească pe acel sfînt suflet, care le-a lăudat ale lor fapte şi pomeniri şi cu viaţă le-a urmat. Atunci putea să-i vadă pe toţi cu negrăită bucurie şi sîrguindu-se cu dragoste a primi pe o cinstită faţă ca aceasta, ce se suia la cer.

Văzînd unele ca acestea acel bărbat, gîndea în sine, zicînd: "Cine este acesta pe care îl învrednicesc cu atîta cinste cetele vieţuitorilor cereşti?" Apoi a auzit glasul îngerilor ce duceau pe acel sfînt suflet şi cu mare glas grăiau: "Acesta este Iosif scriitorul de cîntări, împodobitorul a toată Biserica, care, învrednicindu-se de darul Sfîntului Duh, a urmat vieţii apostolilor şi mucenicilor şi faptele lor le-a dat în scris; drept aceea acum de la aceiaşi sfinţi primeşte cinste şi laudă".

Astfel sufletul Cuviosului Iosif, scriitorul de cîntări, s-a dus la cele cerești cu dănțuire. Iar bărbatul care a văzut aceasta, s-a umplut de nespusă bucurie, într-o slăvită vedenie ca aceea. Însă de jale mare se cuprindea, căci nu s-a învrednicit să vadă mai mult slava aceea, cum acel binecuvîntat suflet a intrat înlăuntru în cele de sus cum înaintea luminii celei prealuminoase a lui Dumnezeu în Treime a stat și s-a închinat.

Încă și altă înștiințare pentru această petrecere spre cer a Cuviosului Iosif, s-a făcut în acest fel. Era în Constantinopol o biserică a Sfîntului Mucenic Teodor, care se numea Fanerot, adică arătător, căci lucrurile cele furate sau tăinuite sau pierdute, le arăta celor ce alergau la el cu rugăciune. Fugind de la un om, un rob foarte trebuitor, și de a cărui fugire mîhnindu-se omul acela, a mers la biserica Sfîntului Teodor Fanerot și rugăciunile își săvîrșea, rugînd pe mucenicul lui Hristos, ca să-i arate pe robul său. Și petrecînd trei zile și trei nopți lîngă biserică și nimic întîmplîndu-se, s-a mîhnit și voia să se ducă. Deci era vremea Utreniei și un cuvînt folositor de suflet se citea în biserică; iar omul acela, în vremea citirii dormind puțin, a văzut pe sfîntul arătîndu-se lui și zicîndu-i: "De ce te mîhnești, omule? Iosif, făcătorul de cîntări, despărțindu-se de trup, am fost pe lîngă dînsul; și murind acela în această noapte, sufletul lui care ne-a cinstit cu canoane și cu cîntări, a fost petrecut spre ceruri de noi toți și înaintea feței lui Dumnezeu s-a dus. Pentru aceea am zăbovit de nu m-am arătat ție. Iar acum iată sînt aici, ascultînd cererea ta. Deci du-te în cutare loc - spunîndu-i numele locului - și acolo îl vei afla pe robul tău, pe care-l cauți".

Amîndouă aceste înștiințări ne adeveresc ce fel de slavă a cîștigat Cuviosul Iosif de la Dumnezeu pentru ostenelile sale și de la sfinții lui Dumnezeu cinste și laudă în cereștile locașuri, unde acum, stînd înaintea scaunului lui Dumnezeu, cîntă cîntări îngerești, slăvind și lăudînd pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe un Dumnezeu în Treime, în veci. Amin.

Notă- Acest Cuvios Iosif, scriitor de cîntări a trăit în vremea împărăției lui Nichifor, a lui Mihail Curopalatul, a lui Leon Armeanul, a lui Mihail Valvos, a lui Teofil și a lui Mihail fiul său, care, împreună cu maica sa Teodora au împărățit și s-a săvîrșit pe vremea împărăției lui Vasile Macedon, în anul de la facerea lumii 6391, iar de la întruparea Cuvîntului lui Dumnezeu 883, în a patra zi a lunii Aprilie, în săptămîna luminată a Învierii lui Hristos, în noaptea Miercurii luminate, spre Joia cea luminată. Și atunci era slova Pascaliei, Paștele lui Hristos.

Se cade a ști și aceasta, că se află doi sfinți cu numele Iosif, scriitori de cîntări. Cel dintîi, Iosif, episcopului Tesalonicului, frate bun al Cuviosului Teodor Studitul, a cărui pomenire este în 26 Ianuarie; iar alt Iosif este Cuviosul acesta, care a fost păzitor de vase al Bisericii celei Mari. Iar canoanele cele făcute de dînșii se cunosc în acel fel. Unde la începutul canonului este scris "Facerea lui chir Iosif", să cunoști că este Sfîntul Iosif cel dintîi, fratele Studitului, episcopul Tesalonicului, pentru că acel cuvînt "chir", este semn de mare cinste și stăpînire, precum este episcopia. Iar unde este scris fără adăugirea "chir", să înțelegi că este cel de al doilea, Cuviosul

Iosif, care n-a fost episcop, fără numai ieromonah și egumen, păzitor de vase al Bisericii celei Mari a Constantinopolului.

7. PĂTIMIREA SFINTEI MUCENIȚE FERVUTA ȘI A ROABEI SALE (4 APRILIE)

Sfîntul Simeon, episcopul Persiei, sfîrşindu-şi a sa mucenicie pentru Hristos, fiind chinuit de împăratul Savorie, au rămas după dînsul două surori ale lui, una fecioară, cu numele Fervuta, iar alta văduvă, şi o roabă. Deci, sfînta fecioară era tînără cu anii și la față frumoasă fără măsură, de a cărei frumusețe înștiințîndu-se împărăteasa Persiei, femeia lui Savorie, a poruncit să o aducă la sine. Ducîndu-se slugile, au luat pe acea sfîntă fecioară, pe sora ei și pe roabă și le-au dus la împărăteasă, cînd se sfîrșea anul, după uciderea Sfîntului episcop Simeon.

Văzînd împărăteasa frumusețea Fervutei, a zis către dînsa: "O, fecioară, ți se cade, să fii stăpînă a multora, avînd o astfel de frumusețe". Iar sfînta a răspuns: "Am mire pe Hristos, pentru care fratele meu a pătimit și nu pot să mă gîndesc la alt mire". Iar împărăteasa nemaiîntrebînd-o nimic, a poruncit ca să petreacă în palatul împărătesc, cu sora ei și cu roaba. Dar a doua zi împărăteasa s-a îmbolnăvit deodată și au mers vrăjitorii Persiei să o cerceteze și să-i cunoască boala ei. Deci, au văzut în palatul împărătesei pe Fervuta fecioara cea frumoasă și s-a rănit unul din vrăjitori de frumusețea ei. Apoi, ieșind din palat, a trimis la dînsa, zicîndu-i: "De vei voi să-mi fii mie femeie, apoi te voi cere de la împărăteasă și vei fi stăpînă a multor averi și bogății". Răspuns-a sfînta: "Nu-mi este cu putință mie, fiind creștină, să mă unesc cu păgînii!"

Auzind aceasta vrăjitorul acela, s-a umplut de rușine și de mînie și ducîndu-se la împăratul Savorie, a zis: "Nu este uşoară boala împărătesei, fiind otrăvită. Iată, sînt în palatul ei două surori creştine, al căror frate, Simeon, episcopul creștin, a fost ucis din porunca ta. Și cu adevărat aceasta este, că acelea avînd răutate asupra ta pentru fratele lor, pregătind otravă, i-au dat împărătesei tale". Deci, îndată împăratul a poruncit ca să le aducă pe acelea la întrebare. Fiind aduse la împăratul toate trei, Sfînta Fervuta, sora ei și roaba, au ieșit la dînsele după porunca împăratului, Mauptis, boierul vrăjitorilor, și cu dînsul alți doi boieri din suită, ca să le întrebe și să audă răspuns de la dînsele. Aceia şezînd la judecată și pe femeile aduse punîndu-le înainte, după ce au văzut negrăita cuviință a Sfintei Fervuta, îndată s-au rănit inimile lor și fiecare dintre dînșii gîndea în sine vicleșuguri și tăinuia fiecare unul de altul necuratul său cuget. Și au zis către dînsele: "Pentru ce ați otrăvit pe împărăteasa, stăpîna lumii? Iată, sînteți vinovate de moarte".

Sfînta Fervuta le-a răspuns, zicînd: "Pentru ce a băgat satana în inima voastră o scornire ca aceasta asupra noastră, care lucru este departe de adevăr? Și pentru ce cu nedreptate voiți să ne ocărîți pe noi? Dacă sînteți însetați de sîngele nostru, apoi

cine este cel ce vă oprește pe voi, ca să-l beți? Dacă doriți înjunghierea noastră, iată în toate zilele mîinile voastre vi le spurcați, iar noi pentru Dumnezeul nostru murim ca niște creștine, nelepădîndu-ne de El; de vreme ce El este viața noastră și, precum este scris nouă, unui Dumnezeu ne închinăm și Aceluia Unuia Îi slujim. Încă este și aceasta scrisă în cărțile noastre: "Vrăjitorul și fermecătorul să nu trăiască, ci să moară de mîinile poporului". Deci, cum aș fi dat cuiva otravă, cînd nu este o mai mare răutate ca aceea, adică a ne lepăda de Dumnezeul nostru? Căci pentru amîndouă greșelile acelea stă deasupra noastră pedeapsa de moarte".

Acestea grăindu-le sfînta, cu dulceață o ascultau pe ea și minunîndu-se de frumusețea și de înțelepciunea ei, nu puteau să-i grăiască ceva împotrivă, ci fiecare în sine gîndea: "Eu voi ruga pe împăratul ca să le elibereze de la moarte și îmi voi lua mie pe fecioara aceasta de femeie". Și abia a răspuns Mauptis, zicînd: "Deși nu se cade vouă a face fermecătorii, precum ați zis, ca să nu călcați legea voastră, însă, dorind răzbunarea morții fratelui vostru, ați făcut aceasta". Răspuns-a Sfînta Fervuta: "Dar ce rău a pătimit de la voi fratele nostru, ca pentru aceea să vă doresc vouă moartea, și viața noastră să o pierdem la Dumnezeu? Căci deși voi l-ați ucis pe el, iuțindu-vă cu păgîneasca voastră mînie, însă el este viu și se bucură cu Hristos în cereasca Lui Împărăție, în fața căreia împărăția voastră nu este nimic". Acestea zicîndu-le sfînta, a poruncit boierul, să ducă pe sfintele fecioare în temniță.

A doua zi foarte de dimineață, Mauptis, boierul vrăjitorilor a trimis în taină, în temniță, la Sfînta Fervuta, zicîndu-i: "Iată gata sînt, ca să rog pentru tine pe împăratul, numai să voiești să-mi fii mie femeie". Iar sfînta fecioară, auzind acelea, cu îndrăzneală a răspuns: "Astupă-ți gura, preanecuratule cîine, vrăjmașule al lui Dumnezeu și a toată dreptatea, să nu îndrăznești mai mult unele ca acele necurate cuvinte, să le aduci în urechile mele, că nu suferă mintea să le audă pe acelea. Nu va fi aceasta în veci, pentru că odată m-am unit cu Domnul meu Iisus Hristos și feciorία mea Aceluia o păzesc și credința și adevărul Aceluia mă sîrguiesc a le închina. Că Hristos, fiind singurul fără de păcat, este puternic să mă scoată din păgîneștile voastre mîini și din necuratele voastre gînduri, pe care le-ați pus asupra mea. Deci nu mă tem de moarte, nici mă înfricoșez de ucidere, pentru că prin aceasta mă trimiteți la Sfîntul Episcop Simeon, iubitul meu frate, și acolo voi afla mîngîiere de necazurile mele și de suspinuri, pe care le-am răbdat după moartea lui".

Astfel Sfînta Fervuta mireasa lui Hristos a izgonit pe trimisul lui Mauptis cu necinste de la sineși; iar pe însuși Mauptis, boierul vrăjitorilor l-a umplut de mare rușine. La fel a făcut și celorlalți doi boieri, care de frumusețea ei se răniseră. Pentru că fiecare dintre dînșii trimitea în taină la dînsa în temniță pe solii lor spre a lor însoțire și toți s-au rușinat de către dînsa. După aceea rușinîndu-se ei de înțelepciunea fecioarei aceleia și văzîndu-și paguba lor, s-au sfătuit toți cei trei boieri să piardă cu totul pe fecioara Fervuta și pe cele împreună cu dînsa. Deci, au mărturisit cu nedreptate înaintea împăratului mințind, că cele trei creștine sînt vrăjitoare și fermecătoare vrednice de moarte.

Deci, le-a poruncit împăratul să se închine soarelui și să fie vii. Iar sfintele mucenițe fiind duse iarăși la judecată înaintea celor trei boieri, după ce au auzit acea poruncă împărătească, au răspuns: "Noi ne închinăm lui Dumnezeu Făcătorul cerului și al pămîntului și cinstea Aceluia nu o vom da soarelui, care este făptură a lui Dumnezeu pe Care Îl cinstim noi, iar ale voastre îngroziri, niciodată nu pot să ne despartă de dragostea Mîntuitorului și Domnului nostru Iisus Hristos". După ce sfintele au zis acestea, Mauptis și cei doi boieri, au strigat cu glas mare: "Să se piardă de pe pămînt femeile acestea, care au dat împărătesei otravă și au aruncat-o pe ea în cumplită boală". Și s-a dat de la împărat, asupra sfintelor mucenițe, hotărîre de moarte, ca acele trei femei creștine să moară cu acel fel de moarte cu care vor voi vrăjitorii Persiei. Și ziceau oamenii aceia păgîni: "De nu se vor tăia femeile acelea în două, iar împărăteasa de nu va trece printre părțile tăiate ale trupurilor lor, nu va putea să se tămădu-iască".

Fiind duse la tăiere sfintele mucenițe, Mauptis iarăși a trimis la Sfînta fecioară Fervuta, zicîndu-i: "De voiești să mă asculți pe mine, apoi nici tu nu vei muri, nici cele ce sînt cu tine". Iar sfînta fecioară, cu mare și mînios glas ocărîndu-l, i-a zis: "Pentru ce, necuratule cîine, grăiești acestea, pe care nici a le auzi nu pot? Pentru că eu desăvîrșit doresc să mor pentru Hristos Dumnezeul meu, ca să dobîndesc de la El viața veșnică; pentru că niciodată nu voi iubi viața aceasta vremelnică, ca să nu mor cu moartea cea veșnică". Atunci păgînii, scoțînd pe sfintele mucenice din cetate, au înfipt pentru fiecare cîte doi pari, de unul au legat pe Sfînta Muceniță Fervuta de grumaji, iar de altul i-a întins picioarele ei. Asemenea și pe sora ei și pe roabă, întinzîndu-le la pari, le-au legat și aducînd un ferăstrău de lemn, le-au ferestruit în două.

Astfel Sfintele Mucenițe, miresele lui Hristos, și-au dat preacuratele lor suflete în mîinile Mirelui lor Celui fără de moarte. După aceasta muncitorii au pus șase copaci mari, trei de-o parte a drumului și trei de alta, și au spînzurat de ei părțile cele ferestruite ale trupurilor sfintelor mucenițe. O, înspăimîntătoare priveliște și vedere plină de lacrimi! După aceea au petrecut-o pe necurata lor împărăteasă, pe calea aceea, printre trupurile cele spînzurate ale sfintelor mucenițe, și a trecut după dînsa toată mulțimea poporului, iar la sfîrșit cinstitele trupuri ale Sfintelor Mucenițe le-au aruncat într-o groapă.

Așa s-a sfîrșit Sfînta Muceniță Fervuta, împreună cu sora ei și cu roaba sa, în patru zile ale lunii Aprilie, întru Iisus Hristos Domnul nostru, Căruia I se cuvine slava și împărăția, cinstea și închinăciunea în vecii vecilor. Amin.

8. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI AGATOPOD DIACONUL ȘI TEODUL CITEȚUL (5 APRILIE)

Pe vremea împărăției lui Dioclețian și Maximiam, păgînii împărați ai Romei, erau în Tesalonic doi clerici bisericești plăcuți lui Dumnezeu, Agatopod și Teodul. Agatopod era cu rînduiala diacon, bătrîn de ani și foarte înțelept, împodobit cu căruntețe, iar Teodul era citeț, tînăr și frumos la față, fiind în anii tinereții și viețuind în curăție și fără de prihană, fiu al unor cinstiți părinți creștini, care avea frați după trup, pe Capiton, Mitrodor și Filostorghie, toți desăvîrșiți dreptcredincioși către Dumnezeu. Chiar mai înainte de nevoința pătimirii, fericitul Teodul a luat semn de la Dumnezeu pentru cununa mărturisirii ce avea să o cîștige. Pentru că într-o noapte, odihnindu-se, i se părea în vedenia visului că ia în mîna sa un lucru de la o persoană cinstită.

Deci, deșteptîndu-se din somn, a găsit în mîinile sale un inel foarte frumos, neștiind din ce fel de materie era lucrat, avînd pecete cu închipuirea Sfintei Cruci, care era semnul pătimirii pentru Iisus Domnul, Cel ce a pătimit pe Cruce pentru noi. Cu inelul acela tînărul cel sfînt tămăduia toate bolile între oameni și numai dacă întîmpina Teodul, care purta inelul acela, pe cineva din cei bolnavi, îndată fugea boala de la cel neputincios și i se dădea sănătate, și pentru aceasta mulți dintre elini se întorceau către Hristos.

După aceea, păgînii împărați au ridicat prigonire asupra creștinilor și au trimis poruncile lor cele necurate pretutindeni, ca oamenii să se închine idolilor celor făcuți de mîini omenești, iar nu lui Dumnezeu, Ziditorul tuturor. Acea poruncă a mers și la Tesalonic și se puneau înainte la priveliște uneltele cele de muncire pentru cei ce nu se supuneau poruncii împărătești. Mulți din credincioși fugeau să se ascundă, oriunde puteau. Unii alergau voioși la munci, iar alții, fiind neputincioși, temîndu-se de îngrozirile cele de moarte, se lipeau de păgîni și mîncau din jertfele cele idolești, iubind această deșartă viață mai mult decît cea fără de moarte; și, fugind de muncile cele de scurtă vreme, își pregăteau moartea cea veșnică și pierzătoare.

Deci, diavolul se bucura de unii ca aceia, însă se biruia și se rușina de cei viteji la suflet și tari ostași ai lui Hristos, precum și de acești doi sfinți, adică de Agatopod și Teodul, pentru că aceștia în vremea cumplitei prigoniri n-au fugit, nici nu s-au ascuns, ci petreceau în casa lui Dumnezeu totdeauna. Ziua și noaptea se rugau lui Dumnezeu pentru Sfînta Biserică, care era în primejdii și așteptau să-i ducă la munci. Dar, înștiințîndu-se ostașii, i-au prins și i-au aruncat în temniță. Pe atunci era în Tesalonic un ighemon cu numele Faustin. Acela, într-una din zile, șezînd la judecată a poruncit să pună înainte la cercetare pe mărturisitorii lui Hristos, pe Agatopod și Teodul. Iar aceia, fiind chemați, mergeau cu veselie ca la un ospăț, ținîndu-se de mîini unul de altul, cu fețele luminoase, cu sufletele viteze și cu mare glas și cu îndrăzneală strigau: "Sîntem creștini!" Și astfel au stat înainte la judecata tiranului.

Vrînd tiranul mai întîi pe cel tînăr să-l vîneze cu amăgirile sale, a poruncit ca să se depărteze toți și pe Agatopod să-l ducă de acolo, iar lui Teodul, chemîndu-l mai

aproape de sine, i-a zis prietenește: "Ascultă-mă, o, tînărule, rogu-te, leapădă acea nouă amăgire creștinească și apropie-te de legile cele vechi, ca să nu te lipsești rău de viața ta". Iar Sfîntul Teodul, cu fața veselă, i-a răspuns: "Eu de mult am scăpat de toată amăgirea și rătăcirea, iar pentru tine, care ai iubit deșertăciunea, mă tem foarte mult ca să nu cazi în moartea cea veșnică". Aceasta zicînd sfîntul, nu s-a mîniat ighemonul, ci în tot chipul îl amăgea, uneori făgăduindu-i daruri, iar alteori cinste, ca să se apropie la închinarea de idoli. Și stătea acolo un slujitor al lui Die, anume Zenos. Acela a zis către sfîntul: "Dacă darurile și cinstirile nu te pleacă spre jertfă, apoi muncile te vor sili, ca să te supui împărăteștilor porunci".

Mucenicul a răspuns aceluia: "Îngrozirile muncilor nu pot deloc să mă înfricoșeze și cît de puțin nu pot să mă plece la voia voastră". Faustin iarăși îl sfătuia și îi zicea: "Au nu este mai bună viața cea cinstită, decît moartea cea cumplită?" Sfîntul Teodul a răspuns: "Cu adevărat și eu am cunoscut aceasta, că mai bună este viața decît moartea, și mi-am pus în minte să trec cu vederea această viață muritoare de puține zile pe pămînt, ca să mă fac părtaș vieții celei fără de moarte și bunătăților cerești celor veșnice. Drept aceea, muncește-mă cu focul și cu bătăile și vei cunoaște că trupul care se muncește este stricăcios și pieritor, iar sufletul cel înțelegător fiind nestricăcios, prin munci despărțindu-se mai degrabă de trup, mai mult se va veseli în viața cea fără de sfîrșit". Zis-a ighemonul: "Spune-mi, te rog, cine este mijlocitorul acestui mare bine, pentru a cărui dragoste ți-ai ales bătăile și moartea, a le trece cu vederea astăzi de voie".

Sfîntul Teodul a răspuns: "Dumnezeu, Cel ce a încuiat toate cu legile cele firești, și Fiul Său, Iisus Hristos, Cuvîntul Tatălui, cu a Cărui Cruce însemnîndu-mă din pruncie, pînă la sfîrșitul vieții mele nu mă voi părăsi de însemnarea Lui; ci, mai degrabă prin muncile tale mă voi despărți de trup, decît de Crucea lui Hristos; pentru că sînt slugă credincioasă a Stăpînului meu și nu mă înfricoșez nici de foc, nici de uneltele de muncă".

Faustin ighemonul, minunîndu-se de o bărbăție și îndrăzneală ca aceea a Sfîntului tînăr Teodul, a poruncit să-l ducă departe, la un loc deosebit, iar Sfîntul Agatopod, chemîndu-l la sine, i-a zis: "Închină-te zeilor noștri, căci Teodul, care a fost mai înainte în înșelăciune, acum a făgăduit să se închine lor și să aducă împreună cu noi jertfă". Iar Sfîntul Agatopod, cunoscînd amăgirea ighemonului, a răspuns: "Și eu cu sîrguință și cu bucurie, după cuvîntul lui Teodul, voi aduce jertfă adevăratului Dumnezeu și Fiului Său, Iisus Hristos. Pentru că acelui Dumnezeu a făgăduit Teodul să-I aducă jertfă de bună mireasmă". Faustin la rîndul lui a zis: "Nu acelora pe care tu îi numești, ci celor doisprezece zei care țin lumea a făgăduit Teodul să le jertfească".

Iar Sfîntul Agatopod, clătinînd puțin din cap, a zis: "Oare dumnezei numești pe aceia care din materii stricăcioase i-a închipuit meșterul după asemănarea omenească? Oare dumnezei sînt aceia, pe care i-au făcut oamenii cu mîinile lor și ca unor mai buni și mai mari decît ei fără de minte au legiuit să le slujească? Oare

dumnezei sînt aceia, care, dacă voiește cineva să-i răstoarne și să-i sfărîme pe dînșii, nu pot să se împotrivească, nici să se apere pe ei? Care nu văd cu ochii, nici nu umblă cu picioarele și nici o simțire oarecare nu au în ei? Oare dumnezei sînt aceia, pe care îi cred elinii că aveau oarecînd suflet viu și spun despre dînșii că fac preaurîte lucruri desfrînate, iar acum pe aceia cioplindu-i, într-un ban sau în patru, îi vînd meșterii? Oare eu jertfa ce se cuvine Atotputernicului Dumnezeu să o aduc nevrednicilor și necuraților ce sînt socotiți de tine ca dumnezei ai voștri? Oare cîntare să cînt idolilor celor surzi?"

Unele ca acestea grăind sfîntul, boierii ce stăteau înaintea ighemonului s-au temut ca nu cumva și ceilalți creștini care erau aduși la ispitire, prin cuvintele lui Agatopod, să se întărească în credință. Deci, îndată a poruncit ca împreună cu Teodul să-l ducă în temniță. Și fiind duși sfinții, popor mult urmîndu-le, în multe feluri îi supărau pe dînșii, văzîndu-i că se sîrguiesc spre mai bine. Pentru că unii, milostivindu-se de tinerețile lui Teodul, se sileau, prin multe și îndemnătoare cuvinte, să-l întoarcă de la socotința lui cea neschimbată; iar alții, văzînd cinstitele cărunteți ale lui Agatopod, cu glas ca de sfătuire strigau către el: "Oare și tu, Agatopoade, ai minte copilărească, de nu cunoști cele ce îți sînt de folos vieții tale?" Iar sfinții, nerăspunzînd nimic poporului, mergeau.

Sosind la temniță, s-au rugat lui Dumnezeu cu liniște și s-au alăturat celor închiși, care erau ținuți acolo din diferite pricini. Iar la miezul nopții, prin oarecare vedenii dumnezeiești, s-au întărit și s-au deșteptat bucuroși, chemînd pe Iisus, Mîntuitorul tuturor. După aceea, spălîndu-și mîinile și fața cu apă curată și plecîndu-și capul și genunchii la pămînt, cu un glas au înălțat rugăciune lui Dumnezeu, zicînd:

"Dumnezeule, Făcătorule și Atoateștiutorule, pierzătorul adîncului, Cel ce ai făcut lumea aceasta văzută și ai rînduit alergarea cea neîncetată a cerului, ca întru dînsa soarele pe toate să le lumineze ziua, iar luna să alunge întunericul cel de noapte cu strălucirea sa, și amîndoi să slujească împreună cu stelele la ieșirea celor ce se nasc pe pămînt; Cel ce ai dat pămîntului să nască ființe, iar adîncului mării, naștere de pești, păsărilor, loc în văzduh, ca marea să slujească omului celui zidit de Tine, prin ale sale daruri, iar văzduhul, prin cîntarea păsărilor, să aducă cîntare plăcută Ție, apoi pămîntul, scoțînd cu îndestulare neamului omenesc roduri de multe feluri, Ție, Stăpînului tuturor, să-Ți înalțe mulțumire prin gurile omenești; Tu pe neamul nostru, cel ce a făcut fărădelege și de la poruncile Tale s-a depărtat și în beții și desfrînări a căzut, nu l-ai lăsat să piară pînă în sfîrșit, nici ai eliberat pe diavol să orbească făptura cea înțelegătoare și să o ducă pînă la iad, ci, dînd uitării greșelile omenești și, prin milostivire plecîndu-Te, ai trimis la oameni de pe scaunul ceresc pe Unul născut Fiul Tău, Care, firea omenească primind-o, pe a Sa nestricăciune să o amestece cu a noastră stricăciune și cuvîntul Tău, Cel ce petrece cu Tine pururea, prin Care toate s-au făcut, pe cei rătăciți în nedreptăți să-i întoarcă iarăși la calea cea dreaptă. Pentru că Tu cu Fiul și Fiul cu Tine și cu Sfîntul Duh, privind spre toată lumea, cu minunile Tale cele preaslăvite pe cei necredincioși i-ai adus la sfînta credință. Tu, Fiule al lui Dumnezeu, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, l-ai înviat pe Lazăr cel mort de patru

zile cu cuvîntul, biruind legile firii și ale morții. Tu, prin tina cea pusă pe ochii lui, ai luminat pe omul cel orb din naștere, precum și altădată acelei femei ce-i curgea sînge, cînd s-a atins de hainele Tale, îndată i-ai dat tămăduire, asemenea și pe slăbănog făcîndu-l sănătos, i-ai poruncit să-și poarte patul său.

Deci, și acum, o, Dumnezeule, binevoiește spre însoțirea noastră și ne întărește cu putere de sus, ca prin ajutorul Tău suferind cu vitejie muncile păgînilor, să putem trece la cereasca Împărăție".

Astfel rugîndu-se sfinții, cei ce erau legați împreună cu dînșii, care pentru ucideri sau desfrînări erau ținuți acolo, lepădînd frica morții celei trupești, degrabă au căzut la picioarele sfinților, cerîndu-și iertare de greșelile lor și scăpare din moartea cea sufletească. Iar poporul care era afară, stricînd încuietorile temniței a intrat înăuntru și asculta cu dulceață și cu mirare cuvintele ce ieșeau din gurile robilor lui Dumnezeu. Văzînd-o aceasta Evpsihie, mai marele curții Tesalonicului, cel mai osîrdnic slujitor al diavolului, a alergat degrabă la ighemon, spunîndu-i că mulți vor lăsa slujba zeilor dacă acei doi creștini care se țin legați în lanțuri nu vor fi pierduți. Și s-a tulburat ighemonul de mînie și îndată a trimis ostași ca să aducă la dînsul pe bătrîn și pe tînăr și i-a pus înainte la nedreaptă judecată pe robii lui Hristos.

Deci, uitîndu-se ighemonul către Sfîntul Teodul, a zis: "Oare nu știi că cu dreptate este a asculta poruncile împăraților ce stăpînesc lumea?" Sfîntul Teodul a răspuns: "Pe cele ce le poruncește Stăpînul cerului și al pămîntului, pe acelea cu adevărat trebuie a le asculta mai întîi și cu lucrul a le împlini, că acesta este lucru dreptcredincios, iar cele ce poruncesc împărații cei vremelnici, numai acele porunci care vor fi drepte și nepotrivnice cerescului Făcător este bine a le asculta, iar de sînt nedrepte, apoi nicidecum nu se cade a le asculta pe dînsele".

Faustin ighemonul a zis: "Spune-mi mie, cine a făcut cerul?" Răspuns-a Sfîntul Teodul: "Dumnezeu Atotțiitorul și Fiul lui Dumnezeu, Iisus Hristos, Care este Cuvîntul Tatălui". Zis-a Faustin: "Oare Acela este, pe Care, muncindu-L cu munci preacumplite iudeii, L-au răstignit?" Răspuns-a mucenicul: "Acela este, pe Care L-au răstignit evreii și a pătimit de voie pentru noi; Care, după aceea, a înviat din morți cu puterea dumnezeirii Sale și Care, ca un biruitor al morții, a fost văzut înălțîndu-se la cer, de unde iarăși va veni ca să judece pe cei necredincioși". După aceea Faustin a zis: "Dar pentru ce zeilor noștri nu voiești să le aduci jertfe?" Sfîntul răspunse: "Nu este mai bine a aduce jertfe Aceluia de care sînt zidiți făcătorii idolilor, decît idolilor celor făcuți? Cu adevărat este mai bun Ziditorul decît zidirea".

Atunci Faustin ighemonul a poruncit să dezbrace de haine pe Sfîntul Teodul cel tînăr și să-l golească spre muncire. Iar crainicul striga: "Jertfește zeilor și vei scăpa!" Dar mucenicul grăia către muncitor: "Hainele de pe trup mi le-ai luat, dar credința către Dumnezeul meu nu o vei putea lua în veci de la mine". Grăind astfel sfîntul cu libertate și defăimînd muncile, numindu-i pe împărați tirani de multe ori, ighemonul a poruncit ca înaintea feței lui Teodul să-i pună să jertfească idolilor pe

cei care au fost mai înainte creștini și care, fiind biruiți de munci, s-au închinat idolilor. Acest lucru văzîndu-l Sfîntul Teodul, îl durea inima pentru cei biruiți și căzuți; iar către ighemon grăia: "Pe cei neputincioși i-ați biruit, iar pe ostașii cei tari ai lui Hristos nicidecum nu puteți să-i biruiți, chiar de veți afla munci și mai mari, dar să știi, ighemoane, că aceste munci pe care le-ai gătit asupra noastră sînt puține și vrednice de rîs. Deci să afli mai cumplite munci, ca să cunoști cît de mare este credința și dragostea noastră către Dumnezeu".

După aceasta ighemonul a poruncit Sfîntului Teodul ca să aducă cărțile creștinești la judecată. Iar sfîntul a răspuns: "Dacă aș fi știut că, cunoscînd deșertăciunea închinării idolești, o vei lepăda și vei voi a te întări în adevărul dreptei credințe, apoi ți-aș fi adus cărțile prooroceşti și apostolești. Dar, de vreme ce știu că gîndești vicleșug, nu-ți voi da în mîini dumnezeieștile daruri". Faustin zise: "Nu te voi cruța, zdrobindu-ți trupul și dîndu-l fiarelor spre mîncare, dacă nu mă vei asculta degrabă".

Sfîntul răspunse: "Iată trupul meu stă înaintea muncilor, iuțește-te asupra lui precum voiești și muncește-l mai cumplit decît îngrozirile cele grăite de tine, dar eu nu voi da păgînilor spre batjocură sfintele cărți". Atunci ighemonul, voind să înfricoșeze pe mucenic, a poruncit să-l ducă la moarte, socotind că, văzînd pedeapsa de moarte, se va teme și se va supune voinței lui. Deci fiind scos la locul de schin, cînd a văzut Sfîntul Teodul sabia asupra sa, a strigat către Dumnezeu: "Slavă Ție, Dumnezeule, Tatăl Domnului meu, Cel ce a binevoit a pătimi pentru noi. Iată, cu darul lui Hristos, vin și eu către Tine, murind pentru Tine cu osîrdie!" Zicînd aceasta, și-a plecat capul sub sabie, dar nu l-a tăiat; pentru că, aflînd ighemonul că Sfîntul Teodul dorește tăierea de sabie, ca pe o cunună de veselie, a poruncit să-l întoarcă întreg.

Într-acea vreme ighemonul ispitea pe Sfîntul Agatopod, întrebîndu-l și zicînd: "Ce fel de viață ai?" Sfîntul răspunse: "Aceea pe care o are și Teodul". Ighemonul zise: "Ce fel de împărtășire ai cu Teodul? Oare vreo rudenie oarecare v-a însoțit?" Sfîntul Agatopod răspunse: "Cu neamul sîntem despărțiți între noi, dar cu credința și cu obiceiul sîntem uniți, și pe cît ne deosebim cu neamul, pe atît ne unim cu duhul". Ighemonul zise: "Văd că amîndoi vă sîrguiți la o muncă, pentru că aceasta o spun cuvintele voastre". Sfîntul Agatopod răspunse: "Dacă cu o muncă ne ducem din viața aceasta, apoi tot de aceeași răsplătire ne vom învrednici de la Dumnezeul nostru".

Faustin zise: "Nu-ți este rușine ție, fiind bătrîn, să te amăgești ca un tînăr și să te dai de bunăvoie în arătată primejdie?" Sfîntul Agatopod răspunse: "Nu mă amăgesc nicidecum, nici nu sînt deșert de nădejdea în Hristosul meu și pe cît sînt mai bătrîn cu anii, pe atît mă sîrguiesc a arăta mai multă osîrdie către Dumnezeul meu și laud pe Teodul, care stă tare, deși este mai tînăr, pentru cinstea adevăratului nostru Dumnezeu". Iar Faustin ighemonul, căutînd spre Teodul, i-a zis: "Nu te amăgi, o, tînărule, de cuvintele bătrînului acestuia! Nu te da la moarte fără socoteală, pentru că el, fiind bătrîn acum, nu este cu mirare că dorește moartea; iar tu, fiind încă tînăr și

puțin viețuind, pentru ce voiești să te lipsești în deșert de această dulce viață?" Sfîntul Teodul răspunse: "Să nu mă socotești că sînt mai neputincios decît bătrînul și nu voi putea suferi muncile cele de o potrivă, pentru că, deși sînt tînăr cu anii, însă întocmai ca bătrînul știu pe Unul Dumnezeu a toate făcător și sînt gata a pătimi întocmai pentru Dînsul".

Grăind sfinții unele ca acestea și chemînd pe Hristos, i-au legat ostașii după porunca tiranului și i-au dus iarăși în temniță; iar ei slăveau pe Dumnezeu, cu al Cărui ajutor au biruit pe diavol. Iar cunoscuții lor, adunîndu-se, i-au înconjurat plîngînd; și i-a întrebat Sfîntul Teodul: "Pentru ce v-ați adunat aici și de ce plîngeți?" Ei au răspuns: "Plîngem pentru primejdia voastră". Iar sfîntul, zîmbind, a zis: "Pentru ce voi, înduioșîndu-vă, plîngeți de primejdiile noastre, ca să ne întristați pe noi, cei ce alergăm spre cele mai bune?"

Grăind acestea Sfîntul Teodul, a venit un ostaș cumplit trimis de la ighemon, care, legîndu-i pe amîndoi cu lanțuri de fier, i-a băgat în temnița cea mai dinăuntru și i-a încuiat, să nu poată intra nimeni la dînșii. Sfinții mucenici, după ce a înserat, într-un tîrziu, s-au rugat lui Dumnezeu ca să-i întărească întru nevoință pînă în sfîrșit și s-au odihnit. Iar Domnul nostru Iisus Hristos, Cel ce caută pe cuvioșii Săi, fiind cu un suflet și un gînd, le-a trimis la amîndoi o vedenie în vis, despre sfîrșitul ce aveau să-l aibă. Această vedenie le-a fost astfel: Li se părea că intră amîndoi într-o corabie, ce era plină de oameni, și se vedeau în corabie în mijlocul mării, primejduindu-se de furia valurilor, pentru că marea se învăluia de o furtună mare și se izbea corabia de valuri sfărîmîndu-se și afundîndu-se. Și vedeau pe oamenii care erau cu dînșii, unii înecîndu-se, alții înotînd, alții apropiindu-se de cîte o piatră și pierind, iar pe ei prin îndreptarea cîrmaciului, s-au văzut izbăviți de înecare, îmbrăcați în haine luminoase și ajungînd la un munte oarecare înalt, care nu era departe.

Deci, deșteptîndu-se din somn, au spus unul altuia vedenia aceea și se mirau cum amîndoi au avut aceeași vedenie. Și au cunoscut că la amîndoi un dar li se va dărui de Hristos, adică mucenicia mării, în care mulți afundîndu-se, ei vor trece izbăviți, și se vor sui la muntele ceresc, spre primirea răsplătirilor celor veșnice. Și întărindu-se cu nădejde, au mulțumit de aceea Bunului Dumnezeu, Povățuitorul lor, căzînd cu fețele la pămînt și zicînd: "Cine aștepta vreodată o facere de bine ca aceasta, pe care Tu, o, Dumnezeule, ne-ai dăruit-o nouă prin întruparea Fiului Tău, Domnului nostru Iisus Hristos? Cine este cu obiceiul atît de fără de omenie, să nu cinstească dreapta credință, mai mult decît desfătările cele deșarte, fiind miluit cu atîtea faceri de bine? Cine este atît de grabnic la facerea de bine ca Fiul Tău, Care întru al Său dar mai înainte de vreme ne-a făcut încredințați prin descoperire, arătîndu-ne cununile mai înainte de a sfîrși noi alergarea noastră și ne-a întărit spre nevoința ce ne este înainte?"

Așa mulțumiră ei lui Dumnezeu pînă a doua zi și, rugîndu-se, străjerii temniței au intrat cînd se făcea ziuă, spunîndu-le că pe Teodul și pe Agatopod îi cheamă ostașii la ighemon. Iar ei, îngrădindu-se cu semnul crucii, au ieșit din temniță, fiind legați

cu lanțuri și mergînd după ostași. Iar mulțimea cunoscuților, adunîndu-se acolo, a ridicat plîngere pentru dînșii, știind că acum are să moară acea frumoasă pereche, către care Sfîntul Teodul cu fața luminoasă, a zis: "Dacă din dragoste plîngeți pentru noi, apoi mai mult se cade vouă a vă bucura de noi, că pentru atît de bună pricină, adică pentru cinstea adevăratului Dumnezeu, ne nevoim. Iar de plîngeți din inimă diavolească, apoi pentru voi plîngeți mai mult decît pentru noi, că ați rătăcit din calea cea dreaptă și vă duceți la pierzare".

După ce la a treia cercetare au pus înainte pe sfinți, Faustin ighemonul întrebîndu-i, nimic n-au mai răspuns, fără numai acestea: "Sîntem creștini și anume pentru numele lui Hristos, toate voim a le pătimi". Atunci ighemonul, cu fața mîhnită, a hotărît asupra lor munci de moarte: "Teodul și Agatopod, care n-au voit să aducă jertfă idolilor, să se arunce în mare!" Și, luîndu-i ostașii, i-au dus la mare și, legîndu-le mîinile înapoi și pietre grele la grumaji, i-au pus în corabie. Într-acel ceas s-a adunat o mulțime de prieteni, de vecini și necunoscuți, dintre care unii se tînguiau pentru un sfîrșit ca acela, iar alții cu laude fericeau pe vitejii ostași ai lui Hristos, că au sfărîmat capul vrăjmașului și mor cu osîrdie pentru dreapta credință.

Iar ighemonul, fiindu-i milă de sfinți, a trimis la dînșii pe un bărbat vestit, anume Fulvie, sfătuindu-i ca numai tămîie să aducă idolilor și vor scăpa de la moarte, iar ei nu încetau a chema pe Iisus Hristos și de idolii cei necurați lepădîndu-se. După multă sfătuire și îndemnare, văzînd păgînii că nicidecum robii lui Hristos nu se pleacă la sfatul lor, au început mai întîi pe Sfîntul Agatopod a-l arunca în mare. Iar el, căutînd la cer, a strigat cu glas mare: "Cu acest al doilea botez se spală toate greșalele noastre și mergem la Iisus Hristos curați!" Zicînd sfîntul așa, l-au aruncat în mare, iar după dînsul și pe Sfîntul Teodul.

Și așa și-au sfîrșit nevoința pătimirii sfinții mucenici și cununa biruinței au luat din dreapta Celui de sus. Iar marea, primind trupurile sfinților, într-același ceas le-a scos cu valurile la uscat, dezlegate de legături și de pietre, fiind foarte luminate, pe care, luîndu-le cunoscuții, le-au îngropat cu cinste.

După puțină vreme, li s-a arătat lor Sfîntul Teodul în haine albe și cu fața luminoasă, poruncindu-le ca averile lui să se împartă celor scăpătați, sărmanilor și văduvelor.

Deci, s-au sfîrșit acești doi sfinți, în cinci zile ale lunii aprilie, întru slava Tatălui și a Fiului și a Sfîntului Duh, a unui Dumnezeu slăvit în Treime în veci. Amin.

9. VIAȚA CUVIOSULUI MARCU DIN MUNTELE FRACESC - ETIOPIA (5 APRILIE)

Cuviosul Serapion ne spunea: Petrecînd am mers și eu în pustia cea mai dinăuntru a Egiptului, la părintele Ioan, starețul cel mare și, luînd binecuvîntare de la dînsul, am șezut să mă odihnesc după osteneală. Dormind, am avut o vedenie în somn și am văzut doi sihaștri oarecare venind și luînd binecuvîntare de la stareț, zicînd între ei: "Acesta este ava Serapion, să luăm binecuvîntare de la dînsul". Și le-a zis lor ava Ioan: "Acum a venit din pustie și foarte mult este ostenit; lăsați-l puțin să se odihnească". Iar aceia au zis despre mine către starețul: "Cît de multă vreme este de cînd se ostenește acesta în pustie, iar la ava Marcu, cel ce viețu-iește în muntele Fracesc, din Etiopia, n-a mers. Căci între toți pustnicii din pustietăți nu este asemenea cu acel Marcu, care are o sută treizeci de ani. Și acum sînt nouăzeci și cinci de ani de cînd locuiește în pustie și pe nici un om din cei care viețuiesc pe pă-mînt n-a văzut; iar unii din cei ce sînt întru lumina vieții veșnice, au fost la dînsul mai înainte de aceasta și s-au făgăduit că-l vor primi la ei".

Acestea grăindu-le ei către ava Ioan, m-am deșteptat din dormitare și pe nimeni n-am văzut la bătrînul și i-am spus lui vedenia aceea. Iar el mi-a zis: "Dumnezeiască este vedenia aceasta, dar unde este muntele Fracesc?" Și i-am zis lui: "Roagă-te pentru mine, părinte!" Și după terminarea rugăciunii, am sărutat pe bătrînul și m-am dus în Alexandria, calea fiind cam de douăsprezece zile; și am trecut-o în cinci zile, ostenindu-mă prin aspra pustie ziua și noaptea, arzîndu-mă ziua de zăduful soarelui, care ardea chiar și în țarina pămîntului.

Intrînd în Alexandria, am întrebat pe un neguțător despre calea către muntele Fracesc, din Etiopia, dacă este departe. Iar el a zis: "Cu adevărat, părinte, mare este lungimea căii aceleia. Căci pînă la hotarele Etiopiei și a limbii heteului, este cale de douăzeci de zile, iar muntele de care întrebi este și mai departe". Și iarăși l-am întrebat: "Cîtă hrană și băutură ar fi nevoie spre trebuință trupească? Pentru că voiesc să mă duc acolo". Răspuns-a acela: "Dacă călătoria ta va fi pe mare, nu vei zăbovi mult, căci nu sînt departe de aici părțile acelea; iar de te vei duce pe uscat, vei călători treizeci de zile".

Auzind acestea de la dînsul, mi-am luat apă într-o ploscă de tigvă și puține finice și, punîndu-mi nădejdea spre Dumnezeu, am plecat la drum și am mers prin pustia aceea douăzeci de zile. Și mergînd n-am văzut nimic, nici fiară, nici pasăre, căci pustia aceea nu are vreun loc de odihnă sau hrană; pentru că ploaie sau rouă nicidecum nu se pogoară acolo și nimic nu se află de mîncare în acea pustie. Iar după acele douăzeci de zile mi s-a sfîrșit apa pe care o aveam în tigvă, asemenea și finicii s-au împuținat și am slăbit foarte, încît nu puteam merge mai departe, nici să mă întorc înapoi și eram ca un mort. Și iată mi s-au arătat acei doi sihaștri, pe care mai înainte îi văzusem în vedenie la Ioan, marele stareț.

Aceia, stînd înaintea mea, mi-au zis: "Scoală-te și mergi cu noi". Și sculîndu-mă, am văzut pe unul dintre ei plecîndu-se la pămînt și întorcîndu-se către mine, mi-a zis: "Voiești să te răcorești?" Și i-am zis lui: "Precum voiești, părinte". Și mi-a arătat o rădăcină din semințele pustiei și mi-a zis: "Primește și mănîncă din rădăcina

aceasta și călătorește întru puterea Domnului". Și am mîncat puțin și îndată m-am răcorit și fără de necaz s-a făcut sufletul meu, căci eram ca și cum niciodată nu slăbisem. Și mi-au arătat cărarea pe care să merg spre Sfîntul Marcu, iar ei s-au dus de la mine.

Eu călătorind, m-am apropiat de un munte foarte înalt, care părea că ajunge la înălțimile cerești, însă nu era pe dînsul nimic altceva, fără numai țărînă și pietre. Apropiindu-mă de munte, am văzut în marginea lui marea și am mers, suindu-mă la munte, șapte zile. Sosind a șaptea noapte, am văzut pe îngerul lui Dumnezeu pogorîndu-se din cer spre Sfîntul Marcu și zicînd: "Fericit ești ava Marcu și bine-ți va fi! Iată am adus la tine pe ava Serapion, pe care l-a dorit sufletul tău să-l vadă, de vreme ce pe altcineva din neamul omenesc n-ai voit să vezi!"

Iar eu auzind acestea, m-am făcut fără de frică și mergeam după vedenia aceea, pînă ce am ajuns la peștera în care viețuia Sfîntul Marcu. Cînd m-am apropiat la ușa peșterii, am auzit pe Sfîntul grăind stihuri din psalmii lui David și zicînd: *O mie de ani înaintea ochilor Tăi, Doamne, ca ziua de ieri care a trecut*, și cealaltă parte a psalmului aceluia. După aceea a început, din multa bucurie duhovnicească care era într-însul, a grăi către sine astfel: "Fericit este sufletul tău, o, Marcu, căci, păzindu-te Domnul, nu te-ai întinat cu necurățiile lumii acesteia, nici s-a robit mintea ta de gîndurile cele necurate. Fericit este trupul tău, că nu s-a legat cu poftele și cu patimile păcatelor. Fericiți sînt ochii tăi, pe care n-a putut să-i amăgească diavolul, prin vederea frumuseților celor străine. Fericite sînt urechile tale, că n-au auzit glasul și strigarea femeiască în lumea deșartă. Fericite sînt nările tale, că n-au mirosit lucrurile păcatelor. Fericite sînt mîinile tale, că nu s-au ținut, nici s-au atins de ceva din lucrurile omenești. Fericite sînt picioarele tale, care n-au pășit în calea ce duce la moarte, nici s-au pornit pașii tăi spre păcat; pentru că sufletul și trupul tău s-au umplut de viața cea duhovnicească și s-au sfințit cu dulceața sfinților îngeri".

Și a început iarăși către sufletul său a grăi: "*Binecuvintează, suflete al meu pe Domnul și toate cele dinlăuntru meu numele cel sfînt al Lui. Binecuvintează, suflete al meu pe Domnul și nu uita toate răsplătirile Lui*. Pentru ce te mîhnești suflete? Nu te teme! Nu te vei opri în temnițele iadului și diavolii nicidecum nu vor putea să clevetească, pentru că nu este în tine, cu darul lui Dumnezeu, prihana păcatului. *Tăbărî-va îngerul Domnului împrejurul celor ce se tem de Dînsul și-i va izbăvi pe ei. Fericită este sluga aceea, care a făcut voia Domnului său*".

Acestea și multe altele spunînd Cuviosul Marcu din dumnezeiasca Scriptură, pentru mîngîierea sufletului său și spre întărirea nădejdii celei neîndoite în Dumnezeu, a ieșit spre ușa peșterii și, plîngînd de bucurie, a grăit către mine cu umilință: "O, cîtă este osteneala duhovnicescului meu fiu, Serapion, care s-a ostenit să vadă petrecerea mea!" Și, binecuvîntîndu-mă, m-a cuprins cu mîinile și, sărutîndu-mă, mi-a zis: "Nouăzeci și cinci de ani am petrecut în pustia aceasta și n-am văzut vreun om, iar acum văd fața ta, pe care de mult am dorit s-o văd. Și cum nu te-ai

lenevit să suferi atîta osteneală, ca să vii la mine? Deci, să-ți dea Domnul nostru Iisus Hristos plată în ziua în care va judeca tainele omenești".

Acestea zicîndu-le Cuviosul Marcu, mi-a poruncit să șed. Și am început eu - zice Serapion - a-l întreba de viața lui cea vrednică de laudă, iar el mi-a spus, zicînd: "Nouăzeci și cinci de ani am, precum am zis, dar nici fiară, nici pasăre, nici pîine omenească n-am mîncat, nici cu îmbrăcăminte nu m-am îmbrăcat. Dar am pătimit treizeci de ani în nevoi și necaz, de foame, de sete, de goliciune și, mai ales, de năvălirile diavolești. În acei ani am mîncat țărînă, silindu-mă foamea, și beam apă din mare, cînd mă chinuia setea. Și s-au jurat între ei diavolii pînă la o mie de ori, ca să mă înece în mare; și apucîndu-mă, mă trăgeau spre părțile cele de jos ale muntelui acesta. Iar eu mă sculam și mă suiam la vîrful muntelui, dar ei iarăși mă tîrau, pînă ce n-am rămas nici cu piele pe trupul meu. Bătîndu-mă și tîrîndu-mă strigau, zicînd: "Ieși din pămîntul nostru, pentru că de la începutul lumii nimeni din oameni n-a venit aici. Dar tu cum ai îndrăznit de ai venit?"

După o pătimire ca aceasta de treizeci de ani, după o foame ca aceasta, sete, goliciune și războaie de la diavoli, s-a vărsat darul lui Dumnezeu și milostivirea Lui asupra mea cu purtarea de grijă a Lui; s-a schimbat trupul meu cel firesc și a crescut păr pe el, precum și hrană neîmpuținată mi se aduce acum și îngerii Domnului vin la mine. Și am văzut locul Împărăției cerului și locașurile sufletelor sfinților, fericirea cea făgăduită și pregătită celor ce fac cele bune. Am văzut arătarea Raiului lui Dumnezeu și pomul cunoștinței din care au mîncat strămoșii noștri. Am mai văzut și arătarea lui Enoh și Ilie în Rai și nu este ceva, care să nu-mi fi arătat mie Domnul, din cele ce am cerut de la El".

Și am întrebat pe fericitul Marcu - zice Serapion: "Spune-mi mie, părinte, cum ți-a fost venirea ta aici?" Iar Sfîntul a început a-mi povesti așa: "Eu m-am născut în Atena și am învățat filosofia, iar după ce au murit părinții mei, am zis în sine-mi: "Și eu voi muri precum și părinții mei au murit; deci, sculîndu-mă, mă voi lepăda de bunăvoie de lume mai înainte, pînă a nu-mi veni ceasul ca să mă răpesc dintr-însa". Și îndată, dezbrăcîndu-mă de haine, m-am aruncat pe o scîndură în mare, fiind purtat de valurile, și cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu am sosit la muntele acesta".

Așa vorbind, zice Serapion, a sosit ziua și am văzut trupul lui, că era cu peri acoperit peste tot ca o haină și m-am înspăimîntat și tremuram de frică, de vreme ce nu se putea vedea într-însul nicidecum cuviință omenească și după nimic nu se putea cunoaște că este om, fără numai după glasul și după cuvintele ce ieșeau din gura lui. Iar el, văzîndu-mă că mă tem, mi-a zis: "Nu te înspăimînta de vederea trupului meu, că este trup stricăcios luat din pămînt". Și m-a întrebat, zicînd: "Oare lumea stă în legea lui Hristos, după cel mai dinainte obicei?" Iar eu i-am zis lui: "Cu darul lui Hristos, mai bine este astăzi decît în vremurile de mai înainte". Iarăși m-a întrebat: "Mai este oare slujirea de idoli și prigonire asupra creștinilor pînă acum?" I-am răspuns: "Cu ajutorul sfintelor noastre rugăciuni a încetat prigonirea, și slujirea de idoli nu mai este". Și s-a bucurat bătrînul cu bucurie mare, auzind acestea. Apoi iarăși

m-a întrebat: "Mai sînt oare sfinți în lume, ca să facă minuni, precum a zis Domnul în Evanghelie: *De veți avea credință cît un grăunte de muștar, veți zice muntelui acestuia, treci de aici și te aruncă în mare și va fi vouă*?"

Zicînd Sfîntul acestea, deodată s-a ridicat muntele și s-a pornit de la locul său, ca de cinci mii de coți și s-a dus în mare. Plecîndu-se Sfîntul Marcu și văzînd muntele pornind, a făcut cu mîna spre dînsul, zicîndu-i: "Ce ai făcut tu, munte? Nu ți-am zis să pornești, ci am vorbit cu fratele; deci, tu stai la locul tău". Zicînd el acestea, a stat iarăși muntele la locul său. Eu, văzînd aceasta, am căzut cu fața la pămînt de frică. Iar el, apucîndu-mă de mînă, m-a ridicat și, sculîndu-mă, mi-a zis: "N-ai văzut, cred, niște minuni ca acestea în zilele tale!"

Eu am zis: "Nu, părinte". Iar el, suspinînd, a plîns cu amar și a zis: "Amar pămîntului că pe el creștinii numai cu numele se numesc creștini, iar cu faptele sînt departe!" Și iarăși a zis: "Bine este cuvîntat Dumnezeu, Cel ce m-a adus la locul acesta sfînt, ca să nu mor în patria mea și să mă îngrop în pămîntul cel necurat și plin de greșeli".

Petrecînd ziua aceea în cîntări de psalmi și în duhovnicească vorbire și făcîndu-se seară, Sfîntul mi-a zis: "Frate Serapioane, oare nu este vremea ca, după rugăciune, să gustăm ceva?" Iar eu nu i-am răspuns. Și îndată, ridicîndu-și mîinile spre cer, a început a citi psalmul acesta: *Domnul mă paște și nimic nu-mi va lipsi*... Iar după sfîrșitul psalmului, întorcîndu-se spre peșteră, a strigat grăind: "Pune, frate, masa!" Și iarăși a zis către mine: "Să intrăm și să ne împărtășim din masa pe care Dumnezeu ne-a trimis-o". Iar eu m-am minunat și m-am înspăimîntat, că toată ziua pe nimeni n-am văzut în peșteră, fără numai pe Sfîntul Marcu singur; iar el către un necunoscut poruncește să-i pună masă.

Intrînd noi în peșteră, am văzut masa, două scaune și două pîini calde și moi erau puse înainte și multe poame, doi pești fripți, verdețuri curate, măsline, finice, sare și un vas plin cu apă mai dulce decît mierea. Șezînd noi, Sfîntul Marcu a zis: "Binecuvintează, fiule Serapioane". Iar eu am zis: "Iartă-mă, părinte!" Atunci sfîntul a zis: "Doamne, binecuvintează!" Și am văzut din cer o mînă întinsă aproape de masă, însemînd cu crucea cele puse înainte. Iar după ce am mîncat, a zis: "Ia, frate, acestea de aici!" Și îndată cu o nevăzută mînă s-a luat masa. Iar eu de amîndouă mă minunam: și de sluga cea nevăzută - căci îngerul Domnului cel fără de trup, cu porunca lui Dumnezeu slujea celui ce era înger în trup, adică Cuviosului Marcu - și că în toate zilele vieții mele n-am gustat așa fel de pîine dulce și din acea hrană, nici n-am băut o apă dulce ca aceasta, precum era la acea masă.

Atunci, Sfîntul mi-a zis: "Văzut-ai, frate Serapioane, cîte bunătăți trimite Dumnezeu robilor săi? Pentru că în toate zilele îmi trimite Dumnezeu o pîine și un pește. Iar astăzi, pentru tine, mi s-a îndoit masa; căci două pîini și doi pești ne-a trimis și cu o masă ca aceasta în toate zilele mă hrănește Domnul, pentru pătimirea mea cea dintîi. Pentru că treizeci de ani, precum ți-am spus mai înainte, petrecînd în locul

acesta, nici o rădăcină de buruiană nu găseam, cu care aș fi putut să mă hrănesc, suferind de foame și de sete. Apoi de mare nevoie mîncam țărînă și beam apă amară din mare și am umblat gol și desculț; și mi-au căzut degetele de la picioare, de ger și de cumplitul zăduf și soarele mi-a ars trupul. Zăceam cu fața la pămînt ca un mort și diavolii mă munceau ca pe un părăsit de Dumnezeu; iar eu cu ajutorul lui Dumnezeu pe toate acestea le răbdam, pentru dragostea Lui cea dumnezeiască.

Iar după ce s-au sfîrșit acei treizeci de ani ai pătimirii mele, cu porunca lui Dumnezeu mi-a crescut păr și, ca o haină, mi-a acoperit toate mădularele. Și de atunci pînă acum, diavolii n-au mai putut să se apropie de mine, foamea și setea nu mă stăpînește, nici gerul și nici zăduful nu mă supără și pe lîngă toate acestea de nimic n-am bolit. Iar astăzi se sfîrșește măsura vieții mele și te-a trimis Dumnezeu aici și cu sfintele tale mîini să-mi îngropi smeritul meu trup".

După un ceas Sfîntul iarăși mi-a zis: "Frate Serapioane, să petreci noaptea aceasta fără somn, pentru despărțirea mea". Și am stat amîndoi la rugăciune, cîntînd psalmii lui David. După aceea, mi-a zis Sfîntul: "Frate Serapioane, după plecarea mea, să-mi pui trupul meu în peștera aceasta cu pacea lui Hristos și să astupi ușa cu pietre și să te duci la locul tău și aici să nu rămîi". Iar eu, închinîndu-mă Sfîntului, rugîndu-l, i-am zis: "Părinte, roagă-te lui Dumnezeu, să mă ia împreună cu tine și să merg unde vei merge tu". Iar Sfîntul, răspunzînd, mi-a zis: "În ziua veseliei mele nu plînge, ci mai ales te veselește, că ți se cade să te întorci la locul tău. Iar Domnul, Care Te-a adus aici, să-ți dăruiască mîntuire pentru osteneala ta cea plăcută Lui. Și să știi că nu pe aceiași cărare pe care ai venit aici, va fi întoarcerea ta, ci cu altă neobișnu-ită călătorie vei ajunge la locul tău".

Apoi Sfîntul Marcu, după ce a tăcut puțin, a început a zice: "Frate Serapioane, plăcută îmi este ziua aceasta, mai mult decît zilele vieții mele, pentru că astăzi se desparte sufletul meu de pătimirile cele trupești și merge să se odihnească în locașurile cele cerești. Astăzi se odihnește trupul meu de multe dureri și osteneli; astăzi mă primește odihna mea cea luminată".

Acestea zicînd el, s-a umplut peștera de o lumină mai luminoasă decît soarele și s-a umplut muntele acela de o mireasmă de aromate. Luîndu-mă de mînă Sfîntul Marcu, a zis astfel: "Rămîi peșteră, în care am petrecut cu trupul meu, slujind lui Dumnezeu în vremelnica mea viață; iarăși va petrece în tine, care ai fost casă durerilor, ostenelilor și nevoilor, trupul meu cel mort, pînă la învierea cea de obște. Iar Tu, Doamne, desparte-mă de trupul meu, căci pentru Tine am răbdat foamea, setea, goliciunea, gerul, zăduful și toată strîmtorarea. Însuți, Stăpîne, îmbracă-mă cu haina slavei, în ziua înfricoșată a venirii Tale. Odihniți-vă de acum ochii mei, care n-ați dormitat în rugăciunile cele de noapte; odihniți-vă picioarele mele cele ostenite de stările cele de toată noaptea. Mă duc din viața aceasta vremelnică, iar tuturor celor ce rămîn pe pămînt, le doresc să se mîntuiască.

Mîntuiți-vă, pustnicilor, care rătăciți în peșteri și în munți pentru Dumnezeu! Mîntuiți-vă, nevoitorilor, care pentru împărăția cerurilor cea cu anevoie, răbdați toată nevoia! Mîntuiți-vă, legații lui Hristos, cei închiși pentru dreptate, care nu aveți mîngîiere decît numai pe unul Dumnezeu! Mîntuiți-vă, lavre, cele ce slujiți lui Dumnezeu ziua și noaptea! Mîntuiți-vă, sfinte biserici, cele ce sînteți curățire a păcătoșilor! Mîntuiți-vă, preoții Domnului, mijlocitori către Dumnezeu pentru oameni! Mîntuiți-vă, fiii împărăției lui Hristos, care v-ați făcut fiii lui Hristos prin Sfîntul Botez! Mîntuiți-vă, iubitorilor de Hristos, cei ce primiți pe străini ca pe însuși Hristos! Mîntuiți-vă, milostivilor, cei vrednici de milă. Mîntuiți-vă, cei bogați în Domnul care sînteți făcători de bine! Mîntuiți-vă, cei săraci pentru Domnul! Mîntuiți-vă, binecredincioșilor împărați și domni, care, cu dreptate și cu milostivire, faceți judecățile! Mîntuiți-vă, pustnicii cei smeriți, și nevoitorii cei iubitori de osteneală. Mîntuiți-vă toți cei ce vă iubiți unul pe altul, întru Hristos. Mîntuiește-te, pămîntule, și toți cei ce viețuiesc pe tine, prin pacea și dragostea lui Hristos".

După ce a zis acestea Sfîntul Marcu, întorcîndu-se către mine, m-a sărutat, zicîndu-mi: "Mîntuiește-te și tu, frate Serapioane! Hristos, pentru Care, cu nădejde, ai suferit osteneala aceasta, să-ți dea plată după osteneala ta, în ziua venirii Lui". Și iarăși mi-a zis: "Frate Serapioane, te jur cu Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, ca să nu iei ceva de la smeritul meu trup, nici chiar un fir de păr. Nici să se apropie de el îmbrăcăminte de haine, ci perii cu care m-a îmbrăcat Dumnezeu, să fie trupului meu spre îmbrăcare, iar tu să nu petreci aici".

Aceasta zicînd Sfîntul, și eu tînguindu-mă, s-a auzit un glas din cer, zicînd: "Aduceți-Mi vasul cel ales din pustie. Aduceți-Mi pe lucrătorul dreptății, pe creștinul cel desăvîrșit și pe credinciosul rob. Vino, Marcu! Vino, de te odihnește în lumina bucuriei și în duhovniceasca viață!" Și a grăit către mine Sfîntul: "Să plecăm genunchii, frate". Și i-am plecat. Apoi am auzit un glas îngeresc, grăind către Cuviosul: "Întindeți mîinile tale".

Pe acest glas auzindu-l eu - zice Serapion - m-am sculat îndată și uitîndu-mă am văzut sufletul Sfîntului Marcu, dezlegîndu-se din legăturile trupești și acum de mîini îngerești cu haină albă luminoasă acoperindu-se și suindu-se la ceruri. Încă am văzut și calea văzduhului către cer și acoperămîntul cerului descoperindu-se. Apoi am văzut cetele diavolești stînd lîngă drum gata și am auzit un glas îngeresc grăind către diavoli: "Fugiți, fiii întunericului, de la fața luminii dreptății!" Însă a fost oprit în văzduh sfîntul lui suflet, ca un ceas și a venit un glas din cer către sfinții îngeri, zicînd: "Luați și aduceți aici, pe cel ce a rușinat pe diavoli".

Iar după ce sufletul Cuviosului a trecut de cetele diavolești fără de vătămare, pe cînd se apropia spre cerul cel deschis, am văzut ca o asemănare de mînă dreaptă întinsă pe cer și primind sufletul cel fără prihană. Apoi acea vedenie s-a ascuns din ochii mei și nimic n-am mai văzut, fiind la al șaselea ceas din noapte.

Deci am îngrijit și am așezat cinstitul trup al Sfîntului Marcu, petrecînd toată noaptea în rugăciune. Iar după ce s-a făcut ziuă, am săvîrșit obișnuita cîntare de laudă asupra trupului, sărutîndu-l cu lacrimi de bucurie; apoi l-am pus în peșteră și am astupat ușa peșterii cu pietre. După rugăciunile cele din destul, m-am pogorît din munte, rugîndu-mă lui Dumnezeu și chemînd pe Sfîntul să-mi fie ajutor, într-acea ieșire din pustia cea înfricoșată și neumblată. Iar după apusul soarelui, șezînd eu să mă odihnesc, iată cei doi sihaștri, care mai înainte mi se arătaseră, mi-au stat înainte, zicîndu-mi: "Cu adevărat, frate Serapioane, ai îngropat astăzi trupul unui fericit părinte, căruia nu-i este vrednică toată lumea. Deci, sculîndu-te, să călătorești noaptea pentru că aerul este răcoros; căci ziua nu se poate umbla cu înlesnire din cauza zădufului celui mare al soarelui".

Iar eu, sculîndu-mă, i-am urmat și am călătorit cu dînșii pînă dimineața. Iar cînd începea să răsară ziua, mi-au zis: "Frate Serapioane, mergi cu pace la ale tale și te roagă Domnului Dumnezeu". Mergînd eu nu departe de dînșii, mi-am ridicat ochii, căutînd înaintea mea, și m-am văzut sosit înaintea ușii bisericii din mănăstirea părintelui Ioan, marele stareț. Și minunîndu-mă, am preamărit pe Dumnezeu cu mare glas și mi-am adus aminte de cuvintele Sfîntului Marcu, care îmi zisese că nu pe aceiași cale pe care am mers la dînsul, îmi va fi întoarcerea de la dînsul. Și am crezut, că eram purtat cu rugăciunile sfîntului. Apoi am mărit mila preabunului Dumnezeu, pe care a făcut-o cu mine nevrednicul, prin rugăciunile și mijlocirile Cuviosului Părintelui nostru Marcu, credinciosul robul Său.

Auzindu-mi glasul Cuviosul Ioan, a ieșit la mine degrabă și a zis: "S-a întors la noi în pace cu Dumnezeu, Cuviosul Serapion". Și am intrat în biserică, apoi am spus stărețului și ucenicilor lui toate cele ce se făcuseră și toți au preamărit pe Dumnezeu. Și a zis către mine starețul: "Cu adevărat, frate, acela a fost desăvîrșit creștin, dar noi numai cu numele ne numim creștini, iar cu faptele stăm departe de adevărata creștinătate. Însă Iubitorul de oameni și milostivul Dumnezeu, Cel ce a primit pe Sfîntul Marcu, plăcutul Său, în curțile cele veșnice ale Împărăției cerurilor, Acela să ne acopere și pe noi și toată sfînta sa sobornicească și apostolească Biserică cu aripile Sale, de toate meșteșugirile diavolești și totdeauna să fie cu noi smeriții robii Săi, să ne povățuiască spre împlinirea voii Lui celei sfinte și dumnezeiești, ca să urmăm și noi marilor Sfinți Părinți, cuvioșilor părinților noștri. Ca și noi, întru înfricoșata zi a judecății, să cîștigăm milă, împreună cu Cuviosul Marcu, marele părinte; cu rugăciunile Preacuratei Stăpînei noastre Născătoare de Dumnezeu și cu ale tuturor sfinților celor ce au plăcut Domnului nostru Iisus Hristos. Căruia I se cuvine toată slava, împreună cu Tatăl și cu Preasfîntul, bunul și de viață făcătorul Duh, acum și pururea și în vecii nesfîrșiți". Amin.

10. POMENIREA CUVIOSULUI PUPLIE MONAHUL
(5 APRILIE)

Acest cuvios a fost în părțile Egiptului, pe vremea împărăției lui Iulian Paravatul. Acel împărat păgîn din Persia, a trimis pe diavol în părțile Apusului, ca să-i aducă veste de acolo. Mergînd diavolul în locul acela, unde petrecea cuviosul Puplie monahul, a stat în acel loc zece zile nemișcat, neputînd să se ducă mai departe. Căci cuviosul, simțind pe diavol că trece pe acolo, a stat la rugăciune și n-a încetat să se roage ziua și noaptea, ridicîndu-și mîinile în sus și s-a întors diavolul fără nici o ispravă la Iulian.

Și a zis către dînsul Iulian: "Pentru ce ai zăbovit atîta vreme?" Diavolul i-a răspuns: "Da, am zăbovit și fără de ispravă la tine m-am întors, că am așteptat zece zile, pînă ce a încetat Puplie monahul de la rugăciune, ca să pot trece acel loc și nimic sporind, m-am întors". Atunci păgînul Iulian a zis cu mînie către diavol: "Cînd mă voi întoarce de la război, voi face izbîndire acelui monah". Și nu după multe zile a fost ucis cu nevăzuta putere a lui Dumnezeu, Iulian depărtatul. Și îndată, un voievod din cei ce era cu dînsul, vînzîndu-și toate averile sale și împărțindu-le la săraci, a mers la Cuviosul Puplie și, lepădîndu-se de lume, s-a făcut monah ales. Iar Puplie Cuviosul prin îndestulată vreme, desăvîrșit plăcînd lui Dumnezeu, s-a mutat de aici.

11. CUVIOASA TEODORA DIN TESALONIC (5 APRILIE)

Această cuvioasă a fost născută în insula Eghina, din părinți creștini dreptcredincioși, Antonie și Hrisanta, a căror dreaptă credință și faptă bună a fost arătată în acea vreme, cînd Biserica lui Hristos se tulbura de eresul iconoclasmului, în împărăția lui Mihail Valvos, de care eres nu numai nu s-a vătămat acea bună doime; ci, ca o lumină în întuneric prin dreapta credință a luminat.

Din niște părinți ca aceștia fiind născută fericita Teodora, după creșterea sa, a fost dată după bărbat și a născut o fiică. După aceea, din cauza năvălirii barbarilor, s-a mutat în cetatea Tesalonic, unde, crescînd pe fiica sa, a făcut-o mireasa lui Hristos. După ce a murit bărbatul ei, a intrat în mănăstirea de fecioare, la fiica sa și s-a tuns în rînduiala monahicească. Prin viața sa îmbunătățită, prin pustniceștile nevoințe și ostenelile ascultării, atît a plăcut lui Dumnezeu, încît, nu numai în viață ci și după moartea sa, multe minuni a făcut.

Trecînd după moartea sa cîțiva ani și murind egumena mănăstirii aceleia, s-a pus trupul ei mort, în mormînt aproape de sfînta fecioară; și cînd s-a descoperit mormîntul aceleia, atunci au putut să vadă toți cei ce erau acolo, o minune mare. Căci Cuvioasa Teodora, după mulți ani de la sfîrșitul său, mișcîndu-se, ca și cum ar fi fost vie, a făcut puțin loc egumenei ce se așeza lîngă dînsa, dînd locul cel mai larg povățuitoarei sale, cum și smerenia sa arătîndu-și după moarte; și toți văzînd acest lucru s-au înspăimîntat și au strigat: "Doamne, miluiește!" Încă și mir mirositor și tămăduitor izvora din sfintele ei moaște și se făceau tămăduiri multe, prin ungerea cu acel mir: diavolii se izgoneau, orbii vedeau și toate neputințele se vindecau, întru slava lui Hristos Dumnezeu. Amin.

12. VIAȚA SFÎNTULUI EUTIHIE, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI
(6 APRILIE)

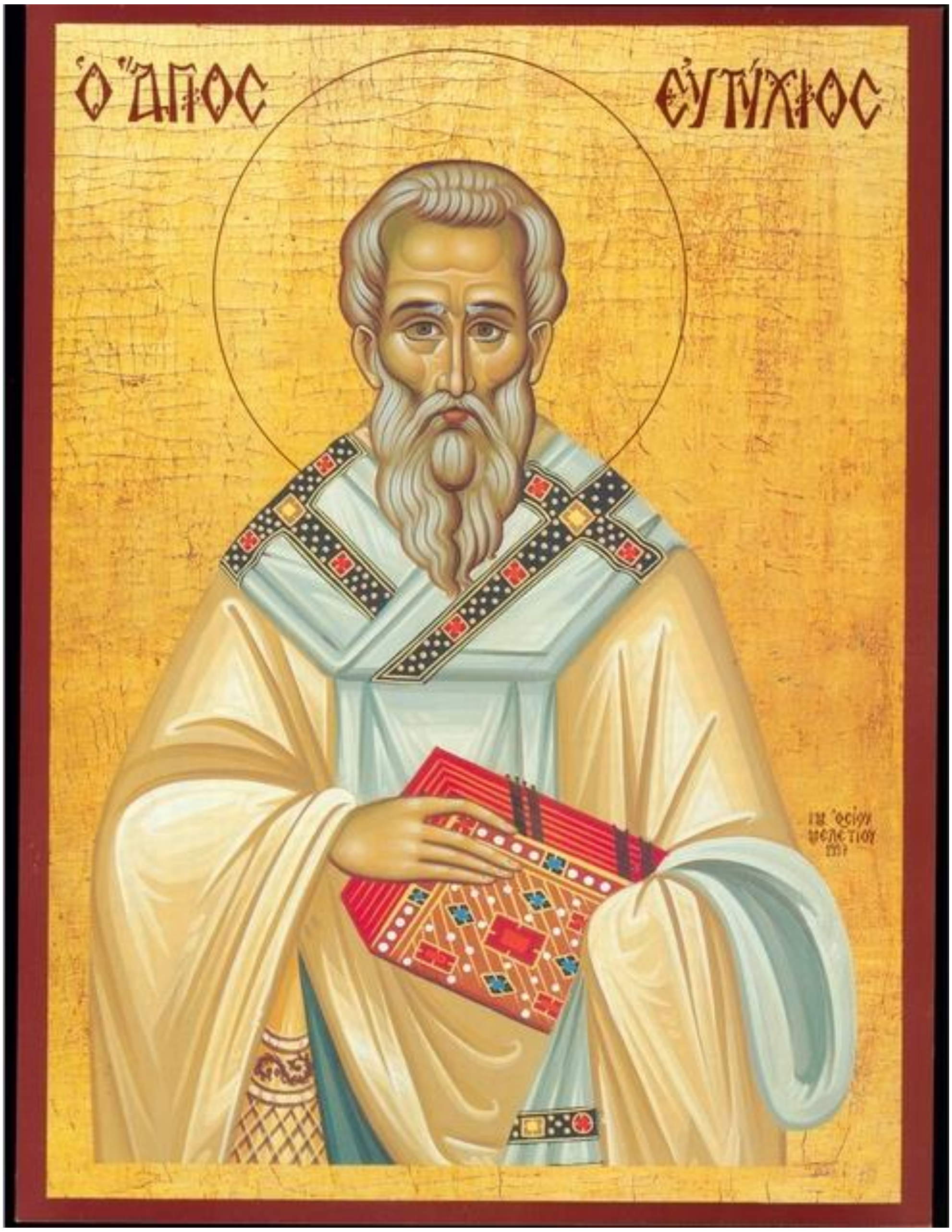

Țara Frigiei și satul ce se numea dumnezeiesc, a fost patria Sfîntului Eutihie, pe care el îngrădindu-l cu ziduri de piatră, a zidit o biserică mare în numele Sfinților patruzeci de Mucenici și a făcut acolo locaș de rugăciune pentru călugări, care petreceau viața îngerească în rînduiala monahicească, pentru ca nu numai cu numele, ci și cu lucrul să fie satul acela dumnezeiesc și s-a întemeiat ca o cetate puternică, cu sîrguința sfîntului. Părinții lui au fost Alexandru, ostaș și Sinezia, fiica unui cinstit și îmbunătățit preot Isihie, care slujea în biserica Augustopoliei.

Sinezia, cînd purta în pîntece pe acest dreptcredincios rod, odihnindu-se într-o noapte, a văzut o lumină negrăită strălucind și s-a înspăimîntat, apoi gîndea în sine,

ce să însemne aceasta. Dar a fost ca o însemnare a luminii celei duhovnicești, care avea să se nască dintr-însa, adică a luminătorului multora, care erau în întunericul rătăcirii. Pentru că Domnul pe robul său, precum altădată pe Ieremia Proorocul, mai înainte de a ieși din pîntecele maicii sale, l-a sfinţit și l-a însemnat să fie mare Arhiereu și lumina lumii. Și s-a botezat pruncul de moșul său mai sus amintit, adică de prezbiterul Isihie, și l-a dat la învățătura cărții, căci se arătau din copilăreasca lui vîrstă semnele rînduielii ce avea să fie în el. Pentru că pruncii ce erau de o seamă cu el, mulți învățau la prezbiteriul acela, jucîndu-se și scriindu-și numele pe ziduri, numindu-se unii prezbiteri, alții cu alte dregătorii, iar acest fericit prunc și-a scris vrednicia patriarhiei lui astfel: *Eutihie Patriarhul*, ca și cum proorocea, adeverind cinstea patriarhiei, ce era să i se dea de la Dumnezeu.

Cînd era de doisprezece ani, a fost trimis de părinți și de moșul lui la Constantinopol pentru învățătura cea mai mare. Acolo sporind bine în înțelepciunea cea din afară, pe mulți covîrșindu-i, s-a convins că înțelepciunea din afară nu este de sus pogorîtă după cuvintele Sfîntului Apostol Iacov; ci *pămîntească, sufletească, diavolească* - care caută adică bunătăți pămîntești, slujind poftelor în simțirile trupești, cele iubitoare de desfătări ale sufletului, și urmînd mîndriei diavolului -, care nu le aduce iubitorilor săi nici un rod duhovnicesc. Iar înțelepciunea cea de sus este curată mai întîi, după aceea pașnică, blîndă, bineascultătoare, plină de milă și de rodurile cele bune, cu care satură pe iubitorii ei.

Deci, înțelepciunea care se coboară de sus, căutînd-o acest binecunoscător tînăr cu sîrguință și cu minte bărbătească, apoi aflînd-o, a pus sfat bun în mintea sa, ca nu lumii, ci lui Dumnezeu să slujească în ceata monahicească. Deci, ajungînd la vîrsta și la anii bărbatului desăvîrșit la călugărie gîndind în minte cu neschimbat scop, i s-a întîmplat, după rînduiala lui Dumnezeu, puțină împiedicare, care l-a oprit oarece vreme de la rînduiala mona-hicească. Aceasta s-a întîmplat astfel: Mitropolitul cetății Amasia și alți oarecare din cei cinstiți au silit pe fericitul cu mare rugăminte, chiar și fără de călugărie să primească episcopia cetății Lazichia. Deci fericitul Eutihie, supunîndu-se voii mitropolitului și celorlalți ca lui Dumnezeu, s-a dat pe sine ca un miel celui cel tunde, arhiereului Amasiei, care venise la Constantinopol pentru oarecare trebuințe bisericești și luîndu-l l-a dus în biserica Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, ce se numea Urbikiul, căci fusese ridicată cîndva de către Urbikie, voievodul Răsăritului. Acolo la un loc deosebit, i-a tuns pe ei pentru ierarhia bisericească. Iar cînd se tundea el, din întîmplare i-au căzut toți perii în sfînta apă din cristelniță și grăiau cu mirare cei ce erau de față, că ceea ce l-a născut cu duhovnicească naștere (adică cu Botezul) aceea singură i-a fost primitoare în ierarhie, primind într-însa perii lui.

După aceasta a fost hirotonisit diacon, apoi prezbiter, în al treizecilea an al vieții sale. Și acum fiind aproape de primirea vredniciei episcopiei, rînduind purtarea de grijă a lui Dumnezeu cele mai bune pentru robul Său, în vremea cea viitoare a schimbat acest sfat și s-a dat altui bărbat acea episcopie a Lazichiei. Sfîntul Eutihie, avînd scopul cel mai dinainte spre călugărie, s-a dus într-una din mănăstirile Amasiei

și s-a îmbrăcat în călugărească rînduială. Mănăstirea aceea era zidită de sfinții bărbați Meletie, Uranie și Selevchie care fuseseră odată episcopi, fiecare la vremea sa, ai Bisericii din Amasia și în sfințenia lor au odihnit întru Domnul, dînd din mormintele lor tămăduiri bolnavilor, prin minuni. Și se povestește de acel mare Selevchie, că în viața sa fusese făcător de minuni. Pentru că odată, cuprinzînd țara aceea o foamete mare și alergînd la Sfîntul Selevchie, pentru hrană, mulțime fără număr de săraci și scăpătați, el și-a deșertat toate hambarele. Împărțitorul de grîu nemaiavînd ce să împartă la cei ce cereau și nesuferind supărările de la dînșii, s-a dus la sfîntul și i-a dat cheile. Iar el luînd cheile, le-a pus pe patul său și toată noaptea s-a rugat lui Dumnezeu să nu omoare cu foame pe poporul său, ci să le trimită hrană cu atotputernica Sa mînă.

A doua zi s-a găsit hambarul atît de plin de grîu, încît nici ușile nu erau cu putință a se deschide. Lua poporul fără de opreală, cît le trebuia și cît putea să ia și, luîndu-se din grîu, nu se împuțina. Și cîți luau cu măsură și cu număr, acel număr de măsuri s-a găsit scris foarte mare, (adică o sută de mii de măsuri) din grîul scos din hambarele lui Selevchie, care îl înmulțise Dumnezeu cu rugăciunile aceluia. Acestea despre Sfîntul Selevchie. Iar mormîntul Sfîntului Uranie, care a împodobit odată scaunul în Iberia și s-a îngropat acolo, asemenea s-a aflat dînd tămăduiri de toate neputințele. De niște bărbați ca aceștia a fost zidită mănăstirea Amasiei, în care, după aceea Cuviosul Eutihie, primind asupra sa îngerescul chip cu îmbrăcăminte călugărească, și-a încins mijlocul cu adevărul; apoi a luat armele lui Dumnezeu, a fost pus arhimandrit al tuturor mănăstirilor din mitropolia Amasiei și ales povățuitor al călugărilor.

În acea vreme împărățea Iustinian cel Mare, de către care au fost chemați arhiereii la al cincilea Sinod din toată lumea. Și se întîmplase atunci că mitropolitul Amasiei era cuprins de o boală și l-a rugat pe Cuviosul Eutihie Arhimandritul, ca să se ducă în locul lui la Sinod în Constantinopol. Deci, gătindu-se fericitul de cale, i s-a arătat în vis o vedenie în acest fel: Degetul lui Dumnezeu îl vedea întins pe tăria cerului, spre muntele ce era deasupra mănăstirii lui, care era foarte înalt și avea pe el o biserică de rugăciune a Sfîntului mucenic Talaleu. Deci, arătînd degetul lui Dumnezeu înălțimea muntelui, s-a auzit un glas de sus, zicînd către Eutihie: "Acolo vei fi episcop".

Deșteptîndu-se din somn, se minuna de vedenia aceea și nu se pricepea ce va fi aceasta. Iar aceea însemna cinstea cea înaltă a patriarhiei Constantinopolului, la care avea să se ridice, prin bunăvoința lui Dumnezeu. Iar după ce s-a dus la Constantinopol, Prea sfințitul patriarh Mina, fiind bătrîn și aproape de sfîrșit, văzînd pe fericitul Eutihie, a zis în chip proorocesc despre dînsul către clerul său, că acela are să fie patriarh după dînsul și i-a poruncit, ca să locuiască în casele cele patriarhicești și cu dragoste vorbea cu dînsul, îndulcindu-se cu cuvintele lui cele de Dumnezeu insuflate. Apoi l-a trimis la împărat, vestindu-i aceluia mai înainte despre buna pregătire și despre buna purtare a bărbatului aceluia. Din întîmplare era în ceasul acela oarecare din eretici înaintea împăratului. Aceia au început a pune

întrebări sfîntului despre dogmele credinței și n-au putut să stea împotriva înțelepciunii lui și a duhului cu care grăia. Iar întrebarea le era aceasta: "Oare se cade să-i anatemizeze pe eretici după moartea lor?" Adică grăiau că asupra acelora care după moarte au fost cunoscuți ca eretici, nu se cade a pune anatema. Iar Sfîntul Eutihie grăia împotrivă: "Cu adevărat, pe eretici se cade și după moarte a-i pedepsi cu anatema". Și a adus din scriptura lui Iosie, împăratul Ierusalimului, cum că oasele închinătorilor de idoli celor morți, după mulți ani le-a scos din morminte și le-a ars cu foc. Deci, asemenea și pe eretici, după moartea lor, se cuvine a-i pedepsi. Din acel ceas Cuviosul Eutihie era iubit de împărat și de toți cinstit și lăudat.

În acea vreme Sinodul încă neadunîndu-se, s-a îmbolnăvit preasfințitul patriarh Mina, fiind plin de zile, și s-a dus către Domnul. Mulți din duhovniceasca rînduială căutau acea cinste la împărat, cu daruri și cu mijlociri. Împăratul, a cărui inimă era în mîinile lui Dumnezeu, gîndea la Fericitul Eutihie și a poruncit unuia din sfetnicii săi, bărbat cinstit, cu numele Petru, ca să păzească cu cinste pe Arhimandritul Amasiei, ca să nu fugă în taină din Constantinopol, ferindu-se de lauda omenească. Atunci i s-a arătat Sfîntului o altă vedenie în vis, pe care singur mai pe urmă a spus-o casnicilor săi: "Mi se părea că vedeam o casă mare și prealuminoasă și într-însa era un pat așternut cu podoabe de mare preț. Și ședea o femeie cinstită pe patul acela, cu numele Sofia, care chemîndu-mă la sine, mi-a arătat podoabele sale. Atunci am văzut îndată acoperămîntul casei plin de zăpadă și pe un prunc care stătea în zăpadă cu numele Soteric care era gata să alunece și să cadă jos de pe acoperămînt. Iar eu, apucîndu-l, l-am coborît de pe acoperămînt, l-am izbăvit din zăpadă și l-am salvat de la cădere". Această vedenie a avut-o el în noaptea dinaintea alegerii lui la patriarhie, care s-a împlinit îndată.

Pentru că acea cinstită femeie pe care o văzuse, cu numele Sofia, nu însemna altceva decît Sfînta Sofia sobornicească Biserică a Constantinopolului. Iar podoabele ei însemnau bisericeștile lucruri în timp ce pruncul Soteric, care era gata să cadă de pe acoperămînt, însemna dogmaticeasca mărturisire, care era aproape de eretica alunecare și cădere, avînd trebuință de grabnicul ajutor al bunului păstor. Și împăratul a avut o dumnezeiască descoperire despre Cuviosul Eutihie, precum singur împăratul a spus suitei sale și la tot clerul Bisericii celei mari, zicînd cu jurămînt: "Fiind eu în biserica Sfîntului Apostol Petru din Atira, la rugăciune, am dormitat și am văzut pe verhovnicul Apostol arătînd cu mîna spre Eutihie, zicînd către mine: "Acesta să se așeze episcop la voi"".

Aceasta auzind-o toți, într-un glas au strigat: "Vrednic este! Vrednic este!" Și Sfîntul Eutihie a fost ridicat la scaunul patriarhiei Constantinopolului după voirea și descoperirea lui Dumnezeu în al patruzecilea an al vieții sale. Iar la începutul patriarhiei lui, adunîndu-se Sfinții Părinți în Constantinopol, s-a făcut Sinodul al cincilea din toată lumea, la care a fost Vigilie, papă al Romei celei vechi, Apolinarie, patriarhul Alexandriei, Domnos al Antiohiei, care împreună cu preasfințitul Eutihie, Patriarhul Romei celei noi și cu ceilalți Sfinți Părinți, au întărit dreapta credință dînd anatemei pe eretici și a lor socotință rău credincioasă.

Deci, îndreptînd bine Sfîntul Eutihie Biserica lui Hristos, a ridicat prigonire diavolul asupra sa, prin eretici și slujitorii săi. Pentru că, după cîțiva ani, împăratul Iustinian s-a înduplecat de niște eretici, fiind amăgit în taină de dînșii și, sub chipul dreptei credințe, a început a semăna eresul aftartodochiților, adică al socotitorilor de nestricăciune, zicînd că trupul lui Hristos, și mai înainte de moarte și de învierea Sa, a fost nestricăcios, fiind nesupus omeneștilor pătimiri, pentru unirea dumnezeirii cu dînsul. Prin acea eretică socoteală, împăratul tulbura Biserica, silindu-i pe toți ca să creadă ca dînsul și să mărturisească. Și se împotrivea lui preasfințitul Patriarh Eutihie, spunîndu-i că o învățătură ca aceea nu este a Bisericii celei drept credincioase, ci a ereticilor. Și dovedea din dumnezeieștile Scripturi și din Sfinții Părinți, că trupul lui Hristos în toate a fost asemenea stricăcios ca al nostru, afară de păcat, și se afla sub pătimire. Pentru că, născîndu-se din Preacurata Fecioară, S-a înfășat în scutece și cu lapte S-a hrănit, tăiere împrejur a suferit și în toată viața Sa de pe pămînt avea trebuință de hrană și de băutură. Cum ar fi suferit un trup nestricăcios și nesupus la patimi, piroane și suliță pentru noi? Numai prin aceasta cunoaștem că este nestricăciunea Lui, că a fost slobod de stricăciunea păcatului și în mormînt nu S-a stricat. Însă împăratul nu numai că nu voia să asculte învățătura credincioasă a patriarhului, dar încă îl silea în tot chipul, ca să se învoiască la acea nesocotință, dar nevrînd patriarhul să încuviințeze credința aceea a împăratului, s-a mîniat asupra lui foarte tare.

Mai pe urmă, după împotrivirile cele multe de amîndouă părțile, împăratul Iustinian, fiind îndemnat de eretici și mai ales de eparhii Eterie și Adeia, a strîns o adunare fărădelege din episcopii cei de un gînd cu ei, și a fost asta în anul al doisprezecelea al patriarhiei lui Eutihie. Și, purtînd clevetiri mincinoase cu mărturii asupra celui nevinovat și sfînt, a făcut asupra lui judecată nedreaptă și a izgonit de pe scaun pe păstorul cel bun, pe bărbatul cel sfînt, pe dreptcredinciosul arhiereu Eutihie. Iar în locul lui a ales pe mincinosul păstor Ioan, ce se numea scolastic, răucredincios și clevetitor de oameni. Iar Sfîntul Eutihie, pe 22 Ianuarie, la pomenirea Sfîntului Apostol Timotei, a fost scos de mîinile ostașilor din biserică. Pentru că Eterie eparhul, mergînd cu arme și cu săbii ca o fiară cumplită răcnind, a poruncit să tragă afară cu sila pe sfîntul și singur l-a dezbrăcat de arhiereștile veșminte și l-a trimis la izgonire în țara Amasiei. Apoi nici el însuși n-a scăpat de dumnezeiasca izbîndire; căci la vreme, el împreună cu cel de un gînd și de un obicei prieten al său Adeia, s-au lipsit de boierii, de bogății și de viață. Deci, într-o zi amîndoi, la 3 Octombrie, cu dreaptă judecată au fost osîndiți la moarte pentru răutățile lor și cu securea li s-au tăiat capetele. Iar arhiereul lui Hristos, Eutihie fiind dus în părțile Amasiei, în mănăstirea sa, petrecea acolo în post și rugăciuni și făcea multe minuni, tămăduind neputințele omenești cu darul lui Hristos, dintre care unele se pomenesc aici.

Un oarecare om din cetatea Amasiei, ce se numea Andro-ghin, împreună cu soția sa erau în mare mîhnire, că li se nășteau copiii morți. Adică mai înainte de a ieși din pîntecele maicei, cel ce se năștea, murea. Deci, a alergat cu rugăminte și cu lacrimi la acest arhiereu al lui Dumnezeu, precum oarecînd Sumaniteanca la Elisei,

ca să se roage lui Dumnezeu pentru dînșii, că doar și-ar vedea viu rodul însoțirii lor. Iar el, ungîndu-i cu sfînt untdelemn de la făcătoarea de viață cruce și de la icoana Preacuratei Născătoarei de Dumnezeu, cea din Sozopoli, le-a zis: "Pruncului ce se poartă în pîntece - căci femeia era îngreunată -, să-i puneți numele Petru și va fi viu". Iar preotul Eustatie ce era lîngă dînsul - scriitorul vieții acestuia -, a zis: "Dar de se va naște parte femeiască, cum se va numi?", iar sfîntul, proorocind, grăia că parte bărbătească se va naște și Petru să se numească.

După împlinirea zilelor, a născut femeia prunc de parte bărbătească și l-a numit Petru, care a fost viu și a crescut, și a mai născut după aceea și alt fiu, pe care, ducîndu-l în brațe la arhiereul lui Dumnezeu, întreba cum să-l numească. Iar el a zis: "Să se numească Ioan, de vreme ce în biserica Sfîntului Ioan a auzit Dumnezeu rugăciunea voastră". Și au ajuns acei prunci în vîrstă bărbătească și moștenitori ai părinților lor. Un prezbiter oarecare, fiind din sfatul bisericesc, a adus pe un fiu al său de patrusprezece ani, mut și surd, cu numele Nunehie, iar sfîntul, ungîndu-l cu sfînt untdelemn, i-a deschis auzul și i-a dezlegat limba, făcîndu-l a auzi și a vorbi.

Un oarecare din clericii bisericești, cu numele Chiril, avea un fiu ca de cinci ani, care asemenea, era mut și jumătate mort. Și pe acela arhiereul lui Dumnezeu cu rugăciunea l-a făcut sănătos și grăitor. Iarăși din cetatea Zila i-au adus un prunc de patru ani, uscat, neavînd decît oase și pielea, care nu putea să mănînce altceva decît sugea puțin de la pieptul maicei. Și acela s-a tămăduit prin mîinile sfîntului, fiind uns cu untdelemn sfînt. Asemenea, alt prunc, fiu al unui meșter din Amasia, căzînd într-o boală năpraznică și fiind aproape de moarte, s-a sculat de la porțile morții, prin rugăciunile Sfîntului Eutihie, plăcutul lui Hristos și cu ungerea sfîntului untdelemn.

O femeie dintr-un sat mergea la cetate pentru trebuința sa, cu fiul său de șapte ani, împreună cu alți oameni, dar, atingîndu-l vicleanul diavol, a rănit pe prunc la picioare și se tăvălea pe pămînt, neputînd nicidecum să stea pe picioarele sale. Deci, luîndu-l maica sa împreună cu călătorii, l-au dus pe mîini în mănăstire la fericitul patriarh, rugîndu-se cu lacrimi, să se milostivească pentru dînsa și să-l tămăduiască pe fiul ei. Iar arhiereul, prin obișnuita lui doctorie, prin rugăciune și prin sfîntul untdelemn l-a făcut sănătos, încît umbla bine ca și mai înainte.

Aproape de cetatea Amasiei era o mănăstire de femei care se numea Flavia. De acolo s-a adus la sfîntul o fecioară tînără, care nu putea să se împărtășească cu Tainele dumnezeiești. Căci atunci cînd venea vremea Împărtășirii, îndată năvălea asupra ei frică și cutremur și striga, întorcîndu-se și fugind de sfintele Taine. Iar dacă cîndva cu sila i se dădeau Preacuratele Taine, îndată le vărsa, ca pe o amărăciune nesuferită, pentru că duhul cel viclean era într-însa. Deci, arhiereul lui Dumnezeu, făcînd pentru dînsa rugăciuni cu dinadinsul la Dumnezeu, a izgonit dintr-însa duhul cel necurat. Iar fecioara, dobîndind tămăduire, a primit fără tulburare dumnezeiasca împărtășire, din mîinile arhiereului.

Un tînăr care știa bine a împodobi bisericile cu zugrăveli, lucra în casa unuia, Hrisatie, cetățean al Amasiei, și care, luînd de pe pereți zugrăveala cea veche, închipuia cu alta nouă sfintele icoane. Era acolo o închipuire veche a Venerei celei fără de rușine, și cînd a început a o șterge de pe perete, diavolul cel ce era în închipuirea aceea, i-a vătămat mîna cu o boală cumplită, care se numește cancer. Și mîna lui era o rană netămăduită, încît toți cei ce o vedeau, ziceau: "Se cade a o tăia, ca nu cumva tot trupul să-i putrezească". Iar tînărul fiind în durerea aceea și în mîhnire mare, a alergat la plăcutul lui Dumnezeu, Eutihie, cu multă tînguire, cerînd ajutor sănătății sale. Sfîntul, făcînd rugăciune către Dumnezeu pentru el și ungîndu-i mîna cu untdelemn sfințit, în trei zile l-a tămăduit desăvîrșit și l-a liberat sănătos. Deci, cu acea mînă tămăduită, tînărul acela, la locul unde luase vătămarea aceea, ștergînd asemănarea zeiței celei fără de rușine, a făcut chipul celui fără de plată doctor al său, preasfințitul Patriarh Eutihie.

Asemenea și mîna altui tînăr, vătămată cu o boală netămăduită, pe care doctorii îl sfătuiau să o taie, a tămăduit-o sfîntul. Iarăși, pe un îndrăcit l-au dus la sfîntul, căci se muncea cumplit în toate zilele. Pe acesta fericitul l-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci și i-a uns fruntea cu sfîntul untdelemn, rănind puterea drăcească ca și cu o suliță de foc și a început cu un glas înfricoșat a răcni, scrîșnind cu dinții, încît se vedea că tînărul acela era muncit nu de un diavol, ci de mai mulți. După aceea, înțepenind, zăcea la pămînt ca un mort și după puțin timp pătimea la fel de cumplit mai multe zile. Sfîntul se minuna, pentru ce atît de lungă vreme nu lasă îndrăcirea pe tînărul acela, și a poruncit lui Eustatie, preotul său și scriitorul vieții acestuia, ca să întrebe pe acel tînăr, cine și de unde este, ce fel îi este petrecerea și faptele lui și cum i s-a întîmplat îndrăcirea aceea".

Deci, fiind întrebat tînărul de toate cele despre sine cu de-a-mănuntul, le-a mărturisit, zicînd: "Eu am fost monah în Mănăstirea Sfîntului Ioan din Acropoli, și am lepădat de pe mine rînduiala monahicească și m-am dus în lume. Apoi am cunoscut o femeie, cu care am făcut multe păcate, de aceea pedepsindu-mă Dumnezeu, pătimesc acestea după cum vedeți, iar voi, dacă puteți ceva, ajuta-ți-mă". Aceasta auzind-o sfîntul și făcînd pentru dînsul rugăciune cu dinadinsul către Dumnezeu, după obiceiul său, sfătuia pe acel tînăr să se întoarcă iarăși în mănăstirea sa, la monahiceasca rînduială. După ce tînărul a făgăduit cu hotărîre să facă aceasta, îndată s-a izbăvit de muncirea diavolească, cu rugăciunile arhiere-ului lui Dumnezeu, Eutihie.

Un om oarecare bolnav a alergat la cuviosul, cerînd tămăduire, și a luat sănătate cu porunca să nu bea vin niciodată. Alt om, ducîndu-se cu aproapele său la judecată, s-a judecat cu nedreptate. Dar cu izbîndirea lui Dumnezeu, a dreptului Judecător, pierzîndu-și vederea ochilor, un an întreg nu a văzut lumina, și ducîndu-l alții, a mers cu pocăință la acel făcător de minuni, mărturisindu-și păcatul său și căuta tămăduire de boala sufletească și de cea trupească. Și le-a cîștigat pe amîndouă prin dumnezeiasca milostivire, din arhiereasca putere, prin rugăciunile cele primite de Dumnezeu, ale arhiereului lui Hristos, Eutihie, și s-a dus întru ale sale, văzînd cu

ochii ca mai înainte. Apoi o mulțime de bărbați, femei și copii, pătimind de felurite boli, alergau la acest bun doctor și toți cîștigau grabnice tămăduiri, cu rugăciunile lui.

În timpul năvălirii perșilor, mulți oameni din cetățile de primprejur pustiite și robite, adunîndu-se la Amasia, fiind foamete foarte mare, acest plăcut al lui Dumnezeu a făcut în mănăstirea sa ca să fie nelipsită hrana. Căci în toate zilele venind la mănăstirea lui popor fără de număr pentru hrană, iconomii au spus sfîntului că, nu numai celor ce vin nu au ce să le dea, ci și singuri monahii nu au cu ce să se hrănească, fiindcă grîul și făina s-au sfîrșit. El intrînd în hambar și lipsa aceea cu totul văzînd-o, s-a rugat lui Dumnezeu și mîngîind pe frați, zicea: "Nădăjduiți și credeți spre Dumnezeu, că cele ce dați celor ce au trebuință, pe acelea îndoite vi le va da Dumnezeu. Căci cu neîndoire nădăjduiesc spre îndurările lui Dumnezeu, că precum în zilele lui Ilie, la Sarepta Sidonului, n-a scăzut la femeia cea văduvă vadra cu făină, așa și la noi acum nu vor lipsi cele de trebuință; ci vor mînca toți, se vor sătura și vor lăuda pe Domnul Dumnezeul nostru".

Și a fost așa după credința și după cuvîntul sfîntului. Că pîinile, împărțindu-se neîncetat, nu numai că nu se împuținau, ci și mai mult se înmulțeau. Și cu cît mai mult se cheltuia mîncarea la cei ce veneau, cu atît mai mult toate se înmulțeau în hambar și în cămară. Deci toți străinii și casnicii se hrăneau din destul în zilele cele de foame.

Încă și de darul proorociei era nelipsit acest plăcut al lui Dumnezeu. Căci cu trei ani mai înainte de moartea împăratului Iustinian, s-a întîmplat că era în Amasia, Iustin, nepotul împăratului, cu boieria Curopalat. Și ducîndu-se la slujba împărătească undeva, pe acela luîndu-l fericitul Eutihie deosebi, i-a zis: "Ascultă-mă domnule Curopalate, deși eu sînt păcătos, însă sînt rob și preot al Dumnezeului meu, Care m-a înștiințat că tu vei împărăți după moartea unchiului tău. Deci, caută să nu te îndeletnicești în multe lucruri, ci ia aminte la tine, ca să fii vrednic spre săvîrșirea voii Domnului degrabă".

Auzind aceasta, Iustin a mulțumit lui Dumnezeu și cerea de la sfîntul său prooroc ajutor de rugăciuni. Asemenea, mai pe urmă și lui Tiberie comitul, care avea să împărățească după Iustin, i-a făcut înștiințare, prin scrisoarea sa în acest chip, scriind către dînsul pe cînd era în Asiria: "Acum ți-a dat ție Dumnezeu povățuirea poporului și fără zăbavă îți va încredința și ocîrmuirile împărăției". Acest lucru s-a împlinit îndată.

Murind împăratul Iustinian și venind la împărăție nepotul lui, Iustin, iar Ioan scolasticul, cel mai sus zis patriarh al Constantinopolului, sfîrșindu-și viața, preasfințitul Patriarh Eutihie, după cei doisprezece ani și opt luni ai izgonirii sale, s-a întors la scaun cu negrăită bucurie a întregului popor, întîmpinîndu-l toți pe mare și pe uscat și strigînd: "Bine este cuvîntat cel ce vine întru numele Domnului!" Și și-a luat scaunul său într-o zi de Duminică, în trei zile ale lunii Octombrie, în care, nu

cu mult înainte, cu judecata noului împărat, vrăjmașii lui cei mai sus amintiți, eparhii Eterie și Adeia, au fost pedepsiți cu moartea.

Și a petrecut celelalte zile ale vieții sale în pace, împodobind Biserica cu drepte învățături și cu faceri de minuni. Pentru că omorul ce era, cu rugăciunea l-a potolit și pe cei bolnavi i-a tămăduit. După aceea și el singur vrînd să plătească fireasca datorie, a căzut în boală trupească, la praznicul prealuminatei Învieri a lui Hristos și a venit să-l cerceteze dreptcredinciosul împărat Tiberie. El a proorocit împăratului, că degrabă după dînsul se va sfîrși, lucru care s-a și împlinit. Că, îmbolnăvindu-se preasfințitul Eutihie în săptămîna luminată, a chemat în Duminica Tomei tot clerul său și dîndu-le pace, binecuvîntare și cea din urmă sărutare, după ce a înnoptat, a adormit cu somnul morții celei vremelnice întru Domnul. Iar sfîntul lui suflet s-a dus în ziua cea neînserată și veșnică la sfinții ierarhi. A stat pe scaun, după întoarcerea sa din surghiun, patru ani și șase luni, iar toți anii de la nașterea sa au fost șaptezeci. Și a fost îngropat cu slavă în biserica apostolilor, înaintea treptelor altarului, unde erau moaștele sfinților apostoli Andrei, Timotei și Luca.

După mutarea preasfințitului Patriarh Eutihie, dreptcredinciosul împărat Tiberie a trăit numai patru luni și trei zile și s-a săvîrșit cu pace, după proorocia sfîntului. Iar noi pentru toate acestea, să slăvim pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe Dumnezeu în Treime. Amin.

Notă - Nechifor scrie în cartea a 17-a, capitolul 31, că împăratul Iustinian cînd era să moară, urmînd marelui împărat Constantin - care fiind aproape de sfîrșitul său, și-a făcut testament, ca preasfințitul Atanasie cel Mare să se întoarcă la al său scaun; așa a făcut și Iustinian, poruncind cu așezămînt lui Iustin nepotul său, care avea să ia împărăția după dînsul, ca pe preasfințitul Patriarh Eutihie să-l întoarcă la scaunul Patriarhiei Constantinopolului.

Deci este și aceasta de crezut, că înaintea sfîrșitului său, împăratul s-a lepădat de cel mai de sus eres și s-a sfîrșit în dreapta credință. De aceea cu cei dreptcredincioși împărați pe acela îl pomenește Biserica și întotdeauna îi face pomenirea lui la 11 Noiembrie, pentru lucrurile cele multe și bune ale lui, pentru osîrdia către Dumnezeu și pentru pocăința lui.

13. CUVIOSUL GHEORGHE MĂRTURISITORUL, MITROPOLITUL MITILINIEI
(7 APRILIE)

Acest Cuvios Părinte Gheorghe, iubind pe Hristos din tinereţe, a primit viaţa monahicească, a trecut prin toată fapta bună şi a cîştigat smerită cugetare, ca nimeni altul. Apoi s-a făcut mărturisitor al lui Hristos pe vremea împărăţiei lui Leon Isaurul, răbdînd prigonire şi chinuire de la luptătorii de icoane. După aceea s-a ridicat la scaunul arhieriei şi la Mitropolia insulei Lezvia, în cetatea Mitiliniei, pe vremea împărăţiei drept credincioşilor Constantin şi Irina. El era foarte milostiv, săturînd pe cei flămînzi prin îndestulată dare. Iar pentru multa înfrînare s-a făcut părtaş cu îngerii şi s-a arătat făcător de minuni, tămăduind bolile cele nevindecate şi izgonind duhurile cele necurate.

Ajungînd împărăția lui Leon Armeanul, cel care a înnoit lupta împotriva sfintelor icoane, a suferit iarăși prigonire pentru sfintele icoane, fiind la adînci bătrîneți. Iar mai înainte de împărăția acelui Leon Armeanul, de înnoirea luptei împotriva icoanelor și de izgonirea Sfîntului Gheorghe, s-au făcut oarecare semne în cetatea aceea, care arătau mai înainte primejdia și tulburarea Bisericii lui Hristos era să fie. Căci odată în sfînta biserică a Marei Mucenițe Teodora ce este aproape de liman, în vremea cîntării Vecerniei, poporul cîntînd "Doamne miluiește", sfînta cruce, care sta pe sfînta masă, deodată s-a ridicat cu o nevăzută putere de la locul său, cu mare zgomot, și s-a înălțat la boltă. Apoi, plecîndu-și vîrful în jos, a căzut la pămînt. Poporul văzînd aceasta, s-a cuprins de mare frică și spaimă și ridicîndu-și ochii și mîinile în sus, a strigat cu mare glas multă vreme "Doamne miluiește" și nu voia să iasă din biserică, pentru că aștepta să năvălească asupra acelei insule a Lezviei o pierzare grabnică. În vremea aceea era acolo Cuviosul Simeon cu fratele său Gheorghe, cel mai tînăr - acest Gheorghe a fost mai pe urmă moștenitor al scaunului acestui Gheorghe mai bătrîn. Deci acel Simeon, fiind mai înainte văzător, a zis cu plîngere către popor: "Nu va fi așa, fraților, precum așteptați, nici nu va pierde Dumnezeu latura aceasta pînă în sfîrșit; ci va veni în zilele acestea un împărat urîtor de Dumnezeu și potrivnic Lui, care va lua podoaba Bisericii, aruncînd la pămînt cinstitele icoane".

După puține zile, în aceiași biserică, fiind din întîmplare ușile deschise, un porc sălbatic mare și înfricoșat, avînd urechile și coada tăiate, a intrat în biserică în Sfîntul Altar și s-a culcat pe scaunul de sus. Văzînd aceasta slujitorii bisericii, au încercat să-l scoată, dar nu puteau, fiind sălbatic, căci repezindu-se, îi fugărea pe toți care voiau să-l scoată din Altar. Apoi aducîndu-se drugi mari, l-au bătut multă vreme pînă la sînge și, obosindu-l cu mare greutate, l-au putut scoate. Despre acest lucru înștiințîndu-se acest fericit Simeon, a zis: "Să mă credeți, fiilor, că porcul acela prevestește pe cel ce are să fie episcop aici cu voința lui Dumnezeu, care va avea obicei și viață porcească".

Și s-a împlinit aceasta degrabă, pentru că, venind la împărăție cel mai sus pomenit Leon Armeanul, cînd a ridicat prigonire asupra Bisericii lui Dumnezeu, chemînd la Constantinopol pe mulți episcopi, voia să-i amăgească la eresul său cel luptător de icoane. Atunci, fiind chemat și Cuviosul Părintele nostru Gheorghe Mitropolitul Mitiliniei, s-a arătat ostaș viteaz al lui Hristos. Că mulți învoindu-se la credința cea rea a împăratului, el, prin înțelepciunea cea bogată, a rușinat pe împărat, iar pe mincinosul patriarh Teodot, care se numea "Casiter" și pe ceilalți cu dînșii eretici, i-a făcut să-și cunoască amăgirea lor.

Iar împăratul și mincinosul patriarh, nesuferind mustrările de la dînsul, l-au izgonit în Herson; iar în locul lui a pus mitropolitul pe un oarecare eretic, care, asemenea porcului care iese din pădure, a mușcat și a prihănit via lui Hristos, călcînd sfintele icoane și tulburînd ca o fiară oile cele cuvîntătoare.

Sfîntul Gheorghe, petrecînd în surghiun celelalte zile ale vieții sale, a făcut multe minuni, cu darul lui Hristos. După aceea, sosind vremea morții lui, a răsărit pe cer o stea foarte luminoasă, vestind mai înainte sfîrșitul lui cel fericit, care s-a văzut și în insula Lezviei.

După aceea s-a cunoscut și în Mitilinia de către oile cele cuvîntătoare, ducerea către Domnul a Sfîntului Gheorghe păstorul lor, pentru că, pe cel ce a fost în viață lumină lumii, prin faptele cele bune, pe al acelui fericit sfîrșit l-a preamărit Dumnezeu, prin stea luminoasă și, după sfîrșit, au izvorît din moaștele lui izvoare de minunate tămăduiri, spre preamărirea plăcutului Său. Amin.

14. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC CALIOPIE (7 APRILIE)

O femeie, Teoclia, din Perga Pamfilei, fiind dreptcredincioasă și temătoare de Dumnezeu cu toată casa sa, făcea milostenii multe și avea viață cinstită. Apoi, fiind însoțită cu un bărbat cinstit și cu rangul de senator și patriciu, nu a născut fii mulți ani, căci era stearpă. După aceea a zămislit, cerînd de la Dumnezeu dezlegarea nerodirii sale prin rugăciuni. Cînd purta în pîntece pe cel zămislit, bărbatul ei a murit lăsîndu-i bogăție mare. Iar ea, după ce a născut fiu, i-a pus numele Caliopie și l-a crescut în învățătura cărții, sîrguindu-se să-l învețe bine frica de Dumnezeu și toată înțelepciunea dumnezeieștilor Scripturi. Dar în vremurile acelea cei mai mulți oameni se închinau și aduceau jerfe necuraților idoli. Iar Sfîntul Caliopie se îndeletnicea totdeauna cu rugăciuni și cu postiri.

După ce s-a adus știre judecătorului despre sfîntul tînăr, că este creștin, fericita Teoclia, maica sa, dînd fiului său aur mult, haine și slugi, l-a trimis cu corabia în altă

țară ca să scape de judecata păgînească. Și a plutit fericitul Caliopie în Pembropoli, cetatea Ciliciei, unde păgînul ighemon Maxim făcea jertfe, hore și jocuri în cinstea necuraților săi idoli. Văzînd aceasta sfîntul tînăr, se mira și a întrebat pe unii: "Care este pricina unei dănțuiri ca aceasta?" Iar ei au răspuns: "Acum este praznicul zeilor noștri; deci vino și tu de te împărtășește cu noi la ospățul nostru". Iar el le-a răspuns: "Sînt creștin și prăznuiesc cele ce sînt ale Hristosului meu. Deci, nu este cu putință ca omul care slăvește pe Hristos, să intre în necuratele jertfe ale zeilor păgînești".

Deci, a ajuns aceasta la auzul lui Maxim ighemonul, care, umplîndu-se de mînie, a poruncit să prindă pe sfîntul tînăr și să-l pună înaintea judecății sale. Și l-a întrebat: "Cum te numești?" Sfîntul a răspuns: "Sînt creștin și mă numesc Caliopie". Ighemonul a zis: "Ospățul cel mare făcîndu-se acum pentru praznicul zeilor, cum numai tu singur stai în amăgire, nevrînd să prăznuiești cu noi?" Grăit-a Sfîntul Caliopie: "Voi sînteți cei ce umblați în amăgire și în întuneric, că ați lăsat pe Dumnezeul Cel viu, pe Ziditorul cerului și al pămîntului, Care a făcut toate cu cuvîntul și vă închinați lemnului celui nesimțitor, pietrei celei scobite și lucrului celui făcut de mîini păgînești". Ighemonul zise: "Tinerețile tale te fac îndrăzneț, dar îți pregătesc nu puține munci. Din ce țară și din ce neam ești?", l-a întrebat ighemonul. Sfîntul răspunse: "Sînt din Perga Pamfilei, din neam de senator și de patriciu; dar mai de cinste decît toate îmi este aceasta, căci sînt creștin". Ighemonul zise: "Ai părinți?" Sfîntul răspunse: "Am maică, iar tatăl meu a murit încă de mult". Ighemonul zise: "Mă jur pe marele zeu, adică soarele, și pe toți zeii, că de te vei închina zeilor, am o fiică una născută, pe aceasta ți-o voi da de soție". Sfîntul răspunse: "De aș fi voit să mă însor, aș fi putut s-o iau de soție pe fiica ta și s-o duc în averea maicei mele. Dar să știi că am făgăduit lui Hristos, Dumnezeul meu, Cel ce m-a zidit după chipul Său, ca să-mi păzesc trupul acesta de țărînă în feciorie curată și fără de prihană să-l pun înaintea dreptei Lui judecăți. Deci fă ceea ce voiești, dar eu sînt și rămîn creștin!"

Ighemonul zise: "Necuratule și prearăule, nu ți se pare că prin niște cuvinte ca acestea mă vei porni spre mînie, ca să te ucid mai degrabă? Să știi că te voi munci mult sfărmîndu-ți trupul bucăți, iar rămășița o voi da focului spre ardere". Sfîntul răspunse: "Cu cît îmi vei lungi muncile mai mult, cu atît mai luminoasă cunună mi se va împleti de Hristosul meu, pentru pătimirea mea; pentru că zice Scriptura: "Nimeni nu se încununează, dacă nu va fi muncit după lege"". Ighemonul zise către slujitori: "Întindeți-l și sfărmați-i toate oasele cu toiege de plumb". Deci, fiind bătut, Sfîntul Caliopie a grăit: "Mulțumesc Ție Hristoase că m-ai învrednicit a pătimi muncă pentru mărirea numelui Tău Cel Sfînt".

Ighemonul zise către dînsul: "Jertfește zeilor, ca să-ți vezi moșia și să nu te lipsești de averile tale, că vezi cît de amar te muncești". Sfîntul răspunse: "Văd dulceața odihnei ce are să-mi fie, care îmi este făgăduită de la Hristos, iar muncile nu le simt. Și dacă sînt acum în țară străină, știu că al Domnului este pămîntul și plinirea lui. Dar aici văd și pe maica mea și patria mea, pentru că maica mea este dreptcredincioasa Biserică a lui Hristos, iar patria îmi este Ierusalimul cel ceresc după cuvîntul Apostolului care zice: "Petrecerea noastră este în cer! Iar de-mi vei pomeni

de maica cea după trup, mă întăresc prin dumnezeiescul glas care zice: *Că cel ce iubește pe tată sau pe mamă mai mult decît pe Mine nu este vrednic de Mine*". Iar îndestularea bogăției întru nimic o socotesc, căci voiesc mai bine să pătimesc cu Hristos Cel răstignit decît să am sațiul cel de puțină vreme cu păcatul acestei lumi nebune".

Ighemonul zise către slujitori: "Precum este întins, întoarceți-l și-l bateți pe pîntece cu vine crude, zicîndu-i: "Necuratule, nu răspunde una pentru alta, ci să-mi răspunzi la cele întrebate"". Sfîntul Mucenic Caliopie a zis către ighemon: "Nebunule și mai cumplitule decît toată fiara, înstrăinatule de bunătățile cerești, eu îți grăiesc cuvintele dreptății, iar tu avîndu-ți ochii sufletești orbiți și urechile astupate ca să nu auzi cuvintele Domnului și cu nedreptate mă muncești bătîndu-mă ca pe un tîlhar". Atunci a zis ighemonul către slujitori: "Așezați o roată de muncire cu fiare ascuțite, să puneți foc mare sub dînsa și, întinzînd pe Caliopie pe roată, să-l țineți pînă la dezlegarea încheieturilor; apoi să-l întoarceți ca, tăindu-se de fiare și aprinzîndu-se de foc, să piară".

Începîndu-se acea muncire, iar pe sfîntul tînăr durîndu-l, a strgat către Domnul, zicînd: "Vino și-mi ajută Hristoase al meu robului Tău, ca pînă în sfîrșit să se preamărească în mine nevrednicul, numele Tău cel sfînt și să știe toți că cei ce nădăjduiesc în Tine nu se vor rușina în veci". Și îndată i-a stat înainte Îngerul Domnului, care a stins focul și roata a oprit-o, apoi a făcut-o nemișcată, încît nu mai puteau slujitorii să întoarcă roata, cît de puțin. Și se uda tînărul trup al mucenicului cu sîngele de pe roată, iar oasele i se vedeau prin rănile cele adînci, pentru că roata avea în amîndouă părțile cuțite ascuțite în chip de ferăstrău.

Deci a poruncit ighemonul să dezlege de pe roată pe mucenic și să-l ia; și era jalnică priveliște tuturor celor ce priveau. Apoi poporul a strigat, zicînd: "O, judecată nedreaptă! O, ce tînăr și cum se pierde!" Și a zis ighemonul către Sfîntul Caliopie: "Oare nu ți-am spus că tinerețile tale te fac îndrăzneț și mai grele munci îți mijlocesc ție?" Răspuns-a Sfîntul: "Cîine fără de rușine, ți se pare că m-am înfricoșat de muncile tale?" Zis-a ighemonul: "Ticălosule, mă ocărăști ca să te pierd mai degrabă; dar nu va fi astfel. Deci apropie-te și jertfește zeilor ca să scapi de cele mai multe și mai cumplite munci". Sfîntul mucenic a zis: "Nădăjduiesc spre Hristosul meu că nu-mi voi păta curata mărturisire a lui Dumnezeu, Care este întru mine. Trupul meu stă înaintea ta, deci muncește-l precum voiești, avînd să-ți iei răsplata de la Dumnezeu în ziua înfricoșatei judecăți; căci *cu ce măsură vei măsura, cu aceea ți se va măsura ție*".

Zis-a ighemonul către slujitori: "Ferecați-l cu lanțuri de fier, apoi azvîrliți-l în cea mai dinăuntru temniță și să nu aveți de dînsul nici o grijă, nici să lăsați pe cineva dintre creștini să intre la dînsul, ca nu cumva să-l fericească pentru răbdarea lui". Și îndată slujitorii ferecînd pe pătimitorul, l-au aruncat în temnița cea mai adîncă.

Iar Teoclia, fericita lui maică, aflînd despre pătimirea pentru Hristos a Sfîntului Caliopie, fiul ei cel unul născut, a scris îndată așezămînt desăvîrșit pentru casa sa și pentru toate averile. Și a dăruit libertate robilor și roabelor sale, în număr de două sute și cincizeci, și cît aur și argint avea, ca și îmbrăcăminte de mult preţ, pe toate le-a împărțit săracilor, iar pe celelalte moșii și averi, adică țarine și vii le-a dăruit Sfintei Biserici. Apoi, lăsîndu-și patria sa, s-a dus în Cilicia la fiul său cel ce pătimea pentru Hristos. Și, dînd străjilor temniței aur, a intrat în cea mai dinăuntru temniță și văzînd pe fiul său în lanțuri, i s-a închinat lui și îi ștergea rănile. Iar Sfîntul Caliopie fiind legat cu fiare și cu tot trupul istovit de multe răni, nu putea să se scoale înaintea maicei sale și a zis: "Bine ai venit, maica mea, mărturisitoarea patimilor lui Hristos". Iar ea, văzînd trupul fiului zdrobit cu răni, grăia către dînsul: "Fericită sînt eu și bine cuvîntat este rodul pîntecelui meu, de vreme ce te-am pus ca Ana pe Samuil, ca un vas sfînt înaintea lui Dumnezeu și ca Sara pe Isaac te-am adus lui Dumnezeu jertfă bineprimită".

Și a petrecut maica în temniță toată noaptea aceea, șezînd lîngă picioarele fiului, cîntînd cu dînsul împreună și slăvind pe Dumnezeu. Iar la miezul nopții a strălucit o lumină mare în temniță și s-a făcut un glas, zicînd: "Voi sînteți sfinții lui Dumnezeu, mărturisitori ai lui Hristos și stricători ai idolilor, cei ce v-ați lăsat patria și averile și cu Hristos ați voit a pătimi".

A doua zi Maxim ighemonul, șezînd la judecată, a scos din temniță pe Sfîntul Caliopie spre ispitire și, aducîndu-l înaintea sa, a zis către dînsul: "Oare te-ai schimbat din nebunia ta? Sau iarăși voiești să pătimești rău, ca și dascălul tău Hristos?" Răspuns-a Sfîntul: "Mă minunez de nerușinarea ta, că de multe ori auzind de la mine unul și același răspuns, că sînt creștin și pentru Hristos voiesc să mor și iarăși mă întrebi de același lucru și nu te rușinezi a te împotrivi adevărului. Pentru că eu doresc să pătimesc asemenea ca și Hristos al meu și mă sîrguiesc în tot chipul să mor pentru dînsul".

Auzind aceasta ighemonul, și din niște răspunsuri ca acestea cunoscînd cugetul neschimbat al mucenicului și mărimea lui de suflet cea nemișcată, a poruncit ca asemenea lui Hristos să-l răstignească pe Cruce. Și era ziua aceea Joia cea mare, în care se săvîrșește aducerea aminte de Cina Sfintelor Taine ale lui Hristos. Și văzînd Sfînta Teoclia pe fiul său dus la locul de răstignire, a dat ostașilor cinci galbeni, rugîndu-i să nu răstignească pe Sfîntul Caliopie ca pe Hristos, ci cu capul în jos. Iar aceasta a făcut-o din smerenie, socotind a fi nevrednic ca fiul ei să fie asemenea cu Hristos, Domnul său, prin răstignire.

Deci, a fost răstignit Sfîntul Caliopie cu capul în jos pentru Hristos, în ziua Cinei celei mîntuitoare, iar în Vinerea cea mare a Patimilor lui Hristos, în ceasul al treilea din zi și-a dat duhul în mîinile lui Dumnezeu. Atunci un glas dumnezeiesc, venind către dînsul din cer, a zis: "Suie-te, mucenice al lui Hristos, împreună moștenitorule cu sfinții". Iar după ce au luat de pe Cruce trupul lui cel mort, a cuprins grumazul fiului fericita sa maică, slăvind pe Hristos, și îndată și-a dat și ea duhul.

Apoi venind frații, au luat trupurile amîndurora și le-au îngropat împreună la un loc cinstit, lăudînd pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe un Dumnezeu în Treime, Căruia I se cuvine toată slava, în vecii vecilor. Amin.

15.POMENIREA SFINȚILOR APOSTOLI IRODION, AGAV, RUF, ASINCRIT, FALEGONT ȘI ERMIE, DIN NUMĂRUL CELOR ȘAPTEZECI (8 APRILIE)

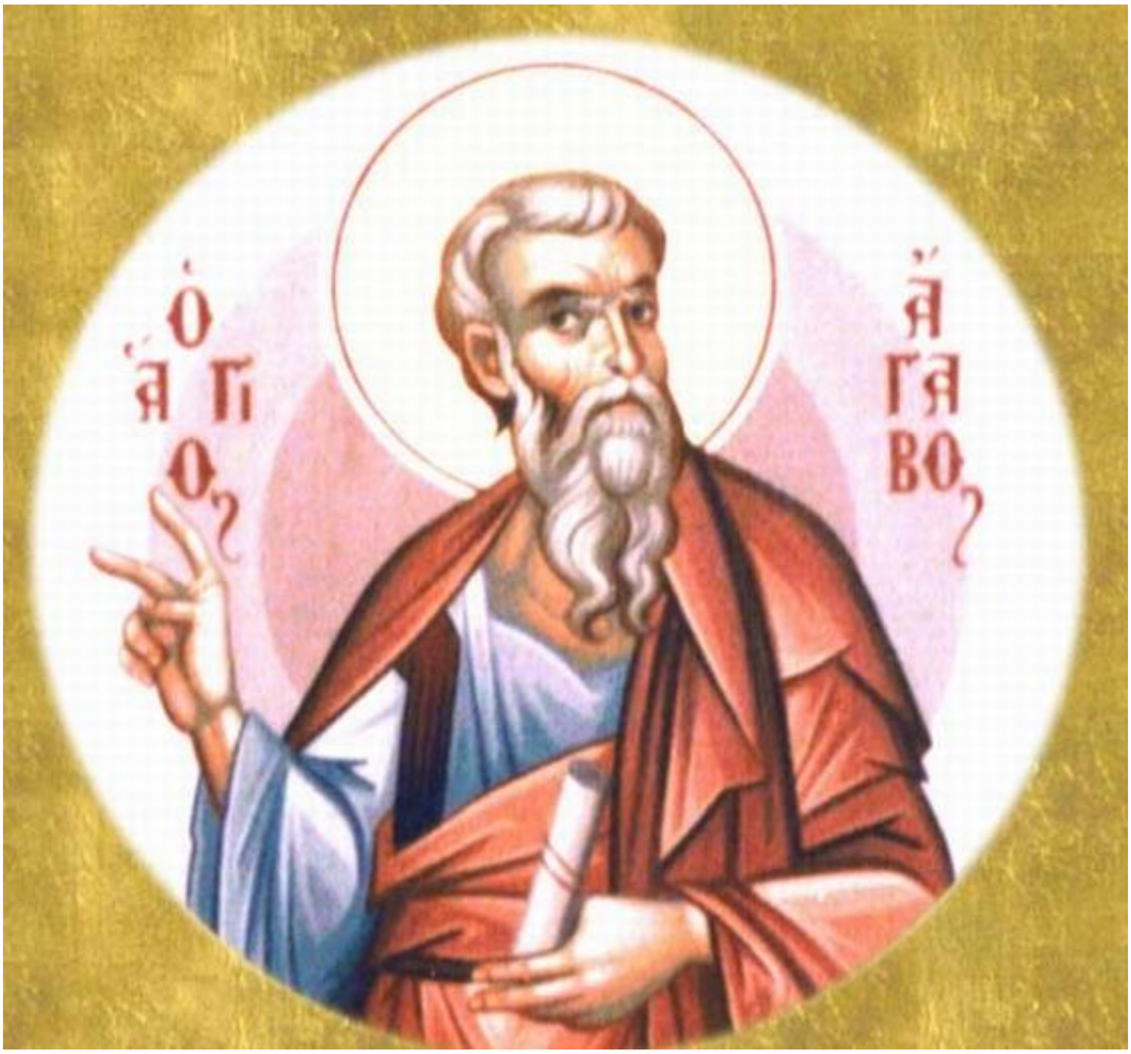

Ὁ Ἅγιος
Ἀσύγκριτος

Ο ΑΓΙΟΣ
ΦΛΕΓΩΝ

Ο ΑΓΙΟΣ
ΡΟΥΦΟΣ

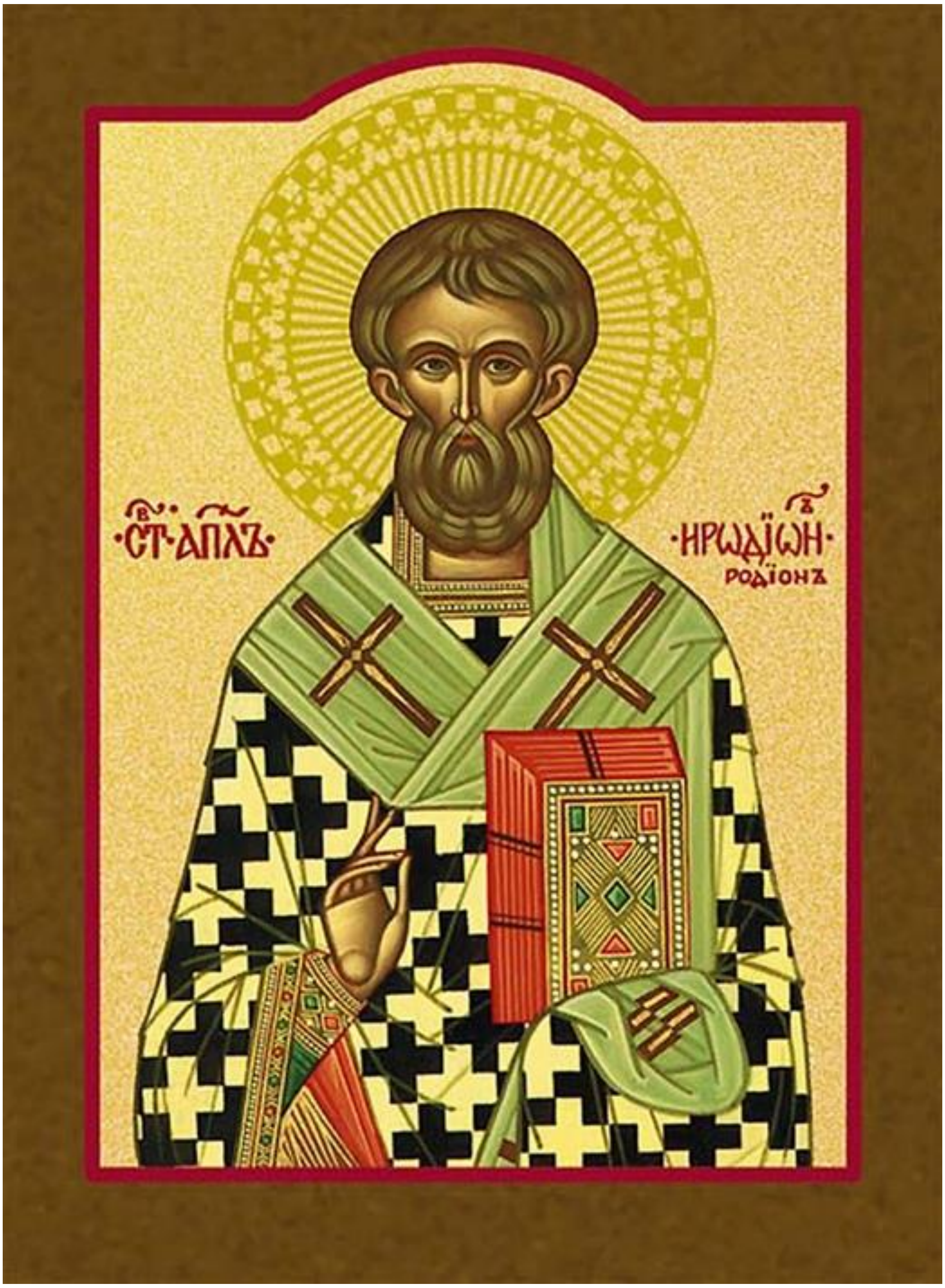

Sfîntul Apostol Irodion era de neam din Tarsul Ciliciei, ruda Sfîntului Apostol Pavel și slujitor al Sfinților Apostoli în toate. El a fost pus episcop de dînșii al Neopatarelor și pe mulți din elini i-a întors prin sfînta lui învățătură la Hristos. Pentru acest lucru pizmuindu-l evreii, au năvălit asupra lui împreună cu slujitorii de idoli și l-au muncit tare, căci unii îl băteau pe Sfîntul Irodion, unii cu pietre îi sfărîmau gura, iar alții cu lemne îl loveau peste cap. După aceea cu un cuțit a fost lovit, fiind ca și

mort scăldat în sînge. Socotind că a murit, l-au lăsat și s-au dus, dar Sfîntul Apostol, cu darul lui Dumnezeu rămînînd viu, a propovăduit după aceea Cuvîntul Domnului în Roma, împreună cu Sfîntul Apostol Petru.

Sfîntul Apostol Pavel, scriind de la Corint Epistola către romani, a pomenit despre Sfîntul Irodion, care era pe atunci în Roma lîngă Sfîntul Petru, zicînd: *Închinați-vă lui Irodion, ruda mea*. Cînd Sfîntul Petru a fost răstignit, atunci Sfîntul Irodion, după mărturia lui Metafrast, a fost tăiat împreună cu Sfîntul Olimp și cu mulțime de credincioși.

Sfîntul Apostol Agav, a fost plin de proorocescul dar. Despre el vorbesc Faptele Apostolilor astfel: *S-au pogorît din Ierusalim prooroci în Antiohia și, sculîndu-se unul dintre dînșii cu numele Agav, arăta cu duhul, că avea să fie foamete mare în toată lumea, care a și fost pe vremea lui Claudie Cezarul*. Și iarăși în Cezareea Sfîntul Agav a spus mai dinainte Sfîntului Apostol Pavel, pătimirile cele ce avea să le aibă în Ierusalim. Luînd brîul lui Pavel și legîndu-și mîinile și picioarele sale, a zis: *Așa grăiește Duhul Sfînt: pe bărbatul al căruia este brîul acesta, așa îl vor lega în Ierusalim iudeii și-l vor da în mîinile neamurilor*. Sfîntul Agav a propovăduit pe Hristos în părțile ce i se orînduiseră lui și pe mulți a întors la Hristos Dumnezeu.

Sfîntul Apostol Ruf, despre care grăiește Sfîntul Pavel, în Epistola către Romani, zicînd: *Închinați-vă lui Ruf celui ales întru Domnul*, a fost episcop în Teba din Elada.

Sfîntul Apostol Asincrit se pomenește în aceeași Epistolă a lui Pavel către Romani, că a fost episcop în Iraclea, în părțile Asiei.

Despre Sfîntul Apostol Falegont se pomenește în aceeași epistolă că a fost episcop în Maratoni, cetatea Frachiei.

Despre Sfîntul Apostol Ermie se pomenește în aceiași epistolă, că a fost episcop în Dalmația.

Toți acești apostoli din numărul celor 70 au propovăduit în lume bunavestire a lui Hristos, aducînd pe cei necredincioși la adevărata credință și munciți fiind în multe feluri de către iudei și de elini, s-au sfîrșit.

16. VIAȚA CUVIOSULUI NIFON, EPISCOPUL NOVGORODULUI (8 APRILIE)

Fericitul Nifon s-a făcut monah al sfintei Mănăstiri Pecersca, în zilele egumenului Timotei. Și rîvnea preamult vieții cuvioșilor și marilor părinți,

ostenindu-se cu dumnezeiască plăcere în rugăciune, priveghere, post și în toate obiceiurile cele îmbunătățite. Iar cînd fericitul Ioan, episcopul Novgorodului, s-a lăsat de bunăvoie de scaunul său, unde s-a ostenit douăzeci de ani, fiind slăbit, s-a retras la liniște în mănăstire. Atunci fericitul Nifon, strălucind cu razele bunătăților sale cele multe și în părțile cele mai depărtate, prin voia lui Dumnezeu, a fost ales de toți cu un glas la scaunul episcopiei Novgorodului; și s-a sfințit în Kiev de preasfințitul mitropolit Mihail al doilea.

Astfel, venind la scaunul său și fiind ca o făclie pusă în sfeștnic, cu mult mai luminos a strălucit cu rîvna cea mare pentru ocîrmuirea cea cu bună rînduială a dreptei credințe, sîrguindu-se foarte mult spre înmulțirea slavei lui Dumnezeu și spre paza vieții celei vremelnice și a celei veșnice, a oilor sale cuvîntătoare. Căci mai înainte de toate, înmulțind slava lui Dumnezeu prin sîrguința sa a zidit o biserică de piatră, a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, în mijlocul Novgorodului și cu dumnezeiescul ajutor a terminat-o în puțin timp. Iar biserica Sfintei Sofia din acea cetate, a înfrumusețat-o cu zugrăvire de icoane pînă la pridvor și cu plumb a acoperit-o pe deasupra.

Păzind cu credință viața oilor cuvîntătoare, se afla acest bun păstor într-o bunătate ca aceasta. De se întîmpla cîndva război între ei, el se sîrguia cu totul să-i împace. Așa a auzit odată că stăteau împotrivă kievenii și cernigovenii, cu mulțime de ostași, voind să facă război. De aceea luînd cu sine pe dregătorii Novgorodului, s-a dus la cei ce se pregăteau de război și, Dumnezeu ajutîndu-i, i-a împăcat. Asemenea și în alte războaie binecuvînta poporul Domnului cu pace, păzindu-le vremelnica lor viață. Dar mai mult se îngrijea de păzirea vieții veșnice a oilor celor cuvîntătoare și la aceasta își aducea aminte de cuvintele Domnului cele grăite pentru Dumnezeu Tatăl. "Știu, zice, că porunca Lui este viața veșnică", și de aceea sfătuia cu toată puterea pe credincioși, să nu se depărteze de poruncile Domnului și de învățăturile cele de pravilă ale Bisericii Lui, ca să nu se depărteze de veșnica viață. Iar pe cei ce se depărtau și făceau călcare de lege, îi mustra, propo-văduindu-le deschis că vor pieri pentru fărădelegea lor, stîndu-le asupra în bună vreme și fără de vreme, mustrîndu-i, certîndu-i și rugîndu-i cu toată îndelunga răbdare precum a poruncit Apostolul.

În zilele acestui fericit, izgonind novgorodenii pe voievodul lor Vsevolod Mstislavici, a venit la dînșii spre domnie, fiind chemat, Sviatoslav Olgovici și s-a însurat cu o femeie care după învățătura pravilei nu i se cădea. Atunci acest fericit arhiereu nu numai că nu a voit să-l cunune, dar pe tot clerul său l-a oprit, ca să nu-i vadă nici cununia, ca unui fărădelege, cînd s-a cununat de preoții care veniseră cu dînșii, și mustra pe voievod cu îndrăzneală pentru călcarea lui de lege, urmînd psalmului ce zice: *Grăit-am mărturiile Tale înaintea împăraților și nu m-am rușinat*.

Acest bărbat rîvnitor, a scos din călcarea de lege Biserica Rusiei, ce era împotriva pravilei, în acest fel. A ajuns sfîrșitul fericit al lui Mihail, preasfințitul mitropolit al Kievului, nu al celui dintîi care de mult se pristăvise, ci al altuia mai din

urmă, de la care acest sfînt episcop Nifon a primit sfințirea. Iar marele voievod al Kievului Iziaslav Mstislavici a ales în locul lui la arhierescul scaun al mitropoliei Kievului, pe unul Clima filozoful, care era călugărit în schimă și a voit să fie sfințit, netrimițînd, pentru oarecare împiedicare, ca să ia binecuvîntare de la preasfințitul scaun la Patriarhia Constantinopolului.

Deci a adunat pentru aceasta sobor din episcopii pămîntului Rusiei, între care s-au adunat: Onufrie al Cernigovului, Teodor al Belgorodului, Eftimie al Periaslavului, Damian al Iorbevului, Teodor al Vladimirului, sfîntul acesta al Novgorodului, Manuil al Smolenscului, Ioachim al Turovii și Cosma al Poloniei. La acest sobor Sfîntul Nifon, episcopul Novgorodului, nu voia nicidecum ca episcopii Rusiei să îndrăznească a-și sfinți mitropolit fără binecuvîntarea celui a toată lumea Patriarh al Constantinopolului, pentru că mărturisea cu vrednică credință și cu tărie, că acest lucru este potrivnic învățăturii sfintei Biserici a Răsăritului, care prin Sfîntul Botez s-au luminat fiii Rusiei de la scaunul Constantinopolului făcîndu-se fii ai Ortodoxiei, adică ne-a făcut fii ai lui Dumnezeu, Care ne-a cercetat de sus. Căci de acolo și pe Mihail, întîiul Mitropolit al Kievului l-a dat și cu putere a întărit ca să fie mitropolit în Kiev cu binecuvîntarea Patriarhului Constantinopolului.

Grăind acestea viteazul mărturisitor, îngrozea pe fiii Rusiei cu bărbăția, ca nu cumva prin împotrivire să cadă din alegerea de fii ai Răsăritului, cu voia lui Dumnezeu, pentru că zicea: "Vine mînia lui Dumnezeu peste fiii cei nesupuși". Și se țineau de mărturisirea lui cinci episcopi ai Rusiei, Cosma al Poloschiei, Ioachim al Turovchiei, Manuil de Smolensc, Eftimie al Periaslaviei, Teodor al Belgorodiei. Însă ca să nu fie rușinat pentru a sa nedreaptă voință, n-a ascultat pe fericitul Nifon, ci ceea ce a voit, aceea a și făcut cu ceilalți episcopi plecați lui. Și așa cu porunca voievodului, Clima cel care avea capul Sfîntului Clement Papa al Romei, pe care marele Sfînt Vladimir cînd a primit Sfîntul Botez, l-a adus din Herson, dîndu-i-se lui în dar de episcopul Hersonului spre binecuvîntare, a fost sfințit aici, în loc de binecuvîntarea ce se cădea să aibă de la Patriarhul Constantinopolului, după sfatul lui Onufrie episcopul Cernigovului. Și n-a fost după pravilă pe scaunul arhieresc al Mitropoliei Kievului.

Apoi i s-a întîmplat a avea trebuință de acest fericit Episcop Nifon, ca să slujească cu dînsul dumnezeiasca Liturghie. Dar Sfîntul Nifon, rîvnitorul dreptei credințe, îi zicea: "Deoarece n-ai luat binecuvîntare de la Patriarhul Constantinopolului, cel a toată lumea, precum nu ne-am învoit la sfințirea ta, așa și acum nu mi se cade a sluji cu tine". Atunci Clima, mîniindu-se pe fericitul, îndemna pe voievodul Iziaslav asupra lui și pe ajutătorii săi ca să-l trimită în surghiun. Iar voievodul Iziaslav, pentru aceea, nu îl lăsa pe fericitul în Novgorod la scaunul episcopiei, ci îl ținea în Mănăstirea Pecersca în surghiun. Dar fericitul petrecea acolo, foarte mult bucurîndu-se, și mulțumea lui Dumnezeu că s-a întors la liniștita sa viață cu sfinții.

Iar cînd iubitorul de Hristos domnul Gheorghe Monomaho-vici, a biruit pe Iziaslav Mstislavici și a luat domnia Kievului, atunci a liberat pe sfîntul la scaunul lui din Novgorod cu mare cinste. Iar novgorodenii cei ce erau tulburați și lepădați ca oile ce n-au păstor, l-au primit cu bucurie negrăită. Apoi patriarhul Constantinopolului cel a toată lumea, auzind despre fericitul toate acestea, arătînd bărbăție pentru învățăturile părintești, a trimis scrisoare la dînsul, fericindu-l pentru mărimea înțelegerii și a tăriei și numărîndu-l cu cei de demult sfinți părinți, care s-au luptat cu tărie pentru dreapta credință. Iar el, citind patriarhiceasca binecuvîntare, se întărea cu mai multă rîvnă. De aceea nu a fost lipsit de plata cea vrednică a ostenelilor sale de la Iisus Începătorul păstorilor, precum ne-a arătat fericitul lui sfîrșit, de care vom spune aici.

După cîtăva vreme de la întoarcerea sa pe scaunul lui din Novgorod, fericitul episcop Nifon a auzit, că de la patriarhul a toată lumea din Constantinopol se aduce în Rusia un mitropolit Constantin, ca pe Clima mitropolitul Kievului, cel nesfințit după pravilă și care a tulburat pe credincioși, să-l pogoare de pe scaun și să se suie el. Atunci, umplîndu-se de bucurie duhovnicească, a gîndit în sine, ca să le împlinească pe amîndouă odată, și de la acest arhiereu să ia binecuvîntare și să se închine în sfînta Mănăstire Pecersca, Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și Cuvioșilor Părinți. Pentru acea pricină a venit iarăși în cetatea Kievului și aștepta venirea mitropolitului, care de curînd ieșise din Constantinopol, precum cu încredințare se înștiințase.

Și viețuind în sfînta Mănăstire Pecersca, avea mare dragoste către Preasfînta Născătoare de Dumnezeu și către Sfinții Părinți. Dar nu după multă vreme a venit acolo o boală cumplită, care a adus moartea cuviosului acesta. Atunci a spus fraților o minunată vedenie, pe care a văzut-o, cu trei zile mai înainte de a se îmbolnăvi. "Venind eu în chilie, zicea el, după cîntarea Utreniei, aveam nevoie de puțină odihnă și îndată un somn ușor mi-a venit și iată m-am aflat în biserica aceasta a sfintei Mănăstiri Pecersca, la locul lui Nicolae Sviatoșa și mă rugam mult cu lacrimi către Preasfînta Născătoare de Dumnezeu, că doar așa aș vedea pe bunul egumen, care și după moarte are sîrguință pentru înmulțirea faptelor bune în locașul său, adică pe Cuviosul Teodosie".

Apoi ducîndu-se în biserică frați mulți, și unul dintr-înșii apropiindu-se de mine, mi-a zis: "Oare voiești ca să vezi pe Cuviosul Părintele nostru Teodosie?" Iar eu văzîndu-l pe dînsul și alergînd de bucurie, am căzut la picioarele lui și m-am închinat pînă la pămînt. Iar el, ridicîndu-mă, m-a binecuvîntat și mi-a zis: "Bine ai venit, frate și fiule Nifone! De acum vei fi nedespărțit de noi". Și ținea în mîinile sale o carte, pe care, dacă am cerut-o, mi-a dat-o; iar eu, desfăcînd-o, am citit-o. Această vedenie făcîndu-mi-se - zice fericitul Nifon -, îndată mi-am venit în simțiri și acum știu, că această boală îmi este încercare de la Dumnezeu".

Bolind astfel treisprezece zile, a adormit cu pace întru Domnul, în opt zile ale lunii Aprilie, sîmbătă în Săptămîna cea Luminată și s-a pus trupul lui cu cinste, în

peştera Cuviosului Teodosie. Iar cu duhul stă împreună cu Cuviosul cel cu numele darului, înaintea scaunului Stăpînului Hristos, unde, îndulcindu-se de cereştile frumuseţi cele negrăite, se roagă şi pentru noi fiii săi, zicînd: "Iată noi şi pruncii pe care ni i-a dat Dumnezeu!" Căruia, în Treimea cea nedespărţită, adică Tatălui, împreună şi Fiului şi Sfîntului Duh, I se cuvine toată slava, cinstea şi închinăciunea, acum şi pururea şi în nesfîrşiţii veci. Amin.

17.PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC EVPSIHIE
(9 APRILIE)

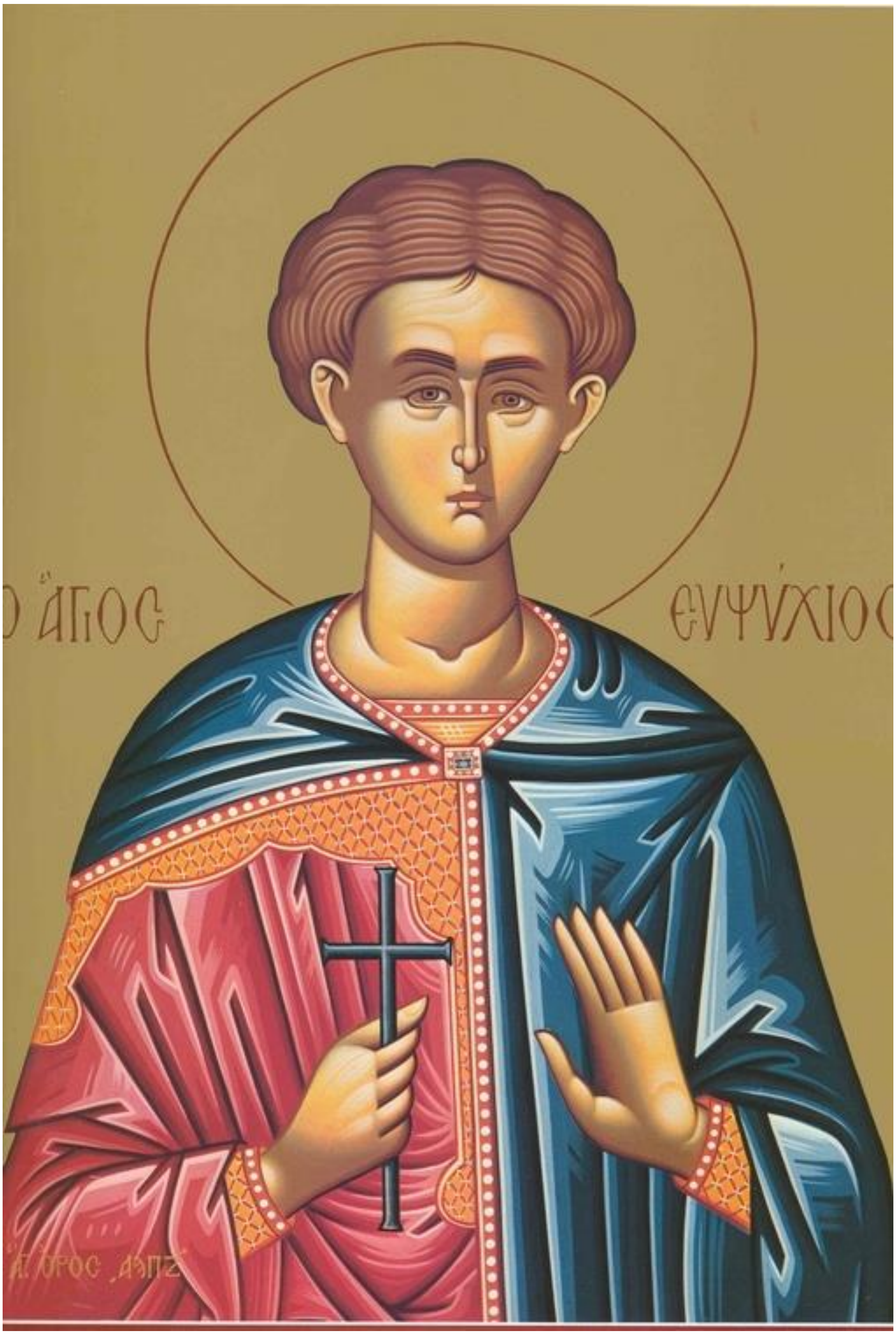

Sfîntul Mucenic Evpsihie a fost născut și crescut în Cezareea Capadochiei, din părinți de bun neam și cu dregătorie de patrician; și a petrecut fără prihană anii tinereților lui, în întreaga înțelepciune cea creștinească. El a dus o viață fără prihană și s-a însoțit cu femeie după legea nunții, pe vremea împărăției potrivnicului lui

Dumnezeu, Iulian Paravatul. Încă pînă a nu se sfîrși ospățul nunții, a arătat pentru Dumnezeu, Hristosul său, mare rîvnă și dragoste. Și era în cetatea aceea o capiște a unui idol necurat, care se numea "Tihis", adică noroc. Capiștea aceea era vestită, pentru că împăratul Iulian în toate zilele își aducea necuratele sale jertfe, cînd mergea în Cezareea.

Iar cînd se săvîrșea nunta lui Evpsihie, s-a întîmplat atunci de era și praznicul necuratului idol. Și văzînd Sfîntul Evpsihie pe elini, care atunci erau mulți în Cezareea, că mergeau să aducă jertfe în capiștea lor, s-a aprins cu rîvna pentru Domnul. Luînd cu sine mulțime de creștini, s-au dus și au sfărîmat idolii și capiștea idolească au dărîmat-o pînă în temelie. Și îndată elinii aceia au înștiințat pe împăratul Iulian. Iar Sfîntul Evpsihie, știind pătimirile cele ce erau să-i vină lui pentru aceea, a împărțit săracilor averea în vremea aceea și, mai înainte, se pregătea spre muceniceasca nevoință, petrecînd în post și în rugăciuni.

Iar împăratul Iulian, cînd a auzit de dărîmarea capiștei zeilor săi care se făcuse în Cezareea Capadochiei, s-a umplut de mare supărare, mîniindu-se nu numai asupra lui Evpsihie, ci și asupra întregii cetăți. Apoi îndată a poruncit ca pe toți cetățenii cei cinstiți să-i prindă, și pe unii cu moarte să-i pedepsească, iar pe alții în surghiun să-i trimită și averile lor să le jefuiască; ba încă și de la toate bisericile Cezareei să se ia averile, iar pe clerici a poruncit să-i oblige la serviciul militar și să-i ducă cu sila în cete. Apoi a luat cinstitul nume al cetății Cezareea, cu care se cinstise pe vremea împărăției lui Claudiu cetatea aceea și a poruncit să i se dea numele cel mai dinainte, adică Maza, căci așa se numea mai înainte. Și a numărat-o pe aceea printre sate, ștergînd-o din numărul cetăților celor cinstite, și a pus dajdie mare asupra credincioșilor creștini, a locuitorilor de acolo; iar capiștea cea dărîmată, cu multă grabă a poruncit creștinilor să o zidească iarăși. Pentru că se făgăduia cu jurămînt, că nu va înceta de a face rău cetății, nici va lăsa pe Galileeni - că așa numea el pe creștini - fără să poarte pe grumajii și pe capetele lor bucăți din capiște, pînă ce se va ridica iarăși capiștea cea risipită a zeilor elinești. Și ei s-ar fi încercat să săvîrșească acel lucru, dacă nu ar fi ajuns grabnica pieire pe împăratul cel urît de Dumnezeu. Iar pe Sfîntul Evpsihie, a poruncit să-l muncească și să-l silească spre jertfa idolească ca pe cel dintîi pricinuitor al risipirii aceleia.

Deci sfîntul fiind ținut în legături, îl scoteau adesea la întrebare și îl munceau, apoi îl sileau la slujirea idolească; pentru că i-ar fi iertat îndrăzneala, că risipise capiștea, numai dacă s-ar fi închinat idolilor. Însă ostașul lui Hristos nu s-a supus nicidecum, ci stătea cu bărbăție în mărturisirea numelui lui Hristos. Atunci l-au spînzurat pe un lemn de muncire și l-au strujit cu piepteni de fier, pînă la cele dinăuntru, însă se întărea de îngerul ce i se arătase în munci. Apoi, după multe și grele munci, i-au tăiat capul cu sabia și s-a văzut o minune, că în loc de sînge a curs din răni lapte și apă, și, luînd credincioșii sfîntul lui trup, l-au îngropat cu cinste.

Iar cetatea se chinuia de mînia tiranului, mai ales cînd a trecut prin țara Capadochiei asupra perșilor și se apropia de Cezareea; apoi se lăuda că va risipi

cetatea pînă în sfîrșit. Și a ieșit în întîmpinarea lui Sfîntul Vasile cel Mare, dîndu-i cinste ca unui împărat și aducîndu-i spre binecuvîntare trei pîini de orz, cu care se hrănea singur. Dar împăratul a poruncit ostașilor săi, să ia acele pîini, iar Sfîntului Vasile să-i dea o sarcină de fîn, zicîndu-i în batjocură: "Tu ne-ai dat orz, hrană dobitocească, iar tu primești de la noi fîn". Sfîntul Vasile a răspuns: "Noi, o, împărate, ți-am adus de acelea cu care ne hrănim, iar tu ne-ai dat hrană dobitocească. Cu adevărat ne batjocorești, deoarece cu puterea ta nu poți să prefaci acel fîn în pîine și în hrana firii omenești".

Atunci, mîniindu-se Iulian, a zis către sfîntul: "Să știi cu adevărat, cu acel fîn te voi hrăni, cînd mă voi întoarce din Persia pe aici, pentru că voi răsturna și voi risipi această cetate pînă la temelie; cu plugul voi ara locul acesta, ca mai bine grîu să rodească decît oameni. Pentru că poporul ascultînd de sfatul tău, a îndrăznit a strica chipul și capiștea Fortunii, adică a Norocului".

Împăratul zicînd aceasta cu mînie, s-a dus în calea sa. Dar a pierit acolo degrabă, fiind ucis de Marele Sfînt Mucenic Mercurie, precum se scrie de aceasta în viața Sfîntului Vasile cel Mare. Apoi, după uciderea lui Iulian, poporul din Cezareea a zidit o biserică foarte frumoasă deasupra mormîntului Sfîntului Mucenic Evpsihie și au izvorît izvoare de tămăduiri din sfintele lui moaște, spre slava lui Hristos Dumnezeul nostru, Cel împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh slăvit în veci. Amin.

18. SFÎNTUL MUCENIC VADIM DIN PERSIA
(9 APRILIE)

În vremea uciderii sfinților patruzeci de mucenici din Persia, a fost prins și Sfîntul Vadim arhimandritul, împreună cu șapte ucenici ai săi, și din porunca împăratului Savorie au fost închiși în temniță. Acest sfînt era din cetatea Vitlaplata, de neam foarte bogat și, cînd a voit să se facă monah, toată bogăția sa a împărțit-o săracilor. Apoi, zidindu-și o mănăstire afară din cetate, viețuia într-însa, cu fapte bune, sîrguindu-se în toate a plăcea lui Dumnezeu și a împlini voia cea sfîntă a Lui; pentru că era bărbat plin de dar și de adevăr, vas ales al lui Dumnezeu.

Acest cuvios părinte, purtîndu-se cu înțelepciune dumnezeiască și fiind desăvîrșit, s-a suit la muntele Domnului, a locuit în locul cel sfînt al Lui, a luat binecuvîntare de la Dumnezeu, Mîntuitorul său, și a văzut fața Dumnezeului lui Iacov. Acesta era în acele vremuri în Persia, ca niște aluat la frămîntat, fiind din aluatul cel desăvîrșit mucenicesc, al mărturisirii lui Hristos, prin care cei neputincioși s-au întărit în credință. Acesta era cu adevărat piatră credincioasă tăiată din munții aceia, care de la început au fost credincioși, preot ales al lui Dumnezeu, povățuind pe mulți la calea mîntuirii, care își pusese viteazul și neschimbatul său scop către mucenicia cea către Hristos, arătînd mare rîvnă pentru Dumnezeul său. Și atît de curat s-a arătat, încît nici un lucru rău nu avea loc într-însul; lăcomia era departe de el, iar poftirile fiind stinse într-însul, nu puteau să-l vatăme, încît chiar Mamona, cunoscînd bunătatea lui, s-a minunat. Aurul nici nu îndrăznea să vină înaintea feței lui, pentru că bogățiile erau disprețuite de dînsul, mîndria s-a smerit înaintea lui, mintea cea înaltă ca praful s-a călcat de dînsul, iar sărăcia și blîndețile l-au cuprins, dreptatea a privit spre dînsul și adevărul a răsărit în el, dragostea a cuprins grumajii lui, pacea l-a sărutat și de dînsul s-a bucurat, o întocmire și o minte s-a sădit în el și de toate rodurile cele drepte era plin acest bărbat, că multe bunătăți erau într-însul; iar din roadele lui duhovnicești toți s-au săturat cu dulceață.

Acesta a petrecut patru luni în temniță, legat împreună cu ucenicii lui, bătut aspru în toate zilele, răbdînd toate cu bărbăție, pentru nădejdea și adevărata credință, care o avea către Dumnezeu. În acea vreme era un oarecare bărbat cu numele Nirsan, boier mare al cetății, care se numea Aria, fiind în hotarele ce se numeau Vidghern. Acest Nirsan era creștin și fiind silit de împăratul să se închine soarelui, după ce n-a voit să se lepede de sfînta credință în Hristos Domnul, l-a încuiat în temniță. După aceea, slăbind prin împuținarea sufletului și înfricoșîndu-se cu inima de muncile cele ce era să pătimească, n-a stat pînă la sfîrșit, precum începuse, în mărturisirea lui Hristos. Căci, iubind viața aceasta de puțină vreme și așteptînd deșarta cinste, de la împăratul cel muritor, s-a lipsit de viața cea dumnezeiască și de cinstea cea veșnică. Însă n-a putut a se îndulci de desfătările lumii acesteia, precum mai pe urmă va arăta cuvîntul, ci fugind de mucenicie, a căzut în munci; căutînd slava cea pămîntească, a cîștigat necinstea, de vreme ce pe împăratul cel de puțină vreme l-a cinstit mai mult decît pe Cel veșnic și ceresc. Și a dat știre despre sine, că toate cele ce împăratul Savorie le va porunci, este gata a face.

Împăratul auzind, s-a bucurat foarte și aducîndu-și aminte de Sfîntul Vadim, i-a poruncit să-l elibereze din legături și să-l ducă din temniță la palatul său. Și a zis către boierii care stăteau înaintea lui: "Dacă Nirsan va ucide cu mîna sa pe Vadim, apoi să se dezlege din legături și să ia el toate averile lui Vadim". Și i-a spus îndată lui Nirsan acele cuvinte împărătești, iar el a făgăduit, ca în toate să facă voia împăratului. Deci, a adus pe Sfîntul Vadim la Nirsan și l-a pus în mijloc, iar ticălosul Nirsan luînd sabia, s-a apropiat ca să ucidă pe mucenicul lui Hristos, dar, fiind cuprins de un cutremur, cînd a voit să lovească pe mucenic, s-a făcut ca o piatră nemișcată.

Iar robul lui Dumnezeu căutînd spre el, a zis: "Pînă într-atît a crescut răutatea ta, o, Nirsane, încît, nu numai că te-ai lepădat de Dumnezeu, ci și pe robul Lui voiești a-l ucide? Vai ție, tică-losule, ce vei face în ziua aceea, cînd vei sta înaintea înfricoșatei judecăți, ca să dai un răspuns Dumnezeului Celui veșnic? Eu, o, ticălosule, mă săvîrșesc în chinuri pentru Hristosul meu, însă n-aș fi voit ca din mîinile tale să fiu ucis, ci de la altul oarecare aș fi dorit, ca să sufăr moartea aceasta". Iar Nirsan, rușinîndu-se de cuvintele acelea și neputînd să facă porunca aceea, stătea tremurînd. După aceea, făcîndu-și fața ca piatra și inima întărindu-și ca fierul, a lovit cu sabia în grumaji pe mucenic. Dar de vreme ce mîinile ucigașului tremurau, era nevoie ca nu cu o lovire, ci cu mai multe să taie pe sfîntul. Deci, lovindu-l de multe ori cu sabia în grumaji, abia a putut săvîrși tăierea. Iar Cuviosul Vadim, într-o chinuire ca aceea, și-a dat sfîntul lui suflet în mîinile lui Dumnezeu. Și toți necredincioșii care erau acolo, s-au mirat de răbdarea mucenicului, de vreme ce era nemișcat ca un stîlp, primind lovirile de sabie de mai multe ori. Iar pe ucigașul acela îl batjocoreau ca pe un fricos și ocărîndu-l, se depărtau de el. Apoi, nu după multă vreme, ucigașul acela și-a luat plata cea vrednică după faptele sale, căci cu multe feluri de răutăți fiind prins, a pierit de sabie, singur el fiindu-și ucigaș în a sa deznădejde.

Sfîntul Vadim s-a sfîrșit prin mucenicie, în 8 Aprilie, întru Domnul nostru Iisus Hristos. Iar trupul sfîntului mucenic, fiind aruncat afară din cetate, oamenii cei cucernici luîndu-l în taină, l-au îngropat cu cinste. Iar cei șapte ucenici ai lui, care rămăseseră în temniță, au petrecut patru ani acolo, pînă la moartea împăratului Savorie. Iar după sfîrșitul aceluia s-au liberat cu pace și li s-a poruncit să petreacă în a lor credință, cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, a Cărui slavă este în veci. Amin.

19. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI TERENTIE, AFRICAN, MAXIM, POMPIA, ZINON, ALEXANDRU, TEODOR ȘI CEI ÎMPREUNĂ CU DÎNȘII

(10 APRILIE)

Decie, păgînul împărat al Romei, prin credința sa cea rea a închinării la idoli, vrînd pe toți să-i cufunde în groapa pierzării, ca un fiu al diavolului, a trimis poruncă în toate părțile stăpînirii sale, ca toți creștinii să fie atrași cu sila la închinarea de idoli și la gustarea din cele jertfite idolilor; iar cei ce se vor împotrivi, să primească judecată și pedeapsă. După ce a ajuns acea poruncă în Africa, la ighemonul Fortunațian, șezînd ighemonul la judecată și chemînd pe tot poporul la sine, astfel le zicea: "Jertfiți zeilor, iar de nu, cu cumplite chinuri vă veți munci și rău veți muri".

Aceasta zicînd, a pus uneltele cele de muncire dinaintea poporului, pe care văzîndu-le, mulți s-au înfricoșat și supunîndu-se ighemonului, s-au depărtat de credința în Hristos. Iar unii dintre credincioși, în număr de patruzeci, cu tărie au vrut să moară pentru Hristos. Și grăiau cu nădejde unul către altul: "Păziți-vă, fraților, ca să nu ne lepădăm de Hristos, Dumnezeul nostru, ca nici Acela să nu se lepede de noi înaintea Tatălui Celui ceresc și a sfinților Lui îngeri. Aduceți-vă aminte de ceea ce a zis Domnul: *Nu vă temeți de cei ce ucid trupul, căci sufletul nu pot să-l ucidă; ci vă temeți mai mult de cel ce poate și sufletul și trupul să-l piardă în gheenă*". Astfel robii lui Hristos întărindu-se unul pe altul cu cuvinte, ighemonul Fortunațian le-a zis: "Vă văd bărbați înțelepți, desăvîrșiți cu anii și mă minunez pentru ce stați într-o nebunie ca aceasta; căci mărturisiți că Acela este Dumnezeu și Împărat, pe care evreii, ca pe un făcător de rele, L-au răstignit".

Atunci Sfîntul mucenic Terentie i-a răspuns pentru toți: "De ai fi cunoscut o, ighemoane, puterea lui Hristos Cel răstignit, lăsînd rătăcirea idolească, te-ai fi închinat Aceluia și i-ai fi slujit Lui; căci este Fiul lui Dumnezeu, îndurat și milostiv, Care cu bunăvoirea lui Dumnezeu, Tatăl Său, S-a pogorît pe pămînt și pe a Sa dumnezeire unind-o cu omenirea, pentru mîntuirea noastră a răbdat Crucea de bună voie". Ighemonul a zis: "Jertfiți zeilor, iar de nu veți voi să jertfiți, apoi mădularele voastre le voi arde și vă voi pierde pe voi". Iar Sfîntul Terentie a răspuns: "Oare ți se pare că cu frica ne vei îngrozi pe noi? Nu sîntem așa de slabi, ca, lăsînd viața cea fără de moarte și pe dătătorul Acela, să ne închinăm dumnezeilor celor străini. Deci, fă degrabă ceea ce voiești a face, scornind munci împotriva noastră, că sîntem robi tari și statornici ai lui Hristos".

Mîniindu-se ighemonul, a poruncit ca să-i dezbrace de haine și să-i tragă la capiștea cea idolească; și erau idolii împodobiți cu îmbrăcăminte de aur și de argint de mult preț. Deci, intrînd ighemonul, a zis către sfinți: "Jertfiți lui Heracle marele zeu, că-i vedeți slava și puterea!" Iar Sfîntul Terentie a zis: "Te amăgești singur neștiind cele ce-ți sînt ție de folos; pentru că dumnezeii tăi aceștia sînt pietre, lemne, aramă și fier și i-ați împodobit cu aur, ca să se amăgească oamenii și să-i depărteze pe dînșii de viața veșnică. Că acei idoli nu văd, nu grăiesc, nu aud și nu umblă, că sînt făcuți de mîini omenești și cu asemănare omenească închipuiți. Deci, *asemenea lor să fie cei ce-i fac pe ei și toți cei ce nădăjduiesc în ei*. Spuneți dar, rogu-vă, oare pot să-și ajute lor, aceia pe care-i numiți dumnezei? Sau pot să izbîndească asupra celor ce le fac lor rău? Și dacă lor nu-și pot ajuta, apoi cum ne vor ajuta nouă?"

Acestea auzindu-le ighemonul, a poruncit ca pe Terentie, African, Maxim și pe Pompia să-i arunce în temnița cea mai dinăuntru și cu toată întărirea să-i păzească, zicînd: "Mîine dimineață îi voi scoate pe dînșii la cercetare". Iar pe fericitul Zinon, Alexandru și Teodor, împreună cu toți ceilalți în număr de 36, punîndu-i înaintea judecății aproape de capiștea idolească, a zis către dînșii: "Deoarece din sfada și cearta voastră cea dintîi, nici o sporire sau folos nu s-a făcut, ascultați-mă pe mine și aduceți jertfe marelui zeu Heracle". Răspuns-au sfinții: "De multe ori ți-am spus că sîntem creștini, de care lucru te-ai înștiințat de la cele dintîi întrebări, și niciodată nu

vei putea să ne înduplеci ca să cinstim pe necurații idoli și să ne închinăm lor, pentru că îți vom răspunde cu ușurință la toate întrebările tale". Zis-a ighemonul: "Dacă nu voiți să ascultați sfaturile mele de voie, apoi și fără de voie veți asculta poruncile împăraților celor nebiruiți". Și a poruncit să-i bată fără de cruțare cu toiege grele și cu vine uscate. Iar sfinții mucenici, ridicîndu-și mîinile spre cer, au strigat într-un glas, zicînd: "Caută spre noi, Doamne, Dumnezeul nostru, și ajută robilor tăi și ne izbăvește de cel potrivnic".

Aceasta auzind-o ighemonul, poruncea ca mai cumplit să-i bată; și mulți slujitori s-au schimbat, unii după alții bătînd și iarăși a poruncit să-i bată cu bețe, deși toate cele dinlăuntru ale lor se vedeau. Însă atît de luminoase și de vesele erau fețele mucenicilor, încît toți se minunau de răbdarea și de bărbăția cea nebiruită a sfinților. Iar după bătaie a zis către dînșii ighemonul: "Jertfiți zeilor și vă veți libera". Iar sfinții tăceau. Deci, mîniindu-se ighemonul, a poruncit să ardă țepi de fier, să le frigă spatele lor, apoi cu oțet și sare să ungă rănile lor și cu aspre bucăți de păr să le frece.

Atunci sfinții mucenici ai lui Hristos, căutînd spre cer au zis: "Doamne, Dumnezeul nostru, Cel ce ai mîntuit din cuptorul cel aprins pe cei trei tineri Anania, Azaria și Misail, nelăsîndu-i să se vatăme de văpaie cît de puțin; iar pe Daniil din gurile leilor l-ai izbăvit, pe Moise din mîinile lui Faraon l-ai scos și pe Sfînta Tecla de foc și de fiare ai apărat-o; Cel ce dai iubiților Tăi desăvîrșită biruință asupra vrăjmașilor; Cel ce ai ridicat din morți pe Păstorul oilor Cel Mare, pe Fiul Tău, Domnul nostru Iisus Hristos; Cel ce ne-ai arătat nouă multe faceri de bine; Cel ce ai zidit lumina și ai întins cerul ca o piele; Cel ce numeri mulțimea stelelor și le știi numele tuturor; Cel ce ai dus adevărul pînă la marginile pămîntului, auzi-ne și pe noi, cei ce ne rugăm Ție și din nevoile noastre izbăvește-ne, că a Ta este slava în veci. Amin".

Sfîrșindu-și ei rugăciunea, ighemonul iarăși umplîndu-se de mînie, a poruncit ca spînzurîndu-i, să-i strunjească cu unghii de fier, încît curgea sîngele ca pîraiele din coastele lor. Dar de muncile acelea cumplite, nici cît de puțin nu se biruiau, nici nu slăbeau; pentru că Dumnezeu îi întărea, dîndu-le putere și tărie. Și a zis către dînșii ighemonul: "Oare v-au învățat pe voi muncile? Oare v-ați deprins a vă depărta de la nebunia voastră, sau încă în necurăția voastră petreceți?" Iar sfinții nimic nu au răspuns. Ighemonul a zis atunci cu mînie: "Vouă vă zic acestea, necuraților". Iar sfinții, căutînd spre cer, au zis: "Dumnezeule Atotputernice, Cel ce altădată ai plouat cu foc asupra cetății Sodoma pentru fărădelegile ei, deci și acum răstoarnă și risipește această capiște necurată a necuraților zei, pentru adevărul Tău".

Zicînd aceasta, și-au făcut semnul crucii lui Hristos pe fețele lor și au suflat asupra capiștei și îndată au căzut idolii cu mare zgomot și s-au risipit la pămînt. Atunci sfinții mucenici au zis către ighemon: "Vezi pe zeii tăi? Unde este acum tăria și puterea lor? Oare n-au putut să-și ajute lor?" Iar după puțin timp a căzut și capiștea și s-a risipit pînă în temelie. Deci, umplîndu-se ighemonul de multă mînie, pentru stricarea zeilor săi și a capiștei, a poruncit ca pe sfinții mucenici să-i taie cu sabia. Iar

ei de un răspuns de moarte ca acela veselindu-se, slăveau pe Dumnezeu și bucurîndu-se mergeau la locul cel de moarte. Sosind acolo, și-au plecat genunchii, și-au întins cu osîrdie grumajii sub sabie pentru Hristos. Și așa au murit uciși de sabie. Iar niște bărbați bine credincioși luînd sfintele lor trupuri, le-au îngropat la un loc sfînt.

După uciderea acestor sfinți mucenici, a poruncit ighemonul, ca pe Sfinții Terentie, African, Maxim și Pompia, să-i aducă înaintea sa și a zis: "Jertfiți zeilor, iar de nu, rău veți pătimi și nimeni nu va putea să vă scoată din mîinile mele". Răspuns-au sfinții: "Sîntem creștini, precum de multe ori ți-am spus și în Hristos ne-am pus nădejdea noastră. Iar diavolilor nu ne vom închina, nici vom sluji zeilor tăi și de muncile tale nu ne temem. Deci, pune asupra noastră orice fel de muncă vei voi; pentru că noi credem Dumnezeului nostru, că biruit vei fi de noi, precum și diavolul este biruit de Hristos, Cel ce ne întărește, ca să-ți biruim socotința ta cea rea".

Deci, ighemonul a poruncit ca iarăși să ducă în temniță pe sfinții mucenici și fiare grele să pună pe grumajii lor, iar mîinile și picioarele să le lege cu legături de fier, ba încă și cuie de fier să le aștearnă pe pămînt și pe acelea să pună pe mucenici, nelăsînd pe cineva din creștini să intre la ei, ca să le dea hrană. Într-o mucenicie ca aceea fiind sfinții și rugîndu-se lui Dumnezeu, la miezul nopții a strălucit o lumină mare în temniță și Îngerul Domnului a stat înaintea lor și a zis către dînșii: "Terentie, Africane, Maxime și Pompie, robii Dumnezeului Celui de sus, sculați-vă și întăriți-vă trupurile voastre". Acestea zicîndu-le îngerul, s-a atins de lanțurile cele de fier și îndată lanțurile, rupîndu-se, au căzut. Și iată o masă s-a văzut înaintea lor, plină de toate bunătățile. Și le-a zis îngerul: "Odihniți-vă și primiți hrana pe care v-a trimis-o Hristos vouă!" Iar sfinții, binecuvîntînd pe Hristos Dumnezeu, s-au întărit cu hrana și cu băutura aceea și au dat mulțumire Stăpînului lor.

Străjerii, văzînd lumină în temniță, au intrat înăuntru și au văzut pe sfinții mucenici bucurîndu-se și veselindu-se și au spus aceasta ighemonului. Iar acela, scoțînd dimineața pe sfinții mucenici, i-a pus înaintea judecății și a zis către dînșii: "Au nu v-au învățat pe voi chinurile ca să vă lepădați de nebunia voastră, să vă apropiați de zei și să vă închinați lor?" Răspuns-a Sfîntul Terentie: "Nebunia aceasta să fie la noi și la toți cei ce iubesc pe Dumnezeu, căci cel nebun al lui Dumnezeu este mai înțelept decît oamenii, iar înțelepciunea omenească este nebunie la Dumnezeu. Nebuni și fără de minte am fi fost dacă, lăsînd pe Dumnezeu, ne-am fi închinat diavolilor, precum faci tu". Iar ighemonul, mîniindu-se de acele cuvinte, a poruncit ca spînzurîndu-i pe dînșii la munci, cu unghii de fier să le strunjească coastele. Fiind strunjiți sfinții, se rugau lui Dumnezeu, zicînd: "Iisuse Hristoase, Fiul Dumnezeului Celui ce este în veci, Lumina creștinilor, nădejdea noastră cea încredințată, fii cu noi și ne ajută; nu ne rușina pe noi cei ce pătimim pentru numele Tău cel Sfînt".

Astfel rugîndu-se, nu simțeau muncile cumplite, căci Hristos le ușura. Apoi iarăși a poruncit ighemonul să-i arunce în temniță și a chemat vrăjitorii și descîntătorii cei ce știau să farmece fiarele și jivinele. Le-a poruncit ca pe cele mai cumplite jivine, pe aspide, vipere și șerpi, cu farmecele lor adunîndu-le să le închidă

în temniță cu mucenicii. Și făcîndu-se aceea, jivinele tîrîndu-se pe lîngă picioarele sfinților mucenici, nici nu se atingeau și nici nu-i vătămau pe ei; iar sfinții, cîntînd, preamăreau pe Dumnezeu. Astfel trei zile și trei nopți sfinții șezînd închiși în temniță cu jivinele, în a patra zi, noaptea a trimis ighemonul să afle, oare mucenicii sînt omorîți și mîncați de șerpi? Iar trimișii, apropiindu-se de ușile temniței, au auzit pe sfinții legați, cîntînd și lăudînd pe Dumnezeu.

Apoi, vrînd ca să știe neapărat ce se face în temniță, s-au suit deasupra și au descoperit acoperămîntul și au văzut pe sfinți șezînd și pe Îngerul Domnului stînd, dar nelăsînd jivinele să se apropie de sfinții mucenici. Aceasta văzînd-o, s-au spăimîntat și au spus ighemonului. Și foarte de dimineață sculîndu-se ighemonul, a poruncit fermecătorilor ca să ia din temniță șerpii, aspidele, viperele și toate jivinele, iar pe mucenici să-i ducă la judecată; și după ce fermecătorii s-au apropiat de temniță și au grăit după obicei cuvintele cele vrăjitorești, nu i-au mai ascultat jivinele. Și fiind ușile descuiate, toate cu multă mînie au sărit asupra fermecătorilor lor și i-au rănit de moarte; pe toți ceilalți oameni care se aflau acolo i-au omorît și au fugit la locurile lor. După aceea sfinții răbdători de chinuri au fost duși la ighemon spre a fi judecați.

Văzîndu-i ighemonul nevătămați cîtuși de puțin, s-a umplut de mînie și i-a osîndit la tăiere de sabie. Atunci sfinții s-au bucurat cu bucurie negrăită și, mergînd la moarte cu veselie, cîntau: *Mîntuitu-ne-ai pe noi, Doamne, de cei ce ne necăjesc și pe cei ce ne urăsc pe noi i-ai rușinat*. Iar slujitorii ducîndu-i la locul de moarte, și-au împlinit porunca. Astfel mărturisitorii lui Hristos și-au luat cununa muceniciei, iar niște bărbați cucernici îngrijind sfintele lor trupuri, le-au îngropat cu cinste, ca la două stadii de cetate, întru slava Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, Care împărățește în vecii vecilor. Amin.

20. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC ANTIPA, EPISCOPUL PERGAMULUI DIN ASIA
(11 APRILIE)

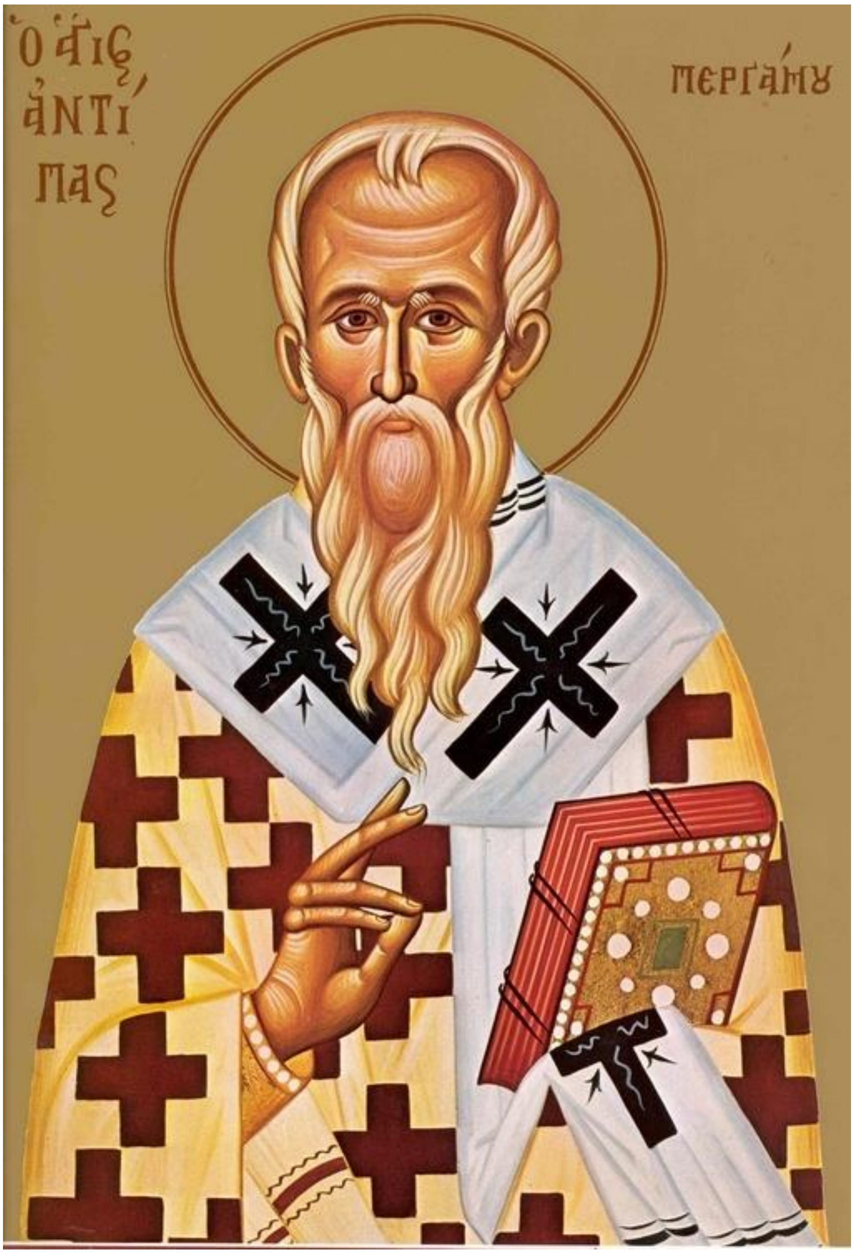

În zilele Apostolilor și pe vremea împărăției lui Domițian, s-a pornit mare prigoană asupra creștinilor, încît prin toată lumea se trimitea la domni și la stăpînitori scrisori de la împăratul, ca să se supună creștinii poruncilor împărătești și să primească credința cea rea a nebuniei idolilor și să cinstească capiștile idolești cu toată rînduiala. Atunci s-a arătat mulțime de credincioși și de mucenici, care fără de frică mărturiseau Cuvîntul lui Dumnezeu, pretutindeni nevoindu-se pentru Hristos Mîntuitorul.

Atunci și marele stîlp al credinței, temelia adevărului creștinătății și propovăduitorul Dumnezeirii Celei mai înainte de veci, a Unuia Născut Fiul lui Dumnezeu, Sfîntul Ioan Evanghelistul, preaalesul Apostol, a fost surghiunit în insula Patmos, unde i s-a arătat Domnul în descoperire, între cele șapte sfeșnice,

poruncindu-i să scrie către cei șapte îngeri, adică episcopi ai celor șapte biserici ale Asiei, care întăresc adunările mucenicilor.

Acolo, prin gura Domnului, s-a pomenit acest arhiereu Antipa, astfel: "Antipa mărturisitorul Meu cel credincios a fost ucis între voi, între care petrece satana". Căci Sfîntul Antipa a fost episcop al bisericii Pergamului. Și dintr-acele cuvinte care s-au scris pentru dînsul în descoperirea lui Ioan, este arătat în ce fel a fost Antipa, credinciosul mărturisitor al lui Hristos și în ce fel au fost locuitorii Pergamului, avînd sataniceasca petrecere între ei. Iar în mijlocul lor, Sfîntul Antipa, era ca o lumină în întuneric, ca un trandafir în mijlocul spinilor, ca niște aur în mijlocul noroiului, sau mai bine să zicem în mijlocul cuptorului de foc, după cum este scris, ca aurul cel lămurit în ulcea. Acolo nici legea firii nu se păzea, nici nu era judecata lucrurilor, ci fiecare lucra pentru sine; și pe cît cineva putea, pe atît năpăstuia pe alții. Fiecăruia i se părea că este viteaz, bun și drept, dacă biruia pe cineva din creștini, sau îl pierdea de pe pămîntul celor vii. Acolo, fiind creștineasca adunare, erau creștinii în mare chinuire și tulburare din pricina acelor necredincioși.

Atunci fericitul Antipa, bărbatul cel ales, cel neclintit în credință și statornic în viața îmbunătățită, deloc nu se tulbura, ci ca și cum ar fi fost schimbat într-o fire îngerească din cea omenească, stătea împotriva potrivnicilor, netemîndu-se de nimic. Chiar ieșea adeseori în popor, neavînd nici o grijă de îngrozirea muncitorilor; apoi strălucea ca o rază prin mijlocul lor și cu lumina credinței celei curate și drepte izgonea întunericul rătăcirii și al închinării idolilor. Pentru aceasta, diavolii cei crezuți de elini, a fi zei, toți au fugit de acolo și nici unul dintre aceia nu îndrăznea să mai rămînă în acea cetate a Pergamului, în care viețuia Sfîntul Antipa. Deci, diavolii se arătau în vis slujitorilor lor, zicîndu-le: "Nici din jertfele voastre nu gustăm, nici mirosim aburii și fumul jertfelor, de vreme ce sîntem izgoniți de Antipa, mai marele creștinilor".

Atunci, mulțimea elinilor mîniindu-se, s-au pornit asupra lui Antipa și, prinzîndu-l, îl trăgeau la locul unde se obișnuia a se aduce necuratele lor jertfe. Și a zis ighemonul către dînsul: "Au tu ești Antipa, care nu asculți poruncile împărătești și pe alții îi înveți să nu asculte? Jertfele cele făcute de noi zeilor atît le tulburi, încît pe nici unul din zei nu-l lași să se sature de grăsime? De aceea, toți zeii, lăsînd cetatea, s-au dus și ne este frică, să nu năvălească vreo mare primejdie asupra cetății, de vreme ce ei nu voiesc s-o mai păzească. Destul îți este pînă astăzi îndeletnicirea în creștineasca vrăjitorie. Pocăiește-te de acum și la legile noastre supune-te; ca zeii care stăpînesc această preafrumoasă cetate, să aibă grijă de noi și să nu înceteze a ne păzi. Iar de nu vei face aceasta și de nu vei voi să te lepezi de credința ta, și cinstirea zeilor noștri de o vei defăima, apoi după legea romanilor, te vei munci cu vrednice pedepsiri".

Sfîntul Antipa a răspuns: "Aceasta s-o știi, o, ighemoane, că sînt creștin, iar împărăteștii porunci, celei nebune și păgînești, niciodată nu voiesc să mă supun. Dar, de vreme ce împotriva cuvintelor tale se cuvine a da răspuns cuviincios, îți răspund

astfel: Dacă zeii voştri, cărora vă închinaţi, sînt izgoniţi de un om muritor, şi dacă aceia pe care îi socotiţi că vă sînt apărători şi pentru voi izbînditori, caută de la voi ajutor, de aici puteţi cu uşurinţă să vă cunoaşteţi rătăcirea. Căci dacă, celor ce li se face vreun rău, nu pot să se răzbune, şi singuri mărturisesc că de un om sînt biruiţi, apoi cum vor putea, pe tot neamul omenesc sau vreo cetate, s-o izbăvească? Aceasta socotind şi cunoscînd, sînteţi datori măcar acum să vă depărtaţi din pierzătoarea voastră rătăcire şi să credeţi în Hristos, Care S-a pogorît din cer ca să mîntuiască neamul omenesc. Acela cu adevărat la sfîrşitul veacurilor va veni să judece pe toţi şi să răsplătească fiecăruia după lucrurile lui, ori cu cinste, ori cu osîndă".

Astfel răspunzînd Sfîntul Antipa cu bunăînţelegere, ighe-monul a început a zice aşa: "Voi vă supuneţi legilor celor noi şi rînduielilor celor aflate de voi, defăimînd buna cinstire cea veche, pe care din început am primit-o de la strămoşii noştri şi ca o moştenire de la dînşii a ajuns pînă la noi, adică cinstirea de zei. Deci, urmînd obiceiurilor strămoşilor noştri, nu este bine a ne îndepărta de dînşii; căci cele vechi sînt mai bune decît cele noi, sînt mai adevărate şi mai vrednice decît acelea şi care cu vechimea vremii sînt întărite. De aceea eşti dator şi tu a-ţi schimba credinţa, ca să nu urmezi acelui Om, care S-a arătat nu cu multă vreme mai înainte de tine şi care a tulburat viaţa omenească prin farmece şi a fost răstignit pe vremea lui Pilat. Deci, supune-te poruncilor împărăteşti, ca împreună cu noi să petreci fără primejdie, pentru că la tot lucrul ne vei avea ajutători, ca pe nişte fii iubiţi ai tăi. Căci bătrîneţile tale sînt vrednice de toată cinstea şi meriţi să te iubim ca pe un tată".

La acestea, Sfîntul Antipa a răspuns: "Chiar de vei astupa urechile mele cu dovezi fără de număr, eu nu voi fi atît de nebun şi fără minte, după ce am ajuns la bătrîneţile cele mai de pe urmă şi de moarte m-am apropiat, să-mi schimb credinţa pentru această ticăloasă şi necinstită viaţă şi să mă depărtez de mărturisirea credinţei celei adevărate. Deci, nu-mi amăgi mintea, care întotdeauna se îndeletniceşte cu citirea dumnezeieştilor cărţi; căci din început n-a fost nici un zeu de-ai voştri, ci mai pe urmă s-au arătat şi nici un bine n-au făcut, nici un folos de la ei nu ne-a venit. Ci singuri, fiind oameni necuraţi, s-au făcut pricinuitori de viaţă rea altor oameni iubitori de desfătări. Pentru ce nu urmaţi celor ce au voit să se suie la cer, care nu se ruşinau a se amesteca cu ale lor surori? Pentru aceea a şi venit potopul, care a pierdut neamul lor, de vreme ce pe căile cele drepte şi credincioase n-au voit să umble. Iar dacă şi voi veţi voi să urmaţi fărădelegilor pentru vechimea lor, apoi nu cu apă, ci cu focul cel veşnic veţi fi pedepsiţi şi de viermii cei neadormiţi veţi fi mîncaţi, de nu vă veţi pocăi".

Acestea şi multe altele grăind bărbatul cel sfînt, l-au răpit oamenii cei păgîni şi l-au dus la capiştea Artemidei, unde era un bou de aramă, pe care arzîndu-l, l-au aruncat pe mucenic peste el. Dar el însemnîndu-se cu semnul Crucii, se ruga din mijlocul focului către Dumnezeu, strigînd: "Dumnezeule, Cel ce ne-ai arătat Taina cea din veac ascunsă, pe Domnul nostru Iisus Hristos, prin care şi sfaturile Tale cele neştiute ni le-ai descoperit, îţi mulţumesc de toate bunătăţile Tale, că ne mîntuieşti pe noi cei ce nădăjduim spre Tine şi m-ai învrednicit în ceasul acesta, să fiu vrednic

să mă scriu în numărul sfinților mucenici, care au pătimit pentru numele Tău cel Sfînt. Primește duhul meu cînd va ieși din viața aceasta și-mi dă parte ca să aflu doar la Tine parte și la Unul Născut Fiul Tău și nu numai pe mine, dar și pe cei ce vor fi după mine, să-i faci părtași milei Tale, ca de toți să se slăvească numele Tău cel Sfînt, în veci. Amin".

Acestea și alte asemenea zicînd Sfîntul Antipa, s-a rugat multă vreme, chinuindu-se pe boul cel roșit de foc. După aceea s-a rugat pentru cei care îi vor face pomenire să fie feriți de patimi și de alte boli, de nesuferita durere a dinților, cum și pentru lăsarea păcatelor, ca să dobîndească milă la judecata care va să fie pentru toată lumea. Isprăvindu-și rugăciunea și-a dat duhul în mîinile lui Dumnezeu, adormind cu somn dulce și s-a suit la cer, fiind împodobit cu slăvită cunună mucenicească. Apoi niște bărbați binecredincioși, luînd sfintele lui moaște, le-au pus cu cinste în aceeași cetate a Pergamului. Și a izvorît dintr-însele mir, care tămăduia toate bolile omenești, întru slava lui Hristos Dumnezeul nostru, Cel slăvit împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh în veci. Amin.

21.SFÎNTUL IERARH CALINIC DE LA CERNICA (1787-1868)

(11 APRILIE)

(DUPĂ "PATERICUL ROMÂNESC", DE ARHIM. IOANICHIE BĂLAN)

Sfîntul Ierarh Calinic de la Cernica s-a născut la 7 octombrie, 1787 în București, aproape de biserica Sfîntul Visarion. Din sfîntul botez a primit numele de Constantin.

Părinții săi se numeau Antonie și Floarea și erau foarte evlavioși. Cel mai mare dintre copiii lor a fost în tinerețe preot de mir; apoi, intrînd în viața monahală, s-a călugărit sub numele de Acachie. De asemenea și mama Sfîntului Calinic, fericita Floarea, după ce și-a crescut copiii, s-a retras în Mănăstirea Pasărea, primind marele și îngerescul chip sub numele de schimonahia Filoteia.

Tînărul Constantin, cel mai mic dintre copii, a primit din pruncie o educație religioasă aleasă, învățînd carte în București, la școlile care funcționau pe acea vreme pe lîngă biserici.

În anul 1807 a intrat în nevoința călugărească la Mănăstirea Cernica, sub ascultarea cuviosului stareț, arhimandritul Timotei. La 12 noiembrie 1808 a fost tuns în schima monahală sub numele de Calinic, iar la 3 decembrie 1808 a fost hirotonit ierodiacon.

Sfîntul Ierarh Calinic de la Cernica, fiind vas ales al Duhului Sfînt, a iubit de mic rugăciunea, tăcerea, cinstea și milostenia. Încă de cînd era călugăr tînăr în Mănăstirea Cernica, postea foarte mult, își împlinea regulat canonul și pravila cu multă osîrdie, se lupta împotriva somnului și nu lipsea niciodată de la slujbele bisericii, după mărturia bătrînului Hariton, iar ziua lucra împreună cu părinții la ascultările cele grele ale mănăstirii.

După plecarea la Sfîntul Munte a duhovnicescului său părinte, ieroschimonahul Pimen, Cuviosul Calinic și-a pus această aspră rînduială, ca în toată săptămîna să nu mănînce bucate fierte la foc, fără numai pîine cu apă, după apusul soarelui, iar sîmbăta și Duminica să meargă la trapeză împreună cu părinții și să se mîngîie cu înfrînare.

Mărturisesc părinții care l-au cunoscut pe Sfîntul Calinic că fața îi era mereu palidă de multa postire și ochii adînciți în orbite din pricina multor privegheri și a atîtor lacrimi. Căci dobîndise de la Dumnezeu darul lacrimilor la sfînta rugăciune.

În anul 1813, murind de ciumă mulți preoți călugări din Mănăstirea Cernica, starețul Timotei stăruia mereu să facă preot pe smeritul ierodiacon Calinic. El însă se lepăda de un dar mare ca acesta, socotindu-se pe sine cu totul nevrednic. Însă, fiind foarte ascultător și lăsîndu-se în voia lui Dumnezeu, a primit taina sfintei preoții, săvîrșind cele sfinte în toată viața sa cu lacrimi și cu multă evlavie.

După primirea darului preoției, la 13 februarie, 1813, Sfîntul Calinic a început și mai mult a se nevoi și a sluji cu osîrdie tuturor, fiind plin de dumnezeiasca dragoste către toți, după cuvîntul ce zice: "Dacă vrei să te iubească toți, iubește și tu pe toți". De vedea pe cineva scîrbit, împreună cu el se întrista; pe cei bolnavi îi cerceta și după ale sale puteri îi mîngîia, iar pe săraci mereu îi miluia. Pentru aceasta toți îl iubeau ca pe un adevărat tată și părinte duhovnicesc. Apoi era atît de smerit, că pe cît se înălța cu cinstea și cu darul de către toți, cu atît mai mult se smerea către toți, după cuvîntul Domnului Care zice: *Care între voi va vrea să fie întîi, să vă fie vouă slugă* (Matei 20, 27).

Cuviosul Calinic a fost hirotesit duhovnic al Mănăstirii Cernica la 20 septembrie, 1815, de însuși mitropolitul Țării Românești, Nectarie și este rînduit eclesiarh mare. Din această zi aproape toți părinții și frații din obște se mărturiseau

la el, pentru că toți se cucereau de nevoința lui și își făceau adăpost și mîngîiere supărărilor lor. Și era atît de iscusit duhovnic, încît veneau la spovedanie nu numai monahii, ci și multă lume din afară și chiar mitropolitul.

Acest fericit părinte, ori de cîte ori era ocărît de cineva, grăia de bine, iar pe cel care îl nedreptățea, îndată îl miluia și îl ajuta cu tot ce putea. Însă la dînsul în chilie altceva nu se găsea, fără numai un ulcior cu apă. Mai spuneau părinții că în chilia sa cuviosul era atît de liniștit, încît nici ucenicii lui nu-l auzeau ce face, cînd adică se odihnea și cînd era la rugăciune. După mărturia mai multor duhovnici din vremea sa, Cuviosul Calinic săvîrșea în timp de 24 de ore două mii de închinăciuni și trei sute de metanii mari, precum și pravila cea rînduită fiecărui călugăr la chilie. Aceiași duhovnici ai Mănăstirii Cernica adevereau că Sfîntul Calinic, încă din anii tinereții, a primit darul neîncetatei rugăciuni a lui Iisus, prin care s-a făcut casă a Duhului Sfînt și vas al alegerii.

În primăvara anului 1817, Cuviosul Calinic, împreună cu Ignatie duhovnicul și cu un alt călugăr s-au sfătuit să postească desăvîrșit tot Postul Mare pînă la Sfintele Paști. Deci, luînd binecuvîntare de la starețul Mănăstirii Dorotei, au început această aspră și mai presus de putere nevoință; dar din lipsa dreptei socoteli, satana le-a făcut la toți o grea ispită. Călugărul n-a putut să postească deloc. Ieroschimonahul Ignatie a postit cîteva săptămîni, s-a îmbolnăvit și cu greu s-a vindecat. Iar Cuviosul Calinic a postit desăvîrșit pînă în joia Canonului Mare - adică pînă în joia din săptămîna a cincea a Postului Mare, cînd a mîncat o jumătate de prescură. Dar voind să împlinească cele 40 de zile de post, asemenea Mîntuitorului și sfinților de demult, s-a îmbolnăvit de o cumplită amețeală de cap și slăbire a firii, încît n-a mai știut nimic de sine pînă în Duminica Tomei. Pentru aceasta starețul Dorotei era foarte mîhnit, crezînd că nu va mai scăpa cu viață.

Însă, cu darul lui Dumnezeu, Cuviosul Calinic și-a venit din nou în simțire, spre bucuria starețului și a tot soborul. Din ceasul acela, părintele Dorotei i-a rînduit să țină toată viața calea cea împărătească. Adică, să se împărtășească zilnic din masa cea de obște la trapeză. Deci, făcînd ascultare, Sfîntul Calinic mînca zilnic cu frații la masă, fără să mai aibe nimic de mîncare la chilie sau să guste ceva fără binecuvîntare. Cu toate acestea, din postirea cea de 40 de zile, cuviosul a rămas cu o permanentă durere de cap, pe care a simțit-o pînă la obștescul său sfîrșit.

În vara aceluiași an, Sfîntul Calinic n-a mîncat pîine deloc, timp de 40 de zile, nici legume fierte la foc. Numai seara, după apusul soarelui, mînca cîte o felie de pepene și fructe crude, ca să-și potolească slăbiciunea firii și să nu calce porunca sarețului.

Ucenicul său, arhimandritul Anastasie Baldovin, mărturisea că toată viața sa, cuviosul nu dormea întins pe pat, ci ațipea cîteva ceasuri pe un scaun, îmbrăcat și încins cu o curea lată de piele. Era ca o adevărată santinelă, gata oricînd de luptă,

veghind neîncetat asupra nevăzuților vrăjmași care încercau să-l ispitească, fie prin trup, fie prin gînduri.

Același ucenic zicea că nimeni nu putea să ascundă ceva sau să spună vreo minciună înaintea Sfîntului Calinic, pentru că era înaintevăzător și îndată descoperea adevărul și cele ce urmau să se întîmple în viitor. Același ucenic preaiubit al Sfîntului Calinic spunea că dascălul său era atît de blînd și smerit cu inima, încît oricine socotea că are în fața sa un înger, iar nu om pămîntesc. De aceea toți îl iubeau, îl cinsteau și îl aveau ca pe un adevărat sfînt, atît călugării și mirenii, cît și episcopii și dregătorii țării.

Cu binecuvîntarea duhovnicului său, fericitul Calinic a călătorit la Sfîntul Munte Athos în vara anului 1817, minunîndu-se de nevoințele călugărilor atoniți. Apoi, cu rînduiala lui Dumnezeu, s-a întors înapoi la metanie, luînd mult folos sufletesc de la părinții atoniți.

La 14 decembrie, 1818, Cuviosul Calinic a fost ales stareț al Mănăstirii Cernica, cu voia lui Dumnezeu și a Sfîntului Ierarh Nicolae, patronul acestui sfînt locaș, avînd doar 30 de ani. Pentru sfințenia vieții lui și buna chivernisire a mănăstirii, la 9 aprilie, 1820, este hirotesit arhimandrit și păstorește obștea Cernicăi timp de 32 de ani, adunînd în jurul său mulți călugări, căci se silea, nu numai cu viața sa, ci și cu alese sfaturi duhovnicești, să îndrepteze pe cei leneși și tulburători din mănăstire. Astfel, pe mulți îi îndrepta pe calea cea bună, iar pe cei răzvrătiți și neascultători îi scotea afară din obște, după porunca Apostolului, ca să nu vatăme pe alții.

Urmînd Sfinților Părinți el socotea că ascultarea este cea mai mare virtute pentru monahi și temelia vieții călugărești. Astfel, învăța pe fiii săi duhovnicești că "viața de obște, în sfînta ascultare, a întemeiat-o însuși Domnul nostru Iisus Hristos, prin pilda vieții sale pămîntești".

Spuneau părinții și acestea: că marele stareț nu îngăduia deloc clevetirea în viața călugărească, căci o socotea "moartea sufletului". În locul multei vorbiri, îi sfătuia pe ucenici să practice neîncetat tăcerea și rugăciunea lui Iisus. Aceiași părinți spuneau de Cuviosul Calinic că își împlinea chemarea de stareț cu mare rîvnă și frică de Dumnezeu, știind că "lucrul cel mai greu și anevoios este meșteșugul călăuzirii sufletelor pe calea mîntuirii".

Uneori zicea către ucenici: "Starețul este inima tuturor inimi-lor care îl caută și îi cer sfat și mîngîiere. El este calea spre desăvîrșire a tuturor sufletelor credincioase din jurul său".

Cuviosul obișnuia adesea să pescuiască în lacul din jurul mănăstirii, iar peștele pe care îl prindea îl dădea la obște pentru hrana părinților. Într-o zi, un călugăr tînăr, curățind de solzi o caracudă mică, a început a cîrti și, lovind-o cu cuțitul, zicea: "Na, na! De ce n-ai adus pe tatăl tău, pe mamă-ta, pe moșul tău, pe strămoșul tău, care

aveau solzi mai mari, că nu mă mai necăjeam atîta!" Apoi tot el răspundea: "Am venit și cu tata, și cu mama, și cu moșul, și cu strămoșul, dar i-au luat părinții duhovnici cei din comitet și părintele stareț".

Aceste cuvinte au ajuns la urechile cuviosului stareț Calinic. Atunci el, stînd puțin pe gînduri, pentru a înlătura orice pricină de sminteală din mănăstire a zis: "De azi înainte nu voi mai pune pește în gura mea!" Și, într-adevăr, pînă la sfîrșitul vieții sale, nu a mai mîncat niciodată pește, păzind cu sfințenie făgăduința dată. Se hrănea numai cu verdețuri, și acelea o dată pe zi, cu multă înfrînare.

În timpul răscoalei din anul 1821, mulți locuitori din București s-au adăpostit la Mănăstirea Cernica. Iar bunul stareț i-a găzduit pe toți în Insula Sfîntul Nicolae, prin chiliile călugărilor, iar pe călugări i-a mutat în Insula Sfîntul Gheorghe. În acele zile de grea încercare pentru țară, multă mîngîiere au aflat unii din locuitorii Capitalei de la Sfîntul Calinic. Că pe toți îi îmbărbăta, îi odihnea și îi hrănea gratuit din alimentele mănăstirii.

În primăvara aceluiași an, auzind turcii de mulțimea mirenilor adăpostiți în insula Cernicăi și socotind că ar fi dintre răsculați, au înconjurat mănăstirea cu tunuri și stăteau gata s-o distrugă, iar pe cei aflați în ambele insule să-i ucidă cu sabia. Atunci Sfîntul Calinic a adunat tot poporul și pe călugări în biserică, le-a ținut cuvînt de îmbărbătare și au făcut împreună priveghere de toată noaptea. Iar a doua zi a trimis un călugăr cu jalbă la mai marele turcilor din tabăra alăturată. Și astfel, cu rugăciunile Sfîntului Calinic, cu lacrimile poporului și cu mijlocirea Sfîntului Nicolae, s-au liniștit turcii și s-au izbăvit cu toții de moarte.

Terminîndu-se hrana în Mănăstirea Cernica, călugării și mirenii erau amenințați de cumplită foamete. Deci, căzînd Sfîntul Calinic la rugăciune cu multe lacrimi în fața icoanelor Maicii Domnului și a Sfîntului Nicolae și cerîndu-le grabnic ajutor, îndată a fost ascultat. Cum s-a ridicat marele stareț de la rugăciune, au intrat pe poarta mănăstirii cinci care trase de cîte doi boi, pline cu pesmeți de pîine, trimise de pașa, mai marele turcilor din tabăra apropiată.

Tot în anul 1821, un alt pașă, care își avea tabăra sa în satul Pantelimon, a răpit o călugăriță din Mănăstirea Pasărea, drept ostatecă. Dar Sfîntul Calinic, nerăbdînd ca mireasa lui Hristos să fie în mîinile păgînilor, a făcut jalbă la stăpînire și a izbăvit călugărița din mîinile turcului. Deci, supărîndu-se cumplit pașa, a hotărît să pornească noaptea cu armele asupra mănăstirii ca s-o prade și să-l ucidă pe stareț. Atunci Sfîntul Calinic, auzind de răzbunarea turcului, a făcut priveghere de toată noaptea, cerînd ajutorul lui Dumnezeu. Și iarăși, prin minune, a fost izbăvit de primejdie, căci chiar în noaptea aceea, pe cînd pașa lua cafeaua ca apoi să năvălească asupra mănăstirii, o slugă a sa a încercat să-l omoare cu arma. Dar glontele oprindu-se în punga cu galbeni, turcul a scăpat cu viață. Cutremurat de această minune, a doua zi, pașa a trimis acei galbeni la Mănăstirea Cernica din care, după porunca

cuviosului, s-a făcut la intrare o fîntînă cunoscută pînă astăzi sub numele de "Fîntîna Turcului".

Pe lîngă înnoirea vieții duhovnicești în obștea sa, marele stareț al Cernicăi s-a îngrijit și de cele necesare vieții pămîntești, după exemplul înaintașilor săi. Astfel, a terminat de pictat biserica din insula Sfîntului Nicolae, iar cu banii donați de arhiereul Ioanichie Stratonichias din București, a zidit o biserică mare cu cetate, în insula Sfîntului Gheorghe, pentru că nu mai încăpeau călugării într-o singură biserică.

Mai înainte însă de începerea bisericii, i s-au arătat noaptea în vis Sfîntul Ierarh Nicolae, Sfîntul Mare Mucenic Gheorghe și fericitul stareț Gheorghe. Deci, Sfîntul Nicolae a zis Cuviosului Calinic: "Scoală-te și să zidești în ostrovul cel mic o biserică în numele Sfîntului Mucenic Gheorghe...". Marele Mucenic i-a adăugat, apoi, aceste cuvinte: "Noi îți vom trimite tot ce-ți va trebui". Iar starețul Gheorghe i-a zis: "Să nu ai nici o îndoială în inima ta!"

Această vedenie arătînd-se deodată și cuviosului Pimen duhovnicul, l-a încredințat pe Sfîntul Calinic să înceapă lucrul. În anul 1832 a început noua biserică. În anul 1838 s-a dărîmat de un puternic cutremur, iar după patru ani a fost zidită din nou, așa cum se vede pînă astăzi. A mai zidit, din anul 1846, biserica Mănăstirii Pasărea și alte cîteva biserici parohiale.

Sfîntul Calinic a fost, de asemenea, și un bun iconom al Mănăstirii Cernica și al celorlalte mănăstiri - Pasărea, Snagov, Căldărușani, Ciorogîrla și Poiana Mărului -, care erau sub povățuirea sa. Cînd a intrat Cuviosul ca stareț, Cernica avea doar "o teleguță cu un bou cu care umbla un călugăr pe ulițele Bucureștilor și oricine voia din popor arunca cîte o pîine în acea teleguță și apoi se întorcea la mănăstire și împărțea acea pîine pe la călugări. Iar pentru îmbrăcămintea călugărilor se trimitea ajutor de la domnie și de la alți buni creștini...".

Însă venerabilul stareț, în puțină vreme, a refăcut iconomia mănăstirii, a făcut un mare metoc în satul Buești-Ilfov, a ridicat case și adăposturi pentru oameni și vite, a cultivat pămîntul cu tot felul de cereale, a plantat vii și păduri, încît se mirau toți de priceperea lui. Acolo creștea mănăstirea cirezi de vite și turme de oi pentru hrana și îmbrăcămintea călugărilor din lavră.

Fiind chemat și propus de cîteva ori să fie mitropolit al Țării Românești, Sfîntul Calinic, din marea lui smerenie, nu a primit. Dar un om vrăjmaș din preajma sa, îndemnat de zavistnici, i-a dat otravă. Pe cînd marele stareț zăcea pe patul de moarte, s-a rugat lui Dumnezeu, zicînd: "Doamne, Dumnezeul mîntuirii mele, nu credeam și nu doream să mor otrăvit". Atunci, în umbra nopții, un glas de taină i-a răspuns: "Nu vei muri de otravă! Scoală-te și fii sănătos, că nu după mult timp vei fi episcop la Rîmnicu-Vîlcea, unde vei îndrepta Biserica și clerul care este în decădere". În ceasul acela cuviosul s-a sculat sănătos din pat și s-a dus la Utrenie, că era miezul nopții.

Pentru blîndețea și sfințenia vieții sale, atît de mulți călugări s-au strîns în jurul Sfîntului Calinic, încît nu mai încăpeau în amîndouă insulele. În anul 1850, cînd a plecat ca episcop la Rîmnicu-Vîlcea a lăsat în Mănăstirea Cernica peste 350 de călugări cu viață aleasă.

Pe cînd era stareț, a venit la Cuviosul Calinic pitarul mănăstirii și l-a înștiințat că s-a isprăvit făina. Iar el a răspuns: "Să avem nădejde la Maica Domnului și la Sfîntul Ierarh Nicolae și nimic nu ne va lipsi". Apoi, intrînd în chilie, a căzut la rugăciune înaintea icoanei protectorului său, zicînd: "Sfinte arhiereule al lui Hristos, Nicolae, mîngîietorule al săracilor și cald folositorule al celor ce te roagă cu credință, vino și acum și ajută smeritei turmei tale și ne scapă de foamete, precum ai mîntuit pe cei ce erau să se înece în mare, că nu avem alt ajutor după Maica Domnului, afară de tine...". Apoi, după Vecernie, a pus să se citească în biserică acatistul Sfîntului Nicolae.

Sfîntul Ierarh Nicolae, ascultînd rugăciunea plăcutului său, a venit imediat în ajutorul Mănăstirii Cernica. În ceasul acela a sosit la arhondaricul mănăstirii un car cu boi încărcat cu făină. Erau doi oameni necunoscuți, trimiși cu această milostenie de stăpînul lor, care, după ce au descărcat povara, îndată au plecat. Drept recunoștință, marele stareț a adunat soborul în biserică și, după pavecerniță, a pus să se facă pîine în noaptea aceea pentru mîngîierea părinților și fraților.

În altă zi, pe cînd vorbea cu părintele Pimen, duhovnicul său, a venit la Sfîntul Calinic un om cerîndu-i milostenie. Iar el i-a dat 50 de lei. După un ceas a venit un tînăr și i-a spus stareţului: "Părinte, tatăl meu a murit și a lăsat să aduc la mănăstire o mie de lei. Iată aici 500 lei și restul îi voi aduce mai pe urmă, că nu îi am acum". Apoi a plecat. Atunci bătrînul duhovnic a întrebat pe cuviosul: "Ce cugetai, părinte Calinic, cînd ai dat milostenie acelui om?" Iar blîndul stareț i-a răspuns: "Aș fi vrut să-i dau o sută de lei dar n-am avut. I-am dat numai cincizeci și am primit 500".

În anul 1829, luna iulie, în dimineața unei zile de praznic stătea Cuviosul Calinic în chilia sa din insula mare, aproape de arhondaric. Deci, privind pe fereastră a văzut mulțime de musafiri care veniseră atunci, iar pe bieții călugări, "ascultătorii din arhondărie", cum alergau în toate părțile ca să slujească musafirilor. Deci, căutînd la dînșii cu durere de inimă, a zis în sine: "Ah, Dumnezeule! Cum are să se defaime chipul monahicesc prin petrecerea împreună cu mirenii!" Și, tare oftînd, a început să citească icoasele Sfîntului Ierarh Nicolae!

Spuneau ucenicii Sfîntului Calinic că faptele îi erau întocmai după graiul gurii și nu putea nimeni să-i găsească nici un cusur. Că după cum învăța, așa și lucra. Că zice și Mîntuitorul: *Să vă fie cuvîntul așa, așa și nu, nu!* (Matei 5, 37)

La 14 septembrie, 1850, cu sfat de obște, Sfîntul Calinic a fost ales episcop la Rîmnicu-Vîlcea, despărțindu-se cu multă durere și lacrimi de fiii săi, fiindcă "n-a

putut strica hatîrul iubitului său fiu duhovnicesc, Barbu Dimitrie Știrbei, domnul Țării Românești și s-a supus la voia obșteștii Adunări...".

Iată și cuvîntul de învățătură al Sfîntului Calinic rostit către întreaga obște, în ziua plecării sale la episcopie:

Fraților și Părinților,

"Dumnezeu așa binevoiește ca astăzi să ne despărțim trupește unii de alții, dar cu duhul cred că vom fi împreună pînă la sfîrșitul acestei vremelnice vieți, că eu așa m-am rugat lui Dumnezeu, ca unde mi s-au topit tinerețile, acolo să mi se sfîrșească și această viață, și cred că se va adeveri. Că nici un lucru nu este mai dulce decît creșterea în căminul părintesc, după cum adesea se întîmplă la noi călugării, iar mai vîrtos înțeleg cuvîntul meu cei ce au gustat din acest pahar.

Căci, călugărul, oriunde va merge și oricît bine va găsi, tot nu este ca unde și-a pus metania; fiindcă inima lui nu este în pace. Așa și eu, ca un călugăr ce sînt, am petrecut aici între aceste ostroave 43 de ani. Gîndiți-vă cu ce mîhnire le las acum și ce jale mă cuprinde, care singuri o vedeți pe fața mea că, pentru lacrimile ce m-au cuprins, nu pot să vă spun tot ce am în inimă, fără numai aceste puține învățături și vă rog să le păziți, ca de la un duhovnicesc părinte al vostru și ascultați, iubiților, cu luare-aminte.

Fraților și Părinților,

Domnul nostru Iisus Hristos a zis către iudei: *Casa Mea casă de rugăciune se va chema la toate limbile, iar voi ați făcut-o peșteră de tîlhari* (Matei 21,12). Ca să nu pătimim și să auzim și noi una ca aceasta, iubiții mei frați și fii, trebuie dar să avem mare grijă cînd intrăm în Sfînta Biserică sau în Sfîntul Altar, că acolo este Însuși Domnul noastru Iisus Hristos de față în Sfintele Taine.

Nu este nimeni iertat, fără de mare trebuință, a intra în Sfîntul Altar. Iar cînd sîntem siliți, să intrăm cu mare sfială și frică, după cum zice Proorocul David: *Slujiți Domnului cu frică...* (Ps.2,9); și să intrăm cu învățătură, ca nu din neștiință să greșim și să mîniem pe Domnul și *să pierim din calea cea dreaptă*. De aceea noi cu mare evlavie să cinstim cele sfinte. Cînd este trebuință să intrăm, să facem trei închinăciuni înaintea ușii și, intrînd, să descoperim capul. Apoi să facem alte trei închinăciuni înăuntru. Cei hirotoniți sărută Sfînta Masă, iar monahii nu se ating de dînsa. Și cîtă vreme vom fi în Sfîntul Altar să stăm cu mare frică și cu e-vlavie, ca înaintea lui Hristos. Și fiind vremea pomenitului la Proscomidie, tot cu capul descoperit să pomenim, după cum zice Pavel Apostolul: "Bărbatul, rugîndu-se sau proorocind cu capul acoperit, rușinează pe Hristos, Capul său". Iar fiind cineva bolnav sau fiind frig tare, poate a-și acoperi capul, că Dumnezeu cunoscător de inimi este; știe gîndul nostru pentru care ne va și răsplăti. Așa sîntem datori a urma.

Iar în vremea Sfintei Liturghii nu este slobod nimănui a intra în Sfîntul Altar, numai preoții, diaconii și paraclisierii cei slujitori, și aceștia cu evlavie și cu liniște să umble. Iar ceilalți toți sîntem datori a sta în Sfînta Biserică cu mare evlavie și frică; nici făcînd vreo neorînduială sau vorbind, sau cu ochii uitîndu-ne în vreo parte sau în alta; nici să ieșim pînă la sfîrșitul slujbei, ca să nu cădem în blestemul Sfintelor Sinoade ale Sfinților Părinți, care afurisesc pe cei ce fug mai înainte de otpust. Iar avînd ascultare sau neputință, să meargă la preot, să-i sărute mîna, să ia anafură și așa să iasă. Însă să se cerce fiecare pe sine, ca nu cumva să fie ispită diavolească sau lenevie, sau nebăgare de seamă, ca să nu cadă în blestemul cel proorocesc, că zice: *Blestemat tot cel ce face lucrul lui Dumnezeu cu lenevire sau cu nebăgare de seamă*.

Așa, fraților, să petrecem în Casa lui Dumnezeu, că este Casă de rugăciune, iar nu cort de comedii. Să cinstim cele sfinte ca și noi să fim cinstiți de Dumnezeu; iar nu să-L mîniem ca fiii lui Aaron și să pierim. Acestea vă sfătuiesc și vă învăț, iubiților, ca toți să ne mîntuim, cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, că deși vom fi departe cu trupurile, dar cu duhul vom fi nedespărțiți, rugîndu-ne și ajutîndu-ne unii cu alții, după cuvîntul ce zice: "Frate cu frate ajutorîndu-se se vor face ca o cetate nebiruită".

Așa și voi, fiilor, cînd vă veți face rugăciunile cele rînduite de duhovnic, să vă aduceți aminte și de mine, părintele vostru, care multă grijă am purtat pentru fiecare din voi, din ziua în care v-am primit în mănăstire. Că v-am iconomisit pe fiecare după puterea voastră și am îngrijit de voi pînă astăzi. Și acum vă dau în mîna Sfîntului Ierarh Nicolae, mîngîietorul neputințelor mele, ca să îngrijească de mîntuirea voastră. Și după dînsul, vă încredințez în îngrijirea cuviosului și al meu iubitor, chir Nicandru, pe care din mica copilărie l-am primit în mănăstire și este sporit și vrednic de a povățui suflete la mîntuire.

Apoi, întorcîndu-se către cuviosul stareț, părintele Nicandru, a început cu dulci și jalnice cuvinte a-i zice așa:

Iubite fiule Nicandru,

Dumnezeu așa binevoind, ca să te las în locul meu să păstorești această turmuliță, ce de 32 de ani, prin multe osteneli o am îngrijit; și multe necazuri și trude am tras pentru locușorul acesta, numai și numai să-l văd împodobit cu adunare de ucenici ai lui Hristos. Și iată, fiule, ți-i încredințez astăzi, la număr 354 de călugări, afară de frați, și te rog să porți grijă de mîntuirea tuturor, ca să iei și cuvioșia ta plată de păstor adevărat.

Și acum, cu darul lui Dumnezeu să ne mîntuim toți și peste puțin iarăși ne vom vedea".

Apoi, așezîndu-se în strană cu ochii plini de lacrimi, i-au sărutat mîna toți părinții, plîngînd după dînsul, iar cîntăreții cîntau cîntări de despărțire. Și după otpust

au ieșit toți din biserică în sunetul clopotelor, care făcea pe tot muritorul să scoată lacrimi, chiar de avea inimă de piatră. Și petrecîndu-i pînă la un loc, și-a luat ziua bună, s-a urcat în căruță și a plecat, luînd cu sine vreo cîțiva din părinți ca să-i fie de slujbă în eparhie.

După un an de zile, Sfîntul Calinic, episcopul Rîmnicului, trimite iarăși un cuvînt de învățătură către obștea Mănăstirii Cernica, plin de aceiași mireasmă duhovnicească, precum urmează:

Fraților și Părinților,

"Vin cu duhul cercetîndu-vă, că m-am depărtat de voi cu trupul, dar cu duhul sînt împreună cu voi. Pentru că vă doresc sporirea cea sufletească și buna petrecere, ca să sporiți în cele duhovnicești fapte: în dragoste, unire, ascultare și întru supunerea către mai marele vostru și către toți cei în Hristos frați, cum ne-am făgăduit înaintea Sfîntului Jertfelnic, la primirea sfîntului chip al călugăriei, cu umilință.

În locul lui Hristos, vă rog, fraților, umblați cu bună rînduială între cei de afară, ca văzînd faptele voastre cele bune să slăvească pe Tatăl vostru Cel ceresc, iar nu să se defaime numele lui Dumnezeu prin voi. Iată cum veți putea păzi cinstea lui Dumnezeu și a voastră, prin paza poruncilor și a făgăduințelor călugărești:

- a păzi mai întîi pravila bisericească, cu mare luare aminte și umilință, iar nu cu împrăștieri de gînduri și cu vorbe deșarte. Că dacă Domnul zice că pentru tot cuvîntul deșert vom da seamă în ziua judecății, cu cît mai vîrtos cei ce vorbesc în vremea sfintei slujbe;

- a păzi masa de obște;

- a vă păzi de adunări la mîncări, la băuturi, la vorbe deșarte, că acestea duc la mare pierzanie pe călugări;

- a nu ieși din mănăstire fără binecuvîntare;

- a nu merge în Capitală sau prin sate, netrimis de ascultare sau pentru vreo mare nevoie a sa. Călugărul care zăbovește afară de chilie fără a fi de ascultare se strică ca peștele scos din apă;

- a nu avea prieteșuguri osebite;

- a nu avea pungă osebită, ca Iuda.

Vă rog, păziți-vă și de cele trei arme ale diavolului, adică acestea: lenevirea, uitarea și necredința, prin care satana robește lumea în pierzare.

Așa vă rog, fraților, păziți poruncile lui Dumnezeu ca și El să vă păzească pe voi. Vă rog, rugați-vă lui Dumnezeu și pentru mine ca să-mi ierte toate păcatele și să mă păzească de văzuți și nevăzuți vrăjmași, să mă întărească în lupta care mi-a pus-o înainte și ca să am sfîrșit bun, creștinesc.

Iar pentru că vă veți osteni întru rugăciune, atît pentru voi, cît și pentru cei împreună cu mine, frații voștri cei duhovnicești, și ei din osteneala lor vor trimite vouă ajutor trupului, ca să nu slăbiți întru rugăciune și să nu-i aveți despărțiți de această sfîntă adunare; că și noi încă nu vă uităm în sfintele rugăciuni. Iar dacă vreunii din voi nu voiesc a ne pomeni, fie-le lor asemenea. Însă nu cred că se va afla vreunul necredincios ca să uite dragostea noastră cu care v-am iubit și vă iubim.

De veți petrece întru poruncile lui Iisus Hristos, și El va fi cu voi împreună. Că El a zis că *cel ce Mă iubește pe Mine, poruncile Mele le păzește, și Eu îl voi iubi pe el și Mă voi arăta lui* (Ioan 14,21).

Așa vă rog, iubiții mei frați și fii, păziți rînduielile pe care vi le-am așezat, după canoanele Sfinților Părinți, pe care și eu le-am păzit, după cum m-ați văzut, fiind între voi.

Iar eu sînt al cuvioșiei voastre către Dumnezeu smerit rugător și de tot binele voitor. Spuneți tuturor celor ce ne iubesc închinăciunile, cu mîna mea".

CALINIC, Rîmnic, 1851, Aprilie 11

Spunea ucenicul său, Anastasie, că îndată după așezarea sa în scaunul episcopiei de la Rîmnicu-Vîlcea, a și început a da porunci la protopopi, ca "unde s-ar afla un om necununat să-l cunune și să-l cerceteze pentru ce nu se cunună și șade cu posadnică".

Sfîntul Ierarh Calinic avea mare evlavie către Sfîntul Ierarh Nicolae, al cărui acatist îl citea zilnic. Cu ajutorul lui Dumnezeu și al marelui Ierarh, protectorul său, a rezidit din temelie catedrala episcopală din Rîmnicu-Vîlcea, casele episcopale și seminarul, între anii 1854-1856, care fuseseră distruse de incendiul din 1847. Odată cu biserica, blîndul episcop a redeschis și vestita tipografie din Rîmnic, în care a tipărit tot felul de cărți de slujbă și de zidire sufletească, pe care apoi le trimitea gratuit la preoți și credincioși.

Spunea iarăși Arhimandritul Anastasie despre dascălul său, preasfințitul Calinic: "Mă minunam de așa viață supranaturală, pentru că vedeam că slujesc un sfînt viu. De aceea îndrăzneam de multe ori și-l întrebam cîte ceva despre tainele dumnezeiești și el îmi descoperea ceea ce cunoștea că-mi este de folos și cît putea să încapă în mintea mea cea slabă și întunecată. Iar dacă înaintam cu întrebările mai departe, îmi zicea: "Nu este acum timpul pentru asemenea întrebări"".

Același ucenic spunea: "Avea obicei fericitul, că după rugăciunea de seară mă ținea lîngă preasfinția sa mai mult timp, povățuindu-mă în credință și la datoriile mele monahale și multe lucruri de taină îmi descoperea". Adeseori îmi zicea fericitul: "Fiul meu, mulți sînt din călugări și mireni numai cu numele creștini, iar cu viața și cu faptele sînt departe de adevărul creștinătății. De aceea, la unii ca aceștia nu ai voie să le arăți ce ai văzut la mine. Iar acelora pe care îi vei cunoaște că sînt creștini buni și cred în darul și puterea lui Dumnezeu, ai voie de la mine să le arăți și să le scrii, numai după ce mă voi duce din această lume trecătoare".

În vara anului 1854, mergînd Sfîntul Calinic spre Tîrgu-Jiu, însoțit de ucenicul său și de mai mulți slujitori, la rugămintea credincioșilor a poposit peste noapte într-un sat din cale. Și fiii unui om înstărit au mărturisit bunului păstor că tatăl lor a murit de mai mulți ani, dar trupul lui n-a putrezit în pămînt. L-au dezgropat de trei ori, i-au făcut parastas cu arhierei și cu preoți, dar trupul său tot întreg l-au scos din groapă. Deci, l-au rugat pe Sfîntul Calinic să le dea voie să-l dezgroape a patra oară pe tatăl lor. Iar după ce fericitul va termina Liturghia arhierească, să citească rugăciunile de dezlegarea păcatelor la mormînt. Și bunul păstor, milostivindu-se de ei, i-a ascultat.

După terminarea Liturghiei, au mers cu toții la mormînt. Trupul răposatului, întreg și nevătămat, era rezemat de zidul bisericii. Și, iată, o minune preaslăvită! În timp ce Sfîntul Calinic citea rugăciunile de dezlegarea păcatelor, trupul cel neputred a început a se preface în țărînă, de la picioare spre cap. La sfîrșitul rugăciunilor, întreg trupul său se prefăcuse într-o grămăjoară de țărînă amestecată cu oase albe. Uimindu-se toți de aceasta, au dat slavă lui Dumnezeu.

Părintele Anastasie, ucenicul Sfîntului Calinic, spunea că au poposit împreună timp de trei zile la schitul Lainici, unde era egumen marele duhovnic și arhimandrit Irodion Ionescu, renumit pentru viața sa în toate hotarele Olteniei și dincolo de Carpați. Apoi, pornind pe poteci de munte spre Rîmnicu-Vîlcea, a poposit puțin într-o poiană. Și plecînd însoțitorii săi înainte, Sfîntul Calinic stătea jos și plîngea. "De ce plîngi, preasfinte? l-a întrebat ucenicul. Te doare stomacul?" "Nu, fiul meu, a răspuns el. Dar nu credeam să mai trăiesc să văd alt stareț schimbîndu-se la Cernica. Nicandru, starețul Cernicăi, a murit!..." Ucenicul, însemnînd ziua și ceasul acela, a plecat după două săptămîni la Mănăstirea Cernica și s-a încredințat că arhimandritul Nicandru se mutase la Domnul chiar în ziua și ceasul cînd plînsese Sfîntul Calinic.

Odată, pe cînd Sfîntul Calinic slujea Sfînta Liturghie în paraclisul Episcopiei Rîmnicului cu mai mulți slujitori, a fost adusă la biserică o femeie legată în lanțuri, cumplit chinuită de un duh necurat. La sfîrșitul slujbei, protoiereul orașului a rugat pe bunul păstor de suflete să-i citească o rugăciune de vindecare. Arhi-mandritul Anastasie i-a pregătit molitfelnicul. După citirea rugăciunii, Sfîntul Calinic a binecuvîtat pe femeia bolnavă de trei ori în numele Preasfintei Treimi și a zis: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos, scoală-te!" În clipa aceea bolnava s-a vindecat cu darul lui Dumnezeu. Deci, sculîndu-se sănătoasă de jos, săruta cu lacrimi sfintele icoane, mulțumind binefăcătorului ei. Apoi, intrînd Sfîntul Calinic în chilia sa, a

început a plînge cu multe lacrimi. "De ce plîngi, preasfinţite?" l-a întrebat ucenicul. "Nu am nimic, fiul meu, dar văd că pentru multele mele păcate mă pedepseşte Dumnezeu. Spuneţi la toţi că nu pentru mine păcătosul a făcut Dumnezeu această minune de a tămădui pe femeia bolnavă!"

Acelaşi ucenic spunea despre Sfîntul Calinic: "Era atît de milostiv, încît atunci cînd nu avea ce să dea de milostenie îşi dădea hainele de pe el şi, plîngînd, mă ruga pe mine nevrednicul să caut bani de unde voi şti ca să aibă să dea la "fraţii lui Hristos", că aşa numea fericitul pe săraci şi pe neputincioşi".

Odată, pe cînd Sfîntul Calinic ieşea de la slujbă la o biserică din Craiova, epitropul i-a dat şase galbeni. Iar în ograda episcopiei, o femeie, cerîndu-i milostenie, a scos acei galbeni şi i-a pus în mîinile ei. După trei zile, femeia aceea a venit iar la uşa Sfîntului Calinic să ceară milostenie. Deci chemînd pe părintele Anastasie, ucenicul său, i-a poruncit, zicînd: "Dă milostenie femeii de afară!" "Prea sfinţite, a răspuns el, această femeie a primit şase galbeni cînd ne-am întors de la biserică". Dar blîndul păstor i-a zis cu asprime: "Dar cuvioşia ta, dacă ai mîncat ieri, astăzi nu mai mănînci? O fi fost şi ea datoare la cineva şi de aceea mai cere. Du-te şi dă-i milostenie!" Din clipa aceea pînă la sfîrşitul vieţii Sfîntului Calinic, n-a mai îndrăznit ucenicul să-i facă vreo observaţie în privinţa milosteniilor.

Spunea iarăşi ucenicul despre Sfîntul Calinic: cînd hirotonea preoţi, nu numai că nu lua nimic pentru osteneala sa, ci oprea şi pe alţii de a le lua ceva. Iar cînd plecau preoţii pe la bisericile lor, îi chema înaintea sa şi îi povăţuia cum să se poarte în societate şi cu enoriaşii lor, apoi le dădea bani de cheltuială pe drum, cărţi de preoţie şi alte cărţi în dar.

În timpul domniei lui Cuza Vodă - spunea ucenicul Sfîntului Calinic - s-a întîmplat o tulburare în seminarul Episcopiei de Rîmnic şi el, cu darul şi cu blîndeţea sa, a potolit acea tulburare. Aflînd de aceasta Mitropolitul Nifon şi ministrul de Culte, Scarlat Creţulescu, au trimis de la Bucureşti un funcţionar în anchetă. "Nu mai este nevoie ca să faci dumneata cercetare, a zis Sfîntul Calinic, pentru că eu, ca episcop, i-am liniştit şi mulţumit pe toţi. Să spui la cei care te-au trimis că sînt în neştiinţă de aceasta".

Auzind de cuvintele Sfîntului Calinic, ministrul s-a supărat şi intrînd în audienţă la domnitor i-a spus: "Măria Ta, să iscăliţi decretul de suspendare a Episcopului de Rîmnic şi darea lui în judecată, iar dacă nu, să-mi primiţi demisia". "Demisia dumitale pot s-o primesc, iar decretul contra Episcopului de Rîmnic niciodată nu-l voi semna!" a zis domnitorul Alexandru Ioan Cuza. Apoi, cu voce înaltă, a strigat: "Măi, Scarlate, acela, Episcopul Rîmnicului, Calinic, este adevăratul şi sfîntul călugăr al lui Dumnezeu şi ca el altul nu mai este în toată lumea".

Sfîntul Calinic, avînd darul înainte-vederii, într-una din zile a spus ucenicului său, Anastasie: "Să ştii, fiul meu, că la 1866, Cuza nu va mai fi domn al ţării şi au să

se facă mari schimbări. Să mai știi că la 1877 are să vină în țară împăratul Rusiei cu familia și cu oștirile sale și are să treacă Dunărea să se bată cu turcii; dar rușii au să fie învinși de turci. După aceea, rușii au să cheme în ajutorul lor oștirea română și, cu ajutorul lui Dumnezeu, au să facă românii mari victorii, încît să-i laude și să-i admire toate continentele lumii. După acest război sîngeros are să fie un război cu condeiul, adică cu diplomația. Și după aceasta are să vină un război așa de mare, cum nu a fost de cînd pămîntul, și ferice de aceia care vor scăpa de acest mare război".

Adeseori, mergînd Sfîntul Calinic în vizită canonică prin eparhie, i-a plăcut locul liniștit de la schitul Frăsinei. De aceea a voit să facă aici mănăstire de chinovie, ca la Cernica. Deci, numaidecît, în anul 1863, a pus de s-a zidit biserică frumoasă, și chilii pentru părinți și a așezat reguli ca în Cernica, unde s-au adunat vreo cîțiva călugări. Însă, pentru asprimea locului n-au putut să se adune prea mulți părinți.

După zidirea Mănăstirii Frăsinei, a voit Sfîntul Calinic ca în acest locaș sihăstresc să nu intre niciodată parte femeiască. De aceea, înainte de retragerea sa din scaun, a fixat la un km mai jos de Frăsinei o piatră pe care scrie următoarele:

"Calinic, cu mila lui Dumnezeu Episcop al Rîmnicului, Noului Severin. Acest sfînt lăcaș s-a clădit din temelie de noi, spre a fi chinovie de părinți monahi. Și fiindcă prin partea femeiască putea să se aducă vreun scandal monahilor viețuitori acolo, de aceea, sub grea legătură s-au oprit ca de la acest loc să nu mai treacă înainte, sub nici un chip, parte femeiască. Iar cele ce vor îndrăzni a trece să fie sub blestem și toate nenorocirile să fie asupra lor, precum sărăcia, gubăvia și tot felul de pedepse. Și iarăși, cele ce vor păzi această hotărîre să aibă binecuvîntarea lui Dumnezeu și a smereniei noastre și să vină asupra lor tot fericitul bine. Amin".

CALINIC. Rm, 1867, ianuarie, 17.

În vara aceluiași an, după înnoirea Mănăstirii Frăsinei, o copilă din satul Muereasca, care păștea vitele aproape de hotarul mănăstirii, alergînd după vite, a trecut din greşeală mai sus de piatra cu legămîntul pus de Sfîntul Calinic. În ceasul acela, copila s-a îmbolnăvit de epilepsie.

La rugămintea părinților ei, preotul din sat a spus despre aceasta Sfîntului Calinic, rugîndu-l s-o ierte și să-i citească rugăciuni de vindecare.

"Ce tristă întîmplare, a zis blîndul episcop. Să mergem să ne rugăm pentru dînsa!" Deci a venit anume în satul Muereasca și a intrat în casa bolnavei. Copila zăcea în pat în grea suferință. "Mă cunoști?" a întrebat-o Sfîntul Calinic. Iar bolnava a făcut semn din cap că îl cunoaște. Apoi, mîngîind-o i-a zis: "Ai să te faci sănătoasă; da, da, ai să te faci sănătoasă! Eu te-am iertat! Să ne rugăm lui Dumnezeu să te ierte și El". Apoi și-a pus omoforul peste bolnavă, i-a citit rugăciunea de iertare, a stropit-o cu aghiasmă pe frunte și i-a zis din nou: "Da, ai să te faci sănătoasă!" și a plecat.

După o zi copila s-a sculat sănătoasă din pat. Vestea acestei minuni s-a răspîndit în toate părțile, căci toți îl cinsteau pe marele episcop Calinic ca pe un adevărat sfînt și făcător de minuni.

Spunea Arhimandritul Anastasie și despre altă minune. Fiul meșterului Costache, care zidise catedrala episcopală din Rîmnicu-Vîlcea și Mănăstirea Frăsinei, s-a îmbolnăvit de epilepsie. Boala îl chinuia tot mai cumplit. Bătrînul meșter a alergat la Sfîntul Calinic, cerîndu-i, cu lacrimi, rugăciuni de vindecare pentru fiul său. "Du-te acasă, meștere Costache, i-a zis preasfințitul, și te roagă Maicii Domnului!" Cum a intrat în casă tatăl, și-a găsit feciorul sănătos, rugîndu-se în fața icoanei Maicii Domnului. "Rugați-vă și voi Maicii Domnului, a zis copilul, nu vedeți cum se roagă preasfințitul episcop? De acum înainte nu mă mai îmbolnăvesc!"

În același ceas a venit și părintele Anastasie, cu moaștele Sfîntului Mercurie, să le sărute copilul, după porunca preasfin-țitului Calinic.

Spunea iarăși ucenicul său că din anul 1820 și pînă cînd s-a mutat din viața aceasta, pește n-a mîncat, fără numai verdețuri și acelea fără untdelemn, o dată pe zi. Iar unt de vaci, ouă, brînză și lapte numai sîmbăta gusta cîte puțin, ca să biruiască mîndria.

Același arhimandrit spunea că din anul 1850, cînd a fost ales episcop și pînă în anul 1868, cînd a trecut la Domnul, nu și-a schimbat întru nimic paza datoriilor sale monahale, ci mai mult se nevoia întru toate faptele cele bune. Chiar și hainele ce le purta ca episcop nu erau mai luxoase ca cele pe care le purta cînd era stareț în Mănăstirea Cernica.

Pe cînd era episcop de Rîmnic, Sfîntul Calinic toată ziua ședea cu cartea în mînă și citea. Pentru ca să nu-l prindă somnul, sau să-și risipească mintea de la lucrarea ei, obișnuia să pună pe carte o greutate metalică rotundă, iar jos, în dreptul cărții un lighean de tablă gol. Îndată ce Sfîntul Calinic se îngreuia de somn și își pierdea echilibrul, greutatea metalică cădea în lighean și îl deștepta din nou la rugăciune și la citit. Astfel, cuviosul era permanent stăpîn pe voința și pe trupul său.

Se mai spunea despre dînsul un fapt vrednic de știut. Întrucît nu mînca niciodată carne, după rînduiala vieții monahale, dăduse poruncă părinților de la episcopie să nu mănînce nici ei carne. Într-o zi, stînd în cerdacul casei episcopale, i-a venit de departe un miros de carne friptă. Atunci a pornit încet după miros și a ajuns la chilia unui călugăr. După ce a bătut la ușă, a intrat înăuntru. Călugărul tocmai frigea o bucată de carne. Deci mîniindu-se prea-sfințul de aceasta, a început să-l mustre cu asprime, zicînd: "Hoitarule! Nu te-ai mai săturat de hoit? Nu vezi că faci mîncare viermilor și putoare?" Într-adevăr, Sfîntul Calinic ținea ca ucenicii săi să fie călugări și cu fapta, nu numai cu cuvîntul.

După 17 ani de rodnică păstorire a turmei lui Hristos, adică la 24 mai 1867, Sfîntul Ierarh Calinic s-a retras din nou la metania sa, Mănăstirea Cernica, unde dorea să-și dea obștescul sfîrșit. A doua zi, de Înălțarea Domnului, a venit la biserică, a stat la liturghie și la urmă a dat anaforă părinților, sărutîndu-i toți mîna. Pe urmă a mers în chilia sa, cea mai dinainte gătită pentru sine, și de aici n-a mai ieșit pînă la sfîrșitul său, fiindcă slăbise cu totul de bătrînețe și de mult post.

Spunea Mitropolitul Nifon către Anastasie, ucenicul Sfîntului Calinic: "Știu că voi, frații Baldovini, ați servit cu frică de Dumnezeu pe episcopul vostru. Te rog, cînd vei vedea că este greu bolnav să mă vestești și pe mine ca să mă mărturisesc lui, căci am multe cuvinte care trebuie să i le arăt cît este în această viață și să-mi cer iertăciune". După aceea Mitropolitul a intrat la Sfîntul Calinic și s-a mărturisit lui, ieșind de la el așa de vesel și luminat la chip, cum nu mai fusese în toată viața lui.

Plecînd Mitropolitul Nifon, a zis Sfîntul Calinic, care zăcea în pat, către iubitul său ucenic, Anastasie: "Fiul meu, Nifon, mi-a spus totul și cred că este speranță de mîntuirea lui. Să știi că la șapte ani, cînd mă vor dezgropa pe mine, va intra Mitropolitul în mormînt". Această prevestire s-a împlinit întocmai.

În Joia cea Mare, anul 1868, spre sfîrșitul lunii martie, Sfîntul Calinic a chemat la chilia sa șapte preoți de au slujit Sfîntul Maslu. După otpust, le-a zis preasfințitul: "Părinților, rugați-vă lui Dumnezeu pentru mine, că poate zilele acestea ne vom despărți!"

La rugămintea Sfîntului Calinic, în fiecare seară venea în chilia sa ucenicul său iubit, cuviosul Anastasie, și îi citea toată pravila, căci acum slăbise și nu mai putea să și-o facă singur. După terminarea rugăciunii stătea mult de vorbă cu părintele Anastasie și ceilalți părinți apropiați, dîndu-le tot felul de sfaturi folositoare de suflet.

Spunea părintele Anastasie că într-una din aceste seri de rugăciune și priveghere, i-a zis Sfîntul Calinic: "Adu-ți aminte ceea ce ți-am spus în anul 1852 la Craiova, și de atunci pînă acum, că voi, frații Baldovini, Anastasie și Orest, aveți să-mi închideți ochii și să mă duceți la groapă. Așa că, acum mai am 14 zile și mă duc din această lume. Ai grijă, să mă îmbraci la moarte cu veșmintele ce ți-am spus că sînt trimise de călugărița Brîncoveanca din Moldova".

Spunea iarăși părintele Anastasie: "Într-o seară, preasfinția sa întinzînd cu mine vorba despre mai multe învățături și eu, știind că darul Sfîntului Duh este cu desăvîrșire în el, i-am zis: "Prea sfințite Stăpîne, știu că mult-puțin, cît te-am servit, dar te-am servit cu credință și dragoste. Pentru aceasta nu cer altceva, decît să te rogi lui Dumnezeu ca să-mi ierte păcatele mele pe această lume". Atunci preasfinția sa a început să plîngă amarnic, încît m-a făcut și pe mine păcătosul să plîng. După ce s-a liniștit, a început a-mi zice: "Fiul meu, eu v-am primit în Mănăstirea Cernica, eu v-am călugărit și v-am luat din mănăstire și ați urmat mie. Știu că nu v-ați păzit datoriile

și făgăduințele călugăriei, însă să vă siliți a le păzi de aici înainte și vă făgăduiesc, că dacă voi afla har înaintea lui Dumnezeu, am să mă rog pentru voi și pentru toți ai mei"".

Dorind Sfîntul Calinic să asculte ultima liturghie pe pămînt și să se bucure de praznicul Învierii lui Hristos, în ziua de Paști a slujit un preot Sfînta Liturghie în paraclisul chiliei unde ședea, și s-a împărtășit pentru ultima dată cu Preacuratele Taine. Era ziua de 7 aprilie, 1868.

În joia luminată, adică la 11 aprilie, se împlineau cele 14 zile prevăzute de Sfîntul Calinic. Cîteva zile mai înainte, a venit la el starețul mănăstirii, Arhimandritul Ștefan, pe care îl iubea foarte mult și i-a dat testamentul pentru înmormîntare scris cu cîtăva vreme înainte. Apoi l-a mai învățat și ceva lucruri duhovnicești, vorbind amîndoi multe ceasuri.

În noaptea de 10 spre 11 aprilie a venit părintele Anastasie la Sfîntul Calinic și i-a citit Utrenia. După otpust au stat amîndoi de vorbă, vorbind pentru mîntuire și alte lucruri folositoare. Cînd se lumina de ziuă, părintele Anastasie s-a retras în chilia sa. Iar la orele cinci, dimineața, Sfîntul Calinic a chemat pe ucenicul Ghermano, ca să-l îmbrace în cămașă și haine de îngropare. Pe toate celelalte le dăduse de pomană. Apoi singur s-a sculat, s-a spălat pe față, s-a pieptănat și a binecuvîntat pe toți cîți erau în casă. Spunea ucenicilor: "Au venit niște oameni mari în casă și vor să mă ia cu dînșii".

Cum stătea așa în picioare, a cerut o cruce. Apoi, ținînd crucea în mînă, s-a închinat ei, a sărutat-o și a zis: "Sfîntă Cruce, ajută-mi!" Iar către ucenici a zis: "Să ne vedem în fericirea din cealaltă lume!" Și rezemîndu-și capul pe pieptul lui Ghermano, a răsuflat adînc și și-a dat duhul în mîinile Domnului, fiind numărat în ceata Sfinților Ierarhi ai Bisericii lui Hristos.

La înmormîntarea Sfîntului Calinic, care a avut loc sîmbătă, 13 aprilie, a venit Mitropolitul Nifon cu patru episcopi, mai mulți egumeni și zeci de mii de credincioși, încît nu mai încăpeau în amîndouă ostroavele. Cu toții se sileau să-i sărute mîinile. Trupul său era îmbrăcat în veșminte arhierești, așa cum poruncise el, era așezat pe scaun, cu cîrja și Evanghelia pe braț.

Slujba prohodului s-a făcut în biserica cea mare din ostrovul Sfîntului Nicolae. Apoi patru preoți l-au purtat pe brațe, împreună cu zeci de arhierei, preoți și diaconi și l-au înmormîntat așezat pe scaun, în partea de nord a pridvorului bisericii Sfîntul Gheorghe, ctitorită de el.

Tot atunci s-a citit și testamentul lăsat de Sfîntul Calinic de la Cernica, pe care îl dăm în continuare:

DIATA (Testamentul)
PREA SFNȚITULUI EPISCOP CALINIC

În numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh. Amin.

"Eu, smerit arhiereu Calinic, Episcopul Rîmnicului Noului Severin, auzind glasul Domnului ce zice în Sfînta Evanghelie: *Fiți gata, că în ceasul care nu gîndiți, Fiul Omui va veni, seara sau la miezul nopții, sau la cîntatul cocoșilor, sau dimineața. Ca nu cumva venind fără de veste, să vă afle dormind* (Luca 12,40).

Acest glas al lui Dumnezeu auzind, și temîndu-mă, fiind cu totul cuprins de neputințe și bătrînețe și din zi în zi slăbind cu trupul, așteptînd în toată vremea acel ceas zis de Domnul, ceasul morții, după putere înainte găsindu-mă spre ieșirea dintru această vremelnică viață, am gîndit să scriu această duhovnicească a mea înștiințare și diată, ca să fac cunoscut fiecăruia ce ar voi, după sfîrșitul meu, să cerce averile chiliei mele. Ca adică să nu se ostenească în zadar, nici să cerceteze pe cei ce au slujit mie pentru Dumnezeu, ca să afle bogăția mea sau comoara pe care din tinerețe o am adunat.

Pentru că de cînd am îmbrăcat sfîntul și îngeresc cin monahicesc, în Sfînta Monastire Cernica, la anul al nouăsprezecea al vieții mele - 1808, noiembrie, 12 - și m-am făgăduit lui Dumnezeu ca să am viețuirea cea de bunăvoie, dintru acea vreme pînă la apropierea de mormînt, n-am cîștigat averi sau mișelii, ci numai sfinte cărți! N-am adunat aur și argint; n-am voit să am nici haine de prisos, nici orice fel de lucruri, ci numai cele singure de nevoie trupului.

Că necîștigarea cea călugărească cu duhul și cu lucrul, după putință m-am sîrguit a păzi, neîngrijind de sine-mi, și punîndu-mi toată nădejdea spre purtarea de grijă a lui Dumnezeu, care niciodată nu m-a lăsat. Iar darurile cele ce le primeam de la făcătorii mei de bine și veniturile cele de la dregătorii, pe acelea le-am cheltuit la ale mele nevoi și ale monastirei trebuințe, cît am fost arhimandrit.

Asemenea și arhiereu fiind, n-am adunat veniturile, ci le-am cheltuit la trebuințele mele și nevoile celor lipsiți frați în Hristos și unde Dumnezeu mi-au poruncit, și la înnoirea Episcopiei, fiind cu totul în dărăpănare.

Drept aceea, nimeni să nu se ostenească după moartea mea cercînd sau iscodind orice fel de adunare a chiliei mele, că eu nici de îngropare, nici de pomenire nu las ceva. Ci cu sărăcia cea călugărească, mai mare la sfîrșit, ca să se arate că lui Dumnezeu cred. Că mai primit îi voi fi lui Dumnezeu de nu va rămînea după moartea mea nici un ban, decît de s-ar împărți cea mai multă strînsoare după mine. Și dacă n-ar voi nimeni, ca pe mine cel atît de sărac, să mă dea obișnuitei îngropări, apoi mă rog acelora care își aduc aminte de moartea lor, să-mi tîrască păcătosul meu trup la oricare biserică săracă și acolo lîngă trupuri să-l îngroape. Iar dacă voirea stăpînitorilor ar porunci să mă îngroape după obicei, apoi mă rog iubitorilor de

Hristos îngropători, fiind în eparhie, să mă îngroape în Episcopie, lîngă biserica cea din nou făcută. Iar fiindu-mi săvîrșirea afară de eparhie, să mă îngroape în Sfînta Monastire Cernica, lîngă biserica cea nouă de noi zidită, unde ne-am călugărit și mult ne-am ostenit din tinerețe la bătrînețe.

Deci, dacă cel ce va voi ca fără de bani să-mi pomenească păcătosul meu suflet la rugăciunile sale, pentru Dumnezeu, unul ca acela și singur să fie pomenit întru împărăția cerului. Iar cel ce va avea trebuință de plată pentru pomenire, mă rog să nu mă pomenească pe mine, cel atîta de sărac, cel ce nimic nu mi-am lăsat de pomenire. Iar Milostivul Dumnezeu să fie milostiv tuturor și mie păcătosul, în veci. Amin.

Aceasta este diata și duhovnicească a mea scrisoare, aceasta este înștiințarea de averea mea. Iar necrezînd cineva aceasta și ar începe cu iscodire a cerca aur și argint, măcar și mult de s-ar osteni, nimic nu va afla. Iar Milostivul Dumnezeu va judeca. Amin".

Anul 1860, s-a scris de noi smeritul Arhiereu
CALINIC, Episcopul Rîmnicului, Noul Severin

După înmormîntarea Sfîntului Ierarh Calinic, "a venit comisia de la guvern ca să-l cerceteze pentru stare, adică averea personală. Și a aflat bani, o rilă și o jumătate de napoleon și multe adeverințe întărite cu iscălituri de pe la toate locurile pe unde dăduse milostenie, atît de aici din România, cît și din Orient, Ierusalim, Sfetagora (Sfîntul Munte) și alte locuri de prin Turcia, hîrtii care s-au luat de minister".

Despre acest mare episcop, Sfîntul Calinic de la Cernica, spunea ucenicul său, Cuviosul Anastasie, aceste cuvinte: "Acest Sfînt Episcop și Arhiereu al Bisericii noastre Ortodoxe a săvîrșit multe fapte mari și folositore pentru această țară și Biserica Română".

Spunea iarăși despre el că în timpul cît a trăit, a făcut șapte biserici mari și trei paraclise și a crescut mii de fii duhovnicești.

Ultimele cuvinte ale ucenicului său formează o solemnă mărturisire către credincioși: "Declar pe conștiința mea, ca arhimandrit și duhovnic ce sînt eu păcătosul, și în numele adevărului adevărat, că acest Sfînt Episcop Calinic, cum a ieșit din pîntecele maicii sale, tot așa a intrat în pîntecele pămîntului".

Aceasta a fost nevoința și viața plină de sfințenie, precum și sfîrșitul minunat al Sfîntului Ierarh Calinic de la Cernica, făcătorul de minuni, care s-a mutat la cereștile locașuri, în ceata Sfinților Părinți purtători de Dumnezeu, la 11 aprilie, 1868.

Canonizarea Sfîntului Ierarh Calinic s-a făcut la 20 octombrie, 1955, sub Patriarhul Justinian al României, iar prăznuirea lui se face la 11 aprilie. Cu ale cărui

sfinte rugăciuni să ne miluiască și să ne miluiască Hristos Dumnezeu totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

22. CUVIOSUL VASILE MĂRTURISITORUL, EPISCOPUL PARIEI (12 APRILIE)

Paria, cetatea cea veche a Misiei celei mici, după ce a primit credința în Hristos, a fost cinstită cu rînduiala scaunului episcopiei, ce era rînduită sub mitropolitul Cizicului Într-acea cetate a fost pus episcop Cuviosul Părintele nostru, Vasile, pentru covîrșitoarea faptă bună a lui și pentru viața cea plăcută lui Dumnezeu. Apoi, după ce s-a pornit eresul luptării de icoane pe vremea împărăției lui Leon Isaurul, Sfîntul Vasile s-a arătat mărturisitor al lui Hristos. Pentru că nu se unea cu ereticii, nici nu se învoia cu ei și nici nu voia să iscălească pentru lepădarea sfintelor icoane, deși era silit. De aceea, fiind prigonit și chinuit de dînșii, și-a petrecut viața ca Sfîntul Apostol Pavel, în necazuri, în primejdii și în strîmtorări, mutîndu-se din loc în loc, dar păzind neschimbate părinteștile dogme, iubind dreapta credință, iar adunările celor răucredincioși urîndu-le. Și plăcînd lui Dumnezeu în toate, a adormit cu pace întru Domnul.

23. CUVIOSUL ISAC SIRUL (12 APRILIE)

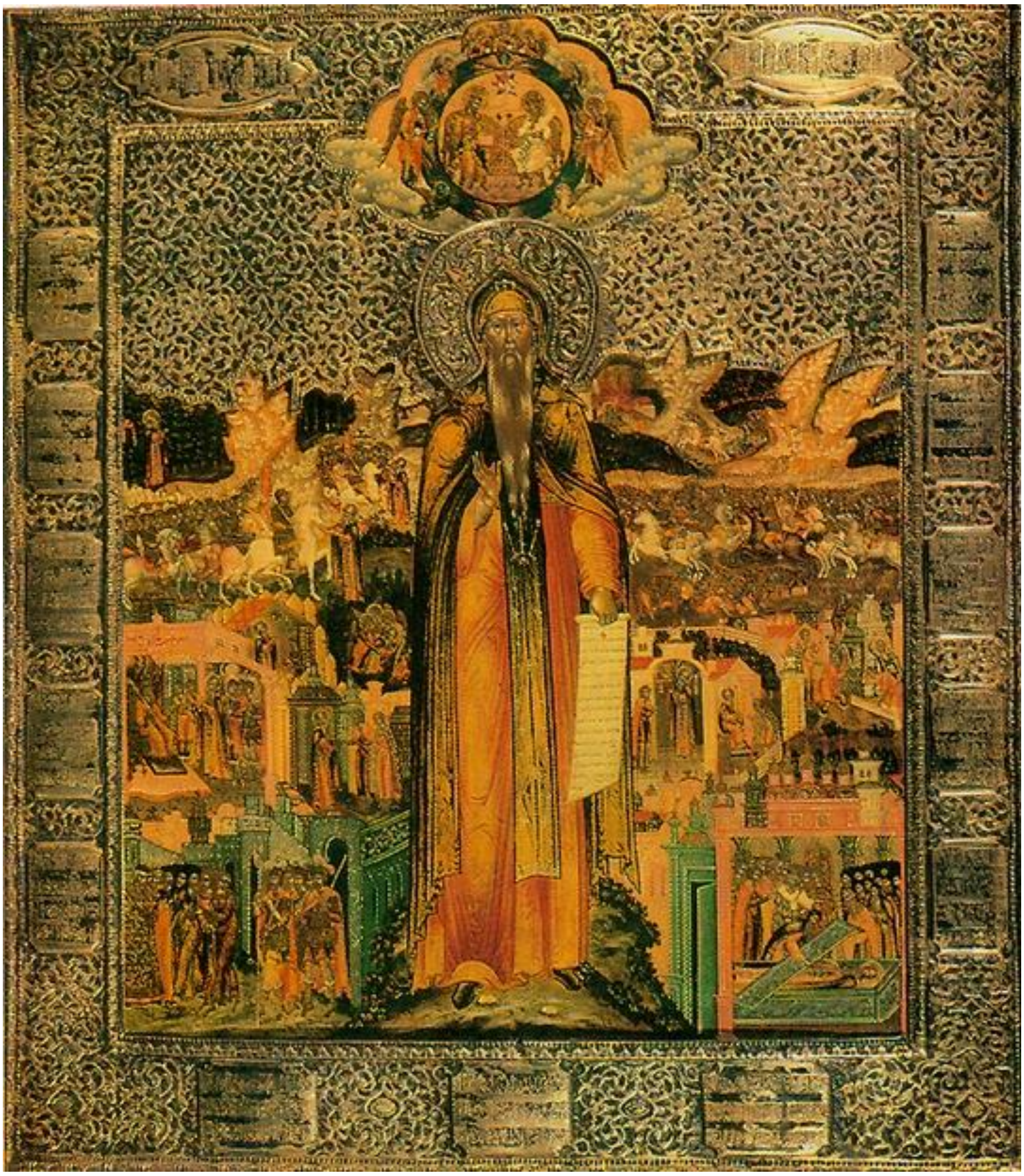

Sfîntul Grigorie Dialogul, papă al Romei, în vorbirea sa cu diaconul Petru, grăiește astfel despre acest Cuvios Isac. În vremurile cele vechi ale Goților, aproape de cetatea ce se numea Spoletanai, era un bărbat care ducea o viață foarte cinstită, cu numele Isac, care ajunsese pînă în anii cei din urmă ai Goților și pe care îl știau mulți din ai noștri, dar mai ales sfînta fecioară Gregoria, care viețuia în cetatea Romei, aproape de cinstita biserică a Preasfintei și Pururea Fecioarei Maria, Născătoarea de Dumnezeu. Această Gregoria, în vremea tinereților ei, fiind logodită cu un bărbat și sosindu-i nunta, a fugit de la biserică, dorind viața și chipul cel sfînt monahicesc. Iar acest sfințit bărbat Isac, izbăvind-o de cei ce voiau s-o ia cu sila, a îmbrăcat-o în chipul monahicesc cel dorit de dînsa, ajutîndu-i Domnul. Fecioara, de vreme ce a defăimat pe mirele cel pămîntesc, s-a învrednicit a se logodi cu Mirele cel ceresc.

Deci, despre acest sfînt bărbat Isac, multe am aflat de la cinstitul părinte Elefterie, care se cunoștea cu dînsul prietenește și știa cele ce Elefterie grăia despre Isac. Căci viața lui Isac dădea încredințare cuvintelor lui Elefterie. Iar Cuviosul Isac nu era din Italia cu neamul, ci povestim acele minuni ale lui, pe care le-a făcut în Italia. Cînd a mers din părțile Siriei la cetatea Spoletanului, intrînd în biserică, a poftit pe eclesiarh ca să-i dea vreme să se roage și, în ceasul închiderii ușii bisericii, să nu-i poruncească ca să iasă afară. Deci, a stat într-un loc de rugăciune și toată ziua s-a rugat; asemenea a urmat și în noaptea următoare și a doua zi fără slăbire a stat la rugăciune, cum și a treia zi.

Aceasta văzînd-o unul din eclesiarhi, umplîndu-se de duhul mîndriei, fiind plin de pizmă, a căzut în paguba greșelii; pentru că a început cu cuvinte proaste a defăima pe fericitul, numindu-l fățarnic, adică trei zile și trei nopți rugîndu-se cu prefacere, ca să fie văzut de oameni. Și alergînd, a lovit peste obraz pe omul lui Dumnezeu, ca să iasă ca un fățarnic fără de cinste din biserică. Însă îndată pe acel eclesiarh l-a ajuns pedeapsa, pentru că, din voia lui Dumnezeu, deodată a căzut asupra lui un duh necurat care-l muncea cumplit și, aruncîndu-l la picioarele omului lui Dumnezeu, prin gura celui muncit, a început a striga: "Isac mă izgonește pe mine!" Nimeni nu știa ce nume avea bărbatul cel străin, iar duhul cel necurat a arătat numele lui, strigînd că de Isac este prigonit. Iar omul lui Dumnezeu s-a plecat peste trupul celui muncit și a fugit duhul cel necurat; și a fost știută îndată în toată cetatea minunea ce s-a făcut în biserică și au alergat într-un suflet bărbații și femeile, bogații și săracii, fiecare dintre dînșii sîrguindu-se ca să aducă în casa sa pe alesul lui Dumnezeu. Unii făgăduiau să-i facă mănăstire și să-i dea moșii și averi, iar alții voiau să-i dea cele de hrană și altele de trebuință.

Dar robul Atotputernicului Dumnezeu n-a voit să ia nimic dintr-acel dar, ci a ieșit din cetate și nu departe aflînd un loc pustiu și-a zidit acolo o chilie mică. Deci, venind la dînsul mulți și folosindu-se de chipul lui cel îmbunătățit, au început a se aprinde de dorul vieții veșnice și din învățătura lui a se da spre slujirea lui Dumnezeu și așa s-a alcătuit mănăstirea lui. Și pe cînd îl rugau ucenicii cu dinadinsul, ca pentru trebuințele mănăstirii, să primească cele ce i se aduceau lui, acel păzitor al obișnuitei sărăcii, răspundea ucenicilor: "Monahul cel ce cîștigă averi pe pămînt, nu este monah". Pentru că atît se temea, să nu-și piardă bogăția sa duhovnicească, după cum bogații se păzesc să nu-și piardă bogăția lor pămîntească. Și a fost împodobit acest sfînt cu duhul proo-rociei, și era știut de toți locuitorii acelui pămînt pentru minunile săvîrșite de dînsul, pentru că strălucea ca o lumină viața lui.

Într-una din zile, spre seară, a poruncit ucenicilor ca toate sapele cîte se vor afla în mănăstirea lor, să le arunce noaptea în grădina mănăstirii; iar la cîntarea Utreniei acelei nopți, sculîndu-se frații, sfîntul le-a zis: "Cînd se va ivi ziua, să pregătiți mîncare lucrătorilor noștri". După ce s-a făcut ziuă și mîncarea a fost gata, sfîntul a luat pe frați și, poruncindu-le să ia mîncarea, a mers cu dînșii în grădină și, intrînd, au găsit într-însa atîția lucrători cîte sape au fost aruncate de cu seară. Pentru că cei ce intraseră au fost tîlhari și, schimbînd cu puterea lui Dumnezeu scopul cel

rău, au luat sapele pe care le-au găsit acolo și din ceasul cel dintîi al nopții în care au intrat în grădină și pînă la venirea Cuviosului Isac, n-au încetat lucrînd și tot pămîntul ce era nesăpat în grădină, l-au săpat.

Intrînd la dînșii omul lui Dumnezeu, le-a zis: "Bucurați-vă, fraților! Încetați acum de la lucru, pentru că v-ați ostenit mult, lucrînd toată noaptea". Și aducîndu-le hrană, le-a poruncit ca, după atît de multă osteneală, să se odihnească și să se veselească. Iar după ce s-au săturat, cuviosul a zis către dînșii: "Să nu mai faceți de acum răutăți, ci de cele ce aveți trebuință din grădină, intrînd prin față, să cereți și cu binecuvîntare veți lua, iar păcatul tîlhăriei să-l lăsați". Și a poruncit ca să le dea toată îndestularea de haine, cît au voit; și aceasta s-a făcut astfel: că cei ce intraseră în grădină tîlhărește ca să facă păcat au ieșit fără de păcat și cu binecuvîntare, încărcați cu plată pentru ostenelile lor.

Altădată, oarecare străini, îmbrăcați în haine rupte, au mers la dînsul cerînd haine. Iar el, poruncindu-le să aștepte puțin, a chemat pe unul din ucenicii săi și i-a zis în taină, grăind: "Mergi afară din mănăstire în cutare dumbravă, spunînd numele locului, că este acolo un copac vîrtos și hainele ce le vei găsi într-însul, să le iei de acolo și să le aduci la mine aici". Ducîndu-se fratele și căutînd precum i se poruncise, a găsit hainele lor ascunse în copac și, luîndu-le, le-a adus în taină învățătorului său. Iar omul lui Dumnezeu le-a dat străinilor acelora, care, ca niște goi, cereau haine, zicînd către dînșii: "Deoarece sînteți goi, primiți hainele acestea și vă îmbrăcați". Iar ei, luîndu-le și cunoscîndu-și hainele ce le ascunseseră în copac, s-au umplut de rușine; și astfel, cei ce cu înșelăciune cereau haine străine, rușinîndu-se, le-au primit chiar pe ale lor.

Într-altă vreme iarăși, un oarecare dreptcredincios bărbat, dorind rugăciunile cuviosului părinte, a trimis la dînsul cu un copil al său două coșnițe pline de bucate. Iar copilul, ascunzînd o coșniță pe drum, cealaltă a dus-o omului lui Dumnezeu, spunîndu-i de cererea celui ce l-a trimis. Iar sfîntul, primind cu blîndețe cele trimise și pe copil învățîndu-l cu cuvinte blînde, i-a zis: "Dăruirea aceasta o primesc, dar te ferește, ca să nu îndrăznești a te atinge de coșnița pe care ai ascuns-o pe drum; pentru că a intrat un șarpe într-însa și dacă cumva îți bagi mîna în coșniță, îndată te va mușca". Iar copilul s-a rușinat de niște cuvinte ca acestea ale omului lui Dumnezeu și s-a temut foarte mult; dar s-a și bucurat pentru că a fost înștiințat despre șarpe, de care era să moară. Acestea le zice Sfîntul Grigorie Dialogul despre Sfîntul Isac.

Deci, cu oarecare greșeală l-a presupus pe acest Cuvios Isac, că este cel a cărui viață a scris-o Sfîntul Grigorie Dialogul și că toată călătoria lui este de la patria sa, la viața cea de obște; din viața de obște, la pustie; iar din pustie, la cetatea Ninivei și dintr-însa iarăși la pustie. Iar a acestui al doilea Isac, este de la răsăritul soarelui, pînă la apus, adică din Siria, pînă la Spoleta Italiei. Încă și din epistola către Simeon cel de la muntele cel minunat, putem cu dinadinsul a despărți pe acești bărbați sfinți. Căci de vreme ce zice Dialogul cum că Isac al său, ascunzîndu-se de ucenici și numele schimbîndu-și, a venit în Italia în anii cei dintîi ai stăpînirii Goților. Se cuvine

a înțelege deci anii 541, adică anii mîntuirii, în care Totila a început a împărăți în Italia. Și a ajuns trăind pînă în anii cei mai de pe urmă, adică pînă în anul 552 de la Hristos, în care Totila, fiind biruit de Norsit, a pierit. Ori pînă la 553, în care și Tia omorîndu-se, țara Italienilor s-a eliberat de tirania Goților. Și atît de mult și-a ascuns numele său cel adevărat, pînă cînd necuratul duh l-a arătat. Deci, nu este de crezut Simeon, care sihăstrea în muntele cel minunat, care era aproape de Antiohia și care nici după nume nu era cunoscut în Spolet.

24. VIAȚA CUVIOASEI ATANASIA EGUMENA (12 APRILIE)

Este poruncă apostolică să săvîrșim pomenirile sfinților, iar viețile și nevoințele lor să le scriem, spre folosul de obște al celor ce le citesc; și să le punem înainte, cu adevărat este lucru de laudă și de mîntuire. Pentru aceasta și viața fericitei Atanasia am dorit a o scrie, deși în puține cuvinte, ca să nu se dea uitării lucrurile cele bune prin trecerea vremii și să se lipsească oamenii de folosul sufletesc. Această femeie vrednică de laudă, numită cu numele nemuririi, care bine și-a săvîrșit viața sa și s-a arătat Stăpînului a toate Dumnezeu, roabă bună și credincioasă, s-a născut din tatăl său Nichita și din maica sa Irina, care au fost de bun neam și temători de Dumnezeu. Petrecerea lor era în insula ce se numea Eghina, din care aducîndu-se în viața aceasta omenească s-a făcut vas bineprimit al Sfîntului Duh.

Fiind de șapte ani, a învățat Psaltirea în puțină vreme și se silea la cărți, îndeletnicindu-se în dumnezeieștile Scripturi. Iar într-una din zile, șezînd singură și țesînd un postav, a văzut o stea cu raze luminoase care se cobora spre dînsa și, ajungînd pînă la pieptul ei, o lumina de sus pînă jos. Cum s-a apropiat de pieptul ei steaua aceea cu raze luminoase, îndată s-a făcut nevăzută. Din acel ceas, acea fericită fecioară s-a luminat cu sufletul și a început a urî deșertăciunea lumii acesteia și dorea să intre într-o mănăstire. Însă părinții ei i-au împiedicat foarte mult acest scop și chiar nevrînd, au însoțit-o cu silă mare cu un bărbat, cu care numai șaisprezece zile petrecînd, deodată a rămas văduvă.

Căci un neam de barbari, ce se numeau mauri, fără de veste au năvălit asupra țării acesteia și era nevoie ca bărbatul Atanasiei să meargă la război, unde, după neștiute judecăți ale lui Dumnezeu, a fost ucis cu sabia de barbari. Deci, după uciderea bărbatului Atanasiei, ea s-a apucat iarăși de scopul ei cel mai dinainte, ca să se ducă în mănăstire, însă mai înainte de a săvîrși lucrul acela, a venit o poruncă de la împăratul în părțile acelea, ca fecioarele și văduvele cele tinere să se ducă după ostașii lui. Și iarăși a fost silită de părinții săi, ca să se mărite după alt bărbat. Și deși acea nuntă s-a făcut, ea se îngrijea pentru a sa mîntuire, în cîntarea de psalmi fără de lenevire și în citirea cărților îndeletnicindu-se. Apoi cu nici un fel de dulceți ale lumii acesteia sau de grijile bunătăților celor vremelnice schimbîndu-se, se lumina prin smerenia inimii cu cuvioșie și era foarte iubită de casnicii săi și lăudată de vecinii cei

ce îi vedeau bunătatea. Iar spre darea milosteniei era atît de osîrdnică, încît, deși era plină de toate bunătățile casa ei, acelea nu-i erau destule spre împărțire. Și pe toți cei ce mergeau în casa ei, monahi și străini, îi primea cu cinste și-i odihnea cu iubire de străini, apoi văduvelor, sărmanilor și tuturor celor ce aveau trebuință, le dădea din destul cele trebuincioase vieții.

Odată, fiind foamete și toți fiind lipsiți, pînă și celor necredincioși, care erau acolo și se numeau antigani și care mureau de foame, dînsa avînd milă de dînșii, le dădea hrană, căci împlinea cuvîntul Domnului Care zice: *Fiți milostivi, precum și Tatăl vostru Cel ceresc este milostiv, căci răsare soarele Său spre cei răi și spre cei buni și plouă spre cei drepți și spre cei nedrepți*. Dar nu numai hrană, ci și haine le dădea lor și cu celelalte daruri îi mîngîia. Iar Duminicile și la zilele de praznice, adunînd femeile cele de aproape, le citea dumnezeieștile Scripturi și le deschidea mintea spre frica și dragostea Domnului; și le povățuia spre toată fapta bună. Așa, întru cele dumnezeiești sporind și împodobindu-se cu lucruri bune ca un cîmp cu flori, după cîțiva ani a sfătuit pe bărbatul său, să se lepede de lume și de cele din lume și să meargă la sfînta viață monahicească.

Deci, prin povățuirea fericitei sale soții, făcîndu-se bun monah și viețuind cu sfîntă cuviință, s-a odihnit întru Domnul. Iar acea fericită femeie, rămînînd singură, s-a dat cu totul lui Dumnezeu. Căci aflînd și alte femei cucernice, care aveau același scop, arzînd cu duhul, de acelea s-a lipit cu sufletul și împărțind toate averile sale săracilor, s-a dus din viața lumească împreună cu acele femei și într-un loc oarecare deosebit, a început viața liniștită, tunzîndu-se în călugărie de un sfînt bătrîn. Iar după trei sau patru ani, fericita Atanasia a fost aleasă stareță femeilor acelora, fiind silită. Deci, ea singură se socotea pe sine că este cea mai de pe urmă, păzind porunca Domnului, Care zice: *Cel ce voiește între voi să fie mai mare, să vă fie vouă slugă*.

Dar care cuvînt sau ce limbă va putea spune înălțimea smereniei ei? Că din femeile cele ce viețuiau cu dînsa, pe nici una nu a lăsat-o vreodată să-i slujească ei sau să-i toarne apă pe mîini, numindu-se nevrednică a petrece împreună cu dînsele, căci mai ales se socotea nevrednică a primi slujba de la dînsele. Înfrînarea ei era mare, că gusta seara puțină pîine de orz și apă cu măsură, iar untdelemn și vin, asemenea și unt de vaci, brînză și pește nu mînca niciodată, decît numai la praznicul nașterii lui Hristos și al Prealuminatei Învieri, obișnuia a gusta, mulțumind lui Dumnezeu. Iar în Sfîntul Post cel de 40 de zile și în celelalte posturi, după două zile primea hrană, dar nu pîine, ci puține verdețuri crude; iar băutură în acele zile nu gusta nicicum.

Patul ei erau pietrele cele așternute pe pămînt, cu o mică vechitură de pînză de lînă aspră se acoperea deasupra, pe care odihnindu-se, ca David, toată noaptea își uda patul cu lacrimi. Căci, arzînd de dumnezeiasca dorință înăuntrul ei, lacrimile ieșeau la cîntarea de psalmi și la rugăciuni cu îndestulare din ochii ei, ca niște rîuri din izvoare. Haina de deasupra era din lînă de oi, iar pe trup avea o cămașă aspră de păr. Somn avea puțin și cea mai mare parte din noapte o petrecea totdeauna în rugăciunile

cele cu dinadinsul către Dumnezeu și în gîndirea de Dumnezeu. Iar ziua, uneori singură, iar alteori cu celelalte, cînta psalmii lui David. Și se sîrguia ca nici un ceas să nu-l piardă fără rugăciune sau să-și oprească gura de la binecuvîntarea lui Dumnezeu, precum cînta David: *Bine voi cuvînta pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea.*

Din ziua în care a intrat în mănăstire, n-a gustat nici poame, pînă la sfîrșitul său, pentru înfrînare. Și a primit multe necazuri, fiind egumenă peste surori și îngrijind de dînsele. Iar pentru smerenie și blîndețe, n-a zis către nici una vreun cuvînt aspru sau de ocară, nici a ieșit din cinstita ei gură vreo vorbă către cineva fără cinste, nici către mic, nici către mare, nici către rob, nici către slobod, deși de multe ori nu era ascultată. Și le răbda toate cu blîndețea sufletului și cu inimă dreaptă, privind totdeauna spre răsplătirea care va să fie.

După patru ani de egumenie, fericita Atanasia s-a sfătuit cu surorile să se mute de acolo în alt loc pustiu și liniștit, unde ar putea mai cu înlesnire să slujească lui Dumnezeu în tăcere și cu dumnezeiască povățuire. Și a aflat un monah bătrîn, cinstit cu cinstea preoției și a egumeniei, cu numele Matei, bărbat cu adevărat dumnezeiesc și sfînt. Acela, cunoscînd scopul lor cel bun, le-a arătat un loc precum doreau, în aceeași insulă a Eghinei, într-un munte pustiu, unde era o biserică veche a Sfîntului și întîiului Mucenic Ștefan. Acel loc dacă l-a văzut Cuvioasa Atanasia, a zis: "Eu am văzut de mult acest loc cu ochii minții și socotesc că de acum, aici ne va fi viața și moartea". Deci, Cuviosul Matei, cu binecuvîntarea episcopului părții aceleia, a făcut locuință fericitei Atanasia și surorilor ei la acel loc, lîngă biserica Sfîntului Ștefan.

Dar se cade aici să pomenim în parte și despre fericita viață a lui Matei. Acel cuvios părinte avea nevoință mare, pentru că în toată noaptea citea psaltirea cu rugăciunile și cînd avea nevoie să doarmă, nu se culca pe coaste, ci avea puțin somn. Si era atît de mare umilința bărbatului aceluia încît, atunci cînd cînta psalmii și se ruga sau săvîrșea dumnezeiasca jertfă cea fără de sînge, curgeau neîncetat lacrimi din ochii lui; și oricine căuta la el dobîndea mare folos. Purta totdeauna o haină aspră de păr și își subția trupul cu postul și înfrînarea cea fără de măsură. El avea o deosebită dragoste și smerenie pentru Sfîntul Evanghelist Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, iubitul ucenic al lui Hristos, a cărui pomenire și praznic de peste an sosindu-i, cînd începea Dumnezeiasca Liturghie, i-a zis unui slujitor din cei ce stăteau lîngă dînsul: "O, cine ar fi vrednic să fie acum în Efes și să vadă pe Sfîntul Apostol Ioan!"

Zicînd acestea, scotea pîraie de lacrimi din ochi, apoi a suspinat din inimă și s-a făcut un lucru minunat: a văzut pe Sfîntul Apostol Ioan stînd în Altar lîngă dumnezeiasca masă și nu numai el a văzut aceea, dar și alți doi slujitori. Și a stat Sfîntul Ioan văzut de dînșii, de la începutul Sfintei Liturghii pînă la otpust. De acest lucru atît de mult s-a bucurat inima fericitului Matei și s-a umplut de veselă umilință, încît pînă la trei zile n-a putut să guste hrană.

La acest Cuvios Matei, aducîndu-se un om oarecare slă-bănogit cu toate mădularele, s-a milostivit spre dînsul, că, dezbrăcînd mantia de pe dînsul, a pus-o pe umerii lui și îndată acel om s-a făcut sănătos. Altul a venit, avînd fața întoarsă prin lucrare diavolească, și dacă s-a atins cuviosul cu mîna sa de fața lui, făcînd pe dînsa semnul Crucii, îndată fața s-a întors la rînduiala cea dintîi. O bătrînă oarecare, ce era muncită de duhul cel necurat, ducîndu-se la sfîntul, prin rugăciunile lui a scăpat de muncirea diavolească. Asemenea și altă femeie, monahie, care pătimea și ea de duh necurat, s-a tămăduit cu rugăciunea sfîntului părinte.

Acestea s-au zis despre Cuviosul Matei, care era plăcut lui Dumnezeu și avea dar de tămăduiri de la El. Însă, după neștiutele judecăți ale lui Dumnezeu, s-a sfîrșit în apă, cu moarte de primejdie. Căci, călătorind cu corabia spre Constantinopol, s-a scufundat în mare și toți care erau într-însa s-au înecat și s-a lipsit insula Eghina de cinstitele moaște ale cuviosului părinte, de la care bolnavii ar fi primit multe tămăduiri. După dînsul a venit alt preot și egumen famen, cu numele Ignatie. Acela, prin viața cea plăcută lui Dumnezeu și cu darul cel dat de la El, a fost asemenea Cuviosului Matei, că viețuind cu sfințenie s-a sfîrșit bine, iar mormîntul lui izgonea diavolii și tămăduia bolile. Dar să ne întoarcem iarăși la povestirea despre Cuvioasa Atanasia.

Acea fericită femeie avea, precum am zis, mare smerenie și blîndețe și se ruga totdeauna către Dumnezeu și adeseori, privind spre cer, se umplea de spaimă și de mirare; căci vedea un nor luminos lăsînd raze de soare și în mijlocul norului pe un bărbat oarecare cu bunăcuviință, luminîndu-se de o mare frumusețe. Văzînd acestea adeseori, se mira de acel bărbat și grăia în sine: "Cine a împodobit pe acel bărbat? Ce faptă bună l-a făcut atît de luminos și de bine încuviințat?" Acestea gîndind în sine, i se părea că aude un glas zicînd către dînsa: "Bărbatul de care te miri, l-a împodobit așa smerenia împreună cu blîndețea; deci să fii înștiințată, că și tu asemenea te vei lumina pentru smerenie și pentru blîndețe".

Fericita, văzînd aceasta în toate zilele, cu acele două fapte, cu smerenia și cu blîndețele, atît de mult se înfrumuseța, ca nimeni altul. De mînie și de mărire nici urmă nu era într-însa; iar cum s-a suit și la înălțimea celorlalte fapte bune, este arătat de aici, că putea să vadă vedenii cerești cu ochiul cel curat al inimii. Încă și cu faceri de minuni a împodobit-o Dumnezeu. Căci odată, șezînd și îndeletnicindu-se întru gîndire de Dumnezeu, a venit un om foarte bolnav la ochi și o ruga, ca să se roage lui Dumnezeu pentru el. Iar ea, smerindu-se ca și cum mîngîia pe acela, i-a zis: "Și eu asemenea pătimesc de durere de ochi; deci rabdă, că Dumnezeu îți va ajuta". Iar el nu voia să se ducă, ci cu credință cerea tămăduire.

Atunci fericita, punînd mîna pe ochii lui, a zis: "Domnul nostru Iisus Hristos, Cel ce a tămăduit pe cel orb din naștere, să-ți dea, frate, tămăduire desăvîrșită". Și îndată omul acela s-a făcut sănătos desăvîrșit de ochi. Și a străbătut slava despre dînsa în toată partea aceea și mulți bolnavi alergau la mănăstirea ei și primeau sănătate cu rugăciunile ei cele primite de Dumnezeu. Cuvioasa a zidit lîngă biserica Sfîntului

Ștefan încă alte trei biserici: una în numele Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, alta în a Sfîntului Ioan Mergătorul Înainte și a treia în numele Sfîntului Ierarh Nicolae.

Dar mai mult decît pe celelalte biserici, a împodobit biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Pentru că toate cele de trebuință la zidire și înfrumusețare le avea de la iubitorii de Hristos, care aveau cinstire și dragoste pentru dînsa. Însă de vreme ce era slăvită și cinstită de oameni și supărată de cei ce mergeau la dînsa, de aceea se mîhnea foarte și gîndea unde s-ar putea ascunde.

Deci, luînd cu sine două surori, pe Marina și pe Evpraxia, a fugit în taină la Constantinopol și acolo, într-o mănăstire de fecioare, a petrecut șapte ani. Însă îi părea rău de iubita ei biserică, a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pe care o zidise în mănăstirea sa și de multe ori zicea cu lacrimi: "De supărarea omenească și de slava deșartă, sînt izgonită din biserica Stăpînei mele, Preacurata Fecioară Născătoare de Dumnezeu, și șed aici străină". Dar nu s-a tăinuit cuvioasa nici acolo viețuind; căci Dumnezeu, preamărind pe roaba Sa, a început a izgoni diavolii și a tămădui boli. Aflînd despre dînsa surorile ei din mănăstirea Eghinei și mergînd la dînsa, au rugat-o să meargă cu ele la mănăstirea sa. Încă și o vedenie dumnezeiască a îndemnat-o, să se întoarcă la locul său și zicea iubitelor sale surori, Marina și Evpraxia: "Este vremea să ne întoarcem la locul nostru, căci am văzut în vedenie biserica Preacuratei Maicii lui Dumnezeu deschisă și poruncindu-ne ca să intrăm într-însa".

Deci, sculîndu-se, s-a dus cu surorile din Constantinopol și au ajuns la insula Eghinei și la mănăstirea sa. Acolo, peste cîteva zile, s-a îmbolnăvit greu și și-a cunoscut sfîrșitul mai înainte cu douăsprezece zile. Căci a văzut doi bărbați în haine albe, venind către dînsa, dîndu-i o hîrtie scrisă și zicîndu-i: "Iată liberarea ta! Primește-o și te veselește!"

După vedenia aceea, venindu-și în sine, a cunoscut că era aproape de ieșirea sa din trup și a petrecut douăsprezece zile în neîncetată cugetare de Dumnezeu și în rugăciune. Iar hrană și băutură în acele zile n-a gustat deloc. Iar surorilor celor ce ședeau lîngă dînsa nu le zicea nimic mai mult, decît numai aceasta: "Cîntați, surorile mele, cîntați și lăudați pe Dumnezeu totdeauna, ca să fie milostiv greșelilor noastre!" Sosind ziua a douăsprezecea, Cuvioasa Anastasia a zis către dînsele: "Ajutați-mi căci am slăbit și mergeți în biserică de sfîrșiți psaltirea; căci eu acum nu pot s-o sfîrșesc, că mi-a slăbit puterea foarte mult". Iar ele, plîngînd, au zis: "Pînă la care psalm ai citit? De unde să o începem ca s-o sfîrșim?" Iar ea a încetișor a răspuns: "Al nouăzecelea psalm îl am în gură și acum nu pot mai mult". Și mergînd surorile în biserică, au sfîrșit pe ceilalți psalmi. Apoi ieșind, au căzut cu fața înaintea patului ei și plîngere mare au făcut, cerînd de la dînsa rugăciunile cele mai de pe urmă. Iar ea rugîndu-se pentru toate, pe Marina și pe Evpraxia le-a cuprins cu cinstitele ei mîini, zicîndu-le: "Iubitele mele surori, iată în această zi ne despărțim, dar în veacul ce o să fie, iarăși ne va uni Dumnezeu. Domnul nostru Iisus Hristos să vă dea pace, dragoste și înțelepciune și să vă umple de toate bunătățile Sale".

Acestea și altele zicînd, fața ei s-a luminat și toți cei ce veniseră la dînsa s-au umplut de lumină. Se apropia ziua în care se prăznuiește Adormirea Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu și zicea fericita: "Vedeți să nu rămînă ceva din cele cuviincioase praznicului, ci și cîntarea bisericească cu bună rînduială să fie; săracilor, scăpătaților și văduvelor să le faceți ospăț, după putere. Iar după dumnezeiasca Liturghie, să dați pămîntului trupul meu cel sărac".

Aceasta zicînd și cuprinzînd pe cele două surori mai sus amintite, s-a odihnit întru Domnul, dormind cu somn de obște, căci ca o vie și-a închis ochii și gura, căci nu era trebuință ei de obișnuita slujbă care se face la moarte. Iar surorile, căzînd la sfîntul ei trup, plîngeau de sărăcia lor, zicînd: "Unde te-ai dus acum, o, sfîntă maica noastră, cea numită cu nemurire? Astfel, ne-ai lăsat sărmane, ducîndu-te din ochii noștri. Unde vom mai vedea după aceasta, fața ta cea cu chip de înger? Unde vom auzi glasul tău care înveselea inimile noastre și la lucruri bune ne învăța? S-a stins lumina nădejdii noastre celei bune! Tu acum dormi, dar noi de întristare pentru tine murim! Nu te vom mai avea de acum împreună cu noi cîntînd, citind, rugîndu-te, vorbind și lucrînd, căci Domnul te-a ales și te-a luat în veșnicele locașuri, cele fără de moarte!" Așa zicînd și mult plîngînd, au grijit trupul ei cel sfînt.

Cuvioasa Atanasia s-a sfîrșit la 14 August, la Vecernia praznicului Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Iar la praznic, după dumnezeiasca slujbă, cu cinste a fost îngropată, cu nemîngîiata tînguire a surorilor. Iar cea care se pusese după dînsa egumenă, ziua și noaptea nu ieșea de la mormînt, plîngînd. Și i s-a arătat în vis Sfînta Atanasia, zicînd către dînsa: "Cu dinadinsul să știi, că după săvîrșirea celor patruzeci de zile de la adormirea mea, voi lua cele pregătite mie de Dumnezeu". Și deșteptîndu-se egumena, nu se pricepea ce înseamnă vedenia aceea și cuvîntul zis de cuvioasa. Dar, sosind ziua cea de 40 de zile, au uitat surorile - precum adeseori se întîmplă -, ca să-i facă obișnuita pomenire, părîndu-le că după două zile se împlinesc cele 40 de zile. Și în aceeași seară iarăși s-a arătat sfînta, zicînd egumenei: "Pentru ce n-ați ținut seama de cele 40 de zile și n-ați pregătit cele spre pomenire, nici spre dare la săraci, nici spre primirea de oaspeți?" Și, deșteptîndu-se din somn, egumena a numărat zilele cu dinadinsul și a cunoscut că aceea era seara zilei a 40-a, în care se cădea să cînte panahida.

Iar a doua zi, făcîndu-se pomenirea și săvîrșindu-se dumnezeiasca slujbă, două monahii începătoare a cetelor bisericești, cărora Dumnezeu le-a deschis ochii sufletești, au văzut o minunată vedenie în biserică: Doi bărbați oarecare, foarte cinstiți cu chipul, îmbrăcați în haine luminoase, au intrat în biserică, ducînd între dînșii pe Cuvioasa Atanasia, pe care punînd-o înaintea Sfîntului Altar, au îmbrăcat-o cu porfiră împărătească, împodobită cu pietre scumpe și cu mărgăritare de mult preț și i-au pus pe cap coroană împărătească, care avea cruce dinainte și înapoi; i-au dat apoi și un toiag de aur, la fel împodobit cu pietre scumpe; apoi, luînd-o de mîini, au dus-o în Sfîntul Altar prin ușile împărătești.

Se mai scrie despre dînsa și aceasta. Că, ducîndu-se către Domnul, a poruncit surorilor ca pînă la patruzeci de zile să pună masă săracilor. Dar ele numai pînă la a noua zi au făcut aceasta, iar după acele nouă zile au încetat. Și li s-a arătat sfînta cu doi îngeri, zicîndu-le: "Pentru ce ați călcat porunca mea? În știre să vă fie vouă, că milosteniile cele ce se fac pentru suflet, pînă la 40 de zile, cum sînt săturarea flămînzilor și rugăciunile preoților, milostivesc pe Dumnezeu și chiar păcătoase fiind sufletele celor adormiți, primesc iertarea păcatelor întru Domnul, iar de vor fi drepte, apoi aceia care fac pomenire, se îmbogățesc cu împlinirea a tot binele".

Aceasta zicînd sfînta și-a înfipt în pămînt toiagul și s-a făcut nevăzută. Iar a doua zi sculîndu-se surorile au văzut toiagul ei înflorit și au preamărit pe Dumnezeu a toate Făcătorul. Aceasta povestește prologul. Apoi săvîrșindu-se anul după moartea Cuvioasei Atanasia și pomenirea sfintei sosind, precum scrie Metafrast, au venit doi bărbați preoți și cu dînșii au adus o femeie muncită de multe duhuri rele. Acei preoți, luînd acoperămîntul mormîntului și măturînd țărîna pîmîntului, au scos afară racla cu moaștele Cuvioasei Atanasia și îndată necuratele duhuri au fugit din femeia aceea și s-a făcut sănătoasă. Iar din raclă a ieșit o mare și bună mireasmă și s-a văzut picurînd din raclă mir. Apoi, descoperind racla, au văzut pe Cuvioasa Anastasia ca și cînd atunci adormise, luminîndu-și sprîncenele, buzele și fața cu frumoasă podoabă, iar trupul cu mîinile și tot sfîntul ei trup era întreg, neavînd nici cît de puțină stricăciune și izvora mir. Aceasta văzînd-o toți cei ce erau acolo, scoteau lacrimi de bucurie din ochi. Iar acei sfinți preoți, acoperind racla, au judecat să nu pună sfintele moaște ale Cuvioasei Atanasia în pămînt, ci la vedere în biserică și au făcut astfel. După aceasta făcîndu-i o raclă nouă, au mutat cinstitele moaște într-însa din cea veche.

După aceea au luat călugărițele de pe moaște, cea dintîi haină de păr a sfintei, pregătindu-i alta nouă de mătase. Dar nu puteau să îmbrace trupul sfintei, de vreme ce Sfînta Atanasia nu voia, și își ținea mîinile pe piept, ca și cum era vie, nevrînd haine de mătase, și chiar după moarte iubind sărăcia. Iar una din ceata călugărițelor celor îmbunătățite, fiind vas ales al Sfîntului Duh și-a plecat genunchii și a început a se ruga către dînsa, ca și către o vie, grăind: "Cînd viețuiai între noi, ai avut în toate fără împotri-vire ascultare, stăpîna noastră. Așa și acum binevoiește a ne asculta și cu această smerită haină, care ți s-a adus, binevoiește a te îmbrăca".

Astfel, după ce s-a rugat fecioara aceea, Cuvioasa Atanasia, ca o vie, a ascultat. O, minune! Atunci, ridicîndu-se, a șezut și și-a întins mîinile spre îmbrăcare, iar după ce s-a îmbrăcat, s-a culcat iarăși în raclă. Și multe alte minuni se săvîrșeau de la sfintele ei moaște, căci se făceau tămăduiri de toate bolile și diavolii se goneau din oameni cu sfintele ei rugăciuni. Ale cărei faceri de minuni nu ajunge vreme scriitorului a le scrie toate cu de-amănuntul, ca să nu se supere și cei ce citesc, asemenea, și cei ce ascultă. Ci cu această scurtă și de folos povestire despre cuvioasa, să fim îndestulați.

Iar tu, o, fecioară, doamnă, ceea ce ești cinstită cu numele nemuririi, Atanasia, ceea ce ești împreună viețuitoare cu dumnezeieștii îngeri, care ai sărăcit pentru Hristos și cu dumnezeieștile daruri te-ai împodobit; care totdeauna ai plîns și mîngîierea cea nesfîrșită ai cîștigat-o, care cu blîndețe te-ai împodobit și pămîntul celor blînzi ai moștenit, apoi în foame și în sete ți-ai petrecut vremelnica viață și sațiul îndulcirii celei veșnice l-ai aflat; care milostivă către săraci ai fost și de la Dumnezeu te-ai miluit; tu, care pentru curățenia inimii tale, ai luat în tine lumina Sfîntului Duh și, avînd pace în sufletul tău, aceluiași Duh Sfînt te-ai făcut locaș și ai fost vistierie a tuturor lucrurilor celor bune; pentru aceasta luminii celei negrăite te-ai învrednicit în cer. Tu, ceea ce locuiești cu adunările sfinților și cu cetele drepților te sălășluiești, pomenește-ne și pe noi, cei ce lăudăm viața ta cea îmbunătățită și cu duhovnicească bucurie cinstim pomenirea ta. Caută spre viața noastră cea învăluită de lumeștile valuri, ca, prin rugăciunile tale bineviețuind, de cursele diavolești să scăpăm și împreună cu tine să ne învrednicim veșnicilor bunătăți, cu darul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, se cuvine slava, cinstea și închinăciunea, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

25. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC ARTEMON (13 APRILIE)

În timpul împărăției lui Diocletian a fost mare prigoană împotriva creștinilor; de vreme ce au fost trimiși muncitori prin toate cetățile și țările stăpînirii romanilor, ca să aducă jertfe zeilor și să silească pe creștini la închinarea de idoli, iar pe cei ce nu se vor pleca, să-i schingiuiască și să-i ucidă. Deci, a mers în părțile Capadochiei un comit cu numele Patrichie, care săvîrșea porunca împăratului.

Dar mai înainte de venirea lui, fericitul Sisinie, episcopul Laodichiei, aflînd că se apropia comitul, a luat pe Sfîntul Artemon presbiterul și pe oarecare din creștini și s-a dus noaptea în capiștea Artemidei și au sfărmat pe toți idolii ce au fost acolo și i-au ars cu foc. Apoi întorcîndu-se la biserica creștină, care era la cinci stadii de cetate, își săvîrșeau obișnuitele rugăciuni și-i întărea pe credincioși, zicîndu-le: "Fiii mei, auzim de Antihrist cel ce vine în cetate, vrînd să ucidă pe creștini. Deci, nimic să nu vă despartă pe voi de dragostea lui Hristos, nici focul, nici sabia, nici fiarele și nici un fel de moarte oricît de cumplită".

Iar după ce a intrat în cetate comitul Patrichie, a adus mai întîi o jertfă în capiștea lui Apolon și a făcut în acea zi cercetare. Apoi îngrozirile împărătești le-a pus înainte și s-au îndeletnicit cinci zile în cercetări și în vînătoare. După aceea a intrat în capiștea Artemidei, vrînd să săvîrșească necurata jertfă și negăsind pe idoli,

întreba unde sînt. Iar oarecare din elini i-au spus că episcopul Sisinie cu preotul său Artemon și cu alți creștini au sfărîmat pe Artemida și pe ceilalți idoli ce au fost acolo.

Deci, întrebînd comitul unde este episcopul și creștinii, i-a răspuns că s-au adunat în biserica lor. Atunci comitul îndată încălecînd pe cal, s-a dus cu ostași înarmați spre biserica creștină, ca să verse sîngele celor credincioși, iar pe Sisinie și pe Artemon să-i taie bucăți. După ce s-a apropiat el de biserică, cînd era ca de o stadie, deodată l-a cuprins niște friguri mari, încît a căzut și foc peste măsură l-a cuprins, încît pe năsălie l-au dus la o casă ce se afla acolo.

După ce a înnoptat, ostașii au stat cu lumînări pe lîngă comi-tul cel bolnav, așteptîndu-i moartea, iar comitul a zis către casnicii săi: "Creștinii m-au blestemat și Dumnezeul lor mă muncește". Zis-au lui casnicii: "Puternicii zei și luminata zeiță Artemida, te vor face pe tine sănătos". Bolind el greu și simțind că moare, a zis către ostași: "Duceți-vă în biserica creștină și spuneți episcopului Sisinie, că așa zice comitul Patrichie: "Mare este Dumnezeul creștinilor". Deci, roagă-te către dînsul pentru mine, ca să mă scol din această boală grea și-ți voi face chipul tău din aur și în mijlocul cetății îl voi pune".

Ducîndu-se ostașii, au spus episcopului cuvintele comitului, iar episcopul i-a răspuns: "Aurul tău cu tine să fie! Dar de crezi în Domnul nostru Iisus Hristos, te vei izbăvi de boala ta". Și iarăși a trimis comitul, zicînd: "Cred în Dumnezeul tău, numai să mă tămăduiesc!" Deci, episcopul a făcut pentru dînsul rugăciune și îndată comitul s-a sculat sănătos, neavînd nicidecum boală trupească. După cîteva zile comitul Patrichie s-a dus în cetatea Cezareei din Palestina, fiind departe de Laodiceia cam la trei stadii și a întîmpinat pe Sfîntul Artemon venind de la vînat. Pentru că, cu cuvîntul lui Hristos, vîna fiare sălbatice și îl urmau doi cerbi și șase asine sălbatice pe care le ducea preotul la episcop, fiindcă avea episcopul o grădină frumoasă de pomi și într-însa voia să aibă și fiare sălbatice.

Deci, poruncind comitul să stea, a întrebat pe robul lui Dumnezeu Artemon, cum a vînat fiarele acelea. Iar el a răspuns: "Cu cuvîntul Hristosului meu am vînat acestea!" Și i-a zis comitul: "Bătrînule, mi se pare că ești creștin". Sfîntul a răspuns: "Din tinerețe sînt creștin". Atunci legîndu-l cu două lanțuri, l-a dat pe el la doi ostași, poruncind să-l ducă pe Artemon după dînsul, în cetatea Cezareei. Iar sfîntul, fiind legat și întorcîndu-se către fiarele ce-i urmau lui, le-a zis: "Mergeți la Sisinie episcopul". Iar ele s-au dus și au stat lîngă ușile ogrăzii bisericii și episcopul a întrebat pe portar: "De unde au venit aceste animale?" Atunci cu porunca lui Dumnezeu, un cerb luînd glas omenesc, a zis: "Robul lui Dumnezeu, Artemon este prins de către răucredinciosul comit și l-au dus legat în Cezareea, iar pe noi ne-a trimis la tine".

Episcopul s-a spăimîntat de grăirea cerbului și suspinînd greu de prinderea lui Artemon, a chemat pe diaconul Filie și i-a zis: "O minune nouă s-a făcut, că iată din aceste fiare pe care le vezi, un cerb a grăit cu glas omenesc, spunînd, că robul lui Dumnezeu Artemon a fost prins de necuratul comit și l-a dus în Cezareea legat. Și

m-a cuprins spaimă de vorbirea omenească a cerbului și jale grea pentru prinderea lui Artemon. Deci, ia cîteva prescuri și du-te în Cezareea cu o slugă, ca să afli dacă sînt adevărate cele grăite de cerb". Diaconul, luînd prescurile și o slugă, rugîndu-se, s-a dus.

Sosind în Cezareea, a aflat pe Sfîntul Artemon șezînd în temniță și închinîndu-se lui, a zis: "Robule al lui Dumnezeu Cel de sus și păstor al oilor cuvîntătoare, cum ne-ai lăsat și ai căzut în mîinile tiranului, căci noi n-am știut? Ci una din fiarele sălbatice a vestit episcopului despre tine, vorbind omenește; de aceea m-a trimis episcopul aici, să văd dacă sînt adevărate cele grăite, pentru că greu se mîhnește pentru tine". Sfîntul Artemon a răspuns: "Filie, slujitor al Domnului, dacă te duci, vestește stăpînului meu, sfîntului episcop, că sînt prins la cazne pentru Hristos și șed în temniță. Deci, să se roage pentru mine ca să pot birui izvodirile cele viclene ale călăului urît de Hristos și să mă învrednicesc a fi părtaș cu Domnul meu, Iisus Hristos". Apoi și-au dat sărutare unul altuia și s-au despărțit; diaconul s-a întors la locul său, iar Artemon a rămas în lanțuri.

Venind diaconul la episcop și spunîndu-i cuvintele lui Artemon, episcopul s-a rugat cu lacrimi către Dumnezeu grăind: "Doamne Iisuse Hristoase, Cel ce ai izbăvit pe Daniil din groapa cu lei și pe cei trei tineri i-ai scos din cuptorul cel înfocat a lui Nabucodonosor, izbăvește și pe robul tău Artemon de vrăjmașul Patrichie și fă ca să biruiască toate scornirile de muncă ale acestuia și îl numără în ceata sfinților mucenici".

Într-una din zile comitul Patrichie, făcînd cercetare în cetatea Cezareei, a poruncit să aducă înaintea sa pe Sfîntul Artemon, presbiterul Laodichiei și a zis către dînsul: "Bătrînule, spune-ne cum te numești!" El a răspuns: "Mă numesc Artemon, rob al lui Hristos Dumnezeul meu". Comitul zise: "Tu ești cel care ai sfărîmat chipul cel cioplit al marii zeițe?" Sfîntul răspunse: "Eu sînt". Comitul zise: "Spune-mi, bătrînule, cum ai asuprit puterea ei, cum n-ai crutat chipul acela și cum nu te-ai temut de răsplătirea ei? Iată ea fiind blîndă te-a lăsat să trăiești încă". Sfîntul Artemon răspunse: "Și pe tine te voi asupri, rugîndu-mă Dumnezeului meu, și-ți voi birui tirania ta! Iar pe idolul cel mort și mut cum n-aș fi putut să-l asupresc?". Comitul zise: "Eu, auzind de numele tău, că te numești Artemon, socoteam că ești rob al zeiței Artemida și mi se pare că, chiar aceea te-a lăsat să trăiești, pentru că ești de un nume cu dînsa". Sfîntul răspunse: "Preanecuratule păgîn, fiu al diavolului, întunecatule cu mintea, dacă voiești să auzi de numele meu, înțelege că eu, fiind încă în pîntecele maicii mele, mi s-a dăruit acest nume de la Dumnezeu". Comitul a zis: "Cinstește-ți bătrînețile, cruță-ți căruntețile și jertfește marelui Asclipios, zeul acestei cetăți". Sfîntul răspunse: "Șaisprezece ani am fost citeț, citind cărțile în biserica Dumnezeului meu; douăzeci și opt de ani am fost diacon, citind Sfînta Evanghelie și treizeci și trei de ani am împlinit în preoție, învățînd pe oameni și povățuindu-i la calea mîntuirii cu ajutorul lui Hristos. Iar acum îmi poruncești să fiu asemenea ție și să jertfesc diavolului ce este în idolul cel nesimțitor? Iată, vreau să văd pe zeul tău și să-i cunosc puterea". Comitul zise: "Mare slavă și putere are marele zeu Asclipios!

Iar dacă cineva nu aduce tămîie cu rugăminte înaintea capiştei lui, nu poate să intre înăuntru; căci erau nişte balauri petrecători în capiştea lui Asclipios şi slujitorii le aduceau mîncăruri dulci odată pe an". Sfîntul zise: "Să mergem în capiştea lui Asclipios şi dacă nu mă va lăsa să intru înăuntru, atunci îi voi aduce tămîie!"

Mergînd comitul şi poporul cu sfîntul, apropiindu-se de capiştea aceea, balaurii şi mai ales necuratele duhuri dintr-înşii, nesuferind venirea mucenicului şi puterea lui Hristos ce era într-însul, scoteau şuierături înfricoşate în capişte şi tulburare, încît se clătina ca un copac de vînt, şi văzînd aceea popoarele şi comitul, fugeau de frică. După aceea comitul a zis către sfînt: "Vezi cît de mare este puterea lui Asclipios, căci pe nimeni nu lasă să intre la dînsul fără tămîie?" Sfîntul zise: "Porunceşte jertfitorului tău să-mi deschidă capiştea, căci eu voi intra". Şi a poruncit comitul să deschidă capiştea. Iar slujitorul care se numea Vitalie a zis către comit: "Mă rog prealuminatei stăpînirii tale, nu pot deschide fără tămîie şi fără rugăminte; pentru că este mare îngrozirea zeului Asclipios". Deci, luînd slujitorul tămîia, a adus-o după obiceiul său şi a deschis uşa cea încuiată, apoi a fugit îndată.

Atunci comitul, stînd departe, a zis către sfînt: "Bătrînule, dacă poţi să intri, intră". Iar sfîntul, apropiindu-se de uşă şi făcînd semnul Crucii, a intrat cu îndrăzneală şi balaurii stăteau nemişcaţi. Sfîntul s-a rugat către adevăratul Dumnezeu, zicînd: "Doamne Dumnezeul meu, Cel ce prin robul Tău Daniil ai sfărmat pe idolul Baal din Babilon şi ai ucis balaurul, tu şi acum, Doamne, prin mine păcătosul, cu puterea Ta dumnezeiască ucide balaurii aceştia, ca să se preamărească numele Tău cel Sfînt". Apoi îngrozind pe balauri ca să nu vatăme pe nimeni, le-a poruncit să-i urmeze şi a ieşit cu dînşii afară. Iar poporul şi comitul, văzînd cum ieşiseră balaurii din capiştea lui Asclipios, s-au spăimîntat şi au început să fugă.

Sfîntul a strigat în urma lor: "De ce fugiţi? Nu vă temeţi! Staţi şi vedeţi cum, cu puterea Dumnezeului meu Cel adevărat, balaurii aceştia vor muri înaintea ochilor voştri!" Şi suflînd asupra lor, îndată i-a lăsat morţi, pentru că s-au risipit înaintea picioarelor lui, fiind loviţi ca de un tunet. Atunci Sfîntul Artemon a grăit către comit: "Vezi, Patrichie, pe zeii cei cinstiţi de voi, cum au murit prin puterea lui Dumnezeu şi Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos?" Iar comitul şi tot poporul s-au înspăimîntat, văzînd pe balauri ucişi fără fier, între care era unul foarte mare, avînd cinci coţi grosime, iar în lungime douăzeci şi cinci de coţi.

Văzînd aceasta Vitalie slujitorul, şi-a ridicat glasul şi a zis: "Mare este Dumnezeul creştinilor şi mare este puterea acestui bărbat! Căci prin suflarea gurii a ucis pe aceşti balauri" Şi, căzînd la picioarele sfîntului, grăia: "Robule al Dumnezeului Celui de sus, nu mă depărta de tine, ci mă rog ţie, însemnează-mă cu puterea Dumnezeului tău, ca să fiu desăvîrşit, oaie a turmei tale. Pentru că pînă acum am fost în înşelăciune, uitîndu-mă la idoli şi la aceşti balauri, iar acum cunosc pe Dumnezeul cel adevărat!" Iar păgînul comit, avînd ochii sufleteşti orbiţi, deşi vedea o minune ca aceea, însă n-a voit să cunoască adevărul prin puterea dumnezeiască, ci socotea că Artemon prin vrăji a ucis balaurii.

Nesuferind rușinea și umplîndu-se de mînie pentru a sa rușinare și pentru pierderea balaurilor, a poruncit ca iarăși să piardă pe sfîntul mucenic și să-l supună la întrebare înaintea nedreptei sale judecăți. Și a zis cu mînie către sfîntul: "Așa mă jur pe zeița cea mare Artemida și pe luminatul Apolon, că de nu vei spune cu ce putere ai ucis balaurii cei mari, în bucăți te voi sfărîma". Răspuns-a mucenicul: "Cu puterea lui Hristos și cu ajutorul Sfîntului Arhanghel Rafail, trimis de Dumnezeu, am ucis pe balaurii voștri". Zis-a comitul: "Oare poate Cel răstignit de neamul jidovesc, să aibă o putere ca aceasta?" Zis-a sfîntul: "O, întunecatule cu răutatea, învechitule în răutăți și moștenitorule al iadului, ai auzit și încă auzi, că prin puterea Dumnezeului meu, au murit fiarele voastre". Atunci comitul, umplîndu-se de mînie, a ars o tigaie unde a pus pe sfîntul mucenic, încă și țepi de fier a ars și a poruncit ca să-l împungă și cu alte fiare ascuțite să-i taie mădularele trupului. Și zicea către dînsul: "Vezi, nesupusule bătrîn, cum piere trupul tău în munci?" Iar pătimitorul, căutînd la cer, a zis: "Doamne Iisuse Hristoase, nu lăsa pe necuratul comit să rîdă de mine robul Tău; căci știi, că pentru Tine pătimesc astfel. Ci dă-mi răbdare pînă în sfîrșit, să se rușineze vrăjmașul meu. Ascultă, Dumnezeule, rugăciunea robului Tău și ia în urechi ruga mea, Doamne Savaot. Pentru că Tu ai făcut cerul și pămîntul și toate cele ce sînt minunate sub cer. Tu ești Domn al tuturor și nu este cel ce poate să se împotrivească Ție. Deci cu mila Ta mîntuiește-mă, Doamne. Tu ai sfințit pe pruncul Tău, Abel, cel fără de răutate și junghiat fără vină. Tu ai îndreptat și la înălțime ai rînduit pe plăcutul Tău Enoh. Tu ai păzit în corabie pe Noe și ai înălțat pentru binecuvîntare pe arhiereul Melchisedec. Pentru jertfă ai preamărit pe Avraam, ai înmulțit neamul lui Iacov prin nașterea de fii, ai scos din focul Sodomei pe Lot și ai fericit prin răbdare pe Iov. Cu al Tău ajutor Iosif a biruit patimile trupești, s-a preamărit Moise, robul Tău, asupra vrăjmașilor și toți cei îndreptați prin Tine, Te laudă pe Tine Dumnezeul Cel preamărit. Acum și eu, robul Tău, mă rog Ție, Doamne, miluiește-mă pe mine cu mila Ta și ajută-mă cu puterea Ta".

Astfel rugîndu-se sfîntul, iată cerbul care grăise în Laodiceia cu glas omenesc către episcop, a intrat în Cezareea și trecînd prin mijlocul poporului în acea priveliște, a căzut înaintea sfîntului mucenic Artemon și-i lingea picioarele cele sfințite. Apoi, stînd înaintea comitului, prin dumnezeiasca poruncă pentru mustrarea și înfruntarea păgînilor, iarăși luînd glas omenesc, a început a zice: "O, comitule, răucredinciosule, cunoaște că nimic nu este care să fie cu neputință la Dumnezeu și puternic este și celor necuvîn-tătoare să le dea grai omenesc spre arătarea dumnezeieștii Sale puteri. Deci să știi că robul lui Dumnezeu, Artemon, degrab se va libera, iar tu de două păsări cerești vei fi răpit și vei fi aruncat într-o căldare clocotită, pentru că pe Dumnezeu, pe care L-ai mărturisit și ai crezut într-Însul, de Acela te-ai lepădat și pe omul cel drept, fără omenie îl muncești".

Iar necuratul comit, fiind dat în vileag și mustrat de dobitocul cel sălbatic, dar socotind aceea vrajă, s-a mîniat foarte și a poruncit ostașilor să ucidă cerbul acela. Și unul din ostași, luînd o suliță, s-a pornit să ucidă pe cerb; dar cerbul a sărit, iar sulița a lovit pe stolnicul comitului și l-a străpuns, iar cel însulițat, îndată în acel loc și-a

dat sufletul. Acest lucru văzîndul comitul, i-a fost jale de stolnicul său și, sculîndu-se de pe divan, s-a dus la casa sa, iar pe mucenic a poruncit să-l arunce iar în temniță.

A doua zi, a poruncit comitul să gătească o căldare mare, s-o umple cu smoală și s-o fiarbă, vrînd ca să arunce într-însa pe mucenic cu capul în jos. Și făcîndu-se aceasta, slujitorii au mers să-i spună de fierberea căldării cu smoală; iar comitul, vrînd cu ochii săi să vadă căldarea aceea, a încălecat pe cal și s-a dus spre căldare. Iar după ce s-a apropiat, s-au pogorît din cer doi îngeri ca doi vulturi și, apucînd de pe cal pe comit, l-au aruncat în smoala care fierbea în căldare și s-a topit, încît nici oasele nu i-au mai rămas.

Atunci ostașii și tot poporul, văzînd aceasta, s-au înspăimîntat și au fugit, iar sfîntul, fiind scos din căldare, a rămas singur la un loc, și stînd, slăvea pe Dumnezeu. Deci, plecîndu-și genunchii, s-a rugat și a izvorît din locul acela izvor de apă. Apoi, venind Vitalie, slujitorul idolesc și alți mulți, au fost învățați și s-au botezat de sfîntul. Iar în noaptea aceea, a venit un glas de sus, zicînd către mucenic: "Ieși din cetatea aceasta și vino în Asia, în locul ce se numește Vuli, care este lîngă mare. Acolo vei afla pe Alexandru și pe Pironia, maica aceluia, și vei curăți împreună cu dînșii pe mulți de diavoli și de felurite boli și mulți luminîndu-se prin tine, vor preamări pe Dumnezeu".

A doua zi, s-au adunat la Sfîntul Artemon toți cei nou-luminați prin botez. Iar el, luînd pîinea dumnezeieștilor Taine, a frînt-o în bucăți și amestecînd-o în paharul sfînt, le-a dat, zicînd: "Această pîine este Trupul lui Hristos și acest vin este Sîngele lui Hristos, cel vărsat pentru sufletele voastre! Deci, păziți-vă, fiilor, ca nici unul din voi să nu vă despărțiți de dragostea lui Hristos, ci stați neclintiți în credință; căci mie mi s-a poruncit să mă duc în Asia".

Auzind episcopul Cezareei toate cele despre Sfîntul Mucenic Artemon, că mulți au fost botezați de el și că învață pe popor cuvîntul adevărului, a mers la dînsul cu credincioșii care erau cu el și sărutînd pe sfînt și făcînd rugăciune, au însemnat locul acela cu un semn, pe care a pătimit Sfîntul Mucenic Artemon și după aceea a zidit pe el o biserică. Iar din mucenicii cei botezați, pe unii i-a sfințit preoți, pe alții diaconi, iar pe Vitalie l-a pus episcop; căruia i-a și încredințat părțile Palestinei. Iar Sfîntul Mucenic Artemon, sărutînd pe episcop și pe popor, a ieșit spre partea Asiei hotărîtă lui. Dar pe cale fiind răpit de înger, a fost dus la locul unde a fost trimis; acolo a făcut minuni mari cu puterea lui Dumnezeu, căci pe mulți i-a luminat și i-a adus la Dumnezeu.

După aceea prinzîndu-l cei necredincioși, i-au tăiat capul și astfel s-a dus la veșnicele locașuri, ca să ia cununa cinstitei slave de la Hristos Dumnezeul nostru, Căruia împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh se cuvine slavă și închinăciune în vecii vecilor. Amin.

26. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC MARTIN MĂRTURISITORUL, PAPĂ AL ROMEI
(14 APRILIE)

V

După sfîrșitul lui Teodor papă al Romei, a luat scaunul Bisericii Romei fericitul Martin, cu glăsuită alegere a tuturor. În acea vreme la răsărit împărățea peste greci, Consta, fiul lui Constantin și nepotul lui Eraclie împăratul. Dar în acei ani împărații grecești stăpîneau și Roma cea veche, iar rudele stăpîneau părțile Apusului și se înmulțea atunci la Răsărit eresul monoteliților, adică al celor ce mărturisesc că numai o voie este în Hristos Domnul nostru. Iar eresul acela ieșise din eresul ce fusese mai înainte al lui Evtihie, care zicea că numai o fire este în Hristos, împotriva mărturisirii ortodoxe, care întărește a crede că în Domnul nostru Dumnezeu Cel întrupat sînt două firi, precum și două voințe și lucrări, fiind deosebită fiecare fire,

însă într-o singură persoană a lui Hristos. Pentru că nu în două persoane despărțite este Hristos Dumnezeu, ci în doimea firilor este cunoscut cu neamestecare.

Și a început acel eres prin Chir, patriarhul Alexandriei și Serghie al Constantinopolului, învoindu-se la aceasta și împăratul Eraclie, unchiul împăratului Constantin. După Serghie a fost patriarh în Constantinopol, Piros, tot eretic monotelit, apoi Pavel, de același eres. După îndemnarea acelui Pavel, împăratul Consta a scris o cărticică plină de eresul monoteliților, numind-o "tipos" și a trimis-o pretutindeni, poruncind ca astfel să se creadă. Deci, mulți din cei dreptcredincioși, care nu se învoiau cu eresul acela, se împotriveau nedreptei porunci împărătești, suferind prigoniri, bătăi, chinuri și morți. Unul ca acesta a fost Cuviosul Maxim Mărturisitorul, precum se scrie în viața lui pe larg. La preasfințitul papă Martin, care a luat scaunul patriarhiei Romei celei vechi, împăratul a trimis îndată acea cărticică a sa cu socoteală ereti-cească și cu credința cea rea, dorind ca noul papă Martin să primească acea credință și să se întărească soborniceşte. Iar Fericitul Martin lepăda acea rea credință, zicînd: "Chiar dacă toată lumea ar voi să primească această nouă învățătură, potrivnică celei drepte, eu nu o voi primi, nici mă voi depărta de evanghelica și apostolica învățătură și de la așezămintele Sfinților Părinți, măcar de voi pătimi și moartea". Și a trimis la Pavel patriarhul Constantinopolului bărbați cinstiți din rînduiala bisericească cu o scrisoare, prin care îl ruga și-l sfătuia să nu se facă împerechere în unirea bisericească, nici să semene neghine eretice în mijlocul grîului credinței dreptcredincioase; și să sfătuiască pe împăratul, să înceteze de la o socoteală ca aceea potrivnică Bisericii. Iar patriarhul Pavel, nu numai că nu a ascultat pe Fericitul Papă Martin; dar și pe trimișii lui i-a surghiunit cu necinste și cu bătăi în țări îndepărtate.

Atunci preasfințitul Papă, cu sfatul Cuviosului Maxim Hriso-politeanul, care era în acea vreme în Roma, a adunat sobor local, chemînd pe episcopii Apusului, în număr de 105; și punîndu-le înainte rătăcirea lui Chir, a lui Serghie, a lui Piros și a lui Pavel împreună cu împărăteasca scrisoare, care se numea "tipos", le-au dat anatemei; și a scris către toți credincioșii, care erau în toată lumea, întărindu-i în dreapta credință, arătîndu-le ereticeasca vătămare și poruncindu-le să se ferească cu străşnicie de ea.

Auzind de aceasta împăratul Consta, s-a umplut de mînie și de mare tulburare, încît a trimis la Roma pe un oarecare voievod al său, cu numele Olimpie, ca să prindă pe Sfîntul Martin Papă. Iar cînd a sosit Olimpie la Roma, a apucat soborul din acel loc; și văzînd mulțimea episcopilor și a poporului ce se adunase, iar cetatea plină de duhovnicească și mirenească rînduială, n-a mai îndrăznit să prindă pe papa la arătare, ci a învățat pe unul din ostași, să-l ucidă în biserică. Și intrînd acel ostaș în biserică, avînd ascunsă pe sub haine o sabie ascuțită, s-a apropiat de papă, ca să-l străpungă deodată. Dar a orbit îndată, pentru că Domnul, Care nu lasă toiagul păcătoșilor peste soarta drepților, n-a lăsat pe ucigaș să-și ridice mîna de călău asupra credinciosului său rob.

Văzînd Olimpie că Domnul păzește pe slujitorul Său, a lăsat pe Papa Martin și s-a dus în Silicia împotriva saracinilor și a murit acolo. Iar împăratul, fiind îndemnat de Pavel Patriarhul, a trimis la Roma pe voievodul Teodor, care se numea Caliop, ca să piardă pe Papa Martin, aruncînd asupra lui niște pricini mincinoase, zicînd că s-ar fi înțeles cu saracinii, îndemnîndu-i asupra împărăției grecești și că voiește să se scoale cu război împotriva împăratului, ca și cum n-ar fi păzit credința cea dată de la părinți și că ar fi hulit și pe Preacurata Maica lui Dumnezeu.

Ajungînd trimisul împăratului la Roma, punea învinuirile acelea asupra Papei înaintea tuturor. Iar Fericitul Martin Papă, nefiind vinovat de nici o învinuire din acelea, se dezvinovățea de clevetirile cele nedrepte, zicînd: "Cu saracinii n-am avut niciodată vreo înțelegere, numai că am trimis milostenie fraților celor dreptcredincioși, care petrec în mijlocul saracinilor în sărăcie și în nevoi. Iar pe Preacurata Maica lui Dumnezeu, dacă nu o cinstește cineva, nu o mărturisește și nu i se închină ei, blestemat să fie acela, în veacul de acum și în cel viitor. Și sfînta credință cea dată de la Sfinții Apostoli și de la purtătorii de Dumnezeu părinți, nu noi, ci cei ce înțeleg cele potrivnice, n-o păzesc cu dreptate".

Dar trimisul împăratului, neascultînd îndreptările papei, îl găsea vinovat în toate, adăugînd la sfîrșit și aceasta, că nu după pravilă s-ar fi suit pe scaun. Apoi, într-o noapte, neștiind nimeni, cu putere ostășească a prins pe papa, l-a dus la liman și punîndu-l într-o corabie, l-a trimis departe pe mare, printre insulele ce se numeau Ciclade. Și la una din insulele acelea, care se numea Naxia, a fost ținut sfîntul un an întreg, chinuindu-se cu foamea și cu cele ce nu-i ajungeau pentru trebuință. Iar cînd i se aducea ceva de la iubitorii de Dumnezeu ai acelei țări, cărora li se făcea milă de papa cel izgonit, apucau străjerii înainte și o luau cu sila, de la cei ce aduceau și, ocărîndu-i, le zicea: "Dacă cineva va voi să-l iubească și să-i fie milă de dînsul, acela este vrăjmaș patriei. Căci izgonitul acesta este eretic, potrivnic lui Dumnezeu și răsturnător a toată împărăția grecească". Și străjerii aceia făceau mult necaz sfîntului, batjocorindu-l și ocărîndu-l. Și slăbea sfîntul cu puterea trupească, pe de o parte cu chinurile și neajunsurile cele din toate zilele, iar pe de altă parte de boala de care era cuprins. Dar nu slăbea și cu mărimea sufletului, ci răbda cu mulțumire toate pentru Dumnezeu. După aceea l-au dus în Bizanț.

Ajungînd corabia în Bizanț pe o vreme senină și sosind de dimineață la limanul ce se numea al lui Eftimie, aproape de Arhandia, veneau la sfîntul, care era foarte bolnav, diferiți oameni fără de omenie, trimiși anume de la palatele împărătești și de la patriarhie, să necinstească cu vorbe grele și cu defăimări pe cel atît de cinstit arhiereu al lui Dumnezeu. Deci răbda aceasta sfîntul de dimineața pînă seara. Apoi, apunînd soarele, a venit un oarecare Notarie, cu numele Sagoliv, cu mulți ostași și, luînd pe sfîntul din corabie, l-au pus pe o pîrghie, neputînd nicidecum să meargă de boală, și l-au dus într-o curte oarecare ce se numea Prandiaria. Acolo l-au închis într-o cămară întunecoasă și strîmtă și îl străjuiau cu tărie, păzindu-l să nu știe de dînsul nimeni din cetate că este acolo. Și a petrecut sfîntul în acea închisoare nouăzeci și trei de zile, neputînd către nimeni să vorbească.

După aceea l-au dus de acolo în casa sachelarului și adunîndu-se acolo senatorii, pe cînd îl duceau pe pîrghie la dînșii, un oarecare senator mai mare a strigat la dînsul poruncindu-i să se scoale, dar slujitorii care-l duceau, i-au spus că nu poate să stea, deoarece este bolnav. Însă el îi poruncea cu mînie ca și bolnav să stea în picioare, înaintea lor; dar el neputînd să stea, a poruncit să-l sprijinească. Deci, s-a sculat sfîntul și a stat în mijloc, sprijinindu-se de alții. Mai erau acolo și mulți martori mincinoși, pregătiți anume pentru aceea și mai înainte învățați, care aduceau asupra lui cele pomenite mai sus și alte feluri de pricini nedrepte și mincinoase și mărturiseau, jurîndu-se pe Sfînta Evanghelie. Și fiindcă Fericitul Martin nu știa să vorbească grecește, voind să se îndrepteze prin tălmaciul său, nu-l asculta și nici nu-l lăsa a vorbi ceva, ocărîndu-l cu cuvinte necinstite. Atunci prea sfîntul Papa a grăit către dînșii: "Știe Domnul că îmi veți face mare bine, dacă mă veți ucide mai degrabă cu orice fel de moarte".

După aceasta sfîntul a fost dus la un loc oarecare înalt, de priveliște, unde tot poporul obișnuia a se aduna, și acolo, neputînd să stea, îl țineau sprijinit. Iar împăratul privea spre dînsul pe ascuns din oarecare case înalte. Și mergînd Sachelarie de la împăratul, cu groază a zis către sfîntul: "Vezi, că de vreme ce ai lăsat pe Dumnezeu și Dumnezeu te-a lăsat pe tine!" Zicînd aceasta, a poruncit poporului ca să blesteme pe Fericitul Martin și striga poporul cu glas mare: "Anatema să fie Papa Martin!" Iar cei ce știau că nu este cu nici un lucru vinovat Papa Martin, aceia cu fața mîhnită și cu ochii plini de lacrimi ieșeau de la acea priveliște.

După aceea a zis Sachelarie către mai marele curții: "Ia-l pe acesta și să-l zdrobești, căci nu este vrednic să mai trăiască". Și îndată, luînd pe sfîntul, au dezbrăcat de pe el haina de deasupra, iar pe cea de dedesubt au rupt-o de sus pînă jos și i-au pus fiare grele pe grumaz și pe tot trupul și de acolo îl duceau prin cetate la divan și o sabie era dusă înainte, ca să-l taie. Iar din popor unii îl batjocoreau, îl ocărau, îl defăimau și clătinînd capul, ziceau: "Unde este Dumnezeul lui? Unde este învățătura credinței lui?" Iar alții plîngeau și se tînguiau, văzînd o necinstire ca aceea și chinuire făcută pentru nevinovăție, unui atît de mare arhiereu al lui Dumnezeu. Iar cuviosul suferea îndoită pătimire: pe de o parte cu trupul de boală, de legăturile cele grele și de mîinile călăilor, care cu nemilostivire îl trăgeau; iar pe de alta cu sufletul, de ocările cele fără de cinste, răbdînd rușine și durere.

Fiind dus la divan, l-au aruncat în temniță, între făcătorii de rele și între tîlhari, tîrîndu-l pe jos legat, pe trepte multe, pe care sfîntul căzînd și lovindu-se, s-a rănit pe tot trupul pînă la vărsare de sînge. După cîteva ceasuri, l-au mutat într-o altă temniță, care se chema a lui Diomid, unde, de dureri și de răceala mare, căci era luna lui ianuarie, era aproape de moarte. Dar femeia străjerului temniței milostivindu-se de sfîntul, a mers în taină în temniță la sfîntul legat. Luîndu-l de acolo, i-a bandajat rănile și l-a pus pe patul său și l-a îmbrăcat cu haine și a zăcut sfîntul pînă seara fără de glas, ca un mort. Iar după ce s-a făcut seară tîrziu, Grigorie, mai marele famenilor împărătești, a trimis pe vătaful casei sale, cu puține mîncări la Sfîntul Martin, zicîndu-i: "Nu slăbi de tristețe, căci nădăjduiesc la Dumnezeu, că nu vei muri!"

Aceasta auzind Cuviosul Martin, a suspinat din inimă, pentru că nu i-a fost bine primit acel cuvînt, căci dorea să moară într-a sa pătimire pentru dreapta credință; și îndată a luat de pe dînsul obezile cele de fier. Iar a doua zi, împăratul s-a dus să cerceteze pe Patriarhul Pavel, care, fiind bolnav, era aproape de moarte și i-a spus toate cele despre Papa Martin. Iar Pavel greu suspinînd și întorcîndu-se spre perete, a zis: "Vai mie și aceasta s-a adăugat la osîndirea mea!" Și l-a întrebat împăratul: "Pentru ce grăiești astfel?" Patriarhul a răspuns: "Au doar puțină tiranie este aceasta stăpîne, ca să pătimească papa unele ca acestea?" Și cu jurămînt sfătuia pe împăratul, ca să înceteze a mai face rău mai mult papei.

După opt zile, patriarhul Pavel murind, Demosten notarul, a fost trimis de împărat cu alți bărbați vestiți, în temnița lui Diomid, la Sfîntul Martin. Aceia intrînd, i-au zis: "Stăpînul nostru, împăratul, se miră în ce slavă mare erai și la cîtă necinste ai ajuns! Iar pentru necinstirea ta nimeni nu este vinovat, decît numai tu singur". Iar preasfințitul papă, nerăspunzîndu-le nimic, ci ridicîndu-și spre Dumnezeu ochii, a zis: "Slavă și mulțumită Împăratului Celui fără de moarte!" Și întrebau pe Sfîntul Martin despre Pir, care a fost mai înainte patriarh, dacă de voia sa a fost în Roma și a făcut lepădarea de credința a monoteliților și dacă Teodor cel ce a fost mai înainte papă, l-a primit pe el. Iar Sfîntul Martin le-a spus toate cele despre Pir amănunțit; că, mergînd de bună voie la Roma, a dat pe hîrtie lepădarea sa de nedreapta credință, deși după aceea s-a întors iarăși la cea dintîi rea credință a monoteliților; și că Papa Teodor a fost primit cu cinste ca un episcop și îndestulat cu toate cele de trebuință. Iar la sfîrșit, sfîntul a spus și aceasta către ei: "Iată în mîinile voastre sînt, faceți cu mine ce voiți, precum Dumnezeu v-a lăsat. Însă să știți cu întemeiere, că de mă veți sfărîma în bucăți, nu mă voi împărtăși cu cei rău credincioși, cît timp vor sta în credința cea rea. Încercați cu lucrul și veți vedea ce fel este darul lui Dumnezeu în robii Lui".

Acestea auzindu-le trimișii, s-au întors la împărat, minunîndu-se de astfel de mărime de suflet și de neînfricata inimă a sfîntului, care nu se înfricoșa de chinuri și de moarte. Și petrecînd sfîntul în temnița lui Diomid optzeci și cinci de zile, Sagoliv notarul a mers la sfîntul, zicînd: "Poruncit îmi este, să te iau de aici în casa mea, iar după aceea te voi trimite undeva". Iar sfîntul îl întreba, unde va fi trimis și în care loc, dar acela nu voia să-i spună. Cuviosul a zis: "Lăsați-mă să fiu aici pînă în ceasul acela, în care voiți să mă trimiteți unde voiți". Și s-a dus notarul. Apoi apunînd soarele, Fericitul Martin Papa a zis către ai lui împreună legați: "Apropiați-vă, fraților, și să dăm cea mai de pe urmă sărutare unul altuia, căci îndată va veni cel ce o să mă ia de aici". Deci, s-au sărutat cu durere în inimă. Iar sfîntul cu fața veselă le-a zis: "Nu plîngeți, ci mai bine bucurați-vă împreună cu mine, care mă bucur; căci mă duc în surghiun pentru dreapta credință!"

După aceea iarăși a mers notarul cel sus-pomenit și luînd pe sfîntul, l-a dus; și toți cei ce erau în temniță, se tînguiau fără de mîngîiere pentru despărțirea lui de ei. Sfîntul a fost pus în corabie și trimis în surghiun la Herson, unde, fiind chinuit cu foamea, cu strîmtorarea și cu tot felul de lipsuri, după doi ani s-a dus către Domnul.

Iar sfîntul lui trup a fost îngropat afară din cetatea Hersonului, în biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care se numea a Vlahernei. Mormîntul lui era slăvit, de vreme ce multe feluri de tămăduiri se dădeau bolnavilor, cu rugăciunile lui cele sfinte și cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, se cuvine slava în veci. Amin.

27.POMENIREA SFINTEI MUCENIȚE TOMAIDA (14 APRILIE)

Această Sfîntă Muceniță Tomaida, a fost născută în Alexandria de părinți dreptcredincioși și a fost crescută de dînșii în învățătură și în bune obiceiuri. Iar după ce a ajuns la vîrsta de 15 ani, părinții ei au măritat-o cu legiuită nuntă, după un oarecare tînăr creștin. Și viețuia Tomaida cea tînără în casa bărbatului ei cu cinste, avînd laudă pentru întreaga înțelepciune, blîndețe, bunătate și pentru celelalte obiceiuri bune ale sale, locuind în aceeași casă cu socrul său. Acela, prin a satanei lucrare, gîndea cu vicleșug asupra nurorii sale, ispitit de frumusețea ei și aprinzîndu-se cu poftă trupească spre dînsa, căuta timp ca să facă cu dînsa păcat, dar nu afla, decît numai în toate zilele o momea prin oarecare îmbunări și adeseori o săruta. Dar tînăra Tomaida, fiind întreagă la minte, nu i-a cunoscut sărutarea lui cea înșelătoare și gîndul cel viclean, ci socotea că din dragoste părintească o face aceasta și se rușina de el ca de un tată.

Bărbatul ei era vînător de pește și într-o noapte, venind alți vînători, l-au luat să vîneze pește; iar după plecarea tînărului din casă, s-a sculat tatăl lui și a început a o sili pe nora sa spre păcat. Iar ea deodată înspăimîntîndu-se, ca de o răutate neașteptată, a început a se împotrivi bătrînului celui fără de rușine și-i zicea: "Ce faci tată? Fă-ți semnul Crucii pe fața ta și te du, că diavolesc este lucrul acesta".

Dar bătrînul nu se depărta, silind-o cu cuvinte fără de rușine, dar ea fiind înțeleaptă și plină de frica lui Dumnezeu, se apăra de el, rugîndu-l și sfătuind pe socrul său ca să înceteze de la o fărădelege și necurată poftă ca aceea. Ci pe cît ea se apăra, pe atît o silea mai tare, arzînd ca o văpaie de păcatul poftirii spre dînsa. Deasupra patului la perete, era o sabie spînzurată și bătrînul ajungînd cu mîna la sabia aceea și scoțînd-o din teacă, a început a o înfricoșa, zicîndu-i: "De nu mă vei asculta, iată, cu această sabie îți voi tăia capul". Iar tînăra i-a răspuns: "Chiar și bucăți de mă vei tăia, nicidecum nu voi face o astfel de fărădelege". Atunci bătrînul, umplîndu-se de mare mînie, a lovit tare cu sabia pe Fericita Tomaida, nora sa, și a ucis-o, tăind-o în două. Iar ea și-a dat sufletul său în mîinile lui Dumnezeu, voind mai bine să moară, decît să mînie pe Dumnezeu cu o fărădelege ca aceea și să-și întineze trupul și patul bărbatului său. Iar pe ucigașul acela îndată l-a ajuns pedeapsa lui Dumnezeu, pentru că el, fiind orbit cu sufletul, a orbit și cu ochii și, aruncînd sabia, căuta ușile, vrînd să iasă afară din casă și să fugă fără de știre; dar neputînd să le afle, multă vreme s-a ostenit pipăind pereții și căutînd ușile, însă neaflîdu-le a rămas acolo.

Apoi venind alți vînători și bătînd în ușă, strigau pe fiul lui la lucru, iar tatăl a răspuns: "Fiul meu s-a dus la vînarea peștelui, arătați-mi ușile casei mele, deoarece nu pot să le aflu". Aceia, deschizînd, au intrat și au găsit pe bătrîn avînd mîinile și hainele pline de sînge și pipăind pereții; iar pe femeia cea moartă zăcînd la pămînt, tăiată în două și tăvălindu-se în sîngele său. Aceasta văzînd-o s-au înspăimîntat și întrebau ce este aceasta și cine a făcut uciderea. Iar bătrînul și-a mărturisit păcatul său și-i ruga să-l ducă la divan și să-l dea judecății celei după lege, ca să-și ia pedeapsa cea vrednică după faptele sale.

Deci, întorcîndu-se bărbatul de la vînarea peştelui şi văzînd ceea ce se făcuse, s-a umplut de negrăită jale şi ruşine. El se tînguia pentru soţia sa cea atît de înţeleaptă şi se ruşina de tatăl său cel atît de fărădelege; căci netemîndu-se nici de Dumnezeu, nici de cărunteţile sale ruşinîndu-se, a făcut unele ca acestea. Deci, a dat pe bătrîn judecăţii, de şi-a luat pedeapsa prin sabie. Iar la trupul celei ucise s-a adunat mulţime de popor din cetatea Alexandriei, mirîndu-se de un lucru nemaipomenit şi înfricoşat ca acesta şi fericind întreaga înţelepciune a ei cu laude.

S-a întîmplat în acel timp, că era acolo Cuviosul Părinte Daniil Schiteanul. Acela a zis către ucenicul său: "Fiule, să mergem să vedem moaştele sfintei celei tinere". Şi, ducîndu-se, le-au văzut; iar după aceea s-au întors în mănăstirea care se numea Octodecat, adică a optsprezecea şi au întîmpinat monahii pe Daniil primindu-l cu cinste şi cu dragoste, iar părintele le-a spus despre pătimirea Sfintei Tomaida, zicîndu-le: "Duceţi-vă şi aduceţi aici cinstitele ei moaşte, pentru că nu se cade, ca trupul ei să se pună cu oamenii cei mireni, ci cu sfinţii părinţi". Dar unii din fraţi au început a cîrti nevrînd ca trupul cel femeiesc să-l pună alături cu sfinţii părinţi. Iar cuviosul le-a răspuns: "Acea tînără pe care nu voiţi să o aduceţi aici, îmi este maică şi mie şi vouă, deoarece pentru întreaga ei înţelepciune a murit". Atunci monahii nemaiîndrăznind a se împotrivi Sfîntului Părinte Daniil, s-au dus şi au luat acel trup şi l-au îngropat cu cinste în gropniţa mănăstirii cu sfinţii părinţi.

După aceasta, sărutînd cuviosul pe toţi părinţii, s-a dus cu ucenicul la schitul său. Şi s-a întîmplat, că un oarecare frate să fie chinuit foarte rău de diavolul desfrînării şi, mergînd la Cuviosul Daniil şi-a mărturisit trupeasca patimă cea mare. Zis-a lui cuviosul: "Mergi la Mănăstirea Octodecatului şi intrînd în gropniţa sfinţilor părinţi, roagă-te, zicînd: "Dumnezeule, pentru rugăciunile Sfintei Muceniţe Tomaida, ajută-mă şi mă izbăveşte de păcatul desfrînării!" Apoi nădăjduieşte spre Dumnezeu, că te vei libera de ispita diavolească".

Iar fratele, luînd porunca părintelui, s-a dus acolo şi a făcut precum i se poruncise lui, iar de atunci i-a încetat războiul trupului. Şi întorcîndu-se la schit, a căzut la picioarele Cuviosului Părinte Daniil, zicînd: "Cu rugăciunile Sfintei Muceniţe Tomaida şi cu ale tale, părinte, m-a liberat Dumnezeu de păcatul desfrînării". Şi l-a întrebat stareţul cum s-a liberat, iar fratele a zis: "Numai douăsprezece rugăciuni am făcut şi din candela ce era la mormîntul Sfintei Tomaida m-am uns cu untdelemn şi am pus capul pe mormîntul ei, unde am adormit. Şi, iată, mi s-a arătat o tînără luminoasă, adică Sfînta Muceniţă Tomaida şi mi-a zis: "Părinte, părinte, primeşte binecuvîntarea aceasta şi mergi cu pace la chilia ta". Iar eu, luînd binecuvîntare, m-am deşteptat din somn şi m-am simţit desăvîrşit liber de patimile trupeşti. Însă nu ştiu ce era binecuvîntarea aceea care mi-a dat-o în somn sfînta, decît numai am cunoscut liberare de patimi".

Şi a zis Cuviosul Daniil: "O îndrăzneală ca aceasta au la Dumnezeu, toţi cei ce se nevoiesc pentru întreaga înţelepciune". Deci a petrecut după aceea fratele acela neavînd nici o supărare trupească şi slăvea pe Dumnezeu, dar preamărea şi pe Sfînta

Muceniță Tomaida, tămăduitoarea patimilor sale. Și făceau aceasta și alții, cîți se tulburau de niște patimi ca acelea. Căci alergau la mormîntul sfintei și cîștigau ușurare și liberare de războaiele trupești cu sfintele ei rugăciuni. Și așa slăveau prin Sfînta Tomaida, pe Hristos Domnul Cel preamărit, Căruia împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfînt, se cuvine toată cinstea și închinăciunea în veci. Amin.

***

În patericul Romanilor, în 14 Aprilie, se vorbește de această sfîntă astfel: În Alexandria, Sfînta fecioară Muceniță Tomaida, deși a avut bărbat, însă la rînduiala mucenicilor se socotește fără de nici o îndoială, nu atît pentru aceea că era foarte tînără și demult și-a adus fecioria în însoțire cu curățenia, cît pentru aceasta, că pentru curățenie a pătimit și vrednică s-a arătat a fi numărată înaintea Domnului împreună cu cetele fecioarelor celor curate. Iar Mineiul cel mare o numește pe ea cuvioasă muceniță, dar acel titlu de cuvioasă muceniță, se cuvine numai la monahiile care pătimesc pentru Hristos. Cu toate că Sfînta Tomaida nu era monahie cu rînduiala, însă a arătat monahicească faptă bună, pentru întreaga înțelepciune, pătimind pînă la sînge. Drept aceea și în gropnița monahicească între cuvioșii părinți, fericitul Părinte Daniil Schiteanul nu s-a îndoit a o pune pe ea. Deci, cu vrednicie s-a cinstit cu titlul de cuvioasă muceniță în Minei.

28. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI DIN LITVA, ANTONIE, IOAN ȘI EUSTATIE

(14 APRILIE)

Acești mucenici erau din Vilna, cetatea Litvei, unde, după obiceiul păgînesc de atunci, oamenii acelei țări se închinau focului. Antonie și Ioan, fiind frați după trup, iubeau din tot sufletul dreapta credință creștinească. Apoi venind în Litva un preot, anume Nestor, de la acela au primit dumnezeiescul Botez; cel mai mare numindu-se Ioan, iar cel după dînsul, Antonie. După Botez ei petreceau viață cuviincioasă creștinească și slujeau lui Olgherd, voievodul Litvei, dar își tăinuiau înaintea lui creștineasca credință. Însă n-au putut s-o tăinuiască mult, de vreme ce își deosebeau viața și obiceiul de rînduiala cea schimbată a altora. Pentru că n-au voit să se asemene altora, nici să-și tundă capul și barba, precum le tundeau păgînii, nici să mănînce carne în zile de post, nici să facă altă întinare potrivnică creștinătății.

Fiind întrebați odată de voievod, pentru ce nu urmează obiceiurilor celor vechi ale litvenilor, ei au mărturisit cu îndrăzneală că sînt creștini. Iar voievodul îi silea să

se lepede de creștinătate și să mănînce cărnurile cele puse înaintea lor pe masă. Dar ei cu tărie stînd în creștineasca credință, n-au voit să guste din cărnuri, de vreme ce atunci era zi de post. Deci, a poruncit voievodul, ca să-i închidă într-o temniță întunecoasă, în care ei cu veselie, nu ca în temniță, ci ca la o împărăție au mers, bucurîndu-se și mulțumind lui Dumnezeu că s-au învrednicit a pătimi pentru Sfîntul Lui nume.

Petrecînd ei în temniță un an, lui Ioan i-a slăbit tăria sufle-tească, speriat de chinurile temniței, înfricoșîndu-se de munci. Apoi a trimis la voievod rugăminte, ca să-l elibereze din închisoare, făgăduind că va împlini toate poruncile aceluia. Iar voievodul, bucurîndu-se, a poruncit să-i elibereze pe amîndoi și i-a rînduit în cea dintîi slujbă. Drept aceea Ioan se asemăna păgînilor, făcînd obiceiul lor și împlinind voința voievodului, dar în inima sa ținea creștinătatea, rugîndu-se în taină lui Hristos Dumnezeu, pe care în public, pentru frica muncilor nu îndrăznea a-L mărturisi. Iar Antonie nicidecum nu și-a schimbat creștinescul obicei, ci fără temere făcea ceea ce se cade adevăratului creștin a face; iar pe Ioan îl ocăra pentru a lui nevrednicie și teamă și îl sfătuia în tot chipul să vină la pocăință și, neînfricoșîndu-se de chinuri, iarăși să mărturisească pe Hristos în public.

Păgînii, văzînd pe Ioan, fratele cel mare, supunîndu-se voievodului, de lucrurile lui Antonie nu se îngrijeau. Iar într-o vreme, cînd, după obicei, amîndoi frații Ioan și Antonie stăteau înaintea voievodului, Ioan mînca cărnurile ce i se dădeau lui, fiind zi de post, iar fericitul Antonie nici nu voia să guste, mărturisind că este creștin. Deci, iarăși din porunca voievodului l-a închis în temniță; iar Ioan era într-o ocară de la toți, neiubit de creștini ca un călcător de lege, iar de păgîni ocărît ca un nestatornic, care nici vechea credință cea părintească nu a ținut-o și nici pe cea creștinească pe care și-a ales-o mai pe urmă, nu a păzit-o întreagă. Drept aceea și-a venit în simțire Ioan și din a sa cădere a început a se căi cu lacrimi. Și apropiindu-se de cel mai înainte zis, presbiterul Nestor, l-a rugat să fie mijlocitor pe lîngă fratele său, ca să-i ierte greșeala lui și să-l primească în împărtășirea sa. Auzind aceasta Antonie de la presbiter, i-a răspuns: "Nici o împărtășire nu se poate să am cu dînsul, de nu va mărturisi pe Hristos în public, cum și creștineasca credință; iar făcînd aceasta, atunci toate ne vor fi nouă de obște". Iar Ioan, cu adevărat căindu-se, cuvintele fratelui le-a primit cu dragoste și căuta vreme cuviincioasă cînd ar fi putut pe față să mărturisească creștineasca credință.

Deci, într-o zi, voievodul spălîndu-se în baie, îi slujea Ioan și văzînd cuviincioasă vreme, a luat îndrăzneală și s-a mărturisit fără temere că este creștin chiar înaintea voievodului. Iar voievodul, de vreme ce atunci era singur în baie, n-a îndrăznit acolo să-i facă nimic, nici nu și-a arătat mînia sa. După aceea iarăși într-o vreme cînd mulți stăteau înaintea voievodului, Ioan cu mare glas s-a numit pe sine creștin, și îndată din porunca voievodului l-au rănit și toți cei ce erau acolo cu sălbăticie l-au bătut mult cu mîinile și cu bețele și în temniță l-au aruncat. Aici văzîndu-l Sfîntul Antonie, s-a umplut de negrăită bucurie. Și petreceau amîndoi în temniță, preamărind pe Dumnezeu, unde s-a împărtășit și cu Preacuratele și de viață

făcătoarele lui Hristos Taine de la cel mai înainte preot. Iar după cîțiva ani pe Sfîntul Mucenic Antonie l-au osîndit la moarte înjositoare, ca pe un făcător de rele, adică pe lemn să fie spînzurat.

De acest lucru înștiințîndu-se el de cu seară, toată noaptea aceea fără de somn a petrecut-o lăudînd pe Dumnezeu, rugîndu-se și întărind pe fratele său, ca fără frică să sufere pătimirea cea pentru Hristos. Apoi, sfătuindu-l să se ferească de cea dintîi cădere, proorocește i-a spus înainte așa: "După al meu sfîrșit și tu, frate, nu după multă vreme, cu același sfîrșit vei trece la Hristos. Și, luminîndu-se de ziuă, s-au împărtășit amîndoi cu dumnezeiescul și de viață Făcătorul Trup și Sînge al lui Hristos. Iar aproape de ceasul prînzului au scos din temniță pe Sfîntul Mucenic al lui Hristos, Antonie și l-au spînzurat de un stejar după porunca voievodului, pe 14 ianuarie. Și așa, nebiruitul ostaș al lui Hristos, și-a dat sfîntul și neprihănitul său suflet, în mîinile lui Hristos Dumnezeul său, pe Care L-a iubit. Iar Sfîntul Mucenic Ioan a rămas în temniță, pentru că așteptau păgînii să-l amăgească și de la creștineasca credință să-l întoarcă. Dar după ce l-au văzut neschimbat întru sfînta credință și cu îndrăzneală propovăduind chiar în temniță pe Hristos, la aceeași moarte, ca și mai înainte pe fratele său, osîndindu-l, în același an prin sugrumare l-au omorît, de același stejar spînzurîndu-l, pe 24 aprilie. Astfel și acest răbdător de chinuri, săvîrșindu-și nevoința mucenicească, a mers la punătorul de nevoință Hristos, pentru Care bine s-au nevoit. Iar trupurile lor cele sfinte, al lui Antonie și al lui Ioan, credincioșii le-au îngropat la un loc de cinste.

După aceasta a pătimit fericitul Eustatie. Acesta era tînăr de ani, însă prin bărbătească vitejie pe mulți îi covîrșea. Și era frumos la față, dar mai frumos cu sufletul și cu înțelegerea. Căci, cunoscînd pe adevăratul Dumnezeu, a lepădat nedumnezeirea păgînilor; și, iubind pe Hristos, a mers la cel mai sus pomenit presbiter Nestor. Învățînd de la dînsul sfînta credință, a primit dumnezeiescul Botez și de atunci cu cuviincioasă plăcere petrecea în creștinătate, precum se cade unui bun creștin. Apoi petrecea cinstită viață în post și rugăciuni, săvîrșind toată fapta bună. Însă și acesta slujea voievodului Olgherd. Într-o vreme, cugetînd voievodul la cele despre domnia sa și obiceiurile pămîntului său, Eustatie stătea înaintea lui, făcînd slujba sa și spre el căutînd voievodul, a văzut pe capul lui crescuți peri. Și era atunci obicei la acei păgîni, care se închinau focului ca lui Dumnezeu, ca după a lor rînduială să-și radă adeseori capul și barba. Dar fericitul tînăr Eustatie, după ce a lepădat păgîna și nebuna lor credință și a primit Sfîntul Botez, de atunci și-a păzit perii capului său nerași. Văzîndu-l voievodul, l-a întrebat: "Oare ești creștin?" După ce s-a mărturisit creștin pe față, voievodul s-a umplut de mînie și, vrînd să întoarcă pe sfînt de la gîndul lui cel bun, mai întîi îl silea să mănînce carne, iar el nu voia să mănînce. Dar nici cu ochii n-a vrut să se uite la ea, pentru că era postul cel dinaintea Nașterii lui Hristos și era și Vineri.

Aceasta văzînd-o voievodul, mai mult s-a aprins de mînie și a poruncit ca să-l bată cu toiege de fier fără de milă pe sfîntul tînăr. Iar el, fiind bătut fără de cruțare, răbda cu atîta bărbăție, încît nu numai că nu se văita, nici suspina și nici nu vărsa

lacrimi; ci mai vîrtos mulțumea lui Dumnezeu, că l-a învrednicit a pătimi pentru numele Lui cel Sfînt.

O răbdare bărbătească ca aceea a mucenicului, a pornit spre mai multă mînie pe voievod, care a poruncit să-i toarne apă rece în gură, iarna fiind cumplită, încît se învinețise trupul lui de gerul cel mare. Dar nici atunci nu s-a supus sfîntul voievodului, ca să mănînce carne în timpul postului; de aceea voievodul a adus cumplite munci asupra lui. Pentru că a poruncit să-i zdrobească și să-i sfărîme oasele picioarelor, gleznele și fluierele pînă la genunchi, iar perii capului împreună cu pielea a jupuit-o; iar după aceea i-a tăiat nasul și urechile. În niște munci ca acestea a petrecut sfîntul trei zile, însă ca și cum nesimțind durerile, nu se tulbura, nearătînd nici un fel de mîhnire pe fața sa. Ci vorbea cu dragoste către oarecare creștini, care plîngeau pentru pătimirea lui și le zicea: "Nu plîngeți, fraților, pentru mine, că locașul trupului meu nu se zdrobește de bătăi; căci nădăjduiesc să iau de la Hristos Dumnezeul nostru, casă nefăcută cu mîna și veșnică în ceruri".

După aceasta, văzînd voievodul că nimic nu sporește, a osîndit pe mucenic la moarte, poruncind să-l spînzure de același stejar, de care într-același an au fost spînzurați cei doi Sfinți Mucenici, Antonie și Ioan. Deci, slujitorii luîndu-l abia viu, l-au dus la moarte; iar Sfîntul Mucenic Eustatie, deși avea coapsele sfărîmate, precum și pulpele și fluierele picioarelor, însă cu ajutorul lui Dumnezeu întărindu-se desăvîrșit cu trupul, ca unul care nicidecum n-ar fi pătimit, alerga bine și iute, nu numai lăsînd în urmă pe cei ce-l duceau, ci îi întrecea mult pe dînșii.

Venind la stejarul mai sus zis, slugile tiranului au pus ștreangul pe grumajii mucenicului și l-au spînzurat. Și așa pătimitorul lui Hristos și-a dat sfîntul lui suflet în mîinile lui Dumnezeu, la 13 Decembrie; iar cinstitul lui trup a fost lăsat să spînzure aproape de pămînt, spre mîncarea fiarelor și a păsărilor răpitoare. Însă nici una din fiare sau păsări nu s-a apropiat de el, pentru că Dumnezeu îl păzea. Apoi, după trei zile a fost luat întreg de credincioși și îngropat cu cinste lîngă trupurile mucenicilor, care au pătimit mai înainte. De mirare a fost și acest lucru că, preamărind Dumnezeu pe mucenicii Săi, după sfîrșitul lor, nimeni din cei osîndiți la stejarul acela și sub dînsul, n-a mai fost osîndit să moară, deși locul acela era de obște pentru chinuri. Că la dînsul toți cei vrednici de pedeapsă găseau moarte, totuși după pătimirea sfinților, nici unul nu a mai fost pedepsit.

Iar după cîtăva vreme înmulțindu-se creștinii în cetatea aceea și sfînta credință din zi în zi crescînd și întărindu-se, s-au adunat credincioșii și mergînd, au rugat pe voievod să le dea lor acel loc, în care cei trei mucenici au murit pentru Hristos. Deci, voievodul plecîndu-se la rugăciunea lor, Dumnezeu așa rînduind, le-a dat acel loc cerut. Iar creștinii tăind acel stejar, au zidit o biserică în numele Preasfintei Treimi, al Tatălui, al Fiului și al Sfîntului Duh; iar unde era stejarul, acolo au așezat dumnezeiescul prestol și au adus într-acea biserică moaștele sfinților mucenici ai lui Hristos: Antonie, Ioan și Eustatie etc, întru slava lui Dumnezeu Celui lăudat în Sfînta

Treime, Căruia se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

29.POMENIREA SFINȚILOR APOSTOLI ARISTARH, PUD ȘI TROFIM, DIN CEI ȘAPTEZECI
(15 APRILIE)

Sfîntul Apostol Aristarh, pe care îl pomenesc Faptele Apostolilor și epistolele Sfîntului Pavel către Coloseni și către Filimon, a fost episcop în Apamia Siriei. Sfîntul Pud, de asemenea este pomenit de Sfîntul Apostol Pavel în epistola a doua către Timotei, unde zice: "Închină-se ție și Pud". El a fost bărbat drept și credincios

între boierii Romei, primind în casa sa pe Sfinții Apostoli Petru și Pavel, precum și adunarea celorlalți credincioși. Acea casă s-a prefăcut după aceasta în biserică și se numea "păstorească", în care se zice că și Sfîntul Petru lucra cele sfinte.

Pe Sfîntul Trofim la fel îl pomenesc Faptele Apostolilor, cum și Sfîntul Pavel spune în aceeași scrisoare către Timotei, zicînd: "Pe Trofim l-am lăsat bolnav în Milet". Sfîntul Trofim împreună cu Pud și cu Aristarh au urmat în toate prigonirile Sfîntului Pavel; iar la sfîrșit, adică la tăierea lui Pavel de către Nero în Roma, au fost tăiați și acești trei Apostoli ai Domnului, Aristarh, Pud și Trofim, împreună cu Sfîntul Pavel.

30. SFÎNTUL MUCENIC CRESCENT DIN MIRA LICHIEI (15 APRILIE)

Acest Sfînt a fost din Mira Lichiei, de neam strălucit, înaintat în vîrstă. Văzînd că păgînătatea se semețește, și legea idolilor se înalță, și pe mulți supuși sub robia rătăcirii, de se închinau la cele fără de suflet, el intrînd în mijlocul lor, îi îndemna să părăsească deșertăciunea și să se întoarcă spre Dumnezeul, Cel cinstit de creștini, ca un făcător al tuturor și a toată suflarea de viață dătător. Iar guvernatorul, numindu-l pe sfînt bicisnic și nenorocit, că însuși de bunăvoia lui și-a ales a ajunge la torturi, sfîntul zise că mai mare fericire și cinste este a pătimi cineva pentru Hristos. Și întrebîndu-l de soartă, de patrie și de nume, el pentru toate spunea că este creștin. Și nevrînd nici de formă să dea cinste idolilor, cum îl sfătuia guvernatorul la toate, ci mărturisea și zicea că nu poate trupul să facă alta decît ceea ce vrea sufletul, de care sufletul este ocîrmuit. De aceea a fost supus la chinuri în timpul cărora și-a dat sufletul în mîna lui Dumnezeu.

31. SFINTELE MUCENIȚE VASILISA ȘI ANASTASIA (15 APRILIE)

Aceste sfinte erau din marea cetate Roma, de bun neam și bogate, mucenițe fiind ale Sfinților Apostoli. După sfîrșitul cărora, adunînd noaptea sfintele lor moaște, și îngropîndu-le, au fost pîrîte la Nero împăratul, care le-a pus întîi la închisoare. Apoi, fiind scoase și spunînd ele că rămîn întru mărturisirea lui Hristos, au fost spînzurate și li s-au tăiat sînii și mîinile și picioarele și limbile și la sfîrșit li s-au tăiat și capetele de sabie.

32.PĂTIMIREA SFINTELOR MUCENIȚE ȘI SURORI AGAPIA, HIONIA ȘI IRINA

(16 APRILIE)

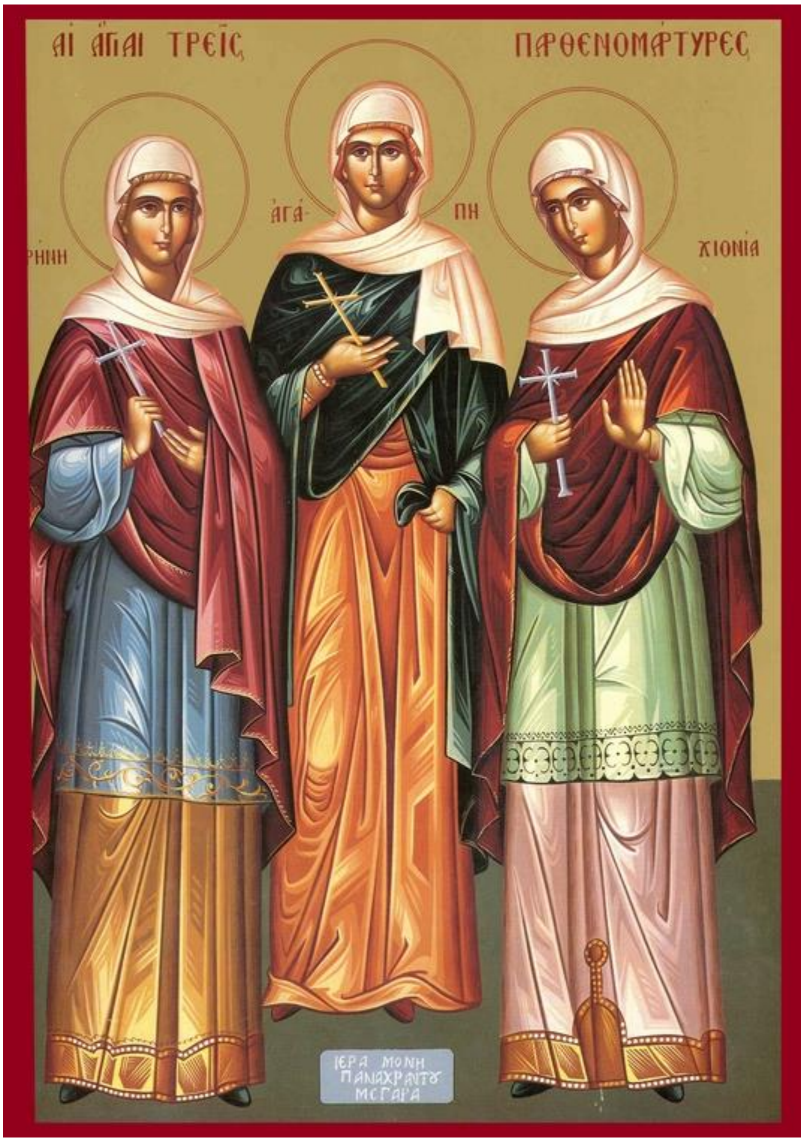

Zăbovind împăratul Dioclețian în Acvilinia, cetatea Italiei, i s-a dat de știre de la Roma, cum că toate temnițele Romei sînt pline de creștini care, deși pătimesc mai multe feluri de munci, nu se leapădă de Hristosul lor, ci toți îl au de învățător pe Hrisogon și-l ascultă, ținîndu-se de învățătura lui. Deci, Dioclețian a poruncit ca pe toți creștinii să-i dea la moarte, iar pe Hrisogon să-l aducă la dînsul spre cercetare.

Deci, Hrisogon, mărturisitorul lui Hristos, fiind adus legat din Roma în Acvilinia, la împăratul Dioclețian, Sfînta Anastasia, vindecătoarea de răni, îi urma de departe, ca unui învățător al său. Deci, cercetîndu-se de către împărat mucenicul

lui Hristos și nesupunîndu-se păgîneștii porunci a împăratului, l-a condamnat la moarte și i-a tăiat capul afară din cetate, departe, la un loc pustiu. Și se afla cinstitul lui trup pe malul mării, fiind aruncat spre mîncare fiarelor și păsărilor.

Nu departe de acel loc era locuința unui oarecare preot cu numele Zoil, bărbat creștin și sfînt și aproape de el își aveau locuința aceste trei fecioare surori după trup și după duh: Agapia, Hionia și Irina. Acel preot, prin descoperire dumnezeiască, aflînd de trupul Mucenicului Hrisogon, l-a luat pe el împreună cu capul și, punîndu-l într-o raclă de lemn, l-a ascuns în cămara sa. După treizeci de zile i s-a arătat în vis Sfîntul Hrisogon, zicîndu-i: "Să știi că în timpul celor nouă zile, cele trei fecioare ale lui Hristos vor fi supuse la chinuri. Deci, tu să spui roabei lui Dumnezeu Anastasia ca să se îngrijească de dînsele, deșteptîndu-le spre vitejeasca nevoință pînă ce se vor încununa prin pătimire. Și să fii și tu cu bună nădejde, că îți vei lua rodadele cele dulci ale ostenelilor tale; pentru că degrabă de cele de aici te vei libera și la Hristos vei trece cu bucurie și te vei odihni împreună cu sfinții".

S-a descoperit despre aceasta și Sfintei Anastasia și, pornindu-se cu Duhul lui Dumnezeu, a mers la casa preotului pe care niciodată nu l-a cunoscut înainte și-l întreba unde sînt fecioarele acelea de al căror mucenicesc sfîrșit ce avea să fie i s-a descoperit lui. Deci, aflîndu-le casa, a mers la dînsele, le-a sărutat cu dragoste și a petrecut o noapte, vorbind cu dînsele multe cuvinte folositoare de suflet și pline de dragostea dumnezeiască. Apoi le îndemna să stea cu bărbăție în munci pentru Hristos, Mirele lor, pînă la sînge; și au văzut în casa preotului și moaștele Sfîntului Hrisogon, mucenicul lui Hristos și iubitul său învățător și au plîns peste moaște mult timp cu lacrimi fierbinți, încredințîndu-le rugăciunilor aceluia.

După aceea iarăși s-a întors în cetatea Acvilinia să facă obișnuita slujire legaților lui Hristos celor din temniță. Și a fost după cum a grăit Sfîntul Hrisogon preotului Zoil în vedenie. Acel sfînt preot, în timpul celor nouă zile s-a mutat către Domnul, iar pe sfintele fecioare Agapia, Hionia și Irina le-au prins păgînii și le-au dus la împăratul Dioclețian la cercetare. Văzîndu-le împăratul, a zis către dînsele: "Ce nebunie v-a îndemnat pe voi să urmați rătăcirii celei deșarte și de prisos, să dați defăimare legii celei drepte, iar pe zei, ca pe o urîciune, să-i treceți cu vederea? Dar, deoarece vă văd că sînteți de bun neam, tinere și frumoase, de voi fiindu-mi milă, vă cruț și vă sfătuiesc ca, lepădîndu-vă de Hristos al vostru, să aduceți zeilor jertfe, iar eu vă voi da din palatele mele tineri de mare neam, vrednici de frumusețile voastre, ca să aveți pentru voi bărbați slăviți, pentru care veți fi cinstite".

Cea mai mare dintre surori, Sfînta Agapia, a răspuns zicînd: "Împărate, ție îți stă înainte purtarea de grijă pentru trebuințele poporului, a neamurilor și oștirilor, iar tu grăiești cele nedrepte spre defăimarea Dumnezeului Celui viu, al Cărui ajutor îți este de trebuință și a Cărui bunătate îndelung te rabdă, iar tu îl hulești pe El". Dioclețian a răspuns: "A înnebunit aceasta; să se apropie cealaltă". Deci, apropiindu-se cealaltă, Sfînta Hionia, a zis: "Nu a înnebunit sora mea, ci sfatul tău cel nedrept l-a mustrat cu dreaptă judecată". Iar împăratul, lepădînd-o și pe aceea, a poruncit ca pe

a treia să o aducă mai aproape de dînsul. Și a zis către ea: "Deoarece s-au făcut rele surorile tale, măcar tu, cea mai tînără, pleacă-ți capul zeilor ca și surorile tale, uitîndu-se la tine, să facă la fel".

Sfînta Irina a răspuns: "Să-și plece capul idolilor toți cei ce stăruiesc zadarnic în nebunia lor, cei ce-L supără pe adevăratul Dumnezeu. Și ce poate să fie mai deșert și mai nebunesc lucru decît acesta, ca să se închine omul idolului făcut de mîini omenești, care pentru preț a fost lucrat; căci mai întîi te sfătuiești cu meșterul cu ce preț și ce fel de idoli să-ți facă ție, adică ori stînd, ori șezînd, ori culcat, ori jucînd, ori rîzînd, ori plîngînd și din ce fel de materie să-l facă, adică ori de lemn, ori de piatră, ori de aramă, sau din oricare altă materie. Și, dacă îl lucrează rău, atunci îi lepezi lucrul; iar dacă este bine, îi dai prețul ce te-ai tocmit. Apoi lucrului aceluia cumpărat îți pleci capul, numind pe acel idol zeu al tău, pe care mai bine se cade a-l numi rob cumpărat".

Zis-a Dioclețian: "La niște cuvinte ca acestea, cu munci se cade a răspunde". Și a poruncit ca pe sfintele fecioare să le arunce în temniță, iar Sfînta Anastasia îndată, după obiceiul ei mîngîia pe cei ce pătimeau în legături și a mers la sfintele fecioare, mîngîindu-le cu nădejdea ajutorului celui nedepărtat al lui Hristos și cu nădejdea slăvitei biruințe asupra vrăjmașilor.

Nu după multe zile, a trebuit ca împăratul să se ducă în Macedonia pentru oarecare rînduieli ale poporului și au fost duși după dînsul toți creștinii cei ce se aflau în temnițele Acviliniei, între care erau și aceste trei sfinte fecioare - Agapia, Hionia și Irina -, iar Sfînta Anastasia le urma de departe. Dar după ce au ajuns în Macedonia, împăratul a încredințat lui Dulție, ighemonul, cercetarea creștinilor, ca să-i silească la jertfa idolească; iar pe cei ce nu se vor îndupleca, să-i piardă cu felurite munci. Dar patimile acelor mulți sfinți mucenici, munciți în acea vreme acolo, în multe feluri, nu s-a putut a le scrie, ci, numai cumplitele chinuri ale acestor trei sfinte fecioare se pun înainte. Pe aceste mirese ale lui Hristos, cînd le-au pus la cercetare înaintea ighemonului Dulție, acela, văzînd frumusețea cea mare a lor, a nutrit gînduri necurate pentru dînsele și le-a dat în pază la un străjer, care le făgăduia libertate și daruri de se vor învoi cu ighemonul la necurata poftă. Însă sfintele fecioare voiau mai bine să moară de o mie de ori, decît o dată să se prihănească; încît nici cu îmbunări, nici cu îngroziri, nici cu daruri, nici cu chinuri, nu se înduplecau la pofta ighemonului. Iar ighemonul, nemairăbdînd focul desfrînării celei aprinse într-însul, a gîndit ca singur să se ducă la dînsele noaptea, în casa în care erau ținute și să le silească la păcat.

Deci, după ce a înnoptat, sfintele fecioare stăteau la rugă-ciune, înălțînd lui Dumnezeu rugăciuni de toată noaptea, cîntînd psalmi. Iar ighemonul, vrînd să intre la dînsele, cînd s-a atins de pragul ușii lor, îndată a înnebunit. Și era acolo o bucătărie și stăteau vasele bucătăriei, oalele, căldările, tigăile înnegrite de funingine. El, neintrînd la sfintele fecioare, a mers la vasele acelea și în loc de fecioare, cuprindea și săruta căldările cele înnegrite, oalele și tigăile, pentru că mintea lui se întunecase de diavolul desfrînării și nu era cunoștință întru el. Și a fost chinuit de necuratul duh

multă vreme, părîndu-i-se că vasele cele înnegrite sînt sfintele fecioare. Și cu totul i s-a înnegrit fața; mîinile și toate hainele întinîndu-se foarte mult. Apoi a ieșit afară la slujitorii cei ce-l așteptau pe el, stînd cu lumînările. Iar aceia, văzîndu-l cu totul înnegrit și înfricoșat ca un arap, sau mai bine zis ca un diavol, s-au spăimîntat și, aruncînd lumînările au fugit de dînsul. Părîndu-i-se că este defăimat de dînșii, s-a mîniat asupra lor.

Apoi a început a se lumina de ziuă și oriunde se ducea, în toate părțile fugeau de dînsul slugile, străjerii și străinii, ca de o nălucă înfricoșată. Deci, s-a dus la palatul împărătesc, vrînd să se jeluiască împăratului de ostașii care erau sub stăpînirea lui, că nu-l ascultă și își bat joc de dînsul. Dar, după ce s-a apropiat de palat, toți au rîs în hohote de el și unii fugeau de dînsul, iar alții îl împingeau, nelăsîndu-l și dîndu-i brînci de la ușile palatului, că nu-l cunoștea nimeni, cum că este ighemonul Dulție, ci li se părea că este un nebun. Nici el nu putea să se cunoască pe sine că este înnegrit, fiindu-i schimbați ochii de lucrarea diavolească; ci i se părea că este la față alb, iar la haine și la mîini curat.

Și, abia înțelegînd slugile că a înnebunit stăpînul lor, au alergat după dînsul și, prinzîndu-l, l-au dus în casă, zicîndu-i: "Vezi-te singur în ce chip ești". Iar după ce a intrat în casă, femeia lui și toți cei din casă, slugile și slujnicile au început a se tîngui pentru dînsul, ca pentru un îndrăcit, iar alții se mîhneau pentru el, ca de un ieșit din minte; însă el nu înțelegea și se mira pentru ce unii plîngeau pentru dînsul, iar alții fugeau. Dar abia atunci i s-au deschis ochii lui necurați și s-a văzut înnegrit, fața sa în oglindă a văzut-o ca de arap și s-a cunoscut pe sine că este batjocorit de diavolul.

Atunci s-a mîniat asupra sfintelor fecioare, socotind că acelea i-au făcut aceasta cu oarecare vrajă și gîndea în ce chip să le pedepsească. Spălîndu-și trupul și hainele schimbîndu-și, a șezut la judecată la vedere, înaintea poporului. Iar uneltele cele de muncire punîndu-le înainte și pe sfintele fecioare aducîndu-le de față, a poruncit să le dezgolească, ca să vadă trupurile lor. Însă cînd au început slujitorii să dezbrace hainele de pe dînsele, nu puteau să le dezbrace nicidecum, pentru că prin lucrarea lui Dumnezeu, hainele lor atît de mult se lipiseră de sfintele lor trupuri, ca pielea de trup și toți se mirau de o minune ca aceea; deci, mult s-au ostenit slujitorii ca să le dezbrace și nimic n-au sporit. Iar ighemonul, șezînd la judecată, deodată a dormit un somn greu, încît nici nu puteau a-l deștepta. Pentru că îl clătinau și cu mare glas strigau spre dînsul, iar el dormea ca un mort. Și, luîndu-l, l-au dus în casa lui. Iar după ce l-au dus în casă, îndată s-a deșteptat.

Auzind împăratul de cele ce s-au întîmplat ighemonului Dulție îl batjocorea, iar pe sfintele fecioare le-a dat spre cercarea lui Sisinie comitul. Iar acela, mai întîi pe Sfînta Irina punînd-o înaintea sa, a întrebat-o: "Te vei supune poruncii împărătești?" Răspuns-a sfînta: "Nu mă voi supune, căci sînt creștină și roabă a Atotputernicului Dumnezeu". Și a poruncit comitul să o ducă în temniță. Apoi pe Agapia și pe Hionia punîndu-le înaintea judecății sale a zis către dînsele: "Sora voastră cea mai tînără a fost amăgită și învățată de voi ca să defaime dumnezeieștile

legi; pentru aceea i-am mutat pe urmă chinuirea ei ca, privind la voi, să se teamă și să ne asculte. Dar și voi, de voiți să vă liberați de munci, aduceți zeilor jertfă, precum aducem și noi, supunîndu-ne împărăteștilor porunci". Răspuns-a Sfînta Agapia: "Credința noastră este nebiruită!" Zis-a comitul către Sfînta Hionia: "Dar tu ce zici?" A răspuns Sfînta Hionia: "Credința noastră este neschimbată!" Zis-a comitul: "Sînt la voi cărți creștinești?" Grăit-au sfintele: "Sînt cărți, dar sînt ascunse în mintea noastră, de unde nicidecum nu se pot lua de vrăjmașii lui Hristos". Zis-a comitul: "Cine v-a sfătuit să vă dați de bunăvoie la o primejdie ca aceasta?" Fecioarele răspunseră: "Primejdia aceasta este vremelnică, dar folositoare; căci dintr-însa se naște slava cea veșnică". Comitul zise: "Împliniți porunca împărătească și jertfiți zeilor". Iar sfintele fecioare au răspuns: "Noi aducem jertfă de laudă lui Dumnezeu, iar diavolului nu vom jertfi niciodată. Deci nu nădăjdui, că nu ne vei întoarce de la Domnul nostru Iisus Hristos, ci fă cele poruncite ție de împăratul tău cel pămîntesc, precum și noi facem cele poruncite de Împăratul nostru cel ceresc".

Atunci Sisinie comitul a dat un răspuns ca acesta asupra lor: "Agapia și Hionia, care nu s-au supus prin îngrozirea de judecată să împlinească împărăteasca poruncă, poruncesc să se ardă". Auzind aceasta, sfintele fecioare s-au umplut de bucurie și au strigat cu mare glas: "Mulțumesc Ție, Doamne Iisuse Hristoase, că ne-ai învrednicit a fi mărturisitoare numelui Tău celui Preasfînt, în mîinile Tale, Stăpîne, primește sufletele noastre". Și le-au aruncat în foc și, rugîndu-se, și-au dat sufletele în mîinile Domnului lor, iar acel mare foc arzînd, nu numai că nu s-a atins de trupurile acelor sfinte fecioare, dar nici de hainele lor și nici urmă nu era pe dînsele de arderea focului, spre arătarea necredincioșilor că nu au murit de arderea focului, ci cu rugăciune și-au cerut de la Dumnezeu acel sfîrșit fericit. Iar trupurile lor, fiind nevătămate, le-au furat noaptea din foc slugile Sfintei Anastasia, vindecătoarea de răni și le-au dus la stăpîna lor, în casa în care locuia. Iar Sfînta Anastasia, ungînd cu aromate acele trupuri mucenicești, le-a pus cu cinste în mormîntul cel nou, bucurîndu-se cu duhul și rugîndu-se Domnului, ca să o învrednicească și pe ea a fi părtașă darului acelora.

A doua zi, Sisinie comitul, șezînd la judecată, a adus pe Sfînta Irina și a zis către dînsa: "Jertfește zeilor ca să nu pieri în foc ca și surorile tale". Sfînta răspunse: "Nu voi jertfi, ci mă sîrguiesc a fi părtașă surorilor mele, ca să nu fiu străină de dînsele cînd voi sta înaintea feței lui Dumnezeu!" Comitul zise: "Supu-ne-te, ca să nu cazi în mai mari munci decît surorile tale". Sfînta răspunse: "Sînt gata pentru toate muncile, pentru că doresc să mor pentru adevăr; apoi prin moarte să dobîndesc viață și prin foc trecînd, să ajung la odihnă și la răcorire". Comitul zise: "Voi porunci să te ducă în casa de desfrînare, ca acolo să fii batjocorită pînă vei muri". Sfînta răspunse: "Trupul meu va pătimi de la desfrînați, mîncîndu-se ca de un cîine, sau de lup, sau de urs, sau de balaur mușcîndu-se și mai cu voie îmi este să pătimesc prihănirea aceea a trupului, decît să-mi întinez sufletul cu închinarea la idoli; pentru că necurăția care se face fără de voie și pe care sufletul nu o voiește nu se socotește păcat înaintea lui Dumnezeu. Oare s-au întinat sfinții care au pătimit mai înainte pentru mărturisirea numelui lui Hristos, cărora călăii le turnau în gură cu sila din sîngiuirile cele jertfite idolilor?"

Comitul zise: "Cu adevărat nu s-au întinat mîncînd din jertfele noastre?" Sfînta Irina răspunse: "Cu adevărat nu s-au întinat; încă s-au și încununat. Căci, avînd mîinile legate și gura deschizîndu-le cu sila, le-ați turnat sîngele cel jertfit; că plăcerea ce se primește de voie are pedeapsa păcatului, iar ceea ce se dă de silă aduce cunună celui silit. Așa și mie, care mi-am dat trupul Hristosului meu, chiar orice fel de silire îmi veți face în acest fel, nădăjduiesc că neprihănită voi fi înaintea Mirelui meu Cel fără de moarte; încă nădăjduiesc că voi lua și cinste de la Dînsul, ca una ce pătimesc pentru Dînsul nevoie și silă. Deci n-am nici o grijă de orice veți voi să faceți trupului meu ori la bătăi, ori la foc de îl veți da, sînt gata a le pătimi pe toate pentru numele Dumnezeului meu, căci este puternic Dumnezeul meu să nu vă lase să-mi faceți ceea ce ați gîndit asupra mea".

Atunci comitul a dat-o ostașilor, ca s-o ducă în casa de desfrînare și s-o batjocorească oricîți vor voi, pînă ce va muri. Deci, fiind dusă sfînta de ostași, i-au ajuns alți doi ostași al căror chip era minunat și luminat, ca trimiși de la comitul și au grăit către cei ce o duceau pe sfînta: "Ne-a trimis comitul să duceți pe această fecioară la locul unde vă vom arăta". Apoi i-au dus după cetate și, suindu-i pe un deal foarte înalt, au zis ostașilor: "Duce-ți-vă și ziceți comitului Sisinie că am pus fecioara pe deal cum ne-a poruncit". Deci, s-au dus ostașii la comit, iar cei doi luminați s-au făcut nevăzuți, căci fuseseră îngerii lui Dumnezeu. Și stătea Sfînta Irina pe deal, lăudînd și mulțumind lui Hristos Dumnezeu, Cel ce a izbăvit-o de mîinile desfrînaților.

Aflînd de aceea, comitul s-a mîniat că nu i s-a îndeplinit porunca și încălecînd pe cal a alergat la dealul acela. Și vedea pe sfînta fecioară stînd pe deal, dar nu putea să se suie, pentru că i se arăta dealul acela îngrădit ca de un zid mare și de nesuit. Deci, umblînd împrejurul dealului, se trudea cu mînie, că nu putea să ajungă la aceea ce o vedea; și, ostenindu-se așa de dimineață pînă seara, nimic n-a sporit. Dar unii din ostași care erau lîngă el au întins arcurile, au slobozit săgeți către dînsa și au rănit-o. Iar ea a strigat cu glas mare către comit: "Eu rîd de tine, ticălosule, căci ca la un bărbat tare ai ieșit cu oaste și cu război către mine neputincioasa. Însă, iată, mă duc curată la Domnul meu Iisus Hristos, Care mă însoțește acum cu surorile mele!" Zicînd aceasta și lui Dumnezeu dînd mulțumire s-a culcat pe pămînt și și-a dat duhul său Domnului. Aceasta a fost cu o zi mai înainte de Paști, iar după ce a înnoptat, Sfînta Anastasia a trimis pe slugile sale și au luat cinstitul trup al Sfintei Mucenițe Irina din deal și, ungîndu-l cu miruri binemirositoare, l-au pus alături de trupurile surorilor ei.

Astfel s-a săvîrșit pătimirea Sfintelor trei mucenițe, surori și fecioare Agapia, Hionia și Irina și îndată sfintele mucenițe fecioare au stat înaintea Scaunului Prea Sfintei Treimi, al Tatălui, al Fiului și al Sfîntului Duh, al Unuia Dumnezeu, Căruia se cade slava în veci. Amin.

33. POMENIREA SFINȚILOR FILIC EPISCOPUL, IANUARIE PREOTUL, FURTUNAT ȘI SEPTEMIN

(16 APRILIE)

În al optulea an al împărăției lui Dioclețian și Maximian, a ieșit poruncă pe la toate locurile, ca să se ardă toate cărțile creștinilor. De aceea a fost trimis în cetatea Biucan un oarecare Marian, bărbat preaspurcat, care a adus înaintea sa pe Filic episcopul, pe Ianuarie preotul, pe Furtunat și pe Septemin și, citindu-le porunca împărătească, cerea numaidecît cărțile ce erau la ei. Iar preasfințitul episcop a zis către ei: "Scris este, guvernatorule: *Nu dați cele sfinte cîinilor, nici aruncați mărgăritarele înaintea porcilor*. În zadar te nevoiești, deși ai cu tine poruncile împărătești". Guvernatorul a zis: "Lasă vorbele nebunești și fă voia împăratului, că altfel te voi trimite legat la proconsul". Și sfîntul i-a zis: "Precum mă aflu către tine, asemenea și către toți, și către însuși împăratul tău mă voi afla".

Atunci închizîndu-l în temniță, fără de nici o îngrijire l-a lăsat trei zile, apoi, scoțîndu-l, l-a mai cercetat; și legîndu-l pe el și pe cei împreună cu el, i-a trimis la proconsul. Acela iarăși cercetîndu-i, i-a pus la închisoare. Și după șase zile scoțîndu-i, i-a trimis la prefectul pretorilor, care, după ce i-a primit și i-a îngrozit foarte mult, i-a aruncat într-o cumplită temniță cu multă pază, și după 14 zile, scoțîndu-i de acolo și încă cercetîndu-i, i-a băgat pe ei într-o corabie la un loc cu caii, legați de picioarele cailor; iar sfinții tăvălindu-se printre picioarele cailor fără să guste hrană sau apă patru zile, mulțumeau lui Dumnezeu.

Ajungînd la limanul unei cetăți, au fost cercetați pe ascuns de către creștini. Și de acolo mergînd la cetatea numită Tavromeni și plutind încă pe la Licaonia, au venit la cetatea Eluron. Atunci ticălosul prefect, dezlegînd pe sfinți din legături, cu glas lin le făcea întrebările; iar sfinții grăind dimpotrivă, că nici cărțile nu le dau, nici idolilor nu jertfesc, a poruncit el ca ei să fie tăiați de sabie; și aflînd ei hotărîrea, au făcut rugăciune; și, tăindu-li-se capetele, au primit cununile din mîna Domnului.

34. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC SIMEON, EPISCOPUL PERSIEI, ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÎNSUL

(17 APRILIE)

Înmulțindu-se creștinii în Persia și avînd biserici, episcopi, preoți și diaconii lor, s-au pornit spre mînie și iuțime vrăjitorii cei ce-și trăgeau seminția lor din vrăjitorii cei mai de demult, care erau învățători, povățuitori și apărători ai păgîneștii și mincinoasei credințe persane. S-au pornit împreună cu ei spre zavistie și evreii, care sînt vrăjmașii cei de-a pururea ai creștinilor, căci unindu-se cu vrăjitorii, au îndemnat pe Savorie, împăratul Persiei, să ridice prigonire asupra creștinilor. Dar mai întîi au clevetit pe Sfîntul Simeon, care era episcopul cetăților ce se numeau Salic și Ctesifon, cum că acel episcop al creștinilor ar fi fost vrăjmaș al împărăției persane și prieten al împăratului grecesc, și că îl înștiințează de toate cele ce se lucrează în Persia.

Deci, Savorie mai întîi a pus dajdie mare și grea asupra creștinilor și au rînduit bărbați vameși sălbatici peste dăjdiile acelea, obosind cu mari greutăți pe credincioși. După aceea, au început fără sfială a ucide pe preoții și slujitorii Bisericii, a jefui averile Bisericii și chiar a dărîma bisericile și a le face una cu pămîntul. Iar pe Sfîntul Simeon, ca pe un vrăjmaș al împărăției persane și al mincinoasei credințe păgîne, a

poruncit să-l prindă și să-l aducă la el. Și fiind Sfîntul Simeon adus înaintea împăratului, împreună cu doi preoți, Avdelae și Anania, prins și legat cu lanțuri de fier, nu numai că nu s-a înfricoșat de mînia aceluia, dar nici nu i s-a închinat lui. Pentru aceasta mai cumplit mîniindu-se împăratul, a întrebat pe sfîntul: "Pentru ce nu te închini mie, precum te-ai închinat mai înainte?" Sfîntul a răspuns: "Mai înainte n-am fost adus la tine astfel, precum sînt adus acum și mă închinam, dînd vrednica cinste împărăției tale. Iar acum, de vreme ce sînt adus ca să mă lepăd de Dumnezeul meu și să mă depărtez de credința mea, de aceea nu mi se cade să mă închin ție, fiindcă ești vrăjmaș al Dumnezeului meu!"

Deci, îl îndemna împăratul să se închine soarelui și-i făgăduia pentru aceea multe daruri și cinste; iar de nu se va închina soarelui, apoi se lăuda că va pierde toată creștinătatea din împărăția lui. Însă după ce a văzut pe sfîntul viteaz, neplecat nici de îmbunări, nici de îngroziri, a poruncit să-l arunce în temniță. Și fiind dus sfîntul din palatul împărătesc, l-a văzut Husdazat famenul, care era foarte bătrîn și crescuse pe împăratul Savorie din copilăria lui și era cinstit, avînd cel mai dintîi loc în casa împărătească. Acela șezînd lîngă palatul împărătesc și văzînd pe Sfîntul Simeon episcopul ieșind afară, îndată s-a sculat de la locul său și s-a închinat pînă jos arhiereului lui Dumnezeu. Iar Sfîntul Simeon și-a întors fața de la el și cu mînie ridicîndu-și glasul, l-a ocărît ca pe un călcător de lege, de vreme ce mai înainte a fost creștin, iar după aceea se închinase soarelui, de frica împăratului. Iar Husdazat zdrobit cu inima, a început a plînge și a se tîngui și, dezbrăcîndu-și hainele cele de mare preț, s-a îmbrăcat într-o haină neagră și proastă și șezînd lîngă ușile palatului plîngea, zicînd în sine: "Vai mie ticălosul, cum mă voi arăta Dumnezeului meu, de care m-am lepădat! Iată Simeon și-a întors fața de la mine, pentru călcarea legii mele! Cum va căuta spre mine Ziditorul meu?"

Aceasta zicînd, se mîngîia greu. Și, înștiințîndu-se despre aceasta împăratul Savorie, îndată a chemat la sine pe Husdazat, hrănitorul său și, văzîndu-l plîngînd, l-a întrebat: "Care este pricina unui necaz ca acesta, și ce ți s-a întîmplat, că atît de mare îți este mîhnirea?" Răspuns-a Husdazat: "Niciodată ceva nenorocit, sau de mîhnire nu mi s-a întîmplat să văd în casa ta cea împărătească. Aș fi voit mai bine ca toate nenorocirile din lumea aceasta, mîhnirile și primejdiile să le sufăr, decît aceea de care acum mă doare inima și plîng. Căci pînă acum trăiesc pe pămînt, fiind atît de bătrîn; deși eram dator a muri demult, totuși încă mai privesc la soare, căruia m-am închinat ca unui Dumnezeu și n-am murit mai întîi, decît să mă fi lepădat de Dumnezeu, Ziditorul a toată făptura; și am cinstit zidirea mai mult decît pe Făcătorul. Însă am făcut-o cu fățărnicie, nu cu adevărată inimă, făcînd după plăcerea ta, și m-am făcut pentru amîndouă pricinile vrednic de pedeapsa morții. Pentru că m-am lepădat de Hristos Dumnezeul meu și pentru că m-am făcut necredincios ție, la bătrînețile mele. Însă mă jur pe Dumnezeu, Ziditorul cerului și al pămîntului, că de acum nu voi mai face un păcat ca acesta; nu voi mînia mai mult pe Domnul meu și Dumnezeu Iisus Hristos, Împăratul cel fără de moarte, pentru împăratul cel muritor. Nu-mi voi pleca de acum genunchii mei soarelui, zidirii lui Dumnezeu, ci de acum mai bine mă voi închina la singur Ziditorul în veci".

Aceasta auzind-o Savorie împăratul, s-a mirat foarte mult de acea schimbare a lui Husdazat și a început a se mînia mai mult asupra creștinilor, socotind că aceia cu vrăji au amăgit și au schimbat pe Husdazat. Și, fiindu-i milă de bătrîn, îl ruga ca pe un tată, să nu facă o defăimare ca aceea zeilor lui, iar lui necinste și casei împărătești mîhnire. Și-l sfătuia uneori cu îmbunări, iar alteori cu îngroziri. Iar Husdazat grăia: "Destul îmi este nebunia ce am făcut-o pînă la bătrînețile mele, iar mai mult decît acum nu voi mai face aceasta, ca să cinstesc pe făptură, mai mult decît pe Făcător".

Deci, după multe și felurite sfătuiri, împăratul văzînd pe Husdazat neplecat spre voia lui, l-a osîndit la tăiere cu sabia. Fiind dus la moarte fericitul Husdazat, a chemat la dînsul pe un oarecare prieten credincios al său, famen împărătesc și l-a rugat ca, mergînd la împărat, să-i spună cererea lui, zicîndu-i: "Împărate, așa grăiește Husdazat: adu-ți aminte de slujba mea, cu care din tinerețile mele, mai întîi tatălui tău, după aceea ție ți-am slujit pînă acum cu toată cuviința și nu este trebuință de martori pentru cele grăite. Tu singur bine știi. Iar pentru toate acelea un dar cer de la tine; fă cunoscut tuturor pentru ce mor. Poruncește propovăduitorului să strige cu mare glas, ca să știe domnii și boierii și tot poporul, că nu pentru o necredință și neprimită slujbă a împăratului moare Husdazat; ci pentru aceea că fiind creștin, n-a voit să se lepede de Dumnezeul său".

După ce Savorie s-a înștiințat de aceasta, îndată a poruncit să se facă după cererea lui Husdazat, pentru că nădăjduia că în mare frică va duce pe toți creștinii, cînd cei ce vor auzi că nici pe Husdazat, bărbatul bătrîn, cinstit și iubit, pe hrănitorul împărătesc nu l-a cruțat; ci pentru mărturisirea numelui lui Hristos, fără de milă l-a dat morții. Iar Sfîntul Husdazat într-alt chip se gîndea în sine: că creștinii, pe care i-a înfricoșat și i-a mîhnit, auzind de întoarcerea și de muceniceasca lui moarte pentru Hristos au să se bucure și către pătimire vitejească au să se întărească. Astfel sfîntului muce-nic i s-a tăiat capul, strigînd propovăduitorul cu mare glas că nu pentru altceva, decît numai pentru Hristos și-a dat capul Husdazat.

Sfîntul Simeon episcopul, aflînd despre un sfîrșit ca acesta al lui Husdazat, șezînd în temniță cu preoții și cu ceilalți creștini, s-au umplut cu toții de negrăită bucurie și preamăreau pe Dumnezeu că l-a întors pe Husdazat de la rătăcire și cu cunună mucenicească l-a încununat. După aceasta Simeon a fost chemat a doua oară la împărat și a vorbit mult înaintea împăratului cu mare îndrăzneală despre credința creștină; dar a se închina soarelui și împăratului nu voia. Deci, împăratul mîniindu-se, a poruncit ca pe toți creștinii cei ce erau în temniță și în lanțuri să-i scoată la moarte, în ziua mîntuitoarelor Patimi ale Domnului nostru Iisus Hristos. Numărul celor scoși era o sută, între care erau mulți preoți, diaconi și alți clerici, osîndiți fiind de împărat, ca toți să fie uciși cu sabia înaintea ochilor lui Simeon, iar la sfîrșit și Simeon să fie ucis.

Toți fiind duși la moarte legați, mai marele vrăjitorilor cu mare glas zicea: "De voiește cineva din voi să fie viu și cu împăratul să se închine soarelui, acela îndată

va fi lăsat liber!" Nici unul n-a grăit împotriva lui, dar nici nu a răspuns; pentru că nimeni dintre dînşii nu vroia să-şi aleagă viaţa cea vremelnică, ci fiecare dorea cu osîrdie a muri pentru Hristos, Dătătorul de viaţă. Iar sfîntul episcop îi întărea pe dînşii, ca să nu se teamă de moarte, spunîndu-le multe din dumnezeieştile cuvinte ale Scripturii şi mîngîindu-i cu nădejdea vieţii celei veşnice întru Împărăţia Cerului. Şi aşa i-au tăiat pe toţi. La sfîrşit şi Sfîntul Simeon, păstorul turmei celei cuvîntătoare, trimiţîndu-şi turma sa înaintea lui Hristos, Începătorul păstorilor, şi-a plecat capul său sub sabie şi a trecut la Domnul.

Şi au fost tăiaţi şi amîndoi preoţii prinşi împreună cu dînsul, Avdelae şi Anania, amîndoi bătrîni. Dar pe cînd Anania se pleca sub sabie, a început a tremura de frică. Şi era acolo un oarecare boier, cu numele Fusic, care era mai mare peste lucrurile din casa împărătească. El era creştin tăinuit, dar văzînd pe preotul Anania că se teme de tăiere, a strigat către dînsul: "Nu te teme, bătrînule! Închide-ţi ochii şi fii viteaz, că îndată vei vedea lumina cea dumnezeiască". Iar dacă a zis aceasta bătrînul acela, îndată s-a cunoscut că este creştin. Deci, l-au prins şi l-au dus la împărat, iar el fără de frică a zis înaintea împăratului că este creştin, şi de necurăţia persană se leapădă. Deci, umplîndu-se de mînie împăratul, a poruncit ca nu cu sabia, ci cu altă moarte mai cumplită să-l omoare şi tăindu-i grumajii pe dinapoi, i-a scos limba prin ceafă şi i-a tăiat-o. După aceea i-a jupuit pielea de pe tot trupul şi aşa a omorît pe sfînt. În acelaşi ceas a prins şi pe o fiică a lui, fecioară, anume Askitreia şi, după o tirană chinuire, a ucis-o pentru Hristos.

Şi mulţi alţii au fost ucişi în acel timp, pentru mărturisirea numelui lui Hristos. Iar după ce a trecut un an, a fost ucis în Vinerea Mare, Sfîntul Azad, eunucul împărătesc cel preaiubit, şi împreună cu dînsul şi o mie de sfinţi mucenici, pe care, adunîndu-i Biserica, îi numără o mie o sută şi cincizeci.

Iar istoricii Sozomon şi Nichifor povestesc în cărţile lor că au fost ucişi în acea vreme mulţime de creştini în ziua Patimilor lui Hristos şi la praznicul Paştilor. Pentru că atunci cînd a ieşit porunca păgînului împărat Savorie, ca toţi creştinii din pămîntul lui să se piardă, atunci credincioşii bărbaţi şi femei, bătrîni şi tineri, singuri ieşind cu sîrguinţă din casă, se dădeau pe dînşii cu osîrdie la moarte şi mureau cu bucurie pentru Domnul lor. Iar după ce a fost ucis Sfîntul Azad, a plîns după dînsul împăratul, fiindcă îl iubea foarte mult şi a poruncit să se înceteze acele ucideri; dar numai pe învăţătorii şi povăţuitorii creştini, pe preoţi şi pe episcopi, i-a încredinţat vrăjitorilor, ca să-i caute pentru muncire; iar pe celălalt popor creştin a poruncit să-l cruţe. Iar noi, cinstind pomenirea sfinţilor mucenici celor număraţi şi celor fără de număr, slăvim pe Punătorul de nevoinţă şi Dătătorul de cununi Hristos Mîntuitorul nostru, Cel împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, slăvit în veci. Amin.

35. VIAŢA CUVIOSULUI ACACHIE, EPISCOPUL MELITINEI (17 APRILIE)

Melitina, cetatea Armeniei, a crescut pe acest plăcut al lui Dumnezeu, Acachie, născut din părinți binecredincioși și de Dumnezeu temători, care, fiind neroditori, prin rugăciuni și prin post au cerut de la Dumnezeu pe acest rod binecuvîntat. Apoi, crescîndu-l în învățătura cărții, l-au dus la episcopul cetății aceleia și l-au dat la slujba lui Dumnezeu, pentru că astfel se făgăduiseră, cînd au cerut de la Dumnezeu acest rod. Și era atunci episcop al cetății Melitinei fericitul Otrie, care la al doilea Sinod din toată lumea al Sfinților Părinți, pe vremea împărăției Marelui Teodosie, a fost împotriva lui Macedonie, luptătorul contra Sfîntului Duh.

Deci Otrie, fiind unul din cei o sută cincizeci de Sfinți Părinți, bine se nevoia pentru dreapta credință, împreună cu Sfîntul Grigorie Teologul și cu ceilalți rîvnitori și apărători ai dreptei credințe, stînd tare și luptînd împotriva eresului. Acestui bărbat, de Dumnezeu însuflat, Otrie, i s-a încredințat de către părinți fericitul copil Acachie. Iar Sfîntul Otrie episcopul, văzînd mai înainte darul lui Dumnezeu ce era în pruncul acela, l-a făcut cleric bisericesc. Și mergea Acachie din putere în putere, sporind în fapte bune și în bisericeștile osteneli întinzîndu-se, iar cu anii, cu înțelegerea și cu viața cea plăcută lui Dumnezeu, venind întru desăvîrșire și sfințenie, s-a făcut și altora spre folos și învățătură. La dînsul fiind și Eftimie cel Mare, în anii copilăriei, a învățat carte, precum de aceasta se povestește în viața lui Eftimie. Și nu numai copiilor, ci și bătrînilor a fost învățător Fericitul Acachie, cu cuvîntul și cu chipul îmbunătățitei sale vieți, după ce acum și la treapta preoției se suise și i se încredințase grija pentru mîntuirea sufletelor omenești.

Fiind vas ales al Sfîntului Duh, s-a învrednicit de arhiereasca cinste în a sa vreme, ca un vrednic. Pentru că după ce Sfîntul Otrie, episcopul Melitinei s-a dus către Domnul din viața aceasta, în locul aceluia Fericitul Acachie alegîndu-se de toți cu un glas și la scaunul acela ridicîndu-se după rînduială, a fost pus ca o făclie luminoasă într-un sfeșnic de aur, ca toată lumea să o lumineze. Și atît a plăcut lui Dumnezeu arhiereul acesta, și s-a făcut mare cu sfințenia, încît s-a învrednicit și de darul facerii de minuni. Deci, se cade ca din cele mai multe minuni ale lui, să povestim aici pe unele din ele.

Fiind secetă mare în acel an și foametea stînd deasupra și mîhnirea poporului înmulțindu-se, s-a dus arhiereul lui Dumnezeu împreună cu poporul cel flămînd la biserica Sfîntului Marelui Mucenic Eustatie, care era afară din cetate, rugînd pe pătimitorul lui Hristos, ca să-i ajute în rugăciunile lor și împreună să ceară de la Dumnezeu ploaie pămîntului celui uscat. Și, afară de biserică, la un loc frumos făcînd jertfelnic și prestol dumnezeiesc, în cîmp, fără de acoperămînt și poruncind cele cu cale, a început jertfa cea fără de sînge a o săvîrși, ridicîndu-și ochii cei plini de lacrimi spre cer. Și n-a amestecat în sfîntul pahar apă în vin, precum este obiceiul a amesteca, ci înălțîndu-și mintea la Dumnezeu, cu dinadinsul se ruga ca El Singur de sus cu apă de ploaie să amestece paharul și brazdele pămîntului cele uscate să le adape. Și atît a fost de tare și de puternică la Domnul rugăciunea lui, încît îndată s-a vărsat ploaie mare și nu numai paharul a amestecat, ci și pămîntul a adăpat din destul. Și s-a schimbat în bucurie mîhnirea tuturor popoarelor ce erau acolo, care se veseleau și

mulțumeau lui Dumnezeu. Și a fost în acel an îmbelșugare preaîndestulată cu rugăciunile plăcutului lui Dumnezeu Acachie.

Un rîu din acele părți de multe ori surpîndu-și malurile sale, îneca satele învecinate; iar odată atît s-a umplut, încît și casele cele mari, care erau aproape, cu totul le-a înecat, iar pe altele le dărîma și din ceas în ceas mai mult amenința cu înecarea mai multor locuințe. Iar arhiereul lui Dumnezeu, Acachie, văzînd necazul cel mare al poporului său de potopul acela și făcînd rugăciune către Dumnezeu, a pus o piatră nu departe de mal și a poruncit rîului să nu treacă de hotarul cel pus de dînsul. Și îndată s-a împreunat apa în malurile sale și se vedea că-și făcea curgerea mai sus decît pămîntul, din cauza apei multe, iar din maluri nu se revărsa mai departe, fără numai pînă la piatra aceea, cu care arhiereul a încuiat rîul acela în ale sale hotare.

A fost un loc elinesc, de la cetatea de acolo ca de optsprezece stadii, care se numea Miasini, foarte frumos, potrivit și desfătat, avînd de amîndouă părțile cîmp larg, care se despărțea între două dealuri; iar prin mijloc curgea un rîu repede și curat spre răsărit, care se numea Azoros sau Azur și cu bălți era înconjurat șesul acela. Și era acolo la un loc deosebit ales și preafrumos, o capiște idolească și sad de pomi bine roditori împrejur, care se adăpau cu apa iezerului Azurului. Însă se întina cu diavoleștile urîciuni, pentru că adunîndu-se acolo elinii cei ce se țineau de închinarea de idoli cea veche, își săvîrșeau necuratele lor jertfe. Iar rîvnitorul lui Hristos, Sfîntul Acachie, a voit să curățească acel loc și să-l sfințească spre lauda adevăratului Dumnezeu. Și multe osteneli a suferit, de vreme ce slujitorii de idoli se împotriveau foarte mult aceluia, nelăsîndu-și locul lor de jertfit idolilor.

După ce sfîntul a început a zidi acolo o biserică în numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, atunci oamenii aceia răi îi făceau noaptea rău; pentru că cele ce ziua zideau credincioșii, pe acelea noaptea le dărîmau păgînii închinători la idoli. Dar, înarmîndu-se cu rugăciunea asupra lor, Arhiereul lui Hristos, Acachie, a biruit puterea potrivnicilor. Deoarece, cu ajutorul lui Dumnezeu, a dărîmat capiștea idolească și a săvîrșit Biserica Maicii lui Dumnezeu și a sfințit-o, făcînd locul acela locuință sfinților îngeri, care mai înainte era locaș al diavolilor. Și a zidit o mănăstire lîngă Biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pentru monahii cei îmbunătățiți. Apoi unde se făceau jertfele sîngeroase ale diavolului, acolo fără de sînge și curată jertfă se aducea lui Dumnezeu și în toate zilele, măriri și rugăciuni. Apoi se săvîrșeau minuni, cu darul Preacuratei Maicii lui Dumnezeu și cu rugăciunile făcătorului de minuni Acachie pe care văzîndu-le elinii, își părăseau păgînătatea și se întorceau la Hristos Dumnezeu.

Deci, să pomenim o minune preaslăvită, care s-a făcut acolo. Vîrful bisericii, din întîmplare nefiind bine întemeiat, pe cînd Arhiereul lui Dumnezeu săvîrșea dumnezeiasca slujbă în Altar, se pleca să cadă înlăuntrul bisericii, începînd chiar a cădea. Și poporul cu mare teamă fugea afară, iar arhiereul a strigat: *"Domnul este apărătorul vieții mele, de cine mă voi înfricoșa?"* Și îndată s-a ținut vîrful bisericii și stătea spînzurat în văzduh, sprijinindu-se prin rugăciunea sfîntului ca de un stîlp tare,

pînă ce arhiereul a săvîrșit slujba și a ieșit afară cu clerul său; iar după ce a ieșit, a căzut vîrful la pămînt cu mare zgomot, nevătămînd pe nimeni.

Într-altă biserică oarecare, la un loc ce se numea Samurie, pe cînd acest bun păstor dădea hrană duhovnicească la turma sa cea cuvîntătoare, adică propovăduirea cuvîntului lui Dumnezeu, vorbind către popor, o mulțime de rîndunele care erau acolo, cu cîntarea lor cea glăsuitoare făceau împiedicare glasului lui cel lin, asurzind urechile ascultătorilor, încît nu se auzeau bine cuvintele ce ieșeau din gura cea de Dumnezeu glăsuitoare a arhiereului.

Atunci învățătorul, încetînd puțin din vorbirea cea către popor, și-a întors cuvîntul spre rîndunele și le-a poruncit în numele Celui de obște Ziditor al tuturor, să tacă din strigarea lor și îndată rîndunelele au tăcut, fiind legate cu amuțire; și nu numai au tăcut, ci au și zburat mai departe, lăsîndu-și cuiburile. Din acea vreme nu se mai încuibau acolo și chiar dacă una din rîndunele zbura din întîmplare pe la biserica aceea, nu putea să-și dea acolo firescul său glas, ci ca o mută zbura; și îndată se ducea de acolo, ca și cum era gonită de cineva.

Casa acestui făcător de minuni era înaintea cetății, în care viețuia mai înainte de luarea cinstitei episcopii. Iar după ce a luat scaunul arhieresc, a făcut casa sa bolniță de odihnă săracilor și bolnavilor și adeseori mergea la dînșii, îi cerceta, le dădea cele de trebuință și slujea singur bolnavilor. Odată, pe vremea secerișului, mergînd la bolnavi, îi întreba de ce sînt lipsiți, sau de ce nu le ajung cele de trebuință. Ei spuneau că sînt îndestulați cu de toate, decît numai de una au necaz, că îi supără mulțime de muște, căzînd pe rănile și bubele lor și cu durere le pișcă trupurile. Sfîntul, rugîndu-se lui Dumnezeu, a izgonit muștele cu rugăciunea și a pus hotar, să nu fie acolo muște niciodată. Și a fost aceea pînă la sfîrșitul plăcutului lui Dumnezeu, pentru că de la acea vreme în toți anii, nici o muscă nu s-a mai văzut în casa aceea.

Minuni ca acestea a făcut multe, acest minunat bărbat cu darul lui Dumnezeu. Pe niște broaște, care orăcăiau asurzitor într-un lac, le-a certat, poruncindu-le să tacă. Iar după cîtăva vreme miluindu-le, le-a dezlegat de amuțire, însă nu cu totul, pentru că le lăsase să-și dea glasurile, dar nu cu mare glas ca mai înainte. Într-un loc fără de apă a scos izvor de ape vii dintr-o piatră uscată și pe cei însetați i-a adăpat. Și cu mai multe alte faceri de minuni a uimit lumea făcătorul de minuni cel ales. Iar la Sinodul al treilea din Efes cel din toată lumea, care s-a ținut pe vremea împărăției lui Teodosie cel Tînăr, cu Sfîntul Chiril patriarhul Alexandriei și împreună cu ceilalți Sfinți Părinți, a biruit pe rău credinciosul Nestorie, patriarhul Constantinopolului, pe hulitorul Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu și l-au dat anatemei. El era lăudat și iubit de toți Sfinții Părinți, precum și de dreptcredinciosul împărat mult cinstit. Și păscînd biserica lui Hristos din destul și făcînd multe minuni, s-a dus către Domnul și s-a așezat lîngă mormîntul Sfîntului Mucenic Polieuct, cu care acum în ceata sfinților slăvește pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe Unul Dumnezeu Cel slăvit de toată făptura în veci. Amin.

36. POMENIREA CELUI ÎNTRE SFINȚI PĂRINTELE NOSTRU AGAPET, PAPĂ AL ROMEI
(17 APRILIE)

Acest între sfinți părintele nostru Agapet a trăit pe vremea împărăției lui Justinian, crescut fiind prin sihăstrie și virtute și învrednicit de cinstea preoției. Purcezînd să meargă la Constantinopol, ca să se întîlnească cu împăratul Justinian, îndată pe cale a dat dovadă de virtutea sa și de îndrăzneală către Dumnezeu, căci ajungînd în Grecia, văzînd un om cuprins de două neputințe, căci nici nu putea vorbi, nici nu putea umbla, apucîndu-l de mînă, l-a făcut cu picioare noi, și băgîndu-i în gură sfîntă părticică din stăpînescul Trup, l-a arătat binegrăitor. Dar și după ce a ajuns la Poarta de Aur, punînd mîna pe un orb ce s-a apropiat de el, ia dăruit puterea vederii.

Drept aceea, după vrednicia virtuții sale, fiind primit de cei în dregătorii și de senat și de însuși împăratul și de toată cetatea și izgonind din scaunul Constantinopolului pe Antim episcopul Trapezuntei, care rău trecuse la acel scaun, ca cel ce cugeta ale lui Eutihie și ale lui Sever, l-a dat pe el anatemei și a hirotonit pe preacucernicul preot Mina, al preasfintei Bisericii celei mari, încuviințat cu viața și cu cuvîntul și cu care avea drepte cugetările credinței. Pe acesta așezîndu-l în scaunul patriarhicesc, după cîtva timp s-a mutat către Domnul.

37. VIAȚA CUVIOSULUI SAVATIE, DIN INSULA SOLOVEȚULUI, NOUL FĂCĂTOR DE MINUNI
(17 APRILIE)

În zilele dreptcredinciosului și marelui voievod Vasilie Vasilievici al Vladimirului, al Moscovei și al întregii Rusii, marelui voievod Boris Alexandrovici al Tferului și marelui voievod Olgovici al Riazanului, ocupa scaunul Mitropoliei Rusiei Fotie Grecul; iar în marele Novgorod și în Poscov era arhiescop Eftimie

Bărbosul. Atunci a fost la Bealoezer în mănăstirea lui Chiril, un stareț anume Savatie, viețuind acolo în pustnicie cu alți monahi.

Slujind Domnului ziua și noaptea, își omora trupul cu setea și cu foamea, cu privegherea, cu rugăciunile și cu toate ostenelile vieții monahicești celei întristătoare, fiind ascultător egumenului și fraților și trecînd toate slujbele mănăstirești cu sîrguință. Pentru aceasta era iubit și cinstit de toți, și viața sa îmbunătățită și iubitoare de osteneală a devenit pildă pentru ceilalți, iar numele lui era slăvit între monahi. Și supărîndu-se, nu suferea să fie slăvit de oameni, știind că nu de la oameni, ci la Dumnezeu se cuvine a căuta slava. Deci gîndea să se depărteze de acolo și să-și caute un loc unde să fie neștiut. Și a auzit că în stăpînirea Novgorodului era un lac numit Nevo, în care se afla o insulă ce se cheamă Valaam și acolo era o mănăstire a Schimbării la Față a Domnului; iar monahii acelei mănăstiri aveau viață foarte îmbunătățită, ostenindu-se ziua și noaptea în dumnezeiasca rînduială, iar hrana o aveau din ostenelile lor.

Deci, a rugat pe egumen și pe frați să-l lase cu binecuvîntare în acea mănăstire. Și fiind liberat, a venit în insula Valaam și a fost primit în mănăstire cu dragoste, urmînd nevoinței pline de osteneală, a monahilor de acolo. Apoi, înnoindu-și ostenelile sale, a covîrșit pe toți prin nevoințele lui și s-a cunoscut viața sa îmbunătățită, pentru că și-a subțiat trupul desăvîrșit și s-a arătat locaș al Sfîntului Duh. Astfel s-a făcut acolo, ca și în mănăstirea lui Chiril, cinstit și lăudat de toți frații. De aceea Cuviosul Savatie se mîhnea în sine, primind cu greu cinstirea de la frați și se gîndea să-și caute liniște. Auzind de insula Solovețului din ocean, ce este depărtată de țărm cam de două zile, care în acea vreme era pustie și nelocuită de oameni, s-a bucurat cu duhul. Fiind cuprins de un mare dor să meargă acolo și să se sălășluiască la liniște, ruga pe egumen să-l elibereze. Iar egumenul și frații iubeau pe cuviosul pentru fapta cea bună a lui și îl cinsteau ca pe un rob al lui Dumnezeu, trimis de El între dînșii.

Nevrînd să se lipsească de un împreună viețuitor ca acesta, de al cărui chip al vieții celei îmbunătățite se foloseau toți, rugau pe stareț să nu-l lase, și prin rugămintea cea stăruitoare, nu-l liberau. Deci, pînă la o vreme a viețuit încă puțin cuviosul cu ei. Apoi rugîndu-se lui Dumnezeu și la ajutorul Lui lăsîndu-se, a ieșit în taină, neștiindu-l nimeni, și de Dumnezeu povățuindu-se, a plecat în insula Solovețului. Și venind la mare, în preajma insulei Solovețului, a văzut pe locuitorii care viețuiau acolo aproape de mare și-i întreba despre insulă. Aceia îi spuneau că este multă depărtare de la mal pînă acolo și calea este grea, căci marea este înfricoșată și cei ce plutesc spre Soloveț, abia ajung în două zile, cînd este liniștită. Iar cuviosul cu multă osîrdie îi întreba cu de-a-mănuntul despre insula aceea; și a înțeles din spusa lor, că locul este bun pentru viața monahicească pustnicească și liniștită. Căci a auzit că insula este mare, avînd împrejurul ei ca o sută de stadii și are în ea ape dulci, lac de pește, munți și văi, păduri și brazi și altele pentru petrecerea omenească cea plăcută. Însă nu locuiesc într-însa mireni pentru că se ajunge greu acolo; mulți, de multe ori vrînd să sălășluiască acolo, n-au putut de frica primejdiilor mării. Uneori

se duc într-acolo pescarii în luntre, socotind vremea pentru vînarea peștelui și, împlinind trebuința lor, se întorc.

Aceasta auzind de la locuitori, Cuviosul Savatie, ardea cu duhul să viețuiască în ostrovul acela și înțelegînd locuitorii gîndul fericitului, că voiește să se sălășluiască acolo, i-au zis: "O, bătrînule, cu ce te vei hrăni acolo sau te vei îmbrăca, fiind sărac și bătrîn? Cum vei petrece singur departe de oameni, neputînd nimic singur să faci?" Cuviosul le-a răspuns: "Eu, o, fiilor am un Stăpîn, Care face tînără firea bătrîneților, precum și pe prunc pînă la bătrînețe îl crește. Știe a îmbogăți pe cei săraci și scăpătaților a le da cele de trebuință; iar pe cei flămînzi a-i sătura cu puțină hrană, precum altădată a săturat cu cinci pîini, cinci mii de oameni în pustie". Iar locuitorii, auzind pe bătrînul că vorbește din cărți, unii se minunau de înțelepciunea lui, iar alții ușori la minte, rîdeau de el. Iar cuviosul, aruncînd spre Domnul grija sa, s-a dus de acolo spre rîul numit Vig, la care ajungînd a găsit un monah ce se chema Ghermano, viețuind lîngă o casă de rugăciune.

Petrecînd la dînsul cîteva zile și despre insula Solovețului auzind aceleași de la el, ca și de la locuitori, s-au sfătuit amîndoi, ca, punîndu-și nădejdea în Dumnezeu, să meargă și să viețuiască acolo. Deci, pregătind o luntre și puține din cele spre trebuința trupească, adică unelte la lucrarea cea cuviincioasă, s-au rugat mult lui Dumnezeu și punîndu-și nădejdea neîndoită spre El, s-au așezat în luntre și au pornit, marea fiind alinată. Iar Domnul ajutîndu-le și fără de primejdie plutind, au ajuns la insula cea dorită, bucurîndu-se și veselindu-se cu duhul și mulțumind lui Dumnezeu Cel ce i-a povățuit în acel loc pustiu.

Și mergînd de la mare ca la o stadie, au văzut un loc frumos aproape de iezer. Drept aceea, acolo au voit să-și facă locuință; au înfipt o cruce, au făcut o chilie și au început a viețui întru Domnul, ostenindu-se și lucrînd cu mîinile și din sudoarea feței lor cîștigînd pustniceasca hrană, adică cu mîinile neîncetat lucrau, iar cu gura lăudau pe Dumnezeu, totdeauna rugîndu-se și cîntînd psalmii lui David, pe cînd cu mintea se apropiau de Dumnezeu.

După o vreme, locuitorii cei mai sus-pomeniți, care petreceau aproape de mare în preajma insulei, au început a urî pe cuvioșii bătrîni, că viețuiau acolo și au zis între ei: "Noi sîntem mai aproape de insulă, ca niște moștenitori ai aceleia, fiind de neam din pămîntul Corilei și nouă mai mult ni se cade, să avem acolo parte și fiilor noștri din neam în neam". După puțină vreme, un om pescar, după sfatul prietenilor săi, a venit cu femeia sa și cu toată casa, în insula aceea și sălășluindu-se nu prea departe de chilia bătrînilor celor plăcuți lui Dumnezeu, au început a viețui și a vîna pește din lac cu ai săi. Iar fericiții părinți ședeau în liniște, luînd aminte la mîntuirea lor și cu obișnuitele lucruri se îndeletniceau.

Dar odată, într-o zi de Duminică dimineața, după cîntarea pravilei sale, Cuviosul Savatie, luînd cădelnița, a ieșit din chilie să cădească Sfînta Cruce, pe care a înfipt-o de la început și a auzit un glas de bătaie și strigăte de plîngere, ca de la o

ființă foarte abătută; și s-a înspăimîntat cuviosul de glasul acelei văitări, socotind că este o nălucire, apoi s-a îngrădit cu semnul Crucii, s-a întors în chilie și i-a spus fericitului Ghermano, care viețuia cu el, despre glasul de bătaie și de văitare care se auzea. Iar Ghermano, ieșind afară, a auzit la fel și, mergînd spre glas, a găsit o femeie plîngînd și a întrebat-o ce i s-a întîmplat și pentru ce plînge? Iar ea, plîngînd, a spus ceea ce i se întîmplase: "Eu mergînd spre lac la bărbatul meu, m-au întîmpinat doi tineri, luminoși la chip și apucîndu-mă, m-au bătut cu vergile foarte tare și, bătîndu-mă, mi-au zis: "Duceți-vă din locul acesta, că nu se cade vouă să fiți aici, de vreme ce spre petrecerea monahilor a rînduit Dumnezeu locul acesta". Iar după bătaie s-au făcut nevăzuți!" Fericitul Ghermano, întorcîndu-se la Cuviosul Savatie, i-a spus cele ce auzise de la femeie și amîndoi au preamărit pe Dumnezeu. Iar pescarul acela, fără întîrziere luîndu-și femeia și toate ale sale, a plutit la satul său în care locuise mai înainte, și din vremea aceea n-a îndrăznit nimeni să locuiască acolo cu casa, fără numai pescarii care veneau uneori pentru pește.

După cîțiva ani fericitul Ghermano s-a dus la rîul Onig, iar Cuviosul Savatie a rămas singur în insulă, viețuind după Dumnezeu. Dar ce fel era acolo traiul lui, cum postea, în ce chip era duhovniceștile lui nevoințe, le știe numai singur Domnul Cel ce toate le știe, Cel ce privea de sus spre plăcutul Său, cum și sfinții Lui îngeri care cercetau pe robul lui Dumnezeu, cel ce în trup urma celor fără de trup. Iar din locul în care cuviosul viețuia, putem să-i înțelegem viața. Pentru că în insula mării, cea depărtată de oameni și rareori cercetată de cineva, ce altceva avea să facă, decît în cele plăcute lui Dumnezeu să se îndeletnicească. La Acela neîncetat gîndind, cu El prin rugăciune vorbind și întru El toată mintea sa adîncindu-și, ridicîndu-și către El ochii cu lacrimi, ziua și noaptea suspina din adîncul inimii, dorind să se dezlege de trup și să meargă către Domnul.

Iar cînd și-a cunoscut ducerea sa la Dumnezeu, fiind plin de zile și de osteneli plăcute lui Dumnezeu, gîndea cum ar putea să se învrednicească de împărtășirea cu dumnezeieștile Taine. Și rugîndu-se către Domnul, a șezut într-o luntrișoară mică, alinîndu-se marea cu rugăciunile lui și a plutit în cealaltă parte a mării. În două zile ajungînd la mal, a mers pe uscat, vrînd să ajungă la o casă de rugăciune ce era lîngă rîul Viga, la care atunci se întîmplase să zăbovească egumenul Natanail, care venise pentru cercetarea dreptcredincioșilor creștini. Și cînd cuviosul mergea pe calea ce-i stătea înainte, după dumnezeiasca rînduială a întîmpinat pe acel egumen Natanail, mergînd cu dumnezeieștile Taine la un sat depărtat ca să împărtășească un bolnav. Și după obișnuita metanie întrebîndu-se între ei și cunoscîndu-se cine sînt, s-au bucurat unul de altul. Cuviosul s-a bucurat, că a aflat ceea ce căuta, iar Natanail, egumenul, era bucuros că s-a învrednicit a vedea cinstitele căruntețe și fața cea cu sfîntă podoabă a Cuviosului Savatie de a cărei îmbunătățită viață auzise. Și a grăit fericitul Savatie către Natanail: "Rogu-mă sfinției tale, părinte, ca păcatele mele să le mărturisesc ție, să le iei de la mine, cu puterea ce ți s-a dat de la Dumnezeu și să mă învrednicești împărtășirii Sfintelor Taine ale Preacuratului Trup și Sînge al lui Hristos Stăpînului meu, pentru că de mulți ani doresc cu dumnezeiască hrană să-mi hrănesc sufletul meu. Deci, să mă hrănești acum tu, sfinte părinte, căci Hristos

Dumnezeul meu mi-a arătat a ta dragoste către Dumnezeu, ca să mă curățești de greșelile pe care din tinerețe le-am făcut, cu cuvîntul, cu lucrul și cu gîndul, în toată viața mea, pînă în ziua de astăzi".

Răspuns-a Natanail: "Dumnezeu să te ierte, frate". Și, tăcînd, și-a ridicat mîinile în sus și cu multă mirare și cu lacrimi a zis: "O, cuvioase, de aș avea eu păcatele tale, spre curățirea neîngrijirii mele". Grăit-a Sfîntul Savatie către Natanail: "De vreme ce s-a apropiat sfîrșitul vieții mele, rogu-mă dar sfinției tale ca neîntîrziat să mă învrednicești dumnezeieștii împărtășiri". Zis-a lui egumenul: "Acum, domnul meu, Părinte Savatie, să mergi la casa de rugăciune și să mă aștepți acolo căci eu voi merge la acel bolnav și degrabă mă voi întoarce la cuvioșia ta, iar mîine de dimineață voi veni la tine". Grăit-a Sfîntul Savatie: "Nu întîrzia, părinte, pînă dimineață, că nu știu dacă voi mai avea suflare, iar despre cele ce se vor întîmpla după aceasta, cum vom fi încredințați?" Și aceasta o zicea sfîntul, mai înainte spunînd ducerea sa degrabă către Dumnezeu.

Și făcînd după dorința lui, l-a împărtășit cu dumnezeieștile Taine ale lui Hristos, după săvîrșirea mărturisirii; și dîndu-i sărutarea cea iubită pentru Hristos, i-a grăit: "Rogu-te, robule a lui Dumnezeu, să mă aștepți la Viga, lîngă casa de rugăciune"; și a făgăduit sfîntul să-l aștepte acolo pe egumen. Deci, acela s-a dus la bolnav, iar cuviosul la casa pomenită, întru care, dînd mulțumită lui Dumnezeu pentru cîștigarea împărtășirii și pentru toate darurile și din destul rugîndu-se, a intrat în chilia care era lîngă acea casă; și într-însa închizîndu-se, își gătea fericitul său suflet, cum să-l dea în mîinile lui Dumnezeu.

Într-acea vreme un negustător din cetatea Novgorodului, anume Ioan, mergînd pe apă cu neguțătoria sa, a stat la acea casă de rugăciune, care se afla lîngă mal. Ieșind din luntrea sa, s-a închinat în biserică sfintelor icoane și, intrînd în chilie, a aflat într-însa pe Cuviosul Savatie și s-a binecuvîntat de dînsul, iar sfîntul binecuvîntîndu-l l-a învățat destul din dumnezeiasca Scriptură, povățuindu-l la lucruri bune. Folosindu-se neguțătorul, voia să dea sfîntului din averea sa cele de trebuință, pentru că era foarte bogat. Iar el nimic nu voia să ia de la dînsul și zicea: "De voiești să faci milostenie, ai pe cei ce le trebuie, iar mie nu-mi trebuie nimic". Îl învăța pe Ioan despre iubirea de săraci, despre milostivire și despre celelalte fapte bune. Iar bărbatul acela s-a mîhnit, căci nimic n-a luat de la dînsul starețul. Iar cuviosul, vrînd să-l mîngîie, i-a zis: "Fiule Ioan, să te odihnești aici pînă dimineață și vei vedea darul lui Dumnezeu și apoi fără de osteneală te vei duce în calea ta". Însă Ioan voia să plutească de acolo și îndată s-a făcut cutremur și învăluire în rîu și în mare; și s-a spăimîntat Ioan văzînd schimbarea cea neașteptată a văzduhului și tulburarea cea mare a apei și a rămas acolo.

A doua zi a mers Ioan la chilie, vrînd să ia binecuvîntare de la Cuviosul Savatie și să se ducă în calea sa, de vreme ce învăluirea apei se schimbase întru alinare. Și bătînd cu rugăciune în ușă, n-a primit răspuns. Deci, bătînd el a doua oară și a treia oară, s-a deschis ușa și, intrînd înăuntru, a văzut pe sfînt îmbrăcat în mantie și cu

culionul în cap. Apoi, apropiindu-se de el, zicea: "Iartă-mă, robule al lui Dumnezeu, că am îndrăznit a veni la tine, avînd dragoste și credință către sfinția ta. Deci, mă rog cuvioșiei tale să-mi dai binecuvîntare de cale, cu bună sporire să călătoresc cu ale tale sfinte rugăciuni". Acestea zicîndu-le Ioan, nu auzea glas nici ascultare; căci acum cinstitul și sfîntul suflet al Cuviosului Savatie s-a dus către Domnul și un frumos miros venea în chilie. Iar Ioan, văzînd că nimic nu-i răspunde cuviosul și părîndu-i-se că a adormit, s-a apropiat de dînsul, atingîndu-l cu mîna, dar văzîndu-l sfîrșit întru Domnul, s-a spăimîntat și s-a umilit, vărsînd lacrimi fierbinți din ochi.

Într-acea vreme egumenul Natanail, întorcîndu-se de la cel bolnav, a venit; și văzînd pe sfîntul mort, a plîns și a sărutat cinstitul lui trup, povestind neguțătorului despre faptele cuviosului. Unul spunea cum s-a învrednicit a-i da dumnezeieșile Taine plăcutului lui Dumnezeu; iar celălalt spunea cum s-a învrednicit a se îndulci de folositoarele vorbe ale aceluia. Și cîntînd rugăciuni deasupra gropii, a îngropat cu cinste sfîntul lui trup, dînd țărîna țărînii. Cuviosul Savatie s-a săvîrșit în 26 de zile ale lunii lui septembrie, zi în care și pomenirea lui se cinstește, întru slava lui Dumnezeu Celui în Treime slăvit, a Tatălui, a Fiului și a Sfîntului Duh, Căruia se cuvine cinstea și închinăciunea în veci. Amin.

38. VIAȚA CUVIOSULUI ZOSIMA, EGUMENUL SOLOVEȚULUI (17 APRILIE)

După un an de la moartea Cuviosului Savatie, Dumnezeu, vrînd să ridice și să preamărească locul în care plăcutul Lui s-a ostenit în insula Solovețului și să ridice locaș preaslăvit și mare, în pustia aceea pentru mulțime de monahi, a rînduit în acel loc un bărbat îmbunătățit, asemenea celui dintîi iubitor de pustie și nevoitor, pe Cuviosul Părinte Zosima. Și era cuviosul din stăpînirea marelui Novgorod, din satul cel mare ce se numea Tolvuia, de la lacul Onega. Părinții lui se numeau Gavriil și

Varvara, de credință creștină, petrecînd în dreapta credință în care s-au născut. Ei au crescut copilul în învățătura cărții și l-au povățuit în bunul obicei, fiind smerit și blînd, rușinîndu-se de obiceiurile tinerești. Crescînd cu trupul și cu duhul, se străduia ca din dumnezeieștile cărți să-și cîștige mărgăritarul înțelegerii. Și, cîștigîndu-l, înțelegea cele plăcute lui Dumnezeu și cunoștea bogăția cuvîntării Lui. Copilul cel înțelept a iubit fecioria și s-a lepădat de nuntă cu hotărîre tare, fugind de cei ce voiau să-l împiedice de la plăcerea de Dumnezeu, ascultînd pe apostolul care zice: *Cel neînsurat se îngrijește cum să placă Domnului; iar cel însurat se îngrijește de cele ale lumii, cum să placă femeii*. Deci, ca să placă lui Dumnezeu, s-a lepădat de plăcerile trupești și le-a supus înfrînării.

Fiind silit de părinții săi spre nuntă, s-a mîhnit și, ieșind din casa părintească, s-a lepădat de lume și a luat îmbrăcăminte și viață monahicească. Apoi s-a sălășluit la un loc liniștit, aproape de casă, ca un sihastru, îndeletnicindu-se cu rugăciuni, cu post și alte osteneli cuviincioase unei vieți ca aceasta, începînd a sluji Domnului, dorind să aibă povățuitor. Pentru că el nu se mulțumea să se învețe viața cea îmbunătățită și monahiceștile nevoințe din citirea cărților, ci avea trebuință de un povățuitor iscusit, care să poată a-i arăta cu lucrul, ceea ce se cuvine tînărului celui osîrdnic să deprindă la fapta bună. Pe lîngă aceasta și viețuirea cu ceilalți o socotea piedică, gîndind să se depărteze cu totul de cele lumești și să se ducă în locuri pustii, potrivite pentru petrecerea monahicească, pentru că focul dumnezeieștii iubiri se aprinsese în inima lui și spre desăvîrșirea duhovnicească îl îndemna.

Dorind să zidească o mănăstire undeva, nu numai pentru dînsul, ci și pentru alții care ar voi să se facă monahi, se ruga lui Dumnezeu să-i arate un loc și înlesnire pentru cele plănuite. Și, după rînduiala lui Dumnezeu, a aflat un monah anume Ghermano, bărbat îmbunătățit, care mai înainte a viețuit cu Cuviosul Savatie în insula Solovețului. Acela a povestit fericitului Zosima cu de-a-mănuntul toate cele despre Cuviosul Savatie și i-a spus și despre insula aceea, cum că este depărtată de locașurile mirenești, dar potrivită pentru sălășluirea monahilor, avînd păduri, dumbrăvi și lacuri îndestulate de pește. Iar Fericitul Zosima, auzind acestea de la bătrînul Ghermano, s-a bucurat cu duhul și a dorit să fie viețuitor al insulei aceleia și moștenitor al Cuviosului Savatie, rugînd cu dinadinsul pe Ghermano să-l ducă la insula aceea și să-l povățuiască la viața pustnicească. În acel timp, părinții lui Zosima dîndu-și fireasca datorie a morții, el i-a îngropat și averile lor împărțindu-le, îndată a plecat împreună cu Ghermano spre insula Solovețului și cu ajutorul Domnului, plutind fără primejdie, au ajuns acolo. Și găsind locul unde plutitorii au odihnă și alinare, aproape de lacul ce avea apă dulce, s-au adăpostit acolo. Puțin mai departe de mal și-au pus coliba lor, apoi într-însa au făcut priveghere toată noaptea, cîntînd psalmii lui David și rugîndu-se lui Hristos Dumnezeu și Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, ca să trimită ajutor de sus, spre începerea sălășluirii lor în acea insulă a mării.

Fiind vremea Utreniei, a ieșit Cuviosul Zosima din colibă și a văzut o rază de lumină, strălucind pe el și în tot locul acela. Și s-a spăimîntat foarte mult cuviosul,

văzînd acea strălucire de lumină neobișnuită și ridicîndu-și ochii spre răsărit, a văzut o biserică în văzduh, arătîndu-se lui mare și frumoasă. Deoarece nu se obișnuise cu niște descoperiri ca acestea, nu cuteza să privească mult la acea biserică și îndată s-a întors în colibă. Iar Ghermano, văzîndu-l schimbat la față a înțeles că a văzut ceva nou și l-a întrebat, zicîndu-i: "Pentru ce, o, iubitule, te-ai schimbat așa la față? De ce te-ai înfricoșat? Ai văzut oare ceva nou și neobișnuit?" Cuviosul Zosima i-a răspuns că a văzut strălucirea cea negrăită de sus, luminarea locului și o biserică necunoscută în văzduh. Deci, Ghermano, socotind în minte puterea acelei vedenii, și-a adus aminte de izgonirea mirenilor din insula aceea, care a fost în vremea Părintelui Savatie și de proorocia vieții celei monahicești și a grăit către Zosima: "Să nu te spăimîntezi, o, iubite, ci să iei aminte, pentru că prin tine, precum socotesc, Domnul voiește să adune aici, mulțime de monahi".

Apoi i-a spus lui despre cele ce se întîmplaseră femeii pescarului, care din zavistia oamenilor venise acolo din Corila, împreună cu bărbatul său, ca să stăpînească insula aceea. Apoi i-a spus cum au bătut-o doi tineri luminoși, făcîndu-i mulțime de rane și zicîndu-i: "Nu aveți loc în insula aceasta; plecați de aici, că spre sălășluirea monahilor a pregătit Domnul locul acesta". Iar robul lui Dumnezeu, Zosima, s-a umplut de mare bucurie duhovnicească din acele cuvinte ale stareţului său Ghermano și s-a pornit spre mai mare rîvnă la zidirea mănăstirii în acel loc. Astfel s-au rugat amîndoi la Dumnezeu, ca să le fie ajutător la lucrul lor și ceea ce au început să aducă la îndeplinire. Și așa, apucîndu-se, au început lucrul, tăind lemne de zidire, au făcut chilii, au îngrădit ogradă și se străduiau cu îndoită osteneală trupească și duhovnicească; cu trupul ostenindu-se la zidirea mănăstirii, iar cu duhul luptînd împotriva diavolilor, înarmîndu-se cu rugăciunea și cu postul, iar hrană aveau din sudoarea feței lor, lucrînd pămîntul cu sapa și semănînd semințe; iar Dumnezeu întărea pe robii Săi, privind de sus spre dînșii cu milostivire și ajutîndu-i în toate lucrările lor.

Trecînd cîtăva vreme, fericitul Ghermano a trebuit să se ducă în partea cealaltă de mare pentru o nevoie, unde zăbovind cîteva zile, cînd a voit să se întoarcă în insulă, n-a putut pentru că, fiind toamnă, timpul începuse a se răci, erau zăpezi și vifore mari, marea se învăluia cu valuri neîmblînzite, gheața plutea pe mare și nici un fel de corabie nu putea să înoate pe luciul acela, spre insula Solovețului. De aceea stareţul Ghermano a iernat pe malul acela pînă în primăvară, iar fericitul Zosima a rămas singur în insulă. Deci, întîi se mîhnea cu cugetul pentru stareţul Ghermano, apoi și-a aruncat grija spre Dumnezeu, grăind ca David: *Spre Tine sînt aruncat din pîntecele maicii mele, Dumnezeul meu ești Tu, nu Te depărta de la mine.* Și iarăși: *Întru Tine m-am întărit din pîntecele maicii mele, Tu ești acoperitorul meu*. Și a început a se nevoi mai mult, adăugînd osteneli peste osteneli, petrecînd în neîncetată rugăciune și postire.

Iar diavolii, neputînd să vadă o viață îmbunătățită ca aceea a lui, nici suferind să fie batjocoriți de dînsul, au ridicat asupra lui multe uneltiri. Uneori îl aruncau în trîndăvie, alteori îi năluceau diferite spaime, făcîndu-i oarecare necazuri, ca să

înfricoşeze pe ostaşul lui Hristos cel neînfricat şi să clatine pe cel neclătinat. Uneori se închipuiau în fiare sălbatice şi în şerpi, se repezeau asupra lui cu asprime, în tăria puterii lor, ca şi cum ar fi vrut să-l rupă şi să-l înghită.

Dar robul lui Dumnezeu se împotrivea lor cu semnul Crucii şi cu rugăciunea şi îi batjocorea, zicîndu-le: "O, neputincioasă putere a vrăjmaşului! De aţi luat asupra mea putere de la Dumnezeu, apoi faceţi ceea ce voiţi; iar de nu, de ce vă osteniţi în deşert?" Şi cînta din psalmii lui David: *Umblînd m-au înconjurat şi în numele Domnului i-am înfrînt pe ei*. Şi iarăşi: *Să învie Dumnezeu şi să se risipească vrăjmaşii Lui*. Şi adăuga rugăciunea către Dumnezeu cu umilinţă, grăind: "Dumnezeule veşnic, Împărate Cel fără de început, Făcătorule şi Stăpîne, Tu eşti Împăratul celor ce împărăţesc şi Domnul celor ce domnesc; Tu eşti Mîntuitorul sufletelor şi Izbăvitorul celor ce cred în Tine; Tu eşti nădejdea celor ce se ostenesc şi aşteptarea celor ce sînt departe pe mare; Tu eşti povăţuitorul robilor Tăi, Tu eşti iubitorul a tot binele, Tu eşti Mîngîietorul celor ce plîng, Tu eşti bucuria sfinţilor, Tu eşti viaţa cea veşnică, lumina cea neapusă şi izvorul sfinţeniei; Tu eşti slava lui Dumnezeu Tatăl şi împlinirea Sfîntului Duh; Tu eşti Cel ce şezi de-a dreapta Tatălui şi stăpîneşti în veci. Deci, pe Tine Te rog eu robul Tău, căzînd cu smerenie la Tine, ascultă-mi rugăciunea mea în ceasul acesta, Preasfinte Împărate şi Preabunule Doamne, să nu-ţi întorci faţa de la rugăciunea mea, ci mă izbăveşte din gura pierzătorului balaur, care cască gura asupra mea şi vrea să mă înghită. Păzeşte-mă de amăgirea diavolească, ca prin puterea sfinţilor Tăi îngeri, îngrădindu-mă şi scutindu-mă, să scap din dinţii lui şi să cîştig mîntuire de la Tine Stăpîne al meu, în Care cred şi spre Care nădăjduiesc şi Te slăvesc împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh în veci".

Astfel rugîndu-se cuviosul, izgonea de la el năvălirile vrăjmaşului şi diavolii se risipeau de semnul Crucii şi de rugăciunea lui, ca praful de vînt; iar el rămînea fără vătămare cîntînd şi lăudînd pe Dumnezeu. S-a mai întîmplat încă sfîntului şi altă ispitire în aceeaşi vreme. Fiind iarnă mare, se sfîrşea hrana ce era adunată de o vară şi se îndoia cu gîndul, cu ce se va hrăni pînă vara; pentru că îi făceau necaz vrăjmaşii cei nevăzuţi, de foametea ce îl aştepta şi îl înfricoşau cu moartea cea fără de vreme. Iar cuviosul socotind în sine şi-a adus aminte de ceea ce s-a zis de Domnul în Evanghelie: *Să nu vă îngrijiţi de ce veţi mînca, sau să nu vă îngrijiţi de ziua de mîine, ci să căutaţi mai întîi Împărăţia lui Dumnezeu şi dreptatea Lui şi acestea toate vi se vor adăuga; pentru că ştie Tatăl vostru Cel ceresc de ce aveţi trebuinţă*". Deci, toată grija, punînd-o spre Dumnezeu, Purtătorul de grijă a toate, se mîngîia cu cuvintele psalmistului: *Aruncă spre Domnul grija ta şi El te va hrăni*.

Astfel mîngîindu-se el, izgonea îndoiala ce se aducea de la vrăjmaş. Iar Dumnezeu, nelăsînd pe plăcutul Său cel ce nădăjduia spre Dînsul, a trimis la el doi bărbaţi necunoscuţi, avînd o coşniţă cu ei, precum este obiceiul oamenilor, care vieţuiesc pe lîngă mare, de a avea sarcini în călătoriile cele de iarnă plină de pîine, făină şi unt şi au dat-o cuviosului, zicîndu-i: "Părinte, de voieşti, poţi să iei din sarcina aceasta să mănînci, iar noi vom veni la tine, cînd ne va porunci Domnul". Zicîndu-i aceasta, s-au dus îndată şi cuviosul nu s-a grăbit să-i întrebe de unde sînt, iar ei n-au

mai adaos a se arăta sfîntului. Apoi multă vreme fericitul Zosima, aşteptînd pe bărbaţii aceia, după ce a văzut că nu se mai întorc, a cunoscut că aceea este o cercetare dumnezeiască; şi mulţumea Domnului pentru milostiva Lui purtare de grijă pentru dînsul şi pentru darul cel nespus.

Trecînd iarna, stareţul Ghermano a venit, aducînd cu sine pe un om din mireni, anume Marcu, cu meşteşugul pescar şi cu hrană destulă pentru multă vreme, încă şi mreji pentru vînatul peştelui. Şi nu după multă vreme, Marcu a primit rînduiala monahicească, apoi şi alţi mulţi, dorind mîntuirea lor, au început a veni la ei, a vieţui împreună, zidindu-şi chilii şi cîştigîndu-şi hrana lor prin osteneala mîinilor. Deci, sîrguindu-se Cuviosul Zosima, a zidit o biserică mică în numele Domnului nostru Iisus Hristos, spre pomenirea Schimbării la Faţă, celei cu dumnezeiască cuviinţă, în acel loc unde i s-a făcut vedenia Bisericii, ce s-a arătat cu strălucire de lumină negrăită; apoi a făcut lîngă biserică şi o trapeză mică şi a început viaţa de obşte. Şi a trimis pe unul din fraţi la marea cetate Novgorod, la arhiereul Iona, să ceară binecuvîntare pentru sfinţirea bisericii şi să le dea egumen mănăstirii lor celei pustniceşti. Iar arhiereul le-a trimis degrabă binecuvîntare şi pe un ieromonah Pavel, ca să le fie egumen. Şi s-a bucurat Cuviosul Zosima, ca şi fericitul Ghermano şi toţi fraţii, de binecuvîntarea arhierească şi de egumen. După aceea au sfinţit biserica şi mănăstirea spre slava lui Dumnezeu şi astfel s-a început preacinstitul şi preamăritul locaş al Soloveţului. Însă nu după multă vreme egumenul Pavel, nesuferind osteneala pustiei, s-a întors în cetate. După el a fost alt egumen, anume Teodosie, dar şi acela s-a dus, şi s-au sfătuit fraţii cu cuviosul, ca să nu-şi ia egumen din alte mănăstiri, ci să-şi aleagă din cei ce sînt între dînşii.

Apoi şi un alt sfat au adăugat fraţii, ca pe însuşi Cuviosul Zosima să-l aleagă la proestoşie, care lucru l-au şi făcut. Pentru că mergînd înainte unul din fraţi la marele Novgorod, a rugat pe arhiereu, ca prin scrisoare să cheme pe părintele lor şi să-l hirotonească preot şi egumen, chiar nevrînd. Şi a făcut aşa arhiereul, trimiţînd o scrisoare cuviosului, prin care l-a chemat la sine şi l-a silit să primească preoţia şi egumenia şi dîndu-i pentru cale destule, l-a liberat cu cinste. Asemenea şi mulţi din cetăţeni au dat multe cuviosului, pentru trebuinţa mănăstirească: vase şi veşminte, argint şi pîine îndestulată. Şi a venit cuviosul în locaşul său strălucind cu cinstea preoţiei şi cu dregătoria egumeniei şi a fost întîmpinat cu cinste, toţi veselindu-se de părintele lor. Iar cînd cuviosul a început a sluji cea dintîi Sfîntă Liturghie în locaşul său, s-a făcut asupra lui o dumnezeiască minune, de toţi văzută; pentru că faţa lui s-a luminat cu darul Sfîntului Duh, ca o faţă de înger şi s-a umplut biserica de o bună mireasmă mare, care era încredinţată mărturie a vredniciei lui, căci cu vrednicie a luat cinstea preoţiei şi toţi s-au bucurat mult de un păstor ca acesta al lor plin de darul lui Dumnezeu şi au preamărit pe Hristos.

S-au întîmplat atunci nişte neguţători şi cuviosul le-a dat prescura de la slujirea Liturghiei; iar ei prin nebăgare de seamă au pierdut-o şi un frate anume Macarie, a văzut un cîine, muşcînd cu gura şi apropiindu-se, nimic n-a aflat, decît numai prescura aceea; şi aducînd-o la Cuviosul Zosima, i-a spus ce văzuse şi se minunau

cei ce au auzit. După aceasta Cuviosul Zosima, văzînd că din zi în zi se înmulţesc fraţii, încît acum nu mai încăpea biserica pe cei ce se adunau la obişnuita cîntare, s-a sîrguit să zidească o biserică mai mare, ca să poată toţi să încapă la sobornicească pravilă a bisericii; apoi a făcut şi chilii multe şi a lărgit mănăstirea.

Iar după cîţiva ani şi-a adus aminte de Cuviosul Savatie, care s-a nevoit mult în ostenelile monahiceşti în acea insulă şi i-a fost jale de el; căci cinstitele lui moaşte se odihnesc aiurea, unde a răposat, lîngă rîul Viga. Deci, s-a sfătuit cu fraţii să aducă moaştele Cuviosului Savatie de la Viga la dînşii unde a petrecut mulţi ani viaţă pustnicească. El încă sfătuindu-se despre aceasta, i-a venit o scrisoare din locaşul Preacuratei Născătoarei de Dumnezeu, de la Iezerul Alb, adusă de un monah al mănăstirii Cuviosului Chiril şi trimisă la Cuviosul Zosima. În ea era scris astfel:

"Dar şi milă de la Dumnezeu Tatăl şi de la Domnul nostru Iisus Hristos, iubitule întru Hristos, duhovnicescule povăţuitor, de Dumnezeu iubite egumene Zosima; cu toţi fraţii întru Hristos să te bucuri! Am auzit de la cei ce vin din părţile voastre la noi, despre ostrovul Soloveţului, că pentru greutatea mării, era nelocuit de oameni mulţi ani, aproape de cînd a început a străluci soarele pe cer. Iar acum auzim că în ostrovul acela, cu dumnezeiasca voie şi cu mijlocirea Preacuratei Născătoare de Dumnezeu şi cu sîrguinţa pentru Dumnezeu, a iubirii voastre de osteneală, s-a făcut vieţuire monahilor şi s-a făcut mănăstire cinstitei Schimbări la Faţă a Domnului Dumnezeu şi Mîntuitorului nostru Iisus Hristos; unde s-au adunat mulţime de fraţi şi toate s-au rînduit cu rugăciunile Preacuratei Maicii lui Dumnezeu. Însă numai de un bine vă lipsiţi, că anume Cuviosul Savatie este uitat de voi, el care mai înainte de a voastră iubire de osteneală a vieţuit în acel loc după Dumnezeu şi şi-a sfîrşit viaţa sa în postiri şi în osteneli. El în cuvioasele sale fapte era desăvîrşit, ca şi cuvioşii părinţi cei de demult; şi astfel el, cu tot sufletul iubind pe Hristos, s-a lepădat de lume şi a cîştigat fericitul sfîrşit, bucurîndu-se. Pentru că unii din fraţii din mănăstirea noastră, care au fost la Novgorod, au auzit povestirea unui bărbat iubitor de Dumnezeu, anume Ioan, care făcea negoţ. Acesta plutind pe mare, a fost la rîul Viga, unde s-a învrednicit a vedea viu pe Cuviosul Savatie şi a auzit de la dînsul învăţătură duhovnicească. Apoi mutîndu-se cu sufletul la Dumnezeu, a îngropat cinstitul trup al aceluia, cîntîndu-i cele de deasupra gropii împreună cu egumenul Natanail.

Şi a spus acel Ioan fraţilor noştri, cum s-a făcut pe mare o minune şi cum pe Teodor, fratele lui, de furtună şi de înecare l-a păzit Dumnezeu, cu rugăciunile Cuviosului Savatie; şi altele, precum am auzit. Apoi se făcuseră semne şi minuni la mormîntul lui, pentru că a plăcut lui Dumnezeu şi noi sîntem martori ai vieţii lui îmbunătăţite. Căci acest fericit părinte a vieţuit mulţi ani cu noi, în casa Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, în mănăstirea lui Chiril. Pentru aceasta scriem acum sfinţiei voastre, dîndu-vă sfat duhovnicesc, să nu vă lipsiţi de un dar ca acesta, ci să aduceţi cît mai repede la voi, pe acest cuvios şi fericit Savatie. Că unde s-a ostenit mulţi ani, acolo să fie puse şi cinstitele lui moaşte. Fiţi sănătoşi în Iisus Hristos, Viaţa cea veşnică şi vă rugaţi pentru noi ca nişte iubitori de Dumnezeu, ca să ne scape

Domnul, cu rugăciunile Cuviosului Savatie, de toate răutățile ce năvălesc asupra noastră".

O scrisoare ca aceasta luînd-o și citind-o fericitul Zosima, egumenul Solovețului, s-a veselit cu duhul, și cu toți frații au grăit într-un glas: "Nu este aceasta de la oameni, ci de la Dumnezeu". Și îndată, pregătind o corabie, s-a dus Cuviosul Zosima cu mulțime de frați în partea cealaltă, suflîndu-le vîntul spre ajutor și ajungînd la casa de rugăciune, care era pe malul rîului Viga, au săpat mormîntul Cuviosului Savatie și s-a umplut văzduhul de mireasmă plăcută. Iar cînd au descoperit racla, au văzut pe plăcutul lui Dumnezeu și l-au dus în corabie cu cîntări de psalmi. Apoi vîntul suflînd cu bună sporire, au călătorit bine și au ajuns degrabă la locașul lor, bucurîndu-se și mulțumind lui Hristos de cîștigarea acestei comori duhovnicești, adică de moaștele Sfîntului Savatie Cuviosul. Apoi le-au pus în pămînt după Altar, lîngă biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a cinstitei ei adormiri și, zidind bolniță, a pus sfinte icoane, și cîți bolnavi alergau cu credință, cîștigau tămăduiri de la mormîntul Cuviosului Savatie, prin sfintele lui rugăciuni.

Fericitul Zosima, mergînd în toate nopțile în bolnița aceea, se ruga și făcea multe închinăciuni, pînă la cîntarea Utreniei. Iar mai sus pomenitul negustor Ioan, care slujise odată îngropării Sfîntului Savatie, avînd mare dragoste și credință către dînsul, cu fratele său Teodor, cel izbăvit de la înec, au zugrăvit chipul Cuviosului Savatie și, aducîndu-l în mănăstirea Solovețului, l-au dat egumenului Zosima cu multe lucruri trebuincioase locașului. Iar egumenul, primind cu dragoste cinstitul chip al lui Savatie și sărutîndu-l, l-a pus deasupra mormîntului și grăia către chipul cuviosului ca și către un om viu: "O, robul lui Dumnezeu, deși ți-ai sfîrșit vremelnica ta viață cu trupul, dar cu duhul să nu te depărtezi de la noi, ci să ne duci de mînă la Hristos Dumnezeu, povățuindu-ne să călătorim după poruncile Domnului, să ne purtăm crucea noastră și să urmăm Stăpînului nostru. Tu, cuvioase, avînd îndrăzneală către Hristos și către Preacurata Maică a lui Dumnezeu, fii rugător și mijlocitor pentru noi nevrednicii, cei ce viețuim în acest sfînt locaș, al cărui începător tu ești; fii apărător și ajutător acestei cete de Dumnezeu adunată, ca viețuind în locul acesta, păzindu-ne prin rugăciunile tale, să petrecem nevătămați de diavoli și de oameni, slăvind pe Sfînta Treime, pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh".

Înflorind locașul Solovețului, cu darul lui Dumnezeu, din zi în zi înmulțindu-se și înfrumusețîndu-se cu monahii cei îmbunătățiți și cu alesele strădanii ale Cuviosului Zosima, diavolul, urîtorul binelui, se aprindea de zavistie și neputînd să facă ceva - deoarece era izgonit și rușinat de fericitul Zosima și de ceilalți buni nevoitori -, a îndemnat pe niște oameni răi să facă supărare sfîntului locaș, ca să necăjească pe începătorul lui și pe frați. Deci, prin îndemnarea diavolească au început a veni în insula Solovețului mulți din locuitorii boierești și din slujitorii dregătorilor și moștenitorii pămîntului Corila, care pescuiau pește din lacuri; iar pentru trebuința mănăstirii nu lăsau să se vîneze nicidecum; zicînd că ei sînt moștenitori și stăpînitori ai insulei aceleia. Iar pe Cuviosul Zosima și pe toți monahii îi defăimau cu necinste și cu cuvinte ocărîtoare, le făceau multe supărări, se lăudau că vor risipi mănăstirea

și pe monahi îi vor izgoni de acolo. Deci, a fost nevoit cuviosul să meargă la marele Novgorod, la arhiepiscopul Teofil, să ceară ajutor și apărare și luînd pe unii din ucenicii săi, s-a dus. Ajungînd la cetate și închinîndu-se arhiepiscopului, i-a pus înainte rugămintea sa pentru locașul cel tulburat de oamenii mireni.

Arhiepiscopul i-a grăit: "Eu, părinte, cu ajutorul lui Dumnezeu sînt gata să dau ajutor mănăstirii tale, dar mai întîi este trebuință să spui despre aceasta boierilor celor mai mari care stăpînesc cetatea și după sfătuirea lor să vă dau ajutor". Apoi Cuviosul Zosima s-a dus la boieri cu rugăminte și umblînd prin casele lor, cerea milă, ca să nu lase a se risipi mănăstirea lor și locul cel sfințit al lui Dumnezeu să nu-l dea în stăpînirea oamenilor mireni. Și toți boierii care stăpîneau cetatea au făgăduit să ajute mănăstirii lui. Apoi s-a dus la o jupîneasă văduvă, anume Marta, care era una din jupînesele cele mari ale cetății aceleia, voind s-o roage pentru locașul său, deoarece sătenii și robii ei se duceau adeseori la insula Solovețului și făceau multe necazuri mănăstirii.

Ea, auzind de la robi venirea lui, a poruncit să izgonească pe sfînt cu necinste de la casa sa. Iar robul lui Dumnezeu a primit cu răbdare acea necinstită izgonire, iar către ucenicii săi a grăit: "Să știți că vor veni zile, în care viețuitorii acestei case nu vor mai face urme cu pașii prin casa aceasta, căci se vor închide ușile acestei case și nu se vor mai deschide și curtea aceasta va rămîne pustie". Zicînd aceasta, a tăcut și s-au împlinit toate acelea la vremea lor, precum le-a proorocit cuviosul.

După aceasta arhiepiscopul, chemînd pe boieri la dînsul, le-a spus despre supărările ce se făceau de locuitori Fericitului Zosima și locașului lui, iar boierii toți într-un glas au voit să ajute cuviosului. Au dăruit toată insula locașului lui, i-au dat scrisoare pentru stăpînirea ei și au pus pe scrisoare opt peceți de plumb. Cea dintîi a arhiepiscopului, a doua a voievodului, a treia a polcovnicului, apoi cinci peceți cu cinci margini ale cetății. Și a dăruit pe cuvios cu multe din cele trebuitoare: cu vase bisericești, cu veșminte preoțești, cu aur și cu argint pentru trebuința mănăstirii, cu mulțime de pîine și a făgăduit ca de atunci înainte să ajute mănăstirea lui la toate. Auzind acestea toate jupîneasa Marta cea mai sus zisă și înștiințîndu-se încă și de îmbunătățita viață a Fericitului Zosima de la mulți bărbați vrednici de credință, că este adevărat rob al lui Dumnezeu, s-a căit că a mîhnit pe cuvios și, trimițînd rugăminte, l-a chemat la masă la dînsa. Iar el, fiind fără răutate, s-a dus la masa ei.

Intrînd în casa ei, a binecuvîntat pe jupîneasa, împreună cu fiii și cu fiicele sale și l-a pus pe el la mijlocul ospățului și toți mîncau, beau și se veseleau. Iar cuviosul șezînd cu smerenie și cu blîndețe, tăcea, gustînd puțină hrană după obiceiul său. Iarăși privind la cei ce ședeau, s-a mirat, apoi plecînd capul în jos nu zicea nimic, pentru că a văzut o minunată vedenie. Și iarăși privind, a doua și a treia oară, a văzut aceeași vedenie. Căci vedea șase bărbați din cei mai mari fără capete, care ședeau la ospățul acela; și se mira robul lui Dumnezeu de ceea ce vedea, cum acei oameni șed și se ospătează, iar capete nu au. Și înțelegînd ceea ce era să fie, a clătinat cu capul, a

suspinat și a lăcrimat și apoi n-a mai gustat nimic din cele ce se puneau la masă, deși era silit cu poftiri.

După masă, jupîneasa Marta, cerîndu-și iertare de la cuviosul pentru mîhnirea făcută lui de către dînsa, a dat mănăstirii lui un sat, lîngă rîul Suma la liman. Și ieșind cuviosul din casa ei, Daniil, ucenicul lui, avînd îndrăznire către dînsul, îl întreba cu osîrdnică rugăminte pentru ce în vremea mesei privind de trei ori către cei ce ședeau, a clătinat cu capul și, suspinînd, a plîns și n-a mai gustat nimic din bucatele cele puse înainte. Și a grăit cuviosul ucenicului: "Fiule, ai îngreunat ca și Elisei pe Ilie, însă nu voi ascunde judecățile lui Dumnezeu cele negrăite, care au a se împlini la vremea lor; dar să păzești taina aceasta, pînă ce va fi împlinirea dumnezeieștilor porunci. Eu am văzut șase bărbați, din cei mai mari boieri ai cetății, șezînd la ospăț fără capete și, văzînd aceea, m-am mirat mult cu spaimă și nu puteam nici mîncare, nici băutură să duc la gura mea de vedenia cea de spaimă și socotesc că acestor bărbați li se vor tăia capetele degrabă. Însă te ferește, o fiule, ca să nu spui nimănui, despre ceea ce auzi de la mine".

După aceasta cuviosul s-a întors la locașul său cu scrisoarea cea întăritoare și cu multe dăruiri de la iubitorii de Dumnezeu. Și trecînd nu multă vreme, s-a făcut înștiințare, că marele voievod Ioan Vasilievici, singur stăpînitor a toată Rusia, venind cu mare putere la marele Novgorod, a pedepsit cu moarte pe unii din boierii cetății, ca și ceilalți să aibă frică. În acel timp s-au tăiat capetele celor șase bărbați, pe care cuviosul i-a văzut șezînd la masă fără capete, în casa jupînesei Marta; ba încă și jupîneasa Marta din porunca marelui voievod, a fost trimisă cu fiii săi în surghiun în cel mai de jos Novgorod. Iar averea ei a fost jefuită și a rămas pustie după proorocirea Cuviosului Zosima, cum a proorocit în ceasul acela, cînd a fost izgonit cu necinste din casa acelei jupînese.

După toate acestea, cuviosul viețuind mulți ani și isprăvindu-și toată fapta bună, i s-a apropiat vremea fericitului său sfîrșit, pentru că era plin de zile și de osteneli plăcute lui Dumnezeu. Pregătindu-și lui mai devreme mormînt, și căutînd spre dînsul, plîngea totdeauna, avîndu-și moartea sa întru pomenire și gătindu-se mai înainte de ieșire. Apoi, simțindu-și plecarea sa la Dumnezeu, îmbolnăvindu-se cu trupul și slăbind de bătrînețe și de osteneli multe, a chemat frații și a grăit către dînșii: "Fraților și fiilor, iată, mă duc din această vremelnică viață, iar pe voi vă dau milostivului Dumnezeu și Preacuratei Născătoare de Dumnezeu. Deci, spuneți pe cine doriți să aveți după Dumnezeu egumen în locul meu". Iar frații toți cu lacrimi au strigat ca și cu o gură, zicînd: "Am voi, părinte și păstorule al nostru, ca toți cu tine să ne îngropăm, dar nu este aceasta în puterea noastră, pentru că una este judecata omenească și alta a lui Dumnezeu. Iar Stăpînul nostru Iisus Hristos, Dumnezeul nostru, Cel ce ți-a vestit ducerea ta la veșnicele locașuri, Acela poate să ne dea prin tine povățuitor, pe care El îl știe, ca să poată a ne îndrepta spre mîntuire; iar binecuvîntarea și rugăciunile cuvioșiei tale să se odihnească peste noi, că tu ești, după Dumnezeu, părintele nostru și precum ai avut grijă de smerenia noastră în viața

aceasta, așa ne rugăm ție, ca și după ducerea ta către Dumnezeu, să nu ne lași sărmani".

Acestea zicîndu-le frații, au încetat de a mai vorbi, dar n-au încetat din plîngerea și din tînguirea cea multă. Iar cuviosul iarăși a grăit către dînșii: "Fiilor, v-am mai spus că vă dau în mîinile Domnului și ale Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, iar pentru egumen, deoarece v-ați pus nădejdea către Dumnezeu, spre Preacurata Maica lui Dumnezeu și spre a mea smerenie, să vă fie vouă Arsenie egumen, ca unul ce este bărbat vrednic pentru chivernisirea mănăstirii și a fraților". Deci, cuviosul a încredințat egumenia lui Arsenie, bărbatul cel îmbunătățit și iscusit. Și a grăit către Arsenie: "Iată, frate, te pun pe tine după Dumnezeu rînduitor și ocîrmuitor sfîntului locașului acestuia și tuturor fraților adunați pentru dragostea lui Dumnezeu.

Deci, păzește ca să nu rămînă nepăzite ceva din mănăsti-reștile rînduieli; cele alcătuite din apostoleștile învățături și din predaniile Sfinților Părinți, cele pentru sobornicească cîntare bisericească și pentru rînduiala trapezei, precum și pentru toată rînduiala și obiceiul mănăstiresc, cel așezat prin a noastră smerenie după Dumnezeu; pe toate întregi și neschimbate să le păzești. Iar Domnul să îndrepteze pașii voștri spre lucrarea poruncilor Lui, pentru rugăciunile Preacuratei Stăpînei noastre Fecioare de Dumnezeu Născătoare și ale tuturor sfinților și cu rugăciunile plăcutului său, Cuviosului Savatie. Domnul nostru Iisus Hristos să vă păzească de toate bîntuielile vrăjmașului și întru dumnezeiasca dragoste să vă întărească. Iar eu, deși mă despart de voi cu trupul, dîndu-mi datoria firii celei muritoare, dar cu duhul voi fi nedepărtat de voi. Și aceasta să vă fie vouă în știre: de voi afla dar înaintea lui Dumnezeu, după a mea ducere, locașul se va înmulți și mai mult și se vor aduna mulțime de frați pentru dragostea lui Hristos și se va umple locul acesta de îndestulare duhovnicească și întru trebuințele trupești scădere nu va fi".

Aceasta zicînd-o cuviosul către frați și învățîndu-i, i-a sărutat cu sărutare duhovnicească pe fiecare și, dînd tuturor binecuvîn-tare, și-a ridicat mîinile și s-a rugat pentru locaș și pentru toată turma sa cea duhovnicească, precum și pentru dînsul. Apoi însemnîndu-se cu Sfînta Cruce, a zis: "Pace vouă". Și iarăși ridicîndu-și ochii către Dumnezeu a grăit: "Stăpîne, Iubitorule de oameni, învrednicește-mă ca să stau de-a dreapta Ta, cînd vei veni întru slavă să judeci viii și morții și să răsplătești fiecăruia după lucrurile lui".

Acestea grăindu-le, s-a culcat și și-a dat sfîntul său suflet în mîinile Domnului, pe Care L-a iubit și Căruia din tinerețe I-a slujit cu cuvioșie și dreptate. Cuviosul Părintele nostru Zosima, a murit în anul de la facerea lumii 6986, iar de la întruparea lui Dumnezeu Cuvîntul, în anul 1478, în 17 zile ale lunii Aprilie. Și plîngeau după dînsul frații cu multe tînguiri. Și cîntînd cele trebuincioase îngropării, l-au pus în mormîntul pe care l-a săpat cu mîinile sale, fiind încă viu, după altarul bisericii Schimbării la Față a Domnului. După aceea, și gropniță deasupra moaștelor cuviosului au zidit și icoane sfinte ale lui Hristos și ale Preasfintei Născătoare de

Dumnezeu au pus într-însa. Apoi, venind frații cu lumînări, se rugau acolo. Și se făceau și minuni la mormîntul cuviosului și tămăduiri bolnavilor se dădeau; chiar și acum se dau vindecări acolo celor ce cu credință aleargă. Căci precum s-a făgăduit, ducîndu-se cu sufletul către Domnul, că nu-și va lăsa locul unde s-a nevoit, ci cu duhul va petrece cu ucenicii lui. Astfel, își împlinește făgăduința sa din locașurile cele de sus, cercetînd locașul cel de jos și venind la dînsul de față nevăzut. Iar uneori arătîndu-se unora pe pămînt și pe ape, în nevoi le ajută. Și de multe ori era văzut pe mare, în vremea învăluirii corăbiei îndreptînd-o, viforul alinîndu-l, iar uneori se vedea stînd în biserică în mijlocul soborului fraților. La început, după moartea sa, în a noua zi, s-a arătat monahului Daniil, vestindu-i, cum că de duhurile văzduhului și de mult meșteșugitele curse a scăpat, cu mila lui Dumnezeu și că este numărat în ceata cuvioșilor.

Și stareţului Tarasie i s-a arătat în vederea ochilor la mormîntul său; asemenea și lui Gherasim, ucenicului său, într-o zi de Duminică după Utrenie, mergînd de la gropnița Cuviosului Savatie și căutînd spre Gherasim, i-a zis: "Nevoiește-te, fiule, ca după ostenelile tale să-ți primești răsplătirea!" Și a doua oară același Gherasim l-a văzut, în vremea dumnezeieștii Liturghii, în Sfînta și Marea Joi, stînd în soborul bisericii și cînd se împărtășeau frații, a zis Cuviosul Zosima către Gherasim: "Mergi și tu de te împărtășește!" Atunci cuviosul a stat aproape de Sfintele Taine, pînă ce toți s-au împărtășit. Ieromonahului Dositei, în vremea rugăciunii Pavecerniței, stînd în pridvorul bisericii și rugîndu-se pentru un frate îndrăcit cu mintea sa, i s-a arătat cuviosul, zicîndu-i: "Nu-i este acelui frate de folos tămăduirea, pentru care tu te rogi, ci i se cade a petrece întru acea pătimire!" Pe starețul Teodul, care din întîmplare alunecase și căzuse la pămînt și foarte se zdruncinase cu trupul, încît zăcea bolnav pe pat, neputînd să se scoale la obișnuita sa pravilă, Cuviosul Zosima, venind într-o seară, tîrziu, în chilia lui și bătînd în ușă, cu rugăciune l-a sculat sănătos. Din niște arătări ca acestea ale lui, este încredințat lucru, că nu se depărtează de la locul său și nu părăsește părintele cel iubitor de fii, pe fiii săi cei ce se nevoiesc în acel loc; iar tuturor celor ce-l cheamă cu credință, le dă grabnic ajutor.

Monahul Mitrofan a mărturisit despre sine că pe cînd era în lume și plutea pe mare făcînd neguțătorie, într-o vreme s-a ridicat furtună pe mare și a fost luntrea lui purtată de valuri ca la treizeci de zile. Apoi mai multe vînturi și învăluiri s-au ridicat și mare furtună s-a făcut, iar luntrea era acoperită de valuri, iar cei ce erau într-însa se deznădăjduiseră de viață și se rugau lui Dumnezeu și Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Apoi și-au adus aminte de Cuviosul Zosima, făcătorul de minuni al Solovețului și l-au chemat spre ajutor și îndată au văzut pe cuvios șezînd la cîrmă. Apoi, întinzîndu-și poalele mantiei sale cu amîndouă mîinile spre amîndouă părțile luntrei, împingea în lături valurile mării ce năvăleau și trecea luntrea prin valuri fără primejdie. Astfel a fost cuviosul ziua și noaptea, îndreptînd corabia, apărînd-o de valuri și de înecare, pînă ce a sosit luntrea la mal și s-a făcut nevăzut cîrmaciul acela străin.

Monahul Elisei îmbolnăvindu-se pe calea apei și schima călugăriei foarte mult dorind-o, Cuviosul Zosima, arătîndu-se bolnavului fiind în corabie, l-a făcut sănătos pînă ce a luat sfînta schimă și s-a împărtășit cu dumnezeieștile Taine. Apoi iarăși culcîndu-se, s-a odihnit întru Domnul. Un mirean Nicon, muncindu-se de diavoli și în gropnița Cuviosului Zosima fiind dus, prin arătarea sa, Cuviosul l-a izbăvit din muncirea vrăjmașului și l-a trimis acasă sănătos.

Un lucrător de pămînt, care se numea Gorean, orbind, Cuviosul Zosima i-a dăruit vederea la mormîntul său. Apoi și a doua oară orbind pentru necredința sa, dar alergînd cu pocăință la mormîntul Cuviosului și cu lacrimi rugîndu-se, i-a dat tămăduire ochilor lui. Și alte multe feluri de boli a tămăduit la mulți, fiind chemat cu credință numele cel sfînt al lui. Dar nu numai Cuviosul Zosima, ci de multe ori și Cuviosul Savatie se arăta și de mulți se vedeau amîndoi făcătorii de minuni. Un frate, Iosif, fiind odată în insula ce se chema Cuzov, fiind ca la treizeci de stadii departe de insula Solovețului, într-o noapte nedormind și rugîndu-se, s-a suit la munte. Atunci a căutat spre mănăstirea Solovețului și a văzut în mijlocul mănăstirii doi stîlpi de foc, care ajungeau de la pămînt pînă la cer și străluceau foarte. Apoi a spus aceasta la alți frați și ei i-au zis: "Iată începătorii mănăstirii Solovețului! Cuvioșii Părinți, Zosima și Savatie, strălucesc din mormintele lor, pentru că sînt stîlpi duhovnicești cu adevărat, luminîndu-se cu razele darului lui Dumnezeu".

Doi frați, Savatie și Terapont, la sfîrșitul sfintelor 40 de zile, au fost trimiși la o slujbă în Virm, pentru că acolo era la liman metocul mănăstirii și toate cele de trebuință se aflau într-însul. Iar pe cînd pluteau și se apropiau de insula ce se numea Mufmui, care este departe ca la șaizeci de stadii de la Soloveț, unul dintre dînșii, anume Savatie, a văzut la marginea insulei aceleia doi stîlpi roșii, nu prea mari. Și cînd a sosit acolo, a aflat lîngă piatră o căsuță mică și într-însa doi oameni goi și flămînzi, cu picioarele obosite, fiind abea vii. Pentru că la începutul iernii, spărgîndu-se acolo vasul pe apă, au rămas în insulă acei doi oameni și au iernat, netrecînd nimeni pe acolo ca să-i ia. Aceia văzînd pe monahi, au strigat către dînșii, zicînd: "Domnilor, cine sînteți voi? Oare stareții de la Soloveț v-au trimis pe voi?" Iar Savatie și Terapont i-au întrebat: "De care stareți de la Soloveț ziceți voi?" Răspuns-au bolnavii, zicînd: "Doi stareți cinstiți venind aici, ne-au cercetat pe noi. Numele unuia era Zosima, iar al altuia Savatie. Și cînd veneau la noi, atunci ni se ușura durerea și foamea ni se ducea și frigul înceta. Dar și acum au fost la noi înaintea venirii voastre și ne-au zis: "Nu vă mîhniți, că acum vom trimite după voi"". Aceasta auzind monahii cei trimiși la slujbă, s-au mirat și, întărind cu hrană pe cei bolnavi, i-au luat cu ei în luntre și i-au dus în mănăstire.

O femeie îndrăcită, anume Maria, soția unui bărbat cu numele Onisim, fiind adusă în mănăstirea Solovețului, Cuvioșii Părinți Zosima și Savatie, prin a lor arătare au tămăduit-o, izgonind dintr-însa pe diavol. Și pe o altă femeie tînără, fiica lui Ieremia, care a fost odată sluga Cuviosului Zosima, care singură prin lucrarea diavolească, tăindu-se cu cuțitul pe grumaj și pe piept, încît zăcea moartă, au înviat-o cuvioșii, fiind chemați de părinții ei cu amare lacrimi. Și în noaptea următoare i s-

au arătat în somn, dîndu-i un vas plin de unsori și zicîndu-i: "Unge-te la răni, căci pentru lacrimile tatălui și maicii tale, care strigă la noi, am venit să te tămăduim". Iar femeii i se părea în vedenie, că-și unge rănile cu unsoarea aceea și s-a deșteptat din somn. Iar după trei zile rănile, care erau mari de moarte, s-au tămăduit.

Un anume Vasile, cu viață tîlhărească, a venit în mănăstirea Solovețului la pocăință și a luat rînduiala monahicească. După o vreme, fiind atras de diavol iarăși la obiceiul cel dintîi, a gîndit să fugă din mănăstire și, pregătind o luntre, a furat niște lucruri mănăstirești, cărți, veșminte și vase, pe care punîndu-le în luntre, a fugit noaptea. Iar din întîmplare, a sosit la insula ce se numește Anzela, care este la cinzeci de stadii departe de insula Solovețului, unde a căzut asupră-i un somn greu. Și, întărind luntrea la mal, singur a căzut la pămînt și a adormit, atunci i s-au arătat amîndoi cuvioșii în vis; iar Cuviosul Zosima, căutînd la el cu mînie, a zis: "Ticălosule, mă furi? Eu zidesc, iar tu risipești?" Iar Vasile, în vedenia aceea, își cerea iertare și cuviosul i-a zis: "Iertare vei cîștiga, dar vei ședea acolo trei zile". Și deșteptîndu-se din somn Vasile, n-a văzut pe nimeni, nici luntrea n-a găsit-o lîngă mal și ședea acolo plîngînd, pînă ce au trecut cele trei zile. Apoi niște neguțători plutind pe lîngă insula aceea, l-au luat de acolo și l-au dus la mănăstire, căindu-se cu lacrimi, mărturisind păcatul său și spunînd cuvioșilor arătarea.

Într-acea vreme, pescarii mănăstirii au vînat pește, la rîul Umbei, la depărtare de insula Solovețului, ca la cinci sute de stadii și era mai mare între ei bătrînul Fotie. Aceluia i s-au arătat în somn amîndoi cuvioșii și a zis Zosima către Fotie: "Iată v-am adus o luntre spre vînarea peștelui, pentru că știam că vă mai trebuie încă o luntre; dar vedeți, ca nimic să nu se piardă din cele ce sînt în ea, ci pe toate să le duceți la mănăstire". Iar Fotie, deșteptîndu-se, a spus vedenia celorlalți pescari și mergînd la mal, au găsit o luntre nouă și multe lucruri mănăstirești în ea, pe care ducîndu-le la mănăstire, au spus despre arătare cuvioșilor.

Un om, anume Teodor, viețuind lîngă mare, la rîul Sumii, a spus aceasta: "Mi s-a întîmplat a pluti pe mare cu marfă. Deodată s-a ridicat o furtună mare, iar noi aruncînd ancorele, am stat și eram în primejdie mare, învíforîndu-ne de valuri. Atunci ne rugam lui Dumnezeu și pe preacuvioșii Părinți, Zosima și Savatie, îi chemam în ajutor. Apoi, intrînd înăuntru în luntre, am adormit și am văzut doi stareți cu sfîntă cuviință, stînd în luntre și zicînd către cîrmaci: "Întoarce luntrea cu cîrma spre vînt". Și îndată m-am deșteptat și am alergat la cei ce vărsau apa din luntre, între care unul adormise. Dar acela îndată sculîndu-se, a început a-mi spune: "Doi stareți am văzut în luntre în ceasul acesta, vorbind între ei și unul către celălalt a zis: "Păzește, frate, luntrea aceasta, iar eu mă voi grăbi să merg la Soloveț la rugăciunea de prînz". Noi, auzind aceea, ne-am minunat și ne-am bucurat foarte, nădăjduind izbăvire din primejdia cea de față. Și îndată a încetat viforul, s-a făcut liniște și ne-am dus în calea noastră mulțumind lui Dumnezeu și plăcuților Lui.

Starețul Filimon povestea, zicînd: "Viețuind eu în pustie la liniște, mi-a venit o supărare mare din diavoleasca lucrare. Iar pricina supărării a fost astfel. Un frate a

adus la mine spre pază banii săi, douăsprezece pungi. Și după o vreme, nu se știe cum au pierit banii aceia. Atunci s-a mîhnit fratele acela și eu m-am întristat cîteva zile. Iar odată, după cîntarea pravilei mele, șezînd eu și adormind puțin, au intrat în chilia mea doi stareți și am zis către ei: "Pentru ce ați intrat fără rugăciune?" Iar ei au zis: "Am făcut rugăciunea și tu n-ai auzit". Eu le-am zis: "Ședeți, domnii mei". Și iarăși le-am zis: "Cine sînteți voi? Oare sînteți părinți ai mănăstirii noastre? Căci nu vă cunosc". Unul a zis: "Eu mă numesc Zosima, iar celălalt Savatie. Nu te întrista, frate, de lucrul ce a pierit de la tine, căci se va găsi". Apoi a zis și altele, spre mîngîierea sufletului meu și s-au făcut nevăzuți amîndoi. Iar eu, deșteptîndu-mă, n-am văzut pe nimeni și mi s-a ușurat întristarea, căci am simțit în mine bucurie. Apoi și banii cei pierduți s-au găsit la locul lor și m-am mîngîiat eu și fratele acela. Apoi am dat laudă lui Dumnezeu și Cuvioșilor Părinților noștri Zosima și Savatie.

Acestea și multe alte minuni s-au făcut de acei cuvioși părinți, egumenii Solovețului, pentru care s-a scris pe larg în Mineiul cel mare. Iar noi aici pe scurt am pus cît să ajungă spre al nostru folos și spre mărirea plăcuților lui Dumnezeu cum și spre lauda Domnului nostru Iisus Hristos, Celui împreună slăvit împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh în veci. Amin.

39. POMENIREA CUVIOSULUI IOAN, UCENICUL SFÎNTULUI GRIGORIE DECAPOLITUL
(18 APRILIE)

Latura Decapoliei altădată era împărțită în două. Cea aproape de Galileea, în Palestina, care se pomenește de Sfîntul Evanghelist Matei, zicînd: "După Dînsul au mers multe popoare din Galileea și din cele zece cetăți"; iar alta, cea mai de pe urmă, o mică latură în pămîntul Isauriei, care se numea tot Decapolia. Dintr-acea Decapolie a Isauriei a fost Cuviosul Grigorie, învățătorul acestui Cuvios Ioan, a cărui pomenire se face acum.

Acest sfînt Ioan, din tinerețe lăsînd lumea și iubind pe Hristos, a mers la cel mai sus pomenit învățător Grigorie Decapolitul și de dînsul a fost tuns în rînduiala monahicească. Apoi petrecea cu el, nevoindu-se în toate și bineplăcînd lui Dumnezeu, a ajuns în atît de mare smerenie și ascultare și în așa sîrguință spre tot lucrul bun, încît singur învățătorul lui, Sfîntul Grigorie, se bucura de el și slăvea pe Dumnezeu. Iar cînd răucredinciosul împărat Leon Armeanul, a înnoit eresul luptării de icoane și a ridicat prigonire asupra Bisericii lui Hristos, în acea vreme acest cuvios

Ioan a mers în Bizanţ, pe lîngă Sfîntul Grigorie învăţătorul său, împreună şi cu Sfîntul Iosif, scriitorul de cîntări. Apoi umblînd prin cetate, întărea pe cei dreptcredincioşi ca să stea în dreptcredincioasa mărturisire. După aceea Iosif a fost trimis la Roma, la care n-a ajuns, pentru că a căzut în mîna ereticilor şi la Creta a fost ţinut în legături. Iar Cuviosul Grigorie Decapolitul, după trimiterea lui Iosif s-a mutat către Domnul. Dar Cuviosul Ioan, rămînînd în Bizanţ, se nevoia în ostenelile cele obişnuite, nu numai pentru a sa mîntuire, ci şi pentru a celorlalţi.

După cîtăva vreme, liberîndu-se fericitul Iosif din legături şi întorcîndu-se în Bizanţ, Cuviosul Ioan s-a dus către Domnul, ca să-şi ia plata pentru ostenelile sale, şi a fost îngropat de mîinile lui Iosif, lîngă mormîntul Sfîntului Grigorie, părintele său. După aceea, s-a mutat în alt loc, despre care în viaţa Sfîntului Iosif scriitorul de cîntări, se scrie astfel: "Iosif, intrînd în cetate, n-a găsit între cei vii pe iubitul său părinte, pe Sfîntul Grigorie Decapolitul, căci se dusese către Domnul. A văzut numai pe fericitul Ioan ucenicul lui şi a plîns mult după părintele său Grigorie, căci nu s-a învrednicit să-l vadă iarăşi viu. Şi a petrecut lîngă mormîntul aceluia, împreună cu părintele Ioan, dar nu după multă vreme s-a dus şi Ioan către Domnul şi l-a îngropat Iosif aproape de Sfîntul Grigorie. După aceea, Cuviosul Iosif s-a mutat în alt loc. Şi era acel loc afară din cetate, deosebit şi liniştit, nu departe de biserica Sfîntului Ioan Gură de Aur, unde sălăşluindu-se, a zidit o biserică în numele arhiereului lui Hristos, Nicolae şi a mutat acolo moaştele amînduror părinţilor, ale lui Grigorie şi Ioan".

40.SFÎNTUL MUCENIC SAVA GOTUL DE LA BUZĂU (18 APRILIE)

"Biserica lui Dumnezeu din Goţia, trimite dumnezeieştii Biserici cea din Capadocia şi tuturor soborniceştilor Biserici ale creştinilor - care locuiesc printre străini şi prin toată lumea - milă, pace şi dragostea lui Dumnezeu Tatăl şi a Domnului nostru Iisus Hristos să se înmulţească". Astfel începe scrisoarea din Biserica Goţilor, către cea a Capadociei, care povesteşte cele ce urmează.

Sfîntul Petru a zis: "Tot cel ce se teme de Dumnezeu şi lucrează dreptatea, este primit la El". Acum Biserica aceasta iarăşi s-a arătat că este credincioasă prin Sfîntul Sava, care este mucenic al lui Dumnezeu şi Mîntuitorului nostru Iisus Hristos. Pentru că, fiind cu neamul got şi petrecînd în Goţia, printre neamul cel îndărătnic şi răzvrătit, atît de mult a urmat bărbaţilor celor sfinţi şi împreună cu dînşii prin tot felul de fapte bune cinstea pe Hristos, încît strălucea în lume ca o stea. Deoarece încă din tinereţe iubind legea Domnului, a înţeles acea faptă bună desăvîrşit, ca prin cunoştinţa Fiului lui Dumnezeu, să ajungă bărbat desăvîrşit. Căci celor ce-L iubesc pe El, toate le sporesc spre bine; de vreme ce, luptînd vitejeşte împotriva duşmanului vrăjmaş şi făcîndu-se mai presus de această lume deşartă, avînd pace împreună cu toţi, s-a învrednicit chemării celei de sus şi a ajuns la răsplătirea cea veşnică.

Deci, pentru pomenirea acestui sfînt mucenic și pentru folosul dreptcredincioșilor, după săvîrșirea lui întru Domnul, am judecat ca lucrurile aceluia, atît de slăvite, a nu le lăsa uitării, ci a le da prin scris. Pentru că era dreptcredincios, cucernic, drept, ascultător în tot lucrul, blînd, simplu în cuvînt, gata la tot lucrul bun, cîntînd în biserică și îngrijindu-se de aceasta; averile defăimîndu-le, afară de cele ce-i erau de trebuință, înfrînat în toate, cu femeile neavînd deloc împărtășire; la rugăciuni și la postiri îndeletnicindu-se în toate zilele, străin de slava deșartă, deșteptînd pe toți către viața cea plăcută lui Dumnezeu și numai pe acelea care sînt fapte bune, sau datorii, împlinindu-le, fugind însă de acelea, care sînt potrivnice lucrurilor celor bune.

Păzea credința cu dragoste și neîncetat grăia despre Domnul. Pentru că nu o dată, ci de multe ori, mai înainte pînă a nu se încununa cu mucenicia pentru credință, cu lucrul s-a arătat că este folositor dreptei credințe celei adevărate. Pentru că atunci cînd boierii Goților și judecătorii au început a prigoni pe creștini și a-i sili să mănînce cele jertfite idolilor, unii dintre păgîni s-au sfătuit ca, la creștini, la rudenii și la vecinii lor, în loc de cărnurile jertfite idolilor, să le pună înainte pe cele nejertfite, ca astfel să-i păzească de primejdia închinării la idoli, iar pe prigonitori să-i amăgească. Înștiințîndu-se de aceasta Sfîntul Sava, nu voia să guste nici din acele cărnuri, pentru că, numai numindu-se jertfite idolilor, își aducea aminte de Apostolul care zice: *Iar de va zice vouă cineva, aceasta este jertfită idolilor, să nu mîncați.*

Încă și în mijlocul poporului stînd Sfîntul Sava, mărturisea tuturor, zicînd: "Dacă cineva va gusta din cărnurile acelea, nu poate să fie creștin". Cu un sfat ca acesta îi apăra, ca să nu cadă vreunul în cursa diavolului; pentru aceea, ei socotind sfatul acela, au izgonit pe sfîntul din satul lor, dar mai pe urmă iarăși l-au chemat. Apoi, cînd iarăși s-a ridicat prigonire, unii închinători de idoli din același sat, care aduceau jertfă diavolilor, cu blestem au voit să spună boierilor, că nici un creștin nu se află în satul lor. Atunci din nou Sfîntul Sava, stînd cu îndrăzneală în mijlocul poporului, a strigat cu glas mare: "Nimeni să nu se blesteme pentru mine, căci eu sînt creștin". Iar acei închinători de idoli, pe cei de aproape ai lor, care erau din credința creștinească, tăinuindu-i, se jurau înaintea boierului că în satul lor nu sînt creștini, decît numai unul.

Aceasta auzind boierul cel fărădelege, a poruncit ca pe acela să-l aducă înaintea lui; și acesta era Sfîntul Sava. Aducîndu-l, boierul a întrebat pe cei care stăteau înaintea sa: "Ce averi are creștinul acesta?" Iar ei i-au răspuns: "Nimic mai mult nu are, decît numai hainele cu ce este îmbrăcat". Deci, boierul l-a defăimat, zicînd: "Acesta nici a ajuta ceva nu poate, nici a vătăma". Zicînd aceasta, a poruncit ca să-l izgonească de acolo.

După aceasta iarăși rînduindu-se asupra creștinilor mare prigoană în Gotia de către păgîni și apropiindu-se sfînta zi a Paștilor, Fericitul Sava a voit să se ducă în alt sat, la un preot creștin cu numele Gutic, ca să prăznuiască cu el Sfintele Paști. Dar, cînd era pe cale, i s-a arătat un bărbat mare, luminos la chip, zicîndu-i astfel:

"Întoarce-te și du-te în satul tău, la preotul Sansal". Sava a răspuns: "Nu este acasă, căci a plecat și zăbovește în părțile grecești". Sfîntul Sava nu știa însă că preotul acela se întorsese atunci acasă, pentru praznicul Paștilor. Și trecînd de bărbatul acela, se ducea pe calea ce-i stătea înainte la Gutic preotul. Ziua era senină și deodată s-a întunecat cu nori și a căzut zăpadă atît de mare, încît nu era cu putință lui Sava să meargă mai departe. Deci, cunoscînd dumnezeiasca voie, care îl împiedica din cale, s-a întors mulțumind lui Dumnezeu. Și mergînd la Sansal preotul, s-a bucurat văzîndu-l și i-a spus lui și altor mulți, cele ce i se întîmplaseră pe cale și au prăznuit împreună ziua Paștilor.

Dar în a treia noapte după praznic, Atarid, din adunarea păgînilor, fiul boierului Rotest, a năvălit asupra satului fără de veste, cu mare adunare de tîlhari păgîni; și găsind pe preot odihnindu-se în casa sa, l-au prins, asemenea și pe Sava apucîndu-l, i-au legat pe amîndoi. Și punînd pe preot în car, îl tîrau; iar pe Sava gol, ca și cum ar fi ieșit din pîntecele maicii sale, îl tîrau peste spini, bătîndu-l cu bețe și bice, fără de milă; apoi l-au prigonit astfel pînă la cetatea lor; atît erau de aspri și de cumpliți asupra robilor lui Dumnezeu. Dar prigonirea cumplită a acelor vrăjmași a făcut arătată răbdarea și credința bărbatului celui drept. Iar după ce s-a făcut ziuă, sfîntul, slăvind puterea Domnului, le spuse: "Oare nu m-ați gonit și m-ați tîrît pe spini gol și desculț? Deci căutați dacă nu s-au rănit picioarele sau dacă pe trup sînt semne de bătăile voastre!" Dar ei, nevăzînd nici urme de răni pe trupul lui, s-au mirat și, luînd o osie de la car, au pus-o pe spatele lui și trăgîndu-i mîinile spre capetele, osiei l-au legat; asemenea și picioarele întinzîndu-le, le-au legat de altă osie și aruncîndu-l la pămînt pe spate, l-au căznit, bătîndu-l și batjocorindu-l toată ziua pînă în noaptea adîncă.

După ce au adormit călăii, a venit o femeie care se sculase de cu noapte să gătească mîncare casnicilor; aceea a dezlegat pe sfîntul de osie, iar el s-a sculat și a ajutat femeii la lucrul ei. Iar după ce s-a făcut ziuă, Atarid a poruncit să-i lege mîinile și să-l spînzure de grindă în casă. După un ceas a venit la preot și la Sava oarecare de la Atarid cu cărnuri jertfite idolilor și le-au zis: "Marele Atarid vă zice să gustați din cărnurile acestea și veți izbăvi sufletele voastre de moarte". Preotul răspunse: "Nu vom gusta, că nu se cade să mîncăm cărnuri de acestea diavolești; ci ne rugăm lui Atarid ca mai bine să ne răstignească, sau cu altfel de moarte să ne ucidă". Apoi Fericitul Sava a întrebat pe cei ce veniseră: "Cine a trimis acestea?" Ei au răspuns: "Stăpînul Atarid". Sfîntul zise: "Unul este Stăpîn, Dumnezeul Cel din cer. Iar aceste pieritoare bucate necurate sînt, precum Atarid acela, de la care sînt trimise".

Zicînd aceasta Sfîntul Sava, una din slugile lui Atarid, aprinzîndu-se de mînie a lovit cu o suliță ce o ținea în mîini, în piept pe sfîntul atît de tare, încît toți cei ce erau de față așteptau ca îndată să moară mucenicul. Dar cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu păzindu-se mucenicul, nu s-a rănit, nici a simțit durere, ci a zis către cel ce l-a lovit: "Ție ți se pare că m-ai rănit cu sulița ta, dar acea lovire n-am simțit-o în alt fel, decît cum m-ar fi lovit cineva cu un fir de lînă". Înștiințîndu-se Atarid de aceasta, a poruncit ca să piardă pe Sfîntul Mucenic Sava.

Deci slujitorii cei necurați, lăsînd legat pe preotul Sansal, au luat pe Sava și l-au dus la rîul ce se chema Musia (Buzău) ca să-l înece acolo. Iar sfîntul mucenic, aducîndu-și aminte de porunca Domnului și iubind pe aproapele ca pe sine, a întrebat pe slujitorii care îl duceau: "Ce a greșit preotul, de nu moare împreună cu mine?" Aceia i-au răspuns: "Nu este treaba ta a ști aceasta". Iar Sfîntul Sava, umplîndu-se de bucuria Sfîntului Duh, a strigat, zicînd: "Bine ești cuvîntat, Dumnezeule, și preamărit este numele Fiului Tău în veci. Amin. Căci Atarid singur s-a dat pe el morții și pierzării celei veșnice, iar pe mine m-a trimis la viața care este de-a pururea, pentru că așa ai voit Tu cu robii Tăi, Doamne, Dumnezeul nostru".

Și așa sfîntul, fiind dus la moarte, nu înceta a lăuda și a mulțumi lui Dumnezeu, socotindu-se că este nevrednic de pătimirile veacului acestuia, pe lîngă slava care i se va arăta. Și ziceau slujitorii unul către altul: "De ce nu liberăm pe acest om nevinovat, căci Atarid nu va ști de aceasta". Dar Sfîntul Sava a zis către dînșii: "De ce grăiți vorbe nebunești și nu faceți cele ce vi s-au poruncit? Pentru că eu văd ceea ce voi nu puteți să vedeți: Iată stau sfinții îngeri, care au venit să-mi ia sufletul cu slavă!" Deci, ducînd la rîu pe sfîntul mucenic și legîndu-i de grumaji un lemn greu, l-au aruncat în adînc și l-au înecat.

Astfel și-a sfîrșit alergarea Sfîntul Sava, păzindu-și curată sfînta credință pînă la sfîrșit. El a trăit treizeci și opt de ani și s-a încununat cu mucenicia în a cincea zi după Paști, pe 12 Aprilie, împărățind Valentinian la Apus, iar Valent la Răsărit. După aceea ucigașii, scoțînd din apă trupul mucenicului, l-au aruncat pe pămînt, lăsîndu-l neîngropat. Dar nici fiarele, nici păsările nu s-au atins de sfîntul lui trup, ci s-a îngrijit de mîinile fraților celor cucernici.

Iar luminatul Iunie Soranos, voievod al cetei Sciților, fiind cinstitor al Dumnezeului Celui adevărat, trimițînd bărbați credincioși, au luat cinstitul trup al mucenicului din locul cel barbar și l-au adus în părțile grecești. Și voind să-și împodobească patria sa, l-a trimis în Capadocia, scriind astfel către Biserica Capadochienilor: "La a voastră dreaptă credință, după sfatul presbiterilor - așa voind Domnul, Cel ce dăruiește darul Său celor ce se tem de El -, am trimis acest cinstit dar și rodul credinței Celui slăvit. Deci, săvîrșind pomenirea mucenicului, în ziua în care s-a încununat, să dați de știre de aceasta și celorlalți frați, ca în toată soborniceasca și apostoleasca Biserică, veselindu-se duhovnicește, să preamărească pe Domnul, Care și-a ales robii Săi. Închinați-vă tuturor sfinților! Închină-se vouă frații cei ce rabdă prigonirea împreună cu noi.

Iar Celui ce poate cu darul și cu iubirea de oameni să ne treacă pe noi la cereasca Împărăție, se cade slavă, cinste și închinăciune, împreună cu Unul Născut Fiul Său și cu Preasfîntul Duh în veci. Amin".

41. POMENIREA SFÎNTULUI COZMA, EPISCOPUL CALCEDONULUI (18 APRILIE)

Sfîntul Cozma Arhiereul și Mărturisitorul lui Hristos, a fost din cetatea lui Constantin. Din copilărie iubind pe Hristos, a lăsat lumea aceasta deșartă și s-a tuns în chipul monahicesc. Apoi, curățindu-se cu postirea și cu celelalte fapte bune s-a făcut locaș al Sfîntului Duh și a fost pus episcop în Calcedon, în vremea răucredincioșilor luptători de icoane, cînd multe nevoințe a arătat, ajutînd dreptei credințe. Fiind silit de împărații eretici, ca să se lepede de închinarea sfintelor icoane, nu i-a ascultat. Pentru aceea a suferit izgonire și a răbdat multe ispite. Și iarăși fiind chemat, silindu-l să se unească cu eresul acelora, n-a vrut să-i asculte. Deci, în supărări fără de număr a fost aruncat și împreună cu Cuviosul Aventie se nevoia. Ispitit și chinuit de cei răucredincioși și ticăloși luptători de icoane, s-a săvîrșit și s-a dus către Domnul.

42. POMENIREA SFINȚILOR MUCENICI VICTOR, ZOTIC, ZINON, ACHINDIN ȘI SEVERIAN (18 APRILIE)

În vremea în care Dioclețian, răucredinciosul împărat, a pornit mare și înfricoșată prigonire și munci asupra creștinilor, atunci a fost prins și Sfîntul și multpătimitorul Gheorghe. Muncindu-l tare, făcea după aceea minuni preaslăvite, pe care văzîndu-le, mulți au crezut în Hristos. Și îndată cei ce credeau, se munceau de mîinile păgînilor; unii în temniță se trimiteau, alții cu foc se ardeau, iar alții cu sabia se tăiau, dintre care au fost și acești sfinți mucenici: Victor, Zotic, Zinon, Achindin și Severian. Căci văzînd pe Sfîntul Gheorghe legat pe roată și nicidecum vătămat, au crezut în Domnul nostru Iisus Hristos și îndată cu sabia li s-au tăiat capetele.

43. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC IOAN CEL NOU, CARE A PĂTIMIT ÎN CONSTANTINOPOL DE LA MAHOMEDANI (18 APRILIE)

Patria acestui fericit Ioan era țara grecească, ce se numea Epir, adică cetatea Ioania, care odată era scaun al lui Pir, împăratul elinesc cel de demult. Părinții lui Ioan erau creștini dreptcredincioși, de care rămînînd orfan în anii tinereților sale, a mers la Constantinopol, căutînd ca din osteneala mîinilor sale să-și aibă cele de trebuința vieții, și și-a cîștigat în tîrg un loc, între alți lucrători cu mîinile. Astfel, cu oarecare meșteșug și cu negustorie se hrănea, avînd îndestulare de cele ce îi erau spre trebuință. Pentru că Dumnezeu îi sporea lucrurile lui, pentru viața lui cea îmbunătățită, de vreme ce tînărul era înțelept, temîndu-se de Dumnezeu și poruncile Lui păzindu-le. Și era numit de constantinopolitani, Epirotul, de vreme ce era cu neamul de la Epir.

În vremea aceea, Constantinopolul era stăpînit de agareni, care ţineau de credinţa lui Mahomed, de a căror păgînătate mulţi creştini s-au amăgit, precum şi cei ce şedeau la prăvăliile lor în tîrg, adică neguţători şi meşteri. Şi erau mulţi din aceia, care, fiind mai întîi creştini, se abătuseră după aceea la credinţa cea rea a lui Mahomed şi se uniseră cu agarenii. Între unii din aceia, fericitul Ioan, adevăratul creştin se întîmplase să-şi aibă prăvălia. Şi era înconjurat din toate părţile de vecini călcători de lege, care se lepădaseră de Hristos şi se lipiseră de Mahomed, cu care Ioan adeseori se certa, mustrînd depărtarea lor. Pentru că era tînăr, înţelept şi îndrăzneţ în grăire, vorbind pentru adevăr fără de frică.

Deci, au început mahomedanii a-l urî foarte, pe de o parte fiindcă îi mustra şi-i ocăra adeseori, iar pe de altă parte, pentru că îl vedeau fericit la neguţătoria ce se făcea de dînsul, de vreme ce toate se înmulţeau în mîinile lui, şi-l zavistuiau, gîndind ce fel de pricină să găsească asupra lui, ca să-l piardă. Înţelegînd fericitul Ioan Epirotul, răutatea gîndită de dînşii, nu s-a temut, ci mai ales a dorit din tot sufletul să pătimească pentru adevărul lui Hristos.

Deci, mergînd la întîiul preot al Constantinopolului, la duhovnicescul lui părinte, în ziua Vinerii celei Mari, în anul 1500, a făcut mărturisirea greşelilor sale. Şi a spus părintelui său despre vrăjmăşia vecinilor săi, care pizmuiau asupra lui şi căutau să-l piardă. Apoi i-a spus a sa dorire, că voieşte să pătimească pentru Hristos, cerînd de la dînsul sfat folositor. Iar întîiul prezbiter, văzîndu-l tînăr de ani, nu l-a sfătuit să se dea la mucenicie, zicîndu-i: "O, fiule, vezi ca nu cumva să-ţi aducă diavolul un gînd ca acesta; pentru că acela aduce la mulţi gînduri ca acestea, îndemnîndu-i spre mucenicie, ca mai pe urmă, după ce vor slăbi, nesuferind muncile şi căzînd, să-i dea spre batjocură şi rîs la toată lumea, ca cei ce au început şi n-au sfîrşit, nerăbdînd pînă la sfîrşit".

Atunci a zis tînărul: "Nădăjduiesc spre Hristosul meu, că nu mă va da spre batjocura vrăjmaşilor mei, ci mai ales mă va întări, ca să biruiesc puterea vrăjmaşului". Iar întîiul preot i-a zis: "Fiule, scris este: "*Duhul este osîrduitor iar trupul neputincios*". Iar un lucru ca acesta pe care tu îl doreşti, are trebuinţă de multă pregătire, îi trebuie neîncetat post şi rugăciuni, cu care, după ce te vei curăţi de toată prihana păcatului, Dumnezeu îţi va da înştiinţare, ce trebuie să faci; pentru că Dumnezeu voieşte să Se sălăşluiască în sufletele celor curaţi. Deci, ia aminte, iubitule, şi mergi în pace. Iar eu voi ruga pe Dumnezeu, ca pe tine de toţi vrăjmaşii tăi cei văzuţi şi nevăzuţi, de oameni şi de diavoli, să te păzească şi biruitor peste ei să te facă". Aceasta zicînd, a liberat pe tînăr cu pace.

A doua zi, fericitul Ioan a mers iarăşi la acelaşi duhovnicesc părinte, cu faţa luminoasă şi cu sufletul plin de bucurie. Şi i-a grăit: "Cinstite părinte, în această noapte în vedenia somnului m-am văzut fiind în mijlocul unei văpăi, dar nearzîndu-mă, ci veselindu-mă şi dănţuind, precum odinioară cei trei tineri în cuptorul Babilonului. Deci, nădăjduiesc căci cu ajutorul Celui Preaînalt, lucrul cel cugetat de mine va ieşi la bun sfîrşit. Dar te rog, cinstite părinte, să mă înarmezi cu ale tale

rugăciuni". Iar duhovnicescul părinte i-a grăit: "Dumnezeu să te întărească, fiule, ca să biruiești pe lup, pe balaurul cel nevăzut și pentru Hristos cu mucenicia să te încununezi". Și, astfel, a slobozit pe tînăr, întărindu-l pe el cu cuvinte folositoare, făgăduindu-i că se va ruga pentru dînsul lui Dumnezeu, ajutătorul său.

După ce a mers fericitul Ioan la prăvălia sa, l-au văzut dușmanii lui, care se sfătuiseră, mai înainte pentru pierderea lui și au zis unul către altul: "Oare nu este acesta cel care s-a lepădat la arătare în Tricu? Deci, cum se face că este creștin?" Acestea auzindu-le, tînărul cu mînie căutînd spre dînșii, a zis: "Oare despre mine grăiți unele ca acestea, sau despre altcineva?" Iar ei au zis: "Pentru tine, iar nu pentru altul; oare nu grăim adevărul?" Răspuns-a fericitul: "Să nu-mi fie mie, ca să mă lepăd de Hristos Dumnezeul meu, nici în Tricu, nici în altă parte și niciodată să nu-mi fie mie aceasta; pentru că în această credință viețuiesc și voi viețui totdeauna și sînt gata a muri pentru El". Iar ei, fiind foarte necăjiți pe dînsul, s-au umplut de mare mînie și, degrabă sărind de la locurile lor, au pornit spre dînsul și, punînd pe el mîinile lor cele ucigașe, îl trăgeau la judecată. Iar sfîntul tînăr, ca la ospăț mergea, cu fața luminoasă și cu sîrguință. Și l-au dat judecătorului cel nedrept, făcîndu-se singuri asupra lui clevetitori, martori și judecători. Și puneau asupra lui o vină mincinoasă, cum că în Tricu, cetatea Tesaliei, s-ar fi lepădat de Hristos în văzul tuturor și ar fi primit credința mahomedană. Dar după ce a venit în Constantinopol, iarăși s-a făcut creștin și pe Mahomed îl hulește. Deci, începîndu-se judecata, mai întîi se prefăceau că au durere în suflet și că le-ar fi milă de el, de aceea au început cu lacrimi a-l amăgi să se lepede de Hristos.

După aceea, văzîndu-l tare în credința creștină, cu îngroziri îl înfricoșau pe el. Dar nici așa sporind, l-au bătut fără milă și foarte mult muncindu-l cu bătaia, l-au aruncat în temniță, spre a se socoti ce îi vor face. Iar a doua zi, scoțîndu-l, îl întrebau: "Te-ai gîndit să te lepezi de Hristos și să fii una cu noi?" Și văzîndu-l neschimbat, iarăși l-au bătut cu toiege pînă la sînge. Apoi se ruga încetișor lui Dumnezeu, zicînd: "Întărește-mă, Unule Atotputernice, Dumnezeule! Dă-mi putere și tărie și-mi întinde mîna cea ajutătoare din sfîntul Tău locaș". După aceea grăia către vrăjmașii săi: "Nimic din cele ce sînt în lume, bune sau rele, nu vor putea să mă întoarcă de la scopul meu niciodată, să nu-mi fie vreodată să cred în alt chip altfel decît creștinii, să nu-mi fie ca, ori cu îmbunările să fiu amăgit, ori cu muncile să fiu biruit. Faceți ceea ce voiți, ca mai degrabă să mă trimiteți din această viață de scurt timp, la veșnica viață. Sînt rob al lui Hristos, lui Hristos Îi urmez și pentru Hristos mor, ca să locuiesc cu Dînsul în veci". Atunci nedrepții judecători au poruncit, ca iarăși să arunce pe sfîntul în temniță. Dar ei nu îl duceau pe mucenic, ci îl tîrau de păr, într-o parte și în alta, lovindu-l peste obraz și călcîndu-l în picioare; apoi l-au închis în temniță.

A doua zi scoțîndu-l iarăși și aceleași cuvinte ca mai înainte cu îndrăzneală grăindu-le și fiind neplecat în creștineasca credință, a poruncit ca iarăși să-l bată fără milă. Iar mucenicul, fiind bătut, cînta cu bucurie cîntări bisericești: "Hristos a înviat din morți...", și celelalte, pentru că erau zilele Paștilor. Deci, tot trupul lui s-a rănit de bătăi și pămîntul s-a roșit cu sîngele lui, iar sfîntul mucenic răbdînd ca în trup

străin, uneori cînta, iar alteori grăia către cei ce-l munceau: "Bateți, bateți, cu toată puterea voastră, bateți și pe cît puteți înmulțiți bătăile; dar să știți că niciodată nu veți putea să mă înstrăinați de la Hristosul meu și să mă faceți la un gînd cu voi". Iar muncitorii, rușinîndu-se, l-au aruncat iarăși în temniță pe mucenic; și-l munceau cu nevoia temniței, cu strîmtorarea legătu-rilor, cu foamea și cu setea cîteva zile.

După aceea iarăși scoțîndu-l și cu nici un fel de munci nemișcîndu-l din credința lui Hristos, l-au judecat spre ardere. Deci, cînd îl duceau la moarte, legat cu lanț de fier, ca pe o oaie la junghiere, unii îl loveau cu mîinile peste grumaji, alții îl dosădeau cu cuvinte ocărîtoare, iar alții cu durere îl sfătuiau să-și cruțe tinerețile sale. Dar mucenicul lui Hristos, mergea nu ca la moarte, ci ca la o mare cinste. Și, ajungînd la un loc unde era aprins un foc mare, n-a așteptat pînă ce îl vor arunca în foc; ci singur a sărit în mijlocul văpăii. Iar muncitorii apucîndu-l de capul lanțului de care era legat, au tras afară din foc pe mucenic, dar el cu greu socotind lui aceasta, a zis către muncitori: "Pentru ce nu-mi dați parte ca să ard în văpaie? Pentru ce nu mă lăsați să fiu jertfă bineplăcută Hristosului meu?" Iar judecătorii, deși știau că este amară moartea prin arderea focului, însă de vreme ce dînsul o dorise, sărind în foc, altă judecată au hotărît. Deci, s-au gîndit ca nu cu foc, ci cu sabia să-l omoare. Și au poruncit speculatorului să taie capul nebiruitului tînăr; iar după aceea trupul și capul să le arunce în foc, ca să ardă desăvîrșit.

Astfel a primit cununa muceniciei, Sfîntul Noul Mucenic al lui Hristos, Ioan Epirotul, în 18 zile ale lunii aprilie. Iar după arderea lui stingîndu-se focul, credincioșii au luat oarecare părți din oasele lui, rămase din foc. Și, luîndu-le cu cucernicie, cu cinste le-au ținut la dînșii, slăvind pe Hristos Dumnezeul nostru, Cel lăudat împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în veci. Amin.

---

44. CUVIOASA ATANASIA EGUMENA
(18 APRILIE)

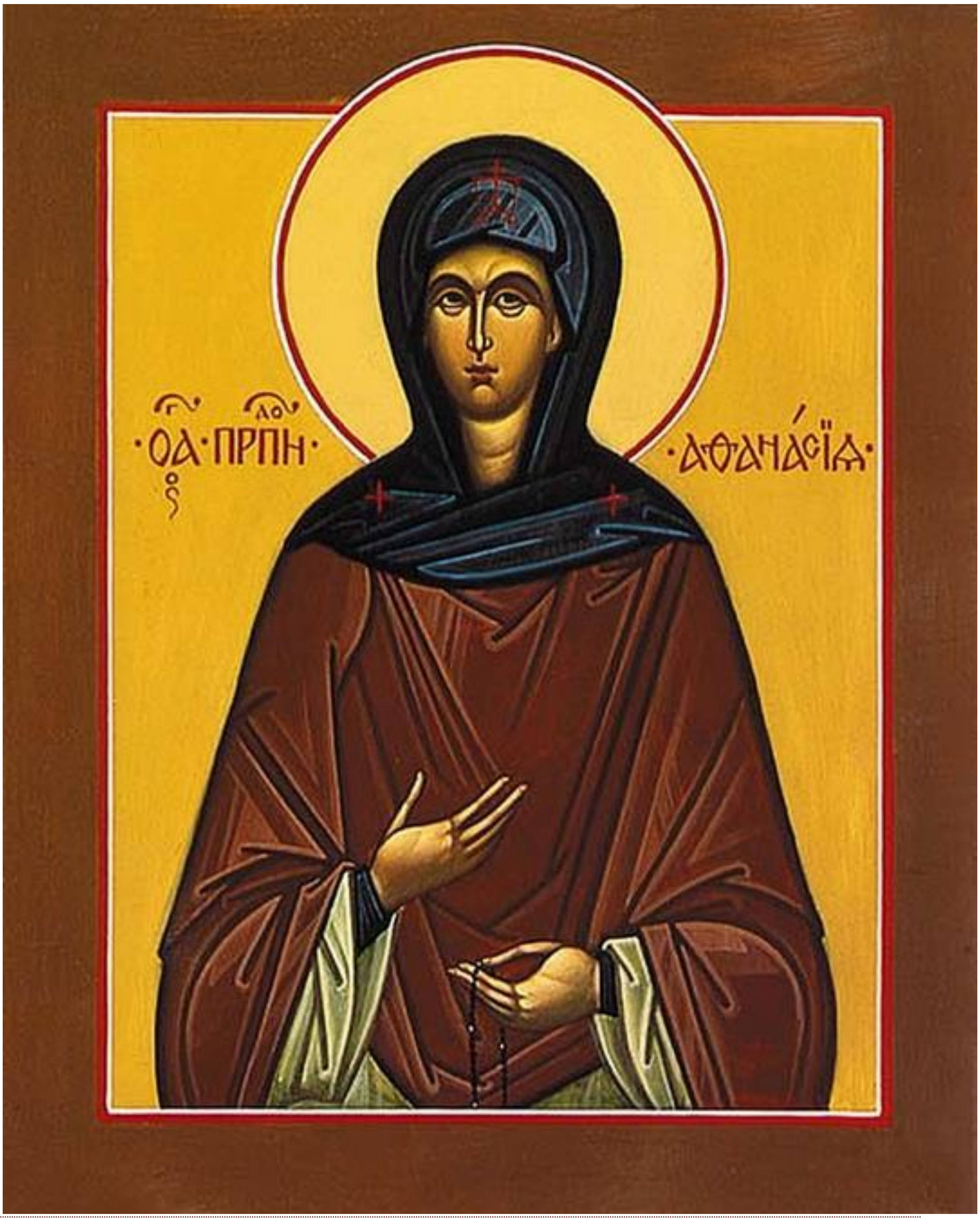

Este poruncă apostolică să săvârșim pomenirile sfinților, iar viețile și nevoințele lor să le scriem și să le punem înainte spre folosul de obște al celor ce le citesc, cu adevărat este lucru de laudă și de mântuire. Pentru aceasta și viața fericitei Atanasia am dorit a o scrie, deși în puține cuvinte, ca să nu se dea uitării lucrurile cele bune prin trecerea vremii și să se lipsească oamenii de folosul' sufletesc. Deci această femeie vrednică de laudă, numită cu numele nemuririi, care bine și-a săvârșit viața sa și s-a arătat roabă bună și credincioasă Stăpânului a toate Dumnezeu, s-a născut din tatăl său Nichita și din maica sa Irina, care au fost de bun neam

și temători de Dumnezeu, iar petrecerea lor era în insula ce se numea Eghina. Din ei aducându-se prunca aceasta în viața omenească, s-a făcut vas bineprimit al Sfântului Duh.

Și fiind de șapte ani, a învățat Psaltirea în puțină vreme și se silea la cărți, îndeletnicindu-se în dumnezeieștile Scripturi. Iar într-una din zile, șezând singură și țesând un postav, a văzut o stea cu raze luminoase care se cobora spre dânsa și, ajungând până la pieptul ei, o lumina de sus până jos. Și cum s-a apropiat de pieptul ei steaua aceea cu raze luminoase, îndată s-a făcut nevăzută. Din acel ceas, acea fericită fecioară s-a luminat cu sufletul și a început a urî deșertăciunea lumii acesteia și dorea să intre într-o mănăstire, însă părinții ei i-au împiedicat foarte mult acest scop și chiar nevrând, au însoțit-o cu silă mare cu un bărbat, cu care numai șaisprezece zile petrecând, deodată a rămas văduvă.

Căci un neam de barbari, ce se numeau mauri, fără de veste au năvălit asupra țării acesteia și era nevoie ca bărbatul Atanasiei să meargă la război, unde, după neștiute judecăți ale lui Dumnezeu, a fost ucis cu sabia de barbari. Deci, după uciderea bărbatului Atanasiei, ea s-a apucat iarăși de scopul ei cel mai dinainte, ca să se ducă în mănăstire, însă mai înainte de a săvârși lucrul acela, a venit o poruncă de la împăratul în părțile acelea, ca fecioarele și văduvele cele tinere să se ducă după ostașii lui. Și iarăși a fost silită de părinții săi, ca să se mărite după alt bărbat. Și deși acea nuntă s-a făcut, ea se îngrijea pentru a sa mântuire, îndeletnicindu-se fără de lenevire în cântarea de psalmi și în citirea cărților. Apoi cu nici un fel de dulceți ale lumii acesteia sau de grijile bunătăților celor vremelnice schimbându-se, se lumina prin smerenia inimii cu cuvio-șie și era foarte iubită de casnicii săi și lăudată de vecinii cei ce îi vedeau bunătatea. Iar spre darea milosteniei era atât de osârdnică, încât, deși era plină de toate bunătățile casa ei, acelea nu-i erau destule spre împărțire. Și pe toți cei ce mergeau în casa ei, monahi și străini, îi primea cu cinste și-i odihnea cu iubire de străini, apoi văduvelor, sărmanilor și tuturor celor ce aveau trebuință, le dădea din destul cele trebuincioase vieții.

Odată, fiind foamete și toți fiind lipsiți, ea nu numai pe cei de o credință îi hrănea din destul, ci până și celor necredincioși, care erau acolo și se numeau antigani și care mureau de foame, dânsa având milă de dânșii, le dădea hrană, căci împlinea cuvântul Domnului Care zice: Fiți milostivi, precum și Tatăl vostru Cel ceresc este milostiv, căci răsare soarele Său peste cei răi și peste cei buni si plouă peste cei drepți și peste cei nedrepți. Dar nu numai hrană, ci și haine le dădea lor și cu celelalte daruri îi mângâia. Iar Duminicile și în zilele de praznice, adunând femeile cele de aproape, le citea dumnezeieștile Scripturi și le deschidea mintea spre frica și dragostea Domnului, povățuindu-le spre toată fapta bună. Așa, întru cele dumnezeiești sporind și împodobindu-se cu lucruri bune ca un câmp cu flori, după câțiva ani a sfătuit pe bărbatul său să se lepede de lume și de cele din lume și să meargă la sfânta viață monahală.

Deci, prin povățuirea fericitei sale soții, făcându-se bun monah și viețuind cu sfântă cuviință, s-a odihnit întru Domnul. Iar acea fericită femeie, rămânând singură, s-a dat cu totul lui Dumnezeu. Căci aflând și alte femei cucernice, care aveau același scop și ardeau cu duhul, de acelea s-a lipit cu sufletul și împărțind toate averile sale săracilor, s-a dus din viața lumească

împreună cu acele femei și într-un loc oarecare deosebit, a început viața liniștită, tunzându-se în călugărie de un sfânt bătrân. Iar după trei sau patru ani, chiar și nevrând, fericita Atanasia a fost aleasă stareță femeilor acelora, fiind silită. Deci ea singură se socotea pe sine că este cea mai de pe urmă, păzind porunca Domnului, Care zice: Cel ce voiește între voi să fie mai mare, să vă fie vouă slugă.

Dar care cuvânt sau ce limbă va putea spune înălțimea smereniei ei? Că din femeile cele ce viețuiau cu dânsa, pe nici una nu a lăsat-o vreodată să-i slujească ei sau să-i toarne apă pe mâini, numindu-se nevrednică a petrece împreună cu dânsele și cu atât mai mult nevrednică a primi slujbă de la ele. înfrânarea ei era mare, că gusta seara puțină pâine de orz și apă cu măsură, iar untdelemn și vin, asemenea și unt de vaci, brânză și pește nu mânca niciodată, decât numai la praznicul Nașterii lui Hristos și al Prealuminatei învieri, obișnuia a gusta, mulțumind lui Dumnezeu. Iar în Sfântul Post cel de 40 de zile și în celelalte posturi, după două zile primea hrană, dar nu pâine, ci puține verdețuri crude; iar băutură în acele zile nu gusta nicicum.

Patul ei erau pietrele cele așternute pe pământ, cu o mică vechitură de pânză de lână aspră se acoperea deasupra, pe care odihnindu-se, ca David, toată noaptea își uda patul cu lacrimi. Căci, arzând de dumnezeiasca dorință înăuntrul ei, lacrimile ieșeau la cântarea de psalmi și la rugăciuni cu îndestulare din ochii ei, ca niște râuri din izvoare. Haina de deasupra era din lână de oi, iar pe trup avea o cămașă aspră de păr. Somn avea puțin și cea mai mare parte din noapte o petrecea totdeauna în rugăciunile cele cu dinadinsul către Dumnezeu și în gândirea de Dumnezeu. Iar ziua, uneori singură, iar alteori cu celelalte, cânta psalmii lui David. Și se sârguia ca nici un ceas să nu-1 piardă fără rugăciune sau să-și oprească gura de la binecuvântarea lui Dumnezeu, precum cânta David: Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea.

Din ziua în care a intrat în mănăstire, n-a gustat poame până la sfârșitul său, pentru înfrânare. Și a primit multe necazuri, fiind egumenă peste surori și îngrijind de dânsele. Iar pentru smerenie și blândețe, n-a zis către nici una vreun cuvânt aspru sau de ocară, nici a ieșit din cinstita ei gură vreo vorbă către cineva fără cinste, nici către mic, nici către mare, nici către rob, nici către slobod, deși de multe ori nu era ascultată. Și le răbda toate cu blândețea sufletului și cu inimă dreaptă, privind totdeauna spre răsplătirea care va să fie.

După patru ani de egumenie, fericita Atanasia s-a sfătuit cu surorile să se mute de acolo în alt loc pustiu și liniștit, unde ar putea mai cu înlesnire să slujească lui Dumnezeu în tăcere și cu dumnezeiască povățuire. Și a aflat un monah bătrân, cinstit cu cinstea preoției și a egumeniei, cu numele Matei, bărbat cu adevărat dumnezeiesc și sfânt. Acela, cunoscând scopul lor cel bun, le-a arătat un loc precum doreau, în aceeași insulă a Eghinei, într-un munte pustiu, unde era o biserică veche a Sfântului și întâiului Mucenic Ștefan. Acel loc dacă 1-a văzut Cuvioasa Atanasia, a zis: Eu am văzut de mult acest loc cu ochii minții și socotesc că de acum, aici ne va fi viața și moartea". Deci, Cuviosul Matei, cu binecuvântarea episcopului părții aceleia, a făcut locuință fericitei Atanasia și surorilor ei la acel loc, lângă biserica Sfântului Ștefan.

Dar se cade aici să pomenim în parte și despre fericita viață a lui Matei. Acel cuvios părinte avea nevoință mare, pentru că în toată noaptea citea câte o Psaltire cu rugăciunile, și când avea nevoie să doarmă, nu se culca pe coaste, ci șezând, primea puțin somn. Și era atât de mare umilința bărbatului aceluia încât, atunci când cânta psalmii și se ruga sau săvârșea dumnezeiasca jertfă cea fără de sânge, curgeau neîncetat lacrimi din ochii lui; și oricine căuta la el dobândea mare folos. Purta totdeauna o haină aspră de păr și își subția trupul cu postul și înfrânarea cea fără de măsură. El avea o deosebită dragoste și osârdie pentru Sfântul Evanghelist Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu, iubitul ucenic al lui Hristos, a cărui pomenire Și praznic de peste an sosind, când începea Dumnezeiasca Liturghie, i-a zis unui slujitor din cei ce stăteau lângă dânsul: O, cine ar fi vrednic să fie acum în Efes și să vadă pe Sfântul Apostol Ioan!"

Zicând aceasta, scotea pâraie de lacrimi din ochi, apoi a suspinat din inimă și s-a făcut un lucru minunat: a văzut pe Sfântul Apostol Ioan stând în Altar lângă dumnezeiasca masă și nu numai el a văzut aceea, dar și alți doi slujitori. Și a stat Sfântul Ioan văzut de dânșii, de la începutul Sfintei Liturghii până la otpust. De acest lucru atât de mult s-a bucurat inima fericitului Matei și s-a umplut de veselă umilință, încât până la trei zile n-a putut să guste hrană.

La acest Cuvios Matei, aducându-se un om oarecare slăbănogit cu toate mădularele, s-a milostivit spre dânsul și, dezbrăcând mantia de pe sine, a pus-o pe umerii lui și îndată acel om s-a făcut sănătos. Altul a venit, având fața întoarsă prin lucrare diavolească, și dacă s-a atins cuviosul cu mâna sa de fața lui, făcând pe dânsa semnul Crucii, îndată s-a întors fața la rânduiala cea dintâi. O bătrână oarecare, ce era muncită de duhul cel necurat, ducându-se la sfântul, prin rugăciunile lui a scăpat de muncirea diavolească. Asemenea și altă femeie, monahie, care pătimea și ea de duh necurat, s-a tămăduit cu rugăciunea sfântului părinte.

Acestea s-au zis despre Cuviosul Matei, Acare era plăcut lui Dumnezeu și avea dar de tămăduiri de la El. însă după neștiutele judecăți ale lui Dumnezeu, s-a sfârșit în apă, cu moarte de primejdie; căci odată călătorind cu corabia spre Constantinopol, s-a scufundat corabia în mare și toți care erau într-însa s-au înecat și s-a lipsit insula Eghina de cinstitele moaște ale cuviosului părinte, de la care bolnavii ar fi primit multe tămăduiri. După dânsul a venit alt preot și egumen, cu firea famen, având numele Ignatie. Acela, prin viața cea plăcută lui Dumnezeu și cu darul cel dat de la El, a fost asemenea Cuviosului Matei, și viețuind cu sfințenie s-a sfârșit bine, iar mormântul lui izgonea diavolii și tămăduia bolile.

Dar să ne întoarcem iarăși la povestirea despre Cuvioasa Atanasia. Acea fericită femeie avea, precum am zis, mare smerenie și blândețe și se ruga totdeauna către Dumnezeu și adeseori, privind spre cer, se umplea de spaimă și de mirare; căci vedea un nor luminos slobozind raze de soare și în mijlocul norului pe un bărbat oarecare cu bunăcuviință, luminându-se de o mare frumusețe. Văzând acestea adeseori, se mira de acel bărbat și grăia în sine: Cine a împodobit pe acel bărbat? Ce faptă bună 1-a făcut atât de luminos și de bine încuviințat?"

Acestea gândind în sine, i se părea că aude un glas zicând către dânsa: „Bărbatul de care te miri, 1-a împodobit așa smerenia împreună cu blândețea; deci să fii înștiințată, că și tu asemenea te vei lumina pentru smerenie și pentru blândețe".

Văzând aceasta în toate zilele, atât de mult se înfrumuseța fericita cu acele două fapte, cu smerenia și cu blândețile, ca nimeni altul. De mânie și de mărire nici urmă nu era într-însa; iar cum s-a suit și la înălțimea celorlalte fapte bune, este arătat de aici, că putea să vadă vedenii cerești cu ochiul cel curat al inimii. încă și cu faceri de minuni a împodobit-o Dumnezeu. Căci odată, șezând și îndeletnicindu-se întru gândire de Dumnezeu, a venit un om foarte bolnav la ochi și o ruga, ca să se roage lui Dumnezeu pentru el. Iar ea, smerindu-se ca și cum mângâia pe acela, i-a zis: „Și eu asemenea pătimesc de durere de ochi; deci rabdă, că Dumnezeu îți va ajuta". Iar el nu voia să se ducă, ci cu credință cerea tămăduire.

Atunci fericita, punând mâna pe ochii lui, a zis: „Domnul nostru Iisus Hristos, Cel ce a tămăduit pe cel orb din naștere, să-ți dea, frate, tămăduire desăvârșită". Și îndată omul acela s-a făcut sănătos desăvârșit de ochi. Și a străbătut slava despre dânsa în toată partea aceea și - mulți bolnavi alergau la mănăstirea ei și primeau sănătate cu rugăciunile ei cele primite de Dumnezeu. Și cuvioasa a zidit lângă biserica Sfântului Ștefan încă alte trei biserici: una în numele Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, alta a Sfântului Ioan Mergătorul înainte și a treia a Sfântului Ierarh Nicolae.

Iar mai mult decât pe celelalte biserici, a împodobit biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Pentru că toate cele de trebuință la zidire și înfrumusețare le avea de la iubitorii de Hristos, care aveau osârdie către dânsa. însă de vreme ce era slăvită și cinstită de oameni și supărată de cei ce mergeau la dânsa, de aceea se mâhnea foarte și gândea unde s-ar putea ascunde.

Deci, luând cu sine două surori, pe Marina și pe Evpraxia, a fugit în taină la Constantinopol și acolo, într-o mănăstire de fecioare, a petrecut șapte ani. însă îi părea rău de iubita ei biserică, a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pe care o zidise în mănăstirea sa și de multe ori zicea cu lacrimi: „De supărarea omenească și de slava deșartă, sunt izgonită din biserica Stăpânei mele, Preacurata Fecioară Născătoare de Dumnezeu, și șed aici străină". Dar nu s-a tăinuit cuvioasa nici acolo viețuind; căci Dumnezeu, preamărind pe roaba Sa, a început a izgoni diavolii și a tămădui boli. Și aflând despre dânsa surorile ei din Mănăstirea Eghinei și mergând la dânsa, au rugat-o să meargă cu ele la mănăstirea sa. încă și o vedenie dumnezeiască a îndemnat-o, să se întoarcă la locul său și zicea iubitelor sale surori, Marina și Evpraxia: „Este vremea să ne întoarcem la locul nostru, căci am văzut în vedenie biserica Preacuratei Maicii lui Dumnezeu deschisă și poruncindu-ni-se nouă ca să intrăm într-însa".

Deci, sculându-se, s-a dus cu surorile din Constantinopol și au ajuns la insula Eghinei și la mănăstirea sa. Acolo, peste câteva zile, s-a îmbolnăvit greu și și-a cunoscut sfârșitul mai înainte cu douăsprezece zile. Căci a văzut doi bărbați în haine albe, venind către dânsa, dându-i o hârtie scrisă și zicându-i: „Iată liberarea ta! Primește-o și te veselește!"

După vedenia aceea, venindu-și în sine, a cunoscut că era aproape de ieșirea sa din trup și a petrecut douăsprezece zile în neîncetată cugetare de Dumnezeu și în rugăciune. Iar hrană și băutură în acele zile n-a gustat deloc. Iar surorilor celor ce ședeau lângă dânsa nu le zicea nimic mai mult, decât numai aceasta: „Cântați, surorile mele, cântați și lăudați pe Dumnezeu totdeauna, ca să fie milostiv greșelilor noastre!" Și sosind ziua a douăsprezecea, Cuvioasa Atanasia a zis către dânsele: „Ajutați-mi mie că am slăbit și mergeți în biserică de sfârșiți Psaltirea; căci eu acum nu pot s-o sfârșesc, că mi-a slăbit puterea foarte mult". Iar ele, plângând, au zis: „Până la care psalm ai citit? De unde să o începem ca s-o sfârșim?" Iar ea a încetișor a răspuns: „Al nouăzecilea psalm îl am în gură și acum nu pot mai mult". Și mergând surorile în biserică, au sfârșit pe ceilalți psalmi. Apoi ieșind, au căzut cu fața înaintea patului ei și plângere mare au făcut, cerând de la dânsa rugăciunile cele mai de pe urmă. Iar ea rugându-se pentru toate, pe Marina și pe Evpraxia le-a cuprins cu cinstitele ei mâini, zicându-le: „Iubitele mele surori, iată în această zi ne despărțim, dar în veacul ce o să fie, iarăși ne va uni Dumnezeu. Domnul nostru Iisus Hristos să vă dea pace, dragoste și o minte, și să vă umple de toate bunătățile Sale".

Acestea și altele zicând, fața ei s-a luminat și toți cei ce veniseră la dânsa s-au umplut de spaimă și de mirare. Și se apropia ziua în care se prăznuiește Adormirea Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu și zicea fericita: „Vedeți să nu rămână ceva din cele cuviincioase praznicului, ci și cântarea bisericească cu bună rânduială să fie; săracilor, scăpătaților și văduvelor să le faceți ospăț, după putere. Iar după dumnezeiasca Liturghie, să dați pământului trupul meu cel sărac".

Aceasta zicând și cuprinzând pe cele două surori mai sus amintite, s-a odihnit întru Domnul, adormind ca și cu somn firesc, căci ca o vie și-a închis ochii și gura și nu îi era trebuință ei întru aceea de obișnuita slujbă care se face la moarte. Iar surorile, căzând la sfântul ei trup, plângeau de sărăcia lor, zicând: „Unde te-ai dus acum, o, sfântă maica noastră, cea numită cu nemurire? Astfel, ne-ai lăsat sărmane, ducându-te din ochii noștri. Unde vom mai vedea după aceasta, fața ta cea cu chip de înger? Unde vom auzi glasul tău care înveselea inimile noastre și la lucruri bune ne învăța? S-a stins lumina nădejdii noastre celei bune! Tu acum dormi, dar noi de întristare pentru tine murim! Nu te vom mai avea de acum împreună cu noi cântând, citind, rugându-te, vorbind și lucrând, căci Domnul te-a ales și te-a luat în veșnicele locașuri, cele fără de moarte!" Așa zicând și mult plângând, au îngrijit trupul ei cel sfânt.

Cuvioasa Atanasia s-a sfârșit la 14 august, la Vecernia praznicului Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Iar la praznic, după dumnezeiasca slujbă, cu cinste a fost îngropată, cu nemângâiata tânguire a surorilor. Iar cea care se pusese după dânsa egumenă, ziua și noaptea

nu ieșea de la mormânt, plângând. Și i s-a arătat în vis Sfânta Atanasia, zicând către dânsa: Cu dinadinsul să știi, că după săvârșirea celor patruzeci de zile de la adormirea mea, voi lua cele pregătite mie de Dumnezeu". Și deșteptându-se egumena, nu se pricepea ce înseamnă vedenia aceea și cuvântul zis de cuvioasa. Dar, sosind ziua cea de 40 de zile, au uitat surorile - precum adeseori se întâmplă -, ca să-i facă obișnuita pomenire, părându-le că după două zile se împlinesc cele 40 de zile. Și în aceeași seară iarăși s-a arătat sfânta, zicând egumenei: Pentru ce n-ați ținut seama de cele 40 de zile și n-ați pregătit cele spre pomenire, nici spre dare la săraci, nici spre primirea de oaspeți?" Și deșteptându-se din somn, egumena a numărat zilele cu dinadinsul și a cunoscut că aceea era seara zilei a 40-a, în care se cădea să cânte panahida.

Iar a doua zi, făcându-se pomenirea și săvârșindu-se dumnezeiasca slujbă, două monahii începătoare a cetelor bisericești, cărora Dumnezeu le-a deschis ochii sufletești, au văzut o minunată vedenie în biserică: Doi bărbați oarecare, foarte cinstiți cu chipul, îmbrăcați în haine luminoase, au intrat în biserică, ducând între dânșii pe Cuvioasa Atanasia, pe care punând-o înaintea Sfântului Altar, au îmbrăcat-o cu porfiră împărătească, împodobită cu pietre scumpe și cu mărgăritare de mult preț și i-au pus pe cap coroană împărătească, care avea cruce dinainte și înapoi; i-au dat apoi și un toiag de aur, la fel împodobit cu pietre scumpe; apoi, luând-o de mâini, au dus-o în Sfântul Altar prin ușile împărătești.

Se mai scrie despre dânsa și aceasta, cum că, ducându-se către Domnul, a poruncit surorilor ca până la patruzeci de zile să pună masă săracilor. Dar ele numai până la a noua zi au făcut aceasta, iar după acele nouă zile au încetat. Și li s-a arătat sfânta cu doi îngeri, zicându-le: Pentru ce ați călcat porunca mea? în știre să vă fie vouă, că milosteniile cele ce se fac pentru suflet, până la 40 de zile, cum sunt saturarea flămânzilor și rugăciunile preoților, milostivesc pe Dumnezeu și chiar păcătoase fiind sufletele celor adormiți, primesc iertarea păcatelor întru Domnul, iar de vor fi drepte, apoi aceia care fac pomenire, se îmbogățesc cu împlinirea a tot binele".

Aceasta zicând sfânta și-a înfipt în pământ toiagul și s-a făcut nevăzută. Iar a doua zi sculându-se surorile au văzut toiagul ei înflorit și au preamărit pe Dumnezeu a toate Făcătorul. Aceasta povestește prologul. Apoi săvârșindu-se anul după moartea Cuvioasei Atanasia și pomenirea sfintei sosind, precum scrie Metafrast, au venit doi bărbați preoți și cu dânșii au adus o femeie muncită de multe duhuri rele. Acei preoți, luând acoperământul mormântului și măturând țărâna pământului, au scos afară racla cu moaștele Cuvioasei Atanasia și îndată necuratele duhuri au fugit din femeia aceea și s-a făcut sănătoasă. Iar din raclă a ieșit o mare și bună mireasmă și au văzut picurând din raclă mir. Apoi, descoperind racla, au văzut pe Cuvioasa Anastasia ca și când atunci adormise, având sprâncenele, buzele și fața luminate cu bună cuviință, mâinile strânse și tot sfântul ei trup întreg, moale, fără cât de puțină stricăciune, și izvorâtor de mir. Aceasta văzând-o toți cei ce erau acolo, scoteau lacrimi de bucurie din ochi. Iar acei sfinți preoți, acoperind racla, au judecat să nu pună sfintele moaște ale Cuvioasei Atanasia în pământ, ci la arătare, în biserică, și au făcut astfel. După aceasta făcându-i o raclă nouă, într-însa au mutat cinstitele moaște din cea veche.

După aceea au luat călugărițele cea dintâi haină de păr a sfintei de pe moaște, pregătindu-i alta nouă de mătase. Și vrând să-i îmbrace moaștele cu haina cea de mătase, nu puteau, de vreme ce Sfânta Atanasia nu voia și își ținea mâinile pe piept tare, apărându-se ca și cum era vie, nevrând haine de mătase și chiar după moarte iubind sărăcia. Iar una din ceata călugărițelor celor îmbunătățite, fiind vas ales al Sfântului Duh și-a plecat genunchii și a început a se ruga către dânsa, ca și către o vie, grăind: Când viețuiai între noi, ai avut în toate fără împotrivire ascultare, stăpâna noastră. Așa și acum binevoiește a ne asculta și cu această smerită haină, care ți s-a adus, binevoiește a te îmbrăca". Astfel, după ce s-a rugat fecioara aceea, Cuvioasa Atanasia, ca o vie, a ascultat și o, minune! atunci ridicându-se, a șezut și și-a întins mâinile spre îmbrăcare, iar după ce s-a îmbrăcat, s-a culcat iarăși în raclă.

Și multe minuni se săvârșeau de la sfintele ei moaște, căci se făceau tămăduiri de toate bolile și diavolii se goneau din oameni cu sfintele ei rugăciuni. Ale cărei faceri de minuni nu ajunge vreme scriitorului a le scrie toate cu de-amănuntul, ca să nu se supere și cei ce citesc, asemenea, și cei ce ascultă. Ci cu această scurtă și de folos povestire despre cuvioasa, să fim îndestulați.

Iar tu, o, fecioară doamnă, ceea ce ești cinstită cu numele nemuririi, Atanasia, ceea ce ești împreună viețuitoare cu dumnezeieștii îngeri, care bine ai sărăcit pentru Hristos și cu dumnezeieștile daruri te-ai îmbogățit; totdeauna ai plâns și mângâierea cea nesfârșită ai câștigat-o; cu blândețe te-ai împodobit și pământul celor blânzi ai moștenit; în foame și în sete ți-ai petrecut vremelnica viață și sațiul îndulcirii celei veșnice l-ai aflat; milostivă către săraci ai fost și de la Dumnezeu te-ai miluit. Tu, care pentru curăția inimii tale, ai luat în tine lumina Sfântului Duh, și având pace în sufletul tău, aceluiași Duh Sfânt te-ai făcut lăcaș și ai fost vistierie a tuturor lucrurilor celor bune pe pământ, și pentru aceasta luminii celei negrăite te-ai învrednicit în cer. Tu, ceea ce locuiești cu adunările sfinților și cu cetele drepților te sălășluiești, pomenește-ne și pe noi, cei ce lăudăm viața ta cea îmbunătățită și cu duhovnicească bucurie cinstim pomenirea ta. Caută spre viața noastră cea învăluită de lumeștile valuri, ca, prin rugăciunile tale binevețuind, de cursele diavolești să scăpăm și împreună cu tine să ne învrednicim veșnicelor bunătăți, cu darul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, se cuvine slava, cinstea și închinăciunea, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

45. POMENIREA CUVIOSULUI IOAN DE LA LAVRA CEA VECHE (19 APRILIE)

Lavra cea veche se numea locașul Cuviosului Hariton și era aproape de Ierusalim în pustiul Palestinei, deoarece se zidise înaintea altor lavre de Sfîntul Hariton, precum se scrie despre ea pe larg în viața lui. Deci, în acea veche lavră a lui

Hariton s-a nevoit pustnicește acest Cuvios Ioan, care, din tinerețe rănindu-se de dumnezeiasca dragoste, s-a lipit de Dumnezeu, după cele scrise: *Iar mie îmi este bine a mă lipi de Dumnezeul meu*.

Trecînd cu vederea plăcerile lumii deșarte și mîndria, și înstrăinîndu-se de patrie, a luat crucea vieții monahicești și s-a dus în țară străină, pentru Domnul, Cel ce a fost străin pe pămînt, încît de la nașterea Sa și pînă la moarte nu avea unde să-Și plece capul. Și ajungînd la sfintele locuri ale Ierusalimului, închinîndu-se Cinstitei Cruci și Mormîntului lui Hristos Cel de viață primitor, a mers la lavra cea zisă mai sus, a Sfîntului Hariton și s-a învrednicit într-însa de dregătoria preoțească, pentru viața lui îmbunătățită, căci s-a arătat următor pustnicilor celor de demult, înfrîngîndu-și patimile cele trupești cu mare înfrînare, cu stările la rugăciune cele de toată noaptea, cu pomenirea morții, cu omorîrile cele de multe feluri, cu care și-a subțiat trupul foarte, încît a fost un înger în trup pămîntesc.

Apoi, după viața cea îndelungată și desăvîrșită spre plăcerea lui Dumnezeu, s-a mutat către El, de mîinile sfinților îngeri cei fără de trup, ducîndu-se sufletul lui în locașul ceresc cel neînvechit. El este numit de alții "al peșterii celei vechi", în loc de "al lavrei celei vechi", deoarece lavra cea veche a Cuviosului Hariton a fost de la început o peșteră tîlhărească, în care, Cuviosul Hariton fiind legat de niște tîlhari, s-a dezlegat prin minune. Fiindcă au murit deodată tîlharii aceia, prin niște vin otrăvit de veninul unui șarpe. Iar după ce s-a dezlegat, a aflat în peșteră mult aur și a făcut mai întîi o biserică în aceeiași peșteră și a adunat frații, iar după aceea a zidit mănăstirea deasupra peșterii. Deoarece Cuviosul Ioan a viețuit în acea peșteră veche, slujind în biserică, de aceea a fost numit și al peșterii celei vechi.

46. CUVIOSUL GHEORGHE MĂRTURISITORUL, EPISCOPUL ANTIOHIEI PISIDIEI (19 APRILIE)

Cuviosul Părintele nostru Gheorghe, Mărturisitorul lui Hristos, a fost în anii luptătorilor de icoane. El, din tinerețe iubind pe Hristos, s-a tuns în chipul monahicesc și pentru multele osteneli ale sale și nevoințe bisericești, s-a făcut sălășluire și casă a Sfîntului Duh. El a fost pus episcop al Antiohiei Pisidiei, păscînd bine turma încredințată lui. Iar cînd eresul luptătorilor de icoane se întărise cu sporirea diavolului, și cînd toți episcopii, fiind chemați prin scrisoare împărătească, se sîrguiau să se ducă la cetatea lui Constantin, s-a dus acolo și acest arhiereu. Și a stat cu vitejie pentru dreapta credință, zicînd împăratului să se supună așezămintelor bisericești și sobornicești ale Sfinților Părinți, povățuitorii credinței, urmînd credinței lor, iar la învățături străine și de multe feluri să nu se mute, după porunca Sfîntului Apostol Pavel. Apoi a fost silit ca și el să se lepede de închinarea sfintelor icoane, dar nu s-a supus. De aceea a fost izgonit de la scaunul său și, fiind în surghiun, s-a dus către Domnul.

47. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI HRISTOFOR, TEONA ȘI ANTONIN
(19 APRILIE)

Cînd Sfîntul Marele Mucenic al lui Hristos, Gheorghe, a fost muncit, acești trei erau ostași ai împăratului Dioclețian, purtînd sulițe în mîini. Si văzînd muncile ce se făceau Sfîntului Gheorghe și-au lepădat armele și brîiele cele ostășești și au stat înaintea împăratului, mărturisind pe Hristos. Pentru aceea, prin tirană poruncă, i-a legat cu lanțuri și i-a închis în temniță.

A doua zi scoțîndu-i, i-a pus înaintea judecății păgînului împărat și îi silea să se lepede de Hristos. Dar neplecîndu-se tiranului și avînd mintea spre adevăratul Dumnezeu, Îl preamăreau pe față. Atunci spînzurîndu-i la munci, le-a strujit trupurile cu unghii de fier și cu lumînări le-a ars coastele, iar la sfîrșit, văzîndu-i neplecați, i-a aruncat în foc. Și așa s-au sfîrșit sfinții mucenici Hristofor, Teona și Antonin prin pătimire pentru Hristos.

48. POMENIREA CUVIOSULUI TRIFON, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI
(19 APRILIE)

Roman, Împăratul grecesc, socrul împăratului Constantin Porfirogenetul, a avut un fiu mai tînăr cu numele Teofilact, făgăduit din scutece la duhovniceasca rînduială. Și voia ca, după moartea patriarhului Ștefan, să-l facă patriarh al Constantinopolului. Dar, de vreme ce tînărul era încă nevîrstnic, avînd numai 16 ani și nu putea după pravila bisericească să se suie la o treaptă ca aceea, s-a ales pînă la o vreme Trifon monahul, spre îndrumarea patriarhiei, pînă ce Teofilact, fiul împăratului va ajunge la anii cei cuviincioși de primirea arhieriei. Și a fost sfințit Trifon monahul, rînduindu-se după trepte la arhierie și a luat rînduiala patriarhiei bărbatul cel cu adevărat vrednic de o așa rînduială, cel desăvîrșit în fapte bune și care avea viață fără prihană. Iar după ce a ținut patriarhia trei ani și ceva, a fost depărtat într-un chip ca acesta: Teofilact fiind de 20 de ani, Roman împăratul stăruia ca Trifon să lase locul patriarhiei fiului său. Dar fericitul Trifon nu voia să lase o rînduială ca aceasta, care avea trebuință de un bărbat desăvîrșit cu anii și cu înțelegerea, unui tînăr neiscusit. Apoi, trebuia să știe bine dumnezeieștile cărți și să poată îndrepta cîrmuirea bisericească cum se cade. Și se mîhnea împăratul Roman, neștiind ce să facă, deoarece nici o pricină nu putea să afle asupra lui Trifon, cu care ar fi putut să-l

depărteze de la scaun. Căci Cuviosul Trifon era sfînt cu viața, fiind îndreptat din tinerețe spre fapte bune, nefiind într-însul nici o prihană.

Dar Teofan, episcopul Cezareei și prieten al împăratului, fiind viclean, a zis către împăratul: "O, împărate, lasă acest lucru asupra mea și voi face cu înlesnire după dorința voastră împărătească". Împăratul s-a bucurat mult de cuvîntul lui Teofan și l-a rugat să se străduiască precum știe. Atunci, Teofan, venind la prea sfințitul Patriarh Trifon, a vorbit cu dînsul bine, arătîndu-se a-i fi credincios și prieten. Însă îi grăia cu vicleșug astfel: "Stăpîne, mare este meșteșugirea împărătească împotriva ta, se cugetă multe asupra ta de către cei de un același gînd. Toți caută pricini cu care să te surpe de pe scaun. Cu toate că se îngrijesc de aceasta cu multă osteneală, însă nimic nu sporesc, deoarece caută pricini asupra celui nevinovat. Dar numai una îți găsește, zicînd că nu ești cărturar și nu știi să scrii, pentru aceasta te judecă că ești nevrednic de scaunul patriarhiei. Deci, este trebuință să-i rușinezi desăvîrșit, să le astupi gura ca să tacă. Iar de mă vei asculta, să faci aceasta: înaintea a tot sinodul scrie numele tău și cinstea patriarhiei, pe o hîrtie curată și o trimite împăratului, ca să se rușineze cei ce clevetesc, zicînd că nu știi să scrii, și vor tăcea gurile cele mincinoase". Iar fericitul Trifon, fiind fără răutate, n-a cunoscut vicleșugul lui Teofan, socotind că este bun sfatul lui.

Adunîndu-se sinodul, patriarhul a grăit către toți: "Cei ce voiesc, cu nedreptate să mă surpe de pe scaun, o, dumnezeieștilor împreună slujitori, se ostenesc în deșert, căutînd împotriva mea oarecare pricini binecuvîntate. Eu nădăjduiesc spre Dumnezeul meu, că nimic de acest fel nu vor afla asupra mea, deși mult s-ar osteni, ca să poată a mă înstrăina de la scaunul ce mi s-a încredințat de Dumnezeu. Cea mai de pe urmă clevetire ce au alcătuit asupra mea este și aceasta, că au mințit cum că n-aș fi cărturar și n-aș ști să scriu nicidecum, deși, iată, înaintea feții voastre scriu aceste litere, ca înștiințîndu-se clevetitorii, să se umple de rușine și să înceteze a mă cleveti".

Zicînd aceasta, fericitul a luat o hîrtie curată și, privindu-l toți, a scris aceasta: "Trifon, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscopul Constantinopolului, Roma cea nouă și patriarh a toată lumea". Scriind aceasta, a trimis-o la împărat prin mîinile unui mai sus- șezător. Împăratul, luînd hîrtia aceea, cu sfatul celui mai înainte pomenit Teofan, episcopul Cezareei, a poruncit ca altcineva pe aceeași hîrtie să scrie astfel: "Eu Trifon mă dau în lături de la scaunul patriarhiei, nu pentru altă pricină, decît pentru aceea că mă știu nevrednic de o treaptă ca aceasta". Scriind așa, împăratul a poruncit să citească hîrtia aceea înaintea domnilor și a boierilor și înaintea a toate rînduielile. Și, trimițînd pe cei de un gînd ai săi, a dat jos cu sila din casele patriarhiei pe prea sfințitul Patriarh Trifon și a poruncit să-l numească patriarh pe fiul său Teofilact. Și a fost tulburare mare în Biserică, pentru că mulți din duhovniceasca rînduială țineau la Trifon, nevoind pe Teofilact.

Fericitul Trifon, suferind cu răbdare acea izgonire nedreaptă, s-a dus la mănăstirea sa unde a slujit întîi și, viețuind doi ani și cinci luni, s-a mutat la Domnul. Iar cinstitul lui trup s-a adus în biserica cea mare patriarhală și s-a așezat cu patriarhii,

ca un adevărat patriarh. Atunci s-a adus pace Bisericii, pentru că după mutarea Sfîntului Trifon, toți s-au învoit cu patriarhia lui Teofilact și spre împărtășirea aceluia s-au înțeles. Iar pomenirea Sfîntului Trifon, au cinstit-o cu prăznuirea de peste ani, slăvind pe Dumnezeu.

49.POMENIREA CUVIOSULUI TEODOR TRIHINA (20 APRILIE)

Cuviosul Părintele nostru Teodor, cel numit "Trihina", adică "Părosul", a fost născut și crescut în cetatea Sfîntului Constantin, fiu de părinți bogați. Lăsîndu-și părinții și bogăția, pentru slava lui Dumnezeu, s-a dus într-o mănăstire pustnicească și s-a făcut monah. Și avea o viață atît de aspră și atît și-a slăbit trupul, încît la față era asemenea unui mort, pentru că în toate nopțile se lupta cu gerul, stînd la rugăciune, neacoperindu-și capul niciodată. Purta numai o haină aspră de păr, de aceea s-a numit "păros". Însă și mănăstirea aceea pustnicească, în care cuviosul petrecea viață aspră, după denumirea lui de "Trihina", a fost numită "păroasă".

Sfîntul Teodor a luat de la Dumnezeu putere asupra diavolilor și, făcînd multe minuni, s-a dus către Domnul. Și nu numai în viața sa, ci și după mutarea sa făcea minuni. Pentru că izvora din sfintele lui moaște mir de tămăduire binemirositor, cu care se tămăduiau toate bolile și se goneau diavolii, spre slava lui Hristos Dumnezeul nostru. Amin.

50.POMENIREA CUVIOSULUI ANASTASIE, EGUMENUL MUNTELUI SINAI (20 APRILIE)

Purtătorul de Dumnezeu părintele nostru Anastasie, în ce chip a fost crescut din tinerețe în dreapta credință, se adeverește din cuvintele lui, pe care le-a grăit despre sine astfel: "Cei ce au văzut pe Hristos în trup, Îl socotesc că este prooroc; iar noi, deși cu ochii cei trupești nu l-am văzut, însă îndată L-am cunoscut, că este Dumnezeu și Stăpîn Atotputernic și Făcător al veacurilor, rază a slavei Tatălui, de la Care am învățat a-L mărturisi. Iar Sfînta Lui Evanghelie cu atît de mare credință o ascultăm, ca și cum pe Hristos Însuși L-am vedea grăind cu noi. Iar pe mărgăritarul cel fără de prihană al Preacuratului Său Trup primindu-l, credem, că pe Hristos însuși Îl primim. Și cînd vedem icoana, închipuirea asemănării Lui celei dumnezeiești, ca pe Însuși Hristos, ce privește spre noi, Îl cinstim, ne închinăm și către El cădem".

Prin aceste scurte cuvinte, Cuviosul Anastasie a arătat în ce chip din tinereţile sale, a învăţat a cunoaşte pe Hristos adevăratul Dumnezeu, a crede în El, a se teme cu frică curată, a-L iubi din toată inima şi a-L cinsti în sfintele icoane cu închinăciunea cuvenită lui Dumnezeu. Iar după ce a sosit la vîrsta desăvîrşită, a lăsat lumea şi cele din lume şi, luînd crucea, după porunca Sfintei Evanghelii, a urmat cu osîrdie lui Hristos; pentru că, intrînd într-o mănăstire, s-a făcut monah.

Însă, dorind să se povăţuiască la cele mai mari nevoinţe şi bărbaţilor celor desăvîrşiţi să le urmeze în toată fapta bună, s-a dus la Ierusalim, unde, închinîndu-se cinstitelor şi sfintelor locuri, a mers la muntele Sinai. Acolo, găsind pe mulţi sfinţi bărbaţi sporiţi în faptele bune monahiceşti, a rămas la ei, supunîndu-se lor şi slujindu-le cu osîrdie, ţinînd în acea vreme egumenia muntelui Sinai Cuviosul Părintele nostru Ioan Scărarul. Iar pentru smerita lui cugetare, a luat de la Dumnezeu darul cunoştinţei celei duhovniceşti şi al înţelepciunii celei mari. A alcătuit cuvinte multe, folositoare de suflet şi a scris vieţile unor sfinţi părinţi şi s-a învrednicit de rînduiala preoţească.

Apoi, după Sfîntul Ioan Scărarul şi după Gheorghe fratele lui, Anastasie a fost numit egumen al muntelui Sinai. Şi se lupta cu ereticii, care se numeau "acefali", adică fără capete, scriind mult despre ei; şi certîndu-se cu ei, îi mustra, îi biruia şi-i ruşina. Acel eres fusese început în Alexandria, pe vremea împărăţiei lui Zenon, de învrăjbitorii şi împotrivitorii Sinodului al patrulea din toată lumea, al Sfinţilor Părinţi, care a fost în Calcedon. Pe cînd acel eres se începea, era în Alexandria un patriarh mincinos, Petru ereticul, care se numea Mogos. Cu acel eres al "acefaliţilor", s-a unit Sevir, care se numea "fără cap", din pricina eresurilor şi care a răpit scaunul patriarhal al Antiohiei.

Deci, pe acei eretici, biruindu-i Cuviosul Anastasie în zilele sale din dumnezeieştile cărţi, se lupta cu ei nu numai în muntele Sinai, ci şi în toată Siria, în Arabia şi în Egipt. Pe de o parte, prin scrisorile sale, iar pe de alta, străbătînd singur pretutindeni, dezrădăcinînd acel eres, gonindu-l şi întărind în dreapta credinţă Biserica lui Hristos. Apoi plăcînd lui Dumnezeu mai mult decît alţi părinţi, s-a dus la adînci bătrîneţi către Domnul. Iar sfîrşitul lui a fost pe vremea împărăţiei lui Iraclie.

51.FERICITUL ANASTASIE SINAITUL, PATRIARHUL ANTIOHIEI (20 APRILIE)

În al 35-lea an al împărăţiei lui Iustinian cel Mare, săvîrşindu-se patriarhul Antiohiei, Domnin cel mai tînăr, a venit după dînsul Anastasie, cel cu numele de "Sinait", ca unul ce a fost luat de la muntele Sinai la arhierie. În acea vreme s-a ivit o nedreaptă credinţă în Biserică, despre dumnezeiescul Trup al lui Hristos. Adică în vremea petrecerii Sale cu oamenii, mai înainte de patima cea de voie ar fi fost nestricăcios, nesupunîndu-Se trebuinţelor fireşti ce vin din nevoile firii. Adică, Domnul nostru Iisus Hristos, cu chipul cu care primea hrană şi băutură mai înainte

de patima și Învierea Sa, cu același chip mînca și după Înviere, cînd S-a arătat Apostolilor Săi. Și acea socotință necredincioasă s-a început în Constantinopol, și s-a scris despre ea mai pe larg în viața Sfîntului Eutihie, Patriarhul Constantinopolului, în șase aprilie.

Împăratul Iustinian se lipise de acea socotință, amăgindu-l ereticii, pînă n-a înțeles adevărul și voia să o pună între dogmele credinței. A fost tulburare în Biserică, căci și preasfințitul Eutihie pentru aceea a fost izgonit de la scaunul său, de vreme ce se împotrivea eresului aceluia și mulți aveau să se amăgească cu acea nedreaptă socotință, dacă n-ar fi căutat la preasfințitul Anastasie Sinaitul, Patriarhul Antiohiei, cum socotește adevărul. Pentru că Atanasie era bărbat foarte iscusit în dumnezeiasca Scriptură, tare în dogmele credinței celei drepte și sfînt cu viața. Pe acela, ca pe un stîlp nemișcat, încercau ereticii, să-l înduplece spre socotința lor cu multe meșteșugiri, nădăjduind, că dacă pe acela l-ar îndupleca, cu înlesnire vor trage toate părțile acelea la un gînd cu dînșii. Și-l îndemna și împăratul, însă nimic n-a reușit.

Căci Fericitul Anastasie a scris împăratului cu îndrăzneală, vădindu-l pentru acea rătăcire. Apoi a scris și în toate părțile Siriei, la toată rînduiala duhovnicească și monahicească, învățînd pe toți să se ferească de eresurile acelea. Iar în Antiohia, învățînd în toate zilele în biserică, propovăduia acest cuvînt al Apostolului Pavel: *Dacă cineva ar propovădui vouă mai mult decît ceea ce ați primit, chiar și înger în cer de ar fi, anatema să fie*.

Deci, s-a mîniat împăratul Iustinian asupra preasfințitului Patriarh Anastasie și voia să-l izgonească de pe scaun, precum și pe Eutihie al Constantinopolului. Însă a sosit sfîrșitul împăratului. Iar cînd era să moară împăratul, s-a pocăit de eresul acela și a scris așezămînt ca preasfințitul Eutihie Patriarhul să se întoarcă din exil la scaunul său. A murit în pocăință Iustinian și cu dreptcredincioșii împărați s-a numărat. Apoi s-a făcut pace Bisericii. După el a luat împărăția Iustin cel Tînăr, nepotul lui, care prin îndemnarea oamenilor celor învrăjbitori, a izgonit fără vină de pe scaunul Antiohiei pe arhiereul lui Dumnezeu, Anastasie Sinaitul, nu pentru dreapta credință, ci pentru alte pricini nedrepte, zicînd, mai întîi, că nu cruță visteria bisericească, ci o cheltuiește în deșert. Al doilea, cum că ar fi grăit de rău pe împăratul. Căci s-a zis despre dînsul că, întrebîndu-l odată cineva pentru ce nu cruță visteria bisericească el ar fi răspuns: "Ca să nu fie luată de Iustin, pierzătorul a toată lumea". Și încă sînt unii care zic și aceasta, că Anastasie, cînd s-a ridicat la scaunul Antiohiei, Iustin fiind la împăratul Iustinian, unchiul său, cu boieria de Curopalat, poftind de la Anastasie un dar de aur, Anastasie nu i-a dat nimic, zicîndu-i: "Că este nedrept lucru, să dea aur pentru vreo rînduială duhovnicească, care nu cu aur se vinde, ci se dă prin darul Duhului Sfînt". Din acea vreme Iustin s-a mîniat asupra lui Anastasie. Apoi, după unchiul său, luînd el împărăția, căuta pricini asupra nevinovatului arhiereu Anastasie și aflînd lucruri mincinoase, l-a izgonit de pe scaun.

După izgonirea lui Anastasie, a orînduit chiar și fără voie, la patriarhia Antiohiei, pe fericitul Grigorie, egumenul lavrei Faranului, bărbat asemenea

împodobit cu cuvîntul, cu viața și cu dreapta credință, care este pomenit și lăudat în Limonar de prea sfințitul Sofronie, Patriarhul Ierusalimului. Dar Sinaitul, după 23 de ani de izgonire, s-a întors la scaunul Antiohiei, pe vremea împărăției lui Mavrichie.

În vremea aceea era papă în Roma, Sfîntul Mare Grigore, care se numea Dialog sau Grăitor de Dumnezeu. Acel sfînt petrecea cu Fericitul Anastasie în mare dragoste duhovnicească și scriau unul către altul. Pentru că după ce a auzit Sfîntul Papă Grigore, că s-a întors Anastasie Patriarhul, la scaunul său, îndată a trimis la dînsul, bucurîndu-se de întoarcerea lui. Și spunea în acea scrisoare astfel: "*Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace, între oameni bună voire*; căci rîul cel mare, care odată lăsase uscate pietrele Antiohiei, acum iarăși s-a întors la a sa matcă și văile ce se află pe lîngă dînsul le adapă".

Și iarăși într-altă scrisoare zice: "Mă înștiințezi, preasfinția ta, preaiubitule, că de ar fi fost cu putință, ai fi voit fără hîrtie și fără trestie să vorbești cu mine, dar pătimești de durere, că depărtarea cea mare a Răsăritului de Apus, ne oprește pe noi. Însă adevărul zic, căci și în hîrtie îmi vorbește gîndul vostru, că în cuvintele preasfinției tale este arătată dragostea voastră către noi și nu sîntem despărțiți cu lucrurile, noi cei ce cu darul Atotputernicului Dumnezeu, sîntem uniți prin legătura dragostei. Deci, pentru ce căutați să luați aripile porumbiței celei aurite, de vreme ce acum le aveți? Ca niște aripi este dragostea lui Dumnezeu și către aproapele. Cu acelea zboară Sfînta Biserică, cu acelea toate cele pămîntești le covîrșește; deci acele aripi de nu le-ai fi avut preasfinția ta, n-ai fi zburat la mine cu atît de mare dragoste prin scrisoare. Ci vă rog, rugați-vă pentru mine neputinciosul, cu rugăciunile voastre ca Domnul, scoțîndu-mă dintr-atîtea multe învăluiri și primejdii de Longobarzii cei ce au năvălit asupra Romei, mai degrabă să mă treacă la limanul odihnei celei veșnice. Cu mulțumire am luat binecuvîntările voastre cele pline de milă, pe care mi le-ai trimis mie, omule al lui Dumnezeu. Însă eu, fiind sărac cu duhul, ziceți: "Ce are să dea săracul, decît numai cele ce sînt ale săracului?" Dar de nu v-ați fi făcut săraci cu duhul pe voi singuri, binecuvîntările voastre n-ar fi fost atît de milostive. Atotputernicul Dumnezeu cu al Său acoperămînt să vă acopere de tot răul. Și de vreme ce viața voastră, la toți cei buni este de foarte mare trebuință, după îndelungată vreme, să vă mute pe voi Domnul la veșnicile bucurii ale cereștii moșteniri".

Dintr-o scrisoare ca aceasta a Sfîntului Grigore Papă al Romei, către Fericitul Anastasie, Patriarhul Antiohiei, se vede dragostea amîndurora cea întru Duhul Sfînt și se mărturisește sfințenia cea aleasă a Sfîntului bărbat Anastasie. Viețuind Sfîntul Anastasie, după întoarcerea sa la scaun încă șase ani, s-a mutat către Domnul în al 14-lea an al împărăției lui Mavrichie. După acest preasfințit Anastasie Sinaitul, a venit la patriarhie alt Anastasie, însă fără denumirea de Sinait. Dar a fost ucis de evrei în timpul împărăției lui Foca tiranul, și ca un mucenic al lui Hristos a fost cinstit de credincioși.

52. POMENIREA FERICITULUI GRIGORIE, PATRIARHUL ANTIOHIEI (20 APRILIE)

Acest Cuvios Părinte Grigorie a fost egumen în mănăstirea ce se numea Faran, care era în muntele Sinai și Rait. Iar la patriarhie a fost însemnat mai înainte de vreme, precum se scrie în Limonariul preasfințitului Sofronie, patriarhul Ierusalimului:

Ava Gheorghe armeanul, ucenicul lui Ava Serghie, ne-a spus, zicînd: "Mult m-a silit Ava Grigorie, care era egumen al lavrei Faranului, ca să-l duc la Ava Serghie și am mers cu dînsul la stareț, într-acea vreme cînd petrecea în pustie lîngă Marea Moartă. Văzîndu-l pe el starețul, l-a sărutat și l-a primit cu foarte mare dragoste. Și, aducînd apă, i-a spălat picioarele și toată ziua a vorbit cu dînsul pentru folosul sufletului, iar a doua zi l-a liberat. Iar după ce s-a dus Ava Grigorie de la Ava Serghie, am zis către stareț:

"Știi, părinte, că m-am mîhnit, căci pe mulți episcopi, presbiteri și alți părinți am adus la tine și la niciunul dintre aceia nu ai spălat picioarele, fără numai lui Ava Grigorie". Și mi-a răspuns mie starețul: "Nu știu cine este Grigorie; dar știu că pe patriarh l-am primit în peștera mea, pentru că l-am văzut purtînd omofor și ținînd Sfînta Evanghelie în mîini"".

Acestea le-a zis Ava Serghie cu proorocesc duh despre Ava Grigorie, căci după cinci ani, prin judecățile lui Dumnezeu, a fost ales patriarh în cetatea lui Dumnezeu, Antiohia. Iar oarecare stareți ziceau despre Ava Grigorie, patriarhul cetății lui Dumnezeu, cum că avea mai ales aceste fapte bune: milostenia, nepomenirea de rău, lacrimile, ba încă mai avea și milostivire mare spre cei ce greșeau și multe alte fapte bune. O mărturie despre aceasta dă despre dînsul preasfințitul Sofronie, patriarhul Ierusalimului, zicînd:

"Vrednic este un bărbat ca acesta, Fericitul Grigorie, patriarhul Antiohiei, a fi pomenit între cei sfinți și cuvioși căci și la patriarhie fără voie a fost luat și sfîntă viață a petrecut în Iisus Hristos Domnul nostru, Căruia se cuvine slava în veci". Amin.

53. SFANTUL IERARH TEOTIM I "SCITUL", EPISCOP AL TOMISULUI (SECOLELE IV-V) (20 APRILIE)

Fericitul episcop Teotim I era de neam daco-roman, autohton din Dacia-Pontică. El este considerat cel dintâi dascăl și părinte duhovnicesc al sfinților Ioan Cassian și Gherman, cu care era contemporan, format în tinerețe în aceeași mănăstire din "hotarele Cassienilor și ale peșterilor". Această mănăstire, care a dat călugări cărturari și sporiți în fapte bune, era o adevărată vatră monahală de sfințenie, de trăire și de profundă teologie din eparhia Tomisului, confirmată de înaltul nivel spiritual, teologic și literar la care au ajuns cei trei sfinți daco-romani contemporani, Ioan Cassian, Gherman și Teotim I, supranumit de istoricii paleocreștini "Scitul" și "Filosoful".

Acest episcop urcă pe scaunul eparhiei Tomisului, pe la anii 385-390, după mutarea din viață a episcopului Gherontie. Ca episcop al Tomisului este amintit pentru prima dată în anul 392, de fericitul Ieronim (t 420), în celebra sa lucrare: De viris illustribus (Despre bărbați iluștri), care spune că era păstor strălucit, cu mare dragoste de Dumnezeu și de oameni, teolog învățat și scriitor talentat și neobosit. El afirmă că a scris scurte tratate (cărți) sub formă de

dialoguri, în stilul vechii elocințe", ceea ce dovedește vasta sa cultură în retorica și filosofia antică, greacă și latină. Apoi, fericitul Ieronim încheie cu aceste cuvinte despre Teotim: Aud că scrie și alte lucrări".

Unele fragmente din scrierile Sfântului Teotim se păstrează în lucrarea Sfântului Ioan Damaschin (t 749) "Paralele sfinte", din care reiese că a scris omilii la unele texte Evanghelice". Istoricul Sozomen scrie despre el că era "scit" (daco-roman) de neam, că "traiul îi era modest" și că era un taumaturg (vindecător de boli). Iar Socrate, alt istoric paleocreștin, spune că fericitul episcop Teotim I era cunoscut de toți - împărați, episcopi, călugări, credincioși și barbari (adică păgâni) -, pentru evlavia și corectitudinea vieții sale". Prin scrierile sale patristice, Sfântul Teotim este considerat creatorul Filocaliei românești". în gândirea sa a fost, desigur, influențat de Sfântul Ioan Gură de Aur și de părinții capadocieni. Sfântul Teotim vorbește foarte frumos despre liniștea minții și a inimii.

Sub păstoria Sfântului Teotim mănăstirile și sihăstriile din Dobrogea secolului IV, renumite prin asceză și isihie (liniște), au trăit o epocă de aur, devenind în secolele V-VI cunoscute în întreg imperiul prin vestiții "călugări sciți", răspândiți atât la nord de Dunăre până în Carpați, cât și la sud până la Ierusalim, Constantinopol, Roma și Africa. Bazilicile înălțate de el, ale căror ruine și astăzi se văd, erau mari și frumos ornamentate cu mozaicuri, ceea ce dovedește numărul impresionant de credincioși, precum și frumusețea cultului și arhitecturii secolelor IV-V.

Ca misionar, Sfântul Teotim I era tot atât de râvnitor pentru Hristos ca și înaintașii săi. El avea mult de suferit din partea "barbarilor" migratori, pe care reușea să-i îmblânzească cu greu prin daruri, prin rugăciuni și prin sfințenia vieții sale. Din această pricină păgânii îl numeau "zeul romanilor".

Sfântul Teotim "Scitul" era binecunoscut împăratului Arcadie și mai ales Sfântului Ioan Gură de Aur, căruia îi era prieten devotat. In anul 399, marele patriarh i-a trimis fericitului Teotim călugă/i misionari pentru nomazii sciți de la Istm", adică pentru huni. în anul 400, Sfântul Teotim ia parte la un sinod local în Constantinopol, convocat de Sfântul Ioan Gură de Aur, împotriva învățăturii eretice a episcopului Antonin al Efesului. în anul 403, Sfântul Teotim era din nou în Constantinopol și lua apărarea marelui patriarh și dascăl a toată lumea, Sfântul Ioan Gură de Aur, împotriva acuzațiilor aduse de Sfântul Epifanie al Ciprului, dovedind prin aceasta adânca legătură duhovnicească dintre sfântul episcop străromân Teotim și Sfântul Ioan Gură de Aur. Pe la sfârșitul primului deceniu al secolului V, Sfântul episcop Teotim s-a strămutat cu pace din viața aceasta, la cereștile locașuri. Pentru viața sa curată, pentru opera sa misionară și pentru credința sa dreaptă cu care a mărturisit pe Hristos, Biserica Ortodoxă l:a trecut în rândul sfinților și pomenirea lui se face la 20 aprilie. în "Acta Sanctorum" se spun următoarele despre Sfântul Teotim I: La Tomis, în Scithia, se face pomenirea Sfântului Teotim (Theotimos) episcopul, pe care l-au cinstit chiar barbarii necredincioși, pentru sfințenia și minunile lui".

54. CUVIOSUL ATANASIE, INTEMEIETORUL MANASTIRII SCHIMBAREA LA FATA DE LA METEORA, SI CUVIOSUL IOASAF

(20 APRILIE)

Cuviosul părintele nostru Atanasie s-a născut pe la anul 1302 în Noul Patras al Ipatiei din părinți nobili, dar a rămas orfan de mic. El a fost crescut de un unchi și a arătat mare râvnă pentru învățătură. Deși nu avea bani să plătească profesori vestiți, stătea să asculte la ferestrele acestora, încât i-a făcut pe ei să-1 primească fără plată la învățătură. Descoperind apoi adevărata filozofie în Sfântul Munte, a vrut să se facă călugăr, dar fiind prea tânăr, nu a fost primit. A mers așadar în Constantinopol, unde i-a cunoscut pe Sfântul Grigorie Sinaitul și pe Sfântul Isidor, viitorul patriarh, care i-au lăudat râvna. Fugind însă de slava deșartă, s-a dus din nou la Muntele Athos, unde s-a călugărit la vârsta de 30 de ani. Apoi, neputând să se liniștească din pricina năvălirii piraților turci, a trebuit să plece în Tesalia, într-un ținut sălbatic, cu stânci foarte mari, făcute parcă pentru pustnicie. Acolo a întemeiat vestita mănăstire a Schimbării la Față, pe o stâncă uriașă cu numele Meteora, care le întrecea pe celelalte în înălțime. Apoi a pus rânduiala mănăstirilor cu viață de obște de la Sfântul Munte și a strâns în jurul lui mulți ucenici, chiar și de la Athos. Deci dobândind darul înainte-vederii și al profeției, a călăuzit multe suflete spre mântuire și s-a mutat la Domnul în anul 1380.

Urmașul lui a fost Sfântul Ioasaf, care era prinț din dinastia sârbească Nemania. Acesta, când i-a venit rândul să împărătească, a lăsat lumea și a fost îmbrăcat de Sfântul Atanasie în haina călugărească, urmându-1 mai apoi la cârmuirea mănăstirii sale.

55.PĂTIMIREA SFÎNTULUI IANUARIE EPISCOPUL ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÎNSUL

(21 APRILIE)

Diocleţian şi Maximian, păgînii împăraţi, mîniindu-se asupra creştinilor, Ianuarie episcopul a fost prins şi dus înaintea ighemonului Campaniei, Timoteiu. Acesta, silindu-l în multe feluri spre închinarea la idoli, cu îmbunări amăgindu-l şi cu îngroziri înfricoşîndu-l, după ce l-a văzut neclintit în credinţa creştină, rămînînd ca un stîlp, a poruncit să-l arunce spre ardere, într-un cuptor încins. Şi a fost sfîntul nevătămat, ca altădată cei trei tineri în cuptorul Babilonului. Căci îngerul lui Dumnezeu pogorîndu-se la dînsul, puterea focului în răcoreală a prefăcut-o, iar sfîntul dănţuind şi cîntînd în mijocul focului, slăvea pe Dumnezeu. După ce a ieşit din cuptor, au văzut toţi, că nici de hainele lui nu s-a atins focul şi se mirau foarte mult.

Iar ighemonului părîndu-i-se că episcopul creştinilor s-a păzit întreg de foc cu puterea vrăjilor, a poruncit ca atît de mult să-l întindă pe mucenic, încît să se dezlege încheieturile din alcătuirile lor, şi aşa întins să-l bată fără milă. Aceasta făcîndu-se, atît de mult l-au bătut, pînă ce tot trupul lui s-a sfărîmat, încît se vedeau oasele goale şi pămîntul s-a umplut de sînge. La o înfricoşătoare privelişte ca aceasta au mers şi doi clerici: Faust diaconul şi Desiderie citeţul, cum şi mulţime de popor, privind la pătimirea sfîntului episcop.

Şi păgînii i-au cunoscut că sînt creştini, deoarece pe de o parte aceia se bucurau cu duhul de vitejeasca lui răbdare, iar pe de alta plîngeau pentru chinurile cele cumplite ce i se dădeau, căci şi vinele sfîntului se vedeau curmate. Deci, păgînii i-au prins pe amîndoi, pe Faust şi pe Desiderie şi, legîndu-i împreună cu Sfîntul Mucenic Ianuarie episcopul, i-au dus după ighemon în cetatea Putiol; şi acolo i-au aruncat în temniţă. Şi erau închişi pentru Hristos în temniţa aceea Proclu şi Sosie, diaconii cetăţii Putioli, cum şi Eutihie şi Acution, osîndiţi spre mîncarea fiarelor.

Apoi, în ziua următoare au fost scoşi toţi la vedere, împreună cu episcopul şi au fost daţi la fiare. Iar Dumnezeu, Care se preamăreşte în sfinţii Săi, a astupat gurile fiarelor la acea privelişte, ca altădată în groapa în care a fost aruncat Daniil, încît nici una din fiare nu s-a atins de vreun mucenic. Ci toate, schimbîndu-şi cruzimea cea firească în blîndeţe de oaie, au mers şi au căzut la picioarele sfîntului episcop. O minune ca aceea mai presus de fire, i-a adus pe toţi cei ce priveau în mirare şi spaimă.

Însă ighemonul, socotind şi această dumnezeiască putere ca vrăjire creştinească, gîndea cum să dea pierzării desăvîrşite pe arhiereul lui Dumnezeu şi pe cei împreună cu el. Astfel, tulburîndu-se cu mintea, deodată a orbit şi cu ochii cei trupeşti şi fiind orb de demult şi cu ochii cei sufleteşti, căuta un povăţuitor, pipăind pereţii. Iar după ce arhiereul şi mucenicul lui Hristos, Ianuarie, fiind fără răutate, s-a rugat pentru acel vrăjmaş al său, pentru ighemonul Timotei, acela îndată a văzut trupeşte dar nu şi sufleteşte. Iar oamenii care priveau spre toate acele minuni, au crezut în Hristos, fiind la număr cam cinci mii. Însă nemulţumitorul şi împietritul la inimă ighemon, care din orbire se luminase cu rugăciunile mucenicului, nu numai că

n-a cunoscut adevărul, ci mai mult a înnebunit. Și în loc să aducă laudă adevăratului Dumnezeu, lui Hristos, Domnul nostru, el Îl hulea.

Iar pentru întoarcerea către El a poporului cel atît de numeros, îndrăcindu-se de mînie, a poruncit ca să taie cu sabia pe sfinții mucenici. Și astfel, arhiereul lui Dumnezeu Ianuarie, sfințitul mucenic, împreună cu ai săi pătimitori: Faust, Proclu și Sosie diaconii, Desiderie citețul, Eutihie și Acution, au luat cunună mucenicească, fiind uciși cu sabia împreună cu dînșii, afară din cetatea Putioli. Iar trupurile sfinților le-au adunat cîte unul, cetățile cele dimprejur, străduindu-se fiecare cetate, ca să aibă pe mijlocitorul său către Dumnezeu. Iar trupul Sfințitului Mucenic Ianuarie l-au luat napolitanii și, ducîndu-l cu cinste în cetate, l-au pus în biserica lor.

În acea vreme, cînd au luat trupul sfîntului din cetatea Putioli, sîngele lui care se închegase acolo, adunîndu-l de pe pămînt, l-au pus într-un vas de sticlă și-l aveau în pază. Iar dacă îl puneau lîngă capul mucenicului, îndată acel sînge închegat, fierbea ca din nou vărsat. Se făceau și minuni de multe feluri în cetatea Neapoli, cu rugăciunile Sfîntului Mucenic Ianuarie. Iar mai ales acolo se slăvea prin această minune, cînd muntele ce se numea Vezuviu, a dat din lăuntrul său, din sînul pămîntului, o văpaie mare de foc, încît nu numai asupra cetăților celor de aproape, ci și celor de departe, mare frică și cutremur le-a adus. În acea înfricoșată vreme, alergînd popoarele la mormîntul Sfîntului Mucenic Ianuarie și cu lacrimi strigînd către el și cerînd ajutor, îndată, cu rugăciunile lui, s-a ascuns acea văpaie de foc în muntele acela și a încetat frica. Astfel nu s-a făcut vătămare nici cetăților de departe, nici celor de aproape.

Și altă preaslăvită minune s-a făcut asupra unui prunc mort. O femeie văduvă, cu numele Maximila, avea un fiu abia născut și acela murind, ea plîngea fără mîngîiere. Iar după ce și-a venit puțin în sine din tînguire, a privit spre biserică și a văzut deasupra ușii bisericii o scîndurică, ce avea pe sine închipuirea Sfîntului Episcop Ianuarie. Și și-a adus aminte de minunea, care s-a făcut odată în Legea Veche, cum Sfîntul prooroc Elisei a înviat pe fiul Sumanitencii.

Deci, pornindu-se cu mare nădejde femeia aceea spre Dumnezeu și spre plăcutul Lui, a făcut după asemănarea aceea. A luat icoana Sfîntului Mucenic Ianuarie și a pus-o deasupra pruncului său mort, cu ochii spre ochi, gura către gură și pe cealaltă asemănare a trupului celui închipuit, către trupul celui mort. Apoi cu suspine și cu lacrimi fierbinți s-a rugat, zicînd: "Robule al lui Dumnezeu, miluiește-mă și-mi potolește mîhnirea mea, înviind pe fiul meu, că unul născut îmi este". Astfel rugîndu-se ea, îndată a înviat pruncul și s-a sculat sănătos. Și toți cei ce se adunaseră la îngroparea aceluia, văzînd o minune preaslăvită ca aceea, s-au minunat, au preamărit și au mulțumit lui Dumnezeu, Care face minunate lucruri prin sfinții Săi. Iar pe Sfîntul Mucenic Ianuarie, ca pe un grabnic ajutător, cu laude l-au preamărit.

Cu ale cărui sfinte rugăciuni, să arate și spre noi Domnul mila Sa în veci. Amin.

56.PĂTIMIREA SFÎNTULUI IANUARIE EPISCOPUL ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÎNSUL
(21 APRILIE)

Diocleţian şi Maximian, păgînii împăraţi, mîniindu-se asupra creştinilor, Ianuarie episcopul a fost prins şi dus înaintea ighemonului Campaniei, Timoteiu. Acesta, silindu-l în multe feluri spre închinarea la idoli, cu îmbunări amăgindu-l şi cu îngroziri înfricoşîndu-l, după ce l-a văzut neclintit în credinţa creştină, rămînînd ca un stîlp, a poruncit să-l arunce spre ardere, într-un cuptor încins. Şi a fost sfîntul nevătămat, ca altădată cei trei tineri în cuptorul Babilonului. Căci îngerul lui Dumnezeu pogorîndu-se la dînsul, puterea focului în răcoreală a prefăcut-o, iar sfîntul dănţuind şi cîntînd în mijocul focului, slăvea pe Dumnezeu. După ce a ieşit din cuptor, au văzut toţi, că nici de hainele lui nu s-a atins focul şi se mirau foarte mult.

Iar ighemonului părîndu-i-se că episcopul creştinilor s-a păzit întreg de foc cu puterea vrăjilor, a poruncit ca atît de mult să-l întindă pe mucenic, încît să se dezlege încheieturile din alcătuirile lor, şi aşa întins să-l bată fără milă. Aceasta făcîndu-se, atît de mult l-au bătut, pînă ce tot trupul lui s-a sfărîmat, încît se vedeau oasele goale şi pămîntul s-a umplut de sînge. La o înfricoşătoare privelişte ca aceasta au mers şi doi clerici: Faust diaconul şi Desiderie citeţul, cum şi mulţime de popor, privind la pătimirea sfîntului episcop.

Şi păgînii i-au cunoscut că sînt creştini, deoarece pe de o parte aceia se bucurau cu duhul de vitejeasca lui răbdare, iar pe de alta plîngeau pentru chinurile cele cumplite ce i se dădeau, căci şi vinele sfîntului se vedeau curmate. Deci, păgînii i-au prins pe amîndoi, pe Faust şi pe Desiderie şi, legîndu-i împreună cu Sfîntul Mucenic Ianuarie episcopul, i-au dus după ighemon în cetatea Putiol; şi acolo i-au aruncat în temniţă. Şi erau închişi pentru Hristos în temniţa aceea Proclu şi Sosie, diaconii cetăţii Putioli, cum şi Eutihie şi Acution, osîndiţi spre mîncarea fiarelor.

Apoi, în ziua următoare au fost scoşi toţi la vedere, împreună cu episcopul şi au fost daţi la fiare. Iar Dumnezeu, Care se preamăreşte în sfinţii Săi, a astupat gurile fiarelor la acea privelişte, ca altădată în groapa în care a fost aruncat Daniil, încît nici una din fiare nu s-a atins de vreun mucenic. Ci toate, schimbîndu-şi cruzimea cea firească în blîndeţe de oaie, au mers şi au căzut la picioarele sfîntului episcop. O minune ca aceea mai presus de fire, i-a adus pe toţi cei ce priveau în mirare şi spaimă.

Însă ighemonul, socotind şi această dumnezeiască putere ca vrăjire creştinească, gîndea cum să dea pierzării desăvîrşite pe arhiereul lui Dumnezeu şi pe cei împreună cu el. Astfel, tulburîndu-se cu mintea, deodată a orbit şi cu ochii cei trupeşti şi fiind orb de demult şi cu ochii cei sufleteşti, căuta un povăţuitor, pipăind pereţii. Iar după ce arhiereul şi mucenicul lui Hristos, Ianuarie, fiind fără răutate, s-a

rugat pentru acel vrăjmaș al său, pentru ighemonul Timotei, acela îndată a văzut trupește dar nu și sufletește. Iar oamenii care priveau spre toate acele minuni, au crezut în Hristos, fiind la număr cam cinci mii. Însă nemulțumitorul și împietritul la inimă ighemon, care din orbire se luminase cu rugăciunile mucenicului, nu numai că n-a cunoscut adevărul, ci mai mult a înnebunit. Și în loc să aducă laudă adevăratului Dumnezeu, lui Hristos, Domnul nostru, el Îl hulea.

Iar pentru întoarcerea către El a poporului cel atît de numeros, îndrăcindu-se de mînie, a poruncit ca să taie cu sabia pe sfinții mucenici. Și astfel, arhiereul lui Dumnezeu Ianuarie, sfințitul mucenic, împreună cu ai săi pătimitori: Faust, Proclu și Sosie diaconii, Desiderie citețul, Eutihie și Acution, au luat cunună mucenicească, fiind uciși cu sabia împreună cu dînșii, afară din cetatea Putioli. Iar trupurile sfinților le-au adunat cîte unul, cetățile cele dimprejur, străduindu-se fiecare cetate, ca să aibă pe mijlocitorul său către Dumnezeu. Iar trupul Sfințitului Mucenic Ianuarie l-au luat napolitanii și, ducîndu-l cu cinste în cetate, l-au pus în biserica lor.

În acea vreme, cînd au luat trupul sfîntului din cetatea Putioli, sîngele lui care se închegase acolo, adunîndu-l de pe pămînt, l-au pus într-un vas de sticlă și-l aveau în pază. Iar dacă îl puneau lîngă capul mucenicului, îndată acel sînge închegat, fierbea ca din nou vărsat. Se făceau și minuni de multe feluri în cetatea Neapoli, cu rugăciunile Sfîntului Mucenic Ianuarie. Iar mai ales acolo se slăvea prin această minune, cînd muntele ce se numea Vezuviu, a dat din lăuntrul său, din sînul pămîntului, o văpaie mare de foc, încît nu numai asupra cetăților celor de aproape, ci și celor de departe, mare frică și cutremur le-a adus. În acea înfricoșată vreme, alergînd popoarele la mormîntul Sfîntului Mucenic Ianuarie și cu lacrimi strigînd către el și cerînd ajutor, îndată, cu rugăciunile lui, s-a ascuns acea văpaie de foc în muntele acela și a încetat frica. Astfel nu s-a făcut vătămare nici cetăților de departe, nici celor de aproape.

Și altă preaslăvită minune s-a făcut asupra unui prunc mort. O femeie văduvă, cu numele Maximila, avea un fiu abia născut și acela murind, ea plîngea fără mîngîiere. Iar după ce și-a venit puțin în sine din tînguire, a privit spre biserică și a văzut deasupra ușii bisericii o scîndurică, ce avea pe sine închipuirea Sfîntului Episcop Ianuarie. Și și-a adus aminte de minunea, care s-a făcut odată în Legea Veche, cum Sfîntul prooroc Elisei a înviat pe fiul Sumanitencii.

Deci, pornindu-se cu mare nădejde femeia aceea spre Dumnezeu și spre plăcutul Lui, a făcut după asemănarea aceea. A luat icoana Sfîntului Mucenic Ianuarie și a pus-o deasupra pruncului său mort, cu ochii spre ochi, gura către gură și pe cealaltă asemănare a trupului celui închipuit, către trupul celui mort. Apoi cu suspine și cu lacrimi fierbinți s-a rugat, zicînd: "Robule al lui Dumnezeu, miluiește-mă și-mi potolește mîhnirea mea, înviind pe fiul meu, că unul născut îmi este". Astfel rugîndu-se ea, îndată a înviat pruncul și s-a sculat sănătos. Și toți cei ce se adunaseră la îngroparea aceluia, văzînd o minune preaslăvită ca aceea, s-au minunat, au

preamărit și au mulțumit lui Dumnezeu, Care face minunate lucruri prin sfinții Săi. Iar pe Sfîntul Mucenic Ianuarie, ca pe un grabnic ajutător, cu laude l-au preamărit.

Cu ale cărui sfinte rugăciuni, să arate și spre noi Domnul mila Sa în veci. Amin.

57. SFÎNTA MUCENIȚĂ ALEXANDRA (21 APRILIE)

Alexandra, mucenița lui Hristos Dumnezeu, era soția împăratului Dioclețian. Deci văzînd ea că Sfîntul Gheorghe era chinuit în felurite chipuri spre moarte, dar că în chip minunat rămîne viu și sănătos s-a înfățișat înaintea împăratului, în vreme ce aducea el jertfă idolilor, și s-a mărturisit pe sine creștină; pentru aceea a fost pusă în închisoare. După ce a fost închisă, s-a dat hotărîre ca să fie tăiați cei doi, Gheorghe și Alexandra. Aflînd ea această hotărîre a împăratului, în închisoare s-a rugat lui Dumnezeu și și-a dat sufletul.

Iar Apolo, Isachie și Codrat, fiind din slugile împărătesei Alexandra, și văzîndo pe ea că a disprețuit vremelniceasca și stricăcioasa împărăție și pe muncitorul împărat, și că, crezînd în Hristos, a și murit pentru El, au crezut și ei în Hristos. Deci, înfățișîndu-se cu îndrăznire au mustrat pe împărat, numindu-l călcător de lege și sălbatic, și că nu i-a fost milă de însăși femeia sa, cu care a făcut copii.

Mîniindu-se împăratul pentru aceasta, a poruncit ca să-i pună la închisoare, și aceasta făcîndu-se, gîndea el toată noaptea cu ce moarte îi va pierde. Dimineața, scoțîndu-i din temniță, pentru Codrat a poruncit să fie tăiat, iar Apolo și Isachie, iarăși să fie puși la închisoare, și să fie uciși cu foamea. După cîteva zile, fiind istoviți de foame, și-au dat sufletele lor în mîna Domnului.

58. VIAȚA CUVIOSULUI TEODOR SICHEOTUL, EPISCOPUL ANASTASIOPOLEI
(22 APRILIE)

În pămîntul Galatiei, este un sat ce se numește Sicheia, sub stăpînirea cetății lui Anastasie, care era mai întîi sub stăpînirea Ancirei, ce este departe de Anastasiopolia ca la douăsprezece stadii. De acolo era patria Cuviosului Teodor Sicheotul, care s-a zămislit cu minune în pîntecele maicei sale, ce se numea Maria, din bărbat cinstit cu numele Cozma, slujbaș împărătesc, pe vremea împăratului Iustinian cel Mare. Căci, atunci cînd a zămislit maica sa Maria, în noaptea aceea adormind, a avut o vedenie minunată: O stea mare și luminoasă a căzut din cer, pogorîndu-se pe pîntecele ei. Și deșteptîndu-se Maria, a spus aceasta maicii sale Elpidia și surorii sale Despina, care viețuiau lîngă dînsa.

După aceea s-a dus la un oarecare părinte înaintevăzător, care în sihăstrie petrecea în liniște ca la șase stadii de la satul acela. Și acea vedenie înfricoșătoare pentru zămislirea ei, i-a spus-o lui. Iar starețul acela, învățînd-o cu duhovnicești sfătuiri despre viața cea plăcută lui Dumnezeu, i-a zis: "Pruncul cel ce s-a zămislit în tine, va fi cu adevărat om mare, nu numai înaintea oamenilor, ci și înaintea lui Dumnezeu; pentru că steaua aceea luminoasă însemnează slavă împărătească, precum socotesc cei înțelepți tîlcuitori de vise.

Însă de tine nu se va spune așa, adică nu împărătească putere pe pămînt și steaua cea văzută de tine mai înainte, vestește slava de fapte bune și de darurile lui Dumnezeu ce se va turna în cel zămislit de tine, pentru că voiește ca pe robii Săi, mai înainte de nașterea lor să-i sfințească în pîntecele cel de maică". Aceasta mai înainte proorocind-o Mariei, văzătorul stareț și din destul învățînd-o, a eliberat-o cu pace. Deci, s-a înștiințat despre aceasta și lui Teodosie, episcopul cetății lui Anastasie și acela asemenea gîndea la vedenia aceea, căci pruncul ce se va naște, va fi lumină lumii. Iar Maria întorcîndu-se de la stareț, petrecea după sfatul lui cu plăcere de Dumnezeu în întreagă înțelepciune, fără bărbat, împreună cu mama și cu sora sa.

Cînd s-a împlinit vremea nașterii, a născut Maria pe acest rob al lui Dumnezeu și botezîndu-l după obiceiul creștinesc, l-a numit Teodor, care se tîlcuiește dar al lui Dumnezeu, arătînd cu numele mai înainte, că pruncul acela are să fie pentru lume mare dăruire de la Dumnezeu. Făcîndu-se pruncul de șase ani, dorea maica sa să-l înscrie mai înainte în rînduiala ostășească; deci îi gătea lui brîu de aur și haine de mult preț, și alte lucruri de trebuință la rînduiala ostășească. Apoi dorea să meargă la Constantinopol, la împărat, ca acolo să facă ostaș pe fiul său. Dar i s-a arătat ei în vis Sfîntul Mucenic Gheorghe, zicîndu-i: "Pentru ce la un sfat ca acesta te-ai hotărît pentru fiul tău, o, femeie? Nu te osteni în zadar, pentru că Împăratul cel ceresc are trebuință de fiul tău!"

Deșteptîndu-se din somn Maria, a început a plînge și a zice: "S-a apropiat moartea copilului meu", căci i se părea că va muri degrabă. Dar pruncul creștea cu anii și cu înțelegerea, iar cînd era de opt ani l-a dat maică-sa la învățătura cărții. Cu darul lui Dumnezeu învăța mai bine decît toți copiii și era mai iubit decît toți pentru obiceiurile sale cele bune; pentru că în copilăreștile jocuri, avea bărbătească

înțelegere, păzindu-se de tot cuvîntul de jurămînt sau de hulă și chiar și pe ceilalți copii îi oprea de la acelea, împăcînd toate certurile și bătăile dintre copii.

Era în casa acelor femei, un bărbat bătrîn, cu numele Ștefan, temător de Dumnezeu și dreptcredincios, pe care ca pe un părinte îl cinsteau pentru viața cea îmbunătățită a lui. Pe acesta văzîndu-l copilul Teodor, în Sfîntul Post cel de 40 de zile, postind pînă seara și o mică fărîmitură de pîine cu apă gustînd seara, s-a aprins cu dragostea cea dumnezeiască și a început a urma postirii lui, pînă seara înfrînîndu-se. Iar cînd se întorcea de la școală la vremea prînzului, îl silea maică-sa să mănînce cu dînșii, dar el nu voia. După aceea, ca să nu fie silit la mîncare, a început a nu se mai întoarce la vremea mesei acasă, ci toată ziua ședea la școală pînă seara. Iar seara mergea mai întîi la biserică împreună cu Ștefan la obișnuita cîntare și se împărtășea cu Preacuratul Trup și Sînge al lui Hristos Dumnezeul nostru, apoi mergea acasă tîrziu și primind o mică bucată de pîine cu apă, se întărea.

Dar maică-sa și ceilalți casnici îl sileau ca să mănînce fiertură și celelalte mîncări, iar el nicidecum nu voia. Și a rugat maică-sa pe dascăl, ca la vremea prînzului să slobozească pe copil de la școală acasă și să-l silească să mănînce cu dînșii, căci din cauza nemîncării era foarte uscat cu trupul. Iar el nu mergea acasă, ci se suia în muntele ce era acolo, unde era biserica Sfîntului Marelui Mucenic Gheorghe. Acolo, Sfîntul Mare Mucenic, la vederea ochilor arătîndu-i-se în chip de tînăr preafrumos, îl ducea înăuntru bisericii; și se îndeletnicea în biserică Teodor cu citirea cărților sfinte, pînă ce trecea vremea prînzului. Și iarăși mergea de la biserică la școală, iar seara, întrebîndu-l maică-sa pentru ce n-a venit să prînzească, răspundea: "Nu învățasem stihurile și pentru aceea m-a oprit". Și iarăși ruga maică-sa pe dascăl, ca să lase pe Teodor să prînzească la vremea cea cuviincioasă. Iar dascălul, cu jurămînt adeverea că după cererea ei cea dintîi, în toate zilele îl lăsase cu ceilalți copii pe Teodor de la școală, la vremea prînzului.

Înștiințîndu-se maică-sa, cum că Teodor la prînz se suie în munte la biserică, a trimis o slugă să-l aducă cu forța de acolo și cu multe certări îl îngrozea să vină să prînzească, iar el, neascultîn-d-o, își păzea obișnuita înfrînare. Și fiind el de zece ani, a năvălit o boală peste satul acela și mulți boleau foarte, iar unii și mureau. Atunci s-a vătămat de acea boală și fericitul copil Teodor, fiind aproape de moarte, deznădăjduit de ai săi. Deci luîndu-l aproape mort l-au dus la biserica Sfîntului Ioan Botezătorul și l-au pus în fața Altarului, ce era aproape, unde în vîrful bisericii sub cruce era închipuirea feței Mîntuitorului. Dintr-aceea au picat două picături de rouă asupra copilului cel bolnav și îndată s-a sculat sănătos și s-a dus acasă, mulțumind lui Dumnezeu. Dormind nopțile între casnicii săi, cînd toți erau cuprinși de un somn greu, venea la el Sfîntul Mare Mucenic Gheorghe și-l deștepta, zicîndu-i: "Scoală-te, Teodore, căci luceafărul a răsărit și a sosit vremea rugăciunii celei de dimineață; de aceea să mergem la biserica Sfîntului Gheorghe". Iar copilul îndată cu sîrguință și cu bucurie se scula.

Deci, la început i se arăta Sfîntul Gheorghe, în chipul lui Ștefan, cel din casa lor. După aceea în alt chip i se arăta lui, deșteptîndu-l în fiecare noapte și ducîndu-l la biserică. Iar diavolii, vrînd pe cale să îngrozească pe copil, se prefăceau în lupi și în diferite fiare și se repezeau asupra lui. Dar Sfîntul Mucenic, mergînd înaintea lui și purtînd sulița în mîini, izgonea acele înfricoșate năluciri și lui Teodor îi poruncea să nu se teamă. Astfel, făcîndu-se acestea în toate nopțile, maică-sa și celelalte femei deșteptîndu-se din somn și pe Teodor neaflîndu-l în pat, s-au mirat și au aflat că mergea noaptea la biserică. Dar se minunau, cum de cu seară culcîndu-se să doarmă în mijlocul lor, se scoală nesimțit de nimeni. Deci, se temea maica sa ca nu cumva să-l mănînce fiarele pe copil, căci în acea vreme se auzise, că un lup răpește nu numai dobitoacele, ci și pe copiii cei mici. Pentru aceea cu certuri îl îngrozea, să nu iasă din casă la biserică, mai înainte de răsăritul soarelui, de vreme ce locul acela era pustiu. Însă fericitul copil nicidecum nu asculta pe maica sa, ci la obișnuita vreme a nopții deșteptîndu-se de Sfîntul Gheorghe, pleca la biserica lui, neștiut de nimeni.

Odată, deșteptîndu-se din somn maica sa și femeile cele cu dînsa, cînd se lumina de ziuă și pe copilul Teodor neaflîndu-l în pat, s-a umplut de mînie; și alergînd la biserică, l-a luat de acolo și apucîndu-l maica lui de păr, îl trăgea spre casă, bătîndu-l foarte rău apoi nu l-a scos toată ziua din casă, iar spre noapte l-a legat de pat, ca să nu iasă nicăieri. Și în acea noapte Sfîntul Marele Mucenic Gheorghe s-a arătat în vis maicii lui Teodor și femeilor celor cu dînsa, avînd sabia încinsă la coapsă, pe care scoțînd-o, le îngrozea cu mînie, zicîndu-le: "Voi tăia capetele voastre, dacă veți bate mai mult pe copilul acesta și veți opri venirea lui către mine". Iar femeile deșteptîndu-se cu spaimă mare din somn, spuneau acea înfricoșată arătare și îngrozire a mucenicului una alteia, căci toate una și aceeași vedenie văzuseră. Și îndată dezlegînd pe sfîntul copil, îl dezmierdau prin cuvinte mîngîietoare, să nu se mînie pe dînsele că l-au bătut. Și îl întrebau, cum mai înainte de a se lumina de ziuă merge la biserică, ieșind din casă și nu se teme de fiare. Iar el le spunea, cum că în toate nopțile venea la el un tînăr luminos și îl deștepta și îl ducea la biserică, apărîndu-l de năluciri pe cale.

Deci, au cunoscut femeile, că Sfîntul Mucenic Gheorghe, pe care îl văzuseră în vedenie, i se arată lui și îl apără. Din acea vreme, întru nimic nu mai oprea pe Teodor, ci l-a lăsat spre purtarea de grijă a lui Dumnezeu, zicînd: "Voia Domnului să fie!" Acest fericit copil avea o soră mică, cu numele Vlata, pe care o născuse din alt bărbat, fiindcă mama lui, sfătuind-o rudeniile, se mai măritase încă o dată. Acea copilă îl iubea pe fratele său Teodor și adeseori ziua îi urma lui, pe cînd mergea la biserică și se străduia să urmeze vieții lui. Pentru că Duhul lui Dumnezeu lucra și într-însa, ca și în Teodor. Nu departe de casa lor era o biserică a Sfîntului Mucenic Emilian, care în acea țară a Galatiei, în cetatea Ancirei, pe vremea împărăției celui fărădelege Iulian Paravatul, după multe munci, a fost răstignit pe cruce.

În biserica acelui mucenic intrînd fericitul Teodor, petrecea toată noaptea în rugăciune. Iar la miezul nopții adormind, i s-a făcut o astfel de vedenie. I se părea, că stă înaintea unui împărat care ședea pe scaun într-o slavă mare, înconjurat de

mulțime mare de ostași și o femeie luminată, îmbrăcată în porfiră, era de-a dreapta Împăratului și l-a auzit pe Acela zicîndu-i: "Nevoiește-te, Teodore, ca să primești plata cea desăvîrșită în Împărăția cerului; iar Eu și pe pămînt te voi face cinstit și te voi preamări înaintea oamenilor!" Această vedenie i s-a făcut în anul al 12-lea al vieții lui. Și din acel ceas cu mai multă dorire către Dumnezeu și cu dragoste aprinzîndu-se, a început mai mult a se osteni. Deci, s-a închis într-o cămară a casei sale și a petrecut într-însa, de la praznicul sfintei dumnezeieștii Arătări (Botezul Domnului) pînă la praznicul Duminicii Stîlpărilor, în post și rugăciune; îndeletnicindu-se cu citirea cărților și vorbind cu însuși Dumnezeu. Dar mai ales în două săptămîni ale Sfîntului Post cel de 40 zile, în cea dintîi și în cea din mijloc, nu vorbea nimic cu nimeni, ci, petrecînd cu adîncă tăcere, își adîncea mintea sa în Dumnezeu.

După trecerea sfîntului și marelui post, sosind praznicul Învierii lui Hristos, urîtorul diavol nesuferind să-l vadă pe un îmbunătățit copil ca acesta, gîndea cum l-ar pierde. Și a meșteșugit un vicleșug într-acest chip: într-una din zile, s-a prefăcut în chipul unui tînăr, Gherontie, care, împreună cu Teodor, învăța la școală și mergînd la Teodor l-a chemat cu el spre răcorire. Și luîndu-l, l-a suit pe un deal înalt, ce se numea Tzedrama, stînd pe o piatră mai înaltă. Apoi a început a ispiti pe Teodor, ca și altădată în pustie pe Însuși Domnul nostru Iisus Hristos, zicîndu-i: "De voiești, o, bunule Teodore, să-ți arăți vitejia ta, aruncă-te de aici jos". Iar Teodor a răspuns: "Mă tem, de vreme ce acea înălțime este nemăsurată". Zis-a diavolul: "Tu mai mult decît toți ai fost mai viteaz la școală, iar acum te temi de aceasta? Iată eu nu mă tem, ci îndată voi sări jos". Teodor a zis: "Să nu faci aceasta, ca să nu mori căzînd". Iar diavolul se întărea, zicînd că nici o primejdie nu va pătimi. Teodor a răspuns: "Dacă vei face aceasta tu mai întîi și te voi vedea întreg, apoi și eu după tine voi urma". Și îndată diavolul a sărit din înălțime jos, în acea adîncime fără măsură, apoi stătea acolo în dreptu-i și chema la sine pe Teodor, ca și el asemenea să se arunce.

Iar Teodor văzînd aceasta, s-a spăimîntat și gîndea în sine, cum Gherontie, care mai înainte nu avea niciodată o îndrăzneală ca aceea, a putut fără vătămare, ca din așa înălțime de deal, să sară jos! Gîndind el acestea, iar diavolul strigîndu-l de jos și chemîndu-l la sine, îndată s-a arătat Sfîntul Mare Mucenic Gheorghe. Și, apucînd de mînă pe Teodor, i-a zis: "Vino aici și urmează-mi! Nu asculta pe ispititorul, care caută sufletul tău! Pentru că acesta nu este Gherontie, ci vrăjmașul neamului nostru". Atunci a dus mucenicul pe copil în biserica sa, în care zăbovind, au venit la el maica lui și bunica sa și îl rugau pe fericitul să se întoarcă acasă, de vreme ce multe rudenii și prieteni se adunaseră la ei la ospăț și-l așteptau. Iar el știind Scriptura, că dragostea acestei lumi este vrăjmașă lui Dumnezeu, pentru că cel ce voiește să fie lumii prieten, se face vrăjmaș lui Dumnezeu, nu i-a ascultat; ci dezlegîndu-și brîul său cel de aur apoi haina cea de deasupra de mult preț și scoțînd gherdanul, le-a aruncat, zicînd: "Știu că vă temeți, să nu le pierd; luați-le, iar pe mine lăsați-mă". Iar el nu a mers.

Auzind de un părinte îmbunătățit, care se numea Glicherie, că este ca la zece stadii de satul lor, într-un loc liniștit, s-a dus la el, voind să se binecuvînteze și să se povățuiască de către dînsul. Iar Glicherie, fiind bărbat mai înaintevăzător și cunoscînd că în copil este Duhul lui Dumnezeu, l-a primit cu dragoste și bucurie. Și a zis către el, zîmbind: "Fiule, iubești chipul monahicesc?" Copilul a răspuns: "Îl iubesc foarte mult, părinte, și doresc cu tărie a mă învrednici aceluia". Atunci era secetă mare în părțile acelea și, ieșind amîndoi din chilie, au mers și au stat înaintea bisericii Sfîntului Ioan Botezătorul. Și a zis Cuviosul Glicherie către fericitul copil Teodor: "Fiule, să plecăm genunchii și să ne rugăm Domnului, ca milostivindu-Se, să ne dea ploaie și să adape pămîntul cel uscat; din acestea vom ști, de sîntem în numărul drepților".

Aceasta a voit să facă starețul, nu ca ispitind pe Domnul, ci nădăjduind, că sînt bineprimite rugăciunile lui la Dumnezeu. Deci, plecîndu-și genunchii, s-au rugat și îndată cerul s-a acoperit de nori, iar cînd s-au sculat de la rugăciune, a căzut ploaie foarte mare și tot pămîntul s-a adăpat din destul. Starețul umplîndu-se de bucurie pentru darul Domnului, a zis către Teodor cu dragoste: "De acum, fiule, orice vei cere de la Dumnezeu, toate îți va da. Pentru că va fi cu tine, întărindu-te ca și cu trupească vîrstă și cu duhovnicească viețuire să crești din putere în putere; iar tu să-ți săvîrșești dorința, cînd va veni vremea".

După aceasta Teodor, luînd binecuvîntare de la stareț, s-a întors la casa sa. Și avînd 14 ani de la nașterea sa, a gîndit să-și lase casa pentru totdeauna și să petreacă lîngă biserica Sfîntului Gheorghe cea din munte. Deci, a rugat pe maică-sa și pe casnici să nu-i facă împiedicare la scopul său, nici să-l supere venind la el. Iar rudele n-au îndrăznit să-l oprească, știind că Dumnezeu este cu dînsul. Ducîndu-se Teodor, și-a săpat o peșteră în munte sub altar și petrecea acolo, intrînd totdeauna în biserică și rugîndu-se. Și îi trimitea maica sa pîine curată și păsări fierte și prăjite. El pe toate acelea le punea pe o piatră lîngă drumul bisericii, ca ori păsările, ori fiarele, ori oamenii cei ce treceau pe acolo să le mănînce, iar el se hrănea din prescurile ce se aduceau la biserică, mîncînd cîte una pe zi, seara.

Era acolo un loc oarecare stăpînit de diavoli, ce se numea Area, fiind departe de acolo ca la șase stadii. Deci se povestea că zeița Artemida cea păgînă petrecea acolo cu mulțime de diavoli și nu era cu putință nimănui să treacă prin locul acela fără primejdie. Și mai ales la amiază, în lunile iulie și august, mulți oameni se vătămau pînă la moarte de diavolii aceia. Aceasta auzind-o fericitul tînăr, venea în lunile acelea în toate zilele în acel loc. Și toată ziua zăbovind acolo, seara se întorcea acasă întreg, nepătimind nici o primejdie de la diavoli, pentru că ei văzîndu-l venind acolo, fugeau de dumnezeiasca putere. Iar în luna lui Ianuarie, cînd se făcea praznicul Dumnezeieștii Arătări, ieșea Teodor cu ceilalți oameni și clerici la rîu, pentru sfințirea apei. Și intrînd în apă desculț, stătea nemișcat pînă la săvîrșirea cîntării, iar după dumnezeieasca Arătare, se închidea în peșteră și petrecea în tăcere, fără să iasă pînă la Duminica Stîlpărilor.

Și îl iubea bunica lui, Elpidia, mai mult decît pe amîndouă fiicele și se mîngîia de o viață ca aceea a lui și îi ducea de mîncare poame și pîine. Din acestea gusta în toate sîmbetele și Duminicile și toți se minunau de atît de mare dar al lui Dumnezeu, care era în copilul acela atît de tînăr și preamăreau pe Dumnezeu, zicînd: "*Ai ascuns acestea de cei înțelepți și pricepuți și le-ai descoperit acestui prunc*". Asemenea și Teodosie episcopul Anastasiopolei, auzind toate acestea despre Teodor, se bucura și, lăudîndu-l înaintea tuturor, zicea: "Pruncul acesta este trimis de la Dumnezeu spre o viață ca aceasta".

Într-un timp oarecare, din supărare, a căzut într-o boală și dormitînd, i s-a arătat Sfîntul Marele Mucenic Gheorghe, zicîndu-i: "Care este pricina bolii tale, fiule?" Iar el, căutînd, a văzut pe duhul cel necurat stînd departe și arătînd spre dînsul, zicea mucenicului: "Acel necurat și urît a adus asupra mea această boală!" Iar Sfîntul Gheorghe, apucînd pe diavol, l-a muncit tare și l-a izgonit; iar lui Teodor, luîndu-l de mînă, i-a zis: "Scoală-te și fii sănătos! De acum urîtul și vicleanul acela nu se va mai arăta înaintea feții tale!" Și îndată Teodor, deșteptîndu-se, s-a sculat și s-a simțit bine și sănătos.

Dar iubitorul de oameni Dumnezeu, Cel ce a dat sfinților Săi Apostoli putere asupra duhurilor necurate, ca să le izgonească și să tămăduiască în popor toate bolile, Acela a dăruit și acestui iubit al Său tînăr putere și dar și a început Teodor a face minuni întru slava lui Dumnezeu. Un om oarecare a adus la dînsul, cînd era în biserică, pe fiul său îndrăcit, rugîndu-l să-l tămăduiască. Teodor, fiind copil, nu știa ce să facă și se lepăda de un lucru ca acesta, iar omul acela, plîngînd, îi dădu lui Teodor un bici, zicîndu-i: "Robule al lui Dumnezeu, ia biciul acesta și, îngrozind, bate pe fiul meu, zicîndu-i: "Ieși, duhule necurat, din copilul acesta, în numele Domnului meu!"". Iar fericitul Teodor, cum a fost învățat de omul acela, așa a și făcut. Și a început diavolul a striga în copil: "Voi ieși, voi ieși, dar numai un ceas să mă slăbești!"

Și depărtîndu-se Sfîntul Teodor spre Altar, diavolul striga din copil: "O, nevoie, o, mare este puterea Nazarineanului! Pentru că de cînd a venit pe pămînt, a înarmat asupra noastră pe oameni și acum acelui neiscusit copil i-a dat putere asupra noastră. O, vai mie, de ce fel de copil sînt izgonit eu! Pentru că nici nu pot suferi darul cel dat lui din cer și mare primejdie are să fie nouă de la acest copil mic; căci pe mulți de ai noștri îi va izgoni din trupurile omenești. Și aceasta, mai cumplită primejdie îmi este, că începătura stăpînirii celei date lui, asupra mea o începe și nici că îndrăznesc, să mă întorc la tatăl meu diavolul, izgonindu-mă de acest mic copilaș. Căci de mi s-ar fi întîmplat mie aceasta de la vreun bărbat bătrîn, nu mi-ar fi fost atîta rușine și necaz. Blestemată fie ziua cînd s-a născut acest cumplit copilaș!" Acestea strigîndu-le diavolul, Sfîntul Teodor a luat untdelemn din candelă și a uns capul pruncului cel îndrăcit, l-a însemnat cu semnul crucii și a poruncit diavolului, zicîndu-i: "Ieși de acum, duhule viclean, și nu bîrfi mai mult!" Iar diavolul cu mare glas a răcnit și aruncînd pe prunc la picioarele lui Teodor, a ieșit; iar pruncul s-a făcut

sănătos, cu darul lui Dumnezeu. Această minune a străbătut prin toată partea aceea și slăveau pe Dumnezeu, cei ce auzeau de acea minune.

Vrînd Teodor să fie următor Sfîntului Ioan Botezătorul și Sfîntului Ilie Proorocul, prin viața pustnicească, se gîndea unde s-ar putea depărta de oameni. Și suindu-se în partea cea mai înaltă a muntelui, umbla împrejurul locului pustiu și văzînd o piatră mare și-a săpat sub dînsa o peșteră. Apoi a rugat pe unul din clerici, un diacon îmbunătățit ca să-i aducă cîte puțină pîine și apă la vremea sa și cu numele lui Dumnezeu l-a jurat să nu spună nimănui despre dînsul. Apoi a luat de la clericul acela o haină aspră de lînă, pentru că pînă atunci umbla încă în haine noi date de maica lui, și s-a închis în peștera sa. După rugămintea lui, clericul i-a astupat ușa cu pămînt, lăsîndu-i numai o ferestruică mică, pe cît îi era cu putință ca să-i dea o bucată de pîine și un vas cu apă.

Astfel închizîndu-se sfîntul, a petrecut doi ani, îngropat de viu în pămînt și neștiind nimeni de dînsul, fără numai clericul acela. Iar oamenii din sat, mergînd la biserică și nevăzînd pe Teodor, se minunau și nu se pricepeau unde s-a ascuns. S-a întîmplat în acel timp de a trecut prin satul acela o ceată de ostași și unii socoteau, cum că ostașii luîndu-l, l-au dus cu dînșii și au plecat cu toții spre stăpînitorul acelei părți, ca să trimită la ostași după copil, pe care căutîndu-l cu dinadinsul și negăsindu-l, au socotit că este mîncat de fiare. Plîngea după dînsul maica lui și toți casnicii fără de mîngîiere, ca pentru un mort jelindu-se toți oamenii din satul acela după dînsul.

După ce au trecut doi ani, clericul acela, văzînd tînguirea maicii sale, apoi temîndu-se ca să nu moară Teodor într-o viață strîmtorată ca aceea, a spus despre dînsul. Și alergînd cu sîrgu-ință și cu bucurie, a deschis peștera și l-a scos afară ca pe un mort, care, dacă a văzut lumina zilei, a rămas fără glas multă vreme. Capul lui era acoperit de răni și plîngeau casnicii privind la dînsul. L-au dus în biserica Sfîntului Gheorghe și voia maică-sa să-l ia acasă ca să-l tămăduiască cu doctorii, dar el n-a voit nicidecum, ci petrecea ca și mai înainte lîngă biserica mucenicului și în puține zile i s-a tămăduit capul.

Auzind de toate acestea Teodosie, episcopul Anastasiopoliei, s-a dus cu clerul în satul acela, să vadă pe robul lui Dumnezeu Teodor; și văzîndu-l, s-a minunat de viața lui. Apoi, povățuindu-se de dumnezeiescul Duh, l-a ridicat mai întîi la treapta cea mai de jos a clericului; după aceea l-a hirotonit preot, avînd optsprezece ani de la nașterea sa, pentru că zicea episcopul despre dînsul: "Vrednic este unul ca acesta, să se hirotonească și mai înainte de vremea cea cuviincioasă, căci în el petrece darul lui Dumnezeu; pentru că și Sfîntul Apostol Pavel a învrednicit de treapta episcopiei pe Sfîntul Timotei, fiind tînăr". Iar către Teodor a zis: "Domnul Care te-a învrednicit preoției, El te va învrednici și episcopiei, ca să paști turma Lui cea cuvîntătoare; dar mai întîi să te îmbraci în rînduiala monahicească, să crești cu credința și cu faptele bune și să te rogi pentru mine".

Zicîndu-i aceasta episcopul și dîndu-i binecuvîntare, s-a dus în ale sale. Iar Fericitul Teodor a început a săvîrși jertfa cea fără de sînge, stînd cu vrednicie înaintea Altarului lui Dumnezeu. După aceea, vrînd să vadă Sfintele locuri de la Ierusalim și găsind un bun însoțitor de călătorie, s-a dus. Și ajungînd la Ierusalim, s-a închinat cu multă osîrdie și cucernicie lemnului Crucii cel făcător de viață și Sfîntului Mormînt al Domnului. Apoi a înconjurat și celelalte sfinte locuri, închinîndu-se și rugîndu-se. A cercetat încă și pe sfinții părinți, care erau acolo în închisori și în sihăstriile pustiei și învrednicindu-se de rugăciunile și binecuvîntările acelora, s-a dus în lavra Sfîtului Gheorghe Hozevitul, care era aproape de rîul Iordan, în apropiere de biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, unde i s-a făcut arhimandritului în vedenie, înștiințare de la Dumnezeu despre Teodor.

Deci, în acea lavră l-au îmbrăcat în chipul monahicesc, cu porunca lui Dumnezeu și l-a liberat cu binecuvîntare la locul său. Iar după ce s-a întors la locul său, a început iarăși a petrece lîngă biserica Sfîntului Mare Mucenic Gheorghe, slujind lui Dumnezeu în cuvioșie și strălucind ca Moise, cu darul Domnului, cu care fiind dăruit mult, tămăduia toate bolile ce se întîmplau în popoare și izgonea duhurile cele necurate, ca cel ce avea putere peste dînsele.

Dar bunica lui, Elpidia, mătușa sa, Despina, și Vlata, sora cea tînără nu voiau să se despartă de dînsul. Ci privind la viața lui cea plăcută lui Dumnezeu, se sîrguiau după puterea lor, să-i urmeze, postind și rugîndu-se. Apoi făceau milostenie săracilor din osteneala mîinilor lor. Nu după multă vreme, mătușa lui, Despina, s-a mutat către Domnul în bună mărturisire, pe care îngropînd-o, a dus pe sora sa Vlata într-o mănăstire de fecioare, fiind de doisprezece ani și a făcut-o mireasa lui Hristos. Iar pe fericita Elpidia a lăsat-o într-o casă aproape de el să petreacă pînă la o vreme. Deci, Vlata, fecioara lui Hristos, avînd viață sfîntă, după trei ani s-a dus fără prihană la cămara Mirelui său Cel fără de moarte. Auzind de sfîrșitul ei, fericitul Teodor a mulțumit lui Dumnezeu cu bucurie; iar, Elpidia, cu sfatul sfîntului, s-a dus într-o mănăstire de femei, care era aproape de biserica Sfîntului Mucenic Cristofor. Și trimitea cuviosul la dînsa pe copilele cele ce se aduceau la dînsul pentru tămăduire, îndrăcite sau bolnave, ca să le povățuiască Elpidia, cum să se roage și să postească. Apoi să le învețe la tot obiceiul bun.

După ducerea fericitei Elpidia în mănăstire, cuviosul, neavînd de la nimeni vreo slujbă pentru dînsul, a găsit un lucrător ca să-i slujească. Iar purtarea de grijă a lui Dumnezeu, voind să-l facă vînător de oameni, a început a trimite la dînsul pe oarecare, spre a viețui împreună. Mai întîi pe un oarecare Epifanie tînăr cu anii, care, pornindu-se cu dorință de Dumnezeu, a venit la dînsul. Și s-a bucurat cuviosul Teodor, că nu l-a lăsat Dumnezeu singur. Deci a primit pe Epifanie și l-a îmbrăcat în chipul monahicesc și l-a povățuit la o viață atît de sfîntă, încît avea stăpînire și asupra diavolilor și îi izgonea din oameni. După aceea, o femeie drept-credincioasă care dobîndise tămăduire de boala sa cu rugăciunile Cuviosului Teodor, a adus la dînsul pe fiul său cu numele Filumen, tînăr cu anii, însă nu și cu înțelegerea, știind bine a citi și a scrie. Și erau trei de o vîrstă unul cu altul, robi ai lui Hristos, asemenea cu

cei trei tineri de demult din Babilon, avînd o dragoste și o osîrdie către Dumnezeu, iar în mijlocul lor era și însuși Hristos, Care a zis: *Unde sînt doi sau trei adunați în numele Meu, acolo sînt și Eu în mijlocul lor*.

După cîțiva ani, fericitul Epifanie sfîrșindu-se întru Domnul, a venit în locul lui Ioan, om sîrguitor în fapte bune. În acea vreme au venit la cuviosul niște oameni de la un sat ce se numea Protomaria și-l rugau să meargă în satul lor, fiindcă aproape de acel sat era un loc stăpînit de duhuri necurate și nimeni nu putea să treacă pe la acel loc fără vătămare, nici oameni, nici dobitoace, mai ales la amiază și după apusul soarelui. Deci a mers robul lui Dumnezeu în acel loc și poruncind să-i sape o peșteră mică, s-a închis într-însa toată iarna aceea. Și a petrecut în acel loc în post și rugăciunile cele obișnuite pînă la Paști, iar diavolii nesuferind petrecerea lui, de acolo, au fugit izgoniți ca de o armă, prin rugăciunile sfîntului. Și de multe ori mulți oameni auzeau glasuri diavolești, care se tînguiau, căci îi izgonea Teodor. Iar oamenii din satul acela aveau atît de mare credință către el, încît mergeau de luau țărînă de la peștera aceea în care petrecea cuviosul și amestecînd-o în mîncare și băutură, o dădeau la oamenii bolnavi și la dobitoace ca pe o adevărată doctorie și toți dobîndeau tămăduire după credința lor.

Era în satul acela un om cucernic, cu meșteșugul fierar; aceluia i-a poruncit cuviosul să-i facă o cămăruță de fier, fără acoperămînt, strîmtă, pe cît era cu putință unui om să stea într-însa, căci așa a socotit să-și afle chinuirea trupului său. De care lucru înștiințîndu-se oamenii din satul acela, au adus la fierar multe unelte de fier, ca să fie spre săvîrșirea acelui lucru. După ce a făcut cămăruța aceea, a dus-o în satul Sicheot la cuviosul, pe care el punînd-o în peșteră, s-a închis într-însa mult timp. Și stătea ca un stîlp nemișcat, răbdînd toată cumplirea văzduhului, de vreme ce era fără acoperămînt acea cămăruță. Și se ardea vara de zăduf, iar iarna îngheța de răceală și de frig, căci zăpada și ploaia îl udau, furtunile și vînturile îl băteau, dar el petrecea ca o piatră și ca un diamant tare. O răbdare ca aceea i-a dat Atotputernicul Dumnezeu, care covîrșea firea și mintea omenească, spre mirarea oamenilor și spre mărirea Sfîntului Lui nume cel dumnezeiesc. Și nu numai închisoarea cămăruței aceleia de fier și-a ales de bunăvoie, ci și tot trupul său cu greutate de fier își învelea. Apoi se încălța cu încălțăminte de fier, făcută după măsura picioarelor sale și mănuși de asemenea purta și în platoșă de fier grea se îmbrăca și cu un lanț de fier gros se încingea ca și cu un brîu. Încă și un toiag de fier greu purta, avînd în vîrf cruce; apoi își hotărîse viața în acest chip. După praznicul Nașterii lui Hristos, la dumnezeiasca Arătare intra în peșteră, înfășurîndu-se cu fiarele acelea grele; și petrecea acolo pînă la Paști, iar după Paști se închidea în acea cămăruță de fier.

Cu o greutate de fier ca aceea și cu închisoarea cea strîmtă de bunăvoie își chinuia trupul, ca pe un rob obosindu-l și pedepsindu-l, ca să nu se ridice războaiele cele dinlăuntru. Iar în sfîntul și marele post de 40 de zile, nu gusta nicidecum pîine, ci puține poame, sau legume crude și acelea numai sîmbăta și Duminica. Și îi supusese Dumnezeu fiarele cele sălbatice, care erau în pustia aceea; pentru că un urs înfricoșat venind trei ani de-a rîndul, lua hrană din mîinile lui, asemenea și un lup din

pustie venind, se hrănea de dînsul. Apoi venind și ducîndu-se fiarele acelea, pe nimeni nu vătămau, nici pe oameni, nici pe dobitoace, deși se întîlneau cu cineva; pentru că aceea era facerea de minuni a lui Dumnezeu, prin care slăvea pe plăcutul Său.

A mers la cuviosul, în cămăruța în care era închis, un om ce avea tot trupul bolnav, căutînd tămăduire prin sfintele lui rugă-ciuni. Iar el, poruncind aceluia să se dezbrace de hainela sale, a luat apă și s-a rugat lui Dumnezeu, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeu nostru, Cel ce prin proorocul Elisei ai curățit, pe Neeman Sirianul de stricăciune și singur prin milostivirea Ta pogorîndu-Te la noi și făcîndu-Te om, cu cuvîntul ai tămăduit pe cei stricați, caută acum spre noi și spre apa aceasta și binecuvîntînd-o, dă-i putere de tămăduire, ca să poată curăți de stricăciune pe acest om, care stă înainte, întru preamărirea numelui Tău Celui Sfînt".

Astfel rugîndu-se și însemnînd apa cu semnul Crucii, a turnat omului pe cap și pe tot trupul și îndată s-a curățit de acea boală și s-a dus sănătos, lăudînd pe Dumnezeu. Asemenea, venind și un preot, anume Colirie, și numai haina sfîntului pe sine punînd-o, îndată a cîștigat tămăduire. Niște minuni ca acestea și o viață ca aceasta a Sfîntului Teodor văzînd fericita Elpidia, se fericea cu duhul. Deci și ea a povățuit pe multe femei spre viață plăcută lui Dumnezeu și spre chipul monahicesc le-a adus, pentru că era foarte îmbunătățită și urma nepotului său în nevoințele cele duhovnicești. După aceea, cuvioasa Elpidia s-a apropiat spre sfîrșitul său, pe care mai înainte l-a știut din descoperirea ce i s-a făcut ei. Și mergînd la cea mai de pe urmă cercetare și sărutare a cuviosului său nepot, i-a spus vedenia sa, zicînd: "Fiul meu și lumina ochilor mei, am văzut în arătare un tînăr foarte frumos, îmbrăcat în haină luminoasă, avînd părul în chipul aurului, asemenea Sfîntului Marelui Mucenic Gheorghe, precum îl vedem închipuit pe icoană. Acela venind la mine, m-a întrebat despre tine, vrînd să știe de la mine rînduiala cîntării de psalmi și a vieții tale. Iar eu cu de-a-mănuntul i-am spus lui, însă el mi-a zis: "Cînd cîntați psalmi, ziceți aceasta: "Binecuvîntați pe Domnul, munților și dealurilor!"". După aceea mi-a zis: "Mare dar ai cîștigat, o, femeie, învrednicindu-te a vedea pe nepotul tău într-o rînduială ca aceasta, iar mie, ajutătorului, îmi ești mult datoare. Dar mai ales Stăpînului Cel de obște Ziditorului Dumnezeu, toată mulțumirea I se cuvine, Care pe nepotul tău l-a făcut vrednic, a fi în rîndul sfinților robilor Lui. Deci, tu de acum te odihnește, pentru că te-ai ostenit pînă acum"".

Această vedenie spunînd-o fericita Elpidia Sfîntului Teodor și dîndu-i cea de pe urmă sărutare, s-a dus la chilia sa și îmbol-năvindu-se puțin s-a mutat către Domnul și s-a îngropat cu cinste de către cuviosul. Iar după îngroparea ei, a venit cineva la cetatea Ancira, aducînd înștiințare sfîntului, cum că maica lui, Maria, a murit și-l sfătuia să trimită ca să-i ia averea, de vreme ce a murit fără moștenitor. Răspuns-a sfîntul: "Nu spui adevărul, căci maica mea n-a murit". Iar acela stăruia, zicînd: "Cu ochii mei am văzut-o moartă". Iar el iarăși a răspuns: "Nu este adevărat! Căci n-a murit maica mea, nici va muri cu sufletul, ci și acum viază și va fi vie în

veci!" Și nu s-a îngrijit de averea ce rămăsese după dînsa, ci a postit o săptămînă întreagă, făcînd rugăciuni cu dinadinsul către Dumnezeu pentru sufletul ei.

Petrecînd Cuviosul Teodor în peșteră, a mers la dînsul economul bisericii de la Iliopoli și prin cel ce-i slujea i-a spus rugămintea sa cu lacrimi, zicînd: "Miluiește-mă, robule al lui Dumnezeu, în necazul ce mi s-a întîmplat! Pe sluga mea am trimis-o, ca să adune veniturile bisericești, iar el, toate veniturile adunîndu-le, a fugit. Iar eu, alergînd încoace și încolo după dînsul și căutîndu-l, nu pot să-l aflu. Roagă-te Domnului, să mi-l arate, că toată averea mea nu-mi ajunge să plătesc bisericii". Răspuns-a lui sfîntul: "De făgăduiești că pe acel slujitor al tău nu-l vei bate, ci îl vei libera și nimic mai mult de la dînsul nu vei lua, fără numai cele bisericești, pe care el le-a luat, apoi te va mîngîia Domnul și-l va da în mîinile tale; iar de nu vei făgădui așa apoi nu vei putea să-l afli pe el". Iar economul a făgăduit a nu-l bate pe acela și nici a-i lua ceva dintre ale lui, ci și dintre ale sale a-i da, decît numai să întoarcă averea bisericească. Pentru că zicea: "Eu și copiii mei vom rămîne goi dacă cu a mea avere voi plăti pentru venitul bisericesc cel răpit". Atunci i-a zis sfîntul: "Mergi cu pace la casa ta și să fii fără grijă, căci nădăjduiesc către Dumnezeu că degrabă te va mîngîia". Și s-a dus economul într-ale sale, bucurîndu-se, avînd neîndoită nădejde în cuvintele cuviosului. Iar fugarul acela, care răpise cele bisericești, a stat în cale aproape de satul ce se numea Nicheia, fiind legat cu rugăciunile cuviosului și neputînd să se ducă mai departe cît de puțin. Deci, cu părerea i se arăta că fuge degrabă, dar de fapt el stătea pe loc. Și, văzîndu-l oamenii care se întîmplaseră în calea aceea și cunoscîndu-l, l-au prins și l-au dus la econom.

Așa a fost întoarsă toată averea bisericească pe care o luase el. Iar economul și-a împlinit făgăduința și a slobozit pe acela, nefăcîndu-i nici o strîmbătate. Apoi a mers iarăși la cuvios, dîndu-i mulțumire. După aceasta un om, în ziua a 50-a a adus pe femeia sa muncită de diavol și după ce a certat cuviosul pe duhul cel necurat, acela striga, zicînd: "O, pentru ce te mînii asupra mea, mîncătorule de fier? Oare sînt vinovat? Căci nu de bunăvoie am intrat într-însa, ci fiind trimis de Teodor vrăjitorul, care se numește Carapos și petrece în satul Mazamia". Iar plăcutul lui Dumnezeu, certînd cu numele lui Iisus Hristos pe diavolul, l-a izgonit din femeia aceea.

În același an, în luna iunie, oamenii din satul Mazamia, auzind de minunile făcute de plăcutul lui Dumnezeu, Teodor, au mers la el, rugîndu-l cu lacrimi să vină la ei, să le izgonească lăcustele care năvăliseră ca un nor asupra țarinilor și grădinilor lor. Iar cuviosul, mergînd la ei, a intrat în biserica lor și a petrecut toată noaptea la rugăciune. Iar a doua zi a mers cu rugăciune la țarini și, luînd trei lăcuste în mîna sa, se ruga Domnului pentru popor. Și în vremea rugăciunii au murit lăcustele în mîinile lui, iar el, mulțumind lui Dumnezeu, a zis către popor: "Să ne întoarcem la biserică, fiilor, pentru că degrabă ne va arăta Domnul mila sa".

Deci, întorcîndu-se sfîntul la biserică, a săvîrșit Sfînta și dumnezeiasca Liturghie și, a doua zi, oamenii au văzut toată mulțimea lăcustelor moartă. Aceasta văzînd cel ce locuia într-acele locuri, mai sus pomenitul vrăjitor, Teodor Carapos, s-

a pornit cu zavistie asupra sfîntului, fiindcă mai dinainte se mîniase asupra lui, pentru izgonirea diavolului din femeie, pe care acel vrăjitor îl trimisese într-însa. Deci, vrăjitorul acela mîniindu-se asupra sfîntului și zavistuind asupra puterii lui Dumnezeu celei dintr-însul făcătoare de minuni, a chemat pe diavolii cei de sub mîna lui și le-a poruncit să meargă și să muncească pe Teodor Sicheotul pînă la moarte. Iar aceia dacă s-au dus, n-au putut să se apropie de el, fiindcă avea întotdeauna rugăciunea în gura sa și-l așteptau pînă va adormi. Iar sfîntul dormind și darul lui Dumnezeu ieșind ca un foc dintr-însul, ardea și izgonea pe diavoli, care din nou întorcîndu-se, se repezeau asupra cuviosului; însă iar s-au întors cu rușine la cel ce i-a trimis.

Deci vrăjitorul acela cu dosădiri îi ocăra, zicîndu-le: "Cu adevărat nimic nu este puterea voastră, căci dacă nici cînd dormea, nu v-ați putut apropia, apoi cum îi veți face aceluia ceva cînd este deșteptat?" Dar diavolii îi ziceau: "Cînd ne apropiem de el, iese o văpaie de foc din gura lui și ne arde, încît nu putem suferi". Iar vrăjitorul iuțindu-se cu mai multă mînie din zavistie, a pus niște otravă omorîtoare într-un pește și a trimis peștele acela în dar cuviosului. Iar plăcutul lui Dumnezeu, fiind păzit cu darul lui Hristos, cînd era vremea mesei cea obișnuită lui, a gustat din peștele acela și a rămas nevătămat. De acest lucru minunîndu-se vrăjitorul Teodor Carapos și cunoscînd puterea lui Dumnezeu și neputința diavolilor, s-a umilit cu sufletul. Apoi, mergînd la cuviosul, a căzut la picioarele lui cele sfinte, mărturisind păcatele sale cu lacrimi. Și arzînd cărțile sale cele vrăjitorești și lepădîndu-se de lucrurile satanei, a luat Sfîntul Botez și s-a făcut rob credincios al lui Iisus Hristos.

După ce s-a întors cuviosul în locașul său, i s-a întîmplat de a căzut într-o boală grea și aștepta să moară, pentru că a văzut pe sfinții îngeri venind la el și socotea că acum vor să-i ia sufletul. Deci plîngea și se tînguia, socotindu-se că nu este gata de ieșire. Și era deasupra lui icoana sfinților doctori celor fără de plată, Cosma și Damian. Aceia i s-au arătat în vedenie și după obiceiul doctoricesc, îi pipăiau venele mîinilor lui și vorbeau unul cu altul ca și cum deznădăjduiau de viață, fiindcă i-a slăbit puterea. Și au zis către el: "Pentru ce plîngi și te mîhnești atîta?" Răspuns-a bolnavul: "De vreme ce nu m-am pocăit la Dumnezeu, domnii mei, și de vreme ce las această mică turmă, neîndreptată încă la calea cea desăvîrșită, mai avînd ea încă nevoie multă de povățuire". Sfinții i-au zis: "Dar voiești să rugăm pe Dumnezeu pentru tine, ca să-ți lungească vremea vieții?"

Răspuns-a bolnavul: "De o veți face aceasta și de-mi veți cere vreme de pocăință, apoi îmi veți pricinui mare bucurie și veți cîștiga plată pentru pocăința mea". Iar sfinții, întorcîndu-se la îngeri, i-au rugat să mai aștepte puțin, pînă ce vor merge la Împăratul Dumnezeu, ca să-L roage pentru Teodor. Iar îngerii făgăduind că vor aștepta, s-au dus sfinții răbdători de chinuri, Cosma și Damian, la Atotputernicul Împărat, Hristos Dumnezeul nostru, Care a adăugat altădată cincisprezece ani lui Iezechiel și rugîndu-L pentru lungirea anilor lui Teodor, s-au întors degrabă, avînd între ei un tînăr, asemenea cu acei îngeri, însă cu slava mai luminat. Și acela a zis către îngeri astfel: "Lăsați pe Teodor între cei vii, pentru că Stăpînul Cel de obște al

tuturor și Împăratul slavei este rugat pentru el și i-a poruncit ca să fie în trup!" Și îndată sfinții îngeri cu acel prealuminat tînăr s-au dus la cer, iar Sfinții Cosma și Damian au zis către Teodor: "Scoală-te, frate, și ia aminte la tine și la turma ta, căci bunul și milostivul nostru Stăpîn a primit rugăciunile noastre pentru tine și ți-a dăruit viață, ca să nu ai mîncarea cea pieritoare, ci pe aceea care este în viața vecilor și să aduci mîntuirea multor suflete!"

Acestea zicînd către el sfinții doctori, s-au făcut nevăzuți. Iar Sfîntul Teodor venindu-și în sine, simțindu-se că este cu totul sănătos, s-a sculat îndată. Apoi lăuda pe Dumnezeu și cu mai multă osîrdie se sîrguia la cîntarea de psalmi și la post, și cu darul dat lui făcea minuni, tămăduind multe feluri de boli și izgonind diavolii cu cuvîntul. Apoi, străbătînd vestea pretutindeni de minunile lui, mulți se minunau și lăsîndu-și casele, se duceau la dînsul spre călugărie. Iar cei ce cîștigau tămăduire de la dînsul de bolile lor, mulți dintre ei nemaivrînd să se lase de el, petreceau la dînsul, slujind trebuințelor mănăstirești.

Deci, adunîndu-se mulțime de frați, au zidit o mănăstire aleasă, iar Cuviosul Teodor s-a făcut arhimandrit al mănăstirii sale. Și deoarece biserica Sfîntului și Marelui Mucenic Gheorghe era mică și nu putea să-i încapă pe toți la obișnuita cîntare, s-a sîrguit cuviosul să zidească altă biserică mai mare, în alt loc nu departe de acolo, în muntele Sfîntului Arhanghel Mihail. Și a rînduit pe frați să viețuiască acolo, iar pe ucenicul său Filiume l-a trimis la episcopul cetății lui Anastasie, ca să ia hirotonia preoției. Și punîndu-l egumen la acea mănăstire, singur se îndeletnicea în liniște. Și avea nevoie de un vas de argint, pentru slujirea Dumnezeieștii Liturghii, deoarece pînă atunci în mănăstirea lui se săvîrșeau dumnezeieștile Taine, în vas de marmură.

Astfel, cuviosul a trimis un diacon al său la Constantinopol, ca să cumpere acel vas de argint pentru sfințita slujbă. Dar după ce a cumpărat și a adus la dînsul acel vas curat, lucrat cu meșteșug ales, sfîntul l-a lepădat, nevrînd să slujească într-însul, pentru că îl vedea cu ochii minții că este negru, urît și netrebnic. Iar diaconul lăuda vasul, că este de argint curat și bine lucrat. Însă cuviosul îi zicea: "Și eu văd, o, fiule, că vasul este din argint și bine lucrat, însă are necurățenie nevăzută. Și de nu mă crezi pe mine, să facem rugăciune, ca să-ți deschidă Domnul ochii tăi sufletești și vei vedea". Deci, după ce s-a închinat și s-a rugat, atunci nu numai diaconul acela, ci și toți frații care erau acolo au văzut că vasul acela era negru ca un cărbune luat din cuptor și s-au minunat. Iar după ce diaconul a luat vasul în mîini, îndată s-a văzut curat și luminat, ca mai înainte și l-a dus la Constantinopol la argintarul de la care îl cumpărase și i-a spus lui pentru ce l-a lepădat Cuviosul Teodor. Iar argintarul, cercetînd despre argintul acela de unde i-a venit lui, și-a adus aminte că era din podoabele oarecărei desfrînate, din podoaba ei cea necurată și se mira mai dinainte cum de văzuse cuviosul și își cerea iertare.

Deci, luînd vasul acela, alte vase mai curate a dat în dar pentru trebuința bisericii, cerînd rugăciunile sfinților pentru dînsul. Iar diaconul, aducîndu-le în

mănăstire, a spus părintelui și fraților din ce fel de argint a fost vasul cel dintîi și minunîndu-se de mai înainte vederea sfîntului, preamăreau pe Dumnezeu.

În acel timp niște oameni din satul Muzia, care este supus al lui Gratianopoli, au venit la Cuviosul Teodor pentru o pricină ca aceasta: făcîndu-și un pod de piatră peste un rîu în satul lor, pe cînd scoteau piatra din pămînt și ciopleau lespezile au ieșit din groapă mulțime de diavoli, care năvăleau asupra oamenilor și dobitoacelor și-i munceau, iar alții, ca niște tîlhari șezînd pe lîngă drumuri, răneau pe cei ce treceau. Deci, au rugat pe cuviosul ca să meargă în satul lor și să izgonească de la dînșii acea ispită diavolească. Cuviosul a mers împreună cu dînșii, nădăjduind spre Dumnezeu, iar cînd se apropia de satul acela, diavolii cei din oameni, simțind venirea lui, ieșeau strigînd împotriva lui: "O, primejdie! Pentru ce, lăsînd Galatia, vii aici mîncătorule de fier? Știm pentru ce vii, dar nu te vom asculta, precum te ascultă duhurile cele din Galatia, că mai aprinși și mai puternici sîntem decît ei".

Iar cuviosul, certîndu-i pe dînșii, le-a poruncit să tacă. A doua zi, adunînd poporul, a înconjurat satul cu cruci și, suindu-se pe dealul acela, au făcut rugăciuni către Dumnezeu mult timp și îndată diavolii cei ce ieșiseră de acolo, s-au adunat cu puterea lui Dumnezeu în chip de muște, de șoareci și de iepuri și izgonindu-i în groapa aceea pe toți, pecetluindu-i cu semnul Crucii, a poruncit ca cu pietre și cu pămînt să-i astupe acolo. Astfel a scăpat satul acela de ispita diavolească. Încă și alte case și sate fiind năvălite de diavoli, în asemenea chip le-a izbăvit, izgonind din oameni duhurile cele viclene, încît diavolii se cutremurau de numele aceluia.

Dintre ucenicii cuviosului, mulți erau vestiți și mari bărbați în fapte bune. Astfel fericitul Arsenie, închizîndu-se într-o chilie strîmtă, petrecea în tăcere și abia a treia zi primea puțină hrană, pîine și verdețuri crude sau linte și apă cu măsură, iar în sfîntul post cel de 40 de zile, mînca numai sîmbăta și Duminica și atunci doar mîncare uscată. Asemenea viață mai petreceau și alți doi, Evagrie și Andrei, care aveau chiliile aproape de Arsenie, de a căror sfîntă viață Cuviosul Teodor mult se bucura și mulțumea lui Dumnezeu. Acei trei ucenici sfătuindu-se, să se închine Sfintelor Locuri de la Ierusalim, au rugat pe părintele Teodor, ca să-i libereze cu binecuvîntare și, dîndu-le drumul, s-au dus. Ajungînd la Ierusalim, au cercetat toate lavrele cele de primprejur și mănăstirile sihăstrești. Deci, Evagrie a vrut să rămînă acolo și, intrînd în lavra Cuviosului Sava, a viețuit cu sfințenie, arătîndu-se cu lucrul că este ucenic al lui Teodor. Iar Arsenie și Andrei întorcîndu-se în Galatia, la părintele lor, l-au rugat să se ducă în liniște în alte locuri deosebite.

Deci, Andrei s-a sălășluit pe un deal, ce se numea Vrian, ca la opt stadii de la mănăstire, cu binecuvîntarea părintelui. Iar Arsenie, ducîndu-se în părțile cele de sus ale Potamiei, și-a ales un loc departe de locuința omenească, în care se spunea că este sălășluire diavolească. Acolo s-a rugat, zicînd: "Dumnezeule, milostivește-Te prin rugăciunile părintelui meu Teodor, păzește-mă pe mine păcătosul, apără-mă de năpasta diavolească și-mi ajută să-Ți plac în locul acesta". Deci, mai întîi și-a zidit o

chiliuță de lemn și a iernat într-însa. După aceea a zidit un turn înalt și, petrecînd patruzeci de ani cu mare răbdare, s-a dus către Domnul.

Încă și Elpidie, cu povățuirea Cuviosului Teodor, nu puțin a sporit în bunătăți și după cîțiva ani de petrecere lîngă părintele său, ducîndu-se în părțile Răsăritului cu binecuvîntare, s-a sălășluit aproape de muntele Sinai. Și viețuind în tăcere mult timp, s-a săvîrșit precum cuvioșii, iar locul acela a fost numit de părinții din Sinai, "Tăcerea lui Elpidie". Iar Leontie, ucenicul părintelui nostru Teodor, a fost bărbat minunat în pustnicie, aproape de locul Permatia. El, învrednicindu-se darului proorocesc, spunea mai înainte cele ce aveau să fie. Și a proorocit despre năvălirea perșilor, cum și despre uciderea sa de către dînșii, lucru care s-a și împlinit. Pentru că, nevoind să iasă din chilia sa cea strîmtă și liniștită, a fost ucis într-însa de perși. Încă și Teodor, care a postit în muntele Draconiei, Ștefan cel de lîngă rîul Psiliei și alți mulți ucenici ai fericitului părintelui nostru Teodor, au strălucit cu fapte bune, unii viețuind lîngă dînsul, iar alții sălășluindu-se prin diferite locuri pustii.

Venindu-i dorință Cuviosului Teodor să cerceteze Sfintele Locuri în Ierusalim, a luat pe doi din ucenicii lui și s-a dus. În acea vreme în Palestina, în care se află Ierusalimul, era secetă mare și toți oamenii erau în nevoie mare, încît mureau oameni și dobitoace, căci se uscaseră toate gropile și cisternele în care își adunau apă. Deci, oamenii se rugau mult, cerînd ploaie de la Dumnezeu și nu puteau să-și cîștige cererea, căci Domnul păstra acel dar plăcutului Său, Teodor. Pentru aceasta îl și adusese în Palestina. Și erau acolo unii din părțile Galatiei, care știau pe Cuviosul Teodor și facerile lui de minuni. Aceia grăiau adeseori către oameni: "Știm un sfînt părinte în părțile noastre, care poate numai cu o rugăciune să umple de ploaie toată lumea, precum a umplut-o odată proorocul Ilie".

După ce a sosit cuviosul la Ierusalim și s-a închinat lemnului Crucii cel de viață făcător și Mormîntului lui Hristos, cel purtător de viață, l-au cunoscut cei din Galatia, care erau acolo. Și îndată a străbătut vestea despre dînsul în toată Sfînta Cetate și prin mănăstirile și prin lavrele de primprejur. Deci, adunîndu-se mulțime de monahi și toți clericii bisericii celei mari, au înconjurat pe sfîntul, bucurîndu-se de venirea lui la dînșii și l-au rugat în numele patriarhului să ceară de la Domnul ploaie pămîntului cel uscat. Iar sfîntul se lepăda, numindu-se nevrednic și păcătos. Dar ei grăiau: "Nădăjduim, părinte, că dacă vei amesteca rugăciunile tale cu ale celorlalți părinți, Dumnezeu se va milostivi spre noi și va trimite ploaie pe pămînt". Sfîntul a zis către dînșii: "Dacă credeți așa, apoi să fie după credința voastră".

Deci a făcut rugăciune, și pe cînd mergea poporul cu crucile, sfîntul a grăit către dînșii: "Să vă schimbați hainele, o, fiilor, pentru că vă veți uda; căci degrabă va arăta Domnul mila Sa pentru credința voastră". Și ajungînd la un loc afară din cetate, cuviosul a poruncit să stea poporul; apoi, ridicîndu-și mîinile către cer, a început a se ruga mai cu dinadinsul, și îndată s-a arătat dinspre apus un nor mic și într-un ceas a acoperit tot cerul. Iar sfîntul, săvîrșindu-și rugăciunea, a poruncit să se întoarcă mai repede poporul, ca să nu se ude; dar deodată s-a vărsat o ploaie mare peste măsură și

toți alergau degrabă în cetate spre biserică, fiindcă se udaseră foarte tare. Iar ploaia n-a stat nicidecum, pînă ce n-a adăpat tot pămîntul din destul și s-au umplut de apă gropile, cisternele și văile. Iar Cuviosul Teodor, pentru o minune ca aceea temîndu-se să nu fie slăvit și cinstit de oameni, s-a ascuns de toți și a ieșit din cetate cu amîndoi ucenicii săi. Apoi, alergînd cu sporire, s-au întors în mănăstirea Sicheotului din Galatia. Încă și în latura sa, prin multe locuri de primprejur făcea asemenea minuni și după rugămintea poporului aducea ploi, înmulțea rodurile pămîntului și sadurile, potolea pîraiele cele pornite și spunea mai înainte cele ce aveau să fie. Mavrichie voievodul, întorcîndu-se de la războiul persienesc prin Galatia la Constantinopol și venind la cuviosul pentru rugăciune și binecuvîntare, el i-a proorocit că degrabă are să fie împărat.

După ce s-a împlinit aceea, împăratul Mavrichie a scris către proorocul său, adică către acest sfînt părinte, cerînd rugăciuni pentru el și pentru toată împărăția lui. A adăugat încă și aceasta, să ceară de la dînsul ce va voi. Cuviosul Teodor a trimis la dînsul pe fericitul Filumen, scriindu-i să dea ceva pîine la mănăstirea lor, pentru mulțimea săracilor ce veneau la dînșii în toate zilele. Împăratul a scris la ispravnicii săi din Galatia, ca în fiecare an să dea grîu la mănăstirea lui Teodor cîte șase sute de măsuri; și a dăruit încă și bisericii vase de mult preț.

Văzînd Cuviosul Teodor că din zi în zi se înmulțește turma sa și venea la mănăstirea sa mulțime de popor pentru rugăciuni și pentru tămăduiri, iar biserica Sfîntului Marelui Mucenic Gheorghe fiind foarte mică, a prefăcut-o, zidind-o în chip minunat mai mare. Căci fiind acolo o piatră mare și neclintită niciodată, i-a poruncit ca singură să se miște și să se ducă de la locul său în alt loc. Iar cînd se aducea var nestins pentru zidirea bisericii din satul Evarzia care era aproape, i-au cuprins deodată pe cale un nor de ploaie și lucrătorii s-au temut, să nu se aprindă carele cu var din ploaie și să le ardă dobitoacele. Cuviosul, prin rugăciune, a despărțit norul în două și era ploaie mare pe amîndouă părțile drumului, iar pe var și pe care n-a picat nici o picătură, pînă ce au dus varul la locul bisericii și l-au descărcat.

După ce s-a sfîrșit biserica, s-a săvîrșit episcopul Timotei al cetății lui Anastasie, care a fost după Teodosie și mergînd cetățenii la arhiepiscopul Pavel al mitropoliei Ancirei, l-au rugat să aleagă episcop al cetății lor pe Cuviosul Teodor arhimandritul lavrei Sicheotul. Arhiepiscopul s-a bucurat și a trimis după fericitul Teodor, să-l aducă cu cinste la dînsul. În acea vreme, Cuviosul fiind închis în peștera sa, se liniștea și se îndeletnicea în obișnuita rugăciune. Iar după ce clerul și cetățenii cetății lui Anastasie s-au dus la dînsul cu multă rugăminte ca să le fie episcop, el nici nu voia să audă de aceasta. Însă ei, deschizînd casa cu sila, l-au scos afară chiar nevrînd și, punîndu-l în careta arhierească, l-au dus la Ancira, bucurîndu-se și veselindu-se. Iar frații plîngînd și tînguindu-se pentru părintele lor, căci se despărțiseră de dînsul, cuviosul a trimis la ei, zicîndu-le: "Nu vă mîhniți, fraților, și să mă credeți, că niciodată nu vă voi lăsa, pentru că nimic nu este pe pămînt care să mă poată despărți de voi".

Deci, Cuviosul Teodor, a fost pus episcop al cetății lui Anastasie de către Pavel, mitropolitul Ancirei, deși nu voia să primească o dregătorie ca aceasta. Și pe cînd a primit scaunul, unui bărbat oarecare i s-a făcut o vedenie în acest chip: o stea luminoasă și mare s-a pogorît din cer spre biserică și a luminat cu razele sale nu numai cetatea și țara aceea, ci și toate cetățile și părțile de primprejur. Pentru că, cu adevărat acest cuvios, fiind pus pe scaunul arhieresc, s-a arătat ca o lumină în sfeșnic a fi lumină lumii, cu minunile cele fără de număr și cu chipul cel minunat al vieții sale, luminînd și spăimîntînd toată partea cea de sub cer. El cerceta adeseori lavra sa cea de la Sicheot și mîngîia pe frați. Iar biserica Sfîntului Gheorghe cea zidită prin a sa sîrguință a sfințit-o. Apoi, cîte minuni mari a făcut în vremea episcopiei sale, nu se pot spune cu deamănuntul. Pentru că își îndoia ostenelile sale, avînd purtare de grijă cu dinadinsul pentru păstoria sa cea încredințată, însă mult se mîhnea pentru că i se tăiase liniștea. El avea totdeauna credință neschimbată în mintea sa, ca să lase episcopia și iarăși să se întoarcă la liniște în mănăstirea sa.

După cîțiva ani iarăși a dorit să se închine sfintelor locuri din Ierusalim. Luînd pe doi frați din mănăstirea sa, pe Ioan arhidia-conul și pe Martin, s-a dus cu dînșii în cale. Înconjurînd sfintele locuri din Ierusalim, nu se arăta că este episcop, ci umbla ca un simplu stareț și gîndea să nu se mai întoarcă întru ale sale ci să viețuiască acolo într-o mănăstire, pentru că i se părea că, pentru dregătoria episcopiei și-a părăsit nevoința cea monahicească. Deci, mergînd în lavra Sfîntului Sava, a cerut o chilie pentru el și a petrecut într-însa, liniștindu-se de la praznicul Nașterii lui Hristos, pînă la Paști. Iar, după Paști, acei doi frați, care merseseră cu dînsul, Ioan și Martin, neîncetat îl supărau să se întoarcă la locul său, însă el nu voia să-i asculte. Dar într-o noapte i s-a arătat Sfîntul Marele Mucenic Gheorghe în vedenia somnului, dîndu-i în mînă un toiag și zicîndu-i: "Ieși degrabă de aici, ca să ne întoarcem în patrie; pentru că nu ți se cade, ca lăsîndu-ți patria, să zăbovești aici". Zis-a Teodor: "Nu voiesc să merg în patrie fiindcă nu poftesc episcopie". Zis-a mucenicul: "Eu degrabă te voi libera de la episcopie, dar numai să te întorci, de vreme ce mulți se mîhnesc după tine". De o vedenie ca aceasta, înduplecîndu-se Teodor, și-a luat pe amîndoi ucenicii și s-a dus în patria sa.

Iar cînd se apropia de Galatia, a intrat într-o mănăstire ce i se întîmplase în cale, care se numea Druinia, poruncind împreună călătorilor săi, ca să nu spună de dînsul, cine este. Iar monahii mănăstirii aceleia, de demult auzind de minunile Cuviosului Teodor, doreau să-l vadă. Deci, cuviosul, fiind necunoscut monahilor acelora, s-a odihnit în casa de oaspeți cea mănăstirească, primit fiind de Anichit, primitorul de străini. Și întrebînd pe ucenici despre stareț, cine este, a spus că este din părți depărtate. Și, șezînd cuviosul la masă, a căutat spre ucenicii care mîncau cu poftă, căci erau flămînzi și a zis către dînșii: "Cu adevărat, fiilor, mîncăm ca Galatenii". După un ceas iarăși le-a zis aceeași.

Acestea auzindu-le Anichit, grăia întru sine: "Nu cumva din părțile Galatiei este acest stareț?" Iar după masă culcîndu-se starețul după obicei pe pămînt spre odihna nopții, Anichit, luînd de obicei pe amîndoi ucenicii, cu multe rugăciuni îi

supăra să-i spună cine este acest stareț. Deci, i-au spus aceia, că este Teodor făcătorul de minuni al Sicheotului și episcopul cetății lui Anastasie. Atunci, îndată Anichit alergînd, a spus egumenului Ștefan și fraților și s-au bucurat foarte mult de dînsul, fiindcă de multă vreme dorea ca să-l vadă. Iar după ce a sosit vremea cîntării Utreniei, cînd starețul mergea la biserică, l-a întîmpinat în ușile bisericii egumenul și frații și, căzînd la picioarele lui cele sfințite, i s-au închinat ca unui episcop și făcător de minuni și cereau binecuvîntare. Apoi l-au rugat să petreacă cu dînșii cîteva zile, ca să se îndulcească de vederea feții lui celei îngerești și să se sature de vorbele cele cu miere curgătoare. Și a petrecut sfîntul la dînșii zile destule. Atunci a străbătut despre dînsul vestea prin toată latura aceea și mulți din popor au mers la mănăstire, ducîndu-și pe bolnavii lor la Cuviosul, iar el, cu darul lui Hristos, pe toți îi tămăduia.

După aceasta, mergînd de acolo Sfîntul Teodor la episcopia sa și îndeletnicindu-se în acele obișnuite osteneli păstorești, gîndea neîncetat cum ar putea lăsa episcopia. Iar fericitul Antioh, viețuitorul pustiei l-a sfătuit la aceasta, fiind la dînsul din întîm-plare, cînd se întorcea de la cetatea lui Constantin într-ale sale. Căci acel Antioh a fost trimis din părțile Răsăritului la împăratul Mavrichie, să-l roage pentru o cetate ce se numea Sinofrin, ca să o apere de barbari. Și Antioh era bărbat bătrîn, avînd de la nașterea sa ca la o sută de ani, iar șaizeci de ani n-a gustat nici vin, nici unt-delemn. Apoi treizeci de ani n-a gustat pîine, decît numai verdețuri crude cu sare și cu oțet și băutura îi era apă. Pe cînd trecea prin părțile Galatiei și ale cetății lui Anastasie, pe acel fericit părinte l-a primit Cuviosul Teodor cu bucurie și cu cinste și l-a odihnit. Apoi mult s-a mîngîiat cu dînsul în vorbiri duhovnicești, și grăia fericitul Antioh ucenicilor săi, despre Teodor: "N-am văzut un astfel de om sfînt, nici n-am auzit pînă acum, pentru că mi-a descoperit Domnul viața lui".

Asemenea și Sfîntul Teodor a grăit despre Antioh către frații săi: "În toată pustia Răsăritului n-am văzut, nici n-am auzit de un astfel de rob al lui Dumnezeu". La acel Cuvios Antioh, Sfîntul Teodor a cerut sfat de folos, spunîndu-i scopul său pentru lăsarea episcopiei. Iar Cuviosul Antioh i-a lăudat scopul și l-a sfătuit să-și săvîrșească dorirea.

După ducerea lui Antioh, s-au mîhnit cei ce luau cu nedreptate averile bisericești. Pe lîngă aceia niște casnici ai episcopiei erau vrăjmași tăinuiți ai sfîntului, fiind porniți de vrăjmașul sufle-telor spre zavistie și urîciune, care în taină oarecum, cu slobozirea lui Dumnezeu i-au dat otravă. Și a zăcut Cuviosul Teodor trei zile fără glas și stătea nemișcat ca un mort, încît chiar începuse în cetate a străbate vestea despre moartea sfîntului. Dar după trei zile i s-a arătat Preasfînta Stăpîna noastră de Dumnezeu Născătoare și i-a spus pricina bolii lui, ce-i venise din otrava cea dată în taină și i-a spus pe urîtorii cei ce îi dăduseră otravă. Apoi scoțînd din basmaua cea din mîini trei grăunțe, i le-a dat lui, zicînd: "Mănîncă-le pe acestea, că nu vei mai pătimi de acum nici un rău". Deci, mîncînd cuviosul grăunțele acelea, și-a venit în simțiri și s-a simțit cu totul sănătos. Apoi, sculîndu-se, a mulțumit lui Hristos Dumnezeu și Preacuratei Maicii Lui. Iar pe acei răi vrăjmași nu i-a mustrat, nici n-a spus cuiva de ei. Ci a făcut rugăciune către Dumnezeu, ca să nu le socotească lor

aceasta ca păcat. Iar către Sfîntul Marele Mucenic Gheorghe totdeauna se ruga, ca mai degrabă să-l libereze de episcopie, precum i se făgăduise în vedenie, cînd din Palestina nu voia să se întoarcă în Galatia.

Nu se cuvine a tăcea și aceasta, că era rînduit în cetatea lui Anastasie, spre a se da la masa arhierească peste tot anul, din averile bisericești, trei sute șaptezeci și cinci de galbeni. Dintr-acel mertic, Cuviosul Teodor cheltuia numai patruzeci de galbeni la mesele sale cele de peste tot anul, iar pe ceilalți îi întorcea Sfintei Biserici. Iar darurile ce-i veneau de aiurea, acelea le împărțea milostenie. Și, vrînd ca desăvîrșit să lase dregătoria episcopiei, mai întîi cu dinadinsul a făcut către Dumnezeu multă rugăciune în multe zile, ca să nu i se socotească păcat acea socoteală. Și cîștigînd înștiințare de la Dumnezeu pentru liberarea sa, a adunat tot clerul cum și pe toți cetățenii și le-a zis: "Știți, fraților, că voi cu sila scoțîndu-mă din mănăstire, m-ați silit să iau jugul acesta al episcopiei. Și v-am spus atunci, că sînt nevrednic de povățuirea voastră. Dar voi, neascultîndu-mă, ați săvîrșit voința voastră. Iată, este al unsprezecelea an de cînd vă mîhnesc și sînt mîhnit de voi. Deci, vă rog, căutați-vă alt păstor, care să vă poată plăcea; căci eu de acum nu pot să vă mai fiu episcop, ci ca un monah prost mă voi întoarce la mănăstirea mea, în care am făgăduit ca în toate zilele vieții mele să slujesc lui Dumnezeu".

Aceasta zicînd, a luat pe arhidiaconul său Ioan, care era din mănăstirea lui, s-a dus la arhiepiscopul Pavel, mitropolitul Ancirei și l-a rugat să pună în locul său un alt episcop, în cetatea lui Anastasie. Deci, a fost mare ceartă între ei, pentru că mitropolitul nu voia de loc să libereze de la episcopie pe fericitul, Teodor zicînd că nu este cu putință ca să găsească un bărbat ca acela, la acea rînduială. Iar Cuviosul Teodor se lepăda foarte mult, spunîndu-i că acea sarcină este mai presus de măsura și puterea lui. Și a fost nevoie, ca pentru aceea să trimită la Constantinopol, la prea sfințitul Patriarh Chiriac și la drept credinciosul împărat Mavrichie. Iar aceia fiind povățuiți de Dumnezeu, au scris mitropolitului Ancirei, ca să nu supere pe plăcutul lui Dumnezeu care voiește să se liniștească, ci să-l libereze, precum poftește.

Astfel Cuviosul Teodor, izbăvindu-se de greutatea episcopiei, s-a umplut de negrăită bucurie, văzîndu-se liber de gîlcevi și de grijile cele multe. Ducîndu-se la mănăstirea sa, a stat în chilie, liniștindu-se; apoi petrecea viața sa cea obișnuită în nevoințe pustnicești. Adeseori săvîrșea dumnezeieștile slujbe, aducînd lui Dumnezeu jertfa fără de sînge. Și se învrednicea acest plăcut al lui Dumnezeu în vremea Liturghiei, că vedea darul Sfîntului Duh, în asemănare de pînză și în chip de porfiră prealuminată, care se cobora de sus peste sfintele daruri și le acoperea. Despre acest lucru a spus unuia din cei împreună slujitori ai săi, ieromonahul Iulian, bărbat duhovnicesc și îmbunătățit, fiind silit de acela cu stăruitoare rugăminte. Cînd vedea aceea, se umplea de negrăită bucurie duhovnicească și fața lui cea cinstită strălucea cu o mare lumină și se schimba. Preoții și diaconii care slujeau cu Sfîntul Teodor, văzînd în fața lui o dumnezeiască strălucire, se spăimîntau.

Odată s-a întîmplat și aceasta: în șaisprezece zile ale lunii iulie, la pomenirea Sfîntului Mucenic Antioh și hramul aceluia, cînd arhiereul lui Dumnezeu, Teodor, săvîrșea dumnezeiasca Liturghie, a sosit vremea înălțării Sfintelor Daruri, ridicînd după obicei discul cu Sfîntul Agneț în sus și strigînd: "Sfintele sfinților". Atunci dumnezeiescul Agneț singur de sine s-a ridicat sus pe disc în văzduh, înălțîndu-se ca de o nevăzută mînă și iarăși s-a lăsat pe disc la locul lui. O minune ca aceasta, pe toți cei ce erau atunci împrejurul acelui dumnezeiesc prestol, i-au umplut de spaimă și de mirare mare. Iar Cuviosul Teodor, vărsînd pîraie de lacrimi din ochii săi și totodată bucurîndu-se negrăit, preamărea pe Hristos Dumnezeu, Care este adevărat în Preacuratele Sale Taine.

Dreptcredinciosul împărat Mavrichie și preasfințitul Patriarh Chiriac, vrînd să vadă pe Cuviosul Teodor, de care auzeau multe, au scris către dînsul să vină la ei la Constantinopol, ca să se învrednicească de rugăciunile și de binecuvîntarea lui. Iar Cuviosul, neputînd să nu-i asculte, s-a dus și a fost primit de toți cu mare cinste, și a petrecut în Constantinopol puțină vreme. Apoi multe minuni a făcut cu puterea lui Dumnezeu. Un prunc orb s-a luminat, pe o femeie slăbănoagă a ridicat-o din pat; pe mulți îndrăciți de muncirea diavolului i-a liberat. Pe una ce-i curgea sînge, a tămăduit-o cu rugăciunea; pe fiul împăratului care era deznădăjduit de la doctori, l-a tămăduit; celor neroditori în însoțire le-a dăruit naștere de fii prin a sa binecuvîntare și alte multe minuni preaslăvite, făcînd acolo, și pe toți cu darul Domnului veselindu-i, s-a întors la mănăstirea sa. După aceea, mai tîrziu, a doua oară a fost chemat la Constantinopol, sub împărăția lui Foca Tiranul, de preasfințitul Patriarh Toma, care a ținut scaunul după Chiriac; iar pricina chemării a fost următoarea:

Un lucru preaminunat s-a întîmplat în părțile Galatiei, unde, în niște cetăți de acolo, făcîndu-se litanii cu crucile și purtînd cruci mari de lemn, acestea, cu o putere mare și minunată și neoprită, plecîndu-se una spre alta, se loveau, se plecau și se sfărîmau. Acea minune străbătînd și în Constantinopol auzindu-se, preasfințitul Patriarh Toma a trimis la Cuviosul Teodor, rugîndu-l să vină la el degrabă. Și cînd a mers Cuviosul la Constantinopol, a fost primit ca și mai înainte de toți cu cinste. Deci, luîndu-l deosebit preasfințitul Patriarh, l-a întrebat despre minunea aceea, ce ar însemna ea? Iar Sfîntul Teodor l-a înștiințat despre acea minune, că adevărată a fost; dar ce ar însemna, nu voia să-i spună, zicînd, că nu știe acea taină a lui Dumnezeu.

Atunci preasfințitul patriarh, a căzut la picioarele lui cu mare rugăminte și cu smerenie a silit pe Cuviosul să-i spună mai înainte cele ce vor fi. Deci, starețul a zis că acea plecare, lovire și sfărîmare a crucilor, însemnează multe primejdii și risipiri ce vor veni asupra Bisericii lui Dumnezeu și asupra împărăției grecești; pe de-o parte de la vrăjmașii cei dinafară, iar pe de alta de la cei dinlăuntru. Pentru că dinafară are să fie grea năvălire a barbarilor, iar dinlăuntru oamenii cei numiți cu numele lui Hristos, împărțindu-se în credință, vor începe a se izgoni singuri unul pe altul și a se pierde; de aceea multe biserici ale lui Dumnezeu se vor pustii și se vor risipi și toate acelea vor fi repede.

Patriarhul, auzind acestea, s-a spăimîntat foarte și a rugat pe Cuviosul Teodor să se roage Domnului pentru dînsul, ca să-i ia sufletul din trup mai repede, adică mai înainte de a veni acea risipire, ca să nu vadă niște primejdii ca acelea, ce au să vină asupra Bisericii. După puțină vreme, zăbovind puțin Cuviosul Teodor în Constantinopol, la biserica Sfîntului Ștefan, s-a îmbol-năvit patriarhul și a trimis la Cuviosul, unde era închis și postea, spunîndu-i despre boala sa și-l ruga ca degrabă să-i ceară sfîrșitul de la Dumnezeu. Iar sfîntul, lepădîndu-se și nevrînd, patriarhul a trimis la dînsul rugăminte cu dinadinsul, dorind ca mai înainte de năvălirea primejdiilor asupra Bisericii, să se dezlege din trup și să se ducă către Domnul. Deci chiar nevrînd Cuviosul, a făcut voia patriarhului, ca să se roage lui Dumnezeu pentru sfîrșitul lui și a trimis la dînsul, zicîndu-i: "Poruncești, oare să vin la tine, sau ne vom vedea amîndoi acolo, înaintea Domnului nostru?" Patriarhul i-a răspuns prin trimisul acela: "Să nu-ți lași liniștea ta, părinte. Îmi ajunge că mi-ai zis. Ne vom vedea acolo amîndoi înaintea Domnului nostru". Și într-acea zi, preasfințitul Patriarh Toma, înaintea ceasului Vecerniei, bucurîndu-se, s-a despărțit de trup și s-a dus către Domnul.

După sfîrșitul patriarhului, Cuviosul Teodor s-a întors la mănăstirea sa și nu după mulți ani s-a apropiat și el de fericitul său sfîrșit, făcînd multe, mari și preaslăvite minuni și proorocind cele ce au să fie. Iar mai înainte de sfîrșitul său, de două ori a văzut pe Sfîntul Marele Mucenic Gheorghe, arătîndu-i-se în vedenia somnu-lui. Mai întîi i s-a arătat dîndu-i un toiag de cale și-l chema împreună cu el într-o călătorie îndepărtată. După aceea i s-a arătat mergînd călare, ducînd și alt cal și zicîndu-i: "Teodore, încalecă pe calul acesta și vino după mine!" Din aceasta, Sfîntul Teodor și-a cunoscut trecerea sa degrabă de la cele pămîntești și a spus aceasta cu bucurie ucenicilor săi, cum și vremea sfîrșitului său, după praznicul Paștilor, care a și fost. Iar cînd se sfîrșea, a văzut pe sfinții îngeri, care veniseră să-l ia și, zîmbind cu fața luminoasă, și-a dat sfîntul său suflet în mîinile lor. Și a fost sfîrșitul lui în anul al treilea al împărăției lui Iraclie.

Viața și minunile lui le-a scris Elevsie, ucenicul lui, cel numit de Cuviosul în călugărie Gheorghe. Acesta spunea despre el, că părinții lui, petrecînd mult în însoțire, erau neroditori. Și rugau pe Cuviosul Teodor, ca prin rugăciunea și binecuvîntarea lui, să poată să fie născători de fii. Iar el, luînd brîiele lor, le-a binecuvîntat și, dîndu-le, le-a proorocit dezlegarea nerodirii. Apoi au născut pe acest Elevsie, pe care crescîndu-l, l-au adus la Cuviosul Teodor și l-au dat lui Dumnezeu spre slujbă. Și a petrecut doisprezece ani lîngă el, văzînd singur minunile cele negrăite ale aceluia, pe care le-a și scris foarte pe larg. Dintre acestea noi, aducînd aici pe scurt cîteva, pot să ne folosească din destul pe noi, cei ce slăvim pe minunatul Dumnezeu Cel preamărit în ai Săi făcători de minuni, pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

59. VIAȚA CUVIOSULUI VITALIE MONAHUL
(22 APRILIE)

În zilele Sfîntului Ioan cel Milostiv, patriarhul Alexandriei, a venit în Alexandria un monah, cu numele Vitalie, din mănăstirea Cuviosului Sirida. Acela avînd șaizeci de ani de la nașterea sa și-a ales o viață ca aceasta, care oamenilor celor ce socotesc cele din afară, li se părea a fi rea și necurată, iar lui Dumnezeu, Cel ce privește cele dinlăuntru și ispitește inimile, era plăcută și binepri-mită. Căci starețul acela voind în taină să întoarcă la pocăință pe cei păcătoși și fărădelege, singur prin părerea omenească se arăta a fi păcătos și fărădelege, în acest fel: a scris pe toate desfrînatele care erau în Alexandria și pentru fiecare făcea rugăciuni cu dinadinsul către Dumnezeu, ca să le întoarcă de la viața cea păcătoasă. Și se ducea în cetate la lucru, de dimineață pînă seara și lua plată pentru osteneala de peste zi, cîte doisprezece bani de aramă.

Deci, pe un ban de aramă își cumpăra bob și-l mînca după apusul soarelui, pentru că, lucrînd toată ziua, se ostenea. Iar cu ceilalți bănișori se ducea în casa de desfrînare și îi dădea unei desfrînate, zicîndu-i: "Te rog, ca pentru acești bănișori să te păzești toată noaptea aceasta în curățenie, neprimind pe nimeni la păcat". Și se închidea cu dînsa în aceiași cameră. Deci aceea se odihnea pe patul său; iar el stînd într-un colț, petrecea toată noaptea fără somn, citind încetișor psalmii lui David și se ruga pentru dînsa lui Dumnezeu pînă dimineața. Iar cînd ieșea de la dînsa o jura să nu spună nimănui fapta lui. Și făcea așa în toate zilele, ostenindu-se în post și întrînd în toate nopțile la desfrînate, petrecînd fără somn și în rugăciuni. Deci, în fiecare noapte intra la alta, pînă le înconjura pe toate și apoi începea iarăși de la cea dintîi.

Dumnezeu, văzînd o chinuire ca aceea a robului Său, i-a sporit scopul. Că unele din desfrînate, rușinîndu-se de o faptă bună ca aceea a lui Vitalie, se sculau la rugăciune, făceau metanii, împreună cu dînsul și se rugau. Iar el le sfătuia spre pocăință, le îngrozea cu înfricoșata judecată și cu veșnica muncă din gheenă, le făcea să aibă nădejde în milostivirea lui Dumnezeu și prin îndulcirea la cer a veșnicilor bunătăți. Iar acelea, venind în frica lui Dumnezeu, se umileau și făgăduiau ca să-și îndrepteze viața lor. Și multe dintre dînsele, lepădînd nerușinarea păcatului, se măritau după bărbați cu rînduială. Iar altele voind prea mult să petreacă în curăție, se duceau la mănăstiri de femei și în pustnicie cu lacrimi își petreceau zilele. Iar altele viețuiau în lume fără bărbat, hrănindu-se din osteneala mîinilor lor și nici una din aceste desfrînate nu îndrăznea, ca să arate cuiva viața cea curată a lui Vitalie.

Însă una dintre ele a început să spună oamenilor cum că Vitalie nu pentru păcat vine la dînsele, ci pentru a lor mîntuire. Auzind de aceea Vitalie s-a mîhnit, că i se arătase viața lui curată. Și s-a rugat lui Dumnezeu ca să pedepsească pe acea femeie, ca și celelalte să aibă frică. Deci, îndată cu voia lui Dumnezeu s-a îndrăcit acea femeie, care lucru văzîndu-l celelalte desfrînate, s-au temut foarte mult și nu mai îndrăzneau nicidecum să arate ceva oamenilor despre sfințenia lui Vitalie. Iar după ce s-a îndrăcit femeia, oamenii ziceau: "Vezi, că ți-a răsplătit ție Dumnezeu pentru că ai mințit, zicînd că nu pentru desfrînare intră la voi monahul acela? Iată s-a făcut

arătare despre dînsul, că este desfrînat". Și se sminteau de dînsul toți și în toate zilele îl ocărau, zicîndu-i: "Du-te, ticălosule, că te așteaptă desfrînatele!" Și scuipau asupra lui.

Iar el, răbdîndu-le pe toate cu blîndețe, asculta dosădirile și ocările ce i se făceau de oameni, mîngîindu-se cu duhul, că îl socotesc oamenii că este păcătos. Iar uneori răspundea celor ce îl ocărau: "Oare nu sînt și eu om trupesc ca toți oamenii? Au doară a zidit Dumnezeu pe monahi fără trupuri? Cu adevărat și monahii sînt oameni". Iar alții îi ziceau lui: "Părinte, ia-ți de soție pe una dintre aceste desfrînate și leapădă chipul monahicesc, ca să nu se hulească cinul prin tine!" Iar el, ca și mîniindu-se, le răspundea: "Nu vă voi asculta pe voi! Căci ce fel de bine îmi va fi, de voi lua femeie, să mă îngrijesc de dînsa, de copii și de casă și să petrec grele zile în griji și osteneli? Deci pentru ce mă judecați? Oare veți răspunde pentru mine înaintea lui Dumnezeu? Îngrijiți-vă fiecare de voi, iar pe mine lăsați-mă, pentru că unul Dumnezeu este Judecătorul tuturor, Care va răsplăti fiecăruia după faptele lui".

Astfel cuviosul își tăinuia fapta cea bună înaintea oamenilor iar unii dintre clerici l-au clevetit la preasfințitul Patriarh al Alexandriei, Ioan milostivul, zicînd, că un stareț sminteşte toată cetatea, intrînd în toate nopțile în casele desfrînatelor. Însă patriarhul nu credea pe clevetitori, învățat fiind mai înainte de o întîmplare ce se făcuse, cînd pe un monah întreg, înțelept și sfînt, care era din fire famen și botezase pe o evreică, l-a bătut fără vină, crezînd pe clevetitori, precum se scrie în viața lui. De aceea, aducîndu-și aminte, îngrozea pe cei ce cleveteau pe Vitalie și le zicea: "Încetați de la osîndire și mai ales pe monahi să nu-i osîndiți. Oare nu știți de un lucru ce s-a făcut altădată la întîiul Sinod din Niceea, cu fericitul Împărat Constantin, cînd oarecare din episcopi și clerici au scris unul asupra altuia lucrurile cele rele? Iar el, poruncind să aducă o lumînare aprinsă și, necitind scrisorile acelea, le-a ars, zicînd: "Chiar de aș fi văzut cu ochii mei pe vreun episcop, preot sau monah în vreun lucru de păcat, l-aș fi acoperit cu haina mea, ca nimeni altul să nu-l vadă pe el greșind"". Așa înfrunta preasfințitul patriarh pe clevetitori, iar robul lui Dumnezeu, Vitalie, nu înceta a se îngriji pentru mîntuirea sufletelor păcătoșilor, neștiind nimeni despre faptele cele bune ale lui, pînă la sfîrșitul vieții.

Într-una din zile, cînd se lumina de ziuă, Cuviosul Vitalie ieșind din casa desfrînatelor, l-a întîmpinat un tînăr desfrînat, mergînd la femei desfrînate pentru păcat. Acela, întinzîndu-și mîna, a lovit tare peste obraz pe stareț, zicîndu-i: "Ticălosule și necuratule, pentru ce nu te pocăiești și nu te lepezi de necurata ta viață, ca prin tine să nu se batjocorească mai mult numele lui Hristos?" Iar sfîntul i-a răspuns lui: "Să mă crezi pe mine, omule, că pentru mine smeritul vei lua și tu peste obraz o lovire ca aceea, încît toată Alexandria se va aduna la plîngerea ta". Iar după puține zile Cuviosul Vitalie, închizîndu-se în chilia sa foarte mică, pe care și-o zidise lîngă porțile ce se numeau ale Soarelui, s-a mutat către Domnul, neștiind nimeni. Într-acel timp aceluiași desfrînat, care a lovit peste obraz pe cuviosul stareț, i s-a arătat diavolul în chip de arap înfricoșat și l-a lovit peste față tare, zicîndu-i: "Primește această lovitură, pe care ți-o trimite monahul Vitalie". Și îndată omul acela

s-a îndrăcit și, căzînd, tremura, spumega, își rupea hainele de pe dînsul și prin glas înfricoșat făcea zgomot mare, încît toată Alexandria se adunase la plînsul lui cel de spaimă. Muncindu-se el mult timp de diavol și după cîteva ceasuri venindu-și în fire, a alergat la chilia lui Vitalie, strigînd: "Miluiește-mă, robule al lui Dumnezeu, că am greșit către tine, mîhnindu-mă foarte mult și lovindu-te peste obraz; iată că și eu după proorocirea ta am luat vrednică pedeapsă".

Astfel strigînd, alerga degrabă, urmîndu-i tot poporul. Iar după ce s-a apropiat de chilia starețului, îndată diavolul izbind pe omul acela de pămînt, a fugit. Iar omul, venindu-și desăvîrșit în fire, a început a spune poporului cum a lovit peste obraz pe stareț și cum starețul i-a proorocit despre pedeapsa ce va lua pentru el; și bătea în ușa chiliei, dar nu i-a răspuns. Apoi cu sila deschizînd ușa, l-a văzut în genunchi, stînd la rugăciune, iar sufletul lui cel sfînt se dusese către Dumnezeu și în mîinile lui ținea o hîrtie scrisă așa: "Bărbați alexandrini, nu osîndiți mai înainte de vreme, pînă ce Domnul, Judecătorul Cel drept va veni". În același ceas a sosit femeia cea îndrăcită care începuse altădată a spune la oameni, despre curăția lui Vitalie, precum despre aceea ce mai înainte s-a zis. Căci din arătare îngerească înștiințîndu-se ea despre sfîrșitul cuviosului, a alergat și s-a atins de cinstitele lui moaște și îndată s-a liberat de diavol. Pînă și șchiopii și orbii au început a dobîndi tămăduiri, atingîndu-se de Cuviosul.

Auzind de moartea Cuviosului Vitalie toate femeile acelea, care prin sfătuirea lui se întorseseră prin pocăință la Dumnezeu, s-au adunat la dînsul cu lumînări și tămîie, plîngînd după părintele și învățătorul lor. În acea vreme tot poporul povestea despre viața curată a starețului, cum că nici cu mîna nu s-a atins de vreuna dintr-însele și nu spre păcat, ci spre mîntuire intra la dînsele. Iar poporul mîniindu-se pe ele zicea: "De ce ați tăinuit înaintea noastră sfințenia acestui sfînt părinte, iar noi, neștiindu-l, îi greșeam, osîndindu-l și ocărîndu-l mult?" Iar femeile răspundeau: "Ne temeam, deoarece ne îngrozea cu mari blesteme, ca să nu spunem nimănui acea taină a lui; iar cînd una din noi a început să spună taina lui la oameni, îndată s-a îndrăcit. Deci, fiecare din noi, temîndu-se de o pedeapsă ca aceea, tăceam". Și se minunau popoarele de un rob ca acesta al lui Dumnezeu, care prin chip minunat își tăinuia sfințenia vieții sale înaintea oamenilor și de toți se socotea că este păcătos și necurat, el care era prieten al lui Dumnezeu și vas curat al Sfîntului Duh. Și se defăimau pe sine oamenii, rușinîndu-se de necunoștința lor; căci pe un plăcut al lui Dumnezeu ca acela l-au osîndit și cu dosădiri au ocărît pe cel nevinovat și curat cu inima.

De toate acestea auzind cu de-amănuntul preasfințitul Patriarh Ioan cel milostiv, a mers împreună cu tot clerul său la chilia starețului și văzînd scrisoarea cea mai sus zisă, prin care sfătuia a nu osîndi pe nimeni și văzînd minunile cele făcute, a zis către clericii aceia care cleveteau pe cuvios: "Să știți că de v-aș fi crezut pe voi și aș fi supărat pe sfîntul stareț, apoi mie mi s-ar fi dat de acel arap peste obraz lovirea aceea, pe care omul acela a pătimit-o. Dar eu smeritul mulțumesc lui Dumnezeu, că n-am ascultat clevetirile voastre și m-am izbăvit de păcat și de pedeapsă". Iar clevetitorii și osînditorii cuviosului se rușinau foarte.

Deci, luînd preasfinţitul Patriarh moaştele Cuviosului Stareţ Vitalie, îl petrecea tot poporul din cetate şi femeile cele ce se pocăiseră de păcat, plîngînd şi tînguindu-se, l-au îngropat cu cinste slăvind pe Dumnezeu, Cel ce are mulţi robi ai Săi tăinuiţi. Iar omul cel ce pătimise de la diavol lovirea, s-a lepădat de lume şi s-a făcut monah, şi mulţi din Alexandria, îndreptîndu-se prin exemplul vieţii lui Vitalie celei atît de îmbunătăţite, s-au hotărît să nu mai osîndească pe nimeni. Cărora şi noi să le urmăm, cu rugăciunile Cuviosului Părintelui nostru Vitalie şi cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

60. PĂTIMIREA SFÎNTULUI SLĂVITULUI MARELUI MUCENIC GHEORGHE, PURTĂTORUL DE BIRUINŢĂ

(23 APRILIE)

Sceptrul împărăției Romei luîndu-l cu nevrednicie păgînul Dioclețian, foarte mult se silea la necurata slujbă idolească. El mai întîi cinstea pe Apolon vrăjitorul, ca și cum i-ar fi fost mai înainte vestitor de cele ce vor să fie. Pentru că diavolul petrecînd în acel idol neînsuflețit, dădea răspunsuri la cei ce-l întrebau, cu minciună proorocind despre cele ce vor să fie, deși niciodată nu se împlineau proorociile lui. Odată, întrebînd Dioclețian pe Apolon despre un lucru, diavolul i-a dat un răspuns ca acesta: "Nu pot cu adevărat, ca mai înainte să-ți spun cele ce vor să fie, căci împiedicare îmi fac oamenii cei drepți pe pămînt și pentru aceea mint Tripoadele cele de farmece în capiști; pentru că drepții sleiesc a noastră putere".

Deci, a întrebat Dioclețian pe slujitori: "Cine sînt drepții aceia de pe pămînt, din pricina cărora zeul Apolon nu poate să proorocească?" Iar slujitorii i-au răspuns: "Creștinii de sub cer sînt drepții aceia". Aceasta auzind-o Dioclețian, s-a umplut de mînie și de iuțime asupra creștinilor și prigonirea cea de deasupra lor care abia încetase, a ridicat-o iarăși. Și îndată a trimis sabia sa prigoni-toare asupra oamenilor lui Dumnezeu celor drepți, nevinovați și fără prihană, cu poruncă ucigătoare, în toate părțile stăpînirii sale.

Și puteai să vezi atunci închisorile barbarilor, tîlharilor și ale făcătorilor de rușine deșarte, însă erau pline de cei ce mărturiseau pe adevăratul Dumnezeu. Puteai să vezi felul caznelor celor mai înainte obișnuite, lepădîndu-se ca simple, iar altele noi și mai cumplite aflîndu-se, prin care în toate zilele mulțimea creștinilor era schingiuită pretutindeni. Iar după ce în toate părțile și mai ales dintre ale Răsăritului s-au adus la împărat multe scrisori pline de clevetiri asupra creștinilor, care îl înștiințau că cei ce nu țin porunca lui întru nimic, și care se numesc creștini, numărul acelora este fără de sfîrșit; pentru că atîta s-au înmulțit, încît este de trebuință, ca ori să-i lase să petreacă în credință, ori cu război să se ridice asupra lor.

Atunci împăratul a chemat de pretutindeni la sine în Nicomidia, pe antipați și pe ighemonii săi la sfat, pe domni, pe boieri și pe tot senatul său adunîndu-l; le-a descoperit mînia sa asupra creștinilor și poruncea, ca fiecare să dea sfat la lucrul ce le era pus înainte. Deci, mulți grăind multe, la sfîrșit singur tiranul a vărsat o otravă ca aceasta, că nimic nu este mai cinstit și mai de bună trebuință decît să se cinstească zeii cei vechi părintești. Și toți învoindu-se cu sfatul lui, le-a zis iarăși: "Dacă astfel toți socotiți și pe aceasta cu osîrdie doriți să o faceți și a mea dragoste mult se cinstește de voi, apoi sîrguiți-vă cu totul să pierdeți credința creștinească cea potrivnică zeilor noștri, din toată împărăția noastră. Și ca să puteți mai cu înlesnire a săvîrși aceasta, eu cu toate puterile voi ajuta vouă". Deci, toți au primit și au lăudat acel cuvînt împărătesc. Însă Dioclețian și senatul au voit, ca și al doilea și al treilea rînd să se adune la același sfat și au înștiințat poporul; după aceea au întărit ca neschimbată să fie porunca aceasta.

În acea vreme, în cetatea Romanilor era minunatul ostaș al lui Hristos, Sfîntul Gheorghe, cu neamul din Capadocia, fiu de părinți creștini vestiți, din tinerețe învățînd buna credință. Acela din copilăria sa a rămas orfan de tată, sfîrșindu-se tatăl său prin muceniceasca nevoință pentru Hristos, iar maica lui s-a mutat cu el în Palestina, căci de acolo era cu neamul și avea acolo multe averi și moșteniri. Iar după ce Gheorghe a ajuns la vîrstă desăvîrșită, fiind și frumos la față, s-a arătat și foarte viteaz cu trupul; pentru aceea s-a rînduit în oaste și s-a pus tribun peste ostașii unei cete vestite. În acea boierie fiind, după ce și-a arătat vitejia sa în războaie, s-a cinstit cu dregătoria de comit și de voievod de către împăratul Dioclețian, mai înainte de a ști că este creștin, la douăzeci de ani ai vîrstei sale, după ce maica lui se sfîrșise întru Domnul.

Și cînd acel sfat tiranesc se săvîrșea spre pierderea creștinilor, Sfîntul Gheorghe era lîngă împăratul. Deci, în ziua dintîi, văzînd atîta pornire a păgînilor asupra creștinilor și că sfatul lor cel nedrept nu poate de loc a se schimba, s-a chibzuit cu judecată, că acea vreme este potrivită mîntuirii. Și îndată, toate cele ce le avea la sine, aurul, argintul și hainele le-a împărțit săracilor; pe robii care erau cu sine i-a liberat și celelalte averi pe care le avea în Palestina a hotărît să le împartă la cei ce n-au, iar pe robi să-i elibereze. Și în a treia zi, în care sfatul cel sîngeros al păgînului împărat și al domnilor lui celor necurați, făcut cu nedreptate spre uciderea nevinovaților creștini, era să se întărească, Sfîntul Gheorghe, viteazul ostaș al lui Hristos, lepădînd toată frica omenească și întărindu-se întru Unul Dumnezeu, avînd numai frica Lui în sine, a stat cu fața luminată și cu minte bărbătească în mijlocul adunării celei mari păgînești și fără de lege și unele ca acestea a început a le zice:

"Pînă cînd, o, împărate și voi domni și sfetnici, care, fiind rînduiți pentru îndreptarea legilor bune și a judecăților celor drepte, porniți mînia voastră asupra creștinilor și înmulțiți nebunia voastră, întărind hotărîrile cele fărădelege și judecățile cele nedrepte, dîndu-le asupra oamenilor nevinovați, care n-au făcut nimănui strîmbătate? Pentru ce îi prigoniți și chinuiți pe creștini prin a voastră păgînătate silind pe aceia, care au învățat a ține bine sfînta credință? Pentru că idolii voștri nu sînt dumnezei. Deci, nu vă amăgiți cu minciunile, căci Hristos este Unul Dumnezeu și Acela Unul, întru slava lui Dumnezeu Tatăl; toate s-au făcut prin El și cu Duhul Lui Cel Sfînt toate s-au alcătuit. Ori singuri să cunoașteți adevărul și să învățați dreapta credință, ori pe cei ce țin de adevăr și de dreapta credință, nu-i tulburați cu nebunia voastră!"

De niște cuvinte ca acestea ale lui Gheorghe și de îndrăzneala lui cea neașteptată minunîndu-se toți, și-au întors ochii către împărat vrînd să audă ce va răspunde la aceste vorbe. Iar împăratul, ca un ieșit din minți sau ca un asurzit de tunet, ședea tăcînd, înăbușind în sine pornirea de mînie. Apoi a făcut semn unuia din cei ce ședeau cu el, prieten al său, cu numele Magnenție, cu dregătoria antipat, ca să răspundă lui Gheorghe. Iar Magnenție, chemînd la sine mai aproape pe sfînt, i-a zis: "Cine te-a îndemnat la o atît de mare îndrăzneală și grăire?" Răspuns-a sfîntul: "Adevărul!" Magnenție i-a zis: "Care este adevărul acela?" Răspuns-a Gheorghe: "Adevărul este Însuși Hristos, Cel prigonit de voi". Zis-a Magnenție: "Dar și tu ești creștin?" A răspuns Sfîntul Gheorghe: "Sînt rob al lui Hristos, Dumnezeul meu, și spre El nădăjduind, în mijlocul vostru am stat de voia mea, ca să mărturisesc pentru adevăr".

Cu aceste cuvinte ale sfîntului s-a pornit spre ceartă adunarea aceea, unii zicînd unele și alții altele, apoi se auzea un glas și o strigare fără de rînduială, precum se obișnuiește a se face într-o mulțime de popor păgîn. Atunci Dioclețian, poruncind prin vorbitori să fie tăcere, și-a întors ochii spre sfînt și, cunoscîndu-l, i-a zis astfel: "Eu și mai înainte m-am minunat de bunul tău neam, o, Gheorghe! Sfatul tău și vitejia judecînd-o a fi vrednică de cinste, te-am cinstit nu cu dregătorii mici; iar acum, deși nu grăiești spre folosul tău, însă eu iubind înțelepciunea și bărbăția care este în tine, cele de folos te sfătuiesc ca un tată și te îndemn să nu te lipsești de slava ostășească și de cinstea dregătoriei tale și să nu-ți dai floarea tinereților tale la munci, prin nesupunerea ta; ci să aduci jertfă zeilor, căci mai mare cinste vei lua de la noi".

Iar Sfîntul Gheorghe a răspuns: "O, de ai fi cunoscut, mai ales tu singur, împărate, prin mine, pe adevăratul Dumnezeu și I-ai fi adus jertfă de laudă Lui, te-ar fi învrednicit împărăției celei mai bune și fără de moarte, de vreme ce aceea de care acum te îndulcești este o împărăție nestatornică, deșartă și degrab pieritoare. De aceea și cele dintr-însa sînt vremelnice și nimic nu folosesc pe cei ce le au. Deci, nimic din acelea nu poate să-mi slăbească buna mea credință către Dumnezeul meu și nici un fel de chin nu-mi va îngrozi sufletul, nici îmi va clinti mintea".

Acestea zicînd sfîntul, iar împăratul fiind cuprins cu totul de mînie și nelăsîndu-l să-și sfîrșească cuvintele, a poruncit celor înarmați, care stăteau înainte, să scoată din adunare cu sulițele pe Gheorghe și să-l arunce în temniță. Iar ostașii, săvîrșind degrabă porunca lui, o suliță atingîndu-se de trupul sfîntului, îndată fierul s-a făcut asemenea plumbului; pentru că s-a turtit ca plumbul, iar gura mucenicului s-a umplut de laudele lui Dumnezeu. Ducînd ostașii pe mucenic în temniță, l-au întins la pămînt cu fața în sus, bătîndu-l peste tălpile picioarelor, punîndu-i o piatră mare pe piept, căci astfel le poruncise tiranul. Iar sfîntul răbdînd, neîncetat înălța mulțumire lui Dumnezeu, pînă în ziua următoare.

Sosind ziua, împăratul iarăși a chemat la cercetare pe mucenic și văzîndu-l turtit de greutatea pietrei, l-a întrebat, zicînd: "Oare te-ai pocăit, Gheorghe, sau încă petreci în nesupunerea ta?" Iar sfîntul, avînd pieptul turtit de piatră, abea putea să grăiască și i-a zis: "Dar oare într-atîta slăbănogire, o, împărate, mă socotești că am ajuns, ca pentru atît de mică suferință să-mi lepăd credința? Mai lesne vei slăbi tu chinuindu-mă, decît eu fiind muncit". Atunci Dioclețian a poruncit să aducă o roată mare de muncire, sub care erau așternute scînduri, pline de fiare ascuțite și înfipte în ele, asemenea unor săbii, țepușe și cuțite; iar acele fiare erau unele drepte, iar altele strîmbe, după asemănarea undițelor. Pe acea roată a poruncit să lege pe mucenic și, întorcînd roata, să-i taie tot trupul cu acele fiare ascuțite, ce erau înfipte în acele scînduri sub roată. Așa, fiind sfîntul muncit și în bucăți tăiat și ca o trestie sfărîmîndu-se, răbda cu vitejie; și mai întîi în munca aceea, cu mare glas se ruga lui Dumnezeu, nescoțînd nici un suspin; ci ca unul ce doarme și nu simte, astfel răbda.

Iar împăratului, părîndu-i-se că mucenicul este mort, bucurîndu-se a lăudat pe zeii săi și a strigat, zicînd: "Unde este Dumnezeul tău, Gheorghe? Pentru ce nu te-a scăpat de niște munci ca acestea?" Deci, a poruncit să-l dezlege de la roată, ca pe un mort, iar el s-a dus la capiștea lui Apolon. Apoi deodată s-a înnorat văzduhul, s-a făcut tunet înfricoșat și mulți au auzit un glas de sus, zicînd: "Nu te teme, Gheorghe, căci sînt cu tine!" Apoi după puțin s-a făcut o strălucire mare și neobișnuită și s-a arătat îngerul în chip de tînăr preafrumos, stînd lîngă roată ca purtător de lumină, strălucind cu fața și, punînd mîna pe mucenic, i-a zis: "Bucură-te!" Și nimeni nu îndrăznea să se apropie de roată și de mucenic cît timp s-a văzut acolo cel ce se arătase. Iar după ce s-a făcut nevăzut, mucenicul s-a pogorît singur de pe roată, dezlegat de îngerul lui Dumnezeu și tămăduit de răni; apoi stătea cu trupul sănătos, mulțumind lui Dumnezeu și chemînd pe Domnul.

Ostașii, văzînd aceasta, au fost cuprinși de spaimă mare și nedumerire și, alergînd, au spus împăratului, care era încă în capiște la săvîrșirea necuratei jertfe idolești, urmînd după ostași și Sfîntul Gheorghe, care a stat înaintea împăratului în capiște. Văzîndu-l împăratul, întîi n-a crezut că este Gheorghe, ci i se părea că este altul care seamănă cu el. După aceea cei ce stăteau aproape de împărat, căutînd cu dinadinsul către mucenic, au cunoscut că este chiar Gheorghe, și încă și mucenicul singur a strigat cu mare glas: "Eu sînt Gheorghe". Și toți s-au spăimîntat și, nepricepînd, au tăcut multă vreme, iar doi dintre bărbați care erau acolo, cinstiți cu dregătoria curții, Anatolie și Protoleon, fiind mai înainte învățați în credința creștină, văzînd acea minune străină, s-au întărit desăvîrșit în credința lui Hristos și au strigat, zicînd: "Unul este Dumnezeu mare și adevărat! Dumnezeul creștinilor". Și îndată împăratul a poruncit ca să-i prindă și fără de nici o cercetare să-i scoată afară din cetate și să fie tăiați cu sabia. Și mulți au crezut atunci în Hristos, dar își tăinuiau credința, neîndrăznind să o mărturisească de frică.

Împărăteasa Alexandra, fiind încă în capiște și văzînd acolo pe mucenic tămăduit prin minune și auzind de arătarea îngerească, a cunoscut adevărul și voind cu îndrăzneală să mărturisească pe Hristos, a oprit-o eparhul și mai înainte de a ști împăratul, a poruncit să o ducă

acasă. Iar făcătorul de rău Diocleţian, neputînd să facă nici un bine, a poruncit să-l arunce pe Sfîntul Gheorghe într-o groapă cu var nestins şi să-l lase acolo pînă a treia zi. Sfîntul, ducîndu-se acolo, se ruga către Domnul cu mare glas, zicînd: "Mîntuitorul celor necăjiţi, scăparea celor izgoniţi, nădejdea celor fără de nădejde, Doamne Dumnezeul meu, auzi rugăciunea robului Tău şi caută spre mine şi mă miluieşte. Izbăveşte-mă de meşteşugirile potrivnicului, şi-mi dă putere, ca pînă la sfîrşit, să păzesc neschimbată mărturisirea numelui Tău cel Sfînt. Nu mă lăsa, Stăpîne, pentru păcatele mele, ca să nu zică niciodată vrăjmaşii mei: "Unde este Dumnezeul lui?" Arată puterea Ta şi preamăreşte numele Tău în mine, netrebnicul robul Tău. Trimite pe îngerul Tău, pe păzitorul nevredniciei mele, Cel ce ai prefăcut în rouă cuptorul Babilonului şi pe sfinţii Tăi tineri i-ai păzit nevătămaţi, Doamne, că bine eşti cuvîntat în veci. Amin".

Aşa rugîndu-se şi îngrădindu-şi tot trupul cu semnul Crucii, s-a pogorît în groapă, bucurîndu-se şi preaslăvind pe Dumnezeu. Iar slujitorii, scufundîndu-l legat, după poruncă, în varul cel nestins, s-au întors. A treia zi a poruncit împăratul să scoată oasele mucenicului din groapă, crezînd că a ars în var. Şi, ducîndu-se slujitorii, au săpat varul şi au găsit pe sfînt întreg, mai presus de nădejde, viu şi sănătos, stînd dezlegat, cu faţa luminată, cu mîinile întinse în sus şi mulţumind lui Dumnezeu pentru toate facerile de bine. Iar slujitorii şi poporul care erau lîngă el, se uimeau de spaimă şi de mirare şi într-un glas preamăreau pe Dumnezeul lui Gheorghe şi-L numeau mare!

Aflînd despre aceasta Diocleţian, a poruncit să aducă îndată pe sfînt înaintea lui şi, preamult minunîndu-se, a zis: "De unde este în tine, Gheorghe, o putere ca aceasta şi cu ce fel de vrăji meşteşugeşti? Spune, pentru că mi se pare că tu, prin arătarea meşteşugului vrăjitoresc prefaci credinţa Celui răstignit în vrăjitorie, ca făcînd pe toţi să se minuneze de vrăjile tale, să te arăţi că eşti mare". Sfîntul răspunse: "Eu aşteptam, o, împărate, ca tu să nu poţi nici a-ţi deschide gura spre hulirea Atotputernicului Dumnezeu, Căruia toate îi sînt cu putinţă şi cu minuni izbăveşte din primejdii pe cei ce nădăjduiesc spre El. Iar tu, fiind înşelat de diavol, ai alunecat într-o rătăcire şi o pierzare atît de adîncă, încît numeşti vrăji şi farmece minunile Dumnezeului meu cele văzute de ochii noştri; deci plîng de orbirea voastră, vă numesc ticăloşi şi vă judec nevrednici de răspunsul meu!"

Atunci Diocleţian a poruncit să aducă nişte încălţăminte de fier care să aibă într-însele piroane lungi şi arzîndu-le, să-i încalţe amîndouă picioarele mucenicului, apoi bătîndu-l, să-l fugărească pînă la temniţă. Într-o încălţăminte ca aceea fugărit fiind mucenicul, tiranul îşi bătea joc, zicînd: "Cît de grabnic eşti, Gheorghe! Foarte repede alergi, Gheorghe!" Iar mucenicul fiind tîrît aşa de greu şi bătut cumplit, zicea către el: "Aleargă, Gheorghe, aleargă ca să ajungi, căci alergi aşa ca şi cum n-ai şti". După aceea, chemînd pe Dumnezeu, grăia: "Caută din cer, Doamne, şi vezi osteneala mea. Auzi suspinul ticălosului Tău rob, că s-au înmulţit vrăjmaşii mei şi cu urîciune nedreaptă m-au urît, pentru numele Tău cel Sfînt. Deci Tu Însuţi mă vindecă, Stăpîne, că s-au tulburat oasele mele şi-mi dă răbdare pănă la sfîrşit ca să nu zică vreodată vrăjmaşul meu: "*M-am întărit asupra lui*"".

Aşa se ruga Sfîntul Gheorghe, mergînd la temniţă, în care, fiind aruncat, slăbea cu trupul de răni, avînd picioarele foarte rănite. Însă cu duhul se întărea, pentru că toată ziua aceea şi toată noaptea nu înceta a înălţa mulţumiri şi rugăciuni lui Dumnezeu. Apoi s-a tămăduit de răni, cu ajutorul lui Dumnezeu, în acea noapte şi s-a făcut sănătos la picioare, precum şi la tot trupul.

A doua zi l-au adus iarăşi în faţa împăratului, la locul de priveliște, unde era împreună cu împăratul toată suita. Văzînd împăratul că mucenicul merge bine, neşchiopătînd cu picioarele, ca şi cum n-ar fi avut nici o rană, cu mare mirare a zis către dînsul: "Ce este,

Gheorghe, ți-au plăcut încălțămintele?" Sfîntul răspunse: "Cu adevărat mi-au fost plăcute!" Împăratul zise: "Leapădă-ți îndrăzneala și fii blînd și supus. Apoi, lepădînd meșteșugul vrăjitoresc, apropie-te și jertfește milostivilor zei, ca să nu te lipsești de viața aceasta dulce, prin chinurile cele grele". Sfîntul Gheorghe răspunse: "Cît sînteți de nebuni! Căci puterea lui Dumnezeu o numiți farmece și vă mîndriți cu înșelăciunea diavolească cea fără de rușine". Deci Dioclețian, căutînd cu ochi mînioși și răcnind cu glas sălbatec, a tăiat vorba mucenicului și a poruncit celor ce stăteau înainte să bată peste grumaji pe sfînt, ca să se învețe a nu ocărî pe împărat. Apoi a poruncit să-l bată cu vine de bou pînă ce trupul lui se va vedea plin de sînge.

Astfel, Sfîntul și Marele Mucenic Gheorghe, fiind cumplit chinuit, nicidecum nu și-a schimbat lumina feții sale; lucru pentru care împăratul, mîniindu-se mult, zicea către cei ce erau împrejurul lui: "Cu adevărat, aceasta nu este putere și bărbăție în Gheorghe, ci un lucru de meșteșugire și vrăjitoresc". După aceea Magnenție a zis către împărat: "Este aici un om iscusit în vrăjitorii cu numele Atanasie, căruia, dacă vei porunci să-l cheme, degrabă biruindu-se Gheorghe, se va supune poruncii tale". Și îndată, chemînd pe vrăjitorul acela, a stat înaintea împăratului și a zis către dînsul Dioclețian: "Ceea ce a făcut aici necuratul Gheorghe, au văzut ochii tuturor celor ce stau de față și cum le-a făcut acelea, știți numai voi cei iscusiți în acel meșteșug; deci, sau să-l biruiești și să-i strici vrăjitoriile lui și nouă supus să ni-l faci, sau cu farmecele otrăvii degrabă să-l pierzi din viața aceasta; ca astfel, din meșteșugul care s-a învățat, din același meșteșug să-și ia moartea cea cuvenită lui; căci pentru aceea l-am lăsat să trăiască pînă acum". Iar vrăjitorul a făgăduit că a doua zi va săvîrși tot ce i s-a cerut să facă.

Deci, împăratul, poruncind să păzească în temniță pe mucenic, s-a sculat de la judecată. Iar sfîntul, intrînd în temniță, chema pe Dumnezeu, zicînd: "Minunată fă, Doamne, mila Ta spre mine, îndreptează pașii mei spre mărturisirea Ta și săvîrșește alergarea mea întru credința Ta; ca întru toți să se preamărească numele Tău cel Preasfînt!" A doua zi iarăși a șezut împăratul la judecată, la un loc mai înalt, în văzul tuturor. Și a mers și Atanasie vrăjitorul, mîndrindu-se întru a sa înțelepciune, ducînd împăratului și tuturor celor ce stăteau de față oarecare lucruri fermecate în felurite vase. Și a zis către împărat: "Să se aducă acum aici osînditul acela și va vedea toată lucrarea zeilor noștri și puterea farmecelor mele". Și luînd un vas a zis: "De voiești, o, împărate, ca omul acela fără minte să te asculte întru toate, atunci să bea băutura aceasta". Apoi iarăși alt vas luînd, a zis: "Iar de voiești împărăția ta, să vezi moartea lui cea amară, pe aceasta să o bea". Și îndată din porunca împăratului, a fost adus Sfîntul Gheorghe înaintea lui la judecată. Și a zis către dînsul, Dioclețian: "Acum se vor strica și vor înceta toate vrăjile tale, Gheorghe!" Și a poruncit cu sila să-l adape pe el cu băutură fermecată. Iar sfîntul bînd-o fără îndoire, stătea nevătămat, bucurîndu-se și batjocorind acea înșelăciune idolească și diavolească.

Împăratul, înnebunind de mînie, a poruncit, ca și cu cealaltă băutură plină de otravă de moarte, să-l adape cu sila. Iar sfîntul neașteptînd ca să-l silească, a luat singur vasul de bunăvoie și a băut otrava cea purtătoare de moarte; dar era fără nici o vătămare cu ajutorul darului lui Dumnezeu, fiind păzit de moarte. Și s-a minunat împăratul cu toată suita; asemenea și vrăjitorul Atanasie stătea ca ieșit din minți, minunîndu-se și nepricepîndu-se. Apoi, după un ceas, a zis împăratul către mucenic: "Pînă cînd, Gheorghe, ne faci a ne mira de faptele tale? Pînă cînd ne amăgești și nu ne spui adevărul? Prin ce fel de meșteșugiri vrăjitorești nu bagi seamă de muncile ce-ți aducem asupra ta, încît nici de adăparea cea purtătoare de moarte nu te-ai vătămat? Spune-mi cu adevărat toate, că voim să te ascultăm cu blîndețe". Atunci Fericitul Gheorghe a răspuns: "Să nu socotești, împărate, că noi cu scorniri omenești răbdăm schingiuiri, ci cu chemarea lui Hristos și cu puterea Lui; pentru că, nădăjduind spre Dînsul, întru nimic socotim toate chinurile, după tainica Lui învățătură". Zis-a Dioclețian: "Care este tainica învățătură a Hristosului Tău?" Sfîntul Gheorghe a răspuns: "Știind, de mai înainte, că a voastră răutate sporește spre mai rău,

a învățat pe slugile Sale să nu se teamă de cei ce ucid trupul, că sufletul nu-l pot ucide, căci ni se spune că nici un fir de păr din capul nostru nu va pieri, iar de veți bea ceva de moarte nu vă va vătăma. Și acum ascultă, o, împărate; aceasta ne este nouă făgăduința cea nemincinoasă a Lui, pe care în scurt o voi arăta ție: *Cel ce crede în Mine, lucrurile pe care Eu le fac și acela le va face.*

Zis-a Dioclețian: "Și care lucruri ziceți voi, că sînt ale Lui?" Răspuns-a sfîntul: "Pe orbi a-i lumina, pe cei stricați a-i curăți, șchiopilor a le da umblare și surzilor auzire; duhurile cele necurate a le izgoni, pe morți a-i învia și altele asemenea acestora. Acestea sînt lucrurile lui Hristos". Împăratul, întorcîndu-se către Anastasie vrăjitorul, a zis: "Tu ce zici de acestea?" "Mă minunez cum, batjocorind blîndețea ta, acesta grăiește minciuni, nădăjduind că va scăpa din puternicele tale mîini. Pentru că noi, folosindu-ne de multe faceri de bine de la zeii cei fără de moarte în toate zilele, însă niciodată n-am văzut ca să învieze un mort. Iar acesta, nădăjduind spre un om mort și ținîndu-se de Dumnezeul Cel răstignit, Îl mărturisește fără rușine, că Acela este făcător de lucruri mari. Și deoarece înaintea noastră a tuturor a mărturisit aceasta, cum că Dumnezeul lui este făcător de niște minuni ca acestea și că cei ce cred în El au luat această nemincinoasă făgăduință, ca aceleași lucruri să le facă, pe care și Acela le făcea, deci să învieze și acesta un mort înaintea ta, împărate, și înaintea noastră a tuturor și atunci și noi ne vom pleca Dumnezeului său, ca Unui mai puternic. Iată se vede nu departe de aici un mormînt, în care cu puține zile mai înainte a fost pus un mort, pe care eu îl știu de cînd era viu; pe acela de-l va învia Gheorghe, cu adevărat ne va birui pe noi!"

Și s-a minunat împăratul de un sfat ca acesta a lui Atanasie. Deci, era un mormînt mare, departe de divan ca la o jumătate de stadie pentru că se făcea judecata aceea în priveliștea ce era lîngă porțile cetății și se vedea mormîntul acela din cetate. Că elinii aveau obicei ca nu în cetate, ci afară din cetate să-și îngroape morții lor. Deci, împăratul a poruncit mucenicului, ca spre arătarea puterii Dumnezeului său, să învie pe mortul acela. Iar Magnenție antipatul a rugat pe împărat ca Gheorghe să fie dezlegat din legături. Și fiind dezlegat, Magnențiu a zis către dînsul: "Acum, Gheorghe, arată-ți lucrurile cele minunate ale Dumnezeului tău și pe toți ne vei aduce la credința Lui". A zis către el sfîntul: "Dumnezeul meu, Cel ce toate le-a făcut din cele ce nu erau, este puternic, ca prin mine robul Său să învie pe mortul acela. Însă voi, fiind întunecați la minte de înșelăciune, nu puteți să cunoașteți adevărul. Dar pentru poporul acesta ce stă înainte, va face Domnul meu această minune pe care voi o cereți; însă să nu socotiți că este vrăjitorie. Iată vrăjitorul pe care l-ați pus de față, înaintea voastră a tuturor a mărturisit adevărul, că nici o vrăjitorie, nici puterea vreunui zeu n-a putut cîndva să învie vreun mort. Iată înaintea tuturor celor ce stau împrejur și în auzul tuturor voi chema pe Dumnezeul Meu".

Aceasta zicînd, și-a plecat genunchii și mult s-a rugat lui Dumnezeu cu lacrimi. După aceea, sculîndu-se, cu glas mare iarăși s-a rugat, zicînd: "Dumnezeul veacurilor, Dumnezeul milelor, Dumnezeul tuturor puterilor și Atotputernice, Cel ce nu rușinezi pe cei ce nădăjduiesc spre Tine, Doamne Iisuse Hristoase, auzi-mă pe mine smeritul robul Tău în ceasul acesta, Cel ce ai auzit pe Sfinții Tăi Apostoli în tot locul, la toate muncile și semnele, dă neamului acestuia viclean semnul cerut și înviază mortul, care zace în mormînt, spre înfruntarea celor ce se leapădă de Tine și spre slava Ta și a Tatălui Tău și a Preasfîntului Duh. Astfel, Stăpîne, arată celor ce stau înainte, că Tu ești Unul Dumnezeu peste tot pămîn-tul, ca să Te cunoască pe Tine Domnul Cel Atotputernic și cum că toate se supun voinței Tale și a Ta este slava în veci. Amin!"

Iar cînd a zis "Amin", îndată s-a făcut vuiet mare și cutremur, încît toți s-au spăimîntat foarte. Atunci acoperămîntul mormîn-tului a căzut la pămînt și mormîntul deschizîndu-se, mortul s-a sculat viu și a ieșit dinăuntru, privindu-l toți, fiind îngroziți de frică. Și îndată s-a

făcut ceartă mare în popor, căci mulți se bucurau și pe Hristos ca pe un Dumnezeu mare Îl lăudau.

Iar împăratul și cei împreună cu dînsul, umplîndu-se de spaimă și de necredință, mai întîi ziceau că Gheorghe, fiind vrăjitor mare, nu pe un mort, ci pe un duh oarecare și o nălucă a sculat din mormînt, spre amăgirea celor ce privesc. După aceea, cunoscînd că nu este nălucire, ci cu adevărat om înviat din morți, care chema numele lui Hristos, alerga la Gheorghe și de el se lipea, toți erau întru nepricepere mare ca niște ieșiți din minte și cu totul neștiind ce să facă, tăceau. Iar Atanasie, alergînd, a căzut la picioarele Sfîntului Gheorghe, mărturisind pe Hristos că este Dumnezeu Atotputernic și rugînd pe mucenic ca să-i ierte greșelile cele făcute din neștiință. Iar după cîtăva vreme, Dioclețian poruncind să tacă poporul, a început a grăi astfel: "Oare vedeți amăgire, o, bărbaților? Oare vedeți răutatea și vicleșugul vrăjitorilor acestora? Acest necurat Atanasie, ajutînd vrăjitorului celui de un obicei cu dînsul, nu i-a dat otravă aceluia să bea, ci niște farmece ca să-i ajute spre amăgirea noastră și pe un om viu, cu vrăjile lor l-au făcut că este mort, iar cu farmecele l-au sculat înaintea ochilor noștri, ca și cum din morți l-ar fi înviat".

Aceasta zicînd, a poruncit ca lui Atanasie și omului celui înviat din morți, fără întrebare să le taie capetele, iar pe Sfîntul Mucenic al lui Hristos, Gheorghe, să-l țină în temniță și în legături, pînă ce mai pe urmă va chibzui ce va face cu el. Iar Sfîntul Gheorghe, intrînd în temniță, se bucura cu duhul și mulțumea lui Dumnezeu, zicînd: "Slavă Ție, Stăpîne, că nu rușinezi pe cei ce nădăjduiesc spre Tine. Mulțumesc Ție, că-mi ajuți în toate și-mi arăți mari faceri de bine în toate zilele, iar a mea nevrednicie cu darul Tău o împodobești. Învrednicește-mă, Dumnezeule, Dumnezeul meu, ca mai degrabă să văd slava Ta, rușinînd pe diavol pînă în sfîrșit!"

Șezînd Sfîntul Marele Mucenic Gheorghe în temniță, cei care crezuseră în Hristos, prin minunile făcute de dînsul, mergeau la el, dînd aur străjerilor și căzînd la picioarele lui, erau povățuiți de dînsul la sfînta credință. Iar cîți erau bolnavi primeau tămăduire de bolile lor, pentru că îi tămăduia prin chemarea numelui lui Hristos și prin însemnarea Crucii, de aceea, mulți mergeau la dînsul în temniță. Între unii ca aceia era și un bărbat, anume Glicherie, căruia i s-a întîmplat de a căzut un bou al lui din munte într-o vale și i-a pierit boul. Dar auzind Glicherie despre sfînt, a alergat la dînsul, plîngînd după boul lui. Iar Sfîntul Gheorghe, zîmbind, a zis către dînsul: "Mergi, frate, și bucură-te, căci Hristos al meu ți-a înviat boul tău!" Iar el, crezînd cu neîndoire în cuvintele mucenicului, s-a dus și și-a aflat boul viu, după spusele sfîntului.

Deci, îndată s-a întors la mucenic și în mijlocul cetății alergînd, cu mare glas striga: "Mare este cu adevărat Dumnezeul creștinilor!" Deci, prinzîndu-l pe acela ostașii ce se întîmplaseră acolo, l-au înștiințat pe împărat. Iar Dioclețian, umplîndu-se de mînie, nici n-a voit să-l vadă, ci a poruncit ca îndată să-i taie capul, afară din cetate. Iar Glicherie, bucurîndu-se, ca un chemat la ospăț, alerga la moarte pentru Hristos, întrecînd pe ostași și cu mare glas chema pe Hristos Dumnezeu, rugîndu-L, ca vărsarea sîngelui să o socotească lui în loc de Botez; și astfel s-a sfîrșit.

Atunci unul din dregători a înștiințat pe împărat, că Gheorghe, șezînd în temniță, tulbură poporul; pentru că pe mulți întorcîndu-i de la zei, îi duce la Cel răstignit și prin farmece face minuni și toți aleargă la el. Deci s-au sfătuit ca iarăși să-l scoată la cercetare, și de nu se va pocăi și la zei de nu se va întoarce, la moarte să se osîndească degrabă. Iar împăratul, chemînd pe Magnenție antipatul, a poruncit ca a doua zi să gătească loc de judecată lîngă capiștea lui Apolon ca de față cu poporul să cerceteze pe mucenic. În noaptea aceea, rugîndu-se Sfîntul Gheorghe

în temniță, a adormit puțin și a văzut pe Domnul arătîndu-i-se în vis, Care cu a Sa mînă îl sprijinea și, cuprinzîndu-l, îl săruta și-i punea o cunună pe cap, zicîndu-i: "Nu te teme, ci îndrăznește! Căci, iată, împreună cu Mine te vei învrednici a împărăți. Deci, nu slăbi, că degrabă venind la Mine, cele gătite ție le vei primi!" Iar Sfîntul Gheorghe, deșteptîndu-se și lui Dumnezeu cu bucurie mulțumind, a chemat la sine pe străjerul temniței și l-a rugat, zicînd: "Un dar cer de la tine, frate. Poruncește să intre aici sluga mea, pentru că am să-i spun ceva". Și, poruncindu-i străjerul, a intrat sluga la el, pentru că stătea afară aproape de temniță și scria faptele sfîntului și cuvintele lui, cu toată luarea aminte.

Intrînd sluga, s-a închinat pînă la pămînt stăpînului său care ședea în legături și, căzînd la pămînt lîngă picioarele lui, plîngea. Iar sfîntul l-a ridicat, poruncindu-i să se îmbărbăteze cu sufletul și i-a spus vedenia sa, zicîndu-i: "Fiule, degrabă mă va chema Domnul la El. Iar tu, după chemarea mea din viața aceasta, să iei acest smerit trup al meu, împreună cu testamentul meu, pe care l-am scris mai înainte de nevoința mea și să-l duci, ajutîndu-ți Dumnezeu, în casa noastră din Palestina. Și toate cele hotărîte de mine să le împlinești și să ai frica lui Dumnezeu și credință neîndoită în Hristos". El făgăduind că va împlini toate cele poruncite și mult plîngînd, sfîntul l-a cuprins cu dragoste și, dîndu-i sărutarea cea din urmă, l-a liberat cu pace.

A doua zi răsărind soarele, a stat împăratul la judecată și, punînd înainte pe sfîntul mucenic, a început a vorbi către dînsul cu blîndețe și, oprindu-și mînia în sine, îi zicea: "Nu socotești, o, Gheorghe, că sînt plin de iubire de oameni și de milă, răbdînd pînă la îndurare? Martori îmi sînt toți zeii că îți cruț tinerețile tale, pentru frumusețea ce înflorește în tine, pentru cunoștința și pentru bărbăția ta. Aș fi voit să te am părtaș al împărăției mele și să fii al doilea cu cinstea, dacă ai fi voit să te întorci la zei. Spune, deci, ce gîndești despre aceasta?" Sfîntul Gheorghe răspunse: "Se cădea, o, împărate, ca mila ta cea atît de mare să o fi arătat de la început către mine, iar nu să te sălbăticești atît de mult asupra mea". Împăratul ascultînd cu plăcere niște cuvinte ca acestea ale mucenicului, i-a zis îndată: "De voiești să te supui mie cu dragoste, ca unui tată, toate chinurile care le-ai suferit, ți le voi răsplăti cu multe cinstiri".

Grăit-a Sfîntul Gheorghe: "De voiești, o, împărate, să intrăm acum înăuntrul capiștei, să vedem pe zeii cei cinstiți de voi". Împăratul sculîndu-se cu osîrdie și cu bucurie, a mers în capiștea lui Apolon cu tot poporul, ducînd cu cinste și pe Sfîntul Gheorghe împreună cu dînșii, iar poporul striga lăudînd pe împăratul, socotind puterea și biruința zeilor lor. Apoi, intrînd și făcîndu-se tăcere mare și pregătind jertfă, toți priveau spre mucenic, așteptînd fără îndoială să aducă jertfă zeilor. Sfîntul, apropiindu-se de zeul Apolon și întinzînd mîna către el, a întrebat pe cel neînsuflețit, ca pe un viu, zicînd: "Tu voiești să primești jertfă de la mine ca un Dumnezeu?" Sfîntul, zicînd aceasta, și-a făcut semnul Crucii, iar diavolul care locuia în idol a răspuns niște cuvinte ca acestea: "Nu sînt Dumnezeu; și nici unul asemenea mie nu este! Numai Unul este Dumnezeu; Acela pe care tu Îl propovăduiești! Noi ne-am depărtat de îngerii cei ce-i slujesc Lui și înșelăm pe oamenii cei stăpîniți de zavistie". Atunci sfîntul a zis către el: "Dar cum îndrăzniți voi să stați aici, venind eu, slujitorul adevăratului Dumnezeu?" Zicînd sfîntul acestea, un sunet și glas de plîngere ieșea de la idoli, apoi deodată căzînd toți la pămînt s-au sfărîmat.

Atunci slujitorii și mulți din popor s-au pornit ca niște turbați, cu multă mînie asupra sfîntului, bătîndu-l și legîndu-l. Apoi strigau asupra împăratului: "Pierde pe vrăjitorul acesta, o, împărate! Pierde-l mai înainte de a ne pierde el pe noi!" Făcîndu-se o strigare și o tulburare ca aceasta și străbătînd vestea aceea prin toată cetatea, împărăteasa Alexandra, care pînă atunci avea ascunsă în sine credința în Hristos, neputînd s-o tăinuiască mai mult, a alergat într-un suflet acolo unde era Sfîntul Mare Mucenic Gheorghe, și văzînd gîlceava poporului și pe mucenic

legat, privindu-l de departe și neputînd să se apropie de dînsul din cauza mulțimii, a început a striga cu mare glas, zicînd: "Dumnezeul lui Gheorghe, ajută-mi că Tu ești Dumnezeul Cel Atotputernic!"

După ce s-a liniștit puțin gîlceava poporului, Dioclețian a poruncit să-i aducă înainte pe mucenic și fiind ca îndrăcit de mînia cea cumplită, a zis către sfîntul: "Oare astfel de mulțumire ai dat, pentru mila mea către tine, necuratule om? Oare așa te-ai obișnuit a jertfi zeilor?" Sfîntul Gheorghe răspunse: "Așa m-am deprins a cinsti pe zeii tăi, o, împărate nebun. Rușinează-te dar de acum, de a-ți pune nădejdea ta spre niște zei ca aceștia, care nu pot să-și ajute nici lor și care nu rabdă nici venirea de față a robilor lui Hristos".

Zicînd acestea sfîntul, iată a venit împărăteasa în mijloc, mărturisind cu îndrăzneală înaintea tuturor pe Hristos, Dumnezeul adevărat; apoi căzînd la picioarele mucenicului, defăima nebunia tiranului, ocărînd pe zei și blestemînd pe cei ce se închină lor. Iar împăratul se uimea, văzînd pe soția sa cu o îndrăzneală atît de mare slăvind pe Hristos, defăimînd pe idoli și căzînd la picioarele mucenicului. Apoi a zis către dînsa: "Ce-ți este, Alexandro, că lipindu-te de vrăjitorul și fermecătorul acesta, te lepezi de zei cu atîta nerușinare?" Ea s-a întors de la dînsul, nedîndu-i nici un răspuns. Atunci Dioclețian, umplîndu-se de mai multă mînie, n-a mai făcut multă cercetare despre Gheorghe, nici despre împărăteasă, ci îndată a hotărît pedeapsă de moarte pentru amîndoi, într-acest chip: "Gheorghe cel rău, care a mărturisit că este galileean și a hulit mult asupra zeilor și asupra mea, împreună cu Alexandra împărăteasa mea, care s-a amăgit de vrăjile lui și cu asemenea nebunie a ocărît pe zei, poruncesc să fie tăiați cu sabia".

Atunci ostașii cei rînduiți pentru aceea, răpind pe mucenic legat, l-au dus afară din cetate, tîrînd împreună cu dînsul și pe împărăteasa cea de bun neam, care, urmînd cu osîrdie, se ruga lui Dumnezeu în sine, mișcîndu-și buzele și privind adeseori spre cer. Apoi, ajungînd la un loc oarecare, împărătesei i-au slăbit puterile și a cerut să șadă puțin. După aceea și-a întors capul spre zid și și-a dat duhul în mîinile Domnului. Văzînd aceasta, Gheorghe, mucenicul lui Hristos, a preamărit pe Dumnezeu și mergea cu mare bucurie, rugîndu-se Domnului, ca și alergarea lui să se săvîrșească cu bine. Apoi, cînd s-a apropiat de locul cel hotărît, unde era să fie tăiat și-a ridicat glasul și se ruga în acest chip:

"Bine ești cuvîntat, Doamne, Dumnezeul meu, că n-ai veselit pe vrăjmașii mei, ci ai izbăvit sufletul meu ca pe o pasăre din cursa vînătorilor! Auzi-mă și acum, Stăpîne, și stai înaintea robului Tău în ceasul acesta de la sfîrșit și izbăvește sufletul meu de meșteșugirile duhului celui din văzduh, al vrăjmașului celui mare și de duhurile cele necurate. Și să nu le socotești păcatul celor ce au greșit înaintea mea, în neputința lor, ci iertare și dragoste arată-le lor, ca și aceia, cunoscîndu-Te, să cîștige parte din Împărăția Ta, împreună cu aleșii Tăi. Primește și sufletul meu, împreună cu cei ce bine Ți-au plăcut în veac, trecînd cu vederea toate greșelile mele cele cu știință și cu neștiință. Adu-ți aminte, Stăpîne, de cei ce cheamă numele Tău Cel cu mare cuviință, că binecuvîntat și preamărit ești în veci. Amin".

Astfel rugîndu-se cu bucurie și-a plecat capul sub sabie. Și a fost tăiat în ziua de douăzeci și trei a lunii Aprilie, săvîrșindu-și bine mărturisirea, împlinindu-și alergarea și păzind credința fără de prihană, pentru care a și luat cununa dreptății cea pregătită lui. Unele ca acestea sînt nevoințele cele mari ale viteazului ostaș Gheorghe. Unele ca acestea sînt biruințele lui asupra vrăjmașilor. Deci, în acest chip nevoindu-se, s-a învrednicit cununii celei nestricăcioase și veșnice. Cu ale cărui rugăciuni și noi să ne învrednicim în partea drepților și să stăm de-a dreapta sa, în ziua venirii a doua a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea în vecii vecilor. Amin.

61. DIN MINUNILE SFÎNTULUI ȘI MARELUI MUCENIC GHEORGHE
(23 APRILIE)

În părțile Siriei era o cetate ce se numea Ramel, în care se zidea o biserică de piatră, în numele Sfîntului Marelui Mucenic Gheorghe. Și nu era în acel loc piatră de felul acela, din care s-ar fi putut face stîlpi mari, spre întărirea zidirii, ci din alte părți depărtate se aduceau pe mare stîlpi de preț. Deci, mulți din cetățenii cei iubitori de Dumnezeu s-au dus în diferite locuri ca să cumpere stîlpi de piatră pentru biserica ce se zidea. S-a dus și o femeie dreptcredincioasă, văduvă, care avea osîrdie și credință către Sfîntul Mare Mucenic Gheorghe, voind, ca din sărăcia sa, să cumpere pentru biserica sfîntului un stîlp. Și, cumpărînd dintr-un loc un stîlp ales, l-a adus la malul mării, unde un alt bărbat bogat din cetatea Ramel, cumpărînd cîțiva stîlpi îi punea în corabie; și a rugat mult femeia pe omul acela, să-i ia și stîlpul ei în corabie, împreună cu ceilalți și să-l ducă la biserica mucenicului. Iar el nu i-a ascultat rugămintea și nu i-a luat stîlpul ei; ci, aruncînd în corabie numai stîlpii săi, a plecat. Atunci femeia aceea, aruncîndu-se la pămînt, plîngea cu jale și chema în ajutor pe Sfîntul Mare Mucenic, ca să rînduiască precum știe el, ca și stîlpul ei să fie dus în Ramel, la biserica lui.

Astfel femeia, mîhnindu-se și plîngînd, a adormit și i s-a arătat în vis Sfîntul Mare Mucenic Gheorghe în chip de voievod, mergînd călare și ridicînd-o de la pămînt, i-a zis: "Spune-mi de ce te mîhnești, o, femeie?" Iar ea i-a spus pricina durerii sale și a văzut pe sfînt descălecînd de pe cal și zicînd către dînsa: "Unde voiești să-ți pui stîlpul?" Iar ea a zis: "În partea dreaptă a bisericii". Și îndată sfîntul a scris cu degetul său pe stîlp astfel: "Stîlpul acesta al văduvei, să se pună în partea dreaptă a bisericii, după cel dintîi stîlp, ca să fie acesta al doilea". Aceasta scriind, a zis către femeie: "Ajută-mi tu singură".

Și, apucînd ei stîlpul, piatra s-a ușurat și de către amîndoi a fost aruncată în mare. Aceasta văzînd-o femeia în vedenia somnului și deșteptîndu-se, n-a găsit stîlpul în locul acela. Dar punîndu-și nădejdea către Dumnezeu și spre Sfîntul Gheorghe, robul Lui, a pornit pe cale spre casa sa. Și mai înainte de întoarcerea ei, precum și a corabiei, adică îndată după acea vedenie din somn, chiar a doua zi s-a găsit stîlpul ei pe malul mării, în Ramel. Apoi după ce a sosit bărbatul acela, care își ducea stîlpii în corabie și a ieșit la mal, a văzut stîlpul văduvei și scrierea de pe el, care se închipuise pe piatră de degetul sfîntului foarte bine, ca și cum literele ar fi fost însemnate pe lut. Atunci s-a minunat foarte și cunoscînd minunea ce se făcuse de sfîntul mare mucenic și pricepînd greșeala sa, se căia că trecuse cu vederea rugămintea văduvei și cerea iertare de la sfînt, prin multe rugăciuni, ceea ce a și dobîndit de la el, arătîndu-i-se în vedenie. Deci stîlpul acela al văduvei s-a pus în acel loc în care s-a poruncit, spre pomenirea femeii și spre arătarea minunii făcute de marele mucenic, dar mai ales spre slava izvorului minunilor lui Hristos, Dumnezeul nostru.

După mulți ani, saracinii luînd Siria sub stăpînirea lor, s-a întîmplat în cetatea Ramel, în cea mai sus pomenită biserică a Sfîntului Marelui Mucenic Gheorghe, o minune ca aceasta:

Un saracin vestit, împreună cu alți saracini, au intrat în biserică, pe vremea citirii pravilei, și văzînd icoana Sfîntului Gheorghe și pe preot stînd înaintea ei și închinîndu-se și săvîrșind în taină rugăciuni, a zis către prietenii săi în limba saracinilor: "Vedeți pe acest nebun, ce face? Se roagă la scîndură. Aduce-ți-mi un arc și o săgeată, să săgetez scîndura aceea". Și îndată i-au adus un arc, pe care el, stînd dinapoia tuturor, l-a încordat și a aruncat o săgeată asupra icoanei mucenicului; iar săgeata n-a zburat spre icoană, ci în sus și căzînd din înălțime, a lovit pe saracinul acela în mînă și i-a rănit-o.

Deci, a ieșit îndată afară, ducîndu-se acasă, durîndu-l mîna foarte și curgîndu-i mult sînge; apoi se umflase și striga suspinînd, fiind cuprins de o durere de moarte. Și avea în casa sa niște slujnice de credință creștinească, pe care chemîndu-le, le-a zis: "Am fost în biserica Sfîntului vostru Gheorghe și am vrut să-i săgetez icoana lui, dar m-am săgetat pe mine, căci întorcîndu-se săgeata, mi-a rănit mîna și iată mor de nesuferită durere". Iar ele i-au zis: "Oare ți se pare că ai făcut bine, îndrăznind să lovești chipul sfîntului mucenic?" Zis-a saracinul: "Au doară are putere chipul acela, să mă facă astfel, precum sînt acum de bolnav?" Slujnicele au răspuns: "Noi sîntem neînvățate și nu putem să-ți răspundem, dar cheamă un preot și acela îți va spune cele ce ne întrebi pe noi". Barbarul a ascultat sfatul slujnicelor sale și a chemat pe preot și a zis: "Vreau să știu ce putere are scîndura aceea sau icoana, căreia te închini tu?" A răspuns preotul: "Eu nu mă închinam scîndurii, ci Dumnezeului meu, Ziditorul tuturor, mă rugam celui închipuit pe scîndură cu chipul Sfîntului Marelui Mucenic Gheorghe, ca să fie mijlocitor pentru mine către Dumnezeu".

Zis-a barbarul: "Cine este Gheorghe, dacă nu este el Dumnezeul vostru?" Răspuns-a preotul: "Sfîntul Gheorghe nu este Dumnezeu, ci slugă a lui Dumnezeu și a Domnului nostru Iisus Hristos, care a fost asemenea om pămîntean ca și noi. El multe munci a răbdat de la păgînii

care-l sileau să se lepede de Hristos, dar cu vitejie pe toate răbdîndu-le și bine săvîrșindu-și mărturisirea numelui lui Hristos, a luat dar de la Dumnezeu ca să facă semne și minuni; iar noi, iubindu-l pe el, cinstim icoana lui și, ca și cum am privi spre el, ne închinăm lui, îl cuprindem și-i sărutăm icoana, în același chip cum și tu faci după moartea părinților și fraților tăi; căci avînd îmbrăcămintea lor înaintea ta, lăcrimezi și le săruți, ca și cum ai avea pe aceia înaintea ta. Deci, așa și noi socotim icoanele sfinților, nu ca pe niște dumnezei, să nu fie aceea, ci ca pe niște închipuiri ale slugilor lui Dumnezeu, care prin icoanele lor fac minuni, precum s-a întîmplat cu tine, cel ce ai îndrăznit a săgeta icoana sfîntului mucenic, ca să știi puterea lui și să fie și spre învățătura altora".

Acestea auzindu-le saracinul, a zis: "Ce voi face? Vezi mîna mea sîngerîndă, căci groaznică durere pătimesc și de moarte mă apropii". Zis-a lui preotul: "De voiești să fii viu și întreg, poruncește să aducă la tine chipul Sfîntului și Marelui Mucenic Gheorghe și-l pune pe patul tău; apoi o candelă plină cu unt-delemn arzînd, să fie înaintea lui aprinsă toată noaptea, iar a doua zi luînd untdelemn din candelă, să ungi mîna ta cea bolnavă și atunci să crezi că te vei tămădui, și-ți va fi ție așa". Iar saracinul îndată a rugat pe preot, ca să-i aducă icoana Sfîntului Gheorghe, pe care primind-o cu bucurie, a făcut toate așa precum a învățat de la preot. A doua zi, după ce și-a uns mîna cu untdelemn din candelă, îndată i-a încetat durerea și i s-a tămăduit mîna.

De o minune ca aceea, mirîndu-se și veselindu-se barbarul acela, a întrebat pe preot dacă avea ceva scris în cărțile sale despre Sfîntul Gheorghe. Iar preotul aducîndu-i viața și pătimirea sfîntului, i-a citit-o și el cu luare aminte ascultînd, ținea în mîini icoana mucenicului, grăind către sfîntul cel închipuit pe icoană, ca și către un viu, zicîndu-i cu lacrimi: "O, Sfinte Gheorghe, tu, tînăr, însă cu minte ai fost, iar eu bătrîn, dar nebun. Tu de tînăr ești prieten a lui Dumnezeu, iar eu am îmbătrînit și sînt lipsit de Dumnezeu. Roagă pentru mine pe Dumnezeul tău, ca să fiu și eu robul Său". După aceea căzînd la picioarele preotului, îl ruga să-l învrednicească de Sfîntul Botez. Iar preotul nu voia pentru că se temea de saracini, însă văzîndu-i credința și rugămintea lui cea cu dinadinsul, l-a botezat noaptea în taină, de frica saracinilor.

A doua zi, saracinul cel nou botezat a ieșit din casă și stînd în mijlocul cetății în văzul tuturor, cu multă îndrăzneală și cu mare glas, a început a propovădui pe Hristos, adevăratul Dumnezeu și blestema credința saracinilor. Și îndată s-a adunat la dînsul mulțime de saracini și umplîndu-se de mînie și de iuțime, au pornit asupra lui ca niște fiare sălbatice și cu săbiile l-au tăiat bucăți. Și așa în scurt timp și-a sfîrșit fapta cea bună a mărturisirii și a luat cununa muceniciei, ajutîndu-i rugăciunile Sfîntului Marelui Mucenic Gheorghe.

În insula Melitinei era o biserică a Sfîntului Marelui Mucenic Gheorghe, slăvită și mare. Locuitorii acelei insule aveau obiceiul ca în toți anii, la ziua pomenirii sfîntului, să se adune în biserica aceea, ca să serbeze praznicul mucenicului. De acest lucru aflînd agarenii din Crit (insula Creta), într-o clipă au năvălit asupra locului aceluia și cîți oameni au fost afară din biserică, apucînd să fugă, au scăpat din mîinile agarenilor; iar cîți s-au aflat în biserică, pe aceia prinzîndu-i și legîndu-i, i-au dus în robie.

A fost robit atunci și un tînăr oarecare de acolo și ducîndu-l în Creta, l-au dăruit voievodului agarenilor. Iar după ce a trecut un an, sosind praznicul sfîntului, părinții tînărului aceluia, deși erau lipsiți de fiul lor, însă nu și-au schimbat obiceiul, ca în toți anii să meargă la praznic în biserica mucenicului și să facă în casa lor masă îndestulată întru cinstea și pomenirea Sfîntului Gheorghe. Deci, cînd a început a așeza la ospăț pe cei chemați, maica tînărului robit s-a întors iar la biserică și s-a aruncat la pămînt, plîngînd și rugînd pe sfîntul, ca să-l izbăvească

pe fiul său din robie, precum știe el cu ajutorul său. Și a fost auzită de ajutătorul cel grabnic. După ce și-a sfîrșit rugăciunile sale, acea femeie s-a întors la ospăț la cei chemați, iar bărbatul ei a chemat mai întîi numele Sfîntului Marelui Mucenic Gheorghe; apoi ajutorul și sprijinul sfîntului lăudînd, a început a cinsti pe cei chemați, stînd dregătorii pregătiți.

În acel ceas, fiul lor fiind scos de Sfîntul Gheorghe din robie, a stat înaintea lor ținînd în mîini un pahar cu vin, dîndu-l maicii sale. Pentru că în ceasul acela, stînd în Crit la masa voievodului agarenilor, turnase vinul în pahar și-l gătea să-l dea stăpînului lor; deodată, precum altădată Avacum, a fost răpit și a stat în Melitina cu paharul de vin în mînă. Văzîndu-l, toți cei ce ședeau și se ospătau la masă, s-au înspăimîntat și l-au întrebat unde a fost, de unde a venit și cum s-a aflat în mijlocul lor? Iar el le-a răspuns: "Am umplut acest pahar cu vin, ca să-l dau boierului și am fost răpit de un bărbat prealuminat, care era călare pe cal și m-a pus pe mine lîngă el. Deci cu o mînă am ținut paharul, iar cu alta mă țineam de brîul lui; și astfel mă aflu aici, precum mă vedeți". Acestea auzindu-le toți, s-au spăimîntat, minunîndu-se de acea slăvită minune. Apoi, sculîndu-se, au adus mulțumire lui Dumnezeu și plăcutului Său, Marelui Mucenic Gheorghe.

Despre o asemenea minune, zisă mai sus, ne spune și Cozma monahul, astfel: În zilele lui Vasile, împăratul grecesc, eu fiind tînăr, stăpînul meu, voievodul la care slujeam, a fost trimis de împărat la insula Cipru. După ce am ajuns, am auzit o minune a Sfîntului Mare Mucenic Gheorghe, care nu de mult o făcuse în biserica lui, la ziua praznicului. Căci spuneau locuitorii de acolo că fiul preotului, care slujea în biserica Sfîntului Gheorghe, a fost robit de saracini, și la praznicul Sfîntului Gheorghe s-a aflat lîngă tatăl său în biserică, la vremea Liturghiei. Deci voievodul, chemînd la sine pe preot și pe fiul lui, îl întreba cum a venit de la saracini? Iar tînărul a început a-i spune astfel:

"Precum Dumnezeu a voit, așa Sfîntul Gheorghe m-a liberat. Însă eu nu știu cum am venit, decît știu numai, că am fost robit acum trei ani de saracini. Că mă trimisese tatăl meu într-o corabie cu alți oameni pentru neguțătorie. Și năvălind asupra noastră saracinii, pe toți ne-au robit și am fost dus de dînșii în Palestina, căci atunci Ierusalimul și toată Palestina erau stăpînite de saracini. Acolo am slujit, zicea tînărul, stăpînului meu trei ani. Și, iată, a optsprezecea zi este de cînd stăpînul meu mi-a poruncit să-i duc așternutul la baia cea de obște, vrînd să se spele acolo. Și spălîndu-se, mi-a zis: "Nu mi-ai adus dulceață și apă să beau?" Eu i-am răspuns: "Nu ți-am adus stăpîne". Iar el voia să mă prindă, ca să mă bată. Dar eu am scăpat și am alergat acasă la stăpîna mea și, luînd degrabă de la ea dulceață, mă întorceam spre baie la stăpîn. Și îmi era calea pe lîngă o curte creștinească, în care era o biserică și se săvîrșea în acel ceas dumnezeiasca Liturghie. Atunci am auzit, după întîia intrare, cîntîndu-se condacul Sfîntului Gheorghe, pentru că era praznicul lui. Auzind acea cîntare, am plîns și am zis: "Sfinte Mare Mucenice Gheorghe, oare n-a fost primită lui Dumnezeu și ție nici o suspinare a robului tău, adică a tatălui meu? Pentru ce ai trecut cu vederea lacrimile și rugăciunile lui, cele făcute de el pentru mine, în biserica ta, ca să mă fi izbăvit din această robie și pradă?"

Aceasta zicînd, alergam spre baie, și văzîndu-mă stăpînul meu plin de lacrimi, a început cu mînie a mă ocărî și mi-a zis: "Toarnă!" Și am turnat în pahar dulceața, și mi-a zis stăpînul: "Toarnă!" Dacă am luat vasul să torn în pahar, am început a nu vedea pe stăpînul meu, zicînd ceva și am auzit cîntarea ce se cînta: "Unul Sfînt, Unul Domn Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu Tatăl. Amin!". Și m-am văzut în altar, iar pe tatăl meu ținînd Sfîntul Potir și zicînd către eclesiarh: "Dați-mi apă". Iar eu, stînd înaintea lui cu vasul, voiam să torn în Sfîntul Potir; pentru că, precum stăteam în baie înaintea saracinului, într-o mînă ținînd paharul cu dulceață, iar în alta, vasul din care turnam și deodată m-am aflat în Altar stînd înaintea tatălui meu pe

cînd el slujea. Iar tatăl meu căutînd spre mine, a zis către eclesiarh: "Cine este acest tînăr?" Acesta a zis cu mirare: "Nu știm cine este acesta și de unde vine". Și eram cu părul ras și cu hainele saracinești. Apoi am zis către tatăl meu: "Oare nu mă recunoști pe mine, tată? Eu sînt fiul tău!" Și a zis către mine tatăl: "Dar acest vas și paharul pentru ce le ai în mîinile tale și ce este în ele?" Și am zis: "Aceasta este dulceață, pentru că fiind eu în baie cu stăpînul, aproape de Ierusalim, cînd voiam să-i dau lui băutura aceasta, îndată m-am aflat în biserică".

Iar tatăl meu s-a cutremurat de spaimă, și puțin a fost, că n-a scăpat din mîini Sfîntul Potir, pe care îl ținea. Iar eu am lăsat jos paharul și vasul și am zis: "Nu te tulbura, părinte, ci sfîrșește-ți slujba". Apoi, punînd tatăl meu Potirul pe Sfîntul Prestol și, ridicîndu-și mîinile, a dat laudă lui Dumnezeu și a preamărit pe Sfîntul Gheorghe. Iar paharul pe care l-a lăsat pe marmură nu s-a stricat, nici nu s-a vărsat, asemenea și vasul celălalt. Și sfîrșind tatăl meu slujba, m-a cuprins și m-a sărutat cu lacrimi și am mers acasă. Apoi, auzind de mine toate rudele și prietenii noștri, s-au adunat la noi. Și, văzîndu-mă, s-au bucurat și au preamărit pe Dumnezeu și pe Sfîntul Gheorghe, robul Lui, care m-a izbăvit de la saracini în clipeala ochilor".

O povestire ca aceea a fiului preotului, auzind-o voievodul și toți cei împreună cu dînsul, foarte mult au preamărit pe Dumnezeu și pe Sfîntul Gheorghe. Și dîndu-i și tatălui său daruri mari, i-au liberat.

Asemenea acestor minuni mai sus-zise ale Sfîntului Marelui Mucenic Gheorghe, se află și această minune: În părțile Paflagoniei, în cetatea Amastrida era un bărbat, anume Leontie și soția lui Teofana, și amîndoi aveau mare credință și osîrdie către Sfîntul Marele Mucenic Gheorghe și năzuiau totdeauna la biserica lui, care era nu departe de acolo, lîngă rîul ce se numea Partenos. După numirea rîului aceluia, biserica aceea a mucenicului se numea "Partenia". Pe acea biserică, cei doi soți au împodobit-o din averile lor cu toată bunacuviință, din dragostea lor către Sfîntul Gheorghe, pe care îl aveau peste averile lor purtător de grijă, păzitor și apărător. De aceea, în toți anii săvîrșeau pomenirea mucenicului cu cinste și cu cucernicie, făcînd milostenii multe și masă îndestulată săracilor, scăpătaților, străinilor, rudeniilor și prietenilor. Aceia aveau un fiu, căruia îi dăduseră numele Gheorghe, pentru ca să aibă pomenirea mucenicului totdeauna în minte și pe limbă cu dragoste.

În zilele acelea împărățea la greci, Constantin al VIII-lea, care a fost fiul împăratului Leon cel înțelept. Și au ridicat război bulgarii cu grecii, pentru că bulgarii, ungurii și cu tătarii, năvălind asupra părților grecești, le pustiau, prădîndu-le și a fost nevoie ca oastea grecească să se adune în cete. Iar de vreme ce Leontie era locuitor al cetății Amastridei în Paflagonia, din rînduiala ostășească, îi poruncea și lui să iasă la război. Însă Leontie acum era bătrîn, iar fiul Gheorghe era în vîrstă de bărbat; deci, a socotit ca în locul său să-și trimită fiul la oaste. Și luîndu-l pe el Leontie și Teofana, l-au dus mai întîi în biserica mai sus-zisă și, rugîndu-se înaintea icoanei mucenicului, au zis: "Ție, o, Sfinte Mare Mucenice Gheorghe, îți încredințăm pe fiul nostru cel unul-născut și iubit, pe care cu numele tău l-am numit, pe tine iubindu-te; deci, tu să-i fii povățuitor în cale și păzitor în război și să-l întorci la noi întreg și sănătos, ca rodul credinței noastre celei către tine, prin a Ta facere de bine luîndu-l, cu multe faceri de bine să preamărim totdeauna a ta purtare de grijă și apărare pentru noi".

Așa rugîndu-se, au liberat pe fiu la ceata oștirii grecești. Iar cînd s-a făcut război cu vrăjmașii, mai întîi grecii au biruit pe bulgari, iar după aceea, îndreptîndu-se bulgarii au început a birui pe greci, căci așa a lăsat Dumnezeu pentru păcat. Și s-a făcut măcel mare și a căzut puterea grecească în ascuțișul sabiei vrăjmașilor, încît abia a scăpat cineva de la acel război.

În acea vreme Gheorghe fiul lui Leontie, fiind prins viu de un bulgar oarecare, s-a păzit cu rugăciunile sfîntului de la moarte. Văzîndu-l bulgarul tînăr și frumos la față, l-a cruțat și l-a dus la pămîntul lui, unde Gheorghe slujea aceluia ca un rob. Iar Leontie și Teofana, auzind de biruirea taberilor grecești și văzînd că nu s-a întors fiul lor, plîngeau și se tînguiau cu nemîngîiere, socotind că este ucis la război; și căzînd la icoana Sfîntului Marelui Mucenic Gheorghe, în biserica lui strigau: "Oare într-o nădejde ca aceasta, mucenice al lui Hristos, ți-am încredințat pe fiul nostru cel iubit, ca să fie mîncare păsărilor cerului și fiarelor pămîntului? Oare așa ai auzit rugăciunile și suspinurile noastre? Dacă pentru noi cei ce am îmbătrînit nu ți-a fost milă, apoi cel puțin pentru tinerețile cele înflorite ale aceluia să te fi milostivit. Pentru ce ai trecut cu vederea pe a noastră ticăloșie, plăcutule al lui Dumnezeu?"

Acestea și cele asemenea cu acestea grăindu-le, cu negrăită tînguire și strigare cîtăva vreme, la toți cei ce erau acolo, i-a pornit spre lacrimi, iar mai cu seamă maica plîngea neîncetat cu amară tînguire. Și a fost acea biruință asupra grecilor în luna lui August; dar trecînd toamna și iarna, a sosit luna aprilie și praznicul Sfîntului Marelui Mucenic Gheorghe. Atunci Leontie cu soția sa, deși își pierduseră orice nădejde, crezînd că fiul lor a căzut de sabie la război, n-au încetat rugăciunile către sfîntul mucenic și, după obicei, au pregătit, precum se cădea, masă îndestulată. Iar după săvîrșirea slujbelor bisericești, au luat la sine mulți oaspeți și săraci, care toți fiind așezați la masă și ospătîndu-se, de nimic nu le era vorba decît numai de Gheorghe, fiul lor, care nu se întorsese de la război.

Deci, părinții s-au pornit a plînge, iar oaspeții îi mîngîiau și mai ales pe maica care se tînguia. Iar fiul său Gheorghe, fiind în robie, avea la stăpînul său slujba bucătăriei și în aceiași zi, fierbînd bucate, își aduse aminte de casa părinților săi și de prăznuirea lor, apoi de rudenii, de prieteni și de vecini și zicea în mintea sa: "Acum în casa părinților mei, ce fel de mese sînt? Cine sînt acei care se ostenesc? Ce fel de pomenire au pentru mine? Oare viu mă vor socoti că sînt, sau mort?" Zicînd acestea se tînguia amar.

Apoi a sosit vremea să prînzească stăpînul lui și trebuia ca singur Gheorghe să ducă mîncarea cu ulcica, înaintea stăpînului său. Deci, ștergîndu-se de lacrimi, a luat de la foc ulcica fierbînd și o ducea. Și îndată s-a aflat în casa părinților săi, înaintea feții tuturor celor ce se ospătau. O, ce minune! S-au spăimîntat toți văzînd deodată pe fiul lui Leontie, anume Gheorghe, stîndu-le înainte și fierbîndu-i ulcica în mînă. Iar părinții lui credeau că văd o nălucire. Dar dacă s-au convins că este adevărat, iar nu nălucire, s-au repezit la dînsul cu bucurie și căzînd pe grumajii lui, îl cuprindeau și-l sărutau, plîngînd de nemăsurată și nenădăjduită bucurie. Asemenea și toți cei ce erau acolo plîngeau de bucurie.

Și fiind întrebat Gheorghe, cum a rămas viu de la război, unde a fost și cum a venit la dînșii, el le-a spus toate cu amănuntul. Iar pentru a sa răpire din robie, le-a spus astfel: "În acest ceas slujeam în bucătăria stăpînului meu și aveam poruncă ca să-i aduc ulcica cu mîncarea aceasta, pe care luînd-o, o duceam la masă. Dar pășind eu pe cîteva trepte spre foișorul în care stăpînul meu ospăta, deodată am văzut un ostaş călare pe cal, strălucind cu negrăită lumină, care m-a luat cu ulcica aceasta și nu știu cum m-a adus aici înaintea voastră.

Auzind toți aceasta, și mai ales părinții lui, au dat mare mulțumire lui Dumnezeu și Sfîntului Marelui Mucenic Gheorghe. Și au gustat apoi toți din mîncarea aceea și s-a făcut altă minune; căci cu cît gustau din ulcica aceea, cu atît într-însa se înmulțea mîncarea; și era ulcica mică, cît să mănînce un om, iar cei ce mîncau erau foarte mulți și toți au mîncat din destul, lăudînd pe Dumnezeu și zicînd: "Iată că Sfîntul Marele Mucenic Gheorghe, ne-a trimis la praznicul său hrană aleasă de la bulgari". După aceasta a dat ulcica la biserica Sfîntului Marelui

Mucenic, cu multe mulțumiri și jertfe. Și se păstra ulcica aceea între sfintele vase ale bisericii, în pomenirea acelei preasfinte minuni a Sfîntului Marelui Mucenic Gheorghe.

Acea biserică a Sfîntului Gheorghe din vremea cea de demult a fost mică și învechită și acum era să cadă, nefiind cine să zidească alta nouă, sau pe cea veche să o dreagă și să o înnoiască. Însă aceasta era din lipsa locuitorilor celor de acolo și așa biserica aceea, nefiind îngrijită, s-a pustiit, și s-a întîmplat într-însa o minune ca aceasta: niște copii adunîndu-se acolo, se jucau; și era între dînșii un copil totdeauna biruit și ocărît de ceilalți. Dar supărîndu-se copilul de ocările cele multe și-a întors ochii spre biserica Sfîntului Gheorghe și a zis: "Sfinte Gheorghe, ajută-mi, ca să biruiesc și îți voi aduce în biserică o plăcintă frumoasă". Și îndată copilul acela a biruit pe ceilalți copii la jocurile lor cele copilărești și încă nu odată sau de două ori, ci de multe ori a făcut aceasta, mai mult decît ceilalți.

Deci, ducîndu-se la maica sa, i-a spus că a făgăduit sfîntului să dăruiască o plăcintă și o cerea de la dînsa, ca să-și împlinească făgăduința sa către Sfîntul Gheorghe. Iar maica iubitoare de fiu și mai ales către mucenic, a îndeplinit rugămintea copilului și i-a dat o plăcintă bună și caldă, iar el, ducînd-o în biserică, a pus-o înaintea Altarului și, închinîndu-se, s-a dus. Apoi, în acea vreme, trecînd pe acolo patru neguțători, au intrat în biserică, să se închine Sfîntului Gheorghe și au aflat plăcinta bună, că era caldă și cu aburi bine mirositori. Și au zis în sine neguțătorii: "De aceasta nu are trebuință sfîntul, s-o mîncăm noi și în locul ei să punem tămîie". Iar după ce au mîncat-o, vrînd să iasă din biserică, nu nimereau ușile bisericii, pentru că li se păreau că e zid și nu puteau să iasă. Deci au pus cîte un ban de argint dar n-au ieșit; apoi au pus toți un galben și s-au rugat sfîntului ca să-i lase să iasă și n-au putut, fiind cuprinși de orbire. Apoi toți cei patru au pus cîte un galben și s-au rugat cu căldură; și astfel li s-a dat ieșirea, pentru că au găsit ușile bisericii deschise și au ieșit fără să-i oprească.

Acei galbeni și bani de argint au fost începutul adunării banilor, ca să se înnoiască biserica aceea. Pentru că a străbătut știrea despre acea minune în toată partea aceea și mulți oameni dreptcredincioși dînd de la ei mult aur și argint, au zidit o biserică nouă și mare de piatră, au înfrumusețat-o cu podoabe și au îndestulat-o cu lucrurile cele de trebuință. Și se săvîrșeau în acea biserică minuni preaslăvite, întru slava lui Hristos Dumnezeu și întru lauda Sfîntului Marelui Mucenic Gheorghe.

Să se scrie și această minune a Sfîntului Marelui Mucenic Gheorghe, despre un tînăr ce era mușcat de un șarpe veninos. Căci unul din monahii cei plăcuți lui Dumnezeu, anume Gheorghe, avînd ajutător pe Sfîntul Mare Mucenic de un nume cu el, ne-a povestit cele ce urmează: Ducîndu-mă pe calea spre munte, avînd în mîini o cruce, m-a întîmpinat un monah bătrîn și, luînd de la mine crucea, se ducea înainte. Și mergînd puțin, s-a abătut din cale pe o cărare, iar eu mergeam în urma lui. Și iată o turmă de oi, iar tînărul care era păstor zăcea jos mușcat de șarpe. Era în apropiere un izvor și starețul mi-a zis: "Scoate apă și să udăm crucea". Făcînd aceasta și deschizînd gura tînărului, i-am turnat apă, ce era vărsată pe cruce, iar starețul i-a zis: "În numele Preasfintei Treimi, să te vindece, robul lui Dumnezeu, Sfîntul Mare Mucenic Gheorghe". Și, întorcîndu-se, tînărul a vărsat dintr-însul niște venin purtător de moarte și s-a sculat. Iar starețul i-a zis: "Spune-mi, cum te-ai jurat ieri către văduva aceea săracă, pe a cărei oaie, care ți-a dat-o s-o paști, ai vîndut-o cu trei arginți și tu i-ai spus că a mîncat-o lupul?" Tînărul a zis: "Adevărat, părinte, așa este; dar tu cum de ai știut?"

Starețul a răspuns: "Șezînd eu în chilia mea, a venit la mine un bărbat pe un cal alb și mi-a zis: "Sofronie, scoală-te și du-te degrabă la izvorul care este de-a dreapta ta, spre miazăzi, unde vei găsi un tînăr mușcat de șarpe. Vei întîmpina acolo pe un monah purtînd o Cruce în

mînă, săpată în lemn și, luînd Crucea aceea, să torni pe ea apă și să dai tînărului aceluia mușcat de șarpe să bea din apa aceea, zicîndu-i astfel: "În numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, te vindecă pe tine robul lui Dumnezeu, Mucenicul Gheorghe". Și să-i zici să nu se jure mai mult pe numele lui Dumnezeu, nici pe numele sfinților Lui, nici să facă cuiva strîmbătate și să dea oaia văduvei celei sărace, ca să nu-i fie ceva și mai rău"".

După ce a auzit aceasta de la acel bătrîn, tînărul a căzut la picioarele lui, zicînd: "Iartă-mă, părinte, că așa este; am vîndut oaia acelei femei pe trei arginți și ieri am amăgit-o, zicînd că a mîncat-o lupul. Iar femeia mi-a zis: "Oare acesta este adevărul sau este minciună?" Eu i-am răspuns: "Așa este, mă jur, pe Dumnezeul Cel adevărat!" Și femeia a zis: "Tu nu mă știi că sînt săracă? Cum voiești, așa să faci; dar va cere-o de la tine Dumnezeu și Sfîntul Gheorghe; căci am făgăduit acea oaie pentru praznicul Sfîntului Gheorghe, să o dau de mîncare la săraci". Deci, eu - zice tînărul - am greșit, și rog a ta iubire de Dumnezeu, părinte, roagă-te pentru mine lui Dumnezeu și Sfîntului Gheorghe, ca să mi se ierte păcatul acela, căci voi da acelei femei trei berbeci de ziua Sfîntului Gheorghe și în toată viața mea, pentru praznicul acestui sfînt, voi da zeciuială la săraci din turma pe care o pasc".

Și astfel, tînărul care s-a tămăduit, cerînd rugăciune și iertare de la fericitul stareț Sofronie, s-a dus la locul său, mulțumind lui Dumnezeu și plăcutului Său, Sfîntului Marelui Mucenic Gheorghe".

Dar nu se cuvine a tăcea și acea vestită minune despre uciderea balaurului, pe care a făcut-o Sfîntul Mare Mucenic Gheorghe, aproape de Palestina, patria sa, în părțile Sirofiniciei, lîngă cetatea Viritului, peste marea cea mare a Siriei, nu departe de cetatea Lida, unde s-a îngropat trupul Sfîntului Mare Mucenic Gheorghe; pentru care au fost zugrăvite diferite icoane din vechime de cei vrednici de credință zugravi ai pămîntului Palestinei, despre acea minune ce se pomenește. La cei ce călătoresc în Palestina, este arătat locul acelei minuni, care s-a făcut astfel:

Era lîngă cetatea Viritului, spre muntele Libanului, un lac foarte mare, în care era un balaur înfricoșător și ucigător, care, ieșind din lac, pe mulți oameni îi apuca și-i pierdea, mîncîndu-i. Și de multe ori oamenii, înarmîndu-se spre uciderea lui, erau goniți și uciși, căci balaurul apropiindu-se de zidurile cetății, cu suflarea sa cea pierzătoare, umplea văzduhul de venin purtător de moarte; încît mulți se vătămau și mureau. Și era necaz și mîhnire, strigare și plîngere mare neîncetată în acea cetate, în care oamenii erau necredincioși cu însuși împăratul, stăpînitorul lor, fiind toți închinători la idoli.

Deci, într-una din zile, adunîndu-se oamenii acelei cetăți, au mers la împăratul lor și i-au zis: "Ce să facem, că pierim de balaurul acesta?" Iar el le-a răspuns: "Ceea ce îmi vor descoperi zeii, aceea vă voi spune". Și prin descoperirea diavolilor, care locuiau în idolii pierzători de suflete omenești, un sfat ca acesta le-a dat: "De nu vor voi să piară toți, să dea în fiecare zi la rînd și cu sorți, fiecare pe copiii lor, fecior sau fată, spre mîncare acelui balaur". Și a zis împăratul: "Dacă va veni rîndul pînă la mine, apoi și eu, deși am numai o fiică, și pe aceea o voi da". Și au primit acel sfat împărătesc, dar mai ales diavolesc, oamenii aceia, și astfel hotărînd, făceau după sfatul și după rînduiala aceea. Și își dădeau toți cetățenii mari și mici pe copiii lor balaurului, în fiecare zi spre mîncare, punînd pe malul acelui lac pe fiii și fiicele lor, cîte unul, înfrumusețîndu-i cu bună podoabă, deși le era jale și plîngeau foarte mult pentru ei. Iar balaurul acela ieșind, îi apuca și-i mînca.

După ce a înconjurat rîndul pe toți oamenii cetății aceleia, au mers la împărat și i-au zis: "Iată, împărate, noi toți, după sfatul și după hotărîrea ta, am dat pe copiii noștri balaurului. Dar acum s-a sfîrșit rîndul. Deci, ce ne mai poruncești să facem?" Răspuns-a împăratul: "Voi da și eu pe singura mea fiică pe care o am, iar după aceea ce ne vor descoperi iarăşi zeii, eu vă voi spune". Deci, chemînd împăratul pe fiica sa, i-a poruncit să se împodobească cu bunăcuviință, cu toate că îi era jale de ea și a plîns foarte mult cu toată casa sa. Însă, neputînd să strice hotărîrea aceea, ca și cum ar fi fost dumnezeiască, după descoperirea diavolilor, pentru jertfa lor legiuită a hotărît să o dea pe ea la balaur, ca pe o jertfă zeului iadului; iar el cu ai săi, privind din înălțimea palatului, cu ochii plini de lacrimi o petreceau. Iar fecioara, fiind pusă pe malul lacului la locul obişnuit, unde se dădea balaurului jertfă, stătea acolo tînguindu-se și aşteptînd să iasă balaurul din lac și să o mănînce.

Însă, după purtarea de grijă a lui Dumnezeu, Cel ce voieşte ca toți să se mîntuiască și cetatea aceea voind să o izbăvească de pierzarea trupească și de cea sufletească, a sosit acolo Sfîntul Mare Mucenic Gheorghe, ostașul Împăratului ceresc, care avea sulița în mîini. Și văzînd pe acea fecioară stînd pe mal și foarte mult plîngînd, a întrebat-o: "Pentru ce stai aici și plîngi așa?" Iar ea a zis lui: "Bunule voinice, fugi degrabă de aici cu calul tău, ca să nu mori împreună cu mine!" Iar sfîntul a grăit către ea: "Nu te teme, fecioară, ci spune-mi mie, ce aștepți, și de ce privește la tine poporul de departe?" Zis-a către el fecioara: "O, alesule tînăr, te văd viteaz și voinic, dar pentru ce dorești să mori împreună cu mine? Fugi degrabă de la locul acesta". Iar sfîntul i-a zis: "Nu mă voi duce, pînă nu-mi vei spune adevărul. Pentru ce zăbovești aici plîngînd, și pe cine aștepți?" Deci, i-a spus lui fecioara toate pe rînd, despre balaur și despre sine. Și a zis către ea Sfîntul Gheorghe: "Nu te teme, fecioară, că eu în numele Domnului Dumnezeului meu Cel adevărat te voi izbăvi de balaur". Iar ea a răspuns: "Bunule voinice, nu dori să pieri cu mine, ci fugi și te izbăveşte de moartea cea amară! Ajută-mi mie, să mor singură aici, căci nici pe mine nu mă vei izbăvi de înghițirea balaurului, dar și tu vei pieri".

Acestea grăindu-le fecioara către dînsul, acel balaur înfricoșat s-a arătat ieșind din lac și se apropia la obișnuita lui mîncare. Pe acesta văzîndu-l fecioara a strigat cu mare glas, zicînd: "Fugi, omule, iată că balaurul vine!" Iar Sfîntul Gheorghe s-a însemnat cu semnul Crucii și chema pe Domnul, zicînd: "În numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh", și s-a repezit cu sulița asupra balaurului. Deci învîrtind sulița, l-a lovit pe acela în gîtlej și, ră-nindu-l, l-a culcat la pămînt, iar calul călca pe balaur cu picioarele. După aceea Sfîntul Gheorghe a poruncit fecioarei, să lege pe balaur cu brîul și să-l ducă în cetate ca pe un cîine. Iar poporul privind cu mirare la aceea și văzînd pe balaur fiind dus de fecioară, a început a fugi de frică. Apoi Sfîntul Gheorghe a zis către dînșii: "Nu vă temeți, ci nădăjduiți spre Domnul nostru Iisus Hristos și credeți în El, căci El m-a trimis la voi ca să vă izbăvesc de balaur!" Și a ucis Sfîntul Gheorghe pe balaurul acela cu sabia în mijlocul cetății. Apoi oamenii, trăgîndu-i trupul afară din cetate, l-au ars cu foc.

Atunci împăratul cetății aceleia și tot poporul au crezut în Hristos și au primit Sfîntul Botez. Și erau cei botezați douăzeci și cinci de mii de bărbați, afară de femei și de copii. În acel loc, după aceea, s-a zidit o biserică mare și preafrumoasă, în numele Prea-sfintei Fecioare Născătoare de Dumnezeu și întru cinstirea Sfîntului purtătorului de biruință Marele Mucenic Gheorghe, căci, precum a izbăvit el pe fecioara aceea de balaurul cel văzut, așa păzește fără prihană Biserica lui Hristos și pe tot sufletul cel dreptcredincios, cu ajutorul său, de cel nevăzut balaur din adîncul iadului și de păcat, ca de un șarpe purtător de moarte.

Aici s-a mai făcut și o altă minune. Căci în acea vreme cînd s-a sfințit biserica cea zidită în cinstea Sfîntului purtătorului de biruință Gheorghe, atunci, ca semn al dumnezeiescului dar

ce s-a vărsat acolo, a izvorît din altar apă vie, care tămăduia toate bolile celor ce năzuiau cu credință, spre slava lui Hristos, Care este izvorul vieții, Împăratul slavei, Dumnezeu în Treime, Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh, lăudat între sfinții Săi în veci. Amin.

62. POMENIREA SFÎNTULUI MUCENIC SAVA STRATILAT ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÎNSUL, ȘAPTEZECI DE OSTAȘI (24 APRILIE)

Acest Sfînt Mucenic Sava a fost pe vremea lui Aurelian împăratul Romei, care avea dregătoria de stratilat, adică de voievod, fiind de neam got. Și era credincios și plăcut rob al Împăratului ceresc, Domnului nostru Iisus Hristos, și cerceta pe cei ce pătimeau în temnițe pentru Hristos, slujind acelora din averile sale și întărindu-i la

răbdare, apoi îi îndemna la nevoința cea fără de frică. Și avea viață atît de îmbunătățită, încît pentru curățenia și pustnicia sa, a luat putere asupra diavolilor și izgonea din oameni duhurile cele necurate.

Deci, fiind clevetit la împărat că este creștin și ducîndu-l înaintea împăratului, a mărturisit pe Hristos cu îndrăzneală, iar brîul cel ostășesc l-a aruncat, lepădînd și dregătoria cea de vo-ievod, arătîndu-se gata la toate muncile pentru Hristos. Deci, mai întîi l-au spînzurat și l-au bătut, și cu făclii l-au ars, apoi l-au aruncat într-o căldare fiartă cu smoală, dar a ieșit din căldare cu puterea lui Dumnezeu cea nevăzută, care îl păzea pe el întreg și nevătămat. O minune ca aceasta văzînd-o cei șaptezeci de ostași, au crezut în Hristos și cu mare glas L-au mărturisit pe Acela. Atunci îndată, după porunca tiranului, i-au tăiat pe toți și au luat cunună mucenicească din dreapta lui Hristos. Iar Sfîntul Sava, fiind aruncat în temniță, s-a învrednicit vedeniei și întăririi celei dumnezeiești. Pentru că, rugîndu-se el la miezul nopții, i s-a arătat Hristos, strălucind cu lumina slavei Sale și poruncindu-i să nu se teamă, ci să îndrăznească. Deci, scoțîndu-l la a doua cercetare și în multe feluri silindu-l, uneori cu amăgiri, iar alteori cu îngroziri și cu chinuri cumplite, îl sileau spre închinarea la idoli. Însă el nu s-a supus și l-au aruncat în rîu, murind prin înecare; dar a ajuns la malul cel neînviforat, în Împărăția lui Hristos. Amin.

63. POMENIREA CUVIOASEI ELISABETA, FĂCĂTOAREA DE MINUNI (24 APRILIE)

Cuvioasa Elisabeta a fost aleasă din pîntecele maicii sale la slujba lui Hristos Dumnezeu. Vestea nașterii sale s-a făcut prin dumnezeiască descoperire maicii ei, mai înainte înștiințînd-o că prunca ce se va naște dintr-însa va fi vas ales al Sfîntului Duh. Deci, din copilărie s-a dat la slujba lui Dumnezeu și s-a făcut mireasă lui Hristos, Mirele ei Cel fără de moarte; și slujea în rînduiala îngerească, în ceata de fecioare, adică de călugărițe, obosindu-și trupul cu post și osteneli. Apoi a luat dar de a tămădui bolile, nu numai pe cele trupești, ci și pe cele sufletești. Cu rugăciunea

tămăduia toate bolile trupești, iar cu cuvintele și cu sfaturile de Dumnezeu insuflate, vindeca sufletele omenești, povățuindu-le spre pocăință și spre toată fapta bună.

Îmbrăcămintea ei era numai o haină de păr aspră și degera trupul ei de frig; însă duhul ei ardea totdeauna cu văpaia dragostei dumnezeiești.

Fiind pusă egumenă surorilor, a arătat mare silință, îngrijind de mîntuirea acelora. Înfrînarea ei era fără de măsură, căci mulți ani a petrecut nemîncînd pîine, ci hrănindu-se numai cu verdețuri și cu legume, iar untdelemn și vin n-a gustat niciodată în toată vremea vieții sale. De multe ori petrecea în post cîte patruzeci de zile, ca Marele Moise, negustînd nimic. Trei ani, urmînd smereniei vameșului, nu și-a ridicat ochii cei trupești spre cer; iar cu cei sufletești totdeauna privea spre Dumnezeu, Care este întru cei de sus, pe scaun înalt și preaînălțat, înconjurat de Serafimi, privindu-l prin dumnezeiasca gîndire ca prin oglindă și nu-și lipea mintea de cele pămîntești.

Iar cînd, după obicei, înălța rugăciunile cele de miezul nopții în singurătate, era strălucită și luminată de sus cu lumină cerească.

Apoi a fost și făcătoare de minuni. Pe un balaur cumplit l-a omorît cu rugăciunea, pe o femeie, căreia de mulți ani îi curgea sînge, a tămăduit-o; duhuri necurate a gonit din oameni și multe alte minuni a făcut, nu numai în viață, ci și după moarte. Iar după fericitul ei sfîrșit, mormîntul ei făcea minuni, dînd tămăduiri bolnavilor, pînă și prin praful cel luat de pe moaștele ei; dăruia vedere orbilor, ca să slăvească printr-însa, Hristos, Dumnezeul nostru, Cel preamărit întru sfinții Săi. Amin.

64. PĂTIMIREA SFIȚILOR MUCENICI EVSEVIE, NEON, LEONTIE, LUGHIN ȘI CEI ÎMPREUNĂ CU DÎNȘII (24 APRILIE)

După sfîrșitul Sfîntului slăvitului Marelui Mucenic Gheorghe, a poruncit Dioclețian împăratul, ca pretutindeni, pe creștinii cei ținuți în legături să-i silească prin felurite munci la închinarea de idoli. Numai pe cei ce se vor supune să-i lase liberi, iar pe cei ce nu se vor supune să-i dea morții celei desăvîrșite. În acea vreme acești sfinți mucenici: Evsevie, Neon, Leontie, Lughin și ceilalți împreună cu dînșii, ca la patruzeci, erau în temniță. Aceștia, văzuseră minunile care se făceau de Sfîntul Gheorghe, au crezut în Hristos și cu îndrăzneală înaintea tuturor L-au mărturisit. Pentru aceasta i-au prins, i-au legat și i-au închis în temniță. Apoi, scoțîndu-i la încercare înaintea tiranului, nu s-au lepădat de Hristos, ci și pe zeii neamurilor i-au ocărît. Drept aceea, i-au dezbrăcat, i-au întins, i-au bătut, i-au spînzurat și i-au strujit, pînă ce a căzut carnea de pe trupurile lor, încît cele dinlăuntrul lor se vedeau. La sfîrșit le-au tăiat sfintele lor capete, și prin aceste chinuri au luat Împărăția Cerească.

65.PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI PASICRAT ȘI VALENTIN (24 APRILIE)

Pasicrat și Valentin, mucenicii lui Hristos, erau din Rodostol, cetatea Misiei, ostași creștini pe lîngă ighemonul acelui loc, numit Avsolan. Văzînd pe oameni cuprinși de înșelăciunea idolească și închinîndu-se diavolilor, după porunca stăpînitorilor - căci mulți din creștini temîndu-se de torturi, fugeau și se ascundeau - , ei pe față și cu îndrăzneală au mărturisit că sînt creștini și pe Unul adevăratul Dumnezeu preamărindu-L, au blestemat pe idolii cei fără de suflet. Deci, i-au prins închinătorii la idoli și, ducîndu-i la judecată, îi sileau să aducă tămîie idolilor. Și era acolo idolul lui Apolon, la care alergînd, Sfîntul Pasicrat l-a scuipat în față și a zis: "Astfel de cinste se cuvine acestui zeu". Pentru aceasta cu grele lanțuri de fier l-au legat și l-au aruncat în temniță. Dar cu acele lanțuri se împodobea ostașul lui Hristos, ca și cu niște podoabe de aur împărătești, bucurîndu-se că s-a învrednicit a purta

unele ca acestea pentru Hristos. Și a fost adus cu el și Valentin. Și iarăși i-a pus pe amîndoi la judecată înaintea ighemonului.

A mers acolo și fratele lui Pasicrat, cu numele Papian, care era creştin, dar temîndu-se de munci, a jertfit idolilor. Acela cu lacrimi ruga pe Pasicrat, fratele său, ca să aducă tămîie idolului, precum a adus și el, și să se facă pentru o vreme că ar fi închinător la idoli, ca așa să se poată izbăvi de muncile cele cumplite. Dar Sfîntul Pasicrat l-a izgonit de la el și l-a numit nevrednic neamului său, deoarece s-a depărtat de la credința în Hristos. Apoi, singur alergînd la capiște, și-a băgat mîna în foc și a zis către ighemon: "Acest trup muritor, precum vezi, se arde cu foc; iar sufletul, fiind fără de moarte, nu are grijă de aceste munci văzute". Fiind întrebat de ighemon și Sfîntul Valentin, tot unele ca acestea a zis, ară-tîndu-se gata pentru Hristos la toate muncile. Deci pe amîndoi i-a condamnat la tăiere.

Pe cînd slujitorii călăului duceau pe sfinți la moarte afară din cetate, maica lui Pasicrat mergea după dînșii și-l sfătuia, ca o maică pe fiul său, să se apropie de moarte fără frică; căci se temea ca dînsul să nu se înfricoșeze, fiindcă era tînăr; și așa le-au tăiat capetele sfinților. Și era Sfîntul Pasicrat de douăzeci și doi de ani, iar Valentin de treizeci, iar maica cu bucurie și veselie luîndu-le trupurile, le-a îngropat cu cinste, slăvind pe Hristos Dumnezeu.

66. POMENIREA CUVIOSULUI TOMA MONAHUL
(24 APRILIE)

Sfîntul Toma a fost monah la una din mănăstirile Siriei și era trimis la slujbă în Antiohia, pentru că cele de trebuință mănăstirii se cîștigau acolo, fiindcă era aproape și un sat mănăstiresc. Deci, mergînd acest stareț în cetate, se prefăcea că este nebun. Iar oarecare dregător bisericesc, cu numele Anastasie, l-a lovit peste obraz, căci îl supăra cerînd milostenie pentru mănăstirea sa. Și au început cei ce se aflau acolo a se mînia asupra lui Anastasie, căci a dat palme starețului. Iar fericitul Toma a zis proorocește către dînsul: "De acum nu voi mai lua ceva de la Anastasie, nici Anastasie nu va mai da nimic". Și s-au împlinit amîndouă în acest chip: Anastasie după o zi a murit, iar fericitul Toma întorcîndu-se de la cetate spre mănăstirea sa, se odihnea în bolnița care era înaintea cetății, în Dafin, lîngă biserica Sfintei Eftimia. Și acolo îmbolnă-vindu-se, a trecut la viața cea fără de moarte; și a fost îngropat în locul unde se îngropau străinii.

A doua zi, murind o femeie oarecare străină, au îngropat-o deasupra starețului, în al doilea ceas din zi; iar în al șaselea ceas, pămîntul a aruncat afară pe femeie și s-au minunat foarte. Iar după ce s-a înserat, au îngropat-o în același mormînt; dar în cealaltă zi au găsit-o iarăși aruncată din mormînt și atunci i-au luat trupul și l-au îngropat în alt loc. Apoi, trecînd cîteva zile, au îngropat altă femeie deasupra părintelui Toma, pentru că locuitorii nu cunoșteau locul aceluia și că starețul cel

odihnit întru Domnul, nu suferea să fie îngropată o femeie deasupra lui. Iar după ce pămîntul a aruncat afară şi pe acea femeie, atunci au cunoscut că stareţul nu voieşte, să se îngroape cineva deasupra moaştelor lui.

Deci s-au dus şi au spus patriarhului Domnin despre lucrul acesta. Iar patriarhul a poruncit ca toţi cetăţenii să iasă la Dafin cu lumînări aprinse şi cu cîntări, să ia moaştele sfîntului, să le aducă în cetate şi să le pună în aceeaşi gropniţă în care zăceau multe trupuri ale sfinţilor mucenici. Şi a făcut deasupra lor o biserică mică şi se dădeau multe tămăduiri bolnavilor de la moaştele cuviosului. Iar molima ce a fost în Antiohia a încetat cu rugăciunile Cuviosului Toma; pentru aceasta antiohienii au hotărît, ca în tot anul să săvîrşească pomenirea lui cu praznic, lăudînd pe Hristos Dumnezeu, a Cărui slavă este în veci. Amin.

67. SFÎNTUL IERARH IOREST MĂRTURISITORUL, MITROPOLITUL TRANSILVANIEI
(24 APRILIE)

Sfîntul Ierarh Iorest era fiu de ţărani din Transilvania. Iubind din copilărie pe Hristos, s-a făcut călugăr în obştea Mănăstirii Putna, schimbîndu-şi numele din Ilie în Iorest. Apoi, urmînd şcoala duhovnicească din această lavră, a ajuns monah iscusit, bun caligraf şi zugrav de icoane. Era încă foarte rîvnitor la slujba bisericii şi la păzirea sfintei credinţe ortodoxe. Pentru curăţia inimii sale egumenul mănăstirii l-a făcut ieromonah, şi era cuviosul Iorest ca o făclie aprinsă în obştea părinţilor, săvîrşind cele sfinte cu frică de Dumnezeu şi mîngîind poporul cu alese învăţături creştineşti.

Vestea despre aşezarea lui duhovnicească a ajuns pînă la domnul Moldovei, Vasile Lupu. Deci, răposînd mitropolitul Ghenadie al Ardealului în toamna anului 1640, cu voia lui Dumnezeu a fost ales părinte şi întîistătător al Bisericii Transilvaniei cuviosul Iorest de la Putna. După ce primi hirotonia în arhiereu de la Mitropolitul Ţării Româneşti, în anul 1641, blîndul ierarh Iorest urcă pe scaunul mitropoliei Ardealului de la Alba Iulia.

Timp de trei ani cît a păstorit Biserica lui Hristos, Sfîntul Ierarh Iorest s-a ostenit ca un adevărat mărturisitor să apere dreapta credinţă ortodoxă de învăţăturile străine calvineşti şi de toate viclenele curse ale diavolului. Peste tot rînduia preoţi rîvnitori, sfinţea biserici şi mergea prin sate, mîngîind şi învăţînd pe credincioşi ca un bun păstor al turmei lui Hristos.

În anul 1643, blîndul Ierarh Iorest a fost aruncat în temniţă pentru rîvna dreptei credinţe, pătimind multe necinstiri, bătăi şi ocări. Iar sfîntul a răbdat muceniceşte, fiind gata să-şi dea şi viaţa pentru apărarea credinţei ortodoxe şi mîntuirea turmei sale. După nouă luni de zile, păstorul cel adevărat este scos din temniţă şi obligat să dea o sumă de bani. Ajungînd din nou în Moldova, între anii 1656-1657 a fost episcop

la Huși, păstorind bine Biserica lui Hristos și lucrînd la mîntuirea fiilor săi duhovnicești. Apoi și-a dat sufletul cu pace în brațele Marelui Arhiereu Iisus Hristos, fiind numărat în ceata sfinților mărturisitori, iar Biserica Ortodoxă Română l-a canonizat în anul 1955 și se face pomenirea lui la 24 aprilie.

68. SFÎNTUL SAVA MĂRTURISITORUL, MITROPOLITUL TRANSILVANIEI
(24 APRILIE)

Sfîntul Ierarh Sava s-a născut în localitatea Inău din părinți binecredincioși, Ioan și Maria, primind din botez numele de Simeon. După ce învață carte și deprinde rînduiala slujbelor în Mănăstirea Comana, ajunge protopop și slujitor al Bisericii lui Hristos în satul natal, săvîrșind cele sfinte cu mare rîvnă și frică de Dumnezeu. Apoi rămînînd văduv, iar mama sa îmbrăcînd haina monahală, în anul 1656 fericitul preot Simeon este ales mitropolit și păstor sufletesc al Ardealului. Deci, mai întîi s-a călugărit la mitropolia din Tîrgoviște, sub numele de Sava, apoi, fiind hirotonit arhiereu, a fost așezat cu cinste pe scaunul de mitropolit din Alba Iulia în locul răposatului ierarh Simeon Ștefan.

Ca păstor și părinte duhvnicesc al românilor din Transilvania, fericitul mitropolit Sava Brancovici s-a dovedit un mare apărător al credinței ortodoxe și un devotat ierarh al Bisericii lui Hristos. Timp de 24 de ani cît a fost mitropolit, Sfîntul Sava a mărturisit cu mult curaj dreapta credință, a combătut învățăturile greșite calvinești, a întărit unitatea românilor în jurul Bisericii Ortodoxe, a înălțat numeroase locașuri prin sate și orașe, a rînduit peste tot preoți devotați, a mîngîiat pe țăranii ardeleni, întărindu-i în credință și nădejde. De asemenea, a reînnoit mitropolia și bisericile jefuite și stricate de răufăcători.

Văzînd craiul Ardealului că nu poate întoarce poporul de la credința ortodoxă din cauza Sfîntului Ierarh Sava, îndată a semănat vrajbă și răzbunare împotriva păstorului cel bun. Deci, aruncînd mărturii nedrepte asupra lui, în anul 1680 l-a scos din scaun. Apoi, aruncîndu-l în temniță, timp de trei ani de zile a fost persecutat, bătut cu toiege, batjocorit și chinuit ca un martir pentru dreapta credință, fiind silit la calvinism. Fericitul Sava însă a mărturisit cu tărie pe Hristos, apărînd dogmele și tradiția Bisericii Ortodoxe.

După grele suferințe, în anul 1683 a fost scos din temniță, dar, fiind slăbit de chinuri, îndată și-a dat sfîntul său suflet în brațele lui Hristos. Pentru sfințenia vieții lui, credincioșii l-au numărat încă din viața aceasta în ceata sfinților, iar Biserica Ortodoxă Română l-a canonizat pe Sfîntul Ierarh Sava în anul 1955 ca mărturisitor al dreptei credințe și se face pomenirea lui la 24 aprilie.

69. SFÎNTUL IERARH IOSIF MĂRTURISITORUL, EPISCOPUL MARAMUREȘULUI
(24 APRILIE)

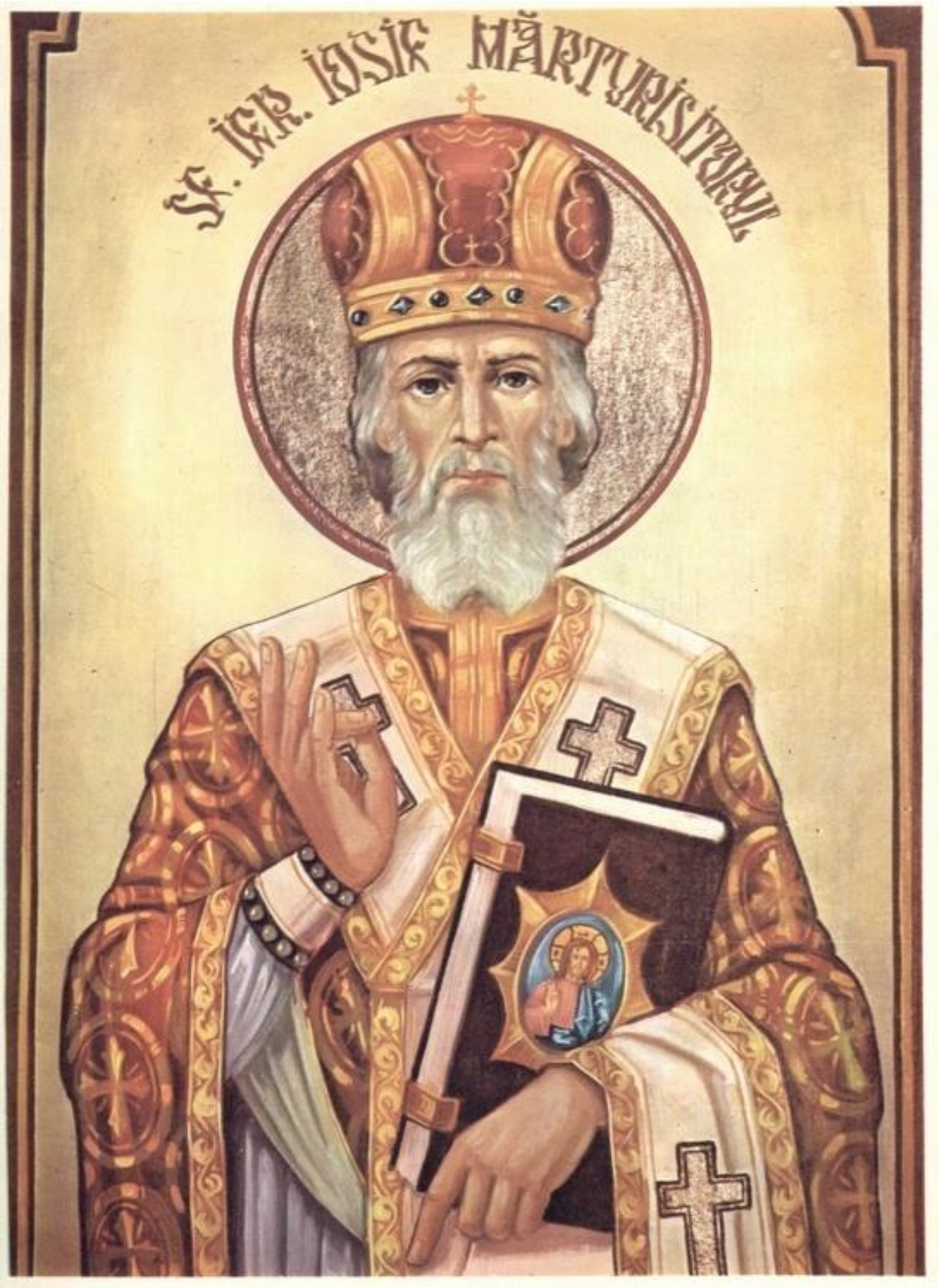

Pămîntul românesc, această grădină a Maicii Domnului, este plin de vetre duhovnicești și de jertfele martirilor, de nevoințele cuvioșilor, de suferințele celor statornici în credința străbună, ale căror nume n-au fost toate scrise în documente, dar pe care Dumnezeu le-a trecut în "Cartea veșniciei".

Cercetîndu-ne trecutul și cinstind pe sfinții noștri martiri, cuvioși, mărturisitori, preoți și credincioși, care s-au învrednicit de a primi de la Dumnezeu "Cununa sfințeniei" și ale căror nume au rămas în evlavia credincioșilor, aflăm la loc de cinste și numele episcopului Iosif al Maramureșului.

El s-a născut într-un sat din părțile Năsăudului, dintr-o familie de oameni luminați și curați la suflet, puternic înrădăcinați în credința ortodoxă.

Învățătura și-a dobîndit-o de la preoții satelor, dar și de la călugării din mănăstirile și schiturile maramureșene, de care s-a simțit atras încă din copilărie. După slujirea sa ca preot, a fost ales episcop, în 1690, în vremuri de grele încercări pentru românii din ținuturile Maramureșului.

Hirotonit arhiereu în Moldova, pentru ținutul Maramureșului, de marele mitropolit Dosoftei, el a primit, odată cu darul arhieriei și îndemnul de a veghea cu stăruință la păstrarea și apărarea dreptei credințe în Maramureșul acelor vremuri, mult încercat de uneltirile celor potrivnici Ortodoxiei și unde vlădicii români nu puteau să rămînă în scaun decît doi-trei ani, după care erau nevoiți să pornească pe drumul pribegiei. A avut la început reședința la Mănăstirea Sfîntul Mihail din Peri, apoi cînd acesta a încetat să mai existe, s-a mutat lîngă cetatea Hust, iar spre sfîșitul păstoririi a stat pe rînd la mănăstirile Giulești și Budești din Maramureș.

Din documentele vremii aflăm că acest vlădică a fost un neobosit păstor sufletesc și cu mare grijă pentru turma sa, și totodată, un dîrz apărător al dreptei credințe, într-o vreme cînd dușmanii Ortodoxiei reușiseră, prin diferite mijloace, să sfărîme unitatea religioasă și sufletească a românilor transilvăneni și cînd făceau sforțări mari ca să înstrăineze și pe românii din Maramureș și de la legea strămoșească.

Necruțînd ostenelile, el a vizitat parohiile, a ținut soboarele și a apărat interesele Bisericii românești cu rară pricepere pentru acele vremi cu arma puternică a cuvîntului și a scrisului, ca un cărturar învățat și dibaci mînuitor al condeiului împotriva vrăjmașilor credinței sale strămșești.

Chemat la Viena, în 1701, unde i s-a făcut propunerea de părăsire a credinței ortodoxe, el a respins categoric această încercare de trădare a Ortodoxiei, ceea ce a îndîrjit mult pe cei ce urmăreau prin orice mijloace dezbinarea religioasă și de neam a românilor transilvăneni. Căutînd să se răzbune, aceștia s-au năpustit asupra lui cu calomnii și învinuiri de tot felul, pentru a-l compromite înaintea turmei sale. Ca urmarea unor asemenea învinuiri, ce proveneau din cercurile vrăjmașilor Ortodoxiei,

episcopul Iosif a fost chemat la Sibiu pentru a fi tras la răspundere în fața guvernului Transilvaniei. El s-a prezentat fără teamă la judecată și s-a apărat cu demnitate și curaj, drept pentru care a fost trimis în temință, de unde a fost scos la insistențele clerului și credincioșilor Maramureșului.

În martie 1705 însă, uneltitorii s-au ridicat cu și mai multă înverșunare împotriva lui și în urma unor nedrepte învinuiri, sub povara cărora căzuseră victime, mai înainte Sfinții ierarhi Ilie Iorest și Sava Brancovici, mitropoliții Ardealului, episcopul Iosif a fost aruncat din nou în temniță, fără judecată, de data aceasta în cetatea Hust. Frații români din Maramureș au protestat cu hotărîre împotriva acestei samavolnicii și au cerut stăruitor eliberarea arhipăstorului lor. A fost pus în libertate la sfîrșitul anului 1705, dar nu i s-a îngăduit să mai rămînă în fruntea turmei sale.

A revenit totuși în scaunul de episcop al Maramureșului în anul 1711, dar la scurtă vreme, în urma suferințelor îndurate, a trecut la cele veșnice cu conștiința curată că a mărturisit și a slujit cu credincioșie Legea strămoșească, pînă la sfîrșitul zilelor sale.

Dacă la actul dezbinărilor religioase a românilor transilvăneni din 1700 n-a luat parte nici un român din Maramureș, aceasta se datorește desigur și episcopului Iosif, care a răspuns cu cinste misiunii sale, apărînd cu jertfelnicie și pricepere obștea credincioșilor împotriva tuturor uneltirilor dușmanilor Ortodoxiei.

De la mutarea sa la Domnul, el a intrat în evlavia și cinstirea credincioșilor ortodocși maramureșeni ca un îndreptător și apărător al credinței, ca un mărturisitor neînfricat al Evangheliei lui Hristos și ca un ierarh care și-a pus sufletul său pentru turma încredințată lui spre păstorire, numele lui fiind înscris și în ceruri, dar mai ales, în evlavia și conștiința credincioșilor.

Cu ale cărui sfinte rugăciuni, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne și ne mîntuiește pe noi. Amin.

70. VIAȚA ȘI PĂTIMIREA SFÎNTULUI APOSTOL ȘI EVANGHELIST MARCU (25 APRILIE)

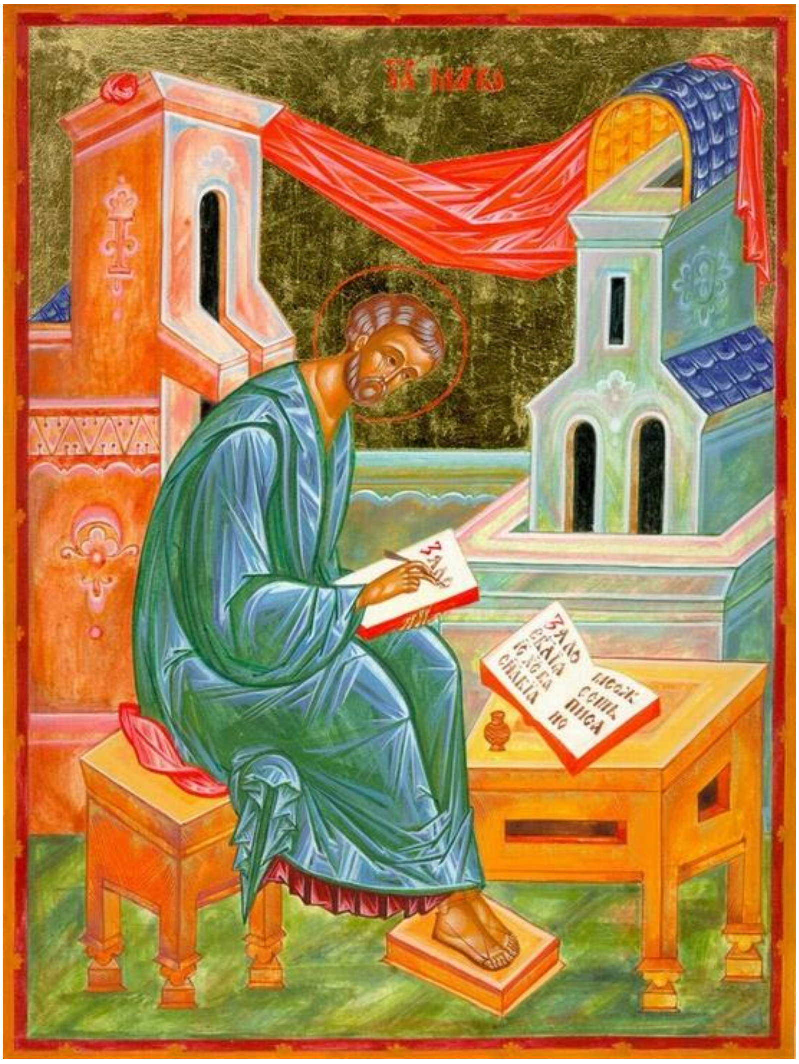

Sfîntul Evanghelist Marcu era de neam evreu, din seminția lui Levi, ucenic al Sfîntului Apostol Petru și fiu iubit al aceluia întru Sfîntul Duh, pe care îl pomenește în scrisoarea sa, zicînd: "*Vă sărută pe voi aleasa Biserică din Babilon și Marcu, fiul meu*". Iar fiu era nu după trup, ci după duh, născut prin bunavestire și prin baia Sfîntului Botez. Sfîntul Marcu a fost numărat în ceata sfinților șaptezeci de apostoli ai lui Hristos, mai întîi cu Sfîntul Petru, de care a fost pus și episcop. Ei au călătorit împreună pînă la Roma, unde a scris Sfînta Evanghelie după rugămintea credincioșilor, pentru că îi rugaseră cei din Roma, care deja crezuseră în Hristos prin Sfîntul Pavel, ca să n-o lase nescrisă, așa cum i-a spus Sfîntul Petru prin cuvinte.

Deci plecîndu-se la rugămintea lor, a scris petrecerea lui Hristos pe pămînt cu oamenii, dar mai întîi, singur a arătat-o lui Petru. Iar el, văzînd-o și citind-o, a încredințat că este adevă-rată și a poruncit tuturor s-o citească și să creadă toate cele scrise într-însa. După aceea a fost trimis Sfîntul Marcu de către Sfîntul Apostol Petru, mai întîi la Acvileea pentru propovăduirea Cuvîntului lui Dumnezeu, după aceea în Egipt, unde întîi a fost episcop în Alexandria și binevestitor al lui Hristos. Apoi toate

părțile acelea ca Livia și Pentapoli, fiind în întunericul îndrăcirii idolești, le-a luminat cu lumina - sfintei credințe și le-a adus la Hristos. Și pretutindeni făcînd minuni, a împodobit Biserica lui Hristos prin punerea mîinilor pe capul episcopilor și a celorlalți clerici; apoi a învățat pe mulți oameni o viață atît de îmbunătățită, încît și necredincioșii se minunau foarte mult și-l lăudau.

Pentru că povestește Eusebiu, episcopul Cezareei Palestinei, asemenea și Nechifor Xantopol, amîndoi scriitori vrednici de credință ai istoriei bisericești, că slăvitul între evrei cu înțelepciunea, adică Filon, care se cunoscuse cu Sfîntul Petru în Roma, a fost înștiințat despre creștinii cei ce au fost în Alexandria și în tot Egiptul, de către Sfîntul Marcu. Apoi scriind multe cuvinte de laudă, între care și aceasta: "Unii ca aceștia - adică creștinii - bogățiile cele vremelnice și toate averile lor își lasă și nimic dintr-ale lor nu voiesc să aibă pe pămînt. Și ori în ce loc sînt, ei au deosebite și cinstite case de rugăciune, în care cu cucernicie și cu curăție își săvîrșesc tainele lor. Nici un lucru lumesc nu fac în acelea, decît numai prooroceștile citiri acolo se ascultă și cu cîntare, după al lor obicei, slăvesc pe Dumnezeu. Unii dintre dînșii ies de prin cetăți și lepădînd toate grijile cele lumești petrec în cîmpii, în grădini și în pustie, ferindu-se de petrecerea cu toți oamenii, știind că însoțirea cu cei ce nu se potrivesc cu viața, este împiedicare spre fapta bună.

Apoi înfrînarea și omorîrea trupului le au ca o temelie, pe care celelalte lucruri bune le zidesc. Nici unul dintre dînșii nu mănîncă, nici nu bea pînă seara, iar alții pînă a patra zi nu gustă nimic; alții în tîlcuirile și înțelegerile Scripturii fiind mai iscusiți și cu acea duhovnicească hrană a gîndirii de Dumnezeu din dumnezeiasca Scriptură, neputînd a se sătura, nu-și aduc aminte pînă la a șasea zi de hrana cea trupească. Vin nicidecum nu beau, nici nu mănîncă carne și nimic din cele mișcătoare, ci numai pîine și apă, sare și isop. Acestea erau la dînșii desfătările.

Sînt între dînșii și din partea femeiască, care s-au deprins cu o viață ca aceasta, între care multe au îmbătrînit în feciorie, păzind întregimea trupului curat, nu de silă, ci cu bunăvoie și cucernicie. Și în înțelepciunea aceea păzindu-se, nu numai inimile, ci și trupurile își sfințesc, socotind că nu le este lor lucrul cuviincios, ca vasul primit spre sălășluirea înțelepciunii, să slujească îndulcirii patimilor. Și acei care doresc sămînța Cuvîntului lui Dumnezeu și patul cel neîntinat și fără de moarte, din care se naște rodul cel ce niciodată nu moare, luînd tîlcuirea Sfintei Scripturi de la cei mai bătrîni ai lor, caută în ea duhovnicească înțelegere și tainele cele ascunse, socotind că Scriptura este ca un trup văzut, iar priceperea ca un suflet nevăzut. De dimineață se scoală la doxologia lui Dumnezeu și la rugăciune, la cîntare și la ascultarea Cuvîntului lui Dumnezeu, fiind îndeosebi femeile; iar alții cîte șapte săptămîni petrec în post desăvîrșit. Această zi este la dînșii în mare cinste, celelalte praznice ale lor mai înainte gătindu-le, se odihnesc. Preoții și diaconii săvîrșesc dumnezeiasca slujbă, iar peste toți aceia este mai întîi șezător un episcop". Acestea le scrie Filon evreul, despre ucenicii Sfîntului Evanghelist Marcu și despre sfintele obiceiuri ale Bisericii lui Dumnezeu, care a fost mai întîi întru Duhul Sfînt și în preda-niile apostolești.

Astfel Sfîntul Marcu, prin ostenelile sale cele cu multe dureri a lucrat via lui Hristos în părțile Egiptului, avînd scaunul său în Alexandria, unde s-a și sfîrșit prin pătimire.

Iar pentru pătimirea Sfîntului Evanghelist Marcu, Sfîntul Simeon Metafrast scrie așa: "În acea vreme, cînd Sfinții Apostoli s-au împărțit prin toată lumea, Sfîntul Marcu, prin dumnezeiasca voie, a mers în părțile Egiptului. Însă l-au primit pe el ca pe un evanghelist și păzitor al dumnezeieștilor canoane ale Sfintei Apostoleștii Biserici. Sfîntul Marcu mai întîi a propovăduit Evanghelia Domnului și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos în tot pămîntul Egiptului, în Livia, Marmarichia, Amonichia și în Pentapoli. Pentru că toți cei din părțile acelea au fost netăiați împrejur, împietriți la inimă și închinători la idoli, plini de toate necurățiile și slujitori ai duhurilor celor necurate; pentru că prin toate cetățile, satele și la răspîntii zideau capiști, idoli și fermecătorii și toată puterea drăcească era în ei. Dar Domnul nostru Iisus Hristos, prin venirea Sa a stricat și a pierdut puterea lor. Deci, dumnezeiescul evanghelist Marcu, fiind în Cirene, cetatea Pentapoliei, propovăduia cereasca învățătură a lui Hristos și făcea minuni mari într-însa. Că pe cei bolnavi îi tămăduia, pe cei leproși îi curăța și duhurile cele necurate și cumplite le îngrozea prin cuvîntul dumnezeiesc. Și mulți cu acea apostolească propovăduire și facere de minuni, luminîndu-se, au crezut în Domnul nostru Iisus Hristos și pe idoli împreună cu capiștile le-au lepădat și sfărîmat și s-au botezat în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh.

Acolo întîi i s-a poruncit lui prin Duhul Sfînt, să se ducă în Alexandria Farului și să semene acolo sămînța cea bună a Cuvîntului lui Dumnezeu. Alexandria Farului s-a numit astfel, pentru că era o cetățuie mică ce se numea Faros, în care pe un stîlp foarte înalt se aprindea în toate nopțile foc, pentru cei ce călătoreau pe mare cu corăbiile, cărora acel foc le strălucea ca o rază, arătîndu-le calea spre liman.

Deci, Sfîntul Evanghelist Marcu, ca un viteaz nevoitor, cu osîrdie se sîrguia să meargă ca spre nevoință acolo și, sărutînd pe frați, le-a zis lor: "Domnul meu mi-a spus, să mă duc în cetatea Alexandria". Atunci frații lui l-au petrecut pînă la corabie și mîncînd cu dînsul pîine, s-au despărțit de el, zicînd: "Domnul nostru Iisus Hristos să-ți rînduiască cale bună". Plecînd de acolo Sfîntul Marcu, a doua zi a sosit la Alexandria și ieșind din corabie, a mers la un loc anume ce se numea Mendion și, intrînd prin porțile cetății, i s-a stricat papucul. Văzînd aceasta, apostolul, a zis în sine: "Cu adevărat, bună îmi este mie calea aceasta!" Apoi, văzînd pe cizmar dregînd încălțăminte veche, i-a dat papucul său, iar cizmarul, cosîndu-i papucul, din întîmplare și-a străpuns mîna stîngă cu unealta sa și a chemat pe Dumnezeu în ajutor, precum este obiceiul la unele întîmplări ca acestea. Apostolul, auzind numele lui Dumnezeu, s-a bucurat cu duhul și a zis în sine: "Bună a făcut Domnul calea mea!" Și era dureroasă rana de la mîna cizmarului și mulțime de sînge curgea. Iar Sfîntul Marcu a scuipat pe pămînt și, făcînd tină din scuipat, i-a uns rana, zicînd: "În numele lui Iisus Hristos, Cel ce este în veci, fii sănătos!" Și îndată i s-a tămăduit rana și i s-a însănătoșit mîna.

Cizmarul, văzînd o putere ca aceea a acelui bărbat, cum și curata și îmbunătățita lui viață, care se cunoștea din privire, a zis către dînsul: "Rogu-te omule al lui Dumnezeu, vino în casa mea și rămîi o zi la mine, robul tău, ca împreună să mîncăm pîine, deoarece ai făcut acum cu mine milă". Iar apostolul, bucurîndu-se, a zis: "Domnul să-ți dea pîinea vieții celei cerești". Apoi luînd omul pe Apostol, l-a dus în casa sa, veselindu-se.

Intrînd Sfîntul Marcu în casa lui, i-a zis: "Binecuvîntarea Domnului să fie aici. Să ne rugăm lui Dumnezeu, fraților". După rugăciune au stat să mănînce, vorbindu-și cu dragoste; iar cizmarul a zis către sfînt: "Părinte, cine ești tu și de unde este în tine cuvîntul acesta atît de puternic?" Răspuns-a Sfîntul Marcu: "Eu sînt rob al Domnului nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Ți-L voi arăta pe El ție". Zis-a omul: "Aș fi voit să văd chiar eu pe acel Fiu al lui Dumnezeu". Și Sfîntul Apostol a început a-i binevesti Evanghelia lui Iisus Hristos și a-i arăta din prooroci cele ce s-au grăit despre Domnul nostru mai înainte. Zis-a omul: "Eu, Scriptura cea arătată de tine niciodată n-am auzit-o, ci am citit Iliada și Odiseea și cîte le socotesc egiptenii". Deci, Sfîntul Marcu Îl propovăduia pe Hristos, și îi arăta lui că înțelepciunea lumii acesteia este nebunie la Dumnezeu. Și a crezut omul cuvintele Sfîntului Marcu, văzînd semnele și minunile lui și s-a botezat el și toată casa lui, și o mulțime de locuitori din acel loc, iar numele omului aceluia era Anania. Iar după ce a crezut și din zi în zi s-a înmulțit numărul credincioșilor, au auzit oamenii cei mai mari din cetate, că un oarecare galileean a venit la dînșii, și hulește zeii lor și oprește a li se aduce jertfe. Deci, căutau să-l ucidă pe el și-l pîndeau să-l prindă.

Sfîntul Marcu auzind de sfatul lor, a pus credincioșilor episcop pe Anania și trei preoți: Maleon, Sabin și Kerdon; cum și alți șapte diaconi și pe alți unsprezece clerici pentru slujba bisericească. Apoi a plecat de acolo la Pentapoli și a petrecut doi ani, unde a întărit pe frații cei ce erau acolo, punîndu-le în cetățile cele de primprejur episcopi, preoți și clerici și iarăși s-a întors în Alexandria. Aici a aflat pe frații cei ce se înmulțiseră cu darul și în credința Domnului, care și biserică și-au zidit acolo lîngă mare, la un loc ce se numea Vucol sau hrănitor de dobitoace. Apoi s-a bucurat foarte mult de aceasta și, plecîndu-și genunchii, a preamărit pe Dumnezeu, petrecînd în acea biserică vreme îndelungată. Iar creștinii s-au înmulțit, batjocorind pe elini, și pe idolii lor îi ocărau.

Înștiințîndu-se elinii, stăpînitori ai cetății, că Sfîntul Marcu a venit în cetatea lor, s-au umplut de pizmă și zavistie, deoarece auzeau despre el că face minuni multe; căci pe bolnavi îi tămăduia, surzilor le dădea auzire și orbilor vedere. Deci îl căutau pe el și negăsindu-l, scrîșneau din dinți și strigau cu mînie în capiștele lor cele necurate și la jertfele lor cele idolești, zicînd: "Multă nevoie ne face vrăjitorul și fermecătorul acela!" Apoi s-a apropiat Prealuminatul praznic al Paștilor și, sosind ziua Duminicii Învierii lui Hristos, în douăzeci și patru ale lunii aprilie, în care și la elini se săvîrșea necurata prăznuire a lui Serapid, necuratul lor zeu, Sfîntul Evanghelist Marcu tocmai săvîrșea în biserică dumnezeiasca slujbă. O vreme ca aceea nimerind-o necurații, au năvălit fără de veste cu puterea lor asupra bisericii și

prinzînd pe sfînt, i-au pus o funie de grumazul lui și-l tîrau, zicînd: "Să ducem pe boul acesta la locul boilor!" Iar Sfîntul Marcu mulțumea lui Hristos Mîntuitorul, zicînd: "Mulțumesc Ție, Doamne Iisuse Hristoase, că m-ai învrednicit să pătimesc acestea pentru numele Tău!" Și fiind tîrît sfîntul pe pămînt și pe pietre ascuțite, i se rănea trupul de ascuțișul pietrelor, roșindu-se acel drum de sîngele lui.

După ce a înserat, necurații elini au aruncat pe Sfîntul Apostol Marcu în temniță, pînă ce se vor sfătui cu ce fel de moarte îl vor pierde. Dar la miezul nopții, ușile fiind încuiate și străjerii dormind înaintea ușilor, s-a făcut cutremur mare, căci îngerul Domnului, pogorîndu-se din cer, s-a atins de apostol, zicîndu-i: "Robule al lui Dumnezeu, Marcu, căpetenia sfinților celor din Egipt; iată numele tău este scris în cartea vieții din cer și ești numărat cu Sfinții Apostoli. Pomenirea ta nu va fi uitată în veci, vei fi împre-ună dănțuitor cu puterile cele de sus, arhanghelii vor primi la cer duhul tău și moaștele tale pe pămînt vor fi păzite!"

Văzînd această vedenie, Sfîntul Marcu și-a întins mîinile sale în sus zicînd: "Mulțumesc Ție, Doamne al meu, Iisuse Hristoase, că nu m-ai lăsat pe mine, ci cu sfinții Tăi m-ai rînduit! Rogu-mă Ție, Stăpîne, primește cu pace sufletul meu și nu mă lipsi de darul Tău". Acestea zicîndu-le, Domnul nostru Iisus Hristos a venit la dînsul în chipul acela, cînd era cu ucenicii Săi, mai înainte de cruce și de îngropare, și a zis către dînsul: "Pace ție, Evanghelistul Meu!" Iar Sfîntul Marcu a răspuns, zicînd: "Pace și Ție, Doamne al meu, Iisuse Hristoase!" Și s-a dus de la dînsul Domnul. Iar după ce s-a făcut ziuă, au mers la temniță o mulțime de cetățeni și scoțînd pe sfînt afară, i-au pus iarăși funia de grumajii lui și iarăși îl tîrau peste pietre ascuțite, zicînd: "Să tragem boul la ocolul boilor!" Iar Sfîntul Marcu mulțumea lui Dumnezeu și se ruga zicînd: "În mîinile Tale, Doamne, îmi dau duhul meu!"

Acestea zicînd, și-a dat duhul său lui Dumnezeu, iar mulțimea necuraților elini, vrînd să ardă trupul sfîntului, au făcut foc în locul acela, care, după aceea, s-a numit îngeresc. Apoi îndată, cu puterea Domnului nostru Iisus Hristos, s-a văzut o negură întunecoasă, pentru că soarele și-a ascuns razele sale și s-a făcut tunet înfricoșător, a căzut cutremur mare și ploaie cumplită, pînă seara, iar poporul a fugit de frică, lăsînd trupul sfîntului. Focul s-a stins de ploaie, iar de cutremur au căzut multe ziduri și au ucis pe mulți. Atunci, unii din elini au îndrăznit a zice: "Fericitul zeu Serapid, în ziua sa a făcut toate aceste lucruri înfricoșătoare". Iar oamenii cei binecredincioși mergînd, au îngrijit trupul sfîntului și l-au dus la locul unde își făcea rugăciunile sale și cîntările de psalmi. Apoi l-au pus cu cinste în partea de răsărit, în mormînt de piatră și săvîrșeau pomenirea lui cu cucernicie, cinstind pe cel dintîi sfînt al Alexandriei, nimic mai cinstit și mai scump avînd decît sfintele lui moaște.

Sfîntul Evanghelist Marcu, mucenicul lui Hristos, s-a sfîrșit în Alexandria Egiptului, în douăzeci și cinci de zile ale lunii aprilie, stăpînind Nero în Roma, iar peste noi împărățind Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine cinstea, slava și stăpînirea, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în veci. Amin.

71. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC VASILE, EPISCOPUL AMASIEI (26 APRILIE)

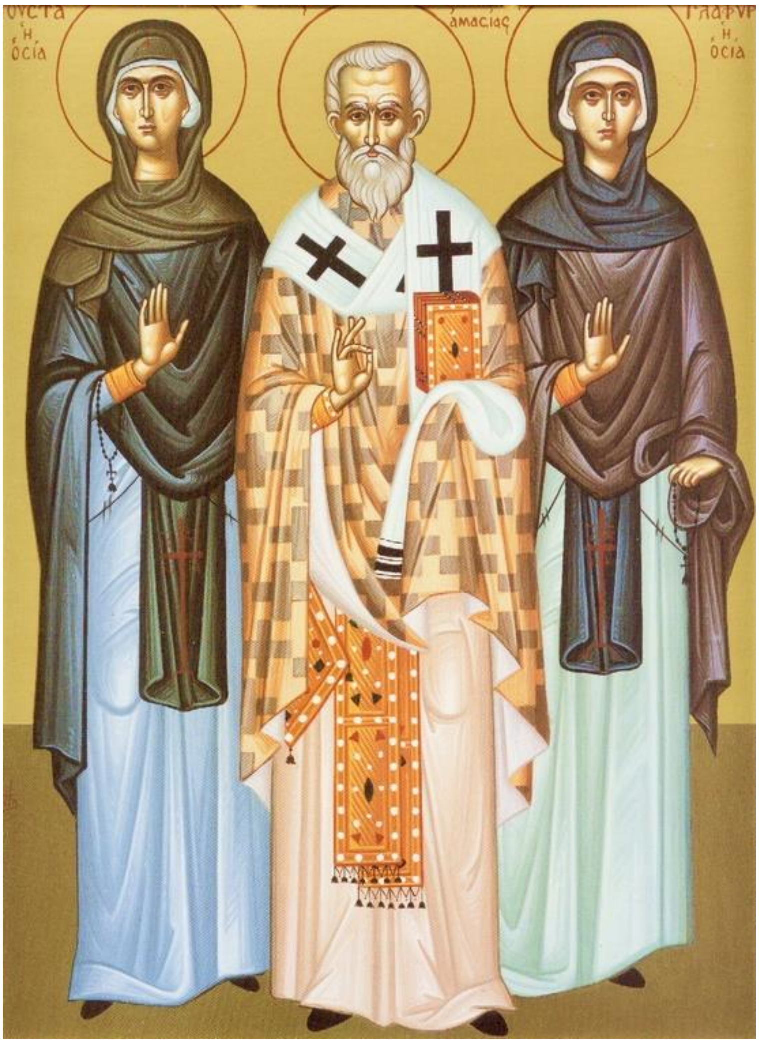

După pieirea lui Maxențiu tiranul, necuratul împărat al Romei, pe care l-a biruit ca pe un vrăjmaș dreapta lui Dumnezeu prin arma Crucii ce a arătat-o marelui Constantin și pe care, afundîndu-l în repeziciunile apelor, l-a înecat ca pe un alt Faraon, împărăția Romei cea de la Apus a avut ușurare de sub jugul tiraniei; iar cea de la Răsărit era încă în prigonire, pentru că un alt vrăjmaș al lui Dumnezeu, Maximin tiranul care stăpînea la Răsărit, grăia nedrept asupra adevăratului Dumnezeu și în chinuri cumplite ucidea pe cei ce credeau cu bună credință.

Atunci marele Constantin, împăratul cel binecredincios, însoțind pe sora sa cu Liciniu, cel primit la împărăție, l-a trimis la Răsărit împotriva lui Maximin, iar Liciniu ducîndu-se cu ajutorul Domnului nostru Iisus Hristos, în Care credea atunci,

a biruit puterea lui Maximin, încît de-abia el singur și cu puțini ostași au putut scăpa. Dar deși au scăpat de mîna lui Liciniu, însă n-au putut scăpa de mîna lui Dumnezeu, pentru că ascunzîndu-se în Tarsul Ciliciei au apărut deodată peste trupul lui niște răni de netămăduit și cu nemăsurate dureri era chinuit. Apoi a căzut cu fața în jos la pămînt și i s-a aprins trupul de un foc nevăzut, topindu-i-se ca ceara mădularele, iar sufletul lui ticălos se ținea numai în oase. Apoi și oasele lui, fiind fără carne și sînge, au început să se rupă unul după altul, făcîndu-i nespuse dureri. Și n-a murit pînă ce nu și-a mărturisit păgînătatea și tirania sa, căci cu nevinovăție prigonea pe robii lui Hristos, adevăratul Dumnezeu. Mărturisind aceasta și pe zeii săi blestemîndu-i, a murit.

Iar Liciniu, cuprinzînd tot Răsăritul, a intrat în Nicomidia împreună cu soția sa, cu multă slavă și prăznuire. La început era pace și liniște pretutindeni, veselie și bucurie între creștini, că după cumplita prigonire de la Maximin, se odihneau de primejdii. Însă prin lucrarea diavolului celui rău iarăși s-a ridicat viforul necazurilor, pentru că Liciniu, întărindu-se în împărăția Răsăritului, s-a depărtat de la Hristos Dumnezeu și s-a întors iarăși la necurata închinare de idoli în care fusese crescut. Dar pentru că împărățea cu Constantin și avea în însoțire pe sora acestuia, care era creștină, de aceea primise creștineasca credință și se jurase lui Constantin ca niciodată să nu se depărteze de la creștinătate, ba încă să o și apere. După aceea, împărățind la Răsărit, a uitat facerile de bine ale lui Hristos Dumnezeu, Cel care i-a ajutat asupra lui Maximin și i-a dăruit împărăția Răsăritului, uitînd de ajutorul lui Constantin, căci s-a rupt de dînsul, și precum lui Hristos Domnul, așa și împăratului Constantin i s-a făcut vrăjmaș.

Deci Liciniu, fiind în Nicomidia, s-a lepădat de Hristos și s-a închinat idolilor, poruncind ca iarăși pretutindeni să aducă jertfe diavolilor, și a ridicat asupra creștinilor prigonire. Întîi a izgonit din palatele împărătești și din toată curtea pe toți cei ce erau creștini - senatori, boieri, slugi și înarmați -, făcîndu-se foarte străin de acoperămîntul și de sprijinul lui Hristos. Și întorcîndu-se către basmele elinești și către viața cea necurată, a început fără de rușine a se tăvăli în necurățiile trupești, făcîndu-se nesățios spre păcatul trupesc, răpind cu sila femeile și fiicele senatorilor spre amestecare. Dar mai ales pe cele creștine cu sila le lua, spre ocara sfinților și spre întinarea credinței în Hristos Dumnezeu.

Auzind de aceasta binecredincioasa și creștina împărăteasă, soția lui, al cărui nume era Constanția, îi sîngera inima de toate cele făcute de dînsul și îl înștiința prin scrisori pe fratele său, Constantin. Și avea această împărăteasă în palatul său o fecioară foarte frumoasă și deplin înțeleaptă care îi slujea ei, cu numele Glafira, cu credința creștină, din Italia, de neam cinstit și binecredincios. Pe acea fecioară văzînd-o Liciniu s-a aprins cu poftă necurată asupra ei și a poruncit famenului celui mai mare din postelnicii lui, cu numele Venegn, ca să-i zică ei despre aceasta. Iar Venegn, ca un mare dar, a adus ei acea veste precum că împăratul o iubește și voiește să fie cu dînsa; apoi îi poruncește ca să fie gata spre desfrînare. Dar acea sfîntă fecioară, fiind plină de frica lui Dumnezeu, s-a îngrețoșat de un păcat ca acela și a

izgonit cu necinste pe acel vestitor, ocărînd fărădelegea aceea. Apoi, ferindu-se de ura împărătesei și de pizma ei, i-a spus acel lucru și o ruga, zicînd: "Pentru Dumnezeu, Cel ce a zidit cerul și pămîntul, de Care tu te temi și Căruia împăratul Constantin, fratele tău, cu credință îi slujește, nu lăsa să se piardă fecioria mea cu acea însoțire fără de lege".

Auzind împărăteasa aceasta, a iubit-o și mai mult pentru întreaga ei înțelepciune, dar cu frica lui Dumnezeu se sfătuia cum ar putea-o tăinui. Și întrebînd împăratul de dînsa, împărăteasa a poruncit să se vestească în palatul împărătesc, că Glafira și-ar fi ieșit din minte; că zace bolnavă și este aproape de moarte. Deci, auzind împăratul de aceasta, a încetat de a se mai gîndi la Glafira, iar împărăteasa, căutînd vreme potrivită, a liberat pe fericita Glafira dîndu-i o mulțime de aur, argint, pietre scumpe, podoabe de mult preț, haine scumpe și toate cele trebuincioase. Încă și slugi și slujnice credincioase i-a dat, încît să-i ajungă spre trebuința ei. Și încredințînd-o unor oameni cinstiți și binecredincioși din slugile sale, le-a poruncit s-o ducă în părțile Armeniei, nespunînd nimănui nimic despre dînsa; și să stea acolo pînă ce Domnul va voi să rînduiască cele bune pentru dînsa. Ei au dat cuvînt împărătesei, că o să împlinească cu dinadinsul toate cele poruncite. Deci, luînd pristavii pe fericita Glafira, au îmbrăcat-o pe ea și pe fecioarele cele ce erau cu dînsa în haine bărbătești și au ieșit din cetatea Nicomidiei. Și, mergînd cale multă, s-au apropiat de Armenia, ajungînd la cetatea Amasia, care era mitropolie a țării Pontului.

Văzînd Glafira frumusețea acelei cetăți, a zis către slujitorii ei: "Dacă vom afla aici neam creștinesc, să petrecem în cetatea aceasta"; și le-a poruncit să întrebe despre creștini. Și au întîlnit pe un tînăr din casa unui cinstit cetățean din Amasia, cu numele Cvintie. Acel tînăr, cunoscînd pe acei străini că sînt creștini și că ei caută pe cei de o credință cu dînșii, a alergat singur la ei și i-a rugat să vină în casa lui și să stea cît vor voi, spunîndu-le că el este creștin; arătîndu-le că în cetatea lor sînt mulți creștini și au episcop pe un bărbat ales, asemenea apostolilor. Străinii s-au bucurat auzind unele ca acestea; apoi au mers la Cvintie și au petrecut în casa lui, căci le-a dat camere spre odihnă. A venit la dînșii și episcopul cetății aceleia, cu numele Vasile, de care ne este cuvîntul, bărbat bun și plin de darurile duhovnicești. Acela întrebîndu-i cine sînt și de unde sînt, Glafira cea înțeleaptă i-a spus toată taina cea despre dînsa, că este din Italia cu neamul, creștină cu credința, slujitoare surorii împăratului Constantin, adică soției împăratului Liciniu, spunînd și despre pricina înstrăinării sale.

Auzind acestea de la dînsa, Sfîntul episcop Vasile și Cvintie i-au poruncit ca nici ea, nici slujitorii ei să nu iasă afară din casă, nici să vorbească cu cineva, ca nu cumva să afle de dînsa ighemonul din cetatea aceea; căci pentru dînsa vor fi în primejdie toți creștinii Amasiei. Aceasta a zis și robul lui Dumnezeu, Vasile, că acea fugă și înstrăinare a ei va fi spre slava lui Dumnezeu. În acea vreme acel sfînt episcop zidea o biserică în cetate, că pînă atunci creștinii nu aveau o biserică înăuntrul cetății, ci aveau numai afară o biserică foarte mică. Fericita fecioară Glafira a dat episcopului mult argint spre zidirea bisericii și toate cele ce-i dăruise împărăteasa le-a cheltuit la acea zidire, în cinstea lui Hristos Dumnezeu, nelăsînd nimic pentru dînsa. A scris și

la împărăteasa, stăpîna sa, înștiințînd-o unde este, la cine petrece și despre zidirea bisericii, rugînd-o să trimită aur mai mult, spre săvîrșirea și împodobirea bisericii. Împărăteasa a făcut aceea cu bucurie și cu osîrdie a trimis la dînsa avere multă și daruri bisericii și episcopului și i-a scris încredințîndu-i-o pe roaba sa, fecioara Glafira.

Dar nu după puțină vreme, prin lucrarea diavolească s-a făcut aceasta, că scrisoarea Glafirei cea scrisă către împărăteasă, a găsit-o Venign, postelnicul împăratului și, citind-o, a aflat că Glafira este vie - pe care o socoteau că este moartă -, cum și unde se află și a spus de aceasta împăratului Liciniu. Iar împăratul, umplîndu-se de mai multă mînie, a scris îndată la ighemonul Amasiei, poruncindu-i ca pe Vasile episcopul creștinesc și pe Glafira slujitoarea, ferecîndu-i în fiare, să-i trimită degrabă la dînsul în Nicomidia. Însă, prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu, mai înainte de a ajunge scrisoarea împăratului în Amasia la ighemon, fericita și Sfînta Glafira s-a dus către Domnul. Deci ighemonul, prinzîndu-l numai pe Vasile episcopul, l-a ferecat și l-a trimis la împărat, iar despre Glafira l-a înștiințat că a murit.

Mergînd Sfîntul Vasile din Amasia în Nicomidia, îi urmau doi diaconi, Partenie și Teotim, toți pe cale pătimind multe răutăți de la ostașii cei păgîni și cu năravuri de fiară. Iar după ce a ajuns la Nicomidia, robul lui Dumnezeu, Vasile, a fost închis în temniță, iar Partenie și Teotim au petrecut la un om care locuia aproape de temniță, cu numele Elpidifor, care era creștin cu credința și primitor de străini. Acel Elpidifor, știind toate cele despre Sfîntul Vasile, a amăgit cu aur pe străjerul temniței cu care se cunoștea, ca să aibă neoprită intrarea în temniță la episcop, el și amîndoi diaconii. Deci, se duceau la sfîntul cînd pofteau și cîntările cele din toate zilele le săvîrșeau în temniță împreună cu dînsul, mai ales rugăciunile de noapte. Iar mai înainte de ziua aceea în care urma să fie pus Sfîntul Vasile la încercare înaintea împăratului, la miezul nopții acesta a strigat pe străjer și l-a întrebat de diaconii săi și despre Elpidifor, iar acela i-a chemat la dînsul cu sîrguință. Iar el, după obicei, a început a cînta psalmii lui David, începînd de la stihul: "Adu-ți aminte, Doamne, de David și de toate blîndețile lui", și, cîntînd ceilalți psalmi, cînd a ajuns la acele cuvinte: "De mă voi sălășlui la marginile mării și acolo mîna Ta mă va povățui și dreapta Ta mă va sprijini, Doamne", întinzîndu-și mîinile în sus, aceste cuvinte le-a repetat de trei ori cu lacrimi. Diaconii, văzînd pe sfînt mîhnit și plîngînd în rugăciuni, se îndoiau, pentru că socoteau că episcopul lor se temea de caznele ce avea să le sufere, iar episcopul știa cele ce zicea, că sfîrșitul lui voia să se arate cînd trupul lui, după tăiere, era să fie aruncat în mare.

După sfîrșitul cîntării de psalmi, cînd se lumina de ziuă, a zis către diaconi: "Fraților, ispitele cele de la diavol se ridică asupra noastră, iar cele de la oameni vin peste noi și sînt aproape; însă nu vă temeți, nici să slăbiți de necazurile ce au să fie; ci bărbătește și neclintiți să petreceți în credință, ca să nu vă aflați rușinați la venirea Domnului. Apoi să fie deșteptat ochiul sufletului către Cel ce poate să ne mîntuiască din moarte și cu neabatere priviți spre El, Care este puternic ca mîhnirea să o prefacă în bucurie, plîngerea spre veselie, lacrimile spre rîs și ostenelile să le întoarcă în

odihnă. Pe toate cele frumoase și plăcute ale lumii acesteia să le socotiți ca niște gunoaie, pentru Fiul lui Dumnezeu, Iisus Hristos; cu El să vă faceți moștenitori împreună cu toți sfinții, săturîndu-vă de dulceața Împărăției Lui. Să mai știți încă, fiii mei, că în această noapte mi s-a arătat Domnul și mi-a spus care îmi va fi sfîrșitul durerii mele, apoi mi-a spus cîte măriri va face spre mine, robul Său. Deci, nu vă mîhniți, ci întoarceți-vă acolo și să întăriți pe frați întru Hristos, iar pe Evtihie, fiul lui Calist, să-l alegeți episcop la voi, în locul meu; pentru că așa mi-a descoperit Domnul, Care, cu darul Său, acest trup al meu îl va da vouă".

Deci, pe diaconii care plîngeau cu amar, i-a sfătuit cu obișnuita sa învățătură să se întoarcă în Amasia. Iar către Elpidifor a zis: "Tu, frate, ești ales de Dumnezeu să slujești fraților prin primirea de străini, ca pentru dragostea ta să primești răsplătire veșnică la cer. Îți încredințez pe acești doi frați ai mei. Să nu-i părăsești, ci împreună cu dînșii să petreci în necazuri și să te ostenești oriunde te va chema Domnul la slujba Sa".

După ce a liberat sfîntul de la sine pe Elpidifor și pe amîndoi ucenicii săi, împăratul a poruncit să aducă înaintea sa pe cel legat spre a-l cerceta, aruncînd mai întîi asupra lui pricina cu Glafira, căci, primind-o la sine, a ascuns-o, neînștiințîndu-l despre aceasta. Iar sfîntul, dîndu-i îndată răspunsul cuviincios prin cuvinte cu îndrăzneală, l-a pornit pe împărat spre mînie și a poruncit ca iarăși să-l ducă pe sfînt în temniță. După aceea a trimis la dînsul pe tribun, zicîndu-i: "Îți voi ierta ție pentru Glafira și cu daruri mari te voi cinsti dacă te vei supune mie și vei aduce zeilor mei jertfe, căci te voi face mai mare peste slujitorii care sînt aici".

Iar plăcutul lui Dumnezeu, Vasile, a răspuns tribunului, zicîndu-i: "Acestea să le spui împăratului: de-ar fi voit să-mi dea chiar și toată împărăția sa, niciodată nu va putea să-mi dea atît cît voiește să ia de la mine, căci te sîrguiești a mă depărta de la Dumnezeul Cel viu și a mă uni cu diavolii cei pierzători de suflete; voiești a mă depărta de slava cea fără de sfîrșit și fără de moarte și a mă cinsti cu cele de puțină vreme și grabnic pieritoare, a căror podoabă și lumină este ura și întunericul cel netrebnic. Dar de voiești să mă asculți pe mine, sfetnicul cel bun, tu mai degrabă supune-te mie și te întoarce de unde ai căzut, la Hristos, de Care te-ai lepădat, pentru că este bun Dumnezeul nostru și nu este mai milostiv, mai drept și mai bun decît Mîntuitorul. Deci pocăiește-te și te depărtează de la deșartele lucruri, ca să nu vină asupra ta cele rele pentru a ta nebunie, de la dreptul Judecător, de Care tu, lepădîndu-te, ai zis că nu este Dumnezeu".

Tribunul a spus împăratului aceste cuvinte ale sfîntului, iar împăratul a zis către tribun: "Spuneți-i lui Vasile iarăși, sfătuindu-l să se supună voinței noastre, doar cumva va asculta; iar de nu, apoi, tăindu-i capul, să-l aruncați în mare, ca să vedem de va putea Acel galileean să-l izbăvească". Deci tribunul iarăși a mers la sfînt și i-a zis: "Între viață și moarte ești acum, omule! Una din amîndouă alege-ți: ori plăcerea împăratului să o faci închinîndu-te zeilor lui, ori să știi că de sabie și de înecarea mării te-ai apropiat".

Auzind aceasta sfîntul, s-a bucurat și a răspuns: "Eu, Dumnezeului meu și Împăratului Cel fără de moarte mă străduiesc a plăcea și a păzi poruncile Lui, iar aceia pe care voi îi numiți dumnezei sînt diavoli, împreună cu cei care cred într-înșii și vor fi aruncați în vremea judecății Lui, de adevăratul meu Dumnezeu, Cel ce stăpînește pe toți, în focul gheenei cel nestins și în întunericul cel mai dinafară, unde va fi plîngerea și scrîșnirea dinților. Deci faceți cu mine ceea ce voiți, căci eu sînt gata nu numai să fiu tăiat și înecat în mare cum ai zis, ci și la munci fără de număr pentru Hristos; și cît va fi sufletul în trupul meu de Dumnezeu, Ziditorul meu, nu mă voi depărta, nici mă voi face vinovat focului cel a toate mistuitor!"

Din toate aceste cuvinte ale Sfîntului Vasile înțelegînd tribunul că-i este cu neputință a-l sfătui și a-l face să se plece spre gîndul lor, a poruncit mai întîi să-l bată, apoi să-i taie capul și să-l arunce în mare, ca în acest fel, omorînd pe mai mulți creștini și mai ales pe păstorii turmei lui Dumnezeu, să-i dea peștilor spre mîncare. Iar mucenicul lui Hristos, Vasile, suferind bătaia cu bucurie, zicea: "Nici necazul, nici strîmtorarea, nici muncile cele multe, nici focul, nici sabia, nici moartea nu vor putea să mă despartă de dragostea lui Hristos, pentru că este puternic, ca de toate să mă izbăvească", și, fiind dus la moarte, cînta psalmii lui David; iar Elpidifor mergea după dînsul, împreună cu diaconii și cu mulți creștini.

Ajungînd la locul rînduit, Elpidifor, dînd ostașilor cîțiva arginți, i-a rugat să lase pe Vasile să vorbească puțin cu cunoscuții săi. Iar aceștia neoprindu-l, dumnezeiescul slujitor al lui Hristos, plecîndu-și genunchii pe malul mării și întinzîndu-și mîinile în sus, s-a rugat lui Dumnezeu, zicînd: "Cel ce ai făcut cereștile puteri cele fără de trupuri, Cel ce ai întins cerul ca o piele și ai întemeiat pămîntul peste ape, Cel ce ai zidit marea și toate dintr-însa, Doamne, Dumnezeul meu, Cel ce pretutindeni și în toți ești și de-a pururea petreci și faci voia celor ce se tem de Tine și păzesc poruncile Tale, auzi rugăciunile mele și păzește pe credincioasa Ta turmă peste care m-ai pus pe mine, netrebnicul robul Tău, a fi păstor. Izbăvește-o pe ea de ispitele elinești și de toată hulirea cea rea a păgînilor, care grăiesc asupra Ta cele de hulă. Tu, Atotputernice pierde îndrăcirea idolească și strică diavoleasca lucrare, iar adunarea Bisericii Tale crește-o și înmulțește-o. În toată cetatea aceasta și în cele dimprejurul ei, un popor să fie, cu un suflet și cu un gînd să fie întru mărturisirea Ta, a Dumnezeului Cel adevărat; și pe același popor fă-l doritor de lucruri bune ca să-ți placă ție, ca întru toți să se preamărească numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor".

Zicînd "Amin", pe Elpidifor și pe amîndoi diaconii i-a cuprins și i-a sărutat precum oarecînd Sfîntul Apostol Pavel pe presbiterii Efesului, cu sărutare sfîntă, spunînd: "Bine este cuvîntat Dumnezeu, Care nu ne-a dat pe noi întru vînarea dinților nevăzuților noștri vrăjmași; ci a sfărîmat cursele lor și pe noi ne-a izbăvit, căci de acum înainte nu mai pot să ne ispitească vrăjmașii noștri. Închinați-vă, fraților și fiilor mei, pe care întru Sfîntul Duh i-am păscut! Darul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu noi cu toți. Amin!" După aceea, întorcîndu-se către călău, i-a zis: "Săvîrșește-

ți, prietene, porunca ta!" Și iarăși, plecîndu-și genunchii, și-a întins grumajii bucurîndu-se și veselindu-se; apoi, tăindu-l, și-a săvîrșit nevoința sa cea bună.

După tăierea sfîntului, a rugat Elpidifor pe ostași, dîndu-le mult aur, ca să nu arunce trupul mucenicului în mare, ci să i-l dea lui, ca să-l îngroape, dar aceia n-au voit, zicînd: "Ne temem ca nu cumva să știe împăratul, căci ne va tăia capetele noastre". Iar Elpidifor a cerut numai capul sfîntului, dar nici pe acela nu l-a primit. Și așa ostașii, luînd o luntre pescărească și punînd într-însa trupul și capul mucenicului, s-au dus departe de la mal și le-au aruncat în adîncul mării, într-o parte capul și în altă parte trupul. Creștinii de pe mal plîngeau și priveau, între care era și Ioan prezbiterul Nicomidiei, care a privit spre toate chinurile sfîntului și a fost mai pe urmă scriitor al pătimirii lui, iar credinciosul rob al lui Hristos, Elpidifor, luînd pe amîndoi diaconii, s-a întors la casa sa, mîngîindu-i în supărare.

În acea noapte i s-a arătat în somn o vedenie dumnezeiască, pentru că îngerul Domnului, arătîndu-i-se, i-a zis: "Episcopul Vasile a venit în Sinope și acolo vă așteaptă pe voi; deci, sculîndu-te, ia pe diaconii lui și, intrînd într-o corabie, să mergi la dînsul". Această vedenie i s-a arătat lui Elpidifor de trei ori într-o noapte. Spunînd Elpidifor despre acea vedenie diaconilor, îi întreba pe dînșii dacă au auzit undeva vreun loc sau cetate, care să se cheme Sinope. Partenie a răspuns: "Sinope este o cetate a Pontului, unde Sfîntul Apostol Andrei s-a ostenit întru bună vestirea lui Hristos. Dar și eu am văzut în vis pe Sfîntul Vasile și mi se părea că-i dădeam mîna și împreună cu dînsul intram în biserica Domnului, zicîndu-mi: "Precum vezi, ție îți va fi dat"".

Deci, luînd Elpidifor aur destul și toate cele de trebuință pentru drum, s-a suit într-o corabie cu amîndoi diaconii și au plecat în cetatea Sinope, cea de lîngă mare, rugîndu-se lui Dumnezeu ca mai deplin să-i descopere sfintele moaște, pe care mai înainte le-a văzut în vis. Iar dacă s-au apropiat de cetate, în acea noapte Elpidifor a văzut în vis un înger, zicînd către dînsul: "La dreapta cetății să aruncați mreaja în mare, că veți afla mărgăritarul cel căutat!" Atunci, îndată le-a arătat cu degetul locul acela și oarecare semne, unde se vedea o casă luminoasă și într-însa era Sfîntul Vasile cu o mulțime de ostași; și a grăit către Elpidifor cel ce se arătase: "Iată, vezi pe cel pe care îl cauți! Deci, mîine de dimineață să-l iei pe el".

Deșteptîndu-se Elpidifor, a povestit vedenia aceea prietenilor săi. Venind ziua, a mers în partea dreaptă a cetății, unde a găsit semnele acelea și locul pe care în vis i-l arătase îngerul; și îndată au văzut acolo niște pescari dregîndu-și mrejile pentru vînat și a zis către dînșii Elpidifor: "Ce voiți să vă dăm, numai să aruncați mrejile voastre pe numele fiecăruia din noi și orice veți vîna al nostru să fie?" Pescarii s-au învoit și au tocmit prețul. Deci, au aruncat sorții, Elpidifor cu diaconii și asupra căruia va cădea mai întîi, asupra lui să arunce pescarii mreaja. Sorțul a căzut mai întîi pe Teotim. Deci au aruncat pescarii pe numele lui Teotim și n-au pescuit nimic. Apoi au aruncat sorți pe numele lui Partenie, dar și pescuitul aceluia a fost zadarnic. După aceasta a zis Elpidifor: "Eu nu întru al meu nume, ci întru numele Dumnezeului meu

poruncesc să arunce mreaja și nădăjduiesc spre El, că nu în deșert va fi încercarea aceasta".

După ce au aruncat-o, pescarii au simțit greutatea în mreajă și, zîmbind, au zis unul către altul: "Mai norocos este Dumnezeul acestui om, decît al celorlalți". Și, trăgînd afară mreaja la pămînt, au văzut un trup de om mort; și schimbîndu-și cuvîntul, pescarii ziceau că este mai nenorocit pescuitul lui Elpidifor decît al celor dintîi, vrînd ca iarăși să arunce în mare trupul acela. Dar Elpidifor și cei împreună cu dînsul au strigat către pescari, ca să nu-l arunce, ci să-l dea lor ca să îngroape acel trup după obiceiul omenesc; iar prețul cel tocmit să și-l ia. Dar ei nu voiau să-și ia prețul, deoarece nu pescuiseră pește, ci trup omenesc. Însă, fiind siliți de Elpidifor, l-a luat. Scoțînd afară la mal trupul, Elpidifor se atingea de el cu evlavie. Apoi cu bucurie și cu lacrimi cuprinzîndu-l, îl săruta și se minuna, cum capul cel ce era luat de la trup și aiurea aruncat în mare, acum se lipise la loc pe trup și numai o însemnare de tăiere se vedea la dînsul și bun miros ieșea din acel trup. Deci, învelindu-l cu pînze curate, a închiriat o căruță și l-a dus în Amasia la scaunul lui, iar acolo, în biserica din nou zidită de dînsul, l-au îngropat cu cinste, plîngînd mult după dînsul tot poporul creștin.

Astfel s-a sfîrșit pătimirea Sfîntului Sfințitului Mucenic Vasile, episcopul Amasiei. Iar după al lui fericit sfîrșit, marele Constantin, aflînd de la sora sa prin scrisori trimise în taină despre îndărătnicia, depărtarea de la creștinătate și despre tirania lui Liciniu, degrabă a adunat puterea oștirii sale și ajutorul lui Hristos chemîndu-l a plecat asupra lui Liciniu și l-a biruit. Prinzîndu-l viu, l-a trimis în Galia la închisoare, unde a și murit rău ticălosul. Iar Răsăritul izbăvindu-se de asuprirea muncitorului slujea în libertate lui Hristos Dumnezeu și se întindea prin toată lumea slava Tatălui, a Fiului și a Sfîntului Duh, a Unuia Dumnezeu în Treime, Căruia se cade cinstea și închinăciunea de la toți, în veci. Amin.

72. POMENIREA SFÎNTULUI ȘTEFAN, EPISCOPUL PERMULUI, DIN RUSIA, NOUL FĂCĂTOR DE MINUNI

(26 APRILIE)

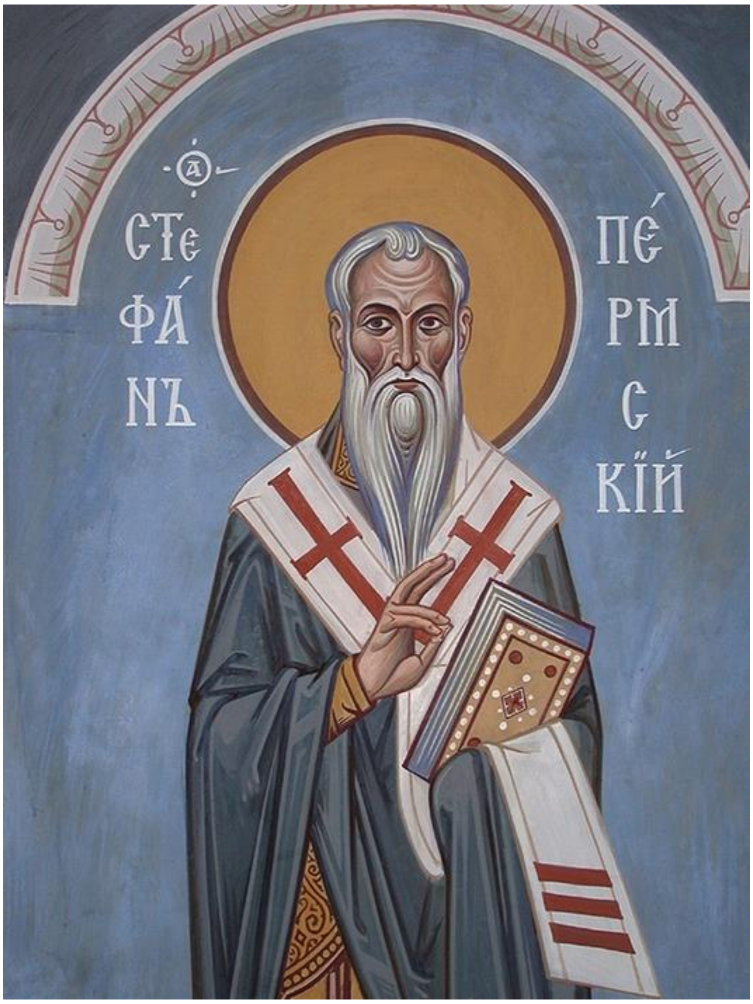

Cuviosul, Părintele nostru Ștefan, era de neam rus, din părțile de miazănoapte ce se numeau Dvin, din cetatea ce se cheamă Ustiga, din părinți vestiți, fiu al unui bărbat credincios și de Hristos iubitor, anume Simeon, unul din clericii soborniceștii biserici a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, cea de la Ustiuz; și maică-sa asemenea era creștină și se numea Maria. Fiind încă copil, l-a dat la învățătura cărții, în care a sporit bine pentru că, fiind deștept, învăța degrabă, încît într-un an a putut citi pe carte și s-a deprins cu dumnezeiasca Scriptură, apoi s-a făcut cititor în sobornicească biserică. Și a întrecut pe mulți vîrstnici din neamul său prin istețimea minții și cu priceperea sa, sporind mai mult ca toți cu înțelegerea și cu darul lui. Cu copiii ce se jucau nu se însoțea, nici nu se amesteca cu cei ce alergau la deșertăciuni și la obrăznicii, nici nu se întovărășea cu cei îndărătnici și răzvrătiți; ci numai în dumnezeiasca mărire se îndeletnicea, străduindu-se la înțelegerea Sfintei Scripturi și a altor cărți.

Crescînd în feciorie, curățenie și deplină înțelepciune, a citit multe cărți ale Testamentului celui Vechi și ale celui Nou, socotind deșertăciunea vieții acesteia de puțină vreme, care trece ca iuțeala rîului și ca floarea ierbii se vestejește. Apoi s-a

aprins de dumnezeiasca dragoste, care niciodată nu cade și s-a tuns în monahiceasca rînduială, în cetatea Rostovului, în mănăstirea Sfîntului Grigorie, de Dumnezeu Cuvîntătorul, aproape de episcopie; pentru că acolo erau multe cărți și lui îi plăcea să se îndeletnicească cu citirea lor. Iar tunderea lui s-a făcut în vremea episcopului Arsenie, de către un egumen anume Maxim. El se ostenea dîrz cu viața monahicească, nevoindu-se cu postul, rugăciunea, lacrimile, curăția, smerenia, înfrînarea, răbdarea, bunătatea, ascultarea, dragostea și cu alte fapte bune și mulți își doreau o astfel de viață plăcută lui Dumnezeu. Și învățîndu-se în legea Domnului ziua și noaptea, adunîndu-și folosul din cărți, a scris cu mîna sa multe cărți care și până astăzi mărturisesc cugetarea întru Dumnezeu și dragostea de osteneală.

Pentru o viață îmbunătățită ca aceasta, fericitul Ștefan a fost hirotonit diacon de cel mai sus pomenitul Arsenie, episcopul Rostovului. După cîțiva ani, murind mitropolitul a toată Rusia, Sfîntul Alexie, iar după dînsul primind scaunul Mihail cel cu porecla Mitaiu, din porunca aceluia, fericitul Ștefan s-a hirotonit preot de Gherasim, episcopul Colomei. Și auzind despre ținutul Permului că nu este luminat cu Sfîntul Botez, ci petrece în păgîneasca închinare la idoli și este plin de vrăjitorii, de farmece și de toată necurata slujire diavolească, aflînd că în acel ținut care este cuprins cu mărăcinii și cu ciulinii îndrăcirii diavolești încă n-a semănat nimeni sămînța Cuvîntului lui Dumnezeu s-a umplut de rîvnă după Domnul Dumnezeu; pentru că nu ajunsese acolo nici apostoleasca propovăduire, nici lumina Evangheliei nu răsărise poporului aceluia, ci era în întunericul neștiinței de adevăratul Dumnezeu și în umbra morții și a pierzării celei veșnice. Deci a fost cuprins de nemăsurată dorință ca, urmînd Sfinților Apostoli, să se ducă în pămîntul Permului să propovăduiască pe Hristos și să mîntuiască sufletele omenești din pierzare, scoțîndu-i din întuneric la lumina adevăratei cunoștințe de Dumnezeu, Ziditorul a toată făptura.

Dar pămîntul acela al Permului, fiind demult în stăpînirea Moscovei, mai întîi a învățat bine limba lor; apoi, înțelepțindu-l Dumnezeu, a aflat niște litere neștiute și a alcătuit limba permilor, ca să alcătuiască Scriptura în limba lor; apoi a scris cărți, tălmăcind cîteva cărți rusești în această limbă. După aceasta, căutînd mai multă înțelegere, a învățat și limba grecească, citind-o și înțelegînd-o, știind, deci, a citi în trei limbi: rusește, grecește și permește. Apoi din zi în zi sporind, își mărea acea dumnezeiască dorință, ca să meargă să propovăduiască în Permia, cu lacrimi și cu post rugîndu-se lui Dumnezeu, ca după a Sa bună voință să-i lămurească calea. Și a mers mai întîi către mai sus pomenitul episcop Gherasim al Colomiei, fiind el atunci în Moscova, cîrmuitor al Mitropoliei Rusiei celei fără de mitropolit, descoperindu-i scopul său și dorința cea mare a inimii de a propovădui necredincioșilor, ca ori să-i întoarcă pe ei la Hristos Dumnezeu, ori singur să pătimească de la dînșii și să-și pună viața pentru Mîntuitorul nostru, ca să se împlinească cuvîntul Apostolului care zice: *Vouă vi s-a dat nu numai a crede în Hristos, ci a pătimi pentru Dînsul*.

Și cerea fericitul Ștefan binecuvîntare de la dînsul (de la episcop) spre scopul său. Și s-a minunat acela de o osîrdie ca aceea pentru Hristos și de dorința mîntuirii

sufletelor omenești. Apoi, cunoscînd în el dumnezeiasca chemare spre lucrul acela ca lucrare a Duhului Sfînt, a preamărit pe Stăpînul Hristos; și dîndu-i din moaștele sfinților, Antimise și Sfîntul Mare Mir, cum și cele-lalte trebuincioase spre sfințirea bisericilor, l-a liberat cu pace.

Luînd cuviosul scrisori din Moscova, mergea noul apostol în pămîntul Permiei, unde n-au umblat picioarele ucenicilor lui Hristos, unde n-a ieșit vestea și propovăduirea Sfinților Apostoli, unde nici urmă nu era de dumnezeiasca cunoștință și dreapta credință, nici numele lui Dumnezeu nu era numit; ci toate erau fără de Dumnezeu și întunecate desăvîrșit cu întunericul nebuniei și al orbirii. Și ajungînd la pămîntul acela, a adus fierbinți rugăciuni către Dumnezeu și a început a umbla prin neamul cel îndărătnic și răzvrătit, ca o oaie în mijlocul lupilor, propovăduind pe Hristos, adevăratul Dumnezeu și învățînd credința creștinească, ca să creadă în Cel ce a făcut cerul și pămîntul și toată făptura cea văzută și nevăzută. De aceea unii, auzind propovăduirea lui, se mirau de învățătura cea nouă; apoi cu încetul începeau a cunoaște adevărul și primeau sfînta credință și se botezau; și stînd lîngă robul lui Dumnezeu, Ștefan, învățau și se povățuiau de la dînsul pe calea mîntuirii.

Dar cei mai mulți nici nu voiau să-l audă, ci îi făceau multe supărări; unii îl batjocoreau, alții îl defăimau cu cuvinte de ocară, iar alții năvăleau cu securile asupra lui să-l ucidă. Alții, voind să-l ardă, adunau pe foc vreascuri și paie, dar dreapta lui Dumnezeu acoperindu-l, apăra pe robul Său de ucigașele mîini și de moarte, pentru mai multă mărire a sfîntului Său nume. Deci, botezînd cîteva suflete și adunînd puțină turmă a oilor cuvîntătoare aduse lui Hristos, a zidit o biserică frumoasă pe locul care era aproape de gura răului Vima, ce intra în Vicegd, rîul cel mare, unde s-a făcut mai pe urmă locașul său și s-a numit episcopie. Iar biserica aceea a sfințit-o în numele Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, a cinstitei și Bunei Vestiri, la începutul luminării pămîntului Permului, precum Buna Vestire a fost începutul mîntuirii noastre. Și se ruga cu lacrimi în biserica aceea, în toate zilele și nopțile, pentru întoarcerea oamenilor celor necredincioși, zicînd: "Adună, Doamne, pe poporul Tău cel risipit și oile cele rătăcite; adu-le în Biserica Ta cea sfîntă și numără-i pe ei cu turma Ta cea aleasă".

Deci, nu înceta apostolește a-i învăța totdeauna, arătîndu-le, rugîndu-i, întorcîndu-i de la rătăcire și povățuindu-i la calea cea dreaptă. Însă popoarele cele întunecate nu credeau cu înlesnire cele grăite de dînsul; ci mai ales se mîniau asupra lui și urau pe cel ce se străduia a face bine sufletelor lor. Într-o zi, robul lui Dumnezeu, Ștefan, rugîndu-se Domnului, a mers la locul unde era zidită peștera lor cea vestită și a aprins-o împreună cu idolii, nefiind nimeni din slujitori pe acolo ca să o stingă. Iar sfîntul ședea lîngă capiștea aceea ce ardea și aștepta să vadă ce îi vor face cei necredincioși.

Înștiințîndu-se închinătorii de idoli de arderea capiștei lor, au alergat cu securile și, aflînd-o acum căzută și arsă iar pe Sfîntul Ștefan șezînd acolo, s-au repezit la dînsul cu strigare, răcnind cu glasuri fără de rînduială și împresurîndu-l din toate

părțile, voiau să-l ucidă cu securile. Iar sfîntul, negrăindu-le nimic împotrivă, și-a ridicat mîinile la rugăciune, pregătindu-se să moară și cu lacrimi în ochi striga către Dumnezeu: "Doamne în mîinile Tale îmi dau duhul meu. Acoperă-mă cu aripile bunătății Tale!" Și îndată poporul cel sălbatic, schimbîndu-și mînia cea de fiară în blîndețe de oaie, el a rămas întreg, alesul lui Dumnezeu, nerănit, nici lovit de nimeni; pentru că pe de o parte erau biruiți de blîndețea lui, iar pe de alta, temîndu-se de puterea Moscovei, nu îndrăzneau să piardă pe omul care venise la dînșii și care avea scrisori. Dar mai ales erau opriți de puterea lui Dumnezeu, Cel ce n-a lăsat toiagul păcătoșilor peste soarta drepților Săi.

Stînd fericitul Ștefan la un loc însemnat, a strigat către poporul cel necredincios, zicîndu-le: "Oamenilor, pînă cînd nu vă depărtați de la înșelăciunea diavolească ca să scăpați de judecata și de focul cel veșnic? Pentru ce vă închinați idolilor și-i numiți pe ei dumnezei ai voștrii? Ei sînt lucrul mîinilor voastre și deși au gură, însă nu grăiesc; au urechi, însă nimic nu aud; ochi au, dar nu văd, nici nu au miros, nici nu umblă cu picioarele, nici glăsuiesc cu gîtlejurile lor, nici iau jertfele cele ce li se aduc, nici nu mănîncă, nici beau, nici nu ajută cuiva. Pentru că iată, nici lor nu au putut să-și ajute, arzînd în foc și cenușă. Apoi, de ar fi fost dumnezei, de ce nu au stins puterea focului? De ce n-au scăpat de văpaie? De ce n-au zis ceva împotriva celui ce i-a ars? De ce n-au făcut vreo izbîndire? Căci cum poate să facă ceva lemnul cel nesimțitor? Iar voi vă închinați acelor muți, surzi și fără de suflet, însuși lucrului mîinilor voastre.

Cunoașteți-vă rătăcirea și înșelăciunea voastră și lăsați acea pierzătoare deșertăciune și cunoașteți pe Unul, adevăratul Dumnezeu, în Care cred creștinii, de Acela vă apropiați și vă veți lumina; că Acela este Cel ce a întărit cerul, a întemeiat pămîntul, cuprinzînd toată făptura și chivernisind toată lumea. Dumnezeu din cer, Cel ce toate le vede și aude, știe nevoia fiecăruia și pentru toți poartă grijă că este al tuturor ajutător și păzitor și nu este alt Dumnezeu afară de El. De aceea, bărbați ai Permului, fraților, părinților și fiilor, ascultați-mă pe mine cel ce vă voiesc binele și credeți în Domnul nostru Iisus Hristos, Cel propovăduit de mine, fiindcă vă spun adevărul, că de veți crede și vă veți boteza, veți fi mîntuiți și veți cîștiga cereasca Împărăție. Iar de nu veți crede și nu vă veți boteza, veți fi osîndiți la munca veșnică".

Acestea și multe altele grăindu-le și învățîndu-i, mulți s-au plecat, începînd a crede și s-au apropiat de Botez, încît se înmulțea din zi în zi numărul credincioșilor și creștea Biserica lui Hristos în Permia. Iar Cuviosul Ștefan, mergea acolo unde vedea adunată mulțimea poporului necredincioșilor și stînd în mijlocul lor, îi învăța. Altădată, adunîndu-se aceia cu bătrînii lor, cu vrăjitorii și cu toți bărbații cei mai de frunte ai Permului, au mers la cuviosul și îl întrebau pe dînsul despre credință. Și erau în toate biruiți de gura cea de Dumnezeu biruitoare a propovăduitorului dreptei credințe. Dar mai ales mergeau necredincioșii Permului la biserica cea din nou zidită, nu pentru rugăciuni, nici pentru mîntuire, ci vrînd să vadă frumusețea bisericii și buna podoabă ce era înăuntrul ei, și se minunau văzînd înfrumusețarea sfintei biserici și

grăiau unul către altul: "Precum vedem mare este Dumnezeul creştinilor, mult mai mare decît zeii noştri!"

Altădată, adunîndu-se, se sfătuiau între dînşii, zicînd: "De nu-i vom da bătăi şi nu-l vom izgoni de la noi, apoi toată ţara noastră o va umple de învăţătura sa şi va risipi capiştile cele vechi şi slujirile zeilor noştri; pentru că nu putem să ne potrivim lui în cuvinte, fără numai cu sila să-l izgonim de aici". Alţii ziceau: "Cum să-l batem şi să-l izgonim, fiindcă a venit din Moscova şi are scrisori?" Iar alţii ziceau: "De ar începe el războiul. Dar el de la noi aşteaptă, ca noi să începem întîi a-l bate, ca să aibă el asupra noastră pricină de clevetire în Moscova. Iar dacă ar îndrăzni a lovi pe cineva din noi, în acel ceas l-am rupe şi am avea motiv cum că el a năvălit asupra noastră cu război. Dar deoarece, cînd noi îl ocărîm, el nu ne zice nimic cu mînie împotrivă, nu ne ceartă şi nici nu ne defaimă, ci cu blîndeţe toate le rabdă, nu ştim ce-i vom face lui!"

Aşa sfătuindu-se de multe ori, dar neisprăvindu-şi sfatul, se risipeau şi se împlinea cuvîntul cel scris: *Orice sfat al vostru îl va risipi Domnul*. Puteai, deci, să vezi pe oamenii Permului despărţiţi în două: unii erau creştini din nou luminaţi; alţii, închinători de idoli. Necredincioşii urau pe credincioşi, îi huleau, îi batjocoreau, îi întărîtau şi ispite le făceau lor şi nedreptăţi, nedîndu-le pace să vieţuiască. De acest lucru foarte mult îl durea inima pe Cuviosul Ştefan, văzînd pe credincioşi supăraţi de cei necredincioşi. De aceea se ruga cu lacrimi ziua şi noaptea Iubitorului de oameni Dumnezeu, ca să apere turma cea din nou adunată sub dumnezeiescul Lui acoperămînt; iar pe cei necuraţi, cu atotputernica Sa mînă să-i scoată din cursele diavolului şi să-i aducă la cunoş-tinţa adevărului.

Apoi iubitorul de oameni Dumnezeu, Cel ce voieşte ca toţi să se mîntuiască şi să vină la cunoştinţa adevărului, văzînd ostenelile şi răbdarea alesului Său şi auzindu-i neîncetatele lui rugăciuni cele cu lacrimi, a binevoit ca pămîntul Permului să se lumineze cu lumina sfintei credinţe. Şi a trimis poporului aceluia duhul umilinţei, precum odată celor ce ascultau propovăduirea lui Petru, despre care lucru se scrie în Faptele Apostolilor. Auzind oamenii aceia învăţătura Sfîntului Ştefan s-au umilit cu inima şi a zis către Petru şi către ceilalţi apostoli adunîndu-se mulţimea poporului Permului, bătrîni şi tineri, cei mari şi cei mici, au grăit între ei: "Vedeţi oare, fraţilor, pe omul acesta ce a venit din Rusia? Aţi auzit cuvintele lui? Aţi cunoscut desăvîrşirea lui şi dragostea cea către noi? Iată prin cîte strîmtorări trece şi nu se duce de aici. Mari umilinţe a avut de la noi, defăimări şi supărări, dar el nu s-a mîniat pe noi şi nici unuia din noi nu a zis vreun cuvînt rău, nici nu ne grăieşte împotrivă, nici nu are vreun gînd rău spre noi. Ci cu blîndeţe şi bunătate le rabdă pe toate. Ba încă se şi bucură de ocările aduse de noi asupra lui şi nu încetează a ne spune despre Împărăţia cerului, despre munca cea veşnică şi despre răsplătirea fiecăruia după fapte. Apoi ne învaţă totdeauna cum să ne izbăvim de păcate şi să cîştigăm Împărăţia; şi de n-ar fi fost adevărate cele ce ni le grăieşte, n-ar fi răbdat, nici nu s-ar fi ostenit atît. Cu adevărat este robul marelui şi viului Dumnezeu, pe Care Îl propovăduieşte, Care a făcut cerul şi pămîntul, împărăţia celor buni, iar celor răi le-a pregătit munca; şi cîte

cuvinte grăiește el, toate sînt adevărate. Să mergem la dînsul să-l rugăm, ca să ne învețe pe deplin credința sa și să ne facă creștini". Și a mers la el mulțime multă de bărbați, femei și copii.

Cuviosul Ștefan, văzînd atîta popor venind la Hristos Dumnezeu, o, de cîtă negrăită bucurie s-a umplut, încît vărsa lacrimi din ochi și înălța mulțumiri negrăite Stăpînului iubitor de oameni, Care nu voiește moartea păcătoșilor! Și i-a întîmpinat cu dragoste, ca un părinte iubitor de fii și, deschizînd gura lui cea de Dumnezeu însuflată, îi învăța mult despre tainele sfintei credințe. Iar Dumnezeu le deschidea mintea, ca să înțeleagă cele grăite de sfîntul învățător și primeau cu dragoste cuvintele lui și cereau Botezul, iar el îi boteza în numele Tatălui, al Fiului și al Sfîntului Duh. Astfel s-a luminat pămîntul Permului cu darul lui Dumnezeu și prin ostenelile și rugăciunile Cuviosului Ștefan. Iar popoarele cele luminate din nou și-au sfărîmat idolii lor, care erau prin case și pe ulițe, pe drumuri, prin păduri și prin dumbrăvi, iar capiștile le-au risipit. Dar mai ales fericitul Ștefan se ostenea, umblînd pretutindeni, zdrobind idolii cu toporul și arzîndu-i cu foc împreună cu darurile ce li se aduseseră de către cei necredincioși. Căci era obicei la permenii cei necredincioși, să aducă idolilor lor soboli, jderi, cacomi, helgi, carsaci, vulpi, urși, rîși și altele la fel ca acelea, din vînaturile lor și le spînzurau la idoli, sau lîngă idoli. Încă și cu pînze alese acopereau deasupra pe idolii lor, îi înfășurau cu scutece și nimeni dintre dînșii nu îndrăznea să ia ceva din acele daruri ce se aduceau idolilor; că de ar fi îndrăznit cineva să se atingă de ceva din cele ce s-au zis, acela îndată, prin diavoleasca lucrare, cădea în cumplită boală și pătimea, fiind zdrobit de puterea diavolească.

Dar rîvnitorul de Dumnezeu, Ștefan, netemîndu-se de acea putere a vrăjmașului, aduna toate cele aduse la idoli în dar, le punea grămadă împreună cu idolii cei tăiați bucăți și le ardea în foc; iar el nu lua nimic din ele și nici pe altcineva din credincioși nu lăsa să ia, zicînd că aceea este parte diavolească. Numai din pînzele și scutecele idolești, poruncea copilului său Matei, cel de neam permean, luminat din nou, ca să-și facă obelițe și aceasta, spre necinstea și ocara zeilor păgînești. Și se mirau permenii foarte mult, de amîndouă acestea: cum cuviosul nu lua nimic din acele lucruri scumpe, ci toate le dădea focului și nu primea nici o vătămare din puterea diavolească. Cu aceasta mai mult se încredințau de puterea lui Hristos, Care biruia puterea diavolească și se întăreau în dreapta credință. Apoi, sfărîmînd Sfîntul Ștefan mulți idoli prin felurite locuri, a mai zidit încă două biserici, pentru că se înmulțiseră și în toate zilele încă se înmulțeau credincioșii, iar adunarea păgînilor scădea și se împuțina în toate zilele. Pe lîngă biserici, Sfîntul Ștefan a făcut școli și adunînd bărbați și copii îi învăța literele perminești, ceaslovul, psaltirea și celelalte cărți tălmăcite de dînsul pe limba aceasta, ca astfel din neamul și pe limba lor să fie preoți, diaconi și de ceilalți clerici și învățători. Și așa a început a înflori și a străluci acolo sfînta credință creștinească.

Întărind Sfîntul Ștefan în credință pe poporul cel din nou luminat, a venit un vrăjitor care se numea Cudesnic, începător al fermecătorilor și mai mare al descîntătorilor, pe care poporul perminesc, mai înainte de Botez, îl cinstea mai mult

decît pe toți vrăjitorii săi și-l avea ca pe un tată și învățător, crezînd că prin vrăjitoria lui se chiverniseşte tot pămîntul Permiei. Acela a început a răzvrăti pe oamenii cei de curînd botezați, zicîndu-le: "Bărbați și frați permieni, pentru ce ați lăsat credința și pe părinteștii zei? Pentru ce ați încetat a aduce zeilor jertfe, precum aduceau părinții noștri? Pe cine ascultați? Pe omul care a venit din Moscova? Oare nu de acolo se pun asupra noastră birurile cele grele, ni se fac silirile și ne vin pristavi? Nu ascultați pe acel străin și om rus, ci mă ascultați pe mine, cel ce vă doresc binele, fiind al vostru; că eu sînt din neamul vostru, de o seminție, de o limbă și se cade să mă ascultați pe mine bătrînul și tatăl vostru mai mult decît pe acel ce este mai tînăr cu anii și poate fi ca un fiu sau nepot pe lîngă anii mei!"

Însă oamenii credincioși îi ziceau: "Mergi să vorbești cu dînsul, iar nu cu noi". Și era Cudesnic acela potrivnic cuviosului și se făcea între dînșii ceartă mare și se sîrguia vrăjitorul acela să piardă pe Cuviosul Ștefan cu farmecele sale, chema diavolii asupra lui și făcea descîntece. Dar n-a sporit cu nimic, căci și farmecele lui se stricau și diavolii nici nu puteau să se apropie de alesul lui Dumnezeu. Apoi, nu înceta răul acela a face supărare în toate zilele cuviosului, hulind înaintea tuturor sfînta credință creștinească, tulburînd pe cei neîntăriți în credință și întorcîndu-i de la Hristos la a lor păgînătate. Că unii, fiind mici la suflet, credeau viclenele cuvinte ale lui, abătîndu-se de la calea cea dreaptă și urmînd învățăturii celei potrivnice lui Dumnezeu. Acela pe unii îi înșela cu cuvinte, iar pe alții cu daruri și cu plată și, năvălind asupra Cuviosului, se sfădea, ocăra, defăima, se certa, străduindu-se în tot chipul, să biruiască pe ostașul lui Hristos cel nebiruit.

Altădată a zis sfîntului: "Zeii noștri, deși au fost batjocoriți de tine, însă milostivindu-se, nu te-au pierdut; căci de n-ar fi fost milostivi, apoi demult te-ar fi sfărîmat și ai fi fost pierdut; însă te cruță, fiind fără răutate, ca tu, cunoscîndu-le obiceiul cel bun al lor, să încetezi a le mai face răutate. Credința noastră este mai bună decît credința voastră creștinească. Aceasta îți arăt că la voi este un singur Dumnezeu, iar la noi mai mulți dumnezei ajutători, apărători și ei ne-au dat toate cîte sînt; adică în ape pești, în văzduh păsările și cîte sînt în dumbrăvi și lunci: samuri, jderi, rîșii și celelalte fiare, care din vînarea noastră ajung pînă la voi; și se îmbogățesc cu ei domnii, boierii și dregătorii; și îmbrăcîndu-se cu dînsele, umblă mîndrindu-se, le dăruiesc unul altuia, fac negoț și-i trimit în țările de primprejur, în pămînturile cele depărtate, la Ordu, la greci, nemți și în Lituania; și toate acelea din vînatul nostru, pe care ni-l dau zeii noștri cei mulți. Însă și cu alt lucru, este mai bună credința noastră decît a voastră. La noi un om sau doi merg asupra ursului, se luptă cu dînsul și-l ucid cu ajutorul zeilor noștri, cărora le făgăduiesc pielea; iar la voi asupra unui urs ies mai mulți, ca la o sută sau două de oameni, sau și mai mulți și abia atunci dacă pot birui o fiară; iar uneori nu pot, ci se rănesc și ei, întorcîndu-se fără nimic și în zadar ostenindu-se. Iarăși credința noastră este mai bună decît a voastră pentru aceasta, că degrabă se aduc toate înștiințările; că ni se dă de știre de către zeii noștri; iar la voi nu-i așa, ci în multe zile de abia se aduce la voi oarecare înștiințare. Pentru aceste pricini este mai bună credința noastră, decît a voastră".

Dar robul lui Dumnezeu, Ștefan, la toate acelea răspundea împotrivă, spunîndu-i că mai puternic este Unul și adevăratul Dumnezeu al creștinilor, decît idolii cei mulți ai păgînilor, care nu sînt dumnezei, ci diavoli aruncați din cer în adîncime; ei amăgesc pe poporul cel neștiutor, ca să creadă în idolii cei fără de suflet și nu ajută oamenilor cu nimic, ci mai mult îi vatămă, pentru că sînt diavoli răi, nemilostivi, cumpliți, iuți, mînioși, bîrfitori, plini de ură, învrăjbitori neamului omenesc, pe care îndată l-ar pierde de pe pămînt, de n-ar fi legați și ținuți de dumnezeiasca putere. Iar vînatul în tot felul, se dă oamenilor nu de la idolii cei ce stau în loc nemișcați, nici de la diavolii cei ce n-au nici un fel de putere peste zidirea lui Dumnezeu, ci de la același singur Dumnezeu, Dătătorul tuturor bunătăților, Care fiecăruia îi dă după osteneala lui darurile Sale. Iar lupta cu fiarele se face nu numai în ținutul Permului, ci și în toate pămînturile și țarinile; și aceea se face nu din ajutorul părinților voștri zei, ci ori din trupeasca putere sau din iscusința luptătorului; dar mai ales cu puterea dumnezeească, căci a supus Dumnezeul cerului sub picioarele oamenilor toate fiarele, dobitoacele, păsările și peștii. Și s-au aflat mulți în credința creștinească, care cu numele lui Iisus Hristos au îmblînzit fiarele cumplite, gurile leilor le-au închis, urșii cu cuvîntul au legat, peste aspidă și peste vasilisc au călcat, pe leu și pe balaur l-au biruit.

Iar împotriva înștiințărilor celor ce degrabă vin de la diavoli prin vrăjitori, sfîntul zicea aceasta: "În credința creștină nu mulți bărbați s-au aflat mai înainte văzători, încît nu numai cele ce se făceau în zilele lor, departe, mai înainte le vedeau cu ochii cei sufletești, ca și cum ar fi fost de față; ci și cele ce aveau să se facă după mulți ani de la moartea lor, proorocește mai înainte le spuneau; căci și sfinții prooroci în Așezămîntul cel Vechi, cu mulți ani mai înainte, au vestit cele ce s-au împlinit după aceea în Așezămîntul cel Nou".

După aceasta și altele asemenea ca acestea lungi vorbiri cu dînsul, au întărit amîndoi un cuvînt, ca să ispitească cu lucrul credința, a cui este mai bună. Iar după chibzuința a însuși lui Cudesnic s-a hotărît în acest fel: "Să treacă prin foc și prin apă și cine nu se va arde în foc, sau cine nu se va îneca în apă, credința aceluia este mai bună și lui îi va urma poporul". Și plăcut a fost cuvîntul acesta la tot poporul Permului, cel ce se adunase la auzirea pricinii, lăudînd o judecată ca aceea. Iar sfîntul a grăit către vrăjitor: "Ai voit un lucru ce covîrșește puterile smereniei mele; dar nădăjduiesc spre îndurările Atotputernicului Dumnezeu și mă bizuiesc spre mila Aceluia, care caută mîntuirea tuturor, că puternic este, ca pe mine și în foc și în apă viu și întreg să mă păzească cu minune, pentru slava numelui Său cel Sfînt. Ca prin acea minune să se întărească în credință poporul cel ce stă de față, iar tu cu ai tăi diavoli spre care nădăjduiești, să te rușinezi!"

Aceasta zicînd către vrăjitor, a grăit poporului: "Bine este cuvîntat Domnul; luați foc și aduceți-l aici și aprindeți acea casă pustie, care totdeauna stă deschisă; iar eu cu Cudesnic, luîndu-l de mînă, voi intra într-însa". Și îndată au adus foc și au aprins casa. Cuviosul Ștefan ridicîndu-și mîinile către Dumnezeu, s-a rugat, zicînd: "Stăpîne, Preamilostive și Preaputernice, dă-ne ajutor în necaz, trimite mila Ta, arată

iubirea Ta de oameni, arată puterea Ta, ca să cunoască poporul ce stă de față, credința cea adevărată și să cunoască că Tu ești adevăratul Dumnezeu și eu sînt robul Tău. *Iată vrăjmașii Tăi au sunat și cei ce Te urăsc au ridicat capul; ridicat-au asupra cerului gura lor și limba lor a trecut pe pămînt. Pentru aceasta fă cu mine semn spre bine, să vadă cei ce mă urăsc și să se rușineze; că Tu, Doamne, mi-ai ajutat și m-ai mîngîiat;* pentru că Tu ești Dumnezeul Cel ce ne mîngîi în necazul nostru, prin Mîngîietorul Tău Duh cel Sfînt cu care ești binecuvîntat în veci. Amin!"

Sfîrșind rugăciunea, a zis către popor: "Pace vouă, fraților, mîntuiți-vă, iertați-mă și vă rugați pentru mine, căci eu pentru sfînta credință sînt gata a muri. Deci, mă duc spre încercarea ce-mi stă în față, nădăjduind spre Iisus, Începătorul și Împlinitorul credinței".

Întorcîndu-se către vrăjitor, a zis: "Să mergem împreună, luîndu-ne de mînă, precum am făgăduit!" Iar vrăjitorul, înfricoșîndu-se de focul cel foarte învăpăiat, nu voia să meargă. Și l-a apucat cuviosul cu tărie și-l trăgea cu sila în foc cu sine, iar Cudesnic se apăra și se întorcea înapoi și, căzînd la pămînt striga, nevrînd să meargă în foc, și îi spunea ca îndată va arde în foc ca fînul și ca paiele. Iar poporul striga asupra lui cu ocară ca să meargă în foc, precum singur a hotărît, iar el se ruga ca să-l lase.

Atunci a zis către dînsul Cuviosul Ștefan: "Au nu tu singur ți-ai ales și ai voit astfel să ispitești pe Dumnezeul Cel viu? De ce acum te lepezi?" Iar el, închinîndu-se pînă la pămînt și căzînd înaintea picioarelor lui, arăta pricina sa și își mărturisea neputința și își vedea deșertăciunea și amăgirea sa. Și spunea că, vrînd să înfricoșeze pe Ștefan, a aflat o scornire ca aceasta, ca să intre în foc, socotind că robul Dumnezeului Cel viu se va teme să intre; dar s-a întors vicleșugul pe capul lui Cudesnic și pe creștetul capului său s-a pogorît nedreptatea. Asemenea s-a făcut și pentru apă, cînd a tăiat în rîu gheața în două locuri, din susul apei făcîndu-se o copcă și din jos alta și amîndoi luîndu-se de mînă să intre în copca cea de sus; iar apoi mergînd pe sub gheață în jos să iasă afară din copca cealaltă. Atunci vrăjitorul, fiind silit de sfînt, n-a voit să intre și s-a rușinat ticălosul pentru toate farmecele și învățăturile sale cele vrăjitorești.

Deci, l-a întrebat sfîntul: "Voiești să crezi și să te botezi, de vreme ce acum te-am biruit?" Iar el se lepăda, nevrînd credința creștinilor și Sfîntul Botez. Și a grăit sfîntul către popor: "Voi sînteți martori că singur ticălosul acesta a aflat chipul cum să ispitească dreapta credință prin foc și prin apă; și acum el nu voiește să-și împlinească cuvîntul său și n-a intrat nici în foc, nici în apă, nici nu crede nici Sfîntul Botez nu-i trebuie. Ce credeți voi despre el, spuneți-mi?" Iar poporul a strigat: "Este vinovat și i se cuvine pedeapsa morții". Și apucîndu-l, l-au dat în mîinile Sfîntului Ștefan ca să-l pedepsească cu moartea, precum voiește. Și-i ziceau: "De-l vei lăsa viu, apoi mai amară supărare îți va face!"

Sfîntul a răspuns: "Ba nu! Mîna noastră nu va fi asupra vrăjmașului nostru! Că nu m-a trimis Hristos să ucid, ci să propovăduiesc și nu mi-a poruncit să muncesc, ci să învăț cu blîndețe și să sfătuiesc cu liniște; nici nu mi-a poruncit Stăpînul meu să pedepsesc, ci să cert cu milă!" După aceea zise: "Dreptul mă va certa cu milă și mă va mustra. Iar de nu voiește să creadă, fiind împietrit și orbit de răutate, aceea îi va fi lui spre pedeapsă veșnică. Pentru că zice Domnul nostru: *Cel ce va crede și se va boteza, se va mîntui; iar cel ce nu crede, se va osîndi*. Destul este, cu certare să-l oprim, ca să nu dea mai mult învățătura sa cea înșelătoare, nici să răzvrătească poporul lui Dumnezeu și nici să viețuiască în mijlocul turmei lui Hristos. Lupul cel răpitor să nu aibă legătură cu lumina, ci să se dea afară acea răutate din mijlocul tuturor și mădularul cel putred cu sabia Duhului să se taie. Să se izgonească din hotarele acestea lupul acesta; iar de ar îndrăzni ca iarăși aici să se arate și să învețe, atunci să nu scape de pedeapsa morții!" Deci, certînd pe Cudesnic, l-a izgonit din hotarele Permiei și a adus pace în Biserica lui Hristos, iar locașurile lui Dumnezeu se zideau pretutindeni, pe cînd capiștile idolești se risipeau desăvîrșit.

Înmulțindu-se Biserica lui Hristos în pămîntul Permului, era trebuință de episcop în acea țară, de vreme ce era foarte departe a se trimite la mitropolitul din Moscova pentru hirotonisiri. Drept aceea, sfătuindu-se Cuviosul Ștefan cu poporul cel din nou luminat, s-a dus în Moscova la marele voievod Dimitrie Ivanovici și la Mitropolitul Pimen și le-a spus toate cele ce s-au făcut cu darul lui Dumnezeu în pămîntul Permului. Apoi cerea să dea episcop acelui pămînt, pentru că seceriș era mult, iar lucrători puțini. Iar marele voievod și mitropolitul împreună cu episcopii și cu tot sfîntul sobor, sfătuindu-se despre aceasta, au zis: "Cine este mai vrednic și mai cucernic ca să fie episcop în pămîntul Permului, decît acela care a luminat acel pămînt cu darul lui Hristos și a suferit atîtea neajunsuri și osteneli și care a tălmăcit cărțile rusești în limba permilor; a sfărîmat idolii, a zidit sfinte locașuri și este ca un apostol al Permului? Deci, acela să fie acolo episcop, căci cu adevărat este vrednic acest bărbat de un asemenea dar".

Astfel, Sfîntul Ștefan a fost ales episcop al Permului. Acea hirotonisire a fost foarte plăcută binecredinciosului și marelui voievod Dimitrie Ivanovici, de vreme ce acest fericit Ștefan îi era cunoscut și-l iubea foarte mult. Apoi marele voievod și mitropolitul, dîndu-i foarte multe daruri, l-a trimis la scaunul lui în Permia, unde ajungînd sfîntul, multă bucurie a făcut oamenilor prin venirea sa și se ostenea ca mai înainte, întărind în credință pe oamenii cei credincioși, iar pe cei ce rămăseseră necredincioși lămurindu-i și botezîndu-i. Apoi a zidit biserici lui Dumnezeu și a hirotonit preoți, și toată rînduiala bisericească bine a așezat-o. Asemenea și mănăstiri a zidit și dădea milostenie multă, hrănind pe săraci și pe scăpătați; îmbrăca pe cei goi și pe cei mîhniți îi mîngîia, iar pe cei străini îi odihnea, făcîndu-se părinte milostiv și binefăcător pentru toți, căci avea pentru toți mare purtare de grijă, nu numai pentru mîntuirea sufletului, ci și pentru trebuințele trupești. Pentru că de multe ori aducea din Bologna cu corăbiile multe pîini la Permia și le împărțea la oamenii cei scăpătați, în timpuri de foamete.

Iar după ce a adus lui Dumnezeu tot pămîntul Permului, toate rînduindu-le bine, şi a ocîrmuit Sfînta Biserică cu bună rînduială şi a păscut turma cea cuvîntătoare, s-a apropiat de sfîrşit, plăcutul lui Dumnezeu, Sfîntul Ştefan, Episcopul Permului. Căci ajungînd la adînci bătrîneţi, slăbea cu trupul de ostenelile cele de mulţi ani pentru mîntuirea sufletelor omeneşti atît de multe; şi încă era nevoie ca iarăşi să meargă în Moscova, la mitropolitul Ciprian, pentru nişte treburi bisericeşti. Drept aceasta, chemîndu-şi turma sa, a învăţat-o din destul din dumnezeieştile Scripturi, ca să petreacă în credinţă şi în dreptate. Iar printre multe alte sfaturi bune a zis: "Vremea sfîrşitului meu este aproape şi mă voi muta de la voi, precum mi-a arătat Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia vă încredinţez pe voi".

Apoi, făcînd rugăciune, s-a dus în cale şi, ajungînd la Mosco-va, cetatea de scaun, s-a îmbolnăvit şi zăcînd cîteva zile s-a mutat către Domnul, pe Care din tinereţe L-a iubit. Sfîrşitul lui a fost în timpul marelui cneaz Dimitrie, care a biruit puterea lui Mamae şi a mitropolitului Ciprian. Apoi s-au adunat la înmormîntarea sfîntului domni, boieri, rînduiala bisericească şi poporul şi au petrecut trupul lui cu cinste în mănăstirea Mîntuitorului, unde acum este curtea împărătească şi l-a pus în biserica cea de piatră în partea stîngă.

Astfel, Cuviosul Părintele nostru Ştefan, episcopul şi luminătorul Permului, sfîrşind alergarea vieţii sale celei plăcute lui Dumnezeu şi multora de folos, a lăsat oamenilor păstoriei sale mare durere, iar îngerilor lui Dumnezeu le-a făcut bucurie întoarcerea atîtor de mulţi păcătoşi. Pentru aceasta şi sufletul lui cel sfînt a fost luat de îngereştile mîini şi dus cu veselie la Dumnezeu, unde cu cetele sfinţilor ierarhi stă înaintea scaunului Domnului şi pentru toată lumea se roagă Tatălui şi Fiului şi Sfîntului Duh, Unul în Treime Dumnezeu, a Cărui slavă este în veci. Amin!

73. POMENIREA SFÎNTULUI MUCENIC SIMEON, EPISCOPUL IERUSALIMULUI, RUDA DOMNULUI, UNUL DIN CEI ŞAPTEZECI DE APOSTOLI

(27 APRILIE)

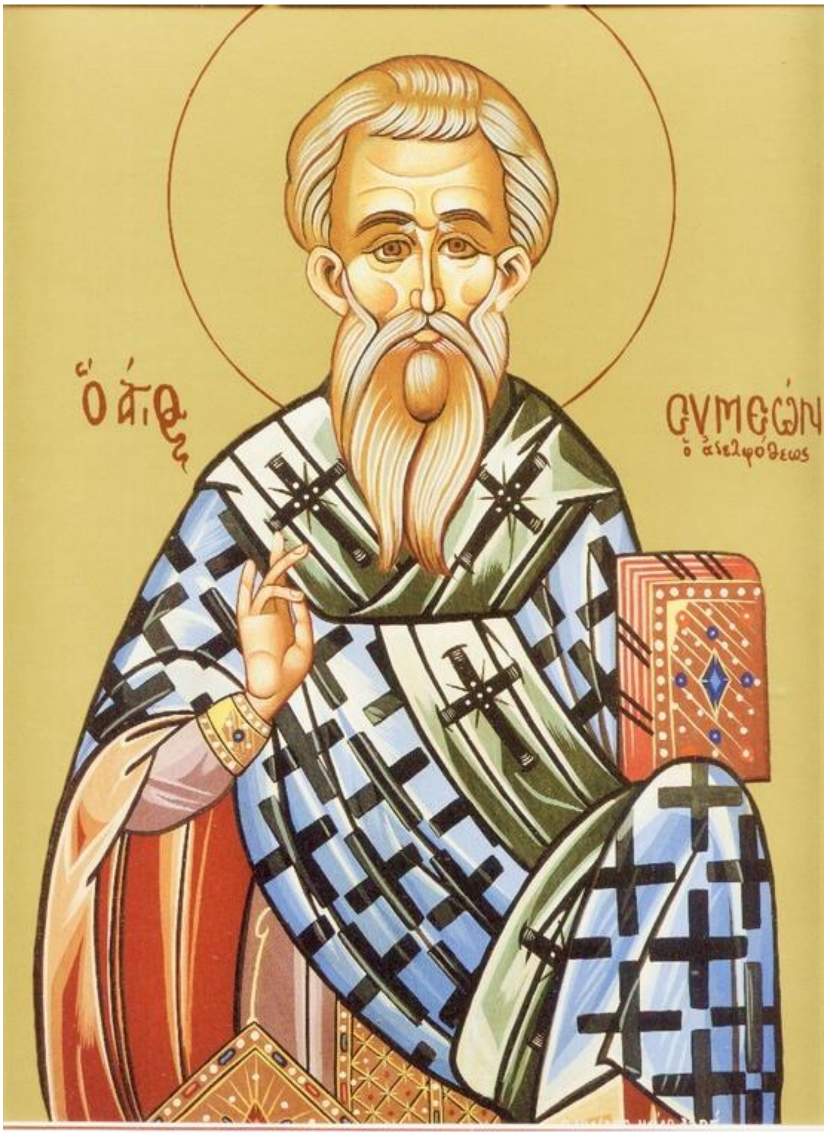

Acest Sfînt Simeon, care era rudenie a Domnului nostru Iisus Hristos, a fost fiu al lui Cleopa, fratele Sfîntului Iosif, logodnicul, pentru care vrednicii de credință, scriitorii vechi de istorie bisericească greacă, Evsevie, episcopul Cezareei Palestinei, Gheorghe Chedrin și Nichifor al lui Calist Xantopol, cu un glas mărturisesc că Iosif, logodnicul Preasfintei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, și Cleopa au fost frați buni de tată și de mamă, Iosif era frate mai mare, iar Cleopa mai mic. Acest Cleopa, după întoarcerea lui Iosif din Egipt a luat de soție, de la fratele său Iosif, pe o fiică a lui Maria, care a născut pe acest Sfînt Simeon. Ajungînd în vîrstă și auzind despre minunile Domnului nostru Iisus Hristos, Sfîntul Simeon a crezut Într-însul. Iar după patima cea de bunăvoie a Domnului și după Înălțarea la cer, a fost numărat în ceata sfinților șaptezeci de apostoli întru bunavestire a lui Hristos, umblînd prin cetăți și prin sate, învățînd și făcînd minuni; luminînd popoarele cu lumina sfintei credințe și pierzînd întunericul închinării idolești. Iar în acel timp Sfîntul Iacov, fratele Domnului, fiul Sfîntului Iosif logodnicul, ținea scaunul arhieriei Ierusalimului, fiind

întîiul episcop acolo; și fiindcă mărturisea pe Hristos, necredincioșii evrei doborîndu-l de pe scaunul Bisericii, l-au ucis, lovindu-l în cap cu un lemn.

După uciderea Sfîntului Iacob, a sosit degrabă risipirea Ierusalimului prin Tit și Vespasian, precum mai înainte a zis Domnul. Iar după risipire, s-au adunat ucenicii Domnului care erau între cei vii, împreună cu cei care după trup au fost rudenie lui Hristos Domnul, și acest sfînt Simeon, fiul lui Cleopa, nepotul și fiul de frate al lui Iosif și rudenia Domnului l-au pus al doilea episcop al Ierusalimului - în locul Sfîntului Iacov -, căci acum Ierusalimul, începuse iarăși a fi locuit de oamenii cei ce rămăseseră. Iar Sfîntul Simeon, fiind ca o biserică a Sfîntului Duh, împodobea prin sine scaunul Ierusalimului, aducînd pe cei rătăciți la Hristos Dumnezeu. Apoi după mai mulți ani, pe vremea împărăției lui Traian, a fost clevetit de zavistnicii eretici către Attic, antipatul Romei, pentru două pricini: întîi, fiindcă este cu neamul din casa lui David, iar al doilea că este creştin. În timpul acela era prigonire de la împărații Romei, asupra seminției lui David și asupra celor ce credeau în Hristos. Și erau cercetați cu dinadinsul pretutindeni, cînd se afla cineva din neamul lui David și se pierdeau, ca nici urmă din acea seminție împărătească să nu rămînă între evrei, ci să stăpînească veşnic împărații Romei pămîntul iudeilor. Asemenea și cei ce credeau în Hristos erau chinuiți și uciși, pentru ca zeii păgînești să fie cinstiți prin toată lumea.

Deci, Sfîntul Simeon, ca cel din Seminția lui David și ca cel ce credea în Hristos, fiind rudă cu El, a fost prins de păgîni, după porunca lui Attic antipatul. Fiind bătrîn Sfîntul Simeon, căci avea mai mult de o sută de ani, după multe chinuri, pe cruce fiind pironit, ca și Hristos Domnul, și-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu.

Notă - Prologul în 18 zile ale lunii Septembrie scrie astfel despre acest Sfînt Simeon: "Acela era fiul lui Iosif, logodnicul și fratele lui Iacov. Dar mai vrednic lucru de credință este că, nu al lui Iosif a fost fiu, ci al lui Cleopa, fratele lui Iosif; iar lui Iosif i-a fost nepot, adică fecior de frate, precum de la cei mai sus ziși scriitori vechi de istorii ai Bisericii grecești, se dovedește aceasta. De unde se arată și aceasta, că Simeon nu i-a fost frate bun lui Iacov, fratele Domnului și fiul lui Iosif, ci văr.

Iarăși prologul, în patru zile ale lunii Ianuarie, scrie despre soborul Sfinților șaptezeci de Apostoli, și în cuvîntul sub numele Sfîntului Dorotei, episcopul Tirului se scrie despre acest Sfînt Simeon așa: "Cleopa sau Simeon este nepotul Domnului". Dar acolo destul s-a arătat că altul a fost Cleopa și altul Simeon. Cleopa a fost tatăl lui Simeon, iar Simeon fiul lui Cleopa; însă nu nepot al Domnului, ci rudenie, așa ca și cum ar fi fost văr din frați.

În această lună și zi, prologul a scris astfel: "Îndoită numire a cîștigat fericitul, pentru că se numea Simon și nu Simeon". Simon a fost fiu al lui Iosif și frate bun al lui Iacov, fratele Domnului; iar Simeon, precum s-a zis, este fiul lui Cleopa și văr din frați cu Iacov; după aceea era rudenie a Domnului, fiind și numărat între cei șaptezeci de apostoli. Iar Simeon fiul lui Iosif, nicidecum nu se află între apostoli. Este scris de Sfîntul Ioan Evanghelistul în cap. 7, stih 5, cum că "nici frații lui Hristos n-au

crezut în El". Iar frații aici, spune Sfîntul Teofilact, sînt fiii lui Iosif, pe care Sfîntul Evanghelist Matei în cap. 13, stih 56, anume îi pomenește: Iacov, Iosie, Simon și Iuda. Ci și aceasta este arătat, că mai pe urmă au crezut în El, Iuda, care se zice și Tadeu, unul din cei doisprezece apostoli; apoi Iacov cel dintîi din cei șaptezeci și Iosie asemenea din cei șaptezeci. Iar Simon se pare că n-a luat slujba apostoliei, ci mai înainte de împărțirea prin toată lumea a Sfinților Apostoli a trecut din cele de aici, adeverind Sfîntul Apostol Pavel în întîia epistolă către Corinteni, în cap. 15, și zicînd: Mulți sînt pînă acum, iar oarecare s-au și mutat.

Iar despre Sfîntul Simeon al lui Cleopa și rudenie a lui Hristos, știut este că a fost unul din cei șaptezeci de apostoli și episcop al Ierusalimului, al doilea după vărul de frate al lui Iacov. Dar ceea ce se pare unora, că Cleopa murind fără fii, după legea de atunci, Iosif i-a luat femeia lui și a făcut cu dînsa șase fii, patru feciori și două fete, adică pe Maria care se numește fiica lui Cleopa și pe Salomeea pe care o pomenește Teofilact în tîlcuirea cea de la Matei în cap. 13. De aceasta se cuvine a socoti cu dinadinsul, că Iosif a murit mai înainte de Cleopa, nu Cleopa mai înainte de Iosif. Deci, cum putea Iosif ca să aibă pe femeia lui Cleopa? Iar Iosif a murit mai înainte de Cleopa, este arătat de aici, că Cleopa după Învierea Domnului a fost și a văzut pe Domnul în Emaus împreună cu Luca, de care S-a și cunoscut Domnul în frîngerea pîinilor.

Cleopa, și după Înălțarea Domnului și după primirea Sfîntului Duh, a fost viu și s-a sfîrșit prin mucenicie. Iar Sfîntul Iosif nici Patimile lui Hristos n-a apucat, ci încă mai înainte de Botezul Domnului, a trecut din viața aceasta. Deci, cum putea să fie aceasta, ca Iosif după moartea lui Cleopa să ia femeia sa și să facă cu dînsa fii. Mai vrednic de crezare este aceasta, că nu Iosif a luat pe femeia lui Cleopa, ci Cleopa pe fiica lui Iosif a luat-o de soție, de care lucru Gheorghe Chedrin zice așa: "După cinci ani, Iosif s-a întors din Egipt în Nazaret, pe a cărui fiică Maria, Cleopa fratele lui Iosif, care era din doi părinți, a luat-o de soție și dintr-însa a născut pe Simeon, care după Iacov, fratele Domnului, a fost episcop al Ierusalimului".

Iar ceea ce se zice de Maria lui Cleopa, cum că ar fi fost fiică lui Cleopa, aceasta nu este în Evanghelie; pentru că se scrie la Sfîntul Evanghelist Ioan în cap. 19, stih 25: "Și stătea lîngă Crucea lui Iisus, mama lui și sora mamei lui, Maria a lui Cleopa". Aici nu zice Sfîntul Evanghelist Ioan, Maria fiica lui Cleopa, ci numai Maria lui Cleopa, iar nu fiica lui Iosif, pe care ca pe o soră o avea Preacurata Fecioară Maria, Maica lui Iisus. Căci după ce S-a logodit cu Iosif, S-a dus din Biserica Domnului în casa lui și locuia cu Maria, fiica lui, fiind încă fecioară, ca soră cu soră, avînd locuință împreună. Deci, să se știe, că aici Maria lui Cleopa, nu este fiica lui, ci femeia, care a născut pe acest Simeon rudenia Domnului, vărul de frate după trup, din pricina lui Iosif cel părut tată al lui Hristos, fratele lui Cleopa, tatăl lui Simeon.

74. VIAȚA CUVIOSULUI ȘTEFAN, EGUMENUL PECERSCĂI ȘI EPISCOPUL VLADIMIRULUI

(27 APRILIE)

Cel care are răbdare, se învrednicește de toată fapta bună, se bucură în necazuri, este bine iscusit în primejdii și în ispite se veselește, cum a zis Efrem Sirianul, însuflat fiind de Dumnezeu. Unul ca acesta a fost Cuviosul Părintele nostru Ștefan, care, pătimind pentru frații săi, deși a fost mult necăjit, însă Dumnezeu l-a veselit foarte mult; pentru că își aducea aminte cuviosul de cuvîntul proorocului și împăratului David, care zicea: *După mulțimea durerilor din inima mea, mîngîierile Tale au veselit sufletul meu*. Pentru aceasta toate încercările grele, ca și cum ar fi fost trimise de la Dumnezeu, le primea cu bucurie. Apoi bine s-a deprins cu iscusința la toate faptele cele bune, pentru că din copilăria sa a fost crescut sub mîna celui vrednic de laudă între egumeni, adică a Cuviosului Părintelui nostru Teodosie al Pecerscăi și a fost ucenicul lui pururea, îndulcindu-se și hrănindu-se totdeauna de cuvintele cele insuflate de Dumnezeu, ce ieșeau din gura aceluia cea curgătoare de miere, ca un prunc; care ca un fiu cu tatăl s-au unit prin toată asemănarea cea îmbunătățită.

Pentru aceasta cu dragostea s-a unit și s-a lipit în inima tuturor fraților, de la care mai întîi a fost ales purtător de grijă al rînduielilor bisericești. Și atunci învățînd singur egumenul, adică Cuviosul Teodosie pe frați în biserică, cu duhovnicești cuvinte, acesta cu vrednicie îi învăța. Iar după aceea, cînd Cuviosul Teodosie avea să-și dea sfîrșitul acestei vieți vremelnice, l-au rugat toți cu un glas, zicînd: "Ștefan este vrednic ca după tine să ia egumenia. Ștefan să ne fie egumen!"

Cuviosul Teodosie s-a plecat la rugăciunea fraților și chemînd pe fericitul Ștefan, iubitul său ucenic, i-a încredințat înaintea tuturor, ograda cea plină de cuvîntătoare oi, cele de Dumnezeu însuflate și biserica fiind pusă pe temelie bună, îl ruga ca să o desăvîrșească. Apoi îl învăța să păzească rînduiala mănăstirii, să iubească pe frați din curată inimă și neadormit să-și aibă ochiul ini-mii către Dumnezeu, iar iubirea de străini să nu o uite. Și așa s-a mutat la veșnicele lăcașuri, însă s-a făgăduit ca și în locul său, Pecersca cea încredințată fericitului Ștefan, să fie cu ajutorul totdeauna nedespărțit.

Murind Cuviosul Teodosie și fericitul Ștefan primind egumenia Sfintei Pecersca, lavra cea făcătoare de minuni, se nevoia foarte mult, silindu-se la zidirea sfintei de Dumnezeu însemnatei biserici, pe care Cuviosul Teodosie începuse a o zidi, precum și la toată iconomisirea mănăstirească. Și cu darul lui Dumnezeu, prin rugăciunile părinților noștri Antonie și Teodosie, nu după mulți ani s-a săvîrșit biserica. Mănăstirea din nou a îngrădit-o și a mutat acolo pe frați din mănăstirea cea veche, lăsînd numai puțini dintre dînșii. Cuviosul Părintele nostru Ștefan a rînduit și aceasta, ca în mănăstirea lui totdeauna să se săvîrșească Sfînta Liturghie pentru frații cei răposați și pentru fericiții ctitori. Iar Dumnezeu îi dădea toate din belșug spre trebuința lui, încît se înmulțea lucrul acela, cu darul lui Dumnezeu.

Dar vrăjmașul, care urăște binele și se luptă totdeauna cu robii lui Dumnezeu, a zavistuit grija cea atît de mare a fericitului pentru locașul lui cel sfînt; și slujindu-se cu meșteșugirile sale cele rele, o tulburare ca aceea a făcut între unii frați, încît nu numai că a scos din egumenie pe acela, pe care mai înainte singuri cu un glas îl aleseseră; dar l-a îndepărtat și din mănăstire, deși era nevinovat. Însă toate acestea le-a răbdat Cuviosul Ștefan cu vitejie de la frații săi și cu dragostea nu se depărta nicidecum de la aceia, de la care era depărtat cu trupul; ci cu dinadinsul se ruga lui Dumnezeu pentru dînșii, urmînd în aceasta celui de un nume cu sine, Sfîntul Întîiul Mucenic Ștefan, și zicea: "Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta!" Pentru că era atras sfîntul de dragostea Cuviosului Teodosie, ca fierul de magnet.

Mulți din boieri și din dregători aflînd de un necaz ca acesta al Cuviosului Ștefan, fiind fii duhovnicești ai lui și încredințați lui de Cuviosul Teodosie, le-au părut rău, că duhovnicescul lor părinte a pătimit așa, și de milă, i-au dat din averile lor destul, pentru cele de trebuință. În acea vreme, Cuviosul Ștefan aducîndu-și aminte de acele preaslăvite minuni, cărora singur a fost văzător, cum ar fi meșterii din cetatea lui Constantin care au venit la Cuvioșii Părinți Antonie și Teodosie ai Pecerscăi, aducînd cu ea icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și au povestit și vedenia împărătesei din Vlaherna. Apoi, ajutîndu-i Dumnezeu, cu ajutorul Cuvioșilor Părinți Antonie și Teodosie, și-a zidit o mănăstire, nu departe de a Pecersăi, la Clova, în care a zidit și o biserică din piatră în numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și în pomenirea punerii cinstitului veșmînt al Ei, după felul bisericii din cetatea lui Constantin, ce este în Vlaherna. Și în toți anii făcea praznic luminat în 2 zile ale lunii Iulie, și adunînd acolo mulți frați, viețuia cu plăcere de Dumnezeu.

Iar tipicul bisericii și în toată rînduiala iconomisirii mînă-stirești, precum o primise de la Cuviosul Teodosie în mănăstirea Pecersca, așa a poruncit să se păzească și într-a sa mănăstire. Și arătînd multe isprăvi, spre folosul celor dreptcredincioși, mergea din putere în putere, încît și în cele mai depărtate părți era slăvit și știut de mulți pentru viața lui cea îmbunătățită. Pentru aceasta, cînd s-a sfîrșit episcopul slăvitei cetăți a Vladimirului, pe care acel mare stăpînitor Vladimir o zidise în numele său, atunci acel cuvios a fost ales la arhierescul scaun al cetății aceleia și a fost hirotonisit de prea sfințitul Mitropolit Ioan al Kievului. Și păștea bine oile cele încredințate de Dumnezeu, făcîndu-se chip turmei, cu cuvîntul, cu viața, cu dragostea, cu duhul, cu credința și cu curăția.

Apoi prin bunăvoința lui Dumnezeu și cu sfatul Fericitului Ioan, egumenul Pecerscăi și al tuturor fraților, aveau să se mute cinstitele moaște ale Cuviosului Părintelui nostru Teodosie din peșteră în biserica cea zidită de Dumnezeu. În acea vreme vrednică de minune, acest episcop Ștefan, venind de la Vladimir, s-a aflat la Clova în mănăstirea sa și a văzut în noaptea aceea peste cîmp, o rază mare strălucind deasupra peșterii și socotind că se mută cinstitele moaște ale Cuviosului Teodosie - aflînd scopul acela -, s-a mîhnit foarte, căci le mută fără dînsul. Și îndată a încălecat pe un cal și a alergat degrabă spre peșteră, luînd cu dînsul pe Climent, pe care îl pusese egumen în locul său la Clova.

Și mergînd a văzut de departe raza care i se arătase deasupra peșterii; însă cînd s-a apropiat, a văzut acolo lumînări multe. Și, mergînd, la peșteră, nimic din acestea n-a mai văzut; și a înțeles că într-adevăr s-a învrednicit a vedea lumina dumnezeieștii slave, din cinstitele moaște ale Cuviosului Teodosie; pentru că săpase deasupra cinstitelor lui moaște și le dusese la ușa peșterii. Iar în altă zi, după vedenia aceea, a slujit și Sfîntul Ștefan la mutarea cinstitelor moaște ale părintelui și învățătorului său, Cuviosul Teodosie.

Apoi, ducîndu-se în ale sale la scaunul Vladimirului, a făcut multe fapte bune spre sporirea cuvîntătoarei sale turme; pentru care s-a găsit vrednic de cununa slavei celei neveștejite, pe care de la începutul anilor săi a însemnat-o pentru numele său, iar cu faptele a căutat-o. Și așa, după mulți ani, pentru primirea acelei cununi, s-a dus la Hristos Începătorul păstorilor, în anul de la zidirea lumii 6602, iar de la nașterea lui Hristos 1094, în 27 de zile ale lunii Aprilie. Cu rugăciunile Cuviosului Ștefan, purtător de cunună, învrednicește-ne și pe noi, Hristoase, Dumnezeule, a merge către Slava Ta și a Părintelui Tău Celui fără de început, a Duhului Celui de o ființă cu Tine, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

75. POMENIREA CUVIOSULUI IOAN MĂRTURISITORUL, EGUMENUL MĂNĂSTIRII CATARON

(27 APRILIE)

Acest fericit Ioan s-a născut în Irinopole, care era una din cetăţile Decapolei; fiu de părinţi creştini şi iubitori de Dumnezeu, cu numele Teodor şi Grigoria. Făcîndu-se de nouă ani, s-a dus la chinovie, unde s-a călugărit, şi fiind osîrduitor, smerit şi ascultător, a fost iubit de dascălul său. Şi a mers împreună cu el la Sinodul al şaptelea, ce s-a adunat a doua oară în Niceea, apoi mai pe urmă şi în Constantinopol.

Dascălul său s-a făcut arhimandrit şi egumen al mănăstirii lui Dalmat, iar el s-a făcut schimnic şi preot, şi de acolo a fost trimis de împăratul Nichifor egumen al Mănăstirii Cataron. Aici, cu plăcere de Dumnezeu şi apostoleşte, a ocîrmuit turma lui Hristos mai mult de zece ani şi era iubit de toţi oamenii. Şi s-au descoperit fericitului încercări a toată lumea iscodite de diavolul urîtor al binelui şi, adunînd şi sfătuind pe toţi fraţii, îndemnîndu-i şi la cele de cuviinţă, a zis către ei: "Privegheaţi, părinţilor şi fraţilor, să nu fiţi furaţi de diavolul şi să nu vă lepădaţi de închinarea la sfintele icoane; căci pe mine nu mă veţi mai vedea între cei vii". Şi în vremea cînd el vorbea acestea, venind unii îndîrjiţi trimişi de Leon, luptătorul împotriva icoanelor, au împrăştiat toată turma şi cele ce au găsit în mănăstire pe la părinţi, ca pe ale lor le-au împărţit. Iar pe păstorul lor, cu lanţuri legat, l-au dus la Bizanţ, lăsînd mănăstirea în pradă.

Mergînd sfîntul la împărat şi numindu-l pe el păgîn şi osîndit, zicîndu-i şi multe altele fără de sfială, l-a pornit spre mînie. Pentru aceasta cumplit a fost bătut peste obraz cu vine de bou; iar fericitul se bucura pătimind pentru Hristos. După aceea, fiind închis în metocul său trei luni, a fost surghiunit la o cetate numită Pentadactilon, în hotarele Lambei. Acolo, legînd picioarele lui cu lanţuri, l-au pus într-o închisoare întunecoasă, lăsîndu-l acolo 18 luni. Iar după aceasta l-au dus gol în cetate, înaintea împăratului spre batjocură.

După multe pricini de cuvinte, a fost dat lui Ioan, cel ce cu nevrednicie era atunci patriarh al Bisericii celei Mari, care multă cruzime a arătat sfîntului, strîmtorîndu-l pe el cu foame în multă vreme. După aceasta l-a înfăţişat iarăşi la împărat şi el l-a trimis la un lagăr numit Criotavron al Bucelarilor; acolo l-a închis doi ani întregi, unde de multă rea pătimire se uscase cu totul carnea de pe trupul lui. Însă sfîntul pe toate suferindu-le, cu mulţumire slăvea pe Dumnezeu. Iar după ce a fost junghiat Leon Armeanul şi a împărăţit în locul său Mihail Travlul, fiind liberaţi toţi cei de prin surghiunuri, s-a dus şi sfîntul pînă la Calcedon, neavînd voie ca să intre în cetate. Iar după aceea împărăţind Teofil, a voit cuviosul să se aşeze în oarecare mănăstire împreună cu alţi părinţi; apoi fiind prinşi de patriarhul din acea vreme şi cumplite necazuri suferind fericitul, a fost surghiunit la ostrovul Afusiei, unde, împlinind doi ani şi jumătate, a văzut oarecare vedenie şi, vestind celor dimpreună cu el mutarea sa, după trei zile s-a dus către Domnul.

76. POMENIREA SFINŢILOR APOSTOLI ARISTARH, MARCU ŞI ZINON (27 APRILIE)

Acești sfinți erau din cei șaptezeci; și Aristarh este acela de care Pavel pomenește în Epistola către Romani și care a fost episcop al Apamiei celei din Siria, supusă cu scaunele apostolilor celor dintîi. Acesta mai întîi decît toți a propovăduit pe Hristos Dumnezeu adevărat. Iar Marcu este acela pe care și Ioan obișnuia a-l numi. De care pomenește Luca în Faptele Apostolilor și care a fost pus episcop de apostoli în Vivlopole. Iar Zinon este acela pe care Apostolul îl scrie în Epistola către Romani legiuitor și care a fost făcut întîi episcop de Apostolul Petru în Diospole; el învăța propovăduind pe Hristos Dumnezeu adevărat. Aceștia multe rele pătimiri suferind de la necredincioși pentru zidirea din nou a bisericilor și pentru surparea idolilor, și înșiși făcîndu-se lucrători de minuni și de vindecări, s-au mutat către Domnul.

77. POMENIREA SFINȚILOR APOSTOLI IASON ȘI SOSIPATRU, DIN CEI ȘAPTEZECI, A FECIOAREI CHERCHIRA ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÎNȘII

(28 APRILIE)

Sfîntul Apostol Iason era tarsinian. El a venit cel dintîi din Tars, către dreapta credință. Iar Sfîntul Sosipatru era apostol din Ahaia. Amîndoi aceștia, după primirea sfintei credințe în Hristos, au fost ucenici ai Sfîntului Apostol Pavel, care, în epistola către Romani, îi numește rudenii ale sale. Deci Iason a fost ales episcop al cetății sale Tarsul, iar Sosipatru a luat ocîrmuirea Bisericii Iconiei și au păscut bine Bisericile lor și le-au înmulțit. Apoi s-au dus în părțile Apusului și mergînd în insula Cherchirei, au zidit o biserică preafrumoasă în numele Sfîntului Întîiului Mucenic Ștefan, unde, slujind lui Dumnezeu, pe mulți i-au atras la credința în Hristos.

Dar fiind ponegriți în fața lui Cherchilin, stăpînitorul acelei insule, au fost închiși într-o temniță, în care ședeau șapte tîlhari ale căror nume sînt: Satornie, Iachishol, Faustinian, Ianuarie, Marsalie, Eufrasie și Mamie, pe care sfinții apostoli, cu vorba lor cea de Dumnezeu însuflețită, i-au adus la sfînta credință și din lupi i-au făcut oi. Împăratul a poruncit să se umple o căldare mare cu smoală, pucioasă și ceară și să o fiarbă, iar pe acei șapte legați să-i arunce în acea căldare. Deci, sfîrșindu-se

mucenicește, au luat cununi de la Dumnezeu. Și a crezut în Hristos și străjerul temniței, căruia i-au tăiat întîi mîna, apoi amîndouă picioarele; și fiindcă tot timpul chema numele lui Hristos, i-au tăiat capul și s-a numărat în ceata sfinților mucenici. Iar pe Sfinții Apostoli Iason și Sosipatru, scoțîndu-i din temniță ighemonul, i-a dat boierului Carpian la muncă, care, luîndu-i, i-a legat și i-a trimis iarăși în temniță.

O pătimire ca aceasta a sfinților apostoli văzînd-o Cherchira, fiica stăpînitorului, și aflînd că pentru Hristos pătimesc, a mărturisit și ea că este creștină; și scoțînd de pe ea podoabele cele de mare preț și gherdanurile, le-a împărțit la săraci. De acest lucru auzind tatăl ei, s-a supărat și se străduia în tot chipul, să o întoarcă de la credința în Hristos. Dar neputînd, a închis-o într-o temniță deosebită și din mînia cea mare a poruncit să o dea unui arap, spre desfrînare. Iar cînd s-a apropiat arapul de ușile temniței, un urs sălbatic a alergat și, apucîndu-l, îl rupse. Simțind fiica împăratului, care era în temniță și uitîndu-se pe ferăstruie, a izgonit acea fiară cu numele lui Hristos, iar pe arap l-a tămăduit de răni și l-a învățat cunoștința lui Hristos, făcîndu-l creștin și ostaș al Lui. Apoi a strigat arapul cu glas tare: "Mare este Dumnezeul creștinilor!" Pentru aceasta, împăratul l-a schingiuit fără de milă și, sfîrșindu-se mucenicește, a trecut în ceata mucenicilor.

Stăpînitorul a poruncit ostașilor să pună lemne împrejurul temniței și să le aprindă, ca împreună cu temnița să ardă și fiica lui. După ce a făcut aceasta și a ars temnița, s-a găsit fecioara vie și nearsă. O minune ca aceasta auzind-o, mulți din popor au crezut în Hristos. Apoi a spînzurat-o muncitorul de un lemn și cu fum greu a înăbușit-o și cu săgeți a însăgetat-o, pînă ce și-a dat duhul în mîinile lui Dumnezeu. După sfîrșitul ei, a început tiranul stăpînitor a prigoni pe cei ce au crezut în Hristos; iar aceia, temîndu-se de tirania ighemonului, au fugit într-o insulă ce era aproape și s-au ascuns. Aflînd de ei stăpînitorul, a înotat spre insula aceea, vrînd să-i pedepsească cumplit. Dar cînd a fost la mijlocul mării, fiind pedepsit de mînia lui Dumnezeu, s-a afundat în mare ca și faraon cel de demult, iar credinciosul popor, izbăvindu-se din mîinile lui cele tirane, a adus cîntări de mulțumire lui Dumnezeu. Atunci Sfinții Apostoli Iason și Sosipatru, liberîndu-se din temniță, învățau poporul Cuvîntul lui Dumnezeu, fără a mai fi opriți.

După acesta a venit alt ighemon și auzind de sfinții apostoli, i-a prins și a poruncit ca într-o baie de fier să pună smoală, pucioasă și ceară, să o fiarbă și să arunce pe sfinți acolo. Făcîndu-se aceasta, sfinții, cu darul lui Hristos, au fost nearși în baia aceea; iar din cei necredincioși, care stăteau împrejur, s-au ars mulți cu acel foc. Văzînd unii acea înspăimîntată minune, au crezut în Hristos. Încă și împăratul insulei a crezut și o piatră la grumaji spînzurîndu-și se tînguia, zicînd: "Dumnezeul lui Iason și al lui Sosipatru, miluiește-mă pe mine!" Atunci sfinții apostoli adunînd pe toți cei ce crezuseră, i-au învățat cuvîntul adevărului. Învățînd și pe împărat, l-au botezat în numele Tatălui, al Fiului și al Sfîntului Duh și i-au pus numele Sebastian.

După cîteva zile, fiul împăratului s-a îmbolnăvit și a murit; iar sfinții apostoli, rugîndu-se lui Dumnezeu, l-au înviat din morți. Și alte multe minuni au făcut sfinții;

au zidit biserici frumoase împreună cu împăratul și toate le-au săvîrșit cu bine și cu sfințenie, iar turma lui Hristos au crescut-o. Apoi, la bătrînețe, sfîrșindu-li-se viața, s-au suit la doritul lor Hristos, Domnul, Căruia se cuvine slava în vecii vecilor. Amin.

78. POMENIREA SFINȚILOR MUCENICI MAXIM, DADA ȘI CVINTILIAN
(28 APRILIE)

Împărățind Dioclețian și Maximian, păgînii împărați, iar antipați fiind Tarcvinie și Gavinie, în al doilea an al stăpînirii lor, s-a ridicat diavoleasca mînie asupra creștinilor. Pentru că, stăpînind acei împărați și antipați toată lumea, a ieșit de la dînșii această poruncă: "Deși știm că toți cei ce sînteți sub stăpînirea noastră cinstiți cu cucernicie pe zei, însă noi avem purtare de grijă pentru buna îndreptare a toată împărăția. Și pe toți care în vremurile noastre stăpînesc părțile Romanilor, îi rugăm și îi sfătuim, ca și pe ceilalți să-i aducă spre cinstirea zeilor și spre dragostea către dînșii în toate chipurile. Iar de se va afla cineva, în orice loc, pomenind numele lui Hristos, unul ca acela va porni mînia noastră asupra sa".

Această poruncă auzind-o, popoarele s-au adunat vrînd să săvîrșească cele ce li se poruncise lor, adică să aducă zeilor jertfe și lăudau pe boierii lor, zicînd: "Să se bucure și la mulți ani să fie sănătoși stăpînii noștri, cei ce au purtare de grijă pentru cinstirea zeilor!" A zis către dînșii antipatul Tarcvinie: "De vreme ce vedem la voi o atît de mare osîrdie, vă rugăm ca mîine dimineață să vă adunați ca să aducem zeilor jertfe împreună. Dar acum să vă odihniți, că ați venit de departe și cu noi vă veți veseli; iar după săvîrșirea jertfei, fiecare se va întoarce la cetatea sa".

A doua zi s-au adunat toți și s-a săvîrșit praznicul cel urît de Dumnezeu, aducînd jertfe necurate zeilor lor, apoi Tarcvinie i-a liberat. Iar a doua zi, un oarecare din păgînii închinători la idoli, mergînd la Tarcvinie, i-a zis: "Sînt aici trei bărbați, care în ziua de ieri, n-au voit să asculte poruncile voastre și să aducă jertfe zeilor; și se zice despre ei că se închină Unui Dumnezeu Care este în ceruri". Deci, Tarcvinie a trimis de îndată pe slujitorii săi, ca să-i prindă și căutîndu-i, i-au aflat în satul lor care se chema Ozovia, petrecînd în rugăciune către Dumnezeu. Prinzîndu-i, i-au legat cu lanțuri de fier și i-au dus îndată în cetatea Dorostol (Dorostol, în sudul Dobrogei de astăzi). Acolo s-au întîlnit amîndoi antipații de atunci.

Cînd au sosit în cetate, se înserase și, fiind înștiințat Tarcvinie despre prinderea acestor trei creștini, a poruncit ostașilor să-i păzească pînă a doua zi. Toată noaptea aceea, sfinții au petrecut-o în rugăciuni, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, dă-ne din cer puterea Ta spre ajutor, ca să putem birui pe potrivnicii noștri și cu darul Tău învrednicește-ne să luăm cununile biruinței". Iar după ce s-a făcut ziuă, Tarcvinie, mergînd la judecată împreună cu Gavinie, a poruncit să aducă înaintea lor pe creștinii cei prinși. Tarcvinie a întrebat: "Aceștia sînt cei ce defaimă porunca noastră și își țin

credința după a lor voie?" Apoi a zis către sfinți: "Spuneți-vă mai întîi numele voastre". Sfîntul Maxim a răspuns: "Eu sînt creștin după credința lui Hristos, precum și acești frați ai mei, iar după obiceiul omenesc mă numesc Maxim". Ighemonul a zis: "Ai răspuns, arătîndu-te îndată că nu slujești zeilor noștri, ci altora. Dar celălalt care îți urmează, cum se numește?" Iar acela singur a răspuns: "Mă numesc Dada și sînt, de asemenea, creștin, ca și întîiul nostru frate". Tarcvinie a zis: "Dar al treilea cum se numește?" Acesta a răspuns: "Eu mă numesc Cvintilian și sînt și eu creștin".

Notarul Magnilian scria cuvintele fiecăruia. Antipatul Gavinie a zis către notar: "Le-ai scris numele lor?" Notarul a răspuns: "De va porunci stăpînirea voastră, le voi citi". Gavinie a poruncit și notarul a citit, zicînd: "Numele creștinilor celor ce sînt acum de față, după spusele lor înaintea tuturor, sînt acestea: Maxim, Dada și Cvintilian". Tarcvinie a zis către sfinți: "Iată, viața voastră se află în mîinile noastre; deci, de voiți ca să trăiți, mergeți de aduceți jertfă la maica zeilor și veți fi slujitori ai aceleia, în locul celui care a murit și care s-a dus la Dia, cerescul împărat, ca să-i slujească acolo". Iar Sfîntul Maxim a răspuns: "Preanemilostivule și preanerușinatule, oare nu te temi tu de Domnul, numind Dumnezeu pe necuratul desfrînat și împărat zicîndu-i aceluia? Să știți, oameni buni, că Hristos este Împăratul cerului, Care poartă grijă de toți și pe toate le ține pe palma Sa; aceasta să o știți, că noi nu vom împlini pierzătoarea voastră poruncă, fiindcă sîntem zidire a adevăratului Dumnezeu". Iar antipatul Gavinie, chemînd la dînsul pe Dada și pe Cvintilian, a vorbit cu dînșii multe cuvinte deșarte, vrînd să-i înșele cu credința lui păgînă.

Sfinții i-au răspuns: "Noi ținem ceea ce a zis fratele nostru Maxim, deoarece acesta este citeț al bisericii sobornicești și înțelege foarte bine dumnezeiasca Scriptură și știe ce ne este nouă de folos; iar tu cu diavoleasca nebunie înșelîndu-te, nu știi ce-ți este de folos. Și de ai fi voit să ne asculți, ai fi văzut lumina cea cerească". Gavinie cu Tarcvinie au zis: "Iată în atîtea chipuri vă îndemnăm, sfătuindu-vă cele bune, iar voi nu vă supuneți, ci petreceți în îndărătnicia voastră". Răspuns-a Sfîntul Maxim: "Voi singuri vă îndrăciți, vrînd ca pe oamenii cei ce bine viețuiesc și slujesc Unuia Dumnezeu, să-i atrageți la diavoleasca credință; ci acum faceți nouă ceea ce voiți să faceți, că nu ne veți întoarce de la a noastră credință niciodată". Atunci antipații Gavinie și Tarcvinie sfătuindu-se unul cu altul ce să facă cu dînșii, au poruncit să ducă pe sfinți în temniță. Iar ei mergeau, bucurîndu-se și vorbind despre a lor mîntuire.

Șezînd sfinții în temniță, se îndeletniceau în duhovniceasca vorbire. Pentru că Maxim, din dumnezeiasca Scriptură, mult învăța pe Dada și pe Cvintilian. Apoi, la miezul nopții a adormit și a văzut în vedenie pe diavol încingîndu-și armele și tăbărînd asupra lor. Deșteptîndu-se din somn, au văzut pe Îngerul Domnului, zicîndu-le: "Nu vă temeți, căci Dumnezeu, Căruia v-ați încredințat, vă va primi și nu este departe de voi, ajutîndu-vă!" Cu acea îngerească arătare și cu cuvintele lui întărindu-se mucenicii, au binecuvîntat pe Dumnezeu preamărindu-L pînă dimineața. Iar antipații iarăși, șezînd la judecată, au poruncit să aducă la dînșii pe cei legați. Și, aducîndu-i pe ei, le-a zis Gavinie: "Iată, înaintea noastră stați! Deci, acum vă sfătuim

să aduceți jertfă zeilor, că nu puține daruri veți cîștiga de la noi; iar de nu ne veți asculta, apoi morți veți fi, fiind singuri vinovați, căci aceasta ne-au poruncit în vis zeii noștri pentru voi, în noaptea trecută". Iar sfinții mucenici au răspuns: "Și nouă ne-a arătat Dumnezeul nostru în vedenie ca pentru numele Lui cel Sfînt să răbdăm toate chinurile".

Tarcvinie zise către Gavinie: "Aceștia, de nu vor fi trimiși la mucenicie, niciodată nu se vor supune, ca să ne asculte". Gavinie zise: "Deoarece singuri și-au ales suferința, singuri și-au scris pricina". Și au poruncit antipații slujitorilor, să dezbrace de pe mucenici hainele, iar după ce i-au dezbrăcat, a zis Gavinie: "Legați-i, întindeți-i pe pământ și-i bateți!" Și îndată slujitorii au împlinit porunca. Apoi Tarcvinie a zis către slujitori: "Întrebați-i de voiesc să ne asculte și să jertfească zeilor. Iar de nu, apoi alte munci le vom găti, ca să-i pierdem de tot".

Deci, întrebînd pe mucenici, au răspuns toți odată: "Noi, fiind întăriți de Dumnezeul nostru, nu ne îngrijim de muncile voastre, nici nu ascultăm sfatul vostru cel viclean și nici nu vom jertfi diavolilor". Tarcvinie a zis către slujitori: "Aruncați-i iarăși în temniță, fiindcă este vremea prînzului". Fiind aruncați sfinții, după ce a trecut al șaptelea ceas, amîndoi antipații, șezînd la judecată, au pus înaintea lor pe sfinții mucenici. Și a zis Gavinie: "Maxime, nu te-ai înduplecat să asculți sfatul nostru, ca să jertfești zeilor?" Sfîntul Maxim răspunse: "Noi nu primim un sfat ca acesta, ci, precum v-am spus mai înainte, așa zicem și acum: că nici unuia nu ne vom închina, decît numai Domnului nostru Iisus Hristos, Cel împreună slăvit cu Tatăl și cu Duhul Sfînt". Atunci, mîniindu-se, Gavinie a zis către mucenici: "Dacă nu voiți să vă înțelepțiți și să vă închinați zeilor, apoi vă vom pierde; căci vom porunci să vă ducă la locuri barbare și acolo să vă taie capetele". Iar mucenicii au zis: "Vă jurăm ca prin faptă să săvîrșiți cuvintele voastre".

Atunci sfinții luînd asupra lor hotărîre de moarte, au preamărit pe Dumnezeu și au zis: "Doamne Iisuse Hristoase, Cel ce ne-ai izbăvit de acest veac rău de acum, primește-ne în odihna Ta și ne învrednicește Împărăției Tale celei cerești!" Astfel rugîndu-se sfinții mucenici, i-au dus la locul cel mai sus zis, care se numea Ozevia și acolo le-au tăiat capetele. Astfel și-au dat sufletele lor în mîinile lui Dumnezeu, Sfinții Mucenici Maxim, Dada și Cvintilian, în 28 de zile ale lui Aprilie, împărățind Dioclețian și Maximian, iar Tarcvinie și Gavinie fiind antipați. Însă în noi toți stăpînește Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slava, stăpînirea și împărăția, în vecii vecilor. Amin.

79. POMENIREA SFINȚILOR NOUĂ MUCENICI CARE AU PĂTIMIT ÎN CIZIC

(29 APRILIE)

Cetatea Cizicului se afla într-o parte a Asiei, care se numea Misia-mică, ce era veche și slăvită, lîngă marea Elespontului, care desparte Asia de Europa învecinîndu-se cu Troada, cea pe care picioarele învățătorului limbilor, adică ale dumnezeiescului Apostol Pavel, au străbătut-o. Această cetate a primit sămînța Cuvîntului lui Dumnezeu, tot de la Sfîntul Pavel, vasul alegerii. Deși era strălucită cu lumina sfintei credințe, la început nu avea mulți creștini, din pricina tiraniei celor ce prigoneau Biserica lui Hristos, mai ales de către păgînii împărați ai Romei, care au împărățit mai înainte de marele Constantin, și care dădeau înfricoșate porunci prin toate țările și se trimiteau ighemoni păgîni, ca pe toți cei ce mărturiseau numele lui Hristos, să-i silească la închinarea de idoli, iar pe cei ce nu se vor supune, cu munci și cu moarte să-i pedepsească. Atunci mulți credincioși se ascundeau, fugind prin munți și prin pustie, iar alții petrecînd între păgîni, își tăinuiau buna lor credință în Domnul. Iar cei ce iubeau mai mult pe Hristos, Dumnezeul lor și rîvneau după El mărturiseau pe față Preasfînt Numele Lui și de bunăvoie se dădeau în mîinile muncitorilor și își puneau sufletele lor pentru El.

Unii ca aceștia, în vremea aceea ni s-au arătat bărbați viteji, care erau nemișcați în sfînta credință, ca muntele Sionului și cu rîvnă după Dumnezeu ardeau ca Ilie, ale căror nume sînt acestea: Teognid, Ruf, Antipatru, Teostih, Artema, Magn, Teodot, Tavmasie și Filimon. Aceștia, fiind din diferite locuri și țări, s-au adunat în Cizic și, nebăgînd în seamă groaznicele porunci împărătești și frica tiranilor, preamăreau pe Hristos și cu toată îndrăzneala Îl propovăduiau pe El, că este Unul Dumnezeu Atoateziditor și Atoatețiitor. Iar rătăcirea elinească, cea fără de Dumnezeu și cinstitoare de mulți zei idolești, o ocărau și o mustrau, căci în loc de Dumnezeu ei cinsteau pe diavoli; în loc să se închine Făcătorului a toate, se închinau făpturii celei nelucrătoare, adică idolilor; în locul Celui viu, celor morți; în locul Celui adevărat, se închinau mincinoșilor zei și în locul Celui Preamilostiv și dătător de bunătăți, se supuneau diavolului nemilostiv. Apoi sfinții îndemnau pe oamenii cei orbiți cu necredința, ca, lepădînd întunericul cel înnegurat al minții, să vadă adevărul; și luminîndu-se cu lumina cunoștinței, să creadă întru Unul adevăratul Dumnezeu, Cel ce este în cer și toată lumea o stăpînește.

O îndrăzneală ca aceasta văzînd-o slujitorii diavolului, i-au prins îndată, ca niște lupi pe oi, cu sălbăticie și fără de omenie și, legîndu-i, i-au dus la judecată înaintea boierului cetății, în Cizic. Deci, vitejii ostași ai lui Hristos stăteau înaintea stăpînitorilor păgîni cu dîrzenie în suflet, avînd inimile lor aprinse cu focul dragostei către Dumnezeu și cu rîvnă, ca de o văpaie mare arzînd după Dînsul. Apoi au stat, slujindu-se de toate armele lui Dumnezeu, ca să poată a se împotrivi muncitorului, și mai ales nevăzutului boier al întunericului și la toată puterea lui cea diavolească, cu care mai ales voiau să se lupte. Deci, erau obosiți în multe feluri de chinuri și pedepse, fiind aruncați în temniță și iarăși scoși și chinuiți, ca să se lepede de Hristos și să jertfească idolilor. Iar ostașii lui Hristos nicidecum nu se depărtau de Domnul și, văzînd înșelăciunea păgînească și deșarta închinare la idoli, au ocărît și au rușinat pe stăpînitori. Pentru aceea, după alte munci, li s-au tăiat capetele și tot în acel loc li s-au îngropat și trupurile.

După cîțiva ani, împărățind marele Constantin, luminat cu Sfîntul Botez, a încetat prigonirea și a răsărit lumina dreptei credințe în toată lumea. Atunci în Cizic, binecredincioșii creștini scoțînd de sub pămînt trupurile celor nouă sfinți mucenici, și găsindu-le nestricate, le-au pus în raclă nouă, zidind o biserică în numele lor, au adus într-însa comoara cea de mare preț. Apoi s-au făcut multe minuni și tămăduiri prin sfintele lor moaște: diavolii erau izgoniți, gîrbovii se îndreptau și bolile de friguri cu desăvîrșire se tămăduiau.

Un vestit bărbat s-a izbăvit de idropică, atingîndu-se de vestita raclă a sfinților, și cine era cuprins de orice boală, dacă se atingea numai de racla sfinților răbdători de chinuri, îndată primea tămăduire. Drept aceea, mulțime de popor necredincios, văzînd unele tămăduiri de diferite boli, care se făceau la sfintele moaște ale mucenicilor, s-au întors spre Hristos. Apoi, nu după multă vreme, aproape toată cetatea a primit sfînta credință în Hristos și a sfărîmat idolii și capiștile idolești; iar în locul lor au ridicat biserici lui Dumnezeu și a înflorit în cetatea Cizicului sfînta

credință, cu minunile și rugăciunile sfinților, cei nouă la număr, care se odihnesc acolo.

Apoi, după marele împărat Constantin și după Constantie, fiul lui, care împărățiseră multă vreme, luînd împărăția Iulian Parava-tul, unii din elini care rămăseseră în Cizic, s-au dus la împărat și au clevetit asupra creștinilor, cum că în cetatea lor au stricat pe toți zeii și capiștile și au răsturnat jertfele. Atunci împăratul, deși a poruncit să înnoiască iarăși zeii și capiștile, dar fiind în Cizic foarte mult popor creștin, n-a îndrăznit să le facă vreo silă sau răutate, de teamă să nu se facă tulburare, ci a chemat numai pe episcopul lor, Elevsie, și l-a băgat în temniță. Apoi ducîndu-se asupra Persiei, a pierit ticălosul, liberîndu-se astfel episcopul.

Deci, strălucea cetatea aceea cu lumina sfintei credințe, întărindu-se și îngrădindu-se ca un zid nesurpat, prin mijlocirile cele calde ale sfinților mucenici făcute pentru dînsa către Dumnezeu. Cu ale căror rugăciuni să cîștigăm și noi tămăduiri de bolile noastre sufletești și trupești și să ne învrednicim darului și milei Domnului nostru Iisus Hristos. Amin.

80. POMENIREA CUVIOSULUI MEMNON, FĂCĂTORUL DE MINUNI (29 APRILIE)

Cuviosul Părintele nostru Memnon s-a dat din tinerețe lui Dumnezeu și s-a făcut locaș curat al Sfîntului Duh; pentru că a supus pe trup duhului, omorîndu-și patimile cu petrecerea cea aspră în multe osteneli și a fost mai mare al călugărilor. Iar pentru viața sa asemenea cu îngerii, a luat de la Dumnezeu dar îndestulat de faceri de minuni; căci tămăduia boli netămăduite și făcea multe minuni. Pentru că în loc uscat a scos izvor de apă cu rugăciunea sa; o corabie, înviforîndu-se și afundîndu-se în învăluirile mării, prin arătarea sa, a izbăvit-o de la înnecare de multe ori; lăcustele ce năvăliseră și prăpădeau tot felul de roduri și iarbă, le-a izgonit, și altele preaslăvite minuni făcea.

De aceea s-a numit făcător de minuni și, nevoindu-se în pustnicie mulți ani și plăcînd lui Dumnezeu prin viața lui cea îmbunătățită, s-a dus bucurîndu-se la Domnul, pe Care L-a iubit. Dar nu numai în viața sa, ci și după mutare făcea minuni. Pentru că de la mormîntul lui se dădeau tămăduiri de toate bolile și prin chemarea numelui cuviosului se goneau lăcustele și toată vătămarea diavolească, preamărind pe alesul Său, Dumnezeu Cel slăvit între sfinții Săi. Amin.

81. POMENIREA SFÎNTULUI APOSTOL IACOB, FRATELE SFÎNTULUI IOAN EVANGHELISTUL, UNUL DIN CEI DOISPREZECE APOSTOLI (30 APRILIE)

Sfîntul Apostol Iacob a fost fiul lui Zevedeu și fratele Sfîntului Evanghelist Ioan, Cuvîntătorul de Dumnezeu. Și era unul din cei doisprezece apostoli, care, împreună cu fratele său, lăsîndu-și corabia, pe tatăl său și mreaja sa, a mers după Iisus la chemarea Lui cea dumnezeiască și Îi urma pretutindeni, luînd aminte la învățăturile ce ieșeau din Preacurata Lui gură și vedea minunile ce se făceau de El. Pe acești doi frați apostoli i-a iubit Domnul atît de mult, încît unuia dintre ei i-a dat pieptul Său spre rezemare, iar acestuia i-a făgăduit paharul Său, pe care l-a băut pe Cruce. Însă și ei au iubit atît de mult pe Domnul lor și atîta rîvnă au arătat după El, încît au voit să pogoare foc din cer, asupra celor ce nu credeau în Hristos, ca să-i piardă. Și ar fi făcut aceasta, dacă nu i-ar fi oprit îndelungrăbdătorul Hristos.

Pe acești amîndoi frați, Iacob și Ioan și pe Sfîntul Apostol Petru nicidecum nu-i lăsa Domnul fără să le spună ceva; și mai ales le descoperea lor mai mult decît celorlalți, dumnezeieștile Lui taine, precum pe Tabor, cînd, vrînd să-Și arate slava dumnezeirii Sale, a luat pe Petru, pe Iacob și pe Ioan. Iar după patima cea de bunăvoie

și după Învierea și Înălțarea Domnului nostru și după primirea Sfîntului Duh, Sfîntul Apostol Iacob s-a dus în Spania și în alte părți, propovăduind Cuvîntul lui Dumnezeu și s-a întors iarăși în Ierusalim. Și a fost iudeilor înfricoșător ca un tunet, pentru că, neîndoindu-se, învăța cu toată îndrăzneala despre Iisus Hristos, cum că El este adevăratul Mesia, Mîntuitorul lumii. Și biruia pe farisei și pe învățătorii Legii din dumnezeieștile Scripturi, mustrînd și ocărînd împietrirea inimii și necredința acelora. Iar ei, neputînd să stea împotriva cuvintelor lui cele nebiruite, a momit cu aur contra lui pe un oarecare filozof vrăjitor, anume Ermoghen, ca să aibă înfruntare cu Iacob și să-i rușineze învățătura lui.

Vrăjitorul, fiind mîndru și nevoind să vorbească singur cu Iacob, a trimis pe ucenicul său, care se numea Filit, zicînd: "Nu numai pe mine singur, dar nici pe ucenicul meu nu va putea Iacob să-l biruiască în înțelepciune. Dar Filit, vorbind cu Sfîntul Iacob, n-a putut să se împotrivească înțelepciunii Sfîntului Duh, care era în apostol; ci a tăcut ca un mut și nu și-a deschis gura spre împotrivire. Și, cunoscînd adevărul, s-a umilit, și întorcîndu-se la vrăjitor, învățătorul său i-a spus că este nebiruită învățătura lui Iacob, pe care o întărește și cu minuni, sfătuind pe învățător, ca, lăsîndu-și dăscălia sa, să binevoiască să fie ucenic al lui Iacob. Iar tiranul Ermoghen, cu vrăjile sale, a chemat pe diavoli și le-a poruncit, ca să țină pe Filit în loc, ca pe un legat, ca să nu se poată mișca cîtuși de puțin și i-a zis: "Voi vedea de te va izbăvi Iacob acela". Iar Filit a trimis pe un oarecare în taină la apostol, înștiințîndu-l despre legarea sa de la diavol, prin vrăjile lui Ermoghen. Iar apostolul a trimis la el mahrama sa, poruncindu-i, ca, luîndu-o, să zică cuvintele acestea: *Domnul dezleagă pe cei ferecați în obezi, Domnul ridică pe cei surpați*. Zicînd acestea Filit, îndată s-a liberat din legarea cea nevăzută, iar diavolii, prin mahrama apostolului înfricoșîndu-se de puterea cuvintelor celor grăite, au lăsat pe Filit, care, batjocorind pe Ermoghen, a alergat la Sfîntul Iacob și, învățînd dreapta credință, s-a botezat.

Ermoghen, umplîndu-se de mînie și ură, a jurat pe diavolii ce-i slujeau, ca pe Iacob și pe Filit legați să-i aducă la dînsul. Dar după ce s-au apropiat diavolii de casa în care era Sfîntul Iacob cu Filit, îndată Îngerul Domnului, prin porunca lui Dumnezeu, a prins pe diavolii aceia și, legîndu-i cu nevăzute legături, îi muncea. Iar diavolii cei nevăzuți, minunîndu-se de puterea lui Dumnezeu, strigau în auzul tuturor, zicînd: "Iacobe, Apostole al lui Hristos, fii milostiv nouă, pentru că noi cu porunca lui Ermoghen am venit să te legăm pe tine și pe Filit; dar iată, acum sîntem tare legați și cumplit munciți!" Iar Sfîntul Iacob a zis: "Îngerul lui Dumnezeu cel ce v-a legat pe voi, acela să vă dezlege și, ducîndu-vă, aduceți aici la mine pe Ermoghen, fără de nici o vătămare". Și îndată diavolii fiind dezlegați, au alergat la Ermoghen și apucîndu-l, într-o clipeală a ochiului, l-au legat și l-au dus înaintea apostolului, rugînd pe apostol ca să-i elibereze și să izbîndească asupra lui Ermoghen. Iar apostolul a întrebat pe diavoli pentru ce n-au legat pe Filit, precum le-a fost lor porunca de la Ermoghen. Răspuns-au diavolii: "Noi nici muștele din casa ta nu putem să le mișcăm".

Deci, a zis apostolul către Filit: "Domnul nostru ne-a poruncit să răsplătim bune pentru rele; deci, dezleagă pe Ermoghen şi-l fă slobod de diavoli". Şi a fost aşa, iar apostolul a zis către Ermoghen cel dezlegat din legăturile diavolilor: "Domnul nostru nu voieşte ca să aibă slugi fără voie, slujindu-i de nevoie, ci de voia cea bună. Deci, tu du-te oriunde voieşti". Şi a zis Ermoghen: "Dacă voi ieşi din casa ta, îndată mă vor ucide diavolii, pentru că ştiu cît de cumplită este mînia lor şi nu-mi este cu putinţă să mă izbăvesc de dînşii, dacă nu mă vei apăra tu". Atunci apostolul i-a dat în mîini toiagul său, pe care-l purta la drum. Iar Ermoghen, mergînd cu toiagul acela la casa sa, nici o supărare sau frică n-a avut de la diavoli. Şi, cunoscînd puterea lui Hristos şi neputinţa diavolească văzînd-o, a adunat toate cărţile vrăjitoriei sale şi le-a dus la Sfîntul Iacob şi, căzînd la picioarele lui, striga: "Robule al lui Dumnezeu Cel adevărat, cel ce scoţi sufletele omeneşti din pierzare, miluie-şte-mă şi primeşte-mă pe mine, vrăjmaşul tău, în ucenicie". Deci, învăţînd Ermoghen sfînta credinţă, a primit Sfîntul Botez, iar cărţile vrăjitoreşti din porunca apostolului le-a ars şi s-a făcut slujitor al lui Hristos; şi făcea minuni în numele lui Hristos.

Aceasta văzînd-o evreii, s-au pornit cu mînie mare şi au îndemnat pe împăratul Irod ca să ridice goană asupra Bisericii lui Hristos şi pe Iacob să-l ucidă. Deci, împăratul Irod a poruncit ca să facă rău unora din Biserică şi a ucis cu sabia pe Iacob, fratele lui Ioan. Văzînd că aceasta a plăcut evreilor, a poruncit a prinde şi pe Petru, pe care l-a şi pus în temniţă. Evsevie, episcopul Cezareei Palestinei scrie despre Sfîntul Iacob, că, pe cînd era osîndit de Irod la moarte, un bărbat oarecare anume Iosia, unul din cei ce a pîrît pe apostol către Irod, văzînd bărbăţia şi îndrăzneala Sfîntului Iacob, nevinovăţia şi sfinţenia lui cunoscîndu-le şi adevărul cuvintelor grăite de dînsul pentru venirea lui Mesia înţelegîndu-l, a crezut în Hristos şi mărturisitor al lui Hristos deodată s-a arătat. Atunci şi Iosia împreună cu Sfîntul Apostol Iacob a fost osîndit la moarte.

Mergînd împreună la locul cel de moarte, pe un slăbănog oarecare ce zăcea lîngă cale, apostolul l-a făcut sănătos. Iar cînd îşi gătea grumajii săi spre tăiere, a rugat Iosia pe Sfîntul Iacob ca să-i ierte păcatul cel făcut din neştiinţă, căci a fost clevetitor asupra lui la împărat. Iar apostolul, cuprinzîndu-l, l-a sărutat, zicînd: "Pace ţie". Şi şi-au plecat amîndoi capetele spre tăiere şi astfel s-au sfîrşit. Iar după tăiere, ucenicii Sfîntului Apostol Iacob, luînd trupul învăţătorului lor, cu dumnezeiască povăţuire l-au dus în Spania, unde şi pînă acum se dăruiesc din mormîntul lui tămăduiri de boli; şi se săvîrşesc minuni întru slava lui Hristos Dumnezeu, Cel slăvit împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, de toată făptura în veci. Amin.

82.POMENIREA SFÎNTULUI DONAT, EPISCOPUL EVRIEI (30 APRILIE)

În zilele dreptcredinciosului împărat Teodosie cel Mare, acest Sfînt Donat a fost episcop în cetatea care se numeşte Evria, din Epirul vechi. Aproape de cetatea

aceea se afla un loc ce se numea Soria, unde era și un izvor de apă, din care dacă ar fi băut cineva, îndată cu amar murea. Aflînd de aceasta Sfîntul episcop Donat a mers la izvorul acela cu clerul său și cînd s-a apropiat de izvor, îndată s-a auzit un tunet și a ieșit din izvor un balaur mare și înfricoșător, care mergea împotriva alesului lui Dumnezeu și încerca să împiedice cu coada picioarele catîrului pe care era călare arhiereul. Iar Donat cu biciul cu care bătea catîrul său, a lovit pe balaur care se apropiase pe la spate și îndată balaurul acela a murit, iar clericii cei ce erau pe lîngă episcop și poporul, văzînd acea minune, au adunat lemne și aprinzînd foc, au ars pe balaurul acela, ca să nu se vatăme văzduhul cu otravă, căci era foarte mare. Iar apă din izvorul acela nu îndrăznea nimenea să bea. Deci, Sfîntul Donat făcînd rugăciune, a binecuvîntat izvorul și, scoțînd mai întîi singur apă, a băut; apoi a poruncit și tuturor fără frică să bea și au băut toți din destul și nu s-au vătămat. Deci, mărind pe Dumnezeu, s-au întors la casele lor.

Mergînd odată în alt loc uscat și fără de apă și văzînd pe cei ce erau acolo foarte însetați de arșița cea mare și slăbiți de sete, a săpat o gropniță mică cu mîinile sale și, rugîndu-se lui Dumnezeu, a scos izvor de apă, care curgea cu îndestulare totdeauna. Încă și din cer a pogorît apă îndestulătoare, pentru că la vreme de arșiță și de secetă mare, rugîndu-se către Domnul, îndată s-a vărsat ploaie mare și a adăpat pămîntul bine și îndestulare de roduri s-a făcut cu rugăciunile lui.

În acele vremi, fiica împăratului Teodosie era foarte bolnavă, fiind muncită de duhul cel necurat. Și era în mîhnire mare împăratul și împărăteasa pentru fiica lor, deoarece numai pe acea fiică o aveau. Dar, aflînd de făcătorul de minuni Donat episcopul, îndată a trimis împăratul la Epir, ca să cheme la sine pe toți episcopii părții aceleia, ca să se binecuvînteze de la dînșii. Și, venind episcopii Epirului la Constantinopol, i-a primit pe ei împăratul cu cinste și cu dragoste și i-a întrebat, zicînd: "Cine este între voi Donat episcopul, care cu biciul a omorît un balaur și a scos apă din pămînt uscat și ploaie din cer de la Dumnezeu a cerut?"

Și i-au arătat lui pe Sfîntul Donat. Iar împăratul, sărutîndu-l, l-a dus la împărăteasă, apoi s-au aruncat la picioarele sfîntului, rugîndu-se și zicînd: "Robule al lui Dumnezeu, fie-ți milă de noi, că numai o fiică avem și aceea cumplit pătimește, fiind chinuită de diavol! Și am adus mulți doctori și preoți, dar nimic n-au putut să ne ajute. Deci pe sfinția ta te-am ostenit, ca să vii aici, auzind de darul cel mare al lui Dumnezeu ce este în tine, ca tu să izgonești dintr-însa pe diavol, cu puternicile tale rugăciuni către Dumnezeu. Și de o vei tămădui pe ea, jumătate din averile ei vei lua". A zis sfîntul: "Unde este fecioara, ca să o văd pe ea?" Și l-au dus la dînsa; iar diavolul, îndată, nesuferind venirea alesului lui Dumnezeu, a răcnit și aruncînd pe fecioară, a fugit dintr-însa; și s-a făcut tînăra sănătoasă. Și s-au bucurat împăratul și împărăteasa și multe daruri i-au făcut sfîntului. Dar el nimic nu voia să ia din cele ce i s-a dat lui. Însă văzînd obiceiul cel bun și buna credință a acelora, i-a rugat, ca să i se dea un loc la episcopia lui, care se afla aproape de un sat al lui, ce se numea Omfalie, ca acolo să-și zidească o biserică. Și îndată împăratul i-a dăruit locul acela și cu scrisoarea sa l-a întărit.

Zăbovind sfîntul la Constantinopol, a murit un om oarecare, pe care ducîndu-l la îngropare, un altul ce-i împrumutase bani, avînd zapisul celui mort, îl ținea și nu lăsa să îngroape trupul, pînă ce nu i se va da lui datoria; și era datoria aceea de două sute de galbeni. Iar Sfîntul Donat, avîndu-și locuința aproape de casa acelui cetățean mort, a auzit ceartă și adunare multă de popor și a zis către episcopi: "Să mergem și să rugăm pe acel împrumutător, să lase să îngroape trupul datornicului său cel mort". Iar episcopii n-au voit să meargă. Atunci a mers singur Donat acolo și văzîndu-l, aceea care rămăsese văduvă după bărbat, a căzut la picioarele lui zicînd: "Fie-ți milă de mine, omule al lui Dumnezeu, de vreme ce de îndoită primejdie sînt cuprinsă, că și de bărbat m-am lipsit și nici trupul a i le îngropa, nu mă lasă împrumutătorul. Deci, sfătuiește-l pe acela, sfinte, ca să dea celui mort slobodă îngropare, ca să nu putrezească în casă". Iar sfîntul a întrebat-o: "Știi cu adevărat cu cît este dator bărbatul tău omului acestuia?" Răspuns-a femeia: "Domnul meu, mai înainte cu cîteva zile, mi-a zis bărbatul, că i-a plătit datoria, dar zapisul a rămas la împrumutător". Iar arhiereul lui Dumnezeu ruga pe împrumutător, zicînd: "Lasă, fiule, ca să îngroape trupul celui mort, iar datoria ți se va da ție după aceea". Iar împrumutătorul, fiind aspru la obicei și nedrept, nu numai că n-a ascultat, ci și cu cuvinte de necinste a ocărît pe sfînt.

Atunci sfîntul episcop, apropiindu-se de patul pe care zăcea mortul și cu mîna atingîndu-se de cel mort, a strigat, zicînd: "Ascultă, omule!" Și îndată mortul a înviat și, deschizîndu-și ochii, a zis: "Iată, eu sînt, părinte și stăpîne!" A zis către dînsul sfîntul: "Scoală-te și vezi ce vei face cu cămătarul, care spune că nu i-ai plătit datoria, căci zapisul tău îl are la sine". Iar mortul ridicîndu-se în sus și toți spăimîntîndu-se de acel minunat lucru, apoi, căutînd groaznic spre împrumutătorul său, l-a ocărît pentru minciună și i-a vădit nedreptatea lui, spunînd cînd și în ce loc i-a plătit datoria de două sute de galbeni. Și nu avea ce să mai răspundă împru-mutătorul, ci stătea tremurînd și tăcea ca un mut. Iar omul cel ce înviase, cerîndu-și înapoi zapisul său de la împrumutător și luîndu-l în mîini, l-a rupt, șezînd pe pat. Apoi, căutînd la arhiereu, i-a zis: "Bine că m-ai deșteptat, dreptule, pentru vădirea păcătosului acestuia! Deci, poruncește-mi mie ca iarăși să adorm".

Și i-a zis sfîntul: "Mergi în odihna ta, fiule, de vreme ce acum te-ai liberat de zapisul tău". Și îndată omul acela a adormit iarăși cu somnul morții. Și toți cei ce au văzut acea înfricoșată minune și au auzit despre aceea, au preamărit pe Dumnezeu și s-au minunat de puterea cea mare a plăcutului lui Dumnezeu.

În timpul zăbovirii acelui Sfînt Donat, în Constantinopol nu a plouat și a fost secetă; deci, prin rugămintea împăratului, a ieșit sfîntul afară din cetate, rugînd pe Dumnezeu, ca să trimită ploaie pămîntului cel uscat. Și îndată s-a vărsat o ploaie atît de mare încît poporul zicea: "Iată al doilea potop va fi". Iar împăratului îi părea rău de Sfîntul Episcop Donat, că se va îmbolnăvi de ploaia cea fără de măsură, fiind numai într-o haină. Însă, cînd s-a întors în curtea împărătească, s-au văzut hainele pe el desăvîrșit uscate și nici urmă de umezeală avînd; pentru că nici o picătură de ploaie n-a picat pe el și foarte mult s-au minunat toți. Iar împăratul se veselea de un plăcut

al lui Dumnezeu ca acesta, mulțumind lui Dumnezeu că în zilele împărăției sale a trimis Domnul pe un luminător ca acesta al lumii și făcător de minuni.

Și după multe vorbiri cu dînsul, l-a liberat la scaunul său și i-a dat toată îndestularea spre zidirea și înfrumusețarea bisericii celei noi, pe care voia sfîntul să o ridice la locul zis mai sus.

Mergînd într-ale sale, Sfîntul Donat, a zidit o biserică prea-frumoasă cu cheltuiala împăratului, unde însuși și-a gătit într-însa mormînt. Apoi ajungînd la bătrînețile cele desăvîrșite, s-a dus către Domnul, ca să stea înaintea Lui în ceata Sfinților Ierarhi și să slăvească pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe un Dumnezeu în Treime, Cel de toți sfinții slăvit, în veci. Amin.

83. SFÎNTUL IGNATIE BRIANCIANINOV, EPISCOP DE STAVROPOL (30 APRILIE)

Acest mare dascăl al rugăciunii lui Iisus s-a născut în anul 1807, dintr-o familie de nobili ruși, în provincia Vologda. Din botez s-a numit Dimitrie. De mic se arăta foarte înțelept și evlavios, iubind mai ales liniștea, rugăciunea, slujbele Bisericii și citirea cărților sfinte.

În urma unei boli, tînărul Dimitrie părăsește lumea și, în anul 1826 intră în nevoința monahală, sub povățuirea fericitului stareț Leonida. Pentru smerenia și ascultarea lui, tînărul nevoitor era iubit de toți părinții din mănăstire.

În anul 1828 se stabilește, împreună cu starețul său, în obștea Mănăstirii Obtina, o vestită sihăstrie a Rusiei pravoslavnice din secolul XVIII. Primind tunderea monahală sub numele de Ignatie, a ajuns egumen la Mănăstirea Lapov. Apoi este numit stareț la Mănăstirea Sfîntul Serghie, aproape de Petersburg, unde a înnoit în întregime viața duhovnicească și a crescut mai mulți fii sufletești.

Dobîndind darul lacrimilor, al smereniei și al sfintei rugăciuni cea din inimă, Cuviosul Ignatie a adunat în jurul său multe suflete cu viață aleasă, arzînd ca o făclie nestinsă în mijlocul lor, fiind căutat de toți ca un mare dascăl al rugăciunii lui Iisus. Încă a scris cu mare înțelepciune și cîteva cărți de zidire duhovnicească, arătînd tuturor calea dobîndirii sfintei rugăciuni a inimii.

În anul 1857 a fost hirotonit episcop de Stavropol, un oraș din Caucaz. Însă, după patru ani, din cauza bolii se retrage iarăși la liniște, devenind doctor iscusit de suflete, căutat de mulți fii.

La 30 aprilie, 1867, își dă duhul în mîinile Domnului, lăsînd în urmă numeroși ucenici. Pentru sfințenia vieții lui, Sfîntul Ierarh Ignatie a fost canonizat în anul 1988 de Biserica Ortodoxă Rusă, cu zi de prăznuire tot la 30 aprilie.

IX. MAI

1. VIAȚA ȘI PĂTIMIREA SFÎNTULUI PROOROC IEREMIA (1 MAI)

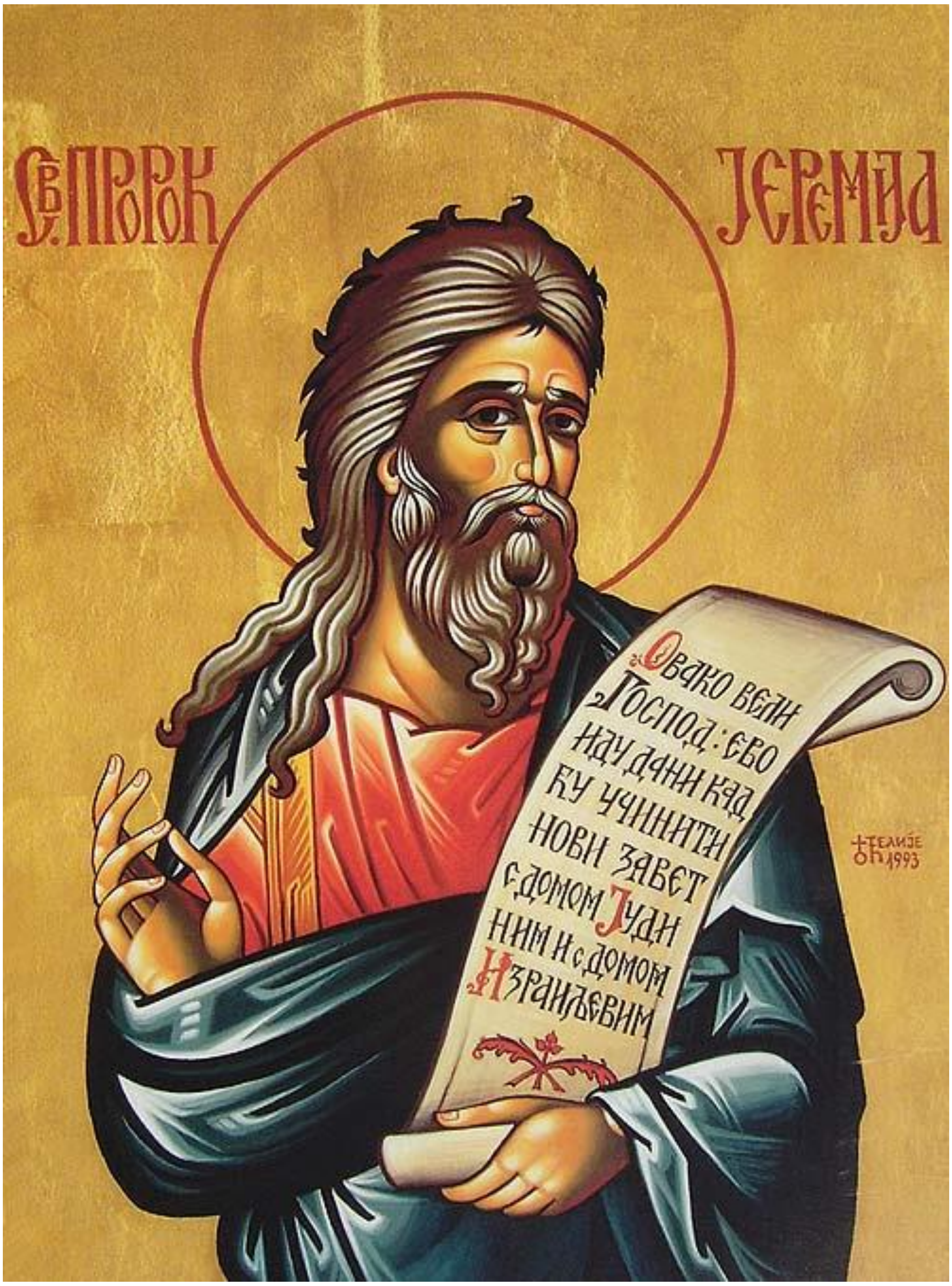

Sfîntul Prooroc Ieremia a fost din Anatot, cetatea preoților, în partea lui Veniamin, cetate departe de Ierusalim ca la trei mile, născut după tată, Helchie, mai marele preot. El a fost ales și sfințit prooroc din pîntecele maicii sale, precum însuși Domnul i-a prezis despre aceasta: *Mai înainte de a te zămisli în pîntece te-am cunoscut și mai înainte de a ieși tu din coapse te-am sfințit și te-am pus prooroc între neamuri.*

Sfîntul Ieremia, după mărturia Sfîntului Ignatie, purtătorul de Dumnezeu, a fost feciorelnic în toată vremea vieții sale și trimis de Dumnezeu preot, învățător și

prooroc. El a început a prooroci din vîrstă copilărească, precum este arătat în capitolul întîi al cărții lui, unde zice către Dumnezeu: *Stăpîne Doamne, iată, nu știu să grăiesc, căci eu sînt prunc*. Iar Domnul, dînd pruncieі lui înțelegerea bărbatului celui desăvîrșit, a zis către dînsul: *Nu zice că prunc sînt eu, căci către toți la care te voi trimite vei merge și vei grăi toate cîte voi porunci ție. Nu te teme de fața lor, căci Eu sînt cu tine ca să te izbăvesc*.

Acestea zicîndu-i Domnul, a atins cu mîna Sa gura lui Ieremia și a zis: *Iată, am dat cuvintele Mele în gura ta. Iată, te-am pus astăzi peste neamuri, peste împărați, ca să dezrădăcinezi, să strici, să risipești și să biciuiești păcatele cele de moarte și fărădelegile poporului, și iarăși să zidești și să propovăduiești pocăința și întoarcerea spre viață*. Acest cuvînt al Domnului către Ieremia a fost în zilele lui Iosie, împăratul Iudeii, în anul al 13-lea al împărăției lui. Pe vremea aceea Sfîntul Ieremia era de 15 ani, și într-un copil atît de tînăr a început darul lui Dumnezeu a lucra lucruri mari.

Într-acele vremuri, poporul iudeu, deși slujea Dumnezeului Celui adevărat, Care l-a scos din Egipt, însă nu-I slujeau cu adevărat. Ci, răzvrătindu-se de neamurile cu care se amestecaseră și cu ale căror obiceiuri se deprinseseră, cea mai mare parte din ei slujeau și urîciunii idolești. Și erau idoli stătători nu numai în jurul Ierusalimului, pe dealuri și prin văi, ci chiar și în Ierusalim, lîngă biserica Domnului cea zidită de Solomon, cărora le aduceau jertfe ca și lui Dumnezeu Cel adevărat.

Deci, mîniindu-se Domnul asupra acelui popor, îi gătea lui grabnică risipire și pierdere, lucru pe care l-a arătat lui Ieremia prin toiagul cel de nuc și prin căldarea care ardea dedesubt. Pentru că toiagul cel de nuc, însemna grabnica pedeapsă a lui Dumnezeu, că nu va întîrzia Răsplătitorul cel drept a certa cu toiag fărăde-legile și nedreptățile lor cu bătăi; iar căldarea care ardea dedesubt, însemna că cetatea Ierusalimului se va umple de sînge și va fierbe cu tulburare, pierzîndu-se cu sabie și cu foc de vrăjmașii care erau să năvălească asupra ei.

Domnul poruncea lui Ieremia, proorocul Său, să vestească poporului mînia lui Dumnezeu care venea asupra lor și să-i sfătuiască spre pocăință. Deci, Sfîntul Ieremia a proorocit în zilele împăratului Iosie, precum s-a zis, și în zilele lui Ioahaz, fiul lui, și în zilele lui Sedechie, care a fost frate al lui Ioahaz și al lui Ioachim și fiu al lui Iosie. Și a pătimit proorocul lui Dumnezeu multe de la oamenii săi care nu credeau cuvintelor lui; pentru că le spunea certările cele groaznice ale Domnului Savaot și le propovăduia cuvintele lui Dumnezeu, stînd în curtea bisericii. Și, fiind dus înaintea împăratului și a boierilor, le zicea tuturor cu îndrăzneală că de nu se vor pocăi și nu se vor întoarce de la închinarea idolească, degrabă îi vor ajunge toate relele, care vor năvăli din părțile cele de la miazănoapte, rele care vor ajunge pe toți cei ce locuiesc în pămîntul Iudeei.

Pentru aceasta zice Domnul: *Chema-voi toate împărățiile pămîntului de la miazănoapte și vor veni și-și vor pune fiecare scaunul lor înaintea porții*

Ierusalimului, peste toate zidirile din împrejurul lui și peste toate cetățile Iudeei. Aceia vor fi judecători și muncitori ai iudeilor. Iar aceasta, pentru aceea le voi trimite asupra lor, de vreme ce M-au părăsit pe Mine și au jertfit zeilor celor străini și s-au închinat lucrurilor mîinilor lor. Ascultați cuvîntul Domnului, casa lui Iacov și toate semințiile lui Israel. Acestea zice Domnul: "Ce fel de greșeală au aflat părinții voștri în Mine, că s-au depărtat de Mine și au umblat în urmele celor deșarte și s-au făcut deșerți? Căci Eu, voi aduce rele și mare sfărîmare de la miazănoapte. În ziua aceea va pieri inima împăratului și inimile domnilor, preoții se vor spăimînta și proorocii se vor minuna". Acestea și alte multe cuvinte proorocești le grăia către popoare Sfîntul Ieremia, care sînt scrise pe larg în cartea proorociei lui, și s-au împlinit toate cele grăite.

Iar începutul durerilor și al primejdiilor Ierusalimului a fost pe vremea împărăției lui Iosie, într-acest fel: S-a sculat Faraon Nehao, împăratul Egiptului, asupra împăratului Asiriei de la rîul Eufratului. Iar de vreme ce calea lui era pe lîngă hotarele iudeilor, Iosie, împăratul Iudeei, adunîndu-și oștile sale, a ieșit împotriva lui Nehao, împăratul Egiptului. Însă Nehao a trimis la dînsul solii săi, zicînd: "Ce-mi este mie și ție împărate al Iudeei? Nu mă duc să mă ostășesc împotriva ta, ci împotriva altuia, asupra căruia mi-a poruncit Dumnezeu să merg cu sîrguință; iar tu încetează de a face împiedicare poruncii lui Dumnezeu, Cel ce este cu mine, ca să nu te ucidă și pe tine". Dar Iosie, neascultînd pe Nehao, a tăbărît asupra lui și, făcînd război în cîmpul Maghedonului, care este în partea lui Manase, Iosie a fost rănit de săgetătorii lui Nehao. Fiind dus în Ierusalim a murit, și l-au îngropat în mormîntul părinților săi și a plîns după Iosie tot Ierusalimul cu tînguire mare, pentru că era împărat foarte bun și cinstitor de Dumnezeu.

Deci, Nehao, împăratul Egiptului, biruind puterea lui Iosie împăratul Iudeii, s-a dus asupra asirienilor. Iar în Ierusalim poporul a adus la împărăție pe Ioahaz, fiul cel mai mic al lui Iosie. Și a împărățit el numai trei luni, cît a zăbovit Nehao Egipteanul la război contra asirienilor. Deoarece, întorcîndu-se Nehao cu biruință, a luat în stăpînirea sa cetatea Ierusalimului și tot pămîntul iudeilor și al lui Israel; și a îndepărtat de la împărăția Iudeei pe Ioahaz, pe care îl alesese poporul. Iar în locul lui a pus împărat pe fratele cel mai mare al lui Ioahaz, cu numele Eliachim, schimbîndu-i numele în Ioachim. Pentru că era obiceiul împăraților biruitori, de a schimba numele împăratului celui biruit și supus. Și a pus Nehao dajdie asupra pămîntului iudeu și al lui Israel, o sută talanți de argint și o sută talanți de aur; iar pe Ioahaz cel depărtat de la împărăție, l-a ferecat în obezi și l-a dus în Egipt, unde a și murit. Și astfel, seminția lui Avraam, poporul cel liber și împărăția cea vestită a Iudeei, a început a robi altui împărat și a se împuțina de mînă tirănească, pentru păcatele cu care a mîniat și a amărît pe Dumnezeu Cel preaînalt și nu s-a pocăit prin cuvintele cele proorocești.

La începutul împărăției lui Ioachim, fiul lui Iosie, a fost cuvîntul acesta de la Domnul către Ieremia: *Stai în curtea casei Domnului și propovăduiește tuturor iudeilor care intră să se închine în casa Domnului, toate cuvintele care ți-am poruncit să le propo-văduiești lor și să nu tăgăduiești cuvîntul. Așa zice Domnul: De*

nu Mă veți asculta pe Mine și nu veți umbla în legile Mele care le-am dat înaintea feței voastre, în ascultarea cuvintelor slugilor mele, proorocilor pe care îi trimit la voi de dimineață, voi da casa aceasta ca Silom, cel pustiit pentru fărădelegile silomitenilor, și cetatea aceasta o voi da în blestemul tuturor limbilor cele de pe tot pămîntul.

Niște cuvinte ca acestea, care se grăiau din gura lui Dumnezeu prin Proorocul Ieremia, auzindu-le preoții și proorocii cei mincinoși și tot poporul, s-au umplut de mînie și, prinzînd pe Ieremia, strigau: "Cu moarte să moară cel ce proorocește unele ca acestea!" Auzind boierii iudeilor cuvintele acestea, s-au suit din casa împăratului în Casa Domnului. Și au șezut înaintea ușilor porții celei noi a Casei Domnului. Și au zis preoții și proorocii cei mincinoși către boieri și către tot poporul: "Judecată de moarte se cuvine omului acesta, că a proorocit asupra cetății acesteia, precum ați auzit cu urechile voastre".

Și a zis Ieremia către toți boierii și către popor: "Domnul m-a trimis să proorocesc spre casa aceasta și spre cetatea aceasta, toate cuvintele pe care le-ați auzit. Și acum să faceți mai bune căile și lucrurile voastre și să ascultați glasul Domnului Dumnezeului vostru, că va uita Domnul de răutățile pe care le-a grăit asupra voastră; și, iată, eu sînt în mîinile voastre, faceți cu mine orice vă place și ce vi se pare că este mai bine. Însă, să cunoașteți că, de mă veți ucide, voi singuri veți aduce sînge nevinovat peste voi și peste cetatea aceasta și peste cei ce locuiesc într-însa, căci cu adevărat m-a trimis Domnul la voi să grăiesc în urechile voastre toate cuvintele acestea".

Atunci au zis boierii și tot poporul către preoți și către proo-rocii cei mincinoși: "Nu se cade omului acesta judecată de moarte, că în numele Domnului nostru a grăit nouă". Și unii din bărbații cei mai bătrîni ai acelui pămînt s-au sculat și au apărat prin cuvinte pe Ieremia proorocul, zicînd către tot soborul: "Aduceți-vă aminte că Miheea Moratitul proorocea în zilele Iezechiei, împăratul Iudeei, și a zis către tot poporul Iudeei: Așa zice Domnul: *Sionul se va ara ca o țarină și Ierusalimul va fi ca într-o cale netrecută, și muntele casei va fi ca un desiș de dumbravă*. Pentru aceste cuvinte, oare l-a omorît Iezechia împăratul și tot poporul Iudeei? Nu s-a temut de Domnul; dar, de vreme ce s-a rugat feții Domnului, a încetat Domnul cu relele cele ce le grăise asupra lor, că și noi am făcut răutăți mari asupra sufletelor noastre. Deci, să ne pocăim de răutățile noastre și să nu ne îndemnăm spre uciderea acestui om nevinovat. Pentru că ce folos au avut de sîngele cel nu de mult s-a vărsat al lui Urie, fiul lui Simeon din Cariatiarim, care a proorocit în numele Domnului pentru pămîntul acesta, asemenea precum proorocește și Ieremia? Iar cînd împăratul și boierii căutau să ucidă pe Urie, el, temîndu-se, a fugit în Egipt și, trimițînd împăratul pe oamenii săi, l-au scos din Egipt și l-au ucis cu sabia; pentru care pricină s-a mîniat poporul asupra împăratului și asupra boierilor. Deci, așa va fi cînd veți ucide și pe Ieremia".

Aceasta împărtășind-o cei mai bătrîni, s-au făcut două tabere în sobor, pentru că unii căutau să ucidă pe Sfîntul Prooroc Ieremia, iar alții îl socoteau nevinovat

morții. Însă ar fi biruit cu totul partea celor potrivnici și ar fi ucis pe omul lui Dumnezeu, dacă nu l-ar fi apărat unul din boierii cei mari, cu numele Arhicam, fiul lui Safan, a cărui mînă era tare, și nu l-au dat pe Ieremia în mîinile ucigașilor.

Și a făcut împăratul Ioachim vicleșug înaintea Domnului, după cum au făcut și părinții lui. Și a fost iarăși cuvîntul Domnului către Ieremia, zicîndu-i: *Mergi și te pogoară în casa împăratului Iudeei, și să grăiești acolo cuvîntul acesta: Ascultați cuvîntul Domnului, împărate al Iudeii, cel ce șezi pe scaunul lui David, tu și casa ta și slugile tale și tot poporul tău și cel ce intră prin porțile acestea. Acestea zice Domnul: Faceți judecată și dreptate, și izbăviți cu putere pe cel strîmtorat din mîna celui ce-l năpăstuiește; pe nemernic, pe sărman și pe văduvă să nu-i scîrbiți și să nu-i năpăstuiți cu fărădelege și sînge nevinovat să nu vărsați în locul acesta. Dacă veți face cuvîntul acesta, vor intra pe porțile casei acesteia împărații care șed pe scaunul lui David, cei ce șed în carete, călări pe cai, precum și slugile și poporul lor. Iar de nu veți asculta cuvîntul acesta, singur m-am jurat, că spre pustiire va fi această casă. Și zice: Sfinți vor fi acei oameni și sfinte vor fi armele lor, care pe voi, păcătoșii, cei ce nu vă pocăiți, vă vor tăia ca pe niște lemne. Și vor trece multe neamuri prin această pustiită cetate, care va zice către aproapele său: pentru ce a făcut așa legea Domnului Dumnezeului lor și s-au închinat zeilor străini. Iar pentru împăratul Iudeei, Ioachim, zice Domnul: cu îngroparea catîrului se va îngropa și, tîrîndu-se, se va arunca afară din porțile Ierusalimului!*

Niște cuvinte ca acestea grăindu-le proorocul din gura lui Dumnezeu înaintea tuturor, a pornit spre mare mînie pe împărat și pe toți boierii. Și l-ar fi ucis chiar atunci pe Sfîntul Ieremia, dacă nu l-ar fi păzit purtarea de grijă a lui Dumnezeu, spre descoperirea tainelor Domnului, celor ce vor să fie mai înainte. Deci, prinzîndu-l cu necinste și ocară, l-au pus în temniță în legături.

În acea vreme a venit Nabucodonosor cu puterea sa și a înconjurat Ierusalimul și a dat Domnul în mîinile lui pe Ioachim, împăratul Iudeei, în anul al treilea al împărăției lui. Deci, a luat Nabucodonosor pe Ioachim împreună cu oarecare din boieri de neam, între care și pe Daniil, fiind încă copil tînăr, asemenea și pe cei trei tineri și o mare parte din cetățenii Ierusalimului, ducîndu-i în Babilon, luînd încă și cele mai alese din vasele Casei lui Dumnezeu. Însă, nu după multă vreme, a liberat Nabucodonosor pe Ioachim, iarăși la împărăția sa din Ierusalim, făcîndu-l pe el birnic.

Și a slujit Ioachim lui Nabucodonosor, împăratul Babilonului, trei ani, dîndu-i dajdie, precum mai înainte a slujit lui Faraon Nehao, împăratul Egiptului. Iar după acei trei ani, Ioachim a lepădat jugul robiei și s-a împotrivit puterii lui Nabucodonosor. Mai înainte de a se întoarce Ioachim de la Nabucodonosor, s-a lepădat de dînsul și s-a făcut cuvîntul Domnului către Ieremia, cînd ședea în legături, zicîndu-i: *Ia o hîrtie și scrie într-însa toate cuvintele pe care le-am grăit către tine, asupra lui Israel și asupra Iudeii, precum și asupra tuturor neamurilor, din ziua cînd am grăit către tine, din zilele lui Iosie împăratul Iudeei și pînă în ziua aceasta, doar*

va auzi casa Iudeei (adică seminția iudeilor), toate relele pe care Eu am gîndit să le fac lor, ca să se întoarcă de la calea lor cea rea, și voi fi milostiv nedreptăților și păcatelor lor. Și a chemat Ieremia pe Baruh, fiul lui Nirie, ca să scrie cele grăite de dînsul, de vreme ce el singur, fiind închis într-un loc întunecos, nu putea să scrie; iar Baruh ședea afară lîngă ferestrele temniței și scria cele spuse de prooroc.

Și a scris Baruh pe hîrtie toate cuvintele Domnului, cele ce le-a grăit prin Proorocul Ieremia. Și a poruncit Ieremia lui Baruh, zicîndu-i: "P e mine mă păzesc și nu pot a ieși de aici, ca să intru în Casa Domnului; deci, du-te tu și citește cele ce ai scris din gura mea, adică cuvintele Domnului, în auzul poporului, în Casa Domnului, în zi de post și în toată Iudeea; la cei care vin din cetățile lor în biserică, să le citești, dacă va cădea rugăciunea lor înaintea feței Domnului și se vor întoarce de la calea lor cea rea; căci mare este mînia și urgia Domnului, pe care a grăit-o asupra acestui popor".

Și a făcut Baruh, fiul lui Nirie, toate cîte i-a spus Ieremia proorocul, de a citit cuvintele Domnului scrise în Casa Domnului, înaintea poporului. Acesta a fost în al cincilea an al împărăției lui Ioachim. Auzind boierii de aceasta, au chemat pe Baruh înaintea lor, și au poruncit ca să le citească și lor cartea aceea. După ce a citit, se îndoiau și l-au întrebat: "De unde ai scris cuvintele acestea?" Iar el le-a spus: "Din gura lui Ieremia". Atunci ei l-au sfătuit pe Baruh să se ascundă. Asemenea au poruncit ca și pe Ieremia ce era în legături să-l ascundă undeva, pentru o vreme oarecare; iar ei, luînd acea carte proorocească, s-au dus la împărat. Împăratul ședea tocmai atunci în casă, încălzindu-se la foc, fiindcă era luna a noua, adică noiembrie, și deci era iarnă. Și, citindu-se cartea aceea înaintea împăratului, nu s-a înfricoșat de cuvintele citite și nici boierii care erau cu dînsul. După ce s-a citit o foaie sau două, s-a umplut împăratul de mînie, și singur tăia foile citite și le ardea în foc, pînă a ars întreaga carte; iar pe Baruh și pe Ieremia a poruncit să-i caute ca să-i ucidă; dar Domnul i-a acoperit cu minunata Sa apărare.

După aceea, iarăși s-a făcut cuvîntul Domnului către Ieremia, zicînd: "Ia tu altă hîrtie și scrie tot ce era în cartea aceea, pe care a ars-o împăratul Ioachim, și să adaugi pentru Ioachim, această proorocie: În curînd va muri, iar trupul lui va fi lepădat la arșița zilei și la gerul nopții". Și s-a scris altă carte de mîna lui Baruh, din gura lui Ieremia, în care s-au scris mai multe cuvinte decît în cea dintîi. Făcîndu-se aceasta fără de veste, au mers, cu voia lui Dumnezeu, cei trimiși de Nabucodonosor, cel cu încingere haldeiască, adică ostași ușori, cei cu încingere sirienească, cei cu încingere moavitenească și cei cu încingere din fiii lui Amon, care, năvălind de năprasnă, au luat Ierusalimul fără de osteneală, fiind nepregătit de împotrivirea vrăjmașilor. Și, prinzînd pe Ioachim, împăratul Iudeei, l-au ucis și, tîrîndu-i trupul prin cetate, l-au aruncat cîinilor și fiarelor spre mîncare. Și astfel s-a împlinit pentru dînsul proorocia Sfîntului Ieremia, cel ce a zis: *Că, cu îngroparea catîrului se va îngropa și, tîrîndu-se, se va arunca afară din porțile Ierusalimului*. Și iarăși: *Trupul lui cel mort se va arunca la arșița zilei și la gerul nopții*. Iar oasele lui rămase de la mîncarea fiarelor, s-au îngropat de iudei în mormîntul părinților lui.

După moartea lui Ioachim, a fost uns la împărăție Iehonie, fiul lui; dar și acela a fost rău înaintea Domnului. Și a proorocit și pentru dînsul Sfîntul Ieremia, că, cu toată casa se va da de către Domnul în mîinile lui Nabucodonosor, împăratul Babilonului, și mai mult nu-și va vedea pămîntul său. Lucru care s-a și împlinit degrabă, pentru că, cu voia lui Dumnezeu, s-a luat în robie de împăratul Babilonului, el, maica și feciorii lui, boierii și servitorii. Într-acea vreme, o parte din ierusalimitenii cei puternici, au fost duși în Babilon împreună cu împăratul Iehonie, ca la zece mii de bărbați, și toți meșterii s-au luat din Ierusalim. Încă și vasele cele de aur făcute de Solomon au fost luate din biserica Domnului și duse în Babilon. Iar în locul lui Iehonie a fost pus împărat de Nabucodonosor, Matan, unchiul lui Iehonie, care a fost frate al lui Ioahar și Ioachim, fii ai lui Iosie, și l-a numit pe el Sedechie.

Sedechie a împărățit 11 ani, făcînd tot vicleșugul înaintea ochilor Domnului, după cum au făcut și cei ce au fost împărați mai înainte de el, pentru că și-a învîrtoșat cerbicea și și-a împietrit inima sa, ca să nu se întoarcă spre Domnul Dumnezeul lui Israel. Asemenea și toți cei slăviți ai Iudeei, preoții și poporul pămîntului, au înmulțit a face călcare de lege cu urîciuni păgînești, întinînd casa Domnului din Ierusalim cu pîngăriciuni idolești și n-au ascultat cuvintele Domnului cele grăite către dînșii prin gurile proorocilor; ci încă mai ales ocăra pe trimișii lui Dumnezeu și defăima cuvintele Domnului, iar pe proorocii cei mincinoși ai lor îi asculta; de aceea, mînia Domnului a fost asupra Ierusalimului și a tot pămîntul Iudeei, pînă ce Domnul a lepădat de la fața Sa pe poporul acela.

În acea vreme, Ierusalimul a fost dat desăvîrșit risipirii și pustiirii. Și s-au început cele mai de pe urmă primejdii pentru Ierusalim, mai amare decît cele dintîi. Întărindu-se la împărăție Sedechie, a voit să se lepede de Nabucodonosor, împăratul Babilonului, ca să nu-i slujească lui, nici să-i dea dajdie, pentru că asculta de sfatul împăraților de primprejur: al Edomului, al moabitenilor, al Tirului, al amoniților și al Sidonului, care au fost mai întîi supuși ai lui Nabucodonosor al Babilonului. După aceea, sfătuindu-se, au lepădat jugul lui și au trimis și la Sedechie, împăratul Iudeei în Ierusalim, sfătuindu-l ca să nu dea dajdie împăratului Babilonului, ci împreună cu dînșii să stea împotriva puterii Haldeei. Și s-a plecat Sedechie la sfatul lor.

Iar Sfîntul Prooroc Ieremia, după porunca Domnului, și-a făcut legături și obezi de lemn și, punîndu-le pe grumazul său, a stat înaintea împăratului Sedechie și înaintea solilor împăraților celor mai sus pomeniți și a zis: "Așa grăiește Domnul Dumnezeul lui Israel: Acum Eu am dat tot pămîntul acesta în mîinile lui Nabucodonosor, împăratul Babilonului, ca să-i fie robi lui, să-i slujească toate limbile fiului său și fiului fiului său; iar partea aceea și împărăția și cîți nu vor sluji împăratului Babilonului și cîți nu-și vor pleca grumajii lor înaintea împăratului Babilonului, cu sabia și cu foamea îi voi tăia pe dînșii, pînă ce se vor sfîrși în mîinile lui. Iar voi nu ascultați pe proorocii voștri cei mincinoși, nici pe cei ce vă vrăjesc și văd visuri la voi, nici pe fermecătorii, care vă grăiesc să nu slujiți împăratului Babilonului; căci minciună vă proorocesc ei, ca să vă departeze de la pămîntul vostru

și să vă surpe pe voi, și așa cu totul să pieriți. Deci, nu-i ascultați pe ei, ci slujiți împăratului Babilonului, ca să fiți vii și pămîntul vostru să nu se pustiască".

Iar oarecare prooroc mincinos, cu numele Anania, a luat obezile de pe grumajii lui Ieremia și le-a sfărîmat pe ele și a zis înaintea ochilor a tot poporul: "Așa zice Domnul: Așa voi sfărîma jugul lui Nabucodonosor, împăratul Babilonului, iar după doi ani de zile și de pe grumajii tuturor limbilor". Și a grăit către dînsul Ieremia: *Tu ai sfărîmat obezile cele de lemn, iar Domnul grăiește: Am pus jug de fier pe grumajii tuturor limbilor, ca să slujească lui Nabucodonosor, împăratul Babilonului; iar tu ai făcut pe poporul acesta ca să nădăjduiască spre nedreptate. Pentru aceea, așa zice Domnul: Iată, Eu te voi elibera pe tine de pe fața pămîntului, și în acest an vei muri; căci asupra Domnului Dumnezeu ai grăit!* Și a murit Anania, proorocul cel mincinos, într-acel an, în luna a șaptea.

Aceasta văzînd-o Sedechie împăratul, s-a spăimîntat și n-a îndrăznit atunci să se lepede de împăratul Babilonului. Dar mai pe urmă, ascultînd de sfatul lui Faraon, împăratul Egiptului, s-a lepădat cu totul de Nabucodonosor și s-a împotrivit lui, neascultînd de sfatul Proorocului Ieremia, care îi grăia cele de folos lui și poporului său. Iar în vremile acelea, Sfîntul Prooroc Ieremia a scris în taină la Babilon, către poporul ce era în robie, vestindu-le lor că au să petreacă 70 de ani; iar după trecerea celor 70 de ani, are să-i cerceteze pe ei Domnul și să-i întoarcă la Ierusalim, sfătuindu-i pe ei să-și zidească acolo case, să-și sădească grădini și pe fiii lor să-i însoare, ca să se înmulțească și să nu se împuțineze în robie.

Încă îi mai sfătuia pe ei ca să nu asculte de proorocii cei mincinoși, care erau între dînșii și le făgăduiau lor cu minciună, grabnică libertate. Ci să se roage lui Dumnezeu pentru împăratul Nabucodonosor, ca întru pacea lui să aibă odihnă și să petreacă fără de tulburare pînă la împlinirea celor 70 de ani, care li s-au hotărît lor de Dumnezeu.

Această scrisoare a lui, citind-o în Babilon proorocii cei mincinoși, care erau între iudei, s-au umplut de mînie și au scris la Ierusalim către preoții cei mari, ca să oprească pe Ieremia de a le mai prooroci și de a le mai scrie, și încă să-l pună pe el la închisoare și în obezi, ca să nu tulbure poporul cu scrisorile lui, înfricoșîndu-i pe ei cu acea lungă ședere în robie. Însă proorocul lui Dumnezeu, fiind certat și ferecat în legături, nu înceta a le propovădui cuvintele lui Dumnezeu cu netăcută gură, spunîndu-le că, pe cei mutați în Babilon, are să-i cerceteze Domnul cu mila Sa, iar pe cei rămași în Ierusalim, are să-i piardă cu dreapta Sa mînie. *Pentru că voi trimite asupra lor* - zice Domnul - *sabie, foamete și omor, și-i voi pune pe ei ca pe niște smochine proaste, pe care nu este cu putință a le mînca nimeni și-i voi sfărîma pe ei cu sabia, cu foametea și cu omorul, și-i voi da pe ei întru pierzare tuturor împăraților pămîntului, întru blestem, întru mirare, spre rîs și spre batjocură la toate limbile, către care i-am lepădat pe ei; căci n-au ascultat cuvintele Mele.*

Lîngă Ierusalim era valea fiilor lui Enoh, care se numea Tafet. Într-acea vale poporul junghia pe fiii săi și pe fiicele sale, spre jertfa idolului Moloh (noroc), și le ardea trupurile lor. Și, cînd se săvîrșea acea junghiere fără de Dumnezeu și acea jertfă nelegiuită a pruncilor nevinovați, atunci trîmbițele și timpanele sunau, ca să nu se audă de către părinți durerea și țipetele copiilor celor junghiați.

Un păcat greu ca acesta, văzîndu-l și ocărîndu-l proorocul lui Dumnezeu, Ieremia, a luat în mînă un vas de lut ars, după cuvîntul Domnului și, mergînd la Tafet, a strigat, zicînd: *Ascultați cuvîntul Domnului, împărații și bărbații Iudeei, locuitorii Ierusalimului și cei ce intrați prin porțile acestea. Acestea zice Domnul puterilor, Dumnezeul lui Israel: Iată, Eu voi aduce rele asupra locului acestuia, de vreme ce M-a părăsit poporul acesta și străin a făcut locul acesta și a jertfit zeilor celor străini, pe care nu i-au știut ei și părinții lor. Și împărații Iudeei au umplut locul acesta de sîngele celor nevinovați și au zidit cele înalte lui Baal, spre arderea cu foc a fiilor săi și spre arderea de tot a lui Baal. Pentru aceasta vor veni zile* - zice Domnul -*, că nu se va mai numi locul acesta cădere și loc de morminte ale fiilor lui Enoh, ci loc de multe morminte ale junghierii. Căci, aici se va junghia mulțimea iudeilor cu sabia vrăjmașilor lor. Și voi da trupurile lor spre mîncarea păsărilor cerului și fiarelor pămîntului și voi pune cetatea aceasta spre risipire și spre plîngere, tuturor celor ce vor trece, minunîndu-se de ea, și vor plînge pentru toată rana lor. Vor mînca trupurile fiilor și ale fiicelor sale și fiecare va mînca trupul aproapelui său, în înconjurarea și în strîmtorarea în care îi vor înghesui vrăjmașii lor, care vor căuta sufletele lor.*

Aceste cuvinte înfricoșătoare de la Dumnezeu, spunîndu-le proorocul către popor, a lovit de pămînt vasul cel de lut și l-a sfărîmat în fața tuturor și a zis: *Acestea grăiește Domnul puterilor: Astfel voi sfărîma pe poporul acesta și cetatea aceasta, precum se sfărîmă acest vas de lut, care de acum nu va mai putea să se mai tămăduiască*. Auzind acestea Pashor, fiul preotului Emer, care era pus povățuitor în Casa Domnului, a lovit pe Sfîntul Ieremia proo-rocul și l-a aruncat în obezile cele ce erau la porțile cele de sus ale lui Veniamin, în Casa Domnului. Și a zis Sfîntul Prooroc Ieremia lui Pashor: *Acestea grăiește Domnul: Ochii tăi vor vedea, cum pe tine și pe toată Iudeea o voi da în mîinile împăratului Babilonului, îi vor duce la Babilon și-i vor ucide cu săbiile, și voi da toată puterea cetății acesteia, toate ostenelile ei și toate vistieriile împăratului Iudeei le voi da în mîinile vrăjmașilor, îi vor răpi, îi vor lua și-i vor duce în Babilon. Iar tu, Pashore, și toți locuitorii casei tale, vă veți duce în robie și, mergînd în Babilon, acolo vei muri și acolo te vei îngropa împreună cu toți prietenii tăi, cărora le-ai proorocit minciuna.*

Și s-a împlinit degrab acea proorocie a Sfîntului Ieremia, căci întru al nouălea an al împărăției lui Sedechie, a mers Nabucodo-nosor, împăratul Babilonului, cu toată puterea lui asupra Ierusalimului, l-a înconjurat din toate părțile, a săpat împrejurul cetății șanțuri, și a fost Ierusalimul în mare primejdie, pentru că se întărise foamete mare în cetate. Iar proorocul lui Dumnezeu, Ieremia, zicea către împăratul Sedechie și către tot poporul: *Cu dare se va da cetatea aceasta în mîinile împăratului*

Babilonului, o va lua și cu foc o va arde; iar tu, împărate, nu vei scăpa din mîinile lui, ci vei fi prins, în mîinile lui vei cădea și în Babilon vei fi dus. Și sfătuia proorocul pe împărat: "Să se dea de bunăvoie lui Nabucodonosor, ca să nu se risipească desăvîrșit Ierusalimul și să piară împărăția iudeilor".

Iar preoții și proorocii strigau către împăratul să nu asculte pe Ieremia, zicînd că Ieremia a înnebunit. Iar Nabucodonosor, ostășindu-se asupra cetății, a auzit că Faraon, împăratul Egiptului vine cu puterea sa în ajutorul lui Sedechie, împăratul Iudeei, ca să elibereze cetatea Ierusalimului de înconjurarea haldeilor. Deci, s-a dus Nabucodonosor împotriva lui Faraon, depărtîndu-se o vreme oarecare de cetate. Iar locuitorii Ierusalimului, văzînd că Nabucodonosor se duce de la cetate, au socotit că se întoarce la Babilon, neputînd să ia cetatea, și batjocoreau proorocia lui Ieremia, căci nu s-a împlinit, și ziceau că Nabucodonosor a luat-o la fugă, neputînd să-i biruiască; însă Ieremia se întărea, zicînd că Ierusalimul se va lua de la haldei și împăratul se va duce la Babilon.

După ce s-a depărtat oastea haldeilor de Ierusalim și popoarele au ieșit din împresurarea aceea la cetățile și la satele lor, Ieremia și-a pus șaua pe catîrul său, vrînd să se ducă în patria sa, care era în partea lui Veniamin, la cetatea Anatot, nu departe de Ierusalim, pentru că acolo avea averile sale. Și, cînd a fost la porțile cetății, care se numeau ale lui Veniamin, străjerul porților acelora, numit cu numele Saruia, nepotul mincinosului prooroc Anania, căruia Ieremia îi proorocise grabnică moarte, acel Saruia, vrăjmășuind pe Ieremia pentru unchiul său și văzînd pe Ieremia că ieșea din cetate, l-a oprit, zicîndu-i: "Tu fugi la haldei?" Ieremia a răspuns: "Minți, căci nu mă duc la haldei, ci la cetatea mea, unde îmi este averea". Iar acela, neascultînd cuvintele lui Ieremia, l-a luat și cu sila l-a dus la boieri, spunîndu-le că l-a prins fugind la haldei. Deci, boierii, mîniindu-se asupra lui Ieremia, l-au bătut și l-au aruncat în temniță; însă iarăși l-au scos afară.

În acea vreme, Nabucodonosor, împăratul Babilonului, biruind și gonind pe Faraon, împăratul Egiptului, care venise în ajutorul lui Sedechie, s-a întors degrabă cu toată puterea sa, iarăși la Ierusalim, l-a înconjurat și-l bătea tare. Și a fost Ierusalimul în înconjurarea haldeilor pînă la al 11-lea an al împărăției lui Sedechie. Atunci, Ieremia, iarăși a sfătuit pe popoare la pocăință și le arăta că se împlinise proorocia lui; căci acum a venit pedeapsa cea mai înainte gătită de Dumnezeu, pentru nepocăința și împietrirea oamenilor celor păcătoși, și le da sfat folositor, ca să se supună haldeilor, zicînd: "Astfel socotește Domnul: Cel ce șade în această cetate, va muri de sabie, de foamete și de omor; iar cel ce se va supune haldeilor, va fi viu". Boierii ziceau împăratului: "Să moară omul acesta, căci el slăbește mîinile bărbaților, care se ostășesc, fiind rămași în cetate și mîinile a tot norodul".

Zicînd ei către împărat cuvîntul acesta, arată că acest om nu propovăduiește pacea acestui popor, ci numai cele rele. Împăratul Sedechie le-a răspuns: "Iată, el este în mîinile voastre, faceți cu el ce voiți". Deci, au luat pe Ieremia și l-au aruncat în groapa lui Melhis, fiul împăratului, care era într-o casă întunecoasă; și l-au spînzurat

pe el cu funii în groapa aceea, ca să moară acolo; iar în groapă nu era apă, ci noroi. Și a pătimit proorocul lui Dumnezeu fără vină, șezînd în acel noroi pînă la grumaz, încît puțin a fost de n-a murit. Atunci era la curtea împărătească un oarecare bătrîn, cu numele Avdemeleh, de neam arab, care, auzind că Ieremia este aruncat în groapă la moarte, a zis împăratului: "Rău ai făcut ceea ce ai făcut, ucigînd pe omul acesta".

Atunci împăratul a poruncit lui Avdemeleh să scoată afară din groapă pe Ieremia; apoi l-a chemat la el și l-a întrebat, de o parte, dacă sînt adevărate cele proorocite de dînsul. Și a grăit proorocul către împărat: "De-ți voi spune adevărul, mă vei omorî; iar de te voi sfătui, nu mă vei asculta". Atunci împăratul s-a jurat că nu-l va omorî.

Deci, i-a grăit proorocul: *Așa zice Domnul puterilor, Dumnezeul lui Israel: Dacă vei ieși cu smerenie la voievozii împăratului Babilonului, sufletul tău va fi viu și cetatea aceasta nu se va arde cu foc și vei fi viu tu și casa ta; iar de nu vei ieși la domnii împăratului Babilonului, cetatea aceasta va cădea în mîinile haldeilor, pe care o vor arde cu foc, iar tu și femeile tale nu veți scăpa din mîinile lor, iar pe copii îi vor duce în robie.*

Auzind împăratul acestea din gura proorocului, nu i-a ascultat sfatul cel bun, și l-a aruncat în temniță, în care a petrecut Sfîntul Ieremia, pînă ce s-a luat Ierusalimul de haldei, care s-a întîmplat în al 11-lea an al împărăției lui Sedechie. Și atît de mare era foametea în cetate, încît oamenii își mîncau copiii lor și trupurile unul altuia. Deci poporul, slăbind foarte mult și zidurile cetății fiind sfărîmate de puterea haldeilor, ostașii care erau în cetate au deschis noaptea porțile cetății din grădina împărătească și au ieșit din cetate, fugind împreună cu împăratul lor, Sedechie, pe o cale ce ducea în pustie. Haldeii care erau împrejurul cetății, simțind aceasta, au izgonit din urmă pe împărat și l-au ajuns în cîmpul Ierihonului. Aici toată oastea care era lîngă dînsul l-a lăsat și a fugit care pe unde a putut. Iar haldeii, prinzînd pe Sedechie împăratul Iudeei, l-au dus la Nabucodonosor, împăratul Babilo-nului, în Revlat. Aici, împăratul Babilonului a ucis pe fiii lui Sedechie înaintea ochilor lui și pe toți puternicii prinși cu dînsul i-a omorît; iar lui Sedechie, după ce i-a scos ochii, l-a ferecat în obezi de fier și l-a dus în Babilon.

Navuzardan, cel mai mare voievod al puterilor haldeiești, cu ceilalți voievozi și cu mulțimea de ostași, au dărîmat zidurile Ierusalimului și l-au umplut de sînge, pierzînd cu sabie și cu foc cea mai frumoasă și cea mai strălucită cetate a scaunului împăraților Iudeei. Și, voievodul Navuzardan avea poruncă de la împăratul Nabucodonosor, pentru Proorocul Ieremia, ca să-l păzească viu și nevătămat, căci îi zisese: "Să-l iei și să-l ai sub ochii tăi și să nu-i faci nici un rău; ci, ceea ce va pofti să-i faci lui". Căci auzise Nabucodonosor de Sfîntul Ieremia, de proorocia lui și de sfatul ce l-a dat lui Sedechie, ca fără război să se predea puterii haldeiești; de aceea, a dat porunca aceasta voievodului său, Navuzardan. Și a fost scos din temniță Sfîntul Prooroc cu mîinile ostașilor haldeiești, dezlegat din legături, cinstit cu cinste și dăruit cu libertate. Deci, Proorocul Ieremia, avînd libertate și îndrăzneală de la voievodul

Navuzardan, a început îndată a se îngriji pentru sfințenia lui Dumnezeu și pentru preaînalta podoabă și slavă a tuturor semințiilor lui Israel, adică pentru chivotul Legii, ca să nu se sfărîme de cei de altă seminție și astfel să se necinstească slava lui Dumnezeu.

El a cerut voie de la voievodul care dărîma Ierusalimul să nu-l oprească de a lua sfințenia Dumnezeului lui Israel mai înainte de dărîmarea bisericii, ca să nu se jefuiască și să se ardă. Și, aflînd el pe oarecare preoți și leviți scăpați de sabie, i-a luat cu sine și, umblînd cu dînșii fără temere printre haldei, au mers cu sîrguință în biserică și au luat mai întîi din focul altarului, care o singură dată s-a pogorît din cer spre jertfe, în zilele lui Moise și ale lui Aaron, și de atunci se păzea nestins în altar. Pentru că era poruncă de la Dumnezeu, ca preoții să adauge totdeauna lemne pe focul acela în altar, ca niciodată să nu se stingă. Luînd Ieremia dintr-acel foc, l-a ascuns într-o fîntînă fără de apă și, avînd mare credință, a proorocit că focul acela chiar de se va stinge la o vreme, prefă-cîndu-se prin minune în altă stihie, însă la vremea sa, întorcîndu-se iar în singura sa stihie se va aprinde.

Acest lucru s-a întîmplat după întoarcerea din Babilon a poporului lui Israel, în vremea înnoirii bisericii și în zilele lui Neemia, după mulți ani de la sfîrșitul Sfîntului Prooroc Ieremia. Iar el, ascunzînd focul acela în puț, l-a închis și l-a făcut neștiut de nimeni. Apoi, după punerea la păstrare a focului altarului, a luat cortul și chivotul Legii și cele dintr-însul și le-a ținut la sine, pînă ce s-a liniștit tulburarea de război ce a fost în cetate, cînd se risipea și se ardea de haldei.

După luarea cortului și a chivotului din biserica Domnului, voievodul Navuzardan a jefuit îndată toate celelalte vase de aur și de argint ce erau în biserică și a sfărîmat toată arama și a luat-o la Babilon. Apoi a ars și a dărîmat acea preafrumoasă biserică, zidită de Solomon cu multă înțelepciune. Asemenea și palatele împărătești și toate casele cele frumoase ale Ierusalimului, cum și bisericile cele mari le-a dat pradă focului și risipirii; iar zidurile cetății le-a săpat împrejur puterea cea haldeiască și le-a asemănat cu pămîntul. Atunci mulțimea fără de număr a poporului iudeilor, a căzut în ascuțișul sabiei; dar, mai ales în valea Tafet, cea zisă mai sus, în care poporul își jertfea diavolilor, cîndva, pe fiii și pe fiicele lor. Acolo au mîncat armele cea mai mare mulțime de bărbați, de femei și de copii, fără cruțare și fără milă, încît s-a împlinit proorocia grăită de Ieremia, că nu se va mai chema locul acesta cădere și loc de morminte ale fiilor lui Enon, ci loc de morminte al junghierii, pentru că acolo aproape s-a junghiat tot poporul Ierusa-limului; iar pe cei ce scăpaseră de sabie, i-au dus în robie, lăsînd numai din săracii acelui pămînt, ca să păzească viile și grădinile.

Voievodul Navuzardan, ieșind din Ierusalimul cel risipit, încărcat cu multe dobînzi și prăzi, după porunca împăratului Nabucodonosor, a pus stăpînitor asupra pămîntului cel pustiit al iudeilor, pe Godolia, fiul lui Ahicam, cel care a izbăvit pe Ieremia din mîinile celor ce voiau să-l omoare. Iar către Ieremia a zis: "Dacă îți este bine, să mergi împreună cu mine în Babilon și voi pune ochii mei spre tine; iar de

nu, rămîi aici. Iată, tot pămîntul este înaintea feței tale, și ce poftești și ori unde voiești, acolo să mergi. Să te duci și să te întorci la Godolia, pe care l-a pus împăratul Babilonului în pămîntul Iudeei și să trăiești cu dînsul în poporul tău cel ce a rămas acolo". Și voievodul i-a dat lui Ieremia hrană, daruri și libertate.

Sfîntul Prooroc Ieremia, luînd cortul, Chivotul Legii și cele dintr-însul, împreună cu cei ce urmau după dînsul, preoți și leviți, le-au pus în muntele acela în care, odinioară, suindu-se Sfîntul Prooroc Moise, a văzut pămîntul făgăduinței și acolo a murit și s-a îngropat. În acel munte Sfîntul Ieremia a aflat o peșteră, în care a pus Chivotul, astupînd ușa cu pietre și pecetluind-o cu numele lui Dumnezeu, scriind și însemnînd cu degetul slovele în piatră, ca și cu un condei de fier, pentru că piatra cea tare, la degetul lui cel ce scria, s-a făcut moale ca ceara; iar după scriere s-a întors la tăria ei și s-a făcut ca o scobire de fier acel loc, care este în pustiu între doi munți și în care zac îngropați Moise și Aaron. Și a zis Ieremia către cei ce erau de față: "S-a dus Domnul din Sion la cer și iarăși Se va întoarce cu putere; și va fi semnul venirii Lui, cînd se vor închina lemnului toate limbile". Și a mai zis: Chivotul acela nimeni nu-l va putea scoate din locul acela, fără numai Moise proorocul cel ales al lui Dumnezeu. Și pe tăblițele cele din chivot, nimeni din preoți sau din prooroci nu le va scoate, fără Aaron cel plăcut lui Dumnezeu. Iar în ziua Învierii va ieși sicriul din piatra cea pecetluită și se va așeza pe muntele Sionului, și toți sfinții se vor aduna la dînsul, așteptînd pe Domnul, ca să-i scape de vrăjmașul, cel ce vrea să-i omoare".

Acestea grăindu-le sfîntul prooroc către preoți și leviți, un nor a acoperit deodată acea peșteră astupată și nimeni nu putea să citească numele lui Dumnezeu, care era însemnat pe piatră de degetul lui Ieremia, nici nu putea să cunoască sau să afle acel loc. Căci oarecare din cei ce veniseră după dînșii s-au apropiat și, vrînd să însemneze locul acela și calea către el, n-au putut să-l afle nicidecum.

Înțelegînd acestea proorocul, a zis către dînșii: *Neștiut va fi locul acesta, pînă cînd Dumnezeu va aduna soboarele popoarelor și le va fi milostiv. Atunci le va arăta aceasta și se va ivi slava Domnului la vederea tuturor și va fi nor, precum i s-a arătat și lui Moise. Nimeni nu știe nici în ziua de astăzi peștera aceea și nu va fi știut de nimeni pînă la sfîrșit. Acea peșteră este acoperită cu nor luminos ca focul, după chipul slavei celei dintîi, care era în locașul mărturiei, pentru că nu va înceta slava lui Dumnezeu de la legea sa*.

Deci, după ce Ieremia a ascuns Chivotul lui Dumnezeu, iudeii n-au mai avut slava aceea ca odinioară, deși după șapte ani au înnoit biserica lui Solomon. Și, fiind lipsiți de Chivotul Domnului, au făcut alt chivot de aur, după asemănarea celui făcut de Moise, și cu toate cele ce era în chivotul cel dintîi. Însă, nu era într-însul o putere făcătoare de minuni și o slavă ca aceea a lui Dumnezeu, strălucind precum era la cel dintîi. Focul ceresc pe care Sfîntul Ieremia și preoții cei ce au fost împreună cu dînsul, îl ascunsese în puțul cel fără apă, s-a aflat de alți preoți, de care am pomenit mai sus, după ce au trecut mulți ani de la sfîrșitul Sfîntului Prooroc Ieremia.

După ce Sfîntul Ieremia a ascuns chivotul Domnului, a mers la Godolia în cetatea Masifat, fiindcă acolo începuse poporul a petrece în locul Ierusalimului. Acolo a șezut între poporul său, care rămăsese pe pămînt, plîngînd pentru dărîmarea și pustiirea Ierusalimului, cu plîngere nemîngîiată, precum arată Cartea Plîngerii lui. Și, stăpînind Godolia peste Iudeea cea pustiită, Ismail, fiul lui Natanie, fiind de neam împărătesc, poftea acea stăpînire pentru dînsul. El, adunînd niște bărbați voinici, a mers la dînsul în Masifat, din dragostea ce avea pentru el, și l-a primit Godolia cu cinste, neștiind vicleșugul și gîndul lui cel rău, și au făcut ospăț pentru dînșii. Iar după ce s-a înserat, s-au sculat Ismail și cei zece bărbați ce erau cu dînsul și au ucis pe Godolia, pe toți iudeii și pe toți haldeii și ostașii ce erau lîngă dînsul, năvălind noaptea prin cetate și omorînd pe cei ce dormeau.

Auzind de acestea voievodul Ioanan, fiul lui Caris, și ceilalți bărbați vestiți ai iudeilor, care petreceau prin sate, s-au adunat, și, împreunîndu-și oștile lor, au mers cu război asupra lui Ismail și s-au bătut cu dînsul la Gavaon, biruindu-l; și a scăpat Ismail abia cu opt bărbați, la fiii lui Amun.

După biruirea și izgonirea lui Ismail s-au sfătuit oamenii cei din Iudeea împreună cu Ioanan, ca să nu șadă în pămîntul Iudeei, ci să se ducă în Egipt, fugind de la fața haldeilor, deoarece se temeau de mînia împăratului Babilonului pentru moartea lui Godolia, socotind că, dacă va auzi împăratul de uciderea lui, îndată va trimite oaste, ca să piardă rămășițele lui Israel. Deci, se gătea împreună tot poporul de calea spre Egipt, din care nu s-a scos decît cu mîna lui Dumnezeu cea tare și cu brațul Lui cel înalt. Mai întîi au mers la Sfîntul Prooroc Ieremia, cu tot poporul de la mare pînă la mic, și i-au zis lui: "Să cadă rugăciunea noastră înaintea feței tale, ci roagă-te pentru noi către Domnul Dumnezeul tău, că am rămas puțini din mulți ce eram, precum ochii tăi ne văd. Și să ne spună nouă Domnul Dumnezeul tău, calea în care vom merge și cuvîntul pe care-l vom face".

Și le-a spus lor Proorocul Ieremia: "Am auzit și mă voi ruga pentru voi Domnului Dumnezeului nostru, după cuvintele voastre; iar cuvîntul pe care îl va răspunde Domnul, îl voi spune vouă și nu voi tăinui de voi acel cuvînt. Dar, dacă voi nu veți voi să ascultați poruncile Domnului?" Iar aceia au zis către Ieremia: "Să fie Domnul între noi martor drept și credincios, că, după cuvîntul pe care îl va trimite nouă, așa vom face, fie bun, fie rău. Glasul Domnului nostru, la care noi te trimitem, îl vom asculta".

Și s-a rugat Sfîntul Ieremia și, postind zece zile, a primit de la Dumnezeu înștiințare de voia Lui cea sfîntă și a chemat pe Ioanan și pe cei ce erau cu dînsul și pe tot poporul de la mic pînă la mare și le-a zis lor: "Așa zice Domnul Dumnezeul lui Israel, la care voi m-ați trimis pe mine: Dacă veți ședea în pămîntul acesta, vă voi zidi pe voi și nu vă voi risipi, ci vă voi sădi pe voi, și nu vă voi smulge, că am încetat cu răutățile acelea, pe care le-am făcut vouă. Să nu vă temeți de fața împăratului Babilonului, că Eu cu voi sînt, ca să vă izbăvesc și să vă mîntuiesc din mîinile lui; Eu vă voi milui și vă voi întoarce la pămîntul vostru. Iar de veți zice: nu vom ședea

în pămîntul acesta, ci în pămîntul Egiptului vom merge, ca să nu vedem petrecîndu-se aici război și glasul trîmbiței să nu-l auzim, de pîine să nu flămînzim, ci acolo să ne veselim. Pentru aceea ascultați cuvîntul Domnului, voi, iudeii cei rămași. Așa zice Domnul Atotțiitorul, Dumnezeul lui Israel: Dacă voi vă veți întoarce fața voastră spre Egipt și veți merge acolo să petreceți, sabia, de care voi vă temeți, vă va găsi pe voi acolo; foametea de care voi vă feriți, vă va ajunge pe voi în Egipt și acolo veți muri de foame și de sabie, și nici unul nu va scăpa de răutățile acelea, pe care le voi aduce asupra voastră. Că precum a picat mînia Mea asupra celor ce viețuiau în Ierusalim, așa va pica mînia Mea asupra voastră, de veți merge în Egipt și nu veți mai vedea încă locul acesta. Aceasta le-au grăit Domnul asupra voastră, celor ce ați rămas din iudei. Să nu mergeți în Egipt, ca să nu vă stingeți acolo de sabie, de foamete și de omor".

După ce a încetat Ieremia a grăi către popor toate cuvintele Domnului, Azaria, fiul lui Maaseia, Ioanan, fiul lui Karia și toți bărbații cei defăimători, au zis către Ieremia: "Minți, că nu te-a trimis pe tine la noi, Domnul Dumnezeul nostru, ca să ne grăiești să nu mergem în Egipt, și să petrecem acolo; ci Baruh, fiul lui Nirie, te îndeamnă pe tine asupra noastră, ca să ne dai pe noi în mîinile haldeilor, să ne pedepsească și să ne ducă în Babilon". Poporul n-a ascultat glasul Domnului cel grăit prin Ieremia și, luîndu-și femeile și copiii, l-au luat și pe Proorocul Ieremia fără voia sa. Asemenea au luat împreună cu dînsul și pe proorocul Baruh și s-au dus în Egipt, unde s-au sălășluit lîngă o cetate ce se numea Tafnas. Acea cetate ținea de împărăția Egiptului, în care altă dată Sfîntul Moise făcea minuni înaintea lui Faraon.

Acolo a petrecut Sfîntul Ieremia proorocul patru ani, bucurîndu-se de mare cinste între egipteni pentru sfințenia sa și pentru facerile lui de bine ce le arăta; pentru că pe aspidele care îi pierdeau pe dînșii și pe niște fiare din apă, care se numeau crocodili, le-a omorît cu rugăciunea la locul sălașului lui Faraon, unde și-a dat obștescul sfîrșit și unde a și fost îngropat. Sfîrșitul lui a fost mucenicesc. Căci, după ce a proorocit că împăratul Babi- lonului are să vină asupra Egiptului și pe tot pămîntul să-l prade, ca să piardă și pe iudeii care se așezaseră acolo; atunci poporul e- vreiesc, mîniindu-se pe Sfîntul Ieremia, l-au omorît cu pietre.

În același an, după sfîrșitul lui, a venit împăratul Babilonului cu multă putere asupra Egiptului și a ucis pe împărat; iar tot neamul iudeilor care venise în Egipt a pierit, după cum proorocise Sfîntul Ieremia. Însă cinstitele lui moaște, după mulți ani, au fost aduse cu mare cinste de către Alexandru, împăratul Macedoniei, în cetatea Alexandriei, zidită întru numele său. Și le-a pus la un loc ce se numea Tetrafel, care era cinstit foarte mult de alexandrini, pentru moaștele lui cele proorocești.

Sfîntul Ieremia a mai proorocit și despre patimile Domnului și Mîntuitorului nostru Hristos, zicînd astfel: *Veniți și să băgăm lemn în pîinea lui și să-l pierdem pe el din pămîntul celor vii și numele lui să nu se mai pomenească*. Iar cînd viețuia în Egipt, a proorocit despre sfărîmarea idolilor și despre venirea în Egipt a Preacuratei

Născătoare de Dumnezeu cu Pruncul cel mai înainte de veci, zicînd către popii egipteni: "Se cade ca toţi idolii să cadă şi tot ce este făcut de mîini să se sfărîme, întru acea vreme, cînd va veni aici o maică Fecioară cu un Prunc născut în peşteră şi pus în iesle".

De la acea proorocie a lui Ieremia, a rămas în obiceiul egiptenilor de a închipui o fecioară, odihnindu-se în pat; iar aproape de dînsa, un prunc înfăşat în scutece şi culcat în iesle şi ei se închinau acelui chip. Împăratul Ptolomeu, întrebînd odată pe popii egipteni, pentru ce fac aceasta, ei au răspuns: "Această taină este a celor mai de demult părinţi ai noştri, pe care a vestit-o înainte un sfînt prooroc, şi acum aşteptăm sfîrşitul acestei proorocii şi împlinirea tainei".

După ce au trecut mulţi ani de la sfîrşitul proorocului Ieremia, Iuda Macabeul l-a văzut împreună cu arhiereul Onia, arătîndu-i-se lui în vedenie, despre care se scrie aşa: "S-a arătat lui Macabeu o vedenie într-acest fel: "Onia, fiind arhiereu, bărbat bun şi îmbunătăţit, cucernic la vedere, blînd la obicei şi la vorbă bine încuviinţat, deprinzîndu-se din copilărie spre toată bunătatea; îşi ridica mîinile şi se ruga pentru poporul iudeilor. După aceea, i s-a arătat alt bărbat, cu cărunteţe şi cu o slavă minunată şi înconjurat cu cinste şi cu mare cuviinţă". Şi, răspunzînd Onia, a zis: "Acesta este Ieremia, proorocul lui Dumnezeu şi iubitorul de fraţi, care mult se roagă pentru popor şi pentru sfînta cetate. Şi, întinzîndu-şi Ieremia mîna dreaptă, a dat lui Iuda Macabeul o sabie de aur, grăindu-i acestea: primeşte această sfîntă sabie ca dar de la Dumnezeu, cu care vei sfărîma pe vrăjmaşi".

Din această vedenie, se vede destul de lămurit, cum că sfinţii plăcuţi lui Dumnezeu, după sfîrşitul lor, se roagă lui Dumnezeu pentru noi şi ne ajută nouă, precum a ajutat Sfîntul Ieremia lui Iuda Macabeul asupra potrivnicilor, ale cărui sfinte rugăciuni să ne ajute şi nouă, asupra văzuţilor şi nevăzuţilor vrăjmaşi, cu darul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slava, împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, în veci. Amin.

2. VIAŢA CUVIOSULUI PAFNUTIE, EGUMENUL MĂNĂSTIRII BOROB (1 MAI)

(Scrisă de ucenicul său Vasian, Arhiepiscopul Rostovului şi al Iaroslavului)

Acest cuvios părinte Pafnutie se trage după neam din seminția agarenească. Cînd, pentru păcatele noastre și prin voința lui Dumnezeu, a venit în pămîntul Rusiei, Batie, împăratul cel fără de Dumnezeu al tătarilor; acesta a robit cu mulțimea puterilor sale cetățile cele mari ale Rusiei, a pustiit pămîntul cu sabie și cu foc, a pierdut sfintele biserici de toată sfințenia, iar pe domnii și pe toți stăpînitorii i-a secerat cu sabia ca pe niște spice și i-a tăiat ca pe niște copaci frumoși; iar în locul acelora a pus alți stăpînitori de neam agarean, care se numeau în limba poloveților bascachi. Moșul lui Pafnutie agareanul, era dintr-acești stăpînitori care se numeau bascachi și trăia în Rusia sub stăpînirea cea încredințată lui.

Murind însă acel împărat păgîn, fiii Rusiei au primit ușurare de frica ce aveau de barbari și fiecare din domnii și stăpînitorii cei de bun neam și-au luat moșia și stăpînirea lor. Adunîndu-se prin cetăți, popoarele cele numite cu numele lui Hristos și înmulțindu-se, a început a străluci sfînta credință creștinească, iar păgînătatea agarienească a se prăpădi, pentru că binecredincioșii domni ai Rusiei porunceau stăpînitorilor agareni, de a nu se mai apropia vreunul de credința creștinească și pe creștini să nu-i mai dea morții. Atunci moșul lui Pafnutie, a primit sfînta credință și s-a botezat, luînd numele de Martin. El, viețuind în dreapta credință creștinească, a născut un fiu cu numele Ioan.

Acela, venind în vîrstă, a luat în căsătorie pe o fecioară, Fotinia, și a născut pe acest fericit prunc de care ne este cuvîntul, și i-au dat numele la Sfîntul Botez, Partenie. Ei petreceau părinteasca moștenire în sătișorul ce se numea Cudinov, departe ca la trei stadii de cetatea Borova. Și, crescînd pruncul cu anii, creștea și cu înțelegerea și cu bunul obicei, pentru că, dîndu-se la învățătura cărții, învăța nu numai dumnezeiasca Scriptură, ci și obiceiurile cele bune, ca: blîndețea, bunătatea, înțelepciunea, urmînd celor buni și ferindu-se de cei răi.

Apoi, lăsînd pe părinții săi și toate cele din lume, s-a dus la mănăstirea cetății Borova, care se cheamă Înaltă, avînd hramul Acoperămîntului Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, și acolo a luat chipul monahicesc din mîinile egumenului Marcel, întru al douăzecelea an de la nașterea sa; și a fost numit Pafnutie în loc de Partenie.

Aici a fost dat în povățuirea sfințitului stareț Nichita, care altădată a fost ucenicul Cuviosului Serghie, făcătorul de minuni. Pafnutie trecu bine prin toate slujbele mănăstirești, cu toată bună rînduială. El era de toți iubit, pentru faptele lui cele bune; și a făcut 20 de ani în nevoințele cele iubitoare de osteneală.

Apoi, păstorul acelui locaș, ducîndu-se către Domnul, fericitul Pafnutie, prin alegerea și rugămintea monahilor care erau acolo și mai ales în urma dorinței celei mari a stăpînitorului cetății, a fost silit a primi slujba de egumen al acelui sfînt locaș. Ca stăpînitor al cetății era voievodul Simeon, feciorul lui Vladimir, pe care fericitul Pafnutie, neputînd să nu-l asculte, a primit egumenia; la care s-a binecuvîntat și hirotonit de preasfințitul Fotie, mitropolitul a toată Rusia. El a început a se îndeletnici cu mai mari nevoințe, îngrijind de păstoria oilor celor cuvîntătoare ale lui Hristos, ca un bun și iscusit păstor, făcîndu-se model turmei sale, abătîndu-se totdeauna de oile cele de-a stînga și silindu-se spre cele de-a dreapta, slujind totdeauna Domnului ziua și noaptea; pentru că ziua se ostenea în slujbele mănăstirești, iar noaptea petrecea în rugăciuni. Acest cuvios era împodobit de Dumnezeu cu dreaptă socoteală și cu alte daruri ale Sfîntului Duh, căci i-a dat lui a cunoaște pe om după chip și după vedere, precum și toate neputințele și patimile care erau în sufletul cuiva. Acestea toate și alte descoperiri arătate lui în visuri, le va arăta povestirea care urmează.

Odată, s-a întîmplat că, fiind trimis la un sat unul din frații lui cei mănăstirești pentru trebuința mănăstirii și zăbovind el acolo puțin, i-a făcut vrăjmașul împiedicarea păcatului, căci, prin ispita satanei, a căzut într-un necurat păcat trupesc. În noaptea aceea, Cuviosul părinte Pafnutie, după obișnuita sa pravilă, s-a culcat să se odihnească puțin și îndată i s-a făcut o înștiințare ca aceasta, pentru fratele care căzuse în păcat.

Vedea o grădină foarte frumoasă, avînd pomi sădiți cu multă chiverniseală și se bucura părintele, în vedenia aceea, de podoaba acelor pomi încărcați cu poame; iar un pom era mai ales decît alții. Deci, spre acela, întorcîndu-și vederea cu veselie și minunîndu-se, privea frumusețea lui, iată, deodată înaintea ochilor săi, smulgîndu-se acel pom din locul său, a căzut la pămînt. Fericitul, uitînd vederea cea cu bucurie, s-a mîhnit foarte pentru această neașteptată cădere a acelui pom și apropiindu-se, l-a ridicat și l-a sădit la locul lui, întărindu-l împrejur, ca să stea ca și mai înainte. Apoi, după ce a făcut aceasta, iarăși smulgîndu-se pomul, a căzut; dar el l-a pus iarăși să stea la loc și, săpîndu-l, îl întărea, iar acesta iarăși cu o clătire mare se plecă în jos; deci, cu multă osteneală trăgîndu-i pămînt, abia a putut a-l întări.

Deșteptîndu-se din somn, a înțeles puterea vedeniei și s-a mîhnit foarte. Pentru că grădina cea frumoasă însemna locașul lui, acei pomi sădiți cu multă chiverniseală închipuiau pe frații lui cei răsădiți în casa lui Dumnezeu și care aduceau rodurile bunătăților; iar pomul cel smuls și căzut, însemna pe fratele cel ce căzuse în păcat și pentru a cărui îndreptare îi trebuia părintelui mare osteneală. Fratele acela, sfîrșindu-și lucrul ascultării sale și cumpărînd sufletului său paguba cea vrednică de tînguire, s-a întors la mănăstire. Părintele îl întreba, dacă i s-a întîmplat vreo supărare pe cale. Iar fratele, acoperindu-se de norul cel întunecat al rușinii, nu voia să-și mărturisească păcatul, rușinîndu-se de fața părintelui spre care nu mai putea privi. Fericitul Pafnutie, văzîndu-l tulburat în sufletul său, i-a spus vedenia cea despre dînsul și-l ruga bunul doctor să-și descopere rana de care suferea înlăuntrul sufletului său; dar abia a putut să-l înduplece spre a-și mărturisi păcatul făcut. Lipind multă vreme la rana sufletească doctoria cea duhovnicească și cuviincioasă, abia a putut să întărească în el pocăința, depărtînd de la el gîndul deznădejdii, mîngîindu-l cu nădejdea milostivirii lui Dumnezeu. Așa luînd aminte de păstoria sa, se asemăna cu doctorul cel iscusit, cu păstorul cel bun, care, aflînd de oaia răpită de lup, o ridică pe umărul său; și astfel, ca un bărbat puternic, purta greutățile și neputințele celor nevoiași.

Petrecînd în locașul acela în egumenie ca la 13 ani, a căzut în neputință trupească și a suferit de boală multă vreme. Apoi s-a îmbrăcat în sfînta schimă și de atunci s-a însănătoșit. Dar n-a mai slujit Sfînta Liturghie pînă la ducerea sa către Dumnezeu. Numai o singură dată i s-a întîmplat de mare nevoie, de care se va spune pe urmă.

Sculîndu-se din boală, Cuviosul Pafnutie a lăsat egumeneasca începătorie și, dorind viața cea liniștită și deosebită, s-a dus din locașul acela într-o pustietate, care era aproape ca la două stadii. Acolo, găsind un loc plăcut în vale, între două rîuri,

împrejmuit de pădure deasă, s-a așezat cu un frate; însă acel loc ținea de o altă stăpînire. Începînd el viața cea după Dumnezeu, cu mai multe osteneli pustnicești, au început a veni la dînsul și alți frați; apoi, cu binecuvîntarea lui, își zideau chiliuțe și viețuiau împreună cu bunul lor povățuitor și învățător către mîntuire. Deci, înmulțindu-se ucenicii și lărgindu-se locul, frații au rugat pe sfîntul părinte, să dea voie să zidească o biserică pentru dumnezeiasca Liturghie.

Neoprindu-i de la aceasta, frații au zidit singuri o biserică în numele Preacuratei Născătoare de Dumnezeu și a cinstitei sale nașteri, și au sfințit-o cu binecuvîntarea Preasfințitului Mitropolit Iona. Iar vrăjmașul, urîtorul binelui, îndemna pe mulți oameni să facă supărare cuviosului și locașului său cel zidit din nou. Dar, cuviosul biruia cu binele pe cel rău și pe toți îi dobîndea cu răbdarea sa. Acest lucru, văzîndu-l Dumnezeu, îl păzea pe el și locașul lui prin apărarea Sa; pentru că *nu va lăsa Domnul toiagul păcătoșilor peste soarta drepților*.

Atunci în cetatea Borovțca era voievod Vasile Iaroslavici. Acela se mîniase pe sfîntul că lăsase mănăstirea lui și se așezase pe altă moșie. Deci, văzînd locașul său micșorîndu-se și scăzînd, iar cel nou înmulțindu-se și înflorind, se aprindea cu mînia și se gîndea cum ar putea să izgonească pe cuviosul cu ucenicii lui din acel loc, deoarece locul acela ținea de altă stăpînire. Deci, a început în taină să-i facă răutate într-acest chip: Trimitea de multe ori slujitori nebuni, după obiceiul său, ca să aprindă locașul de pretutindenea. Aceia, mergînd și văzînd pe părintele cu frații că se osteneau la zidirea mănăstirii, nu puteau să le facă nici un rău, pentru că iuțimea și sălbăticia lor se schimba în temere și blîndețe și se întorceau acasă fără a face nimic.

Odată, a trimis pe un agarean botezat din nou, anume Ermolae, care nu-și lepădase încă răul obicei barbar ca, fără de veste, să facă rău cuviosului părinte și să-i aprindă locașul. Dar, deodată a orbit și, umblînd, rătăcea împrejurul mănăstirii. Pe acesta, aflîndu-l unii, l-au dus la părintele Pafnutie și cînd l-a văzut cuviosul, l-a chemat cu bucurie, zicîndu-i pe nume. Apoi l-a întrebat pentru ce pricină a venit la dînsul? Iar el, lăsîndu-și răutatea de fiară, a mărturisit părintelui toate, pentru ce a fost trimis și, căzînd, își cerea iertare și vederea ochilor. Atunci părintele, făcînd rugăciune pentru dînsul, i-a dat iertare și binecuvîntare; iar Dumnezeu i-a dăruit vedere. Apoi Ermolae s-a dus la stăpînul său, nefăcînd nici un rău Cuviosului Pafnutie.

Într-acea vreme a venit fără de veste asupra pămîntului Rusiei, prin voința lui Dumnezeu, păgînul împărat Momotec cu mulțime de agareni. Iar marele voievod Vasile Vasilievici, și cu dînsul și ceilalți ai Rusiei, neadunîndu-se cu toată oastea lor, degrabă cu puțini ostași au întîmpinat la Suzdal pe agarenii cei fără de Dumnezeu și, făcînd război pentru păcatele noastre, agarenii au biruit pe domnii Rusiei, încît pe mulți i-au prins vii, între care era și voievodul Vasile Iaroslavici, stăpînitorul cetății Borova, cel ce avea vrajbă asupra fericitului Pafnutie. Acela, fiind în robie, și-a adus aminte de greșeala sa, că fără de nici o vină făcea rău cuviosului părinte și se căia de greșeala sa și se ruga lui Dumnezeu să-l scape de primejdia ce era asupra lui, cu

rugăciunile Cuviosului Pafnutie. Astfel fiind el, a dat făgăduință că, de-l va scăpa Domnul din mîinile agarenilor, îndată are să strice vrajba și să se împace cu cuviosul.

Făcînd o făgăduință ca aceasta, i-a ajutat Dumnezeu să scape degrabă de la barbari, că se făcea pentru dînsul cu dinadinsul rugăciune către Dumnezeu de către nepomenitorul de rău părinte. Deci, scăpînd el din robie fără de vătămare prin rugăciunile Sfîntului și venind întru ale sale, s-a dus îndată la locașul cuviosului și, cîștigînd de la dînsul iertare și binecuvîntare, de atunci avea mare credință și dragoste către fericitul Pafnutie.

Cuviosul, nu numai în necazuri era fără de răutate, dar răbda și celelalte primejdii ce i se întîmplau în lucrurile mănăstirești, pentru că nădăjduia spre Dumnezeu cu credință neîndoielnică.

Odată, apropiindu-se prealuminatul praznic al Învierii lui Hristos, în ziua cea de a treia, s-a întîmplat de era lipsă de pește în mănăstire, încît nici un fel de pești nu se găseau, cu care s-ar fi mîngîiat frații în vremea praznicului, după obiceiul celor pustnicești. Slujitorii și ceilalți frați, fiind mîhniți pentru aceasta, Sfîntul le zicea: "Să nu vă mîhniți, fraților, de aceasta, pentru că Cel ce ne-a zidit, Preamilostivul Stăpîn, și a luminat toată lumea cu învierea Sa, Acela ne va mîngîia pe noi robii Săi în mîhnirea noastră și ne va da nouă celor ce ne temem de El, îndestulate bunătăți". Iar în Sfînta Sîmbătă cea mare, în seara nopții cea purtătoare de lumină, eclesiarhul bisericii a ieșit la un pîrîu mic, ca să aducă apă pentru dumnezeiasca slujbă și a văzut mulțime de pești fără de număr, care, după vorba țării aceleia, se numeau "sijnici", care nu sînt așa de mari, ci cu puțin mai mari decît sardelele. Căci era atunci vărsarea apelor și s-a adunat atîta mulțime de pești, încît erau destul pentru trebuința lor, deoarece nu s-au trimis cîrtitorilor, ci celor ce așteptau cu bună nădejde și primeau cu mulțumire. Iar după aceea, ca și mai înainte n-a fost niciodată atîta mulțime de pești, de același neam. Iar eclesiarhul, degrabă a spus părintelui aceasta, pe care, auzindu-o, a preamărit pe Dumnezeu și a poruncit vînătorilor să arunce mrejele și au tras atît de mulți pești, încît toată săptămîna luminată a fost destul tuturor, la prînz și seara.

Îndeletnicindu-se Cuviosul Părinte Pafnutie cu mari nevoințe și osteneli, străbătuse numele său pretutindeni și locașul său din zi în zi se lărgea; pentru că se înmulțea numărul fraților și al uceni-cilor lui. Între aceștia se afla și un fericit cu numele Iosif, care a fost îmbrăcat de mîinile sfîntului în rînduiala monahicească și care a zidit locașul la Voloții Lamului. Apoi și minunatul stareț Inochentie, Ilie, rudenia fericitului și Vasian, scriitorul vieții aceluia, care în urmă a fost arhiepiscopul Rostovului, cum și mulți alți îmbunătățiți bărbați. Deci, adăugînd cuviosul sîrguință cu frații, a ridicat biserica cea de piatră, ostenindu-se singur în vremea lucrării, ducînd pietre și apă și toate cele ce sînt de trebuință la o zidire ca aceasta. Și, sfîrșind biserica, a înfrumusețat-o cu icoane zugrăvite. El singur fiind, biserică însuflețită, păzea în sine fără de prihană chipul lui Dumnezeu și era înzestrat de Domnul cu dar de minuni, pentru care se va povesti pe scurt.

Între zugravi era un meşter ales, cu numele Dionisie, de fel mirean. El era bolnav de picioare şi nu putea să împodobească biserica cu zugrăvirea icoanelor, fiind cuprins de boală. Iar stareţul i-a zis: "Dionisie, Dumnezeu să te binecuvinteze! Începe lucrul cel bun şi Domnul şi Preacurata Sa Maică vor da sănătate picioarelor tale". Iar el, crezînd cuvintele fericitului, a început lucrul cu bucurie şi îndată s-a tămăduit, vindecîndu-i-se picioarele. Şi a dat stareţul poruncă lui Dionisie şi celorlalţi zugravi mireni, ca să nu mănînce în locaşul lui mîncări mireneşti, adică carne, şi nici măcar să o aducă în mănăstire; ci să se ducă să o mănînce în satul de aproape.

Într-o vreme, mîncînd în sat mîncările lor, au uitat porunca cuviosului şi, luînd o bucată de miel dreasă cu ou, au adus-o în mănăstire pentru cină. Şi cînd a gustat Dionisie întîi, a aflat că unde fusese oul era plin de viermi. Şi îndată a năvălit asupra lui o boală ce se numeşte rîie şi într-un ceas tot trupul lui ca o bubă s-a vărsat, încît nu putea să se mişte; drept aceea a trimis degrabă la cuviosul, plîngînd de greşeala sa şi cerînd iertare. Iar cuviosul l-a învăţat să nu mai facă unele ca acelea şi, ducîndu-l în biserică şi cîntînd pentru dînsul paraclisul cu sobor, a sfinţit apă şi a poruncit bolnavului să se stropească cu acea apă sfinţită peste tot trupul. După ce bolnavul a făcut astfel, a adormit puţin şi cînd s-a deşteptat din somn s-a aflat cu tot trupul sănătos, ca şi cum niciodată nu pătimise ceva rău; iar bubele lui au căzut ca solzii şi a preamărit pe Dumnezeu.

Locul unde s-a zidit locaşul acela al cuviosului, fiind înconjurat de pădure deasă, era bun pentru locuinţa păsărilor şi se încuibau acolo mulţime de corbi cu pene negre, la care cuviosul, privind, se mîngîia. El pusese poruncă, ca nimeni să nu prindă păsările acelea sau puii lor, sau să le vîneze cu ceva.

Într-o vreme, fiul voievodului, făcînd plimbare în pustia aceea, aproape de mănăstire a văzut un pîlc de corbi şi, încordîndu-şi arcul său, a ucis o pasăre din ele. Bucurîndu-se foarte mult că a lovit cu săgeata cu bună ochire, a căutat înapoi la cei ce-l urmau, ca şi cum s-ar lăuda şi îndată i-a rămas capul înţepenit în acea parte, neputînd nicidecum să-l întoarcă spre căutarea lui cea dreaptă. Iar el, uitîndu-şi veselia sa pentru uciderea păsării, era cuprins de scîrbă şi de spaimă şi, înţelegînd pricina primejdiei neaşteptate, a alergat degrabă la Cuviosul Pafnutie şi, căzînd înaintea lui, cerea iertare, stăruind ca să se roage lui Dumnezeu pentru dînsul, ca să-i îndrepte capul în rînduiala cea dintîi. Părintele a poruncit atunci să lovească în toacă. Fraţii, mirîndu-se de acea neobişnuită tocare, s-au adunat degrabă în biserică, întrebînd de acea pricină; iar cuviosul le-a spus pricina şi, zîmbind, a zis: "A răsplătit Dumnezeu sîngele corbului". Şi, săvîrşind cîntare de rugăciune, a umbrit cu Sfînta Cruce pe cel ce pătimea, zicînd: "Cu puterea cinstei şi de viaţă făcătoarei Cruci, întoarce-te înainte". Şi îndată s-a întors capul înainte şi s-a îndreptat după firea sa!

Un alt tînăr oarecare şi-a eliberat şoimul la un corb, şi acela l-a ucis; dar şi acela îndată s-a lipsit de mîngîierea sa, că amîndouă păsările au căzut moarte.

Odată, venind noaptea tîlharii la locaşul lui, au luat trei boi mănăstireşti şi, vrînd să plece, au umblat ca orbii, rătăcind împrejurul mănăstirii. Şi, făcîndu-se ziuă, voiau să lase boii şi să fugă; dar, legîndu-se cu puterea cea nevăzută a lui Dumnezeu, erau ţinuţi lîngă boi, încît nu puteau să se despartă şi să fugă, pînă ce argaţii mănăstirii, căutînd boii, au dat şi de tîlhari şi prinzîndu-i i-au adus la cuviosul. Iar el i-a învăţat cu cuvinte să nu mai facă unele ca acestea şi, poruncind să-i hrănească, i-a eliberat în pace.

Doi fraţi s-au sfătuit să iasă din mănăstire în taină şi, strîngîndu-şi lucrurile, voiau să plece pe cale. Iar Dumnezeu a arătat acestea cuviosului, în chipul acesta: După cîntarea Utreniei, ducîndu-se Sfîntul să se odihnească puţin, a văzut în vis un arap negru, luînd din cuptorul chiliei lui tăciuni aprinşi şi aruncîndu-i pe chiliile acelor monahi, care voiau să fugă; iar părintele cu groază îi oprea, înfricoşîndu-i să nu aprindă zidirea. Iar arapul răspundea, că pentru aceea o face aceasta, ca să o ardă! Deşteptîndu-se cuviosul din somn şi înţelegînd puterea vedeniei, a trimis îndată după acei monahi şi, chemîndu-i, le-a spus vedenia; iar ei, auzind, s-au înfricoşat şi s-au umilit. Atunci au arătat părintelui lucrurile lor adunate, mărturisindu-şi greşeala şi cerînd iertare.

Un alt frate cîrtitor, hulea toate cele făcute în mănăstire şi totdeauna grăia asupra părintelui. Acela în vedenia visului s-a văzut pe sineşi în mijlocul bisericii, stînd cu cei ce cîntau şi îndată, venind părintele şi căutînd mînios cu ochii spre dînsul, a zis: "Acesta este hulitor, luaţi-l din biserică!" Îndată, doi arapi foarte negri l-au luat pe el şi l-au tras afară, bătîndu-l foarte tare. Deş-teptîndu-se din somn acela, s-a umplut de mare frică şi alergînd cu lacrimi la cuviosul părinte, şi-a cerut iertare.

În locaşul cuviosului era un bătrîn de Dumnezeu insuflat, anume Constantin, care, fiind bolnav, se apropia de sfîrşit. Odată, odihnindu-se Cuviosul Pafnutie, după doxologia Utreniei, Iosif monahul, ucenicul lui, mergea spre chilia părintelui. Şi, cînd se apropia de uşă şi voia să facă rugăciune, îndată cuviosul a deschis fereastra chiliei şi, văzînd pe Iosif venind, i-a zis: "A făcut rugăciune oarecine şi mi-a zis: "Constantin stareţul s-a dus către Domnul!" Iar eu, deşteptîndu-mă şi deschizînd fereastra, n-am văzut pe nimeni, fără numai pe tine". Dar Iosif i-a zis: "Eu în ceasul acesta am venit de la Constantin şi încă este viu". Atunci părintele i-a poruncit să se întoarcă iarăşi la chilia stareţului şi, mergînd, l-a aflat sfîrşit întru Domnul.

Alt stareţ insuflat de Dumnezeu şi încărcat de zile, se afla în acea mănăstire, urmînd vieţii povăţuitorului său, Cuviosul Părinte Pafnutie. Numele stareţului era Eftimie. Acela avea de la Dumnezeu atîta izvor de lacrimi, încît le vărsa, nu numai în chilia sa, dar şi în biserică la toată pravila. Şi era într-însul şi darul mai înainte-vederii, care s-a făcut încredinţat în acest fel: Doi fraţi oarecare, avînd întru dînşii dragoste, nu după socotinţa lui Dumnezeu, ci după înşelăciunea vrăjmaşului, de care se scîrbea foarte mult Cuviosul Părinte Pafnutie, gîndeau să iasă în taină din mănăstire.

În vremea dumnezeieștii Liturghii, starețul Eftimie, cel mai sus pomenit, stînd în biserică cu obișnuita lui umilință și cu ochii plini de lacrimi, a căutat la părintele și la cei ce cîntau cu dînsul (și cei doi frați se aflau în ceata cîntăreților). El a văzut ivindu-se, după cei doi frați, un arap care avea pe cap un coif foarte ascuțit și păros, avînd perii în diferite feluri de flori. Arapul acela, ținînd în mîini un cîrlig de fier, a început a trage la dînsul pe cei doi monahi ce se aflau în ceata cîntăreților, apucîndu-i de hainele lor; trăgîndu-i afară din ceata clericilor, voia să-i apuce pe ei cu mîinile. Dar, îndată unealta cea de fier se făcea fără de nici o putere. Căci atunci cînd aveau gîndul cel de vrăjmașul semănat să nu se supună părintelui, ci să iasă din mănăstire, îi trăgea pe ei vrăjmașul cu înlesnire; iar cînd se împotriveau gîndului, atunci unealta vrăjmașului se făcea fără de putere și sărea de la dînșii. Iar părintele Eftimie privea la aceea, căutînd cu ochii cei sufletești înainte-văzători.

Cînd a început a se citi Sfînta Evanghelie, arapul s-a stins; iar după Evanghelie iarăși s-a arătat și făcea aceeași; asemenea s-a stins și în vremea cîntării heruvicului; iar după mutarea Sfintelor Daruri s-a arătat iarăși. Dar cînd a sosit sfințirea Sfintelor Daruri și cîntarea cea aleasă a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, s-a stins arapul ca fumul și nu s-a mai arătat. Starețul Eftimie, văzînd toate acestea, s-a cutremurat și a trecut toată Sfînta Liturghie cu uimire. După sfîrșitul Sfintei Liturghii a mers la Cuviosul și i-a spus acea vedenie. Și chemînd pe acei monahi, i-a învățat să nu primească gîndurile cele viclene ale vrăjmașului și să nu le tăinu-iască, ci să le smulgă din inimă prin mărturisire; iar ei, prin învățătura și prin sfătuirea părintelui, s-au înțelepțit deplin.

Cuviosul Pafnutie grăia ucenicilor săi: "Cum se poate a cunoaște din vedere, de este vreun frate cuprins de vreun oarecare gînd, bun sau rău?" De acest cuvînt al lui se minunau ucenicii săi, ca de un lucru tainic; însă mai pe urmă au cunoscut cu încredințare, că era într-însul un dar ca acesta al mai înainte-vederii.

Un oarecare monah nou începător, care nu-și biruise îndrăz-neala mirenească întru căutarea ochilor, viețuia împreună cu Cuviosul Pafnutie. Odată a ieșit afară din mănăstire pentru o trebuință oarecare. Și văzînd venind niște mireni - bărbați și femei -, și-a îndreptat privirea către dînșii, amăgindu-se cu ochii și robindu-se cu gîndul iubirii de față mirenească; acea patimă s-a sălășluit într-însul. După aceea s-a întors în chilia părintelui, îndeletnicindu-se cu citirea. Iar părintele, ridicîndu-și ochii săi, a căutat la dînsul și îndată l-a cunoscut că era tulburat de gînduri necurate; și întorcîndu-și fața de la dînsul, a zis: "O, iată om nu după chipul cel dintîi". Atunci fratele s-a temut foarte mult și a spus gîndul său lui Iosif cel împreună cu dînsul viețuitor; iar acela i-a poruncit lui să se mărturisească părintelui și să-și ceară iertare. Mărturisindu-și fratele greșeala sa părintelui, a învățat cuvinte părintești și s-a învrednicit de iertare.

Șezînd Cuviosul Pafnutie și citind dumnezeieștile Scripturi, a venit un om și a făcut rugăciune, căutînd la Sfîntul prin ferestre și întrebîndu-l de Iosif ucenicul lui, pentru că era cetățean din același loc cu el. Iar starețul, văzînd pe omul acela ce

niciodată nu l-a știut, a zis către Iosif: "Ieși, că un om rău la vedere întreabă de tine". Ieșind Iosif și văzînd pe omul cel știut lui, îl întrebă pentru ce a venit. Iar el a zis: "Voiesc să fiu monah!" Iosif a spus acestea fericitului părinte, iar el a grăit către Iosif: "Hrănește pe omul acela și dă-i drumul, deoarece nu este bun". Iar Iosif s-a minunat de răspunsul părintelui și nu îndrăznea să-l întrebe pe el cum de nu este bun omul ce a venit. Și, mergînd și dîndu-i hrană aceluia, l-a eliberat. Apoi, întorcîndu-se Iosif în chilie, i-a zis părintele: "Bărbatul acela este ucigaș că, încă fiind tînăr, a străpuns cu cuțitul în pîntece pe un monah și l-a omorît. Iar Iosif se minuna de mai înainte-vederea fericitului, că nu numai că nu-l văzuse niciodată, dar nici nu auzise de omul acela; ci din singură căutarea feței lui l-a cunoscut că este ucigaș.

Un monah oarecare a venit în locașul cuviosului, pe care văzîndu-l sfîntul stareț venind la dînsul, a zis încetișor către ucenicii săi: "Vedeți, acest monah nici prin rînduiala monahicească nu s-a curățat de sînge!" Iar ucenicii, minunîndu-se și necutezînd a-l întreba, mai tîrziu starețul singur a spus unuia dintre dînșii că monahul acela, fiind mirean, slujea la un boier dreptcredincios în marele Novgorod și a omorît cu otravă pe stăpînul său. Mai pe urmă, mîhnindu-se, a îmbrăcat chipul monahicesc, dar nici așa nu s-a curățat, deoarece n-a făcut adevărată pocăință și canon îndestulat pentru păcatul ce l-a făcut".

O femeie oarecare jupîneasă, soția unuia Alexe, ce se chema Govurni, ai cărei fii, după aceea, au intrat în călugărie și au viețuit împreună cu Vasian, scriitorul vieții acestuia, avea mare credință către fericitul părinte Pafnutie. Adeseori trimitea la dînsul pe fiii ei cu aducere de daruri, cerînd de la dînsul rugăciuni și binecuvîntări. Și i s-a întîmplat ei o boală din lucrare diavolească - tulburarea minții -, și vedea cu ochii mulți demoni venind la dînsa și înfricoșînd-o; de aceea se tulbura cu mintea. Iar cînd i se făcea ei aceasta, i se arăta un stareț mărunt la statură și gîrbov, avînd o barbă mare căruntă și îmbrăcat cu haine proaste. Acela izgonea cu putere de la ea pe demoni, ca pe niște lupi de la oi și se făcea sănătoasă. Iar odată a auzit un glas, zicînd către dînsa: "Pafnutie cel din Borov izgonește de la tine pe demoni!" Și aceasta s-a făcut de mai multe ori acelei femei.

Deci, însănătoșindu-se desăvîrșit, a dorit să vadă pe Sfîntul, vrînd să știe cu încredințare dacă acela este care i se arată ei în boală, izgonind pe diavoli de la ea sau altul? Și a venit cu slugile pînă la poarta locașului cuviosului - fiind oprită intrarea femeilor în mănăstire -, și a trimis pe slugile sale la ucenicii fericitului, rugîndu-i, cum ar putea să vadă ea pe Sfîntul Părinte. Iar ei, arătînd pe Sfîntul, au poruncit slugilor să-l arate stăpînei lor, cînd va merge cu frații de la biserică la trapeză, pentru că era vremea prînzului. Iar aceea, văzînd pe sfîntul cînd a ieșit din biserică, l-a cunoscut îndată și cu lacrimi a strigat: "Acela este cu adevărat care, prin arătarea sa, a izgonit de la mine pe demoni și mi-a dăruit tămăduire!" Și a trimis multă milostenie monahilor, dînd mulțumire lui Dumnezeu, Preacuratei Maicii Lui și plăcutului lor, Cuviosul Părinte Pafnutie.

Pe unul din ucenicii cuviosului l-a năpădit durerea ochiului și, suferind foarte, căuta tămăduire; iar părintele, i-a dat metaniile sale, poruncindu-i să zică o mie de rugăciuni: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul". Dar el abia s-a supus ascultării, supărîndu-se de cumplita durere, și săvîrșind jumătate din mia de rugăciuni, și-a simțit ochiul cu totul sănătos și, alergînd, a spus părintelui de tămăduirea ochiului său. Dar nu s-a tăinuit de părintele cel mai înainte văzător, că nu o mie, ci numai jumătate din rugăciuni a zis; ci i-a poruncit să se întoarcă iarăși și să-și sfîrșească mia cea de rugăciuni.

Odată, șezînd frații la cuviosul, s-a făcut înștiințare de la niște mireni, bărbați cucernici, că arhimandritul mănăstirii lui Simon, care este aproape de cetatea împărătească Moscova, și-a lăsat arhimandria și au început a zice: "Cine va fi acolo arhimandrit?" Și pomeneau unul pe acesta și altul pe celălalt. Iar fericitul, căutînd la unul din ucenicii săi, anume Vasian, fratele lui Iosif, foarte tînăr și de curînd călugărit, arătînd spre dînsul, a zis zîmbind celor ce erau cu dînsul: "Acesta este arhimandrit al mănăstirii lui Simon". Pentru că cuviosul vedea mai înainte ceea ce era să fie; căci acel Vasian, după proorocia Sfîntului, a fost pus arhimandrit al mănăstirii lui Simon, nu atunci, ci după trecerea a mulți ani.

Odată, cuviosul a cerut voie de la un boier de pe rîul Ovil, ca numai trei zile să-i îngăduie a petrece la un loc la vînarea peștelui, și ceea ce va trimite Dumnezeu, aceea s-o ia la trebuința mănăstirească. Deci, trimițînd boierul pe unul din slujitorii săi la acea slujbă, a poruncit să-i dea lui cinci grivne bani ca să cumpere vase, iar peștele ce va prinde să-l săreze într-acelea. Dar, slujitorul nu voia să ia atîția bani spre cumpărarea vaselor, nădăjduind ca, de abia să umple măcar un vas mic cu pește în acele trei zile. Iar cuviosul, căutînd cu iuțime la el, îi poruncea să facă ceea ce i se poruncește. Deci, mergînd trimisul, a prins în cele trei zile, 730 de pești mari, care se numesc ribți, după vorba acelei țări. Iar cîți vînau pentru voievod, nici în tot anul nu prindeau atîta pește. Atît vînat văzînd înaintea sa Sfîntul, a poruncit să se gătească vasele.

Un tînăr oarecare a venit la chipul monahicesc și a început a se tulbura cu gîndul, de vreme ce năvălea frica asupra lui prin lucrarea vrăjmașului diavol; pentru că uneori i se arăta diavolul ca o fiară neștiută, uneori ca un cîine negru, iar alteori, șezînd în chilie, auzea cum ursul umblă împrejurul chiliei și se apucă de pereți. Iar cuviosul stareț a poruncit acelui tînăr să citească Psaltirea și de atunci acele năluci diavolești s-au stins cu totul și tînărul s-a izbăvit, cu rugăciunile sfîntului.

Acest cuvios părinte era bine socotitor și iscusit în tot lucrul dumnezeiesc și omenesc, de aceea, nu numai monahii, ci și mulți din mireni îl aveau pe el ca părinte duhovnicesc; și, venind, își mărturiseau păcatele lor, de vreme ce cunoștea și știa bine sfințitele pravile; ca un doctor iscusit, știa să dea doctoria cuviincioasă la toată rana sufletească. Iar la primirea oamenilor celor ce veneau la el, nu era căutare la față; nu se sfia de fețele celor puternici, nici trecea cu vederea pe cei săraci și cîți se

înălțau cu mîndrie, la aceia era foarte neapropiat, iar la cei smeriți, foarte iubit și milostiv către săraci.

Fiind într-un an foamete, prin voia lui Dumnezeu, pe toți cei dimprejur i-a hrănit. Că în toate zilele se adunau în locașul lui ca la o mie și mai bine de oameni flămînzi, pe care, hrănindu-i, n-a lăsat nimic în mănăstire, pînă ce în vara viitoare, după rugăciunile lui și pentru lacrimile săracilor, a dăruit Domnul înmulțirea roadelor.

De cînd s-a făcut monah Cuviosul Pafnutie, aceasta era rînduiala vieții și a pustniciei lui: Luni și vineri nu gusta nimic, miercuri mîncare uscată, iar în celelalte zile mînca cu frații. Totdeauna se ostenea în lucruri grele, tăind lemne și ducîndu-le pe umeri, lucrînd pămîntul în grădină, cărînd apă și stropind verdețurile și alte greutăți, toate le făcea. Nimeni mai înainte de el nu se afla la tot lucrul și la schimbarea pravilei. În vreme de iarnă se nevoia mai întîi în rugăciune, la citire și la lucrul mîinilor, împletind mreji pentru vînarea peștelui. De corpul său n-a lăsat pe nimeni să se apropie, nici la vreme de nevoie; dar nici el nu s-a atins de trupul cuiva. Pe femei nu numai în locaș nu voia să le vadă, dar nici de departe; nici a lăsat pe cineva să grăiască despre femei înaintea sa. El a păzit feciorească curăție a trupului său neprihănită toată viața sa. Pentru aceasta a fost vas al Sfîntului Duh și cu vrednicie a primit hirotonia preoției; însă, pentru smerenie, de cînd s-a îmbrăcat în sfînta schimă, nu slujea Liturghia, decît numai odată a săvîrșit Sfintele Taine, după o întîmplare și nevoie, înainte de sfîrșitul său.

Odată, sosind prealuminatul praznic al Învierii lui Hristos și nefiind preot în acel locaș în acea vreme, cuviosul a trimis pretutindeni cu argint îndestul să caute preot, însă n-a putut găsi, toți avînd trebuință să slujească în bisericile lor. Și, vezi socoteală cu bună înțelegere a părintelui cel de Dumnezeu insuflat, pentru nevoia unui praznic ca acela și-a schimbat legea și ca un lucrător vrednic de sfințenie, într-acea zi a săvîrșit singur dumnezeiasca Liturghie, cu multă luare aminte și cu umilință. Iar după săvîrșirea Liturghiei, a zis către ucenici: "Acum abia a rămas sufletul în mine!" Cu o mare cucernicie și cu frică, acel slujitor vrednic de sfințenie, se atingea de săvîrșirea dumnezeieștilor Taine. Și avea el la praznicele acestea o veselie peste fire, nu trupească, ci duhovnicească; și ca altul din altul se făcea. Și lăsa atunci și trupului lui ospătare mai multă decît în alte zile, însă măsurată, fugind de îmbuibare din toate. Iar cînd era vremea să grăiască, spunea cele trebuincioase și cînd era vremea să tacă, se îndeletnicea în tăcere, și pretutindeni se abătea de la deșertăciuni; iar din toate iubea lipsa și sărăcia și nu se îngrijea de trebuințele sale trupești.

El ajunsese într-atîta măsură, încît era departe cu obiceiul cel îmbunătățit, de oamenii cei ce sînt în neamul acesta. Că din pruncia sa n-a mîniat întru nimic pe Dumnezeu; ci făcea totdeauna cele bune și plăcute Lui. La 20 de ani s-a călugărit și a petrecut 60 de ani în rînduiala monahicească și nu și-a schimbat pravila sa, neabătîndu-se nici spre dreapta, fugind de nemăsurarea celor aspre; nici spre stînga, temîndu-se de calea cea lată. Ci mergea totdeauna pe cale împărătească. În dogmele

credinței avea atîta grijă și rîvnă, încît dacă începea cineva a grăi cît de puțin nepotrivit cu dumnezeiasca Scriptură, îndată îl gonea din mănăstire.

Petrecînd în niște isprăvi ca acestea, dumnezeiescul Părintele nostru Pafnutie, a ajuns în măsura vîrstei plinirii lui Hristos, rămînînd ca să se dezlege din cele vremelnice de aici și să treacă la cele veșnice, *pe care ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit, pe care le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc.*

Drept aceea, după cel a toată lumea prealuminatul praznic al Paștilor, joi, a treia săptămînă, a ieșit fericitul după Utrenie cu frații la oarecare lucru după obicei și, așezîndu-le rînduiala acelui lucru, s-a întors în mănăstire, deoarece sosise vremea Sfintei Liturghii. Și i-au zis ucenicii, ca după ceasul prînzului să iasă iar la lucru. Dar el le-a răspuns: "Nu se poate să mai ies, deoarece am alt lucru de nevoie și nemutat". Apoi, după săvîrșirea Liturghiei, s-a împărtășit cu frații din obișnuita masă. După aceea a venit la el în chilie unul din ucenicii săi, anume Inochentie. Și, văzînd pe stareț șezînd pe pat, i-a adus aminte de lucrul ce s-a zis mai înainte. Iar el i-a răspuns: "Eu am altă nevoie, pe care tu n-o știi, că legătura care este, voiește să se dezlege". Dar Inochentie n-a înțeles ceea ce a grăit. Într-acea vreme a venit înștiințare, cum că binecredinciosul Domn, Mihail, fiul lui Andrei, voiește să vină în mănăstire să se roage.

Iar fericitul a poruncit acelui ucenic, să trimită răspuns voievodului, să nu vină în mănăstire, deoarece a sosit alt lucru. În ziua aceea cuviosul n-a ieșit la soborul bisericesc, la pravila Vecerniei și a Pavecerniței deoarece începuse a boli și a poruncit ucenicului său, Inochentie, să le săvîrșească în chilie. Și, trimițîndu-l, i-a zis: "Cînd va veni această zi, joi, atunci voi schimba din neputința mea". Ucenicul n-a înțeles cuvîntul acela, iar Cuviosul a petrecut toată noaptea aceea în rugăciuni.

Deci, venind ziua de Vineri și sosind ceasul sfintei slujbe, a mers în biserică la Sfînta Liturghie, sprijinit de ucenici. Dintre aceștia unul, nefiind tînăr, l-a luat de palmă ca să-l sprijinească, iar el îndată și-a tras palma cu mîinile de la dînsul și i-a poruncit să-l sprijinească de haină. Atît era de păzitor al nepătimirii, încît și în bătrînețe și în boală și înaintea morții, pe care o vedea cu ochii, nu voia să se atingă cineva de trupul lui. În ziua aceea a fost la Vecernie și, cînd a început să se cînte panahida pentru cei răposați, ucenicii au voit să-l ducă în chilie, dar el n-a voit să meargă; ci a rămas cu cei ce cîntau, zicînd: "Mie îmi este de trebuință această panahidă, pentru că nu o voi mai auzi".

Sîmbătă a fost la Sfînta Liturghie, iar după sfîrșitul ei l-au rugat ucenicii să guste puțină hrană, că este sîmbătă, și de Joi n-a gustat nimic. Părintele le răspunse: "Știu și eu aceasta, și după dumnezeieștile pravile se cade a gusta sîmbăta, pentru dezlegarea postului; însă bolnavului i se cade ca trei zile să se înfrîneze de hrană înaintea împărtășirii cu dumnezeieștile Taine. Și n-a gustat nimic pînă în ziua Duminicii.

În seara sîmbetei și-a săvîrșit mărturisirea înaintea duhovnicului părinte, după rînduiala sfintei pocăințe, și a mers la cîntarea cea de toată noaptea și, sprijinindu-se de ucenici, a grăit către dînșii: "De acum nu voi mai auzi cîntarea cea de toată noaptea". Iar în vremea dumnezeieștii Liturghii, stătea Sfîntul cu mare luare aminte și cu lacrimi; iar după terminarea sfintei slujbe, s-a împărtășit în Sfîntul Altar cu dumnezeieștile Taine. Apoi, ducîndu-l din biserică în chilie, i-a întrebat: "În ce zi mi-a venit boala?" Ucenicii au răspuns: "Joi ai început a boli, părinte". Iar el a zis: "Într-acea zi mă voi și sfîrși". Apoi a gustat puțină hrană în ziua de Duminică, fiind silit de ucenici; și de atunci a poruncit ca pe nimeni din cei ce veneau în mănăstire, să nu-i lase la el.

Auzind domnii și boierii de primprejur, că a slăbit de boală fericitul Pafnutie, trimiteau la dînsul spre cercetare bărbați cinstiți cu multă milostenie. Iar el a poruncit ucenicilor să nu ia nimic din cele ce se aduceau, și nici nu voia să audă ceva de cele mirenești. Ci grăia: "Eu am trebuință, mai ales în ceasul acesta, de multe rugăciuni deoarece voiesc să mă duc în cale lungă; iar cel ce are credință în Dumnezeu și în Preacurata Maica Lui, poate să facă milostenie și după ducerea mea".

Și se întorceau cu milostenia înapoi acei bărbați trimiși. Și era în gura cuviosului părinte, neîncetată rugăciunea lui Iisus și psalmii lui David. Nu pe rînd, ci aleși, care slujeau la vremea lui cea de față și stihuri de rugăciune din Paraclisul către Preasfînta Născătoare de Dumnezeu și multe alte rugăciuni; pentru că mintea lui era ridicată spre Dumnezeu și nu se îngrijea de nimic din cele de aici; ci dorea mai mult bunătățile cele ce vor fi să fie. De aceea, nădăjduindu-se, se bucura cu duhul și, în veselie fiind, grăia în stihuri cuvinte din psalmi și din rugăciuni, ca unul ce avea încredințare de mîntuirea sa. Nici s-a mîhnit de ceva, precum este obiceiul celor ce au să se ducă din viața aceasta. Boala lui nu era prea grea, căci în toate zilele umbla, fiind dus de frați la Sfînta Liturghie în biserică, unde stătea cu luare aminte pînă la sfîrșitul dumnezeieștii slujbe.

Iar în cea mai de pe urmă zi a vieții sale, joi, care este a doua zi după înjumătățirea celor 50 de zile, vrînd cuviosul să meargă în biserică la Sfînta Liturghie, a început a grăi către ucenici: "Iată ziua Domnului, veseliți-vă popoare; iată ziua cea așteptată de mine a venit". Iar ei l-au întrebat: "Despre care zi grăiești, părinte?" El a răspuns: "Despre Joia aceasta, de care mai înainte v-am spus vouă". Ieșind el din chilie spre biserică, i-au spus ucenicii că au venit la dînsul spre cercetare, cei trimiși de la singurul stăpînitor a toată Rusia, marele voievod Ioan Vasilievici, de la fiul lui, marele domn Ioan Ioanovici și de la Preasfințitul mitropolit Gherontie.

Auzind sfîntul despre acestea, s-a mîniat foarte mult. Apoi, nevoind, s-a întors în chilie și, căutînd la icoana Preacuratei Născătoarei de Dumnezeu, a zis: "O, Stăpînă Născătoare de Dumnezeu, pentru ce mă supără oamenii aceia? Că în ziua de pe urmă m-au lipsit de dumnezeiasca slujbă". Și, trimițînd pe frați la biserică, a rămas singur în chilie și a întărit ușa, ca să nu intre nimeni din cei trimiși la dînsul. Apoi, după sfîrșitul Liturghiei, înțelegînd trimișii că le este cu neputință să vadă pe cuviosul

părinte, s-au întors. După aceea ucenicii, venind iarăși la dînsul, l-au văzut zăcînd pe pat și zicea ca de oarecare altul: "I-a venit lui ziua și va muri".

Iar ei l-au întrebat pe el: "Despre cine zici, părinte, că va muri?" El a zis: "Depre care voi ziceți că bolește, acela, pocăindu-se, are să moară!" Apoi a poruncit ca să nu vină nimeni la dînsul, zicînd: "M-am ostenit și voiesc să mă odihnesc pînă la cîntarea Vecerniei; iar deseară să vină la mine toți frații". Atunci ucenicii au cunoscut că s-a apropiat vremea morții lui; și l-a întrebat Inochentie, ucenicul lui cel mai bătrîn, zicînd: "Părinte, după ce vei muri, oare să chem pe întîiul preoților și pe alți preoți din cetate la îngroparea ta?" Iar sfîntul a poruncit să nu cheme pe nimeni, ca să nu fie tulburare în mănăstire de adunarea poporului și să nu știe nimeni în cetate și în sate de sfîrșitul lui, "pînă ce nu mă vor îngropa preoții mănăstirii". Iar mormîntul a poruncit să i-l sape în biserică, în partea de miazăzi, aproape de ușa bisericii.

Sosind ceasul de cîntarea Vecerniei și nimeni din frați nefiind la dînsul fără numai ucenicul, a început Cuviosul a cînta: *Fericiți cei fără prihană în cale, care umblă în legea Domnului...*, cîntînd stihurile celor adormiți. Și sfîrșind psalmul, a cîntat troparele cele ce urmează: "Ceata sfinților au aflat izvorul vieții...". Apoi a început cu lacrimi a se ruga lui Dumnezeu și Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pentru mîntuirea sufletului său și pentru mănăstire. Dar ucenicul, cel ce stătea lîngă dînsul, a început a dormita. Pentru aceea a ieșit din chilie în tindă și, șezînd, nici dormea, nici nu dormea. Și a auzit glasuri de mulți cîntăreți în chilie și se mira în sine, zicînd: "Am ieșit din chilie și nu era nimeni la părintele, iar acum cine sînt acei ce cîntă la dînsul?" Și, scuturîndu-și somnul de la ochi, a intrat în chilie și n-a văzut pe nimeni, fără numai pe părintele, șoptind cu buzele rugăciunile sale. Însă glasul său nu se auzea, deoarece slăbise.

Apoi au venit și ceilalți ucenici și a început sfîntul a se întoarce din partea stîngă spre dreapta; și ucenicii de multe ori îl întorceau spre stînga; iar el iarăși spre dreapta se întorcea șoptind oarecare cuvinte și dintr-aceasta au înțeles, cum că vede ceva neobișnuit. Apoi toți privind la dînsul, Cuviosul, strîngîndu-se cu ferire și punîndu-și pe piept mîinile în chipul crucii, prin trei răsuflări și-a dat sfîntul său suflet în mîinile Domnului, în anul de la facerea lumii, 6984, iar de la întruparea lui Dumnezeu Cuvîntul, 1477, în întîia zi a lunii Mai, mai înainte de apusul soarelui cu un ceas. Și era fața lui nu după obiceiul morților, ci strălucea ca o lumină, și toți, privind la dînsul, se părea că doarme un viu; și a fost mare plîngerea fraților după părintele lor, care atunci erau în număr de 95. Iar a doua zi, la ceasul unu din zi, au îngropat pe sfîntul după sfătuirea lui, ca să nu știe nimeni din mireni despre sfîrșitul și îngroparea lui, și ca să nu se facă tulburare în mănăstire prin venirea lor.

Dar cînd s-a auzit de moartea sfîntului în cetatea Borova și în cetățile și satele de primprejur, pornind toți cei duhovnicești și mireni, au alergat la locașul cuviosului, vrînd să-l vadă și să se închine moaștelor fericitului părinte. Pe drum ei au fost înștiințați că sfîntul este îngropat; unii se întorceau, mîhnindu-se, că nu s-au

învrednicit să fie la cinstita îngropare a Sfîntului; iar cei mai mulți, venind la mormînt, se închinau de dimineața pînă seara.

Iar noi, avînd pe Cuviosul Părintele nostru Pafnutie mijlocitor ales și fierbinte rugător către Dumnezeu, să slăvim pe Preasfînta Treime: pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

---

3. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI ESPER ȘI ZOI ȘI A FIILOR LOR, CHIRIAC ȘI TEODUL (2 MAI)

Sfinții Mucenici Esper și Zoi cu cei doi fii ai lor, Chiriac și Teodul, deși au fost străini pe pămînt ca și Avraam, tatăl celor aleși, s-au învrednicit a fi cetățeni cerești. Ei au fost cumpărați robi de către Catal Romanul și femeia lui Termia.

Catal, fiind om vestit, a venit de la Roma în părțile Pamfiliei și s-a sălășluit în cetatea ce se numea Atalia, unde și-a cumpărat robi din Frigia, pe acești sfinți mucenici, care erau împodobiți cu buna credință și aveau nădejde în Domnul, ca unii ce erau din neam creștinesc. Iar Catal, cel ce i-a cumpărat, cu femeia sa și cu ceilalți casnici, fiind păgîni, urmau necurăția închinării la idoli, aducîndu-le jertfe și numindu-i zei ai lor. Dar, robii cei credincioși ai lui Hristos, văzînd păgînătatea lor cea deșartă, socoteau lucru greu pentru ei de a mînca din bucatele care li se dădeau după rînduială, socotindu-le că sînt jertfe ale idolilor; deoarece în casa în care petreceau, erau puși idoli. Deci, Sfînta Zoi, luînd acele bucate, stătea la poartă și zicea portarului: "Odihnește-te ziua și eu, de va fi trebuință, te voi deștepta, pentru că destul te-ai ostenit toată noaptea cu mulțimea celor ce ies și intră la stăpînul nostru, pe care îi atrage credința lui cea deșartă, de a se închina zeiței celei închipuite, care se numește Fortuna". Iar portarul, ascultînd cele ce i-a zis, se depărtă puțin și se odihni în curte aproape de poartă.

Și erau niște cîini legați dinafară de poartă și dacă veneau străini, afară de oaspeți, îndată se repezeau la ei. Iar Zoi, văzînd că vin săraci și străini, arunca cîte puțin din bucate la cîini ca să tacă, iar celelalte toate le dădea la săraci și la străini, sfătuindu-i să se facă creștini. Ea era rînduită cu slujba casei, ca să hrănească păsările de tot felul ce se creșteau, iar bărbatul și fiii ei făceau alte lucruri poruncite. Deci toată ziua se osteneau cu slujbele lor, iar la apusul soarelui gustau puțină hrană din bucatele de care știau că nu sînt spurcate cu jertfele idolești, căci cu a lui Dumnezeu purtare de grijă li se trimiteau lor de aiurea; și își aduceau aminte de cuvîntul Domnului, Care zice: *Căutați la păsările cerului, că nu seamănă, nu seceră și nu adună în jitnițe, iar Tatăl Cel ceresc le hrănește pe ele*.

Odată, fiind trimis fericitul Esper la o slujbă oarecare, fiii lui, Chiriac și Teodul, au zis către maica lor: "Nu putem să petrecem cu păgînii! Oare nu ne înveți tu din dumnezeiasca Scriptură, din care ne aducem aminte de cuvîntul Apostolului: "Nu fiți lesne mutați la alt jug, ca necredincioșii"? Deci dacă, supunîndu-ne dumnezeieștilor Scripturi, voim să păzim poruncile Domnului și nu ne vom duce de la păgîni, apoi într-un număr cu dînșii ne vom număra de Domnul și vom primi ca și dînșii". Iar maica a răspuns către fii: "Cum putem să ne ducem de la dînșii, o, fiilor, pentru că ei ne sînt nouă stăpîni și au putere peste trupurile noastre?" Grăit-au fiii: "Hristos pentru noi S-a dat pe Sine în mîinile necre-dincioșilor iudei și S-a răstignit și S-a îngropat și a treia zi a înviat. Dacă și noi ne vom da trupurile noastre necuratului Catal spre chinuire pentru Hristos și, muncindu-ne, ne va ucide, apoi știm că sufletele noastre vor fi vii în veci. Deci, tu, o, maică, veselindu-te și bucurîndu-te, să ne pui pe noi înaintea stăpînului nostru și ceea ce ne va da nouă Hristos în gurile noastre, aceea vom grăi înaintea stăpînului".

Și se găteau amîndoi tinerii cei buni, ca niște viteji nevoitori, spre nevoința cea pătimitoare pentru Hristos, căutînd vreme cînd să stea înaintea stăpînului și să mărturisească numele lui Hristos. Ei ziceau unul către altul: "De ne va da nouă Hristos Dumnezeu să murim pentru Dînsul, apoi ne vom învrednici a-L vedea și vom fi împreună cu El". Iar maica lor se temea pentru dînșii, ca nu cumva, înfricoșîndu-se de munci, să se plece spre jertfa idolească; căci pînă atunci stăpînii lor nu știau de dînșii că sînt creștini. Și, nevrînd maica să-și ducă fiii înaintea boierului, au zis către dînsa: "Pentru ce te temi de acest păgîn? Oare nu-ți aduci aminte ce zice Scriptura? *Grăit-am întru mărturiile Tale înaintea împăraților și nu m-am rușinat!*"

Deci, într-una din zile, venind acasă stăpînul lor, în vremea prînzului de la un loc oarecare, au ieșit înaintea porților întru întîmpinarea lui amîndoi frații, Chiriac și Teodul, și au zis: "Bine ai venit, stăpîne al trupurilor noastre celor văzute; căci al sufle-telor noastre celor nevăzute este Domnul Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce petrece în ceruri". Iar Catal, minunîndu-se de niște cuvinte ca acestea ale acelor tineri, a zis: "Au înnebunit acești copii, pomenindu-mi un nume străin și numind Dumnezeu și Domn pe Acela ce se zice Iisus Hristos. Chemați la mine pe tatăl și pe maica lor". Și, ducîndu-se slugile, n-au aflat pe tatăl, ci au adus numai pe maica lor. Atunci Catal a zis către dînsa: "Unde este bărbatul tău?" Răspuns-a aceea: "Oare nu este cu porunca ta trimis la lucru în satul Tritonia?"

Atunci a zis Catal către dînsa: "O, de ați fi fost și voi acolo la același Tritonia, nu mi-ați fi tulburat sufletul, spunînd că pe alt Dumnezeu îl aveți voi de care nici eu, nici altul n-a auzit cîndva. Dar acum, nu voi să vă întreb pe voi de acelea de care mi-ați zis mie, ci după ce Termie, soția mea, îmi va naște pruncul (că era însărcinată) și voi aduce jertfe marii zeițe Fortuna, atunci vă voi întreba pe voi". Și îndată a poruncit ca pe Sfînta Zoi împreună cu fiii ei să-i trimită la bărbatul ei, în satul Tritonia. Deci, fiind ei duși acolo, se bucurau și se veseleau, cîntînd și grăind fiecare: *Domnul mă paște și nimic nu-mi va lipsi. La locul pășunii, acolo m-am sălășluit*. Și iarăși: Scosu-

ne-ai pe noi din iad și din mîna morții ne-ai mîntuit pe noi. Căci sfinții socoteau casa stăpînului lor ca iadul, pe Catal ca moartea, iar idolii ca focul iadului.

Iar după o vreme, s-a născut fiul lui Catal și se prăznuia acea păgînească naștere cu aducere de jertfe idolului cetății - zeița Fortuna - și toți cetățenii se bucurau împreună cu Catal, prăznuind nașterea pruncului lui. Iar Sfînta Zoi se ruga lui Dumnezeu pentru bărbatul său și pentru fiii săi ca să nu cadă în ispită. Catal, după păgînescul său ospăț, a zis către Termia, femeia sa: "Să se veselească acum toți casnicii și toate slugile noastre cu prăznuire". Iar ea a răspuns: "Să se veselească toți". Și îndată, precum la celelalte slugi, așa și lui Esper, femeii lui și fiilor, le-a trimis din ospățul jertfit idolilor un vas cu vin și un blid cu carne. Iar Sfînta Zoi, văzînd de departe darurile cele ce se aduceau de la stăpînul lor, a oftat și a zis: "Doamne Dumnezeule, Cel ce ești negrăit cercător al inimilor omenești, fii cu noi, străinii, că afară de Tine, Doamne, pe alt Dumnezeu nu știm; și întărește-ne pe noi întru a Ta mărturisire!"

Deci, apropiindu-se către cel ce adusese cărnurile, le-a apucat și le-a aruncat cîinilor; asemenea și vinul l-a vărsat pe pămînt; iar sluga aceea ce adusese acele daruri, degrabă s-a întors și a spus stăpînului său cele ce a făcut Zoi. Catal, auzind acestea, s-a umplut de mînie și îndată a trimis să-i aducă pe dînșii în casa sa. Iar cînd îi duceau pe sfinți, Zoi întărea pe bărbat și pe fii, zicîndu-le: "Să nu ne temem de mînia păgînului Catal și de muncile pregătite nouă de dînsul; ci să le răbdăm cu vitejie ca, prin răbdare, să intrăm în cetatea cea cerească a lui Hristos, împreună cu sfinții Săi". Stînd ei înaintea lui Catal, acela a zis către dînșii: "Spre cine ați nădăjduit, cînd ați îndrăznit a arunca darurile noastre cîinilor? Însă eu nu mă îngrijesc atît pentru a mea necinste, cît pentru necinstea marii zeițe Fortuna". Iar Sfînta Zoi a răspuns: "Nădejdea și sprijinul nostru este Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu Cel viu; iar aceia pe care tu îi numești zei, sînt diavoli".

Zis-a Catal: "Voi porunci să muncească pe fiii tăi, ca să vedem de va putea să-i izbăvească pe dînșii Hristos, Care ziceți că este Dumnezeu". Iar cînd i-a dezbrăcat pe amîndoi fiii și la munci i-a spînzurat și cu unghii de fier i-a strujit, atunci maica lor cea sfîntă, stînd și privind la pătimirea lor, îi întărea pe dînșii, zicîndu-le: "Răbdați cu vitejie, fiii mei, răbdați și nu vă temeți de aceste munci care vin de la păgînul Catal asupra voastră". Iar ei răspundeau: "Nu sînt nimic aceste munci; spune spurcatului muncitor să afle munci și mai mari, ca, prin pătimirea cea desăvîrșită, să cîștigăm cununile". Iar ea a zis către Catal: "Pentru ce n-ai poruncit să pună munci mai mari asupra fiilor mei și nu te silești mai mult a-i munci? Căci într-acestea ei nu simt dureri".

Atunci păgînul Catal, bătînd foarte tare pe Sfînta Zoi și pe fericitul Esper, a poruncit ca pe toți să-i arunce într-un cuptor foarte tare încins și a pus păzitori lîngă cuptor. Iar Sfinții Mucenici ședeau în cuptor, cîntînd și lăudînd pe Dumnezeu. Auzind Catal cum că mucenicii sînt în cuptor vii și cîntă, se mira foarte mult, cum acea putere atît de mare a focului n-a putut să-i omoare pe dînșii și să-i prefacă în

cenușă; și, socotind că printr-o oarecare vrajă creștinii aceia biruiesc puterea focului, se gîndea cu ce fel de altă muncă mai cumplită să-i omoare pe dînșii. Și s-a zis de la Sfîntul Duh sfinților mucenici în cuptorul cel cu foc: "Îmbărbătați-vă, căci Catal caută ca prin mai mari munci să vă piardă pe voi". Iar ei, auzind acestea, s-au rugat, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, primește în pace sufletele noastre!" Și îndată și-au dat sfintele lor suflete în mîinile lui Dumnezeu, în două zile ale lunii lui mai, pe vremea lui Adrian.

A doua zi, păgînul Catal, mergînd la cuptor cu ai săi, au aflat trupurile mucenicilor nevătămate de foc, zăcînd cu fețele spre răsărit, ca și cum sfintele lor suflete se împreunaseră cu cetele sfinților mucenici, cu ale îngerilor și cu ale arhanghelilor. Atunci s-a auzit glas din cer, zicînd: "Intrați, drepților, în Raiul Domnului nostru; iar tu, păgînule Catal, vei merge în gheena, în focul cel nestins, ca să te muncești în veci".

---

4. PĂTIMIREA SFINȚILOR BORIS ȘI GLEB, DOMNI AI RUSIEI, NUMIȚI DIN BOTEZ ROMAN ȘI DAVID (2 MAI)

Fericit este bărbatul care se teme de Domnul și poruncile Lui va păzi. Puternică va fi seminția lui pe pămînt și neamul drepților se va binecuvînta, precum zice marele prooroc și împărat. Cu adevărat fericit a fost bărbatul cel temător de Domnul, sfîntul și întocmai cu Apostolii, marele nostru voievod Vladimir, care s-a numit din Sfîntul Botez Vasile, fiul lui Svetoslav, care nu numai singur el s-a sîrguit a plăcea lui Dumnezeu, ci și toată stăpînirea sa, pămîntul Rusiei, luminîndu-l prin

Sfîntul Botez, l-a adus ca un dar cinstit și plăcut Domnului. Pentru aceasta și seminția lui, puternică pe pămînt a făcut-o Domnul și a binecuvîntat neamul lui cel drept.

Acel mare voievod, fiind la bătrînețe și apropiindu-se de fericitul sfîrșit în care avea să se mute, ca de la împărăția cea vremelnică și pămîntească la împărăția cea fără de sfîrșit și cerească, și din viața cea cu multă osteneală, la odihna cea veșnică și la viața cea fericită, a chemat pe cei doisprezece fii ai săi, pe care îi avea născuți cu mai multe femei, din vremea necredinței lui, și le-a împărțit domnia sa, pămîntul Rusiei, fiecăruia cîte o moștenire, astfel: pe Vișeslav l-a pus în marele Novograd, pe Izaslav în Poloțca, pe Sviatopolc în Turov și pe Iaroslav în Rostov. Murind Vișeslav a pus pe Iaroslav, în marele Novograd, iar pe Boris în Rostov, pe Gleb în Muron, pe Svetoslav în Drebleani, pe Vsevolod în Vladimir, pe Mstislav în Tmutoracani, pe Stanislav în Smolensca, pe Sudislav în Pscov și pe Bracislav în Luțca și în Volina.

După douăzeci și opt de ani de la Sfîntul Botez, fericitul Vladimir a început a boli și atunci a venit la dînsul Boris, fiul lui cel mai iubit decît toți copiii. În acea vreme venise înștiințarea voievodului Vladimir, că pecenegii vin cu război asupra Rusiei, și Vladimir, fiind bolnav, s-a mîhnit, de vreme ce nu putea să iasă singur la război împotriva pecenegilor. Și chemînd pe iubitul său fiu, Boris, cel numit din Sfîntul Botez Roman, i-a încredințat lui pe ostașii săi și l-a trimis peste Nipru împotriva pecenegilor. Boris, mergînd degrabă și pe pecenegi neaflîndu-i, s-a întors înapoi și a stat la rîul Altei. Și iată, i-a venit înștiințare că tatăl lui, binecredinciosul și Sfîntul mare voievod Vladimir, a murit la Berestov. Și Sviatopolc, fiind lîngă el, se sîrguia ca să tăinuiască moartea tatălui său; pentru că, trupul învelindu-l în covor și spărgînd pardoseala l-a lăsat jos; apoi în taină l-a dus noaptea în cetate și l-a pus în biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, Deseatina.

Fericitul domn Boris, auzind de acestea, a început a plînge după tatăl său, zicînd: "Vai mie, tatăl meu, lumina ochilor mei, strălucirea și raza feței mele. Vai mie, cum ai apus lumina mea, nefiind eu la sfîrșitul tău, ca singur să îngrop cinstitul tău trup; și de ce nu m-am învrednicit să sărut cinstitele tale cărunteți!" Și multe alte cuvinte umilite grăia în plîngerea sa, iar Sviatopolc s-a așezat în Kiev pe scaunul părintesc cu putere de la sine, pentru că nu i se cădea lui să stăpînească în Kiev după tatăl său. Și s-a umplut inima lui de iubirea de stăpînire cea fărădelege și de înrăutățita zavistie a lui Cain, zicînd în sine: "Voi pierde pe toți frații mei și voi rămîne stăpînitor în Rusia".

Deci, îndată a trimis cu vicleșug la fratele său, Boris, zicîndu-i: "Fratele meu iubit, voi să am cu tine dragoste. Iată, pe lîngă dania tatălui, îți voi da încă mai multă stăpînire" - iar aceasta o zicea cu vicleșug, căutînd cum ar pierde pe Boris. Deci, chemînd pe kieveni, le împărțea daruri multe, însă inima lor nu era cu el. Apoi, ducîndu-se noaptea la Viștegorod, a chemat în taină la sine pe boierul Putșa și pe ceilalți boieri din Viștegorod: Telțul, Elovici și Leașco. Și le-a zis lor: "Spuneți-mi adevărul, aveți către mine dragoste din toată inima?" Iar ei cu Putșa au zis: "Capetele noastre cu toți veștegorodiții le vom pune pentru tine".

Atunci ticălosul Sviatopolc a zis lui Putșa și prietenilor lui: "De vreme ce vă făgăduiți, ca pentru mine să vă puneți capetele voastre, atunci mergeți în taină și ucideți pe Boris, fratele meu". Iar ei au făgăduit să facă așa. Iar voievodul Boris stătea atunci la rîul Altei, și boierii din Kiev i-au zis: "Mergi în Kiev și șezi pe scaunul părintesc, căci și oastea părintească este cu tine". Fericitul Boris le-a răspuns: "Asupra fratelui meu mai mare nu voi merge, deoarece îl am pe el ca pe un tată". Acestea auzindu-le boierii și ostașii, s-au dus pe la locurile lor; iar Sfîntul Boris a rămas cu slugile sale și voia să meargă la fratele său, Sviatopolc, ca să i se închine, dîndu-i cinste ca celui mai mare frate și mai întîi voievod. Și a venit un vestitor la Sfîntul Boris, spunîndu-i că Sviatopolc voiește să-l ucidă, și că a trimis pentru aceea ucigași. Iar sfîntul nu credea pe acel vestitor, știindu-se pe sine că n-a greșit cu nimic împotriva fratelui său, Sviatopolc, și nici nu nădăjduise vreodată la o răutate ca aceea. Însă se tulbură cu gîndul și era cuprins de mîhnire în acea zi, dar nădăjduia spre Dumnezeu. Ziua aceea era sîmbătă și, intrînd în cortul său, se ruga cu lacrimi lui Hristos Dumnezeu și Preacuratei Maicii Sale.

A doua zi, Duminică, sculîndu-se foarte de dimineață, a poruncit preotului ca să cînte utrenia și însuși se ruga cu umilință Domnului. Iar trimișii lui Sviatopolc, boierii din Viștegorod, sosiseră încă de cu noapte și, stînd aproape, auzeau pe fericitul Boris cîntînd utrenia. Și i-au vestit Sfîntului Boris, că acum s-au apropiat ucigașii lui Sviatopolc ca să-l omoare, deci, a început și mai mult a se ruga, zicînd: *Doamne, cît s-au înmulțit cei ce mă necăjesc; mulți se scoală asupra mea,* și celelalte ale psalmului. Citind iarăși Psaltirea cu multă umilință, zicea psalmul în care sînt cuprinse cuvintele acestea: *Spre Tine m-am aruncat din coapsele și din pîntecele maicii mele. Tu ești Dumnezeul meu, nu Te depărta de la mine, că necazul este aproape și nu este cine să-mi ajute. M-au înconjurat vițel mulți, tauri grași m-au cuprins; au deschis asupra mea gura lor, ca un leu ce răpește și răcnește. M-au înconjurat cîini mulți, adunarea celor vicleni m-a cuprins. Iar Tu, Doamne, nu depărta de la mine ajutorul Tău; ia aminte la sprijinirea mea. Izbăvește de sabie sufletul meu și din gheara cîinelui, viața mea,* și celelalte.

După săvîrșirea Utreniei, căutînd spre icoana lui Hristos, cu lacrimi zicea "Doamne Iisuse Hristoase, Care Te-ai arătat cu acest chip pe pămînt pentru mîntuirea noastră și ai binevoit a Te pironi pe Cruce pentru păcatele noastre, învrednicește-mă și pe mine, ca pentru numele Tău cel sfînt, să rabd pătimirea aceasta fără de vină, pe care nu o primesc de la potrivnici, ci chiar de la fratele meu și să nu-i socotești lui, Doamne, aceasta ca păcat".

Rugîndu-se mult, s-a lăsat în voia Domnului. Și iată, ucigașii cei ticăloși, ca niște fiare cumplite au năvălit deodată cu arme, cu sulițe și cu săbiile scoase. Sărind în cort înșiși boierii cei ticăloși din Viștegorod: Putșa, Teleț, Elovici și Leașco, au lovit pe Sfîntul Boris cu săbiile, l-au împuns cu sulițele și, trîntindu-l la pămînt, îl scăldau în sîngele său. Iar unul din slugile lui, anume Gheorghe, de neam unguresc, foarte iubit și credincios Sfîntului Boris, avînd o grivnă de aur pusă de el pe sine, a

căzut pe trupul stăpînului său, zicînd: "Nu te voi lăsa iubitul meu stăpîn, ci unde se veştejeşte frumuseţea trupului tău, acolo să-mi sfîrşesc şi eu viaţa mea".

Deci şi pe acela l-au străpuns cu suliţele. Şi, neputînd ei să scoată degrabă gherdanul cel de aur, i-au tăiat capul şi l-au aruncat la o parte, şi astfel au luat gherdanul. De aceea, mai pe urmă n-au putut să afle trupul lui Gheorghe între alte trupuri, pentru că atunci pe mulţi tineri ai lui Boris i-au ucis cu săbiile. Acest Gheorghe, ungurul, iubitul tînăr al Sfîntului Boris, era frate bun al cuviosului Moise ungurul care, pentru curăţie, a pătimit de la o femeie leşească, precum se scrie pe larg în Patericul Pecerscăi. Iar pe sfîntul răbdător de chinuri, Boris, suflînd încă puţin, învăluindu-l ucigaşii ticăloşi în cort, l-au pus într-o căruţă şi-l duceau cu ei. Pe cale i-au întîmpinat cei doi trimişi ai lui Sviatopolc, care, văzînd pe Sfîntul Boris încă suflînd, îndată unul dintre dînşii, scoţîndu-şi sabia sa, a înfipt-o în inima lui. Şi aşa s-a sfîrşit Sfîntul Boris, în 24 de zile ale lunii iulie, la pomenirea Sfintei Muceniţe Hristina, într-o zi de Duminică, luînd cunună mucenicească de la Domnul. Iar cinstitul lui trup l-au dus ucigaşii în Viştegorod şi l-au îngropat în taină într-o biserică de lemn a Sfîntului Vasile.

După uciderea Sfîntului Boris, ticălosul Sviatopolc se gîndea cum ar ucide şi pe Gleb; pentru că Boris şi Gleb erau fiii unei mame, născuţi lui Vladimir de o bulgăroaică. Deci, a trimis Sviatopolc cu înşelăciune la Gleb, voievodul Muronului, zicînd: "Tatăl tău boleşte foarte şi te cheamă la el, vrînd să te vadă. Deci, să vii degrabă cu puţini însoţitori." Fericitul Gleb, fiind foarte ascultător tatălui său, a luat îndată puţini tovarăşi şi a mers degrabă, să poată vedea încă viu pe tatăl său, Sfîntul Vladimir, pentru că nu auzise de moartea lui. Şi venind el la gura Volgăi, fiind noaptea, s-a împiedicat calul cu dînsul, dînd într-o groapă, şi i-a vătămat puţin un picior, de aceea a şezut într-un caic, a mers pe apă, pînă la Smolensc. Iar cînd a ajuns la locul ce se numea Smedin, a stat la mal.

Într-acea vreme, i-a venit lui Iaroslav, voievodul marelui Novograd, înştiinţare din Kiev de la Predislava, sora lui, despre moartea lui Vladimir, tatăl lor, şi despre uciderea lui Boris de către Sviatopolc. Şi a trimis Iaroslav la Gleb, zicîndu-i: "Să nu te duci în Kiev la Sviatopolc, deoarece tatăl nostru a murit, iar Sviatopolc a ucis pe Boris şi voieşte să te ucidă şi pe tine". Acea scrisoare a lui Iaroslav a ajuns pe fericitul Gleb la Smedin şi el, tînguindu-se foarte, a plîns cu amar după tatăl său şi după fratele său cel ucis. Şi pe cînd plîngea el încă în acel loc, au sosit în acel ceas ucigaşii trimişi de Sviatopolc şi, năvălind deodată cu săbiile scoase, au început a sări în caicul lui Gleb. Slugile lui Gleb au slăbit de frică, iar Sfîntul Gleb, văzînd pe ucigaşi, şi-a ridicat mîinile spre cer şi a început a se ruga cu lacrimi, zicînd: *Judecă, Doamne, pe cei ce-mi fac strîmbătate, dă război celor ce se oştesc asupra mea, apucă arma şi pavăza şi Te scoală în ajutorul meu; varsă sabie şi închide împotriva celor ce mă prigonesc şi zi sufletului meu: Mîntuirea ta sînt Eu!*

Iar mai-marele ucigaşilor, ticălosul Gorasim, a poruncit ca să ucidă îndată pe Gleb. Atunci bucătarul lui Gleb, cel cu numele Torcin, care era la spate, avînd

dușmănie asupra stăpînului său, și-a scos cuțitul și, apucîndu-l de cap pe Sfîntul Gleb, a înfipt cuțitul în gîtul lui, tăindu-l. Și l-a dat morții prin junghiere, ca pe un mielușel fără de prihană, lipsindu-l de viața aceasta mult dureroasă și de puțină vreme, luni, în cinci zile ale lunii lui septembrie, la pome-nirea Sfîntului Prooroc Zaharia, tatăl Mergătorului înainte, cel ucis între biserică și altar.

Sfîntul Gleb a stat astfel înaintea lui Hristos Dumnezeu în cereasca împărăție, împreună cu fratele său Boris, împlinindu-se de dînșii cuvintele psalmistului: "*Iată ce este bun sau ce este frumos, fără numai a locui frații împreună*, în viața cea nesfîrșită și în slava sfinților mucenici". Iar cumpliții ucigași, după uciderea Sfîntului Gleb, nu l-au învrednicit pe el de cuviincioasa și cinstita îngropare, ci au aruncat cinstitul lui trup la un loc pustiu, nu departe de mal, între doi butuci, acoperindu-l cu puține vreascuri. Și nimeni din smoleni nu știa de trupul lui Gleb, voievodul cel ucis, unde este. Dar Dumnezeu, nepărăsind pe plăcutul Său, arăta oamenilor trupul mucenicului prin diferite minuni. Uneori se arăta stîlp de foc la acel loc, alteori lumînări aprinse, iar alteori se auzeau cîntări îngerești, de cei ce treceau și de cei ce pășteau vitele pe acolo. Într-o vară, vînătorii de fiare au aflat acel cinstit și sfînt trup zăcînd întreg, pentru că nici o fiară sau pasăre nu se atinsese de el și nici vreo stricăciune nu era pe dînsul.

Spunînd ei acestea în cetate, toți cetățenii și toată rînduiala duhovnicească și mirenească, mergînd cu cruci, au luat trupul cel răbdător de chinuri, cunoscîndu-l că este al binecredinciosului Gleb, voievodul Muronului, feciorul lui Vladimir, care fusese ucis în acel loc, și l-au adus cu cinste în cetate și l-au pus în biserică; pentru că Dumnezeu a arătat smolenilor pe plăcutul Său, ca altădată oasele lui Iosif israeliților.

Ticălosul Sviatopolc nu s-a îndestulat cu sîngele celor doi frați, sfinți răbdători de chinuri Boris și Gleb. Ci, după uciderea acelora, îndată și-a întins mîna cea ucigașă și asupra fratelui său al treilea, Svetoslav, voievodul dreblenilor, care, înștiințîndu-se de răutatea lui Sviatopolc, a fugit la unguri; însă l-au ajuns ucigașii cei trimiși și l-au ucis în munții unguerești. Apoi Iaroslav, voievodul marelui Novgorod, adunîndu-și puterea sa ostășească, a mers asupra lui Sviatopolc, răzbunînd sîngele frățesc. Războiul între ei a ținut un timp lung de patru ani, pentru că, uneori Iaroslav pe Sviatopolc îl biruia și-l gonea, iar alteori Sviatopolc, cîștigînd ajutor de la leși, biruia pe Iaroslav. Dar mai pe urmă, Sviatopolc a fost biruit în acel loc, unde a ucis pe Sfîntul Boris. Sviatopolc de cîte ori era biruit și izgonit, fugea la pecenegi și, de acolo, iarăși venea cu putere asupra lui Iaroslav.

Atunci Iaroslav, mergînd împotriva lui Sviatopolc, a stat la rîul Altei, unde a fost ucis Sfîntul Boris cu slugile sale și, ridicînd mîinile spre cer, s-a rugat lui Dumnezeu cu lacrimi, zicînd: "Sîngele fraților mei strigă din pămîntul acesta către Tine, Stăpîne Doamne, Dumnezeul meu! Deci, mă rog Ție, Preaputernicule, Făcătorule și Judecătorule prea drepte, izbăvește sîngele drepților acestora, precum ai izbăvit sîngele lui Abel asupra lui Cain, punînd pe el cutremur. Astfel să pui

cutremur și spre acest ticălos Sviatopolc, ca să nu mai poată vărsa și mai mult sînge frățesc și creștinesc". Apoi a zis: "Frații mei cei sfinți, Boris și Gleb, ajutați-mă pe mine asupra acestui mîndru ucigaș!"

Sfîrșindu-și rugăciunea, a împreunat cetele ostașilor săi și s-a lovit cu puterea lui Sviatopolc, la răsărirea soarelui, și era vineri ziua aceea. Și s-au tăiat atît de tare amîndouă părțile, încît n-a fost niciodată o tăiere ca aceea în Rusia; căci, apucîndu-se de mîini, se tăiau unii pe alții și sîngele curgea ca pîraiele prin văi. Abia către seară, Iaroslav a biruit și a sfărîmat desăvîrșit puterea lui Sviatopolc, care a scăpat cu puțini tovarăși din acel război și a fugit în țara leșească.

Mergînd el în cale, a năpădit asupra lui diavolul fricii și i-au slăbit oasele lui atît de tare, încît nu putea să șadă pe cal; ci era purtat în pîrghie și de frică nu putea să petreacă la un loc, ci totdeauna striga: "Iată, gonesc după noi, fugiți!" Ei fugeau cu dînsul, strigînd iarăși: "Iată, gonesc după noi, fugiți!" Și așa a fugit din loc în loc, purtîndu-l pe el, pînă ce a ajuns în pămîntul leșesc, izgonit fiind de mînia lui Dumnezeu. Aici a ajuns într-o pustie, între cehi și între leși, unde și-a aflat sfîrșitul cel rău al vieții sale. Căci, fiind muncit de diavolul, a murit împreună și cu trupul și cu sufletul; și a pierit în veci, moștenind gheena focului. Iar trupul acelui ticălos, îngropîndu-l acolo tovarășii lui unde a murit, au grămădit deasupra lui o movilă mare, care este și astăzi, din care iese un miros greu, spre arătarea izbîndirii lui Dumnezeu și spre certarea oamenilor celor răi.

Binecredinciosul și marele domn Iaroslav, după războaiele ce le-a avut cu Sviatopolc, luînd desăvîrșit domnia Kievului, și de război odihnindu-se, a început a întreba despre cinstitele moaște ale sfinților răbdători de chinuri, Boris și Gleb, frații săi cei uciși, unde și în ce loc se află? Deci, i-au spus despre Sfîntul Boris că se află pus în Viștegorod, în biserica Sfîntului Vasile, iar despre Sfîntul Gleb știau toți că a fost ucis nu departe de Smolensc, dar despre trupul lui, nu știa nimeni dintre kieveni unde era pus. În acea vreme a venit înștiințare de la Smolensca lui Iaroslav, spunîndu-i că Dumnezeu a arătat cu semne și minuni trupul Sfîntului Gleb, care a zăcut mult în loc pustiu, iar acum este adus cu cinste în cetatea Smolensc.

Aflînd acestea Iaroslav, îndată a trimis preoți și diaconi la Smolensc și, luînd de acolo pe Sfîntul Gleb cu toată cinstea, l-au pus în corabie și l-au adus la Kiev pe apa Niprului. Binecredinciosul domn Iaroslav, a întîmpinat moaștele mucenicului cu mitropolitul, cu egumenii și cu toată rînduiala duhovnicească și cu mulțime de popor. Și vedeau cu toții acel trup mucenicesc întreg, fără de nici o stricăciune, nici înnegrindu-se, nici vătămîndu-se de atîta vreme; ci întocmai ca trupul unui om viu, din care ieșind bună mireasmă, toți se mirau de minunea aceea. Apoi, ducîndu-l la Viștegorod în biserica cea din lemn a Sfîntului Vasile, au săpat pămîntul și l-au pus în raclă de piatră, lîngă Sfîntul Boris, fratele lui. Iar Dumnezeu a preamărit pe plăcuții Săi, pentru că i-a învrednicit pe ei împărăției Sale celei cerești împreună cu cetele sfinților mucenici, și a dat sfintelor lor moaște darul de a tămădui toate neputințele.

Mulți bolnavi alergau cu credință la mormîntul lor și se tămăduiau de neputințele lor și se întorceau sănătoși, slăvind pe Dumnezeu Cel preamărit întru sfinți.

După o vreme, s-a întîmplat, cu voia lui Dumnezeu, de s-a aprins biserica Sfîntului Vasile, în care se aflau îngropate moaștele cele făcătoare de minuni ale Sfinților Mucenici Boris și Gleb ai Rusiei, și n-au putut oamenii deloc să stingă focul, pentru că se aprinsese din vîrf. Ei au scos dintr-însa toate icoanele și vasele, pînă la cele mai mici, și n-a ars nimic acolo din lucrurile bisericești, decît numai biserica, rămînînd mormintele sfinților în care erau puse trupurile lor fără biserică. Tuturor celor ce veneau și se închinau cu credință, li se dădeau tămăduiri și li se arătau semne, precum s-a arătat mai înainte la Smiadin deasupra trupului Sfîntului Gleb. Căci, uneori se vedea un stîlp de foc, alteori se vedeau lumînări aprinse la mormîntul sfinților; iar alteori se auzeau cîntări îngerești și mulți mergeau acolo ca la o priveliște.

Odată au venit varegii și, umblînd cu nebăgare de seamă pe lîngă locul unde zăceau îngropate moaștele făcătoare de minuni ale sfinților mucenici, unul din varegi a călcat cu picioarele peste mormîntul mucenicesc, și deodată a ieșit foc din mormînt și i-a ars picioarele. El, neputînd suferi, a răcnit și a sărit din locul acela și a arătat tovarășilor săi picioarele sale arse. De atunci nu mai cuteza nimeni să se apropie de locul acela, ci se închinau cu frică.

Despre aceasta și despre alte minuni ce se făceau la mormîntul sfinților s-a înștiințat voievodul Iaroslav și s-a bucurat cu sufletul; că pe frații lui care au pătimit fără de vină îi preamărește Domnul, iar cele auzite le-a spus mitropolitului Ilarion. Mitropo-litul, mulțumind lui Dumnezeu că în pămîntul Rusiei preamărește Domnul pe acei noi făcători de minuni, a zis voievodului: "Sfat bun și bineplăcut lui Dumnezeu îți dau, să zidești o biserică deasupra mormîntului sfinților făcători de minuni, și să scoatem din pămînt cinstitele lor moaște, ca mai cu osîrdie să alerge la ele poporul cel credincios și să-și cîștige cererile de la plăcuții lui Dumnezeu".

Sfatul mitropolitului a plăcut voievodului și îndată a zidit în Viștegorod o biserică de lemn mare și frumoasă, deasupra mormîntului Sfinților Mucenici, avînd cinci turle, și a zugrăvit-o toată înăuntru cu icoane și a înfrumusețat-o cu toată podoaba. Săvîrșindu-se biserica și înzestrînd-o cu cele de trebuință, a venit preasfințitul mitropolit Ilarion cu clerul și cu tot sfințitul sobor. Asemenea a venit și marele voievod Iaroslav cu toți boierii și cu mulțimea poporului și făcînd cîntare de toată noaptea în acea biserică nouă, au sfințit-o în ziua de douăzeci și patru ale lunii iulie, în care zi a fost ucis, altădată Sfîntul Boris.

După săvîrșirea sfințirii, mitropolitul a poruncit, să sape pămîntul deasupra mormîntului sfinților. Și, săpînd, ieșea din mormînt miresme cu miros plăcut și au scos din pămînt raclele cu moaștele sfinților. Atunci mitropolitul și cu preoții, apropiindu-se cu frică și cu dragoste, au descoperit raclele sfinților și au văzut o minune preaslăvită. Trupurile erau întregi, nestricate și se vedeau fețele lor luminate,

încît toți s-au minunat foarte mult. Și s-a umplut toată biserica de multă și plăcută mireasmă. Ei au pus moaștele sfinților în partea dreaptă a bisericii și au așezat ca, în acea zi, în douăzeci și patru ale lunii iulie să se prăznuiască pomenirea Sfinților Mucenici Roman și David.

Fiind ei încă în biserică la Sfînta Liturghie, un om șchiop de amîndouă picioarele a venit, tîrîndu-se în biserică cu osteneală, și se ruga ca să-l lase să se apropie de cinstitele și muceniceștile racle, căci era multă îmbulzeală în popor. Și cînd s-a apropiat și s-a atins, rugîndu-se cu credință, îndată s-au întărit picioarele lui, cu darul lui Dumnezeu și cu rugăciunile sfinților răbdători de chinuri, și sculîndu-se, umbla înaintea tuturor. Această minune, văzînd-o singur voievodul Iaroslav, mitropolitul și tot poporul au dat laudă lui Dumnezeu și sfinților plăcuți Lui. Iar după Sfînta Liturghie, voievodul a luat pe toți la masă și au prăznuit precum se cădea, împărțind multe din averile sale în ziua aceea la săraci, sărmani și văduve.

După moartea marelui voievod Iaroslav, trecînd mulți ani, biserica cea zidită de dînsul se învechise. Atunci fiul lui, binecredinciosul domn Izaslav, ținînd domnia cea mare a Kievului, a zidit o biserică nouă de lemn în numele sfinților, numai cu o turlă. Sfîrșindu-se biserica, domnii Rusiei, fiii lui Iaroslav, s-au adunat la mutarea cinstitelor moaște ale sfinților răbdători de chinuri, Roman și David, în Viștegorod: Izaslav al Kievului, Svetoslav al Cernigovului, Vsevolod al Pereaslavei. Asemenea a venit și mitropolitul Gheorghe cu episcopii Neofit al Cernigovului, Petru al Pereaslavei, Nichita al Bielogradei și Mihail al Irovului. Erau și egumeni: Cuviosul părintele nostru Teodosie al Pecerscăi, Sofronie al Mănăstirii Sfîntului Mihail, Ghermano al locașului Mîntuitorului și toți ceilalți egumeni. Și au făcut praznic luminat, luînd cinstitele moaște, întîi pe ale Sfîntului Boris, punîndu-le în raclă nouă și mergînd înaintea lor cuvioșii monahi cu lumînări, după dînșii diaconii, apoi preoții, arhiereii, iar după ei mergeau domnii, ducînd pe umerii lor sfintele moaște și așezîndu-le în biserica cea nouă.

Cînd au deschis racla, s-a umplut biserica de bună mireasmă preaminunată, ca de un fum subțire ce ieșea din moaște. Văzînd și mirosind acestea, toți au preamărit pe Dumnezeu, iar pe mitropo-litul Gheorghe l-a cuprins o spaimă, pentru că nu avea credință către sfinți și, căzînd cu fața la pămînt înaintea sfintelor moaște, își cerea iertare și, sărutînd pe Sfîntul Boris, l-a pus în raclă de piatră. După aceasta, mergînd, au luat moaștele Sfîntului Gleb cu racla de piatră și, punîndu-le într-o sanie, le-au adus la biserică. Iar cînd era lîngă ușă, racla stătea nemișcată, și a poruncit poporului să se roage, zicînd: "Doamne miluiește!" Rugîndu-se poporul, s-a mișcat racla și a dus-o lîngă Sfîntul Boris, căruia i-a sărutat capul, iar Sfîntului Gleb mîna, pe care, luînd-o mitropolitul, binecuvîntă pe domni și pe popor.

În vremea aceea, voievodul Kievului, Izaslav, avea o vătămare la grumaz și-l durea capul. Luînd el mîna mitropolitului cu care ținea mîna Sfîntului Gleb, o puse la grumaz unde avea vătămare, la cap și la ochi, și s-a tămăduit în ceasul acela, preamărind toți pe Dumnezeu și pe plăcuții Lui. După Sfînta Liturghie au prînzit

domnii împreună cu arhiereii, făcînd milostenie săracilor. De atunci s-a așezat praznicul mutării cinstitelor moaște ale sfinților Boris și Gleb, răbdătorii de chinuri și făcătorii de minuni voievozi ai Rusiei, în două zile ale lunii mai, cînd se face și pomenirea aducerii moaștelor Sfîntului Atanasie, arhiepiscopul Alexandriei.

După puțină vreme, Svetoslav al lui Iaroslav, care a fost mai întîi voievod al Cernigovului, apoi al Kievului, după izgonirea lui Izaslav, a voit să zidească în Viștegorod o biserică frumoasă de piatră pentru pomenirea sfinților mucenici Boris și Gleb, pe care întemeind-o și scoțînd-o deasupra pămîntului, a murit. După moartea lui Svetoslav, iarăși a luat scaunul domniei Kievului Izaslav și n-a luat în seamă zidirea bisericii aceleia, deoarece Izaslav, după lungă vreme sfîrșindu-se la război, a venit la domnia cea mare a Kievului al treilea frate al său, Vsevolod Iaroslavici, voievodul Pereaslavei. Acesta, mai înaintea sfîrșitului său, a început a zidi biserica aceea pe care Svetoslav o începuse, dar n-o isprăvise.

După Vsevolod, domnind în Kiev Mihail Izaslavici, care se chema Sviatopolc, era cuprins de multe războaie în toți anii și nu săvîrșea acea biserică, pentru că în vremea aceea păgînii se întăriseră și multe rele făceau creștinilor, care uitaseră acea biseri-că. Asemenea se uitaseră și minunile sfinților mucenici, deși se făceau multe. Deci, Oleg Svetoslavici, voievodul Cernigovului, pornindu-se de Dumnezeu, a sfîrșit și a înfrumusețat biserica cea de piatră în Viștegorod, pe care o începuse mai înainte Svetoslav, tatăl său. Dar Mihail Svetopolc, domnul Kievului, vrăjmășuind pe Oleg, nu voia să mute moaștele sfinților mucenici în biserica cea nouă de piatră. După moartea voievodului Mihail Svetopolc, a stat în Kiev domn Vladimir al lui Vsevolod, care se numea Monomah.

Acela a voit să mute moaștele sfinților de chinuri răbdători, Boris și Gleb, și pentru aceasta a înștiințat pe toți din pămîntul Rusiei și s-au adunat la dînsul toți domnii, David și Oleg ai lui Svetoslav, domnii Cernigovului cu fiii săi, dregătorii, boierii, ceilalți domni cu boierii lor și mulțime de oameni din toată Rusia. Asemenea și Nichifor, mitropolitul Kievului, cu iubitorii de Dumnezeu episcopi: Teoctist al Cernigovului, Lazăr al Pereaslavei, Mina al Poloțchiei, Daniil al Irevchiei și cu fericitul Prohor, egumenul Pecerscăi; Sava, egumenul locașului Mîntuitorului, Silvestru al mănăstirii Sfîntului Mihail, Petru al Clovschiei, Grigorie al mănăstirii Sfîntului Andrei și cu ceilalți egumeni, și tot sfințitul sobor, încît nu încăpea Viștegorodul pe stăpînitorii cei adunați și pe popor.

În ziua întîi a lunii mai s-a sfințit biserica și s-a făcut ospăț mare, și toți domnii și arhiereii au prînzit la Oleg, voievodul Cernigovului; iar pentru ospătarea săracilor și străinilor le-au pus mese trei zile. În ziua a doua a lunii mai, cînd mai înainte se așezase praznicul mutării cinstitelor moaște ale sfinților domni, Boris și Gleb, după cîntarea pravilei celei obișnuite a Utreniei, fiind Dumi-nica Sfintelor Mironosițe, mitropolitul cu episcopii și cu toți preoții și diaconii, îmbrăcîndu-se în sfințitele veșminte și aprinzînd lumînări, au cădit raclele sfinților și le-au pus pe fiecare în sănii, ce erau rînduite și împodobite pentru aceea. Raclele erau de piatră și le trăgeau

singuri voievozii cu boierii, mergînd înainte mitropolitul cu tot sfințitul sobor, după rînduiala sa.

Nu numai că nu puteau să tragă moaștele sfinților, dar nici singuri să pășească de mulțimea norodului, care năvăleau și-i strîmtorau. Atunci a poruncit voievodul Vladimir Monomahul, ca să arunce arginți poporului; și astfel a putut să ducă racla cu Sfîntul Boris, pe care punînd-o în mijlocul bisericii, au mers după Sfîntul Gleb, și tot astfel l-au adus și l-au pus lîngă Sfîntul Boris. Deci, s-a făcut ceartă între domni, pentru că Vladimir Monomahul voia ca moaștele sfinților să fie în mijlocul bisericii și peste dînșii să facă un cuvuclion de argint; iar David și Oleg voiau ca să-l pună în cămară în partea dreaptă, unde însemnase tatăl lor, Svetoslav Iaroslavici. Mitropolitul cu episcopii au zis: "Să aruncați sorți pentru mai bună încredințare, ca unde vor voi sfinții mucenici, acolo să-i punem!" Cuvîntul acesta a plăcut tuturor și și-au pus sorții lor în altar, pe dumnezeiasca masă și s-a nimerit soarta lui David și a lui Oleg. După aceea, au pus pe sfinții mucenici în cămara ce era rînduită pentru aceasta, în partea dreaptă, iar Vladimir Monomahul, a ferecat raclele sfinților cu argint și icoanele sfinților le-a închipuit pe table, pe care le-a aurit. Asemenea, a mai pus lîngă racle sfeșnice de argint suflate cu aur pentru lumînări și toată cămara au împodobit-o cu aur foarte mult, pentru că acel binecredincios domn iubea podoaba cea frumoasă a bisericii, iar către sfinții mucenici avea mare osîrdie cu credință.

Fiindcă se făceau diferite minuni de acești sfinți plăcuți lui Dumnezeu, se cade să le pomenim unele aici. Era în Viștegorod un om, anume Miron grădinarul. Acela avea un copil cu un picior uscat și strîmb și nu putea să umble cu el, ci, făcîndu-și un picior de lemn, așa umbla. Acela, mergînd totdeauna la pravila bisericească ziua și noaptea, în biserica Sfinților Mucenici Boris și Gleb și, căzînd la mormintele lor, cerea cu lacrimi tămăduire. Într-o noapte i s-au arătat sfinții mucenici și i-au zis: "Pentru ce strigi la noi, omule?" Iar el le arăta piciorul cel uscat și cerea tămăduire. Atunci, sfinții au făcut de trei ori semnul Sfintei Cruci pe piciorul lui și, deșteptîndu-se tînărul acela din somn, și-a simțit piciorul că era sănătos. De bucurie el sărea slăvind pe Dumnezeu și spunea poporului cum Sfinții Mucenici Boris și Gleb l-au tămăduit prin arătarea lor. El le mai povestea și aceasta: "Am văzut umblînd cu ei - adică cu sfinții - și pe Gheorghe, tînărul acela, care a căzut pe trupul Sfîntului Boris, cînd a fost ucis și străpuns cu sulița; acela se vedea purtînd lumînarea înaintea sfinților".

Un orb, venind, cădea la mormintele sfinților, le săruta raclele cu dragoste și își lipea ochii săi, cerînd tămăduire. Și îndată a văzut, și toți au preamărit pe Dumnezeu și pe sfinții plăcuții Lui, Boris și Gleb. Era iarăși un șchiop căruia îi era tăiat piciorul din genunchi, și făcînd picior de lemn, umbla cu anevoie. Acela venind în Viștegorod, petrecea lîngă biserica sfinților mucenici cu alți săraci, primind cele de trebuință de la creștinii ce-i dădeau milostenie. Într-acea vreme era în Viștegorod un grădinar mare, care, după obiceiul mirenesc, se chema Jdan, iar din Sfîntul Botez, Nicolae. Acela, avea obiceiul ca în toți anii să prăznuiască pome-nirea arhiereului lui Hristos, Nicolae, hrănind săracii și străinii.

Odată, săvîrşindu-se în casa acelui bărbat prăznuirea întru cinstea Sfîntului Nicolae, au mers acolo săracii şi a mers şi şchiopul acela, aşteptînd ca să ia ceva. El şedea înaintea casei, dar, din întîmplare, nu i-au dat să mănînce, nici să bea, ci a rămas flămînd şi însetat. Apoi, deodată a devenit uimit şi a văzut o vedenie ca aceasta: I se părea că şade lîngă biserica Sfinţilor Mucenici Boris şi Gleb şi i-a văzut pe amîndoi ieşind din altar şi venind către el; iar el, spăimîntîndu-se, a căzut cu faţa la pămînt. Atunci sfinţii l-au apucat de mînă şi l-au pus să stea în mijloc, şi au început a se ruga pentru tămăduirea lui. Deci, mai întîi l-au însemnat cu semnul Sfinte Cruci; după aceea, ungîndu-i cu untdelemn piciorul cel vătămat, i-au tras genunchiul.

Toate acestea le vedea ca în vis, neputinciosul acela, căci era cu faţa la pămînt în curtea lui Nicolae ca şi cum ar fi dormit. Oamenii, văzîndu-l astfel căzut, îl întorceau pe-o parte şi pe alta, iar el zăcea ca un mort, încît numai sufletul şi inima lui se zbăteau într-însul, socotind toţi că un duh necurat l-a lovit pe el. Drept aceea, luîndu-l, l-au dus în biserica Sfinţilor răbdători de chinuri şi l-au aşezat lîngă uşa bisericii. Acolo, stînd mulţi oameni împrejur, au văzut un lucru de mirare: Din genunchiul şchiopului aceluia, a început a se arăta un picior mic ca de pruncuşor, şi care creştea cîte puţin, pînă ce s-a făcut ca şi celălalt. Aceasta s-a făcut într-un ceas. Venindu-şi în sine omul care a fost mai înainte şchiop, a început a umbla cu amîndouă picioarele, bucurîndu-se, sărind şi lăudînd pe Dumnezeu, preamărind pe tămăduitorii săi, sfinţii răbdători de chinuri şi spunînd înaintea tuturor despre arătarea acelora. Văzînd aceasta toate popoarele, au înălţat mari laude lui Dumnezeu, zicînd ca proorocul: *Cine va grăi puterile Domnului şi cine va face auzite toate laudele Lui*. Şi iarăşi: *Minunat este Dumnezeu întru sfinţii Săi.*

În cetatea Dorotobujii, o femeie lucra în casă, în ziua arhiereului lui Hristos, Nicolae, şi i s-au arătat ei sfinţii răbdători de chinuri, Boris şi Gleb, înfricoşînd-o cu groază şi zicîndu-i: "Pentru ce lucrezi în ziua Sfîntului Ierarh Nicolae? Sau nu ştii că Domnul nu va suferi necinstea plăcuţilor Săi?" Aceasta zicîndu-i, au risipit casa aceea, iar femeia de frică s-a făcut ca moartă. După aceea, abia şi-a revenit în sine şi a zăcut bolnavă o lună întreagă, iar din acea boală i s-a uscat mîna. Deşi s-a sculat din boală, însă mîna ei cea uscată nu s-a tămăduit, şi astfel a petrecut trei ani. Auzind ea de un om care avusese mîinile şi picioarele zgîrcite, că a primit tămăduire de la Sfinţii Mucenici Boris şi Gleb, a mers în Viştegorod în ziua dinaintea praznicului Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi a spus despre sine preotului Lazăr, care era întîi al clericilor bisericii sfinţilor mucenici, iar el i-a poruncit să petreacă toată noaptea în biserică. A doua zi, mergînd clerul cu cruci, împreună cu tot poporul la cealaltă biserică, care era a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, s-a apropiat femeia de preotul Lazăr şi i-a spus visul său, zicînd: În această noapte, şezînd eu în biserică şi adormind, au venit la mine doi tineri frumoşi şi mi-au zis: "Cine te-a pus aici?" Iar eu le-am răspuns: "Lazăr, preotul, mi-a poruncit, zicîndu-mi: "Şezi aici, doar te va tămădui Dumnezeu cu rugăciunile Sfinţilor Mucenici!"" Şi îndată cel mai mare dintre ei scoţîndu-şi inelul din mîna sa, mi l-a dat, zicîndu-mi: "Pune-l în mînă, fă-ţi cruce şi ţi se va tămădui mîna!"

Acestea auzindu-le părintele Lazăr, a poruncit femeii ca, în aceeași biserică a sfinților mucenici, să fie la Sfînta Liturghie, deoarece voia ca, după Sfînta Liturghie, să facă pentru dînsa rugăciune și să ungă mîna ei uscată cu untdelemn sfințit. Și rugîndu-se a se cînta cîntarea cea întreit sfîntă, înainte de citirea Apostolului, s-a început a se cînta prochimenul: *Mărește suflete al meu pe Domnul...* Atunci îndată mîna cea uscată a acelei femei s-a făcut sănătoasă și a început femeia, cu mare glas, a slăvi pe Dumnezeu și pe sfinții făcători de minuni plăcuți lui, Roman și David, și toți cu mirare înălțau slavă lui Dumnezeu.

Un orb, alergînd la biserica Sfîntului Mare Mucenic Gheorghe, cerea vedere ochilor lui. Făcînd el astfel mai multă vreme, într-o noapte, pe cînd dormea, i s-a arătat Sfîntul Mare Mucenic Gheorghe, zicîndu-i: "Pentru ce strigi către mine, omule? De ai trebuință de vedere, eu îți voi spune unde o poți cîștiga! Să mergi la Sfinții Mucenici Boris și Gleb și aceia îți vor da vedere; pentru că acelora li s-a dat de la Dumnezeu darul ca să tămăduiască toate bolile în acest pămînt al Rusiei".

Deșteptîndu-se orbul din somn s-a dus în Viștegorod, fiind purtat de mînă. Acolo a petrecut cîteva zile lîngă biserica sfinților mucenici și, căzînd la mormintele lor, se ruga. Și a fost ascultată rugăciunea lui, pentru că i s-au deschis ochii și, văzînd, slăvea pe Dumnezeu și pe plăcuții Lui, spunînd la oameni arătarea sfinților mucenici ce i s-a făcut, că, venind la dînsul amîndoi, au făcut semnul Sfintei Cruci de trei ori pe ochii lui și așa a văzut.

Odată, doi bărbați nevinovați au fost pîrîți la marele voievod al Kievului, Mihail Izaslavici Sviatopolc, iar voievodul, crezînd clevetirea și necercetînd cele cu adevărat pentru dînșii, a poruncit ca pe amîndoi bărbații pîrîți, ferecîndu-i cu lanțuri de fier, să-i arunce în temnița din Viștegorod. El, îndeletnicindu-se cu multe lucruri ale ocîrmuirii sale, a uitat de acei bărbați aruncați în temniță, care au petrecut acolo mult timp, fiind părăsiți și uitați de toți și neavînd de nicăieri nădejde de eliberare. Atunci ei, știind că Sfinții Mucenici Boris și Gleb sînt grabnici ajutători celor din primejdii, și-au pus nădejdea într-înșii după Dumnezeu, chemîndu-i în rugăciunile lor, și în toate Duminicile dădeau străjerului bani, ca să cumpere prescuri și lumînări și să le ducă la biserica sfinților mucenici.

Trecînd multă vreme, și aceia fiind tot în mare mîhnire și întristare, într-o noapte li s-au arătat în vis Sfinții Mucenici Boris și Gleb și le-au sfărîmat legăturile lor. Deșteptîndu-se acei bărbați din somn, unul dintre dînșii era la locul lui în temniță, însă fără legături, iar celălalt s-a aflat afară din temniță zăcînd, și legăturile lui rupte, asemenea și obezile prietenului lui zăceau frînte lîngă dînsul, iar temnița încuiată cu tărie și pecetluită. Sculîndu-se înspăimîntat bărbatul acela, a deșteptat pe străjerul temniței care, cu mare frică, se mira și-l întreba: "Cum ai ieșit din temniță, fiind ușile bine încuiate și pecetluite?" Iar el a răspuns: "Lăsați-mă mai întîi în biserică la Utrenie, să mă închin sfinților făcători de minuni Boris și Gleb, să sărut sfintele lor racle, iar după aceea, voi spune ceea ce s-a făcut".

Mergînd el în biserică cu străjerul, a căzut înaintea raclelor sfinților, înălțînd slavă lui Dumnezeu și mulțumind minunaților săi izbăvitori, sfinților răbdători de chinuri, Roman și David. Apoi, sculîndu-se, a început înaintea tuturor a spune de eliberarea sa, așa: "Dormind noi în temniță, am văzut în vedenie cum, deodată, s-a luat acoperămîntul temniței și priveam pe Sfinții Mucenici Boris și Gleb, venind la noi și zicîndu-ne: "Pentru ce petreceți aici?" Și le-am răspuns: "Așa este voia voievodului; însă fără de vină sîntem pîrîți". Și au zis sfinții: "Iată, noi am venit să vă eliberăm din temniță, de vreme ce strigați către noi". Și au zis numai către mine: "Tu îndată să mergi în biserica noastră și să spui cele ce vezi acum, iar pe acest tovarăș al tău, avînd credință mai puțină, îl lăsăm încă în temniță, însă îl dezlegăm din legături. Iar pentru pedepsirea necredinței lui și spre încredințarea celorlalți, îi dăm pentru o vreme orbire ochilor. Acum, noi ne ducem în pămîntul ceresc și, după trei zile, vom veni iar aici și-l vom face ca să vadă. După aceea să vă duceți amîndoi la voievod și să-i ziceți: "Pentru ce faci așa rău nesocotind adevărul și muncești pe oameni fără de vină? De nu te vei îndrepta, multe răutăți te vor împresura!"

Așa grăind către noi sfinții, s-au făcut nevăzuți. Iar eu, zicea cel ce era afară din închisoare, după o vedenie ca aceea deșteptîndu-mă din somn, nu știu cum m-am aflat zăcînd afară din temniță, iar legăturile mele și ale tovarășului meu erau sfărîmate; iar de voiți ca mai cu adevărat să știți și să vă încredințați de cele spuse de mine, să veniți la temniță. Și au mers toți cei ce au fost în biserică cu dînsul și au văzut ușile temniței încuiate și pecețile întregi, iar legăturile zăcînd sfărîmate afară, și, minunîndu-se, au preamărit pe Dumnezeu. După aceea, îndată s-a dat știre celor mai mari ai cetății și, venind aici, au deschis temnița și au aflat pe închisul celălalt șezînd fără de legături, însă orb de ochi, și i-au eliberat din temniță pe amîndoi.

Cînd i-au eliberat pe ei era joi și, mergînd la biserica sfinților mucenici, nu au plecat de acolo pînă dimineața, mulțumind pentru eliberare și cerînd vedere celui orb. În ziua Duminicii, acel orb căzînd la mormintele sfinților, se ruga cu mare strigare, încît se supărau clericii și ziceau: "Să duceți pe orbul acesta de aici, că nu este cu putință a cînta de strigarea lui". Însă acela petrecea rugîndu-se și striga către sfinți: "Miluiți-mă, sfinților de minuni făcători, luminați-mi ochii mei, precum v-ați făgăduit!"

Apoi, întorcîndu-se către popor, a grăit cu glas, zicînd: "Strigați "Doamne, miluiește!" și vedeți mila lui Dumnezeu și minunea sfinților mucenici, că iată, eu văd". Și s-au făcut ochii lui sănătoși, ca și cum niciodată nu avusese orbire și durere. Atunci toți cu glasuri înalte au preamărit pe Dumnezeu și pe sfinții Rusiei, cei de chinuri răbdători și de minuni făcători. După aceea au mers la voievodul Mihail Sviatopolc și cu de-amănuntul au spus toate cele văzute și făcute lor.

Voievodul, minunîndu-se și înspăimîntîndu-se de acea preaslăvită minune, s-a îndreptat din acea vreme și nu mai credea iute clevetirile, nici nu dădea pedeapsă fără cercetare și fără de întrebare cu dovadă pentru adevăr. Adeseori, el mergea în biserica sfinților mucenici și cu dragoste se închina la cinstitele lor moaște.

În slăvita cetate a Vladimirului din Suzdal cea din Rusia mare, domnind Vsevolod Iurevici, nepotul lui Vladimir Monomahul, s-au sculat asupra lui doi nepoți ai lui, Mstislav și Iaropolc Rostislavici, care veniseră din marele Novograd, fiind chemați în taină de Rostoveni, ca să domnească peste ei. Aceia, ridicîndu-se cu război, au mers asupra lui Vsevolod, unchiul lor, în cetatea Vladimirului, vrînd să-l izgonească din patria lui și să dobîndească stăpînire mai mare. Și, făcîndu-se război mare din amîndouă părțile, au fost biruiți rostislavii de Vsevolod, care i-a și prins vii și i-a dus în cetatea Vladimirului, lîngă care, punînd păzitori, i-a lăsat să umble în voia lor. Iar vladimirenii, văzînd pe acei voievozi prinși, dar neînchiși în temniță, ci umblînd după voia lor, au făcut gîlceavă și au venit la curtea domnului lor, Vsevolod, cu arme, strigînd și zicînd: "Pentru ce, voievodule, nu ții pe vrăjmașii noștri în legături, ci îi lași liberi? Ori să-i pedepsești cu moarte, ori să-i orbești, ori să ni-i dai nouă". Iar voievodul, fiind milostiv, nu voia să facă rău voievozilor celor prinși în război, dar din pricina poporului, a poruncit să-i pună în temniță, ca să se potolească tulburarea.

Trecînd puțină vreme, vladimirenii iarăși strigau și ziceau către marele voievod, Vsevolod: "Dă-ne nouă pe rostislavi, că voim să-i orbim pe ei". Iar marele voievod Vsevolod s-a mîhnit, însă nu putea să oprească tulburarea poporului care, mergînd, a dărîmat temnița și, apucînd pe Mstislav și pe Iaropolc, i-a orbit pe ei și i-a eliberat. Și astfel, ticăloșii Mstislav și Iaropolc Rostislavici, care voiau să aibă mai mare slavă și stăpînire, s-au făcut smeriți și orbi. Deci, așa fiind ei, s-au dus la Smolensc și au venit la Smiadan, în biserica Sfinților Mucenici Boris și Gleb. În acea vreme era praznicul uciderii Sfîntului Gleb, în cinci zile ale lunii septembrie, și acolo s-au rugat lui Dumnezeu cu dinadinsul și cu mare osîrdie, iar pe sfinții mucenici ca pe rudeniile lor, îi chemau în ajutor ca să li se ușureze durerile ochilor, pentru că le putrezeau rănile lor. Și, rugîndu-se ei, mai întîi li s-a ușurat durerea, apoi mai presus de nădejde, li s-a dăruit vederea ochilor.

Și, văzînd luminos, au început a slăvi și a mulțumi lui Dumnezeu înaintea tuturor și Preacuratei Născătoare de Dumnezeu și Sfinților Roman și David, făcătorii de minuni ai Rusiei, și s-au dus într-ale lor, bucurîndu-se. Iar mila Domnului, care s-a făcut cu ei prin rugăciunile sfinților mucenici, au propovăduit-o pretutindeni cu milostivire.

Un bătrîn oarecare din vremile cele mai de demult, anume Martin, care era în cetatea Turov și care mai înainte a fost bucătar la episcopii Turovului: Simeon, Ignatie, Ioachim și Gheorghe, pe care eliberîndu-l episcopul Gheorghe din slujba aceea pentru bătrînețe, a luat chipul monahicesc și petrecea în mănăstirea episcopiei la biserica Sfinților Mucenici Boris și Gleb, viețuind singur în chilie. Acela bolea adeseori de surpătură, pentru că pîntecele lui se lăsa în boașe și, cînd i se întîmpla lui aceasta, atunci zăcea bătrînul văitîndu-se de durere, neputînd să se scoale și să slujească trupului său. Odată, bolind de acea neputință și zăcînd în chilie, slăbea de sete, pentru că nimeni nu-l cerceta - în acea vreme era apă mare împrejurul acelei mănăstiri -, iar a treia zi au intrat la el Sfinții Mucenici Boris și Gleb, întocmai după

asemănarea lor, precum sînt închipuiți pe icoane și i-au zis: "Ce te doare, bătrînule?" Iar el le-a spus neputința sa. Ei i-au zis: "Voiești apă?" Bătrînul a răspuns: "O, domnii mei, de mult îmi este sete". Și luînd unul dintre dînșii vasul cu apă, iar celălalt, umplînd un păhăruț, a adăpat pe bătrînul.

Bătrînul le-a zis: "Ai cui sînteți voi, fiilor?" Ei i-au răspuns: "Sîntem frații lui Iaroslav". Și socotind bătrînul că sînt rudenie voievodului Gheorghe Iaroslav, le-a zis: "Dumnezeu să vă țină mulți ani, domnii mei. Luați singuri pîine și mîncați, căci eu nu pot să vă slujesc". Iar ei i-au zis: "Fie ție pîinea, căci noi ne ducem, iar tu să nu mai bolești de acum, ci să te odihnești". Și îndată s-au făcut nevăzuți, iar bătrînul s-a făcut sănătos și a cunoscut cercetarea Sfinților Mucenici Boris și Gleb și, sculîndu-se, a preamărit pe Dumnezeu și pe plăcuții Lui. De atunci niciodată n-a mai bolit de acea neputință, ci a petrecut multă vreme sănătos și spunea despre tămăduirea dăruită lui de sfinții mucenici, care i s-au arătat lui.

Binecredinciosul domn Alexandru, care se numea Nevski, domnind în marele Novograd, avea război cu nemții. Și cînd a mers cu oastea sa la rîul Neva, unul din voievozii lui, anume Filip, bărbat temător de Dumnezeu, avînd încredințată lui paza de noapte, a văzut pe apă, înspre răsărit, o corabie și în mijlocul ei pe Sfinții Mucenici Boris și Gleb, stînd în haine roșii, iar vîslașii ședeau îmbrăcați ca și cu o negură. Și a zis Sfîntul Boris Sfîntului Gleb: "Frate, Gleb, să mergem degrabă ca să ajutăm rudeniei noastre, voievodul Alexandru, asupra turbaților nemți".

Această vedenie a spus-o voievodului aceluia stăpînul său. În aceeași zi, domnul Alexandru, cu ajutorul Sfinților Mucenici Boris și Gleb, a biruit și a călcat puterea nemțească și pe craiul lor singur l-a rănit la față cu sabia, și s-a întors în marele Novograd cu bucurie.

În același chip, mult timp după aceea, cînd Dimitrie, marele voievod al Moscovei, avuse război cu Mamae, împăratul tătar, Toma Halțibie, păzitorul de noapte, a văzut o vedenie ca aceasta, descoperită lui de Dumnezeu: Se vedea la înălțime un nor ales, și iată, ieșeau, ca niște cete foarte mari, dinspre răsărit: iar dinspre miazăzi veneau doi tineri luminoși, avînd în mîinile lor lumînări și săbii ascuțite. Aceștia erau Sfinții Mucenici Boris și Gleb, și au zis polcovnicilor tătari: "Cine v-a poruncit vouă ca să pierdeți patria noastră, cea dăruită nouă de Domnul?" Și a început a tăia pe potrivnici, încît nici unul dintre dînșii n-a rămas întreg.

A doua zi, străjerul acela a spus marelui domn vedenia sa, iar domnul, ridicînd ochii spre cer și înălțîndu-și mîinile, a început a se ruga cu lacrimi, zicînd: "Doamne, iubitorule de oameni, pentru rugăciunile Sfinților Mucenici Boris și Gleb, ajută-mi mie, ca lui Moise asupra lui Amalic, ca lui David asupra lui Goliat, ca lui Iaroslav asupra lui Sviatopolc și ca strămoșului meu, marele domn Alexandru, asupra craiului nemțesc, așa dă-mi mie ajutor asupra lui Mamae. Și în acea zi, Dimitrie, marele voievod al Moscovei, cu ajutorul rugăciunilor sfinților răbdători de chinuri, Boris și Gleb, a biruit pe Mamae, împăratul tătar, precum despre aceea se află pe larg în

istorie. Aceasta și alte multe minuni au făcut Sfinții Mucenici Boris și Gleb, făcătorii de minuni ai Rusiei, care din Sfîntul Botez s-au numit Roman și David. Ei și acum fac minuni celor ce îi cheamă pe dînșii cu credință, pentru slava lui Hristos Dumnezeul nostru, Celui împreună slăvit cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și în vecii vecilor. Amin.

5. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC TIMOTEI CITEȚUL ȘI A SOȚIEI LUI, MAVRA (3 MAI)

În vremea persecuțiilor, creștinii erau căutați spre muncire și aduși spre cercetare la Arian, ighemonul din Tebaida, pus de Dioclețian păgînul, împăratul

Romei. Atunci au adus la acela pe un bărbat cu numele Timotei, cititor bisericesc, din satul Pirapei, tînăr de ani, care, nu de mult, se însoțise cu o fecioară, anume Mavra, iar după douăzeci de zile de la nuntă a fost prins de păgîni, fiind creştin.

Văzîndu-l ighemonul Arian, l-a întrebat: "Cine eşti tu? Şi din ce rînduială faci parte?" Iar Timotei a răspuns: "Sînt creştin, citeț al Bisericii lui Dumnezeu". Zis-a ighemonul către dînsul: "Oare numai tu singur nu ai auzit porunca împărătească care porunceşte că tot cel ce nu aduce jertfă zeilor va pieri rău?"

A răspuns Timotei: "Duhul lui Iisus Hristos petrece în mine; pentru aceea nu voi aduce jertfe zeilor voştri!" Zis-a ighemonul: "Dă-mi mie cărțile tale, ca să înțeleg puterea lor!" Răspuns-a Timotei: "Nebunule şi necunoscătorule desăvîrşit; cine din oameni cîndva își dă la moarte pe fiii săi? Oare nu ştii că acele cărți scrise de mine sînt fiii mei şi, cînd citesc cărțile acelea pentru Dumnezeu, îngerii Lui stau împrejurul meu?" Zis-a ighemonul: "Nici zeilor nu jertfeşti, nici cărțile nu voieşti să-mi arăți, deci, vezi să nu-ți fie spre pedeapsă o îndrăzneală ca aceasta". Sfîntul Timotei a răspuns: "Nu vreau a jertfi şi nici cărțile nu vreau a le arăta păgînilor, pentru că sînt creştin!"

Atunci ighemonul, mîniindu-se, a poruncit să aducă două fiare ascuțite în chip de țepi, înroşite în foc şi să le bage în amîndouă urechile mucenicului. Şi îndată, din acea durere cumplită, i-au curs amîndouă luminile ochilor. Şi i-au zis slujitorii mucenicului: "Iată, de vreme ce nu voieşti să jertfeşti, ți-ai pierdut ochii!" Răspuns-a Sfîntul Timotei: "Ochii trupului meu, care au văzut multe lucruri necuviincioase, au pătimit acum orbirea aceasta, iar cu ochii mîntuirii, Domnul meu Iisus Hristos îmi luminează sufletul!"

Auzind ighemonul acestea, a poruncit ca, legîndu-i mîinile înapoi, să-i bage un lemn între dinți; apoi să-l spînzure cu capul în jos, legîndu-i o piatră grea de grumaji. Cînd slujitorii începeau să-i facă aceasta, mucenicul căutînd spre cer, a zis: "Este Dumnezeu în cer şi este puternic să mă izbăvească pe mine din aceste munci". Grele au fost muncile Sfîntului Timotei! Iar slujitorii sfătuiau pe ighemon ca, prin milă, mai vîrtos decît prin muncire, să se sîrguiască a-l pleca spre voia sa. Şi i-au spus lui că Timotei este mire, deoarece nu are mai mult de douăzeci de zile de cînd a făcut nunta, şi mireasa lui este foarte tînără. Îndată, ighemonul a poruncit să o aducă şi pe ea înaintea sa şi a zis către dînsa: "Cum îți este numele?" Ea a răspuns: "Mă numesc Mavra".

Zis-a ighemonul: "Mi-e jale de nenorocirea ta, că eşti tînără şi vei rămîne văduvă. Deci, îți poruncesc să te împodobeşti cu podoabe frumoase, să-ți împleteşti părul, să te îmbraci cu haine alese şi, mergînd la bărbatul tău, să-l sfătuieşti să aducă jertfă zeilor, ca să nu fii cu adevărat văduvă aşa de tînără. Iar dacă îl vei îndupleca, vei lua de la noi multe daruri, aur şi argint". Deci, Mavra a făcut precum i-a poruncit ighemonul. S-a înfrumusețat cu podoabele şi cu hainele sale şi, mergînd la bărbatul său, l-a rugat mult să facă după voia ighemonului şi să se izbăvească pe sine de nişte

munci ca acestea. Iar el nu putea să-i răspundă, avînd căluș băgat în gură, care, ținîndu-i-o deschisă, nu putea să o împreune și să grăiască ceva. Întorcîndu-se Mavra la ighemon, l-a rugat să poruncească să ia călușul din gura mucenicului, ca să poată vorbi cu dînsa. Și îndată a poruncit ighemonul ca să-i scoată acel căluș.

Mergînd Mavra la Sfîntul Timotei, a stat aproape de el. Dar, mirosind mucenicul miros din hainele Mavrei, fiind stropite cu aromate mirositoare, a strigat: "Unde este tatăl meu, preotul Picolpos?" Iar tatăl lui, care stătea nu departe între popor și privea la pătimirea fiului său, s-a apropiat de dînsul și a zis: "Ce voiești, fericitul meu fiu?" Răspuns-a Timotei: "Te rog pe tine, tată, să faci un lucru bun, adică, luînd oarecare petic, să-mi acoperi fața ca să nu simt mirosurile cele vătămătoare de suflet, care ies din hainele femeiești, pentru că acest miros este moarte, ce duce pe oameni la pierzare și le gătește gheena. Aceste mirosuri de arome sînt ale poftei ajutătoare diavolului, vrăjmașe sfinților și urîciune drepților".

După ce a tăcut Sfîntul, Mavra a zis către dînsul: "Iubite Timotei, pentru ce mă defăimezi așa pe mine, care mai înainte nu te-am supărat cu nimic pe tine? Abia sînt douăzeci de zile de cînd ne-am luat și încă nu-mi știi obiceiurile mele, nici eu n-am cunoscut toate locurile casei tale. Atît de departe sînt de prihana cea părută, încît n-am schimbat cu altcineva vreun cuvînt și nici la masă cu cineva n-am stat, iar acum plîng, văzîndu-te pe tine în munci, și mă doare inima pentru tine. Fiind nevinovat, pătimești unele ca acestea, iar aceste pătimiri ale tale rănesc cu durere sufletul meu, că mă lași văduvă așa de tînără. Au doară te-ai îndatorat mult și, neavînd cu ce să te răscumperi de datorie, de bunăvoie te-ai dat la moarte, supărîndu-te de datornici? Dacă este așa, să vindem hainele noastre cele de mare preț și să plătim acea datorie. Iar dacă pentru dajdia poporului ești ținut în această primejdie și nu ai cu ce plăti, iată, înaintea ta sînt toate podoabele mele de nuntă, aurul și îmbrăcămintea de mireasă, vinde-le și să plătești dajdia împărătească".

După niște cuvinte ca acestea ale ei, a zis Sfîntul Timotei către dînsa: "Mavro, sora mea, cînd te-am văzut pe tine cu ochii cei sufletești ieșind din casă, am văzut pe diavolul mergînd la dreapta ta și avea în mînă o cheie cu care întorcea inima ta înapoi la lume". Zis-a Mavra: "Fratele meu, Timotei, eu pe tine te caut și după aceasta, cînd te voi căuta, unde te voi afla? Și dacă va veni sîmbăta sau duminica, cine va citi cărțile tale?"

A zis Sfîntul Timotei către dînsa: "O, Mavro, lasă cele de puțină vreme și deșarte ale acestei lumi și vino împreună cu mine la această frumoasă nevoință, pentru care ne vom învrednici să luăm cununi de la Mîntuitorul nostru Dumnezeu și El ne va ierta toate păcatele noastre, ale celor ce de bunăvoie ne dăm la moarte pentru Dînsul". Mavra a zis: "Cînd veneam la tine, inima mea era plină de lumească împătimire; iar după ce ai început a vorbi cu mine, Duhul lui Dumnezeu a intrat în mine! Deci, să știi, o, preaiubitul meu frate, că și eu tot pe acelea le doresc, pe care tu le-ai iubit!" Grăit-a către dînsa Sfîntul Timotei: "Dacă grăiești adevărul, du-te de ceartă pe ighemon pentru păgînătatea lui". Iar Mavra a răspuns: "Mă tem, fratele

meu, ca nu cumva să mă înfricoșez, văzînd mulțimea muncilor și pe ighemon mîniindu-se și nu voi putea suferi, fiind prea tînără numai de șaptesprezece ani". Zis-a către dînsa Sfîntul Timotei: "Nădăjduiește spre Domnul nostru Iisus Hristos și-ți vor fi muncile ca untdelemnul vărsat pe trupul tău și ca un duh de rouă în oasele tale, ușurîndu-ți toate durerile!"

După aceea a început mucenicul a se ruga lui Dumnezeu pentru dînsa, astfel: "Dumnezeule al tuturor darurilor celor bune, Cel ce ai dat ajutor în foc celor trei tineri și ai izbăvit pe Daniil din gurile leilor, proorocului prin prooroc i-ai trimis hrană, ai întărit pe Avacum în ducerea prînzului; și nu numai în robie ai ajutat, ci și în groapa leilor și în cuptorul cel de foc ai mîntuit pe cei ce nădăjduiesc spre Tine, în mărturia iubirii Tale de oameni, prin care din cei robiți ai făcut prooroci și mucenici; caută, Doamne, și acum spre roaba Ta, Mavra, Cela ce ne-ai împreunat pe noi în însoțire, fă-ne nedespărțiți pe noi în această nevoință și să nu fim deosebiți din ceata sfinților Tăi mucenici. Ci ne dă nouă, ca pentru Tine să suferim muncile și moartea cu bărbăție și să se rușineze potrivnicii, neputînd a ne despărți pe noi de la întocmirea cea cu un suflet, pe care o avem în Hristos Dumnezeul nostru, Căruia, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, I se cuvine slava în veci. Amin".

Așa rugîndu-se Sfîntul Timotei lui Dumnezeu pentru soția sa, Mavra, îndată fericita, pornindu-se cu Duhul Sfînt, a mers la ighemon și, stînd înaintea lui, a zis: "O, necuratule ighemon, argint și aur te-ai făgăduit să-mi dai, vrînd să pogori sufletul meu în pierzare, pentru că nimic mai mult nu dorește inima ta, fără numai suflete omenești, cărora, dăruindu-le aur, vrei să le omori; dar cu amăgirile tale nu mă vei birui pe mine, căci, îmbrăcîndu-mă în armele Domnului meu Iisus Hristos, am stat înaintea ta". Iar ighemonul Arian a zis către ai săi: "Oare nu v-am spus mai dinainte de Timotei că este vrăjitor? Iată, a fermecat și pe femeia sa, ca împreună cu dînsa, să ni se împotrivească nouă".

Apoi a zis către Mavra: "Oare și tu ți-ai ales mai bine moartea decît viața? Caută de vezi că te lipsești de această dulce viață prin muncile cele amare; au doară, văzînd mai înainte moartea bărbatului tău, gîndindu-te la văduvia ta, ți-ai ales să mori împreună cu dînsul? Nu te tulbura că vei fi văduvă, că te voi mărita cu un sutaș din cei mai bogați ai mei, ca să te desfătezi cu dînsul din dulceața vieții acesteia și să te veselești avînd bărbat de neam bun ca cel dintîi". Răspuns-a fericita Mavra: "De toate deșertăciunile lumești lepădîndu-mă, n-am trebuință de sutașul tău! Și îți spun adevărul, că m-am însoțit cu Mirele ceresc Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, spre Care nădăjduiesc fără îndoială. Iată, cu inimă vitează am stat înaintea ta, netemîndu-mă de nedreapta ta judecată!"

Mîniindu-se ighemonul, a poruncit să-i smulgă tot părul capului ei. Apoi a zis: "Iată, părul tău este smuls; deci, te sfătuiesc să jertfești zeilor, pentru ca să nu mai suferi și alte munci grele ce te așteaptă". Răspuns-a Mavra: "O, ighemoane, acum știu că Hristos al meu m-a primit, nepomenindu-mi păcatul cel din neștiință; că, ascultîndu-ți sfatul tău cel viclean, mi-am împodobit părul spre amăgirea fericitului

meu bărbat. Bine ai făcut, smulgîndu-mi părul acesta, că prin smulgerea lui s-a ridicat acel mare păcat de la mine, ca să nu fiu eu, cu podoaba părului, sminteală poporului ce stă împrejur și se uită la această priveliște".

Auzind ighemonul acest răspuns al ei, s-a mîniat și a poruncit să-i taie degetele de la mîini și să le arunce departe. Iar Sfînta Mavra a zis: "Și cu aceasta îmi faci un bine, luîndu-mi degetele, cu care puneam asupra-mi înșelătoarele împodobiri. Să știi dar, că nu cunoști acelea ce mi le faci mie; căci, iată, un al doilea păcat al meu ai făcut a se lua de la mine prin tăierea degetelor; drept aceea cu veselie stau înaintea ta, fiind gata la toate muncile poruncite de tine". Ighemonul se mira de acea răbdare a ei. Iar presbiterul, tatăl lui Timotei, stînd acolo în priveliștea poporului aproape de Mavra și, privind la nevoința ei, a zis încet către dînsa: "O, Mavro, buna mea fiică, cum ai răbdat tăierea degetelor tale?" Răspuns-a lui Sfînta Mavra: "Părinte, precum vezi pe un om într-o grădină smulgînd din rădăcină verdețurile și lepădîndu-le, tot astfel și eu priveam spre tăierea și lepădarea degetelor mele și nu simțeam nici o durere".

Arian ighemonul a poruncit apoi la doisprezece ostași, să umple o căldare mare cu apă, să o fiarbă și să arunce în ea pe Sfînta Mavra. După ce a fiert destul apa, încît clocotea ca un tunet, a aruncat în ea pe sfînta care a stat în mijloc nevătămată. Și grăia către ighemon: "Iarăși îți mulțumesc, că ai poruncit să mă spăl și să mă curăț de păcatele mele cele făcute în lume, ca prin inimă curată să mă apropii de Dumnezeul meu și să primesc cununa vieții. Pentru că cele ce le pătimesc de la tine, îmi sînt mîntuire la Hristos Domnul meu. Însă bine ai gîndit să mă arunci în această căldare, nefiind încă fiartă, pentru că apa din ea este foarte rece, și nu simt căldură, precum nici pe celelalte munci nu le-am simțit".

Mîniindu-se ighemonul foarte, a început a se gîndi că ostașii, avînd milă de femeia aceea, au vărsat afară apa fiartă și au turnat în locul ei apă rece, vrînd ca astfel să păzească pe Mavra vie, ca s-o aibă spre pofta lor trupească. Deci, sărind de pe scaunul său, a alergat la căldare, vrînd să știe dacă era cu adevărat rece apa din căldare. Și, apropiindu-se, a zis către sfîntă: "Toarnă-mi puțină apă pe mîini, ca să știu dacă este rece!" Sfînta i-a zis: "Ea este atît de rece, încît nici căldura ei n-o simt. Iar de nu ai cu ce să înfierbînți mai mult căldarea, apoi trimite la tatăl meu, care-ți va da un braț de lemne, ca să aprinzi focul sub căldare, căci este lucrător de lemn". Iar acestea le zicea sfînta, ocărînd pe ighemon. Deci, i-a turnat pe mîini apă fiartă din căldare și, îndată, de fierbințeala cea mare, atît i s-au ars mîinile, încît și pielea i s-a zbîrcit, răcnind foarte tare de durere și cu mirare a strigat, zicînd: "Bine este cuvîntat Domnul Dumnezeul Mavrei, că nu este altul afară de Acela, în Care se slăvește aceasta".

Acestea zicînd, a poruncit să elibereze pe sfînta. Dar mai înainte ca ea să fie liberă de judecată și de muncă, diavolul iarăși a intrat în inima ighemonului și-l îndemna să se împotrivească aceleia care, cu curată știință, avea credința cea bună către Dumnezeu. Deci, chemînd pe mucenița, i-a zis: "Încetează, Mavro, să

nădăjduiești spre Hristos și jertfește zeilor". Sfînta a răspuns: "Nu voi jertfi idolilor, pentru că am pe Domnul, Cel ce mă apără pe mine". Zis-a ighemonul: "Gura ta o voi umple cu cărbuni aprinși, de nu vei jertfi". Sfînta a răspuns: "Nu înțelegi că cele ce le faci în nebunia ta, poruncind să-mi umple gura cu cărbuni aprinși, mă curățesc cu totul de păcatele cele făcute cu limba și cu gura? Că și Domnul meu, cînd lui Isaia proorocul i-a arătat slava Sa și l-a făcut pe el să poată auzi cîntările îngerești, fiindcă era încă în păcate, vrînd să-l curățească, a trimis la el pe unul din serafimi, avînd în mîini un cărbune aprins, pe care îl luase cu cleștele din altar și a atins cu cărbunele buzele proorocului, zicînd: *Iată, s-a atins acesta de buzele tale și va șterge fărădelegile tale, iar păcatele tale le va curăți!* Și dacă proorocul cu un cărbune a cîștigat iertare de păcate, apoi, mă rog ție ca nu numai gura mea s-o umpli de cărbuni aprinși, ci și fața, capul și peste tot trupul să pui cărbuni aprinși și să-l arzi, ca să fiu bună mirosire a lui Hristos. Și Dumnezeu, Care a curățit altădată păcatele proorocului acela, să le curățească și pe ale mele".

Niște cuvinte ca acestea auzindu-le ighemonul, s-a înspăimîntat și totodată s-a aprins de mînie și a poruncit să aducă o făclie plină de pucioasă și de smoală, ca să ardă pe mucenița. Iar poporul care stătea împrejur, a strigat cu glas mare către ighemon, zicînd: "Pînă cînd vei scorni munciri noi asupra acestei tinere fecioare? Încetează de acum să te mînii, ighemoane, căci ne mirăm foarte de răbdarea ei". Iar Sfînta Mavra, întorcîndu-se către popor, a zis: "Fiecare din voi să-și caute de lucrurile sale: bărbații să se îngrijească de lucrurile cele bărbătești, iar femeile să facă lucrurile lor cu curăție și cu blîndețe. Iar pentru mine nimeni să nu se îngrijească, pentru că eu n-am trebuință de nici un sprijin sau ajutor de la voi, căci Dumnezeu, spre Care nădăjduiesc, este sprijinitorul meu".

Astfel grăind sfînta, ighemonul a poruncit să-i ardă trupul ei cu acea făclie. Iar Sfînta, căutînd spre făclie, a zis către ighemon astfel: "Ca și cum n-ai fi ispitit cu cele dintîi munci și acum ți se pare că mă vei înfricoșa cu această proastă făclie? Au doară nu era mai mare și mai înfricoșată căldarea care fierbea, în care am fost afundată toată și nu m-am vătămat, ca și cum ar fi fost apă rece? Tu singur ești martorul meu, cînd ți s-au opărit mîinile tale, iar eu nu m-am vătămat cîtuși de puțin, și acum să mă tem de o făclie ca aceasta? De voiești, o, ighemoane, apoi un cuptor întreg să aprinzi și să mă arunci în el, și atunci vei vedea puterea Hristosului meu, a Cărui roabă sînt; pentru că nu mă va lăsa Dumnezeul meu, Care m-a chemat la nevoința aceasta, prin fericitul meu bărbat, Timotei, iar făclia pe care o apropii de trupul meu, este ca o rouă, care se coboară de dimineață din cer pe pămînt și face să odrăslească pomii și să aducă roade".

Ighemonul, fiind biruit de răspunsurile Sfintei Mucenițe, arătate chiar prin fapte, și, neputînd să afle munci mai grele asupra ei, s-a mîhnit foarte. Deci, a poruncit ca pe amîndoi, pe Timotei și pe Mavra să-i răstignească pe cruci, punîndu-i pe ei drept, unul în fața celuilalt. Iar cînd se duceau la răstignire, i-a întîmpinat pe ei maica Mavrei și, apucînd pe fiică, a strigat, zicînd: "Fiica mea, Mavra, oare astfel lași pe maica ta, care te caută pe tine? Cine va purta podoabele tale? Ale cui vor fi

hainele cele de mult preț, argintul și aurul, dacă tu, fiica mea, nu vei fi între vii?" Răspuns-a Sfînta Mavra către maica sa, zicînd: "Aurul și argintul piere, hainele le mănîncă moliile și frumusețea feței celei tinere cu vremea îmbătrînește și se veștejește, iar cununa lui Iisus Hristos este nestricăcioasă în veci".

Maica sa nu putea să răspundă ceva împotriva cuvintelor sfintei. Iar mucenița, smulgîndu-se din mîinile maicii sale, a mers spre cruce, zicînd către ea: "Pentru ce mă tragi pe mine de la Cruce, nelăsîndu-mă să mă îndulcesc mai degrabă de Domnul meu, în asemănarea morții Lui?" Atunci ostașii i-au răstignit pe ei, punîndu-i cu fața unul spre altul. Și au petrecut pe cruce nouă zile și nouă nopți, mîngîindu-se și sfătuindu-se unul pe altul. Sfîntul Timotei învăța pe soția sa pînă seara, iar Mavra sfătuia pe împre-ună pătimitorul său pînă dimineața.

Și a zis fericita Mavra către Sfîntul Timotei: "Să nu ne dăm la somn, ca nu cumva, venind Domnul nostru, să ne afle pe noi dormind și să se mînie asupra noastră. Căci, omul în casă, nedormind, lumînarea care arde gonește năvălirea tîlharilor; iar stingînd lumînarea, tîlharul cu înlesnire intră în casă și fură. Deci, să nu dormim, ci să ne silim la rugăciuni, ca Domnul nostru să ne afle în neslăvită răbdare și așteptare a venirii Lui, și vrăjmașul nu va îndrăzni să se apropie în taină și să ne facă ispită nouă care sîntem pe cruce".

Și, iarăși, după o vreme, Sfînta Mavra a zis către Sfîntul Timotei: "Deșteaptă-te, fratele meu, alungă somnul de la tine și priveghează, ca să afli cele văzute de mine. Căci am văzut pe un om, stînd înaintea mea ca într-o uimire, avînd în mîinile sale un pahar plin cu lapte și miere, zicîndu-mi: "Pe acesta, primindu-l, să-l bei". Iar eu am zis către dînsul: "Tu cine ești?" Acela mi-a răspuns: "Sînt îngerul lui Dumnezeu". Atunci am zis către dînsul: "Să ne rugăm lui Dumnezeu!" Dar el mi-a zis: "Eu, milostivindu-mă, am venit spre tine, văzîndu-te flămîndă și însetată și postind pînă la ceasul acesta".

Apoi, iarăși am zis către dînsul: "Cine te-a trimis pe tine la mine cu această milă netrebnică și ce grijă porți de răbdarea și postirea mea? Nu știi oare că Dumnezeu și pe cele cu neputință le dăruiește celor ce se roagă către Dînsul?" Zicînd acestea, am început să mă rog. Pe cînd mă rugam, am văzut pe acel om ce mi se arătase cu paharul, întorcîndu-și fața dinspre mine la apus și îndată am cunoscut că este nălucirea vrăjmașului care, și pe cruce, vrea să ne ispitească. Și a pierit acea nălucire.

După aceea a venit iarăși altul și mi se părea că m-a scos la un pîrîu pe care curgea lapte și miere și-mi zicea: "Bea!" Iar eu am răspuns: "Acum ți-am spus ție că nu voi bea apă, nici altă băutură pămîntească, pînă ce nu voi bea paharul morții pentru Hristos, Domnul meu, pe care El singur îl va da mie, prin mîntuirea și nemurirea vieții cele veșnice". Cînd am zis aceasta, omul cel care îmi poruncise să beau din rîu, îndată a pierit împreună cu rîul.

După aceea, mi-a stat înainte un al treilea om minunat la vedere și a cărui față strălucea ca soarele. Acela, luîndu-mă de mînă, m-a ridicat la cer și mi-a arătat un scaun împodobit, pe care erau puse haine albe și o coroană preafrumoasă. Iar eu, minunîndu-mă de acea frumusețe, am întrebat pe cel ce mă ducea: "Ale cui sînt acestea, Doamne?" El mi-a răspuns: "Acestea sînt răsplătirile nevoințelor tale! Ție îți sînt gătite hainele, coroana și acest scaun". Ridicîndu-mă apoi puțin mai sus, mi-a arătat un alt scaun asemenea împodobit, o haină albă și o coroană. Și l-am întrebat iarăși: "Dar acestea ale cui sînt?" Iar el mi-a răspuns: "Acestea sînt ale bărbatului tău, Timotei". Și iarăși am îndrăznit a-l întreba: "Pentru ce sînt departe scaunele unul de altul?" Și mi-a răspuns: "Multă deosebire este între tine și între bărbatul tău. Oare nu știi că după sfătuirea lui ai intrat și tu în nevoința pătimitoare și aceea este pricina încununării tale? Deci, acum întoarce-te în trupul tău și mîine la ceasurile șase vor veni îngerii lui Dumnezeu ca să ia sufletele voastre și să le înalțe la ceruri. Însă fiți treji ca să nu înceapă vrăjmașul a vă ispiti iarăși".

Vedeniile acestea le-a spus Sfînta Mavra fratelui ei, Timotei, cu care se mîngîia întru Domnul. Iar după ce a sosit acea zi și ceasul al șaselea, îngerul lui Dumnezeu a venit să ia sufletele mucenicilor. Și a zis Sfînta Mavra către poporul ce privea la pătimirea lor: "Fraților și surorilor, aduceți-vă aminte că am făcut cele omenești, viețuind cu oamenii. Și iarăși am săvîrșit și cele ale lui Dumnezeu, fiind robi ai Lui. Iar acum, primim cununile cele fără de moarte de la Domnul nostru Iisus Hristos. Deci, făcînd și voi cele ce sînt ale firii omenești, sîrguiți-vă, de asemenea, ca să săvîrșiți și cele care sînt plăcute lui Dumnezeu, pentru ca să cîștigați iertare de păcate și să primiți cununi de la același Stăpîn al nostru". Zicînd Sfînta Mavra acestea, îndată amîndoi și-au dat sufletele lor în mîinile lui Dumnezeu și așa și-au sfîrșit mucenicia lor cu bună nevoință, întru Iisus Hristos Domnul nostru, Căruia Se cuvine slava, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în vecii vecilor. Amin.

6. VIAȚA CUVIOSULUI TEODOSIE, EGUMENUL MĂNĂSTIRII PECERSCA (3 MAI)

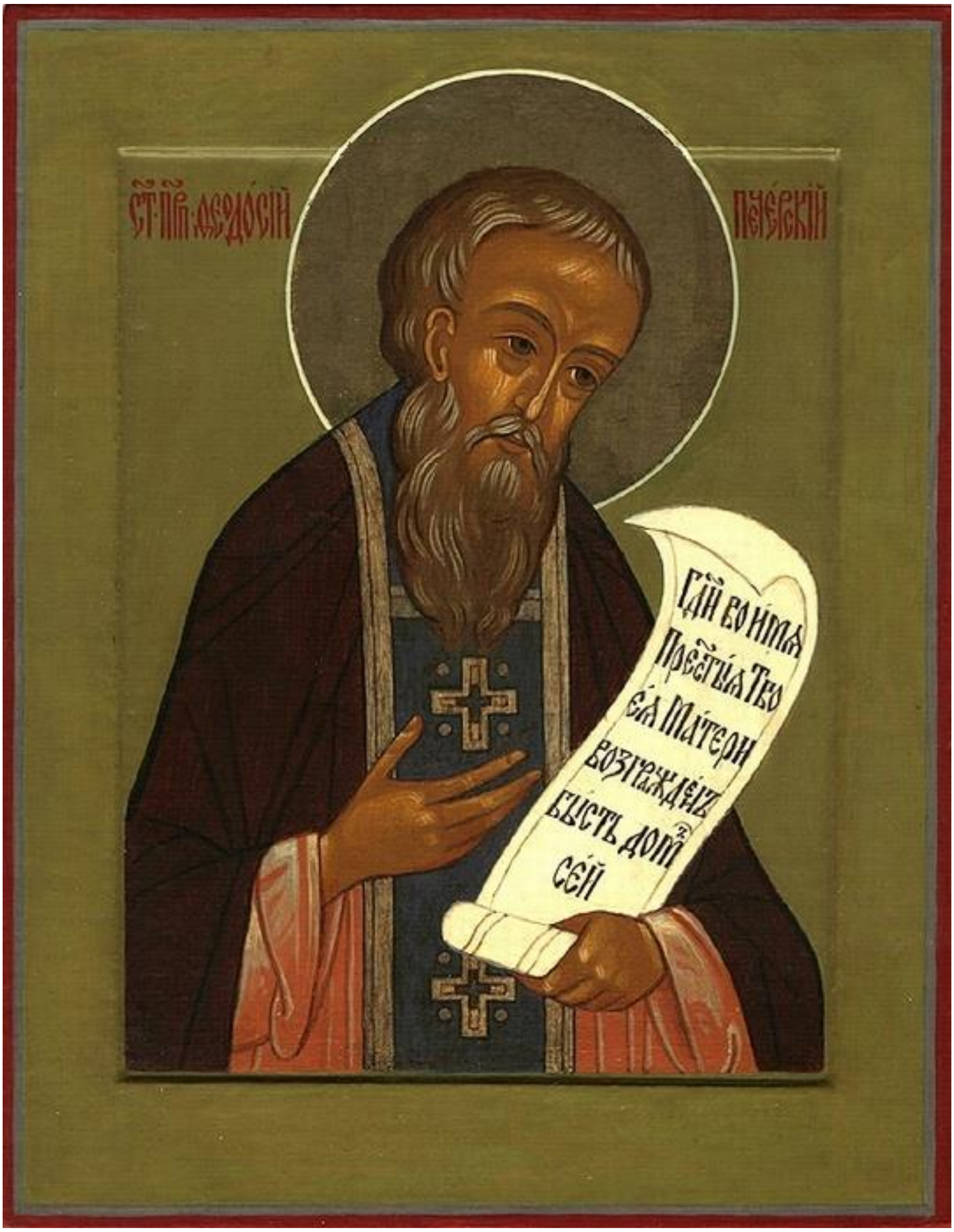

Al doilea mare luminător al pămîntului Rusiei, după Cuviosul și de Dumnezeu purtătorul părintele nostru Antonie al Pecerscăi, adică al sfintei făcătoare de minuni lavrei a Pecerscăi Kievului, cel împodobit cu nevoințele și cu minunile ca numărul stelelor, este preacuviosul și de Dumnezeu purtătorul părintele nostru Teodosie. Celor ce doresc a-l cunoaște, fiind martor credincios la cer, Cuviosul Nestor scriitorul de ani ai Pecerscăi a arătat din destul prin scrisori în Patericul Pecerscăi, de la care puțin mai pe scurt se scrie despre dînsul aici.

Cuviosul și purtătorul de Dumnezeu părintele nostru Teodosie al Pecerscăi a fost dintr-o cetate a Rusiei, ce se numește Vasilev sau Vasilcov, născut din părinți binecredincioși și crescut în dreapta credință. A fost dat de părinții săi la învățătura dumnezeieștilor cărți, pe care le-a învățat repede, încît toți se mirau de buna înțelegere a copilului. El cerceta biserica Domnului la rugăciune în toate zilele și asculta cu toată luarea aminte ce se citea și se cînta într-însa. Asemenea stătea cu răbdare la toată pravila bisericească, iar cu copiii care se jucau nu se amesteca, ci se îngrețoșa de jucăriile lor. Părinții lui s-au mutat mai departe în cetatea Curos. Apoi, tatăl s-a mutat din viața aceasta pămîntească, pe calea credincioșilor celor ce trec spre răsăritul cerului și a lăsat lîngă maică-sa pe acest fiu, fiind copil de treisprezece ani, care, împreună cu anii, creștea și cu darul lui Dumnezeu cel în Treime veșnic. El, povățuindu-se de Dînsul și văzînd sfîrșitul vieții celei vremelnice a tatălui său, a început mai mult a se gîndi pentru veșnica sa viață cea nesfîrșită, îndeletnicindu-se cu ostenelile cele plăcute lui Dumnezeu și depărtîndu-se de toată veselia lumească. Nu se îmbrăca în haine luminoase, ci cu cele proaste era îndestulat. Avea însă o dorință, adică în ce chip s-ar putea îmbrăca întru mîntuire.

În vreme aceea, s-a întîlnit cu niște străini din Ierusalim, de la care fericitul tînăr, auzind de Sfintele Locuri unde Mîntuitorul lumii S-a ostenit pentru mîntuirea noastră și Și-a vărsat sîngele Său cel scump, a voit să le cerceteze. De aceea, a plecat noaptea cu dînșii pe cale, în ascuns de maica sa. Ea, căutîndu-l trei zile cu plîngere, cînd a aflat unde s-a dus, a alergat degrabă la dînsul cu fiul ei cel mai tînăr și, ajungîndu-l și apucîndu-l foarte mînioasă, îl bătea cu asprime. Aruncîndu-l la pămînt și călcîndu-l cu picioarele, l-a dus legat la casa sa și, ca pe un făcător de rele, l-a încuiat într-o cameră, iar el primea toate acestea cu mulțumire.

După aceea, maica sa, milostivindu-se spre dînsul, l-a lăsat liber și îl sfătuia cu rugăminte să nu mai fugă de la dînsa. Deci, fericitul, întorcîndu-se la nevoința sa cea dintîi, se ducea la biserica lui Dumnezeu în toate zilele. Și, văzînd că de multe ori nu se făcea în biserică dumnezeiasca Liturghie din lipsă de prescuri, a socotit ca singur să gătească niște pîini ca acelea, ce se aduc Domnului spre jertfă. Și a început a cumpăra grîu, a-l măcina singur cu mîinile sale, a coace prescuri și a le aduce în biserică spre jertfă, dintre care, pentru unele, deși îi dădea cineva ceva preț, el împărțea acel preț la săraci.

Așa lucrînd, a petrecut doi ani și mai mult. Dar copiii de vîrsta lui îl batjocoreau pentru un lucru ca acela și îl ocărau, îndemnîndu-i la aceasta vrăjmașul cel sufletesc, care pornise și pe maica sa asupra lui. Și îi zicea mama sa: "Te rog, fiule, încetează de a mai face un lucru ca acesta, pentru că aduci ocară asupra neamului tău!" Iar fericitul copil îi răspunse cu smerenie: "Te rog ascultă, o, maică: Domnul nostru Iisus Hristos singur S-a smerit pe Sine pentru noi, dîndu-ne chip ca și noi să ne smerim pentru Dînsul și singur a prefăcut Trupul Său în pîinea cea gătită la Cina cea de Taină. Deci, ce ocară este a te învrednici să gătești niște pîine ca aceasta, din care are să se săvîrșească marea taină a prefacerii în Trupul lui Hristos"?

Aceasta auzind-o maica lui, s-a minunat de înțelepciunea copilului și de atunci l-a lăsat în pace. Dar, vrăjmașul nu înceta de a o îndemna la oprirea copilului de la o smerenie și osteneală ca aceea. Căci, după trecerea unui an, văzîndu-l maica sa făcînd iar prescuri și înnegrit de dogoarea cuptorului, a început a-l opri, une-ori cu cuvinte blînde, alteori cu îngroziri, iar alteori îl bătea ca să înceteze de la un lucru ca acela. Iar fericitul tînăr, neștiind ce să facă, s-a sculat noaptea, a ieșit în taină din casa sa și s-a dus în altă cetate, începînd a locui la un preot și a-și lucra după obicei lucrul său. Dar maica sa, mergînd în cetatea aceea și găsindu-l în casa preotului, l-a apucat și, bătîndu-l, îl ducea în cetatea sa. Aici, dregătorul cetății, văzîndu-l că este copil smerit, umblînd totdeauna la biserică cu credință și slujind cu osîrdie, i-a dat să poarte o haină luminoasă, dar el, purtînd-o puțin, a dat-o săracilor. Atunci dregătorul i-a dat o altă haină și mai bună ca cea dintîi, dar el, dezbrăcînd-o și pe aceea, a dat-o săracilor. Și așa a făcut de multe ori.

După acestea, fericitul Teodosie s-a dus la un fierar și i-a zis să-i facă un lănțișor de fier, cu care și-a încins mijlocul gol, și, umblînd așa, fierul fiind strîns, îi rodea trupul. Apoi, fiind o zi de praznic, maica sa îl silea să se îmbrace în haină luminoasă, mai ales că atunci îi era poruncit, ca fericitul să slujească la dregătorul cetății, înaintea oamenilor cinstiți care ședeau la masă. Pe cînd se îmbrăca în haina cea luminoasă, maica lui privea cu dinadinsul la el; dar, neputînd a se ascunde, a văzut pe cămașa lui sînge și, voind mai cu adevărat să știe de unde este acesta, a văzut fierul la mijlocul lui și a cunoscut că este din rosătura fierului. De aceea, aprinzîndu-se cu mînie asupra lui, a rupt cămașa de pe el și, bătîndu-l, a luat fierul de la mijlocul lui. Iar fericitul copil, ca și cum nici un rău nu i s-a făcut, s-a îmbrăcat și, mergînd, slujea cu toată liniștea înaintea dregătorului și a celor ce erau cu dînsul.

Într-o vreme, a auzit citindu-se în Evanghelie cuvintele Domnului: *Cel ce iubește pe tată, sau pe maică, mai mult decît pe Mine, nu este Mie vrednic*. Și iarăși: *Maica Mea și frații Mei aceștia sînt, care ascultă cuvîntul lui Dumnezeu și-l fac*. Deci, pătrunzîndu-se de aceste cuvinte, a ieșit din casă, tăinuindu-se de maica sa, și s-a dus în cetatea Kievului. Ajungînd aici, a auzit de Cuviosul Antonie, cel ce cu asprime petrecea în peșteră viață bisericească, și a mers la cuviosul stareț, pe care văzîndu-l, i s-a închinat lui și l-a rugat cu lacrimi să-l primească la el în călugărie.

Iar Cuviosul Antonie a zis către dînsul: "O, fiule, vezi peștera aceasta mîhnicioasă și strîmtă? Tu nu vei putea suferi strîmtoarea în locul acesta". Iar insuflatul de Dumnezeu, Teodosie, i-a răspuns cu umilință: "Să știi, cinstite părinte, că Hristos Dumnezeu purtătorul de grijă a toate, m-a adus la sfinția ta, voind ca prin tine să mă mîntuiesc. De aceea, cîte îmi vei porunci să fac, voi face". Atunci Cuviosul Antonie l-a primit cu dragoste și, binecuvîntîndu-l, l-a dat în grija fericitului Nicon, care era preot și monah iscusit, ca să-l tundă în călugărie, avînd atunci douăzeci și trei de ani. Și aceasta a fost pe vremea domniei în Kiev a binecredinciosului voievod Iaroslav Vladimirovici.

Primind Cuviosul părintele nostru Teodosie sfînta rînduială monahicească, s-a afierosit cu totul lui Dumnezeu și stareţului său, Antonie, purtătorul de Dumnezeu, dîndu-se la osteneli mari, ca cel ce cu adevărat primise jugul. Pentru că priveghea în toate nopţile, preamărind pe Dumnezeu și lepădînd greutatea somnului. Și în toate zilele se obosea pe sine cu înfrînarea și cu postul, lucrînd cu mîinile sale, încît se minunau Cuviosul Antonie și fericitul Nicon, de obiceiul cel atît de bun în tinereţile lui, de smerenie, de priveghere și de osteneală; și au preamărit pe Dumnezeu pentru aceasta.

Maica lui l-a căutat mult, nu numai în cetatea sa, dar și în cele dimprejur și, dacă nu l-a găsit, a plîns cu amar ca după un mort. Apoi, după multă vreme, aflînd că este călugărit în Kiev, la peștera Cuviosului Antonie, s-a dus acolo și, rugîndu-se de cuviosul stareț să iasă la dînsa din peșteră, a stăruit mult să-i arate pe fiul său. Iar el, intrînd în peșteră și spunîndu-i de dînsa, fericitul Teodosie s-a tulburat că nu poate să se tăinuiască de maica sa. Și abia fiind îndemnat de stareţ, l-a ascultat pe el și a ieșit la dînsa.

Iar maica sa, văzîndu-l schimbat în rînduiala monahicească și uscat la faţă de multă înfrînare și osteneală, a căzut pe grumajii lui și a plîns cu amar, îndemnîndu-l și zicîndu-i: "Vino, fiule, în casa mea și ceea ce-ţi este de folos spre mîntuire, vei lucra acolo după voia ta! Iar cînd mă voi duce din viaţa aceasta, vei da trupul meu mormîntului și atunci te vei întoarce în această peșteră, pentru că nu pot să vieţuiesc fără să te văd".

Atunci fericitul a zis către dînsa: "O, maică, rămîi și tu aici în Kiev să te călugărești într-o mănăstire de femei și astfel vei putea să mă vezi, venind aici. Și, mai bine, îţi vei cîștiga mîntuirea și vei vedea faţa lui Dumnezeu în viaţa veșnică". Iar maica sa nu voia nici să audă despre aceasta. Atunci fericitul, intrînd în peșteră, s-a rugat lui Dumnezeu cu osîrdie pentru mîntuirea maicii sale. Dumnezeu a auzit rugăciunea plăcutului Său. Căci, după cîteva zile, venind la fericitul maica sa, i-a zis: "Fiule, iată, voi face cele ce mi-ai zis și de acum nu mă voi mai întoarce înapoi, că așa binevoind Dumnezeu, voi merge în mănăstirea de femei de aici și, tunzîndu-mă în ea, îmi voi petrece restul zilelor mele. Căci, iată, din cuvintele tale am cunoscut că nimic nu este lumea aceasta de puţină vreme!" Acestea auzindu-le fericitul, s-a bucurat cu duhul și, mergînd, i-a spus Cuviosului stareţ Antonie.

Deci, a preamărit pe Dumnezeu pentru întoarcerea inimii mamei sale și, ieșind la ea, a învăţat-o mult pentru folosul sufletului și a dus-o în mănăstirea cea de femei a Sfîntului Nicolae, unde s-a tuns. Și, vieţuind cu dumnezeiască plăcere mulţi ani întru bună mărturisire, a adormit cu pace întru Domnul. După tunderea în călugărie a maicii sale, fericitul Teodosie, lepădînd desăvîrșit toată grija cea lumească, a început a se nevoi cu mai mari osteneli în rîvnă plăcută lui Dumnezeu, cu Cuviosul stareţ Antonie și cu fericitul Nicon. El s-a arătat degrabă purtător de biruinţă asupra duhurilor celor rele, izgonind întunericul drăcesc cu postul și cu rugăciunea cea către

Dumnezeu, Care îl ajuta prin împlinirea cuvîntului Său: *Unde sînt adunați doi sau trei în numele Meu, acolo sînt și Eu în mijlocul lor*.

Fericitul Nicon, ducîndu-se în altă parte de la Cuviosul Antonie, la osebită nevoință, insuflatul de Dumnezeu, părintele nostru Teodosie, prin voința Domnului și după dorința Cuviosului Antonie, s-a hirotonit preot și în toate zilele săvîrșea cu toată cucernicia dumnezeiasca Liturghie. După Cuviosul Antonie, a pus egumen celor doisprezece frați adunați în peșteră pe fericitul Varlaam, acesta s-a mutat în alt deal și, săpîndu-și peșteră, a început a viețui acolo.

Atunci Cuviosul părintele nostru Teodosie, fiind cinstit cu rînduiala preoției, a rămas în peștera cea dintîi cu fericitul egumen Varlaam, și a făcut cu el deasupra peșterii o biserică mică, în cinstea Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu, pentru adunarea fraților la rugăciunea de obște. El întrecea pe toți cei ce se nevoiau cu asprime acolo, cu postirea, cu trezvia și cu lucrul mîinilor; dar, mai ales cu smerenia, cu ascultarea și cu ajutorul, slujind tuturor. Uneori le aducea apă, iar alteori lemne din pădure. Uneori, odihnindu-se frații noaptea, lua grîul împărțit lor, cel cîștigat cu munca mîinilor lor, și măcina partea fiecăruia și o punea la locul ei. Și astfel, în toate nopțile priveghea la rugăciune.

Uneori, fiind în acea parte tăuni și țînțari mulți, ieșea noaptea deasupra peșterii și, dezgolindu-și trupul pînă la brîu, ședea torcînd lînă cu mîinile, iar cu gura citea Psaltirea. Acolo, de mulțimea tăunilor și a țînțarilor, tot trupul lui se făcea roșu de sînge, iar el petrecea nemișcat, nesculîndu-se din locul acela, pînă ce sosea vremea Utreniei. Astfel, se afla înaintea tuturor în biserică, stînd la locul său nedepărtat, nici tulburîndu-se cu mintea; iar după ce săvîrșea obișnuita rugăciune, ieșea din biserică în urma tuturor. Pentru aceasta toți îl iubeau și îl aveau ca pe un părinte, minunîndu-se mai ales de smerenia și de răbdarea lui.

După aceasta, fericitul Varlaam, fiind egumenul fraților din peșteră, a fost scos de voievodul Izaslav și pus egumen în mănăstirea Sfîntului Mare Mucenic Dimitrie. Atunci, cu voința și după dorința tuturor fraților, Cuviosul Antonie, chemînd pe Sfîntul Teodosie, l-a binecuvîntat la egumenie, fiind atunci în peșteră numai douăzeci de frați. Vrednicul de laudă egumen, Cuviosul părintele nostru Teodosie, deși luase dregătoria egumeniei, totuși nu și-a schimbat obiceiul smereniei sale, în toate dîndu-se pe el însuși pildă faptelor celor bune, la toate grăbindu-se înaintea tuturor, în biserică aflîndu-se înainte de toți și ieșind în urma tuturor. De atunci înflorea și se înmulțea locul acela, cu rugăciunile cele plăcute lui Dumnezeu ale acestui om drept, care împlinea Scriptura, ce zice: *Dreptul ca finicul va înflori și ca cedrul cel din Liban se va înmulți*. Acolo veniseră, pe lîngă el, mulți frați în peșteră, care, avînd sămînța darului aruncată în pămînt bun, aducea rod însutit. Și în puțină vreme a adunat o sută de frați, care înfloreau cu obiceiurile lor cele bune și făceau multe roade vrednice de pocăință.

Deci, văzînd Cuviosul părintele nostru Teodosie că numărul fraților crește, că locul este strîmt, că peștera pentru viața liniștită și biserica pentru rugăciune sînt mici și neîncăpătoare, a căutat un loc frumos pentru zidirea unei mănăstiri, nu departe de peșteră, și a început a avea sîrguință, ca să locuiască în locul acela. Astfel, cu binecuvîntarea Cuviosului Antonie, fiind cerut locul acela de la iubitorul de Hristos domn Izaslav, în puțină vreme a zidit acolo, ajutîndu-i Dumnezeu, o biserică mare de lemn, cu hramul Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Apoi a făcut chilii multe și a îngrădit mănăstirea, mutîndu-se cu frații din peșteră în locul acela.

Și i-a dat lui Dumnezeu de știa rînduiala studiților, pe care fericitul Efrem scopitul, cercetînd atunci acele sfinte locuri, a scris-o și a adus-o la el. Acea scriere, primind-o Cuviosul Teodosie, a început în mănăstirea sa, Pecersca, a le rîndui pe toate după tipicul sfîntului locaș al studiților. După aceea au început toate mănăstirile Rusiei a ține acea desăvîrșită rînduială care nu era mai înainte în Rusia, privind toate la Mănăstirea Pecersca și cinstind-o pe ea cu întîietatea.

Cuviosul Teodosie, povățuind pe ucenicii săi la adevărata pocăință, avea obiceiul ca în toate nopțile să cerceteze chiliile tuturor, vrînd să știe viața și osîrdia cea către Dumnezeu a fiecăruia. Cînd auzea pe cineva făcînd rugăciune, atunci, bucurîndu-se, preamărea pentru dînsul pe Dumnezeu; iar de auzea cîndva vorbind doi sau trei împreună adunați după rugăciunea Pavecerniței, atunci, lovind cu mîna în ușă, plecă tulburat, arătîndu-le lor prin aceasta venirea sa. Apoi, a doua zi, pe aceia nu-i certa îndată, ci de departe îi învăța pilde. Deci, de era cineva din frați smerit cu inima, acela, îndată cunoscîndu-și vina sa, cerea iertare; iar de era cineva împietrit, acela socotea că pentru altul zice, făcîndu-se el curat, pînă ce Cuviosul îl certa și îi dădea canon.

Astfel, pe toți îi învăța să se roage lui Dumnezeu, să nu vorbească după rugăciunea Pavecerniței, nici să umble din chilie în chilie, ci să se roage lui Dumnezeu în chilia sa, iar cu mîinile să lucreze în toate zilele, avînd pe buze psalmii lui David. Atunci puteai să vezi pe pămînt oameni cu viața asemenea cu a îngerilor, și Mănăstirea Pecersca întocmai ca cerul, în care Cuviosul părintele nostru Teodosie strălucea cu lumina faptelor bune, ca unul din cei mari luminători cerești, precum însuși s-a arătat și cu materialnică lumină, prin care l-a preamărit pe el Dumnezeu.

Sofronie, egumenul mănăstirii Sfîntului Arhanghel Mihail, mergea odată la mănăstirea sa pe o noapte întunecoasă și a văzut o lumină foarte strălucitoare deasupra mănăstirii Cuviosului Teodosie, de care, mirîndu-se, slăvea pe Dumnezeu, zicînd: "O, cît este de mare bunătatea Ta, Doamne! Că ai arătat pe un luminător ca acesta în acest sfînt locaș, care își luminează astfel mănăstirea sa". Aceeași lumină au văzut-o și alții, de multe ori și o spuneau la toți, încît au auzit voievodul și boierii și socoteau acea lumină, faptele vieții celei bune a începătorului acelui sfînt locaș.

Deci, pe fericitul Teodosie, îl iubea foarte mult voievodul Izaslav, iubitorul de Hristos, care, după tatăl său, Iaroslav, ținea scaunul în Kiev și, adeseori mergea la el

și se îndulcea de cuvintele lui cele insuflate de Dumnezeu. Și a dat Cuviosul părintele nostru Teodosie poruncă mănăstirii, ca după mîncarea prînzului să nu deschidă poarta nimănui, ca să nu intre nimeni în mănăstire pînă ce va sosi vremea rugăciunii celei de seară. Această rînduială a pus-o, pentru ca peste zi să se odihnească frații puțin, pentru rugăciunile cele de noapte și pentru cîntarea Utreniei.

Într-o zi la amiază, a venit la mănăstire iubitorul de Hristos domn, Izaslav, cu puține slugi și, descălecînd de pe cal, niciodată intrînd călare în mănăstire, s-a apropiat de poartă și, bătînd, poruncea să-i deschidă poarta, ca să intre înăuntru, iar portarul i-a răspuns, că porunca egumenului este să nu deschidă poarta nimănui, pînă ce va fi vremea de Vecernie. Atunci iubitorul de Hristos voievod i-a spus, ca să știe cine este, zicînd: "Iată, eu sînt, numai mie să-mi deschizi!" Portarul, neștiind că este voievodul, îi răspunse: "Îți spun că am poruncă de la egumen, că măcar de ar fi și voievodul, să nu deschid poarta; drept aceea, de vei voi, așteaptă puțin pînă ce va fi vremea de Vecernie". Iar el i-a zis: "Eu sînt voievodul! Au nici mie nu-mi deschizi?"

Deci, portarul, căutînd să-l vadă, l-a recunoscut pe el, însă nu i-a deschis poarta, ci a alergat la Cuviosul și i-a spus, iar voievodul stătea înaintea porții și aștepta. Apoi, ieșind cuviosul și văzînd pe voievod, s-a închinat lui, iar voievodul a început a-i zice: "O, părinte, cît de mare este îngrozirea ta, pe care o spune monahul acesta, că măcar de ar veni și voievodul să nu-l lase să intre!" Iar cuviosul i-a răspuns: "Pentru aceasta s-a făcut, bunule stăpîn, ca în vremea de după amiază să se odihnească frații puțin, pentru osteneala cea de noapte a rugăciunii, iar sîrguința ta mișcată de Dumnezeu către Preasfînta Stăpînă Născătoare de Dumnezeu este bună și spre sporirea sufletului tău și noi ne bucurăm foarte de venirea ta".

Atunci au mers în biserică și, făcînd Cuviosul rugăciune, iubitorul de Hristos voievod se îndulcea de cuvintele cele folositoare de suflet ce ieșeau din gura lui și, cîștigînd mare folos de la el, s-a întors la casa sa, slăvind pe Dumnezeu. Din acea zi, el a început mai mult a iubi pe Sfîntul, avîndu-l și ascultîndu-l pe el, ca pe unul din cei vechi sfinți părinți. Dar Cuviosul părintele nostru Teodosie nu se mîndrea pentru aceasta că voievodul și boierii îl cinsteau ci, ca un adevărat luminător, strălucea mai mult cu smerenie, spre învățătura tuturor ucenicilor săi. Că, smerindu-se, atunci mai mult se ostenea cu mîinile sale în toate zilele și poruncea cu lucrul, iar nu cu cuvîntul. Adeseori intra în pitărie și, fiind chiar egumen, slujea cu cei ce coceau pîine, frămîntînd aluatul și făcînd pîine, neascunzîndu-și deloc talantul puterii trupești. Astfel îi înveselea cu duhul, mîngîindu-i și îmbărbătîndu-i ca să nu zăbovească de loc în lucrul lor.

Într-una din zile, apropiindu-se praznicul Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, nu era apă în pitărie și a venit la Cuviosul chelarul, cu numele Teodor, spunîndu-i că nu este cine să aducă apă. Atunci, sculîndu-se îndată Cuviosul, a cărat singur apă din puț. Dar unul din frați, văzîndu-l ostenindu-se, s-a dus degrabă și a spus celorlalți, iar ei, alergînd cu sîrguință, au adus apă destulă.

Odată, nefiind lemne tăiate pentru trebuința fierturii, același chelar a venit la Cuviosul, zicîndu-i: "Poruncește, părinte, cuiva din frații cei fără de lucru, ca, mergînd, să pregătească lemne pentru trebuință". Cuviosul i-a răspuns: "Iată, eu sînt fără de lucru! Voi merge eu!" Atunci era vremea prînzului. Deci, fericitul a poruncit fraților să meargă la masă; iar el, luînd toporul, a început să taie lemne. Frații, ieșind după masă, au văzut pe cuviosul egumen tăind lemne. Drept aceea, au luat topoarele și au tăiat atîtea lemne, încît le erau destule pentru multe zile.

Cînd fericitul Nicon, care a călugărit pe Cuviosul și apoi se dusese din peșteră, s-a întors în Mănăstirea Pecersca, atunci Cuviosul părintele nostru Teodosie, fiind egumen, îl cinstea ca pe un părinte. De multe ori, fericitul Nicon, cosînd cărți - căci era meșter la lucrul legătoriei -, el îi torcea sfoară pentru trebuința lui. Astfel era smerenia și bunătatea acestui bărbat insuflat de Dumnezeu în osteneli de tot felul. Pe lîngă acestea și haina pe care o purta ca egumen era smerită și simplă. Căci purta pe trupul lui o dulamă de păr aspru, iar deasupra aceleia avea altă haină foarte proastă, pe care o purta, ca să nu i se vadă dulama cea de păr, ce era pe el.

Într-o zi, a mers Cuviosul pentru o trebuință oarecare la iubitorul de Hristos domn Izaslav și, cetatea fiind departe, a zăbovit pînă seara. Vrînd el să plece, a poruncit iubitorului de Hristos voievod, ca să-l ducă în căruță la mănăstire. Dar cînd mergea pe cale a văzut vizitiul că este îmbrăcat cu haină proastă și nu socotea că este egumen. Deci, i-a zis: "Monahule, încalecă tu pe cal, ca eu să mă odihnesc în căruță". Cuviosul, îndată s-a sculat cu smerenie, a încălecat pe cal și astfel ducea pe vizitiu culcat în căruță. Uneori încăleca pe cal, alteori mergea pe jos și cînd ostenea încăleca iarăși. Luminîndu-se de ziuă au început boierii a merge la voievod și, cunoscînd de departe pe Cuviosul, au descălecat de pe cai și i se închinau lui. Atunci Cuviosul a zis vizitiului: "Iată, acum este ziuă; scoală-te și încalecă pe calul tău!"

Văzînd vizitiul pe cei ce se închinau Cuviosului, s-a înspăimîntat, cutremurîndu-se și sculîndu-se, a încălecat pe cal. Șezînd Cuviosul în căruță, mai mult i se închinau cei ce-l întîm-pinau, iar vizitiului care-l ducea, i se făcuse frică mare. Sosind la mănăstire au ieșit înaintea lui toți frații de i s-au închinat pînă la pămînt. Atunci sluga și mai mult s-a înspăimîntat, gîndind: "Cine este acesta, că toți se închină lui?" Deci, Cuviosul, luîndu-l de mînă, l-a dus în trapeză și a poruncit să-i dea de mîncare și de băut și, dăruindu-l, l-a eliberat. Aceasta a spus-o mai pe urmă fraților singur vizitiul, iar Cuviosul n-a spus la nimeni, învățînd în toate zilele pe frați să nu se înalțe întru nimic, că monahul trebuie să fie smerit și să se facă mai mic decît toți.

Printr-o smerenie ca aceea, Cuviosul învăța pe ucenicii săi, ca în tot lucrul să ia mai întîi binecuvîntare de la mai marele lor, că cel ce seamănă lucrurile sale întru binecuvîntare, în dulceață va secera rodurile dintr-însele! Puterea acestei învățături o arăta el astfel. Cînd veneau la dînsul dreptcredincioșii pentru folos, atunci, după dumnezeiasca învățătură, le punea înaintea lor bucate mănăstirești, pîine și linte. Venind odată voievodul Izaslav și gustînd bucate de acelea a zis către cuvios: "Iată,

precum știi, părinte, casa mea este plină de toate bunătățile lumii acesteia, dar niciodată n-am mîncat cu așa dulceață ca acum, deși sînt de multe feluri și de preț mare, totuși nu sînt așa dulci ca aceste bucate. Deci, rogu-te, părinte, să-mi spui de unde este această dulceață în bucatele voastre?"

Iar insuflatul de Dumnezeu părintele nostru Teodosie i-a răspuns: "De voiești, bunule stăpîn, să știi acestea, ascultă-mă și-ți voi spune. La noi, cînd frații vor să fiarbă bucate sau să coacă pîine, au rînduiala aceasta: mai întîi merge fratele cel ce slujește la egumen și ia binecuvîntare de la dînsul. Apoi, închinîndu-se înaintea Sfîntului Altar de trei ori pînă la pămînt, aprinde lumînarea din Sfîntul Altar și cu ea aprinde focul în bucătărie sau în pitărie. După aceea, cînd vor să toarne apă în căldare, zice cel ce slujește către cel mai mare: "Binecuvintează, părinte!" Iar el răspunde: "Dumnezeu să te binecuvinteze, frate". Și așa, tot lucrul lor se face cu binecuvîntare; pentru aceasta se preface în dulceață. Iar slugile tale, precum mi se pare, slujesc cîrtind, certîndu-se, și pîrîndu-se unul pe altul; ba încă de multe ori sînt bătuți și de cei mari, așa că tot lucrul lor nu se face fără păcat. De aceea bucatele nu se prefac în dulceață". Auzind voievodul acestea, a răspuns: "Cu adevărat, părinte, așa este precum grăiești".

De se întîmpla Cuviosului cîndva, să audă că în mănăstirea sa s-a făcut un lucru fără binecuvîntare și din neascultare, atunci numea lucrul acela partea vrăjmașului și niciodată nu dădea voie ca binecuvîntata lui turmă să guste din vreo mîncare ca aceea, poruncind s-o arunce ori în apă, ori în foc. Astfel s-a întîmplat la praznicul Sfîntului Mare Mucenic Dimitrie, fiind aproape mănăstirea acelui sfînt. Cînd ieșea Cuviosul cu frații, i-au adus lui de la niște dreptcredincioși pîini foarte frumoase, pe care el a poruncit chelarului să le pună în ziua aceea la masă înaintea fraților. Iar chelarul, neascultînd, s-a gîndit în sine că a doua zi, venind toți frații, le va pune înainte aceste pîini; iar acum cei ce au rămas să mănînce pîinea mănăstirii, lucru pe care l-a și făcut.

A doua zi, Cuviosul și toți frații, mergînd la masă și văzînd acele pîini tăiate și puse pe masă, a chemat chelarul și l-a întrebat: "De unde sînt aceste pîini?" Iar el a răspuns: "Sînt aduse de ieri, dar nu le-am dat la masă, de vreme ce erau frați puțini și m-am gîndit ca astăzi să le pun înaintea tuturor". Iar Cuviosul i-a zis: "Mai bine era să nu te îngrijești de ziua viitoare, ci să faci după porunca mea, pentru că Domnul nostru, Care pururea Se îngrijește de noi, ne-ar fi dat cele de trebuință, ba și de mai mari S-ar fi îngrijit". Apoi a poruncit să adune acele bucăți de pîine în coșniță și să le arunce în rîu, iar chelarului i-a dat canon, ca unuia ce nu ascultase și care făcea și alte neascultări.

Văzînd Cuviosul părintele nostru Teodosie cum că îngrijirea pentru mîine și cîștigarea celor vremelnice nu se face de monahi fără o sfătuire oarecare, deoarece această îngrijire este potrivnică făgăduinței lor, învăța cu dinadinsul pe frații săi la fapta bună a necîștigării, ca în singur Dumnezeu să se îmbogățească cu credință și cu nădejde, iar nu să nădăjduiască spre avere stricăcioasă. Pentru aceasta, de multe ori

umbla prin chilii și de afla la cineva ceva mîncare, haine mai mult decît cele rînduite, sau ceva din averea deșartă, pe acelea le lua și le arunca ca pe o parte a vrăjmașului și a neascultării. Și așa îi sfătuia pe ei: "Nu se cuvine nouă, fraților, fiind monahi și lepădîndu-ne de cele lumești, să luăm avere în chiliile noastre, căci cum vom putea să aducem rugăciune curată lui Dumnezeu, ținînd comoara în chilia noastră? Ci să ne aducem aminte de cuvintele Domnului, Care zice: *Unde este comoara voastră, acolo va fi și inima voastră*. Și iarăși: *Nebunule, în această noapte vor să ceară sufletul tău de la tine, iar cele ce le-ai gătit, ale cui vor fi?* Drept aceea, fraților, să fim îndestulați cu haina noastră cea de nevoie și cu hrana cea pusă înainte pe masă, iar în chilii nu se cuvine a avea nimic din acestea, ca astfel, cu toată osîrdia și cu tot gîndul să aducem rugăciune curată lui Dumnezeu".

Cu aceste îndemnări îi învăța pe ei Cuviosul, cu toate blîndețile și cu lacrimi, pentru că era milostiv, blînd, nemînios și avea milă către toți. Și de se slăbea cu inima cineva din necîștigătoarea lui turmă și se ducea din mănăstire, atunci Cuviosul era în mare grijă și mîhnire pentru el și se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi ca să întoarcă înapoi oaia care se despărțise din turmă și nu înceta rugăciunea pînă ce nu se întorcea cel dus.

Și era acolo un frate nerăbdător, care adeseori fugea din mănăstire și cînd se întorcea; atunci Cuviosul îl primea cu bucurie, și zicea: "Nu-l va lăsa pe el Dumnezeu să se sfîrșească afară din această mănăstire. Deși se duce de la noi, însă el își va lua sfîrșitul vieții tot în această mănăstire". Și se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi ca să dea răbdare fratelui. Apoi, după multe ieșiri ale sale, fratele acela s-a întors în mănăstire, rugînd pe Cuviosul să-l primească. Deci, Cuviosul, fiind cu adevărat milostiv, l-a primit ca pe o oaie care venise din rătăcire și l-a rînduit în turma sa. Atunci fratele, aducînd puțină avere pe care o cîștigase lucrînd, căci era lucrător de haine, a pus-o dinaintea Cuviosului. Iar Cuviosul i-a zis: "De voiești să fii monah desăvîrșit, atunci vei lua aceasta și o vei arunca în cuptorul cel aprins, ca pe un lucru venit din neascultare!" Deci, el, care se căia cu adevărat, adunîndu-le toate, le-a dus, după porunca Cuviosului și, aruncîndu-le în cuptor, le-a ars. De atunci el viețuia în mănăstire, petrecînd restul zilelor sale în pocăință și a adormit acolo în pace, după proorocia Cuviosului.

Cuviosul părintele nostru Teodosie, fiind foarte milostiv cu cei săraci, a făcut o curte aproape de mănăstirea sa și a zidit într-însa o biserică a Sfîntului Întîiului Mucenic Ștefan. Acolo a poruncit să petreacă săracii, orbii, șchiopii și neputincioșii, cărora le dădea cele de trebuință din mănăstire și din toată averea monahicească, a zecea parte. Afară de acestea, în toate sîmbetele trimitea un car cu pîini la cei ce erau în temnițe și în lanțuri.

Și nu numai spre cei nevoiași era milostiv Cuviosul părintele nostru Teodosie, ci și spre cei ce făceau strîmbătate mănăstirii lui. Odată, au adus la el pe niște tîlhari prinși în satul mănăstiresc, care merseră să fure. Cuviosul, văzîndu-i pe ei legați și în necaz, i s-a făcut jale și, lăcrimînd, a poruncit să-i dezlege și să le dea să mănînce și

să bea. Apoi i-a învățat să nu facă nimănui strîmbătate, ci cu ale lor osteneli să fie îndestulați. Dîndu-le cele de trebuință, i-a iertat și i-a eliberat în pace. Drept aceea, Cuviosul părintele nostru Teodosie nădăjduia că Domnul îi va păzi de jefuire tîlhărească și de este ceva de nevoie, va da robilor Săi. Această nădejde a Cuviosului s-a adeverit prin minunea aceasta.

Înmulțindu-se numărul fraților, Cuviosul Teodosie a fost nevoit să lărgească curtea mănăstirii pentru facerea chiliilor. Și a început a lucra el însuși și cu frații, spre a face ograda mai mare. Într-o noapte întunecoasă, mănăstirea fiind dezgrădită și nepăzită, au venit la ei tîlharii, zicînd că averea lor este ascunsă în palatul bisericesc. Dar, pornind spre biserică, au auzit un glas care cînta înăuntru. Iar ei, socotind că frații fac rugăciunile Pavecerniței, s-au dus, zăbovind puțin în pădurea cea deasă. După aceea, socotind că au sfîrșit cîntarea, au mers iarăși la biserică, dar au auzit din nou același glas și au văzut o lumină preaminunată în biserică, din care ieșea un miros plăcut, pentru că îngerii cîntau într-însa. Iar ei, socotind că frații săvîrșeau cîntarea de miezul nopții, iarăși s-au dus și așteptau pînă ce vor sfîrși cîntarea, ca apoi, intrînd în biserică, să ia toate cele ce erau într-însa. Și astfel, venind de mai multe ori, au auzit același glas îngeresc. După aceasta a sosit vremea de cîntare a Utreniei, și, după obicei, eclesiarhul a început a lovi în clopot pentru Utrenie.

Tîlharii, auzind aceasta, s-au dus puțin în pădure și se sfătuiau: "Ce să facem? Că, precum mi se pare, a fost o nălucire în biserică. Iată, acum, cînd se vor aduna toți în biserică, noi să mergem și, apucîndu-i pe toți de la ușă, îi vom omorî și vom lua averea lor". Deci, zăbovind puțin pînă ce frații s-au adunat în biserică cu fericitul Teodosie, povățuitorul lor, și au început a cînta psalmii Utreniei, atunci tîlharii au năvălit spre biserică. Dar, deodată au văzut o minune înfricoșătoare, că biserica a fost luată de pe pămînt cu cei ce erau într-însa și s-a suit în văzduh, încît nu le era cu putință a săgeta într-însa. Iar ei, văzînd minunea aceea, s-au temut foarte și, tremurînd, s-au întors la locul lor. De atunci, umilindu-se, s-au făgăduit să nu mai facă tîlhării, iar vătaful lor, venind la Cuviosul Teodosie cu alți trei tovarăși, s-a căit de aceea și i-au mărturisit cele ce se făcuseră. Cuviosul, auzind acestea, a preamărit pe Dumnezeu, Care nu numai a păzit cele de nevoie ale bisericii, dar l-a și mîntuit de la o moarte ca aceea. Apoi, învățîndu-i pe ei pentru mîntuirea sufletului, i-a eliberat, slăvind și mulțumind lui Dumnezeu și Cuviosului.

Încă o minune ca aceasta s-a făcut pentru a doua oară, pe vremea egumeniei celei plăcute lui Dumnezeu a Cuviosului Teodosie, în mănăstirea lui pentru aceeași biserică, cu adevărat păzită de Dumnezeu din cer și stînd singură în văzduh sub acoperămîntul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. S-a întîmplat unuia din boierii iubitorului de Hristos voievod Izaslav, că mergea înainte peste un cîmp, departe ca de cincisprezece stadii de mănăstirea Cuviosului Teodosie, și, deodată, a văzut de departe o biserică stînd sub nori și, spăimîntîndu-se, a alergat cu slugile sale, vrînd să știe, care este acea biserică? Dar cînd a ajuns la mănăstirea Cuviosului Teodosie, atunci el a văzut că biserica s-a pogorît și a stat în mănăstire la locul ei, iar el, bătînd în poartă și deschizîndu-i portarul, a intrat și a spus Cuviosului ceea ce se făcuse. De

atunci adeseori mergea la el, îndulcindu-se de cuvintele lui cele insuflate de Dumnezeu și dînd din averea sa pentru rînduiala mănăstirii și pentru împodobirea bisericii celei păzite de Dumnezeu.

Și nu numai pentru biserică s-a descoperit acea minune, ci și pentru moșiile mănăstirii Cuviosului Teodosie. Căci, odată, au fost prinși niște tîlhari, pe care, legîndu-i, îi duceau în cetate la judecătorul, și li s-a întîmplat a trece pe lîngă un sat al mănăstirii Pecersca. Atunci unul din cel legați, clătinînd cu capul spre satul acela, zicea: "Într-o noapte am venit în acest sat, ca să furăm și să apucăm toate cele ce sînt într-însul, dar am văzut o cetate foarte înaltă, de care nu am putut să ne apropiem nicidecum". Pentru că a îngrădit bunul Dumnezeu toate moșiile mănăstirești cu rugăciunile Cuviosului Teodosie, cel ce a nădăjduit spre Dînsul. El în toate nopțile, făcînd rugăciune, înconjura mănăstirea sa, și cu aceea, ca și cu un zid tare o îngrădea, cum și toate cele stăpînite de dînsul.

Acest cuvios, ținînd egumenia Mănăstirii Pecersca, avea nădejde spre Dumnezeu și spre Născătoarea de Dumnezeu pentru păzirea mănăstirii și pentru înfrumusețarea bisericii. Un boier al voievodului Izaslav, cel mai înainte pomenit, anume Sudislav Gheuevici, iar din Sfîntul Botez numit Clement, mergînd cu voievodul său la război, a făgăduit: "De mă voi întoarce sănătos la casa mea, voi da Preasfintei Născătoare de Dumnezeu cea din mănăstirea fericitului Teodosie al Pecerscăi doi talanți de aur și voi face o coroană de aur.

Sosind războiul, mulți din amîndouă părțile au căzut. Mai pe urmă vrăjmașul a fost biruit și acel boier împreună cu ai săi s-au întors, uitînd ceea ce a făgăduit. După cîteva zile, pe cînd dormea la amiază, a auzit un glas înfricoșat, chemîndu-l pe nume: "Clemente!" Iar el, deșteptîndu-se, a văzut înaintea sa icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care era în mănăstirea Cuviosului Teodosie și a auzit glas venind de la dînsa: "Pentru ce, Clemente, ceea ce ai făgăduit să-mi dai nu mi-ai dat? Însă, iată, acum îți zic să te sîrguiești a-ți împlini făgăduința ta!" Și îndată icoana s-a făcut nevăzută. Deci, boierul fiind în frică mare, a luat aur cît făgăduise și de îndată a făcut o coroană de aur pentru împodobirea icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pe care le-a adus în Mănăstirea Pecersca, dîndu-le Cuviosului Teodosie.

După cîteva zile, acel boier s-a gîndit să dea o Evanghelie tot pentru acea mănăstire. Dar, mergînd la Cuviosul Teodosie, a ascuns Sfînta Evanghelie sub haină. Apoi, după rugăciune, vrînd ei să șadă, nearătînd boierul Evanghelia, i-a zis Cuviosul: "Frate Clemente, scoate mai întîi Sfînta Evanghelie cea făgăduită Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pe care o ai sub haina ta, și atunci vom ședea". Auzind aceasta, boierul s-a înspăimîntat de vederea de mai înainte a Cuviosului - căci nimeni nu-i spusese de aceasta -, și îndată, scoțînd Sfînta Evanghelie, a dat-o în mîinile Cuviosului. Atunci, șezînd, s-a îndulcit de duhovnicești vorbiri cu dînsul și s-a întors la casa sa cu mult folos sufletesc.

Astfel, nădejdea sa către Dumnezeu și împlinirea lipsei în mănăstirea lui, Cuviosul Teodosie le-a încredințat cu multe minuni, după cum a spus un monah, anume Ilarion, care în toate zilele și nopțile a scris cărți în chilia Cuviosului Teodosie, pe cînd el cînta încet Psaltirea și cu mîinile torcea lînă sau lucra altceva.

Într-o seară, pe cînd ei lucrau, a intrat iconomul Anastasie, spunînd Cuviosului: "Nu am cu ce să cumpăr pentru a doua zi, cele de nevoie la masa fraților și alte trebuințe". Iar Cuviosul i-a răspuns: "Precum vezi, acum este seară și ziua de mîine este departe; de aceea mergi și așteaptă puțin, rugîndu-te lui Dumnezeu, căci El se va îngriji de noi și ne va milui precum va voi!" Auzind acestea iconomul, s-a dus; iar Cuviosul, sculîndu-se îndată, a mers în chilia sa cea mai dinăuntru, ca să-și cînte după obicei pravila sa. Venind după rugăciune, a stat lucrînd lucrul său și, iată, a venit iarăși iconomul, spunîndu-i tot aceeași. Iar Cuviosul i-a zis: "Nu ți-am spus oare să te rogi lui Dumnezeu? Iar de dimineață, mergînd în cetate la cel ce vinde, vei lua cu împrumut cele de trebuință fraților. Pe urmă, Dumnezeu făcîndu-ne nouă bine, vom plăti datoria, căci credincios este Cel ce a zis: "Să nu vă îngrijiți de a doua zi, că nu ne va lăsa pe noi Dumnezeu cu darul Său".

Ieșind iconomul, a intrat un tînăr luminos în haină ostășească și, închinîndu-se, a pus pe masă un taler de aur și îndată a ieșit afară, fără a zice ceva. Iar Cuviosul, sculîndu-se, a luat aurul și cu lacrimi s-a rugat lui Dumnezeu, mulțumindu-I. Apoi, a doua zi, chemînd pe portar, l-a întrebat: "A venit cineva la poartă în noaptea aceasta?" Iar portarul i-a zis: "Cu adevărat n-a venit nimeni, pentru că după apusul soarelui îndată am închis poarta". Atunci Cuviosul, chemînd pe iconom i-a dat talerul de aur, zicîndu-i: "Ce zici, frate Anastasie, că nu ai cu ce cumpăra cele de trebuință fraților? Deci, ia-ți aurul și mergi de cumpără cele de trebuință".

Iconomul, cunoscînd darul lui Dumnezeu, a căzut și i s-a închinat, cerînd iertare. Iar Cuviosul îl învăța: "Frate, să nu te deznădăjduiești niciodată, ci să te întărești în credință și aruncă toată grija ta spre Domnul, că Acela se îngrijește de noi, precum voiești. Deci, să faci astăzi fraților ospăț, că aceasta este cercetarea lui Dumnezeu, și, cînd ne lipsim vreodată, Dumnezeu iarăși se îngrijește de noi, precum s-a și făcut".

Într-o zi a venit de asemenea la Cuviosul, chelarul Teodor, spunîndu-i: "Astăzi nu am ce să pun înaintea fraților la masă". Răspuns-a lui Cuviosul: "Mergi de așteaptă puțin, rugîndu-te lui Dumnezeu, că Acela Se îngrijește de noi, iar de nu vom fi vrednici, vei fierbe grîu și, amestecîndu-l cu miere, vei pune fraților la masă. Însă să nădăjduim spre Dumnezeu, Care în pustie a dat pîine popoarelor celor nesupuse. Acela și nouă azi este puternic să ne dea hrană".

Auzind chelarul aceasta, s-a dus; iar Cuviosul se ruga lui Dumnezeu neîncetat. Și iată, Ioan, cel întîi între boierii voievodului Izaslav, după voința lui Dumnezeu, a umplut trei care cu bucate: pîine, pește, linte, grîu și miere, trimițîndu-l la Cuviosul în mănăstire. Iar Cuviosul, văzîndu-le, a preamărit pe Dumnezeu și a zis chelarului:

"Vezi, frate Teodore, că nu ne lasă pe noi Dumnezeu? Numai de am nădăjdui spre Dînsul cu toată inima! Mergi de fă ospăț fraților pentru astăzi, căci aceasta este cercetarea lui Dumnezeu". Așa s-au veselit Cuviosul și frații la masă cu veselie duhovnicească, mulțumind lui Dumnezeu, că nu este lipsă celor ce se tem de El. Iar Dumnezeu făcea din destul asemenea faceri de minuni în locașul lui, cu rugăciunile Cuviosului.

Într-una din zile a venit la Cuviosul Teodosie preotul din cetate, cerînd vin spre slujirea dumnezeieștii Liturghii. Și îndată, Cuviosul, chemînd pe iconomul bisericii, i-a poruncit să umple vasul preotului cu vin. Iar el a răspuns: "Puțin am, abia de trei sau de patru Sfinte Liturghii!" Iar Cuviosul i-a zis: "Dă-i omului acesta tot vinul ce îl avem, iar de noi Se va îngriji Dumnezeu!" Iconomul, ducîndu-se, n-a ascultat porunca Sfîntului și a turnat preotului puțin vin în vas, oprind numai pentru a doua zi la dumnezeiasca slujbă. Iar preotul, luîndu-l, l-a arătat Cuviosului. Atunci Cuviosul, chemînd pe iconom, i-a zis: "Au nu ți-am spus să-i dai tot vinul și pentru ziua de mîine să nu te îngrijești? Pentru că Dumnezeu nu va lăsa fără slujbă biserica Maicii Sale pe ziua de mîine; ci încă și acum ne va da nouă vin destul!" Și așa, iconomul, mergînd, a dat tot vinul preotului și l-a eliberat pe el.

Deci, pe cînd era după cină, după proorocia Cuviosului, au adus trei care cu buți pline de vin, de la o mare jupîneasă din casa iubitorului de Hristos domn Vsevolod. Iconomul bisericii, văzînd aceasta, a preamărit pe Dumnezeu, minunîndu-se de proorocia Cuviosului Teodosie, care a zis: "Într-această zi ne va trimite nouă Dumnezeu vin din destul", precum s-a și întîmplat.

Același iconom bisericesc a văzut altă minune, ce s-a făcut cu rugăciunile Cuviosului, asemenea acesteia.

Odată, la ziua praznicului Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, lipsind untdelemnul trebuincios la candelele ce luminau în biserică, s-a gîndit iconomul bisericii ca din semințele pămîntu-lui să stoarcă ulei și de acela să toarne în candele și să le aprindă. De aceea, întrebînd pe Cuviosul Teodosie, iar el neoprindu-l de la una ca aceasta, a făcut așa, precum s-a gîndit. Dar cînd voia să toarne uleiul acela în candele, a văzut un șoarece mort căzut în el.

Atunci, degrabă mergînd, a spus Cuviosului, zicînd: "Cu toate că am acoperit bine vasul cu uleiul acela, totuși nu știu pe unde a intrat un șoarece și s-a înecat acolo". Iar Cuviosul, cunoscînd că cu dumnezeiasca purtare de grijă s-a făcut aceasta, a zis iconomului: "Se cade nouă, frate, să nădăjduim spre Dumnezeu, că puternic este să ne dea nouă cele de trebuință, iar, necrezînd, să nu facem un lucru care nu se cade. Ci mergi de varsă uleiul acela pe pămînt și așteaptă puțin, rugîndu-ne lui Dumnezeu, că El are să ne dea în această zi untdelemn din destul". Apoi, iconomul, ascultînd porunca și Cuviosul rugîndu-se, cînd era ceasul de Vecernie, unul din cei bogați a adus un vas foarte mare plin cu unt-delemn, pe care văzîndu-l Cuviosul, a preamărit pe Dumnezeu că așa degrabă a auzit rugăciunea lui. Drept aceea a umplut candelele

toate și încă a mai rămas untdelemn destul. Și astfel, au făcut a doua zi praznic luminat Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Din unele minuni ca acestea, care, cu rugăciunile Cuviosului Teodosie, se împlinea lipsa, a fost și aceasta: Iubitorul de Hristos domn Izaslav, care avea cu adevărat dragostea lui Hristos către Cuviosul Teodosie, venea adeseori la el, îndulcindu-se de cuvintele lui cele curgătoare ca mierea. Într-una din zile, voievodul, venind la Cuviosul Teodosie, a zăbovit la dumnezeiasca vorbire pînă la vremea cîntării Vecerniei. Și, iată, deodată, Dumnezeu voind așa, o ploaie mare a căzut. Iar Cuviosul, văzînd o vărsare de apă ca aceea, a chemat chelarul și i-a poruncit să pregătească bucate pentru cina voievodului. Chelarul a zis: "Părinte, nu am must de băut pentru voievod și pentru cei ce sînt cu ei". Iar Cuviosul i-a zis: "Oare nici cît de puțin nu ai?"

Răspuns-a chelarul: "Cu adevărat, părinte, nu am nici o picătură, încît și vasul în care era băutura aceea, l-am răsturnat deșert și l-am pus cu vana în jos". Iar Cuviosul Teodosie, fiind plin de darul lui Dumnezeu după numele său, i-a zis: "Iată, mergi după cuvîntul meu, în numele Domnului nostru Iisus Hristos, și vei afla mied în vasul acela". Iar el, crezînd, a mers după cuvîntul Cuviosului și a aflat vasul așezat drept și plin de mied. Văzînd el aceasta și înfricoșîndu-se, degrabă a mers și a spus Cuviosului ceea ce se făcuse. Și i-a zis Cuviosul: "Taci, fiule, și nu spune nimănui de aceea, ci iute du-te și adu voievodului și celor cu el cît va fi de trebuință; încă și fraților să dai dintr-acela, pentru că aceasta este binecuvîntarea lui Dumnezeu!" După aceasta, încetînd ploaia, voievodul s-a dus la casa sa, iar în mănăstire a fost atîta binecu-vîntare, încît multă vreme frații s-au îndestulat cu acea băutură.

Odată a venit la același cuvios mai-marele pitarilor și i-a spus: "Nu am făină din care să fac pîini, fraților". Răspuns-a Cuviosul: "Mergi și caută în hambar, doar vei afla în el cumva puțină făină, pînă ce iarăși Dumnezeu Se va îngriji de noi". Iar el a zis către Cuviosul: "Adevărul îți spun, părinte, că eu singur am șters racla și nu mai este nimic în ea, decît într-un unghi puține tărîțe, ca trei sau patru pumni". Cuviosul i-a zis: "Să mă crezi, fiule, că puternic este Dumnezeu, să ne îndestuleze pe noi cu făină și dintr-acele puține tărîțe, precum pe vremea lui Ilie a făcut acelei văduve, căreia i-a înmulțit făina, dintr-un pumn ce avea, încît s-a hrănit aceea cu fiul ei în vreme de foamete, pînă ce s-a făcut îndestulare. Pentru că acum este tot același Dumnezeu, Care este puternic și Care asemenea poate să ne facă și nouă din puțin mult; deci, mergi și caută, doar va fi binecuvîntarea lui Dumnezeu la locul acela".

Iar el, auzind aceasta, în urma rugăciunilor Cuviosului Teodosie s-a dus. Și cum a intrat în hambar, a văzut racla, care mai înainte era goală, fiind plină de făină, încît se vărsa pe pămînt pe deasupra. Și îndată s-a înspăimîntat, văzînd acea preaslăvită minune și, întorcîndu-se, a spus Cuviosului; iar cuviosul i-a zis: "Mergi, frate, și nu spune nimănui de aceasta și să faci pîine după obicei, pentru că, iată, cu rugăciunile cuvioșilor fraților noștri, Dumnezeu a trimis la noi mila Sa".

Pentru aceste multe faceri de bine dumnezeiești, Cuviosul părintele nostru Teodosie mulțumea lui Dumnezeu cu lacrimi în rugăciunile sale, și în toate nopțile petrecea fără de somn, plecîndu-și genunchii pînă la pămînt. Acestea le-au aflat iconomii bisericii, care, mergînd mai înainte de cîntarea Utreniei la chilia lui ca să ia binecuvîntare, îl auzeau totdeauna rugîndu-se și plîngînd mult și, adeseori, bătîndu-se cu capul de pămînt, iar cînd Cuviosul auzea zgomot, îndată tăcea, făcîndu-se că doarme, pînă ce bătea de trei ori cel ce zicea: "Binecuvintează, părinte".

Atunci el, deșteptîndu-se ca din somn, răspundea: "Dumnezeu să te binecuvinteze". Apoi, mai înainte de toți se afla în biserică, și așa făcea în toate nopțile. Afară de aceasta el se nevoia și cu alte feluri de osteneli în vremea egumeniei sale. Pentru că nimeni nu l-a văzut vreodată zăcînd pe coastele sale, și, cînd voia să se odihnească pentru neputința trupească, după cîntarea Pavecerniței, atunci, șezînd, dormea puțin și îndată, după aceea pleca la cîntarea cea de toată noaptea. Asemenea, nu l-a văzut niciodată turnîndu-și apă pe trupul său, ci își spăla numai mîinile și fața. Iar cînd frații aveau ospăț, el mînca pîine uscată, verdețuri fierte fără unsoare și bea numai apă. Dar niciodată nu s-a văzut la masă mîhnit, ci totdeauna avea fața veselă, nu de bucate, ci de darul lui Dumnezeu care întărea inima lui.

În toți anii, la postul Sfintelor Paști, se ducea Sfîntul Teodosie în peșteră, unde s-a pus după aceea și cinstitul lui trup. Acolo se închina singur, pînă ce venea Duminica Floriilor. Iar vineri, mai înainte de duminica aceea, în vremea Vecerniei ieșea din peșteră și venea la frați. De multe ori și din peștera aceea, în care îl știau frații că se închină, se ducea noaptea, neștiut de nimeni, la un sat mănăstiresc și petrecea acolo în altă peșteră ascunsă, rugîndu-se lui Dumnezeu. De acolo ieșea tot noaptea, mai înainte de vinerea dinaintea Duminicii Floriilor și venea în peștera cea dintîi. Și așa ieșea la frați în vinerea aceea, încît toți socoteau, că acolo a petrecut el toate zilele postului.

Multe necazuri și năluciri îi făceau cuviosului în peșteră duhurile cele rele. Dar, Dumnezeu i-a dat putere nevăzută spre biruința lor, încît nefiind izgonit nicidecum de acele duhuri, petrecea într-o peșteră așa de întunecoasă, netemîndu-se de mulțimea stăpîniilor întunericului, ci stătea cu tărie ca un bun ostaș al lui Hristos. Cu rugăciunea și cu postul i-a gonit de la sine și nu îndrăzneau să se apropie de dînsul, ci îi făceau năluciri numai de departe.

Odată, după cîntarea Pavecerniței, vrînd să se odihnească puțin, iată, aude în peșteră glas de strigare, de la mulțimea diavolilor, ca și cum unii mergeau în căruțe, alții băteau în timpane, iar alții cîntau din fluiere. Și așa toți chiuiau, încît se cutremura peștera. Auzind Cuviosul acestea toate, nu se temea, nici nu se înspăimînta, ci însemnîndu-se cu semnul Sfintei Cruci și sculîndu-se, a început să cînte Psaltirea și îndată s-a făcut nevăzut acel cutremur și chiot. După rugăciune se auzea iar glas de nenumărați diavoli. Deci, sculîndu-se iarăși Cuviosul, cînta psalmi și acel glas iar se stingea. Așa în multe zile și nopți îi făceau lui supărare duhurile cele rele, nedîndu-i pace să se odihnească, pînă ce, cu darul lui Dumnezeu, i-a biruit

pe ei desăvîrşit şi a luat putere asupra lor, încît acum şi de departe nu îndrăzneau să se apropie de acel loc unde făcea Cuviosul rugăciune, ci fugeau de dînsul, lucru care s-a adeverit prin multe minuni.

În casa unde se făcea pîinea pentru hrana fraţilor, diavolii făceau multe supărări, uneori vărsîndu-le făina, alteori răspîndindu-le aluatul cel pus spre facerea pîinii, făcîndu-le şi alte rele. Atunci, mergînd mai marele pitarilor a spus aceasta Cuviosului Teodosie. Deci, mergînd el în casa aceea şi închizînd uşa după sine, a petrecut într-însa pînă la Utrenie, făcînd rugăciuni, şi din acel ceas nu s-au mai arătat diavoli în acel loc şi nu le-a mai făcut nici o supărare.

Într-o zi, a venit la Cuviosul un frate de la un sat mănăstiresc, spunîndu-i: "În grajdul unde închidem dobitoacele este un locaş de diavoli, care fac multe supărări, nelăsînd dobitoacele să mănînce. De multe ori preotul face rugăciuni, stropind locul acela cu apă sfinţită, dar fără de nici un folos. Atunci Cuviosul, întrarmîndu-se cu rugăciunea şi cu postul, a mers în satul acela şi, fiind seară, a intrat în grajd şi închizînd uşa a petrecut acolo, făcînd rugăciuni pînă a doua zi. Din ceasul acela nu s-au mai arătat diavoli în acel loc şi nimănui din acel sat nu i-au mai făcut supărare.

Nu numai singur Cuviosul biruia puterea diavolească, ci de auzea că vreunul din fraţi avea supărare de nălucirile diavoleşti, pe acela îl învăţa să nu umble din loc în loc, ci să se întrarmeze cu postul şi cu rugăciunea, chemînd pe Dumnezeu spre biruirea diavolilor.

Grăia şi aceasta către dînşii: "Asemenea mi se făcea şi mie la început. Că într-o noapte, pe cînd cîntam în chilie psalmii obişnuiţi, un cîine negru stătea înaintea mea, încît nu puteam a mă închina. Stînd el mult, am vrut să-l lovesc şi s-a făcut nevăzut. Atunci atîta frică şi cutremur m-a cuprins, încît voiam să fug din acel loc, de nu mi-ar fi ajutat Domnul. Deşteptîndu-mă puţin din spaimă, am început cu osîrdie a mă ruga lui Dumnezeu şi a face adeseori închinăciuni. Şi astfel a fugit de la mine acea frică, încît din ceasul acela nu mă mai tem de nălucirile drăceşti, deşi se arată înaintea ochilor mei.

Unul din fraţi, anume Ilarion, povestea: Multă supărare îmi făceau diavolii în chilie, căci noaptea cînd mă culcam, venea mulţime de diavoli, care mă apucau de păr şi, călcîndu-mă, mă trăgeau, iar alţii, ridicîndu-mi peretele, ziceau: "Pe aici să-l tragem, ca să-l sugrumăm cu peretele". Şi aşa îmi făceau în toate nopţile. Eu, neputînd să rabd acestea mai mult, am spus Cuviosului Teodosie şi voiam să mă duc din acel loc în altă chilie. Dar Cuviosul mi-a zis: "Nu te duce, frate, ca nu cumva să se laude întru tine diavolii, că, biruindu-te, ai fugit. Căci mai mare răutate vor începe să-ţi facă, ca cei ce au luat putere asupra ta. Ci roagă-te lui Dumnezeu cu osîrdie în chilia ta. El, văzîndu-ţi răbdarea ta, îţi va da biruinţă asupra lor, încît ei nici nu vor mai îndrăzni a se apropia de tine".

Iar eu iarăși am zis către dînsul: "Rogu-mă ție, părinte, că de acum nu voi să mai petrec în chilia aceea nicidecum, pentru mulțimea diavolilor ce locuiesc într-însa". Atunci Cuviosul a făcut spre mine semnul Crucii și mi-a zis: "Mergi, frate, în chilia ta; de acum nici o supărare nu-ți vor mai face viclenii diavoli și nici nu-i vei mai vedea". Eu, crezînd, m-am închinat Cuviosului și am plecat. De atunci acele duhuri viclene n-au mai îndrăznit a se apropia de chilia mea, fiind gonite cu rugăciunile Cuviosului Teodosie.

Pe lîngă această bărbăție împotriva vrăjmașilor celor nevăzuți, a adăugat Cuviosul Teodosie și bărbăția împotriva vrăjmașilor celor văzuți ai lui Dumnezeu. El avea un obicei ca acesta, că de multe ori, sculîndu-se noaptea în ascuns de toți, ieșea la evrei și cu bărbăție îi dovedea pentru Hristos, ocărîndu-i și mustrîndu-i ca pe niște lepădători de lege și îi numea pe ei ucigași de Dumnezeu, pentru că dorea mult ca, pentru mărturisirea credinței cea întru Hristos, să fie ucis ca un adevărat următor al Lui; iar mai ales de aceea, de care și Însuși Hristos a fost ucis.

Acest viteaz mărturisitor, pe lîngă dorința aceasta, voia să pătimească și pentru mărturisirea dreptății, precum s-a adeverit astfel: În zilele egumeniei lui a fost o tulburare de la vrăjmașul cel fără de trup, domnul întunericului, între cei trei frați după trup, voievozi ai Rusiei, în acest mod: Cei doi frați, Svetoslav, voievodul Cernigovului și Vsevolod, voievodul Pereaslavei, au făcut război nedrept asupra fratelui lor mai mare, iubitorul de Hristos Izaslav, voievodul Kievului, pe care, bătîndu-l, l-au izgonit din Kiev, cetatea scaunului, și ei înșiși au venit la Kiev și au trimis la Cuviosul Teodosie, poftindu-l să vină la ei la prînz. Dar, Cuviosul, cu îndrăzneală, le-a răspuns: "Nu mi se cade mie a merge la masa nedreptății, ca la masa Izabelei!"

Apoi, Vsevolod, ducîndu-se la stăpînirea sa în Pereaslav, iar Svetoslav, șezînd în Kiev la domnia lui Izaslav, Cuviosul Teodosie a început a-l mustra neîncetat pe voievodul Svetoslav, ca pe cel ce cu nedreptate a șezut pe scaunul fratelui său. De multe ori îl ocăra înaintea celor ce veneau la el la mănăstire, rugîndu-i pentru aceea ca să-i spună lui. Iar după aceea i-a trimis o scrisoare foarte mustrătoare, în care a scris aceasta: "Glasul sîngelui fratelui tău celui de un pîntece cu tine, strigă către Dumnezeu asupra ta, ca sîngele lui Abel asupra lui Cain". Și i-a pomenit pe alți mulți din cei vechi, nedrepți, urîtori și de frați gonitori, pentru învățarea lui. Iar voievodul Svetoslav, citind scrisoarea aceea, s-a mîniat foarte, aruncînd-o la pămînt. Și de atunci, Cuviosul Teodosie a fost vestit că va fi osîndit la surghiun. Pentru aceasta frații din mănăstire, fiind în mare mîhnire, rugau pe Cuviosul să înceteze de a-l mai mustra pe voievod.

Asemenea, venind și mulți boieri și spunîndu-i de mînia voievodului, îl sfătuiau să nu se împotrivească lui, și-i ziceau: "Iată, voievodul o să te trimită în surghiun pentru aceasta". Iar Cuviosul, auzind că-i spuneau de surghiunie, s-a bucurat cu duhul și a zis: "De aceasta mă bucur, fraților, nimic mai fericit nu-mi este în viața aceasta, decît a fi izgonit, pentru dreptate, pentru care sînt gata ori la

surghiun, ori la moarte". Și de atunci, mai mult a început a-l ocărî pe voievod pentru ura contra fratelui său, dorind foarte mult să fie surghiunit.

Însă, voievodul, deși se mîniase foarte tare, n-a îndrăznit să facă Cuviosului nici un rău, știindu-l că este drept și sfînt; pentru care și mai mult dușmănea pe voievodul Izaslav, fratele său, că are un luminător ca acela în stăpînirea sa. După aceasta, Cuviosul Teodosie, fiind rugat mult de frați și de boieri și înțelegînd că nimic nu sporește asupra voievodului cu cuvintele sale aspre, a încetat de a-l mustra. Și de atunci s-a gîndit ca prin rugăciune să-l îndemne pe el, ca să întoarcă stăpînirea sa fratelui său.

Nu după multe zile voievodul Svetoslav, înștiințîndu-se de schimbarea Cuviosului Teodosie, s-a bucurat și a trimis la el, rugîndu-l, oare îi va da lui voie să vină la mănăstire sau nu? Acela, neoprindu-l, voievodul a venit bucuros cu boierii în mănăstirea lui. Iar Cuviosul cu frații, ieșind din biserică, l-au întîmpinat cu cinste, închinîndu-se cu toții aceluia. Iar voievodul, sărutînd pe Cuviosul, i-a zis: "Iată, părinte, nu îndrăzneam să vin la tine, socotind că mîniindu-te asupra mea, nu mă vei primi în mănăstirea ta". Iar Cuviosul i-a răspuns: "Și ce sporește, bunule stăpîn, mînia noastră asupra stăpînirii tale? Dar, se cade nouă a mustra și a grăi cele spre mîntuirea sufletului, iar vouă se cuvine a le asculta pe acelea".

Apoi, intrînd în biserică, a făcut rugăciuni și, după rugăciune, începînd a grăi din dumnezeieștile scripturi, îl învăța mult pentru dragostea fratelui. Iar voievodul, asemenea, multă pricină aruncă asupra fratelui său. Și astfel, după multă vorbă folositoare de suflet, voievodul s-a dus la casa sa, slăvind pe Dumnezeu că s-a învrednicit a vorbi cu un bărbat ca acesta. Și de atunci adeseori venea la el. După aceea, de multe ori însuși Cuviosul Teodosie mergea la acest mare voievod Svetoslav, aducîndu-i aminte de frica lui Dumnezeu și de dragostea către fratele său.

Într-una din zile Cuviosul a mers la voievod și a văzut pe mulți înaintea lui, cîntînd în diferite glasuri de muzici și toți veselindu-se. Iar Cuviosul, șezînd aproape de voievod și privind în jos, i-a zis: "Oare așa va fi și în veacul cel viitor?"

Voievodul, umilindu-se, a lăcrimat puțin și a poruncit ca îndată să înceteze cîntările. De atunci, dacă poruncea cîndva acelora să cînte și auzea de venirea Cuviosului, totdeauna le poruncea să înceteze de-a cînta. De multe ori, cînd voievodul afla de venirea Cuviosului, ieșea înaintea ușilor casei și îl întîmpina cu bucurie. Odată, venind Cuviosul, voievodul i-a zis cu bucurie: "Iată, părinte, îți spun adevărul, că de mi-ar spune cineva că tatăl, cel ce m-a născut, a înviat din morți, nu m-aș bucura așa precum mă bucur de venirea ta și nu m-aș teme de acela așa, ca de cuviosul tău suflet".

Deci, Cuviosul i-a zis: "De este așa precum grăiești, apoi să împlinești cererea mea și să întorci fratelui tău scaunul, pe care binecredinciosul tău tată i l-a dat". Iar voievodul pentru aceasta a tăcut, neștiind ce să răspundă; că atît de mult îl aprinsese

vrăjmașul cu mînie asupra fratelui, încît nici nu voia să audă de el. Însă, Cuviosul Teodosie, în toate zilele și nopțile se ruga lui Dumnezeu pentru iubitorul de Hristos domn Izaslav. La ecteniile bisericești a poruncit să-l pomenească, ca pe cel după lege domn al scaunului Kievului și frate mai mare; iar pe acesta, ca unul ce nu șezuse după dreapta lege pe scaunul acela, a poruncit ca multă vreme să nu-l pomenească în mănăstirea sa. Dar în cele din urmă, fiind rugat de frați, a poruncit ca și pe acesta să-l pomenească, însă mai întîi pe Izaslav, iar pe urmă pe Svetoslav.

Fericitul Nicon, cel mai sus pomenit, care ajuta întru toate Cuviosului Teodosie, fiind călugărit de el, văzînd o tulburare ca aceea între domnii Rusiei, s-a dus a doua oară cu doi monahi din Mănăstirea Pecersca, în ostrovul Tmutoracan, unde a zidit o mănăstire, iar Cuviosul Teodosie a rămas la celelalte osteneli fără de el.

Cuviosul părintele nostru Teodosie, fiind plin din destul de fapte bune și umplîndu-se mănăstirea sa cea veche cu frați, pe care acum nu-i mai încăpea, a început a purta grijă, rugîndu-se lui Dumnezeu cu osîrdie, ca să mute mănăstirea în alt loc mai larg, și să zidească o biserică mai mare de piatră, întru numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Dumnezeu arăta că este bineprimită rugăciunea lui și locul spre mutare și întemeierea bisericii celei mai mari de piatră și o preamărea cu minuni ca acestea:

Un om dreptcredincios și temător de Dumnezeu, pe cînd mergea pe deal, alături de biserica cea veche a Pecerscăi, pe o noapte întunecoasă, iată, a văzut în mijlocul luminii celei mari, care strălucea numai deasupra mănăstirii, că se arăta Cuviosul Teodosie, stînd înaintea bisericii cu mîinile ridicate spre cer și rugîndu-se lui Dumnezeu. Privind el și minunîndu-se, iată, altă minune s-a arătat: O văpaie foarte mare ieșind din vîrful bisericii și făcîndu-se un curcubeu, a trecut la alt deal, unde mai în urmă Cuviosul Teodosie a zidit din piatră biserica cea nouă. Văpaia aceea stătea ca un curcubeu, cu un capăt pe vîrful bisericii celei vechi, iar cu altul pe locul celei noi. Această minune a spus-o omul acela cu adevărat în mănăstirea Cuviosului Teodosie.

Într-o noapte, oamenii care locuiau aproape de acel loc, au auzit un glas de nenumărați cîntăreți, iar ei, sculîndu-se din așternuturile lor, au ieșit de prin case și, stînd la un loc înalt, priveau de unde se aude acel glas. Și, iată, strălucea o lumină mare deasupra mănăstirii celei vechi a Pecerscăi și în lumina aceea au văzut ieșind din biserică o mulțime de monahi, mergînd la locul cel nou. Unii duceau icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, alții, mergînd în urmă, aveau în mîini lumînări aprinse, iar înaintea tuturor mergea părintele și povățuitorul lor, Cuviosul Teodosie. Ajungînd la locul acela, au făcut cîntare și rugăciuni; după aceea, cîntînd, s-au întors înapoi și au intrat în biserica cea veche. Aceasta au văzut-o și au spus-o mulți oameni, de vreme ce nici unul din frați nu era acolo, care au cunoscut cu adevărat că au văzut pe îngeri ieșind și intrînd.

Cînd se zidea temelia cea minunată de piatră a bisericii Mănăstirii Pecersca, în locul cel însemnat de Dumnezeu din cer, atunci Cuviosul Teodosie singur s-a ostenit, căci în toate zilele mergea la acel lucru, privind cu sîrguință și pe cît putea ajuta și la lucru. El, purtînd haină proastă, nu-l socotea nimeni că este egumen, ci numai un ascultător din cei mai mici.

Într-o zi, pe cînd Cuviosul mergea la lucrătorii cei ce zideau biserica, l-a întîmpinat o văduvă năpăstuită de judecător și l-a întrebat: "Părinte, rogu-te, spune-mi, este în mănăstire egumenul vostru?" Răspuns-a Cuviosul: "Ce trebuință ai cu dînsul, că este un om păcătos". Dar femeia i-a zis: "De este păcătos nu știu, numai aceasta știu că pe mulți izbăvește de necaz și de ispită; pentru aceasta și eu am venit, rugîndu-mă să-mi ajute și mie, fiind năpăstuită fără dreptate de judecător". Cuviosul, înștiințîndu-se de pricina năpăstuirii ei, îi era jale și a zis către dînsa: "Femeie, mergi la casa ta, iar cînd va veni egumenul nostru, eu îi voi spune despre tine și el te va izbăvi de necazul tău!" Auzind femeia aceasta, s-a dus acasă, iar Cuviosul a mers la judecător și, vorbind pentru dînsa, a izbăvit-o de tiranie și i-a dat toate cu cîte era năpăstuită de dînsul.

Cu niște lucruri ca acestea și cu altele vrednice cerului a ajutat Cuviosul Teodosie la facerea bisericii Mănăstirii Pecersca, cea asemenea cu cerul, a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pe care, deși nu a terminat-o desăvîrșit, însă după moarte, cu rugă-ciunile sale cele către Dumnezeu, ajuta Cuviosului Ștefan, care a luat egumenia după dînsul, spre a termina lucrul lui desăvîrșit.

Cuviosul părintele nostru Teodosie, trăind cu dumnezeiască plăcere, a ajuns la sfîrșitul vieții. Și, știindu-și mai dinainte cea către Dumnezeu ducere a sa și ziua odihnei sale, a poruncit să se adune toți frații, nu numai cei ce erau în mănăstire, ci și cei de pe la moșii sau de la alte trebuințe și toți slujitorii, pe care i-a învățat să petreacă fiecare în slujba cea încredințată lui cu toată osîrdia și frica de Dumnezeu și să se silească toți a cîștiga mîntuirea sufletului și viața cea plăcută lui Dumnezeu. Îi mai învăța sîrguința și starea cea cu frică în biserică, despre dragoste și supunere, nu numai către cei mai bătrîni, ci și către cei de o vîrstă cu ei. Și, zicîndu-le Cuviosul Teodosie acestea, i-a binecuvîntat și i-a eliberat.

Apoi a venit dreptcredinciosul domn Svetoslav spre cercetarea cuviosului, iar el, deschizîndu-și gura sa care vărsa dar, a început a-l învăța despre dreapta credință, cum să o păzească și să aibă grijă de sfintele biserici. Și pe lîngă acestea a zis: "Mă voi ruga Domnului Dumnezeu și Preacuratei Maicii Lui pentru dreapta credință a ta, ca să-ți dea stăpînire pașnică și netulburată. Și, iată, încredințez dreptei tale credințe, această sfîntă mănăstire a Pecerscăi, casa Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pe care singură a voit a o zidi.

După aceea, Cuviosul Teodosie, din răceală fiind cuprins de boală și aprinzîndu-se cu fierbințeală și fiind slăbit foarte mult, s-a culcat pe patul în care nu se culcase niciodată și a zis: "Voia lui Dumnezeu să fie și pentru mine, așa după cum

va voi El. Și mă rog Ție, Stăpîne al meu Iisuse Hristoase, să fii milostiv sufletului meu, ca să nu-l întîmpine pe el vicleșugul duhurilor potrivnice, ci să-l primească îngerii Tăi, cei ce ne trec prin vămile cele întunecoase și ne duc la lumina milostivirii Tale".

Zicînd acestea, a tăcut. Iar frații erau în mare necaz și mîhnire, neputînd el să grăiască de trei zile, nici să-și deschidă ochii, încît multora li se părea că a murit, de n-ar fi văzut încă puțină suflare într-însul.

După trei zile s-a sculat Cuviosul din pat și, adunîndu-se toți frații, le-a grăit: "Fraților și părinților, iată acum vremea vieții mele se sfîrșește, precum mi-a arătat Domnul în peșteră în zilele de post. Deci, doresc să vă sfătuiți între voi pe cine voiți să vă pun egumen în locul meu". Auzind frații acestea, au căzut în mare mîhnire și plîngere și, ieșind ei afară, s-au sfătuit cu toții, ca pe Ștefan iconomul bisericii, să-l numească egumen. Apoi, în altă zi, chemînd Cuviosul pe toți frații, le-a grăit: "Ce gîndiți, fiilor, cine este vrednic ca să fie egumen?" Ei toți au zis: "Ștefan este vrednic!" Atunci Cuviosul Teodosie, chemînd pe Ștefan, l-a binecuvîntat a fi egumen în locul său, zicîndu-i: "Iată, fiule, îți dau mănăstirea s-o păzești cu luare aminte și, precum am rînduit în slujbe, așa să ții obiceiurile mănăstirești. Rînduielile să nu le schimbi, ci toate să le faci după așezarea și rînduiala mănăsti-rească". Iar pe frați i-a învățat să i se supună lui și așa i-a eliberat, făcîndu-le cunoscută ziua morții sale, zicînd: "Sîmbătă, cînd va răsări soarele, sufletul meu va ieși din trup!" După aceasta, chemînd pe Ștefan singur, îl învăța pentru păstoria sfintei turme, iar el nu se despărțea de Cuviosul Teodosie, slujindu-i acolo cu smerenie, căci slăbise mult de boală.

Sosind sîmbăta și luminîndu-se de ziuă, Cuviosul a trimis și a chemat la el pe toți frații și astfel, pe rînd i-a sărutat pe toți cu dragoste, plîngînd și tînguindu-se de despărțirea de un păstor așa de bun. Apoi le-a zis: "Iubiții mei frați, iată cu dragoste v-am sărutat pe toți, căci mă duc la Stăpînul meu Iisus Hristos. Iată acum egumenul vostru, pe care singuri l-ați ales. Pe acesta să-l aveți părinte duhovnicesc, pe acesta să-l ascultați și după porunca lui toate să le faceți cu plăcere dumnezeiască. Iar Dumnezeu, Care a făcut toate bunătățile cu cuvîntul și cu înțelepciunea Sa, să vă binecuvinteze și să vă păzească de primejdia vicleanului vrăjmaș și să păzească credința voastră tare și nemișcată într-un gînd și într-o dragoste, pînă la cea din urmă suflare. Apoi vă mai rog și vă jur, ca haina în care sînt acum, cu aceasta să mă puneți în peșteră, unde petreceam în zilele cele de post; nici să nu spălați săracul meu trup și nimeni din oamenii mireni să nu mă vadă îngropîndu-mă, ci numai voi singuri să îngropați trupul meu, în locul ce s-a zis mai înainte.

Acestea auzindu-le frații din gura Sfîntului Teodosie, plînsete și lacrimi ieșeau din ochii lor, iar Cuviosul iarăși mîngîindu-i, le zicea: "Iată, mă făgăduiesc vouă, fraților și părinților, că deși mă duc cu trupul de la voi, cu sufletul totdeauna voi fi cu voi". Apoi, după cuvintele acestea i-a trimis afară pe toți, nelăsînd pe nici unul la el. Iar unul din frați, care îi slujea totdeauna, făcînd pe dinafară o gaură mică, privea prin ea la dînsul; și a văzut pe Cuviosul sculîndu-se și căzînd cu fața la pămînt. Și se

ruga cu lacrimi milostivului Dumnezeu pentru mîntuirea sufletului său, chemînd în ajutor pe toți sfinții, dar mai ales pe Preasfînta Stăpîna noastră Născătoare de Dumnezeu, căreia îi încredința turma sa și locul acela.

După rugăciune s-a culcat pe patul său. Apoi, odihnindu-se puțin, a căutat spre cer și, avînd fața veselă, cu mare glas a zis: "Binecuvîntat este Dumnezeu! Dacă este așa, apoi de acum nu mă tem; ci mai ales, bucurîndu-mă, mă voi duce din lumea aceasta!" Precum este înțeles, o oarecare arătare văzînd, a grăit acestea. Apoi s-a culcat cu rînduială, întinzîndu-și picioarele și punînd mîinile pe piept în chipul crucii. Așa și-a dat sfîntul său suflet în mîinile lui Dumnezeu și s-a adăugat în ceata Sfinților Părinți, în anul de la zidirea lumii 6582, iar de la nașterea lui Hristos 1074, în trei zile ale lunii mai, într-o sîmbătă, precum singur a proorocit, pe cînd răsărea soarele.

Atunci, frații au făcut deasupra lui plîngere mare și, luînd sfîntul lui trup, l-au dus în biserică, săvîrșind obișnuitele rugăciuni și cîntări pentru cel mort. Deci, îndată, după o dumnezeiască arătare, mulțime de popor a venit cu osîrdie și toți așteptau înaintea porților mănăstirești, pînă ce vor duce trupul Cuviosului Teodosie la peșteră spre îngropare. Iar frații, încuind porțile, nu lăsau pe nimeni, așteptînd pînă ce se va risipi poporul, ca atunci să îngroape trupul Cuviosului, precum le poruncise. Și, îndată, după purtarea de grijă a lui Dumnezeu, cerul s-a acoperit fără de veste cu nori și a căzut o ploaie mare; și astfel s-au dus aceia. Apoi ploaia a încetat și soarele a strălucit iarăși. Atunci frații, ducînd trupul Cuviosului la peșteră, l-au pus în ea cu cinste.

În acea vreme voievodul Svetoslav, fiind aproape de Mănăs-tirea Pecersca a văzut deasupra ei un stîlp de foc de la pămînt pînă la cer, încît din aceea el a priceput moartea Cuviosului și a zis către cei ce erau cu el: "Iată, precum mi se pare, Cuviosul Teodosie s-a mutat astăzi de pe pămînt la cer, pentru că am fost ieri la el și l-am văzut bolnav foarte greu". Apoi, trimițînd și înștiințîndu-se de moartea lui, a plîns mult după dînsul.

În acel an, cu rugăciunile părintelui nostru Teodosie, a fost în mănăstirea lui belșug de toate bunătățile, la moșiile ei a fost îndestulare, adăugire de dobitoace, precum n-a fost niciodată mai înainte. Frații, văzînd acestea, și-au adus aminte de făgăduința sfîntului lor părinte și au preamărit pe Dumnezeu, pentru că s-a învrednicit învățătorul și povățuitorul lor cu darul facerii de minuni, care s-a adeverit după moartea lui prin multe minuni, la cei ce-l cheamă în ajutor.

În acea vreme, un boier, căzînd în urgia marelui voievod Svetoslav, toți îi ziceau: "Voievodul voiește să te trimită în surghiunie". Iar el se ruga lui Dumnezeu cu osîrdie și chema pe Cuviosul Teodosie în ajutor, zicînd: "Știu, părinte, că ești sfînt! Iată, a sosit vremea ispitei mele. Grăbește, rugînd pe Stăpînul ceresc, să mă izbăvească din ea". Și, adormind el, i s-a arătat Cuviosul Teodosie, zicîndu-i: "De ce te mîhnești așa? Au ți se pare că eu m-am dus de la voi? Deși cu trupul m-am despărțit, dar cu sufletul sînt totdeauna cu voi. Deci, iată, mîine te va chema

voievodul, neavînd nici o mînie asupra ta și iarăși te va așeza în rînduiala ta cea dintîi!"

Boierul acela, deșteptîndu-se din somn, a văzut pe Cuviosul ieșind afară pe ușă, și i s-a împlinit lui cuvîntul cu lucrul, iar el, de atunci, mai mare dragoste a luat către Mănăstirea Pecersca.

Un bărbat, vrînd să se ducă pe cale, a adus un sicriaș în mănăstirea Cuviosului Teodosie, plin de argint și l-a dat spre păstrare unui monah cunoscut al său, cu numele Conon. Și a văzut acest lucru unul din frați, cu numele Nicolae. Deci prin îndemnare diavolească, l-a furat și l-a ascuns; iar Conon, intrînd în chilia sa și, căutînd, n-a găsit sicriașul acela. Atunci, fiind în mare mîhnire, se ruga cu lacrimi lui Dumnezeu, chemînd pe Cuviosul Teodosie, ca prin ajutorul lui să fie scăpat de rușinea ce va avea, de la cel ce i-a dat acel argint spre păstrare. După aceasta, adormind puțin, a văzut arătarea Cuviosului Teodosie, care zicea către dînsul: "Lucrul de care te mîhnești, l-a luat monahul Nicolae prin îndemnare diavolească, ascunzîndu-l în peșteră". Și i-a arătat locul: "Iată ce este al tău! Mergi și nimănui să nu spui de aceasta!" Deșteptîndu-se el, s-a bucurat și, aprinzînd lumînări, a mers la locul arătat și pe cel pierdut l-a aflat, dînd mulțumire lui Dumnezeu și plăcutului Lui, Cuviosul Teodosie.

Unul din clericii bisericii Sfînta Sofia din Kiev era bolnav de o neputință aprinsă și, venindu-și puțin întru sine, se ruga lui Dumnezeu și Cuviosului Teodosie pentru ușurarea bolii. Adormind el puțin, a văzut pe Cuviosul Teodosie, dîndu-i toiagul său și zicîndu-i: "Ia acesta și umblă cu el". Iar el, deșteptîndu-se, a simțit îndată depărtarea înfocatei aprinderi și încetarea bolii. După ce s-a însă-nătoșit a mers în Mănăstirea Pecersca și a spus fraților cum s-a tămăduit de boală, cu rugăciunile Cuviosului Teodosie. Auzind aceia, au preamărit pe Dumnezeu, Cel ce a dat un dar ca acesta robului Său și părintelui lor.

Cuviosul Teodosie, ca egumen al Mănăstirii Pecersca, a rînduit ca în cele patruzeci de zile ale sfîntului și marelui post, vineri, în săptămîna dintîi, să se pună la masă părinților, ca celor buni nevoitori ce s-au ostenit întru înfrînare, pîine foarte curată, mai ales cu miere și cu mac. Fericitul Nicon, luînd egumenia Pecerscăi după fericitul Ștefan cel ce era pus egumen de Cuviosul Teodosie, a poruncit chelarului să facă asemenea după rînduiala Cuviosului, în vinerea dintîi a Sfîntului și Marelui Post ce sosise. Iar el n-a ascultat acea poruncă și n-a împlinit rînduiala Cuviosului Teodosie, zicînd: "Nu este adevărată și nu am făină spre a face pîini ca acelea". Însă, Dumnezeu n-a lăsat să se strice rînduiala Cuviosului Teodosie, pentru că, după Sfînta Liturghie, frații, mergînd spre trapeză, la rîndul cel de post, iată, de unde nu se așteptau, le-au adus un car de pîini ca acelea.

Lucrul acesta, văzîndu-l frații, au preamărit pe Dumnezeu și pe plăcutul Lui, cel ce nu-i părăsea, nici după ducerea sa de la dînșii din această viață, pe părintele și povățuitorul lor, Cuviosul Teodosie, care umple de bunătăți obștea mănăstirii sale.

Cu ale cărui sfinte rugăciuni care ne ajută cu dreptate, să ne învrednicim și noi a cîștiga, cu darul lui Dumnezeu, viața veșnică, întru Iisus Hristos Domnul nostru, Cel slăvit împreună cu Dumnezeu Tatăl și cu Sfîntul Duh în veci. Amin.

7. PĂTIMIREA SFINTEI FECIOARE ȘI MUCENIȚE PELAGHIA (4 MAI)

Diocleţian, păgînul împărat al Romei, pornind prigoană în toată lumea asupra creştinilor, mulţi din ei fugeau în munţi, temîndu-se de mînia tiranului, iar cei mai tari în credinţă şi cei ce se temeau mai mult de Dumnezeu decît de oameni, petreceau în sfintele biserici, rugîndu-se Domnului să-i întărească în nevoinţe şi să-i facă biruitori asupra vrăjmaşilor.

În acea vreme era în Tars, cetatea Ciliciei, un episcop cu numele Clinon, care pe mulţi elini, adică păgîni, aducîndu-i la adevăratul Dumnezeu şi botezîndu-i, ca un bun păstor îi împreuna cu turma lui Hristos şi îndemna pe fiecare cu sfaturi folositoare de suflet, ca să stea cu bărbăţie pentru Hristos Domnul său şi să-şi pună pentru Dînsul sufletul, aşteptînd să ia de la Dînsul cununa biruinţei în Împărăţia Cerurilor. De aceasta auzind împăratul Diocleţian, fiind atunci în Cilicia, a poruncit să caute pe acel episcop, încuind porţile cetăţii Tarsului, ca să nu scape. Înştiinţîndu-se episcopul prin dumnezeiasca descoperire, mai înainte de vreme a ieşit în taină din cetate, neştiind nimeni, de vreme ce încă nu venise ceasul lui, şi se ascundea împreună cu alţi creştini prin munţi şi prin pustietăţi. Neputînd împăratul să afle pe episcop şi-a întors mînia sa spre aceia pe care i-a botezat episcopul şi, prinzîndu-i, i-a aruncat în temniţă.

În acea cetate era o fecioară cu numele Pelaghia, de neam bun şi bogat, minunată la frumuseţe, înţeleaptă şi plină de frica lui Dumnezeu. Auzind ea de la creştini despre Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, s-a aprins de dragostea Lui, crezînd într-Însul, şi şi-a pus în minte să nu se însoţească cu nimeni din oamenii pămînteşti cei muritori şi stricăcioşi, ci să se facă mireasa Mirelui Celui ceresc, Care este fără de moarte şi nestricăcios, dorind foarte mult Sfîntul Botez. Înştiinţîndu-se ea că episcopul creştin a fugit din cetate, s-a întristat şi s-a mîhnit cu duhul, dorind ca să-l vadă şi să primească botezul din mîinile lui, pentru că nu-l văzuse, ci numai auzise de dînsul. Ea avea maică văduvă elină, căreia îi tăinuia credinţa şi dorinţa ei cea întru Hristos.

În vremea aceea, auzind fiul împăratului de frumuseţea cea minunată a Pelaghiei şi într-adins vrînd s-o vadă, a trimis la dînsa bărbaţi cinstiţi, dorind să o ia de soţie, lucru de care era foarte bucuroasă mama Pelaghiei. Dar, fericita fecioară Pelaghia, însemnîndu-se cu semnul Sfintei Cruci, a răspuns fără frică: "Eu m-am logodit cu Fiul lui Dumnezeu, cu Împăratul cel fără de moarte". Întorcîndu-se trimişii, au spus fiului împăratului cele auzite din gura fecioarei. Atunci, umplîndu-se el de mare mînie, voia să se răzbune, dar nu îndată, pentru că nădăjduia că se va lega fecioara şi se va învoi la dorinţa lui.

Pelaghia a zis către mama sa: "Voiesc să mă duc la doica mea, pentru că nu am văzut-o de mult". În acea vreme, doica petrecea într-un sat, afară din cetate. De aceea s-a gîndit să se ducă la dînsa, pentru că poate să afle pe episcopul creştin, de care auzise în taină de la oarecare creştini în ce loc s-a ascuns. Dar mama sa, fiind învăţată de diavol, nu s-a învoit cu cererea ei, ci în tot chipul o oprea, zicîndu-i: "Nu-ţi este cu putinţă, o, fiică, să te duci acum acolo, ci vei merge altădată". Pentru aceasta

Pelaghia era mîhnită. În noaptea aceea i s-a arătat ei Domnul în chipul episcopului Clinon, negrăind nimic către dînsa, ci numai arătîndu-i asemănarea episcopului. Fecioara se miră de bărbatul ce i se arăta în vedenie, că fața lui era cinstită și prealuminată, iar îmbrăcămintea minunată. Deșteptîndu-se din somn, a trimis în taină pe doi oameni credincioși ai săi în temnița unde erau ținuți creștinii în legături, ca să-i întrebe pe dînșii cum este chipul episcopului. Ducîndu-se aceia și cercetînd de asemănarea feței episcopului, s-au întors, spunînd Pelaghiei cele ce au văzut, iar ea s-a minunat, pentru că toate cele ce spuneau ei, se asemănau cu vedenia cea din somn, și a cunoscut din aceasta, că în adevăr a văzut pe episcopul Clinon.

Deci ea se bucura cu duhul, iar cu inima dorea să-l vadă la față. Pentru aceasta se ruga lui Dumnezeu, zicînd: "Învredniceș-te-mă, Doamne, ca să văd pe slujitorul Tău, pe vestitorul bunătăților Tale și nu mă lipsi pe mine de tainele Tale cele sfinte!" Apropiindu-se către maică-sa, a zis: "Doamnă, mama mea, mă rog ție, lasă-mă să mă duc la doica mea, că de mult n-am văzut-o. Iar maică-sa, deși nu voia să-i dea voie, însă în cele din urmă s-a învoit a o lăsa, de teamă să n-o mîhnească și să se îmbolnăvească. Deci, a poruncit să se pregătească carete, cai și multe slugi și a împodobit-o cu porfiră împărătească, cu podoabe de aur și cu pietre scumpe, ca pe o fecioară logodită cu fiul împăratului; iar pe lîngă dînsa a pus slugi și fameni credincioși. Astfel, așezînd-o într-o caretă aleasă, a trimis-o, zicîndu-i: "Mergi sănătoasă, fiica mea, și cu ale mele cuvinte te închină doicii tale!" Pelaghia s-a dus bucurîndu-se în cale, înconjurată de o mulțime de slugi.

După ce s-a depărtat de cetate, ca la zece stadii, s-a apropiat de un munte oarecare cu păduri și unul din slujitori, cu numele Longhin, a văzut pe un bărbat cinstit, pogorîndu-se din munte. Acela era episcopul Clinon care, după purtarea de grijă a lui Dumnezeu, i s-a întîmplat de a întîmpinat pe cei ce veneau. Cunoscîndu-l Longhin, cel ce era în ascuns creștin, a zis către altul ce era asemenea în taină creștin: "Frate Iuliane, cunoști pe bărbatul ce vine înaintea noastră? Acesta este omul lui Dumnezeu, episcopul Clinon, prin care a străbătut slava în tot Răsăritul cu minunile făcute de dînsul și, înștiințîndu-se împăratul, l-a căutat mult și nu l-a aflat; pentru aceea a pornit prigoană împotriva creștinilor". Vorbind acestea între ei, Longhin și Iulian, cei doi fameni pe care Pelaghia îi trimisese în temniță la creștini ca să-i întrebe pentru asemănarea feței episcopului, au auzit cele vorbite și îndată au vestit Pelaghiei cele ce auziseră.

Pelaghia a poruncit să oprească careta și, ieșind dintr-însa, a mers pe jos în întîmpinarea omului lui Dumnezeu, iar slugilor le-a poruncit ca să fie departe și să se odihnească sub copacii dumbrăvii, pentru că nu voia ca elinii cei necurați să audă tainele sfintei credințe. Apropiindu-se către omul lui Dumnezeu, i-a urat de bine, zicîndu-i: "Bucură-te, slujitorul lui Hristos!" Iar episcopul a răspuns: "Fiică, fie pacea Hristosului meu cu tine". Zis-a Pelaghia: "Bine este cuvîntat Dumnezeu, Cel ce mi-a arătat mie în vedenie asemănarea feței tale și te-a trimis pe tine la mine, ca să mîntuiești sufletul meu din pierzare. Deci, acum rogu-te pe tine, pentru Dumnezeul Căruia Îi slujești, spune-mi oare tu ești Clinon, episcopul creștinilor?" Răspuns-a

acela: "Eu sînt păstorul oilor celor cuvîntătoare ale lui Hristos, care se nădăjduiesc a cîștiga viața cea veșnică". Iar Pelaghia a zis către dînsul: "Și ce poruncești oilor cuvîntătoare ca să poată avea viață veșnică?"

Zis-a episcopul: "Le învăț cunoștința Tatălui, a Fiului și a Sfîntului Duh și le povățuiesc la viața cea plăcută lui Dumnezeu, în frica și în dragostea lui Iisus Hristos!" Zis-a Pelaghia: "Spune-mi, părintele meu, ce este mai ales și mai de trebuință celor ce voiesc să se unească cu Dumnezeul tău?" Zis-a episcopul: "Îți vestesc botezul, întru iertarea păcatelor și întru viața veșnică, că mai mult decît acela nimic nu este mai de trebuință".

Căzînd Pelaghia la picioarele episcopului, îl ruga, zicînd: "Miluiește-mă, stăpîne, și-mi dă acel dar, că de cînd ai început a vorbi cu mine, lumina lui Dumnezeu a răsărit în inima mea și mă lepăd de satana, de îngerii lui, de meșteșugurile lui și de idolii cei fără de suflet pe care i-am urît demult ca pe niște netrebnici și care nu sînt pricinuitorii vieții, ci ai morții și ai pierzării veșnice. Iar acum rog pe Dumnezeul cel ceresc că, deși sînt nevrednică a fi mireasa Fiului Său, Care mi-a luminat inima mea, totuși cred că Acela este soarele dreptății".

Episcopul, auzind niște cuvinte ca acelea, se mira de osîrdia ei cea atît de mare către Dumnezeu, bucurîndu-se de dînsa cu duhul. Ridicîndu-și mîinile spre cer, a zis: "Dumnezeule și Părinte al Domnului nostru Iisus Hristos, Cel ce șezi în cer și ai chemat pe această fecioară întru cunoștința Ta, trimite ei Sfîntul Botez al iubitului Tău Fiu". Așa rugîndu-se episcopul, deodată un izvor de apă vie a izvorît din pămînt înaintea lor. Și, văzînd episcopul, a preamărit pe Dumnezeu, zicînd: "Mare ești Dumnezeul nostru Tată, Fiule și Duhule Sfinte, că ai dat botezul ca moștenire fiilor omenești spre viața veșnică. Și acum, Doamne, științorul de inimi, Tu știi smerenia robului Tău, că mă rușinez a boteza pe fecioara aceasta. Deci, Tu, Atotputernice, rînduiește cu purtarea Ta de grijă și mă învață ce mi se cade să fac!"

Pelaghia a zis către dînsul: "Stăpîne și părinte, s-a auzit rugăciunea ta; că iată, văd pe doi tineri purtători de lumină, stînd la izvor și ținînd o pînză curată prealuminată. Deci nu te îndoi a mă boteza pe mine!" Iar episcopul, mulțumind lui Dumnezeu, s-a apropiat de izvor și a văzut doi îngeri ai lui Dumnezeu, precum îi spusese Pelaghia, care țineau o pînză mai albă decît zăpada, ca să acopere trupul cel fecioresc. Și, sfințind apa, se ruga, zicînd: "Împărate a toată făptura, Cel ce faci pe îngerii Tăi duhuri și pe slugile Tale pară foc, fă-mă pe mine vrednic a boteza pe această fecioară, pe care ai trimis-o la mine, s-o aduc Ție jertfă vie, întru miros de bună mireasmă duhovnicească, și o numără pe ea cu ceata aleșilor Tăi în ziua Împărăției Tale, și ia-o cu cele cinci fecioare înțelepte în cămara Hristosului Tău, avînd aprinsă făclia sa". Sfîrșindu-și rugăciunea, a botezat pe fericita fecioară Pelaghia în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, și a împărtășit-o pe ea cu părticica Trupului lui Hristos, pe care o purta cu sine.

După aceasta Sfînta fecioară Pelaghia s-a închinat episcopului și, sărutînd picioarele lui, i-a zis: "Stăpîne al meu și fericite părinte, roagă-te lui Dumnezeu pentru mine ca să mă întărească pe mine cu Duhul Său cel Sfînt". Episcopul i-a zis: "Dumnezeul Căruia te-ai dat pe tine, să-ți trimită ajutor din sfîntul Său locaș și să-ți dăruiască biruință asupra potrivnicului!" Iar fecioara, fiind plină de multă bucurie de la Sfîntul Duh, a zis episcopului: "Părinte, pentru Dumnezeu Cel ce mi-a dat prin tine mîntuire, rogu-te pe tine, nu trece cu vederea această rugăminte a mea, de vreme ce prin sfintele tale mîini am luat porfira duhovnicească și nestricăcioasă a Împăratului Cel veșnic. Deci, de acum nu mi se cuvine mie a purta această porfiră pămîntească stricăcioasă și aceste podoabe; ia-le pe acestea tu, părinte, și le vinde, iar prețul să-l împarți la cei ce au trebuință, căci mie de acum toate acestea îmi sînt urîte".

Zis-a către dînsa episcopul: "Deși îmi este cu neputință ca în mîinile mele să iau acestea, însă le voi lua, ca să nu te mîhnesc pe tine, de vreme ce, chemîndu-l pe Dumnezeu, mă poftești pe mine, voi face precum poruncești". Zis-a Pelaghia: "Eu am auzit că Domnul nostru zice în Sfînta Evanghelie: *Nu poate nimeni să slujească la doi domni; nu puteți să slujiți lui Dumnezeu și lui mamona*. Deci și eu, vrînd a-i sluji lui Dumnezeu Unul, lepăd pe mamona!" Episcopul s-a minunat de înțelegerea ei, apoi, rugîndu-se pentru dînsa și binecuvîntînd-o, s-a dus. Deci, sfînta se bucura întru Duhul Sfînt și slăvea pe Dumnezeu, mulțumindu-I că a învrednicit-o a primi darurile cele cerești, și s-a întors la slugile sale cele ce o așteptau, pe care i-a găsit întunecați cu ochii din lucrarea diavo-lească și nu puteau să vadă, nici nu știau unde se vor duce. Sfînta, cunoscînd că aceea li s-a făcut din răutatea vrăjmașului, a însemnat pe fiecare cu semnul Sfintei Cruci și îndată a gonit întunericul din ochii lor și au început a vedea bine, ca și mai înainte.

Și au întrebat-o pe ea, zicînd: "Unde este omul acela cu care ai vorbit, doamnă? Căci am văzut și pe o femeie prealuminată stînd între voi, care avea pe capul ei două coroane, iar deasupra coroanelor strălucea o cruce". Iar Sfînta Pelaghia le-a poruncit să tacă. După aceea, a început a-i învăța pe ei credința întru Domnul nostru Iisus Hristos, la care i-au răspuns: "O, doamna noastră, cum nu vom crede în Acela, Care după moarte ne poate izbăvi de muncile cele veșnice și ne dăruiește viața veșnică în ceruri?" Și se bucura sfînta de întoarcerea lor și-i sfătuia să se boteze fără zăbavă.

După acestea, suindu-se în caretă, a mers la doica sa, care a ieșit în întîmpinarea Sfintei Pelaghia și a văzut-o pe ea cu fața mai frumoasă decît frumusețea ei de mai înainte, fiind neîmbrăcată în hainele cele scumpe și fără de toate podoabele. Și, primind-o pe ea cu bucurie, a văzut toate obiceiurile ei schimbate, nu ca mai înainte, mîndră și măreață; ci acum era smerită, blîndă; înainte era limbută, iar acum tăcută; mai înainte se hrănea cu multe feluri de bucate și dulcețuri, iar acum petrecea în posturi și în înfrînări, mulțumindu-se cu puțină hrană. Mai înainte își petrecea zilele în deșertăciuni și mîngîieri și nopțile dormind pe pat moale, iar acum cea mai mare parte a zilei o petrecea în rugăciuni și se odihnea pe pat vîrtos, iar noaptea se scula la rugăciune.

Deci, doica a cunoscut că Pelaghia a primit credința creș-tinească și a început a-i zice: "Iubita mea fiică, precum cu frumusețea trupească cea foarte mare ai făcut pe fiul împăratului să se minuneze și pe toți cei ce te vedeau, tot așa cu frumusețea cea adevărată sufletească, sîrguiește-te ca să fii plăcută Fiului lui Dumnezeu, Împăratul cel veșnic, Căruia te-ai dat pe tine ca mireasă, pentru că în adevăratul Dumnezeu, precum văd, ai crezut. Acela să te întărească pe tine la nevoința cea pătimitoare pentru El și să-ți dăruiască ție biruință asupra potrivnicului și cu cunună de dănțuire să te încununeze pe tine întru slava Sa. Deci, du-te cu pace în grabă de la mine, fiica mea, pentru că nu voiesc să zăbovești în casa mea, căci mă tem de primejdie și de risipire din partea fiului împăratului, care se mîndrește că te are pe tine ca logodnică. Și nu numai pe mine singură mă cruț, că de aș pătimi cu tine, apoi și răsplătire de la Dumnezeu împreună cu tine aș fi luat, dar cruț pe tot neamul meu. Pentru că dacă va ști fiul împăratului, care te dorește pe tine, că tu ești creștină și zăbovești în casa mea, apoi îndată nu numai pe mine singură, ci și toată casa mea, cu tot neamul meu ne va pierde". Niște cuvinte ca acestea ale doicii auzindu-le Sfînta Pelaghia, plecîndu-se cu smerită față, s-a dus de la ea și s-a întors la maica sa.

Apropiindu-se Pelaghia de casa sa, i-a ieșit maica ei în întîmpinare, care s-a înspăimîntat cînd a văzut pe Pelaghia că nu e în porfiră împărătească, nici în podoabe, ci în haine proaste; dar nu pricepea cauza. Atunci una dintre slugi, i-a spus ei în taină toate cele ce se făcuseră pe cale, cum Pelaghia a luat credința creștinească, botezîndu-se de episcopul creștinesc.

Auzind aceasta maica ei, s-a făcut ca o moartă și zăcea pe patul durerii de mîhnire mare. Apoi, venindu-și în sine și nezicînd nimic fiicei sale, a alergat la împăratul și a cerut să-i dea ei ostași, ca să-i trimită să caute pe episcopul creștinesc, să-l prindă și să-l aducă la judecată, pentru că a amăgit pe fiica ei. Și împăratul i-a dat mulțime de ostași înarmați, călăreți și pedeștri. În acea vreme, fericita Pelaghia, văzînd pe maica sa foarte mînioasă, și-a luat pe famenii ei și pe cîteva slugi care crezuseră în Hristos și a ieșit cu dînșii în taină din casă, trecînd un rîu ce se numea Kidnos și s-au ascuns acolo.

Maica ei, venind în casă cu ostașii, n-a găsit pe Pelaghia și, căzînd într-un îndoit necaz, a trimis pretutindeni ostași, ca să caute pe Pelaghia și pe episcopul Clinon. Deci s-au dus prin toate părțile de primprejur, întrebînd la drumuri, căutînd prin munți și prin cetăți și prin pustietăți și nu-i putea afla, fiind acoperiți de dumnezeiasca sprijinire. Șezînd Sfînta Pelaghia pe cealaltă parte de rîu, vedea pe ostașii cei ce o căutau, iar ei, fiind orbiți, nu o vedeau pe ea, nici pe cei ce erau cu dînsa. Sfînta a zis către slugile sale: "Vedeți oare, că Domnul nostru iubește și acoperă pe robii Săi cei ce nădăjduiesc spre Dînsul?" Deci, ostașii, căutîndu-i pretutindeni, s-au întors osteniți la cea care i-a trimis, neaflînd nici pe Pelaghia, nici pe episcop. Atunci maica ei mai mult s-a mîhnit și s-a scîrbit și a rămas abia vie din acea întristare mare.

După aceea, Sfînta Pelaghia, primind sfat bun de la Duhul Sfînt și aprinzîndu-se de dragostea Mirelui său cel ceresc, voia să se dea la munci pentru Dînsul. Pentru aceea s-a dus acasă la maica sa și a început a grăi: "Pentru ce te mînii în zadar, o maică? Pentru ce nu voiești să cunoști adevărul? Nu te-ai rușinat oare a trimite ostași spre căutarea bărbatului cel sfînt, care cinstește pe Dumnezeu cel Atotputernic, pe Ziditorul a toată făptura? Nu te rușinezi tu a ridica război asupra Dumnezeului ceresc? Nu știi că episcopul, robul Lui, de ar fi cerut de la Dînsul i-ar fi trimis numaidecît un înger al Său, care într-o clipeală a ochiului ar fi omorît toate cetele oștilor împărătești?"

Sfînta Pelaghia, grăind acestea pentru Domnul nostru Iisus Hristos, sfătuia pe maica sa să cunoască pe adevăratul Dumnezeu, dar n-a sporit întru nimic. Maica sa, fiind orbită cu nebunia și împietrită cu răutatea, nu lua aminte la cuvintele ei cele insuflate de Dumnezeu, ci a trimis la fiul împăratului, zicîndu-i: "Iată, logodnica ta s-a însoțit cu Dumnezeul cel ceresc!" Auzind aceasta tînărul, s-a umplut de jale mare și de întristare și s-a deznădăjduit cu totul de așteptarea sa, că se gîndea cît de mult tatăl lui muncea pe creștini, și n-a putut pe nici unul să-l plece la gîndul său.

El, șezînd tulburat și mîhnit în palatul său, socotea în sine: Dacă Pelaghia a crezut în Dumnezeul creștinesc și s-a însoțit cu Dînsul, apoi nicidecum nu va voi să se depărteze de Dînsul și să-mi fie mie soție. Deci, ce voi face? S-o dau la munci, nu va folosi la nimic, pentru că știu cu cîtă bucurie creștinii pentru Dumnezeul lor se dau de bunăvoie la toate muncile și la cea mai cumplită moarte. Astfel va face și Pelaghia. Mai iute ar vrea să moară, decît să-mi fie soție; iar eu mă voi umple de rușine și de jale mai mare. Rușine și ocară îmi va fi de la creștini, iar jale pentru moartea ei, că o iubesc fără măsură și nu pot suferi văpaia dragostei ce arde în mine aprinsă. Însă știu ce voi face: să nu privesc la muncile ei, ca să nu mă muncesc de durerea inimii rănite de dragoste și mă voi ucide singur. Pentru că mai bine îmi este ca să mor odată, decît în toate zilele trecîndu-mă cu vederea și urîndu-mă de necaz, cu a cărei dragoste sînt rănit.

Zicînd acestea, și-a scos sabia și, golindu-și pieptul, l-a rezemat de vîrful sabiei cel ascuțit și a zis, plîngînd: "Amar de ceasul în care ochii mei au văzut acea frumusețe, de care nu mă îndulcesc, nici nu mă satur de ea, pentru că îndată mă voi izbăvi de tot necazul". Zicînd acestea, s-a înjunghiat cu sabia și îndată a murit.

Mama Pelaghiei, înștiințîndu-se de moartea fiului împăratului, s-a înspăimîntat, temîndu-se de împăratul Dioclețian, ca să nu o piardă cu toată casa și cu tot neamul ei, răzbunîndu-și moartea fiului său. Deci, singură a legat pe fiica sa și a dus-o la împărat, asupra căreia punea pricina morții fiului lui, și a dat-o pe ea spre pedeapsă. Iar Dioclețian, căutînd spre ele, a zis cu jale: "Ce ați făcut voi acum? Ați omorît pe fiul meu". Și a zis mama: "Iată, o, împărate, ți-am adus-o pe aceasta, care este pricina morții fiului tău, pe aceasta să o pedepsești și să răzbuni moartea fiului tău!"

Văzînd Diocleţian frumuseţea cea negrăită a Pelaghiei, cea mai frumoasă decît toate femeile şi însoţitoarele lui, o frumuseţe pe care niciodată n-o văzuse, s-a mutat spre alt gînd, dar nu de izbîndire, ci de desfrînare, şi căuta cum ar întoarce-o pe ea de la Hristos şi s-o ia de femeie pentru el. Atunci îndată a poruncit ca să aducă mulţime de aur şi pietre scumpe înaintea fecioarei, vrînd să amăgească pe mireasa lui Hristos, iar mamei ei i-a dat libertate şi o sută de talanţi, pe care, luîndu-i, s-a dus acasă, bucurîndu-se cu o bucurie diavolească; iar Sfînta Pelaghia a rămas în palatele împărăteşti, păzindu-se cu cinste de slujnicile împărăteşti.

A doua zi a poruncit împăratul să aducă cu cinste pe sfînta fecioară înaintea lui, iar el şedea cu tot sfatul său de ostaşi întru slava sa. Şi a început înaintea tuturor a grăi către fecioară: "Un lucru poftesc de la tine: să te lepezi de Hristos şi eu te voi lua de soţie şi vei fi cea dintîi în casa mea. Voi pune pe capul tău coroana împărătească şi vom stăpîni împreună toată împărăţia mea şi de voi avea fiu din tine, acela, după mine, va şedea la scaunul meu, împărăţind toată lumea".

Sfînta Pelaghia, umplîndu-se de dumnezeiască rîvnă, a răspuns fără frică: "O, împărate, ce, ai înnebunit de vorbeşti unele ca acestea către mine? Să ştii cu adevărat că nu voi face voia ta, fiindu-mi greaţă de nunta ta cea urîtă, pentru că am mire pe Hristos, Împăratul cel ceresc. Nici cununa ta împărătească cea deşartă şi de puţină vreme nu doresc; căci îmi sînt gătite la Dumnezeul meu în cereasca împărăţie, trei cununi nestricăcioase: cea dintîi pentru credinţă, că am crezut cu toată inima în adevăratul Dumnezeu; a doua pentru curăţie, că mi-am logodit Lui fecioria mea neîntinată; iar a treia cunună, pentru mucenicie, că voiesc să pătimesc toate muncile pentru Dînsul şi să-mi pun sufletul meu pentru dragostea Lui cea dumnezeiască".

Auzind Diocleţian aceste cuvinte îndrăzneţe, s-a umplut de mînie, şi îndată a poruncit să ardă un bou de aramă, vrînd ca aşa să înfricoşeze pe fecioară. Iar după ce a ars boul, încît scotea scîntei ca un cărbune aprins, ducea spre el pe sfînta fecioară. Între poporul care privea la acea privelişte, erau mulţi creştini şi preoţi tăinuiţi. Aceia, văzînd pe fecioară ducînd-o la mucenicie, se rugau pentru ea în taină lui Dumnezeu, ca s-o întărească cu puterea Sa. Deci, împăratul şi boierii, cu toţii sfătuiau pe sfînta fecioară, cu îmbunări şi cu certări, ca să facă voia împăratului, însă după ce fecioara a rămas neclintită ca un stîlp în hotărîrea sa, atunci împăratul a poruncit ca s-o dezbrace de toate hainele şi s-o pună pe ea goală înaintea lui.

Văzînd sfînta pe cei ce voiau s-o dezbrace, a strigat cu glas mare către Diocleţian: "Adu-ţi aminte, o, împărate, de femeile şi de însoţitoarele tale, căci şi eu port acelaşi trup ca şi acelea". Însă împăratul, fiind plin de pofta cea necurată şi vrînd prin vedere să-şi sature ochii cei desfrînaţi de goliciunea fecioarească, a poruncit ca s-o dezbrace mai degrabă. Ea, neaşteptînd să fie dezbrăcată de mîinile celor necuraţi, însemnîndu-se cu semnul Sfintei Cruci, îndată s-a dezbrăcat singură de toată îmbrăcămintea sa şi a aruncat-o înaintea feţii împăratului şi stătea goală la priveliştea îngerilor şi a oamenilor, împodobindu-se cu ruşinea cea fecioarească ca şi cu o porfiră împărătească, şi ocăra pe împăratul, zicînd: "Socotesc, că tu eşti acel şarpe, care a

înșelat pe Eva și l-a îndemnat pe Cain să ucidă pe Abel. Tu ești diavolul acela, care a cerut pe dreptul Iov de la Dumnezeu să-l ispitească, dar degrabă vei pieri cu sunet, vrăjmaș al lui Hristos, împreună cu toți cei de un gînd cu tine".

Acestea zicînd, și-a făcut iarăși semnul Sfintei Cruci și a alergat singură la boul cel înroșit, neașteptînd pînă ce o vor arunca pe ea. Dar cînd s-a apucat cu mîinile de boul acela, îndată cinstitele ei mîini s-au topit ca ceara de iuțimea focului, însă ea, ca și cum n-ar fi simțit durerea, și-a băgat capul în fereastra boului și a intrat cu tot trupul înăuntru, slăvind cu glas mare pe Dumnezeu și zicînd: "Slavă Ție Doamne, Unule născut Fiul lui Dumnezeu cel de sus, Care m-ai întărit pe mine neputincioasa la această nevoință și mi-ai ajutat să biruiesc pe diavolul și meșteșugurile lui, Ție și Părintelui Tău Cel fără de început, împreună cu Sfîntul Duh, se cuvine slavă și închinăciune în veci".

Astfel și-a dat sfîntul ei suflet în mîinile Celui Preacurat și fără de moarte Mire al său și a intrat împreună cu El în cămara cea cerească, în glasul bucuriei și al cîntării cetelor îngerești. Iar trupul ei cel cinstit s-a topit ca untul în boul cel de aramă și s-a revărsat ca un mir de bună mireasmă, umplîndu-se toată cetatea de acea negrăită bună mirosire.

Iar oasele ei cele cinstite, a poruncit păgînul împărat, să le arunce afară din cetate și le-au dus la un munte ce se numea Linaton. Atunci, mergînd patru lei din pustie, ședeau lîngă ele, păzindu-le de alte fiare și de păsările cele mîncătoare de trupuri; iar descoperirea lor s-a făcut de către Dumnezeu fericitului episcop Clinon, atît despre sfîrșitul Sfintei Pelaghia, cît și de oasele ei. Deci, ducîndu-se episcopul la muntele acela, a găsit cinstitele ei oase și pe leii aceia șezînd lîngă ele. Iar după ce au văzut leii pe omul lui Dumnezeu, au mers la el și, plecîndu-se înaintea lui, s-au întors în pustie.

Deci, episcopul, luînd oasele sfintei mucenițe, le-a dus la un loc mai înalt al acelui munte și le-a pus într-o piatră, unde mai pe urmă, pe timpul împărăției lui Constantin, strălucind buna credință pretutindeni, a făcut biserică deasupra cinstitelor moaște ale miresei lui Hristos și a scris numele sfintei pe acea piatră astfel: "Sfînta fecioară Pelaghia, care s-a dat pe sine lui Dumnezeu și pînă în sfîrșit s-a nevoit pentru adevăr, aici se odihnește cu moaștele sale, iar sufletul ei împărățește în cer, împreună cu îngerii întru slava lui Hristos".

Astfel și-a sfîrșit pătimirea Sfînta Muceniță Pelaghia, întru Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slava, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

---

8. PĂTIMIREA SFINTEI MARE MUCENIȚE IRINA (5 MAI)

În vremile acelea, cînd poporul trăia în întuneric și în umbra morții, prin închinarea la idoli păgînești, a început a străluci lumina sfintei credințe prin propovăduirea apostolilor. Atunci era un împărat cu numele Liciniu, care viețuia în cetatea ce se numea Maghedon. Acela avea împărăteasă de un nume cu sine, pe Licinia, care a născut o fiică și a numit-o Penelopi. După ce a început a veni în vîrstă, ca de șase ani, s-a arătat foarte frumoasă la față, încît pe multe fecioare le întrecea cu frumusețea ei. Deci, tatăl ei a zidit pentru ea un stîlp, afară din cetate, departe, într-un loc frumos și deosebit, care avea diferite camere, toate împodobite cu toată bunăcuviința și îndestulate cu multă bogăție, în care erau: scaune, mese, sfeșnice, paturi și toate vasele ferecate cu aur.

Pe acel stîlp a așezat pe fiica sa, Penelopi, împreună cu treisprezece fecioare frumoase și a adus acolo pe zeii săi de aur, ca să păzească pe fiica lui. După ce a închis-o acolo, pînă la vîrsta cea desăvîrșită, cuviincioasă nunții, a pus lîngă ea o cinstită bătrînă, cu numele Caria, ca să-i fie învățătoare, care ședea și mînca împreună cu ea, fiind mai mare peste celelalte fecioare. A mai pus încă și pe un bătrîn, bărbat cinstit și înțelept, cu numele Apelian, ca s-o învețe carte în toate zilele. Acolo a petrecut astfel fecioara șase ani și trei luni și după al doisprezecelea an al vîrstei ei, tatăl ei gîndea s-o însoțească cu vreunul din cei mai luminați fii împărătești.

În acea vreme, fecioara, șezînd pe stîlpul cel înalt în camera sa, un porumbel a zburat prin fereastra de la răsărit, avînd în cioc o ramură de măslin, pe care lăsînd-o pe masă, a zburat afară. După un ceas a intrat înăuntru un vultur, aducînd o cunună făcută din diferite flori, pe care lăsînd-o pe masă, a zburat și el afară. Pe altă fereastră a intrat un corb, aducînd în cioc un șarpe mic, pe care l-a lăsat pe masă și a zburat afară. Fecioara căuta spre acelea împreună cu învățătoarea ei și se minunau amîndouă, nepricepînd ce să fie aceste semne.

După ce Apelian, învățătorul s-a suit la dînsele, la vremea sa, i-au spus lui cele ce văzuseră. Apelian, fiind creștin în ascuns și mai înaintevăzător, a socotit în minte și a zis către fecioară: "Ascultă, Penelopi, fiica împăratului, să știi că porumbelul înseamnă obiceiul tău cel bun, adică blîndețea, alinarea și întreaga înțelepciune fecioreaască; iar ramura de măslin înseamnă darul lui Dumnezeu, care, prin Botez, se va da ție. Vulturul cel înalt înseamnă împărat biruitor, adică vei împărăți peste patimi și te vei înălța prin gîndirea ta la Dumnezeu și vei birui pe vrăjmașii nevăzuți ca pe niște păsări proaste. Iar cununa cea de flori este semn al răsplătirii, pe care, pentru nevoințele tale, o vei lua de la împăratul Hristos în cereasca Lui împărăție, unde ți se gătește cununa nestricăcioasă a slavei celei veșnice. Iar corbul cu șarpele înseamnă vrăjmașul diavol, care vrea să aducă asupra ta scîrbă, mîhnire și izgonire, ca un balaur cumplit. Deci, să știi, o, fecioară, că Împăratul cel mare, Care stăpînește cerul și pămîntul, vrea să te logodească, spre a-i fi mireasă Lui, și ai să suferi pentru Dînsul multe ispite".

Auzind fecioara o tîlcuire ca aceasta, a pus la inimă cuvintele lui Apelian și a început cu dorință dumnezeiască a se bucura în inima ei. A doua zi s-a suit la dînsa

pe stîlp tatăl ei, împăratul Liciniu, cu împărăteasa și cu boierii, vrînd s-o vadă și s-o sfătuiască pentru nuntă. Văzînd fața ei strălucind ca raza luminii soarelui, s-a bucurat și a zis către dînsa: "Iată, iubita mea fiică, ai ajuns acum la vremea nunții. Deci, spune-mi, care fiu de împărat îți este plăcut, ca să te logodesc cu dînsul?" Și-i spuneau ei despre mulți fii ai împăraților celor dimprejur. Atunci ea a zis către dînsul: "Tată, dă-mi șapte zile să mă gîndesc și după aceea îți voi răspunde".

Crezînd tatăl cuvintele ei, s-a dus acasă. Atunci Penelopi, apropiindu-se de idoli, le-a zis: "De sînteți zei, ascultați-mă pe mine. Tatăl meu vrea să mă logodească, iar eu aș fi voit să petrec întru feciorie, pentru că grijile vieții sînt piedică pentru slava lui Dumnezeu. Deci, spuneți-mi, oare să merg după bărbat sau nu?"

Idolii cei muți tăceau, fiind fără de suflet. Deci, scuipîndu-i, fecioara s-a întors spre răsărit și, căutînd spre cer, a zis: "Dacă Tu ești Dumnezeul cel adevărat, pe care galileenii te propovăduiesc, mă rog Ție, arată-mi, este bine să-mi iau bărbat sau să petrec totdeauna în feciorie?"

Fiind seară, a adormit și a văzut în vedenie pe îngerul lui Dumnezeu, grăind către dînsa: "Penelopi, de acum nu te vei mai numi așa, ci Irina, și vei fi multora scăpare și pașnică adăpostire; și prin tine multe suflete omenești se vor mîntui, întorcîndu-se la Dumnezeu. Numele tău va fi mare și minunat în toată lumea, iar ceea ce ți-a spus bătrînul Apelian de păsările văzute este adevărat, că Duhul lui Dumnezeu a grăit prin gura sa. Iată, va veni la tine în această noapte omul lui Dumnezeu, Timotei, cel ce de la Sfîntul Pavel, Apostolul lui Hristos, a luat învățătură și preoție și poartă scrisorile lui. Acela te va boteza și te va învăța ce vei face". Zicînd îngerul acestea, s-a făcut nevăzut.

Venindu-și fecioara în sine, s-a umplut de bucurie și aștepta venirea preotului. După puțină vreme a venit la stîlpul acela omul lui Dumnezeu, Timotei, povățuindu-se de îngeri și, suindu-se pe acel stîlp, a fost primit cu bucurie de fecioară. Astfel, șezînd el, o învăța pe ea, pe povățuitoarea ei și pe toate slugile ei, care-l ascultau cu plăcere. După ce a învățat-o din destul despre adevăratul Dumnezeu, Iisus Hristos și despre sfînta credință cea întru Dînsul și despre tainele creștinești, a botezat-o în numele Tatălui, al Fiului și al Sfîntului Duh și i-a pus numele Irina, în loc de Penelopi.

Asemenea a botezat pe Caria, învățătoarea ei, și pe toate celelalte slugi; iar pe Irina a făcut-o mireasa lui Hristos, ca să-și păzească fecioria neîntinată pînă la sfîrșitul său. Și a întărit-o pe ea, să fie vitează întru nevoința cea pătimitoare, în care avea să intre pentru Domnul său Iisus Hristos, adevăratul Dumnezeu, Mirele cel fără de moarte. După ce a învățat-o din destul, a binecuvîntat-o pe ea și pe cele ce erau cu dînsa și, dîndu-le scrisorile apostolești și încredințîndu-le darului lui Dumnezeu, s-a dus la locul său.

Fericita Irina împreună cu acele fecioare, ziua și noaptea lăudau și mulțumeau lui Dumnezeu și se învățau neîncetat de dînsa scrisorile apostolești. Iar pe zeii părintești cei de aur, i-a aruncat pe cîte unul jos, zicînd către dînșii: "De sînteți zei, mîntuiți-vă singuri!" Căzînd idolii de la o așa înălțime pe pămînt, se sfărîmau și se risipeau ca praful; iar Sfînta batjocorea neputința lor și se bucura întru Domnul său Iisus Hristos, adevăratul Dumnezeu.

După ce au trecut cele șapte zile, tatăl și mama ei împreună cu boierii s-au suit pe stîlp la ea și i-au zis de nuntă. Iar ea le-a răspuns: "Cu adevărat să știți că eu sînt roaba lui Hristos, în Care am crezut. Pe Acela L-am iubit, pentru că este Împărat ceresc și veșnic, și Aceluia m-am făcut mireasă, ca unui Mire curat, nestri-căcios și fără de moarte; iar alt bărbat nu voiesc să cunosc, nici nu mă voi închina altui dumnezeu, pentru că nu este alt dumnezeu afară de Acela. Nu vedeți oare pierzania zeilor voștri, care, căzînd la pămînt prin fereastră, nu au putut să-și ajute lor? Apoi cum vor fi ajutători vouă? Deșartă este nădejdea voastră, pe care o aveți spre dînșii și deșartă este osteneala și cheltuiala voastră la idoli, pentru că aurul și argintul se cădea a-l împărți celor ce au trebuință săracilor, sărmanilor și văduvelor. Iar voi, chemînd lucrători, vă făuriți zei fără de suflet și ați lipsit pe săraci de trebuințele lor și v-ați făcut vrăjmași Dumnezeului Celui viu și slugi ai diavolilor.

Pînă cînd vă veți zbate ca o juncă neînvățată, înjugată la jug? Cunoașteți pe adevăratul Dumnezeu și înțelegeți pe Cel ce poate a omorî și a învia. Și, cînd va străluci lumina lui Dumnezeu în inimile voastre, atunci va fugi de la voi diavolul, care trage pe oameni din lumină la întuneric și îi scoate din cetatea lui Dumnezeu la pierzare și îi mută din cei de-a dreapta la cei de-a stînga. Deci, voi mai întîi sîrguiți-vă să fugiți de dînsul, că amar este și cumplit. Acela este satana, cel ce acoperă ochii inimilor voastre, ca să nu cunoașteți adevărul. Mai ales către tine, o, părinte, îmi este îndreptat cuvîntul, ca să cunoști pe Dumnezeu cel ce a alcătuit toate cu cuvîntul. Tu, cînd ai voit să zidești acest stîlp pentru mine, ai pus la lucru mulți oameni, căci erau trei mii și cinci sute de lucrători și trei sute de conducători, și abia în nouă luni au putut săvîrși această zidire. Iar Dumnezeul tuturor veacurilor, cu un cuvînt al Său a făcut cerul, soarele, luna și stelele, lumina și întunericul, și a numit lumina ziuă, iar întunericul l-a numit noapte.

A întemeiat greutatea pămîntului pe nimic, iar apelor le-a poruncit să curgă spre slujba noastră și multe feluri de copaci au crescut. A așezat vremile, anii și lunile și a făcut fiarele și dobi-toacele pămîntului, păsările cerului și peștii în ape, iar la sfîrșit a făcut pe om, cu preacuratele Sale mîini, luînd țărînă din pămînt și l-a pus pe el stăpîn a toată lumea, pe toate supunîndu-le sub picioarele lui. Toate acelea în șase zile le-a săvîrșit Dumnezeu, prin Cuvîntul Său, Care este Unul născut, Fiul, Iisus Hristos, Care fără de maică dintr-Însul S-a născut mai înainte de toți vecii, Cel de o ființă și de un ipostas cu Dînsul, Care, în anii cei mai de pe urmă, S-a întrupat fără de tată și S-a născut din Curata și pururea Fecioară, cu lucrarea Sfîntului Duh, și cu oamenii a petrecut și minuni fără de număr a făcut. Orbilor le-a dat vedere, pe cei bolnavi i-a curățit, pe cei slăbănogi i-a ridicat și pe morți i-a înviat.

Pe Acesta iudeii L-au răstignit din zavistie, voind astfel singur a pătimi pentru mîntuirea noastră. Dar, după moartea și după îngroparea Sa, a înviat a treia zi, cu puterea dumnezeirii Sale, și S-a înălțat la cer și a șezut de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl, trimițînd Duhul Sfînt la sfinții Săi ucenici. Pe aceia i-a trimis în toată lumea, ca să lumineze pe cei întunecați, să întoarcă pe cei rătăciți și să mîntuiască pe cei pierduți; pentru că voiește ca toți să se mîntuiască și nu va lipsi mila Lui spre neamul omenesc pînă în veac".

Acestea grăindu-le Sfînta, toți o ascultau cu dulceață; apoi, luînd împăratul și împărăteasa pe iubita lor fiică, au adus-o în cetate. Aici au ieșit întru întîmpinarea fiicei împăratului toate fetele cetății și, dănțuind, i se închinau ei. Tot poporul, alergînd la locuri înalte, suindu-se pe ziduri și pe case, îi cînta laude, fericind pe Penelopi fecioara cea frumoasă. Deci, cînd s-a apropiat Sfînta Irina de palatele împărătești, a văzut diavolul, care striga către dînsa: "Nimic nu-ți este de obște ție și mie în cetatea aceasta, fecioară; du-te de la cetatea noastră, căci aici nu viețuiește nimeni din creștini". Iar Sfînta i-a zis: "În numele lui Iisus Hristos îți poruncesc ție, ca să-mi spui cine ești tu!" Iar el a zis: "Eu sînt demonul care petrec în idolul Apolon, învățătorul desfrînării și al preadesfrînării, ajutătorul vrăjitorilor, povățuitorul tîlharilor, prieten al desfrînaților, făcător de glume al bețivilor, cel ce mă bucur de vărsările de sînge; sînt povățuitor a toată nedreptatea și minciuna și tată a toată răutatea și îți zic să pleci din cetatea noastră, ca să nu pornesc asupra ta pe tatăl tău, aprinzîndu-l pe dînsul cu mînie spre a te ucide".

Acel glas al demonului mulți l-au auzit, iar pe el nu l-au văzut. Deci, fericita fecioară l-a certat pe el, zicîndu-i: "Eu îți poruncesc ție: În numele lui Iisus Hristos, să ieși din cetatea aceasta!" Și cutremurîndu-se demonul, s-a făcut nevăzut. După aceasta diavolul a răzvrătit inima împăratului și l-a pornit pe el cu mînie și cu iuțime asupra fiicei sale și, chemînd pe împărăteasă, i-a zis: "Ce am făcut, căci fiica noastră este amăgită? O, de n-aș fi zidit turnul acela; căci, vrînd să păzesc pe fiica mea, am pierdut-o și m-am lipsit de nădejdea mea". Iar împărăteasa a zis către dînsul: "Neînțelepte cuvinte grăiești tu, căci, cu ce s-a înșelat fiica noastră? Și ce răutate vezi într-însa? Împăratul a răspuns: "Crede în Hristos și de zei se leapădă". Zis-a împărăteasa: "Zeii cei ce n-au făcut cerul și pămîntul, să piară; iar fiica mea s-a învrednicit slavei împăratului Hristos, Cel ce a chemat-o la viața veșnică".

Atunci împăratul, mîniindu-se, a poruncit să dea afară din palat pe împărăteasă, iar una din slujnice, alergînd, a spus fecioarei Irina. Ea, sculîndu-se, a mers și a stat înaintea tatălui său. Deci, dacă a văzut-o pe ea împăratul, s-a plecat în jos, căci îi trecea mînia din inima sa, fiind pornit de diavolul, și a zis Sfînta Irina către tatăl său: "Pentru ce este întristată fața ta, o, tată? Împărăția ta este în pace, război nu ai înaintea ta, eu, fiica ta, am venit la tine. Deci, de unde este asupra ta această mîhnire?" Iar împăratul i-a răspuns: "Mai bine mi-ar fi fost mie, de nu te-aș fi născut, pentru că pentru tine am făcut acel prealuminat stîlp; iar pe zeii mei cei de aur i-am pus ca să te păzească. Asemenea am pus mese, paturi și scaune împodobite cu aur, iar tu mi-ai răsplătit cu rele în loc de bune".

Iar ea a zis: "Spune-mi, tată, ce rău ți-am făcut eu?" Și a zis împăratul: "Oare nu puțin rău este acesta, că numești pe Hristos Dumnezeu, iar de zeii mei te lepezi?" Zis-a Sfînta: "Nimic n-am făcut rău, tată, căutînd spre Hristos, adevăratul Dumnezeu și punîndu-mi nădejdea spre El, iar nu spre idolii tăi". Împăratul cu glas groaznic, a zis: "Penelopi, jertfește zeilor!" Răspuns-a Sfînta: "Nu-mi întoarce numele meu, că nu sînt Penelopi, ci mă numesc Irina; căci acest nume mi s-a pus mie de înger în vedenie și de preot, prin Sfîntul Botez". Iarăși i-a zis împăratul cu mînie: "Rod străin, iar nu al meu, jertfește zeilor!" A răspuns Sfînta Irina: "Nu voi jertfi diavolilor celor ce te pornesc pe tine la mînie și care sînt pricinuitori focului veșnic, cel pregătit păgînilor".

Iar împăratul s-a tulburat de mînie mare și a poruncit s-o arunce legată în picioarele unor cai sălbatici, ca s-o calce. Fecioara fiind aruncată, a mers împăratul singur la cai, vrînd să-i vadă moartea ei. Dar iată un cal mai sălbatic decît ceilalți, dezlegîndu-se din legături, deodată s-a repezit asupra împăratului și, apucîndu-i cu dinții mîna cea dreaptă a împăratului, a smuls-o din umăr și sfîșiindu-l, l-a omorît. Iar după aceea a stat blînd la locul lui; asemenea s-au făcut blînzi ca mieii și ceilalți cai, fără a vătăma pe Sfînta Irina.

Calul care omorîse pe împărat, din porunca lui Dumnezeu, luînd glas omenesc, fericea pe Sfînta Muceniță, astfel: "Fericită ești tu, porumbița lui Hristos, care ai călcat pe vrăjmașul șarpe. Tu ești minunată pe pămînt, la ceruri vei fi cinstită cu dragoste; tu te vei număra cu drepții, unde te așteaptă lumina cea veșnică și cămara Mirelui Celui fără de moarte, ca pe o fecioară înțeleaptă și vitează. Deși ești femeie cu trupul, dar cu duhul arăți lupta cea bună".

Deci, dezlegîndu-l din legături, Sfînta Irina cu rugăciunea a înviat pe tatăl său cel mort și a tămăduit mîna lui. Atunci împă-ratul, împărăteasa și toată casa lor și mult popor, ca la trei mii, au crezut în Hristos. Nu după multă vreme, împăratul, lăsîndu-și împărăția ca să poată sluji mai liber lui Hristos, s-a așezat cu soția și cu casnicii săi în acel turn, pe care l-a zidit pentru fiica sa. Iar Sfînta Irina a rămas în cetate, învățînd poporul și aducînd pe mulți la Hristos Dumnezeu, petrecînd în casa celui dintîi învățător al său, bătrînul Apelian.

După acestea a luat împărăția cetății Macedoniei alt împărat, cu numele Sedechie. Acela, înștiințîndu-se despre Sfînta Irina, a chemat pe bătrînul Apelian și l-a întrebat: "La tine este fecioara, fiica împăratului?" Răspuns-a Apelian: "La mine este, împărate". Împăratul a zis: "Nu știi ce gîndește ea?" Răspuns-a bătrînul: "Gîndul ei este ca și al meu și al tuturor celor ce știu pe Dumnezeu Cel adevărat. În toate zilele postește pînă seara, iar seara mănîncă o bucată mică de pîine și bea un pahar de apă. Altă masă nu știe. Pat nu are, ci se odihnește puțin pe pămînt, ziua și noaptea petrecînd în rugăciuni către Dumnezeu și îndestulîndu-se cu citirea dumnezeieștilor cărți".

Auzind împăratul acestea s-a minunat și, trimițînd pe eparhul său, a adus-o la sine cu cinste. Venind fecioara la el, i-a zis: "Bucură-te, împărate!" Răspuns-a împăratul: "Bucură-te și tu, fiică luminată". Zis-a fecioara: "Pentru ce m-ai chemat?" Împăratul a răspuns: "Să ședem și să vorbim cele de pace și de dragoste". Fecioara a zis: "Eu citesc în Sfînta Scriptură că: *În adunarea deșertăciunilor nu voi ședea și cu călcătorii de lege nu voi umbla*".

A zis împăratul: "Dar oare noi sîntem călcători de lege?" Sfînta a răspuns: "Tot păgînul, care nu știe pe adevăratul Dumnezeu și se închină idolilor, este călcător de lege". Zis-a împăratul: "Mă silești să te muncesc fără voia mea, necruțîndu-te pe tine, care ești fiica împăratului". Sfînta Irina a răspuns: "Apoi pentru ce mai zăbovești, îndeletnicindu-te cu vorba? Ci începe a mă munci, căci sînt gata de toate muncile pentru Dumnezeul meu". Împăratul a zis: "Fecioară, lasă toată bîrfirea și jertfește zeilor". Sfînta a răspuns: "În zadar te mînii, împărate, întărîtat fiind de satana. Să știi cu adevărat, că nu voi sluji diavolului, nici nu-mi voi cruța trupul meu pentru Hristos Domnul meu!"

Împăratul, umplîndu-se de mînie, s-a sfătuit cu eparhul cum ar putea s-o omoare. Deci, mai întîi săpînd o groapă adîncă și umplînd-o de șerpi, de vipere, de vasiliști și de tot felul de tîrîtoare, a aruncat pe Sfînta fecioară acolo, unde a petrecut zece zile vie și sănătoasă, pentru că îngerul Domnului s-a pogorît cu ea în groapă și a păzit-o nevătămată, iar tîrîtoarele toate au murit.

Înștiințîndu-se împăratul că mucenița este vie în groapă, s-a minunat și i se părea căci cu vrăjile a fermecat și a omorît pe acei șerpi. Deci, poruncind s-o scoată din groapă, a șezut la judecată și a zis către dînsa: "Jerfește zeilor, care te-au cruțat, pentru că au omorît șerpii, iar pe tine te-au păzit vie, ca să cunoști puterea și bunătatea lor și să te închini lor". Sfînta a răspuns: "O, nebunule, și amăgitule de satana, cel călcat de mine, crezi că zeii cei de lemn sau de piatră pot să omoare șerpii? Ci, tu degrabă vei cădea în groapa cea de dedesubt a iadului, împreună cu zeii tăi, cărora le slujești și te vei afunda în întunericul cel mai dinafară, cel pregătit ție și diavolului, unde va fi plînsul și scrîșnirea dinților". Împăratul, suflînd cu mînie, a chemat un lucrător de lemn, și a poruncit s-o taie cu un fierăstrău de fier.

Deci, după ce a legat-o de un lemn s-o taie, fierăstrăul nu se atingea de trupul ei cel fecioresc, ci se îndoia ca de o piatră, apoi s-a frînt prin mijloc. Și a adus alt fierăstrău, dar și acela s-a frînt; iar cei ce tăiau, căzînd singuri pe frînturile fierăstrăului, s-au tăiat și au murit. După aceea, împăratul a poruncit să aducă al treilea fierăstrău mai ascuțit și mai tare și să taie pe fecioară peste coapsele ei. Deci, legînd-o, au pus-o la pămînt pe spate, punîndu-i o piatră mare pe piept, și au început a-i tăia sfîntul ei trup cu fierăstrăul; iar împăratul a rîs și a zis către muceniță: "Unde este Dumnezeul tău? Să vină acum și să-ți ajute, dacă este putere într-Însul".

Zicînd împăratul acestea, deodată s-au făcut fulgere și tunete înfricoșate și tulburare în văzduh; iar slujitorii care o tăiau cu fierăstrăul au murit. Împăratul de

frică a fugit în palat, iar poporul a fugit și s-a vărsat ploaie mare ca un rîu, cu grindină cumplită, și mulți dintre oameni au căzut morți, fiind uciși de fulger, de tunet și de grindină. În acel timp îngerul Domnului, pogorîndu-se, a prăvălit piatra aceea de pe pieptul sfintei, i-a tămăduit rana și a ridicat-o sănătoasă. Această minune văzînd-o poporul, opt mii de oameni au crezut în Hristos.

După aceea, împăratul, iarăși fiind pornit de diavolul, a prins pe Sfînta și s-a sfătuit cu eparhul cum s-o piardă. Deci, au hotărît s-o omoare astfel: au legat-o de roata morii ca, întorcîndu-se roata s-o sfarme; după ce au dat drumul apei sub roată, apa s-a oprit ca împietrită și n-a curs nici o picătură, rămînînd Sfînta fără de vătămare. Iar împăratul cu boierii lui strigau: "O, cît de mare este puterea acestei fermecătoare! Iată, a prefăcut firea apei într-o altă fire". Poporul, care privea la o minune ca aceea, s-a ridicat împotriva împăratului și a strigat cu glas mare, ocărîndu-l și certîndu-l. Și, luînd pietre, a aruncat asupra lui și l-a izgonit din cetate. El, ducîndu-se în patria sa, a mai trăit șapte zile și a murit acolo de necaz, de mînie și de rușine.

După moartea lui Sedechie, Savah, fiul lui, vrînd ca să răzbune necinstea adusă tatălui său, a adunat mare putere de oaste, ca la o sută de mii, și a mers cu război asupra cetății Macedoniei. Auzind cetățenii că se apropie împăratul Savah, s-a temut și a închis cetatea, și au zis către Sfînta Irina: "Pentru tine pierim". Iar ea, poruncindu-le să nu se teamă, a ieșit împotriva împăratului celui ce venea, rugîndu-se lui Dumnezeu și zicînd: "Cel ce ai auzit oarecînd pe robul Tău, Proorocul Elisei, ascultă și rugăciunea mea, și lovește nevăzut oștirea aceasta ce vine să piardă cetatea; orbește pe vrăjmașii tăi, ca să cunoască că tu ești adevă-ratul Dumnezeu!"

Ascultînd Domnul rugăciunea ei, îndată a lovit cu orbirea pe împărat și pe toți ostașii ce erau cu dînsul. Înțelegînd împăratul, că Irina a adus aceea orbire asupra lui și a ostașilor săi, a trimis cu rugăciune la dînsa, zicînd: "Acum cunosc că este nebiruită puterea Dumnezeului tău. Deci, mă rog ție, roagă-te lui Dumnezeu pentru mine și pentru ostașii mei, ca să ne dea vederea". Plecîndu-se Sfînta spre milă, a făcut rugăciuni către Stăpînul tuturor și a căpătat vederea împăratul cu toți cei ce erau cu el. Atunci a făcut pace cu cetățenii, grăindu-le: "Să mă aveți pe mine împărat, precum l-ați avut pe tatăl meu; iar eu voi ierta necinstea ce ați făcut tatălui meu".

Văzînd cetățenii puterea cea mare a împăratului, au făcut pace cu dînsul și, deschizînd cetatea, i s-au închinat lui, primindu-l ca împărat al lor. După ce împăratul Savah a dobîndit împărăția și s-a întărit într-însa, s-a pornit cu mînie contra Sfintei Irina, pentru că diavolul îl îndemna la acelea; și, chemînd pe muceniță la dînsul, i-a zis: "Iert cetății greșeala aceea; iar asupra ta mă mînii, deoarece pentru tine s-a sculat poporul asupra tatălui meu cu ură și l-a ucis cu pietre; însă de voiești ca să fii și tu iertată, fă-mi voia mea, adică, să aduci jertfe zeilor". Iar Sfînta a ocărît pe împărat pentru nebunia lui și l-a pornit mai mult spre mînie. Deci, a poruncit împăratul ca s-o arunce în temniță, sfătuindu-se cu boierii cum să o muncească.

Sfînta, şezînd în temniţă şapte zile, i s-a arătat Hristos, zicîndu-i: "Nu te teme, fiică, că Eu, întărindu-te, sînt cu tine". După aceea, împăratul, scoţînd pe muceniţă din temniţă, a poruncit ca să-i bată în tălpi piroane de fier ascuţite şi, punîndu-i un sac plin de nisip în spate, să o izgonească pînă la un anumit loc, care era departe de cetate ca la cinci stadii. Deci, slujitorii punînd frîu în gura sfintei, au dus-o acolo, izgonind-o iute ca pe un dobitoc. Sfînta alerga şi zicea către Dumnezeu: "Cu adevărat sînt ca un dobitoc la Tine, Doamne, şi eu pururea cu Tine; ţinutu-m-ai de mîna dreaptă, cu sfatul m-ai povăţuit şi cu slavă m-ai primit".

Căutînd sfînta de-a dreapta sa, a văzut pe îngerii Domnului călătorind împreună cu dînsa şi s-a bucurat foarte. După ce a ajuns la locul numit şi, cînd se întorcea spre cetate, slujitorii cu batjocură tîrau cu frîul pe muceniţă şi popor mult urmînd, a văzut Sfînta înaintea sa pe un înger bătînd pămîntul cu toiagul şi a zis în sine: "Iată, va să fie pierzarea vrăjmaşilor lui Dumnezeu!"

După ce a ajuns la locul cel bătut de înger, deodată, desfă-cîndu-se pămîntul, a înghiţit pe slujitorii muncitorului, cei ce duceau pe sfînta; iar ea a rămas dezlegată de frîu, sacul i-a căzut din spinare, piroanele i-au ieşit din picioare şi, vindecîndu-se, umbla slăvind pe Dumnezeu. Înştiinţîndu-se împăratul de aceasta, a zis: "Zeii au deschis pămîntul şi au pierdut pe slujitori de la această fermecătoare". Însă unii se împotriveau, zicînd: "Dumnezeu cel viu este cu Sfînta Muceniţă Irina!" Iar alţii batjocoreau pe Sfînta fecioară.

Venind îngerul cel ce deschisese pămîntul, a ucis cu moarte năpraznică pe mulţi necredincioşi, ca la zece mii, iar cei ce rămăseseră, strigau: "Dumnezeul Irinei, miluieşte-ne pe noi, pentru că credem în Tine şi scăpăm la Tine!" Deci, au crezut în acea vreme ca la treizeci de mii de suflete. Împăratul, necrezînd, l-a lovit şi pe el îngerul lui Dumnezeu şi a pierit cu sunet, ticălosul. Sfînta făcea în cetate multe minuni cu puterea lui Hristos, pentru că nu numai pe bolnavi îi tămăduia, curăţa leproşii şi izgonea diavolii din oameni. Ci şi pe un tînăr mort, ai cărui părinţi plîngeau cu amar, l-a înviat cu rugăciunea şi a adus la Hristos cam cincizeci de mii de suflete.

Cu porunca lui Dumnezeu a venit în cetate Sfîntul Timotei preotul, cel care a botezat-o pe Sfînta Irina, pe care văzîndu-l, Sfînta s-a bucurat şi i s-a închinat. Luînd pe acel preot şi pe tot poporul cel ce crezuse în Hristos, s-a dus la turnul unde locuia tatăl şi mama sa, slujind în linişte lui Dumnezeu şi acolo au primit Sfîntul Botez toţi cei ce crezuseră în Hristos.

Sfînta Irina a petrecut în cetatea Macedoniei trei ani, învăţînd şi încredinţînd popoarele. După aceea s-a dus la altă cetate ce se numea Calinic, (sau Calipoli) unde era împărat Numerian, ruda lui Sedechie şi a lui Savah, împăraţii cei dintîi. Cînd Numerian făcea praznicul spurcatei zeiţe Artemida, aducînd jertfe idolului ei, Sfînta Irina, stînd în faţa lui, l-a mustrat pentru păgînătatea lui şi a mărturisit pe Hristos adevăratul Dumnezeu. Atunci împăratul a zis către boierii săi: "Această fecioară este asemenea la faţă şi la stat cu tatăl său, Liciniu, dar fiii cei răi mîhnesc pe părinţi;

pentru că după răutățile acestei fecioare, tatăl ei cel bun s-a lipsit de împărăție. Aceasta a fost pricinuitoare de moarte a fratelui meu, Sedechie, și pe Savah, fiul lui, după cum am auzit, l-a omorît cu vrăjile ei. Deci, fecioara aceasta este cu adevărat pierzătoare de împărați".

Apoi s-a întors către Sfînta și a zis: "Ce zici, vrăjitoare, vei jertfi oare zeilor, sau încă vei mai petrece în socoteala ta cea pierzătoare?" Sfînta, însemnîndu-se cu semnul Sfintei Cruci, a răspuns: "Eu voi jertfi jertfă de laudă Dumnezeului Celui de sus, iar diavolilor tăi și idolilor celor neînsuflețiți ai tăi, nu voi aduce jertfă. Cele ce le grăiești pentru împărați, să știi cu adevărat că Dumnezeul meu, Cel ce stăpînește viața și moartea, le-a poruncit lor să moară, iar nu mie. Teme-te și tu de Dumnezeul meu, că puține sînt zilele tale și degrabă te va ajunge sfîrșitul tău".

Auzind împăratul acestea, s-a aprins de mînie și, scrîșnind din dinți, a răcnit ca un leu și îndată a poruncit să se ardă trei boi de aramă, zicînd: "Dacă într-un bou va birui puterea focului cu vrăjile, apoi să se arunce în celălalt, iar dacă și într-acela aceeași va face, apoi să se arunce întru al treilea! Și s-a făcut așa. După ce au ars acei boi de aramă și i-a roșit ca pe un cărbune, a aruncat pe Sfînta într-un bou, și se ruga în dînsul, strigînd: "Dumnezeule, grăbește spre ajutorul meu, ceea ce pătimesc pentru numele Tău cel sfînt!""

Și s-a arătat ei îngerul Domnului, spunîndu-i să nu se teamă și răcorindu-i acea văpaie. Iar poporul cîrtea contra împăratului, zicînd: "În zadar ai pierdut tinerețile cele frumoase ale fecioarei acesteia". Deci, după ce s-a răcorit arama, s-a aflat Sfînta vie și sănătoasă, neavînd nici o vătămare de foc. Și a zis împăratul către cei ce stăteau de față: "Au nu v-am zis vouă că este fermecătoare fecioara aceasta! Oare cum a stins focul? Aruncați-o pe ea în celălalt bou".

Și a aruncat pe Sfînta în al doilea bou. Dar și acela răcorindu-se, a aruncat-o în al treilea și îndată acel bou, cu porunca Atotputernicului Dumnezeu, s-a pornit din loc, ca fiind viu, și a umblat un sfert de stadie. Și iarăși s-a întors la locul său și a crăpat; și dintr-însul a ieșit Sfînta Muceniță întreagă. Poporul, văzînd o minune ca aceea, cu mare glas strigă: "Mare ești Dumnezeul Irinei, miluiește-ne pe noi după mare mila Ta, Tu ești Dumnezeul nostru Cel tare și puternic, Care faci minunate și preaslăvite minuni!"

Și au crezut în Hristos ca la zece mii de suflete. Deci, împăratul petrecea nu numai întru necredință, ci și pe Dumnezeu Cel Preaînalt hulea și, fiind lovit de îngerul cel nevăzut a lui Dumnezeu, s-a îmbolnăvit de moarte. Iar mai înainte de a muri, a poruncit eparhului său, Babodon, ca în multe feluri muncind pe Irina, să o ucidă cu cumplită moarte. Și a pierit acel ticălos împărat, iar Sfînta a petrecut în cetatea aceea cîteva zile, învățînd poporul credința cea întru Hristos, tămăduind toate neputințele; iar preotul Timotei, mergînd acolo, a botezat pe cei ce credeau.

Eparhul, văzînd cum că tot poporul cetăţii ţine cu Sfînta Irina, s-a temut să o muncească acolo, ca să nu se facă gîlceavă şi tulburare în popor pentru dînsa. Deci, s-a dus într-altă cetate, care se numea a lui Constantin; iar pe muceniţă a poruncit ostaşilor să o prindă şi legată să o ducă după dînsul. El, mergînd în cetatea aceea, a şezut la judecată şi, punînd pe Sfînta în faţa sa, a zis către dînsa: "Oare ştii, că putere îmi este dată mie asupra ta? Deci, apropie-te de zeii noştri şi adu-le jertfe, ca să nu te muncesc cu cumplite munci".

Răspuns-a sfînta: "Ascultă, eparhule! Toate muncile cîte vei putea să le afli, pune-le asupra mea, şi vei vedea puterea Dumnezeului meu!" Atunci eparhul a poruncit ca să aducă un grătar de fier şi, punînd pe muceniţă pe grătar, s-o lege cu lanţuri de fier şi să-i pună împrejur mulţime de lemne şi să le aprindă. După ce s-a aprins focul, eparhul a poruncit ca să toarne peste muceniţă unt-delemn, untură şi smoală; şi astfel, arzînd Sfînta mult timp, străluceau legăturile şi lanţurile cele de fier ca un cărbune aprins. Iar Sfînta a rămas nevătămată şi, fiind în rouă răcoroasă, cînta, slăvind pe Dumnezeu.

După aceea s-a dezlegat de înger din fiarele acelea şi a ieşit sănătoasă, lucru care, văzîndu-l eparhul şi cei ce erau cu dînsul, s-au mirat foarte mult. Deci, eparhul, căzînd la picioarele ei, i-a zis: "Roaba Dumnezeului Celui adevărat, mă rog ţie, să nu mă pierzi pe mine, precum ai pierdut pe ceilalţi împăraţi; căci şi eu cred în Fiul lui Dumnezeu şi voiesc să fiu creştin". Astfel, a crezut eparhul Babodon şi împreună cu dînsul popor mult şi a adus acolo îngerul lui Dumnezeu pe Timotei preotul şi s-a botezat de dînsul toţi cei ce au crezut.

Sfînta Irina, petrecînd în cetatea aceea cincizeci de zile, a ieşit de acolo şi a fost prinsă de ostaşii împăratului Savorie, care împărăţea în Mesemvria, cetate a Traciei, şi au dus-o la dînsul, căci acel împărat, auzind de cele făcute de dînsa, căuta să o prindă. El, văzînd pe Sfînta, s-a umplut de mînie şi a ucis-o cu sabia. Şi a fost îngropată afară din cetate. Deci, a zis împăratul: "Lucruri înfricoşate s-a auzit de fermecătoarea aceea; căci pe împăraţi i-a ucis cu farmecele sale, iar acum pentru ce n-a putut să mă ucidă pe mine, ci eu am ucis-o pe ea? Unde este dar Hristos, ajutorul ei? Pentru ce nu a izbăvit-o din mîinile mele?"

Astfel, ocăra necredinciosul împărat puterea lui Hristos şi se lăuda, ca unul ce a biruit. Dar puterea cea mare a lui Dumnezeu, ce lucru nu poate să facă? Deoarece, în vremea morţii Sale celei de voie şi ocărîtă de iudei, multe trupuri ale sfinţilor celor adormiţi le-a înviat şi a intrat în sfînta cetate şi s-a arătat multora. Acela, au nu putea şi pe această Sfîntă s-o învieze din morţi, ca să intre în Mesemvria şi să se arate împăratului? Însă, cu adevărat, puternic este Hristos, Dumnezeul nostru în cer şi pe pămînt şi toate cîte le voieşte le face, fiindcă a trimis pe îngerul Său şi a sculat-o pe ea vie din groapă şi a zis către dînsa îngerul Domnului: "Măcar că ţi-ai sfîrşit nevoinţa pătimirii tale şi ţi se cădea de acum să te odihneşti, pentru că fericită eşti şi desăvîrşită la cer, dar ca să nu se laude păgînătatea şi fărădelegea, ca şi cum ar fi biruit puterea Dumnezeului nostru, să intri în cetate ca să te vadă pe tine vie şi să se ruşineze toţi

ocărîtorii cei păgîni și să cunoască pe Dumnezeul nostru Atotputernic! Și nu vei mai pătimi de acum înainte nici un rău de la nimeni".

Deci, Sfînta a intrat în cetatea Mesemvria, ținînd o stîlpare de măslin în mîinile sale. Iar cînd au văzut-o cetățenii, s-au umplut de negrăită spaimă și de mirare și au alergat la dînsa tot poporul, strigînd cu glas mare: "Minunat este Dumnezeul Irinei și nu este altul afară de Acela!" Și a spus împăratului că Irina s-a sculat din morți; iar el s-a temut foarte și, văzînd-o pe ea, a căzut la picioarele ei, zicînd: "Acum am cunoscut, că mare Dumnezeu ai! Deci, mă rog ție să petreci în cetatea noastră și să ne faci pe noi creștini".

Sfînta a petrecut între dînșii șaptezeci de zile, învățîndu-i sfînta credință și toți au crezut în Hristos. Deci, venind cu porunca lui Dumnezeu fericitul Timotei preotul, a botezat pe împărat și pe tot poporul lui. După aceea s-a dus de acolo în patria sa, în cetatea Macedoniei, unde a aflat pe tatăl său adormit întru Domnul; și a plîns lui Dumnezeu, rugîndu-se pentru dînsul.

Acolo a petrecut vreme puțină cu maica sa și s-a răpit de un nor, care a dus-o în Efes. Și, umblînd apostolește prin cetate, propovăduia pe Hristos, făcînd minuni prin tămăduirea a diferite neputințe și pe mulți îi întorcea de la idoli către Hristos. După multă vreme a venit acolo la dînsa bătrînul Apelian, fiind trimis de Dumnezeu, cel ce i-a fost ei altădată învățător și de care Sfînta s-a bucurat mult. După cîteva zile a zis către popor: "Bucurați-vă, frații mei, și pacea lui Iisus Hristos să fie cu voi! Mîngîiați-vă, veseliți-vă întru Domnul nostru și să fiți tari în credință; iar eu mă voi duce de la voi, mulțumindu-vă că m-ați primit pe mine cea străină. Dar să știți, că tot cel ce primește pe cel străin, prieten se face cerescului Dumnezeu". Și cetățenii grăiau între dînșii: "Unde se duce învățătoarea noastră?" Unii ziceau: "Au doară vrea să se odihnească întru Domnul?" Iar alții grăiau: "Vrednică este aceasta lui Dumnezeu și de aceea se va lua de la ochii noștri, deoarece noi sîntem păcătoși".

A doua zi, Sfînta Irina, luînd pe bătrînul Apelian și pe șase bărbați cucernici, s-a dus cu dînșii după cetate și, aflînd într-o piatră un mormînt nou deșert în care nimeni n-a fost pus niciodată, a intrat în acel mormînt și a zis către Apelian și către ceilalți bărbați: "Acoperiți-mă bine deasupra cu această piatră, ca nimeni altul să nu mă poată descoperi, pînă a patra zi". Sărutînd, cu cea mai de pe urmă sărutare, pe Apelian și pe bărbații cei ce erau cu dînsul, s-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci și s-a culcat; iar bărbații au pus piatra cea mare deasupra mormîntului și s-au întors în cetate.

A patra zi, mergînd la mormînt Apelian cu aceiași bărbați, n-au mai găsit trupul Sfintei Irina și s-au gîndit între dînșii, cum că a mutat-o pe ea Hristos Dumnezeu în Rai. Ducîndu-se în cetate, au spus aceasta poporului. Atunci, au alergat mulți la mormînt și, văzîndu-l deșert, s-au minunat și au slăvit pe Dumnezeu cu spaimă. Astfel a fost viața și pătimirea fecioarei Irina, cea de neam bun; în acest fel au fost nevoințele miresei lui Hristos.

După cum s-a zis, ea a stat la întrebare mai întîi înaintea tatălui său Lichinie, apoi a lui Sedechie și a lui Sedah fiul lui; după aceea înaintea lui Numerian și a eparhului Babodon; iar la sfîrșit, înaintea lui Savorie. Cetățile în care a pătimit sînt acestea: Macedonia, patria sa, Calinica sau Calipoli a lui Constantin și Mesemvria cea din Tracia. Și s-a odihnit întru Domnul în Efes, în cinci zile ale lunii mai și, stînd înaintea lui Hristos, se roagă pentru toată lumea.

Acestea le-a scris bătrînul Apelian, slăvind pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe Dumnezeu Unul în Treime, Căruia I se cuvine cinste și închinăciune de la oameni, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Notă - Este de trebuință a se ști și aceasta, cum că tatăl Sfintei Irina, împăratul Liciniu, nu a fost acel Liciniu, care mai pe urmă a fost părtaș la împărăție cu marele Constantin, cel ce a avut de soție pe sora lui Constantin și a stăpînit toate părțile răsăritului, ci altul cu același nume, care a fost mai înainte cu mulți ani, împărat al unei cetăți ce se numea Maghedoe, care este în hotar cu Macedonia, precum și Sfînta Scriptură s-a obișnuit a numi împărați pe stăpînitorii fiecărei cetăți. Acest lucru este arătat în cartea Facerii, în capitolul paisprezece. Niște împărați ca aceștia sînt mai ales împărăței, decît împărați, precum a fost și acest Liciniu, tatăl Irinei, deoarece în prolog, este scris Vasilisc, iar nu Basileus, adică împărăței iar nu împărat. Deci, cum că acest Liciniu este altul decît Liciniu cel care a împărățit împreună cu Constantin, este arătat aici. Acela avea de soție pe sora lui Constantin, cea cu numele Constanția, iar acesta avea pe cea de un nume cu dînsul, Licinia. Acela petrecea în cetatea Nicomidiei, iar acesta în Maghedon. Acela a pierit întru păgînătate, iar celălalt s-a sfîrșit cu cinste întru creștinătate. Acela a fost după trei sute de ani de la nașterea lui Hristos, iar acesta a petrecut la întîia sută de ani, aproape de zilele apostolilor, pentru că preotul Timotei, cel ce a botezat pe fiica lui, Sfînta Irina, a luat învățătura și preoția de la Sfîntul Apostol Pavel.

9. VIAȚA SFÎNTULUI ȘI DREPTULUI IOV, MULT PĂTIMITORUL (6 MAI)

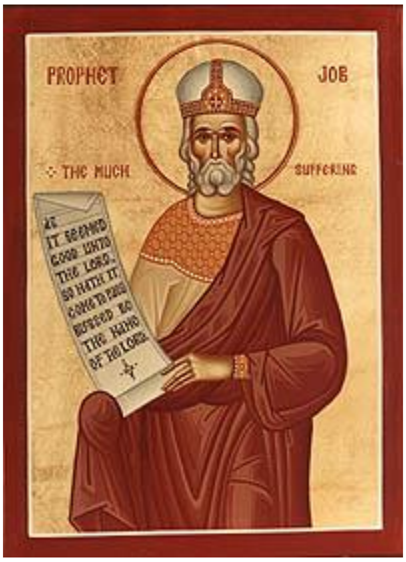

Sfîntul și dreptul Iov se trăgea din seminția lui Avraam, fiu din fiii lui Isav, care era al cincilea de la Avraam. El își avea petrecerea sa în pămîntul Hus, într-una din laturile Arabiei, și era cel mai bogat om de la răsăritul soarelui, fiind foarte temător de Dumnezeu. Dintre dobitoace avea șapte mii de oi, trei mii de cămile, cinci sute perechi de boi; asinele ce se pășteau erau cinci sute și slugi foarte multe, avînd el lucruri mari pe pămînt, pentru că era bărbatul acesta de bun neam și cu cinste mare între toți cei ce viețuiau la răsărit.

Acesta era om adevărat, fără prihană, drept și credincios, depărtîndu-se de la tot lucrul rău. El avea șapte feciori și trei fete. Și feciorii, văzînd pe tatăl lor că face milostenie veșnic la mii de săraci, au început să facă la fel ca tatăl lor; și mulți oameni erau chemați la masă și ei slujeau la masa celor necăjiți acolo. Deci, într-o zi, se ospătau toți împreună la cel dintîi frate, într-altă zi la celălalt frate și așa pînă la cel din urmă, cînd începeau iarăși de la cel dintîi. Iar după ce se sfîrșeau cele șapte zile ale ospețelor lor, Iov trimitea la dînșii, sfătuindu-i și învățîndu-i, ca fiecare să-și cerceteze conștiința sa cu de-amănuntul, dacă n-a greșit ceva cu cuvîntul sau cu gîndul împotriva Domnului; pentru că se temea dreptul Iov de Dumnezeu foarte mult, nu cu temerea firii celei de rob, ci cu temerea dragostei celei de fiu și cu dinadinsul se păzea pe dînsul și pe toată casa sa, ca să nu facă vreo supărare Domnului Dumnezeu.

Și acest om al lui Dumnezeu, aducea jertfă de curățire, cum se aduceau jertfe sîngeroase atunci, socotind în sine: *ca nu cumva copiii mei, fiind tineri, să fi greșit ceva cu gîndul lui Dumnezeu*. Așa făcea dreptul Iov în toate zilele.

Și a fost ca în ziua de astăzi: *Fost-a întru una din zile și au venit îngerii Domnului înaintea Domnului*. Îngerii lui Dumnezeu cei puși ca să păzească neamul omenesc, au venit înaintea lui Dumnezeu, ca să-i aducă Lui rugăciunile oamenilor și nevoile lor cele de multe feluri. Cu dînșii a venit și diavolul, ispititorul și clevetitorul

oamenilor; nu că putea să stea împreună cu îngerii înaintea lui Dumnezeu la cer, de unde s-a lepădat, ci a stat departe, afară din cer, înaintea ochiului Celui Atotvăzător al lui Dumnezeu. Și atunci a venit și satana, iar Dumnezeu L-a întrebat: "Dar tu de unde vii?" Dar Dumnezeu i-a pus întrebarea, ca să ne răspundă nouă cum a fost istoria lui Iov.

Și, răspunzînd diavolul către Domnul, a zis: "Înconjurînd pămîntul și străbătînd partea cea de sub cer, și iată sînt de față". Și i-a zis lui Domnul: "Oare socotit-ai în gîndul tău de robul Meu Iov, că nu este asemenea lui, cineva din oamenii cei ce sînt pe pămînt, fiind fără de prihană, drept și credincios, depărtîndu-se de toate lucrurile cele rele?" Și asta o spunea Dumnezeu, nu pentru că era sărac sau necăjit, ci foarte bogat.

Răspuns-a diavolul și a zis Domnului: *Oare Iov în deșert cinstește pe Dumnezeu? Oare nu ai îngrădit Tu pe cele dinlăuntru și pe cele din afară ale casei lui și pe toate cele ce sînt împrejurul lui; lucrurile mîinilor lui nu le-ai binecuvîntat și dobitoacele lui nu le-ai înmulțit pe pămînt? Dar trimite mîna Ta și Te atinge de toate cele ce are și să vedem dacă nu Te va blestema pe Tine în față!* Ca și cum ar fi zis: "Cum nu s-ar teme, dacă i-ai dat atîta avere și cinste? Dar, dă-l pe mîna mea, să vedem nu Te va blestema în față?"

Atunci Domnul a zis diavolului: *Toate cîte sînt ale lui, le dau în mîinile tale; dar de el să nu te atingi!* Vedem că diavolul nu poate face nimic fără voia lui Dumnezeu și fără îngăduința Lui. Putea el să se ducă peste Iov și mai înainte, că avea mare ură pe el, că era drept; însă, pînă n-a luat blagoslovenia lui Dumnezeu, nu s-a dus. Pentru că numai unde îi îngăduie Dumnezeu se duce; căci puterea drăcească este îngrădită de puterea Atotțiitorului Dumnezeu și nu-i îngăduie să facă mai mult decît vrea El.

Și a venit diavolul la Iov. Și prima dată, cînd a ajuns asupra gospodăriei lui Iov, a pogorît foc din cer. Atunci un vestitor a venit la Iov și i-a spus: "Foc a căzut din cer pe pămînt și a ars oile tale, asemenea și pe păstori i-a mistuit, iar eu am rămas singur și am venit să-ți spun". Pe cînd acesta grăia, a venit un alt vestitor și a zis către Iov: "Perechile de boi arau și asinele pășteau aproape de dînșii, cînd, venind hoții, le-au furat pe ele, iar pe slugi le-au omorît cu sabia; și, rămînînd eu singur, am venit ca să-ți spun despre acestea". În același timp un alt vestitor a venit la Iov și i-a grăit lui: "Haldeii, făcînd trei tabere, au năvălit asupra noastră și au înjugat cămilele și le-au robit, și slugile le-au ucis cu sabia; iar eu am rămas singur și am venit să-ți spun".

La urmă a venit alt vestitor, grăind către Iov: "Feciorii tăi și fetele, mîncînd și bînd la fratele lor cel mai mare, deodată a năvălit dinspre pustie un vînt mare cu vifor și s-a atins de cele patru unghiuri ale casei și a căzut casa peste copiii tăi și toți au murit; iar eu am rămas singur și am venit să-ți spun".

Acesta i-a rupt inima, dar tot n-a îndrăznit să zică cuvînt de rău împotriva lui Dumnezeu. Atunci Iov s-a sculat, și-a rupt hainele sale, și-a tuns perii capului, și-a presărat țărînă peste capul și, căzînd cu fața pe pămînt, s-a închinat Domnului și a zis: *Gol am ieșit din pîntecele maicii mele, gol mă voi duce în groapă; Domnul a dat, Domnul a luat! Precum a voit Domnul, așa a făcut. Fie numele Domnului binecuvîntat de acum și pînă-n veac!* De toate acestea cîte i s-au întîmplat, Iov n-a greșit înaintea Domnului nici cu inima, nici cu gura; pentru că n-a zis nimic fără de minte împotriva Domnului. Atît de tare se temea Iov de Dumnezeu.

Atunci satana, văzînd că i-a luat totul și nu l-a biruit, s-a dus iar la Dumnezeu. Și a fost că în ziua aceasta, îngerii lui Dumnezeu au venit, ca să stea înaintea Domnului și împreună cu ei a venit și diavolul. Și a zis Domnul către diavol: "Dar tu de unde vii?" Iar el a zis: "Străbătînd partea cea de sub cer și înconjurînd tot pămîntul am venit". Atunci Domnul a zis către dînsul: "Oare gîndit-ai la robul Meu Iov? Că nu este nici un om ca acesta din cei de pe pămînt, care i-ar fi fost lui asemenea: fără de prihană, drept, credincios, ferindu-se de tot răul și neținîndu-se de răutate; iar tu în zadar i-ai cerut averile, slugile și fiii lui, ca să le pierzi".

Răspunzînd diavolul, a zis către Domnul: "Piele pentru piele; toate cîte le are omul, le va da pentru sufletul său! Deci, nu așa! Ci trimite mîna Ta și Te atinge de trupul și de oasele lui; atunci vei vedea, de nu Te va blestema în față!" Iar Domnul a zis către diavol: "Iată, ți-l dau ție, dar să nu te atingi de sufletul lui". Iată ce este mai scump la om! Sufletul. Că sufletul este mai scump decît tot ce există în lumea aceasta. De aceea îi atîta luptă pentru mîntuirea sufletului.

Și a venit diavolul, cu voia și cu îngăduința lui Dumnezeu, și l-a lovit pe Iov, de la cap pînă la picioare cu lepră. Atunci Iov, cînd s-a văzut lepros din creștet pînă-n talpă, a căzut la pămînt de durere; și, a ieșit afară din cetate, unde ședea pe gunoi, curățindu-și rănile cu un hîrb. Și n-a fost bătaia lui Iov o zi, o lună sau un an, ci șapte ani și jumătate l-au mîncat viermii de viu pe Iov! Așa a răbdat. Iar soția lui, rămînînd sănătoasă, pentru că pe ea n-a lovit-o diavolul, că era mai slabă în credință, se ducea cu traista prin sat, la cerut; și îi aducea cîte ceva de hrană. Singurul ajutor îi era soția lui; singura mîngîiere, ca să nu moară de foame.

Trecînd multă vreme și văzînd diavolul că nu l-a biruit pe Iov, a încercat prin femeie, cu care biruise în rai pe Adam. Știa că femeia e mai slabă. Și a zis către dînsul femeia lui: "Iată, acum te mănîncă viermii de viu în gunoi, ți-a luat toată averea și copiii de atîția ani și tu nu zici nici un cuvînt de hulă împotriva lui Dumnezeu și nu-ți pierzi răbdarea! Pînă cînd vei răbda acestea? Iată, voi mai îngădui încă puțin timp, așteptînd nădejdea mîntuirii mele; că s-a pierdut pe pămînt pomenirea ta, fiii și fetele tale; durerile și ostenelile pîntecelui meu, pe care în zadar i-am născut cu chinuire; iar tu singur șezi afară, fără acoperămînt, pe gunoi și plin de viermi, iar eu rătăcesc slujind și trecînd din loc în loc și alergînd din casă în casă, așteptînd apusul soarelui, ca să mă odihnesc de ostenelile mele și de durerile cele ce acum mă cuprind. Deci, zi vreun cuvînt de hulă împotriva lui Dumnezeu și mori".

Iar Iov îi spunea cu blîndețe, că vedea că diavolul vorbește prin gura ei: "Pentru ce grăiești așa, ca o femeie din cele nebune? Nu sînt eu Iov care eram ca împărații de bogat și cinstit în lume? Nu-ți aduci aminte ce cinste am avut noi pe pămînt și cîtă avere și cîte slugi aveam? Apoi, cum am primit cele bune din mîna Domnului, oare pe cele rele să nu le suferim?"

Auzind trei prieteni ai lui de toate răutățile care au venit asupra lui, au mers la dînsul fiecare din țara sa: Elifaz, împăratul Temanului, Bildad, stăpînitorul Savheilor și Țofar, împăratul Mineilor. Aceștia erau ca niște împărați de bogați, boieri mari din alte țări, care cumpărau mii de vite de la Iov, miei și lînă. Ei auziseră de bătaia lui Iov, dar nu credeau că-i chiar așa; și se sfătuiseră între dînșii, ca să-l cerceteze pe Iov și să-l mîngîie.

Văzîndu-l de departe, cum îl știau ce om cinstit era, ce palate și ce slugi avea, nu l-au cunoscut și au strigat cu glas mare și au plîns, rupîndu-și hainele și presărîndu-și țărînă peste capetele lor. Ei au stat la dînsul șapte zile și șapte nopți și nimeni dintre dînșii n-a vorbit către dînsul vreun cuvînt, pentru că vedeau rănile lui cumplite și foarte mari. Și gîndeau, ce va fi asta? Ce fel de bătaie a lui Dumnezeu este asta?

Și la șapte zile a deschis cuvîntul Elifaz și, în loc să-l mîngîie pe Iov în rănile și în durerea lui, în loc să-l îmbărbăteze, că erau prieteni de altădată, au început să-l rănească cu cuvîntul: "Iov, mi se pare că te-a retezat Dumnezeu ca pe un copac tomnatic, care nu face roadă. De ce-ai ajuns tu așa? Ai oprit plata văduvelor și simbria lucrătorilor! Ai fost nemilostiv și aspru! Ai fost mîndru! Ai uitat de Dumnezeu! Ai făcut fărădelegi înaintea Lui!" Și așa mereu l-a mustrat. La fel și al doilea prieten și al treilea.

Iar Iov a început a le spune lor cu blîndețe: "Dragii mei; prietenii mei, spre dosadă ați venit aici și spre rană mie. Mai bine ziceam eu gropii, "muma mea", și viermilor, "voi sînteți frații și surorile mele", decît să vină prietenii mei și să mă rănească cu cuvinte". Adică, mai bine mă mîngîiam cu viermii și cu gîndul la groapă, decît să aud din gura voastră acestea.

Și le-a spus Iov: "Voi mă învinuiți că am oprit plata slugilor și că am făcut nedreptate. Eu nu mă laud, dar adevărul voi vorbi. Eu am fost tatăl sărmanilor și maica văduvelor; eu am fost ochiul orbilor și urechea surzilor; piciorul șchiopilor și mîna ciungilor. Tunsura mieilor mei a încălzit umerii săracilor. Ușa mea nu s-a închis la tot străinul și toată averea mea am socotit cu putere s-o împart la cei necăjiți. Deci, nu-i adevărat ce vorbiți voi. Adevărat că mîna Domnului mă ceartă pentru păcatele mele, dar ceea ce mă învinuiți voi nu este adevărat".

Văzînd Dumnezeu răbdarea lui Iov, după ce-au plecat cei trei prieteni, a apărut Dumnezeu în nori și în vifor deasupra lui. Iov zăcea acolo de șapte ani jumătate, numai oasele și inima rămăsese - căci carnea lui era mîncată de viermi. Și cînd a

venit Ziditorul cerului și al pămîntului, Iov era acum rănit și de prietenii lui, ocărît și defăimat și de soția lui și de toți. Deodată aude glasul lui Dumnezeu din nori: "Iov, scoală-te ca un bărbat, ia veșmîntul tău - că i-a trimis un veșmînt din cel mai alb ca zăpada -, încinge-te și să stăm de vorbă amîndoi!"

S-a sculat Iov, sănătos ca la 30 de ani și frumos și vesel, s-a îmbrăcat cu veșmîntul dat de Dumnezeu. Și a spus Dumnezeu către el: "Iov, unde erai tu cînd am întemeiat pămîntul? Spune-mi Mie care-i lățimea cea de sub cer? În ce loc locuiește întunericul și ce loc are lumina? Unde erai tu cînd am măsurat Eu munții cu așezămîntul cunoștinței, văile cu cumpăna și dealurile; cînd am pus mării hotar nisipul și am îngrădit marea cu nisip și I-am spus: "Pînă aici să stai și întru tine să se sfărîme valurile tale"? Eu am întins crivățul pe uscat. Eu am făcut cuvîntători pe pămînt. Eu am măsurat greutatea vînturilor. Eu am însemnat calea fulgerilor sub cer. Eu am rînduit nașterile fiarelor din codri, nașterea dobitoacelor pămîntului și a oamenilor. Eu am făcut orionul și rarița cea de miazănoapte și am împodobit cerul cu stele, cu soare și lună, și lumină am dăruit zidirii Mele. Spune-Mi, unde erai tu atunci? Iov, Eu pe tine Te-am turnat ca laptele în pîntecele maicii tale, Te-am închegat ca brînza, Te-am țesut ca pînza, Ți-am făcut inimă și oase și te-am făcut făptura Mea în pîntecele maicii tale și Eu am zidit inima ta și am știut că nu-ți vei pierde răbdarea. Eu am întemeiat inima ta întru tine și credința și răbdarea ta.

Și acum, Iov, fiindcă ai așteptat cu răbdare venirea Mea și n-ai zis vreun cuvînt rău în atîtea scîrbe și necazuri și boale, iată, Eu îți dăruiesc ție de acum înainte încă 140 de ani de viață; și vor fi averile tale îndoite. Și vei ajunge să trăiești pînă la al cincilea strănepot și vei adormi plin de zile și vei veni la Mine să te veselești cu Mine în veci".

După ce l-a vindecat Domnul de bube, a binecuvîntat și cele de pe urmă ale lui Iov, mai mult decît pe cele dintîi; și erau dobitoacele lui paisprezece mii de oi, șase mii de cămile, o mie de perechi de boi și o mie asini de herghelie. I s-au născut lui iarăși șapte fii și trei fete, precum avea și mai înainte. Deci, Domnul a îndoit dobitoacele lui Iov, iar copiii nu i-a îndoit, ca să nu soco-tească cineva, cum că copiii lui cei dintîi au pierit ca și dobitoacele; pentru că dobitoacele au pierit cu totul, iar copiii cei morți n-au pierit, ci se vor afla la învierea drepților. Fetele lui erau atît de frumoase, încît nu se aflau sub cer alte fecioare mai frumoase ca fetele lui Iov, cărora le-a dat moștenire între frații lor.

Iov a trăit de toți anii, 248, văzînd pe fiii fiilor săi, pînă la a patra seminție; și s-a sfîrșit întru adînci bătrîneți. Iar acum petrece în viața cea neîmbătrînitoare unde anii nu se împuținează, în Împărăția Tatălui, a Fiului și a Sfîntului Duh, a Unuia Dumnezeu în Treime, Căruia se cuvine slava, cinstea și închinăciunea, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

10. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC VARVAR OSTAŞUL ŞI A CELOR ÎMPREUNĂ CU EL (6 MAI)

Pe cînd urîtorul de Dumnezeu, împăratul Iulian Paravatul, avea război cu un popor ce se numea Franci, a trimis împotriva lor pe voievodul Vach, în a cărui armată era un ostaş viteaz cu numele Varvar, cu credinţa creştin, însă în ascuns. Gătindu-se armatele din amîndouă părţile la război, francii aveau un luptător tare, asemenea cu Goliat, care, ieşind înaintea armatei grecilor, chema la luptă deosebită pe cineva să se lupte cu dînsul şi ocăra pe greci, deoarece nimeni din ostaşii lor nu îndrăznea să iasă împotriva lui. Acel viteaz era înfricoşat la vedere, mare şi puternic la trup.

Vach voievodul, ştiind vitejia fericitului Varvar, l-a chemat la sine şi l-a întrebat: "Oare vei putea să ieşi la luptă împotriva acelui mîndru luptător, care se laudă în puterea sa?" Varvar, nădăjduind spre ajutorul Domnului său Iisus Hristos, în care credea, nu s-a lepădat, ci a ieşit întru întîmpinarea lui şi, întrarmîndu-se cu semnul Sfintei Cruci, s-a dus. Îmbrăţişîndu-se cu vrăjmaşul, l-a biruit şi l-a ucis cu ajutorul lui Dumnezeu, pentru că i-a ajutat un înger al Domnului, care era pus lîngă fericitul Varvar. Deci, s-au ruşinat francii şi s-au temut; iar grecii, căpătînd îndrăzneală, au pornit asupra lor şi i-au biruit pînă în sfîrşit.

Deci, pentru o vitejie ca aceea, fericitul Varvar avea mare cinste între ostaşii greci, fiind lăudat de împărat, care l-a şi cinstit cu dregătoria de comit. După acea slăvită biruinţă asupra vrăjmaşilor, voievodul Vach, aflîndu-se cu oastea sa în Tracia, a voit să aducă jertfă idolilor, dîndu-le mulţumire pentru acea biruinţă, pe care o socotea că i s-a dăruit, nu de la Hristos Dumnezeu, ci de la zeii săi cei deşerţi, chemînd şi pe comitul Varvar la acele spurcate jertfe ca pe cel dintîi biruitor.

Sfîntul Varvar s-a mărturisit că este creştin şi s-a lepădat de idoli. Deci, voievodul a înştiinţat de acestea pe împărat, care, aducînd la sine pe ostaşul lui Hristos, îl silea ca să jerfească idolilor. Iar el, nesupunîndu-se, a poruncit ca să-l pună la munci şi să-i taie pîntecele cu sabia, pînă ce i se vor vărsa măruntaiele pe pămînt. Rugîndu-se sfîntul, i s-a arătat îngerul, care, adunîndu-i cele dinlăuntru, le-a băgat iarăşi la locul lor în pîntece, şi astfel a tămăduit pe mucenic, încît nu era nici o urmă de rană pe trup, izbăvindu-l de munci.

Văzînd voievodul Vach o minune ca aceea, a crezut în Hristos împreună cu doi ostaşi, Calimah şi Dionisie, şi L-au mărturisit; iar pe spurcaţii zei i-au ocărît. Pentru aceea, cu porunca împăratului Iulian le-a tăiat capetele noilor mărturisitori ai numelui lui Hristos, Vach, Calimah şi Dionisie, şi s-au numărat cu ceata sfinţilor mucenici la cer. Iar pe Sfîntul Mucenic Varvar a poruncit păgînul împărat să-l lege de o roată de fier şi sub roată să aprindă un foc mare şi să întoarcă acea roată cu

mucenicul deasupra focului, turnînd untdelemn fierbinte pe trupul cel pătimitor. Mucenicul, rugîndu-se la Dumnezeu, petrecea nears și focul acela se pornea asupra ostașilor care îl munceau, arzînd pe doi dintre dînșii pînă i-a făcut cenușă. Deci, a aruncat pe pătimitor în temniță, unde i s-a arătat Dumnezeu și l-a întărit.

A doua zi, scoțîndu-l, l-au întins gol în patru părți și l-au bătut fără de milă cu vine de bou pe spate și pe pîntece. Apoi, arzînd un cuptor trei zile, au aruncat acolo pe mucenic, în care cuptor a petrecut șapte zile. În urmă s-a aflat viu și sănătos, nevătămat cît de puțin de foc și a ieșit din cuptor ca dintr-o baie, slăvind și mulțumind lui Dumnezeu. După aceea, iarăși l-au aruncat în temniță, în care puseseră o mulțime de scorpioni, șerpi și tot felul de tîrîtoare, ca să-l omoare. Însă Sfîntul Varvar, izgonind de la sine cu semnul Sfintei Cruci acele tîrîtoare, a rămas nevătămat.

După aceea muncitorul cel împietrit, nevrînd să cunoască puterea lui Hristos, a poruncit ca să înroșească un bou de aramă și să arunce într-însul pe mucenic. Dar și din acela sfîntul a ieșit nevătămat, pentru că nu simțea cîtuși de puțin focul. Iar boul de aramă ca și cum ar fi fost viu, a simțit arderea focului, încît a început a mugi și a umbla. Mulți văzînd acea minune, au crezut în Hristos. În sfîrșit, muncitorul a poruncit să taie capul mucenicului, și așa Sfîntul Mucenic Varvar și-a sfîrșit nevoința sa cea pătimătoare pentru Hristos, iar trupul lui cel cinstit, luîndu-l episcopul Filichie, l-a pus în cetatea Mutonia din Pelopones, slăvind pe Dumnezeu Cel lăudat, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în veci. Amin.

11. SFÎNTUL VARVAR TÎLHARUL
(6 MAI)

Fericitul Varvar a fost mai înainte tîlhar cumplit în părțile Lucaniei. El a vărsat mult sînge omenesc și nu putea nimeni să-l prindă, nici să i se împotrivească lui, de vreme ce era foarte puternic cu trupul. Dar, preabunul și iubitorul de oameni Dumnezeu, Care nu voiește moartea păcătosului, ci voiește ca toți să se mîntuiască, precum altădată pe Pavel, l-a vînat astfel și pe acesta, cu purtarea Sa de grija cea minunată.

Într-o vreme, acest tîlhar, șezînd în peșteră și privind la mulțimea aurului adunat din tîlhărie, s-a atins de inima lui darul lui Dumnezeu, care duce la pocăință pe cel păcătos. Deci, tîlharul, umilindu-se cu sufletul și aducîndu-și aminte de înfricoșata judecată a lui Dumnezeu, a început a plînge, zicînd în sine: "Vai de mine păcătosul, ce am făcut! Mult sînge omenesc am vărsat, pe multe femei le-am spurcat cu păcatul trupesc, averile cele străine le-am răpit, multe răutăți am făcut și astăzi sau mîine voi muri, dar cele ce le-am cîștigat ale cui vor fi?" Și iarăși a zis: "Știu, că pe tîlharul cel de demult l-a primit Hristos cu milostivirea Sa; cred că și pe mine mă va primi, de mă voi pocăi. Deci, mă pocăiesc, caut și doresc milostivirea Lui".

Acestea socotind în sine, s-a sculat și n-a spus nimic tovarășilor săi. Ci, luînd numai sabia sa sub haină și lăsînd toate, s-a dus noaptea în satul cel mai apropiat, în care era o biserică, și a intrat în acea biserică la vremea cîntării Utreniei. Iar după Utrenie a căzut la picioarele preotului, zicînd cu lacrimi: "Părinte sfinte, nu mă lepăda pe mine păcătosul și ticălosul, care am venit la sfinția ta, pentru că voiesc să mă pocăiesc de toate răutățile ce le-am făcut!"

Deci, preotul, ridicîndu-l de jos, l-a dus la Sfîntul Altar și i-a zis: "Spune, fiule, cele ce ai făcut înaintea lui Dumnezeu; iar eu smeritul, voi fi martor mărturisirii și pocăinței tale". El a zis: "Părinte, eu sînt Varvar tîlharul, de care, precum mi se pare, ai auzit și sfinția ta. Eu m-am umplut de multe păcate, de necurății trupești, de jefuiri și de ucideri, pentru că am ucis ca la trei sute de oameni și, pe lîngă ei, și pe doi preoți i-am pierdut cu sabia, fiindcă nu voiau să mă primească la pocăință. Iar acum, tu părinte, dacă știi că mă va primi Dumnezeu pe mine care mă pocăiesc, apoi leagă-mi rănile mele cu dumnezeieștile porunci, precum voiești; iar de nu, ia această sabie a mea și poruncește, ca să mă ucidă cu ea". Iar preotul i-a zis: "Fiule, nu este păcat care să biruiască milostivirea lui Dumnezeu, decît numai să nu deznădăjduiești; ci să mergi în casa mea și ce-ți voi porunci, să împlinești cu lucrul".

Deci, preotul, ieșind din biserică, a luat seama și a văzut după el pe Varvar mergînd pe coate și pe genunchi și i-a zis: "De ce faci aceasta, fiule?" Zis-a Varvar: "Părinte, de cînd m-am aruncat la pămînt înaintea Domnului Dumnezeului meu împreună cu păcatele mele, nu mă voi ridica de la pămînt, pînă ce mi se vor ierta toate faptele mele cele rele". Preotul i-a zis: "Fiule, tu de voie te făgăduiești lui Dumnezeu spre aceasta; deci, păzește-o și se vor ierta ție toate".

După ce au mers acasă, preotul iarăși i-a zis: "Iată, fiule, copiii mei, slugile, dobitoacele și cîinii. Cu care voiești să fii asemenea, cu aceia ai să primești hrană". Zis-a Varvar: "Părinte, eu gîndesc, că nici cu cîinii nu sînt vrednic să mănînc, însă pentru nevoia cea trupească, care are trebuință de hrană, să mă rînduiești împreună cu aceia, ca să gust mîncarea și să petrec afară, fără acoperămînt în toate zilele și nopțile". Preotul i-a zis: "Fă dar așa, o, fiule, precum grăiești înaintea lui Dumnezeu și să nădăjduiești spre milostivirea Lui cea mare!" Astfel a petrecut Varvar la preotul acela trei ani, ca dobitocul cel cu patru picioare, tîrîndu-se pe coate și pe genunchi și nici nu se scula de jos, socotindu-se a fi nevrednic de oameni, ci vrednic de dobitoacele cele cu patru picioare. Și mînca și se sălășluia cu cîinii afară, ziua și noaptea. După al treilea an, preotul i-a zis: "De acum, fiule, să încetezi a te hrăni cu cîinii, pentru că S-a milostivit spre tine Domnul". Varvar a răspuns: "Părinte, voiesc să mă hrănesc tot ca dobitoacele". Preotul i-a zis: "Fiule, Dumnezeu vede și această făgăduință a ta, pe care o făgăduiești Lui din smerenia ta și voiești să pătimești pentru păcatele tale".

După ce a ieșit Varvar cu dobitoacele afară din sat, umblînd după asemănarea lor și, hrănindu-se cu verdețuri crude ca și ele, a ajuns la o dumbravă și a petrecut acolo doisprezece ani, cu trupul gol; neavînd pe sine nici o ruptură de haină; și s-a

făcut trupul lui ca și coaja finicului, arzîndu-se de zăduful soarelui și crăpîndu-se de ger, încît se înnegrise ca și cărbunele. Astfel s-a făcut fericitul Varvar de bunăvoie mucenic. După ce i s-au împlinit acei doisprezece ani ai pătimirii lui în pustie, i s-a făcut înștiințare prin dumnezeiasca descoperire pentru iertarea păcatelor lui și că o să-și sfîrșească prin sînge - mucenicește - nevoința pocăinței sale.

Deci, odată, umblînd prin dumbravă, s-a apropiat de un drum, unde stăteau niște neguțători. Aceia, socotind că a venit o fiară - fiindcă nu știau ce era în iarba aceea - au luat arcurile lor și, punînd săgeți, au tras în el și l-au lovit cu trei săgeți. După aceea au mers acolo și au văzut pe omul cel săgetat de ei și s-au înspăimîntat. Iar el le-a zis să nu se teamă, nici să se întristeze, spunîndu-le toate cele pentru sine, și i-a rugat, ca să dea de știre preotului din satul acela, de sfîrșitul lui. Aceasta zicîndo, și-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu.

Înștiințîndu-se preotul despre aceasta de la acei neguțători, a mers acolo și a văzut trupul fericitului Varvar, strălucind ca o lumină. Și, făcînd slujba cea obișnuită pentru înmormîntare, l-a îngropat pe el în același loc unde l-a aflat ucis. După aceea a început a se face la mormîntul lui tămăduiri de toate neputințele. Iar după cîțiva ani, adunîndu-se poporul cu preotul, au descoperit mormîntul și au aflat trupul sfîntului nestricat și izvorînd mir de tămăduire. Deci, minunîndu-se, au preamărit pe Dumnezeu și au adus în satul lor, cu mare cinste acele cinstite moaște ale Sfîntului Varvar și le-au pus în biserică, minunîndu-se de acea minunată iubire de oameni și milostivire a lui Hristos Dumnezeul nostru, Căruia împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, se cuvine cinste și închinăciune, în veci. Amin.

12. ARĂTAREA SEMNULUI SFINTEI CRUCI LA IERUSALIM (7 MAI)

După moartea celui întîi între creștini, a binecredinciosului și dreptului împărat Sfîntul Marele Constantin, luînd împărăția fiul său Constantie și abătîndu-se la răucredinciosul eres al lui Arie, care hulea pe Fiul lui Dumnezeu, s-a făcut - spre rușinarea ereticilor celor răucredincioși, spre încredințarea necredincioșilor și spre întărirea celor dreptcredincioși - un semn minunat în Sfînta Cetate a Ierusalimului, în Duminica Cincizecimii, cînd se prăznuiește Pogorîrea Sfîntului Duh. Și s-a întîmplat atunci de era duminica aceea în șapte zile ale lunii mai.

În ceasul al treilea s-a arătat pe cer închinarea cinstitei Cruci a Domnului, care strălucea cu o lumină negrăită, mai mult decît razele soarelui, la care privind tot poporul, se minuna cu spaimă mare. Acel semn al Sfintei Cruci a stat deasupra sfîntului munte al Golgotei, pe care Domnul nostru Iisus Hristos S-a răstignit și s-a întins Crucea cu lungimea sa, ajungînd pînă la muntele Eleonului, care este departe de la Golgota ca la cincisprezece stadii; și se potrivea lățimea Crucii cu lungimea sa. Iar frumusețea ei era atît de împodobită, încît se asemăna cu fața curcubeului,

atrăgînd astfel privirea tuturor către ea. Deci, toți cîți aveau orice lucruri în mîinile lor și cei care erau prin case, lăsîndu-și toate treburile lor, ieșeau și priveau cu frică spre acel semn preaminunat. Apoi, toată mulțimea ierusalimitenilor, umplîndu-se de frică și de bucurie de dumnezeiasca vedere, au alergat la sfînta biserică cu mare umilință și cu căldura duhului, bătrîni și tineri, bărbați și femei cu pruncii cei sugători, asemenea și fecioarele cele neispitite de nuntă, care se țineau prin cămări, ieșind din camerele lor, alergau iarăși acolo. Alergau oamenii de toate vîrstele și rînduiala, străinii și nemernicii, creștinii și cei de altă credință și toți cu o gură și printr-un glas preamăreau pe Iisus Hristos Domnul nostru, Fiul lui Dumnezeu, Unul născut, Dumnezeu adevărat din Dumnezeul Cel adevărat, pe Făcătorul minunilor celor mari.

Atunci, necredincioșii și ereticii, vrăjmașii și hulitorii dumnezeirii lui Hristos, s-au umplut de rușine, văzînd cît este de mare slava și puterea lui Hristos Domnul, întru arătarea Crucii celei dumnezeiești; și a dovedit atunci cu lucrul Său chiar, că credința creștinească este dreaptă, adevărată și mîntuitoare. Ea nu este alcătuită din dovedirea cuvintelor celor din înțelepciunea omenească cea din afară, ci din Duhul Sfînt prin descoperire și putere întărită, fiind mărturisită din cer cu semne și cu minuni.

De acest minunat semn, Preasfințitul Chiril, patriarhul Ierusalimului, a înștiințat prin scrisoare pe împăratul Constantin, sfătuindu-l spre dreapta credință. Iar Hermias Sozomen a scris că, prin acea arătare pe cer a Sfintei Cruci, foarte mulți dintre evrei și păgîni s-au încredințat; și, apropiindu-se cu pocăință de Hristos Dumnezeul nostru, au primit Sfîntul Botez și au slăvit cu bună credință pe Hristos, Cel ce este de o ființă cu Tatăl și cu Sfîntul Duh. Iar noi, prin Crucea arătată, mărturisim puterea Lui cea nespusă, îl înălțăm pe El cu laudele noastre, că este Domnul Dumnezeul nostru și ne închinăm așternutului picioarelor Lui, adică Crucii celei sfinte, rugînd bunătatea Domnului, ca la a doua și înfricoșătoarea Sa venire, să ne învrednicească pe noi a vedea întru bucurie și întru nădejdea mîntuirii semnul Fiului Omenesc - Crucea cea sfîntă-, care voiește pe cer să se arate. Cu aceea, ca și cu o cheie, să ne deschidă nouă ușile Împărăției Cerului, precum oarecînd tîlharului Raiul și, împreună cu oile cele binecuvîntate, să ne rînduiască pe noi în veci. Amin.

13. SFÎNTUL MUCENIC ACACHIE
(7 MAI)

Pentru a treia oară, diavolul a ridicat prigonire asupra robilor lui Hristos, cînd împărățea la răsărit Maximian. Întru acea vreme Sfîntul Acachie a intrat în frumoasa nevoință a pătimirii pentru Hristos. Acest mucenic era cu neamul din Capadocia, cu rînduială de ostaș, cu cinstea de sutaș și sub mîna tribunului Firm, conducătorul oastei ce se numea Martesie. Acest Firm avea poruncă de la păgînul împărat să caute, nu numai prin cetăți, ci și printre ostași, dacă nu cumva se află cineva crezînd în Hristos sau dacă de zeii lor cei păgînești cineva se leapădă. Unul ca acela să fie supus la

judecată și la munci; iar, de s-ar împotrivi cu totul la porunca împărătească, acela să fie pedepsit cu moartea.

Deci, tiranul Firm, chemînd pe ostașii săi, îi întreba pe cîte unul, cum crede fiecare din ei; și dacă afla pe cineva că este de credință creștină, pe acela, amăgindu-l cu îmbunări și îngrozindu-l cu munci, îl silea la închinarea idolească. Astfel, pe mulți din cei mici la suflet, slabi în credință și fricoși, i-a plecat la a sa păgînătate. Dar, cînd a chemat pe sutașul Acachie, acela cu mare glas a strigat: "Eu m-am născut între creștini; deci, creștin sînt și creștin voiesc să rămîn. Martor îmi este mie Domnul meu Iisus Hristos, că nu numai de la tatăl și de la maica mea sînt creștin, ci și de la moși și strămoși". Deci, îl sfătuia Firm cu multe feluri de înșelări și de ispite spre al său gînd, dar nu o dată, ci de mai multe ori chemîndu-l, uneori îl îmbuna, alteori îl îngrozea, pentru ca să se supună poruncii împărătești.

Apoi, văzîndu-l neînduplecat, l-a pus în lanț și l-a trimis la voievodul Vivian. Voievodul, șezînd la judecată și pe mărturisitorii lui Hristos întrebîndu-i, Antonin Comentarisie i-a spus, zicînd: "Firm, tribunul cetei Martesiei, a trimis aseară legat la a ta stăpînire pe sutașul său, deoarece nu se supune poruncii nebiruitului nostru împărat, ci urmează credinței creștine". Și îndată a pus de față pe cel legat înaintea judecății voievodului; iar voievodul, căutînd spre dînsul, a zis: "Cum îți este numele?" Răspuns-a cel legat: "Numele cel mai dorit mie și la tot neamul meu, este nume de creștin, care de la Hristos este, iar după obiceiul omenesc, numele meu este Acachie". Zis-a voievodul: "După nume îți este și obiceiul tău, pentru că rău ești, nesupunîndu-te poruncii împărătești". Zis-a Sfîntul: "Cu meșteșugire vorbești către mine, o, voievodule, și nu îmi tîlcuiești bine numele meu; pentru că Acachie va să zică - fără de răutate - și bine și cu dreptate sînt numit cu acel nume, că nu voiesc să fiu părtaș răutății diavolului".

Zis-a voievodul: "De unde limbuțești tu cu niște cuvinte fără de socoteală ca acestea înaintea noastră?" Răspuns-a Sfîntul: "Eu sînt cu neamul din Capadocia, din care mulți au fost mucenici ai lui Hristos mai înainte de mine și pe al căror dar dăruit de Dumnezeu l-am văzut cu ochii după sfîrșitul lor, pentru că din morminte și moaștele lor izvorăsc tămăduiri de boli. Am voit să fiu următor acelora mai bine, decît să mă supun legilor voastre celor nedrepte, care degrabă vor pieri împreună cu voi". Zis-a voievodul: "Să nu socotești că te voi da la munci mici, pentru că singură limbuția ta cea cu mîndrie și deșartă grăire are trebuință de mari pedepse, pe care, ca să nu le pătimești, leapădă-ți gîndurile tale cele nesupuse și, ascultînd împărăteștile porunci, închină-te zeilor, cu a căror voie împărații împărățesc și biruitorii dănțuiesc. Deci, rușinează-te de noi, cei ce ședem la această judecată și să nu te socotești pe tine a fi mai înțelept decît noi toți, nici să nădăjduiești în zadar spre Omul Care se numește Hristos și despre Care aud că L-au muncit după lege și L-au osîndit la moarte".

Răspuns-a Sfîntul: "Te rătăcești, o, judecătorule că, grăind acestea, rău greșești, fiind orbit de sataniceștile amăgiri. Pentru că, nu cu voia acelora pe care tu îi numești zei împărățesc împărații și se fac biruitori, ci acestea se săvîrșesc cu

rînduiala și cu voia bunului nostru Dumnezeu. Iar dacă zici că nădăjduiesc spre un Om care a fost muncit și osîndit la moarte, aceasta să o știi că Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, venind pe pămînt pentru a noastră mîntuire, S-a făcut om; și, fiind Dumnezeu adevărat, a luat asupra Sa firea noastră cu oarecare minunat și negrăit chip, lucru pe care tu nu-l înțelegi și nici nu poți să-l auzi, dacă nu vei voi mai întîi să fii creştin; pentru că Hristos, fiind din fire precum am zis, Dumnezeu adevărat și Cuvînt al Tatălui nedespărțit de Dînsul, dar totdeauna de o ființă cu Dînsul și împreună mai înainte din veci, întru a Sa vreme, întru care El a voit, a săvîrșit lucrul mîntuirii noastre și ne-a izbăvit din robia vrăjmașului, care din început pizmuia asupra noastră".

La acestea a răspuns voievodul: "Dacă împărații sînt potrivnici Hristosului tău, apoi pentru ce El nu-i pedepsește pe dînșii, fiind Dumnezeu Atotputernic precum zici tu?" Răspuns-a Sfîntul: "După acestea poți să cunoşti milostivirea și puterea Lui că, necinstindu-se de voi, nu vă pedepsește îndată, ci îndelung rabdă, așteptînd ca voi, elinii, cei ce nu aduceți cinstea cea cuviincioasă lui Dumnezeu, ci diavolilor, să vă pocăiți și să încetați de la un lucru rău ca acesta. Însă și pentru aceea îndelung rabdă, nepierzîndu-vă pe voi îndată, ca robii Lui cei aleși și iubiți, să fie iertați în lume și să-și săvîrșească nevoința lor cea bună. Pentru că, de v-ar fi pierdut pe voi îndată Hristos Dumnezeul nostru, apoi și voi ați fi pierit în veci și robii Lui n-ar fi fost arătați; și așa puterea darului ar fi fost în deșert. Cum ar fi putut Stăpînul nostru să Se preamărească cu slăvire, de n-ar fi fost îndelung răbdător spre pedepsirea păcatelor voastre? Iar acum vă lasă să fiți voi fără de pedeapsă, ca unii ce asupriți a Lui îndelungată răbdare și vă abateți mai mult întru păgînătate de la Dînsul, vă mîniați asupra noastră cu nedreptate și vă gătiți mai mare pierzare vouă de nu vă veți pocăi, afundîndu-vă într-însa cu fărădelegile voastre. Și noi, cei ce știm stăpînirea Lui, răbdăm pentru El cu vitejie, ca să dobîndim de la El viața veșnică; iar slava Lui va fi mai arătată spre acei oameni, care cunoscîndu-și rătăcirea, se vor pocăi și își vor îndrepta viața lor".

Minunîndu-se de un răspuns ca acesta cu bună înțelegere al mucenicului, Vivian voievodul l-a întrebat pe el, zicînd: "Oare ai învățat carte, de răspunzi așa de bine? Pentru că văd că ai grăit cu bună înțelegere adeverind că viața omenească este într-a lui Dumnezeu stăpînire, rînduială și îndelungată răbdare". Răspuns-a Sfîntul: "Poți să cunoşti din aceasta, puterea și darul lui Dumnezeu, Cel ce pe toate le stăpînește, că eu, neînvățînd înțelepciunea cărții, fără numai puțin pentru citirea rugăciunilor, așa îți răspund ție; pentru că Dumnezeu grăiește prin gura robilor Săi, de care lucru - voi fiind înțelepți -, vă minunați și ne lăudați pe noi. Că din început, cînd a voit Domnul nostru Iisus Hristos să arate împărăția Sa cea duhovnicească la toată lumea, la propovăduirea aceea, n-a ales oameni de bun neam, bogați, filosofi preaînțelepți și cititori iscusiți, ci pescari și vameși simpli și neînvățați. Aceasta a făcut, ca puterea Lui cea neajunsă și înțelepciunea Lui, care pe toată mintea o covîrșește, să fie cunoscută întru aceia pe care nevăzut i-a învățat și înțelepțit Duhul Sfînt.

După aceasta a zis voievodul: "Lăsîndu-ți acea netrebnică multă vorbire la aceasta să-mi răspunzi: Știi porunca cea împărătească, care vă poruncește vouă creștinilor ca, ori să jertfiți zeilor, ori să vă supuneți muncilor? Deci, spune-mi mie, te vei supune poruncilor împărătești și vei jertfi zeilor, sau te lepezi cu totul?" Răspuns-a Sfîntul: "Eu, adeseori fiind întrebat și de tribunul Firm, am mărturisit că sînt creștin, și ceea ce am grăit către acela, aceasta o grăiesc și către tine acum: Creștin sînt și nu voi jertfi necuraților diavoli!" Zis-a voievodul: "Cruță-ți tinerețile tale, fiindcă te văd pe tine că nu ai mai mult de douăzeci și cinci de ani și, încă cinstindu-ți vrednicia de sutaș, n-am voit ca îndată să te muncesc pe tine; dar, de vei petrece mai mult întru această nebunie a ta, mă vei sili pe mine ca, fără voia mea, să te dau la munci cumplite". Răspuns-a Sfîntul: "Nu este aceasta nebunie, ci bună cunoștință și lucru plăcut lui Dumnezeu; că nu las eu pe Unul adevăratul Dumnezeu, Ziditorul meu, cu a Cărui milostivire sînt păzit pînă acum".

Zis-a voievodul: "Cum zici tu că unul este Dumnezeu, cînd nu de mult ai mărturisit pe Hristos, Fiul lui Dumnezeu? Dacă Dumnezeul vostru are Fiu asemenea cu Sine, apoi adevărat este de trebuință, ca pe doi dumnezei să mărturisești, pe Unul Dumnezeu Tatăl și pe altul Dumnezeu Fiul! Și de sînt doi dumnezei, apoi pentru ce acum mărturisești numai un singur Dumnezeu? Iată, văd lămurit, că tu minți și singur te încurci însuți prin cuvinte nepotrivite!"

La acestea a răspuns Sfîntul Acachie "Cred și mă nădăjduiesc spre Domnul meu Iisus Hristos, Cel ce S-a răstignit în zilele lui Ponțiu Pilat, că Duhul Sfînt mă va înțelepți și-mi va da mie cuvînt, ca la răspunsul tău să-ți răspund luminat; deoarece nu este mică această întrebare a ta: pentru ce noi numim doi dumnezei și cinstim numai unul? Deci, îți spun ție: Nu mărturisim numai pe Tatăl și pe Fiul, ci și pe Duhul Sfînt, nedespărțit de Tatăl și de Fiul; deci sînt fețele cele în trei numiri, dar una este dumnezeirea și puterea. Și zicem că Unul este Dumnezeu, Care are Cuvînt și Duh Sfînt; că nu se cade ca să fie Dumnezeu fără Cuvînt și fără Duh de viață. Și îți voi mai spune și asemănarea, pe cît voi putea, fiind neînvățat: "Împăratul, pe care tu îl numești stăpîn, iar eu îl numesc om, se numește Maximian și fiul lui se numește Maxențiu. Deci, doi sînt, dar firea lor cea omenească este una și împărăția lor nedespărțită; deci, se cinstește fiul pentru tatăl, iar tatăl pentru fiul se slăvește. De asemenea, se cade a socoti și pentru Dumnezeu. Căci, de vreme ce dumnezeiasca ființă a Tatălui, a Cuvîntului și a Sfîntului Duh este una și aceeași neschimbată; unul este cu adevărat Dumnezeu cel cinstit de noi".

Zis-a voievodul: "Nu odată te-am sfătuit pe tine, ca să te întorci la lucrul ce-ți este pus înainte; iar tu te sîrguiești, prin aceste cuvinte ale tale nefolositoare, să mă depărtezi pe mine de la lucrul ce este de față. Una îți poruncesc: să aduci jertfe zeilor celor părintești, prin care toate se alcătuiesc; iar de nu vei voi, apoi nu te voi răbda mai mult pe tine". Răspuns-a Sfîntul: "Să nu nădăjduiești că mă vei înfricoșa pe mine cu îngrozirea, căci iată ai gata trupul meu spre primirea rănilor; deci, muncește-l precum voiești. Iar mintea și voința duhului meu, nici tu, nici împăratul tău, nici

diavolii tăi, cărora te închini, nu vor putea niciodată să o întoarcă și să o înduplece la păcat".

Atunci voievodul, mîniindu-se, a poruncit să lege pe Sfîntul Acachie gol, de patru stîlpi, și să-l întindă în patru părți și să-l bată șase ostași, fără milă, cu vine de bou; mai întîi pe spate, apoi să-l întoarcă pe pîntece, să vadă, îi va ajuta Dumnezeul lui. Mucenicul, fiind mult bătut - schimbîndu-se ostașii care-l băteau - și, roșindu-se pămîntul cu sîngele lui, nimic alta nu grăia pătimitorul, fără numai acestea: "Hristoase, Mîntuitorul meu, ajută smeritului robului Tău! Doamne, Dumnezeul meu, nu mă lăsa pe mine!"

Voievodul, văzînd pe mucenic cu totul rănit și sîngerat, a zis către dînsul: "Vei jertfi acum zeilor?" Răspuns-a Sfîntul: "Nu voi jertfi diavolilor, pentru că am pe Domnul meu Iisus Hristos, Cel ce îmi ajută mie, și acum sînt mai tare în muncă de cum eram mai înainte; căci pînă acum așteptarea muncilor îmi tulbura gîndurile mele; iar după ce am început a le pătimi pe acestea, m-am întărit cu ajutorul lui Hristos și m-am făcut mai viteaz și mai întărit spre toate muncile cele multe și grele, nădăjduind fără de îndoială spre Dumnezeul meu. Să știi că, pe cît mă muncești mai mult, pe atît îmi faci mie folos; și, pe cît mă rănești pe mine mai cumplit, pe atîta îmi mijlocești mai mare dar de la Dumnezeul meu".

Deci, voievodul umplîndu-se de mînie, a poruncit să-l bată cu niște plăci de plumb peste obraz. Voievodul, văzînd stricîndu-se fața cea frumoasă a Sfîntului, a zis către el: "Jerfește zeilor, ca să te izbăvești din cele mai grele munci ce vor să se aducă ție". Răspuns-a Sfîntul: "Pentru atîta nu mă îngrijesc de muncile cele ce vor să se aducă asupra mea, pe cît nu m-am îngrijit de cele trecute". Zis-a voievodul: "Cum tu, ostaș fiind și necărturar, răspunzi la judecată cu vorbe frumoase?" Răspuns-a mucenicul: "Duhul Sfînt dăruiește robilor Săi a grăi cu libertate și a răbda. Căci a zis Mîntuitorul nostru către ucenicii Săi: *Cînd vă veți duce la domni și împărați, să nu vă îngrijiți, cum și ce veți grăi; căci se va da vouă în acel ceas, gură și înțelepciune, și nu voi veți grăi, ci Duhul Tatălui vostru este Care grăiește întru voi*. Zis-a Antonin Comentarisie: "Și ce folos îți este ție, ticălosule, de vorba ta cea multă, petrecînd întru împotrivire și primind răni? Iar după ce alte munci mai cumplite vor pune pe tine, atunci, nevoind, vei face voia împăra-tului". Răspuns-a lui Sfîntul: "Du-te de la mine și te sfătuiește pe tine singur. Că, de vreme ce nu m-am îngrijit de îngrozirea voievodului și de bătăile ce mi-a dat, apoi oare pe tine te voi asculta?" Atunci voievodul a poruncit să arunce pe mucenic în temnița din Pirint, cetatea Traciei, în care Sfîntul a petrecut șapte zile.

Sfîntul Acachie a șezut în temniță, veselindu-se întru Domnul său că s-a învrednicit să pătimească pentru El unele ca acelea. În acea vreme i-a venit voievodului Vivian o scrisoare de la Flachin, ighemonul Traciei, prin care îi poruncea să meargă la Bizanț, să-l întîmpine pe el acolo și să aducă împreună cu dînsul și pe cei ce îi are legați. Deci, voievodul s-a dus acolo și a adus cu dînsul și pe Sfîntul Mucenic Acachie cu alți închiși, care erau legați pentru niște pricini oarecare. El,

slăbind pe cale, de bătăi, de fiarele cele grele, de foame și de sete, de călătoria cea lungă și grabnică, și ostașii cei ce-l duceau fiind nemilostivi, îl împingeau și-l duceau, silindu-l cu batjocură ca să alerge mai iute. Astfel fiind sfîntul, nu mai aștepta viața sa, ci vedea că degrabă are să se sfîrșească. El se ruga de cei ce-l duceau, ca să se odihnească puțin și să-i dea voie să se roage lui Dumnezeu, dar ostașii nu i-au îngăduit.

După ce a stat undeva să se odihnească, a ridicat Sfîntul ochii spre cer, începînd a se ruga, astfel: "Slavă Ție, Dumnezeule, Cel ce arăți milostivire din îndurarea Ta, celor ce iubesc numele Tău cel sfînt! Slavă Ție Celui ce m-ai chemat pe mine păcătosul la această nevoință! Slavă Ție, Doamne al meu, Iisuse Hristoase, Cel ce știi neputința sufletului nostru și mi-ai dăruit răbdare a suferi cu tărie muncile! Văzîndu-mă acum pe mine, Stăpîne, cuprins de multe rele, încît, precum mi se pare, sufletul singur vrea să se dezlege din legăturile trupești; trimite pe îngerul Tău cel sfînt, ca să-mi ajute în strîmtorările acestea și să mă tămăduiască. Sau binevoiește ca, în orice chip, să poruncească muncitorul să mă sfîrșească cu moarte și așa mai degrabă să vin la Tine, Dumnezeul meu!"

Așa rugîndu-se Sfîntul către Dumnezeu, văzduhul s-a înnorat și a venit un glas spre dînsul din nor, zicîndu-i: "Îmbărbătează-te, Acachie, și te întărește". Acest glas l-au auzit toți cei ce erau acolo, și ostașii și cei legați se mirau, zicînd: "Oare și norii vorbesc ca oamenii? Cînd a mai auzit cineva acestea, ce le auzim noi acum?" Mulți din cei legați, auzind acel glas, au crezut în Fiul lui Dumnezeu și, căzînd la picioarele mucenicului, îl rugau să-i învețe pe dînșii din credința creștinească.

Iar Sfîntul Mucenic Acachie, mergînd împreună cu ei, le zicea: "Eu nu m-am îndeletnicit în cărți, ci în ostășie; însă sînt crescut în casă preoțească și sînt de neam preoțesc. Mi-am adus aminte de cele ce auzeam de la preoți, cum că Dumnezeu, vrînd să dea mîntuire omului celui căzut din Rai și să-l elibereze din iad, a trimis în această lume pe Fiul Său, Cuvîntul Cel împreună veșnic. Deci, venind Fiul lui Dumnezeu, a luat trup din Preasfînta Curată Fecioară Maria, făcîndu-Se în chip de om; a răbdat Crucea de voie, ca să îndrepteze păcatul neascultării lui Adam prin lemnul Crucii și să-i dăruiască iertare omului celui osîndit, plătind singur pentru noi datoria, prin pătimirea Sa cea de bunăvoie. Pironindu-se pe Cruce, a rupt zapisul ce era asupra noastră și a dezlegat păcatul; cu moartea sa a călcat moartea, iadul a prădat și toată stăpînirea și puterea diavolului a rușinat-o, făcînd-o neputincioasă. După ce a izgonit toată tabăra diavolească, a sfărîmat porțile de aramă și a frînt zăvoarele cele de fier, s-a sculat din morți a treia zi și a dăruit mîntuire neamului omenesc, ca să învieze toți și să viețuiască în toți vecii, cei ce vor să fie nesfîrșiți, pentru că în această lume văzută petrece puțină vreme și nimic nu este".

Auzind cei legați acestea și alte cuvinte ale mucenicului, cu osîrdie s-au întors la credința creștinească. Venind ei noaptea pe cale, după ce au mers la un sat ce era aproape, cei legați au văzut la miezul nopții niște tineri îmbrăcați în haine luminoase. Acei tineri erau sfinții îngeri, ca și cum ar fi fost de rînduială ostășească și vorbeau

cu Sfîntul Acachie. Cei ce îi vedeau, socoteau că tovarășii și prietenii lui Acachie au venit noaptea, de frica muncitorului, ca să-l cerceteze. După ce s-a făcut ziuă, au plecat în cale și, mergînd în ziua aceea cu sîrguință, au ajuns noaptea în cetatea Bizanțului și i-au închis pe toți într-o casă. Cei legați au văzut iarăși la miezul nopții niște tineri ca aceia din noaptea trecută vorbind cu Sfîntul Acachie. Ei vedeau pe acei tineri luminoși care se arătaseră, cum spălau cu apă caldă rănile mucenicului și le sărutau.

Privind aceasta ziceau între ei: "Cu adevărat aceasta este vedenie dumnezeiască, pentru că sfinți îngeri în noaptea trecută au întîmpinat pe mucenicul lui Hristos, iar nu oameni. Și acum au aceeași grijă de dînsul". A doua zi, ducîndu-i pe toți în temniță, voievodul a poruncit păzitorului temniței, ca pe Mucenicul Acachie să-l închidă singur în temnița cea mai dinăuntru, legat cu lanțuri de fier și ferecat în obezi și pe nimeni să nu lase la dînsul, nici să-i dea mîncare și băutură ca, strîmtorîndu-se de foame, de sete și de greutatea legăturilor să slăbească și să se supună mai cu înlesnire la voia lor; iar pe ceilalți legați a poruncit să-i închidă în temnița cea mai dinafară.

După ce a sosit noaptea, cei legați s-au învrednicit iarăși de o vedenie minunată; pentru că au văzut strălucind o lumină în temnița cea mai dinăuntru. Uitîndu-se printr-o ferestruică, au văzut niște bărbați purtători de lumină, care, dezlegînd pe Sfîntul mucenic din legături, îi tămăduiau rănile și îi puneau dinainte hrană minunată, albă ca zăpada, dîndu-i și băutură. Văzînd ei aceasta în toate nopțile, au chemat păzitorul acelei temnițe și i-au spus acea vedenie; iar el, privind prin ferestruică, a văzut cu ochii săi aceea lumină și, deodată, deschizînd ușile temniței, a intrat înăuntru. Dar n-a văzut și n-a aflat pe nimeni, decît numai pe mucenic singur stînd în legături; și s-a mirat și s-a înspăimîntat păzitorul temniței.

După ce au trecut șapte zile de la ducerea lor în Bizanț, voievodul, șezînd la judecată, a pus de față pe Sfîntul Mucenic Acachie și, văzîndu-l sănătos cu trupul și luminat la față, s-a mirat; pentru că aștepta să-l vadă foarte slăbit de răni, legături, foame, sete și de osteneala drumului. Și s-a mîniat voievodul asupra ostașilor, părîndu-i-se că aceia i-au dat odihnă, și a zis către dînșii cu mînie: "Nu v-am poruncit eu vouă, ca pe acest om să-l închideți în temnița cea mai dinăuntru, cu obezi să-l ferecați, cu fiare grele să-l legați peste tot trupul și să nu-i dați hrană și băutură nicidecum? Iar voi l-ați lăsat liber, ca să se odihnească și să se tămăduiască de răni și, iată, acum îl văd sănătos și mai frumos decît cum era mai întîi". Iar Antonin Comentarisie a zis: "Așa mă jur pe puterea ta, o, stăpîne, că toate s-au făcut după poruncile tale. Deoarece de la Pirint pînă la această cetate a fost adus cu nevoie, legat cu fiare grele, pe care, dacă voiești poți singur a le cumpăni, cît sînt de grele, a fost închis în cea mai strîmtă temniță și nimeni de aici nu i-a dat ceva de trebuință; întreabă pe păzitorul temniței și te vei înștiința, dacă nu au fost așa toate, precum ai poruncit".

Îndată, voievodul a poruncit ca să cheme pe păzitorul temniței, căruia i-a zis cu glas groaznic: "Ticălosule, pentru ce n-ai făcut precum ți s-a poruncit și ai lăsat pe legatul acesta de s-a hrănit și s-a tămăduit în odihnă; iată, acum stă de față tare cu trupul, ca și cum ar fi venit la război și la luptă?" Iar Sfîntul Acachie a zis: "Tăria și puterea îmi sînt date din cer, de la Iisus Hristos, dătătorul de nevoință, Care m-a tămăduit pe mine de răni și m-a făcut sănătos". Voievodul a zis cu mînie către cei ce stăteau de față: "Loviți-l peste gură și sfărîmați-i dinții, ca să nu răspundă neîntrebat". Și slujitorii au bătut pe mucenic; iar voievodul iarăși a zis către păzitorul temniței: "Ce răspunzi tu, ticălosule?"

Păzitorul a răspuns: "Mă jur pe puterea ta, că toate cîte mi-ai poruncit le-am făcut, încă și mai multe răutăți i-am adăugat lui, dar alții au fost tămăduitorii și hrănitorii lui, precum știu toți cei ce sînt ținuți în temniță; întreabă pe aceia și dacă vei auzi într-altfel, iată, capul meu este înaintea ta, fă ce vei voi. Am văzut niște ostași îmbrăcați luminos, dintre care unii îl dezlegau pe acesta din legături, alții, ștergîndu-i rănile, i le tămăduiau; iar alții îi puneau dinainte hrană și băutură și vorbeau cu el prietenește. Toți acești legați, care au fost aduși cu el de la Pirint, mi-au spus, că i-au văzut adeseori pe cale, apoi chiar aici în temniță. Dar eu, necrezînd cuvintelor lor, am voit să văd singur aceea și am văzut cu ochii mei, precum mi-au spus ei; iar după ce am deschis ușa fără de veste, am intrat la el în temnița cea dinăuntru, vrînd să întreb cine și de unde sînt și cum au intrat prin ușile încuiate; dar nu am găsit pe nimeni, decît numai pe cel legat, fiind în obezi și în lanțuri și rugîndu-se către Dumnezeul său sau uneori dormind". Voievodul a zis păzitorului: "Tu, ticălosule, luînd aur de la rudeniile lui Acachie, ai lăsat pe aceia la el cu bucate, cu băutură și cu doctorii".

Și îndată a poruncit să bată tare pe păzitor cu vergi de plumb; iar păzitorul, fiind bătut striga, zicînd: "Te rog, o, stăpîne, cercetează mai întîi cu dinadinsul și te înștiințează, dacă nu va fi așa, precum îți spun, și atunci să mă ucizi". Zis-a voievodul: "Spune că omul acesta este fermecător și vrăjitor". Răspuns-a păzitorul: "Ceea ce știu, aceea îți spun, eu nu știu dacă el este vrăjitor sau nu". Și astfel, nevinovatul păzitor a pătimit o bătaie cumplită ca aceea, pentru mucenicul lui Hristos, care se numea Cakie. Deci, Sfîntul Mucenic Acachie, văzînd aceea, rîdea de nebunia voievodului, deși avea sfărîmată gura și obrazul, și, văzîndu-l voievodul, s-a aprins cu mai multă mînie și a zis către mucenic: "Au tu ai venit să rîzi de noi, nădăjduindu-te spre ale tale vrăji?" Sfîntul a răspuns: "Nu rîd eu și nu mă bucur de pierzarea voastră, dar mai ales mă doare inima de veșnica voastră osîndire, de care voi singuri vă rîdeți și vă batjocoriți viața voastră că, lăsînd pe Dumnezeul cerului, al pămîntului și al mării, pe Făcătorul tuturor, vă închinați pietrei și lemnului celui neînsuflețit".

Atunci voievodul a poruncit la zece ostași să-l bată cu bețe de stejar pe spate și pe pîntece; iar mucenicul se ruga lui Dumnezeu, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, ajută robului Tău!" Și a venit glas de sus, întărindu-l, și îndată cei ce-l băteau au înțepenit și nu puteau mai mult să ridice mîinile lor asupra mucenicului. Voievodul, nepricepînd ce să-i mai facă, s-a gîndit să trimită pe mucenic la ighemon,

care atunci venise iarăși acolo în Bizanț și i-a scris o scrisoare astfel: "Minunatului și marelui judecător Flachin, ighemonul Traciei, voievodul Vivian, îi zice: bucură-te! Pe Acachie, apărătorul necuratei credințe creștinești, pe care l-a trimis la mine de mai mult de douăzeci de zile Firm, tribunul oștilor Martesiei și care nu voia să se supună poruncilor împărătești, l-am muncit după legea judecății și n-am putut deloc să-l înduplecăm spre împlinirea voii împărătești; dar, de vreme ce stăpînirea ta mai bine poți să-l pedepsești și să-l înfricoșezi, de aceea îți trimit pe acest om la a ta mai mare judecată, cu faptele cele scrise despre el, de Comentarisie".

Ighemonul, pentru că avea femeie creștină care îl îndemna în taină cu rugăminte și cu jurăminte ca, pe creștinii cei aduși la el la judecată, să nu-i muncească mult, ci degrabă să-i dea morții, luînd scrisoarea voievodului, a poruncit să pună pe mucenic în temniță, însă fără de legături și fără de pază mare. După cinci zile, ighemonul, punînd înainte pe mucenic la judecată și poruncind a citi faptele cele despre el trimise de voievod, s-a mirat de cruzimea aceluia și de tăria mucenicului, ocărînd pe Vivian pentru aceea; căci pe un om ce era ostaș cu dregătoria, l-a muncit atît de lung și atît de cumplit, neomorîndu-l îndată prin tăiere cu sabia. Deci, văzînd că nu este deloc cu putință să plece spre idoli pe mucenicul lui Hristos, a poruncit să-i taie capul cu sabia, afară din cetatea Bizanțului.

Pe cînd ei duceau pe mucenic spre tăiere, el striga către Dumnezeu, zicînd: "Cu cît de multe limbi aș fi voit a Te lăuda pe Tine, Hristoase, Dătătorule de viață, Fiul lui Dumnezeu, Care îmi ești atît de bun și milostiv mie, păcătosului, învrednicindu-mă în partea sfinților mucenici".

Ajungînd la locul cel de tăiere și cerînd vreme spre rugăciune, și-a plecat genunchii și se ruga astfel: "Slavă Ție, Dumnezeule, laudă se cuvine măririi Tale cea nemăsurată, că astfel Te-ai preamărit întru noi cei însărcinați cu păcatele; pentru că, pe cît ne arăți mai multe faceri de bine și pe cît mai mult ne ierți păcatele noastre, pe atît strălucește mai luminat și se preamărește slava milostivirii Tale. Fie binecuvîntat numele slavei Tale, Dumnezeule, căci pe mine, care sînt nevrednic facerilor Tale de bine, m-ai învrednicit de atîta cinste, ca să mă numesc mucenic al lui Hristos, și această cinste mi-ai dăruit-o mie, nu pentru oarecare lucruri al mele, ci din însăși bunătatea și iubirea Ta de oameni cea negrăită. Deci, Te binecuvintez pe Tine, Doamne Dumnezeule, Sfîntul lui Israel, împreună cu Unul Născut Fiul Tău și cu Sfîntul Duh; căci a Ta este slava și cinstea, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin".

Acestea zicîndu-le, și-a plecat sub sabie capul său și i l-au tăiat. Astfel și-a săvîrșit pătimirea sa cea pentru Hristos, Sfîntul Mucenic Acachie; iar trupul lui cel sfînt l-au îngropat niște oameni cucernici cu cinste, în locul care se numea Stavrion. Acestea au fost pe timpul împărăției lui Maximian, iar peste noi împărățind Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slava și stăpînirea în vecii vecilor. Amin.

14. CUVIOSUL NIL DE SORSKA
(7 MAI)

Acest cuvios s-a născut în anul 1433, într-o familie aleasă, iubitoare de Hristos, din Moscova. Apoi, voind să ia jugul cel bun al nevoinței, s-a făcut călugăr în mănăstirea Sfîntul Chiril de la Lacul Alb. Apoi, s-a retras la liniște și și-a făcut o chilie din lemn, unde se nevoia ca un mare sihastru. Auzind de viața lui curată, mulți tineri veneau la el și se făceau călugări. Așa a ajuns sihăstria aceea vestită în nordul Rusiei. De două ori pe săptămînă - miercurea și sîmbăta seara - se adunau toți frații, se făcea priveghere de toată noaptea, iar dimineața ascultau Sfînta Liturghie și se împărtășeau cu Preacuratele Taine, apoi iar se întorcea fiecare la chilia sa, cugetînd la cele sfinte și rugîndu-se neîncetat. Se hrăneau din lucru mîinilor, nu primeau pe mireni, mai ales femeile, și evitau muncile agricole grele, vorbind neîncetat cu Hristos.

Așa a devenit cunoscut Sfîntul Nil în toată Rusia ca un mare părinte duhovnicesc.

În anul 1503, Cuviosul Nil a susținut la Sinod să fie scutite mănăstirile de administrarea satelor și a marilor terenuri agricole donate lor, care îndepărtează pe călugări de rugăciune și de viața curată în Hristos. Dimpotrivă, el îndemna pe toți la viață isihastă și la practicarea rugăciunii neîncetate. Aceasta a tulburat multă vreme Biserica Ortodoxă din Rusia.

Cuviosul Nil s-a retras la bătrînețe la mult iubita sa liniște, în sihăstria întemeiată de el, ce se chema Sorska, vestită în toată Rusia de nord, dedicîndu-și ultimii ani de viață studierii Sfintei Scripturi și scrierilor Sfinților Părinți.

Văzîndu-se bătrîn și împovărat de zile și-a alcătuit testamentul de înmormîntare, în care scria, printre altele: "După moartea mea, aruncați trupul meu în loc pustiu ca să-l sfîșie animalele și păsările cerului, căci a păcătuit așa de mult împotriva lui Dumnezeu, că este întristat de înmormîntarea mea...".

La 7 mai 1508 și-a dat sufletul său în mîinile lui Hristos, fiind plîns mult de ucenicii săi.

15. POMENIREA SFÎNTULUI SLĂVITULUI APOSTOL ȘI EVANGHELIST IOAN, CUVÎNTĂTORUL DE DUMNEZEU (8 MAI)

Se cuvine a ști că tatăl cuvîntătorului de Dumnezeu era Zevedeu, iar maica sa era Salomi, fiica lui Iosif, logodnicul Născătoarei de Dumnezeu. Pentru că Iosif a avut patru feciori: pe Iacov, pe Simeon, pe Iuda și pe Iosif, și trei fiice: pe Estir, pe Marta și pe Salomi, care a fost femeia lui Zevedeu și maică a lui Ioan cuvîntătorul de Dumnezeu. Deci, Mîntuitorul, era unchi lui Ioan, pentru că era frate al Salomeei, fiica lui Iosif. Se cuvine să știm că, în vremea în care a fost vîndut Domnul nostru iudeilor și a fost răstignit, au fugit toți. Dar Ioan, ca un iubit, a fost de față la vînzarea și la răstignirea Lui și a venit la mormînt cu Petru.

Apoi a luat pe Născătoarea de Dumnezeu întru ale sale. De aceea se zice că a avut trei maici pe pămînt: întîi pe Salomi, dintru care s-a născut; a doua, tunetul, că s-a numit "fiul tunetului"; și a treia pe Preasfînta Născătoarea de Dumnezeu, precum a zis Domnul: *Iată Maica ta!* Și a îngrijit-o Ioan pînă la adormirea ei. Apoi a venit la Efes și a dărîmat prin rugăciunea sa capiștea Artemidei și a mîntuit din rătăcire patru sute de mii de bărbați și femei ce slujeau Artemidei și i-a adus la lumină. Iar muntele pe care se află biserica cuvîntătorului de Dumnezeu se numește Livaton, unde, spre

apus, zace Sfîntul Timotei. Iar Maria Magdalena și cei șapte tineri din Efes sînt în muntele din apropiere, ce se cheamă Hileon. Iar Sfînta Ermiona, fiica lui Filip, unul din cei șapte diaconi, din cele patru proorocițe fiice ale lui, zace aproape în acel munte; și Audact, mucenicul, și fiica sa, Calistena, și alți mucenici ce au fost episcopi: Ariston, Tiranos, Aristovul și Pavel cetățeanul pustiului. Și se face prăznuirea Sfîntului Ioan, în cinstita sa apostolească biserică, ce este la locul ce se numește Evdomon.

Cinstita mutare a Sfîntului Apostol și Evanghelist Ioan, Cuvîntătorul de Dumnezeu, cel ce s-a rezemat pe pieptul Mîntuitorului, a iubitorului de feciorie și ucenicul iubit al lui Hristos, se prăznuiește în 26 ale lunii septembrie, unde s-a scris pe larg viața lui cea sfîntă. În această zi, însă, se cinstește numai pomenirea prafului tămăduitor, care ca minune iese în fiecare an din mormîntul lui, în ziua a opta a lunii mai și pe care creștinii cei de acolo îl numesc mană. Pentru că Sfîntul Ioan, trăind mai mult de o sută de ani și ostenindu-se în bunăvestirea lui Hristos, a ieșit împreună cu șapte ucenici ai săi din cetatea Efesului și le-a poruncit să-i sape un mormînt în chipul Crucii și într-însul - precum scrie în viața lui - să fie îngropat de viu. Auzind frații cei din cetate de aceasta, au mers și au săpat mormîntul lui și n-au aflat trupul Apostolului și s-au întors, plîngîndu-l mult. După aceea, mergeau adeseori la mormîntul lui și acolo își săvîrșeau rugăciunile către Dumnezeu, chemînd în ajutor și spre mijlocire pe Sfîntul Ioan.

După aceea a început în fiecare an, în această lună și zi, a ieși din mormîntul lui un praf subțire făcător de minuni, pe care credincioșii luîndu-l, tămăduiau neputințele și patimile ce erau în popor. Pentru aceea s-a așezat într-această zi, precum și în luna lui septembrie, să-l lăudăm cu bisericești cîntări de laude și să-l fericim pe acest plăcut al lui Dumnezeu, care mai mult decît alții a fost iubit lui Dumnezeu. Cu rugăciunile aceluia să cîștigăm și noi tămăduire de bolile noastre cele sufletești și trupești și să ne învrednicim a fi plăcuți și iubiți lui Hristos Dumnezeul nostru.

16. VIAȚA CUVIOSULUI ARSENIE CEL MARE (8 MAI)

Cuviosul Arsenie s-a născut în Roma cea Veche, din părinți creștini și dreptcredincioși. El a crescut în învățarea cărții și în frica lui Dumnezeu. Ajungînd bărbat desăvîrșit, s-a arătat înțelept, pentru că a trecut bine toată învățătura retoricii și a filosofiei, cunoscînd limba grecească și latinească. Defăimînd deșertăciunile acestei lumi și lăsînd afară înțelepciunea elinească, a intrat în rîndul clericilor, spre

slujba lui Dumnezeu, căutînd înțelepciunea cea duhovnicească, pe care Sfîntul Apostol Iacov o lăuda, numind-o curată, pașnică, blîndă, bine supusă, plină de milă și bună de roduri". El a fost hirotonit diacon al bisericii celei mari din Roma, unde trăia în curăție cu întreaga înțelepciune, sîrguindu-se a fi vrednic locaș al Sfîntului Duh, Cel ce sfințește toate. Într-acea vreme împărățea la Răsărit, Teodosie cel Mare; iar la Apus, în Roma cea Veche, Grațian. Teodosie avea doi fii: Arcadie și Onorie, cărora le căuta un învățător pentru ca acela să-i învețe, nu numai înțelepciunea cea omenească, ci și pe cea dumnezeiască; ca să devină ei iscusiți în filosofia păgînească și în înțelepciunea creștinească cea îmbunătățită, care povățuiește spre iubirea lui Dumnezeu. El a trimis în toate părțile și țările de sub stăpînirea sa, să caute pe unul ca acesta; dar nu putea să-l afle, pentru că, deși aflau trimișii mulți înțelepți, totuși nu erau cu viață plăcută lui Dumnezeu; și iarăși, a aflat mulți plăcuți lui Dumnezeu, dar nu erau iscusiți în înțelepciunea cea dinafară.

Deci, a fost nevoit împăratul Teodosie să scrie lui Grațian, împăratul Apusului, poftindu-l să caute în stăpînirea sa un bărbat ca acela și să-l trimită la dînsul să-i învețe copiii.

Împăratul Grațian s-a sfătuit împreună cu Papa Damasus și au zis: "Rușine va fi împărăției noastre dacă nu vom afla la noi un om înțelept și îmbunătățit, precum voiește împăratul Teodosie, care să poată învăța pe fiii săi filosofia și să-i povățuiască în frica lui Dumnezeu, cu cuvîntul, cu fapta și cu viața cea plăcută lui Dumnezeu". El, căutînd, n-a aflat în toată Roma mai bun și mai iscusit în amîndouă înțelepciunile, în cea lumească și în cea duhovnicească, decît pe diaconul Arsenie, care viețuia după Dumnezeu, și pe mulți îi covîrșea cu cuvîntul și cu lucrul, cu înțelepciunea și cu viața, deși nu era tocmai tînăr. Chemîndu-l, i-a spus cererea împăratului Răsăritului, poruncindu-i să meargă acolo; iar el se lepăda în tot chipul, zicînd că el a lăsat de mult înțelepciunea cea lumească, după ce a început rînduiala slujbei lui Dumnezeu și a uitat scolasticeștile graiuri, neputînd măcar a-și aduce aminte, ci vrea ca în liniște să slujească în rînduiala Bisericii și Altarului.

Pe cît el se lepăda, pe atît împăratul cu papa îl îndemnau, sfătuindu-l să-i asculte pe ei, într-acel lucru atît de trebuință împăraților creștini și Bisericii lui Dumnezeu; să învețe pe copiii împărătești nu numai înțelepciunea cărții, ci și buna credință cea creștinească, ca să nu creadă vorbelor păgînești; ci să știe, după aceea, a apăra și a lărgi sfînta credință cea creștinească. Deci, Arsenie fără să vrea s-a supus voinței împăratului și a papei și a fost trimis de ei la Constantinopol, la împăratul Teodosie cu toată cinstea. Ajungînd fericitul Arsenie la Constantinopol, a fost primit de împăratul Teodosie cu dragoste; pentru că, văzîndu-l și cunoscîndu-l din chip și din vedere că este omul lui Dumnezeu, plin de înțelepciune și de iubire de Dumnezeu, s-a bucurat de el foarte și a înălțat mulțumire lui Dumnezeu.

Aducînd împăratul pe cei doi fii ai săi, pe Arcadie și pe Onorie, i-a încredințat lui, zicîndu-i: "Tu mai mult să le fii lor tată decît mine; căci mai mare lucru este să le dai lor bună înțelegere, decît a-i naște pe ei. Deci, ți-i încredințez bunei tale

înțelegeri, înaintea lui Dumnezeu, Care privește spre noi, ca să-i faci pe ei astfel precum doresc să-i am. Pune pe chipul bunătății și al înțelepciunii tale, ca un tată duhovnicesc, ca să nu se vatăme cu nici un fel de sminteli din cele tinerești, și pentru aceasta va fi ție nădejde în Dumnezeu, fără de îndoială de răsplătire veșnică. O, cinstite Arsenie, dacă îi vei crește pe dînșii fără de prihană, păzindu-i în bună învățătură, atunci eu m-aș bucura și aș mulțumi lui Dumnezeu. Îți grăiesc acestea și-ți poruncesc înaintea lor, ca singuri să audă și să ia aminte. Să nu cauți la aceea, că sînt fii de împărat, ci în tot chipul să-i supui pe ei la frica învățăturii tale, pentru că voiesc, ca în toate, să se supună ție, ca unui adevărat părinte și învățător al lor și să te asculte ca niște fii și ucenici".

Astfel împăratul, încredințînd lui Arsenie pe fiii săi, a poruncit ca școala lor să fie aproape de palatul său, ca să-i fie cu putință a merge singur adeseori la ei, să vadă și să știe de învățătura și de viața fiilor săi. Iar pe fericitul Arsenie l-a cinstit, dîndu-i loc între senatorii săi, și a poruncit să-l cheme pe el tată, nu numai al fiilor împărătești, ci și al lor.

Deci, Arsenie se numea tată al împăratului și al fiilor lui. Se scrie și aceasta în Pateric, că fericitul Arsenie a primit pe amîndoi fiii împărătești, Arcadie și Onorie, din scăldătoarea Sfîntului Botez, adică le-a fost naș, pentru că s-au botezat nu în pruncie, ci după ce au ajuns în vîrstă desăvîrșită.

Primind Arsenie spre povățuire pe fiii împăratului, avea mare grijă de ei, învățîndu-i cărțile grecești și latinești și spunîndu-le lor toată înțelepciunea din dumnezeiasca Scriptură, îi povățuia spre folos la obiceiuri bune, la calea cea dreaptă și plăcută lui Dumnezeu. Dar, mai ales, îi învăța pe ei în ce fel să fie, cînd va binevoi Dumnezeu, să le dea lor împărăția pămîntească, pentru ca ei să nu se împodobească numai cu coroana împărătească, ci mai mult cu faptele cele bune și milostive, cu dreapta credință și cu cucernicia cea creștinească. Pentru că împărăția au avut-o și oamenii răi și păgîni, precum au fost mai înainte împărații cei păgîni; iar a fi cu faptele bune, acesta este lucrul firesc al împăraților creștini, care sînt datori a plăcea și a fi iubiți lui Dumnezeu și poporului; încît să rămînă pomenirea lor după ei, fericindu-se de neamuri.

O învățătură ca aceasta le dădea lor preaînțeleptul Arsenie și-i cinstea pe ei ca pe niște fii împărătești, îi punea pe două scaune și el singur îi învăța, stînd înaintea lor. S-a întîmplat într-o vreme de a mers la ei împăratul fără de veste și, văzînd pe fii săi șezînd pe scaune, iar pe Arsenie stînd înaintea lor, s-a mîhnit foarte și a zis către Arsenie: "Oare așa ți-am poruncit? Au nu ți-am zis ca să-i ții pe ei ca pe niște ucenici ascultători și fii ai tăi; iar nu ca niște feciori de împărat?" Fericitul Arsenie a răspuns cu smerenie, zicînd: "Împărate, fiecărui lucru i se cuvine fapta cuviincioasă, tinerețile au trebuință de învățătură, iar cinstea împărătească avem datoria a o împlini".

De aceste cuvinte împăratul mîhnindu-se mai mult, i-a zis: "Au doară tu îi pui pe ei împărați?" Aceasta zicînd-o, a luat de la fii semnele cele împărătești și a pus pe

Arsenie, nevoind el, pe scaun; iar fiilor le-a poruncit ca să stea înaintea lui, zicînd: "De vor învăța a se teme de Dumnezeu, a păzi poruncile Lui și a-i plăcea Lui cu dreptate și cu blîndețe, Împăratul Cel ceresc este puternic, ca să le dea împărăție pe pămînt, de vor fi vrednici pentru aceea. Iar de vor fi răi și nevrednici, apoi mai bine le va fi lor să petreacă fără împărăție, decît să împărățească cu nebunie. Și mă rog lui Dumnezeu, mai bine din copilăria lor să piară cu moarte de pe pămînt, decît ar fi răi și ar crește spre vătămarea sufletelor lor și a altora". Astfel învățîndu-i împăratul, s-a dus; iar Arsenie lăuda pentru aceea în mintea sa pe împăratul și de atunci făcea după porunca lui, pentru că el, șezînd, învăța pe fiii împărătești care îi stăteau înainte.

Petrecînd el în mare cinste și slavă, se mîhnea foarte, întristîndu-se cu duhul, pentru că lui îi era urîtă slava, bogăția și gîlceava acestei lumi și avea mare dorință ca în liniște, în sărăcie și în smerenie monahicească să slujească lui Dumnezeu, rugîndu-se Lui cu dinadinsul, ca să-i arate lui o cale lesnicioasă spre a scăpa de viața cea din palatul împărătesc, spre cîștigarea petrecerii celei deosebite și pustnicești.

Într-una din zile a aflat pe Arcadie căzut într-o sminteală copilărească. Deci, mîniindu-se pe el, l-a bătut tare cu niște vergi și l-a rănit atîta, încît să pomenească bătaia aceea pînă la moarte; pentru că rămăseseră pe trup semnele acelea. Aceasta s-a făcut din purtarea de grijă a lui Dumnezeu, ca prin acea pricină să scoată pe Arsenie din lume și să-l ducă la viața pustnicească dorită de el. Deoarece Arcadie a prins răutate mare în inima sa asupra învăță-torului său pentru bătaia aceea și, venind în vîrsta cea desăvîrșită, se gîndea cum l-ar ucide pe el. Descoperindu-și gîndul său unui credincios spătar de-al său, îl ruga să ucidă în taină pe Arsenie cu orice chip. Spătarul, temîndu-se de Dumnezeu și de împăratul Teodosie și, nevoind să facă un lucru rău ca acela, deoarece și pe Arsenie pentru acea faptă bună a lui, iubindu-l și cinstindu-l, i-a spus în taină gîndul cel rău al lui Arcadie și îl sfătuia ca, precum știe să-și păzească viața. Deci, Arsenie, fiind cuprins de mîhnire și de frică, se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi, ca să-i îndrepte calea lui spre mîntuire. Pe cînd se ruga, a auzit noaptea un glas de sus, zicîndu-i: "Arsenie, fugi de oameni și te vei mîntui". Arsenie, auzind aceasta, îndată s-a îmbrăcat în haine proaste și a ieșit din palatul împărătesc, neștiind nimeni. Deci, mergînd la limanul mării, a găsit, după rînduiala lui Dumnezeu, o corabie mergînd spre Alexandria și, urcîndu-se într-însa, a plecat lăsîndu-se în voia lui Dumnezeu.

Sosind în Alexandria, s-a dus îndată la schitul pustiei, unde, mergînd la biserică, a rugat preoții să-l facă monah și să-l povățuiască la calea mîntuirii. Ei, văzîndu-l după față, după vedere și din vorbă că este bărbat cinstit, l-au întrebat cine este și de unde vine. Iar el le-a răspuns: "Sînt un om străin și sărac!" Deci, sfătuindu-se preoții între ei cine ar fi putut să ia pe acela lîngă sine și să-l povățuiască la nevoința vieții monahicești, l-au dus la părintele Ioan Colov și i-au spus despre bărbatul care venise la călugărie. Bătrînul, făcînd rugăciune, a zis: "Voia Domnului să fie!"

Și le-au pus masa, căci era ceasul al zecelea din zi și, șezînd preoții să mănînce cu bătrînul, au lăsat pe Arsenie, pentru că nimeni nu i-a zis să șadă la masă. Mîncînd aceia, el stătea înaintea lor privind în jos, părîndu-i-se că stă înaintea lui Dumnezeu și a sfinților îngeri. Deci, bătrînul, luînd dinaintea sa o bucată de pîine, a aruncat-o înaintea lui, zicîndu-i: "De voiești, mănîncă!" Bătrînul a făcut aceasta, ispitind smerenia lui și vrînd să știe oare cu adevărat a venit să se lepede de sine? Arsenie a gîndit în sine, zicînd: Acest bătrîn este îngerul lui Dumnezeu mai înainte-văzător și, cunoscîndu-mă că sînt mai rău decît un cîine, mi-a aruncat această pîine ca unui cîine; deci, mi se cade ca să mănînc ca un cîine, hrana ce mi s-a dat. Deci, plecîndu-se jos, a mers pe pămînt pe mîini și pe picioare, ca un dobitoc cu patru picioare și luînd cu gura acea bucată de pîine, a mers într-un colț al chiliei și, stînd acolo pe pămînt, a mîncat-o. Iar Cuviosul Ioan Colov, văzînd atîta smerenie a lui, a zis către preoți: "Acesta va fi monah iscusit!" El a iubit pe Arsenie foarte mult pentru smerenia lui și îndată l-a îmbrăcat în schima monahală, povățuindu-l la nevoința cea duhovnicească. Apoi, după puțină vreme, i-a dat o chilie aproape de sine, poruncindu-i să petreacă ca un monah desăvîrșit.

După plecarea lui Arsenie din palatul împărătesc, s-a făcut de împăratul Teodosie multă cercetare pentru el. Pentru că împăratul s-a mîhnit foarte mult după el și a trimis prin toate părțile ca să-l caute, dar n-a putut să-l afle, acoperind Dumnezeu pe robul Său, pînă la vremea arătării lui spre folosul multora.

Arsenie, trăind în postire în chilia pe care i-o dăduse bătrînul, plăcea lui Dumnezeu, cu osteneli și cu toată fapta bună și degrabă a întrecut pe mulți părinți prin pustniceștile sale nevoințe, rugîndu-se lui Dumnezeu și zicînd: "Doamne, povățuiește-mă pe mine, cum să mă mîntuiesc!" Atunci iarăși s-a auzit un glas grăind către dînsul: "Arsenie, fugi de oameni și petrece în liniște; căci, aceasta este rădăcina curăției!" Deci, sculîndu-se, s-a dus mai departe în pustie pentru liniștea sa și, făcîndu-și o chilie mică, locuia singur într-însa, sîrguindu-se în tot chipul să păzească tăcerea. Pentru aceasta, totdeauna se dădea de o parte de la tot felul de vorbe, înălțîndu-și mintea sa la cele cerești. Adică, cu trupul era pe pămînt, iar cu duhul se împărtășea cu puterile cele de sus, venind la biserică numai Duminicile și în zilele de praznic, de unde, după săvîrșirea slujbei bisericești, îndată se întorcea în liniște la chilia sa cea pustnicească. El nu vorbea cu nimeni nimic, decît numai cînd îl întreba cineva de vreun lucru de trebuință, atunci răspundea cu cuvinte scurte și alerga la liniștea sa. Viața lui era de minune tuturor părinților celor din schit.

Odată l-a întrebat părintele Marcu, zicînd: "Părinte, pentru ce fugi de noi?" Arsenie i-a răspuns: "Dumnezeu știe cît vă iubesc pe voi, dar nu pot să fiu și cu Dumnezeu și cu oamenii; căci puterile cele de sus mii de mii și întuneric de întuneric se află în ceruri și toți cu o voie și cu un gînd slăvesc pe Dumnezeu; iar voile omenești sînt multe pe pămînt și gîndurile de multe feluri; pentru că fiecare își are voia și gîndul său; deci, nu pot să las pe Dumnezeu și să viețuiesc cu oamenii!" Astfel, fericitul Arsenie, unindu-se cu Dumnezeu, se depărta de oameni și dorea ca să nu fie văzut și știut de nimeni. Dar făclia nu putea să stea mult ascunsă sub obroc; căci,

străbătînd pretutindeni vestea despre viața lui cea îmbunătățită, s-a făcut înștiințare și în Constantinopol despre el.

După moartea dreptcredinciosului împărat Teodosie cel Mare, împărățind Arcadie, fiul lui, a luat înștiințare despre Cuviosul Arsenie, unde este și cum viețuiește; deci, i-a scris, cerîndu-și iertare cu smerenie pentru păcatul său cel din tinerețe; stăruind de el ca să se roage lui Dumnezeu pentru el și pentru fratele său, Onorie, care luase împărăția Apusului, să le îndrepteze Domnul bine împărățiile lor, dăruindu-i încă tot birul împărătesc, care se lua din Egipt, pentru ca el să-l împartă, precum va voi, bisericilor și mănăstirilor și tuturor celor ce au trebuință. Dar, Cuviosul Arsenie n-a voit să-i scrie, ci prin cuvinte a răspuns trimisului, zicîndu-i: "Spune celor ce te-au trimis, că așa grăiește smeritul Arsenie: Dumnezeu să vă ierte pe voi, fiilor, și împărățiile voastre să le îndrepteze după bunăvoia Sa și pe voi să vă povățuiască ca să faceți voia Lui. Iar ceea ce ați scris pentru bir, de aceasta nu are trebuință Arsenie, pentru că el este mort pentru lume și să nu-l socotească nimeni că este între cei vii". Cu un răspuns ca acesta Cuviosul a eliberat pe trimisul împăratului, iar el se sălășluia în pustie, în chilia sa deosebită, trăind în tăcere și vorbind cu Dumnezeu neîncetat prin rugăciune; iar, uneori, povățuia pe alții la viața cea liniștită.

Mergînd el într-un loc, care avea o mulțime de trestie, a aflat acolo pe niște frați șezînd; iar trestia, clătinîndu-se de vînt, făcea zgomot mare. Și a întrebat pe frați, zicînd: "De unde vine acest zgomot?" Aceia i-au răspuns: "Trestia sună de vînt, părinte". Cuviosul le-a zis: "Apoi pentru ce ședeți voi aici, ascultînd zgomotul trestiilor? Dacă cineva iubește cu adevărat tăcerea, apoi nu poate suferi nici glasul cel de pasăre; căci și din acela se tulbură pacea inimii, cu atît mai mult de un zgomot ca acesta de trestie.

Într-una din zile a venit la dînsul pentru cercetare Teofil, arhiepiscopul Alexandriei, împreună cu oarecare boieri, și voiau să audă de la el cuvînt de folos. Iar starețul, tăcînd puțin, a zis către dînșii: "De vă voi spune un cuvînt pe care îl veți auzi, apoi voi veți face ceea ce voi zice eu?" Ei s-au făgăduit ca să facă aceea ce le va porunci. Și le-a zis starețul: "Oriunde veți auzi de Arsenie, să nu veniți". Minunîndu-se de cuvîntul lui, s-au folosit și s-au dus.

Arhiepiscopul a voit iarăși să vadă pe Cuviosul Arsenie și a trimis la el, întrebîndu-l dacă îi va deschide lui chilia cînd va veni?" Iar starețul a răspuns prin trimis: "De vei veni, îți voi deschide; iar de-ți voi deschide ție, apoi voi deschide tuturor. De aceea nu voi mai ședea aici". Auzind arhiepiscopul, nu s-a dus, temîndu-se să nu plece starețul din hotarele lor aiurea.

Un frate oarecare străin a mers la chilia Cuviosului Arsenie și a bătut în ușă, vrînd să-l vadă. Iar starețul, socotind că a venit ascultătorul cel ce îl slujea, i-a deschis ușa îndată; dar, văzînd pe fratele cel străin, a căzut cu fața la pămînt, ca să nu-l vadă pe cel ce a venit. Fratele se ruga de stareț ca să se scoale de la pămînt, iar el nicidecum

nu voia, ci răspundea: "Nu mă voi scula, pînă ce nu te vei duce de aici". Rugîndu-l fratele mult și neluîndu-i în seamă rugăciunea, a plecat.

Un alt frate de departe, mergînd la schitul cuviosului, voia să vadă pe Cuviosul Arsenie. Pentru aceasta ruga pe cei bisericești ca să-l ducă la el, zicînd: "Voiesc să vorbesc cu părintele Arsenie". Aceia i-au zis: "Odihnește-te, frate, pînă în ziua Duminicii, cînd va veni la biserică și-l vei vedea". Iar fratele le-a răspuns: "Nu voi mînca, nici nu voi bea, pînă ce nu-l voi vedea". Atunci ei l-au trimis cu un frate, ca să-l ducă la chilia stareţului.

Chilia lui Arsenie era departe de biserică ca la 50 de stadii în pustie. Și, mergînd la el, a bătut în ușă; iar stareţul, deschizîndu-le, i-a primit în chilie, dar ședea, tăcînd și căutînd în jos. Au stat și ei tăcuţi și nici unul dintr-înșii n-a grăit vreun cuvînt. Deci, șezînd ei astfel, a zis fratele cel bisericesc: "Eu mă voi duce înapoi, pentru că am acolo un lucru bisericesc". Și, sculîndu-se, voia să se ducă. Fratele cel străin, neavînd îndrăzneală către stareţ și rușinîndu-se a rămîne, a zis către fratele cel bisericesc: "Voi merge și eu cu tine". Și, sculîndu-se, s-a închinat stareţului și a plecat, neauzind nici un cuvînt de la dînsul. După aceea l-a rugat pe fratele cel bisericesc să-l ducă la părintele Moise, care dintre tîlhari s-a întors la pocăinţa monahicească, și l-a dus.

Fericitul Moise i-a primit bucurîndu-se, arătîndu-le multă dragoste; iar după ce i-a odihnit, i-a eliberat. Atunci fratele cel bisericesc a zis către celălalt: "Iată, am văzut pe amîndoi: pe părintele Arsenie și pe părintele Moise. Deci, care ţi se pare mai bun?" Zis-a fratele cel străin: "Cel ce ne-a primit cu dragoste, acela este mai bun". Auzind aceasta un oarecare din părinţi, s-a rugat lui Dumnezeu, zicînd: "Doamne, arată-mi lucrul acesta, cum unul fuge de oameni pentru numele Tău, iar altul primește pe toţi pentru numele Tău? Deci, care dintre ei este mai desăvîrșit și este vrednic de mai mari daruri ale Tale?" După aceasta, a văzut părintele acela în vedenie două corăbii mari înotînd pe un rîu, într-una era Cuviosul Arsenie și duhul lui Dumnezeu îi îndrepta corabia cu multă liniște; iar în cealaltă corabie era Cuviosul Moise și îngerii lui Dumnezeu erau cu dînsul, care îi îndreptau corabia și faguri de miere puneau în gura lui Moise.

Această vedenie a spus-o părintele acela la toţi părinţii iscusiţi și, socotind, a zis că mai desăvîrșit este Arsenie, cel ce tace, decît Moise, cel ce primește pe străini, pentru că Arsenie petrece cu Însuși Dumnezeu, iar cu Moise petrec îngerii lui Dumnezeu. Așa Cuviosul Arsenie, înstrăinîndu-se de vederea și de vorbirea omenească, cu mult mai mult se ferea de vederea și de vorbirea femeiască, precum ne va arăta cuvîntul ce urmează.

O jupîneasă oarecare, bogată, dreptcredincioasă, înţeleaptă, temătoare de Dumnezeu și cu viaţa cuviincioasă, auzind de Cuviosul Arsenie, a mers de la Roma în Alexandria, vrînd să vadă pe sfîntul bătrîn. Acolo a primit-o cu mare cinste arhiepiscopul Teofil, ca pe una ce era din casa celor dintîi senatori. Jupîneasa aceea

a rugat pe arhiepiscop să înduplece pe stareț să o primească cu dragoste ca pe o străină și să o învrednicească binecuvîntării, deoarece se ostenise atît de multă cale pentru el. Deci, arhiepiscopul se sîrguia în tot chipul, să-i mijlocească ei acel lucru la stareț, dar n-a putut nicidecum, pentru că se lepăda a o vedea, dar nici nu voia să audă de femeie.

Jupîneasa, luînd cunoștință de aceea, a poruncit să-i pună șaua pe calul său, zicînd: "Cred Dumnezeului meu că voi vedea pe Arsenie, pentru că n-am venit să văd om, fiindcă și în cetatea noastră sînt mulți oameni, dar vreau să văd prooroc. Și de aceea am suferit atîtea osteneli pe mare". Deci, s-a dus în pustia aceea. Cînd s-a apropiat jupîneasa de chilia cuviosului s-a întîmplat, după purtarea de grijă a lui Dumnezeu, de era starețul afară din chilie; iar ea, mergînd fără de veste, a căzut la picioarele lui. El cu mîhnire a ridicat-o și, căutînd spre dînsa cu mînie, i-a zis: "Dacă ai voit să vezi fața mea, vezi-o dar". Iar ea de rușine n-a putut să caute cu ochii spre fața lui. Deci, starețul a zis către dînsa: "Dacă ai auzit de faptele mele bune, acelea îți erau de trebuință să le socotești și să le urmezi. Dar de ce trebuință îți era a vedea fața mea? Și cum ai îndrăznit să vii atîta cale depărtată? Nu știi oare că ești femeie și nu ți se cade să ieși afară din casă? Pentru aceea ai venit aici ca, după ce te vei întoarce la Roma, să începi a te lăuda către celelalte femei, zicînd: "Am văzut pe Arsenie, și astfel vei face mare cale femeilor, care vor vrea să vină la mine?"

Ea a răspuns: "Dacă Domnul îmi va da mie să mă întorc, nu voi lăsa pe nimeni să vină aici, să te supere pe sfinția ta; iar eu mă rog ca tu să te rogi lui Dumnezeu pentru mine acum și întotdeauna, să mă pomenești în sfintele tale rugăciuni". Răspuns-a starețul: "Mă rog lui Dumnezeu ca să-ți șteargă pomenirea ta de la inima mea". Auzind ea acestea, a plecat tulburată și, mergînd în cetatea Alexandria, s-a îmbolnăvit de necaz. Arhiepiscopul, înștiințîndu-se că s-a îmbolnăvit jupîneasa, a mers la dînsa pentru a o cerceta și a o întreba de pricina bolii. Iar ea i-a zis: "Mai bine mi-ar fi fost mie de n-aș fi venit aici, pentru că am rugat pe starețul Arsenie să mă pomenească în rugăciunile sale, iar el mi-a zis: "Mă voi ruga lui Dumnezeu ca să-ți șteargă pomenirea ta de la inima mea! Și iată eu pentru aceea mor de necaz". Arhiepiscopul a grăit către dînsa: "Nu te mîhni de aceasta, o, fiică, că nu fără de pricină a zis aceasta sfîntul stareț, pentru că tu ești femeie, iar prin femei diavolul face multe ispite sfinților bărbați. Deci, starețul a zis acele cuvinte, cu dinadinsul păzindu-se de ispitele vrăjmașilor; iar pentru sufletul tău se roagă și se va ruga totdeauna". Deci, jupîneasa, mîngîindu-se cu acele cuvinte, s-a însănătoșit și s-a dus cu bucurie întru ale sale.

Cuviosul Arsenie petrecînd în liniștea sa, cu tot gîndul se adîncea în rugăciuni către Dumnezeu și se aprindea cu dragoste de serafim către El, încît cu totul era încălzit de fierbințeala gîndirii de Dumnezeu. Odinioară un frate de la schit, mergînd la chilia lui pentru o trebuință oarecare, s-a uitat pe o fereastră și a văzut pe starețul, stînd la rugăciune cu totul învăpăiat ca focul, și s-a spăimîntat. Și era vrednic fratele de vedenia aceea căci, stînd puțin, a bătut în ușă și, ieșind starețul și văzînd pe fratele

înspăimîntat, l-a întrebat: "De mult stai aici? N-ai văzut ceva?" Iar fratele a zis: "N-am văzut nimic". Iar el, vorbind cu dînsul pentru ce îi era trebuință, l-a eliberat.

Se mai spune de acest cuvios și aceasta. Pe cînd era el în palatul împărătesc, nimeni din boieri nu purta mai bune haine decît el; iar după ce s-a lepădat de lume, nimeni din monahi nu purta haine mai proaste decît dînsul. Însă a păstrat încă oarecare puțină rămășiță din obiceiul cel lumesc; pentru că uneori punea picior peste picior cînd ședea și-l vedeau astfel frații, dar nu îndrăzneau să-l îndrepteze pe el, de vreme ce era foarte cinstit de toți. Deci, unul dintre dînșii, părintele Pimen, a zis către ceilalți: "Să mergem la părintele Arsenie și eu voi ședea înaintea lui astfel, după cum s-a obișnuit el a ședea; iar voi să mă certați pe mine, ca și cum nu aș ședea bine, că atunci eu voi începe a-mi cere iertare și starețul se va îndrepta din aceea". Deci, au mers și a făcut așa. Iar Cuviosul Arsenie, cunoscînd că nu se cade ca să șadă monahul astfel, de atunci s-a îndreptat.

El era atît de smerit, încît căuta învățătură de folos și de la cei simpli; pentru că, odată, vorbind cu un bătrîn egiptean, cerea să-l povățuiască pe el, cum ar fi putut să gonească de la sine gîndurile cele neplăcute lui Dumnezeu. Văzînd aceea alt frate, i-a zis lui mai pe urmă: "Pentru ce, părinte, fiind atît de iscusit în Scriptură, știind bine limba grecească și latinească, întrebi pe un om simplu pentru îndreptarea gîndurilor tale?" Răspuns-a Cuviosul: "Învățătura cea grecească și cea latinească o știu, iar alfabetul, pe care acel simplu îl știe, încă nu am putut a-l învăța!" Aceasta o zicea sfîntul, adeverind că smerenia este începătură a tuturor faptelor bune, precum și alfabetul este începătura cărților. Și, chiar dacă ar ști cineva toată înțelepciunea lumească, dar de nu va avea smerită cugetare adevărată, acela nu va putea să afle mîntuitoarea cale către Dumnezeu.

Cuviosul mai avea pe lîngă smerenia sa și umilință mare, pentru că în toată vremea vieții sale, șezînd și lucrînd lucrul mîini-lor, ținea un șervet în sîn, cu care ștergea lacrimile cele ce curgeau din ochii lui, fiindcă plîngea întotdeauna. El petrecea lucrînd toată ziua și rugîndu-se toată noaptea. Puțin somn primea cîteodată. Iar cînd avea nevoie să doarmă, zicea către somn: "Vino aici, robule cel rău, dar să nu zăbovești la mine! Astfel șezînd, dormita puțin, apoi degrabă scuturînd somnul de la ochi, se scula, se ruga și zicea către ucenici: "Monahului îi este destul să doarmă un ceas!" Iar cînd venea ziua Duminicii, se scula din seara sîmbetei la rugăciune și, întinzîndu-și mîinile în sus, lăsa soarele după sine, și astfel ședea pînă ce soarele răsărea în fața lui.

Cuviosul se îndeletnicea cu împletirea de coșnițe și de funii din frunze de finic. El nu schimba apa în care își muia frunza cea de finic pînă la anul, fără numai turna cîte puțină. Și îi ziceau lui unii din frați: "Pentru ce, părinte, nu schimbi apa finicului, oare nu simți că miroare greu în chilia ta?" Iar sfîntul le răspundea lor: "În locul tămîiei și a mirurilor celor binemirositoare, pe care în lume bine le-am mirosit, acum se cade să miros putoarea aceasta, ca în ziua înfricoșatei judecăți, să mă izbăvească Domnul de putoarea cea nesuferită a iadului".

Pe acest părinte de multe ori îl supărau diavolii, aducîndu-i oarecare ispitiri. Deci, odată, fratele care îi slujea, apropiindu-se de chilie, a auzit pe bătrînul, strigînd către Dumnezeu: "Nu mă lăsa pe mine, Doamne, că nici un bine n-am făcut înaintea Ta! Ci dă-mi mie după darul Tău, ca măcar de acum să pun început bun!"

S-a întîmplat odată că Cuviosul Arsenie s-a îmbolnăvit. Şi, mergînd clericii, l-au luat şi l-au adus aproape de biserică, în bolniţă, ca să-i slujească lui. Şi l-au aşezat pe un pat cu aşternut, punînd sub capul lui o pernă moale. Deci, a mers la dînsul un frate ca să-l cerceteze şi, văzînd pe cuviosul culcat pe pat cu aşternut şi pernă moale sub cap, s-a smintit, zicînd: "Oare acesta este părintele Arsenie? Şi oare pe acest fel de pat moale se culcă?" Şi, înţelegînd aceasta preotul bisericii, a luat deosebi pe fratele acela şi l-a întrebat pe el, zicînd: "Frate, cînd ai fost în lume, ce rînduială aveai? Şi ce fel ţi-a fost viaţa ta?" Iar el a zis: "Am fost păstor de dobitoace şi mi-am petrecut zilele mele în multe osteneli şi griji".

Iarăşi l-a întrebat pe el preotul: "Dar acum cum petreci în chilia ta?" Iar el a zis: "Vieţuiesc întru odihnă, avînd cele de trebuinţă şi trăind fără de grijă". Zis-a lui preotul: "Acesta pe care îl vezi - părintele Arsenie -, cînd era în lume, a fost tată al împăraţilor şi îi stăteau lui înainte o mie de slugi. Era îmbrăcat în haine luminoase, cu brîie de aur şi cu gherdane era încins; aşternutul lui era de mult preţ şi bogăţie la dînsul era fără de număr. Iar tu ai fost unul dintre cei săraci, păscînd dobitoacele, şi n-ai avut o odihnă ca aceasta în lume, precum ai acum în călugărie. Deci, tu acum te odihneşti după ostenelile cele din lume, iar părintele Arsenie se osteneşte după odihna şi îndestularea cea luminoasă şi pătimeşte în sărăcie!" Deci, fratele acela umilindu-se, s-a închinat preotului, cerîndu-şi iertare şi zicînd: "Cu adevărat, părinte, aşa este. Eu am venit de la osteneli la odihnă, iar părintele Arsenie a venit de la odihnă la osteneli!" Şi, folosindu-se fratele acela, s-a dus.

Într-o vreme a venit năvălirea barbarilor asupra părţii aceleia, şi fugeau părinţii prin cetăţi şi prin locuri ascunse, lăsînd schitul. Iar cuviosul n-a voit să iasă din pustie la cetăţi, zicînd: "Dacă Dumnezeu nu mă va păzi pe mine, apoi pentru ce vieţuiesc pe pămînt?" Şi au pustiit barbarii schitul, iar pe Cuviosul Arsenie nici unul din barbari nu l-au putut afla într-acea pustie, pentru că Dumnezeu acoperea pe robul Său. Apoi, gîndind în sine să nu fie lăudat de ceilalţi părinţi, că va creşte întru dînsul oarecare slavă deşartă, a apucat calea aceea pe care au fugit şi ceilalţi părinţi. El plîngea pentru pustiirea schitului, zicînd: "Lumea a pierdut Roma, iar monahii au pierit schitul". După plecarea barbarilor, iarăşi s-au întors părinţii la locurile lor şi, înnoind pe cele risipite, vieţuiau ca mai înainte. Asemenea s-a întors în chilie şi Cuviosul Arsenie.

Cuviosului Arsenie i s-a adus din Roma o diată a unui oare-care boier, rudenia lui, care, murind, i-a lăsat multe bogăţii şi averi ca să le împartă precum va voi. Stareţul, luînd acea diată voia să o rupă; dar trimisul a căzut la picioarele lui, zicînd: "Rogu-te pe tine, părinte, să nu rupi diata, ca să nu fie căutată la mine de cei ce m-au trimis". Atunci cuviosul i-a dat lui diata întreagă, zicînd: "Eu mai înainte decît acela

am murit, și cum el a murit de curînd, mă face pe mine cu diata aceasta moștenitor al averilor sale, fiind eu mort". Și a întors înapoi pe trimisul acela cu diata.

Cuviosul nu locuia totdeauna în același loc; ci, uneori din pustia schitului se muta la alte locuri mai liniștite, fugind de cei ce veneau și-l supărau. El petrecea la un loc ce se numea Troghin, mai sus de Babilon, în preajma cetății Memfis, asemenea și în Canopul Alexandriei și prin alte locuri pustii, și iarăși se întorcea la schit, dar nimeni nu putea să ajungă chipul viețuirii lui.

Șezînd el în părțile cele de jos ale Egiptului și, neputînd să sufere supărările celor ce veneau la dînsul și-i tulburau liniștea, a voit să-și lase chilia și să se ducă aiurea. Deci, neluîndu-și nimic, a ieșit, zicînd către cei doi ucenici ai săi, Alexandru și Zoil: "Tu, Alexandre, să rămîi aici, iar tu, Zoil, să mergi cu mine la rîu și să-mi cauți o corabie, care merge la Alexandria și pe urmă te vei întoarce la fratele tău, Alexandru". Deci, ucenicii lui s-au tulburat de aceste cuvinte, însă nu îndrăzneau să întrebe pe stareț pentru ce să desparte de dînșii? Și a plecat starețul în părțile Alexandriei, dar a căzut într-o boală mare, în care a zăcut multă vreme. Iar ucenicii lui, Alexandru și Zoil, cei ce rămăseseră în chilie, se întrebau între ei, dacă n-a mîhnit cineva dintre dînșii pe cuviosul stareț cu vreo neascultare. Și, neaflînd între ei nici o pricină, se mîhneau de plecarea starețului. După ce cuviosul s-a însănătoșit, a zis în sine: "Mă voi duce iarăși la ucenicii mei". Și, sculîndu-se, s-a dus.

El fiind aproape de rîu și mergînd oameni mireni pe acea cale, din întîmplare, o femeie arabă s-a atins de cojocul cuviosului; iar starețul, mîhnindu-se, a certat-o căci, fiind femeie, a îndrăznit de s-a atins de haine călugărești. Și i-a zis lui aceea: "Dacă ești monah, apoi du-te în munte pustiu!" Starețul, umilindu-se de cuvintele ei, grăia în sine, poftind adeseori cuvintele femeii aceleia: "Dacă ești monah, Arsenie, du-te în munte și sălășluiește-te în pustie". Și a mers la un loc ce se numea "piatră", unde petreceau ucenicii lui; și acolo l-au întîmpinat Alexandru și Zoil, care, căzînd la picioarele lui, plîngeau. Și a plîns și starețul, căzînd pe grumajii lor. Ucenicii au zis către stareț: "Ducerea ta de la noi, părinte, multă mîhnire ne-a făcut nouă, pentru că ne ziceau părinții: Nu s-ar fi dus de la chilia sa părintele Arsenie, dacă ucenicii nu l-ar fi mîhnit pe el prin a lor neascultare și nesupunere". Grăit-a starețul către dînșii: "Și eu am înțeles aceasta, fiilor, cum că părinții astfel zic de voi, și pentru aceasta m-am întors la voi, și vor zice acum părinții de mine: "Porumbelul cel ce a zburat din corabia lui Noe, neaflîndu-și odihnă picioarelor sale, iarăși în corabie la Noe s-a întors". Și s-au mîngîiat ucenicii și au petrecut toți împreună pînă la sfîrșitul vieții cuviosului.

Cuviosul Arsenie, șezînd în chilia sa, i s-a descoperit lui de la Dumnezeu acestea: El a auzit un glas, zicînd către dînsul: "Ieși din chilie, ca să-ți arăt lucrurile omenești". Ieșind starețul, s-a făcut ca într-o uimire și a văzut pe îngerul lui Dumnezeu, luîndu-l de mînă și ducîndu-l la un loc și i-a arătat lui un om arap, tăind lemne și făcînd o sarcină mare; iar arapul se încerca să ia sarcina aceea pe spate și s-o ducă, dar nu putea, fiindcă era grea. Deci el, în loc ca să ia lemne din sarcină și să

o facă mai ușoară, iarăși tăia lemne și adăuga la sarcină și o făcea mai grea decît întîi. Și iarăși, încercînd s-o ridice și neputînd, mai multe lemne punea și îngreuna sarcina.

Îngerul Domnului, ducînd pe fericitul Arsenie de acolo, i-a arătat lui un alt om care, stînd la un puț, scotea apă și o turna într-un vas crăpat și spart. Apa curgea afară din vasul crăpat și spart. Apa curgea din vas și se întorcea înapoi în puț, iar cel ce o scotea, se ostenea în zadar. Iarăși îngerul a arătat starețului altă vedenie: Se vedea o biserică stînd deschisă și doi bărbați călări pe cai, ducînd o bîrnă în curmeziș, amîndoi voiau să treacă prin ușile bisericii, dar nu puteau, fiindcă lemnul era de-a curmezișul; iar unul cu altul nu se învoia, ca să îndrepteze lemnul în lungimea drumului și să meargă înainte pe ușă. Voind amîndoi deodată să intre, mergeau în curmeziș, pentru aceea au rămas afară de uși, neputînd să intre în biserica cea deschisă.

Deci, starețul a întrebat pe îngerul ce-l ducea pe el: "Ce este această vedenie?" Și i-a tîlcuit lui îngerul astfel: "Acești oameni care au dus bîrna, cu chipul sînt bărbați îmbunătățiți, însă mîndri, nevoind să se smerească unul altuia. Pentru aceea nu intră întru împărăția cerului, ci rămîn afară pentru mîndria lor, prin care ei toată fapta lor cea bună o pierd. Iar cel ce scotea apă și o turna în vasul cel spart, înseamnă omul care are fapte bune, însă de păcate nu se părăsește; pentru aceea în deșert se ostenește, de vreme ce cu păcatele își pierde plata sa, pe care era să o cîștige de la Dumnezeu. Iar arapul care tăia lemne și le adăuga la sarcină, cu chipul este un om, care în multe păcate petrece și, în loc de pocăință, adaugă mai mari fărădelegi peste fărădelegile sale cele mai dinainte. Această vedenie o spunea Cuviosul Arsenie ucenicilor săi spre folos, ca și cum era văzută de un alt stareț, iar nu de el.

O altă înfricoșată descoperire, care se întîmplase altor părinți pentru dumnezeieștile Taine ale lui Hristos, o spunea astfel: "A fost într-un schit un stareț minunat cu viața și slăvit între părinți pentru faptele cele bune ale sale. Acela, din neștiința sa - pentru că era prea prost și neiscusit în dumnezeiasca Scriptură - se smintea cu necredința pentru Preacuratele Taine, zicînd că pîinea pe care o primim din dumnezeiescul Altar și paharul, cu care ne împărtășim, nu este adevăratul Trup și Sînge al lui Hristos, ci numai închipuire a Trupului și a Sîngelui Lui. Auzind aceasta doi stareți iscusiți, ziceau între ei că nu cu răutate grăiește starețul acestea despre Sfintele Taine, ci din prostie și din neștiință; și se sîrguiau să-l îndrepteze pe el în aceea. Ei s-au dus la dînsul și, vorbind și altele pentru folosul sufletului, au început a zice și aceasta: "Am auzit, părinte, un cuvînt necuviincios despre un frate, că ar fi zis că pîinea pe care o primim și paharul pe care îl bem din Sfîntul Altar, nu este Trupul și Sîngele lui Hristos, ci numai o închipuire".

Iar starețul a răspuns: "Eu sînt cel ce am zis aceasta". Iar ei l-au rugat, zicînd: "Să nu crezi așa, părinte, ci într-acest chip: Nouă ne-a dat Sfînta Biserică sobornicească a crede și a mărturisi că pîinea este cu adevărat Trupul lui Hristos și vinul în pahar este adevărat Sîngele Lui; iar nu închipuire a Trupului și a Sîngelui". Pentru aceea îi aduceau multe cuvinte din dumnezeiasca Scriptură și de la Sfinții

Părinți, dovedind necredința lui, dar în prostia sa zicea: "De nu mă voi încredința cu însuși lucrul, nu voi crede".

Bătrînii i-au zis: "Părinte, să ne rugăm dar lui Dumnezeu pentru aceasta. Noi toți trei postim o săptămînă, ca să-ți descopere ție această Taină; și credem că-ți va descoperi, nevoind să-ți pierzi ostenelile tale de mulți ani". Starețul a primit cu bucurie cuvîntul acesta și s-au închis fiecare în chilia sa, postind și rugîndu-se toată săptămîna. Starețul acela zicea în rugăciunea sa cea către Dumnezeu: "Doamne, Tu știi că nu din răutate nu cred, dar cu mintea mea proastă nu pot înțelege și pătrunde taina aceasta. Deci, arată-mi, după bunătatea Ta, singur adevărul, ca să nu mă rătăcesc cu credința". Asemenea și cei doi stareți rugîndu-se, ziceau: "Doamne, arată fratelui nostru această taină a Ta, ca să nu rămînă în necredință și să nu-și piardă osteneala sa cea îmbunătățită". Dumnezeu a ascultat rugăciunea lor și le-a descoperit această înfricoșată taină astfel: După ce s-a sfîrșit săptămîna postirii lor și a rugăciunilor, sosind ziua Duminicii, au intrat toți acei trei stareți în biserică la dumnezeiasca Liturghie și împreună au stat la un loc.

Acolo li s-au deschis ochii, cînd s-a pus pîinea pe Sfînta Masă și au văzut un Prunc mic. Preotul, întinzînd mîna ca să frîngă pîinea, a văzut pe îngerul Domnului pogorîndu-se din cer, avînd în mîini un cuțit, și, junghiind Pruncul, I-a turnat sîngele în pahar. Și cînd preotul frîngea pîinea, îngerul sfărîma trupul în părticele; iar cînd frații au mers să se împărtășească cu Sfintele Taine, a mers și părintele care nu credea și, luînd în mînă carne crudă și sîngerată și văzînd în pahar sînge, temîndu-se a strigat, zicînd: Cred, Doamne, că pîinea este Trupul Tău și vinul este Sîngele Tău.

Și îndată carnea s-a făcut pîine și sîngele vin și s-a împărtășit cu multă frică și cu umilință. Părinții i-au zis: "Știe Hristos Dumnezeu că neamul omenesc nu poate să mănînce carne crudă, nici să bea sînge; de aceea își dă Preacuratul Său Trup sub chipul pîinii și Sîngele Său cel făcător de viață sub chipul vinului, ca să-l poată primi cei ce se împărtășesc cu credință". Pentru aceasta ei au dat laudă lui Hristos Dumnezeu, că n-a lăsat pe starețul cel îmbu-nătățit să piară cu necredința.

Un frate oarecare a întrebat pe părintele Arsenie pentru folosul sufletului; iar fericitul i-a zis: "Îngrijește-te în tot chipul ca, cele făcute în mintea ta, să fie plăcute lui Dumnezeu și cu înlesnire vei birui păcatele cele dinafară". Aceasta o zicea sfîntul, arătînd că toate patimile păcatelor se nasc din voința minții și din gîndurile cele spurcate ale ei, care, primindu-se în inimă, se țin cu îndulcire. Iar cel ce-și îndreptează mintea sa către Dumnezeu și izgonește îndată gîndurile cele spurcate, își taie patimile și biruiește poftele păcatelor".

Starețul a mai zis: "De vom căuta pe Dumnezeu cu adevărat, El singur va veni la noi și-L vom vedea; și dacă Îl vom ține pe El la noi prin viață curată, va petrece împreună cu noi".

Alt stareț a întrebat pe părintele Arsenie: "Părinte, mie îmi zic gîndurile: ce vei face, căci ești bătrîn și nu poți să postești, nici să te ostenești pentru bătrînețe? Deci, du-te de cercetează bolnavii, pentru că acesta este semnul dragostei". Iar cuviosul, înțelegînd că gîndul acesta este din meșteșugire diavolească, a zis acelui stareț: "Mănîncă, bea, dormi, nu lucra, decît numai să nu ieși din chilia ta". Acestea le zicea, pentru că sfîntul știa că monahul, ieșind din chilie și apropiindu-se de locașurile mirenești, îl încurcă vrăjmașul cu multe curse, spre sminteală și cădere. Deci, nu se cuvine aceluia ce a murit pentru lume, să iasă afară din chilia și din mănăstirea sa, fără de pricină, precum cel mort nu iese afară din mormîntul său. Iar monahul care umblă afară din mănăstire, după voia sa, este cu adevărat mort, pentru că a murit cu sufletul.

Sfîntul iarăși zicea: "Sînt mulți care se sîrguiesc a-și păzi curăția trupească, de aceea își omoară trupul lor cu postiri, cu privegheri și cu multe osteneli. Dar sînt puțini cei ce-și păzesc sufletul de spurcăciunea păcatului slavei deșarte, de iubirea de cinste, de iubirea de argint, de zavistie, de ura de frați, de mînie, de pomenirea de rău, de osîndire și de mîndrie. Unii ca aceștia, pe afară sînt curați cu trupul, iar cu sufletul sînt foarte spurcați. Ei sînt asemenea ca mormintele cele văruite, care pe dinăuntru sînt pline cu oase împuțite. Fericiți sînt cei ce se sîrguiesc, ca atît trupul cît și sufletul să le fie curate de toată spurcăciunea; pentru că cei curați cu inima, iar nu numai cu trupul, sînt fericiți, că aceia vor vedea pe Dumnezeu.

Un frate a zis cuviosului: "Părinte sfinte, am învățat cuvinte din cărți și din psalmi și mă sîrguiesc să le citesc cu osîrdie. Dar, citindu-le pe acelea, nu am umilință, fiindcă nu înțeleg puterea dumnezeieștii Scripturi, și din această cauză mă scîrbesc foarte". Răspuns-a lui fericitul: "Fiule, se cade ca neîncetat să te deprinzi la citirea cuvintelor Domnului, măcar de n-ai umilință și nu le înțelegi puterea. Pentru că am auzit ceea ce zice părintele Pimen și ceilalți Sfinți Părinți, că descîntătorii cei ce s-au obișnuit a descînta șerpii, ei nu înțeleg acele cuvinte pe care le grăiesc; iar șerpii, auzind puterea cuvintelor, le cunosc cu sfințenie și se îmblînzesc, dîndu-se în mîinile lor. Așa facem și noi. Măcar că nu înțelegem puterea cuvintelor dumnezeieștii Scripturi, însă, cînd le avem neîncetat în gurile noastre, auzindu-le diavolii se înfricoșează și fug de la noi, nesuferind cuvintele Sfîntului Duh, care le-a grăit prin robii Săi, prooroci și apostoli".

Apropiindu-se vremea mutării lui la Dumnezeu, a zis uceni-cilor săi: "Să nu faceți pentru mine acea pomenire, adică să puneți masă și să chemați frații la mîncare și la băutură. Numai de aceasta să vă îngrijiți, ca să se săvîrșească aducerea dumnezeieștilor jertfe, pentru păcătosul meu suflet". Auzind acestea, ucenicii s-au tulburat și au început a plînge. Iar el le-a zis: "Nu plîngeți, fiilor, că încă n-a venit ceasul sfîrșitului meu, însă este aproape". Deci, l-au întrebat ucenicii: "Părinte, cum te vom îngropa?" Iar el le-a zis: "Nu știți oare, să mă legați de picioare cu o funie și să mă aruncați în munte?"

După ce i s-a apropiat moartea, a început a se teme și a plînge. Și, văzîndu-l ucenicii plîngînd, l-au întrebat: "Oare și tu te temi de moarte, părinte?" El a răspuns către dînșii: "Frica aceasta cu adevărat a fost în mine în toate zilele călugăriei mele, din ziua în care am luat asupra mea acest chip". Și a adormit Cuviosul părinte Arsenie, somnul cinstitei morți, dîndu-și sfîntul său suflet în mîinile Domnului, Căruia I-a slujit cu osîrdie. Auzind părintele Pimen, că s-a mutat părintele Arsenie, a lăcrimat și a zis: "Fericit ești, părinte Arsenie, că ai plîns în toate zilele vieții tale! Pentru aceasta în veci te vei veseli; căci cel ce nu plînge aici de voie, va plînge acolo în munci fără de voie, dar fără nici un folos!"

Se povestește de Cuviosul Arsenie și aceasta: că acesta era cuvîntul lui adeseori, zicînd către sine: "Arsenie, la ce ai venit aici? N-ai venit la odihnă, ci la osteneli; nu la lenevire, ci la nevoință. Deci, nevoiește-te, ostenește-te și nu te lenevi". Încă și aceasta o spunea sfîntul: "De multe ori m-am căit de cuvîntul pe care îl grăiam, iar de tăcere, niciodată!"

Părintele Daniil povestea despre dînsul: "Niciodată nu voia să grăiască vreo întrebare din carte, măcar deși putea, fiindcă știa bine dumnezeiasca Scriptură; însă, tăcea, ca să nu se arate înțelept în cărți. Nici nu scria vreo scrisoare la cineva, socotindu-se că este prost pentru Hristos și neștiutor. Nici de slujba altarului nu se atingea, măcar că era sfințit pentru aceasta, ci cu monahii cei nesfințiți se apropia la dumnezeieștile Taine; și aceasta o făcea din smerenia sa cea mare. Iar cînd mergea în biserică la soborniceasca cîntare, se ducea după un stîlp, ca nici el să nu vadă pe cineva la față, dar nici fața lui nimeni".

Vederea lui era îngerească, ca și a lui Iacov cel din Legea Veche; cu totul era cărunt, curat la trup și uscat din înfrînarea cea mare și barba mare pînă la brîu; iar perii de la ochi îi căzuseră din cauza plînsului din toate zilele; era înalt la stat și gîrbov la bătrînețe. El a avut un sfîrșit fericit, viețuind în călugăreștile osteneli cincizeci de ani; cu postul și cu rugăciunile plăcînd lui Dumnezeu. În schit a petrecut patruzeci de ani, zece ani la un loc ce se numea Troghin, mai sus de Babilon, în spatele cetății Memfis, iar trei ani a viețuit în Canopolul Alexandriei. Întorcîndu-se iarăși în Troghin a petrecut doi ani și a adormit acolo întru Domnul, avînd vîrsta de o sută de ani și mai bine. El a fost bărbat bun, plin de Duhul Sfînt și de credință. Cu ale cărui sfinte rugăciuni să ne învrednicim și noi a cîștiga iertare de păcate și viața veșnică de la Hristos Domnul nostru, Căruia I se cuvine slavă împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în veci. Amin.

17. POMENIREA SFÎNTULUI PROOROC ISAIA
(9 MAI)

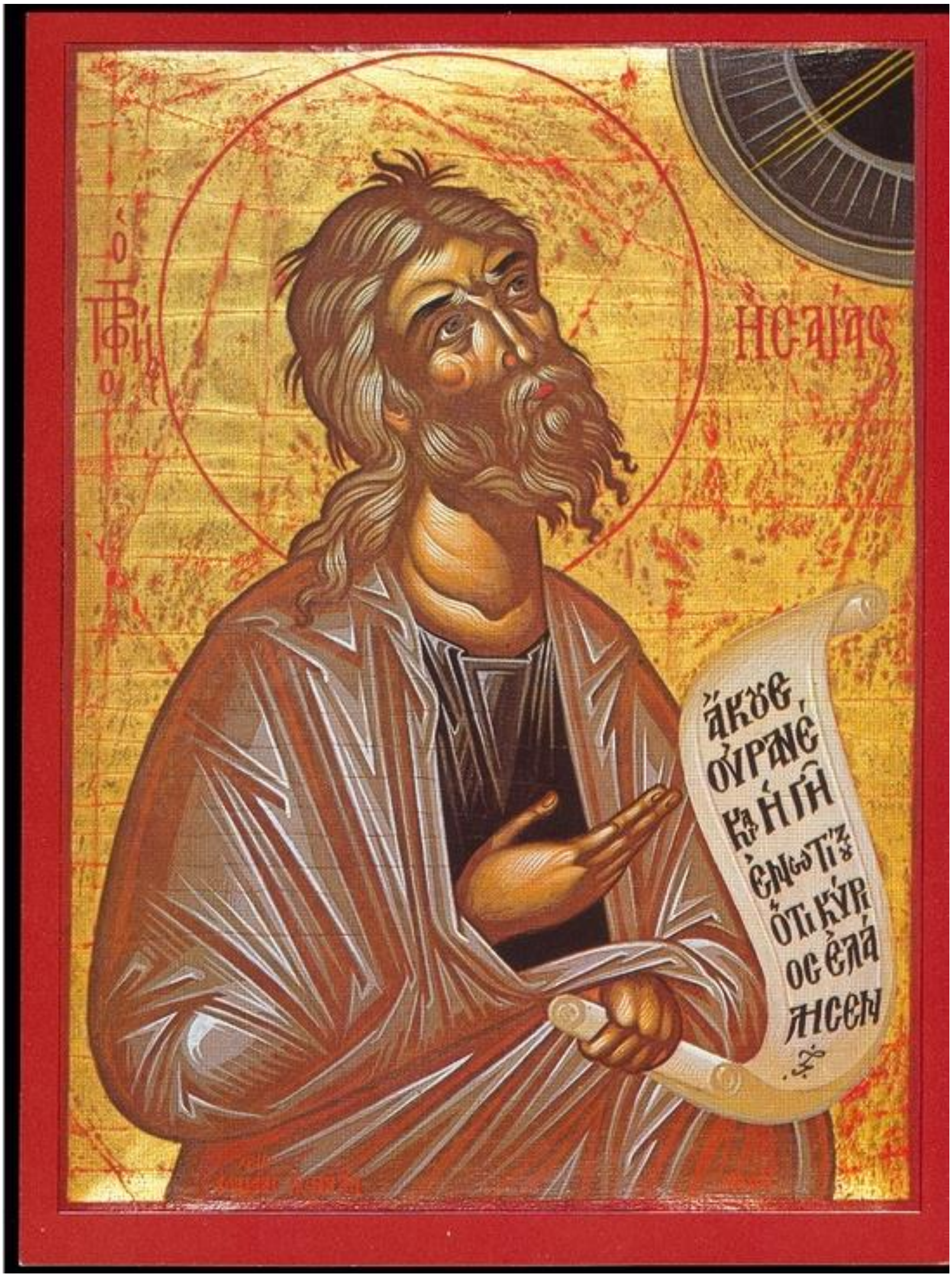
ΗΣΑΙΑΣ
ἈΚΟΥΕ
ΟΥΡΑΝΕ
ΟΤΙ ΚΥΡΙ
ΟΣ ἘΛΑ
ΛΗΣΕΝ

Sfîntul Prooroc Isaia era de neam din Ierusalim şi se trăgea din seminţia împăraţilor iudei. El era fiul lui Amos, nu al Proorocului Amos, pentru că Proorocul Amos era de neam tecuntean şi păstor de dobitoace; iar nu ierusalimnean din casă împărătească, fiind cinstit între sfinţii prooroci. Amos, tatăl lui Isaia, era unul din rudeniile împăratului Ierusalimului, frate bun cu Amesie, împăratul iudeu, care nu era numărat între sfinţii prooroci.

Isaia, fiul lui, crescuse în frica lui Dumnezeu, învățînd legea Domnului. După ce a ajuns la vîrsta cea desăvîrșită, s-a însoțit cu o femeie după lege și a născut fiu, precum singur zice de aceasta: "M-am apropiat de proorociță", adică de soția mea, cea luată din ceata fecioarelor, pentru a petrece împreună; și, care, pînă la vremea nunții slujea în biserica Domnului, cu fapte bune și sfinte, deprinzîndu-se a se ruga neîncetat lui Dumnezeu; și se învrednicise de darul proorociei, pentru viața ei cea plăcută Lui. Ea este numită proorociță pentru două lucruri: întîi pentru că este soție de prooroc, iar al doilea pentru că singură a luat darul proorociei de la Dumnezeu. Și a zămislit în pîntece de la bărbatul său, proorocul Isaia, și a născut fii.

Deci, Isaia a zis: *Iată, eu și pruncii pe care mi i-a dat Dumnezeu*. Aici, după înțelegerea tîlcuitorilor, vorbește despre fiii săi cei firești și se pomenește în proorocia lui Iacov, fiul lui. Iar fericitul Ieronim spune de proorocul Isaia, din povestire ebraică și aceasta: "El a fost, după maică, moș al împăratului Manase, muncitorul său; pentru că din fiica lui Ofovia, cea însoțită cu împăratul Ezechie, s-a născut Manase. Sfîntul Isaia a început a prooroci în împărăția lui Azaria, împăratul Iudeii, care, în Sfînta Scriptură, se numește Ozia.

Acel împărat a fost fiul lui Amesie împăratul și nepot al lui Amos, tatăl lui Isaia. Deci, Sfîntul Isaia a proorocit în zilele împă-ratului Azarie, numit și Ozia, fiul lui Amesie, în zilele împăratului Ioatam, fiul lui Ozia, în zilele împăratului Ezechie, fiul lui Ahaz, în zilele împăratului Ahaz, fiul lui Ioatam și în zilele împăratului Manase, fiul lui Ezechie, de la care a și pătimit.

Dar cum și ce a proorocit el, este destul de arătat în cartea lui cea scrisă pe larg, în care este arătată și viața lui cea plăcută lui Dumnezeu. El a fost atît de bineplăcut lui Dumnezeu, încît s-a învrednicit a-L vedea șezînd pe scaun înalt și preaînălțat, Căruia împrejur Îi stăteau serafimii cei cu cîte șase aripi, strigînd: *Sfînt, sfînt, sfînt Domnul Savaot; plin este cerul și pămîntul de slava Lui*. Iar cînd Isaia proorocul a văzut aceasta, s-a umplut de spaimă și a zis în sine: *O, ticălosul de mine, m-am învrednicit a vedea pe Domnul Savaot cu ochii mei, fiind om, avînd buze necurate și petrecînd în mijlocul poporului, cel ce are buze necurate*.

Și s-a trimis la dînsul unul din serafimi, avînd în mîini un cărbune aprins, pe care îl luase cu cleștele din altar și s-a atins de buzele lui, zicîndu-i: *Iată, s-a atins acesta de buzele tale și va șterge Domnul fărădelegile tale și păcatele tale le va curăți*. După aceasta a auzit Sfîntul Isaia glasul Domnului, grăind către dînsul: *Pe cine voi trimite și cine va merge la poporul Meu*. Și a zis Isaia: *Iată, eu sînt Doamne. Trimite-mă pe mine!* Și l-a trimis pe el Domnul la poporul Său, ca să îndemne pe cei păcătoși la pocăință și să le spună lor cele ce vor să fie, adică vor lua multe feluri de pedepse, de nu se vor pocăi; iar de se vor întoarce la Dumnezeu cu pocăință, vor primi milă și iertare.

Deci, a proorocit Sfîntul Isaia despre multe feluri de lucruri, precum și despre robia Galileei și a Samariei de către asirieni; despre năvălirea lui Senaherim asupra

Iudeei, despre stricarea multor țări și cetăți cu multe feluri de războaie; dar, mai ales, a proorocit despre zămislirea și nașterea lui Hristos din Preacurata Fecioară, prin Care s-a mîntuit neamul omenesc. El a zis: *Iată, Fecioara va lua în pîntece și va naște Fiu și vor chema numele Lui, Emanuel, care se tîlcuiește cu noi este Dumnezeu*. Și iarăși: *Ieși-va toiag din rădăcina lui Iesei* - Preacurata Fecioară - *și floare din rădăcina lui va crește* - Hristos - *și va odihni peste dînsul Duhul lui Dumnezeu, Care din Tatăl este și spre Fiul Se odihnește*. Și iarăși: *Prunc S-a născut nouă și Fiul S-a dat nouă, a Cărui stăpînire s-a făcut peste umărul Lui; și se cheamă numele lui, Înger de mare sfat*. Asemenea a proorocit și despre patimile lui Hristos, zicînd: *Acesta, poartă păcatele noastre și pătimește durere pentru noi. Răpitu-S-a pentru păcatele noastre și a fost muncit pentru fărădelegile noastre și cu rana Lui noi toți ne-am vindecat. Ca o oaie spre junghiere S-a adus și ca un miel fără de glas împotriva celui ce-L tunde pe El; așa nu Și-a deschis gura Sa...*

Chiar și despre Crucea lui Hristos mai înainte a vestit, zicînd: *Slava Libanului va veni la tine, Ierusalime, cu chiparos, cu perg și cu cedru, ca împreună să preamărească locul cel sfînt al Meu, zice Domnul - și locul picioarelor Mele îl voi preamări*. El a mai vestit a doua înfricoșată venire a lui Hristos, zicînd: *Iată, Domnul va veni ca focul și carele Lui ca viforul, ca să dea cu mînie izbîndirea Sa și certarea în văpaie de foc. Căci cu focul Domnului se va judeca tot pămîntul*.

Proorocul Isaia petrecea întru defăimarea lumii; pentru că deși era rudă cu împărații Iudeii și putea să aibă multe bogății și slava lumii aceștia, însă pe toate acelea le-a trecut cu vederea pentru Dumnezeu și petrecea cu soția sa cea plăcută lui Dumnezeu, în sărăcie de bunăvoie și smerenie, în înfrînare mare și în viața cea aspră a trupului. Haina lui era un fel de sac făcut din păr, pe care îl punea pe trupul gol; una pentru smerenie, alta pentru omorîrea trupului, iar alta, ca să dea oamenilor celor păcătoși chip de pocăință. Și cu un chip smerit ca acela, ruga pe Dumnezeu pentru dînșii.

Altădată a umblat gol trei zile prin mijlocul Ierusalimului, nerușinîndu-se de mulțimea poporului, nici necinstindu-și neamul său cel bun. Aceasta a făcut-o după porunca Domnului; pentru că împăratul Ezechie împreună cu Ierusalimul, cînd a venit Sargon și Senaherim, împăratul asirienilor, asupra Iudeei cu putere multă, nădăjduia mai mult spre ajutorul Egiptului și al Etiopiei - pentru că se obișnuiseră iudeii de a cîștiga ajutor mai mult de la egipteni și de la etiopieni, decît a cere ajutorul lui Dumnezeu. Atunci Sfîntul Isaia a sfătuit pe împărat și pe popor, ca să alerge spre Dumnezeu mai mult decît spre oameni și de la Cel Preaînalt să ceară și să nădăjduiască ajutor; iar nu de la aceia, care singuri nu pot să se apere, pentru că s-a apropiat și de ei pierzare. El a proorocit și de pieirea Egiptului și a Etiopiei, care are să vină asupra lor, tot de la același împărat al asirienilor, Senaherim. Și ca proorocia lui să fie încredințată tuturor, a mers gol prin toată cetatea; pentru că s-a făcut către dînsul cuvîntul Domnului, zicîndu-i: *Mergi și leapădă sacul de pe mijlocul tău și scoate încălțămintele tale din picioare*.

Iar proorocul a făcut așa, umblînd gol și desculț trei ani, spunîndu-le cu cuvintele și arătîndu-le cu goliciunea sa că se vor lipsi iudeii de ajutorul Egiptului și al Etiopiei, spre care în zadar se nădăjduiesc și, cum că, cu un chip ca acesta, egiptenii și etiopienii se vor duce în robie goi. Pentru că a grăit Domnul: "Precum a umblat robul Meu, Isaia, gol și desculț, așa va duce împăratul asirienilor pe robiții Egiptului și al Etiopiei, pe tineri și pe bătrîni, goi, desculți și descoperiți spre rușinea Egiptului".

Proorocul Isaia a închipuit cu acea goliciune a sa, goliciunea lui Hristos Domnul nostru, Care a fost dezgolit pe Cruce în privirea tuturor, pe care El a voit a o suferi pentru goliciunea lui Adam, ce a cunoscut-o în rai, după călcarea poruncii lui Dumnezeu.

Proorocia lui Isaia despre Egipt și despre Etiopia s-a împlinit îndată; pentru că Senaherim, împăratul asirienilor, auzind că Toroc, împăratul Etiopiei, vine asupra lui, ajutînd iudeilor, s-a întors împotriva lui și, biruindu-l, a supus împărăției sale pămîntul Egiptului și al Etiopiei; iar după aceea a mers asupra Iudeei, oștindu-se și luînd multe cetăți. El se lăuda că va lua Ierusalimul și pentru aceasta hulea pe Dumnezeu Cel Înalt prin voievodul său, Rapsac, pe care îl trimisese cu putere multă contra împăratului Ezechie.

Proorocul Isaia era și mare făcător de minuni, căci, Ierusalimul fiind amenințat de înconjurarea celor de altă seminție, din cauza lipsei de apă, el, cu rugăciunea sa - precum scriu despre aceasta Sfîntul Epifanie și Sfîntul Dorotei al Tirului -, a scos un izvor de apă de sub muntele Sionului. Și s-a numit izvorul acela "Siloam", adică trimis; căci de la Dumnezeu s-a trimis poporului cel însetat acel izvor, pentru prooroceștile rugăciuni. Izvorul acela era minunat, pentru că izvora apă numai iudeilor; iar celor de altă seminție se făcea uscat. Sfîntul prooroc a izbăvit cu rugăciunea sa cetatea Ierusalimului de înconjurarea barbarilor; pentru că într-o noapte, a ieșit îngerul Domnului și a ucis din oastea asirienilor o sută optzeci și cinci de mii. Deci, Senaherim, sculîndu-se dimineața și văzînd atîta mulțime de trupuri moarte, s-a înspăimîntat și a fugit cu rușine de la Ierusalim și s-a așezat în Ninive, unde a fost ucis de fiii săi. Sfîntul Isaia a tămăduit pe împăratul Ezechie de o boală, de care se îmbolnăvise de moarte; și i-a spus aceluia de la fața Domnului, că pentru rugăciunile și lacrimile lui, i se mai adaugă la viață încă cincisprezece ani. Și a fost pentru aceasta, că soarele s-a întors înapoi pe fiecare zi cu zece trepte, adică la zece minute, care se arăta în ceasornicul de pe zid.

Deci, ziua aceea a fost mare durere după asemănare; însă nu după asemănarea acelei zile, în care odată Isus al lui Navi a oprit soarele în loc, cînd a biruit pe vrăjmași. O minune ca aceasta a înspăimîntat toată lumea, încît Merodah Valadan, fiul lui Valadan, împăratul Babilonului, a trimis o scrisoare și soli cu daruri în Ierusalim, la Ezechie, împăratul Iudeei, întîi ca să-l cerceteze pe el, căci auzise că a fost foarte rău bolnav și se sculase; iar al doilea, ca să întrebe de minunea ce se întîmplase, că soarele s-a întors înapoi și iarăși s-a îndreptat în calea sa, deoarece se făcuse știre despre aceea la împăratul Babilonului, că pentru Ezechie se făcuse acea

minune. Ezechie s-a bucurat foarte mult de trimișii împăratului Babilonului și le-a arătat toate bogățiile casei sale, care lucru n-a fost plăcut Domnului. Deci, a venit la el Sfîntul Prooroc Isaia și i-a zis: "Ce au văzut în casa ta bărbații ce veniseră din Babilon?" Ezechie a răspuns: "Toate cîte sînt în casa mea le-au văzut și nu a fost în casă nici un lucru din cămările mele, pe care nu l-ar fi văzut".

Isaia i-a zis: "Ascultă cuvîntul Domnului Savaot: Vor veni zile, cînd babilonienii vor lua toate cele din casa ta și toate cîte au adunat părinții tăi pînă în această zi, le vor duce în Babilon și nu vor lăsa nimic; încă vor lua și din fiii tăi pe care i-ai născut și îi vor duce în Babilon, unde îi vor face servitori în casa împăratului Babilonului". Această proorocie a Sfîntului Isaia s-a împlinit mai pe urmă, iar împăratul Ezechie s-a sfîrșit în pace și a fost îngropat împreună cu părinții săi.

După sfîrșitul împăratului Ezechie a luat împărăția Iudeei, Manase, fiul lui Ezechie, fiind în vîrstă de doisprezece ani și făcînd vicleșug înaintea ochilor Domnului. Pentru că, după ce a venit în vîrstă desăvîrșită, a început a umbla nu după poruncile Domnului, ci după urîciunile păgînești. Fiindcă a zidit capiște idolilor și altar lui Baal și se închina idolilor celor cioppliți, iar casa Domnului a spurcat-o cu jertfe idolești și pe fiii săi i-a trecut prin foc, după cum făceau închinătorii de idoli. El se îndeletnicea cu vrăji și basme, răzvrătind poporul Domnului și ducîndu-i pe ei, împreună cu sine, la închinarea de idoli; iar pe cei ce nu se învoiau la voia lui cea păgînească, îi ucidea. El a vărsat foarte mult sînge nevinovat, pînă ce Ierusalimul s-a săturat de mult sînge; pentru care lucru, mustrîndu-se și ocărîndu-se de Sfîntul Prooroc Isaia, s-a pornit spre mînie. Asemenea și boierii Ierusalimului și mulți din popor s-au umplut de mînie asupra proorocului lui Dumnezeu, de vreme ce, mustrîndu-i pentru acele păcate grele, îi numea boieri ai Sodomei și ai Gomorei, zicîndu-le: *Ascultați cuvîntul Domnului, boieri ai Sodomului, luați aminte la legea lui Dumnezeu, popoarele Gomorului*.

Acestea le zicea pentru apucăturile lor cele rele, deoarece prin faptele lor cele necurate, se asemănau cu Sodoma și cu Gomora. Deci, toți, împreună cu împăratul, nesuferind o mustrare ca aceea, căutau să ucidă pe sfîntul. Astfel, Sfîntul Prooroc Isaia a fost tăiat la cîmp, afară din Ierusalim, cu fierăstrăul de lemn, din porunca împăratului Manase. Și așa, Isaia, marele prooroc al lui Dumnezeu, s-a sfîrșit mucenicește la adînci bătrîneți, avînd o sută douăzeci și șase de ani. El este lăudat de Isus al lui Sirah, astfel: *Domnul a izbăvit pe poporul Său prin mîna lui Isaia; a biruit oștile asirienilor și le-a sfărîmat îngerul Lui; căci Ezechie a făcut plăcere înaintea Domnului și s-a întărit pe căile lui David, tatăl său, pe care le-a poruncit Isaia, proorocul cel mare și credincios în vedeniile sale: În zilele lui soarele s-a tras înapoi și a prelungit viața împăratului cu mare duh, a văzut pe cele de pe urmă și a mîngîiat pe cei ce se tînguiau. În Sion pînă în veac a arătat pe cele ce vor fi și pe cele ascunse*.

După uciderea proorocului Isaia, trupul lui cel cinstit, luîndu-l unii din cei temători de Dumnezeu, l-au îngropat aproape de izvorul acela al Siloamului, pe care Sfîntul Isaia l-a scos cu rugăciu-nea sa. Pentru aceasta l-au pus pe el acolo ca, cu

rugăciunile proorocului lui Dumnezeu, Isaia, și după moartea lui, să izvorască neîncetat apa Siloamului. Lîngă izvorul acela, a fost zidită o scăldătoare, la care orbul din naștere a căpătat vedere, punînd pe ochii lui tina cea făcută din scuipat de Domnul nostru Iisus Hristos, și care a fost trimis ca să se spele. Chiar pînă astăzi apa aceea are o putere tămăduitoare, pentru că se povestește de cei ce cercetează Sfintele Locuri ale Ierusalimului că, saracinii, care acum locuiesc acolo cu voia lui Dumnezeu, fiind din firea lor puturoși cu trupurile - ca și caprele -, își spălau copiii în apa Siloamului, și chiar ei se spălau, și goneau acea putoare. Încă și celor bolnavi de ochi li se aduce mare ajutor din apa aceea, cu rugăciunile Sfîntului Prooroc Isaia și cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, căruia se cuvine slava în veci. Amin.

---

18. VIAȚA ȘI PĂTIMIREA SFÎNTULUI HRISTOFOR MĂRTURISITORUL ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÎNSUL (9 MAI)

Luînd cu nedreptate împărăția Romei, prearăul Dechie, la anul de la Hristos 108 și, punînd ajutător la ocîrmuirea împărăției pe Valerian, îndată a pornit prigoană mare contra creștinilor, pe care istoricii o numără a opta. El a pornit această prigoană, cum zic unii din istorici, din pizma ce o avea asupra lui Filip, cel mai înainte de dînsul, care iubea pe creștini și îi cinstea; unii zic că Filip s-ar fi făcut chiar creștin. Dechie, atît s-a îndrăcit cu luptarea contra lui Dumnezeu și atît de aspru și cumplit s-a ridicat asupra creștinilor, încît a scris cărți și porunci nelegiuite și nedrepte către toți ighemonii și stăpînitorii cei de sub stăpînirea lui, care erau păgîni ca și dînsul. El le-a poruncit ca, cu mare groază, să silească pe cei drepți și binecredincioși robi ai lui Hristos, să jertfească idolilor și să mănînce bucate din cele spurcate cu sîngele

dobitoacelor jertfite; iar cîți nu vor să se lepede de Hristos, mai întîi să-i pedepsească și să-i bată cu felurite răni și să le pună asupra lor nenumărate munci; iar după aceea, să-i omoare cu nemilostivire. Deci, toți stăpînitorii și ighemonii țărilor și cetăților se sîrguiau cu toată puterea să se arate bineplecați și supuși către împăratul, avînd păgînii multă îndrăzneală, iar cei credincioși erau prigoniți și munciți păgînește.

Într-acea vreme, un voievod al împăratului, făcînd război cu alte neamuri și biruindu-le, a aflat într-acele neamuri un om din cei cu capul de cîine, care mănîncă oameni și cărora noi le zicem căpcăuni; pe acela voievodul l-a luat rob. El era înțelept la minte din fire și cu cunoștință bună, cugetînd dumnezeieștile cuvinte întru inima sa; și, văzînd pe păgîni pedepsind totdeauna pe creștini cu multe feluri de munci, se mîhnea și împreună pătimea durere, ca un milostiv ce era. Dar, fiindcă nu putea să vorbească și să mustre pe păgîni ca un om, s-a dus de la dînșii la un loc deosebit, afară din cetate, și, căzînd la pămînt, a făcut cu mintea rugăciunea aceasta: "Doamne, Atotțiitorule, auzi smerenia mea și arată milostivirea Ta, spre mine nevrednicul robul Tău. Deschide buzele mele, și dă-mi grai omenesc, ca să pot mustra pe tiranul".

Astfel rugîndu-se el, îndată s-a aflat înaintea lui un om purtător de haine albe și a zis către dînsul: "Reprovos - că astfel se numea el mai înainte -, s-a auzit rugăciunea ta! Scoală-te să iei darul de la Domnul". Deci, sculîndu-se, s-a apropiat de buzele lui, omul acela purtător de haine albe și, suflîndu-i în gură, îndată a vorbit fără de împiedicare; și, mergînd îndată în cetate și văzînd pe creștini muncindu-se de muncitori, l-a durut inima, ca și cum însuși ar fi pătimit munci, și a zis către păgîni aceasta: "O, povățuitori ai întunericului și plini de fărădelegi, nu vă ajunge vouă că ați vîndut sufletele voastre satanei? Ne siliți și pe noi, care ne temem de Dumnezeu Cel adevărat, să pierim împreună cu voi? Eu sînt creștin și nu sufăr să mă închin zeilor celor deșerți și urîciunilor celor netrebnice".

Sfîntul, zicînd acestea, un slujitor cu numele Vachies, care se întîmplase aproape de dînsul, l-a lovit peste gură; iar fericitul a zis cu blîndețe: "Sînt legat de Mîntuitorul meu Iisus Hristos și pentru aceasta nu-ți fac ție răsplătirea cuviincioasă; iar dacă m-aș mînia, nu poate să mă biruiască nici toată împărăția voastră cea stricată și răzvrătită".

Deci, ducîndu-se Vachios în cetatea unde era împăratul, i-a vestit lui acestea, zicînd: "Sînt puține zile de cînd, muncind voievodul pe creștini după dumnezeiasca ta poruncă, s-a arătat în mijlocul poporului un uriaș înfricoșat, tînăr cu vîrsta, iar capul și căutătura sălbatică, dinții lui ies afară din gură ca și ai porcului, capul lui este de cîine și, în scurt să zic, atît este de grozav, încît nu pot nicidecum, să-i povestesc chipul lui. El hulește pe zei și împărăția ta și pentru aceea l-am lovit pe el cu palma peste obraz; dar s-a lăudat, că nu se teme de toată împărăția ta. Deci, pentru aceasta am venit să vestesc împărăției tale; nu cumva a auzit Dumnezeul creștinilor rugăciunile lor și l-a trimis pe dînsul spre ajutorul lor?"

Împăratul, mîniindu-se, a zis către dînsul: "Oare ai diavol și pentru aceasta ți s-a arătat ție într-acest chip?" Așa a zis și îndată a trimis două sute de ostași, zicînd: "Legați-l pe el și astfel să mi-l aduceți; iar dacă se va împotrivi vouă, tăiați-l în mii de bucăți și numai capul lui să mi-l aduceți să-l văd, de este atît de înfricoșător precum spune ticălosul acesta". Fericitul Reprovos s-a dus la biserica creştinilor și, șezînd dinafară la poartă, a înfipt toiagul său în pămînt și, plecîndu-și capul, s-a rugat, zicînd: "Doamne Dumnezeule, Atotțiitorule și Atotputernice, Cela ce Te porți pe Heruvimi și ești slăvit de Serafimi și lăudat de toți sfinții Tăi, ascultă-mă astăzi pe mine nevrednicul și poruncește ca să înfrumusețeze toiagul meu ca al Sfîntului Tău prooroc Aaron, ca să se arate și spre mine bunătatea Ta cea multă și să mă fac întru mărturisirea Ta mai sîrguitor, ca să Te preamăresc pe Tine, Tată și pe Fiul și pe Sfîntul Duh, în veci. Amin."

Astfel rugîndu-se îndată, o, minune, toiagul a odrăslit! Pentru aceea, văzînd un semn minunat ca acesta, s-a întărit mai bine și iarăși s-a rugat, mulțumind Domnului. Deci, ostașii pe care îi trimisese Dechie să prindă pe sfîntul, au ajuns acolo într-acel ceas cînd el se ruga afară din biserică; și, văzîndu-l de departe, s-au înfricoșat de chipul lui, neîndrăznind să se apropie de el. Iar unul din ei a îmbărbătat pe ceilalți, zicînd: "Ce ne înfricoșăm de un om fără de arme?" Și, ducîndu-se aproape de el, l-a întrebat, zicînd: "De unde ești și pentru ce plîngi fără de mîngîiere?" El a răspuns cu smerită grăire: "Plîng pentru oamenii cei fără de pricepere, care au lăsat pe adevăratul Dumnezeu și se închină idolilor celor neînsuflețiți". Deci, după ce au auzit ostașii că vorbește cu blîndețe, au luat îndrăzneală și au zis către dînsul: "Împăratul ne-a trimis să te aducem legat la el, pentru că nu te închini zeilor celor vechi; ci te închini unui oarecare Dumnezeu nou".

Reprovos a zis către dînșii: "Dacă mă veți lăsa dezlegat, voi merge de voia mea; iar a mă lua legat, nu puteți, că stăpînul meu, Hristos, a dezlegat legăturile păcatelor mele și m-a eliberat de tatăl vostru, satana". Ei au zis către dînsul: Dacă nu voiești să mergi, du-te unde vrei; iar noi vom zice către împărat, că nu te-am aflat". Sfîntul a zis către dînșii: "Ba nu! Vă rog numai pe voi să mă îngăduiți cîtva timp, pînă voi lua Sfîntul Botez și atunci vom merge împreună". Iar ei au răspuns: "Cheltuiala noastră s-a sfîrșit, și nu mai avem merinde, că te căutăm de multe zile".

Deci, sfîntul le-a zis: "Aduceți acea puțină hrană ce aveți, ca să vedeți puterea Dumnezeului meu". Punînd ei înaintea lui bucatele ce le aveau, sfîntul a îngenuncheat și s-a rugat, zicînd: "Doamne Dumnezeule, care ai binecuvîntat cele cinci pîini și ai săturat popor nenumărat, auzi-mă pe mine, robul Tău, și înmulțește pîinile acestea, ca să vadă și aceștia minunile Tale și să creadă că Tu singur ești Dumnezeu adevărat, Care poți toate!"

Rugîndu-se el, a venit îngerul Domnului și a zis către dînsul: "Îndrăznește, pătimitorule al lui Hristos, Hristofore, că, Acela către care te-ai rugat, m-a trimis spre ajutorul tău, să-ți îndeplinesc toate cererile tale". Îngerul, binecuvîntînd pîinile, le-a înmulțit. Atunci sfîntul a zis către ostași: "Mîncați acum, fraților, cît voiți, și să

cunoașteți din aceasta puterea Dumnezeului meu, care nu numai bunătățile cele pămîntești le dăruiește celor ce cred în Dînsul, ci și pe cele cerești, fiindcă este puternic și preabun".

Deci, ostașii, văzînd o minune ca aceasta, s-au înspăimîntat și au strigat cu toții: "Mare este Dumnezeul creștinilor, Care mîntuiește pe robii Săi!" Apoi, închinîndu-se sfîntului, au zis: "Credem și noi într-Unul adevăratul Dumnezeu, Căruia I te închini, că Acela este Atotputernic și mulțumim ție că te-ai arătat ca o făclie luminoasă nouă, celor întunecați, și ne-ai scos pe noi din întunericul înșelăciunii, povățuindu-ne către lumina adevărului. Deci, noi de acum sîntem cu tine și poruncește-ne nouă, ca să facem orice voiești".

Atunci sfîntul, veselindu-se, i-a învățat din destul mîntui-toarea propovăduire a lui Dumnezeu, cît cuprinde Sfînta Evanghelie. După aceea a plecat cu dînșii în Antichia, la Sfîntul Vavila, arhiepiscopul, și i-a povestit toată pricina. Arhiepiscopul, mulțumind lui Dumnezeu, i-a învățat și i-a botezat pe toți, numind pe Reprovos, Hristofor, care a sfătuit după aceea pe ostași să meargă la împărat. Mergînd ei pe cale, îi întărea sfîntul, zicînd: "Fiilor și frații mei iubiți, acum cunoașteți pe Dumnezeu, în care am crescut. Deci, acum să răbdăm pentru dînsul răni și bătăi și să nu ne lepădăm de El, chiar de ne-ar face orice fel de supărări; noi, însă să stăm bărbătește, netemîndu-ne nicidecum de înfricoșările tiranilor, nici de muncile lor cele înfricoșătoare, pentru că ne va ajuta nouă Stăpînul nostru Hristos, în Care am crescut. Deci, lega-ți-mă pe mine și mă duceți la Dechie, precum v-a poruncit vouă; iar dacă vă temeți de munci, duceți-vă unde vreți, îngrijindu-vă de mîntuirea voastră". Ei, auzind aceasta, au lăcrimat și n-au voit să lege pe dascălul și pe povățuitorul lor către adevărata credință. Dar, de vreme ce el a voit și a primit, ei l-au legat.

Ajungînd la palatul împărătesc și, văzînd Dechie pe sfîntul, s-a înfricoșat atît de mult, încît puțin a lipsit de n-a căzut de pe scaun. Atunci a zis sfîntul către el: "O, preanenorocită și stricată împărăție, dacă te-ai temut de mine, robul lui Dumnezeu, slabule și fricosule, apoi cum vei răbda mînia Lui în ceasul judecății, cînd te vor trage diavolii la divanul cel înfricoșat, ca să răspunzi pentru sufletele care le-ai pierdut?"

După ce tiranul cu anevoie și-a venit în fire, a întrebat pe Hristofor, mărturisitorul lui Hristos, care-i este credința, neamul și numele. Iar el a răspuns: "Sînt creștin și mai înainte mă numeam Reprovos, iar acum, din Sfîntul Botez, mă numesc Hristofor. Neamul meu se arată din fața mea și mă nevoiesc pentru Hristos Domnul meu; deci nu mă plec poruncilor tale cele păgînești". Dechie a zis către dînsul: "Rece și rău nume ți-a dat, care nu te folosește pe tine, ticălosule". Iar sfîntul a zis către dînsul: "Rece este numirea voastră, nebunilor, că ați lăsat pe Dumnezeul Cel adevărat și vă închinați pietrelor". Dechie iarăși i-a zis: "Fie-ți milă de trupul tău și jertfește zeilor, ca să te învrednicească de multă cinste și să te fac popă al lor, ca să nu pieri cu nedreptate. La acestea sfîntul a răspuns: "Să nu fie să mă lepăd eu de adevăratul Dumnezeul meu, o, prea fărădelege tiran și să mă închin idolilor celor deșerți! Bunătățile tale să le ai tu! Cei deșerți de minte și cei de o minte cu tine sînt

nebuni. Mie nu-mi este milă de trupul meu, precum ai zis, ci de suflet, ca un înțelept. Deci, pentru dînsul slujesc și mă închin Dumnezeului Celui fără de moarte; iar zeii tăi cei cu nume mincinos sînt diavoli și vă amăgesc, ca să vă ia sufletele voastre și să le ducă în pierzare; deci, să nu ai pentru mine nici o nădejde, că mă voi pleca voinței tale celei fără de Dumnezeu; pentru aceea fă cu mine ce voiești".

Împăratul, mîniindu-se, a poruncit să-l spînzure de părul capului, legîndu-i o piatră de picioare, și să-l împungă cu sulițele peste tot trupul. Sfîntul, pătimind acestea, răbda vitejește și zicea către tiran: "Nu mă plec ție, păgînule, nu mă închin zeilor tăi, nici nu bag în seamă muncile și rănile tale, ca de niște lucruri trecătoare, pentru dragostea Hristosului meu, Care îmi va răsplăti cu bunătățile cele vrednice pentru aceste munci, pe care le rabd pentru Dînsul; iar pe tine, o, ticălosule, te așteaptă focul cel veșnic, pe care îl vei moșteni împreună cu diavolii, cărora le slujești". Atunci împăratul, mîniindu-se și mai mult, a poruncit să-i ardă subțioarele cu făclii aprinse. Făcîndu-se acestea, l-a sfătuit pe Dechie oarecare din boieri, să-i vorbească cu cuvinte bune, doar îl va asculta și-l vor avea în războaie ajutător. Deci, dezlegîndu-l, împăratul l-a rugat, zicîndu-i: "Mărturisește pe zei, bunule om, că voiesc să te am drumeț la carul meu". Zis-a sfîntul către dînsul: "Fă-te creștin și mă vei avea drumeț la carul tău și vei împărăți cu Hristos în veci".

Văzînd împăratul că se ostenește în deșert, a poruncit să aducă două femei desfrînate foarte frumoase, împodobite cu haine de mult preț lucrate cu aur și cu mărgăritare și stropite cu miruri și cu arome binemirositoare. Pe acelea le-a închis împreună cu sfîntul, într-o cameră împărătească și vicleanul Dechie le-a făgăduit mulți bani, dacă îl vor îndupleca pe el să se închine idolilor.

Îndată ce le-a închis, sfîntul a îngenuncheat și s-a rugat, zicînd: "Vezi, Doamne, cum au întins cursă și sminteli picioarelor mele; izbăvește-mă de cei nedrepți și păzește-mă de aceste ispite. Așa, Doamne, să nu mă părăsești pe mine robul Tău, căci a Ta este slava în veci. Amin".

Și, sculîndu-se, a întrebat pe acele femei ce voiesc, iar ele, văzîndu-l, s-au înfricoșat și și-au întors fața lor la perete. El, iarăși le-a întrebat cu blîndețe același lucru. Ele i-au răspuns: "Împăratul ne-a trimis pe noi să te sfătuim ca să-l asculți și să te închini idolilor, ca să nu te omoare cu moarte cumplită". Sfîntul le-a zis: "Eu nu mă tem de această moarte vremelnică, ca să împărățesc cu Hristosul meu în veci, în Care și voi, dacă veți crede, va fi ferice de voi, că veți moșteni toată desfătarea bunătăților celor veșnice și vă veți bucura totdeauna în Rai împreună cu sfinții".

Femeile, auzind acestea, mai mult s-au înfricoșat și s-au sfătuit între ele, zicînd: "Dacă vom crede în Dumnezeul acestuia, ne va omorî Dechie, iar dacă nu vom crede, ne va ucide acest om numaidecît. Deci, mai bine este să credem în Hristos, Care ne va da acum - dacă vom muri pentru El - viață veșnică și nemuritoare". Deci, au zis către el: "Credem în Hristos și roagă-te Lui, să ne ierte păcatele noastre cele multe".

După aceea sfîntul le-a întrebat dacă au ucis pe cineva sau de au făcut farmece sau de au vrăjit; iar ele au zis: "Nu! Ci mai ales pe mulți osîndiți la moarte și pe mulți robi cu plata desfrînării i-am răscumpărat, iar alt rău n-am făcut". Deci, sfîntul, punîndu-și mîinile cruciș pe capetele lor, s-a rugat astfel: "Doamne Iisuse Hristoase, ajută roabelor Tale, Achilina și Calinica, și fă-le pe ele oi ale turmei Tale, ca să se numere împreună cu sfinții Tăi; iertîndu-le lor cîte au păcătuit în neștiință, căci a Ta este slava în veci. Amin".

După rugăciune, sfîntul le-a învățat articolele credinței; iar ele se bucurau, slăvind pe adevăratul Dumnezeu în Care au crezut și pe care L-au cunoscut. Iar a doua zi, le-au dus la Dechie și le-au întrebat de au înduplecat pe sfîntul să se închine idolilor. Iar ele au răspuns: "Noi, mai ales am crezut în Hristos, Care este adevăratul Dumnezeu și Mîntuitor al lumii". Iar Dechie a zis: "Precum văd și voi v-ați fermecat". Achilina i-a zis: "Unul este Dumnezeu, Care a făcut cerul și pămîntul și mîntuiește pe toți cîți cred în El; iar zeii tăi sînt niște pietre nesimțitoare și nu pot să vă ajute vouă, decît numai vă povățuiesc la pierzare".

Atunci Dechie, mîniindu-se, a poruncit s-o spînzure de părul capului și să lege de picioarele ei două pietre mari de moară. Făcîndu-se aceasta, se rupeau măruntaiele ei de greutatea pietrelor și pielea capului s-a dezlipit și simțea o durere foarte mare și cumplită, pentru care s-a întors către sfîntul și i-a zis: "Te rog pe tine, robule al lui Dumnezeu, fă rugăciune pentru mine, căci simt multe dureri". Sfîntul a înălțat mîinile la cer, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, miluiește pe roaba Ta, să nu o lași a se munci mai mult, ci ia în pace sufletul ei". Mucenița, zicînd acestea, și-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu, în ziua întîi a lunii aprilie. După aceea, a zis tiranul către Calinica: "Vezi ce a pătimit aceasta, ca o nesupusă și potrivnică? Deci, măcar tu, înțelepțește-te și jertfește zeilor, ca să nu pătimești mai mult unele ca acestea". Deci, înțeleapta și buna Calinica, voind să batjocorească și să amăgească pe tiran, i-a zis: "De vreme ce îmi poruncești să mă închin zeilor, sînt nevoită să mă supun împărăției tale; deci, duceți-mă la capiște, ca să-i cinstesc precum se cuvine, după cuvîntul tău împărătesc".

Împăratul, socotind că aceasta le zicea cu dinadinsul, s-a bucurat necunoscătorul și a poruncit să întindă haine albe de la palat pînă la capiștea idolilor și, luînd pe purtătorii de sulițe, a dus pe sfînta, bucurîndu-se, stropind tot drumul cu miruri bine miro-sitoare și de mare preț. Iar cînd a ajuns sfînta la capiște, a întrebat pe nelegiuiții popi: "Care zeu este mai mare?" Ei i-au arătat pe idolul Dia, pe care, apucîndu-l de mînă, a zis: "Dacă ești zeu, grăiește și spune-mi ce voiești să-ți fac, căci eu am venit ca să-ți slujesc". Văzînd că nu-i răspunde, a strigat mai tare către idol: "Zeu al păgînilor, vorbește cu mine!" Însă el nu avea nici glas, nici auz.

Atunci ea a rîs și a zis: "Vai, mie păcătoasa, zeii s-au mîniat asupra mea, căci i-am defăimat și nu voiesc să vorbească cu mine, sau poate dorm și nu aud". Iar popii au zis: "Pocăiește-te din tot sufletul și te vor ierta". Deci, mărturisitoarea și-a scos brîul și năframa sa și cu acelea a legat pe idol; apoi, căutînd la cer, s-a rugat, zicînd:

"Doamne Dumnezeule, Mîntuitorul sufletelor noastre, ajută-mi în ceasul acesta". Și a tras brîul cît a putut, surpînd pe idol; asemenea a tras și pe idolul Ieracliei și pe al lui Apolon și au pierit acești trei idoli, zdrobindu-se. Apoi a surpat și din ceilalți, cîți a putut, zicînd: "Fugiți, zeii păgînilor, și vă prăpădiți". Popii, văzînd acestea, au prins-o ca să nu zdrobească și pe ceilalți pe care îi batjocorea, zicînd: Adunați oasele zeilor voștri și puneți sare și untdelemn, ca să-i vindecați". Deci, ducîndu-se la Dechie toți popii împreună cu poporul, au pîrît pe mărturisitoarea credinței creștine, zicînd: "Această îndrăcită a surpat zeii noștri și a zdrobit pe cei mari și mai trebuincioși zei și, de n-am fi apucat să o legăm, ca o nerușinată, i-ar fi surpat pe toți".

Iar împăratul a zis către ea cu mînie: "O, femeie rea, au nu mi-ai făgăduit mie ca să jertfești idolilor și cum ai îndrăznit de i-ai zdrobit, necinstindu-i?" Iar ea a răspuns: "Eu n-am surpat pe zei, ci am sfărîmat numai niște pietre, ca să zidiți case, dacă aveți trebuință; dar, de vreme ce îi numiți zei, vai vouă, nebunilor, căci zeii voștri au fost biruiți de o femeie și n-au putut să se păzească. Deci, cum nădăjduiți să luați vreun ajutor de la unii ca aceștia?"

Atunci tiranul, mîniindu-se foarte, a poruncit unui meșter în lemn, de a făcut îndată un lemn cu patru muchii, de care a spînzurat-o pe sfînta și, înfigîndu-i țepi lungi de la călcîie pînă la umeri, au legat de picioarele și de mîinile ei două pietre grele. Făcîndu-i-se toate acestea, simțea dureri foarte tari și cumplite și suferea multe chinuri pătimitoare. Pentru aceea, căutînd către sfînt, a zis: "Rob al lui Dumnezeu, roagă-te Lui pentru mine, că m-am îngreuiat foarte". Iar el, căutînd la cer, s-a rugat, zicînd: "Doamne Dumnezeul sfinților Tăi, primește și pe roaba Ta aceasta, că Tu singur ești milostiv și iubitor de oameni în veci. Amin".

Atunci roaba lui Dumnezeu și cu adevărat buna biruitoare Calinica, a zis: "Doamne, în mîinile Tale îmi dau sufletul meu". Zicînd acestea, și-a dat sufletul, în două zile ale lunii lui aprilie.

Mîniindu-se Dechie, a ocărît pe sfîntul, zicînd: "Tu, mai ales, se cădea să piei, rău-numitule, față de cîine, chip străin și ciudat, iar nu aceste femei preafrumoase, pe care tu, cu vrăjile tale, le-ai amăgit. Deci, ce zici acum? Vei jertfi zeilor, ori petreci tot în necurăția ta de mai înainte?" Iar mărturisitorul lui Hristos a rîs, zicînd: "După cuviință și cu dreptate te-a numit Dechie, ca cel ce ești primitor și legătură a lucrării tatălui tău, satana, care te are pe tine vas și unealtă la toate voile lui. Ce voiești? Și ce mă ispitești în zadar, de-ți pierzi vremea degeaba? Eu ți-am zis de multe ori că nu mă închin dracilor celor necinstiți. Și aș fi vrut să te aduc pe tine la cunoștința adevărului, dar nu ești vrednic, ca un orb ce ești, să vezi soarele dreptății cel strălucit. Deci, îmbărbătează-te slujitor al diavolului și muncește cu nedreptate pe cei drepți!"

Zicînd acestea, s-au văzut adunați la un loc cei două sute de ostași care crezuseră, luînd aminte la cele ce se lucra, și a zis către ei: *Veniți, fiilor și ascultați-mă pe mine, că vă voi învăța frica Domnului*. Ostașii au lepădat armele și hainele înaintea împăratului și, căzînd, au sărutat pe sfînt, zicîndu-i: "Bucură-te,

luminătorule, care ne-ai luminat și ne-ai povățuit pe noi la lumina cunoștinței lui Hristos adevăratul Dumnezeu".

Văzînd împăratul că toți s-au închinat sfîntului, s-a înfricoșat, ca nu cumva să fi cugetat să-i ia împărăția și a zis către dînsul: "Tiran și potrivnic te-ai făcut mie". Iar sfîntul a zis către el: "Nu te teme, că tu singur vei moșteni focul cel veșnic și toți cei rătăciți împreună cu tine". Atunci ostașii au zis către Dechie: "O, împărate, noi am crezut în Hristos și am mîncat pîine cerească, cînd ne-ai trimis să-ți aducem pe robul Lui; deci, nu ne vom lepăda de credința aceasta, de am pătimi de la tine oricît de multe munci". Atunci Dechie a zis către ei: "Ce am greșit vouă, fiilor, de m-ați lăsat pe mine? Vă lipsesc cai, haine sau bani? Veniți, vă rog, luați îndoit cele ce aveți de trebuință și nu mă lăsați pe mine".

Iar ei au răspuns: "Fie-ți ție bogățiile, ca să te bucuri de ele, cînd diavolii cărora te închini te vor arunca în tartar; iar noi nu avem nevoie de bunătățile tale, nici nu ne temem de muncile tale". Mîniindu-se Dechie și temîndu-se mai mult, ca să nu urmeze și alții acelora și să creadă în Hristos, i-a hotărît la moarte. După ce le-a tăiat capetele afară din cetate, sfintele lor trupuri le-au aruncat într-un cuptor ars, ca să ardă după porunca lui, însă focul nu s-a atins de ele. Iar cei binecredincioși au luat noaptea sfintele moaște și le-au îngropat în 7 zile ale lunii lui aprilie.

După aceasta, păgînul Dechie a închis iarăși în temniță pe mucenic și după cîteva zile l-a adus la divan și i-a zis: "Nebunule, dacă nu mă vei asculta pe mine ca să te închini zeilor, nu te voi suferi nici un ceas; ci te voi chinui cu nenumărate munci". Iar sfîntul i-a zis: "Nu mă înfricoșează pe mine cuvintele tale, fiu al diavolului și moștenitor al muncii celei veșnice, pentru că eu am în ajutor pe Dumnezeul meu și nu mă tem de muncile tale". Atunci a poruncit tiranul să facă o cămașă de fier, s-o găurească în patru părți și, băgînd pe mucenic în ea, să-l țintuiască.

Aducînd lemne multe le-a grămădit și, turnînd peste ele douăzeci de vedre de untdelemn și dîndu-le foc, a aruncat pe sfîntul deasupra lor. Văpaia s-a înălțat atît de sus, încît s-au cutremurat toți cei ce stăteau împrejur; iar el stătea nevătămat, rugîndu-se cu mucenicie către Dumnezeu, ca și cum ar fi fost într-un loc răcoros, așa era de rece văpaia focului. Trecînd mult timp și stingîndu-se focul, a ieșit sfîntul cu totul sănătos și nevătămat, încît nu i-a ars nici măcar un fir de păr sau vreun petic din haină. Văzînd cei ce stăteau împrejur o minune înfricoșată ca aceasta, au crezut în Hristos ca la o mie de oameni, zicînd: "Mare este Dumnezeul creștinilor! Ajută-ne nouă, Împărate ceresc, că și noi credem în Tine!" Și, căzînd la picioarele mucenicului, ziceau: "Cu dreptate te-au numit pe tine Hristofor, că tot pe Hristos Îl porți în inima ta, și nu bagi în seamă nicidecum muncile tiranului". Apoi, strigînd și zicînd către împărat: "O, Dechie, rușinează-te și înfruntează-te, că a biruit Hristos!"

Auzind tiranul glasurile lor s-a înfricoșat și, fugind, s-a dus la palat. Rămînînd sfîntul în tîrg fără de frică, învăța pe cei ce crezuseră, ca să se îngrijească mai bine de credință. Atunci păgînii au îndemnat pe împărat să omoare pe sfînt, ca să nu-și

piardă împărăţia. Ei, a doua zi, aveau praznic mare şi, şezînd tiranul la judecată, a trimis o mulţime numeroasă de ostaşi ca să lege pe toţi cîţi au crezut, prin sfînt, în Hristos şi să le taie capetele. Iar Sfîntul Hristofor îi îmbărbăta întru mărturisirea sfintei credinţe şi îi învăţa să nu se teamă de moartea vremelnică, ca să vieţuiască veşnic în Rai. Ascultînd ei cuvintele lui, au stat cu bărbăţie şi s-au săvîrşit ca nişte miei fără de răutate, în nouă zile ale lunii lui aprilie. Iar răul şi păgînul Dechie născocea multe feluri de măiestrii, ca să omoare cu moarte cumplită pe mucenic. Deci, a poruncit să aducă o piatră mare, pe care abia o ridicau treizeci de bărbaţi şi au găurit-o, printr-o parte au legat un capăt de lanţ, iar cu celălalt capăt a legat grumazul sfîntului şi, legîndu-i mîinile şi picioarele, l-au aruncat într-un puţ adînc, socotind cum că îi este cu neputinţă, să mai iasă din acel loc întunecos. Dar, în zadar a cugetat, că îngerul Domnului s-a pogorît şi l-a scos viu şi nevătămat din acel puţ.

Văzînd Dechie această minune s-a îndrăcit de mînie, că n-a putut să omoare pe un om gol şi fără arme. Deci, l-a întrebat: "Pînă cînd vrăjile tale te păzesc neprins şi nevătămat de munci şi nu pot să te piardă atîtea chinuri cîte ţi-am dat pînă acum?" Iar sfîntul a răspuns: "Pînă la sfîrşitul vieţii vremelnice defaim scornirile tale, avînd pe Hristos al meu ajutător". Atunci a poruncit, să facă o îmbrăcăminte de fier şi, arzînd-o în foc, să îmbrace pe sfîntul cu ea. Dar nici cît de puţin nu s-a apropiat de dînsul arderea îmbrăcămintei cele din fier, ci a rămas nevătămat. Deci, tiranul cel vătămat la minte şi preanelegiuit, zicea către sfînt cuvinte vătămătoare de suflet şi deşarte, îndemnîndu-l pe el, să se închine necuraţilor idoli. Iar mucenicul a răspuns cu pricepere şi a zis lui: "Ai auzit de multe ori că nu-mi voi schimba socoteala mea, ca să mă închin idolilor celor muţi, chiar de mi-ai aduce nenumărate munci. Deci, de ce te osteneşti, te munceşti şi te păgubeşti în zadar de atît timp? Eu mă închin lui Hristos şi Îi slujesc Lui de-a pururea şi totdeauna, ca unui Dumnezeu preavrednic şi preabun; iată, fă-mi mie cîte voieşti".

Dechie, cunoscînd socoteala cea neschimbată a mucenicului, a dat asupra lui nedreapta hotărîre cea mai de pe urmă, zicînd astfel: "De vreme ce nebiruitul cu muncile şi netrebnicul Hristofor a defăimat nebuneşte poruncile mele, poruncesc să i se taie capul lui cel urîcios şi grozav". Deci, luîndu-l pe el muncitorii, l-au dus la locul cel de pierzare şi îi urma lui mulţime nenumărată de popor păgînesc şi creştinesc.

Ajungînd acolo, a cerut de la muncitori puţină vreme; şi, stînd, a făcut o rugăciune în auzul tuturor, zicînd astfel: "Doamne Dumnezeule, Atotţiitorule, mulţumesc Ţie, că întru toate mi-ai ajutat şi ai ruşinat pe vrăjmaşul meu, împreună cu slujitorii lui. Te rog şi acum să stai lîngă mine, preabunule Doamne, şi primeşte în pace sufletul meu, numărîndu-mă pe mine împreună cu cei mai de pe urmă ai Tăi şi dă şi prearăului Dechie vrednică plată a păgînă-tăţii lui, ca să se muncească de diavoli, cărora le slujeşte. După dreptate încă mă rog bunătăţii Tale, Împărate Atotputernice, ajută creştinilor acestora şi tuturor celorlalţi, care se află peste tot locul stăpînirii Tale şi îi izbăveşte pe dînşii de toate smintelile diavolului. Dă, Doamne, trupului meu darul ca să izgonească pe diavoli şi unde s-ar afla vreo părticică din

moaștele mele, să nu vatăme locul acela nici foametea și nici vreo grindină sau lucru de scîrbă să nu se întîmple acelui ce va avea la sine vreo parte cît de mică din moaștele mele. Iar pe cîți săvîrșesc praznicul pătimirii mele și citesc viața mea, păzește-i întregi și nevătămați, ca să Te slăvească pe Tine, Doamne, Cel preabun, căci bine ești cuvîntat în veci. Amin".

Astfel rugîndu-se, s-a auzit glas din cer, zicîndu-i: "Toate cîte ai cerut de la Mine, le voi săvîrși pe deplin, ca să nu te mîhnesc nicidecum. Încă și aceasta îți zic: Dacă cineva se va afla într-o nevoie oarecare și Mă va chema pe Mine, pomenind numele tău, degrabă îi voi da ajutor. Deci, bucurîndu-te, vino să dobîn-dești bunătățile și bucuria, care ți-am gătit ție!"

Acestea auzindu-le sfîntul, s-a bucurat și a zis gealatului: "Împlinește-ți porunca". Iar el, cu multă frică și evlavie apropiindu-se, a tăiat cinstitul cap al mucenicului. După aceea însuși gealatul s-a înjunghiat singur pe sine și a murit, căzînd peste trupul mucenicului; și s-a întîmplat aceasta în nouă zile al lunii mai.

Atunci, venind episcopul Ataliei, cu numele Petru și, dînd ostașilor mult argint, a cumpărat trupul mărturisitorului lui Hristos, și l-a înfășurat cu giulgiuri curate și cu arome și, luîndu-l, l-a dus în cetatea lui, care era aproape de un rîu și pe care o îneca de multe ori cînd erau multe ploi, făcînd multă pagubă. Deci, episcopul a pus moaștele Sfîntului Hristofor în țărmurile rîului și din ceasul acela rîul n-a mai îndrăznit să vatăme cetatea, pînă în ziua de astăzi. Astfel preamărește Domnul, pe cei ce Îl preamăresc pe El.

După săvîrșirea sfîntului mucenic, s-a trimis urgie din cer de la Dumnezeu, cu dreaptă judecată asupra lui Dechie, ca să se împlinească cererea sfîntului, și l-a lovit o boală cumplită. Văzînd ticălosul că i se topea trupul lui de boală, striga, zicînd: "Vai, mie ticălosul, pentru că am omorît fără dreptate pe Hristofor, robul lui Hristos; iar acum iau cumplita răsplătire". Iar împărăteasa a răspuns lui: "Dar nu ți-am zis eu atunci, ca să încetezi de a munci pe robii lui Hristos și nu m-ai ascultat? Acum ce să mă fac; iată, rămîn văduvă, ticăloasa de mine?" Atunci Dechie a trimis pe niște ostași, zicîndu-le: "Rogu-vă pe voi, alergați unde am omorît pe Hristofor, robul lui Hristos, și căutați poate veți afla vreo părticică din moaștele lui sau vreun petic din haina lui să-mi aduceți; că atunci voi muri poate, dacă se va atinge de mine". Iar ei, mergînd, au căutat cu de-amănuntul și, neaflînd absolut nimic, au luat din țărîna locului unde s-a vărsat sîngele lui și, muind-o în apă, au adăpat pe Dechie. Astfel, și-a dat la osîndă pîngăritul și preane-curatul său suflet, ca pedeapsă pe care i-a dat-o Dumnezeu, pentru arvuna muncii celei fără de sfîrșit.

Astfel povestește sfîrșitul lui Dechie unul din scriitorii vieții sfîntului. Iar Meletie Atineul, scriitorul istoriei bisericești, Ioan Zonara și alții, despre moartea lui Dechie, zic astfel: "Dechie, pornind prigoană contra celor ce cinsteau pe Hristos, neîmplinind nici doi ani deplini întru împărăția romanilor, a pierit cu rușine. Căci, prădînd Bosforul barbarii, adică sciții, Dechie s-a luptat cu dînșii și pe mulți i-a ucis.

Fiind ei strîmtorați și făgăduindu-se că vor lăsa toată prada, dacă îi va lăsa liberi să se ducă, Dechie nu s-a înduplecat, ci a trimis pe Gal, unul din senatorii lui, contra barbarilor, poruncindu-i ca să nu-i lase să treacă. Gal, fiind vrăjmașul lui Dechie, a sfătuit pe barbari să stea la război, acolo unde este o baltă adîncă. Și astfel, barbarii, stînd la război și spatele întorcîndu-și apucîndu-se de fugă, Dechie s-a luat după ei; dar, el însuși împreună cu fiul său și cu mulțime de romani, au căzut în balta aceea mocirloasă și acolo toți au pierit, încît nici trupurile lor nu s-au aflat scufundate cu totul în noroiul bălții; astfel răsplătindu-i Dumnezeu pentru socoteala lui cea de fiară și pentru mînia și urîciunea ce avea asupra creștinilor.

Deci, s-au pus amîndouă istoriile pentru sfîrșitul lui Dechie, ca să poată înțelege oricine, care este cea mai adevărată; și, deși se deosebesc povestirile, amîndouă adeveresc cum că tot pentru goana și uciderea creștinilor, i s-a întîmplat un astfel de sfîrșit. De care, cu rugăciunile Sfîntului Marelui Mucenic Hristofor și cu darul și milostivirea Domnului nostru Iisus Hristos să ne izbăvim. Căruia I se cuvine toată slava, împreună și Celui fără de început al Său Părinte și Preasfîntului și de viață făcătorului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

19. ADUCEREA CINSTITELOR MOAȘTE ALE SFÎNTULUI NICOLAE, ARHIEPISCOPUL DIN MIRA LICHIEI (9 MAI)

Pe vremea binecredinciosului împărat grec Alexie și a patriarhului Constantinopolului, Nicolae, stăpînind în Rusia iubitorul de Hristos marele domn al Kievului, Vsevolod Iaroslavici și Vladimir cel de bun neam, domnul Cernicovului, care după aceea s-a făcut monah, a fost năvălire a ismailitenilor contra stăpînirii grecești de pe acea parte de mare, pentru că, începînd de la Herson, vrăjmașii Crucii lui Hristos, au robit pămîntul creștin pînă la Antiohia și Ierusalim și au pustiit cu foc și cu sabie toate cetățile și satele, bisericile și mănăstirile; iar pe cei ce au scăpat de sabie, bărbați, femei și copii, i-au robit și toate părțile acelea le-au luat în stăpînirea lor. Atunci și cetatea Mirelor, cea din latura Lichiei, unde se aflau cinstitele moaște ale arhiepiscopului lui Hristos, Nicolae, au pustiit-o tot aceiași agareni.

Toate acestea s-au făcut însă cu voia lui Dumnezeu, pentru păcatele noastre cu care mîniem foarte mult pe Domnul și întărîtăm pînă la amărăciune îndelunga Lui răbdare, precum zice pentru cei păcătoși în psalmi: *Amărît-au pe Cel Preaînalt...* Pentru că, Dumnezeu prea mult Se mîhnește de fărădelegile poporului ce viețuiește fără de pocăință; atunci nu cruță nici pe sfinții Săi, nici ascultă rugăciunile plăcuților Săi; pentru că a zis oarecînd către Sfîntul Prooroc Ieremia: "De va sta Moise și Samuil înaintea feței Mele, rugîndu-se pentru poporul cel ce Mă urăște, sufletul meu nu este către poporul acesta. Surpat-am pe dînșii de la fața Mea, la moarte, la sabie, la foamete și la robie".

Cu o dreaptă mînie ca aceasta a lui Dumnezeu, pustiindu-se multe părți grecești de la răsărit, între care a fost și Lichia, cu cetatea ce se numește Mira; prin

aceasta a voit Domnul, să se aducă cinstitele moaşte ale Sfîntului Nicolae, plăcutului Său, din cetatea cea pustiită, Mira, în cetatea cea cu popor, care se numeşte Bari, şi care este în Italia. Astfel, moaştele unui luminător ca acesta al lumii, al cărui sfînt suflet petrece întru cetele cereşti cu cinstea cea vrednică, n-a voit să fie pe pămînt cu cinstire sub obroc. Şi ca izvorul cel pururea curgător al minunilor celor de tămăduiri să nu fie lipsit de cei ce scot dintr-însul; iar pe de altă parte, ca şi Apusul, să nu se lipsească de facerile de bine ale lui Dumnezeu, care se dau prin mijlocirile marelui arhiereu.

Aducerea acestor sfinte moaşte s-a făcut într-acest fel: "Unui preot care locuia în cetatea Bari, om drept, cinstit şi cucernic, i s-a arătat înainte Sfîntul Nicolae, zicîndu-i: "Mergi şi spune poporului acestuia şi la tot soborul bisericesc ca, ducîndu-se în Mira, cetatea Lichiei, să ia de acolo moaştele mele şi, aducîndu-le aici, să le pună în această cetate a Varului, pentru că nu pot să fiu în acel loc pustiu; aşa voind Domnul Dumnezeul meu".

Preotul, sculîndu-se după vedenia aceasta, a mers în biserică şi a spus clerului bisericii şi la tot poporul arătarea Sfîntului Nicolae, ce o văzuse în acea noapte. Iar ei, auzind acestea, s-au bucurat mult, zicînd: "Astăzi a preamărit Domnul mila Sa, spre poporul Său şi spre cetatea noastră". Deci, degrabă au rînduit trei corăbii şi au ales nişte oameni vestiţi şi temători de Dumnezeu, dîndu-le lor din sfinţita rînduială cîteva feţe cinstite, ca să meargă pentru aducerea sfintelor moaşte ale marelui Arhiereu Nicolae. Deci, socotind ei lucrul călătoriei lor, au gîndit, ca nu în loc de cîştigarea cea dorită a moaştelor celor făcătoare de minuni, să li se întîmple lor ceva împotrivă. Deci, luînd asemănare neguţătorească, ca şi cum ar face ei o neguţătorie şi ca să nu le împiedice calea mării oarecare popoare, au umplut corăbiile lor cu grîu şi au plecat, făcîndu-se că merg la neguţătorie. Astfel, călătorind cu bună sporire, au ajuns mai întîi la Antichia unde, vînzîndu-şi grîul după obiceiul neguţătoresc, au cumpărat alte lucruri.

Apoi, auzind de la alţi negustori veneţieni, care veniseră mai înainte din alte părţi, cum că şi ei au de gînd să meargă la Lichia, în cetatea Mirei, pentru moaştele Sfîntului Nicolae, varenii s-au sîrguit, ca să-i întreacă pe dînşii. Deci, mai degrabă călătorind şi mai iute înotînd, fiindcă Dumnezeu purtase de grijă spre ajutorul lor, au ajuns în latura Lichiei şi au stat la malul cetăţii Mirelor şi, întrebînd cu dinadinsul de biserica sfîntului şi despre moaştele lui, şi-au luat armele, temîndu-se ca nu cumva să-i oprească pe dînşii cineva, şi au mers la biserică. Acolo, aflînd patru monahi, i-au întrebat pe dînşii: "Unde se află moaştele Sfîntului Nicolae, că voim - ziceau dînşii - să ne închinăm lor". Iar monahii le-au arătat lor mormîntul în biserică, întru care, ca sub un obroc, zăceau sub pardoseală în pămînt, moaştele cele tămăduitoare ale arhiereului lui Hristos.

Deci, varenii, dînd la o parte pardoseala bisericii şi săpînd pămîntul, au găsit racla sfîntului; iar cînd au descoperit-o, au văzut-o plină de mir binemirositor, care izvorîse din cinstitele lui moaşte. Apoi, mirul l-au turnat în vasele lor, iar moaştele

sfîntului, luîndu-le cu bucurie pe brațele lor preoții, le-au dus la corăbiile lor și le-au pus cu cinste într-una din ele. Luînd ei sfintele moaște, s-au dus cu dînșii și doi monahi, iar doi au rămas la locul acela lîngă biserică. Cu o bună neguțătorie ca aceasta și cu cîștigul cel fără de preț, varenii, depărtîndu-se de malul Mirei Lichiei în 28 de zile ale lunii lui aprilie, după o bună și fericită călătorie, au ajuns degrabă în cetatea lor într-o Duminică, în nouă zile ale lunii lui mai, la vremea Vecerniei.

Poporul cel din Bari, înștiințîndu-se de venirea la dînșii a cinstitelor moaște ale marelui plăcut al lui Dumnezeu, Nicolae, îndată a ieșit întru întîmpinarea sfintelor moaște împreună cu episcopii, cu preoții, cu monahii și cu tot clerul bisericesc, bărbați, femei și copii, și mulțimea a tot poporul, de la mic pînă la mare, cu făclii și cu tămîie, cîntînd și lăudînd pe Dumnezeu și săvîrșind cîntări de rugăciune arhiereului lui Hristos. Apoi, luînd cu bucurie și cu cinste acea neprețuită și duhovnicească vistierie, au pus-o în biserica Sfîntului Ioan Înaintemergătorul, care era lîngă mare. Și se făceau multe minuni la moaștele cele tămăduitoare. Pentru că șchiopii și orbii, surzii și îndrăciții, cum și cei cuprinși de tot felul de boli, primeau tămăduiri, atingîndu-se de moaștele sfîntului. Luni de dimineață erau patruzeci și șapte de bărbați și de femei tămăduiți; marți, douăzeci și două; miercuri, douăzeci și nouă; joi dimineața a tămăduit pe un om surd, care fusese cinci ani într-acea neputință.

După aceasta, Sfîntul Nicolae, arhiereul lui Hristos, arătîndu-se în vedenie unui oarecare monah plăcut lui Dumnezeu, i-a zis: "Am venit cu bunăvoia lui Dumnezeu în această cetate, într-o Duminică, în ceasul al noulea din zi și, într-același ceas, am dat din darul Dumnezeului, tămăduire la unsprezece oameni". Această arătare a sfîntului, monahul acela a spus-o la toți, spre mărirea plăcutului său. După aceea, în toate zilele, sfintele lui moaște n-au încetat a da cu minune tămăduire și se dau pînă acum, celor ce aleargă la dînsul cu credință. Deci, cetățenii Varului, văzînd darul cel făcător de minuni al moaștelor Sfîntului părinte Nicolae, curgînd dintr-un izvor fără de scădere, au zidit o biserică din piatră în numele lui, mare și frumoasă și au înfrumusețat-o cu tot felul de podoabe scumpe.

După aceasta, au ferecat o raclă de argint cu pietre de mult preț și au aurit-o peste tot. Iar în anul al treilea, după aducerea cinstitelor moaște de la Mira Lichiei la Var, adunînd clerici din cetățile și țările cele dimprejur ale arhiepiscopiei și episcopiei, au făcut cinstita mutare a sfintelor moaște ale făcătorului de minuni Nicolae din Biserica Botezătorului, în biserica cea nouă, zidită din piatră, întru numele lui, în aceeași zi în care mai înainte le aduseseră în Var, de la Mira Lichiei și le-au pus cu racla cea de argint în altar. Iar racla cea veche pe care o aduseseră de la Mira Lichiei, au pus-o în biserică, avînd în ea oarecare sfinte moaște, pentru închinăciunea celor ce veneau. Dintr-acea vreme s-a așezat, praznicul aducerii cinstitelor moaște ale arhiereului lui Hristos, Nicolae, să se prăznuiască în toți anii, în ziua a noua a lunii mai, cinstind prin acest praznic amîndouă aduceri; adică pe cea din Mira la Var și pe cea din biserica Mergătorului Înainte, în biserica cea nouă pe care varenii au zidit-o din piatră, în numele Sfîntului Nicolae.

Nu numai într-acea cetate a Apusului, ci și în cetățile și laturile Rusiei, în aceeași vreme s-a luat obiceiul de a se prăznui această aducere, cu bună credință și cu bună cucernicie din dragostea cea către Sfîntul Nicolae, făcătorul de minuni; deoarece și Rusia cea din nou luminată atunci, s-a învrednicit de multe minuni ale Sfîntului Nicolae. După ce au trecut cîțiva ani, după buna voire a Sfîntului Nicolae - precum s-a arătat în vedenia unui oarecare monah -, i-a poruncit și a pus sub Sfîntă Masă în altar, cinstitele lui moaște, care izvorăsc totdeauna mir; precum se vede și acum acolo, că se dă spre tămăduirea tuturor bolilor și întru slava lui Hristos Dumnezeul nostru, Cel ce este preamărit întru sfîntul Său, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Notă: - În prolog, după istoria scrisă despre aducerea cinstitelor moaște ale arhiereului Nicolae, se adaugă și o sfătuire către dreptcredincioși, pe care mai pe scurt, o pomenim și noi, aici, în acest fel: Să nu te minunezi, iubite cititor, că a voit Dumnezeu de a mutat trupurile sfinților din părțile Răsăritului la Apus, fiindcă năvăleau multe răutăți de la păgînii agareni asupra dreptei credințe; precum asemenea să nu te minunezi, că a adus moaștele Sfîntului Nicolae de la Mira Lichiei la Var.

Aceasta s-a făcut, nu pentru cea mai multă dreaptă credință a apusenilor, nici pentru credința cea rea a răsăritenilor, pentru că răsăritenii, cu darul lui Dumnezeu, petreceau fără de prihană întru buna credință a părinților lor; iar apusenii este arătat că de la începutul anului 809, de la nașterea lui Hristos, au scornit un lucru nou în mărturisirea credinței despre purcederea Sfîntului Duh. Deci, Dumnezeu a trimis trupurile sfinților Săi de la Răsărit la Apus, ca pe oarecare apostoli vii, care, sfătuiau cu facerile de minuni, pe cei de acolo, să se întoarcă iarăși la mărturisirea credinței celei dintîi, împreună cu răsăritenii. Pentru că minunile nu se fac pentru cei dreptcredincioși, nici la unii ca aceștia se trimit ucenicii lui Hristos la propovăduire, ci prin mijlocul celor blînzi, care merg ca oile prin mijlocul potrivnicilor lor.

---

20. POMENIREA SFÎNTULUI APOSTOL SIMON ZILOTUL (10 MAI)

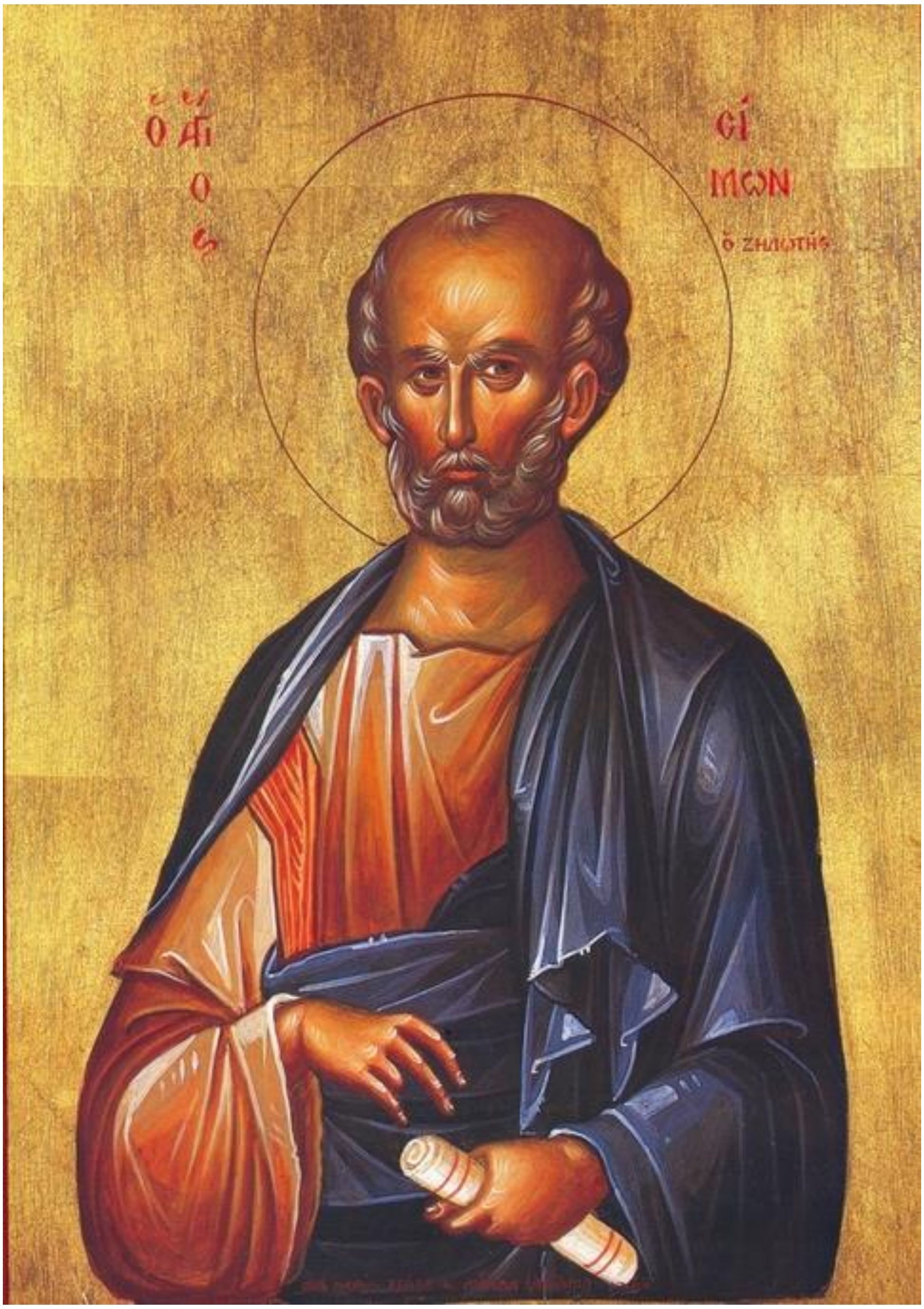

Acest sfînt Apostol era de neam din Cana Galileei, cunoscut Domnului nostru Iisus Hristos și Preacuratei Maicii Sale, deoarece Cana nu este departe de Nazaret. Cînd Simon a avut nunta cea legiuită, a fost chemat și Iisus cu ucenicii acolo, unde, neajungîndu-le vinul, Domnul a prefăcut apa în vin. Mirele, văzînd o minune ca aceea, îndată a crezut că Domnul este adevăratul Dumnezeu și, lăsîndu-și nunta și casa, i-a urmat Lui cu osîrdie, pentru care s-a numit "Zilotul", adică rîvnitor. Deci s-a aprins cu atît de mare dragoste dumnezeiască către Hristos, încît și mireasa sa și pe toate cele lumești le-a trecut cu vederea pentru dragostea lui Dumnezeu, și și-a făcut

sufletul său mireasă Mirelui Celui fără de moarte, numărîndu-se în ceata ucenicilor lui Hristos, unul din cei doisprezece Apostoli.

După ce a primit cu ceilalți Sfinți Apostoli, Sfîntul Duh, Cel ce S-a pogorît în chip de limbi de foc, a trecut în Mauritania și în Africa, propovăduind pe Hristos și răbdînd pentru El cu rîvnă înfocată. După aceea, fiind în Britania și luminînd pe mulți prin cuvîntul Evangheliei, a fost răstignit de cei necredincioși și s-a sfîrșit prin pătimirea cea de un chip cu a lui Hristos.

21. CUVIOASA ISIDORA, CE S-A FĂCUT NEBUNĂ PENTRU HRISTOS (10 MAI)

În mănăstirea de fecioare a Tabenisiotencelor, care este în Tebaida Egiptului, a fost o fecioară cu numele Isidora, care se prefăcea că este nebună pentru Dumnezeu, ca și cum ar fi fost îndrăcită. Ea era într-atîta defăimare din partea surorilor, încît nici una nu voia să guste hrană împreună cu ea, ci era de toate defăimată, ocărîtă și necăjită. Dar ea răbda toate acelea cu tăcere și cu mulțumire; și totdeauna se ostenea la bucătărie și în celelalte ascultări mănăstirești, slujind și nescîrbindu-se de lucrurile cele mai necurate din mănăstire; pentru că curăța locurile cele spurcate și era întocmai ca un burete în mănăstire, curățind și spălînd toată necurățenia. Astfel de osteneli le suferea neîncetat, încît nici un ceas nu și-a petrecut în zadar, ci de dimineață pînă în seară, în orice lucru se afla, își folosea trupul.

Uneori se făcea că este îndrăcită, tăinuindu-și cu înțelepciune fapta cea bună dinaintea celor ce o vedeau. În ea se împlinea cuvîntul acesta al Apostolului: *Dacă se pare cuiva că este înțelept între voi în veacul acesta, să se facă nebun, ca să fie înțelept*. În acea mănăstire erau 300 fecioare călugărițe; deci, toate acele fecioare purtau pe cap, după rînduiala monahicească, culion; iar ea își acoperea capul cu un petic prost și urît; și n-a fost văzută de nimeni mîncînd vreo bucată de pîine sau șezînd la masă, ci în tot timpul vieții sale s-a hrănit numai din rămășițele și fărîmiturile adunate de pe masă; iar în loc de fiertură sorbea spălături, cu care spăla oalele și căldările. Ea nu făcea nimănui nici o mîhnire, nici ea nu s-a mîniat sau s-a necăjit vreodată și nu s-a certat pentru ceva; ci, totdeauna, tăcea nerăspunzînd nimănui vreun cuvînt, nici la vreo ocară mică sau mare, deși adeseori era bătută de toate și totdeauna era urîtă și batjocorită.

În această viață aspră petrecînd multă vreme fericita Isidora, s-a făcut descoperire despre ea Cuviosului Pitirun, bărbat sfînt și foarte îmbunătățit, care petrecea în pustiul ce se numea Porfirit. Aceluia, stîndu-i în față îngerul Domnului, i-a zis: "Pentru ce te trudești cu mintea pentru viața ta îmbunătățită, în care ți se pare că ești mare, șezînd în acest loc pustiu? Voiești să vezi o femeie mai îmbunătățită și mai plăcută lui Dumnezeu decît tine? Scoală-te și mergi la mănăstirea de femei cea din Tabenisiot și vei găsi acolo pe una ce poartă pe capul ei un petic urît. Aceea este

mai bună înaintea lui Dumnezeu decît tine, deoarece petrece într-atîta sobor și de-a pururea slujind tuturor și fiind de toate batjocorită, niciodată nu s-a depărtat cu inima de Dumnezeu, ci totdeauna mintea ei este adîncită către Dumnezeu. Iar tu, petrecînd aici în singurătate și neieșind niciodată cu trupul, toate cetățile le cuprinzi cu mintea ta".

Deci, marele Pitirun, sculîndu-se îndată, s-a dus la Tabenisiot, unde, ajungînd la mănăstirea de bărbați, a rugat pe egumen ca să poruncească slujitorilor să-l ducă la mănăstirea de fecioare. Deoarece acel cuvios părinte era slăvit între părinți și foarte cinstit pentru sfințenia vieții și pentru bătrînețile lui, cu sîrguință l-au trecut peste rîul care curgea înaintea mănăstirii și l-au dus pînă la mănăstirea de fecioare, unde, intrînd și făcînd obișnuita rugăciune, s-a rugat ca toate surorile să vină înaintea lui să le vadă. Deci, adunîndu-se toate înaintea lui, cuviosul n-a văzut pe aceea despre care a fost înștiințat de înger și pentru care venise. Deci, le-a zis: "Să aduceți la mine toate surorile, căci precum socotesc, una nu este aici". Călugărițele îi ziseră: "Toate sîntem de față, înaintea cinstitei tale fețe".

Stareţul a zis: "Lipsește una, despre care mi-a spus îngerul Domnului". Acelea au răspuns: "Toate sîntem aici, părinte, decît numai una a rămas în bucătărie, neavînd minte, pentru că este îndrăcită". Părintele le-a zis: "S-o aduceți și pe aceea la mine, ca s-o văd, căci pentru ea am venit aici". Deci, s-au dus după ea și au chemat-o, dar ea nu voia să meargă, pentru că înțelesese cu duhul de descoperirea care se făcuse stareţului pentru dînsa. Și, luînd-o călugărițele, o trăgeau cu sila, zicîndu-i: "Marele părinte Pitirun te cheamă pe tine!" După ce au adus-o înaintea stareţului, el, văzînd-o și cunoscînd că este aceea de care îi spusese îngerul, pentru că vedea darul lui Dumnezeu peste ea, a căzut la picioarele ei, zicînd: "Binecuvintează-mă, maică!" Iar ea asemenea a căzut înaintea lui, zicînd: "Tu pe mine binecuvintează-mă, părinte și stăpînul meu!"

Văzînd acest lucru toate celelalte, s-au minunat și au zis către el: "Să nu-ți fie ție această necinste, o, părinte, căci este îndrăcită aceasta". Cuviosul Pitirun le-a răspuns: "Voi sînteți îndrăcite, iar aceasta este mai mare înaintea Domnului decît mine și decît voi toate și ne este maică nouă tuturor; și rog pe Dumnezeu, ca să mă învrednicească părții ei, în ziua judecății". Auzind aceasta, toate fecioarele au căzut la picioarele stareţului, plîngînd și mărturisind toate relele care făcuseră fericitei Isidora, supărînd-o și necăjind-o în toate ceasurile. Una zicea: "Eu totdeauna o ocăram pe Isidora!" Alta: "Eu turnam lături peste ea". Alta: "Eu o loveam cu călcîiul". Alta: "Eu o băteam cu bățul". Iar altele mărturiseau relele ce-i făceau ei și, căzînd la picioarele fericitei, își cereau iertare. Deci, marele stareț împreună cu Cuvioasa Isidora, au făcut cu dinadinsul rugăciune către Dumnezeu pentru surori, ca să li se ierte greșelile lor.

După aceea, Cuviosul Pitirun, învățînd mult pe surori și vorbind mult pentru folosul sufletului, le-a dat pace și s-a întors la locul său, slăvind pe Dumnezeu, Care l-a învrednicit a vedea pe roaba Sa cea ascunsă. Iar Cuvioasa Isidora, după plecarea

stareţului, nesuferind să fie cinstită de surori, a ieşit în taină din mănăstire şi s-a ascuns în locuri neştiute, pînă la mutarea sa cea către Dumnezeu. Astfel a fost viaţa plăcutei lui Dumnezeu, care, sub chipul nebuniei, a slujit Domnului în taină ca sub un acoperămînt; iar acum arătat îşi ia plata de la Dînsul, înaintea tuturor cetăţenilor cereşti, cu care sălăşluindu-se, slăveşte pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfîntul Duh, Dumnezeu în Treime. Amin.

22. POMENIREA FERICITEI TAISIA (10 MAI)

Unei fecioare creştine, anume Taisia, din părţile Egiptului, murindu-i părinţii, a rămas orfană. Deci, voind să trăiască în feciorie, şi-a împărţit averile sale săracilor şi casa sa a făcut-o primitoare de monahi schiteni. Şi a petrecut multă vreme, primind şi odihnind pe sfinţii părinţi. După un timp, isprăvindu-se averile ei, a început a suferi în sărăcie. După îndemnul diavolului s-au lipit de ea nişte oameni iubitori de păcate, îndărătnicind-o şi abătînd-o de la calea lui Dumnezeu. Deci, a început a trăi rău, tăvălindu-se în necurăţia desfrînării. Auzind părinţii schitului de viaţa ei îndă-rătnică s-au mîhnit şi, sfătuindu-se, au chemat pe părintele Ioan Colov şi i-au zis: "Am auzit de acea soră că petrece rău şi cînd putea ea, ne-a arătat multă dragoste prin facere de bine. Deci şi noi să arătăm către dînsa duhovnicească dragoste împrumut şi s-o ajutăm, îngrijindu-ne de mîntuirea ei. Osteneşte-te, părinte, şi mergi la dînsa şi, după înţelepciunea cea dăruită ţie de la Dumnezeu, sfătuieşte-o spre pocăinţă şi mîntuieşte sufletul ei cel pierdut; iar noi vom face rugăciuni cu postiri, ca să-ţi ajute Domnul".

Părintele Ioan Colov, ascultînd porunca sfinţilor părinţi, s-a dus în cetate la Taisia, rugîndu-se în sine lui Dumnezeu, Ajutătorul său, Care doreşte mîntuirea tuturor. Şi, venind la casa ei, a bătut în poartă, zicînd bătrînei ce păzea: "Spune-i stăpînei tale de mine, că am venit să vorbesc cu dînsa". Portăriţa a răspuns către dînsul cu mînie: "Voi monahii i-aţi mîncat averile ei de la început". Grăit-a stareţul către ea: "Spune-i de mine, că are să ia de la mine un mare lucru!" Ducîndu-se portăriţa, a spus Taisiei; iar ea a zis: "Monahii aceia totdeauna umblă pe lîngă Marea Roşie şi găsesc mărgăritare, deci, adu-l la mine". După ce a intrat stareţul în casă la Taisia, a şezut aproape de ea şi, uitîndu-se la faţa ei, a suspinat cu greu şi, plecînd capul, a început a plînge. Ea a zis către dînsul: "De ce plîngi, părinte?"

Iar stareţul a zis: "Văd că pe faţa ta joacă satana! Deci, cum nu voi plînge? Ce lucru nu ţi-a fost ţie plăcut întru Domnul nostru Iisus Hristos, Mirele Cel preacinstit şi fără de moarte, că ai trecut cu vederea cămara Lui şi te-ai lipit de satana şi de toate lucrurile lui cele spurcate?" Auzind ea acestea s-a umilit, pentru că cuvintele stareţului i s-au părut că sînt ca nişte săgeţi de foc, pătrunzîndu-i inima. Şi îndată i s-a făcut urîtă viaţa ei cea spurcată şi singură s-a ocărît şi se ruşina de lucrurile sale cele rele. Şi a zis către stareţ: "O, părinte, oare mai este pocăinţă păcătoşilor?" Zis-a stareţul: "Cu adevărat este! Şi Mîntuitorul aşteaptă făgăduinţa ta, vrînd să te primească cu braţe părinteşti, pentru că nu voieşte moartea păcătosului, ci întoarcerea spre viaţă. Iar eu voi fi chezaş pentru tine, că dacă te vei pocăi cu adevărat şi cu toată

inima te vei întoarce la Dînsul, El iarăşi te va iubi ca pe o mireasă a Lui şi, curăţindu-te de toate spurcăciunile păcatelor, te va duce în nestricăcioasa Sa cămară cerească, unde se vor bucura de tine toate cetele îngereşti; pentru că ei au bucurie de păcătosul ce se pocăieşte". Iar Taisia a zis către el: "O, părinte, fie voia Domnului! Ia-mă pe mine de aici şi du-mă unde ştii tu, unde mi-ar fi loc bun pentru pocăinţă". Zis-a stareţul: "Deci să mergem!" Şi, sculîndu-se, au ieşit din casă.

Deci, sculîndu-se, ea a plecat cu stareţul, nerînduind nimic pentru casa sa şi nici n-a poruncit cuiva, ci toate le-a lăsat pentru Dumnezeu. Văzînd părintele Ioan că n-a rînduit nimic pentru casa sa, s-a minunat de acea grabnică schimbare a ei şi de dragostea cea către Dumnezeu şi, mulţumind Domnului, mergea pe cale. Iar ea de departe urma lui, pînă ce au ajuns într-o pustie, unde i-a apucat noaptea. Făcînd stareţul pe pămînt un căpătîi de nisip, a zis către Taisia: "Odihneşte-te aici şi dormi, acoperindu-te cu darul lui Dumnezeu". Şi, îngrădind-o cu semnul Sfintei Cruci, s-a depărtat puţin de la ea, pentru a-şi face obişnuitele sale rugăciuni; apoi s-a culcat pe pămînt şi a adormit.

Deşteptîndu-se la miezul nopţii, a văzut o strălucire din cer şi, ridicîndu-şi ochii spre cer, a văzut o cale prealuminoasă, ajungînd pînă la fecioara ce dormea şi s-a înspăimîntat. Uitîndu-se el spre dînsa, a văzut pe îngerul lui Dumnezeu înălţînd spre cer pe acea cale sufletul Taisiei. Şi privea spre ea, pînă ce s-a ascuns acea minunată vedenie de la ochii lui. Sculîndu-se, s-a dus la dînsa şi, clătinînd-o, a găsit-o moartă. Atunci stareţul s-a aruncat cu faţa la pămînt înaintea lui Dumnezeu; pentru că-l cuprinse frică şi cutremur şi un glas de sus i-a zis: "Pocăinţa ei, cea făcută într-un ceas, a fost mai primită lui Dumnezeu, decît a acelora ce de multă vreme se pocăiesc; iar o căldură ca aceasta către Dumnezeu n-o arată toţi întru inimile lor". Şi a petrecut stareţul în rugăciune pînă ce s-a luminat de ziuă şi a îngropat cinstitul trup al fericitei Taisia.

Mergînd la schit a spus sfinţilor părinţi toate cele ce se făcuseră. Auzind toţi aceasta, cu mirare au preamărit pe Dumnezeu, mulţumind milostivirii celei mari a lui Hristos Dumnezeu, Căruia I se cuvine slava în veci. Amin.

23. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC MOCHIE (11 MAI)

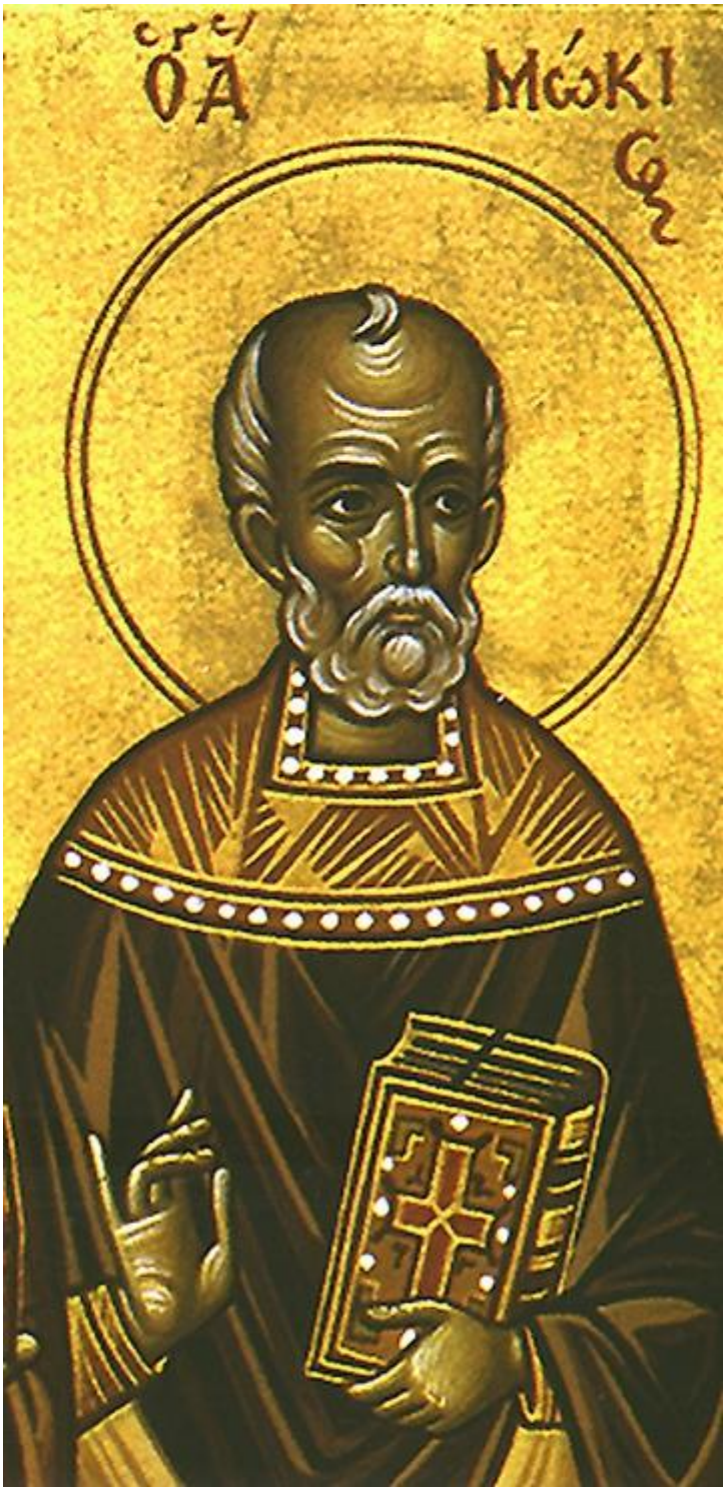

Pe vremea împărăției lui Dioclețian, fiind antipat în Europa Laodichie și Maxim, și pretutindeni neîncetînd prigoana împotriva creștinilor, era un preot al Sfintei Biserici a lui Dumnezeu cu numele Mochie, în cetatea Amfipoli, care este în latura Macedo-niei. Acela, pe cînd cei necredincioși săvîrșeau spurcatul praznic al necuratului și păgînescului zeu Dionis, aprinzîndu-se cu rîvnă după Hristos Dumnezeu, a stat în mijlocul poporului și a strigat, zicînd: "Vedeți și ascultați oameni

amăgiți: Pînă cînd veți rătăci în întunericul îndrăcirii de idoli nebunești? Pînă cînd nu înțelegeți pierzarea voastră și nu vă îngrețoșați de înșelăciunea voastră cea diavolească? Întoarceți-vă și cunoașteți pe Stăpînul Dumnezeu, Cel arătat prin Unul născut Fiul Lui, Domnul nostru Iisus Hristos, Care cu lumina adevărului a luminat întunecimea neștiinței".

Acestea și mai multe altele le grăia fericitul Mochie, nu odată, ci în toate zilele, intrînd în popor, cu mare glas mustra rătăcirea închinării de idoli, iar pe Hristos, adevăratul Dumnezeu, Îl propovăduia. Dar cetățenii cei orbiți cu nebunia, neluînd aminte la folositoarele cuvinte ale învățătorului celui insuflat de Dumnezeu, își săvîrșeau înainte necurata lor prăznuire. În acest timp, a venit de la Apolonia, cetatea Macedoniei, în Amfipoli, un antipat cu numele Laodichie, care aducea jertfă lui Dionis. El s-a înștiințat că Mochie, slujitorul lui Hristos, pe mulți i-a întors de la prăznuirea lui Dionis. De aceea, necredincioșii cleveteau asupra sfîntului, zicînd: "Aici este un învățător creștin, care cu învățături străine amăgește poporul, ca să creadă în Omul Cel răstignit și omorît, și mulți, ascultîndu-i amăgirile lui, s-au întors de la zeii noștri; deci, de nu veți opri învățătura aceea, toată cetatea se va duce în urma lui și vor fi în deșert jertfele cele făcute zeilor".

Atunci antipatul, umplîndu-se de mînie, a poruncit să prindă pe sfînt. Deci, șezînd la judecată și punînd înaintea lui pe mărturisitorul lui Hristos, a zis către dînsul: "Spune-mi cine ești tu, cel ce nu voiești să jertfești, ca noi, zeilor; iar pe cei ce jertfesc îi îndărătnicești și-i abați de la închinăciunea lor?" Sfîntul Mochie a răspuns: "Neștiutorule, cel ce nu cunoști adevărul, pentru ce întrebi de acelea pe care nu poți a le înțelege? Adună-ți întîi gîndurile minții tale și cunoaște adevărul, că eu, învățînd Sfînta Scriptură, am cunoscut cum că idolii păgînilor sînt diavoli și nădejdea cea către dînșii este deșartă". Laodichie a zis: "Văd că ai învățat multe a grăi". Mochie a zis: "Din multa noastră grăire se învață adevărul, pe care, ca să-l înțelegi, ascultă cele ce zic: "Zeii cărora vă închinați sînt diavoli muți și surzi".

Laodichie a zis: "Jertfește zeilor ca să-ți dobîndești viața ta, pe care singur de voie ai gîndit să o pierzi". Răspuns-a sfîntul: "O, antipate, moartea cea pentru Hristos îmi este mie mare cîștig!"

Atunci antipatul, suflînd cu mînie, a poruncit să spînzure pe Sfîntul Mochie în pielea goală și cu unghii de fier să-i strujească trupul lui pînă la oase, de la cap pînă la picioare. Strujindu-l, sfîntul striga către Dumnezeu, zicînd: "Stăpîne, Cel ce împărățești în veci și strălucești cu razele dreptății, arată robilor Tăi dumnezeirea Ta și dă-mi mie ca fără de împiedicare să mă nevoiesc pentru poruncile Tale". Deci, slujitorii aceia au muncit mult pe sfînt, pînă ce au ostenit. Atunci muncitorul, mîniindu-se asupra lor, a poruncit să-i gonească pe dînșii ca pe niște leneși și neputincioși; iar pe mucenic, dezlegîndu-l, l-a pus iarăși înaintea sa. Și a stat sfîntul mai tare cu trupul și mai îndrăzneț în mărturisirea adevărului, slăvind pe Dumnezeu cu mare glas. Deci, a zis către dînsul Laodichie: "Jertfește zeului Dionis, ca să te izbăvesc pe tine de răutățile cele multe". Mucenicul a răspuns "Oare ți se pare a fi

Dumnezeu, idolul cel ce este nemișcat și fără de glas și făcut cu meșteșug de mîini omenești? O, rătăcitule slujitor al diavolului, oare nu vezi că n-a slăbit trupul meu de muncile tale și n-am simțit durerea în bătăi, pentru că toată puterea ta este deșartă?"

Auzind acestea Laodichie, a zis: "Această neslăbire a ta în munci, nu este din puterea Dumnezeului tău, ci din meșteșugul cel vrăjitoresc. Deci, voi porunci să te ardă pe tine în foc, ca toate alcătuirile și încheieturile tale să se facă cenușă și să se arunce în vînt". Deci, îndată a poruncit muncitorul să ardă un cuptor mare cu smoală, cu cîlți și cu vreascuri. Și, făcîndu-se aceasta, flacăra cuptorului ieșea la o înălțime ca de șaizeci de coți, încît se întunecase văzduhul de fum. Atunci Laodichie a zis către sfînt: "Jertfește zeului Dionis". Iar mucenicul tăcea. Și iarăși a zis muncitorul: "Pînă cînd vei petrece în nesupunerea ta? Vezi focul cel gătit pentru tine! Deci, cunoaște puterea zeului Dionis și te închină lui". Răspuns-a sfîntul: "Ți-am zis ție, o, antipate, că nu mă voi închina pierzătorului de suflete omenești, cel surd, orb și mut. Să știi că cel ce se numește de tine Dumnezeu, nu este Dumnezeu, ci idol".

Răspuns-a Laodichie cu mînie: "O, blestematule, au doar acela este idol, care are întru sine putere dumnezeiască? Pentru că puterea aceea ce este în el, primește de la noi jertfe și ne dăruiește nouă mîntuire". Zis-a către dînsul sfîntul: "Oare vei voi ca, apropiindu-mă, să jertfesc dumnezeului tău și toți, văzîndu-mă aducînd jertfă, să cunoască puterea lui Dionis?" Laodichie a zis: "Închină-te și jertfește și atunci vei cunoaște puterea aceluia".

Deci, intrînd Sfîntul Mochie în capiștea idolească, s-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci și, întrarmîndu-se astfel cu arma lui Hristos asupra diavolului, a stat unde era idolul lui Dionis întărit și s-a rugat către adevăratul Dumnezeu, zicînd: "Stăpîne, Cel ce ții toată făptura și toate le-ai zidit prin Hristosul Tău; Cel ce ai rușinat pe diavolul cel înstrăinat de adevărul Tău și ai dăruit fericirea înțelepciunii celor ce se tem de Tine, Doamne, și cinstesc numele Tău cel sfînt; Cel ce ai sfărîmat idolii Babilonului și ai arătat adevărata credință a proorocului Daniil, Cel ce ai făcut zadarnic urîtul altar idolesc prin cei trei tineri ai Tăi și ai stins văpaia focului în cuptor; Cel ce ai înecat pe învîrtoșatul Faraon în adîncul mării, Cel ce ai ascultat rugăciunile lui Moise și ai scos prin toiag apă din piatră; Tu, Cel ce ești acum și ai fost și mai înainte și vei fi Împărat veșnic, auzi-mă pe mine robul Tău, că iată mă rog Ție; vino în ajutorul meu și arată puterea Ta acelora care socotesc adevărul drept minciună, să Te cunoască pe Tine unul, adevăratul și veșnicul Dumnezeu și să izgonească întunericul rătăcirii închinării de idoli!"

Astfel rugîndu-se, a strigat cu mare glas către idol, zicînd: "Dionise, netrebnic și deșert, mut și surd, îți poruncesc ție, în numele cel mare și preaslăvit al Hristosului meu, Cel ce locuiește întru cei de sus, să cazi din întărirea ta și să te întinzi pe pămînt, ca să se arate la toți neputința ta". Deci, îndată s-a cutremurat pămîntul și capiștea și a căzut idolul cu mare zgomot, risipindu-se ca praful; și au fugit afară toți cei ce erau acolo de frică și se mirau de lucrul ce se făcuse. Atunci Sfîntul Mochie a zis către antipatul Laodichie: "Iată, vezi înșelăciunea diavolească care afundă pe oameni în

moarte; deci, vino și adună praful zeului tău spre care ai nădăjduit și cunoaște în ce fel de pierzare stai".

Iar Laodichie s-a mîhnit foarte, fiindu-i jale de idolul lui, Dionis, și îndată a poruncit ca, bătînd pe sfînt, să-l arunce în cuptorul cel ars. Deci, fiind sfîntul aruncat în foc, stătea în mijlocul văpăii ca într-o grădină frumoasă și cînta binecuvîntînd pe Dumnezeu. Acolo se vedeau, împreună cu dînsul cîntînd trei bărbați, între care unul era luminos la față ca soarele și a cărui strălucire covîrșea lumina focului. Iar Sfîntul Mochie zicea în foc: "Îți mulțumesc, Stăpîne, Dumnezeul părinților noștri, Căruia toate se supun! Bine ești cuvîntat, Doamne al puterilor, Făcătorul tuturor oștilor cerești, Cel lăudat de gurile Sfinților Arhangheli, care au fost de față în văpaie cu cei trei tineri și Tu Te-ai văzut al patrulea! Rogu-mă Ție, Mîntuitorul meu, revarsă văpaia cea înfocată a acestui cuptor aprins și arde pe antipatul acesta. Pune asupra lui mînia Ta cea nesuferită și pierde-l cu iuțimea Ta, ca toți să știe că Tu ești în cer, Unul Adevăratul Dumnezeu".

Îndată văpaia din cuptor s-a întins pînă la antipat, arzîndu-l și prefăcîndu-l în cenușă împreună cu zece ostași, care stăteau înaintea lui, încît n-a rămas nici o părticică din trupurile lor, pentru că mînia lui Dumnezeu i-a pierdut. Tot poporul care era acolo s-a înfricoșat și a fugit departe de cuptor, iar sfîntul a ieșit din foc întreg și nevătămat.

După o minune preaslăvită ca aceasta, Talasie, mai marele cetății, umplîndu-se de mînie, a prins pe Sfîntul Mochie și l-a închis în temniță. După douăzeci de zile a venit în cetatea aceea alt antipat, cu numele Maxim și, înștiințîndu-se de sfînt și de pieirea lui Laodichie, s-a sfătuit cum ar putea să piardă pe mucenic. Deci, șezînd la judecată într-un loc înalt, la vederea tuturor, a pus de față pe robul lui Hristos și a zis către el: "Spune-mi numele și nașterea ta". Sfîntul a răspuns: "De voiești să știi neamul și numele meu, află că tatăl meu se numea Evfratie, iar maica mea, Evstatia, care, curățindu-mă cu Sfîntul Botez, m-au numit Mochie. Ei m-au crescut în dreapta credință creștinească, învrednicindu-mă de rînduiala preoțească în Biserica lui Hristos, Dumnezeul meu; și acum, iată, m-am apropiat de bătrînețe". Iar Maxim a zis: "Ce au fost părinții tăi?" Răspuns-a sfîntul: "Tatăl meu a fost cetățean al marii cetăți Roma, cinstit cu rînduială ostășească; iar maica mea a fost fiica antipatului Lampadie". Zis-a Maxim: "Dacă ești de așa neam cinstit, cum te-ai dat la vrăjitorie, care lucru nu este cuviincios acesteia, și ai sfărîmat pe marele zeu Dionis și pe antipatul Laodichie, prietenul împărătesc, l-ai ars și ai făcut deșarte jertfele de prăznuiri?"

Răspuns-a Sfîntul Mochie: "Nu eu, ci Atotputernicul meu Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos, a sfărîmat idolul cel fără de suflet al lui Dionis și a ars cu focul mîniei Sale pe vrăjmașul Său, Laodichie; iar eu, cu frică slujind Stăpînului meu din toată inima, mărturisesc cu gura mea preasfînt numele Lui". Maxim a zis: "Încetează de la nebunia ta și, apropiindu-te, jertfește lui Apolon, ca să nu mori rău". Mucenicul

a zis: "Rău voi muri dacă voi uita facerile de bine și scutirile adevăratului Dumnezeu, jertfind acelor care sînt idoli".

Atunci Maxim a poruncit să lege pe mucenic de două roți, ce erau rînduite spre muncire, ca, întorcînd roțile, să-l sfărîme și să-i rupă încheieturile. Dar sfîntul, muncindu-se, zicea: "Cît de dulce este dragostea cea către Dumnezeu"; iar către muncitori zicea: "Fă cu sîrguință voia tatălui tău, diavolul, pentru că doresc tot felul de munci și de morți pentru Hristos, Dumnezeul meu".

După aceea s-a rugat, zicînd: "Stăpîne, dătătorule al gîndu-rilor celor curate, ajutătorule, sprijinitorule și izbăvitorul meu, mulțumesc Ție, că m-ai învrednicit pe mine nevrednicul a intra în nevoința aceasta și mi-ai ajutat asupra diavolului. Tu ești Dumnezeu, Cel ce întărești mintea mea, ca să nu o biruiască gîndurile cele necurate; fă ca să se îndulcească întru Tine, Făcătorul meu, că mare este numele Tău, celor ce Te iubesc pe Tine".

Rugîndu-se astfel sfîntul s-au sfărîmat roatele și, dezlegîndu-se, era sănătos. Și s-au mirat de această minune toți cei ce priveau; iar muncitorul s-a rușinat ca un biruit și, aprinzîndu-se de mînie asupra mucenicului, a poruncit să-l arunce în temniță. După trei zile, scoțîndu-l la priveliște, l-au dat fiarelor să-l mănînce, dînd drumul la doi lei ce răcneau de foame. După ce leii s-au apropiat de mucenic, s-au plecat înaintea lui și, cuprinzîndu-i picioarele, i le lingeau, ca și cum le-ar fi sărutat. Poporul, văzînd acestea, a strigat: "Să se elibereze dreptul acesta, pe care Dumnezeu îl iubește și fiarele îl cinstesc".

Atunci antipatul Maxim a trimis pe mucenic la ighemonul Filipisie din Perint, cetatea Traciei, care acum se numește Eraclea, scriind toate cele ce s-a făcut cu dînsul. Acel ighemon, ținînd pe sfînt în temniță opt zile, a poruncit să-l ducă în Bizanț, ca acolo să i se taie capul. După ce l-a dus la locul cel de tăiere, mucenicul, ridicîndu-și ochii spre cer, a zis: "Bine ești cuvîntat, Doamne, Cel ce ai zidit veacurile și aduci la săvîrșire nevoințele sfinților, primește în pace sufletul meu!" Atunci s-a auzit glas din cer, zicîndu-i: "Bucură-te, Mochie, nevoitorule cel bun, care arătat ai biruit puterea muncitorului! Vino și te sălășluiește împreună cu părinții tăi în împărăția cerească. Fiindcă te-ai ostenit în lume, acum odihnește-te și te veselește în cer".

Astfel i s-a tăiat capul Sfîntului Mochie, mucenicul lui Hristos, săvîrșindu-și nevoința sa cea purtătoare de chinuri în a unsprezecea zi a lui mai, în care zi, binecredinciosul împărat Constantin îi făcea praznic, zidind o biserică în numele lui, unde a pus cinstitele lui moaște și în ziua pomenirii lui a făcut înnoirea cetății, pe care a numit-o cu numele său, Constantinopol. Deci, dacă cineva prăznuiește sfînta pomenire a mucenicului lui Hristos, Mochie, să creadă că va avea parte cu el de darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, se cuvine cinste, slavă și închinăciune în vecii vecilor. Amin.

24. VIAȚA ȘI OSTENELILE CUVIOȘILOR PĂRINȚI METODIE ȘI CONSTANTIN, EPISCOPII MORAVIEI (11 MAI)

Pe vremea împăraților grecești, luptători contra icoanelor, Leon Armeanul și Mihail Travlul, care s-a numit și Valvos, și apoi pe vremea lui Teofil, fiul lui Mihail, a fost în cetatea Tesalonicului un bărbat de bun neam și bogat, cu numele Leon, cu dregătoria ostaș și cu boieria sutaș, avînd o soție cu numele Maria. Acela a născut pe acești doi luminători ai lumii și luminători ai țărilor slavonești, pe Metodie și Constantin, care, mai pe urmă, s-a numit în sfînta schimă Chiril. Deci, Metodie slujea în cetele ostășești mai întîi ca cel mai în vîrstă și, fiind cunoscut împăratului, l-a pus voievod și l-a trimis în părțile ce se mărgineau cu slavonii.

Aceasta s-a făcut după rînduiala lui Dumnezeu, ca să învețe limba slavonească, ca cel ce avea să fie mai în urmă, învățător duhovnicesc și păstor în vremea sa. El, petrecînd în rînduiala de voievod ca la zece ani, văzînd pe de o parte deșertăciunea gîlcevilor vieții, iar pe de alta, supărîndu-se de prigonirea pe care o ridicase împăratul Teofil, luptătorul de icoane, asupra celor dreptcredincioși, a lăsat slujba de voievod și toate cele frumoase ale acestei lumi și, ducîndu-se în muntele Olimpului, s-a tuns în rînduiala monahicească și slujea Împăratului ceresc cu chipul îngeresc, luptîndu-se cu vrăjmașii cei nevăzuți ai duhurilor răutății.

Fericitul Constantin, care s-a născut după Metodie, arăta din scutece ceva minunat în sine, deoarece mama sa, după naștere, l-a dat la doică, ca aceea să-l nutrească cu sînul ei, dar el nu voia de loc să sugă lapte străin, decît numai al mamei sale; deci, părinții lui se minunau de aceasta. Cînd pruncul a fost de șapte ani și a început a învăța carte, a avut un vis minunat, pe care l-a spus tatălui și mamei sale, zicînd: "Un voievod a adunat toate fecioarele din cetatea noastră și a zis către mine: Alegeți soție dintr-acestea, pe care vei voi, ca să-ți fie ajutătoare în toate zilele vieții tale. Iar eu, căutînd, mi-am ales pe una mai frumos împodobită decît toate, cu fața luminoasă și înfrumusețată, al cărei nume era Sofia".

Părinții lui, socotind vedenia aceea și înțelegînd că fecioara Sofia este înțelepciunea lui Dumnezeu, care era să se dea pruncului, s-au bucurat cu duhul și-l învățau totdeauna cu stăruință nu numai la citirea cărților, ci și la obiceiul cel bun, plăcut lui Dumnezeu, povățuindu-l la înțelepciunea cea duhovnicească și spunîndu-i cuvintele lui Solomon: "Fiule, cinstește pe Domnul și te vei întări; păzește poruncile Lui și vei trăi. Cuvintele lui Dumnezeu scrie-le pe tăblițele inimii tale și numește înțelepciunea sora ta; iar înțelegerea să ți-o faci cunoscută, căci aceasta este mai frumoasă decît soarele și decît întocmirea luminii stelelor".

Pruncul, învățînd carte, sporea cu ținerea de minte și cu înțelegerea, mai mult decît toți vîrstnicii săi, și avea dragoste mare către Sfîntul Grigorie Cuvîntătorul de Dumnezeu, ale cărui cărți le citea totdeauna. Multe dintr-acele cuvinte și tîlcuiri le învăța pe de rost. El, închipuind o cruce pe un perete, a scris aceste cuvinte de laudă

sub acea cruce: "O, arhiereule al lui Hristos, Grigorie Cuvîn-tătorul de Dumnezeu, tu ai fost om cu trupul, iar cu viața te-ai arătat ca un înger; cu gura ta ai preamărit cu laude pe Dumnezeu, ca Serafimii; iar cu învățăturile tale cele dreptcredincioase ai luminat toată lumea. Deci, te rog, primește-mă și pe mine, care cad la Tine cu credință și cu dragoste; fii mie părinte, învățător și luminător".

Într-acea vreme, murind împăratul Teofil, a urmat la împă-răție după el, Mihail, fiul său, cu maica sa cea binecredincioasă, împărăteasa Teodora. Lui Mihail, fiind încă prunc, i-a pus pe lîngă el trei boieri mari: Manoil, păzitorul palatului, Teoctist, patriciul și Dromi, logofătul. Acest logofăt cunoștea pe părinții lui Metodie și al lui Constantin, care, auzind de istețimea minții copilului Constantin, a trimis după el ca să învețe împreună cu tînărul împărat Mihail, care învăța carte, ca, privind împăratul la istețimea minții lui Constantin, să se sîrguiască singur a învăța degrabă. Constantin s-a bucurat de aceasta foarte, și pe cale se ruga lui Dumnezeu cu rugăciunea lui Solomon, zicînd: "Dumnezeul părinților și Domn al milei, Care ai făcut pe om, dă-mi înțelepciunea care șade pe scaunele Tale și nu mă lepăda pe mine de slugile Tale, căci eu sînt sluga Ta și fiul slujnicei Tale; fă-mi să cunosc ce este plăcut Ție și să slujesc Ție, Dumnezeul meu, în toate zilele vieții mele".

Și, ducîndu-l în Constantinopol și fiind dat dascălilor împără-tești, degrabă a învățat înțelepciunea cea din afară: gramatica, facerea de stihuri a lui Homer, retorica, filosofia, aritmetica, astronomia, muzica și toate meșteșugurile elinești, încît era de mirare dascălilor săi pentru atîta istețime a minții sale. Și s-a numit mai pe urmă filosof, deoarece sporise în înțelepciune mai mult decît alții. El nu era înțelept numai în limba elinească, ci și în alte limbi, pentru că învățase bine scriptura elinească și vorbirea siriană și se deprinsese și cu alte limbi străine. Pentru acestea îl iubea foarte logofătul, întîi pentru înțelepciune; iar al doilea pentru întreaga înțelepciune, cum și pentru obiceiurile cele îmbunătățite, de care era plin pruncul, cel ce venise acum în vîrstă desăvîrșită; pentru că darul lui Dumnezeu locuia în limba lui cea curată, povățuindu-l la tot lucrul bun.

Stăpînul său, logofătul, văzînd acest lucru într-însul, îl cinstea foarte mult și pentru aceasta, Constantin era cel întîi păzitor de casă în curtea logofătului, avînd stăpînire peste toți și umbla cu îndrăzneală și fără opreală în împărăteștile palate oricînd ar fi voit. Această stăpînire i se dăduse, fiindcă era iubit și de împărat.

La acel logofăt era o fecioară frumoasă, fiică duhovnicească primită din scăldătoarea Sfîntului Botez. Acea fecioară era de neam mare, pe care părinții săi i-o dăduseră întru a sa purtare de grijă. Deci, logofătul voia s-o însoțească cu Constantin, și pentru aceasta se ostenea în tot chipul, îndemnînd la căsătorie pe Constantin cu multe cuvinte și făgăduindu-i împreună cu bogăția de la împăratul și cinstea de mare boierie.

Dar, fericitul Constantin, fugind de lume și de toate cele din lume, s-a dus în taină la gura Boazului, și acolo, intrînd într-o mănăstire, a luat pentru sineși chipul

monahicesc. Deci, a fost pentru dînsul mare cercetare, nu numai de la logofăt, dar și de la împărat. Abia după șase luni l-au aflat pe el, ca pe o vistierie ascunsă, în sînul monahicesc. Deci, luîndu-l cu sila din mănăstire, l-au dus în Constantinopol, ca să nu fie făclia sub obroc, ci în sfeşnic, silindu-l astfel să ia treapta preoțească în zilele preasfințitului patriarh Metodie, cînd încetase eresul luptei împotriva icoane. Apoi a pus pe Constantin ca bibliotecar în biserica cea soborni-cească a Sfintei Sofii și dascăl de filosofie. Iar după puțină vreme, agarenii ce stăpîneau Siria, pe vremea împăratului Teofil, au biruit puterea oştirii greceşti, cu voința lui Dumnezeu, stricînd preafrumoasa cetate Amoreea, precum se pomeneşte de aceasta în ziua a şasea a lunii lui martie, întru pătimirea sfinților 142 mucenici din Amoreea, despre care s-a mai scris. Turcii, mîndrindu-se de puterea lor, batjocorind pe creştini, au trimis la Constantinopol ocară asupra Preasfintei Treimi, zicînd: "Cum voi, creştinii, ziceți că este Unul Dumnezeu, dar Îl despărțiți pe Acela în trei şi mărturisiți pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh. Dacă puteți să ne arătați această închipuire, apoi să trimiteți la noi astfel de oameni care ar putea să vorbească cu noi și să ne dovedească credința voastră".

Împăratul, sfătuindu-se cu preasfințitul patriarh, a trimis la saracini pe Constantin filosoful, dîndu-i doi asincriți (dregători) înțelepți. Fericitul, ducîndu-se acolo și rîvnind apostoleşte după Hristos, dorea să pătimească pentru Dînsul. Deci, ajungînd în cetatea stăpînitorului saracinilor, care se numea Samara, aproape de rîul Eufratului, în care locuia stăpînitorul Amirmumi, a aflat acolo și creştini, care petreceau între saracini. Şi erau zugrăvite pe uşile lor, dinafară, chipuri diavoleşti din porunca stăpînitorului saracinilor; pentru că aici, îngrețoşîndu-se de creştini ca de nişte vrăjmaşi, a poruncit să-i aibă de ocară şi de batjocură. Pentru aceea a poruncit să fie închipuit un diavol pe uşile fiecărui creştin. Deci, au zis saracinii către Constantin, filosoful creştinesc: "Filosofule, oare poți să cunoşti ce semn este acesta?" El le-a răspuns: "Văd însemnate chipuri de diavoli și mi se pare că înăuntru viețuiesc creştini; iar diavolii, neputînd să viețuiască înăuntru cu creştinii, fug de dînşii și petrec afară; deci, unde nu sînt aceste chipuri diavoleşti, acolo este dovedit lucru, că înlăuntru viețuiesc oamenii cei uniți cu dînşii.

Constantin, fiind odată la masă în palatele domneşti, înțelepții saracinilor au zis către dînsul: "Vezi, filosofule, acest minunat lucru, că proorocul Mahomed ne-a adus bună învățătură de la Dumnezeu și a întors pe mulți oameni, încît toți ne ținem tare de legea lui, necălcînd nimic. Iar voi, creştinii, ținînd legea lui Hristos, unul crede aşa, altul altfel, și fiecare face precum îi place; pentru că sînt atît de mulți între voi care vă deosebiți cu credința și cu viața, încît fiecare crede și învață într-alt chip și își rînduieşte viața într-altfel, precum sînt cei ce se numesc monahi, care poartă haine negre, deşi toți se cheamă creştini".

Fericitul Constantin răspunse: "Două lucruri mi-ați spus înainte: despre credința creştinească în Dumnezeu și despre legea lui Hristos care se împlineşte prin lucruri, şi cum că nu cred și petrec într-un fel cei ce se numesc creştini. Deci, vă răspund mai întîi despre credință. Dumnezeul nostru este ca noianul mării, lărgime

și adîncime nemăsurată; pentru că este neajuns de mintea omenească și negrăit prin cuvintele omenești, precum a zis de Dînsul Sfîntul Prooroc Isaia: *Neamul Lui cine-l va spune*... De unde și Sfîntul Apostol Pavel, învățătorul nostru, a strigat: "O, adîncul bogăției, al înțelepciunii și al cunoștinței lui Dumnezeu! Cît sînt de negrăite judecățile Lui și nenumărate căile Lui!"

Dintr-acel noian intră mulți din cei care se sîrguiesc a căuta pe Dumnezeu. Și cei ce sînt puternici la minte și au cîștigat ajutor pe Dumnezeu, aceia înoată fără primejdie pe marea cea neajunsă a lui Dumnezeu și află bogăția cunoștinței și a mîntuirii. Iar cei ce sînt slabi la minte și s-au lipsit de ajutorul lui Dumnezeu, umblînd după singură părerea lor, aceia, ca în niște corăbii putrede de înotare urcîndu-se, se ispitesc ca să înoate pe acel noian și, neputînd, unii se îneacă, căzînd în eresuri și rătăciri, iar alții abia răsuflă de osteneli, învăluindu-se de nedumerire și de îndoire. De aceea, mulți dintre creștini - precum ziceți - se deosebesc cu credința. Deci, astfel am zis și despre credință. Iar despre fapte, vă adeveresc așa: Legea lui Hristos nu este alta, fără numai aceeași pe care a dat-o Dumnezeu lui Moise în Sinai, adică a nu ucide, a nu fura, a nu desfrîna, a nu pofti și celelalte, pentru că a zis Dumnezeul nostru: *N-am venit să stric legea, ci să o împlinesc.*

Deci, suindu-ne spre desăvîrșire, ne-a dat sfat de viață curată, fără de însurare, păzirea fecioriei și alte lucruri alese spre plăcerea lui Dumnezeu cea mai bună, care sînt conducătoare la viață prin calea cea strîmtă și cu scîrbe. Însă nu ne silește la aceasta; pentru că Dumnezeu a zidit pe om între cer și pămînt, între îngeri și dobitoace; deci, l-a despărțit cu cunoștința și cu mintea de animale, iar cu mînia și cu pofta l-a despărțit de îngeri și i-a dat voie să facă orice voiește; și de care se apropie, cu aceea se unește. Astfel se împărtășește cu îngerii, slujind lui Dumnezeu, precum îl învață înțelegerea lui cea minunată, sau se face părtaș cu dobitoacele cele fără de minte, slujind fără înfrînare poftelor trupești. De vreme ce Dumnezeu a făcut pe om de sine stăpînitor, de aceea voiește ca noi să ne mîntuim prin voia noastră, iar nu cu silă; deci, zice: *Cel ce voiește să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea sa și să-mi urmeze Mie*.

Așadar, creștinii care cred în Dumnezeu, călătoresc spre El cu înțelegere; unii prin cale mai lesnicioasă, adică prin legea firii, viețuind cu înțelepciune în cinstită însoțire; iar alții, sîrguindu-se a fi mai fierbinți către El și mai desăvîrșiți robi al Lui, se ating de firea cea mai înaltă a viețuirii, asemenea cu a îngerilor, și petrec cale strîmtă. Pentru aceea unii dintre creștini se deosebesc cu viața. Credința și legea voastră nu are nici un fel de greutate; nu este ca o mare, ci ca un pîrîu mic, pe care fiecare, și mare și mic, poate să-l pășească fără de osteneală mare. În legea și credința voastră nu este un lucru dumnezeiesc, adică insuflat de Dumnezeu, ci numai obiceiuri omenești și socoteală trupească, pe care puteți cu înlesnire să le faceți. Mahomed, dătătorul vostru de lege, nu a pus vreo poruncă grea de purtat, neoprindu-vă de la mînie și poftele cele fără de rînduială, ci mai ales v-a dat voie la toate. De aceea, toți cu un gînd vă țineți de legea lui, ca una ce este dată după poftele voastre.

Dar Mîntuitorul nostru Hristos n-a făcut așa, pentru că, singur fiind preacurat și izvor a toată curăția, voiește ca și robii Lui să viețuiască curat, ferindu-se de toate poftele, și să se apropie cu curățenie de Cel curat, căci *în împărăția Lui nu va intra nici un lucru necurat*. Înțelepții saracinilor au mai zis: "Cum voi, creștinii, Îl despărțiți pe Dumnezeu în trei și ziceți că este unul, adică: Tată, Fiu și Duh; și dacă Dumnezeu poate să aibă Fiu, apoi dați-i Lui femeie, ca să se rodească din El mai mulți dumnezei".

Răspuns-a filosoful creștinesc: "Nu batjocoriți Treimea cea dumnezeiască, pe Care ne-am învățat a o mărturisi de la Sfinții Prooroci cei de demult și de care nici voi nu vă lepădați, fiindcă țineți împreună cu ei tăierea împrejur. Tatăl, Fiul și Duhul Sfînt, sînt trei ipostasuri, iar ființa este una; după cum soarele cel văzut pe cer, este zidit de Dumnezeu în chipul Sfintei Treimi, deoarece trei lucruri sînt în el: rotunjimea, raza și căldura; tot astfel sînt și în Sfînta Treime: Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh. Rotunjimea soarelui este închipuirea lui Dumnezeu Tatăl, căci precum rotunjimea nu are sfîrșit, nici început, tot așa și Dumnezeu este fără de început și fără de sfîrșit; și, precum din rotunjimea soarelui ies razele și căldura, tot asemenea din Dumnezeu-Tatăl se naște Fiul și iese Sfîntul Duh. Raza care iese din soare și luminează toată partea cea de sub cer, este închipuirea lui Dumnezeu-Fiul, Cel născut din Tatăl și arătat în lumina de sub cer. Căldura soarelui, care iese din aceeași rotunjime împreună cu raza, este întru asemănarea lui Dumnezeu-Duhul Sfînt, Care din Același Tată împreună cu Fiul, are ieșirea mai înainte de veci; deși se trimite vremelnic la oameni, precum s-a trimis Sfinților Apostoli în chipul limbilor de foc. Deci, soarele, care se alcătuiește din trei lucruri: din rotunjime, din rază și din căldură, nu se desparte în trei sori, deși fiecare lucru își are deosebirea sa, pentru că alta este rotunjimea soarelui, alta este raza lui și alta căldura, însă nu se zic trei sori, ci un soare. Tot așa și Sfînta Treime, deși are trei fețe: a Tatălui, a Fiului și a Sfîntului Duh, dumnezeirea nu se desparte în trei dumnezei, ci unul este Dumnezeu.

Căci și strămoșul Avraam - a cărui tăiere împrejur o păziți - cînd i s-a arătat Dumnezeu la stejarul Mamvri, de vă aduceți aminte de Scriptura care povestește aceasta, I s-a arătat în trei fețe. Și, privind Avraam cu ochii, a văzut trei bărbați stînd lîngă el, și s-a închinat pînă la pămînt și a zis: *Doamne, de am aflat dar înaintea Ta, să nu treci pe robul Tău*. Iată, socotiți, el vedea trei bărbați și vorbea Unuia singur, zicînd: *Doamne, de am aflat dar înaintea feței Tale...*, pentru că a cunoscut acel sfînt strămoș, că Dumnezeu este în trei fețe.

Deci, înțelepții saracinilor tăceau neștiind ce să răspundă împotriva acestora. Apoi au zis: "Cum ziceți voi, creștinii, că Dumnezeu S-a născut din femeie? Oare poate Dumnezeu să Se nască din pîntece femeiesc?" Răspuns-a filosoful: "Nu din o femeie proastă, ci dintr-o fecioară nemăritată și preacurată S-a născut Dumnezeu-Fiul, prin lucrarea Sfîntului Duh, Care, în preacuratul și preasfîntul pîntece fecioresc, a țesut trupul lui Hristos-Dumnezeu și mai presus de fire a înființat întruparea și nașterea Cuvîntului Tatălui. Căci, Fecioara, care L-a zămislit pe El din Duhul Sfînt, precum mai înainte de naștere a fost fecioară, tot astfel și în naștere și după naștere a

rămas fecioară curată. Deci, așa a voit Dumnezeu și la voia Lui se supune toată firea cea zidită; pentru că unde voiește Dumnezeu, acolo se biruiește rînduiala firii. Iar cum că S-a născut Hristos din Curata Fecioară, prin Duhul Sfînt, mărturisește și proorocul Mahomed, scriind astfel: "S-a trimis Duhul Sfînt la Fecioara cea curată ca, împreună sălășluindu-se cu El, să nască Fiu".

Saracinii au zis: "Nu ne împotrivim noi la aceasta, cum că Hristos S-a născut din fecioară curată; dar nu-L socotim pe El că este Dumnezeu". Răspuns-a fericitul: "Dacă Hristos ar fi fost un om de rînd, iar nu Dumnezeu, apoi ce trebuință era ca Duhul Sfînt să lucreze zămislirea unui om simplu în pîntecele curat al Fecioarei? Pentru că omul cel prost se naște din femeie măritată, iar nu din Fecioară neispitită de nuntă; deci, se zămislește după fire din bărbat, iar nu din venirea și lucrarea cea deosebită a Sfîntului Duh".

Saracinii au zis: "Dacă Hristos este Dumnezeul vostru, apoi pentru ce nu faceți precum vă poruncește Acela? Căci vă porun-cește să vă rugați pentru vrăjmași, să faceți bine celor ce vă urăsc și vă prigonesc pe voi, să întoarceți fața celor ce vă bat... Dar voi nu faceți așa, ci faceți cele potrivnice, pentru că asupra celor ce vă fac vouă unele ca acestea, vă ascuțiți armele și îi ucideți în război".

Fericitul Constantin a zis: "Dacă în vreo lege vor fi scrise două porunci și se vor da oamenilor să le împlinească, care va fi omul cel mai adevărat păzitor de lege? Cel ce a săvîrșit numai o poruncă? Sau cel ce le îndeplinește pe amîndouă?" Răspuns-au saracinii: "Este mai bun acela care îndeplinește amîndouă poruncile". Zis-a filosoful: "Hristos-Dumnezeul nostru, Cel ce ne-a poruncit să ne rugăm și să facem bine celor ce ne fac strîmbătate, Acela a zis și aceasta: "Nimeni nu poate să arate în viață o mai mare dragoste, decît acela ce-și pune sufletul pentru prieteni. Deci, noi răbdăm toate primejdiile cele ce ni se fac nouă; iar în cele de obște ne apărăm unul pe altul, punîndu-ne sufletele noastre, ca nu cumva voi, supunînd pe frații noștri, să-i robiți împreună cu trupu-rile și sufletele lor, silindu-i la fapte rele și potrivnice lui Dumnezeu".

Saracinii iarăși au zis: "Hristos al vostru a dat dajdie pentru Sine și pentru alții; iar voi, pentru ce nu faceți acest lucru și nu voiți să dați dajdie? Dacă vă apărați unul pe altul, apoi să dați dajdie pentru frații voștri limbii noastre ismailitenești cea atît de mare și tare". Grăit-a filosoful: "Dacă cineva umblă în urma învățătorului său și voiește a umbla; iar altcineva, întîmpinîndu-l, îl întoarce, nelăsîndu-l să meargă după învățător, ci îi poruncește să meargă aiurea, oare acela este prietenul sau vrăjmașul lui?" Ei au răspuns: "Este vrăjmaș". Zis-a filosoful: "Hristos, cînd a dat dajdie, care împărăție era într-acea vreme, ismailitenească sau romană?" Iar ei au zis: "Romană". Filosoful: "Deci noi, urmînd învățătorului nostru Iisus Hristos, dăm dajdie împăratului Celui ce șade în Roma cea nouă și stăpînește și pe cea veche, iar căutînd de la noi dajdie, ne abateți de la urmarea lui Hristos și vă faceți vouă vrăjmași".

Niște întrebări și răspunsuri ca acestea i s-au pus lui Constantin mai multe zile; dar în întrebările cele cu înțelepții saracinilor, a rămas nebiruit filosoful creștin, ajutîndu-i dumnezeiescul dar. Iar saracinii au rămas rușinați de dînsul în toate cuvintele împotrivă și în socoteala lor. După aceea, neputînd să biruiască în cuvinte pe cel nebiruit, i-au dat în taină să bea otravă de moarte. Însă Domnul a zis: *Dacă veți bea ceva de moarte, nu vă va vătăma...* Acela a păzit pe robul Său întreg și nevătămat și l-a întors sănătos, eliberîndu-l cu cinste și cu daruri boierul saracinilor.

După ce s-a întors fericitul Constantin la Constantinopol, a luat laudă de la împărat și de la sfințitul patriarh pentru osteneala sa cea plăcută lui Dumnezeu. Deci, s-a așezat la un loc liniștit și lua aminte de mîntuirea sa, avînd hrană din purtarea de grijă a lui Dumnezeu spre Care nădăjduia. Iar cele ce Dumnezeu îi trimitea prin oamenii cei iubitori de Hristos, din acele mîncări el nu lăsa nimic pe a doua zi, ci, după obișnuita gustare a hranei, le împărțea pe toate săracilor; pentru că nădăjduia spre Dumnezeu, Cel ce Se îngrijește de toți în toate zilele și Care deschide cu bunăvoință mîna Sa și satură pe tot cel viu.

Sosind vremea unui praznic oarecare, slujitorul lui se mîhnea că nu avea nimic la acea cinstită zi. Atunci fericitul Constantin a zis către dînsul: "Cel ce a hrănit mai mulți ani în pustie oarecînd pe israeliteni, oare Acela nu poate să ne hrănească și pe noi în această zi? Ci, ducîndu-te, cheamă fără de îndoială la noi la masă măcar cinci săraci, și să așteptăm mila lui Dumnezeu, că nu ne va lăsa pe noi". Sosind ceasul prînzului, a adus la dînsul un om oarecare zece galbeni și o sarcină cu tot felul de mîncări. Iar el, primind acelea, a dat laudă lui Dumnezeu, purtătorul său de grijă. După aceea s-a dus în Olimp, la Metodie, fratele său cel mare, și a început a viețui în pustnicie împreună cu dînsul în nevoințele monahicești, petrecînd în rugăciuni și îndeletnicindu-se totdeauna cu citirea cărților.

În vremea aceea au venit la împăratul Mihail soli de la cozari, zicînd: "Noi de la început știm pe un Dumnezeu, Care este peste toate și Aceluia ne rugăm, închinîndu-ne la răsărit; însă ținem oarecare obiceiuri de rușine, fiindcă evreii ne îndeamnă să luăm credința lor și mulți din noi au trecut la credința evreiască". Asemenea și saracinii ne pleacă la credința lor, zicînd: "Credința noastră este mai bună decît a tuturor neamurilor". Pentru aceea, de la voi căutăm sfatul cel de folos nouă, cu care ținem vechiul prieteșug cu dragoste și cerem să trimiteți la noi vreun bărbat cărturar, care să poată a se întreba cu evreii și cu saracinii și, de-i va birui, apoi vom primi credința voastră.

Atunci împăratul Mihail cu preasfințitul patriarh Ignatie, următorul Sfîntului Metodie, făcînd cercare pentru filosoful Constantin, l-a chemat de la muntele Olimpului și dorea să se ducă la cozari spre propovăduirea lui Hristos. Iar el, care dorea chiar a și muri pentru Hristos, a voit cu osîrdie calea aceea și a rugat pe fratele său, pe fericitul Metodie, ca pe cel ce știa parte din limba slavonească, să meargă împreună cu dînsul la ascultarea apostolească, ca să lumineze pe cei necredincioși cu lumina sfintei credințe. Deci, Metodie nu s-a lepădat a merge cu dînsul pentru Hristos

și s-au apucat amîndoi de călătorie, ca unul prin binecuvîntatele cuvinte, iar celălalt cu rugăciunea cea primită de la Dumnezeu să poată mîntui sufletele cele pierdute, ajutîndu-le lor dumnezeiescul dar. Ajungînd la cetatea Hersonului, care se mărginește cu cozarii, a zăbovit acolo multă vreme, pînă ce a învățat bine limba slavonească. Tot acolo s-au deprins și cu limba evreiască, aducînd la Sfînta Credință și la Botez pe un samarinean cu fiul lui.

Auzind de moaștele Sfîntului sfințit Mucenic Clement, papă al Romei, cum că zac în mare, a îndemnat pe episcopul Hersonului spre căutarea acelor cinstite moaște, pentru care se povestește astfel: cînd Sfîntul Clement a fost surghiunit de la Roma la Herson, mult popor s-a întors la Hristos. Avhidian, ighemonul, din porunca cezarului Traian, l-a înecat în mare, legîndu-i de grumaz o ancoră de fier, ca să nu poată afla creștinii trupul lui; iar credincioșii stăteau pe mal, tînguindu-se și privind la înecarea sfîntului. După aceasta, doi ucenici ai lui mai credincioși, Cornelie și Fib, au grăit către creștini: "Să ne rugăm cu un suflet ca Domnul să ne arate cinstitul trup al mucenicului".

Rugîndu-se către Dumnezeu poporul creștinesc, s-a depărtat marea în sînurile sale ca la trei stadii, iar poporul a aflat o cămară de marmură în chip de biserică făcută de Dumnezeu, și acolo zăcea trupul sfîntului, iar ancora cu care îl înecase zăcea aproape de dînsul. Deci, voind credincioșii să ia de acolo acel cinstit trup, s-a făcut descoperire ucenicilor lui, cei pomeniți mai înainte, ca să lase să stea acolo trupul sfîntului, deoarece în tot anul la pomenirea lui se va depărta tot așa marea pînă la șapte zile, dînd cale celor ce vor voi să meargă la închinăciune. Și s-a făcut așa vreme de șapte sute de ani, de la împărăția lui Traian pînă la împărăția lui Nichifor, împăratul grecesc. Apoi, pentru păcatele omenești, marea a încetat de a se trage în lături în vremea împărăției lui Nichifor. Și din această pricină era mîhnire între creștini.

Trecînd după aceea mai mult de cincizeci de ani, fericiții frați Constantin și cu Metodie s-au dus la Herson și se sîrguiau pentru aflarea cinstitelor moaște ale Sfîntului Clement, îndemnînd spre aceasta și pe fericitul Gheorghe, episcopul Hersonului. Acesta s-a dus întîi la Constantinopol, la împărat și la patriarh, înștiințîndu-i de aceasta și, primind sfat de la dînșii, a luat de acolo tot clerul bisericii Sfînta Sofia. Apoi, ducîndu-se la Herson, a mers la marginea mării cu acești fericiți învățători, Metodie și Constantin, și cu tot poporul, cu psalmi și cu cîntări, voind să-și cîștige dorința. Dar nu s-a desfăcut apa. Iar după apusul soarelui, a intrat într-o corabie și la miezul nopții a strălucit o lumină din mare și s-a arătat deasupra apei mai întîi capul, iar după aceea toate moaștele Sfîntului Clement; și, luîndu-le, le-au pus în corabie și, ducîndu-le în cetate cu cinste, le-au pus în biserica Sfinților Apostoli, din care fericiții Constantin și Metodie, luînd o părticică oarecare, au purtat-o la dînșii totdeauna, pînă ce au dus-o la Roma.

După aceasta s-a dus la cozari, unde a fost primit cu cinste de boierul Cagan Cozarnicul, căci avea către Cagan scrisoare de la împăratul grecilor. Acolo fericitul

Constantin a avut prilej să vorbească mult cu iudeii și cu saracinii; căci dînsul avea mai multă învățătură decît Metodie, care nu-și petrecuse anii tinereților în învățătură, ci s-a îndeletnicit cu puterea de voievod pe care o avea și cu lucrurile poporului, mai mult decît cu citirea cărților. Iar Constantin s-a ocupat din tinerețe cu învățătura și cu încercarea înțelepciunii, fiind foarte iscusit în dumnezeiasca Scriptură, puternic în cuvinte și gata să dea răspuns la orice întrebare.

Deci, Constantin pentru toate se întreba cu necredincioșii, iar Metodie ajuta lui Constantin cu rugăciunea sa cea plăcută lui Dumnezeu. Unul din cozari a zis către dînsul: "Voi, grecii, aveți obiceiul rău, pentru că puneți la voi pe un împărat în locul altuia dintr-alt neam, iar nu din neam împărătesc, precum acum ați pus împărat, după Nichifor, pe Mihail Curopalatul, care a fost unul din boieri. Apoi, lepădîndu-l pe acela, ați pus pe Leon Armeanul, care a fost din neam prost. Și, ucigîndu-l și pe acela, ați pus pe Mihail Travlul, care era de neam din Amoreea. Pe cînd la noi nu este așa, deoarece avem singuri cogani din ai noștri, (sau împărați) adică din casa și din neamul coganilor, și nu împărățește cineva într-alt chip, de nu va fi din seminția împărătească. Iar fericitul Constantin a răspuns la aceasta cu cuvinte scurte: "Rău a făcut oare Dumnezeu cînd a lepădat pe neplăcutul Lui împărat, Saul, iar pe David, bărbatul cel după inima Sa, l-a adus de la turmele dobitoacelor?" Auzind acestea cozarul, a tăcut.

După aceea a zis iarăși cozarul: "Voi țineți cărțile în mîini, spuneți pilde dintr-însele; iar noi nu facem așa, ci grăim din gusturile noastre toată înțelepciunea, nemîndrindu-ne în scripturi precum vă mîndriți voi, că avem înăuntru înțelepciunea, ca și cum ar fi înghițită în noi". Grăit-a Constantin: "De ai întîmpina vreun om gol, care ar zice: Am multe haine, aur și averi! Oare l-ai crede, văzîndu-l gol și neavînd nimic în mîini?" Cozarul răspunse: "Ba nu, că dacă ar fi avut ceva n-ar fi umblat gol". Grăit-a Constantin: "Dacă tu ai înghițit toată înțelepciunea, precum te lauzi, atunci spune-mi cîte neamuri au trecut de la Adam și de la Moise și care neam și în care parte a pămîntului și-au avut stăpînirea lor". Și cozarul, neputînd să răspundă la această întrebare, a tăcut.

Iar Constantin a spus mai departe: "Deci, prietene, nici eu nu te cred că ai fi înghițit toată înțelepciunea și ai fi înțelept fără de cărți!" Și cînd era la masă, coganul, luînd un pahar, a zis: "Să bem în numele unui Dumnezeu, Care a făcut toată făptura". Iar Constantin, filosoful cel creștin, luînd un pahar a zis: "Voi bea în numele Unui Dumnezeu și al Cuvîntului Lui, prin Care cerul s-a întărit și al Duhului cel de viață făcător, prin care se ține împreună toată puterea făpturii celei zidite". Zis-a Cagan: "De asemenea, ținem la Dumnezeul Cel ce a zidit toată făptura; decît numai întru aceasta ne deosebim, că voi slăviți Treimea, iar noi slăvim pe unul Dumnezeu, precum învață și cărțile evreiești". Grăit-a filosoful: "Dacă vă învățați din cărțile evreiești a cunoaște pe Unul Dumnezeu, apoi din aceleași cărți o să cunoașteți și pe Sfînta Treime, deoarece cărțile evreiești propovăduiesc în proorocii, pe Cuvîntul și pe Duhul, precum zice proorocul și împăratul David: *Cu Cuvîntul Domnului cerurile s-au întărit și cu Duhul gurii Lui toată puterea lor*.

Iată, aici se văd arătate trei într-o Unime: Domnul, Cuvîntul Lui și Duhul. Domnul este Dumnezeul-Tatăl, Cuvîntul este Dumnezeul-Fiul, iar Duhul gurii Domnului este Dumnezeu-Duhul Sfînt; însă, precum nu sînt trei Domni, ci Unul Domnul împreună cu Cuvîntul și cu Duhul Său, tot așa nu sînt trei Dumnezei într-o dumnezeire, ci Unul este Dumnezeu cinstit; deci, socotește de aici, dacă cineva, făcîndu-ți ție cinste, nu ți-ar cinsti cuvîntul tău și duhul gurii tale, ci le-ar avea pe acelea în trecere cu vederea fără de cinste, iar altul pe toate aceste trei, adică pe tine, pe cuvîntul tău și pe duhul gurii tale, le-ar avea într-o cinste, apoi care dintre amîndouă ar fi adevărat cinstitor al feței tale cele împărătești?" Iar el a răspuns: "Cel ce are toate aceste trei întocmai întru cinste".

Filosoful a răspuns: "Deci, și noi sîntem cinstitori de Dumnezeu, mai adevărați și mai buni decît voi, cei ce cinstesc pe Sfînta Treime, întocmai ca pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh. La aceasta ne-am învățat din cărțile prorocești, căci și Sfîntul Prooroc Isaia aduce înlăuntru pe Dumnezeul-Fiul, zicînd: "Ascultă-mă pe mine, Iacove și Israele, pe care eu te chem; eu sînt cel întîi și eu sînt în veci. Și acum Domnul m-a trimis pe mine și Duhul Lui". Acest cuvînt al Sfintei Scripturi, l-au arătat luminat părinții noștri cei de demult. Căci cine este Cel trimis, dacă nu Fiul? Și de cine este trimis, dacă nu de Tatăl și de Sfîntul Duh al Tatălui?"

Printre cei ce stăteau înaintea lui Cagan, erau o mulțime de iudei; aceia au zis către fericitul Constantin: "Filosof al creștinilor, spune nouă, cum poate parte femeiască să încapă în pîntece pe Dumnezeu, spre Care nu este cu putință a căuta, nicidecum să-L nască?" Filosoful, arătînd cu degetul spre Cagan și spre sfetnicul lui dintîi, a grăit: "Dacă cineva ar fi zis, că acest întîi sfetnic nu poate să primească în casa sa pe Cagan și să-l ospăteze, iar cel mai de pe urmă rob al lui poate să-l primească și să-l ospăteze, cum să-l numesc pe acela ce a grăit așa, nebun sau cuminte?" Iar iudeii au zis: "Foarte nebun este unul ca acela".

Filosoful i-a întrebat iarăși pe ei: "Ce este mai cinstit sub cer dintre toate făpturile cele văzute?" Zis-au iudeii: "Omul este cel mai cinstit decît toată zidirea văzută, de vreme ce are suflet înțelegător și este zidit după chipul lui Dumnezeu". Atunci filosoful a zis: "Neînțelegători sînt aceia care grăiesc că este lucru cu neputință ca în pîntecele firii omenești să încapă Dumnezeu, pe care în rugul lui Moise Îl știu încăput. Dar rugul, fiind făptură neînsuflețită și nesimțitoare, oare este mai cinstită decît făptura cea simțitoare și înțelegătoare, care este cinstită cu sufletul după asemănarea lui Dumnezeu? În vifor, în nor, în fum și în foc încăpea Dumnezeu, cînd se arăta lui Iov, lui Moise și lui Ilie. Lucrul acesta este de mirare, că în făptura cea mai cinstită și însuflețită a încăput Hristos, vrînd să se arate pe pămînt, cu oamenii să petreacă și să-i tămăduiască de rănile morții, care s-au pricinuit neamului omenesc prin păcatul lui Adam. Căci pentru o zidire mai cinstită ca aceasta a neamului omenesc, care căzuse în stricăciunea păcatului și a morții, de la cine putea să se dea tămăduire și înnoire, dacă nu de la Însuși Făcătorul? Răspunde-mi, au nu a zis David mai înainte: Trimis-a Cuvîntul Său și i-a vindecat pe ei? Căci Cuvîntul Tatălui, adică Fiul, venind, a vindecat firea omenească. Și cum acest Cuvînt al Tatălui ar fi putut

să vindece pe om, dacă nu s-ar fi lipit ca un plasture de om, prin unirea cu întruparea Lui? Oare vreun doctor, vrînd să tămăduiască vreun om rănit, nu lipește plasturele de omul cel bolnav și nu de lemn sau de piatră?

Deci și Dumnezeu a lipit pe Cuvîntul Său Cel Unul Născut, nu de lemn - deși în rugul cel dintre copaci a fost văzut nears -, nici de piatră -, deși în munții cei de piatră ai Sinaiului și în Horeb a fost văzut de Moise și Ilie -, dar l-a lipit ca pe un plasture tămăduitor, de omul cel cuprins de durerea păcatului celui de moarte și l-a împreunat tare, binevoind a Se sălășlui prin lucrarea Duhului Său cel Sfînt în pîntecele cel curat și fecioresc, iar a se întrupa și a se naște dintr-o femeie oarecare. După cum a zis mai înainte Isaia: "*Iată, fecioara va zămisli în pîntece și va naște Fiu și vor chema numele Lui, Emanuel, care se tîlcuiește cu noi este Dumnezeu*. Proorocul acesta povestește că Dumnezeu-Fiul S-a născut pe pămînt din Fecioară curată și nemăritată.

Cum că era de trebuință ca Dumnezeu să Se sălășluiască în ea, pentru mîntuirea noastră, aduceți-vă aminte că Ahila, rabinul vostru, zice că este scris în cărțile voastre, că Moise, întinzîndu-și mîinile în muntele cel pietros și în glasul trîmbiței, a zis în rugăciunea sa către Dumnezeu: "Nu te mai arăta nouă, Doamne, ci sălășluiește-Te în pîntecele noastre, ridicînd păcatele noastre". Deci, dacă Moise ruga pe Dumnezeu, ca să se sălășluiască în pîntecele noastre, apoi pentru ce vă împotriviți voi nouă, celor ce mărturisim aceasta? Căci Dumnezeu S-a sălășluit în pîntece femeiesc și s-a născut nu din femeie simplă, ci dintr-o Fecioară curată, fără de prihană și neispitită de nuntă. El se sălășluiește în pîntecele noastre, cînd noi, creștinii, ne împărtășim cu Hristos, întru jertfa cea de Taină. Deci, acum s-a împlinit acea rugăciune de demult a lui Moise, care este scrisă în cărțile voastre; și, după mărturia rabinului vostru, Ahila, s-a sălășluit în pîntecele noastre, ridicînd păcatele noastre".

Sfîrșindu-se prînzul, toți s-au risipit hotărîndu-le ziua în care iarăși avea să vorbească despre toate acestea. Sosind ziua aceea, s-au adunat, iar Cagan a șezut la locul său și a poruncit lui Constantin și lui Metodie, dascălii cei creștini, să șadă; și au zis către dînșii iudeii: "Spuneți-ne nouă, care lege a dat-o Dumnezeu mai întîi: legea lui Moise, sau legea pe care o țineți voi, creștinii?"

Iar fericitul Constantin filosoful, a zis împotriva răspunsului lor: "Oare pentru aceea ați întrebat despre lege, care este mai întîi, ca să puteți zice, că cea dintîi este mai bună?" Iudeii au răspuns: "Cu adevărat pentru aceea, căci în tot chipul se cade, ca să ne supunem legii celei dintîi, de vreme ce legea dintîi va să fie mai mare și mai bună". Zis-a filosoful: "Dacă voiți să țineți legea cea dintîi, apoi abăteți-vă de la deșarta tăiere împrejur". Zis-au iudeii: "Pentru ce grăiești așa?" Zis-a filosoful: "Spuneți cu adevărat, în tăierea împrejur este dată legea cea dintîi sau nu?" Răspuns-au iudeii: "Ni se pare că în tăierea împrejur". Filosoful a zis: "Au nu lui Noe i-a dat Dumnezeu mai întîi legea de tăiere împrejur, după porunca care s-a făcut în rai lui Adam și după căderea aceluia? Pentru că a pus așezămînt lui Noe, ca să nu se verse sîngele omenesc; iar cel ce varsă sîngele fratelui său, să primească pedeapsă, ca

sîngele lui să se verse în locul sîngelui vărsat de mîinile aceluia. Asemenea a dat așezămînt și de mîncarea verdețurilor pentru fiare, pentru dobitoace, pentru păsări și pentru pește. Și a zis către Noe: Iată, Eu pun așezămîntul Meu vouă și seminției voastre după voi". Zis-au iudeii: "Așezămîntul nu este lege, pentru că Dumnezeu n-a zis lui Noe, legea Mea, ci vă pun vouă așezămîntul Meu; iar noi ne ținem de lege". Zis-a filosoful: "Dar tăierea împrejur cum o țineți, oare ca pe o lege sau alt fel?"

Aceia au zis: "O ținem ca pe o lege". Zis-a filosoful: "Dar Dumnezeu n-a numit lege tăierea împrejur, ci numai așezămînt, pentru că a grăit către Avraam: "Așezămîntul Meu să-l păzești tu și seminția ta după tine în neamuri, ca să se taie împrejur toată partea bărbătească, și va fi semn de așezămînt între Mine și voi". Și iarăși: "Va fi așezămîntul Meu pe trupurile voastre, întru așeză-mînt veșnic".

Iată, vedeți că niciodată n-a numit lege tăierea împrejur, ci numai așezămînt. Deci, veți lepăda tăierea împrejur, ca pe ceea ce nu este lege. Dacă așezămîntul tăierii împrejur îl aveți ca pe o lege, apoi și așezămîntul dat lui Noe sînteți datori să-l aveți ca pe o lege și să-l numiți cea dintîi lege, pe care Dumnezeu a dat-o neamului cel izgonit din rai și celui păzit de potopul apelor". Zis-au iudeii: "Ba nu, ci legea cea dată lui Moise este lege și de aceea noi ne ținem".

Grăit-a filosoful: "Deci, așezămîntul dat lui Noe nu este lege, ci numai așezămînt; de vreme ce nu l-a numit Dumnezeu lege, ci așezămînt. Apoi și legea cea dată prin Moise nu este lege, deoarece Același Dumnezeu, în capitolul unsprezece al Proorocului Ieremia, nu o numește lege, ci numai așezămînt, pentru că așa scrie acolo: Ascultați cuvintele acestui așezămînt, pe care Domnul Dumnezeu le grăiește lui Israel: *Blestemat este bărbatul, cel ce nu ascultă cuvintele acestui așezămînt, pe care l-am poruncit părinților voștri, în ziua în care i-am scos din pămîntul Egiptului*. Dacă acel așezămînt vă este lege, atunci și așezămîntul dat lui Noe este cu adevărat lege; iar legea cea dintîi care este dată mai înainte de tăierea împrejur, de care voiți și acum a vă ține, ca de cea dintîi, neascultînd de celelalte legi, care s-au pus după ea, a lui Avraam și a lui Moise; de vreme ce singuri ați zis mai întîi, că legea cea dintîi este mai bună, și aceleia se cuvine a vă supune".

Iudeii, abătîndu-se de la aceasta la alta, au zis: "Cîți s-au ținut de legea lui Moise, toți au plăcut lui Dumnezeu; și noi, ținîndu-ne de ea, nădăjduim ca să fim asemenea plăcuți lui Dumnezeu. Iar voi, aflîndu-vă singuri altă lege vouă, vă țineți de a voastră; iar legea cea bună a lui Dumnezeu o călcați".

Răspuns-a filosoful: "Bine, așa facem. Că și Avraam, de n-ar fi primit tăierea împrejur, ci s-ar fi ținut numai de așezămîntul lui Noe, apoi nu s-ar fi numit prieten al lui Dumnezeu. Asemenea și Moise, după Avraam, a scris altă lege, neîndestulîndu-se cu legile de mai înainte, a lui Noe și a lui Avraam; deci, și noi facem după chip aceasta. Însă, precum aceia, unul după altul, nu leapădă legile de mai înainte, pentru că nici Avraam n-a lepădat pe a lui Noe, nici Moise n-a defăimat pe amîndouă; ci, împlinind neajunsurile, prin voia cea desăvîrșită a Domnului, prin scrieri de legi mai

pe larg, astfel ca porunca Domnului să fie întreită; tot aşa nici noi nu lepădăm nimic din aşezămîntul cel vechi, care s-a scris pe lespezi prin Moise; ci ţinem toate acelea, adică a şti pe Unul Dumnezeu, Ziditorul a toată făptura; a nu ucide, a nu fura şi celelalte. Lepă-dăm pe acelea care nu sînt scrise pe lespezile lui Moise şi care sînt cu totul de lepădat, precum tăierea împrejur, aducerea jertfelor celor necuvîntătoare şi altele de felul acesta, care au fost umbre ale legii celei noi şi care era să fie după acestea. După ce a venit, am lepădat pe cele vechi; căci ce trebuinţă era să păzim umbra, avînd lucrul singur în mîini".

Zis-au iudeii: "Dacă acele rînduieli şi aşezăminte, precum grăieşti tu în legea noastră cea veche, afară de tablele lui Moise, ar fi fost umbră şi închipuire a legii voastre celei noi, apoi ar fi ştiut scriitorii cei vechi de lege, despre legea voastră cea nouă, care era să fie după aceea, că înseamnă umbra şi chipul, faţa Aceluia, pe Care L-ar fi aşteptat să-L vadă cu ochii, de vreme ce nu aşteaptă legea voastră. Deci, rînduielile şi aşezămintele legii noastre cele vechi, afară de tablele lui Moise, nu sînt închipuiri şi umbre, ci singur adevăr, pe care şi vouă asemenea vi se cade a le păzi, precum noi păzim pe cele scrise în tablele lui Moise ca pe un adevăr".

Grăit-a filosoful împotriva acestora: Dacă scriitorii de lege cei de demult, în aşezămîntul cel vechi, n-ar fi ştiut de aceea, cum că după dînşii era să se aşeze Legea cea nouă şi nu ar fi aşteptat-o pe ea, apoi aş fi zis vouă aşa: Cînd întru început, precum am zis mai înainte, Dumnezeu a dat aşezămîntul Său lui Noe, oare i-a spus lui că are să dea şi altă lege lui Avraam, plăcutul Său, cel ce era să fie după dînsul? Cu adevărat nu i-a spus, ci a întărit aşezămîntul Său cel dintîi, ca să-i fie lui veşnic în neamuri. Asemenea şi lui Avraam, dîndu-i aşezămîntul, oare i-a spus lui că mai pe urmă îi va da altă lege şi lui Moise întru a sa vreme? Însă pentru aşezămîntul cel nou, cu adevărat a făcut ştire prin sfinţii Săi prooroci. Ascultaţi pe Ieremia ce zice: "Iată, vor veni zile, zice Domnul, şi voi pune aşezămînt nou casei lui Israel şi casei lui Iuda, nu după aşezămîntul pe care l-am aşezat părinţilor lor, în ziua în care, luîndu-i pe dînşii de mînă, i-am scos din pămîntul Egiptului, că aceia n-au petrecut întru aşezămîntul Meu, şi pentru aceea i-am defăimat pe dînşii".

Iată, vedeţi proorocie dovedită, pentru aşezămîntul nostru cel nou? Isaia a zis mai înainte pentru dînsul şi pentru faţa Domnului, grăind: "Nu vă aduceţi aminte de cele dintîi şi să nu gîndiţi de cele vechi. Iată, eu voi face lucruri noi, care acum strălucesc şi le veţi şti pe ele". Aşa au ştiut legiuitorii cei vechi de demult, despre legea noastră a darului celui nou, şi o aştepta pe aceea, proorocind astfel: "Deci, rînduielile şi aşezămintele legii voastre celei vechi, au fost umbră şi închipuire a Legii noastre celei aşteptate, iar nu singur adevărul, şi se cade vouă acum a le lepăda pe ele ca pe nişte netrebnice".

Deci, iudeii, neştiind ce să răspundă împotriva acestora, au zis: "Încă n-a venit vremea arătării lui Mesia în lume". Grăit-a filosoful: "Ce aşteptaţi voi încă mai mult? Iată, stăpînirea împărăţiei şi a domniei voastre a încetat acum, deoarece, după proorocia strămo-şului nostru Iacov, trebuia să fie numai pînă la venirea lui Mesia.

Ierusalimul s-a risipit, jertfele voastre s-au lepădat și slava Domnului s-a mutat de la voi la alte neamuri, precum de aceasta lămurit a proorocit proorocul Maleahi, grăind: *Nu este voia Mea între voi, zice Atotțiitorul, și jertfe nu voi primi din mîinile voastre. Fiindcă de la răsăritul soarelui și pînă la apus, numele Meu s-a preamărit între neamuri și în tot locul se aduce tămîie și jertfă curată numelui Meu; căci mare este numele Meu între neamuri.*

Zis-au iudeii: "Acestea grăindu-le tu, voiești, precum vedem, ca și pe neamuri să le numești binecuvîntate, precum și noi, care sîntem sămînța lui Avraam, sîntem binecuvîntați". Răspuns-a Constantin: "Întru sămînța lui Avraam, noi, neamurile, ne binecu-vîntăm ca și întru Mesia, Cel ce a ieșit din rădăcina lui Avraam, a lui Isaac, a lui Iacov, a lui Iesei și a lui David; pentru că a zis Dumnezeu către Avraam: *Se vor binecuvînta întru tine, toate semințiile pămîntului*; și către Isaac: *Se vor binecuvînta întru seminția ta toate neamurile pămîntului.* Asemenea a zis către Iacov și David: *Se vor binecuvînta în el toate semințiile pămîntului și toate neamurile Îl vor ferici pe El.* Că precum pentru seminția lui Avraam, așa și pentru neamuri avea să vină Mesia. Pentru că Iacov a grăit oarecînd binecuvîntînd pe Iuda: *Nu va lipsi Domn din Iuda și povățuitor din coapsele lui, pînă ce vor veni cele păstrate lui*. Și iarăși Proorocul Zaharia, vestind fiicei Sionului - adică Ierusalimului - venirea Împăratului cel blînd, șezînd pe asin, mînzul asinei, zice: *Va pierde căruțele din Efrem și caii din Ierusalim; va pierde arcurile de război și va zice pace neamurilor*.

Iată, vedeți, că nu numai pentru voi, iudeii, ci și pentru neamuri a venit Mesia? Și mi se pare că a venit mai mult pentru neamuri, decît pentru voi. Căci voi nu L-ați primit, iar neamurile L-au primit. Voi L-ați ucis, iar neamurile au crezut într-Însul. Voi v-ați lepădat de El, iar neamurile L-au iubit. Drept aceea și El v-a lepădat pe voi; iar neamurile le-a ales și Se preamărește într-însele. Iar cum că, cu adevărat a venit așteptarea lui Mesia, să vă încredințați de la Sfîntul Prooroc Daniil. Pentru că acest prooroc, fiind în Babilon, în întîiul an al împărăției lui Darie, i s-a arătat îngerul Domnului, Gavriil. Din acea vreme, în care i s-a arătat, a numărat pînă la venirea lui Mesia în lume, șapte săptămîni, iar fiecare săptămînă cuprinde cîte șaptezeci de ani; iar anii cei adunați al tuturor săptămînilor, fac patru sute nouăzeci de ani, precum numără și talmudul vostru. Iar cît de multă vreme anii aceia acum au trecut, singuri socotiți, au doar nu veți afla mai mult de opt sute de ani trecuți, după săvîrșirea săptămînilor celor spuse lui Daniil de înger? Însă, vă întreb pe voi: care împărăție o socotiți voi că este de fier, pe care Daniil a tîlcuit-o la trupul cel mare, văzut în vis de Nabucodonosor?"

Zis-au iudeii: "Împărăția mare, Romană, este împărăția cea de fier". Iarăși i-au întrebat pe dînșii filosoful: "Dar care este piatra cea tăiată din munte, fără mîna omenească, care a sfărîmat trupul cel văzut?" Au răspuns: "Piatra este Mesia". Filosoful a zis: "Oare nu vedeți adevărul, că împărăția Romană, care slujea idolilor, acum a trecut de cînd a venit în lume Mesia, iar în locul împărăției Romei, cele închinătoare de idoli, a ridicat Dumnezeul cerului altă împărăție creștină, nerisipită în veci, așa numită cu nume nou, după proorocia Sfîntului Isaia. Căci Isaia către voi

oarecînd a grăit: "Va rămîne numele vostru spre săturarea celor aleși și pe voi vă va ucide Domnul; iar întru cei ce slujesc Lui, se va chema nume nou, care se va binecuvînta pe pămînt, pentru că vor binecuvînta pe Dumnezeul Cel adevărat".

Zis-au iudeii: "Noi sîntem sămînța cea binecuvîntată din Sim, binecuvîntată de părintele nostru Noe, iar voi nu sînteți binecuvîntați". Răspuns-a lor filosoful: "Binecuvîntarea cea dată de Noe lui Sim, nu este nimic altceva, fără numai preamărirea lui Dumnezeu, pentru că a zis: *Bine este cuvîntat Domnul Dumnezeul lui Sim*. Deci, Domnul Dumnezeu este binecuvîntat prin gura lui Noe, pentru Sim cel îmbunătățit, iar din binecuvîntarea aceluia nimic nu s-a ales la voi. Către Iafet, din care sîntem noi, a zis Noe: "Să înmulțească pe Iafet și să se sălășluiască în locașurile lui Sim". Singuri vedeți lățimea creștinătății, cu darul lui Dumnezeu, iar pe voi, împuținați; și unde ați locuit voi în Ierusalim, acolo se binecuvintează și se preamărește acum de creștini numele Domnului nostru Iisus Hristos.

Această întrebare a fericitului Constantin filosoful, despre credința creștinească, pe care a avut-o cu iudeii, a ținut multă vreme, pentru că a zăbovit mult la cozari, împreună cu fratele său, ieșind în toate zilele și întrebîndu-se cu necredincioșii iudei înaintea lui Cagan. După aceea, fericitul Metodie, fratele lui, învățătorul cel slavonesc, le-a alcătuit în opt cuvinte, iar aici s-au pomenit puține din cele multe. Ei au avut discuții nu numai cu iudeii, ci și cu saracinii - adică cu turcii - și pe toți i-au biruit cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, Cel ce a făgăduit să dea gură și înțelepciune robilor Săi, cărora nu vor putea să se împotrivească sau să răspundă toți cei ce se vor pune împotrivă. Atunci Cagan, domnul cozarilor, și boierii lui, au crezut în Hristos și mulțime din popor a luat Sfîntul Botez, însă nu toți, ci numai o parte dintre ei.

După aceea, cuvioșii dascăli, Constantin și Metodie, sădind bine sfînta credință între cozari, au voit să se întoarcă întru ale lor, lăsînd cozarilor, în locul lor, pe preoții cei ce veniseră de la Herson. Deci, Cagan a scris împăratului grecesc, mulțumindu-i și zicînd: "Pe niște bărbați ca aceștia învățați ne-ai trimis nouă, stăpîne, care lămurit ne-au încredințat și ne-au învățat pe noi adevărată credință creștinească. Deci, luminîndu-ne noi prin Sfîntul Botez, am poruncit întru stăpînirea noastră, ca tot cel ce va voi să vină și să se boteze, nădăjduind că tot pămîntul nostru va veni întru creștineasca săvîrșire; deci sîntem prieteni ai împărăției tale și gata la slujba ta, ori unde vei avea trebuință".

După aceea, Cagan, eliberînd pe fericiții învățători Constantin și Metodie, le-a dat lor multe daruri, dar ei n-au primit darurile, zicînd: "Dă-ne nouă robi grecești cîți ai aici; pentru că aceia ne sînt nouă mai de folos decît toate darurile. Și au adunat din cei robiți ca două sute și i-au dat lor, și s-au dus în cale, bucurîndu-se și mulțumind lui Dumnezeu.

Mergînd ei împreună cu robii cei eliberați prin locuri pustii și fără de apă, toți slăbeau de sete, fiindcă nu aveau apă. Deci, aflînd un iezer sărat, din care se lua sare,

nu puteau să guste acea apă, deoarece din cauza sărăturii, era amară ca fierea. Deci, împrăștiindu-se toți prin pustie ca să caute apă dulce, Constantin a zis către fratele său, Metodie: "Nu pot să rabd mai mult setea, deci, scoate apă de aceasta și cred că Cel ce a prefăcut evreilor oarecînd apa cea amară întru dulceață, Acela și nouă, celor însetați, ne va îndulci amărăciunea apei acesteia. Și după ce a scos-o și a gustat-o, a aflat-o pe ea dulce ca mierea și rece ca în vreme de iarnă; și, bînd toți, s-au răcorit și au preamărit pe Dumnezeu.

Sosind ei la Herson, pe cînd ședea cu episcopul seara la masă, după masă, Constantin a zis către episcop: "Să-mi faci mie rugăciune, stăpîne, și să mă binecuvintezi pe mine, precum Tatăl binecuvintează pe Fiul Său cu binecuvîntarea cea mai de pe urmă". Cei ce auzeau aceasta, credeau că a doua zi dimineață, Constantin voiește să se ducă de la Herson în calea sa; iar el a spus-o deosebit la unii, cum că episcopul ne lasă, pentru că dimineață se va duce către Dumnezeu, și așa a fost, că a doua zi episcopul a murit.

Ei, ducîndu-se la Constantinopol, au fost primiți cu multă cinste și cu bucurie de împărat, de patriarh și de tot soborul ca apostoli ai lui Hristos, cei ce au propovăduit la neamuri, și voiau ca să-i ridice la treapta arhierească, iar ei se lepădau foarte mult de o vrednicie ca aceea. Deci, pe Metodie l-au silit să fie egumen în mănăstirea ce se numea Polidron, iar Constantin petrecea lîngă biserica Sfinților Apostoli.

După aceasta, ceilalți domni ai limbii slavonești, Rostislav și Sviatopolc ai Moraviei, și alții care primiseră în parte creștineasca credință, însă, neînțelegînd încă tainele ei și, auzind cum s-a luminat țara cozarilor prin învățătura a doi dascăli ce veniseră de la greci, au trimis soli la Constantinopol, la împăratul Mihail, zicînd: "Poporul nostru s-a lepădat de închinarea idolească și dorește să țină legea creștinească, însă nu avem un învățător care să ne arate desăvîrșit sfînta credință și care ne-ar povățui, prin limba noastră, la legea cea dreptcredincioasă. Deci, ne rugăm ție, stăpîne, îngri-jește-te de mîntuirea noastră și ne trimite un episcop și învățător ca să ne învețe, pentru că de la voi iese legea cea bună în toate țările. Atunci împăratul, sfătuindu-se cu patriarhul și cu tot sfințitul sobor, a chemat pe fericitul Constantin și pe Metodie și i-a rugat să se ducă în părțile slavonești, ca să învețe, precum fusese și la cozari, silind pe Sfîntul Constantin să ia vrednicia arhierească, deși nu voia.

Iar el, mai întîi a postit patruzeci de zile și, ajutîndu-i darul Sfîntului Duh, a învățat alfabetul slavonesc, care avea în sine treizeci și opt de slove, ca să poată tălmăci cărțile din limba grecească în limba slavonească; la care lucru, cu ajutorul lui Dumnezeu, îi ajuta lui și fericitul Metodie. Întîi a început a tălmăci Sfînta Evanghelie de la Ioan: *La început era cuvîntul...* și celelalte. Și aceasta a arătat-o împăratului și patriarhului și la tot soborul și toți au preamărit pe Dumnezeu cu bucurie. Apoi au pornit la cale, avînd cu îndestulare toate cele de trebuință din dările împărătești.

Ajungînd în părțile slavonești, pretutindeni au fost primiți cu cinste de boieri și de tot poporul, dar mai ales în Moravia, de domnul Rostislav, unde, îndată a poruncit să adune mulți copii și să-i învețe pe ei alfabetul și cărțile cele tîlcuite din nou: Ceaslovul, Psaltirea și altele. Acolo au zăbovit patru ani și mai mult, luminînd și întărind în dreapta credință toate părțile slavonești. Ei, apoi, au tălmăcit toate cărțile trebuincioase spre rînduiala bisericească, din limba grecească în cea slavonă, precum Evanghelia, Apostolul, Liturghia și celelalte. Și au început a săvîrși în limba slavonă dumnezeiasca Liturghie și toată cîntarea bisericească.

Auzind despre aceasta mulți arhierei și preoți, dar mai ales cei de la Apus, din limba latinească, au început a cîrti, că săvîrșesc Sfînta Liturghie într-o limbă străină, din nou luminată. Pentru că ziceau că se cade să se săvîrșească dumnezeiasca Liturghie numai în trei limbi, în care a fost scris titlul cel de pe Cruce: evreiește, grecește și latinește. Însă sfinții învățători slavoni au răspuns unora ca aceia: *Dumnezeu plouă și răsare soarele peste toți*. Iar David zice: *Toată suflarea să laude pe Domnul*. Și iarăși: *Strigați Domnului tot pămîntul, cîntați Domnului cîntare nouă..*, deoarece a venit Domnul ca să mîntuiască toate neamurile. Deci, toate neamurile, în graiul limbii lor, să binecuvinteze pe Domnul".

Auzind Nicolae, papa Romei celei vechi, despre dînșii, le-a scris, chemîndu-i cu dragoste la Roma. Ei s-au supus dorinței lui și au mers la dînsul, dar pînă să ajungă la Roma, papa Nicolae a murit. În locul lui a venit Adrian, dar și acela a fost bucuros de dînșii, pentru că, auzind că se apropie de cetatea Romei și încă purtînd cu ei o oarecare părticică din moaștele Sfîntului Sfințitului Mucenic Clement, Papa Romei - precum s-a zis mai sus - i-a întîmpinat cu cinste și a fericit ostenelile lor cele asemenea cu ale apostolilor. Deci, făcîndu-le primire deosebită, le-a dat odihnă, apoi, lăudînd tălmăcirea cărților în limba slavonească și aprobînd Liturghia făcută în limba slavonă, a pus anatema asupra potrivnicilor, celor ce ar îndrăzni a cleveti și a huli citirea, cîntarea și Liturghia slavonească. Și săvîrșeau în mijlocul Romei, acești sfinți învățători împreună cu Metodie și Constantin, Sfînta Liturghie în slavonește, întru slava lui Hristos Dumnezeu, Cel propovăduit și slăvit în toate neamurile.

Zăbovind ei în Roma, Sfîntul Constantin s-a îmbolnăvit și a luat cunoștință în vedenie de la Dumnezeu despre sfîrșitul său. Pentru aceea s-a veselit cu duhul toată ziua aceea, cîntînd aceasta: *De cei ce mi-au zis mie, în curțile Domnului, veselitu-mi-s-a duhul, împreună mi s-a bucurat inima*. Deci, a doua zi a luat pe sine sfînta schimă și a fost numit Chiril. Apoi, zăcînd în boală cincizeci de zile, a încredințat episcopia sa fratelui său, Metodie, și și-a dat duhul său Domnului, fiind îngropat cu slavă în biserica Sfîntului Clement, în care a fost pusă și părticica sfintelor moaște ale lui Clement, cea adusă de el.

După sfîrșitul Sfîntului Chiril, a fost pus ca episcop al Moraviei Cuviosul Metodie, și, ducîndu-se la scaunul său, care era în cetatea Panoniei, la locul Sfîntului Apostol Andronic, ucenicul și rudenia lui Pavel, care a fost acolo altădată episcop și căruia, urmîndu-i Metodie, ca arhiereu și învățător a arătat multe nevoințe și osteneli,

lărgind sfînta credință și discutînd cu evreii și cu ereticii, biruind pe cei potrivnici cu cuvintele și cu facerile de minuni, răbdînd primejdii și izgoniri. El a tălmăcit multe cărți din limba greacă în cea slavonă și, îndreptîndu-și bine păstoria mulți ani, a trecut către Domnul, Căruia I-a slujit apostolește cu osîrdie, împreună cu fratele său, Sfîntul Chiril, și amîndoi stau împreună în viața veșnică, slăvindu-L pe El cu toți sfinții, în vecii cei nesfîrșiți. Amin.

---

25. VIAȚA SFÎNTULUI EPIFANIE, EPISCOPUL CONSTANȚIANEI CIPRULUI (12 MAI)

(Scrisă de Ioan și Polivie, ucenicii lui)

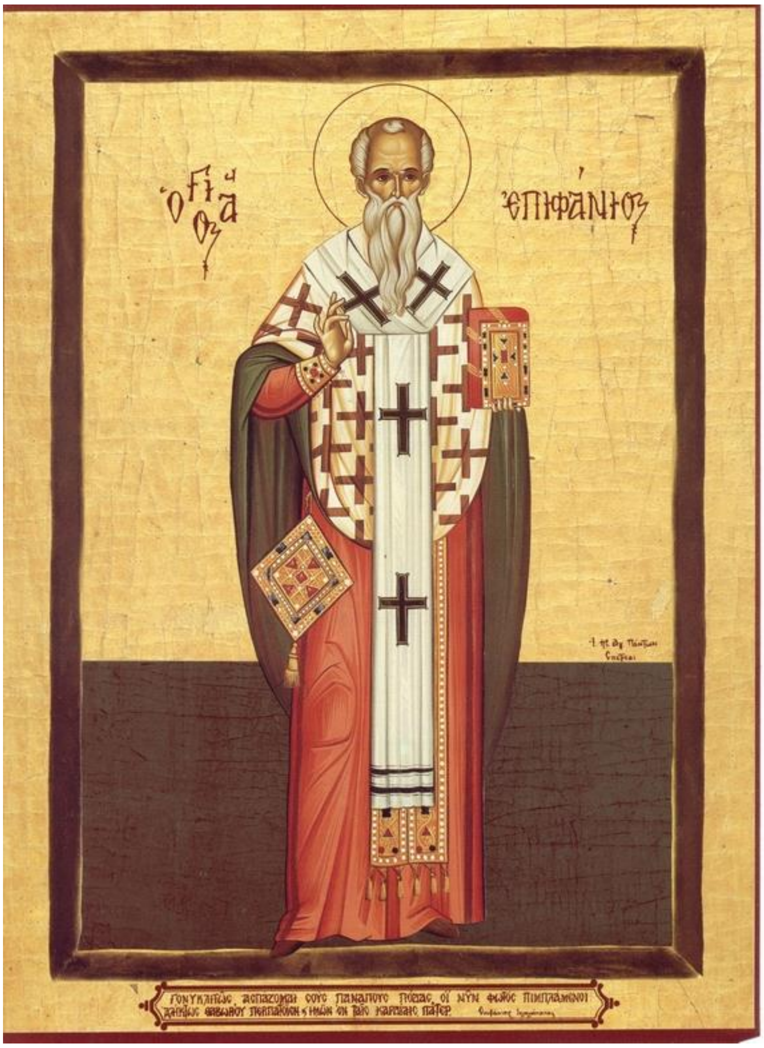

Epifanie era de neam fenician, din latura care este împrejurul Eleteropoliei, fiind departe de dînsa ca la trei stadii. Tatăl său era lucrător de pămînt, iar meşteşugul maicii sale era ţesătura de in. Aceştia aveau doi fii: pe Epifanie şi pe fiica Calitropi. Întîmplîndu-se să moară tatăl său, a rămas Epifanie, care era ca de zece ani, împreună cu maica şi cu sora sa. Maica lui se îngrijea cum i-ar putea hrăni pe amîndoi, adică pe el şi pe sora lui, fiindcă se afla în lipsă de trebuinţele cele trupeşti.

Deci, avînd pentru slujbă un dobitoc nărăvaş, a zis maica sa către Epifanie: "Fiule, fiindcă casa noastră se află în strîmtorare de trebuinţele cele trupeşti, avînd trebuinţă de bucate, ia dobitocul pe care îl avem în casa noastră, du-l la tîrg şi-l vinde, ca să împlinim trebuinţa noastră de hrană". Iar Epifanie a zis către maica sa. "Maică, tu ştii că dobitocul nostru este cu nărav şi mă tem că nu-l voi putea vinde; căci cumpărătorii cei adunaţi la locul acela, văzînd năravul lui, mă vor pedepsi, zicînd că "rău avînd, rău să pătimeşti după lege". Şi a zis maica lui: "Du-te, fiule, şi Dumnezeul părinţilor noştri, al lui Avraam, al lui Isaac şi al lui Iacov, va da pricepere dobitocului, ca prin preţul lui să ne slujim noi". Epifanie chemînd pe Dumnezeu, Cel ce a dat darul lui Moise să săvîrşească înaintea lui Faraon semnele cele mari, s-a dus, voind să împlinească dorinţa maicii sale.

După ce a intrat în tîrg, dobitocul cel nărăvaş s-a făcut cu bună rînduială şi s-a împodobit cu multă blîndeţe; deci, a venit un neguţător, bărbat iudeu, cu numele Iacov, şi a zis către Epifanie: "Copile, voieşti să vinzi dobitocul acesta?" Iar Epifanie a zis: "Da, părinte, pentru aceasta l-am adus aici". Iar Iacov i-a zis lui Epifanie: "De ce credinţă eşti?" Epifanie a răspuns: "Sînt iudeu". Iacov a zis: "Fiule, fiind de un neam cu mine, să nu luăm asupra noastră mijlocitor, ci fiind noi ai unui Dumnezeu drept, să îndreptăm preţul dobitocului, aşa ca nici tu să nu te nedreptăţeşti, nici eu să nu mă păgubesc; ca nu cumva să aducem şi blesteme peste noi, căci pentru acestea se va mînia Dumnezeu asupra noastră; deci este mai bine a lua binecuvîntări, căci scris este: *Cel ce binecuvintează, se binecuvintează, şi cel ce blesteamă se blesteamă.* Epifanie, auzind acestea, s-a înfricoşat de osînda lui Iacov, şi a zis către el: "Nu voiesc să-ţi vînd dobitocul acesta". Iar Iacov l-a întrebat: "Din ce pricină, fiule?" Epifanie a zis către el: "Părinte, dobitocul acesta are nărav, dar strîmtorare preaamară de foame a intrat în casa mea. Eu am maică şi soră, tatăl meu a trecut din această viaţă omenească, deci, mi-a poruncit maica mea să vînd dobitocul pentru trebuinţa bucatelor; şi acum am auzit de la tine, părinte, că este lucru rău a vătăma pe cineva; deci, m-am temut de Dumnezeu ca nu cumva să mă blestemi şi să mă pedepsească Dumnezeu prin blestemul cel făcut asupra mea".

Iacov, auzind acestea, s-a minunat de răspunsul copilului, şi luînd trei arginţi i-a dat lui Epifanie, învăţîndu-l cu acest fel de cuvinte: "Fiule, ia binecuvîntarea aceasta şi du-te la mama ta şi vei avea în casa ta pîine; ia şi acest dobitoc cu tine şi, dacă îşi va schimba năravul şi voia cea fără de rînduială, să petreacă în casa ta; iar dacă va rămîne într-aceeaşi neorînduială, scoate-l din casa ta, ca nu cumva să omoare pe cineva din ai tăi". Auzind Epifanie aceasta, a luat cei trei arginţi de la Iacov şi, luînd dobitocul, a mers spre satul său, depărtare ca de o stadie, şi l-a întîmpinat un

creştin cu numele Cleovie și a zis către dînsul: "Fiule, vinzi acest dobitoc?" Iar Epifanie a răspuns: "Nu, părinte". Cleovie i-a zis: "De-l vinzi, ia preţul lui şi lasă-mi-l mie". Pe cînd vorbea acestea Cleovie cu Epifanie, dobitocul făcea neorînduieli şi căzînd peste Epifanie l-a aruncat pe pămînt, scoțîndu-l din răbdare. Deci, Epifanie, din pricina neorînduielii dobitocului s-a lovit la coapsele sale și zăcea pe pămînt, plîngînd și neputînd să se scoale.

Deci, Cleovie, apropiindu-se de Epifanie și pipăind coapsele lui, în locul unde îl lovise dobitocul cel fără de rînduială, și cercetîndu-l pe dînsul de trei ori, îndată s-a sculat, neavînd nici un rău într-însul. Iar Cleovie a zis către dobitocul cel plin de toată neorînduiala: "Fiindcă ai voit să omori pe stăpînul tău, îți spun, în numele lui Iisus Hristos Cel răstignit, să nu te muți din locul acesta". Și, după cuvîntul lui Cleovie, dobitocul îndată a căzut la pămînt și a murit. Și a întrebat Epifanie pe Cleovie, zicînd: "Părinte, cine este Iisus Cel răstignit, în numele Căruia se fac niște semne ca acestea?" Cleovie a răspuns și a zis către Epifanie: "Acest Iisus este Fiul lui Dumnezeu, pe care L-au răstignit evreii". Iar Epifanie s-a temut să spună lui Cleovie că este jidov. Deci, Cleovie a mers în casa sa; iar Epifanie a intrat în satul său la maica sa. Și văzîndu-l pe dînsul maica sa, l-a primit pe el cu bucurie și i-a povestit cîte i s-a întîmplat lui prin dobitocul cel nebunatic.

După ce a trecut un an, maica lui Epifanie a zis către dînsul: "Iată dar, fiule, pămîntul nu se îngrijește și nu ne este nouă nici o mîngîiere dintr-însul". Căci, ei aveau puțin pămînt deosebit, pe care și tatăl lui, lucrîndu-l cu osteneală, avea oarecare mîngîiere dintr-însul; deci, a zis maica lui: "Să dăm moșioara noastră unui om lucrător de pămînt; iar tu intră la vreun om temător de Dumnezeu, ca să înveți vreun meșteșug, prin care vei putea să te hrănești pe sine-ți, cum și mie și surorii tale să ne dai hrană".

Deci, era în Eleteropolia, un învățător iudeu de Lege, bărbat minunat și cinstitor de Dumnezeu, după legea lui Moise. Acesta avea averi în satul în care s-a născut Epifanie și cunoștea pe tatăl și pe mama lui; asemenea și pe Epifanie și pe sora sa. Intrînd el spre cercetarea averilor sale, a zis către mama lui Epifanie: "Femeie, voiești să-mi dai mie pe fiul tău? Iar tu și fiica ta, veți dobîndi cele trebuincioase din casa noastră". Auzind maica lui Epifanie acestea de la legiuitor, s-a bucurat mult și luînd pe Epifanie, i l-a dat pe dînsul de fiu. Acel legiuitor se chema Trifon, și avea o fiică una născută, pe care voia să o însoțească cu Epi-fanie.

Deci, Trifon, luînd pe Epifanie de fiu, l-a deprins cu osteneala rînduielii legii și cu învățăturile evreiești. Murind fiica lui Trifon, Epifanie a rămas singur în casa lui, sporind cu vîrsta și cu înțelepciunea evreiască. După aceea, s-a întîmplat de a murit și Trifon și toată averea lui a rămas lui Epifanie. Murind încă și maica lui, Epifanie a luat pe sora sa în casa lui Trifon. Acolo erau amîndoi, petrecîndu-și viața împreună în casă după învățătura lui Trifon. Epifanie, venind în satul unde se născuse, în care avea și averea rămasă de la Trifon, l-a întîmpinat un bărbat oarecare creș-tin, anume Luchian, minunat și înțelept, trecut în viața monahi-cească. El, avînd

meșteșugul a scrie frumos, din acest meșteșug își dobîndea pîine, și ceea ce prisosea o dădea celor ce aveau trebuință. Deci, Epifanie era călare pe dobitoc; iar fericitul Luchian mergea pe cale, și s-au întîlnit unul cu altul.

S-a întîmplat că un sărac s-a apucat de picioarele lui Luchian, și a zis către dînsul: "Omule al lui Dumnezeu, miluiește-mă, căci de trei zile petrec flămînd, neavînd nimic de mîncare!" Iar fericitul Luchian neavînd ce să dea săracului, dezbrăcînd haina lui, i-a dat-o, zicînd: "Intră în cetate, vinde-o pe aceasta și cumpără-ți pîine!"

Deci, Epifanie a observat că Luchian, după ce s-a dezbrăcat pe sine și a dat haina săracului, a văzut haină albă din cer pogorîndu-se și acoperindu-l pe dînsul. Atunci Epifanie s-a înfricoșat cu frică mare și căzînd pe fața sa, aruncîndu-se de pe dobitoc, a zis către Luchian: "Te rog pe tine, omule, spune-mi mie, cine ești?" Iar fericitul Luchian a zis către Epifanie: "Spune-mi tu mie de care credință ești și eu îți voi spune de mine". Epifanie a răspuns și a zis: "Sînt iudeu". Deci, Luchian a cunoscut că darul lui Dumnezeu a căzut peste Epifanie și a răspuns către Epifanie: "Cum, fiind iudeu, întrebi pe un creștin să te învețe cine sînt? Căci iudeii sînt urîciune creștinilor și creștinii iudeilor. Deci, iată, ai auzit că sînt creștin și nu ți se cade ție să auzi altceva de la mine". Iar Epifanie a zis către Luchian: "Și ce, mă oprește a mă face și eu creștin?" Răspuns-a Luchian și a zis: "Îndărătnicia ta te oprește, căci putința este de față".

Deci, Epifanie, umilindu-se de cuvintele lui Luchian, n-a mai mers spre cercetarea averii sale ci, luînd pe Luchian, l-a băgat în casa sa cea rămasă lui și i-a arătat lui cele din casă, zicînd: "Părinte, toate acestea sînt ale mele și voiesc să mă fac creștin și să viețuiesc viața monahicească. Aceasta îmi este soră, ce poruncești pentru ea?" Iar fericitul Luchian a zis către Epifanie: "Nu poți, fiule, avînd toată averea aceasta, să viețuiești viața cea monahicească, ci mărită pe sora ta după bărbat și dă-i ei cele spre trebuință; astfel vei putea să viețuiești monahicește". Și a zis Epifanie către Luchian: "Părinte, mai întîi fă-mă pe mine creștin, apoi astfel voi face toate cele poruncite de tine". Iar Luchian a zis către Epifanie: "Nu mi se cade mie, fără de știrea episcopului, să te fac creștin".

Luchian zicînd aceasta, a ieșit din casa lui Epifanie și s-a dus la episcop; iar Epifanie, nezăbovind, a zis către sora sa: "Voiesc să mă fac creștin și să petrec viața monahicească". Sora sa i-a zis: "După cum voiești tu, astfel voi vrea și eu; după cum vei face tu, astfel voi face și eu". Deci, Luchian a vestit pe episcop despre dorința lui Epifanie; iar episcopul a zis către Luchian: "Mergi și învață-l sfînta credința și, cînd vom intra noi în biserică, fă-l să cadă la iubitorul de oameni Dumnezeu". Atunci s-a dus la casa lui Epifanie, pe care văzîndu-l Epifanie și sora lui, au căzut jos și s-au apucat de picioarele lui, plîngînd și zicînd: "Părinte, ne rugăm ție, fă-ne să fim creștini". Deci, Luchian tălmăcindu-le din dumnezeieștile Scripturi, i-a învățat pe ei îndeajuns. Și ei petreceau cu stăruință în rugăminte, zicînd: "Fă-ne să fim creștini". Deci, Luchian, luîndu-i pe amîndoi, îndată i-a dus în biserică; și cînd a intrat

episcopul, au căzut cu fața la pămînt și se rugau ca să-i lumineze. Deci, episcopul, intrînd în biserică, au mers și ei dinapoi împreună cu Luchian, ca să asculte dumnezeieștile Scripturi.

Cînd Epifanie s-a apropiat de ușile cele din afară ale bisericii, cum a pășit cea dintîi treaptă a scării, i-a căzut pe ea încălțămintea din piciorul cel stîng; iar el, pășind cu piciorul stîng, ca și cum cel drept ar fi fost înțepenit, i-a căzut și încălțămintea celui drept, și s-au aflat amîndoi afară din pragul bisericii. Deci, Luchian s-a minunat de acestea; iar episcopul nu s-a mai îngrijit să ia încălțămintea lui ce i-a căzut din picioare, ci a intrat desculț în biserică. Ei se apropiau de Dumnezeu cu mare osîrdie și, cînd stăteau și ascultau cuvioasele Scripturi, episcopul a luat seama, pe cînd ședea pe scaun, că fața lui Epifanie era preamărită și cunună pusă pe capul lui. Deci, după sfîrșirea Evangheliei, episcopul a intrat în botezător și a poruncit să intre Epifanie, sora lui și împreună cu ei și Luchian, care s-a făcut părinte al lor în vremea sfintei luminări; iar episcopul, învățîndu-i toată rînduiala, i-a botezat, împărtășindu-i cu dumnezeieștile și nemuritoarele Taine.

După aceea episcopul le-a poruncit să ia prînzul cu el și, asemenea, să rămînă șapte zile în episcopie. După cele șapte zile, Epifanie a luat pe Luchian și pe Sfînta fecioară Verinichi, care s-a făcut maica surorii lui Epifanie, și s-a dus la casa lui, unde, luînd o mie de arginți, i-a dat Verinichiei, asemenea i-a dat în grija ei pe sora sa; pentru că aceasta era mai mare și peste alte fecioare, și astfel a eliberat-o pe ea împreună cu sora sa. După aceea, Epi-fanie, vînzînd toate, le-a împărțit celor ce aveau trebuință, lăsîndu-și numai patruzeci de arginți, spre a-și cumpăra cărțile cele cu chip dumnezeiesc și dătătoare de viață; și astfel a ieșit din cetate împreună cu Luchian, care își făcuse o mănăstire, avînd cu sine zece monahi. Acei monahi scriau cărți cu osteneală, cîștigînd din ele hrana lor; iar Epifanie, cînd s-a făcut monah, era numai de șaisprezece ani.

În mănăstirea lui Luchian era un monah, cu numele Ilarion, al doilea după Luchian, fiind tînăr și împodobit cu multe semne; iar pe urma acestuia călca și un altul, anume Claudie. Epifanie, văzîndu-i pe aceștia, le-a rîvnit spre bine; pentru că marele Luchian a dat pe Epifanie mai marelui Ilarion, ca să-l învețe dumnezeieștile Scripturi. Deci, Epifanie se nevoia cu multă osteneală să urmeze pe Ilarion în obiceiurile cele bune, cu darul lui Hristos și cu meșteșugul cel preabun. S-a întîmplat, însă, de a murit marele Luchian, și atunci Ilarion a luat povățuirea cetei fraților. Și era vrednic de văzut locul acela, ca și cum nu locuiau oameni în el; ci se părea că sînt sfinții îngeri, care slujesc Iubitorului de oameni, Preasfîntul Dumnezeu.

Hrana fericitului Ilarion era pîine și sare; iar apă bea cu măsură. El totdeauna mînca a doua zi și de multe ori a treia, a patra zi și chiar la o săptămînă. Acest mod de viețuire l-a ținut și Epifanie în toată vremea vieții sale.

Locul acela fiind lipsit de apă, odată, intrînd niște călători în mănăstire și fiind arșiță preacumplită, au leșinat din preamare sete. Deci, au cerut apă să bea, dar nu s-

a găsit apă în locul acela, căci apă era departe ca la cinci stadii. Numai noaptea, se duceau frații și umpleau vasele lor, fiindcă ziua nu puteau din cauza arșiței soarelui; iar călătorii, slăbind de sete, toți frații plîngeau pentru ei. Atunci Epifanie, întinzîndu-și mîinile și atingîndu-se de vasul în care era vinul, a zis: "Credeți, fraților, că Cel ce a prefăcut apa în vin, va face și vinul în apă". După cuvîntul lui Epifanie, vasul cel plin cu vin s-a prefăcut în apă și, luînd călătorii, au băut și ei și dobitoacele lor și astfel și-au venit în fire; iar după adăparea îndestulată a călătorilor, apa aceea s-a făcut iarăși în vin. Deci toți, și călătorii și frații, s-au înspăimîntat de această minune. Din acea zi Epifanie, n-a mai voit să locuiască în locul acela; pentru că s-a făcut vestit de călătorii aceia, și astfel s-a furișat de frați și s-a dus într-un loc mai sălbatic; iar ei, neștiind în care loc locuiește, toți frații plîngeau după Epifanie. Deci, a rămas în locul acela trei zile, petrecînd nemîncat și nebăut; de vreme ce însuși locul acela era fără de apă.

Pe cînd stătea el acolo, s-a întîmplat de au trecut patruzeci de saracini. Cînd au văzut pe Epifanie în astfel de loc și în astfel de stare, toți au rîs și l-au luat în batjocură. Iar unul dintre ei, avînd numai un ochi, căci celălalt îl avea închis, și avînd obicei de fiară, scoțîndu-și cuțitul din teacă, s-a dus la Epifanie, voind să-l lovească cu cuțitul. Atunci i s-a deschis ochiul cel închis. El, înfricoșîndu-se și aruncînd cuțitul la pămînt, a stat nemișcat; iar ceilalți, văzînd nemișcarea prietenului lor, s-au dus la Epifanie și la prietenul lor și au văzut deschis ochiul lui cel închis. Atunci toți s-au înspăimîntat. Deci, Epifanie, văzîndu-i mîhniți, a început a le vorbi cu blîndețe; iar ei, venindu-și în fire prin cuvintele lui Epifanie și schimbîndu-se, îi ziceau că este Dumnezeu. Și, aducînd silă peste aceasta, îl trăgeau cu ei, zicînd: "Tu ești Dumnezeul nostru! Urmează-ne nouă și apără-ne de toată sila celor ce se ridică asupra noastră". Epifanie, urmînd acestora timp de trei luni, îi oprea de la toată neorînduiala.

Ei, văzînd că prin sfătuire le aduce strîmtorare, adunîndu-se toți împreună, se tăvăleau la picioarele lui, ca să se ducă la locul său. Iar el, punînd multe sfătuiri în auzurile lor, le zicea că de nu se vor îndepărta de aceasta, nu vor putea să aibă zile bune în viața aceasta. Apoi, luîndu-l toți, l-au dus la locul unde locuia mai înainte și, prin slujirea lor, i-au zidit casă și, toți închinîndu-se lui, s-au întors cu pace. Deci, eu fiind unul dintre dînșii, zice scriitorul, am rămas cu Epifanie, fiind învățat de dînsul prin cuvîntul adevărului. Apoi, după trecerea a șase luni, luîndu-mă el, ne-am întors la marele Ilarion și toți frații văzînd pe Epifanie, s-au bucurat cu bucurie mare. Deci, stînd trei zile în mănăstire, Epifanie a rugat pe marele Ilarion să-mi dea pecetea cea întru Hristos, fiindcă Ilarion era învrednicit de treapta preoțească. Deci, luîndu-mă marele Ilarion și învățîndu-mă toată rînduiala, m-a botezat în numele Tatălui, al Fiului și al Sfîntului Duh, poruncind să mă numească Ioan. Și am petrecut la dînsul zece zile; iar frații au rugat pe Epifanie să locuiască împreună în locul acela, dar el n-a voit, ci s-a dus să locuiască în locul de mai înainte.

Ieșind noi din mănăstire, am mers spre calea noastră și la depărtare ca de două mile de mănăstire, ne-a întîmpinat un tînăr oarecare, avînd un diavol din stăpînitori, care îl muncea prin pustie. Pe acesta, Epifanie, văzîndu-l gol și purtîndu-se pe drum

nepotrivit și fără de rînduială de necuratul duh, a strigat cu mare glas: "Duh necurat, îți poruncesc, în numele lui Iisus Hristos Cel răstignit, să ieși din zidirea lui Dumnezeu!" Și îndată necuratul duh a scuturat pe tînăr și, aruncîndu-l la pămînt, a ieșit dintr-însul. Atunci necuratul diavol a strigat cu mare glas: "Epifanie, mă izgonești din locul meu, în care am petrecut douăzeci și doi de ani, dar mă voi duce la împăratul perșilor și îl voi porni asupra ta și te voi face să stai cu multă scîrbă înaintea feței lui". După aceea tînărul a venit cu întreagă înțelepciune și a căzut la picioarele lui Epifanie, zicîndu-i: "Scoală-te, fiule, și du-te în pace la casa ta!" Și îndată s-a sculat.

Atunci diavolul cel necurat s-a dus în Persia și a luat în stăpî-nirea sa pe fiica împăratului și cu munca cu care îl muncea pe tînăr, asemenea o muncea și pe dînsa. Și a strigat, zicînd: "De nu va veni aici Epifanie, care m-a trimis la fiica ta, nu voi ieși dintr-însa". Și diavolul mai zicea: "Epifanie cu neamul din Fenicia, vino aici, ca să ies din fiica împăratului". Auzind împăratul de la diavol despre Fenicia, a trimis mulțime de oameni știutori de multe limbi, spre căutarea lui Epifanie; și, căutîndu-l toată țara fenicienilor, nu l-au găsit și se întorceau mîhniți către împărat. Unii dintre dînșii au pătimit mult rău de la romani, fiind socotiți ca iscoade și ca unii ce vor să afle cu vicleșug tot pămîntul Feniciei. Deci, întorcîndu-se trimișii, au vestit împăratului că n-au găsit pe Epifanie.

Atunci diavolul a strigat cu glas mare: "Locuiește în locul ce se numește Spanidrion". Împăratul, chemînd treizeci de bărbați, a zis către dînșii: "Dezbrăcați-vă de portul persan și luați pe cel al romanilor și duceți-vă în Fenicia să căutați locul care se cheamă Spanidrion și să-mi aduceți pe Epifanie, locuitorul locului acela". Ieșind acei treizeci de bărbați trimiși de împăratul și, schimbîndu-și hainele, s-au dus în Fenicia și, căutînd mult, au găsit pe Epifanie. Fiind noapte cînd au ajuns ei în locul acela, Epifanie își făcea către Dumnezeu rugăciunile cele de noapte. Apoi, după ce au ajuns la ușa chiliei și au bătut, Epifanie nu s-a speriat nicidecum cu gîndul, căci el săvîrșea lucrul lui Dumnezeu. Deci ei, umplîndu-se de mînie, s-au sfătuit să sfărîme ușa chiliei; iar unul dintre ei, trăgînd sabia și întinzînd-o spre încuietoarea ușii, i-a rămas mîna nemiș-cată, neclintită, neîncovoiată și toată uscată; atunci toți ceilalți, înspăimîntîndu-se, s-au dus departe de chilie.

Epifanie, după ce a săvîrșit toată rînduiala slujbei cele duhov-nicești, a deschis ușa chiliei și văzînd pe cel ce avea mîna uscată, a căzut cu fața la pămînt, zicînd: "Miluiește-mă pe mine, tainice slujitor al celor fără de moarte". Epifanie a zis: "Ce ceri de la un om păcătos?" El a zis: "Am venit sănătos în locul acesta și, iată, mi s-a uscat mîna". Epifanie a zis: "Sănătos ai venit, deci sănătos să te faci". Atingîndu-se de dînsul, s-a așezat mîna ca și cealaltă. Cînd au văzut toți ceilalți semnul care s-a făcut, au venit și au căzut înaintea lui Epifanie, mărturisindu-și pricina pentru care au venit la dînsul. Iar el, auzind cuvintele oamenilor, a cunoscut că duhul cel izgonit de dînsul din tînăr, acela mergînd chinuia pe fiica împăratului.

Atunci a zis Epifanie către mine: "Scoală, fiule, să urmăm oamenilor". Iar ei au zis către dînsul: "Părinte, nu sîntem trimiși de împăratul, decît numai la tine, pentru care aducem și un dobitoc de prisos ca să șezi pe dînsul". El a răspuns: "Merg mai iute cu picioarele, numai că pe ucenicul meu nu-l voi lăsa aici". Ei iar au zis cu mare frică: "Avem cămile pentru amîndoi, numai urmează cu dragoste robilor tăi". Atunci un tînăr oarecare, de bucurie, a căzut în fața sa și s-a închinat lui, zicînd: "Iartă-mă, părinte". Iar Epifanie cu fața veselă a zis către dînsul: "Scoală! Dumnezeu te va binecuvînta, fiule!"

Deci, tînărul, apucînd cu multă băgare de seamă cu amîn-două mîinile pe Epifanie, l-a pus pe cămilă și, venind către mine, a făcut asemenea, iar el mergea cu cămilele pe drum.

Călătorind noi treizeci și cinci de zile, am ajuns la cetatea împărătească și am rămas în locul ce se numește Urion; iar trei dintre dînșii, intrînd, au vestit împăratului sosirea noastră. Deci, împăratul îndată a poruncit să intre la dînsul. Atunci Epifanie a intrat cu mare îndrăzneală, ca și cum nu ar fi avut să se întîlnească cu împăratul; iar eu, mergînd în urma lui, a căzut peste mine frică și cutremur căci, văzînd gloată multă stînd împrejurul lui, m-am clătinat cu cugetul. Epifanie, apropiindu-se de împărat, îndată s-a sculat de pe scaun. Și a zis Epifanie către împărat: "Șezi, fiule, pe scaunul tău și nu te îndoi de plînsul tău, că am izgonitor al diavolului pe Dumnezeu, Cel ce-mi ajută! Numai crede în Dumnezeu, iubitorul de oameni, și nu te abate de la cele ce grăiesc și atunci vei vedea pe fiica ta sănătoasă; căci duhul cel rău, fiind gonit din acel loc, a venit cu osîrdie la fiica ta. De vei crede în Hristos, Cel răstignit, Acela va izgoni pe acest diavol din fiica ta! Luminează, fiule, inima ta, și vezi-l pe acesta gonindu-se. Adu pe fiica ta în mijlocul nostru și vei vedea darul Iubitorului de oameni, Dumnezeu".

Venind fiica împăratului în mijlocul lor, i-a zis Epifanie: "Vino-ți în minte și închină-te Tatălui ceresc, că lupul nu te va mai stăpîni!" Epifanie, zicînd acestea, a apucat de mînă pe fiica împăratului și, pecetluind-o de trei ori, a zis către duhul cel ce o chinuia: "Ai alergat rău la fiica împăratului; fugi de la dînsa în locuri nelocuite!" Și îndată dracul a ieșit din fiica lui. Epifanie, văzînd pe împărat în spaimă, a zis către el: "Bucură-te, împărate, pentru fiica ta, că a fugit lupul în locuri nelocuite! Iar tu, fiică, mergi în camera ta și bucură-te cu maica ta cea bună; însă ia aminte de trupul tău, ca să nu se mai apropie de tine vicleanul!" Auzind fiica împăratului acestea de la Epifanie, s-a dus în cămara unde petrecea mama sa; iar împăratul și-a plecat grumajii înaintea lui Epifanie. Văzînd pe împărat astfel, toți s-au plecat la pămînt, zicînd către Epifanie: "Împodobitule cu darul lui Dumnezeu, petreci cu osîrdie lîngă împărat, fă-te părinte al stăpînirii și să fii cu noi nelipsit. A supărat dracul pe împărăteasă și ai venit aici de l-ai izgonit".

Atunci un vrăjitor dintre cei mai întîi i-a zis lui cu dragoste: "O, fericite Epifanie, vrăjitorule prea dorite, ai venit aici ca să ne îndreptezi; învață-ne pe toți, și atunci toți vrăjitorii se vor supune ție". Epifanie, auzind aceste cuvinte, a zis către

vrăjitorul cel neînţelegător: "O, vrăjitorule, vrăjmaş al adevărului, învaţă-te a nu grăi cuvinte fără rînduială, ci ia încuietoare în gura ta şi să rămîi negrăind de-a pururea; că robul lui Dumnezeu nu este vrăjitor al nedreptăţii". Acestea zicîndu-le Epifanie, îndată vrăjitorul a rămas mut, nemişcat din loc. Deci, acestea văzîndu-le împăratul şi mulţimea ce-i stătea împrejur, cuprinzîndu-se toţi de frică au căzut la pămînt.

Epifanie, văzînd pe aceştia căzînd, a întins mîna către împărat şi i-a zis cu dragoste: "Scoală, împărate, vino-ţi în simţire şi nu te teme!" Acestea zicîndu-le Epifanie, s-au sculat toţi pe picioare. Iar Epifanie a zis vrăjitorului: "Caută la ce vezi şi la ce auzi şi să fii cu luare aminte la adevăr. Nu lua aminte la mine ca la un vrăjitor; căci sînt rob al Celui răstignit, grăieşte şi auzi, ca şi mai înainte, şi fă-te prieten al adevărului". Atunci vrăjitorul a răspuns, zicînd către Epifanie, că a greşit. Împăratul, văzînd acestea, a poruncit să aducă aur, argint, mărgăritare şi pietre scumpe înaintea tuturor şi să le pună la picioarele lui Epifanie, zicînd către el: "Ia acestea, părintele nostru, şi să mă ai pe mine în sufletul tău!"

Şi a zis Epifanie către împărat: "Noi, toate le defăimăm, ca să ne ţinem de adevăr. Nu-mi da mie osteneli întru celelalte, că pe mine Hristos m-a învăţat să nu am trebuinţă de acestea; ia-le tu, îngroapă-le în vistieria ta şi îţi vor fi moarte neîncetat. Ia aminte numai şi te îngrijeşte, neputînd să te foloseşti. În cugetul tău ai răutate, pierzînd suflete prin aurul cel dat ţie de la Domnul, ca să-l dai celor ce au trebuinţă. Fă-te drept înaintea Dumnezeului tuturor, ca nu cumva să te judeci întru osîndă şi să fii păzit în întunericul cel mai dinafară şi atunci să-ţi aduci aminte de cuvintele mele. Deci, acum primeşte cuvintele mele, că atunci vei fi vesel. Nu avea trebuinţă de această lume şi atunci toată lumea se va supune ţie. Ia aminte de vrăjitorii cei nestatornici, care te amăgesc pe tine prin legea întunecoasă. A sosit ceasul prînzului, mergi cu osîrdie la masă, că multe cuvinte aş fi semănat; dar nu te împărtăşeşti de nici unul dintre acestea. Eu ştiu cugetul tău, că de masă nu te depărtezi; du-te de mănîncă şi desfătează-te în bună aşezare, că vei da seamă de toate acestea".

Atunci împăratul a zis către Epifanie: "Vino, părinte, să şedem împreună, să mîncăm din bucate". Iar Epifanie a zis către el: "Mergi de şezi la masă, mănîncă toate după obicei, numai depărtează-te de neorînduială. Mie pîine de tărîţă şi puţină sare pentru întărire, îmi va împlini trebuinţa trupului". Atunci împăratul a eliberat pe toţi din palat; iar nouă ne-a poruncit să intrăm în cămara împărătească cea mai deosebită, trimiţîndu-ne la masă multe feluri de bucate. Epifanie le-a întors pe toate înapoi, oprind numai o pîine, pe care întrebuinţînd-o, ne-am săturat, mulţumind Dumnezeului tuturor.

A doua zi, împăratul a chemat pe Epifanie, iar el, intrînd cu îndrăzneală, a stat aproape de el. Împăratul, sculîndu-se de pe scaun, şi-a pus coroana pe pămînt; iar Epifanie a zis către dînsul: "Ia-ţi vrednicia împărăţiei şi să ai bună cunoştinţă către Dumnezeu". Zis-a împăratul către Epifanie: "Părinte, rămîi cu noi aici şi voi ţine cuvintele voastre". Epifanie a zis către dînsul: "De vei ţine cuvintele mele, îmi voi

aduce aminte de tine ori unde voi fi". Și am șezut zece zile în palatul împăratului. Epifanie a zis către împărat: "Mă voi duce în patria mea, căci caut pe toți ce sînt acolo, iar tu stai pe scaunul tău, nesculîndu-te asupra grecilor; că de vei vrăjmăși contra lor, vei vrăjmăși contra Celui răstignit! Și, dacă te vei face vrăjmaș al Celui răstignit, atunci rău te vei topi de cei potrivnici!" Zicînd Epifanie aceasta, a ieșit întîi împăratul cu ostașii lui, petrecîndu-ne spre țara noastră.

Cînd am ieșit noi din palat, iată în cale un tînăr mort pe pat, fiul unuia din megistani, pe care îl duceau la cîinii satelor, ca să-l arunce spre mîncare. Deci, Epifanie a zis cu liniște celor ce duceau patul: "Fiilor, puneți-l jos pe cel mort, ca să-l vedem și noi". Acest copil se omorîse rău, prin vrăjitoria unui făcător de rele; și este obiceiul la perși, ca cel ce a murit, astfel să fie mîncat de cîinii satelor. Punînd ei patul pe pămînt, a zis Epifanie împăratului: "O, împărate, cel ce împărățești peste bărbați răi și fărădelege, trebuia ca acesta care a ieșit din viață, să se îngroape în pămînt, ca Stăpînul din cer să trîmbițeze și să-l mute spre închinăciune. Peste acest fel de bărbați fără de rînduială împărățești, care mai înainte de vreme își fac moarte singuri. Iată, acesta, pe care îl vezi mort, a fost scos din viață de un făcător de rele. Dar Dumnezeul meu, Care S-a întins pe lemn, are să scoale pe acesta înaintea tuturor".

Acestea zicîndu-le Epifanie și cu mîinile lui pipăind mortul, a strigat Iubitorului de oameni: "Fiul lui Dumnezeu, Cel ce pe Lazăr cel mort de patru zile l-ai înviat din morți, scoală și pe tînărul acesta!" Și luînd rasa sa a îmbrăcat pe cel mort, pentru că la perși era obiceiul ca să ducă goi pe cei morți. Deci, îndată s-a sculat tînărul și s-a închinat lui Epifanie. Iar Epifanie a zis tînărului: "Mergi, fiule, la casa ta și îmbracă-te cu hainele cele obișnuite și adu-mi mie rasa". Căci Epifanie avea obiceiul să poarte pe trup haină de păr, iar peste dînsa rasa.

Împăratul, văzînd lucrul care s-a făcut de Epifanie, l-a presu-pus pe el că este Dumnezeu. Și a zis Epifanie împăratului: "Nu socoti de mine acestea, fiind asemenea omului pătimaș, că Dumnezeul meu, Căruia am crezut, acestea le dă prietenilor Săi". Acestea și multe altele zicînd Epifanie, a zis împăratului: "Întoarce-te, fiule, în palatele tale, că noi mergem către patria noastră". Atunci împăratul a zis către Epifanie: "Părinte, cîți ostași să trimit ca să te păzească pe tine?" Epifanie a zis către împărat: "Am pe Dumnezeu Cel din ceruri, Care mă păzește pe mine; iar ostași sînt sfinții Lui îngeri". Atunci împăratul, închinîndu-se lui Epifanie, a strigat cu mare glas: "Mergi sănătos, Epifanie, slava romanilor, și fă pomenire pentru noi cei din Persia!"

Noi, plecînd din Persia, am mers în Fenicia și, trecînd oarecare parte din Fenicia, am intrat în Spanidrion și am aflat chilia după cum era mai înainte. Și, stînd trei zile acolo, nu era apă să bem. Deci, stînd Epifanie și căutînd la răsărit, s-a rugat Dumnezeului din cer, zicînd: "Cel ce ai desfăcut piatra cea vîrtoasă și din ea ai izvorît apă, adăpînd pe poporul cel însetat, desfă și pămîntul acesta și fă să izvorască din el apă pentru locuința oamenilor celor săraci". Zicînd Epifanie acestea, s-a făcut în locul

acela oarecare bună mireasmă. Și iarăși, plecîndu-se de trei ori la pămînt și rugîndu-se, luînd sapa, a săpat puțin în pămînt și, iată, a curs puțină apă; apoi iarăși săpînd, a ieșit apă îndestul pentru trebuința noastră; iar noi, adică el și eu, eram liniștiți în locul acela. Deci Dumnezeu, *Cel ce răsare iarbă dobitoacelor și verdeață spre slujba oamenilor*, adapă cu apă tot pămîntul acela, cu porunca Celui ce de-a pururea se îngrijește de neamul omenesc și scoate din pămînt mulțime de verdețuri spre îndulcirea și hrana noastră.

Venind asupra acestora o fiară oarecare și stricînd toată verdeața, Epifanie a stat deasupra ierburilor și vorbea cu fiarele ca și cu niște oameni, zicînd: "Nu-mi faceți mie osteneli, că sînt om păcătos și sărac; deci, pentru mulțimea păcatelor mele stau în locul acesta, plîngînd; Dumnezeu mi-a dat mie mîngîierea aceasta a verdețurilor spre hrană și El vă poruncește să nu mai veniți în locul acesta și să vătămați verdeața mea". Fiarele cele sălbatice, auzind acestea de la Epifanie, ca niște oameni bine simțitori, care, dacă greșesc vreunuia din cei mari, mustrîndu-se, se rușinează; așa și fiarele s-au rușinat de cuvintele lui Epifanie și s-au dus îndată; și din ziua aceea nu s-au mai apropiat de locul nostru. Auzind saracinii care ne-au zidit nouă chilia, că Epifanie s-a întors de la Persida, au venit spre întîlnirea lui, ca să fie binecuvîntați de dînsul; și au mai zidit alte trei case, stînd cu noi o lună. După aceea s-au dus la locurile lor și s-a auzit în toată cetatea Feniciei că Epifanie locuiește în Spanidrion. Deci, s-au adunat și alți frați în mănăstire, fiind cu toții opt la număr.

Într-o zi, Epifanie a mers la mănăstirea marelui Ilarion pentru cercetarea fraților și am mers și eu cu dînsul. Și, primindu-ne cu multă bucurie, ne-au ținut acolo multă vreme. Deci, diavolul, care din început se împotrivește robilor lui Dumnezeu, a luat chipul lui Epifanie și s-a dus în mănăstirea ce se cheamă Spanidrion. Acolo, întîmpinîndu-l pe dînsul un frate din cei mai leneși, a alergat spre el și îndată, căzînd la pămînt, s-a închinat înșelătorului diavol și a intrat într-însul, fiind neținut între frați. Epifanie a zis marelui Ilarion: "Părinte, un lup a intrat în mănăstire și pe toți frații i-a tulburat și clătinat!" Acestea zicîndu-le Epifanie, a sărutat pe toți și a plecat spre drumul nostru, mergînd cu sîrguință către mănăstirea noastră. Deci, făcînd rugăciune către iubitorul de oameni Dumnezeu, îndată a izbăvit pe fratele acela de diavol, învățîndu-i pe toți să se păzească cu dinadinsul de vicleșugurile diavolești.

Odată, trei țărani, intrînd oarecînd în mănăstire, unul dintre ei avea pe necuratul diavol, iar ceilalți doi au rugat pe Epifanie pentru cel ce avea duhul necurat, zicînd: "Părinte, ajută pe prietenul nostru". Epifanie le-a zis lor: "Luați, fiilor, pe prietenul vostru și mergeți în pace, că în numele lui Iisus Hristos nimic rău nu va mai fi întru dînsul". Și, crezînd ei cuvintelor lui, s-a dus omul sănătos la casa sa.

Altădată un leu, fiind într-un loc pustiu, departe ca la 60 de stadii de mănăstirea noastră, stătea în pădure ascuns și pe mulți din oamenii care treceau pe acolo, îi prăpădea; fiind locul acela la îndemîna călătorilor. Deci, adunîndu-se toți cei ce aveau obiceiul să treacă prin locul acela, au venit la Epifanie în mănăstire, spunîndu-i despre leu, despre rînduiala lui cea rea și cum că locul acela, s-a făcut nelocuit și

neumblat: "O, părinte, acel leu mulți oameni a pierdut; iar ceilalți, temîndu-se, nu mai voiesc să treacă prin locul acela". Auzind Epifanie de neorînduiala leului, a zis către toți cei ce erau de față: "Să mergem, fiilor, întru numele Domnului și să vedem pe leul cel mîncător de sînge". Deci, luîndu-mă pe mine Epifanie, am mers împreună cu oamenii și a căzut frică mare peste toți cei ce erau cu noi. Iar Epifanie a zis către oameni: "Fiilor, unde este locașul leului?" Iar ei, arătîndu-i locul, Epifanie a mers mai întîi decît toți; iar leul nicidecum nu se arăta.

Atunci Epifanie a zis cu mare glas: "Unde este locuința leului cel fără de rînduială?" În acel timp leul deodată a sărit din pădure, spre întîmpinarea lui Epifanie și, văzîndu-l, a căzut la pămînt și a rămas mort. Deci, apropiindu-se Epifanie de gura lui, toți au fugit, fiind cuprinși de frică mare, socotind ca nu cumva să omoare pe Epifanie. Iar el a zis către toți cu mare glas: "Fiilor, veniți fără de frică și vedeți stîrvul fiarei". Atunci toți, adunîndu-se îndată, au văzut stîrvul fiarei. Și Epifanie a zis către oamenii aceia: "De veți avea credință către Mîntuitorul, bîntuitorii voștri așa vor cădea". Deci, luîndu-l bărbații aceia, ne-au dus iarăși în mănăstire și, binecuvîntîndu-se ei de Epifanie, s-au dus în calea lor.

Astfel s-a slăvit prin Epifanie locul, care mai înainte se chema Spanidrion, care odată era nelocuit, neumblat și fără de apă. De aceea s-a numit și Spanidrion, căci nu avea apă, și s-a făcut rai împărtășit de toate bunătățile, îndestulîndu-se cu ape și cu tot felul de verdețuri. Deci, pe lîngă toate acestea de care s-a învrednicit Epifanie de la Dumnezeu, i-a mai dăruit lui și acest mare și minunat dar, ca să tîlcuiască dumnezeieștile Scripturi cu tot adevărul; că, luînd cărțile cele cu chip dumnezeiesc și citindu-le fraților, le arăta toată puterea lor.

Auzind Epifanie, ritorul și filosoful cel mare, locuitorul Edesiei, despre Epifanie, că este cuvîntăreț, a dorit să se întîlnească cu dînsul. El, adică ritorul, venind în mănăstire, mulțimea fraților stătea și înălța lui Dumnezeu cîntările cele de laudă; iar Epifanie stătea deosebi și își săvîrșea rugăciunile sale. Apoi, după săvîrșirea a toată slujba, Epifanie s-a arătat fraților. Ritorul stătea și lua aminte la mulțime și nu se închina nimănui. După ce a văzut Epifanie filosoful pe Epifanie, l-a cunoscut și, alergînd, s-a închinat lui. Și a zis Epifanie filosofului: "Ce îți este, mare ritor Epifanie! La ce ai venit către Epifanie bărbatul cel prea mic și prea păcătos? De aceasta mă minunez de tine, filosofule, că ai venit către mine neînvățatul și, mai ales, pe atîta cale. O, filosofule, spune-mi pentru care pricină ai venit?"

Filosoful a zis către Epifanie: "Nu te minuna de aceasta, dascăle preadorite, că a zis Dionisie Alicarnasie: "Văzîndu-se oamenii unii cu alții se pot face mai buni sau, amestecîndu-se răi cu răi, se vor spînzura pe un lemn; că nici unul din oameni, purtînd o haină, își va păzi trupul nevătămat; deoarece prea multă întîlnire dă prea multe cuvinte, și unde sînt prea multe cuvinte, se fac multe iscusințe și fel de fel de lucruri". Zicînd acestea filosoful către Epifanie și mai multe decît acestea, a tăcut, nemaivorbind nimic.

Apoi, luînd Epifanie din cartea cea dintîi a facerii lumii, i-a tîlcuit-o filosoful stih cu stih. Deci, filosoful pe unele le primea, iar altora se împotrivea. Astfel au făcut trei zile, vorbind unul cu altul, și cele ce se vorbeau de dînșii le erau neîmpreună glăsuite. Filosoful, văzînd petrecerea și obiceiurile lui Epifanie, pentru acestea l-a iubit foarte mult. Deci, a patra zi a zis filosoful lui Epifanie: "Dascăle, bună este locuința locului acestuia, voiesc, de vei porunci, să locuiesc și eu aici". Epifanie a zis filosofului: "Aceasta este învoirea fiecăruia". Și a zis filosoful lui Epifanie: "Dar și cărțile să le aduc? Epifanie a răspuns: "De vei băga ceva în cugetul tău, vei afla pe Epifanie bun cunoscător". Filosoful a zis: "Calist să meargă la cărțile mele".

Epifanie a zis filosofului: "Adu-le și mergi sănătos cu Calist". Filosoful a zis lui Epifanie: "Toate lucrurile mele le las lui Calist, că eu nu mai ies din locul acesta". Calist era fiu al lui Aetie, eparhul cel mare al Romei. Acesta, avînd duh rău, a văzut pe Epifanie în vedenie, zicîndu-i: "Voiești, Caliste, să izgonesc duhul din tine?" Calist a zis: "Cine ești, domnul meu, că poți să-l gonești?" Epifanie a răspuns lui Calist: "Eu sînt Epifanie Fenicopalestineanul, care locuiesc în mănăstirea Spanidrion; deci, dacă voi izgoni din tine duhul cel rău, vei veni să locuiești cu mine în Spanidrion?" Și a zis Calist către Epifanie: "Domnule, izgonește din mine duhul cel necurat și voi locui cu Tine".

Epifanie a zis lui Calist: "Vezi să nu faci altfel; fiindcă iarăși se va lipi de tine". Deșteptîndu-se Calist, a povestit această vedenie tatălui său, care era eparh. Deci, din ziua aceea Calist nu a mai fost supărat de duhul cel necurat. Apoi după trei luni de zile, a zis tatălui său, Aetie: "Tată, voiesc să mă duc în țara fenicienilor, să caut pe Epifanie și să locuiesc cu dînsul în Spanidrion". Atunci tatăl său i-a dat mulți bani și l-a trimis cu ajutor. Venind el în Fenicia și găsind pe Epifanie, i-a povestit toate, și a locuit împreună cu noi. Apoi filosoful a trimis pe Calist în Edesa, din porunca lui Epifanie, împreună cu două slugi și cu trei cămile ca să-i aducă cărțile lui în mănăstire. Și, făcînd Calist călătoria în Edesa, a luat cărțile filosofului, le-a pus pe cele trei cămile și le-a adus în mănăstire.

Deci, în fiecare zi, Epifanie și filosoful aveau multă vorbă între dînșii. Și a zis Epifanie filosofului: "Filosofia lui Daniil zice: *Divanul a șezut și cărțile s-au deschis;* vino, adu-ți cărțile tale și cu ale mele, pe care mi le-a dăruit Dumnezeu, să ședem să ne întrebăm unul pe altul". Atunci Epifanie a pus Scripturile cele de Dumnezeu insuflate, de-a dreapta; iar filosoful, cărțile lui de-a stînga. Și, începînd el de la începutul facerii lumii, adică, Epifanie de la Facerea, pe care a scris-o Moise; iar filosoful tot de la aceeași facere, pe care a scris-o Isiod, citind amîndoi cărțile din stih în stih, se certau între dînșii; astfel era lumina lumină și întunericul întuneric, că Moise, ajutîndu-l Dumnezeu, a scris; iar Isiod avea viață de la Dumnezeu, iar de la diavol rătăcire. Deci, un an întreg a petrecut Epifanie vorbind cu filosoful; dar n-a putut să-l îndu-plece.

Odată, un număr de 60 de țărani duceau pe un tînăr oare-care, care era chinuit de duhul cel necurat. Și fiindcă nu puteau să-l biruiască, cei 60 l-au legat în lanțuri și

l-au adus în mănăstire la Epifanie. Și a zis Epifanie filosofului: "Vino, filosofule, cel ce faci neînțelegeri cu păcătosul Epifanie și cheamă mulțimea zeilor tăi, ca să gonească duhul cel necurat din tînărul acesta". Filosoful a socotit că Epifanie a fost biruit și nu mai are ce să răspundă. Deci, Epifanie, cunoscînd aceasta, a zis către filosof: "Ce zici, o, filosofule, despre tînărul acesta? Sau tămăduiește pe cel bolnav și voi crede zeilor tăi, sau Dumnezeul meu de va izgoni duhul cel necurat din acest tînăr, atunci și tu vei nădăjdui și vei crede în Cel răstignit". Dar la toate acestea filosoful n-a crezut lui Epifanie, ci socotea că este luare în rîs.

Atunci Epifanie, sculîndu-se și apucînd pe tînăr, i-a zis: "Tînărule, voiești să scot fiarele din mîinile tale?" Filosoful, auzind acestea, îndată a fugit în chilie și a încuiat-o cu zăvorul, zicînd și socotind în gîndul său: "Monahul acesta, ca un prost ce este, voiește să dezlege pe cel nebun; iar de nu vom fugi de obrăznicia lui, ca niște înțelepți, apoi vom pătimi rău de la blestematul acesta". Deci, scoțînd Epifanie fiarele de la tînăr și pecetluindu-l pe el de trei ori, a zis duhului celui necurat: "Epifanie păcătosul, rob al Domnului, îți poruncește ție, în numele lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu Cel răstignit pe Cruce, ieși din omul acesta și nu mai intra într-însul!"

Și îndată a ieșit duhul cel necurat și și-a venit tînărul în stare bună. Deci, filosoful, văzînd liniștit pe acel tînăr, a descuiat ușa și a sărit din chilie spre închinăciunea lui Epifanie, zicînd niște cuvinte ca acestea: "O, Epifanie purtătorule de cunună, cred și am crezut celor grăite de tine, prin lucrurile cele ce se fac! Căci cuvintele zboară, fiind neroditoare, iar lucrurile se arată, că sînt roditoare. Deci, voiesc și eu să mă fac părtaș al Celui răstignit".

Epifanie a zis filosofului: "O, filosofule, ce te minunezi de aceasta, ca și cum noi am fi făcut-o? Nu! Ci Fiul lui Dumnezeu este Cel ce face bunătățile acestea, prin cei ce cred în El". Acestea zicîndu-le Epifanie și mai multe decît acestea, am mers la marele Ilarion și l-a botezat. Și am stat în mănăstirea marelui Ilarion douăzeci de zile. Și a rugat Epifanie pe marele Ilarion ca să trimită cu filosoful Epifanie pe unul din frați în Elevteropoli, ca să-l facă pe el episcopul, preot; și marele Ilarion a făcut astfel. Apoi iarăși am mers în mănăstirea noastră ce se numea Spanidrion. Deci, Epifanie, chemînd pe toți frații, le-au zis lor: "Acesta, care odată i se părea că este ceva, nimic fiind, se socotea pe sine filosof; iar acum, cu darul lui Dumnezeu, s-a făcut cu adevărat filosof, căci s-a învrednicit de treapta preoției. Acesta este părintele vostru cel duhovnicesc". Deci, Epifanie filosoful s-a învrednicit de darul lui Dumnezeu și a fost egumen al fraților din acea mănăstire.

Dar, fiindcă mulți intrau în mănăstire și nu lăsa pe Epifanie să se liniștească, a socotit să lase locul acela și să se ducă în părțile Egiptului. Deci, a zis către mine: "Fiule, urmează-mi mie". Și am zis către dînsul: "Părinte, voi urma ție oriunde te vei duce". Și chemînd pe toți frații și întărindu-i pe ei, le-a zis: "Mă duc, fiilor, spre cercetarea fraților din mănăstirea marelui Ilarion". Iar ei, înțelegînd că voiește să se ducă pentru supărarea cea multă a celor ce veneau acolo, toți căzînd înaintea feței

lui, cu mult plîns și tînguire rugau pe Epifanie să nu plece de la ei. Iar Epifanie, venind și el întru multă milostivire, i-a încredințat pe ei, zicînd că nu se va mai duce.

Dar noi nerămînînd nici zece zile, m-a luat pe mine noaptea, și am ieșit și am mers în Ierusalim și ne-am închinat viețile noastre Cinstitei Cruci a Stăpînului, și am umblat prin cetate șaisprezece zile, cercetînd toate Locurile Sfinte și rugîndu-ne. Apoi, ieșind din cetate, ca să mergem spre Egipt, ne-a întîmpinat o femeie care era chinuită de duhul necurat.

Aceasta, apucîndu-se de rasa lui Epifanie, i-a rupt-o, și îndată a ieșit duhul cel necurat dintr-însa. Iar ea, căzînd la picioarele lui Epifanie, îl ruga, zicînd: "Iartă-mă pe mine, părinte, și nu te mînia asupra mea". Deci, a zis Epifanie către acea femeie: "Mergi sănătoasă la casa ta; căci cel ce a rupt haina mea, s-a rupt pe el însuși".

Deci s-a dus femeia la casa ei. Apoi, pogorîndu-ne noi în Iope, am aflat o corabie gata, care avea să meargă în Alexandria. Ieșind noi din corabie și intrînd în cetate, ne-a întîmpinat un iudeu învățător de lege, cu numele Achila, cu care a început Epifanie a vorbi despre lege. Deci, am petrecut în multă întrebare în ziua aceea; și a doua zi, venind iarăși la întîlnire, au făcut atîta vorbă între ei, încît Achila, plecîndu-se tîlcuirii lui Epifanie, a dorit să se facă creștin. Deci, Epifanie îngrijindu-se, l-a dus la papa Atanasie; iar noi am ieșit din cetatea Alexandriei.

Deci, mergînd noi spre părțile Tebaidei celei de sus, ne-a întîmpinat pe noi un monah, ucenic al marelui Antonie, cu numele Pafnutie. Și a zis Epifanie către dînsul: "Binecuvintează-ne pe noi, părinte". Iar Pafnutie a zis: "Binecuvîntați sînteți, fiii Domnului". Și făcînd Pafnutie rugăciunea, ne-am sărutat unii pe alții și ne-am odihnit puțin în locul acela.

Deci, Epifanie a întrebat pe Pafnutie despre toate cele ce a făcut marele Antonie, și i-a povestit lui toate. Atunci Epifanie a zis lui Pafnutie: "Părinte, voiesc să locuiesc în locul ce se cheamă Nitria". Iar Pafnutie a zis către Epifanie: "Mergi sănătos, îndul-cește-te de părinți, adună iarbă de vară și mergi în ostrovul Ciprului și hrănește oi spre îmbrăcăminte și cinstește pe copii, ca să fie miei". Acestea zicîndu-le Pafnutie, iarăși rugîndu-ne, ne-am sărutat unii cu alții și am mers fiecare în calea sa.

În locurile cele din împrejurul Leondopoliei, era un bărbat care se socotea de unii bun și că avea mai înainte cunoștința lui Dumnezeu; iar numele lui era Ierax. Despre acesta, Epifanie a auzit în Palestina și avea dorință să-l vadă. Asemenea și Ierax auzise despre Epifanie, dar el era afară de Leondopoli, ca la o milă de acel loc. Ierax învăța că trupul nu se va scula, ci un altul oarecare în locul lui; deoarece acesta se va risipi în pămînt, căci este scris: "Pămînt ești și în pămînt vei merge". Și iarăși zicea, că copiii nu vor fi desăvîrșiți cu vîrsta în veacul cel ce va să fie. Deci, intrînd noi în mănăstirea lui, am aflat mulțime de oameni învă-țîndu-se de la dînsul; căci, de cînd s-a lepădat de lume, nici de untdelemn nu se împărtășea, nici de vin. El, după ce

a văzut pe Epifanie, a întrebat de unde este; și, înștiințîndu-se că este palestinian, l-a întrebat de nume. Atunci, aflînd că se numește Epifanie, s-a îngrijit foarte mult, căci venise știre în Egipt despre Epifanie că este înțelept și are mai înainte cunoștință.

Deci, după ce l-a întrebat pe Epifanie de unde este și cum se numește și după ce a aflat toate acestea, învăța iarăși poporul. Ei, venind să tîlcuiască Învierea, ziceau despre trup că nu va învia. Atunci Epifanie, scîrbindu-se, a zis către Ierax: "Pune-ți zăvor la gura ta și învață-te a nu huli despre nădejde". Și, după cuvîntul lui Epifanie, Ierax a rămas mut și nemișcat din loc. Deci, cei ce se învățau de dînsul, văzînd minunea pe care a făcut-o Sfîntul asupra lui Ierax, s-au înspăimîntat. Și, luînd Epifanie din dumnezeieștile Scripturi, a început a-i învăța pe toți cele despre Înviere. Deci, a trecut timp ca la trei ceasuri și Ierax stătea mut. După aceasta a zis Epifanie către dînsul: "Grăiește cuvîntul cel adevărat și ascultă credința cea întemeiată". Atunci Ierax a dat răspuns, zicînd către Epifanie că a greșit și că se va pocăi de socoteala aceea fără de rînduială.

Plecînd noi din Leondopoli, am mers în Tebaida cea de sus. Acolo era un bărbat drept, cu numele Ioan; și, intrînd la el, ne-a primit cu multă dragoste. Unii din cei din locurile acelea, duceau la Ioan pe un tînăr legat, ca să rămînă la el; dar tînărul acela era supărat de duhul necurat. Deci, după ce a văzut pe Epifanie, i-a zis cu glas mare: "De ce ai venit aici, Epifanie, robul lui Dumnezeu?" Și a petrecut de la ceasurile șase pînă la nouă, strigînd așa. Deci, deodată rupînd legăturile, a alergat la Epifanie și, apucîndu-se de picioarele lui, a strigat: "Eliberează-mă pe mine pentru Dumnezeu, pe Care tu Îl cinstești!" Dar Epifanie zise duhului rău, să nu iasă din om, ca să nu cunoască Ioan cele despre Epifanie. Epifanie a zis tînărului: "Scoală, omule, ce-mi faci supărare?" Atunci îndată s-a sculat tînărul sănătos, ieșind din el necuratul duh. Și am petrecut trei zile la Ioan, bărbatul cel minunat și împodobit cu viața îmbunătățită; și, ridicîndu-se de acolo, ne-am coborît în Vucoli și am stat acolo șapte ani, dar și acolo, lui Epifanie, îi făceau oamenii multă supărare prin întîlnirea cu ei.

Deci, odată un filosof cu numele Evdemon, a venit la Epifanie și au ridicat cuvinte între ei și au stat zece zile vorbind unul cu altul. Căci Epifanie arăta lui Evdemon adevărul din Scripturile cele de Dumnezeu insuflate, iar Evdemon, prin ceata cea nefolositoare se împotrivea celor ce zicea Epifanie. Evdemon avea un copil, care era chior de un ochi. Deci, Epifanie a zis către Evdemon: "Iată, filosofule, cu toate că ești împodobit cu cuvinte, cu bogăție și ai mulți zei, pentru ce nu te-ai îngrijit de copilul tău, ca să fie amîndoi ochii lui sănătoși?" Filosoful a rîs de aceasta, zicînd lui Epifanie: "Dacă în toată lumea cea de sub cer, numai copilul lui Evdemon ar fi avut un ochi, aș fi avut dreptate să mă îngrijesc de el; iar dacă sînt mulți care umblă pe pămîntul acesta fără nici un ochi, ce-i pasă lui Evdemon pentru aceasta?" Epifanie a zis către Evdemon: "Dacă ar fi fost, o, filosofule, numai copilul tău orb, ce ai fi putea să faci pentru tămăduirea lui?"

Evdemon a răspuns: "Nimic altceva, decît aș fi socotit de multe ori și aș fi zis, că nimeni nu este în toată lumea ca copilul meu". Epifanie i-a zis: "Filosofule, nu lua

aminte la cele ce se grăiesc despre mine, ca ceva vrednic de rîs, căci Dumnezeu este în mijlocul nostru. Adu pe copilul tău chior și vezi slava lui Dumnezeu". Epifanie, zicînd acestea, apucă de mînă pe copilul lui Evdemon și, pecetluind de trei ori ochiul lui care nu vedea, îndată a văzut. Evdemon, văzînd ceea ce a făcut Epifanie, l-a rugat, zicînd: "Dascăle, de ai dragoste către noi, voiesc și eu să mă fac creștin". Iar el i-a zis: "Ascultă, o, filosofule, cele despre bunul și milostivul Dumnezeu, în care cred creștinii: Altădată a eliberat pe poporul israelit, care era în robia lui Faraon, împăratul Egiptului, și l-a izbăvit de el, și ca pe uscat l-a trecut pe mare în pustie și l-a dus în pămîntul în care curgea lapte și miere.

Altădată îl ruga pe acest popor, care era nesupus și avea neaducere aminte de cele către Dumnezeu, prin proorocii, zicînd: "Poporul Meu, ce ți-am făcut ție? Sau cu ce te-am nedreptățit? Sau cu ce te-am supărat pe tine? Răspunde-mi?" Drept aceea, înțelepte Evdemon, gata este Dumnezeu să primească pe toți cei ce vin la El cu chip bun și, chiar de ar fi făcut cineva prea multe păcate, i se vor ierta lui. Deci, du-te, înțelepte Evdemone, intră în cetate și să nu te rușinezi de a cădea înaintea episcopului, căci Hristos iubește smerenia; de aceea a venit cu multă smerenie la noi".

Evdemon, ascultînd cuvintele lui Epifanie, a intrat în cetate și a căzut înaintea episcopului și s-a făcut creștin. De atunci, Epifanie s-a făcut vestit în tot Egiptul; și episcopii au căutat să-l hiroto-nească pe el episcop. Epifanie a zis către mine: "Haide, fiule, să mergem iarăși în patria noastră!" Deci, am mers iarăși în patria noastră și am intrat în mănăstirea marelui Ilarion. Iar marele Ilarion plecase din mănăstire pentru multa supărare ce i se făcuse, și se dusese din Cipru în locurile cele din jurul Pafiei. Deci, frații, văzînd pe Epifanie, s-au bucurat cu bucurie mare, dar plîngeau pentru marele Ilarion. Și am stat în mănăstire patruzeci de zile, după care, ieșind, am mers la mănăstirea noastră, care se cheamă Spanidrion, în care Epifanie făcuse egumen pe filosoful Epifanie Edeseanul, și acesta purta grija mănăstirii de mulțimea fraților, căci era și el bărbat minunat. Deci, văzînd toți pe Epifanie, s-au bucu-rat foarte și am stat amîndoi într-un loc în mănăstire trei zile; iar a patra zi mi-a zis: "Fiule, ia-ți altă chilie și liniștește-te într-însa". Și așa am făcut. Stăteam în mănăstire, liniștindu-ne.

Făcîndu-se foamete în locul acela, pe pămîntul fenicienilor, s-a adunat mulțime de popor la Epifanie și îl ruga, zicînd: "Ajută-ne, părinte, ca să nu pierim și roagă pe Dumnezeu să dea ploaie pe pămînt și pămîntul să dea rodurile sale". Epifanie a zis către acei oameni: "Ce-mi faceți mie supărare, căci sînt om păcătos!" Și iarăși l-au rugat pe Epifanie, ca să se roage iubitorului de oameni pentru ploaie. Iar el le-a zis: "Acum v-am spus că sînt păcătos". Astfel ei încă și mai mult rugîndu-l, a venit ceasul al noulea din zi. Deci, Epifanie a zis egumenului: "Poruncește fraților să pună masă acestor oameni, să mănînce, să se veselească și să se ducă în calea lor". Și le-a pus masă. Epifanie a intrat în chilia sa, iar ei, mîncînd, soarele trimitea razele sale ca vara; și deodată s-a făcut întuneric, fulgere, tunete și ploaie mare s-a vărsat pe pămînt, încît toți s-au sculat de la masă. Și nu era nici un loc în toată Fenicia, care să nu fi primit acea binecuvîntare; și a plouat într-una pe acel loc trei zile.

Deci, apropiindu-se acei bărbați de chilia lui Epifanie, îl rugau, zicînd: "Să oprești prin gura ta ploaia cea din cer". Epifanie le-a zis: "Ce socotiți, fiilor, acestea asupra mea? Căci om sînt, ca și voi, și știe Făcătorul de bine ce ne trebuie nouă. Oare voiți să vă duceți în calea voastră?" Ei au răspuns: "Da, părinte". El, ieșind din chilie, toți s-au adunat și l-au înconjurat; iar Epifanie a zis egumenului: "Poruncește să pună masa oamenilor, să mănînce, să bea și să se ducă în calea lor". Și după ce au șezut toți la masă, au cerut de la Epifanie să-i binecuvinteze, și cum a zis Epifanie: "Bine este cuvîntat Domnul...", îndată ploaia a stat pe pămînt. Epifanie, văzînd iarăși supărarea cea mare care i se făcea în mănăstire, iarăși a căutat să plece de acolo.

Deci, cînd au făcut episcopii adunare pentru alegerea de episcop, și-au adus aminte de Epifanie. În mijlocul episcopilor era și un monah, bărbat evlavios, tînăr cu vîrsta, dar desăvîrșit în întreaga înțelepciune, cu numele Polivie. Și acesta cunoștea pe Epifanie. Episcopii au zis către el: "Ia un dobitoc iute la picioare și du-te în mănăstirea Spanidrion, de vezi dacă este acolo Epifanie și, înapoindu-te, vestește-ne nouă; dar să nu spui la nimeni aceasta, nici chiar lui Epifanie". Deci Polivie, venind în mănăstire, a intrat și s-a închinat lui Epifanie. A zis Epifanie lui Polivie: "Pentru ce ai venit aici, fiule Polivie?" Iar el a zis către Epifanie: "Eu, părinte, vreau să spun adevărul". A zis Epifanie către Polivie: "Fiule Polivie ai alergat și ai venit, fiind trimis de cuvioșii bărbați pentru iscodire, nu ascunde fiule, că minciuna este lucru rău; ci spune adevărul, că Dumnezeu este în mijlocul nostru, fă-te slujitor iscusit al adevărului, că Epifanie umblă din loc în loc, suspinînd și tremurînd pentru păcatele sale. Vino dar, Polivie, rămîi aici și trimite dobitocul tău preoților, lăsîndu-i să caute pe cei vrednici de acele locuri". Zicînd Epifanie aceasta, îndată Polivie a primit cuvîntul lui și, învoindu-se cu însoțitorul său, a trimis dobitocul episcopilor.

Cel ce venise, a dus pe Epifanie în Cipru. În noaptea aceea, luîndu-mă pe mine și pe Polivie, am ieșit din mănăstire și am mers în Ierusalim, ca să ne închinăm viețile noastre, cinstitei Cruci. Intrînd în cetate și stînd trei zile, a zis Epifanie către mine și către Polivie: "Veniți să mergem, ca de marele Ilarion, părintele vostru, să ne binecuvîntăm, că am auzit că este în Cipru".

Pogorîndu-ne noi în Cezareea, am aflat acolo o corabie cipri-otă, în cetatea Pafiei. Deci, Epifanie, a întrebat pe conducătorul corabiei unde locuiește marele Ilarion; iar el i-a spus că într-o peșteră dimprejurul cetății Pafiei și corabia noastră merge acolo. Deci, în acea noapte, am intrat în corabie și am călătorit pînă la Pafa. După ce am ieșit din corabie, întrebînd, am ajuns la marele Ilarion. Intrînd noi la dînsul s-a făcut mare bucurie de întîlnire, rămînînd în acel loc două luni. Ilarion avea multă supărare de la cei ce veneau la dînsul.

După ce Epifanie a judecat să ieșim din Pafa, Ilarion a zis către Epifanie: "Fiule, unde vrei să mergi?" Și Epifanie a zis: "În Ascalon, în Gaza și în celălalt pămînt". Ilarion a zis către Epifanie: "Fiule, mergi în Salamina, că vei afla acolo loc de locuit". Epifanie n-a voit să asculte cuvintele lui Ilarion. Deci, Ilarion iarăși a zis către Epifanie: "Ți-am zis ție, fiule, că acolo se cade să te duci și să locuiești; deci,

nu avea împotrivire la cuvintele mele, ca nu cumva să te împărtășești de primejdia mării". Apoi, sărutîndu-ne și pogorîndu-ne noi la mare, am aflat două corăbii: una mergînd către Ascalon și cealaltă către Salamina. Deci, suindu-ne în corabia celui ce avea să meargă către Ascalon, s-a făcut mare furtună pe mare și corabia era în primejdie să se sfărîme. Și din această pricină am făcut trei zile pe mare, deznădăjduiți fiind de noi înșine, și în ziua a patra corăbierii au împins corabia spre valurile ce o purtau asupră-i și ne-a scos la cetatea Salamina. Ieșind din corabie zăceam pe pămînt mai mult morți de necaz și de foame; iar corabia a rămas în acel loc să o dreagă, fiind stricată de valuri.

Deci, făcînd noi trei zile, cu darul lui Dumnezeu ne-am venit în stare bună, și iarăși voia Epifanie să mergem la acel loc, adică la Ascalon; fiindcă episcopul locului, adică al cetății salaminilor, ieșise din această viață. Pentru aceea erau adunați toți episcopii ostro-vului aceluia, spre a hirotoni pe cel ce ar fi putut să păstorească turma lui Hristos. Ei au stat acolo, adunați cîteva zile și se rugau lui Hristos, ca să le descopere pe cel ce ar fi putut să fie vrednic de preoție. Și era în cetatea ce se numea Chitria, departe de Salamina ca la 20 stadii, un oarecare din episcopi, bărbat cuvios, fiind hirotonit ca episcop, de cincizeci și opt de ani.

Acesta s-a învrednicit și de mărturisire și pătimind mult pentru Hristos, s-a eliberat pentru mărturisirea Fiului lui Dumnezeu. Despre acesta se zicea, că a fost ținut împreună cu Gelasie, episcopul cetății salaminilor spre a mărturisi numele lui fiind Papos, pus de părinți la nașterea sa; pe acesta îl aveau toți episcopii ca pe un părinte, pentru mărturisirea cea întru Hristos, pentru anii episcopiei, și avea încă și cunoștința lui Dumnezeu. Acestui episcop i s-a descoperit despre Epifanie, ca să se fie hirotonit episcop al bisericii salaminilor. Atunci, fiind vara și vremea strugurilor, după ce Epifanie a judecat ca să mergem de la cetatea Salaminilor, a zis către mine și către Polivie: "Fiilor, să mergem în tîrg, să ne cumpărăm struguri ca să avem în corabie". Venind noi în tîrg și tocmindune cu vînzătorul, Epifanie a ales doi struguri frumoși și a zis vînzătorului: "Cît ceri pentru acești doi struguri?" Epifanie avea obiceiul de a nu se împotrivi; iar vînzătorul îi spuse prețul strugurilor și el scoase argintul să plătească. În acel timp veni Cuviosul Papos rezemat de doi diaconi, împreună cu trei episcopi și, apropiindu-se de Epifanie, el avea în mîini strugurii și prețul lor. Atunci a zis un oarecare din cei ce stăteau de față: "Iată, vin episcopii aici". Deci, Papos a zis către Epifanie: "Părinte, lasă strugurii vînzătorului și urmează-ne în biserică".

Aducîndu-și el aminte de dumnezeiescul cuvînt, care strigă și zice: *Veselitu-m-am de cei ce mi-au zis mie, în casa Domnului vom merge*, a urmat lor în biserică. Papos a zis către Epifanie: "O, părinte, fă rugăciune". Aceasta pentru ca Epifanie să se facă cunoscut că este cleric. Și a zis Epifanie către Papos: "Părinte, iartă-mă, că nu sînt cleric". Papos a zis către Epifanie: "Vezi, o, fiule, ca să nu te lepezi înaintea acestor sfinți părinți, ca cel ce a ascuns talantul". Iar Epifanie a zis către el: "Nu părinte, nu sînt cleric!" Atunci Papos i-a dat pace; iar un oarecare din diaconi apucîndu-se de capul lui Epifanie, l-a dus către Papos, spre jertfelnic cu sila, încît s-

au adunat mulți ca să-l păzească la jertfelnic. Deci, l-a hirotonit pe el mai întîi diacon, apoi l-a hirotonit preot și a făcut slujba; după aceea l-a hirotonit episcop. După terminarea slujbei bisericii ne-am suit în episcopie și a zis Papos către Epifanie: "Vino și îndeamnă pe părinți ca să ne împărtășim de masă și să ne veselim pentru hirotonia ta". Iar Epifanie, suferind cu greu și scîrbindu-se în cugetul său, plîngea; iar Papos a zis către Epifanie: "O, fiule Epifanie, se cădea ca noi să tăcem, dar îmi dai pricină să mă fac nebun ca să arăt cele făcute. Pentru că acești părinți adunați aici, au dat slavă lui Dumnezeu pentru vestirea episcopului și au aruncat osteneală asupra mea, toți zicînd către mine păcătosul: "Roagă-te lui Dumnezeu cu osîrdie și se va descoperi ție!"

Iar eu, închinîndu-mă într-o căscioară, rugam pe Mîntuitorul pentru una ca aceasta. Atunci un fulger a străbătut în chilie și am auzit un glas către mine păcătosul: "Pape, Pape, ascultă!" Iar eu, înfricoșîndu-mă, am zis: "Ce-mi poruncești, Domnul meu?" Și a zis către mine cu blîndețe: "Scoală și ia cu tine pe unul din diaconi și pogoară-te în tîrg; că, iată, vei afla acolo un monah, care cumpără struguri de la un vînzător și are cu dînsul doi monahi. Fața lui se aseamănă cu capul Proorocului Elisei, pe acesta hirotonește-l episcop; dar să nu-i spui lui, ca nu cumva să fugă; iar numele lui se cheamă Epifanie". Iată m-am făcut nebun, fiule! Vezi ce faci! Tu m-ai silit pe mine la aceasta! Deci, ia aminte de tine, că eu am fost trimis și ceea ce am fost dator să fac, am făcut! Eu sînt nevinovat pentru toate acestea, cum vei vedea".

Auzind acestea Epifanie, a căzut pe fața sa și s-a închinat episcopului Papos, zicînd: "Nu te mînia, părinte, că sînt om păcă-tos și nu sînt vrednic pentru măsura preoției!" Și închinîndu-se, îi îndemna pe ei la prînz; iar după ce au prînzit, s-a dus fiecare la biserica sa.

După trei zile, un oarecare bărbat cinstit, cu numele Eugno-mon, a fost aruncat în temniță de oarecare om strălucit al cetății, pentru o datorie de o sută de arginți. Numele celui ce îl aruncase se chema Dracon. Acest Eugnomon, fiind roman, nu avea pe nimeni care să-l izbăvească din temniță. Auzind Epifanie despre aceasta, a mers la Dracon ca să izbăvească din temniță pe Eugno-mon romanul. Și a zis Dracon către Epifanie: "Mergi, străinule de legea noastră, și adu-mi cei o sută de arginți, care îmi este dator prietenul tău". Dracon era foarte bogat și sălbatic cu obiceiurile. Deci, Epifanie a mers la episcopie, unde se găseau o sută de arginți în păstrare pentru slujba bisericii, pe care, luîndu-i, a mers și i-a dat lui Dracon, și astfel a eliberat pe străinul acela. Un diacon oarecare, cu numele Harin, despre care mărturiseau mulți că este fără de rînduială, a ridicat pe toți clericii contra lui Epifanie, zi-cînd: "Veniți să alungăm pe străinul acesta, ca nu cumva să mă-nînce toată averea bisericii și atunci noi vom fi vinovați păcatului".

Acest Harin era foarte bogat și căuta să gonească pe Epifanie ca, în locul lui, să fie el episcop. Deci, s-a pus asupra lui Epifanie, zicînd aceste cuvinte: "Nu ți-a fost ție destul, Epifanie, că ai venit aici neavînd nici rasă și ai luat Biserica și încă îi risipești averile ei ca un străin? Oare cine va suferi acestea? Ori dă cei o sută de

arginți ai Bisericii, sau du-te în patria ta!" Deci, romanul cel eliberat de Epifanie s-a dus în Roma și, vînzînd toate ale sale, a adus banii lui Epifanie, iar romanul acela a petrecut cu Epifanie pînă în ziua morții lui. Epifanie, luînd cei o sută de arginți, i-a dat lui Harin, zicînd către dînsul: "Primește cei o sută de arginți pe care i-am dat pentru străinul acela". Harin fiind foarte lacom, a luat arginții de la Epifanie și, chemînd pe toți clericii, le-a zis: "Veniți și luați cei o sută de arginți pe care i-a risipit Epifanie, că eu i-am cerut pe toți de la dînsul". Deci, clericii nu s-au învoit la socoteala cea rea a lui Harin și au zis către dînsul: "Du-te și-i dă pe ei de la cine i-ai luat". Iar acesta nu i-a dat pe ei lui Epifanie. Astfel multe și grele supărări a făcut Harin lui Epifanie; dar el pentru nici una nu s-a mîniat asupra lui.

Altădată, fiind praznic la episcopie, Epifanie avea la masă pe toți clericii; și era obișnuit să țină în mîinile sale Sfînta Evanghelie și să învețe ziua și noaptea dumnezeiescul cuvînt. Deci Epifanie, învățînd la masă pe cei ce prînzeau, o pasăre, ce se numește corb, a croncănit tare. Iar Harin, pe cînd Epifanie vorbea dumnezeiescul cuvînt, a zis celor ce prînzeau: "Cine din voi cunoaște ce a zis corbul?" Deci, corbul iarăși a croncănit cu același glas și Harin a zis iarăși: "Cine din voi cunoaște ce grăiește corbul?" Și iarăși, Epifanie, învățînd pe toți la prînz, cu al treilea glas a croncănit corbul. Și a zis lui Harin celor de la prînz: "Am zis vouă, cine din voi știe ce croncănește corbul?" Atunci Epifanie cu nimic scîrbindu-se, a zis lui Harin cu multă blîndețe: "Eu știu ce a zis corbul!" Iar Harin i-a zis lui: "Arată-mi mie și vei fi stăpîn peste toate ale mele". Epifanie i-a zis lui Harin: "Corbul a zis ca să nu mai fii diacon".

Deci, din cuvîntul lui Epifanie a căzut tremur peste Harin și n-a mai vorbit, nici n-a mai mîncat sau băut ceva, ci, purtîndu-l pe el slugile lui, l-a dus în casa sa și l-a pus pe pat; iar a doua zi de dimineață a murit în acel loc. El avea o soție foarte credincioasă, dar fii nu avea. Aceea a adus lui Epifanie toate averile sale, pe care a făcut-o și diaconiță a Bisericii. Ea avea o mînă slăbănoagă de zece ani; deci, cum a apucat-o pe ea Epifanie, ca să o pecetluiască cu semnul cinstitei Cruci, îndată s-a făcut sănătoasă și s-a ușurat de durere. De atunci, adică din ziua în care a vorbit Epifanie cu Harin, toți clericii au luat hotărîrea de la Domnul, împreună cu cuvîntul lui, ca să se supună lui Epifanie cu frică și cu cutremur.

Fericitul Epifanie păzea și aceasta: în ceasul aducerii de jertfă, niciodată nu săvîrșea sfînta jertfă, pînă ce nu vedea vedenia, adică pogorîrea Sfîntului Duh peste Sfintele Daruri. Deci, odată, zicînd de trei ori cuvîntul, nu s-a făcut vedenia. Plîngînd el și rugîndu-se să i se vestească pricina, întîi a căutat la diaconul cel din stînga, care ținea ripida, și cum s-a uitat la el, a văzut pe fruntea lui lepră. Aceasta era arătată tuturor, că acel diacon era vinovat cu ceva. Deci, Epifanie a întins mîna și a luat ripida din mîna diaconului, zicînd către dînsul cu blîndețe: "Du-te la casa ta și să nu te împărtășești acum de dumnezeieștile Taine". El îndată a ieșit și s-a dus la casa lui. Iar Epifanie a dat ripida altui diacon. După aceea, începînd a zice dumnezeieștile cuvinte cu frică și cu lacrimi, îndată a văzut vedenia.

Apoi, după terminarea Sfintei Liturghii, Epifanie a chemat și l-a întrebat pe diacon, voind să știe pricina. El a spus că în noaptea aceea s-a culcat lîngă femeia sa. Atunci Sfîntul Epifanie a chemat toată preoțimea și a zis către dînșii cu blîndețe: "Fiilor, cîți v-ați învrednicit de hirotonie, dezlegați pașii voștri să nu umble în aceste lucruri și să urmați Sfîntului Pavel, care propovăduiește în biserici și zice: *Cei ce au femei să fie ca și cum n-ar avea*. De atunci, Sfîntul Epifanie n-a mai hirotonit pe cei ce aveau femeie, ci numai pe acei bărbați cuvioși și văduvi, care viețuiau viața singuratică.

Aceasta este slava Dumnezeului tuturor, Cel ce ne-a dat viața, și Care slăvește pe cei ce Îl slăvesc, după cum zice dumnezeiescul cuvînt: "Numai pe cei ce Mă slăvesc, îi voi slăvi; iar cel ce Mă defaimă, se va necinsti".

Deci, s-a întîmplat că s-a îmbolnăvit cuviosul părinte Ioan, ucenicul sfîntului, de o boală din care a și murit; și, zăcînd el pe patul său, m-a chemat și a zis către mine: "Fiule, Polivie". Eu am zis către dînsul: "Ce voiești, părinte?" El mi-a zis: "Fiindcă Epifanie oprește de a se scrie minunile acelea, pe care Dumnezeu le-a săvîrșit prin dînsul, ia hîrtiile acestea și scrie tu, fiule, cele ce vor urma din ziua de astăzi; căci pînă astăzi eu am scris cele ce am văzut pe Epifanie făcînd, fără să știe el, că îi va adăuga lui Dumnezeu anii vieții și vei petrece lîngă dînsul. Dar vezi să nu te lenevești, fiindcă și eu am scris acestea, fiind îndemnat de Dumnezeu, deoarece mă duc în cale, după cum se duc toți cei de pe pămînt". După aceasta, Ioan a zis către mine: "Cheamă pe Cuviosul părintele nostru Epifanie". M-am dus și l-am chemat. Și, intrînd el înăuntru, a zis către Ioan: "Părinte Ioane, te lenevești a te ruga pentru păcătosul Epifanie". Ioan a zis către Sfîntul Epifanie: "Părinte, fă rugăciune că am să vorbesc ceva cu tine". Făcînd Epifanie rugăciune și zicînd toți "Amin", a zis Ioan către el: "Apropie-te de mine, părinte!" Și s-a apropiat de dînsul. Apoi Ioan a zis către Epifanie: "Părinte, puneți mîinile tale pe ochii mei și sărută-mă, că mor!" Epifanie și-a pus mîinile pe ochii lui și l-a sărutat și Ioan îndată și-a dat sufletul. Atunci Epifanie a căzut pe grumazul lui Ioan, l-a plîns și s-a mîhnit de sfîrșitul lui.

Odată, Epifanie, căzînd cu fața la pămînt, ruga pe Dumnezeu ca să-i ajute să zidească o biserică nouă, căci cea dintîi era mică pentru cei ce intrau într-însa. Pe cînd era el cu fața la pămînt și se ruga lui Dumnezeu pentru trebuința bisericii, s-a auzit către dînsul glasul lui Dumnezeu, poruncindu-i să înceapă acel lucru fără de îndoială, făgăduindu-i tot ajutorul. Atunci Epifanie, nelenevindu-se, a mers și a făcut rugăciune în locul unde urma să se ridice biserica. Și erau cei mai mari peste zidirea bisericii, șaizeci, încă și mai mulți lucrători pentru slujirea acestora; și mai erau atunci în cetate și bărbați elini bogați, cu bani și cu averi.

Acolo mai era un om oarecare ce se numea Dracon, iar de cei mai mulți se numea "marele Dracon". El avea un fiu, care se numea tot Dracon. Acesta, îmbolnăvindu-se de o cumplită arsură la coasta cea dreaptă și tatăl lui cheltuind mult cu doctorii, nimic nu s-a folosit la sănătate. Deci, marele Dracon arăta multe rele către Epifanie, prin cuvinte și prin lucruri; iar Epifanie, dacă îl vedea vreodată, întîi

el i se închina. Odată, Epifanie trecea printr-un loc unde erau adunați mulți bogați și vorbeau între ei vorbe urîte. Acolo era și marele Dracon împreună cu fiul său cel bolnav, care, văzînd pe Epifanie, a început a-l batjocori. Iar Epifanie, apropiindu-se și închinîndu-se înaintea acestora, a apucat de mînă pe Dracon cel mic și a zis: "Dracone, fă-te sănătos!" Și îndată, împreună cu cuvîntul lui Epifanie, Dracon s-a făcut sănătos. Văzînd toți s-au înspăimîntat. Atunci marele Dracon, văzînd ceea ce a făcut Epifanie, de frică și de cutremur n-a mai putut să meargă la casa lui pe picioare, după obicei; ci, ducîndu-l slugile, l-au pus pe pat.

A doua zi dimineața, a venit femeia lui Dracon și a rugat pe Epifanie să meargă să facă rugăciune, ca să se ridice acela. Ducîndu-se Epifanie în casa lui Dracon și rugîndu-se, îndată s-a sculat de pe patul său. A doua zi, luînd cinci mii de arginți, i-au adus lui Epifanie. Iar el a zis: "Fiule, mie îmi este destul o hăinișoară pentru trup și pîini proaste cu apă de băut! Ce-mi aduci mie greutate, nevrînd eu să te îngreuiez? Dar, de voiești să te slăvești, du-te și stai lîngă biserica lui Dumnezeu și dă acești bani celor ce se trudesc și se ostenesc acolo!" Așa a făcut Dracon, apoi a rugat pe Epifanie de l-a botezat pe el și pe femeia lui.

Un oarecare elin, adică păgîn, cu numele Sinesie, fiind și el bogat, avea un fiu, unul născut, ca de treisprezece ani. Peste acesta a năpădit o patimă, care îi înconjurase grumajii, îl sugrumase și a murit. Din această pricină era plîns și bocet în casa lui. Atunci un creștin oarecare, anume Ermie, a zis maicii copilului: "Doamnă, roagă-te să vină aici marele Epifanie, că va învia copilul vostru". Ea, crezînd, a trimis îndată pe Ermie la Epifanie, fiindcă Ermie era prieten cu el. Deci, Ermie, ducîndu-se, a zis către Epifanie: "Părinte, domnul meu Sinesie m-a trimis la tine, să te aduc la casa lui și să te rogi lui Dumnezeu ca să înviezi pe fiul său, care a murit". Atunci, Epifanie m-a luat și pe mine și am venit în casa lui Sinesie. Și cum Epifanie a intrat în casă, femeia lui Sinesie a căzut la pămînt, zicînd către Epifanie niște cuvinte ca acestea: "Ai venit aici, mare doctor al creștinilor, arată-mi mește-șugul tău să vedem, să luăm cercare fiind tămăduiți și așa să ne apropiem de Hristosul tău".

După ce femeia a zis acestea, Epifanie a zis către dînsa: "De vei crede în Cel răstignit și înviat, vei vedea pe copilul tău umblînd". Femeia a zis: "Nimic altceva nu se află în gîndul meu, decît numai să iau aminte la Cel răstignit!" Atunci, apropiindu-se de pat și cu mîna dreaptă ștergînd grumajii copilului, a zis către dînsul cu fața lină: "Evstorghie!" Și îndată copilul și-a deschis ochii și a stat pe pat. Atunci s-au înspăimîntat toți cei din casă. Deci, văzînd maica lui Evstorghie minunea ce s-a făcut prin Epifanie în casa sa, a luat trei mii de arginți și i-a dat lui Epifanie. Iar el a zis către dînsa: "O, Elefteria, eu n-am trebuință de acești bani, ci zi soțului tău, Sinesie, să-i ducă la biserica lui Hristos, Care a sculat pe fiul tău și să-i dea celor ce se ostenesc acolo". Așa a făcut Sinesie și s-a botezat el, femeia lui și fiul său, care, fiind mort, l-a înviat Epifanie.

Odată, fiind noi singuri în casă, Epifanie a zis către mine: "Fiule, Polivie, fiindcă Biserica are trebuință de preot, în locul părintelui nostru Ioan, te voiesc pe

tine să fii în rînduiala aceluia". Iar mie, căzîndu-mi greu pentru cele grăite și lepădîndu-mă cu prea multe cuvinte, a sosit vremea bisericii și, intrînd noi toți cu Sfîntul Epifanie în biserică, am avut gînd să fug, socotind grea sarcina preoției. Deci, cînd am ajuns la altar, Epifanie, apucîndu-mă de mînă, mi-a zis: "Rămîi în locul acesta, pînă va sosi vremea". Toți cei ce au auzit cuvîntul acesta s-au înspăimîntat. Atunci eu n-am mai putut să-mi mai mut piciorul din locul acela, parcă eram pironit cu cuie. Și cînd s-a împlinit toată slujba, atunci a trimis pe unul din diaconi și m-a adus la jertfelnic și m-a hirotonit preot; iar după ieșirea din biserică, de frică am căzut la pat și am zăcut pînă ce a venit Epifanie și a făcut rugăciune și îndată m-am sculat.

Altădată a venit un diacon de la Ierusalim și a spus lui Epifanie despre Ioan, episcopul Ierusalimului, că este iubitor de argint și, încuind banii, nu-i dă celor ce au trebuință. Acest Ioan locuise în mănăstirea marelui Ilarion, cînd Epifanie a locuit împreună cu el. Deci, Epifanie a scris o scrisoare lui Ioan, ca să miluiască pe cei ce au trebuință; dar Ioan n-a făcut nimic din cele scrise în scrisoare. Și nu după multă vreme, Epifanie a zis către mine: "Vino dar, fiule, să mergem în Ierusalim și, închinîndu-ne, ne vom întoarce înapoi!" Plecînd noi din Cipru, am ajuns cu corabia în Cezareea lui Filip și de acolo am mers la Ierusalim, unde, rugîndu-ne, am mers la episcopie. Ioan, văzînd pe Epifanie, s-a bucurat foarte mult și a zis Epifanie lui Ioan: "Frate, dă-mi casă ca să petrec aici cîtăva vreme!" Și ne-a dat o casă foarte bună. Deci, în fiecare zi, Ioan chema pe Epifanie la masă și ne ospăta cu bucate și băuturi scumpe de multe feluri; iar săracii erau lipsiți de acestea. Deci, oarecînd, Epifanie a zis către Ioan: "O, părinte Ioane, dă-mi argint spre slujbă, căci am să hrănesc niște bărbați din Cipru și astfel să mă fălesc înaintea acestora cu argintul tău, că cele prea bune din casa ta le dai robului tău spre slava ta și voi fi lăudat pentru lucrurile tale; numai ține minte acelea care mi le dai, ca să ți le dau pe urmă".

Atunci Ioan a adus și a pus înaintea lui Epifanie mult argint. Iar Epifanie i-a zis: "O, părinte, mai este la tine spre păstrare și alt argint?" Ioan a zis către Epifanie: "Destul îți este acesta spre slujba ta, părinte". Epifanie i-a zis: "Părinte, adu și pe acela, ca să fim de mirare la oaspeți". Iar el, aducînd și pe celălalt, Epifanie i-a zis: "Dă-mi pe cele ce fac slăviți pe cei liberi". Și a zis Ioan către Epifanie: "Toate cele ce veselesc pe oamenii tăi primește-le și slujește celor de la prînz".

Epifanie, luînd acea mulțime de argint, ca la o mie cinci sute de litre, am mers în casa cea dată nouă de Ioan ca să găzduim. Și era un cumpărător de argint cu numele Asterie, care venise în Ierusalim din Roma pentru neguțătorie. Epifanie, chemîndu-l pe acesta și arătîndu-i argintul s-a tocmit cu el. Și l-a vîndut lui, luînd de la el aur. Epifanie, luînd aurul, îl împărțea noaptea și ziua celor ce aveau trebuință. Trecînd cîteva zile, Ioan a zis lui Epifanie: "Dă-mi argintul, pe care ți l-am dat spre slujbă". Epifanie a zis către Ioan: "Frate, îngăduiește-mă puțin, căci am să hrănesc pe oaspeți și toate ți le voi da". Deci, mai trecînd iarăși cîteva zile, Ioan a zis lui Epifanie, cînd stăteam noi în biserică unde este Lemnul cel mîntuitor al Sfintei Cruci: "Încă odată îți zic, dă-mi argintul care ți l-am împrumutat!" Atunci Epifanie a zis lui Ioan cu liniște: "Ți-am spus, părinte, că ți-l voi da". Deci, Ioan, umplîndu-se cu multă mînie,

s-a apucat și s-a ținut de rasa lui Epifanie, trăgîndu-l de dînsa și zicîndu-i: "Nu vei ieși, nu vei ședea și nu vei fi în pace, pînă ce nu-mi vei da tot argintul, pe care l-ai luat de la mine, nedreptule Epifanie! Dă Bisericii cele ale Bisericii!" Pentru toate acestea, Epifanie nu s-a tulburat, ci avea aceeași liniște întru dînsul ca și mai înainte. Astfel a stat Ioan vreme de două ceasuri, ținînd și ocărînd pe Epifanie și toți cei ce stăteau de față, au obosit de a mai asculta cuvintele cele aspre ale lui Ioan. Deci Epifanie, nemîhnindu-se deloc, a suflat în fața lui Ioan, care îndată a orbit, și pe toți cei ce stăteau de față i-a cuprins o frică mare. Atunci Ioan a căzut înaintea lui Epifanie, ca să se roage lui Dumnezeu să-i redea vederea. Iar el i-a zis: "Du-te și închină-te cinstitei Cruci, și îți va da ceea ce ceri". El stătea nemișcat, rugîndu-se lui Epifanie, care, învățîndu-l, și-a pus mîna pe el și s-a deschis ochiul lui cel drept. Deci, Ioan îl ruga și pentru cel stîng.

Atunci Epifanie i-a zis: "Lucrul acesta nu este al meu, căci Dumnezeu l-a închis și Dumnezeu l-a deschis. El a făcut astfel după cum a voit, ca noi să ne înțelepțim". Iar Ioan, după ce a fost certat și pedepsit, s-a făcut drept și cuvios în toate.

După acestea, ieșind noi din cetate ca să mergem în Cipru, erau într-un loc doi comedianți; iar Epifanie, trecînd prin locul acela, i-a zis unul dintre aceia: "Cuvioase părinte Epifanie, cercetează pe mortul acesta și aruncă-i un acoperămînt". Epifanie, auzind acestea, a stat spre răsărit, făcînd rugăciune pentru cel mort, apoi, dezbrăcîndu-se de haină, a aruncat-o mortului spre îmbrăcare. Apoi, Epifanie, urmîndu-și călătoria, a zis cel ce a grăit cuvintele către cel ce s-a prefăcut că este mort: "Scoală, că a trecut prostul acela!" El, nedîndu-i răspuns, iarăși l-a strigat. Dar după ce l-a văzut că este cu adevărat mort, și-a zis în sine: "Mă voi duce și voi spune acelui străin pricina, ca să învieze pe acesta".

Deci, alergînd pe urma noastră, a căzut la pămînt, rugîndu-se lui Epifanie și zicînd: "Mă rog și mă cuceresc sfinției tale, ajută-ne și cruță nebunia noastră! Căci, cînd am zis către tine: "Îmbracă pe cel mort...", după priceperea aceluia am grăit cuvintele și ai trecut de la noi. O, părinte, nu puține cuvinte am grăit și eu către prietenul meu; dar nu era nici glas, nici auzire. Vino, deci, părinte, și înviază pe cel mort și ia haina pe care am luat-o de la tine. Și a zis Epifanie către cel ce grăia: "Mergi, fiule, și-l îngroapă pe dînsul; căci întîi a murit și atunci ai cerut haina". Deci, iarăși pogorîndu-ne noi în Cezareea, am intrat în corabie și am mers în Cipru, unde ne-au primit pe noi frații cu bucurie mare.

Deci, era acolo un legiuitor oarecare cu numele Isaac, bărbat evlavios, care păzea cu dinadinsul legea mozaică. Acesta lipindu-se de Epifanie și învățîndu-se de dînsul credința cea dreaptă, s-a luminat. Și petreceam toți trei într-o casă.

Odată, sora împăraților Arcadie și Onorie, avînd o patimă și fiind în Roma, a auzit de Epifanie că tămăduiește Dumnezeu prin el pe cei bolnavi. Pentru aceasta a trimis în Cipru, ca să aducă la Roma pe Epifanie. Deci, trimișii, ajungînd în Cipru,

au arătat scrisorile ce le aveau la episcopie. Și era acolo un bărbat elin bogat și foarte gîngav, cu numele Faustinian, care era potrivnic lui Epifanie și care a găzduit pe bărbații cei trimiși la Epifanie. Acestora le zicea Faustinian: "Pentru ce luați aminte ca la Dumnezeu, la amăgitorul acesta? Căci, vorbește cuvinte seci și este prea rău în cuvinte". Mergînd Epifanie într-o zi unde erau meșterii cei ce lucrau biserica, se aflau acolo și bărbații cei trimiși, care stăteau cu Faustinian în locul acela. Unul din zidari, căzînd de la înălțime mare și venind peste capul lui Faustinian, cel căzut n-a pătimit nici un rău, dar Faustinian a căzut cu fața la pămînt și a rămas mort. Apropiindu-se Epifanie de Faustinian, l-a apucat pe el de mînă, zicînd: "Scoală, fiule, întru numele Domnului și du-te sănătos la casa ta!" Și îndată s-a sculat Faustinian și s-a dus sănătos la casa lui. Auzind femeia acestuia de ceea ce s-a făcut, a luat o mie de arginți și i-a adus lui Epifanie. Și a zis Epifanie către femeie: "Du-te, fiică, și dă-i celor ce se ostenesc la biserică, și vei avea comoară la Cel Preaînalt". Și femeia a făcut astfel.

Deci, trimișii împăratului sileau pe Epifanie să meargă în Roma. Acolo era un cleric din ritori, cu numele Filon, bărbat cuvios. Și, fiindcă era trebuință să pună episcop pe scaunul cetății Carpasiului, Epifanie l-a hirotonit pe acesta, din descoperirea lui Dumnezeu, ca episcop pe scaunul cetății și al bisericii Carpasiului. Iar cînd Epifanie a voit să meargă în Roma, a chemat pe cel mai înainte zis, Filon episcopul, și lui i-a dat stăpînirea bisericii Constanției, ca de va fi trebuință de clerici, el să-i hirotonească.

Luîndu-mă Epifanie pe mine și pe Isaac, ne-am dus în Roma și, intrînd în cetate, era plîns și bocet mare în palatul cel împărătesc, pentru că sora împăraților Arcadie și Onorie, avînd o patimă la mîna cea dreaptă, multe doctorii folosind, cu nimic nu a ajutat-o. Acea boală mînca cu totul cărnurile ei. Iar ea, fiind cuprinsă de multă durere, a silit pe împărați, adică pe Arcadie și Onorie, să poruncească doctorului să-i dea otravă, ca mai degrabă să treacă din viața aceasta. Deci, cei ce ne-au adus pe noi în Roma, au intrat și au vestit împăraților; iar ei au poruncit lui Epifanie să intre înăuntru. Iar Epifanie, ca și cum nu s-ar fi întîlnit cu astfel de oameni, a intrat fără temere în palatul împărătesc și s-a apropiat de împărați, unde era și sora acestora, zăcînd pe pat.

Împărații, văzînd pe Epifanie, s-au sculat îndată de pe scaune. Și a zis Epifanie împăraților: "Fiilor, această cinste dați-o lui Dumnezeu, Făcătorul de bine, și veți vedea pe sora voastră întru sănătate bună; nu vă nădăjduiți în stăpînire și veți fi păziți de Domnul!" Însă împărații se îndoiau și se tulburau de cuvintele lui Epifanie. Atunci Epifanie a zis împăraților: "Fiilor, de ce vă îndoiți pentru cele ce vă grăiesc? Veți vedea darul lui Dumnezeu prin cele ce se grăiesc". Și, apropiindu-se Epifanie de pat, unde zăcea sora împăraților, a zis către ea cu blîndețe: "Fiică, nu te îndoi pentru patima ta! Ai nădejde spre Dumnezeul Cel viu și vei vedea sănătatea ta în ceasul acesta; crede în Fiul lui Dumnezeu, Cel răstignit și vei umbla în ceasul acesta, fiindcă a încetat durerea trupului tău. Slăvește pe Dumnezeu, Cel ce ți-a dat darul să-L ai pe Hristos în mintea ta neîncetat, și-ți va fi ție zid în toată vremea vieții tale!"

Acestea zicîndu-le Epifanie, a apucat-o pe ea de mînă și, pecetluind-o de trei ori cu semnul Sfintei Cruci, îndată s-a ușurat de dureri. Văzînd împărații ceea ce a făcut Epifanie, s-au înduplecat în sufletele lor ca să-l iubească și să-l asculte și să creadă toate cele ce le grăia el, rugîndu-l să fie împreună cu ei în Roma și să le fie părinte. Pentru aceasta Epifanie îi învăța și îi întărea în toate zilele.

Odată, pe fiul surorii împăraților care a fost tămăduită de Epifanie, s-a întîmplat de l-a găsit mort pe pat, nefiind bolnav, încît s-a făcut mare plîns în palatul împărătesc. Deci, împărații au zis către Epifanie: "Părinte, roagă-te pentru copil, ca să-l dai viu maicii lui". Și a zis Epifanie: "Credeți că pot să fac eu aceasta?" Și i-au zis lui împărații: "Credem că după cum ai vindecat boala de la maica copilului, astfel și pe copil îl vei pune viu înaintea maicii lui". Și le-a zis lor Epifanie: "De va învia fiul surorii voastre, veți crede și vă veți boteza în numele Celui răstignit?" Împărații au zis: "De vei învia pe copil, noi vom crede și ne vom boteza!" Atunci, apropiindu-se Epifanie de patul copilului și pecetluind tot trupul lui cu semnul Sfintei Cruci și rugîndu-se Celui ce omoară și înviază, a zis către copil: "Scoală, fiule, în numele lui Iisus Hristos Cel răstignit!" Și îndată copilul a șezut pe patul lui. Atunci, crezînd împărații că Epifanie a înviat pe copil prin rugăciune, l-au rugat să-i lumineze cu Sfîntul Botez. Iar Epifanie a zis către dînșii: "Întru toate primesc dreapta voastră credință, pentru că Dumnezeu este Cel ce vă ridică spre aceasta. Însă fără învoirea episcopului Romei nu pot face aceasta, ca nu cumva să se scîrbească asupra mea". Deci, împărații, îndată au chemat pe episcopul romanilor și i-au povestit toate. Auzind episcopul aceasta de la împărați, s-a bucurat foarte mult și i-a dat voie să-i boteze.

După ce au intrat în botezător, ca să se boteze de Epifanie și, făcîndu-se toată slujba cea mai înainte de botezare, a intrat întîi Arcadie și lua aminte. Și, iată, trei bărbați, purtînd haine albe, țineau pe Epifanie, unul la dreapta, altul la stînga și celălalt urmînd înapoia lui, și s-a înfricoșat cu frică mare. Deci, Epifanie a cunoscut din fața lui Arcadie că vedenie a văzut și a zis către dînsul: "Ia aminte de sineți, fiule, și fii păzind cele ce le vezi". Epifanie avea un obicei, că pînă nu se tulbura apă, nu băga pe nimeni în scăldătoare. După ce s-a luminat Arcadie, a băgat și pe Onorie și a văzut aceeași vedenie. După aceea, s-a pogorît sora lor, Procliani, cu fiul ei, care era femeia unuia din patricieni.

După ce s-au botezat ei, Epifanie a petrecut cu ei șapte zile, învățîndu-i. Iar după șapte zile, cînd și-au schimbat ei hainele cele nou luminate, a zis Epifanie împăraților: "Fiilor, rămîneți în liniște, că lupul nu vă va mai stăpîni pe voi. A fugit de la voi durerea, scîrba și suspinarea. Fiți cu luare aminte la Înviere și nu vă mîhniți pentru cei ce ies din această viață. Că cei ce au crezut lui Hristos, s-au îmbrăcat în Hristos și pe El îl au în ajutor; și va cere copilul, care a murit și a înviat, luînd darul Sfîntului Botez, să se ducă la Mîntuitorul și să-L vadă în mare slavă, lăudîndu-se de îngeri". A doua zi, cînd Epifanie era în palatul împărătesc și învăța pe împărați, s-a făcut în mijlocul nostru bună mireasmă. Epifanie a zis împăraților: "Fiii luminii, sculați-vă și vă rugați!" Iar copilul zăcea pe pat. Atunci Epifanie, făcînd rugăciune,

au auzit toți din palat, ca și cum mult popor ar fi zis: "Amin", și copilul îndată și-a dat sufletul. Rămînînd noi un an întreg la Roma, Epifanie a făcut și alte multe semne acolo.

Cînd a hotărît Sfîntul Epifanie să mergem în Cipru, au zis împărații către el: "Părinte, ia mult aur pentru trebuința Bisericii, ca să dai celor ce au trebuință". Epifanie le-a zis: "Fiilor, faceți voi ceea ce doriți și eu mă voi bucura pentru darea voastră; iar mie nu-mi dați greutate, deoarece Dumnezeul meu le dă toate tuturor, hrănind pe toți în această viață". Împărații i-au adus mult aur, dar Epifanie n-a primit, și a zis să ne aducă în corabie cîteva pîini spre împărtășirea noastră. Deci, plecînd de la Roma, am ajuns în Cipru după patruzeci de zile, unde frații ne-au primit cu mare bucurie.

Sfîntul Epifanie avea obiceiul să iasă noaptea la gropnițele unde zăceau moaștele sfinților mucenici și acolo ruga pe Dumnezeu pentru fiecare din cei ce se necăjea. Precum un prieten, rugîndu-se de alt prieten, dobîndește ceea ce îl roagă, tot așa și Dumnezeu îi asculta cererile lui. Într-o vreme, făcîndu-se foamete mare și neaflîndu-se pîine în tîrg, Faustinian cel nemilostiv avea multe magazii pline cu grîu și cu orz. Acesta, luînd aur, dădea fiecăruia din cei ce aveau trebuință, trei măsuri pe arginți și astfel era multă strîmtorare în cetate. A zis Epifanie către Faustinian: "O, prea-bunule, dă-mi grîu spre hrana oamenilor și eu îți voi da datoria tuturor". Iar nemilostivul Faustinian, auzind niște cuvinte ca acestea, a zis lui Epifanie: "Du-te și roagă pe Dumnezeul pe Care tu Îl cinstești și îți va da grîu pentru hrana prietenilor tăi".

Epifanie, ieșind într-o noapte la gropnițe, ruga pe Dumnezeu să hrănească pe cei ce se strîmtorau. Și era o capiște veche, care se numea "întemeierea lui Die". Se zice că de această capiște, dacă s-ar fi apropiat cineva din oameni, îndată îl apuca moartea. Deci, pe cînd Epifanie se ruga lui Dumnezeu, pentru cei ce se necăjeau, a auzit un glas: "Epifanie, să nu te superi". Iar el a zis: "Cine este, Doamne?" Și a zis către dînsul: "Mergi în capiștea ce se numește "Întemeierea lui Die". Acolo se vor risipi pecețile ușilor și, intrînd înăuntru, vei afla aur mult; să-l iei și, cumpărînd tot grîul și orzul lui Faustinian, să dai hrană celor ce au trebuință. Epifanie, mergînd la capiște și apropiindu-se de intrare, îndată au căzut pecețile și ușile s-au deschis și, intrînd înăuntru, a aflat mult aur. Deci, luîndu-l, l-a dat lui Faustinian, zicînd: "Ia banii și dă-mi mie grîul". Iar iubitorul de bani și pierzătorul Faustinian, primind aurul, i-a dat din grîu cîte trei măsuri și Epifanie dădea grîu fiecăruia cît avea trebuință; iar banii n-au lipsit pînă ce a cumpărat toate bucatele care le adunase Faustinian.

Din această pricină s-a făcut multă îmbelșugare tuturor oamenilor; iar în casa lui Faustinian multă strîmtorare. Răul și silnicul Faustinian, fiind strîmtorat prin iubirea lui de bani, ocăra, socotind că această sărăcie a venit asupra casei lui de la Epifanie. Deci, avînd corăbiile lui, a mai luat și alte cinci și, dînd bani lui Lorin credinciosul său, l-a trimis în Calabria, ca să cumpere de acolo grîu spre hrana casei lui. Ducîndu-se corăbiile și umplîndu-se de grîu și de alte feluri de bucate, au mers

pe mare patru luni, avînd grîul de la o sută de stadii, de la Constanția. În dreptul locului ce se numește Diansitiriu, s-a pornit furtună pe mare și s-au primejduit toate corăbiile lui Faustinian, care erau încărcate cu grîu, încît tot grîul l-a scos marea la țărmuri. Auzind Faustinian aceasta, s-a pogorît îndată la mare și, văzînd cu ochii cele ce i s-a făcut, avîndu-și mormîntul deschis, adică gura sa, a început ticălosul a huli pe Cel Înalt și a aduce lui Epifanie ocări ca acestea: "Iată, vrăjitorul și înșelătorul acesta, nu numai pe pămîntul cel uscat lucrează rău casei mele, ci și pe mare, trimițînd diavoli, oprește de a intra cele pentru slujba casei mele. O, ce vînt a adus înșelătorul acesta aici!"

Zicînd acestea și mai multe decît acestea, s-a dus în casa sa, temîndu-se de Epifanie. Deci, adunîndu-se toți din cetate, bărbați, femei și copii, au luat grîul și l-au dus la casele lor, adunîndu-și cheltuiala lor, unul pentru un an, altul pentru doi ani. Ticălosul Faustinian, avînd femeie care săvîrșea lucruri bune, aceasta în ascuns de bărbatul ei a trimis lui Epifanie două mii de arginți, ca să-i dea grîu pentru hrana casei sale. Și a zis Epifanie către femeie: "Ține arginții în casa ta și ia grîu cît îți trebuiește și, cînd roadele vor umple pămîntul, atunci să-mi dai cele ce ai luat". Așa a făcut femeia.

În episcopie era un diacon, cu numele Savin, avînd mește-șugul a scrie frumos. Acesta era blînd și împodobit cu dreaptă viață. Toți monahii în episcopie eram optzeci, însă Savin strălucea mai mult între noi. Pe acesta l-a pus Epifanie judecător al lucruri-lor bisericești. Deci, odată, s-au judecat de Savin doi bărbați, unul bogat și altul sărac; iar bogatul avea mai multă dreptate decît săracul. Deci, Epifanie, stînd într-un loc ascuns și ascultînd judecata, a auzit pe Savin, miluind mai mult și plecîndu-se la judecată spre cel sărac. Atunci Epifanie, venind în mijloc, a zis lui Savin cu fața lină: "Du-te, fiule, scrie frumos și, avînd pomenire de dumnezeieștile Scripturi, du-te desăvîrșit la judecată și auzi pe Făcătorul de bine, strigînd și zicînd: "Să nu cauți la fața omului cînd faci judecată".

Deci, de atunci Epifanie judeca pe toți cei ce veneau să se judece, că de dimineață pînă la ceasul al noulea asculta pe cei ce se judecau și de la al noulea pînă dimineață, nu se mai vedea de nimeni dintre oameni.

Între frații care erau la episcopie, era și unul semeț la față, avînd foarte frumos meșteșugul scrierii; iar numele lui era Rufin. Acesta era unit cu Faustinian și în fiecare zi aducea multe ocări asupra lui Epifanie; iar el cu multă blîndețe domolea semeția lui. Din pricina lui Faustinian și din lucrarea diavolului, care lucra între ei, acesta a căutat să omoare pe Epifanie, unindu-se Faustinian cu monahul și zicînd către dînsul ticălosul: "De vei ucide pe înșelătorul acesta, vei ședea tu pe scaun". Rufin era cel mai de pe urmă diacon al bisericii, de aceea el avea slujbă să împodobească scaunul episcopului. Deci, luînd un cuțit ascuțit, l-a pus drept pe șezătura scaunului, și deasupra lui acoperămîntul scaunului. Epifanie, vrînd să șadă pe scaun, a zis către cel ce a făcut vicleșu-gul: "Fiule, ridică acoperămîntul de pe scaun". Iar el, neascultînd cuvîntul lui Epifanie, luînd acoperămîntul ce acoperea

cuțitul, a căzut cuțitul la picioarele lui Rufin diaconul și s-a înfipt în piciorul lui cel drept. Atunci Epifanie a zis către Rufin: "Încetează de neorînduiala ta, fiule, ca nu cumva să te primejduiești, nu după multă vreme. Deci, ieși din biserică, că nu ești vrednic să te împărtășești cu dumnezeieștile Taine". Ieșind Rufin din biserică, s-a dus la episcopie și după trei zile și-a sfîrșit viața.

În vremea aceea, împăratul Teodosie, nu știu din ce pricină îmbolnăvindu-se de picioare, de la genunchi în jos, s-a slăbit foarte tare și a zăcut pe pat timp de șapte luni. Acesta a trimis soli la Epifanie în Cipru, ca să vină la împărăteasca cetate a lui Constantin și să ajute celui ce se chinuia. Ajungînd cei trimiși de către împărat, necazul și lacrimile fraților opreau pe Epifanie să nu iasă din Cipru; căci, dacă ieșea, toți frații își rugau moartea; iar cei trimiși de către împărat sileau pe Epifanie să meargă la cetatea cea împărătească, Sfîntul Epifanie le-a zis lor: "Mergeți, fiilor, la împărat și eu voi veni după voi". Ei au zis: "Nu te mînia, părinte, că este porunca împăratului, și nu putem să facem altfel, ca nu cumva să ne primejduim, mai ales că împăratul, aflîndu-se în boală, așteaptă venirea ta".

Deci, de abia a înduplecat pe Epifanie să meargă cu dînșii. Epifanie, chemînd pe Filon, iubitorul de Dumnezeu episcop, i-a poruncit lui să poarte grija de trebuința bisericească. După aceea s-au adunat toți părinții și frații și, învățîndu-se de la Epifanie cele ce se cuvin, i-a sărutat pe toți și a plecat către cetatea împără-tească. Deci, intrînd noi în cetatea lui Constantin, i s-a vestit împăratului venirea lui Epifanie; iar el a poruncit să intrăm în palatele împărătești. Epifanie mergea cu multă îndrăzneală la împărat; iar el, nemaiputînd să grăiască de durere, zăcea pe pat.

După ce Epifanie s-a apropiat de împărat, acesta i-a zis: "Părinte, roagă-te pentru mine ca să mă fac sănătos!" Epifanie a zis împăratului: "Rabdă, fiule, întru Cel răstignit și vei avea aceasta totdeauna; să ai pe Dumnezeu în minte și nici un rău nu te va stăpîni pe tine; fă-te milostiv spre cei necăjiți și vei fi miluit de Dumnezeu; fii ca un împărat, cinstind mai mult pe Cel ce ți-a dat ție darul". Epifanie, zicînd acestea împăratului, s-a apropiat de el și, atingîndu-se de picioarele lui, l-a pecetluit de trei ori cu semnul Sfintei Cruci și a zis împăratului: "Scoală, fiule, de pe pat, că a încetat durerea de la picioarele tale".

Auzind acestea împăratul, îndată s-a sculat, nemaiavînd nici un rău la picioarele sale, și a zis către Epifanie: "Poruncește-mi, părinte, orice și te voi asculta pe tine întru toate". Epifanie a zis împăratului: "Să ai cuvîntul lui Dumnezeu în sufletul tău și nu vei avea trebuință de mine". Acestea și multe altele zicînd Epifanie împăratului, a sosit vremea prînzului, și a zis Epifanie către împărat: "Mergi, fiule, la masă și binecuvintează pe Făcătorul de bine". Epifanie era vesel și cuviincios, avînd cuvînt îndulcit cu dumnezeiasca sare. Deci, cînd fiica lui Teodosie a căzut în patimă la Roma, adică sora lui Arcadie și Onoriu, atunci și ei au mers în Roma și au stat cu dînsa vreme de cinci ani, că acolo era măritată cu bărbat. Auzind atunci împăratul Teodosie că Epifanie a venit în Roma și a tămăduit pe fiica lui și pe fiul ei, fiind mort, l-a înviat, și că, împreună cu aceștia, a botezat pe Arcadie și Onoriu, s-a

bucurat foarte mult și pentru aceea i-a scris lui ca unui tată. Deci, cînd eram în cetatea lui Constantin, a venit Arcadie și Onoriu de la Roma și s-a bucurat foarte mult.

Din porunca împăratului, Faustinian a fost adus de la Cipru, fiind pîrît că a grăit de rău pe împărat și din porunca lui a fost pus sub pază. Epifanie, auzind acestea, a mers în locul acela unde era ținut Faustinian și i-a zis lui: "De-ți este trebuință o, fiule, să grăiești prin noi cuvînt la împărat și te vei elibera din această închisoare". Faustinian a zis lui Epifanie: "Du-te, înșelătorule, și înșeală bărbații proști, iar cuvintele acestea nu le grăi lui Faustinian. Ai venit aici ca să te bucuri prin cuvintele tale de primejdia mea. Fugi de aici în Cipru, du-te în Fenicia și acolo fă-ți neîncetat vrăjile și răutățile tale". Deci, după ce Faustinian a zis aceste ocări lui Epifanie, m-a luat pe mine și am mers în palatele împărătești, ca să luăm voie de la împărat și să plecăm în Cipru. După aceea, împăratul a rugat pe Epifanie ca să mai zăbovească în împărăteasca cetate încă cîteva zile; însă Epifanie i-a spus că nu poate să mai stea; dar în cele din urmă împăratul a înduplecat pe Epifanie prin cuvinte. Deci, a doua zi a intrat oarecare din cei ce spun răspunsurile în palatele împărătești și a spus că Faustinian Ciprianul și-a săvîrșit viața.

Epifanie, auzind acestea, a plîns pe Faustinian. Atunci împăratul a voit ca toate averile lui Faustinian să le trimită în vistieria împărătească, mai ales că nu avea fii. Iar Epifanie a zis împăratului: "Fiule, vezi să nu faci păcat, că femeia lui Faustinian este cinstitoare de Dumnezeu din inimă, pleacă-te cuvintelor lui Epifanie și-ți va fi darul de la Cel Preaînalt". Atunci împăratul a dat lui Epifanie toată stăpînirea peste lucrurile lui Faustinian. Apoi Epifanie a zis către împărat: "Fiule, am pe Dumnezeu, Care îmi dă cele de trebuință, iar acestea toate, cu voia femeii lui, să le dăm celor ce au trebuință". Epifanie, zicînd acestea, împăratul a răspuns: "Părinte, cere cele ce ai de trebuință și îți voi da cu toată plăcerea". Epifanie a zis către împărat: "Fiule, păzește cuvintele mele și totdeauna să mă ai în sufletul tău".

Zicînd el acestea, împăratul a ieșit din palat împreună cu noi și a rugat pe Epifanie să-l binecuvinteze. Deci Epifanie, făcînd rugăciunea, a binecuvîntat pe împărat și l-a sărutat, apoi împăratul s-a întors în palatul lui cu pace. Iar noi, intrînd în corabie, am ajuns după nouă zile în Cipru, și ne-au primit frații cu bucurie mare. Aici am găsit pe femeia lui Faustinian, plîngînd pe bărbatul ei; iar Epifanie a mîngîiat-o de toată mîhnirea ei și ea s-a plecat cuvintelor lui. Apoi l-a rugat să-i dea pecetea cea întru Hristos. După ce a botezat-o a hirotonit-o diaconiță a Bisericii și, cu voia lui Epifanie, împărțea toate lucrurile ei la cei ce aveau trebuință.

Odată, Epifanie a vorbit cu Aetie, episcopul valentinianilor - că erau în Constanția mulți adepți ai eresului acesta - și Aetie, pornindu-se cu prea multe cuvinte și grăind multe hule asupra Celui Preaînalt, Epifanie a zis către dînsul: "Aetie, răucredinciosule, pune strajă gurii tale și nu mai grăi cuvinte fără de rînduială". Deci, îndată a amuțit Aetie, după cuvîntul lui Epifanie, și din ziua aceea n-a mai putut să grăiască nici un cuvînt. Văzînd cei ce împărtășeau eresul lui, că l-a amuțit prin cuvînt, toți au căzut înaintea lui Epifanie și au lepădat credința lor,

făcîndu-se dreptcredincioşi. Astfel, Aetie a petrecut şase zile negrăind şi în a şaptea zi şi-a sfîrşit viaţa. Erau încă şi alte multe eresuri în latura Ciprului, ca acestea: sofişti, sabeliani, nicolaiteni, simoniani, vasilidiani, carpocratiani. Pentru aceştia Epifanie a scris epistole împăratului Teodosie ca, din porunca împăratului, să-i izgonească din ostrov, că între dînşii erau bărbaţi bogaţi, cărora le erau încre-dinţate dregătorii de obşte şi, astfel fiind, smerea pe cei credincioşi.

Primind împăratul scrisoarea lui Epifanie, a scris astfel: "Oricine nu se va pleca părintelui Epifanie, episcopul ţării Ciprului, prin dumnezeieştile cuvinte, să iasă din ostrov şi să locuiască unde va voi. Iar dacă unii, fiind prieteni şi fii ai pocăinţei, vor mărturisi părintelui cel de obşte că, fiind rătăciţi, vor să vină la calea adevărului, să rămînă în ostrov, învăţîndu-se de la părintele cel de obşte". Deci, această poruncă împărătească aducîndu-se şi arătîndu-se de un om al împăratului, mulţi dintre dînşii s-au alăturat lui Epifanie; iar cei ce nu s-au aplecat, îndată au fost izgoniţi din ostrov. Astfel, turma cea cuvîntătoare a bunului păstor a fost curăţată de lupii cei răpitori.

Sfîntul Epifanie, petrecînd în arhierie şi în osteneli ani îndelungaţi şi ajungînd la adînci bătrîneţi, s-a apropiat de fericitul său sfîrşit. Dar mai înainte de sfîrşit, a fost trebuinţă să se ostenească la împărăteasca cetate pentru nişte pricini ca acestea: Eudoxia, soţia împăratului Arcadie, care după tatăl său, Teodosie, a împărăţit la Răsărit, sfătuindu-se împreună cu Teofil arhiepiscopul Alexandriei, la izgonirea cea nevinovată a preasfinţitului Ioan Gură de Aur, Arhiepiscopul Constantinopolului, despre care s-a scris pe larg în viaţa Sfîntului Ioan Gură de Aur, au pornit pe Epifanie cu scrisorile lor amăgitoare, să vină la dînşii la sobor, pentru că Teofil scrisese lui Epifanie foarte multe scrisori asupra lui Ioan, cum că el se împărtăşeşte de ideile lui Origen, şi pentru aceea împărăteasa s-a pornit să-l surghiunească. Deci, Epifanie, îndată s-a plecat lui Teofil; căci nu ştia că Teofil are urîciune asupra lui Ioan.

Deci, Sfîntul Epifanie, luîndu-mă pe mine şi pe Isaac, am venit în cetatea lui Constantin. Dar, intrînd noi în cetate, era mare tulburare pentru Ioan; căci el era mult iubit de cetăţeni. Dar unele mănăstiri şi locaşuri care luau bani şi cele de trebuinţă de la împărăteasa, nu voiau să primească pe Ioan.

Deci, intrînd noi într-una din mănăstiri, au silit pe Epifanie să le hirotonească un diacon, căci aveau nevoie la slujba bisericească. Făcînd acestea şi auzind Ioan, a scris o epistolă lui Epifanie. Asemenea şi Epifanie a scris împotriva lui Ioan. Şi a auzit şi împărăteasa că s-au învrăjbit Ioan cu Epifanie.

Atunci împărăteasa Eudoxia a chemat pe Epifanie şi i-a zis: "Părinte Epifanie, toată împărăţia romanilor este a mea şi toată preoţia bisericilor de sub împărăţia mea este a ta; fiindcă Ioan este străin de buna rînduială a preoţiei şi se poartă fără de rînduială împotriva împăraţilor, avînd în el oarecare eres. Pentru aceasta, de multe zile mă supără gîndul să fac sobor şi să-l lepăd din această rînduială, ca pe un nevrednic de preoţie şi să pun altul pe scaun, care va putea să ţină preoţia, ca astfel

împărăția mea să fie în pace întru toate". Pe cînd împărăteasa grăia acestea către Epifanie, trupul îi tremura din multa ei mînie. Apoi a zis către dînsul: "Fiindcă sfinția ta ești aici din voia lui Dumnezeu, nu este trebuință să dau de osteneală pe ceilalți părinți; deci, pe care ți-l va descoperi Dumnezeu, fă-l episcop; iar pe Ioan scoate-l din Biserică".

Epifanie a zis către împărăteasă: "Fiică, fără pomenire de rău, ascultă pe părintele tău". Împărăteasa a zis către Epifanie: "Orice-mi vei porunci sfinția ta, eu te voi asculta ca din gura lui Dumnezeu". Epifanie a zis către împărăteasă: "Dacă se prihănește Ioan și se mustră pentru eresul care zici, și nu mărturisește că a greșit, este nevrednic de preoție; atunci, orice va porunci stăpînirea voastră, voi face. Iar dacă, pentru ocara voastră, voiți să izgoniți pe Ioan din Biserică, Epifanie nu se învoiește la aceasta. Pentru că firea împăraților este să ocărască și să ierte, fiindcă și voi aveți Împărat în cer, Căruia îi greșiți după obicei și vă iartă vouă, dacă și voi veți ierta celor ce vă ocărăsc pe voi, după cum zice Evanghelia: *Fiți milostivi, precum și Tatăl vostru Cel din ceruri milostiv este*". Atunci împărăteasa a zis către Epifanie: "De vei face împiedicare, părinte Epifanie, de a se izgoni Ioan, voi deschide capiștile idolilor, voi face pe oameni să li se închine lor și voi face pe cele din urmă mai rele decît cele dintîi". Cînd ea grăia acestea cu amărăciune, au curs lacrimi din ochii ei. Epifanie a zis: "Fiică, eu sînt nevinovat de această judecată".

Epifanie, zicînd acestea, m-a luat pe mine și am ieșit din palatul împărătesc; iar Isaac, fiind bolnav, n-a intrat împreună cu noi la împărăteasă. Deci, a străbătut vestea prin toată cetatea, zicînd că marele preot Epifanie, episcopul Ciprului, a intrat la împărăteasă și a surghiunit pe marele Ioan. Isaac, auzind acestea, a fugit de Epifanie, intrînd într-o mănăstire și a rămas acolo, fără să știm noi. Epifanie plîngea pentru Isaac și se ruga lui Dumnezeu să-i arate unde petrece. Atunci i-a arătat. Și am mers la el, dar Isaac s-a întors de la Epifanie, zicînd: "Nu mai voiesc să fiu cu tine, pentru păcatul pe care l-ai făcut asupra lui Ioan". Stînd noi în mănăstire trei zile, de abia am înduplecat pe Isaac să meargă cu noi. Încă și Sfîntul Ioan Gură de Aur s-a încredințat că Sfîntul Epifanie s-a învoit la surghiunia lui și, luînd hîrtie, i-a scris: "Înțelepte Epifanie, tu ai luat parte la surghiunia mea, dar nu vei mai ședea pe scaunul tău". Asemenea încă și Epifanie a scris împotriva lui Ioan: "Pătimitorule, bate și biruiește; și pentru că ai crezut că m-am învoit la surghiunia ta, în locul în care te-ai surghiunit nu vei ajunge".

Fraților, acestea le-am scris, ca să nu arunce cineva prihană asupra lui Epifanie, ca unul ce a făcut atîtea bunătăți. Era oare cu putință, să se coboare el la atîta răutate? Să nu fie! Noi, intrînd în palatul împărătesc, Epifanie a luat voie de la împărați să mergem în Cipru. Epifanie, fiind întrebat de împăratul Arcadie de cîți ani este, el a răspuns: "Sînt de o sută cincisprezece ani, fără trei luni. Astfel, de șaizeci de ani m-am făcut episcop și am cincizeci și cinci de ani, fără trei luni în episcopie". Despre acestea l-a întrebat împăratul în ziua cînd aveam să ne suim în corabie.

Suindu-ne în corabie, Epifanie a șezut în pîntecele corabiei împreună cu noi. El avea obiceiul să țină neîncetat în mîinile sale Sfinta Evanghelie. Deci, suspinînd și plîngînd de trei ori, a deschis Sfinta Evanghelie și iarăși închizîndu-le, a plîns și a făcut rugăciune. Apoi după rugăciune a șezut în pîntecele corabiei și a început iarăși a plînge și a zice către noi: "O, fiilor, de mă iubiți pe mine, păziți poruncile mele și dragostea lui Dumnezeu va petrece întru voi. Voi știți prin cîte supărări am trecut în viața aceasta și n-am ținut socoteală de nici un necaz. Ci totdeauna mă bucuram, căutînd la milostivul Dumnezeu, Care nu m-a părăsit pe mine, ci mă păzea de bîntuiala vicleanului; căci, cei ce iubesc pe Dumnezeu, toate le lucrează spre bine. Deci, fiii mei doriți, altădată fiind eu într-un loc pustiu și săvîrşind rugăciune la Hristos, ca să mă izbăvească de bîntuiala potrivnicului, au năvălit asupra mea mulți diavoli, care, apucîndu-mă și aruncîndu-mă de picioare, mă tîrau pe pămînt; iar unii dintre dînșii, mi-au făcut și răni. Acestea mi s-au făcut zece zile. De atunci n-am mai văzut în față pe diavolul în toate zilele vieții mele; ci au săvîrșit răutatea lor asupra mea prin oamenii cei răi.

Multe rele mi s-au întîmplat în Fenicia, de la silonienii cei fără de rînduială; în Egipt, de la tiostinenii cei necurați; în Cipru, de la valentinenii cei fărădelege și de la celelalte eresuri. O, fiilor, puneți mintea voastră și ascultați cuvîntul păcătosului Epifanie: "Nu fiți poftitori de bani, căci mulți bani se vor adăuga vouă. Nu urîți pe nici un om și veți fi iubiți de Dumnezeu. Nu clevetiți pe fratele vostru, că patima diavolească nu vă va domni pe voi. Întoarceți-vă de la toate eresurile, ca de la niște fiare cu venin purtător de moarte, pentru care v-am dat vouă lămuriri în cărțile ce se numesc "Panarii". Întoarceți-vă și feriți-vă de plăcerile lumii, care gîdilă pururea trupul și gîndul. Aveți iscusință, că este adăugirea satanei, căci de multe ori și trupul liniștindu-se, gîndul celor fără de luare aminte are nălucire spre cele urîte. Iar cînd mintea noastră se trezește și are pomenire pururea de Dumnezeu, cu lesnire putem să biruim vrăjmașul".

Epifanie zicînd acestea și mai multe ca acestea, a chemat pe toți cei din corabie și le-a zis: "Fraților, ni se cade nouă ca, cu toată tăria, să ne rugăm iubitorului de oameni Dumnezeu să ne păzească pe noi ca nici unul din cei din corabie să nu piară; căci o să se facă un vifor mare. Bucurați-vă, deci, că nici o supărare nu se va atinge de toți cei din corabie!" După acestea, mi-a zis: "Fiule Polivie". Eu i-am răspuns: "Ce este, părinte?" El mi-a zis: "Dacă vom merge la Constanția, stai șapte zile în cetate; apoi du-te în Egipt și suie-te în Tebaida cea de sus și acolo paște oile lui Hristos. Însă ia seama de tine, fiule, martor îți pun cerul și pămîntul, să nu faci într-altfel. Pentru că dacă cuvintele mele nu le vei asculta și nu te vei duce, cu pierzare vor pieri și în deșert se vor face ție toate cîte ai zidit și vei fi netrebnic înaintea tuturor oamenilor; iar de vei asculta cuvintele mele și vei păzi porunca Domnului, Care mi-a poruncit Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, vei fi binecuvîntat înaintea Lui în toate zilele". Zicînd acestea către mine, m-a sărutat.

Apoi, întorcîndu-se către Isaac, i-a zis: "Fiule Isaac". Iar el a răspuns: "Ce este, părinte?" "Tu, fiule, să rămîi în Constanția, pînă ce ți se va porunci ție; să mergi pe

calea drepților!" Epifanie zicînd acestea către Isaac, l-a sărutat. Chemînd pe toți corăbierii, le-a zis: "Să nu vă speriați, fiilor, căci multă pornire va face marea, ci rugați-vă lui Dumnezeu și El vă va ajuta". Și era al unspre-zecelea ceas din zi, cînd Epifanie ne-a învățat acestea. Și a zis unuia din corăbieri: "Nu ispiti, ca să nu fii ispitit!" Iar la apusul soarelui s-a ridicat o furtună mare pe mare. Epifanie era în pîntecele corabiei, avînd mîinile întinse și Evanghelia era pusă pe pieptul lui, ochii deschiși și glasul lui nu se auzea.

Noi toți, fiind cuprinși de frică, socoteam că Epifanie se roagă lui Dumnezeu pentru valul mării. Și a ținut viforul două zile și două nopți. A treia zi, Epifanie mi-a zis: "Fiule Polivie, zi corăbierilor să aprindă lemne și să facă cărbuni, iar tu ia tămîie și adu aici". Și am făcut așa. Apoi a zis către mine: "Pune tămîia în cățuie". Atunci el a zis: "Rugați-vă, fiilor", și a făcut și el rugăciune, după cum zăcea cu fața în sus, și după rugăciune ne-a sărutat pe toți și a zis: "Mîntuiți-vă, fiilor, că Epifanie, nu vă va mai vedea pe voi în această viață". Și îndată și-a dat sufletul, iar viforul mării a încetat numaidecît.

Văzînd acestea am căzut împreună cu Isaac pe grumajii lui și am plîns cu amar. În acel ceas a căzut întuneric pe ochii noștri. Unul din corăbieri, căruia Epifanie i-a zis, pe cînd era în viață: "Nu ispiti, ca să nu fii ispitit", a alergat la picioarele lui Epifanie și a voit să-i ridice haina să vadă dacă este tăiat împrejur. Iar Epifanie, cum zăcea mort, ridicînd piciorul drept, l-a lovit în fața și l-a aruncat din corabie la pisc, rămînînd mort două zile. Deci, în acea zi, luîndu-l corăbierii, l-au dus la Epifanie și, după ce l-au pus lîngă picioarele lui și, atingîndu-se, a înviat. Din această pricină a căzut frică peste toți cei din corabie. Noi, mergînd către Constanția, la locul ce se numește Diansitirion, au ieșit corăbierii din corabie, au înconjurat cetatea și cu glas tare au strigat: "Bărbați frați, cei ce locuiți în Constanția, mitropolia cu bărbați mulți, pogorîți-vă la mare în locul ce se numește Diansitirion și luați cinstitele moaște ale Cuviosului Părintelui nostru Epifanie, că și-a sfîrșit viața cea omenească.

Atunci a căzut întuneric peste toată cetatea și oamenii, ținîndu-se de mîini unul de altul, se pogorau la mare, făcînd mare bocet. Toată împărăția se tîra în cetate, vărsînd lacrimi pe cale. Atunci trei orbi, ce erau în latura ce se numește "Stornici", au pornit pe cale și nimeni nu le dădea mîna acestora, să ajungă mai degrabă în cetate. Unul din cei trei, cu numele Prosexie a zis: "Sfinte al lui Dumnezeu, Cuvioase Epifanie, fă-ne să vedem, ca și noi să ne închinăm cinstitelor tale moaște". Și îndată au văzut. Intrînd în cetate, s-au închinat cinstitelor moaște ale cuviosului părinte și au povestit ceea ce li s-a întîmplat pe cale și toți, auzind acestea, slăveau pe Dumnezeu, Cel ce dă unele ca acestea robilor Săi celor vrednici.

Luînd din corabie moaștele, le-au pus în biserică cu multă cinste și se săvîrșeau minuni de la sfintele moaște, că cei ce erau bolnavi se tămăduiau de orice boală erau cuprinși. După zece zile, adunîndu-se din tot ostrovul (insula), arhierei, preoți, egumeni și nenumărat popor, au îngropat cu cinste sfintele lui moaște în acea biserică, slăvind pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe un Dumnezeu în Treime,

Căruia și de la noi I Se cuvine slavă, cinste și închinăciune, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Notă - În viața Sfîntului Epifanie se pomenește de împărații Arcadie și Onorie, fiii marelui Teodosie împăratul, care au fost trimiși să împărățească în Roma, după moartea împăratului Grațian. Și care au chemat pe Sfîntul Epifanie ca să tămăduiască pe sora lor de o boală ce o cuprinsese. Deci, mergînd Sfîntul Epifanie în Roma, a tămăduit-o cu rugăciunea; iar pe fiul ei, care murise de năprasnă, l-a înviat și l-a botezat. Apoi a botezat și pe mama pruncului și pe împărații Arcadie și Onorie. De aici poate li se va părea unora că ei ar fi fost închinători de idoli, dar nu este așa. Pentru că ei erau dreptcredincioși din copilărie, dar unii din acele vremi aveau obiceiul a nu se boteza de mici, ci primeau Sfîntul Botez după mai mulți ani. Iar ce le-a zis Sfîntul Epifanie: "Credeți întru Cel răstignit?", nu le-a zis sfîntul pentru că ei nu credeau, ci pentru că se îndoiau în credință, că nu va putea sfîntul prin rugăciuni, să vindece pe sora lor.

---

26. VIAȚA SFÎNTULUI GHERMANO, ARHIEPISCOPUL CONSTANTINOPOLULUI (12 MAI)

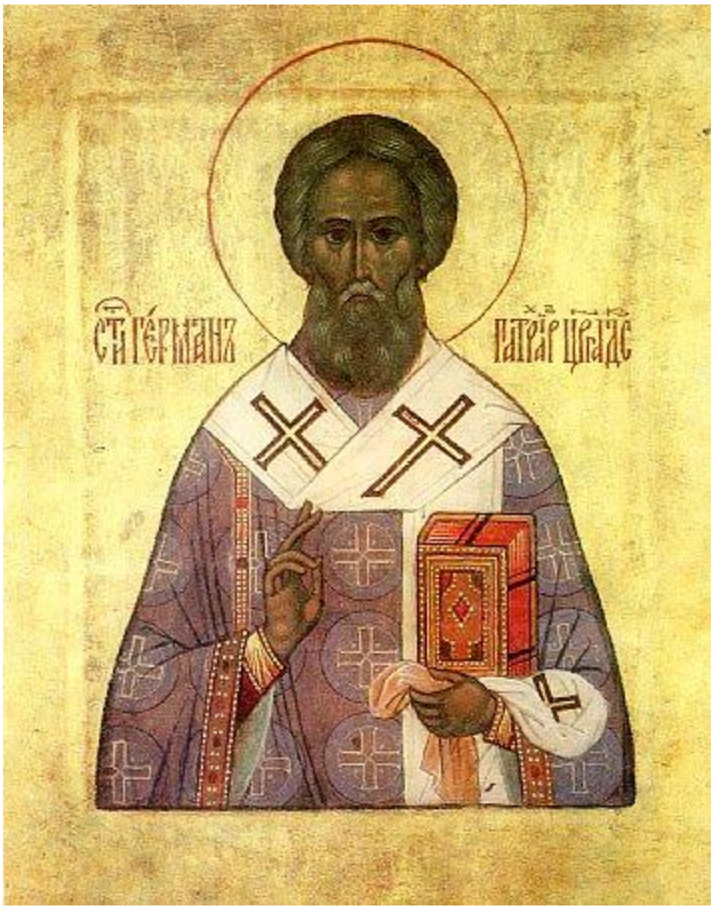

Patria Sfîntului Ghermano a fost Constantinopolul. Tatăl lui era unul dintre cei dintîi senatori, cu slava și cu cinstea mai aleasă decît alții, cinstit cu dregătoria de patrician, și avînd numele Iustinian. Pe acesta l-a ucis din zavistie, Constantin Pogonatul, cînd a luat împărăția grecească. Ucigînd pe acest senator, a poruncit să scopească pe fiul său, fericitul Ghermano, încă fiind prunc, și l-a dat la bisericeasca rînduială a clericilor. Împăratul a făcut aceasta pentru ca Ghermano, venind în vîrstă, să nu poată fi în rînduială mirenească de senator și să nu poată face vreo izbîndire casei lui Pogonat, pentru uciderea tatălui său. Deci, fericitul Ghermano, fiind în rînduiala clericilor, viețuia ca un înger al lui Dumnezeu, depărtîndu-se de toată poftirea pămîntească și de toate deșertăciunile lumești. El își avea mintea ridicată spre Dumnezeu și totdeauna purta lauda Domnului în gură, îndeletnicindu-se ziua și noaptea cu citirea cărților dumnezeiești, de unde a luat adîncul înțelepciunii și a scos apele cele de viață ale învățăturii celei insuflate de Dumnezeu, din care adăpa Biserica lui Hristos, fiind rînduit păstor și învățător.

Ajungînd la vîrsta cea desăvîrșită și la anii cei de bărbat, strălucea prin chipul vieții sale celei îmbunătățite și cu cuvîntul învățăturii, ca un luminător luminos. Deci, a fost ales mai întîi episcop al cetății Cizicului, și se împotrivea eresului monoteliților, împreună cu preasfințitul Chir, patriarhul Constantinopolului, cu care a pătimit izgonire de la răucredinciosul împărat Filipic. După aceea, prigonitorul acela a pierit cu sunet iar preasfințitul Chir, murind în surghiun și mincinosul patriarh Ioan ereticul, surpîndu-se, Sfîntul Ghermano a luat scaunul patriarhiei Constantinopolului, pe vremea împărăției lui Artemie, care s-a numit Anastasie al doilea. El s-a ridicat cu multă bucurie de cei dreptcredincioși și s-a arătat ca un om vrednic și plin de darul lui Dumnezeu, care se cunoștea într-însul mai înainte de vederea lui, căci pe cele ce voia să fie, mai înainte le vedea și le spunea poporului.

Pe cînd îl ducea la început în soborniceasca biserică a sfintei Sofia și poporul alerga la biserică, dorind să vadă pe noul ales patriarh, o femeie oarecare, Ana, fiind însărcinată, s-a apropiat de patriarh și a strigat către el, zicînd: "Binecuvintează, părinte, pe cel zămislit în pîntecele meu!" Iar patriarhul, căutînd spre dînsa și văzînd cu ochii cei dinăuntru ceea ce va să fie, i-a zis: "Să-l binecuvinteze Domnul pe acela cu rugăciunile Sfîntului Întîiului Mucenic".

Prin aceste cuvinte a proorocit că are să se nască un prunc de parte bărbătească și de un nume cu Sfîntul Întîiul Mucenic Ștefan. El a încredințat cu minune această proorocie, deoarece, pe cînd grăia cuvintele acestea, a văzut femeia, precum singură mai pe urmă a spus la toți cu jurămînt, o văpaie de foc, ieșind din gura lui împreună cu cuvîntul, și din aceasta s-a încredințat că este adevărată proorocia sfîntului. După ce s-au împlinit zilele, Ana a născut un prunc de parte bărbătească și i-a dat lui numele Ștefan, după proorocia preasfințitului patriarh Ghermano. Apoi acest Ștefan, ajungînd în vîrstă, a pustnicit cu cuvioșie în muntele lui Axentie și s-a făcut mărturisitor și mucenic al lui Hristos, pătimind pentru sfintele icoane de la răucredinciosul Copronim.

Și despre Copronim a proorocit Sfîntul Ghermano, că are să fie un cumplit prigonitor și muncitor al dreptcredincioșilor. Pentru că Leon Isaurul, luînd împărăția grecească, a născut pe acest fiu Constantin. Iar cînd s-a botezat pruncul acesta de mîinile sfințitului patriarh Ghermano, a spurcat sfînta scăldătoare cu fireștile sale neputințe; și a grăit despre dînsul Sfîntul Ghermano: "Pruncul acesta pînă ce va crește, are să fie o mare răutate creștinilor și la toată biserica, pentru că va spurca Sfînta Biserică cu învățături eretice și va vărsa mult sînge al robilor celor binecredincioși ai lui Hristos". Constantin acela s-a numit mai pe urmă Copronim, adică "băligosul", și s-a împlinit despre dînsul proorocia Sfîntului Ghermano, pentru că Copronim a muncit pe mulți, pentru închinarea cinstitelor icoane, precum și pe Sfîntul Ștefan cel numit mai sus.

Eresul luptătorilor de icoane a început pe vremea împărăției lui Leon Isaurul, tatăl lui Copronim, și se întărea foarte mult, împuternicindu-se și lățindu-se chiar de împăratul care se afundase în rătăcirea aceea. El a dat porunca sa cea păgînească în toate părțile, ca sfintele icoane să se lepede de pretutindeni din Biserica Domnului, să se calce cu picioarele și să se ardă cu foc, pentru că le numea pe ele idoli, iar pe cei ce se închină lor, închinători de idoli.

Dar preasfințitul patriarh Ghermano i se împotrivea lui uneori, trimițînd la dînsul bărbați din duhovniceasca rînduială, cu bună înțelegere și cinstiți; iar alteori, mergînd singur și vorbind cu dînsul, îl învăța și îl sfătuia ca să înceteze cu acea rea pornire; dar nimic nu sporea.

Altădată a zis către dînsul: "Am auzit proorocia oarecărui bărbat sfînt, cum că are să fie lepădarea de cei răucredincioși sfintelor icoane, însă aceasta să nu fie într-a ta împărăție. Atunci împăratul a întrebat cu dinadinsul, în ce timp și în care împărăție avea să fie aceea. Ghermano i-a răspuns: "Are să fie un împărat cu numele Conon; acela se va ridica contra sfintelor icoane". Leon Isaurul a zis: "Eu sînt cu adevărat Conon, pentru că acest nume mi s-a dat la botez, iar Leon m-am numit mai pe urmă; deci acea proorocie are să se întîmple în vremea împărăției mele".

Sfîntul Ghermano a zis: "Nu, stăpîne, să nu fie una ca aceasta. O răutate ca aceasta să nu se săvîrșească, în zilele stăpînirii tale; pentru că cel ce va voi să facă răutatea este antihrist și vrăjmaș al Întrupării lui Dumnezeu. Adu-ți aminte, o, împărate, de jurămîntul cu care te-ai jurat înainte de a lua împărăția, ca să păzești sfînta credință fără de prihană, nimic să nu dai afară din rînduielile Sfinților Apostoli și ale părinților celor de Dumnezeu insuflați, nici să așezi ceva nou potrivnic".

Împăratul, auzind niște cuvinte ca acestea ale patriarhului, pe de o parte se rușină, iar pe de alta se mînia. De atunci, căuta asupra lui pricini cum să-l izgonească din scaun; nu ca pe un mărturisitor al adevărului, ci ca pe un oarecare clevetitor și tulburător. El a găsit ajutător la scopul său cel rău pe Anastasie, ucenicul lui Ghermano, cu rînduiala preot; iar cu obiceiul, al doilea Iuda. Aceluia i-a făgăduit

împăratul patriarhia Constantinopolului, după izgonirea lui Ghermano; iar el a făgăduit împăratului, ca să-l ajute la lepădarea și sfărîmarea sfintelor icoane.

Deci, Anastasie vrăjmășea asupra Sfîntului Ghermano, sîrguindu-se ca mai înainte de izgonirea aceluia, să-i ia scaunul lui. Sfîntul Ghermano îi vedea cu duhul dorința lui cea rea și mai înainte știa despre cele ce are să-i se întîmple din partea lui Anastasie, pe care chiar mai înainte i le-a spus lui tot așa. Altădată, Sfîntul Ghermano, intrînd în palatele împărătești, iar Anastasie mergînd după dînsul cu mîndrie, a călcat dinapoi pe marginea hainei lui. Sfîntul, întorcîndu-se, i-a spus lui: "Nu te grăbi că va veni ceasul, cînd te vei duce de popor, cu blîndețe la Dipin". Însă Anastasie și ceilalți ce erau cu dînsul, auzind acelea, n-au înțeles cele grăite de Sfîntul Ghermano; dar mai pe urmă, aducîndu-și aminte, au cunoscut cînd s-au împlinit cele grăite. Dipin era un loc la Constantinopol în care se obișnuia a se face priveliște, și cum acea proorocie a sfîntului s-a împlinit, se va spune mai pe urmă.

Deci, Sfîntul Ghermano, luptîndu-se cu bărbăție și fără de temere cu sabia cuvîntului lui Dumnezeu, ca un bun ostaș al lui Iisus Hristos contra ereticilor, a trimis pe unul din cei mai cinstiți slujitori bisericești la împărat, zicîndu-i: "O, împărate, nu se cădea ție, să te ridici fără de rînduială contra lui Dumnezeu, Ziditorul tău, Cel ce ți-a dat ție viața și împărăția și, precum se spune, ai să miști pe cele nemișcate. Nu îți era ție cu cuviință să calci hotărîrile Sfinților Părinți, pe care ei le-au pus în vremurile de demult; că prin chipul cel omenesc al lui Dumnezeu Cuvîntul, Care S-a luat din Preacurata și Preasfînta Fecioară, precum s-au pierdut toate slujbele diavolești, așa și toată închinarea idolească a rămas deșartă. Iar a cinsti asemănarea omenirii lui Hristos cea închipuită cu vopsele pe scîndură, chipul aceleia, ce negrăit L-a născut pe El, și chipurile sfinților lui Dumnezeu, aceasta s-a dat nouă de la părinți și dascăli, încă de șapte sute douăzeci și cinci de ani, de cînd Domnul nostru Iisus Hristos a luat trup omenesc și a venit la noi; iar după a Lui Înălțare, tămăduindu-se o femeie de curgerea sîngelui prin atingerea de marginea hainelor Lui, asemănarea Aceluia s-a făcut spre semn de mulțumită.

Chiar Domnul nostru Iisus Hristos mai înainte închipuind pe mahramă fața Sa cea dumnezeiască, a trimis-o lui Avgar regele Edesei. După aceea, Sfîntul Evanghelist Luca a zugrăvit chipul Preacuratei Fecioare, Maica lui Dumnezeu. Pentru toate acestea, dumnezeieștile Sinoade ale Sfinților Părinți, care s-au ținut în deosebite vremi și locuri, ne-au poruncit a nu călca, ci a cinsti sfintele icoane. Deci, să știi cu dinadinsul, o, împărate, că de vei voi să întărești acea fărădelege și luptă contra sfintelor icoane, eu cel dintîi nu mă învoiesc la aceasta nicidecum; ci sînt gata să-mi vărs sîngele meu pentru chipul Hristosului meu, Care și-a vărsat sîngele Său, ca să înnoiască chipul cel căzut al sufletului meu. Este arătat că cinstea și necinstea cea făcută chipului lui Hristos, se revarsă spre Cel dintîi închipuit al său, adică spre Hristos. Deci, se cade nouă să murim ca robi credincioși ai lui Hristos, pentru cinstea Domnului nostru". Altădată, Sfîntul Ghermano a zis către împărat: "Dacă eu sînt Iona, aruncați-mă în mare, fără sobor a toată lumea, fiindcă nu sînt puternic a legiui ceva nou pentru credință".

Văzînd sfîntul că nicidecum nu poate să schimbe pe împărat de la acel eres, a pus omoforul său cel patriarhicesc în dumnezeiescul altar, pe Sfînta Masă, lăsîndu-şi dregătoria. Iar împăratul, umplîndu-se de mînie pentru cuvintele lui îndrăzneţe, a trimis pe ostaşii săi înarmaţi ca de război, care, bătîndu-l cu palmele pe sfîntul şi în tot chipul lovindu-l şi împingîndu-l, cu necinste l-au izgonit din casele patriarhiei. Iar el, ducîndu-se la liniştea monahi-cească, a petrecut restul zilelor între monahi şi a adormit cu pace întru Domnul. El a fost patriarh paisprezece ani şi cinci luni.

După izgonirea sfinţitului patriarh Ghermano, împăratul a ridicat în scaunul lui pe Anastasie, ereticul cel pomenit mai înainte, care, împreună cu împăratul, au dat afară din Biserică sfintele icoane şi au întărit eresul luptei contra sfintelor icoane. După aceea s-a împlinit asupra lui proorocia Sfîntului Ghermano, aşa: murind cel rău, împăratul Leon Isaurul, a luat împărăţia după el, Constantin Copronim, fiul lui, iar pe acesta l-a izgonit de pe scaunul împărătesc Artavasd, ginerele lui Leon. Anastasie Patriarhul, a ajutat la aceasta pe Artavasd şi l-a încoronat ca împărat cu fiul lui.

După trei ani, Copronim, adunînd putere ostăşească, a luat Constantinopolul, a scos ochii lui Artavasd, ginerelui şi fiului lui, şi a pierdut nepoţii cei de soră ai lui şi pe mulţi boieri; iar pe patriarhul Anastasie, dezbrăcîndu-l la locul cel mai de sus zis, Dipin, l-a bătut înaintea poporului, poruncind să-l încalece pe un măgar cu faţa înapoi; şi astfel să-l poarte prin cetate cu batjocură.

Atunci s-a împlinit proorocia Sfîntului Ghermano, cea grăită către Anastasie: "Că de popor te vei duce la Dipin...". Răucredinciosul împărat Copronim voia ca pe Anastasie să-l surpe de la patriarhie. Şi deoarece n-a putut afla pe altul la fel cu el în păgînătate, l-a lăsat tot pe el pe scaun unde, petrecînd douăzeci şi patru de ani, ca o urîciune a pustiirii la loc sfînt, a căzut într-o boală ce se numeşte cordaspos; deoarece gura lui cea hulitoare de Dumnezeu, care a grăit multe hule contra sfintelor icoane şi contra Sfîntului Ghermano, învăţătorul lui, a fost prefăcută în ieşire, pentru că murdăria dinăuntru ieşea pe gură; şi în această boală şi-a lepădat ticălosul său suflet.

Pe cînd el a avut un sfîrşit atît de amar, Sfîntul Ghermano a aflat viaţa cea dulce cu sfinţii ierarhi, întru împărăţia Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh se cuvine cinstea, slava şi închinăciunea acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

27. SFÎNTUL MUCENIC IOAN VALAHUL
(12 MAI)

28. VERSIUNE FARA DIACRITICE | VIEŢILE SFINŢILOR PE LUNA MAI

Sfîntul Mucenic Ioan Valahul s-a născut în Țara Românească în secolul XVII, într-o familie de creștini nobili și bogați. Dar, în urma unei revolte împotriva turcilor din anul 1662, pe timpul voievodului Mihnea, Sfîntul Ioan a fost luat ostatec de turci. Apoi a fost cumpărat de un soldat păgîn, care la legat de un copac și la bătut mult. Zdrobit de rușine și de durere, Ioan a tăiat pe păgîn în timpul somnului.

El a fost de îndată descoperit de alți soldați și dus la Constantinopol, înaintea vizirului pentru a fi judecat. Dar, vizirul îl dădu pe fericitul Ioan femeii celui pe care îl ucisese el, ca să facă ce va voi cu dînsul. Ea însă, i-a cerut să-i fie soț, dacă Ioan se va lepăda de Hristos și se va închina lui Mahomed. Atunci, Fericitul Ioan, s-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci, chemînd cu credință numele lui Hristos. Fiind aruncat în temniță, mucenicul lui Hristos a fost cumplit bătut mai multe zile, în timp ce soția turcului tăiat îl silea mereu să păcătuiască cu ea, ca să nu mai fie chinuit.

Dar Sfîntul Mucenic Ioan, refuzînd a face cumplitul păcat, îndată vizirul a poruncit să-i taie capul. Și așa s-a dus la Hristos, scăpînd de cursele cele înșelătoare ale acestei vieți trecătoare, mutîndu-se în ceata sfinților mucenici.

Pătimirea sa a avut loc la 12 mai 1662, la Constantinopol, iar după alții în 1665.

29. PĂTIMIREA SFINTEI MUCENIȚE GLICHERIA ȘI A LUI LAODICHIE, PĂZITORUL TEMNIȚEI (13 MAI)

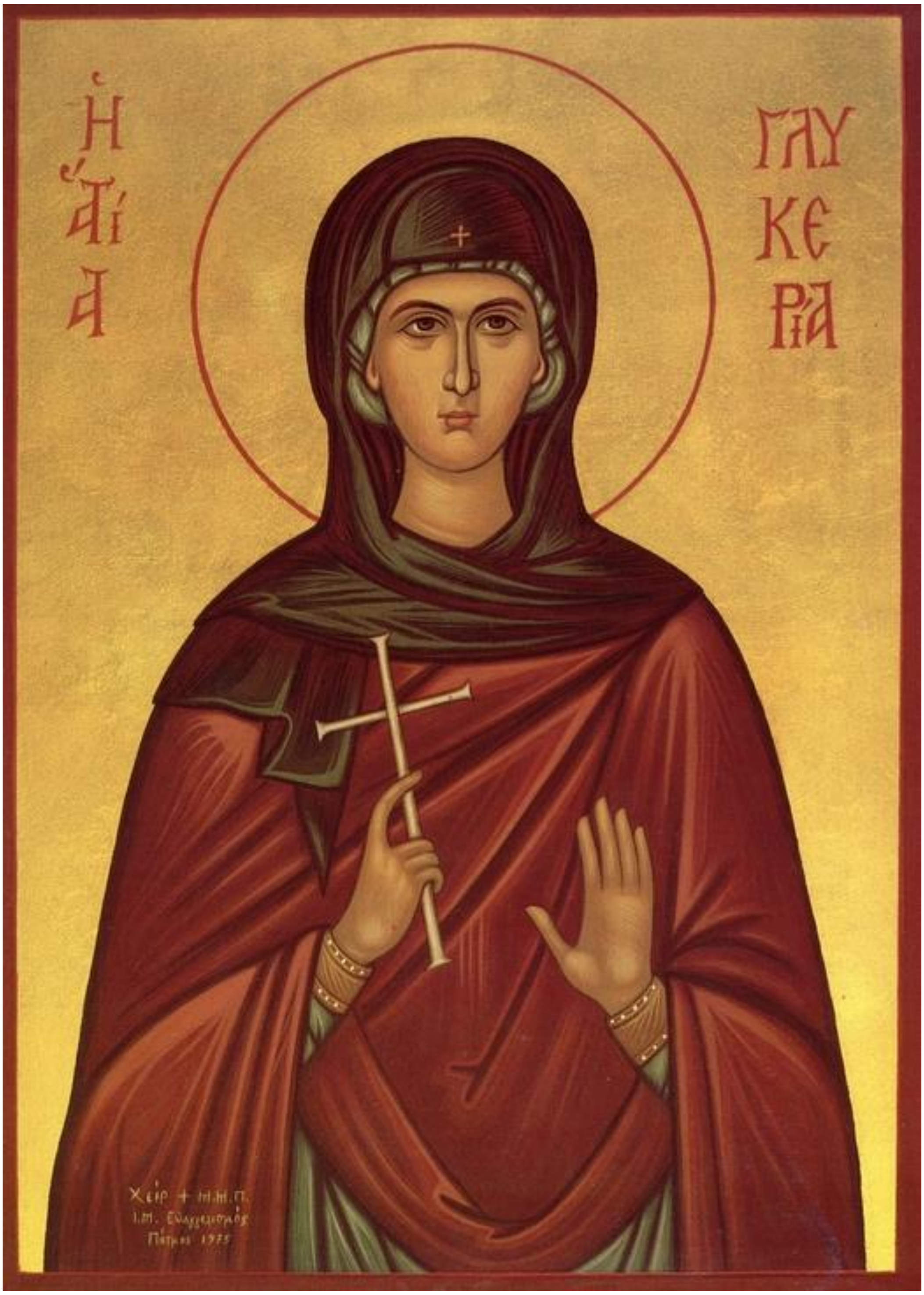

În anul dintîi al domniei lui Antonin, păgînul împărat al Romei, stăpînea în Grecia cea din Europa, ighemonul Sabin. Creştinii, care vieţuiau în Traianopol, cetatea Traciei, se adunau în toate zilele într-o casă mică de rugăciuni şi acolo se rugau lui Dumnezeu, cerînd cu multă durere de inimă pacea şi înmulţirea Bisericii. Căci atunci erau puţini cei ce se temeau de Dumnezeu şi, acei care erau, se primejduiau de izgonire. Împăratul Antonin, ţinîndu-se de rătăcirea elinească, aducea

jertfe necuraților idoli și, pentru aceasta, a trimis pretutindeni porunca sa cea fărădelege, ca cei care nu se închină idolilor, să fie uciși.

Ajungînd acea poruncă în Tracia, Sabin ighemonul a mers cu ea și în Traianopoli, arătînd-o poporului; și a hotărît o zi în care să săvîrșească prăznuirea marelui zeu Die, care se chema lampadoforia, adică purtare de lumină. Acea prăznuire era să fie după trei zile de la venirea ighemonului în acea cetate.

În cetatea aceea era o fecioară de neam bun, anume Gliche-ria, fiica lui Macarie, care mai înainte fusese antipat la Roma. Ea, plecînd de la Roma cu părinții săi în părțile acelea, a rămas orfană. Crezînd ea în Hristos și, alăturîndu-se creștinilor, umbla cu dînșii în toate zilele în casa de rugăciuni și se ruga lui Hristos Dumnezeu și Preacuratei Fecioare Maria, către care și-a cîștigat deosebită dragoste, după Hristos Fiul lui Dumnezeu și, sîrguindu-se să urmeze fecioriei celei curate, și-a logodit fecioria sa Domnului său. Iar către creștini grăia: "Fraților, surorilor, părinților și toate cîte îmi sînteți mie în loc de maică, luați aminte cu dinadinsul al cărui Împărat avem chipul, și cu care semn sîntem însemnați pe frunte! Deci, să ne sîrguim să păzim poruncile Lui, ca de la acest Împărat veșnic să cîștigăm mîntuire, păzind fără de prihană însemnarea cea luată a creștinătății". Credincioșii ziceau către dînsa: "Toți dorim să ne punem sufletele pentru Domnul nostru!" Iar ea iarăși grăia către dînșii: "Deci, zic vouă, rugați-vă lui Dumnezeu pentru mine, ca să mă întărească și pe mine împreună cu voi și să mă învrednicească părții celor ce I-au plăcut Lui prin nevoința pătimirii și să mă numesc în ceata mireselor Sale celor neîntinate, în cămara Sa cea preacurată și cerească". Iar credincioșii se rugau pentru dînsa.

După trei zile, sosind praznicul cel hotărît, toți cetățenii, cu lumînări aprinse, alergau la capiștea lui Die. Atunci, fericita fecioară Glicheria, aprinzîndu-și cu rîvnă inima sa după Domnul Dumnezeul său și însemnîndu-și fruntea cu semnul Sfintei Cruci, a mers cu osîrdie la aceeași capiște și, stînd în mijloc, a zis către ighemon: "Luminate ighemoane, iată jertfele celor ce vor să se aducă adevăratului Dumnezeu; eu fac începutul, pentru că sînt mai întîi cu neamul cel mare, decît toți cei ce locuiesc în cetatea aceasta, deoarece sînt născută din tată prealuminat, care mai înainte a fost antipat în cetatea cea mare a Romei; deci, mie mi se cade mai întîi să aduc jertfă lui Dumnezeu".

Ighemonul a zis către dînsa: "Dar unde este făclia ta, cu care vei începe aprinderea jertfelor?" Sfînta Glicheria a zis: "Pe frunte am făclia mea cea scrisă, care, fiind nestinsă, luminează adevărata noastră jertfă care se aduce lui Dumnezeu". Iar ighemonul, neînțelegînd cele grăite de dînsa, a zis: "Apropie-te și jertfește tu întîi". Zis-a sfînta: "Dumnezeu cel veșnic nu are trebuință de făcliile cele ce scot fum. Deci, poruncește să se stingă toate făcliile, ca să înceteze fumul ce iese din ele și atunci veți vedea jertfa mea cea fără de prihană, pe care voiesc s-o aduc Dumnezeului meu". Atunci ighemonul a poruncit să stingă făcliile. Sfînta Glicheria, stînd la un loc înalt, ca să se poată vedea de popor, și-a descoperit fruntea și a arătat scris pe dînsa semnul

Crucii lui Hristos și a zis către toți cei ce priveau spre dînsa: "Vedeți oare făclia cea prealuminoasă pe fruntea mea?"

Apoi, ridicîndu-și ochii și înălțîndu-și mîinile către cer, a zis: "Dumnezeule Atotputernic, Cel ce Te slăvești de robii Tăi pentru crucea Ta, Cel ce Te-ai arătat cuvioșilor Tăi tineri în cuptorul Babilonului și i-ai izbăvit pe ei din foc, Cel ce ai astupat gurile leilor și ai stricat pe Baal, Cel ce ai omorît pe balaurul acela și ai sfărîmat chipul cel drăcesc în cîmpul Deira, Iisuse Hristoase, Preacuratule Mielușel al lui Dumnezeu, vino, rogu-mă, și ajută mie, smeritei roabei Tale, și sfărîmă pe idolul acesta făcut de mînă omenească, și risipește aceste jertfe diavolești necurate și deșarte.

Sfînta, rugîndu-se astfel lui Dumnezeu, s-a făcut deodată un tunet înfricoșat și a căzut la pămînt idolul lui Die, sfărîmîndu-se în mii de bucăți, pentru că era făcut din piatră. Iar ighemonul și popii cei păgînești, văzînd acest lucru, s-au aprins de mînie și au poruncit poporului s-o omoare cu pietre; deci, aruncînd ei cu pietre spre dînsa, acelea nu se atingeau de ea, ci cădeau împrejurul ei, făcîndu-se o grămadă mare, ca și cum acele pietre ar fi fost așezate cu mîna. Iar păgînii, necunoscînd puterea lui Dumnezeu, numeau pe sfînta "fermecătoare"; iar ea le zicea: "Puterea lui Hristos, Care lucrează în mine, mustră rătăcirea voastră, iar ajutorul Lui risipește muncile care le aduceți asupra mea".

Atunci ighemonul a poruncit ca, legînd-o, să o ducă în temniță și acolo să o străjuiască pînă a doua zi, zicînd către străjeri: "Păziți-o, ca să nu scape cu vrăjile sale, că apoi va zice că Dumnezeul ei a izbăvit-o, și astfel va înșela pe mulți". Iar sfînta a zis către dînsul: "Nebunule, orbitule și păgînule, oare nu cunoști că sînt legată cu poruncile lui Dumnezeu și pironită cu legea Lui? Deci, nu pot ca să mă dezleg de nevoința cea pătimitoare, întru care am poftit să intru de bunăvoie pentru Hristos Mîntuitorul meu". Acestea zicîndu-le, s-a dus în temniță.

Pe cînd Sfînta Glicheria ședea în temniță, a venit la dînsa Filocrat, preotul lui Dumnezeu, cercetînd pe cea legată pentru Hristos. Iar sfînta a grăit către dînsul: "Părinte, însemnează-mă cu semnul Sfintei Cruci și cu aceea, ungîndu-mă ca și cu o ungere, să mă înfrumusețezi pe mine lui Dumnezeu și Împăratului, Căruia te-ai făcut ostaș, să mă faci pe mine plăcută ca, îngrădindu-mă și întărindu-mă cu însemnarea Lui, să biruiesc răutatea diavolului". Atunci preotul, însemnînd-o cu Sfînta Cruce, i-a zis: "Însemnarea lui Hristos să-ți ajute la scopul tău și Însuși Hristos să-ți fie ție mire duhovnicesc, ungîndu-te pe tine cu darul Său, ca să-ți dobîndești dorința". Filocrat, întărind-o pe ea întru Domnul și dîndu-i pace, s-a dus.

A doua zi, ighemonul Sabin a mers la curtea împărătească, unde voia să muncească pe Sfînta Glicheria și, punînd-o înaintea judecății, a zis către dînsa: "Glicherio, te-ai plecat să aduci jertfă marelui zeu Die, căruia i se închină și împăratul cu jertfe?" Răspuns-a sfînta: "Cum să mă închin sau să îi aduc jertfă aceluia, care, căzînd, s-a sfărîmat și s-a risipit în multe bucăți, neputînd singur lui să-și ajute? Eu

știu pe Unul Dumnezeu, Care viețuiește în ceruri și îmi ajută să risipesc puterea voastră cea păgînească. Aceluia se cuvine să-I aduc jertfă, să mă închin și să-I plac". Iar ighemonul a grăit iarăși: "Jertfește, pînă nu încep a te munci". Răspuns-a mucenița: "Dumnezeul meu mă va munci pe mine, dacă te voi asculta pe tine". Zis-a ighemonul: "Atunci dorești să mori?" Răspuns-a mucenița: "Eu mă sîrguiesc, ca prin durerile cele trupești, să-mi tămăduiesc rănile cele sufletești".

Atunci ighemonul a poruncit să o spînzure cu părul de un lemn de muncă și cu unghii de fier să-i strujească trupul ei, pînă ce va muri. Deci, fiind spînzurată și strujită, nu simțea dureri în trupul său din muncile cele ce i se făceau ei, zicînd către muncitor: "Păgînule, plinule de toată răutatea și slujitor al diavolului, nimic nu-mi sînt mie muncile acestea! Eu nu le simt, fiindcă am pe Iisus Hristos, Cel ce-mi ajută mie; deci, găsește alte munci mai mari, deoarece acestea nu sînt nimic". Așa grăind sfînta, slujitorii cei ce o munceau au încetat; iar ighemonul, văzînd pe muceniță că biruiește muncile, a poruncit să o pogoare de la muncire și să-i sfărîme fața ei. Atunci sfînta a zis: "Lumina și întărirea mea este Hristos Dumnezeu, Cel ce întărește cu darul Său gîndurile roabei Sale".

Apoi, privind spre cer, a grăit: "Stăpîne, pe Tine Te rog, luminează-mi fața mea și mă fă vitează spre pătimirea loviturilor, întărește-mă, Doamne, întru pătimirea cea pentru Tine; pentru că Tu ești Dumnezeul Cel ce îmbogățești cu vistieriile Sfîntului Tău Duh pe cei ce mărturisesc fără de frică preasfînt numele Tău înaintea muncitorilor; Tu ești Cel ce ajuți tuturor sfinților Tăi, celor ce Îți plac Ție pe pămînt, cu a căror povățuire și eu te-am cunoscut pe Tine, Dumnezeul meu, și Te-am iubit pe Tine, Ziditorul meu, ascultă-mă acum pe mine roaba Ta, care mă sîrguiesc pentru numele Tău, ca să scap din cursele diavolului și din gura bala-urului". Astfel grăind sfînta către Dumnezeu, muncitorii o băteau peste fața ei; dar îndată a stat lîngă dînsa îngerul Domnului și a îngrozit pe cei ce o munceau, încît au căzut ca niște morți.

Deci, ighemonul, nevăzînd pe îngerul care i s-a arătat ei, a grăit către dînsa: "Spune, Glicherio, pentru ce nu te supui poruncii împărătești?" Sfînta răspunse: "A cărui poruncă să ascult?" Ighemonul zise: "Porunca singurului stăpînitor al Romei, care a poruncit să păzim această părintească și veche lege și să ne închinăm zeilor". Grăit-a sfînta: "Eu ascult pe Dumnezeul cel Atotputernic, legii Lui mă supun și o păzesc, și pe mine singură mă aduc jertfă, precum odată Avraam a adus jertfă pe fiul său, Isaac; și pentru aceasta, bine a plăcut adevăratului Dumnezeu și a luat de la Dînsul binecuvîntare, ca să fie tată a multe neamuri". Ighemonul zise: "Fă ceea ce-ți poruncesc, ca să nu mori, ca o femeie amăgită, de o moarte rea!" Mucenița răspunse: "Hristos, începătorul nevoinței noastre - în nevoința cea duhovnicească - întărește nu numai pe bărbați, dar și pe femeile cele ce se oștesc asupra tatălui tău, diavolul, și le încununează luminos".

Atunci ighemonul a poruncit să o ducă în temniță pe sfînta muceniță și s-o chinuiască mai multe zile cu foamea și cu setea. Deci, sfînta a mers în temniță, bucurîndu-se, și, intrînd înăuntru, înălța laude lui Dumnezeu și-L slăvea, grăind:

"Bine ești cuvîntat, Doamne Dumnezeul părinților noștri, Cel ce Te cunoști de sfinții Tăi, care păzesc poruncile Tale; Cel ce Te-ai arătat Sfîntului Petru cînd ieșea din Roma și ai rușinat pe vrăjitorul Simon, potrivnicul lui; Cel ce ai ajutat marelui David și pe Goliat l-ai surpat sub picioarele lui; Tu, preacinstite și preacurate Dumnezeule, auzi-mă pe mine, vino în ajutor roabei Tale, izbăvește-mă de meșteșugul vrăjmașului și din amăgirea ighemonului cel preapăgîn".

Trecînd trei zile, ighemonul a zis tribunului: "Ia inelul meu și să te duci să pecetluiești temnița în care se păzește fermecătoarea aceea". Tribunul, ducîndu-se, a pecetluit ușa și a poruncit să fie strajă tare împrejurul temniței, ca să nu dea cineva hrană sau băutură celei ce ședea înăuntru. Iar îngerii lui Dumnezeu aduceau Sfintei Mucenițe Glicheria, hrană neștiută și băutură nespusă și întăreau pe mireasa lui Hristos.

După cîteva zile, ighemonul, avînd să se ducă în cetatea Eracliei, a venit la temniță să vadă pe muceniță, ca s-o ducă după el. Dar, văzînd pecetea întreagă i se părea că a murit de foame și de sete, că de atunci trecuseră multe zile. Deci, deschizînd ușa, a văzut-o dezlegată din legături, avînd înaintea sa un blid, în care era pîine curată, lapte și apă într-un pahar. Deci, s-a mirat de aceea, pentru că ticălosul n-a înțeles că Dumnezeu hrănea pe roaba Sa. Atunci a poruncit s-o scoată și s-o ducă după el în Eraclea. Iar ea înălța mulțumiri lui Dumnezeu, grăind: "Stăpîne Dumnezeule, Cel ce ne înveți pe noi cunoștința adevărului și porți grijă de poporul Tău; Cel ce ai trimis lui Daniil hrană în groapă și lui Ilie la pîrîu i-ai gătit ospăț; Cel ce întorci pe cei rătăciți și luminezi pe cei orbi, îți mulțumesc că m-ai pomenit și pe mine, smerita roaba Ta, și m-ai hrănit în vreme de foamete din nelipsitele Tale vistierii cu îndurată mîna Ta".

Sfînta, mulțumind astfel lui Dumnezeu, a fost dusă la Eraclea. Ighemonul, ajungînd mai înainte acolo, aducea jertfă în capiștea lui Die; iar creștinii care erau în cetate, auzind de sfînta muceniță a lui Hristos, Glicheria, cum a pătimit în Traianopoli și că o aduce în cetatea lor, au ieșit în întîmpinarea ei afară din cetate, ca la trei stadii, cu episcopul lor, cinstitul Dometie și, văzînd-o, i-au fericit pătimirile ei pentru Hristos. Iar episcopul a făcut pentru dînsa rugăciune către Dumnezeu, zicînd: "Hristoase, lumina cea nestinsă, luminătorule al celor ce sînt în întuneric și povățuitorule al celor rătăciți, Cel ce ai trecut pe Moise prin mare la uscat și pe Faraon l-ai înecat, pe Tine Te rugăm ca să fii povățuitor acestei roabe a Ta întru mărturisirea preasfîntului Tău nume". Deci, sfînta a fost dusă în cetate și păzită în legături.

A doua zi, ighemonul a socotit s-o ardă cu foc, dacă nu va jertfi idolilor; deci, punînd-o de față la judecată, i-a zis: "Te-ai socotit oare, Glicherio, ca să aduci jertfă zeilor?" Sfînta răspunse: "În legea cea dată mie de adevăratul Dumnezeu, este scris: *Să nu ispitești pe Domnul Dumnezeul Tău și să fie cuvîntul vostru: ce este adevărat, adevărat și ce este nu, nu.* Acum ți-am spus că m-am unit cu Hristos al meu și m-am lepădat de diavolul, căruia tu îi slujești; și, fiind unită cu Hristos, cum voi putea vreodată să mă despart de Dînsul și în locul vieții să-mi aleg moartea? Tu fă ceea ce

voiești, iar eu defăimez toate cele deșarte, ca să cîștig bunătățile cele cerești". Atunci ighemonul a poruncit s-o arunce în cuptorul cel ars. Deci, cuptorul fiind ars, sfînta fecioară s-a îngrădit cu semnul Sfintei Cruci și a zis: "Doamne, Dumnezeule Atotputernice, Te binecuvintez pe Tine și preamăresc numele Tău cel sfînt, că ai dăruit această zi de acum și ceasul acesta roabei Tale întru veselie veșnică. Scriind mărturisirea mea înaintea îngerilor și a oamenilor, rogu-mă, împlinește dorința sufletului meu și arată acestui păgîn și spurcat ighemon, că Tu ești ajutătorul meu".

Grăind astfel sfînta, a aruncat-o în cuptor și îndată s-a pogorît rouă din cer și a stins văpaia focului; iar sfînta stătea în cuptor ca o curată mielușea, cîntînd cuvintele acestea: "Sfînt ești Dumnezeule, Cel ce prin dumnezeirea Ta ai trimis ajutor din cer smeritei roabei Tale, ca să cunoască toți că toate se supun Ție și cu voia Ta își pierde puterea văpaia focului acesta". Apoi a ieșit din cuptor, neavînd nici o vătămare. Dar, ighemonul, socotind acea nevătămare de foc putere vrăjitorească, a poruncit să-i jupoaie pielea de pe cap. Deci, pe cînd slujitorii făceau acest lucru, sfînta muceniță striga către Dumnezeu, zicînd: "Doamne, Dumnezeul meu, Cel ce răsari lumină și binevoiești a lumina dreptatea prin mucenicia aceasta, arată aceasta spurcatului ighemon Sabin, că tot cel ce își pune nădejdea spre Tine nu se teme de munci, ci dorește altele mai mari, ca să primească de la Tine cunună luminoasă pentru mărturisire. Te laud pe Tine, căci cu pielea luată de pe fața mea, ai descoperit toate cele ce sînt în mine, ca, fiind luminată prin lumina Ta, să pot zice: *Descoperă ochii mei și voi cunoaște minunile din legea Ta!*"

Ighemonul, socotind că acele cuvinte ale ei și răbdarea cea bărbătească sînt spre batjocura lui, a poruncit să ducă pe muceniță în temniță și, legînd-o de mîini și de picioare, s-o pună goală pe o piatră ascuțită. Dar, îngerul Domnului, venind la miezul nopții, a luminat temnița și a dezlegat pe sfînta din legături; iar pielea cea jupuită a tămăduit-o și a făcut-o la loc pe capul ei, încît nu era nici o urmă de rană, ci toată era întreagă, sănătoasă, luminoasă și frumoasă la față.

A doua zi, ighemonul a poruncit să aducă pe Sfînta Muceniță Glicheria iarăși la cercetare. Deci, păzitorul temniței, cel cu numele Laodichie, deschizînd temnița și intrînd, a văzut pe sfînta dezlegată din legături și sănătoasă, și nu a cunoscut că este Glicheria; pentru aceasta voia să se omoare, părîndu-i-se că ea a scăpat, fiindcă se temea de cumplitele munci ale ighemonului. Iar sfînta a zis către el: "Laodichie, să nu-ți faci nici un rău, eu sînt Glicheria!"

Înfricoșîndu-se el, a zis: "Miluiește-mă pe mine, ca să nu mor de spaimă; cred în Dumnezeul Cel ce îți ajută ție!" Atunci sfînta a zis: "Vino în urma lui Hristos și te vei mîntui". Scoțînd-o el din temniță, s-a legat cu legăturile ei și astfel mergea la ighemon în urma ei. Văzînd ighemonul acel lucru, a zis: "De ce ai făcut aceasta, Laodichie? Unde este cea legată, care ți s-a încredințat ție?" Laodichie a zis: "Iată, aceasta este, care stă de față la judecata ta, și care în noaptea trecută strălucind cu dumnezeiasca lumină și-a luat frumusețea feței cea dintîi, fiind tămăduită cu mîna sfîntului înger cel trimis de Dumnezeu la dînsa, care a dezlegat-o din legături și cu

care și eu m-am legat. Deci, văzînd minunile lui Dumnezeu, am crezut și eu în El și voiesc să fiu părtaș acestei morți".

Ighemonul, umplîndu-se de mînie, a zis: "Să se taie ticălosul acesta și vom vedea de va veni Hristos să-i ajute!" Iar cînd Laodichie era să fie tăiat pentru Hristos, și-a ridicat ochii în sus și a strigat: "Dumnezeul creștinilor, numără-mă și pe mine în împărăția Ta, cu roaba Ta Glicheria". Iar Sfînta Glicheria se ruga lui Dumnezeu pentru dînsul, zicînd: "Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, Cel ce ai dezlegat durerile morții și ai eliberat pe omul cel robit din legăturile iadului, eliberează și pe robul Tău Laodichie din stăpînirea diavolească și-i dă lui, ca întru mărturisirea Ta, să se săvîrșească și primește sufletul lui în pace!" Laodichie, auzind acestea, a zis "Amin". După aceasta i-au tăiat capul cu toporul; iar trupul lui, luîndu-l creștinii, l-au îngropat cu cinste.

Apoi ighemonul a zis către Sfînta Muceniță Glicheria: "Știm pe tatăl tău, că a fost de neam bun; iar cine îți ajută ție nu știm, tu singură să ne spui nouă". Răspuns-a sfînta: "Mie îmi ajută Hristos, Mîntuitorul lumii și Dumnezeu a toată mîngîierea, Cel ce mi-a trimis mîncare în temniță, m-a dezlegat din legături și mi-a înnoit frumusețea cea pierdută a feței mele". Atunci ighemonul a poruncit să o dea fiarelor spre mîncare. Deci, sfînta mergea cu veselie spre acele fiare ca spre un ospăț și a stat la locul de unde ies fiarele. O leoaică mare, răcnind și venind, s-a aplecat la picioarele sfintei, lingîndu-i gleznele. Deci, sfînta, ridicîndu-și ochii spre cer, a zis: "Mulțumescu-ți Ție, Dumnezeule Atotputernic, Dumnezeul părin-ților, Dumnezeul milostivirii, Cel ce ai îmblînzit mînia de fiară spre arătarea dumnezeieștii Tale puteri și toate cele cumplite mi le-ai prefăcut mie ușurare, ascultă-mă, Dumnezeule, și răsplătește acestui rău ighemon după vrednicia lui; iar pe mine nu mă lipsi de cununa darului Tău, cu sfinții Tăi".

Rugîndu-se sfînta așa, s-a auzit un glas din cer, zicînd către dînsa: "Am auzit rugăciunea ta, vino la Mine cu pace, că ușile Împărăției Cerului s-au deschis ție". Apoi a venit spre sfînta altă leoaică, care, apropiindu-se, a mușcat-o, însă nu i-a făcut nici o rană, și nici un semn pe trupul ei. Astfel și-a dat mucenița sfîntul său suflet în mîinile lui Dumnezeu; iar fiarele au intrat în culcușul lor. Iar asupra ighemonului, chiar în acel ceas, a venit o boală cumplită, și cu osteneala apei s-a umplut și foarte s-a umflat și a murit pe stradă, neajungînd la casa sa.

Mergînd episcopul Dometie, a luat trupul cel mult pătimitor al Sfintei Mucenițe Glicheria, l-a îngropat cu cinste la un loc frumos din Tracia, aproape de cetatea Eracliei, și după aceea a izvorît mir tămăduitor din cinstitele ei moaște, care vindeca toate bolile, întru slava Tatălui, a Fiului și a Sfîntului Duh, a unuia Dumnezeu în Treime, Căruia și de la noi păcătoșii să-I fie Lui cinste, slavă și închinăciune, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

30. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC ALEXANDRU ROMANUL (13 MAI)

Pe vremea păgînului împărat Maximian, era prigoană mare asupra creştinilor prin toate părţile stăpînirii Romei. Un sutaş oarecare, slujitor înflăcărat al diavolilor, din porunca împăratului, a zidit afară din cetatea Romei, mai departe de o stadie, o capişte necuratului lor zeu Die. Împăratul a dat poruncă, ca să silească pe creştini să aducă jertfe zeilor, poruncind ca toţi să se adune la înnoirea capiştei zeului Die. Crainicii strigau din trîmbiţe prin cetatea Romei şi ziceau: "Ascultaţi, prietenii zeilor, se cade ca voi de dimineaţă, să vă adunaţi cu împăratul în capiştea cea nouă a lui Die.

Auzind poporul glasul trîmbiţei crainicilor, se gătea pentru a doua zi. De dimineaţă mulţi din cei ce făceau neguţătorie, au mers la capiştea cea nouă a lui Die cu mărfurile lor, pe de o parte pentru închinăciune, iar pe de alta, pentru vînzarea mărfurilor lor. Un bărbat foarte bogat, cu numele Tiberian şi cu dregătoria tribun, avînd mulţi ostaşi sub mîna sa, încredinţaţi lui de Felix voievodul, chemîndu-i, le-a zis: "Ascultaţi, fraţilor! Ştiţi porunca împăratului, că astăzi se cade nouă tuturor să fim cu împăratul în capiştea zeului Die; deci, să fiţi gata". Grăindu-le acestea, li s-a făcut înştiinţare, că împăratul a venit la capişte; şi toţi se sîrguiau să alerge acolo, ca să fie de faţă la împărat. Unul din acei ostaşi cu numele Alexandru, care din copilăria sa învăţase buna credinţă cea creştinească şi se temea de Dumnezeu, a răspuns tribunului: "De ai fi zis, să mergem şi să ne închinăm adevăratului Dumnezeu, Care este în cer, bine ai fi zis; iar aceia pe care voi îi numiţi zei, nu sînt zei, ci diavoli". Zis-a Tiberian: "Nu tuturor avem să le aducem jertfe, ci numai lui Die, deşi sînt mulţi zeii pe care îi cinstim noi şi împăratul".

La acestea a răspuns fericitul Alexandru: "Pe unul Die l-au numit zeu, dar el este asemenea ca şi ceilalţi diavoli înşelători care trag pe închinătorii lor la pierzare şi-i amăgesc spre lucrurile cele fărădelege şi spurcate, cu care se spurcă chiar zeii voştri, precum povestiţi şi voi de ei; pentru că uneori pofteau femeie şi, găsind-o, o înşelau, o sileau şi o necinsteau, spurcînd nu numai pămîntul, ci şi marea şi văzduhul.

Cine a văzut sau a auzit vreodată ca un dumnezeu să zacă în fapte desfrînate? Dumnezeul nostru este nevăzut de ochii cei trupeşti şi cunoscut numai cu singura credinţă, El este Preacurat, Atotputernic, Ziditorul cerului şi al pămîntului, Căruia nu-i trebuie nişte jertfe ca acestea, pe care voi le aduceţi nenumăraţilor voştri diavoli, ci îi trebuie jertfe curate şi fără de sînge".

Tiberian, auzind acestea, a zis: "Încetează cu nebunia ta, Alexandre, şi nu huli pe zeii noştri făcători de bine, ca să nu audă cîndva împăratul şi să se mînie asupra mea pentru tine, că îngădui între ostaşii mei pe un hulitor de zei ca acesta". Acestea zicînd Tiberian, a alergat la împăratul, iar Alexandru s-a dus la casa sa.

Sosind vremea jertfelor, împăratul aducea necurata jertfă în capiştea cea nouă a urîtului zeu Die; iar Tiberian, aducînd aminte împăratului de Alexandru, ostaşul

său, că nu ascultă porunca împărătească, ci ocărăște și hulește pe zei, îndată împăratul a poruncit să trimită după el și să-l aducă înaintea sa legat cu lanțuri de fier. Atunci era ceasul al șaselea din zi și Sfîntul Alexandru se odihnea în casă pe patul său, cînd i s-a arătat îngerul Domnului în vis, zicîndu-i: "Îmbărbătează-te și te întărește, Alexandre, căci multe ai să pătimești pentru numele lui Iisus Hristos, Cel răstignit. S-au pregătit multe munci pentru tine; deci, iată, vin după tine ostașii împăratului, dar nu te teme de ei, nici să se înfricoșeze inima ta, pentru că eu sînt trimis spre ajutorul tău; scoală-te și te roagă Dumnezeului tău; iar eu voi fi cu tine, pînă ce-ți vei săvîrși alergarea".

Sculîndu-se sfîntul din somn, a început a cînta psalmul lui David: *Cel ce locuiește în ajutorul Celui Preaînalt, întru acoperămîntul Dumnezeului cerului se va sălășlui. Va zice Domnului: Sprijinitorul meu ești și scăparea mea, Dumnezeul meu, și voi nădăjdui spre Dînsul...*, și cealaltă parte a acelui psalm, pînă la sfîrșit. Apoi, ieșind din casă, a întîmpinat pe ostașii care veniseră la el și care i-au fost tovarăși în oaste. Aceia, văzînd pe Sfîntul Alexandru, au căzut la pămînt de frică; pentru că fața lui s-a arătat ca fulgerul. Și le-a zis sfîntul: "Sculați-vă, fraților! De ce v-ați înspăimîntat?" Ostașii au răspuns: "Te vedem înconjurat de puterea lui Dumnezeu și de frică am căzut". Sfîntul le-a zis: "Ascultați, fraților! Dumnezeul Cel ceresc a cercetat pe robul Său; iar voi nu vă temeți, ci faceți porunca voastră, pentru că sînteți trimiși să mă prindeți și să mă duceți legat la împărat". Ostașii i-au răspuns: "Noi ne-am sfătuit ca să nu-ți spunem nimic, dar tu de unde te-ai înștiințat că sîntem trimiși după tine?" Sfîntul a zis: "Nu se cade să vorbesc mult cu voi, de vreme ce mă sîrguiesc spre nevoința care îmi este înainte pregătită de Împăratul; pentru că am să fiu dus de la Roma pînă în Bizanț".

Acestea zicînd, și-a plecat genunchii și s-a rugat, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul părinților noștri, Cel lăudat și binecuvîntat în veci, mă rog Ție, Stăpîne, nu mă despărți de ceata drepților Tăi, nici mă lepăda pe mine, care vin la Tine, de vreme ce numele Tău cel sfînt și înfricoșat, mi l-ai făcut cunoscut, și Tu ești ajutătorul și sprijinitorul meu! Trimite, Doamne, pe îngerul Tău, ca să-mi ajute și să-mi îndrepteze limba spre a grăi înaintea muncitorilor". Iar după ce sfîntul și-a sfîrșit rugăciunea sa, ostașii, apucîndu-l, l-au legat cu lanțuri de fier și l-au dus la împăratul Maximian.

Atunci Pimenia, maica sfîntului, nu știa că fiul ei, Alexandru, este luat spre cercetare. Sfîntul Alexandru era mare la trup, înalt la statură, frumos la față și tînăr de optsprezece ani. Iar cînd l-au pus înaintea împăratului, acesta i-a zis: "Nebunule, tu defăimezi puterea mea și nu te supui mai marelui tău, nici n-ai venit împreună cu ostașii tăi, ca să te închini marelui meu zeu, Die?" Răspuns-a sfîntul: "Eu mă închin Dumnezeului meu, Care este în ceruri, și lui Iisus Hristos, Fiul Lui Cel Unul născut și Sfîntului Duh; iar pe alt Dumnezeu nu știu, nici nu mărturisesc. Deci, nu mă întreba pe mine mai mult de alt Dumnezeu, că nu mă înfricoșez de stăpînirea ta, nici nu mă tem de îngrozirile tale și nici de muncile cu care voi fi muncit".

Maximian, auzind aceasta, s-a mîniat și a zis: "Ce poate să facă Dumnezeul acela pe care tu îl mărturisești?" Sfîntul a răspuns: "Dumnezeul meu este nevăzut și Atotputernic, și nici un lucru nu este în această lume, ca să nu fie cu putință Dumnezeului meu". Maximian a zis: "Dar Dumnezeu este Cel ce a fost răstignit de oameni și a murit pe Cruce?" Sfîntul a răspuns: "Taci, satano, că nu ești vrednic să pomenești cu gura ta cea spurcată, preacin-stitul și preasfîntul nume al Domnului meu Iisus Hristos, Care a răbdat de voie răstignirea și moartea pentru noi. O, nebunule, dacă zici că El a fost răstignit și a murit, pentru ce nu auzi că tot Același a înviat din morți și a dăruit multor celor morți viața?"

Zis-a Maximian: "Cruț tinerețile tale, căci te văd foarte tînăr". Sfîntul a răspuns: "Fie-ți milă de tine însuți și te scoate din cursele diavolului, că eu nu mă tem de munci, avînd ajutător pe Dumnezeu". Maximian a zis: "Ți-am spus că îmi este milă de tine; deci apropie-te și jertfește și vei fi unul din cei ce sînt în palatul meu împărătesc, avînd cel dintîi loc între ei". Sfîntul a zis: "Cărui dumnezeu poruncești să mă închin?" Maximian a răspuns: "Închină-te marelui zeu Die și adu-i jertfă".

Iar sfîntul, ridicîndu-și mîinile în sus, a început a se ruga, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, nu mă lăsa pe mine smeritul robul Tău, ci ajută-mi mie, păcătosul și nevrednicul". Astfel rugîndu-se, își ridică ochii spre cer și a văzut cerurile deschise și pe Fiul lui Dumnezeu șezînd de-a dreapta Tatălui; deci, s-a umplut de negrăită mîngîiere duhovnicească. Și iarăși a întrebat pe Maximian: "Cărui zeu voiești să-i jertfesc? Maximian a zis: "Jertfește marelui zeu Die". Sfîntul a răspuns: "Oare nu știi că acela pe care voi îl numiți dumnezeu, a fost om spurcat și înșelat? Pentru că odată, poftind pe o femeie și robindu-se de dragostea ei, s-a prefăcut întru asemănare de bou și prin farmecele sale, pe acea ticăloasă femeie a înșelat-o și a necinstit-o!"

Maximian, auzind acestea, a rîs și a zis: "Aceasta arată puterea zeilor noștri, că într-acel fel se arată oamenilor, precum singuri voiesc". Grăit-a lui sfîntul: "Ticălosule, lauzi necuratele lucruri ale acelora, căci singur te asemeni lor cu necurățiile. Nu cunoști pe Dumnezeul Care ți-a dăruit ție cinstea și împărăția?" Zis-a Maximian: "Zeii mei mi-au dăruit mie împărăția aceasta". Grăit-a sfîntul: "Mă minunez de tine că, socotindu-te a fi deștept, te-ai pierdut pe tine singur, de vreme ce crezi diavolilor și slujești idolilor celor muți și fără de suflet. Lăsînd pe Dumnezeul Cel viu și fără de moarte, urmezi diavolului, tatălui tău; deci, întoarce-te de la întuneric la lumină, ca să nu fii aruncat în focul gheenei în veci!"

Atunci Maximian, umplîndu-se de mînie, a dat tribunului Tiberian putere asupra lui ca să-l muncească; și nu numai asupra lui Alexandru, ci și asupra tuturor celor ce pomeneau numele lui Hristos. Pentru aceasta el a trimis pe tribunul acela în Tracia, ca să izgonească pe creștinii de pretutindeni și să-i muncească. Deci a poruncit să ducă pe Alexandru după sine pînă la Bizanț. Sfîntul Alexandru, auzind aceasta, a zis către împărat: "Mulțumesc ție de aceasta, o, tirane, că vrei să mă faci pe mine slăvit prin multe țări. Dumnezeul meu o să mă învrednicească pe mine, ca prin toate marginile pămîntului pentru numele Lui Cel Preasfînt, să rabd toate

durerile și pătimirile". Atunci Maximian a poruncit să ia pe sfînt din fața lui; iar tribunul Tiberian l-a luat pe el întru a sa stăpînire. A doua zi a poruncit să-l dezbrace și să-l spînzure pe un lemn de muncire și cu unghii de fier să-i strujească tot trupul lui. Astfel strujindu-se, mucenicul n-a scos nici un glas de durere, ci numai ochii ridicîndu-și către cer, mulțumea lui Dumnezeu. După aceea, luîndu-l de la muncire, l-a legat cu lanțuri grele și l-a dat ostașilor să-l ducă în Tracia.

Sfîntul, fiind dus legat, îngerul Domnului s-a arătat Pimeniei, maicii lui, în vedenia visului, zicîndu-i: "Scoală-te degrabă și gătește pe robii tăi și dobitoacele și urmează fiului tău cel dus în Tracia spre muncire, pentru mărturisirea lui Iisus Hristos, ca după sfîrșitul aceluia, să îngropi trupul lui". Fericita Pimenia, deșteptîndu-se, nu s-a mîhnit pentru fiul ei, ci mai ales s-a umplut de bucurie și de veselie. Deci, sculîndu-se îndată și gătind toate cele de cale, s-a dus cu sîrguință pe calea aceea întru care era dus fiul ei și l-a ajuns în cetatea Catargin. Intrînd acolo, a văzut pe sfîntul înaintea poporului, judecîndu-se de Tiberian, cercîndu-se și muncindu-se, iar ea, de mare bucurie, a strigat cu glas tare către iubitul său fiu, zicînd: "Fiul meu, Dumnezeul cel de sus și păstorul cel bun, să-ți ajute ție". Dar, Tiberian, auzind glasul, îl întreba: "Al cui este glasul acela?" Și nimeni n-a înțeles de unde vine glasul acela, de vreme ce stătea mult popor împrejur. Zis-a Tiberian către mucenic: "Ticălosule, jertfește zeilor". Iar sfîntul a răspuns: "Eu jertfesc lui Dumnezeu jertfă de laudă". Zis-a muncitorul: "Oare n-ai grăit că Dumnezeul vostru nu are trebuință de jertfă?"

Răspuns-a sfîntul: "Nu are trebuință Dumnezeul meu de acel fel de jertfe de care voi aduceți idolilor voștri, ci are trebuință de jertfele dreptății și ale sfințirii; pentru că Dumnezeu este drept și sfînt!"

Atunci Tiberian a poruncit să-i ardă trupul cu făclii aprinse, zicînd: "Să vedem, va veni Dumnezeul lui ca să-l scoată pe el din mîinile mele?" Deci, sfîntul fiind ars, și-a ridicat ochii către cer, zicînd: "Slavă Ție, Doamne Iisuse Hristoase, Cel ce ai trimis pe arhanghelul Tău Mihail, în Babilon, și pe cei trei tineri i-ai izbăvit din foc; izbăvește-mă și pe mine, Doamne, din ceasul acesta al durerii și rușinează pe acest muncitor cu puterea Ta, ca și eu să grăiesc ca David: *Trecut-am prin foc și prin apă și ne-ai scos pe noi întru odihnă*". Tiberian, auzind că focul nu se atinge de mucenic, s-a rușinat și a poruncit ostașilor să-l aducă legat pe drum înaintea sa. Iar maica sa, văzînd pe fiul ei ducîndu-se în fața muncitorului, a rugat pe ostași să-i dea voie, să se apropie de fiul ei, ca să vorbească cu el, iar ei n-au oprit-o. Atunci sfîntul mucenic, văzînd pe maica sa, i-a zis: "Bine ai venit aici, doamnă, maica mea! Urmează-mă pînă la locul în care am să mă săvîrșesc, precum mi-a arătat Domnul meu". Iar unii din ostași grăiau: "Fericit ești, Alexandre, că mare este credința ta și mare este Dumnezeul creștinilor! Iată cît de multe munci ai suferit pentru Dînsul, și nimic rău n-ai pătimit!" Acestea zicînd, mergea pe drum, după porunca lui Tiberian.

Sosind el la un izvor ce era acolo lîngă cale, a șezut să se odihnească, și ostașii au început a ruga pe Sfîntul Mucenic Alexandru să mănînce cu dînșii, deoarece trecuseră patruzeci de zile de cînd sfîntul nu gustase nimic, nici pîine, nici apă. Însă

el, avînd rugăciunea ca o hrană pentru sine, și-a plecat genunchii și a început a cînta psalmul acesta: *Ridicat-am ochii mei la munți, de unde va veni ajutorul meu. Ajutorul meu de la Domnul, Cel ce a făcut cerul și pămîntul...,* Doamne Iisuse Hristoase, păzește-mă fără de prihană pe mine, mielușelul Tău, ca să nu se bucure vrăjmașul meu de mine, că am cunoscut numele Tău. Nu mă rușina pe mine, Stăpîne, înaintea muncitorilor, ci trimite pe îngerul Tău și dreapta Ta, și fii mie ajutător și apărător".

Sfîrșindu-și el rugăciunea, i-a stat înainte îngerul Domnului, zicîndu-i: "Nu te teme, Alexandre, că a auzit Domnul rugăciunea ta, și eu sînt trimis de Dînsul în ajutorul tău". Acestea zicînd îngerul către sfînt, ostașii au auzit glasul cel grăit către mucenic, dar n-au văzut pe nimeni; deci, s-au temut foarte mult și de frică au căzut la pămînt. Atunci fericitul a zis către dînșii: "Ce ați văzut, fraților, de v-ați înspăimîntat așa de rău?" Iar ei au zis: "Am auzit glasul Dumnezeului tău, grăind către tine și frică ne-a cuprins pe noi; de aceea am căzut!"

Pe cînd ostașii grăiau acestea către Sfîntul Alexandru, i-au ajuns pe dînșii Tiberian, fiind însoțit de cei mai mari ai cetății, și i-a întrebat cum se numește locul acela. Iar ei i-au răspuns: "Numele locului acesta este loc de judecată". Iar Tiberian a zis: "Atunci se cade ca pe dînsul să facem judecată! Aduceți înaintea mea pe creștinul Alexandru!" Stînd de față sfîntul, Tiberian a zis către dînsul: "Oare tot în nebunia ta petreci și nu voiești să te închini zeilor? Precum văd, inima ta este împietrită, dar mie cu adevărat mi-e milă de tine și de aceea voiesc să te întorci spre zei, stăpînii lumii". Mucenicul îi răspunse: "Necuratule, orbitule cu mintea și fiu al diavolului, cel ce te-ai dat tatălui tău, satana, cum poți să te milostivești spre mine, deoarece tatălui tău, satana, nu-i este milă de nimeni, ci pe toți voiește să-i tragă cu el în gheena focului și să-i piardă".

Tiberian a zis: "O, răule! Așa îmi răspunzi, ca unui deopotrivă cu tine? Oare pentru aceea mă necinstești, că te cruț? Nu ți se cădea oare să mă cinstești pentru bunătatea mea către tine, iar nu să mă ocărăști cu osîndiri?" Sfîntul răspunse: "Cu adevărat ești asemenea tatălui tău, satana, avînd inima împietrită ca o piatră vîrtoasă. Nu socotești oare că locul acesta se numește loc de judecată? Acest lucru arătat înștiințează, că degrabă te va ajunge judecata lui Dumnezeu, Cel ce are să judece viii și morții și să răsplătească fiecăruia după faptele lui. Atunci vei cunoaște că îți grăiesc adevărul, pentru că te va judeca Dumnezeu, că judeci fără de milă pe robul Lui. El vede cu cîtă nedreptate și cît de cumplit mă judeci; dar să știi că aceste munci îmi aduc slavă, iar ție îți gătesc mare pierzare".

Tiberian, auzind acestea, s-a aprins de mînie și a poruncit să aștearnă pe pămînt ciulini de fier și să tîrască pe mucenic peste ei. Sfîntul, fiind astfel muncit, tăcea, nesimțind durerile. Deci, Tiberian, cunoscînd că Alexandru nu simte muncile, mai mult s-a iuțit și a poruncit la patru ostași să-l bată cu toiege dureroase. Iar mucenicul, fiind bătut, a strigat către muncitor, zicînd: "O, păgînule, oare de acest fel îți sînt muncile ce mi le faci? Adaugă altele și mai cumplite, dacă ai; pentru că eu, cu ajutorul lui Hristos, Dumnezeul meu, nu simt dureri în aceste munci". Atunci

Tiberian a zis: "Îți voi zdrobi mădularele și te voi arunca în foc, cenușa ta o voi vîntura și nici urmă de pomenirea ta nu voi lăsa pe pămînt; atunci voi vedea, dacă va veni Hristosul tău să te scoată din mîinile mele".

Sfîntul răspunse: "Hristosul meu te va pierde fără zăbavă, iar trupul și oasele tale vor fi risipite pe pămînt. Că nu te vei mai întoarce la Roma și nu vei vedea fața împăratului tău cel spurcat, deoarece Domnul va pierde pomenirea ta de pe pămînt, fiindcă nu L-ai cunoscut, ticălosule, nici ai cinstit pe Cel ce ți-a dat cinstea și puterea aceasta. Că, de L-ai fi cunoscut, ai fi putut petrece în cer; iar acum, lăsînd pe Dumnezeul Cel viu, ai iubit pe tatăl tău satana. Deci, te vei arunca cu dînsul în gheena focului, iar eu voi lăuda totdeauna pe Stăpînul și Mîntuitorul meu Iisus Hristos, Care mă va izbăvi din mîinile tale și mă va învrednici în veci darului Său, întru slava Lui".

Muncitorul, auzind unele ca acestea, și-a schimbat fața de mînie, însă a poruncit să înceteze a-l munci pe sfînt. Deci, ple-cîndu-se ziua, a voit să rămînă acolo și, cinînd, s-a culcat. După ce a adormit, a văzut în vedenia visului pe îngerul lui Dumnezeu înfricoșat, arătîndu-i-se cu sabia scoasă și zicîndu-i: "Păgînule, iată, am venit asupra ta, fiindcă muncești cumplit pe robul lui Dumnezeu, Alexandru! Deci să știi că pot să te ucid îndată cu sabia aceasta, dar te las pînă la o vreme; iar tu, sculîndu-te, să te duci degrabă prin Iliric la Bizanț, căci s-a apropiat sfîrșitul robului lui Dumnezeu, Alexandru".

Tiberian, deșteptîndu-se îndată cu spaimă, tremura de frică și, chemînd pe cei ce erau cu dînsul, bărbați sfetnici ai săi, le-a spus înfricoșătorul vis. Iar aceia i-au zis: "Și noi am voit să-ți spunem să nu muncești pe omul acela atît de cumplit și cu nedreptate, dar n-am îndrăznit. Am auzit că este mare Dumnezeul creștinilor, că aruncă în focul cel nestins pe cei ce muncesc pe robii Lui". Atunci Tiberian, mai mult s-a temut și a poruncit ostașilor ca îndată în același ceas al nopții să pornească pe mucenic înainte și, sculîndu-se și el, a mers după dînsul. Ei au trecut prin multe cetăți, dar n-au intrat în ele, că se grăbeau să ajungă în Bizanț, după porunca îngerului; fiindcă acea înfricoșată vedenie a visului o avea de multe zile în minte și se temea de ea și nu îndrăznea să facă ceva rău mucenicului.

Tiberian, trecînd țara Iliricului, s-a apropiat de cetatea Sardica; și au ieșit în întîmpinarea lui mai marii cetății; dar el n-a intrat în cetate, ci a trecut pe lîngă dînsa. Auzind creștinii care erau în cetatea aceea, că tribunul Tiberian a venit de la Roma și aduce cu el pe un mucenic oarecare, au ieșit toți din cetate, nu ca să vadă pe tribun, ci pe mucenic. Și, văzîndu-l dus deosebit, au alergat la el și, căzînd la picioarele lui, grăiau: "Roagă-te lui Dumnezeu pentru noi, purtătorule de chinuri al lui Hristos". Iar el a zis către dînșii: "Fraților, voi rugați-vă Domnului pentru mine să săvîrșesc alergarea mea pentru Iisus Hristos și să mă învrednicesc a lua, din sfînta Lui dreaptă cununa cea făgăduită mie". Și, fiind dus mai departe sfîntul mucenic și trecînd cetatea Clisur, s-au apropiat de tabăra Vonomasiei - așa se numea locul acela - care era departe de Filipopoli ca la patruzeci de stadii, și au stat acolo. Tiberian începuse a uita acea înfricoșată vedenie care i se arătase în vis și, punînd la încercare pe sfîntul

mucenic înaintea sa, l-a întrebat: "Mai petreci încă în nesupunerea ta, Alexandre? Nu voiești să te apropii de milostivii noștri zei și să jertfești lui Die și lui Asclipie, cei ce stăpînesc lumea?"

Sfîntul răspunse: "Orbitule cu mintea, fiu al satanei, oare voiești să auzi altceva de la mine decît aceasta: că nu voi jertfi diavolilor?" Tiberian zise: "Să nu fie aceea, ca eu să te silesc să te închini diavolilor, ci marilor zei, Die și Asclipie". Sfîntul răspunse: "Nebunule, oare nu cunoști că Die și Asclipie sînt diavoli?" Tiberian zise: "Mă jur pe toți zeii, că voi face numele tău de ocară în tot pămîntul; pentru că mare dosădire îmi faci mie și zeilor mei". Sfîntul răspunse: "Și eu doresc aceasta, ca prin mine să se preamărească în tot pămîntul numele Domnului meu Iisus Hristos". Atunci Tiberian a zis către ostașii, care stăteau înaintea lui: "Duceți-l din fața mea, că nu pot să rabd dosădirile de la dînsul. Să-l duceți la Filipopoli și să-l aruncați în temniță, pînă ce voi veni și eu acolo". Ostașii au dus pe mucenic în cetatea lui Filip și l-au pus în temniță. Auzind cetățenii de venirea lui Tiberian, au ieșit întru întîmpinarea lui; iar el, intrînd în cetate, gătea jertfă lui Die și lui Asclipie.

Deci, creștinii care erau în cetatea aceea, aflînd de Sfîntul Mucenic Alexandru că este în temniță, s-au adunat toți și au rugat pe păzitorul temniței să-i lase în temniță, să vadă pe mucenicul lui Hristos; iar păzitorul nu i-a oprit, pentru că era temător de Dumnezeu. Creștinii, intrînd înăuntru și văzînd pe sfîntul șezînd în legături, au căzut la picioarele lui și-i sărutau legăturile, zicînd: "Binecuvintează-ne, purtătorule de chinuri al lui Hristos! Binecuvintează patria noastră, căci, sîntem creștini și viețuim în cetatea aceasta cu multă frică; căci ighemonul cetății în toate zilele caută să ne muncească, dar nu poate să ne întoarcă de la Hristos. Mulți sîntem aici cu darul lui Hristos și unii din cei dintîi cetățeni sînt în numărul nostru; deci, nădăjduim că puterea lui Hristos va birui credința păgînească și toată cetatea va slăvi pe Hristos. Iar tu, pătimitorule al lui Hristos, rabdă pînă la sfîrșit, pînă ce îți vei săvîrși bine alergarea ta!"

După ce Tiberian a săvîrșit necurata jertfă idolilor și-a adus aminte de Alexandru, cel ținut în legături, și a zis către mai marii cetății: "Se cade vouă a ști, că am de la împărat, dat mie spre cercetare, pe un creștin, pe care în toată vremea călătoriei l-am silit cu munci la închinarea zeilor și n-am sporit nimic; căci îmi răspunde aspru și mă ocărăște pe mine și pe zeii noștri. Deci, poruncesc să-l aducă aici, poate se va rușina de voi care sînteți mulți și se va apropia de zei". După ce au adus înaintea soborului pe Alexandru, Tiberian, șezînd cu ighemonul, i-a zis mucenicului: "Spune, Alexandre, oare încă nu te-ai plecat să te apropii de zeii noștri? Iată, toți creștinii care sînt în această cetate, s-au închinat acum lui Die și lui Asclipie și numai tu singur te împotrivești". Sfîntul a răspuns: "Minți, ticălosule, precum și tatăl tău, satana, este mincinos; pentru că nici unul din creștinii cei de aici n-a făcut voia voastră! Dar ce voiești mai mult să auzi de la mine? Decît tot aceeași care ți-am spus înainte de multe ori, că sînt creștin și nu voi jertfi diavolilor celor spurcați! Iată, acum fac știre în auzul tuturor celor adunați aici, că sînt rob al Dumnezeului ceresc și niciodată nu mă voi lepăda de Iisus Hristos, Dumnezeul meu!"

Deci, Tiberian, rușinîndu-se, a zis către ostași: "Duceți-l îna-inte legat cu fiare, iar eu voi veni după voi". Astfel au pornit cu sfîntul pe cale. Ajungînd la un pîrîu ce se numea Sirma, mucenicul și-a spălat mîinile și fața și, stînd spre răsărit, a început a se ruga, zicînd: "Slavă Ție, Doamne Dumnezeul meu, că și în Filipopoli m-ai învrednicit a mărturisi sfînt numele Tău!" Iar ostașii, nelăsîndu-l mai mult să se roage, l-au luat și-l duceau în cale; apoi, cînd au ajuns într-un loc care se numea "Tabără", unde se făcea tîrg, acolo i-a ajuns Tiberian și, punînd înainte pe Alexandru, i-a zis: "Alexandre, știi oare că înaintea ighemonului am grăit cu tine cu blîndețe, ca să jertfești zeilor; iar tu m-ai ocărît cu dosădire înaintea tuturor. Deci, măcar acum fă ceea ce ți se poruncește și vei scăpa de munci".

Sfîntul a răspuns: "Fiule al satanei, întunecatule diavol, ceea ce ți-am zis înaintea ighemonului, aceea îți voi zice în tot locul: Să nu nădăjduiești, că vei întoarce pe robul lui Hristos de la adevăratul Dumnezeu". Atunci Tiberian a poruncit ostașilor să bată patru pari în pămînt și, întinzînd pe mucenic în patru părți să-l lege de acei pari și să-i dea două sute de lovituri. Deci, mucenicul, primind loviturile care i se dădeau, tăcea; dar în el se ruga către Domnul Dumnezeul lui. Atunci s-a auzit glas din cer, grăind către mucenic: "Îmbărbătează-te, Alexandre, și nu te teme de munci, căci sînt vremelnice; iată, Eu sînt cu tine!" Acest glas auzindu-l Tiberian, s-a temut foarte, și îndată a poruncit să-l dezlege și să înceteze de a-l bate și să pornească mai departe în cale. Ajungînd în cetatea ce se numea Carasura, ce era între Filipopoli și Veria, Tiberian a intrat în cetate; iar ostașii cu Alexandru n-au intrat; ci, ducîndu-se sub niște copaci umbroși, se odihneau.

Fiind al șaselea ceas din zi și zăduf mare, sfîntul a zis către ostași: "Fraților, mi-e sete!" Aceia i-au zis: "Și nouă ne este sete, dar de unde vom lua apă aici?" Sfîntul le-a zis: "Așteptați puțin, că puternic este Dumnezeul meu, ca și în acest loc să ne dea apă". Acestea zicînd, și-a plecat genunchii și s-a rugat, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, care ai lovit altădată piatra în pustie și ai scos apă lui Israel cel însetat, caută și acum cu milostivire spre robul Tău și dă apă în locul acesta, ca să beau eu și cei ce sînt cu mine; ca și în aceasta să se preamărească numele Tău Cel preasfînt".

Astfel rugîndu-se sfîntul, îndată s-a desfăcut pămîntul sub un stejar și a izvorît pîrîu de apă curată și rece. Ostașii, văzînd această minune, au zis: "Cu adevărat mare este Dumnezeul creștinilor, Care ascultă degrabă pe robii Săi cei credincioși!" Deci, au băut din apa aceea sfîntul mucenic și toți cei ce erau cu el, slăvind pe Hristos Dumnezeu! Apoi, de acolo, trecînd multă cale, au ajuns la un rîu, ce se numea Arzon și, de vreme ce se osteniseră pe cale, au șezut să se odihnească. Ajungîndu-i acolo Tiberian, a văzut pe mucenicul șezînd și a zis cu mînie către ostași: "Ticăloșilor, pentru ce ați lăsat să șadă acel om necurat?" Și sculîndu-se, s-a dus și s-a apropiat de cetatea Veria, unde cetățenii au întîmpinat cu cinste pe Tiberian. În acea cetate, cea mai mare parte din popor erau creștini credincioși, însă de frica muncitorilor, păzeau în taină dreapta credință creștinească. Aceia, văzînd pe Sfîntul Mucenic Alexandru dus deosebi, au alergat la el și ziceau: "Bucură-te, purtătorule de chinuri al lui

Hristos! Îmbărbătează-te și te întărește, pentru că nimic nu vor spori muncitorii cei păgîni împotriva puterii lui Hristos Dumnezeul nostru".

Tiberian, chemînd pe mucenic în Veria, i-a zis: "Alexandre, ascultă-mă ca pe tatăl tău și jertfește acum cu mine zeilor! De vei face aceasta, mă făgăduiesc ție înaintea tuturor, că îndată te voi elibera și, de vei voi din ceasul acesta să fii cu mine, vei fi mare în cetatea mea; iar de nu-ți va plăcea să fii cu mine, apoi vei merge unde vei voi". Sfîntul, zîmbind, i-a zis: "O, amară este mîngîierea ta cu care mă mîngîi pe mine! Aceste cuvinte ale tale, aduc sufletului meu mai cumplite munci! Dar să nu-mi dea mie Dumnezeu să urmez sfatul tău! De multe ori ți-am spus și îți spun și acum, și după aceasta iarăși zic: Sînt creștin și nu voi jertfi diavolilor tăi!" Tiberian, auzind acestea, s-a dus de acolo, luînd după el pe mucenicul legat în lanțuri. Apoi ei au sosit la vadul rîului Arzon, departe de Veria ca la patruzeci de stadii, unde erau multe case de oaspeți. Deci, Tiberian s-a odihnit acolo, așteptînd pe mucenicul care se aducea mai pe urmă și căruia îi urmau mulți creștini din cetatea Veria.

După ce ostașii au ajuns cu mucenicul la Tiberian, mucenicul l-a rugat să-i dea vreme să se roage lui Dumnezeu și muncitorul l-a eliberat. Văzînd sfîntul un nuc mare, a mers sub el și, plecîndu-și genunchii, se ruga lui Dumnezeu, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, trimite pe îngerul Tău și ia sufletul meu, că nimic nu mai pot suferi, deoarece mi-a slăbit trupul". Tiberian, văzînd pe mucenic rugîndu-se, a zis către ai săi: "Mă minunez foarte de unde a învățat acesta rugăciuni de vrăjitorii, că a crescut înaintea ochilor mei și eu l-am rînduit în rînduiala ostășească, și niciodată nu am cunoscut că el știe farmece". Chemînd la sine pe sfîntul i-a zis: "Alexandre, jertfește idolilor". Sfîntul a răspuns: "Cu adevărat mintea ta este întunecată, că iarăși voiești să auzi de la mine aceleași lucruri pe care de multe ori m-ai auzit grăindu-le". Atunci Tiberian a poruncit să-i toarne untdelemn fiert pe piept; iar îngerul Domnului, stînd de față nevăzut, a sfărîmat vasul, iar untdelemnul acela l-a turnat pe slugile muncitorului, arzîndu-le. Văzînd muncitorul vătămați de untdelemnul fiert nu pe mucenic, ci pe slujitorii lui, s-a umplut de mînie și a poruncit să-l întindă pe mucenic sub copac și patru ostași să-l bată cu bețe fără de milă, pînă ce au ostenit cei ce îl băteau. După acea bătaie, sculîndu-se Sfîntul Alexandru, a zis: "Dumnezeule, Stăpîne, binecuvintează copacul acesta și dă-i putere tămăduitoare; căci sub dînsul am pătimit pentru numele Tău cel sfînt". Și din ceasul acela, rodul și frunza acelui copac, tămăduiau tot felul de boli.

Luînd ostașii pe mucenic, l-au dus în cale, mergînd înaintea muncitorului. După ce au trecut de Adrianopol, au ajuns la un loc ce se numea Vurtodexion și acolo sfîntul a aflat pe maica sa, fericita Pimenia, care mersese acolo înainte de el. Deci, văzîndu-l, l-a sărutat și a căzut la picioarele lui, plîngînd. Grăit-a sfîntul către dînsa: "Nu plînge, maica mea, că nădăjduiesc spre Domnul meu, că mîine îmi va da să-mi săvîrșesc alergarea mea". Ajungîndu-i acolo, Tiberian s-a odihnit, deoarece trecuse ziua. Apoi, sculîndu-se la al optulea ceas din noapte, s-au dus; și pe cînd răsărea soarele, au ajuns la un rîu, care se numea Zionisel, unde era o casă de oaspeți și, odihnindu-se acolo puțin, a grăit către mucenic: "Multe munci ți-am rînduit ție și n-

am putut să te întorc la zeii mei; deci, să știi că acum te voi pierde, de nu vei voi să asculți poruncile mele".

Zicînd acestea a plecat de acolo. Apropiindu-se de Bizanț, au mers la cetatea care se numea Drizipera, pe unde a trecut rîul Erginului și, șezînd lîngă el, a rostit cea de pe urmă judecată asupra sfîntului mucenic. Și a zis către dînsul: "Alexandre, iată, acum sfîrșitul tău este înaintea ta, ce zici? Aici te voi ucide și trupul tău îl voi arunca în rîu, ca să-l mănînce fiarele din apă". Iar sfîntul a răspuns lui: "Ți-aș mulțumi, dacă ai face aceasta acum cu adevărat, cum zici, că aș scăpa degrabă din mîinile tale; pentru că zeilor tăi niciodată nu voi jertfi, măcar că ai fi putut cu mii de morți să mă pierzi". Atunci muncitorul a dat împotriva lui răspunsul de moarte, dîndu-l ostașilor să-i taie capul; iar trupul să-l arunce în rîu.

Deci, sculîndu-se, s-a dus în cale, iar ostașii au rămas să săvîrșească porunca. Pentru aceasta s-a adunat mulțime de popor din locuitorii cei ce erau acolo, vrînd să vadă sfîrșitul mucenicului, căci erau între dînșii mulți creștini. Sfîntul mucenic a rugat pe călău să aștepte puțin pînă ce se va ruga și a cerut apă. Apoi, unul din cei ce veniseră la acea priveliște, luînd un vas, a scos apă din rîu și a adus mucenicului. Deci, sfîntul mucenic, spălîndu-și mîinile și fața, a stat spre răsărit și, însemnîndu-se cu semnul Sfintei Cruci, a început a se ruga, zicînd: "Slavă Ție, Dumnezeul părinților noștri! Dumnezeul lui Avraam, al lui Isaac și al lui Iacov, de care se cutremură toată făptura și toți Ți se închină, ca unui Făcător al cerului și al pămîntului! Ție, Dumnezeului tuturor, Cel nevăzut și nestricăcios, cu frică îți stau înainte Serafimii, neîndrăznind a căuta spre Tine și strigă neîncetat: Sfînt, Sfînt, Sfînt, Domnul Savaot, plin este cerul și pămîntul de slava Ta! Pe Tine Te binecuvintează soarele de pe cer. Pe Tine Te binecuvintează pămîntul și cele de pe el: oamenii, dobitoacele și toată suflarea cea vie Ție îți cîntă laudă, că Unul ești în toți vecii, Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh! Stăpîne, adu-Ți aminte de cei ce se tem de Tine și înalță mulțumiri preasfînt numelui Tău, nu mă trece cu vederea și pe mine păcătosul și nevrednicul robul Tău, Iubitorule de oameni, Doamne!"

După aceea a zis către cei ce erau creștini: "Fraților și părinților, aduceți-vă aminte de ostenelile mele; pentru că nu m-am lenevit a pătimi pentru Domnul nostru, ca să-mi fie milostiv mie și tot neamului creștinesc. Știți cîtă cale am făcut? M-au adus de la Roma pînă la acest loc legat, cu lanțuri ferecat, purtat cu sila, tîrît și muncit; toate acestea le-am răbdat cu vitejie. Am biruit tirania lui Tiberie și pe diavolul, ajutorul lui, nu cu puterea mea, ci cu ajutorul Domnului nostru Iisus Hristos, și, iată, acum mă duc, ca să stau înaintea Stăpînului meu; iar voi rugați-vă pentru mine, ca să aflu milă de la Dînsul". Apoi a grăit către cei ce aveau să-i taie capul, ca să mai aștepte puțin; și, plecîndu-și genunchii, s-a rugat lui Dumnezeu, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, ascultă pe robul cel ce a pătimit pentru numele Tău, dăruiește dar trupului meu ca unde se va pune, acolo să se dea tămăduire bolilor întru slava preasfînt numelui Tău".

Și s-a auzit glas din cer făgăduindu-i să-i împlinească cererea. După aceea mucenicul a zis către ostași: "Fraților, săvîrșiți degrabă porunca voastră". Iar călăul cel cu numele Celestin a zis către sfînt: "Mucenice al lui Hristos, roagă-te Dumnezeului Tău, ca să nu-mi socotească aceasta ca păcat; căci îmi este poruncit, ca să te ucid pe tine". Grăit-a lui sfîntul: "Nu de voia ta faci aceasta, ci din poruncă; deci, cel ce a poruncit are păcatul, iar tu degrabă fă ceea ce ești dator a face, pentru că eu mă săvîrșesc către Domnul meu". Atunci Celestin i-a legat ochii cu o basma curată și, scoțînd sabia, voia să-l taie. Însă auzind pe sfinții îngeri care veniseră să primească sufletul mucenicului, s-a înspăimîntat și stătea astfel. Iar sfîntul, așteptînd tăierea cea grabnică, zicea către dînsul: "Frate, fă ceea ce ai să faci". Răspuns-a călăul: "Mă tem, robule al lui Dumnezeu, pentru că văd pe niște bărbați luminați aproape de tine". Iar sfîntul a strigat către Dumnezeu, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, dă-mi mie să mă sfîrșesc în ceasul acesta!"

Atunci îngerii s-au îndepărtat puțin de la dînsul, iar Celestin, apropiindu-se, i-a tăiat cinstitul lui cap, și îndată sfîntul lui suflet s-a luat de mîinile îngerești și s-au dus la cer în glasul laudei lui Dumnezeu. Atunci, s-a auzit acel glas îngeresc de tot poporul creștinesc, cel ce stătea de față acolo. Astfel, Sfîntul Mucenic Alexandru și-a săvîrșit nevoința pătimirii sale, iar trupul lui cel cinstit - după ce poporul a plecat - ostașii, din porunca muncitorului Tiberian, l-au aruncat în rîul acela, și s-au dus.

După rînduiala lui Dumnezeu, patru cîini au tras la mal din apă, trupul mucenicului și-l lingeau cu limbile lor și ședeau lîngă el, păzindu-l de fiare și de păsările cele mîncătoare de trupuri, pînă ce a ajuns la locul acela maica mucenicului, fericita Pimenia. Aceea, luînd trupul mult pătimitor al iubitului său fiu, l-a uns cu aromate și, învelindu-l cu pînze curate, l-a îngropat cu cinste lîngă rîul Erhinului; și se dădeau bolnavilor tămăduiri multe de la mormîntul mucenicului. Odată, sfîntul s-a arătat în vedenie maicii sale și a mîngîiat-o și i-a vestit mutarea fără de zăbavă a ei către Dumnezeu, cu care acum, stînd înaintea scaunului slavei lui Dumnezeu, în ceata sfinților mucenici, roagă pentru noi milostivirea cea iubitoare de oameni a Domnului, și slăvește pe Tatăl, pe Fiul, și pe Sfîntul Duh, pe Unul Dumnezeu în Treime, Cel slăvit de toată făptura cea văzută și nevăzută, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

---

31. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC ISIDOR, DIN INSULA HIULUI (14 MAI)

În anul dintîi al împărăției lui Decie, a ieșit poruncă împărătească, în toate părțile stăpînirii Romei, ca să se scrie, să se numere ostașii și să se rînduiască cetele. Și au mers corăbiile unui voievod, Numerian, la ostrovul (insula) Hiului, în care erau adunați cei înscriși la oaste. În acea vreme era în ostrovul acela, Sfîntul Isidor, cu

neamul din Alexandria. Cu trupul era tare și viteaz, iar cu credința creștin, avînd viață plăcută înaintea lui Dumnezeu. Toate zilele sale și le petrecuse în post și în înfrînare, iar în lucrurile cele bune umbla cu întreagă înțelepciune. De deșer-tăciunile și desfătările lumii acesteia se ferea și fugea de necurățiile păgînești. Acesta, pentru vitejia sa, s-a scris în oaste și s-a rînduit în ceata lui Numerian.

După aceea a ieșit altă poruncă de la împărat, ca toți cei ce cinstesc pe Hristos să se închine zeilor păgînești; iar cei ce nu vor să se închine să fie siliți cu munci. Mai ales dacă cineva s-ar afla între ostași, crezînd întru Hristos, acela să fie silit în tot chipul la închinăciune idolească și la jertfe, rînduite după obiceiul vechi al Romei. Atunci un ostaș oarecare, cu numele Iulie, apropiindu-se de voievodul Numerian, i-a spus că fericitul Isidor este creștin. Deci, voievodul îndată a poruncit să prindă pe sfîntul și să-l pună înaintea nedreptei sale judecăți. Prinzîndu-l și aducîndu-l, l-a întrebat: "Cum te numești?" Răspuns-a sfîntul: "Mă numesc Isidor". Zis-a voievodul: "Oare tu nu voiești să te supui împăratului Decie și să aduci jertfe zeilor?" Răspuns-a Sfîntul Isidor: "Și cine sînt zeii voștri, ca eu, fiind creștin, să le aduc jertfă? Oare nu sînt idoli surzi și orbi, neavînd nici o simțire?"

Zis-a voievodul: "O, ce rea și necurată hulire! Cu adevărat omul acesta este vrednic de mari munci și pedepse". Grăit-a sfîntul: "Vrednic sînt ca pentru Dumnezeul meu să pătimesc tot felul de munci și să sufăr moarte, ca Stăpînul meu să mă învrednicească cetei sfinților mucenici, care au murit mai înainte de mine pentru numele Lui cel sfînt. Și știu că cei ce cred și nădăjduiesc în Hristos nu mor niciodată, pentru că așa a zis Domnul nostru: *Cel ce crede în Mine de va și muri, viu va fi*. Numerian a zis: "Vei jertfi idolilor ca să fii viu, sau nu?" Răspuns-a sfîntul: "Chiar de vei ucide trupul meu, dar peste suflet nu vei putea stăpîni; însă, de acum, muncește-mă precum voiești, pentru că am pe adevăratul și viul Dumnezeu, pe Iisus Hristos, Care acum petrece în mine și va fi tot cu mine și după moartea mea; iar eu sînt și voi fi în El, neîncetînd a mărturisi preasfînt numele Lui, pînă ce sufletul este în trupul meu".

Zis-a voievodul: "Măcar odată jertfește legii împărătești și după aceea vei face ce poftești. Răspuns-a sfîntul: "Păgînule, nu mă vei putea amăgi pe mine cu meșteșugul tău, pentru că cel ce s-a lepădat odată de Domnul său, mai poate să se numească credincios? Adică, dacă cineva este necredincios în puțin, apoi este necredincios și în mult; iar mie să nu-mi fie în gînd a face ceva necredincios și neplăcut Domnului meu". Zis-a voievodul: "Isidore, eu te sfătuiesc de bine, ascultă sfatul meu; iar de nu vei asculta, voi pune cumplite munci pe tine, pînă ce vei mărturisi mărirea zeilor noștri".

Atunci Numerian a poruncit la patru ostași, ca să-l dezbrace și să-l bată cu vine de bou fără milă. Fiind sfîntul bătut, îi ziceau cei ce stăteau împrejurul lui: "Isidore, supune-te voii împărătești, mai înainte pînă a nu muri în munci". Sfîntul a răspuns lor: "Eu mă supun voii și poruncii Domnului meu, Împăratul Cel ceresc și veșnic; pe Acela Îl mărturisesc, Îl cinstesc și nu-L voi lăsa, nici nu mă voi lepăda de El, ca și eu

să nu fiu lepădat de El în ziua Judecății!" După acea bătaie, muncitorul îl amăgea pe sfînt cu momeli și îl înfricoșa cu îngroziri, vrînd să-l plece la a sa păgî-nătate; dar nimic n-a sporit, ci auzea de la dînsul numai dosădiri și ocări pentru el și zeul său. Deci, umplîndu-se de mînie, a zis: "Eu voi porunci, ca să taie limba ta cea necurată". Răspuns-a sfîntul: "Chiar și limba mea de o vei tăia, tot nu vei lua din gura mea mărturisirea numelui lui Iisus Hristos". Și îndată i-au tăiat limba mucenicului după porunca muncitorului; însă, sfîntul, și după tăierea limbii vorbea bine, slăvind pe Hristos, adevăratul Dumnezeu.

Voievodul, cuprinzîndu-se de spaimă, a căzut la pămînt și și-a pierdut limba sa și a rămas mut; încît după ce l-a ridicat de la pămînt nu putea să vorbească nimic, fără numai prin semne spunea și, cerînd hîrtie, a scris pe dînsa aceste cuvinte: "Pe Isidor cel ce nu voiește să se supună poruncii împărătești, poruncesc să-i taie capul cu sabia". Aceasta citindu-se, sfîntul mucenic a strigat cu bucurie, zicînd: "Mulțumesc Ție, Doamne Iisuse Hristoase, că nu m-ai depărtat pe mine de la dar și de la mila Ta. Te laud pe Tine, Stăpîne, viața și suflarea mea, și cînt Ție, Doamne, puterea mea și luminarea minții mele, Cel ce mi-ai dat mie limbă neîncetată, ca să slăvesc măririle Tale". După acestea călăul, luînd pe mucenic, l-a dus la tăiere. Și mergea Sfîntul Isidor bucurîndu-se, mergînd înainte la junghierea sa, ca un mielușel fără de prihană. Deci, căutînd spre cer cu luminoasă față și cu ochii veseli, grăia: "Sfinte Stăpîne, mulțumesc Ție că mă primești pe mine acum, cu bunăvoirea Ta, întru locașurile Tale și în locurile cele de odihnă".

Sosind la locul la care era să se săvîrșească, a cerut vreme spre rugăciune și, rugîndu-se, și-a plecat sub sabie cinstitul lui cap. Astfel s-a tăiat pentru Hristos, Care Și-a plecat pe Cruce Sfîntul Său cap, pentru noi. După tăierea capului Sfîntul Mucenic Isidor, cinstitul lui trup a fost aruncat spre mîncarea cîinilor și fiarelor. Dar un oarecare Amonie, prieten al lui și creștin tăinuit, a luat sfîntul lui trup și, săpînd în taină un mormînt împreună cu ceilalți frați credincioși, l-au pus în pămînt, ca pe o vistierie de mare preț.

Apoi singur s-a făcut următor nevoinței celei pătimitoare. Pentru că, plecînd Amonie cu corabia spre Elespont în Cizic, s-a încununat cu cununa mucenicească. Apoi moaștele cele cinstite ale Sfîntului Isidor, venind din Efes oarecare dreptcredincioasă femeie, anume Mironia, le-a scos din pămînt și le-a uns cu miresme de mult preț și, înfășîndu-le cu pînză curată, le-a pus la un loc cinstit, deasupra cărora, după încetarea prigoanei, a zidit o biserică în numele lui, iar bolnavii luau tămăduiri de la cinstitele lui moaște, întru slava lui Hristos Dumnezeul nostru, Cel slăvit împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh. Amin.

32. VIAȚA CUVIOSULUI STAREȚ SERAPION SINDONITUL (14 MAI)

În părțile Egiptului era un stareț oarecare cu numele Serapion Sindonitul. El nu avea haine pentru a-și acoperi goliciunea trupească decît numai un sindon. Acesta s-a făcut monah din tinerețe și n-a cîștigat nici o avere în lumea aceasta, neavînd nici chilie, nici adăpost, ci își petrecea viața ca o pasăre, nevoind să șadă în casă acoperită sau să se odihnească; ci, purtînd o cămașă și o evanghelie mică, trecea din loc în loc și unde îl apucă noaptea, acolo se odihnea.

Sculîndu-se dimineața, nu petrecea la un loc; ci umbla ca un om fără de trup și pentru aceea se numea fără de patimă de cei mai mulți. De multe ori trecătorii îl aflau afară din satul în care petrecuse mai înainte și, șezînd lîngă cale, plîngea cu amar. Și-l întrebau, zicînd: "Pentru ce plîngi, bătrînule? Iar el răspundea către dînșii: "Domnul meu mi-a încredințat bogăția Sa, iar eu am pierdut-o și am păgubit-o. Și, pentru aceea, vrea să mă muncească". Aceasta o grăia în pildă; pentru că numea Domn pe Dumnezeu, iar bogăția, sufletul său cel zidit după chipul lui Dumnezeu, pe care l-a răscumpărat cu sîngele Fiului lui Dumnezeu. Cei ce auzeau aceasta, nu înțelegeau ce zice; ci pentru aur credeau că grăiește. Deci, unii îi aruncau puțină pîine, iar alții poame, zicîndu-i: "Ia, frate, acestea; iar pentru bogăția pe care ai pierdut-o, nu te mîhni, fiindcă Dumnezeu poate să ți-o trimită înapoi". Și starețul le răspundea lor: "Amin! Amin!"

Mergînd la Alexandria, a întîmpinat pe un om sărac și gol, tremurînd de frig. Și, stînd, a început a se gîndi: "Cum eu, socotindu-mă că sînt pustnic și lucrător al poruncilor lui Hristos, port haină? Iar acest sărac se topește de frig și eu nu mă milostivesc spre el. Cu adevărat, de nu voi acoperi goliciunea lui și de-l voi lăsa pe el să moară de frig, mă voi osîndi în ziua judecății ca un ucigaș". Și, dezbrăcînd de pe sine sindonul, l-a dat săracului. Astfel, el ședea gol, ținînd sub braț Sfînta Evanghelie, pe care o purta. Trecînd pe acolo un cunoscut al lui și, văzîndu-l gol, i-a zis: "Părinte Serapioane, cine te-a dezbrăcat pe tine?" Iar el, arătînd Sfînta Evanghelie, i-a zis: "Aceasta m-a dezbrăcat!" După aceea a întîmpinat pe un om, pe care îl duceau la temniță pentru datorie, și, fiindu-i milă de el și neavînd ce să-i dea lui, a vîndut Evanghelia pe care o purta și a plătit datoria acelui om.

Astfel, s-a dus gol la coliba sa în care petrecea. Văzîndu-l ucenicul gol, i-a zis: "Părinte, unde este haina ta cea mică?" Răspuns-a starețul: "Am trimis-o pe ea înainte, fiule, fiindcă în locul aceleia îmi trebuie una mai bună". Iar ucenicul a zis: "Dar Evanghelia cea mică unde este?" Răspuns-a starețul: "Cu adevărat, fiule, aceea îmi zicea în toate zilele: "Vindeți averea și o dă săracilor, ca s-o afli în ziua judecății!" Deci, am ascultat cele cuprinse în ea și am făcut precum mă sfătuia aceea, adică am vîndut-o și banii i-am dat celui ce avea trebuință, ca să aflu îndrăzneală înaintea Dumnezeului nostru Iisus Hristos; după cum am citit în Sfînta Evanghelie". Deci, un cunoscut i-a dat lui alt sindon prost și rupt, ca să se acopere.

Acest stareț necîștigător cu duhul și sărac cu lucrul, după multe călătorii, a mers în Elada și a petrecut în Atena trei zile. Acolo, neputînd să capete de la cineva pîine, a flămînzit, pentru că nimeni nu-i dădea nimic, iar să cumpere, nu avea cu ce.

Căci, ascultînd cuvintele lui Hristos, niciodată nu purta vreun ban de aramă, nu avea pungă, nici cojoc și nici altceva, decît numai sindonul cel rupt, cu care își acoperea goliciunea trupului. În ziua a patra, flămînzind foarte tare, a stat în cetate într-un loc înalt și a început a plînge și a striga: "Bărbați ai Atenei, ajutați-mă!" Și s-au adunat la el filosofii, care erau mai mari în cetate și l-au întrebat: "De unde ești, bătrînule? Și de ce lucru pătimești?" Iar el a zis: "Cu neamul sînt egiptean și, de cînd am ieșit din adevărata mea patrie, în trei datorii am căzut. Deci, doi datornici m-au lăsat, neavînd ce să ia de la mine, iar al treilea încă nu mă părăsește, ci își cere mereu datoria sa". Iar filosofii l-au întrebat: "Cine sînt datornicii tăi și care este cel ce te supără? Spune nouă, ca să te ajutăm".

Atunci starețul le-a zis: "Din tinerețe m-au tulburat pofta trupului, iubirea de argint și foamea pîntecelui. Deci, de cele două dintîi m-am izbăvit și nu mă mai tulbură, pentru că nu poftesc plăceri trupești, nici averi nu-mi trebuiesc; dar flămînzia pîntecelui nu voiește să mă lase. Că, iată, este a patra zi de cînd n-am mîncat și nu încetează a mă supăra pîntecele, cerînd datoria cea obișnuită de hrană". Deci, unii din filosofi, socotind că grăiește înșelăciune, i-au dat un galben și-l urmau de departe, vrînd să vadă ce va face cu galbenul acela. El, luînd acel galben, a alergat la vînzătorul de pîine și, punînd galbenul înaintea celui ce vindea pîine, a luat o pîine și s-a dus și nu s-a mai arătat în cetatea aceea.

Atunci, filosofii au cunoscut cu adevărat că bărbatul acela este îmbunătățit. Deci, au dat pentru pîine prețul cel cuviincios vînzătorului, iar galbenul lor l-au luat înapoi. Fericitul Serapion, ducîndu-se în părțile Lachedemoniei, a auzit despre unul mai mare în cetate că ține de credința maniheilor, dar este îmbunătățit cu viața. Deci, s-a dus la el și s-a vîndut pe sine în robie și după doi ani l-a izbăvit de eres, cu darul lui Hristos, și l-a întors la dreapta credință a Bisericii, împreună cu femeia și cu toată casa lui.

Aceia l-au iubit pe el, nu ca pe un rob credincios, ci ca pe un părinte adevărat, și-l cinsteau foarte mult și, bucurîndu-se, slăveau pe Dumnezeu pentru izbăvirea lor de eres. Deci starețul, petrecînd la ei cît era de trebuință spre mîntuirea lor și, înapoind prețul cel luat de la ei pentru sine, s-a dus de acolo și după obiceiul său, umbla prin țări și prin cetăți.

Se povestește despre el și aceasta: Că mai înainte - fiind tînăr -, s-a vîndut pe sine unui lăutar elin pe douăzeci de galbeni, pe care, păstrîndu-i, i-a înapoiat celui ce-i dăduse, după ce l-a întors pe el și pe toată casa la Hristos Dumnezeu. Pentru că lăutarul, vedea pe robul său petrecînd în toate zilele în posturi, deoarece gusta numai seara puțină pîine și bea apă cu măsură; iar noaptea, sculîndu-se, se ruga Dumnezeului său cu lacrimi. Pentru aceea el s-a umilit mai întîi, apoi femeia lui și după aceea toată casa lui a crezut în Hristos, adevăratul Dumnezeu, și au luat Sfîntul Botez. Și i-au zis lui: "Vino, frate, să te eliberăm din robia ta, căci tu ne-ai eliberat din robia diavolului". Iar el le-a zis lor: "De vreme ce Dumnezeul meu a lucrat mîntuirea sufletelor voastre, vă voi spune taina mea: Eu, fiind liber, de neam din

Egipt, văzîndu-vă pe voi în mare rătăcire și pierzanie, mi s-a făcut milă de voi. De aceea m-am vîndut vouă, ca să pot cu ajutorul lui Dumnezeu a vă povățui la calea mîntuirii.

Deci, acum luați-vă argintul vostru, mîntuindu-vă Domnul prin mine smeritul, iar eu mă voi duce ca să mă îngrijesc de mîntuirea altora". Însă ei l-au rugat mult, zicînd: "Te vom cinsti ca pe un părinte și domn al nostru; iată, de acum tu să ne fii stăpîn, iar noi să-ți fim robi, numai să nu te duci de la noi!" Dar ei n-au putut să-l înduplece pe el și, nevoind să ia arginții lui, îi ziceau: "Să-l împarți la săraci, căci noi ne îndestulăm cu mîntuirea noastră". Omul lui Dumnezeu le-a răspuns: "Voi singuri să împărțiți cele ce sînt ale voastre; pentru că eu argintul cel străin nu-l dau la săraci!" Iar ei iarăși îl rugară, ca măcar după un an să-i cerceteze. Deci, s-a dus de la ei în alte părți.

Odată a aflat o corabie, plecînd de la Alexandria spre Roma. Și, dorind să se ducă acolo, a intrat în ea; iar corăbierii, pornind, n-au întrebat pe stareț, de a adus ceva în corabie, pentru că socoteau că unul dintre dînșii a luat lucrurile starețului în corabie, deși îl vedeau în sindonul cel rupt, însă credeau că are prețul pentru plata cea cuviincioasă a corabiei. După ce s-a îndepărtat de la mal, ca la cinci sute de stadii, au început a mînca la apusul soarelui, iar pe stareț văzîndu-l că nu mănîncă nimic, socoteau că postește în ziua aceea.

Apoi, văzîndu-l a treia zi că nu mănîncă nimic, socoteau întîi că bolește de văzduhul mării și nu poate să mănînce. După aceea, în a patra și a cincea zi, văzîndu-l petrecînd nemîncat, l-au întrebat: "Omule, pentru ce nu mănînci?" Iar el le-a răspuns: "De vreme ce nu am ce mînca, de aceea nu mănînc". Și se întrebau unul cu altul: "Cine a luat din corabie lucrurile acelui om?" Deci, înștiințîndu-se că n-a adus nimic cu el, au început a cîrti contra lui, zicîndu-i cu mînie: "Pentru ce ai intrat aici, neavînd nimic? Ce vei mînca? Și cu ce vei plăti nouă taxa care se cade?" Iar starețul le-a răspuns: "Eu, precum mă vedeți, n-am nimic mai mult, decît această haină proastă și ruptă care este pe mine. Iar de nu voiți să mă duceți cu voi, apoi să mă întoarceți înapoi și să mă lăsați acolo de unde m-ați luat". Iar ei i-au zis: "Măcar de ne-ai da și o sută de galbeni ca să ne întoarcem înapoi pentru tine, n-am voi să facem asta, de vreme ce avem vînt de bun ajutor în calea în care ne aflăm". Deci, ei au îngăduit pe stareț în corabie, hrănindu-l pentru Dumnezeu.

Cuviosul, mergînd la Roma, înconjura pe toți pe care îi auzea că viețuiesc cu bunătăți și, vorbind cu aceia, își primea folos, că pentru aceea umbla ca un străin, ca să-și adune duhovniceasca bogăție și să-și cumpere cereștile bunătăți pentru odihna veșnică, pe care le-a cîștigat cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, a Căruia este slava în veci. Amin.

33. VIAȚA SFÎNTULUI ISIDOR, CEL NEBUN PENTRU HRISTOS (14 MAI)

Fericitul Isidor era din părțile Apusului, de neam roman și din ținutul nemțesc. El, iubind credința cea adevărată și dreptcredincioasă, a ieșit din casa sa, s-a dezbrăcat de hainele sale și s-a făcut nebun pentru Hristos, asemănîndu-se vechilor sfinți Andrei, Simeon și celorlalți, care au plăcut lui Dumnezeu întru nebunie, care,

la oameni, se pare a fi nebunie, iar înaintea ochilor văzători ai lui Dumnezeu este mai înțeleaptă decît înaintea oamenilor.

Deci, fericitul Isidor, prefăcîndu-se a fi nebun, a ieșit din pămîntul și patria sa și s-a dus spre părțile Răsăritului, unde a pătimit de la oamenii cei nebuni multe necazuri, ocări și bătăi. El răbda frigul iernii și arșița soarelui, fiind gol, și obosea trupul cu ostenelile de zi și de noapte. Umbla ziua ca un nebun, iar noaptea se ruga neîncetat și, plîngînd, zicea în sine: O, Isidore, prin multe scîrbe ți se cade a intra în Împărăția cerului, pentru că este silită, și silitorii sînt puțini care o apucă". Fericitul, mîngîindu-se cu aceste cuvinte, umbla din cetate în cetate, pînă ce a ajuns la slăvita cetate a Rostovului, care avea mult popor și a voit să viețuiască în ea. Deci, toți îl socoteau că este nebun și cu mintea pierdută; pentru aceea îl chinuiau cu multe bătăi și ocări pe robul lui Hristos. Iar el, fiind ca într-un trup străin, toate le răbda cu mulțumire, răsplătind ocărîtorilor și chinuitorilor săi nu cu rău pentru rău, ci se ruga pentru dînșii în mintea sa, zicînd către Dumnezeu: "Doamne nu le socoti acestea ca păcat". Dar nimeni nu știa îmbunătățita lui viață.

În cetatea aceasta, el și-a făcut pe un loc uscat ce era în mijlocul bălții, o colibă de vreascuri neacoperită - unde se află acum și sfintele lui moaște. Și era lui acea colibă casă de rugăciune, și cămară încuiată, ca să nu fie văzut de oameni în timpul rugăciunii. Deci, toată ziua umbla prin cetate, făcînd nebunii după obiceiul său și răbdînd necazuri de la cei nepricepuți; iar, sosind noaptea, intra în coliba sa și acolo stătea la rugăciune de seara pînă dimineața, înălțînd cu lacrimi și cu plecări de genunchi rugăciuni către Dumnezeu; iar sosind ziua ieșea la nebunia sa. Uneori, slăbind trupul de multă osteneală, se arunca pe ulițele cetății în gunoi sau în măturături și, dormind puțin, se odihnea. Iar dacă dormea vreodată în coliba sa, el se culca pe pămîntul gol, pentru că nu avea nimic într-însa, decît numai mult ostenitul său trup și vreascuri împrejurul lui, dar și acelea neacoperite. Iar de era ger, ori zăduf, ori zăpadă, ori ploaie, sfîntul pe toate le răbda, șezînd în coliba sa fără acoperămînt, ca unul fără de trup. Și, astfel, petrecea în toate zilele vieții sale, pentru dragostea lui Dumnezeu. Pe cît a iubit el pe Dumnezeu, pe atît și Dumnezeu l-a iubit și l-a preamărit în lumea aceasta cu darul Său minunat, mai înainte de a-l preamări în cereasca Sa împărăție cea fără de sfîrșit, prin răsplătirea bunătăților celor negrăite.

Odată s-a făcut o minune vrednică de mirare și de neuitare, în acest chip: Niște neguțători, luîndu-și mărfurile lor, călătoreau într-o corabie pe mare, și, deodată, la un loc, a stat corabia și nu putea să se miște de acolo, încît, izbindu-se de valuri, toți care erau în ea se deznădăjduiseră de viața lor și așteptau moartea în liniște. Apoi au socotit, să arunce sorți pentru cine a stat corabia și este izbită de valuri. Și sorțul a căzut pe un neguțător dintre ei, care era din cetatea Rostovului, unde viețuia Sfîntul Isidor. Deci, au pus pe acel neguțător pe o scîndură și l-au lăsat în mare și corabia s-a pornit degrabă din locul acela; iar omul acela, purtat de valuri pe scîndură, se afla în pragul morții, neașteptînd ajutor de la nimeni. Dar, iată, fără de veste a stat înaintea lui plăcutul lui Dumnezeu, Isidor, umblînd pe mare ca pe uscat și zicînd către dînsul: "Omule, mă știi pe mine cine sînt?" Iar neguțătorul, abia putînd să vorbească, i-a zis:

"O, Isidore, robul lui Dumnezeu, cel ce viețuiești în cetatea noastră, nu mă lăsa să mă afund în marea aceasta, ci ajută-mi mie ticălosului și mă izbăvește de moartea cea amară".

Atunci sfîntul l-a luat de mînă, l-a pus pe scîndura aceea, care îi era întocmai ca o luntre și care înota neafundată pe deasupra apei. Deci, sfîntul, îndreptînd-o, a alergat repede în urma corabiei și, ajungînd-o, a pus pe acel om în ea întreg, sănătos și cu nimic vătămat, apoi i-a poruncit, zicîndu-i: "Să nu spui nimănui de mine, ci să spui că puterea dumnezeiască te-a izbăvit din adîncurile mării". Dar cei ce erau în corabie, văzînd pe prietenul lor pe care îl aruncaseră în mare, că era cu dînșii viu și sănătos, s-au mirat și s-au înspăimîntat și slăveau puterea lui Dumnezeu.

Apoi, după ce s-a întors neguțătorul acela în cetatea sa, a întîmpinat pe Isidor, izbăvitorul său, pe ulițele cetății, făcînd nebunii, și nu putea să spună cuiva de dînsul, decît numai se închina lui de departe; iar el, iarăși îl îngrozea să nu spună nimănui de ceea ce se făcuse pe mare. Astfel, neguțătorul acela a păzit aceea în tăcere pînă la moartea plăcutului lui Dumnezeu. Se mai făceau de către dînsul și alte minuni, cu darul lui Dumnezeu, dar n-au venit întru arătare, că, precum era viața lui cea îmbunătățită și tăinuită ca sub un obroc, sub chipul nebuniei, tot așa și facerile lui de minuni se săvîrșeau în taină.

Odată s-a dus în curtea voievodului Rostovului, iar voievodul avea atunci la el la prînz pe episcop și, apropiindu-se sfîntul de pristavul băuturilor, cerea să bea de la dînsul, ca și cum era însetat; pentru că fericitul nu înseta de băutură, ci de mîntuirea celui ce putea ca, măcar pentru un pahar de apă rece, să nu se lipsească de plată de la Domnul; iar pristavul nu numai că nu i-a dat băutură, dar l-a gonit cu cuvinte ocărîtoare. Deci, ospătînd voievodul cu episcopul, a venit vremea băuturii și, voind slugile să toarne în pahare, nu s-a găsit băutură în vase, căci deodată toate s-au uscat, încît slugile s-au înfricoșat și au spus despre aceea voievodului, care, și el, mîhnindu-se, se mira foarte mult. Atunci, înștiințîndu-se că a venit în curtea lui nebunul Isidor și a cerut să bea, mai mult s-a mîhnit și se mînia asupra pristavului; căci a înțeles că pentru nemilostivirea pristavului, care a trecut cu vederea pe săracul care cerea, s-a făcut de la Dumnezeu o minunată pedepsire ca aceea.

Deci, îndată a trimis prin toată cetatea să caute pe fericitul Isidor și să-l aducă cu rugăminte în casa voievodului, dar n-a fost găsit. După ce s-a sfîrșit prînzul voievodului, fiind cuprins de rușine pentru aceea, căci nu era băutură pentru oaspeți, a venit la ei Sfîntul Isidor, avînd în mîini o prescură și a dat-o episcopului, zicînd ca și cum ar fi nebun: "Arhiereule, primește această prescură, pe care am luat-o în acest ceas din mîinile prea sfințitului mitropolit al Kievului, în biserica Sfintei Sofia". Deci, îndată cu venirea sfîntului, toate vasele s-au umplut de băutură, ca și mai înainte, de care minune toți s-au mirat foarte mult și cu frică preamăreau pe Dumnezeu, care a făcut minunate lucruri prin robul cel tăinuit.

Însă, această minune s-a făcut înaintea sfîrşitului sfîntului şi minunat este cuvîntul lui, care le-a zis că "în acest ceas am luat prescuri din mîinile preasfinţitului mitropolit al Kievului!" Pentru că nu era mincinos cuvîntul plăcutului lui Dumnezeu, ci adevărat şi credincios; de vreme ce a fost răpit de îngerul lui Dumnezeu din Rostov în Kiev şi, iarăşi, în acelaşi ceas a fost adus din Kiev în Rostov. Aceasta s-a întîmplat astfel, după cum odinioară s-a în-tîmplat Cuviosului Gheorghe, egumenul Muntelui Sinai, care într-un ceas a fost răpit în Ierusalim şi, împărtăşindu-se cu dumnezeieştile Taine din mîinile preasfinţitului patriarh Petru, iarăşi s-a aflat în Sinai, în chilia sa. Despre aceasta se scrie în Limonar; tot astfel s-a făcut şi cu Sfîntul Isidor.

După aceasta, robul lui Dumnezeu nu se mai arăta în cetate, precum avea obiceiul să umble, pentru că se mutase la Domnul, în coliba sa. Neştiind nimeni de sfîrşitul lui, deoarece sfîntul lui suflet a fost dus de sfinţii îngeri în cerescul Ierusalim, îndată o bună şi plăcută mireasmă a umplut toată cetatea şi toţi se minunau cu spaimă de acea neobişnuită şi frumoasă mirosire, zicînd unul către altul: "De unde iese această plăcută mireasmă?" Pentru că nu ştiau că murise plăcutul lui Dumnezeu.

Un om, mergînd pe lîngă coliba sfîntului, a simţit mai multă bună mirosire ce ieşea din colibă. Atunci s-a uitat în ea şi a văzut pe sfîntul, zăcînd la pămînt, avînd faţa în sus şi mîinile strînse în chipul crucii, precum se cade. Şi, cunoscînd că de curînd s-a sfîrşit, a alergat şi a spus celorlalţi oameni. Deci, mergînd nişte bărbaţi temători de Dumnezeu, care ştiau viaţa sfîntului cea plăcută lui Dumnezeu şi aveau dragoste către el, au îngropat cinstitul şi mult ostenitul lui trup în acelaşi loc, unde a murit.

În acea vreme a alergat şi acel neguţător, pe care sfîntul l-a izbăvit de înecare în mare şi, căzînd la mormîntul sfîntului cu lacrimi, spunea tuturor acea minune ce se făcuse. Deci, oamenii cei cucernici, sfătuindu-se, au zidit deasupra mormîntului fericitului - cu binecuvîntarea arhiereului -, o biserică a Înălţării lui Hristos, Care a înălţat pe cel ales din poporul Său. Iar de la mormîntul Sfîntului Isidor, au început a se da, celor ce alergau cu credinţă la el, tămăduiri tuturor bolilor, întru slava Domnului nostru Iisus Hristos, Cel slăvit împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh în veci. Amin.

---

34. VIAŢA CUVIOSULUI PAHOMIE CEL MARE
(15 MAI)

Cuviosul părintele nostru Pahomie era de neam din părțile Tebaidei Egiptului, născut din părinți păgîni, închinători de idoli, ca un crin ieșit din mărăcini. Pe acesta, Domnul nostru Iisus Hristos l-a însemnat din copilărie pentru a Sa sfîntă slujbă; căci, Pahomie, fiind încă prunc, părinții lui îi dădeau să guste din jertfele idolilor; dar el, gustîndu-le, îndată le vărsa ca pe niște otravă vătămătoare de suflet, deoarece sufletul în care avea să petreacă Dumnezeu, nu putea să mistuie partea cea diavolească în pîntecele lui de prunc.

Crescînd el, părinții lui l-au dus odată la capiștea idolească, care era lîngă rîul Nilului și unde diavolul petrecea în idolul cel ce dădea răspunsuri la oamenii cei ce îl întrebau, înșelînd astfel poporul care credea că idolul lor zeu, vorbește cu ei. Pahomie, mergînd acolo, diavolul a tăcut și idolul a rămas mut, iar popa idolesc se mira că zeul lor a amuțit și îl ruga cu multe jertfe ca să le vorbească, însă el nu putea să grăiască nimic. Apoi, diavolul i-a descoperit taina aceea că, din cauza venirii lui Pahomie, nu poate să grăiască către popor. Deci, slujitorul, căutînd spre prunc, a

strigat cu glas tare, zicînd: "Pentru ce ați adus aici pe vrăjmașul zeilor noștri? Scoateți-l îndată afară de aici!" Părinții lui Pahomie s-au mîhnit pentru aceasta, mirîndu-se și zicînd între ei: "Ce o să fie pruncul acesta, că din jertfă nu poate să guste nimic, de vreme ce îndată ce gustă, o și varsă?" Și ei, nepricepînd aceasta, au tăcut. După aceea l-au dat la învățătura cărții egiptene și la filosofia cea veche.

În acea vreme, împărățind Constantin cel Mare, a dat poruncă să se adune oaste contra muncitorului Maxentie. Deci, comandanții împărătești, ajungînd pînă în părțile Egiptului, au luat cu sila în rînduiala ostășească pe mulți tineri, între care era și tînărul Pahomie, fiind în vîrstă de douăzeci de ani. Pornind cu ei într-o corabie pe mare, au ajuns într-o cetate creștinească din Tebaida, care se numea Oxirinhos. Acolo tinerii erau ținuți sub străji, iar locuitorii cetății, văzînd pe acei tineri păziți cu străji și auzind cele despre ei, li s-a făcut milă de dînșii. Deci, după obiceiul iubirii de străini al creștinilor, le aduceau cele de trebuință, adică îndestulare de bucate și de băuturi, și-i mîngîiau pe dînșii în necaz. Pahomie se minuna văzînd atît de mare dragoste care li se făcea de cetățenii aceia. Deci, înștiințîndu-se de la cei ce erau cu dînsul, că creștinii sînt milostivi spre toți, dar mai ales spre creștini, întreba de numirea aceea, adică ce sînt creștinii, de vreme ce nu auzise nici de numele lui Hristos, nici de creștini.

Atunci ei i-au spus lui: "Creștinii sînt oameni dreptcredincioși, care cred în adevăratul Dumnezeu, care este în cer, Făcătorul tuturor și Atotțiitorul, în Unul Născut Fiul Său, Domnul Iisus Hristos și în Duhul Sfînt. Sînt buni la obiceiuri și milostivi către toți, făcîndu-le bine și dîndu-le în dar toate cele de trebuință; și pentru toate acestea, așteaptă răsplătire de la Unul Dumnezeu". Tînărul Pahomie, auzind unele ca acestea, se minuna de credința creștinească, se lumina cu mintea, se aprindea cu inima în frica lui Dumnezeu și se bucura cu sufletul de auzirea numelui lui Hristos.

Deci, depărtîndu-se puțin de tovarășii săi și fiind singur, și-a întins mîinile spre cer și a zis: "Doamne, Dumnezeul creștinilor, Cel ce ai făcut cerul și pămîntul, dacă vei căuta spre smerenia mea și îmi vei dărui pocăința dumnezeirii Tale și mă vei izbăvi de necazul acesta, îți voi sluji Ție în toate zilele vieții mele și voi viețui după poruncile Tale". Astfel rugîndu-se, a pus în mintea sa neuita-ta pomenire a adevăratului Dumnezeu, pe Care Îl cinstesc creștinii. Mergînd de acolo cu ceilalți ostași, se ferea cu dinadinsul de toate lucrurile cele neplăcute lui Dumnezeu. Dacă i se întîmplau lui vreodată ispite trupești sau alte pofte lumești, se întorcea cu totul de la dînsele, aducîndu-și aminte de rugăciunea aceea în care și-a făgăduit adevăratului Dumnezeu viața cea plăcută Lui și s-a luminat la minte cu oarecare dar dumnezeiesc. Pentru aceasta el, din tînăra vîrstă, iubea curățenia trupească și se silea a o păzi fără de prihană.

După ce marele și dreptcredinciosul împărat Constantin a biruit pe vrăjmașii săi prin credința în Hristos, făcîndu-se pace în împărăția lui, a eliberat cetele ostășești și astfel s-a dus fiecare întru ale sale. Atunci Pahomie, întorcîndu-se în patria sa, a mers cu sîrguință în Tebaida cea de sus, în satul ce se numea Hinovoschia și, intrînd

în biserica creştinească, a cerut Sfîntul Botez. Deci, învăţîndu-se şi deprinzîndu-se cu sfînta credinţă, a luat Sfîntul Botez şi s-a învrednicit împărtăşirii dumnezeieştilor Taine. După ziua aceea, sosind noaptea, a văzut în vedenia visului pogorîndu-se rouă din cer şi umplîndu-i dreapta lui care, închegîndu-se, s-a făcut ca mierea. Şi a auzit un glas de sus, grăind către dînsul: "O, Pahomie, înţelege ceea ce vezi, că acesta este semnul darului care ţi se dă ţie de la Hristos Dumnezeu".

De la acea vedenie, fericitul Pahomie s-a rănit şi mai mult cu dragostea lui Dumnezeu şi, umilindu-se foarte mult, a dorit viaţa monahicească. Auzind el de un sihastru oarecare cu numele Palamon, care vieţuia într-un loc pustiu, s-a dus la dînsul şi, ajungînd la chilia lui, a bătut în uşă. Iar stareţul, căutînd prin fereastră, l-a întrebat: "Ce voieşti? Şi pe cine cauţi?" Pahomie i-a zis: "Dumnezeu m-a trimis la tine ca să mă faci monah!" Grăit-a lui stareţul: "Nu poţi să fii monah, pentru că cinul călugăresc nu este lucru mic; mulţi au venit aici şi, nesuferind nevoinţa călugărească, s-au întors înapoi". Pahomie i-a zis lui: "Nu toţi oamenii au acelaşi obicei; primeşte-mă numai şi vremea singură va arăta de pot a suferi greutatea vieţii călugăreşti sau nu". Grăit-a stareţul: "Ţi-am spus că nu vei putea răbda; deci, să te duci la altul într-alt loc şi să te ispiteşti multă vreme cu postire, iar după aceea vei veni la mine şi te voi primi; pentru că eu vieţuiesc aici cu asprime şi, întărindu-mă cu darul lui Hristos, nu mănînc nimic, decît numai pîine şi sare; iar untdelemn şi vin niciodată nu bag în gură. Eu petrec fără somn întru rugăciune şi învăţătura dumnezeieştilor cuvinte pînă la miezul nopţii, de multe ori chiar şi toată noaptea".

Stareţul grăind acestea, nu se mîndrea pentru înfrînarea sa, dar voia mai mult cu această frică să gonească de la sine pe tînărul mirean. Pahomie, auzind unele ca acestea, şi mai mult se aprinse după Hristos spre o viaţă ca aceea. Şi zicea către stareţ: "Cred lui Dumnezeu că, cu sfintele tale rugăciuni, îmi va da putere şi răbdare şi mă va povăţui pe mine prin tine la viaţă cea aspră". Atunci Cuviosul Palamon, văzînd osîrdia lui cea către Dumnezeu şi cunoscînd în el chemarea lui Dumnezeu, i-a deschis uşa şi, primindu-l înăuntru, l-a îmbrăcat în schima monahală. Amîndoi petreceau împreună în postiri şi în rugăciuni, ostenindu-se cu lucrul mîinilor. Lucru lui era a toarce lînă şi a ţese rase, nu pentru vreun cîştig oarecare ci, ca din osteneala mîinilor sale, să hrănească pe săraci. Iar cînd stătea la rugăciunile cele de toată noaptea, dacă îl vedea cîndva stareţul dormitînd, îl scotea afară din chilie şi, umplîndu-i o coşniţă cu nisip, îi poruncea s-o ducă în alt loc şi acolo să o verse; aşa alunga somnul şi îşi ostenea trupul, pentru ca mintea să-i fie deşteaptă la rugăciune.

Deci, stareţul zicea către ucenic: "Trezeşte-te, fiule, şi te deşteaptă, ca să nu te ispitească vrăjmaşul; pentru că în deşert va fi osteneala noastră". Văzînd Cuviosul Palamon pe fericitul Pahomie ascultător, înfrînat şi sîrguitor către toate nevoinţele pustniceşti şi sporind spre fapta cea îmbunătăţită, se bucura cu sufletul şi slăvea pe Dumnezeu. Sosind ziua prealuminată a Sfintelor Paşti, a zis stareţul către ucenic: "De vreme ce ziua aceasta este de praznic, şi la toţi creştinii această zi a Învierii lui Hristos este zi de bucurie şi de prăznuire, deci, frate, să găteşti şi nouă masa, ca, mîncînd, să ne veselim pentru slava lui Dumnezeu". Vrînd el îndată cu osîrdie să facă porunca, a

luat puțin untdelemn și a turnat în sare, punîndu-l pe masă. Apropiindu-se starețul de masă și văzînd în sare untdelemn, și-a lovit fruntea cu mîna și a zis cu lacrimi: "Domnul meu S-a răstignit și a fost batjocorit și a suferit pălmuire și eu să mănînc untdelemn?" Deci, n-a stat la masă să mănînce, pînă ce nu s-a luat sarea și untdelemnul și s-au pus altele.

Într-una din zile a venit la dînșii un frate și, văzînd focul aprins, a zis lui Palamon și lui Pahomie: "Dacă cineva dintre voi are credință, să se pună deasupra acestor cărbuni și să stea pe ei pînă se va citi rugăciunea Domnului, adică: Tatăl nostru..." Cuviosul Palamon, cunoscînd înălțarea minții fratelui aceluia, l-a certat, zicîndu-i: "Încetează, frate, cu acea mîndră părere a ta și nu căuta lucru cel netrebnic, pentru că te amăgești".

Atunci el, mîndrindu-se, s-a suit de voie pe cărbunii cei aprinși și stătea citind rugăciunea Domnului, și astfel a rămas nears; fiindcă prin voința lui Dumnezeu, diavolul, care ajută celor mîndri, îl apără de arderea focului. Deci, pogorîndu-se de pe foc nevătămat, mai mult se mîndrea pentru sfințenia sa. Și, plecînd de la dînșii, îi ocăra, zicîndu-le: "Unde este credința voastră?" Deci, șezînd acel frate mîndru în chilia sa, care nu era așa departe de Palamon, și văzîndu-l diavolul înșelat desăvîrșit cu înălțarea minții, s-a închipuit în femeie frumoasă, îmbrăcată cu haină luminoasă și înfrumusețată cu podoabe și, venind la el, a bătut în ușa chiliei. El, deschizînd ușa și văzînd pe acea femeie, a întrebat-o de pricina venirii ei; iar diavolul cel în chip de femeie, i-a răspuns: "Fiind strîmtorată de datornici pentru datorii și neavînd cu ce să le plătesc, am fugit de la dînșii, temîndu-mă să nu cad în mîinile lor și să-mi facă vreo răutate; deci mă rog ție, părinte, primește-mă în ceasul acesta în chilia ta, ca să mă ascund de cei ce mă gonesc, că Dumnezeu m-a povățuit să vin la tine, ca să fiu păzită de cei ce mă caută".

El, neputînd să socotească cele grăite și neînțelegînd meșteșugirile vrăjmașului cu grosimea minții sale, a primit în chilia sa pe aceea ce părea femeie. Atunci diavolul a pus în el gînduri de desfrînare, l-a aprins cu poftă trupească, și acel mîndru monah, fiind biruit de spurcatul gînd, s-a învoit în inima sa la păcat. Deci, dacă s-a apropiat de femeie, voind să-și împlinească patima sa, îndată diavolul l-a trîntit de pămînt și a pierit; iar el a zăcut multă vreme la pămînt ca un mort, mut și fără de glas. După cîteva zile, venindu-și în sine și cunoscîndu-și nebunia sa, s-a dus la Sfîntul Palamon, tînguindu-se și zicînd: "Să știi, părinte, că eu singur sînt pricinuitorul pierzării mele, deoarece nu te-am ascultat; deci, mă rog cuvioșiei tale, ajută ticăloșiei mele cu sfintele tale rugăciuni, ca să nu fiu pierdut de diavol pînă în sfîrșit".

Pe cînd grăia el acestea cu lacrimi, cuvioșii părinți Palamon și Pahomie lăcrimau și ei de milă pentru dînsul. Dar, deodată s-a îndrăcit monahul acela și a fugit din chilie și, fiind gonit de diavol, alerga prin munți și prin pustie; apoi, mergînd la cetatea care se numea Panos, s-a aruncat în cuptorul băii și a ars acolo. Fericitul Pahomie, văzînd și auzind aceasta, își păzea cu dinadinsul inima sa de gîndurile de

mîndrie și își îndrepta viața în smerită cugetare și în blîndețe, aducîndu-și aminte de cuvintele Domnului, care zice: *Învățați-vă de la Mine, că sînt blînd și smerit cu inima.*

Muntele și pustia aceea în care viețuiau, erau pline de spini și, cînd ieșea Pahomie să adune lemne, își rănea picioarele, umblînd desculț prin spini, asemenea și mîinile lui, fiind înțepate de spini, se sîngerau. El le răbda cu bucurie, aducîndu-și aminte de piroanele Stăpînului, cu care au fost pironite pe Cruce sfintele Lui mîini și picioare. Lui îi plăcea să se roage singur la un loc deosebit, și pentru aceasta adeseori ieșea în pustie departe de chilie; și acolo își întindea mîinile în sus și se ruga lui Dumnezeu.

Odată, ducîndu-se el cam departe de chilia sa și apropiindu-se de locul ce se numea Tovenisiot, a auzit în rugăciunea sa un glas de sus, grăind către dînsul: "Pahomie, aici să petreci și în locul acesta să faci o mănăstire; pentru că vor veni la tine mulți din cei ce voiesc să se mîntuiască. Pe aceia îi vei povățui în călugărie la viața cea îmbunătățită, după felul și rînduiala pe care îndată o voi trimite ție". Fericitul Pahomie, minunîndu-se de acest dumnezeiesc glas, i-a venit înainte îngerul în chipul rînduielii celei mari a monahilor celor desăvîrșiți, adică în sfînta schimă, și i-a dat în mîini o tăbliță care avea scris pe dînsa rînduielile și canoanele vieții monahicești și pustnicești. Deci, întorcîndu-se el cu bucurie la cuviosul său stareț, i-a spus toate cele văzute și auzite. Acela, crezînd fără îndoială că este lucrul și rînduiala lui Dumnezeu, a preamărit bunătatea Domnului, care a aflat un chip ca acesta de mîntuire omenească. Apoi, fericitul Pahomie a rugat pe Cuviosul Palamon să meargă cu dînsul, să vadă locul unde s-a auzit acel glas dumnezeiesc și arătarea cea îngerească.

Starețul, nevoind să mîhnească pe ucenicul său, pe care îl avea ca pe un adevărat fiu după Dumnezeu, s-a dus cu dînsul acolo și, zidind o chiliuță mică în acel loc, se bucura de dumne-zeiasca cercetare. Apoi, după cîtăva vreme, starețul a grăit către Pahomie: "O, fiule, deoarece văd darul cel dăruit ție de la Dumnezeu, că ai să fii în locul acesta povățuitor multora, deci, să petreci aici, iar eu mă voi întoarce la chilia mea; dar să facem așezămînt, ca să nu ne despărțim niciodată, ci să ne cercetăm unul pe altul, cît vom fi între cei vii". Și astfel viețuia fiecare în chilia sa.

Adeseori fericitul Pahomie se ducea la Cuviosul Palamon, cercetîndu-l și luînd de la dînsul binecuvîntare și părintească învățătură. Dar nu multă vreme după aceea, Sfîntul Palamon s-a îmbolnăvit de moarte din multa înfrînare; pentru că uneori gusta puțină pîine, iar apă nu bea deloc; alteori, în loc de bucate, bea puțină apă și pîine nu gusta nicidecum. Deci, frații care veneau spre cercetarea lui, îl rugau să-l sfătuiască, ca să dea măcar puțină odihnă trupului său bolnav și să guste din bucate și din băutură, ca astfel să nu slăbească desăvîrșit. Iar el le răspundea: "Dacă sfinții mucenici ai lui Hristos au răbdat cu tărie pînă la sfîrșit pentru Dumnezeu, în Care au crezut, unii tăierea mădularelor, alții tăierea capetelor, iar alții arderea focului, apoi cum să voiesc eu să-mi pierd răbdarea cea puțină, pe care m-am făgăduit s-o îndur

pentru Hristos?" Și așa pustnicul și înfrînatul cel adevărat, deși fiind în boală trupească, totuși nu și-a schimbat pustnicia sa, ci, păzind-o pînă la sfîrșit, s-a sfîrșit pe mîinile iubitului și duhovnicescului său ucenic și fiu, fericitul Pahomie, și a trecut spre îndulcirea veșnicelor bunătăți, gătite lui de la Domnul nostru Iisus Hristos. După aceea, Cuviosul Pahomie a îngropat cu cinste trupul duhovnicescului său părinte și s-a întors la Tavenisiot în chilia sa, unde viețuia după Dumnezeu.

După cîtăva vreme, a venit la dînsul Ioan, fratele lui cel mai mare după trup, care îl căuta de multă vreme. Pentru că, de cînd Pahomie luase Sfîntul Botez, nu s-a mai întors în casă la părinții și rudeniile sale, ci îndată s-a dus în pustie; și-l căuta Ioan, fratele lui, pretutindeni, pentru că și acela luase sfînta credință și se botezase. Deci, văzîndu-se unul cu altul, s-au bucurat și s-au sărutat și Ioan a început a viețui împreună cu Pahomie și a urma vieții lui, petrecînd amîndoi în legea Domnului și învățîndu-se ziua și noaptea. El nu se îngrijea de cele pămîntești, iar cele ce le avea din osteneala mîinilor sale, le împărțea la cei ce aveau trebuință, neîngrijindu-se pentru ziua de mîine. Își muncea trupul cu postiri, privegheri și alte feluri de osteneli, mîngîindu-se cu nădejdea învierii și a fericirii ce va să fie în ceruri.

Citind Viețile Sfinților și luînd aminte la isprăvile acelora, singur se sîrguia să săvîrșească unele ca acelea. Apoi, Cuviosul Pahomie, aducîndu-și aminte de făgăduința care de la Dumnezeu i se făcuse lui, pentru frații cei ce erau să se adune la dînsul spre mîntuire, a început împreună cu fratele său, a zidi chilii. Deci, Pahomie voia să facă mai mare cuprinsul mănăstirii; iar Ioan, învățînd și cugetînd pentru liniștea și strîmtorarea călugărească, dorea să fie mai mică ograda mănăstirii. Deci, supărîndu-se, a zis către Pahomie: "Încetează de a mări și a lărgi curtea mănăstirii pentru că lucrul acesta este netrebnic".

Auzind Pahomie unele ca acestea s-a mîniat asupra fratelui său, că nu cu înțelegere l-a ocărît pe el. Însă, fiind blînd, nu i-a zis nimic, cinstind pe fratele cel mai mare cu anii. Sosind noaptea, s-a închis în chilia sa și a început a plînge și întru rugăciune a se mărturisi lui Dumnezeu, zicînd: "Amar mie, că înțelegerea cea trupească este încă întru mine și umblu încă după trup; pentru că după atîta deprindere duhovnicească, sînt stăpînit încă de mînie. Miluiește-mă, Dumnezeule, ca să nu pier; pentru că dacă Tu nu mă vei întări pe mine cu darul Tău, atunci vrăjmașul meu va afla în mine vreo parte din faptele sale și mă va face pe mine robul lui, ca pe un călcător al legilor Tale; căci scris este: *Cel ce păzește toată legea, dar numai într-una greșește, pentru toate s-a făcut vinovat*. Cred Doamne, că îndurările Tale cele multe îmi vor ajuta mie, și mă voi învăța a umbla în căile Sfinților Tăi Părinți, tinzînd spre cele dinainte și uitînd pe cele din urmă; că din veac sfinții Tăi, ajutîndu-se cu darul Tău, au rușinat pe vrăjmaș și foarte s-au preamărit. Iar eu cum voi învăța, Doamne, pe cei care Te-ai făgăduit a-i chema la viața monahicească prin mine, dacă nu voi birui mai înainte patimile mele, care prin trup îmi stăpînesc sufletul meu, și de nu voi păzi legea Ta fără de prihană? Cred Doamne, că dacă Tu îmi vei da ajutor, voi face acelea care sînt plăcute înaintea ochilor Tăi și-mi vei ierta toate păcatele mele".

Așa strigînd fericitul către Dumnezeu, a petrecut toată noaptea întru rugăciuni, asudînd cu lacrimi, și din multa sudoare - fiind pe vremea secerișului, și în părțile acelea fără de măsură era zăduf mare - s-a făcut sub picioarele lui o baltă; pentru că era obiceiul lui ca, stînd la rugăciune, să-și aibă mîinile întinse în sus și nicidecum nu le lăsa nici le strîngea pînă la sfîrșitul rugăciunii; ci așa stătea ca spînzurat pe Cruce. Astfel obosindu-și trupul său, iar sufletul ridicîndu-și spre gîndirea de Dumnezeu, asuda foarte mult.

Nu după multă vreme, Ioan, fratele lui s-a mutat către Domnul și el l-a îngropat, după obicei, cu psalmi și cu cîntări, îngrijindu-se în toate zilele ca să fie mai bun și mai liber de gîndurile cele ce năvăleau asupra lui, învățîndu-se pururea în frica lui Dumnezeu, avînd în minte pomenirea morții, înfricoșata judecată și minunile cele veșnice, iar cu trupul ostenindu-se la zidirea mănăstirii. Diavolii văzînd aceasta, au început a năpădi la arătare asupra lui, scrîșnind cu dinții și aducîndu-i multe ispite. Iar el înarmîndu-se cu pavăza credinței și cu rugăciuni, biruia asuprelile vrăjmașului, avînd totdeauna în gură cîntarea de psalmi. Deci, rugîndu-se el, diavolii de multe ori se sîrguiau să-i curme rugăciunea. Cînd pleca genunchii îi arătau înaintea lui o groapă adîncă și apă vîjîind, ca să se teamă și să nu-și plece genunchii la rugăciuni. Însă, sfîntul nu se îngrijea de diavoleștile năluciri și nu înceta a-și pleca genunchii la rugăciune.

Odată, umblînd el, l-au înconjurat diavolii, urmîndu-i și mergîndu-i înainte ca unui boier, zicînd unul către altul: "Iată Domnul Pahomie, dați-i loc de cinste robului lui Dumnezeu!" Iar sfîntul batjocorea nălucirile lor și-i socotea pe dînșii ca pe niște cîini ce latră. Stînd în chilia sa la pravila cea de la miezul nopții, au năvălit asupra lui mulțime de diavoli și au început a-i clătina chilia și a cutremura pămîntul, vrînd să răstoarne zidirea din temelie și să ucidă pe Pahomie; dar el a început a cînta: *Dumnezeu este scăparea noastră, puterea și ajutorul întru necazurile cele ce ne-a aflat pe noi; pentru aceasta nu ne vom teme, cînd se va tulbura pămîntul*. Atunci îndată s-au stins diavolii ca fumul și s-a făcut alinare și liniște. Însă aceia, fugind ca niște cîini fără de rușine, iarăși s-au întors. Deci, după rugăciune, șezînd sfîntul la lucrul mîinilor, i s-a arătat diavolul în chip de cocoș mare, care cînta înaintea lui foarte mult și se repezea spre fața lui; iar sfîntul a suflat asupra lui și, însemnîndu-se cu semnul Sfintei Cruci, l-a izgonit pe el de la dînsul.

Altădată, adunîndu-se mulți diavoli, au legat o frunză de stejar cu o funie mare și lungă, și trăgeau de ea cu osteneală și cu ispitire, ca de o piatră mare, chiuind și strigînd cu mare glas unul către altul: "Trageți, trageți!" Aceasta o făceau vrînd să pornească spre rîs pe robul lui Dumnezeu; dar sfîntul a gonit cu rugăciunea toată tabăra diavolească.

De multe ori, cînd ședea sfîntul să mănînce, diavolii, făcîndu-se în chip de femei frumoase, ședeau lîngă el și se atingeau de bucatele cele puse înainte. Iar cuviosul, închizîndu-și ochii cei trupești ca să nu vadă nălucirile cele muierești, își ridica ochii minții spre Hristos Dumnezeu; atunci nălucirile cele diavolești fugeau;

pentru că nu puteau să sporească ceva, de vreme ce era darul Domnului împreună cu cuviosul, Cel ce a zis către plăcuții Săi: *Nu vă temeți, Eu sînt cu voi pînă la sfîrșitul veacului*.

Altădată, cu voia lui Dumnezeu, a luat mare chinuire de la diavoli; pentru că toată ziua, de dimineață pînă seara, a fost bătut de dînșii și ca un mucenic a fost rănit de bătăi; însă n-a slăbit, nici nu s-a deznădăjduit de ajutorul lui Dumnezeu, de vreme ce Domnul nu părăsește în ispite pe robii Săi. Deci, a venit la dînsul pentru cercetare, un oarecare monah bătrîn cu numele Apolos; și îndată a început Cuviosul Pahomie a-i spune cu de-amănuntul toate primejdiile și ispitele cele aduse asupra lui de diavoli. Apolos i-a grăit lui: "Îmbărbătează-te și te întărește robule al Domnului, pentru că știe diavolul că de te-ar fi biruit pe tine, cel ce ne ești nouă spre folos, și căruia toți, după puterea noastră, ne sîrguim să-ți urmăm, apoi pe noi neputincioșii cu înlesnire ne va robi lui; pentru aceea asupra ta mai mult se înarmează. Deci, tu, o, părinte, avînd ajutorul lui Dumnezeu, nu te lenevi, nici slăbi în nevoințe, ci rabdă-le pe toate cu vitejie, că ai să dai răspuns lui Dumnezeu și pentru noi, biruindu-te de lenevire și dîndu-ne nouă chip de împuținare de suflet".

Pahomie, auzind acestea, mai mult s-a întărit asupra vrăj-mașilor celor nevăzuți și slăvea pe Dumnezeu, că i-a trimis pe un frate ca acela, care l-a mîngîiat în necaz, și l-a pornit spre mai mare nevoință; deci, a rugat pe monahul acela, ca să-l cerceteze pe el mai des și să-l întărească. Odată, acel fericit Apolos, venind la Cuviosul Pahomie, s-a îmbolnăvit și, petrecînd puține zile, s-a mutat către Dumnezeu și a fost îngropat de Pahomie.

Cuviosul Pahomie avea atîta îndrăzneală și credință către Dumnezeu, încît de multe ori călca peste balauri și peste scorpii, și rămînea nevătămat de ei. Adeseori poruncea crocodililor ca să-l treacă dincolo de rîu. Crocodilii ascultau porunca lui și treceau degrabă pe plăcutul lui Dumnezeu. Cuviosul, mulțumind lui Dumnezeu că-l păzește nevătămat de toate asuprelile vrăjmașilor, se ruga Lui, zicînd: "Bine ești cuvîntat Doamne, că n-ai trecut cu vederea smerenia mea, nici n-ai lăsat neputința mea, ca să fie înșelată de vrăjmașul, ci singur m-ai întărit și mă întărești pe mine, văzînd neștiința mea. Singur mă povățuiești și mă înveți pe mine voia Ta cea sfîntă, pentru că eu sînt prost și neînțelept; iar Tu m-ai înțelepțit întru frica Ta".

Sfîntul, văzînd iarăși asuprelile diavolești, ruga pe Dumnezeu ca un viteaz și nevoitor desăvîrșit, ca să-i ia somnul, încît să petreacă noaptea și ziua fără de somn - pe cît se poate -, biruind cu ajutorul lui Dumnezeu pe cei potrivnici, după cele scrise: *Nu mă voi întoarce, pînă ce se vor sfîrși; îi voi necăji și nu vor putea să stea; vor cădea sub picioarele mele, că m-ai încins cu putere spre război*. Deci, i s-a dăruit lui cererea și vedea duhurile cele nevăzute ca pe cele văzute și le gonea departe cu arma duhovnicească a rugăciunilor. Rugăciunea cuviosului era ca să se săvîrșească întru el voia Domnului și să nu se lipească de el nici un gînd din grijile lumești.

După cîtăva vreme, Cuviosul Pahomie, stînd la rugăciune la miezul nopții, i s-a arătat îngerul Domnului în chipul cel dintîi, zicîndu-i: "Pahomie". Iar el a răspuns: "Ce este, Domnul meu?" Zis-a îngerul: "Voia Domnului este aceasta, ca să-I slujești Lui și pe neamul omenesc să-l aduci la El". Îngerul Domnului, zicîndu-i acestea de trei ori, s-a dus de la el. Iar Pahomie, mulțumind lui Dumnezeu de acea vedenie ce i se făcuse și, luînd încredințare, a început a primi pe cei ce veneau la el și voiau să slujească lui Dumnezeu. Deci, după multă ispitire, le dădea chipul monahicesc, învățîndu-i să treacă cu vederea lumea și pe toate cele din lume. Astfel, el se dădea singur pildă cu pustnicia și cu smerenia vieții celei iubitoare de osteneală, deși nu mai era tînăr, slujind celorlalți frați. Pentru că el pregătea masa, el lucra grădinile, săpînd, și adăpînd cu apă verdețurile, el slujea bolnavilor ziua și noaptea și era chiar și portar. El făcea cu mîinile sale toate lucrurile cele mai de pe urmă și slujirile în mănăstire; îndemnînd pe toți să petreacă întru chemarea lor, în psalmi și în alte cărți; dar mai ales să se învețe din Sfînta Evanghelie. Numele fraților care veniseră la el de la început, erau acestea: Psentais, Suros și Psoe. Acestora le grăia totdeauna cuvintele lui Dumnezeu, folosindu-i mult pe ei. Iar ei, privind la sfînta lui viață cea întocmai cu îngerii, se minunau, zicîndu-și unul altuia: "Ne-am înșelat, socotind că sfinții sînt născuți de fel sfinți, și nu se fac sfinți după a lor voie, și iarăși socotind că păcătoșii nu pot să se întoarcă la pocăință și să se facă sfinți. Acum vedem darul lui Dumnezeu în sfîntul acesta, părintele nostru Pahomie; căci s-a născut din părinți păgîni și necredincioși, și a venit întru atît de bună credință și plăcere de Dumnezeu, încît săvîrșește cu înlesnire toate poruncile lui Dumnezeu. Drept aceea ni s-a arătat și nouă, că și noi, de vom voi, putem să-i urmăm lui, precum a urmat și el sfinților, care au fost mai înainte. Deci, să murim împreună cu el, ca să și înviem cu el, că ne duce drept la viața veșnică".

Deci, apropiindu-se ei de Sfîntul Pahomie, i-au zis: "Pentru ce, părinte, singur te ostenești atît de mult în lucrurile mona-hicești? Poruncește-ne, ca să lucrăm și noi". Sfîntul le-a răspuns: "Jugul cel bun pe care l-am pus pe mine, nu-l voi lepăda. Hristos ne-a adunat pe noi aici, ca să ne ostenim împreună pentru mîntuire. El să ne întărească, pe mine și pe voi, în răbdare și osteneli. Iar cînd Domnul nostru ne va aduna mai mulți, atunci voi îmi veți ajuta în slujbele mănăstirești". Cuviosul Pahomie le-a scris lor rînduieli pentru rugăciune, pentru lucrul mîinilor și pentru somnul cel cu trezvie; pentru hrană și pentru haine, pentru toată buna rînduială mănăstirească și pentru viața monahicească, precum s-a povățuit mai înainte de îngerul care i s-a arătat.

Deci, cu voia lui Dumnezeu, Care cheamă pe toți spre mîntu-ire, s-au adunat la cuviosul și alți frați, între care era Pecusie, Cornelie, Pavel, Pahomie - un altul -, Ioan și alții care auzeau de viața lui cea folositoare, de învățătura cea de suflet mîntuitoare a credinței celei drepte și de rînduiala cea cu bune obiceiuri a mănăstirii. Astfel, numărul fraților în puțină vreme s-a înmulțit, încît ei erau mai bine de o sută.

Iar cînd, în vreo zi de praznic, se cădea ca toți împreună să se împărtășească cu preacuratele, cereștile, nemuritoarele și de viață făcătoarele dumnezeiești Taine

ale lui Hristos, atunci Cuviosul Pahomie chema pe un preot din bisericile cele din satele de aproape și acesta săvîrșea dumnezeiasca slujbă în mănăstirea lor și toți se împărtășeau cu Trupul și Sîngele lui Hristos.

Aceasta o făcea, fiindcă nu voia povățuitorul și cugetătorul cel smerit să învrednicească pe vreunul din ucenicii lui la rînduiala preoțească; ci zicea că mai de folos este monahilor să nu caute cinste și începătorie, mai ales cei ce viețuiesc viața cea de obște, ca să nu înceapă între frați pentru unele pricini a se face zavistii, pizmuiri și neîntocmiri; deoarece, dacă cade în arie o scînteie mică de foc și nu se va stinge degrabă, toată aria o arde, și rodurile cele adunate cu multă osteneală se pierd într-un ceas. Astfel, căzînd între monahi gîndul iubirii de stăpînire și dorirea de rînduială preoțească, de nu se va scoate degrabă, toate ostenelile lor cele de mulți ani și rodurile duhovnicești le întoarce în nimic înaintea lui Dumnezeu.

Acestea le grăia cuviosul, învățînd pe frați smerenia; însă, dacă venea la mănăstirea lui cineva din monahii cei sfințiți, voind să petreacă cu dînșii, îl primea cu dragoste și-l cinstea ca pe un părinte; iar acela privind la viața cuviosului cea cu smerită cugetare și a celorlalți frați, se sîrguia să fie următor smereniei și ostenelilor lor cele pustnicești. Astfel, Sfîntul Pahomie era spre toți foarte milostiv și iubitor. Îi era milă de cei bătrîni și neputincioși cu trupul, știa a plăcea și celor tineri, avînd multă purtare de grijă pentru sufletele lor. Deci, numărul fraților crescînd în toate zilele mai mult, a ales pe unii dintre dînșii, care puteau să îndrepteze cu ajutorul lui Dumnezeu și să povățuiască pe alții la fapta bună. Astfel, i-a pus pe acei frați peste alți frați, împărțindu-i în mai multe mănăstiri; iar el singur, privind la toți ca un părinte și îngrijindu-se de ei, îi dădea fiecăruia pe cît putea să poarte ascultarea și slujirea cea cuviincioasă în lucruri și în rugăciunile și pravila cea pustnicească. Astfel se făcea fraților mare sporire de la Cuviosul Pahomie, povățuitorul cel de Dumnezeu înțeleptit.

După mulți ani, auzind de dînsul sora sa cea după trup, a venit la mănăstirea lui, voind să vadă pe fratele său, că și dînsa primise credința creștinească. Iar el, aflînd de venirea ei, a trimis pe portar la dînsa, zicîndu-i: "Ai auzit de mine că sînt viu; deci, du-te de aici și nu te mîhni, că nu m-ai văzut, nici tu pe mine, nici eu pe tine. Iar de vei voi să urmezi vieții mele și să aflăm împreună milă de la Domnul, atunci frații mei îți vor zidi o chilie într-un loc liniștit, ca acolo bineplăcînd Domnului, să te lepezi de lume; pentru că nu este altă odihnă mai bună pe pămînt, decît aceea, de a face bine și a plăcea lui Dumnezeu. Domnul este puternic ca și pe alte fecioare și femei să le mîntuiască prin tine, aducîndu-le la o viață ca aceasta. Pentru aceea vei avea îndoită răsplătire de la Dînsul: una, pentru viața ta îmbunătățită; iar alta, pentru povățu-irea acelora". Auzind sora cuviosului, s-a umilit cu inima și a primit cu dragoste sfatul cel folositor al fratelui său și, plîngînd, cerea să fie povățuită pentru mîntuire.

Atunci fericitul Pahomie a preamărit pe Dumnezeu, văzînd osîrdia ei atît de mare; deci, a poruncit unor frați cucernici, ca la o parte de mănăstire, în partea

cealaltă de rîu, să-i facă o chilie și să zidească o mănăstire mică; și a îmbrăcat-o în chipul monahicesc. Apoi, adunîndu-se la dînsa și alte fecioare și femei, le-a dat rînduială de viață monahicească și a încredințat mănăstirea aceea unui bărbat duhovnicesc, bătrîn și sfînt cu numele Petru, care le cerceta adeseori și iconomisea toate cele pentru dînsele.

Cuviosul părintele nostru Pahomie a luat de la Domnul și darul facerii de minuni; pentru că a început cu darul lui Hristos a tămădui bolile și a izgoni diavolii. Cuviosul avea prieten adevărat pe un oarecare preot bătrîn, cu numele Dionisie, econom al bisericii Tintirisiei. Acela cerceta adeseori pe Cuviosul Pahomie, asemenea se ducea la dînsul, pentru că îl iubea foarte mult, deoarece, acel Dionisie, era unul din cei ce au mărturisit numele lui Iisus Hristos și a pătimit pentru Dînsul în vremea prigoanei ce fusese mai înainte.

O femeie oarecare vestită din cetatea Tintiriei, pătimind curgerea sîngelui de mulți ani și, auzind de sfințenia cea mare a Cuviosului Pahomie, dorea să-l vadă; căci credea că va căpăta tămăduire de boala sa prin sfintele lui rugăciuni. Ea, aflînd că cuviosul nu vorbește cu femeile, nici nu intră femei în mănăstirea lui, s-a dus la fericitul preot Dionisie, că nu era tăinuit acelei femei, că părintele Dionisie cu Cuviosul Pahomie petreceau în mare prietenie întru Domnul și se cercetează unul pe altul, și l-a rugat acea femeie să-l cheme cu dragoste în cetatea lor pe Cuviosul Pahomie. Dionisie a făcut așa că, trimițînd rugăminte la cuviosul, l-a chemat în cetate și, intrînd ei în sfînta biserică, femeia aceea bolnavă s-a atins de poalele hainelor Cuviosului Pahomie, precum se spune și în Sfînta Evanghelie, și îndată s-a tămăduit de curgerea sîngelui și s-a făcut sănătoasă. Deci, căzînd la pămînt, preamărea pe Dumnezeu cu glas mare și pe plăcutul Lui, pe Sfîntul Pahomie, l-a fericit cu laude. Cuviosul Pahomie, cunoscînd meșteșugul lui Dionisie, a binecuvîntat pe femeie și, după vorba cea iubită cu prietenul cel duhovnicesc, s-a întors la mănăstirea sa.

După aceasta a venit de departe la mănăstire un om oarecare și a rugat pe cuvios să tămăduiască pe fiica sa, care pătimea de duh necurat. Cuviosul a poruncit portarului să spună omului acela astfel: "Noi nu avem obicei să vorbim cu femeile, dar trimite la noi o haină oarecare a fiicei tale, ca s-o binecuvîntăm în numele Domnului și vă vom trimite-o înapoi; deci, nădăjduim spre Domnul că se va tămădui fiica ta". Omul acela, alergînd degrabă, a adus haina fiicei sale și a dat-o sfîntului.

Sfîntul Pahomie, căutînd cu iuțime spre haina aceea, a zis: "Nu este aceasta haina ei". Iar tatăl său întărea, zicînd: "Cu adevă-rat haina aceasta este a fiicei mele". Sfîntul a grăit către dînsul: "Și eu știu că fiica ta poartă haina aceasta, dar nu i se cuvine ei, pentru că este fecioreească; iar ea, zicînd că este fecioară și împodobindu-se cu cele fecioreşti, și-a pierdut fecioria și petrece în necurăția desfrînării. Deci, am cunoscut că haina aceasta este spurcată cu păcatul și pentru aceasta am zis că nu este a ei; iar tu s-o sfătuiești mai întîi să se lase de păcatul acela și să se făgăduiască că de acum se va păzi curată înaintea lui Dumnezeu, și atunci Domnul îi va fi milostiv și o va tămădui de muncirea diavolească".

Tatăl ei, auzind acestea, s-a umplut de mîhnire și de mînie asupra fiicei sale și, ducîndu-se la dînsa, a întrebat-o de este adevărat, și ea a spus tatălui său cu adevărat păcatul ce făcuse, și a făgăduit cu jurămînt că nu-l va mai face. Apoi, tatăl ei, întor-cîndu-se la cuviosul și spunîndu-i cele ce auzise de la fiica sa, îl ruga cu lacrimi să se milostivească spre dînsa. Deci, Cuviosul Pahomie, rugîndu-se pentru cea îndrăcită, i-a trimis puțin unt-delemn și după ce a luat ea cu credință untdelemn și s-a uns cu el, îndată a fugit diavolul de la dînsa și s-a făcut sănătoasă din ceasul acela.

Un alt om avea un fiu îndrăcit cumplit; pentru că cumplit era diavolul dintr-însul și nu putea omul acela să aducă pe fiul său la cuviosul, căci duhul cel necurat care era în el se împotrivea tare, nelăsîndu-l să-l aducă la plăcutul lui Dumnezeu. Deci, venind acel om în mănăstire a căzut plîngînd la picioarele Sfîntului Pahomie, și îl ruga cu dinadinsul să se roage lui Dumnezeu pentru fiul lui ce pătimea de duh necurat și să-l izbăvească de muncirea diavolească. Cuviosul, făcînd rugăciune, i-a dat o pîine din mănăstirea sa și i-a poruncit ca, la ceasul mîncării, să pună acea pîine înaintea fiului său. Ducîndu-se omul la casa sa cu pîinea și, sosind vremea mesei, a pus-o înaintea fiului său; iar îndrăcitul nu voia nici să se atingă de ea, ci și-a împlinit trebuința în acea zi cu altă pîine. După o vreme, flămînzind el și cerînd să mănînce, tatăl a sfărîmat o parte din pîinea lui Pahomie în părticele mici și le-a amestecat cu finice și astfel le-a pus înaintea fiului său ca, necunoscînd, să mănînce. Iar duhul cel necurat ce era în acel tînăr, cunoscînd în finice pîine dată din mîinile sfîntului, a aruncat finicele la pămînt. Deci, tatăl n-a dat fiului să mănînce mai multe zile, poruncind în același timp să nu-i dea nimic altceva să mănînce decît pîinea adusă de la Sfîntul Pahomie. Fiind silit de multă foame, a gustat din pîinea aceea și îndată a fugit dracul din acel tînăr.

Tatăl, luînd pe fiul său sănătos, l-a dus în mănăstirea cuvio-sului, dînd mulțumire și laudă lui Dumnezeu, Cel ce făcea minuni cu rugăciunile plăcutului Său. Și multe alte tămăduiri de boli cu minune se făceau de Cuviosul Pahomie, prin darul Sfîntului Duh care petrecea în el, însă pentru acestea nu se înălța cu inima, ci totdeauna se păzea în smerenie. De se ruga lui Dumnezeu cîndva pentru ceva și nu-și cîștiga cererea, nu se mînia nici nu se tulbura cu gîndul, ci totdeauna avea în gură acel dumnezeiesc și mare cuvînt: *Părinte, fie voia Ta!*

Cercetînd Cuviosul Pahomie mănăstirile sale pe care le avea în multe locuri, a mers la una care se numea Muhonia. Acolo a văzut un smochin înalt și roditor, în care cei tineri se suiau în ascuns de furau poamele și le mîncau fără de vreme. Deci, apropiindu-se cuviosul de acel smochin, a văzut șezînd în vîrful lui un duh necurat și l-a cunoscut că este dracul lăcomiei pîntecelui, care înșeală pe cei tineri să fure smochinele și să le mănînce în ascuns.

Atunci, a chemat pe grădinarul mănăstirii, care era unul din cei mult nevoitori bătrîni, cu numele Iona, și i-a zis: "Frate, taie pomul acesta, pentru că nu i se cuvine să stea în mijlocul mănăstirii spre sminteala celor neîntăriți în înfrînare". Bătrînul

Iona, auzind acestea, s-a mîhnit foarte mult și a zis către cuvios: "O, părinte, nu-l tăia nicidecum, pentru că mult rod luăm din el". Văzînd Sfîntul Pahomie pe acel bătrîn mîhnit, a tăcut, nevrînd să-l mîhnească și mai mult; pentru că îl știa că este sfînt cu viața. A doua zi, însă, acel pom s-a aflat uscat cu totul și nu avea nici rod, nici frunze verzi. Văzînd aceasta bătrînul Iona, s-a umplut mai mult de mîhnire și de necaz, căci n-a ascultat pe părintele cel sfînt și n-a tăiat îndată acel smochin.

Aici se cuvine a pomeni puțin și de viața acestui fericit bătrîn Iona. El avea optzeci și cinci de ani în mănăstire, slujind cu cinste și cu plăcere lui Dumnezeu. Ascultarea lui era să lucreze grădina, să sădească pomi, să adune roadele și, prin ostenelile și rugăciunile lui, să facă mare îmbelșugare și îndestulare de roade.

El n-a gustat niciodată din acele roade și răsaduri pînă la sfîrșitul său, atît de înfrînat și pustnic era. Haina lui era numai una, făcută din piele de oaie, pe care o purta iarna și vara. Altă haină niciodată nu-i trebuia decît cojocul, pe care numai atunci îl lua, cînd se împărtășea cu dumnezeieștile Taine; iar după împărtășire se dezbrăca și îl strîngea, păstrîndu-l curat în tot timpul călugăriei lui. Nu știa ce este odihna trupului, pentru că totdeauna și neîncetat muncea cu osîrdie lucrul lui. El n-a gustat niciodată vreo fiertură, ci verdețuri crude cu oțet îi era hrana lui în toată viața. Niciodată nu s-a odihnit pe coastele sale pînă la moarte, ci după osteneala cea de toată ziua din grădină și după apusul soarelui primea hrana obișnuită, iar după aceea intra în chilia sa și acolo lucra cu mîinile toată noaptea fără lumînare, împletind funii pînă la cîntarea Utreniei, avînd în gura lui rugăciuni, și astfel dormita puțin pentru nevoia somnului celui firesc. În acest fel își obosea trupul pînă la cel mai de pe urmă ceas al sfîrșitului vieții sale. Astfel s-a găsit mort, șezînd și ținînd în mîini împletitura ce lucra; iar sufletul lui cel sfînt s-a dus către Domnul, ca unul ce a fost atît de iubitor de osteneli, nevoitor și omorîtor de patimile trupului său.

În acea mănăstire a Muhoniei, cuviosul părintele nostru Pahomie, a zidit o biserică nouă, cu mîinile fraților celor iscusiți în acel lucru și a împodobit-o cu stîlpi frumoși, încît se veseleau de acel lucru bun și frumos zidit. Socotind apoi, că nu se cade monahilor a se înveseli de podoaba lucrului mîinilor lor, nici a se mîndri de frumusețea zidirii, a luat niște funii groase și a legat stîlpii; deci, chemînd pe frați le-a poruncit, ca să tragă cu toată puterea, pînă ce s-a aplecat zidirea și se strica toată podoaba. Deci, cuviosul a zis către frați: "Să nu vă lăudați fraților pentru osteneala cea multă a mîinilor voastre, că ați făcut zidire frumoasă; ci mai ales vă îngrijiți, ca să vă zidiți singuri pe voi și să vă împodobiți sufletul vostru ca pe o Biserică a lui Dumnezeu; pentru că voi sînteți Biserici ale Dumnezeului Celui viu, precum a zis Domnul". Așa cuviosul părinte, mergînd în fiecare locaș, folosea pe frați, învățîndu-i și certîndu-i cu cuvinte din dumnezeiasca Scriptură, rugîndu-i și sfătuindu-i să fie în viață fără de prihană și să știe și să cunoască meșteșugirile vrăjmașului, ca astfel să se împotri-vească lor cu puterea Sfîntului Duh, ori să grăiască cuvintele Psalmului: *Întru Dumnezeu vom face puterea și El va urgisi pe vrăjmașii noștri*.

Șezînd oarecînd Cuviosul părinte Pahomie cu frații în mănăstirea sa din Tavenisiot și învățîndu-i din dumnezeieștile Scripturi, au venit oarecare pustnici eretici, care își acopereau veninul dinăuntru cu haine de păr; și, stînd înaintea porților mănăstirii, au zis oarecăruia din frați: "Sîntem trimiși de părintele nostru la al vostru; deci, să-i spuneți din partea noastră aceste cuvinte: "De ești cu adevărat om al lui Dumnezeu și nădăjduiești spre Dînsul că te va asculta pe tine, apoi să vii și să treci cu noi rîul cel de lîngă mănăstire, cu picioarele pe deasupra apei, ca pe uscat, ca să cunoaștem toți care din noi are mai multă îndrăzneală la Dumnezeu, tu ori noi?"

Niște cuvinte de mîndrie ca acestea ale acelor eretici auzindu-le Cuviosul Pahomie, a zis către frați: "Cu voia lui Dumnezeu, vor putea ereticii aceia să treacă rîul ca pe uscat, fiindu-le în ajutor diavolul, cel ce i-a prins pe dînșii în lațul său, ca să li se întărească înșelăciunea ereticească; însă eu nu cer de la Dumnezeu o minune ca aceea, ca să umblu pe apă, pentru că știu că gîndul acesta, nu numai că nu este monahicesc, dar nici creștinesc. Iar voi duceți-vă și spuneți-le lor ce zice fericitul Pahomie: "Nădăjduiesc spre Dumnezeu, iar nu spre lucrările mele, deoarece, fiind păcătos, nu voiesc a ispiti pe Domnul Dumnezeul meu. Sîrguința mea este, nu să umblu pe ape, ci să-mi văd totdeauna păcatele mele și să caut ajutorul lui Dumnezeu ca, astfel, să pot trece fără de vătămare ispitele vrăjmașului". Ereticii, auzind unele ca acestea, s-au dus rușinați.

În locașul cuviosului era un frate, care își făcea voia sa și nu mînca în același timp, cînd mîncau și ceilalți frați, ci postea mai mult decît îi era rînduit; deci, pentru aceasta se mîndrea față de ceilalți. Părintele Pahomie, cunoscînd înălțarea de minte a mona-hului aceluia, l-a luat de-o parte și i-a zis: "Frate, Domnul a zis: *M-am pogorît din cer, nu ca să fac voia Mea, ci voia Celui ce M-a trimis pe Mine*; deci, și tu ești dator a ne asculta pe noi și a păzi rînduiala mănăstirească. Cînd vine vremea mesei, mănîncă împreună cu frații cele puse înainte, însă cu măsură; nu săturîndu-te, ca să nu se îngrașe trupul, căci vrăjmașul va ridica întru tine război, nici foarte puțin să nu mănînci, ca să nu slăbești cu trupul întru osteneli, ci să primești hrana după măsura tinereții și puterii, pînă ce vei birui pe diavolul slavei deșarte".

Deci, fratele acela la început a ascultat sfaturile părintelui, însă după aceea iarăși s-a abătut de la regula sa, zicînd: "Unde este scris: nu posti, nu te înfrîna...?" Deci, sfătuindu-se din nou de Cuviosul Pahomie, n-a ascultat, și astfel s-a stăpînit de diavol. În cele din urmă, sfîntul, rugîndu-se către Dumnezeu cu dinadinsul pentru dînsul, l-a tămăduit pe el și astfel, fratele s-a îndreptat după aceea, învățat fiind prin certare.

Altădată, Cuviosul Pahomie, stînd la rugăciune, s-a pomenit întru răpire și a văzut pe frații săi cuprinși de diferite feluri de primejdii. Unii din dînșii erau cuprinși de jur împrejur de văpaie, și astfel fiind, nu puteau nicidecum să scape de ea. Alții, fiind cu picioarele desculțe și împleticindu-se în spini, se primejduiau, fiind înțepați de spini și neputînd să iasă din dînșii; iar alții stăteau la un loc înalt peste o prăpastie adîncă, sub care trecea un rîu mare și înfricoșat, plin de crocodili; astfel că frații aceia

nu puteau să se ducă, nici de la prăpastie, nici să se arunce în rîu, din cauza mulțimii crocodililor.

Această vedenie cuviosul o spunea fraților cu multe lacrimi și proorocea zicînd că după ducerea lui din viața aceasta, monahii se vor împiedica cu diferite feluri de patimi lumești, se vor primejdui întru multă împiedicare spre mîntuire, neputînd să se izbăvească și să scape de acelea, din pricină că prin meșteșugirea vrăjmașului, îi vor înconjura pe dînșii patimile cele deșarte.

După aceasta a venit la cuviosul, pentru călugărie un comediant, pe care cuviosul, primindu-l și învățîndu-l mult pentru pocăință, l-a îmbrăcat în schima monahală; iar numele lui era Silvan. Acesta, după cîtăva vreme, îndărătnicindu-se, a început a viețui fără de grijă și a face fel de fel de comedii, spre sminteala celor tineri, de care lucru înștiințîndu-se cuviosul, l-a învățat pe el mult, iar uneori îl și bătea. În urma acestora el se făgăduia că se va pocăi, dar nu se îndrepta. Deci, după o răbdare de douăzeci de ani, cuviosul părinte a poruncit ca înaintea fraților să dezbrace de pe dînsul chipul monahicesc și, dîndu-i lui haine mirenești, să-l izgonească din mănăstire.

Atunci Silvan a început a cădea la picioarele marelui stareț, rugîndu-l și zicînd: "Iartă-mă, părinte, și mai îngăduie-mă de astă dată; căci cred în Stăpînul Hristos, Cel ce mîntuiește pe cei păcătoși și cu rugăciunile tale mă va întoarce la pocăință". Iar starețul i-a zis lui: "Oare știi cît ți-am răbdat eu ție? De mult ori ți-am dat bătăi, fiind silit de obiceiul tău cel rău, care lucru la nimeni nu l-am făcut decît numai singur ție; pentru că n-am voit a întinde mîna mea spre cineva, iar către tine am fost silit, chiar nevrînd a face aceasta. Cînd te băteam, pe mine singur mai mult mă durea decît pe tine, pătimind de milă cu sufletul împreună; pentru că te băteam, nu că voiam să te bat, ci pentru că nădăjduiam că, pedepsindu-te prin bătaie, vei fi mai bun și îți vei mîntui sufletul tău. Dar, de vreme ce nici prin învățături, nici prin bătăi nu te-ai îndreptat, te tai pe tine de la rădăcină, ca pe un mădular putred, ca să nu se vatăme și celelalte mădulare".

Astfel grăind către dînsul Sfîntul Pahomie, el mai mult se ruga și plîngea cu lacrimi, făgăduind pocăință cu ajutorul lui Dumnezeu. Iar starețul i-a grăit lui: "Dacă voiești să te primesc iarăși în numărul fraților, apoi să pui pentru tine chezaș, că de acum te vei pocăi". Deci, el și-a pus chezaș pe un oarecare stareț cinstit, cu numele Petronie. Atunci cuviosul, iertînd pe Silvan, l-a încredințat bătrînului Petronie, chezașul său, și singur s-a rugat lui Dumnezeu cu dinadinsul pentru el, ca să-l povățuiască la calea cea adevărată a pocăinței. Dumnezeu Cel milostiv, Care nu voiește moartea păcătosului, a dat lui Silvan, cu rugăciunile Sfîntului Pahomie, plăcutul Său, atîta zdrobire de inimă întru pocăință, încît în toată vremea lacrimile curgeau din ochii săi ca pîrîul. Pe cînd ședea la masă cu frații, de multe ori nu putea să se oprească din plîns și suspinuri, împlinindu-se către dînsul cuvîntul proorocului David: *Făcutu-s-au lacrimile mele mie pîine ziua și noaptea și băutura mea cu plîngere am amestecat-o.*

Iar cînd îi ziceau lui frații să se oprească din plîns, măcar la masă înaintea străinilor celor ce vin, el le răspundea: "Cu adevărat voiesc să mă opresc, dar nu pot nicidecum". Iar frații îi ziceau lui: "Se cade a plînge cînd ești în rugăciune singur, dar în vremea mesei să te oprești din plîngere, pentru că sufletul poate și fără de lacrimile cele din afară să fie umilit". După aceea, frații iarăși îl întrebau: "Pentru ce plîngi așa?" Și-l opreau, zicînd: "Ne rușinăm și nu putem să mîncăm, căutînd la tine cum plîngi". El răspundea: "Frații mei, oare nu-mi este îngăduit să plîng, cînd văd pe bărbații cei sfinți slujindu-mi mie, păcătosul, cărora nici praful picioarelor nu sînt vrednic a-l privi? Oare nu sînt dator a plînge, că mie, spurcatul comediant, îmi slujesc niște bărbați cinstiți și plăcuți lui Dumnezeu ca aceștia? Deci, voi plînge, fraților, în toate zilele, iar nu să fiu înghițit de pămînt ca Datan și Aviron, pentru mulțimea păcatelor mele".

Pentru o îndreptare ca aceasta și pentru adevărata pocăință a lui Silvan, Cuviosul Pahomie, părintele nostru, se bucura foarte mult, precum și sfinții îngeri se bucură în cer pentru întoarcerea păcătosului. Deci, sfîntul stareț adeverea acestea către frați, zicînd: "Mărturisesc înaintea lui Dumnezeu, că de cînd s-a adunat această viață de obște, n-am văzut încă pe nici unul din toți frații care viețuiesc împreună cu mine, urmînd așa smeriți, precum și-a luat asupră-și fratele acesta. Știu, fraților, că și voi, cu ajutorul lui Hristos, ostenindu-vă cu multe îmbunătățite nevoințe, ați biruit pe vrăjmaș și l-ați izgonit; însă, dacă vă veți lenevi puțin, vrăjmașul vostru se scoală asupra voastră și, cel izgonit, se întoarce și începe a face război. Silvan, cel mai de pe urmă dintre voi, pe care nu de mult am voit să-l izgonim, și-a întemeiat mîntuirea sa într-atît de adîncă smerenie, încît se vede că a biruit desăvîrșit pe diavol și nu mai poate vrăjmașul să se întoarcă și să se scoale asupra lui; pentru că nimic nu biruiește desăvîrșit pe vrăjmașul cel mîndru ca smerenia din inimă și adevărată a monahului, care s-a lepădat cu totul de sine". Deci, fericitul Silvan, viețuind opt ani într-o pocăință ca aceasta, s-a săvîrșit; iar Cuviosul Pahomie a văzut sufletul lui înălțîndu-se spre cer de sfinții îngeri, ca o jertfă aleasă.

Cuviosul Pahomie, viețuind după rînduială dumnezeiască spre folosul tuturor, episcopul cetății care se numea Panopoli, cu numele Uar, a trimis rugăminte la dînsul și îl chema în cetatea sa să facă în ea o mănăstire după rînduiala și așezămîntul său. Cuviosul, luînd pe unii din ucenicii săi, între care era și Teodor, s-a dus acolo și a voit să cerceteze o mănăstire oarecare a sa, care era aproape de calea aceea. Intrînd el în acea mănăstire, a văzut pe unul din frați ducîndu-l la îngropare cu multă cîntare de psalmi și după el mergea sobor mare de popor, între care se aflau părinții și rudeniile celui mort. El a poruncit celor ce-l duceau să stea și să înceteze cîntarea; pentru că vedea cu ochii cei preavăzători, că nu era de folos sufletului celui mort o cinstită îngropare ca aceea, deoarece viața aceluia fusese rea, petrecînd în lenevire și în iubire de păcate.

Apoi a poruncit să dezbrace hainele de pe cel mort, pentru că erau de mare preț, și să le ardă îndată; iar trupul gol, fără de orice cîntare de psalmi și fără de cinste, să-l îngroape afară din mănăstire. De acest lucru minunîndu-se toți și neîndrăznind a

zice ceva împotriva marelui părinte, atunci părinții celui mort, rudeniile și unii din frați au rugat pe Cuviosul Pahomie să-i fie milă de cel mort și să poruncească a-l îngropa după rînduiala obișnuită a Bisericii. Sfîntul a grăit către dînșii: "Mie, fraților, cu adevărat mai mult decît vouă îmi este milă de cel mort, pentru că voi vă îngrijiți de trupul lui, iar eu de suflet. Și aceasta o fac, ca pentru necinstea îngropării lui, să i se dea oarecare ușurare sufletului lui de la milostivul și iubitorul de suflete Dumnezeu". Atunci toți au tăcut, auzind niște cuvinte ca acelea de la sfîntul părinte.

Cuviosul, petrecînd în mănăstirea aceea două zile, i s-a făcut înștiințare că în altă mănăstire un frate bolește, că este aproape de moarte și dorește ca înaintea sfîrșitului să vadă pe cuviosul părinte, ca astfel să se învrednicească de rugăciunea și de binecuvîntarea lui. Deci, sculîndu-se cuviosul cu ucenicii, s-au dus cu sîrguință la mănăstirea aceea. Dar cînd erau departe de mănăstire ca de trei stadii, a auzit glas îngeresc din văzduh. Și, ridicîndu-și ochii spre răsărit, a văzut sufletul fratelui acela, la care se grăbea să se ducă, înălțîndu-se cu bucurie de sfinții îngeri pe cale luminoasă și, stînd, se minuna; iar ucenicii nici n-auzeau glasul acela, nici vedeau ceva. Atunci ei au grăit către sfînt: "Pentru ce stai, părinte, privind în sus, și nu te îngrijești de fratele cel bolnav să nu moară mai înainte de venirea ta?" Sfîntul le-a răspuns: "Acolo se cade cu adevărat a ne grăbi, unde văd ducîndu-se sufletul lui de mîinile sfinților îngeri la viața veșnică".

După aceasta, ajungînd la mănăstirea aceea, au găsit mort pe fratele cel ce se sfîrșise întru Domnul și, îngropînd cu cinste trupul lui, s-au dus la Panopoli. Acolo, fericitul episcop Uar s-a bucurat foarte mult de venirea Cuviosului Pahomie și a ucenicilor lui. Pe cînd se zidea mănăstirea, niște oameni din cei vrăjmași și zavistnici, îndemnați de diavol, veneau noaptea și risipeau ceea ce se lucra ziua. Cuviosul a răbdat multă vreme o supărare ca aceea de la ei, învățînd și pe ucenicii săi la răbdare, pînă ce Domnul singur a voit de a răsplătit bîntuitorilor acelora. Pentru că, odată, venind ei după obicei și începînd să risipească ostenelile sfinților bărbați, îngerul Domnului i-a ucis cu foc de fulgere, încît toți au pierit și s-au topit ca ceara. Apoi, din vremea aceea, cu ajutorul lui Dumnezeu, se zidea mănăstirea fără de împiedicare și s-a făcut locaș ales, și a lăsat într-însa Cuviosul Pahomie pe trei ucenici ai săi, bărbați îmbunătățiți: pe Samuil, pe Ilarie și pe Enorație, ca să îndrepteze lucrurile mănăstirii și să povățuiască pe frați spre mîn-tuire. Iar el, întorcîndu-se, a venit la mănăstirea sa. Auzind frații de venirea părintelui lor, au ieșit în întîmpinarea lui, închinîndu-se și bucurîndu-se.

Fiind în viața monahicească un copil nou începător și ieșind din turma cea cuvîntătoare, a strigat către Cuviosul Pahomie: "Părinte, de cînd ai plecat de aici pînă astăzi, la noi nu s-au fiert nici verdețuri, nici legume". Iar sfîntul i-a răspuns, zîmbind: "Nu te mîhni, fiule, că voi porunci să se fiarbă". Deci, ducîndu-se în mănăstire, a intrat în bucătărie și, găsind pe fratele ce era bucătar lucrînd rogojini, l-a întrebat: "Spune-mi, frate, cîtă vreme este de cînd nu fierbi fierturi fraților?" El a răspuns: "Două luni!" Și i-a grăit stareţul: "Pentru ce prin lenevirea ta ai defăimat porunca ce ți s-a dat?" Bucătarul răspunse: "Părinte, după porunca ta am voit să fierb în toate

zilele, dar am văzut că fiertura nu se mănîncă, fără numai de copiii cei începători, care mănîncă fiertură, iar frații se înfrînează și petrec cu mîncare uscată. Deci, fiertura, rămînînd și lepădîndu-se afară, pentru aceea am încetat a fierbe, ca să nu se arunce bucatele și untdelemnul. Iar ca să nu fiu osîndit pentru șederea în zadar, lucrez rogojini cu celălalt frate, care este cu mine în bucătărie".

Grăit-a lui starețul: "Cîte rogojini ați lucrat?" Răspuns-a bucătarul: "Cinci sute". Grăit-a sfîntul: "Aduceți-le aici". Și le-au adus. Atunci a poruncit ca îndată să ardă rogojinile acelea, zicînd: "Precum voi n-ați băgat în seamă porunca mea, pentru a fierbe mîncare fraților, așa și eu fără de crușare ard lucrul mîinilor voastre, ca să știți, că nu este bine a călca așezămintele părintești cele date spre mîntuirea sufletului!" Bucătarul și cu celălalt frate, văzînd acestea, au căzut înaintea părintelui și cereau iertare.

Aducîndu-și aminte cuviosul de vedenia ce i se făcuse în răpire, pentru frații cei ce vor să cadă în pătimiri și să se împle-tească cu griji deșarte după sfîrșitul lui, plîngea. Deci, închizîndu-se în chilia sa de cu seara, se ruga lui Dumnezeu pentru frații aceia. Și iarăși, o vedenie ca aceasta a văzut în miezul nopții, după cum spunea singur în urmă: "Vedeam o groapă adîncă și întunecoasă și în ea o mulțime de monahi fără de număr, dintre care mulți se sîrguiau să iasă din groapa aceea, dar nu puteau, de vreme ce pogorîndu-se alții întru întîmpinarea lor în groapă, pe aceia îi surpau iar în adîncul gropii. Alții, aproape fiind de marginile gropii, se sîrguiau ca să iasă, dar iarăși cădeau în groapă; alții mai neputincioși, căzînd mai adînc, se tăvăleau pe dedesubt; unii strigau cu glasuri umilite, în timp ce alții din ei abia ieșeau de acolo cu multă osteneală și, aflînd îndată lumină, se bucurau, mulțumind Domnului".

Cuviosul, venindu-și în sine, socotea vedenia aceea, și a cunoscut ce fel de nepurtare de grijă va fi între monahi în zilele din urmă: lenevire, întunecare și căderi; că va rămîne între dînșii numai chipul călugăresc. Deci, pentru aceasta se tînguia foarte mult. Gîndind la acelea, se ruga către Dumnezeu, astfel: "Doamne, Atotțiitorule, așa va fi? Pentru ce ai lăsat să fie obște și mănăstire? Doamne, adu-Ți aminte de așezămîntul Tău, pe care l-ai făgăduit, ca să-l păzești celor ce-Ți slujesc Ție pînă la sfîrșitul veacului. Tu știi, Stăpîne, că de cînd am luat chipul monahicesc, totdeauna m-am smerit înaintea Ta și n-am gustat pîine sau apă pînă la săturare, nici altceva din cele pămîntești".

Grăind acestea cuviosul, un glas de sus s-a auzit către el: "Nu te lăuda, Pahomie, fiind om; ci cere iertare, pentru că toate se alcătuiesc cu milostivirea Mea". Iar Pahomie, aruncîndu-se la pămînt, a strigat către Dumnezeu: "Doamne, iartă-mă și nu lua îndurările Tale de la mine; ci trimite mila Ta mie, nevrednicului. Pentru că știu și eu, o, Stăpîne, că fără de sprijinul Tău toate sînt șchioape; iar milostivirea Ta pe toți îi miluiește și îi mîntuiește prin judecățile cele neștiute".

Pe cînd cuviosul se ruga astfel, doi îngeri în chipul luminii stăteau înaintea lui; iar în mijlocul lor era un tînăr cu frumusețe negrăită, strălucind ca razele soarelui și

avînd pe capul Lui o cunună de spini. Ridicînd îngerii pe Pahomie de la pămînt, i-au zis: "Deoarece ai cerut să ți se trimită milostivire de la Domnul, iată, aceasta este milostivirea: singur Dumnezeul slavei Iisus Hristos, Unul născut Fiul Tatălui Cel ce S-a trimis în lume și S-a răstignit pentru noi și poartă această cunună de spini pe cap!" Domnul a zis către Pahomie: "Îndrăznește, Pahomie, și te întărește, că sămînța ta cea duhovnicească nu va lipsi pînă la sfîrșitul veacului. Iar din cei ce vor să fie după tine, mulți mîntuindu-se cu ajutorul Meu din întunecoasa groapă, se vor arăta mai înalți decît îmbunătățiții monahi de acum. Pentru că cei de acum, povățuindu-se și luminîndu-se, strălucesc după felul vieții tale cu faptele cele bune, iar cei ce vor să fie după tine, pe care i-ai văzut în groapa cea întunecoasă, neavînd acest fel de povățuire ca să-i poată scoate din acel întuneric, sărind din întuneric, cu singură alegerea voii lor vor merge cu osîrdie pe calea cea luminoasă a poruncilor Mele și vor fi plăcuți Mie. Alții se vor mîntui prin ispite și prin primejdii și se vor asemăna cu sfinții cei mari. Pentru că amin zic ție, căci vor cîștiga aceeași mîntuire pe care o au și monahii cei de acum, care viețuiesc cu desăvîrșire și cu neprihănire!"

Acestea zicînd Domnul, S-a suit la cer și se lumina văzduhul cu lumina cea negrăită a slavei Lui; iar Sfîntul Pahomie, căzînd, s-a închinat Domnului și-L slăvea cu gura și cu inima, bucurîndu-se de acea slăvită vedenie, încît s-a umplut de negrăită dulceață din cuvintele Domnului.

Un frate oarecare dorea să se facă mucenic pentru Hristos, dar în acea vreme era pace în Biserica Lui și în împărăția dreptcredinciosului împărat Constantin cel Mare. Deci, fratele acela ruga pe Sfîntul Pahomie, zicînd: "Roagă-te lui Dumnezeu pentru mine, părinte, ca să mă fac mucenic!" Iar sfîntul îl învăța să nu primească în inimă un gînd ca acela, ca să dorească mucenicia, și zicea: "Frate, rabdă cu vitejie nevoința monahicească și poartă ostenelile monahicești fără de cîrtire întru ascultări și te sîrguiește ca prin viață fără de prihană să placi lui Hristos și astfel vei avea împărtășire cu sfinții mucenici în cer!"

El însă, în toate zilele, supăra pe sfîntul, dorind să păti-mească pentru Hristos și ruga pe cuviosul să se roage lui Hristos pentru el, ca să-l învrednicească cununii mucenicești. Sfîntul Pahomie, vrînd ca să se izbăvească de o supărare ca aceea care i se făcea de el, i-a zis: "Mă voi ruga pentru tine, ca să-ți fie ție precum voiești; dar să te păzești, ca nu în vremea muceniciei, în loc de mărturisirea numelui lui Iisus Hristos, să te lepezi de El, căci cu adevărat te amăgești cu gîndul, singur vrînd de voie să te arunci în ispită, cînd singur Domnul ne învață să ne rugăm, ca să nu cădem în ispită".

S-a întîmplat că, după doi ani, Cuviosul Pahomie a trimis cîțiva frați la un sat al lor, să adune papură pentru facerea rogojinilor mănăstirești, fiindcă acolo creștea multă papură. Satul acela era aproape de niște barbari care se numeau vlemizi. Deci, pe cînd frații adunau papură în acea insulă, Cuviosul Pahomie, chemînd pe fratele acela, care dorea mucenicia, i-a poruncit să meargă să cerceteze pe frații cei ce se osteneau cu strîngerea papurei și să le ducă hrană. Deci, trimițîndu-l, i-a zis cuvîntul

Apostolului: "Iată, acum este vreme bineprimită, acum este ziua mîntuirii! Întru nimic să nu te pleci la vreo sminteală, pentru ca slujba să fie fără prihană".

Încărcînd el un asin cu mîncări, s-a dus la frați. Dar cînd s-a apropiat de pustie se pogorau barbarii din munte ca să ia apă. Atunci barbarii, prinzîndu-l, l-au legat și l-au suit în munte la ceilalți barbari împreună cu asinul. Iar aceia, văzînd pe monah, au început a-l batjocori, zicîndu-i: "Monahule, vino de te închină zeilor noștri". Și, înjunghiind dobitoace, aduceau jertfă idolilor lor. Deci, aducîndu-l pe monahul acela, îl sileau ca să jertfească împreună cu ei. Dar el, nevoind să aducă jertfele cele spurcate idolilor, barbarii s-au mîniat și, înconjurîndu-l cu săbiile scoase, voiau îndată să-l taie în bucăți. El, văzînd săbiile trase deasupra capului său și înțelegînd mînia cea cumplită a barbarilor, s-a temut mult și, alergînd de frică, a căzut la idoli, s-a închinat lor și le-a adus jertfă, apoi a băut și a mîncat din cele jertfite idolilor. Astfel, temîndu-se de moartea cea trupească, și-a vătămat sufletul său cel fără de moarte, lepădîndu-se de Hristos.

După săvîrșirea unui păcat greu ca acela, barbarii l-au dezlegat din legături pe monahul acela și, fiind eliberat de ei, s-a dus într-ale sale. Iar el, pogorîndu-se din munte, și-a venit în simțire, cunoscîndu-și păcatul, și-a rupt hainele și bătîndu-și fața, s-a întors la mănăstire. Cuviosul Pahomie, cunoscînd cu duhul cele întîmplate acelui frate, a ieșit foarte mîhnit întru întîmpinarea lui. Iar acela, văzînd pe părintele Pahomie, a căzut înaintea lui cu fața la pămînt, tînguindu-se și strigînd: "Am greșit lui Dumnezeu și ție, părinte, căci n-am ascultat sfatul tău cel bun și învățătura cea de folos, ca să nu doresc mucenicia; căci, de te-aș fi ascultat pe tine, n-aș fi pătimit unele ca acestea!"

Iar marele părinte i-a zis: "O, ticălosule, singur te-ai lipsit de un bine atît de mare, căci cu adevărat zăcea înaintea ta cununa mucenicească, iar tu ai călcat-o pe ea. Gata îți era împărtășirea cu sfinții mucenici; iar tu te-ai smuls din ceata lor cea sfîntă. Stăpînul Hristos venise la tine cu sfinții îngeri, vrînd să-ți pună diadema pe capul tău; iar tu te-ai lepădat de El, iubind mai mult vremea cea scurtă a acestei ticăloase vieți, decît pe Dumnezeu. Te-ai temut de moarte, pe care o vei suferi și, nevrînd, ai pierdut viața cea veșnică depărtîndu-te de Dumnezeu. Unde sînt cuvintele tale, pe care le grăiai întotdeauna? "Doresc ca să fiu mucenic pentru Hristos!..." Și mă supărai, ca să mă rog pentru tine, să te învrednicești de mucenicie. Deci, aceasta îți era vremea cea bineprimită, ca într-un ceas să mori pentru numele lui Iisus Hristos și să cîștigi cununa cea mucenicească; dar tu în loc de mărturisirea numelui lui Iisus Hristos, te-ai lepădat de El. Au nu ți-am spus eu mai înainte toate acestea? Au nu te-am sfătuit să încetezi cu gîndul acesta?" Iar fratele acela a zis: "Părinte, am greșit întru toate și nu pot căuta în fața ta, nici să-mi ridic ochii spre cer! Am pierit, părinte, și nu este în mine nădejde de mîntuire și nu știu ce să fac; căci nu m-am așteptat să mi se întîmple unele ca acestea!"

Acestea grăindu-le el cu plîngere și cu tînguire, marele stareț i-a zis: "Ticălosule, tu pînă la sfîrșit te-ai înstrăinat de Dumnezeu; dar Domnul este bun și

fără de răutate și nu Se mînie pînă la sfîrșit, căci este voitorul milei și poate ca, păcatele noastre, să le afunde în adîncul milostivirii Sale, ca o piatră de apă în mare; de vreme ce, pe cît este depărtat cerul de pămînt, pe atît depărtează de la noi fărădelegile noastre. Pentru că nu voiește și nu dorește moartea păcătosului, ci pocăința lui; deci, cel ce a căzut, să nu petreacă întru cădere, ci să se scoale; iar cel ce s-a întors spre El, să nu se depărteze, ci degrabă să se întoarcă iarăși la El. Așadar, nu te deznădăjdui, căci este și pentru tine nădejde de mîntuire; de vreme ce pomul cel tăiat, iarăși va odrăsli din rădăcină. De voiești să mă asculți pe mine, vei cîștiga iertare de la Domnul". Iar el, plîngînd, zicea: "O, părinte, de acum te voi asculta întru toate!"

Cuviosul i-a poruncit să se închidă într-o chilie singuratică și pînă la moarte să nu vorbească cu nimeni, decît numai cu părintele cel duhovnicesc. Numai a doua zi să mănînce puțină pîine cu sare și cu apă, să facă două rogojini pe zi, să se roage și să privegheze pe cît va putea și din plîngere să nu înceteze niciodată. Și a făcut toate acestea fratele acela cu bucurie, viețuind în pocăință zece ani, și a trecut către Domnul.

Cuviosul Pahomie, fugind odată de gîlcevile mănăstirești, i-a stat înainte diavolul în chip luminos, zicîndu-i: "Bucură-te, Pahomie, căci eu sînt Hristos și am venit la tine ca la prietenul meu". Sfîntul, socotind în sine, gîndea că venirea lui Hristos la om se face plină de bucurie și fără de frică, astfel încît toate gîndurile omenești se sting în ceasul acela și se întraripează toată mintea în vedenia care se vede. "Iar eu, cugeta cuviosul, văzînd arătarea acestuia ce-mi stă în față, sînt plin de tulburare și mă tem. Deci, acesta nu este Hristos, ci satana!" Apoi, sculîndu-se îngrădit cu credința către Dumnezeu, i-a zis cu îndrăzneală: "Du-te de la mine, diavole, căci ești blestemat tu și vedenia ta și meșteșugirile sfaturilor tale celor viclene". Iar diavolul, îndată s-a stins și s-a făcut ca praful, a umplut chilia de putoare și a tulburat văzduhul, fugind și strigînd cu glas tare: "Eu am voit ca acum să te arunc sub picioarele mele; iar tu, apucînd mai înainte, m-ai spurcat, și în toate zilele biruindu-mă mă batjocorești; pentru că este mare puterea lui Hristos, Care vă ajută vouă monahilor; însă nu voi înceta să mă lupt cu voi, de vreme ce se cade ca lucrul meu să-l săvîrșesc". Iar sfîntul, întărindu-se cu duhul, se mărturisea Domnului, mulțumindu-I de ajutorul Lui cel atotputernic, care ajută robilor Săi asupra potrivnicului.

Într-o noapte, Sfîntul Pahomie, umblînd prin mănăstire cu fericitul Teodor, au văzut de departe amîndoi împreună pe diavolul în chip de femeie preafrumoasă, venind spre mănăstire cu o mulțime de slugi, iar Teodor a început a se teme, văzîndo. Deci sfîntul i-a zis: "Nu te teme, fiule, ci îndrăznește nădăjduind spre Domnul". Și a început a se ruga lui Dumnezeu. Iar diavolul cel în chip de femeie, apropiindu-se, a zis: "Pentru ce vă osteniți în zadar, fiindcă nu puteți nimic să faceți împotriva mea, de vreme ce am luat putere de la Atotțiitorul Dumnezeu să ispitesc pe care voi dori". Iar Sfîntul Pahomie a întrebat pe diavol, zicînd: "Tu cine ești, de unde vii și pe cine voiești să ispitești?" Răspuns-a aceea ce se părea femeie: "Eu sînt puterea diavolului

și mie îmi slujește toată tabăra diavolească; eu am smuls pe Iuda din ceata apostolilor și asupra ta, Pahomie, am luat putere să ridic război, fiindcă nimeni cîndva nu m-a defăimat pe mine atît de mult ca tine; pentru că mă superi pe mine nu numai sub picioarele bătrînilor, ci și sub ale copiilor tineri, învățîndu-i să mă calce. Ai adunat mulți asupra mea și i-ai îngrădit pe ei cu zidul cel nerisipit al fricii de Dumnezeu, încît slugile mele nu mai pot să se apropie de cineva cu îndrăz-neală. Iar această putere a crescut asupra mea, prin întruparea lui Dumnezeu Cuvîntul, Cel ce v-a dat vouă stăpînire să călcați peste toată puterea noastră".

Sfîntul Pahomie a răspuns: "Oare pe mine singur ai venit să mă ispitești, tu, putere a diavolului, sau și pe ceilalți?" Atunci femeia cea în chipul diavolului, a zis: "Am luat stăpînire ca să te ispitesc pe tine, pe Teodor și pe ceilalți, dar nu pot să mă apropii de voi, căci, atunci cînd vă ispitesc pe voi, mă fac vouă pricinui-toare de folos, mai mult decît de pagubă. Dar tu nu vei petrece în veci pe pămînt cu aceia, pe care acum cu rugăciunea îi întrarmezi; pentru că va veni o vreme cînd, după al vostru sfîrșit, mă voi juca între dînșii". Grăit-a sfîntul: "Dar de unde știi, că cei ce vor fi după sfîrșitul nostru nu vor sluji lui Dumnezeu cu credință, precum îi slujim noi?" Răspuns-a diavolul: "Știu din arătare". Atunci sfîntul a zis: "Minți cu capul tău cel spurcat, pentru că a ști acest lucru, este dat numai lui Dumnezeu, ca să știe pe cele ce vor să fie; iar tu ești mincinos și stăpînești minciuna". Zis-a diavolul: "Deși nu știu nimic prin cea mai înainte știință, totuși am cunoștință din lucrurile cele trecute și din cele de față, despre cele ce vor să fie". Diavolul, grăind unele ca acestea și încă multe altele, Cuviosul Pahomie l-a certat pe el în numele lui Iisus Hristos și s-a stins diavolul cu toată ceata sa.

Odată, cuviosul, cercetînd pe frații de prin mănăstirile așezate prin singurătăți și îndreptînd științele lor, a venit la un bărbat cinstit, care intrase în călugărie dintr-o dregătorie mare. Însă, monahul acela nu știa limba egipteană, dar știa grecește și latinește, iar Cuviosul Pahomie avea nevoie ca prin tălmaci să vorbească cu dînsul. Sfîntul întrebîndu-l pe el despre îndreptarea științei, acela nu voia să-i descopere știința sa prin tălmaci, ci numai către singur starețul. Dar nu putea, deoarece nu știa limba egipteană pe care o vorbea Sfîntul Pahomie, iar marele stareț nu știa nici pe cea grecească, nici pe cea latinească. Deci, sculîndu-se cuviosul, s-a dus la un loc deosebit și, întinzîndu-și mîinile către cer, a început a se ruga, zicînd: "Doamne, Atotțiitorule, dacă nu pot să folosesc pe oamenii care i-ai trimis la mine de la marginea pămîntului, neștiind limba lor, apoi ce trebuință este ca să vină ei la mine? De voiești ca aici să mîntuiești pe dînșii prin mine, apoi dă-mi mie, Stăpîne, ca să înțeleg vorba lor spre îndreptarea sufletelor lor".

După ce s-a rugat astfel trei ceasuri și după ce și-a sfîrșit rugăciunea sa, deodată Dumnezeu i-a trimis din cer, în dreapta lui, o hîrtie scrisă ca o carte, pe care citind-o, îndată a înțeles graiul tuturor limbilor și a dat slavă lui Dumnezeu. Deci, întorcîndu-se cu mare bucurie la fratele acela, a început a vorbi cu dînsul grecește și latinește, ca și cum din tinerețe ar fi învățat limbile acelea sau s-ar fi născut întru dînsele. Iar monahul acela se minuna de un dar ca acesta ce s-a dat Cuviosului în

puțină vreme și spunea celorlalți că marele părinte i-a întrecut pe toți scolasticii în curata vorbire grecească și latinească. Atunci, Cuviosul, vorbind cu fratele acela multă vreme și pricepînd știința lui și pe el bine îndreptîndu-l, l-a încredințat lui Dumnezeu și s-a întors în chilia sa.

Cuviosul Pahomie, ajungînd la adînci bătrîneți, după ce s-a sîrguit foarte mult în propovăduirea mîntuirii, după praznicul Sfintelor Paști, a căzut într-o boală trupească și îi slujea lui în boală fericitul Teodor. Deci, mai înainte cu două zile de sfîrșitul său, a chemat pe toți frații, învățîndu-i spre folosul sufletului lor și poruncindu-le să se păzească de eretici ca de o otravă vătămătoare de suflet și aducătoare de moarte. După acestea, rugîndu-se lui Dumnezeu, le-a dat lor pace, binecuvîntare și sărutarea cea mai de pe urmă.

Astfel, împlinindu-și datoria cea mai de pe urmă, și-a dat cinstitul său suflet în mîinile lui Dumnezeu. Atunci s-au adunat toți monahii de la toate mănăstirile înființate de el, al căror număr era de șapte mii, împreună cu cei din lavra cea mare de obște din Tavenisiot, care era maică și începătoare a tuturor mănăstirilor, în care erau o mie și patru sute de frați. Deci, adunîndu-se toți și plîngînd, ca fiii pentru părintele lor, ca ucenicii pentru dascălul lor și ca oile pentru păstorul lor, au îngropat cu cinste pustnicescul și mult ostenitul lui trup, slăvind pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe un Dumnezeu în Treime, Căruia și de la noi I se cuvine cinste, slavă și închinăciune, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Notă - La începutul vieții Cuviosului Pahomie se pomenește de o cetate creștină din Tebaida, care se numea Oxirinhos; deci, nu este lucru necuviincios, ca vorbind de acea cetate, să nu pomenim și cele scrise despre dînsa de către preotul Rufin în Patericul Egiptului, capitolul V. Iată ce zice el: "Am aflat într-însa - adică Oxirinhos - atîtea bunătăți duhovnicești, pe care după vrednicie nimeni nu poate să le spună. Am văzut acea cetate plină de monahi, fiind pretutindeni, chiar afară primprejur, chilii monahicești; iar capiștile idolești cele mari, care au fost mai înainte, toate au fost prefăcute în mănăstiri alese și în toată cetatea puteai să vezi mai multe biserici și mănăstiri decît case mirenești.

Cetatea aceea este foarte mare și cu popor mult. Ea are 12 biserici mari, sobornicești, afară de mănăstiri, în care sînt biserici deosebite. Dar nici porțile cetății, nici pirgurile (turnurile de pază), nici vreun unghi al cetății nu se află fără de locuințe monahicești prin toate părțile cetății, unde ziua și noaptea, totdeauna se înalță neîncetat laude lui Dumnezeu, și poți să vezi toată cetatea aceea ca pe o biserică. Nici un eretic sau păgîn nu era în ea, ci toți numai dreptcredincioși creștini; și nimic nu s-ar fi deosebit de biserică, deoarece episcopul locului, dacă ar fi voit să săvîrșească dumnezeiasca slujbă pe ulițe în mijlocul cetății, o săvîrșea ca într-o biserică.

Deci, mai marii cetății și ceilalți cetățeni, puneau străji să păzească pe la toate porțile și căile, că de venea vreun străin sau sărac, pe acela îndată îl întîmpinau cu bucurie, întrecîndu-se unul cu altul, care să-l ia mai întîi în găzduire. Asemenea ne-

au făcut și nouă, cînd voiam să mergem prin cetatea lor. Dacă ne-au văzut, ne-au întîmpinat cu multă dragoste și ce fel de cinste ne-au dat, ce fel de ospăț și de odihnă ne-au făcut, nu pot spune.

Văzînd noi acolo multe cete de monahi, am întrebat pe episcopul acelei cetăți, care este numărul lor și ne-a spus că în cetatea lor se află zece mii de monahi; iar călugărițe, care slujesc întru feciorie lui Dumnezeu, sînt douăzeci de mii. Iubirea de străini a acelora, care ne-au arătat nouă, nu putem să o spunem cu cuvinte". Acestea le spunea preotul Rufin, despre acea creștinească cetate ce se numea Oxinrihos. O, de ar fi și cetățile creștinești de acum ca acel model de cetate!

---

35. VIAȚA CUVIOSULUI ISAIA, EPISCOPUL ROSTOVULUI (15 MAI)

Nașterea și credința fericitului Isaia a fost în pămîntul Rusiei și în stăpînirea Kievului, născut din părinți de neam bun și iubitori de Hristos. Din tinerețe, iubind pe Hristos și lăsînd dulcețile cele ispititoare ale lumii acesteia, a mers în mănăstirea Pecersca la Cuviosul Teodosie, dorind să fie monah. Cuviosul Teodosie, văzînd mai înainte cu duhul că vrea să fie lucrător și iubitor de osteneală în viața monahicească, l-a îmbrăcat în schima monahală. El, nevoindu-se spre fapte bune și adăugînd osteneală peste osteneală, trecea prin atîtea pătimiri, încît toți se minunau de viața lui cea aspră și toți îl priveau cu dragoste, pentru că era blînd, smerit, ascultător, neiubitor de cîștig și iubitor de frați. În trup arăta viață îngerească și, luptîndu-se cu

înfrînarea și cu răbdarea, omora în sine toate patimile și toate poftele trupești. Înfrumusețîndu-se cu înțelepciunea, cu dreptatea, cu bărbăția și cu întreaga înțelepciune, cu aceste podoabe alerga spre Ierusalimul cel de sus, ca cu o căruță cu patru cai, arătîndu-se prin aceasta cetățean ceresc. Fapta lui cea bună a venit în auzul tuturor, pentru că nu poate cetatea să se ascundă, stînd deasupra muntelui.

De aceea, binecredinciosul domn Izaslav Iaroslavici, auzind de viața lui cea plăcută lui Dumnezeu, ruga pe Cuviosul Teodosie, ca să-i dea binecuvîntare și să primească egumenia mănăstirii Sfîntului Marelui Mucenic Dimitrie, deoarece Cuviosul Varlaam, care a fost egumen acolo, luase sfîrșitul vieții vremelnice.

Cuviosul Teodosie s-a plecat spre cererea binecredinciosului domn și, binecuvîntînd pe fericitul Isaia, l-a trimis ca egumen al acelei mănăstiri. Fericitul Isaia, ascultînd pe Cuviosul Teodosie, căruia își încredințase toată voia sa, a primit cinstea începătoriei, și s-a făcut fraților povățuitor iscusit și bun păstor al turmei ce i se încredințase. Deși se schimbase oarecum cu cinstea, însă nu și-a schimbat lucrul și luarea aminte; ci totdeauna își înălța mintea către Dumnezeu, sîrguindu-se la obișnuita smerenie și la osteneli trupești. Vrînd să folosească pe frați, singur se afla mai întîi la ascultare și ceea ce poruncea altora, el făcea mai înainte, dîndu-se pe sine pildă tuturor, ca să-i ridice pe toți la multe fapte bune; pentru că cei ce au obiceiul a se învăța, nu urmează cuvintelor învățătorului, mai ales lucrurilor lui.

Văzînd binecredinciosul domn Izaslav, cum că un bărbat sfînt ca acesta a cîștigat în mănăstirea sa, se bucura foarte mult, dînd multă mulțumire Cuviosului Teodosie pentru el. Dar, Dumnezeu Atotputernicul, Cel ce toate le orînduiește cu voia, vrînd să preamărească pe plăcutul Său, după cum și el preamărea pe Ziditorul său cu lucruri bune, l-a cinstit cu vrednicia arhierească. Fericitul Leontie făcătorul de minuni, episcopul Rostovului, trecînd către Domnul, egumenul Isaia, cu judecata lui Dumnezeu și cu alegerea tuturor, a fost ales episcop al Rostovului.

Luînd o vrednicie ca aceasta, a mers la scaunul său în cetatea Rostovului cea păzită de Dumnezeu și, văzînd acolo oile sale sălbăticindu-se iar pe oamenii cei botezați de curînd neîntăriți încă bine în credință, i se rupea inima, gîndind că are să dea răspuns pentru dînșii în ziua judecății celei înfricoșate. Drept aceea s-a apucat cu dinadinsul de păstoreștile osteneli, învățînd și rugîndu-se pentru turma cea numită cu numele lui Hristos, ca să fie întăriți în credință și să viețuiască după învățătura lui Hristos. *Căci cîți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați îmbrăcat. Pentru aceasta, se cade vouă să urmați lui Hristos și învățăturii Lui, ca numele lui Hristos să fie lăudat între creștini, iar nu hulit.*

El cerceta cu sîrguință și celelalte cetăți și sate din stăpînirea Rostovului și a Suzdalului, aprinzîndu-se cu rîvnă pentru dreapta credință. De afla undeva idoli și capiști, le risipea și le dădea focului; iar pe oameni îi învăța și îi dojenea, ca să creadă cu credință, în Sfînta Treime cea de o ființă; apoi, primind credința, îi boteza în numele Tatălui, al Fiului și al Sfîntului Duh. Iar pe cei ce nu voiau să creadă, prin

minuni și cu semne multe îi făcea să se întoarcă și să creadă în adevăratul Dumnezeu. Și așa, cu darul lui Dumnezeu, în puțină vreme i-a tras pe toți la Hristos.

El era foarte milostiv spre săraci, sărmani și văduve; hrănitor al flămînzilor, mîngîietor al întristaților, ajutător și sprijinitor al celor din primejdie; era, după Iov, ochi ai orbilor și picioare ale șchiopilor. Toți se bucurau de el și pretutindeni preamăreau pe Dumnezeu, că a dăruit locului acela un părinte ca acesta, învățător și povățuitor.

În vremea stăpînirii binecredinciosului domn al Kievului, Vsevolod Iaroslavici, cînd Dumnezeu a binevoit să facă sfințirea bisericii Pecersca, cea asemenea cu cerul, preasfințitul Ioan, mitropolitul Kievului era cuprins de mare mîhnire, căci, sosind vremea sfințirii, nu apucase să adune spre slujire pe iubitorii de Dumnezeu episcopi. Precum pe ceilalți episcopi i-au vestit sfinții îngeri trimiși de Domnul în chip de tineri pentru vremea sfințirii, tot asemenea și acestui cuvios episcop Isaia, fiind la scaunul său în Rostov, i-au stat de față îngerii dumnezeiești în asemănare de tineri și tot aceeași i-au vestit. Astfel acest cuvios episcop a sosit împreună cu ceilalți arhierei la rînduiala sfințirii.

Acest lucru preaminunat ce i s-a arătat lui, Cuviosul părintele nostru Isaia, l-a spus cu mulțumire preasfințitului mitropolit al cetății Kievului cea de Dumnezeu păzită. Asemenea, după sfințirea bisericii Pecersca, cea asemenea cu cerul, pe cînd se întorcea la scaunul său, a spus acea minune clerului bisericesc și poporului cel numit cu numele lui Hristos, care ieșise cu bucurie din cetatea Rostovului, întru întîmpinarea lui.

După ce a mai petrecut un an la scaunul său, povățuind bine turma lui Hristos, întorcînd pe mulți necredincioși la Dumnezeu, ridicînd multe biserici și făcînd multe minuni și-a sfîrșit viața cea vremelnică întru buna mărturisire, în anul de la zidirea lumii 7598, iar de la nașterea lui Hristos, 1090, în 15 zile ale lunii mai. Astfel cel ce a fost mai înainte chemat de sfinții îngeri la biserica cea asemenea cerului, acum de aceiași a fost mutat cu sufletul la ceruri spre veșnicie. Acolo să fie și nouă a ne muta cu rugăciunile Cuviosului părintelui nostru Isaia, prin mijlocirea Preacuratei Maicii lui Dumnezeu și cu darul Făcătorului cerului, al unuia Dumnezeu în Treime, Căruia se cuvine cinste, slavă și închinăciune, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

---

36. VIAȚA CUVIOSULUI TEODOR, UCENICUL CUVIOSULUI PAHOMIE (16 MAI)

Cînd se întinsese vestea de viața cea asemenea cu îngerii a Cuviosului și purtătorului de Dumnezeu părintele nostru Pahomie, toți credincioșii preamăreau pe Hristos Dumnezeu pentru el. Mulți din cei ce aveau dragoste mai fierbinte către Dumnezeu, se umileau cu inima, defăimau lumea și toate cele din lume și se duceau la acel cuvios părinte pentru călugărie. Între aceștia a fost și fericitul Teodor, a cărui pomenire se face astăzi.

Teodor, fiind născut din părinți creștini bogați și slăviți, ca să dobîndească pe Hristos, și-a ales de bunăvoie sărăcia, socotind toate ca niște gunoaie. Iar începutul lui spre osîrdia monahicească i-a fost astfel. Săvîrșindu-se un praznic mare în casa dreptcredincioșilor săi părinți în șase zile ale lunii ianuarie, în care zi se prăznuiește dumnezeiescul Botez al Domnului, Teodor atunci era copil de paisprezece ani. Deci, văzînd casa părinților săi împo-dobită foarte minunat pentru praznic și îndestulată cu toate bunătățile mirenești și, socotind toate acelea ca deșertăciuni, s-a umilit cu sufletul și s-a rănit cu inima, zicîndu-și în sine: "Ce folos am eu din toate acestea? Sau ce voi cîștiga eu ticălosul, dacă mă voi îndulci de aceste desfătări vremelnice ale acestei vieți, lipsindu-mă de cele veșnice? Pentru că nimeni, îndulcindu-se de cele vremelnice, nu va putea să cîștige slava cea veșnică".

Acestea socotindu-le în sine, a suspinat din adîncul inimii și la vremea mesei a intrat într-o cămară ascunsă și acolo a căzut cu fața la pămînt, rugîndu-se lui Dumnezeu cu lacrimi și zicînd: "Doamne, știutorul celor ascunse și ispititorul tainelor omenești, Tu știi că nimic nu cinstesc din cele ce sînt în lumea aceasta mai mult decît dragostea Ta. Drept aceea mă rog Ție, Stăpîne, povățuie-ște-mă spre calea Ta, ca să fac voia Ta și luminează sufletul meu, ca să Te slăvesc și să Te laud totdeauna, Domnul meu". Pe cînd el se ruga astfel, a intrat în cămara aceea maica sa; iar el s-a sculat de jos cu ochii plini de lacrimi. Maica sa, căutînd spre el și, văzînd ochii lui umflați de plîns, l-a întrebat: "Ce-ți este, fiule? Cine te-a mîhnit? Pentru ce plîngi? Și de ce te-ai despărțit de noi de la masă? Căci noi, mîhnindu-ne, te-am căutat pretutindeni ca să te veselești împreună cu noi".

Atunci el a răspuns către dînsa: "Mergi, maica mea și prînziți fără de mine, pentru că eu acum nu voi mînca". Maica sa rugîndu-l mult și silindu-l să meargă la masă, n-a ascultat-o. Și astfel în toate zilele postea pînă seara, umblînd la școală și învățînd carte. Uneori nu gusta nimic toată ziua, iar a doua zi spre seară lua puțină hrană. Doi ani n-a gustat bucate scumpe și dulci, deprinzîndu-se la înfrînarea cea desăvîrșită și pustnicească. Apoi a ieșit în taină din casa sa, lăsîndu-și părinții și bogăția lor. Deci, defăimînd slava lumii acesteia, a aflat într-o mănăstire niște monahi plăcuți lui Dumnezeu și acolo a început a viețui cu ei întru frica lui Dumnezeu. Privind la nevoințele lor pustnicești, urma vieții lor și se sîrguia după puterea sa, să placă lui Dumnezeu.

Odată, monahii, șezînd după rugăciunea cea de seară și vorbind din dumnezeiasca Scriptură, Teodor a auzit pe unul dintre dînșii vorbind despre cortul care a fost în Legea Veche și tîlcuirea despre Sfînta Sfintelor, spunînd pentru două popoare astfel: Cortul cel din afară este poporul iudeilor, iar Sfînta Sfintelor este chemarea neamurilor, care are intrarea mai tăinuită și mai slăvită; pentru că în loc de jertfele cele de dobitoace, de cădelniță, de masă și de chivotul care a avut pîinea cea de mană, de cărțile Legii și de altele, care au fost acolo și în loc de lumina cea din sfeșnic, S-a arătat nouă Dumnezeu Cuvîntul în trupul cel luat de El, S-a făcut nouă Lumina cunoștinței, pîine de viață și jertfă pentru păcatele noastre.

Monahul acela, spunînd fraților care ședeau cu el o tîlcuire ca aceasta, a zis: "Această tîlcuire am auzit-o de la Sfîntul părintele nostru Pahomie, care a adunat în Tavenisiot pe frații care nădăjduiesc spre Domnul și cred că-mi va dărui și mie Domnul iertare păcatelor mele; de vreme ce de acel drept bărbat mi-am adus aminte în ceasul acesta". Fericitul Teodor, auzind de Cuviosul Pahomie, s-a aprins cu inima și a zis: "Doamne, Dumnezeul meu, de este pe pămînt un bărbat sfînt ca acesta, învrednicește-mă ca să-l văd pe acela și să-i urmez lui în toate poruncile; ca și eu să mă mîntuiesc și să mă fac vrednic bunătăților acelora, care le-ai gătit celor ce Te iubesc pe Tine".

Aceasta grăind, plîngea, pentru că era rănit de dumnezeiasca dorire. După cîteva zile, a mers la ei unul din ucenicii lui Pahomie, cu numele Pecusie, bărbat bătrîn și îmbunătățit. Deci, pe acela l-a rugat, ca să-l ia pe el cu sine la Tevenisiot, în obștea Cuviosului părinte Pahomie. Deci, Pecusie a luat pe acel tînăr și, cînd au ajuns la mănăstire, Teodor s-a închinat Domnului, zicînd: "Bine ești cuvîntat, Doamne Dumnezeule, Cel ce Te-ai grăbit de m-ai ascultat pe mine păcătosul și ai împlinit cererea mea". Iar cînd a ajuns la ușa chiliei Sfîntului Pahomie, a început a plînge din umilința inimii și din duhovniceasca bucurie, scăldîndu-și fața cu lacrimi. Văzîndu-l Cuviosul părinte Pahomie, a zis către dînsul: "Nu plînge, fiule, că și eu, deși păcătos, sînt sluga Domnului și Părintelui cel de obște al nostru, al tuturor".

Deci, Cuviosul Pahomie, primind pe fericitul Teodor cu dragoste în mănăstirea sa și, văzînd Teodor în mănăstirea aceea mulțimea fraților ostenindu-se pentru Domnul, s-a luminat cu mintea, a luat rîvnă în sufletul său de plăcerea lui Dumnezeu și sporea spre Dumnezeu cu faptele bune. Pentru că, fiind înțelept și priceput, a cunoscut cu înlesnire calea cea adevărată a mîntuirii și a cîștigat, împreună cu smerenia, ascultarea mare și minunată. El, întărindu-se cu darul lui Dumnezeu, petrecea treaz în rugăciuni, nelenevindu-se în osteneli și suferind în postiri. Nu înceta niciodată a dori sporirea cea mai mare în faptele cele bune și în darul Domnului. Iar cînd vedea pe cineva scîrbit, îl mîngîia și orice ar fi greșit cineva, îl îndrepta cu iubire de prietenie și cu milostivire. Toate acestea văzîndu-le Cuviosul Pahomie, l-a iubit foarte mult și l-a primit în inima sa.

Maica lui Teodor, auzind despre el că se află în Tavenisiot la Cuviosul Pahomie, a luat scrisori de la episcopi prin care îi poruncea Sfîntului Pahomie să-i dea pe fiul ei. Deci, venind ea la Tavenisiot, a fost primită în casa de oaspeți din mănăstirea fecioarelor, în care pustnicea sora lui Pahomie. Apoi maica lui Teodor a venit la Sfîntul Pahomie, zicînd că dorește să vadă pe fiul său. Starețul a zis lui Teodor: "Fiule, a venit maica ta aici, voind să te vadă, și are scrisori de la episcopi către noi; deci, du-te la dînsa, mai ales pentru aceea că au scris sfinții episcopi, pe care avem datoria să-i ascultăm". Teodor răspunse: "Părinte, încredințează-mă mai întîi că nu voi da răspuns lui Dumnezeu în ziua Judecății, dacă, după începutul vieții monahicești, mă voi duce la maica mea, pe care am lăsat-o lui Dumnezeu cu toate pătimirile lumești; iar de se vor sminti frații pentru mine, de vreme ce mai înainte de darul cel nou, fiilor lui Levi din așezămîntul cel vechi le-a fost oprit să vadă pe

părinții și pe frații lor, ca să păzească îndreptările lui Dumnezeu, cu atît mai vîrtos eu, învrednicindu-mă în darul cel nou, de atît dar al sfintei rînduieli, nu mi se cade a cinsti mai mult dragostea părinților, decît dragostea lui Dumnezeu; deoarece Stăpînul nostru a zis: *Cel ce iubește pe tată sau pe maică mai mult decît pe Mine, nu este Mie vrednic*. Grăit-a lui Sfîntul Pahomie: "Fiule, de nu-ți este de folos să te duci să vezi pe maica ta, eu nu te silesc, dar fii monah desăvîrșit, lepădîndu-te de lume și de sine, pînă la sfîrșit".

Deci, înștiințîndu-se maica, că fiul ei nu voiește nicidecum, nu numai să se întoarcă acasă la dînsa, dar nici s-o vadă, a voit și ea a nu se mai întoarce la locul său, ci a viețuit în călugărie în mănăstirea de fecioare, pentru că socotea în sine: "De va voi Dumnezeu, voi vedea pe fiul meu între sfinții părinți și îmi voi dobîndi sufletul pentru dînsul". Astfel, voința către Dumnezeu cea bărbătească și statornică a monahului cel tînăr, a mîntuit nu numai sufletul său, dar și pe al maicii sale, aducînd-o pentru Dumnezeu în viața monahicească cea strîmtă și necăjită. Deci, Cuviosul Teodor se întărea cu duhul și se asemăna în toate Sfîntului Pahomie, duhovnicescul său părinte, supunîndu-se lui ca lui Dumnezeu. De multe ori părintele îl ispitea în ascultări și în răbdări, poruncindu-i să facă oarecare lucruri; și, dacă îndeplinea porunca, el îl ocăra ca și cum nu făcea bine și îi poruncea să strice acel lucru și să-l facă din nou; iar el niciodată nu s-a împotrivit părintelui întru nimic, nici a cîrtit, nici s-a mîniat, nici s-a mîhnit, ci totdeauna primea cu bucurie ceea ce i se poruncea de Cuviosul Pahomie, socotind ocările lui ca niște laude.

După cîtăva vreme, a venit la dînsul un frate după trup, cu numele Pafnutie, dorind asemenea să se facă monah. Dar, Teodor nu voia nicidecum să-l primească, deoarece el nu se lepădase desăvîrșit de omul cel vechi și pentru aceasta Pafnutie plîngea. Deci, Sfîntul Pahomie, înștiințîndu-se de aceea, a zis lui Teodor: "Bine este a slăbi de la început pe unii ca aceștia, care voiesc să intre în nevoința monahicească, că precum un pom din nou sădit, are trebuință de multă grijă și curățenie, așa și înfrînarea monahi-cească începînd, are trebuință de puțină slăbire și mîngîiere, pînă ce se va înrădăcina cu darul Domnului și se va întări cu credința". Teodor, ascultînd pe Cuviosul Pahomie, a primit pe fratele cel după trup și-l povățuia spre fapta bună. Un alt frate după duh, leneș la viață, fiind sfătuit și învățat adeseori de Cuviosul Pahomie, voia să fugă din mănăstire. Fericitul Teodor, înțelegînd aceea, s-a prefăcut că are mîhnire asupra părintelui și, ca și cum ar voi și el să fugă, a zis către fratele acela: "Știi, frate, că cuvintele acestui stareț sînt aspre și mai presus de măsură și nu știu de voi putea să rabd mai mult aici".

Fratele acela, auzind de la Teodor niște cuvinte ca acestea, s-a bucurat și i-a zis: "Oare și tu pătimești rău de la dînsul ca mine?" Grăit-a Teodor: "Pătimesc rău, dar, de vrei să fim împreună, să ne mîngîiem unul pe altul, pînă ce îl vom ispiti încă odată și, dacă de acum se va arăta bun spre noi, vom sta aici; iar dacă va fi tot rău și mînios asupra noastră, apoi vom ieși împreună din mănăstire". Ascultînd fratele acela pe Teodor, n-a plecat din mănăstire, așteptînd pînă ce vor ieși amîndoi împreună.

Deci, Teodor s-a dus și a vestit aceasta deosebit Cuviosului Pahomie și a lăudat starețul înțelegerea lui Teodor.

Apoi, chemîndu-i pe amîndoi, părintele și-a plecat spre dînșii capul și a zis: "Iertați-mă, fraților, că v-am greșit, dar și voi sînteți datori ca niște fii adevărați, să răbdați și să suferiți neputința părintelui vostru". Astfel, umilindu-se fratele acela, s-a lăsat de scopul lui cel nefolositor și de atunci s-a îndreptat.

Văzînd Cuviosul Pahomie pe fericitul Teodor sporind în fapte bune și în buna înțelegere, putînd să folosească și altora cu cuvîntul, ca un iscusit în Scriptură, i-a poruncit ca la o vreme oarecare să spună cuvîntul lui Dumnezeu spre folosul fraților; el avea atunci douăzeci de ani de la nașterea sa. Teodor, fiind supus și ascultînd porunca fără de nici o împotrivire, a stat în mijlocul soborului și a început a propovădui cuvîntul lui Dumnezeu, din dumnezeiasca Scriptură, spunînd multe lucruri folositoare, care duc spre calea mîntuirii. Deci, unii dintre bătrînii cei mai vechi, văzînd pe Teodor făcînd învățătură către dînșii, n-au voit să-l asculte, ci au început a cîrti, zicînd unul către altul: Iată, un începător ne învață pe noi și încă fiind tînăr, ne dă învățătură nouă bătrînilor; deci, să nu-l ascultăm. Atunci, sculîndu-se s-au dus din sobor la chiliile lor. După ce Cuviosul Teodor a sfîrșit propovăduirea cuvîntului lui Dumnezeu, Cuviosul Pahomie a chemat la el pe bătrînii aceia și le-a zis: "Pentru ce ați lăsat soborul și ascultarea învățăturii și v-ați dus la chiliile voastre?"

Ei au răspuns: "Pentru aceea am făcut aceasta, fiindcă ai pus pe un copil, ca învățător nouă celor bătrîni, care de mulți ani petrecem în această mănăstire". Cuviosul Pahomie, auzind niște cuvinte ca acestea, a suspinat foarte mult și le-a zis: "Sînteți nebuni și robiți de diavolul, pentru că toată fapta voastră cea bună ați pierdut-o, mîndrindu-vă cu mintea; dar voi n-ați lăsat pe Teodor fugind de dînsul, ci ați lepădat cuvîntul lui Dumnezeu și v-ați lepădat de Sfîntul Duh. Nu m-ați văzut pe mine cu cîtă luare aminte l-am ascultat și cît m-am folosit din cuvintele lui?"

Astfel, Cuviosul Pahomie cu cuvinte din destul învățînd și smerind pe acei bătrîni, le-a tămăduit vătămarea îngîmfării și a cîrtirii lor și i-a făcut să fie ascultători la învățătura cea folositoare și cu bună înțelegere a lui Teodor. După aceasta, pe fericitul Teodor l-a pus iconom al mănăstirii Tavenisioților, iar el s-a sălășluit într-o altă mănăstire mai mică și mai liniștită; lăsînd pe Teodor a-și îndrepta bine locașul cel încredințat lui.

În acel timp, episcopul cetății Panolopiei, fericitul Uar, voind să facă o mănăstire în cetatea sa, a chemat la el cu rugăminte pe Cuviosul Pahomie. Cuviosul Teodor a mers și el acolo cu părintele său, Pahomie; și, după ce s-a gătit locașul, a venit la dînșii un filosof, voind să vorbească cu marele stareț Pahomie. Dar el n-a voit să vorbească singur cu dînsul, căci a cunoscut că venise spre ispitire, ci a trimis la el pe doi ucenici ai săi, pe Cornelie și pe acest fericit Teodor. Și a zis către dînșii: "Doresc să vorbesc cu voi din Scriptură". Sfîntul Teodor zise către dînsul: "Spune,

ceea ce voiești". Filosoful a zis: "Cine nu s-a născut și a murit, cine s-a născut și n-a murit, și cine a murit și n-a putrezit?" Cuviosul Teodor i-a răspuns: "O, filosofule, nu este atît de mare întrebarea ta pe cît îți este vicleșugul, dar îți voi răspunde: Cel ce nu s-a născut și a murit este Adam, cel ce s-a născut și n-a murit este Enoh, iar cel ce a murit și n-a putrezit este femeia lui Lot, care s-a prefăcut în stîlp de sare. Însă, tu ascultă sfatul nostru cel sănătos: Părăsește-ți întrebările cele nefolositoare și întortochelile cele scolasticești și apropie-te de Hristos, Căruia Îi slujim și vei lua iertare de păcate".

El a tăcut ca un mut și s-a dus, minunîndu-se de răspunsul cel dat cu multă pricepere. După aceasta, Cuviosul Teodor a viețuit în toată vremea vieții sale cu bună plăcere lui Dumnezeu și întru toate s-a supus părintelui său pînă la sfîrșitul aceluia, slujindu-i și la boala cea trupească. Apoi, după fericitul sfîrșit al Cuviosului Pahomie, părintele său, asemenea și după sfîrșitul cel grabnic al fericitului stareț, Petronie, învățătorul lui, s-a făcut povățuitor al sfintei turme și s-a îmbogățit cu multe minuni.

Pentru acestea era slăvit și știut de preasfințitul Atanasie cel Mare al Alexandriei. Deci, folosind multora cu lucrurile și cu cuvintele, s-a dus către Domnul, fiind în adînci bătrînețe ca, împreună cu Cuviosul Pahomie, să stea înainte în cer, în ceata părinților purtători de Dumnezeu, la scaunul slavei Tatălui, al Fiului și al Sfîntului Duh, al unuia Dumnezeu în Treime, Căruia se cuvine slava în vecii vecilor. Amin.

Notă - Despre Cuviosul Teodor, sinaxarul cel mare, scrie astfel: El se numește sfințit, deoarece cînd l-a zămislit maică-sa în pîntece, a văzut în vis o stea prealuminoasă pogorîndu-se din cer spre pîntecele ei, așa că mai înainte a arătat Dumnezeu pe plăcutul său, că încă din pîntecele maicii sale a fost sfințit cu darul Sfîntului Duh. Dar de vreme ce aceasta nu se află scrisă nici la Metafrast, nici în cele grecești, nici în Mineiul cel mare și nici la prolog, de aceea nici noi n-am pus aceasta în viața lui, ci am amintit-o numai aici la sfîrșit. Însă, se pare că acea pogorîre a stelei din cer spre pîntecele maicii sale, se cuvine mai mult Sfîntului Teodor Sicheotul, care se cinstește în 22 de zile ale lunii Aprilie, precum s-a scris despre aceea în viața lui, decît acestui sfînt, Teodor, ucenicul lui Pahomie, căci pe acesta l-au numit unii sfințit.

Deci, se cuvine să înțelegem că într-acea vreme, între monahii din viața de obște a tavenisiotenilor, neavînd nimeni sfințire preoțească -, pentru aceasta este arătat în viața lui Pahomie, că el a fost mai întîi silit să primească rînduiala preoțească, pentru aceea s-a numit sfințit, ca și Cuviosul Sava, care se cinstește în cinci zile ale lunii decembrie; pentru aceasta se numește sfințit, fiindcă el a fost mai întîi hirotonit preot în lavra sa. Dar, dacă despre Sfîntul Teodor, în viața lui nu se înștiințează de a fost preot sau nu, aceasta este știut că nu sînt scrise cu de-amănuntul viețile tuturor sfinților, precum nici viața lui Iisus Hristos nu este scrisă cu de-amănuntul în Sfînta Evanghelie, pentru că se zice: *Că de s-ar fi scris una cîte una, nici în lumea aceasta n-ar fi încăput cărțile cele scrise.* Deci, este lucru cuviincios de crezut, că acest sfînt, Teodor, a fost preot și pentru aceea se numește sfințit.

37. VIAȚA FERICITEI FECIOARE MUZA
(16 MAI)

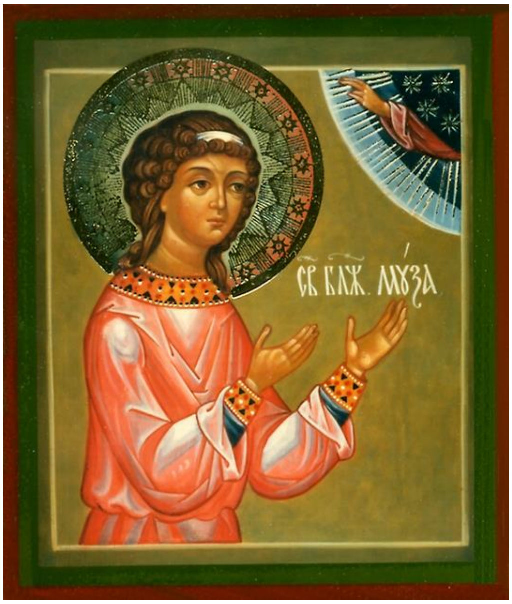

Robul lui Dumnezeu Prov - zice Sfîntul Grigorie Dialogul, Papa Romei către arhidiaconul său Petru -, mi-a spus mie despre sora lui, care se numea Muza, cum că, fiind încă pruncă, într-o noapte oarecare, i s-a arătat în vedenia visului Preasfînta Născă-toare de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria, căreia îi urmau niște fecioare de o vîrstă cu Muza. Și a întrebat Stăpîna pe Muza: "Voiești să viețuiești cu aceste fecioare și să-mi urmezi mie?" Răspuns-a aceea: "Voiesc, Doamnă!" Și i-a poruncit ei Stăpîna, ca să nu mai facă de acum nimic copilăresc sau ceva necuviincios, să se înfrîneze de rîs și de jucării, știind că la treizeci de zile, va veni și va ședea împreună cu fecioarele acelea.

Deci, prunca Muza, deșteptîndu-se, și-a schimbat obiceiul din ceasul acela și și-a lepădat toată mintea copilărească. Părinții ei minunîndu-se și întrebînd-o pe ea despre acea vedenie; ea le-a răspuns că a văzut pe Preasfînta Curată Fecioară Născătoare de Dumnezeu și a luat poruncă de la ea, de ziua în care o să se ducă și să se sălășluiască cu fecioarele cele ce îi urmau ei. Deci, sosind ziua a douăzeci și cincea, Muza a fost cuprinsă de friguri; iar la treizeci de zile s-a apropiat ceasul să meargă la cea care i s-a arătat în vedenie. Apoi, iarăși a văzut pe Preacurata Fecioară, venind la ea cu fecioarele acelea. Atunci ea a început a zice cu glas lin către Maica Domnului, care o chema: "Iată, vin Doamnă, iată, vin!" Și cu acest cuvînt și-a dat sufletul în mîinile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care, ieșind din trupul cel fecioresc, s-a sălășluit cu sfintele fecioare.

Această povestire auzind-o arhidiaconul Petru, a întrebat pe preasfințitul papă Grigorie: "Stăpîne, voiesc să știu dacă mai înainte de luarea trupurilor, sufletele

drepților pot să fie primite în cer". Sfîntul Grigorie a zis: "Aceasta nu putem s-o zicem pentru toți drepții că sînt primiți la ceruri, nici nu putem s-o lepădăm cu totul; pentru că sînt sufletele unor drepți, care se deosebesc cu oarecare locașuri în împărăția cerului". Deci, pricina aceea nu este alta, decît numai că aceia, în viața cea vremelnică, au avut o lipsă din dreptatea cea desăvîrșită. Iar sufletele drepților care au viețuit cu plăcere lui Dumnezeu pe pămînt, din închisorile trupului, îndată sînt primite în locașurile cerești. Aceasta este mai arătat decît lumina soarelui, pentru că Însuși Hristos mărturisește adevărul prin Sine, zicînd: *Unde este stîrvul, acolo se vor aduna vulturii*. Adică unde este Însuși Mîntuitorul nostru cu trupul cel luat asupră-și, acolo, fără de îndoire, se vor aduna sufletele drepților.

Și Apostolul Pavel dorea să se dezlege și să fie cu Hristos; deci, cel ce crede că Hristos este în ceruri, acela crede că și sufletul lui Pavel se află la ceruri cu Hristos. Pentru că acel Apostol arătat înștiințează că, după dezlegarea cea trupească, sufletele drepților se vor sălășlui în patria cea cerească, pentru că zice: *Știm, că de se va strica locașul trupului nostru cel pămîntesc, atunci avem de la Dumnezeu casă veșnică în ceruri, nefăcută de mînă*. Se cuvine, deci, Dumnezeului nostru slavă, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

38. SFÎNTUL APOSTOL ANDRONIC, UNUL DIN CEI ȘAPTEZECI, ȘI SFÎNTA IUNIA, AJUTĂTOAREA LUI
(17 MAI)

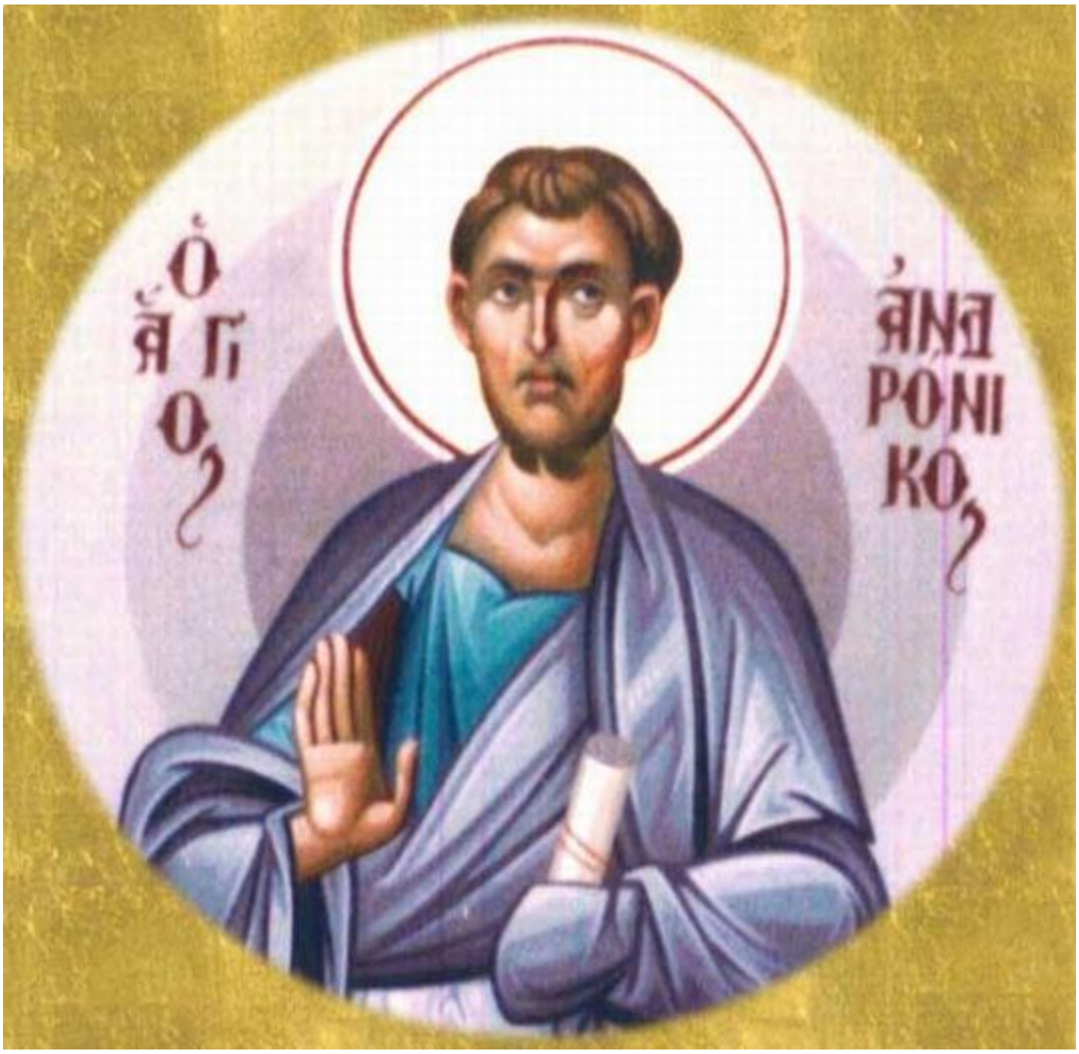

Sfîntul Apostol Andronic împreună cu Sfînta Iunia, ajutătoarea sa, a fost vestit în ceata sfinților șaptezeci de apostoli, fiindcă a crezut în Hristos, mai înainte de Sfîntul Apostol Pavel. Aceștia au fost rude ale Sfîntului Apostol Pavel, precum mărturisește singur de aceasta în epistola cea către Romani, unde zice: *Închinați-vă lui Andronic și Iuniei, rudeniile mele și împreună robiți cu mine, care sînt vestiți între apostoli și care au crezut în Hristos mai înainte de mine*.

Sfîntul Andronic a fost episcop în Panania. El însă a fost propovăduitor și învățător nu numai al unei cetăți și țări, ci și a toată lumea; pentru că, alergînd pretutindeni fără preget, a smuls din temelie înșelăciunea diavolească, propovăduind pe Hristos. Și, avînd împreună ajutătoare pe minunata Iunia și, murind cu ea pentru lume, dar viețuind numai pentru Hristos, pe mulți i-a atras la dumnezeiasca cunoștință. Ei au stricat capiștile idolești, au zidit biserici dumnezeiești, au izgonit duhurile cele necurate din oameni și au tămăduit patimile celor neputincioși. Ei au plătit datoria cea de obște a firii, ca niște oameni buni platnici și, ducîndu-se din

aceste de aici, au luat de la Domnul cununa apostoliei și a muceniciei, ca unii ce au pătimit mult de la cei necredincioși, ale căror sfinte moaște, împreună cu moaștele multor sfinți mucenici, s-au aflat în locașurile cele din Evghenia și s-au adeverit prin descoperire, precum se scrie despre aceasta în 22 zile ale lunii februarie.

39. SFÎNTUL MUCENIC SOLOHON ȘI CEI ÎMPREUNĂ CU DÎNSUL (17 MAI)

Sfîntul Mucenic Solohon a trăit pe vremea împărăției lui Maximian. El era de neam egiptean, cu credința creștin și cu rînduiala ostaș, sub comanda tribunului Campan, care avea sub el trei mii de ostași. Iar cînd Campan, cu voia împăratului, a mers cu ceata sa din Egipt la Calcedon, atunci li s-a poruncit de împărat tuturor celor mai mari peste oști, să aducă jertfe idolilor împreună cu oștile lor. Deci, Campan a poruncit ca toți ostașii să aducă jertfă idolilor. Sfîntul Solohon și cu dînsul alți doi ostași, Pamfamir și Pamfalon, au mărturisit că sînt creștini și, deci, nu pot să aducă jertfă idolilor. Ei au mărturisit că nicidecum nu se vor lepăda de Hristos și vor petrece pînă în sfîrșit în sfînta credință, chiar de ar pătimi munci cumplite.

Deci, Sfinții Mucenici Pamfamir și Pamfalon, fiind munciți cu bătăi cumplite, și-au dat sufletele în mîinile Domnului; iar Sfîntul Solohon, întărindu-se, chema cu îndrăzneală pe Hristos. Muncitorul Campan, fiind în nepricepere și, mîniindu-se foarte tare, a poruncit să-i deschidă gura mucenicului cu sabia și să-i toarne vin de cel jertfit idolilor. Atunci mucenicul, rozînd fierul cu dinții, l-a sfărîmat în două și, rupînd legăturile de pe sine, stătea înaintea muncitorului, mărind dumnezeirea lui Hristos și ocărînd îndrăcirea lui Campan. În acel moment un glas din cer a venit spre sfîntul, întărindu-l și îndemnîndu-l spre vitejeasca pătimire.

După aceasta, a muncit pe sfîntul în multe feluri, bătîndu-l fără milă, tîrîndu-l de picioare peste vîrfuri și peste pietre ascuțite, de mîna dreaptă a fost spînzurat într-o casă, de o grindă, și o piatră mare legată de piciorul stîng. Astfel a stat spînzurat de la ceasul al șaselea pînă la al noulea, îndemnîndu-l în tot chipul, să se lepede de Hristos; dar el nu s-a supus. Tăindu-se funia cu secera, sfîntul a stat pe pămînt, fiind seara tîrziu. Atunci Campan, fiind cuprins de mînie neîmblînzită, a luat o trestie ascuțită și a înfipt-o toată în urechea sfîntului. După aceasta, toți ostașii au plecat împreună cu tribunul; iar creștinii, venind, au luat pe sfînt, care slăbise foarte mult de atîtea munci, și l-au dus pe un pat în casa unei creștine văduve. Acolo, sfîntul, gustînd puțină pîine și apă, s-a întărit și a vorbit cu creștinii cei ce stăteau de față, sfătuindu-i să fie nestrămutați în credință. Apoi, căutînd spre cer și rugîndu-se, și-a dat sufletul său în mîinile lui Hristos Dumnezeul nostru, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

40. VIAȚA CUVIOSULUI EFTIMIE ATONITUL, CARE S-A NEVOIT ÎN ANUL 980
(17 MAI)

Cuviosul părintele nostru Eftimie a fost din Iviria, dintr-o cetate ce se numește Tac, fiu din părinți dreptcredincioși, slăviți și bogați. Deci, după ce tatăl său s-a lepădat de strălucirea și slava cea vremelnică și stricăcioasă a lumii acesteia, și-a ales sărăcia cea întru Hristos, făcătorul de bogăție și s-a îmbrăcat în chipul cel îngeresc al monahilor, numindu-se Ioan, și s-a dus în Constantinopol. Eftimie, fiind prea mic, a rămas împreună cu moșul lui, bărbat vestit întru slavă și fapte bune, care l-a crescut în învățătura și sfătuirea Domnului. Trecînd puțină vreme, a luat împreună cu el pe Eftimie și s-a dus în Constantinopol spre căutarea fiului său, Ioan, tatăl Cuviosului Eftimie. Aflîndu-l, l-a îndemnat cu multe cuvinte și cu lacrimi să se întoarcă în patria sa. Însă, el nu numai că nu s-a înduplecat la rugămintea tatălui său, ci căuta în tot chipul să țină cu dînsul și pe fiul său, Eftimie, care i-a pricinuit mare mîhnire.

Deci, fiindcă se făceau multe pricini între dînșii pentru aceasta, deoarece Ioan căuta să ia pe fiul lui, iar tatăl său nu-l lăsa, pentru aceasta s-a înștiințat Nichifor, împăratul de atunci, care a poruncit ca amîndoi să meargă la dînsul, aducînd împreună cu dînșii și pe Eftimie. După ce au stat înaintea lui cîte trei și a auzit pricina ce aveau pentru copil, împăratul a zis: "Să nu ia cu sila pe copil nici unul nici altul, ci să-l lase în voia lui Dumnezeu și la care va voi copilul să meargă de voia sa, la acela să meargă". Lăsînd copilul în voia lui, a alergat îndată în mîinile tatălui pe care nu l-a văzut, nici nu l-a cunoscut pînă în ceasul acela. Fapta aceasta, pe care a făcut-o copilul, a pornit spre minune și spre lacrimi pe toți cei ce se aflau acolo.

Fericitul Ioan, primind pe fiul său ca din mîna lui Dumnezeu, l-a îmbrăcat îndată în chipul monahicesc și l-a dat la dascăli ca să învețe carte. Bunul Eftimie, avînd pe lîngă istețimea minții și multă fierbințeală și sîrguință, a învățat în puțină vreme atît înțelepciunea cea din afară, cît și înțelepciunea lui Dumnezeu cea dinăuntru și s-a arătat rîu al învățăturilor Duhului. După aceasta a căzut în grea și mare boală, însă, cu sprijinul și ajutorul Preasfintei Stăpîne Născătoare de Dumnezeu, s-a făcut sănătos. Astfel sporea în fapte bune și în înțelepciune. Iar dintre multele minuni ce se povestesc despre dînsul, este nevoie să amintim una din ele, spre încredințarea celor multe.

Într-una din zile a venit la el un evreu, căutînd a-i vorbi de credință. Fericitul Eftimie nu voia nici într-un fel să vorbească cu evreul acela, zicînd: "Vorbirea cu evreii este deșartă!" Fiind îndemnat de tatăl său, cu sila s-a înduplecat a vorbi și a început cu dovezi din Scriptura cea veche să surpe cuvintele evreului, să-i astupe gura. Deci, evreul, nesuferind biruința, a îndrăznit să grăiască hule împotriva Domnului nostru Iisus Hristos. Atunci fericitul Eftimie s-a aprins de dumnezeiasca rîvnă și a zis: "Să se astupe gura care grăiește hule asupra Domnului și Dumnezeului

nostru". Și îndată evreul a rămas mut și fără de glas și a căzut la pămînt, scoțînd spume din gura lui cea hulitoare, încît zăcea cumplit în vederea tuturor; iar în cealaltă zi cu greu și-a lepădat spurcatul lui suflet. Minunea aceasta a pricinuit tuturor frică și spaimă și minunatul Eftimie s-a făcut vestit în tot Constantinopolul.

Fericitul, urînd slava oamenilor, ca potrivnică slavei lui Dumnezeu, a fugit îndată împreună cu tatăl lui, ducîndu-se la Sfîntul Munte. Întîlnind acolo pe Cuviosul Atanasie, a voit să locuiască cu dînsul în sfințita lavră. Iar dumnezeiescul cu adevărat Atanasie, văzînd cu ochiul cel străbătător al sufletului său darul Sfîntului Duh, care locuia în Eftimie, îl îndemna să ia vrednicia preoției. Deși nu voia de la început să primească, punînd înainte nevrednicia, cu toate acestea, supunîndu-se cuvintelor Cuviosului Atanasie, a fost hirotonit preot.

Atunci a adăugat nevoințe peste nevoințe și înfricoșare peste înfricoșare, îmbogățind foarte mult toate celelalte bunătăți ce le avea; pentru aceasta s-a făcut vas dumnezeiesc al Preasfîntului Duh tălmăcind toată dumnezeiasca Scriptură, în limba ivirenilor și scriind multe cărți pline de învățătură. El a zidit multe biserici și bolnițe, împodobind tot Sfîntul Munte cu sihăstrii. Ce cuvînt poate să povestească, după vrednicie, bunătatea care o avea către toți și smerenia cea neînsemnată cu care a slujit 24 de ani tatălui său, care era bolnav, și marelui Atanasie? După ce amîndoi s-au dus către Domnul, Sfîntul Eftimie a luat purtarea de grijă a Sfintei Lavre și a întreg Sfîntului Munte. Pentru că era osîrdnic și grabnic spre îndoita grijă și iconomie a sufletelor și a trupurilor fraților; iar din dumnezeiasca lui gură totdeauna izvorau rîuri de înțelepciune și de învățături pentru slava lui Dumnezeu.

Deci, după ce l-a stăpînit dorul cel desăvîrșit al liniștii, a pus egumen al lavrei pe George, rudenia lui; iar el se odihnește în veci, bineplăcînd lui Dumnezeu ziua și noaptea, neștiind nimeni de nevoințele și rodurile lui cele duhovnicești. Căci el se sîrguia să le săvîrșească în ascuns, ca să nu le știe altcineva, fără numai singur Dumnezeu, prin care s-a slăvit la arătare întru multe isprăvi ale lui, după cum ne vor arăta cele ce urmează.

Cuviosul, mergînd odată în Tesalonic, a fost primit cu multă dragoste de arhiereul locului, care era minunat în fapta bună, minunîndu-se de toate darurile cuviosului. Acolo era un evreu foarte bogat, prieten cu arhiereul, care îi făcea toată slujba și pe care arhiereul, pentru răsplătirea prieteniei lui, îl sfătuia totdeauna și îl îndemna cu multe cuvinte să creadă în Hristos, dar el nu se pleca nicidecum la aceasta. Cuviosul, cît timp a stat împreună cu arhiereul, evreul acela venea acolo după obiceiul său; și, sfătuindu-l pe el arhiereul cele despre mîntuire, el nu numai că nu se pleca, dar căuta să vorbească cu dînsul de credință, vorbind cu mare obrăznicie și defăimînd cuvîntul arhiereului ca pe un nimic.

Deci, arhiereul a rugat pe sfîntul să surpe mîndria evreului prin înțelepciunea cuvintelor sale; dar, sfîntul, fiind ucenic adevărat al lui Iisus Hristos Cel blînd și smerit, zicea că el este pămînt și cenușă și că aceasta se cuvine mai bine arhiereului,

dar nu lui. După ce arhiereul a zis iarăși, că de nu se va pleca cuvîntului lui, nu va înceta de a-l ruga pe el; deci, cu greu sfîntul s-a plecat cuvîntului lui și a surpat toate acelea, care i le-a pus înainte evreul și cu dovezi proorocești și cu mult meșteșug i-a surpat gura lui; iar iconomia cea trupească a Domnului a propovăduit-o și a încredințat-o strălucit, pentru care evreul, nesuferind rușinea ce i s-a făcut, a început să zică cuvinte hulitoare împotriva Domnului nostru Iisus Hristos.

Atunci sfîntul, căutînd la dînsul, a zis: "Pierzătorule, să se astupe gura ta, ca una ce grăiește minciună și hulă asupra Ziditorului tuturor și Stăpînului nostru Iisus Hristos!" Atunci evreul îndată a rămas mut și, căzînd la pămînt, își întorcea ochii și gura. Văzînd aceasta toți cîți se aflau acolo, evrei și creștini, s-au înspăimîntat și s-au înfricoșat foarte mult. Deci, căzînd la picioare-le cuviosului, îl rugau să-i fie milă de el și să-l tămăduiască. Atunci sfîntul, făcîndu-i-se milă, a ascultat rugăciunea lor și, pecetluindu-l cu semnul Sfintei și de viață făcătoarei Cruci, l-a tămăduit și l-a făcut sănătos după cum era mai înainte.

Atunci evreul acela spunea tuturor cu glas mare că Iisus Hristos este Dumnezeu adevărat, Ziditor al tuturor, purtător de grijă și ocîrmuitor al tuturor vietăților. Și s-a botezat cu toți ai casei sale; dar nu numai ai săi, ci și toți evreii care se aflau acolo și au văzut minunea aceasta; ba încă și alți evrei de departe au crezut în Hristos. Apoi, evreul s-a tămăduit și a adus sfîntului drept mulțumire mulți bani, dar cuviosul nu i-a primit nicidecum, ci a poruncit să-i împartă la săraci.

Într-un timp a fost mare secetă în tot Sfîntul Munte și toți părinții erau mîhniți peste măsură pentru uscăciunea cea multă; deci, îl rugau pe cuviosul să facă rugăciune către Dumnezeu pentru aceasta. Dar, cuviosul, plecîndu-se de multă silă, s-a dus în biserica proorocului Ilie, care este aproape de sfînta mitropolie a Ivirului și, rugîndu-se cu lacrimi Preaînduratului Dumnezeu și, aducîndu-i Lui jertfa cea duhovnicească și fără de sînge, îndată a început a ploua atîta ploaie, încît a săturat pămîntul, și toți au slăvit pe Dumnezeu, Cel ce slăvește pe cei ce Îl slăvesc pe El.

Monahii din Sfîntul Munte aveau un obicei foarte vechi, și anume: la praznicul cel cu totul luminos al Schimbării la Față a Mîntuitorului, se urcau pe vîrful muntelui și făceau priveghere de toată noaptea; iar a doua zi, după ce se săvîrșea dumnezeiasca Liturghie, se pogorau iarăși. Deci, cînd a sosit praznicul acesta, s-a suit și dumnezeiescul Eftimie împreună cu alți frați. Și în vremea cînd voia să se facă dumnezeiasca Liturghie, toți cu un glas rugau pe cuviosul ca el să săvîrșească dumnezeiasca Liturghie. Sfîntul, ascultînd cu multă smerită cugetare și săvîrșind dumnezeiasca Liturghie, au ajuns pînă la ecfonisul, care zice: "Cîntare de biruință cîntînd, strigînd, glas înălțînd și zicînd". Și, pe cînd frații cîntau: "Sfînt, Sfînt, Sfînt, Domnul Savaot...", deodată a strălucit peste toți o lumină nemăsurată împreună cu cutremur, încît toți ceilalți au căzut cu fața la pămînt, numai fericitul Eftimie stătea singur, arătîndu-se ca un stîlp de foc și rămînînd cu totul nemișcat; iar minunea aceasta l-a făcut pretutindeni mult mai vestit.

Pentru aceasta, după moartea arhiepiscopului Ciprului, Vasile, împăratul de atunci al grecilor, a trimis oameni cu scrisori, prin care îl ruga pe fericitul să primească purtarea de grijă a unei arhiepiscopii ca aceea. Iar cuviosul nu numai că n-a primit, dar n-a voit nici să audă despre aceasta, zicînd că el este cu totul nevrednic de o întîietate ca aceasta, de vreme ce este nevrednic să se păstorească pe sine, dar mai ales să păstorească pe alții. Astfel avea înrădăcinată în inima sa smerita cugetare, maica tuturor faptelor bune.

Dar, potrivnicul diavol, care pizmuiește și face totdeauna război cu lucrurile cele bune și plăcute lui Dumnezeu, nu putea să sufere isprăvile sfîntului, care sporeau în fiecare zi, cum și faptele lui cele plăcute lui Dumnezeu, pe care le făcea întru slava lui Hristos Dumnezeul nostru; ci de zavistie și de răutate se topea foarte mult. Pentru acestea, aflînd diavolul pe un monah oarecare, ce se arăta numai după chip monah, iar cu inima era pîngărit, necurat și vrednic locaș al său, a intrat în el și l-a înduplecat să omoare pe Cuviosul Eftimie, șoptind în urechile sale, cum a șoptit de demult Evei: "De vei ucide pe acest Eftimie, vei lua de la mine mari faceri de bine!" Astfel, ticălosul acela s-a făcut rob credincios al diavolului și părtaș la fapta uciderii.

Deci, gătindu-și cuțitul, s-a suit în munte unde era chilia cuviosului. Ucenicul sfîntului, văzînd pe acel monah că era cu totul stăpînit de diavol, avînd și cuțitul în mînă, a închis ușa chiliei și nu l-a lăsat să intre înăuntru. Atunci ucigașul, negăsind pe Cuviosul Eftimie, să-și sature turbarea care o avea asupra lui, a junghiat pe acel ucenic; și, fugind de acolo, sărind și strigînd fără rînduială, a întîlnit pe un alt ucenic al sfîntului și l-a înjunghiat și pe acela tot astfel. Apoi, mergînd puțin mai departe, a căzut pe pămînt cu fața în jos și, mărturisind toate cuvintele diavolului, și-a lepădat în chinuri pîngăritul lui suflet. Sfîntul Eftimie, cunoscînd prin darul Sfîntului Duh ce s-a întîmplat ucenicilor lui din lucrarea diavolului, s-a pogorît din munte cu sîrguință și a îmbrăcat pe ucenicul lui în chipul cel mare al monahilor și, după puțină vreme, s-a dus către Domnul.

Tot diavolul, cîinele cel fără de rușine și viclean, nu suferea nicidecum să vadă isprăvile ce le făcea sfîntul spre slava lui Dumnezeu. Pentru aceasta a îndemnat pe un grădinar, să-l junghie pe sfînt. Deci, acela, gătind cuțitul, s-a apropiat de sfînt și l-a împuns în pîntece. Dar, o, minune înfricoșată! Sfîntul a rămas nevătămat și vîrful cuțitului s-a îndoit ca ceara, iar mîna care a lovit pe Sfîntul Eftimie, s-a uscat și a rămas nemișcată. Atunci grădinarul, căzînd cu lacrimi înaintea cuviosului, a mărturisit bîntuiala diavolului și îl ruga fierbinte să dobîndească iertare și tămăduire. Sfîntul, milostivindu-se, a făcut rugăciune către Domnul pentru dînsul și i-a dăruit sănătate la suflet și la trup.

Dar ce cuvînt poate să povestească după vrednicie faptele cele bune ale acestui sfînt? Adică pătimirea, care împreună o avea cu toți: milostivirea, alinarea, nemîngîierea, liniștea, starea cea de toată noaptea, rugăciunea neîncetată, smerenia, înjosirea la toate, în mîncări și în haine, petrecerea cea aspră a trupului său, care purta

fiare grele pe dînsul și, în scurt, putem zice că era cu adevă-rat înger în trup pămîntesc și luminător în lume nerătăcit, ținînd cuvîntul vieții.

Dar, fiindcă în tot locul sînt sminteli și chiar pămîntul este loc al smintelilor, căci se întîmplă oarecare sminteli și în Sfîntul Munte; pentru aceasta, toți părinții împreună rugau pe Sfîntul Eftimie să meargă în cetatea împărătească și, cu hotărîri împărătești, să scoată din Athos sminteala și să dea locului aceluia pace desăvîrșită. Cuviosul, plecîndu-se cuvintelor lor, s-a dus în cetatea lui Constantin. Acolo l-a primit cu multă evlavie, împăratul împreună cu tot sfatul boierilor, l-au găzduit cu mare dragoste și i-au împlinit îndată cererea lui.

Cîtă vreme cuviosul a stat acolo, a încălecat într-o zi pe un catîr și se ducea cu un alt monah, într-o parte a cetății, care se numea Platia, pentru o trebuință oarecare. În cale era un cerșetor care cerea milă și pe care văzîndu-l sfîntul, s-a milostivit și se pregătea să-i dea ceva. Dar, catîrul cum a văzut pe cerșetor, s-a speriat și s-a sălbăticit și, răpind cu sila pe cuviosul, a fugit, lovind fără de rînduială cu picioarele, și n-a stat pînă ce n-a aruncat la pămînt pe sfîntul și l-a zdrobit. Deci, niște creștini trecînd pe acolo și, văzînd pe sfînt în acea stare, l-au ridicat și l-au dus la locuința unde petreceau ei. Apoi, după puține zile și-a dat sfîntul său suflet în mîinile lui Dumnezeu în 13 zile ale lunii mai. Iar la îngroparea sfintelor lui moaște s-au făcut multe tămăduiri și minuni, spre arătarea sfințeniei și îndrăznelii cuviosului către Dumnezeu și spre slava Domnului.

Apoi s-au adus sfințitele lui moaște în Sfîntul Munte și s-au pus în sfîntul locaș al cinstitului și slăvitului prooroc Înaintemer-gătorul și Botezătorului Ioan, care a fost zidit de însuși Cuviosul Eftimie, și s-a numit al Ivirului, întru slava Tatălui, a Fiului și a Sfîntului Duh, a unei dumnezeiri și împărății, Căreia I se cuvine slava, cinstea și închinăciunea, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

41. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC TEODOT AL ANCIREI ȘI A SFINTELOR ȘAPTE FECIOARE MUCENIȚE: TECUSA, ALEXANDRA, CLAUDIA, FAINIA, EUFRASIA, MATRONIA ȘI IULIA

(18 MAI)

(PĂTIMIREA ACESTORA ESTE SCRISĂ PE SCURT DE NIL MĂRTURISITORUL, CEL DE O VÎRSTĂ ȘI DINTR-O CETATE CU MUCENICUL TEODOT, CARE A FOST MARTOR OCULAR)

Îndulcindu-mă din multele faceri de bine ale Sfîntului Mucenic Teodot, mă cred dator a lăuda pătimirea lui. Nu numai cu cuvintele, dar și cu faptele sînt dator a mulțumi pentru dragostea lui. Nu sînt vrednic să-l cinstesc după vrednicie nici cu cuvintele, nici cu faptele; dar mă voi sîrgui, pe cît voi putea - socotesc că este de trebuință lucrul acesta -, ca să dau în scris viața și pătimirea lui, spre înștiințarea și folosul iubitorului de Dumnezeu; adică cum a viețuit în tinerețe și cum a ajuns la cununa muceni-cească.

Unii spun despre dînsul că de la început a avut petrecerea de obște cu toți, nedeosebită de desfătarea lucrurilor celor dulci ale acestei lumi, că a fost căsătorit după lege și că a avut cîrciumă pentru dobîndirea cîștigului celui necinstit; însă și-a înfrumusețat cu nevoința cea mai de pe urmă a muceniciei lui, viața cea mai dintîi a sa. Deci, grăiască cineva ceea ce voiește; iar eu, cel care am petrecut de la început împreună cu mucenicul, voi spune acelea pe care le-am văzut cu ochii, învrednicindu-mă de sfintele și folositoarele lui vorbe.

Mucenicul Teodot, mai înainte de a intra în muceniceasca nevoință, a făcut multe lucruri bune. La început s-a luptat împotriva poftelor trupești, deși era căsătorit după lege, a ridicat război duhovnicesc, supunîndu-și trupul duhului și împlinind cuvîntul Apostolului: *Cei ce au femei, să fie ca cei ce nu au*. El atît de mult a sporit

în fapte bune, încît și altora putea să le fie învățător al curăției și al întregii înțelepciuni. Pentru că nu se robea cu dulcea pătimire sau cu vreo poftă necurată, ci înfrînarea și postul le avea ca pe un început al tuturor bunătăților și cu acestea se înarma în război ca și cu o pavăză. El socotea omorîrea trupului că este desfătare potrivită omului creştin; iar dorirea bogățiilor o biruia cu împărțirea tuturor averilor sale la săraci. Și de mirare era în el aceasta că, prefăcîndu-și viața lui în viață de cîrciumar, făcea multă neguțătorie duhovnicească, cîștigînd lui Dumnezeu multe suflete omenești. De vreme ce, sub chipul negustorului de cîrciumă, lucra apostolește în taină ca un episcop; iar prin învățăturile și sfătuirile sale de Dumnezeu insuflate, aducea pe elini și pe iudei la Biserica lui Hristos, pe cei păcătoşi îi povățuia la pocăință. El avea și darul tămăduirii, căci, prin punerea mîinilor și prin rugăciune, tămăduia toate bolile trupești cele netămăduite între oameni; iar prin cuvîntul cel mîntuitor de suflete, vindeca rănile cele sufletești.

Pătimirea lui a fost astfel: un ighemon, cu numele Teotecn, a luat în stăpînire patria noastră, Ancira Galatiei. Acel stăpînitor era om tulburător și cumplit, care se mîngîia cu uciderea și cu vărsarea de sînge; iar faptele lui cele cu totul spurcate și pline de necurăție, nu poate să le grăiască nimeni. Acela, cerînd împăratului Dioclețian, prigonitorul Bisericii lui Hristos, stăpînirea ighemoniei, a făgăduit ca pe toți creştinii care se află în Ancira, să-i întoarcă degrabă la păgînătatea elinească.

Deci, ajungînd la hotarele Ancirei, numai la auzul venirii sale, atît de mult i-a îngrozit pe toți credincioșii, încît îndată s-au pustiit bisericile, iar locurile retrase și munții erau pline de creştini. După aceea, ighemonul acela a trimis vestitori unii după alții, care să spună poporului cumplita îngrozire și poruncă a muncitorului, prin care se poruncea ca bisericile creştinești cu altarele lor să le risipească cu totul și să le amestece cu pămîntul; iar pe toți cei ce mărturisesc numele lui Hristos, să-i prindă, să-i lege cu lanțuri, să-i arunce în temniță și să-i păzească spre muncire, iar averile lor să le jefuiască. Atunci Biserica lui Hristos a fost întocmai ca o corabie în mijlocul valurilor celor cumplite, primejduindu-se și temîndu-se de afundare. Căci, păgînii, năvălind asupra caselor creştinești, jefuiau toate, trăgeau afară pe bărbați și pe femei, pe tineri și pe fecioare îi dădeau cu nerușinare spre necurățiile acelor oameni spurcați; iar pe alții îi legau cu lanțuri și îi aruncau în temnițe.

Nu este cu putință a spune primejdiile acelea, care au fost asupra Bisericii în vremea aceea. Preoții de la bisericile Domnului fugeau, lăsînd ușile deschise și nu se afla loc unde să se ascundă cei ce fugeau de primejdie. Și, jefuindu-li-se averile, foametea se simțea mult mai grea, decît în toate muncile de pînă aici.

Deci, cei ce umblau prin pustietăți și cei ce se ascundeau prin munți și prin peșteri, nesuferind foametea, se dădeau în mîinile păgînilor, nădăjduind la vreo milă din partea lor. Dar mai grea le era suferința acelor fugari, care, mai ales, au fost crescuți în multă îmbelșugare, iar acum rodeau rădăcini din pustie și de nevoie se hrăneau cu buruieni sălbatice.

Fericitul Teodot ajuta pe acești credincioși într-acea vreme, după dumnezeieștile porunci, suferind multe osteneli și dîndu-se în primejdii. Deoarece cîrciumăria nu era precum socotesc unii despre ea, ca să strîngă aur; ci s-a prefăcut într-adins ca o cîrciumă, ca să dea fără de frică adăpost și odihnă în cîrciuma sa fraților celor izgoniți. El avea multă purtare de grijă pentru credincioșii ținuți în legăturile temnițelor; iar pe cei ce scăpau din legături, îi ascundea la sine, hrănind și ocrotind pe cei ce rătăceau prin munți și prin pustietăți. El lua în taină trupurile sfinților mucenici uciși în multe feluri, care erau aruncate spre mîncarea cîinilor, fiarelor și a păsărilor; pentru că era dată poruncă de moarte de la muncitorul, asupra celor ce ar fi voit să îngroape trupurile mucenicilor. Deci, fericitul Teodot, luînd în taină trupurile acestora, le îngropa cu cinste. Astfel era casa dreptului acestuia, cîrciumă, dar și scăpare a credincioșilor, pentru că sfîntul acesta nu era știut de păgîni că este creștin, părînd a fi cîrciumar. Dar în ascuns era tuturor de toate: acoperitor celor izgoniți, hrănitor flămînzilor, doctor bolnavilor, întăritor celor ce se îndoiau, învățător al dreptei credințe, povățuitor al vieții celei plăcute lui Dumnezeu și deșteptător spre nevoința mucenicească.

În acea vreme, Teotecn, slujitorul diavolului, a poruncit, ca toate bucatele și băuturile care se vindeau în tîrg, adică pîinea și vinul, să le spurce cu urîciunile jertfelor idolești; și aceasta o făceau pentru creștini că, deși nu voiau ei să se împărtășească din necurățiile închinătorilor de idoli, totuși, cumpărînd și mîncînd cele din jertfele idolești, se vor spurca. Deci, nu era cu putință să se aducă jertfă curată lui Dumnezeu, fiind spurcate și pîinea și vinul în toată cetatea. Acest lucru văzîndu-l fericitul Teodot, a cumpărat mai dinainte multă pîine, grîu și vin și le împărțea în taină la cei credincioși, ospătînd la sine mulți creștini. Atunci cîrciuma lui s-a făcut ca corabia lui Noe, care mîntuia lumea din potop. Precum atunci, toată lumea, înecîndu-se în ape, nu era cu putință cuiva a se mîntui afară din corabia lui Noe; tot astfel, și acum, în cetatea noastră - zice scriitorul -, nici un creștin nu putea să se păzească de spurcăciunile idolești, afară de casa lui Teodot.

Astfel, cîrciuma lui s-a prefăcut în casă primitoare de oaspeți, în biserică de rugăciune și în altar preoților lui Dumnezeu, spre aducerea și săvîrșirea celor fără de sînge dumnezeiești Taine, că toți alergau la el, ca cei din potop spre corabie. Așa era cîrciuma dreptului acesta, așa i-a fost neguțătoria și dobînda lui. Însă, acum, destul despre aceasta, să vorbim și despre alte fapte bune ale lui.

În acea vreme s-a întîmplat unui prieten al lui Teodot, cu numele Victor, să fie prins de păgîni, pentru o pricină ca aceasta: Unii din popii cei păgînești ai Artemidei l-au pîrît ighemonului, spunîndu-i că Victor ar fi hulit pe zeița lor și că Apolon a siluit pe cea de un pîntece, sora sa, Artemida, și a spurcat-o în ostrovul Delii, înaintea jertfelnicului; deci, se cade păgînilor să se rușineze de niște zei desfrînați ca aceia ai lor, care au făcut atîta fărăde-lege, de care oamenii cei înțelepți nici nu pot auzi.

Auzind ighemonul acestea, a prins pe Victor cel clevetit și l-a aruncat în temniță. La acest legat mergeau păgînii, amăgindu-l și zicîndu-i: "Supune-te

ighemonului și te vei învrednici de mare cinste, vei fi prieten al împăratului, vei cîștiga bogăție multă de la dînsul și vei petrece în palatul împărătesc. Iar de nu vei asculta pe ighemon, să știi că te așteaptă munci cumplite, casa ta va fi dărîmată, averile tale vor fi jefuite și tot neamul tău se va pierde; iar trupul tău, după acele munci cumplite și după moartea cea amară, se va arunca cîinilor spre mîncare". Acestea, și mai multe, ziceau lui Victor păgînii.

Dar, mărturisitorul dreptei credințe, Teodot, mergînd noaptea la dînsul în temniță, îl îmbărbăta, zicîndu-i: "O, Victore, să nu asculți nicidecum de acele cuvinte amăgitoare, care ți le zic ție păgînii, nici să te uiți la sfatul lor cel viclean și nici să te duci în urma lor, lăsîndu-ne pe noi; pentru că de vei face acestea, atunci vei cinsti mai mult spurcăciunea decît întreaga înțelepciune și vei iubi nedreptatea în loc de dreptate. O, prietene, nu face aceasta! Căci să știi că, pe cît aceia te momesc cu făgăduințele lor viclene, pe atît te trag într-acea arătată pierzare. Oare nu cu făgăduințe ca acestea au amăgit evreii pe Iuda vînzătorul? L-au folosit pe el cu ceva cei treizeci de arginți pe care i-a luat? Nimic altceva n-a cîștigat, decît ștreangul de sugrumare. Deci, nu te nădăjdui că vei cîștiga ceva bun de la cei răi, pentru că făgăduințele lor gătesc moarte veșnică!"

Cu astfel de cuvinte îmbărbăta dreptul Teodot pe Victor. Iar el, aducîndu-și aminte de sfătuirea sfîntului, s-a arătat viteaz în pătimiri și a răbdat cu vitejie muncile și pentru acestea era lăudat de cei ce priveau la pătimirea lui, ca un mucenic al lui Hristos. Dar, cînd s-a apropiat de sfîrșitul nevoinței sale și cînd era gata să-și ia cununa de la Hristos, a rugat pe muncitor să-l lase puțin, pînă va socoti ceva pentru sine. Atunci, îndată slujitorii au încetat de a-l munci și l-au dus în temniță, dîndu-i vreme să se gîndească. El a murit în temniță din pricina atîtor munci ce suferise, nelăsînd nici o înștiințare sau vreo adeverire despre sfîrșitul său; pentru aceasta pînă astăzi pomenirea lui este la îndoială.

Odată, fericitul Teodot s-a dus la un sat ce se numea Malor, care era departe de cetate ca la patruzeci de stadii. El auzise că acolo Sfîntul Mucenic Valent, cel ce a pătimit mai întîi în Medichina, săvîrșindu-se prin multe bătăi și prin foc, s-a aruncat în rîul ce se numea Galios. Deci, s-a dus la satul acela, însă nu a intrat în el, ci a stat mai jos, lîngă rîu, la un loc depărtat de sat ca la două stadii. Și a stat acolo pînă ce a aflat în rîu moaștele mucenicului și le-a îngropat. Întorcîndu-se de acolo, a întîmpinat pe niște frați de aceeași credință pe care, văzîndu-i, i s-a dat multă mulțumire, ca unul de obște făcător de bine al tuturor. Ei i-au mulțumit mai ales pentru o mare facere de bine, pe care le-a arătat-o lor, pe cînd aceia au risipit altarul Artemidei și s-au prins de rudeniile lor și era să se dea ighemonului spre muncire. Dar, Teodot, cu mare purtare de grijă și cu mult preț, i-a răscumpărat din legături și de la munci.

Deci, pentru aceasta închinîndu-se lui, îi mulțumeau. Sfîntul, bucurîndu-se de vederea lor, i-a rugat să prînzească cu dînsul și, găsind un loc frumos, au șezut pe iarbă verde. Locul acela era împodobit cu pomi mulți de livezi și dumbravă cu multe flori mirositoare și cîntări de păsări. Mai înainte de a prînzi ei, sfîntul a trimis pe doi

în sat, să cheme pe preot ca, venind, să le binecuvinteze masa și să prînzească împreună cu dînșii și astfel să-i îngrădească în cale cu obișnuitele rugăciuni; pentru că sfîntul avea obicei a nu prînzi, nefiind de față preotul ca să-l binecuvinteze.

Mergînd cei trimiși în sat, au văzut pe preot ieșind din biserică, după cîntarea ceasului al șaselea, dar nu l-au cunoscut că este preot. Preotul, văzîndu-i pe ei înconjurați de cîini, a alergat și, gonind cîinii, le-a urat de bine și i-a întrebat: "Creștini sînteți? Dacă sînteți creștini, veniți în casa mea, să ne veselim cu dragoste întru Hristos".

Iar ei i-au zis lui: "Creștini sîntem și creștini căutăm!" Preotul, zîmbind, a zis către sineși: "O, Frontoane - că așa se numea preotul -, cît de adevărate sînt vedeniile visului! Pentru că am văzut în noaptea aceasta doi bărbați asemenea cu voi, grăind către mine și spunîndu-mi: "Am adus comoara acestei țări! Dar, de vreme ce vă văd pe voi de asemenea cu cei văzuți în vis, spuneți-mi comoara aceea". Răspuns-au bărbații cei trimiși: "Cu adevărat, noi avem pe bărbatul cel mai scump decît toată comoara, pe fericitul Teodot, pe care, de voiești a-l vedea, arată-ne nouă mai întîi pe preotul satului acesta". Iar el a zis: "Eu sînt, cel pe care-l căutați! Deci, să mergem și să aducem pe omul lui Dumnezeu în casa mea!" Mergînd preotul cu trimișii, a văzut pe Sfîntul Teodot și l-a sărutat pe el și pe frați, rugîndu-l să vină în sat la casa lui. Sfîntul Teodot se lepăda a merge, zicînd: "Mă sîrguiesc să mă întorc în cetate, pentru că am mare nevoință și alergare pentru mîntuirea creștinilor! Deci, se cuvine să slujim fraților care sînt în primejdii și în nevoi".

Făcînd preotul rugăciune, a binecuvîntat masa și a început a prînzi. După prînz, Sfîntul Teodot, zîmbind, a zis către preot: "Cît de frumos este locul acesta pentru îngroparea sfintelor moaște". Iar preotul a grăit către dînsul: "Tu sîrguiește-te, ca să avem la acest loc moaște sfinte". Grăit-a Teodot: "O, părinte, îngrijește-te numai ca, prin ajutorul lui Dumnezeu, să zidești aici, fără zăbavă, casă de rugăciuni pentru primirea moaștelor sfinților și degrabă se vor aduce la tine moaște mucenicești". Zicînd acestea, a scos inelul din deget și l-a dat preotului, zicîndu-i: "Domnul să fie martor între mine și tine, că degrabă se vor aduce aici moaștele mucenicilor!" Aceasta însă o zicea sfîntul, proorocind mai înainte despre punerea moaștelor sale acolo; pentru că el se sîrguia să intre în nevoința mucenicească și să-și săvîrșească alergarea sa. După aceasta sfîntul a mers în cetate, la casa sa, și a aflat cele ale sale stricate ca de cutremur, fiind răsturnate de prigonitori.

În cetate erau șapte fecioare care, din tinerețe, se întăriseră în întreaga înțelepciune și în frica lui Dumnezeu. Ele se logodiseră în curățenia fecioarească cu Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Mirele cel nestricăcios și fără de moarte, dar acum îmbătrîniseră. Dintre ele, cea mai bătrînă era fericita Tecusa, mătușa lui Teodot. Pe acelea prinzîndu-le muncitorul, după ce le-a pus la foarte multe munci, n-a putut să le silească la păgînătate. Atunci le-a dat pe ele la niște tineri desfrînați spre batjocură, prihănind astfel buna credință creștină. Deci, fiind duse fecioarele spre spurcare, au suspinat din adîncul inimii și, ridicîndu-și ochii spre cer, se rugau lui Dumnezeu,

zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, cît timp am fost într-a noastră putere ca să ne păzim fecioria curată, știi cu cîtă pază și osîrdie am ferit-o pe ea neprihănită pînă astăzi; acum, acești tineri fără de rușine, au luat stăpînire asupra trupurilor noastre; deci, Tu Însuți să ne păzești curate precum voiești".

Astfel rugîndu-se sfintele fecioare cu tînguire Domnului, un tînăr mai fără de rușine, a apucat pe Sfînta Tecusa, cea mai bătrînă dintre ele, vrînd să o batjocorească. Iar ea, apucîndu-se de picioarele lui, cu lacrimi zicea către dînsul: "Fiule, ce fel de îndulcire va fi vouă de la noi? Ce fel de mîngîiere veți avea, batjocorind trupurile noastre cele obosite de bătrînețe, de postiri, de dureri și de munci, precum singuri ați văzut. Eu am acum mai mult de șaptezeci de ani, iar celelalte surori ale mele sînt ceva mai mici decît mine. De aceea, este cu totul necuviincios vouă, fiind așa de tineri, să poftiți la niște trupuri moarte, pe care îndată le veți vedea mîncate de fiare, de vreme ce ighemonul a hotărît să nu ne învrednicească pe noi nici de îngropare".

Astfel, Sfînta Tecusa, grăind cu plîngere către tineri, și-a aruncat acoperămîntul de pe capul său și-i arăta lui căruntețile sale, zicînd: "Rușinează-te, fiule, de acestea că și tu, mi se pare, ai pe maica ta, care acum mai este încă între cei vii, tot așa de bătrînă; iar de a murit, apoi adu-ți aminte de ea și lasă-ne pe noi, că vei avea plată de la Stăpînul nostru Hristos, pentru că nu este deșartă nădejdea de la El".

Tînărul acesta împreună cu ceilalți s-au umilit de niște cuvinte ca acestea ale sfintei și, încetînd din pofta lor, au început a plînge. Apoi lăsîndu-le pe ele, s-au dus, nefăcînd rău sfintelor fecioare. Auzind tiranul că fecioarele au rămas nebatjocorite, n-a poruncit să le mai supere pentru curăția lor, ci a poruncit să le facă preotese zeiței Artemida, poruncindu-le, ca în tot anul - după obiceiul elinesc -, să spele idolii în iezerul din apropiere. Deci, sosind ziua acelui praznic necurat al spălării idolilor, care în toți anii se săvîrșea cu mare dănțuire, ei au pus pe fiecare idol într-o căruță deosebită și îl trăgeau, mergînd după ei tot poporul cu dănțuire spre iezer; iar din porunca ighemonului, trăgea pe sfintele fecioare înaintea idolilor. Fiecare din fecioare era goală și pusă în căruțe deosebite, stînd astfel spre rîs și spre batjocură.

Ieșind toată cetatea la praznicul acela și la acea priveliște, se auzea glas de trîmbițe, țambale și cîntecele femeilor, care dănțuiau cu capetele descoperite și cu părul despletit; iar din pricina zgomotului poporului care juca, se cutremura pămîntul. În fruntea poporului mergea fiul cel de viperă, ighemonul Teotecn, și toți, îndreptîndu-și ochii spre fecioarele cele dezvelite, unii se prăpă-deau cu rîsul, alții se mirau de vitejia și răbdarea lor; iar altora, văzînd trupurile lor rănite de bătăi, le era milă de dînsele și plîngeau.

Astfel săvîrșindu-se prăznuirea cea necurată, Sfîntul Teodot era într-o mare grijă pentru sfintele fecioare, temîndu-se ca nu cumva vreuna din ele, slăbind întru nevoințe, să cadă de la Hristos, nădejdea sa. Deci se ruga pentru dînsele lui Dumnezeu cu dinadinsul, ca să le întărească întru pătimire; pentru aceasta, el s-a închis la rugăciune în casa unui bărbat sărac, cu numele Teoharid, care era așezată

aproape de biserica sfinților patriarhi Avraam, Isaac și Iacov, și acolo se ruga împreună cu Pahronie, ruda sa, cu Teodot cel tînăr, fiul unui prieten al său și cu alți creștini. Deci, căzînd Sfîntul Teodot cu fața în jos, zăcea la pămînt, rugîndu-se de la ceasul întîi al zilei pînă la al șaselea, cînd le-a spus femeia lui Teoharid, că corpurile sfintelor fecioare au fost înecate în iezer. Auzind o înștiințare ca aceasta, Sfîntul Teodot s-a ridicat puțin de la pămînt și, stînd în genunchi, și-a înălțat mîinile sale spre cer și, udîndu-se cu multe lacrimi, ca niște picături de ploaie, a zis: "Mulțumesc Ție, Stăpîne, că ai auzit glasul plîngerii mele și nu ai lepădat în deșert lacrimile mele!"

Apoi a întrebat pe acea femeie, în ce chip a înecat în apă pe acele fecioare și în ce loc, lîngă mal sau la mijloc. Iar ea spunea, zicînd: "Eu stăteam acolo aproape cu alte femei și am văzut cum ighemonul îndemna cu multe momeli pe sfintele fecioare ca să slujească idolilor la spălarea lor, făgăduindu-le multe daruri. Însă n-a sporit nimic, ci mai ales a rămas rușinat de Sfînta Tecusa, care l-a defăimat cu cuvinte ocărîtoare. Iar popii Artemidei și ai Atenei le dădeau lor haine albe și cununi de flori, ca să slujească cu dînșii idolilor, dar fecioarele au scuipat hainele; iar cununile acelea aruncîndu-le la pămînt, le-au călcat cu picioarele. Deci, ighemonul a poruncit, ca să lege de grumajii fecioarelor niște pietre grele și, punîndu-le în luntre, să le ducă pe ele în adînc și acolo să le înece. Astfel au fost înecate ele în acea apă ca la două stadii departe de mal".

Acestea auzindu-le sfîntul, a petrecut pînă seara, sfătuindu-se cu Polihronie și cu Teoharid, cum ar putea să scoată trupurile sfintelor fecioare din iezer și să le dea obișnuitei îngropări. După aceea, pe la apusul soarelui, a venit la dînșii un tînăr creștin, cu numele Grigorie, care le-a spus că ighemonul a pus lîngă iezer străji de ostași să păzească, ca să nu ia creștinii din iezer trupurile fecioarelor. Deci, sfîntul s-a mîhnit foarte mult că nu îi era cu înlesnire să scoată trupurile sfinte; pe de o parte, din cauza străjilor ce erau puse, iar pe de alta, din cauza greutății pietrelor care erau legate de grumajii sfintelor din care una singură era atît de grea, încît abia putea o căruță să o ducă.

Spre seară, Sfîntul Teodot a ieșit singur la biserica sfinților patriarhi, care era aproape și pe care păgînii o îngrădiseră, ca să nu intre în ea cineva dintre creștini; deci, aruncîndu-se la pămînt înaintea ei, s-a rugat mult. Apoi, sculîndu-se, s-a dus la biserica sfinților părinți; și, aflînd-o și pe aceea îngrădită de păgîni, s-a aruncat înaintea ei la rugăciune.

Auzind în spatele lui oarecare strigare și gîlceavă și, părîndu-i-se că vine cineva după dînsul, s-a sculat și s-a întors la casa lui Teoharid, unde, adormind puțin, i s-a arătat în vedenie mătușa lui, Sfînta Tecusa, zicîndu-i: "Dormi, fiule Teodote, și nu ai pentru noi nici o grijă, nici nu-ți aduci aminte de învățătura cu care te-am învățat cînd erai copil și te-am povățuit spre fapta bună mai presus de nădejdea părinților tăi. Cînd eram vie, niciodată nu m-ai defăimat, ci m-ai cinstit ca pe o maică; iar acum, după trecerea mea din această lume, m-ai uitat pe mine, deși erai dator să-mi slujești pînă în sfîrșit. Mă rog, nu lăsa trupurile noastre să stea în apă spre mîncarea peștilor,

ci sîrguiește-te îndată de le scoate pe ele, deoarece și tu, după două zile, vei intra întru nevoința pătimirii. Deci, scoală-te și mergi la iezer; însă, ferește-te de vînzător". Acestea zicîndu-le, s-a dus de la dînsul.

Sfîntul Teodot, sculîndu-se îndată din somn, a spus acea vedenie fraților, și toți cu lacrimi s-au rugat Domnului să le ajute a afla trupurile sfintelor mucenițe. Deci, fericitul Teodot, socotind într-însul vedenia, nu pricepea ce înseamnă cuvîntul acela de pe urmă, care i l-a spus lui, zicîndu-i: "Ferește-te de vînzător!" Dar lucrul acela s-a făcut cunoscut prin cuvîntul ce ne stă înainte: După ce s-a făcut ziuă, tînărul Grigorie împreună cu Teoharie, a trimis ca să se încredințeze mai bine, despre ostașii cei ce păzeau, nădăjduind că acum se vor fi dus la praznicul Artemidei, pe care păgînii îl săvîrșeau într-acea zi.

Ducîndu-se trimișii, au văzut că încă nu se duseseră ostașii și, întorcîndu-se, au spus fraților; deci, au petrecut toată ziua aceea în post și rugăciune. Iar după ce a înserat, au plecat spre iezer, fără să mănînce, luînd niște seceri ascuțite, ca, intrînd în apă, să taie funiile ce țineau pietrele legate de grumajii sfintelor. În noaptea aceea era întuneric mare. Nici luna și nici stelele nu luminau. După apusul soarelui s-a apropiat de acel loc înfricoșat, dar nimeni nu mai îndrăznea să treacă pe acolo, deoarece se vedeau multe trupuri, oase și capete tăiate; unele erau înfipte în pari ascuțiți, iar altele se tăvăleau pe pămînt. Deci, fiind cuprinși de frică, au auzit glas, zicînd: "Teodot, mergi cu curaj!"

Ei iarăși s-au îngrozit de glasul acela și s-au însemnat fiecare cu semnul Sfintei Cruci. Atunci îndată s-a arătat în văzduh, în partea dinspre răsărit, o cruce prealuminoasă, aruncînd raze de foc, pe care, văzînd-o, și-au schimbat frica în bucurie. Deci, căzînd în genunchi, s-au închinat Sfintei Cruci și s-au rugat Domnului. Apoi, sculîndu-se, au plecat în drumul lor spre iezer; dar, iarăși ascunzîndu-se vedenia crucii, s-a făcut întuneric mare, neputînd să se vadă unul pe altul. Atunci, căzînd o ploaie mare, pretutindeni se făcuse apă și noroi, așa că abia puteau călca cu picioarele; iar drumul fiind foarte alunecos, mai mare le era osteneala decît frica.

După aceea au stat iarăși la rugăciune, cerînd ajutor de la Dumnezeu la o nevoie ca aceea; și, iată că deodată, li s-a arătat lumina cea de foc, arătîndu-le pacea. Apoi Sfîntului Teodot i s-au arătat doi bărbați în haine luminoase, avînd perii capetelor și bărbile lor cărunte, grăind către dînsul: "Îndrăznește, Teodot, Domnul nostru Iisus a scris numele tău în rîndul mucenicilor, auzind rugăciunea ta cea cu lacrimi vărsată pentru aflarea trupurilor sfintelor lui mirese. Noi sîntem trimiși de dînsul în ajutorul tău și facem parte din ceata acelor sfinți părinți, la care te-ai rugat în noaptea trecută înaintea bisericii lor; deci, după ce vei merge la iezer, vei vedea întrarmat pe Sfîntul Mucenic Sosandru, îngrozind și izgonind pe ostașii ce păzesc, și nu se cade ție să aduci cu tine pe vînzătorul!"

Acestea zicîndu-le, s-au făcut nevăzuți. Sfîntul Teodot n-a socotit cine este vînzătorul care merge cu dînsul. Deci, urmînd lumina cea de foc, care li s-a arătat

lor, au venit la iezer. Atunci, deodată s-au făcut fulgere și tunete înfricoșate și a căzut ploaie mare și furtună cu vînt cumplit; iar ostașii de frică au fugit, nu numai din cauza furtunii celei mari și a tunetelor celor înfricoșate, însoțite cu fulgere și cu vărsare mare de ploaie, dar, mai ales, pentru vedenia aceea de spaimă; pentru că au văzut pe un bărbat mare înarmat, avînd zale, pavăză, coif pe cap și în mîini o suliță mare și toate acestea străluceau ca focul. Acesta era Sfîntul Mucenic Sosandru. Ostașii au fugit abia vii de o vedenie ca aceasta, fiind cuprinși de mare frică. Deci, apa iezerului, din cauza vînturilor și a furtunii, a ieșit la celălalt mal, încît s-a văzut fundul rîului și, din această pricină, se puteau vedea trupurile sfintelor mucenițe.

Deci, mergînd acolo, au tăiat cu secerile funiile de la grumajii lor și, luînd trupurile lor, le-au pus în căruțe și le-au adus la biserica sfinților patriarhi, unde le-au îngropat lîngă biserică. Numele acelor sfinte fecioare sînt acestea: Tecusa, Alexandra, Claudia, Fainia, Eufrasia, Matronia și Iulia. Aceste sfinte fecioare au pătimit în optsprezece zile ale lunii lui mai.

Făcîndu-se ziuă, a sosit știre în cetate că s-au furat trupurile fecioarelor din iezer. Atunci ighemonul, popii și ceilalți închinători de idoli, s-au umplut de mînie și oriunde vedeau vreun creștin, îl prindeau și îl aduceau la cercetare. Astfel, mulți credincioși fiind prinși, au fost rupți cu dinții ca de niște fiare.

Sfîntul Teodot, înștiințîndu-se de aceasta, voia să se dea singur în mîinile păgînilor, dar a fost oprit de frați. Iar monahul Polihronie, schimbîndu-și hainele și făcîndu-se ca un lucrător de pămînt, a mers la tîrg, vrînd cu dinadinsul să afle cele ce s-au întîmplat, dar, îndată a fost prins de niște elini și dus la ighemon, unde, bătîndu-l și făcîndu-i multe răni, l-a întrebat despre cei ce au luat trupurile sfintelor. Apoi, dacă a văzut sabia scoasă asupra capului lui, s-a îngrozit de moarte și, temîndu-se, a spus adevărul, că Teodot cîrciumarul a scos trupurile din iezer și le-a îngropat pe ele lîngă biserica patriarhilor. Deci, păgînii, îndată dezgropînd din pămînt moaștele sfintelor mucenițe, le-au ars în foc; iar pe Teodot îl căuta spre muncire. Despre toate acestea i s-a spus sfîntului chiar în seara acelei zile. Atunci sfîntul a cunoscut că Polihronie - ruda și prietenul său - este vînzătorul de care îi porunceau sfinții să se ferească. Deci, și-a pus în gînd să se dea pe el la munci pentru Dumnezeu, zicînd fraților: "Rugați-vă pentru mine lui Hristos Dumnezeul nostru, ca să mă învrednicească cununii muce-nicești".

Atunci toți s-au rugat cu dînsul în toată noaptea aceea, iar sfîntul zicea în rugăciunea sa: "Doamne Iisuse Hristoase, nădejdea celor deznădăjduiți, dă-mi putere să săvîrșesc cu bine nevoința alergării mucenicești și primește sîngele meu cel vărsat ca o jertfă ce se aduce Ție pentru cei chinuiți pentru Tine; ușurează greutatea lor și alină viforul cel cumplit al gonirii, ca în pace și liniște adîncă să petreacă cei ce cred întru Tine, Stăpîne". Făcîndu-se ziuă, sfîntul se sîrguia să iasă, ca să se ducă la muncire, dar s-a făcut plîngere mare între frați și, cuprinzîndu-l pe el, ziceau: "Mîntu-iește-te, o, Teodote, lumina cea luminoasă și dulce a Bisericii noastre pentru că, după trecerea acestor primejdii, vei moșteni cereasca lumină, iar pe tine te vor primi cetele

sfinților îngeri și ale arhanghelilor și te va străluci slava Sfîntului Duh și a Domnului nostru Iisus Hristos, Cel ce șade de-a dreapta Tatălui. De niște bunătăți ca acestea îți va fi pricinuitoare alergarea acestei nevoințe de acum. Iar nouă, celor ce rămînem în învăluire, ducerea ta de la noi, nu ne va aduce altceva, decît numai plîngere, tînguire și suspinare".

Astfel, plîngînd toți, Sfîntul Teodot pe fiecare îl îmbrățișa și-l săruta cu sărutarea cea mai de pe urmă. Și le-a poruncit ca, atunci cînd va veni preotul Fronton din satul Malos să-i aducă inelul, să-i dea aceluia moaștele lui, de vor putea să le ia în taină. Zicînd acestea, s-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci peste tot trupul și a ieșit fără temere. Mergînd el, doi din cei mai mari cetățeni cunoscuți ai lui l-au întîmpinat și, voind să arate sfîntului acea dragoste de prietenie, îi ziceau să se ascundă repede, că popii Atenei și ai Artemidei și poporul îl pîrăsc la ighemon, că pe toți creștinii îi sfătuiește să nu se închine pietrei celei nesimțitoare și lemnului, și multe alte spuse asupra lui. Iar Polihronie zicîndu-i că el a furat trupurile fecioarelor, i-a spus: "Deci, păzește-te, Teodote, pînă ce ai vreme, pentru că lucrul acesta este fără de minte, ca singur să te dai la munci". Atunci sfîntul a zis către dînșii: "Dacă îmi sînteți prieteni și voiți să-mi arătați dragostea voastră, să nu mă împie-dicați de la calea pe care am apucat, ci, mai bine, duceți-vă la judecător și spuneți celor mari, că Teodot pe care îl părăsesc popii și poporul, se află înaintea ușii". Sfîntul, zicînd aceasta către dînșii, a mers îndată și a intrat în mijlocul divanului și căuta cu fața veselă spre uneltele de muncă. Acolo era un cuptor înfocat, căldări fierbînd roate și alte multe.

Sfîntul, privind spre toate acestea, nu se înspăimînta, nici nu se tulbura cu gîndul, ci stătea vesel, arătîndu-și vitejia inimii. Ighemonul, căutînd spre dînsul, i-a zis: "Nimic din muncile ce-ți sînt puse înainte nu vei pătimi, dacă te vei pleca să aduci jertfe zeilor; pentru că vei fi liber de toate pîrile pe care toată cetatea și popii le pun asupra ta, te vei face prieten nouă și vei fi iubit de împărat și cu cinste te vei cinsti de la dînsul, dacă te vei lepăda de Iisus, pe Care Pilat, cel ce a fost mai înainte de noi, L-a răstignit în Iudeea. Deci, socotește în tine cu înțelegere, o, Teodote, că ne pari a fi om înțelept și se cuvine ca omul cel cu pricepere să le facă toate cu socoteală și cu luare aminte; depărtează-te de la toată nebunia și pe ceilalți creștini depărtează-i de la aceea și, astfel, vei stăpîni toată cetatea; pentru că te voi pune popă lui Apolo, mai marele zeu, care arată poporului daruri multe, spune mai înainte cele ce au să fie și tămăduiește bolile cu meșteșug doctoricesc. Acestuia de îi vei sluji, tu vei putea pune popi celorlalți zei prin tine se vor ridica la dregătorii mari, prin tine se vor ridica judecătorii, prin tine se va orîndui pămîntul pentru treburile poporului. Se vor adăuga ție, pe lîngă cinste, bogății multe, neamul tău va fi luminos între neamuri și, de ai trebuință acum de averi, îți voi da îndată".

Ighemonul, zicînd acestea, s-a ridicat un glas din popor, care fericea pe Teodot pentru darurile ce i se dădeau, sfătuindu-l să le ia. Dar, Sfîntul Teodot a început a răspunde astfel către ighemonul Teotecn: "Mai întîi doresc acest dar de la Domnul meu Iisus Hristos, pe care tu l-ai ocărît ca pe un om prost. Lăsați-mă să vă dau pe față rătăcirea și înșelăciunea zeilor voștri și să mărturisesc prin cuvinte scurte, Taina

întrupării și minunile Fiului lui Dumnezeu, pentru că se cade o, Teotecne, ca credința mea în Hristos s-o arăt înaintea voastră a tuturor, cu lucrul și cu cuvîntul. De faptele zeilor voștri îmi este rușine a grăi, însă, voi zice acestea spre înfruntarea voastră. Acela pe care voi îl numiți Dia și credeți că este zeu mai mare decît toți zeii, s-a întins atît spre necurata poftă de femei și de copii, cît avea început și sfîrșit toată răutatea; că Orfeu, făcă-torul vostru de stihuri, povestește că Dia a ucis pe Saturn, adevăra-tul său tată, și pe adevărata sa maică cea rea o avea femeie, din care a născut o fiică, Persefona; dar și cu aceea a păcătuit și mai avea femeie pe sora sa, Junona; precum și Apolon a spurcat pe sora sa, Artemida, în capiștea din ostrovul Delos. De asemenea și Aris se îndrăcea cu pofta desfrînării spre Venus și Ifesto spre Atina, fiind frați de sînge.

Din acestea vezi oare, ighemoane, cît este de spurcată fărădelegea zeilor voștri? Legea nu pedepsește oare pe cei ce fac unele ca acestea? Deci, voi vă lăudați cu niște zei desfrînați ca aceștia, nerușinîndu-vă a vă închina ucigătorilor de tată, amestecătorilor de sînge, preadesfrînaților, spurcătorilor de copii și vrăjitorilor; pentru că acest făcător de stihuri le-a scris despre zeii voștri, ca și cum ar lăuda lucrurile lor cele urîte. Faptele și minunile Domnului nostru Iisus Hristos sînt potrivnice lor. Ele toate sînt curate și n-au nici o prihană; pentru că sfinții prooroci au vestit mai înainte Taina întrupării, zicînd: În vremile cele mai de pe urmă se va pogorî Dumnezeu din cer către oameni și va petrece cu dînșii ca un om, făcînd semne și minuni negrăite, tămăduind bolile celor neputincioși și învrednicind pe oameni Împărăției cerului.

Iar despre întruparea Lui, despre pătimirea pentru noi, despre moartea Lui cea de voie și despre învierea din morți, aceiași sfinți prooroci au vestit mai înainte cu toată adeverirea. Martori ai întrupării Lui sînt haldeii și vrăjitorii Persiei cei preaînțelepți, care, prin măiestria arătării stelei, au cunoscut nașterea Lui cea trupească și, venind cu daruri la Dînsul, I s-au închinat ca unui Dumnezeu. Martori ai învierii Lui sînt chiar ostașii romani, cărora le-a fost încredințată paza mormîntului. Aceia au văzut sularea Domnului din mormînt, cea dumnezeiască și atotputernică, și, ducîndu-se în cetate, au vestit-o arhiereilor. Iar faptele cele de minuni ale Domnului nostru, pe care le făcea viețuind cu oamenii, cine le va spune cu de-amănuntul?

Întîi a prefăcut apa în vin, cu cinci pîini și doi pești a săturat cinci mii de oameni în pustie; pe cei bolnavi îi tămăduia cu cuvîntul, umbla pe mare ca pe uscat; de stăpînirea Lui se temea furia focului; celui orb din naștere i-a dăruit vedere; pe cei șchiopi i-a făcut să umble; cu porunca Lui au înviat morții, pe Lazăr cel mort de patru zile, l-a ridicat din mormînt cu cuvîntul și l-a întors la viață. Cu niște minuni ca acestea preaslăvite și preaminunate S-a arătat că este Dumnezeu adevărat și Atotputernic, iar nu om de rînd între oameni".

Sfîntul mucenic, mărturisind acestea cu glas mare pentru Domnul nostru Iisus Hristos, toată mulțimea poporului închinător de idoli s-a tulburat și mugea ca o mare

umflată de vînturi. Popii își smulgeau părul, își rupeau hainele de pe ei, își stricau cununile; iar poporul, mîniindu-se, striga cu răcnete necuviincioase și cîrtea contra ighemonului, zicînd: "Pe un hulitor de zei ca acesta vrednic de moarte, îl lași să grăiască multe și nu îl muncești și îl pedepsești îndată?"

Atunci ighemonul, mai mult aprinzîndu-se de mînie, a poruncit ostașilor să dezbrace hainele de pe mucenic și gol să-l spînzure la muncă și cu unghii să-i strujească trupul. Deci, singur s-a sculat de la locul său, vrînd să muncească pe sfîntul cu mîinile sale. Și se auzeau glasuri de tulburare, propovăduitorii strigînd, poporul pornindu-se cu mînie și gîlceavă și slujitorii pregătindu-se să muncească pe robul lui Hristos, luîndu-și uneltele cele de muncă în mîini; singur mucenicul era în pace și netulburat cu duhul și stătea cu liniște sufletească, ca și cum nu s-ar fi ridicat împotriva lui o tulburare ca aceea.

Deci, l-au spînzurat gol și l-au strunjit cu unghii de fier fără de milă; iar el se lumina și zîmbea cu fața, ca și cum nu ar fi fost muncit, pentru că avea pe Cel ce-l ajuta, pe Domnul nostru Iisus Hristos. Fiind astfel muncit, slujitorii se schimbau, pentru că unii ostenind, alții luau uneltele și-l munceau. Iar mucenicul era nebiruit, pătimind ca într-un trup străin, deoarece avea toată mintea sa adîncită întru Domnul. Ighemonul Teotecn, văzînd acestea, a poruncit să toarne pe rănile lui oțet tare, amestecat cu sare, și cu făclii să-i ardă coastele.

Deci, mucenicul, fiind astfel ars, a simțit putoare din arderea trupului său și pentru aceasta a început a-și întoarce nasul puțin. Acest lucru, văzîndu-l ighemonul, a alergat îndată la el, și i-a zis: "Teodote, unde este acum îndrăzneala cuvintelor tale? Pentru că te văd biruit de munci! Cu adevărat, de n-ai fi hulit pe zei și de te-ai fi închinat puterii lor, apoi n-ai fi pătimit unele ca acestea. Au nu te-am sfătuit, fiind om prost și vrăjmaș, să nu te împotrivești poruncii împăratului, care are stăpînire peste sîngele tău?"

Mucenicul i-a răspuns: "O, ighemoane, nu mă socoti că sînt biruit de munci, văzînd că-mi întorc puțin nasul de la putoarea acestui trup ars; ci poruncește slujitorilor tăi, să facă porunca mai cu silință, pentru că-i văd slabi și cu lenevire făcînd lucrul lor; iar tu caută alte munci și mai cumplite, ca să cunoști puterea Domnului meu, Care mă întărește și cu al Cărui ajutor împuternicindu-mă, nu te bag în seamă pe tine, ca pe un rob prost ce ești, nici pe împăratul tău".

Astfel grăind sfîntul, ighemonul a poruncit să-l bată cu pietre peste gură, să-i sfărîme fălcile și să-i zdrobească dinții. Sfîntul, primind această bătaie, zicea către ighemon: "Chiar și limba de mi-ai tăia-o, tot nimic nu vei spori; pentru că Dumnezeul nostru Iisus Hristos ascultă pe robii Săi, chiar cînd ei tac".

Slujitorii, ostenind de multă muncire, ighemonul a poruncit să ia pe Sfîntul Teodot, să-l închidă în temniță și să-l țină acolo pentru altă muncire. Mucenicul, fiind dus prin cetate la legăturile temniței, avînd tot trupul rănit, arăta biruința sa asupra

muncitorului și a diavolului prin însăși rănile acelea. Iar mulțimii poporului, înconjurîndu-l și uitîndu-se spre el ca la o priveliște, le arăta puterea lui Hristos, zicînd: "Vedeți toți cît de minunată și atotputernică este puterea lui Hristos, Domnul meu? Astfel le dă putere celor ce pătimesc pentru El, ca să nu simtă durerile trupești cele din bătăi. Neputința trupească o face mai tare decît focul și pe oamenii cei de neam prost îi ridică la îndrăzneală atît de mare, încît nesocotesc poruncile împăraților și îngrozirile boierilor. Tuturor, fără de fățărnicie, Stăpînul nostru le dăruiește cu nelipsire darul Său, celor de neam prost, ca și celor de neam bun; robilor, ca și celor liberi; barbarilor, ca și elinilor celor ce cred în El". Și iarăși, arătîndu-și rănile sale, zicea: "Niște jertfe ca acestea de la cei credincioși, se cuvine a se aduce lui Hristos, Dumnezeului nostru, Care a pătimit singur pentru fiecare din noi". Astfel grăind sfîntul cu glas mare către popor, a intrat în temniță și l-au închis în legături.

După ce au trecut șaisprezece zile, ighemonul Teotecn a poruncit să pregătească un divan în mijlocul cetății, la un loc mai înalt. Deci, scoțînd din temniță pe Sfîntul Mucenic Teodot, l-au pus înaintea judecății și au zis către el: "Teodot, apropie-te de noi, pentru că socotesc că, pedepsindu-te cu muncile cele mai dinainte, acum ți-ai lăsat mîndria cea de mai dinainte și te-ai făcut mai bun. Cu adevărat, fără de socoteală, singur ai adus asupra ta atîtea munci, pentru că noi nu vrem să te muncim. Deci, acum lepădîndu-ți împotrivirea ta, recunoaște stăpînirea atotputernicilor zei, ca să te învrednicești darurilor noastre, pe care ți le-au făgăduit și le făgăduim și acum, de te vei închina zeilor; iar de nu, apoi îndată vei vedea focul cel pregătit asupra ta, fiarele cele ascuțite și gurile fiarelor celor deschise spre sfîșierea ta".

Sfîntul mucenic a răspuns: "O, Teotecne, ce lucru atît de cumplit vei putea să afli asupra mea, care ar fi în stare să biruiască puterea Domnului meu, care mă întărește pe mine? Deși trupul meu, precum vezi, este foarte rănit de cele dintîi munci, însă, încearcă puterea cea nouă în mine și adaugă mădularelor mele alte feluri de munci, ca să vezi că pot să le sufăr pe toate".

Deci, ighemonul a poruncit ca iarăși să spînzure pe sfînt și să-l strujească cu unghii de fier, înnoind rănile lui cele dintîi. Iar sfîntul, fiind muncit, mărturisea cu glas mare numele lui Iisus Hristos. Apoi, luînd pe pătimitorul, îl tîrau pe hîrburi ascuțite. După aceasta, spînzurîndu-l, iarăși îl strujeau, încît nu se mai găsea loc sănătos pe trupul lui, astfel tot trupul era ca o rană; numai limba era întreagă și cu aceea slăvea și mulțumea lui Dumnezeu; iar pe muncitori și pe slujitori îi ocăra ca pe niște neputincioși. Ighemonul neștiind cum să muncească mai mult pe sfîntul, a dat contra lui sentința de moarte, astfel: "Pe Teodot, apărătorul credinței galileenilor, vrăjmașul zeilor noștri, potrivnicul poruncii împărătești și ocărîtorul meu, stăpînirea noastră poruncește, ca să fie tăiat cu sabia și trupul lui să se ardă cu foc, ca să nu se îngroape de creștini".

Deci, sfîntul, fiind dus la tăiere într-un cîmp de lîngă cetate, venea după el popor mult, bărbați și femei, vrînd să-i vadă sfîrșitul. Ajungînd sfîntul la locul cel de

moarte, s-a rugat lui Dumnezeu, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, Făcătorul cerului și al pămîntului, Cel ce nu părăsești pe cei ce nădăjduiesc spre Tine, mulțumesc că m-ai învrednicit pe mine să fiu cetățean ceresc și părtaș al împărăției Tale. Te laud că mi-ai dat putere să biruiesc pe balaurul acela și să-i sfărîm capul; însă Te rog, dă credincioşilor Tăi uşurare din scîrbele ce sînt puse asupra lor, ca cu mine să se sfîrşească gonirea ce se face de către păgîni asupra Bisericii Tale. Dă pace Bisericii Tale, izbăvind-o de muncirea diavolului". Sfîrșind rugăciunea a zis "Amin". Apoi, întorcîndu-se, a văzut pe frați plîngînd și le-a zis: "Fraților, nu plîngeți după mine, ci preamăriți pe Domnul nostru Iisus Hristos, Care mi-a dat putere a-mi săvîrși nevoința și a birui pe vrăjmaș; iar eu mă voi ruga cu îndrăzneală lui Dumnezeu pentru voi". Zicînd aceasta, și-a plecat cinstitul său cap sub sabie și, tăindu-i-se, s-a sfîrșit întru Domnul, în șapte zile ale lunii iunie.

Deci, slujitorii, aducînd lemne multe, le-au pus peste trupul mucenicului, vrînd să-l ardă după porunca tiranului. Dar, deodată, cu puterea lui Dumnezeu, s-a făcut o furtună mare și, arătîndu-se o lumină ca fulgerul, strălucea împrejurul trupului mucenicului, și nimeni nu îndrăznea să se apropie ca să aprindă lemnele. Ighemonul, înștiințîndu-se de acestea, a poruncit ostașilor să treacă la locul acela și să păzească trupul, ca să nu-l fure creștinii.

Făcîndu-și ostașii colibă de stîlpări de finic și de trestii, ședeau acolo. Fiind tîrziu - după rînduiala lui Dumnezeu - a trecut pe acolo preotul Fronton, care purta inelul mucenicului, mergînd de la satul său în cetate. El nu știa nimic de sfîrșitul Sfîntului Teodot. Asinul lui era încărcat cu vin vechi, pe care îl ducea să-l vîndă în cetate, pentru că era lucrător de vie și din aceea își hrănea casa.

Cînd s-a apropiat de acel loc unde zăcea trupul mucenicului și pe care îl păzeau ostașii, asinul s-a poticnit și a căzut. Văzînd ostașii aceasta, au alergat să-i ajute lui Fronton să-și ridice asinul, și i-au zis: "Străinule, unde mergi acum noaptea? Abate-te și dormi cu noi, că și pășune este aici pentru dobitocul tău".

Deci, preotul Fronton s-a plecat dorinței lor și a rămas la ei; iar trupul mucenicului zăcea acoperit cu găteji și fîn. Lîngă colibă era foc și bucate gătite pentru cină; deci, ostașii au chemat pe oaspete, ca să mănînce cu ei. Luînd el un vas, l-a umplut cu vin de al său și l-a dat lor să-l bea. Iar ei, gustînd, au lăudat vinul că este foarte bun, întrebîndu-l de cîți ani este. Fronton le-a răspuns: "Este de cinci ani". Bînd ei vin și neștiind că oaspetele este creștin și preot, vorbeau fără ferire, povestindu-i toate ce se întîmplaseră în zilele acelea și îi spuneau cum șapte fecioare au fost înecate, deoarece n-au vrut să spele idolii și cum Teodot cîrciumarul a scos noaptea trupurile lor din iezer și le-a îngropat. Făcîndu-se cercetare pentru aceea, el singur a venit la judecată și s-a dat la munci de bunăvoie. El a răbdat cu bărbăție muncile, ca și cum ar fi fost de aramă sau din fier. Și, iată aici trupul aceluia tăiat, pe care îl păzim după poruncă.

Ascultînd preotul vorba lor, mulțumea în sine lui Dumnezeu, că i-a dat a ști de pătimirea și de sfîrșitul Sfîntului Teodot și se gîndea în sine cum ar putea să fure acel cinstit trup. Deci, umplînd iarăși vasul cu vin, le-a dat lor, poftindu-i să bea cît vor și astfel i-a îmbătat. După ce au adormit, preotul s-a sculat și s-a apropiat de trupul Sfîntului Mucenic și, descoperindu-l, îl săruta. Apoi a scos inelul din degetul său și l-a pus în degetul mucenicului, zicînd: "O, Sfinte Teodot, mucenice al lui Hristos, împlinește ceea ce mi-ai făgăduit mie".

Deci, punînd trupul și capul aceluia pe asin în locul vinului, și, legîndu-l bine, a dat drumul dobitocului, care s-a dus în satul preotului, aducînd pe el trupul mucenicului. Iar preotul a pus iarăși gătejele și fînul la loc ca și cum ar fi trupul mucenicului și, venind la colibă, s-a culcat.

Preotul, sculîndu-se dimineața, a început a se mîhni pentru asin, zicînd: "Mi-a fugit dobitocul! Oare nu l-a furat cineva?" Și pentru aceasta ostașii se sîrguiau împreună cu el, neștiind că este furat trupul mucenicului, pentru că vedeau gătejele și fînul la locul lor. Lăsînd preotul vinul, s-a dus, prefăcîndu-se că-și caută asinul, și nu s-a mai întors, ci s-a dus de-a dreptul în satul său. Asinul, fiind povățuit de înger, a mers în acel loc unde Sfîntul Teodot a prînzit cu preotul Fronton, și a lăudat acel loc frumos, ca fiind cuviincios de primirea sfintelor moaște și sfătuia pe preot să zidească o casă de rugăciune și să aștepte moaște mucenicești.

Venind asinul acolo, stătea, nepășind nicăieri mai departe, pînă ce a sosit stăpînul său, fericitul Fronton preotul, și a luat moaștele mucenicului. Chemînd niște frați credincioși, le-a îngropat în locul acela cu cinste și după o vreme oarecare a zidit o biserică în numele Sfîntului Mucenic Teodot și întru slava lui Hristos Dumnezeul nostru. Acestea le-am scris cu toată încredințarea, eu, smeritul Nil,- adaugă scriitorul vieții acestuia -, vouă, fraților iubiți întru Domnul, ca unul ce știu viața lui și am fost împreună cu el în legăturile temniței, iar voi să le citiți cu credință și să le ascultați cu dragoste, ca să aveți parte cu Sfîntul slăvitul Mucenic Teodot și cu toți sfinții, care s-au nevoit pentru dreapta credință, întru Iisus Hristos Domnul nostru, Căruia I se cuvine slava și stăpînirea în veci, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh. Amin.

42. SFINȚII MUCENICI PETRU, DIONISIE, ANDREI, PAVEL, CRISTINA, ERACLIE, PAULIN ȘI VENEDIM (18 MAI)

În vremea prigonirii Bisericii lui Dumnezeu, cînd ostașii lui Hristos își puneau sufletele pentru Domnul lor și cînd tot pămîntul se roșea cu sîngele mucenicilor, atunci un tînăr frumos cu numele Petru, tare la trup și viteaz cu duhul în sfînta credință creștinească, a fost prins în Lampsac, cetatea Elespontului, și adus la Opidim ighemonul, spre cercetare. Deci, ighemonul l-a întrebat: "Creștin ești?" Petru a răspuns: "Sînt creștin cu adevărat". Ighemonul îi zicea: "Iată, ai înaintea ochilor poruncile nebiruiților împărați; deci, jertfește marii zeițe Venera". Tînărul răspunse: "Ighemoane, mă minunez, că voiești a mă îndemna să mă închin unei femei spurcate

și desfrînate, care a făcut atîtea fapte urîte, încît îmi este rușine a le pomeni. Oare, voi, nu pedepsiți pe cei ce îndrăznesc să facă astfel de desfrînări, pe care le-a făcut zeița voastră? Dacă voi o numiți desfrînată, apoi cum să mă închin și să-i aduc jertfă ei, fiind atît de spurcată și desfrînată. Mie mi se cade să mă închin lui Dumnezeu Cel viu și adevărat, împăratul tuturor veacurilor, lui Hristos Domnul meu. Lui să-I aduc jertfă de rugăciune, de umilință și de laudă".

Ighemonul, auzind acestea, a poruncit să-l întindă pe roată, să-i muncească trupul cu lemne și cu fiare și să-i sfărîme oasele. Robul lui Dumnezeu, cu cît era muncit mai mult, cu atît se arăta mai tare și viteaz în puterea lui Hristos, Care îl întărea. El rîdea de nebunia ighemonului și, ridicîndu-și ochii spre cer, zicea: "Mulțumescu-Ți, Doamne Iisuse Hristoase, Cel ce mi-ai dat atîta tărie și răbdare! Învrednicește-mă încă pînă la sfîrșit să biruiesc puterea vrăjmașului cel păgîn". După aceasta, ighemonul, văzînd că cu muncile nu poate să biruiască pe acel viteaz tînăr creștin - pe Sfîntul Petru -, a poruncit să-i taie capul cu sabia.

În acea vreme, un oarecare Dionisie, bărbat creștin, a fost prins și ținut legat în temniță. Ighemonul, voind să se ducă din Lampsac în Troada, care se învecina cu Elespontul, i-au adus doi ostași cu numele Andrei și Pavel, cu credința creștini și de neam din Mesopotamia. Pe aceștia i-au prins păgînii și împreună cu ei a fost adus și un oarecare Nicomah, care striga neîncetat și zicea: "Sînt creștin".

Ighemonul, văzînd pe Nicomah mărturisind că este creștin, a întrebat pe Andrei și pe Pavel: "Voi ce ziceți că sînteți?" Ei au răspuns: "Și noi tot creștini sîntem". Ighemonul a zis către Nicomah: "Jerfește zeilor, după porunca împăratului!" Nicomah răspunse: "Nu știi că creștinii nu aduc jertfe idolilor?" Atunci ighemonul a poruncit să-l dezbrace, să-l spînzure la muncire și să-i chinuiască trupul, strujindu-l cu unghii de fier. Nicomah, fiind muncit astfel, cînd era aproape de sfîrșitul său și voia să cîștige cununa pe care o avea ca și în mîinile sale, deodată a pierdut-o. Pentru că, schimbîndu-se din mărturisirea cea bună, s-a lepădat de Hristos și a strigat, zicînd: "Eu niciodată n-am fost creștin; deci, sînt gata a jertfi zeilor". Atunci, îndată a încetat a-l munci și l-au scos de la muncire. Dar, cînd ticălosul călcător de lege a adus jertfă idolilor și s-a închinat lor, îndată a căzut asupra lui diavolul și l-a trîntit la pămînt. Astfel se îndrăcea, mușcîndu-și limba cu dinții și curgîndu-i spume de sînge, pînă ce cu greu și-a lepădat ticălosul său suflet!

Pe cînd se întîmpla aceasta, o creștină oarecare, fecioară de 16 ani, cu numele Cristina, a strigat din popor către cel ce se îndrăcea, zicînd: "O, ticălosule și pierdutule, pentru ce ți-ai dobîndit munca cea veșnică și nespusă pentru un scurt timp?"

Ighemonul, auzind aceasta, a poruncit să prindă îndată pe acea fecioară și s-o aducă la el. Apoi a întrebat-o: "Ești creștină?" Fecioara răspunse: "Sînt creștină și plîng pentru pierderea acelui om ticălos, care n-a răbdat muncile cele de puțină vreme, ca astfel să poată cîștiga odihna cea veșnică". Ighemonul a grăit către dînsa:

"El, jertfind zeilor, și-a cîștigat acum odihna, pentru ca voi, creștinii, să nu rîdeți de dînsul. De aceea, Atena și Venera cea mare au voit de l-au răpit de aici; deci, voiesc ca să aduci și tu jertfă zeilor acestora, ca să nu fii batjocorită cu rușine și arsă de vie în foc". Sfînta răspunse: "Dumnezeul meu este mai mare decît tine! De aceea, nu mă tem de îngrozirile tale, pentru că nădăjdu-iesc spre Dînsul că mă va apăra și-mi va da răbdare în toate".

Atunci ighemonul a poruncit s-o dea la doi tineri desfrînați, ca s-o batjocorească și s-o spurce; iar pe Andrei și pe Pavel a poruncit să-i arunce în temniță unde era și Dionisie. Deci, tinerii cei fără de rușine, luînd pe curata și sfînta fecioară a lui Dumnezeu, au dus-o cu bucurie la locuința lor, voind să-și săvîrșească pofta. Dar, cînd au dus-o în casa lor, îndată s-a stins în trupurile lor focul cel firesc al desfrînării și au murit mădularele cele de poftă; și, astfel silindu-se pînă la miezul nopții s-o batjocorească, n-au putut. La miezul nopții s-a arătat lîngă fecioară un tînăr prealuminos și deodată toată casa s-a umplut de o lumină negrăită.

Tinerii, văzînd acea lumină, de frică au căzut ca morți și, abia venindu-și în simțiri, s-au plecat la picioarele sfintei și stăruiau să se roage lui Dumnezeu pentru dînșii, ca să nu-i ajungă vreun rău. Ea, ridicîndu-i, le-a zis: "Nu vă temeți! Dar să știți că tînărul pe care l-ați văzut, este sfîntul înger, care a fost trimis de Hristos Dumnezeul meu la mine, spre păzirea fecioriei mele, fiind gata ca îndată să omoare pe toți, care vor îndrăzni a se atinge de mine". Și astfel, sfînta fecioară a rămas curată, păzindu-se de Dumnezeu.

A doua zi, tot poporul cetății, fiind îndemnat de popii păgînești, s-a dus la ighemon și a cerut să-i dea în mîinile lor pe creștinii cei ținuți în temniță. Ighemonul, scoțînd pe cei legați, pe Dionisie, Andrei și Pavel le-a zis: "Vi se cade să aduceți jertfă marii zeițe Atena". Sfinții au răspuns: "Nici pe Atena, nici pe oricare alt diavol cinstit de voi nu-l știm, nici n-am cinstit vreodată pe alt Dumnezeu, afară de Dumnezeul nostru, Iisus Hristos". Auzind poporul aceste cuvinte ale sfinților mucenici, a zis către ighemon: "Să-i dea pe ei în mîinile lor, că hulesc pe zeii lor. Deci, ighemonul a poruncit mai întîi să-i bată pe mucenici și după aceea să-i dea poporului.

Poporul, legînd cu funii de picioare pe sfinți, i-a tîrît cu mult zgomot pînă la cetate, ca acolo să-i omoare cu pietre. Pe cînd îi ucidea pe sfinții mucenici, Sfînta fecioară Cristina, înștiințîndu-se, a alergat la acel loc, strigînd, plîngînd și căzînd peste sfinții ce se ucideau, zicea: "Să mor și eu cu voi pe pămînt, ca împreună să viețuim în cer". Și s-a adus la cunoștință ighemonului, că fecioara care a fost dată spre batjocură, a fost izbăvită din mîinile des-frînaților de un tînăr luminos; deci, scăpînd, a căzut pe trupurile creștinilor ce s-au omorît.

Atunci ighemonul a poruncit s-o tragă la o parte și s-o omoare cu sabia. Astfel, acești sfinți mucenici, luptîndu-se împreună contra diavolului, a lumii și a lui Opidim ighemonul, s-au învrednicit a fi biruitori cu ajutorul lui Hristos. Au fost omorîți

atunci: Sfîntul Petru cu felurite munci; Sfinții Dionisie, Andrei și Pavel, cu pietre; iar Sfînta fecioară Cristina, cu sabia. Acestea s-au făcut în Lampsac, pe vremea împărăției lui Deciu.

Sfinții Mucenici Eraclie, Paulin și Venedim erau cetățeni ai Atenei și acolo au propovăduit cu multă îndrăzneală pe Hristos, îndemnînd pe toți păgînii să se depărteze de la deșarta slujire de idoli și să se boteze în numele Tatălui, al Fiului și al Sfîntului Duh. Pentru aceea i-a prins și i-a dat stăpînitorului Atenei. Și, cercetîndu-i, au mărturisit pe adevăratul Dumnezeu, Făcătorul a toată făptura; iar pe idoli i-au numit pietre nesimțite, lemne și lucruri făcute de mîini omenești. Deci, au fost munciți cu multe feluri de munci; iar mai pe urmă, fiind aruncați într-un cuptor, s-au sfîrșit și au luat cununile cele nestricăcioase de la Hristos Dumnezeul nostru, Căruia I se cuvine slava în veci. Amin.

43. SFÎNTUL SFINȚIT MUCENIC PATRICHIE, EPISCOPUL PRUSIEI, CU CEI TREI NEPOȚI: ACACHIE, MENANDRU ȘI POLIEN (19 MAI)

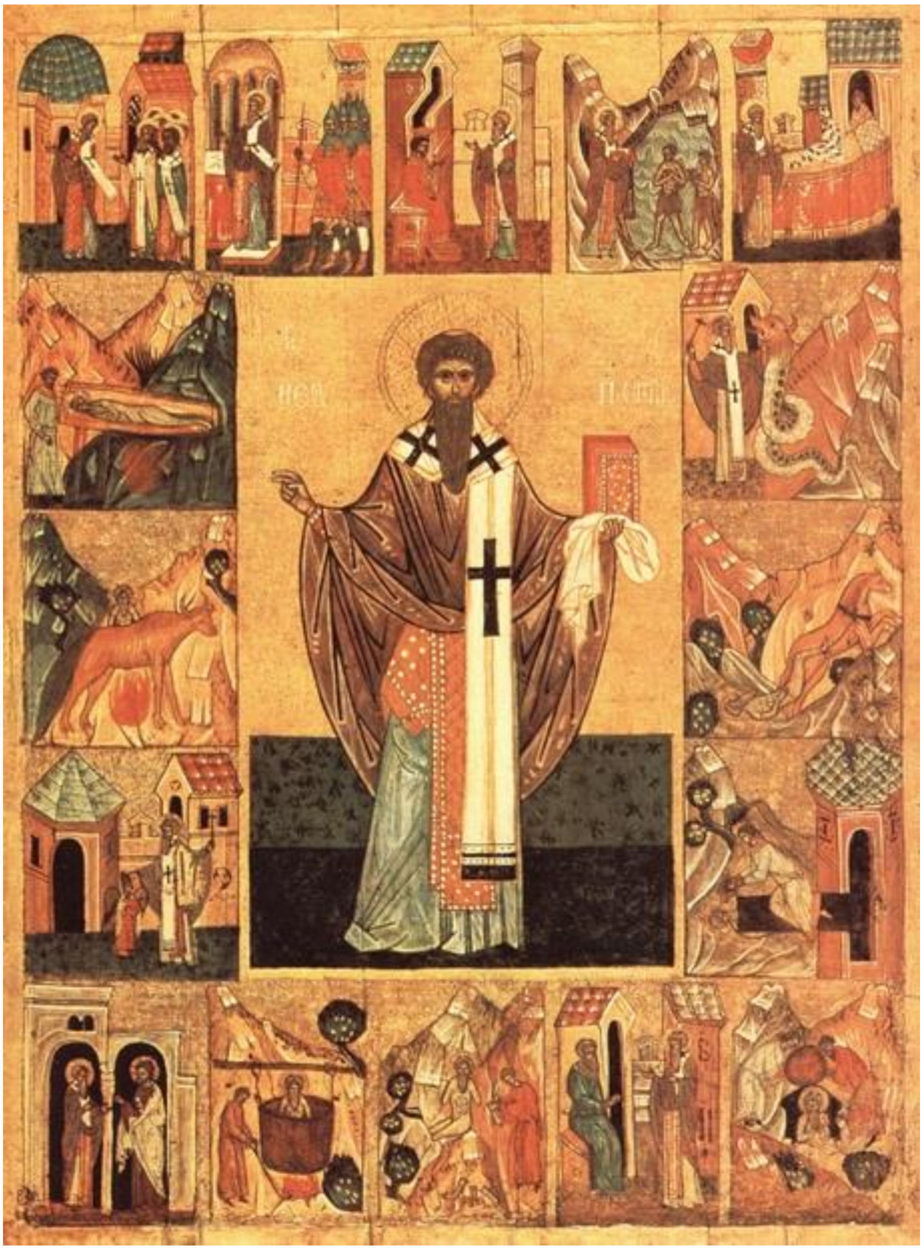

Scaunul Sfîntului episcop Patrichie a fost cetatea Prusiei din țara Bitiniei. Acolo a propovăduit credința în Hristos, certînd rătăcirea elinească și întorcînd pe mulți de la închinarea idolilor la Hristos Dumnezeu. De aceea a fost prins de păgîni, împreună cu cei trei preoți: Acachie, Menandru și Polien. Ei au fost aduși spre cercetare la Iulie, ighemonul Bitiniei, slujitorul cel mai osîrdnic al dracilor. Mergînd el la apele cele calde, a poruncit să lege cu lanțuri de fier pe episcopul creștin și pe preoții lui și să-i aducă după sine. Ajungînd la apele cele calde și, scăldîndu-se pentru sănătate, a adus jertfe spurcatului zeu Asclipie și urîtei zeițe Sotirei. Șezînd apoi la judecată și, punînd de față pe arhiereul Patrichie cu preoții săi, a zis către ei: "O, nebunule, vezi cît este de mare puterea zeilor noștri, cel ce te-ai alipit la basmele cele

deșarte și chemi pe Hristos? Vezi ce fel de lucrare de tămăduire a dat acestora spre sănătatea noastră? Dar mai întîi să cunoști ce fel este puterea tatălui nostru, Asclipie, ce fel este darul, căruia și tu - de voiești să scapi din legături și munci și să petreci cu pace în patria ta - să-i cazi înainte cu smerenie, cu rugăminte și cu jertfe".

Sfîntul Patrichie a răspuns: "O, cît de multe răutăți ai spus în puține cuvinte, ighemoane". Atunci ighemonul a zis cu mînie: "Ticălosule, ce fel de răutăți grăiesc eu, de care mă cerți pe mine? Ești dator a mărturisi că sînt adevărate, fără de înșelăciune și vicleșug toate lucrurile care se văd cu ochii. Oare nu vezi cu ochii tămăduirile ce se fac din aceste ape calde, cu puterea zeilor noștri atotputernici?" Grăit-a Sfîntul Patrichie: "Luminate ighemoane, pentru începătura, curgerea și călcarea acestor ape, de dorești să știi adevărul, eu îți voi spune, dacă voiești să mă asculți cu blîndețe".

Zis-a ighemonul: "Deși nu aștept de la tine altceva, decît numai basme împodobite cu cuvinte, însă grăiește, ca să aud ce ai să spui". Grăit-a sfîntul: "Nu am să spun basme, ci adevărul". Zis-a ighemonul: "Deci, care este începutul acestor ape calde? Vei zice că nu este puterea zeilor noștri?" Iar sfîntul a grăit: "Sînt creștin și tot cel ce mărturisește această sfințenie a creștinătății și se închină adevăratului Dumnezeu al tuturor, are mintea plină de înțelepciunea dumnezeieștilor taine; deci, și eu, măcar că sînt om păcătos, însă, mărturisindu-mă, voi fi rob al lui Hristos. Adevărul acestei ape știu a-l arăta". Zis-a ighemonul: "Dar cine va fi acela atît de îndrăzneț și nesocotit, care s-ar crede că este mai înțelept decît filosofii?"

Grăit-a sfîntul: "Înțelepciunea acestei lumi este nebunie la Dumnezeu, pentru că este scris: Cel ce prinde pe cei înțelepți întru viclenia lor este Domnul nostru Iisus Hristos Care, mulțumind Tatălui Său, zice: "Mărturisescu-mă Ție, Părinte, Doamne al cerului și al pămîntului, că ai ascuns acestea de cei înțelepți și pricepuți și le-ai descoperit pruncilor". Și iarăși Apostolul zice: "N-au cunoscut adevărul că, dacă l-ar fi cunoscut, n-ar fi răstignit pe Domnul slavei". Zis-a ighemonul către el: "Mari lucruri grăiești, dar neîn-țelese; însă, spune-mi cu a cui putere și rînduială curg aceste ape calde și cu a cui putere fierb cu atîta căldură? Eu, cu adevărat, o socotesc faptă a purtării de grijă a zeilor noștri, care au voit cu un chip ca acesta, să ajute sănătății omenești".

La acestea răspunzînd Patrichie, arhiereul lui Hristos, a zis către ighemon: "Mai înainte de a începe a grăi, poruncește, ighemoane, să se ridice îngrădirea aceasta ca, astfel, toți să poată asculta cuvintele mele". Poruncind ighemonul, s-a luat acea îngrădire și a umplut poporul locul acela împrejur. Deci, sfîntul a început a grăi cu glas mare, așa: "Focul și apa le-au făcut din nimic același Făcător, Care a făcut neamul omenesc prin Fiul Său cel unul născut, Atotputernicul și veșnicul Dumnezeu. Deci, din foc cu Cuvîntul a făcut lumina, soarele și pe ceilalți luminători și i-a rînduit astfel: pe unul să strălucească noaptea, iar pe altul să lumineze ziua; pentru că pînă acolo a întins puterea Lui cea atotputernică peste toată zidirea, pînă unde a voit. Din ape a alcătuit tăria cerului și pe aceleași ape a întemeiat pămîntul; iar cu purtarea Sa

de grijă cea mai înainte știutoare, le-a rînduit pe toate acestea în cer și pe pămînt, fără de care nu era cu putință să viețuiască omul, pe care îndată voia să-l zidească. Știind mai înainte că oamenii cei zidiți de El, vor mînia pe Atotputernicul Dumnezeu, Ziditorul lor și, deci, lepădînd cinstirea cea adevărată a lui Dumnezeu, își vor face idoli fără de suflet și se vor închina lor, de aceea două locuri au gătit la care vor să se mute oamenii după această viață pămîntească. Locul cel dintîi l-a numit cu lumina cea veșnică, l-a umplut de bogate și negrăite bunătăți; iar pe celălalt loc, l-a umplut cu întunericul cel neluminat, cu focul cel nestins și cu muncile cele veșnice.

Locul cel luminos va fi locuit de acei care ascultă poruncile Lui și se sîrguiesc a-I plăcea Lui, iar în cel întunecos să se arunce acei care, prin viața lor cea rea, supără pe Făcătorul lor, pentru care vor dobîndi muncile cele veșnice. Deci, cei ce vor fi în locul cel luminos, vor viețui în bucurie neîncetată și fără de sfîrșit cu viață fără de moarte; iar cei din locul cel întunecos se vor munci neîncetat în veacul cel nesfîrșit. Ziditorul, despărțind focul de apă și lumina de întuneric, precum le-a zidit pe fiecare din ele deosebi, tot astfel și pe fiecare le-a așezat deosebit la locul său. Însă, foc și apă este atît deasupra tăriei cerului, cît și dedesuptul pămîntului. Deci, apa care se vede pe pămînt, adunată în adunările sale, s-a numit mare; iar cea de sub pămînt se numește adînc, din care se trimite apă din sînurile pămîntului spre trebuința oamenilor și a vietăților celor ce trăiesc pe pămînt, ca prin niște tuburi purtătoare de ape.

Acea apă, ieșind deasupra pămîntului, se face izvoare sau puțuri sau pîraie; deci, din acele ape, dacă vreunele se apropie cu curgerea lor de focul cel de sub pămînt, acelea, încălzindu-se de fierbințeala focului, izvorăsc ape calde; iar cele ce își au curgerea departe de foc, acelea firește sînt reci. În acest chip sînt ape calde, deoarece se apropie de focul cel de sub pămînt în curgerea lor. În oarecare locuri adînci sînt mai reci, încît se îngheață ca gheața, de vreme ce sînt mai depărtate de foc. Deci, focul cel de sub pămînt este rînduit spre muncirea sufletelor păgînilor; iar apa cea mai dedesubt, care este rece ca gheața, se numește tartar. Acolo zeii voștri și închinătorii lor primesc munca, care nu se sfîrșește niciodată, precum au scris oarecare dintr-ai voștri făcători de stihuri, zicînd: marginile pămîntului și ale mării nu sînt nimic altceva, decît numai hotarele cele mai de pe urmă ale acelora la care Iapet și Saturn - acesta este numele zeilor voștri - nu sînt mîngîiați nici de strălucirea luminii soarelui, nici de răcorirea vîntului; adică, zeii voștri, fiind în întuneric și în tartar, nu-i luminează, nici nu-i încălzește lumina soarelui și, fiind în foc, vîntul nu-i răcorește. Tartarul este sub pămînt, cu atît mai adînc decît alte adîncuri, cu cît cerul este deasupra pămîntului mai înalt decît toate înălțimile. Cum că focul cel de sub pămînt este gătit pentru cei necurați, să te încredințezi chiar din acel foc, care iese din pămînt în Sițelia".

Ighemonul, auzind aceste cuvinte ale sfîntului, a întrebat: "Dar, oare Hristos al vostru este ziditor al tuturor lucrurilor celor grăite de tine?" Sfîntul Patrichie a răspuns: "Cu adevărat Hristos este Ziditorul a toată făptura, iar nu altul, căci este scris: *Toate printr-Însul s-au făcut și fără de Dînsul nimic nu s-a făcut, din ce s-a*

făcut. Și iarăși: Zeii păgînilor sînt diavoli; iar Domnul a făcut cerurile". Atunci, ighemonul a întrebat a doua oară: "Pe Hristos Îl socotești că este ziditor al cerului?" Sfîntul a răspuns: "Pe Hristos Îl cred, după ceea ce este scris: Că voi vedea cerurile, lucrul degetelor tale, luna și stele pe care Tu le-ai întemeiat".

Zis-a ighemonul: "Deci, de te voi arunca pe tine în aceste ape fierbinți, al căror Făcător zici că este Hristos, iar nu zeii noștri, oare te va păzi pe tine Hristos nevătămat de fierbințeala acestora?" Răspuns-a sfîntul: "Știu puterea Hristosului meu, că poate, de va voi, să mă păzească întreg și nevătămat de apele acestea, iar eu aș vrea, ca prin apele acestea, să mă dezleg din această viață vremelnică și să viețuiesc cu Hristos în veci. Însă, nu voia mea, ci voia Lui cea sfîntă să se săvîrșească, fără de care nici un fir de păr nu cade din capul omului și nici o pasăre nu se va prinde în laț. Deci, să știe cu adevărat, că toți cei ce ascultă acum cuvintele mele și cei care se închină cu tine pietrei cele nesimțitoare, ca unui Dumnezeu, îi așteaptă veșnica muncă în focul cel nestins de sub pămînt și în tartarul cel mai dedesubt".

Ighemonul Iulie, auzind unele ca acestea, s-a pornit spre mînie și îndată a poruncit ca pe sfînt să-l arunce gol, chiar în locul acela de unde ieșea apă, care clocotea de fierbințeală. Iar sfîntul, fiind aruncat, a strigat, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, ajută robului Tău!" Cînd l-au aruncat și a căzut în apă, picăturile de apă care au sărit din acel izvor erau mai fierbinți decît scînteile focului și, ajungînd pe cei ce stăteau împrejur, i-a vătămat cu arderea cea mare. Iar Sfîntul Patrichie ședea în apele acelea ca într-o răcoreală fără vătămare, dănțuind și lăudînd pe Hristos Dumnezeu. Pentru aceasta, ighemonul, aprinzîndu-se de mai multă mînie, a poruncit ostașilor să scoată pe sfînt din apă și să-i taie capul cu toporul, asemenea și preoților lui.

Deci, fiind adus la locul cel de tăiere, mărturisitorul și mucenicul lui Hristos și-a ridicat mîinile spre cer și a zis: "Dumnezeule, Împărate și Stăpîne al tuturor, Cel ce ții cu puterea Ta toată făptura cea văzută și nevăzută, ascultătorule al tuturor celor ce te cheamă cu adevărat, care și aceste ape calde, spre mîntuirea drepților și spre pedeapsa păgînilor le-ai zidit, stai acum mie de față, care mor întru mărturisirea credinței Tale". Apoi, sfîrșindu-și rugăciunea, și-a plecat sfîntul său cap spre tăiere, și astfel s-a sfîrșit prin secure. Împreună cu el au fost tăiați și cei trei preoți ai lui: Acachie, Menandru și Polien și toți împreună au stat înaintea lui Hristos Dumnezeu, întru slava sfinților. Deci, Sfîntul Patrichie a fost ucis împreună cu slujitorii săi, în nouăsprezece zile ale lunii mai, luînd cununa cea de cinste a biruinței de la Iisus Hristos Domnul nostru, Căruia împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, se cuvine cinste, slavă și închinăciune, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

44. VIAȚA ȘI PĂTIMIREA SFÎNTULUI ȘI MARELUI MUCENIC TALALEU

(20 MAI)

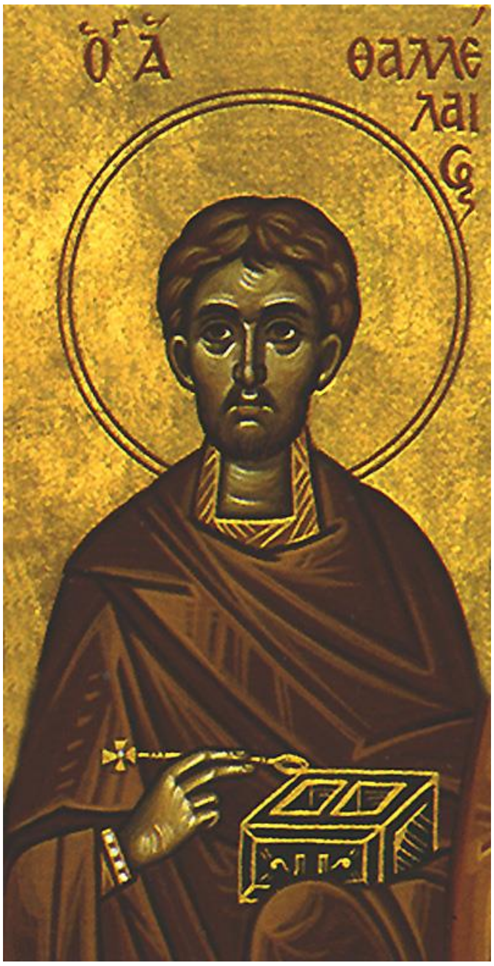

Talaleu, acest mare mucenic al lui Hristos, era din părțile Feniciei, dintr-un sat ce se numește Libanon Dasos. El era de neam strălucit, fiind fiul lui Veruke, arhiereul creștinilor. Deci, crescînd în învățătura și sfătuirea Domnului, a învățat sfintele și dumnezeieștile Scripturi; iar după ce a ajuns în vîrstă, a dorit să învețe meșteșugul doctoricesc ca, prin acest meșteșug, să fie mai de folos oamenilor, decît prin toate celelalte meșteșuguri. Aflînd un doctor iscusit și cinstitor de Dumnezeu, în scurt timp a învățat desăvîrșit, fiindcă era isteț din fire. Tînărul acesta era foarte cucernic și cinstitor de Dumnezeu. El își împodobea sufletul său cu toate faptele bune și cu tot lucrul plăcut lui Dumnezeu. De aceea, primea și odihnea în casa sa cu toată dragostea pe orice om străin care venea la dînsul, căci casa lui era loc de primire al tuturor, al săracilor și al bogaților.

Această faptă bună o făcea, fiindcă iubea foarte mult primirea de străini, bucurîndu-se să vadă cît se poate de mulți, care se tămăduiau de către dînsul. Dar avea mai multă milă și milostivire către săraci; pentru dînșii avea mai mare grijă pentru că neputințele și durerile lor le socotea că sînt și ale sale. De multe ori, ca să-i ușureze de osteneală, îi ridica pe umerii săi și îi ducea în casa lui, stînd înaintea lor

ca un rob, alegînd mai bine să slujească lor, decît să facă altceva, și se nevoia în tot felul să caute și să-i vindece de toate bolile lor.

Atîta milostivire avea mucenicul lui Hristos pentru cei care aveau trebuință de ajutorul lui, încît nu aștepta să vină la dînsul; ci se ducea Talaleu la ei și le ajuta la orice trebuință ce aveau, dîndu-le sănătate în dar, fără de argint și fără de daruri. Pentru că pe lîngă iubirea și milostivirea de oameni, avea și neagoniseala, adică nu voia să cîștige argint sau orice alt lucru al lumii acesteia, avea încă și atîta smerenie, încît el singur spăla rănile bolnavilor și le tămăduia.

Viețuind astfel, s-a învrednicit și de apostoleștile daruri, propovăduind cu îndrăzneală numele lui Hristos. El singur tămăduia toate bolile fără de doctorii, sîrguindu-se cu toată silința să aducă la buna credință pe slujitorii de idoli și să-i facă creștini. De aceea, nu făcea nici o deosebire între credincioși și necredincioși, ci pe toți îi vindeca și cîți alergau la dînsul, luau îndoită tămăduire a sufletului și a trupului; căci către toți era de obște milostiv și îndurător; nu numai îi vindeca, dar se și ruga fierbinte lui Dumnezeu pentru toți. Pentru creștini se ruga să se pocăiască și să-și îndrepteze greșelile lor; iar pentru slujitorii de idoli, să se depărteze și să creadă în Hristos. Afară de acestea, el certa pe cei care nu se milostiveau cu cei necredincioși în primejdiile și neputințele lor.

Odată, cînd a văzut pe un creștin că era mînios asupra unui slujitor de idoli și se bucura de reaua lui pornire, s-a mîhnit foarte mult și mustrîndu-l pentru asprimea lui, a zis către dînsul: "Frate, nu se cade să te bucuri de răul vrăjmașului tău, că este primejdie și pătimire pentru toți de obște, pentru că nu știe nimeni ce o să se întîmple pînă la sfîrșit". Iar cînd creștinul i-a spus că mai bine este să moară păgînii, decît să trăiască, că ce folos este dacă trăiesc, de vreme ce au îmbătrînit în păgînătate și în toate răutățile, fericitul Talaleu i-a răspuns: "Frate, noi avem poruncă de la Domnul nostru, să ne rugăm pentru binele vrăjmașilor noștri, iar nu să ne bucurăm de răul lor, ci să ne fie milă de dînșii, pentru că în acest fel gonim necredința lor și îi aducem la buna credință". Cu aceste cuvinte și multe altele de acest fel, a scos din învîrtoșare pe acel creștin și l-a adus spre milostivire.

Deci, avînd sfîntul multă rîvnă spre buna credință, se nevoia în diferite chipuri să șteargă rătăcirea idolilor. De aceea, de multe ori se ducea noaptea și tăia copacii cei înalți ai Libanului, în care se adunau elinii de făceau jertfe zeilor lor, întinîndu-și sufletele cu desfrînatele; pentru că acolo se făceau felurite jocuri de femei și diferite cîntece de organe muzicești. Prin tăierea copacilor, el tăia jertfele idolilor și-i abătea de la faptele lor cele înfricoșate; iar prin mijloace doctoricești atrăgea pe mulți la dînsul și-i tămăduia îndată de neputința trupului și a sufletului, aducîndu-i pe ei la credința în Hristos.

Odată, un șarpe veninos a mușcat pe un om de piept și, din pricina veninului fiarei, i-au putrezit pieptul și coastele, astfel că era în primejdie de moarte. Din această pricină a mers la doctori, cu care cheltuind tot ce avea, n-a aflat nici o

tămăduire; deci, deznădăjduindu-se desăvîrșit, își aștepta moartea. S-a aflat însă alt doctor osîrdnic să-l tămăduiască și care a cerut de la dînsul numai să creadă în Hristos, de se va tămădui. Sfîntul, îndată și-a pus mîna dreaptă pe pieptul lui și, pecetluindu-l cu semnul Sfintei și de viață făcătoarei Cruci, l-a tămăduit, nerămînînd nici un semn pe dînsul din patima lui. Deci, acel om, mulțumind foarte mult sfîntului, slăvea pe Dumnezeu pentru îndoita tămăduire care a luat-o, și la trup și la suflet.

Altădată, un doctor s-a îmbolnăvit de o boală grea și din această pricină și-a pierdut glasul, neputînd deloc să mai vorbească. Deci, rudele lui, deznădăjduindu-se de toți doctorii și de toate doctoriile, au alergat la sfîntul și, luînd pe bolnav, l-au adus înaintea lui, rugîndu-l să-l tămăduiască. Atunci, milostivul Talaleu s-a apropiat de dînsul și i-a zis: "De voiești tămăduirea ta, este de trebuință să crezi în Hristos și îndată Hristos te va tămădui". Bolnavul, auzind aceste cuvinte, a căzut la picioarele lui și, udîndu-le cu lacrimi, făcea semn că va crede în Hristos din tot sufletul său, numai de își va dobîndi tămăduirea. Atunci s-a făcut o minune, că îndată a venit dumnezeiescul dar la dînsul și i-a dezlegat limba lui, vorbind ca și mai înainte.

Pentru acestea, sfîntul umbla prin toată Poligia, căutînd să găsească vreun bolnav sau vreun sărac flămînd sau vreun rătăcit în păgînătate, ca să le tămăduiască și sufletele și trupurile. Deci, aflînd un slăbănog gol, zăcînd pe pămînt, i s-a făcut milă și, apropiindu-se de dînsul, l-a întrebat de boala lui. Acela i-a răspuns astfel: "Într-una din zile umblam pe un drum prăpăstios și, deodată, împiedicîndu-mă, am căzut și mi-am zdrobit piciorul. Deci, întrebuințînd mult timp diferite feluri de doctorii, n-am putut să aflu vindecare de la nici una; și astfel sînt rănit și zac la pat deznădăjduit, ca cel mai ticălos dintre toți oamenii; iar tu, care ești mai milostiv decît tatăl cel trupesc, fie-ți milă de mine, nenorocitul, și mă tămăduiește".

Atunci sfîntul i-a zis: "Voi pune doctoria credinței lui Hristos și te vei tămădui; dar să crezi în Hristos și, îndată ți se va da darul tămăduirii tale". Deci, după ce a spus bolnavul, că el crede din tot sufletul în Hristos, sfîntul i-a apucat piciorul lui și i l-a pus la loc, și îndată ce a fost apropiat, s-au amestecat vinele și s-au tămăduit rănile, iar cel neputincios și șchiop s-a tămăduit și alerga mulțumind sfîntului. Acesta i-a poruncit, că dacă voiește să-i mulțumească, să nu arate nimănui această minune, fiindcă nu voia să fie slăvit și lăudat de oameni. Dar, slăbănogul făcea dimpotrivă, alergînd pe drum și spunînd tuturor tămăduirea, care o luase de la dînsul.

Auzind de minunea aceasta, o femeie ce avea în ea diavol și o spurca, îndată a alergat la casa sfîntului și i-a povestit primejdia sa, rugîndu-l să o scape de duhul cel rău și necurat; atunci, îndată diavolul a trîntit-o la pămînt și o muncea. Sfîntul, văzînd că era așa de rău chinuită de diavol, i s-a făcut milă de dînsa și, însemnînd-o pe frunte cu semnul Sfintei Cruci, a chemat numele lui Iisus Hristos și îndată a lăsat-o diavolul și a fugit.

După ce femeia a scăpat de diavolul cel necurat, alerga cu mare bucurie de la casa sa, propovăduind cu mare glas măririle lui Dumnezeu. După ce a trecut printr-

un loc, a văzut pe un om orb, cunoscut ei, și i-a zis: "Omule, ce stai aici fără de nici un folos? N-ai auzit că aici se află un doctor minunat, care tămăduiește pe toți bolnavii cu preaslăvire, gonește diavolii, scapă trupurile oamenilor de vătămare și de orice altă rană și tuturor le dă mîntuire? Acela nici un dar nu voiește să ia, ci învață și sfătuiește pe oameni la lucrurile cele bune și pe toți bolnavii care aleargă la dînsul îi primește în casa lui. El este mîngîiere fiecăruia, fiindcă este milostiv, purtător de grijă al celor bolnavi și le dă tuturor doctorie; deci, vino să te duc și pe tine la dînsul, ca să-ți dea vindecare". Femeia aceea, zicînd aceste cuvinte, l-a dus și pe el la sfînt.

Acela, după cum era orb cu ochii trupului, tot așa era de orb și cu ochii sufletului, pentru că se închina la idoli. Cu toate acestea, cerînd vindecare de la dînsul, a căzut la picioarele Sfîntului Talaleu, zicîndu-i: "Pînă acum am fost vrednic de milă și ticălos, iar de acum înainte voi fi fericit și bine norocit; pentru că de la tine voi lua lumina ochilor mei". Dar ce i-a răspuns sfîntul? "Omule, ochiul cel neadormit al lui Dumnezeu privește inimile tuturor, socotelile și faptele; deci, crede în Hristos, Ziditorul firii și vei lua tămăduire ochilor tăi. De-L vei cunoaște pe Dînsul că este doctor al trupurilor și al sufletelor, vei cîștiga tămăduire de la Dînsul".

Auzind orbul acestea, i-a zis: "Cred din tot sufletul meu în Hristos, numai să cîștig lumina ochilor mei". Și, apucînd mîinile sfîntului cele de trei ori fericite, le-a pus pe ochii lui și, îndată și-a cîștigat vederea, slăvind pe Dumnezeu și mulțumind sfîntului.

Deoarece sfîntul tămăduia cu preaslăvire pe toți bolnavii, a străbătut vestea lui în toată lumea. Iar bolnavii alergau de pretutindeni la sfîntul, care îi vindeca trupește și sufletește. Fericitul Talaleu, pornindu-se cu rîvnă dumnezeiască, umbla din loc în loc, să tămăduiască pe cei bolnavi; dar lucrul cel mai adevărat era să propovăduiască numele lui Hristos și să aducă pe mulți la buna credință. Pentru aceasta s-a dus în Edesa și făcea și acolo ceea ce știa, adică, prin puterea doctoriei sale, a făcut pe mulți de au crezut în Hristos. Dar diavolul, urîtorul de bine nesuferind să vadă lățindu-se credința lui Hristos, a trimis pe oarecare oameni răi la stăpînitorul acelui loc, care se numea Tiberian, și l-a vîndut.

Fiindcă în vremea aceea împărățea Numerian și era cu totul dat la rătăcirea idolilor, a pornit mare prigoană împotriva crești-nilor și a trimis în toată stăpînirea sa stăpînitori cu porunci înfricoșătoare, ca să omoare pe creștini și să se stingă cu totul numele lui Hristos. Pentru aceea, fiecare stăpînitor se silea să arate mai multă supunere poruncilor împărătești. Deci, auzind Tiberian despre Sfîntul Talaleu că propovăduia numele lui Hristos, a trimis îndată ostași și l-au adus înaintea lui, poruncind să-l bată cumplit. Apoi, socotind că era fără de minte, i-a dat drumul, poruncindu-i să nu mai umble în locul care este sub stăpînirea lui.

Atunci sfîntul s-a dus de acolo și a mers în părțile Ciliciei și cu pricina doctoriei propovăduia și acolo, numele lui Hristos. De aceea, oarecare slujitori de idoli, l-au pîrît la Teodot, stăpînitorul laturei, de lîngă Marea Egee, zicînd: "A venit

în latura aceasta un galileean creştin şi, cu meşteşug doctoricesc mincinos, amăgeşte poporul cel de obşte şi se laudă că tămăduieşte bolnavii cu numele lui Iisus Hristos, pe Care L-au răstignit evreii, propovăduindu-L pe El, că este Mîntuitorul şi Izbăvitorul lumii; pe lîngă acestea, necinsteşte şi pe zeii noştri şi chiar acum nu încetează a tăia sfinţitele saduri ale Libanului".

Stăpînitorul, auzind acestea, a trimis îndată ostaşi să-l aducă înaintea lui. Ostaşii, legînd pe sfînt, l-au adus, bătîndu-l. În cealaltă zi, stăpînitorul a stat în capiştea lui Adrian; iar ostaşii, dezbrăcînd pe sfînt, l-au adus înaintea lui ca pe un osîndit. Atunci l-a întrebat stăpînitorul să-i spună locul, numele şi meşteşugul lui. Sfîntul i-a răspuns: "Locul meu este Fenicia, sînt fiu de părinţi liberi, mă numesc Talaleu, cu meşteşugul meu sînt doctor, iar cu credinţa sînt creştin şi rob al lui Iisus Hristos". Iarăşi l-a întrebat stăpînitorul: "Cum ai venit în latura aceasta?" Sfîntul a zis: "Umblu din loc în loc, ca să propovăduiesc credinţa în Iisus Hristos şi să întorc poporul de la rătăcirea idolilor, deoarece nimic nu este mai bine plăcut lui Dumnezeu ca aceasta". Auzind stăpînitorul acestea, s-a mîniat şi a poruncit să-i găurească gleznele şi să-l spînzure cu capul în jos. Atunci ostaşii, schimbîndu-se la minte cu puterea dumnezeiască, au găurit un lemn şi l-au spînzurat, socotind că este Sfîntul Talaleu. Văzînd stăpînitorul lemnul spînzurat, a socotit că ostaşii l-au batjocorit şi pentru aceea i-a pedepsit cumplit, poruncind altor ostaşi să bată pe mucenic cu vine de bou, crezînd prin aceasta că îl va speria cu asemenea pedepse. Dar viteazul ostaş al lui Hristos a rămas nebiruit. Deşi acei ostaşi aspri i-au rănit tot trupul cu bătăile cele mai cumplite, n-au putut nicidecum să clintească credinţa lui către Hristos, ci era tare şi neschimbat, ca şi cum n-ar fi simţit nici o durere. El suferea cu bărbăţie rănile şi pedepsele, pentru dragostea cea mare ce avea către Hristos.

Tiranul, văzînd că ostaşii au obosit de muncile ce le făceau mucenicului, fără de folos, şi, minunîndu-se de răbdarea lui, a început să-i zică aceste cuvinte fărădelege: "Talaleu, în ce chip tămăduieşti bolnavii? Spune-mi adevărul, de voieşti dragostea mea! Spune-mi dacă îi tămăduieşti cu vrăji; iar dacă îi tămăduieşti cu puterea zeilor, voi crede şi eu că aceia pot să tămăduiască toată boala, iar nu Hristos, care a fost răstignit de evrei, şi care nu face oamenilor nici un lucru bun şi nu este aducător de bucurie al acestei lumi, ci aduce mîhnire, primejdii şi moarte. La zeii noştri sînt desfătări, petreceri, dănţuiri, cîntări jalnice, rîsuri şi toate lucrurile aducătoare de bucurie. Aceia sînt care gonesc de la oameni toate bolile, iar nu Hristos şi Crucea Lui, care este cea mai mare osîndă a lumii".

Aceste hule şi altele de acest fel a zis păgînul împotriva lui Hristos. Auzind mucenicul aceste hule împotriva lui Hristos, s-a rănit mai mult decît de pedepsele pe care le-a primit şi a zis: "Eu nu sînt vrăjitor şi nu tămăduiesc cu vrăji pe bolnavi, nici cu zeii tăi, care sînt surzi şi neînsufleţiţi, idoli nesimţitori, care nu pot să-şi ajute nici lor, nici altora, ci cu numele lui Iisus Hristos cad jos şi se zdrobesc. De voieşti să te încredinţezi de adevărul cu care tămăduiesc pe cei bolnavi, întreabă pe aceia care s-au tămăduit, şi îţi vor spune, că nu s-au tămăduit cu altceva, decît cu numele lui Iisus Hristos şi cu semnul Sfintei şi de viaţă făcătoarei Cruci. Pe aceasta tu o defaimi,

deoarece nu știi că ea gonește dracii, îndreptează slăbănogii, dă lumină orbilor, înviază morții și tămăduiește orice boală; după cum propovăduiesc aceia, care au încercat cu lucrul aceasta. Fiindcă și Unul Născut Fiul lui Dumnezeu, văzînd chipul Său, pe om, zidirea mîinilor Sale, care pentru neascultare s-a izgonit din rai și a căzut din toate bunătățile acelea, s-a robit de diavol și a căzut în slujirea idolilor și în toate răutățile diavolului. Pentru acestea I s-a făcut milă de zidirea Sa și S-a pogorît din cer, S-a făcut om, ca să mîntuiască pe om și cu dumnezeiasca Sa învățătură și cu pilda Sa cea bună, ne-a povățuit pe noi la calea mîntuirii. În scurt, zic, S-a răstignit pentru dragostea noastră și ne-a răscumpărat pe noi cu preacuratul Său sînge, mîntuindu-ne din robia diavolului. Dar ce bine n-a făcut El în lume? A vindecat slăbănogi, surzi, idropicoși, îndrăciți și tot felul de bolnavi și a înviat morți, arătînd tot felul de bunătăți oamenilor. Iar cînd a voit să se înalțe la cer, a dat darul Său Apostolilor Săi și tuturor care vor crede în El și vor păzi poruncile Lui, ca astfel să facă facerile Sale de bine oamenilor.

Tot așa mi-a dăruit și mie, smeritul Său rob, puterea Sa, ca, prin numele Său cel preasfînt și cu semnul Sfintei și cinstitei Lui Cruci, să tămăduiesc orice boală. Deci, pentru ce hulești împotriva lui Iisus Hristos, Izbăvitorul și Mîntuitorul lumii? Se cădea mai ales să crezi în El, ca să cîștigi viața veșnică și să-ți lași zeii tăi cei deșerți. Ascultă-mă pe mine, stăpînitorule: de-ți voiești binele, crede în Hristos, adevăratul Dumnezeu, și atunci vei cunoaște milostivirea Lui, iubirea Lui de oameni și puterea Lui cu care tămăduiește pe păcătoși, nu numai de bolile cele trupești, ci și cele sufletești, pentru că voiește și dorește să se mîntuiască toți oamenii".

În vremea cînd zicea mucenicul acestea și poporul asculta cuvintele lui cele mîntuitoare cu multă dorință, tiranul s-a aprins de mînie și a zis: "O, ce bun izbăvitor al lui Hristos te-ai făcut, osînditule, să-ți arăt eu ție acum, că în deșert nădăjduiești în Hristosul tău". Și s-a pornit asupra lui ca să-l lovească cu mîinile sale și, o, minunile Tale, Hristoase, Împărate! Deodată s-au uscat amîndouă mîinile stăpînitorului aceluia și au rămas nelucrătoare. Cu toate acestea, de trei ori blestematul, nu s-a înțelepțit, ci a poruncit ostașilor să muncească pe mucenic cu tot felul de munci. Deci, acei slujitori sălbatici îl munceau fără de milă cu unghii de fier, cu foc, cu cuțite și cu alte feluri de pedepse. Iar Sfîntul Talaleu le primea pe toate cu mare bărbăție și bucurie, pentru că avea pe Hristos cu dînsul și îi ușura toate muncile. Deși era rănit cu nenumărate răni pe tot trupul, deși era strujit cu unghii de fier și ars cu foc, cu toate acestea, a stat viteaz și tare în gînd. Apoi, defăimînd tot felul de pedepse și de munci, a zis tiranului: "Să nu socotești în mintea ta că o să mă tem de muncile tale și de moartea cu care mă înfricoșezi pe mine, pentru că mă voi lupta cu mare îndrăzneală și mă voi bate în război cu ea.

Mai bine îmi este mie să mor în buna credință, decît să trăiesc în păgînătate. Dar, dacă tu vei strica pîntecele trupului meu, să știi că comoara sufletului meu nu vei putea s-o iei. Și, dacă mă vei scoate afară din acest cort sfințit al trupului meu, nu mă vei lipsi însă de locașul cel gîndit al Împărăției cerești. Eu lăudam mai înainte biruințele celorlalți viteji, dar oare acum, cînd sînt în război, este cu putință să lepăd

armele Hristosului meu și să nu biruiesc? Hristos nu dă darurile Sale celor fricoși și leneși, nici nu încununează pe cei care dorm; de aceea, arderea focului tău mi se pare jucărie, pentru că mă răcorește pe mine, robul Mîntuitorului meu. Toate pedepsele tale le iau ca pe o frunză de copac, deoarece gîndul meu s-a făcut întocmai ca o piatră; astfel sînt gata să jertfesc trupul meu lui Hristos ca pe o oaie și deci sînt dator să-l jertfesc pentru Dînsul, după cum și El s-a jertfit pentru mine".

Dar, judecătorul socotea în gîndul său: "Eu sînt de vină, că-mi zice niște cuvinte ca acestea din cauza bunătății mele; încă nu a ajuns la vîrsta de optsprezece ani și ne vorbește nouă mai bine decît un ritor iscusit. Eu socoteam că, muncindu-l, am să-l aduc la scopul meu, dar el nu se teme nicidecum de ele, nici nu se schimbă din gîndul său. Poate să-l aduc la scopul meu prin bogăție? Dar, nici nu se uită la ea. Am căutat să-l înduplec cu cuvinte dulci, dar nici de ele nu se biruiește. Deci, altfel am să-l momesc. Am să-l pun într-o barcă și să-l las singur în mijlocul apei; și, de va fi om dreptcredincios și bun, îl va păzi dumnezeiasca pronie; iar de va fi rău, îl va îneca dumnezeiasca osîndă. Astfel nu va fi ucis de mîinile mele". Acestea socotindu-le judecătorul în cugetul său, îndată s-a apucat de lucru.

Deci, Sfîntul Talaleu a fost pus într-o barcă și umbla pe ape de colo pînă colo ca și cum ar umbla pe pămînt uscat, fără să aibă frică de ceva. Apoi, ridicîndu-și mîinile la cer, a zis: "Către Tine, Doamne, Cel ce locuiești în cer, am ridicat ochii mei; de multe ori Te-am rugat pe Tine și Te-ai milostivit spre mine. Deci, milostivește-Te și acum spre mine și povățuiește-mă la limanul mîntuirii ca să nu mă înghită adîncul mării și astfel să mă păgubesc de mărturisirea Ta. Ci săvîrșește dorința care o am, ca să-mi jertfesc trupul meu Ție, Hristoase, și prin răbdarea mea să mă învrednicesc a sta cu îndrăzneală înaintea înfricoșatului Tău divan, că ochii sufletului meu spre Tine nădăjduiesc, Doamne". Și îndată s-a făcut o minune. Marea s-a domolit, ca și cum i-ar fi fost milă de sfînt și cu liniște îl ducea pe el la mal, scoțîndu-l la cealaltă parte a Mării Egee, fiind îmbrăcat într-o haină albă.

Judecătorul, auzind de o minune ca aceasta, a rămas uimit și a poruncit să-l aducă înaintea lui. Deci, ostașii îndată au alergat și, ca niște lupi cumpliți și sălbatici, au răpit pe oaia lui Hristos cea fără de răutate și l-au adus la judecată. Atunci au mers în divan mulți slujitori de idoli, dar mai ales doctorii care pizmuiau pe sfînt, pentru tămăduirile care le făcea.

Aceia murmurau împotriva mucenicului și îndemnau pe judecător să hotărască moartea lui. Deci, judecătorul i-a zis lui: "Ce zici Talaleu, de toate acestea care se zic împotriva ta?" Iar mucenicul a răspuns: "Dumnezeu, Căruia mă închin și Îi slujesc, îmi va ajuta, deși toată lumea îmi va da război; pentru că știu, că Dumnezeul meu face vii pe oameni și după moarte. De aceea se cade să rabd ticăloșia aceasta, nepunînd în mintea mea vreo muncă trupească, ca astfel să iau moarte pentru dragostea Hristosului meu".

Atunci stăpînitorul, ca să înceteze glasul poporului şi ca să înfricoşeze pe mucenic, a zis către el cu vicleşug: "Fiindcă nici un diavol rău nu te-a înecat în mare, am să-ți dau acum sfîrșit vieții tale. De aceea, poruncesc ca trupul tău să se lege pe o scîndură cu patru picioare, și să se toarne smoală fiartă peste dînsul, de la cap pînă la picioare; și astfel să se îngroape în pietre și să se ardă în foc pînă ce vei muri". Fericitul Talaleu, auzind aceste cuvinte, a asudat la față ca un luptător ostenit și a început a plînge. Dar tiranul cel fără de rușine, socotind că s-a înfricoșat, a zis: "Diavolii au fugit de la dînsul și de aceea se teme de munci; mie însă mi se cade să-mi fie milă de el".

Deci, întorcîndu-se către sfînt, i-a zis: "Talaleu, de te vei închina zeilor, îți voi da ție multă bogăție și slavă și pe lîngă toate acestea vei dobîndi milostivirea și blîndețea zeilor; iar de nu vei voi să mă asculți pe mine, vei pierde și acelea și viața ta". Talaleu, viteazul pătimitor al lui Hristos, a răspuns: "Eu rîd de numele milostivirii tale și de darurile tale, pentru că tu cauți să mă amăgești cu dînsele, ca să mă fac păgîn din binecredincios; bogăția o socotesc ca pe niște gunoaie și nimic nu-mi dă cîștig mai mult ca jertfa cea curată a trupului meu. Cînd eram la începutul muncilor, gîndul meu era tare și nemișcat; însă acum, cînd sînt la sfîrșit și aștept să biruiesc, nelegiuitule, mă îndemni să mă plec socotelii tale? Eu muncile le-am primit spre bucuria mea; rănile, spre slava mea; primejdiile, spre cununi, iar dezbrăcarea de trupul meu o socotesc ca și cum m-aș dezbrăca de o haină și cu nădejdea Hristosului meu mă întăresc".

Văzînd tiranul că în nici un fel nu a putut să înduplece pe Sfîntul Talaleu, s-a pornit spre mînie și și-a zis în sine: "Multe cuvinte i-am zis și mare milostivire i-am arătat, dar cu toate acestea n-am putut să-l înduplec; în zadar i s-a făcut lui atîta mulțime de răni, fără de nici un folos s-au ostenit cu dînsul atîția ostași, care îl munceau; el voiește să se jertfească, el voiește să moară; deci, ce voi mai vorbi la urechile aceluia care nu mă aude? De aceea să hotărăsc moartea lui".

Atunci, îndată a poruncit să-l arunce la patru lei înfricoșați, ca să-l sfîșie. Dar Dumnezeul puterilor nu l-a lăsat nici atunci fără de ajutor, ci a îmblînzit acele fiare ca pe niște miei și, astfel, au stat lîngă mucenic, gudurîndu-se cu cozile și jucîndu-se, iar tiranul, rușinîndu-se, nu se dumirea și nu știa ce să facă. În scurt, a apucat condeiul și a scris hotărîrea morții lui, adică să i se taie capul. Apoi l-a aruncat jos de mînie și, sculîndu-se din divan, a fugit. Astfel s-a săvîrșit Talaleu, mult pătimitorul mucenic al lui Hristos, în 20 de zile ale lui mai și a luat cununa muceniciei.

Atunci și mulți alții, văzînd bărbăția, răbdarea și minunile sfîntului mucenic, au crezut și ei în Domnul nostru Iisus Hristos și, mărturisind, au murit cu moarte mucenicească pentru Hristos. Între aceștia era și fericitul dascăl la meșteșugul doctoricesc al Sfîntului Talaleu și un aducător de lemne cu numele Asteri, ostașul Alexandru, Sterona, Filerghie, Timotei, Teodul, Macarie și mulți alții, cu ale căror rugăciuni să ne învrednicim și noi împărăției cerurilor. Amin.

45.PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC ASCALON
(20 MAI)

Ighemonul Arian, mergînd din cetatea Ermopol la Atinoi, cetatea Tebaidei, a adus în calea lui pe unul din frații cei credincioși, cu numele Ascalon, pe care văzîndu-l ighemonul, a zis: "Cine este acesta?" Iar unul din sfetnicii ighemonului a zis lui Apolonid: "Întreabă-l pe el". Apolonid a zis către sfîntul: "Cine ești tu?" Sfîntul a răspuns: "Sînt creștin!" Zis-a către el ighemonul: "Nu ai auzit de poruncile împărătești, trimise prin toate țările, ca să fie siliți creștinii să aducă jertfe zeilor?"

Sfîntul Ascalon a răspuns: "Am auzit de acele nelegiuite porunci, date spre sminteala multora". Zis-a ighemonul: "Cum defăimezi pe împărați, numind sminteală legile lor cele sfinte și mîntuitoare?" Zis-a sfîntul: "Fă ce voiești, deoarece acele legi nu le am ca pe niște legi, pentru că nu se dau drept și spre folosul de obște, ci spre pierzare și pagubă; căci, ce fel este această lege, ca să zică: "Închină-te idolului!"?" Zis-a ighemonul: "Au nu-ți ajunge că ocărăști pe împărați, încă și pe zei îi numești idoli? Mă jur pe ei, că de nu-i vei mărturisi că sînt zei și de nu le vei aduce jertfe, apoi vei lua muncile cele pregătite, pentru cei neascultători".

Sfîntul a răspuns: "Nu mă tem de îngrozirile tale, ci mă tem a trece cu vederea pe Cel ce a zis: *Nu vă temeți de cei ce ucid trupul, dar sufletul nu-l pot ucide; ci să vă temeți mai ales, de Cel ce poate să piardă și trupul și sufletul în gheena*.

Deci, se cade a ne teme de Dumnezeu, Cel ce poate să muncească pe om în veci, iar nu de voi, care munciți numai o parte a omului, adică numai trupul, dar nu în veci, ci puțină vreme".

Ighemonul a zis: "Primește sfatul cel bun și jertfește zeilor celor fără de moarte, căci, de nu vei asculta, sînt gata muncile și muncitorii". Sfîntul a răspuns: "Să vedem cine dintre noi se va arăta mai tare, ori tu, cu muncile mă vei domoli pe mine, ca să numesc zei pe idoli, ori eu te voi sili pe tine să mărturisești pe Domnul meu Iisus Hristos, Care este adevăratul Dumnezeu și ziditor a toate?"

Deci, ighemonul, mîniindu-se, a poruncit să dezbrace pe mucenic și să-l spînzure spre muncire, ca să-l bată și să-l strujească cu unelte de fier. Sfîntul, fiind muncit cu nemilostivire și trupul lui zdrobindu-se și căzînd pe pămînt, tăcea, nescoțînd glas de durere. Iar ighemonul i-a zis: "Oare nu s-a muiat inima ta, ca să jertfești zeilor?" Iar un ritor, cu numele Vizamon, stînd de față, a zis: "Moartea, apropiindu-se de el, l-a făcut să-și iasă din minte". Atunci sfîntul, deșteptîndu-se, îndată i-a răspuns, zicînd: "Nici din minte nu mi-am ieșit, nici de Dumnezeu, Ziditorul meu, nu mă depărtez". Arian a zis: "Oare, iarăși te împietrești cu inima? Dar locul acesta, fiind în cale, nu este îndemînatic ca să fii muncit, deci, ajutîndu-ne zeii, vom merge în cetate și acolo vei lua muncile cele vrednice de nesupunerea ta". Acestea zicînd, a poruncit ca îndată să dezlege pe mucenic și să-l ducă înaintea sa.

În cale, aproape de cetate, era un rîu mare ce se numea Nil. Acest rîu l-a trecut Sfîntul Mucenic Ascalon mai înainte, deoarece ighemonul venea încet în urma lor. Cetățenii, ieșind în întîmpinarea ighemonului pînă la rîu și, văzînd pe sfînt zăcînd gol pe pămînt, au stat împrejurul lui, de vreme ce el nu putea să șadă de răni. Ei, văzîndu-l astfel, se umileau, fiindu-le jale de el.

Apoi, acei cetățeni, văzînd pe ighemon că ajunge la rîu și se așează în luntre, s-au pregătit să-l întîmpine și să-i ureze de bine, iar sfîntul mucenic cînd a auzit grăind că ighemonul vine cu luntrea, s-a întărit și s-a sculat de pe pămînt și, ridicîndu-și mîinile spre cer, s-a rugat către Domnul, zicînd: "Iisuse Hristoase, Dumnezeul meu, pentru care pătimesc aceste munci și pentru a cărui dragoste stau gol în priveliștea acestui popor, auzi-mă acum, pentru slava numelui Tău cel sfînt. Întinde mîna Ta cea atotputernică și ține în mijlocul rîului luntrea aceea în care șade păgînul judecător, nu-l lăsa să ajungă la malul acesta, pînă ce te va mărturisi că ești adevăratul Dumnezeu, Ziditorul și Stăpînul a toate și înaintea a tot poporul va preamări numele Tău cel Sfînt, pe care îl urăște".

Sfîntul, rugîndu-se astfel, deodată luntrea care ducea pe ighemon, a stat pe loc și nu putea să se miște din locul acela. Ighemonul Arian, văzînd acest lucru, se mira, aducîndu-și aminte de cuvintele mucenicului, cu care a făgăduit că-l va sili spre mărturisirea lui Hristos Dumnezeu. Deci, a zis către ai săi: "Ce vi se pare vouă de aceasta, că luntrea nu se mai mişcă; oare nu socotiți că aceasta este vrăjirea acestui creștin?"

Și a poruncit să aducă altă luntre și a șezut în ea. Deci, aceea luntre, din care a ieșit ighemonul, îndată a pornit din locul ei, iar aceea în care a șezut, a stat ca pe pămînt uscat, neputînd să se miște deloc, deși erau vîslași mulți, pînza întinsă și vînt în ajutor. Deci, ighemonul a trimis la mucenic, zicînd: "Te-ai temut de muncile cu care te-am îngrozit, de aceea ai făcut cu vrăjile tale să nu pot trece și să intru în cetate". Mucenicul a răspuns trimisului: "Viu este Dumnezeul meu, că nu se va mişca luntrea în care este Arian, pînă nu va mărturisi numele Domnului meu Iisus Hristos, precum i-am zis mai înainte!" Iar trimisul a zis: "Ighemonul, chiar de va mărturisi numele Dumnezeului tău precum voiești, dar, fiind în mijlocul rîului, cum vei auzi tu glasul lui de aici de pe mal? Căci rîul, precum vezi, este foarte lat". Mucenicul i-a zis: "Să scrie pe o hîrtie mărturisirea Domnului meu și s-o trimită la mine și în ceasul acela luntrea va porni și va sosi la mal.

Deci, întorcîndu-se trimisul, a spus ighemonului cuvintele mucenicului. Iar ighemonul, luînd îndată o hîrtie, a scris cu mîna sa niște cuvinte ca acestea: "Unul este cu adevăratul Dumnezeu, pe care Ascalon îl cinstește și nu este altul afară de El. Acela este Ziditorul și Stăpînul tuturor!" Astfel scriind, a trimis-o lui Ascalon. Iar mucenicul, citind scrisoarea, s-a rugat lui Dumnezeu și îndată luntrea în care era ighemonul a pornit și a ajuns la mal. Ighemonul, intrînd în cetate, a șezut la judecată și, punînd pe mucenic în fața sa, a zis către dînsul: "Toată puterea ta de farmece și

urîtă de zei, ai pornit-o asupra mea, fiind pe apă, ca să mă ții acolo, iar eu, pe pămînt, voi arăta asupra ta puterea stăpînirii mele".

Deci, îndată a poruncit să-l spînzure gol la muncire și cu făclii aprinse să-i ardă coastele și pîntecele, pînă ce i se va topi tot trupul. Pe cînd aceia îl munceau, sfîntul tăcea. Atunci Arian a zis către dînsul: "Ascaloane, precum văd, tu ai să mori acum". Răspuns-a sfîntul: "Chiar de aș muri, însă tot viu voi fi!"

Ighemonul a zis către ai săi: "Să nu ne mai ostenim muncindu-l; văd că este gata să moară pentru credința lui, însă noi să facem încă ce vom putea". Atunci, a poruncit să lege o piatră mare de picioarele lui și să-l arunce de viu în adîncul rîului. Luîndu-l ostașii l-au dus la rîu, mergînd în urma lor mult popor, între care erau și mulți creștini ce veniseră să vadă sfîrșitul mucenicului și care, aducînd bucate, îl rugau să guste. Iar el nu voia, zicînd: "Nu voi mai gusta acum din hrana cea stricăcioasă a acestei lumi, că m-am gătit să merg și să iau acelea, *pe care ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit.* Deci, osteni-ți-vă și voi, fraților, ca să cîștigați bunătățile gătite sfinților".

Grăind astfel sfîntul, ostașii l-au pus într-o luntre și, depărtîndu-se de mal, au început a lega de picioarele lui o piatră mare. Iar întorcîndu-se el spre creștinii care stăteau pe mal, le-a zis: "Fiilor, să nu fiți fără de grijă pentru îngroparea mea; însă astăzi și mîine să nu mă căutați. Tocmai a treia zi să veniți în partea de miazănoapte a cetății și, aflînd la mal trupul meu cu piatra cea legată, să mă îngropați împreună cu ea".

Așa a fost, că a treia zi după înecarea mucenicului, au aflat sfîntul lui trup, precum le-a zis lor cu piatra de gît. Și astfel l-au îngropat cu cinste, slăvind pe Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine cinstea și închinăciunea împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Notă - Sfîntul Mucenic Ascalon împreună cu Sfîntul Mucenic Leonid se pomenesc la pătimirea Sfîntului Filimon, în 14 zile ale lui decembrie. Ighemonul Arian a crezut și el în Hristos și s-a învrednicit de cununa mucenicească, precum se scrie despre Arian în pătimirea aceluiași Filimon.

46. VIAȚA SFÎNTULUI MARELUI ÎMPĂRAT ȘI ÎNTOCMAI CU APOSTOLII CONSTANTIN ȘI A MAICII LUI, ELENA
(21 MAI)

Împăratul Britaniei, Consta, care se numea Flor, era nepotul lui Claudie, împăratul cel mai dinainte, care se născuse din fiica lui. Deci, Consta și Elena au fost părinții marelui Constantin. Consta a avut și alți copii cu altă femeie, cu numele Teodora, care a fost fiică a împăratului Maximian Erculie. Aceasta a născut lui Consta pe Constantie, tatăl lui Galie și al lui Iulian; pe Dalmatie, pe Navalian și o fiică, Constantia, care a fost dată după Liciniu. Iar din Elena este născut Constantin cel Mare, care a fost și moștenitor al împărăției tatălui său.

Despre Consta, tatăl lui Constantin, se povestește că, deși se arăta a fi închinător de idoli, după obiceiul cel vechi al Romei, nu se silea spre slujba idolească ca ceilalți închinători de idoli; ci se arăta și nădăjduia spre Dumnezeu cel Preaînalt. El învăța pe fiul său, Constantin, să caute și să ceară ajutor de la cea de sus purtare de grijă, iar nu de la idoli. Lui îi era milă de creștinii ce se munceau și se omorau de ceilalți împărați păgîni; pentru aceea el nu ura Biserica lui Hristos, ci o apăra de prigonire. Deci, creștinii din părțile Apusului aveau odihnă sub stăpînirea lui; iar cei din părțile Răsăritului erau supuși la diferite chinuri, de vreme ce Maximian Galerie, ginerele lui Dioclețian, stăpînea părțile acelea.

La curtea împăratului Consta erau mulți creștini în tot felul de dregătorii, iar unii dintre ei erau chiar slujitori de aproape ai lui. Vrînd împăratul să știe care dintre bărbați sînt buni, desăvîrșiți și statornici în credință, a făcut aceasta: A chemat toată curtea sa împărătească și le-a zis: "Dacă îmi este cineva credincios și voiește să fie în palatul meu, să se închine zeilor mei și împreună cu mine să le aducă jertfe și atunci îmi va fi prieten adevărat, slujindu-ne în boieria sa și învrednicindu-se de la noi de mai mare cinste. Iar dacă cineva nu va voi să se închine zeilor mei, să se ducă din curtea mea unde va voi, deoarece nu pot să fiu împreună cu cei ce nu sînt de o credință cu mine".

Împăratul, zicînd acestea, deodată, cei ce stăteau de față, s-au împărțit în două părți; pentru că cei ce erau adevărați robi ai lui Hristos, adică creștinii, s-au dat la o parte, lăsîndu-și astfel dregătoriile și rangurile lor cele mari cu care erau însărcinați și, astfel, au început a ieși din palatele împărătești. Iar cei ce iubeau lumea aceasta și slava ei mai mult decît pe Hristos, adevăratul Dumnezeu, aceia s-au plecat la cuvintele împăratului și se închinau idolilor. Deci, împăratul, oprind pe adevărații creștini, a zis către dînșii: "De vreme ce vă văd, că slujiți cu credință Dumnezeului vostru, voiesc ca voi să fiți sfetnicii, slujitorii și prietenii mei; pentru că nădăjduiesc că în ce fel sînteți credincioși Dumnezeului vostru, tot în acel fel veți fi credincioși și către mine!" Iar către cei care au voit a se abate de la Hristos și a se închina zeilor, a zis: "Pe voi nu mai voiesc să vă am în curtea mea; căci, dacă nu ați păstrat credința Dumnezeului vostru, apoi cum veți fi credincioși mie?"

Astfel i-a gonit rușinați din fața sa. De aici se vede cît era de bun acel împărat către creștinii cei credincioși. Aflîndu-se în Britania și, căzînd în boală de moarte, a încredințat împărăția fiului său, Constantin, cel născut din Elena, pe care îl iubea mai mult decît pe toți fiii săi cei născuți din cealaltă femeie; și, în urmă, și-a dat ultima suflare.

Constantin a luat stăpînirea împărăției după moartea tatălui său, cu învoirea a toată oastea, pentru că era iubit de toți, ca o odraslă ieșită dintr-o rădăcină bună. Maxentie, fiul cel nelegitim al lui Maximian Erculie, auzind de acest lucru, s-a umplut de zavistie și, amăgind cîțiva senatori din Roma, cărora dîndu-le multe daruri și făgăduindu-le multe altele, i-a răpit scaunul împărătesc, făcîndu-se astfel împărat al Romei cu puterea sa, fără voia poporului Romei și a toată oastea. Constantin,

înștiințîndu-se de acest lucru, nu s-a supărat asupra lui, ci mai ales s-a și învoit cu dînsul și a trimis la el soli pentru pace, lăsînd pe Maxentie să împărățească în Roma, iar el mulțumindu-se cu Britania și cu părțile ei cele de un hotar. Maxentie însă, nu voia pacea cu Constantin și nici nu-l recunoștea ca împărat, voind ca singur să rămînă împărat a tot pămîntul și ținuturilor de sub stăpînirea Romei. El, întărindu-se în Roma, a început a face multă răutate poporului; căci nu numai pe creștini îi gonea, ci și pe păgînii săi îi muncea. El a omorît pe senatorii cei cinstiți, jefuindu-le averile, batjocorind casele cele de neam bun și viețuind cu necurăție; pentru că răpea femeile și fecioarele senatorilor spre necurăția lui, îndeletnicindu-se foarte mult la vrăji și fermecătorii, făcîndu-se foarte aspru și urît în toată Roma pentru tirania lui cea spurcată.

Deci, romanii au trimis în taină la Constantin care petrecea în Britania cu mama sa Elena, rugîndu-l să vină și să-i scape de acel tiran. Constantin a scris mai întîi lui Maxentie, sfătuindu-l prietenește, să înceteze cu tirania sa Maxentie nu numai că nu l-a ascultat și nu s-a îndreptat, dar mult mai rău s-a făcut, gătindu-se de război împotriva lui Constantin, nemaivoind a-l lăsa să împărățească împreună cu dînsul. Constantin, auzind că Maxentie nu se îndreptează, ci se întinde spre lucruri mai rele și adună oaste multă împotriva lui, a pornit el împotriva lui cu război. Dar, văzînd că puterea lui de oaste este puțină și gîndindu-se și la farmecele lui Maxentie, a început a se îndoi de biruință, deoarece știa că Maxentie vărsa mult sînge omenesc prin facerea vrăjilor și pe mulți prunci, fecioare și femei însărcinate le junghia și le jertfea diavolilor, făcîndu-și lui milostivi pe zeii cei deșerți, spre care nădăjduia.

Văzînd Constantin că de partea lui Maxentie era mare puterea diavolească, a început a se ruga adevăratului Dumnezeu, Care stăpînește cerul și pămîntul, pe Care neamul creștinesc îl cinstește, ca să-i dăruiască chip de biruință asupra tiranului. Deci, cu osîrdie rugîndu-se, i s-a arătat întru amiazăzi chipul Crucii Domnului, închipuit cu stele strălucitoare, mai mult decît soarele, iar deasupra acestui chip era următoarea scrisoare: "Cu aceasta vei birui". Aceasta o vedeau toți ostașii, peste care era comandant Artemie - care s-a muncit de Iulian pentru Hristos - și se minunau. Iar cei mai mulți dintre dînșii au început a se teme, deoarece, la neamuri, chipul Crucii era semn de nenorocire și de moarte, fiindcă tîlharii și făcătorii de rele se pedepseau cu răstignirea pe cruce. Deci, ostașii se temeau toți ca nu cumva războiul lor să fie fără izbîndă, iar împăratul Constantin era întru nepricepere mare. Noaptea, pe cînd el dormea, i s-a arătat singur Domnul nostru Iisus Hristos și iarăși i-a arătat semnul cinstitei Cruci, cel ce i se arătase, și i-a zis: "Să faci asemănarea acestui semn și să poruncești ca să-l poarte înaintea cetelor și vei birui nu numai pe Maxentie, ci și pe toți vrăjmașii tăi!"

Sculîndu-se împăratul, a spus boierilor săi acea vedenie a sa și, chemînd meșteri iscusiți, le-a poruncit să facă cinstita Cruce, după chipul semnului ce i se arătase, de aur, de mărgăritare și de pietre scumpe. El a mai poruncit ca toată oastea sa să închipuiască semnul Sfintei Cruci pe toate armele, pe steaguri, pe coifuri și pe paveze. Păgînul Maxentie, înștiințîndu-se de venirea lui Constantin din Britania

asupra Romei, cu multă îndrăzneală, și-a scos oastea romană și a tăbărît împotriva marelui Constantin; iar Constantin a poruncit să poarte cinstita Cruce înaintea cetelor ostașilor săi.

După o luptă înverșunată, Maxentie a fost biruit cu puterea cinstitei Cruci și mulți ostași au fost uciși în acea luptă. Iar el, fiind urmărit de împăratul Constantin, a fugit pe podul de peste rîul Tibru, pe care singur îl zidise, și, stricîndu-se podul cu puterea lui Dumnezeu, s-a afundat ticălosul în rîu cu ostașii săi, ca și Faraon cel de demult și astfel s-a umplut rîul de ostași și de cai. După aceasta marele Constantin a intrat în Roma cu biruință, întîmpinat de tot poporul cu mare bucurie și cinste; iar el a înălțat mare mulțumire lui Dumnezeu, Celui ce i-a dat biruință asupra tiranului cu puterea cinstitei și de viață făcătoarei Cruci. Spre pomenirea acelei preaslăvite biruințe, a pus o cruce în mijlocul cetății Romei, pe un stîlp înalt de piatră și a scris pe dînsa: "Prin acest semn mîntuitor, cetatea aceasta s-a eliberat de sub jugul tiranului".

El a mai avut al doilea război împotriva Vizantiei, care era atunci cetate mică zidită de un grec oarecare, anume Vizas, în numele său, pe vremea lui Manase, împăratul iudeilor. Acolo Constantin fiind biruit de două ori, era într-o mare mîhnire; dar, făcîndu-se seară, și-a ridicat ochii spre cer și a văzut o scrisoare alcătuită de stele, care închipuia aceasta: "Cheamă-mă în ziua necazului tău, și te voi scoate și Mă vei preamări". Înfricoșîndu-se, și-a ridicat ochii spre cer și a văzut închipuită o cruce de stele și împrejurul ei aceste cuvinte: "Prin acest semn vei birui". Astfel, punîndu-se crucea iarăși în fruntea cetelor, a biruit pe vrăjmașii săi și le-a luat cetatea Vizantiei.

Avînd al treilea război cu tătarii la Dunăre, iarăși i s-a arătat pe cer semnul Sfintei Cruci, arma cea mîntuitoare și, ca și mai înainte, a avut biruință. De aceea, împăratul Constantin, cunoscînd puterea lui Hristos, Cel ce S-a răstignit pe cruce, a crezut în Hristos adevăratul Dumnezeu și s-a botezat împreună cu maica sa, Elena, cea vrednică de laudă.

Despre botezul Sfîntului Constantin se povestește astfel: Cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu, Cel ce le rînduiește toate spre folosul omenesc, împăratul Constantin a căzut într-o lepră foarte cumplită, care i-a cuprins tot trupul de la cap pînă la picioare, încît tot trupul lui era o rană. El a adus mulți doctori preaînțelepți și vrăjitori, nu numai din stăpînirea Romei, ci și din Persia; însă nici un folos n-a cîștigat la boala sa. Mai în urmă venind la împărat, slujitorii idolești de la Capitoliu i-au zis: "De nu-ți vei face scăldătoare din sînge de copii mici și de nu te vei spăla în acel sînge, fiind cald, apoi nu poți să te tămăduiești; iar de vei face așa, atunci îndată vei fi sănătos, căci altă doctorie nu este mai bună decît aceasta".

Atunci împăratul a trimis pretutindeni ca să adune prunci mici, pentru a face din sîngele lor scăldătoarea. Adunîndu-se la Capitoliu o mulțime de prunci mici, care sugeau la sînul maicilor lor și, sosind ziua în care erau să fie junghiați, a mers și împăratul la Capitoliu; pentru că acolo îi gătise slujitorii idolești scăldătoarea de

sînge. Atunci s-au adunat o mulțime de femei, care își smulgeau părul de pe cap și cu unghiile își zgîriau fețele, tînguindu-se și plîngînd cu amar. Deci, întrebînd împăratul care este pricina plîngerii lor, și aflînd că sînt mame ale pruncilor adunați pentru junghiere, s-a umilit și, văzînd plîngerea și tînguirea cea amară, a zis: "O, cît de mare este neomenia celor ce m-au sfătuit să vărs sînge nevinovat! Chiar de aș fi știut cu adevărat că mă voi tămădui, apoi mai bine era ca eu unul să rabd durere, decît să vărs sîngele la atîția prunci, care nici un rău nu mi-a făcut, și încă și pe maicile lor să le umplu de neîncetată tînguire și mîhnire". Acestea zicînd, s-a întors la palat și îndată a poruncit să dea mamelor, sănătoși pe fiii lor, dîndu-le în același timp și aur din vistieriile împărătești, și astfel le-a eliberat pe ele cu pace.

Iar Preabunul Dumnezeu, văzînd o milostivire ca aceasta din partea împăratului, i-a răsplătit cu îndoită sănătate și trupească și sufletească. Dumnezeu a trimis la dînsul pe Sfinții și Marii Apostoli Petru și Pavel, care s-au arătat în vedenie pe cînd dormea, stînd lîngă patul lui. Împăratul i-a întrebat pe dînșii, cine sînt și de unde vin, iar ei au zis: "Noi sîntem Petru și Pavel, Apostolii lui Hristos, trimiși de Dînsul la tine să te povățuim la calea mîntuirii, să-ți arătăm baia în care vei cîștiga sănătatea sufletului și a trupului și să-ți făgăduim viața cea veșnică de la Dumnezeu, pentru viața cea vremelnică pe care ai dăruit-o pruncilor, fiindcă i-ai cruțat pe dînșii de moarte. Deci, cheamă la tine pe episcopul Silvestru, care se ascunde de frica ta în muntele Soract, și să asculți învățătura aceluia, pentru că el îți va arăta o scăldătoare, în care te vei curăți de toate spurcăciunile și vei fi sănătos cu trupul și cu sufletul". Sfinții Apostoli, zicînd acestea, s-au dus de la dînsul.

Împăratul deșteptîndu-se din somn, se minuna de acea vedenie, cînd, după obicei, a intrat la dînsul doctorul. Atunci împăratul a zis către dînsul: "De acum nu mai am trebuință de doctoria voastră, fiindcă nădăjduiesc spre dumnezeiescul ajutor". Și l-a gonit pe el de la dînsul. După aceea a poruncit, ca îndată să caute pretutindeni pe episcopul Silvestru și să-l aducă la dînsul cu cinste. Deci, găsindu-l pe episcopul Silvestru și aducîndu-l la împărat, l-a primit cu mare cinste și dragoste, pentru că, singur sculîndu-se, l-a întîmpinat și l-a îmbrățișat prietenește.

Apoi l-a întrebat pe dînsul, zicînd: "Sînt la voi oarecare dumnezei cu numele Petru și Pavel?" Silvestru a răspuns: "Îm-părate, unul este la noi Dumnezeu, Care a zidit cerul și pămîntul și toate cele ce sînt pe dînsul. Iar aceia cărora tu le zici Petru și Pavel, nu sînt dumnezei, ci robi ai lui Dumnezeu, care au propovăduit în toată lumea numele lui Iisus Hristos și mai pe urmă și-au vărsat sîngele lor pentru Domnul, fiind uciși de către Nero". Auzind aceasta, împăratul s-a bucurat foarte mult și a zis: "Rogu-mă ție, episcope, arată-mi mie asemănarea lor, dacă o ai pe icoane închipuită, ca mai cu încredințare să știu de sînt aceia ce mi s-au arătat mie în vis". Atunci Silvestru a trimis îndată un diacon să aducă icoana Sfinților Apostoli Petru și Pavel. Deci, văzînd împăratul închipuirile fețelor apostolești, a zis: "Cu adevărat aceștia sînt, cei văzuți de mine!"

Atunci împăratul a spus episcopului cu de-amănuntul toată vedenia lui și l-a rugat pe el să-i arate scăldătoarea aceea, în care ar putea să se curățe de lepra sufletească și trupească, după cuvîntul apostolilor, care i s-au arătat lui în vedenie. Sfîntul episcop Silvestru a zis împăratului: "Nu se cade ție să intri într-alt fel în scăldătoarea aceea, decît să crezi fără șovăire mai întîi în Dumnezeul acela, pe Care L-au propovăduit apostolii ce ți s-a arătat ție". Împăratul a răspuns: "De n-aș fi crezut că Iisus Hristos este Unul Dumnezeu, apoi niciodată nu te-aş fi chemat la mine pe sfinția ta". Grăit-a lui sfîntul: "Se cade mai întîi să postești, apoi, cu rugăciuni și lacrimi, prin mărturisirea păcatelor tale, să milostivești pe Dumnezeu. Deci, leapădă-ți porfira și coroana împă-rătească timp de șapte zile și să te închizi în camerele dinăuntrul palatului și, plîngînd în sac și în cenușă, să-ți faci pocăința, aruncîndu-te la pămînt; apoi poruncește să se închidă capiștile idolești și jertfele lor să înceteze; pe creștinii ce sînt în temnițe să-i eliberezi și celor ce stau în legături dăruiește-le libertate; fii bun cu cei ce se roagă ție, împlinește-le toate cererile lor drepte și dă din averea ta multă milostenie săracilor".

Împăratul a făgăduit că pe toate acestea o să le împlinească; iar episcopul, punîndu-și mîna pe capul lui, s-a rugat și l-a făcut pe el unul dintre cei chemați la primirea Sfîntului Botez. Apoi, adunînd pe toți credincioșii, le-a poruncit și lor asemenea să postească și să se roage, ca astfel să înceteze ura împotriva Bisericii lui Dumnezeu, să piară întunericul închinării de idoli și să strălucească tuturor lumina cea mîntuitoare.

Sosind a șaptea zi, Sfîntul Silvestru a venit la împărat și, învățîndu-l multe despre tainele sfintei credințe celei întru Preasfînta Treime, i-a pregătit scăldătoarea Sfîntului Botez. Cînd a intrat împăratul în scăldătoarea Sfîntului Botez și, după ce Sfîntul Silvestru l-a afundat de trei ori în numele Sfintei Treimi, deodată a strălucit o lumină mare din cer, mai mult decît razele soarelui, încît s-a umplut casa de negrăită strălucire. Atunci împăratul, îndată s-a curățat de lepră, care, căzînd de pe trupul lui ca niște solzi de pește, a rămas toată în apă. Astfel a ieșit sănătos din scăldătoare, încît n-a mai rămas nici urmă din bubele ce au fost pe trupul lui. Apoi, îmbrăcîndu-se în haine albe după Sfîntul Botez, a povestit singur, zicînd: "Cînd m-am afundat în apă, am simțit o mînă de sus, întinzîndu-se și atingîndu-se de mine".

După acestea, împăratul îndată a dat poruncă să nu îndrăznească nimeni a huli pe Hristos sau a supăra pe creștini. Deci, a zidit în curțile sale împărătești o biserică în numele Mîntuitorului Hristos și a poruncit să se boteze fără întîrziere toți cei ce vor voi să fie creștini; iar haine albe pentru botez să ia din vistieriile împărătești. În ceasul acela s-au botezat o mulțime mare de popor și, din zi în zi, creștea și se înmulțea Biserica lui Hristos, iar închinarea de idoli se împuțina.

Astfel s-a făcut bucurie mare credincioșilor, a căror mulțime era atît de mare în Roma, încît voiau să gonească din cetate pe toți cei ce nu voiau să fie creștini. Dar împăratul a oprit poporul, zicînd: "Dumnezeul nostru nu voiește ca cineva să vie la El cu silă și fără de voie; ci, dacă cineva de voie liberă și cu scop bun se apropie de

El, în acela El binevoieşte şi cu milostivire îl primeşte; deci, precum voieşte cineva să creadă cu libertate, aşa să creadă, iar nu să se prigonească unul pe altul!"

De acest împărătesc răspuns şi mai mult s-a înveselit poporul; căci lăsă pe toţi să trăiască în libertate, pe fiecare în credinţa şi după voia sa. Dar nu numai în Roma s-a făcut bucurie credincioşilor, ci şi în toată lumea. Pentru că pretutindeni se eliberau din legături şi din temniţe credincioşii cei chinuiţi pentru Hristos şi se întorceau de la închisori; iar cei ce se ascundeau prin munţi şi prin pustietăţi de frica muncitorilor, veneau la locurile lor fără de frică, şi astfel, pretutindeni, a încetat prigonirea şi tirania.

După aceasta, binecredinciosul împărat Constantin a voit să zidească în numele său o cetate în Ilie, unde - precum se povesteşte - a fost războiul troadenilor cu elinii. Dar el, cu dumnezeiasca înştiinţare, s-a oprit să zidească acolo cetate şi i s-a poruncit s-o zidească mai bine în Vizantia. Deci, supunîndu-se voinţei lui Dumnezeu, a zidit în Vizantia o cetate mare şi slăvită, a înfrumuseţat-o cu toate podoabele şi a numit-o după numele său, Constantinopol. Apoi a mutat acolo scaunul său de la Roma cea veche, poruncind ca acea cetate să se numească Roma cea nouă, încredinţînd-o apărării lui Dumnezeu şi a Preacuratei Sale Maici.

În acea vreme răucredinciosul Arie, tulburînd cu eresul său Biserica lui Hristos, acest binecredincios împărat a voit cu dinadinsul să încerce cele pentru sfînta credinţă. Deci, a poruncit să se ţină în Niceea Sinodul cel mare a toată lumea, unde s-au adunat 318 Sfinţi Părinţi, care au alcătuit credincioasele dogme ale sfintei credinţe, iar pe Arie şi eresul lui l-au blestemat. Acest sinod care s-a ţinut în anul 325 în Niceea a fost întîiul sinod a toată lumea.

Împăratul Constantin a trimis apoi pe fericita sa maică, Elena, la Ierusalim cu multă avere, ca pe una ce era preaiubitoare de Dumnezeu, pentru căutarea cinstitei şi de viaţă făcătoarei Cruci a Domnului. Ea, ducîndu-se la Ierusalim, a văzut acele Sfinte Locuri, le-a curăţit de spurcăciunile idoleşti şi a scos la lumină cinstitele moaşte ale mai multor sfinţi. Pe acea vreme era patriarh în Ierusalim Macarie, care a întîmpinat pe împărăteasă cu cinste cuviincioasă.

Fericita împărăteasă Elena, vrînd să caute Crucea Domnului cea făcătoare de viaţă, care era ascunsă de evrei, i-a chemat pe toţi şi i-a întrebat să-i arate locul unde este ascunsă cinstita Cruce a Domnului. Iar ei lepădîndu-se că nu ştiu, împărăteasa Elena îi îngrozea cu munci şi cu moarte. Atunci ei i-au arătat pe un bărbat bătrîn cu numele Iuda, zicînd: "Acesta poate să-ţi arate ceea ce cauţi, de vreme ce este fiul unui cinstit prooroc". Deci, făcîndu-se multă cercetare, iar Iuda lepădîndu-se a spune, împărăteasa a poruncit să-l arunce într-o groapă adîncă, în care petrecînd cîtăva vreme, în cele din urmă a făgăduit să-i spună. Deci, scoţîndu-l din groapă, au mers la un loc, unde era un munte mare, pe care Adrian, împăratul Romei, zidise o capişte zeiţei Artemida şi pusese în ea pe idolul ei. Acolo a arătat acel Iuda, că este ascunsă

Crucea Domnului. Împărăteasa Elena a poruncit să dărîme capiștea idolească, iar zidul și pietrele să le risipească.

Fericitul patriarh Macarie rugîndu-se, a ieșit în locul acela un miros de bună mireasmă și îndată s-a arătat spre răsărit, Mormîntul și locul Căpățînii (Golgota), iar aproape de ele au aflat îngropate trei cruci și împreună cu ele au aflat și cinstitele piroane. Nepricepînd nimeni care ar fi fost Crucea Domnului nostru Iisus Hristos, s-a întîmplat în acea vreme, că duceau un mort la îngropare. Atunci patriarhul Macarie a poruncit celor ce-l duceau să stea, și a pus una cîte una crucile pe cel mort, iar cînd a pus Crucea lui Hristos îndată a înviat mortul și s-a sculat viu cu puterea dumnezeieștii Cruci a Domnului. Iar împărăteasa, luînd cu bucurie cinstita Cruce, i s-a închinat ei și a sărutat-o; asemenea și toată suita împărătească ce era cu ea. Iar unii nu puteau să vadă și să sărute Sfînta Cruce în acea vreme, de înghesuială, pentru aceea au cerut ca măcar s-o vadă de departe.

Atunci Macarie, patriarhul Ierusalimului, stînd la un loc mai înalt, a arătat poporului cinstita Cruce; iar toți strigau: "Doamne, miluiește!" De atunci s-a început a se prăznui Înălțarea Sfintei Cruci. Împărăteasa Elena a luat cu sine o parte din acest sfînt lemn, asemenea și sfintele piroane; iar pe cealaltă parte punînd-o într-o raclă de argint, a dat-o patriarhului Macarie pentru păzirea neamurilor care vor fi de aici înainte. Atunci acel Iuda și împreună cu el o mulțime de iudei au crezut în Hristos și s-au botezat. El s-a numit din Sfîntul Botez Chiriac, care, după aceea, a fost patriarh al Ierusalimului și s-a sfîrșit pe vremea lui Iulian Paravatul, fiind muncit pentru Hristos.

Sfînta împărăteasă Elena a poruncit ca în Ierusalim, pe la sfintele locuri, să se zidească biserici. Mai întîi a poruncit să se zidească Biserica Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, lîngă Sfîntul Mormînt, acolo unde s-a găsit Sfînta Cruce. A mai poruncit să se zidească o biserică și în Ghetsimani, unde este mormîntul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a cinstitei ei Adormiri. Apoi, după ce a zidit și alte optsprezece biserici, înfrumusețîndu-le cu toate podoabele și dăruindu-le cu îndestulate averi, a venit la Constantinopol, aducînd o parte din lemnul Sfintei Cruci cea de viață făcătoare și sfintele piroane cu care a fost pironit trupul lui Hristos. Apoi, nu după multă vreme s-a mutat la Dumnezeu, bineplăcîndu-I Lui, și a fost îngropată cu cinste.

Iar marele împărat Constantin, după moartea maicii sale, Sfînta Elena, viețuind ca zece ani și ceva, a plecat la război împotriva perșilor. Dar într-un sat al Nicomidiei a căzut în boală. Deci, cunoscînd că i s-a apropiat sfîrșitul, a făcut diată, împărțind împărăția la cei trei fii ai săi; și, bolind cu trupul, și-a dat sfîntul său suflet în mîinile lui Hristos Dumnezeu, cerescul Împărat. După aceasta a fost adus în Constantinopol, unde s-a îngropat cu slavă în biserica Sfinților Apostoli. El a murit la 32 de ani ai împărăției sale; iar toți anii de la nașterea sa avea șaizeci și cinci. Iar acum viețuiește în viața cea fără de sfîrșit, în veșnica împărăție a lui Hristos

Dumnezeul nostru, Căruia împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, se cuvine cinste, slavă și închinăciune în vecii vecilor. Amin.

47. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC VASILISC, NEPOTUL SFÎNTULUI TEODOR TIRON

(22 MAI)

(SCRISĂ DE SFÎNTUL MUCENIC EVSIGNIE)

După uciderea Sfinților Mucenici Eutropie și Cleonic, cu care împreună a pătimit multe și Sfîntul Vasilisc, el, rămînînd viu, ședea în temniță. După moartea ighemonului Asclipiodot, a venit în locul lui, în părțile Pontului, un alt ighemon cu numele Agripa, trimis de tinerii Maximian și Maxim, ca să prigonească și să ucidă pe cei ce credeau în Hristos. Mai înainte de intrarea lui în cetatea Amasiei, Sfîntul Vasilisc era acolo în temniță și se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi, zicînd: "Doamne,

Iisuse Hristoase, adu-ți aminte de mine și nu mă uita pînă în sfîrșit, dar și chemarea mea spre mucenicie arătat s-o aduci la desăvîrșire, ca să nu fiu despărțit de acei sfinți bărbați care au fost prinși cu mine și au pătimit mai înainte de mine și s-au încununat".

Deci, arătîndu-i-se lui Domnul la miezul nopții în vedenia visului, i-a zis: "Îmi aduc aminte de tine și nu te voi uita! Deja numele tău s-a scris de la început cu cei ce au fost prinși cu tine; deci, nu te mîhni ca cel mai de pe urmă, pentru că pe mulți îi vei întrece și pomenirea ta o voi face slăvită în tot pămîntul. Du-te acum și dă sărutarea cea mai de pe urmă maicii tale, fraților și rudeniilor, iar, cînd te vei întoarce, vei lua cununa mucenicească și îndată te vei odihni în Comani. Dar să nu te temi de muncile ce ai să le pătimești, că Eu sînt cu tine și nu te vor vătăma supărările cele omenești".

Deșteptîndu-se, Sfîntul Vasilisc, s-a umplut de bucurie și, pe cînd se ruga, a văzut ușile temniței deschise. Apoi, începînd a se face ziuă, a rugat pe ostașii care îl păzeau și pe păzitorul cel mai mare al temniței, zicînd: "Dați-mi voie pentru patru zile să mă duc să văd pe maica și pe frații mei, cei ce petrec în satul Cumialii; iar după aceea mă voi întoarce cu alergare la adevăratul meu Tată, Iisus Hristos". Dar, ostașii și păzitorul temniței i-au răspuns: "Viu este Domnul Dumnezeul tău, Căruia tu neîncetat Îi slujești, că de nu ne-am teme de ighemon, pe care îl așteptăm să vină îndată, te-am elibera cu totul". Grăit-a sfîntul: "Nu voiesc să fiu liber cu totul ci, precum am zis, să mă duc numai să mă închin maicii mele, fraților și rudeniilor, fiindcă Domnul meu mi-a poruncit să fac aceasta".

Ostașii ziseră: "Ne temem ca nu cumva, după eliberarea ta, ighemonul să te ceară degrabă de la noi, fiindcă am auzit astăzi că are să vină ighemonul în cetate și toți cei legați sînt înscriși pentru judecată". Sfîntul Vasilisc a zis: "Voia Dumnezeului meu este să mă duc în satul meu; deci, dacă aveți plăcere, să meargă unii dintre voi cu mine, apoi ne vom întoarce împreună". Atunci ostașii s-au învoit la voia Domnului și, sculîndu-se unii dintre ei, s-au dus cu dînsul în satul lui și, cu multă bucurie, l-au întîmpinat pe el frații lui, căci avea trei frați și maica sa, și i-au ospătat și cinstit pe ostași în casa lor.

A doua zi, chemînd pe toate rudeniile lui, a grăit multe către dînșii din cele pentru folosul sufletului și din învățătura creștinească, zicînd că ni se cade a intra în împărăția lui Hristos cu multe supărări. Deci, mîngîindu-i pe toți și sărutîndu-i cu sărutarea cea mai de pe urmă, le-a zis: "Iubiți frați, părinților și fiilor întru Hristos, petreceți în credința Domnului nostru Iisus Hristos și să nu vă depărtați nicidecum de El; pentru că nimic nu este lumea aceasta și cele din ea. Toate acestea sînt ca o umbră ce trece, iar Domnul petrece în veci. Deci, mă rog vouă, rugați-vă pentru mine Stăpînului nostru, Dumnezeul tuturor, să-mi dea putere ca să-mi săvîrșesc nevoința pătimirii, precum a dat sfinților Teodor Tiron, Eutropie și Cleonic, care au fost prinși cu mine. Mîntuiți-vă, preaiubiți părinți, maicilor, fraților, surorilor și fiilor, că mă duc acum de la voi și nu mă veți mai vedea în viața aceasta vremelnică". Sfîntul,

zicînd acestea, s-a făcut plîngere și tînguire mare și au zis către dînsul: "După ce îți vei săvîrși bine alergarea ta, roagă-te Domnului pentru noi și pentru tot neamul creștinesc, ca să înceteze prigoana asupra credinței celei sobornicești și ca să se piardă slujirea la idoli, iar darul lui Hristos să strălucească peste tot pămîntul". După acestea, Sfîntul Vasilisc se pregătea să se întoarcă cu ostașii pe aceeași cale la temniță, în legăturile sale.

În acea vreme ighemonul Agripa a ajuns în cetatea Amasiei, și, chemînd pe cei mai dintîi între cetățeni, a intrat cu dînșii în capiștea idolească, care se numea Petason și în alta numită Serapion, aducînd jertfă necuraților lui zei. A doua zi, șezînd la judecată, cerceta pe cei ce erau în legături; astfel a chemat mai întîi pe Vasilisc, fiindcă auzise de dînsul și voia să-l pună pe el mai întîi înaintea judecății sale. Ducîndu-se în temniță unul din cei mai mari ai cetății, ca să aducă pe Vasilisc la ighemon, nu l-a găsit în legături. Deci, a prins pe păzitorul temniței și, legîndu-l, l-a dus în divan. Ighemonul, schingiuindu-l, îl întreba: "Cum ai dezlegat pe vrăjmașul zeilor noștri, nesocotind poruncile împărătești?" Iar păzitorul a răspuns: "Sînt două zile astăzi, de cînd Vasilisc s-a dus cu ostașii în satul lui". Ighemonul, umplîndu-se de mînie, a zis: "Capul tău îl voi tăia cu sabia, de nu vei pune înaintea mea pe hulitorul și ocărîtorul zeilor". Zis-a păzitorul temniței: "Într-a patra zi îl voi aduce înaintea ta".

Ighemonul a trimis îndată cu păzitorul acela, pe un slujitor al său, om cu obicei sălbatic și cumplit, împreună cu mulți ostași, și a zis aceluia: "Acum te voi cunoaște pe tine dacă ești adevărat rîvnitor către zei, de vei prinde pe acel hulitor și batjocoritor și-l vei aduce legat la mine în Cumani, că acolo mă duc". Deci, slujitorul acela, plecînd de la ighemon, a gătit niște încălțăminte de aramă, care avea înăuntru piroane lungi de fier ascuțite și, luînd pe păzitorul temniței și pe ostași, s-a dus în satul lui Vasilisc, ducînd pe un asin lanțuri grele de fier. Și m-am dus și eu - zice scriitorul acestei pomeniri, Sfîntul Evsignie - urmîndu-le lor, că voiam să văd pătimirea și sfîrșitul Sfîntului Vasilisc.

Ajungînd ei la satul acela, au prins pe mucenic tocmai cînd ieșea din casă și se îndrepta spre cetatea Amasiei, la legăturile lui. Deci, l-au legat cu două lanțuri, un lanț de fier i-au pus pe grumaz și l-au încălțat cu încălțămintele cele de aramă, care aveau piroane. Acele piroane au străbătut picioarele sfîntului pînă la oase, curgînd sînge din răni și, bătînd tare pe mucenicul lui Hristos, îl duceau spre cetatea Cumani. Pe el îi petrecea plîngînd, maica sa, frații și rudeniile lui; iar maica sa zicea către el: "Fiul meu preadulce, Hristos, pe Care L-ai iubit, Acela să-ți fie ție de ajutor în această nevoință mucenicească; viața ta aici nu ți-a fost lungă, dar va fi veșnică în veacul cel viitor; acum suferi munci amare, dar vei cîștiga slăvită cunună de la Hristos Dumnezeu. Oamenii cei răi te muncesc pe pămînt, dar îngerii păcii te vor primi în cer. Ca pe un tîlhar te judecă acum pe tine, dar tîlharul care s-a răstignit cu Hristos te va primi în Rai; împărații cei stricăcioși și muritori te ucid prin muncile lor, dar, Dumnezeu Cel veșnic te va învia și te va număra cu oștile îngerești. Fiul meu cel dulce, în calea aceasta a Domnului în care alergi, adu-ți aminte și de noi!"

Maica lui, zicînd acestea, s-a întors acasă, rugîndu-se Domnului pentru fiul său, ca să-l întărească în munci. Sfîntul, uitîndu-se înapoi, a văzut că veneau după dînsul cei trei frați ai săi, rudeniile și mulți din popor, plîngînd și tînguindu-se; iar el îi ruga să se întoarcă la locurile lor, zicînd: "Nu plîngeți pentru mine ci, mai ales, rugați-vă Domnului, ca să-mi dea putere să biruiesc ispita diavolului și să rușinez pe slujitorii lui". După aceea i-a sărutat pe fiecare și îi îndemna să se întoarcă, zicîndu-le: "Iarăși ne vom vedea unul cu altul în ziua învierii și în viața cea veșnică". Dar ei nu voiau să se întoarcă ci, plîngînd, urmau sfîntului. Atunci Sfîntul Vasilisc le-a zis din nou: "Ce faceți? Nu mai plîngeți pentru mine și nu-mi mai tulburați inima mea! O, de s-ar fi dat mie ca să mor de multe ori pentru Domnul nostru Iisus Hristos! Rogu-vă pe voi, întoarceți-vă și vă rugați lui Dumnezeu pentru mine". Nevrînd ei să se întoarcă, le-a zis trimisul ighemonului: "Mă jur pe sănătatea împăraților mei, că de nu vă veți întoarce, pe toți vă leg și vă duc la ighemon". Dar ei n-au voit să înțeleagă. Deci, a început mai marele ostașilor a-i bate și numai așa, abia a putut să-i izgonească înapoi.

În această călătorie, sfîntul purta cu bărbăție greutatea lanțurilor de fier și cu vitejie răbda durerea picioarelor pătrunse cu multe piroane ascuțite, care erau în încălțămintea de aramă; iar calea pe unde mergea, se roșea cu sîngele lui. Deci, sfîntul cînta, zicînd: *De s-ar aduna asupra mea tabără, nu se va înfricoșa inima mea, Hristoase, Dumnezeul meu, că Tu ești cu mine*. Și multe alte grăia către Domnul în cîntarea și în rugăciunea sa. Trimisul ighemonului și cei împreună cu el, văzînd pe mucenic umblînd bine, se mirau, nepricepînd că Domnul era cu el și îi ușura durerile. Ajungînd în satul care se numea Dacozaria, trimisul ighemonului și ostașii au voit să se odihnească, fiindcă era zăduf și ceasul la amiazăzi.

Stăpîna acelui sat, cu numele Troiana, fiind văduvă și, văzînd că a venit slujbașul ighemonului cu ostașii i-a rugat să intre în casa ei să mănînce pîine; iar ei erau patruzeci de bărbați. Intrînd, ei s-au așezat la masă să mănînce și să bea, veselindu-se, iar pe Sfîntul Mucenic Vasilisc, avînd mîinile legate înapoi, l-au legat de un stejar uscat care era înaintea porților. Și s-au adunat la dînsul mulțime de popor, bărbați, femei și copii și, văzînd pe sfîntul legat cu lanțuri grele și ținut în zăduf cu sîngele curgînd din picioare, se umileau și le era milă de el. El se ruga lui Dumnezeu, zicînd: "Doamne, cercetează-mă pe mine, precum ai cercetat pe Iosif în temniță, pe Ieremia în noroi, pe Daniil în groapa leilor și pe cei trei tineri în cuptorul haldeilor; precum ai arătat bunătatea Ta Susanei, cea năpăstuită de bătrînii cei mincinoși, Cel ce ai scos pe Petru din temniță și pe Tecla ai apărat-o în priveliște, tot așa și spre mine nevrednicul și smeritul robul Tău întinde mila Ta și arată minunile Tale, pentru slava Preasfîntului Tău nume".

Pe cînd sfîntul se ruga astfel, deodată s-a cutremurat pămîntul și un glas de sus s-a auzit: "Nu te teme, că sînt cu tine!" Și îndată încălțămintea de aramă din picioarele lui s-a topit ca ceara de fața focului, lanțurile au căzut de pe dînsul și stejarul cel uscat a înverzit, odrăslind ramuri cu multe frunze și făcînd umbră mare deasupra sfîntului. Iar acolo unde stăteau picioarele sfîntului și se roșise pămîntul de sîngele lui, a izvorît

un izvor de apă. Sfîntul Vasilisc, văzînd acestea, a început a mulţumi lui Dumnezeu, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, Cuvîntule cel mai înainte de veci şi Fiul Tatălui celui neajuns şi nesupus, Cel ce ai binevoit a Te pogorî pe pămînt şi a Te face om ca să ne răscumperi de la vechiul muncitor diavol şi să ne izbăveşti de toate lucrurile lui cele rele; Cel ce ne-ai înălţat pe noi, iar pe acela l-ai smerit, l-ai călcat şi l-ai osîndit în adînc, iar pe noi ne-ai înviat, cu ce buze Te voi preamări pe Tine, cu ce limbă mă voi mărturisi Ţie şi cu ce glas voi cînta, vestind măririle Tale, care le-ai arătat acum spre mine robul Tău, precum ai arătat şi pe sfinţii Tăi Eutropie şi Cleonic, cînd eram bătuţi înaintea ighemonului Asclipiodot? Şi acum, Doamne, cine sînt eu nevrednicul, că ai atîta milă de mine încît pămîntul, văzîndu-Te pe Tine, s-a cutremurat, iar trimisul ighemo-nului şi ostaşii au fugit din casa aceea de frica cutremurului?"

Deci, văzînd minunile cele ce se făcuseră, nu pricepeau ce se întîmplase; unii ziceau că este nălucire, alţii socoteau că este vrajă, iar poporul ce stătea împrejurul lui, se minuna cu spaimă şi preamărea puterea lui Hristos Dumnezeu. De atunci mulţi au crezut în Hristos şi ziceau: "Iată, acesta este omul lui Dumnezeu, trimis de Dînsul aici ca să sfinţească locul nostru!" Deci, au dus la dînsul pe un slăbănog, zăcînd pe pat, de care, atingîndu-se mucenicul lui Hristos, îndată s-a făcut sănătos şi, luîndu-şi patul său, s-a dus la casa sa, slăvind pe Dumnezeu. A adus la sfîntul şi leproşi, iar sfîntul şi pe aceia i-a tămăduit prin atingere. Pe cei bolnavi de friguri şi de alte boli şi pe cei ce pătimeau de duhuri necurate i-a tămăduit prin cuvînt. Deci, slăvind pe adevăratul Dumnezeu, au crezut în El. Pentru toate acestea s-a făcut mare bucurie poporului din acel sat, încît stăpîna satului Troiana, cu fiul său, Troian, au crezut în Hristos şi au cerut Sfîntul Botez.

Iar eu, păcătosul Evsignie, văzînd cele ce se făceau, mă bucuram foarte mult întru Domnul. În acea zi, spre seară, o cireadă de boi şi alte dobitoace venind în sat de la păşune pe drumul acela lîngă care stătea sfîntul mucenic, preamărind măririle lui Dumnezeu şi, ajungînd în dreptul mucenicului lui Hristos, Vasilisc, au căzut înaintea lui în genunchi şi s-au plecat dreptului aceluia, lăudînd pe Dumnezeu cu ale lor glasuri. Atunci trimisul ighemonului şi ostaşii s-au căit de răutăţile ce făcuseră sfîntului, pentru că i-a cuprins şi pe dînşii spaima, văzînd minunile cele preaslăvite.

A doua zi, trimisul ighemonului, sculîndu-se, a zis către mucenic cu cuvinte blînde: "Vasilisc, de voieşti să plecăm de aici, ca nu cumva pentru tine să ne primejduim de la ighemon". Sfîntul a zis: "Să mergem, pentru că voiesc să mor pentru Domnul meu!" Ieşind ei din sat, tot poporul împreună cu Troiana, stăpîna satului, au petrecut pe sfînt, iar mucenicul lui Hristos i-a rugat să se întoarcă la casele lor. Unii s-au întors, iar alţii au venit după el. Cînd au ajuns la un pod mare ce era peste rîul Ireos, s-a cutre-murat podul de venirea lui Hristos, căci Hristos, Domnul nostru, mergea nevăzut cu robul Său, precum mi-a spus singur Sfîntul Mucenic Vasilisc mai pe urmă mie nevrednicului, Evsignie. Deci, cutremurîndu-se podul, sfîntul a stat şi, înălţînd laudă lui Dumnezeu, a rugat pe popor să se întoarcă înapoi, dar abia i-a înduplecat de s-au întors. Atunci sfîntul, mergînd pe la toate locurile cele mai înalte

și alese, își pleca genunchii și se ruga lui Dumnezeu, zicînd: *În tot locul stăpînirii lui, binecuvintează suflete al meu pe Domnul.*

Ajungînd la un sat care se numea Saon, ostașii cu trimisul ighemonului au șezut să mănînce, îndemnînd și pe sfînt să mănînce și el pîine. Dar el nu voia, zicînd: *Domnul mă paște și nimic nu-mi va lipsi*; pentru că mă hrănește pe mine Stăpînul meu, Iisus Hristos". Însă ei iarăși i-au zis: "Mănîncă, omule, ca să nu mori de foame pentru că noi vom fi în primejdie pentru tine, dacă nu te vom duce viu la ighemon; iată, este a treia zi de cînd n-ai gustat nimic". Dar sfîntul le-a răspuns: "Eu sînt sătul de hrana cea muritoare și nu voiesc să o primesc; pe voi vă hrănește pîinea cea pămîntească, iar pe mine, cuvîntul lui Dumnezeu cel ceresc; pe voi vă veselește vinul, iar pe mine, darul Sfîntului Duh; pe voi vă satură carnea, iar pe mine mă satură postul; pe voi vă întărește puterea cea trupească, iar pe mine, Crucea lui Hristos; pe voi vă îmbogățește aurul, iar pe mine, dragostea lui Iisus Hristos; pe voi vă împodobesc hainele, iar pe mine, fapta cea bună; voi vă veseliți în rîs, iar eu mă mîngîi cu darul întru rugăciune; voi iubiți pe împăratul vostru cel vremelnic, muritor și stricăcios și doriți să-l înveseliți și să-i păziți legea lui, iar eu iubesc pe Dumnezeul cel ceresc, Împăratul meu. Legile Lui le sărut și voiesc să mă satur de vederea feței Lui! Voi așteptați cinste pe pămînt, iar eu la cer; voi căutați slava de la oameni, iar eu nădăjduiesc să cîștig slava întru învierea drepților la înfricoșata Judecată, unde va zice Stăpînul meu: *Veniți binecuvîntații Părintelui meu, de moșteniți împărăția cea gătită vouă de la întemeierea lumii!*

Sfîntul, zicînd acestea, trimisul ighemonului a poruncit să pună șaua pe dobitoace, iar mucenicului i-a poruncit să încalece pe un asin, zicîndu-i: "De trei zile mergi flămînd; acum încalecă măcar pe acest dobitoc ca să nu slăbești cu totul". Dar sfîntul n-a voit să încalece, ci a zis: "Domnul meu Iisus Hristos, mă întărește pe mine și toată odihna și înlesnirea mi-o dă mie Duhul Sfînt". Astfel au plecat pe drum. Spre seară, ajungînd la un sat, ostașii au stat ca să se odihnească și să mănînce ceva. Trimisul ighemonului a rugat pe fericitul Vasilisc să guste din bucate, dar el n-a voit și astfel a petrecut toată noaptea cîntînd și rugîndu-se lui Dumnezeu; iar împreună cu el erau sfinții îngeri, care cîntau cu plăcutul lui Hristos. Făcîndu-se ziuă, au plecat la drum și au ajuns în cetatea Cumani în ceasul al patrulea din zi. Apropiindu-se de cetate, au auzit de la mulți - zice scriitorul - cum ighemonul muncește pe cei ce nu voiesc să se închine idolilor.

Dar Domnul, arătîndu-se Sfîntului Vasilisc, i-a zis: "Îndrăz-nește, nu te teme de îngrozirile celor fărădelege, că Eu sînt cu tine". Ostașii, intrînd în cetate, întrebau unde este ighemonul, și au aflat că este în capiștea lui Apolon, unde aduce jertfă idolilor împreună cu poporul.

Deci, ducîndu-se trimisul ighemonului la dînsul i-a spus că au adus pe Vasilisc. Atunci ighemonul s-a bucurat foarte mult; iar cel ce a adus pe sfînt a spus ighemonului de minunile ce le făcuse pe drum, dar el nu credea, ci zicea: "Acelea sînt vrăji creștinești". Deci, a poruncit ca pe Sfîntul Vasilisc să-l aducă la dînsul în

capiştea lui Apolon, vrînd să-l silească a jertfi zeilor. Alergînd, ostaşii ighemonului au început a bate pe mucenic peste grumaji, zicîndu-i: "Intră în capişte la ighemon şi închină-te zeilor, de voieşti să fii viu". Dar, ostaşii ce veniseră pe drum cu dînsul, au început a spune ostaşilor ighemonului minunile ce le făcuse şi pe care singuri le văzuseră, zicînd: "Cu adevărat am văzut semne minunate şi puteri ale lui Dumnezeu, nu ca nălucire, nici cu vrăji, ci făcîndu-se în faţa tuturor!" Şi, întorcîndu-se către sfînt, i-au zis: "Vasilisc, iartă-ne pe noi de relele cele ce ţi-am făcut în neştiinţa noastră şi te roagă Dumnezeului tău pentru noi!"

Grăind ei acestea, au venit alţi ostaşi de la ighemon şi, lovind pe mucenic, l-au dus în capişte. Sfîntul Vasilisc a intrat acolo, veselindu-se întru Domnul Dumnezeul său şi avînd faţa luminoasă. Văzîndu-l ighemonul, i-a zis: "Tu eşti Vasilisc?"

El a răspuns: "Eu sînt". Zis-a ighemonul: "Ce zici, vei jertfi zeilor?" Răspuns-a sfîntul: "Cine ţi-a spus ţie că eu nu aduc jertfe lui Dumnezeu? Eu în tot ceasul săvîrşesc jertfe de laudă Dumnezeului meu!" Ighemonul, neînţelegînd acel cuvînt, s-a bucurat şi a zis: "Zeii se vor bucura de aceasta; deci, jertfeşte, iubitule, oricărui zeu voieşti, din toţi zeii noştri". Apropiindu-se Sfîntul Vasilisc de un idol, a întrebat pe cei ce erau de faţă: "Cum se numeşte acest zeu al vostru?" Zis-au lui: "Apolon". Răspuns-a sfîntul: "Bine aţi zis că Apolon se numeşte, pentru că Apolon se tîlcuieşte "pierzător"; şi cu adevărat, deoarece trage la pierzare pe toţi cei ce cred în el şi i se închină lui ca unui Dumnezeu, pe cînd el nu este Dumnezeu". Zis-a ighemonul către sfînt: "Dar cum este numele Dumnezeului căruia tu voieşti să-i aduci jertfă? Zis-a sfîntul: "Dumnezeul meu este negrăit, neajuns, nevăzut şi neştiut".

Ighemonul a zis: "Ce, nu are nume Dumnezeul tău?" Grăit-a sfîntul: "Numele Dumnezeului meu este scris în sfintele cărţi şi, de voieşti să asculţi, îţi voi spune". Zis-a ighemonul: "Spune, nu te teme". Grăit-a mucenicul: "Dumnezeul meu se numeşte Tatăl Atotţiitorul, Domnul Savaot, Împărat al tuturor, Mîntuitor, Milostiv, Milosîrd, îndelung răbdător. Aceluia îi jertfesc cu jertfă de laudă".

Atunci ighemonul a zis: "Adu-i jertfă oricărui Dumnezeu voieşti, numai adu-i; deoarece nu te-am chemat ca să filosofezi, ci ca să jertfeşti". Atunci sfîntul a zis către ighemon: "Ia aminte la jertfa mea". Deci, ridicîndu-şi mîinile spre cer, a început a se ruga, zicînd: "Dumnezeule cel veşnic, Făcătorule al cerului şi al pămîntului, Cel ce asculţi pe cei ce-Ţi slujesc Ţie cu adevărat; ascultă-mă şi pe mine acum, robul Tău, şi sfărîmă în ceasul acesta pe acest idol surd, orb şi mut ca să vadă păgînii cei necuraţi ce fel de dumnezei cinstesc, să se ruşineze şi să cunoască toţi că Tu eşti Unul adevăratul Dumnezeul cel Atotputernic". Sfîntul rugîndu-se astfel, îndată s-a cutremurat pămîntul şi capiştea, încît idolul, căzînd jos la pămînt, s-a sfărîmat în mii de bucăţi. Ighemonul şi poporul cel ce era la capişte, văzînd acestea, au fugit afară de frică, rămînînd înăuntru numai Sfîntul Vasilisc singur, cîntînd şi zicînd: "Să învie Dumnezeu şi să risipească vrăjmaşii Lui. Să fugă de la faţa Lui cei ce-L urăsc. Să se

stingă precum se stinge fumul, cum se topește ceara de fața focului, așa să piară toți idolii de la fața adevăratului nostru Dumnezeu".

După un ceas, ighemonul a poruncit să scoată pe sfînt din capiște și, scrîșnind din dinți, i-a zis: "Vrăjmaș al zeilor noștri, pentru ce ai făgăduit una și ai făcut alta? Te-ai făgăduit să aduci jertfă lui Dumnezeu; iar cu vrăjile tale ai făcut de a căzut și s-a sfărîmat Apolon, zeul nostru". Grăit-a sfîntul: "Cel ce a sfărîmat zeul vostru, Acela va arde și capiștea lui. Pe cînd sfîntul zicea acestea, deodată a căzut foc din cer peste capiștea lui Apolon și a ars-o pînă în temelie. Ighemonul și tot poporul, tremurînd de frică, au fugit departe. Apoi, chemînd pe sfînt, i-a zis: "O, cît de mari sînt farmecele tale, încît ai sfărîmat și pe zeul nostru Apolon și ai ars capiștea lui". Zis-a sfîntul: "Dacă dumnezeul tău este Dumnezeu adevărat, precum zici, să se răzbune asupra mea pentru sine". Ighemonul a zis: "Zeii noștri sînt buni și nu fac nici un rău potrivnicilor lor". Grăit-a sfîntul: "O, ce orbire omenească, cum pot dracii să fie buni sau ce bine pot să facă ei, fiind răi? Deoarece pe voi, iubiții lor închinători, vă vor afunda în iad cu dînșii". Ighemonul a zis: Vrăjitor ticălos, jertfește zeilor, ca să nu te dau la moartea cea mai amară". Răspuns-a sfîntul către ighemon: "Fiară de dumbravă, cîine lingător de sînge, stricatule Agripa, chip al dracilor, asemănare a diavolului și muncitorule fără de lege; pentru ce mă ții pe mine mai mult? Pentru că mă sîrguiesc, ca să-mi săvîrșesc alergarea mea!" Ighemonul, mîniindu-se foarte mult, a poruncit ca să-l taie cu sabia.

Luîndu-l ostașii, l-au dus afară din cetate ca să-l taie la locul ce se numea Dioscorie, venind în urma sfîntului popor mult. Ighemonul a poruncit ca, după tăiere, să-i arunce trupul în rîu. Pe cînd i se tăia capul mucenicului lui Hristos, am văzut noi - zice Sfîntul Evsignie -, cărora ne era dat a vedea o taină ca aceasta, o mulțime de sfinți îngeri au venit și, luînd sufletul sfîntului, l-au înălțat spre cer. Iar Domnul nostru Iisus Hristos S-a văzut stînd la cer și zicînd: "Vino, Vasilisc, sluga Mea cea bună și credincioasă, intră în cereasca împărăție, în ceata drepților unde sînt robii Mei, care au fost în chinuri pentru Mine". Iar noi, cei ce am văzut și am auzit toate acestea, am căzut cu fața la pămînt și ne-am închinat Domnului, mulțumindu-I că ne-a învrednicit de o vedenie ca aceea. Iar călăul Prisc, luînd trupul mucenicului, îl trăgea spre rîu.

Deci, apropiindu-ne de el, l-am rugat să stea puțin, pînă ce se va risipi poporul și i-am dat în taină treizeci de galbeni; iar el ne-a lăsat nouă trupul mucenicului și capul, zicînd: "Păziți-vă să nu știe cineva și să spună ighemonului, că va fi primejdie și mie și vouă". Luînd noi trupul mucenicului, l-am ascuns și l-am dus noaptea pe un cîmp arat și l-am îngropat acolo, semănînd pe dînsul niște semințe, care au răsărit chiar în acea noapte; adică, într-o zi au crescut, iar în altă zi au înflorit și au adus rod. Dar, pe cînd săpam mormîntul mucenicului, au însetat oarecare bărbați dintre noi, și am chemat pe Domnul cu rugăciunile Sfîntului Vasilisc și îndată, aproape de mormînt, a izvorît un izvor de apă vie, din care bînd, am preamărit pe Dumnezeu. Izvorul acela este și acum, iar bolnavii care beau din apa aceea se tămăduiesc de neputințele lor.

După aceasta a năpădit un duh necurat asupra ighemonului Agripa, încît căuta trupul mucenicului, zicînd: "De m-aș atinge de trupul lui Vasilisc, m-aș izbăvi de primejdie". Nimeni însă nu îndrăznea să spună că mucenicul este îngropat în pămînt. Dar oarecare i-a zis: "Ai poruncit ca trupul să se arunce în rîu și cum îl cauți acum?" Agripa, ducîndu-se la locul unde a fost tăiat mucenicul lui Hristos, a găsit puțin sînge de al lui și, adunîndu-l cu țărîna pămîntului, l-a legat în brîul său și și-a încins trupul și îndată s-a eliberat de duhul cel necurat. Astfel, a crezut și el în Domnul nostru Iisus Hristos. Iar după o vreme, un cetățean din Comani cu numele Marin, bărbat dreptcredincios, a zidit o biserică în numele Sfîntului Mucenic Vasilisc și, scoțînd sfintele lui moaște din pămînt, le-a adus în ea. Și se dau la toate bolile multe tămăduiri prin minune de la moaștele sfîntului, cu rugăciunile lui și cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, se cuvine cinstea și slava, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

48. CUVIOSUL MIHAIL MĂRTURISITORUL, EPISCOPUL SINADIEI (23 MAI)

Acest sfînt Mihail, după cum s-a învrednicit a fi de un nume cu îngerul cel mare al puterilor cerești, tot astfel, și viața lui a fost îngerească, de vreme ce și-a luat asupră-și curăția cea fecioarească și celelalte fapte bune. El s-a afierosit lui Dumnezeu din brațele maicii sale, și s-a arătat slujitor ales al Lui, primind din tinerețe viața monahicească, împreună cu Sfîntul Teofilact al Nicomidiei, în zilele Prea sfințitului patriarh Tarasie. Acesta i-a trimis pe amîndoi la o mănăstire, ce era zidită lîngă gura Pontului Euxin - Marea Neagră de azi - unde, nevoindu-se, au sporit în faptele cele bune și au cîștigat îndrăzneală către Dumnezeu prin rugăciunile lor.

Odată, pe vremea secerișului, fiind arșiță mare și neavînd apă, au slăbit de multă sete, pentru aceasta s-a rugat lui Dumnezeu și un vas de aramă uscat l-au făcut să izvorască apă multă spre trebuință; pentru că Domnul face voia celor ce se tem de El și ascultă rugăciunile lor. Această minune a fost asemenea cu aceea care s-a făcut în pustie, cînd Dumnezeu a scos apă din piatră poporului Israel cel însetat, și cu alta, cînd Samson, murind de sete, a izvorît izvor de apă vie, din osul cel uscat al fălcii asinului. După aceasta, viața cea îmbunătățită a acestor cuvioși părinți, strălucind ca o rază de soare, prea sfințitul patriarh Tarasie i-a judecat a fi vrednici de treapta cea înaltă a arhieriei. Deci, pe fericitul Teofilact l-a pus mitropolit în Nicomidia; iar pe Sfîntul Mihail, sfințindu-l episcop, l-a trimis în Sinad. El păștea bine turma lui Hristos cu cuvîntul și cu felul vieții sale. Preasfințitul Tarasie, ducîndu-se din viața aceasta, a venit ca patriarh la scaunul Bisericii Constantinopolului, Nichifor. Atunci iarăși s-a ridicat viforul eresului luptărilor contra sfintelor icoane, care acum era blestemat de al șaptelea sinod al Sfinților Părinți. Aceasta s-a făcut fiindcă răucredinciosul împărat Leon Armeanul, vătămîndu-se de acel eres, a pornit prigoană împotriva Bisericii lui Hristos, numind sfintele icoane idoli; iar pe cei ce se închinau lor, îi muncea și îi pierdea în multe feluri de chinuri. El a izgonit pe prea sfințitul patriarh Nichifor și pe ceilalți credincioși arhierei de la scaunele lor; iar în locul acelora a ridicat pe ereticii cei de un gînd cu el; și se vedea atunci urîciunea pustiirii șezînd la locurile cele mai de cinste.

Atunci Sfîntul Mihail s-a arătat că este vestit mărturisitor al dreptei credințe și mustrător al relei credințe a ereticilor. Pentru că, întărindu-se și înțelepțindu-se de darul Sfîntului Duh, toată ura potrivnicilor lui Dumnezeu a împilat-o și a astupat gurile ereticilor care batjocoreau închipuirile cele dumnezeiești. Împăratul Leon cel cu nume de fiară, nesuferind limba lui cea aspră, care certa cu îndrăzneală rătăcirea ereticilor, a pus înainte pe arhiereul lui Hristos, la cercarea judecății celei nedrepte. Sfîntul Mihail, netemîndu-se de îngrozire, nici slăbindu-se cu mintea, a strigat cu glas mare: "Cinstesc sfînta icoană a Mîntuitorului meu Iisus Hristos și a Preacuratei Fecioare Maicii Lui, cum și ale celorlalți sfinți, și mă închin lor; iar de porunca ta nu mă îngrijesc și întru nimic o socotesc". Iar Leon, înfruntîndu-se, s-a umplut de mînia cea de fiară și a osîndit pe mărturisitorul lui Hristos la izgonire. Deci, Sfîntul Mihail a răbdat multe și amare mîhniri și necazuri. El a fost gonit din loc în loc, pînă ce a ajuns în lărgimea cerească și acolo a cîștigat odihna cea veșnică. Astfel, săvîrșindu-se alergarea cea bună, s-a împodobit cu îndoită cunună și s-a adăugat lîngă arhierei, ca un arhiereu, lîngă mucenici, ca un mucenic, întru slava lui Hristos Dumnezeul nostru.

49.SFÎNTUL MUCENIC MIHAIL MONAHUL
(23 MAI)

Sfîntul Mucenic Mihail a fost din cetatea Edesa, fiu din părinți binecredincioși, după al căror sfîrșit a împărțit averile sale săracilor și s-a dus la Ierusalim, ca să vadă

Sfintele Locuri. Pe vremea aceea, Ierusalimul era stăpînit de agareni, deci el închinîndu-se Sfintelor Locuri, s-a dus la lavra Sfîntului Sava şi s-a făcut monah. După o vreme oarecare, a fost trimis de învăţătorul său la Ierusalim, să vîndă lucrul mîinilor. Pe drum l-a întîmpinat un scopit al Seidii, împărăteasa agarenilor şi, luîndu-l, l-a dus la împărăteasa sa, că avea vase foarte frumoase lucrate de mîinile lui. Împărăteasa, văzînd pe monah tînăr cu vîrsta, frumos la faţă şi uscat de post, s-a îndrăgostit de el, şi a început a-l amăgi spre fărădelegi, zicîndu-i: "Împlineşte pofta mea şi, de eşti bolnav, te voi vindeca". Fericitul Mihail a răspuns: "Sînt bolnav pentru păcatele mele, însă sînt rob al Domnului meu Iisus Hristos şi nu mă supun ţie".

Dar împărăteasa îl silea la lucrul cel fărădelege, precum odată în Egipt femeia lui Putifar a silit pe Iosif cel prea frumos. Deci, înţeleptul Mihail se lepăda, zicînd: "Nu-mi este cu putinţă a face aceasta, deoarece sînt monah şi m-am făgăduit ca pînă la moarte să păzesc lui Dumnezeu curăţia trupului meu, fără de prihană.

Văzînd acea spurcată femeie pe monahul cel curat, că nu voieşte nicidecum să-i împlinească pofta păcatului, s-a umplut de ruşine şi de mînie şi a poruncit să-l bată. După aceea, fiindcă nu era departe de Ierusalim, a trimis pe monah legat la împăratul lor, pîrîndu-l ca pe un hulitor al credinţei lor. Împăratul, cercetînd cele despre dînsul, l-a dezlegat şi-l ruga să fie părtaş al credinţei lui Mahomed. Mihail a răspuns: "Să nu-mi fie mie aceasta, ca să las pe Dumnezeul meu şi să urmez diavolului". Împăratul a zis: "Voieşte a împărăţi cu mine şi cere ce voieşti de la mine". Sfîntul Mihail a răspuns: "Din trei, un lucru cer de la tine: Ori eliberea-ză-mă la stareţul meu, ori bate-mă în numele Dumnezeului meu, ori prin sabie ta trimite-mă către Hristosul meu".

Împăratul a poruncit să-l adape cu otravă dătătoare de moarte; iar el, bînd otrava, a rămas nevătămat după cuvîntul lui Hristos din Evanghelie, care zice: *Măcar de aţi bea şi ceva de moarte, nu vă va vătăma.* Împăratul, ruşinîndu-se de acestea, a poruncit ca pe robul lui Hristos, să-l taie cu sabia în mijlocul Ierusalimului. Iar monahii locaşului Sfîntului Sava, luînd trupul lui, l-au adus în lavra lor şi l-au pus cu cinste împreună cu Sfinţii părinţi pe mucenicul lui Hristos, Mihail, slăvind pe Hristos Dumnezeu. Amin.

50. VIAŢA CUVIOASEI EUFROSINA FECIOARA, EGUMENA MĂNĂSTIRII POLOŢCA
(23 MAI)

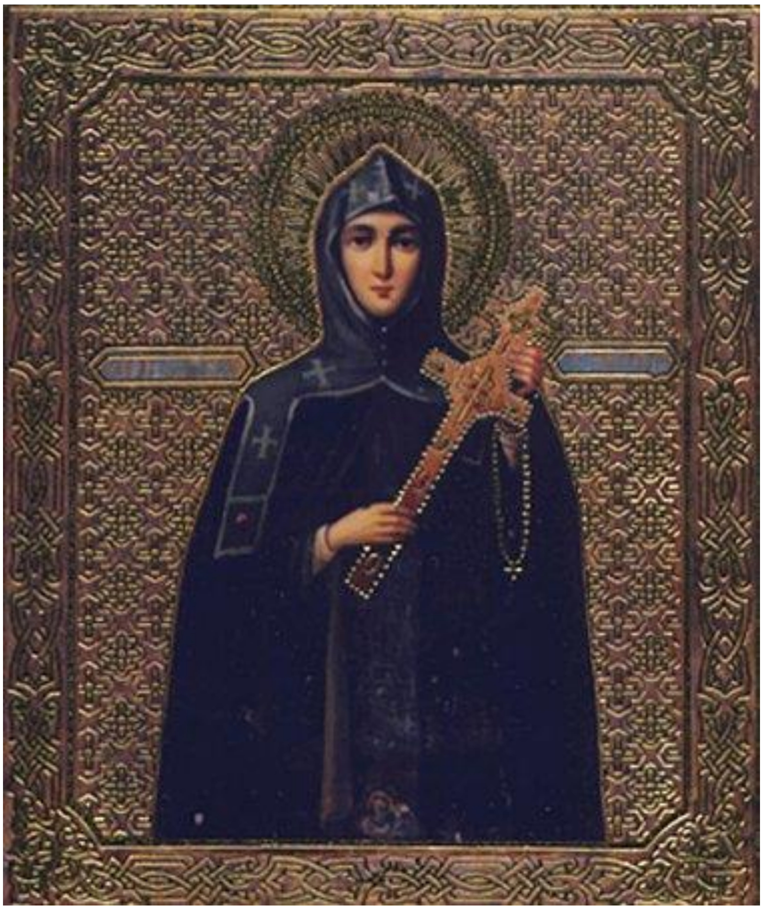

În cetatea Poloțca era un boier, anume Vseslav. El a avut un fiu cu numele Gheorghe, din care se trage această sfîntă odraslă, fericita Eufrosina. Aceasta mai înainte de a se boteza s-a numit Predislava, după numele cel boieresc, și învățase din copilărie dumnezeiasca Scriptură. Ea se sîrguia la citirea sfintelor cărți și astfel s-a deprins din acelea cu frica și cu dragostea osîrdnică către Dumnezeu, Ziditorul ei. Ea era frumoasă și, ajungînd la vîrsta de doisprezece ani, mulți boieri slăviți trimiteau la tatăl ei, sîrguindu-se fiecare ca fiul său s-o ia în căsătorie. Dar, fecioara nu voia nicidecum să se însoțească cu bărbat pămîntesc și muritor, fiind rănită de dorința lui Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Mirele cel ceresc și fără de moarte, deoarece toată mintea sa o avea îndreptată spre dragostea cea dumnezeiască. Tatăl ei, voind s-o logodească cu un tînăr frumos, fiu al unui boier oarecare, ea n-a voit; și, ascunzîndu-se de toți, s-a dus într-o mănăstire de fecioare la cuvioasa doamnă Romana egumena, și cerea să fie tunsă în schima monahală. Cuvioasa Romana, văzînd tinerețile fecioarei, și temîndu-se de tatăl ei, a ținut-o multă vreme, sfătuind-o la viața mirenească, ca pe o fată tînără și preafrumoasă. Dar, cunoscîndu-i fierbințeala cea mare a inimii ei către Dumnezeu și dorința neschimbată de a păzi fecioria pentru împărăția cerului, a poruncit preotului ce era acolo s-o tundă și s-o îmbrace în sfîntul și îngerescul chip monahicesc și i-a pus numele Eufrosina.

Tatăl și maica ei, înștiințîndu-se de acest lucru, s-au umplut de negrăită mîhnire și de jale; deci, alergînd la mănăstire și, văzînd pe fiica lor în chipul monahicesc, au plîns și s-au tînguit, iar fericita fecioară nu băga în seamă lacrimile părinților, ci îi îndemna să se veselească de aceasta, că au fiica logodită cu Împăratul ceresc. Eufrosina petrecea ca celelalte monahii în posturi și rugăciuni, supunîndu-se tuturor cu mare smerenie în toate ostenelile mănăstirești.

După cîtăva vreme, a rugat pe Ilie, episcopul Poloțchii, să-i poruncească să petreacă lîngă biserica cea mare, Sfînta Sofia, într-o cămară deosebită. Prin aceasta ea voia să urmeze fecioarelor celor de demult din Ierusalim, între care a fost și Preacurata Fecioară Născătoare de Dumnezeu, care viețuia lîngă biserica lui Solomon - Sfînta Sfinților -, în cămară deosebită, ce era făcută pentru aceea lîngă zidul bisericii. Episcopul, înștiințîndu-i de viața ei cea asemenea îngerilor și dragostea ei către Dumnezeu, n-a oprit-o să fie după buna dorință a inimii ei. Astfel, sfînta petrecea ca îngerul lui Dumnezeu, închizîndu-se într-o cămară lîngă biserică și, rugîndu-se totdeauna ziua și noaptea, preamărea pe Dumnezeu; iar în vremea ce îi prisosea de la rugăciuni, scria cărți cu mîinile sale și le dădea spre vînzare, iar ceea ce lua pe dînsele, împărțea săracilor.

Petrecînd ea astfel multă vreme lîngă Sfînta Sofia, a văzut într-o noapte în vedenia somnului pe îngerul lui Dumnezeu care, luînd-o, a dus-o afară din cetate la un loc ce se numea Selțe, unde era mijlocul Sfintei Sofia și o biserică mică de lemn. Și a zis îngerul către Eufrosina: "Ți se cade să petreci aici, pentru că Dumnezeu voiește ca în acest loc, multe femei să se povățuiască la mîntuire prin tine". Această vedenie a văzut-o Cuvioasa Eufrosina, nu odată, ci de două și de trei ori; deci, sfînta se minuna de acea vedenie și mulțumea lui Dumnezeu Cel ce a învrednicit-o vedeniei îngerești.

Ea, supunîndu-se bunăvoinței Domnului, zicea: "Dumnezeule, inima mea este gata." Și s-a arătat îngerul în vedenie și episcopului, zicîndu-i: "Pe roaba lui Dumnezeu Eufrosina să o duci la biserica Probejeniei cea din Selțe și s-o sălășluiești lîngă acea biserică, ca să fie acolo mănăstire de fecioare sfințite lui Dumnezeu, pe care voiește să le mîntuiască prin această roabă a Sa, a cărei rugăciune se suie la Dumnezeu ca mirul. Ca o coroană pe capul împăratului, așa se odihnește peste ea Sfîntul Duh. Precum strălucește soarele prin lume, așa a strălucit viața ei înaintea îngerilor lui Dumnezeu".

Episcopul, deșteptînd-se din somn, a mers la Cuvioasa Eufrosina și i-a spus voia Domnului; iar ea a spus episcopului vedenia sa, mulțumind lui Dumnezeu pentru acestea. Drept aceea, episcopul, chemînd pe voievodul Boris, unchiul ei, pe voievodul Gheorghe, tatăl ei, boieri și bărbați cinstiți și, spunîndu-le voia lui Dumnezeu, a zis: "Iată, spun înaintea stăpîniei voastre: Locul sfintei mănăstiri a Probejeniei de la Selțe, îl dau Cuvioasei Eufrosina, ca să fie acolo mănăstire de fecioare; și nimeni din cei mai de pe urmă să nu aibă a judeca dania aceasta, pe care am făcut-o ei".

Toți s-au învoit cu episcopul și, ducînd acolo pe Sfînta Eufrosina, a sălășluit-o lîngă biserica mănăstirii Probejeniei. Acolo a întemeiat mănăstirea fecioarelor celor ce voiau să slujească lui Hristos în curăție. Cuvioasa Eufrosina a fost povățuitoarea multor fecioare și femei, care se lepădau de lume și veneau la călugărie. Ea era la multe conducătoarea spre mîntuire, deoarece era destul ca cineva să se uite la viața ei îmbunătățită și astfel se folosea și se îndemna foarte mult spre nevoințele cele plăcute lui Dumnezeu.

După o vreme, Cuvioasa Eufrosina a trimis la tatăl său, zicînd: "Tată, trimite pe sora mea, Gradislava, ca s-o învăț sfintele cărți"; iar el i-a îndeplinit dorința ei. Sfînta Eufrosina, învățînd citirea cărților pe sora sa cea mai tînără, a îndemnat-o cu multe cuvinte spre mîntuirea sufletului și păzirea fecioriei; deci, a făcut-o mireasa lui Hristos, căci a adus-o în rînduiala monahicească și a chemat-o cu numele Evdochia. După un timp, tatăl ei a trimis la cuvioasa, zicîndu-i: "Trimite la noi pe sora ta". Atunci Eufrosina a răspuns: "Lăsați-o să mai petreacă cu mine, de vreme ce încă nu s-a deprins bine cu Sfînta Scriptură". Dar, înștiințîndu-se degrabă tatăl său și maica sa de tunderea celeilalte fiice a lor, s-a umplut de îndoit necaz; și, mergînd la mănăstire, striga cu mînie și cu durere în inimă către Sfînta Eufrosina, zicîndu-i: "O, fiică, de ce ne-ai făcut aceasta? Ne-ai adăugat tînguire peste tînguire și întristare peste întristare! Au nu-ți ajungea, ca să ne lași tu singură, ci ai luat cu înșelăciune și altă iubită fiică a noastră? Pentru aceasta v-am născut eu pe voi? Pentru aceasta v-am crescut, ca mai înainte de moarte, să vă închideți viața în mormînt, îmbrăcate în haine negre și în închisoare mănăstirească? Aceasta este mîngîierea cea așteptată de la voi?" Deci, Cuvioasa Eufrosina, grăind din dumnezeieștile cărți cuvinte mîntuitoare de suflet, i-a mîngîiat puțin, și ei s-au întors acasă, amestecîndu-și fireasca și părinteasca lor mîhnire cu duhovniceștile bucurii.

După aceasta, a venit la Cuvioasa Eufrosina o domniță spre rînduiala monahicească, rudenie a ei, fiica unchiului său, Boris, care se numea Zvenislava. Aceea a adus toate hainele sale cele scumpe și podoabele cele pregătite spre nuntă și a zis către fericita Eufrosina: "Doamnă și sora mea, toate cele frumoase ale acestei lumi le socotesc întru nimic, iar aceste podoabe de nuntă le dăruiesc mănăstirii și voiesc singură, ca prin nuntă duhovnicească să mă însoțesc cu Acela și să-mi plec capul sub jugul Lui cel bun și ușor". Cuvioasa Eufrosina a primit-o cu bucurie și a poruncit ca s-o tundă, punîndu-i numele Eupraxia. Deci, ea petrecea împreună în post și în rugăciuni de toată noaptea, slujind Domnului cu multă cuvioșie și dragoste.

Cuvioasa Eufrosina, văzînd că din zi în zi se înmulțeau numărul surorilor și se lărgea mănăstirea, a gîndit să zidească o biserică de piatră în numele Mîntuitorului. Deci, punînd stăruință la aceea, cu dumnezeiescul ajutor s-a început lucrul, care s-a și săvîrșit degrabă, pentru că într-un an s-a zidit o biserică de piatră foarte frumoasă. La zidirea acelei biserici ajuta un bărbat însemnat, anume Ioan. Acela, odihnindu-se, mai înainte de răsăritul soarelui, de multe ori auzea un glas, zicîndu-i: "Ioane, scoală-te și mergi la lucrul bisericii Atotțiitorului". El, supărîndu-se într-o zi de glasul acela, a mers la Cuvioasa Eufrosina, zicîndu-i: "Stăpînă, tu trimiți să mă silească la lucru?"

Iar ea, înțelegînd că acel glas nu este omenesc, ci dumnezeiesc, a zis lui Ioan: "Deși nu poruncesc eu să te deștepte și să te silească la lucru, însă tu ascultă glasul ce l-ai auzit chemîndu-te la lucru și fă porunca îndată, căci lucrul acesta este al lui Dumnezeu". Biserica fiind aproape de terminare și neajungînd cărămizi spre săvîrșire, Cuvioasa s-a rugat lui Dumnezeu, zicînd: "Slavă Ție Stăpîne, iubitorul de oameni, Atotputernice Dumnezeule, care ne-ai dăruit cele mai mari, mă rog bunătății Tale, dă-ne și cele mai mici cu care să săvîrșim biserica cea zidită întru slava preasfîntului Tău nume".

A doua zi, prin lucrarea puterii lui Dumnezeu, s-a aflat un cuptor plin de cărămizi arse, foarte tari; pentru că erau lucrate cu mînă nevăzută în puțină vreme, căci numai într-o noapte s-a făcut acest minunat lucru. Pentru aceasta, Cuvioasa s-a umplut de bucurie și toți au preamărit pe Dumnezeu cu mirare, că s-a terminat zidirea bisericii. După aceea a venit episcopul cu clerul și cu voievozii să sfințească biserica, și tot poporul cetății s-a adunat și au prăznuit cu bucurie sfințirea bisericii. Cuvioasa, căzînd cu fața la pămînt în biserică, grăia cu lacrimi către Dumnezeu: "Tu Doamne, știutorule de inimi, Dumnezeule Atotțiitorule, caută spre această biserică zidită în numele Tău, ca altădată spre a lui Solomon, caută și spre turma Ta cea cuvîntătoare adunată lîngă biserica Ta, fii milostiv nouă, celor ce-ți slujim și dă-ne ajutor să purtăm jugul Tău cel pus pe noi și să mergem în turma Ta, Mirele nostru. Tu singur păzește curtea aceasta a cuvîntătoarelor tale oi, fii nouă păstor, portar și păzitor, ca nici una din noi să nu fie răpită de diavolul, lupul cel pierzător. Tu, Doamne, fii nouă armă și zid, ca să nu vină răul asupra noastră, nici să se apropie rană de trupurile noastre și să nu ne pierzi după fărădelegile noastre, căci spre Tine mi-am pus nădejdea. Tu ești Dumnezeu îndurat și milostiv, celor ce Te cunosc și Ție înălțăm rugăciuni pînă la suflarea noastră cea mai de pe urmă".

Cuvioasa învăța pe surorile sale, zicîndu-le: "Iată, v-am adunat pentru Domnul, ca găina pe pui sub aripile sale și ca pe oile lui Dumnezeu la pășunea cea dumnezeiască; deci, păziți-vă în poruncile Domnului și creșteți cu fapte bune din putere în putere, ca și eu să mă îngrijesc de mîntuirea voastră cu bucurie și, nesuspinînd, să vă învăț și să mă veselesc cu duhul, văzînd roadele cele duhovnicești ale ostenelilor voastre. Pentru că, iată, mă sîrguiesc cu atîtea învățături, a semăna cuvintele lui Dumnezeu în inimile noastre; iar țarinile inimilor noastre într-o măsură stau, necrescînd întru îmbunătățită săvîrșire. Deci, vremea secerișului se apropie și lopata pentru arie este gata ca să aleagă pleava din grîu; și mă tem ca nu cumva să se găsească pleavă între noi, căci vă veți da focului nestins. Sîrguiți-vă, vă rog, surorile mele, sîrguiți-vă a vă păzi de pleava păcatelor și a fugi de focul gheenei; faceți-vă grîu curat al lui Hristos; măcinați-vă în morile smereniei prin pustniceștile osteneli, prin curăție, prin dragoste și prin rugăciuni, ca să fiți lui Dumnezeu întocmai ca niște pîini bune".

Astfel le învăța pe duhovniceștile sale fiice, ca o maică iubitoare de fii. Prin povățuirea și rugăciunile ei, toate călugărițele au sporit întru nevoințele duhovnicești și s-au făcut vase alese ale Sfîntului Duh. După aceea cuvioasa a mai zidit o altă

biserică de piatră, în numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Pe aceea a înfrumusețat-o cu icoane și cu toată podoaba și, îngrădind-o cu ogradă, a dat-o călugărilor.

Cuvioasa Eufrosina, dorind ca să vadă și să aibă în locașul său icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care se numește Odighitria - una dintre acele icoane pe care Sfîntul Apostol și Evanghelist Luca, încă fiind în viață, a zugrăvit chipul Preacuratei Maicii lui Dumnezeu - pentru că cuvioasa auzea că trei icoane ale Preasfintei Născătoare de Dumnezeu au fost zugrăvite de Sfîntul Luca; și se află una la Ierusalim, alta la Constantinopol și alta în Efes. Deci, rugîndu-se lui Dumnezeu cu lacrimi ca să i se împlinească dorința, a trimis la Constantinopol pe Mihail, slujitorul locașului său, la dreptcredinciosul împărat Manoil și la preasfințitul patriarh Luca, cerînd, cu lacrimi și cu rugăminți multe, una din acele trei icoane ale Preacuratei Stăpîne, și anume pe cea din Efes.

Împăratul și patriarhul, cunoscîndu-i dragostea și osîrdia sa cea mare către Dumnezeu și către Preacurata Lui Maică, s-au învoit la cererea ei. Deci, trimițînd în Asia, a adus din Efes la Constantinopol icoana cea minunată a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și, dînd-o trimisului Cuvioasei Eufrosina, l-a trimis cu scrisorile sale către acea cuvioasă, lăudînd pe roaba lui Hristos cu binecuvîntarea patriarhală. Iar ea, cîștigînd icoana dorită, s-a umplut de negrăită bucurie și a înălțat mare mulțumire lui Hristos Dumnezeu și Maicii Lui cea fără prihană. Astfel, ea a pus acea icoană în mănăstirea sa, în biserica Sfintei Probejenii, împodobind-o cu aur și cu pietre scumpe de mult preț.

După moartea părinților săi și după mulți ani ai călugăriei sale, Cuvioasa Eufrosina a dorit ca să vadă Sfintele Locuri ale Ierusalimului și să se închine Mormîntului Domnului Hristos, cel de viață purtător, gîndind ca să-și sfîrșească viața acolo; pentru aceea, cu dinadinsul se ruga lui Dumnezeu. Stăpînitorii cei duhovnicești și mirenești, înștiințîndu-se de scopul ei, s-au cuprins de mare jale și, adunîndu-se la dînsa, o rugau cu lacrimi ca să nu-i lase pe ei și țara lor; iar ea, prin cuvinte înțelegătoare și de suflet folositoare, i-a mîngîiat pe toți ca pe niște fii ai ei.

Acolo era iubitul ei frate, voievodul Viaceslav, acela venise cu doamna și cu fiii săi, ca să se închine ei și, lăcrimînd, zicea: "Doamnă, soră și maica mea, lumina ochilor mei și povățuitoarea sufletului meu, de ce voiești să mă lași?" Iar sfînta răspundea: "Nu voiesc să vă las, ci să mă duc la Sfintele Locuri, ca acolo să mă rog pentru mine și pentru voi". Iar după duhovniceasca vorbire, voievodul, voind să se ducă de la dînsa, i-a poruncit ca fiicele lui, cele două fecioare, Kirina și Olga, să le lase surorii sale, Evdochia. Ea avea un dar ca acesta, că de căuta spre cineva cu ochii săi, îndată îl cunoștea de este în dînsul duh de fapte bune și de poate ca să fie vas ales lui Dumnezeu. Deci, a cunoscut și pe fiicele cele tinere ale fratelui său că au să fie plăcute lui Hristos.

După ce a plecat fratele său de la dînsa, a zis fiicelor lui: "Voiesc să vă logodesc pe voi cu Mirele Cel fără de moarte și să vă duc în cămara împărăției Lui". Deci, fecioarele, îndulcindu-se cu sufletul de cuvintele ei cele insuflate de Dumnezeu, au căzut la picioarele ei, zicînd: "Voia Domnului să fie și a ta sfîntă rugăciune, precum voiește de noi, să rînduiască". Cuvioasa Eufrosina, bucurîndu-se cu duhul de buna voință a fecioarelor, le învăța cu vorbe folositoare și le îndulcea inimile lor cu dragostea lui Hristos. Iar după cîteva zile a chemat pe fratele său și i-a zis lui: "Pe fiicele tale voiesc să le tund în călugărie, ca astfel să fie mirese lui Hristos".

Voievodul Viaceslav, auzind aceste cuvinte, s-a tulburat foarte mult și a zis: "Doamnă, maica noastră, pentru ce te-ai gîndit, să-mi faci aceasta? Poate voiești să aduci plîngeri sufletului meu? Voiești să plîng pentru ducerea ta de la noi într-o țară depărtată și să mă tînguiesc pentru fiicele mele, lipsindu-mă de mîngîierea lor?" Iar doamna lui Viaceslav și maica fecioarelor se tînguia cu mai multă negrăită jale a inimii, însă nu putea a se împotrivi voii Cuvioasei Eufrosina, al cărui cuvînt îl asculta ca din gura lui Hristos, știind-o cu încredințare că este adevărată roabă a lui Hristos și Duhul Sfînt locuiește în dînsa. Deci, voievodul a rugat pe Cuvioasa Eufrosina să vină la el, asemenea și pe episcopul Dionisie ce era pe atunci. Și, aducînd pe fecioare în biserică, episcopul le-a tuns pe ele în schima monahală, numind pe Kirina, Aglaia, iar pe Olga, Eftimia, binecuvîntîndu-le pe ele cu binecuvîntarea sfinților părinți și a mîinilor celor ce din veac au bineplăcut lui Dumnezeu.

După puțină vreme a încredințat mănăstirea surorii sale, Evdochia și, sărutînd pe toate, și-a pus nădejdea spre Dumnezeu. Deci, după multă rugăciune și-a luat drumul către Ierusalim, petrecînd-o pe ea pînă departe toți cu amare lacrimi. Ea a luat cu dînsa pe un frate al său, David și pe rudenia sa, Eupraxia. Deci, mergînd mai întîi în cetatea lui Constantin, acolo a fost primită cu cinste de către împărat și patriarh și, închinîndu-se prin sfintele biserici și la multe sfinte moaște, s-a dus la Ierusalim, unde, ajungînd, s-a închinat Mormîntului Domnului Hristos, Cel de viață purtător. Ea a pus pe Mormîntul Mîntuitorului o cădelniță de aur și a dat multe daruri Bisericii Ierusalimului și patriarhului, înconjurînd toate Sfintele Locuri ale Ierusalimului, se închina și se ruga cu multă umilință. După aceea a locuit în mănăstirea ce se numea Rusco, ce era lîngă biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Deci, mergînd iarăși la Mormîntul Domnului, s-a rugat cu lacrimi și cu suspinuri din inimă, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, Cel ce Te-ai născut din Preacurata și Sfînta Fecioară Maria, pentru mîntuirea noastră, Cel ce ai zis: *Cereți și se va da...*, mulțumesc milostivirii Tale, că eu, păcătoasa, am cîștigat ceea ce am cerut de la Tine, pentru că m-am învrednicit a vedea aceste Sfinte Locuri, pe care Tu le-ai sfințit cu preacuratele Tale picioare, și a săruta Mormîntul Tău cel sfînt, în care Te-ai odihnit cu preacuratul Tău trup, cel ce a suferit moarte pentru noi; ci încă, preabunule Stăpîne, cer de la Tine acest dar mai de pe urmă: dă-mi mie să mă sfîrșesc în aceste Locuri Sfinte, Ziditorule; nu trece cu vederea smerita mea rugăciune,

primește sufletul meu în sfînta Ta cetate și rînduiește-l în sînul lui Avraam, unde sînt cei ce Ți-au plăcut Ție.

Astfel rugîndu-se, a ieșit de la biserica zisă mai înainte, unde locuia, și a căzut în boală trupească. Culcîndu-se pe patul durerii a zis: "Slavă Ție Stăpîne al meu Iisuse Hristoase, că și întru aceasta m-ai ascultat pe mine, nevrednica roaba Ta, și mi-ai făcut precum ai voit".

Ea mai dorea, să se ducă și la Iordan, dar nu putea din cauza bolii; deci, a trimis pe David, fratele său, și pe Eupraxia. Mergînd ei la Iordan și, întorcîndu-se de acolo, i-au adus apă din Iordan, pe care fericita a primit-o cu mare bucurie și mulțumire. Și, bînd ea și scăldîndu-se peste tot trupul, s-a culcat iarăși pe pat, zicînd: "Bine este cuvîntat Dumnezeul nostru, cel ce luminează și sfințește pe tot omul ce vine în lume". În vremea acestei boli i s-a făcut ei o arătare îngerească și o veste de la Dumnezeu pentru fericitul său sfîrșit și pentru odihna cea gătită ei. Pentru acestea cuvioasa se veselea cu sufletul de Dumnezeu Mîntuitorul ei, lăudîndu-L și mulțumind bunătății Lui.

După aceea, a trimis în lavra Sfîntului Sava ca să roage pe arhimandrit și pe frați, ca să-i dea în acel locaș un loc spre îngropare Iar ei s-au lepădat, zicînd: "Avem poruncă de la părintele nostru, Sfîntul Sava, ca să nu îngropăm niciodată femei în locașul lui; însă este mănăstirea Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, cea zidită de Cuviosul Teodosie începătorul vieții de obște, în care zac multe femei sfinte. Acolo este și maica Sfîntului Sava, maica Sfîntului Teodosie, maica sfinților fără de arginți, Teodotia și altele. Deci, acolo se cuvine să fie pusă și Eufrosina, plăcuta lui Dumnezeu".

Auzind Cuvioasa aceasta, a lăudat pe Dumnezeu că trupul ei va fi pus la un loc cu moaștele sfintelor femei. Deci, îndată a trimis rugăminte în locașul Cuviosului Teodosie, ca să-i arătate locul pentru mormînt; și a făcut mormîntul sfintei spre îngropare în pridvorul bisericii.

Cuvioasa Eufrosina, zăcînd douăzeci și patru de zile și, apropiindu-se de sfîrșit, a chemat un preot și s-a împărtășit cu dumnezeieștile Taine; apoi, rugîndu-se, și-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu, în 23 de zile ale lunii lui mai; iar trupul ei s-a îngropat cu cinste la locașul Cuviosului Teodosie, în pridvorul bisericii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Iar David, fratele ei, și Eupraxia, rudenia sa, întorcîndu-se în țara lor, în cetatea Poloțca, au adus înștiințare de fericitul ei sfîrșit și de cinstita îngropare a Cuvioasei Eufrosina. Deci, toți, plîngînd, au săvîrșit pomenirea ei, slăvind pe Dumnezeu Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, Cel lăudat de toată făptura, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

51. VIAȚA CUVIOSULUI SIMEON STÎLPNICUL, DIN MUNTELE MINUNAT
(24 MAI)

Un tînăr oarecare cu numele Ioan, de neam din Edesa, l-au adus părinții săi în Antiohia, vrînd să-l căsătorească; deci, văzînd o fecioară frumoasă cu numele Marta, au zis părinților ei să o dea în căsătorie fiului lor. Părinții fecioarei s-au învoit la aceea, dar ea nu voia să se mărite, dorind să se facă mireasă lui Hristos, și să-și păzească fecioria sa nespurcată. Fiind silită de părinți spre nuntă, ea a alergat la biserica Înaintemergătorului, care este dinaintea cetății Antiohiei și, căzînd, se ruga cu lacrimi, ca Domnul să rînduiască pentru dînsa lucrul cel de folos. Și i-a fost ei acolo o vedenie dumnezeiască poruncindu-i să se supună părinților și să se însoțească cu bărbat. Deci, fecioara, plecîndu-se la voia Domnului, s-a însoțit cu Ioan. Ea îi era lui nu numai ajutătoare vieții, dar și povățuitoare spre mîntuire, îndemnîndu-l totdeauna spre lucrul cel bun. Ea își împodobea viața cu postire, cu înfrînare și cu rugăciune, sîrguindu-se a plăcea lui Dumnezeu.

Adeseori cinstita Marta alerga la biserica Înaintemergătorului și se ruga cu multă osîrdie Sfîntului Ioan, patronul acelei biserici, ca să mijlocească la Dumnezeu cu rugăciunile lui, darul de a naște un prunc parte bărbătească. Pentru aceasta se făgăduia că, de va naște un prunc, o să-l aducă la Dumnezeu, precum a adus Ana pe Samuel spre slujbă. După un an i s-a arătat la rugăciunea cea de noapte, pe cînd ea dormita, Sfîntul Ioan Înaintemergătorul în biserica sa, zicîndu-i: "Nădăjduiește, femeie, că rugăciunea ta este primită și-ți vei cîștiga cererea. Ca semn al

binecuvîntării lui Dumnezeu să-ți fie ție acest bulgăr de tămîie binemirositoare; și-i dă un bulgăre de tămîie mirositoare, zicîndu-i: Cu acela cădește-ți casa".

Deșteptîndu-se Marta din dormitare, a găsit în mînă acel bulgăre de tămîie, al cărui miros era negrăit. Apoi, iarăși i s-a arătat Mergătorul Înainte, zicîndu-i: "Mergi la bărbatul tău, că vei zămisli fiu, și-l vei numi Simeon. El va suge lapte numai din sînul cel drept iar de cel stîng nu se va atinge, căci va fi fiu al dreptății. El nu va gusta carne, vin sau vreo mîncare făcută cu meșteșug omenesc, ci numai pîine, miere și sare; iar băutura lui va fi apa. Tie ți se cade să-l păzești cu toată atenția în copilăria lui, ca pe acel ce are să fie vas sfînt, spre slujba Domnului Dumnezeului nostru. După doi ani de la nașterea lui, îl vei aduce aici în biserica mea și-l vei boteza. După ce s-o învrednici de darul Sfîntului Botez, atunci ți se va vesti ce va să fie pruncul acela".

Marta, umplîndu-se de spaimă și de negrăită bucurie din vedenia aceea, da mare mulțumire lui Dumnezeu și Sfîntului Ioan Înaintemergătorul. Apoi, întorcîndu-se acasă la bărbatul său, a zămislit prunc în pîntecele său și, împlinindu-se vremea, a născut fără de durere fiu, pe care l-a numit Simeon și-l hrănea din sînul cel drept. Altădată, vrînd să se încredințeze cu adevărat de ceea ce i s-a grăit în vedenie de Sfîntul Ioan Înaintemergătorul, că pruncul ce se va naște nu se va atinge de sînul cel stîng, îl punea la sînul cel stîng, iar el, plîngînd, își întorcea capul său, nevoind să sugă. Cu creșterea lui s-a mai făcut și această minune. Dacă în vreuna din zile maica sa gusta carne sau vin, în acea zi pruncul nu voia să sugă sîn, ci rămînea flămînd pînă a doua zi; iar mama, cunoscînd pricina aceasta, se înfrîna în toate zilele de carne și vin și hrănea cu post pe cel ce avea să fie pustnic mare.

Cînd pruncul a ajuns la vîrsta de doi ani, părinții săi l-au dus în biserica Mergătorului Înainte, unde l-au botezat. După botez, pruncul îndată a grăit aceste cuvinte: "Am tată și nu am tată; am mamă și nu am mamă". El a spus aceste cuvinte șapte zile de-a rîndul, de care lucru se minunau atît părinții, cît și toți cei ce-l auzeau; deci, l-au cunoscut că are să fie următor nu celor pămîntești, ci celor cerești. După ce pruncul a fost înțărcat, se hrănea cu pîine, cu miere și cu apă; iar carne nu mînca nicidecum, nevoind să primească nici o fiertură.

Pe cînd pruncul era de cinci ani, s-a întîmplat în Antiohia cutremur mare de pămînt, pe vremea împărăției marelui Justinian. În vremea acelui cutremur s-au dărîmat o mulțime de case, care au acoperit pe locuitorii lor; asemenea s-a dărîmat și casa părinților săi și, fiind înăuntru numai tatăl său, l-a omorît; iar maica sa a rămas vie, deoarece în acea vreme înfricoșată a cutremurului, după purtarea de grijă a lui Dumnezeu, nu s-a aflat în casă, ci se dusese la o casă oarecare spre a se ruga. Pruncul deasemenea nu era aca-să, ci era în biserica Sfîntului Întîiului Mucenic Ștefan, și acolo păzindu-se de Dumnezeu, a rămas neatins.

Pruncul, ieșind din biserică, nu știa unde să se ducă, fiind multe case căzute; iar casa lui nu și-o mai cunoștea ci, umblînd, rătăcea prin dărîmăturile Antiohiei, pînă ce o femeie oarecare dreptcredincioasă care-i cunoștea părinții, văzînd pe pruncul

Simeon rătăcind, l-a luat în spatele ei și l-a dus la un munte ce era aproape de cetate - că acolo era locuința ei.

Deci, fericita Marta, maica lui Simeon, văzîndu-și casa dărîmată și că toți cei ce s-au aflat în ea n-au mai rămas vii, socotea că împreună cu bărbatul ei a murit și pruncul, zdrobindu-se de pereții de piatră; pentru aceasta se tînguia foarte mult. După șapte zile, i s-a arătat ei Sfîntul Ioan Botezătorul și i-a spus că pruncul ei este viu și petrece la o femeie în afara cetății. Atunci ea, ducîndu-se la muntele acela, a găsit pe Simeon la femeia cea zisă mai sus și cunoscută. Iar ea a spus cu mirare mamei, că în toate acele șapte zile, pruncul n-a voit să guste nici un fel de mîncare, ci numai de două ori a primit puțină pîine și apă. Luîndu-și maica pe fiul său, l-a dus în biserica Sfîntului Ioan Înaintemergătorul și acolo a dat mulțumire lui Dumnezeu și sfîntului pentru că i-a păzit pruncul viu; apoi a plecat.

Într-una din zile, Marta se gîndea în sine la vedeniile care i s-au arătat ei despre prunc și la lucrurile cele de mirare care se petrecea acum cu ea; și, nepricepînd ce o să mai fie pe urmă cu acel prunc, a dormit și a văzut o vedenie în acest fel: I se părea că se vede pe dînsa într-aripată și zbura ținînd în mîini pruncul, înălțîndu-l pe el cu darul Domnului și zicînd: "Fiule, în acest fel am dorit să văd înălțarea ta; deci să mă izbăvească cu pace Ziditorul meu, ca una ce m-am învrednicit a fi binecuvîntată între fecioare; căci dau rodul pîntecelui meu Celui Preaînalt".

După aceasta maica petrecea cu pruncul la un oarecare loc în Antiohia, ce se numea Heruvim. Acel loc se numea astfel pentru că Tit, fiul lui Vespasian împăratul Romei, pustiind cu război Ierusalimul, a luat din biserica Ierusalimului doi heruvimi de aur, care fuseseră pe chivotul Legii, și i-a dus pe ei în Antiohia; iar locul unde au fost puși acei heruvimi se numea Heruvim.

Fericita Marta, petrecînd acolo împreună cu fiul său, pruncul Simeon, a văzut o vedenie ca aceasta: Vedea pe Domnul nostru Iisus Hristos, șezînd pe scaun înalt și mulți dintre drepți adunîndu-se de pretutindeni; iar cărțile vieții erau deschise, pentru că se făcea judecata. La răsărit se vedea Raiul desfătării, iar la apus focul gheenei. Și a zis către dînsul Duhul Sfînt: "Ascultă, pruncule și înțelege cele ce le vezi aici. Sîrguiește-te să placi lui Dumnezeu, ca să te învrednicești de cinste, împreună cu sfinții și să cîștigi negrăitele bunătăți, pregătite celor ce iubesc pe Dumnezeu". Din această vedenie s-a înțelepțit pruncul prin dumnezeiasca înțelepciune și i s-a dat lui descoperirea celor neștiute și vederea tainelor celor ascunse.

După puțină vreme a văzut pe un bărbat minunat la vedere, îmbrăcat în haină albă, zicînd către dînsul: "Urmează-mă!" Simeon a mers după el. Iar bărbatul ce i se arătase l-a dus în părțile Tiberiei, care este aproape de Seleucia, și l-au pus pe el într-un munte pustiu, sub care era un sat ce se numea Pilasa. Acolo, în muntele cel pustiu, petrecea cu fiarele ca și cu niște miei, de vreme ce numai pe acelea le avea împrejur viețuitoare; iar de oameni nu era văzut nicidecum. El era luminat noaptea și ziua de

o negrăită lumină; iar hrana i se aducea de bărbatul acela, care îl adusese pe el acolo, și care, adeseori arătîndu-i-se lui, îl povățuia întru toate și îi dădea hrană la vreme.

După cîtva timp, cu povățuirea aceluiași bărbat, s-a suit în vîrful muntelui și a aflat o mănăstire mică, în care era un egumen, stînd pe stîlp, cu numele Ioan. Acelui egumen i se arăta adeseori vedenii despre Simeon cel ce era să vină la dînsul. Uneori vedea un prunc în haină, venind cu căruța la mănăstirea lui, alteori îl vedea umblînd prin văzduh și zburînd pe deasupra mănăstirii, iar alte ori stînd pe un stîlp luminos, și cu acel stîlp se apropia de mănăstire. Apoi vedea și pe un înger arătîndu-i lui pe pruncul acela și zicîndu-i: "Acesta este acela prin care vei cîștiga mîntuirea! Deci, egumenul spunea acele vedenii monahilor celor ce petreceau cu dînsul. Cînd fericitul Simeon, cu povățuirea lui Dumnezeu a venit la mănăstirea lui, monahii se minunau, cum un prunc ca acesta, abia de șase ani, a putut să umble prin atîtea locuri pustii și să vină la mănăstirea aceea.

Egumenul Ioan, văzîndu-l de pe stîlp, a cunoscut îndată pe prunc, căci pe unul ca acela îl vedea de multe ori în vedenie. Deci, s-a bucurat foarte mult de venirea lui și, chemîndu-l la sine, l-a luat în brațe și l-a sărutat, mulțumind lui Dumnezeu cu lacrimi. Pruncul era foarte frumos la față, cu părul galben, cu ochii luminoși și plăcuți; chiar din privirea corpului lui se arăta frumusețea sufletului. El era blînd, tăcut, grabnic în răspuns, înțelept în cuvinte, plin de cereștile daruri, petrecînd în liniște în mănăstirea aceea. Postirea lui era astfel: el mînca linte muiată în apă, uneori după trei zile, alteori după șapte, iar alte ori după zece zile bea puțină apă.

Fericitul Ioan, egumenul stîlpnic, se minuna foarte mult de acest lucru. În mănăstirea aceea era un om prost, care păștea turma. Acela, văzînd postirea pruncului cea mai presus de fire, s-a umplut de zavistie diavolească și voia să-l ucidă. Dar cînd a voit să înceapă acel lucru rău gîndit în sine, îndată i s-a uscat mîna și din această pricină s-a îmbolnăvit foarte rău cu trupul, încît era aproape de moarte. Pentru aceasta și-a mărturisit cu pocăință păcatul, atît egumenului, cît și fericitului prunc Simeon. Pruncul, fiind fără de răutate, nu numai că i-a iertat păcatul acela, ci s-a rugat lui Dumnezeu pentru el, încît, atingîndu-i mîna lui, îndată i-a tămăduit-o și astfel tot trupul i l-a făcut sănătos.

Din acea vreme, egumenul și frații cinsteau foarte mult pe acest fericit prunc, ca pe acela pe care Domnul i l-a ales din pîntecele maicii sale și l-a sfințit spre slujba Sa. După aceea, Fericitul Simeon s-a rugat să i se zidească un stîlp aproape de al părintelui Ioan. Deci, îndată, după dorința lui, i s-a zidit un stîlp lîngă stîlpul părintelui Ioan, și acolo s-a suit pruncul, îmbrăcat în călugărie de Cuviosul Ioan, fiind numai de șapte ani. Astfel stătea acolo, urmînd părintelui său, Ioan Stîlpnicul.

La începutul șederii lui acolo, i s-a arătat Domnul nostru Iisus Hristos în chip de prunc, strălucind cu negrăită frumusețe. Văzîndu-l Sfîntul Simeon, s-a aprins cu toată inima de dragostea către El, căci L-a cunoscut că este Stăpînul său. Deci, luînd îndrăzneală, a zis: "Doamne, cum Te-au răstignit iudeii?" Iar Domnul, întinzînd

mîinile în chipul crucii, a zis: "Așa m-au răstignit iudeii, însă Eu singur am voit să mă răstignesc; iar tu îmbărbătea-ză-te și te întărește, răstignindu-te împreună cu Mine în toate zilele". De atunci, plăcutul lui Dumnezeu și-a uitat trupul său și se asemăna celor fără de trupuri, avînd viață îngerească. Și astfel întrecea în nevoință pe starețul său; pentru că starețul cînta în toate nopțile treizeci de psalmi, iar Simeon cînta cincizeci și une-ori, optzeci. De multe ori citea toată psaltirea într-o noapte, nedormind de loc; și astfel slăvea pe Dumnezeu toată ziua.

Starețul, văzîndu-l astfel și temîndu-se ca nu cumva să slăbească de atîtea nevoințe, îl sfătuia, zicîndu-i: "Fiule, încetează de la atîta osteneală, care covîrșește puterea omenească; pentru că nici nouă nu ne dai odihnă. Ție îți este destul, că din scutece te-ai răstignit împreună cu Hristos; dar ți se cade a avea puțină grijă și de trupul tău, a-i lăsa lui puțin somn și a-i da hrană cu măsură, ca să poată purta pînă la sfîrșit ostenelile vieții pustnicești. Nu spurcă pe om mîncarea și băutura, deoarece Domnul zice în Sfînta Scriptură: Toată verdeața de mîncare, am dat-o vouă spre hrană". Fericitul Simeon a răspuns starețului: "Deși nu spurcă hrana pe om, însă îi naște gînduri spurcate, îi întunecă mintea, înrădăcinează și îngroașă patima și preface pe omul cel duhovnicesc în trupesc, pironindu-i gîndul de poftele cele pămîntești; iar nouă, celor ce ne învățăm ziua și noaptea în legea Domnului, se cade să ne temen, ca să nu ne răpim cîndva cu amăgirea somnului și astfel să cădem în trîndăvie, precum zice proorocul: "A adormit sufletul meu de trîndăvie...". Mai ales se cade cu neadormita trezvie să deschidem gura spre mărirea lui Dumnezeu, ca să tragem de sus darul Sfîntului Duh. Dar ce-ți este ție, o, părinte, de cuvintele mele? Eu îmi pun singur legile acestea, iar nu altora, deoarece mie îmi este de trebuință ca, prin multă asprime, să-mi muncesc trupul meu cel tînăr". Starețul s-a minunat de un răspuns ca acesta cu bună înțelegere al pruncului celui tînăr.

Lui Simeon, fiind strălucit cu lumina Sfîntului Duh, i s-a descoperit toată împărăția diavolului și toate nălucirile. El a văzut pe cel mai mare al întunericului, șezînd pe un scaun mare, avînd o cunună strălucitoare pe capul lui, iar cetele drăcești, stînd înaintea lui. Astfel se putea vedea stînd înaintea lui, toate podoabele cele pregătite spre deșarta înșelăciune: aurul, argintul, pietrele cele de mult preț și mărgăritarele; dar toate acelea erau ca noroiul. Acolo se auzeau glasuri de trîmbițe, de fluiere, de cimpoi și de diferite instrumente muzicale. Se vedea păcatul în chip de fecioară frumoasă, căreia îi urmau ca slugile, ispititorii cei ce îndeamnă și amăgesc spre păcat. Acolo se vedea duhul vicleșugului, duhul necurăției, duhul lenevirii și duhul iubirii de argint, căscînd cu gură nesățioasă și poftind să înghită toată lumea. Acele duhuri înșelătoare se sîrguiau să ispitească și pe Simeon spre iubirea păcatului. Pentru aceasta, îl chemau spre păcat cu cuvinte spurcate.

Dar el, înarmîndu-se cu arma cea obișnuită, adică cu semnul Sfintei Cruci și chemînd numele lui Hristos, deodată au pierit de la sine nălucirile cele drăcești, așa precum raza soarelui gonește întunericul. Deci, privind spre biserică, a văzut Scaunul lui Dumnezeu, de la care ieșea slava lui Dumnezeu și care strălucea pe Simeon. Deci, a trimis din Biserică la el unul din patriarhi, avînd în mîini niște mir de bună

mireasmă pe care, turnîndu-l pe capul lui Simeon și ungîndu-l, i-a zis: "Cu puterea acestei ungeri, vei izgoni pe diavoli; iar, încingîndu-se cu dumnezeiasca putere de sus, îi vei tăia cu miile și-i vei birui. Așadar, îndrăznește, nădăjduind spre Ziditorul, căci vrăjmașul nu va spori nimic asupra ta și fiul fărădelegii nu va putea să-ți facă nici un rău!" Din acel ceas, Fericitul Simeon a luat putere asupra duhurilor celor necurate și a început a le izgoni din oameni și a tămădui toate bolile.

Într-una din zile, Simeon Stîlpnicul, robul lui Dumnezeu, a zis către fericitul stareț Ioan Stîlpnicul: "Părinte, nu cu multe zile mai înainte de aceasta, mi-a arătat Domnul stăpînirea satanei și pierzătoarele lui bogății. Am văzut meșteșugurile lui, cum se sîrguiește să pornească război asupra celor îmbunătățiți". Zis-a Ioan către Simeon: "Fiule, Dumnezeu să te păzească pe tine de vicleșugurile lui". Simeon a zis: "Blestemata putere a satanei, măcar de se sîrguiește cu dinadinsul să scornească răutăți spre noi, dar nimic nu sporește".

Văzînd starețul că pruncul socotește întru nimic ispitele vrăjmașului și, temîndu-se să nu cadă întru înălțarea minții a zis către dînsul: "Fiule, nouă ni se cade însă să ne temem de meșteșugurile diavolului cele de multe feluri. Să nu ne nădăjduim spre fapta cea bună a noastră, că vrăjmașul s-a îmbrăcat cu înfățișări de fier, gătind totdeauna cursa asupra monahilor celor tineri; și de ar afla diavolul întru dînșii vreme cuvioasă lui însăși, îndată năvălește cu putere, ridicînd război greu întru dînșii. Nouă ni se cade mai ales, a ne ruga lui Dumnezeu și a chema pe Emanuel, ca să fie totdeauna cu noi și să surpe toată puterea vrăjmașului".

Vorbind ei acestea a auzit satana și, umplîndu-se de mînie, scrîșnea cu dinții asupra tînărului. Apoi a început cu năluciri înfricoșate asupra aceluia, închipuindu-se în balauri și în fiare cumplite, repezindu-se asupra lui ziua și noaptea, ca și cum ar fi vrut să-l înghită. Fericitul Simeon, luîndu-și de ajutor pe Cel Preaînalt și înarmîndu-se cu arma Sfintei Cruci, zicea: *Nu mă voi teme de frica de noapte, de săgeata ce zboară ziua, de lucrul ce umblă în întuneric, de întîmplare și de dracul cel de amiază.*

Într-o noapte a lunii lui decembrie, în a doua strajă a nopții, diavolul, adunîndu-și toate cetele lui, a năvălit fără de veste asupra lui, făcînd gălăgie mare. Deci, rupînd acoperămîntul, ce era deasupra fericitului Simeon, l-a aruncat într-o rîpă; dar mîna Domnului era asupra pruncului, întărindu-l. Fericitul Simeon stătea neclintit nu numai cu trupul, dar și cu mărimea de suflet, deoarece nu s-a temut de năvălirea vrăjmașului. După aceasta, diavolul a ridicat din mare un vînt silnic și vifor - vînt de tulburare -, a făcut înfricoșate tunete și fulgere, izbind toată noaptea în stîlpul lui Simeon. Cuviosul Ioan, socotind că Simeon a fost ucis de acele tunete înfricoșate, plîngea și chema pe monahi să meargă să-l vadă de este viu; iar monahii nu i-au răspuns, pe de o parte, temîndu-se de înfricoșările acelea, nevrînd să iasă din chilii, iar pe de alta, că erau porniți cu urîciune de diavol asupra pruncului, pentru că ziceau în sine: "Unde este acum postirea aceluia care covîrșește puterea omenească? Unde sînt nevoințele lui? Unde sînt facerile lui de minuni? Ajută-și acum singur!"

Fericitul prunc Simeon, auzind că stareţul plînge pentru el, a strigat către dînsul, zicînd: "Părinte nu te mîhni de mine că, acoperindu-mă cu darul lui Hristos, n-am pătimit nici un rău; iar diavolul este ruşinat. Făcîndu-se ziuă, monahii au mers la stîlpul lui Simeon, socotind că vor găsi pruncul mort; dar, văzîndu-l viu, vesel şi luminat la faţă ca un înger al lui Dumnezeu, s-au ruşinat. Ei, de asemenea, au fost defăimaţi de stareţul Ioan; şi astfel, ruşinîndu-se, s-au dus la chiliile lor. Auzind Efrem, arhiepiscopul Antiohiei, de fericitul Simeon că petrece viaţa aspră, a venit să-l vadă. Văzînd pe prunc tînăr, atît de desăvîrşit în fapte bune şi răstignit împreună cu Hristos, a preamărit pe Dumnezeu cu lacrimi. Apoi, întorcîndu-se în cetate, povestea tuturor spre folos de petrecerea cea aspră în pustnicie a robului lui Hristos.

De atunci au început mulţi din monahi şi din mireni a veni la el; unii ca să-l vadă; alţii dorind să se îndulcească de vorba lui cea de Dumnezeu insuflată; iar alţii, căutînd tămăduiri de bolile trupeşti de la doctorul cel fără de plată.

Fericitul Simeon a cerut de la cei ce veneau la el o haină aspră de păr, cu care şi-a învelit în taină trupul lui cel gol. Haina aceea l-a ros pînă la oase, curgînd mult sînge din răni şi, um-plîndu-se de sînge, s-a lipit de trup şi din această pricină carnea putrezea. Iar el răbda toate acestea cu vitejie. Atunci a început a ieşi miros din trupul cel putred, iar fraţii cei ce se suiau la el pe stîlp, căuta să ştie de unde iese acel miros şi, aflînd pricina acelui miros, au spus de aceasta părintelui Ioan. Iar el, îngreuindu-se pentru un lucru ca acela, a poruncit ca să scoată încet tîrsina de pe trupul lui Simeon şi l-a certat, ca să nu mai facă trupului său o muncă aspră ca aceea.

Fericitul Simeon mai avea şi darul învăţăturii, care ieşea ca un rîu din gura lui. Deci, stareţul, chemînd pe fraţi, poruncea sfîntului să grăiască către ei cuvînt de învăţătură, ascultîndu-l singur cu dulceaţă. Pruncul cel tînăr era dascăl preaînţelept şi folositor monahilor celor bătrîni; pentru că Duhul Sfînt era în gura lui şi toţi se mirau de darul înţelepciunii ce ieşea din gura lui. Stareţul numea pe Simeon noul David şi spunea pentru dînsul o vedenie pe care a văzut-o în vis: "Am văzut o putere oarecare dumnezeiască, ce avea în dreapta un fagure de miere şi-l storcea deasupra capului pruncului, iar mierea din fagure curgea pe capul lui".

Un alt stareţ întreba: "Sînt oare porumbei în stîlpul acesta?" Iar fraţii îi răspundeau: "Nu sînt". Zis-a stareţul: "Eu am văzut un porumbel purtător de lumină, zburînd prin uşă înăuntru la prunc şi după un ceas a ieşit iarăşi afară, zburînd spre cer. Acestea vorbindu-le între ei, fericitul Simeon a venit într-o uimire, şi s-a văzut pe sine răpit la înălţime şi cu lărgimea zbura ca o pasăre prin toate părţile lumii. Apoi, era ridicat în sus pe şapte trepte, unde, asemenea cu Sfîntul Apostol Pavel, a văzut ceea ce nu i-a văzut ochiul şi a auzit ceea ce nu i-a auzit urechea, şi iarăşi pogorîndu-se, întreba pe cel ce-l ducea: "Ce sînt acestea ce se văd?" Iar acela a răspuns: "Acestea sînt cele şapte ceruri, către care ai fost răpit". Apoi a văzut Raiul, răsaduri frumoase de flori, palate mari luminoase şi un izvor din care izvorau miruri. El n-a văzut pe nimeni acolo, decît pe Adam şi pe tîlharul cel cu bună înţelegere. Fericitul Simeon, venindu-şi în sine, a spus această vedenie stareţului său. Şi acela i-a zis: "Fiule, bine

este cuvîntat Domnul, Cel ce ți-a dat ție un dar ca acesta". Deci, pruncul sporea întru pustniceștile osteneli. Cînd venea la dînsul cineva fără îmbrăcăminte, el se dezbrăca de haina sa și o dădea aceluia, iar el ședea dezbrăcat.

Acestea le făcea de multe ori, nu numai vara, dar și iarna. Iar starețul, nevoind a-l lăsa astfel, îl îmbrăca cu haină, ca să nu moară de frig. Iar el, lovindu-se în piept, plîngea, zicînd: "Vai, mie, ticălosul, cum sfinții patruzeci de mucenici au răbdat pentru Hristos în iezer gerul și gheața, iar eu nu mă învrednicesc ca de acest ger să mă îngheț? Cum voi scăpa de veșnica scrîșnire a dinților și cum voi cîștiga împărtășirea cu sfinții?" Astfel, se tînguia de aceasta foarte mult. Iar starețul, mîhnindu-se, îi zicea: "Ce mai voiești să mai faci tu, Simeoane? Tu ai numai un cuget, adică să te ucizi pe tine singur!" După o vreme oarecare, Simeon și-a găsit o muncire ca aceasta: A stat pe picioarele sale un an întreg, pînă ce i-au putrezit coapsele și pulpele, astfel că ieșea mare putoare din dînsul. Părintele Ioan a chemat un doctor, vrînd să tămăduiască rănile lui Simeon. Dar, Simeon, zîmbind, a zis: "Viu este Domnul meu, că nu se va atinge de mine mîna și ajutorul omenesc". Atunci Domnul fără de veste i-a dat sănătate; astfel că s-a sculat întreg cu amîndouă picioarele și cu coapsele, nemaiavînd nici urmă de răni. Pentru aceasta, dînd mulțumire lui Dumnezeu, a stat în genunchi multă vreme.

Venind praznicul Sfintelor Rusalii, în ziua dinaintea praznicului, fericitul Simeon a zis către Cuviosul Ioan: "Părinte, cine este vrednic să primească în limbi de foc pe Sfîntul Duh, precum l-au primit Sfinții Apostoli?" Grăit-a lui starețul: "Nu căuta lu-crurile cele mai înalte decît tine și nu cerceta pe cele neștiute, ci ceea ce-ți este poruncit, aceea să gîndești". Pruncul zise: "Scris este, *voia celor ce se tem de El o va face Domnul și rugăciunea lor va auzi și îi va mîntui*". Zicînd acestea, și-a ridicat ochii în sus și s-a rugat din toată inima, zicînd: "Doamne, cel ce ai trimis Sfîntul Tău Duh peste sfinții Tăi ucenici și apostoli, trimite și peste mine darul cel din bunătatea Ta și mă învrednicește ca să învăț poruncile Tale, pentru că ești puternic a-ți săvîrși laudă din gura pruncilor și să grăiesc cuvintele vieții veșnice".

Astfel rugîndu-se el, îndată Duhul Sfînt S-a pogorît din cer peste dînsul ca o lumină aprinsă. Atunci inima lui s-a umplut de înțelepciune și de înțelegere și grăia multe din dumnezeiasca Scriptură; și nimic nu putea să se împotrivească înțelepciunii duhului, care petrecea în dînsul. El spunea nu numai cu gura, ci și în scris, cuvinte folositoare de suflet pentru viața monahicească, pentru pocăință, despre întruparea lui Hristos și despre judecata ce va să fie. El tîlcuia multe lucruri neînțelese din Sfînta Scriptură; iar starețul se minuna foarte mult de un dar ca acela al lui Dumnezeu, care era în pruncul cel tînăr și zicea: Asupra acestui prunc s-a împlinit ceea ce a scris David: "Cuvîntul Domnului l-a aprins pe el...". Acum am cunoscut că acest prunc face lucruri minunate, nu mai puțin, mi se pare, decît Apostolii. Și toți monahii se minunau și au început a se teme de el, înspăimîntîndu-se de învățătura lui și de minunile ce se făceau de dînsul.

Unii din monahii aceia, au văzut în vedenia visului, trei cămări cu cîte trei scaune și trei cununi erau pe scaune. Și întrebînd ei: "Cui este gătită slava aceea ce se vede?" S-a auzit un glas zicînd: "Pruncului Simeon!"

Fericitul Simeon, strălucind ca soarele prin viața cea îngerească, își îndrepta cugetul său de la cele pămîntești spre cele cerești. El a voit ca prin stîlp mai înalt să se apropie de cer; deci, i s-a zidit un alt stîlp, care avea patruzeci de trepte. Cînd fericitul Simeon voia să urce stîlpul acela, arhiepiscopul Antiohiei și episcopul Seleuciei, auzind de acestea, au venit în mănăstirea aceea cu clerul lor. Deci, aprinzînd lumînări, au luat cu bună cucernicie pe dumnezeiescul prunc Simeon și l-au dus mai întîi în biserică, apoi în Sfîntul Altar, unde l-au hirotonit diacon. După aceea l-a urcat cu psalmi și cu cîntări pe stîlpul cel mai înalt. Sfîntul Simeon a stat pe acel stîlp opt ani. Deci, stînd el acolo pe stîlpul cel mai înalt, arăta viața mai presus de fire, asemănîndu-se heruvimilor, astfel că neîncetat preamărea pe Dumnezeu. Dar, ca să nu se laude tot trupul înaintea lui Dumnezeu cu voința Lui, a ridicat satana asupra lui un greu război trupesc, și astfel, voia să-l spurce prin nălucirea visului. Iar el, împotrivindu-se ispitei, nu și-a dat somn ochilor săi, ci se ruga lui Dumnezeu cu multe lacrimi, ca să-i fie ajutător împotriva vrăjmașului, care s-a sculat asupra lui și să-l umbrească în ziua războiului. El a văzut un bărbat luminos, cinstit și cărunt, pogorîndu-se de sus, îmbrăcat cu veșminte preoțești, avînd în mîini un potir cu dumnezeieștile Taine ale Preacuratului Trup și Sînge al Domnului nostru Iisus Hristos, și s-a umplut văzduhul de negrăită bună mirosire. Deci, apropiindu-se de dînsul bărbatul acela ce se vedea luminos, l-a împărtășit cu Sfintele Taine și i-a zis: "Îmbărbătează-te și să se întărească inima ta, că de acum nu te vor mai supăra nălucirile din vis! Dar numai păzește-te cu dinadinsul de gîndurile tale și nădăjduiește spre Dumnezeu! Sfîntul Simeon, umplîndu-se de preamultă bucurie și de negrăită dulceață din vedenia aceea, lăuda pe Domnul. Apoi se păzea de gîndurile care năvăleau, precum și de vorbirile omenești; de vreme ce în toate zilele petrecea închis pînă la al nouălea ceas, nevoind să vorbească cu nimeni, decît cu Unul Dumnezeu.

Sosind fericitul sfîrșit al părintelui stareț Ioan Stîlpnicul, pe care Sfîntul Simeon l-a văzut mai înainte, a trimis la dînsul, zicînd: "Nu te mîhni, părinte, dacă vei auzi de ziua ducerii tale, căci această datorie este pentru toți oamenii de obște. Eu am cunoscut că astăzi te cheamă Hristos la odihnă ca, după osteneli, să te odihnești cu sfinții. Deci, o, părinte, să-mi dai mie binecuvîn-tarea lui Avraam, să-ți aduci aminte de mine cînd vei merge să te închini Scaunului slavei Preasfintei și celei de o Ființă Treimi și să te rogi pentru noi, ca și noi, biruind lumea, să cîștigăm cereasca împărăție și să ne vedem acolo unul cu altul!".

Ioan, auzind aceasta, nu s-a îndoit, nici s-a înspăimîntat cu mintea, ca cel ce era gata de moarte, deși era sănătos cu trupul, neavînd nici o boală. Apoi a grăit lui Simeon prin trimisul său: "Fiul meu să te binecuvinteze pe tine Dumnezeul părinților noștri, pe care L-ai căutat și Unul Născut Fiul Tatălui pe care L-ai iubit și făcătorul de viață Duh, pe Care l-ai dorit. O dumnezeire a Prea-sfintei Treimi să-ți fie ție întărire și apărare! Acela să te povățuiască și să te mîngîie. Cei ce te vor binecuvînta,

vor fi binecuvîntați, iar cei ce te vor blestema, vor fi blestemați. Dumnezeu să-ți adauge cinstea, deoarece tu pe mine, duhovnicescul tău părinte, m-ai cinstit ca pe un părinte trupesc. Să afle dar și milă de la Domnul, maica ta cea fericită, care mi-a slujit mult". Deci, frații care stăteau înaintea starețului, auzind cuvintele ce le grăia, s-au înfricoșat. Apoi l-au întrebat: "Ce poruncești, părinte, pentru tînărul Simeon? Starețul răspunse: "Voiesc ca toți să fie următori asemenea lui Simeon în dragostea cea învăpăiată a inimii lui către Dumnezeu. Să se învrednicească de ajutorul rugăciunilor acestuia, care este vas ales al lui Dumnezeu, mare și cinstit".

Părintele Ioan, învățînd pe frați și rugîndu-se pentru ei, s-a făcut ca și cum ar voi să se odihnească puțin și a adormit ca și cuprins de un somn dulce. Astfel și-a dat fericitul sfîrșit, nefiind bolnav cu trupul și aflîndu-se totdeauna pe lîngă Sfinții Părinți.

După moartea cuviosului stareț, Sfîntul Simeon s-a dedat spre mai multe osteneli. Iar rînduiala vieții lui era astfel: De dimineață pînă la al nouălea ceas se ruga, după al noulea ceas se îndeletnicea cu citirea și scrierea cărților pînă la apusul soarelui; iar după apusul soarelui începea rugăciunea și astfel petrecea toată noaptea fără de somn, pînă în zori de ziuă. Cînd se lumina de ziuă, poruncea somnului, ca unui rob, să se apropie puțin de el; astfel, dormitînd foarte puțin, iarăși se scula și își începea obișnuita pravilă. În vremea rugăciunii ținea în mîna dreaptă tămîie, care fără să fi fost cărbuni de foc, ieșea din ea fum de tămîie.

Odată, se auzea în văzduh popor mult, cîntînd împreună cu el și zicînd Aliluia; iar aceia erau sfinții îngeri. El adeseori petrecea multe zile și nopți fără somn. Odată n-a dormit deloc treizeci de zile și treizeci de nopți, rugînd pe Dumnezeu, ca să ia somnul cu totul de la el; însă Dumnezeu i-a zis: "Se cuvine ție să dormi ca să-ți odihnești puțin trupul".

Dar, diavolul, nesuferind să vadă o nevoință ca aceea a lui Simeon, iarăși s-a înarmat contra lui cu toate cetele sale și se silea să-l îngrozească cu diferite năluciri; fiindcă uneori se închipuiau în balauri și în felurite fiare, și astfel se repezeau să-l muște. Alteori diavolul se prefăcea într-o pasăre neobișnuită, care avea față de prunc și cădea către fața lui, iar alteori se arăta în mulțime de oaste, venind contra lui cu chiot mare ca la război, vrînd să-l surpe jos și astfel să-l răstoarne la pămînt împreună cu stîlpul lui.

Odată, au izbit cu o piatră mare în stîlp, încît era cît pe ce să cadă; dar puterea lui Dumnezeu cea nevăzută l-a sprijinit și l-a îndreptat. Odată, i s-a arătat diavolul ca o față de arap, neagră și fără de rușine, care se sîrguia să cuprindă cu mîinile lui grumajii sfîntului, și-i zicea: "Încă odată mă voi lupta cu tine și de mă vei birui, mă voi duce de aici". Toate nălucirile și arătările acelea drăcești, sfîntul le gonea cu rugăciunea și cu semnul Sfintei Cruci. El a văzut o vedenie dumnezeiască foarte minunată: I se părea că vedea cerul deschis și pe Domnul nostru Iisus Hristos înconjurat de negrăită strălucire, ca o văpaie de foc; iar Sfinții Arhangheli Mihail și

Gavriil stăteau împrejurul lui, unul în partea dreaptă iar altul în stînga, și sub picioarele lor un nor roșiatic.

Sfîntul Simeon, văzînd aceasta, s-a închinat Domnului său și, întinzînd mîinile spre El, s-a rugat ca, după buna sa credință, să-i dea lui să aducă roduri bune duhovnicești. Deci, Domnul a binecuvîntat pe Simeon de trei ori, cu semnul dumnezeieștilor Sale degete. Simeon, privind în jos, a văzut pe fața pămîntului o mulțime mare de diavoli în multe feluri de chipuri: Unii ca vierii și alții ca și caprele de turmă; și i-a dat lui Domnul putere peste acei diavoli ca să-i izgonească. Iar ca întărire a acelei puteri, Sfîntul Simeon s-a pogorît de la Domnul, avînd în mîinile lui un toiag de finic; și îndată toată mulțimea văzută a diavolilor a fugit din fața lui Simeon și s-a făcut nevăzută.

Deci, sfîntul avea putere să izgonească toate duhurile cele viclene din oamenii care se duceau la el; și astfel îi tămăduia de tot felul de boli și învia morții. Odată, un om căruia îi murise fiul, venise la stîlpul sfîntului și striga cu lacrimi, rugîndu-se să-l miluiască și să se roage lui Dumnezeu pentru fiul său cel mort. Sfîntul, săvîrșindu-și rugăciunea sa, a zis acelui om: "Mergi în numele Domnului, că fiul tău este viu!" Omul acela, crezînd cuvintele sfîntului, s-a dus la casa sa și și-a găsit fiul înviat din morți. Deci, luîndu-l, l-a adus la sfîntul cu negrăită bucurie și a dat pentru aceasta mulțumire lui Dumnezeu și plăcutului Său.

După aceasta, Sfîntul Simeon iarăși a văzut pe Domnul Dumnezeul nostru, Căruia îi stăteau înainte cetele îngerești, dintre care cei dinainte țineau o cunună împărătească împodobită cu pietre scumpe, în al cărei vîrf era o cruce care strălucea ca fulgerul; iar sfinții îngeri voiau să încoroneze în împărăție cu acea cruce pe Simeon. Apoi Sfîntul Simeon le-a zis: "Să nu luați de la mine această haină de păr, în care m-am îmbrăcat pentru Hristos". Iar îngerii i-au zis: "Pentru aceea să ai cununa cea pregătită ție în împărăția lui Hristos și să te îmbraci ca și cu o porfiră cu darul Sfîntului Duh; și astfel vei împărăți cu sfinții în împărăția cea fără de sfîrșit". Deci, fericitul Simeon, căutînd spre Domnul, a zis: "Doamne, Ziditorule al tuturor, de vreme ce pe mine nevrednicul binevoiești să mă învrednicești slavei sfinților Tăi în împărăția Ta, atunci mă rog bunătății Tale, dă-mi ca de acum înainte să nu mă mai împărtășesc de hrana omenească cea pămîntească". Și a auzit pe Domnul învoindu-se împreună la cererea lui și îndată sfinții îngeri, apropiindu-se, au pus peste pustniceasca lui haină de păr, o haină împărătească prealuminată și i-a încoronat capul cu cunună și au cîntat cu glas mare, zicînd: "Slăvit și preamărit este Hristos Dumnezeu, Împăratul cerului și al pămîntului; deci, să fie lăudat Simeon, robul Lui".

După o vedenie ca aceea, sfîntul Simeon n-a mai gustat deloc hrană pămîntească pînă la sfîrșitul său, de vreme ce se hrănea cu hrana cea cerească care i se aducea de îngeri. În ce fel și cît de multe minuni a făcut Sfîntul Simeon și cît de minunate au fost faptele lui, se află scris pe larg în cartea vieții lui. Dar aici se pomenesc puține din minunile lui cele multe, nelungind cuvîntul, ca să nu se supere cel ce citește și cel ce ascultă, voi povesti cîteva din ele:

Odată i s-au descoperit Sfîntului Simeon toate răutățile ce erau să năvălească asupra cetății Antiohiei și asupra părților celor dimprejurul ei; pentru că a văzut pe un înger, ținînd o sabie în mînă și zburînd prin văzduh pe deasupra cetății. Deci, sfîntul a strigat către Dumnezeu, rugîndu-se pentru cetate din toată inima. El a stat înaintea Domnului, ca oarecînd Moise, rugîndu-l să-și întoarcă mînia Sa de la poporul Său. Domnul i-a zis: "Iată, strigarea păcatelor acestei cetăți s-a suit înaintea Mea, mînia și iuțimea Mea am pornit-o asupra ei; deci, o voi pierde pentru păcatele ei, trimițînd foc, sabie și moarte. Aceia m-au întărîtat în păgînătățile lor; iar Eu o voi da în robia străinilor". Sfîntul a spus această vedenie unor cucernici bărbați, care veneau la el din cetate și-i îndemna pe toți spre pocăință.

Deci, netrecînd multă vreme, Dumnezeu a ridicat pe bătrînul Hosroie, împăratul Persiei. Acesta a fost moș lui Hosroie, cel mai tînăr, care a luat din Ierusalim lemnul cel de viață făcător al Sfintei Cruci. Deci, a venit Hosroie cu putere persană și haldeiască și a bătut cu război mare cetatea Antiohiei. Fericitul Simeon, stînd pe stîlp, era acoperit de Dumnezeu și apărat de barbarii ce năvăliseră spre acea parte. Deci, sfîntul se ruga Domnului, ca să-Și întoarcă mînia Sa de la acea cetate și să nu o dea în mîinile vrăjmașilor; dar n-a putut să îmblînzească și să potolească dreapta mînie a lui Dumnezeu. Și iarăși s-a făcut o vedenie. În acea vedenie, a văzut că stă înaintea sa o cruce prealuminoasă, iar lîngă ea doi îngeri, avînd în mîini arcuri încordate și săgeți gătite spre săgetare; iar acei îngeri au grăit către dînsul, zicînd: "Iată, crucea aceasta ți-a trimis-o ție Domnul spre arătare și ca semn de pace, că nu vei cădea sub mînia lui Dumnezeu, care a năvălit asupra acestei cetăți; iar săgețile sînt gătite spre gonirea vrăjmașilor celor ce se apropie de locul tău, de vreme ce noi sîntem puși să te păzim".

Iarăși a văzut Simeon în vedenie o cetate luată și în mijlocul ei se auzeau vrăjmași, strigare, plîngere și răcnete mari. Acolo se vedea că unii erau tăiați de sabie, alții duși în robie, iar alții fugeau, aruncîndu-se după zidurile cetății. Între cei ce fugeau se vedeau și doi monahi din mănăstirea lui, care se temeau de năvălirea păgînilor; astfel ei au lăsat mănăstirea și muntele și au fugit din cetate. Pe cînd fugeau din cetate împreună cu alt popor, i-a văzut sfîntul cum au fost ajunși și prinși de barbari. Unul a fost ucis cu sabia, iar altul a fost dus în robie. Acestea toate ce s-au văzut de Sfîntul Simeon s-au împlinit după puține zile. Pentru că cetatea Antiohia s-a luat, pustiindu-se cu sabie și foc și mult popor a fost dus în robie. Mulți au scăpat însă cu rugăciunile sfîntului Simeon din acea cumplită primejdie; deoarece barbarii intrînd în cetate cu multă putere, poporul a deschis alte porți dinspre miazănoapte și miazăzi, ce nu erau păzite de barbari, și au fugit pe acolo, iar alții au fugit aruncîndu-se după ziduri.

Deci, mult popor a fugit la munte și în pustie și s-au păzit cu milostivirea lui Dumnezeu, afară de cei doi monahi pomeniți mai sus. Vrăjmașii veneau și la muntele pe care era mănăstirea și stîlpul lui Simeon, dar se întorceau deșerți, pentru că muntele era acoperit, precum oarecînd era acoperit muntele Sinai de negură și de nor, încît nu vedeau stîlpul și mănăstirea. Alții erau întorși și îngroziți de puterea cea

nevăzută și astfel fugeau înapoi cu spaimă, ca și cum ar fi fost goniți de o mulțime de ostași înarmați. Deoarece rugăciunea sfîntului era armă înfricoșată și de nebiruit potrivnicilor, și nici unul din cei ce au fost cu sfîntul în munte n-a pătimit ceva rău de năvălirea barbarilor, afară de cei doi frați, care au fugit în cetate de frică.

După plecarea barbarilor, mulți răniți veneau la sfîntul, și tuturor le dădea tămăduiri. Iar pe cei ce erau duși în robie, sfîntul i-a izbăvit din legături și din robie și cu rugăciunile lui i-a eliberat. Cîți își aduceau numai aminte de numele sfîntului, fiind în robie, îndată le cădeau legăturile și obezile; astfel umblau prin mijlocul barbarilor, ca cum ar fi nevăzuți și veneau în țara lor fără nici o împiedicare. Așa și fratele cel mai sus pomenit, al cărui tovarăș a căzut de sabie, a ieșit de la robie cu un ostaș oarecare, ce zicea: "Cînd ne-am adus aminte de părintele Simeon și cu lacrimi am chemat numele lui, îndată legăturile ce erau pe noi s-au dezlegat singure și au căzut; iar noi am trecut prin mijlocul barbarilor și nimeni dintre ei nu ne-au întrebat sau să ne fi împiedicat pe noi.

Un bătrîn oarecare, orb de ochi, ședea mai înainte de năvălirea barbarilor sub un munte lîngă cale, cerînd milostenie de la cei ce treceau. Năvălind fără de veste barbarii, unul din ei l-a lovit cu sabia peste grumaz, însă nu i-a tăiat capul, ci i-a făcut numai o rană de moarte; astfel bătrînul acela se tăvălea prin sîngele său, avînd puțină nădejde de viață. Văzînd aceasta Sfîntul Simeon cu ochii săi înaintevăzători a chemat pe oarecare din frați și i-a trimis să-l ia și să-l aducă la dînsul pe acel bătrîn. Deci, aceia, ducîndu-se, l-au luat pe o rogojină și l-au adus înaintea stîlpului. Sfîntul, luînd țărînă de la pămînt și amestecînd-o cu apă sfințită, a poruncit să o lipească de rana bătrînului, zicînd: "În numele lui Emanuel, așează-te, capule, la locul tău și te întărește". Și îndată, cu acest cuvînt, s-a lipit capul bătrînului la loc și s-a unit cu vinele lui, s-a întărit și s-a tămăduit acea rană înfricoșată, astfel că bătrînul a început a vorbi. Ochii lui cei orbi s-au deschis și toți cei ce priveau la acea minune s-au înspăimîntat și au slăvit pe Dumnezeu.

După cîțiva ani, Cuviosul Simeon, supărîndu-se de neodihnă, de vreme ce venea la dînsul din toate părțile mulțime de popor fără de număr, aducîndu-și bolnavii, tulburîndu-i liniștea lui, s-a gîndit să lase acel stîlp pe care stătuse opt ani și să se mute aiurea, în alt loc mai liniștit. De acolo nu era departe un alt munte înalt cu totul și pustiu, de vreme ce nu era în dînsul nici apă și nimeni din oameni nu s-a suit acolo, fiindcă nu era ușor de suit. Acel loc era locuință numai balaurilor, fiarelor cu patru picioare și tîrîtoarelor celor otrăvitoare. În acel munte se gîndea Sfîntul Simeon să se mute. Pe cînd se gîndea el la acestea, i S-a arătat Domnul cu o mulțime de sfinți îngeri, pogorîndu-Se din cer prin nor luminos spre acel munte și grăind către dînsul: "Grăbește-te, Simeoane, de te suie pe acest munte minunat; căci așa se va numi acest munte de acum. Aici, pe dînsul, și mai mult voi minuna darul Meu în tine!" Și îndată cu acel glas i s-a arătat sfîntului pe acel munte, un deal înalt și o piatră, pe care stăteau picioarele Domnului. Deci, s-a luminat ca soarele de slava Domnului, acel așternut al picioarelor. Pe acea piatră i s-a poruncit de Domnul lui Simeon să stea.

După acea vedenie, cuviosul, chemînd pe frați, le-a spus bunăvoirea Domnului ca să se mute la alt munte. Deci, rînduindu-le egumen pe un bărbat bătrîn și iscusit, s-a pogorît de acolo și s-a dus în muntele cel minunat, petrecîndu-l frații cu lacrimi. Apropiindu-se de dealul cel arătat lui, a stat și s-a rugat mult lui Dumnezeu.

Pe cînd săvîrșea rugăciunea, s-a auzit glas de o mulțime de îngeri, strigînd "Amin". Deci, sfîntul a poruncit ucenicilor săi ca să pună o cruce de piatră în acel loc, spre aducere aminte a glasului îngeresc ce s-a auzit acolo. Deci, căutînd spre înălțimea muntelui, l-a văzut pe acela strălucit de slava lui Dumnezeu și, suindu-se cu bucurie pe acea piatră, a văzut pe Domnul în vedenie chemîndu-l în acel loc. Fericitul Simeon avea pe atunci douăzeci de ani de la nașterea sa. Dar nici acolo n-a avut odihnă de cei ce veneau, căci a doua zi poporul, venind la mănăstirea lui cea dintîi și negăsindu-l, a ridicat plîngere mare.

Deci, aflînd poporul că s-a mutat Sfîntul în alt munte, s-a dus la dînsul cu sîrguință, aducînd împreună și pe bolnavii lor, pe care văzîndu-i cuviosul, s-a mîhnit, deoarece nici acolo nu-l lăsa pe el să stea singur cu Dumnezeu. Cuviosul Simeon, văzînd lacrimile lor, i s-a făcut milă și, punîndu-și mîinile pe fiecare bolnav, cu chemarea numelui Domnului, i-a tămăduit și i-a trimis acasă sănătoși. În muntele acela se afla un leu, care a întîmpinat pe un om ce venea la sfînt. Și s-a repezit la el, voind să-l omoare și să-l mănînce. Iar omul, neputînd să scape de acea fiară, a strigat către dînsa, zicînd: "Pentru Simeon, robul lui Dumnezeu nu mă omorî." Și îndată, leul, auzind de numele lui Simeon, s-a îmblînzit și, nefăcînd nici un rău omului, s-a întors la culcușul său.

Omul, venind la sfîntul, i-a spus ceea ce i se întîmplase. Deci, temîndu-se ceilalți, care auzeau aceasta, au rugat pe sfînt să gonească fiara din muntele acela, ca să nu le fie frică celor ce vin la dînsul. Cuviosul, chemînd pe ucenicul său, Anastasie, din care a izgonit șapte diavoli, i-a zis: "Du-te la peștera leului și zi-i fiarei: "În numele Domnului, îți zice Simeon, robul lui Hristos, să te duci din muntele acesta, că de acum nu-ți va mai fi locuința aici, de vreme ce îngrozești pe frații care vin aici"". Ducîndu-se Anastasie și găsind pe leu în culcușul său i-a spus cuvintele cuviosului, vorbind ca la un om înțelegător. Iar leul, împlinind porunca, s-a dus de acolo în alte locuri depărtate și pustii, nemaivătămînd pe nimeni din cei ce întîmpina în cale.

În acea vreme, în partea aceea, cu voia lui Dumnezeu se înmulțiseră multe feluri de boli între oameni, încît mulți mureau. Sfîntul, cunoscînd mînia lui Dumnezeu asupra poporului, se ruga Domnului cu lacrimi, ca să miluiască pe poporul Său și să-și întoarcă de la dînșii mînia Sa cea dreaptă. Deci, s-a auzit către dînsul un glas de la Domnul, zicînd: "Pentru ce te doare inima de poporul acesta; oare tu îi iubești mai mult decît mine? Dar de vreme ce s-au înmulțit fărădelegile lor, apoi este trebuință și de pedepsire; însă, ca să nu te mîhnesc, îți dau putere să tămăduiești toate bolile dintr-înșii". Aceasta a zis Domnul robului Său, Simeon. Iar poporul cel atins de boli, chema, după Dumnezeu, numele sfîntului Simeon plăcutul

Lui. Mulți îl vedeau în vedenie cercetînd casele lor, umbrindu-le cu crucea, dînd tămăduiri celor bolnavi și, deșteptîndu-se din vedenii, simțea sănătatea, ușurîndu-se de toate bolile lor. Chemarea numelui Sfîntului Simeon între ei se făcea astfel: Aprindeau în casele lor candelele pline cu untdelemn, tămîiau cu tămîie și se ruga zicînd: "Hristoase Dumnezeul nostru, pentru rugăciunile robului tău Simeon, cel ce este în muntele cel minunat, miluiește-ne pe noi".

Astfel cîștigau ei mila Domnului. Iar unii dintre ei care nu aveau untdelemn destul, aceia turnau puțin untdelemn în candelă și o aprindea, și ardea nestinsă candela lor pînă la a treia sau a patra zi, ca și cum ar fi fost untdelemn destul. Astfel, untdelemnul nu se împuțina din candele lor, prin chemarea numelui Sfîntului Simeon.

Într-una din zile s-a descoperit Cuviosului Simeon că sfîrșitul din această lume al Preasfințitului Efrem, arhiepiscopul Antiohiei, este aproape. Deci, chemînd pe frați, le-a spus de aceasta și le-a poruncit să se roage lui Dumnezeu, că are să cadă un mare stîlp al Bisericii. Aceia ziceau: "Noi am auzit că arhiepiscopul este sănătos". Într-altă zi, vineri după cîntarea Utreniei, chemînd pe frați, a zis către ei cu umilință: "Efrem, arhiereul lui Dumnezeu, a murit în această noapte, de vreme ce am văzut sufletul lui ridicîndu-se la cer de sfinții îngeri, și fiind aproape de mine, m-a sărutat și mi-a zis: "Mă rog ție, pomenește-mă și pe mine în rugăciunile tale cele către Domnul".

Acestea le spunea cuviosul cu lacrimi și zicea: "Vai Antiohiei, că nu mai are pe Efrem! Vai cetății aceleia, căreia i s-a luat Sfîntul Efrem!" Deci, după moartea fericitului Efrem, a luat scaunul, Domnin, care venise de la Constantinopol și care era nemilostiv către cei săraci. Cuviosul Simeon, aflînd de acest lucru, i-a proorocit pedeapsa lui Dumnezeu. Deci, nu după multă vreme, Domnin, căzînd în boală, într-atît i s-au zbîrcit mîinile și pi-cioarele, încît nu putea nici să umble, nici să lucreze, ci era purtat de alții de colo pînă dincolo, ca un buștean.

Sfîntului i s-a mai descoperit și despre cutremurul ce avea să se întîmple în Antiohia, mai înfricoșat decît cel dintîi. El, vestind aceasta celor ce veneau la dînsul, plîngea și se ruga lui Dumnezeu ca Să-și întoarcă mînia. În aceeași zi, seara, s-a clătinat pămîntul de cutremur mare și au căzut zidurile cetății, iar zidirile cele înalte și frumoase s-au amestecat cu pămîntul, încît s-a înspăimîntat tot poporul de frică mare, de vreme ce mulți au fost uciși de zidirile cele căzute. Ceilalți toți, bătrînii și tinerii, au alergat la plăcutul lui Dumnezeu din muntele minunat, rugîndu-l cu multe lacrimi ca, prin rugăciunile lui cele primite de Dumnezeu, să potolească mînia Lui.

Deci, rugîndu-se sfîntul cu osîrdie mare, a încetat cutremurul și a văzut cerul deschis dinspre răsărit, ieșind de acolo o lumină negrăită, însemnînd prin aceasta milostivirea lui Dumnezeu ce se arăta poporului, care se pocăiește. După aceasta, cu porunca lui Dumnezeu, Cuviosul Simeon a zidit o mănăstire în Muntele Minunat. El a făgăduit acelea cu mîinile oamenilor tămăduiți de dînsul, al căror număr era foarte

mare. A cerut apă destulă pentru trebuința mănăstirii și pentru cei ce veneau; iar grîul în hambare, cu rugăciunea lui, atîta l-a înmulțit cu îndestulare, încît timp de trei ani nu s-a împuținat, deși se lua mult în toate zilele, pentru facerea pîinii trebuincioase mulțimii oamenilor, cei care veneau de pretutindeni.

El a zidit un alt stîlp nou pe care, Însuși Domnul, a venit cu sfinții îngerii și a sfințit stîlpul acela. Apoi dreptul s-a suit pe dînsul cu multă bucurie și a stat acolo pînă la fericitul său sfîrșit. În anul al treizeci și treilea al vîrstei sale, cu porunca lui Dumnezeu ce i s-a descoperit, s-a îndemnat să primească hirotonia preoției, pe care mai înainte n-o voia nicidecum.

Deci, a venit la dînsul, după porunca Domnului, Dionisie, episcopul Seletkiei, și l-a hirotonit preot. Așadar, Sfîntul Simeon fiind sfințit, săvîrșea cu credință dumnezeieștile Taine, slujind lui Dumnezeu fără de prihană, ca un înger. El avea adeseori minunate vedenii și descoperiri dumnezeiești; deci, spunea și cele ce aveau să fie mai înainte. El vedea cele ce erau mai departe, ca și cum ar fi de față și privea mai departe lucrurile cele ascunse ale oamenilor. Făcea minuni nenumărate pe pămînt și pe mare, se arăta în vedenii, pe cei orbi i-a luminat, leproșii i-a curățit, pe cei șchiopi i-a îndreptat, dracii din nenumărați oameni i-a gonit, gurile fiarelor le-a astupat, toate rănile și toate bolile le-a tămăduit, înviind și pe unii morți. Astfel s-a împlinit în el cuvîntul lui Hristos: *Cel ce crede în mine, va face lucrurile pe care Eu le fac.* Deci, cu adevărat era Dumnezeu în Sfîntul Simeon, minunatul Său rob, precum arată deosebita carte în care este scrisă pe larg viața cu minunile lui cele multe.

Simeon, petrecînd toți anii vieții sale șaptezeci și cinci și văzîndu-și mai înainte mutarea către Domnul, a chemat pe ucenicii săi și, cunoscîndu-i că aveau multă dorință, dar se rușinau să-l întrebe, fiind cucernici, cum a trăit atîția ani, nemîncînd ca om nicidecum vreo mîncare omenească. Atunci le-a arătat toate acelea în ceasul cel de pe urmă, ca un părinte iubitor de fii, ca să-i întărească și mai bine către nevoințele cele duhovnicești și ca să aibă nădejde către Dumnezeu.

Deci, a zis către dînșii: "Fraților și fiii mei, eu am cîștigat multe și mari faceri de bine de la Stăpînul meu, precum știți. În toate acestea m-am învrednicit de un mare dar de la milostivirea Lui, pe care voi nu-l știți; deci, voiesc, să vi-l arăt. Sînt mulți ani de cînd am rugat bunătatea lui Dumnezeu, ca să mă izbăvească de bucatele cele stricăcioase. Dar cum voi povesti mila și bunătatea Ta, Hristoase, Care ai făcut-o cu mine, nevrednicul robul Tău! Am văzut că a venit din văzduh un bărbat luminat, îmbrăcat în haină și podoabă preoțească, care ținea în mîini un vas dumnezeiesc. Din acel vas scotea mîncare cu un clește și îmi dădea de trei ori, însă nu știu ce mîncare era; numai atît știu, că era dulce la gust, albă și negrăită la vedere. Din acel ceas pînă în ziua de astăzi a venit acel bărbat minunat în toate duminicile, după dumnezeiasca Liturghie și îmi dădea acea dumnezeiască împărtășire; astfel că îmi potolea foamea pînă în Duminica cealaltă și nicidecum nu flămînzeam. Numai aceasta am avut-o ascunsă de voi, fiilor; iar pe toate celelalte le știți, ca cei ce sînteți părtași ai nevoințelor mele duhovnicești. Deci, vă las vouă predaniile și canonul meu și cer de

la voi această răsplătire: Să păziți acest amanet al meu întreg și nesmintit, ca și cum m-ați vedea pe mine. Să petreceți în fapte bune, precum petreceați cînd eram cu voi, lucru care se va arăta în ziua cea mare a răsplătirii, cînd veți dobîndi fiecare după lucrurile voastre".

Cuviosul Simeon, poruncind acestea ucenicilor săi, dorea ca să le păzească neclintite și să afle odihnă veșnică în Împărăția cerului. El le-a mai vorbit și alte multe vrednice de pomenire, astfel că în ziua de 24 mai, s-a dus către Hristos, Cel dorit de el, ca să se sălășluiască în bunătățile cele nespuse și negrăite, pe care le-a gătit lui și tuturor celor ce Îl iubesc și Îi păzesc poruncile Lui cele mîntuitoare. Iar cinstitele și vrednicele lui moaște au rămas acolo în sfîntul său staul, din muntele cel minunat, unde a săvîrșit nevoințele lui cele minunate. Ucenicii lui au acele sfinte moaște ca o vistierie de minuni, care niciodată nu se deșartă. Cu cît se deșartă, cu atît se umple și sporesc vindecările, nu numai ale trupului, dar și ale sufletului, întru Iisus Hristos Domnul nostru, Căruia I se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea în vecii vecilor. Amin.

52. A TREIA AFLARE A CINSTITULUI CAP AL SFÎNTULUI IOAN BOTEZĂTORUL

(25 MAI)

Acest cinstit și sfînt cap, fiind ascuns multă vreme, acum a izbucnit din sînurile pămîntului ca aurul din baie, nu închis în vas de lut ca mai înainte, ci la loc sfînt în vas de argint. Și, fiind vestit acest lucru de un preot, a fost adus din Comane și primit de strălucita cetate a cetăților, împreună cu credinciosul împărat și popor, cu toată bucuria. Și cu credință închinîndu-se cinstitului și sfîntului cap, acesta a fost pus la loc sfînt.

53.
MINUNILE SFÎNTULUI MUCENIC TERAPONT, EPISCOPUL CIPRULUI

(25 MAI)

Sfîntul Terapont a fost monah și s-a învrednicit de rînduiala episcopiei în Ostrovul Ciprului. El și-a săvîrșit nevoința pătimirii și a luat de la Hristos Domnul cununa muceniciei, pe vremea cînd Biserica era prădată de cei fărădelege. Mai întîi sfintele lui moaște se odihneau în Cipru, după aceea au fost aduse în Constantinopol în acest fel: cînd agarenii, cu voia lui Dumnezeu, au pustiit și robit cu război toate părțile Răsăritului, luîndu-le în stăpînirea lor pentru păcatele noastre, atunci se apropiase și de ostrovul Ciprului, vrînd să-i facă și lui ca și celorlalte.

Deci, sfîntul s-a arătat eclesiarhului bisericii sale, zicîndu-i: "Scoală-te degrabă și ia moaștele mele și du-le în cetatea lui Constantin, de vreme ce vrăjmașii Crucii lui Hristos vor să năvălească asupra ostrovului și voiesc să pustiiască acest loc. Spune aceasta la toți dreptcredincioșii, ca să iasă de aici înainte de năvălirea agarenilor". Această arătare și poruncă a sfîntului, dacă a spus-o eclesiarhul celor dreptcredincioși, îndată s-au gătit de călătorie pe apă și, luînd o raclă nouă, a pus în ea moaștele sfințitului mucenic; deci, luîndu-le cu ei, s-au urcat în corabie și au plecat. Dar, pe cînd erau ei în largul mării, mergînd către Constantinopole, s-a ridicat o furtună pe mare, încît toți, temîndu-se, se primejduiau de înecare. Atunci, îndată a început a ieși din racla sfîntului ca un nor subțirel, o mireasmă plăcută, încît a umplut cu miros corabia, iar marea s-a revărsat ca la trei stadii. Din acea minunată și bună mireasmă s-a liniștit furtuna mării.

Eclesiarhul, fiind legat cu mai fierbinte dragoste către sfîntul, pe cînd păzea sicriul lui, a auzit un glas din sicriu, chemîndu-l pe nume. Toți au auzit aceeași, cum Sfîntul Terapont a chemat pe nume pe păzitorul moaștelor sale. Deci, din această pricină înspăimîntîndu-se, toți s-au apropiat de sicriu vrînd să vadă moaștele sfîntului; dar, privind în sicriu, au văzut niște mir cu bun miros, izvorînd ca un rîu din cinstitele lui moaște, astfel că sicriul era plin de mir, încît se revărsa afară. Deci, cei ce erau în corabie, puneau în vase de sticlă mir de acela și cu credință se ungeau din el, pentru tămăduirea sufletelor și a trupurilor lor.

Ajungînd în cetatea lui Constantin, a pus acele moaște izvorîtoare de mir în biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pe vremea împărăției lui Nichifor. După cîtăva vreme, pentru minunile ce se făceau de cinstitele lui moaște, s-a zidit o biserică deosebită, în numele Sfîntului Mucenic Terapont și acolo au fost puse moaștele lui. Din multele minuni ce s-au făcut de sfintele lui moaște, puține s-au dat scrierii; iar acelea care s-au scris, s-au făcut astfel:

Un bărbat, anume Florin, de neam italian, era muncit de un legheon de duhuri necurate. Acela s-a izbăvit de muncirea diavolească la moaștele Mucenicului Terapont, întorcîndu-se sănătos la casa sa. Acela povestea, că a văzut fum subțire ieșind din racla mucenicului, fum ce mirosea foarte plăcut. Acea bună mirosire nesuferind ighemonul cel diavolesc, a fugit în goană ca de o bătaie.

Un alt bărbat, anume Anastasie, cetățean al Bitiniei, avea de mulți ani o mînă uscată care atîrna moartă din umăr. Acela, mergînd la biserica Sfîntului Terapont, în care se aflau moaștele lui, a cîștigat tămăduire pe cînd se cînta Vecernia Botezului Domnului, de vreme ce mîna lui s-a întins și s-a făcut sănătoasă ca și cealaltă. El a luat înaintea tuturor, cu mîna cea tămăduită, un vas, în care urma să se facă aghiasmă, și l-a umplut cu apă. Toți cei ce au văzut aceea, au preamărit pe Dumnezeu, Cel preamărit în sfîntul Său, Terapont.

Un alt bărbat, anume Gheorghe, în rînduiala ostășească, din lucrarea diavolească avea fața întoarsă înapoi și avea un ochi orb. Acela, rugîndu-se la

mormîntul mucenicului, a cîştigat grabnică tămăduire, pentru că faţa lui s-a îndreptat şi a văzut cu ochiul, pentru care a dat mulţumire doctorului celui fără de arginţi.

Un slăbănog oarecare, anume Teodor, a fost adus în biserica mucenicului. Aceluia i s-a arătat sfîntul în vis, dîndu-i pîine şi vin în pahar, iar el, luîndu-le din mîna sfîntului, îndată s-a deşteptat şi a simţit în sine putere şi sănătate desăvîrşită; deci, s-a sculat sănătos din pat, slăvind pe Hristos şi pe mucenicul lui, zicînd: "O, părinte Teraponte, cît îţi este de lesne a tămădui toate bolile!"

La moaştele Sfîntului Terapont a fost adusă o copilă mică, ale cărei picioare erau lipite, încă din pîntecele maicii sale, iar călcîiele îi erau întoarse înapoi şi crescute în dosul lor. Deci, părinţii, făcînd rugăciune cu lacrimi la moaştele sfîntului, îndată s-au îndreptat picioarele copilei, după obişnuita rînduială, a firii omeneşti, de vreme ce s-au întins şi s-au dezlegat spre umblarea cea cuviincioasă. Astfel, copila a ajuns la creşterea cea desăvîrşită, umblînd şi slăvind pe Dumnezeu.

O femeie oarecare, cu numele Maria, s-a îmbolnăvit de o boală grea, care se numeşte cancer. Deci, zăcînd foarte mult şi deznădăjduindu-se de sănătatea sa, a alergat cu umilite rugăciuni la Sfîntul şi a luat grabnică şi desăvîrşită tămăduire cu rugăciunile lui.

Altei femei, curgîndu-i sînge de şapte ani, a alergat cu credinţă la Sfîntul Terapont şi, îndată ce s-a atins numai de falca lui, s-a oprit curgerea sîngelui ei şi s-a întors sănătoasă la casa sa.

Iarăşi, altă femeie, pătimind de idropică şi alergînd la sfîntul, a văzut în vis pe sfîntul mucenic, ungînd trupul ei cu nişte amestecături. Deşteptîndu-se din somn şi-a văzut umflătura trupului său trasă înapoi şi, curgînd mult puroi, s-a făcut sănătoasă.

Un ostaş din cetele armeneşti, anume Ştefan, era cu trupul jumătate uscat şi gîrbovit la pămînt; asemenea şi un alt ostaş, anume Teodor, fiind cuprins de aceeaşi boală, amîndoi alergară cu rugăciuni şi cu credinţă la moaştele sfinţitului mucenic şi au dobîndit grabnică tămăduire. După aceştia, venind un lepros la mormîntul sfîntului, s-a curăţat de lepră, cu rugăciunile aceluia; deci, plecînd sănătos, a dat mulţumire lui Dumnezeu.

Un scolastic, avînd sub sînul său o vătămare de boală mare, venind la mormîntul sfîntului şi, rugîndu-se, a adormit. El a văzut pe sfîntul în vis, punînd un plasture pe vătămarea lui şi, deşteptîndu-se, a simţit uşurare de boala lui; iar după o zi, rana lui s-a tămăduit desăvîrşit şi s-a dus sănătos, lăudînd pe Dumnezeu. Foarte multe neputinţe şi boli se tămăduiau prin ungerea mirului ce ieşea din cinstitele moaşte ale Sfîntului Terapont. Diavolii se goneau din oameni, iar cei ce mureau, erau întorşi de la porţile morţii, cu rugăciunile Sfîntului Mucenic Terapont şi cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, a Căruia este slava în veci. Amin.

54.POMENIREA SFÎNTULUI APOSTOL CARP, UNUL DIN CEI ȘAPTEZECI
(26 MAI)

Sfîntul Apostol Carp a fost unul din cei șaptezeci de apostoli, următor și slujitor al Sfîntului Apostol Pavel, fiindcă ducea scrisorile lui la cei ce le trimitea. El, nevoindu-se împreună cu dînsul multă vreme în propovăduirea cuvîntului lui Hristos, a suferit multe ispite; apoi a fost pus de dînsul episcop în Veria Traciei. El s-a mai ostenit cu propovăduirea cuvîntului și în Crit, unde a primit în casa sa pe Sfîntul Dionisie Areopagitul. El a văzut în vedenie pe Domnul arătîndu-i-se lui, pe cînd se ruga, ca să pedepsească pe cei doi păcătoși; deci, l-a auzit pe Acela, zicîndu-i: "Bate-mă cît poți, căci sînt gata iarăși să mă răstignesc, pentru mărturisirea omenească".

Sfîntul Dionisie mai mărturisește de Sfîntul Carp și aceasta: El nu începea a săvîrși Preacuratele și de viață făcătoarele Taine, mai înainte pînă ce nu vedea din cer, arătîndu-i-se vreo vedenie dumnezeiască. Fiind arhiereu în Veria, pe mulți elini i-a întors de la închinarea de idoli la Hristos Dumnezeu. Asemenea, pe iudei, mustrîndu-i, i-a învățat să creadă că Hristos Cel răstignit de dînșii este Dumnezeu adevărat și făcătorul tuturor. După aceea, a fost ucis cu sălbăticie și cu nemilostivire de ceilalți iudei ce nu crezuseră, dîndu-și sfîntul său suflet în mîinile Domnului. Iar

cinstitele lui moaşte s-au pus în aceeaşi cetate, de bărbaţi credincioşi şi temători de Dumnezeu. De la cuviincioasele lui moaşte se dau multe tămăduiri bolnavilor, întru slava lui Hristos, Dumnezeul nostru.

Notă - Despre vedenia Sfîntului Carp, unde se aminteşte de cei doi păcătoşi, caută povestirea Sfîntului Dionisie Ariopagitul de la trei octombrie; căci acolo o puteţi citi.

55. SFÎNTUL MUCENIC GHEORGHE CEL NOU, CARE A PĂTIMIT ÎN SREDŢA (26 MAI)

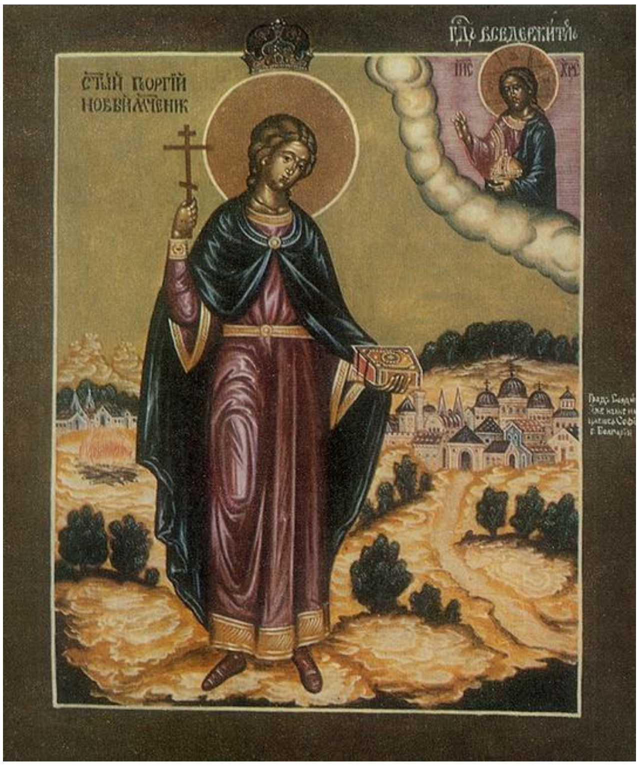

Fericitul Gheorghe a fost fiul unui bărbat dreptcredincios, cu numele Ioan, un boier de frunte al cetăţii Sredţa, iar pe maica sa o chema Maria. Ei avuseră acest copil în urma rugăciunilor ce le-au înălţat către Dumnezeu, de vreme ce îmbătrîniseră fără de fii, ca şi Avraam şi Sarra. Astfel, ei s-au rugat neîncetat lui Dumnezeu, Preacuratei Maicii Lui şi Sfîntului Marelui Mucenic Gheorghe cel din Capadocia; şi, mergînd în toate zilele în biserica lui şi, făcînd multe milostenii la săraci, cerea să se dezlege nerodirea de prunci.

Rugăciunile lor au fost auzite, de vreme ce le-a dat lor la bătrîneţe rod de parte bărbătească, pe care, aducîndu-l în biserica Sfîntului Mare Mucenic Gheorghe, l-a

botezat în numele Preasfintei Treimi, punîndu-i numele de Gheorghe din Sfîntul Botez. Pruncul, creștea în bună învățătură, în frica lui Dumnezeu și în deprinderea cărții, din care, degrabă, a învățat dumnezeiasca Scriptură și a întrecut cu înțelepciunea pe bătrînii săi. Ajungînd în vîrsta cea desăvîrșită, se asemăna cu frumusețea și cu curățenia lui Iosif, fiul lui Iacov. Turcii, stăpînind țara bulgărească, pe cînd fericitul Gheorghe avea două zeci și cinci de ani de la nașterea sa, au început a-l amăgi spre păgînătatea lor, zicîndu-i: "Gheorghe, lasă credința creștinească și te apropie de credința noastră. Ascultă pe Mahomed, trimisul lui Dumnezeu, și primește legea lui".

Deci, ei au început a pune cealma pe cinstitul cap al sfîntului - iar cealmaua, păgînii o purtau pe capete și, astfel, intrau în geamie. Sfîntul a răspuns împotriva lor, zicînd: "Nu ni se cade nouă, creștinilor, să luăm parte la obiceiurile voastre păgînești și să purtăm cealmale pe capetele noastre. Nouă nu ni se cade să ne despărțim de Hristos, Dumnezeul cel adevărat, Făcătorul cerului și al pămîntului și să lepădăm Sfîntul Botez. Cui să cred eu? Lui Mahomed, care nu este trimis nici de Dumnezeu, nici de proorocii Lui, nici de apostoli, ci s-a arătat povățuitor sîrguincios al satanei, avînd steagurile diavolului? Deci, voi singuri nu știți cui credeți, rătăcind astfel din calea cea adevărată".

Sfîntul Gheorghe, astfel certîndu-i pe ei, a început a mărturisi cu mare glas pe Hristos, adevăratul Dumnezeu, Ziditorul celor de sus și celor de jos, al tuturor făpturilor celor văzute și nevăzute și, scuipîndu-i în fața și numindu-i fără de Dumnezeu, a aruncat cealmaua la pămînt, călcînd-o cu picioarele. Apoi a zis către sineși: "O, Gheorghe, pentru ce stai? Hristos te cheamă pe tine!"

Păgînii, umplîndu-se de mînie din această pricină, au prins pe sfînt și l-au adus cu ocară mare înaintea ighemonului și au început a cleveti contra lui, zicînd: "Acesta batjocorește și ocărăște credința și legea noastră!" Deci, ighemonul s-a mirat de mărimea și de frumusețea lui și a început cu momeli a grăi către sfîntul: "Dacă te vei lepăda de Iisus Hristos, pe Care Îl numiți Fiul lui Dumnezeu, și te vei supune singur poruncii stăpînitorului Selim, căruia i se supun multe împărății, și vei face voia lui, apoi vei lua de la împărat daruri și cinstiri; și, astfel, vei fi mai mare peste voievozii din această cetate, Sredța".

Dar, mucenicul lui Hristos din nou a mărturisit pe Domnul său înaintea poporului, iar credința turcilor a defăimat-o și a scuipat-o. Atunci tiranul, aprinzîndu-se de mînie, a poruncit să-l dezbrace și, astfel, să-l bată fără milă cu toiege. Deci, sfîntul pătimitor a fost muncit cumplit, încît, pe cînd îl băteau cu toiegele, carnea sărea în văzduh, iar sîngele curgea ca pîraiele din răni; deci, sfîntul n-a voit cu nici un chip să se supună poruncii împăratului lor.

După aceea, ighemonul a poruncit să-l taie adînc cu cuțitele peste tot trupul, de la cap pînă la picioare și să-i bage făclii aprinse în tăieturi. Ei au aprins foc de lumînări, încît nu se vedea trupul mucenicului din văpaie și a început a se topi trupul

lui ca ceara de foc; iar pătimitorul răbda cu vitejie toate acestea, chemînd și mărturisind numele lui Iisus Hristos. După acea, tiranul a poruncit ca să poarte pe mucenic prin cetate și să-l bată peste față, batjocorindu-l și zicîndu-i: "Nu huli pe Mahomed, trimisul lui Dumnezeu, și nu ocărî poruncile cele pentru credința turcilor".

Dar, sfîntul se ruga lui Hristos Dumnezeu și învăța pe turci să creadă în Iisus Hristos. După aceea, păgînii au aprins un foc mare în mijlocul cetății, vrînd acolo să ardă pe sfînt. Deci, au adus pe Gheorghe, mucenicul lui Hristos, la locul hotărît spre ardere. Dar el, fiind slăbit de răni, a căzut la pămînt fără glas și, mișcînd numai buzele, chema pe Dumnezeu în ajutor. Deci turcii, luînd pe pătimitorul lui Hristos, fiind încă viu, l-au aruncat în foc. Astfel, Sfîntul Gheorghe și-a sfîrșit nevoința pătimirii pentru Hristos. După aceea, păgînii au aruncat în foc o mulțime de cîini peste trupul sfîntului, ca să nu fie cunoscute de creștini moaștele lui. Dar Dumnezeu a preamărit pe plăcutul Său, de vreme ce deodată a căzut o ploaie mare, cu fulgere și cu tunete înfricoșate, încît a stins focul cu desăvîrșire, nemairămînînd nici miros de fum.

Atunci turcii, înfricoșîndu-se foarte mult de acea mare minune, au fugit, iar ploaia cea mare cu fulgere și cu tunete a ținut pînă seara. Și, sosind noaptea, în locul unde a fost ars trupul mucenicului s-a arătat o lumină mare deasupra moaștelor lui, strălucind tot locul acela. Atunci, protopopul bisericii celei sobornicești a Sfîntului Mare Mucenic Gheorghe Capadocianul, s-a dus cu creștinii la judecător, le-a umplut mîinile de arginți și le-a cerut să le dea voie a lua moaștele mucenicului, ca să le dea obișnuitei îngropări.

Judecătorii, nevoind să împlinească dorința lui, protopopul s-a dus la mitropolitul Ieremia și i-a spus tot ce s-a întîmplat cu sfîntul mucenic. Atunci, mitropolitul a mers cu mare sîrguință și cu credință la moaștele sfîntului, cu tot sfințitul sobor și cu tot poporul iubitor de Hristos, cîntînd psalmi și cîntări, avînd lumînări și tămîie. Deci, răscolind cenușa deasupra locului unde se arătase lumina, au găsit cinstitele moaște ale Sfîntului Mucenic Gheorghe cel Nou, nevătămate de foc; iar oasele cîinilor toate se prefăcuseră în praf și cenușă. Pe unde a fost purtat mucenicul prin cetate și pe unde a picat sîngele pe pămînt, acolo noaptea se arăta lumină, ca din niște lumînări aprinse și aceea se vedea de toți credincioșii. Deci, mitropolitul, luînd moaștele sfîntului, le-a pus cu cinste în raclă și le-a adus în biserica Sfîntului Mare Mucenic Gheorghe, cel din Capadocia. Acolo zac și pînă acum moaștele acestui nou Sfînt Mucenic Gheorghe și cu darul lui Hristos dăruiesc multe tămăduiri celor ce vin la ele cu credință.

Sfîntul și biruitorul noul răbdător de chinuri Gheorghe, precum s-a zis, a fost în această cetate bulgărească, Sredța, unde a și fost crescut de părinții săi. El și-a sfîrșit nevoința pătimirii sale în anul de la facerea lumii 7022, iar de la întruparea lui Dumnezeu Cuvîntul în anul 1514, în 26 zile ale lunii mai, stăpînind peste toți Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slavă în veci, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh. Amin.

56. SFÎNTUL SFINȚIT MUCENIC TERAPONT, EPISCOPUL SARDELOR (27 MAI)

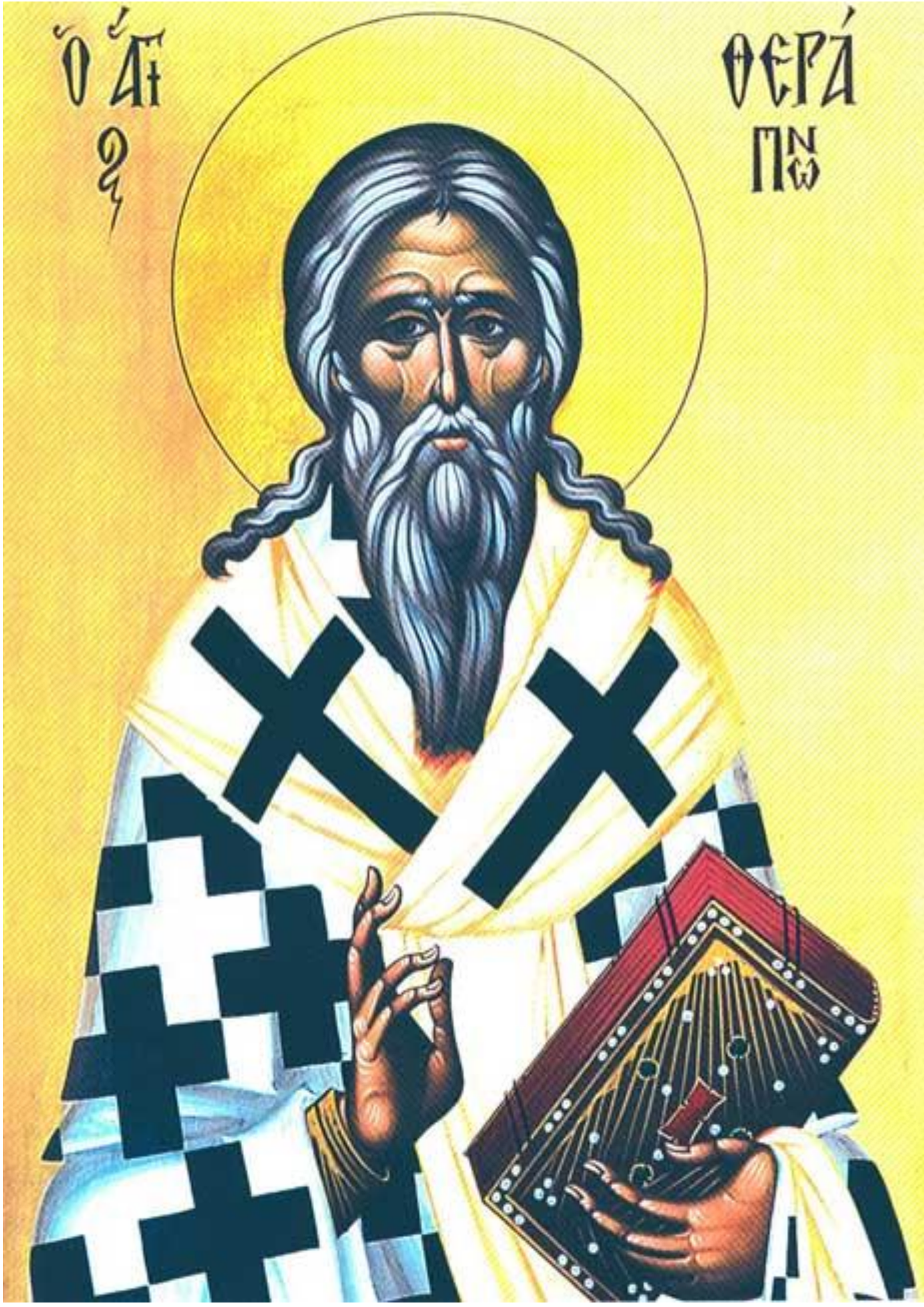

Sfîntul Terapont a fost arhiereu al Sfintei Biserici a Sardelor. Prin învățătura sa, el a întors pe mulți păgîni la Hristos de la rătăcirea închinării de idoli, luminîndu-i cu Sfîntul Botez. Apoi, fiind prins de Iulian stăpînitorul, l-a ferecat în obezi, l-a

închis în temniță și l-a muncit multă vreme cu foamea și cu setea; apoi, scoțîndu-l, l-a chinuit cu multe munci. După acestea l-a adus legat în Sinaon, cetatea Frigiei, în Ankira, cetatea Galatiei și pretutindeni l-a muncit în multe feluri. Apoi, ducîndu-l la un rîu ce se numea Astalin, l-a întors gol cu fața la pămînt și, legînd patru pari înfipți în pămînt, l-a bătut atît de mult, încît i-a căzut pielea de pe trup și de pe oase, iar pămîntul s-a adăpat cu sîngele lui. Parii de care era legat, au înverzit, au scos ramuri și frunze și au crescut copaci mari; deci, cu frunzele lor se tămăduiau toate neputințele și toate bolile omenești. După aceasta, l-a adus în stăpînirea Traciei, la o cetate din Lidia, aproape de rîul Ermia, care adapă Lidia, în episcopia Sataliei, cea din Mitropolia Sardiei. Acolo, după multe feluri de munci, a fost înjunghiat pentru Hristos; și astfel a luat cununa cea nestricăcioasă.

57. SFINȚII MUCENICI TEODORA ȘI DIDIM OSTAȘUL (27 MAI)

Pe vremea împărăției lui Diocletian și Maximian, era mai mare în cetatea Alexandriei ighemonul Evstratie. Împărații aceia au dat poruncă contra creștinilor ca, ori să jertfească zeilor, ori să fie munciți. Ighemonul, șezînd la judecată, a poruncit să aducă înaintea sa pe Teodora, fecioara cea creștină, care nu de mult era prinsă și păzită în temniță. Deci, fiind adusă înaintea lui, i-a zis judecătorul: "Fecioară, de ce credință ești tu?" Ea a răspuns: "Sînt creștină". Judecătorul zise: "Ești liberă sau roabă". Teodora răspunse: "Ți-am spus că sînt creștină, deoarece, venind Hristos, m-a eliberat de păcat; și astfel sînt născută din părinți slăviți în această lume deșartă".

Ighemonul, căutînd spre dregătorul cetății care se numea Luchie, i-a zis: "Știi pe fecioara aceasta?" Luchie a răspuns: "Da, o știu cu adevărat, că este de neam bun și cinstit". Ighemonul zise către dînsa: "Fecioară, dacă ești de neam bun și cinstit, de ce n-ai voit să te măriți după bărbat?" Fecioara răspunse: "Pentru Hristos m-am lepădat de nuntă, că Domnul nostru Iisus Hristos, venind în lume, ne-a mîntuit din stricăciune, prin nașterea Sa din Preacurata Fecioară, Maica Lui, și ne-a făgăduit viața veșnică; dar eu, crezînd în El, am voit să petrec în feciorie pentru dragostea Lui pînă la sfîrșitul meu".

Judecătorul a zis: "Împărații noștri au poruncit ca pe voi, fecioarele care voiți să vă păziți fecioria voastră, totdeauna să vă aducem la închinarea zeilor; iar de nu veți voi să vă închinați zeilor, să vă dăm în case de desfrînare". Fecioara a răspuns: "Mi se pare că tu știi bine că Dumnezeu caută la voința inimii, de vreme ce este știutor de inimi. El știe cugetele noastre și scopul nostru îl primește ca pe un lucru singur. El știe voința mea care este să-mi păzesc fecioria neîntinată și chiar dacă vei porunci, precum te lauzi, să mă necinstească cu sila, aceea nu va fi necurățenia trupului meu, ci silire și pătimire. Dacă mi-ai tăia capul, sau mîna, ori piciorul și de-mi vei lua fecioria cu sila, tot mucenița lui Hristos mă vei face, iar nu desfrînată.

Deci, Stăpînul meu este puternic, ca fecioria mea cea făgăduită lui, s-o păzesc întreagă ca pe o parte a Sa, precum va voi".

Judecătorul a zis: "Nu dori să-ți necinstești neamul tău cel bun, nici să te dai spre batjocură și rîs; de vreme ce ești fiică de părinți cinstiți și slăviți, precum se spune despre tine". Fecioara a răspuns: "Preamăresc pe Hristos Dumnezeul meu, Cel ce mi-a dat neam bun și cinstit și nădăjduiesc spre dînsul, că va păzi întreagă pe porumbița sa". Judecătorul a zis: "Pentru ce te amăgești, crezînd în Omul cel răstignit, ca într-un Dumnezeu? Oare te va izbăvi el din mîinile celor ce vor să te ia spre desfrînare? Să nu socotești că dacă te vei duce în desfrînare, vei ieși curată de acolo?"

Teodora a răspuns: "Cred în Hristos, Cel ce a pătimit pe vremea lui Ponțiu Pilat, că mă va izbăvi din mîinile necuraților și va păzi nespurcată pe credincioasa roaba Sa". După aceasta, judecătorul i-a dat timp de trei zile ca să se gîndească; dar ea voia îndată să pătimească munci, spunîndu-i că și după trei zile și chiar după mai multe, scopul și dorința nu va fi alta, decît numai să moară pentru Hristos, Dumnezeul său. Deci, a trimis-o iarăși în temniță și, după trei zile, a scos-o și a pus-o din nou de față la judecată. Ighemonul, văzînd-o petrecînd neschimbată în sfînta credință, a poruncit să o dea spre batjocură.

Dar, fiind dusă, s-a rugat Domnului, zicînd: "Hristoase Dumnezeule, Cel ce ai îmblînzit în privelişte necuvîntătoarele fiare înaintea feței Sfintei Tecla, îmblînzește pe aceste fiare cuvîntătoare, care sînt mai sălbatice și mai fără de rușine și care s-au adunat ca să spurce curăția trupului meu. Cel ce ai izbăvit pe Susana din mîinile desfrînaților bătrîni, izbăvește-mă și pe mine roaba ta de același fel de desfrînați. Nu lăsa să se spurce trupul meu ca unul ce Ție unuia este sfințit. Tu, Cel ce ai alungat de la mine pe nevăzuții vrăjmași, care de multe ori se sileau tîlhărește și în taină să fure vistieria fecioriei mele, gonește și acum, mă rog, pe acești nelegiuiți, care s-au pregătit să răpească tîlhărește bogăția mea. Doamne Dumnezeul meu, vino spre apărarea mea și fă cu atotputernica tărie, ca să ies curată și neatinsă din mîinile celor necurați și voi preamări sfînt numele Tău".

Pe cînd Sfînta Teodora se ruga astfel, spurcații poftitori stăteau afară din casă și se certau între ei, care să intre mai întîi la fecioară. Atunci, un oarecare tînăr voinic, îmbrăcat ostășește, a venit la ei și, împingîndu-i pe toți, a intrat în casă la fecioară înaintea tuturor, neîndrăznind nimeni să-l împiedice sau să-l întrebe ceva. Acela era unul din frații cei credincioși, cu numele Didim, care, fiind îndemnat de Dumnezeu, a venit acolo într-adins în chip de ostaș, nu pentru faptă de păcat, ci spre apărarea fecioarei. Deci, văzîndu-l Sfînta Teodora, s-a înspăimîntat. Atunci fericitul Didim a zis către dînsa: "Nu te teme, soro, că, deși mă vezi lup pe dinafară, înăuntru sînt mielușel și frate cu tine în sfînta credință. Eu am venit aici să te izbăvesc pe tine, care ești roaba și porumbița Dumnezeului meu! Deci, să schimbăm hainele. Tu să te îmbraci într-ale mele și eu într-ale tale, ca, astfel fiind tu acoperită cu hainele mele, să duci de aici întreagă fecioria ta; iar eu, în îmbrăcămintea ta, să intru în nevoința

mucenicească, să mă arăt că sînt adevărat ostaș al lui Hristos. Deci, sfînta fecioară s-a învoit la acestea, de vreme ce a cunoscut că acel ostaș a fost trimis la dînsa de Dumnezeu.

După ce și-au schimbat îmbrăcămintea, adică fecioara s-a îmbrăcat cu hainele cele bărbătești și ostășești, iar tînărul într-ale fecioarei, tînărul a zis către fecioară: "Cînd vei ieși de aici, să-ți acoperi fața, ca și cum te-ai rușina, că toți, rușinîndu-se, vor ieși de aici; și astfel nu te vor cunoaște avînd fața acoperită. Fecioara, făcînd astfel, a ieșit în haină ostășească cu fața acoperită și s-a dus într-ale sale, lăudînd pe Dumnezeu pentru purtarea Lui de grijă, că într-un chip ca acela a izbăvit-o din mîinile necuraților poftitori, ca pe o pasăre din laț și ca pe o oaie de lupi. După ieșirea Sfintei Teodora, a intrat în casa aceea un alt tînăr cuprins de pofta desfrînării și a găsit bărbat în loc de fecioară.

Atunci s-a înspăimîntat și a strigat, zicînd: "Ce este aceasta? Oare fecioara s-a prefăcut în bărbat? Am auzit spunîndu-se de creștini, că odată Hristos al lor a prefăcut apa în vin, acum văd că tot același a prefăcut partea femeiască în bărbătească". Apoi, ieșind degrabă din casă, a strigat către tovarășii săi: "Să fugim de aici, să fugim mai înainte, pînă nu ne preface Hristos în femei". Și, alergînd, au vestit aceasta judecătorului.

Ighemonul, trimițînd, a adus pe Didim la judecată și l-a întrebat: "Cine ești tu?" Didim a răspuns: "Sînt robul lui Iisus Hristos și mă numesc Didim". Atunci judecătorul a zis: "Pentru ce nu te văd pe tine îmbrăcat în haine bărbătești, ci în haine femeiești?" Didim a răspuns: "Le-am luat de la Teodora, iar pe ale mele le-am dat ei, ca să nu fie cunoscută de acei bărbați, cărora ai dat-o s-o necinstească; și astfel am scăpat-o din mîinile lor". Judecătorul a zis: "Cine ți-a poruncit să faci astfel?" Didim a răspuns: "Iisus Hristos, Dumnezeul meu m-a învățat și m-a trimis ca să scap pe oaia lui, întreagă și nevătămată din dinții fiarelor". Judecătorul i-a zis: "Unde este Teodora acum? Să ne spui mai înainte pînă nu începem a te munci". Răspuns-a Didim: "Cu adevărat nu știu unde este ea acum, decît numai aceasta știu, că este roabă bună și credincioasă a Domnului și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos și mărturisește preasfînt numele Lui. Pentru aceea a iubit-o El pe ea și a păzit-o neîntinată ca pe o mireasă a Sa". Deci, stăpînitorul, umplîndu-se de mînie, a poruncit ca să-i taie capul cu sabia, iar trupul să i-l arunce în foc.

Auzind Sfîntul Didim porunca de moarte, s-a bucurat și a strigat către Dumnezeu, zicînd: "Bine ești cuvîntat Dumnezeule, Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, Cel ce n-ai trecut cu vederea rugăciunea mea și mi-ai împlinit dorința mea. Astfel, pe roaba ta, Teodora, ai păzit-o neîntinată, iar pe mine mă învrednicești de cununa mucenicească!" După aceasta au luat pe sfîntul și l-au dus după cetate să-l taie.

Sfînta Teodora, înștiințîndu-se de aceasta, a alergat după Sfîntul Mucenic Didim și, ajungîndu-l la locul unde era să se taie, căuta cu dînsul cununa cea

mucenicească, zicînd: "Măcar că ai apărat fecioria mea de stricăciune, însă nu te-am învățat eu ca să mă aperi de moarte. Eu am fost prinsă, cercetată și judecată, deci, lasă-mi mie sfîrșitul mucenicesc, ca eu să fiu tăiată, iar tu să te duci liber ori unde vei voi. Destul îți este plata de la Domnul, că ai păzit fecioria mea, însă nu voiesc ca să mori pentru mine și să răpești mai înainte cununa mea. Nu voiesc ca să fiu pricinuitoare morții tale, ci eu să mor singură și astfel să-mi plătesc acea datorie. Am cap să se taie pentru Hristos, am sînge să se verse pentru Domnul nostru!

Eu n-am voit și nu voiesc să fiu întinată, ci am dorit și doresc să fiu muncită. Deci, nu-mi lua cununa pe care mai înainte de tine am început s-o împletesc. De-mi zavistuiești mie pentru mucenicie, mie mi se cade să merg mai întîi sub sabie; iar tu, după mine să fii mucenic al lui Hristos! Deci, tu să rămîi după mine, iar nu eu după tine, de vreme ce de la tine nu pot să ia curăția; însă pe mine pot să mă necinstească. Astfel, precum m-ai scăpat curată de la desfrînare, așa și acum să mă trimiți curată înaintea lui Hristos!"

Sfîntul Didim a zis către dînsa: "Iubită soră, Domnul nostru Iisus Hristos, Cel ce te-a păzit pe tine nebatjocorită, Acela este puternic a te păzi totdeauna curată; iar pe mine, cel judecat la moarte, să nu mă oprești a muri pentru Hristos și cu sîngele meu să-mi spăl păcatele!" Astfel, certîndu-se ei pentru marea dragoste a lui Hristos, s-a poruncit să-i taie pe amîndoi. Deci, Sfînta Muceniță Teodora a pus mai întîi capul sub sabie, apoi și Sfîntul Didim. După aceea trupurile lor au fost aruncate în foc; și, astfel și-au luat cununile biruinței de la Hristos, Domnul nostru, Căruia împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfînt, I se cuvine slava cinstea și închinăciunea, în vecii vecilor. Amin.

58. PĂTIMIREA CUVIOSULUI NICHITA MĂRTURISITORUL, EPISCOPUL CALCEDONULUI

(28 MAI)

Cuviosul părintele nostru Nichita iubea din tinerețe pe Hristos. El s-a lepădat de lume și de toate cele din lume și, plăcînd lui Dumnezeu prin viața îmbunătățită, a fost ridicat la scaunul arhieresc al Calcedonului. Ca arhiepiscop, stătea ca o făclie în sfeșnic, cu care a luminat lumea și a împodobit Biserica lui Hristos. Și era foarte milostiv spre săraci, că hrănea pe cei flămînzi, îmbrăca pe cei goi, primea și odihnea pe cei străini. El era tatăl sărmanilor, apărătorul văduvelor și izbăvitorul năpăstuiților.

În vremea eresului luptătorilor de icoane de pe vremea împărăției lui Leon Armeanul, Sfîntul Ierarh Nichita s-a arătat mărturisitor al lui Hristos, de vreme ce s-a nevoit mult împotriva credinței celei rele, mustrînd și lepădînd dogmele cele necredincioase, apoi, învățînd și sfătuind cu dreaptă credință a se închina icoanei lui

Hristos, a Preacuratei Maicii lui Dumnezeu și a tuturor sfinților. El a pătimit mult pentru dreapta credință de la împăratul cel răucredincios și de la cei de un gînd cu el, și astfel a suferit izgoniri, defăimări și chinuri.

După mulți ani și după multe osteneli de mărturisitor, a trecut cu pace la Dumnezeu, de la cele de aici. Dumnezeu l-a preamărit în cer înaintea îngerilor Săi, iar pe pămînt înaintea oamenilor, de vreme ce la cinstitele lui moaște s-au făcut minuni care dau tămăduiri de toate bolile ca să se slăvească întru el Dumnezeu, Cel preamărit întru sfinții Săi. Amin.

59.SFÎNTA MUCENIȚĂ ELICONIDA
(28 MAI)

Eliconida, mucenița lui Hristos a trăit pe vremea împărăției lui Gordian și a lui Filip, fiind născută și crescută în Tesalonic. Ura contra creștinilor din partea închinătorilor de idoli răspîndindu-se pretutindeni, mucenița a mers la Corint. Și, văzînd poporul aducînd jertfe idolilor, a stat la un loc înalt și a strigat, zicînd: "O, bărbați corinteni, nepricepuți și împietriți cu inima, vă văd că sînteți necredincioși. Ați lăsat pe Dumnezeul Cel veșnic și nestricăcios și v-ați întors către idolii cei pierzători de suflete. Vă rog, uitați-vă la înălțimea cerului și la lățimea pămîntului și socotiți cu mintea voastră, cine a întins cerul ca o piele pe deasupra capetelor noastre? Cine a întemeiat pămîntul peste adîncuri? Cine este puternic să alineze valurile cele furioase ale mării cu înfricoșatul și slăvitul Său nume? Cine a zidit din țărînă pe om, și a suflat în el duh de viață? Acela este adevăratul Dumnezeu, Care ține în palmă toată făptura și Care petrece în ceruri. Iar zeii păgînilor sînt diavoli muți și nesimțitori, asemenea lor să fie toți cei ce se închină lor".

Astfel grăind sfînta, cu libertate și cu glas mare, îndată au apucat-o păgînii și au dus-o la ighemonul lor, Perine. Ighemonul, căutînd spre ea și văzînd cinstea feței ei, a început a-i vorbi cu blîndețe, zicînd: "Bine să-ți fie ție, preafrumoasă fiică, căci socotesc, că tu crezi în zeii noștri cei ce petrec pururea și mă bucur de tine". Sfînta a zis: "O, ighemoane, ce bucurie poate să fie păgînilor, de vreme ce bucuria ta se va întoarce în plîngere, iar mîndria în neputință? Eu cred în Dumnezeu, Care este peste toate și mă bucur că m-am învrednicit, pentru Dumnezeul meu a intra în această nevoință, pe care o aștept de mult, ca să cîștig cununa biruinței". Ighemonul a zis: "Nu fi cu limbuția ta asemenea cu femeile cele fără de minte, ci spune nouă cu blîndețe și pe scurt cum te numești?"

Sfînta a răspuns: "Nu sînt nebună, ci înțeleaptă întru Hristos; iar de voiești să știi numele meu, mă numesc Eliconida". Zis-a ighemonul: "Nu cu cuviință ți s-a dat numele Eliconida, căci pentru nerușinarea ta cea mare, vei primi peste trupul tău munci și bătăi". Sfînta a răspuns: "Bine, mă numesc Eliconida, căci totdeauna este cu mine milostivirea Dumnezeului meu și arunc săgeți asupra diavolului, tatăl tău.

Iar ție, Perine, nu ți s-a pus numele din întîm-plare, căci necuratul și ticălosul tău trup, împreună cu spurcatul tău suflet, se va trage cu oști înfocate la pierzare". Zis-a ighemonul: "Să ne spui curat, vei jertfi zeilor sau nu? Pentru că mă jur pe zeul meu, doctorul Asclipie, că nu te voi cruța, de nu vei asculta porunca împărătească și de nu te vei închina zeilor noștri". Sfînta a răspuns: "Ascultă-mă, Perine! Eu sînt roabă a lui Hristos, iar pe Asclipie al tău nu știu cine este. Deci, fă ceea ce voiești".

Atunci ighemonul, umplîndu-se de mînie, a început a munci pe sfînta. Deci, întîi a poruncit, s-o întindă la pămînt și să-i zdrobească gleznele picioarelor ei și apoi s-o arunce într-o căldare plină cu smoală foarte înfierbîntată. Dar, îngerul Domnului, arătîndu-se, a răcorit căldarea; iar smoala cea fiartă a prefăcut-o în rouă rece, încît ieșea din căldare, ca din niște aromate, o mireasmă plăcută. Lucrul acesta văzîndu-l ighemonul, a strigat, zicînd: "O, cît de mare vrăjitor este acest Hristos, care poate să prefacă focul în apă!" Sfînta i-a zis: "Cît de mari ți se par ție acum, zeii tăi Die și Asclipie, pe care i-a umplut de rușine o femeie, fiind roabă a lui Hristos?" Din aceste cuvinte ale sfintei, muncitorul, umplîndu-se de mai multă mînie și numind-o pe ea fermecătoare, a poruncit, să-i smulgă perii capului ei cu piele cu tot și să-i ardă capul cel jupuit și pieptul cu lumînări aprinse. Însă mucenița răbda cu vitejie toate acele munci, ca și cum nu simțea nici o durere.

Atunci ighemonul, schimbîndu-și mînia în blîndețe, a început a momi pe sfînta, zicînd: "Preaiubită fiică, apropie-te și jertfește zeilor celor nebiruiți, mai ales Afroditei și Atenei. Pentru aceasta te voi face preoteasa marei Artemida, asemenea cu femeile senatorilor, și voi pune în mijlocul cetății întru numele tău un stîlp de aur. Despre aceasta voi înștiința pe împărați prin scrisori despre tine și vei fi ca o maică în toată această cetate".

Sfînta Eliconida a zis: "De vei face precum zici, du-mă în capiștea zeilor tăi, ca să aduc jertfe". Ighemonul, auzind acestea, s-a umplut de mare bucurie și îndată a poruncit propovăduitorilor și trîmbițelor să înștiințeze toată cetatea, ca să se adune și să ducă cu mare dănțuire pe sfînta în capiștea idolilor. Iar ea, intrînd în capiște, a zis popilor: "Voiesc să fiu singură cînd aduc jertfe curate; deci, porunciți tuturor să iasă din capiște împreună cu voi și apoi să închideți ușile". Popii au ascultat-o. Deci, încuind pe sfînta singură în capiște, ei înșiși stăteau afară înaintea ușilor, jucînd și cîntînd din trîmbițe și timpane.

Mireasa lui Hristos, fiind singură înăuntru, a apucat pe idolul Afroditei și l-a sfărîmat în trei bucăți, apoi pe idolul Atenei, pe care, aruncîndu-l la pămînt, l-a zdrobit cu totul, și, după aceea, luîndu-l și pe al lui Asclipie din altarul lui, i-a tăiat mîinile, picioa-rele și capul. Același lucru a făcut și idolului Die. Pe cînd se făcea acea sfărîmare a zeilor, n-au auzit nici slujitorii, nici poporul, de vreme ce glasul trîmbițelor și al timpanelor covîrșea zgomotul din capiște. Astfel, ei au stat multă vreme afară, așteptînd pînă ce fecioara își va săvîrși rugăciunile și jertfele. Dar, după multă vreme, slujitorii, pierzînd răbdarea, s-au plecat să privească în capiște. Acolo au văzut pe zeii lor sfărîmați și aruncați la pămînt, iar pe sfînta, șezînd în altar și

lăudînd pe Hristos Dumnezeul ei. Deci, au sărit înăuntru, rupîndu-și hainele lor și apucînd pe mucenița cu mînie, strigau către ighemon: "Pierde pe această fermecătoare". Din această pricină s-a făcut gîlceavă și strigare în poporul cel mînios pentru sfărîmarea idolilor; pentru că toți răcneau, zicînd: "O, ighemoane, pierde îndată pe această fermecătoare". Atunci ighemonul a poruncit să-i taie sînii sfintei mucenițe și s-o arunce în temniță, pînă ce va socoti cu ce fel de moarte cumplită s-o piardă; deci, sfînta a petrecut în temniță cinci zile.

În acea vreme, a venit în Corint alt ighemon în locul lui Perine, cu numele Iustin. Aceluia i-au vestit despre mucenița Eliconida, despre muncirea ei și despre sfărîmarea zeilor lor. Iustin, auzind acestea și fiind un rîvnitor desăvîrșit către zei, s-a umplut de mînie contra Eliconidei, pentru sfărîmarea acelora. Deci, a poruncit să încingă un cuptor foarte mult. După ce a ars acel cuptor trei zile, au aruncat în el pe sfînta. Ea, însă, dănțuia în mijlocul cuptorului, cîntînd și binecuvîntînd pe Domnul, ca altădată cei trei tineri în Babilon, căci focul îi era ei ca o rouă, iar văpaia focului ca un duh răcoros. În acea vreme a ieșit o văpaie mare din cuptor și s-a îndreptat asupra celor ce stăteau împrejur; deci, a ars ca la șaptezeci de bărbați.

După cîtăva vreme, Sfînta Eliconida a ieșit din foc nevătămată. Atunci ighemonul a zis către ea: "O, necurată femeie, spune nouă cu ce vrăji, ai putut birui puterea focului?" Sfînta a răspuns: "Venind Hristos, Domnul meu, pe Care tu nu l-ai văzut și nici nu poți să-L vezi, a potolit puterea focului". Ighemonul necrezînd, a poruncit să aducă înaintea lui un pat de aramă înroșit în foc și acolo, înaintea ochilor lui, să pună pe sfînta dezbrăcată. Iar dedesubt să aprindă cărbuni de foc, pentru că zicea: "Acum voi vedea de va veni Hristos să-i ajute ei". Sfînta, muncindu-se astfel, a ieșit din trupul ei atît de mult sînge, încît a stins tot focul și a răcorit patul. Deci, luînd-o de pe pat, au dus-o în temniță unde, zăcînd la pămînt, se ruga, zicînd: "Iisuse, puterea și întărirea noastră! Iisuse slava noastră! O, Hristoase, nădejdea noastră, fii ajutorul și doctorul, Care să tămăduiești rănile mele, Cel ce mîntuiești cu bunătatea Ta pe cei ce nădăjduiesc spre Tine!"

Astfel, rugîndu-se ea, i s-a arătat în lumină mare, Hristos Mîntuitorul lumii cu Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil și, stînd aproape de ea, i-a dat mîna Sa, zicînd: "Scoală-te și stai în picioare, de te întărește, că Eu sînt cu tine. Căutînd spre nevoința ta și, milostivindu-mă spre tine, îți voi ușura durerile și îți voi tămădui rănile cu puterea Mea cea dumnezeiască". Deci, mucenița sculîndu-se în picioare, a căzut înaintea Domnului cu fața la pămînt și s-a închinat, zicînd: "Iisuse Hristoase, Dumnezeul meu, vindecă-mă pe mine, roaba Ta, și-mi dă mie biruință asupra potrivnicului ca, biruindu-l, să intru în cămara Ta cea sfîntă, cu cîntări și cu glas de bucurie!" Atunci, Mîntuitorul a zis către ea: "Îndrăznește! Eu te vindec pe tine și îți gătesc cununa cea fără de moarte întru împărăția Mea". Zicînd Domnul acestea, S-a dus la cer".

Sfinții îngeri i-au dat ei pîine curată și luminoasă ca soarele din care, gustînd, s-a făcut sănătoasă cu tot trupul. Fața ei s-a luminat ca soarele, iar trupul s-a făcut alb

ca zăpada; și astfel, mulțumind lui Dumnezeu, a stat pînă la ziuă, cîntînd și binecuvîntînd. Sosind ziua, ighemonul, a poruncit să o scoată la judecată; deci, a aruncat-o în cușca fiarelor spre mîncare. După aceea a dat drumul la doi lei flămînzi și chinuiți de foame de trei zile. Venind leii către sfînta, s-au plecat înaintea ei și îi lingeau picioarele. Poporul, văzînd aceasta, și-a ridicat glasul, zicînd: "Femeia aceasta este cu adevărat fermecătoare și necurată, de vreme ce a fermecat și fiarele, încît nu pot să se atingă de ea; deci, pierde-o pe aceasta, ighemoane, degrabă".

Pe cînd poporul clevetea astfel, de la acea cușcă s-au sfărîmat ușile, cu puterea lui Dumnezeu, și s-au deschis; iar leii au sărit cu mînie către popor, răcnind și mugind, încît poporul s-a pornit la fugă; și au fugit în curte împreună cu ighemonul. Leii, izgonind pe cei ce fugeau, au ucis o sută douăzeci de oameni din popor. Atunci ighemonul, neștiind ce să mai facă muceniței, a poruncit ca s-o taie cu sabia.

Deci, scoțînd pe sfînta afară din cetate la locul de tăiere și-a ridicat mîinile spre cer și se ruga, zicînd: "Hristoase, Dumnezeul meu, vino acum și stai de față roabei Tale în ceasul acesta, împlinindu-Ți făgăduința Ta cea adevărată, du-mă pe mine în ograda Ta cea sfîntă și mă rînduiește cu binecuvîntatele Tale oi. Numără-mă pe mine cu femeile cele ce Ți-au plăcut Ție: Cu Sarra, Reveica, Rahila, Lia, Susana și cu Maica Ta cea fără de prihană, Curata și pururea Fecioara Maria; asemenea și cu Marta și Maria surorile lui Lazăr, cu Ana proorocița, care a ieșit întru întîmpinarea Ta, cu Sfîntul Simeon, primitorul de Dumnezeu ce a mărturisit pentru Tine, Elisabeta maica Mergătorului Înainte și cu întîia Muceniță Tecla. Scrie-mă în numărul lor și-mi dă mie ca să mă odihnesc cu dînsele în veci". Astfel rugîndu-se, s-a auzit un glas de sus, zicînd: "Vino, fiică, că îți este gata cununa și scaunul; iar cetele îngerești încep cîntări de dănțuire la intrarea ta în cer".

Auzind sfînta acest glas, s-a umplut de bucurie negrăită și, cu veselie și-a plecat capul sub sabie, și astfel i l-a tăiat. Din rănile ei în loc de sînge a curs lapte; acesta era semnul curăției ei. După aceasta, credincioșii, luînd trupul ei cel sfînt, l-au îngropat cu bună cucernicie, slăvind pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe Unul Dumnezeu în Treime, Căruia și de la noi să-I fie cinste, slavă și închinăciune, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

60. SFÎNTUL IGNATIE, EPISCOPUL ROSTOVULUI
(28 MAI)

Cuviosul Ignatie s-a născut din părinți dreptcredincioși și a crescut în adevărata învățătură și în săvîrșirea faptelor bune. Cunoscînd deșertăciunea vieții acesteia, s-a lepădat de lume și s-a făcut monah. Pentru multa lui bunătate, a fost pus mai întîi arhimandrit, apoi episcop al cetății Rostovului. Deci, luînd conducerea Bisericii lui Dumnezeu, păștea bine turma încredințată lui. Petrecînd în arhierie douăzeci și șase de ani și îngrijind bine de Biserica lui Hristos, s-a mutat la

Dumnezeu, în anul de la facerea lumii 6796, iar de la întruparea lui Dumnezeu Cuvîntul în anul 1288, în 28 de zile ale lunii mai, într-o vineri după Vecernie.

Auzind de aceasta cetățenii Rostovului, s-au adunat împreună cu mulțime nenumărată de popor și au făcut plîngere nemîngîiată, că i-a lăsat păstorul și învățătorul, ajutătorul și izbăvitorul celor din nevoi și necazuri, folositorul văduvelor și al sărmanilor, hrănitorul săracilor și scăpătaților, povățuitorul rînduielii preoțești și monahicești, învățătorul domnilor și arătător al dregătorilor.

Luînd cinstitul lui trup l-au adus în biserică; iar din pricina mulțimii poporului n-au putut să-l aducă înăuntru ci, punîndu-l înaintea bisericii, acolo au cîntat rînduiala pentru cei morți. În acea vreme au venit călugărițe cucernice, din care una cu numele Teodosia. Aceasta a fost soția lui Pavel, întîiul diacon al arhiereului care, de cînd se luase cu bărbatul său cu nuntă legiuită, a voit să petreacă pentru Dumnezeu, viața feciorească și cinstită; deci, a petrecut toată viața sa în rugăciuni și în postiri, și mărturisită era curăția vieții lor de toți.

După moartea fericitului Pavel, ea s-a învrednicit de chipul monahicesc. Aceasta, auzind de moartea arhiereului, a mers la sfintele lui moaște împreună cu o altă călugăriță, anume Xenia, fiind și aceea plăcută lui Dumnezeu și avînd viața îmbunătățită. Amîndouă aceste călugărițe și mulți alții din cei plăcuți lui Dumnezeu, cărora li s-au descoperit, au văzut această minune: Cînd duceau trupul sfîntului la biserică, s-a sculat arhiereul lui Dumnezeu Ignatie în veșmintele sale arhierești de pe patul în care era purtat și, umblînd prin văzduh, a stat deasupra bisericii și a binecuvîntat poporul și toată cetatea.

După aceasta, s-a pogorît în cămara de jos, care era lîngă altar, unde îi gătise mormîntul, pentru punerea cinstitului său trup. Aceasta a descoperit-o Dumnezeu acelor cuvioase călugărițe și altor credincioși vrednici, spre mărturisirea plăcutului său și pentru încredințarea sfințeniei lui, că a cîștigat milă de la Domnul și s-a învrednicit în partea sfinților.

În același ceas s-a făcut și altă minune, care este aceasta: Arhimandritul Ștefan avea din naștere un deget de la mînă strîmb, spre palmă și, cînd s-a atins de cinstitul trup al sfîntului, îndată degetul cel strîmb s-a dat la loc și s-a făcut ca și celelalte. A doua zi, adunîndu-se toți, au dus pe sfîntul în biserică și au făcut obișnuita slujbă și cîntare deasupra gropii; dar cînd l-au pus în mormînt și cînd îi dădeau scrisorile în mînă, în care erau scrise numele acelora pe care îi sfințise preoți și diaconi în viața sa, deodată și-a întins mîna ca și cum ar fi fost viu și a luat acele scrisori. Atunci toți, văzînd acea minune, s-au înspăimîntat și s-au bucurat, slăvind pe Dumnezeu. Deci, cu rugăciunile lui Ignatie, acest plăcut arhiereu al lui Dumnezeu, să ne învrednicim și noi cu dînsul, a fi părtași bunătăților celor veșnice, în Iisus Hristos Domnul nostru, căruia se cuvine slava în veci. Amin.

61.SFÎNTA MUCENIȚĂ TEODOSIA DIN TIR
(29 MAI)

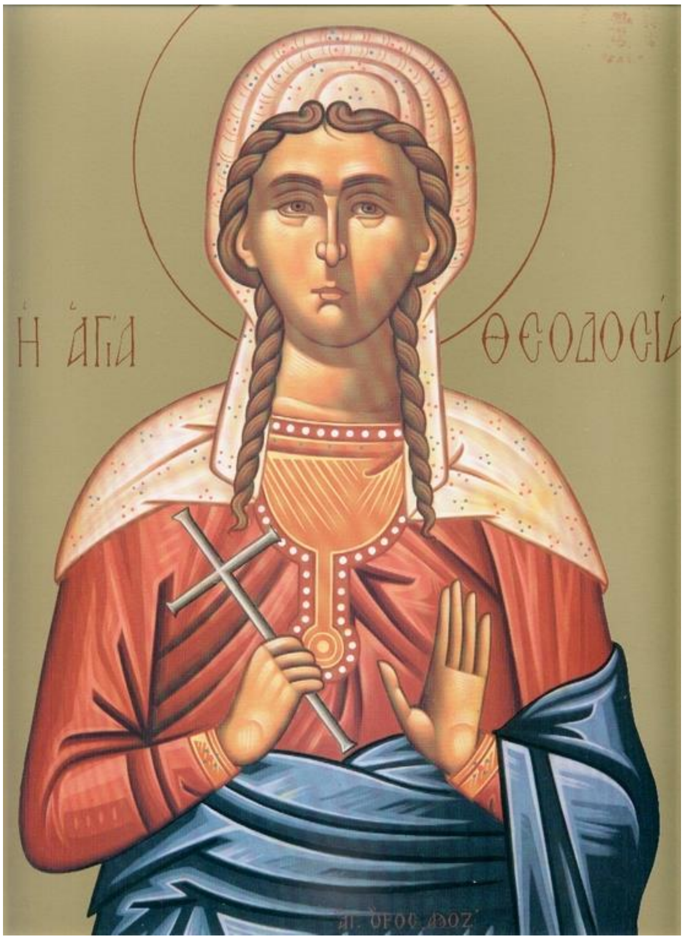

Despre Sfînta Teodosia, fecioara cea din Tir, Evsevie, episcopul Cezareei Palestinei, martorul ocular, a scris astfel:

"Întinzîndu-se asupra noastră pînă la cinci ani prigoana de la păgînii închinători la idoli, în două zile ale lunii aprilie, chiar la praznicul Învierii Domnului, în cetatea Cezareea Palestinei o fecioară credincioasă și cinstită de neam din Tir, care nu avea încă optsprezece ani, s-a apropiat de cei care erau închiși în temniță, legați pentru Hristos, și le spunea cu îndrăzneală despre împărăția lui Dumnezeu.

Ea le-a urat de bine, rugîndu-i s-o pomenească înaintea Domnului cînd vor sta înaintea Lui, după sfîrșitul nevoinței lor cei mucenicești. Văzînd ostașii pe fecioară că vorbește cu cei legați pentru Hristos, au răpit-o ca și cum făcuse un mare rău și au adus-o la ighemonul Urban spre cercetare. Ighemonul, fiind plin de mînie și de sălbăticie cumplită de fiară, a muncit-o cu cumplite munci, strujindu-i pînă la oase

coastele și sînii cu unghii de fier; dar ea, fiind cu fața luminoasă, pe toate le răbda cu curaj. Deci, a poruncit s-o înece în adîncul mării".

Acestea le povestește Evsevie, care a fost martor ocular la toate muncile. În povestirea romanilor se mai adaugă: "Teodosia, această sfîntă muceniță a lui Hristos, după înecarea sa în mare, a fost scoasă vie de îngeri din adînc la uscat și umbla purtînd în mîini piatra care fusese legată de grumajii ei. Apoi, prinzînd-o din nou și aducînd-o la judecată, muncitorul a dat-o spre mîncarea fiarelor, dar n-a fost vătămată de ele. După aceea a poruncit s-o taie cu sabia. Și, cînd i-a tăiat capul, s-a văzut o porumbiță, zburînd din gura ei, care strălucea mai mult decît aurul și s-a suit spre cer. Apoi, după ce a sosit noaptea, sfînta muceniță s-a arătat părinților săi în mijlocul sfintelor fecioare, îmbrăcată cu o haină mai albă decît zăpada, avînd o cruce de aur în mîini, purtînd o cunună pe cap și zicînd: "Iată cît de mare este slava și darul Hristosului meu de care ați vrut să mă lipsiți!"

Părinții ei, văzînd în dînsa dorința de nevoință mucenicească, o opreau de la acea faptă; dar sfînta, ascunzîndu-se de dînșii, a alergat la cei legați pentru Hristos, s-a prins spre muncire, precum s-a zis și s-a încununat de Domnul nostru Iisus Hristos, Cel ce i-a rînduit o astfel de nevoință.

62. CUVIOASA MUCENIȚĂ TEODOSIA, CARE A PĂTIMIT PENTRU SFINTELE ICOANE

(29 MAI)

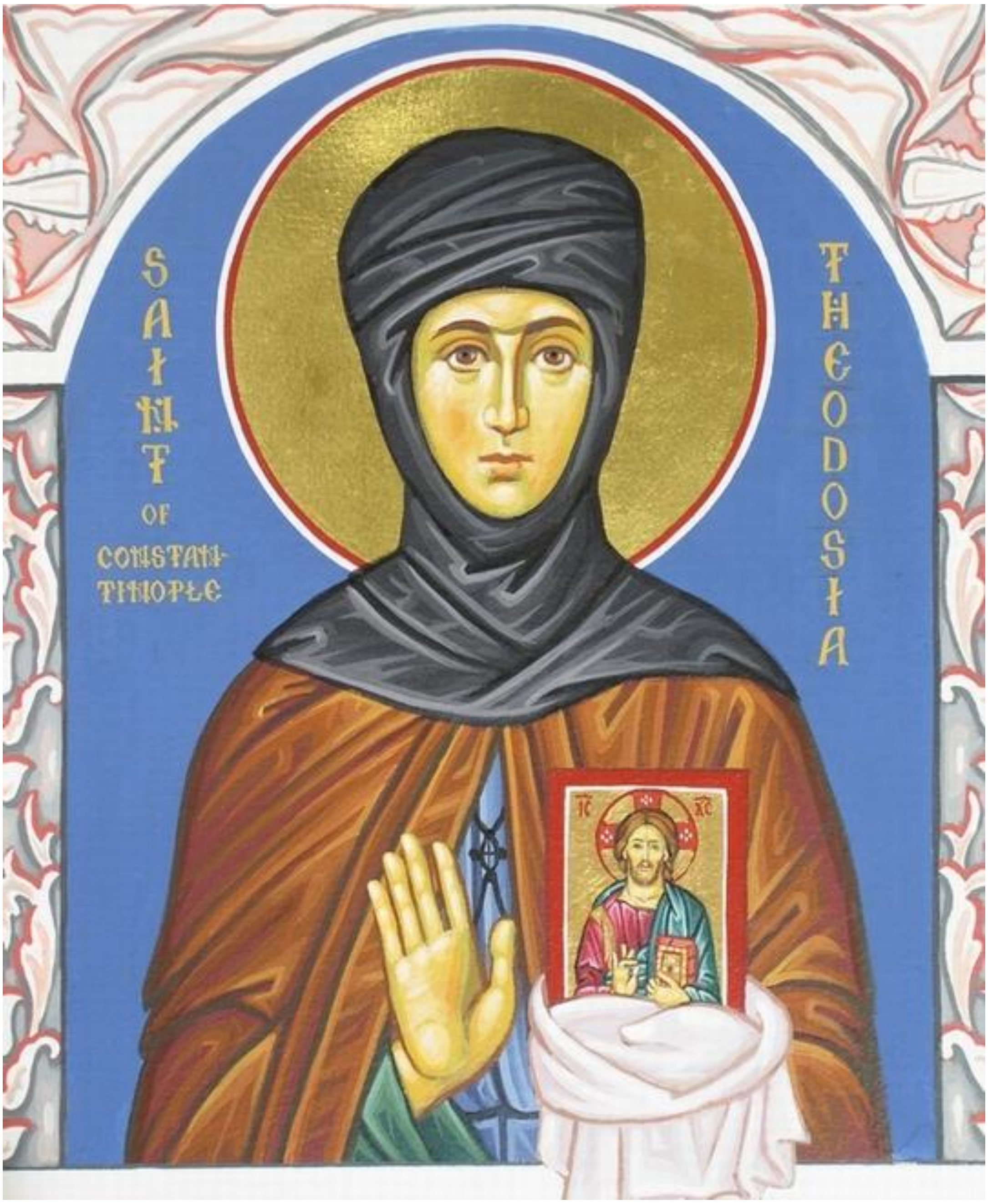

Sfînta Teodosia, mireasa lui Hristos, s-a născut în Constantinopol, din părinți bogați, cinstiți, dreptcredincioși și împodobiți cu fapte bune. Aceștia, fiind mulți ani neroditori de prunci, erau foarte mîhniți. Ei totdeauna se rugau cu postire multă, alergau ziua și noaptea la biserica lui Dumnezeu și dădeau cu prisos milostenie la săraci. Odată, fiind ei în biserica Sfintei Mucenițe Anastasia, la cîntarea cea de toată noaptea, pe cînd maica sa se ruga cu lacrimi mai cu dinadinsul pentru dezlegarea nerodirii sale, a adormit puțin și i s-a arătat în vis Sfînta Muceniță Anastasia și i-a zis: "Femeie, nu te mîhni, că vei zămisli și vei naște!" Ea, deșteptîndu-se, s-a bucurat

și a spus aceasta bărbatului său. Și i-a zis bărbatul ei: "Viu este Domnul, că de ne va dezlega nerodirea noastră și vei naște parte bărbătească sau femeiască, îl vom aduce ca dar Stăpînului nostru, Hristos Dumnezeu!"

Apoi, după puțină vreme a zămislit și a născut prunc de parte femeiască. Pe această sfîntă fecioară ei au numit-o Teodosia, adică dată de Dumnezeu, căci de la Dumnezeu li s-a dăruit, și au lumi-nat-o cu Sfîntul Botez. Apoi, după patruzeci de zile, maica, luînd pe pruncă în mîini, a adus-o în biserica Sfintei Anastasia și, cu lacrimi de bucurie, a dat mulțumire Domnului și sfintei mucenițe, făgăduind ca, după ce va crește, s-o dea în numărul mireselor lui Hristos, care își păzesc fecioria în rînduiala monahicească. Deci, maica sa luînd binecuvîntare, s-a întors acasă și creștea pe prunca cea făgăduită lui Hristos cu toată luarea aminte, învățînd-o citirea dumnezeieștilor cărți și frica de Dumnezeu, aprinzînd astfel în inima ei focul dragostei celei dumnezeiești.

După ce au trecut șapte ani de la nașterea Sfintei Teodosia, tatăl ei a murit, iar maică-sa, luînd-o, a adus-o la mănăstirea Sfintei Anastasia și a dat-o spre tundere în schima monahală. După trei ani a murit și ea, lăsînd toată averea fiicei sale monahiei Teodosia. Ea, ajungînd la vîrsta cea desăvîrșită și fiind plină de înțelegere și de dragoste către Dumnezeu, toată averea care rămăsese de la părinții săi n-a voit s-o aibă la sine, ci a dat-o lui Dumnezeu, Căruia s-a dat și pe sine spre jertfă vie. Deci, chemînd un argintar, i-a dat aceluia mult aur și argint, pentru ca să îmbrace trei icoane: a Mîntuitorului Hristos, a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și a Sfintei Mucenițe Anastasia.

Acele icoane, care erau de cîte trei coți, le-a pus în biserică; iar cealaltă avere a împărțit-o toată săracilor și scăpătaților, sărmanilor și văduvelor. După aceea, petrecînd de bunăvoie în sărăcie monahicească, slujea Domnului ziua și noaptea, îmbogățindu-se cu duhovniceasca bogăție a darului lui Dumnezeu. Ea se înarma contra vrăjmașului celui nevăzut cu platoșe de rugăciuni, iar trupul omorîndu-și cu nevoințele pustnicești și cu ostenelile, se lupta împotriva diavolilor și astfel biruia pe vrăjmașul cel fără de trup, sfărîmînd capul balaurului iadului și surpînd pe mîndrul veliar prin smerenie, prin blîndețe, prin dragostea cea plăcută lui Dumnezeu, prin curăție, prin cucernicie, prin ascultare și prin alte fapte bune călugărești.

Odată, la miezul nopții, stînd ea la rugăciune, a văzut înaintea ei pe diavol; și a zis către ea: "Și tu te-ai pornit asupra mea? Deci, mă voi porni și eu mai tare asupra ta! Și nu numai asupra ta, ci și asupra tuturor creștinilor, de vreme ce am aflat pe un om prin care voi putea ridica război contra Bisericii. Astfel, pe mulți îi voi întoarce de la închinarea icoanei lui Hristos și vor merge în urma mea, făcînd voia mea". Sfînta Teodosia, însemnîndu-se cu semnul Sfintei Cruci, a zis: "Blestemat să fii tu, diavole, vrăjmaș al creștinilor, și toate meșteșugurile tale să fie deșarte cu puterea lui Hristos, Dumnezeul nostru". La auzul acestora diavolul s-a stins; iar cuvioasa îngrădindu-se cu Sfînta Cruce, a început a cînta psalmii lui David: *Să învie Dumnezeu și să se risipească vrăjmașii Lui și să fugă din fața Lui cei ce-L urăsc pe El.*

Această înfricoșată vedenie și cuvintele cele trufașe ale diavolului, fericita fecioară Teodosia le-a spus egumenei sale și o întreba: "De unde o să vie ispita contra creștinilor spre care vrăjmașul se laudă s-o aducă?" Iar egumena a zis către ea: "Fiindcă Sfîntul Apostol zice că cei ce voiesc a viețui cu bună credință întru Iisus Hristos vor fi prigoniți, iar oamenii cei vicleni și fermecători vor spori spre mai rău, înșelîndu-se unii pe alții. Deci, de la oamenii cei răi, care socotesc cele eretice înșelîndu-se, pe aceia diavolul îi are ca pe niște unelte ale sale. De la aceia s-a tulburat turma lui Hristos. Precum au fost prigoniți din început prin multe ispite cei binecredincioși, tot astfel, și în zilele cele de pe urmă, va năvăli asupra Bisericii celei dreptcredincioase vreun lucru potrivnic și tulburător. Deci, *tu petrece în acelea în care te-ai învățat,* cum zice Sfîntul Pavel, *că știi din pruncie Sfintele Scripturi, care pot să te ducă la mîntuire, prin credința cea întru Iisus Hristos.*

După cîțiva ani, s-a sculat contra dreptcredinciosului împărat Teodosie, care se numea Adramitin, un voievod al lui cu numele Leon, care se numea Conon, de neam din Isauria. Acela, luînd lui Teodor puterea împărătească, a împărățit singur. La începutul împărăției sale se arăta a fi dreptcredincios, dar, după puțină vreme, s-a făcut un nou Baltazar, spurcînd sfințenia bisericească și urînd pe Hristos Dumnezeul, Cel Preaînalt și cinstita Lui icoană. El a introdus în Biserică otrava cea vătămătoare de suflet a eresului maniheilor, dar mai ales a iudeilor.

El s-a năpustit cu glas ca un leu răcnind și scoțînd cuvinte de hulă ereticești contra sfintelor icoane, numindu-le idoli; iar pe cei ce se închină lor numindu-i închinători de idoli. Deci, a dat poruncă în toată împărăția sa să se lepede și să se scoată afară din biserici sfintele icoane. În acea vreme, scaunul patriarhiei Constantino-polului era ocupat de Preasfințitul Gherman. Acesta, cu ceilalți arhierei credincioși, s-au împotrivit poruncii împăratului, nevoind a se supune la ereticeasca lui poruncă pe care o dăduse spre lepădarea sfintelor icoane; deci, grăia către hulitorul acela: "Întrupîndu-se Stăpînul Mîntuitorul nostru din preacuratele sîngiuiri ale Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și săvîrșind pentru noi toată dumnezeiasca Sa rînduială, a zdrobit toată idoleasca slujbă și toate chipurile idolești s-au dat focului și întunericului.

De la viețile apostolești și de la învățăturile lor cele mîntuitoare de lume a trecut mai mult de șapte sute de ani pînă în zilele noastre; deci, în vremile acelora erau atît de mulți sfinți drepți și cuvioși părinți, încît niciunul din dînșii n-au hulit sfintele icoane, nici a auzit cineva vreodată o socoteală mai rea ca aceasta, pe care voi o purtați acum, lepădînd cinstirea icoanelor, care este făcută din vremile cele vechi, cu vrednică datorie. Sfînta Biserică din început a primit închipuirea sfintelor icoane și cinstirea acelora, începînd de la chipul cel nefăcut, pe care Mîntuitorul singur l-a trimis pe mahramă lui Avgar, stăpînitorul Edesei. Apoi, după înălțarea lui Hristos, femeia aceea ce-i curgea sînge, care prin atingerea de marginea hainelor lui Hristos s-a tămăduit, a făcut dintr-o piatră chipul lui Iisus Hristos. După aceasta, Sfîntul Evanghelist Luca, a zugrăvit icoana Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu și de atunci s-a început acea dreptcredincioasă zugrăvire a sfintelor icoane

și împodobirea bisericilor Domnului și a dreptcredincioșilor creștini. Acest lucru nici cele șase sfinte Sinoade a toată lumea, care au fost mai înainte de noi, nu le-au lepădat, ci mai ales a poruncit să ne închinăm închipuirilor sfinților, iar nu să le lepădăm pe acelea.

Deci să știi, o, împărate că eu pentru cinstirea sfintelor icoane sînt gata, nu numai a pătimi ceva rău, ci a și muri. Căci chipul lui Hristos poartă numele Însuși al lui Hristos, Care S-a întrupat din Fecioara cea fără de prihană și a petrecut pe pămînt cu oamenii. Deci se cade fiecărui dreptcredincios creștin a muri atît pentru numele lui Hristos, cît și pentru chipul Lui, de vreme ce cel ce nu-I cinstește chipul, nu cinstește nici pe cel închipuit".

Auzind împăratul acestea, s-a umplut de mînie și, răcnind ca un leu, a început mai cumplit a se înrăi, prigonind și muncind pe cei dreptcredincioși, iar pe cei ce se împotriveau lui îi dădea morții. Deci, mai întîi a trimis ostașii săi cu arme, de au izgonit de la patriarhie pe Sfîntul Gherman cu ocări și cu bătăi, iar în locul lui a pus pe mincinosul patriarh, ereticul Anastasie, cel de un gînd cu el. După aceea toate cărțile dumnezeiești și pe învățătorii cei înțelepțiți de Dumnezeu i-a dat focului; de vreme ce lîngă biserica Sfintei Sofia era o bibliotecă, avînd mai mult de trei sute de mii de cărți, iar lîngă aceea erau douăsprezece școli și tot atîți înțelepți dascăli, peste care era unul mai mare, înțeleptul Ghimnasiarh, care luase acea cinste de la împăratul. Deci, toți aceștia erau, cu binecuvîntarea patriarhului, potrivnici păgînătății acelui împărat.

Acel împărat fără de lege, a poruncit ca acea bibliotecă, cu toate școlile, cu dascălii și cu ucenicii care s-au aflat în ele la acea vreme, să le înconjoare cu oaste, să le pună foc și să le ardă, astfel încît nici unul n-a scăpat din foc și nici o carte n-a rămas nearsă. Atunci puteai să vezi toată cetatea Constantinopolului în întristare și în mare supărare, toți plîngînd și suspinînd, unii pentru nedreapta izgonire a Preasfințitului patriarh Gherman, alții pentru arderea atîtor cărți renumite și dascăli iscusiți, iar alții pentru necinstirea cea mare ce se aducea sfintelor icoane, de vreme ce pretutindeni erau sfărîmate, aruncate în noroi, călcate în picioare și arse cu foc. Deci, noul patriarh Anastasie, fiind eretic, stînd ca o urîciune a pustiirii la locul cel mai de cinste și făcîndu-se bine primit de împărat și ajutînd la eresul acelui luptător de icoane, îndată a poruncit ca să dea afară din biserică cinstitele icoane.

Pe vreme aceea, la Constantinopol, era o poartă care se numea "Poarta de aramă", ce ducea la palatul împărătesc. Acea poartă era zidită din zilele marelui împărat Constantin, iar deasupra acelei porți era chipul Mîntuitorului făcut din aramă, care stătea acolo de mai bine de patru sute de ani.

Pe acel chip al Mîntuitorului, patriarhul Anastasie vrînd să-l lepede la pămînt și să-L dea focului, ca un luptător de icoane ce era, a trimis ostași cu tesle la acel lucru; și, cînd un ostaș oarecare cu dregătoria spătar s-a suit cu tesla pe scară spre a lua chipul lui Hristos și a îndeplini lucrul său cel potrivnic lui Dumnezeu, atunci l-au

văzut niște femei dreptcredincioase, care se întîmplaseră acolo, între acelea fiind și Cuvioasa Teodosia. Acelea s-au aprins cu rîvnă după icoana lui Hristos, îndemnate fiind de Cuvioasa Teodosia, care avea mai multă rîvnă și osîrdie spre Domnul și, fiind insuflate de sfătuirile cele de Dumnezeu și pline de vitejeasca îndrăzneală către Dumnezeu, au alergat la scară, au răsturnat-o la pămînt împreună cu ostașul acela, care căzînd de sus, a fost ucis, iar ele, trăgîndu-l și bătîndu-l, îl batjocoreau pentru acea nelegiuire.

Apoi, ducîndu-se cu sîrguință la patriarhul Anastasie, îl defăi-mau pentru păgînătatea lui și îl ocărau cu vorbe ce i se cuveneau, numindu-l lup răpitor, eretic și vrăjmaș al Bisericii lui Hristos, aruncînd astfel cu pietre asupra lui. Deci, patriarhul Anastasie, umplîndu-se de rușine și temîndu-se ca să nu se scoale cu mare tulburare poporul întreg contra lui, a alergat la împărat și i-a spus de necinstea cu care l-au înconjurat acele femei și de uciderea spătarului lîngă porțile cele de aramă. Din această pricină, împăratul s-a umplut de mînie și de iuțime contra dreptcredincioaselor. Deci, a trimis îndată pe ostașii săi cu săbiile scoase, ca să răzbune necinstea adusă patriarhului și pentru moartea spătarului.

Astfel, au tăiat pe acele sfinte femei, care au arătat atîta rîvnă pentru buna credință; iar pe aceea care a mărturisit mai cu îndrăzneală buna credință și a fost pricinuitoarea lucrului făcut, tiranul a poruncit ca, prinzînd-o, s-o arunce în temniță și să-i dea ei în fiecare zi cîte o sută de bice. Deci, Sfînta Teodosia a fost muncită șapte zile, iar în ziua a opta împăratul a poruncit ca, purtînd pe muceniță fără de cinste prin toată cetatea, s-o bată cu nemilostivire.

Atunci, fiind dusă mucenița printr-un loc care se numea tîrgul boilor, unde se vindeau și se junghiau dobitoacele, un ostaș sălbatic și fără de omenie, din întîmplare, a călcat cu piciorul peste un corn mare de capră și s-a rănit puțin la picior. Deci, umplîndu-se de mînie, a apucat acel corn și a bătut pe muceniță peste grumaz. După aceea a lovit-o cu cornul acela în gîtlej și a străpuns-o atît de adînc, încît Sfînta Cuvioasă Muceniță, fecioara Teodosia, sfințita mireasă a lui Hristos, și-a dat cinstitul și sfîntul său suflet în mîinile Mirelui său Celui fără de moarte și astfel s-a dus în cămara Lui cea cerească, încoronată cu îndoită cunună a fecioriei și a muceniciei.

Iar multpătimitorul ei trup, fiind aruncat pe pămînt și luat fiind de niște oameni cucernici, l-au pus la un loc însemnat, de unde se dau tămăduiri bolnavilor ca sfintele ei moaște, întru slava lui Hristos Dumnezeul nostru, Care împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh este slăvit, acum și pururea și în veci vecilor. Amin.

Notă - În această zi mai facem și pomenirea întîiului sobor a toată lumea, care s-a ținut la Niceea la anul 325 și la care au luat parte trei sute optsprezece Sfinți Părinți care au propovăduit pe Fiul că este deoființă cu Tatăl și au lepădat pe răucredinciosul Arie, începătorul de eresuri.

63. VIAȚA CUVIOSULUI ISACHIE MĂRTURISITORUL, EGUMENUL MĂNĂSTIRII DALMAȚIA
(30 MAI)

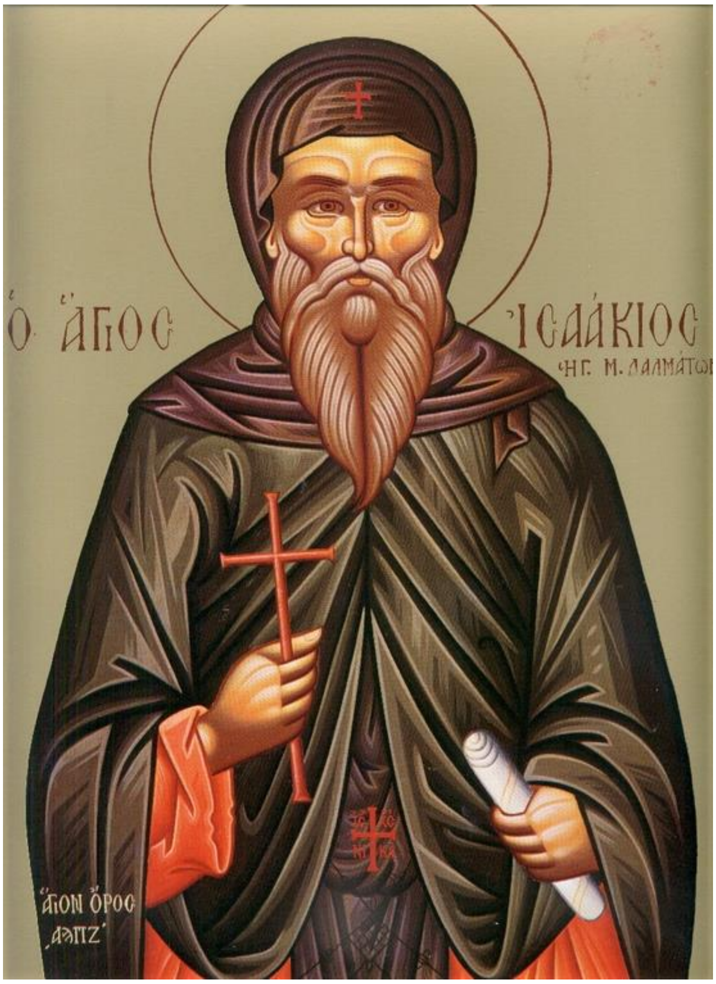

După aflarea cinstitei și de viață făcătoare Cruci a Domnului nostru Iisus Hristos și după împărăția marelui Constantin, a pătruns în Biserica lui Hristos tulburarea și eresul lui Arie. Adică, balaurul cel mult pestriț, vrăjmașul cel cu multe capete și cel de-a pururea al neamului creștinesc, dar mai ales urîtor al lui Hristos, Mîntuitorul nostru și vrăjmaș al sfintei credințe.

Tulburarea și eresul acela, fiind băgat în Biserica lui Dumnezeu, prin vicleșugul său cel cu rea meșteșugire, a îndemnat pe Valent păgînul și nelegiuitul împărat, ca să apere și să lățească eresul lui Arie. Deci, acel împărat a ridicat prigonire contra celor dreptcredincioși și a poruncit să închidă sfintele biserici, ca să nu se săvîrșească obișnuitele jertfe dumnezeiești. Pe altele le-a prefăcut în grajduri de cai, iar pe altele le-a dărîmat pînă în temelie. El a lungit acea răutate multă vreme,

încît le era mare tînguire și plîngere robilor lui Hristos, care se rugau lui Dumnezeu ziua și noaptea ca să se milostivească spre Sfînta Sa Biserică și să facă judecată dreaptă și izbîndire împăratului cel nedrept.

În acea vreme era precum a fost în zilele Apostolilor, cînd împăratul Irod și-a pus mîinile, ca să facă rău unora ce erau din Biserică. După cîțiva ani, Dumnezeu a ridicat cu duhul pe robul Său, monahul Isachie, precum odinioară a ridicat pe Proorocul Daniil, spre apărarea nevinovatei Susana. Fericitul Isachie a fost mai întîi în pustia răsăritului, urmînd Sfîntului Prooroc Ilie și petrecînd viața asemenea cu îngerii. El, auzind de prigonirea arienilor, care o făcea asupra Bisericii și de împăratul care ajuta acelor eretici, i s-a făcut jale foarte mare de aceasta. Deci, lăsînd pustia, a venit în Constantinopol, întărind pe credincioși în buna credință. Astfel, cuvîntul lui era ca o lumină aprinsă, duhul lui Dumnezeu se odihnea peste dînsul și darul cel ceresc îl umbrea.

Văzînd el necazul ce se făcea credincioșilor de către necredinciosul împărat și de către cei de un gînd cu el, se ruga lui Dumnezeu, ca din înălțimea scaunului Său cel sfînt, să caute spre cei necăjiți pe nedrept și să arate milostivirea Sa spre dînșii, iar mîndria făcătorilor de rău s-o smerească. Atunci, același Dumnezeu, care a auzit odinioară pe plăcutul Său, Moise, ce se ruga pentru poporul cel chinuit de Faraon, Acela a auzit și pe robul Său Isachie și a ridicat contra păgînului împărat Valent năvălirea barbarilor. În acea vreme, barbarii cei ce petreceau peste Dunăre, adunînd putere mare de oaste, au pornit cu război contra grecilor. Deci, năvălind cu acea putere, au supus Tracia și astfel se apropiau de Constantinopol. Pentru aceea, împăratul Valent a fost nevoit să-și adune ostașii săi și să iasă întru întîmpinarea vrăjmașilor. Dar i s-a întîmplat ceea ce se întîmplase odinioară lui Saul, împăratul lui Israel, care era vrăjmașul lui David. Adică, Saul nu s-a întors de la război, după proorocia Sfîntului Samuil, căci a mîniat pe Domnul Dumnezeu.

Deci, Valent, ieșind din Constantinopol cu oștile sale, fericitul Isachie i-a ieșit în cale și a strigat cu glas mare, zicînd: "Împărate, deschide bisericile celor dreptcredincioși, căci Dumnezeu îți va îndrepta bine calea înaintea ta". Împăratul nu i-a răspuns, ci, defăimîndu-l ca pe un prost și fără de minte și nesocotindu-i cuvintele întru nimic, s-a dus în calea sa. A doua zi, fericitul stareț, ieșind înaintea împăratului, a grăit către el: "O, împărate, deschide bisericile celor dreptcredincioși și-ți va fi războiul cu izbîndă, pentru că vei birui pe vrăjmași și te vei întoarce sănătos și cu pace!"

Împăratul, socotind acele cuvinte ale lui: "Te vei întoarce sănătos și cu pace...", voia să deschidă bisericile cele închise și să le dea celor dreptcredincioși; dar pentru aceasta a început a se sfătui cu sfetnicii săi. Însă, un voievod oarecare, fiind din credința cea rea a arienilor, a sfătuit pe împărat, să nu asculte pe monahul acela, ci să-l gonească cu necinste. Atunci împăratul a ocărît pe stareț, l-a gonit de la el cu batjocură și cu bătăi și a plecat mai departe în calea sa.

A treia zi, cuviosul stareț iar a întîmpinat pe împărat și apucînd de frîu calul pe care era călare, a început a-l ruga mai cu osîrdie și a-l sfătui să deschidă bisericile, îngrozindu-l cu răzbunarea lui Dumnezeu, de nu va face ceea ce îi cere. Deci, întîmplîndu-se acolo o rîpă adîncă, cu spini cumpliți și cu o baltă de noroi, în care, și o fiară dacă ar fi căzut, nu ar fi putut să mai iasă de acolo, ci s-ar fi afundat cu totul și ar fi murit, împăratul a poruncit să arunce pe monah în acea rîpă, ca să moară acolo și s-a dus în calea care era înaintea lui. Iar Sfîntul Isachie, fiind aruncat în spini și în baltă, s-a păzit de dreapta lui Dumnezeu și a rămas fără de vătămare, de vreme ce spinii nici nu l-au rănit, nici balta nu l-a înecat, ci zăcea în mijlocul bălții, între spini, ca pe un așternut moale în mijlocul florilor, binecuvîntînd și cîntînd Domnului, pînă ce cu porunca lui Dumnezeu, arătîndu-i-se trei bărbați purtători de lumină, l-au ridicat din baltă și l-au scos întreg și sănătos din rîpa aceea și, punîndu-l pe uscat, s-au făcut nevăzuți.

Atunci, Cuviosul Isachie a cunoscut că Domnul a trimis pe îngerii săi să-l scoată din prăpastia aceea și, căzînd în genunchi, a dat mulțumire Mîntuitorului său, ca Cel ce are purtare de grijă pentru robii Săi și nu părăsește pe cei ce se tem de El și nădăjduiesc spre ajutorul Lui. Deci, rugîndu-se și întărindu-se cu Duhul Sfînt, s-a sculat și, alergînd degrabă pe altă cale, a ieșit înaintea împăratului și a stat înaintea lui. Văzîndu-l împăratul, s-a înspăimîntat și s-a minunat de acea vedere. Atunci sfîntul a zis cu îndrăzneală către dînsul: "Tu ai voit să mă omori în spini și în baltă, iar Domnul m-a păzit viu și prin sfinții Săi îngeri m-a scos din acea prăpastie. Deci, o, împărate, ascultă-mă și deschide bisericile celor dreptcredincioși, ca să biruiești pe vrăjmași și să te întorci cu biruință; iar de nu mă vei asculta, apoi nu te vei întoarce de la război, ci vei pieri acolo".

Împăratul se minuna de îndrăzneala monahului și de fața lui cea minunată, însă nu l-a ascultat, de vreme ce inima lui era împietrită și dezlipită de Dumnezeu. Deci, a dat pe cuviosul la doi boieri, anume: Saturnin și Victor, cărora le-a poruncit să-l păzească în legături, zicînd: "Să-mi țineți pe acest stareț bîrfitor pînă ce mă voi întoarce, ca să-i dau răsplata cea vrednică, pentru îndrăzneala lui cea fără de rușine".

Însă, Cuviosul Isachie, fiind plin de Duhul Sfînt și, umplîndu-se de mai multă rîvnă - ca altă dată Sfîntul Prooroc Miheia împotriva lui Ahav, împăratul lui Israel - a strigat către Valent, zicînd: "Dacă te vei întoarce cu pace, apoi să știi că nu mi-a grăit mie Domnul. Însă, îți zic că vei duce ostașii la război și nu vei putea să biruiești pe vrăjmași, ci vei fugi din fața lor, vei fi prins și vei fi ars de viu cu foc". Sfîntul, zicînd acestea, a fost dus în legături, iar împăratul a plecat pe cale mînios.

Cînd s-au întîlnit oștile grecești cu cele barbare și s-au lovit la război, atunci s-a făcut tăiere mare și, cu dumnezeiasca voie, barbarii au biruit pe greci, după proorocia Sfîntului Isachie. Astfel, au căzut mulți de ascuțișul sabiei, iar împăratul Valent a fost rănit și, neputînd să stea împotriva barbarilor, a fugit. Deci, barbarii, venind cu puteri multe după el, tăiau oștile grecești ca niște mlădițe și era aproape să ajungă și pe împărat.

Dar, împăratul, fugind împreună cu sfetnicul său, acel voievod arian care îl sfătuise să nu asculte pe Isachie, s-a apropiat de un sat și, văzînd niște paie, a descălecat de pe cal, fiind obosit. Deci, de frica barbarilor s-a ascuns în paiele acelea cu acel sfetnic al său, dar nu s-a ascuns de mîna lui Dumnezeu, Care l-a pedepsit. Căci barbarii, care veneau după el, ajungînd la satul acela și înștiințîndu-se de locuitorii acelui sat, că niște greci s-au ascuns în paie, au aprins foc împrejurul lor și le-au ars. Astfel, au pierit cu sunet, acel ticălos împărat, împreună cu sfetnicul lui.

După războiul acela, armata grecească care mai rămăsese, s-a dus în întîmpinarea lui Grațian, împăratul Romei, care venea în ajutorul grecilor. Sosind Grațian, a pus împărat al grecilor pe Teodosie, care a fost numit mare; iar Teodosie, adunînd îndată oastea cea risipită, s-a dus contra barbarilor și i-a biruit, iar după ce i-a învins, s-a întors cu biruință și a mers la Constantinopol. În acea vreme, îndată după pieirea lui Valent, unii din ostași, care au fost risipiți de barbari, neștiind că împăratul Valent nu mai este între cei vii, au mers la Cuviosul Isachie care era ținut în legături și îi ziceau: "Gătește-te de răspuns, căci se întoarce împăratul de la război, cînd te va întreba și te va munci!" Sfîntul le-a răspuns: "Iată, au trecut șapte zile de cînd am mirosit putoarea oaselor lui celor arse, de vreme ce, după proorocia mea, este ars cu foc". Cei ce au auzit acestea s-au înfricoșat, iar după puține zile toți au știut de sfîrșitul lui Valent. Și astfel au eliberat pe Sfîntul Isachie din legături și îl cinsteau ca pe un prooroc al lui Dumnezeu.

După ce noul împărat Teodosie a intrat în cetate cu prăznuire, cei doi boieri mai sus ziși, Saturnin și Victor, i-au spus despre Cuviosul Isachie, despre îndrăzneala și proorocia lui. Atunci împăratul, minunîndu-se de un bărbat ca acela, a poruncit ca pe acel cuvios să-l aducă cu cinste la sine și, astfel s-a închinat lui, cinstindu-l ca pe un mare plăcut al lui Dumnezeu. Deci, împăratul ruga pe sfîntul să se roage lui Dumnezeu pentru el și pentru toată împărăția lui. La rîndul său, Cuviosul Isachie sfătuia pe împăratul să petreacă în dreapta credință și să redea pacea Bisericii și astfel, să mîngîie pe cei chinuiți. Împăratul l-a ascultat și a făcut toate cele grăite de el. El a izgonit pe arieni din Constantinopol și pentru aceasta a pricinuit bucurie mare credincioșilor. Deci, fericitul Isachie, mulțumind lui Dumnezeu, voia să se ducă în pustie la viața sa cea dintîi; iar Saturnin și Victor au rugat pe cuviosul să nu se despartă de cetatea împărătească, ci să viețuiască împreună cu ei, să ajute Bisericii lui Hristos cu rugăciunile și cu învățăturile sale, și astfel, sfîntul s-a plecat la rugămintea lor.

Născîndu-se ceartă între Saturnin și Victor, pentru că fiecare dintr-înșii voiau ca cuviosul părinte să petreacă în casa lui, fericitul stareț, cunoscînd acea ceartă, a zis către ei: "Fiilor, destul îmi este dragostea voastră! Dar, de vreme ce aveți grijă și dorință să petreceți împreună cu mine, apoi vă spun că, cine se va grăbi mai întîi să-mi zidească o locuință, la acela voi petrece în toate zilele vieții mele". Deci, amîndoi au început a se îngriji ca să zidească locaș plăcut omului lui Dumnezeu. Saturnin avea afară din cetate un loc foarte frumos, plăcut spre viață monahicească. El, sîrguindu-se mai repede, a pregătit acel locaș plăcutului lui Dumnezeu și acolo s-a

sălășluit Cuviosul Isachie. Asemenea și Victor a zidit un locaș ales pentru Sfîntul Isachie, dar el era întristat că Saturnin îl întrecuse. Deci, venind la sfîntul, îl rugă în genunchi, să vină și în chilia zidită de el, însă cuviosul voia mai mult să petreacă în lăcașul lui Saturnin, decît în al lui Victor. Cu toate acestea, uneori mergea și la Victor și petrecea și la el cîteva zile, netrecînd cu vederea rugămintea lui.

Astfel au început a se aduna la cuviosul mulți din cei ce voiau să se călugărească, încît s-a întemeiat o mănăstire mare din averile acelor iubitori de Dumnezeu bărbați, Saturnin și Victor. Iar Cuviosul Isachie a fost povățuitor și egumen al multor monahi și dascăl folositor oamenilor mireni, aducîndu-i pe toți la calea mîntuirii, cu cuvîntul și cu exemplul vieții celei îmbunătățite. El era foarte milostiv cu cei săraci și, de nu avea vreodată ce să dea celui ce cerea, apoi dezbrăca haina de pe sine și o dădea. El a făcut multe lucruri bune și plăcute lui Dumnezeu și, sosind la adînci bătrînețí, s-a apropiat de fericitul său sfîrșit. Chemînd pe frați și învățîndu-i cele de folosul sufletului, le-a pus egumen în locul său pe un bărbat cinstit și sfînt cu viața, pe fericitul Dalmat, de la care mai pe urmă și locașul acela s-a numit "Dalmat".

Astfel, Cuviosul părintele nostru Isachie, după multe osteneli primite de Dumnezeu, a trecut la veșnica odihnă către Domnul. Pentru aceasta s-a adunat toată cetatea la îngroparea lui și au pus cinstitul lui trup în biserica Sfîntului Întîiului Mucenic Ștefan. Iar sfîntul lui suflet a stat înaintea scaunului Preasfintei Treimi, în ceata sfinților și cuvioșilor părinți și roagă împreună cu dînșii pentru noi pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe Unul Dumnezeul nostru, a cărui slavă este în veci. Amin.

64. SFÎNTUL APOSTOL ERMA, UNUL DIN CEI ȘAPTEZECI (31 MAI)

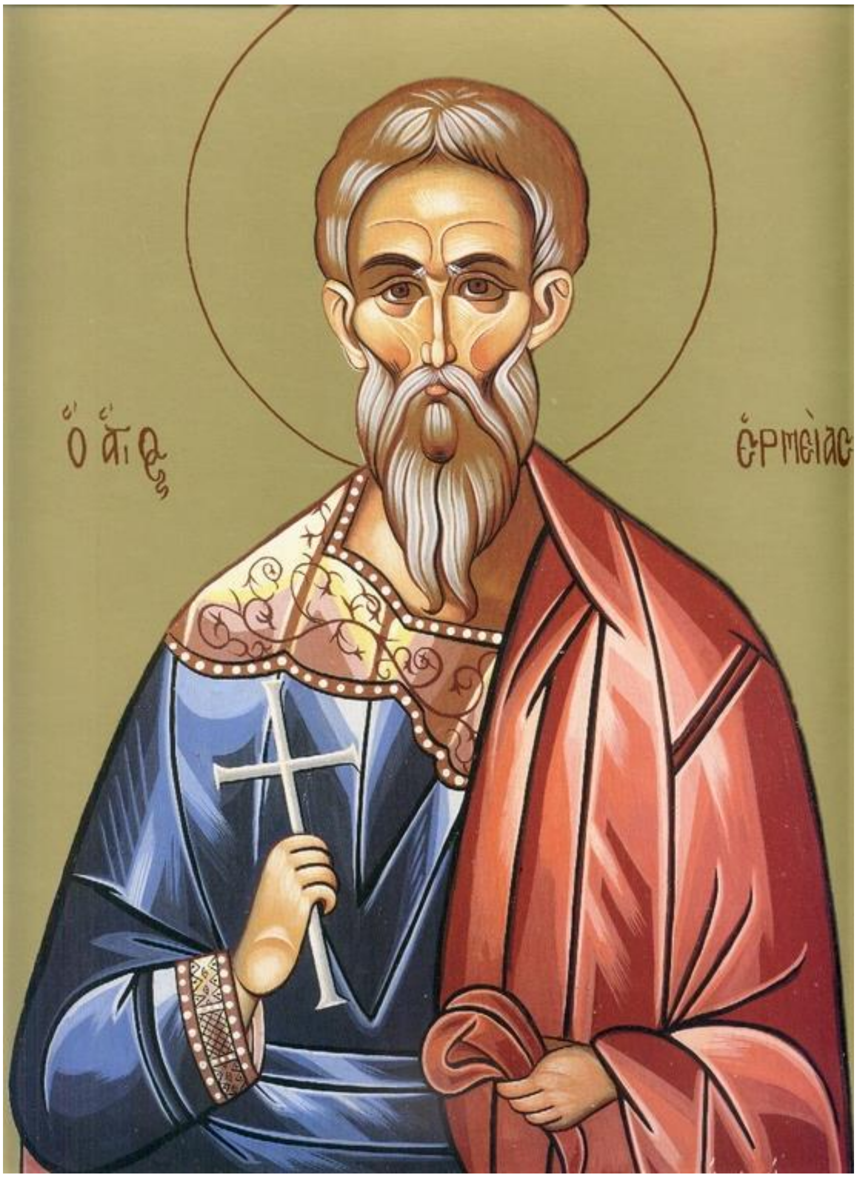

Sfîntul Apostol Erma se pomenește în scrisoarea Sfîntului Apostol Pavel către Romani, cu ceilalți șaptezeci de Apostoli, astfel: *Închinați-vă lui Asindrit, lui Flegont, lui Erma, lui Patrova, lui Ermin și fraților celor ce sînt cu dînșii.*

Deci, Sfîntul Erma a fost episcop în Filipopoli, unde a arătat multe nevoințe și osteneli pentru buna vestire a lui Hristos, iar acum se îndulcește de odihnă întru bunătățile Domnului său. Amin.

65. SFÎNTUL MUCENIC ERMIA DIN COMANI
(31 MAI)

Păgînul Antonin, împăratul Romei, urînd pe creştini, a trimis împotriva lor un ighemon oarecare, cu numele Sebastian, ca să-i muncească. Acela, pe cînd mergea de la Cilicia la Capadocia, a găsit în Comani pe un ostaș bătrîn, anume Ermia, alb la păr și cu legea creştin, crezînd într-Unul adevăratul Dumnezeu și Făcătorul a toate. Ighemonul i-a zis aceluia: "Am scrisoare de la Antonin, împăratul Romei, prin care îmi poruncește, ca toți creștinii să aducă jertfe zeilor romanilor; iar de nu vor voi, apoi cu mari și cumplite munci se vor pedepsi. Deci, și tu Ermie, jertfește zeilor și vei fi prieten împăratului și vei avea multă cinste; deci, ascultă-mă pe mine, ca să nu-ți muncesc trupul". Răspuns-a nevoitorul lui Hristos, Ermie: "Eu sînt ostaș al lui Hristos, Împăratul Cel ceresc și fără de moarte, a Cărui împărăție nu va avea sfîrșit; pentru aceea nu mă supun împăratului celui muritor și păgîn, a cărui împărăție este de puțină vreme. Împărăția Domnului nostru Iisus Hristos va petrece în veci și cel ce crede într-Însul va moșteni viața cea veșnică. Eu cred într-Acela și Aceluia în taină I-am slujit mai întîi, iar acum Îl slujesc pe față și nu mă va birui diavolul. Tu ai stăpînire peste trupul meu, și aceasta cu voința Dumnezeului meu; iar peste sufletul meu nimeni nu are putere, decît numai singur Dumnezeu, Cel ce poate să-mi dea răbdare și să mă păzească în veci".

Ighemonul Sebastian, auzind acestea, a zis Sfîntului Ermia: "Jertfește zeilor, ca să te îndulcești de bucuria vieții acesteia!" Sfîntul a răspuns: "Ce bucurie îmi va fi, ce îndulcire și ce viață dacă, depărtîndu-mă de Ziditorul meu, mă voi închina idolilor? Aceasta nu este cu adevărat bucurie, ci mîhnire; nu este îndulcire, ci amărăciune; nu este viață, ci moarte veșnică".

Grăit-a ighemonul: "Te văd că ești foarte înțelept". Sfîntul a răspuns: "Sînt înțelept întru Domnul Dumnezeul meu, crezînd întru Dînsul și slujindu-I Lui din toată inima, pentru care doresc a muri și a pătimi cu bucurie". Ighemonul a zis: "Văzînd căruntețile tale și înțelegerea, te cruț și te miluiesc". Sfîntul a răspuns: "Nu-mi trebuie milă de la tine, eu caut mila lui Dumnezeu, Care mă va duce la Dînsul; Acela înțelepțește pe robii Săi cu Duhul Său cel Sfînt". Ighemonul a zis: "Alegi mai bine a muri decît a trăi?" Sfîntul a răspuns: "Această moarte nu este moarte, ci viață veșnică, dacă voi suferi cu răbdare muncile de la tine". Atunci ighemonul a poruncit să-i sfărîme fălcile cu pietre, să-i zdrobească dinții și să-i jupoaie pielea de pe față. Pentru acestea sfîntul a grăit: "Mulțumesc lui Dumnezeu, că darul Domnului meu Iisus Hristos petrece cu mine!" Ighemonul a zis: "Pentru ce nu-ți iei leafa, precum o iau ceilalți ostași?" Mucenicul a răspuns: "Deoarece jefuiți cu nedreptate pe cei săraci, de aceea nu iau lefurile voastre și nu mănînc dintr-însele; pentru că am hrană duhovnicească, care este de la Duhul Sfînt și nu voi flămînzi în veci".

Atunci ighemonul, a poruncit să înfierbînte un cuptor foarte tare și a aruncat într-însul pe mucenicul lui Hristos. După trei zile, deschizînd cuptorul, l-a găsit viu și întreg, cîntînd și preamărind pe Dumnezeu, de vreme ce nu s-a atins focul de el.

Atunci, ighemonul, a chemat pe un fermecător și i-a poruncit să omoare pe Ermia cu otravă. Iar sfîntul, rugîndu-se lui Dumnezeu, a luat otrava și n-a pătimit

nimic, după cuvîntul Domnului care a zis: *Chiar de veți bea ceva de moarte, tot nu vă va vătăma*. Deci fermecătorul, pregătind o otravă mai puternică, a dat-o mucenicului, zicîndu-i: "Dacă și de această otravă nu vei avea nimic, apoi și eu voi lăsa farmecele mele și voi crede în Dumnezeul Cel răstignit, Căruia tu Îi slujești". Atunci Sfîntul Ermia, luînd și acea otravă cumplită și bînd-o pe toată, n-a pătimit nici un rău, ci a rămas întreg și sănătos. Atunci fermecătorul a strigat: "Ai biruit, Ermie, ai dovedit și ai rămas rob al lui Hristos; ai mîntuit din iad sufletul meu cel pierit și m-ai făcut să viețuiesc lui Dumnezeu. Pentru că, precum un chip vechi săpat se preface și se înnoiește, așa și eu, îmbătrînit în păcate și în răutăți, mă înnoiesc cu sufletul, întorcîndu-mă spre Dumnezeul cel viu, Care petrece totdeauna în veci. O, Dumnezeule cel ceresc, Unule adevărat, Cel ce m-ai izbăvit de înșelăciunea cea diavolească și de spurcăciunile idolești, prin robul Tău Ermia, prin care Te-am cunoscut, primește-mă pe mine păcătosul, care mă întorc la Tine și mă miluiește pe mine, cel ce Te mărturisesc pe Tine!" Astfel strigînd el, ighemonul s-a umplut de mînie și a poruncit ca îndată să-i taie capul.

Deci, tăind pe fermecătorul acela, s-a botezat în sîngele său; și un nou creștin și mucenic al lui Hristos s-a dus la Dumnezeu, pentru care și-a pus sufletul Său. Iar pe Ermia a poruncit ighemonul să-l muncească, smulgîndu-i venele lui din tot trupul. Astfel, sfîntul, fiind muncit cumplit, zicea către muncitor: "Nu simt în trupul meu dureri din muncile acestea, căci, precum cuțitașul doctorului, tăind venele, scoate sîngele cel nesănătos și face trupul sănătos, tot astfel și eu, suferind smulgerea venelor mele, mai sănătos sînt întru credința lui Hristos!"

După aceasta, muncitorul a aruncat pe mucenic într-o căldare cu untdelemnul foarte încins și îndată s-a răcit căldarea, iar unt-delemnul s-a făcut ca o rouă de dimineață, și mucenicul a strigat: "O, tiranule, nu simt muncile și voia ta nu o voi face, însă voi face voia Tatălui meu ceresc și Aceluia mă aduc pe mine jertfă fără de prihană. Acela este Stăpînul sufletelor și trupurilor noastre". Sfîntul, grăind acestea, tiranul a poruncit ca să-i toarne pe gîtlej niște oțet tare amestecat cu fiere; dar, mucenicul a zis: "Amărăciunea asta îmi este mie ca un fagure de miere de la Dumnezeul meu, pentru Care rabd acestea".

Apoi a poruncit ighemonul ca să-i scoată ochii. Auzind acestea, sfîntul a zis către dînsul: "Dacă ai trebuință de ochii mei cei trupești care văd deșertăciunea lumii acesteia, ia-ți-i ție. Eu am ochii inimii, cu care văd curat lumina cea adevărată". Astfel i-au scos ochii sfîntului. După aceasta l-au spînzurat cu capul în jos și, ținîndu-l astfel trei zile, a curs mult sînge din nările lui. După trei zile au mers oarecare să-l vadă pe el, socotind că a murit. Dar s-au înspăimîntat, aflîndu-l viu și slăvind pe Dumnezeu. Deci, pentru necredința lor a căzut pe ochii lor oarecare negură și au orbit. Ei atunci au început a striga: "Miluiește-ne pe noi, robul lui Dumnezeu cel adevărat, căci iată sîntem loviți de urîciune". Atunci sfîntul a zis: "Apropiați-vă către mine". Iar ei, apropiindu-se, el și-a pus mîinile sale peste ei și le-a zis: "Întru numele Domnului meu Iisus Hristos, vă zic să vedeți". Și au văzut îndată. Deci, întorcîndu-se, au spus ighemonului cele ce li s-au întîmplat lor. Iar ighemonul, aprinzîndu-se de mînie, a

poruncit să jupoaie pielea de pe tot trupul mucenicului. Atunci sfîntul batjocorea pe ighemon și ocăra pe zeii cei necurați, pornind astfel spre mai mare mînie pe tiranul, care a poruncit să-i taie capul.

Astfel s-a sfîrșit mucenicul lui Hristos, Sfîntul Ermia, iar cinstitul lui trup s-a luat în taină de niște creștini și l-au dus în Capadocia, la un loc ce se numea Coman. Acolo s-au săvîrșit multe minuni de la cinstitele lui moaște, întru slava lui Hristos Dumnezeul nostru, Căruia împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, se cuvine cinste și închinăciune, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

X. IUNIE

1. VIAȚA ȘI PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC IUSTIN FILOSOFUL (1 IUNIE)

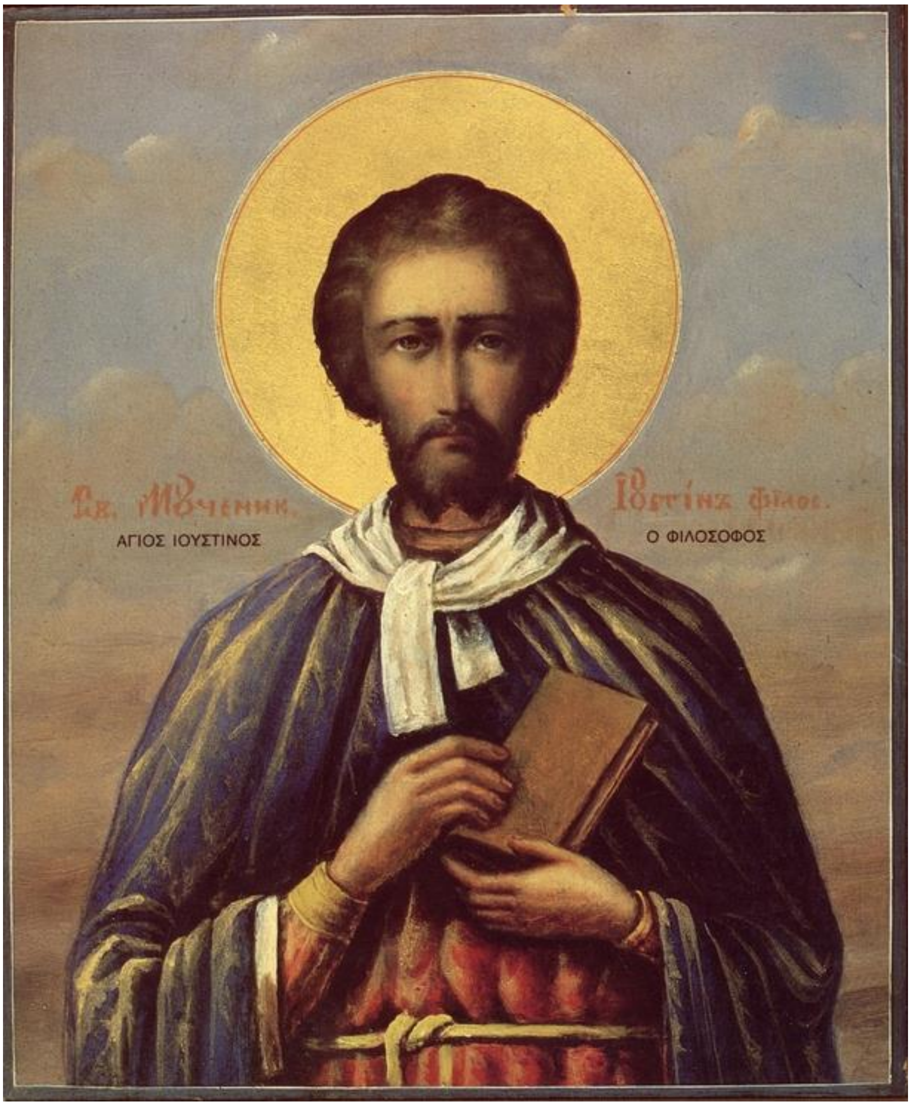

Sfîntul Iustin Filosoful, mucenicul lui Hristos, s-a născut în părțile Siriei din Palestina, la hotarele Samariei, în cetatea care la început se numea Sihem, iar mai pe urmă s-a numit Neapolis Flavie. El a avut un tată de neam bun și slăvit, dar, cu credința, elin; chiar Iustin era în aceeași rătăcire a închinării la idoli, mai înainte de a se lumina cu lumina sfintei credințe. Iustin, din tinerețe, se îndeletnicea cu învățătura cărții și sporea în înțelepciunea elinească, ca unul ce avea minte isteață.

Deci, deprinzîndu-se bine cu oratoria, dorea să învețe și filosofia; pentru aceasta s-a dus la un învățat filosof stoic, dorind să înțeleagă filosofia acelora. El avea mare dorință să știe ce este dumnezeirea și cine este Dumnezeu? Deci, petrecînd la acel filosof stoic cîtăva vreme, n-a putut afla nimic despre Dumnezeu; de vreme ce nici acest filosof stoic nu știa pe Dumnezeu, nici nu socotea că este de trebuință învățătura cea pentru dumnezeiasca înțelegere. Pentru aceasta Iustin a lăsat pe dascălul acela și s-a dus la un alt filosof, care făcea parte din filosofii ce se numeau peripatetici.

Acela, după puţină vreme, a început a se tocmi cu Iustin pentru plată, nevrînd să-l înveţe degeaba. Iar Iustin, văzînd că acela este iubitor de argint, l-a lepădat ca pe un lacom şi l-a judecat a fi nevrednic de numirea filosofiei, de vreme ce nu ştia să treacă cu vederea cîştigurile cele lumeşti.

Pentru nişte pricini ca acestea, lepădînd pe filosofii stoici şi pe cei peripatetici, dorea foarte mult înţelepciunea cea adevărată, prin care ar fi putut ajunge la cunoştinţa lui Dumnezeu; deci, a venit la un dascăl ce făcea parte din filosofii lui Pitagora. Acela a poruncit lui Iustin să înveţe mai întîi astronomia, geografia, muzica, aritmetica şi alte învăţături, spunîndu-i că învăţăturile acelea sînt cele mai de trebuinţă în viaţa aceasta. Deci, Iustin socotea că va trebui să petreacă mulţi ani într-acele învăţături. Dar, văzînd că din acele ştiinţe nimic nu este de folos sufletului său, pentru că nimic n-a auzit de la dascălul acela care să fie după dorinţa inimii lui; pentru aceea l-a lăsat şi pe acel dascăl şi s-a lipit de unul al lui Platon, de vreme ce învăţătura acelora era într-acele vremuri de mare slavă şi multă le era cinstea lor.

Acel filosof a lui Platon s-a făgăduit să-l înveţe pe Iustin cunoştinţa lui Dumnezeu, din asemănarea lucrurilor celor trupeşti cu cele netrupeşti, din închipuirile cele de jos cu cele de sus şi din felurile înţelegerilor. Pentru că acesta era sfîrşitul socotelilor înţe-lepciunii celei platoniceşti ca, din închipuiri, să vină întru cunoştinţa lui Dumnezeu. Fericitul Iustin s-a învoit la aceasta, nădăjduind să ajungă la înţelepciunea dumnezeiască cea dorită, să cunoască pe Dumnezeu şi se să umple de darul Lui. Pentru aceasta el a petrecut lîngă dascălul acela vreme îndelungată.

Deci, îndată a învăţat dogmele şi rînduielile lui Platon, devenind, între elini, filosof desăvîrşit şi slăvit. Cu toate acestea, nu putea să ajungă la credinţa creştinească şi la cunoştinţa cea adevărată a lui Dumnezeu, de vreme ce filosofii elini nu preamă-reau pe Dumnezeu ca pe un Dumnezeu, ci schimbau slava nestri-căciosului Dumnezeu cu asemănarea chipului omului cel stricăcios, al păsărilor, al celor cu patru picioare şi al tîrîtoarelor. Deci, Iustin se mîngîia cu duhul, îndeletnicindu-se cu gîndirea de Dumnezeu şi învăţîndu-se în cunoştinţa de Dumnezeu, pe cît mintea lui, fiind neluminată, putea să ajungă.

Odată, Iustin, plimbîndu-se singur în afara cetăţii, într-un loc deosebit, aproape de mare, şi pe cînd socotea mintea sa înţelegerea celor filosofeşti, a văzut pe un bărbat necunoscut, cinstit şi împodobit cu cărunteţea. Pe cînd stătea el şi-l privea cu de-a-mănuntul, bătrînul i-a zis: "Oare mă cunoşti pe mine, de mă priveşti astfel cu dinadinsul?" Răspuns-a Iustin: "Nu te cunosc, însă mă minunez cum, în acest loc pustiu în care n-am aşteptat să văd pe cineva, te văd pe tine". Zis-a bătrînul: "Însoţitorii mei s-au dus în partea aceasta şi, aşteptînd întoarcerea lor, le-am ieşit înainte ca să-i pot vedea de departe; dar tu ce faci aici?"

Răspuns-a Iustin: "Îmi place să mă preumblu în singurătate, ca să mă învăţ cu mintea fără de împiedicare la filosofie". Întrebat-a bătrînul: "Ce folos cîştigi din filosofie?" Răspuns-a Iustin: "Dar ce lucru mai de folos poate să afle cineva decît filosofia? Pentru că aceea este luminătoarea minţii, povăţuitoare la toată socoteala cea bună şi îndreptătoarea vieţii. Pe aceea, dacă cineva o ştie bine, acela vede ca în oglindă neştiinţele şi rătăcirile altora şi nu este cu putinţă să se alcătuiască înţelepciunea fără de învăţătura filosofiei şi fără de uneltirea înţelegerii; deci, se cade ca tot omul să o înveţe, ca să ştie cele folositoare şi nefolositoare, de care lucruri să se ţină şi pe care să le lepede". Zis-a bătrînul: "Filosofia aduce oare vreo fericire omului?" Răspuns-a Iustin: "Cu adevărat îi aduce". Bătrî-nul l-a întrebat: "Deci, spune-mi, ce este filosofia şi ce este fericirea?" Răspuns-a Iustin: "Filosofia este aceea care te face să înţelegi şi să cunoşti adevărul; iar fericirea este cinstea înţelegerii şi a înţelepciunii". Bătrînul a întrebat:

"Dacă din filosofie cunoașteți ceea ce este drept și înțelegeți adevărul, apoi pe Dumnezeu cum îl cunoașteți că este?"

Răspuns-a Iustin: "Acela este Dumnezeu, Care niciodată nu se schimbă, ci totdeauna este același. Acela este pricinuitorul facerii tuturor". Deci bătrînul, îndulcindu-se, iarăși l-a întrebat: "Numele înțelegerii este la toate lucrurile de obște? Căci în toate meșteșugirile în care cineva este iscusit, întru acelea se numește că este înțelept; sau în geometrie, sau în ocîrmuirea corabiei, sau în medicină și întru asemănare și întru celelalte lucruri, și dumnezeiești și omenești, oare nu este tot așa?

Deci, spune-mi mie iarăși, este vreo înțelegere care naște cunoștința lucrurilor împreună și a celor dumnezeiești și a celor omenești?" Zis-a Iustin: "Este cu adevărat". Bătrînul a zis: "Deci, tot una este a cunoaște pe Dumnezeu, precum a cunoaște muzica, aritmetica, astronomia sau vreuna din acestea?" Răspuns-a Iustin: "Nicidecum; pentru că alta este a cunoaște pe Dumnezeu și alta este a cunoaște un meșteșug". Grăit-a bătrînul: "Bine ai răspuns, căci ajungem la o oarecare înțelegere; pe de-o parte din auz și în-vățătură, iar pe de alta din vedere; precum ți-ar spune cineva că se află în India vreo fiară care nu se aseamănă cu nici una din fiare, n-ai fi putut s-o cunoști pe aceea nevăzînd-o cu ochii, nici altuia să-i spui despre ea, neauzind mai întîi singur de la cel ce spune. Deci, te întreb, cum pot filosofii voștri elinești să înțeleagă pe Dumnezeu, sau cum să grăiască cu adevărat ceva pentru Dînsul, de vreme ce n-au nici o cunoștință despre El și nici nu L-au văzut pe El cîndva, nici nu L-au auzit?" Răspuns-a Iustin: "O, părinte, nu cu ochii trupești se vede puterea dumnezeirii, precum văd oamenii oarecare jivine, ci numai cu mintea singură se poate ajunge la Dumnezeu, precum zice Platon, a cărui învățătură eu o urmez". Zis-a bătrînul: "Este în mintea noastră, oare, vreo putere de acest fel, prin care să putem înțelege mai degrabă sau să cunoaștem vreun lucru, și să ajungem pe cele nevăzute numai cu simțurile cele trupești?"

Răspuns-a Iustin: "Este adevărat. Și acea putere este numită de Platon *ochiul minții*, fiind dată omului spre aceea - chiar precum el învață, ca unul luminat prin învățătura cea iubitoare de înțelepciune -, ca să poată vedea singurul adevăr dumnezeiesc, care este pricinuitorul tuturor lucrurilor celor ajunse cu mintea, nu arătîndu-Se prin vopsele, nici avînd vreo asemănare oarecare, nici mărime de statură, nici altceva de acest fel, încît să se vadă cu ochii cei trupești; ci este o Ființă mai presus de toate ființele, neajunsă, nesupusă, singură bună și frumoasă, a căruia dorire a științei în sufletele cele de neam bun, din început este sădită de la aceeași singură, pentru că iubește a se vedea de aceia de care se cunoaște".

Pe niște cuvinte ca acestea bătrînul le asculta cu dragoste, dar nu se îndestula cu acea înțelegere a lui Iustin, învățată de Platon, despre Dumnezeu, cu aceea care, fără de creștineasca mărturisire era nedesăvîrșită. Apoi a zis astfel despre Platon: "Dacă Platon învață așa precum tu mărturisești, apoi pentru ce el singur n-a cunoscut, nici n-a știut pe adevăratul Dumnezeu? El a zis că Dumnezeu este nevăzut și neajuns. Dar de ce se închina făpturii celei văzute: cerului, stelelor, asemenea lemnului și pietrei celei cioplite în chip de om, ca singur lui Dumnezeu, schimbînd astfel pe adevăratul Dumnezeu întru minciună, ținîndu-se de închinarea la idoli și învățînd la aceea și pe alții?

Deci, eu socotesc că la Platon și la ceilalți filosofi elini, nu este înțelegere dreaptă, prin care să se poată veni la cunoștința adevărată a lui Dumnezeu, deoarece s-au făcut deșerți întru cugetările lor și s-a întunecat inima lor cea neînțelegătoare; astfel, socotindu-se a fi deștepți, au înnebunit. Eu îți spun cu adevărat, că mintea omenească, nepovățuindu-se de Duhul Sfînt și neluminîndu-se prin credință, nu poate să știe și să înțeleagă pe adevăratul Dumnezeu!"

Acestea și multe altele grăind bătrînul despre dreapta cunoștință de Dumnezeu, despre adevărata cinstire de Dumnezeu și despre celelalte lucruri dumnezeiești, Iustin, văzînd rătăcirea filosofilor elini, se minuna. Apoi a zis: "Deci, unde și ce fel de dascăl poate să afle cineva ca să-l povățuiască după adevăr, dacă în Platon și-n ceilalți filosofi nu este adevărul?"

Atunci bătrînul a început a-i spune lui de sfinții prooroci, zicînd: "În vremile cele de demult, cu mulți ani mai înainte de toți filosofii, au fost oarecare bărbați sfinți drepți și iubiți de Dumnezeu, care, fiind plini de Duhul Sfînt, mai înainte au spus de aceste lucruri ce acum se săvîrșesc. Acei bărbați se numesc prooroci. Ei singuri au cunoscut adevărul și l-au spus oamenilor. Nu s-au rușinat de nimeni, nici nu s-au temut de cei ce i-ar fi silit pe dînșii ca, întru oarecare cuvinte, să se abată de la adevăr, nici nu s-au biruit de slavă deșartă; ci le-au spus drept, adevărat și fără de frică pe toate acelea, care întru descoperiri de la Dumnezeu li s-a făcut lor, sau le-au văzut, sau le-au auzit.

Încă sînt și acum scripturile lor, care, dacă le citește cineva cu credință, îi aduc mult folos și-i luminează mintea spre cunoștința adevăratului Dumnezeu; pentru că acei sfinți prooroci spun adevărul, nu cu meșteșug de cuvinte, nici cu oarecare dovezi înșelătoare sau cu întortocheri, ci întăresc prin adevăr cele grăite de dînșii cu dreaptă vorbire. Aceia singuri, mai mult decît toate dovezile înșelătoare, au fost martori preacredincioși ai adevărului, ca unii ce au crezut întru Unul, adevăratul Dumnezeu, Ziditorul tuturor și, mai înainte, au vestit venirea în lume a lui Hristos, Fiul Lui. Ei s-au arătat că sînt vrednici de credință; pe de-o parte că acum graiurile lor s-au împlinit și altele de acum o să se împlinească; iar pe de alta, că cele grăite de dînșii le întăreau prin minuni; pentru că făceau minuni cu puterea darului lui Dumnezeu, cel dat lor de sus. Acele minuni, proorocii cei mincinoși și neînvățați de Dumnezeu, n-au putut niciodată să le facă, fără numai că au îngrozit pe oameni prin oarecare arătări și năluciri diavolești".

Deci, acel fericit bărbat necunoscut, vorbind astfel cu Iustin, la sfîrșit i-a zis lui: "Mai înainte de toate, roagă-te cu dinadinsul adevăratului Dumnezeu, ca să-ți deschidă ție ușa luminii, de vreme ce niciodată nu poate cineva să știe și să înțeleagă pe cele ce sînt ale lui Dumnezeu, fără numai căruia singur Dumnezeu va voi să le descopere. Și le descoperă numai aceluia ce-L caută pe El cu rugăciunea și se apropie de El cu credință și cu dragoste".

Acestea zicîndu-le, bătrînul acela s-a dus de la el și s-a făcut nevăzut. De atunci Iustin niciodată n-a mai aflat sau a mai văzut vreun bărbat ca acela. Ce a simțit Iustin în inima sa după plecarea acelui bărbat, singur a spus cînd a vorbit odată cu Trifon, slăvitul iudeu: "Un foc s-a aprins în mine. Duhul mi s-a aprins cu dorire de Dumnezeu și dragostea mi-a crescut spre sfinții prooroci și spre acei bărbați care sînt prieteni ai lui Hristos. Deci, socotind cuvintele bătrînului, întru acelea am cunoscut că este adevărata filosofie, cea pe care el mi-a spus-o. Pentru aceea am început a citi cărțile proorocești și apostolicești și dintr-acelea m-am făcut creștin adevărat". Fericitul Iustin, spunînd aceasta lui Trifon, a făcut în urmă pentru sine înștiințare neamului celui mai de pe urmă, în ce fel i-a fost începutul întoarcerii lui către Dumnezeu și cum s-a povățuit la calea cea dreaptă de acel bărbat neștiut, ca de un om trimis din cer.

După acea vorbire folositoare de suflet cu bătrînul cel insuflat de Dumnezeu, îndată s-a sîrguit a căuta cărți creștinești și a început a citi dumnezeieștile Scripturi cu o deosebită silință. El alătura proorociile cele vechi ale sibilelor cu graiurile sfinților prooroci despre întruparea cea din Preacurata Fecioară a lui Hristos, despre patima cea de voie a Lui, despre sfîrșitul acestei lumi văzute și despre judecata ce va să fie. Și, văzîndu-le pe acestea întru toate împreună glăsuite, se minuna în sine și încet veni - învățîndu-l pe el Sfîntul Duh - spre cunoștința cea mai

desăvîrșită a lui Dumnezeu și a Fiului Său. Deci, rîzînd de nebunia elinească, se pleca spre creștineasca credință, înmulțindu-se în el din zi în zi duhovniceasca căldură spre dreapta credință.

El însă auzi de unele lucruri, care îi împiedicau sufletul de la scopul cel bun, ce dorea dreapta credință creștinească, și acestea erau: desele învinuiri aduse de către păgîni creștinilor, pentru unele lucruri necinstite și de rușine, pentru care se ridicau cumplite prigoniri împotriva lor. Deci, toate acestea le-a înțeles el că sînt minciuni, neîncăpute prihăniri și clevetiri, de vreme ce păgînii socoteau cum că creștinii, în adunările lor de noapte, stingînd lumînările, sting împreună și lumina curăției, spurcîndu-se cu împreunare prin necurăție și, după asemănarea fiarelor ar mînca carne de om. Pentru unele ca acestea, elinii și iudeii ocărau pe creștinii nevinovați, și astfel se credea minciuna oamenilor necurați și nebuni ca și cum ar fi fost adevăr. Cu toate că creștinii erau oameni drepți și sfinți, totuși erau urîți, prigoniți, scuipați și batjocoriți de toți necredincioșii, ca niște mari nelegiuitori. Astfel, fiind făcuți vinovați de grele păcate, erau dați la cumplite morți, în multe feluri.

Niște lucruri ca acestea la început împiedicau pe Iustin de la scopul său să se facă creștin; însă nu credea cu totul lucrurile cele care se spuneau contra creștinilor, știind bine că, adeseori, prin judecata poporului cea fără de socoteală, cei nevinovați se osîndesc ca cei vinovați, cei curați se necinstesc și cei drepți se socotesc ca cei păcătoși. Deci, văzînd pe creștini neînfricați în răspunsuri la judecăți, viteji în chinuri, defăimînd toate cele frumoase și văzute ale acestei lumi, socotindu-le ca pe niște gunoaie, că se dau de bună voie la munci pentru Domnul lor, sîrguindu-se la moarte ca la un ospăț, socotea în sine, zicînd:

"Nu sînt adevărate cele ce se spun despre creștini, ca și cum ar fi făcînd niște urîciuni ca acelea; de vreme ce păcătosul cel iubitor de patimi, săvîrșind fără de înfrînare poftele trupești și întru mîncarea cărnurilor omenești căutînd iubire de plăceri, se teme de moarte și nu rabdă muncile. Unul ca acela nu se dă de bună voie la bătăi, ci fuge de ele. Ei, de ar cădea sub vreo judecată ca aceasta, se sîrguiesc în tot felul să se arate fără de prihană și astfel se răscumpărau de la pedeapsă cu multă plată ca să poată să petreacă mai mult fără de durere și cu sănătate și să se îndulcească mai mult de poftele lor. Dar creștinii nu sînt deloc așa. Ei aleg de bună voie a patimi pentru Hristos, în Care cred. Ei cinstesc moartea mai mult decît viața; deci, cum poate să se afle într-înșii o iubire de păcat ca aceea?"

Astfel, socotind el, cerceta cu dinadinsul viața creștinească; și s-a înștiințat desăvîrșit, că petrec în frica Domnului cu curăție și fără de prihană, păzind curăția lor cu de-amănuntul, că se omoară în toate zilele cu postul și cu înfrînarea. Ei adeseori se roagă și totdeauna se învață în faptele cele bune. Acestea cunoscîndu-le din cercetările lui i-a iubit pe ei foarte mult și s-a lipit de ei cu toată dragostea. El a luat Sfîntul Botez și s-a făcut mare apărător al credinței celei în Hristos, luptîndu-se prin cuvinte și prin scrisori cu elinii și cu iudeii. El s-a făcut ostaș viteaz și nebiruit al lui Hristos, căutînd mîntuirea sufletelor omenești; a cercetat diferite țări, învățînd și propovăduind numele lui Hristos, întorcînd pe cei necredincioși la Dumnezeu.

Deci, a mers la Roma ca un filosof, purtînd îmbrăcăminte filosofească și avînd ucenici cu sine. Acolo a adunat mulți pentru învățătură, întemeind multe școli; iar sub chipul filosofiei celei din afară, învăța filosofia creștinească și adevărată. Deci, aflînd acolo pe Marcion, începătorul de eresuri, i s-a împotrivit lui cu cuvîntul, rușinîndu-l; iar împotriva eresului acela, precum și împotriva altor eresuri, a scris mai multe cărți. Tot acolo în Roma era un oarecare filosof păgîn, cu numele Crescent, mare vrăjmaș al creștinilor. Iustin, adevăratul filosof, a avut cu acel filosof necredincios neîncetat război, atît cu cuvîntul cît și cu scrisul. Pentru că acel

filosof cinic, avînd viață spurcată și prea fără de lege, ura pe creștinii care petreceau după Dumnezeu în curăție și zavistuia slava cea bună a lui Iustin, de vreme ce Iustin era cinstit și iubit de romani, pe de o parte pentru înțelepciunea sa cea insuflată de Dumnezeu, iar pe de altă parte pentru viața lui cea curată și neprihănită.

Deci Crescent, fiind plin de răutate, aducea împotriva creștinilor multe lucruri rușinoase și mincinoase, vrînd să-l necinstească în popor și să facă urît atît pe Iustin cît și pe credincioșii care erau cu el; deci, îndemna poporul cel necredincios contra lor. Acestea auzindu-le și văzîndu-le Sfîntul Iustin, zicea: "Eu pentru credința lui Hristos doresc a pătimi și a fi ucis de necredincioși; și socotesc că de la acel filosof cinic, Crescent, mi se va pricinui moartea, de la acel filosof nebun, fiindcă el iubește mîndria mai mult decît înțelepciunea. El este nevrednic de a se numi filosof, de vreme ce îndrăznește a spune lucruri pe care nu le știe cu dinadinsul, ca și cum creștinii ar fi fără de Dumnezeu, făcînd multe fărădelegi. El ne hulește pe noi din urîciune și răutate, deoarece este mai rău decît poporul cel simplu, căci aceia nu îndrăznesc să grăiască nimic de lucrurile pe care nu le știu.

În vremea aceea împărățea în Roma, Antonin, care fusese împărat după Adrian. Cu toate că nu era vrăjmaș al creștinilor, însă, fiind înduplecat după poruncile împăraților celor mai dinainte, necredincioși și închinători la idoli, prigonea și ura pe creștini, mai mult din urîciunea cea prea multă și din lăcomie, ca să jefuiască averile creștinilor, care mărturiseau numele lui Hristos. Deci, el a poruncit ca pentru fărădelegile cele multe, pe care le aduceau clevetitorii cu minciună contra credincioșilor, să-i dea pe ei la judecată și, necercetîndu-i, îi pedepsea cu felurite munci pentru clevetirile aduse contra lor.

În acea vreme s-a întîmplat în Roma un lucru ca acesta: o femeie oarecare, necredincioasă, care trăia în necurăție, auzind de la creștini cuvînt pentru adevăratul Dumnezeu și învățătură pentru viața cea întreg înțeleaptă, pentru răsplătirea drepților și pentru munca păcătoșilor, s-a umilit cu sufletul și a crezut în Hristos. Însă avea bărbat care petrecea întru necredința închinării de idoli și se tăvălea fără de măsură întru necurățiile trupești. Pentru aceasta ea îl sfătuia pe el în tot chipul, vrînd să-l povățuiască la viața înfrînată și să-l întoarcă la adevărata credință.

Deci, văzînd ea că nicidecum nu poate să-l îndrepte pe acela, căuta să se despartă de el și să nu mai petreacă în necurățiile aceluia. Bărbatul ei, înștiințîndu-se de la care creștini a învățat femeia lui credința creștinească, s-a dus la eparhul cetății, jelindu-se contra aceluia. Numele acelui creștin era Ptolomeu. Deci, au prins pe Ptolomeu, robul lui Hristos, și l-a ținut multă vreme într-o temniță necurată; apoi eparhul, scoțîndu-l la judecată, l-a osîndit la moarte. În vremea acelei nedreptei judecăți, stătea acolo un bărbat, cu numele Luchie. Acela, văzînd pe fericitul Ptolomeu osîndit pe nedrept, a zis către judecătorul cel strîmb: "O, eparhule, pentru care pricină dai la moarte pe acest om nevinovat, de vreme ce nu este nici prea desfrînat, nici făcător de silă, nici ucigaș, nici tîlhar, nici răpitor, nici vădit pentru altă oarecare fărădelege, ci pentru singura pricină că s-a mărturisit pe sine, că este creștin?" Eparhul, căutînd cu groază spre dînsul, i-a zis cu mînie: "Oare și tu ești din numărul creștinilor?" Răspuns-a Luchie: "Cu adevărat și eu sînt creștin". Atunci el a poruncit ca și pe acela să-l pedepsească cu moarte. Încă s-a alăturat celor doi creștini și al treilea, care s-a mărturisit pe sine cu mare glas că este creștin; deci, toți acești trei, și-au dat sufletele lor pentru Hristos.

Fericitul Iustin, înștiințîndu-se de o nedreaptă ucidere a sfinților ca aceasta, i-a fost pentru ei jale mare. Deci, scriind o cărticică, numită *Apologia*, apăra nevinovăția creștinilor și defăima și certa rătăcirea și răutatea slujitorilor de idoli. Acea carte a dat-o împăratului și fiilor

lui, și la tot senatul, îndrăznind pentru Hristos, fără temere de munci și de moarte. Împăratul, citind cu luare aminte acea cărticică, s-a minunat de înțelepciunea filosofului creștin; și nu numai că nu s-a mîniat contra lui și nu l-a ucis pe el, dar a și lăudat înțelepciunea lui; de vreme ce a dat pe față, în acea cărticică, înșelăciunea zeilor elini și a descris destul de lămurit puterea lui Hristos. Iustin a arătat că sînt mincinoase clevetirile ce se aduceau contra creștinilor, arătînd destul de lămurit curăția și viața lor cea dreaptă.

Deci împăratul, citind acea cărticică și umilindu-se, a dat poruncă ca să nu muncească pe creștini pentru mărturisirea numelui lui Hristos, nici să le jefuiască averile lor, ci, numai de s-ar arăta contra lor cu oarecare pricini de păcate, cu adevărat vrednici de pedeapsă și de judecată vor fi. Sfîntul Iustin, primind acea poruncă împărătească și luînd voie de la împărat, s-a dus în Asia unde atunci, mai mult ca oriunde, erau creștinii prigoniți. Deci, mergînd la Efes, în haina cea filosofească pe care n-a lăsat-o pînă la sfîrșitul său, a arătat porunca împăratului tuturor și a propo-văduit-o în părțile și în cetățile cele dimprejur. Prin acestea s-a adus pacea și s-a mîngîiat Biserica lui Hristos; de vreme ce ura contra creștinilor a încetat, în locul ei venind bucuria. Sfîntul Iustin, petrecînd acolo cîtăva vreme, a avut o convorbire cu iudeul Trifon și l-a biruit pe acela din Scripturile Legii vechi, de care întrebare - precum și de *Apologia*, despre care s-a zis mai sus - se află cuvînt scris pe larg în cartea lui Iustin.

După multă vreme, Sfîntul Iustin s-a întors iarăși de la Efes în Italia; iar în calea în care mergea pretutindeni propovăduia apostolește pe Hristos. Pe iudei și pe elini, biruindu-i în cuvinte, îi întorcea la sfînta credință; iar pe credincioși îi întărea. Deci, mergînd el la Roma, Crescent, cinicul filosof, s-a pornit contra lui cu mai multă urîciune și cu mai multă răutate; deci, Sfîntul Iustin, adeseori vorbind cu el, totdeauna îl biruia și-l rușina înaintea tuturor.

Pentru aceea, neputînd el să stea împotriva lui și neștiind ce să mai facă, l-a pîrît cu multe minciuni la divanul romanilor; deci, au prins pe Sfîntul ca pe un vinovat de răutate și l-au muncit în legături. Aducîndu-l pe el la judecată, nici o pricină nu i-au aflat lui. Iar zavistnicul Crescent, temîndu-se ca nu cumva Iustin să fie liberat, a pregătit în ascuns o otravă de moarte și cu aceea a ucis prin înșelăciune pe ostașul cel nebiruit al lui Hristos.

Astfel s-a sfîrșit Sfîntul Iustin, adevăratul filosof al creștinilor, lăsînd Bisericii lui Hristos multe scrieri foarte trebuincioase, ca unele ce sînt pline de înțelepciunea Sfîntului Duh. Deci, stînd înaintea lui Hristos Domnul, rîvnitorul la nevoință a luat de la El cununa pătimirii și este rînduit în ceata sfinților mucenici, a celor ce slăvesc Sfînta Treime, pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, în veci. Amin.

2. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC IUSTIN ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÎNSUL

(1 IUNIE)

În acea vreme cînd păgînii închinători de idoli au pus înainte prin toate țările și cetățile acea poruncă păgînă împotriva binecredincioșilor creștini, ca tot cel ce crede în Hristos să fie silit la jertfa idolească, atunci au fost prinși Sfinții Mucenici Iustin, Hariton, Evelpist, Ierax, Peon, Valerian și o femeie cu numele Harita și, ducîndu-i în Roma înaintea lui Rustic, eparhul cetății, i-au pus la judecată. Deci, eparhul a zis către Iustin: "Supune-te zeilor și poruncilor împărătești, ca să nu fii osîndit la moarte". Sfîntul Iustin i-a răspuns: "Nimeni nu poate să fie osîndit vreodată, dacă va asculta poruncile Mîntuitorului nostru Iisus Hristos".

Eparhul l-a întrebat: "Ce fel de învățătură ai?" Iar Iustin a răspuns: "M-am sîrguit a învăța toate învățăturile dinafară și, iscusindu-mă în toată filosofia, mai pe urmă, m-am lipit de adevărata învățătură a creștinilor, deși aceasta nu este bineplăcută acelora care rătăcesc în socoteala cea nedreaptă". Atunci Rustic a zis: "O, ticălosule, oare iubești acele învățături, care sînt potrivnice socotelii noastre?"

Sfîntul Iustin a răspuns: "Cu adevărat le iubesc și urmez dogmelor celor drepte ale creștinilor". Eparhul a zis: "Dar ce fel sînt acele dogme?" Iustin a răspuns: "Dogmele cele drepte pe care noi creștinii le păzim cu dreaptă credință, sînt acestea: să cunoaștem pe adevăratul Dumnezeu, Făcătorul și Ziditorul a toate celor văzute și nevăzute. Să mărturisim pe Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Cel vestit mai înainte de prooroci, Care va să vie să judece neamul omenesc. Acela este propovăduitorul mîntuirii, și învățătorul celor ce doresc să se povățuiască la fapte bune. Eu nu pot să spun ceva slăvit de Dumnezeirea cea fără de sfîrșit, fiind om neputincios și mai mic decît toți, dar mărturisesc că acest lucru este al proorocilor, de vreme ce ei au vestit cu mulți ani mai înainte venirea de sus pe pămînt a Acestuia, despre Care am spus că este Fiul lui Dumnezeu".

Eparhul a întrebat: "În ce loc se adună creștinii?" Iustin răspunse: "Fiecare se duce unde poate și unde voiește. Ți se pare oare, că noi creștinii numai la un loc ne adunăm? Nimic să nu socotești despre acest lucru, deoarece Dumnezeul creștinilor este pretutindeni și, fiindcă este nevăzut, umple pămîntul și cerul. Pretutindeni este închinat de cei credincioși și slava Lui se cinstește peste tot locul!"

Eparhul zise: "Spune-mi adevărat, în care loc vă strîngeți și unde aduni pe ucenicii tăi?" Iustin a răspuns: "Eu am petrecut pînă acum aproape de casa unui oarecare Martin, lîngă baia ce se numește Timiotini și acum a doua oară am venit în cetatea Romei. Deci nu știu alt loc afară de cel ce l-am spus și dacă a voit cineva să vină la mine, eu l-am primit și l-am împărtășit de învățătura cea adevărată". Rustic a zis: "Dar tu ești creștin?" Iustin a răspuns: "Cu adevărat, sînt creștin". Atunci eparhul a zis lui Hariton: "Au doară și tu ești creștin?" Sfîntul Hariton a răspuns: "Ajutîndu-mi Dumnezeu și eu sînt creștin". După aceasta, Rustic a întrebat pe fericita femeie Harita de urmează și ea credinței lui Hristos. Aceea i-a răspuns: "Cu darul lui Dumnezeu, sînt creștină".

Apoi Rustic a zis lui Evelpist: "Dar tu cine ești?" El a răspuns: "Sînt rob împărătesc, însă sînt creștin dăruit de Domnul Hristos cu libertate, iar cu milostivirea și cu darul Lui m-am făcut părtaș la aceeași nădejde la care sînt și aceștia pe care-i vezi". După aceasta eparhul a întrebat pe Ierax: "Oare și tu ești creștin?" Ierax a răspuns: "Cu adevărat și eu sînt creștin, de vreme ce cinstesc pe același Dumnezeu și mă închin Lui".

Eparhul a întrebat: "Iustin v-a făcut pe voi creștini?" Ierax a răspuns: "Eu am fost și voi fi creștin". După aceea, stînd de față și Sfîntul Peon, a grăit: "Și eu sînt creștin". Atunci eparhul a zis: "Cine te-a învățat pe tine credința creștină?" El a răspuns: "De la părinți am luat bună mărturisire". După aceea Evelpist a zis: "Și eu m-am povățuit de la părinții mei a fi creștin, însă ascultînd cuvintele lui Iustin, m-am întărit și mai mult în credința creștinească". Eparhul l-a întrebat: "Dar unde sînt părinții tăi?" Evelpist răspunse: "În Capadochia". Eparhul a întrebat și pe Ierax: "În ce parte sînt părinții tăi?" Ierax a răspuns: "Adevăratul nostru tată este Hristos, iar maică, Credința, prin care credem într-însul; iar pămînteștii mei părinți au murit; eu am ieșit din Iconia Frigiei și am venit aici". După aceea eparhul a întrebat și pe Valerian: "Ce ai de zis și tu? Au doară nu ești și tu creștin și spre zeii noștri nu ai osîrdie?" Valerian a răspuns: "Și eu

sînt creştin, de vreme ce cinstesc şi mă închin unui adevărat Dumnezeu, iar pe zeii voştri îi defaim".

După aceea, eparhul, întorcîndu-se către Iustin, a zis: "Ascultă, tu, cel ce te numeşti că eşti bine grăitor! Ţi se pare că ţii învăţătura cea adevărată, dacă vei fi rănit de la cap peste tot trupul şi aştepţi oare ca pentru aceea să te sui la cer?" Iustin răspunse: "Aştept ca şi eu să am aceeaşi răsplătire de la Domnul meu, care s-a pregătit celor ce păzesc învăţătura lui Hristos, dacă voi răbda muncirea cea grăită de tine; pentru că ştiu, că tuturor celor ce vieţuiesc cu bună credinţă, şi pătimesc ceva pentru Dumnezeul lor, li se păstrează darul lui Dumnezeu pînă ce va trece toată lumea". La aceasta eparhul Rustic a zis: "Socoteşti, oare, că te vei sui la ceruri şi vei primi vreo răsplată de la Dumnezeul tău?" Iustin a răspuns: "Nu socotesc, ci ştiu cu întemeiere şi aceea o nădăjduiesc cu neîndoire". Rustic a zis: "Să ne apropiem de aceea la trebuinţa care ne stă înainte; deci, adunaţi-vă la un loc şi, toţi împreună, jertfiţi zeilor!" La acestea Iustin a răspuns: "Nimeni, avînd conştiinţa dreaptă, nu va voi să se lipsească de dreapta credinţă şi să cadă în rătăcire şi fărădelegi".

Eparhul Rustic a zis: "De nu vă veţi supune poruncilor noastre, veţi suferi munci fără de nici o milă". Iustin a răspuns: "Dorim cu adevărat, ca pentru Domnul nostru Iisus Hristos să răbdăm munci şi să ne mîntuim, pentru că acelea ne mijlocesc nouă mîntuire şi îndrăzneală la înfricoşata Lui judecată, Căruia din dumnezeiască poruncă Îi va sta înainte toată lumea". Acelaşi lucru l-au spus şi ceilalţi mucenici adăugînd şi aceasta: "Fă îndată ceea ce ai de gînd să faci că noi sîntem creştini şi nu vom jertfi idolilor".

Auzind acestea, eparhul a dat o hotărîre ca aceasta: "Cei ce nu voiesc să jertfească idolilor şi nu se supun poruncii împărăteşti, să fie bătuţi cu toiege şi pedepsiţi, apoi să li se taie capetele, precum poruncesc legile romanilor". Deci sfinţii mucenici, slăvind pe Dumnezeu, au fost scoşi la locul cel obişnuit şi, după bătăile ce li s-au dat, au fost tăiaţi cu securea. Astfel, acei sfinţi mucenici, şi-au săvîrşit pătimirile întru mîntuitoarea mărturisire.

După aceasta, unii din cei credincioşi au luat în taină trupurile lor cele cinstite şi le-au îngropat la loc cuviincios, ajutîndu-le la aceasta darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slavă în vecii vecilor. Amin.

3. CUVIOSUL AGAPIT, DOCTORUL PECERSCĂI

(1 IUNIE)

Cînd părintele nostru, Cuviosul Antonie al Pecerscăi, era vestit prin dăruirea de tămăduiri, a venit din Kiev, în peșteră la dînsul, acest fericit Agapit, dorind tămăduirea sufletească prin tunderea în schima monahală, pe care a și cîștigat-o cu înlesnire. El urma cu tot sufletul vieții celei asemenea cu îngerii a Cuviosului Antonie, care a fost singurul martor al nevoințelor lui.

El a văzut că acel mare bărbat slujea singur bolnavilor și-i tămăduia cu rugăciunea sa; însă, acoperindu-și darul rugăciunii sale ce i se dăduse, le dădea acelora verdețuri din mîncarea sa, ca și cum acelea erau pentru tămăduire. Drept aceea, văzînd aceasta, fericitul Agapit s-a ostenit mulți ani, rîvnind la nevoințele sfîntului stareț. Căci, atunci cînd se îmbolnăvea cineva

din frați, fericitul își lăsa chilia sa și se ducea la fratele cel bolnav, căruia îi slujea și purta grijă de el; rugîndu-se lui Dumnezeu neîncetat pentru mîntuirea bolnavului, deși, de multe ori, i se lungea boala cuiva.

Astfel, Dumnezeu, binevoind să înmulțească credința și rugăciunea robului său Agapit, și așa urmînd nevoințelor Cuviosului Antonie, acest fericit Agapit s-a învrednicit a fi părtaș aceluiași dar cu dînsul, de vreme ce, cu rugăciunea sa, tămăduia pe toți bolnavii cărora le dădea, asemenea cuviosului, verdețuri pe care el le fierbea pentru mîncare lui; de aceea s-a numit și doctor. Despre aceea s-a auzit și în cetate și mulți bolnavi, venind la dînsul, se întorceau sănătoși.

În acea vreme, era în cetatea Kievului un doctor oarecare, cu neamul și cu credința armean. Acel doctor era foarte meșter în doctorii, cum mai înainte de el nu fusese altul. El nu mai cerceta pe cel bolnav de moarte, deoarece, numai cînd se uita spre cel bolnav, îndată îl cunoștea și-i spunea ziua și ceasul morții, și niciodată nu i se schimba cuvîntul. Deci, un bolnav din aceia a fost adus în Mănăstirea Pecersca. Acela era cel dîntîi din boierii cneazului Vsevolod, pe care doctorul armean îl deznădăjduise, prevestindu-i moartea după opt zile. Fericitul Agapit, făcînd rugăciune pentru dînsul, i-a dat să mănînce verdețuri de care mînca singur, și astfel l-a făcut sănătos. Această minune s-a vestit în tot pămîntul Rusiei.

Deci, doctorul armean, rănindu-se de săgeata zavistiei, a început a ocărî pe fericitul Agapit. Apoi a trimis în Mănăstirea Pecersca pe un osîndit la moarte, căruia i-a poruncit să ia otrăvuri de moarte, ca, gustînd din ele, să moară înaintea lui Agapit. Fericitul, văzîndu-l pe acela murind, i-a dat din aceleași verdețuri de care mîncase el singur și, făcînd rugăciune pentru dînsul, a izbăvit de moarte pe cel osîndit morții. De atunci, acel armean s-a înarmat cu mai multă mînie contra fericitului și a îndemnat pe cei de o credință cu sine să-i dea și să bea însuși Agapit otrăvuri de moarte. Dar fericitul Agapit, bîndu-le, a rămas fără de vătămare, pentru că Domnul, Care știe să mîntuiască de ispite pe cei dreptcredincioși, a zis: *Măcar de ar bea și ceva de moarte, nu-i va vătăma pe ei.*

După aceasta s-a îmbolnăvit în Cernicov cneazul Vladimir Vsevolodovici monomahul, pe care îl căuta cu dinadinsul doctorul armean, însă nimic nu sporea, ci mai mult se întărea boala; drept aceea, cneazul, fiind aproape de sfîrșit, a trimis la părintele Ioan, egumenul Pecerscăi, și l-a rugat să trimită la dînsul în Cernicov pe fericitul Agapit, pentru a-l tămădui de boală. Deci, chemîndu-l egumenul la dînsul, i-a spus de rugămintea cneazului. Însă fericitul Agapit, care niciodată nu ieșise afară pe poartă să tămăduiască vreun bolnav, ci numai în mănăstire, a răspuns cu smerenie: "Dacă voi merge la cneaz, pentru un lucru ca acesta, apoi voi merge la toți! Deci, mă rog ție, părinte, să nu mă faci a ieși din mănăstire pentru slava omenească, de care m-am făgăduit înaintea lui Dumnezeu să fug pînă la cea din urmă răsuflare a mea. De vei voi, este mai bine să mă duc în altă țară și, după ce va trece nevoia aceasta, iar mă voi întoarce aici". Deci, trimisul cneazului, pricepînd că nu poate să aducă pe fericitul Agapit la stăpînul său, a început a se ruga să-i dea măcar verdeață spre tămăduire. Fericitul, fiind silit de egumen, a dat trimisului verdețuri din mîncarea sa, pe care ducîndu-le și gustîndu-le cneazul, îndată s-a făcut sănătos, pentru rugăciunile fericitului.

Atunci cneazul Vladimir monomahul, a venit singur în Mănăstirea Pecerscăi, voind să vadă cine este acela prin care Dumnezeu i-a dăruit sănătate, căci niciodată nu văzuse pe fericitul. Drept aceea, dorea să-l cinstească cu multe bunătăți; însă Agapit, nevoind să fie slăvit pe pămînt, s-a ascuns. Atunci cneazul a dat egumenului aurul pe care îl adusese aceluia. Apoi, nu după multă vreme, același Vladimir a trimis pe unul din boierii săi cu multe daruri la fericitul

Agapit, pe care, găsindu-l în chilie i-a pus înainte cele ce adusese. Fericitul ia zis: "O, fiule, eu niciodată n-am luat nimic de la nimeni, de vreme ce niciodată n-am tămăduit cu pute-rea mea ci cu puterea lui Hristos; deci, nici acum nu-mi trebuie acestea".

Boierul a răspuns: "Părinte, cel ce m-a trimis știe că nu-ți trebuie nimic, dar te rog pentru mîngîierea fiului tău, căruia Dumnezeu i-a dăruit prin tine sănătate, primește acestea și le dă, de-ți este plăcut, săracilor". Deci, stareţul i-a zis: "De vreme ce grăiești astfel, le voi primi cu bucurie; însă să spui celui ce te-a trimis că, celelalte cîte le are, sînt tot străine, din care nimic nu va putea să ia cu sine, cînd se va duce din această viață trecătoare; drept aceea, să le împartă săracilor, căci Domnul singur l-a izbăvit de moarte, iar eu nimic n-aș fi sporit. Deci, îl rog într-aceasta să fie ascultător, ca să nu pătimească ceva mai rău".

Acestea zicînd, fericitul Agapit a luat aurul ce l-a adus și s-a dus cu el în chilie, ca și cum ar voi să-l ascundă; dar, ducîndu-l afară din chilie, l-a aruncat și, fugind singur, s-a ascuns. Iar boierul după puțină vreme a ieșit și a văzut toate darurile lepădate înaintea ușii, pe care, luîndu-le, le-a dat egumenului Ioan. Apoi întorcîndu-se la cel care l-a trimis, i-a spus toate cele ce a văzut și a auzit de la acel fericit. Atunci toți au cunoscut că este rob adevărat al lui Dumnezeu, de la care cerea plată, iar nu de la oameni. Atunci cneazul, neîndrăznind a nu asculta pe sfînt, a început fără cruțare a-și împărți săracilor averea sa.

După multă osteneală și nevoințe plăcute lui Dumnezeu, însuși fericitul bătrîn Agapit, acest doctor fără de plată, s-a îmbolnăvit. Înștiințîndu-se de acest lucru, doctorul cel mai sus pomenit a mers la el pentru cercetare și a început a se întreba cu el despre meșteșugul doctoricesc, întrebîndu-l: "Cu ce fel de verdețuri se tămăduiește acel fel de boală?" Fericitul a răspuns: "Cu acelea care, singur Domnul, doctorul sufletului și al trupului, ne dă sănătate".

Armeanul, înțelegînd că este foarte neștiutor în doctorii, a zis către ai săi: "Acesta nu știe nimic din meșteșugul nostru". Apoi, luîndu-l de mînă, a zis: "Adevărul spun, căci a treia zi vei muri! Iar de s-ar schimba cuvîntul meu, atunci îmi voi schimba viața și voi fi și eu monah ca și tine". Atunci fericitul a zis cu mînie: "Astfel este chipul doctoriei tale? Îmi vestești mai mult de moarte, în loc să-mi dai ajutorul tău? De ești iscusit, dă-mi viață; iar de nu o stăpînești pe aceasta, de ce mă ocărăști, osîndindu-mă ca să mor a treia zi? Căci Domnul mi-a vestit că după a treia lună voi merge la El". Armeanul a zis iarăși: "Iată, acum cu totul te-ai schimbat, căci bolnavi de aceștia niciodată nu pot trăi mai mult de trei zile". El slăbise foarte mult, încît nici nu putea să se miște.

Pe cînd era astfel, au adus din Kiev la dînsul un bolnav pentru tămăduire. Deci, fericitul, cu ajutorul lui Dumnezeu, s-a sculat îndată ca și cum n-ar fi fost bolnav și, luînd obișnuitele sale verdețuri pe care le avea spre mîncare, le-a arătat armeanului, zicînd: "Acestea sînt verdețurile doctoriei mele, vezi și înțelege!" Iar el văzînd, a zis sfîntului: "Acestea nu sînt din verdețurile noastre, dar mi se pare, că sînt din Alexandria". Fericitul, rîzînd de neștiința lui, a dat bolnavului să guste din verdețurile acelea și, rugîndu-se, îndată l-a făcut sănătos pe acel bolnav. Apoi a zis către doctorul armean: "Fiule, te rog mănîncă din aceste verdețuri cu mine, de-ți este cu plăcere, de vreme ce nu am cu ce să te ospătez".

Armeanul a răspuns: "Părinte, noi în această lună postim patru zile; deci acum sînt în post". Fericitul auzind acestea, l-a întrebat: "Cine ești tu și ce credință ai?" Iar el i-a răspuns: "Au n-ai auzit de mine, că sînt armean?" Fericitul Agapit a zis către el: "Cum dar ai îndrăznit a intra aici, spre a-mi spurca chilia mea și încă a mă ține de mîna mea păcătoasă? Ieși de la mine, străinule de credință și necredinciosule". El, fiind rușinat, s-a dus.

După aceasta fericitul Agapit, după proorocia sa, a trăit trei luni și, îmbolnăvindu-se puțin, s-a dus către Domnul în ziua de întîi iunie. Astfel, fiind doctor fără de plată pe pămînt, stă acum în ceruri, unde nu este durere și unde și-a luat multă plată. Iar cinstitele lui moaște, frații le-au pus cu cîntare, după obicei, în peștera cuviosului Antonie.

După moartea sfîntului, doctorul armean a venit la Mănăstirea Pecersca și a zis egumenului: "De acum părăsesc armenescul eres și cred cu adevărat în Domnul Hristos, Căruia doresc a-I sluji în sfînta rînduială monahicească. Căci mi s-a arătat fericitul Agapit, zicîndu-mi: "Te-ai făgăduit să primești chipul monahicesc; iar de vei minți, îți vei pierde și viața și sufletul!" Deci, eu cred că cel ce mi s-a arătat este Sfîntul Agapit, de vreme ce, de ar fi voit să trăiască mai multă vreme aici, i-ar fi dăruit lui Dumnezeu. Eu văzusem că el nu va trăi mai mult de trei zile, iar Dumnezeu i-a adăugat trei luni și, de ar fi zis să nu trăiască el trei luni, ar fi trăit trei ani. Deci, acum socotesc că singur a voit să se ducă de la noi, dorind împărăția sfinților, ca un adevărat sfînt. Căci Dumnezeu, mutîndu-l din vremelnica viață, din locașul acesta, i-a dăruit viața cea veșnică în locașurile cele cerești; drept aceea doresc a împlini îndată porunca acestui sfînt bărbat".

Auzind acestea egumenul de la doctorul armean, l-a tuns în schima monahală, învățînd mult pe doctorul trupurilor celor străine, ca să fie iscusit în doctoria sufletului său, urmînd fericitului Agapit. Iar el, nevoindu-se cu dumnezeiasca plăcere și-a petrecut viața în aceeași mănăstire a Pecerscăi și a primit fericitul sfîrșit, în cinstea doctorului sufletelor și al trupurilor, a Domnului nostru Iisus Hristos, cu Cel fără de început al Lui Părinte și cu a Preasfîntului, Bunului și de viață Făcătorului Său Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

4. VIAȚA CELUI ÎNTRE SFINȚI PĂRINTELE NOSTRU NICHIFOR MĂRTURISITORUL, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI

(2 IUNIE)

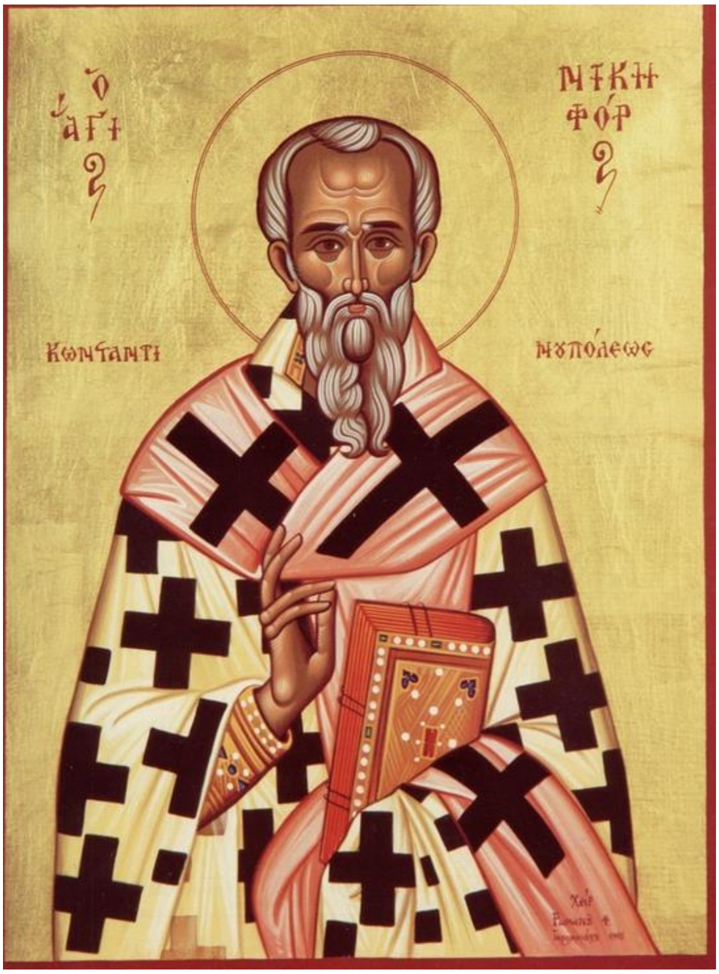

Sfîntul Nichifor, marele ajutător al dreptei credințe, s-a născut în Constantinopol, din părinți binecredincioși și temători de Dumnezeu, anume Teodor și Evdochia. Tatăl lui s-a învrednicit de cununa mărturisirii, suferind bătăi și îngroziri pentru cinstirea sfintelor icoane. Acestea s-au întîmplat pe vremea împărăției lui Constantin Copronim, de vreme ce el, fiind în dregătoria însemnării de tăinuite lucruri împărătești și cinstind sfintele icoane cu bună credință, a fost pîrît la împăratul cel rău credincios, cum că se închină chipului Mîntuitorului și al Preacuratei Maicii lui Dumnezeu și al tuturor sfinților.

Împăratul, auzind acestea, îndată a chemat la sine pe fericitul Teodor și, cercetîndu-l și înștiințîndu-se că toate cele spuse împotriva lui sînt adevărate, îl silea să se lepede de cinstirea sfintelor icoane. Dar Teodor, robul lui Hristos, nu s-a supus voii împăratului. Pentru aceasta a fost bătut și trimis în surghiun într-o cetate ce se numea Molina și acolo, fiind aruncat într-o temniță, pătimea cumplit pentru dreapta credință. După cîtăva vreme, chemîndu-l la Constantinopol și silindu-l din nou la eresul împă-ratului, n-a voit să se supună dorinței lui, ci petrecea nestrămutat în buna credință, alegînd să primească bătăi și moarte, decît să calce legile bisericești și rînduielile Sfinților Părinți. Deci, cu porunca împăratului celui fărădelege, fiind muncit cu nemilostivire, în multe chipuri, a fost trimis iarăși în Niceea, unde a petrecut șase ani în multă chinuire și unde a trecut către Domnul spre veșnica și fericita viață.

Soția lui, cinstita Evdochia, a fost părtașă la toate primejdiile și chinurile bărbatului său, de vreme ce îi urma lui întru prigoane și pătimea împreună întru legături, nedespărțindu-se de dînsul cu trupul și cu duhul. După sfîrșitul bărbatului său, ea s-a întors în Constantinopol și își petrecea cu dumnezeiască cuviință zilele sale, precum se cădea unei văduve sfinte; iar fiul ei, Nichifor, în vremea aceea, se îndeletnicea cu învățătura filosofiei, apoi a fost pus la curtea împărătească în locul tatălui său. Fericita Evdochia n-a murit pînă ce n-a văzut pe fiul său în rînduiala călugărească și arhierească. Deci, mulțumind lui Dumnezeu, s-a dus în mănăstirea de fecioare și s-a tuns în călugărie; și, plăcînd foarte mult lui Dumnezeu, s-a mutat la El, întru adînci bătrînețí.

Al unor părinți ca aceștia a fost odraslă acest fericit Nichifor, pentru care ne stă nouă înainte cuvîntul. Astfel, mlădița cea sfîntă a rădăcinii celei sfinte, hrănindu-se de la pieptul maicii sale în dreapta credință, a crescut în bune obiceiuri și, povățuindu-se la viața cea plăcută lui Dumnezeu, își petrecea anii tinereților sale cu întreaga înțelepciune în înfrînare. Fericitul Nichifor era plin de înțelepciunea cea din afară și dinlăuntru, adică, de cea lumească și de cea duhovnicească, știind desăvîrșit nu numai cărțile filosofilor elini, ci și dumnezeieștile Scripturi. El era și ritor renumit; și, pe lîngă aceasta, a fost împodobit cu toate faptele bune; pentru aceasta, era iubit și cinstit de toți pentru înțelegerea și bunul său obicei. Deci, venind în vîrstă de bărbat, s-a cinstit între sfetnicii împără-tești de pe vremea împărăției lui Leon, fiul lui Copronim. El păzea dreapta credință în mijlocul celor răucredincioși, închinîndu-se sfintelor icoane și îndemnînd și pe alții la acea cinstită închinare.

După moartea lui Leon, fiul lui Constantin Copronim, s-a ținut în Niceea al șaptelea Sinod a toată lumea al Sfinților Părinți, pe vremea împărăției lui Constantin, fiul lui Leon și al maicii lui, Irina, contra eresului cel luptător împotriva sfintelor icoane. Atunci, fericitul Nichifor, fiind în rînduiala mirenească, a ajutat mult Sfinților Părinți, ca un prea înțelept și foarte iscusit în dumnezeiasca Scriptură și ca cel ce era întru mare cinste, căci lui, la acel sinod, îi era încredințată socoteala voii împărătești. Deci el s-a arătat, mai înainte de arhieria sa, a fi mărturisitor al dreptei credințe, biruind pe eretici și rușinîndu-i; pentru aceasta era fericit și binecuvîntat de Sfinții Părinți.

După sinodul acela, Nichifor a mai petrecut cîțiva ani în rînduiala și în cinstea lumească, din sfaturile împărătești. Dar, socotind că nu-i este de folos sufletului său aceea, ca să slujească lumii celei cu multă tulburare și cu multă gîlceavă, de vreme ce vedea că în palat se face împerechere între fiu și între maică, și-a lăsat dregătoria sa preacinstită și, trecînd cu vederea toată slava cea deșartă, a ieșit din cetate, sălășluindu-se la un loc liniștit și deosebit, lîngă Bosforul Traciei. Acolo a început în singurătate a sluji lui Dumnezeu, în rugăciuni și în posturi, luînd aminte la mîntuirea sa. După o vreme oarecare, zidind o biserică și adunînd acolo monahi, a făcut o mănăstire; deși era fără chipul monahicesc, se ostenea călugărește, iscusindu-se pe sine și suferind nevoința vieții celei aspre a călugăriei.

El a petrecut acolo mulți ani, pînă la împărăția lui Nichifor. Apoi, preasfințitul Tarasie, Patriarhul Constantinopolului, ducîndu-se către Domnul, s-a ales la patriarhie fericitul Nichifor, cu toate că era cu chipul mirean, însă cu viața fiind desăvîrșit monah. Din acea vreme a îmbrăcat mai întîi chipul monahicesc, apoi a fost hirotonit preot; iar după aceea, nevrînd, împăratul Nichifor l-a silit să primească scaunul patriarhal. Aceasta s-a întîmplat în prealu-minata zi a Sfintelor Paști; deci, el împodobea Sfînta Biserică cu cuvîntul cel de învățătură și cu viața cea îmbunătățită, îndreptînd pe cei răzvrătiți și întărind pe cei drepți; iar pe eretici îi gonea de la turma cea cuvîntătoare, ca pe niște lupi răpitori.

În acea vreme, grecii aveau război cu bulgarii, în care însuși împăratul Nichifor a fost ucis. După dînsul a luat împărăția Sta-vrichie, fiul lui, dar nu multă vreme, deoarece numai două luni a împărățit. După Stavrichie a urmat la domnie Mihail Rangave, bărbat binecredincios. El a avut mai întîi rînduială de curopalat. Pe acela, după doi ani, izgonindu-l Leon Armeanul, i-a răpit scaunul împărăției grecești. Atunci, Preasfințitul Nichifor a trimis la răpitorul acela pe oarecare episcopi, cu cartea dreptei credințe, mai înainte de încoronarea lui la împărăție, rugînd pe noul împărat ca, după obiceiul celor mai dinainte drept credincioși împărați, s-o iscălească cu mîna sa, că va ține dogmele sfintei credințe, așa cum sînt scrise în cartea aceea. Iar vicleanul împărat, făgăduind, se arăta prin cuvinte că este osîrdnic către dreapta credință și a făgăduit că va iscăli cartea, dar nu mai înainte de încoronare, zicînd: "După ce se va pune coroana împărătească, atunci voi iscăli". Și a fost crezută vulpea aceea. Iar înșelătorul acela, lepădînd iscălitura credinței celei drepte, a iscălit în ascuns cartea adusă lui de eretici, supunîndu-se mai mult lupilor răpitori, celor asemenea lui, decît adevăraților păstori.

După aceea a venit în biserica cea mare a Sfintei Sofia, cu multă mîndrie și cu slavă multă. Dar, cînd săvîrșea rînduiala cea obișnuită a încoronării împărătești și cînd preasfințitul patriarh punea coroana pe capul lui nevrednic, Dumnezeu a descoperit arhiereului în ce fel are să fie împăratul acela; de vreme ce coroana cea împărătească, pe care o punea pe capul lui, s-a prefăcut în mîinile patriarhului ca o cunună de spini, încît înțepa mîinile arhiereului cu durere. Patriarhul a cunoscut că aceea înseamnă prigonirea și muncirea care avea să fie asupra Bisericii de la acel împărat și o spunea aceasta cu suspinuri clerului său.

A doua zi, după încoronare, a trimis din nou la împărat ca să-și împlinească făgăduința dată, adică să iscălească cartea de dreapta credință, precum au iscălit și ceilalți împărați dreptcredincioși dinainte. Dar el s-a lepădat cu totul, întinînd porfira împără-tească cu minciuni. Apoi, după cîtăva vreme, a început pe față a huli sfintele icoane; și astfel s-a înarmat, nu împotriva vrăjmașilor, care năvăleau pretutindenea asupra țării grecești și o pustiau, ci contra sfintelor icoane ale lui Hristos, ale Preacuratei Născătoarei de Dumnezeu, ale tuturor sfinților și asupra celor ce se închinau sfintelor icoane.

Apoi, adunînd la el în Constantinopol pe toți episcopii și preoții care după pravilă erau îndepărtați de la slujirea Sfîntului Altar pentru oarecare pricini ale lor și, dîndu-le locuri în palatele împărătești și hrănindu-i cu hrană îndestulată ca pe niște trîntori, al căror dumnezeu era pîntecele, vorbea adeseori cu ei, învățînd despre eresul iconoclast și alcătuindu-și planul cu dînșii, cum ar putea să înnoiască acea hulitoare dogmă împotriva sfintelor icoane, care se lepădase prin Sinodul al șaptelea a toată lumea. Deci, ca să-i înduplece pe ei mai cu înlesnire spre socoteala sa, le făgăduia să le dea rînduielile cele dinainte, din care erau lepădați și să le adauge mai mari dregătorii și cinste.

Aceia, îngîmfîndu-se de atîta milă împărătească ce venise peste ei, au început a-i ajuta cu osîrdie și astfel tulburau tiranic toate bisericile celor dreptcredincioși. Mergînd ei pretutindeni, adunau cărțile în numele împăratului și, luînd cu dînșii toate aceste cărți, le cercetau împreună. Deci, dacă aflau vreuna ereticească, scrisă împotriva sfintelor icoane, pe aceea o primeau cu dragoste, ca pe o cinstită Evanghelie și o păstrau la dînșii. Iar dacă era vreuna scrisă împotriva eresului iconoclast, pe aceea îndată o aruncau în foc și o ardeau ca pe o urîciune.

După aceea, împăratul a poruncit ca toți episcopii împărăției sale să se adune la sinod în Constantinopol. Deci, pornind fiecare episcop de la locul său și sosind în cetate, se duceau, după obiceiul lor, la Preasfințitul patriarh Nichifor, iar împăratul a poruncit să-i prindă îndată

pe acei episcopi și să-i arunce în temniță. Însă cei care dintre dînșii se temeau de groaznica mînie și de certarea împărătească și se învoiau la eresul cel de un gînd cu dînsul, pe aceia, eliberîndu-i din legături și din temniță, îi învrednicea de cinste; iar cei ce petreceau neînduplecați în dreapta credință, pe aceia, batjocorindu-i, îi chinuia cu foame și cu sete.

Deci, cei mai mulți, fiind siliți de frică, s-au unit la un gînd cu împăratul și astfel adunarea ereticească s-a întărit foarte mult. Iar mincinoșii învățători au început, cu îndrăzneală și fără de opreală, a răspîndi prin toate bisericile hulitoarele lor învățături, plecînd poporul spre necinstirea sfintelor icoane; iar pe învățătorii adevă-rați ai dreptei credințe îi izgoneau din biserici și îi necăjeau. Pe prea sfințitul patriarh, trîmbița cea cu dumnezeiască glăsuire, se sîrguiau să-l facă să tacă și să-l oprească de a intra în biserica sobornicească.

Sfîntul Nichifor, slujitorul lui Dumnezeu, auzind și văzînd toate cele ce se făceau, se ruga neîncetat cu lacrimi lui Dumnezeu, ca să păzească Biserica Sa fără de prihană și să ferească nevătămată de eretici turma sa. Deci, chemînd la dînsul pe mulți dreptcredincioși, îi sfătuia, îi ruga și îi învăța să nu se unească cu ereticii, să se ferească de aluatul lor și să fugă de învățătura lor ca de o viperă. Să nu se înfricoșeze de acea cumplită vreme, nici să se teamă de îngrozirea tiranului, cel ce ucide numai trupul, nu și sufletul; chiar dacă tot poporul s-ar duce cu împăratul în urma eresului și ar rămîne puțini în dreapta credință, cei rămași însă să nu se îndoiască de împuținarea lor, știind că nu în mulțime Domnul binevoiește, ci binevoiește și caută spre cel ce se teme și se cutremură de cuvintele Lui, mai mult decît mulțimea care trece cu vederea frica Lui, cum și în Evanghelie grăiește Hristos: *Nu te teme turmă mică, că Tatăl vostru a binevoit să vă dea Împărăția*.

Apoi, sfințitul patriarh a chemat la sine pe arhiereii cei aleși, pe Emilian al Cizicului, pe Eftimie al Sardelor, pe Iosif al Tesalonicului, pe Eudoxie al Amoreii, pe Mihail al Senadului, pe Teofilact al Nicomidiei, pe Petru al Niceei și pe mulți alți Sfinți Părinți, între care era și Teodor Studitul, Nichita, egumenul Midichiei și alți bărbați binecredincioși, cu care a vorbit multe din dumnezeieștile Scripturi și din așezămintele Sfinților Părinți, pentru cinstea sfintelor icoane. Apoi au mers de cu seară în biserica sobornicească a Sfintei Sofia și a început cu soborul cîntarea cea de toată noaptea, rugînd pe Dumnezeu pentru împăcarea Bisericii și pentru izbăvirea de eres.

Împăratul, înștiințîndu-se de aceea, s-a îndoit de spaimă, căci se adunase mult popor în biserică la cîntarea cea de toată noaptea; și astfel se temea ca patriarhul să nu ridice poporul spre tulburare împotriva lui, căci știa răucredinciosul că patriarhul era iubit de popor, încît era gata să-l asculte pe el, de ar fi chiar să moară pentru dînsul. Deci, la cîntatul cocoșilor, împăratul îndată a trimis în biserică la patriarh, zicîndu-i: "Pentru ce tulburi poporul și ridici vicleșug contra împăratului, care voiește pace în popor? Pentru ce ridici pe poporul cel fără de minte spre război și voiești ca, prin bătălia dintre noi, să umpli împărăteasca cetate de sînge?" Dar preasfințitul patriarh a răspuns trimișilor împărătești: "Noi nu gîndim nimic în acest fel din cele ce grăiți voi, nici a venit în mintea noastră acea socotință, pe care o socotește de noi împăratul care v-a trimis pe voi. Noi ne-am adunat în casa lui Dumnezeu, nu pentru vreun sfat potrivnic împăratului, ci la știința lui Dumnezeu, la rugăciuni și la cereri, milostivind pe Dumnezeu, ca pe Biserica Sa să o îngrădească cu pace, cum și pe împărat și pe tot poporul. Apoi să strice meșteșugirile ereticilor și să întoarcă pe toți la dreapta credință".

Iar trimișii au zis: "Nu este astfel precum grăiești, pentru că din gură altele grăiești și voiești ca cele gîndite să le pui în lucru. Dar, de vreme ce este arătat că aduni poporul împotriva împă-ratului, pentru aceea să te scoli însuți și cei împreună cu tine, după ce se va face ziuă, să

mergeți la palatul împărătesc și să răspundeți la întrebările pe care vi le-a pus prin noi, astfel ca împăratul însuși să cunoască scopurile voastre". Aceasta zicînd, trimișii s-au dus. Deci, auzind acestea toți cei ce erau în biserică, au cunoscut ce fel de prigonire și necaz așteaptă pe slujitorul lui Dumnezeu și pe toată Biserica lui Hristos; deci, au început a se ruga mai cu dinadinsul cu multe lacrimi și suspinuri.

După săvîrșirea privegherii celei de toată noaptea, Preasfin-țitul Nichifor, stînd în mijlocul bisericii, a început a zice în auzul tuturor: "O, sobor adunat de Duhul lui Dumnezeu, cine se aștepta ca niște primejdii ca acestea, pe care le vedem acum, să năvălească asupra sfintei noastre Biserici? Cum ea, în loc de bucurie, primește mîhnire și, din alinare, intră-n tulburare? Cum turma cea cuvîn-tătoare, care se păștea la pășunea cea bună, rabdă răpire de la cei ce s-au răzvrătit, iar maica, care pe toți fiii săi îi sfătuiește la un cuget glăsuit împreună, este batjocorită în multe feluri?

Această Biserică pe care a cîștigat-o Hristos cu cinstitul Său sînge, pe care a ferit-o curată de toată prihana, pe care a îngrădit-o prin apostoli, prin prooroci, prin mucenici și prin cetele tuturor sfinților, pe care a arătat-o ca pe un rai întărit cu ziduri și încuiat, acum cîte primejdii primește de la acei care, cu chipul se văd a fi ai noștri, iar cu fapta s-au depărtat foarte mult de noi și ni s-au făcut vrăjmași. Pînă într-atît a ajuns răutatea lor, că necinstesc împreună cu chipul și pe Cel închipuit, deoarece Însuși Hristos este lepădat de ei. Căci precum cinstea cea făcută chipului se suie la Însuși Acela Care este închipuit, tot așa și necinstea. Acum vechiul așezămînt al Bisericii, cel pentru cinstirea sfintelor icoane, se șterge de vrăjmașii dreptății și cel nou potrivnic se așează de eretici ca o nouă lege și tulburate sînt sufletele credincioșilor.

O, fraților și fiilor, rogu-vă să nu fim fricoși și mici la suflete! Îngrozirile lor să nu ne înfricoșeze inimile noastre, ci să așteptăm ajutor de la Dumnezeu. Pentru că cei ce ne urăsc pe noi și se sîrguiesc să piardă dreptatea din Biserică, asemenea sînt cu cei ce înoată împotriva repeziciunii rîului și care, ostenind, se îneacă în adînc, de vreme ce dreptatea este un lucru nebiruit. Pe cei ce o cinstesc, îi încununează, iar pe cei ce se luptă împotriva ei, îi biruiește. Cel ce se ține de ea - chiar de va fi fără de arme - biruiește pe împotrivitor; iar ostașul care s-a lipsit de ea, chiar de ar fi îmbrăcat și în platoșă, este biruit cu înlesnire. Ca martori a celor grăite de noi sînt aceștia către care grăim, care nu au nici o cunoștință a dreptății, și se fac chiar mai de rîs decît singuri copiii cei ce învață la litere; de vreme ce singuri sînt potrivnici în socotelile lor cele deșarte, și pe ale lor cărnuri și le mănîncă după asemănarea celor îndrăciți. O, fraților, oare înțelegeți cele ce am grăit?"

Toți cei din biserică au strigat: "O, preasfințite părinte, le știm și sîntem încredințați că este adevărată credința noastră și pentru aceasta toți sîntem gata a muri!" Patriarhul a zis: "Deci, se cade, fraților, să petrecem în mărturisirea dreptei credințe, uniți într-un suflet, ca potrivnicii noștri să nu poată întoarce pe nici unul din noi la credința lor cea ereticească; pentru că darul lui Hristos este mai mult cu noi, decît cu ei!" Deci poporul, strigînd iarăși cu glas mare, se întărea ca să apere Biserica pînă la moarte.

Iar preasfințitul patriarh, după ce a vorbit în biserică cu poporul din destul, luminîndu-se de ziuă, și-a pus pe umeri omoforul, împreună cu episcopii și cu egumenii care erau lîngă el, și s-a dus cu tot clerul la palatul împărătesc, urmînd mult popor după ei. Deci, ajungînd ei la porțile palatului, toți au fost opriți și numai patriarhul a fost lăsat să intre. Iar împăratul nu i-a dat obișnuita cinste cea cu dragoste, căci împărații grecești aveau obicei de a lua binecuvîntare de la patriarhul și unul altuia sărutau dreapta, spre semnul dragostei duhovnicești. Ci, căutînd cu groază spre patriarhul care intra, n-a vrut să ia de la el binecuvîntare, dar i-a poruncit să șadă,

vorbindu-i cu mînie: "Ce fel de întărîtare ați făcut voi cu vicleșug și ridicare contra cinstei împărătești, încît fără de știrea noastră adunați sobor, tulburați poporul și-l porniți spre gîlceavă și tulburare? Oare din aceasta nu este arătată vrajbă și întărîtare, cînd adunați sobor fără voia și sfatul nostru și semănați în popor dușmănie, cum că noi credem rău, iar nu precum ține Biserica? Căci, de am fi voit să dezrădăcinăm așezămînturile cele drepte, precum ziceți, nu fără de socoteală ar putea cineva să ne hulească și să ne defăimeze și să aducă contra noastră pricina eresurilor celor de rea credință. Iar acum, fiind cuprinși de dragostea credinței celei drepte, dorim ca să pierdem întărîtările și neunirile, și pe toți să-i aducem într-o împreună glăsuită credință. Pentru ce ne huliți pe noi și vrăjmășuiți contra noastră și ne ziceți cum că noi facem strîmbătate Bisericii, de a cărei pace și liniște ne îngrijim? Au nu știți că mult popor s-a tulburat și s-a depărtat de la Biserică, pentru că icoanele se zugrăvesc și se pun într-însa? Unii din ei aduc cărți și arată în ele cuvinte din dumnezeiasca Scriptură, prin care se oprește închinarea și cinstirea icoanelor.

Deci, dacă împotriva întrebărilor puse de dînșii nu vor fi răspunsuri, apoi ce oprește a se slăbi credința și a nu veni niciodată într-o unire? Pentru aceea, cu cei care se învăluiesc cu mintea și se tulbură cu nedumerire, cu aceea vi se cade ca, fără de întîrziere, să aveți vorbire, ca unii ce se luptă pentru icoane. Astfel voiește și poruncește stăpînirea noastră: Ca ori pe aceia, biruindu-i, să-i aduceți la socoteala voastră, ori voi singuri, fiind biruiți de dînșii, să vă supuneți lor; și noi, văzînd ce este mai adevărat, să ne plecăm spre partea cea mai bună și s-o întărim cu puterea noastră împărătească, ca astfel credința noastră cea adevărată să poată să stea nemișcată".

Atunci Patriarhul Nichifor a grăit către împărat astfel: "Mă rog măririi tale, nu ne socoti pe noi a fi pricinuitori de întărîtări și tulburări, nici că am uneltit cu rugăciune în loc de arme, împotriva împărăteștii tale stăpîniri, de vreme ce noi ne-am învățat din dumnezeiasca Scriptură a ne ruga pentru împărat, iar nu a-i dori moartea. Noi nu răsturnăm spre socoteala ereticească și spre vătămare cuvintele și învățăturile cele sănătoase ale credinței; deci, pe cei ce îndrăznesc a face unele ca acestea, poruncește învățătorul dreptății, Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, să nu-i primim în casă, nici să le zicem a se bucura. Aceasta o știm cu adevărat nu numai noi, dar fiecare, a cărui minte este luminată cîtuși de puțin, știe că pacea și liniștea este un lucru foarte bun. De se face cineva pricinuitor al risipirii ei, adică al liniștii, unul ca acela, de către toți cu dreptate, poate să se numească lucrător de răutăți.

Deci, acel împărat este bun împărat, care știe a preface războaiele în pace și tulburările în liniște; iar tu și cu cei de un gînd cu tine, Bisericii, fiind în pace, ai gîndit a aduce război asupra ei; deci, călcînd sfintele legi prin care se preamărește Crucea lui Hristos, ai socotit să aduci asupră-i întunecata învățătură a oamenilor celor pierzători, pe care nici o Biserică nu o primește; Nici a Ierusalimului, nici a Romei, nici a Alexandriei, nici a Anti-ohiei. Toate acestea nu leapădă icoana lui Hristos, a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, ale Apostolilor și ale celorlalți plăcuți ai lui Dumnezeu, ci le cinstesc cu credință, după predania Sfinților Părinți. Deci, ce Sinod din cele a toată lumea a fost, care, prin Duhul Sfînt, a întărit dogmele cele preamărite ale credinței, a lăudat și a primit acele socoteli iconoclaste? Astfel nici tu, o, împărate, nu primi acel lepădat eres, nu băga în Sfînta Biserică acea blestemată socoteală; iar nouă să nu fie a ne întreba cu ereticii, pentru că ce trebuință este a se întreba despre care de Sfinții Părinți este sobornicește dovedită, lepădată și dată anatemei?"

Atunci împăratul a grăit către patriarh: "Oare nu i-a zis Dumnezeu lui Moise: *Să nu-ți faci ție chip cioplit și toată asemănarea, cîte sînt în cer sus, pe pămînt jos, și cîte sînt în ape, sub pămînt, să nu te închini lor și nici să le slujești*? Iar voi cu ce fel de înțelegere faceți

chipurile, zugrăviți icoanele și cinstea care se cade lui Dumnezeu o dați chipurilor și icoanelor celor făcute și zugrăvite de voi? Deci, ceea ce mai înainte făceau închinătorii de idoli, aceea faceți și voi acum, nebăgînd în seamă porunca lui Dumnezeu, care s-a dat lui Moise și, printr-însul, tuturor oamenilor, nu numai celor din Legea veche, dar și nouă credincioșilor creștini din Darul cel nou".

Patriarhul a răspuns: "Oare nu știți, că pentru aceea li s-a poruncit israelitenilor de către Dumnezeu, după ce au ieșit din Egipt, ca să nu-și facă idoli și orice fel de asemănare? Că, viețuind israelitenii în Egipt, se obișnuiseră cu păgînătatea și cu închinarea de idoli cea de mulți zei împreună cu egiptenii dintre care unii aveau ca zei niște oameni spurcați, care muriseră încă de mult, unii păsările cerești, alții fiarele pămîntului, alții tîrîtoarele și peștii, alții pe niște sluțenii, făceau asemănările acelea și se închinau ca unui adevărat Dumnezeu. Deci, voind Dumnezeu să dezrădăcineze obiceiul închinării de idoli de la israelitenii care se deprinseseră în Egipt la închinarea de idoli, le-a dat acea poruncă ca să nu facă idoli, nici orice asemănare. Dar nu i-a oprit a face chipuri și icoane cinstite, care se fac nu spre defăimare ci spre înmulțirea cinstei lui Dumnezeu. Oare nu cu porunca aceluiași Dumnezeu s-a zidit de Moise cortul mărturiei și chivotul Legii cel ferecat peste tot cu aur, în care se păzeau tablele, toiagul lui Aaron și mana?

Asemenea, n-a poruncit Dumnezeu ca heruvimii cei de aur să-i facă și să-i pună în cort deasupra chivotului? Oare pe catapeteasmă, pe uși și pe poalele cortului, nu erau cusături închipuite care se asemănau cu fețele heruvimilor? Toate acestea nu se cinsteau de israeliteni, ca niște cinstiri aduse lui Dumnezeu? Oare înaintea tuturor acelora nu se închinau israelitenii lui Dumnezeu și nu-i aduceau jertfe? Iar cînd se închinau și aduceau jertfe înaintea cortului, ei nu se închinau și aduceau jertfe chivotului, heruvimilor, cortului, ci se închinau și aduceau jertfe unui Dumnezeu, Care petrece în ceruri, iar cortul și chivotul cu cele ce erau într-însul și asemănările heruvimilor, le slăveau cu cinste ca pe niște lucruri dumnezeiești.

Asemenea și noi facem acum, închinîndu-ne sfintelor icoane, aprinzînd lumînări și candele înaintea lor, nu ne închinăm nici scîndurii, nici vopselelor, ci feței închipuite pe icoană, adică lui Hristos Dumnezeu, Cel ce S-a întrupat. Nu zugrăvim pe icoane dumnezeirea lui Hristos, care precum este nevăzută și neajunsă, așa și necuprinsă; ci însemnăm omenirea lui Hristos, Care S-a văzut odată de ochi omenești, și a fost pipăit cu mîinile; noi nu numim Dumnezeu icoana lui Hristos, ci închipuirea feței lui Hristos Dumnezeu. Deci, lui Hristos Dumnezeu ne închinăm, înaintea sfintei Lui icoane, ca lui Dumnezeu; iar icoana lui Hristos o cinstim ca pe un lucru dumnezeiesc, dar nu o îndumnezeim.

De asemenea, tot așa putem să zicem despre icoanele Prea- sfintei Născătoare de Dumnezeu și ale celorlalți sfinți, prin care Se cinstește Însuși Dumnezeu, Cel minunat întru sfinții Lui. Dar începînd, pe cele din Legea veche încă nu le-am sfîrșit. Oare n-a poruncit Dumnezeu lui Moise să înalțe șarpele de aramă în pustie ca să alerge și să privească spre dînsul oamenii cei mușcați de șerpi? Oare acel șarpe de aramă, nu este un chip făcător de minuni, tămăduind cu minune pe aceia care erau mușcați de șerpii cei vii? Deci, acel șarpe avea putere tămăduitoare, nu de la sine, ci de la Acela, pe Care mai înainte Îl închipuia; pentru că mai înainte închipuia pe Hristos, Mîntuitorul nostru, Care era să fie înălțat pe lemnul Sfintei Cruci, după cuvîntul pe care Însuși Hristos l-a zis în Evanghelie despre Sine. *Precum Moise a înălțat șarpele în pustie, tot așa se cade a Se înălța și Fiul Omului*.

Și ce minune este, dacă și acum sfintele icoane sînt făcătoare de minuni, ca și șarpele cel de aramă făcător de minuni din Legea veche? Precum șarpele acela, nu prin sine, ci prin

puterea aceea, pe care mai-nainte îl închipuia, făcea niște minuni ca acelea, tot astfel și sfintele icoane cu puterea feței celui închipuit pe ele, se fac făcătoare de minuni. Să ne aducem aminte de Biserica lui Solomon. Oare Dumnezeu i-a socotit lui Solomon aceea de păcat, cînd în biserica pe care a zidit-o, a făcut, afară de heruvimii făcuți de Moise, alți heruvimi mai mari de aur, și pe ale acelorași asemănări le-a închipuit pe pereți, pe stîlpi și pe uși; făcînd și o mare de aramă așezată pe doisprezece boi? Dumnezeu nu numai că n-a socotit-o ca păcat, ci a și binevoit într-acel lucru al Lui, cînd singur a cercetat biserica aceea și pe cele dintr-însa; pentru că scris este: *Slava Domnului biserica a umplut, încît preoții nu puteau să stea să slujească în fața norului*.

Deci, o, împărate, Legea lui Dumnezeu, cea mai înainte pomenită de tine și dată lui Moise pentru nefacerea a toată asemănarea, pierde numai închinarea cea păgînească de idoli; iar nu pe aceasta a noastră drept credincioasă și creștinească cinstire a sfintelor icoane. Dacă Dumnezeu ar fi pierdut, prin porunca Lui cea dintîi, cu totul toată zugrăvirea și asemănarea, precum a acelor fețe necinstite așa și a celor cinstite, apoi ar fi fost Lui Însuși potrivnic, poruncindu-i lui Moise după aceea - precum s-a zis - ca să facă cortul și cele dintr-însul, și încă să înalțe și șarpele cel de aramă ferecat.

Dar, nu se cuvine să grăim așa, pentru că Dumnezeu nu este Lui Însuși potrivnic și, precum este credincios în toate cuvintele Sale, tot așa este și drept în toate lucrurile Sale. El a poruncit cu Cuvîntul, a nu face idoli păgînești, iar a închipui sfintele icoane, spre împodobirea bisericească și spre slava lui Dumnezeu, pe aceasta a închipuit-o și învățat-o cu lucrul, povățuind singur la aceasta pe Moise, cînd i-a poruncit să închipuiască asemănările heruvimilor". O grăire împotrivă ca aceasta, atît din partea împăratului cît și a patriarhului pentru sfintele icoane, a fost mai întîi numai între ei amîndoi, iar după aceea și cei ce stăteau afară la uși, episcopii și clericii, au fost lăsați înăuntru.

Intrînd mai mulți senatori, au intrat împreună cu ei și ostași înarmați, care au stat acolo înainte cu săbiile trase, după porunca împăratului, spre înfricoșarea celor ce nu voiau să se tocmească cu împăratul.

Iar ce a fost acolo, ce fel de grăire împotrivă și ce fel de mărire de suflet și de îndrăznire au avut în inimile cele neînfricate, s-a scris despre toate acestea în viața Cuviosului Teodor Studitul, care se prăznuiește la 11 noiembrie; și în viața Sfîntului Nichita Mărturisitorul, care se pomenește la 3 aprilie. Deci, sfîrșitul a tot lucrul aceluia, a fost mînia și iuțimea împăratului, precum și izgonirea cea fără de cinste din palatul împărătesc, a patriarhului și a tuturor celor ce erau cu el. Episcopii care erau de partea patriarhului, îndată au fost trimiși la închisoare în diferite locuri. Iar pe patriarh l-au lăsat încă la locul lui pînă la o vreme, pe de o parte, rușinîndu-se să facă îndată rău desăvîrșit, iar pe de alta, temîndu-se de scularea poporului și de tulburare contra lui. Astfel, pe mulți din rînduiala clericilor și a monahilor, închizîndu-i în temniță și în închisori, îi munceau cu bătăi și-i chinuiau cu foamea și cu setea, silindu-i pe ei la lepădarea sfintelor icoane.

Văzînd prea sfințitul patriarh pe împăratul căzut cu totul din dreapta credință, Biserica foarte tulburată și rînduiala duhovnicească prigonită și asuprită, a scris împărătesei, îndemnîndu-o să sfătuiască pe împărat ca să înceteze de la o răutate ca aceea. A scris încă și eparhului cetății, Eutihian, cel de un gînd cu împăratul și cel dintîi în sfaturile lui. Și a adăugat ceva mai aspru, grăindu-le cu rîvnă apostolească și cu duh proorocesc: "De nu veți înceta de a răzvrăti căile Domnului cele drepte, mîna Domnului cea puternică va fi degrabă contra voastră".

Dar Sfîntul Nichifor n-a putut să înduplece pe cei neplecați, ci mai ales i-a pornit spre mai mare mînie. Deci, împăratul a trimis pe un bărbat, cu numele Toma și cu dregătoria patriciu care, luînd de la patriarh ocîrmuirea sobornicești biserici a Sfintei Sofia, să o ocîrmuiască el, nelăsînd pe patriarh să slujească în ea, nici să grăiască învățături poporului. Astfel, patriarhul era încuiat în casa sa cea patriarhală neieșind nicăieri. Deci slăbind cu trupul, pe de o parte pentru necazuri, iar pe de alta pentru nevoințele cele multe, a căzut în boală și zăcea pe patul durerii așteptîndu-și sfîrșitul.

Dar adunarea ereticească nu înceta cu tulburarea și nici cu cercetarea și întrebarea patriarhului. Atunci, împăratul a trimis la patriarh, din adunarea lui, un frate al împărătesei, cu numele Teofan și cu dregătoria spătar, ca să-l aducă la adunare spre întrebare. Însă patriarhul a răspuns trimisului: "Păstorul cel lipsit de oi, nu iese la luptă împotriva lupilor, și cel ce-și cearcă sănătatea sa nu se luptă cu fiarele. Pentru ce voi ați luat de la mine oile cele încredințate mie de Hristos și acum mă chemați la întrebare, ca să mă lupt cu ereticii ca și cu niște lupi, eu fiind unul singur? De voiți aceasta, apoi să-mi întoarceți oile mele, să se libereze din legături și din temnițe clericii și preoții și fiecare să-și primească locul său. Să se întoarcă arhiereii de unde sînt izgoniți și să-și ia scaunele lor; iar episcopii mincinoși și ereticii, care acum sînt în locurile lor, nu după dreptate, aceia să se scoată. Și toți dreptcredincioșii cei izgoniți și supărați, să primească slăvire și libertatea lor cea dintîi. Atunci, voind Dumnezeu, de voi veni și eu la sănătatea mea cea mai dinainte, voi fi gata a da la lumină vătămările cele rele ale ereticilor. Însă se cade ca soborul și vorbirea cea despre credință, să fie în sobornicească biserică cea mare, unde Însuși Hristos Dumnezeu stă de față, în Preacuratele Lui Taine, iar nu în palatul împărătesc; căci cele bisericești în biserică să se grăiască, iar în palat să se orînduiască treburile cetăților".

Teofan întorcîndu-se cu un răspuns ca acesta la cei ce l-au trimis, aceia mai mult s-au mîniat contra sfîntului. Atunci au trimis la el pe unii din adunarea lor, nu chemîndu-l la întrebare, ci la judecată. Acelora sfîntul le-a răspuns, zicîndu-le: "Cine mă chea-mă la judecată? Oare patriarhul Romei, al Alexandriei, al Antiohiei sau al Ierusalimului? Dacă aceia nu sînt în soborul vostru, atunci la cine mă voi duce? Oare voi mă chemați pe mine, cel ce sînt patriarh? Voi, cei fără drept, să mă judecați pe mine, păstorul vostru cel după pravilă? Nu voi merge la vrăjmașii mei cei arătați, care s-au gătit ca niște fiare cumplite să mă sfîșie fără de vină. Dar cum voi merge, fiind și bolnav, neputînd a mă scula nici de pe pat? Decît numai cu patul dacă mă veți lua". Astfel trimișii s-au întors deșerți.

Deci, acea adunare ereticească, plină de multă răutate, a judecat cu nedreptate pe cel drept, și a dat lepădării și anatemei pe Sfîntul Nichifor patriarhul, bărbatul cel plăcut lui Dumnezeu, pe cînd ei singuri erau vrednici de mii de lepădări și de blesteme. Acea adunare a anatematizat nu numai pe Sfîntul Nichifor, dar și pe cei ce au fost mai înainte, pe sfinții patriarhi dreptcredincioși, și care acum se duseseră către Domnul prin fericitul sfîrșit, adică pe Tarasie și pe Ghermano. Astfel și-au sfîrșit adunarea lor cea vicleană. Deci, fiind seara tîrziu, împăratul a trimis ostași, ca să scoată pe Nichifor din casele patriarhicești și să-l ducă în surghiun. Acei ostași au năvălit cu arme și cu sulițe, ca niște sălbatici, asupra caselor, făcînd gîlceavă și tulburare, ocărînd pe preasfințitul patriarh Nichifor, pe Ghermano și pe Tarasie, care fuseseră mai înainte patriarhi.

Patriarhul, auzind, a lăcrimat și a mulțumit lui Dumnezeu, că s-a învrednicit a auzi niște ocări ca acelea pentru dreapta credință. Iar Toma, patriarhul cel mai sus pomenit, căruia i se încredințase de împăratul sobornicească biserică a Sfintei Sofia, acela fiind și păzitor al caselor sobornicești, a certat pe ostași și le-a poruncit să înceteze gîlceava. Apoi, încuind ușile intrării

în casele patriarhicești, s-a dus la împăratul, zicîndu-i: "Stăpîne, nu este trebuință de mulțime de ostași, ca nu cumva, simțind poporul gîlceava, să se strîngă și să facă vreun rău. Ci numai doi oameni să trimiți și cîteva slugi cu ei ca să-l ducă pe mîini, de vreme ce, fiind foarte bolnav, nu poate să meargă".

Și așa a făcut împăratul. A poruncit ostașilor trimiși să se depărteze de casele patriarhului. Apoi, după un ceas, a trimis doi oameni din palatul său și a scos pe patriarhul Nichifor din casele sale. El, dorind să se roage în biserica cea mare, în Sfînta Sofia, scaunul său, a intrat într-însa, sprijinindu-se de doi servitori, și, poruncind să aprindă lumînări și să cădească cu tămîie, s-a întins pe pămînt la rugăciune, în chipul crucii; și astfel s-a rugat multă vreme cu tînguire, încît a udat pămîntul cu lacrimi. Iar după multă rugăciune, sculîndu-se de la pămînt, a văzut pe unii din cei dreptcredincioși, care într-acea vreme alergaseră acolo și plîngeau pentru dînsul. Binecuvîntîndu-i și dîndu-le sărutarea cea mai de pe urmă, le-a zis: "Fiilor, creștini dreptcredincioși v-am găsit, creștini dreptcredincioși vă las!" și a ieșit din biserică.

Apoi ostașii, punîndu-l într-o căruță, l-au dus pe malul mării, pe la miezul nopții cînd toți dormeau. Ajungînd acolo, l-au pus în corabie și l-au dus în Hrisopoli la un loc oarecare ce se numea Volus, unde era și o mănăstire. Astfel, fără nici o vină, a fost izgonit de la scaunul său, marele plăcut al lui Dumnezeu, Prea Sfințitul Patriarh Nichifor, care a păstrat dreapta credință și a păstorit Biserica lui Hristos nouă ani.

Apoi nu după multă vreme, a fost trimis mai departe la insula Proconis, la o mănăstire a Sfîntului Marelui Mucenic Teodor. Pe cînd îl duceau în corabie spre insula aceia și treceau prin partea unde era mănăstirea Cuviosului Teofan, egumenul acelui locaș, cu ochii înainte văzători, s-au văzut unul pe altul și s-au închinat unul altuia astfel:

Cuviosul Teofan fiind în chilia sa, a poruncit ucenicului său să aducă în cădelniță cărbuni aprinși și să aprindă lumînarea; apoi, punînd tămîie pe cărbuni, s-a închinat pînă la pămînt și vorbea către o față oarecare ce trecea alăturea. Atunci ucenicul l-a între-bat: "Ce faci, părinte? Cui vorbești, închinîndu-te?" Cuviosul a răs-puns: "Prea Sfințitul Patriarh Nichifor, fiind izgonit cu nedreptate pentru dreapta credință, se duce la închisoare și trece cu corabia prin partea aceasta; deci, pentru dînsul am aprins lumînarea și tămîia, ca să dăm patriarhului cinstea cea cuvenită".

Aceasta a văzut-o și Prea Sfințitul Patriarh Nichifor pe cînd era în corabie; căci, plecîndu-și genunchii deodată, s-a închinat sfîntului stareț cu împrumutare și-l binecuvînta, întinzîndu-și mîinile în văzduh. Unul din cei ce erau cu patriarhul în corabie l-a întrebat: "Pe cine binecuvintezi, preasfințite părinte, și înaintea cui te-ai închinat în genunchi?" Patriarhul a răspuns: "Iată, Teofan Mărturisitorul, egumenul marelui locaș, ni s-a închinat nouă și ne-a cinstit cu lumînări aprinse și cu tămîie; deci, m-am închinat lui cu împrumutare, căci și el va pătimi cele asemenea ca noi, nu după multă vreme".

Acest lucru s-a și întîmplat îndată. Deci, ajungînd arhiereul lui Hristos, Nichifor, la locul cel numit lui, a petrecut treisprezece ani în izgonire, în strîmtorare, în lipsa celor de trebuință și în bolile cele dese, după care s-a dus către Domnul spre odihna cea veșnică. Iar cînd își dădea obștescul sfîrșit, a zis cu bucurie aceste cuvinte ale lui David: *Bine este cuvîntat Domnul, Cel ce nu ne-a dat pe noi spre vînarea dinților lor. Sufletul nostru s-a izbăvit ca o pasăre din cursa vînătorilor; cursa s-a sfărîmat și noi ne-am izbăvit.*

După ce a zis acestea, și-a dat sufletul în mîinile Domnului său. Și se tînguiau după dînsul toți credincioșii, iar ereticii se bucurau. Apoi trupul lui cel cinstit s-a îngropat în biserica Sfîntului Mare Mucenic Teodor. După aceea, murind începătorii de eresuri a încetat tirania contra sfintelor icoane și a început a străluci iarăși alinarea și dreapta credință. Cinstitele lui moaște s-au adus în Constantinopol, pe vremea împărăției lui Mihai, fiul lui Teofil, și a maicii lui Teodora, și cu cinste s-au pus în biserica cea sobornicească a Sfintei Sofia, în slava lui Hristos, Dumnezeul nostru Cel lăudat împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh în veci. Amin.

5. SFÎNTUL MARE MUCENIC IOAN CEL NOU DE LA SUCEAVA, CARE A PĂTIMIT ÎN CETATEA ALBĂ

(2 IUNIE)

Mulți au viețuit în lume viață bună și plăcută lui Dumnezeu, după învățătura Domnului nostru Iisus Hristos și după învățătura Sfinților Lui Apostoli. Dintre aceștia este și Sfîntul Ioan, Marele Mucenic al lui Hristos. El, deși s-a arătat cu mult timp mai tîrziu, nu este mai mic decît cei de demult; de vreme ce Stăpînul Hristos și Dumnezeul nostru, a încununat nu numai pe ucenicii cei din vremea cea de demult, ci și acum, în vremea cea mai de pe urmă, deschide ușa mărturisirii celor ce vor a se face mucenici și îi cinstește cu aceeași cinste, și-i încununează cu aceleași bunuri, dătătorul de nevoințe. Deci, se cade să începem a istorisi, de unde este nașterea

și creșterea sfîntului ce se prăznuiește astăzi; ce fel de lucruri bune a făcut; cum a mărturisit pe Hristos și cum a pătimit pentru dragostea Lui.

În părțile Capadociei, care se mărginește cu Armenia mică, este o cetate mare ce se numește Trapezunda. Acea cetate aflîndu-se lîngă mare, multe corăbii de pretutindeni se abăteau pe acolo, pentru îndestularea mărfurilor, pentru avuția ce se afla în ea. Din această cetate a odrăslit acest plăcut al lui Dumnezeu, Sfîntul Mare Mucenic Ioan. El s-a născut din părinți creștini, binecredincioși, iubitori de Dumnezeu și împodobiți cu fapte bune; tot astfel și pe acest fiu iubit al lor, pe fericitul Ioan, crescîndu-l și deprinzîndu-l, l-au făcut desăvîrșit în faptele cele bune creștinești. De vreme ce acea cetate este zidită lîngă mare și cetățenii ei erau obișnuiți a umbla cu corăbiile pe mare și a face neguțătorie, spre a-și cîștiga cele de trebuință, de aceea și fericitul Ioan adeseori, intrînd în corabie și ducîndu-se în multe cetăți, făcea neguțătorie.

Într-o vreme, i s-a întîmplat lui că a intrat într-o corabie a unui om care avea multă neguțătorie. Acela era de neam francez, cu credința latin, adică papistaș, cu obicei sălbatic, nemilostiv și fără de omenie. Deci fericitul Ioan, intrînd în acea corabie cu un astfel de om, diavolul a început a-i pizmui viața cea îmbunătățită și plăcută lui Dumnezeu, fiindcă vrăjmașul nu suferea cu ușurință faptele cele bune ale fericitului Ioan. Căci îl vedea adeseori rugîndu-se lui Dumnezeu, postind, fiind blînd și plecat către toți, lesne apropiat tuturor, făcînd milostenie către toți, miluind pe toți cei lipsiți ce erau în corabie, îndestulîndu-i cu cele de nevoie, iar pe cei bolnavi îi mîngîia, dîndu-le lor cele de nevoie din averile lui și întinzîndu-le mînă de ajutor în toate. Ochii lui pururea erau plini de lacrimi și, izvorînd totdeauna lacrimi, își zicea: "De vei milui pe fratele tău cel ce pătimește rău, miluit vei fi și tu de Dumnezeu. Cum vei mîngîia pe cel întristat așa vei fi și tu mîngîiat de Dumnezeu".

Acestea văzîndu-le vrăjmașul cel nevăzut și pizmuindu-l, a vrut să facă sfîntului împiedicare de la calea mîntuirii. Deci, mai întîi, a gîndit să-l depărteze de la dreapta și sfînta credință a Bisericii Răsăritului. Pentru aceasta a îndemnat contra fericitului pe vrăjmașul cel văzut, pe stăpînul corabiei, care se împotrivea credinței celei drepte, ca astfel să ocărască pe dreptcredinciosul rob al lui Hristos, pentru buna credință a Răsăritului. De aceea, se făcea mare ceartă între ei, în călătoria pe mare pentru credință, și totdeauna Sfîntul Ioan biruia pe acel francez, ca un preaiscusit în învățăturile cărților; și astfel îi rușina socoteala lui cea nedreaptă și ereticească. De aceea, francezul acela se mînia foarte rău contra nebiruitului ostaș al lui Hristos, se iuțea și îl batjocorea cu multe ocări și-l vrăjmășuia, gîndind rău contra lui.

O vrăjmășie ca aceea aprinzîndu-se în apuseanul acela, ei au sosit cu corabia de la Bosfor la malul Mării Negre, cel dinspre țara Moldovei, lîngă Cetatea Albă. Deci, ieșind din corabie, vrăjmașul cel rău și pizmaș s-a dus la eparhul cetății, care era cu neamul și credința turc, fiind fierbinte păzitor și apărător al credinței sale celei turcești. Acel francez a adus la cadiu, următoarea pîră contra Sfîntului Ioan, zicînd: "O, cadiule, este un bărbat în corabie, care a venit cu mine aici și voiește să se lepede de credința sa cea creștinească și să se înstrăineze de patria sa. El voiește a se apropia de credința voastră și să primească legea voastră cea turcească, deci să se facă părtaș al seminției voastre. Aceasta o știu deoarece, călătorind noi pe mare, de multe ori mi-a spus despre aceasta și s-a jurat înaintea mea cu multe jurăminte că nicidecum nu-și va schimba gîndul său. De aceea tu să ai îndată purtare de grijă pentru el, ca să-l aduci la credința voastră; căci multă cinste vei avea de la împăratul și de la toți cei de un neam și cei de o credință cu tine. Acest bărbat este înțelept și iscusit, foarte ales și vestit și nu este mai mic sau mai prejos cu neamul decît cei ce sînt mai mari, mai de cinste și mai de frunte în cetatea Trapezunda".

Acestea auzindu-le acel eparh păgîn, s-a umplut de bucurie și șezînd la locul unde avea obicei a judeca, a poruncit să cheme cu cinste la sine pe fericitul Ioan. Cînd a venit și a stat înaintea lui, eparhul, privind la el cu fața veselă, i-a zis cu blîndețe: "M-am înștiințat mult despre tine, că ești om ales și înțelept, din cei de frunte din Trapezunda și că ai iubit credința noastră cea mahomedană și că voiești a te apropia de ea. Astfel este credința noastră, încît se lipesc și-și aprind inima de ea, toți cei ce sînt cu gînd curat și o înțeleg pe ea; iar celor ce o primesc cu bucurie, le dă viață bine norocită și lungime de zile; pe cînd credința creștinească este vrednică de rîs; pentru aceea, o prietene, nu mai zăbovi, ci leapădă credința creștinească care este defăimată și batjocorită de toți și cu glas mare înaintea a tot poporul ce s-a adunat aici, hulește și blesteamă legea și credința cea creștinească, căci pentru aceasta s-a adunat aici poporul, împreună cu femeile și cu copiii lor, ca să te audă pe tine mărturisind credința noastră; fiindcă am auzit despre tine că voiești să te faci propovăduitor al renumitei și strălucitei noastre credințe.

Vino, o, minunatule, și stai împreună cu noi și preamărește cu glas minunat soarele cel strălucitor, dă cinste luceafărului care răsare înaintea soarelui și adu jertfă luminătorilor cerești, celor ce luminează lumea. Astfel te vei învrednici de la împăratul nostru de multă cinste și de mari vrednicii; iar nouă ne vei fi ca un frate adevărat, îndulcindu-te de viața cea dulce împreună cu noi. Deci, calcă în picioare legea și credința creștinească, ca una ce este defăimată și proastă, încît să vadă și alții și să învețe de la tine a cinsti credința noastră".

Fericitul Ioan, cîtă vreme acel cadiu viclean și răucredincios grăia aceste cuvinte, a ridicat ochii inimii sale la ceruri și cerea ajutor de la Dumnezeu, Care a zis în Sfînta Evanghelie: *Cînd veți fi duși înaintea domnilor și împăraților, pentru numele Meu, să nu vă gîndiți mai înainte ce veți grăi sau ce veți răspunde în acel ceas, că vi se va da vouă cuvînt căruia nimeni nu va putea a se împotrivi, nici a răspunde ceva cei ce vi se împotrivesc.*

Apoi, căutînd cu ochii cei simțiți către tiran și, răspunzînd cu bună îndrăzneală, a zis: "O, cadiule! Mi se pare că minți pe față. Aceste cuvinte nu sînt ale mele, nici nu mi-a venit în cuget vreodată să mă lepăd de sfînta credință a Domnului meu Iisus Hristos! Să nu se întîmple un lucru necuvios ca acesta, nici să mă lase Dumnezeu să primesc în mintea mea un gînd păgînesc ca acesta. Acestea toate sînt meșteșugiri ale vrăjmașului adevărului și ale satanei, tatăl său; că, intrînd în tine ca într-un vas al său, grăiește prin tine către mine, nădăjduind astfel că mă va trage spre pieire. Acel vrăjmaș se silește să mă depărteze de la Dumnezeul cel adevărat, care este Ziditor al tuturor făpturilor văzute și nevăzute, precum și al soarelui acesta, pe care tu îl cinstești ca pe un Dumnezeu; iar tu, fiind cuprins cu întunericul amăgirii, aduci această cinste, care se cade a se aduce numai lui Dumnezeu cel adevărat, făcătorul soarelui căruia tu te închini.

Deci nu te amăgi că mă vei pleca la minciună, ci mai vîrtos tu însuți învață-te de la mine taina adevărului, leapădă-te, te rog, de întunericul păgînătății, care zace în sufletul tău și învrednicește-te a te face fiu al luminii, strălucind cu razele dumnezeiescului Botez mai mult decît soarele. Nu socoti că soarele care se vede pe cer este Dumnezeu, ci cunoaște că este un luminător făcut din ființa focului și pus pe cer de Dumnezeu, Ziditorul lui, spre slujba oamenilor. Acela, adică soarele, s-a zidit în a patra zi; deci cum poate zidirea să fie Dumnezeu?"

Sfîntul Ioan, zicînd niște cuvinte ca acestea, și-a ridicat mîinile și ochii către cer, și a strigat cu glas mare în auzul tuturor: "Să nu-mi fie mie a mă lepăda de Tine, Hristoase Mîntuitorul meu, Care ești Dumnezeu preamărit împreună cu Tatăl Tău Cel fără de început, cu Preasfîntul Duh, o Putere și o Împărăție! Nu mă voi închina soarelui, nu voi sluji focului, nu voi jertfi luceafărului, nu mă voi lepăda de lumină, nu mă voi lipi de întuneric, nu voi lăsa pe

Dumnezeul meu și nici nu voi sluji diavolului!" Zicînd aceste cuvinte mărturisitorul lui Hristos, cu multă îndrăzneală și cu față veselă, tiranul își schimba adeseori fața sa, aprinzîndu-se de focul mîniei. Deci acel tiran, neputînd mai mult să rabde pe mucenic, care îi grăia împotrivă și îi arăta păgînătatea și deșarta lui credință, că pentru Hristos pe Care Îl hulea păgînul ighemon, pe Acela Sfîntul Ioan Îl lăuda și Îl propovăduia în mijlocul poporului că este Dumnezeu adevărat; iar credința lui păgînească, sau mai bine zis înșelăciunea, a defăimat-o pînă la sfîrșit; pentru aceasta a poruncit ostașilor săi să-l dezbrace de hainele sale.

Astfel ostașii, făcînd cele ce li se poruncise, sfîntul stătea gol, fiind însă îmbrăcat în Hristos. După aceea, cadiul a poruncit să-i aducă multe toiege înaintea lui, și uitîndu-se către mucenic a zis: "Nu spune către mine niște povești ca acestea, ci leapădă-te îndată de credința cea nefolositoare și primește legea noastră cu toată inima, precum ai făgăduit, împodobindu-te astfel cu legile noastre. De acum părăsește acele lungi cuvîntări ale tale și împlinește ceea ce ai făgăduit; iar de nu, apoi mă jur pe legea noastră, cea bine norocită și slăvită, că îți voi zdrobi cu toiegele acestea nu numai trupul, dar te voi munci și cu munci mai cumplite și nesuferite firii; iar mai pe urmă te voi omorî cu moarte grea".

Sfîntul, răspunzînd, a zis: "Tiranule și plinule de toată spurcăciunea, nu sînt mincinos, nici cuvîntător de povești precum spui tu, ci sînt rob și mărturisitor al adevăratului Dumnezeu Cel preamărit în Sfînta Treime. În El m-am învățat a crede de la strămoșii și de la părinții mei, Lui unuia mă închin, Aceluia aduc jertfă de laudă, pe El Îl mărturisesc, că este ziditor al tuturor făpturilor, pe Acela Îl aștept judecător al viilor și al morților. Acela va veni să răsplătească fiecăruia după faptele lui în vremea aceea, cînd, după porunca Lui, soarele acesta ce se vede, așezat și rînduit de Dînsul pentru slujba oamenilor, se va întuneca. Pentru aceea nu te mai nădăjdui că vei auzi altceva de la mine decît numai cele ce le-am zis întîi și de la început, acelea le grăiesc și acum și le voi grăi pînă la sfîrșit.

Niciodată nu mă voi lepăda de Hristos Dumnezeu și Făcătorul meu, niciodată nu voi cinsti mai mult făptura decît pe Făcătorul, nu mă voi închina zidirii mai mult decît Ziditorului, nu voi defăima sfînta credință în Dumnezeul meu, în care m-am născut și în care m-am deprins de la părinții mei, pînă cînd voi fi stăpîn al gîndului meu; și, mai ales, pînă cînd voi avea această răsuflare. Deci nu mai zăbovi, lucrător al nedreptății, ci arată obiceiul tău de fiară care este ascuns în tine; scapă-te odată de grija cea pentru aflarea muncilor, cu care voiești să mă muncești, și trimite-mă mai degrab cu orice fel de moarte vei voi, la Dumnezeul Cel adevărat, Stăpînul cel dorit de mine.

Deci fă îndată ceea ce ai să faci, pentru că urechile mele nu pot să audă mai mult cuvintele tale cele necurate, de care zice proorocul: *Venin de aspidă este sub buzele lor*. Nici ochii mei să nu mai vadă fața ta cea spurcată, despre care iarăși același prooroc zice într-alt loc: *Umple fețele lor de ocară și vor căuta numele Tău, Doamne!* Apoi el a zis: "Iată ai înaintea ta trupul meu gol, gata pentru muncile tale! Bate-l cu toiege, arde-l cu foc, îneacă-l în mare, taie-l în bucăți cu sabia, pune asupra lui și alte munci și mai cumplite decît acestea, și pe acelea nu te lenevi a le aduce asupra mea; de vreme ce, pe toate acestea și pe cele mai multe decît acestea, eu sînt gata a le răbda cu plăcere și cu bucurie, pentru dragostea lui Hristos, Dumnezeul meu".

Dar tiranul cel sălbatic și nemilostiv, auzind cuvintele acestea ale viteazului mărturisitor, s-a aprins de mînie și îndată a poruncit să întindă pe mucenic la pămînt și să-l bată fără de milă cu toiege noduroase. Deci, slugile tiranului atît de cumplit l-au bătut pe răbdătorul de chinuri al lui Hristos, încît s-a zdrobit trupul lui în multe bucăți, iar carnea, lipindu-se pe toiege, se arunca sus în aer, și locul pe care era întins mucenicul era roșit de sîngele lui. Deci, viteazul pătimitor

răbdînd cu bărbăție o muncă ca aceea, și-a ridicat ochii minții sale către cer și a zis: "Mulțumesc Ție, Stăpîne Dumnezeule, că m-ai învrednicit a mă spăla cu sîngele meu și a mă face curat de păcatele mele, care din neputința omenească mi s-au întîmplat a le păcătui înaintea ta, după Sfîntul Botez". Muncitorii aceia, auzind pe mucenic rugîndu-se lui Dumnezeu, s-au umplut de mai multă mînie și atît de cumplit l-au bătut, pînă ce i s-a stins și glasul.

Apoi, făcîndu-se seară, ighemonul a poruncit să lege pe sfîntul mucenic, care abia sufla, cu două lanțuri, să-l arunce în temniță și să-l păzească pînă a doua zi, spre o mai mare muncă. Dar mucenicul lui Hristos, neputînd să meargă singur de cumplitele răni, muncitorii l-au tîrît ca pe un mort și astfel l-au închis în temniță. A doua zi, tiranul acela cu chipul de fiară, șezînd la locul lui cel obișnuit de judecată, a poruncit să aducă înaintea lui pe Sfîntul Mucenic Ioan.

Deci, răbdătorul de chinuri și viteazul ostaș al lui Hristos a venit înaintea lui, cu fața luminată și cu sufletul vesel, către care privind răucredinciosul cadiu și, văzîndu-l cu fața atît de luminată și veselă, căci darul lui Dumnezeu care a întărit pe sfinții mucenici cei de demult, întărea și pe Sfîntul Ioan, care pătimea pentru aceeași mărturisire a bunei credințe, a preasfîntului nume al lui Hristos Dumnezeul nostru, s-a mirat foarte mult că, după atîtea cumplite munci, se mai află suflet în el și, ca și cum n-ar fi pătimit nimic, se arăta așa de vesel. Deci, a zis către el: "O, Ioane, nu vezi, în ce fel de rușine și necinste te aduce neînduplecarea și nesu-punerea ta, încît puțin a lipsit de nu ți-ai pierdut și viața, care este atît de scumpă și de iubită tuturor oamenilor.

Ascultă-mă, că de te vei pleca sfatului și socotelii mele, este gata însănătoșirea ta, căci în puține zile, rănile și zdrobirile trupului tău se vor tămădui; fiindcă noi avem doctori foarte iscusiți aduși din India și din Persia. Iar de nu voiești să asculți de sfatul meu, ci petreci în creștinătatea ta, apoi să știi, că te așteaptă mai multe și mai cumplite bătăi". Atunci Sfîntul Mucenic Ioan a răspuns: "O, judecător tiran, eu cîtuși de puțin nu mă îngrijesc de rănile trupului meu cel zdrobit; căci cu cît se strică omul nostru cel din afară, adică trupul, cu atît omul nostru cel dinlăuntru, adică sufletul se înnoiește, după cum grăiește Marele Apostol Pavel. Eu nu am altă grijă, decît numai să rabd pînă la sfîrșit muncile ce se vor aduce asupra mea de la tine, pentru Hristos Cel ce mă întărește și Care a zis: *Cel ce va răbda pînă în sfîrșit, acela se va mîntui.* Deci, de ai gîndit și ai aflat și alte munci, mai noi și mai cumplite, pune-le asupra mea; căci rănile cele mai dinainte, care le-ai adus asupra mea, eu le socotesc întru nimic!"

Nebunul tiran s-a rușinat foarte mult de aceste cuvinte prea înțelepte și, tremurînd cu totul de mînie, s-a ridicat ca o fiară și a poruncit să-l bată mai cumplit. Deci, muncitorii aceia au bătut multe ceasuri pe răbdătorul de chinuri, pînă au obosit cei ce-l băteau; astfel, schimbîndu-se unii după alții, au muncit pînă ce s-au rănit și s-au rupt și cele dinlăuntru ale sfîntului. Apoi slugile, muncind acel trup tare ca diamantul, au ostenit. Toți cîți se adunaseră la acea priveliște și priveau la acele cumplite munci, strigau contra nelegiuitului judecător, ocărîndu-i obiceiul lui cel nemilostiv și sălbăticia lui cea de fiară. Iar Sfîntul șoptea cu buzele și se ruga lui Dumnezeu să-i dea răbdare pînă la sfîrșit.

Atunci tiranul a poruncit să aducă un cal sălbatic și să lege picioarele mucenicului de coada calului, după aceea unul din ostași să încalece pe calul acela și să alerge pe ulițele cetății cît va putea; și astfel să tîrască pe pătimitorul lui Hristos prin toată cetatea. Deci, Sfîntul a fost tras prin toate ulițele cetății, încît s-a făcut priveliște îngerilor și oamenilor: *Că bucurie se face în ceruri*, a zis Domnul în Sfînta Evanghelie, *pentru un păcătos care se pocăiește*. Și dacă pentru un păcătos se face bucurie, cu atît mai vîrtos pentru un mucenic atît de răbdător, care pătimea pentru dragostea Lui unele ca acestea. Dar pe cînd se făcea bucurie în cer, oamenilor

celor bine credincioși, le era jalnică acea priveliște. Și cum să nu le fie jalnică priveliștea, cînd vedeau calul alergînd și trăgînd după el pe mucenic prin locuri aspre? Cînd vedeau pămîntul roșindu-se cu sîngele lui, și bucățile de carne ce cădeau din trupul lui, iar capul trîntindu-se de pămînt și de pietre? Cine nu s-ar fi umilit și nu ar fi vărsat izvoare de lacrimi, văzînd unele ca acestea? Poate numai acela care n-ar fi fost împărtășit de fire cuvîntătoare.

Astfel fiind tras Sfîntul Ioan de acel nemilostiv călăreţ, cînd a ajuns pe la locuințele jidovești și alerga trecînd pe ulițele lor, mulțime de evrei batjocoreau pe mucenic, care era tîrît de calul acela, și strigînd și strîmbînd fețele lor, aruncau în el cu ce se întîmpla a avea în mîini, rîzînd fără de rînduială. Unul din acei jidovi, alergînd în casa sa și ajungînd calul ce tîra pe sfînt, i-a tăiat cinstitul și sfîntul lui cap. Și astfel bunul și viteazul ostaș al lui Iisus Hristos și-a sfîrșit nevoința sa mucenicească, dîndu-și în mîinile Domnului sfîntul și luminatul său suflet. Iar cinstitul lui trup, dezlegîndu-l călărețul acela de la coada calului, l-au lăsat în acel loc, neîngropat, nebăgat în seamă și neîngrijit și astfel zăcea împreună cu capul lui cel tăiat, deoarece nimeni din creștini nu îndrăznea a se apropia sau a se atinge de el, temîndu-se de urgia păgînilor.

După ce a înnoptat, s-a făcut o minune ca aceasta asupra trupului sfîntului mucenic; deodată s-au arătat multe făclii arzînd; iar trei bărbați cu haine albe cîntau cîntare de cuvinte sfințite și negrăite și cădeau cu tămîie împrejurul trupului mucenicului. De asemenea, s-a văzut un stîlp deasupra sfintelor moaște întărit pînă la cer. Minunea aceasta s-a văzut de mulți și mai ales de cei ce locuiau împrejurul locului unde zăceau sfintele lui moaște. Iar unul din jidovi, a cărui casă era aproape de acel loc unde zăcea mult pătimitorul trup al sfîntului, părîndu-i-se că preoții creștini au venit să-l ia și să-l dea îngropării celei obișnuite, a luat un arc cu săgeată și s-a apropiat acolo, vrînd să săgeteze pe unul din acei preoți. Deci, punînd săgeata în arc, a tras cît a putut și, cînd a vrut să dea drumul săgeții, aceea se lipise de degetele de la mîna dreaptă, asemenea și mîna stîngă care ținea arcul, încît nu putea nici să trimită săgeata, nici mîinile să le dezlipească.

Așa a petrecut toată noaptea acel jidov, fiu de viperă. Făcîndu-se ziuă, acei minunați bărbați, și stîlpul de foc și făcliile s-au ascuns, făcîndu-se nevăzuți; iar bărbații, femeile, tinerii și bătrînii alergau la locul acela, pentru a vedea pe acel ticălos săgetător, cum stătea astfel nemișcat, precum întinsese arcul și săgeata, ca fiind ferecat cu fiare și legat cu puterea cea nevăzută a lui Dumnezeu.

Deci el, deși nu voia, povestea tuturor toate cele văzute de dînsul asupra trupului mucenicului și cum i s-a făcut de Dumnezeu acea izbăvire, pentru aflarea cea cu îndrăzneală a lucrului celui rău. După ce a făcut către toți arătarea și mărturisirea acelei minuni, i s-au dezlegat mîinile și a scăpat de pedeapsă. Înștiințîndu-se cadiul de această minune, s-a temut foarte mult. Pentru aceea a poruncit creștinilor să ia trupul mucenicului și să-l îngroape. Deci creștinii, luîndu-l, l-au îngropat cu cinste lîngă biserica lor.

După ce au trecut cîteva zile, francezul, care vînduse pe sfînt spre mucenicie, a voit să fure cinstitul lui trup și să-l ducă în patria sa. Poate că s-a căit pentru răutatea sa și poate că a avut de gînd să spună că sfîntul a fost de credința lor cea apuseană. Deci într-una din nopți, avînd vreme prielnică pentru acel lucru, a cugetat în sine și a mers cu ai săi la mormîntul mucenicului. Atunci a început a săpa locul și, descoperind mormîntul, a vrut să ia cinstitele lui moaște. Dar în acel ceas, ostașul lui Hristos s-a arătat în somn preotului acelei biserici și a zis: "Scoală-te îndată și aleargă la biserică, că iată acel francez voiește să fure trupul meu".

Preotul, sculîndu-se îndată, a alergat cu toată puterea sa la biserică și a găsit mormîntul săpat și deschis; iar trupul sfîntului nefurat. Deci, a izgonit pe acei nelucrători și deșerți oameni cu acel gînd rău. Apoi preotul, chemînd pe creștinii acelei biserici, le-a povestit cele făcute și toți au preamărit pe Dumnezeu, Cel ce preamărește pe sfinții Săi. Apoi, luînd cinstitele moaște ale Sfîntului Mucenic, le-au pus în biserică, așezîndu-le în altar aproape de Sfînta Masă.

Acolo au stat acele sfinte moaște ale Sfîntului Mucenic Ioan mai bine de șaptezeci de ani, făcîndu-se asupra lor arătări dumnezeiești ziua și noaptea. Uneori se arătau în formă de lumină minunată; alteori, în chip de foc pogorîndu-se asupra lor; alteori îngeri pogorîndu-se asupra lor și suindu-se la cer, iar alte ori ieșea de acolo bună mireasmă negrăită. La acele sfinte moaște, ale Sfîntului Ioan, se făceau felurite tămăduiri, încît a străbătut pretutindeni vestea minunilor care se făceau acolo.

Într-acea vreme domnea în țara Moldovei binecredinciosul și de Hristos iubitorul domn, Alexandru, marele voievod, care se împodobea nu numai cu toate felurile de fapte bune, pentru care s-a numit "cel Bun", ci era aprins și cu dragoste și cu rîvnă dumnezeiască către sfinții mucenici.

Deci, auzind el de multele minuni ce se făceau de sfintele moaște ale acelui mucenic, a dorit să le aibă, mai cu seamă să-și împodobească țara cu acea neprețuită vistierie. Deci, sfătuindu-se cu prea sfințitul arhiepiscop a toată țara, Iosif, a trimis la Cetatea Albă, pe oarecare din boierii săi, cu mulțime de ostași și cu multă avere. Aceia, mergînd la mai sus zisa cetate, au răsturnat toată piatra cea de obște, necruțînd nici bani, nici daruri pe la cei ce aveau trebuință de acestea - căci Cetatea Albă era atunci sub stăpînirea otomanilor - și astfel și-a dobîndit dorința.

Luînd acele sfinte moaște, multă părere de rău a pricinuit credincioșilor de acolo. Iar cînd se apropia cu dînsele de cetatea domnească din Suceava, au ieșit întru întîmpinarea lor marele Voievod Alexandru cel Bun, toți boierii cei mari, preasfințitul arhiepiscop Iosif, cu tot clerul său cel duhovnicesc și tot poporul. Și astfel au întîmpinat cu bucurie, cu făclii, cu tămîie și cu miruri bine mirositoare pe mucenicul lui Hristos, cel ce bine a voit a veni la dînșii. Iar marele voievod, căzînd pe sicriul Sfîntului Mucenic Ioan, a îmbrățișat mult pătimitoarele sale moaște, punîndu-și ochii și gura pe cinstitele mîini ale mucenicului și le săruta cu multă evlavie și credință. Apoi, vărsînd multe lacrimi de bucurie, a pus pe Sfîntul Mucenic Ioan ca păzitor al său și al stăpînirii sale, încă și al binecredinciosului popor al țării Moldovei. Astfel, cu mare cinste au așezat cinstitele moaște ale mucenicului în Sfînta Mitropolie din Suceava, care era pe acea vreme, cetate domnească sau capitală a Moldovei.

Sfintele moaște au stat mulți ani în Sfînta Mitropolie a Sucevei, pînă cînd, mutîndu-se scaunul domniei la Iași, s-a mutat acolo și scaunul mitropoliei. Deci, vremurile fiind tulburate, stăpînitorii țării celei duhovnicești și politicești aveau frică să nu se prade de neamuri păgîne acel odor neprețuit. Pentru aceea au adus sfintele moaște la Iași și le-au așezat în biserica Sfintei Mitropolii. Dar la anul, de la zidirea lumii, 7194, iar de la Nașterea lui Hristos, 1686, domnind peste țara Moldovei răposatul și fericitul întru pomenire Constantin Cantemir voievod, și mitropolit fiind Dositei cel vestit întru multă învățătură, a venit Ioan Sobieţki craiul polonez cu oștile sale, trecînd asupra Bugeacului tătărăsc și întorcîndu-se prin tîrgul Iașului. Mitropolitul, cu știrea craiului leșesc, văzînd vremurile revoltate și nepașnice și temîndu-se ca să nu pricinuiască vreo robie a țării și, împreună cu țara, să se prade de alte neamuri străine și barbare și această vistierie sfîntă și neprețuită, a ridicat sfintele moaște ale Sfîntului Ioan. Luîndu-le cu sine, împreună cu toate odoarele mitropoliei și hrisoavele moșiilor, s-a dus împreună cu oastea

crăiască în țara leșească să se sprijinească acolo, ca la niște vecini buni, pînă se vor liniști tulburările și se va face pace, ca apoi iarăși să le aducă în Moldova la locul lor.

Dar, prelungindu-se vremea tulburărilor, Mitropolitul Dositei nu a ajuns să-și împlinească scopul și voința sa, căci a murit acolo în țara leșească și, de ceea ce s-a temut ca să nu se întîmple de la alte națiuni barbare, a împlinit-o el cu lucrul; de vreme ce a păgubit țara Moldovei multă vreme de acea vistierie neprețuită. Asemenea, cei de pe urmă, neavînd osîrdie să încerce cu dinadinsul să aducă la locul lor acele sfinte moaște, pînă a nu se învechi lucrul, le-au lăsat acolo în țara leșească împreună cu odoarele sfintei Mitropolii, așezate într-una din bisericile din tîrgul ce se numește Jolcova. Acolo, fiind sub stăpînirea apusenilor sfintele moaște vărsau neîncetate minuni și izvorau tămăduiri spre cei ce alergau cu credință, cu dragoste și cu evlavie la ajutorul sfîntului.

Sfintele moaște au stat mulți ani în țara leșească, în tîrgul cel mai sus arătat, unde le lăsase Dositei Mitropolitul, pînă s-a cuprins de stăpînirea apuseană o bucată mare din țara Moldovei, care se numea Cordunul și în care s-a cuprins și tîrgul Sucevei. Acolo se afla și Mitropolia cea veche, în care erau așezate sfintele moaște, după ce s-au adus de la Cetatea Albă, de prea fericitul întru pome-nire și prea binecuvîntatul și de Hristos iubitorul, Alexandru Voie-vod, care s-a numit și cel Bun, pentru faptele lui bune ce a făcut.

În anul de la mîntuirea lumii 1783, în patru zile ale lunii iunie, venind Iosif, împăratul Austriei, a mers pe la marginea Cordunului, ca să vadă hotarul, și a venit și prin satul ce se numește Bosanci.

De acolo a mers în Suceava, căci nu este departe de acel sat, tîrgul Sucevei, și a intrat în biserica Mitropoliei. Deci, privind în toate părțile și văzînd între altele și locul în care fuseseră așezate mai înainte sfintele moaște ale Sfîntului Ioan cel Nou, a întrebat pe episcopul Rădăuțiului, Dositei: "Ce loc este acolo?" Episcopul a răspuns, zicînd: "Acolo au fost așezate sfintele moaște ale Sfîntului Ioan cel Nou". Împăratul arătînd cu mîna a zis: "Să le aducă iarăși și să le așeze acolo". Această cerere o făcuse episcopul Dositei mai înainte de a veni împăratul Austriei.

Deci, chemînd episcopul pe un ieromonah, anume Ioasaf, fost egumen al Mănăstirii Putna, i-a poruncit să se gătească a merge la cetatea Jolcova pentru aducerea sfintelor moaște. Iar el, pregătindu-se, a pornit către țara Leșească (Polonia) spre cetatea Livovului și, într-o Duminică, în optsprezece zile ale lunii iunie, a ajuns acolo; fiind și Meletie arhimandritul trimis mai înainte pentru această pricină. Acolo aflîndu-se și împăratul, a poruncit la două regimente de ostași să meargă mai înainte la cetatea Jolcova, la mănăstirea în care se aflau sfintele moaște, ca să nu se facă vreo tulburare în popor pentru luarea sfintelor moaște.

Acea mănăstire era credincioasă din vremea cînd a fost acolo mitropolitul Dositei cu sfintele moaște. Deci, trimișii porunciseră pentru luarea sfintelor moaște și, ajungînd la marginea cetății Jolcova, într-o mahala a unei biserici iarăși baziliene, au găsit toată cetatea înconjurată de străjile celor două regimente, care străji erau atît de sus așezate, încît puteau să se vadă una cu alta. Deci, împăratul a dat poruncă ca tot poporul să stea închis prin casele lor; iar cel care va ieși afară să fie împușcat. Trimișii, zăbovind acolo pînă la miezul nopții, atunci a venit poruncă să pornească cu careta cea pregătită, spre luarea raclei cu sfintele moaște. Astfel au pornit la miezul nopții, prin întuneric fără nici o lumină.

Împreună cu aceia era și un om cu numele Gheorghe, de neam grec, fratele casierului din Liov, care era trimis mai înainte pentru această treabă.

Deci, au ajuns cu toții la întîia strajă nemțească. Înconjurîndu-i straja, acel Gheorghe, povățuitorul părinților, a vorbit cu mai marele străjii și îndată i-au liberat. De acolo, mergînd înainte și trecînd prin alte străji, care nu le-au zis nimic, au intrat pe poarta cetății și, mergînd către biserica în care se aflau sfintele moaște, au dat peste altă strajă, care întrebîndu-i ce caută, le-au răspuns că au venit să ia pe Sfîntul Ioan; iar mai marele străjii i-a întrebat: "Dar puteți să-l luați?" Ei au răspuns: "Putem, căci avem poruncă împărătească". Atunci îndată i-a lăsat și, mergînd ei printr-o boltă la o ușă, au găsit acolo doi soldați cu puștile în spate, care i-au oprit puțin, pînă ce unul din ei s-a dus unde era arestat arhi-mandritul bazilianilor, împreună cu toți ai săi, de le-a dat de știre. După aceea, îndată au venit doi baziliani, cu două făclii de ceară aprinse și au intrat în biserică.

Acolo au găsit pe un comisar împărătesc cu vreo treizeci de ofițeri, stînd împrejurul sfîntului cu capetele descoperite. Aceia făcîndu-și cale, s-au apropiat de racla sfîntului, care era pusă în loc de prestol și pe care slujeau bazilianii liturghia lor. Acolo mai erau cincisprezece sfeșnice cu făclii, iar la picioare o candelă mare de argint aprinsă; deci, luînd toate sfeșnicile de pe raclă, au cerut cheia și descuind-o, au ridicat capacul. Înăuntru erau multe lucruri de argint, ca: inimi, ochi, picioare, mîini și altele. Pe acelea le puseseră acolo cei ce au avut boli și vătămături în aceste părți ale trupului lor și se vindecaseră cu rugăciunile sfîntului, ca să fie spre aducerea aminte a minunilor lui. Mai era încă în raclă și un vas de argint, pe care erau scrise cu slove de aur: "Vasile Voievod, domn al Țării Moldovei". Iar banii ce s-au aflat în cutie s-au dat bazilianilor. Deci, făcîndu-se listă de toate argintăriile care s-au aflat în raclă, s-a încuiat iarăși racla cu încuietoarea ei.

După aceea, ridicîndu-se racla de patru greci papistași, care merseseră cu părinții cei trimiși, unul din baziliani a oprit racla. Iar un comisar împărătesc întrebîndu-l care este pricina, el a răspuns: "Alt nimic nu este, domnule, decît numai cerem adeverință de la comisarii Moldovei, ca nu cumva după vremi să ni se mai ceară vreodată moaștele".

Deci ei, socotind că este dreaptă cererea lor, au scris acea adeverință și s-a iscălit de Meletie arhimandritul și fostul egumen Ioasaf, care au pus și pecețile lor și s-a dat bazilianului. După aceea, îndată au ridicat Sfintele Moaște în careta cea pregătită spre această slujbă și au ieșit la poarta cetății. Acolo au găsit pe acei treizeci de ostași tot după cum i-au lăsat. După ce au ieșit pe poartă, îndată acei ostași au înconjurat careta, cincisprezece de-o parte și cincisprezece de altă parte, și astfel au pornit împreună cu cei ce duceau moaștele. Mergînd pînă la un han ce era aproape de Liov, cale de o jumătate de ceas, i-a întîmpinat un trimis de la generalul Comando, cu poruncă ca cei treizeci de ostași să se întoarcă înapoi, iar părinții cu sfintele moaște să meargă singuri în cetatea Liovului.

Împăratul Iosif, avînd a merge la Brod, a ieșit din cetate pe altă poartă. Iar arhimandritul Meletie cu fostul egumen Ioasaf, mergînd la generalul Comando, i-au spus că au adus sfintele moaște și le-a dat voie să rămînă pînă a doua zi. A doua zi, gătindu-se de plecare, a venit un grec la arhimandritul Meletie, rugîndu-l să-i dea voie să sărute sfintele moaște. Deci, mergînd să deschidă racla, nu numai că n-a putut, dar nici acoperămîntul, care era peste raclă, nu l-a putut ridica. Văzînd aceasta, a zis grecului: "Vezi, frate, că nu putem să deschidem nici racla, nici să ridicăm acoperămîntul! Poate nu este voia Sfîntului! Deci, sărută racla cu credință". Astfel făcînd grecul, s-a dus.

Stînd amîndoi părinții în altă caretă, mergeau pe valea Liovului, după aceea în careta în care era racla sfîntului, pînă s-au suit într-un deal. Acolo i-au ajuns patru greci cu femeile lor, să se închine sfintelor moaște, după parola ce o aduseseră cu dînșii din Liov, ca în acel loc să se închine și să sărute sfintele moaște. Deci, cu ușurință s-a ridicat acoperămîntul de pe raclă, și s-a deschis racla. Atunci, aducîndu-și aminte, au cunoscut că acel grec ce a cerut mai înainte să sărute sfintele moaște a fost fățarnic și necredincios, vrînd să ispitească puterea sfîntului; și de aceea nu s-a putut deschide racla. Plecînd de acolo, au trecut prin tîrgul ce se numește Stanislav, neștiindu-i nimeni cu ce trebuință merg. Ajungînd la alt tîrg ce se numește Tolmaci, i-a întîmpinat o delegație trimisă de Dositei, episcopul Rădăuțiului, ca să cerceteze unde se află trimișii, dacă s-au luat sfintele moaște și în ce chip a urmat. Acesteia răspunzîndu-se, s-a întors înapoi la episcopie.

A doua noapte, au ajuns la alt tîrg, unde au întîmpinat pe secretarul Mihalache iarăși trimis de episcop. A doua zi, s-a făcut orînduială de li s-au dat cîte șapte ostași și au mers în acea zi pînă aproape de hotarul ce desparte țara leșească de Bucovina. A treia zi, s-au pornit către Sneaten, care este în marginea hotarului, unde, pînă a se găti de plecare, i-a întîmpinat mult popor, care ieșise din tîrg.

Dîndu-li-se de acolo alți șapte ostași, au pornit la Culacini, care este hotarul țărilor leșești și al Bucovinei, iar acolo au găsit corturi întinse și pe episcop. Dar, pentru că generalul Ențiverc încă nu sosise, i-au spus episcopului că nu este voie să treacă hotarul pînă nu va sosi și generalul. De aceea, întorcîndu-se înapoi, au zăbovit peste hotar, de cealaltă parte, împreună cu tot norodul ce ieșise din Sneaten spre închinarea sfintelor moaște. Sosind generalul, îndată s-a pornit să treacă peste podul Colacinului, dar la mijlocul podului, s-a luat racla din careta în care a venit pînă acolo și s-a pus într-alta.

Trecînd peste graniță s-au tras, în cinstea sfîntului, vreo șaizeci de tunuri. Acolo au stat pe loc, pînă a sărutat racla tot poporul, cel ce aștepta pe sfînt; iar peste această parte a graniței n-a lăsat să treacă nici un om din țara leșească.

Pornind de acolo cu mulțime de popor numai din Bucovina, între care numai preoți erau două sute patru, cu dascălii lor și cu prapore au ajuns seara, spre ziua Sfinților Apostoli, la un sat ce se numește Lucavețul, unde au rămas. A doua zi, au mers în Cernăuți cu mulți creștini și cu mulțime de ostași, trăgînd și multe tunuri din dealul Cernăuțiului.

Mergînd prin tîrg pînă la o biserică a oarecăruia Herescu, acolo au așezat sfintele moaște și au stat pînă la opt septembrie. Iar în acea zi, au luat sfintele moaște cu cinste și le-au adus la tîrgul Sucevei, unde le-au așezat într-o biserică de piatră a unei mahalale ce se numește Ițcani. Acolo au stat pînă la ziua Înălțării cinstitei și de viață făcătoarei Cruci. Făcîndu-se știre și în Moldova de aceasta, s-a adunat mulțime de creștini, spre cinstirea sfintelor moaște. Astfel, episcopul Dositei al Bucovinei cu mulțime de preoți îmbrăcați și cu tot poporul, ridicînd sfintele moaște din mai sus numita biserică, le-au dus în Mitropolia Sucevei și, așezîndu-le în mijlocul bisericii, au rămas acolo și pînă în ziua de azi.

Aceasta este viața și pătimirea Sfîntului Ioan cel Nou, care s-a nevoit cu bună nevoință în lumea aceasta. El a plecat cu marfă pămîntească la Trapezunda, dar s-a nevoit duhovnicește. El, prin post și rugăciune către Dumnezeu, prin lacrimi necontenite, prin milostenie și prin facerile de bine către aproapele, s-a suit ca pe o scară către vîrful faptelor bune, către Sfîntul Botez cel de sînge, care este mai mare decît toate botezurile.

Astfel a fost sfîrșitul mărturisirii, astfel de vitejie a arătat în nevoința mărturisirii, astfel a rușinat pe păgînul cadiu, cu aceste cununi s-a încununat de mîinile lui Dumnezeu, începătorul de nevoință. El așa de bine s-a negustorit, încît puțin a dat și mult a dobîndit. De trup s-a dezbrăcat ca de o sarcină; de aceea, nu s-a întors la Trapezunda, ci la Ierusalimul cel de sus. Și s-a așezat în ceata mucenicilor, ca un mucenic, întru Împărăția cea veșnică, întru odihna drepților, întru lumina cea neînserată întru veselia și bucuria cea nesfîrșită.

Mutările moaștelor lui pe pămînt sînt acestea: De la Cetatea Albă s-au adus întîi în Suceava cu alai domnesc, cu arhierei și cu boierii Moldovei. Al doilea s-a dus în țara leșească de Mitropolitul Dositei și de craiul acelei țări, Ioan Sobiețchi; iar șederea Sfîntului Ioan în țara leșească a fost de 94 ani. Al treilea, din țara leșească, de la cetatea Jolcova, s-au adus în Suceava cu alai împărătesc, în anul 1783. Prin toate a trecut după vorba apostolului, prin cele de-a dreapta, prin cele de-a stînga, prin slavă și prin necinste nevătămat și cu cuviință.

Că Dumnezeu, pe cei ce-L proslăvesc pe pămînt, îi preamărește cu îndoită slavă, cu cea cerească și cu cea pămîntească. Pe cei ce-L mărturisesc înaintea oamenilor, și El îi mărturisește, nu numai înaintea sfinților îngeri, ci și înaintea Mîntuitorului Hristos, Căruia I se cuvine slava, cinstea și stăpînirea, împreună și Părintelui Cel fără de început și Preasfîntului și de viață Făcătorului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

6. SFÎNTUL MUCENIC LUCHILIAN, ÎMPREUNĂ CU PATRU TINERI MUCENICI ȘI SFÎNTA FECIOARĂ PAULA

(3 IUNIE)

Sfîntul Mucenic Luchilian a fost pe vremea lui Aurelian, împăratul Romei. El mai întîi trăia în păgînătatea închinării de idoli, fiind chiar slujitor idolesc, bătrîn cu anii, cinstit la față și alb la păr. El avea locuința aproape de cetatea Nicomidiei și slujea în capiștile necuraților zei. Iar după ce a fost luminat prin Sfîntul Botez cu darul lui Hristos Dumnezeul nostru, Cel ce nu dorește să piară cineva, ci toți să se mîntuiască, a înțeles înșelăciunea diavolească și rătăcirea păgînească, a venit la cunoștința adevărului și a crezut întru Dumnezeu cel adevărat, Domnul nostru Iisus Hristos, lepădînd și scuipînd pe idoli.

Astfel, la bătrînețe, s-au înnoit tinerețile lui ca ale vulturului, pentru că s-a născut prin Sfîntul Botez și s-a lipit cu gîndul și cu sufletul de dragostea lui Hristos. El arăta și celorlalți păgîni deșertăciunea și pierzarea necurăției idolilor și-i povățuia spre mîntuire, aducîndu-i la Hristos Dumnezeul nostru cu învățăturile sale, fiind multora chiar chip de întoarcere către Dumnezeu. Dar jidovii care trăiau acolo, văzînd o schimbare ca aceea a lui Luchilian - de la închinarea de idoli, la credința creștinească -, și mai văzînd că mulți, prin chipul și învățătura lui, lasă slujirea de idoli și se întorc la creștini primind Sfîntul Botez, s-au umplut de mînie și de urîciune. Atunci, ucigașii cei cumpliți ai Domnului, umplîndu-se de mînie, l-au pîrît și l-au

dat spre judecată păgî-nilor. Deci, robul lui Hristos a fost adus la cercetare înaintea lui Silvan, care era pe atunci mai mare în Nicomidia.

Iar Silvan silea mult pe bătrîn să se lepede de Hristos și să se întoarcă la slujirea idolească. Dar el nu s-a supus nicidecum. Silvan, umplîndu-se de mînie, a poruncit să-l muncească în multe feluri: i-au sfărîmat fălcile, l-au bătut cu toiege fără de milă și l-au spînzurat cu capul în jos; apoi, după multe și cumplite munci, l-au aruncat în temniță.

Sfîntul Luchilian a aflat în temniță patru tineri, aruncați acolo pentru credința în Hristos: pe Claudie, Ipatie, Pavel și Dionisie. Deci, bucurîndu-se de ei, vorbea cu dînșii despre Hristos Dumnezeu și îi întărea către nevoința mucenicească, ca să nu se teamă de vremelnicile munci pentru veșnica răsplătire din cer; să nu se înfricoșeze de moarte, pentru viața ce va să fie; nici să-și cruțe floarea tinereților lor pentru Hristos, Care le gătește în Împărăția Sa fericirea cea neîmbătrînitoare. Astfel toți împreună se rugau lui Dumnezeu ziua și noaptea și unul pe altul se mîngîiau în nădejdea lui Hristos.

După cîteva zile, Sfîntul Luchilian a fost iarăși muncit împreună cu ceilalți tineri și aruncat cu dînșii într-un cuptor înroșit. Dar Atotputernicul Dumnezeu a revărsat peste dînșii mila Sa cea minunată, precum a făcut de demult celor trei tineri evrei, care au fost în cuptorul Babilonului, că și focul s-a prefăcut în răcorire și văpaia în rouă, apoi, vărsîndu-se de sus și o ploaie mare, a stins desăvîrșit cuptorul; și astfel au ieșit nevătămați Sfîntul Luchilian împreună cu cei trei tineri. O minune ca aceasta preaslăvită a lui Dumnezeu, păgînii cei orbiți cu necredința și cu răutatea, o socoteau a fi nu a puterii dumnezeiești, ci a fermecătoriei creș-tinești. Deci, nedreptul judecător a condamnat pe sfinții mucenici la moarte și i-a trimis în Vizantia, ca acolo să-și ia pedeapsa. Ajungînd în Vizantia cei patru sfinți tineri, Claudie, Ipatie, Pavel și Dionisie, au fost tăiați cu sabia; iar pe Sfîntul Luchilian l-au spînzurat pe cruce și, pătrunzîndu-l cu piroane peste tot trupul, și-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu. Cum că el a fost răstignit pe Cruce de iudei, se arată și în cîntarea a treia a canonului, unde se vorbește aceasta în următorul stih: "Iuda a vîndut de demult ucigașilor de Dumnezeu pe izbăvitorul Hristos, iar tu acum ai fost vîndut tot de iudeii cei fărădelege".

Împreună cu ei s-a numărat la cununa lor cea mucenicească și Sfînta fecioară Paula. Aceasta s-a născut din părinți credincioși și din tinerețe aprinzîndu-se cu inima spre dragostea lui Hristos, își păzea fecioria sa, pentru Mirele Cel fără de moarte. Astfel se sîrguia ea să se afle vrednică în cămara cerească. Apoi, rămînînd orfană de părinți și avînd averi îndestulate, înconjura temnițele și cerceta pe cei legați care pătimeau pentru Hristos, cumpărînd cu aur pe străjeri pentru a intra în temniță la sfinți. Ea slujea robilor lui Hristos, dîndu-le toate cele trebuincioase din averile sale; celor chinuiți de foame și de sete le aducea hrană și băutură; celor dezbrăcați le dădea îmbrăcăminte; trupurile cele rănite ale muce-nicilor și bubele cele cu puroaie le tămăduia, spălîndu-le, ștergîndu-le, punîndu-le plasture tămăduitoare, învelindu-le cu pînze curate și sărutîndu-le ranele lor primite pentru Hristos, îi ruga cu lacrimi să se roage lui Dumnezeu pentru dînsa ca să nu o lipsească de mila Sa.

Această mireasă aleasă a lui Hristos se ducea și la Sfîntul Luchilian, care ședea cu cei trei tineri în temnița din Nicomidia și se îndulcea de învățăturile lui cele folositoare. Iar cînd sfîntul se muncea împreună cu acei tineri, ea privea la nevoința lor și în taina inimii sale se ruga cu dinadinsul lui Hristos pentru dînșii, ca să întărească pe robii Săi și să le dea răbdare și ajutor, ca să poată răbda muncile pînă la sfîrșit, pentru slava sfîntului Său nume. Apoi, după ce se risipea mulțimea, ea se ducea la locul acela unde se munceau sfinții și aduna sîngele lor cel

vărsat pe pămînt, și-l păzea la sine cu o mare sfințenie. Iar cînd ducea pe bătrîn și pe cei patru tineri în Vizantia la moarte, ea îi urma slujindu-le.

După ce sfinții tineri au fost tăiați, această sfîntă fecioară le-a adunat cinstitele lor trupuri și le-a îngropat cu bună cucernicie. Iar după sfîrșitul Sfîntului Luchilian și a tinerilor sfinți, s-a întors iarăși în Nicomidia, slujind cu dragoste sfinților mucenici. Deci, fiind cunoscută de păgîni că este creștină, au prins-o și au adus-o la judecată înaintea lui Silvan. Acolo, după multe momeli amăgitoare și îndemnuri îngrozitoare, comitul, văzînd-o neînduplecată, a poruncit să o bată mult fără milă cu bețe și cu toiege; și, slăbind cu trupul, nu cu duhul, de rănile cele multe, i s-a arătat îngerul Domnului și a tămăduit-o. Deci, mucenița, cîștigînd sănătate trupească, s-a arătat mai îndrăzneață și mai vitează ca înainte. Atunci au bătut-o cu asprime peste gură, deoarece a ocărît cu cuvinte batjocoritoare pe muncitor.

După aceasta au aruncat-o în temniță și, scoțînd-o iar la cercetare, au aruncat-o într-un cuptor foarte ars, dar a ieșit din cuptor fără de vătămări; de vreme ce și la ea, ca și la cei mai dinainte sfinți mucenici, puterea lui Dumnezeu a răcorit tăria focului, ca să nu se atingă văpaia cea arzătoare de mireasa lui Hristos. După toate acestea, muncitorul a osîndit-o la moarte și a trimis-o la Vizantia ca acolo să-și ia pedeapsa, unde s-a sfîrșit și Sfîntul Luchilian cu acei tineri.

Cînd a ajuns mucenița lui Hristos la locul acela, unde Luchilian a suferit pentru Hristos moarte pe cruce, a mulțumit lui Dumnezeu Cel ce a învrednicit-o de cununa mucenicească și de împărtășirea cu sfinții.

Apoi, rugîndu-se Domnului cu dinadinsul, și-a plecat cu bucurie feciorescul său cap sub sabie și, tăindu-i-se, a trecut de la cele de jos la cele de sus. Astfel a intrat în cămara cea cerească, întru bucuria Domnului său, încununîndu-se de preaiubitul său Mire, Domnul nostru Iisus Hristos, cu îndoită cunună, a fecioriei și a muceniciei.

7. SFÎNTUL MUCENIC LUCHILIAN, ÎMPREUNĂ CU PATRU TINERI MUCENICI ȘI SFÎNTA FECIOARĂ PAULA (3 IUNIE)

Sfîntul Mucenic Luchilian a fost pe vremea lui Aurelian, împăratul Romei. El mai întîi trăia în păgînătatea închinării de idoli, fiind chiar slujitor idolesc, bătrîn cu anii, cinstit la față și alb la păr. El avea locuința aproape de cetatea Nicomidiei și slujea în capiștile necuraților zei. Iar după ce a fost luminat prin Sfîntul Botez cu darul lui Hristos Dumnezeul nostru, Cel ce nu dorește să piară cineva, ci toți să se mîntuiască, a înțeles înșelăciunea diavolească și rătăcirea păgînească, a venit la cunoștința adevărului și a crezut întru Dumnezeu cel adevărat, Domnul nostru Iisus Hristos, lepădînd și scuipînd pe idoli.

Astfel, la bătrînețe, s-au înnoit tinerețile lui ca ale vulturului, pentru că s-a născut prin Sfîntul Botez și s-a lipit cu gîndul și cu sufletul de dragostea lui Hristos. El arăta și celorlalți păgîni deșertăciunea și pierzarea necurăției idolilor și-i povățuia spre mîntuire, aducîndu-i la Hristos Dumnezeul nostru cu învățăturile sale, fiind multora chiar chip de întoarcere către Dumnezeu. Dar jidovii care trăiau acolo, văzînd o schimbare ca aceea a lui Luchilian - de la închinarea de idoli, la credința creștinească -, și mai văzînd că mulți, prin chipul și învățătura lui, lasă slujirea de idoli și se întorc la creștini primind Sfîntul Botez, s-au umplut de mînie și de urîciune. Atunci, ucigașii cei cumpliți ai Domnului, umplîndu-se de mînie, l-au pîrît și l-au

dat spre judecată păgî-nilor. Deci, robul lui Hristos a fost adus la cercetare înaintea lui Silvan, care era pe atunci mai mare în Nicomidia.

Iar Silvan silea mult pe bătrîn să se lepede de Hristos și să se întoarcă la slujirea idolească. Dar el nu s-a supus nicidecum. Silvan, umplîndu-se de mînie, a poruncit să-l muncească în multe feluri: i-au sfărîmat fălcile, l-au bătut cu toiege fără de milă și l-au spînzurat cu capul în jos; apoi, după multe și cumplite munci, l-au aruncat în temniță.

Sfîntul Luchilian a aflat în temniță patru tineri, aruncați acolo pentru credința în Hristos: pe Claudie, Ipatie, Pavel și Dionisie. Deci, bucurîndu-se de ei, vorbea cu dînșii despre Hristos Dumnezeu și îi întărea către nevoința mucenicească, ca să nu se teamă de vremelnicile munci pentru veșnica răsplătire din cer; să nu se înfricoșeze de moarte, pentru viața ce va să fie; nici să-și cruțe floarea tinereților lor pentru Hristos, Care le gătește în Împărăția Sa fericirea cea neîmbătrînitoare. Astfel toți împreună se rugau lui Dumnezeu ziua și noaptea și unul pe altul se mîngîiau în nădejdea lui Hristos.

După cîteva zile, Sfîntul Luchilian a fost iarăși muncit împreună cu ceilalți tineri și aruncat cu dînșii într-un cuptor înroșit. Dar Atotputernicul Dumnezeu a revărsat peste dînșii mila Sa cea minunată, precum a făcut de demult celor trei tineri evrei, care au fost în cuptorul Babilonului, că și focul s-a prefăcut în răcorire și văpaia în rouă, apoi, vărsîndu-se de sus și o ploaie mare, a stins desăvîrșit cuptorul; și astfel au ieșit nevătămați Sfîntul Luchilian împreună cu cei trei tineri. O minune ca aceasta preaslăvită a lui Dumnezeu, păgînii cei orbiți cu necredința și cu răutatea, o socoteau a fi nu a puterii dumnezeiești, ci a fermecătoriei creș-tinești. Deci, nedreptul judecător a condamnat pe sfinții mucenici la moarte și i-a trimis în Vizantia, ca acolo să-și ia pedeapsa. Ajungînd în Vizantia cei patru sfinți tineri, Claudie, Ipatie, Pavel și Dionisie, au fost tăiați cu sabia; iar pe Sfîntul Luchilian l-au spînzurat pe cruce și, pătrunzîndu-l cu piroane peste tot trupul, și-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu. Cum că el a fost răstignit pe Cruce de iudei, se arată și în cîntarea a treia a canonului, unde se vorbește aceasta în următorul stih: "Iuda a vîndut de demult ucigașilor de Dumnezeu pe izbăvitorul Hristos, iar tu acum ai fost vîndut tot de iudeii cei fărădelege".

Împreună cu ei s-a numărat la cununa lor cea mucenicească și Sfînta fecioară Paula. Aceasta s-a născut din părinți credincioși și din tinerețe aprinzîndu-se cu inima spre dragostea lui Hristos, își păzea fecioria sa, pentru Mirele Cel fără de moarte. Astfel se sîrguia ea să se afle vrednică în cămara cerească. Apoi, rămînînd orfană de părinți și avînd averi îndestulate, înconjura temnițele și cerceta pe cei legați care pătimeau pentru Hristos, cumpărînd cu aur pe străjeri pentru a intra în temniță la sfinți. Ea slujea robilor lui Hristos, dîndu-le toate cele trebuincioase din averile sale; celor chinuiți de foame și de sete le aducea hrană și băutură; celor dezbrăcați le dădea îmbrăcăminte; trupurile cele rănite ale muce-nicilor și bubele cele cu puroaie le tămăduia, spălîndu-le, ștergîndu-le, punîndu-le plasture tămăduitoare, învelindu-le cu pînze curate și sărutîndu-le ranele lor primite pentru Hristos, îi ruga cu lacrimi să se roage lui Dumnezeu pentru dînsa ca să nu o lipsească de mila Sa.

Această mireasă aleasă a lui Hristos se ducea și la Sfîntul Luchilian, care ședea cu cei trei tineri în temnița din Nicomidia și se îndulcea de învățăturile lui cele folositoare. Iar cînd sfîntul se muncea împreună cu acei tineri, ea privea la nevoința lor și în taina inimii sale se ruga cu dinadinsul lui Hristos pentru dînșii, ca să întărească pe robii Săi și să le dea răbdare și ajutor, ca să poată răbda muncile pînă la sfîrșit, pentru slava sfîntului Său nume. Apoi, după ce se risipea mulțimea, ea se ducea la locul acela unde se munceau sfinții și aduna sîngele lor cel

vărsat pe pămînt, şi-l păzea la sine cu o mare sfinţenie. Iar cînd ducea pe bătrîn şi pe cei patru tineri în Vizantia la moarte, ea îi urma slujindu-le.

După ce sfinţii tineri au fost tăiaţi, această sfîntă fecioară le-a adunat cinstitele lor trupuri şi le-a îngropat cu bună cucernicie. Iar după sfîrşitul Sfîntului Luchilian şi a tinerilor sfinţi, s-a întors iarăşi în Nicomidia, slujind cu dragoste sfinţilor mucenici. Deci, fiind cunoscută de păgîni că este creştină, au prins-o şi au adus-o la judecată înaintea lui Silvan. Acolo, după multe momeli amăgitoare şi îndemnuri îngrozitoare, comitul, văzînd-o neînduplecată, a poruncit să o bată mult fără milă cu beţe şi cu toiege; şi, slăbind cu trupul, nu cu duhul, de rănile cele multe, i s-a arătat îngerul Domnului şi a tămăduit-o. Deci, muceniţa, cîştigînd sănătate trupească, s-a arătat mai îndrăzneaţă şi mai vitează ca înainte. Atunci au bătut-o cu asprime peste gură, deoarece a ocărît cu cuvinte batjocoritoare pe muncitor.

După aceasta au aruncat-o în temniţă şi, scoţînd-o iar la cercetare, au aruncat-o într-un cuptor foarte ars, dar a ieşit din cuptor fără de vătămări; de vreme ce şi la ea, ca şi la cei mai dinainte sfinţi mucenici, puterea lui Dumnezeu a răcorit tăria focului, ca să nu se atingă văpaia cea arzătoare de mireasa lui Hristos. După toate acestea, muncitorul a osîndit-o la moarte şi a trimis-o la Vizantia ca acolo să-şi ia pedeapsa, unde s-a sfîrşit şi Sfîntul Luchilian cu acei tineri.

Cînd a ajuns muceniţa lui Hristos la locul acela, unde Luchilian a suferit pentru Hristos moarte pe cruce, a mulţumit lui Dumnezeu Cel ce a învrednicit-o de cununa mucenicească şi de împărtăşirea cu sfinţii.

Apoi, rugîndu-se Domnului cu dinadinsul, şi-a plecat cu bucurie feciorescul său cap sub sabie şi, tăindu-i-se, a trecut de la cele de jos la cele de sus. Astfel a intrat în cămara cea cerească, întru bucuria Domnului său, încununîndu-se de preaiubitul său Mire, Domnul nostru Iisus Hristos, cu îndoită cunună, a fecioriei şi a muceniciei.

8. POMENIREA CELUI DINTRE SFINŢI, PĂRINTELE NOSTRU MITROFAN, ÎNTÎIUL PATRIARH AL CONSTANTINOPOLULUI (4 IUNIE)

Părintele nostru Mitrofan a trăit pe vremea marelui Constantin, întîiul împărat creştin. El era fiu al lui Dometie Romanul, de neam împărătesc; pentru că Dometie era frate cu Prob, cel care a fost mai înainte împărat al Romei. Acest Dometie, fiind om cunoscător, a priceput înşelăciunea şi rătăcirea închinării de idoli şi, cunoscînd că credinţa creştină este dreaptă şi adevărată, s-a lepădat de zeii cei mincinoşi şi a crezut în adevăratul Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos.

Deci, fiindcă în acea vreme se săvîrşea mare păgînătate de îndrăcire de idoli în Roma şi se făcea ucidere nevinovată de creştini în toate zilele fără număr, de aceea Dometie, lăsînd Roma, a venit în Vizantia cu doi fii ai săi, cu Prob şi Mitrofan. Pe atunci era episcop în Vizantia Tit, bărbat plăcut lui Dumnezeu şi sfînt; pe lîngă acesta petrecea Dometie cu fiii săi, învăţînd credinţa cea întru Hristos, legea Domnului, şi povăţuindu-se la viaţa cu fapte bune. Episcopul văzîndu-l pe el lipit cu toată inima şi cu tot sufletul său de Hristos, iar cu duhul arzînd şi slujind Domnului, l-a rînduit pe el în rîndul clericilor bisericii, hirotonindu-l preot.

După moartea episcopului Tit, Dometie i-a luat scaunul lui, iar după sfîrşitul fericitului episcop Dometie, scaunul patriarhal l-a luat fiul său Prob. După moartea lui Prob, Sfîntul Mitrofan, fiul lui Dometie şi fratele lui Prob, a fost ridicat la scaunul arhieresc al Vizantiei. Marele împărat Constantin, venind în părţile Traciei şi vizitînd şi Vizantia, a văzut pe Sfîntul Mitrofan şi, vorbind cu dînsul, l-a cunoscut că este plăcut lui Dumnezeu. Deci s-a minunat de îmbunătăţita lui viaţă şi înţelepciune, iubindu-l foarte mult; apoi, dorind să audă cuvintele lui cele însufleţite de Dumnezeu, l-a dus pe el la Roma.

Marele Constantin a voit să-şi mute scaunul împărătesc de la Roma la Bizanţ - Constantinopolul de azi -, pentru că a văzut că acel loc este foarte frumos şi l-a socotit a fi vrednic de o cetate împărătească; deoarece era îndestulat cu roadele pămîntului şi aşezat lîngă Pontul Euxin - Marea Neagră de azi -, între Europa şi Asia, avînd multe căi, atît pe mare, cît şi pe uscat. Acolo a întemeiat o cetate mare, cu ziduri frumoase şi a numit-o pe ea după numele său, Constantinopole sau Noua Romă.

Împăratul Constantin, mutîndu-şi scaunul din Roma veche în Roma cea nouă, a adus şi pe Sfîntul Mitrofan, numindu-l părinte al său şi mijlocind pentru cinstea cea patriarhicească de la cei 318 Sfinţi Părinţi, care au luat parte la întîiul Sinod Ecumenic la Niceea. După porunca lui cea împărătească, Mitrofan a fost cel dintîi patriarh al Constantinopolului.

Sfîntul Mitrofan, întîiul patriarh al Constantinopolului, neputînd să fie la soborul acela din cauza bătrîneţii şi a slăbiciunii sale, a trimis în locul său pe arhiepiscopul său Alexandru, bărbat cinstit, sfînt şi bătrîn, care a suferit pentru pacea Bisericii multe osteneli în Tracia şi în Iliric. Acesta, în sobor, ţinea locul patriarhului Mitrofan şi se nevoia contra lui Arie. Iar după ce s-a sfîrşit acel Sinod ecumenic, dreptcredinciosul împărat, marele Constantin, a rugat pe toţi arhiereii să meargă cu dînsul la Prea Sfinţitul patriarh Mitrofan, să-l cerceteze pe el, fiind bolnav pe patul morţii.

Deci, mergînd la dînsul toţi împreună cu împăratul, într-o zi de Duminică, şi stînd de vorbă, împăratul a zis către dînsul: "O, prea cinstite părinte, te văd că ai slăbit de bătrîneţe şi boală; deci, te rog spune şi ne arată nouă, cine va fi vrednic după tine, ca să fie păstor al turmei!"

Sfîntul Mitrofan, cu faţa veselă, a răspuns către împărat: "Cu adevărat Duhul Sfînt a vorbit prin gura ta, de vreme ce, cu şapte zile mai înainte, gîndindu-mă la aceasta, Domnul mi-a descoperit acestea: după zece zile mă voi duce din cele de aici şi după mine are să vină la scaunul patriarhicesc slujitorul meu, Alexandru, cel vrednic cu adevărat de alegerea şi de darul Sfîntului Duh; iar după el, are să fie moştenitor scaunului, Pavel, care este acum între cetăţi". După aceea Sfîntul Mitrofan, căutînd spre dumnezeiescul Alexandru, patriarhul Alexandriei, a zis către dînsul: "O, frate, şi tu vei lăsa după tine moştenitor ales". Apoi, luînd de mînă pe Atanasie, arhidiaconul lui, a grăit: "Iată viteazul ostaş al lui Hristos! Acesta va fi după tine moştenitor, care va sta împreună cu fratele meu, Alexandru, nu numai împotriva păgînătăţii lui Arie, dar va intra şi în mari nevoinţe; deci, pe el, împreună cu viteazul Pavel, îl aşteaptă pătimirile cele multe".

Astfel a proorocit sfîntul, despre cele ce aveau să fie. Într-a-devăr, după acele zece zile de la descoperirea Domnului, s-a săvîrşit cu pace, în 4 zile ale lui iunie, şi a trăit toţi anii de la naşterea sa, 117; iar acum trăieşte în viaţa cea fără de sfîrşit, stînd înaintea scaunului marelui Arhiereu, al Domnului nostru Iisus Hristos, Mîntuitorul nostru, a Cărui slavă este în veci. Amin.

9. SFÎNTUL MUCENIC CONCORDIE
(4 IUNIE)

Pe vremea împăratului Antonin s-a ridicat în cetatea Romei mare prigonire contra creştinilor, încît nu era cu putinţă a vinde sau a cumpăra ceva, afară numai de aceia care jertfeau zeilor. Pe atunci era în cetatea Romei un bărbat cu numele Concordie, din casă de neam bun, al cărui tată se numea Gordian, cu dregătoria preot. Acela, avînd pe acest fiu Concordie, l-a pus să înveţe Sfînta Scriptură şi a fost orînduit între ipodiaconii Preasfinţitului Piu, episcopul Romei, care a fost muncit pentru Hristos, pe vremea împărăţiei lui Aurelian. Deci, acest fericit Concordie, împreună cu tatăl său, nu se îndeletniceau, ziua şi noaptea, decît numai în posturi şi rugăciuni; dînd milostenie la săraci şi rugîndu-se Domnului, ca să poată să scape de sălbăticia prigonitorilor.

Într-o vreme, fericitul Concordie a zis tatălui său: "Stăpîne al meu, de voieşti, dă-mi binecuvîntare să mă duc la Sfîntul Eutihie şi să stau împreună cu dînsul, pînă ce va înceta sălbăticia vrăjmaşului împărat Antonin". Zis-a lui tatăl: "Fiule, mai bine să petrecem aici, ca să luăm cununile de la Domnul". Atunci, fericitul Concordie a zis: "Mă voi duce de vei porunci, că acolo mă voi încununa, unde va binevoi Hristos".

Deci, tatăl lui i-a dat voie şi s-a dus la Sfîntul Eutihie, care era atunci în satul său, în calea Salariei, aproape de cetatea Tribula. Fericitul Eutihie, primindu-l cu mare bucurie, a început a mulţumi lui Dumnezeu şi, îndeletnicindu-se, petreceau împreună în rugăciuni şi postiri. Mulţi bolnavi de diferite boli veneau la dînşii; iar ei, rugîndu-se în numele lui Iisus Hristos, îi tămăduiau; astfel străbătea slava lor în popor.

Auzind de dînşii Torvat, comitul Etrusciei, care atunci locuia în cetatea Spoletania, a trimis de a chemat la sine pe Sfîntul Concordie şi i-a zis: "Cum te numeşti?" El i-a răspuns: "Sînt creştin". Zis-a comitul: "Te întreb de numele tău, iar nu de Hristos". Sfîntul Concordie a răspuns: "Ţi-am spus odată că sînt creştin şi mărturisesc pe Hristos". Zis-a comitul: "Jertfeşte zeilor celor fără de moarte şi fii prietenul nostru, căci eu te voi avea ca pe un tată şi voi spune stăpînului meu, împăratului Antonin, să te facă slujitor al zeilor". Sfîntul Concordie a răspuns: "Ascultă-mă tu şi jertfeşte Domnului meu Iisus Hristos, ca să poţi scăpa de veşnicile munci; iar dacă nu vei face aceasta, tu şi zeii tăi veţi fi pedepsiţi în focul cel veşnic".

Atunci comitul a poruncit să-l bată cu toiege şi să-l arunce în temniţa cea de obşte. Noaptea au venit la dînsul fericitul Eutihie cu Sfîntul Antim episcopul. Acesta, adică Antim, era prietenul comitului; deci, a rugat pe Torvat, comitul, să elibereze cîteva zile pe cel legat, lăsîndu-l în seama lui, unde au locuit împreună mai multe zile. Acela, într-o vreme bine potrivită, l-a hirotonisit preot, şi astfel se îndeletnicea în rugăciuni. După cîtăva vreme, comitul a trimis de a adus pe Concordie şi i-a zis: "Ce te-ai sfătuit pentru sănătatea ta?" Sfîntul Concordie i-a răspuns: "Sănătatea mea este Hristos, Căruia în toate zilele Îi aduc jertfe de laudă, iar tu şi zeii tăi vă veţi arde în gheenă".

Atunci a poruncit să-l spînzure pe un lemn de muncire, iar el, plin de bucurie zicea: "Slavă Ţie, Doamne Iisuse Hristoase!" Zis-a comitul: "Jertfeşte marelui zeu Die". Fericitul Concordie i-a răspuns: "Eu nu voi jertfi pietrei celei surde şi mute; am pe Domnul meu Iisus Hristos, Căruia Îi slujeşte sufletul meu!" Atunci comi-tul, mîniindu-se, l-a trimis să-l închidă în temniţa cea mai primejdioasă şi să-i pună fiare de mîni şi de grumaz, poruncind ca nimeni să

nu intre la dînsul; pentru că voia să-l piardă cu foamea. Deci, fericitul Concordie, mulțumind Atotputernicului Dumnezeu, a zis: "Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace, întru oameni bunăvoire". Și îndată îngerul Domnului i s-a arătat la miezul nopții, zicînd "Nu te teme, Concordie, ci îndrăznește cu bărbăție; căci eu sînt cu tine".

După trei zile, comitul a trimis la dînsul la miezul nopții, doi purtători de arme de-ai săi, zicînd către ei: "Duceți-vă și spuneți celui legat: "Ori jertfești zeilor noștri, ori ți se va tăia capul!"" Mergînd la dînsul purtătorul de arme cu idolul Die, i-a zis: "Auzit-ai ce a poruncit comitul?" Sfîntul Mucenic a răspuns: "Voi știți". Iar ei au zis: "Ori jertfești zeului Die, ori ți se taie capul". Atunci fericitul Concordie, mulțumind lui Dumnezeu, a zis: "Slavă Ție, Doamne Iisuse Hristoase"; apoi a scuipat în fața zeului Die. Atunci unul din ostași, scoțîndu-și sabia, i-a tăiat capul. Și așa și-a dat sufletul în mîinile Domnului.

După aceea, venind doi clerici și oarecare bărbați dreptcre-dincioși, au luat trupul și l-au pus nu departe de cetatea Spoletana, unde izvorăsc multe ape. Deci, în acel loc unde s-a îngropat fericitul mucenic, orbii își capătă vederea, bolnavii se tămăduiesc, dracii se izgonesc cu rugăciunile Sfîntului Mucenic Concordie, cel ce a stat înaintea Domnului nostru Iisus Hristos, Care împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, petrece și împărățește în vecii vecilor. Amin.

10. CUVIOSUL ZOSIMA DIN CILICIA (4 IUNIE)

Cuviosul Zosima, numit și Chilix, era cu neamul din părțile Ciliciei. Iubind pe Dumnezeu din tinerețile sale, s-a lepădat de lume și s-a dus în muntele Sinai, unde a îmbrăcat schima monahală și a bineplăcut lui Dumnezeu. Dornic de viață pustnicească mai liniștită, fiind încă tînăr, s-a dus în părțile Liviei și acolo s-a sălășluit în pustie la un loc ce se numea Amoniac, și a început a viețui singur, slujind lui Dumnezeu în singurătate.

Umblînd el prin pustia aceea, a aflat pe un oarecare bătrîn, care purta o haină aspră de păr. Deci, după ce s-a apropiat de el, a voit să i se închine și să fie binecuvîntat de dînsul după obicei; dar bătrînul a apucat înainte și i-a zis: "Zosima, pentru ce ai venit aici? Du-te de aici, pentru că nu poți să șezi în acest loc". Zosima, socotind că bătrînul îl știe mai demult, i s-a închinat și, cerînd binecuvîntare, i-a zis: "Părinte, fă bine și spune-mi de unde mă cunoști?" Bătrînul i-a răspuns: "Mai înainte cu două zile, mi s-a arătat în vedenie cineva minunat și mi-a zis: "Află, că va veni la tine un monah din muntele Sinai, cu numele Zosima, să nu-l binecuvintezi să petreacă împreună cu tine în pustia aceasta, pentru că vreau să-i încredințez lui Biserica Babilonului".

Bătrînul, zicînd aceasta către Zosima, s-a depărtat de dînsul ca la o aruncătură de piatră și a stat la rugăciune, ridicîndu-și mîinile către Dumnezeu. Rugîndu-se el două ceasuri și terminîndu-și rugăciunea, a venit iar la Zosima și, îmbrățișîndu-l părintește, l-a sărutat pe față, zicîndu-i: "Iubite fiule, bine ai venit aici! Dumnezeu te-a adus la mine, ca să dai trupul meu pămîntului!" Zosima a întrebat pe bătrîn: "Părinte, de cîți ani petreci în acest loc?" Bătrînul a răspuns: "Sînt 45 de ani de cînd petrec aici". Bătrînul grăind acestea, i s-a luminat fața ca focul și a zis către Zosima: "Pace ție, fiule, roagă-te pentru mine!" Zicînd aceasta, s-a culcat pe pămînt și s-a mutat către Domnul; iar fericitul Zosima, săpînd pămîntul, a îngropat cinstitul trup al acestui mare bătrîn.

Deci, petrecînd în acel loc două zile, s-a întors în Sinai, slăvind pe Dumnezeu. Șezînd el în mănăstirea muntelui Sinai, a venit la dînsul un tîlhar, rugîndu-l și zicînd: "Părinte, ai milă de mine și mă primește în călugărie, ca să plîng în liniște păcatele mele, să înceteze de la mine faptele cele rele și să mă căiesc în toate zilele vieții mele; deoarece am făcut multe omoruri". Cuviosul Zosima, învățîndu-l, l-a îmbrăcat în haine călugărești. Apoi, după puțină vreme, cuviosul a zis către dînsul: "Fiule, crede-mă că aici nu-ți este cu putință a petrece, pentru că de va afla de tine vreun boier, te va prinde, asemenea și pîrîtorii tăi te vor ucide; însă ascultă-mă pe mine; să mergi într-o mănăstire mai depărtată, unde te voi duce eu". Deci, luîndu-l, l-a dus în viața de obște a părintelui Dorotei, care era aproape de Gaza și, lăsîndu-l acolo, s-a întors iar la locul său.

Fratele acela a petrecut acolo nouă ani în viața de obște, apoi, învățînd Psaltirea și deprinzîndu-se cu toată rînduiala monahicească, s-a întors iar la Cuviosul Zosima și i-a zis: "Părinte, fă milă cu mine, dă-mi hainele mele cele mirenești și ia-le pe cele călugărești". Cuviosul, fiindu-i milă, l-a întrebat: "Pentru ce, fiule?" Fratele a răspuns: "Părinte, am petrecut nouă ani în viața de obște, precum singur știi, am postit cît am putut, am viețuit cu toată blîndețea în tăcere și cu frica lui Dumnezeu, supunîndu-mă tuturor. Deci, nădăjduiesc în bunătatea cea fără de sfîrșit a lui Dumnezeu și în mila lui cea negrăită, că mi-a iertat mulțimea păcatelor mele; dar văd întotdeauna pe un copil, stînd înaintea mea și zicîndu-mi: "Pentru ce m-ai ucis?" Aceasta o văd nu numai în vis, dar și ziua cînd stau în biserică la cîntare, cînd mă apropii de dumnezeieștile Taine și cînd mănînc cu frații la masă; încît nici un ceas nu mă lasă să mă odihnesc. Oriunde m-aș duce eu, văd înaintea mea pe acel copil, zicîndu-mi numai aceasta: "Pentru ce m-ai ucis?" De aceea, părinte, voiesc să mă duc acolo, unde am făcut acel omor, ca să mă prindă, să mă judece și să fiu pedepsit pentru moartea acelui copil, pentru că am fost fără de minte cînd l-am ucis".

Deci, luîndu-și de la cuviosul părinte hainele cele mirenești și îmbrăcîndu-se, s-a dus în lume. Și, ajungînd în cetatea Diospol, a fost prins și a doua zi i s-a tăiat capul. Astfel s-a dus la Dumnezeu, spălîndu-și păcatele cu sîngele său.

Cuviosul Zosima, avînd în sine neîncetată dorință să vieţu-iască în liniște pustnicească, departe cu totul de oameni, s-a gîndit să lase muntele Sinai. Deci, s-a sculat și, luînd pe ucenicul său Ioan, s-a dus la Porfirot - așa se numea pustia aceea -, pe care străbătînd-o, a aflat pustnici, unul cu numele Pavel, care era de la Galata; iar altul cu neamul din părțile Melitinului, anume Teodor, din mănăstirea părintelui Eftimie cel Mare și amîndoi erau îmbrăcați cu piei de bivol. Deci, Zosima s-a sălășluit cu ucenicul său aproape de acei pustnici, ca la două stadii, și a viețuit acolo doi ani.

Într-una din zile l-a mușcat un șarpe pe Ioan, ucenicul lui Zosima, încît s-a vătămat tot trupul lui din veninul șarpelui și din această pricină a murit. Fericitul Zosima s-a mîhnit foarte mult de aceasta și s-a dus la pustnicii aceia. Ei, văzîndu-l că vine la dînșii tulburat și foarte necăjit, mai înainte de a zice Zosima ceva către dînșii, apucîndu-i înainte, i-au zis: "Ce, părinte Zosima, a murit fratele tău?" Iar el, minunîndu-se de mai înainte vederea lor, le-a spus că a murit fratele, deși ei știau mai dinainte.

Deci, sculîndu-se amîndoi, au mers cu Cuviosul Zosima la fratele acela și văzîndu-l pe el zăcînd mort la pămînt, au zis: "Nu te mîhni, părinte Zosima, Dumnezeu îți va ajuta!" Apoi au strigat către cel mort, zicînd: "Frate, scoală-te că starețul are trebuință de tine". Și îndată fratele a înviat și s-a sculat de la pămînt. Deci, au grăit către Zosima: "Părinte Zosima, îți spunem cu adevărat, du-te iarăși în Muntele Sinai, pentru că Dumnezeu voiește să-ți

încredinţeze episcopia Bisericii Babilonului din Egipt". Atunci Cuviosul Zosima, luînd binecuvîntare de la acei sfinţi pustnici, şi-a luat ucenicul şi s-a întors la muntele Sinai.

După cîtăva vreme, părintele muntelui Sinai a trimis în Alexandria, pentru oarecare trebuinţă, pe fericitul Zosima împre-ună cu alţi doi fraţi şi fericitul Apolinarie, patriarhul Alexandriei, oprindu-i, i-a hirotonit episcopi; pe unul la Iliopoli, pe altul la Leondopoli; iar pe Zosima în Babilonul Egiptului, pentru că de demult erau două ţinuturi babiloniene. Cel dintîi, mai mare şi mai vechi la Haldei, unde a împărăţit Nabucodonosor şi după dînsul ceilalţi împăraţi ai Haldeilor; iar altul, mai mic şi mai pe urmă, în Egipt; pentru că, mutîndu-se unii de la Babilonul cel mare în ţara Egiptului şi zidindu-şi o cetate aproape de rîul Nil, acea cetate s-a numit tot Babilon, de vreme ce babilonenii au zidit-o şi petreceau într-însa.

Deci, Cuviosul Zosima, luînd scaunul arhieresc într-acest Babilon al Egiptului, după voia lui Dumnezeu şi după proorocirea sfinţilor părinţi pustnici, păştea turma lui Hristos şi îndrepta bine Sfînta Biserică, făcîndu-se chip turmei, cu cuvîntul şi cu viaţa. El a petrecut pe scaun mulţi ani, povăţuind pe mulţi la calea mîntuirii. După ce a început a se apropia de bătrîneţe, văzîndu-şi slăbiciunea şi aşteptîndu-şi sfîrşitul, şi-a lăsat scaunul şi s-a întors în muntele Sinai, la viaţa sa cea dintîi. Acolo, mai trăind puţină vreme, s-a sfîrşit întru Domnul şi a stat în ceata Sfinţilor Ierarhi, înaintea Stăpînului nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

11. SFINŢII MUCENICI FRONTASIE, SEVERIN, SEVERIAN ŞI SILVAN (4 IUNIE)

Sfinţii Frontasie, Severin, Severian şi Silvan au fost trimişi de fericitul Fronton, întîiul episcop al Petragoriei, să propovăduiască Cuvîntul lui Dumnezeu şi să-l semene pretutindeni. Pe aceia, prinzîndu-i ighemonul Scviridon, i-a întrebat: "Spuneţi-mi de unde sînteţi şi cu ce nume vă numiţi? Pentru că nu numai că n-aţi jertfit zeilor, dar i-aţi şi întors pe acei ce voiau să jerfească, le-aţi stricat capiştele şi nu ştiu cu ce putere le faceţi toate acestea". Frontasie i-a răspuns: "O, ighemoane, fiind lipsit de dumnezeieştile fapte bune, pentru ce ne întrebi pe noi, cînd te sîrguieşti a pierde tot adevărul? Socoteşte mai întîi cine ţi-a făcut sufletul şi trupul tău şi atunci vei cunoaşte adevărul. Idolii păgînilor sînt lucruri de mîni omeneşti, nu pot a le ajuta nici lor şi nici altora". Scviridon a zis: "Văd că sînteţi îndrăzneţi în cuvintele pe care le-aţi învăţat de la învăţătorul vostru". Severin şi Severian au răspuns: "Multa noastră cuvîntare este adevărată; iar tu cinsteşti pe idolii care sînt pietre surde, mute şi deşarte puse de diavoli". Scviridon a zis: "Veţi cîştiga viaţa, de veţi jertfi zeilor!"

Sfîntul Frontasie a răspuns: "Cîştigarea noastră este să vieţuim şi să murim pentru Hristos". Atunci ighemonul, întorcîndu-se către sfîntul ce ştia cîntări din instrumente muzicale, ca: alăute, chimvale bine răsunătoare şi timpane, i-a zis: "Dar tu, tinere, de ce nu jertfeşti?" Sfîntul Silvan a răspuns: "Eu jertfesc Domnului meu Iisus Hristos, care cu darul botezului Său a spălat lumea de întinăciuni". Ighemonul a zis: "Cum a spălat-o?" Silvan a răspuns: "Domnul meu Iisus Hristos a zis Ucenicilor Săi: *Mergînd, învăţaţi toate neamurile, botezîndu-le în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh. Cel ce va crede şi se va boteza, se va mîntui; iar cel ce nu va crede, se va osîndi.* Asemenea şi tu, ighemoane, de vei crede în Hristos şi te vei boteza, te vei mîntui; iar de nu vei crede, te vei osîndi".

Atunci ighemonul, mîniindu-se, a poruncit să-i scoată afară din cetate și să-i ducă la locul cel de muncă și acolo să-i muncească cumplit. Deci, după chipul Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, Cel încununat cu cununa de spini, așa li s-a înfipt și lor în cap piroane de fier, și astfel i-a pironit de un stîlp. Însă acea cumplită mînie a muncitorului, n-a putut cu nici un fel să întoarcă de la Hristos pe ostașii lui. Apoi, după ce cu acel fel de munci n-a putut să-i biruiască, a dat asupra lor hotărîre de moarte, adică să li se taie capetele. Deci sfinții mucenici, plecîndu-și genunchii la pămînt și încredințînd lui Dumnezeu sufletele lor, și-au plecat grumajii înaintea călăului și astfel au luat muncă pentru Hristos.

Deci, ostașii cei păgîni, tăind capetele de la muceniceștile trupuri, le-au aruncat spre batjocoră pe pămînt și le-au lăsat neîngropate. Atunci o dumnezeiască putere, venind la dînșii, a făcut o minune ca aceasta, încît toți priveau cu spaimă și se minunau: Pogorîndu-se deodată Sfîntul Duh peste trupurile lor, le-a înviat și luîndu-și fiecare în mîini capul care zăcea lîngă trup, s-au sculat pe picioare fără de ajutor omenesc și au mers spre rîul ce se numea Il; deci, suindu-se pe apă umblau cu picioarele ca pe pămînt uscat. Apoi, trecînd rîul, s-au suit pe un deal înalt și, ajungînd la biserica Preacuratei Maicii lui Dumnezeu, Fecioara Maria, în care se ruga Sfîntul Fronton episcopul, au intrat înăuntru și, plecîndu-și genunchii, și-au pus capetele înaintea picioarelor; iar trupurile le-au întins pe pămînt în chipul crucii și au rămas morți.

Atunci Sfîntul Fronton episcopul, cu preotul Anian și cu mult popor, au luat pe Frontasie, pe Severin și pe Silvan și i-au înmormîntat în biserica cea mai sus zisă, cu cinste și cu cîntări cerești, care se auzeau în văzduh; iar pe Severian, după rugămintea unei femei cucernice, l-au îngropat cu cinste într-alt loc, care era în stăpînirea ei, nu departe de sfinții împreună pătimitori.

Deci, sfinții mucenici au pătimit pe vremea împărăției lui Claudie; iar peste noi stăpînind Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh se cuvine cinstea și slava în veci. Amin.

12. SFINȚII MUCENICI ZOTIC, ATAL, CAMASIE ȘI FILIP DE LA NICULIȚEL - TULCEA

(4 IUNIE)

În martirologiul siriac și cel al Fericitului Ieronim din secolele III-IV sînt pomeniți, pe lîngă alți 25 de martiri, și patru martiri originari din Răsăritul Europei, numiți: Zotic, Atal, Camasie și Filip. Acești sfinți mucenici au pătimit pentru Hristos sub împărăția lui Dioclețian și Maximian. Se crede că erau ostași în armata romană, dar, pentru credința lor în Hristos, au fost condamnați la moarte prin tăiere cu sabia.

Nu se știe exact data morții lor, nici locul unde au fost martirizați. Unii cred că au fost surghiuniți la Gurile Dunării, în nordul Dobrogei de astăzi, unde erau exilați numeroși creștini ai Imperiului Roman, care nu voiau să jertfească idolilor. După tradiție, acești sfinți martiri ostași au fost judecați de autoritățile romane în orașul Noviodunum, tot în Dobrogea.

Prin secolele IV-V, s-a construit în localitatea Niculițel, din județul de astăzi, Tulcea, o basilică din piatră cu hramul Sfîntul Atanasie cel Mare, care a fost reînnoită în secolul XIII, în care au fost așezate moaștele acestor sfinți mucenici. Cu voia lui Dumnezeu, în anul 1971, luna septembrie, datorită ploilor abundente, pîrîul Niculițel a inundat și a scos la lumină o criptă sub vechea temelie a bisericii din secolul IV, în care se aflau, într-un sicriu comun, moaștele acestor patru sfinți mucenici. Pe peretele interior al criptei scrie în limba greacă: "Martîres tou Hristou". Iar pe peretele opus scrie numele lor: "Zotikos, Attalos, Kamasis și Filippos".

Această criptă martirică, recent descoperită, este unică în România și în sud-estul Europei.

Moaștele acestor sfinți martiri au fost așezate în patru racle de lemn și depuse spre închinare în biserica Mănăstirii Cocoș din apropiere, unde se păstrează și astăzi, avînd zi de prăznuire 4 iunie.

Cu ale lor sfinte rugăciuni, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne pe noi. Amin.

13. POMENIREA SFÎNTULUI SFINȚITULUI MUCENIC DOROTEI, EPISCOPUL TIRULUI
(5 IUNIE)

Sfîntul Dorotei a fost episcop al cetății Tirului, pe vremea împărăției lui Dioclețian, păgînul împărat al Romei. Din cauza prigonirii celei cumplite care pornise contra creștinilor, el și-a lăsat scaunul și s-a ascuns prin locuri neștiute. Pe vremea împărăției marelui Constantin și

după ce Biserica lui Hristos a luat alinare, Sfîntul Dorotei s-a întors iarăşi în Tir la scaunul său şi păstorea bine turma oilor celor cuvîntătoare, aducînd pe mulţi de la rătăci-rea închinării de idoli. El a trăit pînă pe vremea lui Iulian Paravatul, care, luînd împărăţia, la început nu duşmănea pe faţă Biserica lui Hristos, ci în ascuns, poruncind boierilor săi celor de un gînd cu el, care stăpîneau ţările, să muncească şi să ucidă pe creştini.

Sfîntul Dorotei, văzînd muncirea cea mare, care se făcea credincioşilor, şi-a lăsat iarăşi scaunul cetăţii Tirului, fugind de groaza muncitorilor; pentru că Domnul a poruncit să nu ne lăsăm în primejdii de bună voie, de la prigonitori, ci să fugim de ele, după cum zice: *Cînd vă vor izgoni pe voi din cetatea aceasta, fugiţi în cealaltă...* Deci, ieşind de la Tir, a mers în Tracia; dar nici acolo n-a scăpat de slujitorii de idoli, chemîndu-l astfel Dumnezeu la cununa mucenicească. El a fost prins de boierii lui Iulian în cetatea Diopolin, unde, suferind multe bătăi şi răbdînd diferite pătimiri, şi-a dat în astfel de munci fericitul său suflet, în mîinile lui Hristos Dumnezeu, fiind foarte bătrîn; căci avea de la naşterea sa o sută şi şapte ani. El a lăsat după sine diferite scrieri folositoare Bisericii, în limba greacă şi latină, pentru că era bine iscusit în amîndouă limbile acestea, fiind bărbat desăvîrşit în înţelepciunea cea duhovnicească, atît cea dinlăuntru cît şi cea dinafară. El a scris vieţile prooroceşti şi apostoleşti şi alte cuvinte folositoare şi tîlcuiri. Iar acum, fiind însuşi scris în cartea vieţii, se sălăşluieşte cu acei sfinţi, ale căror vieţi le-a scris.

14. CUVIOSUL ANUVIE MĂRTURISITORUL (5 IUNIE)

Cuviosul Anuvie a fost de neam egiptean, avînd mare credinţă şi dragoste către Hristos Dumnezeu. Făcîndu-se prigonire mare contra creştinilor de păgînii închinători de idoli, acesta a mărturisit cu îndrăzneală păgînilor pe Hristos, şi pentru aceasta a fost muncit de ei. Cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu, el a fost eliberat şi s-a dus în pustia Egiptului, unde s-a nevoit şi s-a ostenit pentru Dumnezeu pînă la adînci bătrîneţi.

Iar sfîrşitul lui a fost astfel: "Lîngă malul rîului Nil, care adapă ţara Egiptului, s-au adunat la un loc trei părinţi pustnici, purtîndu-se de duhul lui Dumnezeu, care se chemau: Sur, Isaia şi Pavel. Deci, întrebîndu-se unul pe altul, care încotro merge, s-a aflat că toţi aceşti trei cuvioşi, aveau acelaşi gînd şi acelaşi scop. Fiecare dintre dînşii voia a merge la părintele Anuvie; iar de la locul acela de unde se adunaseră şi pînă la mănăstirea lui Anuvie era cale pe apă ca de trei zile.

Deci, aşteptînd ei pe mal să vină vreo corabie ca să meargă în acel loc, n-au aflat. Pentru aceasta s-au mîhnit şi au zis între dînşii: "Să ne rugăm Domnului, ca să facă cu noi această milă. Să nu ni se curme scopul nostru şi să nu ni se împiedice calea începută, ca să nu ne întoarcem deşerţi la locurile noastre". Apoi Isaia şi Pavel au zis către părintele Sur: "Părinte, roagă-te tu mai ales, pentru că ştim că pe tine te ascultă totdeauna Dumnezeu şi, astfel, ne va împlini prin tine cererea". Atunci, el a poruncit ca şi ei împreună cu dînsul să-şi plece genunchii la rugăciune, iar el s-a întins pe pămînt în chipul crucii, aruncîndu-se cu faţa înaintea Domnului. După săvîrşirea rugăciunii, sculîndu-se de la pămînt, au văzut stînd lîngă mal o corabie şi, rugîndu-se iarăşi, s-au suit într-însa.

Deci, plecînd corabia, mergea contra apei. Dar, fiind purtată de vînt și cîrmuindu-se de nevăzuta putere a lui Dumnezeu, atît de iute mergea, încît într-un ceas a trecut atîta cale, pe care abia ar fi făcut-o cu multă osteneală în trei zile.

Sosind corabia la mal, în dreptul locașului lui Anuvie, părinții au ieșit din corabie pe pămînt, iar părintele Isaia le-a zis: "Domnul mi-a arătat pe bărbatul la care mergem. Acela ne va întîmpina pe noi, ne va cunoaște și ne va spune toate tainele noastre pe care le avem". După aceea a zis și părintele Pavel: "Și mie mi-a descoperit Domnul, că după trei zile îl va lua pe el din lumea aceasta".

Mergînd ei spre mănăstire și depărtîndu-se puțin de la rîu, iată că deodată venea întru întîmpinarea lor Cuviosul Anuvie. Deci, sărutîndu-i pe dînșii, le-a zis: "Bine este cuvîntat Domnul, Cel ce v-a arătat pe voi în trup viu și mai înainte întru Duhul". Luîndu-i cu dragoste și ducîndu-i în chilia sa, a început a le spune la fiecare dintre dînșii lucrurile cele bune ale lor, care nu se știau de nimeni altul, fără numai de Unul Dumnezeu; cum cineva se cunoaște deosebi și cum, săvîrșind fapta cea bună, este plăcut Stăpînului său, lui Hristos Domnul, și ce fel de dar are fiecare de la Domnul.

Atunci, părintele Isaia a zis către dînsul: "O, părinte, și nouă ne-a descoperit Domnul despre tine, că după trei zile te va lua la Dînsul din această lume trecătoare; de aceea mă rog ție să ne spui nouă pustniceștile tale osteneli și faptele tale cele îmbunătățite. Deci, nu te teme de prihana deșartei slave, pentru că, ducîndu-te din lumea aceasta, le vei lăsa celor de pe urmă ai tăi, chip despre viața ta cea plăcută lui Dumnezeu, ca să-ți fie ție vrednici următori".

Atunci părintele Anuvie a început a zice: "Nu-mi aduc aminte să fi făcut vreun lucru mare și cinstit, fără numai aceasta ce am păzit-o cu darul Dumnezeului meu: Din vremurile în care a fost prigonire împotriva creștinilor și am mărturisit înaintea muncitorilor numele Mîntuitorului nostru, n-a ieșit cuvînt mincinos din gura mea. Pentru că, odată mărturisind dreptatea, n-am voit după aceea să zic ceva nedrept și mincinos; odată iubind cele cerești, n-am voit după aceea să mai iubesc ceva din cele pămîntești. La aceasta mi-a ajutat mila Domnului; pentru că mi-a ajutat mie să nu mai am niciodată trebuință de ceva lucruri pămîntești, ci tot felul de hrană de care doream, îmi aduceau sfinții îngeri și nimic n-a tăinuit de mine Domnul meu, din cele ce se fac pe pămînt; apoi niciodată nu s-a lipsit inima mea de dorirea Lui cea dumnezeiască. Nu m-am odihnit ziua și noaptea, căutînd pe Cel ce L-a iubit sufletul meu, pe Stăpînul Hristos, ca să pot totdeauna să-L văd cu ochii mei cei sufletești și să mă îndulcesc de vederea Lui. Eu văd totdeauna pe îngerul lui Dumnezeu, fiind de față cu mine și arătîndu-mi pe toți stăpînitorii veacului acestuia. Lumina minții mele niciodată nu s-a stins; toate cîte le-am cerut de la Domnul, mi le-a dat mie. Am văzut de multe ori cetele îngerești, stînd înaintea lui Dumnezeu. Am văzut cetele sfinților mucenici și ale mărturisitorilor, soboarele monahilor și ale tuturor sfinților și, mai ales, ale celor care nu aveau altă osîrdie pe pămînt fără numai să slăvească totdeauna și să binecuvînteze cu credință pe Domnul întru simplitatea inimii lor. Am mai văzut pe satana și pe diavolii lui în focul cel veșnic și am văzut iarăși, împotriva acelora, pe cei drepți care se îndulceau de veșnica bucurie".

Cuviosul Anuvie, spunînd acestea la părinții ce veniseră la dînsul spre cercetare de trei zile, precum și multe altele, nu o făcea aceasta pentru slava deșartă, ci pentru folosul celor ce le ascultă. El, fiind silit prin rugăminte de cei ce au venit la dînsul, le spunea toate din toată inima, cu știință curată și cu multă smerenie.

După ce au trecut trei zile, şi-a dat sufletul său cu bucurie şi îndată s-au văzut sfinţii îngeri luînd sufletul lui şi ridicîndu-l spre înălţimea cerului, auzindu-se în văzduh dulci cîntări îngereşti. Astfel a trecut Cuviosul Anuvie de la cele pămînteşti la cele cereşti, el care a mărturisit numele lui Hristos înaintea păgînilor şi a suferit bătăi şi munci pentru aceasta. Iar acum se preamăreşte în ceata mărturisitorilor, înaintea îngerilor cereşti, în faţa lui Iisus Hristos Domnul nostru, Căruia, împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, se cuvine cinste şi slavă în veci. Amin.

15. CUVIOSUL TEODOR PUSTNICUL
(5 IUNIE)

Cuviosul părinte Teodor a fost famen din tinereţe. Apoi, lăsînd lumea, s-a făcut monah şi s-a dus în pustiul Iordanului. El a suferit multe osteneli, sîrguindu-se să placă lui Dumnezeu; pentru aceea, a luat de la Dumnezeu darul facerii de minuni. Deci, avînd o trebuinţă să meargă la Constantinopol, s-a dus la mare şi, găsind o corabie care pleca într-acolo, s-a urcat într-însa. Cînd pluteau în cale, li s-a întîmplat de a rătăcit corabia în largul mării şi li s-a sfîrşit apa de băut ce o mai aveau. Pentru aceasta, corăbierii şi cei din corabie erau în nepricepere şi în mare mîhnire. Iar Cuviosul Teodor, sculîndu-se şi ridicînd mîinile spre cer, s-a rugat cu dinadinsul lui Dumnezeu, Care mîntuieşte de moarte sufletele omeneşti. Apoi cu rugăciunea a însemnat apa mării cu semnul Sfintei Cruci şi a zis corăbierilor: "Binecuvîntat este Dumnezeu, luaţi apă cît vă trebuie!" Deci, luînd ei apă, au gustat şi au aflat apa mării prefăcută din amărăciune în dulceaţă, ca şi cea din rîu, şi au umplut vasele lor cu apă dulce din mare şi toţi au preamărit pe Dumnezeu. Iar Teodor a zis: "Iertaţi-mă, fiii mei, căci nu s-a făcut pentru mine această minune a Atotputernicului Dumnezeu, ci pentru voi, care v-aţi mîhnit, că nu aveţi apă. Dumnezeu, văzînd mîhnirea voastră şi aşteptarea morţii, S-a milostivit spre voi şi a schimbat amărăciunea mării în dulceaţa rîului". După aceasta şi corabia a nimerit calea sa, cu rugăciunile acestui sfînt cuvios, şi au sosit degrabă la malul spre care mergeau.

Acest părinte Teodor a făcut încă şi alte minuni, iar după aceea s-a mutat la Dumnezeu.

16. VIAŢA PREACUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU VISARION
(6 IUNIE)

Visarion, marele între părinţi, s-a născut şi a crescut în Egipt. Din tinereţe a iubit pe Hristos şi a răsărit în inima lui lumina darului lui Dumnezeu. El s-a păzit de toată întinăciunea păcatului, nepătîndu-şi haina cea duhovnicească, pe care a luat-o de la Sfîntul Botez. Cercetînd sfintele locuri de la Ierusalim, a văzut pe Cuviosul Gherasim, care-şi petrecea viaţa în pustiul Iordanului, şi căruia îi slujea un leu. Asemenea, văzînd şi pe mulţi alţi părinţi care vieţuiau acolo prin diferite locuri şi care străluceau în fapte bune şi, vorbind cu dînşii, a cîştigat mult folos sufletului său.

După ce s-a întors la locul său, şi-a dobîndit ca părinte duhovnicesc pe Cuviosul Isidor Pelusiotul. Adeseori se ducea la el, povăţuindu-se de învăţăturile lui cele folositoare, şi s-a îndemnat spre viaţa cea aspră. Împărţindu-şi săracilor şi mănăstirilor averea rămasă de la

părinți, s-a făcut monah. Și, ducîndu-se într-un loc pustiu, petrecea în liniște, obosindu-se cu multe osteneli și omorîndu-și trupul cu nevoințe pustnicești. Astfel, fiind în trup, se asemăna celor fără de trup. Postirea lui era fără de măsură, pentru că uneori nu mînca toată săptămîna, iar alteori petrecea fără de hrană și fără de băutură patruzeci de zile.

Odată, stînd în mijlocul unor mărăcini și avînd mîinile, ochii și gîndul îndreptate către cer, a petrecut astfel patruzeci de zile și de nopți în rugăciuni gînditoare de Dumnezeu. El a stat neclintit ca un stîlp, nemișcîndu-și cît de puțin trupul din acel loc, negustînd ceva în aceste zile, negîndind către cineva, nedormitînd, neslăbind din neputința cea firească și neaplecîndu-și mintea spre cele pămîntești. Astfel, era cu totul pătruns de dragostea lui Dumnezeu.

Cu ochii cei sufletești privea neabătut spre Hristos, urmînd celor fără de trupuri. De aceea s-a învrednicit și de mari daruri de la El, pentru că i s-a dat lui darul facerii de minuni, cum erau proorocii cei mai de demult. Se asemăna cu Moise; că, precum Moise a prefăcut apele cele amare întru dulceață cu lemnul arătat de Dumnezeu, ca să adape pe Israel cel însetat, tot astfel și Cuviosul Visarion a îndulcit amărăciunea apei de mare, prin rugăciune și însemnarea sfintei cruci, ca să adape pe ucenicul lui cel slăbit de sete.

Odată, umblînd el cu ucenicul lui pe marginea mării, acesta a însetat acolo de osteneala drumului și de zăduful zilei și zicea către sfîntul: "Părinte, îmi este tare sete". Cuviosul, făcînd rugăciune și însemnînd marea cu semnul Sfintei Cruci, a zis: "În numele Domnului ia apă și bea". Ucenicul, luînd apă din mare cu vasul ce purta, a văzut că apa este dulce la gust și rece, ca și cum ar fi curs dintr-un izvor viu. Deci, bînd din destul și răcorindu-se, a luat și în vasul său. Cuviosul Visarion, văzînd aceasta, a zis ucenicului: "Fiule, pentru ce ai umplut vasul cu apă?" Răspuns-a ucenicul: "Iartă-mă, părinte! Am luat apă ca să nu însetăm iarăși pe cale!"

Atunci starețul a zis: "Dumnezeu, Cel ce este în acest loc, este peste tot locul; și, precum aici, așa și în tot locul poate să dea apă dulce celui însetat". Numele ucenicului era Dula. Cuviosul Visarion s-a asemănat și lui Isus al lui Navi; căci precum acela a biruit pe Amorei, și a oprit soarele în calea sa, tot așa a făcut și acesta. Mergînd el cu ucenicul la alt stareț, se apropia soarele spre apus și calea era încă depărtată; deci Sfîntul Visarion s-a rugat lui Dumnezeu, zicînd: "Rogu-mă Ție, Doamne, poruncește ca să stea soarele pînă ce voi merge la robul tău". Și așa s-a făcut, că n-a apus soarele pînă ce a sosit cuviosul la acel stareț.

Cuviosul a fost asemenea și cu Sfîntul Prooroc Ilie, pentru că în vreme de secetă, cu rugăciunile sale a căzut ploaie îndestulată din cer pe pămînt; și aceasta nu s-a făcut odată sau de două ori, ci de mai multe ori. El se asemăna încă și cu proorocul Elisei; căci precum acela a trecut apele Iordanului, despărțindu-le cu cojocul lui Ilie, tot așa și acesta, cu rugăciunile sale, a întărit firea apelor sub picioarele sale și umbla pe deasupra apelor ca pe uscat; pentru că Nilul - cel mai mare fluviu - îl trecea ca pe uscat și, oriunde i se întîmplau pîraie, le trecea cu picioarele neudate.

Cuviosul Visarion, petrecînd oarecînd în schit, s-a adus la biserică un om îndrăcit și se făceau rugăciuni pentru el ca să se izbăvească de duhul cel necurat, dar nu ieșea dracul din el. Atunci clericii au zis între ei: "Ce să facem cu îndrăcitul acesta?" Unii ziceau: "Nimeni nu poate să izgonească pe drac, decît părintele Visarion; deci de-l vom ruga pe el de aceasta, apoi ne este teamă că nici în biserică nu va mai voi să vină. Deci să facem așa: El vine de dimineață în biserică mai înainte decît toți, atunci noi, apucînd înainte de venirea lui, să punem pe omul cel îndrăcit în locul lui și să-i zicem starețului: "Părinte, deșteaptă pe cel ce doarme!"

Așa au făcut clericii. Intrînd Cuviosul Visarion în biserică, după obiceiul său, a văzut pe acel om șezînd în locul lui. Atunci el a stat aproape de cel îndrăcit și nu voia să-l gonească din locul lui. După ce s-a început pravila bisericii, clericii au zis către stareț: "Părinte, deșteaptă pe cel ce doarme". Părintele Visarion, apropiindu-se de acel om, l-a clătinat, zicîndu-i: "Scoală-te și te du de aici!" Și îndată dracul a ieșit din om, gonit prin cuvîntul sfîntului. Sculîndu-se omul, a început a mulțumi lui Dumnezeu, că s-a izbăvit și s-a făcut sănătos din acel ceas. În acest fel clericii au pornit pe Sfîntul Visarion spre acea facere de minuni, ca să izgonească pe diavoli. Astfel, acest cuvios părinte nu voia cu nici un chip să facă minuni la arătare, ca să nu fie slăvit de oameni, fiind smerit și socotindu-se pe sine păcătos.

Odată, un frate din schit a căzut într-o greșeală și preotul îi poruncea lui să iasă afară din biserică, ca unul ce nu era vrednic să fie împreună cu frații în soborul bisericesc. Deci, Cuviosul Visarion, sculîndu-se, a ieșit și el împreună cu cel ce greșise, zicînd: "Și eu sînt păcătos ca acesta!" Într-acest fel a fost smerenia acestui sfînt părinte. Ucenicii lui mai spuneau de el că patruzeci de ani nu s-a culcat pe coaste ca să se odihnească; ci, șezînd, primea cîte puțin somn. El sfătuia pe ucenicii săi să fie treji, ca astfel să se păzească totdeauna de cursele vrăjmașului, și le zicea: "Se cade monahului să fie ca și Heruvimii și Serafimii; și, cînd cineva petrece în pace neavînd războaie, atunci mai mult să se păzească și să se smerească în fața lui Dumnezeu, ca nu cumva, părîndu-i-se că stă, să cadă în vreo greșeală mai cumplită. Pentru prea marea încredere în sine, mulți s-au dat la război. De multe ori, pentru neputința noastră, Dumnezeu nu lasă să vină asupra noastră războaie, ca astfel să pierim desăvîrșit".

Toată viața acestui sfînt părinte era asemenea păsărilor ce zboară în aer, pentru că nimic nu a cîștigat din cele pămîntești. Nu avea nici chilia sa, nici vreo adăpostire deosebită; ci, trecînd din loc în loc, mergea ca un rătăcit prin pustie, prin surpături și prin văi, neîngrijindu-se deloc de nevoile trupești, nici de hrană, nici de haine, avînd pe trup îmbrăcăminte numai o ruptură de haină, care îi acoperea trupul gol de tot. Ziua se ardea de zăduful soarelui, iar noaptea de frig. Rareori i se întîmpla vreodată să intre sub vreun acoperămînt, ci astfel petrecea ca o pasăre prin munți, iubind singurătatea; își ridica mintea spre Unul Dumnezeu și își adîncea gîndurile într-Însul. Totdeauna avea lacrimi în ochi și adeseori scotea dese suspine din adîncul inimii, plîngînd și tînguindu-se în toate zilele vieții lui.

Apoi, ajungînd la adînci bătrînețe, s-a mutat la viața cea neîmbătrînită și a trecut de la plîngere la bucuria cea veșnică, prin ajutorul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slava în veci. Amin.

17. CUVIOSUL ILARION CEL NOU, EGUMENUL MĂNĂSTIRII DALMAT

(6 IUNIE)

Fericitul Ilarion a fost fiul lui Petre Capadocianul, pitarul împărătesc, care avea de soție pe Teodosia; și amîndoi erau drept credincioși. Ei, fiind iubitori de Dumnezeu, l-au învățat bine Sfînta Scriptură. Apoi, cînd era de douăzeci de ani, a lăsat - după cum zice Evanghelia - pe tată, pe mamă, casă și bogăție, și s-a dus în mănăstirea lui Isihie, care era aproape de Bizanț. După aceea a venit în mănăstirea Dalmatului și acolo a luat îngerescul și sfîntul chip cel mare, și s-a făcut ucenic al Sfîntului Grigorie Decapolitul, care într-acea vreme viețuia acolo.

El petrecea în multă ascultare, în tăcere și în smerenie, avînd slujbă în grădina mănăstirească. El s-a ostenit întru-acea ascultare zece ani și se sîrguia astfel, ca, prin viață sa, să urmeze Cuviosului Ilarion cel Mare, cel de un nume cu el, a cărui viață îmbunătățită și plăcută Lui Dumnezeu, adeseori citind-o, căuta să se asemene aceluia, pe cît se putea, în postiri, în rugăciunile cele de toată noaptea, și în toate nevoințele monahicești, pentru care s-a și numit Ilarion cel Nou.

Deci, luminîndu-și sufletul ca soarele, a luat putere de la Dumnezeu asupra duhurilor celor necurate, ca să le gonească. Egumenul mănăstirii aceleia a voit să-l facă preot, după ce Sfîntul Grigorie Decapolitul, se dusese de acolo în alte locuri, dar n-a voit. Apoi, după cîțiva ani, murind egumenul acelei mănăstiri, Cuviosul Ilarion a aflat că frații voiesc să-l facă egumenul lor și a ieșit, neștiut de nimeni, noaptea din mănăstire și s-a dus în Vizantia (Bizanț), unde a căutat pe Sfîntul Grigorie învățătorul său, crezînd că-l va găsi acolo. Dar acela se dusese în Roma și de acolo s-a întors și s-a sălășluit în muntele Olimpului.

Ilarion a intrat într-o mănăstire din Vizantia, iar monahii mănăstirii Dalmatului, aflînd de dînsul, au trimis la Prea Sfinţitul Patriarh Nichifor, rugîndu-l să-l facă egumen al lor, chiar de n-ar voi. Atunci împăratul a fost înştiinţat de aceasta de către patriarh, şi trimiţînd au adus la dînsul pe Ilarion, şi l-au îndemnat să ia egumenia mănăstirii Dalmatului. El, neputînd să se împotrivească voinţei împărăteşti şi patriarhiceşti, s-a supus poruncii lor şi a luat stăpînirea egumeniei, păstorind astfel, mai bine de opt ani, oile cele cuvîntătoare încredinţate lui.

După aceasta, a luat scaunul împărăţiei greceşti Leon Armeanul - tiranul cel cu nume de fiară -, care a început a tulbura Biserica lui Hristos cu eresul luptării de icoane. Acela pe mulţi îi silea să se unească cu el la ereticeasca luptare; iar pe cei ce nu se supuneau voinţei lui, pe unii îi muncea, iar pe alţii îi izgonea în ţări foarte depărtate. Într-acea vreme, din porunca lui, a fost adus şi Cuviosul Ilarion de la mănăstirea Dalmatului la palatele împărăteşti şi silit la acel eres. Dar ostaşul cel bun al lui Hristos, nu numai că nu s-a supus tiranului nicidecum, dar încă l-a şi certat cu îndrăzneală, numindu-l fără de Dumnezeu şi nou călcător de lege, pornindu-l astfel spre mai mare mînie. Atunci răucredinciosul împărat a pus asupra fericitului multe bătăi şi diferite munci, apoi l-a închis în temniţă.

După o vreme oarecare, punîndu-l iar de faţă la cercetare, dar nimic sporind la scopul lui, l-a dat patriarhului, cel de un gînd cu el, anume Teodot, cu porecla Casiter, care luase scaunul după izgonirea pentru dreapta credinţă a prea sfinţitului Nichifor. Acel Teodot, mincinos, a făcut Cuviosului Ilarion acelaşi lucru ca şi împăratul. Închizîndu-l într-o temniţă întunecoasă, l-a chinuit multe zile cu foamea şi cu setea, poruncindu-i să nu-i dea nici pîine, nici apă. Atunci, monahii mănăstirii lui s-au dus la împărat, zicînd cu rugăminte: "O, împărate, dă-ne pe păstorul nostru, iar noi îţi făgăduim că ne vom supune voinţei tale". Împăratul s-a bucurat de făgăduinţa lor şi îndată le-a dat pe părintele lor.

Deci sfîntul, ducîndu-se la mănăstire, a petrecut cîtăva vreme şi, primind puţină odihnă, după acele pătimiri şi acea foame, s-a întors iarăşi spre pătimiri. Căci împăratul, aşteptînd făgăduinţa călugărilor, a cunoscut că este batjocorit de ei şi a trimis ostaşii săi asupra acelei mănăstiri, care au necăjit pe monahi, iar pe Cuviosul Ilarion l-au luat şi l-au închis în temniţă. După aceea, l-au trimis la mănăstirea lui Paneon, poruncind să-l închidă într-o temniţă strîmtă. Sfîntul Ilarion a pătimit în temniţa aceea şase luni, primind multe necazuri şi ocări de la asprul egumen al acelei mănăstiri. După aceea, iarăşi a fost scos de acolo, cu poruncă împărătească şi adus la Constantinopol. Acolo a fost silit de împăratul să se lepede de icoane, uneori cu momeli, iar alteori cu îngroziri.

Însă, pătimitorul lui Hristos, Ilarion, neascultînd de porunca împăratului, a fost trimis la altă mănăstire care se numea Ciclovia. Şi a petrecut într-însa doi ani şi şase luni, fiind ţinut şi chinuit într-o temniţă murdară. De acolo, fiind adus iarăşi la împărat, şi fiind bătut foarte mult, a fost surghiunit în cetatea Potilia. În acea vreme, acel răucredincios împărat, care a pierdut pe mulţi, a pierit şi el foarte cumplit; pentru că a fost tăiat cu săbiile în biserică de ostaşii săi, chiar în acel loc unde a fost batjocorită şi întinată sfînta icoană a lui Hristos, acolo şi-a lepădat sufletul lui cel ticălos.

Deci, Mihai Travlul, luînd scaunul împărăţiei, a poruncit ca pe toţi cei dreptcredincioşi, să-i elibereze din legături şi de prin temniţe. Atunci Cuviosul Ilarion, fiind eliberat, nu s-a întors la mănăstirea sa, deoarece nu încetase eresul luptării de icoane, iar scaunele episcopale erau încă ocupate de arhierei şi învăţători mincinoşi; ci a petrecut la o femeie oarecare credincioasă, care îi dăduse un loc liniştit la moşia sa, făcîndu-i chilie şi grădină şi slujindu-i lui cu toate cele de trebuinţă.

Într-acea vreme, Sfîntul Teodor Studitul, care asemenea pătimise multe răutăţi de la eretici pentru dreapta credinţă, întorcîndu-se de la surghiunie, a trecut la Domnul. Iar sfîntul său suflet, înălţîndu-se de îngeri spre cer, a fost văzut de Cuviosul Ilarion, precum se scrie de aceasta în viaţa lui Teodor. Acea vedere s-a făcut astfel: În acea zi în care Sfîntul Teodor Studitul a murit, fericitul Ilarion, umblînd prin grădina sa, lucrînd şi cîntînd psalmii lui David, a auzit deodată nişte glasuri preaminunate şi a simţit şi un miros de negrăită bună mireasmă; deci, minunîndu-se, se gîndea de unde să fie acestea. Căutînd spre înălţimea cerului, a văzut o mulţime de cete cereşti de îngeri în haine albe, strălucind cu luminoase feţe şi venind din cer cu cîntări spre întîmpinarea oarecărei feţe cinstite.

Acestea văzîndu-le fericitul Ilarion, de spaimă mare a căzut cu faţa la pămînt şi a auzit pe oarecare grăindu-i lui: "Iată sufletul lui Teodor, egumenul mănăstirii Studitului, care a pătimit pentru Sfintele Icoane pînă la sînge şi a răbdat pînă în sfîrşit în necazuri; iar acum a adormit şi, dănţuind, se suie sus, întîmpinîndu-l pe el cereştile puteri!" Cuviosul Ilarion, învrednicindu-se de o vedenie preaminunată ca aceasta, s-a umplut de multă mîngîiere şi a primit în inima sa o mare dulceaţă duhovnicească. Astfel a rămas multe zile veselindu-se cu duhul, iar faţa lui strălucea de veselie ca a unui înger.

Cuviosul Ilarion a petrecut la acea femeie şapte ani şi mai mult. După Mihail Travlul a venit la împărăţie fiul său, Teofil, care, pe toţi mărturisitorii adunîndu-i, a început iarăşi, ca şi mai înainte răucredincioşii împăraţi, a-i sili pe dînşii la luptarea contra sfintelor icoane, iar pe cei ce nu se supuneau lui, îi muncea. Atunci şi Cuviosul Ilarion a fost luat şi dus la împărat, unde, silit fiind, nu s-a supus poruncii împărăteşti, ci mai ales l-a certat pe el, ca pe un păgîn şi călcător de lege, care strică dogmele cele drepte ale credinţei. Faţă de această îndrăzneală a lui, a primit o sută şi şaptezeci de lovituri, surghiunindu-l la insula Afusiei. Acolo avea această înlesnire, căci nu era ţinut nici în temniţă, nici în legături. Deci, zidindu-şi o chilie foarte mică, a petrecut într-însa pînă la sfîrşitul lui Teofil.

După moartea aceluia, a venit împărăteasa Teodora, care adunînd în împărăteasca cetate pe toţi mărturisitorii, a întărit credinţa cea dreaptă şi Sfintele Icoane le-a pus în bisericile lui Dumnezeu. Atunci şi Cuviosul Ilarion, eliberîndu-se, şi-a luat mănăstirea Dalmatului, unde strălucea cu minunile. Deci, vieţuind trei ani, şi îndreptînd pe ucenicii săi cu dumnezeiască plăcere, s-a dus la Domnul. Iar cinstitul şi sfîntul lui suflet, asemenea ca şi al lui Teodor, cel văzut de dînsul, a fost dus de îngeri la cele cereşti şi a stat în ceata sfinţilor mărturisitori, înaintea scaunului slavei Tatălui, a Fiului şi a Sfîntului Duh, a Unui Dumnezeu în Treime, Căruia I se cuvine slavă în veci. Amin.

18. SFINTELE MUCENIŢE ŞI FECIOARE ARHELAIA, TECLA ŞI SUSANA
(6 IUNIE)

Fecioria în lume biruieşte şi potoleşte toate poftele cele trupeşti iar strămoaşa Eva nu se împărtăşeşte, pentru că aceleia i s-a zis de Dumnezeu: *Întru dureri vei naşte fii şi vei fi sub stăpînirea bărbatului*. Fecioara este liberă de această robie, pentru că nu se vestejeşte de mulţimea anilor, ci totdeauna viaţa acelora ce-şi păzesc fecioria înfloreşte şi se împodobeşte. Cu aceasta unindu-se mireasa lui Hristos, a intrat în cereasca cămară a Mirelui său. Cu această preacinstită şi dumnezeiască dăruire şi cu fecioria cea neîntinată împodobindu-se, fericita Arhelaia s-a făcut mireasă a lui Hristos şi s-a arătat biruitoarea lumii.

Ea viețuia la un loc oarecare deosebit, aproape de Roma, într-o mănăstire mică și neștiută, și acolo, pe cît se putea, a căutat a fi păzită de cumplitele vremi ale închinării de idoli. Deci, pornindu-se în Roma de către păgînul împărat Diocleţian prigoană mare contra creştinilor, Sfînta Fecioară Arhelaia, cu cele două surori ale sale întru Hristos și împreună pustnice, Tecla și Susana, temîndu-se de frica muncitorului, au lăsat Roma și au fugit în Campania, îmbrăcîndu-se în locul hainelor femeiești, cu haine bărbătești; pentru ca astfel să nu fie cunoscute că sînt fecioare.

Așezîndu-se acolo, nu departe de cetatea ce se numea Nola, la un loc smerit și pustiu, se îndeletniceau ziua și noaptea cu rugăciunile lor cele cu dinadinsul către Dumnezeu și cu alte lucruri plăcute Lui, tămăduind neputințele bolnavilor. Ele luaseră, cu minune de la Dumnezeu, darul tămăduirii, pentru curăția vieții lor. Fețele lor erau smerite, blînde și luminate, ca cele ce se bucurau cu inimile întru Domnul Dumnezeul lor și cu singură vederea își arătau întreaga lor înțelepciune și sfințenie. Hainele pe dînsele erau rupte și aspre, fiind făcute din păr și toată asemănarea lor era sărăcăcioasă și pustnicească.

Perii capetelor lor erau tunși ca și la bărbați - mulți le socoteau pe ele că sînt bărbați, nu femei - și se adunau la dînsele oameni de primprejur, unii pentru tămăduiri, iar alții pentru povățuiri. Ele aveau, pe lîngă darul tămăduirii, și cuvîntul învățăturii celei de Dumnezeu însuflețită; dar nu numai trupurile oamenilor le tămăduiau, ci și sufletele, încît pe mulți păgîni, de la păgînătatea închinării la idoli, i-au adus la credința în Hristos, străbătînd slava despre dînsele prin toată țara aceea.

Astfel a ajuns vestea de dînsele pînă la ighemonul Campaniei, cu numele Leontie. Această veste i-a fost adusă de ostașii lui, care erau puși în multe locuri să păzească pe creștini. Atunci ighemonul le-a poruncit să le prindă și să le aducă la dînsul în cetatea Salernei - căci acolo ședeau judecătorii și munceau pe creștini. Deci, sfintele fecioare fiind prinse, au fost aduse spre cercetare la Salerna, înaintea ighemonului. Înțelegînd ele că Mirele lor Cel fără de moarte și nestricăcios, Domnul nostru Iisus Hristos, le cheamă la cununa mucenicească, nu numai cu fecioria, ci și cu mucenicescul sînge, ca astfel cu porfiră împărătească fiind împodobite, să intre în cămara Sa cea cerească; pentru aceea s-au umplut de mare nădejde și îndrăzneală și stăteau fără de temere înaintea muncitorului, mărturisind cu glas liber tot adevărul despre dînsele, spunînd cine și de unde sînt. Ele nu-și ascundeau credința și viața lor, că sînt creștine și fecioare logodite lui Hristos, arătînd prin aceasta că sînt făgăduite, ca pînă la sfîrșit să-și păzească curăția lor neîntinată.

Deci, ighemonul Leontie, căutînd spre dînsele, a văzut pe fericita fecioară Arhelaia mai bătrînă cu anii, mai îndrăzneață la vorbă și fața ei avea deosebită cinste; atunci s-a întors către dînsa și i-a zis: "Ascultă, Arhelaia, pentru ce chemi la tine mulți oameni și buni și răi și îi înveți să se închine lui Iisus Nazarineanul, care n-a putut nici pe Sine să Se izbăvească, pe cînd era muncit și care nici acum nu poate să-i ajute cuiva? Pentru ce îndrăznești a face doctorii și cu cuvinte vrăjitorești înșeli poporul și te arăți a fi bărbat, fiind îmbrăcată bărbătește, tu care ești o femeie mai necurată și mai vătămătoare decît toate vrăjitoarele. După cum mi se pare, tu însăți ai învățat și pe aceste două fecioare la aceste farmece; așa că, de nu te voi pierde, apoi pe mulți bărbați și femei le vei atrage la înșelăciunea ta".

Sfînta fecioară a răspuns: "Eu, cu puterea lui Hristos, calc peste puterea și lucrările diavolului, și învăț pe oamenii cei cu înțelegere și cinstiți, să cunoască pe Unul Adevăratul Dumnezeu, Cel ce a făcut cerul și pămîntul, marea și toate cele ce sînt într-însele. În numele Domnului meu Iisus Hristos, Unul născut, Fiul lui Dumnezeu, tuturor bolnavilor se dă sănătate

prin mine, roaba Lui. Nici nu mă prefac că sînt parte bărbătească, mărturisindu-mă acum că sînt roaba lui Hristos; iar acestea două îmi sînt surori întru Domnul, crescînd cu mine în credința lui Hristos, încă din tinerețile lor". Ighemonul a zis: "Tot cel ce nu se supune poruncii împărătești este condamnat la moarte grozavă". Sfînta a răspuns: "Noi avem Împărat pe Domnul nostru Iisus Hristos, pentru care am lăsat lumea și toate cele din ea; Aceluia ne supunem și de la El așteptăm milă, pentru că El stăpînește cerul și pămîntul și toate celelalte din lume".

Zis-a ighemonul: "Zeii noștri pe toate le țin și le stăpînesc, iar numirile lor sînt acestea: Cron, Trismegist, Ermie, Afrodita, Ira, Atina; iar mai mare decît toți este Die. Acestea sînt puterile lui Dumnezeu care țin și îndreaptă lumea". Răspuns-a fecioara: "Zeii tăi sînt orbi și așa sînt toți care li se închină lor și cred în ei". Ighemonul a zis: "Dumnezeul vostru este Unul și nu este puternic să se apere singur, căci a fost răstignit pe cruce, adăpat cu oțet, încununat cu spini și împuns cu sulița". Sfînta a răspuns: "Toate acestea le-a răbdat Dumnezeul nostru pentru mîntuirea noastră, ca toți cei ce cred în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică; iar zeii tăi nu văd, nu aud, nu vorbesc și nu pot să-și ajute nici lor și nici altora".

Deci ighemonul, mîniindu-se, a dat-o unor lei flămînzi, ca s-o mănînce, așteptînd ca îndată să fie sfîșiată de ei. Iar fiarele s-au îmblînzit ca niște mielușei, încît se tăvăleau la picioarele sfintei. Pe cînd ea se ruga lui Dumnezeu și zicea: "Doamne Dumnezeule, Părinte, Fiule și Duhule Sfinte, Cel ce ai păzit pînă acum trupul meu curat de toată întinăciunea și precum ai îmblînzit fiarele și mi-ai dat să biruiesc pe ighemonul cel mai cumplit decît aceste fiare, tot așa întotdeauna să-mi fii ajutor apropiat roabei Tale". Ighemonul, văzînd-o că petrece nevătămată de fiare, s-a umplut de mai multă mînie și a poruncit ostașilor să ucidă fiarele, iar pe sfînta muceniță s-o lege împreună cu surorile ei și să le arunce în temniță.

Dar în temniță li s-a arătat îngerul Domnului, strălucindu-le cu negrăită lumină și zicîndu-le: "Nu vă temeți, fecioarele lui Hristos, căci rugăciunea voastră s-a suit înaintea lui Dumnezeu și acum vi s-au gătit cununile la cer!" Această lumină neobișnuită ce a strălucit temnița, au văzut-o și prizonierii, care, umplîndu-se de frică și de spaimă, au strigat: "Adevărat, Unul este Dumnezeul creștinilor, pe care aceste fecioare îl propovăduiesc"!

A doua zi, a zis ighemonul către slujitori: "Să-mi aduceți pe fermecătoarea aceea, care ieri m-a ocărît pe mine și pe zeii mei cu batjocură". Îndată Sfînta Muceniță Arhelaia a fost pusă înaintea judecății aceluia și a zis către el: "Muncitorule, nu eu îți aduc hulă și necinste, ci lucrurile tale cele rele și încă și focul cel nestins ți-l pregătește, ca să arzi într-însul, muncindu-te cu zeii tăi în veci. Iar de vei voi să te scapi de veșnicele munci, ascultă cuvintele mele cele de folos și primește sfatul meu cel sănătos: "Crede în Dumnezeu Tatăl, Cel ce te-a zidit pe tine; crede în Iisus Hristos, Unul născut Fiul Lui; crede și în Duhul Sfînt, Care din Tatăl purcede. Acesta este Dumnezeu, Unul în Treime, slăvit și sus și jos!"

Ighemonul, socotind cuvintele acestea de rîs și de nebunie, a răspuns împotriva lor, zicînd: "De vei voi tu să crezi mie și zeilor mei, te voi dărui cu bogăţii și daruri și vei primi loc între femeile cele luminate ale Romei; iar de nu vei asculta de mine, te voi da spre batjocoră celor de rușine și după aceea, muncindu-te cu amar, te voi rîndui la moarte cumplită; iar trupul tău îl voi arunca să-l mănînce cîinii, fiarele și păsările". Sfînta a răspuns: "Eu am ajutor pe Domnul meu Iisus Hristos, Care, precum a ajutat sufletului meu, așa și trupului și mă va feri pe mine de întinăciunea cu care tu te gîndești să mă necinstești, precum și pe cele ce au pătimit mai înainte de mine le-a ferit neîntinate de cei necredincioși. De moarte nu am grijă, pentru că aștept să dobîndesc viața cea veșnică de la Domnul meu, Care mă va număra pe mine cu îngerii Săi cei sfinți, în bucuria cea nesfîrșită".

Atunci ighemonul a poruncit să dezbrace pe sfînta, şi să-i strujească cinstitul ei trup cel fecioresc cu piepteni de fier şi să o bată aspru, iar rănile ei să le stropească cu untdelemn fierbinte şi cu smoală pregătită pentru aceea. Astfel au strujit trupul ei cel sfînt şi l-au ars pînă la oase, încît toţi cei ce veniseră la acea privelişte şi au văzut acea pătimire a sfintei muceniţe, se minunau foarte mult, cum fecioara, care era fire neputincioasă, putea suferi atîtea munci cumplite şi să fie încă vie? Atunci Sfînta Arhelaia, ridicîndu-şi ochii în sus şi înălţîndu-şi mîinile în chipul crucii, a zis: "Stăpîne, priveşte din cer, de la scaunul cel sfînt al Tău, spre roaba Ta, cea credincioasă, stinge focul cel arzător cu roua darului Tău, şi fă uşurare trupului meu din rănile cele făcute mie de acest muncitor".

Abia a grăit aceste cuvinte şi îndată a răsărit pe capul ei o lumină minunată şi un glas s-a auzit zicînd: "Nu te teme, Eu sînt cu tine". Muncitorul, văzînd pe sfînta petrecînd nevătămată, se mînia şi scrîşnea cu dinţii. Deci era acolo o piatră foarte mare, care doar de mulţi oameni putea să se mişte; atunci muncitorul a poruncit ca să ridice şi să o pună peste pieptul muceniţei ca, astfel, să se zdrobească cu acea fără de măsură greutate a pietrei. După ce slujitorii au făcut aceea, îngerul Domnului care stătea nevăzut lîngă fecioară, de îndată a prăvălit acea piatră în altă parte şi piatra a ucis pe slujitorii muncitorului; iar sfînta s-a aflat vie, lăudînd pe Dumnezeu şi cîntînd: "Binecuvîntat eşti Doamne, Dumnezeul părinţilor noştri, Care mîntuieşti pe cei ce nădăjduiesc în Tine!"

Poporul, văzînd acea minune, a strigat: "Adevărat este Dumnezeul creştinilor, cel propovăduit de muceniţă". Ighemonul a zis către ai săi: "Ce să facem acestei fermecătoare?" Iată, biruieşte toate muncile; luaţi-o şi duceţi-o afară din cetate, asemenea luaţi şi pe cele două fecioare ce-i urmează ei şi pe toate trei să le ucideţi cu sabia". Deci ostaşii, luînd pe sfintele muceniţe, care aveau mîinile legate înapoi, le-au scos afară din cetate.

Ajungînd la locul cel de ucidere, pe cînd ostaşii voiau să le taie, au văzut o arătare îngerească şi s-au spăimîntat; căci sfinţii îngeri, care priveau la pătimirea sfintelor muceniţe, se apropiaseră să ia cu slavă sufletele cele muceniceşti. Venirea de faţă a acelor îngeri văzînd-o, ostaşii s-au temut şi astfel stăteau tremurînd, ca şi cum uitaseră ce să facă. Sfînta Arhelaia, săvîrşind rugăciunea sa, a zis către ostaşi: "Îndepliniţi porunca voastră!" Iar ostaşii au răspuns: "Stăpînă, nu îndrăznim de vreme ce ne-a cuprins o mare frică!" Atunci sfintele fecioare toate, le-au zis: "De nu faceţi cele poruncite vouă, nu veţi avea parte cu noi". Ostaşii, auzind acestea, şi-au tras săbiile şi le-au tăiat capetele lor.

Astfel cele trei sfinte cuvioase muceniţe, curatele fecioare Arhelaia, Tecla şi Susana, săvîrşind nevoinţele lor, au intrat în cămara cea cerească şi au stat cu îngerii, înaintea Tatălui şi a Fiului şi a Sfîntului Duh, Dumnezeu Cel în Treime închinat, Căruia I se cuvine slava în veci. Amin.

19. POMENIREA SFÎNTULUI MUCENIC TEODOT AL ANCIREI
(7 IUNIE)

Sfîntul Teodor, robul lui Hristos, a trăit în Ancira pe vremea împărăţiei lui Diocleţian şi Maximian. El lua în taină trupurile sfinţilor mucenici, care se ucideau în acea vreme pentru Hristos şi se aruncau spre mîncarea cîinilor, a fiarelor şi a păsărilor, şi le îngropa cu cinste. Iar

cînd a scos trupurile celor șapte fecioare înecate în iezer, atunci a fost prins de ighemonul Teotecn. Dar, fiindcă a zis cu îndrăzneală, că deși este prost și smerit, însă pentru credința și mărturisirea lui Hristos, este mai presus și mai puternic decît împărații lumii, la sfîrșit i s-a tăiat capul și așa a luat fericitul cununa muceniciei.

Viața și pătimirea lui, împreună cu a sfintelor șapte fecioare, s-a scris pe larg în ziua de optsprezece mai, în care au pătimit acele fecioare.

20. SFÎNTUL SFINȚIT MUCENIC MARCEL, EPISCOPUL ROMEI, ȘI CEI ÎMPREUNĂ CU EL
(7 IUNIE)

Sfîntul Marcel a fost de neam din Roma. Tatăl său se numea Benedict, care a luat scaunul episcopiei după Sfîntul Mucenic Marcelin și a stat pe dînsul cinci ani și șase luni, în zilele păgînilor împărați ai Romei Dioclețian, Maximian Erculie și Maximian care se mai numea Galerie și Maxentie.

Pe vremea aceea, în Roma s-au petrecut următoarele fapte: Maximian, supranumit Erculie, pe care Dioclețian l-a luat cu sine la împărăție, cînd s-a întors din părțile Africii în Roma, vrînd să facă un lucru plăcut împăratului Dioclețian - pe cînd acela se afla la răsărit -, a început a zidi în Roma, în numele lui, niște palate de piatră, care se numeau Terme - băi calde - pentru spurcatele lor odihne. Deci, aflînd printre ostașii Romei mulți care credeau în Hristos, a luat de la dînșii cinstea ostășească și i-a judecat la o robie ca aceasta, precum a luat Faraon pe israeliteni în Egipt - unii să ardă cărămizi, alții să aducă var iar alții să sape la pămînt și să care piatră la zidirea acelor palate de băi. Aceasta o făcea spre batjocora tuturor creștinilor din Roma, deoarece știa că mulți romani, nu numai poporul cel prost, dar și din cei de neam mare, țineau credința creștinească, deși nu pe față. Pe atunci era în Roma un bărbat oarecare, bogat și cinstit, crezînd în Hristos, cu numele Trason. Acela, crezînd în Hristos și auzind că creștinii sînt chinuiți în robia cea grea și slăbiți de foame, a început a le da în ascuns din averile sale haine, hrană și toate cele de trebuință, prin ajutorul a patru bărbați temători de Dumnezeu, aleși de dînsul pentru aceasta, ale căror nume erau acestea: Sisinie, Chiriac, Smaragd și Larghie.

Fericitul Marcel, înștiințîndu-se de aceasta, s-a umplut de bucurie mare pentru milostenia făcută sfinților. Deci, chemînd la el pe cei patru bărbați și aflînd de toate îndurările lui Trason, i-a mulțumit foarte mult; iar pe Sisinie și pe Chiriac i-a făcut diaconi ai Bisericii Romei. Dar, într-o noapte, cînd cei doi diaconi duceau în spate hrana trimisă sfinților mucenici de Trason, au fost prinși de ostașii păgîni și duși la tribunul Exuperie. Tribunul, văzîndu-i, a poruncit să-i arunce în temnița poporului. A treia zi a spus de dînșii împăratului Maximian, iar împăratul i-a osîndit la aceeași robie la care lucrau și ceilalți, adică i-a numărat în rîndul celor ce cărau nisip la zidirea băilor. Acolo era un bărbat oarecare, anume Saturnin, bătrîn cu anii și care nu putea să ducă sarcina ce i se punea pe spate. Deci fericiții diaconi Sisinie și Chiriac ajutau acelui bătrîn și nu numai sarcinile lor le purtau, dar și sarcinile altora; iar în gura lor aveau neîncetat cîntări de psalmi spre binecuvîntarea lui Dumnezeu. Toate acestea le-a spus păzitorul tribunului, iar tribunul, împăratului. Atunci împăratul a poruncit ca să se aducă Sisinie înaintea lui. Văzîndu-l, împăratul l-a întrebat: "Cum te numești?" Sfîntul a răspuns: "Eu păcătosul mă numesc Sisinie și sînt rob al robilor Domnului nostru Iisus Hristos". Zis-a Maximian: "Care sînt stihurile pe care voi le cîntați?" Răspuns-a diaconul: "Dacă ai fi cunoscut puterea celor ce se cîntă de noi, ai fi cunoscut și pe Ziditorul tău". Zis-a împăratul: "Cine este

ziditorul meu, dacă nu nebiruitul Erculie?" Grăit-a diaconul: "Nouă ne este scîrbă nu numai a-l numi, dar și a auzi de dînsul". Împăratul a zis: "Alege-ți una din două: ori să aduci jertfă zeului Erculie, ori îți voi arde trupul în foc". Sfîntul a răspuns: "Eu doresc de mult aceasta, ca să mă învrednicesc a pătimi pentru Hristos Dumnezeul meu, ca astfel să primesc cununa cea dorită a muceniciei".

Împăratul, mîniindu-se, l-a dat spre muncire lui Laodichie eparhul. Acela l-a aruncat în temnița lui Mamertin și acolo a petrecut mucenicul 17 zile. După împlinirea zilelor acelora, eparhul voia ca pe Sfîntul Sisinie diaconul, legatul lui Hristos, să-l aducă înaintea sa la întrebare. Deci, fiind scos din temniță, a fost dus mai întîi la Apronian Comentarisie, spre care căutînd, l-a văzut luminat cu o lumină preaminunată și a auzit încă și un glas, grăind: *Veniți binecuvîntații Părintelui Meu, de moșteniți împărăția cea gătită vouă de la facerea lumii.* Apronian, umplîndu-se de spaimă și de cutremur, a căzut la picioarele Sfîntului Sisinie și a zis: "Te jur pe Hristos, pe care Îl propovăduiești, ca să mă botezi fără de întîrziere, și să mă faci părtaş cununii tale". Deci, în acel ceas s-a și adus apă. Apoi Sfîntul diacon Sisinie, învățînd pe Apronian, a binecuvîntat apa și pe cel ce-l învățase l-a băgat gol într-un vas plin cu apă, și i-a zis: "Crezi întru Unul Dumnezeu, Tatăl Atot-țiitorul și Fiul Lui Cel Unul născut, în Domnul nostru Iisus Hristos, și în Duhul Sfînt?" El a răspuns: "Cred". Sfîntul Sisinie a grăit: "Să te lumineze Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh". Apoi l-a scos din apă.

După aceea, l-a dus la Sfîntul Marcel, episcopul Romei, și acela a uns pe cel nou luminat cu Sfîntul Mir. După aceea, săvîrșind Sfînta Liturghie, i-a împărtășit pe amîndoi, cu Preacuratul Trup și Sînge al Domnului nostru Iisus Hristos.

Într-aceeaşi zi, pe la amiază, eparhul Laodichie a poruncit să pună înaintea sa pe Sisinie diaconul. Deci, a venit cu dînsul fericitul Apronian Comentarisie, robul lui Hristos cel nou luminat și a început a striga către eparh, zicînd: "Pentru ce vă ridică pe voi diavolul contra robilor lui Dumnezeu, care sînt nevinovați, ca să le faceți atîtea răutăți?" Eparhul, minunîndu-se de cuvintele lui Apronian, a zis către dînsul: "După cum văd, și tu te-ai făcut creştin!" Fericitul Apronian a răspuns: "Amar mie, ticălosul, că mi-am pierdut zilele în păgînătate, necunoscînd pînă acum pe adevăratul Dumnezeu". Eparhul a zis: "Cu adevărat acum îți vei pierde zilele".

Atunci a poruncit să-i taie capul, zicînd: "De nu va pieri acesta, apoi mulți vor pieri după el. Și a scos pe Sfîntul Apronian afară din cetate, ca la două mile, și tăindu-i capul, a luat astfel cununa muceniciei. După aceea, eparhul a poruncit ca pe Sfîntul diacon Sisinie și pe bătrînul Saturnin cel mai sus pomenit, să-i arunce în temniță, zicînd către ei: "De nu veți jertfi zeilor, vă voi pierde cu diferite munci".

Pe cînd ședeau ei în temniță, veneau mulți necredincioși și se botezau de ei fără de temere. Iar după ce au trecut patruzeci de zile, eparhul Laodichie, auzind despre aceea, a poruncit să pregătească divan în capiștea zeiței Teliuri și, șezînd acolo, a poruncit să aducă pe bătrînul Saturnin și pe diaconul Sisinie. Deci, aducînd înaintea lui pe cei legați pentru Hristos, ferecați cu lanțuri de fier și cu picioarele desculțe, eparhul le-a zis: "De ce n-ați lepădat încă deșarta înșelăciune creştinească și să vă închinați zeilor, cărora se închină împărații?"

Răspuns-a Sfîntul Sisinie diaconul: "Noi, păcătoșii, ne închinăm Domnului nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu și niciodată nu ne vom pleca capetele noastre înaintea diavolilor și pietrei celei neînsuflețite". Laodichie a zis: "Să se aducă aici cățui de aramă, în care se aduce zeilor tămîie".

Deci, îndată au adus cățuile cele de aramă pline cu cărbuni aprinși, iar muncitorul silea pe sfinți ca să aprindă tămîie zeilor. Atunci Sfîntul bătrîn Saturnin a zis: "Domnul să sfărîme pe zeii păgînilor". Și îndată, topindu-se, cățuile cele de aramă s-au vărsat. Aceasta văzînd-o, doi ostași, Papie și Mavru, au strigat, zicînd: "Cu adevărat Dumnezeu este Iisus Hristos, pe Care Îl cinstesc Sisinie și Saturnin". Deci, eparhul Laodichie, umplîndu-se de mînie, a poruncit să spînzure pe sfinții mucenici Saturnin și Sisinie, pe un lemn de muncire și să-i bată aspru cu vine de bou și cu toiege noduroase. Iar ei ziceau: "Slavă Ție, Doamne Iisuse Hristoase, că ne-ai învrednicit a fi prieteni robilor Tăi care au pătimit pentru Tine!" Iar ostașii, Papie și Mavru, privind la pătimirea sfinților, iarăși au strigat, zicînd eparhului: "Pentru ce vă ridică pe voi diavolul contra robilor lui Dumnezeu, să-i munciți fără de vină?" Iar Laodichie, mîniindu-se pe acei ostași, a poruncit să-i bată cu pietre peste gură, încît le-au sfărîmat gura, apoi i-a aruncat în temniță.

Mucenicilor lui Hristos, fiind spînzurați spre muncire, li s-au ars subțiorile cu lumînări aprinse, iar ei, pătimind unele ca acestea, mulțumeau lui Dumnezeu cu fețe luminoase. Deci, într-aceeași zi, muncitorul a hotărît contra lor sentința de moarte. Pentru aceea i-au luat de la muncire și i-au dus după cetate, pe calea Numentaniei, și acolo le-au tăiat capetele lor. Iar Trason, bărbatul dreptcredincios mai sus pomenit, cu preotul Ioan, luînd trupurile lor, le-a îngropat la moșia sa, lîngă calea Salariei. Atunci ostașii cei aruncați în temniță (Papie și Mavru), dorind Sfîntul Botez, se rugau lui Hristos și au ieșit din temniță prin ușile deschise, neoprindu-i nimeni și, mergînd la preasfințitul Marcel, episcopul Romei, au primit de la el Sfîntul Botez. După Botez, mergînd, iarăși s-au predat ostașilor care îi căutau și i-au dus înaintea eparhului. Eparhul, văzîndu-i, a zis către ei: "Acum am cunoscut că voi sînteți creștini". Sfîntul Papie a zis: "Cu adevărat sîntem creștini". Eparhul Laodichie a zis: "Lepădați deșarta înșelăciune creștinească și închinați-vă idolilor, cărora se închină împărații". Sfîntul Mavru a răspuns: "Să se închine lor toți cei ce s-au deznădăjduit de sufletele lor și toți cei care doresc să piară în veci". Eparhul a zis: "Voi v-ați deznădăjduit de sufletele voastre, de nu veți jertfi zeilor celor fără de moarte; deci, ascultați-mă pe mine și faceți cele ce vă zic, ca să fiți vii".

Sfîntul Papie a răspuns: "Tu jertfește-te lor, ca să viețuiești în muncile cele veșnice!" Atunci eparhul a poruncit să-i întindă la pămînt și să-i bată foarte mult cu vergi. Ei, fiind bătuți fără de milă, nu strigau nimic altceva, decît numai aceasta: "Iisuse Hristoase, ajută nouă, robilor Tăi!" După aceea muncitorul a poruncit să-i bată cu vergi de plumb. Și astfel, fiind bătuți mult, și-au dat sufletele lor în mîinile lui Dumnezeu, iar trupurile lor, luîndu-le noaptea Ioan preotul, le-a îngropat cu cinste, după porunca Sfîntului Marcel, episcopul Romei, lîngă mormîntul Sfinților Mucenici Sisinie și Saturnin, care au pătimit mai înainte.

Într-acea vreme a venit la Roma împăratul Dioclețian, căruia Laodichie i-a spus cele despre sfinții mucenici, pe care, muncindu-i, i-a pierdut cumplit. Împăratul s-a bucurat de muncile ce le dăduse și l-a lăudat foarte mult pentru acea ispravă.

Sfîntul Chiriac, diaconul cel pomenit mai sus, pe care l-a făcut diacon preasfințitul Marcel, era împreună în temniță și în robia cea grea cu Sfîntul Sisinie, cu Smaragd și cu Larghie, ca și ceilalți ostași ai lui Hristos. Ziua era scos la lucrul cel greu, iar noaptea era închis în temniță. Deci, fericitului Chiriac i se dăduse darul de la Dumnezeu ca să tămăduiască neputințele; și, venind mulți la el, îi aduceau pe neputincioșii lor, pentru care Sfîntul Chiriac, făcînd rugăciune, îi tămăduia. Orbii se luminau, cei slăbănogi primeau sănătate, izgonea diavolii din oameni și cu rugăciunile sale tămăduia toate bolile.

Împăratul Diocleţian avea o fiică, care era muncită de duhul cel necurat. Deci, înştiinţîndu-se el despre acea nenorocire, s-a mîhnit foarte mult şi de întristare n-a gustat nimic în ziua aceea. Cînd a intrat în cămara fiicei sale, unde se îndrăcea ea, diavolul a strigat prin gura fecioarei, zicînd: "Nu voi ieşi, nici va putea cineva să mă izgonească, de nu va veni Chiriac diaconul".

Deci, Diocleţian îndată a poruncit să caute pe Chiriac. Şi, aflîndu-l în legături, l-au adus la împăratul cu amîndoi tovarăşii săi, cu Smaragd şi cu Larghie. Împăratul l-a rugat să intre în cămara fiicei sale şi să ajute aceleia ce pătimeşte. Deci, Sfîntul Chiriac, mergînd la ea, a zis duhului celui necurat ce o muncea: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos, îţi poruncesc să ieşi din această fecioară!" Diavolul, prin gura ei, a răspuns: "De voieşti să ies dintr-însa, dă-mi alt vas în care să intru!" Sfîntul Chiriac a zis: "De poţi, intră în trupul meu". Răspuns-a diavolul: "Nu pot intra în vasul tău, căci este închis şi pecetluit din toate părţile". Sfîntul Chiriac i-a zis: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos, Cel răstignit, ieşi dintr-însa, ca să fie vasul curat spre slujba Duhului Sfînt!"

Atunci necuratul duh a strigat, zicînd: "O, Chiriac, dacă mă izgoneşti de aici, te voi rîndui să mergi tocmai în Persia". Zicînd aceasta, a ieşit din fecioara Artemia, căci astfel se numea fiica împăratului, care, scăpînd din muncirea diavolească, a strigat către sfîntul, zicînd: "Te jur pe Dumnezeul pe Care Îl propovăduieşti, să mă botezi; pentru că văd de departe pe Domnul Cel propovăduit de tine". Acolo stătea şi maica ei, împărăteasa Sirena, şi s-a umplut şi ea de îndoită bucurie; pe de o parte, pentru tămăduirea fiicei sale; iar pe de alta, pentru puterea lui Hristos, de vreme ce în taină era creştină. Deci, gătind a doua zi apă, a botezat pe fecioara Artemia în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh, în ascuns de împăratul Diocleţian.

Dintr-acel timp, Sfîntul Chiriac s-a făcut cunoscut împăratului, care l-a şi pus în libertate împreună cu prietenii lui, Smaragd şi Larghie. Şi i-a dat lui împăratul casă în Roma aproape de termele sale, poruncindu-i să petreacă fără de temere. Deci, împărăteasa Sirena îşi învăţa pe fiica sa, să iubească pe Hristos cu toată osîrdia şi să păzească legea Lui cu credinţă. Nu după multă vreme a venit la Diocleţian o scrisoare de la împăratul Persiei, rugîndu-l să trimită pe diaconul Chiriac, deoarece fiica lui se îndrăceşte; iar diavolul striga prin gura ei: "Nimeni nu poate să mă izgonească, decît numai Chiriac, diaconul Romei". Atunci împăratul a zis soţiei ei sale, împărăteasa Sirena, să-l cheme la dînsa pe Chiriac şi să-l roage să meargă în Persia la fiica împăratului.

Deci, Sfîntul Chiriac, fiind chemat şi ştiind şi scrisoarea împăratului Diocleţian ce-i venise din Persia, a zis: "În numele Domnului meu Iisus Hristos, voi merge fără să mă îndoiesc". Deci, gătindu-se de plecare cu cele trebuincioase, s-a dus cu prietenii săi Smaragd şi Larghie. Ajungînd în Persia şi intrînd la fata cea îndrăcită, diavolul a strigat prin gura ei: "Chiriac, iată te-am ostenit pînă aici, precum ţi-am făgăduit!" Sfîntul a răspuns: "Cu ajutorul Stăpînului meu Iisus Hristos am venit şi aici să te izgonesc pe tine; de aceea îţi poruncesc, duhule necurat, în numele lui Iisus Hristos să ieşi din fecioara aceasta şi de acum să nu te mai întorci într-însa".

Diavolul a zis: "De ce te-ai ostenit Chiriac! Stai mai întîi şi te odihneşte". Sfîntul a răspuns: "Cu ajutorul lui Dumnezeu, Cel ce le orînduieşte pe toate, nu m-am ostenit". Diavolul a zis: "Iată că, ceea ce am voit, am şi făcut! Am făgăduit că te voi aduce pe tine în Persia? Iată că te-am adus!" Sfîntul a răspuns: "Neputinciosule şi ticălosule, tu nu le faci pe toate cîte voieşti, ci pe cîte Ziditorul nostru îţi îngăduie!" Atunci diavolul a început a munci pe fecioară; iar sfîntul diacon a căzut cu faţa la pămînt, rugîndu-se lui Dumnezeu cu lacrimi, însă diavolul striga către sfînt: "Dacă mă izgoneşti, apoi dă-mi alt vas în care să intru!" Sfîntul i-a zis lui: "Lipsitule, tu

nu ai parte nicăieri în zidirea lui Dumnezeu, ci te alungă de pretutindeni puterea cea nebiruită și atotputernică a Domnului meu Iisus Hristos!"

Atunci, diavolul îndată a ieșit din fecioară și, fugind, striga prin văzduh, zicînd: "O, ce nume înfricoșat, care mă izgonește cu sila pe mine!" Din ceasul acela, fecioara, care se numea Iovia, s-a făcut sănătoasă și a crezut în Hristos, primind Sfîntul Botez. De atunci mulți din casa împărătească au crezut în Hristos, botezîndu-se ca la patru sute de bărbați și femei. După aceea, împăratul Persiei i-a dat lui multe daruri, dar el nu a luat nimic, decît numai pîine și apă; și, petrecînd în Persia patruzeci și cinci de zile, a plecat de acolo cu o scrisoare de mulțumire de la împăratul Persiei, către Dioclețian, împăratul Romei, care a primit-o cu cinste. Împărăteasa Sirena și fiica ei Artemia, văzînd pe Sfîntul Chiriac, s-au bucurat de întoarcerea lui.

Nu după multă vreme, Dioclețian s-a dus de la Roma la Răsărit, iar Maximian Erculie s-a dus la Mediolan, unde și-au lăsat și rînduielile lor cele împărătești. Celălalt Maximian, care se numea Galerie, pe care Dioclețian îl făcuse lui și fiu, și-i dăduse de soție pe fiica sa, Valeria, sora Artemiei cea mare, acela, venind în Roma, a început a prigoni și a ucide pe creștini. Prinzînd pe Sfîntul Chiriac diaconul, căci se mîniase pe el pentru Artemia, fiindcă o adusese la credința în Hristos, l-a aruncat în temniță împreună cu prietenii lui, Smaragd și Larghie. Deci, muncitorul, cînd pleca undeva, poruncea să poarte înaintea caretei sale pe Chiriac dezbrăcat și legat în lanțuri; iar aceasta o făcea spre înfricoșarea celorlalți creștini.

Odată, mergînd tiranul într-un loc oarecare, l-a întîmpinat Sfîntul Marcel, episcopul Romei, și a strigat către dînsul, zicînd: "Pentru ce batjocorești slugile lui Dumnezeu, care se roagă pentru împărăția ta?" Tiranul, mîniindu-se, a poruncit să-l bată aspru cu bețe pe Sfîntul Marcel și să-l pună să dea hrană dobitoacelor. Deci Sfîntul Marcel a fost pus acolo la acele dobitoace să le hrănească, iar străjerii îl pîndeau ca să facă cu silință porunca lui. Iar pe Sfîntul Chiriac cu tovarășii lui, împăratul i-a dat lui Carpasie, zicînd: "Pe vrăjitorii aceștia, care aduc pe popor la creștinătate, să-i silești la jertfe cu munci".

Deci, Carpasie, luînd pe sfînt și pe cei împreună cu dînsul, mai întîi i-a aruncat în temniță. Apoi, șezînd la judecată în capiștea Teliuri, a pus de față la întrebare pe Sfinții Mucenici, Chiriac diaconul și prietenii lui, Smaragd și Larghie și pe al patrulea, care era legat de dînșii, cu numele Criscentian, care asemenea ședea în temniță pentru Hristos. Și a zis către dînșii: "Pentru ce nu ascultați porunca împărătească și nu voiți să aduceți jertfe zeilor celor fără de moarte?" Sfîntul Chiriac și cei cu dînsul, au răspuns: "Pe noi singuri ne aducem jertfă Domnului nostru Iisus Hristos, Cel ce petrece în veci".

Carpasie a zis către Chiriac: "Bătrînețile tale te-au făcut alb, însă eu le voi preface în tinerețe". Deci, a poruncit să fiarbă smoală, care a turnat-o pe capul sfîntului. El a strigat, zicînd: "Slavă Ție, Doamne, că ne învrednicești pe noi, robii Tăi, a intra pe porțile Împărăției Cerului!" După aceea, muncitorul a poruncit ca pe Criscentian să-l spînzure dezbrăcat de lemnul de muncire, să-l bată tare cu toiege, să-l strujească cu unghii de fier și să-i ardă coastele cu foc. Fiind în acele munci, Sfîntul Mucenic Criscentian a mulțumit lui Dumnezeu și și-a dat duhul. Apoi muncitorul, a poruncit ca trupul lui să-l arunce afară și să-l lase neîngropat spre mîncarea cîinilor; iar pe ceilalți mucenici i-a aruncat în temniță. Preotul Ioan, venind noaptea și luînd trupul mucenicului, l-a îngropat cu cinste, împreună cu mucenicii ziși mai înainte.

După patru zile, tiranul, scoțînd pe Chiriac singur, i-a zis: "Pentru ce cobori în groapă cu munci restul bătrîneților tale? Jertfește zeilor și vei fi viu!" Sfîntul a răspuns: "Eu doresc totdeauna să fiu muncit pentru Hristos Dumnezeu și să-I jertfesc Lui; iar nu să jertfesc zeilor

voștri, care n-au cunoscut pe adevăratul Dumnezeu, Ziditorul lor". Atunci Carpasie, mîniindu-se, a poruncit să-l spînzure gol la muncire. Astfel l-au muncit ca și pe Sfîntul Criscentian, bătîndu-l cu vine de bou și cu toiege, strujindu-l cu unghii de fier și arzîndu-l cu foc; iar mucenicul lui Hristos, răbdînd toate acestea, striga cu vitejie: "Slavă Ție, Doamne, Iisuse Hristoase Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!"

Tiranul, văzînd că nici un fel de munci nu poate să silească pe Chiriac a jertfi zeilor, a poruncit să înceteze a-l munci și, ducîndu-se el însuși, a spus împăratului toate cele despre el și despre ceilalți mucenici. Apoi a poruncit ca pe Chiriac și pe toți cei ce se aflau cu el în legături să-i omoare.

Într-acea temniță, în care era Sfîntul Chiriac cu tovarășii săi, se mai aflau douăzeci și unu de inși, bărbați și femei, care erau ținuți în legături pentru Hristos. Deci, pe toți aceștia, scoțîndu-i din cetate, i-au tăiat cu sabia, împreună cu Sfîntul Chiriac, cu Smaragd și cu Larghie. Iar preotul Ioan a venit noaptea, avînd cu el mulți frați în ajutor și, adunînd trupurile mucenicilor, le-a îngropat în același loc. Tot într-acea vreme și fericita Artemia, fiica împăratului Dioclețian, care atunci era în Roma, a fost muncită de acel păgîn și tiran Maximian și a fost ucisă pentru Hristos. Astfel, ticălosul acela n-a crutat nici sîngele cel de aproape al său, pentru că Artemia era sora dreaptă a Valeriei, femeia lui, iar el, numindu-se fiu al lui Diocleţian, numea pe Artemia, sora sa.

După uciderea Sfîntului Chiriac și a celor cu el, Carpasie, cel numit mai sus, a cerut împăratului să-i dea casa lui Chiriac, cea de lîngă Termele lui Diocleţian și pe care Diocleţian o dăduse lui Chiriac. Carpasie, intrînd în casa aceea, a găsit într-însa un izvor ales, pe care-l făcuse Sfîntul Chiriac, iar episcopul Marcel îl sfințise și, acolo, se botezau cei ce veneau la credința lui Hristos.

Carpasie a prefăcut casa acea în baie de obște și în locaș de desfrînare, spre batjocora și dosădirea creștinătății. El singur adeseori se spăla acolo sau mai bine zis se întina, de vreme ce benchetuind cu tovarășii săi, făceau urîte păcate trupești, el și cei împreună cu el. Într-o vreme, poruncind să-i pregătească acolo ospăț, a intrat cu nouăsprezece iubiți ai lui să mănînce, să bea, să se spele și să se desfăteze. Dar, pe cînd își săvîrșeau mîngîierile lor, îndată au căzut toți morți, uciși de puterea cea nevăzută a lui Dumnezeu. Iar ceilalți cîți erau în jurul lor, au fost cuprinși de frică. Din acea vreme, au închis casa aceea și nimeni nu îndrăznea să intre într-însa. După aceea, păgînul împărat Maximian Galerie, s-a dus din Europa la Răsărit, iar Roma, împărăția care era să fie a lui Constantin, a răpit-o Maxentie.

Tot în acea vreme, clericii Romei, adunîndu-se, s-au dus noaptea la casa aceea, în care Sfîntul Marcel era pus să hrănească dobitoacele, și au scos de acolo pe păstorul lor.

Maxentie, care a luat împărăția Romei cu răpire, a început, asemenea ca și împărații cei mai dinainte, a munci pe creștini. Pe atunci erau în Roma două femei de neam senatoresc, Priscila și Lucina, amîndouă văduve și credincioase roabe ale lui Iisus Hristos, Căruia îi slujeau cu osîrdie. Ele aveau multe averi, pe care le puneau spre slujba sfinților la toate trebuințele. Acelea au zidit din averile lor niște gropnițe pentru îngroparea trupurilor mucenicilor; căci atunci mulți creștini erau uciși pentru mărturisirea numelui lui Hristos. Deci, Priscila a zidit o gropniță lîngă calea Salariei, ca la trei stadii departe de cetate; iar Luchina a zidit gropniță lîngă calea Ostiniei, departe ca la șapte stadii de cetate. Deci, ele luau noaptea în taină trupurile mucenicilor, aruncate spre mîncarea cîinilor, fiarelor și păsărilor, și le puneau cu cinste în gropnițele lor.

Cînd Sfîntul Marcel a fost scos de clericii săi de la hrana dobitoacelor, a mers cu fericita Luchina la locul unde au fost tăiați Sfîntul Mucenic Chiriac, cu Smaragd și cu Larghie și, luînd din pămînt sfintele lor moaște, le-au învelit cu pînze curate, le-au uns cu arome și le-au dus la gropnița Luchinei și acolo le-au pus cu cinste în morminte de piatră. În aceeași vreme, fericita Luchina a dat din averile sale Bisericii Romane un sat; iar casa cea frumoasă a sa, care era în mijlocul Romei, a dat-o soborului credincioșilor, ca să o prefacă în biserică. Episcopul Romei a sfințit casa aceia cu sfințenie bisericească și slujea într-însa Sfînta Liturghie, aducînd lui Dumnezeu jertfa cea fără de sînge și săvîrșind laude lui Dumnezeu ziua și noaptea. În acest fel, casa Luchinei s-a făcut casa lui Dumnezeu și biserică sobornicească în Roma.

Deci păgînul împărat Maxentie, s-a înștiințat despre aceea și, mîniindu-se asupra Luchinei, a osîndit-o s-o izgonească din cetate cu necinste ca pe o mare păcătoasă și toate averile ei le-a dat spre jefuire, iar pe Sfîntul Marcel se sîrguia a-l aduce la păgînătatea sa, dar n-a putut. Deci, înștiințîndu-se că Sfîntul Marcel a fost osîndit de împăratul cel mai dinainte, ca să dea hrană dobitoacelor, aceeași judecată a dat și el contra sfîntului. Pentru aceea, vrînd să facă necinste, nu numai Sfîntului Marcel, ci și bisericii, casa Luchinei cea preafrumoasă și sfințită în biserică, a prefăcut-o în grajd de dobitoace și a poruncit ca acolo să fie hrănite multe dobitoace; iar pe Sfîntul Marcel l-a osîndit, ca în toate zilele vieții sale să hrănească dobitoacele într-acea casă, fiind și el sub pază. Deci, nouă luni, acel preasfințit păzitor și hrănitor al sufletelor omenești s-a îndeletnicit cu slujba hrănirii de dobitoace. Astfel era batjocorit de necredincioșii slujitori de idoli, ca un rob oarecare, marele slujitor al lui Dumnezeu. El nu avea nici un fel de odihnă și răcorire; și avînd mare lipsă de cele trebuincioase, nu avea nici hrană îndestulată, nici haine, căci păzitorii nu lăsau pe nimeni să vină la el să-i aducă ceva; iar îmbrăcămintea lui era toată de păr aspru.

Deci, de o pătimire și o osteneală ca aceasta, din pricina mirosului greu al dobitoacelor și din neajungerea celor din nevoi, slăbind cu trupul mult, s-a îmbolnăvit și și-a dat pătimitorul său suflet în mîinile lui Dumnezeu; iar trupul lui, luîndu-l noaptea preotul Ioan, l-a dus la gropnița Priscilei și acolo i-au făcut cu clericii cinstita îngropare.

Astfel și-a sfîrșit alergarea sa preasfințitul Marcel, episcopul Romei, trimițînd mai întîi la Dumnezeu pe cei mai mulți fii ai săi duhovnicești prin calea mucenicească, apoi a mers și el după ei, ca să stea împreună cu sfinții ierarhi, înaintea scaunului Arhiereului Celui Mare, Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slavă, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

21. PĂTIMIREA SFÎNTULUI SFINȚIT MUCENIC MARCELIN, EPISCOPUL ROMEI

(7 IUNIE)

Sfîntul Marcelin, episcopul Romei, a luat scaunul episcopiei Romei după Sfîntul Galie, pe vremea împărăției lui Diocletian și Maximian, în zilele preacumplitei prigoniri a creștinilor, cînd, în treizeci de zile, s-au ucis cu diferite munci în Roma șaptesprezece mii de creștini bărbați și femei. Fiind prins și Marcelin și adus la cercetare înaintea lui Dioclețian, s-a temut de cumplitele munci, și a pus tămîie pe idolescul altar și a jertfit în capiștea Vestei și a Isidei. Pentru aceea, împăratul, dîndu-i lui cinste, l-a îmbrăcat într-o haină de mare preț și l-a numit amicul lui. Deci, întorcîndu-se Marcelin la casa sa, se tînguia și plîngea cu amar, precum odinioară se tînguia și Sfîntul Apostol Petru, cînd s-a lepădat de Hristos. El se osîndea singur

pe sine şi de sine se ruşina, ca cel ce pe mulţi alţii i-a întărit întru credinţă, şi a îndemnat la muceniceasca nevoinţă.

Apoi singur a căzut în cumplită boală şi din această pricină i se zdrobea inima de durere. Pe vremea aceea, a fost în ţara Campaniei, în cetatea ce se numea Sinuesa, un sobor duhovnicesc la care se adunaseră 180 de episcopi şi preoţi. Deci, acolo a alergat Marcelin şi, îmbrăcîndu-se în sac de păr şi cu cenuşă presărată pe sine şi cu inima sfărîmată, a intrat la sobor la sfinţii părinţi, şi stînd ca un osîndit înaintea lor, îşi mărturisea păcatul său înaintea tuturor şi, tînguindu-se, plîngea şi vărsa multe lacrimi, cerînd judecată contra sa. Iar ei au grăit: "Singura ta gură te judecă pe tine. Din gura ta a ieşit păcatul, deci din gura ta să iasă şi judecata. Ştim încă şi pe Sfîntul Petru că pentru frică s-a lepădat de Hristos; dar, plîngînd amar, a cîştigat milă de la Domnul său". Deci, Marcelin a hotărît o judecată ca aceasta, singur contra sa, zicînd: "Străină de mine să fie treapta cea sfinţită, de care nu sînt vrednic. Deci, după moartea mea, trupul meu să nu se dea obişnuitei îngropări, ci să fie lepădat cîinilor spre mîncare; iar cel ce va îndrăzni să-l îngroape, acela să fie blestemat".

Întorcîndu-se Marcelin la Roma, după soborul acela, şi luînd haina cea de mult preţ pe care i-o dăduse Diocleţian, a aruncat haina înaintea lui, îl ocăra pe el şi blestema pe zeii lui cei mincinoşi, iar pe sine se mărturisea, plîngînd că greu a greşit. Deci, împăratul, umplîndu-se de mînie, l-a dat la muncire, apoi l-a osîndit la moarte. Astfel fericitul Marcelin a fost dus la tăiere afară din cetate, încă cu trei credincioşi: Claudie, Chirin şi Antonin; iar după dînsul, venea preotul Marcel, care după el avea să ia scaunul episcopal. Pe acela chemîndu-l mucenicul lui Hristos, Marcelin, îl sfătuia să fie tare în credinţă; şi a poruncit pentru trupul său ca nimeni să nu îndrăznească a-l îngropa în pămînt, ci să fie aruncat spre mîncare fiarelor. "Nu sînt vrednic - zicea el - de îngroparea omenească, nu sînt vrednic să mă primească pămîntul; deoarece m-am lepădat de Domnul meu, de Făcătorul cerului şi al pămîntului".

Deci, după ce a ajuns la locul de moarte, Sfinţitul Mucenic Marcelin s-a rugat cu nădejde către Iisus Hristos, Care primeşte pe păcătoşii cei ce se nevoiesc şi cu osîrdie şi-a întins grumazul său spre tăiere şi a murit pentru Hristos, de care se lepădase întîi de frică. Împreună cu dînsul au mai fost tăiaţi şi alţi trei bărbaţi: Claudie, Chirin şi Antonin, iar trupurile lor au fost aruncate pe drum. După cîteva zile, credincioşii, adunînd trupurile lor noaptea, le-au îngropat; iar trupul lui Marcelin nimeni nu îndrăznea să-l ia şi să-l îngroape, deoarece făcuse jurămînt ca trupul lui să nu fie dat spre îngropare; astfel a stat în drum treizeci şi şase de zile. Atunci Sfîntul Apostol Petru s-a arătat lui Marcel, care din nou era episcop, zicîndu-i: "Pentru ce n-ai îngropat încă trupul lui Marcelin pînă acum?" Marcel a zis: "Mă tem de blestemul lui, pentru că pe toţi i-a blestemat, ca nimeni să nu îndrăznească a-i îngropa trupul lui". Atunci, apostolul a zis: "Oare nu-ţi aduci aminte, de ceea ce este scris, că, *cel ce se smereşte pe sine, acela se va înălţa*? Deci, du-te şi-l îngroapă pe el cu cinste".

Marcel, sculîndu-se, a mers şi a luat cinstitele moaşte ale mucenicului şi le-a îngropat în gropniţa Priscilei, de lîngă drumul Salariei. Astfel s-a sfîrşit Sfinţitul Mucenic Marcelin, episcopul Romei, lăsînd chip de pocăinţă tuturor celor ce într-acea vreme cădeau într-un păcat ca acesta; pentru că mulţi, înfricoşîndu-se de munci, se lepădau de Hristos; iar noi să slăvim negrăita milostivire a lui Dumnezeu, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

22. PĂTIMIREA SFINTELOR MUCENIŢE CHIRIACHIA, CALERIA ŞI MARIA (7 IUNIE)

Chiriachia, Caleria și Maria, mucenițele lui Hristos, au fost din cetatea Cezareea Palestinei. Ele, învățînd de la un creștin credința lui Hristos și lepădînd jertfele cele urîte ale idolilor, s-au apropiat de Hristos. Cîte trei ședeau într-o colibă petrecînd în tăcere și rugîndu-se lui Dumnezeu ca să zdrobească pînă la sfîrșit înșelăciunea idolească, iar credința lui Hristos să strălucească în toată lumea și să înceteze prigonirea împotriva creștinilor. Astfel, viețuind ele în posturi și în rugăciuni, au fost pîrîte de slujitorii de idoli la mai marele acelei țări, care le silea să se lepede de Hristos și să se închine idolilor. Dar ele nicidecum n-au dorit să facă aceasta, pentru care au fost muncite fără de milă cu bătăi, și în acele munci și-au dat sufletele lor în mîinile lui Dumnezeu.

23. ADUCEREA MOAȘTELOR SFÎNTULUI MARELUI MUCENIC TEODOR STRATILAT

(8 IUNIE)

Sfîntul și marele Teodor a pătimit pentru Hristos în cetatea Eracliei, unde era voievod păgînul împărat Lichinie. Vremea sfîrșitului său a fost în opt zile ale lunii februarie, iar în această lună și zi se cinstește aducerea cinstitelor lui moaște din cetatea Eracliei în Evhaita, patria lui. Pentru că așa a poruncit el slugii sale, care privea la pătimirea sa și căreia i-a zis: "Trupul meu să-l pui în Evhaita, în stăpînirea strămoșilor lui". Deci, cel ce va voi să știe toate cele despre acest sfînt, să citească pătimirea lui, care este scrisă pe larg la ziua de opt februarie. Iar noi să pomenim aici minunea care s-a făcut de icoana lui și pentru care Sfîntul Anastasie Sinaitul și Sfîntul Ioan Damaschin ne încredințează. Acea minune a fost astfel:

Departe de cetatea Damascului, ca la patru mii de pași, era un loc care se numea Carsat, unde era biserica marelui Sfînt Mucenic Teodor Stratilat. Locul acela l-au luat turcii în stăpînirea lor și au început a locui acolo. Mulți dintre dînșii au intrat în biserica mucenicului și au întinat-o cu toate necurățiile, pentru că au băgat în ea dobitoacele lor, femeile și copiii și făceau acolo multe păcate trupești spurcate și urîte. Pe un perete era pictat chipul marelui Sfînt Mucenic Teodor și, într-o zi oarecare, șezînd mulți turci și vorbind în biserica aceea, unul dintre dînșii a luat un arc și o săgeată și, întinzînd arcul, a nimerit cu săgeata în umărul drept al sfîntului și îndată a curs sînge din icoană, ca dintr-un om viu. Turcii, văzînd această minune, s-au mirat, însă n-au ieșit din biserică, ci locuiau în ea și își săvîrșeau necurățiile după obiceiul lor cel spurcat. Acolo erau douăzeci de turci cu femeile și copiii lor și în puține zile toți au pierit cu moarte amară, fiind loviți fără de veste; iar cei ce locuiau afară din biserică, toți au rămas sănătoși în acea vreme. Cuviosul Anastasie Sinaitul spune despre acea icoană, că a văzut-o singur și se afla și semnul ce cursese din rană.

Această minune a fost spre înfricoșarea păgînilor turci, iar nouă credincioșilor spre învățătură, ca să știm că sîntem datori a cinsti sfintele icoane, căci prin ele se fac minuni și lucrează minunat darul Dumnezeului nostru spre a noastră încredințare.

24. VIAȚA SFÎNTULUI EFREM, PATRIARHUL ANTIOHIEI

(8 IUNIE)

Sfîntul Efrem a fost mai întîi voievod al părților Răsăritului, pe vremea împărăției lui Anastasie și a lui Iustin, iar după aceea a fost patriarh al Antiohiei. El era bărbat dreptcredincios, cu viață îmbunătățită și plăcută lui Dumnezeu, foarte milostiv cu cei săraci, îndurător și împreună pătimitor cu cei ce erau în primejdii. Toate acestea îl făceau să fie iubit de toți. Alegerea lui la patriarhie a fost cu știința lui Dumnezeu și prin descoperirea ce s-a făcut unui sfînt episcop pe vremea cînd se zidea cetatea Antiohiei, după risipire.

În acea vreme, înmulțindu-se în Antiohia diferite eresuri, ca eresul nestorian, eutihian și altele, iar dumnezeirea lui Hristos fiind hulită și cinstea Preacuratei Maicii lui Dumnezeu defăimată, mînia lui Dumnezeu s-a atins de cetate; iar în ziua de 29 mai, într-o joi la amiază, s-a făcut un cutremur mare de pămînt, cînd s-a aprins și un foc nestins.

Deci, din acel cutremur au sfărîmat și au căzut clădirile și zidurile cetății, iar focul le-a mistuit pe toate, arătînd prin aceasta cumplita mînie a lui Dumnezeu asupra oamenilor celor păcătoși; și puțin a fost de nu s-a asemănat Antiohia cu Sodoma și Gomora, pentru că a pierit cea mai mare parte a cetății. Mulți au fost uciși de zidurile ce cădeau și se sfărîmau și alții erau cuprinși de foc. Iar la sfîrșitul tuturor, căzînd un stîlp peste Efrasie, patriarhul Anti-ohiei, l-a omorît; și a fost în poporul cel rămas plîngere și tînguire mare și frica a cuprins toate cetățile și țările dimprejur.

Acea mînie a lui Dumnezeu, care s-a săvîrșit cu iuțime asupra Antiohiei, a fost văzută cu ochii cei mai înaintevăzători de unii din sfinții părinți care erau în locuri mai depărtate, precum Cuviosul Teodosie cel mare, care era în Palestina și Cuviosul Zosima, în Cezareea Palestinei, care se tînguiau, rugîndu-se lui Dumnezeu ca să nu piardă cetatea pînă la sfîrșit, asupra căreia s-a mîniat cu drept cuvînt.

După acel înfricoșat cutremur și ardere mare, împăratul Iustin a trimis în Antiohia, ca voievod al Răsăritului, pe fericitul Efrem, ca să înnoiască cetatea cu zidiri noi; deci el făcea cu sîrguință lucrul poruncit. Erau acolo între lucrători și un episcop oarecare, neștiut de nimeni, care, lăsîndu-și cinstea și rînduiala, lucra la zidire cu lucrătorii, în chip de sărac. Dar, într-una din zile, voievodul Efrem a avut despre episcop o descoperire ca aceasta: episcopul, fiind ostenit de muncă, dormea pe pămînt și un stîlp se vedea stînd deasupra lui care ajungea pînă la cer. Aceasta a văzu-t-o fericitul Efrem nu odată, nici de două ori, ci de mai multe ori și s-a înspăimîntat, pentru că acea minune era cu adevărat înfri-coșată și plină de spaimă. Voievodul nu știa că lucrătorul acela este episcop, căci cum era cu putință să-l cunoască cine este, fiind întocmai ca un om prost și sărac, capul plin de praf, hainele rupte și pline de țărînă, sărăcăcios cu totul, avînd trupul obosit de multă înfrînare și de osteneala cea fără de măsură.

Efrem, chemînd pe lucrătorul acela, l-a întrebat în singurătate cine și de unde este și cum se numește. El a răspuns: "Sînt unul din săracii cetății acesteia și nu am cu ce să-mi țin viața; de aceea lucrez, iau plată și Dumnezeu mă hrănește". Efrem, pornindu-se de Dumnezeu, a zis către dînsul: "Să nu crezi că te voi lăsa, pînă ce nu vei spune tot adevărul despre tine!" Atunci el, fiind silit și neputînd să se tăinuiască mai mult, a zis către voievod: "Dă-mi cuvînt înaintea lui Dumnezeu, că nu vei spune despre mine la nimeni nimic, cît voi fi între cei vii". Efrem s-a jurat, iar el i-a spus: "Eu am fost episcop, dar am lăsat episcopia pentru Dumnezeu și am venit aici între oameni necunoscuți, ca din osteneala mea, lucrînd, să-mi cîștig această puțină pîine. Numele meu și al cetății în care am fost episcop, nu-ți voi spune; iar tu, pe lîngă milostenia pe care o faci, mai adaugă încă îndurările tale, pentru că întru aceste zile Dumnezeu are să te ridice

la apostolescul scaun al Bisericii Antiohiei, ca să paşti poporul pe care l-a cîştigat Hristos, adevăratul Dumnezeu al nostru, cu sîngele Său. Deci fă mai multă milostenie, precum ţi-am zis, şi să te nevoieşti bine, stînd împotriva ereticilor, să aperi credinţa cea dreptmăritoare, că Dumnezeu Se îmblînzeşte pentru nişte jertfe ca acestea".

Zicînd acestea, acel neştiut episcop a plecat de la dînsul. Iar fericitul Efrem, voievodul, auzind de la acela unele ca acestea s-a minunat şi a zis în sineşi: "Vezi cîţi robi ascunşi are Dumnezeu, pe care numai El singur îi ştie?" Deci, acel episcop, plecînd de acolo, de atunci nu s-a mai aflat printre lucrători, pentru că într-altă parte s-a dus, fugind de slava omenească. Iar proorocia lui s-a împlinit îndată, pentru că n-au trecut multe zile şi fericitul Efrem, cu dumnezeieştile judecăţi, a ajuns patriarh al marii cetăţi a lui Dumnezeu, Antiohia.

Iată cîtă dragoste avea acest preasfînt patriarh Efrem pentru dreapta credinţă. Într-una din zile, i s-a spus despre un stîlpnic, care era în părţile Erapoliei cum că se împărtăşeşte cu Sevirianii cei rău credincioşi. Deci, singur s-a dus la dînsul, marele arhiereu al Domnului şi îl învăţa, rugîndu-l să se depărteze de la credinţa cea rea a lui Sevir şi să vină întru împărtăşire la Sfînta sobornicească şi apostolească Biserică. Răspuns-a stîlpnicul: "Eu nicidecum nu mă voi împărtăşi soborului vostru". Zis-a patriarhul: "Cum voieşti să te adeveresc pe tine, că Biserica sobornicească şi apostolească, cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, este curată de învăţăturile celor răucredincioşi?"

Stîlpnicul, vrînd să înfricoşeze pe patriarh, a zis: "Stăpîne patriarhule, să poruncim să aprindă un foc mare şi să intrăm în el; şi cine din noi va ieşi din foc nevătămat, cu acela este dreapta credinţă şi aceluia să-i urmăm toţi". Răspuns-a lui preasfîntul patriarh: "Ţi se cade ţie să mă asculţi pe mine ca pe un părinte şi nimic să nu încerci mai presus de puterea noastră; dar, de vreme ce ispiteşti lucrurile care covîrşesc puterea ticăloşiei mele, eu caut spre milostivirea Fiului lui Dumnezeu Cel Atotputernic şi nădăjduiesc spre Dînsul că pentru mîntuirea sufletului tău va face şi aceasta".

Atunci a zis patriarhul către cei ce erau de faţă: "Bine este cuvîntat Domnul... aduceţi lemne aici". Aducîndu-se multe lemne, a poruncit patriarhul să aprindă un foc mare înaintea stîlpnicului şi a zis către el: "Pogoară-te de pe stîlp, ca după judecata ta să intrăm amîndoi în foc". Iar stîlpnicul s-a minunat de credinţa cea mare a patriarhului şi de nădejdea către Dumnezeu şi nu voia să se coboare de pe stîlp. Zis-a lui patriarhul: "Nu ai judecat tu astfel şi nu ai ales tu ca prin acest chip să ispiteşti pe Dumnezeu? Iar acum de ce nu voieşti să intri în foc?"

Deci, luînd patriarhul de pe sineşi omoforul şi stînd aproape de foc, şi-a ridicat ochii spre cer şi s-a rugat lui Dumnezeu, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase Fiul lui Dumnezeu, Cel ce ai voit ca pentru mîntuirea noastră cu adevărat să Te întrupezi, să Te naşti din Preacurata Stăpîna noastră de Dumnezeu Născătoarea şi pururea Fecioara Maria, arată-ne nouă acum credinţa cea adevă-rată". Şi sfîrşind rugăciunea şi-a aruncat omoforul în mijlocul focului. Aprinzîndu-se bine lemnele şi arzînd focul vreo trei ceasuri, a luat omoforul din foc, întreg şi nevătămat cîtuşi de puţin. Stîlpnicul, văzînd ceea ce s-a făcut, a cunoscut că este adevărată credinţa patriarhului şi s-a lepădat de reaua sa credinţă. Şi, blestemînd pe Sevir, a venit la Sfînta Biserică sobornicească şi apostolească şi, din mîinile preasfinţitului patriarh Efrem, a primit Sfînta Împărtăşanie cu dumnezeieştile Taine; şi astfel a preamărit pe Hristos Dumnezeu.

Multe şi alte semne a făcut acest mare plăcut al lui Dumnezeu, care, păstorindu-şi bine turma, s-a mutat la Dumnezeu, Căruia în toate zilele vieţii sale I-a slujit cu credinţă adevărată

și a intrat întru bucuria Domnului său, pe Care, cu dreaptă credință, L-a preamărit pe pămînt. Acela acum îl slăvește la cer, împreună cu toți cei ce-L slăvesc pe El, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Notă. În viața Sfîntului Patriarh Efrem s-au pomenit doi cuvioși părinți mai înaintevăzători, care de departe au văzut risipirea Antiohiei: Teodosie cel Mare și Zosima. Viața cea sfîntă a lui Teodosie este tuturor știută pentru că este scrisă în 11 ale lunii lui ianuarie. Iar viața și sfințenia Cuviosului Zosima, de vreme ce pînă acum nu este știută, să se pună aici, ceea ce se poate ști despre dînsul de la Evagrie Grecul, scriitorul de istorie. Mai întîi să se știe aceasta, că în anii împărăției lui Iustin au fost în Palestina doi cuvioși Zosima: întîiul, cel ce se pomenește în viața Sfintei Maria Egipteanca; iar alt sfînt Zosima, cel ce s-a pomenit acum în viața Sfîntului Efrem, și de Evagrie în cartea a-IV-a, cap. VII, după cum scrie mai jos.

25. VIAȚA CUVIOSULUI ZOSIMA FENICIANUL
(8 IUNIE)

Cuviosul Zosima era de neam fenician, fiind născut în satul Sindi, Fenicia, lîngă mare, sat care este departe de cetatea Tirului ca la douăzeci de stadii. Acesta, deprinzîndu-se cu viața monahi-cească, petrecea uneori cu multă înfrînare și postire, iar alteori strălucea cu alte fapte bune. Și atît de mare dar a luat de la Dumnezeu, încît nu era liber de toată tulburarea întru știința sa și pe cele ce erau să fie, ca și pe cele ce erau în locuri îndepărtate, le vedea mai înainte cu ochii cei văzători. Mănăstirea lui era aproape de același sat, Sindi, în care s-a născut. Odată se afla el în Cezareea Palestinei, unde, într-acea vreme, era episcop Cuviosul Ioan, numit Hozevit, din mănăstirea Hozevitului, care nu era departe de Ierusalim, ci se afla pe calea ce duce spre Ierihon. Cuviosul Zosima a fost luat cu sila la episcopie, pentru îmbună-tățita lui viață.

Într-aceeași cetate a Cezareei, viețuia un bărbat oarecare de bun neam și cu cinstea patrician, anume Archesilae, fiind împodobit cu dreapta credință și cu toate faptele bune, iar Cuviosul Zosima găzduia la acesta, fiind primit de dînsul cu cinste. În vremea aceea, în care Antiohia a căzut, starețul a început deodată a suspina și a se tîngui cu greu și a scoate oftări din adîncul inimii. El a început a vărsa atîtea lacrimi, încît a udat pămîntul cu ele. Apoi, cerînd o cădelniță și umplînd-o cu cărbuni aprinși și cu tămîie, a cădit pe toți cei ce erau acolo. După aceasta, s-a întins la pămînt în chipul crucii și a început cu rugăciune a milostivi pe Domnul.

Atunci Archesilae l-a întrebat pentru ce s-a tulburat așa. Iar el, cu mare glas, a răspuns: "Glasul înfricoșatei sfărîmări și al căderii Antiohiei a răsunat în auzul meu și urechile mele le-a pătruns". Deci, Archesilae și ceilalți ce erau acolo, minunîndu-se și înspăimîntîndu-se, au însemnat scriind ceasul în care cuviosul a spus aceasta. După aceea, degrabă s-au înștiințat cu dinadinsul, dacă a fost adevărat ceea ce a zis starețul; pentru că în vremea aceea a căzut Antiohia, tocmai cînd starețul, plîngînd, s-a întins spre rugăciune, vestind acea cădere.

Sînt încă și multe alte minuni care s-au făcut de el și pe care, cea mai mare parte, trecîndu-le cu vederea, le pomenim pe cîteva din cele arătate aici. S-a întîmplat acelui Archesilae, a veni la mănăstirea cuviosului care este în Sindi. Mănăstirea este departe de Cezareea Palestinei ca la cinci sute de stadii. În acea vreme în casa lui Archesilae, femeia lui și-a scos un ochi cu fusul și bolea cumplit. Acest lucru auzindu-l episcopul Ioan Hozevitul, a venit cu sîrguință la dînsa să-i vadă rana. El a văzut lumina căzută și ochiul ieșit afară. Unul din

doctori, care venise acolo, a poruncit să ia cu un burete ochiul cel căzut și să-l pună la locul său și, punînd buretele pe dînsul, să-l lege cu pînze moi.

Făcîndu-se acest lucru, s-a dus un vestitor în grabă la Archesilae și i-a vestit lui ceea ce s-a întîmplat în casa sa. Și l-a aflat pe el în mănăstirea Sindi, șezînd cu Prea Cuviosul Zosima și îndeletnicindu-se cu vorbe duhovnicești. După ce i-a vestit lui lucrul cel întîmplat, a început a se tîngui cu amar și a-și smulge părul. Cuviosul Zosima l-a întrebat pentru pricina tînguirii sale și, înștiințîndu-se, a intrat în chilia sa cea mai dinăuntru în care își făcea rugăciunile sale după obicei lui Dumnezeu. Apoi, nezăbovind, a ieșit către Archesilae, veselindu-se cu fața și zîmbind, și a zis către el: "Mergi în casa ta, bucurîndu-te, căci darul Sfîntului Ioan Hozevitul, cel dat lui de la Dumnezeu, a tămăduit pe femeia ta. Ea are acum amîndoi ochii întregi și sănătoși și nici cît de puțin n-a putut răul acela să o vatăme pe ea, fiindcă astfel a voit Hozevitul".

Aceste două minuni s-au făcut de acei amîndoi cuvioșii bărbați, într-un ceas. Sfîntul Ioan episcopul a tămăduit ochiul femeii cel scos, iar Cuviosul Zosima a văzut de departe tămăduirea aceea cu ochi mai înainte văzători și a vestit-o bărbatului ei.

Cuviosul Zosima, într-o vreme oarecare, mergînd în Ceza-reea, avea cu sine un asin care purta lucrurile sale de nevoie. Deci, l-a întîmpinat pe el un leu în cale, care, răpind asinul, l-a dus cu dînsul în pustie. Sfîntul Zosima privind după el, mergea în urma lui. După ce leul a mîncat asinul și s-a săturat, s-a apropiat de el starețul și, zîmbind, a zis: "O, prietene, acum calea îmi este mie potrivnică, fiindcă din pricina bătrîneților am slăbit și nu pot duce pe umerii mei povara pe care o puneam asupra asinului. Pentru aceea, deși lucrul este împotriva obiceiului și a firii tale, sarcina aceasta să o porți tu, dacă voiești să te izbăvești de Zosima, iar după aceea către năravul tău cel dintîi și de fiară te vei întoarce". Atunci leul, uitîndu-și mînia sa cea firească, a început a se gudura către el și a se face blînd ca un miel și, prin însăși blîndețea sa, arăta semn de ascultare. Sfîntul Zosima, luînd povara pe care o ducea asinul și punînd-o pe spatele leului, a dus-o pînă la porțile Cezareei. Apoi, luîndu-și povara, iarăși a trimis în pustie pe acea fiară.

Prin aceasta se arată întîi puterea Domnului cea atotputernică, care pe fiarele sălbatice le supune robilor Săi întru ascultare; iar al doilea, că omului celui îmbunătățit, care se supune Domnului în toate poruncile Lui și Îi slujește și se supune cu adevărat lui Dumnezeu, făcătorul Său, i se supune toată cealaltă zidire, necu-vîntătoare și neînțelegătoare. Prin aceste minuni și sfințenia Cuviosului părintelui nostru Zosima Fenicianul, ni s-a vestit nouă.

Pentru toate acestea Dumnezeului nostru I se cuvine slavă, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

26. VIAȚA SFÎNTULUI IERARH CHIRIL, ARHIEPISCOPUL ALEXANDRIEI
(9 IUNIE)

Marele între dascăli, Sfîntul Chiril, era din Alexandria, născut din părinți dreptcredincioși și de neam bun, nepot de soră al lui Teofil, patriarhul Alexandriei. Fiind crescut cu îngrijire, s-a făcut foarte iscusit în filosofie și în fapte bune. El era desăvîrșit învățat și deprins cu cărțile bisericești, elinești și latinești, atît în înțelepciunea cea dinafară, cît și în cea dinăuntru. El se îndeletnicea totdeauna cu citirea și cugetarea dumnezeieștilor Scripturi.

Pentru aceea și Teofil, unchiul lui, văzînd în el atîta înțelepciune și fapte bune, l-a numărat în rîndul clericilor Bisericii, hirotonindu-l arhidiacon. Sfîntul Chiril era sădit în grădina Bisericii lui Hristos, întocmai ca un crin binemirositor și frumos, care înflorea cu curăția și cu faptele bune, și care umplea pe credincioși cu mirosul dumnezeieștii lui înțelepciuni.

După ce a murit Teofil, toți clericii de obște și mirenii au ales ca patriarh al Alexandriei pe dumnezeiescul Chiril, care, îndată ce s-a suit pe scaun, a izgonit din Alexandria pe eretici și

pe cei care se numeau novațiani. Aceștia se asemănau cu fariseii și se numeau între ei curați și drepți; pentru aceea purtau haine albe, ca să se arate prin aceasta curăția petrecerii lor. Ei ziceau că cel ce după botez va cădea în păcat de moarte, nu se cade să se primească în biserică; căci păcatul cel de moarte nu se spală, de nu se va boteza omul a doua oară. Ei nu îngăduiau a doua nuntă, numind-o desfrînare. Botezau a doua oară pe cei ce erau bine botezați, după dreapta credință și mai aveau încă alte socoteli ereticești.

Ei s-au numit novațiani de la un oarecare Novat, începător al acestei erezii, care era preot în Roma pe vremea împăratului Decie și care dorea să se facă episcop al Romei. Dar, fiindcă după moartea episcopului Favin, care a mărturisit pentru Hristos, Novat nu s-a făcut episcop, după cum poftea și nădăjduia, ci s-a făcut fericitul Cornelie, pentru această pricină s-a despărțit de la soborniceasca Biserică și s-a făcut întru toate vrăjmaș al dumnezeiescului Cornelie și al întregii Biserici creștine. Căci episcopul Cornelie primea iarăși la Biserică pe creștinii care, de frica muncilor, se lepădaseră mai înainte de Hristos, pe vremea tiranului Decie; dacă la urmă, pocăindu-se, se întorceau iarăși la credința în Hristos, cu lacrimi, așa precum și Hristos a primit pe Apostolul Petru, care s-a lepădat de Dînsul mai înainte, dar, pe urmă, cu lacrimi, s-a pocăit.

Trufașul Novat, nu numai că nu primea la pocăință pe cei ce se lepădau de Hristos, dar și pe Cornelie îl prihănea, numindu-l părtaș și tovarăș al închinătorilor de idoli. Cu acestea, el a cîștigat și pe alții de un cuget cu el, făcîndu-se ca un nou episcop în Roma. De acolo s-a întins eresul și dezbinarea aceasta pînă la Alexandria.

Pe niște eretici ca aceștia i-a gonit Sfîntul Chiril, împreună cu episcopul lor Teopempt - după cum am zis -, îndată ce s-a făcut patriarh. După aceea, s-au înarmat să gonească din locașul lor și pe draci. Aproape de Alexandria, ca la douăsprezece stadii, se afla un loc ce se numește Canovos și, aproape de acela, este un alt loc ce se numește Manutin, în care era o capiște veche locuită de draci. Drept aceea, tot locul acela era foarte înfricoșat de mulțimea duhurilor necurate ce locuiau acolo. Pe cînd trăia patriarhul Teofil, de multe ori a voit să curățească acel loc de acele duhuri necurate ce locuiau acolo și să-l facă locaș sfînt, spre a se preamări Dumnezeu. Dar n-a putut; pe de o parte, pentru că a avut multe împiedicări; iar pe de alta, pentru că i-a urmat lui aproape moartea.

Însă, următorul lui Teofil, de trei ori fericitul Chiril, s-a îngrijit de aceasta și cu osîrdie se ruga lui Dumnezeu, ca să-i dea ajutor și putere să izgonească din acel loc duhurile cele necurate. Drept aceea, i s-a arătat lui în vis îngerul Domnului și i-a zis să aducă în locul acela cinstitele moaște ale sfinților doctori fără de arginți Chir și Ioan și astfel va fugi de acolo puterea diavolilor. Deci, Sfîntul Chiril, îndeplinind porunca îngerului fără de întîrziere și, după ce a adus în acel loc moaștele sfinților doctori fără de arginți și a zidit acolo o biserică în numele lor, îndată au fugit de acolo duhurile cele necurate și s-a făcut locul acela izvor de tămăduiri, prin darul sfinților fără de arginți.

După ce sfîntul a gonit din locul Alexandriei pe necurații și gîndiții diavoli, a luat purtare de grijă să gonească și pe văzuții și smintiții diavoli, care erau urîtori de Hristos. Aceia erau evreii care locuiau de mult în Alexandria, din vremea în care s-a zidit cetatea aceasta de marele Alexandru, și cu vremea s-au înmulțit foarte mult și nu încetau - după obiceiul ce-l are acest neam iubitor de zavistie - de a bîntui într-ascuns și la arătare pe creștini, pentru ura cea neîmpăcată ce o au asupra lui Hristos și a creștinilor. Ei pricinuiau multe amestecări, tulburări, vărsări de sînge și ucideri. Deci, chemînd sfîntul pe cei mai de căpetenie ai adunării lor, i-au

sfătuit să oprească pe neamul lor de la aceste fapte pîngărite și să-i înțelepțească, iar blestemații aceia, nu numai că nu s-au înțelepțit, dar s-au făcut și mai răi.

În Alexandria era o biserică foarte mare și foarte frumoasă, care se numea "biserica lui Alexandru", fiind zidită de episcopul Alexandru. Deci, evreii, voind să facă ceva rău creștinilor, s-au înarmat toți și, într-o noapte, au făcut un zgomot mare, alergînd pe drumuri și zicînd pe la casele creștinilor: "Săriți, că arde biserica lui Alexandru".

Creștinii, auzind, au alergat îndată cu sîrguință să stingă focul. Evreii, văzînd aceasta, au sărit asupra creștinilor, începînd a-i tăia pe unul cu sabia, pe altul cu cuțitul, pe altul îl ucideau cu sulița, iar pe altul îl omorau cu orice apucau în mînă; încît, în acea noapte, au ucis mare mulțime de creștini. Sfîntul Chiril, aflînd dimineața de întîmplarea aceea, s-a mîhnit foarte tare și căuta judecată asupra evreilor de la eparhul cetății, care se numea Orest. Dar eparhul, deși era creștin, însă, fiindcă avea oarecare vrajbă asupra sfîntului, era de partea evreilor ucigași. Atunci dumnezeiescul Chiril, umplîndu-se de rîvnă dumnezeiască, a luat cu el mulțime de creștini și au gonit pe evrei din Alexandria, iar locuințele lor le-au surpat și le-au ars împreună cu sinagoga lor. Eparhul, aflînd de aceasta, s-a umplut de mînie asupra patriarhului și a început a face rău rudeniilor și prietenilor sfîntului; încît și pe gramaticul Ierax, bărbat renumit și cinstit, l-a bătut fără de milă și l-a dezbrăcat în priveliște.

De atunci se afla între sfînt și între eparh, mare neînțelegere și neunire, pentru că sfîntul părtinea pe creștini, iar eparhul pe evrei. De aceea au scris fiecare tînărului împărat Teodosie, despre pricina aceasta și așteptau să vină poruncă de acolo.

După aceasta, a urmat în Alexandria și o altă întîmplare rea, care s-a făcut pricină de ucideri și de mare tulburare. Iată care este:

În cetatea Alexandria, era o fecioară filosoafă, fiica lui Teona filosoful, care se numea Ipatia, fată binecredincioasă și îmbună-tățită. Ea învățase filosofia din tînără vîrstă de la tatăl său, sporind atît de mult în filosofie, încît întrecea cu înțelepciunea pe toți filosofii vremii de atunci. Despre dînsa scrie și înțeleptul Sinesie, episcopul Chirinei, lăudînd-o cu cuvinte alese. Ea își păzea fecioria curată, nevoind să se însoțească cu bărbat; pe de o parte pentru dragostea lui Iisus Hristos iar pe de alta, să poată fără de tulburare să se îndeletnicească cu cărțile filosofiei.

Pentru aceea, bărbații cei rîvnitori de înțelepciune, alergau în Alexandria din toate părțile, ca să audă înțelepciunea filosoafei Ipatia. Toți clericii și boierii și întreg poporul o cinsteau și ascultau cu dragoste sfaturile și dojenile ei cele folositoare de suflet. Deci, această filosoafă, voind să facă pace între patriarh și eparh, se ducea cu multă blîndețe și smerenie, uneori la unul, alteori la celălalt și, cu cuvintele cele înțelepte și pricepute, i-a înduplecat pe amîndoi să se împace. Preasfințitul patriarh căuta mai înainte de aceasta să se împace cu eparhul; dar acela, fiind rău, pătimaș și pomenitor de rău, nici nu voia să audă de pace.

Într-una din zile, pe cînd Ipatia filosoafa se întorcea cu careta la casa sa, niște oamenii răi care nu doreau pacea eparhului și a patriarhului, au năvălit asupra ei fără de veste și, trăgînd-o cu sila afară din caretă, i-au sfîșiat hainele și au bătut-o fără de milă, pînă ce au omorît-o. Ei nu s-au săturat numai de acea răutate a lor, ci, cu neomenia și cu nemilostivirea lor de fiară, au năvălit asupra trupului celui mort al fecioarei l-au tăiat bucăți și l-au ars în locul ce se numea Chinar.

Înștiințîndu-se toți alexandrinii de această jalnică ucidere și rea întîmplare, s-au mîhnit foarte mult, mai ales înțelepții cei iubitori de învățătură. S-au mai înștiințat încă de tulburarea aceasta și monahii care locuiau în muntele Nitriei și, umplîndu-se de rîvnă, s-au adunat ca la cinci sute. Deci, pogorîndu-se în Alexandria, în ajutorul și apărarea patriarhului, au găsit pe drum din întîmplare pe eparhul în caretă și îndată au început a striga, ocărîndu-l și numindu-l slujitor de idoli, fiindcă mai înainte era elin, iar acum luase botezul în cetatea lui Constantin.

Unul din monahii aceia, fiind mai mînios, a aruncat o piatră asupra eparhului și l-a lovit în cap. După aceea, adunîndu-se mulțime de popor, a alungat pe acel monah și au scăpat pe eparh, iar slujitorii eparhului au prins pe un monah cu numele Amonie și l-au dus la eparh. Acela, socotind că sfîntul a pornit pe acei monahi asupra lui, s-a aprins de mînie și atît de mult a muncit pe Amonie în mijlocul cetății, încît l-a omorît. Sfîntul, înștiințîndu-se de acest lucru, s-a mîhnit și a trimis de a luat trupul monahului și l-a îngropat cu cinste.

Toate acestea au dat îndrăzneală evreilor, pe care îi izgonise sfîntul din Alexandria, după cum am zis. Ei și-au făcut mai întîi o sinagogă acolo unde se aflau, apoi ucigașii de Hristos și urîtorii de Dumnezeu au îndrăznit de au făcut și acest lucru prea fărădelege, spre ocara și rușinea lui Hristos și a creștinilor. Au făcut o cruce lungă, au prins un copil al unui creștin oarecare, pe care, dezbrăcîndu-l, l-au răstignit pe cruce, nu cu piroane, ci cu frînghii subțiri; apoi după ce au rîs mult de dînsul, au scuipat în fața lui și l-au batjocorit întocmai cum părinții lor au batjocorit pe Domnul; iar mai pe urmă de toate l-au bătut atît de mult pînă ce l-au omorît. Astfel acest copil binecuvîntat s-a făcut părtaș și următor al patimilor Domnului.

Dumnezeiescul Chiril, înștiințîndu-se de toate acestea s-a plîns împăratului; care, deși cu întîrziere, însă a judecat cu dreptate. Împăratul a poruncit ca pe cei mai mari ai evreilor să-i muncească foarte tare, iar pe eparhul Orest l-a scos din dregătoria sa. Scăpîndu-se Sfîntul de tulburările cele mai de sus și de smintelile acestea, își păstorea turma lui cea cuvîntătoare cu sîrguință și cu plăcere de Dumnezeu, ca un păstor adevărat, avînd pace cîtăva vreme.

Însă diavolul, vrăjmașul păcii, al adevărului și izvorul tuturor răutăților, n-a lăsat pe Sfîntul Chiril și pe ceilalți creștini să se bucure multă vreme de această liniște; că a pornit război mare și tulburare în toată Sfînta Biserică a lui Hristos, cu hulitorul eres al răucredinciosului Nestorie, asupra căruia se cădea să se nevoiască dumnezeiescul Chiril, apărătorul dreptei credințe. Acest Nestorie răucredincios, după ce a fost adus din Antiohia la Constantinopol și ales patriarh după Sesinie, la începutul patriarhiei lui se arăta pe dinafară dreptcredincios în credință și nimic nu zicea împotriva acesteia; însă, în inima sa, ticălosul era eretic, numind pe Stăpînul Hristos "numai om, nu și Dumnezeu", iar pe Născătoarea de Dumnezeu numind-o, nu Născătoare de Dumnezeu, ci "Născătoare de Hristos".

Astfel și cei de un cuget cu Nestorie, adică episcopul Dorotei, cel care locuia împreună cu el, și preotul Anastasie, aceștia au început mai întîi să semene eresul întocmai ca niște neghină printre grîu. Episcopul Dorotei, învățînd pe popor la un praznic în biserica sobornicească a cetății lui Constantin, a strigat și a zis acest cuvînt hulitor: "Care va numi pe Maria, Născătoare de Dumnezeu, să fie anatema". Iar Anastasie patriarhul, propovăduind în popor, a zis: "Să nu numească cineva pe Maria, Născătoare de Dumnezeu, pentru că Maria era ființă de neam omenesc. Și, din trupul omului, cum este cu putință să se nască Dumnezeu?" Aceste cuvinte hulitoare dacă le-a auzit poporul, a început să se tulbure; și, pentru ca să se adeverească, au întrebat pe patriarhul Nestorie despre acestea. Dar ereticul Nestorie n-a mai putut să ascundă în inima sa otrava eresului; deodată a început a aduce hule împotriva lui Hristos și a Născătoarei de Dumnezeu, zicînd: "Eu nu voi numi Dumnezeu, pe Acela care s-a zămislit

în pîntece de femeie și a așteptat un număr de zile și de luni, pînă să se nască; nici nu voi numi Născătoare de Dumnezeu, pe femeia care a născut om cu trup din firea sa".

De atunci înainte, au început în popor să se nască prigoniri și împerecheri, adică, unii se împotriveau eresului lui Nestorie și-l urau, iar alții se împărtășeau cu el și primeau învățătura lui. Aceste împerecheri se făceau nu numai în cetatea lui Constantin, ci mai în toată lumea și la fiecare breaslă a credincioșilor. Acel eretic, Nestorie, împreună cu următorii lui au scris cărți și le-au trimis pretutindeni, chiar și pînă în pustiuri, pe unde locuiau monahii. Deci, acel blestemat a atras la rătăcirea lui atît de mulți, încît făceau parte cu el clerici, monahi și mireni. Astfel, după cum mai înainte Arie a sfîșiat de sus haina lui Hristos cea țesută, tot așa și Nestorie a sfîșiat toată plinirea Bisericii în multe părți.

Înștiințîndu-se de toate acestea, Sfîntul Chiril din Alexandria s-a mîhnit foarte mult, ca un rob credincios al lui Hristos și al Născătoarei de Dumnezeu ce era. Deci, s-a înarmat ca să dea război pentru cinstea lor și s-a pregătit, ca un păstor adevărat, să izgonească lupul cel răpitor din staulul oilor celor cuvîn-tătoare. Sfîntul Chiril a scris mai întîi scrisori sfătuitoare către Nestorie, în care îl sfătuia, cu dragoste frățească, să lepede niște socoteli ereticești ca acestea și, cu schimbarea lui în dreapta credință, să îndrepteze pe aceia pe care i-a atras mai înainte la reaua credință. Răucredinciosul Nestorie, luînd scrisorile Sfîntului Chiril, nu numai că nu s-a îndreptat, ci mai rău s-a făcut, sîrguindu-se să întindă și mai mult eresul său; iar pe cei ce se împotriveau rătăcirii lui, clerici și monahi, îi muncea cu diferite feluri de munci. Contra Sfîntului Chiril se mînia cu multă mîndrie, numindu-l eretic și grăind contra lui multe clevetiri mincinoase și nedrepte și le semăna în popor.

Sfîntul Chiril, văzînd calea pe care a apucat Nestorie, i-a scris cu asprime, vădind eresul lui. El a mai scris și clerului din Constantinopol și împăratului; apoi a mai scris și lui Celestin, episcopul Romei, și celorlalți patriarhi; de asemenea, a scris și la diferite cetăți și laturi, dregători și boieri. Chiar și la mulți pustnici și monahi nu s-a lenevit fericitul a scrie, arătându-le din dumnezeieștile Scripturi, cît este de pierzătoare și vătămătoare de suflete rătăcirea lui Nestorie, îndemnîndu-i pe toți să se păzească de eresul acela ca de niște otrăvuri aducătoare de moarte. Mai pe urmă, eresul lui Nestorie creștea din zi în zi tot mai mult și sporea din ce în ce mai rău. Deci, dezbinarea Bisericii fiind mare și mulți din episcopi vătămîndu-se de eres; pentru aceasta, Teodosie cel Tînăr, dreptcredinciosul împărat, vrînd să îndrepteze aceste sminteli și să curețe Biserica lui Hristos și grîul credinței de mărăcinii și neghinele rătăcirii lui Nestorie, a poruncit să se adune în Efes la anul 431 al treilea sinod a toată lumea.

Deci, s-au adunat două sute și mai bine de episcopi din toată lumea; iar cîți nu puteau să meargă singuri pentru vreo împiedicare de nevoie, aceștia și-au trimis delegații lor. De aceea și Celestin, episcopul Romei, fiindcă nu putea să meargă la Efes de bătrînețe și slăbiciune, a scris Sfîntului Chiril să țină locul lui în sinod. Deci, cei mai mari ai acestui Sfînt Sinod erau: întîi, Sfîntul Chiril, ca locțiitor al episcopului Romei și ca patriarh al Alexandriei; al doilea, Iuvenalie al Ierusalimului, și al treilea, Memnon al Efesului. Deci, fericitul Chiril, aflîndu-se cel dintîi șezător pe scaun în sinodul acesta a toată lumea, a propovăduit împreună cu ceilalți părinți și a învățat:

"Domnul nostru Iisus Hristos este unul după ipostas, Dumnezeu adevărat și Om adevărat, iar Preacurata Fecioara Maria, care L-a născut pe El cu trup, este cu adevărat Născătoare de Dumnezeu". Pentru aceea, s-a făcut mare bucurie la toți credincioșii și tot poporul cetății bătea din palme de bucurie și zicea într-un glas: "Nu este mare Artemida efesenilor, după cum s-a zis de demult, ci este mai mare Preasfînta Fecioară Maria, Născă-toarea de Dumnezeu".

Iar pe Nestorie, Sfinții Părinții ai acestui sinod l-au anatemizat și l-au caterisit ca pe un eretic și hulitor. Dar, fiindcă el nici așa nu se liniștea, ci propovăduia eresul mai departe, pentru aceea l-au surghiunit în Tason - după cum zice Sfîntul Teofan -, apoi în Oasinul Arabiei, căruia pe turcește îi zicea Iprim.

Pierzătorul Nestorie, aflîndu-se acolo, și-a luat dumnezeieștile pedepse, pentru că limba lui cea hulitoare a putrezit și a fost mîncată de viermi; tot asemenea a putrezit tot trupul lui. Iar în Tebaida cea de sus, ticălosul Nestorie a suferit moarte înfricoșată și dureroasă, asemenea cu a lui Arie; fiindcă, pe cînd avea ieșirea afară, a început a vorbi contra lui Hristos și contra Născătoarei de Dumnezeu. Pentru aceasta, îngerul Domnului l-a lovit și s-au vărsat toate măruntaiele lui tocmai în ceasul necurățeniei; și acolo și-a dat sufletul acel om rău, după cum povestește Sfîntul Gherman al cetății lui Constantin.

O necinste și o pedeapsă ca aceasta a luat ereticul Nestorie, cel de un gînd cu iudeii; iar Sfîntul Chiril a luat mare cinste de la sfîntul al treilea Sinod a toată lumea, pentru că, după cum povestește Ioan Zinon în cuvîntul de laudă pe care îl împletește Sfîntului Chiril și care se găsește în cărțile scrise cu mîna lui, părinții celui de-al treilea Sinod au dăruit dumnezeiescului Chiril aceste privilegii: să se numească judecător al lumii și să poarte pe cap, cînd va sluji Sfînta Liturghie, un giulgiu subțire ca o basma. Acestea arată întîi judecata cea minunată a toată lumea pe care a făcut-o Sfîntul, unind toată lumea printr-o singură și dreaptă credință, care era în acel timp împărțită de eresul lui Nestorie; și al doilea, giulgiul cel subțire arată iscusința minții și socotelilor Sfîntului cu care a întărit și a explicat unirea acea după ipostas; fiindcă prin hotarul acesta, se arată împreună și o față a lui Hristos și două firi ale Lui.

Acestea le-a povestit cuvîntul pe scurt și cu puține vorbe, dar n-a fost așa; pentru că, pînă să se adune sinodul cel mai sus zis ca prin el să întărească și să întemeieze adevărata credință, Sfîntul Chiril a pătimit multă necinste și osteneală totdeauna. Căci a luat multe clevetiri neadevărate și goniri de la ereticii cei de un gînd cu Nestorie, pentru că ei, fiind ajutați de dregătorii cei lumești, au făcut adunarea lor și au declarat mincinos și eretic pe dumnezeiescul Chiril. Ei erau de un gînd și cu Apolinarie, care se lepădase de adevărata omenire a lui Hristos, fiindcă ziceau că Hristos nu are minte, ci dumnezeirea a împlinit locul minții. Deci, ei au osîndit pe Chiril ca pe un eretic, pîrîndu-l împăratului prin scrisorile lor. Și atît de mult au umblat cu pîrile și prihănirile lor, încît au întărîtat pe împărat cu urgie asupra Sfîntului, din care pricină a fost aruncat în temnița din Efes, purtînd fiare și nevoindu-se pentru adevăr împreună cu Memnon al Efesului.

După aceea împăratul, cercetînd cu deamănuntul și găsind că toate acele pîri au fost mincinoase și aflînd nevinovăția Sfîntului, toate acele au smerit pe eretici și i-au izgonit, iar pe Sfîntul Chiril împreună cu cei de un gînd cu dînsul, i-au pus iarăși în scaunele lor; și astfel răbdarea și blîndețea au fost încununate cu laude.

Pentru ca să înțeleagă fiecare cît de urît a fost Maicii lui Dumnezeu eresul lui Nestorie, împotriva căruia s-a luptat atît de mult dumnezeiescul Chiril, este bine să spunem aici și istoria pe care o povestesc părinții Limonariului, Sofronie și Ioan, unde ei scriu astfel: "Am mers la părintele Chiril, preotul lavrei Calamonului, care este lîngă Iordan, și ne-a spus nouă acestea: "Într-una din zile, am văzut în somn pe Sfînta Maria Născătoarea de Dumnezeu, cu fața luminată, cu haină roșie și, împreună cu dînsa, doi bărbați cu sfințită cuviință, care stăteau afară de chilia mea. Eu am cunoscut că este Stăpîna Născătoare de Dumnezeu, iar cei doi bărbați care erau cu dînsa, erau Sfîntul Ioan Botezătorul și Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu. De aceea, am ieșit din chilia mea și, închinîndu-mă Născătoarei de Dumnezeu, am rugat-o pe ea să

intre înăuntru, ca să-mi binecuvînteze chilia. Dar Născătoarea de Dumnezeu n-a voit nicidecum și, fiindcă eu am rugat-o cu stăruință, am zis: "Să nu se întoarcă robul tău rușinat și defăimat de la tine", și alte asemenea. Ea, căutînd spre mine, mi-a spus: "Cum mă rogi să intru în chilia ta, cînd tu ai pe vrăjmașul meu într-însa".

Acestea zicînd, s-a făcut nevăzută; iar eu, deșteptîndu-mă, am început a plînge și a mă mîhni pentru cuvîntul acesta al Născătoarei de Dumnezeu. Deci, nefiind altcineva în chilia mea, afară de mine singur, mă gîndeam, ca nu cumva să fi greșit cu vreun lucru oarecare sau cu gîndul către Născătoarea de Dumnezeu și de aceea s-a întors de la mine; însă nu găseam nimic cu care să-i fi greșit întru ceva. Deci, aflîndu-mă întru nedumerire și mîhnire, am luat o carte ca să citesc și să mă mai mîngîi în supărarea aceea. Acea carte era a lui Isihie, preotul Bisericii Ieru-salimului, pe care o cerusem odată de la dînsul. Citind în ea, am aflat la sfîrșitul cărții două cuvinte hulitoare ale răucredinciosului Nestorie, de unde am cunoscut că el este vrăjmașul Născătoarei de Dumnezeu; deci pe acela îl aveam în chilia mea.

Atunci am dat cartea înapoi la acela care mi-o dăduse, zicîndu-i: "Ia-ți cartea ta, frate, că din ea mai mult am păgubit decît am folosit". Iar acela, întrebîndu-mă și aflînd cauza acelei pagube - fiindcă i-am povestit vedenia -, s-a umplut de rîvnă dumnezeiască și, îndată, a tăiat din carte acele cuvinte hulitoare și le-a ars în foc, ca să nu se mai afle în chilia lui vrăjmașul Stăpînei noastre Născătoare de Dumnezeu".

Nu se cuvine să tăcem și aceasta: Sfîntul Chiril, cel mai desăvîrșit prieten al lui Hristos și atît de procopsit în sfințenie, avea încă și o oarecare prihană în dînsul, nu din răutate și cunoștință, ci din oarecare prindere în minte și necunoștință a adevărului. Numai unul Dumnezeu este fără de păcat și singur este cu totul neprins de orice patimă, precum zice Grigorie Cuvîn-tătorul de Dumnezeu. Iar sfinții, oricît de îmbunătățiți ar fi ei, cu toate acestea sînt supuși, ca și oamenii la neputința omenească și cad sub oarecare patimi omenești. De aceea și Sfîntul Chiril, ca un om avea oarecare patimă omenească, însă a îndreptat-o pe aceasta într-un chip minunat. Care era patima și care a fost îndreptarea ei? Ascultați: Marele Chiril, avînd rudenie și unchi pe patriarhul Teofil, vrăjmașul Sfîntului Ioan Hrisostom, credea de adevărate mincinoasele prihăniri pe care le grăia Teofil contra vrăjmașului lui, Hrisostom, nu din răutate, precum s-a zis mai sus, ci din neștiință și din nerăutate, precum este scris: *Bărbatul cel fără de răutate crede tot cuvîntul.* Deci, din aceste două pricini, a luat dumnezeiescul Chiril presupus rău asupra preasfințitului și dumnezeiescului părinte Ioan Hrisostom, de unde se mînia asupra lui, nu numai cînd trăia, ci și după moartea lui. Pentru aceasta, nici numele lui nu voia să-l pomenească în pomelnicele celorlalți binecredincioși patriarhi, precum era și este obiceiul.

Deci, a scris către dumnezeiescul Chiril, Apotic, cel ce a fost după Arsachie patriarh al Constantinopolului, arătînd că și el a fost unul din vrăjmașii lui Hrisostom; dar mai pe urmă, socotind nevinovăția și curățenia acestui sfînt bărbat, s-a pocăit de greșeala sa mai înainte și a numărat și a pomenit numele Sfîntului Ioan Hrisostom, împreună cu ale celorlalți sfinți; deci, sfătuindu-l pe Sfîntul Chiril frățește, l-a rugat să facă și el asemenea, să scrie numele lui Hrisostom în pomelnic și să-l pomenească. Însă dumnezeiescul Chiril nu l-a ascultat, nevoind să prihănească sinodul ce s-a ținut împotriva lui Hrisostom pe vremea lui Teofil.

A mai scris după aceasta către dumnezeiescul Chiril și Sfîntul Isidor Pelusiotul, ca unul ce era rudă cu el și mai bătrîn cu vîrsta. Acela îl sfătuia cu îndrăzneală dar și cu multă blîndețe cum că, nedrept și fără de socoteală ține mînie contra Sfîntului Ioan Hrisostom și cum că nu se cuvine fără de greșeală să judece cineva din oameni, mai înainte de a nu fi cercetat pricina și greșeala omului cu de-amănuntul. Dumnezeu, cu toate că știe toate mai înainte de a se face și

vede mai înainte cele ce au să fie ca și cum ar fi de față, Sfînta Scriptură zice că s-a pogorît din cer singur la cetățile dimprejurul Sodomei, ca să vadă dacă cu adevărat au păcătuit sodomitenii, așa după cum strigarea Sodomei se suie înaintea Lui; iar de nu, să știe: *Strigarea Sodomei și a Gomorei s-a înmulțit către Mine și păcatele lor sînt foarte mari. Deci, pogorîndu-Mă, voi vedea de se săvîrșește după strigarea lor care vine către Mine; iar de nu, să știu*. Aceasta a făcut-o Domnul Cel a toate văzător, ca să ne dea pildă să nu credem îndată cuvintele pîrîtorilor, ci singuri să cercetăm mai înainte pînă ce ne vom încredința desăvîrșit, de este adevărat, așa după cum auzim. Deci, și ție - zice către dumnezeiescul Chiril -, ți se cuvine să socotești mai întîi și apoi să te mînii, după ce vei afla pricină binecuvîntată de mînie.

Mulți din cei ce au fost împreună cu tine la sinodul din Efes te spun pe față cum că te mînii cu nedreptate asupra nevinovatului Ioan și, fiindcă ești nepot al lui Teofil, urmezi în toate așezării aceluia. Deci, precum acela și-a declarat nebunia pe față, izgonind din scaunul său pe Ioan cel fără de greșeală, sfînt și iubit al lui Dumnezeu, așa faci și tu; prihănești și gonești slava celui gonit, cu toate că acum este mort".

Altădată, Sfîntul Isidor a scris altă epistolă, către același dumnezeiesc Chiril, în care zicea acestea: "Mă înfricoșează pildele care se află în dumnezeiasca Scriptură și mă silesc să-ți scriu cele ce îți sînt de trebuință. Dacă eu îți sînt părintele tău - precum mă numești -, mă tem de osînda pe care a luat-o preotul Eli, cel din Legea Veche, că nu a pedepsit precum se cădea pe fii săi care au păcătuit. Iar dacă eu sînt fiul tău, precum o știu eu însumi, mă înfricoșez să nu mă ajungă pedeapsa aceea pe care a luat-o Ionatan, fiul lui Saul; căci, putînd să oprească pe tatăl său să nu caute vrăji, nu l-a împiedicat de la păcat; pentru aceasta, el a fost ucis cel dintîi în război. Deci, ca să nu fiu osîndit, îți zic ție acelea care-ți sînt spre folosul tău; să nu te osîndești și tu de la Dreptul Judecător Cel necăutător în față, ascultă-mă pe mine: leapădă-ți mînia care o ai asupra celui mort și să nu tulburi Biserica celor vii, pricinuindu-i neliniște".

În alt loc al epistolei sale zice: "Mă întreb pentru ce și cum s-a izgonit Ioan? Însă eu nu voiesc să-ți răspund cu de-amănuntul, ca să nu mă arăt că osîndesc și prihănesc pe ceilalți. Aceasta îți zic ție, cum că mulți din cei fărădelege, cu mare nedreptate și-au săvîrșit răutatea lor asupra dreptului acela. Deci, în puține cuvinte, îți arăt starea Egiptului cu care te învecinezi. Egiptul s-a lepădat de Moise și a slujit lui Faraon. Pe cei smeriți i-a văzut cu bine; iar pe israilitenii care se osteneau i-a muncit. El n-a plătit lucrătorilor care zideau cetatea Egiptului. În niște lucruri ca acestea Egiptul îndeletnicindu-se, a odrăslit pe Teofil, care cinstea aurul ca pe Dumnezeu. Împreună cu cei de un gînd cu el, a urît și a mîhnit pe Ioan, omul cel iubit al lui Dumnezeu și propovăduitorul Domnului. Dar casa lui David crește și se întărește și mai mult; iar casa lui Saul se micșorează și se împuținează precum vezi.

Dumnezeiescul Chiril, citind scrisorile acestea ale Sfîntului Isidor, a început a-și cunoaște greșeala și a se îndrepta. Deci, atunci a cunoscut adevărul și de atunci s-a îndreptat desăvîrșit, de cînd a văzut vedenia care urmează: Sfîntului Chiril i s-a arătat odată într-un vis, că se află într-un loc foarte frumos, plin de bucurie negrăită. Acolo vedea pe Avraam, pe Isaac, pe Iacov și pe alți minunați și slăviți bărbați ai Vechiului Testament. Asemenea vedea într-însul și pe mulți sfinți care făceau parte din Noul Testament al Sfintei Evanghelii. În locul acela, a văzut și o biserică minunată, a cărei frumusețe era neîntrecută; iar înăuntrul bisericii se auzea o mulțime multă de popor, care cînta cu dulce melodie. Intrînd și sfîntul în biserică, cu totul s-a înspăimîntat cu mintea de vederea celor de acolo și s-a umplut cu totul de bucurie și de dulceață în inima sa. Căci vedea acolo și pe Doamna noastră Născătoare de Dumnezeu înconjurată de mulțime de sfinți îngeri și strălucită cu slavă negrăită de jur împrejur. Mai vedea și pe Sfîntul Ioan Hrisostom stînd aproape de Născătoarea de Dumnezeu cu mare cinste și strălucind cu

lumină minunată, ca un înger al lui Dumnezeu, ținînd în mîini cartea învățăturilor sale. Împreună cu Sfîntul Ioan Hrisostom mai erau și mulți alți bărbați slăviți, care stăteau lîngă dînsul ca niște slujitori înarmați toți, ca și cum ar fi vrut să facă o izbîndă oarecare.

Dumnezeiescul Chiril, văzînd acestea, dorea a merge să se închine Stăpînei noastre Născătoarei de Dumnezeu, chiar a și alergat la ea ca să i se închine; dar îndată Sfîntul Ioan, împreună cu purtătorii săi de sulițe, au alergat împotriva lui cu mînie și, nu numai că l-au oprit de a se apropia de Născătoarea de Dumnezeu, dar și din biserica aceea l-au izgonit. Sfîntul Chiril, în vremea cînd stătea cutremurat și se socotea în sine cum se mînia contra Sfîntului Ioan Hrisostom și cum l-a izgonit din biserică, iată a auzit pe Stăpîna noastră, Născătoarea de Dumnezeu, mijlocind și zicînd către Sfîntul Ioan să-l ierte și să nu-l gonească din biserica aceea; căci nu din răutate, ci din neștiință a luat contra lui presupus rău: "Iartă pe Chiril - a zis Născătoarea de Dumnezeu către Sfîntul Ioan -, căci din necunoștință a luat presupusul cel rău pentru tine și se va arăta că din neștiință a cîștigat acest presupus rău, după ce îl va cunoaște". Dar Ioan se arăta că nu primea să-l ierte.

Atunci Preasfînta Născătoare de Dumnezeu a zis către Sfîntul Ioan: "Pentru dragostea mea, iartă-l. Căci mult s-a nevoit pentru cinstea mea, ocărînd și rușinînd pe Nestorie, ocărîtorul meu; iar pe mine, Născătoarea de Dumnezeu, propovăduindu-mă oamenilor! Iartă-l pentru mine, căci mult s-a ostenit pentru mine, pe ocărîtorul Nestorie rușinîndu-l și pe mine, Născătoarea de Dumnezeu, propovăduindu-mă!" Acestea auzindu-le Hrisostom de la Născătoarea de Dumnezeu, îndată s-a îmblînzit și, fiind chemat înăuntru, a îmbrățișat pe Sfîntul Chiril, ca un prieten pe prietenul său, și de dragoste îl săruta cu iubire frățească și cu mare bucurie. Astfel s-au împăcat și s-au împrietenit amîndoi sfinții între ei, în vedenia aceea, prin mijlocirea Născătoarei de Dumnezeu.

Deci, Sfîntul Chiril, deșteptîndu-se și socotind cu de-amănuntul această vedenie, s-a pocăit foarte mult și singur se certa pe sine; căci atîta vreme a avut patimă deșartă și nesocotită, contra unui bărbat preasfînt și bineplăcut lui Dumnezeu. Pentru aceea, adunînd îndată pe toți episcopii Egiptului, au făcut praznic mare și sărbătoare Sfîntului Ioan Hrisostom, a scris numele lui în diptică și-l pomenea împreună cu sfinții cei mari. În fiecare an îl fericea pe el cu cuvinte de laudă; iar Gheorghe, patriarhul Alexandriei, i-a scris viața lui, din care, mai pe urmă, a scris și a alcătuit viața Sfîntului Ioan Hrisostom, care se află în tomurile lui. Astfel s-a ridicat pata aceasta deasupra sfințeniei dumnezeiescului Chiril.

De atunci, fericitul Chiril și-a petrecut cealaltă vreme a vieții sale cu petrecere minunată, păstorind turma sa cea cuvîntătoare la pășunea cea aducătoare de viață, povățuindu-i pe toți la calea mîntuirii cu mare înțelepciune și cu știință duhovnicească, întorcînd din rătăcirea diavolului pe cei rătăciți. Dovadă învederată a înțelepciunii și a științei sale este povestirea sa care urmează și pe care voim să o adăugim aici ca pe o îndulcire a ascultătorilor și astfel vom da sfîrșit povestirii sale.

Părintele Daniil ne spune în Pateric, cum că în părțile cele mai de jos ale Egiptului era un bătrîn cuvios, adică cu petrecerea sfînt, dar prost și greoi la minte. Pentru aceea, din prostimea lui, socotea și zicea că Melchisedec este fiul lui Dumnezeu. Aceasta au vestit-o unii Sfîntului Chiril, care, chemînd la sine pe bărbatul acela și înștiințîndu-se că face semne și minuni și orice va cere de la Dumnezeu îi arată lui, a uneltit o înțelepciune ca aceasta. El a zis cu blîndețe către bătrîn: "Părinte, un gînd îmi zice mie că Melchisedec este fiul lui Dumnezeu și alt gînd iarăși îmi zice, că nu este fiul lui Dumnezeu, ci este om și arhiereu al lui Dumnezeu; deci, pentru aceasta am îndoială. Pentru aceea te-am chemat, să-ți spun ca să te rogi lui

Dumnezeu, să-ți descopere adevărul, ca să mi-l arăți și mie". Bătrînul, auzind aceasta și bizuindu-se pe înțe-legerea sa, a răspuns cu blîndețe dar și cu îndrăzneală: "Lasă-mă, stăpîne, ca pentru aceasta să mă rog lui Dumnezeu trei zile, și orice-mi va descoperi, voi arăta-o și marii tale sfințenii".

Deci, bătrînul, ducîndu-se în chilia lui, s-a închis trei zile și a rugat cu căldură pe Dumnezeu să-i arate ce a fost Melchisedec. Descoperindu-se adevărul de la Dumnezeu, s-a întors la Sfîntul Chiril și i-a zis: "Stăpîne, Melchisedec este om, iar nu fiul lui Dumnezeu". Iar sfîntul i-a zis: "Și de unde știi, părinte?" Bătrînul i-a răspuns: "Dumnezeu mi-a arătat pe toți patriarhii, unul după altul, de la Adam pînă la Melchisedec. Pe toți aceia i-am văzut trecînd pe dinaintea mea și cînd a venit să treacă Melchisedec, mi-a zis îngerul Domnului: "Iată, acesta este Melchisedec!" Deci, m-am încredințat cu adevărat, stăpîne, că desăvîrșit este așa". Atunci, Sfîntul Chiril, mulțumind lui Dumnezeu, s-a bucurat foarte mult că a izbăvit pe acel bătrîn din rătăcire și l-a eliberat cu pace. Deci, bătrînul, ducîndu-se, a mărturisit tuturor că Melchisedec este om iar nu Fiul lui Dumnezeu. Cu o înțelepciune ca aceasta și cu astfel de meșteșug duhovnicesc al sfîntului, s-a povățuit bătrînul cel prost la cunoștința adevărului.

Sfîntul Chiril, a trăit pe scaunul Alexandriei 32 de ani, scriind multe cărți folositoare de suflet și credincioase, dintre care cele mai alese sînt: *Comorile* și *Explicările la Sfînta Scriptură cea Veche* și curățind în zilele sale Biserica lui Hristos de eresuri, și-a dat sfîntul lui suflet în mîinile lui Dumnezeu, în a noua zi a lunii iunie, zi în care se prăznuiește adevărata lui pomenire. Căci în 18 zile ale lunii lui ianuarie nu este pomenirea sfîrșitului său, ci pomenirea mergerii lui din Alexandria la Efes. Această mergere a lui s-a judecat vrednică de praznic; căci a stat pricină de multe bunătăți pentru Biserica lui Hristos, fiindcă prin ea s-a adunat Sfîntul Sobor al treilea a toată lumea, eresul cel hulitor al lui Nestorie s-a izgonit și dreapta credință s-a propovăduit lumii. Astfel, Sfîntul Chiril nevoindu-se cu buna nevoință credința cea dreaptă întărind-o la sinod, împăcînd lumea și liniștind-o de tulburări, curățind turma sa de eresuri și viața sa împodobind-o cu fapte mari și bune, s-a dus să-și ia cununa pregătită lui de puitorul de nevoințe Hristos, precum și plată pentru osteneală.

Lîngă el, la moartea Sfîntului Chiril, a stat chiar Doamna și Stăpîna Născătoare de Dumnezeu și a cercetat pe robul său cu sîrguință; căci el, în viața sa, a slujit ei cu credință și mult s-a nevoit fericitul pentru cinstea ei. El acum se află în ceruri și se bucură împreună cu toate cetele îngerilor, cu patriarhii, cu proo-rocii și cu apostolii, cu ierarhii și cu toți sfinții cei din veac. Dar mai ales cu cel desăvîrșit și iubit prieten, cu dumnezeiescul Ioan Gură de Aur, stă fără mijlocire înaintea scaunului lui Hristos Dumnezeul nostru și înaintea Preacuratei Maicii Sale, pentru care s-a luptat și a pătimit rău. Și neîncetat roagă pe Preasfînta și cea deoființă Treime pentru toți creștinii, ca să dobîndească și ei împărăția cerurilor. Pe care, facă Dumnezeu ca să o dobîndim și noi toți, cu darul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine toată slava împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

27. CUVIOSUL CHIRIL, EGUMENUL MĂNĂSTIRII DE LA IEZERUL ALB

(9 IUNIE)

Cuviosul părintele nostru Chiril s-a născut din părinți de neam bun și dreptcredincioși și a crescut în slăvita cetate Moscova. El, din Sfîntul Botez, a fost numit Cozma și de tînăr a fost dat la învățătura sfintelor cărți. Fiind copil foarte isteț, a învățat degrabă dumnezeiasca Scriptură și, nevoindu-se la citirea cărților, se sîrguia spre mîntuire, petrecînd în înfrînare, în curăție și în tot lucrul plăcut lui Dumnezeu.

Încă de cînd era tînăr, părinții lui au trecut din această viață vremelnică și, fiind pe patul morții, au încredințat pe fiul lor, Cosma, lui Timotei, rudenia lor, care era unul dintre boierii marelui domn Dimitrie, care avea dregătoria isprăvniciei. Fericitul copil, avînd dumnezeiasca dorire în inima sa, voia să se facă călugăr; deci, întreba de locurile și de locuințele monahilor și cum i-ar fi lui cu înlesnire să se mîntuiască; însă nimeni nu îndrăznea să-l călugărească, temîndu-se de acel boier Timotei.

Încă de cînd Cosma era în lume, arăta în sine înclinare către viața monahicească, ducîndu-se totdeauna la biserică, păzind curăția și întreaga înțelepciune, omorîndu-și trupul cu postul și cu înfrînarea și făcînd toate faptele bune. Acest lucru văzîndu-l Timotei, se bucura de el și îl iubea foarte mult.

Ajungînd bărbat desăvîrșit, Timotei i-a încredințat rînduiala casei sale, ca unui credincios și rudenie a sa; dar el se gîndea în sine, cum ar face să fie monah, căci înlăuntru era aprins de dragostea dumnezeiască.

Taina aceasta el n-o spunea nimănui, ca nu cîndva, știind-o Timotei, stăpînul lui, să-i facă vreo împiedicare de la lucrul ce-l gîndea. Deci, fericitul Cosma era în mare mîhnire, văzîndu-se cu gîlcevile lumești și neștiind cum ar scăpa de acelea; pentru aceea, se ruga lui Dumnezeu cu dinadinsul, să-l scoată în orice fel din gîlcevile vieții și să-l ducă în liniștea monahicească. Domnul, ajutînd scopului său, cu purtarea Sa de grijă, a rînduit să vină în cetatea Moscova fericitul Ștefan, egumenul mănăstirii Mahriștesca, bărbat desăvîrșit în fapte bune, știut și cinstit de toți pentru viața lui cea plăcută lui Dumnezeu.

Cosma, înștiințîndu-se de venirea lui, a alergat cu bucurie la el, pentru că de multă vreme auzise de el și dorea să-l vadă. Deci, căzînd la picioarele lui, vărsa lacrimi din ochi, rugîndu-l să pună pe el chipul monahicesc și zicînd: "Preasfințite părinte, de multă vreme am dorit să te văd, iar acum Dumnezeu m-a învrednicit a vedea fața preasfinției tale. Deci, te rog pentru Domnul, nu mă lăsa pe mine păcătosul, precum nici Hristos n-a lăsat pe vameșul și pe fiul cel desfrînat!"

Cuviosul, văzîndu-i lacrimile și buna lui dorință, a înțeles că o să fie vas ales al Sfîntului Duh și a început a gîndi cum ar putea să-l facă monah, de vreme ce știa că Timotei nu va voi cu nici un chip să-l lase la călugărie; pentru aceea, socotea în sine și zicea: "De-i voi spune, nu va lăsa să fie aceasta; iar de-l vom ruga, nu ne va asculta".

Deci, a gîndit un lucru ca acesta: "Mai întîi l-a îmbrăcat cu haine proaste monahicești, fără însă a-l tunde și fără făgăduințele și rugăciunile cele cuviincioase și i-a pus numele Chiril. Apoi, oprindu-l în casa în care găzduia, s-a dus el însuși la Timotei și, spunîndu-i de venirea egumenului Ștefan, s-a bucurat, căci îl cinstea foarte mult. Deci, sculîndu-se, s-a închinat lui și a cerut binecuvîntarea lui; iar cuviosul, dîndu-i binecuvîntare, i-a zis: "Rugătorul vostru către Dumnezeu, Chiril, vă binecuvintează". Iar el a întrebat: "Cine este Chiril?" Egumenul a zis: "Cosma, care a fost sluga voastră, a voit acum să fie monah și să slujească Domnului și să se roage pentru voi lui Dumnezeu". El, cînd a auzit aceasta, îndată s-a umplut de mare mîhnire, de

durere și de mînie și a început a ocărî cu cuvinte necuvioase pe Cuviosul egumen Ștefan; iar cuviosul, stînd, a zis: "Nouă ne este poruncit de la Mîntuitorul Hristos: *Unde vă vor primi și vor asculta cuvintele voastre, acolo să petreceți; iar cîți nu vă vor primi și nu vă vor asculta pe voi, ieșind de acolo, să scuturați praful de pe picioarele voastre, întru mărturia lor*".

Cuviosul Ștefan, zicînd aceasta, s-a dus. Însă Irina, femeia lui Timotei, fiind dreptcredincioasă și temătoare de Dumnezeu, auzind cuvintele lui Ștefan, dar mai ales ale lui Hristos, s-a înfricoșat cu inima și a început a sfătui pe bărbatul ei, căci a mîhnit pe un cuvios ca acela și a zis: "Mă tem ca nu cumva să cadă, deodată, mînia lui Dumnezeu peste casa noastră pentru necinstea ce ai adus plăcutului lui Dumnezeu, căci ai auzit cuvintele înfricoșate și înspăimîntătoare ale lui Hristos, care au fost zise de el și știi cum scrie în Evanghelie: *Mai lesne va fi Sodomei și Gomorei în ziua judecății...*

Deci, bărbatul ei, Timotei, căindu-se de greșeala sa, a trimis degrabă după Sfîntul Ștefan, rugîndu-l să se întoarcă la el. Iar sfîntul întorcîndu-se, Timotei a căzut la picioarele lui, cerînd iertare și împăcîndu-se cu cuviosul. Din acea vreme, Timotei, ajutînd Dumnezeu, s-a umilit cu inima și, făcînd voința cuviosului, a lăsat pe Cosma, care s-a numit Chiril, să fie după voia lui; iar el, Cosma, toate cîte avea, le-a dat săracilor, nelăsîndu-și nimic; ci se ruga fericitului Ștefan ca să-l facă monah prin rînduiala tunderii.

Cuviosul egumen Ștefan, socotind acelea de folos noului începător, l-a dus în mănăstirea lui Simon și l-a dat spre călugărie arhimandritului Teodor, care era rudenia marelui între părinți Gheorghe. Arhimandritul Teodor era îmbunătățit și socotitor în lucrurile duhovnicești și ca un iscusit și cărturar știa a povățui bine pe cei ce veneau la Dumnezeu. Deci, a călugărit pe Cosma desăvîrșit și l-a numit precum îl numise mai înainte Cuviosul Ștefan.

În mănăstirea lui Simon petrecea un monah, anume Mihail, care mai pe urmă a fost episcop al cetății Smolensca. Acolo petrecea el viața în rugăciuni, în postiri, în privegheri și în toată înfrînarea. Aceluia i-a încredințat arhimandritul Teodor pe monahul Chiril, cel nou începător, ca să-l povățuiască pe sine la calea ce duce la împărăția cerului.

Văzînd Chiril nevoințele pustnicești ale starețului său, a început a urma vieții lui și a i se supune cu osîrdie, sîrguindu-se să facă cele ce vedea pe stareț că face. El socotea postul ca săturare, ostenelile ca odihnă și goliciunea în timp de iarnă ca și căldură și dormea puțin somn; astfel își obosea trupul, supunîndu-l duhului.

El nu îndrăznea să facă ceva fără binecuvîntarea și porunca starețului; deci, l-a rugat pe el să-i poruncească să postească mai mult decît ceilalți frați, adică să mănînce după două sau trei zile, iar starețul nu a voit, ci i-a poruncit să mănînce pîine cu frații numai pînă la săturare, iar cînd starețul citea noaptea psaltirea, poruncea ucenicului să facă închinăciuni. Astfel petrecea toată noaptea pînă la vremea Utreniei.

Fericitului Chiril i se făceau în chilia sa multe chipuri de înfiorări și de năluciri diavolești, mai ales cînd starețul ieșea afară din chilia sa; însă el, cu rugăciunea lui Hristos și cu semnul Sfintei Cruci, asemenea unei arme, gonea pe vrăjmașii cei nevăzuți. Apoi el spunea toate acelea sfîntului său stareț, iar el, întărindu-l, îi poruncea să nu se teamă de înfricoșările diavolești, ci să se uite la ele ca la niște nimicuri. Deci Sfîntul Chiril a petrecut la acel mare nevoitor cu supunere adevărată, neavînd nici un fel de voie. Apoi, cu porunca arhimandritului, s-a dus la ascultarea de obște să se ostenească în pitărie, unde a început și mai mult a se înfrîna

și a adăuga cu smerenie, osteneală peste osteneală, lucrînd singur mai mult decît alții, la slujba lucrurilor ce-i stăteau înainte.

Dar nu lăsa nici rugăciunile cele de toată noaptea, cu care se deprinsese de la stareț, ci multe nopți petrecea fără somn. La cîntarea dimineții, el era mai înainte în sinodul bisericii și ieșea mai pe urmă decît toți. El primea hrană atît cît să nu-i slăbească trupul de foame și să nu cadă la pămînt; iar uneori mînca numai să nu fie cunoscută de frați înfrînarea lui. Băutura lui nu era altceva decît apa, și aceea cu măsură. Astfel, atît de nemilostiv muncitor era trupului său, încît tuturor se făcuse de mirare. Pentru aceea era iubit de toți; de vreme ce făcea fapte bune, era supus, ascultător, fără de cîrtire, blînd, smerit și plin de dragoste.

În vremea aceea, cuviosul părintele nostru Serghie de Radonej, făcătorul de minuni, mergea la mănăstirea lui Simon pentru a vedea pe arhimandritul Teodor, rudenia sa, și pe ceilalți frați; apoi, cu toții mergeau în pitărie la fericitul Chiril și în singurătate vorbeau cu el pentru folosul sufletesc. Astfel, îi puteai vedea cum amîndoi lucrau brazda sufletului; unul semăna semințele faptelor bune, iar altul le adăpa cu lacrimi, ca să cîștige secerișul cel de bucurie în veacul ce va să vie.

Vorbind ei multă vreme și înștiințîndu-se arhimandritul de venirea Cuviosului Serghie, îndată s-a dus cu frații la el și primea sărutarea cea iubită întru Hristos. Mare le era mirarea tuturor, că Sfîntul Serghie lăsa pe toți, chiar și pe arhimandrit și mergea numai la acel copil, căci viața lui era știută de Sfîntul Serghie și nu-i era tăinuită viețuirea cuviosului. Petrecînd Sfîntul Chiril în pitărie multă vreme, a fost trimis de povățuitor la o altă slujbă, anume la bucătărie. Dar el și acolo, ostenindu-se, tot așa se nevoia, ca în cea dintîi zi. Deci, privind la focul din bucătărie, își aducea aminte de focul gheenei și al muncii veșnice și zicea către sine: "Rabdă, Chirile, focul acesta, ca să poți scăpa de celălalt foc mistuitor". Din aceasta, Dumnezeu i-a dat lui atîta umilință, încît nu putea nici pîine să guste fără lacrimi, iar uneori nu putea să vorbească nici un cuvînt. Frații, văzînd această viață a lui, îl aveau între dînșii, nu ca pe un om, ci ca pe un înger al lui Dumnezeu.

Văzîndu-se el cinstit și lăudat de toți și vrînd să-și tăinuiască fapta sa cea bună, s-a prefăcut a fi nebun și a început a face glume necuvioase și rîsete, ca să nu fie cinstit și lăudat, ci să fie necinstit și batjocorit. El iubea mai mult necinstea decît cinstea, și ocările mai mult laudele; dar aceasta o făcea pentru dragostea lui Hristos, fiindcă pentru sine toate le socotea ca niște gunoaie. Văzînd frații nebunia lui s-au îndoit și unora li se părea că într-adevăr și-a pierdut mintea, iar alții credeau că și-a răzvrătit viața; dar el, sub chipul nebuniei, se sîrguia să-și tăinuiască adevărata înțelepciune ce sălășluia în inima sa. Pentru aceasta, arhimandritul îi dădea canon ca unuia fără de rînduială și răzvrătit; îi dădea post și înfrînare, adică să guste numai pîine și apă timp de 40 de zile și mai bine. El însă, cu osîrdie le primea și le sfîrșea; căci aceasta îi trebuia și lui, ca postirea sa cea aleasă de sine, la care se deprinsese să o săvîrșească sub chipul canonului, nu după voia sa, ci după porunca povățuitorului său, să nu se pară că este postul lui.

Trecînd zilele hotărîte ale postului, fericitul Chiril făcea alte nebunii, ca să ia mai multă certare și canon de la povățuitorul său. Deci, de multe ori, din porunca părintelui, el petrecea cu puțină pîine uscată și puțină apă cîte șase luni, și acelea le primea la cîte o zi sau două. Luînd cuviosul niște certări și niște ocări ca acelea, se bucura foarte mult în sufletul său; căci, precum cei mîndri se bucură de slava și de cinstea lor, tot așa și cei smeriți cugetători se veselesc de necinstea și de defăimarea lor. Sfîntul a petrecut în acea nebunie pînă ce i s-a cunoscut cugetul, fiindcă făcea aceasta pentru smerenie. Însă după ce egumenul s-a înștiințat cu încredințare de acel lucru, nu-i mai dădea canon, deși făcea multe nebunii.

După aceasta i-a venit în gînd Cuviosului Chiril să fie liber de slujirea bucătăriei și să petreacă în liniște în chilie, ca din liniște să poată cîștiga mai multă umilință. Dar nu voia să vorbească de aceasta egumenului, ci s-a lăsat în purtarea de grijă a Preacuratei Maicii lui Dumnezeu, spre care avea mare dragoste și credință. Deci, punîndu-și toată nădejdea într-însa, s-a rugat către ea, ca să rînduiască cu el ce este mai de folos și i s-a rînduit astfel: arhimandritul voia să scrie o carte și, știind pe fericitul Chiril că poate scrie bine, i-a poruncit să plece de la bucătărie, să șadă în chilia sa și să scrie acea carte.

Chiril, cunoscînd că Preacurata Maică a lui Dumnezeu i-a auzit rugăciunea, i-a mulțumit și a primit liniștea, bucurîndu-se în chilia lui. Scriind cartea ce i s-a poruncit, nu înceta obișnuita sa pravilă, adică se ruga mult și petrecea nopți fără de somn în cîntarea de psalmi și în plecarea genunchilor. Dar, după o vreme oarecare, socotind că petrecerea sa nu are atîta umilință cît avea cînd era în pitărie, a început a se ruga Preacuratei Născătoare de Dumnezeu ca să-i dea cea dintîi umilință pe care o avea mai înainte. După o vreme, egumenul l-a trimis iar la bucătărie în slujba fraților. Sfîntul Chiril s-a bucurat de aceasta foarte mult și se sîrguia spre mai multe nevoințe, ca să cîștige de acolo și mai mare umilință. El a petrecut într-acea slujbă nouă ani, supunîndu-se la multe osteneli și grele pătimiri; pentru că ziua se ardea de foc, iar noaptea îngheța de frig; fiindcă pe corpul lui nu avea nici un fel de îmbrăcăminte groasă.

Apoi, după trecerea acelor ani, arhimandritul l-a luat de la bucătărie, l-a adus la arhiereu și l-a hirotonosit preot, măcar că Sfîntul Chiril nu voia. El petrecea slujba preoției în rîndurile săptămînii sale și nu înceta de la iubirea de osteneli și de la slujba mănăstirii; căci, cînd avea vreme liberă, se ducea în bucătărie sau în pitărie și se ostenea, dîndu-se la mai mare smerenie, mai înainte de întîietatea aceea în care vrea să fie, după cuvîntul Domnului: *Cel ce voiește să fie mai mare între voi, să fie slugă tuturor.*

După aceasta, arhimandritul mănăstirii lui Simon, fericitul Teodor, fiind bărbat vrednic de cinste, cu voința lui Dumnezeu a fost ales la treapta arhierească și pus arhiepiscop al Rostovului; iar în locul lui, ca arhimandrit al mănăstirii lui Simon, toți au ridicat cu sila pe Cuviosul Chiril, neascultîndu-i multele lepădări și lacrimi ale lui; și astfel l-au silit să ia egumenia acelei mănăstiri. Cuviosul, primind începătoria, s-a dat și mai mult la mai mari osteneli, știind ceea ce se scrie: *Cui i se va da mult, mult se va cere de la el*. Și iarăși: *Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca, văzînd faptele voastre cele bune, să preamărească pe Tatăl vostru Care este în ceruri*. Deci, ocîrmuind bine mănăstirea, niciodată nu s-a înălțat cu gîndul pentru cinstea dregătoriei sale, nici a lăsat ceva din înfrînare, ci așa petrecea ca și mai înainte, păzindu-și smerita sa cugetare, arătînd dragoste nefățarnică spre toți cei mari și cei mici și pe toți îi primea cu bucurie; pe cei bătrîni, ca pe niște frați, iar pe cei mai tineri, ca pe niște fii. De aceea era iubit de toți, cinstit și slăvit.

Venind la dînsul mulți din domni și boieri pentru folos și, văzîndu-și tulburată liniștea sa, a început a se mîhni și a se întrista; de aceea, se gîndea cum ar lăsa egumenia și să se liniștească în chilia sa. După o vreme oarecare, și-a lăsat rînduiala arhimandriției și s-a dus în chilia sa de mai înainte, s-a închis într-însa și, nevoind să se plece la rugămințile fraților, care îi cereau să nu lase ocîrmuirea sfintei mănăstiri, el n-a voit să-i asculte nicidecum.

De vreme ce mănăstirea nu putea să fie fără egumen, pentru aceea, sinodul mănăstirii a ridicat la arhimandriție pe un ieromonah cu numele Serghie și cu porecla Azacov, care mai pe urmă a fost episcop în Riazan; iar Sfîntul Chiril a început a se liniști în chilia sa. Dar cetatea nu putea să se ascundă, stînd deasupra muntelui, nici făclia să se ascundă în întuneric; fiindcă, pe cît fugea el de slava omenească, pe atît mai mult îl preamărea Dumnezeu, Care a zis: *Pe cel ce*

Mă preamărește îl voi preamări. Drept aceea, din diferite părți și cetăți, mulți din partea duhovnicească și mirenească veneau la dînsul pentru folos, căci cuvîntul lui era dres cu sarea înțelegerii, darul lui se vărsa din gura lui și toți îl ascultau cu plăcere. Văzînd aceea, Serghie Azacov, cel pus arhimandrit în locul lui, a început a se umple de zavistie, căci socotea a fi defăimat de cei ce se duceau la fericitul Chiril și se mîhnea de aceea foarte mult, pentru că zavistia nu știe să cinstească cele de folos.

Cuviosul Chiril știa necazul arhimandritului asupra lui, dar nu s-a mîhnit pe dînsul, nici i s-a împotrivit lui cu ceva, deoarece era fără de răutate și drept la inimă. Deci, dînd loc mîniei, s-a dus de acolo în mănăstirea Nașterii Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, care se numea "Veche", și petrecea acolo. El se mai gîndea în sine cu mare dorință, să se ducă departe de lume în pustie și, de aceea, totdeauna se ruga lui Dumnezeu și Preacuratei Maicii Sale, zicînd: "Preacurată Maica lui Hristos Dumnezeul meu, Tu știi că toată nădejdea mea, după Dumnezeu, spre tine am pus-o din tinerețile mele; deci, însuți tu, precum știi, povățuiește-mă, arată-mi calea pe care să merg și spune-mi un loc lesnicios pentru mîntuire". Așa se ruga el adeseori cu lacrimi și în scurtă vreme și-a căpătat cererea; pentru că Domnul face voia celor ce se tem de El și aude rugăciunea lor împreună cu Preacurata Maica Sa.

Cuviosul Chiril avea obiceiul ca în toate nopțile să cînte Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, înaintea sfintei Sale icoane, cîntarea acatistului. Deci, într-o noapte, cîntînd el acatistul după obicei, avînd în inima sa dorința de viață pustnicească, se ruga cu suspinuri; dar cînd a ajuns la partea care se scrie în acatist: "Străină naștere văzînd, să ne înstrăinăm de lume, mutîndu-ne mintea la cer...", atunci s-a umplut cu inima din cuvintele acestea și încetînd a citi, se gîndea în sine, cum Cel Preaînalt, Domnul nostru Iisus Hristos, în mărimea dumnezeierii S-a arătat pe pămînt în trup de om smerit, ca pe cei ce se înstrăinează de lume pentru dragostea Lui, să-i ridice spre înălțimea dumnezeieștii vedenii.

De atunci s-a deșteptat în el mai fierbinte dorința să se înstrăineze de lume în pustie cu totul, pentru dragostea lui Dumnezeu. După aceea, a început mai cu dinadinsul a se ruga Domnului și Preasfintei Născătoare de Dumnezeu ca să-l povățuiască cum să se mîntuiască; deci îndată a auzit un glas minunat de departe din înălțimea văzduhului, afară din chilie, zicîndu-i: "Chirile, ieși de aici și mergi la Iezerul Alb, că bună odihnă vei afla. Acolo ți-am gătit un loc în care te vei mîntui".

Atunci cuviosul, deschizîndu-și degrabă fereastra chiliei, a văzut o lumină mare strălucind din cer, în partea dinspre miazănoapte, și cu raza arătîndu-i ca și cu degetul locul sălășluirii lui. Deci sfîntul, înspăimîntîndu-se, privea cu ochii locul arătat lui în latura aceea ce era depărtată, ca și cum ar fi aproape și s-a tot uitat la acea lumină, pînă ce a apus de la ochii lui. Sfîrșindu-se acea minunată vedenie, și-a aflat inima sa plină de bucurie și de pace și a înțeles că Preacurata Maica lui Dumnezeu nu i-a trecut cu vederea rugăciunea lui și săvîrșea cîntarea acatistului cu mare bucurie, petrecînd toată noaptea aceea fără de somn, rugîndu-se cu căldura duhului și, socotind cu mirare glasul și vedenia ce i se făcuse lui, se veselea și slăvea pe Dumnezeu.

El avea acolo un frate duhovnicesc, anume Terapont, credincios și iubitor lui, care fusese tuns împreună cu sfîntul, care era de la Iezerul Alb. Pe acela îl întreba sfîntul dacă este vreun loc la Iezerul Alb, unde ar putea să se liniștească monahii; iar Terapont îi spunea că acolo sînt locuri bune. Deci, sfătuindu-se amîndoi, au ieșit din mănăstire și au plecat la drum spre Iezerul Alb, nădăjduindu-se spre Dumnezeu.

După cîteva zile, ajungînd în părțile Iezerului Alb, nicăieri nu i-a plăcut cuviosului, pînă ce a mers la locul ce i se arătase lui în vedenie și pe care îl căuta. Acolo mergînd, îndată a cunoscut acel loc, care i-a plăcut foarte mult. După aceea, făcînd rugăciune, a zis: "Aceasta este odihna mea și aici mă voi sălășlui, fiindcă astfel a voit Preacurata Maica Domnului. Bine este cuvîntat Domnul Dumnezeu de acum și pînă în veac, că a auzit rugăciunea mea". Și îndată a înfipt o cruce în acel loc, cîntînd canonul de mulțumire spre laudă Preacuratei Născătoare de Dumnezeu.

Atunci a spus lui Terapont vedenia ce i s-a arătat lui în mănăstire despre locul acela. Deci, amîndoi mulțumind lui Dumnezeu și Preacuratei Maicii Lui, au săpat o chilie mică în pămînt, și au stat împreună; apoi cu înțelegere s-au despărțit unul de altul, deoarece fericitul Chiril dorea să aibă liniștea cea mai desăvîrșită, iar Terapont s-a dus ca la cincisprezece stadii depărtare de acolo. El, găsindu-și un loc plăcut lui, s-a sălășluit acolo și, adunîndu-se acolo mulți frați, au făcut o mănăstire, zidind și o biserică în numele Preacuratei Născătoare de Dumnezeu și preacinstitei ei nașteri; astfel că acum acea mănăstire, cu darul lui Dumnezeu lățindu-se și înmulțindu-se și bine rînduindu-se, se numește a lui Terapont.

Locul acela, unde Cuviosul Chiril s-a sălășluit, avea brazi și pădure deasă și nu era aproape de locuințele omenești. Locul era frumos și rotund, înconjurat cu ape de jur împrejur, ca și cu un zid, și acolo viețuia sfîntul părinte în chilia făcută în pămînt, petrecînd în pustie cu nevoințe pustnicești și luptîndu-se contra nevăzutului vrăjmaș. După un timp, doi creștini, umblînd prin pustia aceea, au găsit pe acest sfînt și s-au mirat de petrecerea lui atît de aspră și lungă; deci, folosindu-se de cuvintele lui Dumnezeu cele insuflate lui, au început a veni adeseori la dînsul, dorind să vadă fața lui cea cu sfîntă podoabă, să se învrednicească de binecuvîntare și să ia folos de la dînsul. Ei aduceau starețului lor cele trebuincioase, numele lor fiind acestea: Axentie, ce se poreclea Voron și Matei, ce se chema Cucos, care mai tîrziu a fost eclesiarh al acelei mănăstiri.

Cei doi oameni spuneau aceasta: "Cu mulți ani mai înainte de acea vreme, un muncitor de pămînt, anume Isaia, trăia aproape de locul acela unde Sfîntul Chiril s-a sălășluit. Acel Isaia și cei împreună cu dînsul adeseori auzeau un sunet de clopot și un glas de o cîntare minunată ce se făcea în locul acela, mai cu seamă în zile de Duminici și praznice. Dar nu numai Isaia auzea clopote și cîntări, ci și alți oameni ce treceau prin acel loc. De aceea, de multe ori, cînd auzeau acel sunet, veneau acolo să vadă de unde se aud clopotele și cîntările; glasul se auzea, dar cu ochii nu puteau să vadă nimic; deci, mirîndu-se cu spaimă, se duceau, cunoscînd că nu este lucru prost".

Cu acei doi oameni ce s-au zis mai sus, cu Axentie și Matei, într-o zi, cuviosul a înconjurat pustia aceea. Dar vrăjmașul, urîtorul binelui, știind că are să fie izgonit de acolo prin Cuviosul Chiril și neputînd să-l înfricoșeze cu nici un fel de păreri și năluciri, deoarece cuviosul le socotea pe toate acestea mai proaste decît păianjenii, a aflat asupra lui un meșteșug ca acesta. Prin voia lui Dumnezeu, a adus asupra lui somn greu, încît Sfîntul Chiril nu putea să umble și voia să se culce ca să se odihnească, zicînd către cei ce erau cu dînsul: "Stați acolo pînă ce voi dormi puțin". Iar ei au zis: "Părinte, mergi în chilie și odihnește-te acolo". Iar părintele, neputînd să meargă, fiind biruit de somn, a văzut un loc de odihnă și s-a culcat ca să doarmă puțin. Deci, adormind el, l-a deșteptat un glas înfricoșat, zicîndu-i: "Fugi, Chirile, fugi!" Iar el, deșteptîndu-se de neobișnuitul glas și înspăimîntîndu-se, a fugit din acel loc, și îndată în acel timp, un copac mare a căzut de-a curmezișul pe locul pe care zăcea sfîntul. Din acestea Sfîntul a înțeles că a fost pîndire diavolească și dintr-acea vreme a început a fi mai deștept și mai osîrdnic, rugîndu-se lui Hristos și Preacuratei Maicii Lui ca să ia de la dînsul greutatea somnului. Acea cerere a

lui i s-a făcut întocmai, căci de multe ori petrecea ziua și noaptea fără să aibă somn și numai puțin dormita. Deci, noaptea stătea la rugăciune și ziua se ostenea lucrînd cu mîinile; căci tăia pădurea, și curăța locul cel strîmt care era în pustia cea păduroasă, vrînd să semene oarecare sămînță; ca astfel din sudoarea feții sale și din osteneala mîinilor lui să se hrănească.

Altădată, adunînd găteje multe împrejurul locului acela, le-a aprins; iar diavolul a ridicat un vînt mare și fumul cu văpaia a înconjurat pe cuviosul de pretutindeni, și, neștiind încotro să fugă, din pricină că fumul era gros și acoperea tot locul, sfîntul, fiind într-o neașteptată primejdie de moarte ca aceea, a strigat către Preacurata Fecioară Maria, Născătoare de Dumnezeu, grabnică ajutătoare, și îndată i s-a arătat lui oarecine și luîndu-l de mînă, i-a zis: "Vino în urma mea!" Deci, scoțîndu-l nevătămat din foc, s-a făcut nevăzut. Astfel cu ajutorul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, Sfîntul Chiril a fost scăpat din primejdia cea neașteptată.

După aceasta, au venit la dînsul din mănăstirea lui Simon doi frați iubiți și de un gînd cu el, anume: Zevedei și Dionisie. Văzîndu-i, cuviosul s-a bucurat foarte mult și i-a primit cu cuviință, viețuind împreună cu ei; apoi a venit un oarecare Natanail, care mai pe urmă a fost chelar al locașului aceluia. După aceea, au început a veni la sfîntul alți frați, pentru zidirile duhovnicești. Cei ce veneau să viețuiască la dînsul, cereau să-l aibă părinte al lor pe el, pentru că vedeau viața lui minunată și cuvîntul lui de Dumnezeu insuflat, iar el se lepăda să le fie povățuitor, numindu-se pe sine nevrednic și păcătos. Însă, biruindu-se de iubirea de frați și de dorirea mîntuirii sufletelor omenești, a început a primi acolo pe acei frați, care, zidindu-și lor chiliuțe mici, viețuiau întru Dumnezeu, lîngă dînsul.

Un om, anume Andrei, care își avea locuința lui nu departe de acea pustie, a început a urî pe Cuviosul Chiril și pe monahii care erau cu dînsul, căci s-au sălășluit acolo. Deci, îndemnîndu-se de diavol, a mers noaptea, vrînd să aprindă chilia sfîntului. Dar, cînd s-a apropiat de chilie, îndată a căzut asupra lui o spaimă mare, și de frică a fugit. Într-altă noapte, venind iarăși, a lipit focul de perete și a fugit, ca să nu fie știut, și stătea departe și privea să vadă cum se va aprinde chilia cu părinții cei ce viețuiau în ea; dar focul, lipindu-se de peretele cel de lemn ca de piatră sau de gheață, îndată s-a stins.

Deci, acel Andrei, a făcut de multe ori același lucru, dar n-a sporit, deoarece uneori cădea pe dînsul frică și spaimă, iar alteori focul cel lipit de perete se stingea, căci Preacurata Maică a lui Dumnezeu păzea nevătămat de foc nu numai pe robul său, fericitul Chiril, ci și ostenelile mîinilor lui.

În cele din urmă, omul acela și-a venit într-o simțire și, cunoscîndu-și greșeala sa, s-a temut să nu năvălească asupra lui vreo pedeapsă a lui Dumnezeu. Deci, a alergat cu pocăință la Cuviosul Chiril, își mărturisi greșeala lui cu de-amănuntul și cu lacrimi își uda fața lui. Iar sfîntul, învățîndu-l cuvinte folositoare și îndemnîndu-l să nu mai asculte sfatul cel viclean al vrăjmașului, i-a dăruit iertare și l-a eliberat cu pace. După aceea, Cuvisoul Chiril a început a cînta canonul de mulțumire al Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu.

După puțină vreme, Andrei a venit iarăși la Sfîntul Chiril și-l ruga să-l primească să viețuiască împreună și să-l tundă în călugărie. Cuviosul i-a îndeplinit cererea lui; iar Andrei, învrednicindu-se rînduielii monahicești, a petrecut întru ascultare, totdeauna căindu-se de greșelile sale cele mai dinainte și mărturisind fraților cum voia să pună foc locașului. Și se înmulțeau frații din zi în zi, pentru că mulți de pretutindeni veneau la cuviosul, unii pentru folos, alții pentru viețuire. Cuviosul Chiril, urmînd Domnului celui ce a zis: "Pe cel ce vine la Mine nu-l voi goni afară", primea pe cei ce voiau să se ostenească și să rabde nevoia pustiei pentru

Dumnezeu. De aceea, zidea chilii și se întemeia mănăstirea și se așeza viață de obște, ostenindu-se toți și cîștigîndu-și din ostenelile lor cele de trebuință pentru hrană. Odată, vrînd frații să zidească o biserică, nu se aflau între dînșii lucrători iscusiți în lemn, iar locul lor se afla departe de locuințele omenești; deci aveau trebuință de meșteri în lemn.

Cuviosul Chiril, din început avea obicei ca întru toate nevoile și trebuințele sale să se arunce la voia și la purtarea de grijă a Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu și niciodată n-a fost lipsit de ce a cerut, ci toate trebuințele își cîștiga. Astfel, punîndu-și nădejdea spre Preacurata Maica Domnului, s-a rugat către ea cu dinadinsul și degrab au venit meșteri trebuincioși, de nimeni fiind chemați, și s-a zidit o biserică aleasă, punîndu-i hramul "Adormirea Maicii Domnului".

Oamenii care locuiau împrejur în partea aceea, auzind că în pustia Iezerului Alb se adună monahi și se întemeiază o mănăstire, iar acum au zidit și o biserică, se mirau; însă gîndeau că Chiril a adus multe averi cu sine; iar mai ales cînd s-au înștiințat că fusese arhimandrit în mănăstirea lui Simon, socoteau că de acolo i-au venit multe cîștiguri mari.

Deci, un oarecare boier, anume Teodor, îndemnîndu-se de diavolul, a trimis tîlhari ca, năvălind noaptea asupra mănăstirii să facă supărare și necaz și să ia averea lui. Dar tîlharii, mergînd noaptea ca să năvălească fără de veste asupra mănăstirii și asupra celor ce dormeau, au văzut împrejurul mănăstirii mulțime de oameni înarmați cu arce, iar alții cu lănci. Deci, tîlharii stăteau ascunși într-un loc oarecare, într-o pădure deasă, de unde priveau de departe la oamenii aceia, așteptînd pînă ce se vor duce de la mănăstire. Dar tîlharii au așteptat pînă la miezul nopții și mai mult, însă oamenii cei văzuți de dînșii, nici nu se duceau, nici nu dormeau, ci petreceau ca niște străjeri ai mănăstirii; atunci tîlharii s-au dus fără să facă ceva. În noaptea următoare, iarăși au venit și au văzut la mănăstire alți oameni, mai mulți decît întîi, înarmați ca niște ostași și tîlharii, temîndu-se, s-au dus.

Ei au spus aceasta boierului lor; iar acela a gîndit că poate cineva dintre dregători a venit cu mulțime de slugi la cuviosul pentru binecuvîntare și rugăciune și, zăbovind, au rămas la dînsul în acele nopți. Deci, Teodor a trimis în taină la mănăstire ca să știe cu încredințare: cine a fost în mănăstire ieri și alaltăieri. S-a încredințat trimisul că nimeni nu a fost în mănăstire, deși acum era mai mult de o săptămînă, de cînd nu venise nimeni. Acestea a spus boierului care îl trimisese pe el.

Boierul, auzind aceasta, s-a mirat și s-a înspăimîntat, cunos-cînd că Dumnezeu acoperă pe robul său. Deci, Teodor, temîndu-se să nu-l ajungă judecata lui Dumnezeu, pentru că a voit să necăjească pe plăcutul Lui, a mers degrabă la sfîntul și, căindu-se, i-a mărturisit cu lacrimi greșeala sa, spunîndu-i și ce au văzut tîlharii cei trimiși de el. Iar Cuviosul Chiril, învățîndu-l cu cuvinte din dumnezeiasca Scriptură și iertîndu-l, i-a zis: "Să mă crezi, fiule Teodor, că n-am nimic altceva în această viață decît numai această haină, pe care o vezi pe mine și aceste puține cărți".

Atunci Teodor s-a minunat de nelăcomia și de bunul lui obicei și s-a dus la casa sa, mulțumind lui Dumnezeu că nu l-a lăsat ca să scîrbească pe plăcutul său și să cadă într-o atît de mare greșeală, adică în mîinile vrăjmașului pierzător. De atunci, Teodor a cîștigat mare dragoste și credință către sfînt și-l avea pe el, nu ca pe un om, ci ca pe un înger al lui Dumnezeu. Deci, venind la dînsul pentru binecuvîntare, îi aducea cele trebuincioase și niciodată nu venea la el cu mîinile goale. Astfel, străbătînd vestea pretutindeni despre Cuviosul Chiril și, venind mulți la dînsul, a venit la locașul lui și un monah, anume Ignatie, mare în fapte bune și avînd viață mai

aspră decît alții. Acela era ca și fericitul Chiril, chip ales tuturor faptelor bune, că se vorbea de el că, în vremea călugăriei sale de treizeci de ani, niciodată nu s-a culcat pe coaste; ci dormea puțin sau stătea drept sau șezînd pe ceva. Un bărbat ca acela și alți nevoitori asemenea lui voiau să viețuiască cu Cuviosul Chiril, îndulcindu-se de viața lui cea desăvîrșită și plăcută lui Dumnezeu.

Așezămîntul și rînduiala vieții monahicești în mănăstirea Cuviosului Chiril era astfel: în biserică nimeni nu avea voie să vorbească, nici să iasă mai înainte de sfîrșitul pravilei, ci fiecare avea poruncă să stea la locul său și la rînduiala cea așezată cu frică și cu luare aminte la cele ce se cîntă; asemenea, în vremea citirii Sfintei Evanghelii și la închinarea la sfintele icoane era păzită buna rînduială de cei bătrîni, ca să nu se facă vreo amestecare între dînșii. Fericitul povățuitor, cînd stătea în biserică, niciodată nu se pleca spre perete și niciodată nu ieșea fără de vreme, măcar că picioarele lui, de ședere multă, îi erau ca stîlpii. Asemenea și la masă era păzită cuviincioasa rînduială cu dinadinsul, fiecare șezînd la locul lui cu blîndețe și cu tăcere și nimeni nu se auzea vorbind, decît numai cel ce citea. Fraților totdeauna li se făceau trei feluri de bucate, afară de zilele de post și de zilele în care se cînta "Aliluia"; pentru că atunci fiecare se înfrîna după voie și după rîvnă, unul mîncînd pîine uscată, iar altul petrecînd toată ziua fără de hrană. Egumenului i se punea la masă tot aceeași hrană ca și fraților și parte deopotrivă cu ceilalți, neprimind mai mult decît ceilalți.

Cînd se scula de la masă, după mulțumirile fiecăruia, se ducea fiecare în chilia sa, neabătîndu-se la nici un fel de vorbe, nici intrînd în chilia altui frate, afară de mare nevoie. Odată s-a întîmplat unui frate anume Martinian, ca, ieșind de la masă să se ducă la alt frate pentru o trebuință oarecare. Cuviosul, văzîndu-l pe acela, l-a chemat la dînsul și l-a întrebat: "Unde te duceai?" Iar el a spus: "Aveam o trebuință la acel frate și de aceea voiam să merg la dînsul". Atunci sfîntul, ca și cum l-ar fi defăimat, i-a zis lui: "Așa păzești rînduiala mănăstirească? Oare nu puteai să mergi mai întîi în chilia ta și, făcîndu-ți rugăciunea, apoi să mergi la el, dacă era nevoie?" Iar Martinian a zis zîmbind: "Părinte, dacă merg în chilia mea, nu mai pot să ies". Iar sfîntul i-a grăit: "Așa fă totdeauna; mai întîi mergi în chilie și chilia te va învăța la tot binele".

În mănăstirea aceea se mai păzea și altă rînduială. De se aducea la vreun frate vreo scrisoare sau vreo dăruire de la cineva, acel frate, fără să dezlipească scrisoarea, o aducea la egumen, asemenea și tot ceea ce i se aducea lui. Tot astfel, fără voia egumenului, nimeni nu putea să trimită scrisoare la cineva afară din mănăstire; iar în chilie nimic nu era liber să aibă ceva, afară de cele trebuincioase, nici să numească ceva al său; ci, după apostoleasca vorbă, să le aibă pe toate de obște. Argint nici că se pomenea la frați, afară de acela care păzea averea de obște a mănăstirii și de la care toți aveau cele de trebuință. Nici o bucată de pîine și nici o băutură nu era liber să aibă cineva în chilie; iar de avea cineva sete, mergea la trapeză și acolo, cu binecuvîntare, își potolea setea. De se întîmpla cuiva de mergea în chilia vreunui frate, nimic altceva nu putea să vadă decît numai icoane, cărți și vasul cu apă pentru spălat. Așa erau liberi călugării de toată împătimirea, numai o grijă avînd: să placă lui Dumnezeu, să aibă unul către altul dragoste și smerenie și să se ostenească pentru trebuințele de obște.

Precum era la cîntarea bisericească, tot așa și la lucrul mănăstiresc. Fiecare lucra cu osîrdie, întrecîndu-se unul pe altul, ca mai întîi fără de lenevire să se afle și fiecare după puterea lui să lucreze nu oamenilor, ci lui Dumnezeu. Între toate lucrurile cele de obște se păzea și aceasta: Să nu fie între dînșii vreo vorbă împotrivă, nici cuvînt deșert; ci fiecare să petreacă în tăcere, păzindu-și duhovniceasca sa iubire de înțelepciune și să li se pară, că stau și lucrează înaintea ochilor Atotvăzătorului Dumnezeu. De voia cineva să grăiască, nimic altceva nu putea

să spună fără numai din cărți spre folosul celorlalți frați, dar mai ales spre folosul acelora care nu știu să scrie; deci, multe feluri de rînduieli erau în viața fraților cea plăcută lui Dumnezeu.

Cuviosul Chiril fiecărui părinte îi dădea chip de măsură și de pravilă și nu puteai să vezi între dînșii pe cineva, avînd voia și socoteala sa deosebită; ci toți săvîrșeau, fără de împotrivire sau cîrtire, voia povățuitorului, ca pe o poruncă a lui Dumnezeu. Cei ce știau să lucreze, toate cele lucrate le duceau la cămara cea de obște și nimic nu-și țineau fără de binecuvîntare, pentru că nu era de nevoie cuiva să țină ceva, deoarece toată trebuința trupească ca: îmbrăcăminte, încălțăminte și orice altă trebuință le aveau de la obște; chiar cuviosul singur nu voia să vadă pe dînsul o haină împodobită, ci purta îmbrăcăminte proastă și cu multe cusături pe ea.

Cuviosul Chiril mai avea și acest obicei: După săvîrșirea cîntării Utreniei și după pravila sa cea obișnuită din chilie, mergea în bucătărie ca să vadă ce fel de bucate se dau fraților, rînduind și poruncind celor ce slujeau în bucătărie să se sîrguiască și să gătească hrană plăcută spre odihna lor; iar uneori singur le ajuta lor, lucrînd cu dînșii la gătitul bucatelor, din cele ce putea să se găsească în pustie. Căci ce fel de ospățuri puteau să aibă ei, petrecînd în sărăcie și în necîștigare? Băuturi amețitoare niciodată nu se găseau la dînșii. Această rînduială a așezat-o Cuviosul Chiril cu tărie, ca nu numai în viața lui, ci și după moartea lui, mai ales, să nu îndrăznească nimeni a aduce în mănăstirea lui vreo băutură amețitoare. Deci, cuviosul avea mare sîrguință pentru rînduielile mănăstirești, ca nicidecum să nu se strice; dar mai ales să nu se schimbe predaniile sfinților celor vechi și pustniceștile puneri de lege.

Odată, în vremea Sfîntului și Marelui Post al Paștelui, Agripina, soția dreptcredinciosului boier Andrei, a venit la mănăstire pentru a face rugăciune - căci locul pe care era zidită mănăstirea era moșia și stăpînirea acelui boier. Acea doamnă era foarte credincioasă și iubitoare de Hristos, cinstea foarte mult rînduiala monahicească și avea mare osîrdie către Cuviosul Părinte Chiril. Deci, într-o zi de Duminică, a voit să ospăteze pe frați cu mîncare de pește, dar sfîntul n-a lăsat să se facă aceasta. Pentru aceea, ea a rugat mult pe cuviosul părinte să dezlege pe frați să mănînce pește; dar sfîntul a răpuns: "De voi face aceasta, atunci eu singur voi fi călcătorul rînduielii mănăstirești și, după sfîrșitul meu, vor zice: Chiril a poruncit să se mănînce pește în Postul cel Mare".

Atunci Agripina a ospătat pe frați cu mîncare de post și, ducîndu-se acasă, lăuda tăria sfîntului, pentru păzirea predaniilor Sfinților Părinți. Dar după toate acestea, să ne întoarcem la povestirea celorlalte fapte bune ale Cuviosului Părinte Chiril.

Se cade deci, să se pomenească iarăși darul cel dăruit lui de Dumnezeu, adică darul umilinței și al lacrimilor; căci atunci cînd slujea Sfînta Liturghie sau citea Paremiile sau asculta ce se citește sau stătea la pravilă sau învăța pe frați, niciodată nu putea să-și țină lacrimile. Din aceasta se putea vedea în dînsul căldura dumnezeieștii iubiri. El avea nădejde și credință mare către Dumnezeu, căci atunci cînd se întîmplau în mănăstire neajunsuri și lipsă de cele de nevoie, și-i ziceau frații să trimită la oarecare iubitori de Hristos, să ceară de la dînșii cele trebuincioase, el nu voia nicidecum să trimită, ci zicea: "Dacă Dumnezeu și Preacurata Maica Lui ne vor uita în locul acesta, apoi pentru ce ne mai aflăm în viața aceasta?"

Astfel mîngîia pe frați, învățîndu-i să aibă nădejde în Dumnezeu; iar la mireni să nu ceară milostenie, ca nu cumva, ieșind ei în lume pentru milostenie, să fie împiedicați de vrăjmași pentru oarecare sminteli. Dumnezeu, văzînd pe robul Său nădăjduind așa de mult către Dînsul, îndupleca inimile multor boieri și aceia trimiteau singuri milostenii din averile lor în mănăstirea cuviosului; iar el cu frații primeau acelea ca trimise de Dumnezeu, mulțumind Stăpînului

Hristos și Preacuratei Lui Maici; deci cu acestea mîngîia împuținarea de suflet a fraților. Dar să nu uităm și de mai înainte vederea cuviosului pe care o avea din darul Sfîntului Duh pentru curăția sufletului său.

Un frate oarecare, anume Teodot, viețuind în pustie prin aceleași părți și auzind despre Sfîntul Chiril, a venit în mănăstirea lui și, iubind pe părintele și mănăstirea sa, s-a rugat să fie numărat în rîndul fraților din acea mănăstire. Deci a fost primit și trăia împreună cu ei. Însă, după o vreme oarecare, diavolul a pus ură în inima lui Teodor asupra sfîntului părinte și pe cît la început avea dragoste și credință către dînsul, cu atît a început a-l urî, încît nici nu putea să-l vadă, nici glasul să i-l audă, ci vicleanul gînd îl îndemna să iasă din mănăstire.

Deci, luptîndu-se cu gîndul acesta, s-a dus la Ignatie, mai înainte pomenitul stareț, bărbat de Dumnezeu insuflat și a mărturisit lui gîndul său. Starețul l-a mîngîiat, zicîndu-i: "Frate, rabdă pentru Dumnezeu, că am dat făgăduință lui Hristos Stăpînului nostru ca, pentru dragostea Lui, să le răbdăm toate și să știi cu încredințare că acest gînd ți-a venit de la vrăjmașul; căci ce vezi vrednic de ură la părintele Chiril, care este ca îngerul lui Dumnezeu? Deci îți spun că, de-ți vei asculta gîndul tău cel viclean și de vei pleca de aici, vei pierde mîntuirea ta și vei cădea în mîinile vrăjmașului".

Teodot, mîngîindu-se puțin, a zis: "Voi mai aștepta și anul acesta, doar se va schimba cu mine părintele". Apoi, după un ceas, iar se tulbura de același gînd, căci vrăjmașul nu înceta a-i aduce ură asupra sfîntului și, petrecînd el tot anul luptîndu-se cu gîndul său și neavînd odihnă, s-a gîndit să se ducă la părintele Chiril și să-și mărturisească tulburarea gîndurilor sale. Intrînd el în chilia părintelui și căutînd la cuvioasa lui față, s-a rușinat de căruntețile lui cele cu cuviință și de rușine nu putea să zică nimic; deci, voind să iasă afară, starețul l-a oprit, zicîndu-i: "Frate Teodot, de vreme ce singur nu voiești să-mi mărturisești gîndurile tale, atunci să ți le spun eu".

Și a început Sfîntul Chiril a spune fratelui toate cele pe care le avea ascunse în inima sa. Fratele, auzind unele ca acestea, s-a înspăimîntat foarte mult și se minuna de vederea mai înainte a sfîntului; deci, căzînd la picioarele lui, îi cerea iertare. Atunci sfîntul, mîngîindu-l, i-a zis: "Să nu te mîhnești, frate Teodot, că toți s-au smintit crezînd despre mine că sînt bun, însă numai tu singur ai înțeles adevărul, cunoscîndu-mă, că sînt rău și păcătos, pentru că cine sînt eu păcătosul și netrebnicul?"

Fratele, văzînd pe părintele smerindu-se astfel, mai mult se trudea în sine și, plîngînd, își mărturisea greșeala, că în deșert ura cu ură nedreaptă pe acel drept. Cuviosul, văzînd pocăința lui Teodot, l-a iertat și l-a eliberat, zicîndu-i: "Mergi, frate, în chilia ta, că de acum nu va mai veni asupra ta un război ca acela". De atunci Teodot, aflînd odihna inimii sale, a început a avea către sfîntul părinte mai mare dragoste și credință decît întîi. Dar nu numai gîndurile lui Teodot le vedea cuviosul cu ochiul cel mai înainte văzător, ci și ale multora; pentru că cei ce veneau în mănăstirea lui îi cunoștea de departe, cu ce fel de gînd vin și le spunea celor ce se întîmplau acolo, zicînd: "Acel frate voiește să viețuiască cu noi, iar celălalt voiește să se ducă". Și alte taine ale inimilor omenești i le descoperea lui Dumnezeu.

Dar nu se cade a trece cu tăcerea și minunile cuviosului ci, spre mărirea lui Dumnezeu cel minunat între sfinții Lui, să spunem măcar cîteva din ele. Odată au adus la Cuviosul Chiril pe un om îndrăcit, anume Teodor, care pătimea rău de necuratul duh, căci era stăpînit de cumplitul diavol. Cuviosul, făcînd rugăciune, a izgonit pe diavol și s-a tămăduit Teodor; care nu voia să mai plece de la mănăstire și ruga pe sfîntul să-l numere și pe el în ceata monahilor.

Atunci părintele l-a tuns pe Teodor în călugărie și i-a pus numele Teofan. Într-o vreme, nu ajungea vin pentru slujba bisericească și au spus cuviosului, că nu va putea face Sfînta Liturghie în zilele de sîmbătă și Duminică.

Cuviosul, chemînd pe eclesiarhul Nifon, l-a întrebat despre vin, dacă mai este măcar cît de puțin. Nifon i-a răspuns că și vasul în care se ține vinul este zvîntat. Sfîntul a poruncit să aducă vasul acela; iar eclesiarhul, ducîndu-se să aducă vasul, l-a aflat plin de vin; pentru aceea, s-a mirat foarte mult, știind bine că nici o picătură de vin nu mai era în vas; dar cu rugăciunile sfîntului, într-un ceas s-a umplut de vin. Toți frații s-au înștiințat despre acea minune; și pentru aceea se mirau și slăveau pe Dumnezeu. Iar vinul nu a scăzut din vasul acela multă vreme, pînă ce s-a adus alt vin de la niște oameni iubitori de Hristos.

Într-un an oarecare, s-a ivit foamete mare între oameni; deci poporul, fiind flămînd, a început a veni la mănăstirea Cuviosului, iar el poruncea să le dea pîine, deși mănăstirea era săracă, căci atunci nu avea pămînturi și averi, ci singuri frații se osteneau; iar de le trimitea cineva din iubitorii de Hristos milostenie, cu aceea se hrăneau. Deci, într-acea vreme de foamete, nu aveau în mănăstire decît numai hrana trebuincioasă fraților. Străbătînd vestea prin satele de primprejur că în mănăstirea lui Chiril se hrănesc toți cei înfometați, care merg acolo, au început mai mulți săraci și amărîți a se aduna la mănăstire, iar cuviosul egumen poruncea să-i hră-nească pe toți. Dar pe cît le dădea hrană la cei ce veneau, pe atît acea hrană, cu rugăciunile cuviosului, se înmulțea în mănăstire; deci, s-a hrănit în acea vreme de foamete, din mănăstirea sfîntului Chiril, o mare mulțime de popor.

Odată s-a întîmplat de s-au aprins chiliile mănăstirii și frații nu puteau să stingă focul, care amenința a cuprinde pe toate, încît și biserica era să se aprindă. Sfîntul, luînd crucea, alerga spre foc, fiind acolo și un mirean venit din cetate. Acela, văzînd pe sfîntul mergînd degrabă cu crucea, a rîs în sine de el; căci vedea că focul a cuprins pe toate. Sfîntul stînd cu crucea împotriva văpăii și rugîndu-se lui Dumnezeu și Preacuratei Maicii Sale, îndată focul a început a se stinge, ca și cum se rușinase de sfîntul, și degrabă s-a stins tot, încît numai a pîrlit biserica iar nu a ars-o. Pe omul care a rîs de sfînt l-a ajuns pedeapsa lui Dumnezeu, căci năvălise peste el o boală neașteptată, încît toate mădularele trupului său au slăbit. Deci, mireanul, cunoscînd greșeala sa, a început a se mărturisi cu pocăință înaintea sfîntului, iar sfîntul l-a iertat și, rugîndu-se pentru el și însemnîndu-l cu Sfînta Cruce, l-a făcut sănătos. După aceea el, ducîndu-se întru ale sale, a propovăduit tuturor acele lucruri minunate.

Minunile cuviosului părintelui nostru Chiril, fiind auzite nu numai în toată latura aceea, dar și în alte laturi, un boier cu numele Mihai, ce se numea Bilevschi, trăind cu soția sa Maria, nu avea fii. Deci, mîhnindu-se pentru această nerodire de prunci și auzind despre Cuviosul Chiril, că toate cîte cerea de la Dumnezeu le căpăta, a trimis pe doi din boierii săi la el, cu rugămintea să se roage lui Dumnezeu pentru el și pentru soția sa, să se dezlege acea nerodire de prunci.

Trimișii, ajungînd la cuviosul și nedînd scrisoarea de la boier, fericitul le-a zis: "O, fiilor, de vreme ce ați făcut mare călătorie cu osteneală, cred Dumnezeului meu și Preacuratei Maicii Sale, că osteneala voastră nu va fi în deșert. Dumnezeu va da domnului vostru rodul nașterii de fii". Iar ei s-au mirat cum știa starețul pricina pentru care veniseră ei; deci, au cunoscut că este un mare plăcut al lui Dumnezeu și i-au dat scrisoarea boierului, iar sfîntul a poruncit să-i odihnească.

În aceeași noapte, i s-a făcut boierului Mihail o vedenie ca aceasta: A văzut un stareț cinstit purtător de lumină, împodobit cu cărunteţile și ţinînd în mîinile sale trei vase și zicînd către el: "Primește ceea ce ai cerut de la mine". Aceeași vedenie în același ceas s-a făcut și soției lui, Maria. Boierul, deșteptîndu-se din somn, a început a spune soţiei sale vedenia sa, iar ea, luînd din gura lui cuvîntul a zis: "Asemenea și mie mi s-a arătat starețul și mi-a dat trei vase, zicîndu-mi: "Primește ceea ce ai cerut de la mine".

Ei, văzînd că vedenia le era potrivită amîndorura, s-au mirat și au însemnat numărul acelei zile. Cuviosul Chiril, ospătînd trei zile pe boierii cei trimiși la el cu slugile lor, i-a eliberat cu binecuvîntare la cei ce i-au trimis și a poruncit chelarului să le dea o pîine și jumătate și puţini peștișori ca să aibă pe cale; iar ei au zis: "Părinte, poruncește să ne dea mai multă pîine și pește de vreme ce calea este lungă iar locul este pustiu și nu vom găsi de unde să cumpărăm pîine și pește". Iar sfîntul le-a zis: "Mergeţi cu pace, vor fi destule acestea pînă la casa voastră". Iar ei, necutezînd să supere mai mult pe stareț, s-au dus. Deci, mergînd, se gîndeau de unde să cumpere pîine pentru ca să aibă pe cale, căci aveau să călătorească douăzeci de zile sau mai mult; iar ceea ce li se dăduse de sfîntul socoteau că le va ajunge numai pentru o zi, avînd multe slugi cu ei.

Deci, mergînd în cale, la întîiul conac au început a fierbe puţin din peștele care-l aveau de la mănăstire, dar pe cînd fierbeau peștele se vedea mult. Deci, șezînd să mănînce, a pus acea jumătate de pîine și au mîncat și s-au săturat; iar acea jumătate de pîine se vedea ca și cum nu s-ar fi mîncat; asemenea și peștii se înmulţeau și prisoseau. Atunci ei au cunoscut căci cuviosul părinte le-a spus adevărul, cînd le-a zis: "destule vor fi acestea pînă la casa voastră!" După aceea, au fost fără de grijă pentru hrană cît au mers pe cale. Deci le-a fost destul acea jumătate de pîine, pînă ce au ajuns la locul lor; iar pîinea cea întreagă, împreună cu binecuvîntările sfîntului, le-au adus și le-au dat boierului și i-au spus toate cu de-amănuntul.

Boierul a primit cu bucurie binecuvîntarea și pîinea, mirîndu-se de minunile cele povestite. El a sfărîmat pîinea în părticele și a împărţit cîte o bucăţică tuturor celor ce erau în casa sa și au mîncat-o cu mare sfinţenie, încît toţi cîţi erau cuprinși de vreo boală, îndată s-au însănătoșit din gustarea acelei pîini. După aceea, boierul a întrebat pe cei care au fost trimiși, în care zi au sosit la cuviosul. Ei, socotind, au aflat că au ajuns la sfîntul în aceeași zi cînd boierul și soţia sa au văzut noaptea acea vedenie. Dintr-acea vreme, s-au născut boierului doi fii și o fiică și au înţeles că acelea erau cele trei vase ce i s-au dat cuviosului în vedenie. Deci, avînd mare dragoste către el, trimitea multe milostenii la mănăstirea lui.

Povestirea minunilor și a vieţii Cuviosului Părintelui nostru Chiril se află scrisă pe larg în mănăstirea lui și în Mineiul cel mare al cetei fericitului Macarie, mitropolitul Moscovei, care este în biserica sobornicească din Moscova a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Deci, noi aici, ca să nu lungim povestirea, să pomenim și pe celelalte pe scurt. Un oarecare Anastasie, trăind bolnav departe de mănăstire și fiind aproape de moarte, Cuviosul, trimiţîndu-i apă sfinţită, l-a făcut sănătos. Odată, Iezerul Alb, fiind mare, se învăluia foarte tare și el l-a schimbat într-o liniște și a mîntuit pe pescari de la înec. O femeie, soţia unui boier cu numele Ioan Cargonomul, fiind oarbă de multă vreme, i-a dăruit vedere prin rugăciuni și prin stropirea cu apă sfinţită. Un frate, anume Dalmat, care se îmbolnăvise, a murit fără să fie împărtășit cu Sfintele Taine, din cauza întîrzierii preotului la sfînta slujbă a Liturghiei. Deci, înviindu-l din morţi, l-a împărtășit cu Sfintele Taine și după aceea iarăși a adormit întru Domnul.

Un boier, anume Roman Alexandrovici, trăia departe de mănăstirea cuviosului, iar pe Cuviosul Chiril niciodată nu l-a văzut, ci numai a auzit de el. Fiind în boală, îi era frică de cumplita moarte. Deci, pe cînd se ruga Preacuratei Maicii lui Dumnezeu ca să-i ușureze boala, a văzut-o pe Preasfînta Fecioară arătîndu-i-se cu Cuviosul Chiril. Ea a zis către bolnav: "Trimite la acest stareț ca să-ți dea apă sfințită și, gustînd-o, vei fi sănătos". Deci, îndată după vedenia aceea, a trimis pe bolnav la Cuviosul cu rugăminte, ca să-i dea apă sfințită; și, aducîndu-i apa, a băut din ea și s-a însănătoșit într-acel ceas. După aceea, s-a dus îndată la mănăstire și, văzînd pe cuvios, l-a cunoscut că el este acela care era în vedenie cu Preacurata Născătoare de Dumnezeu; deci, căzînd la picioarele lui, i-a dat mulțumire.

Unei femei oarbe de trei ani, Cuviosul Chiril i-a dăruit vedere cu rugăciune și cu apă sfințită. Asemenea și pe altă oarbă a făcut-o bine în felul acesta. Fiind moarte mare în părțile acelea ale Iezerului Alb, nimeni n-a murit în mănăstirea cuviosului. Numai un frate era bolnav, anume Sosipatru; dar și acela s-a însănătoșit cu rugăciunea cuviosului părinte. Odată, sfîntul a proorocit către un frate, zicînd: "Crede-mă, frate Hristofore, că nici unul din voi nu va muri mai înainte de mine; iar după trecerea mea de aici, mulți vor veni după mine". Și s-a împlinit acea proorocie a părintelui întocmai.

Un bărbat, anume Iacov, pătimind de o boală cumplită, a fost adus la mănăstirea cuviosului pentru tămăduire; acela nu numai că nu a voit să-i dea tămăduire, dar nici în mănăstire n-a voit să-l primească. Bolnavul zăcea înaintea mănăstirii; iar din gura și din nările lui curgea sînge. Cuviosul, fiind rugat pentru bolnav, nicidecum nu se pleca spre umilirea aceluia. În acea vreme, a venit în mănăstire un bărbat cinstit și iubit al sfîntului, care, văzînd pătimirea bolnavului i s-a făcut milă de el și s-a rugat cuviosului să miluiască pe bolnav și să-i ceară de la Dumnezeu tămăduire, precum a cerut multora. Cuviosul i-a zis: "Crede-mă, fiule, că boala lui nu este după întîmplare. El pătimește aceasta pentru păcatele desfrînării; și, de va făgădui că se pocăiește și încetează de la niște păcate ca acelea, cred că Domnul meu și Preacurata Lui Maică îl vor tămădui; iar dacă nu, va pătimi și mai mult". Deci, mergînd cel ce a auzit acestea din gura cuviosului, i-a spus bolnavului; iar acela s-a înfricoșat auzind păcatele cele vădite pe care numai singur Dumnezeu le știa. Deci s-a făgăduit cu lacrimi a se pocăi și a înceta de a mai păcătui. Atunci, Cuviosul Chiril a mers la acel bolnav, fiindu-i milă de el și a primit mărturisirea păcatelor lui. Și, făcînd rugăciune pentru el, l-a făcut sănătos cu darul lui Dumnezeu.

După toate acestea, Cuviosul nostru Părinte Chiril, slăbind de multele sale osteneli și de bătrînețe și cuprinzîndu-se de durerile trupești, s-a apropiat către fericitul sfîrșit. Și, chemînd pe frații care erau în număr de 53, le-a spus ca, după moartea sa, nimeni să nu îndrăznească a strica ceva din rînduiala vieții de obște. Învățîndu-i din destul, le-a pus egumen pe Inochentie, bărbat îmbunătățit; apoi, împărtășindu-se cu dumnezeieștile Taine și dînd binecuvîntare și sărutarea cea mai de pe urmă fiecăruia și rugăciunea fiind în gura lui, și-a dat cinstitul și sfîntul lui suflet în mîinile lui Dumnezeu, în nouă zile ale lunii iunie, la pomenirea celui de un nume cu el, Sfîntul Chiril patriarhul Alexandriei, în lunea Sfintei Treimi, a Duminicii praznicului Sfintelor Rusalii.

Fața lui s-a luminat cu cuviință și bun miros a ieșit din moaștele lui; deci, plîngîndu-l ucenicii, l-au îngropat cu cinste. El a murit în anul de la facerea lumii 6935, iar de la întruparea lui Dumnezeu Cuvîntul, în anul 1427, viețuind în această viață nouăzeci de ani. Cînd s-a dus în pustia Iezerului Alb era de 60 ani de la nașterea sa, iar în locul unde a alcătuit mănăstirea a viețuit 30 de ani. După cum în viața sa, cu darul lui Dumnezeu și cu ajutorul Preacuratei Maicii Lui, a făcut multe minuni, tot astfel și după moarte nu a încetat a face minuni, gonind diavolii

din oameni și tămăduind toate bolile celor ce veneau la moaștele lui cu credință, precum se scrie pe larg în istorie. Noi, scurtînd povestirea, slăvim pe Dumnezeu, Care a preamărit pe plăcutul Său, întru slava Preasfîntului Său nume, cel slăvit de toată făptura acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

28. SFÎNTUL SFINȚITUL MUCENIC TIMOTEI, EPISCOPUL PRUSIEI (10 IUNIE)

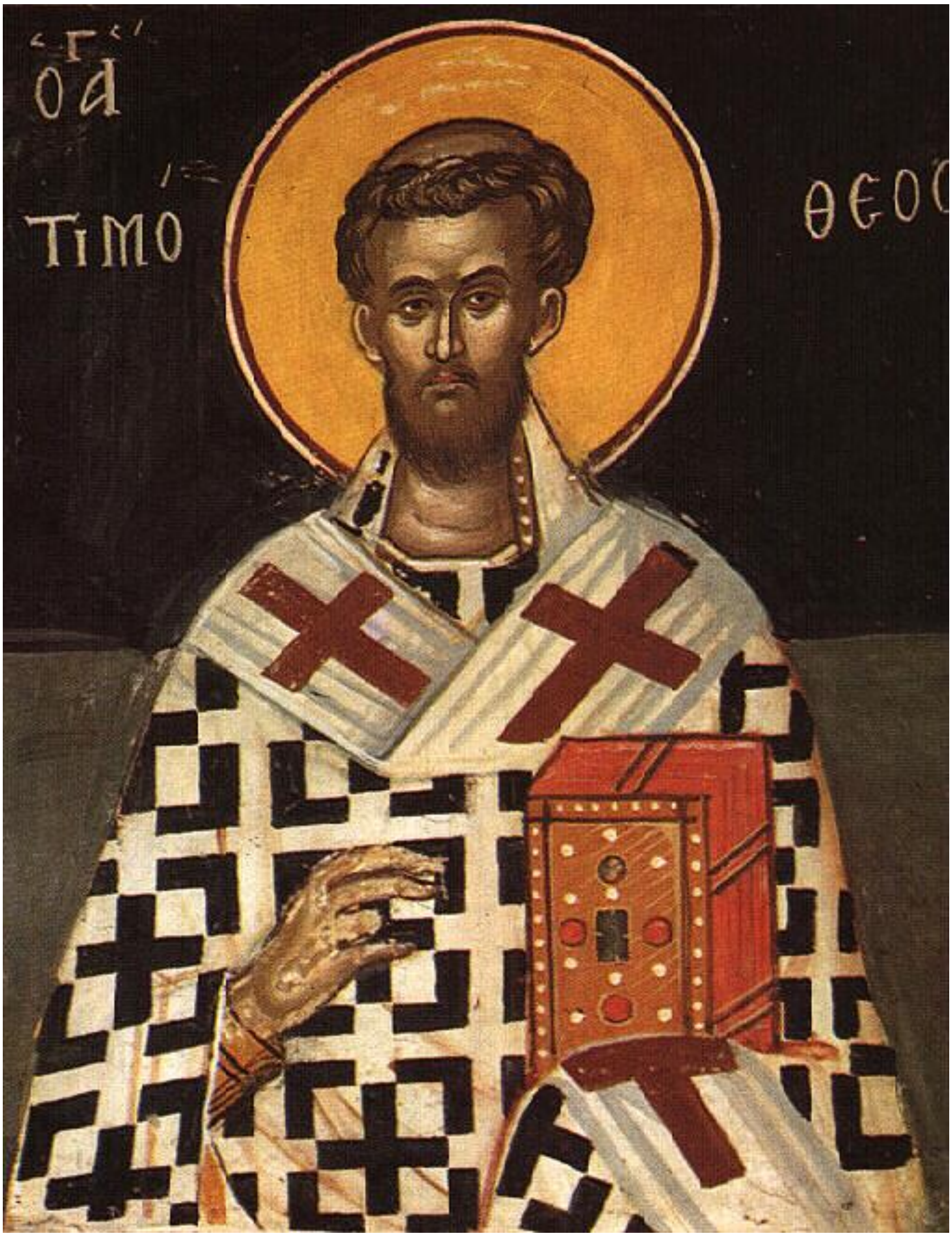

Cetatea Prusiei este în părțile Bitiniei și se învecinează cu Frigia și Moesia, și este aproape de muntele Olimpului. În această cetate Sfîntul Timotei a fost episcop, iar pentru curățenia și sfințenia sa a luat de la Dumnezeu darul facerii de minuni. El a ucis un balaur ce se încuibase într-o peșteră sub un chiparos și care vătăma dobitoacele și oamenii. El l-a ucis cu rugăciunea și cu semnul Sfintei Cruci, aruncîndu-i în gură un acoperămînt cu care se acoperea sfințita pîine pe dumnezeiescul jertfelnic. El a înviat pe un împărat cu numele Hareta, care zăcea de o boală foarte grea și care era aproape de porțile iadului. Asemenea și pe o împărăteasă oarecare a întors-o de la moarte la viață și, din întunericul închinării de idoli, a adus-o la lumina sfintei credințe. El toate bolile a tămăduit cu darul cel dat lui și alte multe minuni a făcut, cu puterea lui Hristos.

A luminat turma sa cu învățătura și pe mulți din cei necredincioși i-a întors la cunoștința adevăratului Dumnezeu. După ce a venit împărat Iulian Paravatul, care, lepădîndu-se de Hristos, s-a închinat idolilor și a început a prigoni cumplit Biserica lui Hristos, atunci Sfîntul Timotei și mai mult se ostenea în propovăduirea cuvîntului lui Dumnezeu, întărind pe cei credincioși în credință; iar pe cei necredincioși certîndu-i pentru rătăcirea lor. Păgînul Iulian, aflînd despre dînsul, a trimis să-l prindă și, aducîndu-l, l-a aruncat în temniță. Pe cînd sfîntul ședea legat, mulți veneau la el și-i învăța despre Hristos adevăratul Dumnezeu. Iulian, aflînd de aceasta, că episcopul cel creștin, chiar și legat, învață credința sa pe cei ce se duc la dînsul, a trimis să-l oprească și să nu mai propovăduiască numele lui Iisus. Dar el nu a ascultat pe împăratul cel păgîn și fărădelege, ci făcea fără de temere cele cuviincioase lui.

Împăratul, aflînd iarăși despre Sfîntul Timotei că propovăduiește fără de frică numele lui Hristos, s-a mîniat și, trimițînd un călău, i-a tăiat capul în temniță. Credincioșii, luînd sfîntul lui trup, l-au îngropat cu cinste; iar de la mormîntul lui se dau tămăduiri de neputințe și de boli, întru slava lui Hristos Dumnezeul nostru.

29. SFINȚII MUCENICI ALEXANDRU ȘI ANTONINA
(10 IUNIE)

Într-o vreme, fiind prigonire contra credincioșilor și mulți dintre ei fiind uciși cu diferite feluri de munci pentru credința în Hristos, după multe zile s-a prins și s-a adus la Fist, nemilostivul ighemon, o fecioară creștină, cu numele Antonina, de neam din cetatea ce se numea Crodamna. Ea, petrecîndu-și viața sa în dreapta credință și în fapte bune, Domnul a

învrednicit-o de nevoința mucenicească, pentru ca astfel să rușineze și să biruiască pe îndrăznețul și potrivnicul diavol.

Deci, această fecioară, fiind adusă înaintea lui Fist, cumplitul ighemon, a început a o amăgi cu cuvinte viclene, zicîndu-i: "Doamnă Antonino, fiindcă ești fecioară cinstită și înțeleaptă de tot, voiesc să te pun preoteasă zeiței Artemida, să-ți dau daruri și cinste și să fii mai mare în casa mea".

Ea a tăcut multă vreme, apoi a răspuns: "O, Fiste, pentru ce-mi făgăduiești daruri deșarte? Mai bine, fă-te și tu părtaș al bogățiilor mele, încît, crezînd în Domnul meu Iisus Hristos, să cîștigi vrednicia și visteria veșnicilor bunătăți". Fist a zis: "Să nu fie aceea ce zici tu și să mă ferească zeii ca să cred într-un Dumnezeu ca Acela Care zici că a fost om și Care a fost pironit și spînzurat pe cruce". Antonina a grăit: "Nu tăgăduiesc nici eu că Domnul nostru Iisus Hristos a fost pironit pe cruce și pus în mormînt, dar și aceasta o mărturisesc despre Dînsul; că a treia zi a înviat din morți și acum șade de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl, precum este scris în cărțile noastre: *Zis-a Domnul Domnului meu, șezi de-a dreapta mea, pînă ce voi pune pe vrăjmașii tăi așternut picioarelor tale*".

Fist a răspuns: "Aceste cuvinte ale tale sînt deșarte. Deci pentru ce nu te supui mie și nu jertfești zeilor noștri, ca să te îndulcesc de toate bunătățile care sînt în lume?" Fecioara a răspuns: "Eu nu mă voi închina unor zei nesimțitori ca aceia, pentru că sînt diavoli, precum este scris în legea Domnului meu: *Toți zeii păgînilor sînt diavoli; iar Domnul a făcut cerul.* Fist a zis: "Tu numești diavoli pe zeii noștri?" Fecioara a răspuns: "Cu adevărat așa îi numesc, pentru că în ei nu este nici un fel de putere, nici vreun ajutor nu poți avea de la dînșii; deci, aceia nu sînt zei, ci diavoli".

Fist, mîniindu-se de aceste cuvinte, a poruncit ostașilor să bată pe fecioară peste obraz, socotind că poate se va rușina puțin. Apoi a zis către dînsa: "Mă jur pe zei că, de nu te vei supune poruncii împăratului, te voi bate cu bătăi cumplite, voi porunci să te ducă spre batjocoră și te voi osîndi la arderea focului; de aceea, îți dau vreme trei zile să te gîndești dacă te lepezi desăvîrșit de ceea ce-ți poruncesc sau vei voi să te pocăiești și să aduci jertfă zeilor; pentru că această credință a ta mulți au urmat-o, dar, după aceea, schimbîndu-și nesupunerea lor, s-au supus zeilor noștri".

Atunci Antonina a zis: "Fă ce voiești, necuratule muncitor!" Ighemonul, auzind aceasta, a dat pe sfînta la patru ostași; iar ea s-a dus în temniță cu suflet bucuros și cu față veselă. Ighemonul, chemînd în taină pe mai marele păzitor al temniței, i-a poruncit să nu facă nici un rău fecioarei, ci mai ales să o îndemne cu momeli ca să se întoarcă de la creștinătate și să aducă jertfă zeilor; de vreme ce - zicea el - neamul creștinesc s-a obișnuit cu înlesnire a se depărta de la credința sa. Apoi, după ce acel păzitor a închis pe sfînta fecioară în temniță, a început a o îndemna cu aceste cuvinte: "Prea cinstită fecioară Antonina, pentru ce petreci în această nesupunere a ta? Pentru ce nu-ți schimbi gîndul și să jertfești zeilor noștri, ca astfel să scapi de muncile cele ce ai să pătimești?"

Dar ea nu a răspuns nimic, încît păzitorii temniței se minunau și nu se pricepeau pentru ce nu-i răspunde fecioara. Sfînta Antonina, plecîndu-și genunchii la pămînt, se ruga Domnului ziua și noaptea, petrecînd fără de hrană. Apoi, după ce au trecut cele trei zile, deodată s-a auzit un tunet atît de puternic, încît s-au sfărîmat zăvoarele temniței, ușile s-au deschis singure și o lumină mare a luminat toată temnița, iar din cer s-a auzit un glas, zicînd astfel: "Antonina, scoală-te și te întărește cu hrană, gustă pîine și apă și fii vitează! Nu te teme de Fist, păgînul

ighemon, de vreme ce Eu sînt cu tine!" Atunci, sfîrșindu-și rugăciunea sa, a zis: "Amin". Apoi, sculîndu-se, a gustat puțină pîine și apă și, după aceea, s-a culcat iarăși ca să se odihnească.

După ce s-a făcut ziuă, ighemonul a stat la judecată și a zis: "Aduceți la mine pe acea spurcată femeie, ca să-i aflu scopul ei". Pe cînd ostașii o duceau înaintea lui Fist ighemonul, ea și-a ridicat ochii săi spre cer și a zis: "Mulțumesc Ție, Doamne Dumnezeul meu, că săvîrșești voia Ta întru mine; mă rog Ție să nu mă părăsești pînă la sfîrșitul meu". Atunci un glas s-a auzit iarăși din cer, zicîndu-i: "Mergi în drumul tău fără de temere, că Eu sînt cu tine!"

Deci, pînă a venit la locul unde a stat Fist la judecată, sfînta fecioară Antonina a rîs de el, pentru aceea a întrebat-o: "Pentru ce rîzi?" Sfînta a răspuns: "Îți voi spune cauza rîsului meu. Înainte am văzut că scaunul pe care șezi tu degrabă se va răsturna și vei pieri; pentru aceasta am rîs de tine!" Atunci ighemonul, văzînd că fecioara Antonina îl ocărăște, a poruncit să o bată cu vine de bou; iar ea, ridicîndu-și ochii spre cer, a zis: "Mulțumesc Ție, Doamne Dumnezeul meu, că m-ai învrednicit pe mine ticăloasa și păcătoasa, să iau parte cu sfinții Tăi; iar pe acest om plin de fărădelegi și de vărsare de sînge, degrabă îl aruncă în prăpastia iadului, ca să cunoască, ticălosul, neputința deșerților săi zei, spre care și-a pus nădejdea".

Ighemonul cel însetat de sîngele omenesc mult mai mult s-a necăjit și a zis către ostași: "Această femeie rea și urîtă nu numai că hulește pe zeii noștri, ci și pe noi singuri cu ocări ne batjocorește; de aceea duceți-o într-o casă de desfrînare, ca să se sature de poftele sale". Atunci ostașii, luînd-o pe ea, au dus-o într-o casă oarecare.

Deci, sfînta fecioară, șezînd în casă și rugîndu-se lui Dumnezeu cu dinadinsul, îngerul Domnului s-a arătat unui ostaș cu numele Alexandru, care avea vîrsta de 23 de ani, și i-a zis: "Du-te la ighemon și vorbește cu el să-ți dea voie să intri la Antonina, pe care, după ce o vei îmbrăca cu haina ta, să iasă de acolo necunoscută de acel ighemon înrăutățit". Atunci bunul ostaș al lui Hristos, mergînd la ighemon, a zis: "Ighemoane, poruncește-mi ca să intru la Antonina și, de o voi vedea pe ea, bine va fi, iar de nu, apoi vei face cu ea ce vei voi". Atunci ighemonul i-a dat voie să intre, zicîndu-i: "De-ți place ție, fă cu dînsa ce voiești". Deci, Alexandru, intrînd în casa aceea în care era sfînta fecioară, a căzut la picioarele ei, zicîndu-i: "Roaba lui Dumnezeu, fecioară Antonina, Domnul m-a trimis la tine ca să-ți spun cele ce mi-a spus cum are să se păzească fecioria ta".

Iar ea s-a înfricoșat. Deci deodată o lumină mare a strălucit în casă și un glas s-a auzit zicînd: "Nu te teme Antonino, pentru că Cel ce te-a chemat pe tine la această nevoință, Acela, fiind îndurat și multmilostiv, a chemat și pe acest Alexandru la aceeași cunună mucenicească; deci, îmbracă-te cu haina lui și, lăsîndu-ți capul în jos, să ieși de aici. În acest chip nu te va cunoaște ighemonul, pentru că eu te voi păzi pe tine ca să nu fii cunoscută de dînsul".

Astfel, sfînta fecioară și-a luat haina lui Alexandru și s-a îmbrăcat cu dînsa; apoi, acoperindu-și capul, a ieșit afară și, făcînd semn cu mîna spre ighemon, a zis: "Fă ce voiești!" Astfel sfînta fecioară a lui Hristos a scăpat ca o căprioară din laț și s-a dus pe cale, bucurîndu-se. Ighemonul, socotind că Alexandru a ieșit din casă, a trimis la Antonina patru ostași, zicîndu-le lor: "Mergeți la dînsa și precum vă place vouă să-i faceți ei; iar după ce o veți batjocori să o scoateți afară, ca să o ocărîm cu mare necinste".

Ostașii, ducîndu-se înăuntru, n-au găsit-o pe ea, ci pe Alexandru singur și, mirîndu-se, au zis: "Unde este femeia aceea? Doar tu singur stai aici?" Apoi, luîndu-l, l-au dus la ighemon și-i spuseră: "Numai pe acesta singur l-am găsit în casă, iar pe fecioară nu!" Atunci ighemonul,

minunîndu-se de acel lucru, a zis lui Alexandru: "Ticălosule și netrebnicule, să ne spui nouă, cum ai îndrăznit a face un lucru potrivnic? Unde este acea femeie desfrînată, pe care tu ai batjocorit-o și după aceea, îmbrăcînd-o în hainele tale, i-ai dat drumul, făgăduindu-i că o vei lua de soție? Dar nu va fi așa, pentru că nu vei scăpa din mîinile mele. Dar fiindcă Alexandru tăcea, ighemonul, gîndindu-se mult în sine, a poruncit să-l pună pe lemn la muncire și acolo să-l bată fără milă. Dar, cînd băteau pe mucenic, ighemonul îl întreba, zicînd: "Unde este acea femeie, la care ai intrat?"

Iar Alexandru nu răspundea nimic, ci, căutînd spre cer, deodată s-a auzit un glas, zicînd ighemonului: "Necuratule Fist, pentru ce muncești pe acest om nevinovat?" Iar el, auzind glasul acela, a încetat a-l mai munci și a poruncit să-l ia de pe lemn și să-l arunce în temniță, iar pe fecioara Antonina să o caute pretutindeni.

Deci, trecînd cinci zile, ighemonul a adus pe Alexandru la judecată înaintea sa, și-l întreba, zicînd: "Ce ai hotărît pentru tine?" Vei jertfi zeilor sau nu?" Atunci Alexandru a răspuns: "Ce altceva să hotărăsc, o, necuratule și preacumplitule muncitor!" Fist a zis: "Unde este femeia la care tu ai intrat?" Alexandru a răspuns: "Nu știu unde este". Acestea zicîndu-le el, Iisus Hristos singur arătîndu-se fecioarei Antonina, i-a zis: "Îmbărbătează-te și mergi la acel loc unde șade nedreptul și necuratul ighemon". Deci, mergînd ea, a stat cu îndrăzneală înaintea ighemonului și i-a zis: "Necuratule și nelegiuitule Fiste, pe cine cauți? Pe mine singură? Iată, stau înaintea ta ca să răstorn puterea ta!" Auzind-o pe ea, Fist a început a se mînia foarte mult și a poruncit ostașilor să o spînzure la muncire, să o bată și s-o întrebe de este fecioară sau nu. Ea, fiind bătută, n-a scos nici un cuvînt și, după ce au luat-o de pe lemn, o întreba ighemonul dacă mai este fecioară sau nu. Sfînta muceniță a răspuns: "Ticălosule și cumplitule muncitor, noi fiind creștini, nu putem fi părtași la poftele voastre cele spurcate; căci Domnul Dumnezeul meu, cu milostivire m-a păzit pe mine neîntinată". Atunci Fist, căutînd spre dînsa, s-a mirat și a zis: "Dacă ești fecioară, apropie-te să aduci jertfă zeilor noștri impre-ună cu Alexandru, și atunci va fi bine de voi". La aceste cuvinte, mucenicii lui Hristos, Alexandru și fecioara Antonina, au răspuns într-o gură: "Ticălosule Fist, unele ca acelea nu sînt minuni, care ar fi putut să ne silească pe noi să ne închinăm necuraților voștri zei, care nu au nici pricepere, nici putere".

Atunci ighemonul a poruncit să taie mîinile sfinților mucenici; iar sfinții cei mari la suflet și vitejii ostași ai lui Hristos, întinzîndu-și mîinile spre tăiere, ziceau: "Noi ți-am spus, ticălosule și nelegiuitule, că tu cu nici un fel de munci nu vei putea să înduplеci mintea noastră cea dreptcredincioasă; deci, fă ce voiești". Atunci ostașii, scoțîndu-și săbiile, au tăiat mîinile sfinților mucenici, iar ei, ca și cum nu simțeau durerile, slăveau pe Dumnezeu și, întorcîndu-se spre ighemon, au zis: "Cumplitule și nelegiuitule ighemon, aceste munci care le-ai adus asupra noastră, nu le simțim de loc; iar Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia îi sîntem robi, degrabă te va arunca în gheena focului, ca să te muncești în veci, în muncile cele veșnice".

Ighemonul, văzîndu-se ocărît și batjocorit de către sfinți, s-a iuțit cu mai cumplită mînie și a poruncit să facă o groapă adîncă. Deci, în acea vreme spînzurîndu-i, a poruncit să-i bată într-atîta, pînă ce vor simți durerea rănilor ce se puneau pe trupurile lor; după aceea, a poruncit să umple groapa cu lemne și uscături, și într-însa să-i pună pe sfinții mucenici, ca să-i ardă. Iar ei, fiind bătuți cumplit, nu simțeau nimic, parcă ar fi fost în corpuri străine, și mereu dădeau slavă Domnului.

Acest lucru văzîndu-l, ighemonul a poruncit să le adauge munci peste munci și cu făclii aprinse să le ardă coastele. Atunci Sfinții Mucenici Alexandru și Antonina au strigat cu glas

mare către ighemon: "Ticălosule Fist, noi pătimim acestea pentru dragostea lui Hristos, crezînd că în veacul ce va să fie, după această vremelnică viață, vom lua plată veșnică întru Împărăția cea cerească; iar pe tine, Domnul și Dumnezeul nostru te va pierde degrabă, deoarece muncești fără de vină și așa de cumplit pe robii Lui".

Ighemonul, mai rău iuțindu-se de mînie, a zis către slujitori: "Aruncați lemnele în groapă, ca aceștia să se arunce în foc mai degrabă". După ce ostașii au făcut acestea, atunci nemilostivul muncitor a poruncit ostașilor să-i ungă pe mucenici cu smoală și să-i arunce în groapa cu foc. Făcîndu-se și aceasta, ighemonul a mai poruncit să pună smoală uscată pe lemne și astfel să ardă oasele lor desăvîrșit, încît să se facă cenușă. După ce s-a făcut și aceasta, a poruncit să mai arunce pămînt peste groapa aceea, ca femeile să nu adune oasele lor, după cum este obiceiul creștinilor să facă.

După ce Fist a aruncat în foc pe sfinții mucenici și a astupat groapa, s-a întors în casa sa și nici mîncare nici băutură n-a mai gustat, ci a rămas mut; de vreme ce un duh necurat, pe care sfinții îngeri îl trimiseseră asupra lui, l-a muncit pe el pînă la a șaptea zi; iar după alte șapte zile, fiind muncit cu grea muncire diavolească, și-a lepădat cu amar necuratul lui suflet. Astfel pierind el, prigoana contra creștinilor a încetat; iar Sfinții Mucenici Alexandru și Antonina și-au sfîrșit pătimirea lor într-o zi de sîmbătă, în al nouălea ceas din zi, împărățind Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine cinste și slavă în vecii vecilor. Amin.

30. SFÎNTUL VASIAN, EPISCOPUL LAVDIEI
(10 IUNIE)

Vitejiile sfinților pe care i-a ajutat Dumnezeu de s-au luptat cu tărie împotriva poftelor trupești, ca să le scriem acum și să le dăm neamului celui mai de pe urmă pentru aducerea aminte, socotim că este de trebuință și de mare folos. Pe de o parte, pentru că, pomenind acum nebiruita lor mărime de suflet, credem că și ei ne pomenesc pe noi înaintea lui Dumnezeu; iar pe de alta, că scriind felul vieții lor celei îmbunătățite, pe noi înșine și pe alții îi deșteptăm spre urmarea lor. De aceea și viața și petrecerea cea aleasă a sfîntului și mărturisitorului nostru Vasian, episcopul Lavdiei, care s-a învrednicit de s-a făcut părtaș al Împărăției cerului, o vom scrie; deci, ne vom sîrgui a o arăta pe scurt, după cum el singur ne-a dat-o nouă.

Acest fericit bărbat, Vasian, încă din copilăria sa, bătrînețile cele ce nu se socotesc cu numărul anilor, le-a arătat prin înțelegere și prin bunul său obicei. Tatăl său se numea Serghie și era ighemonul Siracusei, iar cu credința era elin. El a fost trimis de tatăl său la Roma, pentru învățătura filosofiei celei dinafară, ca să poată să fie moștenitor al stăpînirii părintești și iscusit rînduitor al cetăților. Învățînd cu dinadinsul, el a sporit cu învățătura, făcîndu-se isteț și înțelept. Apoi, auzind de numele lui Hristos și de viața creștinilor, s-a cuprins de negrăită credință și dorință ca să treacă de la filosofia elinească la cea creștinească și la dumnezeiască iubire de înțelepciune. Deci el căuta să descopere această taină a inimii sale conducătorilor și slugilor, cărora era încredințat de tatăl său spre pază.

Domnul, nevoind să fie cuprins multă vreme întru neștiința ostășirii pe cel ce era să fie ostaș al său, i-a spus unui oarecare preot sfînt cu viața, cu numele Gordian, de trei ori în vedenia visului, scopul tînărului Vasian. Deci preotul, sculîndu-se din somn, s-a dus prin toată cetatea Romei, cutreierînd școlile și căutînd pe tînărul cel arătat lui în vis de Domnul. Deci, căutîndu-l

și mult ostenindu-se, l-a găsit pe dînsul, ajutîndu-i Domnul, și l-a întrebat de unde este cu neamul, din ce părinți se trage și din care pricină trăiește în cetatea Romei.

Vasian, spunîndu-i toate cele despre dînsul cu de-amănuntul, preotul se minuna de vorba cea frumoasă și de înțelepciunea copilului. Și, cunoscînd că este acela pe care îl căuta, l-a cuprins pe el în brațe și l-a sărutat părintește, apoi l-a luat în casa sa și i-a spus lui vedenia cea despre dînsul, pe care o văzuse prin dumnezeiască descoperire și amîndoi au preamărit pe Dumnezeu pentru aceasta.

Atunci Vasian, căzînd la picioarele acelui sfințit bătrîn, îl ruga cu toată osîrdia, ca îndată să-l facă pe el creștin. Preotul l-a învățat mai întîi sfînta credință, spunîndu-i taina legii creștinești, iar tînărul, auzindu-le, se umilea și se aprindea cu inima de dragostea lui Hristos. Apoi, preotul l-a făcut catehumen, adică l-a învățat cum să se pregătească pentru Sfîntul Botez.

Din acea vreme, Vasian a început a veni la acel preot, numai cu o slugă mai bătrînă, care îi era lui întru toate credincios; și astfel se povățuia la dumnezeiasca filosofie creștinească, ieșită din gura cea insuflată de Dumnezeu a duhovnicescului său învățător. După învățătura sfintelor taine, el a luat viață aspră, pentru că postea și se ruga adeseori, dormea puțin, petrecînd vremea nopților în rugăciuni și în citirea cărților; iar cînd gusta hrană, mînca numai a treia parte a bucatelor ce i se puneau înainte; iar pe cele două părți le împărțea la săraci și flămînzi.

După vreme îndestulată, a sosit ceasul botezului lui și a venit la casa preotului cu sluga sa cea credincioasă; și, cînd a intrat în sfînta scăldătoare, după obișnuita rînduială a botezului, a văzut pe un tînăr preafrumos cu podoabă, strălucind ca soarele, slujindu-i la botez și ținînd haina cea albă, în care avea să se îmbrace noul botezat. Fericitul Vasian, îndrăznind, a întrebat pe tînărul acela, cine și de unde este. Iar el i-a răspuns, zicîndu-i: "Eu de mult sînt trimis din cer la tine, ca să-ți îndreptez scopul tău cel sfînt și să gonesc de la tine toate cele ce sînt potrivnice". Zicînd aceasta, s-a făcut nevăzut. Și atît de bună mireasmă a umplut casa aceea, încît a mirosit o jumătate de oră și toți care se aflau acolo socoteau că nu sînt pe pămînt, ci în cer. Vasian, după primirea Sfîntului Botez, a început a viețui și mai cu asprime, omorîndu-și și chinuindu-și tinerescul său trup, supunîndu-l cu totul duhului.

Păzitorii și slugile, cărora le poruncise stăpînul lor să aibă grijă de fiul lui ca de lumina ochilor, pînă atunci, neștiind tainele lui Vasian, se minunau foarte mult, văzîndu-l că se dădea la înfrînarea cea neobișnuită, primind foarte puțină hrană și băutură, iar nopțile petrecîndu-le toate fără somn și, veștejindu-și fața foarte mult, își obosea trupul cu postirea și cu priveghere și unul pe altul se întreba cu dinadinsul: "Pentru ce se chinuiește așa stăpînul nostru? Iar cel mai bătrîn - sluga credincioasă a sfîntului Vasian -, știind toate tainele lui, zicea către ei: "Nu vă mirați de aceasta, căci învățătura filosofiei are trebuință de niște sîrguitori ca aceștia, ca, lepădînd toate desfătările, să se îndestuleze numai cu acelea care sînt de nevoie firii. Deci să știți că și stăpînul nostru, de vreme ce s-a plecat la cea mai înaltă filosofie, de aceea și-a adăugat o înfrînare și trezvie ca aceasta".

Slugile, aducîndu-și aminte din copilăria lui, spunea unul altuia că Vasian, pe cînd era copil, scria cu degetul pe nisip semnul crucii, iar uneori punea paie pe pămînt în chipul crucii, de care lucru doica lui se mînia adeseori contra lui. Însă, cercetînd slugile din zi în zi și urmîndu-i toate căile, au început a cunoaște că Vasian, stăpînul lor, a luat credința și viața creștinească și se îndoiau, temîndu-se de pedepsele ce-i așteptau de la tatăl lui.

Ei s-au încredințat despre aceasta mai ales de aici: Într-o zi, fericitul tînăr, după nedormire de toată noaptea și după multe osteneli, slăbind cu trupul, a adormit. În somn el grăia cu gura cuvinte de rugăciune, chemînd numele lui Dumnezeu cel unul în Treime, ca să-i îndrepteze căile spre slava cea făgăduită celor ce-L iubesc pe El. Ei au mai auzit un glas de sus, zicîndu-i: "Bucură-te și te veselește, Vasian, preacredinciosule ostaș al lui Hristos, căci rugăciunile tale sînt bineprimite înaintea Domnului și loc ales ți s-a pregătit ție în ceruri!"

Slugile care erau lîngă el, auzind aceasta, au fugit în taină cîte unul și s-au dus din Roma la vechiul lor stăpîn din Siracuza, ighemonul Serghie, și i-au adus veste nemîngîiată despre Vasian, fiul lui, că a luat credința în Hristos. Tatăl lui, fiind închinător de idoli, s-a umplut de mare mîhnire și se gîndea cum ar face să întoarcă pe fiul său de la creștinătate, cu îmbunări, ori cu îngroziri. Deci, toate slugile lui Vasian fugind în taină din Roma, a rămas lîngă el numai un servitor, care era cel mai bătrîn și credincios al lui și care a crezut și el în Hristos. Tatăl lui voia să trimită alte slugi la Roma, să prindă pe Vasian și să-l aducă la el.

În acea vreme, i s-a întîmplat Sfîntului Vasian într-o noapte, la întîia cîntare a cocoșilor, de a intrat în biserica Sfîntului Evanghelist Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, unde, rugîndu-se după obicei, a văzut pe un bărbat cinstit, împodobit cu cărunteţe, și zicîndu-i astfel: "Să știi, mărturisitorule al Domnului cel preacredincios, că ți se cade să mergi de aici în cetatea Ravena, cu sluga ta cea credincioasă; căci cel ce te-a născut pe tine trupește, scornește împiedicare contra mîntuirii tale, ca să poată a te întoarce, chiar fără de voia ta, din calea cea dreaptă. De aceea, înduratul Dumnezeu, Care nu părăsește pe robii Săi, m-a trimis pe mine apostolul Său, să-ți spun acestea, ca nu cumva, găsindu-te aici cei trimiși după tine de tatăl tău, să nu te lase să scapi de aici".

Aceasta zicîndu-i lui Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, s-a dus de la el. Iar fericitul Vasian, bucurîndu-se foarte mult, de arătarea cea apostolească, a făcut multe închinăciuni, rugîndu-se lui Dumnezeu să nu-l piardă. După acea rugăciune, el a spus slugii sale ceea ce a văzut și a auzit. Iar cînd s-a făcut ziuă, au împărțit toate lucrurile care erau la ei, celor ce aveau trebuință și, luînd binecuvîntare de la Gordian, duhovnicescul său părinte, au ieșit din Roma și au pornit spre cetatea Ravena.

După ce au mers cîteva zile, Sfîntul Vasian a văzut o cerboaică cu doi pui ai săi fugărită de vînători și, fiind obosită și slăbită, era cît pe ce să fie ajunsă de ei. Deci, fiindu-i milă de ea și de puii ei, a zis către ea: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos, îți poruncesc să vii la mine fără temere!" Iar cerboaica, ca și cum ar fi fost cuminte și prietenă cu oamenii, îndată a stat din grabnica sa alergare și, fără de teamă, a venit la sfîntul cu puii ei. Iar el o netezea cu mîna, ca și cum ar fi fost obișnuită de mult cu el, pe cînd ea îi lingea picioarele. Vînătorii care fugăreau cerboaica, văzînd că ea stă blîndă lîngă omul cel călător și el o mîngîie, s-au minunat foarte mult cum dobitocul cel atît de sălbatic s-a schimbat deodată în blîndețe. Atunci, unul din ei, rău la obicei și iute, a zis către tovarășii săi: "O, nebunilor, pentru ce zăboviți de nu luați vînatul?" Zicînd aceasta, a început a trage cerboaica din mîinile sfîntului.

Sfîntul Vasian a zis către dînsul: "Nu eu, ci Dumnezeu Cel Preaînalt îți poruncește să nu faci nici un rău acestui dobitoc sălbatic, nici puilor lui". Dar ei, cu mîndrie și cu mînie, au îndrăznit să împingă cu mîna pe plăcutul lui Dumnezeu și îndată, pentru acel lucru îndrăzneț, a năvălit diavolul asupra vînătorului cel cu obicei rău și a început a-l munci. Apoi, cel muncit a căzut la pămînt, strigînd cu glas înfricoșat, făcînd spume și înțepenindu-se și a rămas acolo ca mort.

Ceilalți vînători, înspăimîntîndu-se, tremurau de frică și, căzînd la picioarele sfîntului, cu lacrimi cereau iertare, temîndu-se să nu-i ajungă și pe ei aceeași pedeapsă. El, poruncindu-le să se depărteze din acel loc, s-a întins pe pămînt în chipul crucii și toată mintea punînd-o la Dumnezeu, se ruga, zicînd: "Dumnezeule Atotputernice, minunate Ziditorule, milostive Dumnezeule, Mîntuitorul neamului omenesc cel căzut, Care te veselești, nu de pierzarea celor morți, ci de mîntuirea celor vii, iartă pe ticălosul cel ce zace, care a greșit din neștiință și a mîniat bunătatea Ta!" Sfîntul, rugîndu-se cu acestea și cu mai multe cuvinte umilitoare, s-a sculat de la rugăciune, s-a apropiat de omul care zăcea și, apucîndu-l de mîna dreaptă, a zis diavolului care era în el: "Diavole, Cel ce te-a surpat pe tine din înălțimea cerului în adînc, Acela îți poruncește ca să lași degrabă chipul lui Dumnezeu și să te duci în chinurile cele gătite ție, în care ai să te muncești în veci".

Neisprăvind Sfîntul desăvîrșit această rugăciune, îndată a ieșit vrăjmașul neamului omenesc din omul acela, pe care în puțină vreme l-a muncit atît de cumplit, încît era aproape de moarte; pentru că abia se mai cunoștea duhul într-însul, neputînd să vadă nici cu ochii, și așa zăcea nemișcat pe pămînt. Sfîntul, rugîndu-se iar lui Dumnezeu, a însemnat cu Semnul Sfintei cruci mai întîi ochii lui cei nevăzători și îndată i s-au deschis ochii și a început a vedea. Apoi, îngrădindu-l peste tot cu semnul Sfintei Cruci, i-a poruncit să se scoale și s-a sculat omul sănătos, ca și cum n-ar fi pătimit nici o vătămare. Văzînd aceasta prietenii care stăteau departe și care cu cutremur se uitau, s-au apropiat de sfîntul și i s-au închinat. Dar se închina lui și omul cel tămăduit, cerînd iertare și mulțumind tămăduitorului său.

După aceea, s-a dus fiecare la locul lui, vînătorii s-au întors la casele lor, cerboaica cu puii a plecat în pustie, iar Sfîntul Vasian cu sluga sa s-au dus în calea începută mai înainte. După ce au sosit în cetatea Ravena, s-a arătat episcopului acelei cetăți, care se numea Ursul, și cu care era și rudenie. Episcopul, văzînd pe Vasian, rudenia sa, s-a bucurat de dînsul și s-a bucurat mai ales că și el crede în Hristos și că, pentru dragostea Lui, toate le-a defăimat și s-a dus în străinătate. Apoi, făcînd cele plăcute lui, i-a dat loc spre petrecerea cea deosebită la liniște, afară de cetate, lîngă biserica Sfîntului Sfințitului Mucenic Apolinarie, care a fost întîiul episcop al cetății Ravena, pus de către Sfîntul Apostol Petru, și care, pe vremea împărăției lui Vespasian, a pătimit pentru Hristos. Lîngă biserica aceluia era un loc plăcut Sfîntului Vasian, fiindcă era la liniște.

Deci el slujea lui Dumnezeu în post și în rugăciune, lepădîndu-se de lume și de toate cele dintr-însa. Iar Domnul preamărea pe robul Său, dîndu-i dar de minuni, ca să tămăduiască cu rugăciunea bolile trupești și să vindece neputințele sufletești prin învățăturile cele de Dumnezeu insuflate, pentru care era cinstit, iubit și slăvit de toți.

În acea vreme, a venit o poruncă de la împăratul Valentinian în Ravena, la eparhul cetății și la toți cetățenii, ca pe judecătorul cetății, adică Vitimnie, să-l dea la moarte, deoarece se aflaseră mari pricini ale lui înaintea împăratului, după clevetirea învrăjbitorilor. Deci, legînd pe Vitimnie și ducîndu-l la locul de moarte, unde avea să i se taie capul, și-a adus aminte de Sfîntul Vasian și a zis în sine: "Vasiane, robul lui Dumnezeu, vino în ajutorul meu cu darul ce ți l-a dat Dumnezeu". Eparhul singur era în același loc, iar mulțimea poporului privea la sfîrșitul lui Vitimnie.

Dar, pe cînd el și-a plecat grumazul la tăiere și călăul ținea în mîini o sabie ascuțită de-amîndouă părțile, ridicînd-o în sus și voind să-l lovească cu putere, îndată sabia i-a scăpat din mîini și a căzut departe. Călăul, luînd-o din nou și strîngînd-o în mîini mai tare decît prima dată, a ridicat-o în sus ca să-l lovească tare în grumaz; dar, pe cînd a repezit-o cu toată puterea, iarăși

s-a smuls sabia din mîinile lui, ca și mai înainte, și a căzut departe. El, umplîndu-se de mînie, a apucat sabia a treia oară și, vrînd să-l lovească, a pățit același lucru. Atunci toți s-au mirat de o minune ca aceasta. Dar eparhul, crezînd că acel călău părtinește pe cel osîndit pentru vreo plată oarecare, l-a depărtat pe acela și în locul lui a pus alt călău, ca să-i taie capul lui Vitimnie. Dar și acela, ca și cel dîntîi, a întîmpinat același lucru, de două și de trei ori smulgîndu-se cu putere sabia din mîinile lui, fiind aruncată departe de o mînă oarecare nevăzută.

Atunci eparhul, umplîndu-se de spaimă și de mirare, a poruncit să ia pe cel osîndit de la locul de moarte, deoarece și poporul striga să fie liber Vitimnie, fiindcă Dumnezeu îl apără de la moarte cu puterea Lui. Atunci a pus pe Vitimnie în temniță și a trimis înștiințare împăratului, cum că cel osîndit la moarte nu s-a putut tăia de doi călăi. Dar, fără de zăbavă, a venit de la împărat poruncă de milostivire, care a iertat pe Vitimnie de pedeapsa cu moartea. Vitimnie nu tăinuia pe Sfîntul Vasian, folositorul său cel după Dumnezeu, pe care în rugăciune l-a chemat spre ajutor, ci la toți a propovăduit acea minune ce s-a făcut cu el.

După ce a fost lăsat liber a alergat la sfîntul și, sărutîndu-i picioarele, i-a mulțumit; iar sfîntul, plăcutul lui Dumnezeu, i-a poruncit să-i mulțumească lui Dumnezeu, Care l-a izbăvit de la moarte. Din acel ceas toți au început a cinsti mai mult pe sfînt și-l aveau ca pe un înger al lui Dumnezeu, alergînd la dînsul. Atunci clericii și cetățenii cei mai de frunte, sfătuindu-se, au vorbit cu episcopul să silească pe Sfîntul Vasian să primească rînduiala preoției, ca rugăciunea lui cea primită de Dumnezeu lîngă jertfa cea fără de sînge să fie și mai puternică înaintea Domnului. Deci, plăcutul lui Dumnezeu a fost hirotonosit preot, măcar că nu voia. El a petrecut mulți ani într-acea rînduială. După aceasta, credincioasa lui slugă, care ieșise cu el din Roma, s-a sfîrșit întru Domnul.

Sfîntul Vasian a început a aduce lui Dumnezeu jertfa cea fără de sînge pentru sluga sa. Iar în ziua a șaptea, după mutarea slugii sale, slujind sfîntul și rugîndu-se pentru odihna sufletului lui, a auzit un glas din cer că sufletul celui odihnit a cîștigat mila lui Dumnezeu, și este rînduit în ceata drepților. Această încredințare a spus-o Vasian și lui Vitimnie, pentru că și acela era la liturghie împreună cu el și amîndoi s-au bucurat pentru mîntuirea sufletului celui mort.

În vremea aceea, cetatea Lavdiei, cea din Liguria, era fără episcop, pentru că se mutase la Domnul. Pentru aceea, s-a poruncit în cetate post și rugăciune trei zile, ca să le trimită Dumnezeu un bărbat vrednic să ia scaunul arhieresc și să facă bună păstorire fiilor Bisericii lui Hristos. Deci, toți posteau și se rugau pentru aceasta. Iar unul din preoții soborniceștii biserici ai episcopiei, cu numele Clement, bărbat îmbunătățit și cinstit, odihnindu-se după ostenelile bisericești, a văzut în vis pe un oarecare purtător de lumină, zicînd: "Să știți că preotul Vasian din Ravena, bărbat împodobit cu darurile lui Dumnezeu, este gătit de Domnul, ca să ne fie nouă episcop!" Deșteptîndu-se îndată Clement din somn a chemat din rînduiala duhovnicească și mirenească pe cei mai cinstiți și le-a spus ceea ce i-a arătat Domnul în vis. Deci, alegînd pe niște bărbați vestiți, i-a trimis în Ravena cu rugăminte ca Vasian să vină la dînșii să ia scaunul arhieriei. Mai înainte de venirea trimișilor la Ravena, Dumnezeu a descoperit noaptea în vis Sfîntului Vasian venirea lor și a poruncit să nu se lepede a merge cu ei.

A doua zi, au venit trimișii de la cetatea Lavdiei și au spus sfîntului porunca lor. Iar el le-a zis lor: "Dumnezeu a zidit pe om fără de moarte, ca totdeauna să se supună la voia și porunca Făcătorului său; iar cînd a călcat în Rai porunca Lui, și-a gătit moarte lui și celor după el. Deci, se cade ca omul să nu se împotrivească la voia Dumnezeului său, nici să calce porunca Lui, ci să se sîrguiască a face ceea ce Dumnezeu voiește și poruncește. Noi, cu toate că nu dorim

cinste, însă, pentru trebuințele fraților celor de o credință, nu ne lepădăm a primi jugul și sarcina, care, prin dumnezeiasca poruncă, se pune asupra noastră". Zicînd el acestea, voia ca să-i odihnească de osteneala drumului; iar ei, bucurîndu-se de cîștigarea celui căutat, n-au voit să se odihnească, ci îndată au voit să ducă înapoi la locul lor comoara cea aflată, sîrguindu-se astfel să plece mai degrabă în cale și cu multă rugăminte voia să meargă sfîntul cu ei.

Deci, plecîndu-se ziua spre noapte, au luat pe Sfîntul Vasian și s-au întors la locul lor. Apropiindu-se de cetatea Lavdiei, a ieșit întru întîmpinarea păstorului celui dăruit de Dumnezeu, toată cetatea cu bucurie și cu veselie. În popor era un bărbat vestit și slăbănogit de boală de mult timp, încît nici nu putea vorbi cu gura, fiind ca și un mut, pentru că boala îi luase limba. Între poporul ce se înghesuia spre sărutarea sfîntului era și acel slăbănog, care, apropiindu-se cu mare osteneală și sărutînd sfînta dreaptă a plăcutului lui Dumnezeu, îndată s-a făcut sănătos cu tot trupul și limba lui a început a grăi mai bine ca întîi, preamărind pe Dumnezeu. Tot poporul s-a bucurat că Dumnezeu le-a dat un păstor ca acesta, sfînt și făcător de minuni. La hirotonia în arhiereu a Sfîntului Vasian a venit în cetatea Lavdiei și Sfîntul Ambrozie, episcopul Mediolanului, și Ursul, episcopul Ravenei, cel mai sus pomenit, rudenia sfîntului.

Deci, Vasian s-a sfințit de Dumnezeu la episcopie în ziua întîia a lunii ianuarie, făcîndu-se mare bucurie și dănțuire în toată cetatea. Sfîntul Vasian, luînd scaunul său, a început a-și îndrepta turma sa cu cuvîntul și cu lucrul, învățînd și făcîndu-se chip turmei, prin viața sa cea îmbunătățită. El a cîștigat către Sfîntul Ambrozie mare dragoste întru Duhul Sfînt, asemenea și Sfîntul Ambrozie arăta către dînsul iubire duhovnicească și adeseori se cercetau unul cu altul cu scrisori prietenești.

După cîtva timp, Vasian, arhiereul lui Hristos, a zidit înaintea cetății dinspre răsărit o biserică aleasă în numele Sfinților Apostoli, la a cărei sfințire a chemat cu rugăminte de iubire și prieteșug și pe Sfîntul Ambrozie, episcopul Mediolanului și pe Felix al Comanii; pentru că Ursul, episcopul Ravenei, se odihnea acum întru Domnul. Pe cînd acești trei arhierei sfințeau această biserică, în mijlocul poporului ce se adunase la acea sfințire bisericească, o copilă îndrăcită care era acolo și prin a cărei gură diavolul striga cu mare glas, zicînd: "O, bărbații lui Dumnezeu, pentru ce v-ați sculat cu nedreptate și voi trei v-ați înarmat asupra mea, cu arma cea mai nesuferită? Oare puțin vă este vouă, că mi-ați luat puterea, de a vătăma pe cineva? Ci mă izgoniți și din aceea peste care luasem stăpînire. Deci, de mă izgoniți pe mine de aici, voi lua pe doi sau pe mai mulți cu mine și voi trece în alt loc, unde voi nu veți veni".

Auzind ierarhii lui Hristos acel răcnet diavolesc, au plecat genunchii înaintea Domnului la rugăciune. După ce s-au rugat lui Dumnezeu, diavolul, nesuferind puterile rugăciunilor lor, a aruncat pe copilă jos, fugind cu mare țipăt. Arhiereii, apropiindu-se de copilă, au ridicat-o de la pămînt și au dat-o părinților, poruncindu-le ca totdeauna să dea mulțumire lui Dumnezeu, pentru că fata a scăpat de muncirea diavolească. După sfințirea bisericii, s-au ospătat întru slava lui Dumnezeu, cu hrana cea trupească și duhovnicească, vorbind între ei cele folositoare. După destule vorbe cu iubire și cu prietenie între arhiereii cei ce veniseră, a plecat fiecare întru ale sale, petrecîndu-i pe Sfîntul Vasian cu cinste.

Sosind vremea secerișului, un copil oarecare, între cei ce secerau, adunînd snopi, a fost mușcat de un șarpe și a murit, iar părinții lui se tînguiau cu nemîngîiere după el. Deci, l-au adus să-l îngroape în biserica Sfinților Apostoli, care era zidită de arhiereul Vasian și unde chiar el era în acea vreme acolo, pentru că adeseori venea la biserica aceea, săvîrșind slujbele lui

Dumnezeu; și, cîntîndu-se în biserică cîntarea cea obișnuită, glasul plîngerii părinților celor ce se tînguiau după copil, covîrșea glasurile cîntăreților.

Arhiereului lui Dumnezeu, fiindu-i jale de cei ce plîngeau, a poruncit ca toți să iasă afară din biserică. Rămînînd el singur înăuntru, a îngenuncheat la pămînt și se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi, ca să poruncească să se întoarcă în trup sufletul copilului. Acesta rugîndu-se cu dinadinsul Domnului, trupul mortului a început a se mișca; mai întîi încetișor și după aceea mai mult. Sfîntul, sculîndu-se de la rugăciune, a poruncit copilului să se scoale, luîndu-l de mînă, iar copilul, deșteptîndu-se ca din somn, și-a deschis ochii și a început a chema pe maica sa. Cei ce erau afară din biserică, părinții și poporul, auzind copilul, îndată au deschis ușile, nesuferind mai mult de bucurie a sta afară, și au intrat repede înăuntru. Văzînd pe copil înviat din morți, s-au minunat foarte și s-au înspăimîntat; deci, căzînd cu bucurie la picioarele sfîntului, îi sărutau mîinile și hainele lui. După aceea, Sfîntul Vasian, dînd mulțumire Atotputernicului Dumnezeu, a vorbit poporului multe cuvinte folositoare, eliberîndu-l în pace.

După cîțiva ani, Ambrozie, episcopul Mediolanului și arhiereul lui Hristos, s-a îmbolnăvit de moarte, de a cărui boală auzind Vasian, arhiereul lui Dumnezeu, s-a dus degrabă la Mediolan să cerceteze pe prietenul și iubitul său părinte întru Sfîntul Duh. Deci, văzîndu-l zăcînd pe patul durerii, a șezut aproape de el, mîngîindu-l și întărindu-l cu nădejdea lui Hristos, slujindu-i și rugîndu-se pentru el. În acea vreme, i s-a făcut Sfîntului Ambrozie o vedenie: i se părea că vede pe Domnul nostru Iisus Hristos venind la el, zîmbind cu dragoste și arătîndu-i fața Sa cea luminoasă.

Această vedenie, Sfîntul Ambrozie a spus-o Sfîntului Vasian, care ședea lîngă el; iar Vasian, cunoscînd că i se apropiase Sfîntului Ambrozie ceasul sfîrșitului, a plîns și s-a bucurat. Se bucura că sfîntul bărbat se duce la Hristos, Care-l chema la odihnă, și plîngea pentru că, în această viață vremelnică, se lipsește de iubitul său prieten; însă avea nădejde că va fi iarăși împreună cu el în ceata ierarhilor lui Hristos.

Murind Sfîntul Ambrozie, plîns de Sfîntul Vasian și de toată cetatea, sfîntul lui trup a fost îngropat cu cinste. După îngropare, Sfîntul Vasian, întorcîndu-se la cetatea sa, făcea pomenire și aducea jertfe fără sînge pentru Sfîntul Ambrozie, deși știa bine că sufletul lui este rînduit în ceata sfinților. Căci și pentru sfinți a aduce rugăciuni, nu este fără de folos, de vreme ce rugăciunea sfîntului, de nu are să-i mijlocească ceva, apoi se întoarce în sînul celui ce se roagă, precum zice David: *Rugăciunea mea se va întoarce în sînul meu.*

După ce a trecut vreme îndelungată, iarăși s-a întîmplat Sfîntului Vasian de a mers la Mediolan, chemat pentru oarecare trebuințe bisericești. Dar, pe cînd intra în cetate, a văzut într-un tîrg un negustător care vindea marfa în cumpene, adică o cîntărea. Acel neguțător era nedrept, înșelînd pe mulți cu vicleșug și astfel își agonisea avere nedreaptă. Deci, sfîntul a văzut pe diavolul în chip de arap mic, șezînd deasupra unei părți și apăsînd cumpăna, pe care, nedreptul neguțător, o chivernisea spre atîrnarea la greutate și spre cîștig cu vicleșug. Arhiereul a întrebat pe cei ce erau lîngă el, dacă văd ei oare vreun lucru străin în cumpănă. Iar ei au spus, că nu văd nimic de acest fel. Atunci sfîntul s-a rugat să li se deschidă ochii și celorlalți, ca să vadă și ei ceea ce vedea el; deci, s-au deschis ochii sufletești ai preotului Clement și ai lui Elvonie diaconul. Și aceia au văzut ce vedea și arhiereul lui Dumnezeu, adică un arap mic șezînd pe o cumpănă și făcînd plăcerea vînzătorului.

Atunci ei au spus sfîntului ceea ce vedeau și cum că sînt adevărate cuvintele lui David: *Mincinoși sînt fiii oamenilor în cumpene*. Deci sfîntul, chemînd pe neguțător, l-a întrebat care

parte este nedreaptă și înșală pe cumpărători? Iar negutătorul zicea că niciodată nu face nedreptate în cumpene, și se jura pe sine, că pe toate le măsura cu dreptate. Apoi sfîntul, arătînd pe arapul iadului pe cumpăna lui, i-a zis: "Acela îndată va intra acum în tine, îți va sfărîma trupul tău, iar sufletul tău îl va smulge cumplit din tine".

Acel nedrept negutător, umplîndu-se de spaimă și de cutremur, a căzut cu pocăință la picioarele sfîntului, făgăduind că va înceta de la nedreptăți. Iar sfîntul, învățîndu-l cuvintele lui Dumnezeu, i-a poruncit ca, toate cele dobîndite cu nedreptate, să le împartă la săraci și, rugîndu-se, a izgonit diavolul din cumpăna aceea și s-a dus în calea sa.

Deci, întorcîndu-se iarăși în cetatea sa, plăcutul lui Dumnezeu, Vasian, făcea obișnuitele lui plăceri dumnezeiești și îngrijiri pentru păstorie, petrecînd pe scaunul său cel păstoresc treizeci și cinci de ani. După moarte, el a fost îngropat cu cinste în biserica Sfinților Apostoli, cea zidită de el, fiind plîns de oile cele cuvîntătoare, care vărsau lacrimi pentru lipsirea unui părinte ca acesta. Sfîrșitul lui a fost pe vremea cînd Onorie împărățea la Apus, iar la Răsărit Teodosie, care era fiul lui Arcadie. Sfîntul Vasian, precum a fost în viața lui făcător de minuni, tot astfel și după sfîrșitul lui făcea minuni; căci din mormîntul lui se dădea cu minune tămăduiri bolnavilor, cu rugăciunile lui cele sfinte și cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, I se cuvine cinstea și slava, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

31. SFÎNTUL TEOFAN DIN ANTIOHIA
(10 IUNIE)

Viețile Sfinților pe luna iunie

Acesta a fost născut din părinți necredincioși și, ajungînd în vîrstă, s-a însoțit cu o femeie care a murit nu după multă vreme. După ce a crezut în Hristos și s-a botezat, a lăsat toate și s-a închis într-o colibă aproape de cetate și acolo a petrecut multă vreme, învățînd pe cei ce veneau la el să păzească poruncile Domnului și să petreacă în întreaga înțelepciune. Înștiințîndu-se de o femeie desfrînată, care înșelase pe mulți cu amăgirea sa, a ieșit din închisoarea lui și s-a îmbrăcat în haine curate, a cerut de la tatăl lui zece litre de aur, ca și cum voia să-și ia femeie. Ducîndu-se la acea femeie, i-a dat ei aurul și a rugat-o să se lase de acea faptă urîtă și să se boteze.

Deci, botezînd-o și făcîndu-i ei altă colibă aproape de coliba sa, a închis-o acolo. Și pe aceea, care mai înainte era vasul păcatului, a făcut-o locaș al Sfîntului Duh. Iar aurul a fost împărțit la săraci. Deci amîndoi, plăcînd desăvîrșit lui Dumnezeu, într-o zi s-au mutat la cereștile locașuri.

32. VIAȚA, NEVOINȚELE ȘI PĂTIMIREA SFÎNTULUI APOSTOL VARTOLOMEU
(11 IUNIE)

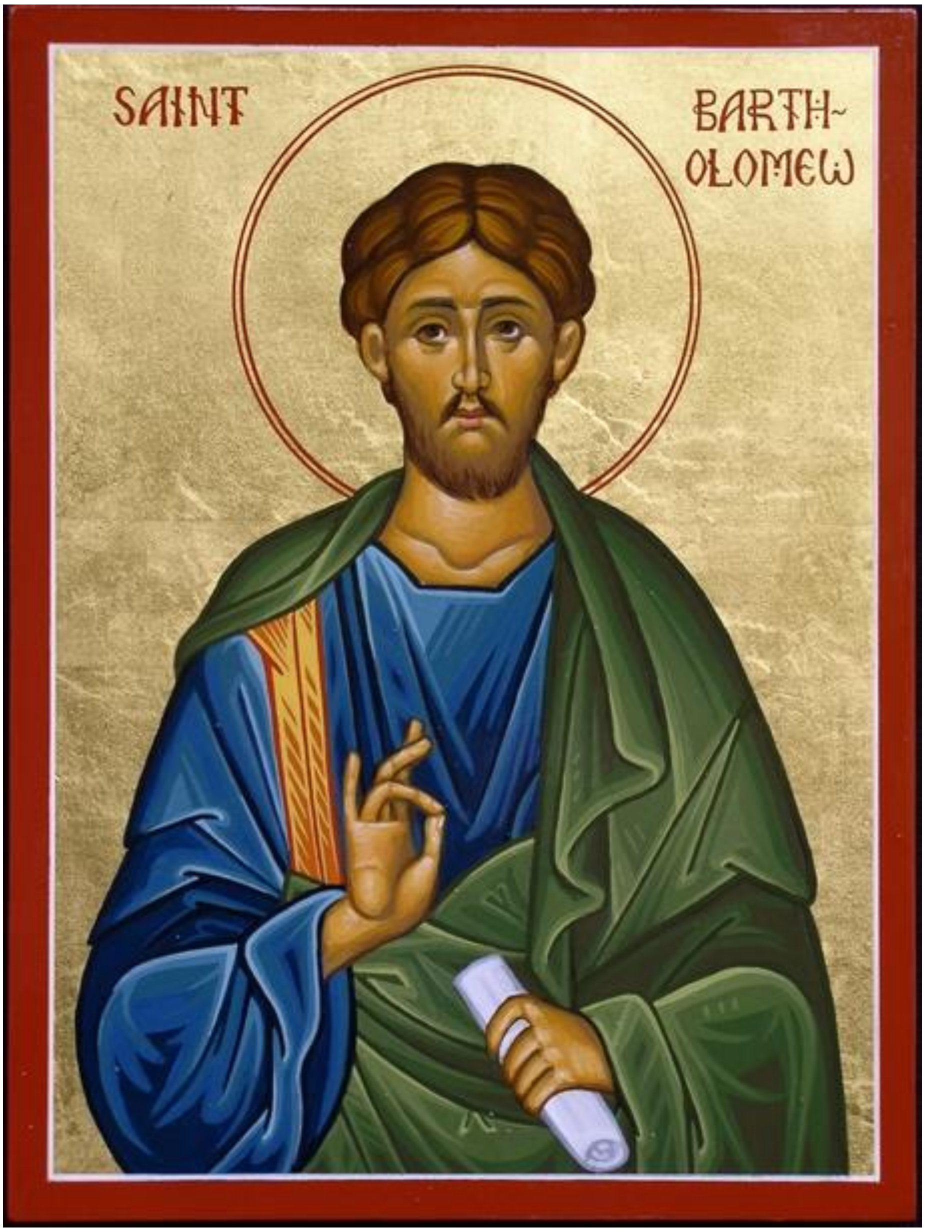

Sfîntul Apostol Vartolomeu a fost unul din cei doisprezece apostoli. După primirea Sfîntului Duh, au căzut sorții, pe el și pe Sfîntul Apostol Filip, ca să meargă în Siria și în Asia de sus, pentru propovăduirea cuvîntului lui Dumnezeu. După ce au plecat în părțile acelea, uneori umblînd împreună, alteori despărțiți prin cetăți și apoi iarăși întîlnindu-se, întorceau cu învățăturile lor pe mulți oameni spre mîntuire.

Deci într-o vreme, despărțindu-se ei și ducîndu-se în părțile Asiei mici spre a propovădui cuvîntul lui Dumnezeu popoarelor sălbatice din Lidia și Misia, Sfîntului Vartolomeu, care era prin alte cetăți, i-a poruncit Dumnezeu să meargă în ajutorul lui Filip. Întîlnindu-se, amîndoi într-un gînd sufereau ostenelile și relele pătimiri apostolești, precum se scrie despre aceasta în pătimirea Sfîntului Apostol Filip:

Sfîntul Apostol Vartolomeu a fost trimis de Dumnezeu în ajutorul lui Filip, căruia îi urma și sora lui, fecioara Mariamia, toți slujind la mîntuirea oamenilor. Ei au trecut prin toate cetățile Lidiei și ale Misiei, binevestindu-le dreapta credință, și suferind multă mîhnire și scîrbă de la cei necredincioși, fiind bătuți, închiși prin temnițe și loviți cu pietre. Dar, cu toate acele ispite și bătăi, păzindu-se vii, cu darul lui Dumnezeu, se sîrguiau spre ostenelile ce le erau înainte întru bună-vestirea lui Hristos.

Ajungînd astfel în Asia la iubitul ucenic al lui Hristos, Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, care propovăduia pe Hristos acolo și mîngîindu-se cu dînsul prin duhovniceasca mîngîiere, s-au dus în Frigia. Intrînd în cetatea Ierapole, au propovăduit pe Hristos. Cetatea aceea era plină de idoli, cărora li se închina poporul cel orbit de diavoleasca înșelăciune. Acolo era o viperă, pe care locuitorii Ierapolei o cinsteau ca pe o zeiță și o țineau închisă în capiștea cea zidită pentru dînsa, aducîndu-i multe feluri de jertfe spre hrană. Acel popor păzea cu cinste și alte tîrîtoare, ca balauri și șerpi. Pentru aceea, mai întîi Sfîntul Filip cu însoțitorii săi, s-au înarmat asupra acelei vipere, prin rugăciune. Atunci, s-a întîmplat să fie cu dînșii și Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, care le-a ajutat cu rugăciunea, biruind vipera. Apoi au omorît-o, cu puterea lui Dumnezeu, înjunghiind-o cu o suliță.

Deci, Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, degrabă s-a despărțit de dînșii, lăsîndu-le lor cetatea Ierapolei, spre a propovădui într-însa cuvîntul lui Dumnezeu; iar el s-a dus în alte cetăți pentru a propovădui mîntuirea lumii. Iar Sfîntul Filip, Vartolomeu și Mariamia, rămînînd în Ierapole, se sîrguiau cu dinadinsul să izgonească de acolo întunericul închinării de idoli și să strălucească cunoștința adevărului ca o lumină mare, ostenindu-se ziua și noaptea în predicarea cuvîntului, învățînd pe cei înșelați, înțelepțind pe cei fără de minte și povățuind la calea dreptății pe cei rătăciți.

În cetatea aceea era un om, anume Stahie; iar acela era orb de 40 de ani. Dar Sfinții Apostoli, cu rugăciunea, i-au deschis ochii cei trupești, iar prin propovăduirea lui Hristos, i-au luminat și ochii cei sufletești și, botezîndu-l pe el, petreceau în casa lui. Atunci a ieșit vestea prin toată cetatea, cum că Stahie cel orb s-a vindecat; și s-a adunat popor mult în casa lui, pe care Sfinții Apostoli îl învăța credința în Iisus Hristos. Tot acolo se mai aduceau și mulți neputincioși, pe care îi tămăduia pe toți prin rugăciune și izgoneau diavolii din oameni; de aceea, mulți au crezut în Hristos și s-au botezat de acești Sfinți Apostoli. Antipatul acelei cetăți avea o femeie, anume Nicanora, care, fiind mușcată de un șarpe, zăcea bolnavă, aproape moartă.

Auzind de Sfinții Apostoli că sînt în casa lui Stahie și că tămăduiesc toate bolile cu cuvîntul, a poruncit slugilor s-o aducă la dînșii, nefiind bărbatul ei acasă. Fiind adusă la dînșii, a cîștigat îndoită tămăduire, pentru că s-a vindecat și de mușcătura șarpelui și de diavoleasca vătămare de suflet, crezînd în Hristos, prin învățătura lor. Deci, venind antipatul acasă, slugile lui i-au spus că femeia lui a învățat a crede în Hristos, de la niște oameni străini care locuiesc în casa lui Stahie.

Atunci antipatul, mîniindu-se foarte mult, a poruncit ca îndată să prindă pe apostoli, iar casa lui Stahie să o ardă; astfel s-a făcut după porunca lui. În acea vreme, s-a strîns în Ierapole o mulțime mare de popor și, prinzînd pe Sfinții Apostoli Vartolomeu, Filip și sora sa, Mariamia, îi tîrau pe uliță, bătîndu-i și batjocorindu-i; apoi i-au aruncat în temniță. După aceea, antipatul a șezut la judecată, ca să cerceteze pe propovăduitorii lui Hristos.

Deci, adunîndu-se la dînsul toți slujitorii idolești, și slujitorii viperei celei pierdute, au făcut plîngere contra Sfinților Apostoli, zicînd: "Fă dreptate, antipate, pentru necinstea adusă

zeilor noştri, căci, de cînd au intrat aceşti străini în cetatea noastră, poporul a pustiit altarele marilor zei, pentru că au uitat obişnuitele lor jertfe; apoi au mai omorît şi cinstita noastră zeiţă viperă şi toată cetatea s-a umplut de fărădelege; deci să nu laşi să mai trăiască aceşti fermecători".

Atunci antipatul a poruncit să dezbrace pe Sfîntul Filip de îmbrăcăminte, crezînd că poate vor găsi farmece în îmbrăcămintea lui şi, dezbrăcîndu-l, n-au găsit nimic; asemenea şi pe Vartolomeu l-au dezbrăcat. Dar, cînd se apropiară de Mariamia, vrînd să o dezbrace şi pe ea şi să dezgolească feciorescul ei trup, atunci deodată s-au schimbat înaintea ochilor lor şi s-a făcut o văpaie mare de foc, iar păgînii, înspăimîntîndu-se, au fugit din faţa ei. După aceea, ighemonul a condamnat pe Sfinţii Apostoli la răstignire.

Deci mai întîi pe Sfîntul Apostol Filip, găurindu-i călcîiele, l-au legat cu o funie şi l-au spînzurat de un lemn în preajma uşii capiştei viperei; apoi l-au răstignit cu capul în jos, batjocorindu-l şi lovindu-l cu pietre. După aceea, l-au răstignit şi pe Sfîntul Vartolomeu lîngă pereţii capiştei şi îndată s-a făcut mare cutremur, încît pămîntul, deschizîndu-se, a înghiţit pe antipat şi pe toţi slujitorii viperei, împreună cu mare popor necredincios. Văzînd aceasta, s-au înfricoşat toţi credincioşii şi necredincioşii şi au strigat către Sfinţii Apostoli ca să-i miluiască şi să roage pe Unul Adevăratul Dumnezeu pentru ei, ca să nu-i înghită pămîntul de vii.

Astfel a fost buna voinţă a lui Dumnezeu, ca apostolii Lui să treacă de pe pămînt la cer, prin acest fel de pătimire şi moarte, pentru care şi picioarele lui erau întoarse. Astfel, fiind spînzurat, Sfîntul Filip se ruga lui Dumnezeu pentru vrăjmaşii săi, ca să le ierte toate greşelile şi să le lumineze ochii minţii lor, ca să cunoască şi să vadă adevărul. Iar Domnul s-a aplecat spre rugăciunea lui şi îndată a poruncit pămîntului de a scos vii pe toţi pe care îi înghiţise, numai antipatul şi cu slujitorii viperei au rămas într-însul. Iar ceilalţi, cu mare glas au mărturisit şi au preamărit puterea lui Hristos, dorind să fie botezaţi.

Dar, pe cînd ei voiau să ia de pe lemn pe Sfîntul Filip, el şi-a dat sufletul în mîinile lui Hristos. Astfel l-au pogorît mort. Iar Mariamia, sora lui, care prin curăţie şi-a păzit fecioria, privind la pătimirea şi la moartea fratelui său, Sfîntul Filip, l-a cuprins cu dragoste şi l-a sărutat, veselindu-se de el cu duhul, că bine şi-a săvîrşit alergarea sa. Iar Vartolomeu a botezat pe toţi cei ce crezuseră în Hristos, rînduindu-le episcop pe Stahie. După aceea, au îngropat cu cinste trupul Sfîntului Filip; iar în locul unde a curs sîngele lui, după trei zile a crescut viţă de vie, în semn că Sfîntul Apostol Filip, după vărsarea sîngelui său pentru Hristos, acum se veseleşte de bucuria cea veşnică, împreună cu Domnul său în împărăţia cerului.

Sfîntul Vartolomeu şi fericita fecioară Mariamia, după îngroparea Sfîntului Filip, au mai zăbovit cîteva zile în Ierapole şi, întărind-o bine în credinţa bisericească, s-au despărţit, pornind fiecare în calea sa. Sfînta Mariamia s-a dus în Licaonia, unde s-a şi mutat către Domnul, iar Sfîntul Vartolomeu s-a dus în părţile Indiei şi a zăbovit acolo, ostenindu-se multă vreme, umblînd şi propovăduind cuvîntul Domnului prin cetăţi şi sate şi tămăduind pe cei neputincioşi cu numele lui Hristos. Apoi, luminînd pe mulţi şi făcîndu-le biserici, le-a dat Evanghelia Sfîntului Matei ce o purta la sine tălmăcind-o în limba lor; iar pe cea în limba evreiască a lăsat-o la ei care, după o sută de ani şi mai mult, a fost adusă în Alexandria de Panten, filosoful creştin. După ce a ieşit din India, Sfîntul Vartolomeu s-a dus în Armenia cea mare.

Mergînd el acolo, idolii şi mai ales diavolii care locuiau în idoli au tăcut; iar mai pe urmă, diavolii cu mare glas au zis că Vartolomeu îi izgoneşte şi-i munceşte pe ei. Duhurile cele necurate se izgoneau nu numai din idoli, dar şi din oameni prin venirea Sfîntului Apostol

Vartolomeu; pentru aceea, mulți credeau în Hristos. În țara aceea era un împărat cu numele Polimie, care avea o fată îndrăcită. Diavolul striga prin gura ei: "O, Vartolomee, și de aici ne izgonești pe noi?"

Apostolul lui Hristos, ducîndu-se la acea fată îndrăcită, îndată a fugit diavolul dintr-însa, iar fata împăratului s-a făcut sănătoasă. După aceasta, vrînd împăratul să mulțumească sfîntului, i-a trimis cămile încărcate cu daruri ca: aur, argint, mărgăritare și alte lucruri prețioase. Însă el, fiind sărac cu duhul și neavînd trebuință de nimic, le-a trimis înapoi la împărat, zicîndu-i: "Eu nu fac negustorie cu aceste lucruri, ci caut suflete omenești, pe care, de le voi dobîndi, le voi duce la cer și atunci mă voi arăta înaintea Domnului meu că sînt mare neguțător". Umilindu-se împăratul de cuvintele lui, a crezut în Hristos cu toată casa sa și s-au botezat de mîinile Sfîntului Apostol, adică împăratul Polimie, împărăteasa, fiica lui cea tămăduită și mulți din boieri și din popor fără număr; căci mult mai mult de zece cetăți, căutînd la împărat, au primit Sfîntul Botez.

Văzînd slujitorii idolești aceasta, s-au mîniat asupra Sfîntului Apostol, socotind de rău aceea pentru ei; căci idolii lor se sfărîmau, închinarea de idoli cu totul se pierdea și jertfele din care ei se țineau nu se mai făceau. Deci, apropiindu-se de Astiagis, fratele împăratului, l-a îndemnat să-l piardă pe Vartolomeu și să izbăvească de nedreptatea ce s-a făcut idolilor lor.

Deci acela, găsind timp liber, a prins pe Sfîntul Apostol și-l muncea în cetatea Albana din Armenia cea mare; apoi l-a răstignit pe cruce cu capul în jos. Iar Sfîntul Apostol, bucurîndu-se că pătimește pentru Hristos, Domnul său, și fiind spînzurat pe cruce cu capul în jos, nu înceta a propovădui cuvîntul lui Dumnezeu. Pentru că, pe cei credincioși îi întărea în credință, iar pe cei necredincioși îi sfătuia să cunoască adevărul și să se întoarcă de la întunericul cel diavolesc, la lumina cea adevărată a lui Hristos. Muncitorul, nesuferind acestea, a poruncit să-i jupoaie pielea de pe el. Dar și într-această muncă răbda, ca într-un trup străin, neîncetat binecuvîntînd și mărind pe Dumnezeu. În sfîrșit, muncitorul a poruncit să-i taie capul. Numai atunci a tăcut gura cea de Dumnezeu grăitoare, cînd capul lui a fost desprins de trupul care a rămas spînzurat pe cruce, cu picioarele spre cer, însemnînd cu adevărat mergerea Apostolului spre cele de sus.

Astfel s-a sfîrșit Sfîntul Vartolomeu, Apostolul lui Hristos, trecînd după acele dureri și osteneli, la acea odihnă fără de dureri, întru bucuria Domnului său. Credincioșii, care au fost de față la sfîrșitul lui, au luat cinstitul lui trup de pe cruce, împreună cu capul, și le-au pus într-o raclă de plumb, așezîndu-le în cetatea Albana din Armenia mare. De la sfintele lui moaște se dau tămăduiri, prin minune, bolnavilor; pentru aceasta, mulți necredincioși s-au apropiat de Biserica lui Hristos.

După multă vreme, muncitorii cei întunecați cu îndrăcirea idolească, auzind și văzînd minunile ce se făceau de moaștele Sfîntului Vartolomeu, nevrînd să cunoască puterile lui Dumnezeu, au luat sfintele moaște cu racla cea de plumb și le-au aruncat în mare. Dar, o minune! racla cea de plumb plutea ușoară ca o luntre pe apă, sosind la insula Lipar. Deci s-a făcut descoperire lui Agaton, episcopul cetății Liparului, despre moaștele apostolești care au fost aduse de ape. Și, ducîndu-se episcopul la malul mării cu clerul și cu tot poporul și găsind moaștele, se minunau cu toții cum racla cea de plumb și cu moaștele nu s-au afundat în apă și, mai ușoară decît o luntre, a înotat pe mare o cale atît de lungă pînă la dînșii. Pentru aceasta, ei au preamărit pe Dumnezeu, au luat racla cu moaștele și le-au pus în biserica lor cu bucurie și cu cîntări de psalmi.

Dar nu se cuvine a trece cu tăcerea și aceasta despre Sfîntul Vartolomeu, care se scrie în viața Cuviosului Iosif, scriitorul de cîntări. Acest cuvios, cîștigînd o părticică din moaștele

Sfîntului Apostol Vartolomeu, a adus-o în locașul său care era aproape de Constantinopol. El a zidit o biserică în numele apostolului și partea aceea de moaște a pus-o într-însa cu cinste; și adeseori se învrednicea a-l vedea pe Sfîntul Apostol în vedenia visului, pentru că avea către dînsul mare dragoste și credință. El dorea să împodobească cu cîntări de laude praznicul acelui sfînt apostol, dar nu îndrăznea, ci se îndoia dacă-i va fi plăcut lui acest lucru sau nu.

Drept aceea se ruga cu dinadinsul lui Dumnezeu și apostolului, ca să-i dea pentru aceasta încredințare și să i se dăruiască înțelepciune de sus, ca să poată scrie stihurile cîntării. Rugîndu-se pentru aceasta cu post și cu lacrimi patruzeci de zile și apropiindu-se ziua pomenirii apostolului, a văzut la Vecernia praznicului pe Sfîntul Apostol Vartolomeu, arătîndu-i-se din altar. Deci, fiind îmbrăcat în haine albe și ridicînd perdeaua altarului, l-a chemat la dînsul. Iosif apropiindu-se de Sfîntul Apostol, acela a luat cartea Sfintei Evanghelii de pe dumnezeiasca Masă și a pus-o pe pieptul lui Iosif, zicîndu-i: "Să te binecuvinteze dreapta Atotputernicului Dumnezeu și să izvorască din limba ta apele cereștii înțelepciuni. Inima ta să fie scaun al Sfîntului Duh, iar cîntările tale să îndulcească toată lumea!"

Zicîndu-i aceasta, Sfîntul Apostol Vartolomeu s-a făcut nevăzut. Atunci, Cuviosul Iosif, umplîndu-se de negrăită bucurie și simțind în sine darul înțelepciunii, s-a întins cu totul spre mulțumire. Deci, din acel ceas, a început a scrie cîntările bisericești și pesnele canoanelor, prin care a împodobit nu numai prăznuirea Sfîntului Apostol Vartolomeu, dar și pe ale multor sfinți; tot astfel pe Preacurata Maica lui Dumnezeu a cinstit-o cu multe canoane, asemenea și pe Sfîntul Ierarh Nicolae, umplînd Sfînta Biserică de frumoase cîntări, de unde a cîștigat și numirea de scriitor de cîntări.

Iar noi, de toate acestea, slăvim pe Hristos Mîntuitorul nostru Cel împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, slăvit în veci de toată făptura. Amin.

Notă. Pe Sfîntul Apostol Vartolomeu, unii îl socotesc că este Natanail, pe care Filip l-a adus la Hristos, ca și cum ar fi fost unul și același Natanail și Vartolomeu. Natanail era cu numele, dar cu porecla i se zicea Vartolomeu, după tatăl său; adică fiul lui Tolomeu, pentru că cuvîntul "var" în limba evreiască se tîlcuiește fiu, precum și Hristos a zis către Sfîntul Apostol Petru: Fericit ești, Simon, var Iona, adică fiul lui Iona. Tot astfel, un orb din Ierihon se numea Vartimeu, adică fiul lui Timeu. Așa și acest sfînt apostol, ca și cum după tată se numea astfel: Vartolomeu, fiul lui Tolomeu, pentru că acest nume Tolomeu era vechi la evrei și mai des, precum este arătat în Scriptura Legii vechi la Isus al lui Navi, în capitolul 15, stihul 14 și în cărțile II ale împăraților în capitolul 3, stihul 3.

Dar ei socotesc numele cel adevărat al lui Vartolomeu ca și cum ar fi fost Natanail, pentru că nu se află în nici o parte a Evangheliei chemarea lui Vartolomeu la apostolie, decît numai în locul lui Natanail. Apoi, cei trei sfinți evangheliști Matei, Marcu și Luca pomenesc pe Vartolomeu, nu pomenesc pe Natanail; iar Sfîntul Ioan Evanghelistul, pomenind pe Natanail, nu pomenește pe Vartolomeu, și spune că Natanail este prieten al apostolilor la vînatul peștilor și pe care Iisus Hristos l-a văzut după Înviere, pentru că zice: "Erau împreună Simon Petru, Toma, Natanail, fiii lui Zevedeu și ceilalți". Dar, deși alții nu se învoiesc la aceasta, precum și Prologul pe luna lui mai, în 10 zile, spune că Simon Zilotul este Natanail, însă alții socotesc că Natanail este unul din cei șaptezeci de ucenici ai lui Hristos.

Despre cetatea Albana, unde a pătimit Sfîntul Vartolomeu, să nu creadă cineva că este țara Albaniei, pentru că una este țara Albaniei în Europa și alta cetatea Albana în Armenia cea mare, care este în Asia. Mai sînt și prin alte părți cetăți cu același nume.

33. SFÎNTUL APOSTOL VARNAVA
(11 IUNIE)

Sfîntul Apostol Varnava a fost unul din cei şaptezeci de apostoli. Numele lui mai înainte de apostolie a fost Iosif, iar după aceea s-a numit Varnava, după cum ne va arăta cuvîntul ce urmează.

Apostolul Varnava s-a născut în insula Cipru din părinţi leviţi de neam evreiesc, din care seminţie erau mai înainte marii prooroci ai lui Dumnezeu - Moise, Aaron şi Samuil. Strămoşii lui Varnava, din pricina războaielor care au fost în Palestina, au trecut în Cipru. Părinţii lui erau fericiţi şi foarte bogaţi; aveau un sat al lor aproape de Ierusalim, îndestulat nu numai cu sadurile şi rodurile cele pămînteşti, dar înfrumuseţat şi cu zidiri alese. Erau fericiţi pentru că îşi aveau casa lor lîngă Ierusalim, după cum Sfîntul Proroc Isaia a scris: *Fericit este cel ce are seminţia în Sion şi casa sa în Ierusalim*. Evreii neştiind duhovniceasca putere a acelor cuvinte, cei ce locuiau prin ţări depărtate, se sîrguiau să-şi aibă casele în Ierusalim; pentru aceia şi părinţii lui Varnava îşi aveau casa şi moşia lîngă Ierusalim.

După ce au născut pe acesta, de care este vorba, l-au numit Iosif şi l-au dat la învăţătura cărţii. Apoi, ajungînd el la vîrsta desăvîrşită, l-au trimis în Ierusalim la slăvitul Gamaliel, dascăl renumit pe acele vremuri, ca să se deprindă desăvîrşit cu înţelegerea cărţilor evreieşti şi cu toată legea lui Dumnezeu. Iosif avea acolo pe un ucenic cu numele Saul, de o vîrstă cu el, care mai pe urmă s-a numit Pavel, şi amîndoi învăţau la acelaşi dascăl, Gamaliel, şi sporeau în înţelegere, în înţelepciunea Scripturii şi în fapte bune. Iosif, în toate zilele, dimineaţa şi seara, mergea la biserica lui Solomon şi se ruga cu dinadinsul lui Dumnezeu; apoi, adeseori îşi petrecea zilele tinereţilor sale în postiri şi în mare înfrînare. Păzind întreaga înţelepciune a fecioriei sale, fugea de însoţirea tinerilor celor fără de rînduială şi nu voia nici a auzi cuvintele cu care s-au obişnuit minţile copiilor a le vorbi cu înlesnire, ci totdeauna lua aminte de sine, învăţînd legea Domnului ziua şi noaptea.

În acea vreme, Domnul nostru Iisus Hristos, după treizeci de ani ai întrupării Sale, începînd a se arăta lumii, a mers de la Galileea la Ierusalim. El învăța în biserică și făcea minuni, încît toți se minunau de el și se adunau, ca să-i vadă sfînta Lui față și să audă dumnezeieștile Lui cuvinte, care erau mai dulci decît mierea. Tînărul Iosif, văzîndu-l pe Hristos și auzind învățăturile care ieșeau din gura Lui preasfîntă, se umilea cu inima și se mira de minunile ce se făceau de El; pentru că a văzut la scăldătoarea Siloamului cum a tămăduit cu cuvîntul pe cel slăbănog, apoi, văzînd și alte lucruri minunate ale lui Hristos, s-a aprins cu dragostea de El.

Deci, apropiindu-se, s-a aruncat la picioarele Mîntuitorului, rugîndu-L să-l binecuvînteze și să-l primească la sine în ucenicie. Iar Domnul, Care vedea tainele inimilor omenești, văzînd într-însul inima, care se aprinsese către dragostea cea dumnezeiască, l-a binecuvîntat cu dragoste și nu l-a chemat la El. Iar el a alergat mai întîi la casa mătușii sale cu numele Maria, care era maica lui Ioan și care mai în urmă s-a numit Marcu, și a zis către ea: "Vină să vezi pe Cel ce părinții au dorit să-l vadă; căci iată un prooroc, Iisus din Nazaretul Galileii, învață în biserică și face multe minuni; mulți îl socotesc că este Mesia cel așteptat!" Auzind acestea, acea femeie, îndată lăsînd toate, a mers cu sîrguință la biserică și, văzînd pe Iisus Hristos, a căzut la picioarele Lui, rugîndu-l și zicînd: "Doamne, de am aflat dar înaintea Ta, vino în casa roabei Tale și prin intrarea Ta binecuvintează pe casnicii mei!"

Domnul Hristos, văzînd credința acelei femei, a mers în casa ei și a binecuvîntat-o pe ea și pe toți cei ce erau în casă. El a fost ospătat de ea cu cinste, deoarece cu multă bucurie și cu cucernicie a primit acea femeie pe Stăpînul nostru. Dintr-acea vreme, ori de cîte ori Domnul mergea la Ierusalim, totdeauna găzduia cu ucenicii Săi în casa Mariei. Cînd Domnul S-a întors de la Ierusalim în Galileea, a mers în urma Lui și Iosif cu ceilalți ucenici. Deci, cînd Domnul a voit să-i trimită pe cei doisprezece apostoli ai Săi spre propovăduire către *oile cele pierdute ale casei lui Israel*, a văzut că aceia sînt puțini, precum le-a zis în față, că *secerișul este mult iar lucrătorii puțini*. De aceea, Domnul a ales și pe alți șaptezeci de ucenici, ca să-i trimită pe ei, cîte doi înaintea feții Sale, în toată cetatea și locul.

Deci, între acei șaptezeci, a fost rînduit întîi acest sfînt Iosif și a fost numit de Sfinții Apostoli, Varnava, adică "fiul mîngîierii", căci era îndestulat, ca, prin propovăduirea lui Mesia cel venit în lume, să mîngîie popoarele care așteptau cu multă dragoste venirea lui Mesia. Pentru că, precum fii lui Zevedei au fost numiți "fiii tunetului", fiindcă aveau, ca în partea cea de sub cer, să tune ca tunetul propovăduirea Evangheliei. Tot astfel și Iosif s-a numit "fiu al mîngîierii", fiindcă apostoleștile lui osteneli aveau să aducă multă bucurie aleșilor lui Dumnezeu. Așa și Sfîntul Ioan Gură de Aur socotește despre numirea lui, zicînd: "Mi se pare că din fapta cea bună și-a luat numele, ca cel ce era îndestulat și ales la aceasta".

După înălțarea Domnului la cer, Sfinții Apostoli aveau viață de obște în Ierusalim, precum se scrie în faptele lor: "La poporul care crezuse era un suflet și o inimă, și nici unul nu zicea că ceva din averile sale este al său, ci toate erau de obște". Deci, cîți erau stăpîni ai satelor și ai caselor, vînzîndu-le, aduceau prețul celor vîndute și le puneau la picioarele Apostolilor. Atunci și Sfîntul Iosif cel numit de apostoli Varnava, vînzînd satul cel pomenit mai sus, care era aproape de Ierusalim și care rămăsese moștenire de la părinții lui, a adus prețul și l-a pus înaintea picioarelor Apostolilor, neoprindu-și nimic; pentru că dorea să se îmbogățească în Dumnezeu întru Care s-a și îmbogățit, precum se mărturisește despre el: "Iosif era bărbat bun și plin de Duhul Sfînt și de credință. Lui i se întîmpla adeseori de se vedea cu Saul și se întreba cu el din Sfînta Scriptură pentru Domnul Hristos, dorind să-l aducă la sfînta credință; dar Saul, fiind foarte rîvnitor al dumnezeieștilor obiceiuri, batjocorea pe Sfîntul Varnava, ca pe un

înșelător și grăia hule împotriva lui Hristos, numindu-L fiu de teslar și de neam prost și omorît cu primejdie de moarte...".

Însă, cînd evreii au omorît pe Sfîntul și Întîiul Mucenic Ștefan, Saul a început a prigoni Biserica și, intrînd în casele credincioșilor și trăgînd pe bărbați și pe femei, îi arunca în temniță. Atunci Sfîntul Varnava plîngea pentru el și se ruga lui Dumnezeu, întinzîndu-și curatele lui mîini, ca să lumineze ochii sufletești ai lui Saul să cunoască adevărul, dorind să-l aibă în credința creștinească ca pe un prieten al său, pe care, mai tîrziu, l-a avut tovarăș la învățătura lui Gamaliel.

Nu au fost în zadar rugăciunile și lacrimile Sfîntului Varnava, căci, venind vremea dumnezeieștii milostiviri, Saul s-a întors la Hristos, chemat de glasul Domnului, cînd mergea la Damasc. Astfel, lupul s-a prefăcut în oaie și hulitorul lui Hristos a început a preamări numele Lui. Cel ce odinioară a fost prigonitor, acum s-a făcut apărătorul Bisericii; pentru că, după primirea Sfîntului Botez, îndată s-a dus la adunarea evreiască și propovăduia pe Iisus, că Acela este Fiul lui Dumnezeu, biruind pe jidovii care locuiau în Damasc. După ce s-a întors în Ierusalim și cerca să se lipească de ucenicii lui Hristos, toți se temeau de el, necrezînd că și el este ucenic al lui Hristos. Atunci Sfîntul Varnava, întîmpinîndu-l, a zis: "O, Saule pînă cînd vei fi hulitorul lui Iisus Hristos și prigonitorul credincioșilor Lui robi? Pînă cînd te împotrivești înfricoșatei taine, pe care proorocii de demult au vestit-o și în vremurile de acum s-a împlinit pentru mîntuirea noastră?"

Atunci Saul a căzut la picioarele lui cu lacrimi, zicînd: "O, Varnava, învățător al dreptății, iartă-mă că acum m-am încredințat că toate sînt adevărate cele grăite mie de tine pentru Hristos. Deci, Cel pe Care mai înainte hulindu-L, Îl numeam fiu de teslar, acum Îl mărturisesc că este Fiul lui Dumnezeu cel Unul - Născut, Cel deoființă cu Tatăl și fără de început, Care, fiind raza slavei și chipul ipostasului Lui, în aceste mai de pe urmă zile, S-a smerit pe Sine, luînd chip de rob; S-a făcut om desăvîrșit din Preasfînta Fecioară Născătoare de Dumnezeu, pătimind cruce și moarte de voie, a înviat din morți a treia zi și S-a arătat vouă, apostolilor Săi, apoi S-a înălțat la cer și șade de-a dreapta Tatălui și iarăși va să vie cu slavă să judece viii și morții și împărăția Lui nu va avea sfîrșit".

Niște cuvinte ca acestea auzindu-le Sfîntul Varnava de la cel ce odinioară se făcuse hulitor și prigonitor, s-a minunat și a lăcrimat de bucurie; deci, cuprinzîndu-l pe el, l-a sărutat și i-a zis: "O, Saule, cine te-a învățat pe tine să grăiești niște cuvinte ca acestea insuflate de Dumnezeu? Cine te-a sfătuit pe tine să-L măr-turisești pe Iisus Nazarineanul că este Fiul lui Dumnezeu? De unde ai învățat atît de desăvîrșit cunoștința dogmelor cerești?"

Atunci Saul, umplîndu-se de lacrimi din zdrobirea inimii, a zis: "Singur Domnul Iisus Hristos, pe Care eu păcătosul L-am gonit și hulit. Acela m-a învățat toate acestea; căci și mie mi S-a arătat ca unui lepădat, de al Cărui glas dumnezeiesc am urechile pline; pentru că, strălucind peste mine o lumină cerească, după ce am căzut la pămînt de frică, a venit la mine un glas și mi-a zis: *Saule, Saule, de ce Mă prigonești?* Iar eu, tremurînd și înspăimîntîndu-mă, am zis: *Cine ești, Doamne?* Iar El mi-a răspuns cu blîndețe și cu milostivire: *Eu sînt Iisus, pe care tu Îl prigonești*. Atunci m-am minunat de îndelunga Lui răbdare și, rugîndu-mă, am zis: *Doamne, ce voiești să fac?* Iar El m-a învățat pe mine toate acestea care ți le-am spus ție.

Deci, Sfîntul Varnava, luînd pe Saul de mînă, l-a dus la Apostoli, grăindu-le: "Iată cel ce ne-a prigonit pe noi, acum este al nostru; cel ce se împotrivea nouă, acum ascultă de Domnul nostru, și cel ce ne era nouă vrăjmaș, acum ne este prieten și împreună lucrător în via lui Hristos.

Iată, vi-l pun vouă de față pe acest blînd mielușel, care a fost fiară cumplită!" După aceea, Saul a spus Apostolilor cum a văzut pe Domnul pe cale către Damasc, cum a vorbit cu Dînsul și cum a luat îndrăzneală în numele lui Iisus.

Auzind Apostolii acestea, s-au minunat și s-au bucurat, slăvind pe Dumnezeu. După aceea Saul era împreună cu dînșii intrînd și ieșind în Ierusalim și, îndrăznind în numele Domnului Iisus, biruia pe iudei și pe elini; iar ei se minunau de dînsul, cum că cel ce nu de mult izgonea pe cei ce chemau numele lui Hristos, singur acum propovăduiește pe Iisus și caută să fie omorît. Deci, frații, înțelegînd de aceasta, l-au luat de la Ierusalim la Cezareea și l-au dus în Tars, patria lui, ca acolo să propovăduiască pe Hristos.

În acea vreme, în Antiohia Siriei, cetatea cea mare și slăvită, a început a se răspîndi sfînta credință întru Domnul nostru Iisus Hristos; pentru că, după ce a fost ucis Sfîntul Întîiul Mucenic, Arhidiaconul Ștefan, într-acea zi se afla mare goană asupra Bisericii Ierusalimului, încît toți credincioșii s-au risipit prin părțile Iudeei și ale Samariei, afară de Apostoli. Atunci, oarecare din cei ce fugiseră, au trecut pînă în Fenicia, Cipru și Antiohia, grăind cuvîntul mîntuirii mai întîi numai la iudei, iar după aceea la elini, începînd a binevesti pe Domnul Iisus Hristos. Fiind mîna Domnului cu dînșii și mulți crezînd cuvîntul lor, s-au întors către Domnul. Auzindu-se aceasta de membrii Bisericii Ierusalimului, Sfinții Apostoli au trimis în Antiohia Siriei pe Sfîntul Varnava, ca să vadă, pe cei ce erau acolo și să întărească pe cei ce crezuseră de curînd.

Ducîndu-se el acolo și văzîndu-i împodobiți cu darul lui Dumnezeu, s-a bucurat și a mîngîiat pe toți cu cuvîntul Domnului, întărindu-i pe dînșii ca să petreacă nedepărtați de Domnul. Sfîntul Varnava, propovăduind acolo din destul, a adus mult popor la cunoștința lui Dumnezeu. Deci, văzînd pe ucenicii care în toate zilele se înmulțeau, iar dascăli erau puțini și secerișul așa de mult, nu avea mulți lucrători; de aceea a lăsat el un timp Antiohia și s-a dus în Tars, ca să caute pe prietenul său Saul. Găsindu-l, l-a adus pe el în Antiohia, unde se osteneau la întoarcerea sufletelor omenești către Hristos Dumnezeu, aducînd pe iudei și pe elini întru încredințare. El a petrecut în Antiohia în acea vreme un an întreg, adunîndu-se în biserică, unde învăța multe pe popor, și acolo mai întîi i-a numit creștini pe ucenici.

După ce s-a împlinit un an de ședere în Antiohia, s-au învoit să se întoarcă la Ierusalim, să spună Sfinților Apostoli despre cele ce au făcut în Antiohia cu darul lui Dumnezeu. Atunci antiohienii au voit ca fiecare dintr-înșii să trimită fraților săraci și scăpătați ce petreceau în Iudeea cîte ceva din cele ce aveau, deoarece se afla atunci acolo foamete mare, după proorocia Sfîntului Agav, care era și el unul din cei șaptezeci de apostoli. Deci credincioșii, cei ce erau în Antiohia, adunînd multă milostenie, au trimis-o la bătrîni prin mîna lui Varnava și Saul. După aceea, Sfinții Apostoli Varnava și Saul, care mai tîrziu s-a numit Pavel, venind în Ierusalim, s-a veselit foarte mult Biserica, înștiințînd-o de credincioșii cei ce se înmulțiseră în Antiohia, aducînd și multă milostenie de la dînșii.

În acea vreme s-a făcut multă tulburare Bisericii Ierusalimu-lui, pentru că împăratul Irod a pus mîinile ca să facă rău unora ce erau din Biserică, omorînd cu sabia pe Iacov al lui Zevedeu fratele lui Ioan. Deci, Irod, văzînd că această faptă este plăcută jidovilor, s-a silit a prinde și pe Petru și a-l băga în temniță, din care Sfîntul Petru a fost scos de înger. După ce s-a potolit această tulburare bisericească pornită în Ierusalim de către prigonitori, Varnava și Saul stăteau ascunși în casa Mariei, mătușa lui Varnava, unde a venit și Sfîntul Petru, după ce a fost scos noaptea de sfîntul înger.

După ce Varnava şi Saul şi-au sfîrşit slujba în Ierusalim, s-au întors iarăşi în Antiohia, luînd cu dînşii şi pe fiul Mariei, care se numea Ioan, şi căruia, mai pe urmă, i s-a zis Marcu. Petrecînd ei în Antiohia cîtva vreme în post, în rugăciuni, în slujbele Dumnezeieştilor Liturghii şi în propovăduirea cuvîntului lui Dumnezeu, a voit Duhul Sfînt să-i trimită pe dînşii la neamuri pentru propovăduire şi a zis Duhul Sfînt către Biserica ce era în Antiohia, a proorocilor şi învăţătorilor: "Deosebiţi pe Varnava şi pe Saul la lucrarea pe care i-am chemat pe dînşii". Atunci, postind, rugîndu-se şi punîndu-şi mîinile pe dînşii, i-au trimis pe ei.

După aceea, ei s-au pogorît mai întîi în Seleucia, apoi au plecat cu corabia spre Cipru iar de acolo s-au dus în Salamina şi, pretutindeni străbătînd, propovăduiau cuvîntul lui Dumnezeu, avînd ca slugă pe Ioan fiul Mariei, supranumit Marcu. Străbătînd ei insula pînă la Pafos, a găsit pe un oarecare iudeu vrăjitor şi prooroc mincinos, cu numele Elimas, şezînd lîngă antipatul Serghie, bărbat înţelept.

Deci, pe antipat l-au luminat cu lumina sfintei credinţe, iar pe vrăjitorul Elimas care se împotrivea lor, l-au orbit cu cuvîntul. Plecînd el de la Pafos, s-au dus la Perga Pamfiliei; iar sluga lor, Ioan, care se numea şi Marcu, văzîndu-i că au suferit multe pătimiri rele pentru propovăduirea lui Hristos şi nu se înfricoşau de întîmplările cele de moarte, s-a temut a mai merge la dînşii, fiind tînăr, şi s-a despărţit de ei, întorcîndu-se la Ierusalim la maica sa.

Varnava şi Saul, trecînd în Perga, s-au dus în Antiohia Pisidiei, care nu este tot una cu Antiohia cea mare a Siriei. De acolo fiind izgoniţi, au scuturat praful de pe picioare asupra acelora şi s-au dus în Iconia unde iudeii au voit să-i ucidă cu pietre. Dar ei, aflînd de aceasta, au fugit în cetăţile Licaoniei, în Listra şi Derbe şi în cele de primprejurul lor. Acolo binevestind, au găsit pe un bărbat şchiop născut aşa din pîntecele maicii sale, care niciodată nu umblase. Ei l-au ridicat în picioare şi l-au făcut sănătos. Atunci popoarele socotind că sînt zei, voiau să le aducă jertfe deoarece ei numeau pe Varnava Die iar pe Pavel, Hermes; şi cu mare greutate Sfinţii Apostoli au potolit poporul să nu le jertfească ca unor zei. După aceea, acelaşi popor îndemnat de iudei, s-a sculat asupra lor şi, bătînd pe Pavel cu pietre, l-au scos afară din cetate, crezînd că a murit; iar el s-a sculat, a intrat în cetate şi a doua zi a plecat la Derbe împreună cu Varnava.

Propovăduind şi învăţînd pe mulţi şi în cetatea aceea, s-au întors înapoi în Antiohia Pisidiei, mergînd pe aceeaşi cale. Deci, pretutindeni în cale întăreau sufletele ucenicilor, rugîndu-i să petreacă în credinţă şi spunîndu-le că cu multe suferinţe ni se cade a intra în împărăţia lui Dumnezeu. Le-a hirotonisit preoţi pe la toate bisericile şi, rugîndu-se cu post, i-au lăsat în seama Domnului în care crezuseră. Apoi, mergînd în Perga şi propovăduind acolo cuvîntul Domnului, s-au pogorît în Atalia şi de acolo s-au dus cu corabia în Antiohia Siriei, unde au fost trimişi de Duhul Sfînt să propovăduiască cuvîntul Domnului la neamuri. Ajungînd ei în cetate şi adunînd mulţimea, le-au spus cîte a făcut Dumnezeu cu dînşii; astfel că pe mulţi din popor i-au întors la Hristos. Apoi au petrecut multă vreme în Antiohia.

După aceasta, s-a făcut ceartă între evrei şi între păgînii care crezuseră, pentru tăierea împrejur. Pricina era că unii iudei învăţau pe fraţii lor, că dacă nu se vor tăia împrejur, după obiceiul lui Moise, nu se vor putea mîntui; iar păgînii care crezuseră, socoteau cu greu pentru ei acea tăiere împrejur. Deci, Varnava şi Pavel se împotriveau iudeilor şi apărau pe păgîni de tăierea împrejur. Dar, de vreme ce nu înceta pentru aceasta a se face ceartă şi multă încercare, de aceea a fost de trebuinţă sfinţilor Apostoli Varnava şi Pavel a fi trimişi de Biserica Antiohiei în Ierusalim la Apostoli şi la bătrîni, ca să-i întrebe despre tăierea împrejur. Mai era trebuinţă să-i înştiinţeze şi despre aceasta, că Dumnezeu a deschis neamurilor uşa credinţei. Deci, fiind

trimiși de credincioși la Ierusalim, au trecut prin Fenicia și prin Samaria, spunîndu-le de întoarcerea neamurilor și făceau bucurie mare tuturor fraților.

Ajungînd ei la Ierusalim, au fost primiți cu dragoste de Biserica de acolo, de Sfinții Apostoli și de bătrîni și de toți cei ce ascultau cu plăcere cele ce le spuneau Varnava și Pavel și cîte semne și minuni a făcut Dumnezeu neamurilor printr-înșii. Iar despre tăierea împrejur, Sfinții Apostoli, cercetînd și sfătuindu-se soborniceşte, au stabilit să o depărteze cu totul de la cei credincioși, nu numai de la păgîni, dar și de la iudei, ca fiind netrebuincioasă darului cel nou. Însă, ca să întărească și mai mult cele ce se sfătuiseră, au hotărît să trimită credincioșilor din Antiohia, împreună cu Varnava și Pavel, pe oarecare bărbați.

Deci au ales pentru aceasta pe Iuda, care se numea Varnava și pe Sila, bărbați vestiți între frați, și au scris astfel: "Apostoli, bătrîni și frați, cei ce locuiți în Antiohia, în Siria și în Cilicia, fraților de un neam, bucurați-vă întru Domnul; deoarece am auzit că unii, ieșind de la noi, v-au tulburat în cuvinte, îndărătnicind sufletele voastre și, zicîndu-vă să vă tăiați împrejur și să păziți Legea. Dar ei n-au avut poruncă de la noi a face aceasta. Deci, am socotit că, adunîndu-ne cu un suflet, să trimitem la voi pe acești bărbați aleși cu iubiții noștri Varnava și Pavel, oameni care și-au dat sufletele pentru Domnul nostru Iisus Hristos, pe Iuda și pe Sila, care și cu cuvîntul vă vor spune acestea. Pentru că a voit Sfîntul Duh și noi, ca să nu punem nici o greutate mai mare asupra voastră, afară de cele ce sînt de nevoie, adică să vă feriți de cele jertfite idolilor, de sînge, de sugrumări și de desfrînare, și ceea ce nu voiți să vă facă vouă alții, nici voi să nu le faceți lor. De veți păzi acestea, bine veți face. Fiți sănătoși".

Cu o scrisoare ca aceasta, Sfinții Apostoli Varnava și Pavel și împreună cu dînșii Iuda și Sila, au plecat de la Ierusalim spre Antiohia. Atunci acel Ioan, ce s-a numit Marcu, fiul Mariei, mătușa lui Varnava, neîndrăznind să vină la Sfîntul Pavel a alergat la unchiul său, Sfîntul Varnava, rugîndu-se cu pocăință și cu lacrimi - fiindu-i jale că s-a despărțit de dînșii, cînd a fost pentru propovăduirea credinței - și ruga pe Sfîntul Varnava ca să-l ia împreună cu ei, făgăduind că va îndrăzni fără de temere la toate pătimirile și la moarte pentru Domnul. Varnava l-a luat, fiind nepotul său, și au ajuns cu toții în Antiohia. Aici, adunînd pe poporul credincioșilor, le-au dat scrisoarea, pe care citind-o toți s-au bucurat; iar Iuda și Sila au mîngîiat mult cu cuvîntul pe frați și i-au întărit.

Apoi, după o vreme oarecare, Iuda s-a întors la Ierusalim, iar Sila a rămas acolo. Deci, Pavel și Varnava ședeau în Antiohia, învățînd și binevestind cuvîntul Domnului. După cîteva zile, Pavel a zis către Varnava: "Se cade să cercetăm, cum petrec frații noștri de prin toate cetățile prin care am propovăduit cuvîntul Domnului". Sfîntul Varnava s-a învoit la aceasta și voia să ia cu el pe Ioan, nepotul său, cel ce se numea Marcu. Dar Pavel nu voia, zicînd: "Cum să luăm cu noi pe acest tînăr fricos, care ne-a lăsat și mai înainte în Pamfilia, nevoind să meargă cu noi la lucrul la care eram trimiși și s-a despărțit de noi și s-a întors într-ale sale?"

Atunci s-a făcut pricină între dînșii; Varnava voia să ia pe Ioan, iar Pavel nu voia. Deci, se despărțiră amîndoi, fiecare voind să meargă deosebit în drumul său. Însă aceasta a fost printr-o dumnezeiască purtare de grijă, pentru ca multe suflete să le dobîndească spre mîntuire. Căci era destul ca un mare învățător să propovăduiască cuvîntul, în loc să umble amîndoi marii învățători; ca fiecare, deosebit propovăduind, îndoit cîștig să facă Bisericii lui Hristos, unul într-o țară, altul într-alta, încredințînd și aducînd la Hristos multe neamuri. Deci, Sfîntul Pavel, luînd pe Sfîntul Sila cu dînsul, s-a dus în Derbe și în Listra; iar Sfîntul Varnava s-a dus cu corabia la Cipru, împreună cu nepotul său, Ioan, numit Marcu.

Sfîntul Varnava, ajungînd în insula Ciprului, patria sa, multe osteneli a suferit acolo cu poporul ce s-a întors la Hristos. Atunci, înmulţindu-se în Cipru sfînta credinţă, s-a dus în Roma, că, precum el mai întîi a propovăduit acolo pe Hristos, tot aşa şi în Mediolan a întemeiat şi a întărit scaunul episcopiei. După aceea iarăşi s-a întors la Cipru, unde, în cetatea Salamina, propovăduind pe Hristos, au venit oarecare iudei din Siria, care se împotriveau lui Varnava şi tulburau poporul, spunînd că cele grăite de Varnava sînt potrivnice lui Dumnezeu şi legii lui Moise, hulind cu multe ocări cinstitul nume al lui Varnava, pregătindu-i moartea şi ridicînd poporul contra lui.

Sfîntul Varnava, văzîndu-şi mai înainte sfîrşitul său muce-nicesc, a chemat la dînsul pe toţi credincioşii din cetate şi, învăţîndu-i pe dînşii din belşug ca să fie tari în credinţă şi în fapte bune, a săvîrşit dumnezeiasca Liturghie şi toţi s-au împărtăşit cu Preacuratele Taine ale lui Hristos. Apoi, luînd la o parte pe Marcu, însoţitorul său, i-a zis: "Astăzi mă voi sfîrşi de mîinile necredincioşilor iudei, precum mi-a spus mie Domnul; iar tu vei găsi trupul meu afară din cetate, în partea dinspre apus. Deci, să-l îngropi pe el, apoi să mergi la prietenul meu, Apostolul Pavel, şi să-i spui lui toate cele despre mine".

Sfîntul Varnava avea cu dînsul Evanghelia de la Matei, scrisă de mîna sa; deci a poruncit să o ia Sfîntul Marcu şi să o îngroape împreună cu dînsul. Apoi, dînd cea mai de pe urmă sărutare lui Marcu, rudenia sa, s-a dus la adunarea evreiască, unde, dacă a început a le spune lor despre Hristos din cărţile proorocești, s-au sculat asupra lui iudeii cei ce veniseră din Siria. Ei, ridicînd şi pe alţi iudei, au pus mîinile lor cele ucigaşe pe dînsul şi l-au scos afară din cetate, în partea dinspre apus, şi acolo l-au ucis cu pietre; deci, aprinzînd un foc, au aruncat într-însul trupul Sfîntului Apostol Varnava.

După aceea Sfîntul Marcu cu alţi cîţiva fraţi, mergînd în taină, au luat întreg trupul apostolului, fără să fie vătămat de foc şi l-au îngropat într-o peşteră care era departe de cetate ca la cinci stadii, punînd pe pieptul lui Sfînta Evanghelie, după cum a poruncit apostolul. După aceea, s-a dus să caute pe Sfîntul Apostol Pavel şi, găsindu-l pe el în Efes, i-a spus despre sfîrşitul lui Varnava, pentru care Sfîntul Apostol Pavel a plîns, iar pe Marcu l-a oprit lîngă dînsul. Deci, după uciderea Sfîntului Varnava, evreii din cetatea Salamina au pornit mare prigoană contra creştinilor şi s-au risipit de acolo fiecare pe unde a putut.

Din acel timp nu s-a mai cunoscut locul unde erau îngropate cinstitele moaşte ale Sfîntului Varnava. Însă, după mulţi ani, înmulţindu-se credinţa în Hristos în toate marginile pămîntului, împăraţii creştini stăpînind peste împărăţia greco-romană, şi toată insula strălucind prin dreapta credinţă, Dumnezeu a binevoit a preamări acel loc, unde zăceau în pămînt moaştele apostolului, prin facere de mari minuni. La început, un neputincios oarecare, rămînînd pe locul acela din întîmplare, a cîştigat sănătate. Acelaşi lucru s-a întîmplat şi altuia; astfel că, înştiinţîndu-se şi alţii despre aceasta, într-adins mergeau pînă acolo şi luau tămăduire de neputinţele lor. Străbătînd vestea despre locul acela, veneau mulţi slăbănogi şi neputincioşi şi, căpătînd desăvîrşită tămăduire, se întorceau sănătoşi pe la casele lor. Acolo se aduceau şi îndrăciţi şi îndată duhurile cele necurate fugeau cu mult ţipăt. Şchiopii cîştigau umblare, orbii vedere, şi orice boală avea cineva, primea tămăduire, de la acel loc. Deci, cetatea Salamina se bucura de aceasta şi nu se ştia pentru ce în locul acela se făceau nişte minuni ca acelea, de vreme ce nimeni nu ştia de moaştele apostolului şi numea locul acela locul sănătăţii. Deci, se cuvine a şti cum s-au aflat acele moaşte sfinte.

Cînd răul eretic Petru Vililnic, care se numea Cnafeu, potrivnicul celui a toată lumea al patrulea Sinod al Sfinţilor Părinţi din Calcedon, apărătorul eresului lui Eutihie şi ajutătorul

credinței celei rele a lui Apolinarie, pe vremea împărăției lui Zinon, răpind prin meșteșug scaunul patriarhiei Antiohiei, vatămă prin învățătura sa cea nedreaptă, Biserica lui Hristos. Deci, neîndestulîndu-se cu eparhia cea hotărîtă scaunului Antiohiei, în care prigonea și scîrbea pe cei dreptcredincioși, pe care îi muncea cu alte munci nenumărate, ei au voit să ia în stăpînirea lor și insula Ciprului, care de mult era liberă, ca eresurile sale să le semene într-însul și să cunoască pe cei ce s-ar împotrivi lui; căci ciprienii, fiind dreptcredincioși, lepădau învățătura cea nedreaptă a aceluia, care bîrfea, cum că dumnezeirea ar fi pătimit pe Cruce. Iar el, în tot chipul vrînd să-i atragă la dînsul, le zicea: "Deoarece din Antiohia a venit cuvîntul lui Dumnezeu în Cipru, de aceea se cuvine Bisericii Ciprului să fie sub patriarhul Antiohiei".

Atunci arhiepiscopul Ciprului, cu numele Antimie, a fost în mare mîhnire; pentru că știa că acel Petru, avînd mare trecere la împărat, va dobîndi cu înlesnire ce va voi, și-i va face după voia lui. Tocmai atunci sosise porunca împărătească la Cipru ca arhiepiscopul să meargă la Constantinopol și să răspundă la sobor înaintea Patriarhului Antiohiei, care cere ca insula Ciprului să fie rînduită sub eparhia Antiohiei.

Deci, arhiepiscopul, nedumerindu-se ce va face, căci nu îndrăznea să nu asculte porunca împărătească, se temea a merge acolo; căci, deși era sfînt cu viața, însă la dovediri fiind greoi, se gîndea că va fi biruit cu totul de cei potrivnici. Deci, s-a dat la post și rugăciuni cu dinadinsul și cerea de la Dumnezeu, cu lacrimi, ajutor și apărare și sfat de folos.

Într-o noapte, dormitînd de oboseala rugăciunii, i-a stat înainte un dumnezeiesc bărbat oarecare, în haină luminoasă sfințită, strălucind cu cerești raze, și i-a zis: "Antimie, pentru ce ești așa de mîhnit? Nu te teme, căci nu vei pătimi nimic rău de la potrivnicii tăi". Aceasta zicîndu-o, bărbatul care se arătase s-a făcut nevăzut. Arhiepiscopul, deșteptîndu-se din somn plin de spaimă, s-a întins la pămînt în chipul Crucii și se ruga cu multe lacrimi, zicînd: "Doamne Iisus Hristoase, Fiul Dumnezeului Celui viu, nu lăsa această Biserică a Ta, ci ajută ei pentru slava Sfîntului Tău nume. De este aceasta vedenie de la Tine, fă iarăși, te rog, ca și a doua și a treia oară să mi se arate aceea, ca doar așa aș putea eu păcătosul să mă încredințez că Tu ești cu mine și ești ajutorul meu!" Deci, în noaptea următoare, aceeași vedenie s-a arătat arhiepiscopului. Pentru că același bărbat prealuminos i-a zis: "Iată ți-au spus, că nu vei pătimi nimic rău de la potrivnicii tăi care se laudă contra ta; deci, nu te teme de nimic, ci mergi la Constantinopol".

Aceasta zicîndu-i, bărbatul cel luminat iarăși s-a făcut nevăzut. Iar arhiepiscopul Antimie, mulțumind lui Dumnezeu și nespunînd nimănui acea vedenie, a adăugat rugăciune peste rugăciune și lacrimi peste lacrimi, ca să se învrednicească și a treia oară de acea vedenie și ca să știe cine este cel ce i s-a arătat. Deci, și a treia noapte arătîndu-i-se iarăși același, i-a zis: "Pînă cînd nu vei crede cuvintelor mele? Mergi la Constantinopol fără de frică, căci de acolo te vei întoarce cu slavă, și nici o năpastă nu vei avea de la cei potrivnici, pentru că Însuși Dumnezeu este apărător, pentru mine, robul Său".

Atunci arhiepiscopul, luînd îndrăzneală, l-a întrebat, zicînd: "Rogu-mă ție, stăpînitorul meu, spune-mi cine ești tu, care-mi grăiești acestea?" Iar el a răspuns: "Eu sînt Varnava, ucenicul Domnului nostru Iisus Hristos, cel ce am fost trimis de Duhul Sfînt, împreună cu vasul alegerii, cu Sfîntul Apostol Pavel, la propovăduirea cuvîntului între neamuri. Și, ca să te încredințezi de adevărul celor zise de mine, să-ți fie semnul acesta: Ieși afară din cetate, în partea apusului, ca la cinci stadii, în locul acela care-l numiți "locul sănătății" - căci pentru mine dă acolo Dumnezeu cu minune sănătate bolnavilor - și, săpînd pămîntul sub un pom care rodește coarne mari, vei afla peștera și racla în care sînt puse moaștele mele și Evanghelia scrisă de însăși mîna mea, care am copiat-o de la Sfîntul Apostol și Evanghelist Matei. Cînd potrivnicii

tăi vor vrea să rînduiască sub ei această Biserică, vor începe a zice că Antiohia este un scaun apostolesc. Atunci tu să răspunzi împotriva lor: "Și cetatea mea este scaun apostolesc, căci am pe Apostolul Varnava care se odihnește în cetatea mea". Sfîntul Varnava, zicînd aceasta arhiepiscopului, s-a făcut nevăzut. Arhiepiscopul, umplîndu-se de multă bucurie și mulțumind lui Dumnezeu, a chemat clerul și pe toți mai marii cetății și poporul și a spus la toți arătarea și cuvintele Sfîntului Apostol Varnava, care i s-a arătat de trei ori; și au mers la locul acela, cu cîntări de psalmi, purtîndu-se înainte cinstita Cruce.

Ajungînd la acel loc, au început a săpa sub pomul acela, precum îi spusese apostolul în vedenie, și, săpînd puțin pămîntul, au găsit peștera astupată cu pietre. Deci, luînd pietrele, au văzut racla și au mirosit mireasmă foarte plăcută. Apoi, descoperind racla, au văzut într-însa moaștele Sfîntului Apostol Varnava neîmpărtășite stricăciunii, asemenea și Evanghelia ce era pusă pe pieptul său. Toți, bucurîndu-se și veselindu-se, înălțau cu mare glas slavă lui Dumnezeu și, închinîndu-se cu cucernicie cinstitelor moaște, le sărutau cu credință și cu dragoste. De atunci s-au făcut multe minuni, căci oricîți erau cuprinși de diferite neputințe, toți cîștigau sănătate prin atingerea de cinstitele lui moaște.

După aceasta, arhiepiscopul Antimie, neîndrăznind să miște moaștele apostolului din locul acela, a pecetluit racla și a pus acolo să petreacă rînduială duhovnicească, pentru ca să se săvîrșească lîngă mormîntul apostolului obișnuitele cîntări de psalmi de zi și de noapte. Iar el s-a dus singur la Constantinopol și, stînd în sobor, a răspuns potrivnicilor astfel precum a fost învățat în vedenie de sfîntul apostol. El a spus împăratului și patriarhului și la tot poporul, de aflarea cinstitelor moaște ale Sfîntul Apostol Varnava.

Deci, împăratul s-a bucurat că, în zilele împărăției lui, s-a găsit o visterie duhovnicească ca aceea, fără de preț. Și îndată a întărit ca insula Ciprului să nu fie sub stăpînirea patriarhului Antiohiei, ci să se îndrepteze de arhiepiscopul său; iar arhiepiscopul să se pună de episcopii săi. Această libertate s-a dăruit Ciprului pentru moaștele sfîntului apostol și s-a numit întîia oară scaunul Ciprului, scaun apostolesc, precum erau și celelalte scaune. Pentru aceasta fericitul Antimie, Arhiepiscopul Ciprului, a fost cinstit foarte mult de împărat și de tot duhovnicescul sobor. Împăratul a cerut să i se dea acea Evanghelie care s-a găsit pe pieptul apostolului, și, luînd-o, a împodobit-o cu aur și cu pietre scumpe de mult preț și a pus-o în biserica împărătească din palatul său. Iar arhiepiscopului i-a dat mult aur ca să zidească o biserică frumoasă în acel loc unde s-au găsit moaștele sfîntului apostol.

După aceea, arhiepiscopul s-a întors la locul său cu slavă și cu cinste, zidind o biserică mare și foarte frumoasă în numele apostolului. Iar cinstitele lui moaște le-a pus în Sfîntul Altar, în partea dreaptă, și a așezat prăznuirea Sfîntului Apostol Varnava în 11 zile ale lunii iunie, cînd s-au găsit cinstitele lui moaște. Deci, slavă să fie Lui Hristos Dumnezeul nostru, Celui slăvit împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

34. VIAȚA SFÎNTULUI ȘI PREACUVIOSULUI ONUFRIE CEL MARE (12 IUNIE)

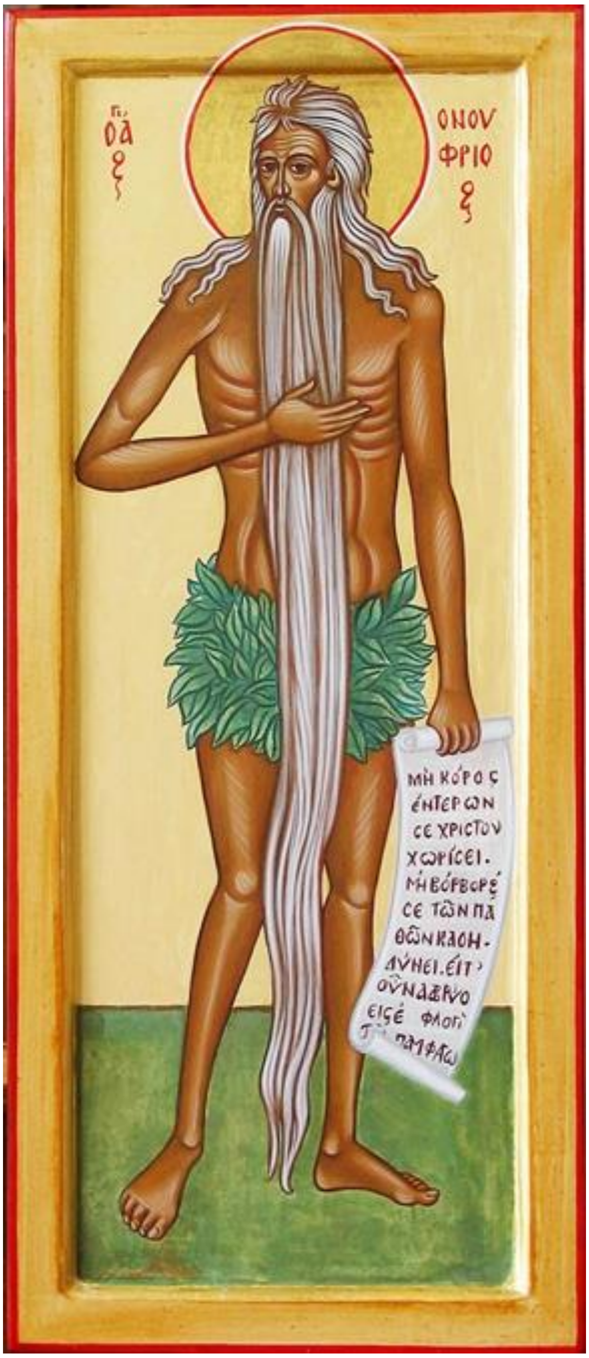

Împăratul Persiei, numit de istorici Narsita, a trăit pe vremea cînd în Roma împărăţea prea păgînul împărat Diocleţian. Acesta se cunoaşte din fapte, că ori era cu totul creştin, ori că nu era departe de creştinătate. Însă se ştie din istorie că au fost în acest fel unii din împăraţii Persiei. Acest împărat, trăind cu împărăteasa multă vreme şi neavînd copii de parte bărbătească, dorea foarte mult şi se ruga cu dinadinsul lui Dumnezeu să le dăruiască un fiu. Dumnezeu, ascultîndu-i rugăciunea, după mulţi ani împărăteasa a zămislit pe acest mare plăcut al lui Dumnezeu şi mare vieţuitor de pustie, pe prea fericitul Onufrie.

Iar diavolul, care urăște neamul omenesc, prevăzînd binele ce avea să fie după oarecare semne și voind a face împiedicare, s-a închipuit în felul unui om străin; și, venind la împărat, i-a zis: "Împărate, să știi că pruncul ce s-a zămislit în pîntecele împărătesei tale nu este de la tine, ci de la unul din supușii tăi. Dacă voiești să cunoști adevărul, să faci ceea ce-ți voi spune, adică: Cînd se va naște pruncul, să poruncești să se facă un foc mare și să arunci pe prunc într-însul, și de nu va arde, acesta va fi semnul că fiul este al tău cu adevărat; iar de va arde, atunci să fii încredințat că este născut din desfrînare".

Împăratul, încredințîndu-se foarte mult acestor cuvinte diavolești, s-a mîniat pe împărăteasa sa, însă ascundea în sine și se ținea ca să nu se cunoască pînă la vremea ce se cădea. Deci, împlinindu-se vremea nașterii împărătesei și născînd un prunc de parte bărbătească, tatăl, în loc să se bucure de nașterea fiului său celui dăruit de Dumnezeu, s-a umplut de mîhnire și de întristare, a aprins un foc mare și a aruncat pe prunc în foc. Dar Atotputernicul Dumnezeu, Care păzește pe prunci cu preaminunata Sa putere, a păzit și pe acest prunc nears de foc, viu și întreg. Dar nu numai aceasta, ci încă și alt lucru de mirare era cu putință a se vedea pruncului: aflîndu-se în foc, a ridicat către cer mînuțele sale cele mici și slabe ca și cum se ruga către Dumnezeu. Tatăl copilului, văzînd acest lucru minunat, s-a înspăimîntat și a cunoscut că a fost amăgit de diavol. Scoțînd pe prunc din foc nevătămat, îngerul Domnului s-a arătat împăratului certîndu-l rău, că s-a încrezut mai mult vrăjmașului celui înșelător. Îngerul a poruncit să boteze pe prunc și să-l numească Onufrie, apoi să-l ducă în pustie unde-l va îndrepta Dumnezeu. Împăratul îndată s-a sculat și, luînd pruncul după îndemnarea lui Dumnezeu, s-a dus în munți și în pustietățile Egiptului.

Iar pe cînd mergea, l-a întîmpinat o căprioară albă, fiind trimisă de Dumnezeu ca să hrănească pruncul cu lapte cît va merge pe cale. Ea, alergînd către împărat, a căzut înaintea lui în genunchi, ca și cum se închina și, alăturîndu-se de cei ce mergeau, călătorea împreună cu dînșii și-l hrănea pe prunc cu laptele ei. Tatăl pruncului, văzînd acest lucru, se mira de purtarea de grijă a lui Dumnezeu pentru prunc și grăia: "Acum am cunoscut că fiul meu are să fie mare prieten și plăcut al lui Dumnezeu". Mergînd ei pe cale multă vreme, au ajuns la hotarele Tebaidei în țara Egiptului și, venind pînă la cetatea ce se numea Sermopoli, au aflat o mănăstire, nu departe de cetate, la un loc deosebit și frumos.

Acea mănăstire se numea a Eritului și avea o sută de monahi îmbunătățiți. Dumnezeu a poruncit împăratului să lase acolo pe fiul său; iar părintele mănăstirii aceleia se mira de venirea împăratului Persiei la dînșii; deci l-au primit cu mare cinste. Împăratul a povestit părintelui aceluia cu de-amănuntul toate cele despre prunc și cum, cu porunca lui Dumnezeu, a venit la mănăstirea lor.

Părintele, ascultînd cu mirare cele povestite de împărat, a zis: "Cum și cine poate dintre noi să hrănească pruncul acesta care are trebuință de lapte de maică, căci în mănăstirea noastră nu poate intra nici o femeie?" Împăratul a răspuns: "Precum pînă aici l-a hrănit Dumnezeu prin căprioara aceea care a venit cu noi, tot așa și de aici înainte îl va hrăni aceeași căprioară, cît va avea trebuință de lapte". Astfel, împăratul, dînd pe fiul lor lui Dumnezeu și încredințîndu-l părintelui, s-a întors la casa sa. Căprioara aceea a stat pe lîngă mănăstire și a hrănit pe prunc pînă la vîrsta de trei ani.

După ce s-au împlinit acei trei ani, ea s-a dus în pustie, iar pruncul a început a se hrăni cu hrana cea de obște. După ce pruncul a ajuns la vîrsta de șapte anișori, adeseori se ducea la trapeză și, cerînd cîte o bucățică de pîine, se ducea în tinda bisericii, unde era zugrăvită icoana Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, care ținea pe mîinile ei pe Domnul nostru Iisus Hristos.

Deci, se apropia de icoană, fiind fără de răutate și cu neștiință și vorbea cu pruncul Hristos zugrăvit pe icoană, Care se ținea de mîinile cele fecioreşti. El grăia astfel către Iisus: "Şi Tu eşti mic precum sînt şi eu, însă eu mă duc la trapeză, cer pîine la trapezar şi mănînc, iar Tu nu mănînci niciodată. Pentru ce te chinuieşti aşa, nemîncînd nimic? Iată, primeşte partea mea şi mănîncă". Iar pruncul Hristos cel închipuit pe icoană, ca şi cum ar fi fost viu, a întins mînuţa Sa şi a luat pîinea din mîinile lui Onufrie.

O minune ca aceasta făcîndu-se nu odată, nici de două ori, ci de multe ori, trapezarul văzînd pe prunc luînd pîinea adeseori, a început a-l pîndi să vadă ce face cu pîinea şi unde o duce. Deci, văzîndu-l ducîndu-se cu pîinea la biserică, a mers după dînsul mai departe şi, ajungînd la uşa tindei, a văzut făcîndu-se minunea cea mai sus arătată şi s-a înspăimîntat. După aceea, ducîndu-se, a vestit părintelui şi tuturor celorlalţi monahi mai sporiţi în fapte bune, care, auzind o minune ca aceasta, s-au înspăimîntat cu totul.

Atunci părintele a învăţat pe trapezar, astfel: "Cînd Onufrie va mai cere pîine de la tine, să nu-i dai, ci să-i zici: "Du-te de cere pîine de la Acela Căruia i-ai dat de multe ori"". Trapezarul, ascultînd pe părintele, a făcut aşa precum i-a poruncit. Dimineaţa, venind Onufrie şi cerînd pîine după obicei, trapezarul nu i-a dat, ci a zis: "Du-te şi tu de cere pîine de la Acela Căruia i-ai dat tu de multe ori". Pruncul, fiind flămînd, s-a dus plîngînd către icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi a zis plîngînd către pruncul Hristos, închipuit pe icoană: "Trapezarul nu voieşte să-mi dea pîine de la el, şi-mi este foame; dă-mi Tu de la Tine, că şi eu Ţi-am dat de multe ori!"

Atunci, pruncul Hristos îndată i-a dat o pîine mare, frumoasă, curată albă ca zăpada şi caldă. Pîinea era atît de mare, încît era cu neputinţă unui copil de şapte ani să o ducă cu uşurinţă. Deci, Onufrie, luînd pîinea din mîinile lui Hristos, o ducea cu foarte mare greutate. Şi venind cu ea la părintele, se lăuda zicînd: "Iată, pruncul Hristos mi-a dat o pîine!" Părintele, minunîndu-se foarte mult de o minune ca aceea, a chemat pe toţi monahii şi le-a arătat acea pîine minunată şi a poruncit trapezarului să povestească înaintea tuturor ce a văzut. Apoi Onufrie, fiind întrebat de ei, a spus că a luat acea pîine din mîinile lui Hristos. Toţi au început a preamări cu mare glas pe Dumnezeu, Care a făcut nişte minuni ca acestea prin pruncul Onufrie. După aceea, ei au împărţit pîinea în mai multe părţi pentru binecuvîntarea şi sfinţirea tuturor monahilor.

Onufrie, crescînd cu nişte sporiri de fapte ca acestea şi cu dar de la Dumnezeu şi de la oameni, a ajuns la vîrsta şi măsura faptelor bune, cea vrednică de a se sălăşlui în pustie şi a ieşi la război împotriva vrăjmaşilor celor nevăzuţi. Despre toate acestea povesteşte Cuviosul Pafnutie episcopul, care a fost într-una din mănăstirile pustiei Egiptului. Cum a aflat el în pustie pe Cuviosul Onufrie şi pe alţi pustnici, singur povesteşte în cele ce urmează:

Într-o zi, şezînd eu în mănăstirea mea şi liniştindu-mă, mi-a venit dorinţa să ies în pustia cea mai dinăuntru şi să văd dacă este acolo vreun monah, slujind Domnului mai mult decît mine. Deci, sculîndu-mă şi luînd puţină pîine şi apă, ca să am pe cale, am ieşit din mănăstirea mea, nespunînd nimănui nimic şi m-am dus în pustia cea mai dinăuntru. Mergînd patru zile şi negustînd nici pîine, nici apă, am ajuns la o peşteră încuiată, care avea numai o ferestruică mică. Am stat acolo un ceas, bătînd la acea fereastră, aşteptînd ca, după obiceiul monahicesc, să iasă cineva din peşteră şi să-mi dea binecuvîntare în Hristos. Dar, fiindcă nu mi-a răspuns, nici nu mi-a deschis nimeni, am deschis eu uşa şi am intrat, zicînd: "Binecuvintează!" Acolo am văzut un stareţ şezînd, ca şi cum dormea, şi iarăşi am zis: "Binecuvintează".

Apoi m-am atins de umărul lui, voind să-l deştept şi s-a făcut ca praful; şi, pipăind trupul lui, am aflat că murise de mulţi ani. Am văzut şi o haina atîrnată la perete şi atingînd-o eu, s-a făcut ca praful în mîinile mele. Deci, îndată luînd de pe mine mantia mea, am acoperit cu ea trupul acelui mort şi, săpînd o groapă cu mîinile în peretele peşterii, am îngropat moaştele lui cu obişnuita cîntare de psalmi, cu rugăciune şi cu lacrimi. Apoi, gustînd puţin din pîinea cea adusă de mine şi din apă, m-am întărit şi am rămas lîngă mormîntul acelui stareţ.

A doua zi, săvîrşindu-mi rugăciunea, am pornit la cale spre pustia cea mai dinăuntru şi, mergînd cîteva zile, am găsit o altă peşteră şi am văzut pe dinaintea peşterii urme omeneşti şi din aceasta am cunoscut că vieţuieşte cineva acolo. Dar, bătînd şi neprimind nici un răspuns, am intrat înăuntru şi negăsind pe nimeni, am ieşit afară, gîndind în mine că aici petrece un rob al lui Dumnezeu şi poate s-a dus undeva în pustie. După aceea, am socotit să aştept la locul acela pe robul lui Dumnezeu, dorind să-l văd şi să-l sărut întru Domnul. Toată ziua am petrecut aşteptînd şi cîntînd neîncetat psalmii lui David. Am văzut în acel loc, care era foarte frumos, un finic cu roadele lui şi un izvor mic cu apă vie, şi, minunîndu-mă de frumuseţea acelui loc, doream ca şi eu însumi să vieţuiesc într-însul, de ar fi fost cu putinţă.

Cînd ziua se pleca spre seară, am văzut venind o cireadă de bivoli, şi un rob al lui Dumnezeu umblînd între ei; acela era Cuviosul Timotei pustnicul. După ce s-a apropiat de mine, am văzut pe acel bărbat fără de îmbrăcăminte, acoperindu-şi goliciu-nea trupului cu perii săi. El, venind la locul unde stăteam şi văzîndu-mă pe mine, mă socotea că sînt duh şi nălucire şi a stat la rugăciune; pentru că multe duhuri necurate îl ispiteau cu năluciri în acel loc, precum mi-a spus mai pe urmă. Iar eu i-am zis: "Pentru ce te înfricoşezi, robule al lui Iisus Hristos, Dumnezeul nostru? Caută şi vezi urmele mele, ca să ştii, că sînt ca şi tine, pipăie-mă, căci sînt trup şi sînge". Atunci el, privind spre mine şi cunoscînd că sînt om, m-a mîngîiat, mulţumind lui Dumnezeu şi zicînd: "Amin".

Apoi, s-a apropiat de mine, m-a sărutat şi m-a dus în peştera sa, unde mi-a pus dinainte mîncare, poame de finic şi apă curată de izvor şi a gustat împreună cu mine. El mă întreba, zicînd: "Cum ai venit aici, frate?" Iar eu, arătîndu-i cugetul şi gîndul meu, i-am spus: "Vrînd să-i văd pe robii lui Hristos, care vieţuiesc în această pustie, am ieşit din mănăstirea mea şi am venit aici; iar Dumnezeu nu m-a lipsit de această dorinţă, învrednicindu-mă a te vedea pe sfinţia ta". Apoi, l-am întrebat şi eu pe el: "Părinte, cum ai venit aici, cîţi ani ai de cînd eşti în această pustie, cu ce te hrăneşti şi pentru ce eşti gol, neîmbrăcîndu-te cu nimic?" Iar el a început a-mi spune despre sine astfel:

Eu mai înainte am petrecut în viaţa de obşte, în Tebaida, deprinzîndu-mă cu viaţa monahicească şi slujind cu osîrdie lui Dumnezeu, iar cu mîinile lucram ţesătoria. Odată gîndul mi-a zis: Să ieşi din viaţa de obşte, să petreci singur şi să te osteneşti lucrînd, ca să primeşti mai multă plată de la Dumnezeu; pentru că poţi din osteneala mîinilor tale, nu numai pe tine să te hrăneşti, ci să hrăneşti şi pe săraci şi pe fraţii cei străini să-i odihneşti. Deci, ascultînd cu dragoste gîndul meu, am ieşit din viaţa de obşte şi mi-am făcut deosebit o chilie aproape de cetate şi mă îndeletniceam cu lucrul mîinilor. Eu aveam îndestulare de cele trebuincioase vieţii mele, pe care le cîştigam din osteneala mîinilor mele; pentru că mulţi veneau la mine, trebuindu-le lucrul mîinilor mele şi-mi aduceau toate cele de trebuinţă. Deci, odihneam şi pe cei străini, iar pe cele ce prisoseau le împărţeam săracilor şi celor ce aveau trebuinţă.

Dar diavolul, vrăjmaşul nostru, care pururea se luptă contra tuturor, zavistuind vieţii mele, s-a sîrguit de mi-a răsturnat ostenelile mele. El a pus în mintea unei femei, ca să vină la mine pentru lucrul mîinilor mele şi, venind, mă îndemna să-i ţes o pînză, pe care ţesînd-o i-am

dat-o ei. După aceea, m-a silit să-i țes alta și s-a făcut între noi vorbă și îndrăzneală. Făptuind păcatul, ea a născut fărădelegea și eu am petrecut cu ea șase luni păcătuind. După aceea, am gîndit în mine că, astăzi sau mîine, moartea mă va ajunge și voi lua munca cea veșnică și mi-am zis: Vai mie, o, suflete, mai bine este ție să fugi de aici, ca să scapi de păcat și de munca cea veșnică. Deci, lăsînd toate, am fugit în taină și am venit în această pustie. Ajungînd în locul acesta, am găsit această peșteră, izvorul și finicul avînd 13 ramuri și în fiecare lună fiecare ramură îmi face tot atîtea roduri, cîte îmi ajung ca hrană pentru treizeci de zile. Sfîrșindu-se o lună și roadele unei ramuri, se coace cealaltă ramură; și astfel mă hrănesc cu darul lui Dumnezeu, iar altceva nu am în peștera mea. Hainele mele învechindu-se de vremea cea lungă, s-au prăpădit, iar după mulți ani - sînt 30 de ani de cînd petrec în această pustie - mi-au crescut perii corpului, precum vezi și aceștia îmi sînt în loc de haine, acoperindu-mi goliciunea mea".

Auzind acestea de la dreptul acela - zice Sfîntul Pafnutie -, l-am întrebat, zicînd: "Părinte, la începutul venirii tale în locul acesta, te-a supărat pe tine cineva sau nu?" El a răspuns: "Am răbdat nenumărate năvăliri diavolești și de multe ori diavolul s-a luptat cu mine și nu m-a biruit, ajutîndu-mi darul lui Dumnezeu; pentru că mă împotriveam lor cu semnul Sfintei Cruci și cu rugăciunea. Pe lîngă asupririle vrăjmașului, mă supărau încă și durerile trupești, căci foarte mult mă durea pîntecele, încît de multe ori cădeam la pămînt de durerea aceea și nu puteam să stau să-mi fac obișnuitele rugăciuni, zăcînd în peștera mea și tăvălindu-mă pe pămînt, îmi săvîrșeam cîntarea mea cu multă chinuire, încît nici afară nu puteam să ies. Deci, m-am rugat milostivului Dumnezeu, ca pentru durerile ce m-au cuprins, să-mi dea iertare de păcatele mele.

Într-o zi, pe cînd ședeam la pămînt, din pricina durerii pîntecelui am văzut un bărbat cinstit stînd înaintea mea care mi-a zis: "Ce te doare?" Iar eu abia am putut răspunde, zicînd: "Doamne, mă doare pîntecele". El mi-a zis: "Arată-mi unde te doare?" Și i-am arătat. Iar el, întinzîndu-și mîna, a pus palma sa în acel loc ce mă durea și, îndreptînd degetul mîinii sale, a tăiat locul acela cu un cuțit și a scos rărunchii mei, căci de ei pătimeam foarte mult. După aceea mi-a arătat rănile care erau pe ei, și curățîndu-i cu mîna și ștergîndu-i cu pînză curată, iarăși i-a pus la locul cel tăiat, și netezîndu-l cu palma, îndată m-am tămăduit. Apoi, mi-a zis: "Iată, te-ai făcut sănătos! De-acum să nu mai greșești, ca să nu pătimești ceva mai rău, ci slujește Dumnezeului tău de acum și pînă în veac!" Astfel, din acea vreme, petrec fără durere, mulțumind lui Dumnezeu și slăvind milostivirea Lui.

De cu seară, zice Pafnutie, stînd într-una de vorbă cu acel cuvios părinte, am petrecut puțin; pentru că de dimineață ne-am sculat la obișnuita rugăciune. Făcîndu-se ziuă, am rugat mult pe cuviosul părinte ca doară mi-ar porunci să petrec lîngă el, sau măcar undeva aproape de el. Iar el mi-a zis: "Frate, nu vei putea să rabzi aici năvălirile diavolești". Deci, nu voia să petrec lîngă el. Apoi, l-am rugat să-mi spună numele său și mi l-a spus, zicînd: "Numele meu este Timotei; pomenește-mă pe mine, iubite frate, și roagă-te lui Hristos Dumnezeu pentru mine, ca să săvîrșească spre mine mila Sa pînă la sfîrșit, căreia să mă învrednicească".

Atunci eu am căzut la picioarele lui, cerîndu-i să se roage pentru mine. Iar el mi-a zis: "Stăpînul nostru Iisus Hristos să te binecuvinteze și să te păzească de toate cursele diavolului. Să-ți arate calea cea dreaptă, ca să treci fără împiedicare spre sfinții Lui". Deci, Cuviosul Timotei, binecuvîntîndu-mă, m-a eliberat în pace. După aceea am plecat pe cale, primind din mîinile lui poame de finic și un vas cu apă de izvor și, închinîndu-mă acelui sfînt stareț, m-am dus de la dînsul, slăvind și mulțumind lui Dumnezeu că m-a învrednicit a vedea pe un plăcut al Său ca acela, a mă folosi de cuvintele lui și a lua binecuvîntare de la el.

Întorcîndu-mă de acolo, după cîteva zile, am venit la o mănăstire pustnicească și am stat acolo să mă odihnesc și să petrec cîtva vreme; dar, întristîndu-mă, gîndeam la mine și ziceam: Ce este viața? Sau ce sînt nevoințele mele? Nici umbră nu sînt împotriva vieții și nevoințelor acelui mare plăcut al lui Dumnezeu, pe care l-am văzut. Astfel, am petrecut multe zile gîndind unele ca acestea și dorind să urmez în plăcerea lui Dumnezeu, calea acelui drept bărbat. Deci, deșteptîndu-mă milostivirea lui Dumnezeu ca să îngrijesc de sufletul meu, nu m-am lenevit a merge iarăși în cea mai dinăuntru pustie pe cale neumblată spre partea aceea, unde petrece un neam, bărbătesc, care se numește Mazichi. Deci, toată sîrguința mea era aceasta: ca să știu de este și un alt pustnic, care, slujind lui Dumnezeu, să-l găsesc și să primesc de la el folos sufletului meu.

Plecînd în calea pustiei cea pusă mie înainte, mi-am luat puțină pîine și apă, care mi-a ajuns cîtva vreme. Sfîrșindu-se pîinea și apa, mă strîmtoram, neavînd pîine și hrană, însă mă întăream cu duhul, mergînd patru zile și patru nopți, fără de hrană și fără de băutură; din această pricină am slăbit foarte mult cu trupul și căzînd la pămînt, așteptam moartea. Atunci am văzut un bărbat preafrumos și prealuminat, venind la mine cu sfîntă cuviință și punînd mîna sa pe gura mea, s-a făcut nevăzut; îndată am simțit în mine tărie, încît nici foame, nici sete nu-mi mai era. Sculîndu-mă iarăși, mergeam spre cele mai dinăuntru ale acelei pustii și am trecut fără de hrană și fără băutură alte patru zile și patru nopți și iarăși am început a slăbi de foame și de sete.

Ridicîndu-mi mîinile spre cer, m-am rugat Domnului și iarăși am văzut pe acel bărbat, care, venind, s-a atins de buzele mele și s-a făcut nevăzut; iar eu iarăși am căpătat multă putere și m-am dus în cale. Era a șaptesprezecea zi a călătoriei mele, cînd am ajuns la un munte înalt și, fiind ostenit, am șezut la poalele muntelui să mă odihnesc. Acolo am văzut departe pe un bărbat venind spre mine, cu chipul foarte înfricoșat, cu peri deși crescuți peste tot corpul, ca la fiară și alb ca zăpada, căci era cărunt de bătrînețe. Perii capului și ai bărbii lui erau lungi pînă la pămînt, încît acopereau ca o haină trupul lui, iar mijlocul său îl avea încins cu frunze de copaci.

Cînd l-am văzut apropiindu-se spre mine, m-am înfricoșat și am alergat la o piatră ce se întîmplase să fie deasupra muntelui. Acela, ajungînd pînă la poalele acelui munte, a șezut la umbră să se odihnească, pentru că ostenise din pricina zădufului și bătrîneții. El, uitîndu-se spre munte, m-a văzut pe mine și m-a strigat, zicîndu-mi: "Om al lui Dumnezeu, pogoară-te la mine, că și eu sînt om ca tine și viețuiesc în pustia aceasta pentru Dumnezeu". Eu - zice Pafnutie -, auzind acestea, am alergat spre dînsul cu osîrdie și am căzut înaintea picioarelor lui. El mi-a zis: "Scoală-te, fiul meu, căci și tu ești robul lui Dumnezeu, prieten al sfinților Lui, iar numele tău este Pafnutie. După ce m-am sculat, mi-a poruncit să șed lîngă el. Apoi, l-am rugat cu dinadinsul să-mi spună numele lui, cum petrece în pustia aceea și de cîtă vreme. El, văzînd rugămintea mea cea cu dinadinsul, a început a-mi spune cele despre sine, zicînd astfel:

"Numele meu este Onufrie, de șaizeci de ani rătăcesc în pustia aceasta și prin munți și n-am văzut pînă acum nici un om, decît numai pe tine. Petrecerea mea înainte a fost în cinstita mănăstire care se numește Eriti și care este aproape de cetatea Ermopoli, în părțile Tebaidei. Mănăstirea aceea are o sută de frați și toți sînt cu un suflet, avînd viață de obște întocmai, cu multă dragoste pentru Domnul nostru Iisus Hristos. De obște le era hrana și îmbrăcămintea și își petreceau în liniște pacea și hrana cea pustnicească, slăvind bunătatea Domnului. Iar eu, cînd mă povățuiam acolo pentru începutul cel nou, am învățat de la Sfinții Părinți credința și dragostea către Dumnezeu și rînduielile vieții monahicești și i-am auzit pe dînșii grăind despre Sfîntul Prooroc Ilie, cum, întărindu-se de Dumnezeu, a petrecut în pustie, postind multă vreme.

Asemenea și de Sfîntul Ioan Înaintemergătorul, căruia nici unul din oameni nu i s-a asemănat vreodată și ce fel de viață a avut el în pustie pînă în ziua arătării sale către Israel.

Eu întrebam pe Sfinții Părinți, zicînd: "Mai mari sînt înaintea lui Dumnezeu cei care petrec în pustie decît voi?" Ei îmi răspundeau, zicînd: "Fiule, aceia sînt mai mari decît noi, pentru că noi ne vedem unul pe altul în toate zilele și săvîrșim cu bucurie soborniceasca cîntare bisericească; iar de flămînzim, găsim pîine gata, asemenea și de însetăm, avem apă în destul. Dacă se întîmplă cuiva din noi a se îmbolnăvi, este mîngîiat de ceilalți frați, deoarece toți viețuim de obște, ne ajutăm și slujim unul altuia pentru dragostea lui Dumnezeu. Dar cei ce petrec în pustie sînt lipsiți de toate acestea; căci, de se întîmplă vreunuia din ei vreo mîhnire, cine îl mîngîie? La boală, cine să-i ajute și să-i slujească? Dacă i-ar veni asupra vreun război de la satana, unde va găsi om care să-i schimbe gîndul sau să-l sfătuiască, fiind numai el singur? De nu va avea hrană, unde s-o găsească cu înlesnire? Asemenea și însetînd, apa nu este aproape. Acolo, o, fiule, fără de asemănare, mai mare îi este osînda, decît nouă celor ce viețuim de obște; pentru că, cei ce intră în viața pustnicească, slujesc mai mult lui Dumnezeu, se dau la mari postiri, foamea și setea, arșița de ziuă și răceala de noapte le rabdă cu vitejie; iar războaiele celor ce năvălesc de la vrăjmașul cel nevăzut se împotrivesc tare, se silesc în tot felul a-l birui și se sîrguiesc a trece toată calea cea strîmtă și anevoioasă care duce la Împărăția cerului.

Pentru aceea, le trimite Dumnezeu sfinți îngeri ca să le aducă hrană, să le scoată apă din piatră și aceștia îi întăresc atîta de mult, încît se împlinește cuvîntul proorocului Isaia care zice: "Cei ce așteaptă pe Domnul se schimbă în putere, se înaripează ca vulturii, aleargă și nu se ostenesc. Iar dacă nu se învrednicește cineva de îngereasca vedere cu ochii, nu se lipsește încă de venirea de față cea nevăzută a acelora, care îl păzesc în toate căile, îl apără de asuprelile vrăjmașului, îl ajută în lucrurile lui, și-i duc rugăciunile la Dumnezeu". De i se întîmplă vreunuia din pustnici vreo ispitire neașteptată de la vrăjmaș și el își ridică mîinile către Dumnezeu, îndată i se trimite ajutor de sus și i se risipesc toate ispitele, pentru curăția inimii lui. Fiule, n-ai auzit oare de ceea ce se zice în Scriptură că Dumnezeu nu părăsește pe cei ce-L caută, săracul nu va fi uitat pînă în sfîrșit și răbdarea săracilor nu va pieri pînă în sfîrșit. Și iar: "Strigat-au către Domnul, cînd se mîhneau ei și din nevoile lor i-a izbăvit". Pentru că Domnul dăruiește fiecăruia după măsura ostenelilor pe care le suferă cineva pentru Dînsul. Deci, fericit este cel ce face voia Domnului pe pămînt și Îi slujește cu credință, pentru că îngerii slujesc aceluia, deși nevăzuți, însă îl fac a se bucura cu bucurie duhovnicească și îl întăresc în tot ceasul cît este în trup.

Eu, smeritul Onufrie, auzind acestea de la sfinții părinți în mănăstirea mea, mă îndulceam în sufletul și în inima mea mai mult decît mierea și mi se părea că sînt pe altă lume, pentru că îmi venise o dorință negrăită să mă duc în pustie. Deci, sculîndu-mă noaptea și luîndu-mi puțină pîine, cît să-mi ajungă patru zile, am ieșit din mănăstire, punîndu-mi nădejdea spre Dumnezeu, și am plecat pe calea care duce la munte, voind ca de acolo să intru în pustie. Începînd eu a merge în pustie, am văzut înaintea mea strălucind o rază de lumină și m-am temut foarte; apoi, stînd, gîndeam să mă întorc în mănăstire. Dar raza aceea de lumină s-a apropiat de mine și am auzit dintr-însa un glas, zicîndu-mi: "Nu te teme! Eu sînt îngerul care umblu cu tine de la nașterea ta, pus de Dumnezeu lîngă tine ca să te păzesc, și mi s-a poruncit de Dînsul să te duc în pustia aceasta. Fii desăvîrșit și smerit cu inima înaintea Domnului și slujește-i cu bucurie; iar eu nu mă voi depărta de lîngă tine pînă ce nu-mi va porunci Ziditorul să-ți iau sufletul". Îngerul, zicînd aceasta din raza cea în chipul luminii, mergea înaintea mea, iar eu călătoream cu bucurie după dînsul.

Mergînd ca la șase mile, am văzut o peșteră aleasă; după aceea s-a făcut nevăzută de la mine raza luminii îngerului, iar eu m-am apropiat de peșteră și am vrut să știu dacă este vreun

om într-însa. Deci, ajungînd la ușă, am strigat după obiceiul monahicesc, zicînd: "Binecuvintează!" Atunci am văzut pe un bărbat bătrîn cinstit, cu sfințită cuviință la chip, pe față și la vedere arătîndu-se, că era într-însul mare dar al lui Dumnezeu și duhovnicească bucurie. Eu, văzîndu-l, am căzut înaintea picioarelor lui și m-am închinat lui; iar el, ridicîndu-mă de mînă și sărutîndu-mă, mi-a zis: "Tu ești fratele Onufrie, ajutătorul meu întru Domnul? Intră, fiule, intră în locuința mea! Dumnezeu îți este ție ajutător și vei petrece întru chemarea ta, săvîrșind bune lucruri întru frica lui Dumnezeu".

Deci, intrînd în peștera lui, am stat cu dînsul cîteva zile, sîrguindu-mă să deprind faptele lui bune, de vreme ce acela m-a învățat rînduielile vieții pustnicești. Văzînd stareţul că duhul meu este luminat spre deprinderea lucrurilor plăcute Domnului nostru Iisus Hristos și spre cea fără de temere împotrivă stare a războaielor celor din taină a potrivnicului său și spre nălucirile care le are pustia, mi-a zis: "Scoală-te, fiule, ca să te duc în altă peşteră, care este mai înăuntrul pustiei, ca singur într-însa să locuiești și să te ostenești întru Dumnezeu; pentru că spre aceasta te-a trimis Domnul prin purtarea sa de grijă, ca să fii și tu locuitor al pustiei celei dinăuntru". După ce a mers patru zile și patru nopți, într-a cincea zi a găsit o peșteră mică, iar sfîntul bărbat mi-a zis: "Iată, acesta este locul care ți l-a pregătit Dumnezeu pentru tine, ca să te sălășluiești într-însul!" După aceea, stareţul a petrecut cu mine treizeci de zile, învățîndu-mă la lucruri bune; iar după acele treizeci de zile, lăsîndu-mă lui Dumnezeu, s-a dus la treburile sale. De atunci venea cîte o dată pe an la mine și mă cerceta, pînă în ziua mutării sale la Dumnezeu, pentru că anul cel din urmă cînd m-a vizitat a murit; iar eu, plîngîndu-l mult, l-am îngropat aproape de locuința mea.

După aceasta, eu smeritul Pafnutie, l-am întrebat pe Onufrie, zicînd: "Sfinte părinte, oare multe osteneli ai suferit la începutul venirii tale în pustia aceasta?" Atunci, fericitul stareț mi-a răspuns: "Să mă crezi, iubite frate, că atîtea osteneli am suferit în acest loc, încît de multe ori, deznădăjduindu-mă de viața mea, mi se părea că sînt aproape de moarte. De multe ori slăbeam de foame și de sete, neavînd de la început nici ce mînca, nici ce bea, afară numai de unele verdețuri pe care le găseam în pustie; atunci aveam ce mînca. Iar pentru setea mea, numai cereasca rouă îmi era de răcorire; că ziua mă ardeam de zăduful soarelui, iar noaptea mă răcoream de frigul nopții, încît trupul meu mi se uda de roua cea cerească. Dar cîte n-am mai răbdat și cîte osteneli n-am mai suferit în această pustie neumblată! A spune răbdările și ostenelile mele nu se poate, pentru că nici nu se cuvine a le arăta pe ele; deoarece, pentru dragostea lui Dumnezeu, omul este dator ca la singurătate să le facă.

Dar Bunul Dumnezeu, văzîndu-mă că m-am dat cu totul spre nevoințele pustnicești și mi-am pus sufletul spre foame și sete, a poruncit sfîntului Său înger, ca să îngrijească de mine și să-mi aducă în toate zilele puțină pîine și apă pentru întărirea sufletului meu. Astfel, m-au îngrijit îngerii pe mine treizeci de ani. Iar după împlinirea celor treizeci de ani, Dumnezeu a orînduit spre mîngîierea mea, hrană mai îndestulătoare. Pentru că, aproape de peștera mea, s-a găsit un finic care avea douăsprezece ramuri, și fiecare ramură deosebit, la o lună pe an aducea roadele sale, una la o lună, alta la altă lună, pînă ce trec toate cele douăsprezece luni; iar cînd se sfîrșea o lună, se sfîrșea și rodul unei ramuri, și cînd sosea altă lună, sosea și rodul altei ramuri.

Asemenea, din porunca lui Dumnezeu curgea un mic izvor de apă vie, așa că acum am încă treizeci de ani întru îndestulare cu aceasta; pentru că, uneori mîncam din pîinea cea adusă de înger, iar alteori gustam din roadele finicului cu verdețurile pustiei, care, prin dumnezeiască poruncă, mi s-au îndulcit ca mierea. Din izvor beau apă vie, mulțumind lui Dumnezeu; dar mai ales mă hrănesc și mă adăp cu dulceață din cuvintele lui Dumnezeu, precum se scrie: *Nu cu*

singură pîine va fi omul viu, ci cu tot cuvîntul care iese din gura lui Dumnezeu. Deci, o, frate Pafnutie, dacă te vei sîrgui ca să săvîrșești voia Domnului Dumnezeu, toate cele de trebuință se vor trimite pentru tine de la Dînsul; pentru că Sfînta Evanghelie zice: *Nu vă îngrijiți ce vom mînca, ce vom bea sau ce vom îmbrăca, pentru că pe toate acestea și păgînii le caută, căci Tatăl vostru Cel ceresc știe că trebuie toate acestea. Ci căutați mai întîi Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și toate acestea se vor adăuga vouă*.

Cuviosul Onufrie grăind unele ca acestea, m-am minunat de aleasa lui viață și iarăși l-am întrebat pe el: "Părinte, de unde te împărtășești sîmbăta și Duminica cu Preacuratele lui Hristos Taine, să mă împărtășești pe mine?" Îngerul Domnului nu vine numai la mine cu dumnezeiasca Împărtășanie, ci și la ceilalți care viețuiesc în pustie pentru Dumnezeu și față omenească nu văd și pe care, împărtășindu-i, îi umple de veselie negrăită. Deci, dacă vreunul dintr-înșii ar dori să vadă om, îngerul îl ia pe el și îl înalță la cer, ca să vadă pe sfinți și să se veselească; iar sufletul se luminează ca lumina și se bucură cu duhul. Învrednicindu-se a vedea cereștile bunătăți, uită toate ostenelile sale suferite în pustie; apoi, întorcîndu-se la al său loc, se silește a sluji mai cu osîrdie lui Dumnezeu, nădăjduind a cîștiga în veci cele din ceruri, pe care s-a învrednicit a le vedea.

Toate acestea le-a vorbit Cuviosul Onufrie cu mine sub poalele muntelui, unde ne-am întîlnit; iar eu, din niște vorbe ca acestea ale cuviosului, m-am umplut de bucurie și am uitat și de ostenelile mele, cele cu foamea și cu setea, suferite în călătorie. Deci, înarmîndu-mă cu duhul și cu trupul, am zis: "Fericit sînt eu cel ce m-am învrednicit a te vedea pe tine, sfinte părinte, și am auzit cuvintele tale cele dulci și plăcute". Iar el mi-a zis: "Să ne sculăm de acum, frate, să mergem la locuința mea". Deci, sculîndu-mă, am mers, iar eu nu încetam minunîndu-mă de darul cuviosului stareț. Apoi, trecînd două sau trei stadii, am venit la peștera sfîntului; și acolo era un finic ales și curgea și un izvor mic de apă vie. Stînd lîngă peșteră, cuviosul s-a rugat și, sfîrșind rugăciunea și zicînd "amin", a stat și mi-a poruncit să stau și eu cu dînsul; și am vorbit, spunînd unul altuia bunătățile Domnului.

Venind soarele spre apus și ziua sfîrșindu-se, am văzut lîngă noi o pîine și apă, iar acel cuvios bărbat mi-a grăit mie: "Gustă, frate, din pîinea și apa care se află înaintea ta, ca să te întărești; pentru că te văd pe tine slăbit de foame, de sete și de osteneala drumului". Iar eu am zis către dînsul: "Viu este Domnul meu, că nu voi mînca nici nu voi bea singur, dacă nu mîncăm amîndoi". Dar starețul nu voia să guste; numai după ce l-am rugat mult, abia atunci am putut să-l înduplec. Deci, întinzînd mîinile, am luat pîinea, pe care am rupt-o, am mîncat și m-am săturat, rămînînd și fărîmituri; după aceea, am băut apă și am mulțumit lui Dumnezeu. Astfel, toată noaptea aceea am petrecut-o rugîndu-mă.

După ce s-a făcut ziuă și după cîntarea Utreniei, am văzut fața cuviosului schimbată și m-am temut; dar el, cunoscînd aceasta, mi-a zis: "Nu te teme, frate Pafnutie, că Dumnezeu, Cel ce spre toți este milostiv, te-a trimis la mine, ca să-mi îngropi trupul meu; căci în ziua de astăzi sfîrșesc vremelnica mea viață și voi trece la viața cea fără de sfîrșit, la Hristosul meu, întru odihna cea veșnică". Deci, fiind ziua a douăsprezecea a lunii iunie, Cuviosul Onufrie mi-a poruncit, zicîndu-mi: "Iubite frate, dacă te vei întoarce în Egipt să mă pomenești pe mine înaintea fraților și a tuturor creștinilor". Iar eu am zis către dînsul: "Părinte sfinte, eu doresc ca după moartea ta să petrec în locul acesta". Cuviosul a răspuns: "Fiule, nu ești trimis de Dumnezeu pentru aceea ca să petreci în această pustie, ci ca, văzînd pe robii Lui, să te întorci la locul tău și să spui viața lor cea îmbunătățită la frați, spre folosul celor ce vor auzi, și spre slava lui Hristos Dumnezeul nostru. Deci mergi, fiule, în Egipt la mănăstirea ta și povestește

cele ce ai văzut și ai auzit în pustie, cele ce vei mai vedea și vei auzi, și singur să petreci în fapte bune, slujind lui Dumnezeu".

Acestea zicîndu-le, am căzut înaintea cinstitelor lui picioare, zicînd: "Binecuvintează-mă, prea cinstite părinte, și te roagă pentru mine să aflu milă înaintea lui Dumnezeu. Precum m-a învrednicit pe mine Mîntuitorul meu să te văd pe sfinția ta în această viață, tot așa să mă învrednicească a te vedea și în veacul ce va să fie!" Atunci Cuviosul Onufrie, ridicîndu-mă de la pămînt, mi-a zis: "Fiule Pafnutie, nu te va scîrbi pe tine Dumnezeu, ci va împlini cererea ta; binecuvîntîndu-te, te va întări întru dragostea Sa, îți va lumina ochii minții spre dumnezeiasca vitejie, te va izbăvi de toată cursa potrivnicului și va săvîrși întru tine tot lucrul bun pe care l-ai început. Îngerii Lui te vor păzi întru toate căile tale și te vor feri de vrăjmașii cei nevăzuți, ca să nu poată ei să te clevetească înaintea lui Dumnezeu în ceasul cercării celei înfricoșate".

După aceasta, cuviosul părinte, dîndu-mi cea mai de pe urmă sărutare întru Domnul, a început a se ruga lui Dumnezeu cu multe lacrimi și suspine. Iar, după ce s-a rugat din destul, și-a plecat genunchii, culcîndu-se la pămînt și zicînd cel mai de pe urmă cuvînt: "În mîinile Tale, Dumnezeule, îmi dau duhul meu!" Deci, cînd grăia el acestea l-a strălucit din cer o lumină minunată și, în strălucirea luminii aceleia, veselindu-i-se fața, și-a dat duhul său.

Atunci, deodată s-a auzit în văzduh glasul îngeresc, cîntînd și binecuvîntînd pe Dumnezeu, pentru că ei, luînd sufletul cuviosu-lui, cu bucurie îl înălțau la Dumnezeu. Atunci, eu am început a plînge și a mă tîngui înaintea cinstitului lui trup, căci pierdusem pe părintele pe care nu-l găsisem de mult. Deci, dezbrăcînd haina mea, am descusut căptușeala ei și cu aceea am acoperit trupul sfîntului; iar cu fața m-am îmbrăcat eu, ca să nu mă întorc dezbrăcat la frații mei. Apoi, găsind o piatră mare, în care cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu, era făcută o groapă în chip de mormînt, într-acea piatră am pus sfîntul trup al plăcutului lui Dumnezeu, cu cîntare cuviincioasă de psalmi și, aducînd o mulțime de pietre mici, am acoperit cu ele cinstitul său trup; apoi am început a mă ruga lui Dumnezeu să-mi dea voie să petrec în acel loc. Dar pe cînd voiam să intru în peșteră, atunci deodată înaintea ochilor mei a căzut peștera, finicul care hrănea pe sfînt a căzut din rădăcină, iar izvorul cel cu apă vie s-a uscat.

Toate acestea văzîndu-le, am cunoscut că nu este voia lui Dumnezeu să rămîn acolo. De aceea, vrînd ca să plec de acolo, am mîncat fărîmiturile de pîine care rămăseseră din ziua de ieri, asemenea am băut și apa care rămăsese, apoi, ridicîndu-mi mîinile și ochii către cer, m-am rugat. După aceea, iarăși am văzut pe bătrînul acela pe care mai înainte l-am văzut cînd mergeam în pustie. Acela, întărindu-mă, mergea înaintea mea; iar eu, ieșind de acolo, mă mîhneam pentru sfîrșitul Sfîntului Onufrie, că nu m-am învrednicit să-l văd mai mult între cei vii; dar mă bucuram cu sufletul că m-am învrednicit a mă îndulci de sfintele lui cuvinte și a lua binecuvîntare din gura lui; și astfel slăveam pe Dumnezeu.

Mergînd patru zile, am ajuns la o oarecare chilie înaltă, sub munte fiind peștera. Intrînd înăuntru, nu am găsit pe nimeni. Apoi am stat puțin, gîndindu-mă: Oare va fi cineva viu în chilia aceasta la care m-a adus Dumnezeu? Acestea gîndindu-le, a intrat un bărbat sfînt, plin de căruntețe, al cărui chip era minunat și cu bună cuviință; fiind îmbrăcat cu o haină împletită din ramuri de finic. Acela, văzîndu-mă, îndată a zis către mine: "Tu ești fratele Pafnutie, acela care ai îngropat pe Cuviosul Onufrie?" Atunci eu, înțelegînd că aceasta i s-a descoperit lui de Dumnezeu, am căzut la picioarele lui. Dar el, mîngîindu-mă, mi-a zis: "Scoală-te, frate, că Dumnezeu te-a învrednicit să fii prieten al sfinților Lui; pentru că, din purtarea de grijă a Aceluia, am aflat de venirea ta la mine. Iată, iubite frate, îți arăt ție cele despre mine: De șaizeci

de ani de cînd sînt în pustia aceasta, n-am văzut om, care să fi venit la noi, afară numai de frații care locuiesc aici cu mine".

Deci, mai vorbind între noi cîte ceva, au intrat alți trei părinți asemenea cu sfinții bătrîni și îndată au zis către mine: "Binecuvintează, frate! Tu ești fratele Pafnutie, împreună ostenitorul nostru întru Domnul! Tu ai îngropat trupul Sfîntului Onufrie! Bucură-te, frate, că te-ai învrednicit a vedea un mare dar de la Dumnezeu, înștiințîndu-ne pe noi Domnul, că astăzi tu vei veni la noi, poruncindu-ți să petreci cu noi o zi. Că sînt șaizeci de ani de cînd petrecem în pustia aceasta, fiecare viețuind deosebit; numai sîmbăta spre ziua Duminicii ne adunam aici, și n-am văzut pînă acum pe nici un om, afară de tine unul". După aceea, mai vorbind între noi despre Cuviosul Părinte Onufrie și de alți sfinți, după două ceasuri, mi-au zis: "Frate Pafnutie, primește puțină pîine și-ți întărește inima ta, că ai venit de departe și ni se cade a ne bucura cu tine".

Apoi, sculîndu-ne, am făcut rugăciune către Dumnezeu și am văzut înaintea noastră cinci pîini curate, foarte bune, moi și calde ca și cum erau coapte de curînd. Acei părinți au mai adus cîte ceva și din rodurile pămîntului, și, șezînd, am mîncat împreună. După aceea, mi-au grăit: "Precum ți-am spus, de șaizeci de ani de cînd petrecem în pustia aceasta, totdeauna ni se aduc, din porunca lui Dumnezeu Cel nevăzut, numai patru pîini; iar acum, dacă ai venit și tu la noi, ni s-a trimis și a cincea pîine. Noi nu știm de unde ni se aduc acestea, că fiecare din noi, cînd intră în peștera sa, găsește în fiecare zi cîte o pîine; iar cînd este spre ziua Duminicii și ne adunăm toți la un loc, găsim aduse cîte patru pîini; pentru fiecare cîte una". Deci, după ce am isprăvit cu mîncarea aceea, ne-am sculat și am mulțumit lui Dumnezeu. Apoi, petrecînd seara sîmbetei la rugăciune, am stat toată noaptea fără somn, rugîndu-ne pînă Duminică, cînd s-a luminat de ziuă.

A doua zi, am rugat pe acei sfinți părinți să mă lase să petrec cu ei pînă la moartea mea. Ei mi-au zis: "Nu este voința lui Dumnezeu să petreci cu noi în pustia aceasta, ci ți se cade să te duci în Egipt și să spui fraților iubitori de Hristos toate cele ce ai văzut întru pomenirea noastră și spre folosul celor ce vor auzi" Apoi, grăind ei, i-am rugat să-mi spună numele lor, dar ei n-au voit. Deci, rugîndu-i cu multă stăruință, nimic n-am putut afla, decît numai aceasta mi-au spus: "Dumnezeu Care știe toate, știe și numele nostru; deci, pomenește-ne, frate, și te roagă pentru noi ca să ne învrednicim a ne vedea unul cu altul în casa lui Dumnezeu; însă sîrguiește-te, iubitule, ca să scapi de ispitele lumești și să nu fii batjocorit de dînsele, deoarece acelea au înșelat pe mulți". Auzind acestea de la acei cuvioși părinți, am căzut la picioarele lor și binecuvîntîndu-mă, am ieșit cu pacea lui Dumnezeu în calea mea. Apoi, mi-au proorocit și niște lucruri care s-au și împlinit.

Plecînd de acolo, am călătorit o zi prin pustia dinăuntru și, ajungînd la o peșteră oarecare, am șezut acolo să mă odihnesc, lîngă care era un izvor de apă. Deci, priveam la frumusețea acelui loc, care era foarte minunat și avea împrejurul izvorului pomi mulți și saduri pline de roade. Odihnindu-mă puțin, m-am sculat și umblam prin mijlocul acelor pomi, minunîndu-mă de îndestulata mulțime a fructelor lor și mă gîndeam în mine: Cine este acela care a sădit aceștia? Acolo erau diferiți pomi: finici, lămîi, meri mari și frumoși, smochini, piersici și viță de vie plină cu struguri aleși și alți pomi roditori, al căror gust era mai dulce decît mierea. Din fructele lor ieșea un miros foarte plăcut, iar izvorul din pîraiele care curgeau dintr-însul, adăpa acele saduri; deci, socoteam în mine, că acela este Raiul lui Dumnezeu.

Pe cînd mă miram de acea minunată frumusețe, iată că văd patru tineri frumoși la chip, îmbrăcați în piei de oi, venind spre mine din pustie și, apropiindu-se, au zis: "Bucură-te, frate

Pafnutie!" Atunci eu, căzînd cu fața la pămînt, m-am închinat lor; iar ei, ridicîndu-mă, au stat lîngă mine și am început a vorbi împreună. Fețele lor erau atît de strălucite cu darul lui Dumnezeu, încît mi se părea că nu sînt oameni, ci îngeri pogorîți din cer. Ei s-au bucurat mult de mine și, luînd fructe din pomi, mi-au pus înainte să mănînc; și mi s-a bucurat inima pentru dragostea lor.

Deci am petrecut cu dînșii șapte zile, hrănindu-mă din roadele acelor pomi. Apoi i-am întrebat, zicînd: "Cum ați venit aici? Și de unde sînteți?" Ei mi-au răspuns: "Frate, de vreme ce Dumnezeu te-a trimis la noi, îți vom spune adevărat viața noastră. Noi sîntem din cetatea care se numește Oxirinhos. Părinții noștri erau mai mari în cetatea aceea și, voind să ne învețe carte, ne-au dat la o școală, unde am învățat repede gramatica cea proastă. Cînd am trecut la învățătură mai înaltă, ne-am învoit într-un gînd și într-o tocmire, ajutîndu-ne Dumnezeu spre cea mai bună, și am pus înaintea noastră înțelepciunea lui Dumnezeu cea duhovnicească. Dintr-acea vreme, ne adunam în fiecare zi și ne îndemnam unul pe altul cu credință la slujba lui Dumnezeu.

Avînd gîndul cel bun în inimile noastre, ne-am socotit să căutăm undeva un loc liniștit și să petrecem cîteva zile în rugăciune, pînă ce vom ști rînduiala lui Dumnezeu pentru noi. Pentru aceea, luînd fiecare din noi puțină pîine și apă, cît să ne ajungă timp de vreo șapte zile, am ieșit din cetate. Mergînd cîteva zile, am ajuns în pustie și, intrînd într-însa, ne-am înspăimîntat; apoi am văzut înaintea noastră un bărbat luminos și înconjurat cu slavă cerească. Acela ne-a luat de mîini, ne-a adus în acest loc pe care îl vezi și ne-a dat în primire unui bărbat îmbunătățit, slujitor al lui Dumnezeu; și acum este al șaselea an de cînd petrecem aici. Cu starețul acela am petrecut un an, învățîndu-ne și povățuindu-ne de la dînsul cum să slujim lui Dumnezeu. După împlinirea unui an, părintele nostru s-a mutat la Domnul și dintr-acea vreme sîntem aici singuri. Acum, iubite frate, ți-am spus de unde sîntem și cum am venit aici. În toți acești șase ani, n-am gustat pîine, nici altă hrană, decît numai fructele acestor pomi și fiecare din noi petrece în liniște singur. Iar cînd vine sîmbăta, ne adunăm toți în acest loc, ne vedem unul pe altul, ne mîngîiem întru Domnul și petrecem împreună două zile, sîmbăta și Duminica, iar după aceea ne ducem fiecare la locul nostru".

Eu, smeritul Pafnutie, auzind aceasta de la dînșii, i-am întrebat: "Unde vă împărtășiți sîmbăta și duminica cu dumnezeieștile Taine ale Preacuratului și Sfîntului Trup și Sînge al lui Hristos, Mîntuitorul nostru?" Ei mi-au răspuns: "Pentru aceea ne adunăm aici în toate sîmbetele și Duminicile, că Dumnezeu trimite la noi un înger sfînt și prealuminat și ne dă nouă Sfînta Împărtășanie". Auzind aceasta, m-am bucurat foarte mult și m-am gîndit să aștept la dînșii pînă sîmbătă, ca să mă învrednicesc și eu a vedea pe sfîntul înger și să primesc dumnezeiasca Împărtășanie din mîinile lui. Deci, am stat acolo pînă sîmbătă; pentru mine au stat și ei în acel loc, neducîndu-se la locuințele lor deosebite. Și am petrecut zilele acelea în preamărirea lui Dumnezeu și în rugăciuni, avînd ca hrană fructele pomilor și bînd apă din izvor.

Venind sîmbăta, acești robi ai lui Hristos mi-au zis: "Pregătește-te, iubite frate, căci astăzi va veni îngerul lui Dumnezeu, aducîndu-ne dumnezeiasca Împărtășanie, pe care de s-ar învrednici cineva a o primi din mîinile lui, aceluia i se iartă toate păcatele și se face înfricoșător diavolilor și ispitele lor nu pot să se apropie de el". Acestea grăindu-le ei cu mine, am simțit un miros plăcut ca de niște tămîie aleasă și de aromate de mult preț și m-am minunat, pentru că niciodată n-am simțit undeva un miros ca acela. Am întrebat de unde vine o mirosire așa de plăcută? Iar ei au zis: "Îngerul Domnului se apropie cu Preacuratele Taine ale lui Hristos!" Deci, stînd noi la rugăciune, am început a cînta și a preamări pe Hristos Împăratul, Dumnezeul nostru.

Și iată, o lumină prealuminată din cer ne-a strălucit, și am văzut îngerul Domnului pogorîndu-se de sus și strălucind ca un fulger și am căzut cu fața la pămînt de frică, iar ei m-au ridicat, poruncindu-mi să nu mă tem. Am văzut pe îngerul lui Dumnezeu stînd în fața noastră, în chip de tînăr prealuminos, a cărui frumusețe nu se poate spune, ținînd în mîini Sfîntul Potir cu dumnezeiasca Împărtășanie. Deci, acești sfinți robi ai lui Dumnezeu, s-au apropiat unul cîte unul și s-au împărtășit. După aceea, m-am apropiat și eu păcătosul și nevrednicul, cu mult cutremur și cu spaimă; deci, cu negrăită bucurie m-am învrednicit a mă împărtăși din mîinile îngerului cu Preacuratele Taine ale lui Hristos. Pe cînd mă împărtășeam, am auzit pe înger grăind: "Trupul și Sîngele Domnului Iisus, Dumnezeul nostru, să fie în voi hrană nestricăcioasă, veselie neîncetată și viață veșnică". Iar noi am răspuns: "Amin". Apoi, după Sfînta Împărtășanie, am fost binecuvîntați de acel preaslăvit înger, iar îngerul s-a suit la cer înaintea ochilor noștri. Noi atunci, căzînd, ne-am închinat lui Dumnezeu, mulțumindu-I pentru un dar atît de mare al Lui. Și s-a făcut bucurie mare în inimile noastre, iar mie mi se părea că nu sînt pe pămînt, ci în cer, și în acea mare bucurie duhovnicească am rămas ca într-o uimire.

După aceasta, acei sfinți robi ai lui Dumnezeu, aducînd poame, au pus înainte și, șezînd, am gustat. Trecînd ziua sîmbetei și sosind noaptea, am petrecut-o fără de somn în cîntarea de psalmi și în preamărirea lui Dumnezeu. A doua zi, Duminică, iarăși ne-am învrednicit aceluiași dar dumnezeiesc ca și sîmbătă; pentru că același înger al lui Dumnezeu, venind cu aceeași rînduială și chip, ne-a împărtășit și a umplut inimile noastre de foarte mare bucurie. Eu luînd puțină îndrăzneală, am rugat pe îngerul lui Dumnezeu, să-mi poruncească, ca să fiu în locul acela cu sfinții robi ai lui Dumnezeu pînă la sfîrșitul meu. Însă el mi-a zis: "Nu este cu plăcere lui Dumnezeu să viețuiești aici, ci îți porun-cește, ca, fără zăbavă, să te duci în Egipt și să povestești tuturor fraților cele ce ai văzut în pustie și ai auzit, ca și aceia să se sîrguiască a primi viața cea bună și a plăcea Stăpînului Hristos. Să propovăduiești mai ales viața sfîntă și fericitul sfîrșit al Cuviosului Onufrie, pe care l-ai îngropat în piatră și să spui fraților toate cele ce ai auzit din gura lui. Fericit ești și tu că te-ai învrednicit a vedea și a auzi cele atît de minunate și preaslăvite minuni ale lui Dumnezeu, care se săvîrșesc asupra sfinților Lui în această pustie. Nădăjduiește-te spre Domnul, căci și pe tine te va număra în viața ce va să fie cu acești sfinți, pe care i-ai văzut și cu care ai vorbit. Deci, acum mergi în calea ta și pacea lui Dumnezeu să fie cu tine!"

Îngerul, zicînd acestea, s-a suit la ceruri, iar eu atît m-am umplut de spaimă și de întristare din vorbele lui, încît n-a rămas în mine puterea mea, ci am căzut la pămînt ca și cum eram în afară de mine. Atunci, ridicîndu-mă sfinții lui Dumnezeu, mă mîngîiau și, punîndu-mi dinainte poame, am gustat și am mulțumit lui Dumnezeu. După aceasta, sărutînd pe sfinți, am pornit pe calea mea; iar aceia, dîndu-mi poame ca să am pe cale, m-au petrecut ca la cinci stadii. Deci, i-am rugat să-mi spună numele lor și mi-au spus: Cel dintîi, Ioan; al doilea, Andrei; al treilea, Eraclie și al patrulea, Teofil. Ei mi-au poruncit să le spun numele fraților ca să-i pomenească, iar eu m-am rugat lor să mă pomenească în rugăciunile lor. Deci, sărutîndu-ne în Domnul, ne-am despărțit. Aceia s-au întors la locul lor, iar eu m-am dus pe cale spre Egipt.

Trecînd pustia, mă mîhneam și mă bucuram. Mă mîhneam, pentru că m-am lipsit de vederea feței și de vorbele cele dulci ale celor atît de plăcuți lui Dumnezeu, cărora nu este vrednică toată lumea; dar mă bucuram, fiindcă m-am învrednicit de binecuvîn-tarea lor, de vederea îngerească și de dumnezeiasca Împărtășanie ce am primit-o din mîinile îngerești.

Mergînd trei zile, m-am apropiat de un schit și am aflat acolo doi frați petrecînd în liniște. Deci, m-am odihnit la ei zece zile și le-am spus lor toate cele ce mi s-au întîmplat în pustie, văzute și auzite. Ei, ascultîndu-mă cu multă umilință și bucurie, mi-au zis: "Cu adevărat,

părinte Pafnutie, de mare dar te-ai învrednicit de la Dumnezeu, pentru că te-ai învrednicit să vezi pe atîția sfinția ai Lui".

Acei doi frați erau îmbunătățiți, iubind pe Dumnezeu din toată inima, și au scris toate cele ce au auzit din gura mea. Deci, sărutîndu-i, m-am dus la mănăstirea mea, iar ei au purtat cartea povestirilor mele pe la toți sfinții părinți și frați din schit. Aceia, citind-o și ascultînd-o, s-au umplut de mare folos și au binecuvîntat pe Dumnezeu, Care trimite mila Sa spre robii Săi. Apoi, ei au pus carte în biserică, ca toți, cei ce vor, să o citească, fiind plină de zidire duhovnicească și de gîndire dumnezeiască. Iar eu, cel mai mic rob, Pafnutie, învrednicindu-mă de mila lui Dumnezeu, Căruia nu sînt vrednic, cu gura și cu scrisul, vestesc la toți acestea, care mi s-au poruncit să le vestesc întru slava lui Dumnezeu și spre folosul celor ce își caută mîntuirea sufletelor lor. Fie darul și pacea Domnului nostru Iisus Hristos cu voi, pentru rugăciunile plăcuților Lui, sfinților, cuvioșilor și părinților noștri, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Nota - Se cade a ști care este Cuviosul Pafnutie, care a aflat pe Cuviosul Onufrie, deoarece în Istoria Bisericească și în Pateric se află mulți cu numele Pafnutie. Prea Cuviosul Pafnutie, care a fost episcop în Tebaida cea de sus, ce este una din părțile Egiptului, este acela care a pătimit pentru Hristos, în vremea păgînului împărat Maximian al Romei și căruia i s-a scos ochiul drept. După aceea, acesta pe vremea împărăției marelui Constantin, la întîiul Sinod a toată lumea, a fost în Niceea, cînd Sfinții Părinți au vrut să facă o lege, ca preoții mireni să nu aibă femei, el s-a sculat în mijlocul sinodului, a strigat cu glas mare: "Să nu puneți această sarcină grea și acest jug greu asupra slujitorilor bisericești". Deci, Sfîntul Pafnutie s-a împotrivit foarte mult la această dorință a Sfinților Părinți, cu toate că el singur era păzitor al fecioriei din pîntecele maicii sale și nimeni n-a răspuns ceva împotriva cuvintelor lui, lăsîndu-se acel lucru la învoirea fiecăruia. De atunci și pînă acum preoții și diaconii Bisericii Răsăritului sînt căsătoriți.

Despre acesta scriu istoricii greci: Socrat, cartea 1, cap. 18: Sozomen, cartea 1, cap. 22 și Nichifor, cartea VIII, cap. 19.

Este de mirare cu adevărat, cum un bărbat ca Pafnutie, atît de plăcut lui Dumnezeu, care va pătimi pentru Hristos și care a luat parte la întîiul Sinod a toată lumea, deși a fost cel din urmă dintre Sfinți Părinți, a întărit după lege căsătoria preoților și diaconilor mireni; este de mirare că nu se cinstește în Biserică cu pomenire, precum se cinstesc ceilalți părinți sfinți.

Acest Cuvios Pafnutie se pomenește în Prolog în 25 de zile ale lunii noiembrie, cum a scăpat pe niște tîlhari. În 9 martie se pomenește, tot în Prolog, de acest Sfînt Pafnutie, cum că s-a rugat lui Dumnezeu să-i spună lui cu cine este asemenea și a luat înștiințare că el este asemenea cu mai marele satului. Și iarăși, în aceeași lună, în 27 de zile, cuvîntul spune că este asemenea cu un om fluierător. Acesta este cel care a aflat pe Sfîntul Onufrie, după cum se dovedește dintr-un pateric vechi grecesc scris de mînă.

35. VIAȚA CUVIOSULUI PETRU ATONITUL
(12 IUNIE)

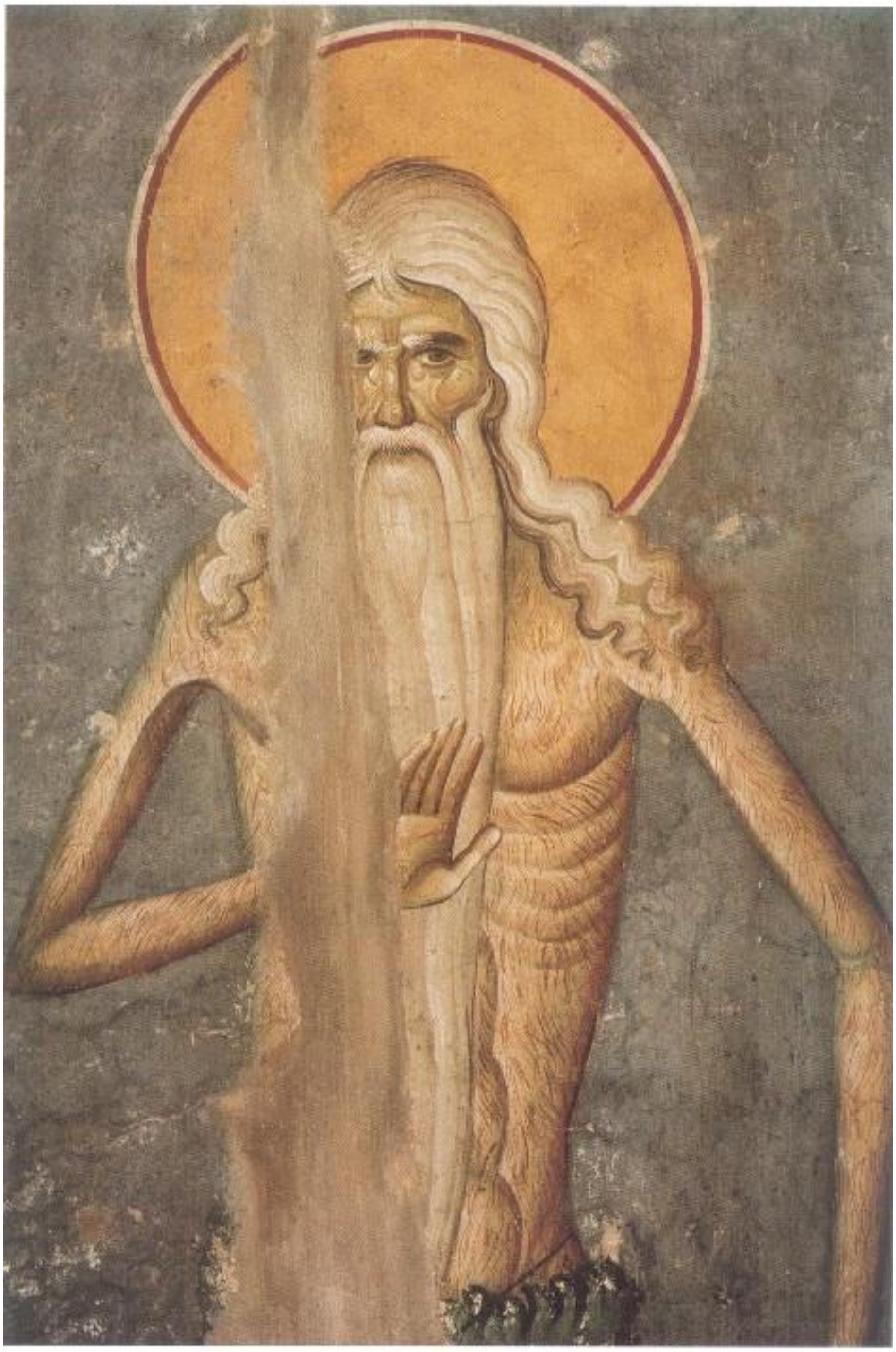

Cuviosul Petru a fost de neam grec, cu rînduiala ostaș și voievod. El a venit la călugărie în acest chip: Ca voievod, fiind trimis cu multe oști la război în Siria, s-a întîmplat ca oștile grecești să fie biruite de potrivnici; deci, a fost dus în robie cu mulți alți ostași în cetatea Samara din ținutul Arabiei, care era lîngă rîul Eufratului. Acolo a fost aruncat în temniță cu lanțuri grele de fier. Petru, șezînd în lanțuri, își cerceta știința sa, și și-a adus aminte că de multe ori se gîndea să se facă monah. Deci, a cunoscut că, de aceea a dat Dumnezeu asupra lui acea pătimire și

robie, deoarece nu s-a sîrguit ca scopul său cel bun să-l aducă degrabă la îndeplinire. De aceea plîngea și se tînguia mult, blestemîndu-și lenevirea sa și ocărîndu-se singur că pătimește unele ca acestea după vrednicie.

Deci, șezînd mult timp în temniță și neavînd nici o nădejde de scăpare din lanțuri, a început a se ruga cu căldură spre Atotputernicul Dumnezeu, Cel ce poate, cu judecățile Sale cele neștiute, să-l elibereze pe el din legături, precum a scos pe Adam din iad și pe Apostolul Petru din temnița lui Irod, chemînd întru ajutor și mijlocirea cea mult puternică spre Dumnezeu, a marelui făcător de minuni, Sfîntului Ierarh Nicolae, grabnicul ajutător al celor ce sînt în primejdii. El avea de mult spre dînsul mare credință și dragoste, adeseori se ruga lui cu nădejde, punînd în rugăciune tare făgăduință că, de se va izbăvi de legături, nu se va mai întoarce în lume, nici nu va mai merge la casa sa; ci îndată se va duce acolo unde Dumnezeu îl va povățui spre nevoința monahicească. El mai gîndea și aceasta: că de l-ar scăpa pe el Dumnezeu, apoi s-ar duce la Roma și acolo la mormîntul Sfîntului și marelui Apostol Petru și-ar fi lepădat perii săi împreună cu lepădarea de lume.

Deci, rugîndu-se de aceasta, Petru cel legat adăuga și mare postire, primind numai la două sau trei zile hrană. Altă dată a petrecut șapte zile flămînd și, sfîrșindu-se săptămîna postirii lui, i s-a arătat în vedenia visului arhiereul lui Hristos, Nicolae și i-a zis: "Frate Petru, rugăciunea ta am auzit-o și am luat aminte la suspinul inimii tale și m-am rugat pentru tine milostivului și iubitorului de oameni, Dumnezeu; dar de vreme ce tu singur ai fost zăbavnic spre poruncile Lui, de aceea și El nu voiește, ca degrabă să te dezlege pe tine din legături, ci ți-a rînduit ție o mîntuire mai bună; deoarece Împăratul și Stăpînul nostru i-a umplut de nădejde pe toți în Sfînta Sa Evanghelie, zicînd: *Cereți și veți lua; bateți și se va deschide vouă.* Deci, nu înceta, cerînd prin rugăciuni și prin suspinuri, bătînd la ușa milostivirii Lui, pînă ce, plecîndu-se spre milă, îți va da libertatea cerută, scăpîndu-te din legături și deschizîndu-ți ușile temniței celei încuiate; însă fii răbdător în rugăciune, așteptînd mila lui Dumnezeu". Acestea zicîndu-le Sfîntul Nicolae lui Petru cel legat și poruncindu-i să se întărească cu bună hrană, s-a făcut nevăzut.

Petru, deșteptîndu-se din somn și primind hrană, s-a întors iarăși la rugăciune și mai cu dinadinsul se ruga ziua și noaptea, cu bună nădejde, și neîncetat chema pe Sfîntul Nicolae, ajutătorul său. După o vreme, iarăși i s-a arătat în somn Sfîntul Nicolae, cu chipul ca și cum ar fi întristat, zicînd către dînsul cu glas lin și blînd: "Frate Petre, să mă crezi pe mine, că neîncetat m-am rugat bunătății lui Dumnezeu, dar nu știu cu ce judecăți și cu ce purtare de grijă zăbovește pentru izbăvirea ta; însă nu te deznădăjdui de milostivirea Lui, pentru că Milostivul Stăpîn a îndelungat împlinirea cererii noastre, spre cel mai bun folos al nostru, ca nu cumva, primind cineva cererea, să nu bage în seamă darul Lui. De voiești ca și de alți plăcuți ai lui Dumnezeu să se roage pentru tine, îți vestesc ție pe un rugător către dînsul mult mai puternic decît mine, pe care, de-l vei chema spre mijlocire, nu te vei lipsi de nădejde; pentru că amîndoi, cînd ne vom ruga pentru tine, cred că ne va auzi Iubitorul de oameni".

Petru a zis Sfîntului Nicolae: "Care este, sfinte stăpîne, acela care mai bine decît tine poate să se roage lui Dumnezeu, pentru că, cu ale tale rugăciuni și folosiri, toată lumea se mîntuiește și toate popoarele creștine, la tine scăpînd, primesc prin tine izbăvire din primejdiile lor". Atunci Sfîntul Nicolae i-a zis lui: "Să știi, Petre, că dreptul Simeon, care a primit pe brațele sale pe Hristos Domnul, fiind de patruzeci de zile, pentru care s-a numit și primitor de Dumnezeu, acela este!" Apoi, Petru a răspuns: "Știu, sfinte al lui Dumnezeu, pe acel sfînt bărbat despre care Sfînta Evanghelie a scris". Atunci Sfîntul Nicolae i-a grăit lui: "Pe acela, amîndoi, tu și eu, să-l pornim cu totul spre rugăciune și cele neîmplinite ale noastre rugăciuni le va scoate la bun sfîrșit; pentru că este mult mai puternic la Dumnezeu, stînd înainte aproape de Scaunul

Lui, împreună cu Preacurata Stăpînă Fecioară Născătoare de Dumnezeu și cu Sfîntul Ioan Înaintemergătorul, și am mare îndrăzneală către El". Sfîntul Nicolae, zicînd aceasta, s-a dus. Petru, deșteptîndu-se din somn, iarăși s-a plecat la rugăciuni multe și la postire fără de măsură, chemînd și pe Sfîntul Simeon, primitorul de Dumnezeu, ca și pe Sfîntul Nicolae în ajutor.

Preabunul Dumnezeu, fiind rugat de plăcuții Săi cei mari, de Simion și de Nicolae, a voit să dăruiască libertate celui ce pătimea în legături; deci, Sfîntul Nicolae s-a arătat noaptea lui Petru a treia oară, dar acum nu în vis, ci aievea. Nu s-a arătat singur, ci cu Sfîntul Simeon, primitorul de Dumnezeu, și i-au zis: "Îndrăznește, frate Petre, și lepădînd mîhnirea celui de obște mijlocitor și al meu împreună rugător, pune făgăduințele tale de față și dă-i mulțumire aceluia, după Dumnezeu". Petru, ridicîndu-și ochii, a văzut pe marele Simeon, minunat la vedere, cinstit la chip și îmbrăcat în veșmîntul preoției Legii vechi, avînd în mîini toiag de aur. Petru, văzîndu-l pe acesta, s-a înspăimîntat, iar Sfîntul Simeon a zis către el: "Tu ești cel care rogi pe fratele Nicolae să te elibereze din legături și din această temniță?" Iar el, abia putînd să-și deschidă gura de spaimă, a răspuns: "Eu sînt, o, plăcutule al lui Dumnezeu, pe care te-am cîștigat și pe sfinția ta ca mijlocitor către Dumnezeu". Sfîntul Simeon i-a zis: "Dar vei împlini făgăduința ta, ca să te faci monah și să viețuiești în fapte bune?"

Petru a răspuns: "Da, stăpîne, ajutîndu-mi Dumnezeu, o voi împlini". Iar sfîntul i-a zis: "De te făgăduiești că vei face așa, să ieși acum de aici și să mergi unde vei voi; pentru că acum nimic din împiedicările cele părute ție, nu pot să te oprească". Atunci, Petru a arătat sfîntului picioarele sale cele ferecate cu fiare, iar Sfîntul Simeon s-a atins cu toiagul cel de aur ce-l purta în mîini de fiarele de la picioarele lui Petru și îndată s-au topit ca ceara de fața focului. Petru s-a sculat în picioare și a văzut temnița deschisă, s-a dus din temniță după Sfîntul Simeon, urmîndu-i aceluia cu Sfîntul Nicolae și astfel s-a aflat afară din cetate. Petru, gîndind în sine, zicea: "Oare nu este vis acesta ce se vede?"

Sfîntul Simeon, întorcîndu-se îndată spre el, i-a zis: "De ce gîndești așa, socotind că este vis mila lui Dumnezeu și ce a făcut ție? Dar nu vezi cu încredințare unde ești și cui urmezi?" Apoi, Sfîntul Simeon, încredințînd spre pază Sfîntului Nicolae pe Petru, s-a dus; iar Petru urma după Sfîntul Nicolae. Făcîndu-se ziuă, Sfîntul Nicolae a întrebat pe Petru: "Oare ai luat ceva de mîncare pentru cale?" Iar Petru a răspuns: "Nu, stăpîne, pentru că nimic n-am avut să iau!" Sfîntul Nicolae i-a poruncit să se apropie de o grădină ce se întîmplase acolo, zicîndu-i: "Vei găsi pe un om care-ți va da poame; deci, ia cîte vei avea de trebuință și urmează-mă". Petru, mergînd în grădină și luînd poame de la un om, a plecat înainte pe cale după Sfîntul Nicolae și în puțină vreme a sosit pe pămîntul grecesc. Sfîntul Nicolae a zis lui Petru: "Iată, frate, acum ești în țara ta și ai vreme liberă spre împlinirea făgăduințelor tale; deci, fă degrabă cele ce ai făgăduit, ca să nu te întorci iarăși în Samara". Aceasta zicînd, arhiereul lui Hristos, Nicolae, s-a făcut nevăzut de lîngă el.

Petru, dînd mare mulțumire lui Dumnezeu și sfinților Săi, Simion și Nicolae, îndată a început a-și împlini făgăduința; pentru că nu s-a dus la casa sa, nici s-a arătat la cunoscuții săi, ci s-a dus la Roma cea veche, ca să-și dea Celui Preaînalt făgăduințele sale și să săvîrșească cele ce a hotărît gura lui în vremea necazului. Însă, arhiereul lui Hristos, Nicolae, care a primit pentru el purtare de grijă, nu-l părăsea niciodată; căci, precum mai întîi călătorea nevăzut cu el, aducîndu-l din Arabia la greci, tot așa călătorea împreună nevăzut și prin pămîntul grecesc, pe cînd mergea la Roma, pretutindeni ocrotindu-l și îngrijindu-l ca un tată iubitor de fii sau ca un credincios milostiv și păzitor deștept și nedepărtat.

După ce Petru s-a apropiat de cetatea Roma, Sfîntul Nicolae, alergînd înainte, s-a arătat noaptea în vis episcopului, ținînd de mînă pe Petru și arătîndu-l lui și spunîndu-i toate pe rînd, cum l-a scos din Samara și din legături, și cum acela a dat făgăduință să se tundă la mormîntul Sfîntului Marelui Apostol Petru, și i-a spus cum se numește; deci, a poruncit episcopului să primească pe bărbatul cel arătat lui și să săvîrșească degrabă dorința aceluia.

Episcopul Romei, deșteptîndu-se din somn, se gîndea la acea vedenie; deci, făcîndu-se ziuă și sosind vremea dumnezeieștii Liturghii, a mers în biserica Sfîntului Marelui Apostol Petru, vrînd să vadă la arătare pe bărbatul care l-a văzut în vis. Era zi de Duminică și, adunîndu-se mult popor în biserică, nu era cu putință să afle și să cunoască pe cel căutat. Deci, episcopul, privind în popor și necunoscîndu-l, a strigat cu mare glas, chemîndu-l pe nume: "Petre, care ai venit din pămîntul grecesc și pe care Sfîntul Nicolae te-a eliberat din legăturile temniței din Samara, vino la mine". Petru, ieșind îndată din popor, s-a apropiat de el și a căzut la picioarele lui, zicînd: "Eu sînt robul tău, stăpîne". Petru se minuna, cum episcopul l-a chemat pe nume pe el, care niciodată nu l-a știut, nici îl văzuse și n-a spus nimănui izbăvirea din legături, cea știută de el; episcopul i-a zis: "Nu te minuna de aceasta frate, căci marele Nicolae, mi-a spus toate cele despre tine".

Episcopul, primind pe Petru cu dragoste, l-a tuns la mormîn-tul Apostolului Petru, după făgăduința lui, și l-a ținut la sine multă vreme, învățîndu-l și povățuindu-l pe calea mîntuirii. Apoi, poruncindu-i Dumnezeu, episcopul a eliberat pe Petru din Roma, zicîndu-i: "Mergi, fiule, unde va voi Dumnezeu să te povățuiască; iar mila Lui să fie cu tine îndreptîndu-ți calea și păzindu-te de meșteșugirile diavolești". Fericitul Petru, căzînd la picioarele episcopului, a zis: "Mîntuiește-te, cinstite părinte, mîntuiește-te ucenice al lui Hristos și împreună slujitorule cu Sfîntul Nicolae, chezașul meu, și roagă-te pentru mine păcătosul!" Petru, luînd binecuvîntare de la episcop și sărutîndu-l tot clerul lui, a ieșit din Roma; deci, punîndu-și nădejdea în Dumnezeu, voia să se întoarcă în pămîntul grecesc. Ducîndu-se la malul mării, a găsit o corabie care se ducea spre răsărit și, intrînd într-însa, a plecat și a mers fără pericol, fiind timp prielnic și liniștit.

Mergînd cu corabia multe zile, au sosit la un sat oarecare. Acolo, corăbierii au ieșit din corabie să-și coacă pîine și, intrînd într-o casă a unui locuitor din satul acela, au găsit bolnav și neputincios pe stăpînul casei, pe fiul lui și pe toți casnicii lui. După ce și-au copt pîinile, s-au așezat să mănînce, iar unul dintre ei a zis: "Ia o pîine și s-o duci în corabie cîrmaciului și părintelui". Stăpînul casei, auzind de părinte, a întrebat pe corăbier ce părinte este cu dînșii. Ei au răspuns că un monah ce se numește Petru călătorește cu dînșii de la Roma. Stăpînul casei a zis către corăbier: "Mă rog de voi, stăpînii mei, rugați pe părintele acela să vină în casa mea să o binecuvinteze și să se roage pentru noi, care sîntem bolnavi și neputincioși, că, precum vedeți, ne-am apropiat de moarte, căzînd în această neputință cumplită".

Ducîndu-se corăbierii, au spus părintelui acestea. Dar el, fiind smerit, nu voia să se arate, ferindu-se a se duce la acel om; însă, pe de-o parte, fiind silit de rugămintea corăbierilor, iar pe de alta, fiind biruit de iubirea oamenilor, știind că acel om se apropia de moarte, a mers cu dînșii și, dacă a intrat pe ușa casei, a zis: "Pace casei acesteia și celor ce viețuiesc într-însa". Stăpînul casei, îndată deșteptîndu-se ca din somn, s-a schimbat din boala cea grea și s-a simțit sănătos cu totul; și, sculîndu-se repede de pe patul unde zăcuse, a căzut la picioarele cuviosului și i le-a sărutat plîngînd. Atunci toți care erau acolo, văzînd schimbarea lui cea grabnică, adică din bolnav în sănătos, s-au mirat și au preamărit pe Dumnezeu. Apoi stăpînul casei, care cîștigase tămăduirea, a luat pe sfîntul de mînă și a înconjurat toate paturile bolnavilor; iar cuviosul, făcînd peste dînșii semnul Sfintei Cruci, i-a făcut sănătoși. Deci, tămăduind pe toți bolnavii din casa

aceea, s-a întors repede în corabie și toți care erau în corabie s-au închinat lui, ca unui mare plăcut al lui Dumnezeu. Omul cel tămăduit cu toată casa sa, luînd pîine, vin și untdelemn, s-a dus la corabie să-i dea cuviosului în semn de mulțumire pentru cîștigarea tămăduirii.

Sfîntul a lăudat osîrdia lui și i-a zis ca să nu-i mulțumească lui, ci lui Dumnezeu, iar darurile aduse nu voia să le primească. Omul acela, căzînd la picioarele cuviosului cu lacrimi, grăia: "Robule de aproape al lui Hristos, dacă nu primești din mîinile noastre această mică aducere, apoi nici noi nu vom avea bucurie în casa noastră". Atunci și corăbierii au rugat pe părinte să primească cele aduse, și abia plecîndu-se, a primit; deci, binecuvîntînd pe omul acela și pe toți cei ce veniseră cu dînsul, i-a trimis la casa lor. Darurile cele aduse le-a dat corăbierilor, nevoind să guste nimic din ele, apoi a plecat mai departe. Hrana cuviosului părinte în corabie era cîte o bucățică de pîine din seară în seară, iar ca băutură lua din apa mării cîte un pahar mic, pe care Domnul o prefăcea pentru el în apă dulce.

Cuviosul Petru, adormind într-o oarecare vreme, fiind cuprins de un somn ușor, a văzut în vedenia visului pe Preacurata Fecioară Născătoare de Dumnezeu, strălucind cu lumină de slavă cerească mai mult decît soarele, și pe Sfîntul Nicolae stînd înaintea ei ca un rob, arătînd spre dînsul și grăind către Născătoarea de Dumnezeu: "Stăpînă, deoarece pe acest rob al tău a-i voit a-l mîntui din acea cumplită robie și din legăturile cele grele, acum, unde îi arăți locul la care și-ar sfîrși cealaltă vreme a vieții sale?" Ea a răspuns: "Odihna lui îi va fi în muntele Athonului; pentru că aceea este soarta mea dată mie de la Fiul meu și Dumnezeu, ca cei ce fug de gîlcevile lumești și se apucă de nevoințele duhovnicești după puterea lor și, cu credință și dragoste cheamă numele meu din suflet, acolo să petreacă fără grijă viața lor cea vremelnică și, pentru lucrurile lor cele plăcute lui Dumnezeu, să cîștige viață veșnică; pentru că iubesc foarte mult acel loc și voiesc să înmulțesc acolo rînduiala monahicească; căci mila Fiului și Dumnezeului meu, nu se va risipi în veci de la cei ce vor pustnici acolo. Dacă ei vor păzi mîntuitoarele porunci, vor stăpîni muntele acela spre miazăzi și spre miazănoapte, de la mare pînă la mare, numele lor îl voi face lăudat în toată partea de sub soare, și-i voi apăra pe toți aceia care se vor nevoi acolo în pustnicie cu răbdare!"

Cuviosul Petru, văzînd o vedenie ca aceasta și deșteptîndu-se din somn, înălța multe laude și mulțumiri lui Hristos Dumnezeu, Preacuratei Maicii Lui și marelui arhiereu Nicolae. Vîntul suflînd în ajutor, corabia mergea cu spor; iar cînd s-a apropiat de marginea muntelui Athos, corabia a stat deodată nemișcată, deși vîntul sufla în pînză și marea era adîncă. Corăbierii se mirau cu spaimă, și grăiau unul către altul: "Ce este aceasta?" Ei nepricepînd ce poate să fie, Cuviosul Petru a suspinat, apoi a zis către dînșii: "Fiilor, spuneți-mi cum se numește locul acesta?" Ei au răspuns: "Acesta este muntele Athonului". Sfîntul a zis către dînșii: "Socotesc că pentru mine a stat aici corabia nemișcată; deci, scoateți-mă la mal și lăsați-mă aici. De nu veți face aceasta, nu veți putea pleca de aici". Ei nu voiau să se lipsească de un părinte ca acesta, însă, nevoind să se împotrivească voinței lui Dumnezeu, au dezlegat pînza, s-au apropiat de pămînt, au scos pe sfîntul din corabie și l-au lăsat acolo, vorbind între ei și despărțindu-se cu plîngere și cu tînguire, zicînd: "De mare acoperămînt și ajutor ne lipsim astăzi!" Iar sfîntul grăia către dînșii: "Dumnezeu cel iubitor de oameni, Care este pretutindeni și toate le împlinește, Acela să călătorească împreună cu voi și să vă păzească de tot răul".

Zicînd aceasta și dîndu-le sărutarea cea de pe urmă întru Domnul, a îngrădit corabia cu semnul Sfintei Cruci și binecuvîn-tîndu-i pe toți, i-a lăsat în calea lor. Iar el, mergînd de la marginea acelui munte prin locuri surpăcioase și, trecînd multe văi cu desimi prin prăpăstii și păduri, a găsit la un loc o peșteră foarte întune-coasă, în care era o mulțime de tîrîtoare cu care se încuibaseră și diavolii; deci, s-a sălășluit în acea peșteră. Dar ce fel de ispite a răbdat cuviosul

de la diavoli și cîte primejdii a suferit, nu este cu putință a le spune, însă se cade ca o parte din ele să se povestească.

Cuviosul Petru, sălășluindu-se în peștera aceea, se ruga lui Dumnezeu ziua și noaptea. Astfel a petrecut două săptămîni, negustînd nici o hrană. O răbdare ca aceasta pustnicească, neputînd diavolul să o sufere, și-a adunat oștile sale înarmate ca de război, cu săgeți și cu arcuri, cu săbii și cu sulițe, și au intrat în peștera aceea, strigînd cu glasuri înfricoșătoare și cu răcnete mari iuțindu-se și izgonind de acolo pe Cuviosul Petru. Și se vedeau diavolii cum întindeau arcurile și cum dădeau drumul la săgeți contra lui; alții scoteau săbiile și îndreptau sulițele spre împungerea lui; iar alții prăvăleau pietre mari, încît pămîntul se cutremura și peștera voia să se prăvălească.

Cuviosul, văzînd toate acestea, nu se mai aștepta pe sine să fie între cei vii, ci grăia întru sine: "Să mor aici, dacă astfel a voit Dumnezeul meu". Apoi, ridicîndu-ți ochii în sus și înălțîndu-și mîinile, a strigat cu glas mare, zicînd: "Preasfîntă Născătoare de Dumnezeu Fecioară Marie, ajută robului Tău!" Deci, cînd au auzit diavolii numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu - nume înfri-coșat și de spaimă pentru ei, iar pentru noi dulce și preadorit -, îndată s-au stins cu sunet. Iar sfîntul, chemînd încă numele lui Iisus Hristos cu glas mare, ca și cu un bici sau ca și cu o praștie, izgonea pe cei ce fugeau; pentru că striga și zicea: "Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul meu, nu mă lăsa pe mine!" După aceea, nu s-au mai auzit glasurile cele diavolești pînă la o vreme. Deci, cuviosul petrecea fără de tulburare, slăvind pe Dumnezeu și pe Preacurata Născătoare de Dumnezeu. Hrana lui era la început pîinea, pe care o luase din corabie; apoi, sfîrșindu-se acea pîine, se hrănea cu verdețurile pustiei și cu poame de copaci sălbatici, care erau în muntele acela. El s-a hrănit astfel pînă la vremea, în care a început a i se aduce cu mîinile îngerești mană din cer, de care lucru se va pomeni mai pe urmă, iar acum să ne întoarcem iarăși la cuvîntul cel dintîi.

După cea dintîi năvălire tîlhărească a vrăjmașului, trecînd cincizeci de zile, diavolul a venit iarăși cu multă putere de diavoli, s-a înarmat cu chipul cel dintîi contra nebiruitului ostaș al lui Hristos, pornind contra lui toate fiarele care erau în muntele acela și pe toate vietățile care se tîrăsc pe pămînt și încă singur diavolul și prietenii lui s-au închipuit în multe feluri de fiare și tîrîtoare. Deci, unele se tîrau pe lîngă picioarele sfîntului, altele șuierau cu înfricoșat glas, altele, căscînd gura, voiau să-l înghită de viu și pe față i se repezeau; și acea vedere era înfricoșată și groaznică din toate părțile. Dar cuviosul, îngrădindu-se cu semnul Sfintei Cruci, și chemînd numele lui Hristos Dumnezeu și al Preacuratei Maicii Lui, iarăși a făcut deșartă puterea acelora și a izgonit-o departe de la sine; iar el, dănțuind, se veselea întru Dumnezeu, Mîntuitorul său.

Cuviosul sfîrșind anul cel dintîi al pustniciei sale și desele lupte cu diavolii, în cele din urmă diavolul s-a închipuit într-unul din slugile lui Petru, care îi slujea lui cînd era în lume voievod și, alergînd, a căzut cu osîrdie la picioarele cuviosului și voia să i se închine lui, fiind plin de necurățenie. Apoi, șezînd, a început a plînge și a zice astfel: "Am auzit, stăpîne al nostru, că ai fost prins în război, dus în Samara și închis într-o temniță întunecată. Iar Dumnezeu, cu rugăciunile Sfîntului Părintelui nostru Nicolae, te-a izbăvit pe tine de acolo și te-a adus în pămîntul grecesc. Drept aceea, toți cei ce sîntem în casa ta te-am căutat pretutindeni, plîngînd și tînguindu-ne, și am înconjurat multe cetăți și sate întrebînd de tine; și neputînd să te aflăm, nici să știm unde ești, ne-am rugat cu lacrimi către Sfîntul Nicolae să ne descopere nouă unde este și la ce loc petrece visteria noastră cea ascunsă.

Sfîntul Nicolae n-a trecut cu vederea rugăciunea noastră, ci ne-a arătat nouă toate cele despre tine, și ne-am bucurat foarte mult. Eu, ajungînd înainte de toți, am alergat la tine stăpînul meu; deci, sculîndu-te de aici, să mergi la casa ta, ca să te vadă pe tine toți cei ce doresc să-ți vadă fața; astfel se va preamări întru tine Dumnezeu, Cel ce te-a izbăvit pe tine cu minune de la robie și din legături. Pentru liniște să nu te mîhnești, căci și acolo sînt mănăstiri și locuri liniștite de sihaștri, și unde îți va plăcea ție, acolo îți vei alege un locaș spre liniștea ta. Deci, singur să o socotești aceasta cu adevărat. Ce iubește Dumnezeu mai bine din aceste două lucruri? Sihăstria pustiei, în care unii se sălășluiesc în crăpături de pietre și în munți și singur se folosește numai pe sine? Sau folosul ce se face multora de către un bărbat plăcut și insuflat de Dumnezeu, care prin învățătura sa, pe mulți la Dumnezeu îi întoarce și-i povățuiește la calea mîntuirii? Cu adevărat a doua este mai bună, mărturisind în Sfînta Scriptură singur Dumnezeu: "Cel ce va scoate om cinstit din cel nevrednic, va fi ca gura Mea". Și să știi că mulți sînt în cetatea noastră rătăciți întru întuneric de patimi și au trebuință de unul care poate a-i povățui pe dînșii la pocăință. Deci, prea multă răsplătire de la Dumnezeu se află ție de față, stăpînul meu, dacă, venind, îi vei întoarce pe ei la Dumnezeu; ci pe noi slugile tale, cei ce cu toată inima te iubim pe tine, pentru ce ne treci așa cu vederea, abătîndu-te de la noi și ascunzîndu-te în pustiul acesta?"

Acestea și cele asemenea cu acestea grăindu-le diavolul cu lacrimi cîtăva vreme, a început sfîntul a se tulbura puțin și, lăcrimînd, a zis către el: "La acest loc nici înger, nici om nu m-a adus pe mine, ci singur Dumnezeu și Preacurata Născătoarea de Dumnezeu; și, de nu va fi voia și porunca acelora ca să ies eu de aici, apoi nu voi ieși". Diavolul, dacă a auzit pomenind numele lui Dumnezeu și al Născătoarei de Dumnezeu, îndată s-a stins; iar sfîntul s-a minunat de meșteșugirea cea diavolească și, însemnîndu-se cu semnul Sfintei Cruci a tăcut, ridicîndu-și mintea sa către Dumnezeu.

După ce au trecut șapte ani, mult meșteșugărețul vrăjmaș, adică diavolul, s-a închipuit în îngerul luminii, avînd în mîini o sabie ascuțită și, stînd înaintea peșterii, a strigat, zicînd: "Petru, rob al lui Hristos, ieși la mine, că-ți voi spune ție cuvinte bune". Iar sfîntul a grăit: "Cine ești tu care vrei să-mi spui mie cuvinte bune". Iar vicleanul înșelător a zis: "Eu sînt arhistrategul Domnului trimis la tine, întărește-te și îmbărbătează-te, bucură-te și te veselește, că s-au gătit ție scaun slăvit și cunună nevestejită de la Dumnezeu. Deci, acum locul acesta lăsîndu-l, să te duci în lume spre întărirea și folosul multora, că și izvorul de apă cel ce este aproape de tine s-a uscat cu dumnezeiască poruncă, pentru ca fiarele cele ce năvălesc asupra ta să moară de sete".

Acestea le-a zis meșteșugărețul vrăjmaș, trimițînd mai înainte pe acest diavol, ca să oprească la timp curgerea apei. Dar Sfîntul Petru, fiind smerit împotriva înșelătoarelor cuvinte ale diavolului, a răspuns, zicînd: "Cine sînt eu într-acest fel ca arhistrategul Domnului să vie la mine, cel ce sînt asemenea cu un cîine netrebnic". Diavolul a zis: "Nu te mira de aceasta, rob al lui Dumnezeu, pentru că tu ai covîrșit pe Moise, pe Ilie, pe Daniil și pe Iov; ai covîrșit pe Moise și pe Ilie cu postirea, pe Daniil cu fiarele și cu tîrîtoarele, cărora le-ai astupat gura, iar pe Iov l-ai covîrșit cu răbdarea ta și pentru aceea te vei numi mare la ceruri. Acum sculîndu-te, vei vedea lipsirea apei și degrabă, plecînd de aici, să te duci în mănăstirile cele ce sînt în lume. Eu voi fi cu tine, și voi mîntui pe mulți prin tine, zice Domnul Atotțiitorul!" Atunci sfîntul a răspuns diavolului, zicînd: "Să știi, că de nu vor veni aici, ajutătoarea mea cea întru toate, Născătoarea de Dumnezeu și vrednicul ajutător întru primejdiile mele, Sfîntul Ierarh Nicolae, nu mă voi depărta de aici!" Diavolul, cum a auzit pomenirea numelui Născătoarei de Dumnezeu și al Sfîntului Nicolae, îndată a pierit.

Sfîntul, cunoscînd meșteșugul diavolului și neputința lui, s-a rugat lui Dumnezeu, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul meu, iată vrăjmașul meu umblă răcnind, căutînd să mă înghită, dar Tu cu puternica Ta mînă mă îngrădește pe mine robul Tău; de aceea mulțumesc Ție, că nu Te-ai depărtat de la mine. Încă mă rog Ție, Stăpîne, Preabunule, ca pînă în sfîrșit să nu mă părăsești". Deci, după ce a trecut ziua aceea și a venit noaptea, cuviosul a adormit puțin și i s-a arătat în vedenia visului grabnica ajutătoare a creștinilor, iubitoarea de oameni, Stăpîna Preacurată Maria, Născătoarea de Dumnezeu, împreună cu Sfîntul și Marele Nicolae, și au zis către dînsul: "De acum înainte să nu te mai înspăimînți, că Dumnezeu este cu tine și îngerul Domnului cel adevărat, dimineața te va cerceta și-ți va aduce hrană din cer; pentru că aceluia i s-a poruncit de la Dumnezeu, ca de astăzi la patruzeci de zile să-ți aducă aceasta hrană în toate zilele vieții tale". Preacurata Născătoare de Dumnezeu i-a mai arătat Sfîntului Petru și mană, zicîndu-i: "Din acest fel de hrană ți se va aduce ție de înger în toate cele patruzeci de zile". Aceasta grăind Stăpîna și pace dîndu-i lui, s-a dus de la dînsul; iar Petru, căzînd la pămînt, s-a închinat și a sărutat acel loc unde stătuseră picioarele Născătoarei de Dumnezeu și ale Sfîntului Nicolae.

A doua zi, după cuvîntul Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu, a venit îngerul lui Dumnezeu și i-a adus hrană cerească și, dîndu-i-o lui, s-a dus; iar el, mulțumind lui Dumnezeu și Preacuratei Maicii Lui Dumnezeu, a gustat din acea mană, care i se adusese din mîini îngerești și atît s-a întărit cu dînsa, încît patruzeci de zile a putut să trăiască fără hrană. După ce s-au sfîrșit cele patruzeci de zile, îngerul îi aducea lui mană și Sfîntul Petru se întărea cu ea încă alte patruzeci de zile. Astfel s-a liniștit singur în post și rugăciuni cincizeci și trei de ani, scăpînd de ispitele diavolești, cele ce la început adesea i se făceau lui. Toate nălucirile, înfiorările și meșteșugirile diavolești, cu puterea cea nevăzută a lui Dumnezeu, au fost gonite departe de la dînsul.

Deci, cuviosul în atîția ani n-a văzut față omenească, nici nu avea vreo haină de acoperit goliciunea trupească, nici altceva de trebuință firii omenești nu avea, ci numai cerul acoperămînt și pămîntul pat; iar în vremea verii se ardea de căldura soarelui și iarna degera de frig. Toate acestea le răbda pentru dragostea lui Dumnezeu și pentru răsplătirea ce va să fie. Iar cînd Domnul a voit să arate pe robul său oamenilor, a rînduit cu purtarea sa de grijă un lucru ca acesta: Un oarecare vînător, luîndu-și arcul și tolba, a plecat ca să vîneze fiare prin muntele acela. El, trecînd prin multe locuri cu surpături, văi adînci și dealuri dese, a ajuns în locul unde Cuviosul Petru petrecea viața asemenea cu îngerii.

Cînd vînătorul s-a apropiat de locul acela, a văzut ieșind din dumbravă un țap mare care, jucîndu-se, mergea de departe înaintea vînătorului. Deci, vînătorul văzînd acel țap ales, a alergat după el toată ziua, căutînd să-l prindă pe el. Deci, țapul, povățuindu-se de dumnezeiasca voie, a venit deasupra peșterii cuviosului și a stat, iar vînătorul, căutînd cum l-ar putea vîna pe el, a văzut pe partea dreaptă stînd lîngă țap un bărbat cu barba deasă avînd perii capului pînă la coapsă, cu trupul gol și cu perii crescuți ca la o fiară. Vînătorul, văzîndu-l pe acel pustnic, s-a înspăimîntat foarte mult și s-a pornit înapoi pe fugă. Sfîntul Petru, văzîndu-l pe el fugind, a strigat către dînsul cu glas mare, zicînd: "De ce te temi, frate, și pentru ce fugi de mine? Căci eu sînt om ca și tine iar nu nălucire diavolească cum ai socotit! Deci, întoar-ce-te, și vino la mine și-ți voi spune toate cele despre mine, că pentru aceasta te-a trimis pe tine Domnul aici".

Atunci vînătorul, auzind glasul acela, s-a întors din fugă și a venit, cutremurîndu-se, la cuviosul părinte care îl chema pe el. Atunci sfîntul i-a poruncit lui să nu se teamă; deci l-a cuprins și l-a sărutat pe el întru Domnul și, șezînd cu dînsul, a început a vorbi, spunîndu-i lui cu de-amănuntul toate cele despre el. I-a spus cum a fost voievod și cum a fost prins în război,

cum a fost dus în cetatea Samara și ținut în lanțuri, cum a fost scos din lanțuri prin arătarea Sfîntului Nicolae și a Sfîntului Simeon, primitorul de Dumnezeu, și cum a fost dus la Roma; iar de acolo cum s-a întors și cu ce chip s-a sălășluit în muntele acela. I-a mai spus cum s-a luptat cu diavolii, cu ce se hrănea, cîți ani a viețuit și, în scurt să zicem, a spus toată viața lui acelui vînător.

Acel vînător, auzind cele grăite lui de către sfînt, s-a înspăimîntat și s-a umilit, zicînd: "Acum am cunoscut, că m-a cercetat pe mine Domnul cu darul Său și te-a arătat mie nevrednicului, o, părinte, plăcutul Său cel ascuns. Deci, de acum înainte voi petrece cu tine, robule al lui Dumnezeu!" Iar cuviosul i-a grăit: "Nu va fi așa, fiule, ci mai întîi să mergi la casa ta și te ispitește pe tine singur, de vei putea să suferi nevoințele cele pustnicești. Însă să te ispitești pe tine astfel: înfrînează-te de carne, de vin, de brînză și de unt, iar mai înainte de toate înfrînează-te de femeia ta. Partea moștenirii tale să o împarți săracilor, să te silești la post și la rugăciuni și să iei aminte la tine însuți cu suflet umilit. Așa să petreci tot anul acesta și, după săvîrșirea anului, să vii iar la mine și ceea ce va fi plăcut lui Dumnezeu aceea ți se va porunci".

Aceasta zicîndu-i sfîntul și dînd vînătorului binecuvîntare și rugăciune, ca o logodire, l-a trimis la locul său și cel din urmă cuvînt i-a spus aceasta: "Mergi, fiule, cu pace, iar taina cea arătată ție să o păzești, nespunînd-o la nimeni; căci comoara cea descoperită se fură". Vînătorul, închinîndu-se sfîntului, s-a dus slăvind și mulțumind lui Dumnezeu că s-a învrednicit a vedea în trup pe un plăcut al lui Dumnezeu, atît de mare, și a vorbi cu el. Deci, mergînd acasă, a făcut toate cele ce i se porunciseră de Sfîntul Petru.

Sfîrșindu-se anul acela, vînătorul a luat cu sine pe fratele său și doi călugări și a mers în corăbioară pînă la malul acela, în dreptul căruia era petrecerea Sfîntului Petru în pustie. Sosind în acel loc, a ieșit la mal și a mers drept prin pustia muntelui. Ajungînd ei la peștera aceea, unde locuia plăcutul lui Dumnezeu, vînătorul, pornindu-se cu cea mai fierbinte dragoste, a apucat înainte de toți și a alergat la peșteră. Dar acolo a găsit pe cuviosul părinte zăcînd mort la pămînt, avînd mîinile strînse pe piept în chipul crucii, cu ochii închiși frumos și celelalte părți ale trupului îngrijite cu cinste. Vînătorul, văzînd aceasta, s-a înspăimîntat și, căzînd înaintea trupului cuviosului, se tînguia cu plîngere mare; apoi l-au ajuns și cei ce-i urmau lui. El, văzînd pe un mort cinstit ca acela și pe prietenul lor plîngînd deasupra lui, l-au întrebat: "Cine este acesta ce s-a aflat mort și pentru ce plîngi așa de amar pentru el?" Vînătorul, plîngînd și tînguindu-se, a început a le spune cu de-a-mănuntul toată viața Cuviosului Petru, precum singur o auzise din gura lui, anul trecut.

Aceia, auzind de lucrurile cele de mirare ce li s-au spus, s-au umilit în inimile lor și au plîns cu amar că nu s-au învrednicit să vadă între cei vii, nici să audă cuvintele celui atît de mare rob al lui Dumnezeu. Fratele acelui vînător, fiind cuprins de duh necurat, cînd s-a atins de moaștele sfîntului, îndată a cîștigat tămăduire; pentru că diavolul, trîntindu-l la pămînt, a strigat cu glas mare, zicînd: "O, Petre, au nu-ți ajunge că m-ai izgonit din peștera mea? Acum mă izgonești și din această locuință?" Aceasta zicînd, a ieșit din gura omului ca un fum, încît omul acela zăcea ca un mort, apoi, după puțină vreme, s-a sculat sănătos și, în mintea lui, a zis către fratele său: "Îți mulțumesc, stăpînul meu frate, că m-ai adus aici la bine!" Apoi, căzînd cu mulțumire la moaștele cuviosului, le-a sărutat cu bucurie.

După aceasta, toți împreună, luînd cinstitele moaște ale plăcutului lui Dumnezeu, le-au adus la mal și, punîndu-le în corăbioara lor, le-au dus într-un sat vestit, care era sub stăpînirea Macedoniei. Acolo, dîndu-se multe tămăduiri de la moaștele sfîntului, episcopul cetății a auzit și, mergînd cu tot clerul său, a luat acele moaște dătătoare de tămăduiri ale Cuviosului Petru.

Aducîndu-le cu cinste la episcopia sa și punîndu-le într-o raclă de mare preț, cîntînd trei zile și trei nopți laudă lui Dumnezeu cu tot poporul, le-a îngropat în biserică, întru slava Preasfintei Treimi, a Tatălui și a Fiului și a Sfîntului Duh Dumnezeu, Cel slăvit de toată făptura, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

36. PĂTIMIREA SFINTEI FECIOARE ȘI MUCENIȚE ACHILINA (13 IUNIE)

În cetatea Palestinei, care se numește Vivlos, viețuiau niște creștini care învățaseră credința cea în Hristos de la Sfinții Apostoli. Unul dintre aceia cu numele Evtolmie, petrecînd cu plăcere de Dumnezeu în cinstita însoțire, Domnul i-a dat binecuvîntarea Sa și femeia lui, zămislind în pîntece, a născut o pruncă, pe care a numit-o Achilina.

Cînd prunca era de patru luni, maica ei, luînd-o, a dus-o la episcopul Evtalie; iar acela, însemnînd pe acea copilă cu semnul Sfintei Cruci în numele Domnului nostru Iisus Hristos, i-a pus numele Achilina și, după două luni, a luminat-o cu Sfîntul Botez. Cînd era de un an, tatăl ei, Evtolmie, s-a mutat din cele pămîntești la cele cerești, iar maica creștea pe pruncă după obicei. Deci, fiind de șapte ani, a învățat-o toate obiceiurile care se cuvin creștinilor. Acea copilă, cu cît înainta cu anii în vîrstă, cu atît mai mult se umplea de Duhul Sfînt și se înfrumuseța cu darul lui Hristos, în care a sporit atît de mult, încît, în puținii și nesăvîrșiții ani ai tinereților sale, a călcat poruncile păgînilor împărați, cele pentru închinarea idolilor, puse înaintea tuturor, le-a răsturnat cu bărbăție și le-a batjocorit, precum se va arăta în cuvîntul ce urmează:

Cînd fecioara era de zece ani, chema neîncetat pe Dumnezeu în rugăciuni și, în al șaptelea an al împărăției lui Diocletian, un oarecare Volusian, fiind născut mai mult satanicește decît omenește, a luat antipatia laturii Palestinei. El, neștiind pe adevăratul Dumnezeu făcătorul a toate, a început cu toată răutatea a prigoni pe dreptcredincioșii închinători ai adevăratului Dumnezeu. Mulți viteji pătimitori ai lui Hristos, săvîrșind cu bărbăție nevoințele lor, s-au învrednicit bunurilor celor nevestejite. Într-acea vreme și fericita fecioară Achilina, care știa bine pe Dumnezeu, adeseori sfătuia pe fecioarele cele de o vîrstă cu ea, zicîndu-le: "Ce vă folosește pe voi cinstirea idolilor celor mulți și nesimțitori? Au nu știți, că cei ce cred în ei și li se închină lor au nădejde zadarnică, oarbă, vătămătoare de suflet și diavolească? Căci acei zei, fiind ei înșiși morți și neputincioși, cum pot să facă bine altora?"

Fecioarele cele de o vîrstă cu ea o întrebau: "Dar tu pe care Dumnezeu cinstești?" Achilina a răspuns: "Pe Unul Dumnezeu, Care a făcut cerul și pămîntul, marea și toate cele dintr-însa; pe Acela Îl cinstesc și Aceluia după vrednicie mă închin, Care din veci a făcut bine tuturor. Cred întru El și nădăjduiesc spre Dînsul, că El este puternic să facă bine pînă la sfîrșitul lumii celor ce-L cheamă pe El". Atunci, cele de o vîrstă cu ea, i-au zis: "Noi am auzit că pe Dumnezeul cel propovăduit de tine iudeii L-au răstignit pe Cruce, pe care a și murit". Sfînta a răspuns: "Moartea nu are stăpînire asupra Lui, pentru că nu a înviat numai El singur, ci a înviat și pe cei ce muriseră cu moarte bună și pe care i-a răscumpărat cu cinstitul Său sînge și i-a înviat. El, văzînd pe om rătăcit din calea cea adevărată, a voit a se întoarce și a se face om, ca să ridice firea noastră cea căzută și să o povățuiască la calea cea mîntuitoare, pierzînd înșelăciunea diavolească, și să ne dăruiască darul cel împreunat cu adevărul".

Fecioarele acelea au întrebat-o: "Cine este Acela care a fost răstignit?" Achilina a răspuns: "Mîntuitorul tuturor, ziditorul și iubitorul neamului omenesc, Care a voit ca pe omul cel vechi să-l îmbrace în cel nou, prin apă și prin duh; răbdînd pătimirile de bună voie, S-a suit pe Cruce, voind să mîntuiască nu numai pe cei ce viețuiesc pe pămînt, dar și pe cei ținuți în iad să-i dezlege din legăturile morții, înviind a treia zi, a arătat cu adevărat că, la a doua venire a Sa, are să fie la toți învierea din morți cea de obște". Atunci, cele ce vorbeau cu dînsa au zis: "Dacă Acela, pentru care tu grăiești, a făcut atîtea bunătăți în lume, atunci pentru ce iudeii, din al căror neam a fost și El, nu Îl au ca pe un Dumnezeu?" La acestea, înțelepțita de Dumnezeu Achilina, a răspuns: "Totdeauna neamul jidovesc s-a abătut din calea cea dreaptă, fiindcă, avînd sufletul orbit de răutate și cerbicea învîrtoșată, leapădă cele ce sînt drepte și adevărate; de aceea s-au lepădat de Acela care le-a făcut mult bine, dîndu-L lui Pilat, spre a fi răstignit pe Cruce".

Fericita fecioară, grăind adeseori acestea cu acele fecioare, Nicodim, unul din slugile antipatului, auzind cele spuse, a alergat la antipat și i-a spus, că în acea cetate este o fecioară care nu se supune poruncilor împărătești pentru cinstirea zeilor, socotindu-i de nimic și numindu-i diavoli; iar pe Unul, Care S-a răstignit, Îl propovăduiește Dumnezeu și întoarce și pe celelalte fecioare de la părinteasca cinstire de zei. Antipatul, aflînd acestea, a trimis pe slujitori să prindă pe fericita fecioară. Sfînta Muceniță Achilina, fiind prinsă la pătimire în al doilea an al antipatiei lui Volusian și al doisprezecelea an de la nașterea sa, a fost adusă la păgîneasca judecată.

Antipatul i-a zis mai întîi: "Oare tu te împotrivești poruncilor împărătești și amăgești pe alte fecioare ca să nu se supună zeilor noștri și le îndemni să se închine Omului Cel răstignit? Nu știi că împărații au poruncit ca pe cei ce mărturisesc pe Iisus să-i dăm la tot felul de munci și la pedeapsă cu moartea? Deci, lasă și tu pe Cel răstignit și adu cinste și jertfă zeilor celor fără de moarte, ca să nu ne silești să te dăm la munci". Fericita Achilina a răspuns: "O, antipate, de mă vei da la munci amare, îmi vei fi mijlocitor a căpăta cununa cea nestricăcioasă, pe care aștept s-o iau de la Mîntuitorul meu; de vreme ce pe El Îl mărturisesc și nu mă voi lipsi de Dînsul nicidecum, măcar de aș fi în cele mai cumplite munci. Pentru aceea, nu zăbovi, ci caută asupra mea tot felul de munci, ca să mă cunoști că stau înaintea ta înarmată cu credință și nu mă tem nici de tine, nici de muncile tale".

Iar Volusian a început a o îndemna cu cuvinte înșelătoare, zicînd: "Te văd că ești încă tînără, bineîncuviințată și frumoasă; deci mă milostivesc spre tine pentru că de te voi da la munci, atunci îndată toate mădularele tale cele tinere se vor zdrobi; căci muncitorii sînt nemilostivi și, după cumplitele munciri, te vor da la amară moarte și te vor lipsi de tînără de viață, și nu-ți va ajuta Dumnezeul creștinesc pe care Îl mărturisești". Sfînta a răspuns: "Nu-mi trebuie milostivirea ta, căci, dacă ți se pare că te milostivești spre mine, cu aceasta mai mult voiești să mă vatămi; deoarece te sîrguiești să mă depărtezi de adevăratul Dumnezeu. Deci, te rog să nu ai milă de mine, ci te arată mai aspru, ca, din răbdarea mea, să știi că cei ce nădăjduiesc pentru Hristos rămîn nebiruiți".

Antipatul, văzînd că nu poate nicidecum să întoarcă de la mărturisirea ei pe roaba lui Hristos, a poruncit să o bată peste față, zicîndu-i: "Iată începutul muncilor! Îți sînt dulci și bine primite?" Achilina a răspuns: "O, muncitorule fără de omenie, de vreme ce ai îndrăznit a bate fața cea zidită după chipul lui Dumnezeu, apoi să știi că Acela, al Cărui chip îl porți, nu te va ierta în ziua judecății Sale". Judecătorul a spus: "Eu socotesc că marii noștri zei țin în mîinile lor mîntuirea a toată lumea; deci, în veacul ce va veni vor avea asemenea în stăpînirea lor mîntuirea tuturor". Zicînd aceasta, a poruncit la doi ostași a dezbrăca pe fecioara de hainele ei, să o întindă pe pămînt și să o bată fără de milă, zicînd și aceste cuvinte: "Achilino, unde este

Dumnezeul tău de care ai zis că nu mă va ierta la judecata Sa, să vină aici și să te scoată din mîinile mele?".

După aceasta, a poruncit celor ce o băteau să înceteze, și a zis către fericita: "Achilino, ascultă-mă pe mine cel ce te sfătuiesc de bine, lasă-ți sălbăticia aceasta și te depărtează de la creștinescul eres, dacă voiești să scapi de munci; pentru că cine a ieșit izbăvit din mîinile mele, nădăjduiesc spre Acela, Care singur nu S-a izbăvit, fiind răstignit și pe cine din cei ce-L cinstesc l-au lăsat împărații noștri să trăiască?" Sfînta Achilina a răspuns la acestea: "O, prea cumplitule muncitor, socotești oare că simt muncile cele puse de tine asupra mea? Să știi aceasta cu adevărat, că pe cît tatăl tău, diavolul, îți dă meșteșugiri asupra mea, pe atît și mai mult Dumnezeul meu îmi dă putere și răbdare!"

Volusian s-a mirat, văzînd o vitejească mărime de suflet ca aceea a fericitei fecioare, apoi a zis: "Te las cîteva zile să te gîndești și să te înțelepțești a te închina zeilor, pentru care vei dobîndi viața pe pămînt și de la împărat cinste vrednică". Sfînta l-a întrebat: "Cîte zile îmi vei lăsa pentru aceasta?" Volusian a răspuns: "Atîtea cîte vei voi tu". Achilina a zis: "Te rog pentru aceea, să nu-mi lași să mă socotesc nici o zi și nici chiar un ceas, pentru că eu din copilărie am învățat a mă închina la Unul Dumnezeu și a alerga la El, Care, petrecînd în cer, caută spre cei de pe pămînt!"

Volusian, văzînd pe fecioară neschimbată în dragostea adevăratului Dumnezeu, a zis într-însul: "În zadar sînt sfaturile și ostenelile mele". Și astfel, mîniindu-se, a poruncit să găurească capul prin urechi cu țepuși de fier înroșite în foc. După ce muncitorii au făcut aceasta, fierbințeala focului a străbătut-o prin creier, încît curgea pe nările nasului creier cu sînge amestecat. Iar fericita, aflîndu-se într-o pătimire ca aceea, se ruga lui Dumnezeu, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, Cel ce m-ai hrănit din pruncie și mi-ai luminat gîndurile cele ascunse ale inimii cu razele dreptății și m-ai întărit pe mine cu puterea ta cea tare și bărbătească, ca să pot sta împotriva vrăjmașului diavol; Tu, Cel ce ai descoperit adîncurile înțelepciunii celei adevărate și mari celor ce cred în Tine, săvîrșește alergarea nevoinței mele și-mi ferește nestinsă făclia feciorіei mele ca și eu să intru împreună cu cele cinci fecioare înțelepte, în neîntinata Ta cămară, ca acolo să mă învrednicesc a Te slăvi pe Tine, Împlinitorul durerilor mele".

Acestea grăindu-le, Sfînta Muceniță Achilina a căzut ca moartă, din pricina cumplitelor dureri. Antipatul, socotind-o că a murit, a poruncit ca, tîrînd-o de acolo, să o arunce afară din cetate spre mîncarea cîinilor, judecînd-o pe dînsa nevrednică de îngroparea omenească, deoarece, defăimînd poruncile împărătești, s-a lepădat de zeii romanilor. Și astfel mucenița a zăcut toată ziua aruncată în drum. Deci, sosind miezul nopții, îngerul Domnului a venit la fericita și, atingîndu-se de dînsa, a zis: "Scoală-te și fii sănătoasă și, ducîndu-te, ceartă pe Volusian că el și sfaturile lui sînt de nimic!" Atunci, Sfînta Achilina îndată s-a sculat sănătoasă, și, lăudînd pe Dumnezeu, zicea: "Mulțumescu-Ți Ție, Făcătorule al vieții mele, Cel ce mi-ai dat sănătate și din necurăție ai izbăvit pe roaba Ta; că Tu, Doamne, mai înainte de veci ai fost, în veci vei petrece și nu este alt Dumnezeu afară de tine. Deci, cu smerenie mă rog Ție, ca, după ce voi săvîrși nevoința pătimirii, la Tine să mă învrednicesc de cununa slavei Tale și, îndulcindu-mă de adevăratele Tale făgăduințe, să Te laud pe Tine împreună cu cetele sfinților Tăi, care au pătimit pentru Tine". Iar Domnul de sus i-a răspuns ei: "Vino, că îți va fi ție precum ai cerut!"

Auzind fericita aceasta, s-a veselit foarte mult și a mers în cetate, unde, ajungînd la porțile ei, îndată s-au deschis singure. Deci, fericita a mers la palatele lui Volusian, precum o povățuise pe ea îngerul Domnului; și, intrînd acolo fără să fie oprită de cineva, a stat înaintea

antipatului pe cînd el dormea. Antipatul, deșteptîndu-se din somn și văzînd-o pe ea stînd înaintea sa, s-a înspăimîntat, și chemînd pe servitorii săi le-a zis: "Cine este aceasta care stă înaintea mea?" Iar ei, aducînd lumînări, au zis: "Aceasta este cu adevărat Achilina, care, după bătăile cele multe fiind moartă, ai poruncit să o aruncăm afară din cetate spre mîncarea cîinilor". Acestea auzindu-le antipatul, mai mult s-a înspăimîntat și a poruncit ca, luînd-o pe ea, să o păzească pînă dimineața. Deci, după ce s-a făcut ziuă, a adus-o pe ea înaintea judecății sale și a întrebat-o: "Tu ești Achilina?"

Sfînta a răspuns: "O, fărădelege om, văd că și cu ochii inimii tale ești orbit de tatăl tău diavolul; oare nici cu ochii cei trupești nu vezi? Eu sînt Achilina, roaba Domnului, și stau în fața ta". Iar antipatul, ștergîndu-și ochii cu mîna, a rămas întru nepricepere și zicea întru sine: "Dacă n-a murit cînd i-am găurit capul și cînd i-am scos creierii, ce fel de munci poate să o vatăme pe ea?"

Spunînd aceasta, a poruncit să o taie, zicînd: "Pe Achilina, apărătoarea necuratului eres creștin, cea de ani tînără și mare fermecătoare, care a necinstit pe zeii cei fără de moarte și nici nu s-a supus împărăteștilor porunci, măcar că ne-am ostenit mult a o pleca pe ea de la o nebunie ca aceea, dar n-am putut să o întoarcem; de aceea, după multe munci, care nu s-au atins cîtuși de puțin de acea fermecătoare, poruncim ca, scoțînd-o afară din cetate, să i se taie capul".

Fericita fecioară, auzind acest răspuns de moarte, a mers de voie afară din cetate, la locul cel de tăiere, la care ajungînd a cerut voie un ceas să se roage lui Dumnezeu. Deci, ridicîndu-şi ochii spre cer, zicea: "Doamne Dumnezeul meu, Atotputernice, mulțumesc Ție că mi-ai arătat sfîrșitul pătimirii mele. Pe Tine Te slăvesc, Dumnezeul și făcătorul meu, că nu în deșert mi-am săvîrșit măsura alergării mele. Te binecuvintez pe Tine, Ziditorul a toate, că pe muncitor l-ai rușinat, iar pe mine mă învrednicești cununii celei nestricăcioase. Deci, primește în pace sufletul meu, ca, lăsînd aici pe cele pămîntești, să cîștig acolo pe cele cerești". Astfel rugîndu-se fericita, s-a auzit glas din cer, zicînd: "Vino, fecioară aleasă, ceea ce ai călcat mînia muncitorului și boldul diavolului prin nevoința ta l-ai sfărîmat, primește răsplătirea cea gătită ție".

Acest glas, venind de sus spre dînsa mai înainte să-și ridice călăul sabia spre grumazul său, sfînta muceniță a lui Hristos a adormit desăvîrșit cu somn de moarte. Călăul, văzînd că mucenița își dăduse sufletul său chiar nesăvîrșind porunca antipatului, a tăiat cu sabia capul cel mort al fericitei fecioare și atunci a curs din tăietură lapte în loc de sînge. Creștinii care erau acolo, luînd moaștele ei cele mai scumpe decît mărgăritarul, ungîndu-le cu aromate de mult preț și, învelindu-le cu pînze subțiri și noi, le-au îngropat în mormînt, cu cinste, în cetatea Vivlos; iar de la mormîntul ei li se dădeau bolnavilor multe tămăduiri întru slava lui Hristos Dumnezeul nostru, Cel împreună slăvit cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

37. VIAȚA ȘI MINUNILE SFÎNTULUI PROOROC ELISEI
(14 IUNIE)

Sfîntul Prooroc Elisei era de neam din cetatea Avelmeula și fiul lui Safat, care se trăgea din seminția lui Ruvim. El, de la naștere s-a arătat mare făcător de minuni; pentru că la nașterea lui era o juncă de aur în Siloam, căreia israelitenii, care se întorseseră spre închinarea de idoli, îi aduceau jertfele lor și i se închinau ca unui Dumnezeu; acea vițelușă fiind fără de suflet, în ceasul nașterii lui Elisei a mugit așa de tare, încît s-a auzit pînă la Ierusalim glasul ei.

De acest lucru minunîndu-se toți foarte mult, un preot oarecare, fiind plin de Duhul Sfînt, a zis: "Astăzi s-a născut un mare prooroc al lui Dumnezeu, care va strica pe idolii cei

cioplìți și va sfărîma pe cei puternici". După ce Elisei s-a făcut bărbat desăvîrșit, își petrecea viața sa în curăția feciorіеі, pentru a fi mai plăcut lui Dumnezeu. El a fost chemat la proorocie în acest fel: "Elisei ara pămîntul cu douăsprezece perechi de boi, iar Sfîntul Prooroc Ilie era la Horeb, vorbind cu Dumnezeu. Și i-a poruncit lui Ilie să se ducă și să facă prooroc în locul său pe Elisei. Sfîntul Ilie, ducîndu-se, a găsit pe Elisei arînd, și, punînd cojocul său pe dînsul, i-a spus voia Domnului, adică să fie prooroc în locul său. Deci, i-a poruncit să meargă după dînsul; și Elisei, lăsînd îndată toate, a urmat cu osîrdie Sfîntului Ilie, proorocul lui Dumnezeu; dar l-a rugat să-i dea voie să se ducă acasă, ca să se binecuvinteze de tatăl și de maica sa. Și Ilie i-a dat voie să se ducă. El, ducîndu-se, a luat o pereche de boi cu care ara singur și, înjunghiindu-i, a tăiat și plugul de lemn și făcînd foc cu el, a fript carnea și a pus-o înaintea oamenilor și a prietenilor care s-au întîmplat acolo și, ospătîndu-i, a luat binecuvîntare de la tatăl său și de la mama sa; apoi a alergat în urma lui Ilie și-i slujea, învățînd de la dînsul vederea multor taine ale lui Dumnezeu.

Astfel s-a făcut prooroc cu darul lui Dumnezeu nu mai puțin decît Sfîntul Ilie, povățuitorul și învățătorul său. Cînd Dumnezeu a voit să ia pe robul Său Ilie în nor de foc cu căruța sa spre cer și să-l mute în Rai, Ilie a zis lui Elisei să-i spună ce dar voiește să ceară de la Dumnezeu, pe care să-l mijlocească Sfîntul Ilie cu rugăciunea sa. "Cere, a zis el, ce vrei să-ți fac, mai înainte pînă ce nu voi pleca de la tine. Elisei nu a cerut oarecare lucruri vremelnice, pămîntești, că nu-i trebuia nimic pe pămînt, căci lăsase toate pentru Dumnezeu; ci, fiind sărac cu duhul și cu lucrul, n-a cerut nici sănătate trupului, nici lungime de zile, pentru că nu dorea petrecere lungă în această viață vremelnică; ci, așteptînd să moștenească viața cea veșnică, a cerut îndoit darul Sfîntului Duh, care era în Sfîntul Ilie: "Să fie, zicea el, Duhul cel din tine îndoit în mine", adică darul proorociei și al facerii de minuni. Pe oamenii cei rătăciți de la Dumnezeu și duși în urma idolului Baal să-i învețe cu cuvîntul proorocesc, iar cu facerea de minuni să întărească cele grăite și să-i întoarcă iarăși la Dumnezeul cel adevărat.

Deci el și-a cîștigat cererea, pentru că Ilie a grăit către dînsul: *Dacă mă vei vedea cînd voi pleca de la tine, ți se va împlini dorința*. Pe cînd mergeau și vorbeau, s-a văzut o căruță cu cai de foc. Acea căruță s-a așezat între amîndoi și a luat pe Ilie cu vifor spre cer. Elisei, văzîndu-l că se depărtează de la el, a strigat: *"Părinte, părinte, carul și caii lui Israil!"* Dar Elisei n-a mai văzut căruța aceea de foc care luase pe Sfîntul Ilie, că se dusese în înălțime, departe de la ochii lui; apoi a început a plînge după dînsul, ca după părintele său, rupîndu-și hainele. Și din înălțime a căzut de la Sfîntul Ilie cojocul, care se lăsase lîngă dînsul; iar el l-a luat spre mîngîierea necazului său și spre semnul darului cel îndoit cîștigat de la Ilie și ținea la el ca la o vistierie scumpă sau ca la o cinstită porfiră împărătească. Prin acel cojoc, ca și Ilie mai înainte, a făcut această minune: Elisei, voind să treacă rîul Iordan, a lovit apa cu cojocul și s-a despărțit în două și a trecut ca pe uscat!

Văzînd aceasta fiii proorocilor, care petreceau în Ierihon, au zis unul către altul: *Iată duhul lui Ilie se odihnește în Elisei*. Apoi, venind, i s-au închinat lui. Sfîntul Elisei s-a dus la Ierihon, voind să petreacă acolo cîtăva vreme; și oamenii cetății au zis către dînsul: *Stăpîne, viața cetății noastre este bună, precum o vezi; însă apele sînt rele, de aceea și pămîntul este neroditor*. Sfîntul Elisei a zis către dînșii: *Aduceți-mi un vas nou de apă și turnați sare într-însul. Făcînd oamenii aceasta, el a luat vasul, s-a dus la izvoarele apelor, a turnat sarea acolo și a zis: Așa grăiește Domnul: Tămăduit-am apele acestea și de acum nu va mai fi într-însele moarte și nerodire.* Și s-au tămăduit apele Ierihonului după cuvîntul lui Elisei. După aceasta Sfîntul Elisei s-a dus de la Ierihon în cetatea Betil, ai cărei locuitori se lepădaseră de Dumnezeu și se închinau idolilor.

Dacă s-au apropiat de cetate, copiii cei mici care ieșiseră din cetate să se joace, văzînd că vine sfîntul prooroc, care era pleșuv la cap, au început a-l batjocori, zicînd: *Hai, pleșuvule, hai!* Sfîntul, trecînd de dînșii, s-a uitat înapoi și, văzîndu-i că alergau în urma lui și strigau aceeași batjocură, i-a blestemat în numele Domnului. Atunci au ieșit din dumbravă două ursoaice și au sfîșiat patruzeci și doi dintr-înșii, iar ceilalți abia au scăpat fugind în cetate. Proorocul lui Dumnezeu a adus asupra acelor copii această pedeapsă cu dreaptă judecată, pe de o parte pedepsind și tăind batjocora lor, ca nu venind în vîrstă bărbătească să fie mai răi cu obiceiul; iar pe de alta, făcîndu-le răsplătire părinților lor pentru închinarea de idoli. Deci îi învăța, ca să-și crească copiii cu pedepsire, să știe să se teamă de Dumnezeu și să cinstească cu cucernicie pe slujitorii Lui. De aici, sfîntul s-a dus la muntele Carmelului și de acolo s-a întors în Samaria.

În vremea aceea s-au ridicat israelitenii cu război împotriva Moabitenilor, pentru o pricină ca aceasta: împăratul moabitenilor, al cărui pămînt era foarte bogat și avea cirezi de dobitoace, dădea dajdie împăratului lui Israil, în toți anii, o sută de mii de miei și tot atîția berbeci cu lîna lor. Murind Ahav, împăratul lui Israil, Mosa, împăratul moabitenilor, s-a depărtat de Israil și a încetat a mai da dajdia obișnuită.

Atunci Ioram, fiul lui Ahav, cel ce împărățea peste Israil în Samaria, și care ținea de păgînătatea tatălui său, a adunat puterea oștilor sale, chemînd în ajutor și pe plăcutul lui Dumnezeu, Iosafat împăratul Iudeii din Ierusalim, luînd asemenea și pe împăratul Edomului. După rînduiala lui Dumnezeu, era în rîndul ostașilor și Sfîntul Prooroc Elisei. Mergînd la cei trei împărați șapte zile cu oștile lor, nu aveau apă pentru ei și pentru dobitoacele lor și toți sufereau de sete. Ioram, împăratul lui Israil, a zis cu suspine: "Ne-a adunat pe noi Domnul, trei împărați, ca să ne dea în mîinile lui Moab". Dar împăratul Iudeii, Iosafat, a zis: "Nu este între ostași vreun prooroc al Domnului, ca prin el să ne mîntuim?" O slugă a împăratului lui Israil a răspuns: "Este Elisei, fiul lui Safat, care a fost sluga proorocului Ilie și care turna apă pe mîinile lui". Iar împăratul Iosafat a grăit către Elisei: "Într-acel bărbat este Cuvîn-tul Domnului".

Deci, acești trei împărați au mers la Sfîntul Elisei și l-au rugat să se roage Domnului, doar i se va descoperi despre ei. Sfîntul Elisei a zis către împăratul Ioram: "Mergi la proorocii lui Ahav, tatăl tău și al mamei tale, Isabela, și îi întreabă, să-ți spună de cele ce vă vor fi vouă". Iar Ioram a zis cu smerenie către ei: "Pentru aceasta ne-a adunat pe noi Domnul ca să ne dea în mîinile lui Moab?" Elisei i-a zis lui: "Viu este Domnul puterilor, Căruia îi stau înainte, că de n-aș fi cinstit pe împăratul Iosafat, plăcutul lui Dumnezeu, n-aș fi ținut seamă de tine și nici n-aș fi căutat spre tine, care ești închinător de idoli. Dar să aduceți la mine un cîntăreț".

Atunci ei au adus un cîntăreț, anume Levit, care știa a cînta bine psalmii lui David. Cîntînd Levit cîntările psalmilor, s-a făcut mîna Domnului, adică Duhul Sfînt peste Elisei, și a zis: "Săpați acum pîraie și gropi adînci, că așa zice Domnul: "Nu veți vedea nici vînt, nici ploaie, iar rîurile și gropile se vor umple de apă și veți bea voi, oamenii și dobitoacele voastre! Pe Moab îl va da Domnul în mîinile voastre și veți birui puterea lui; veți strica toate cetățile cele tari, veți tăia toți pomii cei roditori, veți astupa și veți pustii tot pămîntul moabitenilor".

Aceste cuvinte proorocești s-au împlinit toate, întocmai; fiindcă a doua zi, în vremea jertfei pe care Iosafat, dreptcredinciosul împărat al Ierusalimului, în toate diminețile o aducea lui Dumnezeu prin mîinile preoților. Deci, toate popoarele au văzut că prin porunca lui Dumnezeu curgea apă pe calea Edomului, care a curs mai întîi în ceata lui Iosafat, apoi în celelalte, încît se umplură de apă toate gropile, pîraiele și văile, umplîndu-se tot ținutul acela de apă. Deci, bînd toți și răcorindu-se, au mers asupra lui Moab; și au lovit oștile lui cu mare rană,

robind și pustiind tot pămîntul acela - după cuvîntul proorocului lui Dumnezeu - și s-au întors cu veselie la locurile lor.

După aceasta, o văduvă, care fusese soția unuia din fiii proorocilor, a strigat către Elisei: "Robul tău și bărbatul meu pe care tu îl știi bine, a murit. El a fost rob și temător de Domnul; dar acum vine un datornic la care bărbatul meu a fost împrumutat, și nimic nu poate să ia de la mine, fiind săracă; deci, acela voiește să ia în robie pe cei doi fii ai mei, pe care, în mîngîierea văduviei mele, îi am ca pe luminile ochilor". Astfel striga acea femeie către proorocul lui Dumnezeu. Unii zic că femeia aceea a fost soția proorocului Avdie, care a fost rînduitor al casei lui Ahav și care a ascuns o sută de prooroci ai lui Dumnezeu dinaintea sabiei împărătesei Isabela, hrănindu-i la vreme de foamete și cheltuind cu ei toată averea sa. Acela a fost nevoit să se împrumute; dar, murind, a lăsat femeia și copiii în grija lui Dumnezeu, poruncindu-le să aibă nădejde către Domnul. Sfîntul prooroc Elisei, avînd milă de dînsa și de fiii săi, i-a zis: "Femeie, ce voiești să-ți fac? Spune-mi ce ai în casa ta?" Iar ea i-a zis: "În casa mea nu este nimic, decît numai puțin untdelemn într-un vas". Și a zis sfîntul către dînsa: *Du-te acasă și cere de la vecinii tăi multe vase deșarte și, închizîndu-te în casă cu fiii tăi, toarnă din untdelemnul pe care-l ai prin toate vasele și le vei afla pline.*

Deci, plecînd, femeia a făcut așa. A cerut vase și, ducîndu-le în casă, a închis ușa după sine și a turnat din vasul său în cele împrumutate; iar fiii, apropiindu-se, turnau și-i dădeau vasele; astfel că untdelemnul nu lipsea din vasele ei și curgea ca dintr-un izvor. După ce s-au umplut toate vasele, a zis femeia către fiii ei: *Acum nu mai este nici un vas deșert.* Alergînd femeia cu bucurie, a spus aceasta omului lui Dumnezeu. Și a zis către ea Elisei: *Du-te și vinde untdelemnul și plătește datoriile celor ce ți-au împrumutat; iar din untdelemnul rămas să te hrănești cu fiii tăi.*

Într-o zi, Sfîntul Prooroc Elisei trecea prin cetatea Soman, și acolo l-a oprit o femeie cinstită, ca să mănînce pîine în casa ei; deci, acea femeie a ospătat pe omul lui Dumnezeu cu osîrdie. Proorocul Elisei de multe ori umbla prin cetatea aceea, cînd mergea de la Carmel la Iordan, de la Galgala la Ierihon, sau se întorcea de acolo la Carmel; deci, totdeauna se abătea la casa acelei femei să mănînce pîine; pentru că era dreptcredincioasă și îmbunătățită. Și a zis acea femeie către bărbatul său: *Am cunoscut că acel om al lui Dumnezeu, care trece adeseori prin cetatea aceasta, este sfînt. Deci, să-i facem un foișor mic și să-i punem un pat, scaun și fereastră, ca, abătîndu-se din drum la noi, să-și aibă odihna sa.* Deci, s-a făcut astfel; așa că Sfîntul Prooroc, de cîte ori i se întîmpla să meargă în cetatea aceea, găzduia acolo.

Într-o vreme, omul lui Dumnezeu, odihnindu-se într-acel foișor ce era făcut pentru dînsul, se gîndea în sine cu ce ar putea mulțumi pe acea femeie primitoare de străini; pentru că vedea bunătatea ei cea mare. De aceea a zis către Ghehazi, sluga sa: *Cheamă pe Șunamiteanca aceasta la mine.* Chemînd-o pe ea sluga, omul lui Dumnezeu a zis către dînsa: "Minunată primire de oaspeți ne-ai făcut nouă! Deci, cu ce să-ți răsplătim ție? Nu ai vreo trebuință de ajutor de la împărat, de vreun boier sau voievod?" Atunci ea a răspuns: "Eu nu am nici un fel de nevoie; pentru că eu petrec în pace în poporul meu!" După ce a ieșit de la dînsul femeia, sfîntul a zis către Ghehazi: "Cu ce să mulțumim pe această femeie pentru facerile ei de bine?" Iar Ghehazi a zis către dînsul: "Iată, ei nu au copii, iar bărbatul ei este bătrîn; deci, roagă-te lui Dumnezeu pentru dînsa, să-i dea ei un moștenitor".

Atunci, plăcutul lui Dumnezeu a făcut multe rugăciuni pentru dînsa către Dumnezeu și, primind încredințarea, a zis către sluga sa: *Cheamă la mine pe Șunamiteanca*. Deci, chemînd-o pe ea sluga și intrînd iarăși la omul lui Dumnezeu, acesta a zis către dînsa: *Într-această vreme*

și în acest ceas vei zămisli un fiu! Iar ea, închinîndu-se, a zis: *Mă rog ție, stăpînul meu, nu mă amăgi pe mine roaba ta!"* Iar sfîntul o sfătuia să creadă cuvîntul cel nemincinos. După aceea, femeia a zămislit și, împlinindu-se vremea, a născut un fiu și îl hrănea pe el. Pruncul crescînd, într-un an, la vremea secerișului a ieșit la tatăl său și la secerători; și, zăbovind puțin acolo, a zis către tatăl său: "Mă doare capul!" Atunci tatăl a zis slugii sale: "Du-l pe el la maică-sa". Copilul a zăcut pe genunchii maicii sale pînă la amiază, cînd a și murit. Atunci dînsa, luînd copilul mort, s-a suit cu el în foișorul proorocului și l-a pus pe pat, apoi ieșind a închis ușa. Ea chemînd pe bărbatul său, nu i-a spus nimic despre moartea fiului lor, ci l-a rugat pe el, zicînd: *Trimite la mine pe o slugă și o asină, ca să mă duc la omul lui Dumnezeu în Carmel și îndată mă voi întoarce*.

Bărbatul ei a zis către dînsa: "Pentru ce vrei să te duci la dînsul, că acum nu este lună nouă, nici sîmbătă - pentru că numai în acele zile se aduna poporul la Sfîntul Prooroc Elisei, pentru preamărirea lui Dumnezeu și pentru învățătură. Atunci femeia a zis: *Măcar că nu este nici sîmbătă, nici lună nouă, însă eu mă voi duce.* Și s-a dus cu sîrguință. Dar, pe cînd se apropia de muntele Carmelului, omul lui Dumnezeu a cunoscut venirea ei și a zis lui Ghehazi: "Iată, vine Șunamiteanca; aleargă întru întîmpinarea ei și-i zi: "Pace ție". Atunci, întîmpinînd-o pe ea, i-a zis: "Pace ție, pace bărbatului tău și pruncului tău". Iar ea a zis: "Pace". Deci femeia, alergînd la Sfîntul Elisei, a căzut înaintea lui și i-a apucat picioarele; iar Ghehazi s-a apropiat de ea, vrînd să o dea în lături. Dar Elisei i-a zis: "Ia-o pe ea, că sufletul ei este întristat acum; pentru că Domnul a tăinuit de mine supărarea ei și nu mi-a spus-o mai dinainte".

Atunci femeia a zis: "Au doar eu am cerut fiu de la Domnul meu? Au nu tu singur, domnul meu, mi l-ai dăruit pe el de la Dumnezeu, iar eu ție am zis: "Nu mă amăgi pe mine roaba ta? Iată dar că fiul meu acum a murit!" Omul lui Dumnezeu s-a umplut de milă pentru dînsa și a poruncit lui Ghehazi să ia toiagul lui și să-l pună peste pruncul cel mort. Dar mama pruncului, nemulțumindu-se cu aceasta, a zis către sfîntul prooroc: "Viu este Domnul și viu este sufletul tău, că nu mă voi duce de la tine". Deci, Sfîntul Elisei, sculîndu-se, a mers în urma ei; iar Ghehazi, apucînd înainte, a pus toiagul pruncului, dar nu era în el nici glas, nici suflare.

Atunci Ghehazi, întorcîndu-se, a întîmpinat pe omul lui Dumnezeu și i-a spus lui, că nu s-a sculat pruncul. Deci, ajungînd în cetate Sfîntul Prooroc Elisei, s-a dus la casa femeii și s-a suit în foișor, unde pruncul cel mort era pus în patul lui. Sfîntul Elisei, intrînd înăuntru, a închis ușa și s-a rugat Domnului, după aceea s-a suit și s-a culcat peste prunc, și punîndu-și gura sa peste gura lui, ochii săi peste ochii lui, mîinile sale peste mîinile lui, gleznele sale peste gleznele lui, și suflînd peste dînsul, s-a încălzit trupul pruncului; apoi, sculîndu-se proorocul și umblînd prin odaie încoace și încolo, s-a suit și s-a aplecat peste prunc, pînă de șapte ori și astfel i-a deschis ochii.

Apoi Elisei, chemînd pe Ghehazi i-a zis lui: "Cheamă la mine pe Șunamiteanca". Ghehazi, chemînd-o pe ea, Elisei a zis către dînsa: "Ia-ți pe fiul tău". Deci, femeia căzînd la picioarele omului lui Dumnezeu și, închinîndu-se lui pînă la pămînt, a luat pruncul viu și a plecat, bucurîndu-se și lăudînd pe Dumnezeu.

După aceea, proorocul lui Dumnezeu, Elisei, sculîndu-se de acolo, s-a dus la Galgala, pe unde, demult, poporul israelitean a intrat în pămîntul făgăduinței, trecînd rîul Iordanului. Sfîntul Elisei a zăbovit în Galgale multă vreme, fiind în pămîntul acela foamete mare, iar fiii proorocilor, care erau ucenicii lui, petreceau lîngă dînsul, urmînd vieții lui celei plăcute lui Dumnezeu, întru curăție și necîștigare, după asemănarea călugărilor celor din Legea nouă. Petrecerea omului lui Dumnezeu cu ucenicii lui era la un loc deosebit și liniștit; și a zis una din

slugile sale: "Să pui o căldare mare pe foc, ca să fierbi fiertură fiilor proorocilor", căci erau ca la o sută de bărbați. Și, ieșind unul dintre dînșii să adune verdețuri sălbatice, a adunat un rod asemenea cu strugurii, care se numea colocuntidi, amari fără de măsură; de aceea, unii din ei au numit-o fierea pămîntului; fiind și vătămător vieții omului rodul acela, deși doctorii îl obișnuise ca doctorii; iar de ar mînca cineva dintr-însul peste măsură, moare.

Acela care l-a adus, neștiind puterea cea vătămătoare a rodului acela, a cules haina sa plină și a pus-o în căldare, ca să fiarbă. După ce fiertura aceea a fost pusă înaintea fiilor proorocilor și au început a mînca din ea, au simțit amărăciunea împreună cu vătămarea, și au strigat către dînsul, zicînd: "Omule al lui Dumnezeu, ce ai făcut? În căldare este moarte". Atunci ei nu au mai mîncat, pentru că nu le era lor cu putință. Dar Sfîntul Elisei le-a poruncit să toarne în căldare puțină făină; nu ca cum ar goni vătămarea aceea cu făină, dar cu aceea acoperea facerea lui de minuni. Și s-a îndulcit fiertura aceea, iar vătămarea s-a prefăcut în doctorie, încît toți mîncînd s-au săturat și au rămas sănătoși.

După aceea, a venit la proorocul lui Dumnezeu oarecare bărbat iubitor de Dumnezeu din cetatea Valsalisa și a adus 20 de pîini de orz, pe care l-a secerat întîi. Elisei, omul lui Dumnezeu, a poruncit să pună pîinile acelea înaintea celor ce viețuiau împreună cu dînsul; iar sluga lui a zis către el: "Aceste puține pîini, nu ajung la o sută de bărbați". Sfîntul i-a zis: "Pune-le înaintea lor să mănînce, că așa zice Domnul: Vor mînca și le va prisosi". Și așa a fost. Au mîncat și s-au săturat, o sută de bărbați și au rămas multe fărîmituri, după cuvîntul Domnului cel zis prin gura proorocilor.

În zilele acelea, era la împăratul Siriei un boier din cei puternici, adică voievod a toate puterile ostășești, cu numele Neeman, mare bărbat înaintea stăpînului său, viteaz și bine norocit în războaie; însă era foarte lepros, încît nu se găseau doctori, ca să-l poată tămădui. Odată, au ieșit din Siria niște ostași voinici și au răpit o fată tînără din pămîntul lui Israil și au adus-o femeie lui Neeman, voievodul lor. Acea tînără auzise de la părinții săi despre Sfîntul prooroc Elisei și despre minunile cele mari ale lui Dumnezeu, care se făceau cu rugăciunile lui. Aceea a zis stăpînei sale: "Dacă stăpînul nostru s-ar duce la Elisei, proorocul lui Dumnezeu cel din Samaria, ar fi bine, că acel prooroc l-ar curăți de boală".

Femeia lui Neeman i-a spus bărbatului său cuvintele acelei copile, zicînd: "Acestea îmi spune tînăra, care este din pămîntul lui Israil". Atunci Neeman s-a dus la împăratul lui Israil și l-a rugat să-l lase să se ducă în Samaria la proorocul lui Dumnezeu cel din neamul lui Israil, pentru tămăduire. Împăratul, nu numai că nu l-a oprit să se ducă acolo, dar i-a dat și o scrisoare din partea lui către Ioram, împăratul lui Israil, fiul lui Ahav. Atunci Neeman a luat zece talanți de argint, șase mii de galbeni și zece rînduri de haine frumoase pentru schimbat, ca toate acestea să le dăruiască lui Dumnezeu. Deci, s-a dus în pămîntul lui Israil și a dat împăratului scrisoarea de la împăratul său, în care era scris astfel: "Cînd vei primi această scrisoare a mea, să știi că am trimis la tine pe Neeman, sluga mea, ca să-l curăți de lepra lui".

Împăratul Ioram, citind scrisoarea împăratului Siriei, s-a supărat foarte tare și și-a rupt hainele, zicînd: "Eu sînt Dumnezeu ca să-l pot omorî și să-l înviez? Iată, el a trimis la mine pe acest bărbat lepros să-l curăț. De aici puteți vedea, că acesta caută pricini cu mine, ca să poată ridica război asupra mea".

Sfîntul Prooroc Elisei, aflînd de aceasta, că împăratul s-a supărat și și-a rupt hainele, a trimis la dînsul, zicînd: *Împărate, pentru ce te-ai supărat și ți-ai rupt hainele? Să vină Neeman la mine și să cunoască că în Israil este proorocul lui Dumnezeu! Ducîndu-se* Neeman cu caii și

cu caretele, a stat lîngă ușile casei lui Elisei; iar sfîntul a trimis pe sluga sa să-i spună: Du-te și te scaldă de șapte ori în Iordan, că ți se va curăți trupul și te vei vindeca de lepră. Neeman s-a mîniat și s-a dus, zicînd: "Eu credeam că va ieși afară și, stînd lîngă mine, va chema numele Dumnezeului său, va pune mîna pe rănile mele și îmi va curăți lepra; însă el îmi poruncește să mă duc la Iordan. Nu sînt oare mai bune rîurile Damascului, Avana și Farfara, decît Iordanul și decît toate apele lui Israil ca să mă spăl într-însele și să mă curăț?" Zicînd aceasta, a plecat mînios din Samaria. Dar slugile l-au sfătuit să nu calce porunca proorocului lui Dumnezeu, zicîndu-i: Dacă ți-ar fi grăit proorocul vreun cuvînt mare, n-ai fi făcut porunca lui? El ți-a spus să faci numai acest lucru mic: să te speli în Iordan și te vei curăți, și tu nu voiești să asculți?

Atunci Neeman a primit sfatul slugilor sale și, apropiindu-se de rîul Iordan, s-a dat jos din caretă, s-a afundat în Iordan de șapte ori, după cuvîntul omului lui Dumnezeu, și s-a făcut trupul lui ca de copil, curățindu-se de stricăciune; apoi s-a întors iar la Sfîntul Elisei împreună cu toată suita lui. Neeman, stînd înaintea sfîntului, a zis: *Acum am cunoscut că nu este Dumnezeu în tot pămîntul, fără numai în Israil. Deci primește de la robul tău aceste daruri pe care ți le-am adus*. Și Neeman i-a dat proorocului lui Dumnezeu aurul, argintul și hainele. Sfîntul Elisei, văzînd acestea, i-a zis: *Viu este Domnul, Căruia îi stau înainte, că nu voi lua nimic*. Însă Neeman silea pe prooroc să ia cele aduse; însă el nu l-a ascultat, nici nu a luat nimic. Atunci Neeman a zis către dînsul: *Dacă nu voiești să iei nimic de la mine, atunci dă-mi tu mie, robului tău, o sarcină de pămînt galben de acesta, cît voi putea duce cu două perechi de catîri, ca, ducîndu-l la casa mea, să facă din el altar Domnului Dumnezeului lui Israil; căci de acum robul tău nu va mai aduce jertfe și arderi întregi la alți zei, ci numai unui Dumnezeu Cel adevărat.* Sfîntul Elisei nu l-a oprit să ia ce a cerut și l-a eliberat cu pace.

Ducîndu-se Neeman de la Elisei, omul lui Dumnezeu, Ghehazi, sluga sfîntului, a zis în sine: "*Stăpînul meu a făcut hatîr lui Neeman Sirianul, de n-a luat nimic din darurile aduse! Viu este Domnul, că voi alerga în urma lui și-i voi lua ceva!" Deci, Ghehazi, sculîndu-se, a alergat după Neeman și, văzîndu-l că vine în urma lui, s-a uitat din caretă. Ghehazi i-a zis: "Pace ție." Neeman i-a răspuns asemenea și lui: "Pace!" Ghehazi a zis iar: "Stăpînul meu m-a trimis la tine, zicînd: Acum au venit la mine doi tineri din fiii proorocilor de la muntele lui Efrem, să dai pentru ei un talant de argint și două rînduri de haine". Neeman a zis: "Iată doi talanți de argint și hainele." Apoi Neeman a pus doi talanți în două pungi și două rînduri de haine și le-a dat la două slugi ale sale pe care le-a trimis cu Ghehazi.*

Venind el seara cînd se întuneca la locul său cu acele lucruri, le-a luat din mîinile slugilor și, eliberîndu-i, le-a ascuns în casa sa. Apoi el singur s-a dus și a stat în fața stăpînului său. Sfîntul Elisei a zis către dînsul: "Unde ai fost, Ghehazi?" El a răspuns: "Nu am fost nicăieri". Sfîntul Elisei a zis către dînsul: "Inima mea a fost cu tine, și a văzut cum s-a uitat bărbatul din careta lui în întîmpinarea ta, cum ai luat de la dînsul argintul și hainele. Oare cu acel argint voiești să cumperi grădini, saduri de măslini, vii, oi, boi, slugi și slujnice? Pentru aceasta, lepra lui Neeman să se lipească de tine și de seminția ta în veci!" Și a plecat Ghehazi din fața lui Elisei înleproșat ca zăpada.

Într-o vreme, fiii proorocilor au zis către Elisei: "Iată, locul unde petrecem noi în preajma ta este strîmt. Deci, să mergem acum la Iordan, să luăm de acolo fiecare bărbat cîte o bîrnă și să ne facem locașuri, ca să petrecem acolo". Sfîntul le-a zis: "Mergeți". Iar unul i-a zis cu blîndețe: "Părinte, să mergi și tu cu slugile tale! Omul lui Dumnezeu, sculîndu-se, a mers cu ei. Deci, ajungînd la Iordan, tăiau lemnele; iar unul din ei, pe cînd tăia o bîrnă, toporul a ieșit din coadă și a căzut în apă. Acela a strigat: "O, Domnul meu, acest topor l-am împrumutat de la altul!" Omul lui Dumnezeu a întrebat: "Unde a căzut toporul?" Acela i-a arătat locul.

Sfîntul a tăiat un lemn și l-a aruncat acolo în apă, și fierul a ieșit deasupra. Sfîntul a zis către tăietor: "Ia-l tu singur". Iar el, întinzîndu-și mîna, l-a luat. Atît de mare era puterea acestui sfînt bărbat, încît și greutatea cea firească a fierului putea să o prefacă într-o ușurință ca aceea, ca securea de fier să plutească deasupra apei, ca o frunză căzută din pom. El vedea și pe cele depărtate, ca și cum s-ar face aici înaintea ochilor. Pentru că, de multe ori, împăratul Siriei, luptîndu-se contra lui Israil, se sfătuia cu slugile sale, zicînd: "Să trecem prin cutare sau cutare loc și să pîndim pe împăratul lui Israil". Iar Sfîntul Elisei, văzînd mai înainte aceea, trimitea la împăratul lui Israil, zicînd: "Ferește-te să nu mergi prin cutare loc, căci acolo te pîndesc sirienii!" Împăratul a trimis acolo să știe de este adevărat. Deci, înștiințîndu-se că este așa, se păzea cu dinadinsul, trimițînd pe ostașii săi care năvăleau fără de veste asupra sirienilor și-i băteau.

Aceasta a fost nu o dată, nici de două ori, ci de mai multe ori. Deci, s-a tulburat sufletul împăratului Siriei de cuvîntul acesta, și a chemat pe slugile sale și le-a zis: "Pentru ce nu-mi spuneți cine este cel care înștiințează tainele mele împăratului lui Israil și mă dă în mîinile lui? Unul din slugile lui a zis: "Stăpînul meu, împărate, nu de la noi se face aceasta, ci proorocul Elisei cel din Israil spune împăratului său toate cuvintele, orice ai grăi în ascuns în cămara ta". Împăratul Siriei a zis: "Mergeți ca să aflați unde este proorocul acela ca, trimițînd oastea, să-l aduc la mine". Ei i-au răspuns: "El acum petrece în Dotaim". Împăratul a trimis acolo cai, căruțe și putere mare și, sosind noaptea, a înconjurat cetatea. Dimineața, sculîndu-se sluga lui Elisei, a ieșit și, iată, puterea sirienilor înconjurase cetatea cu mulțime de cai și căruțe.

Atunci sluga a zis către Elisei: "O, stăpîne, ce vom face?" Sfîntul Elisei a răspuns: "Nu te teme, căci mai mare putere este cu noi decît cu ei". Elisei s-a rugat lui Dumnezeu și a zis: *Doamne, deschide acum ochii slugii tale, ca să vadă puterea Ta!* Dumnezeu a deschis ochii slugii și a văzut muntele plin de cai și de căruțe de foc împrejurul lui Elisei; Iar Sfîntul Elisei cu sluga sa a ieșit din cetate împotriva sirienilor. Deci, Elisei s-a rugat Domnului și a zis: *Pedepsește, Doamne, cu orbirea, pe acest neam străin!* Și Domnul i-a pedepsit cu orbirea, după cererea lui Elisei. Apoi el a zis către ei: *Nu este aceasta calea, nici cetatea la care mergeți; ci veniți după mine, că eu vă voi duce la bărbatul acela pe care-l căutați.* Deci, i-a dus în Samaria; și, după ce au intrat în Samaria, Elisei s-a rugat, zicînd: *Doamne, deschide-le ochii să vadă unde sînt.* Domnul le-a deschis ochii și au văzut că sînt în mijlocul Samariei. Împăratul s-a înștiințat de ei și i-a văzut. Atunci el a întrebat pe Elisei: *Părinte, oare poruncești să-i lovesc cu bătaia?* Sfîntul a răspuns: *Să nu-i ucizi, căci nu i-ai adus tu pe aici, nici nu i-ai biruit cu armele tale! Ci, dă-le lor hrană și băutură ca să mănînce și să bea și după aceea trimite-i la stăpînul lor.* Deci, împăratul le-a dat spre ospătare, bucate multe; și ei au mîncat și au băut și s-au dus liberi la împăratul lor, care nu a mai încercat să vină din Siria pe pămîntul lui Israil.

După aceasta, trecînd multă vreme, Venedad, împăratul Siriei, ridicînd război împotriva lui Ioram, împăratul lui Israil, a adunat toată oastea sa și, venind, a înconjurat cetatea Samaria, cea de scaun a împăraților lui Israil, unde era și proorocul Elisei. În cetate era atunci foamete mare, încît oamenii cei săraci își mîncau copiii lor. Odată împăratul lui Israil umblînd pe zidul cetății, o femeie a strigat la el, zicînd: "Împăratul meu, mîntuiește-mă pe mine!" Împăratul i-a răspuns: "De nu te va mîntui Domnul, apoi eu cum te voi mîntui pe tine? Oare din arie sau din călcătoare îți voi da hrană? Spune ce-ți trebuie?" Ea a început a se plînge contra prietenei sale, zicînd: "Această femeie mi-a zis: "Dă-mi pe fiul tău, fiind prunc, să-l mîncăm astăzi, iar mîine îl mîncăm pe al nostru!" Deci, am fript pe fiul meu și l-am mîncat. A doua zi am zis: "Dă-mi pe fiul tău să-l mîncăm!" Iar ea a ascuns pe fiul ei!" Împăratul, cînd a auzit cuvintele acelei femei, și-a rupt hainele și s-a mîniat foarte asupra proorocului lui Dumnezeu, căci cu sfatul său l-a oprit pe el să nu se supună împăratului Siriei și să nu dea cetatea în mîinile lui; ci să aștepte

ajutor de la Dumnezeu. Împăratul a zis: "Aceasta să-mi facă mie Dumnezeu și aceasta să-mi adauge, dacă capul lui Elisei va mai fi la locul lui!" Și îndată a trimis pe un călău ca să taie capul proorocului.

Deci omul lui Dumnezeu ședea în casa sa și bătrînii lui Israil ședeau cu el. Sfîntul a zis către bătrîni: "Au nu știți că împăratul Ioram, fiul ucigașului Ahav, care a ucis fără de vină pe Navutia, acela a trimis pe acest călău, ca să vină să-mi taie capul? Deci, întăriți bine ușile și nu-l lăsați aici, pînă ce va veni după el însuși stăpînul lui care l-a trimis. Ascultați, oare nu se aude sunetul picioarelor stăpînului în urma lui? Grăind sfîntul acestea, împăratul a ajuns pe acel călău trimis; căci îndată s-a căit de acel cuvînt al său și alerga degrabă el însuși în urma trimisului, ca să nu se săvîrșească acea poruncă rea a lui; pentru că știa că Elisei proorocul este sfînt și nevinovat și este de bună trebuință împărăției lui Israil, căci a făcut mult bine la mulți. Împăratul, venind la proorocul lui Dumnezeu, a zis: "Atîta răutate s-a pornit de la Domnul asupra noastră, încît nu știu ce mai aștept? Deci, voi da cetatea împăratului Siriei, și mă voi închina lui ca să nu murim cu toții de foame; pentru că este mai bine să fim robi lui, decît să pierim de foame, împotrivindu-ne".

Sfîntul Prooroc Elisei a zis către împărat și către toți cei ce erau acolo: "Ascultați cuvîntul Domnului: *Mîine, în ceasul acesta, în părțile Samariei măsura de făină de grîu va fi un siclu, și două măsuri de orz vor fi un siclu*". Și a răspuns voievodul, pe a cărui mînă se odihnea împăratul, și a zis către Elisei: "De ar deschide Dumnezeu jgheaburile cerești și tot nu ar fi așa!" Iar Elisei i-a zis: "Iată, tu vei vedea aceasta cu ochii; însă din pîinea aceea nu vei mînca". Potolindu-se puțin, împăratul s-a dus la palat.

În noaptea aceea, rugîndu-se Elisei, proorocul lui Dumnezeu, pentru eliberarea cetății, Domnul a trimis tulburare în tabăra sirienilor; pentru că le-a făcut un zgomot de armă și a zis unul către altul: "Iată am ridicat asupra voastră pe împăratul lui Israil, pe împăratul Hateului, și pe împăratul Egiptului, venind asupra noastră cu puterea lor".

Deci s-au umplut sirienii de frică mare și au zis: "Să fugim de aici". Și, sculîndu-se noaptea cu împăratul lor, au fugit lăsînd corturile, caii, catîrii și toate cele ce erau în tabăra lor, scăpînd numai sufletele lor. În noaptea aceea, patru bărbați leproși ședeau lîngă porțile cetății și ziceau unul către altul: "Pentru ce noi așteptăm să murim șezînd aici? De vom intra în cetate, vom muri de foame pentru că acolo este foamete. De vom sta aici, asemenea vom muri; deci, să intrăm în tabăra sirienilor și, de ne vor lăsa vii, vii vom fi; iar de ne vor omorî, vom muri. Deci, în viața aceasta nu vom răbda mai multă pătimire, căci este mai bine să murim de sabie decît de foame".

Astfel sfătuindu-se, s-au sculat și au intrat în tabăra sirienilor, fiind noapte. Intrînd în tabără și trecînd prin mijloc și neaflînd nici un om, s-au mirat. După aceea, au intrat într-un cort unde au mîncat, au băut și au luat de acolo aur, argint și haine pe care le-au ascuns.

Întorcîndu-se, au intrat în alt cort și au luat de acolo ce au voit și cît au putut ascunde. Apoi au zis între ei: "Nu facem bine, pentru că ziua aceasta este zi de bună vestire, iar noi tăcem. Și de vom petrece pînă la lumina dimineții, ne vom afla vinovați păcatului; deci, să mergem în cetate să spunem și împăratului". Ducîndu-se la porțile cetății, au spus păzitorilor: "Am intrat în tabăra sirienilor și n-am aflat nici un om, nici glas de om, decît numai caii și catîrii legați, și corturile cu toate bogățiile ce sînt într-însele". Iar portarii ce păzeau, au spus aceasta în casele împărătești. Împăratul, sculîndu-se noaptea, a zis către slugile sale: "Eu vă voi spune meșteșugul sirienilor, pe care ei acum ni l-au făcut nouă. Ei au înțeles că noi sîntem flămînzi; deci, ieșind

din conacul lor, s-au ascuns în sat, socotind: "Ei vor ieși din cetate flămînzi și îi vom prinde vii, după aceea vom intra în cetatea lor". Deci, slugile au sfătuit pe împărat să trimită ca să afle adevărul. Împăratul lui Israil a trimis doi călăreți care, intrînd în tabără și neaflînd pe nimeni, au alergat în urma sirienilor pînă la Iordan. Toată calea aceea era plină de haine și de arme pe care le aruncaseră sirienii, fugind de frică.

Întorcîndu-se, trimișii au spus împăratului și la toată cetatea tot ce văzuseră. Atunci, ieșind tot poporul, au jefuit toate corturile sirienilor și a fost măsura de grîu un siclu și două măsuri de orz iarăși un siclu, după cuvîntul Domnului. Iar împăratul a pus pe voievodul cel mai înainte zis, pe ale cărui mîini se odihnea, spre a păzi porțile cetății. Pe cînd acela se îndrepta să nu se îngrămădească poporul la porți, l-au călcat popoarele și a murit, precum a zis omul lui Dumnezeu, Elisei; pentru că acel voievod n-a crezut Cuvîntul lui Dumnezeu, cel zis prin gura proorocului, pentru îndestularea pîinii, ci a răspuns împotrivă, zicînd: "Măcar și jgheaburile cerești de ar deschide Domnul, tot nu va fi așa".

Era minunat acest mare plăcut al lui Dumnezeu și în alte fapte și daruri prooroceşti, precum se scrie pe larg în cărțile împăraților. O foamete de șapte ani, ce era să fie în pămîntul lui Israil, a spus-o mai înainte. Moartea lui Venadad împăratul a știut-o mai înainte, iar lui Azail i-a spus mai înainte despre luarea împărăției. Pe Iehu, unul din boierii lui Israil, l-a uns la împărăție și l-a ridicat spre pierderea casei lui Ahav, cea urîtă de Dumnezeu și închinătoare de idoli, care a și ucis pe doi împărați închinători de idoli, pe Ioram al lui Israil și pe Ohozie al Iehudeei, nepotul împăratului Iosafat și care nu a urmat unchiului său, ci s-a abătut la păgînătate. A ucis încă și pe Izabela, acea spurcată femeie a lui Ahav; iar mama lui Ioram a ucis pe toți slujitorii și vrăjitorii lui Baal. În toate acestea, avea ajutor dreapta credință și rugăciunile Sfîntului Prooroc Ilie.

După moartea lui Iehu a împărățit în Israil Ioahaz, fiul lui, apoi Ioaș, nepotul lui. Pe vremea împărăției aceluia, s-a îmbolnăvit de moarte în Samaria omul lui Dumnezeu, Elisei, fiind la adînci bătrîneți. Și a venit la dînsul Ioaș, regele lui Israil, spre cercetare și, plîngînd deasupra lui, a zis: "Părinte, părinte carul lui Israil și călărețul lui!" Și i-a zis Elisei: "Ia un arc și o săgeată și deschide fereastra cea dinspre răsărit, încotro se află Siria, și pune o săgeată în arcul cel întins". Împăratul a făcut aceasta; iar proorocul lui Dumnezeu, punîndu-și mîinile sale pe ale împăratului, a zis: "Dă drumul săgeții spre Siria". Și împăratul a făcut așa. Iar proorocul a zis: "Această săgeată este mîntuirea Domnului și vei birui pe sirieni". Și iar a zis împăratului: "Ia niște săgeți!" Și împăratul a luat. Și a zis către el proorocul: "Lovește în pămînt". Și a lovit împăratul de trei ori și a stat. Atunci s-a scîrbit asupra lui omul lui Dumnezeu și a zis: "Dacă ai fi lovit de cinci sau de șapte ori, ai fi călcat Siria pînă în sfîrșit, iar acum o vei birui numai de trei ori".

Astfel proorocind Sfîntul Elisei, a murit și s-a îngropat cu cinste. Dar nu numai în viață a făcut multe minuni, ci și după moarte era făcător de minuni; pentru că, în acel an, s-a întîmplat lucrul acesta. Ducînd pe un mort în cetatea Samariei la îngropare, deodată ostașii de la Moav au năvălit tîlhărește în pămîntul acela. Iar îngropătorii, văzînd de departe pe ostași venind, au aruncat pe acel mort în mormîntul lui Elisei și au fugit în cetate. Deci corpul celui mort, căzînd peste oasele lui Elisei, îndată a înviat și a stat pe picioarele sale; apoi, ieșind din groapă, a alergat în cetate. Astfel că, și după moarte, Dumnezeu a preamărit pe plăcutul său.

Pentru acel lucru, se cuvine Dumnezeului nostru de la toți slavă, cinste și închinăciune, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

38. SFÎNTUL IERARH METODIE, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI
(14 IUNIE)

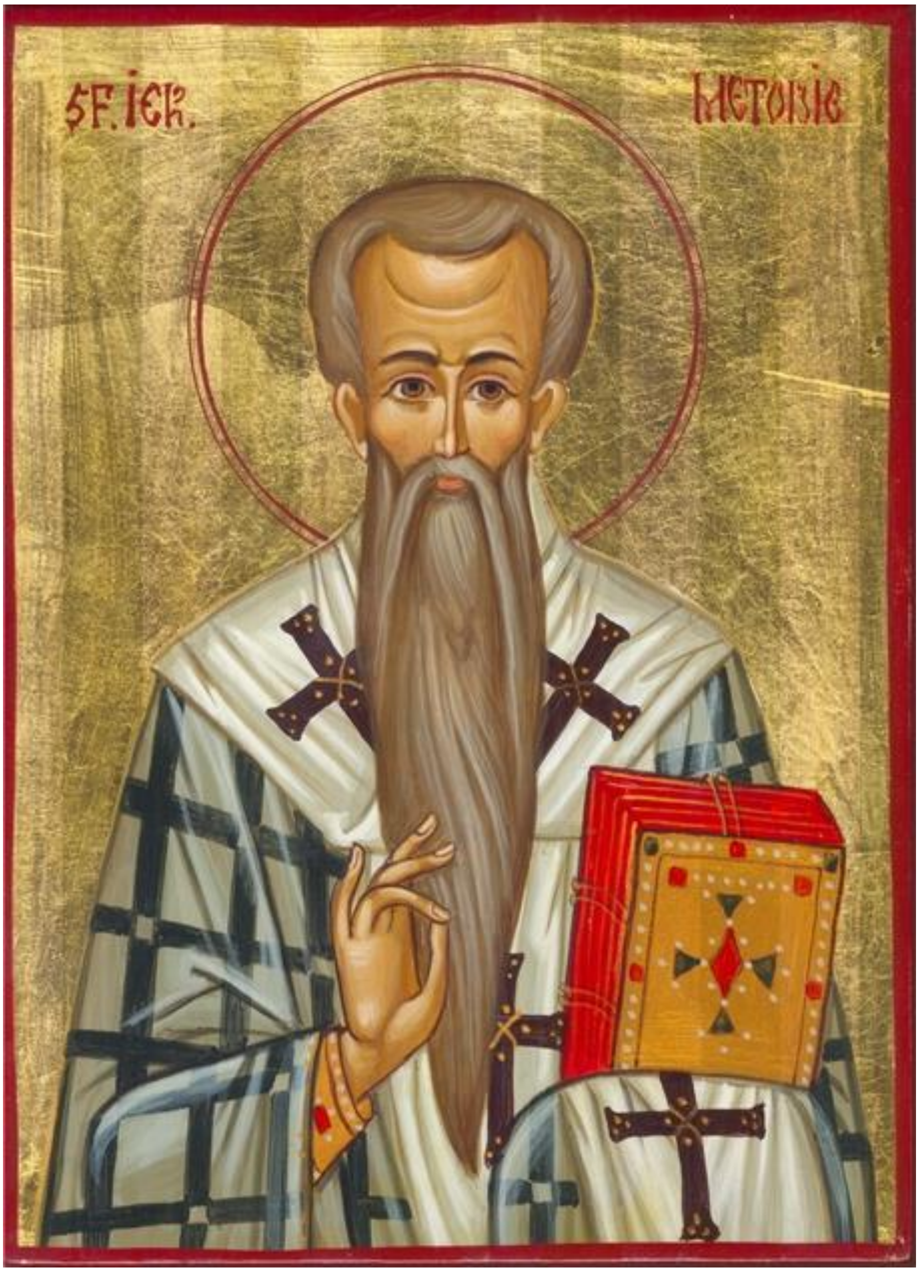

Metodie, arhiereul lui Hristos, era din părțile Sicheliei. Din tinerețe a primit viața călugărească și a sporit în multe fapte bune. Pe vremea împărăției lui Leon Armeanul, luptătorul de icoane, scaunul patriarhiei Constantinopolului fiind ocupat de Prea Sfințitul Nichifor, Sfîntul Metodie avea rînduiala de apocrisarie. El a fost trimis de patriarh la episcopul Romei pentru trebuințele bisericești și a zăbovit acolo cam mult; deoarece Leon, rău credinciosul împărat, a

izgonit de pe scaun pe Prea Sfințitul Nichifor, iar în locul lui a ridicat pe cel de un gînd cu dînsul, pe ereticul Teodot mincinosul, cel cu porecla Casiter.

Însă, după ce au murit, atît împăratul Leon cît și mincinosul patriarh Teodot, Sfîntul Metodie s-a întors din Roma cea veche în Roma cea nouă și, avînd rînduiala preoției, slujea Domnului întru cuvioșie și dreptate, luptîndu-se totdeauna împotriva eresului luptării de icoane, care într-acea vreme se întinsese foarte mult. După Leon Armeanul a luat împărăția Mihail, supranumit Valvos sau Travlos, de același eres cu dînsul, iar scaunul patriarhiei din Constantinopol se ținea de cei necredincioși. Deci, fericitul Metodie suferea multă osteneală, luptîndu-se cu ereticii, dovedindu-le și înfruntîndu-i; de aceea era chinuit în legături și în temniță de răucredinciosul împărat. Despre aceasta încredințează grecul Zonara, care spune că Mihai Travos, măcar că la începutul împărăției sale s-a arătat bun, căci pe mulți părinți care au fost surghiuniți de Leon Armeanul pentru cinstirea icoanelor, i-a iertat de pedeapsă și din legături le-a dat drumul; însă, nu după multă vreme, lepădînd acea fățarnică facere de bine, și-a dat pe față răutatea sa și a început a prigoni pe cei dreptcredincioși și, afară de mulți alții care au fost munciți, s-a sculat cu mînie și contra Sfîntului Metodie și a lui Eftimie, arhiepiscopul Sardicei. Deci, pe Eftimie l-a izgonit, pentru că cinstea sfintele icoane, iar pe Metodie l-a închis în temnița din Crit.

Același Zonara, scrie despre împăratul acela cît era de rău cu credința; astfel Mihail Travlul urma întru toate lui Copronim, că, fiind supus jidovilor, poruncea să postească sîmbăta, iar învierea morților nu credea că va fi. De aceea, bunătățile cele ce vor să fie le defăima și rîdea de sfinții prooroci, zicînd că sînt diavoli. Păcatele trupești nu le socotea ca păcate, iar pe Iuda vînzătorul îl socotea că este mîntuit, socotindu-l sfînt. Înțelepciunea Scripturilor îi era foarte urîtă și nu lăsa pe oameni să-și dea copiii la învățătura cărții, ca să nu se vădească nebunia lui, de cei ce știu puterea și tainele dumnezeieștilor Scripturi; ci voia să urmeze toți rătăcirii lui întru neștiință și fără de carte. Acestui rău credincios împărat se împotrivea foarte tare Sfîntul Metodie, ca un preaînțelept și iscusit în dumnezeiasca Scriptură, în dogmele credinței celei drepte și în rînduiala Sfinților Părinți; de aceea era chinuit ca un mărturisitor al adevărului, nu numai cu legături și cu temniță, ci și cu bătăi.

După moartea lui Mihail Travlul, împărăția grecească a luat-o fiul său, Teofil, care, precum a fost moștenitor al scaunului împărătesc, tot așa a fost și al credinței sale celei rele. El muncea pe mulți pentru dreapta cinstire a sfintelor icoane, însă iubea înțelepciunea Sfintei Scripturi. Școlile cele pustiite din Constantinopol le-a înnoit, poruncind ca iarăși să se învețe carte în ele. Tot el a eliberat pe Sfîntul Metodie, precum scrie despre aceasta istoricul grec Mihail: "Dumnezeu a scos din legăturile cele întunecoase pe Metodie cu oarecare închipuire nouă și minunată; căci, știind că Teofil iubea înțelepciunea Scripturii și îndeletnicindu-se adeseori la citirea cărților, a aflat oarecare carte greu de înțeles și nu putea să tîlcuiască cele scrise într-însa. Cînd cineva dintre ai săi i-a spus că nu este între oameni altul care să poată tîlcui cu înlesnire cărțile cele greu de înțeles, decît Metodie cel închis în temnița din Crit, împăratul îndată a trimis și a scos din legături pe Sfîntul Metodie. Deci, văzîndu-l și vorbind cu el, l-a cunoscut că el este acel bărbat înțelept și, lăsîndu-l liber, îl avea pe el în cinste".

După ce sfîntul a cîștigat libertate, iarăși se lupta cu ereticii, învățîndu-i să dea sfintelor icoane cinstea și închinăciunea cea vrednică. Astfel, iarăși a pornit spre mînie pe cei potrivnici și chiar împăratului i se aducea de știre despre aceasta, tulburîndu-se cu mînie asupra sfîntului, însă l-a răbdat pînă la o vreme.

Într-acea vreme, grecii au avut un război cu turcii și era nevoie ca împăratul singur să meargă la război. Deci, mergînd împăratul în tabără, a luat cu dînsul și pe Sfîntul Metodie; pe de o parte ca pentru rugăciune, iar pe de alta, pentru vorbele și întrebările din Sfintele Scripturi, ce le avea cu dînsul și pe care Sfîntul Metodie lesne le dezlega, pentru că se temea ca, rămînînd singur în Constantinopol, să nu facă tulburare în popor și sculare contra celor ce nu se închină sfintelor icoane; căci cuviosul era iubit poporului, ca un bărbat sfînt, învățător și iscusit nu numai în lucrurile cele duhovnicești, dar știa bine și ocîrmuirea cetății.

De aceea împăratul, nelăsîndu-l pe el singur în cetate, l-a luat cu dînsul printre ostași. Dar după ce, cu voia lui Dumnezeu, turcii au biruit pe greci și au sfărîmat toată puterea lui Teofil, încît abia a scăpat singur și cu puțină oaste, atunci mînia sa asupra Sfîntului Metodie, ținută în inimă, a dat-o pe față. Pentru că rău credinciosul împărat zicea: "De aceea ne-a lăsat pe noi Dumnezeu să fim biruiți de vrăjmași pentru că printre noi se află închinători de idoli!" Ticălosul, grăind astfel, numea sfintele icoane idoli. La acestea Sfîntul Metodie, răspunzîndu-i împotrivă, i-a zis: "Pentru aceea s-a mîniat Domnul împotriva creștinilor, fiindcă este necinstit de dînșii în sfînta Sa icoană, și de aceea i-a eliberat ca să fie călcați de vrăjmași". Atunci împăratul, umplîndu-se de mînie, i-a dat multe bătăi și l-a trimis la surghiunie într-o insulă oarecare.

Acolo a poruncit să-l închidă într-un mormînt săpat adînc în chip de peșteră, împreună cu doi tîlhari și să nu-l lase să vadă lumina zilei. Deci, Metodie petrecea acolo ca un mort în sînurile pămîntului, ca și Iona în pîntecele chitului și mulțumea lui Dumnezeu. Împăratul pusese pe un pescar oarecare să-i dea mîncare foarte puțină, atît cît să nu moară de foame, ci să i se lungească viața, ca astfel să pătimească cît mai mult în mormîntul acela. În acea vreme, Teofil a muncit pe doi sfinți mărturisitori, Teodor și Teofan, pentru cinstirea sfintelor icoane și, însemnîndu-le fețele cu scrisori de fier, i-a trimis în surghiun.

Deci, fiindu-le calea alături de insula în care Sfîntul Metodie ședea închis în mormînt, s-au întîlnit din întîmplare în cale cu pescarii care îl hrăneau pe cel legat și au aflat de la dînșii toate cele întîmplate Sfîntului Metodie. Dar, de vreme ce nu era cu putință a se vedea cu dînsul, căci erau cumpliți cei ce îi păzeau, au trimis prin acel pescar multe închinăciuni într-o scrisoare. Sfîntul Metodie, citind acea scrisoare și aflînd încă și din povestirile pescarului de acei sfinți purtători de chinuri, s-a mîngîiat cu duhul și a mulțumit lui Dumnezeu, Care i-a întărit într-o nevoință ca aceasta. Deci, le-a răspuns înapoi prin următoarele rînduri:

Celor scriși sus în cartea cea neuitată,

Din care fiecare este cu fața însemnată,

Pe legăturile acelora, le sărută cel legat,

Care, viu, mai înainte de moarte, este îngropat.

Sfîntul Metodie a petrecut în acea închisoare de mormînt pînă la moartea lui Teofil. După aceea, viteazul mărturisitor a văzut iar lumina zilei și și-a deschis gura spre mărturisirea dreptei credințe, după ce moartea închisese ochii lui Teofil în țărîna mormîntului și, gura hulitoare a aceluia închizînd-o în mormînt, i-a făcut tăcere limbii lui celei bîrfitoare. După moartea lui Teofil, a luat împărăția Mihail, al treilea fiu al lui, cu același nume; dar împărăția o conducea maica lui, Teodora, fiind prea tînăr împăratul Mihail, fiul ei. Acesta primind cîrmuirea împărăției, întîi a început a se îngriji de pacea Bisericii lui Hristos, care era foarte tulburată de

luptătorii împotriva sfintelor icoane; pentru că acea luptă, începînd din zilele împăratului Leon Isaurul, a ținut pînă la moartea lui Teofil. Deci, trecuse 120 de ani de cînd icoana lui Hristos era călcată și batjocorită de creștini; de aceea se și veneau multe răutăți asupra împărăției creștinilor, pentru că, în acei ani, multe țări creștinești au fost supuse turcilor, care le-au luat în stăpînirea lor.

Pe vremea aceea, împărăția grecească și cea romană făceau o singură împărăție, pentru că, de la început, împăratul grecesc al Constantinopolului - Roma cea nouă -, stăpînea și Roma cea veche. Deci, Răsăritul și Apusul se stăpînea de un sceptru, adică de împăratul grecesc. Dar, pentru înmulțirea eresului luptătorilor de icoane și pentru vărsarea sîngelui mărturisitorilor celor fără de număr ai dreptei credințe, care erau munciți cumplit de luptătorii de icoane, Apusul s-a despărțit de stăpînirea împăraților grecești și și-a pus alt împărat. Deci, împăratul grecesc a rămas a stăpîni numai țara grecească singură și nici pe aceea întreagă, deoarece Sfînta Cetate a Ierusalimului cu Palestina, cu Siria, cu Arabia, și Egiptul cu părțile de sub stăpînirea lui, căzuse sub stăpînirea turcilor.

Toate acestea veniseră de la Dumnezeu pentru păcatele creștinilor, care se abătuseră de la dreapta credință, căzuseră în eresuri și călcau sfintele icoane în picioare. Privind și socotind acestea, dreptcredincioasa și plina de înțelegere împărăteasa Teodora, cea de Dumnezeu insuflată, s-a sîrguit să piardă din împărăția creștinească acel blestemat eres al luptătorilor de icoane; iar dreptcredincioasa cinstire a sfintelor icoane s-o întoarcă Sfintei Biserici, Mireasa lui Hristos, ca pe o frumoasă podoabă și astfel să întărească dreapta credință. Deci, a poruncit ca îndată să elibereze din legături și din temnițe și de la pedeapsă pe toți mărturisitorii dreptei credințe, să vină în Constantinopol la sinod și cinste cuviincioasă să aducă icoanelor celor sfinte din Bisericile lui Dumnezeu.

În vremea aceea, a fost scos și Sfîntul Metodie din închi-soarea mormîntului său. Dar, de vreme ce atunci era pe scaunul patriarhiei - ca o urîciune a pustiirii la locul cel mai de cinste -, mincinosul patriarh Ioan, cel numit Anie, ereticul și fermecătorul, acela care fusese ridicat la scaunul patriarhiei de împăratul Teofil, Sfinții Părinți nu voiau să aibă împărtășire cu dînsul. Pentru aceea, de la început, dreptcredincioasa împărăteasă l-a izgonit de la vie, ca pe un păzitor sălbatic, adică de la Biserica lui Hristos, și de la scaunul patriarhiei; deci, s-a ales ca patriarh, cu bunăvoința lui Dumnezeu, Metodie.

Acest sfînt mărturisitor și mucenic, a fost ridicat la scaun cu mare bucurie de întregul și credinciosul său popor. Această ridicare a lui, după alegerea lui Dumnezeu, mai mult decît după cea omenească, s-a încredințat mai înainte că se va face, prin proorocia Cuviosului Ioanichie cel Mare, de care lucru se scrie astfel în viața lui: Evstratie, egumenul mănăstirii Avgarov, a întrebat odată pe Cuviosul Ioanichie: "Părinte, pînă cînd vor fi călcate sfintele icoane și nu se vor da Bisericii, iar prigonitorii se vor înmulți și turma lui Hristos o vor răpi ca niște fiare sălbatice?" Sfîntul Ioanichie a răspuns: "Frate, să mai aștepți puțin și vei vedea puterea lui Dumnezeu. Pentru că va lua ocîrmuirea bisericească un oarecare Metodie cu numele. Acela, prin duhul dumnezeiesc, o va îndrepta și eresurile le va pierde și cu dogmele cele credincioase va cîntări Biserica și va aduce alinare și unire la un gînd; iar pe cei potrivnici îi va smeri dreapta Celui Preaînalt".

Această proorocie a Cuviosului Ioanichie s-a împlinit la Sfîntul Metodie, căci, după moartea lui Teofil, a fost numit patriarh al Constantinopolului. El a fost vrednic de o dregătorie ca aceea, ca unul ce era stîlpul cel tare al dreptei credințe, întărirea cea neclătită, ostașul lui Hristos cel împodobit cu mucenicie, cel mai înainte însemnat de Dumnezeu spre acea arhierie

și de bărbatul cel înaintevăzător și mai înainte înștiințat. Acesta, cu împărăteasa Teodora cea drept credincioasă, adunînd în Constantinopol sinod de Sfinți Părinți, au întărit dogmele cele credincioase ale sfîntului și marelui a toată lumea al șaptelea Sinod, care s-a adunat mai înainte în Niceea, pe vremea împărăției lui Constantin și a Irinei, contra luptătorilor de icoane și a dat anatema pe cei ce se împotriveau la acele dogme așezate la al șaptelea Sinod a toată lumea, ținut în al doilea rînd.

Deci, veselind cu totul credința, a împăcat tulburarea bisericească, a prefăcut în alinare toată furtuna și învăluirea, și au adus icoanele în Biserica Domnului cu mare dănțuire, în cea dintîi Duminică a Sfîntului Marelui Post al Paștelui. Și s-a făcut bucurie nu numai în Constantinopol, ci în toată partea cea de sub cer, pe unde se afla dreapta credință cea creștinească.

Biruind pretutindeni dreapta credință și toți creștinii dănțuind creștinește, se rupeau de zavistie inimile acelora, în care era înrădăcinat eresul luptării de icoane. Unul ca acela era Anie, adică patriarhul Ioan, cel ce s-a numit mai înainte mincinos și care a fost lepădat de pe scaun de fratele lui, Arsabar, cel ce avea în palatul împărătesc rînduiala de patriciu, și alți oarecare, unii din boierii cei cu dregătorii, iar alții din rînduiala mai mică. Aceia, nepricepînd ce să facă, socoteau în sine că ar putea să aducă hulă asupra prea sfințitului Metodie.

Deci, Anie a îndemnat pe o femeie deșteaptă, care era de un gînd cu el și al cărui fiu a fost voievod în Smirna. Acelei femei i-a dat mult aur, ca, mergînd la împărăteasă și la credincioșii cei ce erau puși lîngă împăratul cel tînăr, să le spună, că Metodie, noul patriarh, a păcătuit cu ea. Aceasta au scornit-o ticăloșii, socotind că, dacă îl vor necinsti, se va duce vestea rea și nume hulit despre dînsul și atunci ei vor putea cu înlesnire ca și învățătura lui și sfintele icoane iarăși să le hulească pe față. Deci, ducîndu-se acea femeie la împărăteasă și la boierii cei puși lîngă împăratul cel tînăr, a spus acel lucru, dînd plîngere contra sfîntului și nevinovatului bărbat. Acea femeie, ca să i se creadă minciuna ca un adevăr, vărsa lacrimi din ochi, ca și cum ar fi fost silită de noul patriarh Metodie.

Atunci toți s-au minunat de acel lucru și s-au smintit; deci, îndată s-a lățit această veste prin toată cetatea, tulburînd pe cei dreptcredincioși. Iar cei răucredincioși se bucurau și dănțuiau. Unii batjocoreau pe cei dreptcredincioși și, ocărîndu-i, le ziceau: "Iată ce fel de patriarh aveți și unuia ca acesta urmați?" Prea Sfințitul Metodie, auzind aceasta, s-a minunat, de unde i-a venit acea năpastă. Însă, avînd conștiința curată, se bucura cu duhul de ispita cea fără de vină; dar s-a cuprins de mare mîhnire pentru sminteala poporului atît de mult și pentru batjocorirea care le venea la toți cei dreptcredincioși de la cei răucredincioși.

Deci, iată ce a făcut Metodie, marele arhiereu, bărbat nevinovat cu mîinile și curat cu inima, care și-a păzit fără de prihană curățenia trupului său din pîntecele maicii sale, vrînd ca nu atît pentru sine să lepede prihana cea mare cu minciuna, ci mai mult să ridice sminteala din Biserică și să astupe gurile cele mincinoase ale ereticilor. El a gîndit că, deși este cu rușine, o să-și descopere boala cea tăinuită a trupului său, care pînă atunci nu era știută de nimeni, adică, să arate și să dovedească cum că nu ar putea el să facă amestecarea păcatului trupesc. Deci, trimițînd la palatul împărătesc, a cerut judecată dreaptă, care să cerceteze faptele între el și femeia aceea.

Stînd înainte la judecata fețelor celor cinstite, și neavînd ce să grăiască altceva afară de nevinovăția sa, nici să nu se sfădească cu femeia cea fără de rușine, a lepădat rușinea cea firească și cuviincioasă a unui om ca acela - fiind silit de primejdie - în fața tuturor și-a descoperit haina

pînă la goliciune; deci, și-a arătat locul cel tăinuit al trupului care era cuprins de vătămare. Atunci toți au cunoscut că clevetirea acelei femei era mincinoasă; pentru că au văzut că era cu neputință unui om atît de bolnav să se amestece cu păcatul trupesc. Deci, îndată s-au bucurat dreptcredincioșii că s-a ridicat ocara de la fiii dreptei credințe și s-a pierdut sminteala din Biserică. Vestea aceasta a cuprins pe cei răucredincioși și le-au astupat gurile lor cele hulitoare; iar durerea s-a întors la capul lor și batjocorirea spre rușinarea și defăimarea lor.

Prea Sfințitul Patriarh Metodie, fiind întrebat de acei cinstiți judecători, prin ce întîmplare i s-a făcut lui acea boală, el le-a răspuns: "Cînd am fost trimis de Prea Sfințitul Patriarh Nichifor la episcopul Romei, zăbovind acolo, mi-a venit de la ispititorul trupului - îngerul satanei -, o poftă foarte mare spre păcatul trupesc și o grozavă aprindere a mădularelor, încît mă luptam ziua și noaptea cu patima aceea, muncindu-mă cu postul, cu privegherea și cu tot felul de osteneli omorîtoare.

Dacă am văzut că nu se depărtează de la mine acea patimă, socotindu-mă aproape de cădere, m-am aruncat cu lacrimi înaintea Sfîntului Apostol Petru, încredințîndu-mă în ajutorul lui și cerînd ușurare de la dînsul, ca el, cu puterea darului său pe care îl primise de la Dumnezeu, să-mi ușureze patima și să mă izbăvească de războiul cel trupesc, ca să nu mă lase să-mi spurc trupul meu cel sfințit de curăție. Adormind eu puțin, în grija aceea, mi s-a arătat Sfîntul Apostol Petru și cu dreapta sa s-a atins de părțile cele rușinoase ale trupului meu. Din această atingere am simțit o durere, ca și cum a ars cu foc acel loc și am suspinat foarte tare. Apostolul mi-a zis: "De acum nu vei mai simți plăcere de păcatul cel trupesc; iar eu îndată deșteptîndu-mă, m-am aflat că primisem această vătămare și acest fel de boală precum vedeți".

Auzind acestea judecătorii de la sfîntul, s-au umilit și au judecat că este nevinovat păcatului. Iar pe femeia aceea au poruncit s-o muncească să afle de la cine a fost îndemnată să clevetească de rău pe arhiereul lui Dumnezeu, cel nevinovat și curat. Și îndată au stat de față muncitorii ca să ia pe acea femeie spre muncire. Însă, văzînd sabia trasă, locul pregătit și toiege cu ghimpi ascuțiți, s-a temut foarte mult și, mai înainte de a o munci, a spus adevărul, arătînd pe nume pe toți cei ce au îndemnat-o și au învățat-o pe ea, spunînd și aurul ce i se dăduse de îndemnătorii ei și în ce loc este pus în casa ei.

Atunci judecătorii au trimis slugi credincioase la casa ei, care mergînd, au găsit aurul la locul acela, în care a spus ea și l-au adus la judecători. Ei au hotărît dreapta judecată contra acelei femei și contra îndemnătorilor ei, adică să fie pedepsiți cu moartea.

Dar, Prea Sfințitul Patriarh Metodie, fiind fără de răutate, credincios și adevărat următor al Domnului său, n-a lăsat să se facă aceea și i-a iertat și i-a eliberat, nu numai de la moarte, ci și de la bătăile ce li se cădeau. Pe toți vrăjmașii săi îi pedepsea cu această pedeapsă: în toate sărbătorile mari de prăznuire să meargă de la biserica Vlaherna, a Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, cu rînduială și cu lumînări aprinse, la biserica sobornicească a Sfintei Sofia, și acolo, stînd lîngă ușile bisericești, să-și primească anatema în urechile lor.

Atunci au tăcut gurile ereticești cele hulitoare, iar eresul luptătorilor de icoane din Constantinopol s-a pierdut pînă la sfîrșit, cu darul lui Dumnezeu, cu rugăciunile și cu sîrguința cea neadormită a plăcutului lui Dumnezeu Prea Sfințitul Patriarh Metodie, care pentru minciuna ce se scornise contra lui fără de vină, s-a arătat mai luminat și mai slăvit; iar potrivnicilor nu li s-a dat pedeapsa pe care David o cerea de la Dumnezeu, celor ce i-au greșit, zicînd: *Umple fețele lor de ocară, și vor căuta numele Tău, Doamne*. Pentru că, orbindu-i răutatea și împietrindu-li-se inima, la cele dintîi fapte rele ale lor au adăugat alte răutăți mai mari.

Astfel mincinosul patriarh Ioan, căruia îi zicea Anie, fiind începător al acelei răutăți, a fost trimis la pocăință într-o mănăstire. Iar pe cînd era acolo, a văzut sfintele icoane ale Mîntuitorului Hristos, ale Preacuratei Născătoare de Dumnezeu și ale sfinților îngeri, înnoite de cei dreptcredincioși, după stricarea care se făcuse de luptătorii de icoane. Deci, a poruncit diaconului său să le scoată ochii sfinților de pe sfintele icoane. Diaconul a făcut după cum i s-a poruncit. Despre aceasta s-a înștiințat împărăteasa Teodora, care, rîvnind după Hristos Dumnezeu, a poruncit ca însuși acelui eretic patriarh mincinos să-i scoată ochii; dar, fiind rugată de oarecare cinstiți senatori, nu i-a mai scos ochii, ci a poruncit să-i dea două sute de lovituri cu niște bice tari, celui ce era vrednic de nenumă-rate munci de moarte; de vreme ce și el, la vremea stăpînirii sale de puțin timp, pe mulți i-a muncit pînă la moarte pentru dreapta credință, el care, fiind la pedeapsă, nu înceta a face batjocură la sfintele icoane.

Prea Sfințitul Patriarh Metodie, după toate acele tulburări bisericești și după multele sale primejdii, pe care le-a răbdat pentru sfintele icoane, a îndreptat ocîrmuirea bisericească în liniște și în pace, împodobind scaunul patriarhiei Constantinopolului, cu chipul și cu viața sa, cea asemenea cu îngerii, păzind bine turma cea cuvîntătoare a oilor lui Hristos și săturîndu-o cu pășunea învăță-turilor celor insuflate de Dumnezeu. El în toate zilele înmulțea cinstea sfintelor icoane, cinstind în icoane pe însăși fețele acelora care se închipuiesc prin zugrăvirea icoanelor. Împreună cu cinstirea icoanelor, s-a sîrguit să întărească în Constantinopol și venerarea cinstitelor moaște ale sfinților și plăcuților lui Dumnezeu, să li se dea iarăși cinstea vrednică; căci, pe vremea stăpînirii ereticești, împreună cu sfintele icoane erau necinste și moaștele sfinților, fiind călcate cu picioarele, tîrîte pe ulițe cu batjocură, aruncate în noroi, în gunoi și defăimate prin arderea focului sau prin înecare în apă. Numai acelea erau păzite întregi pe care mîinile drept credincioșilor s-au grăbit să le ascundă de la fața celor rău credincioși în sînurile pămîntului; astfel în Constantinopol nici nu puteai să auzi de moaștele plăcuților lui Dumnezeu.

Deci, Prea Sfințitul Metodie, arhiereul lui Hristos, se sîrguia iarăși să îmbogățească Constantinopolul cu moaștele sfinților și să învețe pe poporul cel drept credincios la cinstirea cea cu vrednică datorie a lor. Întîi moaștele Sfîntului Teodor Studitul, care, după 18 ani ai mutării lui la Dumnezeu, erau întregi, fără de stricăciune, au fost aduse cu cinste de la Heronis, la Constantinopol. Apoi moaștele Prea Sfințitului Patriarh Nichifor, stăpînul său, de care a fost trimis la episcopul Romei, le-a adus asemenea cu cinste în Constantinopol.

Despre aceasta s-a scris pe larg la 13 zile ale lunii Martie. Apoi și trupul său mult ostenit și mult chinuit, prin curăție, s-a prefăcut în moaște nestricăcioase și îl gătea, ca pe o vistierie de mult preț, Bisericii Constantinopolului; pentru că se apropia de fericitul său sfîrșit pe care l-a văzut mai înainte. El s-a înștiințat și din proorocia Cuviosului Ioanichie, de vremea cît va fi el patriarh și cînd și își va lua obștescul sfîrșit. Căci amîndoi, fiind înainte văzători în Sfîntul Duh, unul altuia și-au știut mai înainte moartea lor, precum se povestește aceasta în viața Cuviosului Ioanichie, astfel:

În al cincilea an al împărăției lui Mihail, părintele Metodie patriarhul, văzînd mai înainte că se apropie ducerea la Domnul a lui Ioanichie, a mers la el cu clerul său, cerînd cea mai de pe urmă binecuvîntare și rugăciune. Cuviosul Ioanichie, vorbind mult cu Sfîntul Metodie și învățîndu-i dreapta credință pe cei ce veniseră cu el, i-a proorocit lui Metodie că și el, după sfîrșitul lui, va trece din această viață vremelnică în cea veșnică. Apoi, făcînd rugăciune și sărutîndu-se unul pe altul cu sărutarea cea mai de pe urmă, s-au despărțit. Patriarhul s-a întors întru ale sale, iar Cuviosul părinte Ioanichie a rămas în chilia sa, rugîndu-se și pregătindu-se mai înainte de sfîrșitul său. A treia zi după plecarea patriarhului, Cuviosul și purtătorul de Dumnezeu, Părintele nostru Ioanichie, a trecut la Domnul în patru zile ale lunii noiembrie. În

luna a opta după moartea lui, Prea Sfinţitul Patriarh Metodie s-a odihnit şi el întru Domnul, în 14 zile ale lunii iunie. Astfel s-a împlinit proorocia Cuviosului Ioanichie, pe care a proorocit-o patriarhului, că, fără întîrziere, va veni după el din această viaţă vremelnică la cea veşnică.

După ce Sfîntul Metodie s-a mutat către Domnul, multă plîngere şi tînguire a fost pentru el în toată Biserica Constantinopolului, lipsindu-se de un mare şi luminător părinte ca acesta a toată lumea. Apoi i-au făcut lui îngropare cinstită, precum se cădea unui atît de mare arhiereu.

Sfîntul Metodie, păstorind Biserica lui Hristos patru ani şi trei luni, a trecut la viaţa cea nelipsită cu anii, numărîndu-se în ceata sfinţilor ierarhi şi a stat înaintea Arhiereului cel Mare, Începătorul păstorilor, Cel ce a străbătut cerurile, Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Cel de toţi sfinţii slăvit, Căruia şi de la noi, păcătoşii, să-I fie cinste şi slavă, împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

39. CUVIOSUL NIFON ATHONITUL
(14 IUNIE)

Cuviosul părintele nostru Nifon a fost de neam din Argurocastron, dintr-un sat ce se numeşte Lucovi. Tatăl lui a fost preot, foarte cucernic şi temător de Dumnezeu. După ce s-a făcut de zece ani, fratele tatălui său l-a luat şi l-a dus în mănăstirea Sfîntului Nicolae, unde era eclesiarh. Acea mănăstire era zidită de Constantin, pururea pomenitul împărat, care se chema Monomahul, în locul ce astăzi se zice Mesopotamia.

De la început l-a învăţat Sfintele Scripturi, apoi l-a îmbrăcat în schimă monahală. Deci, văzîndu-l cît de mult sporea la învăţătură, cît şi la ascultarea mănăstirii, l-a hirotesit citeţ; iar după ce a ajuns la vîrsta desăvîrşită şi văzîndu-l că odată cu vîrsta a crescut şi în fapta bună, l-a hirotonit ieromonah. Deci, cuviosul, fiind foarte isteţ şi osîrdnic, citind dumnezeieştile Scripturi şi vieţile sfinţilor, s-a făcut şi mai învăţat. De aceea, aprinzîndu-se dragostea lui Dumnezeu în inima lui şi arzînd de dorul liniştii, a plecat din mănăstirea Sfîntului Nicolae şi s-a dus la un îmbunătăţit pustnic, care atunci venise de curînd de la muntele Sinai, petrecînd într-un deal care se numea Geromerie. De la acela a învăţat mai cu dinadinsul petrecerea monahicească. Deci, îndulcindu-se de mierea liniştii, nu putea să se mai întoarcă în lume; şi astfel a părăsit patria, rudele, prietenii şi orice avuţie lumească şi s-a dus cu osîrdie în Sfîntul Munte şi, cu a lui Dumnezeu povăţuire, a mers în părţile lavrei celei mari la şederea Sfîntului Petru Athonitul.

Acolo, aflînd un pustnic minunat, cu numele Teognost, s-a supus lui cu desăvîrşită ascultare. Iar după trei ani, înştiinţîndu-se Teognost că Nifon este preot şi văzînd multele lui fapte bune şi mari, n-a voit să-l mai aibă pe el ca pe un supus, ci ca pe un frate întocmai cu cinstea. Dar, fiindcă şi Teognost nu se pleca la aceasta, pentru desăvîrşita lui smerenie, Cuviosul Nifon a plecat de acolo, îmbogăţit cu darul lacrimilor; şi s-a dus în chilia marelui Vasilie, care era acolo aproape. El a rămas într-însa cu desăvîrşită linişte 14 ani, mîncînd, o dată pe săptămînă, pîine uscată.

Odată, încuibîndu-se ciuma în mănăstirea Lavrei şi murind mulţi fraţi, egumenul a rugat pe Cuviosul Nifon să vină la biserică să slujească deoarece rămăseseră puţini preoţi. Cuviosul, iubind liniştea, a zis către egumen: "Iartă-mă, părinte, că sînt necărturar şi prost!" Atunci egumenul a zis: "Să slujească măcar la chiliile din afară de lavră". Acesta, ca un smerit cugetător

ce era, a ascultat de egumen, petrecînd astfel trei ani. Dar, fiindcă inima lui ardea cu totul de dorul liniştii, a plecat de acolo şi s-a dus la divanuri, unde este acum schitul Sfintei Ana. Acolo s-a liniştit mulţi ani, fără colibă şi fără acoperămînt, mîncînd buruieni.

O petrecere ca aceasta nesuferind să o vadă oarecare din acei monahi, fiind porniţi din zavistia urîtorului binelui, l-au pîrît la egumenul Sfintei Lavre că este rătăcit, că s-a scîrbit de pîine şi de aceea mănîncă buruieni. Atunci egumenul, chemîndu-l în mănăstire, i-a zis: "Pentru ce, fratele şi fiul meu, duci o viaţă aşa de aspră şi înaltă, din care se naşte mîndria şi rătăcirea şi nu umbli pe drumul cel de mijloc şi nerătăcit, care este lesne şi nu are prăpăstii? Părinţii cei vechi se hrăneau în pustie cu buruieni; fiindcă acolo nu se găsea pîine şi alte feluri de bucate pe care se cuvine a le mînca cu înfrînare, ca să goneşti de la tine părerea cea drăcească şi rătăcirea".

Atunci cuviosul s-a plecat la aceasta pentru adînca lui smerenie şi fugind de la Vulevtiri, a venit la chilia Schimbării la Faţă. El a rămas acolo mulţi ani, slujind dumnezeiasca Liturghie. Înştiinţîndu-se de aceasta, ceilalţi fraţi s-au adunat acolo la el, vrînd să se supună lui, şi să-l aibă povăţuitor şi învăţător al petrecerii monahiceşti. Dar el, nesuferind supărarea celorlalţi, a plecat şi de acolo şi s-a dus la Cuviosul Maxim, unde a petrecut împreună mulţi ani. Ei aveau atîta dragoste unul către altul, încît se părea că amîndoi au un suflet în două trupuri; iar Cuviosul Maxim a dăruit coliba sa Sfîntului Nifon şi şi-a făcut alta tot acolo aproape. Dar, fiindcă şi acolo la Sfîntul Maxim alergau mulţi pentru minunile ce le făcea şi proorociile ce le spunea, pentru aceasta Cuviosul Nifon, nesuferind să fie supărat, fiind povăţuit de fericitul Maxim, a plecat de acolo şi s-a dus în peşteră de cealaltă parte de Sfîntul Hristofor.

Deci, trecînd puţină vreme, a venit din patria sfîntului un monah, anume Marcu, care dorea să înveţe rînduiala monahală. Pe acela sfîntul l-a primit cu bine, însă i-a zis să zidească lîngă coliba sa alta, ca să locuiască împreună cu el şi fratele său. Marcu, umilindu-se la cuvintele sfîntului, i-a zis: "Cum este cu putinţă, părinte, ca fratele meu, care este un om mirean şi cu familie să vină aici?" Atunci sfîntul, pentru adînca şi smerita lui cugetare, a răspuns: "Frate, eu mi-am cam ieşit afară din minţi şi nu ştiu ce zic, dar tu fă ce voieşti!" Acestea s-au întîmplat aproape de sărbătorirea Sfîntului Atanasie.

Deci, Cuviosul Nifon, trimiţînd pe Cuviosul Marcu la lavră pentru o trebuinţă oarecare, i-a zis şi aceasta: "Întorcîndu-te de la praznic să aduci cu tine şi pe fratele tău ca să-l vedem". Dar Marcu a răspuns iarăşi cele asemenea. Ducîndu-se la lavră, a văzut pe fratele său şezînd în afară de poartă şi, minunîndu-se de proorocia sfîntului, a primit pe fratele său şi l-a sărutat, iar de bucurie, s-a schimbat cu totul. Văzînd acestea, îl certa conştiinţa pentru necredinţa ce a arătat bătrînului său. Drept aceea, luînd pe fratele său, s-a dus la sfîntul şi, căzînd înaintea lui, cerea iertare pentru necredinţa lui. Nu a trecut multă vreme şi Marcu a slăbit atît încît nu putea nici să umble, nici să mişte mîinile şi picioarele. Deci, ruga pe sfîntul să i se facă milă şi să-l vindece; dar sfîntul, voind să-l facă să cunoască greşeala necredinţei şi neascultării, i-a zis: "Sfinţii fără de arginţi pot a te tămădui, ca nişte făcători de minuni; iar eu, fătul meu, sînt păcătos şi nevrednic, şi Dumnezeu nu mă aude". Deci, pentru că şi fratele lui pătimea şi ruga pe sfîntul să-l ierte, a luat untdelemn din candela icoanei, şi a uns trupul bolnavului, şi îndată Marcu s-a tămăduit, sculîndu-se din patul unde zăcea. Atunci sfîntul i-a zis: "Iată te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai greşeşti, ca să nu ţi se întîmple ceva mai rău!"

După acestea, Marcu a căzut iarăşi în neascultare. Căci, cerînd voie de la Cuviosul Nifon să meargă la malul mării să pescuiască, s-a dus la mare. Dar el, neluînd aminte la cuvintele cuviosului, ca un neascultător, s-a pogorît la malul mării ca să spele rasele lui cele vechi şi să prindă peşte cu undiţa. Acolo, unde se îndeletnicea el cu aceasta, un mare cîine-peşte a sărit din

mare fără veste asupra lui, ca să-l înghită. Marcu, înspăimîntîndu-se, a chemat în ajutor rugăciunea bătrînului și, dîndu-se puțin în lături, abia a scăpat de acel pește-cîine și îndată a alergat la sfîntul tremurînd, ținînd în mînă peștii ce-i prinsese.

Văzîndu-l, sfîntul i-a zis: "Neascultătorule, nu te face necredincios; pentru că cel ce s-a prefăcut în șarpe la strămoși și i-a învățat neascultarea, acela s-a prefăcut astăzi în pește-cîine, pentru neascultarea ce te-am învățat mai înainte, voind a te arunca în groapa neascultării sufletești și trupești. Însă Hristos, Care a venit în lume să-l surpe, ți-a ajutat astăzi, așteptînd pocăința ta, pentru nemărginita Lui bunătate. Iar eu niciodată nu voi mînca din peștele neascultării!" Marcu, auzind acestea, a aruncat peștii departe și, căzînd la picioarele sfîntului, cerea cu lacrimi fierbinți iertare; iar sfîntul, ca un preamilostiv, l-a iertat. De atunci înainte a păzit desăvîrșit ascultarea, pînă și-a sfîrșit viața și s-a dus la viața cealaltă cu bună nădejde, ca să ia în minte plata ascultării sale. El a lăsat urmaș al său, ca să slujească sfîntului, pe Gavriil nepotul său, al cărui tată se numea Dositei. Acest Dositei a rugat odată pe Cuviosul Nifon să trimită pe Graviil pentru o trebuință oarecare la sfînta mănăstire Vatopedu, rînduindu-i în ce zi să vină înapoi. Cînd a sosit ziua cea rînduită, Gavriil nu s-a mai întors. Atunci Dositei a început a plînge, socotind că s-a robit fiul său, căci auzise că agarenii pradă acele părți.

Sfîntul Nifon, cu ochii sufletului cei înainte-văzători, știind cele făcute, a zis: "Nu plînge, bătrînule Dositei, pe fiul tău, că este liber!" Astfel, mai înainte de a apune soarele, a sosit și Gavriil, fără a pătimi ceva rău. Sfîntul Nifon, cunoscînd mai înainte că după șase luni Sfîntul Maxim va adormi somnul cel de pe urmă, a zis către ai săi: "Să mergem către Sfîntul Maxim, ca să ne îndulcim de el, că n-o să-l mai vedem mult în această viață!" Deci, s-a dus către el și, făcînd sărutarea cea întru Hristos, Sfîntul Maxim a zis: "Iubiții mei frați, bucurați-vă întru Hristos, că aceasta este cea mai de pe urmă întîlnire a noastră; căci de acum nu ne vom mai vedea unul cu altul!" Astfel s-a împlinit proorocia amîndurora întocmai.

După mulți ani, ciuma a venit iarăși în Sfîntul Munte și Ga-vriil s-a îmbolnăvit atît de rău, încît era în primejdie de moarte; deci, văzîndu-l tatăl lui, plîngea nemîngîiat. Sfîntul Nifon îl mîngîia, zicîndu-i: "Nu plînge, frate, că fiul tău nu moare; pentru că mi-a slujit cum voiește Dumnezeu!" Apoi îndată, întorcîndu-se către Răsărit, s-a rugat mult în taină Preabunului Dumnezeu pentru cel bolnav. După această rugăciune, îndată s-a sculat bolnavul sănătos și slăvea pe Dumnezeu, iar sfîntul, întorcîndu-se către ei, a zis: "Iată, fratele nostru și-a luat sănătatea cu ajutorul lui Dumnezeu, iar eu voi muri în vremea postului Sfinților Apostoli!"

Deci, sosind postul Sfinților Apostoli, Sfîntul Nifon s-a sculat în dimineața întîiei sîmbete, a făcut rugăciune și s-a împărtășit cu Preasfintele Taine. Apoi a zis către sinodia sa: "Frații mei iubiți în Domnul, iată a venit vremea să merg către Domnul, pe Care l-a dorit sufletul meu din tinerețe". Și, văzîndu-i că s-au tulburat și s-au întristat, le-a zis: "Nu trebuie, frații mei, să vă întristați, că de acum înainte mă veți avea mijlocitor către Dumnezeu, ca să-L rog pentru mîntuirea voastră; însă voi să păziți poruncile Lui".

Apoi Duminică, le-a zis să pună masa, ca să guste ceva, iar după aceea să sape mormîntul și să-l gătească, ca să meargă în pămîntul din care s-a luat. După ce s-au făcut toate acestea, sfîntul s-a sculat și, înălțînd ochii și mîinile către cer, s-a rugat mult. Apoi, binecuvîntîndu-i, iertîndu-i și cerînd și el iertare de la ei și însemnîndu-i cu semnul Sfintei Cruci, și-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu. Fața lui a strălucit ca soarele, dînd semn cu aceasta de îndrăzneala lui către Dumnezeu. Deci, a adormit acest pururea pomenit părinte în 14 zile ale lunii iunie, în anul 1330 și a trăit 96 de ani. El a făcut în viața sa și minuni, din care se cade a se număra și acestea:

Un duhovnic bătrîn și îmbunătățit, cu numele Teodul, a voit odată să meargă la Sfîntul Nifon, pentru folos sufletesc. Mergînd pe drum, a ajuns la un loc prăpăstios, a alunecat și și-a lovit piciorul de o piatră mare. Din acea pricină i-a curs atîta sînge din rană, și avea atîtea dureri, încît puțin a lipsit să-și dea sufletul. Văzîndu-se că se afla într-o stare ticăloasă ca aceea, a strigat din adîncul sufletului: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, dacă Nifon este sluga ta, și are îndrăzneală către Tine, să stea curgerea sîngelui și să înceteze durerile, ca să mă însănătoșez prin rugăciunile lui și să nu mă mănînce fiarele sălbatice". Zicînd acestea, îndată a stat sîngele, au încetat durerile, și cel mort pe jumătate, s-a sculat în picioare și umbla slăvind pe Dumnezeu.

Un monah din lavră, avînd evlavie către Sfîntul Nifon, i-a trimis cu un prieten al său un vas plin cu untdelemn. Acela mergînd pe drum, s-a împiedicat și a căzut și toate cele ce avea s-au sfărîmat, numai vasul cu untdelemn a rămas întreg, și l-a dus sfîntului. Sfîntul, zîmbind, a apucat mai înainte și i-a zis: "Vezi cîtă tărie are credința fratelui care a trimis untdelemnul, că te-a mîntuit și pe tine din primejdie și a păzit sănătos și vasul cu unt-delemn, cu toate că celelalte s-au sfărîmat desăvîrșit!" Aducătorul, minunîndu-se de mai înainte vederea sfîntului, a slăvit pe Dumnezeu.

Alt monah, fiind bolnav multă vreme de durere de cap, s-a dus la doctori, cu care a cheltuit foarte mult, dar nu s-a putut vindeca. După aceea a alergat la Sfîntul Nifon și, căzînd la picioarele lui, s-a rugat fierbinte să-l vindece, zicînd: "Prea sfinte părinte, știu că orice ai cere de la Dumnezeu îți va da ție, pentru că de dragostea Lui ai ales să șezi în pustia aceasta". Sfîntul, ca un smerit cugetător, i-a răspuns: "Părinte, sînt păcătos și Dumnezeu nu ascultă pe cei păcătoși". Dar bolnavul nu înceta a se plînge, a cădea și a ruga pe sfînt, să-l vindece. Atunci, fericitul Nifon, fiind biruit de fireasca lui bunătate și milostivire, s-a rugat deasupra capului acelui monah și a ieșit un vuiet ca de un vînt silnic și îndată s-a vindecat de acea durere; deci, mulțumind sfîntului, slăvea pe Dumnezeu.

Un alt monah, fiind de sine povățuitor, s-a încrezut lui și socotelii sale, și nu spunea gîndurile lui unui duhovnicesc părinte mai sîrguitor decît el; ci, precum îl purta gîndul, așa făcea. Drept aceea, s-a rătăcit ticălosul și a primit îngerul întunericului în loc de îngerul luminii. De la acel înger al întunericului învățase multe lucruri necuviincioase și căzuse întru atîta rătăcire, încît credea că în toate faptele bune, el este mai bun decît ceilalți. Acesta s-a dus odată la Sfîntul Nifon, și sfîntul, întrebîndu-l pentru care pricină a venit la dînsul, el a răspuns: "Am venit să te văd, ca pe unul ce ești vestit în fapte bune". Sfîntul i-a zis: "Cum, tu cel atît de mare și de minunat te-ai înjosit a veni la mine preamicul și neînvățatul? Acela a răspuns: "Dumnezeu mi-a făcut bine, și darul care îl am, este al lui Dumnezeu".

Atunci cuviosul i-a zis: "Frate, darul lui Dumnezeu este smerita cugetare; al lui Dumnezeu este a te socoti că ești cel mai de pe urmă decît toți; al lui Dumnezeu este a face fapte mari și bune și a te ține că ești cel mai jos decît alții; iar acestea ce le nălucești tu sînt rătăcirile satanei care te-a învățat". Atunci, acela, rămînînd umilit din cuvintele sfîntului insuflate de Dumnezeu și venindu-și în sine, a zis: "Părinte, dacă acestea sînt ale celui viclean, te rog gonește-le cu rugăciunea ta și izbăvește-mă de nălucirea lui". Fericitul Nifon, înălțînd la cer ochii sufletului, a zis: "Doamne Iisuse Hristoase, Care ai căutat oaia cea pierdută și rătăcită și, găsind-o, ai numărat-o împreună cu celelalte oi nerătăcite; Tu, Care ai izgonit pe lupul cel răpitor, care căuta să omoare și ne-ai arătat cale de mîntuire, scapă din meșteșugirea rătăcitorului diavol, pe robul tău acesta, care, pentru prostia sa, a căzut în rătăcire, gonește de la el nălucirile diavolești, ca să Te cunoască că Tu ești Dumnezeu cel adevărat, Care pentru noi ai răbdat Cruce și moarte, și să slăvească numele Tău cel binecu-vîntat în veci. Amin".

Așa s-a rugat Cuviosul Nifon și îndată, ca un nor, s-au risipit gîndurile cele rele din ochii fratelui și a cunoscut singur ticălosul în ce mare rău era căzut. De atunci a scăpat de loviturile satanei și a grăit de Dumnezeu cu plăcere, cu multă înțelepciune și cu smerenie.

Ceasornicarul cinstitei Lavre, fiind izgonit din mănăstire pentru o greșeală oarecare ce o înfăptuise, s-a dus la Sfîntul Nifon și, spunîndu-i că l-a alungat din lavră pe nedrept, îl întreba dacă se va putea să rămînă acolo în supunerea lui. Sfîntul, văzînd mai înainte cele ce au să fie, i-a zis: "Du-te înapoi la mănăstire și cazi înaintea egumenului cu pocăință și cu smerenie, că te va primi înapoi; pentru că, dacă nu te vei duce, aici nu vei putea răbda strîmtorarea, și astfel te vei lipsi de bunătățile mănăstirii. Deci, ducîndu-te înapoi, nu va trece multă vreme, și te vei face eclesiarh, apoi egumen; însă nu se cuvine să nu ai smerită cugetare mai mult decît toate". Apoi a adăugat acestuia: "Cînd, cu ajutorul lui Dumnezeu, te vei face egumen să-ți aduci aminte de noi și să ne învrednicești părții vieții de obște". Ceasornicarul, întorcîndu-se la mănăstire, în puțină vreme s-a făcut eclesiarh, apoi egumen, după cele ce spusese mai înainte cuviosul; drept aceea, trimitea și sfîntului cele de nevoie vieții.

Altădată, trei monahi au voit să vină la Sfîntul Nifon; dar, fiindcă unul dintr-înșii era fără barbă, l-a lăsat în drum departe de chilia cuviosului și s-au dus numai cei doi. Sfîntul le-a zis: "De ce nu ați adus și pe tînărul celălalt, căci el voiește a se face locaș al Sfîntului Duh". Ei, minunîndu-se de această înainte cunoștință a sfîntului, s-au dus și au adus pe acel tînăr. Deci, folosindu-se mult de cuvintele cuviosului, și luînd binecuvîntare, s-au dus, slăvind pe Dumnezeu. Iar tînărul acela, sporind în fapta bună, după cuvîntul sfîntului, a strălucit în petrecerea monahicească.

Odată, Dositei, tatăl lui Gavriil, despre care am zis mai înainte, ruga pe Sfîntul Nifon să dea voie lui Gavriil să se ducă pentru o trebuință oarecare la mănăstirea Ivirilor. Sfîntul, văzînd mai înainte primejdia care avea să se întîmple, l-a oprit. Însă Dositei, se arăta că nu-i este nici o frică să se ducă în ziua dintîi la chilia Amalfinului, care acum se numește Anfinul. Sfîntul a zis atunci: "Dar dacă Gavriil se va robi mai încoace de chilia Amalfinului, ce va fi? Să se ducă, dar eu să nu fiu vinovat de paguba ce va urma". Dositei, crezînd cuvintelor sfîntului, nu s-a împotrivit mai mult. În seara aceea, venind un frate la dînsul, le-a spus că dincoace de chilia Morfinului, a venit o corabie de tîlhari și a robit trei monahi care se găseau din întîmplare în drumul acela, precum spusese sfîntul mai înainte.

Lîngă acesta, a mers la cuviosul și un monah de la lavră și i-a zis că ieromonahul Ioanichie a fost trimis de egumen cu alți monahi la ostrovul Schirului și, mergînd caicul mănăstirii, pe drum a fost robit de tîlhari; deci, părinții au adunat bani și au trimis să cumpere eliberarea lor, și că a dat și el un galben din partea lui. Sfîntul a zis atunci: "Fătul meu, mai bine ar fi fost să fi dat galbenul tău la săraci, căci Ioanichie și ceilalți s-au dezrobit și se află bine. Măcar de ne-am fi învrednicit și noi de mîngîierea de care se îndulcesc ei acum".

Acestea auzindu-le, monahul acela de la Sfîntul Nifon, a însemnat ziua aceea și, cînd s-a întors Ioanichie în lavră, a spus ceea ce a proorocit despre ei Cuviosul Nifon și s-a înștiințat că, după zicerea sfîntului mai înainte așa s-a și făcut. Și în ziua aceea, pe care a însemnat-o, a prins mult pește și mare și a luat mare mîngîiere întru slava lui Dumnezeu, Care slăvește pe cei ce-L slăvesc pe El în veci. Amin.

40. SFÎNTUL PROOROC AMOS
(15 IUNIE)

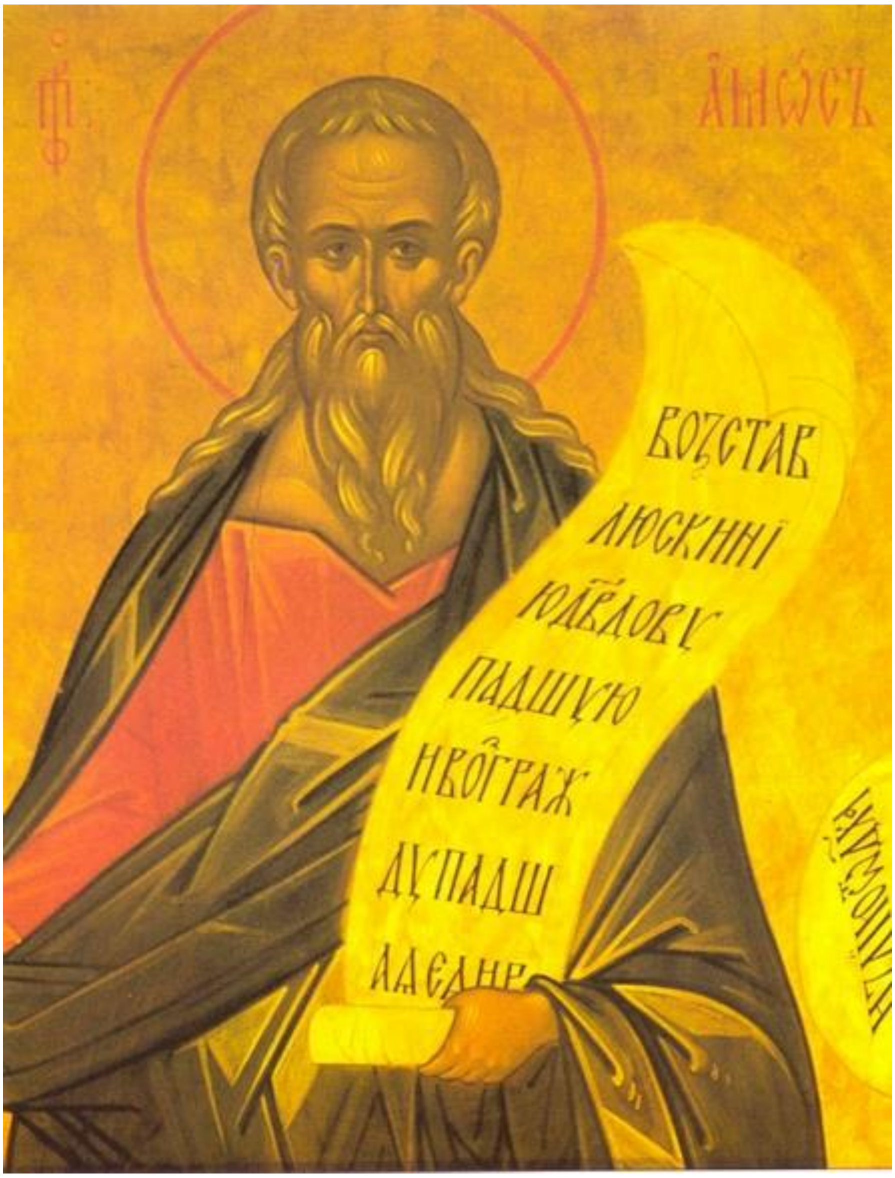

Sfîntul Prooroc Amos s-a născut în cetatea Tecui, care era așezată în pămîntul Iudeei, nu departe de Betleem. El era de neam prost și sărac petrecîndu-și vremea cu păstoria turmelor de dobitoace. Domnul, Care nu privește spre cei bogați și slăviți, ci spre cei smeriți și săraci, l-a chemat pe el de la turmele oilor, la proorocie, ca și pe Moise și pe David, și i-a poruncit să meargă din pămîntul Iudeei în pămîntul lui Israel, ca acolo cu cuvintele cele proorocești să îndemne popoarele la pocăință, de vreme ce se abătuseră la închinarea de idoli. Astfel, în zilele lui Ieroboam, împăratul lui Israel, care a împărățit în Ierusalim după moartea împăratului Solomon, împărăția lui Israel s-a despărțit de stăpînirea împăratului Iudeei și a făcut altă împărăție peste zece seminții ale lui Israel. Dintr-acea zi, popoarele israelite au căzut de la dreapta cinstire a lui Dumnezeu și se închinau idolilor.

Deci, acel împărat, vrînd ca sub stăpînirea sa să întărească pe israeliteni, se temea ca nu cumva, mergînd în Ierusalim la praznice spre închinăciune, supușii săi să se lipească iarăși de biserica Ierusalimului, să se rupă de el și să-l ucidă. De aceea, a făcut două junci cioplite în aur, pentru că știa obiceiul poporului său, că era lesne de plecat la închinarea de idoli, ca și strămoșii lui, cînd au trecut Marea Roșie din pustia Egiptului și au turnat un vițel de aur din salbele cele de aur. Deci, pe acele două junci turnîndu-le Ieroboam, una a pus-o în Dan, iar cealaltă în Betel, cetăți ale stăpînirii sale, poruncind tuturor israelitenilor ca, ducîndu-se la Ierusalim să se închine cu jertfe juncilor de aur, să le prăznuiască pe acelea cu dănțuire pentru că acel ticălos împărat zicea către popoare: "Iată zeii tăi, Israele, cei care te-au scos din Egipt". Astfel Ieroboam a îndărătnicit pe Israel.

Deci, din acea vreme, deși Dumnezeu trimitea pe sfinții Săi prooroci la israeliteni, ca să le arate rătăcirea lor și să-i povățuiască la calea cea dreaptă, puțini dintre ei se îndreptau și se întorceau la adevăratul Dumnezeu. Unii însă se închinau și Dumnezeului celui adevărat și idolilor, adică juncilor de aur. Deci, între alți prooroci, Dumnezeu a trimis la ei și pe acest rob al Său, pe Sfîntul Prooroc Amos, cu înfricoșate îngroziri. Acest prooroc al lui Dumnezeu era simplu și neiscusit la vorbă, dar nu și la înțelegere; pentru că același Duh Sfînt, care lucra în toți proorocii, lucra și într-însul și grăia prin gura lui. Vremea și începutul proorocirii lui a fost pe vremea împăratului Iudeei, Ozia, cel din Ierusalim, și în vremea împăratului Ieroboam al lui Israel, cel din Samaria - nu acel împărat, care rupîndu-se de la Scriptura Iudeei, a făcut juncile de aur, ci alt Ieroboam, mai în urmă cu anii, care, de asemenea ca și cel dintîi Ieroboam, a fost închinător de idoli și slujitor al juncilor de aur.

Deci, Proorocul Amos a început a prooroci în vremea acelor împărați, cu doi ani mai înainte de cutremurul cel înfricoșat ce era să fie în Palestina. Cutremurul cel mare, după adeverirea scriitorilor celor vechi, a fost astfel: Ozia, împăratul Iudeei, care s-a numit și Azarie, mîndrindu-se, a îndrăznit a tămîia cu cădelnița în Sfînta Sfintelor, după rînduiala preoțească. Preoții oprindu-l, îl îngrozeau cu moarte și îndată, chiar în ceasul acela, s-a cutremurat pămîntul cu cutremur mare în Ierusalim și în toată Palestina și au căzut nu numai ziduri multe, ci și unii munți s-au pornit din locurile lor. Templul s-a despicat din vîrf și din acea deschizătură a venit raza soarelui în fața împăratului și s-a umplut fruntea lui de lepră, care s-a întins pe tot corpul. Astfel, Domnul n-a suferit întinăciunea făcută altarului Său și necinstea adusă preoților Lui.

Sfîntul Amos a proorocit, îngrozindu-i cu cele mai înfricoșate pedepse ale lui Dumnezeu, ce erau să vină nu numai asupra lui Israel, ci și asupra părților celor dimprejur. Asupra Siriei, a Filisteniei, asupra Tirului și a Idumeii, asupra amonitenilor și asupra moabitenilor, precum se scrie pe larg în cartea lui. Dar a proorocit mai ales asupra israelitenilor, că după cunoașterea lui Dumnezeu, se depărtaseră de la El; pentru că Dumnezeu nu se mînie și nu se răzbună atît de păcatele păgînilor, care nu-L știu pe El, pe cît de păcatele poporului care L-a cunoscut pe El și s-a îndulcit de facerile Lui de bine. Căci ce fel de faceri de bine n-a făcut Dumnezeu neamului celui nemulțumitor al lui Israel? L-a eliberat din robia Egiptului, l-a trecut prin mare ca pe uscat, l-a hrănit cu mană în pustie, i-a izvorît apă din piatră și l-a dus în pămîntul făgăduinței, unde curge lapte și miere. Însă ei, făcînd prăznuiri idolilor de aur turnați în chip de junci, strigau cu dănțuire: "Iată zeii tăi, Israele".

Niște praznice ca acestea urîte de Dumnezeu, se săvîrșeau mai ales în cetatea Betel, la un munte înalt, unde era o juncă de aur. Deci, acolo mai ales mergînd Sfîntul Amos, striga poporului cu glas mare rugîndu-l, îndemnîndu-l și înfricoșîndu-l cu pedepsele cele cumplite, care din mînia lui Dumnezeu vin asupra lor, să înceteze de la o prăznuire ca aceea; dar foarte puțini îl ascultau. Atunci era în Betel un slujitor al acelei junci, cu numele Amasia. Acel slujitor,

văzînd pe proorocul lui Dumnezeu hulind pe idolul lor - junca cea de aur -, că scuipă jertfele lor și depărtează poporul de la spurcata lor prăznuire, spunîndu-le încă și îngrozirile și pedepsele cele viitoare asupra celor ce nu se pocăiau, îl pîra pe Amos lui Ieroboam, împăratul poporului lui Israel, zicînd: "Amos face întărîtări contra ta în mijlocul casei lui Israel. Pămîntul nu poate să sufere toate cuvintele lui; pentru că tulbură și ridică poporul contra ta și încă proorocește rău de tine, zicînd: "Ieroboam de sabie se va sfîrși, iar poporul lui Israel va fi robit și dus din pămîntul său".

Astfel pîra slujitorul Amasie pe proorocul Amos, vrînd să pornească pe împărat spre mînie contra lui; dar împăratul nimic nu lua în seamă la cuvintele aceluia, nici nu voia să facă rău proorocului lui Dumnezeu, pe care îl cinstea; deși el era închinător de idoli. Văzînd slujitorul că nu poate să pornească pe împărat contra proorocului lui Dumnezeu, a început a-l goni pe el, muncindu-l; pentru că de multe ori, prinzîndu-l, îl bătea cumplit și-l gonea din Betel, îngrozindu-l să nu vină la praznicul lor, nici să întoarcă pe popor de la jertfele și de la ospățurile lor. Însă sfîntul prooroc nu lua în seamă îngrozirile și bătăile ce-i veneau de la dînsul, ci mai mult îi spunea și proorocea cuvintele cele învățătoare și îndemnătoare către popor. Dar pentru aceasta era prins de acel slujitor și muncit cu bătăi.????????????????????????????

Altă dată vicleanul acela a zis cu rugăminte către Amos: "Proorocule, du-te de aici și mergi în patria ta, în pămîntul Iudeei. Acolo să viețuiești și să proorocești, iar în Betel să nu te mai în-torci, deoarece este sfințire a împăratului și casa împărăției lui. Proorocul Amos a răspuns, zicînd: "Eu n-am fost prooroc nici nu sînt fiu de prooroc, ci am fost păstor al dobitoacelor; fiind sărac, mă hrăneam cu poame din pustie pînă m-a luat Domnul de la oi și mi-a zis: *Mergi și proorocește la poporul meu Israel.* Iar tu îmi zici să nu proorocesc în Israel, nici să supăr casa lui Iacov? Pentru aceasta, Domnul zice despre tine: *Cînd vor veni asirienii în pămîntul lui Israel și-l vor robi, atunci vor pustii cetățile lui și le vor strica; iar cetatea aceasta o vor lua. Atunci vor răpi pe femeia ta, ostașii asirienilor cei fără de rușine și înaintea ochilor tăi, cu desfrînare o vor batjocori*. Deoarece și tu ai făcut pe Israel să rătăcească înaintea ochilor lui Dumnezeu cei atotvăzători și ai învățat popoarele acestea să facă lucruri necurate, în întinata capiște a juncei celei de aur, iar fiii și fiicele tale de sabie vor cădea. Tu în pămînt necurat te vei sfîrși, iar poporul lui Israel se va duce în robie din pămîntul său".

Niște cuvinte proorocești ca acestea pornindu-l pe acel slujitor spre mînie, l-a bătut pe Sfîntul Amos fără crutare; iar la sfîrșit, un fiu al lui, anume Ozia, fiind plin de mînie și iuțime, l-a lovit pe el foarte tare peste sprîncene, lovindu-l de moarte. Însă n-a murit îndată, ci a fost dus la pămîntul său din patria sa, în cetatea Tecui, mai mult mort, unde după cîteva zile din rănile cele dureroase și-a dat sufletul său și a fost îngropat cu părinții săi. Iar ce fel au fost proorociile lui, să se citească cartea proorociei lui. Noi însă, pe Dumnezeul Cel ce l-a înțelepțit pe el, Îl slăvim, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Notă - Să se știe că altul a fost Amos, tatăl lui Isaia, și altul proorocul acesta. Amos, tatăl lui Isaia, a fost din seminția împăraților Iudeei, care s-a născut și a petrecut în Ierusalim. Însă acest prooroc a fost de neam de jos și nu din Ierusalim, ci din cetatea Tecui, locuința păstorilor. Pentru că acolo pășunile erau bune, și mulți ierusalimeni bogați își țineau dobitoacele lor. Amos, tatăl lui Isaia, nu era din numărul proorocilor și nici nu s-a trimis undeva de Dumnezeu. El a murit de moarte ca toți oamenii, iar nu de moarte mucenicească.

Sfîntul Amos, pentru darul lui cel proorocesc, a fost numărat cu proorocii, a fost trimis în Israel și a murit mucenicește, măcar că alții scriu altfel despre aceasta; însă nu este fără de greșeală istoria lor.

41. SFINȚII MUCENICI VIT, MODEST ȘI CRISCHENTIA
(15 IUNIE)

În timpul împărăției lui Dioclețian, cînd ighemonul Valerian din Sicilia prigonea pe creștini, era acolo un copil de doisprezece ani, cu numele Vit. El era fiul unui bărbat bogat și de neam bun care se numea Ghilas.

Acela se ținea de necurăția păgînească, iar fiul lui, fericitul Vit, în copilăria sa, fiind luminat de sus cu minunatul dar al Sfîntului Duh, a cunoscut pe Unul și adevăratul Dumnezeu, Cel ce a făcut cerul și pămîntul și, crezînd într-însul, se ruga Lui ziua și noaptea, îmbrăcîndu-se într-o haină de păr. El s-a învrednicit a auzi dumnezeiescul glas de sus către dînsul, grăind: "Am auzit rugăciunea ta și voi trimite spre tine mila Mea". După glasul acesta, i s-a dat lui de la Dumnezeu puterea facerii de minuni, tămăduind neputințele omenești, sfătuind pe cei necredincioși ca să cunoască pe adevăratul Dumnezeu și povățuind pe mulți la calea cea dreaptă; pentru că Domnul Cel atotputernic a voit ca din gura pruncului acesta și din lucrurile lui, să-și săvîrșească lauda, spre înfruntarea închinării la idoli. Deci, mai presus de fire i-a dat aceluia, împreună cu înțelegerea, și darul facerii de minuni, ca întru anii cei tineri, fericitul Vit să fie bărbat puternic cu lucrul și cu cuvîntul și să se slăvească întru dînsul Dumnezeu Cel minunat întru sfîntul Său.

Înștiințîndu-se ighemonul Valerian de acest tînăr cuviincios, a chemat pe tatăl lui la dînsul și i-a zis: "Ce este aceasta care aud, că fiul tău se închină altui Dumnezeu, pe care Îl cinstesc creștinii; de voiești să-l ai pe el întreg și sănătos, sîrguiește-te să-l întorci de la acea sălbăticie". Ghilas, venind acasă, a început a sfătui pe fiul său să nu se întoarcă de la slujbele cele păgînești, care se fac zeilor lor. Iar fericitul prunc Vit a zis către tatăl său: "Eu nu știu pe alt Dumnezeu, fără numai pe Unul Cel ce este din veac, al Cărui Duh se poartă peste ape și a deosebit lumina de întuneric! Aceluia Îi slujesc eu. El este făcătorul cerului și al pămîntului, iar Fiul Său este Domnul nostru Iisus Hristos, Împăratul îngerilor. Pe Acela Îl mărturisesc și Îl voi mărturisi în toate zilele vieții mele!" Atunci tatăl său, mîniindu-se, a poruncit să-l bată cu vergi, zicîndu-i: "Cine te-a învățat pe tine să grăiești acestea? Au nu știi că ighemonul va auzi acestea și vei pieri?" Tînărul i-a răspuns: "Hristos, al Cărui rob sînt, m-a învățat pe mine, iar de mînia ighemonului nu mă tem".

Atunci Ghilas, chemîndu-l pe credinciosul său cu numele Modest, i-a zis: "Vezi, ca niciodată fiul meu să nu grăiască cuvintele care pomenesc pe Hristos". Sfîntul Vit nu băga în seamă îngrozirile tatălui, și precum purta totdeauna în inima sa numele lui Hristos, așa și în gură. El a fost mîngîiat de Iisus Hristos prin îngerească arătare, pentru că îngerul Domnului i s-a arătat în vedenie, zicîndu-i: "Nu te teme și îndrăznește în numele lui Iisus Hristos, că eu îți sînt dat păzitor să te păzesc pînă la sfîrșit; deci, fii vrednic de acest dar de la Domnul, că tot ce vei cere de la Dînsul, ți se va da".

Sfîntul Vit, veselindu-se și întărindu-se prin această îngerească arătare, și mai mult mărturisea și preamărea numele Domnului. Tatăl său plîngea pentru el, deoarece pe el singur îl avea, și se sîrguia cu cuvinte amăgitoare să-l întoarcă la închinarea idolească. Sfîntul Vit a întrebat pe tatăl său: "Tată, căror zei îmi poruncești să slujesc?" Tatăl lui i-a răspuns: "Fiule, nu știi oare pe zeii noștri: Die, Hercules, Junona, Artemida, Vesta, Apolon și ceilalți, cărora se închină împărații și boierii?" Sfîntul a zis către tatăl său: "Aceia cărora le zici că sînt zei, sînt idoli fără de suflet, făcuți de mîini omenești, care au gură, dar sînt muți, au ochi și sînt orbi, au

mîini și picioare, dar nu se mișcă. Eu știu că unul este Dumnezeu viu și lucrător în Care viețuim și ne mișcăm, ziditor și atoatețiitor, Acela este Tatăl și Sfîntul Duh și mărturisesc, că Unul este Răscumpărătorul și Mîntuitorul neamului omenesc, Fiul lui Dumnezeu, Care a fost muncit pentru păcatele noastre și cu al Cărui sînge ne-am izbăvit".

Tatăl său i-a zis cu lacrimi: "O, prea dulcele meu fiu, ia aminte la sfatul folositor și sănătos al tatălui și întoarce-te la credința cea bună; de vreme ce tu te ostenești în zadar și cinstești pe un om mort, ca nu cumva mîniindu-se ighemonul să te piardă, căci va înmulți durerile inimii mele!" Fericitul Vit a răspuns: "O, tată! De-ai cunoaște și tu cine este Acela pe care tu Îl defăimezi, numindu-L om mort, te-ai fi închinat și tu Lui împreună cu mine. Acela este Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu Cel viu, mielușelul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii. Ghilas a zis: Eu știu pe Hristos Acela, Căruia tu îi zici că este Dumnezeu, că a fost bătut în Iudeea din porunca lui Pilat. Acela a fost osîndit la moarte pe cruce și răstignit de iudei și de slugile lui Pilat". Sfîntul tînăr a răspuns: "Așa este tată, precum zici, dar taina acestui lucru este mare, minunată și sfîntă". Ghilas a zis: "Vorbind adevărul, aceea ai numi-o mai bine pedeapsă decît taină". Fericitul copil a răspuns: "O, tată, ascultă-mă cu blîndețe și cunoaște adevărul. Vinderea și răstignirea Domnului nostru Iisus Hristos este mîntuirea noastră, de la a Cărui dragoste să știi că nimeni, cu nici un fel de munci, nu va putea vreodată să mă despartă". Ghilas a tăcut, mîhnindu-se cu inima pentru fiul său.

Multe minuni se săvîrșeau cu darul lui Dumnezeu, care petrecea în fericitul tînăr; orbii se luminau, neputincioșii se tămăduiau și diavolii se izgoneau. Și astfel, se mărturisea pe față toată sfințenia lui cea mare. Toate acestea nu s-au ascuns de ighemonul Valerian, care, șezînd la judecată, a zis către tatăl lui Vit, înaintea tuturor: "O, Ghilas, bărbat de neam bun, acum mi s-a făcut înștiințare cu adevărat că fiul tău cinstește și se închină cu toată osîrdia Celui răstignit, Care Se numește Hristos, iar pe zeii părintești îi defaimă; deci, este dator să stea de față la judecata noastră și să-l aduci aici". Sfîntul Vit fiind adus la judecata păgînească, ighemonul a zis către dînsul: "Pentru ce nu jertfești zeilor celor fără de moarte? Nu știi poruncile împărătești, că toți care cinstesc pe Cel răstignit se vor pierde cu pedepse grele?"

Fericitul tînăr, fiind plin de Duhul Sfînt, nu s-a înspăimîntat deloc; ci, făcîndu-și semnul Sfintei Cruci, a răspuns zicînd: "Eu nu voiesc să mă închin diavolilor, nici nu voi cinsti pe idolii cei de piatră și de lemn. Am pe Dumnezeul Cel viu, Căruia Îi slujește sufletul meu!" Atunci Ghilas, tatăl lui, a strigat către cei de aproape și către rudele sale cu mare plîngere, zicînd: "O, prietenilor, vă rog tînguiți-vă cu mine, pentru că văd pe fiul meu unul născut că piere". Sfîntul Vit a strigat împotriva lui, zicînd: "Nu pier, ci mă învrednicesc a fi numărat în ceata drepților, celor plăcuți lui Dumnezeu". Valerian a zis către dînsul: "Pentru cinstea bunului tău neam și de dragostea prieteșugului tatălui tău, m-am oprit pînă acum și n-am împlinit asupra ta poruncile împărătești asupra călcătorilor de lege. Dar acum, văzîndu-te întărit împotriva ta, voi începe - după lege -, a te munci, ca doar pedepsindu-te cu bătăi, poate vei lăsa nesupunerea ta". Ighemonul, zicînd aceasta, a poruncit să-l bată pe fericitul tînăr cu toiege.

Deci, el fiind mult bătut, muncitorul îi zicea: "Supune-te acum și jertfește zeilor". Mucenicul îi răspundea: "O, ighemoane, ți-am spus o dată că mă închin lui Hristos, Fiul lui Dumnezeu!" Ighemonul, mîniindu-se, a poruncit să-l bată cu un lanț de fier. Dar, pe cînd slujitorii voiau să facă aceea, îndată li s-au uscat mîinile. Asemenea și mîna ighemonului, cu care arăta la slujitori și le poruncea, s-a vătămat de o boală năpraznică și a rămas uscată. Ighemonul, suspinînd, a strigat cu durere, zicînd: "Vai mie, mi-am pierdut mîna și pătimesc de durerea cea cumplită". Apoi, adresîndu-se către tatăl lui Vit, a zis: "Un fiu ai și acela vrăjitor". Iar Sfîntul Vit a strigat, zicînd: "Nu sînt vrăjitor, ci rob al Domnului meu Iisus Hristos Cel

Atotputernic, Care, petrecînd cu oamenii pe pămînt, a înviat morții, a umblat pe ape ca pe uscat, a liniștit marea cea furtunoasă, a tămăduit toate bolile oamenilor cele nevindecate și acum tot Același face minuni cu tăria Sa cea atotputernică. Deci, sînt rob al Aceluia și mă silesc a împlini poruncile Lui. Spune-mi dacă zeii tăi, cărora le slujești, pot să-ți tămăduiască mîna?" Ighemonul a zis: "Dar tu poți s-o tămăduiești?"

Sfîntul a răspuns: "În numele lui Iisus Hristos, pot!" Ighemonul i-a zis: "Fă-mă întreg, ca să te cunosc cu dinadinsul, că ești rob al lui Dumnezeu, precum zici, iar nu vrăjitor". Atunci sfîntul mucenic, ridicîndu-și ochii către cer, a zis: "Doamne Dumnezeule, ascultă-mă pe mine, nevrednicul robul Tău, pentru cei ce stau de față, ca să vadă și să creadă Domnului nostru Iisus Hristos, Fiul Tău Cel adevărat și atotputernic, Care, împreună cu Duhul Sfînt, împărățește în veci cu Tine; fă, ca în numele Aceluia, Unul născut Fiul Tău, să se tămăduiască mîna ighemonului". Sfîntul rugîndu-se, îndată s-a tămăduit mîna lui Valerian, și s-a făcut sănătoasă ca și mai înainte. Atunci ighemonul a încredințat pe acel copil tatălui său, zicînd: "Ia-ți pe fiul tău acasă și învață-l să aducă jertfă zeilor ca să nu piară".

Ghilas, luînd acasă pe copilul său, Sfîntul Vit, îl amăgea în multe chipuri spre păgînătatea sa, făcea ospețe și dansuri, cînta cu organe bine glăsuitoare, sunau chimvalele și lăutele, jucau înaintea ochilor lui fecioare frumoase, dănțuiau tinerii, cîntau cu glasuri dulci cîntece lumești de desfrînare și grăiau cuvinte înșelătoare ca astfel să se întoarcă inima tînărului spre deșertăciuni. Dar sufletul cel neîntinat al tînărului copil privea nemișcat la acele ispite. Pentru că, avînd într-însul dragostea lui Dumnezeu, Care biruiește toate cele lumești, nu lua aminte la nimic din cele ce se cîntau și din cele ce se făceau înaintea ochilor lui, decît numai spre cer își ridica ochii săi neîncetat și suspina din adîncul inimii, zicînd: "Dumnezeul meu, nu trece cu vederea inima cea umilită și smerită". Atunci tatăl său a poruncit să-i pregătească o cameră pentru fiul său, pe care a umplut-o cu tot felul de bogății. A împodobit pereții cu îmbrăcăminte țesută cu aur, iar pe jos a așternut covoare alese. Cearșafurile erau împodobite cu mărgăritare și patul de mult preț. În sfîrșit, toată camera era plină de podoabe de mult preț.

Deci, a închis într-însa pe fiul său, punînd pe lîngă el niște fecioare preafrumoase ca să-i slujească. Dar tînărul Vit, fiind întreg la minte și sfînt, își pleca genunchii și se ruga lui Dumnezeu, zicînd: "Dumnezeul lui Avraam, al lui Isaac și al lui Iacov, Dumnezeule, Părinte al iubitului Tău Fiu, Domnul nostru Iisus Hristos, caută spre mine, miluiește-mă și întărește-mă cu puterea Ta, ca să nu poată balaurul cel rău și fărădelegea a-și împlini dorința sa în mine robul Tău, nici să batjocorească străinii pe credincioșii robii Tăi și să zică: "Unde este Dumnezeul lor?" Astfel rugîndu-se sfîntul, deodată a răsărit în camera lui o strălucire de lumină negrăită și s-au văzut niște fețe purtătoare de lumină, ca niște făclii în chip de văpaie, în număr de douăsprezece. O mireasmă nespus de plăcută ieșea de la acele fețe, care, risipindu-se prin văzduh, a umplut toată casa aceea, încît tatăl Sfîntului Vit, minunîndu-se și înspăimîntîndu-se cu toți casnicii săi, au strigat, zicînd: "Mare este această minune. De unde ne vine o mireasmă plăcută ca aceasta pe care nici în capiștile zeilor noștri n-am mirosit-o vreodată?" Apoi, a zis: "Zeii au venit în casa mea la fiul meu!" Deci, a început a cerceta cu iscodire de unde este acea mireasmă plăcută.

Apropiindu-se de ușa cămării fiului și uitîndu-se înăuntru, a văzut fețele îngerilor celor înaripați ca niște vulturi, care străluceau luminos cu negrăită frumusețe și cîntare: "Sfînt Sfînt, Sfînt, Domnul...". Ghilas, văzînd această strălucire, îndată a orbit, de vreme ce, avînd ochii necurați, era nevrednic să vadă acea lumină îngerească, care stă ascunsă în ceruri, și numai cei ce aveau ochii sufletești curați puteau vedea acea lumină cerească.

Fericitul Vit, văzînd pe tatăl său orbit, s-a umplut de fireasca dragoste pentru el și se ruga lui Dumnezeu ca să fie miluit. Deci, sfîrșindu-și rugăciunea, zicea astfel: "O, Stăpîne, nu voia mea să se săvîrșească, ci voia Ta, și precum Ție Unuia îți este cu plăcere, așa să fie". Iar Ghilas, strigînd de durerea cea fără de măsură a ochilor, zicea: "Vai, mie, mi-am pierdut lumina ochilor mei și sînt cuprins de cumplită durere". Și plîngeau pentru el toți casnicii lui, robii și roabele, văzînd pe stăpînul lor orb. Atunci s-a auzit strigarea plîngerii lor prin casele cele dimprejur și toată cetatea s-a înștiințat de ceea ce i se întîmplase lui Ghilas. Mulți s-au adunat la casa aceea și a venit cu sîrguință și ighemonul Valerian, care, văzînd pe Ghilas orb sprijinindu-se de mîinile slugilor și văitîndu-se de durere, îl întrebă: "Ce i s-a întîmplat și din ce pricină a orbit?" Iar el a zis: "În cămara fiului meu am văzut niște zei cu aripi ai căror ochi erau ca niște stele. Vederea lor era ca fulgerul și, nesuferind acea strălucire a o vedea, m-am vătămat la ochi și mi-am pierdut vederea".

Valerian a zis: "Puternici au fost acei zei pe care i-ai văzut; deci se cade ție să te rogi lor ca să te tămăduiască". Valerian, luînd pe Ghilas cel orb, l-a dus în capiștea lui Die și acolo, Ghilas se ruga lui, zicînd: "O, Die, zeu atotputernic, de îmi vei tămădui ochii, îți voi aduce jertfe fără de număr și îți voi jertfi un vițel cu coarnele de aur". Asemenea și ție o zeiță Vesto, îți voi aduce niște fecioare curate, de voi cîștiga ajutor de la tine". Ghilas, rugîndu-se astfel către deșerții săi zei, nu numai că nu dobîndea tămăduire, ci simțea că durerea se mărește și mai cumplit într-însul.

Pe cînd Ghilas se ruga astfel, Sfîntul Vit, în camera sa, plecîndu-și genunchii spre Domnul, se ruga pentru tatăl său, zi-cînd: "Stăpîne, cel ce ai luminat pe orbul Tobie, fă milă cu tatăl meu, să te cunoască pe tine!" Apoi Ghilas, fiind adus acasă de slugi de la capiștea idolească, fără de folos văitîndu-se, a intrat în casa în care Sfîntul Vit aducea lui Dumnezeu jertfă de laudă și, căzînd la picioarele fiului său, i-a zis: "Iubitul meu fiu, tămăduiește-mă pe mine!" Sfîntul Vit a zis către el: "Tată, voiești să fii sănătos?" Ghilas a răspuns: "Voiesc, fiule, și aceasta o doresc foarte mult".

Sfîntul i-a zis: "Dacă voiești să cîștigi tămăduire, leapădă-te de Die, de Hercules, de Junona, de Artemida, de Vesta și de Apolon!" Ghilas a zis: "Cum mă voi lepăda de ei?" Sfîntul Vit a zis: "Nu-i mai numi pe ei zei, ci diavoli; iar idolii pe care i-ai cinstit pînă acum nu-i mai cinsti, ci să-i ai ca pe niște fără de suflet și netrebnici. De te vei făgădui a face aceasta cu inimă curată, îndată se vor tămădui ochii tăi și se vor lumina!" Ghilas a zis: "Mă lepăd de zei și făgăduiesc a face ceea ce-mi poruncești". Sfîntul a zis: "Știu inima ta cea împietrită și cuvintele tale cele neadevărate; însă pentru cei ce stau de față, ca să creadă și să preamărească numele Domnului meu Iisus Hristos, deși ești nevrednic, însă voi arăta spre tine puterea Stăpînului meu".

Aceasta zicînd-o sfîntul, a pus mîna sa pe ochii cei bolnavi ai tatălui său și s-a rugat lui Dumnezeu, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, Care ai luminat mai presus de fire ochii celui orb din naștere, luminează și ochii tatălui meu, deși nu este vrednic pentru necredința lui, însă să o faci aceasta, pentru slava numelui Tău cel sfînt, ca el să vadă și să creadă; iar vrăjmașii Tăi să fie înfruntați și să se bucure toți cei ce cunosc și iubesc numele Tău". Sfîntul rugîndu-se așa, îndată au căzut niște bube de pe ochii orbului ca niște solzi și s-a făcut sănătos. Dar Ghilas, după o vreme, în loc să cunoască pe adevăratul Dumnezeu și să dea mulțumire pentru tămăduirea ce a căpătat-o de la El, a început a huli pe Făcătorul său de bine, zicînd către fiul său: "Nu m-a tămăduit Dumnezeul tău, ci zeii mei, cărora le slujesc și cărora m-am făgăduit să le aduc jertfe!" Și astfel preamărea pe zeii lui cei necurați înaintea tuturor, zicînd cu glas mare: "Mulțumesc zeilor mei, celor ce m-au tămăduit pe mine!" Mergînd în capiștea lor, le aducea

jertfe de mulțumire, precum făgăduise, și atît se împietrise inima lui de către diavol și se robise de răutate, încît fireasca dragoste ce avea către fiul său a schimbat-o în ură și se gîndea să omoare pe fiul său, cel sfînt și nevinovat. Dar Domnul, Cel ce păzea pe robul Său, a trimis pe un înger spre paza aceluia.

Deci, îngerul Domnului în chip de tînăr frumos și strălucitor de lumină, s-a arătat noaptea în vederea ochilor, celui mai înainte zis Modest, credinciosul lui Vit care crezuse în Hristos, bărbat bătrîn cu anii, și i-a zis: "Ia pe acest tînăr și mergi la mare și veți afla la mal o corăbioară; deci, să intrați în ea și să treceți în țara în care vă voi arăta-o eu". Modest a zis către înger: "Doamne, nu știu calea încotro voi merge". Zis-a îngerul: "Eu vă voi duce pe voi". Și îndată sculîndu-se Modest, a luat pe Sfîntul Vit, și a luat încă și pe Crischentia, maica lui, credincioasa roabă a lui Hristos, și a mers cu ei la mare, urmînd după îngerul cel ce-i conducea. Cînd au ajuns la malul mării, au aflat o corăbioară gătită de Dumnezeu. Și a zis îngerul către Sfîntul Vit, ca și cum îl ispitea: "În care țară te duci?" Răspuns-a sfîntul: "Oriunde ne va duce Domnul, acolo vom merge cu osîrdie". Zis-a îngerul: "Ai oare cu ce plăti?" Răspuns-a sfîntul: "Aceluia Căruia Îi slujim, îți va fi plată".

Intrînd în corăbioară au mers puțin mai înainte de Sicilia, și s-au aflat într-una din părțile Italiei, care se numea Lucania, la un loc care se numea Alectoria. După ce au sosit la mal, au ieșit din corăbioară la uscat și îndată, îngerul Domnului cel în chip de tînăr, ce era cu ei, s-a făcut nevăzut. Mergînd ei, au sosit la un rîu ce se numea Silar și care curgea din țara Lucaniei spre mare; deci, lîngă acel rîu s-au odihnit sub niște copaci cu umbră deasă. Acel loc era bun de petrecere, și au început a viețui acolo, iar hrană le trimitea Dumnezeu. Astfel precum pe Sfîntul Ilie îl hrănea corbul în pustie din porunca lui Dumnezeu, tot așa și pe acești sfinți îi hrănea un vultur, aducîndu-le în toate zilele hrană. Acolo au început a se face multe minuni prin Sfîntul Vit, că se preamărea numele lui Dumnezeu în țara aceea. Astfel Dumnezeu preamărea pe robul Său, că și diavolii fiind siliți de puterea lui Dumnezeu, strigau din oameni: "Ce este nouă și ție, Vit! Ai venit aici mai înainte de vreme să ne pierzi pe noi?" Popoarele se adunaseră la el cu neputincioșii lor; iar el, tămăduindu-i cu rugăciunea și cu semnul Sfintei Cruci, îi învăța cunoștința Adevăratului Dumnezeu și paza poruncilor Aceluia. Mulți necredincioși, întorcîndu-se la Hristos Dumnezeu, primeau Sfîntul Botez.

Într-acea vreme, împăratul Diocletian avea un fiu cuprins de îndrăcire, iar diavolul striga prin gura aceluia: "Nu voi ieși de aici, de nu va veni Vit din Lucania". Iar împăratul zicea: "Unde putem afla pe acel om?" Răspuns-a diavolul: "Îl veți afla petrecînd lîngă rîul Silar". Deci, împăratul a trimis ostași înarmați în Lucania, ca să aducă îndată pe Vit la el. Mergînd ostașii acolo, au găsit pe ostașii lui Hristos lîngă rîu, făcînd rugăciuni către Dumnezeu, și au zis către dînsul: "Tu ești Vit?" Răspuns-a sfîntul: "Eu sînt". Zis-au ostașii: "Împăratul Diocletian are trebuință de tine!" Iar sfîntul a zis: "Eu, un copil mic și prost, pentru ce sînt trebuincios împăratului?" Răspuns-au ostașii: "Fiul lui este muncit de diavol și de aceea are trebuință de tine". Și a zis Sfîntul Vit: "Să mergem dar întru numele Domnului".

Deci, ostașii au mers pe cale spre Coma; iar el mergea cu Sfîntul Modest, și fericita Crischentia pe urma lor de departe. Ajungînd la Roma, ostașii au spus lui Diocletian despre venirea lui Vit; iar Diocletian a poruncit să-l aducă înaintea lui. Sfîntul stînd înaintea împăratului, l-a făcut să se mire de frumusețea lui, pentru că era un copil tînăr și frumos, fața lui era ca de înger, iar ochii ca niște raze de soare, deoarece era plin de darul lui Hristos.

Atunci, Diocletian a zis către el: "Tu ești Vit?" Iar sfîntul nu i-a răspuns. Deci, împăratul a început a întreba pe Modest, vrînd ca să știe despre dînșii. Dar Modest, fiind bătrîn și simplu

la obicei, nu putea să dea răspuns cuviincios împăratului. Apoi împăratul, defăimînd cu necinstite cuvinte pe Modest, voia să-l gonească din fața lui. Sfîntul Vit, deschizînd gura, a zis către împărat: "Pentru ce întrebi cu așa îngrozire pe cel bătrîn ca și pe cel tînăr? Se cade ca pe cel bătrîn să-l cinstești pentru cărunteţe". Împăratul a zis către Sfîntul Vit: "De unde este în tine atîta îndrăzneală, ca să vorbești cu noi așa semeț, neluînd seamă de puterea noastră?" Răspuns-a sfîntul: "Noi nu sîntem semeți, căci am luat Duhul nerăutății de la Hristos Dumnezeul nostru și sîntem următorii blîndeții porumbelului; pentru că Învățătorul nostru este blînd din fire, cu putere mare, cu obiceiuri fără răutate, smerit și blînd. Deci, ucenicii Lui sînt datori ca să fie blînzi și smeriți cu inima, iar nu iuți și semeți, cum ne numești pe noi". Acestea grăindu-le Sfîntul Vit, deodată diavolul, prin gura fiului de împărat, a răcnit cu spaimă: "O, Vit, pentru ce mă muncești cumplit mai înainte de vreme?"

Iar sfîntul nu răspundea diavolului. Diocleţian a zis către sfînt: "Poți să-mi tămăduiești pe fiul meu?" Răspuns-a sfîntul: "Poate să fie sănătos fiul tău, dar eu nu pot să-i dau sănătate. Hristos Fiul lui Dumnezeu, al Cărui rob sînt, Acela de va voi, poate cu înlesnire prin mine robul Său, să-l izbăvească de muncirea diavolească, pentru că este puternic!"

Deci Diocleţian a rugat pe Sfîntul Vit să tămăduiască pe fiul său; iar sfîntul, apropiindu-se de cel îndrăcit, și-a pus mîinile pe capul lui și a zis: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos, ieși, duh necurat, din zidirea lui Dumnezeu!" Și îndată a ieșit diavolul din fiul împăratului, însă nu fără de vătămarea celor ce stăteau acolo de față. Pentru că pe mulți necredincioși care, cu cuvîntul sau în gîndurile lor, batjocoreau pe Sfîntul Vit, deodată i-a ucis diavolul prin voia lui Dumnezeu și sufletele lor cele necurate le-a dus în iad, ca pe o dobîndă a sa. Împăratul s-a mirat și s-a înspăimîntat văzînd pe fiul său sănătos și pe cei mulți căzuți morți. Deci, în loc să cunoască puterea lui Iisus Hristos și să preamă-rească pe adevăratul Dumnezeu, gîndea în sine, cum ar putea să întoarcă pe Vit la păgînătatea sa.

Împăratul cel fără de lege se rănise de frumusețea lui și a început cu momeli a vorbi către dînsul, zicîndu-i: "Prea iubitule Vite, întoarce-te către mine și împreună să aducem jertfe zeilor; făcînd tu aceasta, îți voi da jumătate din împărăția mea, te voi îmbogăți cu mulțime de aur, de argint și de lucruri de mult preț; te voi îmbrăca în haină împărătească și îmi vei fi mie prieten de aproape". Răspuns-a Sfîntul Vit: "Împărăția și bogățiile tale îmi sînt netrebnice, pentru că am pe Domnul Dumnezeul meu, Căruia, de Îi voi sluji cu credință, mă va îmbrăca pe mine în haina cea nestricăcioasă și prea luminată a nemuririi în Împărăția cea cerească". Zis-a Diocleţian: "Nu grăi astfel, ci cruță-ți viața ta și jertfește zeilor ca să nu suferi diferite munci, dîndu-te la moarte amară". Răspuns-a sfîntul: "Eu, cu negrăită osîrdie, doresc aceste munci, cu care mă îngrozești, să merg la cununa pe care Domnul a făgăduit-o aleșilor Săi".

Atunci, Diocleţian a poruncit ca pe Sfîntul Vit și pe Modest să-i arunce într-o temniță întunecoasă și murdară și fiecăruia să-i pună fiare grele de cîte zece ocale și să pecetluiască ușa și fereastra cu inelul său cel împărătesc, ca să nu le dea lor cineva pîine sau apă, căci el voia să-i omoare pe ei cu foamea și cu setea. Sfinții fiind în temniță, îndată a strălucit o lumină înăuntru, pe care străjerii au văzut-o privind printr-o spărtură; iar Sfîntul Vit striga cu glas mare către Dumnezeu, zicînd: "Doamne, ia aminte spre ajutorul nostru, grăbește de ne izbăvește pe noi din legăturile acestea, precum ai izbăvit pe cei trei tineri din cuptorul cel cu foc și pe Suzana de la martorii cei mincinoși și fărădelege.

Astfel sfîntul rugîndu-se, s-a cutremurat pămîntul în temniță, și a strălucit mai multă lumină și o bună mireasmă negrăită s-a revărsat prin văzduh. Deci, Domnul nostru Iisus Hristos, i S-a arătat lui și a zis: "Scoală-te, Vite, și te îmbărbătează și fii tare, pentru că Eu totdeauna

sînt cu tine". Acestea zicîndu-le Domnul, S-a făcut nevăzut; iar fiarele au căzut de pe sfinții cei legați, Vit și Modest, și s-au făcut ca praful, și amîndoi s-au sculat și au început a cînta: "Bine este cuvîntat Domnul Dumnezeul lui Israel, că a cercetat și a făcut izbăvire poporului Său". Se mai auzeau și glasuri îngerești cîntînd împreună cu ei. Străjerii, văzînd lumina cea negrăită și auzind cîntînd glasurile îngerești, s-au umplut de spaimă și au rămas ca niște morți. Apoi, venindu-și în fire, au alergat la împărat cu cutremur și i-au spus cele ce au văzut și auzit. Împăratul, socotind acelea ca pe niște vrăji creștinești, a chemat pe mai marele circurilor și a poruncit să pregătească pentru a doua zi locul în care voia să dea pe cei legați la mîncarea fiarelor. Căci zicea: "Voi vedea de va putea Hristosul lor să-i scoată din mîinile mele".

A doua zi s-au scos la acel loc robii lui Hristos, iar Sfîntul Vit întărea pe fericitul Modest, credinciosul său, zicîndu-i: "Părinte, să nu te înfricoșezi, să nu te temi de armele diavolului, ci fii bărbat; pentru că se apropie cununa noastră cea mucenicească". Poporul care privea la acea priveliște, era ca la cinci mii de bărbați, afară de femei și copii, care erau fără de număr.

Dioclețian a zis către Sfîntul Vit: "Vite, unde te vezi acum?" Iar sfîntul, nerăspunzînd nimic muncitorului, și-a ridicat ochii spre cer. Împăratul iarăși i-a zis: "Unde te afli acum, Vit?" Sfîntul i-a răspuns: "Mă văd în priveliște; iar tu să faci degrabă ceea ce voiești să faci". Diocleţian a zis: "Vit, cruță sufletul tău și jertfește marilor zei". Sfîntul a răspuns: "Să nu-ți fie ție bine, diavole, lup răpitor și înșelător al sufletelor; mă mir de nebunia ta că, văzînd puterile lui Dumnezeu, nu cunoști pe Dumnezeu și nu te rușinezi a mă întoarce de la Dumnezeul meu cu cuvintele tale. Eu ți-am spus de mai multe ori, că nu voi jertfi zeilor tăi, fiind diavoli, iar sfaturile tale cele păgînești și fără de rușine le întinzi spre mine? Cîinelui îi zic: "Ieși afară!" și el, rușinîndu-se, iese; dar tu nu te rușinezi! Eu am pe Hristos Dumnezeul meu, Căruia pînă acum Îi slujesc și aduc jertfă de laudă din inima mea; acum îmi mai rămîne încă să fiu Lui cu totul jertfă vie!"

Atunci împăratul, din mînia cea fără de măsură, în loc să dea drumul fiarelor asupra mucenicilor, a poruncit ca îndată să se pregătească un cuptor aprins și o căldare mare și într-însa să topească plumb cu pucioasă și cu smoală, și să bage pe Vit în acea căldare înfierbîntată, zicînd: "Acum vom vedea, de-i va ajuta Dumnezeul lui!" Sfîntul Vit, îngrădindu-se cu semnul Sfintei Cruci, a intrat în mijlocul căldării care fierbea ca o mare. Îndată îngerul Domnului, stînd de față, a luat puterea focului și a răcit fierbințeala căldării; iar mucenicul stătea ca în mijlocul unei băi calde, cîntînd Domnului și zicînd "Cel ce ai izbăvit pe fiii lui Israel din robia cea grea a Egiptului, prin Moise și Aaron, slugile Tale, fă milă cu noi pentru slava numelui Tău cel sfînt!" Privind spre împărat, i-a zis: "Mulțumesc, Dioclețiane, ție și slujitorilor tăi, că mi-ați făcut baie plăcută aici!" Tot poporul care privea a strigat cu glas mare: "O minune ca aceasta nu am văzut niciodată! Cu adevărat, mare și adevărat este Dumnezeul acestui tînăr!" Sfîntul a ieșit din căldare, neavînd nici o vătămare pe trupul său, ci dimpotrivă, mai vîrtos se lumina trupul lui cel curat ca zăpada și cînta, zicînd: "Lămuritu-m-ai pe mine, Doamne, ca aurul din foc! Cercetatu-m-ai și nu s-a aflat în mine nedreptate!" Apoi a început a ocărî pe împărat, zicînd: "Rușinează-te, împărate, cu tatăl tău satana, văzînd tu cît de mare putere arată Domnul în mine, robul Său!"

Împăratul, aprinzîndu-se de mai multă mînie, a poruncit să aducă un leu înfricoșat, mare și cumplit, a cărui răcnire oamenii nu puteau să o rabde. Împăratul a zis către sfînt: "Au doară și pe acest dobitoc îl vor birui vrăjile tale?" Iar mucenicul a răspuns: "Nebunule și nesocotitule, încă nu cunoști puterea lui Hristos, care este cu mine și prin care îngerul mă scoate degrabă din mîinile tale cele muncitoare". După ce a venit leul, sfîntul s-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci; iar leul a căzut la picioarele lui și îi lingea gleznele.

Sfîntul Vit a zis către împărat: "Iată, fiara dă cinste Dumnezeului meu; iar tu nu poți cunoaște pe Făcătorul tău, în Care măcar acum de ai voi să crezi, tot ai cîștiga mîntuirea". Împăratul a răspuns: "Crede într-însul tu și neamul tău". Iar Sfîntul, zîmbind, a zis: "Bine ai zis, pentru că eu și tot neamul meu, prin baia Sfîntului Botez, născîndu-ne a doua oară, nădăjduim să cîștigăm cununa vieții în împărăția Dumnezeului nostru".

În acea vreme, mulți din popor, ca la o mie de bărbați, au crezut în Hristos. Împăratul a zis către mucenic: "Ce este aceasta Vite, că nu te vatămă focul și fiarele? Cu ce fel de vrăji le îmblînzești și faci pe popor să se mire și mulți cred în vrăjile tale?" Mucenicul a răspuns: "Eu nu îmblînzesc focul cu nici un fel de vrăji, ci toate acestea le lucrează puterea lui Hristos, Dumnezeul meu. Focul și fiarele, fiind zidirea lui Dumnezeu, se supun voinței Ziditorului lor și nu pe mine, ci pe El Îl cinstesc. Ție îți aduc mai multă rușine, pentru că focul, fiind făptură fără suflet și fiarele, zidire fără de cuvîntare, știu pe Dumnezeu, Care le-a zidit; iar tu, avînd suflet înțelegător, nu poți să-L cunoști și te faci mai prost decît făpturile cele fără de cuvîntare și fără de suflet". Împăratul a poruncit atunci ca să spînzure pe sfinții mucenici Vit și Modest și să-i muncească, și împreună cu dînșii și pe Sfînta Crischentia, maica lui Vit, care a venit acolo și a mărturisit că este creștină, iar pe împărat l-a vădit pentru păgînătatea și tirania lui. Muncitorul a poruncit apoi să le strujească trupurile cele golite cu unghii de fier. Sfîntul Vit a zis către împărat: "Puterea ta o arăți că este de rîs și neputincioasă, cînd muncești pe o femeie".

Deci sfinții au fost munciți foarte mult, încît strujindu-li-se trupurile, rămăseseră oasele goale și se vedeau toate cele dinlăuntru. Atunci Sfîntul Vit a strigat către Domnul: "Dumnezeule, în numele Tău mîntuiește-ne pe noi și ne izbăvește cu puterea Ta!" Și îndată s-a cutremurat pămîntul foarte tare, s-au făcut fulgere și tunete, capiștile idolești au căzut și mulți din poporul necredincios au pierit. Unii, împresurați de zidurile cele căzute, iar alții, fiind uciși de fulgere și tunete. Împăratul s-a umplut de frică și a fugit din acel loc, bătîndu-se peste obraz și strigînd: "Amar mie, că am fost biruit de un copil ca acesta!"

Îngerul Domnului, dezlegînd pe acei sfinți mucenici de la muncire, i-a dus la locul lor din Lucania, la rîul care se numea Silar și i-a pus sub copacul unde se odihniseră mai înainte, cînd au venit din Sicilia.

Sfinții odihnindu-se sub acel copac, s-au adunat la dînșii oameni credincioși din cei ce locuiau acolo aproape și Sfîntul Vit s-a rugat lui Dumnezeu, zicînd: "Doamne Iisuse Hristose, Fiul Dumnezeului Celui viu, primește în pace sufletele noastre, iar cei ce în slava Ta vor voi să cinstească pomenirea pătimirilor noastre, pe aceia păzește-i de toate răutățile lumii acesteia și să-i treci fără de primejdie în cereasca Ta împărăție". Sfîntul rugîndu-se astfel, s-a auzit glas din cer grăind către dînsul: "Rugăciunea ta s-a auzit". Sfîntul a zis apoi către cei ce stăteau împrejur: "Fraților, să îngropați aici trupurile noastre; iar noi, după moarte, vom ruga pe Domnul pentru voi ca, toate cîte veți cere pentru mîntuirea voastră, să le primiți și Hristos vă va izbăvi de vrăjmășiile diavolului. După aceste cuvinte, sfinții mucenici într-un ceas și-au dat cu bucurie sufletele în mîinile lui Dumnezeu. Apoi oamenii, învelind cu pînze curate cinstitele lor trupuri și ungîndu-le cu aromate, le-au îngropat cu cinste în acel loc, care se numește Mariane.

Sfinții Vit, Modest și Crischentia au pătimit în ziua de 15 a lunii iunie, stăpînind în Roma Dioclețian; iar întru noi împărățind Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine cinste și slavă în vecii vecilor. Amin.

42. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC DULA
(15 IUNIE)

Pe vremea cînd oamenii se închinau idolilor, iar fermecătoria și rătăcirea închinării de idoli se întărea, era ca ighemon în Cilicia, Maxim. Acestui ighemon a fost pîrît, robul lui Hristos, Dula, fiind om din aceeași eparhie a Ciliciei, drept și temător de Dumnezeu, care cu mărturia a tot poporul se încredința, că are viața îmbunătățită și că păzește adevărul întru totul. Ighemonul, aflînd de dînsul că este mărturisitor al credinței lui Hristos, l-a aruncat în temniță; iar notarii spuneau înaintea ighemonului astfel: "O, ighemoane, mai marii cetății, străbătînd, precum ai poruncit, partea aceasta pînă la cetățile Zefirei, au prins pe un următor al credinței creștinești pe care l-am adus de față înaintea dreptei și prealuminatei tale judecăți". Ighemonul a răspuns: "Cînd voi veni să cercetez acele cetăți, atunci pe toți legații care sînt prin temnițe voi porunci să-i aducă după mine, și-i voi munci la locuri însemnate".

După un timp oarecare s-a dus el la cetatea din țara Zefiriei, care se numea Pretoriada și, șezînd la judecată, a poruncit ca mai înainte să-i aducă de față pe fericitul Dula. Robul lui Hristos mergînd la încercare, se ruga Domnului astfel: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, izvor al milei, Tu ai zis prin gura lui David: *Lărgește-ți gura ta și o voi umple!* Tu și în Sfînta Evanghelie ai grăit: *Nu vă îngrijiți cum și ce veți răspunde!* Tu, care deschizi gura mea, trimite şi acum pe sfîntul Tău înger să-mi dea cuvînt, ca, mergînd la necuratul Maxim, să-i arăt păgînătatea lui, și cîte va fi să pătimesc, să nu mă înfricoșez muncirilor lui, avîndu-Te pe Tine înaintea ochilor mei și să-mi dau cu osîrdie ighemonului trupul meu spre muncire. Pentru că, de nu-mi voi da trupul meu astfel ca să fie ars cu foc, atunci de ce fel de bunătăți voi putea să mă învrednicesc? Ce cunună voi primi, ce fel de răni îți voi arăta Ție, Domnul meu, pe care Tu de le-ai fi văzut, ai fi arătat spre mine mila ta și mi-ai fi dat iertare de păcate". Grăind el acestea, ostașii l-au dezbrăcat de haina cea de deasupra și l-au dus legat înaintea ighemonului.

Maxim ighemonul a zis către dînsul: "Să-mi spui pe scurt cum te numești?" Sfîntul Dula a răspuns: "Eu sînt rob al lui Hristos". La acestea, Maxim a zis către fericitul: "Spune-mi numele tău adevărat, că ceea ce spui tu de numele cel creștinesc, nimic nu poate să-ți folosească ție". Fericitul a răspuns: "Au nu ți-am spus cu adevărat numele meu? Eu mă numesc creștin, iar numele cu care oamenii mă cheamă este Dula; deci numindu-mă astfel, cu adevărat sînt rob al lui Hristos!" Ighemonul a zis: "Frica judecății și a muncirii încă nu ai încercat-o, de aceea grăiești către noi cu îndrăzneală; deci spune-ne nouă din ce țară ești, din ce loc și din ce neam".

Sfîntul a răspuns: "Eu sînt născut în eparhia Siciliei, în cetatea pretoriană Zefiria. Sînt de neam slăvit, iar din copilărie sînt creștin". Atunci, ighemonul a zis: "Dacă din neam slăvit te-ai născut, atunci la nebiruiții împărați să te supui. Deci, mergînd la capiște, jertfește zeilor ca să fii cinstit de noi, iar de la marii împărați să primești mare și luminată cinste". Sfîntul a răspuns: "Cinstirile tale și stăpînirile de la împărați nu le primesc. Acelea să fie cu toți aceia care nu cunosc pe adevăratul Dumnezeu; iar pe acelea să le întoarcă de la mine Dumnezeul meu, ca într-alt lucru să sporesc, adică în credința Domnului nostru Iisus Hristos". Acestea auzindu-le ighemonul de la fericitul, a poruncit să-l întindă la pămînt și să-l bată, zicînd slujitorilor: "Sfătuiți-l să înceteze de a se înnebuni". Iar sfîntul, fiind bătut cu toiege, grăia: "Mulțumesc Ție, Hristoase, că m-ai învrednicit să rabd acestea pentru mărturisirea numelui Tău cel sfînt". Auzind Maxim pe mucenic grăind astfel, îl defăima pe el, zicîndu-i: "Ce-ți va ajuta ție acum Hristos, cînd cu totul ești rănit? Oare încă nu socotești tu aceasta, omule nebun?"

Răspuns-a mucenicul: "Nu grăiește învățătorul credinței noastre, Sfîntul Apostol Pavel: *Nimeni nu se încununează de nu se luptă după lege*?" Atunci ighemonul a zis: "Dacă ești muncit, te învrednicești de vreo cunună?" Răspuns-a sfîntul: "Eu mă nevoiesc acum împotriva tatălui tău, diavolul; și de voi birui războiul satanei, adică pe tine, sluga diavolului, voi primi în ceruri cunună!"

Muncitorul a zis: "De ce ești așa de nebun și crezi în omul cel pironit pe Cruce?" Sfîntul Dula a răspuns: "Oare este mai bine a crede în idolii cei de piatră și de lemn, care sînt lucruri făcute de mîini omenești? Sau în Omul Cel îndumnezeit, Cel viu, Care este adevăratul Dumnezeu și Care S-a răstignit de voie pentru noi?" La acestea, Maxim a zis: "O, nelegiuitule, oare lucru de mîini omenești socotești că este Apolon, marele zeu?" La aceasta, sfîntul a răspuns: "Cu dreptate ai numit pe Apolon cu un nume ca acesta, care se tîlcuiește "pierzător"; căci inima ta, lipind-o de dînsul, ți-ai pierdut sufletul tău; și nu numai al tău, ci și pe al acelora pe care îi sfătuiești să i se închine lui. Însă să știi aceasta, că singur adevăratul Dumnezeu, Cel ce este în ceruri, va cere din mîinile tale sufletele lor, pe care, silindu-le spre închinarea de idoli, le-ai pierdut. Căci îți voi spune ție în ce fel a fost necuratul Apolon: El a fost precum ești și tu acum, neînfrînat; care, cuprinzîndu-se de dragostea unei femei ce se chema Dafni, i-a dat ei mult aur, dar făgăduința de la dînsa nu a cîștigat-o. Deci te întreb pe tine să-mi spui ce fel de zeu este acela, care, rănindu-se de trupeasca dragoste, n-a putut să-și cîștige dragostea acelei femei, pe care foarte mult o iubea? Apoi cum nădăjduiești tu ceva de la dînsul? Cu adevărat acestea sînt vrednice de rîs, iar mai mult, sînt vrednice de plîns; pentru că, acea femeie desfrînată, urîtă și plină de toată necurăția, întru nimic îl socotea pe Apolon al tău, și în fața aceluia scuipa. Aceluia te închini tu ca unui Dumnezeu? Vezi cît de vrednice de plîns sînt necuratele voastre lucruri?"

Maxim ighemonul, auzind acestea, a zis către slujitorii cei ce-l băteau: "Întorce-ți-l pe cealaltă parte și pe pîntece să-l bateți". Iar Atanasie, cel mai mare peste tabăra oștirilor, a zis sfîntului: "Ascultă cuvîntul ighemonului, oare nu vezi că cele dinlăuntru ale tale se varsă?" Sfîntul mucenic a răspuns: "Tu, cel ce ești sfetnic și slugă a diavolului, pe tine și pe ighemonul tău să te sfătuiești așa! Iar eu am pe sfetnicul meu, pe Domnul nostru Iisus Hristos".

Atunci muncitorul a poruncit să aducă un grătar de fier și a zis către muncitor: "Înfierbîntați acest grătar și să puneți pe acest ocărîtor al zeilor noștri peste dînsul". Fericitul a zis: "Apolon al tău îți mulțumește ție în gheenă că îi înmulțești lui focul cel nestins și îți va da un dar ca acesta, ca, împreună cu dînsul, în întunericul cel mai dinafară să te arunci; atunci eu voi rîde de tine, necuratule făcător de bine al lui Apolon!" Deci, muncind trupul fericitului, dar nu arzîndu-l desăvîrșit, n-a sporit cu nimic; pentru că nu l-a plecat nici cu sfatul cel înșelător, nici cu minune n-a putut să silească pe robul lui Dumnezeu, ca să-și lase credința cea întru Hristos. Atunci, ighemonul a poruncit ostașilor ca pe cel atît de ars să-l păzească în temnița cea mai dinăuntru și nici o grijă să nu aibă pentru dînsul, zicînd și acestea: "Nu cumva din ceilalți oameni creștini să-l numească pe el fericit, căci, batjocorind pe zeii noștri, a suferit acele munci".

Deci, sfîntul a petrecut în temnița aceea, preamărind neîncetat pe Dumnezeu și rugîndu-se ca să-i dea lui putere să săvîrșească cu bine nevoința mucenicească. După cinci zile, ighemonul Maxim, șezînd la judecată, l-a întrebat: "Oare viu este acel om înrăutățit și următor al credinței creștinești? Aduceți-l pe el aici". Atanasie, cel mai mare peste ostași, a răspuns: "Așa de statornic spre apărarea mărturisirii sale este și sănătos omul acela, ca și cum nici o rană n-ar fi avut pe trupul său!" După aceea, a poruncit să-l aducă pe el. Văzîndu-l ighemonul sănătos cu trupul și luminat la față, a zis către ostași: "O, ticăloșilor străjeri, oare nu v-am poruncit să

nu aveți pentru dînsul nici o grijă?" La acestea a răspuns Pigasie, mai marele notarilor: "Ne jurăm, pe măria ta, că a fost păzit în temnița cea mai dinăuntru, după porunca ta, avînd spînzurat la grumaji chipul cel de fier al lui Iraclie, de greutate ca la trei sute de litre, iar în ce chip s-a tămăduit, nimeni din noi nu știe". Atunci sfîntul mucenic a zis: "O, ighemon nebun, iată Hristos m-a tămăduit și mi-a dat mie, spre primirea muncilor care iarăși mi se vor pune de tine asupra mea, trup sănătos și tare, ca să cunoști că Dumnezeul nostru este doctor, Care, pe oamenii cei ce nădăjduiesc spre Dînsul în chip minunat S-a obișnuit a-i tămădui. Împreună cu ei nădăjduiesc să primesc și eu îndoita cunună a muceniciei, iar tu să pătimești îndoit muncile cele veșnice. Dacă tu ai fi răbdat pentru Apolon al tău niște munci ca acestea, ar fi putut oare acest zeu să te tămăduiască astfel precum m-a tămăduit pe mine Hristosul meu?"

Ighemonul, mîniindu-se, a zis: "Deoarece omul acesta nu încetează a ocărî zeii noștri cu cuvinte rele, turnați-i untdelemn pe capul lui și să-i dați foc". Mucenicul i-a grăit: "Dar vei arde și creierii mei? Și ce vei spori, păgînule? Scornește și alte munci mai grele". Ighemonul a zis: "Turnați-i multe semințe de muștar peste carnea lui". Mucenicul a răspuns: "Eu batjocoresc toate muncile tale!" Atunci a poruncit slujitorilor să zdrobească spatele sfîntului cu unghii de fier, să-i stropească rănile cu oțet tare și să-l frece cu cioburi ascuțite.

Făcîndu-se toate acestea, după porunca ighemonului, sfîntul purtător de chinuri se ruga, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, stai de față înaintea robului tău, că pe spatele meu lucrează păcătoșii, înmulțindu-și fărădelegile lor". Atunci Maxim le-a zis: "Pleacă-te măcar acum și mărturisește pe zeii noștri". Sfîntul Dula a răspuns: "Zeii tăi, mai ales Afrodita și Artemida, să-ți ajute răutăților tale; iar de vei voi, îți voi spune și alte zeițe ale tale, cum și nerușinările lor". Ighemonul a zis: "Zdrobiți-i fălcile ca să nu mai hulească pe zei; apoi să-l lăsați așa, ca să nu mai poată zice nici un cuvînt". Sfîntul mucenic a zis: "O, ighemon fărădelege, oare pe mine mă vei bate, care-ți grăiesc adevărul, că Afrodita și celelalte zeițe și-au petrecut viața în desfrînări și în poftele cele spurcate? Pentru ce te mînii, cînd ești certat de lucrurile cele urîte ale zeițelor tale celor spurcate? Dumnezeul meu adevărat este Acela, Care a binevoit a Se face om, a Se răstigni pe cruce, a Se îngropa și a învia a treia zi și, șezînd de-a dreapta Tatălui, are să vină cu foc să piardă pe zeii Tăi". Ighemonul, auzind acestea, a zis către sfîntul: "Vezi, o, ticălosule căci și tu ai doi Dumnezei?"

Fericitul a răspuns: "Nu greși, nici te înșela, zicînd doi Dumnezei, pentru că este Treime, aceea pe Care noi o cinstim!" Ighemonul a zis: "Atunci ai trei Dumnezei?" Mucenicul a răspuns: "Treimea O mărturisesc și O cinstesc! Cred în Tatăl, mărturisesc pe Fiul și mă închin Sfîntului Duh".

Ighemonul a zis atunci: "Spune-mi, cum crezi întru-un Dumnezeu și mărturisești trei?" Sfîntul mucenic a răspuns: "Deși omul cel trupesc nu înțelege cele ce sînt ale Duhului lui Dumnezeu, însă voi spune pentru cei ce stau de față: "Precum tu ești om și ai cuvînt și suflare, așa și Dumnezeu Tatăl, Cel Atotputernic, din firea Lui are Cuvînt și pe Cel întru tot Sfîntul Său Duh. Acest Dumnezeu al nostru la început a zidit pe om, l-a cinstit cu chipul Său, suflînd într-însul duh de viață și l-a pus viețuitor în Rai; iar satana, care acum își face voia sa prin tine, s-a sîrguit să silească pe om spre călcarea poruncilor lui Dumnezeu, precum face și acum prin tine, și l-a depărtat de la dumnezeieștile porunci. Dar Dumnezeu, voind să ridice lucrul cel căzut al mîinilor Sale și pe cel rătăcit să-l întoarcă la calea cea adevărată, a trimis pe Fiul Său, Cuvîntul în lume. Deci acest Cuvînt al lui Dumnezeu, S-a sălășluit în Preacurata Fecioară și dintr-însa S-a născut Fiu prin Care Dumnezeu Tatăl a dat mîntuire lumii".

Atunci, ighemonul a întrebat: "Au doar cuvîntul naște pe om?" Sfîntul a răspuns: "Nu înțelegi tainele lui Dumnezeu; că de ai fi cunoscut tăria Atotputernicului, ai fi știut că Cel ce a zidit pe om din țărînă, a întemeiat pămîntul pe ape, a întărit cerul și a făcut toată firea. Acela este Hristos. Pentru că de vreme ce firea omenească nu putea să vadă dumnezeirea, El fiind milostiv, S-a făcut om pentru dragostea Sa pentru neamul omenesc și a luat asupra Sa smerenia omenească; că, precum prin omul cel zidit întîi a intrat moartea în lume, tot așa printr-un Om, Domnul nostru Iisus Hristos, are să intre învierea morților". Ighemonul a zis: "Ce zici, oare va fi învierea morților?" Sfîntul mucenic a răspuns: "Va fi cu adevărat! Pentru că, precum va judeca Dumnezeu lumea, dacă nu se vor scula morții?". Ighemonul a zis: "Nu vreau să-mi grăiești acele cuvinte meșteșugite, ci lasă precum vom muri așa vom zăcea și morți". Mucenicul a grăit: "Adevărat ai zis, că morți sînteți fiindcă credeți în idolii cei mulți; pentru aceea, niciodată nu veți ajunge la învierea vieții, ci veți ieși la învierea judecății și a muncii celei veșnice; însă se cade ca toți oamenii să stea înaintea judecății lui Hristos și să dea răspuns pentru faptele lor".

Atunci ighemonul a poruncit ostașilor să-l ferece pe mucenic cu legături de fier, să-l închidă în temniță și să-l păzească. Iar a doua zi de dimineață, ighemonul a poruncit să aducă înaintea judecății sale pe Dula, robul lui Dumnezeu. Stînd el de față, ighemonul i-a zis: "O, ticălosule, ce folos îți este ție să hulești fără de cinste pe zeii noștri?" Fericitul a răspuns: "Primesc mare plată de la Dumnezeul meu, cînd ocărăsc pe zeii voștri, care nu sînt zei; iar pe tine, fiind încă viu, te va ajunge pedeapsa lui Dumnezeu". Maxim, voind să întineze pe sfînt cu cele jertfite idolilor, a zis către slujitorii care stăteau de față: "Băgați în gura lui carne jertfită și vin". Fericitul a răspuns: "Chiar dacă vei spăla tot jertfelnicul tău cel urît de Dumnezeu și-l vei turna în gura mea, cu aceea nu vei putea întina cît de puțin pe robul lui Hristos". Muncitorul a zis: "Omule ticălos, vezi că acum ai gustat din cele jertfite la jertfelnicele noastre".

Sfîntul mucenic a răspuns: " O, ighemoane, nimic nu mă vatămă din toate acelea!" Apoi ighemonul a poruncit să spînzure pe sfînt de un lemn, să-i strujească trupul pînă la cele dinlăuntru, apoi să-i scoată măselele cu gîtlej cu tot". Sfîntul mucenic a zis: "Nebunule, nu știi oare că tatăl tău, satana, te-a învățat să faci aceasta?" Astfel trupul mucenicului a fost strujit pînă la oase, i-au scos măselele din fălci; apoi ighemonul a poruncit să-l arunce în temniță. După aceea ighemonul s-a dus la Tars, cetatea Ciliciei, și a poruncit să-i aducă după dînsul pe cei legați.

După ce au mers ei o cale lungă ca de douăzeci de stadii, Sfîntul Mucenic Dula, făcînd semnul Sfintei Cruci, și-a dat pătimitorul său suflet în mîinile lui Dumnezeu. Și astfel îl duceau mort. Cînd era aproape de Tars, ca la 14 stadii, Comentarisie a spus ighemonului: "Dula, cel ce ocăra cu necinste pe zei, a murit și trupul lui s-a adus pînă aici. Ce să fac cu el?" Ighemonul a poruncit să-l arunce într-o groapă adîncă, ca astfel să fie îngropat. Deci ostașii, luînd trupul sfîntului, l-au aruncat în rîul ce curgea spre un sat, care se afla nu departe de cetatea Pretoriada și zăcea lîngă mal. Cîinii păstorilor care se aflau pe acolo au mirosit trupul sfîntului, și unul din ei îl păzea, nelăsînd nici o pasăre să se atingă de acel trup mucenicesc; iar alt cîine, luînd cu gura o haină păstorească a tras-o și a acoperit moaștele mucenicului. Păstorii, văzînd aceasta, au spus în sat și în cetate și îndată a ieșit mulțime de popor credincios la moaștele sfîntului mucenic și, luîndu-le cu dreaptă credință, au mulțumit lui Dumnezeu, Care nu i-a lipsit pe ei de un mărgăritar scump ca acela. Deci, de unde a ieșit trupul acela viu, acolo s-a întors, după săvîrșirea muceniciei. Ei, luîndu-l cu bună cucernicie, l-au îngropat cu cinste, slăvind pe Domnul nostru Iisus Hristos Cel slăvit împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh în veci. Amin.

Notă. În altă parte se scrie, că acest Sfînt Mucenic Dula a fost eparh al Ciliciei şi că acela a fost cu neamul din eparhia Ciliciei. Sfîntul Simeon Metafrast nu pomeneşte că el ar fi fost eparh. Iar în Mineiul cel mare din această zi se scrie despre acesta, că a fost din ţara Zefiriei în cetatea Prestoriada şi din eparhia Ciliciei.

43. POMENIREA CUVIOSULUI DULA, PURTĂTOR DE CHINURI (15 IUNIE)

Fericitul rob al lui Hristos, Dula, a fost monah, într-una din vieţile de obşte din părţile Egiptului. El era smerit şi defăimat la vedere, iar la înţelegere mare şi cinstit. Acesta, defăimîndu-se şi grăindu-se de rău şi fiind scuipat de toţi, se bucura şi se înveselea cu duhul. Deci, pe cel ce-l defăima, îl făcea nevinovat şi se ruga lui Dumnezeu pentru el, ca să nu i se socotească lui aceea întru păcat. Iar pricina o arunca asupra diavolului, căci acela tulbura pe fraţi. Fericitul Dula tare se înarma asupra lui, cu răbdare, cu bunătate şi cu rugăciune, biruind meşteşugirile lui. Acest nevoitor a petrecut într-o răbdare ca aceea douăzeci de ani, avînd nemişcate blîndeţea şi smerenia inimii.

Diavolul, neştiind cum i-ar face lui rău, a scornit un meşteşug de acest fel, prin care a adus ispită şi mîhnire nu numai Cuviosului Dula, ci şi asupra tuturor fraţilor, şi i-a tulburat pe cei din linişte. Căci pe un frate, ce petrecea fără frica lui Dumnezeu, l-a îndemnat să intre noaptea, tîlhăreşte, în biserică şi să fure toate sfintele vase. Monahul acela, făcînd aceasta, a ascuns cele furate şi s-a ascuns în chilia sa, ca şi cum n-ar fi ieşit nicăieri. După ce a sosit vremea adunării la Utrenie, paraclisierul a intrat în biserică să aprindă candelele, a văzut că sînt furate toate vasele bisericeşti, şi s-a dus şi a spus părintelui. Deci, a lovit în toacă după obicei şi s-au adunat toţi fraţii în biserică la cîntarea Utreniei. După cîntarea Utreniei, părintele şi paraclisierul au spus fraţilor că sînt furate vasele şi toţi au început a se tulbura.

Într-acea vreme, se întîmplase fericitului Dula, din cauza unei boli trupeşti, că n-a venit în sobor la pravila Utreniei. Unii din fraţi au zis: "Nimeni nu le-a furat pe acelea, decît numai fratele Dula, căci de aceea n-a venit în sobor, că, de n-ar fi făcut el acest furtişag, apoi ar fi venit mai întîi decît toţi la slujba de noapte, precum s-a obişnuit a veni totdeauna". Deci, au trimis să-l aducă la sobor. Trimişii, ducîndu-se, îl găsiră bolnav, stînd la rugăciune; însă, apucîndu-l, îl trăgeau cu sila. Iar el îi întreba, zicînd: "Ce aveţi cu mine, fraţilor? Pentru ce mă trageţi cu sila, eu voiesc să merg singur la sfinţii părinţi?" Iar ei îl ocărau cu hulă şi cu cuvinte necinstite şi cu dosădiri, zicîndu-i: "Furătorule de cele sfinte, nevrednicule de viaţă, nu-ţi este destul că ne-ai tulburat atîţia ani? Iar acum şi sufletele noastre le-ai batjocorit?" Iar el zicea: "Iertaţi-mă, fraţilor, că am greşit!"

Deci l-au dus pe el la părintele şi la soborul părinţilor, care îmbătrînise în pustnicie şi i-au zis: "Acesta este cel ce ne tulbură din început şi strică viaţa noastră cea de obşte". Unul după altul au început a cleveti contra lui. Unul zicea: "Eu l-am văzut în taină mîncînd verdeţuri". Altul zicea: "Eu l-am văzut furînd pîine şi dînd-o afară din mănăstire". Altul zicea: "Eu l-am văzut bînd în taină vin din cel bun". Alţii ziceau multe rele contra lui care erau mincinoase.

Acestea toate auzindu-le părintele şi cei care erau cu el, au crezut acele clevetiri. A întrebat pe Dula cel nevinovat, oare sînt adevărate cele grăite despre el? Dar mai ales îl certau pentru furtişag şi-l întrebau unde a ascuns sfintele vase pe care le-a furat. Iar el, de la început

îndreptîndu-se, le spunea că nu este vinovat cu nimic dintr-acelea. Apoi, văzînd că nu-l cred, a tăcut, zicînd numai aceasta: "Iertați-mă, sfinților părinți, căci sînt păcătos!"

Deci, părintele a poruncit să dezbrace de pe el chipul cel monahicesc și să-l îmbrace în hainele cele mirenești, zicîndu-i: "Unele lucruri ca acestea nu sînt ale chipului monahicesc".

După ce a dezbrăcat de pe fericitul Dula chipul monahicesc, el a plîns cu amar și privind către cer, a zis cu glas mare: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, pentru numele Tău cel sfînt m-am îmbrăcat în chipul acesta; iar acum, pentru păcatele mele, sînt dezbrăcat de acest chip". Atunci părintele a poruncit ca, legîndu-l, să-l dea economului. Economul, dezbrăcîndu-i trupul, l-a bătut foarte tare cu vine de bou, întrebîndu-l de sînt adevărate cele grăite contra lui pentru furtișag. Deci, el se ruga cu lacrimi, și, în nevinovăția sa zicea: "Iertați-mă, fraților, că am greșit!" Iar economul, văzîndu-l că spune unele ca acestea, mai mult s-a mîniat. Deci, l-a aruncat în temniță și l-a bătut la tălpile picioa-relor. Apoi a scris o scrisoare la mai marele cetății, înștiințîndu-l de furtișagul fratelui Dula și a trimis-o degrabă. Iar domnul, citind scrisoarea, îndată a trimis niște slujitori răi, ca să aducă pe Dula ca pe un tîlhar.

Slujitorii, luîndu-l pe robul lui Dumnezeu, l-au pus pe un dobitoc, fără de șa, și punîndu-i niște fiare grele peste grumajii lui, îl trăgeau prin mijlocul cetății cu batjocură. Deci, ducîndu-l la judecată, domnul l-a întrebat: "De unde ești? Cum te numești? Pentru ce te-ai făcut călugăr? Cum ai furat sfintele vase și unde le-ai ascuns?" Dar purtătorul de chinuri Dula, nu răspundea altceva nimic domnului, fără numai aceasta: "Am greșit! Iertați-mă!" Apoi domnul, mîniindu-se, a poruncit să-l dezbrace și să-l întindă la pămînt și patru slujitori să-l bată cu bice fără de cruțare. Fiind bătut fără de milă multă vreme, zicea cu fața veselă către domnul: "Bate-mă, bate-mă, că argintul meu îl vei face mai curat!" Iar domnul a zis către dînsul: "Nebunule, eu îți voi face ție argint pe trupul tău, iar coastele tale mai curate decît zăpada". Deci, a poruncit să pună pe sub pîntecele lui cărbuni aprinși și să verse pe rănile lui oțet amestecat cu sare. Iar cei ce stăteau de față, se minunau de răbdarea lui și grăiau către dînsul: "Spune unde ai pus sfintele vase și vei scăpa de chinuri!" Iar el răspundea: "Nu am argint și nici un fel de vase!" Apoi domnul, slăbindu-l pe el de la muncire, a poruncit să-l ducă în temniță.

A doua zi, domnul a trimis un servitor la lavră, poruncind ca să vină la dînsul începătorul de obște cu călugării; și, adunîndu-se toți, au venit împreună. Atunci domnul a zis către dînșii: "Multe și grele munci am pus asupra celui numit de voi tîlhar, dar nimic rău n-am aflat într-însul!" Zis-au lui călugării: "Stăpîne, afară de furtișag, încă și alte multe răutăți a făcut ticălosul acesta, și pînă acum i-am răbdat lui pentru Dumnezeu, așteptînd să se întoarcă de la răutăți; iar el mai mult spre rău a venit". Domnul a zis către dînșii: "Atunci ce să fac cu el?" Iar monahii au zis: "Să faci precum poruncesc legile". Zis-a boierul: "Legea cetății poruncește, ca furului de cele sfinte să i se taie mîinile". Iar monahii au zis: "Să pătimească după lege și să-și ia pedeapsa după lucrurile lui".

Deci, domnul a poruncit, ca să aducă pe purtătorul de chinuri Dula, în mijlocul lor, și-l cerceta pe dînsul înaintea tuturor, zicîndu-i: "Ticălosule și împietritule, spune nouă adevărul pentru furtișagul cel mărturisit asupra ta, căci numai astfel vei scăpa de la moarte". Iar nevinovatul Dula a grăit: "Voiești oare să zic contra mea, ceea ce n-am făcut? Nu voiesc să mint contra mea, pentru că toată minciuna este de la diavol". Și iarăși a zis: "Despre lucrul de care mă întrebați acum pe mine, nimic nu știu că am făcut de acest fel". Domnul văzînd că nimic nu mărturisește contra sa; iar călugării îl sileau ca, după lege, să ia judecata, l-au judecat să-i taie mîinile. Și a fost dus nevinovatul bătrîn Dula, la locul unde iau pedeapsa cei osîndiți.

Într-acea vreme, monahul acela care făcuse cu adevărat răutatea aceea și furase sfintele vase, a venit întru umilință și a zis în sine: "Dacă cumva acum sau după aceasta se vor cunoaște cele făcute de mine; sau deși se va tăinui aici lucrul meu cel rău, apoi în ziua dreptei judecăți a lui Dumnezeu tot se va dovedi și ce voi face atunci eu ticălosul? Ce fel de răspuns voi da pentru un îndoit rău ca acesta, căci și vasele le-am furat și pe fratele cel nevinovat l-am dat la munci". Deci, a mers la părintele lavrei, și i-a zis: "Părinte, trimite degrabă în cetate, la domnul cetății, ca să nu taie mîinile fratelui, căci s-au aflat sfintele vase!" Auzind aceasta părintele, îndată a trimis la domnul cetății și a eliberat pe răbdătorul de chinuri, avîndu-și mîinile întregi.

După ce l-au adus pe el în lavră, s-a descoperit nevinovăția lui; pentru că acel lucru s-a arătat că este al altuia. Atunci au început frații a cădea la picioarele Cuviosului Dula, zicînd: "Iartă-ne, frate, că ți-am greșit ție!" Iar el, plîngînd, le zicea: "Iertați-mă pe mine, părinților și fraților, mare mulțumire dau eu vouă; căci pentru durerile cele de puțină vreme, pe care mi le-ați mijlocit mie, mă voi izbăvi de veșnicele munci și mă voi învrednici de mari bunătăți prin milostivirea lui Dumnezeu. Că auzind adeseori vorbele cele netrebnice și ocărîtoare, grăite de voi contra mea, mă bucuram cu duhul, nădăjduind ca, prin acelea, să scap de rușinea cea mare a păcatelor mele, cînd va veni Domnul întru slava Sa și va descoperi tainele și va arăta sfaturile inimii. Acum mă bucur mai mult de aceasta, că am pătimit fără vină; pentru că știu ce fel de bunătăți a gătit Dumnezeu celor ce rabdă munciri pentru dînsul. O singură mîhnire am eu pentru voi, ca să nu vi se socotească vouă păcat, lucrul cel făcut mie de voi fără de dreptate; și rog de aceasta pe înduratul Dumnezeu să vă dea vouă iertare".

După aceasta, Cuviosul Dula, mai trăind trei zile, s-a dus către Domnul, neștiind nimeni de moartea lui. Un frate, care era rînduit să deștepte pe frați la rugăciunea cea de la miezul nopții, mergînd la chilia cuviosului și, bătînd, nu a auzit nimic. Bătînd a doua și a treia oară și neprimind nici un răspuns, s-a dus de a chemat pe alt frate și, aducînd lumînare, au deschis ușa și au intrat înăuntru și au aflat pe cuviosul în mijlocul chiliei stînd cu trupul în genunchi, fiindcă făcuse închinăciuni; iar cu sufletul se dusese la Dumnezeu. Astfel, fiind în rugăciune și în plecarea genunchilor, și-a dat sufletul său Domnului. Deci, neîndrăznind să se atingă de dînsul, l-au lăsat așa și, ducîndu-se, au spus părintelui lavrei că fratele Dula a murit. După cîntarea Utreniei, părintele, mergînd singur și văzînd pe Dula mort, a poruncit să-i învelească trupul său și să-l aducă la biserică pentru îngropare.

După ce cinstitul lui trup a fost învelit și adus în biserică, părintele a poruncit să toace, ca toți frații să știe de sfîrșitul lui. Deci, s-au adunat toți și se atingeau de cinstitul lui trup, ca de al unui mucenic. Însă, de vreme ce părintele a voit să trimită la altă lavră, ca să vină și alt egumen cu frații să îngroape cu cinste pe fratele care a pătimit fără de vină, atunci părintele, văzînd că frații se îmbulzesc să îngenuncheze la acel mort, a poruncit să aducă trupul înăuntrul bisericii și să-l încuie, așteptînd și pe părintele cu clericii să vină de la cealaltă lavră, pînă se vor aduna monahii de la amîndouă lavrele. Cînd era vremea ca la al nouălea ceas, venind și celălalt părinte, și adunîndu-se toți, a poruncit ca să deschidă biserica și să pună trupul fericitului Dula în mijlocul soborului ca, văzîndu-l, să-l dea cinstitei îngropări cu cîntări cuviincioase.

Deci, apropiindu-se de trup, nu l-au aflat pe el, fără numai hainele și papucii singuri, și din această pricină toți s-au umplut de mare mirare și spaimă. După aceasta, părinții celor două lavre au zis către frați: "Vedeți, fraților, ce poate pătimirea cea cu multă răbdare, nerăutatea, blîndețea și smerenia? Iată acum fratele nostru nu numai cu sufletul, ci și cu trupul s-a dus de la noi, mutîndu-se de mîinile îngerești, nevăzut, aiurea; de vreme ce noi ne-am aflat nevrednici, să ne atingem de sfîntul lui trup. Iar de cinstea aceasta numai el s-a învrednicit de la Dumnezeu, pentru acea îndelungă răbdare a sa cu blîndețe și cu statornicie în smerenia inimii. Noi îl

socoteam că este păcătos și nevrednic de viața omenească cea de pe pămînt; iar el s-a aflat sfînt și vrednic de viața cea cerească cu îngerii. Deci, noi sîntem rușinați, iar el s-a preamărit, noi sîntem defăimați, iar el se încununează de Domnul nostru Iisus Hristos.

Astfel, să ne sîrguim a ne învăța răbdarea și smerenia, blîndețea și nerăutatea, avînd spre pildă pe acest îndelung răbdător pătimitor. Aceasta cînd o ziceau părinții de la cele două lavre, frații au plîns cu plîngere mare și au așezat ca în tot anul să săvîrșească pomenirea Cuviosului părintelui Dula, răbdătorul de chinuri, spre folosul sufletelor lor și spre slava lui Hristos Dumnezeul nostru, Cel slăvit împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

44. POMENIREA FERICITULUI IERONIM
(15 IUNIE)

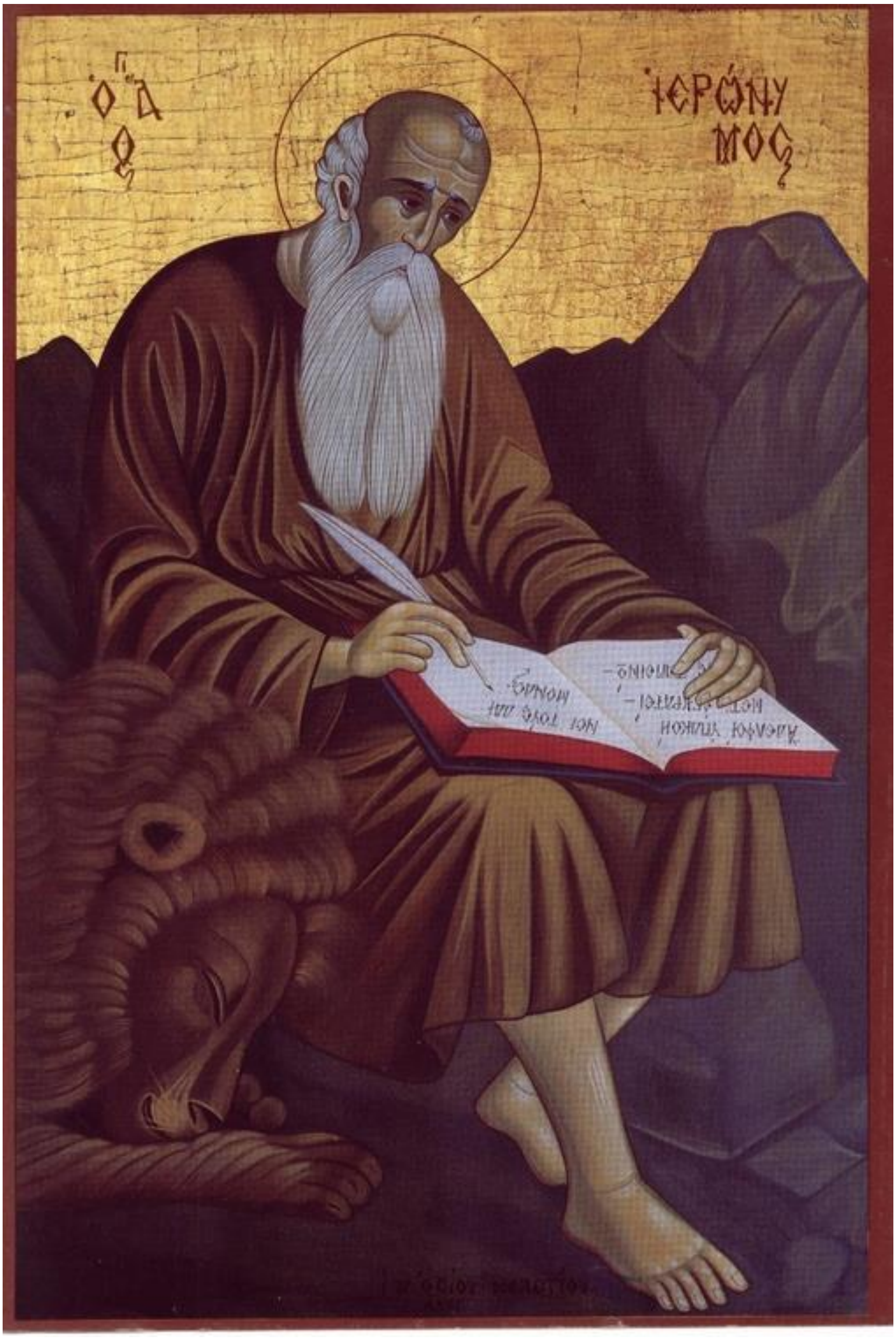

Fericitul Ieronim s-a născut în orășelul Stridon și a trăit prin anii 347-420. Primele învățături le-a primit în casa părinților. Apoi, mergînd la Roma, a învățat greaca și latina, arta vorbirii și filosofia. A primit botezul la vîrsta de 20 de ani, din mîinile papei Liberios. La Treveri, în Galia, a descoperit viața mănăstirească. La Roma a intrat într-o obște de prieteni,

unde a început învățătura Scripturii și a cunoscut catacombele romane. În urma unei neînțelegeri cu ai săi și scîrbit de deșertăciunile Romei, a făcut prima călătorie în Răsărit, cercetînd mănăstirile din Grecia, Tracia, Asia Mică, Cilicia, și s-a stabilit în Antiohia, unde s-a împrietenit cu Evagrie preotul. S-a retras apoi în pustia Calsis, din Siria, unde a trăit o perioadă de patru ani, de cumplite nevoințe ascetice, luptînd împotriva patimilor. În această împrejurare a învățat limba ebraică, împrietenindu-se cu un rabin. Revenind în Antiohia, a primit darul preoției și a făcut o călătorie la Constantinopol, atras de faima cuvîntărilor Sfîntului Grigorie de Nazianz și a stat acolo doi ani, ascultîndu-i cuvintele.

Îl găsim, apoi, din nou la Roma, unde viața lui a luat un drum statornic. Papa Damasus l-a luat ca diac al său, cu ascultarea de a revedea textul Bibliei în limba latină, numită, mai tîrziu, *Vulgata*. Murind papa Damasus și ridicîndu-se vrăjmașii împotriva fericitului Ieronim, acesta s-a retras, din nou, în Palestina și s-a stabilit la Betleem, unde a întemeiat trei mănăstiri de maici, pe care le conducea el însuși. A început, atunci, o perioadă de strădanii cărturărești, care a ținut 30 de ani. A alcătuit multe scrisori, îndemnînd pe credincioși la o viață curată și păzirea poruncilor Domnului. Pe călugări i-a învățat arta copierii manuscriselor. Împovărat de bătrînețe și de neîncetate nevoințe, Cuviosul Ieronim a murit la Betleem, în anul 420. Ne-au rămas de la el *Vulgata* și scrisorile lui de îndrumare duhovnicească.

Fericitul Ieronim rămîne, pentru noi, icoana cărturarului creştin. Prăznuirea lui, în Biserica Ortodoxă, se face la 15 iunie, în fiecare an.

45. POMENIREA FERICITULUI AUGUSTIN, EPISCOPUL HIPONIEI (15 IUNIE)

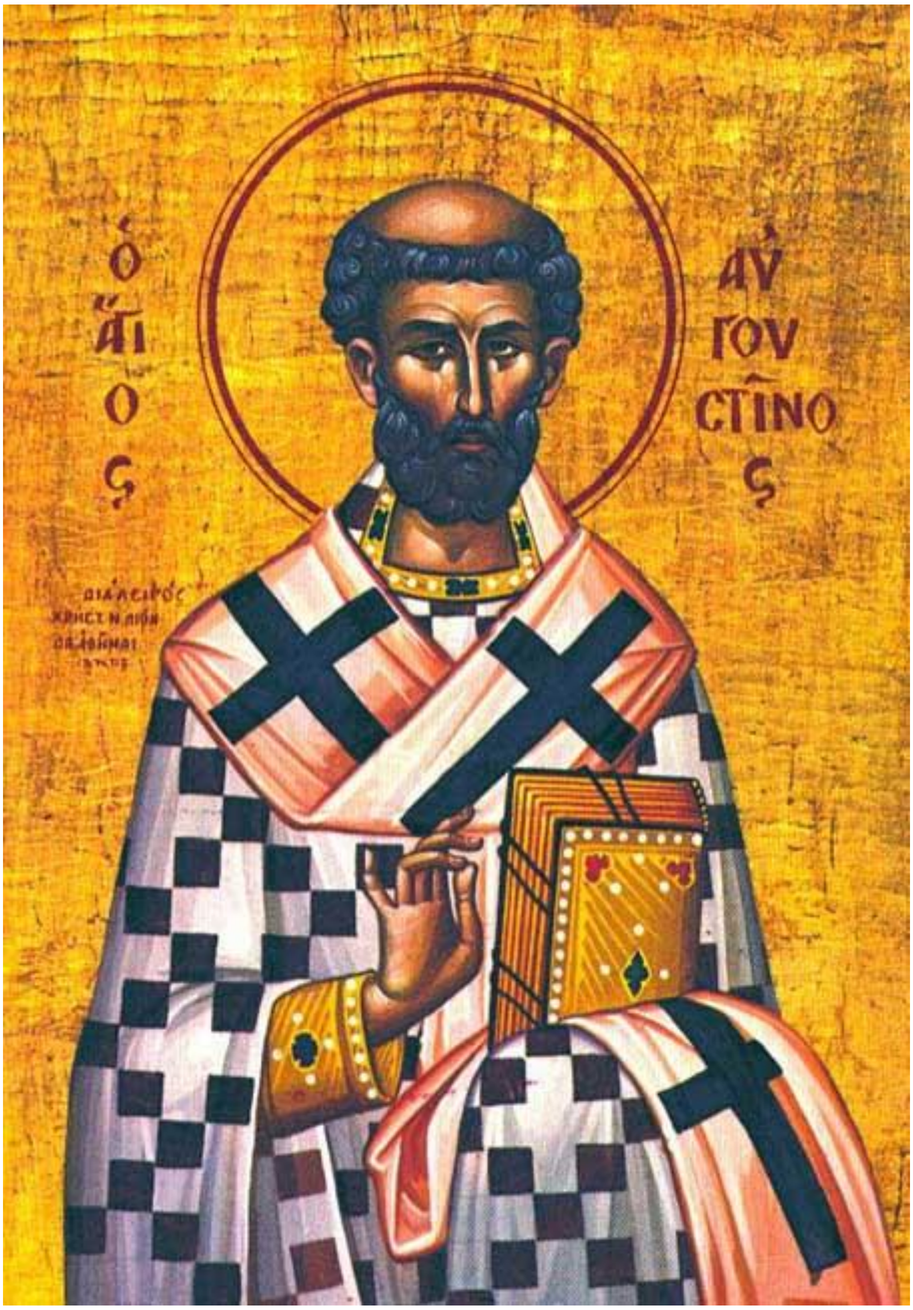

Fericitul Augustin s-a născut la 13 noiembrie, 354, în Thagaste, orășel din Numidia, dintr-o familie nevoiașă. Tatăl său nu era creștin și s-a botezat numai pe patul de moarte, dar în schimb, mama sa, Monica, era o fierbinte credincioasă. Învățătura de carte, Augustin și-a făcut-o ajutat de un binefăcător, la Thagaste, cu înzestrarea minții lui; ajunge la Cartagina, la Milano și la Roma, ca unul ce avea tot ce-i trebuia ca să se bucure de mare cinste, de la elevii săi.

În tinerețea lui a cunoscut și o viață de destrăbălare și abateri de la dreapta credință. Mama sa, Sfînta Monica, plîngea necontenit, rugîndu-se lui Dumnezeu pentru îndreptarea lui. Ca s-o îmbărbăteze, Sfîntul Ambrozie i-a spus: "Fiul unor astfel de lacrimi, nu poate să piară".

Milano a fost cea din urmă oprire, pe drumul ce avea să-l ducă la Dumnezeu. Acolo, a cunoscut pe dumnezeiescul episcop Ambrozie și a fost încîntat de cuvîntările acestuia. Acum el a descoperit și rînduiala monahilor, citind viața Sfîntului Antonie, scrisă de Sfîntul Atanasie, citire care l-a zguduit. Era la un pas de întîlnirea cu Dumnezeu și acest pas îl va face, în cazul său, Dumnezeu Însuși, Care l-a căutat ca pe un vas de sfîntă lucrare.

Întîmpinarea această minunată s-a petrecut în grădina din Milano, cînd a auzit un glas de copil, care-l îndemna: "Ia și citește!" Atunci, deschizînd *Epistola către Romani* (13, 12-14), Augustin s-a convertit. Acesta era răspunsul lui Dumnezeu, la căutările lui Augustin. În *Confesiunile* sale, mulțumește lui Dumnezeu pentru acest răspuns. În anul 387, Augustin primește botezul din mîinile Sfîntului Ambrozie, în noaptea de Paști: "Tîrziu te-am iubit, o, frumusețe, mereu veche și mereu nouă, tîrziu te-am iubit", avea să zică el. Pe cînd avea 32 de ani, Sfînta Monica moare și Augustin se retrage din învățămînt, vinde tot ce are și, timp de trei ani, din venitul său, cu prietenii duce o viață monahală, la Thagaste, de strădanii cărturărești și duhovnicești, așteptînd semnul lui Dumnezeu.

Este sfințit preot la Hipon, de episcopul Valerius și începe o ascultare grea, slujirea Bisericii, cu predicarea cuvîntului. Peste cinci ani, este ridicat în scaunul lui Valerius și devine, în cîțiva ani, căpetenia episcopatului african.

Scrierile lui Augustin depășesc orice cuvînt, prin noutate și felurimea temelor. Ele dezvăluie măsura fără pereche a darurilor sale. Ca o conștiință vie a Ortodoxiei, Augustin se vede nevoit să apere dreapta credință, împotriva tuturor ereziilor, care se iviseră în Biserica lui Dumnezeu, în timpul acela; maniheii, donațienii, pelagienii. Dintre scrierile sale, cele mai mari sînt cartea *Despre Trinitate*, la care a lucrat 14 ani, și cartea *Despre cetatea lui Dumnezeu*. Scrierea care-i face cea mai mare cinste este cartea *Retractarilor* sale, ca o recunoaștere a propriilor greșeli. Dar lucrarea lui cea mai citită este *Confesiunile*.

De asemenea, a scris sute de scrisori, despre multe și felurite lucruri, și mii de predici asupra Scripturii, care arată dragostea lui Augustin pentru popor și dragostea poporului pentru episcopul lor, adîncimile și evlavia lui, și ne descoperă pe Fericitul Augustin, cel adevărat. "Cîntă și mergi, Dumnezeu e la capătul drumului", zicea el. Fericitul Augustin rămîne dascălul, fără asemănare, al întregului Occident creștin. A murit la 28 august, 430. Mormîntul său se află în biserica Sfîntul Petru din Pavia. În Biserica Ortodoxă, este prăznuit la 15 iunie.

46. SFÎNTUL TIHON, EPISCOPUL AMATUNDEI, FĂCĂTORUL DE MINUNI
(16 IUNIE)

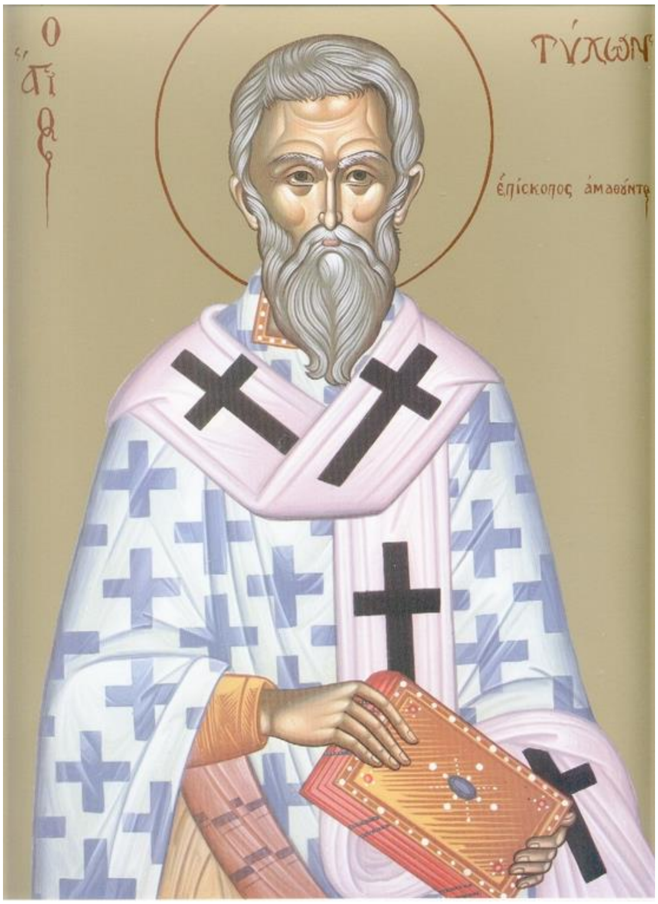

Sfîntul Tihon se trăgea din orașul Amatunda, cetate în insula Cipru, din părinți binecredincioși și iubitori de Hristos. El a învățat din tinerețe a cunoaște pe Hristos Dumnezeu și sfintele Lui Scripturi. El s-a numărat în clerul Bisericii și s-a rînduit ca să citească poporului dumnezeieștile cuvinte în biserică. Apoi, pentru curăția vieții lui, a fost hirotonisit diacon de Sfîntul Memnon, episcop al aceleiași cetăți Amatunda. Episcopul Memnon, ducîndu-se către Domnul, prin alegere, a fost ridicat la scaunul episcopal Sfîntul Tihon și a fost sfințit arhiereu de marele Epifanie, arhiepiscopul Ciprului.

În acea vreme era încă în insula Cipru, mulțime de popor necredincios, care se ținea de rătăcirea închinării la idoli. Deci, multă osteneală a suferit Tihon, arhiereul lui Hristos, întorcînd la credință pe oamenii care piereau în păgînătatea elinească, aducîndu-i de la înșelăciunea idolească la Hristos Dumnezeu. Domnul i-a ajutat în ostenelile lui, căci, scoțînd turma cea cuvîntătoare din dinții lupilor răpitori și drăcești, a adus-o în ograda Bisericii celei sobornicești și din capre a făcut oi ale lui Hristos. El a sfărîmat toți idolii care erau împrejurul Amatundei și drăceștile locuințe, iar capiștile lor le-a stricat.

Viețuind mulți ani, a îndreptat bine Biserica cea încredințată lui, fiind numit făcător de minuni, căci multe minuni a făcut în viața lui, asemenea și după moarte. Dar viața lui întreagă și istoria minunilor lui nu s-au putut afla; căci din cauza învechirii vremii și a războaielor agarenilor, precum multe sfinte biserici au fost pustiite, tot astfel au pierit și cărțile bisericești. Însă din multele minuni ale lui, două au venit la știrea noastră.

Iată prima minune: Pe cînd era încă tînăr în casa sa, petrecînd lîngă părinți, l-a pus tatăl său să vîndă pîine; pentru că aceea era meseria tatălui său, ca din vînzarea pîinii să-și hrănească familia. Deci fericitul tînăr dădea pîinea la săraci fără plată. Tatăl lui, înștiințîndu-se de aceasta, a început a se supăra asupra lui și a-l ocărî. Iar tînărul, fiind insuflat de Dumnezeu, îi zicea: "O, tată, pentru ce te mîhnești, ca și cum ai suferi vreo pagubă? Pîinile le-am dat împrumut lui Dumnezeu și am zapisul Lui cel nemincinos, Care zice în sfintele cărți: *Cel ce dă lui Dumnezeu, va primi însutit!* Iar de nu crezi cele grăite, să mergem la hambar și vei vedea acolo, cum Dumnezeu dă datoria Sa, celor ce I-au dat Lui cu împrumut". Aceasta zicînd-o, a mers cu tatăl său la hambar, și, cînd a deschis ușa, a aflat cămara care era deșartă, plină de grîu curat. Tatăl său s-a mirat cu spaimă și, căzînd, s-a închinat lui Dumnezeu, dîndu-I mulțumire. Dintr-acea vreme nu mai oprea pe fiul său să împartă pîini la săraci cît va voi.

A doua minune este aceasta: Lucrătorii, tăind vițele cele uscate dintr-o vie, le aruncau afară; iar Sfîntul Tihon, adunînd acele vițe uscate, le sădea în via sa și se ruga lui Dumnezeu să-i dea la via lui patru daruri: Cel dintîi, ca vițele cele uscate, sădite să primească umezeală și putere vie, ca ele să se înrădăcineze, să nască și să crească. Al doilea, ca acea vie a lui să fie îndestulată cu rodurile sale. Al treilea, ca strugurii să fie dulci la gust și sănătoși. Al patrulea, ca strugurii din via lui să se coacă mai degrabă decît în toate viile.

Astfel rugîndu-se, a doua zi, mergînd la acele vițe uscate pe care le sădise, le-a găsit pe toate răsărite și înverzite. Începînd a crește, într-același an mai presus de obicei și de firea sa, a adus mare îndestulare de struguri, încît în celelalte vii strugurii erau verzi, iar în via Sfîntul Tihon strugurii se copseseră mai degrabă decît la toți și erau foarte dulci la gust și foarte folositori sănătății omenești. Acea vie a fost lucrată mulți ani nu numai cît a trăit Sfîntul Tihon, ci și după moartea lui, aducînd rod cu îndestulare. Deci, în tot anul, mai înainte de vremea cea obișnuită a coacerii tuturor viilor, în 16 zile ale lunii iunie, la pomenirea Sfîntului Tihon, se aduceau la biserica sfîntului struguri copți din acea vie, iar cu vinul cel stors dintr-înșii, se săvîrșea jertfa cea fără de sînge la Sfînta Liturghie.

Din aceste două minuni se poate vedea destul de bine că Sfîntul Tihon a fost făcător de minuni și bineplăcut lui Dumnezeu. Se adeverește încă la slujba lui și aceasta, că vremea sfîrșitului său a văzut-o mai înainte și a spus aceasta multor prieteni ai săi. Pentru sfințenia acestui făcător de minuni, să fie slăvit Dumnezeul nostru acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

47. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI TIGRIE PREOTUL ȘI EUTROPIE CITEȚUL

(16 IUNIE)

Sfinții Tigrie și Eutropie au fost din clerul Sfîntului Ioan Gură de Aur, pentru care au și pătimit; pentru că au pus asupra lor pricina nedreaptă, pentru arderea ce s-a făcut în Constantinopol. Iată acea pricină: În ziua în care s-a izgonit la surghiun, marele luminător al Bisericii, Sfîntul Ioan Gură de Aur, s-a aprins un foc în biserica cea sobornicească ca un soare la apus, nu din vreo pricină omenească, ci din urgia lui Dumnezeu; și răspîndindu-se prin toată biserica, a ieșit prin ferestrele cele mai de sus și a ajuns la acoperișul bisericii.

Văpaia a înconjurat biserica, nu numai înăuntru, ci și pe dinafară, încît au ars toate construcțiile cele de lemn ce erau aproape de piatră. Suflînd un vînt puternic, acea văpaie a fost

dusă pe sus prin aer de la biserică, a trecut tîrgul și s-a plecat la un pod deasupra palatului, în care se făceau sfaturile mai marilor, și l-a ars desăvîrșit. Și se vedea o minune înspăimîntătoare: Focul, ca un însuflețit, în chip de balaur, umblînd împrejur, mistuia casele cele depărtate, mai ales ale vrăjmașilor Sfîntului Ioan.

Casele ce erau aproape de biserică, acelea au rămas întregi. Iar cămările care erau cu cinstitele vase, focul nu le-a atins, ca dintr-aceasta să se înștiințeze toți, că nu după întîmplare s-a făcut o ardere ca aceasta, ci din urgia lui Dumnezeu, pentru ca toți să înțeleagă izgonirea cea nedreaptă a Sfîntului Ioan Gură de Aur. În trei ceasuri, multe zidiri frumoase și de mulți ani, podoabe nespuse și bogății nenumărate s-au prefăcut în cenușă; însă n-a pierit nici un suflet de om din pîrjolul cel înfricoșat, ci toți ziceau: "Dumnezeu pedepsește cetatea cu foc, pentru că fără de vină au izgonit pe Ioan Gură de Aur, plăcutul lui Dumnezeu". Iar oamenii vrăj-mași ai Sfîntului Ioan, de aici au găsit pricină contra susținătorilor lui și ziceau: "Cei ce sînt de un gînd cu Ioan au aprins biserica".

Deci, îndată au ridicat prigoană cumplită asupra celor nevinovați robi ai lui Hristos Dumnezeu, episcopi, preoți, clerici și călugări, pe care, prinzîndu-i, pe unii îi munceau în Constantinopol, iar pe alții, legîndu-i, i-au trimis în Calcedon și îi chinuiau cu grele legături prin temnițe. Unii dintre cetățeni erau rînduiți să umble ca oamenii sălbatici prin cetate, să asculte vorbele din popor ce se grăiesc despre Ioan și, de auzeau pe cineva grăind bine de Ioan și jelind pentru izgonirea lui, îndată îl prindeau, îl duceau la închisoare și-l sileau să blesteme pe bărbatul cel sfînt; iar pe cei ce nu voiau, îi băteau cumplit, și de la alții jefuiau averile și-i surghiuneau prin diferite locuri; pentru că, păstorul fiind bătut, se cădea și oile să fie risipite.

Într-acea vreme, era eparh al cetății un anume Optat, cu credința elin, ținînd de păgînătatea închinării de idoli; iar cu obiceiul aspru și nemilostiv. Acela, fiind vrăjmaș al creștinătății, se bucura în sine văzînd tulburarea aceea care se făcea între creștini, unul contra celuilalt, năvălind deodată cu răutate. Primejdiile și strîmtorările care erau între creștini, acelea îi erau lui bucurie și veselie, că el ajuta pe acei care vrăjmășuiau contra Sfîntului Ioan și contra iubitorilor lui. Deci, a început a face cercetare pentru focul ce se pusese, de unde și prin a cărui faptă s-a aprins. Și, prinzînd pe mulți, îi muncea cumplit, ca și cum ei ar fi fost pricina focului, dar în fapt zavistuind contra creștinilor. Între alții au prins și pe cinstitul preot Tigrie, pe care, dezbrăcîndu-l și dîndu-l la munci, l-au bătut cumplit, peste tot trupul cu curele ude. Acest Tigrie era de neam barbar. El, fiind robit din copilăria sa și cumpărat de un stăpîn bogat, acela scopindu-l, slujea ca un rob în casa stăpînului său.

După mulți ani, prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu, cîștigînd libertatea, s-a lipit de slujitorii bisericești și, pentru viața lui cea îmbunătățită, l-au cinstit cu rînduiala de preot. El era cu adevărat bărbat plin de toate bunătățile și de plăcerea lui Dumnezeu: blînd, smerit, milostiv, iubitor de străini, folositor celorlalți cu cuvîntul și cu lucrul.

Pe acesta, eparhul cel nemilostiv muncindu-l mult, l-a surghiunit în Mesopotamia unde s-a și sfîrșit ca un pătimitor în strîmtorarea legăturilor. După aceasta, a prins și pe Eutropie citețul, fiindcă a fost pîrît ca un pricinuitor al focului. Sfîntul Eutropie era feciorelnic, din pîntecele maicii sale, tînăr cu anii și cu nici un rău amestecat, cu mîinile ca un nevinovat și curat la inimă. Pe acesta dîndu-l la muncire, întîi l-au bătut cu vine de bou, apoi, bătîndu-l cu bețe și vergi groase, i-au sfărîmat oasele. După aceea, cu unghii de fier i-au strujit nu numai coastele, ci și fața, fruntea și tot trupul lui pînă la oase. După aceasta, i-au ars cu lumînări părțile cele ascunse ale trupului său. În tot timpul acelor munci, îl întrebau de focul ce se aprinsese și, după ce sfîntul mucenic nu s-a supus, a poruncit ca să-l ia de la muncire și să-l arunce în temniță.

În acea vreme, un episcop, cu numele Sisinie, dormind, i s-a făcut o vedenie ca aceasta: I se părea că este în biserica Sfîntului Întîiului Mucenic și Arhidiacon Ștefan și a văzut pe un bărbat cinstit cu fața în chip de înger, fiind strălucit ca unul din sfinții cei mari. Acela stătea în fața dumnezeiescului altar, ca și cum se minuna și se întrista, și l-a auzit zicînd astfel: "Pe toată cetatea am înconjurat-o căutînd bărbați îmbunătățiți și, dintr-atîta mulțime de oameni, pe nici unul nu am putut afla bărbat bun decît numai pe fericitul Eutropie".

Sisinie episcopul, văzînd aceasta în vis și deșteptîndu-se, a chemat îndată pe un preot ce era lîngă el și i-a spus cele văzute și auzite. Deci, i-a poruncit ca să meargă prin toată cetatea, căutînd și întrebînd cine este Eutropie. Preotul, ducîndu-se și căutînd pe Eutropie, i s-a spus că, nu demult, muncindu-l pe el și dîndu-l la judecată în priveliște ca pe un făcător de rele, l-au aruncat în temniță. Deci, acel preot, alergînd și aflînd pe mucenic în temniță, a căzut la dînsul cu lacrimi și a vorbit cu dînsul, și l-a rugat pe el ca pe un mare plăcut al lui Dumnezeu și răbdător de chinuri al lui Hristos să se roage Domnului pentru dînsul. Deci, preotul, întorcîndu-se la episcopul său, i-a spus cine este Eutropie și unde se află. Sfîntul Eutropie, zăcînd în temniță foarte bolnav de muncile cele cumplite ce pătimise, au început a putrezi rănile trupului său și suferea dureri cumplite.

După o vreme, scoțîndu-l iarăși la muncire și spînzurîndu-l la muncă, și-a dat sufletul său în mîinile Domnului, lăsîndu-și celor ce-l munciseră pe el, trupul său mort și plin de răni. Muncitorul, înștiințîndu-se că el este mort, a poruncit să-l arunce afară spre îngropare, pentru mîncarea dobitoacelor. Acel trup pătimitor a stat pînă noaptea, cînd, pe o vreme întunecată cu vifor și vărsare de ploaie, au venit niște cucernici preoți în taină, au luat trupul mucenicului și, în aceeași noapte, l-au îngropat la un loc cinstit. În timpul îngropării, au auzit în văzduh glasuri de cîntări îngerești preadulci și negrăite. Prin acestea, s-a adeverit sfințenia fericitului Eutropie și astfel au început a-l cinsti pe acela ca pe un mare mucenic al lui Hristos.

Iar noi, acestor doi sfinți mucenici, Tigrie preotul și Eutropie citețul, cinstindu-le pomenirea cu dreaptă credință și nădăjduindu-ne spre sfintele lor rugăciuni, slăvim pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe Unul Dumnezeul nostru în veci. Amin.

48. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI MANUIL, SAVEL ȘI ISMAIL (17 IUNIE)

Sfinții Mucenici Manuil, Savel și Ismail au fost frați de o mamă. Patria lor a fost Persia; părinții lor nu erau de o credință, căci tatăl lor ținea de păgînătatea persienească, iar maica lor de credința creștinească. Aceasta, hrănindu-și pe fiii săi cu laptele său ca o adevărată maică și, adăpîndu-i pe ei din tinerețe cu credința creștinească, i-a crescut în frica lui Dumnezeu. Fericitul Evzoic, preotul, i-a creștinat prin baia Sfîntului Botez și i-a învățat dumnezeieștile cărți. După aceea, au venit la creșterea învățăturii, au fost numărați în rînduiala ostășească și slujeau cu trupul împăratului Persiei, iar cu duhul slujeau Împăratului ceresc, Domnului nostru Iisus Hristos, păzind sfintele Lui porunci și plăcînd Lui cu toate lucrurile cele bune.

Deci, au fost trimiși de împăratul lor la Iulian Paravatul, împăratul grecesc, pentru întărirea păcii. Împăratul Iulian i-a primit întîi cu cinste și le-a arătat lor multa sa milă, dîndu-se ca un prieten iubit către ei. Apoi, înștiințîndu-se că sînt creștini, s-a umplut de mînie și, împotriva obiceiurilor și legilor celor de obște tuturor popoarelor, pe acești trimiși la dînsul de

către împăratul Persiei, muncindu-i pentru credința lor cea întru Hristos, i-a pierdut. Muncirea lor a fost astfel: Împăratul cel fărădelege a voit să meargă în Bitinia la un loc oarecare, ce se numea Orghia Trigon, unde avea să săvîrșească un praznic necurat și diavolesc. Deci, a mers cu corabia din Constantinopol la Calcedon și, ajungînd la locul cel zis, a început cu toată mulțimea poporului elinesc, care se adunase acolo, a săvîrși acea necurată prăznuire, închinîndu-se idolilor, aducîndu-le jertfe fără de număr și făcînd ospețe mari cu dănțuiri, cu timpane și cu tot felul de instrumente muzicale, săvîrșind multe lucruri urîte și fărădelegi în cinstea pierzătorilor zei. Iar robii lui Hristos, Manuil, Savel și Ismail, care erau acolo cu împăratul, nevoind nici măcar să privească la acea prăznuire urîtă de Dumnezeu, s-au depărtat deosebi.

Deci, stînd ei la o parte, plîngeau și se tînguiau pentru înșelarea și rătăcirea unui atît de mare popor și se rugau lui Hristos Dumnezeu, ca să-i poată păzi pe ei de împărtășirea necurăției închinătorilor de idoli; asemenea se rugau și pentru cei rătăciți, ca să-i aducă și pe ei Dumnezeu la cunoștința adevărului. "Nu lăsa, Doamne - ziceau ei -, să petreacă poporul acesta întru atîta adînc de răutăți și nu lăsa zidirea Ta cea căzută să piară întru așa nebunie, căci se par a fi mai nesocotitori decît pietrele și lemnele care se cinstesc de dînșii. Pentru că acelea, fiind făpturi neînsuflețite, nimic nu știu din cele ce li se fac lor; iar aceștia, cinstindu-se de Tine cu suflet înțelegător, cu chipul și asemănarea Ta, nu știu și nici nu înțeleg ce fac și pe cine cinstesc în locul lui Dumnezeu, ci umblă întru întuneric, rătăcesc și merg la veșnica pierzare".

Astfel stînd și plîngînd sfinții la acel loc deosebit, împăratul a privit spre cei ce jertfeau și se ospătau cu dînsul; iar pe trimișii cei din Persia, nevăzîndu-i lîngă el, a poruncit să-i caute și să-i aducă acolo, ca să se veselească împreună cu dînsul.

Unul din sfetnicii împărătești, aflîndu-i pe ei stînd deosebit, îi chema la ospățul împărătesc; pentru că socoteau că și aceia sînt de aceeași necurăție a închinării de idoli. Iar robii lui Hristos i-au zis într-un glas, sfetnicului împărătesc care îi chema pe dînșii: "Depărtează-te de la noi, pentru că nu ne vom lepăda de credința, în care sîntem crescuți din tinerețe; iar pe Dumnezeul nostru nu-L vom lăsa nici ne vom închina diavolilor, care sînt între voi. Aceasta să nu ne fie nouă, nici să ne lipim de acea rătăcire arătată, fiindcă nu sîntem atît de nebuni și nesocotitori, ca, defăimînd pe Dumnezeu Cel viu, Ziditorul nostru, să slujim zidirii celei neînsuflețite. Noi nu pentru aceea am suferit atîta osteneală de drum și am venit aici, ca să ne lepădăm de credința noastră; ci să întărim pacea între împărăția persană și grecească. Acestea să le știe împăratul tău și cei de un gînd cu el, că nu ne va întoarce pe noi de la cinstirea cea adevărată a lui Dumnezeu și la a sa necurăție nu ne va trage, măcar de ne-ar da pe noi focului și chiar de ar lua de la noi sufletele noastre".

Deci, ducîndu-se sfetnicul, a spus împăratului cuvintele sfinților. Atunci împăratul îndată s-a umplut de mînie asupra lor; însă n-a voit să-i muncească pe dînșii într-acea zi, ca să nu-și facă împiedicare necuratei sale prăznuiri, ci, amînînd pînă a doua zi, a poruncit ca pe robii lui Hristos să-i arunce în temniță. Aceia, mergînd spre temniță, cîntau zicînd: "Veșnic să ne bucurăm Domnului, să strigăm lui Dumnezeu Mîntuitorul nostru, să întîmpinăm fața Lui întru mărturisire și în psalmi să-I strigăm". Și iarăși: "Cine este Dumnezeu mare ca Dumnezeul nostru? Iar noi, poporul Lui și lucrul mîinilor Lui, Îl vom chema totdeauna!"

A doua zi, muncitorul șezînd la judecată, a pus de față pe cei trimiși din Persia și a început a zice către dînșii: "O, bunilor bărbați, împăratul vostru v-a trimis la noi ca pe credincioșii săi și ai noștri iubiți, ca să așezați pacea cea dorită între amîndouă împărățiile. Însă aceasta nu se poate așeza în alt mod, decît numai prin unirea cea de dragoste și prin prietenia

unuia cu celălalt. Ce fel de unire și prietenie de dragoste arătați spre noi, de vreme ce n-ați voit ieri ca, împreună cu noi, să săvîrșiți prăznuirea și să vă îndulciți de veselia făcută în cinstea zeilor, pe care îi cinstiți și voi, perșii; căci perșii cinstesc asemenea cu noi: soarele, luna, stelele și puterea cea prea luminoasă a focului și pe ceilalți zei. Deci, pentru ce voi v-ați lepădat a-i cinsti pe aceia împreună cu noi și n-ați voit să fiți cu noi la sobornicească noastră cinstire de zei, ca astfel așezămintele cele cu noi să fie mai puternice și mai tari? Dacă voi sînteți nebăgători de seamă și defăimători ai zeilor noștri și nu de un gînd cu noi, apoi ați venit la noi nu spre întărirea păcii, ci spre stricarea ei, spre ridicarea vrăjmășiei și a războiului".

Sfinții au răspuns: "O, împărate, am venit pentru așezămintele de pace, trimiși de împăratul nostru ca să nu treacă ostașii voștri hotarele noastre, nici ostașii noștri pe ale voastre și să nu pustiască părțile unul altuia. Pentru aceasta sîntem trimiși, iar nu pentru zei. Căci pe fiecare, pe care Dumnezeu voiește și precum voiește, Îl cinstește; pentru aceasta nu se ridică războaie între împărați, ci pentru cetăți și pentru țări și pentru hotarele lor se fac certurile, vrajbele și războaiele. Iar tu, lăsînd pe acelea care sînt ale împăcării, pentru care sîntem trimiși la tine, începi altele pentru care nu sîntem trimiși; pentru că nu vorbești cu noi despre întregimea stăpînirii tale, nici pentru petrecerea cea pașnică a împărăției noastre cea de un hotar cu voi, ci întrebi despre zei și despre credință. Dacă tu ai voit aceasta, apoi să știi că noi, deși sîntem perși cu neamul, însă cu credința sîntem crescuți de maica noastră creștini, în dreapta credință, și întăriți de duhovnicescul nostru părinte în credința cea adevărată. Chiar și în patria noastră erau mulți de felul acesta, care au voit să ne întoarcă de la Hristos Dumnezeul nostru, la închinarea de idoli; dar n-au sporit nimic; căci, cu darul Stăpînului nostru, am rămas nemișcați și nebiruiți în mărturisirea noastră și nădăjduim și acum în ajutorul Domnului. Deci și aici nimeni nu va putea să ne întoarcă de la credința cea sfîntă și să ne silească la slujba cea diavolească, care cu adevărat este plină de deșertăciune, de înșelăciune, de rătăcire și de minciună".

Muncitorul, umplîndu-se de mînie, a zis către dînșii: "Cum, voi, fiind proști și neștiutori și limba grecească neștiind-o, îndrăzniți cu atîta nerușinare a ocărî cu cuvintele voastre cele rele credința pe care noi o ținem, fiind preaînțelepți, cum și toată înțelepciunea cărții pe care am trecut-o cu desăvîrșire? Știm și scripturile voastre creștinești, pentru că și în cărțile voastre creștinești am învățat odată și am cunoscut într-însele toate cele scrise. Dar, neaflînd nimic adevărat, îndată le-am lepădat, ca nu cumva, din neluare aminte, să cad în rătăcire în unele scrieri dintr-însele. Cine din acei care au credință în cărțile voastre și se întăresc în ele, au arătat vreodată a fi bun și desăvîrșit în ceea ce a făcut, spre a fi preaslăvit și vrednic de pomenire? De aceea vă sfătuiesc ca, lăsînd credința cea copilărească și de nici o socoteală, să vă alegeți credința cea bună, în care au petrecut preaînțelepții filosofi cei de demult. Iar de nu veți voi a asculta sfatul meu cel de folos, veți asculta, chiar nevrînd, de muncile pe care le veți primi îndată!"

Sfinții au răspuns: "Ne-am învățat de la Domnul nostru să nu ne temem de cei ce ucid trupul nostru, nici să ne preocupăm ce vom răspunde, celor ce ne întreabă pe noi; pentru că Însuși Sfîntul Duh ne va întări în pătimire și ne va da cuvînt și îndrăznire în răspunsuri. Însă te întrebăm pe tine: Ce fel de nebunie spui că este în noi, tu care te socotești a fi mai înțelept decît toți? Care este mai nebun din noi? Cel care a cunoscut pe adevăratul Dumnezeu, Ziditorul a toate, și-L cinstește cu dreaptă credință? Sau cel care, lăsînd pe Dumnezeul cel viu, se închină făpturii celei fără de suflet, pietrelor și lemnelor și tuturor celor asemenea cu ele? Cu adevărat acela este nebun, care, în loc de Dumnezeu, are lucrul cel neînsuflețit; iar înțelept este cel ce slujește Dumnezeului Celui viu.

Pentru că acesta este cel dîntîi lucru al cunoașterii omenești, ca să cunoască cineva pe Dumnezeu, Făcătorul său, pe Dătătorul darurilor, să creadă în El și să-I slujească cu osîrdie. Iar a nu-L cunoaște pe Cel ce este Ziditor și Făcător de bine al său și a sluji diavolului, vrăjmașului cel pierzător de suflete, aceasta este nebunia cea mai desăvîrșită. Apoi, filosofii voștri cei vechi, care au petrecut în acea rătăcire pierzătoare, li se părea numai că sînt înțelepți, dar în fapt erau foarte nebuni, după cuvîntul Sfîntului Apostol, socotindu-se că sînt înțelepți, au înnebunit și s-a întunecat inima lor, iar tu ești asemenea lor, dacă nu încă și mai rău; pentru că aceia, necunoscînd credința cea dreaptă, au petrecut în rătăcire; iar tu, prin Sfîntul Botez fiind luminat și crescut în creștinătate, te-ai lepădat de Hristos Dumnezeu, și numit elin de toți cei ce știu pe adevăratul Dumnezeu, în loc de creștin, și în loc de dreptcredincios, păgîn fără de Dumnezeu!"

De niște cuvinte ca acestea ale sfinților mucenici, împăratul întărîtîndu-se foarte tare și umplîndu-se de nemăsurată mînie, a poruncit, ca îndată să-i muncească cumplit. Deci, mai întîi i-au dezbrăcat și i-au întins la pămînt și i-au bătut cu curele, fără de cruțare pe spate și pe pîntece. Apoi, i-au spînzurat de un lemn la muncire, pironindu-le mîinile și picioarele și cu unghii de fier au strujit trupul lor; iar ei, răbdînd cu vitejie muncile cele grele, și-au ridicat ochii spre cer și se rugau lui Dumnezeu, zicînd: "O, Stăpîne, Care Însuți ai fost pironit pe lemn de necredincioșii jidovi și n-ai spălat într-alt chip păcatele lumii, decît numai prin pătimirea răstignirii și a morții, caută și spre noi cei ce sîntem spînzurați pe lemn și ne dezbrăcăm cu sila prin această cumplită strujire de grosimea trupului; dar de vreme ce firea noastră este neputincioasă, dă-ne nouă ajutor de sus, și ușurare de dureri, că spre Tine nădăjduind, am îndrăznit a intra în nevoința aceasta. Cît de cumplite și amare sînt aceste munci, Tu singur știi, Doamne! Vezi, cît ne sînt de dulci acestea, pentru dragostea Ta, o, preadulce Iisuse!"

Sfinții, rugîndu-se astfel, îndată le-a stat lor de față îngerul Domnului, pe care numai singuri sfinții mucenici îl vedeau, iar întunecații ochi ai păgînilor n-au fost vrednici de vederea lui. Acela, mîngîind pe cei ce pătimeau, atîta ușurare le-a dat în munci, încît nu mai simțeau durerea cîtuși de puțin; și astfel răbdau ca în niște trupuri străine.

După aceasta, muncitorul, poruncind să-i ia pe ei de la muncire, le-a zis în batjocură: "Vedeți cum vă cruț pe voi, nemuncindu-vă mai greu; pentru că nădăjduiesc, că pedepsindu-vă cu aceste mici bătăi, vă veți uni la un gînd cu noi!" Dar sfinții mucenici, nesuferind cuvintele lui, i-au răspuns cu mai multă îndrăzneală: "Să nu socotești, nici să nădăjduiești, o, vrăjmaș al lui Dumnezeu, că vei putea schimba statornicia noastră în credința lui Hristos! Deci, dacă voiești, mai mult fă-ne nouă, căci sîntem gata a răbda toate; pentru că rănile, focul, sabia sau orice alt chin mai cumplit, noi le socotim că ne sînt mai dulci și sîntem gata a răbda acestea pentru Iisus Hristos, Cel mult iubit de noi!"

Iulian, împăratul cel fărădelege, văzînd pe Sfîntul Manuil, fratele cel mai mare între mucenici, grăind mai mult și mai cu îndrăzneală decît amîndoi frații, a poruncit ca deosebit să-l ducă pe el; iar lui Savel și lui Ismail a început a-i vorbi cu vicleșug, grăind către dînșii: "Din aceiași părinți sînteți născuți, dar nu semănați unul cu altul. Manuil, fratele vostru cel mai mare, nici nu este vrednic a se numi frate cu voi, deoarece este nesupus, mîndru, certăreț și fără de rușine, neavînd înțelegere dreaptă; ci petrece întru nebunia sa neschimbat, încît și pe voi vă tîrăște după el, nelăsîndu-vă să vă alegeți cele bune. Voi, precum vă văd, sînteți cu obicei bun, blînzi, nesfadnici și binecunoscători; deci, ascultați acum sfatul meu: Lăsați pe fratele vostru într-a lui deșartă socotință, ca să piară în împotrivirea cea fără de minte, iar voi apropiați-vă la cinstirea zeilor noștri, că mult bine veți cîștiga de la dînșii; și astfel veți lua de la noi daruri și cinstiri mari!" Dar sfinții, nevrînd nici să asculte cuvintele lui cele viclene, cu mare glas au început a-l ocărî pe el, pentru meșteșugul lui și a defăima nebunia lui. Atunci el, pornindu-se

cu mare mînie, a poruncit să-i ia pe dînşii la muncire şi cu lumînări aprinse să le ardă coastele. Iar ei, răbdînd cu vitejie, slăveau pe Dumnezeu, iar pe muncitor îl batjocoreau.

Asemenea şi pe Sfîntul Manuil aducîndu-l, pe de o parte cu îmbunări, iar pe de alta cu îngroziri, îl sileau spre închinarea idolilor. Însă, dacă l-au văzut pe el nemişcat întru mărturisirea lui Hristos ca un stîlp, a început iarăşi a-l munci, ca şi pe fraţii lui. După aceea, în capul fiecărui mucenic a bătut un piron de fier şi le-a înfipt trestii ascuţite sub unghii, la mîini şi la picioare; apoi, în sfîrşit, i-a condamnat pe ei la moarte prin tăiere cu sabia; iar după tăiere, a poruncit să se ardă trupurile lor.

Deci, scoţînd pe sfinţii mucenici la locul cel de moarte, care se numea Constantin, înainte de vărsarea sîngelui lor, au făcut către Dumnezeu rugăciunea cea mai de pe urmă, zicînd: "Dumnezeule, Cel mai înainte de veci, fără început, Cel ce dintru nefiinţă, întru fiinţă pe toate le-ai adus, iar în anii cei mai de pe urmă, pentru mîntuirea noastră, pe Tine micşorîndu-Te, în chip de rob cu oamenii ai petrecut şi ai răbdat Crucea, ca pe noi din legăturile păcatelor să ne eliberezi şi Împărăţiei Tale să ne faci moştenitori; primeşte în pace pe robii Tăi şi ne numără pe noi în ceata celor ce din veac Ţi-au plăcut Ţie. Deci, pentru numele Tău cel sfînt, primim această tăiere de sabie şi ieşirea de voie din viaţa aceasta. Încă şi pe mulţimea poporului cel ce ne-a înconjurat şi care este robită de înşelăciunea vrăjmaşului, întoarce-o la Tine. O, milostive Stăpîne, dă-le lor lumina minţii şi înţelegere dreaptă, ca astfel, cunoscîndu-Te pe Tine, Unul adevăratul Dumnezeul, Ţie unuia să-Ţi slujească şi mîntuire să cîştige!" Astfel rugîndu-se sfinţii mucenici, s-a auzit un glas de sus, grăind către dînşii: "Veniţi de luaţi cununa slavei, că bine aţi săvîrşit nevoinţa voastră". Iar după aceasta, s-au tăiat cinstitele capete ale sfinţilor mucenici în 17 zile ale lunii iunie.

Cînd necuraţii slujitori, voiau să săvîrşească cealaltă poruncă a spurcatului lor împărat, adică să ardă trupurile mucenicilor, îndată, după porunca lui Dumnezeu, s-a cutremurat pămîntul şi locul pe care stătea, s-a desfăcut şi a primit muceniceştile lor trupuri, acoperindu-le pe ele; ca nu mai mult să se atingă de dînsele muncitoarele şi spurcatele mîini, nici puterea focului să le prefacă pe ele în cenuşă. Slujitorii, văzînd aceasta, au fugit de frică. Atunci mulţi din cei ce erau acolo, văzînd o minune ca aceea, au crezut în Hristos şi, lepădînd păgîneasca rătăcire, s-au făcut creştini. Timp de două zile, credincioşii aceia au stat nedespărţiţi în acel loc, rugîndu-se ziua şi noaptea. Dar, cînd pămîntul a dat afară trupurile sfinţilor, acelea lăsau din ele negrăită bună mirosire; iar credincioşii, umplîndu-se de bucurie mare, i-au primit pe ei cu dragoste şi i-au îngropat cu cinste la un loc însemnat, izvorînd din mormintele sfinţilor mucenici tămăduiri de toate neputinţele.

După aceasta, Iulian, păgînul împărat, a pierit degrabă cu sunet, pentru că, după uciderea trimişilor din Persia, adică Sfinţii Mucenici Manuil, Savel şi Ismail, au pornit cu toată puterea lor în Persia; iar diavolii, înşelîndu-i pe ei cu fermecătoriile proorocilor mincinoşi, i-au făgăduit lui biruinţă asupra perşilor. Însă împăratul Persiei, auzind de uciderea trimişilor săi, s-a umplut de mare mîhnire, şi înştiinţîndu-se că Iulian, călcătorul de lege, şi-a strîns puterea sa, şi a venit în hotarele pămîntului său, a tăbărît asupra mîndrului vrăjmaş ce venea asupra lui. După ce din amîndouă părţile ostaşii s-au lovit şi s-a făcut mare vărsare de sînge, perşii s-au împuternicit şi au biruit cetele greceşti şi au sfărîmat puterea lui Iulian.

Încă şi urgia lui Dumnezeu, a ajuns pe acel depărtat de Dumnezeu; căci fiind ucis de o mînă nevăzută, cu greu şi-a lepădat ticălosul său suflet, fiind de rîs şi de batjocură perşilor, asupra cărora mergea cu mîndrie şi cu nădejde deşartă, ca unul ce avea puterea diavolilor, în care credea şi nădăjduia spre ei. Deci, creştinii, scăpînd de cumplita gonire şi muncire, slăveau

pe Hristos, Dumnezeul şi Izbăvitorul lor, Căruia şi de la noi I se cuvine cinste şi slavă, împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

49. PĂTIMIREA SFINŢILOR MUCENICI ISAVRU ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÎNSUL

(17 IUNIE)

Sfîntul Isavrul şi cei împreună cu el erau din Atena. Dar, ieșind din patria lui și mergînd la o peșteră din Apolonia, a aflat pe Inochentie, pe Felix, pe Peregrin și pe Ermia, pe care învățîndu-i să nu se dedea spre lucrurile cele lumeşti și trecătoare, aceștia au întărit cuvîntul cu fapta; căci, ferindu-se și fugind de vorba și adunarea rudeniilor lor, au fost pîrîți de rudenii la

Tripondie eparhul, care prinzîndu-i și neputînd să-i facă să se lepede de Hristos, a poruncit să fie dați la chinuri. Iar Isavru, diaconul lui Hristos, și cei împreună cu el au fost dați pe seama lui Apolonie, fiul eparhului, de către care au fost chinuiți prin foc și prin apă. Dar, fiind izbăviți din aceste chinuri în chip minunat, au întors pe mulți la credința în Hristos, între care erau și cei mai de frunte ai cetății: frații Ruf și Rugin. Apoi, fiind condamnați la pierzare, li s-au tăiat capetele.

50. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI LEONTIE, IPATIE ȘI TEODUL (18 IUNIE)

Pe vremea împărăției lui Vespasian, era în Roma un oarecare bărbat din rînduiala senatorilor, cu numele Adrian. Acesta era cumplit la obicei, muncitor nemilostiv și aflător de

toate răutățile. Deci, auzind de creștini că se îngrețoșează de mulțimea zeilor și de jertfele idolești și hulesc pe zeii ce se cinstesc de romani și de elini și spun că Unul este Hristos, adevăratul Dumnezeu, și pe mulți îi aduc la credința lor, s-a umplut de rîvnă pentru zeii cei spurcați și, ducîndu-se la împărat, a cerut putere de la dînsul asupra creștinilor ca să-i silească la închinarea de idoli, iar pe cei ce nu vor voi să se închine idolilor să-i muncească și să-i omoare. Împăratul i-a dat îndată acea putere și l-a trimis ca ighemon în țara Feniciei, ca să gonească de acolo pe toți cei care cred în Hristos. Ieșind el din Roma și apropiindu-se de Fenicia, a aflat în cetatea ce se numea Tripoli un oarecare începător de oaste cu numele Leontie, că ocărăște pe zeii cei vechi și întoarce pe oameni de la dînșii, învățîndu-i să nu le aducă jertfă, nici să li se închine, și că strică legile părintești și mulți îl ascultă. Ighemonul Adrian îndată a trimis în Tripoli pe un tribun cu mulți ostași, cu numele Ipatie, ca să prindă pe Leontie și să-l țină sub strajă pînă la venirea lui.

Leontie, robul lui Hristos, era de neam din Elada. El era mare la statura trupului, puternic și viteaz în războaie și arătase multe biruințe și pentru aceea avea mare slavă și cinste între ostași. El era înțelept în toate socotelile și așezările sale. Avea încă înțelepciune, iscusință și știință în Scripturi. Știind că Unul este adevăratul Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos și slujea de-a pururea Aceluia, crezînd într-Însul, petrecîndu-și viața sa în întreagă înțelepciune. El era și foarte milostiv cu cei săraci, hrănea pe cei flămînzi, îmbrăca pe cei dezbrăcați și odihnea pe străini. Astfel se împodobea cu toate lucrurile cele bune, pentru care, după aceea, s-a învrednicit de la Domnul de cununa cea purtătoare de biruință.

Deci, apropiindu-se de cetatea Tripoli, deodată tribunul a fost cuprins de o boală grea, cu cutremur și cu fierbințeală și a zis către ostașii săi: "Știu pentru ce a căzut asupra mea această boală, deoarece s-au mîniat zeii asupra mea, căci, voind a veni aici, nu le-am adus cuviincioase jertfe, și pentru aceasta mă pedepsesc cu această boală". Ostașilor, văzînd pe tribunul lor că pătimea rău, le era milă de dînsul și erau mîhniți pentru el, că de trei zile nu gustase nimic și, din ceas în ceas, boala se întărea mai mult și îl îngrozea cu moarte. După trei zile, îngerul Domnului, venind noaptea, s-a arătat tribunului în vedenie, zicîndu-i: "De voiești să fii sănătos, strigă de trei ori către cer împreună cu ostașii, care sînt cu tine, zicînd: "Dumnezeul lui Leontie, ajută-mi! Și de vei face aceasta, îndată vei fi sănătos!"

Tribunul, deșteptîndu-se și deschizînd ochii, fiind bolnav de lingoare, a văzut pe sfîntul înger, asemenea ca un tînăr, cu podoabă frumoasă, îmbrăcat în haină albă ca zăpada, stînd înaintea lui și a zis către dînsul: "Eu sînt trimis cu ostașii ca să prind pe Leontie și să-l păzesc pînă la venirea ighemonului Adrian, iar tu îmi poruncești să chem spre ajutor pe Dumnezeul lui Leontie?" Bolnavul zicînd aceasta, îngerul s-a făcut nevăzut din ochii lui. Atunci el s-a înspăimîntat și a strigat pe prietenii săi care se odihneau aproape de el și le-a spus: "Fraților, ascultați ce am văzut în întîiul somn, cînd am adormit: Un tînăr oarecare prealuminat mi-a stat înainte și m-a sfătuit ca, împreună cu voi toți, să chem pe Dumnezeul lui Leontie și voi fi sănătos. Pe acel tînăr l-am văzut și în vederea ochilor, după ce m-am deșteptat din somn, apoi îndată s-a făcut nevăzut dinaintea mea". Prietenii i-au răspuns: "Nu este mare lucru să facem aceasta toți împreună, numai să te poți face sănătos".

Unul din prietenii lui, cu numele Teodul, se mira foarte mult de vedenia bolnavului, și-l întreba cu de-amănuntul, în ce fel era acel tînăr, pe care l-a văzut în vedenie. Bolnavul le spunea toată asemănarea îngerului Domnului. Și se aprindea inima lui Teodul cu dragoste către Dumnezeul lui Leontie, cel neștiut încă. Apoi, după ce toți ostașii s-au deșteptat din somn, s-au adunat la tribunul cel bolnav și, aflînd de vedenia ce a avut, au stat toți împreună privind spre cer și au strigat de trei ori cu bolnavul, zicînd: "Dumnezeul lui Leontie, ajută-mi!" Îndată

tribunul cel bolnav s-a făcut sănătos ca și cum nu fusese bolnav deloc. Apoi, venind vremea prînzului, a început a mînca și a bea cu dînșii și a se veseli. Teodul, văzînd o minune ca aceea, a fost mai mult în mirare și ședea deoparte, tăcînd și gîndind în sine: "Cine este Leontie și Cine este Dumnezeul lui?"

Deci, tovarășii îl chemau să bea și să mănînce cu dînșii, iar el nu voia să guste nimic, ci petrecea flămînd. Dar, văzînd pe ostași dîndu-se la băutură și neîngrijindu-se de drum, a zis către dînșii: "Mîine sau poimîine ne va ajunge Adrian. Iar noi nu ne sîrguim să căutăm pe bărbatul care ni s-a poruncit să-l prindem; dar dacă voiți, mă duc eu și cu tribunul înainte de voi în cetate să căutăm pe acel bărbat după care sîntem trimiși". Zicînd aceasta, a sfătuit și pe tribun să meargă cu el în cetate. Deci, au plecat amîndoi înainte.

Suindu-se ei pe vîrful muntelui, pe care era zidită cetatea Tripoli, Leontie venea în întîmpinarea lor și li s-a închinat zicîndu-le: "Fraților, bucurați-vă întru Domnul". Tribunul și Teodul i-au răspuns: "Bucură-te și tu, frate!" Leontie a zis către dînșii: "Pe cine căutați aici?" Ei au răspuns: "Împăratul Vespasian a aflat că un oarecare bărbat cinstit, înțelept, desăvîrșit în fapte bune și viteaz în oaste cu numele Leontie, viețuiește în cetatea aceasta; la el sîntem trimiși, ca să-i știm casa, căci în urma noastră vine ighemonul Adrian, căruia i s-a încredințat de împărat această țară a Feniciei, spre îndreptare. El singur dorește să vadă pe Leontie, ca pe un om iubit al zeilor și voiește să-l trimită la împărat cu mare cinste, pentru că tot senatul Romei voiește să-l vadă și să-l știe, deoarece toți au auzit de bărbăteasca lui vitejie în războaie, de istețime la cîrmuirea cetăților și de cele mai multe lucruri însemnate ale lui, cum că și spre zei este foarte osîrdnic".

Fericitul Leontie, auzind acestea, le-a zis: "Văd că sînteți străini și nu știți cele ce se fac în cetatea aceasta; deci, veniți în casa mea și vă odihniți puțin, apoi vă voi arăta pe Leontie, de care ziceți că este prieten al acelor zei pe care voi îi cinstiți; dar să știți că acela este creștin și crede în Domnul Iisus Hristos". Ei, auzind aceasta, ziceau în gîndul lor: "Cine este acest bărbat care spune că Leontie este creștin? Oare nu este din prietenii lui? Apoi l-au întrebat: "Cum se cheamă numele tău?" El a răspuns: "Despre numele meu se scrie astfel în cărți: "Peste aspidă și vasilisc vei păși și vei călca peste leu și peste balaur; pentru că mi se cade a călca peste diavol, vrăjmașul cel nevăzut, și peste balaur, ighemonul vostru, vrăjmașul cel văzut; iar peste sfetnicii lui și peste cei mai calzi slujitori ai diavolului voi călca, precum pe aspidă și vasilisc; deci, după ce voi dănțui peste toată tabăra leului, atunci în fapte se va arăta luminos numele meu".

Tribunul și Teodul n-au înțeles cele grăite, însă socoteau în sine și se minunau; deci, nepricepînd cele auzite, au mers cu dînsul în casă. Sfîntul Leontie le-a pus masa și i-a ospătat. Mîncînd ei din cele puse înainte, au zis: "O, bunule bărbat, sîntem îndestulați de ospățul tău, ne-am săturat de facerile tale de bine, acum rămîne să ne spui de Leontie pe care-l căutăm; căci, dacă va veni Adrian, îi vom spune de tine, făcătorul nostru de bine că ne-ai arătat atîta dragoste. Deci, pentru toate acestea, el te va cinsti cu multă cinste și vei avea împărtășire cu prietenii împărătești". Sfîntul a zis către dînșii: "Eu sînt Leontie pe care voi îl căutați!" Eu sînt ostașul lui Iisus Hristos! Eu sînt acela la care v-a trimis Adrian să-l prindeți!" Atunci ei au căzut la picioarele lui, zicînd: "Rob al Dumnezeului Cel de sus, iartă-ne păcatul nostru și grăbește a ruga pe Dumnezeul tău pentru noi, ca să ne izbăvească și pe noi din păgînătatea idolească, Adrian, fiara cea preacumplită; - pentru că și noi voim să fim creștini!" Apoi i-au spus cum i s-a făcut celui bolnav arătare îngerească și cum, prin chemarea Dumnezeului lui Leontie, s-a tămăduit de boală".

Sfîntul Leontie, auzind aceasta, s-a bucurat de puterea lui Hristos și, întinzîndu-se la pămînt înaintea lui Dumnezeu în chipul Sfintei Cruci, se ruga cu lacrimi, zicînd: "Doamne Dumnezeule, Cel ce voiești ca toți oamenii să se mîntuiască și să vină la cunoștința adevărului, caută spre noi în ceasul acesta. Tu ai făcut ca cei ce au venit asupra mea să fie cu mine; deci, mă rog, păzește-mă și pe mine oaia Ta și pe cei împreună cu mine luminează-i cu lumina milostivirii Tale. Revarsă peste dînșii harul Sfîntului Tău Duh, zidește într-înșii inimă curată și, însemnîndu-i cu semnul Tău cel sfînt, fă-i ostașii Tăi nebiruiți. Înarmează-i și întărește-i împotriva vrăjmașului diavol și împotriva slujitorilor lui, ca acești robi ai Tăi să sfărîme capul nevăzutului balaur și al văzutului Adrian, fiara cea rea".

Sfîntul, rugîndu-se astfel cu căldură, un nor luminos s-a pogorît peste tribunul Ipatie și peste Teodul, prietenul lui, și, umbrindu-i, a lăsat ploaie peste ei și i-a botezat. Sfîntul, văzînd aceasta, chema peste dînșii, pe cînd îi ploua, numele Preasfintei Treimi, al Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh. Apoi, după acea minunată botezare, a zis: "Slavă Ție, Dumnezeul meu, că nu ai trecut cu vederea rugăciunile celor ce Te iubesc și împlinești voia celor ce se tem de Tine". După aceea, Leontie a îmbrăcat în haină albă pe cei botezați din nou și a poruncit să poarte lumînări aprinse înaintea lor. În acea vreme, au sosit în cetate și ceilalți ostași care rămăseseră pe drum și întrebau asemenea de Leontie, de tribunul lor și de Teodul. Deci, aflîndu-i și venind la dînșii, au văzut pe tribun și pe Teodul în haine albe și lumînări arzînd înaintea lor, s-au minunat și nu pricepeau ce este aceea. Apoi, cunoscînd că s-au făcut creștini și s-au botezat, ostașii au început a se tulbura și a se mînia de aceasta. Aflînd despre cele petrecute și unii din cetățeni, au început a face tulburare în cetate, strigînd: "Să se ardă cu foc cei ce fac necinste zeilor noștri!"

Deci, s-a făcut gîlceavă și tulburare în cetate. Unii apărau pe Leontie și pe creștinii care erau cu dînsul, iar alții voiau să-i piardă; însă nu îndrăzneau să le facă lor ceva rău, ci așteptau venirea ighemonului. După două zile, Adrian ighemonul a venit în cetate și toți cetățenii, ieșind în întîmpinarea lui, i-au spus toate despre Leontie și cei ce erau cu dînsul, cum au crezut în Hristos și ziceau: "Un bărbat creștin oarecare, anume Leontie, pe mulți îi întoarce de la zeii noștri, amăgindu-i cu oarecare meșteșugiri diavolești și vrăjitorești. El preamărește pe un Om, Care a fost bătut de jidovi peste obraz și apoi dat la moarte pe cruce. Dar și pe ostașii cei împărătești, același Leontie i-a amăgit cu farmecele lui obișnuite, i-a tras la credința creștină și i-a îmbrăcat în haine albe. Sînt trei zile de cînd îi ține închiși în casa sa și, împreună cu dînșii, slăvește pe Hristos, Cel ce a fost răstignit și defaimă zeii noștri cu huliri fără de număr. Atunci Adrian îndată a trimis ostași ca să prindă pe Leontie, pe tribunul Ipatie și pe Teodul, să-i arunce în temniță și să-i păzească pînă la cercetare. Ighemonul a intrat în cetate, dar, fiind ostenit, s-a odihnit de cale în ziua aceea. Deci, Sfîntul Leontie, șezînd în temniță împreună cu ceilalți doi, toată ziua neîncetat îi învăța dreapta credință și-i întărea spre muceniceasca nevoință, mîngîindu-i cu răsplătirea ce are să fie. Apoi, sosind noaptea, a petrecut-o cu dînșii în rugăciune, în cîntări de psalmi și în preamărirea lui Dumnezeu.

Făcîndu-se ziuă, ighemonul a stat la judecată și, scoțînd din temniță pe sfinți și punîndu-i înainte la cercetare, a zis către Leontie: "Oare tu ești Leontie?" Sfîntul a zis: "Eu sînt". Ighemonul a zis: "Ce fel de om ești tu?" Cum ai întors cu vrăjile și cu farmecele tale pe ostașii cei ce cu credință slujeau împăratului nostru și i-ai înduplecat să slujească Dumnezeului tău?" Răspuns-a Leontie: "Eu sînt ostaș al Hristosului meu, Fiul luminii celei adevărate, Care luminează pe tot omul ce vine în lume; și cel ce vine la lumina aceea nu se poticnește. Știe și Ipatie și Teodul Cine este începătorul luminii aceleia, lucrarea și săvîrșirea; adică Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeul Cel fără de început, Cel de o ființă cu Tatăl, lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat. Pe Acela ei cunoscîndu-L, au părăsit pe zeii cei

făcuți din lemn, din piatră și din oase de dobitoace necuvîntătoare, deoarece sînt necuvîntători și neputincioși și cu înlesnire pot a se sfărîma".

Atunci ighemonul, auzind acele cuvinte îndrăznețe ale lui Leontie, a poruncit slujitorilor să-l bată pe el tare. Sfîntul Leontie, fiind astfel bătut, își ridica ochii săi spre cer, de unde aștepta ajutorul lui Dumnezeu, iar către ighemon grăia: "O, nebunule tiran, ție ți se pare că mă muncești pe mine! Nu vezi că singur, împietrindu-ți inima ta, mai mult te muncești pe tine?" Ighemonul, după ce l-a bătut mult pe el, a poruncit să-l ducă în temniță și, întorcîndu-se către Ipatie și Teodul, le-a zis: "Pentru ce ați lepădat obiceiurile părintești în care ați crescut și, lăsînd slujbele ostășești, ați mîhnit pe împărat?" Sfinții au răspuns: "Mai bune slujbe am găsit la Împăratul Cel ceresc; pentru că ni s-a dat de la Dînsul pîinea aceea, care se pogoară din cer și care nu se sfîrșește niciodată. Ni s-a dat paharul cel cu vin, care curge din coastele lui Hristos".

Adrian a zis către dînșii: "Aceste cuvinte netrebnice și neauzite v-a învățat pe voi spurcatul Leontie. Dar eu vă zic vouă să faceți cele plăcute împăratului! Au doară nu știți poruncile lui, că cei ce cinstesc pe zei, aceia să se cinstească cu mari cinstiri și cu mai mari rînduieli în oaste? Iar cei ce se întorc de la zei, aceia au să se piardă cu pedepse mai cumplite?" Deci, Sfinții Mucenici Ipatie și Teodul, răspunzînd la aceasta, au zis: "Slujba noastră este la ceruri; iar tu fă ceea ce voiești, pentru că ești rîvnitor către necurații tăi zei. Te înarmezi asupra noastră, fiind nevinovați, dar degrabă va pieri viața ta, pentru că vremea zilelor tale s-a scurtat".

Atunci Adrian, umplîndu-se de mînie, a poruncit să spînzure dezbrăcat pe tribun de lemnul de muncă și să-i strujească trupul lui cu unghii de fier; iar pe Teodul, întinzîndu-l la pămînt, să-l bată fără cruțare. Sfinții, răbdînd cu vitejie acele munci, nu grăiau altceva, decît numai se rugau lui Dumnezeu, după cum erau învățați de Sfîntul Leontie și strigau, zicînd: "Mîntuiește-ne pe noi, Dumnezeule, că a lipsit cel cuvios". Muncitorul, văzîndu-i pe dînșii petrecînd tari și nebiruiți în credința lui Hristos, i-a osîndit la moarte, adică să li se taie capetele cu securea. Deci, sfinții ducîndu-se la moarte, cîntau: "Tu ești scăparea noastră, Doamne... În mîinile Tale ne dăm sufletele noastre!" Astfel cu bucurie și-au întins pentru Hristos grumajii lor sub secure, fiind tăiați, și s-au dus către Domnul ca să-și ia cununa cea gătită lor, din dreapta puitorului de nevoință.

După aceasta, Sfîntul Leontie iarăși a fost scos la judecată și, ducîndu-l înaintea ighemonului, acesta a zis către dînsul: "Leontie, cruță-ți viața ta, ca să nu suferi munci grele, precum au suferit cei înșelați de tine, tribunul Ipatie și Teodul. Ascultă-mă pe mine și jertfește zeilor, că de mare cinste o să te învrednicești de la mine, de la împărat și de la mai marii Romei". Sfîntul Leontie a răspuns: "Să nu-mi fie mie aceea ce zici, ca să văd fața împăratului tău. Fața lui este vrăjmașă și urîtă lui Dumnezeu! Dar, de voiești tu, Adriane, fă-te prieten al Hristosului meu, că de o vei face aceasta, îți voi arăta cîtă cinste, bogăție și mîntuire veșnică vei cîștiga".

Atunci Adrian, de mînie, a zis: "Oare ce fel de mîntuire voiești să cîștig, precum a cîștigat tribunul și Teodul? O, spurcatule ce ești, oare nu știi cu ce fel de pedeapsă au pierit aceia?" Sfîntul a zis: "Pedeapsa aceea pe care ai dat-o lor, nu este pedeapsă, ci mai ales pace și bucurie; pentru că acum ei se bucură și se veselesc, sălășluindu-se împreună cu cetele îngerești". Adrian a zis: "Ia aminte, Leontie, la cele grăite de mine. Care din oamenii cei ce au minte, au defăimat cîndva acea strălucire prealuminoasă a soarelui și pe marii zei, ca: Die, Apolon, Poseidon, Afrodita și pe ceilalți și cu moarte necinstită și cumplită să-și sfîrșească viața lor? Cu adevărat nimeni, fără numai cei ce sînt fermecați de tine". Răspuns-a sfîntul: "Au n-ai auzit Scriptura, care zice: *Zeii păgînilor sînt diavoli, și asemenea lor să fie și cei ce-i cinstesc pe ei*. Deci, toți cei ce nu nădăjduiesc spre dînșii și cei ce au înțelegere sănătoasă, care ar fi voit să fie

asemenea cu pietrele cele mute și cu lucrurile cele neînsuflețite, precum sînt zeii voștri, aducîndu-le jertfe, au să piară cu moarte fără de sfîrșit".

Atunci muncitorul, mîniindu-se, a poruncit să întindă la pămînt pe mucenic și patru slujitori tari să-l bată fără cruțare; iar propovăduitorul zeilor să strige: "Cei ce defăimează pe zeii noștri și nu se supun împărăteștilor porunci, cu o pedeapsă ca aceasta să piară".

Deci, sfîntul mucenic a fost bătut atît de mult, pînă au ostenit slujitorii cei ce-l băteau; iar sfîntul zicea către muncitor: "Chiar de-mi vei zdrobi tot trupul meu cu răni, mintea mea nu mi-o vei birui, nici vei fi stăpîn pe sufletul meu!" Atunci ighemonul a poruncit să-l spînzure de un lemn de muncă și tot trupul lui, coastele și fluierele, să le strujească cu unelte de fier ascuțite. Astfel sfîntul, fiind strujit, într-acele dureri cumplite își ridica ochii săi spre cer și se ruga: "Dumnezeul meu, spre Tine am nădăjduit, mîntuiește-mă pe mine, Doamne!" Apoi, muncitorul a zis către slujitori; "Luați-l pe el de pe lemn, căci știu că de aceea și-a ridicat ochii săi spre cer, ca să roage pe zeii noștri, să-i dea lui odihnă". Atunci Sfîntul Leontie, auzind aceasta, a strigat cu glas mare către dînsul: "Să piei și tu și zeii tăi, ticălosule și spurcatule muncitor! Eu mă rog Dumnezeului meu, ca să-mi dea tărie și putere de a răbda muncile cele date de tine".

Deci, muncitorul a poruncit ca iarăși să-l spînzure cu capul în jos și să-i lege de grumaji o piatră grea. Astfel mucenicul, stînd spînzurat multă vreme, se ruga zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, Cel ce ai întărit pe robii Tăi, Ipatie și Teodul, întru mărturisirea Preasfîntului Tău nume, întărește-mă și pe mine, robul Tău, cel smerit și păcătos, ca să pot îndura muncile acestea. Nu te depărta de la mine, nădejdea mea!". Atunci Adrian a zis: "O, Leontie, știu că vei fi prieten zeilor noștri". Răspuns-a mucenicul: "Eu sînt rob al lui Dumnezeu Cel de sus, iar tu ești rob al zeilor tăi, cu care vei pieri împreună".

Sfîntul Leontie, pătimind toată ziua în niște munci ca acestea, s-a apropiat seara, cînd soarele se pleca spre apus; iar muncitorul a poruncit ca să ia pe sfîntul mucenic și să-l arunce în temniță pînă a doua zi. Sfîntul cînta toată noaptea în temniță, zicînd: *Domnul este luminarea mea și Mîntuitorul meu, de cine mă voi teme?* Deci, i s-a arătat îngerul Domnului și i-a zis: Îmbărbătea-ză-te, Leontie! Domnul Dumnezeu, Căruia tu îi slujești cu credință, este aproape de tine". Atunci sfîntul se bucura și se veselea întru Dumnezeul său.

A doua zi, ighemonul Adrian, șezînd iarăși la judecată, a pus înainte pe Sfîntul Leontie și i-a zis: "Ce ai socotit, Leontie, de tine?" Răspuns-a sfîntul: "Am socotit odată ca să nu iau aminte la cuvintele tale cele deșarte și de multe ori ți-am spus și acum îți spun același lucru, că niciodată nu voi lăsa pe Dumnezeul meu, Care a făcut cerul și pămîntul, marea și toate cele dintr-însele. Nu voi părăsi pe Domnul meu Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Care a pătimit răstignire pentru mîntuirea noastră și în Care mi-am pus nădejdea mea". Ighemonul a zis: "Ascultă-mă, Leontie, jertfește zeilor; că de mă vei asculta, mă jur ție pe zeii mei cei scumpi, că mare cinste și multe bogății vei cîștiga". Răspuns-a sfîntul: "Ce fel de cinste și bogății sînt în partea cea de sub cer, pentru care te-aș fi ascultat și m-aș fi lepădat de Dumnezeul meu? Căci toată lumea nu este vrednică lui Hristos Stăpînul meu, pe Care cu toată inima mea Îl iubesc și pentru a Cărui dragoste pătimesc și sînt gata a le pătimi pe toate; iar diavolilor tăi nu voi jertfi niciodată!"

Muncitorul, văzînd că nu poate birui pe ostașul lui Hristos și nici a-l îndupleca spre a sa păgînătate, a dat contra lui osînda de moarte, în acest chip: "Pe Leontie, care n-a voit să se supună poruncii împărătești, adică să aducă jertfă zeilor; ci, mai cu seamă a ocărît pe zeii noștri cei părintești, poruncim: Să fie întins la pămînt în patru părți și să-l bată atît de tare, pînă ce rău

își va lepăda sufletul său". Deci, Mucenicul Leontie, fiind întins și legat de patru pari, a fost atît de cumplit bătut, încît în acele munci grele și-a dat sufletul său cel sfînt în mîinile lui Dumnezeu. Iar trupul lui, tîrîndu-l, l-au aruncat afară din cetate, pe care, luîndu-l credincioșii, l-au îngropat cu cinste aproape de malul Tripoliei.

Această pătimire a Sfîntului Mucenic Leontie a scris-o Notarie, robul lui Hristos, care a văzut toate acestea cu ochii săi. A scris-o pe tăbliță de plumb și a pus-o în mormînt lîngă moaștele sfîntului, pentru neamul cel mai de pe urmă; deci, cel ce citește sau ascultă pe cel ce citește, să-și ridice spre cer mîinile sale și să dea slavă lui Dumnezeu, Care a întărit pe robul Său, spre atît de mare nevoință. Mucenicul lui Hristos, Leontie, și-a săvîrșit pătimirea sa în ziua de 18 iunie, în timpul stăpînirii lui Vespasian în Roma, iar peste noi, împărățind Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia să-I fie slava, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

51. POMENIREA SFÎNTULUI APOSTOL IUDA, RUDA DOMNULUI DUPĂ TRUP
(19 IUNIE)

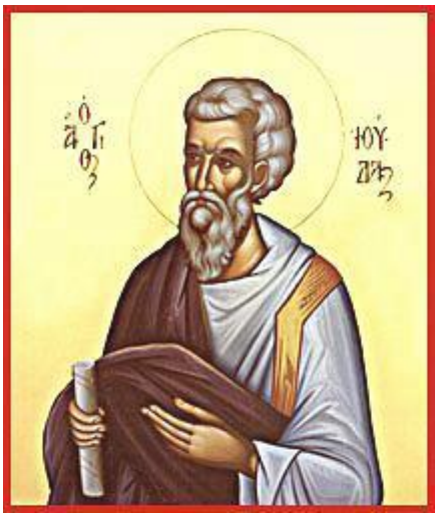

Sfîntul Apostol Iuda a fost unul din cei doisprezece Sfinți Apostoli ai lui Hristos, trăgîndu-se din seminția lui David și a lui Solomon. El s-a născut în Nazaretul Galileii, din tatăl său, Iosif teslarul - logodnicul Preacuratei Fecioare Maria - și din maica sa Salomeea, nu cea din Betleem, ci alta. Maica lui a fost fiica lui Agheu, fiul lui Valahie și fratele lui Zaharia, pe care a luat-o Iosif în însoțire legiuită și i-a născut pe acești fii, care sînt pomeniți în Evanghelia lui Matei: Iacob, Iosie, Simon și Iuda. Însă acest sfînt, se numește Iuda al lui Iacov, numit fratele Domnului, căci pentru smerenie, singur se făcea nevrednic să se numească fratele Domnului după trup, de vreme ce la început a greșit din neștiință față de El, pe de o parte pentru necredință, iar pe de alta pentru neiubirea de frate. Cu necredința a greșit, precum adeverește despre aceasta Sfîntul Ioan, zicînd: *Nici frații lui nu credeau în El.*

Sfîntul Teofilact, spune că feciorii lui Iosif sînt frați ai Lui și zice: "Frații lui, feciorii lui Iosif, îl ocărăsc - între care este și acest Iuda". Însă de unde aveau ei această necredință? Din

socoteala cea putredă și din zavistie, pentru că obiceiul rudeniilor este ca totdeauna să urască mai mult pe ai săi, decît pe cei străini. Deci, este arătat că Iuda de la început a greșit prin neștiință către Hristos, cu necredința și cu zavistia. El a mai greșit și cu neiubirea de frate, precum se scrie despre aceasta în viața Sfîntului Iacov, fratele Domnului, pentru că Iosif - după întoarcerea din Egipt - împărțind pămîntul său fiilor lui cei firești, pe care i-a avut cu femeia cea dintîi, a voit să facă parte și Domnului nostru Iisus Hristos, Cel născut fără de sămînță, mai presus de fire, din Preacurata Fecioară, fiind atunci încă prunc mic, iar ceilalți fii ai lui Iosif - între care și acest Iuda - nu voiau să-L primească la moștenire împreună cu ei, ca pe Cel ce nu era născut din aceeași maică. Dar Iacov L-a primit pe El, împreună moștenitor la partea sa, și de aceea Iacov s-a numit "fratele Domnului". Deci, Sfîntul Iuda, știind greșelile sale cele dintîi, nu îndrăznea să se numească fratele Domnului, ci numai al lui Iacov, precum scrie și în scrisoarea sa, zicînd: "Iuda, sluga lui Iisus Hristos și fratele lui Iacov...". Acest sfînt apostol are încă diferite numiri.

Astfel, Sfîntul Matei Evanghelistul îl numește Levi sau Tadeu și aceasta nu fără oarecare taine. Aceste taine le putem cunoaște din tîlcuiri, pentru că Levi se numește "împreunat" sau "din inimă" sau "ca un leu". Deci, Sfîntul Iuda s-a numit ca un Levi, pentru că după greșeala lui cea mai dinainte, ce o făcuse din neștiință, după ce a cunoscut că Iisus este adevăratul Mesia, s-a alăturat lîngă Dînsul cu dragoste și ca un leu s-a nevoit cu bărbăție pentru El. Drept aceea, cu dreptate și cu cuviință s-au zis despre dînsul aceste cuvinte, care în aceeași vreme s-au zis și despre Iuda, fiul lui Iacov și strămoșul lui Hristos: *Iudo, pe tine te laudă frații tăi; culcîndu-te, ai dormit ca un leu, ca un pui de leu.* Tadeu se tîlcuiește "lăudător" sau "mărturisitor". Deci, Sfîntul Iuda a fost numit Tadeu, căci, lăudînd și mărturisind pe Hristos Dumnezeu, hrănea din învățăturile sale apostolești pe cei ce erau prunci în credință, adică pe cei dîntîi credincioși ai Bisericii.

Mai sînt încă și unii care socotesc cum că acest Sfînt Iuda este supranumit Varsava, după Faptele Apostolilor. Acolo se zice: Au venit Apostolii și bătrînii cu toată adunarea să aleagă pe un bărbat dintr-înșii și să-l trimită în Antiohia cu Pavel și cu Varnava, anume pe Iuda, care se numea Varsava, adică "fiul întoarcerii", fiindcă, după greșelile sale cele de mai înainte către Hristos, s-a întors prin pocăință, cu credință și cu dragoste. Căci, în cele ce greșise mai mult, în acelea a arătat mai multă îndreptare. El greșise mai întîi prin necredință, după aceea a crezut într-Însul fără îndoială și s-a făcut Apostolul și propovăduitorul Lui. Greșise apoi către Hristos prin neiubire, iar după aceea atît L-a iubit, încît și-a pus și sufletul pentru Dînsul, pentru că avea mare rîvnă pentru Hristos și dorea ca toată lumea să-L cunoască pe El, adevăratul Dumnezeu, să creadă într-Însul, să-L iubească și să-și cîștige mîntuirea. Această rîvnă a lui este povestită și în Sfînta Evanghelie. Căci, pe cînd Domnul grăia către ucenicii Săi: *Cel ce mă iubește pe Mine, va fi iubit de Tatăl Meu și Eu îl voi iubi pe el și singur Mă voi arăta lui...* atunci Iuda - nu Iscarioteanul, ci acest frate al Domnului după trup - a zis către dînsul: *Doamne, de ce voiești să Te arăți nouă, iar lumii nu?* Ca și cum ar fi zis: "Doamne, nu numai nouă să ne dai cunoștința Ta, ci la toată lumea. Nu numai nouă singuri să ne arăți mîntuirea Ta, ci la tot neamul omenesc. Nu numai noi, robii și ucenicii Tăi, ci toată lumea, cunoscîndu-Te pe Tine Făcătorul și Mîntuitorul nostru, să Te iubească cu căldură, să-Ți slujească cu credință și să Te preamărească în veci".

După Înălțarea Domnului, Sfîntul Apostol Iuda a propovăduit pe Hristos în diferite țări. Despre aceasta ne spune Nichifor, scriitorul istoriei bisericești, zicînd despre dînsul astfel: "Dumnezeiescul Iuda - nu Iscarioteanul, ci altul - care avea două nume, Tadeu și Levi, fiul lui Iosif și fratele lui Iacov, cel aruncat de pe aripa bisericii, a propovăduit mai întîi Evanghelia în Iudeea, Galileea, Samaria, și Idumeea, apoi în cetățile Arabiei, în părțile Siriei și ale

Mesopotamiei; iar mai pe urmă, s-a dus în Edesa, în cetatea lui Avgar, unde mai înainte propovăduise pe Hristos alt Tadeu, care era unul din cei șaptezeci de apostoli. Acolo, dacă lipsea ceva din slujba acestui Tadeu, acest Iuda-Tadeu le-a împlinit bine. Să se mai știe că Sfîntul Iuda a binevestit cuvîntul mîntuirii și în Persia, iar de acolo a scris în limba grecească Epistola sobornicească către credincioși. Acea epistolă, deși este scrisă pe scurt, este însă de mare înțelegere și plină de învățături folositoare.

Unele din acele scrieri erau dogmatice, adică despre taina Prea Sfintei Treimi și a Întrupării lui Hristos, despre deosebirea îngerilor buni de cei răi, și despre înfricoșata judecată ce va să fie. Iar altele erau învățătoare de obiceiuri, care sfătuiesc pe oameni a fugi de necurățiile păcatelor trupești, de huliri, de mîndrie, de neascultare, de zavistie și de urîciune, de meșteșugiri și de vicleșuguri, ca fiecare să fie statornic în chemarea sa, în credință, în rugăciune și în dragoste; în a se îngriji de întoarcerea celor rătăciți la adevărata credință și a se păzi de eretici, ale căror obiceiuri vătămătoare de suflet le-a arătat luminos, iar pierderea lor o asemăna cu a sodomitenilor.

În scrisoarea sa arată însă și aceasta: Nu este destul pentru mîntuire, ca să se lepede cineva de păgîneasca credință și să se apropie de sfînta credință ortodoxă, ci se cuvine ca, pe lîngă credință, să facă și fapte bune. Pentru aceasta el aduce spre chip și pilda celor pedepsiți de Dumnezeu, îngeri și oameni. Pe îngerii răi Dumnezeu i-a legat în întuneric cu legăturile cele veșnice și spre judecata Sa îi păzește, deoarece nu și-au păzit rînduiala lor. Pe oamenii cei scoși din Egipt i-a pierdut în pustie, deoarece n-au umblat după chemarea lui Dumnezeu, ci s-au abătut la îndărătnicii.

Astfel Sfîntul Apostol Iuda a arătat în trimiterea sa prin cuvinte scurte lucruri mari. El a suferit multe dureri și osteneli, trecînd prin multe țări, propovăduind pe Hristos, botezînd și încredințînd popoarele și povățuindu-le la mîntuire. Apoi, după ce s-a dus în părțile Araratului, întorcînd mulțime de popor de la înșelăciunea idolească la Hristos, a fost prins de închinătorii la idoli și, după ce l-au muncit mult, l-au spînzurat pe un lemn în chip de cruce. Și străpuns fiind cu sulița de cei necredincioși, și-a sfîrșit nevoința și alergarea sa. Deci, a trecut în cer la Hristos Dumnezeu, ca să-și ia cununa cea veșnică a răsplătirii apostolești, fiind numărat în ceata celor doisprezece Apostoli.

52. CUVIOSUL PAISIE CEL MARE
(19 IUNIE)

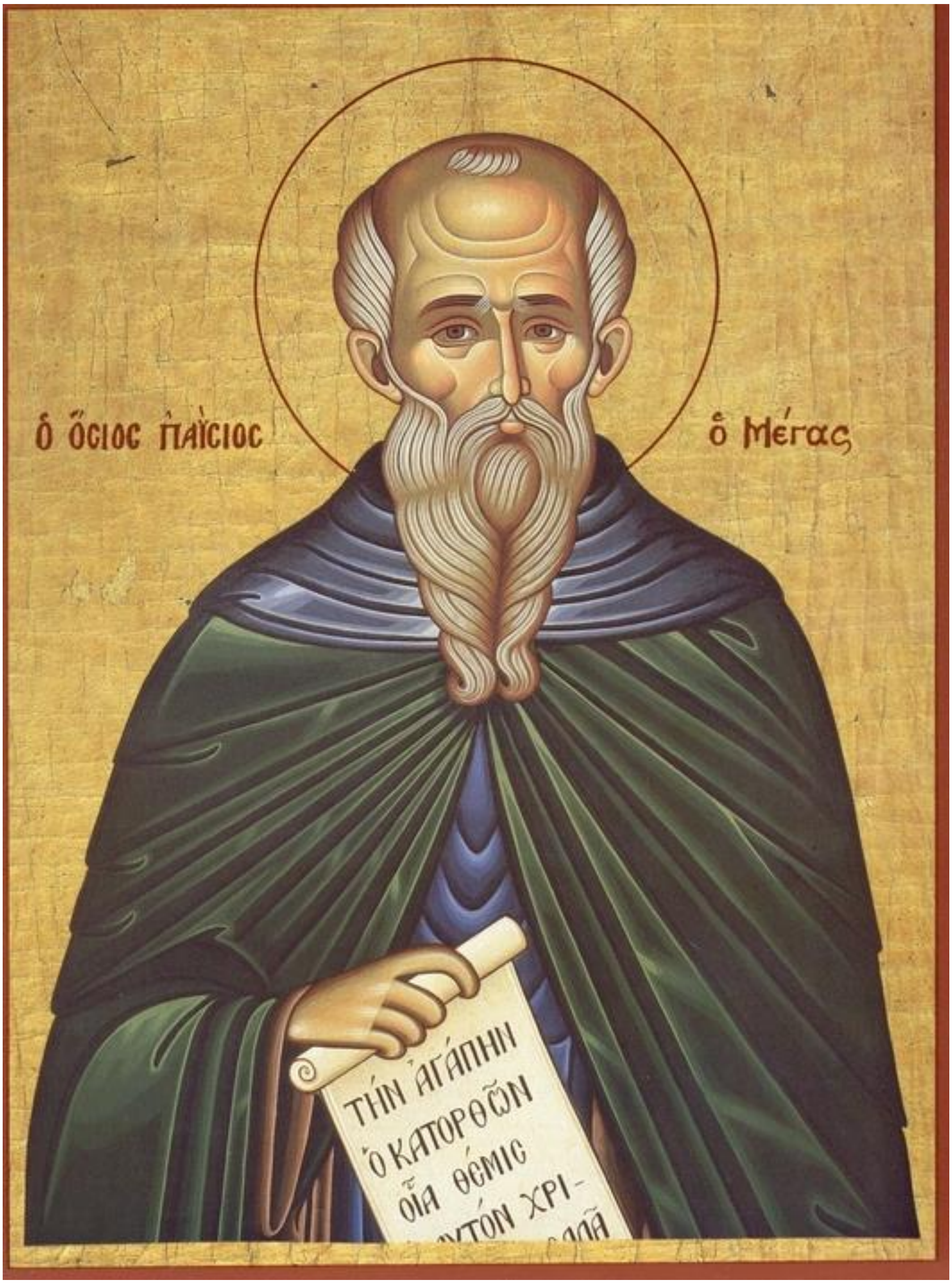

Cuviosul Părintele nostru Paisie a fost din Egipt. El s-a născut din părinți dreptcredincioși, îmbunătățiți și îmbogățiți de obiceiuri bune și creștinești care aveau șapte copii asemeni lor în obiceiuri și fapte bune. Bogăția lor le era destulă, încît puteau să ajute și pe cei ce aveau trebuință; căci, cu cît împărțeau la săraci averile lor, cu atît mai mult Dumnezeu le înmulțea toate.

Murind tatăl lor, a rămas toată grija copiilor și a lucrurilor pe seama maicii lor. Însă cea mai mare grijă a avut ea pentru Paisie, ca unul ce era mai mic decît toți copiii ei. Drept aceea, fiindcă ea se întrista mult, i s-a arătat îngerul Domnului și i-a zis: "Dumnezeu, Tatăl sărmanilor, m-a trimis să-ți spun pentru ce te îngrijești atît pentru creșterea copiilor tăi, ca și cum ai avea grijă de ei numai tu singură și nu și Dumnezeu? Deci, nu te întrista, ci încredințează lui Dumnezeu pe fiul tău, căci prin el se va slăvi numele Său cel sfînt".

Ea, auzind acestea, a zis: "Toți copiii mei sînt ai lui Dumnezeu, să-și ia pe care voiește". Dar îngerul, apucînd de mînă pe Paisie, a zis: "Acesta este bineplăcut Domnului!" Atunci ea a zis către înger: "Acesta nu este vrednic pentru slujirea și slujba lui Dumnezeu, ci ia mai bine pe unul din cei mai mari care va fi vrednic". Îngerul a zis: "O, preabună femeie, tu zici că Paisie nu este vrednic spre slujirea lui Dumnezeu, însă să știi că puterea lui Dumnezeu se sălășluiește în cei neputincioși. Acesta, cel mai mic decît ceilalți, este cel ales de Dumnezeu". Acestea zicînd, îngerul s-a dus. Femeia, deșteptîndu-se din somn, se minuna de dumnezeiasca poruncă și-L slăvea pe Dumnezeu, zicînd: "Doamne, facă-se mila Ta spre noi și spre robul tău Paisie!" Acestea și altele asemenea a zis, rugîndu-se și mulțumind lui Dumnezeu. Apoi, luînd pe copil, l-a afierosit lui Dumnezeu.

Dumnezeiescul Paisie, fiindcă era temător de Dumnezeu, odată cu creșterea vîrstei, a crescut și în dumnezeiescul dar; astfel inima lui s-a rănit de dumnezeiasca dragoste și a dorit petrecerea monahicească. Deci, ajungînd la vîrsta cînd putea să lucreze poruncile Domnului, s-a povățuit de dumnezeiescul dar și s-a dus în pustia schitului, ca un miel fără de răutate, la păstorul oilor cuvîntătoare; adică la dumnezeiescul Pamvo, care, avînd darul de a vedea mai înainte, a cunoscut cele ce erau să fie pentru Paisie. Deci, primindu-l cu multă bucurie, l-a îmbrăcat în cuviosul chip al monahilor.

Paisie, fiind vas ales al dumnezeiescului dar, se povățuia de acesta la toată fapta bună. Întîi a isprăvit bine nevoințele ascultării, făcînd cu osîrdie toate acelea, pe care i le poruncea părintele lui cel duhovnicesc. Apoi s-a apucat de mai multă și mai aspră pătimire, dorind a ajunge la cele desăvîrșite. Dumnezeiescul părintele nostru Pamvo, văzîndu-l că dorea nevoințele cele mai înalte, i-a zis: "Fiul meu, Paisie, nu se cuvine celui nou începător să caute la fața unui om, ci să-și plece pururea capul în jos și cu mintea sa să gîndească necontenit la cele cerești, primind frumusețile și podoabele negrăitei slave a lui Dumnezeu și, dintr-o privire ca aceasta, să slăvească atotputernicia lui Dumnezeu, Făcătorul nostru de bine".

Paisie, auzind aceste cuvinte folositoare de suflet, s-a umplut de dor dumnezeiesc și le-a săvîrșit cu lucrul. De atunci au trecut trei ani, păzind această poruncă cu atîta tărie, încît n-a văzut deloc față de om, ci se îndeletnicea cu totul în citirea dumnezeieștilor Scripturi și în cercetarea dumnezeieștilor dogme și cu acestea, ca și cu niște ape dulci, adăpa și roura sufletul său, precum zice proorocul David: *Era ca un sad pururea înverzit și răsădit lîngă izvoarele apelor, care, adăpîndu-se, sporește și înflorește și, la vremea potrivită, face rod copt și foarte dulce*. Adeseori obișnuia a zice cu mult dor și acest grai al lui David: *Cît sînt de dulci cuvintele Tale gîtlejului meu, mai mult decît mierea!*

Astfel Paisie, rugîndu-se necontenit ca și apostolul, strîmtora și muncea trupul său cu postiri și privegheri și avea supus trupul voinței sufletului. Dumnezeiescul Pamvo, văzîndu-l că sporea în duhovniceasca nevoință și în fapte bune, îl îndemna părintește și-l povățuia cu luare aminte la cele plăcute lui Dumnezeu; și așa, conducîndu-l bine și cu dreaptă credință, l-a arătat iscusit și lămurit, după faptă și după privire.

Dar bătrînul, ajungînd la sfîrşitul său, se silea de aici să ajungă la cereştile bunătăţi, pe care dorea de mult să le dobîndească, binecuvîntînd pe Paisie cu multe binecuvîntări şi spunînd multe proorocii despre dînsul, a trecut de la pămînt către cele cereşti. Deci, în acest chip Paisie se îndulcea de nădejdile cele bune, pe care le avea, iar eu, smeritul Ioan, care am scris această povestire de faţă, am rămas împreună cu Paisie în una şi aceeaşi chilie, avînd amîndoi aceeaşi socoteală, petrecînd aceeaşi petrecere şi vieţuire, după canonul ce luasem de la duhovnicescul nostru părinte, îndemnîndu-ne unul pe altul la fapte bune şi lucrînd amîndoi pentru mîntuirea sufletelor noastre.

Trecînd puţină vreme, iar Paisie încălzindu-se cu căldura Sfîntului Duh, se nevoia cu o mai mare petrecere. El a început a posti toată săptămîna şi numai sîmbăta mînca, iar hrana lui era doar puţină pîine şi sare. În celelalte zile ale săptămînii, în loc să se hrănească cu pîine simţită, se îndulcea şi se veselea cu pîine gîndită, adică cuvîntul lui Dumnezeu. Adeseori citea şi cugeta la proorocia dumnezeiescului Ieremia, care i s-a arătat de multe ori, precum zic unii, şi îi tîlcuia înţelesurile cele ascunse ale proorociei şi cu acestea îl îndemna spre îndrăgirea şi dragostea bunătăţilor celor făgăduite. Dar el totdeauna se întindea la cele dinainte, după dumnezeiescul Pavel, adică totdeauna se silea să facă şi alte fapte bune şi nu se mulţumea cu cele mai dinainte.

Deci, pe lîngă săptămîna care postea mai întîi a adăugat şi alta, şi postea împreună două săptămîni, iar sîmbăta iarăşi mînca hrana lui cea obişnuită, adică puţină pîine şi sare. Şi îi era hrana cea mai minunată, căci nimeni nu ştia petrecerea lui cea întocmai cu a îngerilor, afară de Dumnezeu, care vede cele ascunse şi nearătate. Drept aceea, robindu-se de dragostea liniştii, numai pe aceea o iubea; adică a se ruga şi a vorbi totdeauna cu Dumnezeu şi prin strălucirile ce se trimit afară de la El a se apropia de marginea dorinţelor - care este Dumnezeu.

Cunoscînd eu, zice ucenicul lui, că dumnezeiescul Paisie avea nişte gînduri ca acestea, adică să petreacă singur, măcar că despărţirea îmi era lucru nesuferit, cu toate acestea, am făcut încercare, ca să cunosc chipul acelei linişti. Deci am căutat să aflu, de unde venea acea dorinţă. Din povăţuirea lui Dumnezeu, ori din însăşi voia lui? Pentru aceea am zis către el: "Frate Paisie, iată, te văd că te stăpîneşti de îndrăgirea liniştii. Să ştii bine, că şi eu am acelaşi dor, însă nu ştiu de unde ne-a venit nouă un gînd ca acesta. Deci, vino să rugăm pe milostivul Dumnezeu, ca să ne arate voia Lui cea sfîntă şi după acea voie să facem: ori să locuim împreună, ori să ne despărţim unul de altul".

Acestea auzindu-le Paisie, a răspuns: "Bine zici, iubitul meu Ioan, aşa să facem, ca osîrdia noastră cea duhovnicească să fie bineprimită la Dumnezeu". Acestea zicînd, am petrecut noaptea aceea priveghind şi rugînd fierbinte pe Dumnezeu, ca să ne arate voia Sa cea sfîntă. Dumnezeu, ca un bun şi milostiv ce este, a ascultat rugăciunea noastră, şi în vremea Utreniei, un înger dumnezeiesc ni s-a arătat nouă, zicînd: "Dumnezeu porunceşte să vă despărţiţi şi fiecare să aibă locuinţă deosebită. Iar tu, o, Ioane rămîi în acest loc şi fă-te multora povăţuitor spre mîntuire. Iar tu, o, Paisie, sluga lui Hristos, du-te de aici şi mergi în partea de apus a pustiei. Acolo se va aduna prin tine popor nenumărat - zice Domnul -, şi vei zidi o mănăstire, că şi în acel loc, numele Meu se va slăvi".

Acestea zicînd, îngerul s-a făcut nevăzut. Deci noi, ascultînd porunca Lui, ne-am despărţit unul de altul, şi am rămas la locul acela; iar Paisie, mergînd în partea pustiei dinspre apus, a tăiat o piatră şi făcînd o peşteră, a locuit într-însa. Atîta s-a apropiat de el Dumnezeu, prin covîrşitoarea lui curăţenie şi pentru înalta lui petrecere, încît şi Însuşi Hristos i se arăta lui de multe ori, şi-l povăţuia la fapte bune, precum va arăta adevărul din cuvîntul ce urmează.

Într-una din zile, dumnezeiescul Paisie, şezînd în peştera sa şi preamărind pe Dumnezeu, i s-a arătat Mîntuitorul nostru, zicîndu-i: "Pace ţie, iubitul meu Paisie!" Paisie, sculîndu-se în picioare, s-a înfricoşat şi a zis: "Iată robul Tău. Ce porunceşti, Stăpîne? Şi care este pricina pogorîrii Tale către mine?" Iar Hristos a răspuns: "Vezi pustia aceasta, care are atîta lungime şi lăţime? Aceasta toată am s-o umplu de pustnici, care vor slăvi numele Meu, prin mijlocirea ta!"

Paisie, alesul lui Dumnezeu, căzînd la pămînt, a zis: "Acestea care le zici, Doamne, sînt supuse mîinii Tale celei puternice şi îndată, cu voinţa Ta, le-ai şi săvîrşit. Mă rog însă bunătăţii Tale, de unde vor avea cele de nevoie cei ce se vor aduna în pustia aceasta?" Iar Mîntuitorul a răspuns: "Crede mie, că de îi voi afla pe dînşii avînd dragoste între ei - maica tuturor faptelor bune - şi, de vor păzi poruncile Mele, eu voi avea toată grija de dînşii, încît nu le va lipsi nimic din cele trebuincioase!"

Apoi dumnezeiescul Paisie a zis iarăşi către Domnul: "Încă odată întreb bunătatea Ta: "Cum vor trece ei cursele vrăjmaşului şi cum vor scăpa de cumplitele lui ispite?" Iar Mîntuitorul a zis: "De vor păzi cu blîndeţe, cu dreptate şi cu inimă smerită, precum ţi-am zis, poruncile Mele, nu numai că îi voi elibera de războaiele vrăjmaşului şi de cursele lui cele viclene, ci îi voi arăta şi moştenitori ai împărăţiei cerurilor!" Acestea zicînd Mîntuitorul, S-a înălţat cu slavă la cer, iar sfinţitul Paisie a luat mai multă frică întru sine, cucerindu-se de porunca Mîntuitorului către dînsul.

Dar ce meşteşugeşte zavistnicul şi urîtorul de oameni vrăjmaş? Văzînd pe dumnezeiescul Paisie că trece cu întemeiere peste cursele lui şi rămîne nevătămat de bîntuielile lui, scrîşnea cu dinţii săi. Şi, neputînd a se apropia de dînsul, pentru puterea ce luase de la Dumnezeu, a căutat să-l biruiască cu vicleşug prin altă mijlocire, adică a încercat doar l-ar lipsi de binele necîştigării şi cu acest chip să se apropie de dînsul şi să-l biruiască. Drept aceea vrăjmaşul s-a dus la un om bogat al Egiptului şi i s-a arătat lui în chip de înger şi a zis: "Du-te în pustie şi acolo vei afla un om sărac, cu numele Paisie, însă bogat şi împodobit cu strălucire şi cu faptele bune şi vas ales al dumnezeiescului dar. Deci, închină-te lui, ducîndu-i bani mulţi, ca să împartă milostenie monahilor, care pustnicesc acolo".

Bogatul, necunoscînd diavoleasca amăgire, a luat o mulţime de argint şi de galbeni şi s-a dus la Cuviosul Paisie. Dar Dumnezeu a descoperit robului Său bîntuirea diavolului şi măiestria ce s-a meşteşugit să-i facă prin dărnicia boierului. Deci, Cuviosul Paisie a ieşit întru întîmpinarea lui, iar boierul acela, văzîndu-l, l-a întrebat: "Cine este Paisie şi unde se află?" Iar Paisie i-a zis: "Dar ce voieşti cu el?" Iar boierul i-a răspuns: "Am adus mulţi bani ca să-i împartă milostenie la monahi". Iar cuviosul i-a zis: "Iartă-mă, omule, iubitorule de Hristos! Noi nu avem trebuinţă de bani, dacă voim să locuim în pustia aceasta. Ia-i pe ei şi du-te în pace şi nu te întrista, căci Dumnezeu a primit dăruirea ta. Dacă ai adus aceşti bani ca să-i dai monahilor, apoi mai bine îi împarţi săracilor, căci în satele Egiptului sînt mulţi săraci şi văduve. Iar dacă-i vei chivernisi pe dînşii, vei lua plată de la Dumnezeu mult mai multă".

Acel boier, ascultînd cuvintele sfîntului, s-a întors în Egipt. Întorcîndu-se şi Paisie în peştera sa, i s-a arătat diavolul, zicînd: "O, Paisie, silă nu pot să-ţi fac, căci ai izgonit meşteşugirile mele. Deci, fug de la tine şi mă duc să mă lupt cu alţii şi la tine nu mai vin, căci m-ai biruit!" Cuviosul, certîndu-l pe diavol, i-a zis: "Taci, diavole, că eşti plin de răutate!"

Astfel, ruşinîndu-se diavolul, a fugit şi nu mai îndrăznea să se mai apropie de dînsul. După aceea, dumnezeiescul Paisie s-a dus în pustia cea mai dinăuntru şi acolo cu trupul ducea viaţa cea mai aspră, iar cu duhul socotea cele cereşti şi vorbea cu Stăpînul Hristos. Drept aceea

și dumnezeiescul Duh, ce locuia în Paisie, a binevoit a-l face iubitor al dumnezeieștilor vistierii și al veseliei, de care se îndulcesc cei drepți.

Cuviosul Paisie, rugîndu-se odată, a venit întru uimire și s-a răpit la cer. Astfel fiind, întîi privea la cele veselitoare și la frumusețile Raiului și din acelea s-a umplut de bucurie și de veselie. Apoi a văzut Biserica celor întîi-născuți, care este în cer, adică pe toți sfinții și, împărtășindu-se de desfătarea cea netrecătoare și de îndulcirea din vedenia aceea, s-a învrednicit de la Dumnezeu și a luat darul înfrînării și al ajunării.

Deci, cuminecîndu-se cu Preacuratele Taine, petrecea fără de altă hrană. Dar să nu fie cineva necredincios, din cei ce se pleacă dumnezeiescului cuvînt, nici să se îndoiască de cele zise, căci toate se supun dumnezeieștilor amenințări. Pentru aceasta, nu voi ascunde adevărul, căci cu împărtășirea dumnezeieștilor Taine a petrecut șaptezeci de ani, negustînd altă hrană trupească. Aceasta nu este minunată, pe lîngă neasemuita putere a lui Dumnezeu, căci hrana cea trupească o cere firea pentru alcătuirea și petrecerea trupului, iar la cei mai înalți și mai presus de fire, cum era dumnezeiescul Paisie, puterea ziditoare a lui Dumnezeu, care este fără lipsă și nu se supune legii firii desăvîrșit, dă cu adevărat acest dar, care este mai presus de puterea și de firea omenească. În acest chip a păzit fără hrană pînă acum pe Proorocul Ilie și pe Enoh, mai presus de legea firii, și îi va păzi pînă la vremea cea de pe urmă. Acestea sînt destule spre dovada acestui dar mai presus de fire.

Mulți monahi și mireni alergau la dumnezeiescul Paisie după buna voire a lui Dumnezeu, poftind să locuiască împreună cu el, ca albinele în fagure. Astfel, se împărtășeau fără de saț din mierea cea gîndită și din prea dulcea lui învățătură. Aceia, îndulcindu-se de ea, lăsau lumea și cele din lume și în fiecare zi se înmulțea numărul monahilor. Pe unii, care doreau să se liniștească deosebit, îi învăța să vorbească împreună cu Dumnezeu prin rugăciune, iar pe cei ce voiau să fie în supunere și ascultare, cum și în petrecerea cea cu adevărat fericită, îi punea să locuiască în viață de obște, împreună cu alți frați, rînduindu-le, potrivit lor, să lucreze și lucrul de mîini. Pe de o parte ca să nu șadă degeaba, ci să se iscusească și să aibă trup cu îndemînare la ostenelile faptelor bune; iar pe de alta, ca să-și scoată hrana vieții lor din sudorile și ostenelile lor și să miluiască pe cei săraci. Peste toate acestea le-a dat poruncă necălcată, să nu facă nimic, nici cel mai mic lucru, fără socoteala și voia duhovnicescului lor părinte. În acest mod învăța și purta grijă de frați. Iar nevoința ce o purta el în liniște și în depărtare, cine putea să o povestească cu de-amănuntul?

Dumnezeiescul Paisie a intrat odată în pustia cea mai dinăun-tru și, găsind acolo o peșteră, a locuit într-însa trei ani. Fiindcă perii capului au crescut mult și s-au lungit, ce a socotit pururea fericitul? A pus un par în partea cea de sus a peșterii, a legat de el părul său, și astfel se ruga mai cu sîrguință și mai cu osteneală. Nu numai aceasta, ci și alte osteneli făcea ziua și noaptea, înfierbîntîndu-se de dragostea lui Hristos în acele nevoințe aspre. Pentru aceasta și Mîntuitorul s-a arătat lui precum s-a făgăduit în Sfînta Evanghelie.

În vremea cînd Paisie se ruga, iată se arată înaintea lui Mîntuitorul nostru, cel mai mult dorit decît toate. Iar el, nesuferind a vedea dumnezeiescul Lui chip, a căzut la pămînt, cutremurat și înfricoșat, zicînd: "O, Hristoase Împărate, nepovestita Ta dragoste care o ai spre slugile Tale!" Iar Mîntuitorul, întinzînd mîna Sa, l-a ridicat și i-a zis: "Pace ție, sluga mea! Nu te înfricoșa, căci bunătatea Mea se veselește foarte mult de lucrurile tale. Rugăciunea ta este foarte primită și bineplăcută Mie. Deci, veselește-te și ia plată preastrălucită pentru aceste lucruri ale tale. Iată îți dau un dar ca acesta: Orice cerere vei face în numele Meu, să ți se dea, și pentru oricare păcătoși vei mijloci la Mine, să se ierte păcatele lor".

Sfîntul Paisie a zis: "Împărate Hristoase, măcar de m-aş învrednici eu ticălosul să iau de la bunătatea Ta o iubire de oameni ca aceasta, adică să mi se dea dar, ca să cer cele ce se cuvin şi cele ce-mi sînt trebuincioase mie, ca să petrec lesne căile cele mîntuitoare ale poruncilor Tale şi să dobîndesc sfîrşit bun, căci fără de pronia Ta, nu ne este cu putinţă să facem vreun bine. Căci dacă Tu Ţi-ai vărsat Sîngele Tău, cel de mult preţ, pentru mîntuirea noastră, ai primit să rabzi moarte şi îngropare şi prin Învierea Ta ne-ai dăruit nouă viaţă veşnică, cîte morţi oare nu sîntem noi datori să răbdăm pentru dragostea Ta?"

După ce Paisie a zis acestea, Mîntuitorul l-a binecuvîntat şi S-a înălţat la ceruri. Iar cum cuviosul a luat cu adevărat un dar ca acesta de la Dumnezeu, se va arăta în cele ce urmează:

Un ascultător al unui bătrîn a murit. Acela, amăgindu-se de zavistnicul diavol, se afla în osînda nesupunerii şi a neascultării şi lucrul cel mai rău a făcut, că a căzut în alt păcat şi nu s-a pocăit, ticălosul. Deci, bătrînul lui ruga de multe ori pe Dumnezeu să-i arate unde a ajuns sufletul leneşului lui ascultător. Drept aceea, i s-a arătat că se muncea în iad cu munci cumplite şi aspre şi, rănindu-se groaznic cu inima, nu înceta a ruga pe Dumnezeu pentru el şi, adăugînd noi postiri pe lîngă postirea sa cea mai dinainte, a postit patruzeci de zile şi atunci a auzit un glas ce zicea: "Acest suflet, pentru care te rogi fierbinte se cade să fie în iad pînă cînd voi veni cu îngerii şi cu trîmbiţele judecăţii şi atunci va lua cuviincioasă plată pentru lucrurile sale".

Bătrînul, auzind această hotărîre, s-a întristat foarte mult şi, pe lîngă cele patruzeci de zile de mai înainte, a adăugat alte patruzeci de zile de postire şi, umilindu-se pe sine mai mult, ruga pe Dumnezeu. Dar iarăşi a auzit de la Dumnezeu: "Rămîne în iad, pînă voi veni pe norii cerului!" Deci, de vreme ce n-a putut să plece dumnezeiasca milostivire să-l ierte - şi aceasta poate a făcut-o Mîntuitorul, ca bătrînul să pună mijlocitor pe dumnezeiescul Paisie şi astfel, ascultîndu-l, să se adeverească pentru făgăduinţa ce i-a dat-o -, a alergat la Paisie în pustia cea mai dinăuntru, ştiind îndrăzneala ce avea către Dumnezeu şi nădăjduind către acela care singur poate să milostivească pe Dumnezeu.

Cuviosul Paisie, cunoscînd prin dumnezeiescul dar venirea bătrînului, a ieşit întru întîmpinarea lui şi după sărutarea lor a zis către el: "O, părinte, pentru ce ai venit la mine prostul şi păcătosul şi te-ai umilit atît de mult?" Dar bătrînul, povestind întîmplarea ucenicului său şi rugile ce le-a făcut la Dumnezeu pentru el şi hotărîrea ce a auzit-o că se va pedepsi în iad pînă la venirea Domnului, i-a zis: "Pentru aceasta am venit să rog pe cuvioşia ta, ca împreună să te doară inima pentru el şi să rogi pe Dumnezeu pentru ticălosul meu ucenic, căci cred că dacă Îl vei ruga, te va asculta. Deci, nu mă lăsa supărat, ci roagă-L, căci altfel nu mă duc de aici".

Acestea zicînd acel bun bătrîn, a înduplecat pe marele Paisie, mai mult cu lacrimile lui decît cu cuvintele, să se roage lui Dumnezeu şi să milostivească îndurările Lui. Deci, a zis Cuviosul Paisie: "O, sfinţite părinte, nu-mi este cu putinţă să mă apuc de lucrul acesta, căci acesta este lucrul tău şi al marii tale minţi, măcar că de astădată nu te ascultă Dumnezeu, pentru pricinile pe care El singur le ştie, căci judecăţile Lui sînt multe şi adînci. Însă, ca să ascult porunca ta, iată, rog pe Dumnezeu împreună cu cuvioşia ta şi orice se va afla plăcut Lui, facă-se. Deci, rămînînd tu în acest loc, roagă pe Dumnezeu, iar eu mă duc să-L rog în pustia cea mai dinăuntru".

Ducîndu-se acolo, a stat la rugăciune şi, înălţîndu-şi mîinile şi mintea la cer, a zis: "Ziditorule al tuturor, caută spre slugile ne-vrednicilor robilor Tăi şi ca un bun liberează din legăturile iadului sufletul ucenicului bătrînului!" Acestea şi cele asemenea acestora rugîndu-se lui Dumnezeu, n-a fost chip să nu fie auzit - după nemincinoasa făgăduinţă ce a luat. Atunci

îndată, Hristos, Cel ce este de față pretutindeni, dar nevăzut, i s-a arătat lui și i-a zis: "Robul meu Paisie, ce ceri cu tot sufletul?" El a răspuns: "Doamne, Tu ești Cel ce cunoști toate! Tu știi că cer să miluiești pe neascultătorul și păcătosul ucenic al bătrînului, care se muncește, ticălosul, în iad. Deci mă rog Ție, ascultă-mă pe mine robul Tău și izbăvește-l ca un iertător și mult milostiv".

Mîntuitorul a zis către dînsul: "Eu am hotărît ca el să rămînă în iad, să se muncească pentru neascultarea și păcatul lui, pînă cînd voi veni cu îngerii pe norii cerului!" Paisie, alesul Domnului, rugîndu-l, a zis: "Stăpîne al tuturor, dar ce lucru nu se supune poruncii Tale cînd voiești? Îți este lesne Ție, Stăpînul veacurilor și Făcătorul tuturor celor ce sînt, să faci și acum același chip al venirii Tale".

Mîntuitorul, auzind acestea, S-a înălțat la ceruri. Apoi S-a pogorît pe nori cu multă slavă, cu îngeri și cu arhangheli, cu trîmbițe, cu cete de drepți și cu toate acelea cîte are să se pogoare în ziua cea de apoi a judecății și a așezat scaune și divan înfricoșat. Pe urmă a fost chemat și sufletul ascultătorului ce murise și, ieșind din iad, a stat înaintea Judecătorului. Acela s-a dat în mîinile lui Paisie, apoi a fost dat bătrînului lui, care, în ceasul acela, se ruga cu multă nevoință, precum se învoise mai înainte, ca să se roage amîndoi.

Deci, a auzit glas de sus, zicîndu-i: "Ia sufletul ucenicului tău, prin mîinile slugii mele Paisie, care s-a eliberat din iad, și nu-l vei mai vedea în munci, ci în odihnă!" Atunci îndată a venit sufletul ucenicului și a stat înaintea bătrînului și mărturisea că multe a pătimit în iad din schingiuirile munci pentru neascultare, fiindcă aceasta i s-a făcut pricină să cadă în păcat, și pentru păcat a încercat muncile cele cumplite ale iadului. Apoi zicea: "Dar prin rugăciunile tale și ale dumnezeiescului Paisie, iubitorul de oameni, Dumnezeu, S-a milostivit de m-a dezlegat din legăturile iadului, ca să mă duc la locul drepților!"

Acestea s-au arătat bătrînului în vremea rugăciunii lui. Apoi, după ce s-a încredințat de aceasta pe deplin, adică despre mîntuirea ucenicului său, s-a dus îndată la marele Paisie și l-a găsit mulțumind lui Dumnezeu pentru mîntuirea ucenicului care murise. Deci, i-a spus vedenia ce o văzuse. Apoi Paisie i-a povestit bătrînului de înfricoșata venire a Domnului și de toate cele ce văzuse, mulțumind amîndoi lui Dumnezeu, Care a făcut niște lucruri minunate ca acestea. Apoi bătrînul a zis către marele Paisie: "Dumnezeiescule Paisie, îți mulțumesc foarte mult că prin rugăciunile tale ai mîntuit nu numai pe deznădăjduitul meu ucenic, dar ai mîntuit și sufletul meu, care suferea cumplit de întristare! Deci, te rog să-mi spui care este fapta ta minunată și care sînt nevoințele tale, prin care te-ai învrednicit a lua niște daruri ca acestea?"

Marele Paisie i-a răspuns: "Iartă-mă, cinstite părinte, la mine smeritul nu se află nici un lucru care să fie vrednic de vreun dar ca acesta. Dar dumnezeiasca pronie, care iconomisește niște lucruri ca acestea la cei ce cer din tot sufletul ajutorul ei, auzind rugăciunile tale, n-a trecut cu vederea multa ta dragoste, ce ai arătat-o către ucenicul tău, căci ai urmat cu lucrul pe Dumnezeu iubitorul de oameni, Care, pentru noi oamenii, cei ce am fost izgoniți din Rai pentru neascultarea noastră și ne-am făcut vrăjmași ai lui Dumnezeu din amăgirea celui viclean, S-a născut din pururea Fecioara Maria, a crescut ca un copil, a pătimit ca un om și, cu patima Sa, ne-a eliberat. Apoi, arătînd către noi cu fapta atîta covîrșitoare dragoste, a legiuit și cu cuvîntul că nu este nici un alt bine mai mare decît dragostea cea curată, pentru care cineva își pune viața sa pentru prietenul său, precum ți-ai pus și tu, părinte, pentru ucenicul tău. De aceea Domnul a ascultat rugămintea ta și a mîntuit pe ucenicul tău. Eu sînt un păcătos și nu cunosc în mine nici un bine, pentru aceea sînt nevrednic de darurile lui Dumnezeu. Deci, iartă-mă, o, prea sfințite suflete și vino să mulțumim și să slăvim pe Dumnezeu milostivul și iubitorul de oameni". Zicînd

acestea cu smerită cugetare, a slăvit împreună cu bătrînul pe Dumnezeu dătătorul tuturor darurilor. Apoi, luînd binecuvîntare unul de la altul și luîndu-și rămas bun, s-a întors fiecare la locuința sa.

Părintele nostru Paisie, uitînd de cele din urmă, după dumnezeiescul Pavel, și întinzîndu-se spre cele de mai înainte, s-a dat pe sine la nevoințe și mai aspre. Deci înconjura pustia cea fără apă, pe de o parte ca să se ascundă de oameni să nu-i vadă nevoințele, iar pe de altă parte, ca să se îndulcească de mierea liniștii fără nici o supărare. Însă Dumnezeu n-a lăsat în pustie pe un luceafăr atît de luminos, ci voind să lumineze pe alții cu lumina învățăturii aceluia și să-i povățuiască spre mîntuire, i-a poruncit să iasă din pustie afară, ca să întărească pe frații ce se aflau acolo și să-i facă, cu învățătura sa, următori ai faptelor celor bune ale lui și prieteni ai sfințitei lui petreceri cea întocmai cu a îngerilor.

Cuviosul a zis: "O, Doamne al meu, dar ce cîștig voi lua, dacă voi lăsa pustia în care mă îndulcesc cu bucurie de cercetarea Ta și mă voi duce spre cercetarea altora, pe care nu m-am făcut vrednic încă îndestulat să-i ocîrmuiesc? Mă tem, Stăpîne, că, îndeletnicindu-mă de ocîrmuirea acelora, nu voi putea face poruncile Tale cum se cuvine și, astfel, mă voi osîndi eu, ticălosul, pentru lenevirea mea". Mîntuitorul i-a răspuns la acestea: "Nu are plată întocmai osteneala ce o vei face pentru mîntuirea altora, cu osteneala ce faci aici în pustie. Deci, pentru aceea vei lua plată îndoită în Ierusalimul cel de sus, cu înmulțite și strălucite răsplătiri".

Atunci dumnezeiescul Paisie a ieșit afară din pustia aceea, după dumnezeiasca poruncă și, aflînd frații de venirea lui, alergau la dînsul mulțime multă și ascultau învățătura lui preadulce, căci după adevăr învățătura lui era izvor de-a pururea curgător, care izvora apă. Drept aceea, dorind să-l văd și eu, zice Cuviosul Ioan, fiindcă era cu putință ca din singură privirea lui să primesc dar dumnezeiesc, m-am dus la dînsul și mai înainte de a bate în chilia lui, l-am auzit dinăuntru vorbind cu un om și, sfiindu-mă a bate, stăteam afară, însă am făcut puțin zgomot.

Cinstitul părinte, auzind acel zgomot, a ieșit afară și, văzîndu-mă pe mine, s-a bucurat și m-a sărutat, asemenea și eu pe el. Apoi, intrînd împreună cu dînsul în chilie și nevăzînd pe nimeni altul, socoteam cine să fi fost oare acela, ce cu puțin înainte a vorbit cu cuviosul, căutînd într-o parte și în alta să văd pe cineva. Atunci el m-a întrebat: "De ce te uiți încoace și în colo și nu te dumirești, ca și cum ai vedea un lucru preaslăvit?" Eu i-am răspuns: "Cu adevărat văd lucru preaslăvit, căci, nedumerindu-mă, nu știu ce să zic, fiindcă cu puțin mai înainte am auzit glasul unui om; dar ce este aceasta nu știu? Deci, te rog să-mi arăți această taină preaslăvită!"

Dumnezeiescul părinte mi-a spus: "O, Ioane, taină preaslăvită ți-a descoperit ție Dumnezeu astăzi și mie mi se cădea să-ți arăt dragostea ce o are spre noi bunătatea Lui. Acela, alesule prieten, pe care l-ai auzit vorbind cu mine, era marele Constantin, întîiul împărat al creștinilor. El s-a pogorît din cer și mi-a zis: "Fericiți sînteți voi care v-ați învrednicit a vedea petrecerea monahicească, căci după adevăr a voastră este fericirea Mîntuitorului". Iar eu i-am zis: "Cine ești tu, domnul meu, care zici acestea și ne fericești pe noi monahii?" El mi-a răspuns: "Eu sînt marele Constantin și m-am pogorît din cer ca să-ți arăt slava pe care o dobîndesc monahii în ceruri, prietenia și îndrăzneala care o au către Hristos. Deci, te fericesc pe tine, o, Paisie, pentru că îi îndemni pe dînșii la această sfințită petrecere a pustniciei, iar eu mă ocărăsc pe mine, că n-am nimerit o rînduială prea mare ca aceasta a monahilor, suferind astfel paguba ce am luat".

Atunci eu iarăși i-am zis: "Pentru ce, o, împărate, te ocărăști pe tine? Oare n-ai dobîndit slava cea pururea fiitoare și dumnezeiasca fericire?" El mi-a răspuns: "Așa este, am dobîndit-o! Dar nu am aceeași îndrăzneală ca monahii, nici cinstea întocmai cu ei! Căci am văzut sufletele oarecăror monahi, care, despărțindu-se de trup, zburau ca niște vulturi și se suiau la cer cu multă îndrăzneală, iar ceata cea potrivnică a diavolilor nu îndrăznea să se apropie de dînsele, că erau cu totul desăvîrșite. Apoi am văzut că li se deschideau ușile cerului și intrau înăuntru și, arătîndu-se cerescului Împărat, stăteau de față cu multă îndrăzneală la scaunul lui Dumnezeu. Deci, pentru această vrednicie, minunîndu-mă de voi monahii, vă fericesc și mă ocărăsc pe mine, că nu m-am învrednicit a lua o îndrăznire ca aceasta. O, de aș fi lăsat această vremelnică împărăție, haina și coroana împărătească și să mă fi făcut sărac; să fi purtat sac și să fi primit cîte le cere petrecerea monahicească!"

Atunci eu i-am zis: "Toate le zici bine, o, sfințite împărat, și ne mîngîi cu acestea. Însă unele ca acestea se cuvin să fie judecățile lui Dumnezeu și nu este cu dreptate a zice în alt fel, pentru dumnezeiasca dreaptă judecată, căci dreptul Judecător le dă toate cu dreptate după vrednicie, și după ostenelile fiecăruia îi dă lui plata. Viața ta nu avea ostenelile cele întocmai cu ale noastre, nici nu era asemenea cu viața monahilor; pentru că tu aveai femeie ajutătoare, aveai copii și slugi și multe alte feluri de îndulciri și odihne; iar monahii, defăimînd toate cele dulci și veselitoare ale acestei vieți, în loc de toate bunătățile lumii, au lăudat pe Dumnezeu și pe Dînsul îl aveau de bucurie și de bogăție. Aceasta socotesc monahii desfătare și mare îndulcire, să facă cele bineplăcute Lui. Și ei erau, după cum zice apostolul, lipsiți, necăjiți și rău pătimitori. De aceea cu neputință îți este ție, împăratul meu, să te faci întocmai cu ei". Deci, în timpul cînd noi vorbeam aceasta, atunci ai venit tu, fratele meu Ioan; iar el îndată s-a suit la cer. Acum, învățîndu-te prin această taină cîte bunătăți pricinuiesc durerile pustniciei, întărește pe frați.

Acestea auzindu-le eu, am dat mare mulțumire lui Dumnezeu. După aceea, vorbind din destul cu dumnezeiescul Paisie, m-am întors la locuința mea, bucurîndu-mă și veselindu-mă. Cuvîntul ne va arăta și înfocata rîvnă pe care o avea Cuviosul Paisie pentru credință.

Un bătrîn oarecare locuia într-un sat ce se învecina cu părțile Egiptului. Acela, rătăcindu-se din neștiință, zicea că se cuvine creștinilor să cinstească și să slujească numai Tatălui și Fiului, iar Sfîntului Duh să nu-i slujească, nici să-I zică Dumnezeu. Această rătăcire și rea cugetare au urmat-o o mulțime de oameni. Însă Domnul, voind să nu fie în deșert și să se piardă pustniceștile osteneli și sudori ale bătrînului, i-a descoperit lui relele cugetări ale aceluia și satul în care locuia.

Atunci, dumnezeiescul Paisie, făcînd o mulțime de zimbile (coșnițe) cu trei urechi, le-a luat și le-a dus acelui bătrîn. În acel ceas, se aflau acolo mulți dintre cei care erau părtași ai acelei nedumnezeiești dogme. Deci, văzînd zimbilele cu trei urechi și necunoscînd pe Paisie, se minuna și se mira mult de facerea zimbilelor și întrebau ce sînt acelea și ce are de gînd să facă cu ele? Iar el a zis: "Voiesc să le vînd". Atunci iarăși l-au întrebat: "De ce le-ai făcut cu trei urechi?" El a zis: "Fiindcă sînt prieten și iubitor al Sfintei Treimi și se cade să arăt cu lucrurile cele trei fețe ale Sfintei Treimi, să o laud și să o slăvesc în trei ipostasuri, avînd în mîinile mele semnele Sfintei Treimi, pentru că acum Sfînta Treime este o fire și are trei fețe - iar de o înțelege cineva altfel, atunci nu o înțelege drept -, tot așa se cade să socotim și aceste zimbile, pentru că în fiecare dintre dînsele are o ființă privindu-se în trei și în fiecare din ele se află întocmai toată ființa conștiinței.

Deci, tot așa și cu nematerialnica fire și dumnezeirea cea mai presus de ființă se află întocmai în trei chipuri, adică în trei fețe: Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh petrece toată în fiecare față și nici mai mult decît trei fețe se zice, nici mai puțin, adică nici pătrime, nici doime, ci treime, fiindcă această față a Sfintei Treimi nu este mai mult decît cealaltă nici cealaltă mai puțină decît aceasta".

Acestea zicîndu-le pe scurt dumnezeiescul Paisie, bătrînul și toți cîți se aflau acolo au cunoscut adevărul și cucernicindu-se de dînsul i-a zis: "Minunatule, spune nouă și altele mai curate despre dreapta credință, uneltind și alte dovezi ca acestea descoperite, căci ne-ai înspăimîntat de la începutul cuvintelor tale". Dumnezeiescul Paisie, cu glas îndrăzneț a răsturnat toate cuvintele cele hulitoare ale ereticilor și le-a arătat mai neputincioase decît țesătura păianjenului, iar dreapta credință le-a arătat-o mai pe larg și cu mai multe pilde, întărind-o în inimile lor. El i-a adus la adevărata cunoștință a Sfintei Treimi, dovedind cu multe mărturii luate din Scripturile cele insuflate de Dumnezeu, că și Sfîntul Duh este Dumnezeu precum este și Tatăl și Fiul. Apoi, sfătuindu-i pe toți să-și mărturisească neștiința lor și să se pocăiască pentru defăimarea lor, s-a întors iarăși în pustie, slăvind și mulțumind lui Dumnezeu.

Ajungînd în pustie, a strălucit deodată o lumină înaintea lui și, privind la acea lumină, vedea cete de îngeri umplînd pustia. Și se minuna ce să fie oare ceea ce se arăta? Atunci a auzit pe îngerul său păzitor, zicînd: "Paisie, cînd tu ești aici și cînd lipsești, noi păzim pe monahii care locuiesc într-această pustie, precum ți-a făgăduit Dumnezeul tuturor". Iar el, cu laude mulțumitoare, slăvea pe Dumnezeu, care poartă grijă de toți. Iar despre proorocescul dar, pe care s-a învrednicit a-l lua marele Paisie, vă arăt urmă-toarea povestire:

Fiindcă vestea despre Cuviosul Paisie s-a auzit în toată lumea, mulți iubitori de fapte bune se îndemnau să meargă și să ia binecuvîntarea lui. Pentru aceasta și cuviosul Pimen, cel mai mare între părinți, fiind încă tînăr într-acea vreme, și dorind foarte mult a-l vedea, s-a dus la Cuviosul Pavel și-l rugă să meargă împreună la marele Paisie; căci Pavel era cunoscut și prieten al lui Paisie și se ducea des la el. Părintele nostru Pavel i-a zis: "Fiul meu, mă sfiesc să te duc la el, căci ești prea tînăr și acela este bogat în fapte bune. Noi nu ne ducem la el așa cum se întîmplă, ci cu multă chibzuire și cu cucernicie, și nu întotdeauna îl întîmpinăm pentru folos, ci la vreme potrivită". Pimen i-a zis: "Voi rămîne afară din chilia lui, cînd vom merge și, numai de voi auzi dumnezeiescul lui glas vorbind cu tine, voi avea bucurie și voi cunoaște dumnezeiescul lui dar, iar de va fi cu anevoie de a auzi glasul lui, atunci voi pipăi numai chilia lui și voi dobîndi mîntuire; iar cînd vei ieși din chilia lui, voi săruta picioarele tale, care au călcat pămîntul acela, pe care calcă frumoasele lui picioare, și cu aceasta voi dobîndi binecuvîntare îndestulată".

Pimen zicînd acestea, Cuviosul Pavel s-a minunat de smerenia lui și de multa credință ce avea către Paisie. Deci, luîndu-l împreună cu el, s-a dus la Paisie. Și, ajungînd la chilia lui, Pavel a intrat singur înăuntru, iar dumnezeiescul Paisie, primindu-l părintește și prietenește, l-a întrebat despre Pimen. Atunci Pavel i-a spus că a rămas afară, căci se sfiește a intra înăuntru; dar el a poruncit să intre înăuntru. Apoi a zis către Pavel: "Nu este bine a opri pe unii ca aceștia să rămînă afară cînd vin la noi, căci aceștia mai lesne merg în cer, zice Mîntuitorul nostru".

Zicînd acestea, a îmbrățișat pe tînărul Pimen și, binecuvîn-tîndu-l, i-a zis: "O, preaiubite Pavel, să-ți aduci aminte că acest tînăr va mîntui sufletele multor oameni și prin dînsul se vor învrednici mulți a dobîndi Raiul, căci mîna Domnului, Care îl păzește și îl povățuiește la dumnezeieștile învățături, se vede cu el". Apoi a pus mîinile sale pe capul lui și, binecuvîntîndu-l, l-a trimis înapoi cu Pavel, care, cîștigînd ceea ce dorise, slăvea foarte mult pe Dumnezeu.

Odată, sfințitului Paisie, avînd douăzeci și una de zile de postire, i s-a arătat Domnul Hristos și i-a zis: "O, alesul meu, Paisie, mult rău pătimești pentru Mine!" Iar el a zis: "Ce mare lucru este această proastă și rea pătimire, o, bunul meu Stăpîn! Mai ales că bunătatea Ta îmi dă putere". Iar Mîntuitorul a zis: "Tot lucrul bun, este bineprimit de Mine și, celor ce-l fac, le voi da plată întocmai cu ostenelile lor; deci, urmează-Mă!"

Paisie L-a urmat pînă ce au mers la o peșteră a pustiei. Atunci Mîntuitorul a zis către el: "Intră înăuntru și vezi un bărbat cu adevărat nevoitor!" Paisie, intrînd în peșteră, a văzut un om care se tăvălea pe pămînt, care-și freca gura și fața de pămînt. Deci, mirîndu-se de covîrșitoarea nevoință a acelui bărbat, a ieșit afară, rugîndu-se de Domnul Hristos să-i spună pricina nevoinței celei mari a acelui bărbat. Iar Domnul i-a zis: "Ai văzut pe nevoitorul Meu, ce fel de osteneli mari rabdă pentru Mine?" Paisie a zis: "L-am văzut, Stăpîne, și m-am înspăimîntat de ostenelile nevoinței lui; dar rog bunătatea Ta să-mi descopere cum are atîta nevoință?" Mîntuitorul i-a zis: "Are numai două zile de postire și, iată, îl vezi în ce fel se chinuiește de foame și de sete?"

Paisie, auzind acestea, a zis: "Și cum eu, care am douăzeci și două de zile de post, n-am pătimit nimic asemenea? Mîntuitorul i-a zis: "Pentru că tu te întărești de darul Meu și postești fără de osteneală, iar acela ca un pătimitor, din însăși voia lui postește cu multă osteneală și, încălzindu-se de dorul pe care-l are către Mine, suferă să pătimească mai presus de puterea sa". Apoi Paisie a întrebat pe Domnul: "Ce plată are să ia de la bunătatea Ta, pentru cele două zile?" Domnul i-a răspuns: "Acesta va lua aceeași plată pentru cele două zile, la fel cu plata ce ai s-o iei tu pentru cele douăzeci și două de zile! Și voi zice deopotrivă: "Intră în bucuria Domnului tău, și ție care ai luat cinci talanți și aceluia care a luat doi, căci întocmai ați făcut binele și amîndoi v-ați arătat vrednici după puterea voastră!" Mîntuitorul, zicînd acestea, S-a făcut nevăzut.

Deci, părintele nostru Paisie, întorcîndu-se la chilia sa, și-a adăugat mai multe nevoințe și se ruga lui Dumnezeu să se facă mai presus de hrană. Astfel, hrana lui acum nu mai era alta, cum am zis mai înainte, decît împărtășirea în fiecare Duminică cu preacuratul Trup și cinstitul Sînge al Domnului nostru Iisus Hristos. Iar Mîntuitorul, cu iubire de oameni, i S-a arătat iarăși robului Său Paisie și i-a zis: "Ce Mă mai rogi pentru hrană, de vreme ce nu mănînci nimic. De-ți trebuie ceva, cere!" El i-a zis: "Mă rog Domnului meu, cînd ies din această pustie și mă duc spre cercetarea fraților, să am voie să vin îndată înapoi în pustie, pentru că nu sufăr să zăbovesc în cercetarea altora și să mă lipsesc de a Ta!" Iar Domnul i-a zis: "Nu te întrista de asta, căci atunci cînd ieși din pustie Eu nu mă depărtez de tine, ci sînt cu tine".

Pe urmă Paisie I-a zis: "Mă rog Ție, Hristoase al meu, întărește-mă pe mine!" Iar Domnul i-a zis: "De voiești a birui mînia și iuțimea, ia aminte să nu rănești ori să ocărăști ori să defaimi pe cineva; și, de vei păzi acestea, nu te vei mînia". Paisie iarăși L-a întrebat, zicînd: "Stăpîne, Iubitorule de oameni și îndelung răbdătorule, dacă cineva face poruncile Tale și se duce la cei ce Te iubesc pe Tine, să slujească la trebuințele lor, oare are cîștig din aceasta, sau pagubă?" Domnul i-a răspuns: "Precum cel ce lucrează într-o țarină, ia plată de la stăpînul țarinii, așa și cei ce fac binele și ajută sau învață pe alții, vor lua în ceruri plată însutită".

Apoi Paisie L-a mai întrebat: "Domnul meu, dacă cineva se nevoiește la fapta bună și slujește și pe alții, iar altul se nevoiește numai pentru sine și pe alții nu-i slujește, se deosebește unul de altul?" Domnul i-a răspuns: "Cel ce se nevoiește numai pentru el este ucenicul meu, iar cel ce se nevoiește pentru el și slujește și pe alții este fiu și moștenitor al Meu!" Paisie a întrebat iarăși: "Dacă cineva se sîrguiește a face slujba altuia și se nevoiește și pentru sine cît îi este cu putință, însă, fiind împiedicat de slujirea altuia, nu ajunge la nevoințele celor ce nu au nici o

împiedicare, unul ca acesta va lua aceeași plată ca cei care se nevoiesc mai mult?" Mîntuitorul i-a răspuns: "Da, aceeași plată va lua". Zicînd aceasta, s-a suit la cer.

În părțile Siriei, era un nevoitor împodobit cu multe feluri de fapte bune. El, rugîndu-se odată, i-a venit un gînd ca acesta: "Oare o fi ajuns cineva din cei ce au bineplăcut lui Dumnezeu a se face asemenea cu mine?" Și, în aceeași vreme, a auzit un glas de sus, zicîndu-i: "Du-te în Egipt și acolo vei găsi un nevoitor, cu numele Paisie, care se îndeletnicește cu smerenia și cu dragostea către Dumnezeu ca și tine".

Atunci, acel cinstit bătrîn n-a socotit nicidecum osteneala drumului, și a pornit îndată spre Egipt. Deci, ajungînd în muntele Nitriei, întreba unde se găsește Paisie? Dar, fiindcă numele lui era propovăduit de toți, nu s-a ascuns bătrînului locul unde locuia Paisie, nici lui Paisie nu i s-a ascuns dorința bătrînului; căci, cum a intrat bătrînul în pustie și mergea drept spre Paisie, îndată Paisie l-a întîmpinat în drum. Deci, cunoscîndu-se între dînșii prin dumnezeiescul dar, s-au îmbrățișat cu bucurie și au făcut sărutarea cea întru Hristos. Apoi, ducîndu-se la chilia lui Paisie și rugîndu-se, au șezut. Deci, bătrînul, începînd a grăi către dumnezeiescul Paisie, vorbea în limba siriană, iar Paisie, fiind egiptean, știa numai limba egipteană. Pentru aceea, s-a întristat foarte mult că nu înțelegea cuvintele cele folositoare de suflet ale bătrînului. Deci, înălțînd îndată la cer ochii și mintea, a suspinat din adîncul inimii și a zis: "Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, dă-mi darul Tău mie, robul Tău, ca să cunosc puterea cuvintelor bătrînului". Dar, o minune, pentru ascultarea Domnului cea repede, îndată, împreună cu cuvîntul, vorbea și înțelegea limba siriană.

Vorbind între ei multe, au povestit unuia altuia vedeniile ce s-au învrednicit a le avea fiecare, cu care părinți au vorbit și au petrecut împreună și ce fapte bune aveau acei părinți; căci amîndoi erau plini de bucurie pentru o împreună vorbire ca aceea. După ce au trecut șase zile și au sfîrșit cîte aveau de vorbit, bătrînul voia a se întoarce la locul său. Atunci, Paisie a chemat pe ucenicii săi și le-a zis: "Iată, preaiubiți fii, un om sfînt, din cei desăvîrșiți în fapte bune, plin de Duh Sfînt și de dumnezeiesc dar; deci, luați toți binecuvîntările lui cu cucernicie, ca să le aveți ca pe niște turnuri și strajă împotriva vrăjmașilor". Atunci, îndată au căzut toți la pămînt și, închinîndu-se acelui sfînt bătrîn, precum se cădea, cereau fierbinte rugile și binecuvîntarea lui. Acela, făcînd rugăciune pentru dînșii, i-a binecuvîntat și, luîndu-și rămas bun de la toți, s-a dus.

După puțină vreme, a venit la marele Paisie un pustnic, iar ucenicii cuviosului i-au zis: "O, părinte, mare cîștig ai fi nimerit dacă ai fi venit puțin mai înainte, căci a venit la noi un om dumnezeiesc din Siria, strălucit cu mintea și cu inima și ne-a întărit cu cuvinte mîntuitoare; apoi s-a dus în țara sa. Dar, dacă vrei, poți să-l ajungi, că nu este departe". Alergînd pustnicul acela să-l ajungă, dumnezeiescul Paisie i-a zis: "Stai, pentru că acela acum a trecut cale mai mult de 18 mile, fiind dus de un nor la locuința sa". Auzind aceasta, toți s-au minunat și au crezut și au slăvit pe Dumnezeu.

Un alt frate s-a dus la marele Paisie să-l vadă, dar l-a găsit dormind și avînd păzitor un înger preafrumos, s-a minunat și a zis: "Într-adevăr Dumnezeu păzește pe cei ce nădăjduiesc spre Dînsul". Deci, s-a întors înapoi, slăvind pe Dumnezeu, Cel ce iubește pe cei ce-L slăvesc.

Un monah foarte simplu cu socoteala minții, era ucenic al Sfîntului Paisie și asculta bine de toate poruncile lui. Acesta, ducîndu-se odată în Egipt să vîndă niște lucruri de mînă, s-a găsit în cale cu un evreu și mergea împreună cu dînsul. Evreul, cunoscînd simplitatea monahului, a vărsat într-însul cuvinte de hulă cu pîngărita lui limbă, zicîndu-i: "O, monahule, pentru ce

credeți voi în Cel Răstignit, fiindcă nu este El Mesia ce se așteaptă, ci altul! Deci, nu este Mesia acesta în Care credeți voi creștinii!" Monahul, din nerăutate și din prostimea minții sale, s-a amăgit și a răspuns: "Poate să fie așa precum zici tu".

Și îndată, vai de primejdia ce a pătimit ticălosul, căci a căzut din darul Sfîntului Botez, precum se va vedea în cele următoare. Întorcîndu-se în pustie și văzîndu-l dumnezeiescul Paisie, nu voia să-l primească nicidecum, nici chiar să-l vadă, nici a se apropia de dînsul să-i vorbească, ci se întorcea de el. Ucenicul, văzînd pe bătrînul său că se întoarce de la el, s-a întristat foarte mult și se mira care să fie pricina. De aceea, căzînd la picioarele lui, i-a zis: "Părinte, pentru ce te întorci de la mine ticălosul și nu voiești să mă vezi și te îngrețoșezi ca de o urîciune? Acest lucru nu mi l-ai făcut niciodată!" Bătrînul i-a zis: "O, omule, cine ești tu că nu te cunosc?" Ucenicul i-a răspuns: "Cum, părinte, dar ce lucru neobișnuit ai văzut la mine că nu mă cunoști? Oare nu sînt eu ucenicul tău?" Bătrînul a zis: "Ucenicul meu era creștin adevărat; dar tu nu ești acela! Dacă ești ucenicul meu, apoi de la tine a fugit Botezul și semnele creștinilor! Spune-mi ce ți s-a întîmplat și ce ai pătimit pe drum?"

El a răspuns: "N-am pățit nimic!" Bătrînul i-a zis: "Fiule, du-te departe de la mine, că nu sufăr a auzi vorbe din gura omului care s-a lepădat de Hristos! Dacă ai fi fost tu ucenicul meu, ai fi fost cum erai mai întîi". Atunci el a suspinat adînc și, vărsînd lacrimi care porneau pe bătrîn spre milostivire, a zis: "Eu însumi sînt ucenicul tău, iar nu altul, și nu cunosc nicidecum greșeala făcută și nici că am făcut vreun rău". Marele Paisie a zis: "Cu cine ai vorbit cînd te-ai dus pe drum?" Acela a răspuns: "Cu un evreu". "Ce ți-a zis el și ce i-ai răspuns tu?" "Nu mi-a spus altceva decît aceasta, că nu este Hristos acela la Care ne închinăm noi creștinii, ci un altul care are să vină. Eu i-am răspuns: "Poate așa este cum zici tu"".

Bătrînul a zis către dînsul: "Ticălosule, dar ce este mai rău și mai urît decît aceasta care ai zis? Cu aceasta te-ai lepădat de Hristos și te-ai dezbrăcat de Sfîntul Botez. Deci, du-te și te pocăiește cum voiești, căci cu mine nu ai parte, deoarece numele tău s-a scris împreună cu aceia care s-au lepădat de Hristos și te vei munci împreună cu dînșii!" Ucenicul, auzind acestea, a suspinat din adîncul inimii și se tînguia și striga, zicînd: "Miluiește-mă, părinte, pe mine, cel rău căzut, că nu știu ce să mai fac! Din neluarea mea aminte, am lepădat dumnezeiescul Botez și m-am făcut bucurie diavolilor; însă alerg către tine, după Dumnezeu, nu mă trece cu vederea pe mine ticălosul!"

Ucenicul, rugîndu-se în acest chip, cu lacrimi mai mult decît cu cuvinte, a pornit pe bătrîn spre milostivire. Deci i-a zis: "Fiule, îngăduiește puțin să rog îndurările și mila lui Dumnezeu Iubitorul de oameni, pentru tine". Zicînd aceasta, ruga fierbinte pe Dumnezeu și cerea iertare pentru ucenicul său. Iar Dumnezeu n-a zăbovit, ci a iertat îndată păcatul ucenicului și l-a învrednicit iarăși de darul Sfîntului Botez, pentru că dumnezeiescul Paisie a văzut Duhul cel Sfînt intrînd ca un porumbel în gura ucenicului; iar duhul cel de hulă a ieșit ca un fum, risipindu-se în văzduh.

Astfel s-a adeverit pe deplin că marele Paisie și-a primit cererea sa și, întorcîndu-se, a zis către ucenicul lui: "O, fiule, slăvește pe Dumnezeu și mulțumește-i împreună cu mine, că a ieșit din tine duhul cel necurat al hulei și în locul lui a intrat Duhul Sfînt și ți-a dat iar darul Botezului. Deci ia aminte să nu cazi și altădată în cursele păgînătății din neluare aminte și din lenevirea ta, nici să dai sufletul să ardă în focul muncii pentru vreun alt păcat". Astfel a îndreptat pe ucenic.

Odată, a venit la sfințitul Paisie un bătrîn cu numele Ioan. Acela umblase multe zile prin pustie și, fiind obosit tare, avea trebuință de hrană și de odihnă. Deci, după ce au vorbit multă vreme unul cu altul, Paisie a zis către ucenicul său, să gătească masa și să pună mîncare să mănînce împreună cu Ioan. Ucenicul a făcut după porunca cuviosului. Apoi Paisie a îndemnat pe Ioan să mănînce, că era flămînd de multă înfrînare. Ioan i-a zis: "Iartă-mă că astăzi este post și se cade să postesc pentru păcatele mele cele multe". Dumnezeiescul Paisie, uimindu-se de minunatul lui gînd, s-a sculat îndată și, înălțînd ochii și mintea la cer, a zis din adîncul inimii: "Doamne, cercetează pe robul tău Ioan, care se nevoiește pentru numele Tău".

La sfîrșitul rugăciunii, Sfințitul Paisie a dat lui Ioan bun și preaslăvit dar, pentru că a venit în uimire și i s-a părut că a văzut un tînăr care ținea în mîini hrană și băutură și îi dădea lui; apoi Ioan, venindu-și în sine, era plin de bucurie și sătul de hrană. După aceea, netrebuindu-i lui hrană trupească, fiind sătul de cea îngerească, s-a sculat și, mulțumind lui Dumnezeu și dumnezeiescului Paisie, s-a dus iar în pustie, adăugînd astfel altă postire la cea dintîi. El își zicea în sine: "Ioane, ai mîncat cu săturare, acum se cade să postești cu toată osîrdia". În acest chip se lupta viteazul și biruia cu rugăciunea Sfințitului Paisie.

Alt monah nou începător locuia în pustie deosebit și, supărîndu-se mult de gînduri necurate, s-a dus la marele Paisie și i-a zis: "Cuvioase părinte, roagă-te pentru mine păcătosul, că sînt muncit cumplit de diavol". Cuviosul, cunoscînd că el își face voia sa și urmează cu osîrdie diavolului desfrînării și al slavei deșarte și voind a-l opri pentru a nu se purta fără rînduială și după voia sa, a zis către dînsul: "O, fiule, nu te lupți cu diavolii, precum socotești, fiindcă aceia încă n-au simțit că ai venit în pustie; ci te lupți cu gîndurile tale. Deci du-te și te nevoiește cu bună rînduială și roagă-te lui Dumnezeu să te cerceteze, că altfel ai să te ispitești cumplit de diavoli. Atunci vei cunoaște bine asuprelile lor și ce fel de rele pătimesc cei ce se luptă cu dînșii".

Zicînd acestea, a trimis pe tînăr la locuința lui; apoi a rugat pe Dumnezeu cu tot sufletul să-l păzească nevătămat. Dar mai marele diavolilor, răcnind ca un leu, s-a arătat cuviosului, zicîndu-i: "O, Paisie, ce ai cu mine de mă izgonești și mă nedreptățești, nesupărîndu-te pe tine?" Cuviosul i-a zis: "Fugi de la monahul cel tînăr și nu-l supăra cu gînduri viclene". Diavolul i-a răspuns cu obrăznicie și cu multă mîndrie: "Crede-mă, că încă n-am știut că a venit acest tînăr în pustie, nici nu l-am supărat vreodată, dar el se luptă cu lenevirea sa; însă, de acum înainte să se gătească să încerce ispitele mele și asuprelile ce am socotit să le dau". Cuviosul i-a zis: "Dumnezeu să te certe, vrăjmaș al adevărului și să te arunce pe tine în focul cel nestins al muncii".

După aceea, vicleanul diavol s-a făcut nevăzut. Iar aflătorul răutății n-a încetat răutatea sa; ci cele ce a zis, a făcut și cu fapta. Deci, pornind război împotriva tînărului monah, a arătat tot felul de meșteșugiri viclene. Tînărul, ispitindu-se de măiestriile vrăjmașului și neputînd suferi, a năzuit la turnul cel neclintit, adică la marele Paisie și, povestindu-i ispitele vrăjmașului, îi spunea că nu poate suferi relele ce-i face.

Cuviosul i-a zis: "O, fiule, nu ți-am spus că vrăjmașul încă nu știe că ai venit în pustie?" Apoi, certîndu-l și sfătuindu-l cum să petreacă, s-a întors la rugăciune, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiule și Cuvîntul lui Dumnezeu, să nu lași zidirea Ta să se piardă de vrăjmaș, ci ajută-i lui din cer, că puterea Ta este nebiruită și toate sînt supuse Ție!" După aceea, îndată i-a stat de față un înger al Domnului, avînd pe diavolul legat cu lanțuri și a zis: "Ia-l pe acest pierzător și ceartă-l precum vrei. Iată, ți s-a dat legat acela care are mulți oameni legați cu meșteșugirile lui viclene". Atunci diavolul a zis către dumnezeiescul Paisie: "Vai mie, pînă cînd ai să mă

muncești cu rugăciunea ta și să păzești prin ea pe cei ce locuiesc în pustia aceasta? Ticălos voi fi și multe voi pătimi, dacă voi mai ședea aici, ca să-i pîndesc pe cei ce vin; de aceea mă voi duce departe numaidecît".

Dumnezeiescul Paisie i-a zis: "Depărtatule și vrăjmașule al neamului omenesc, spune-mi pentru ce superi și ispitești pe acest tînăr, luptîndu-l cumplit? Pentru care pricină lupți de la început cu atîta nebunie și sălbăticie contra celor ce se nevoiesc? Diavolul a răspuns: "Eu nu mă apropii de cei ce încep nevoințele faptei bune; căci darul lui Dumnezeu nu-mi dă voie să mă apropii de dînșii, fiindcă atunci se nevoiesc cu mai mare fierbințeală. Însă, după ce se duce de la dînșii dumnezeiescul dar, atunci, pentru lenevirea lor, mă apropii de dînșii și îi stăpînesc ca pe un vînat gata și astfel îi am jucărie precum voiesc; de aceea nu-i ispitesc de la început, pe de-o parte pentru că ard de fierbințeala și osîrdia ce o au spre fapta bună, iar pe de alta, pentru că-i defaim, așteptînd să înceteze osîrdia aceea, să cadă în lenevire, și atunci ispitesc, neavînd nici o împiedicare. La început nu ispitesc pentru pricinile zise, iar cînd îi văd mult mai fierbinți și mai osîrdnici, sporind spre cele dinainte, atunci nu-i mai ispitesc, ca să nu se unească cu darul lui Dumnezeu; ca astfel, prin osîrdia cea de-a pururea a nevoinței și a sporirii lucrurilor celor bune, să se facă nebiruiți".

Acestea le zicea diavolul fără voia sa, apoi îndată a fugit. De atunci monahul a scăpat de supărarea diavolului și n-a mai putut vicleanul să-l ispitească. Deci, întărindu-se fratele prin rugăciunile sfințitului Paisie, a săvîrșit cu plăcere de Dumnezeu pustniceasca petrecere și s-a odihnit în liniște.

În vremea cînd m-am dus eu - zice Cuviosul Ioan, scriitorul acestei vieți -, către dumnezeiescul Paisie ca să mă îndulcesc de dînsul, au venit cîțiva monahi să se mîngîie de cuvintele lui cele folositoare, zicînd: "Părinte, spune-ne nouă cuvinte mîntuitoare de suflet". Iar el le-a zis: "Păziți predania sfinților și mai mult decît cele rînduite să nu căutați să faceți". Monahii au zis: "Mai spune-ne și altceva din cele ce se potrivesc monahilor". Iar dumnezeiescul Paisie, văzînd cu ochii săi cei prevăzători și cunoscînd cugetele și gîndurile lor, le-a spus fiecăruia dintre dînșii ce gîndeau, care dintre ei au gînduri bune și care rele și din ce pricină le-au venit lor niște gînduri ca acestea. Monahii, minunîndu-se de aceasta, mi-au spus de o parte: "Într-adevăr, părinte Ioane, toate patimile inimilor noastre, pe care numai singur Dumnezeu le cunoaște, ni le-a spus nouă una cîte una".

Atunci eu le-am spus cele ce le-am adeverit de multe ori: "Credeți-mă că cele ce le-am gîndit în mintea mea și cele ce le-am făcut eu singur, mi le-a arătat de multe ori cu bucurie, cînd ne întîlneam, și toate mi le spunea, ca și cînd ar fi fost împreună cu mine". Deci, monahii au zis: "Minunat este Dumnezeu întru sfinții Lui", și s-au dus.

Un frate, urmînd voii sale și făcîndu-și socoteala sa, a lăsat pustia și s-a dus aproape de o cetate și s-a sălășluit acolo. Dar, pentru că adeseori mergea în cetate să-și vîndă lucrul mîinilor sale, i s-a întîmplat de a întîlnit o femeie evreică a cărei inimă ardea de patima satanicească spre el. Deci, monahul, amăgindu-se de gînduri prin lucrarea diavolească, a căzut în cursele evreicei. O, dar ceva mai cumplit s-a întîmplat; deoarece el s-a lepădat de credința creștinească și a luat credința evreiască; a locuit împreună cu ea și atît de mult a urmat sfatul ei, încît s-a făcut asemenea cu ea la păgînătate. Deci, acea femeie de trei ori blestemată, căzuse într-o așa prăpastie fără de fund, încît de multe ori punea capul ticălosului acela în brațele sale și, deschizîndu-i gura, curăța cu un lemn subțire dinții lui ca să nu se întîmple să fi rămas vreun mărgăritar din Sfînta Împărtășire a Preacuratelor Taine. O, ce nedumnezeire în viața și în gura lui!

Știu, că v-ați întristat și v-a durut inima, fraților, auzind unele ca acestea, dar eu mă înspăimînt de îndelungata și marea răbdare a lui Dumnezeu! Vă voi mai spune și lucrul cel preaslăvit ce s-a făcut cu dînsul, ca să vă minunați de preaslăvita și nemărginita iubire de oameni a lui Dumnezeu și de dumnezeiasca lui cercetare cu care ne cercetează de sus.

Omul, care cu neascultarea lui s-a despărțit de creștini pentru păgînătatea sa, mai pe urmă - după un timp oarecare -, luminîndu-se de lumina dumnezeieștilor iconomii, și-a venit în sine și s-a căit de ceea ce a făcut printr-o pricină ca aceasta. Cîțiva monahi care locuiau în pustia aceea, în care se pustnicea și el mai înainte, mergînd în orașul acela pentru trebuințele lor, au trecut pe lîngă casa acelei evreice și, văzîndu-i pe dînșii, s-a rănit la inimă, aducîndu-și aminte de vechea și sfințita însoțire a monahilor. Deci, i-a întrebat pe ei de unde sînt, cum se numesc și pentru care pricină au venit în acel oraș. Monahii au răspuns că sînt ucenici ai dumnezeiescului Paisie din Nitria și au venit în oraș pentru oarecare trebuință. Atunci acela l-a rugat să spună marelui Paisie să se roage lui Dumnezeu pentru mîntuirea lui.

Apoi monahii, întorcîndu-se în pustie, au arătat dumnezeiescului Paisie cele întîmplate acelui ticălos călugăr și cele ce i-a rugat. Cuviosul, auzind acestea, a suspinat din adîncul inimii și a zis: "Vai, fiii mei iubiți, cîți oameni mari, din pricina femeilor au căzut din dumnezeiescul dar! Despre aceasta să ne aducem aminte din Sfînta Scriptură de strămoșii noștri cei de demult, pentru că nu poate vrăjmașul a unelti altă ispită mai îndemînatică pentru a pierde pe oameni decît femeia; căci, uneltind această armă, adică pe femeie, obișnuiește a birui pe oamenii cei mari, precum știți că prin femeie a biruit pe marele David, pe strămoșii și nepoții lui. De aceea, se cade să rugăm și noi de-a pururea pe Dumnezeu, ca să ne izbăvească de niște ispite ca acestea ale vrăjmașului".

Acestea zicînd Cuviosul Paisie, a făcut rugăciune pentru cel ce a căzut, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiule și Cuvîntul lui Dumnezeu, nu lăsa zidirea mîinilor Tale să piară pînă în sfîrșit, ci caută cu nerăutate spre dînsul, din cereștile Tale locașuri. Primește rugăciunile ce-Ți aduc, pentru cel ce s-a lepădat de Tine mai înainte, că acum a venit iarăși întru sine și își cunoaște greșeala ce a făcut-o. Deci, rog bunătatea Ta, să-l chemi din nou la pocăință!"

Cuviosul, rugîndu-se în acest chip multe zile, a înduplecat bunătatea lui Dumnezeu ca să se milostivească spre zidirea Sa. Astfel rugăciunea sa a fost auzită și Mîntuitorul, arătîndu-se lui, l-a întrebat - El, Care pe toate le știe și pentru cine Îl roagă -, zicînd: "Nu cumva sluga Mea, Paisie, se roagă pentru acela care s-a lepădat de Mine, care a ieșit din rînduiala Mea și s-a dus cu potrivnicii Mei, acel care era monah și acum s-a făcut evreu?" Cuviosul a răspuns: "Pentru acela mă rog, Iubitorule de oameni, Doamne, căci, căutînd la îndurările Tale Care totdeauna chemi la pocăință și nu voiești moartea păcătosului, ci aștepți întoarcerea lui, am îndrăznit să rog bunătatea Ta pentru el și ca un milostiv ce ești, cheamă iarăși oaia Ta cea rătăcită".

Atunci Mîntuitorul a zis către el: "Dacă voiești să miluiesc pe acest păcătos și lepădat de credință și din nou să-l chem la pocăință, se cade să iau din răsplătirile și nevoințele tale și să dau iubirea Mea de oameni aceluia, care este vrednic de nenumărate munci". Paisie i-a răspuns: "Da, Doamne, primesc cu bucurie! Însă eu nu știu de se află în mine vreun lucru care să fie plăcut înaintea Ta! Dar din a Ta bunătate, mai ales, prin care și mie făcîndu-mi-se bine în fiecare zi, mulțumesc Ție. Deci, revarsă peste el mila Ta, pentru că eu mă mulțumesc să mă muncesc în iad în locul aceluia, numai el să se mîntuiască. Primesc osînda mai bine, decît să mă îndulcesc de ale Tale faceri de bine, iar acela să se muncească!"

Mîntuitorul a zis: "Vrednică și minunată este socoteala și dragostea ce o ai către aproapele tău, Paisie, fiindcă urmezi dragostei ce o am Eu către oameni! Deci, de vreme ce ai ales să cazi din vrednicia ta pentru mîntuirea păcătosului, iată, nu vei cădea din vrednicia ta și păcătosul se va mîntui, după rugămintea ta!" Mîntuitorul, zicînd acestea, S-a suit la cer. După puțină vreme, acea femeie rea a murit, iar Isaac - acesta era numele monahului cel căzut - s-a dus iarăși în pustie și, catehizîndu-se de marele Paisie, a primit credința creștinească cea de mai înainte și astfel petrecea cu mare osîrdie viața cea pustnicească, trecînd rămășița vieții sale în ascultare, în nevoință cinstită, în statornicie îmbunătățită, și așa s-a odihnit în Domnul. Deci, acela a dobîndit mîntuire cu rugăciunile sfințitului Paisie, iar noi, auzind preaslăvitele lui minuni, se cuvine a slăvi și a mări pe Dumnezeu.

În mănăstirea marelui Paisie, era un preot care avea cuget lumesc. Cînd ceilalți monahi voiau să meargă la cuviosul ca să audă cuvintele lui cele folositoare de suflet, se ducea și el; dar nu lua aminte la cuvintele lui, pentru că nu avea gînd bun, nici inimă curată. El nu numai că nu se folosea, dar și batjocorea cuvintele cuviosului și le strica cu alte cuvinte lumești. Deci, ceilalți monahi supărîndu-se, s-au dus la un bătrîn iubitor de Dumnezeu și cîrteau împotriva acestui preot; iar bătrînul acela s-a dus împreună cu ei la marele Paisie, urmîndu-le și preotul acela. Dar bătrînul, ducîndu-se la cuviosul, i-a zis deosebi: "Să știi, părinte, că acest preot pricinuiește vătămare și sminteală fraților; deci, se cuvine să oprești pornirea lui cea fără de rînduială și să o îndreptezi cu cercetări". Marele Paisie i-a zis: "De mult aș fi făcut ceea ce-mi zici, de aș fi cunoscut că s-ar fi folosit; dar iată, diavolul stă gata să-l tîrască în pierzare și cînd va auzi de la mine vreun cuvînt aspru, va fugi dintre frați și se va duce în lume. Atunci mă voi arăta eu vinovat și pricinuitor al pierzării lui, pentru că n-am putut să rabd un frate ce se luptă cu vrăjmașul; însă se cade să rugăm pe Dumnezeu să-l scape de o patimă ca aceasta".

Acestea zicînd, au făcut rugăciune pentru preot către Dumnezeu și îndată au izgonit dintr-însul pe diavolul nerușinării. Apoi preotul s-a umplut de pocăință și, avînd mustrarea conștiinței, se întrista mult. Deci, mărturisindu-și greșelile sale, mai mult cu lacrimi decît cu cuvînt, cerea iertare pentru cele făcute, făgăduind să se îndrepteze. Deci, de atunci înainte s-a făcut cucernic și bun, asculta cu evlavie dumnezeieștile cuvinte ale cuviosului și le împlinea cu bucurie. Drept aceea, covîrșind pe mulți în faptele bune, s-a făcut pustnic iscusit, cu lucrarea rugăciunilor sfințitului Paisie și cu ajutorul mult îndelungatei răbdări a lui Dumnezeu.

Acum noi, în continuare, avem a povesti altă minune prea înfricoșătoare, prea slăvită și mai înaltă decît toate povestirile.

Odată, dumnezeiescul Paisie, rugîndu-se în chilia sa, Hristos cu doi îngeri a mers la el, precum a mers și la patriarhul Avraam, și a zis: "Bucură-te, Paisie, că astăzi trebuie să ne găzduiești!" Paisie, după urmarea patriarhului, i-a primit cu osîrdie, însă nu se silea să pregătească mîncări și băuturi pentru Hristos. Apoi, punînd apă în spălătoare, a spălat preacuratele Lui picioare. Astfel, Paisie se silea cu osîrdie la primirea de străini, iar Mîntuitorul îi arăta lui dragostea Sa cea mare. Și fiindcă din bunătățile primirii de străini, nu este alta mai bineprimită decît a spăla picioarele celor ce vin la el, pe care o săvîrșise Paisie, pentru aceasta Mîntuitorul a zis către dînsul: "Pace ție, slugii Mele". Apoi S-a făcut nevăzut.

Dumnezeiescul Paisie, încălzindu-se de dumnezeiasca dragoste a acelei vorbiri cu Mîntuitorul, și urmînd pe Cleopa, adică avînd ca acela inima caldă, a alergat la apa aceea vie care a spălat picioarele Lui și pe care i-o lăsase Hristos ca un lucru mare și vrednic de credință, și a băut-o cu mare cinste și poftă, lăsînd puțin și ucenicului său, care era dus în Egipt. Acela venind foarte ostenit din călătorie, cuviosul i-a zis: "Du-te fiule, la spălătoare și bea apa ce este

într-însa ca să stingi setea ce o ai din pricina arșiței soarelui". Ucenicul a zis că va face după porunca lui, însă gîndea altceva în inima sa, zicînd în sine: "Eu am venit cu atîta căldură și bătrînul, în loc să mă trimită la izvor ca să beau apă curată și rece, îmi poruncește fără socoteală să beau apă din spălătoare, care este și murdară!" Acestea le gîndea ucenicul, iar cuviosul a zis iarăși: "Du-te, fiule, la spălătoare și bea apa!" Iar ucenicul a zis: "Mă duc", însă nu s-a dus. Cuviosul a zis pentru a treia oară să bea, dar n-a ascultat. Atunci cuviosul i-a zis: "O, fiule, ai luat plata neascultării tale, adică te-ai lipsit de dumnezeieștile daruri!"

Ucenicul, auzind acestea, s-a întristat foarte mult și alergînd la spălătoare, n-a mai găsit nimic și a zis către bătrîn: "Părinte, nu găsesc apă în spălătoare ca să beau". Iar dumnezeiescul Paisie a zis către el: "Cum este cu putință să mai afli, făcîndu-te netrebnic? Pentru că neascultarea alungă darul de la cel neascultător, precum și ascultarea îi aduce darul celui ascultător".

Ucenicul, întristîndu-se de cele ce a auzit, întrebă ce era acel mare dar de care s-a lipsit, și cum s-a scurs din spălătoare? Cuviosul i-a povestit după aceea toate cele făcute, precum am spus mai înainte, zicîndu-i lui încă și aceasta: "De vreme ce ai rămas în neascultare și n-ai primit a bea apa aceea, pentru care ți s-a poruncit de trei ori să bei, pentru aceasta s-a pogorît din cer un înger al Domnului și, luînd cu toată cucernicia acea sfîntă apă, s-a suit iarăși la cer. Auzind ucenicul aceasta, s-a înfricoșat și s-a cutremurat de acea povestire, rămînînd multă vreme fără glas. Apoi, venindu-și în sine, plîngea și se tînguia de acea primejdie, strigînd: "Vai mie, ticălosul, ce bunătate mare am pierdut! Acea bunătate, zavistnicul diavol nu m-a lăsat s-o dobîndesc!"

După ce, cu niște cuvinte ca acestea, s-a plîns și s-a căit, cerea cu lacrimi ca să afle milă. Deci bătrînul, milostivindu-se spre dînsul, i-a zis: "Fiul meu, Adam, pentru neascultarea sa, a căzut din Rai și în locul vieții veșnice a cîștigat moartea; deci, a fost izgonit ca un netrebnic din slava și din bunătățile lui. În același fel ești și tu. Fiindcă n-ai ascultat porunca mea, ai căzut din darul care aveai să-l dobîndești! Dar, de vreme ce te întristezi mult și te nevoiești, ridică-te din căderea neascultării, fă ascultare, îmblînzește cu fierbințeală pe Dumnezeu și cere de la Dînsul iertarea ta; căci Dumnezeu Se milostivește spre cei ce se nevoiesc și miluiește pe cei ce-L roagă".

Astfel s-a mîngîiat ucenicul de cuvintele bătrînului său și a răbdat puțină vreme. Dar el, aducîndu-și aminte de răul ce a pătimit, se întrista cu totul și nu avea mîngîiere. Atunci s-a dus iarăși la bătrîn și a zis: "Părinte, nu am odihnă nicidecum din cauza gîndurilor. Cum îmi aduc aminte de darul ce l-am pierdut, plîng nenorocirea mea și nu știu ce să fac; pentru că, din pricina gîndurilor, mă cufund în deznădejde și nu-mi mai dă voie să mă duc la vreun bătrîn iscusit, care să-mi arate calea, doar voi găsi odihnă de gînduri, și astfel să capăt liniștea cea trebuincioasă".

Dumnezeiescul Paisie, luînd puțină pîine, a dat-o ucenicului lui și i-a zis: "Ia pîinea aceasta și du-te în cetate și, lîngă zidul cetății în partea dreaptă, vei afla un om sărac șezînd în niște gunoaie, batjocorit și lovit cu pietre de copii. Acelui om dă-i pîinea și vei auzi de la dînsul, cu dumnezeiasca cuviință, cele de folos ție!" Atunci ucenicul, luînd pîinea, îndată a plecat și, ducîndu-se în cetatea aceea, a găsit pe acel om și aștepta să înceteze jocurile copiilor, ca să se apropie de dînsul. Acela, văzîndu-l, îndată i-a zis: "Vino aproape și-mi dă binecuvîntarea - adică pîinea - ce mi-a trimis-o bătrînul tău!" Ucenicul apropiindu-se, săracul acela a luat pîinea din mîinile lui și, sărutînd-o, îl întreba: "Cum se mai află sfințitul Paisie, că mult doream să aflu despre dînsul. Iar tu, fiule, de ce nu te învoiești la cîte îți zice și nu te pleci la poruncile lui? Nu știi că, pentru neascultarea ta, te-ai lipsit de Sfînta Scriptură și de darul de veci luat dintr-însa?

Tu încă nu-l asculți și nu te pleci sfatului lui, ci vii către altul? Eu te asemăn cu cel ce ține în mînă apă curată și rece și nu bea dintr-însa, ci caută să afle apă ca să-și potolească setea sa în alte părți. Deci, du-te și supune-te bătrînului tău, marelui Paisie, că cine nu se supune lui, acela nu se supune nici poruncilor Mîntuitorului nostru Iisus Hristos!" Acestea auzindu-le, ucenicul s-a întors, slăvind pe Dumnezeu și de aici înainte păzea și dădea ascultare la toate poruncile Sfințitului Paisie.

Dar n-a trecut multă vreme și iarăși, aducîndu-și aminte de darul de care s-a lipsit, își plîngea paguba sa și iarăși ruga pe marele Paisie să-i dea voie să meargă la cel ce ședea în gunoi. Cuviosul Paisie îi zicea să nu plece, deoarece nu se supunea; însă, el dorea să meargă la dînsul, pentru că se supăra de gînduri rele. Deci, i-a zis: "Fiule, omul acela s-a dus către Domnul! Dar, fiindcă te văd că ai nădejde către omul acela și sfatului lui te pleci, îți dau voie. Deci, du-te în partea dinspre răsărit a cetății și, găsind acolo un mormînt, intră într-însul și vei afla acolo îngropate trei trupuri de bărbați sfinți, care s-au învrednicit de daruri proorocești. Aceia, cunoscîndu-și mai înainte sfîrșitul vieții lor, s-au dus și s-au așezat în mormîntul acela. Acestea văzîndu-le, zi celui ce zace între cei doi: "Robul lui Dumnezeu, Paisie, cu puterea lui Iisus Hristos, Care a înviat pe Lazăr cel mort de patru zile, îți poruncește să te scoli ca să-mi spui cele cuviincioase și de folos pentru mine!"

Atunci ucenicul, alergînd cu osîrdie, s-a dus în partea dinspre răsărit a cetății și, aflînd mormîntul, a intrat înăuntru. Deci a zis către cel adormit, după porunca bătrînului. Și, o, ce minune! Îndată mortul s-a sculat și a zis: "Pentru ce nu te-ai plecat mie, care ți-am zis să te supui poruncii bătrînului tău? Du-te și te supune lui fără îndoială. De voiești a te mîntui, ascultă cuvintele lui; căci cel ce nu se supune cuvintelor lui, cu adevărat se împotrivește poruncilor lui Hristos!" Acestea zicîndu-le, mortul iarăși a adormit; iar ucenicul, minunîndu-se, s-a întors către sfințitul Paisie și i-a povestit toate. De aici înainte s-au împăcat gîndurile lui, avînd grijă să cîștige prin ascultare bunătățile ce le pierduse prin neascultare. Astfel el creștea prin sporirea faptelor bune și a desăvîrșirii.

Altădată au venit la marele Paisie doi frați și au locuit împreună cu frații aceluia. Ei, făcînd destulă vreme ascultare, adeseori rugau pe cuviosul să le dea voie să locuiască deosebit în pustie. Acela, văzînd osîrdia lor, le-a dat voie. Deci, ducîndu-se la dorita liniște, se nevoiau mult în pustnicie, izgonind de la dînșii asupririle vrăjmașului. Dar diavolul, urîtorul binelui, ca un mare iscusit și mare maestru ce este, a pornit război contra lor prin alți monahi, astfel: Din lucrarea vicleanului, un oarecare monah a furat lucrurile unui alt monah ce locuia în pustie și, cercetînd el să afle cine le-a furat, a aflat pe un bătrîn ce avea darul mai înainte vederii și poate să afle pe hoț. Deci, s-a dus la dînsul, căutînd să afle cine i le-a furat.

Dar bătrînul acela nu era cu adevărat înaintevăzător din dumnezeiescul dar, ci proorocea din lucrarea diavolească. De aceea a zis către cel ce-l întreba: "Acei doi monahi ce au venit acum și s-au sălășluit în această pustie, aceia ți le-au furat; deci, să nu-i lași, pînă ce nu ți le vor da". Acestea auzindu-le el, s-a dus la egumenul lavrei și, dînd sinodie, s-a dus la cei doi frați pe care, tîrîndu-i și bătîndu-i, i-a adus în lavră și i-a pus la închisoare ca pe niște făcători de rele și hoți și i-a osîndit la moarte.

Cuviosul Paisie, cunoscînd prin dumnezeiescul dar ispita fraților, s-a sculat îndată și s-a dus la lavră; și aceasta înștiințîndu-se, s-au dus toți părinții la dînsul și împreună cu dînșii era și acel rătăcit bătrîn, care se socotea înaintevăzător. Deci, după ce au dat toți cuviincioasa sărutare cuviosului, i-a întrebat: "Ce ați făcut, fraților, cu acei doi tineri ce petreceau în liniște?" Aceia i-au răspuns: "Sînt hoți, părinte, și pentru necuviincioasa lor purtare au fost puși la

închisoare". Cuviosul i-a întrebat: "Cine v-a spus vouă cum că sînt ei hoți?" Atunci ei au răspuns: "Acest bătrîn ne-a spus".

Cuviosul a întrebat pe bătrîn, dacă acei tineri sînt cu adevărat hoți! Acela i-a răspuns: "Cu adevărat sînt hoți!" Atunci dumnezeiescul Paisie i-a zis: "Dacă ar fi fost de la Dumnezeu darul proorocie tale și nu din amăgire diavolească, atunci nu s-ar fi arătat diavolul în gura ta!" Părinții, auzind aceasta, s-au tulburat și s-au înfricoșat mult, deoarece cuvintele sfințitului Paisie erau adevărate și fără nici o îndoială. Drept aceea, ei au ocărît pe bătrînul acela și îl îndemnau să-și ceară iertare de greșeala sa. Acela, înfricoșîndu-se, a căzut la picioarele cuviosului, zicînd: "Iartă-mă, sfințite părinte, și te roagă pentru mine păcătosul!" Cuviosul, rugînd pe Dumnezeu pentru dînsul, îndată a ieșit din gura lui diavolul slavei deșarte, s-a arătat tuturor ca un porc. Deci, ieșind cu multă mînie și turbare, s-a repezit asupra cuviosului, voind a-l rupe cu dinții; dar dumnezeiescul părintele nostru Paisie, certîndu-l, l-a aruncat în prăpastie și l-a pierdut.

Astfel acel bătrîn rătăcit, nu numai că a scăpat de diavol, dar a văzut și amăgirea ieșind dintr-însul și, prihănindu-se, s-a pocăit. Deci, tînguindu-se și plîngînd mult pentru greșeala sa, tăvălindu-se pe pămînt, ruga pe cuviosul să-i ierte greșelile făcute în trecut, fiind amăgit. Asemenea și ceilalți monahi care printr-însul se rătăciseră, ocărîndu-se și-au cerut iertare. Apoi au chemat pe cei doi tineri, despre care clevetiseră și-și cereau iertare, pentru necinstea și pedeapsa ce le-au făcut. Dar Părintele nostru Paisie, întristîndu-se pentru toți aceia, i-a sfătuit cele cuviincioase și potrivite. După aceea, luînd la o parte pe proiestos, i-a arătat locul unde se aflau furate lucrurile pustnicului, nespunînd pe hoț; iar după aceea s-a întors în pustie.

El, auzind că Dumnezeu a arătat oamenilor multe prin Cuviosul Pavel, s-a dus la dînsul. Deci, întîlnindu-se unul cu altul, erau nedespărțiți și ajutați unul de la altul; erau ca un zid tare, îndulcindu-se cu bucurie de bunătățile liniștii și în fiecare zi aflau noi nevoințe de pustnicie și de înaltă petrecere. Sfințitul Paisie era bătrîn și de o vîrstă cu dumnezeiescul Pavel; iar după suflet era prea osîrdnic. Drept aceea, dumnezeiescul Pavel zicea: "Să ne nevoim de-a pururea și să ne ostenim pînă avem vreme; pentru că, atît cît trăim, Domnul nostru nu se mulțumește să încetăm vreodată de la lucrarea celor bune și să ne fie frică și rușine, dacă ne va găsi leneși în vremea morții noastre".

Sfințitul Paisie, auzind cu bucurie dumnezeiasca lui sfătuire, a zis: "Eu, o, preabunule decît toți părinții, urmez sfătuirii tale; căci, avînd îndrăzneală la rugăciunile tale, cred că Dumnezeu ne va învrednici să săvîrșim această viață după socoteala ta, în lucrarea faptelor bune". Deci, amîndoi erau făcători de minuni, doctori iscusiți sufletelor și trupurilor, rugători către Dumnezeu pentru toți și tuturor mijlocitori de mîntuire. Însă povestirile dumnezeiescului Pavel fiind multe, le lăsăm altuia să le povestească. Asemenea și ale Sfințitului Paisie, fiind prea multe și necuprinse, am spus puține din cele multe, ca să îndemnăm pe ascultători spre urmarea lor; căci nu ajunge cuvînt să arate cu de-amănuntul preaînalta petrecere a dumnezeiescului Paisie și nici el nu voia să se cunoască isprăvile lui, pentru smerenia cea desăvîrșită.

Chiar și celor ce-l întrebau: "Care faptă este mai înaltă decît toate faptele bune?", el le răspundea: " Acea faptă este bună, care se face în ascuns ". Altădată, fiind întrebat cu aceeași întrebare, a răspuns: "Mai înaltă decît toate faptele bune este a urma cineva sfatul altora și nu voinței sale". El trecea vremea liniștii și vremea vieții sale bine și cu plăcere de Dumnezeu. El iubea în liniște dumnezeiasca suire și prietenie; iar în petrecerea împreună cu alții dorea mîntuirea celorlalți. Dar cea mai minunată este că n-a lăsat vreodată să înțeleagă cineva nevoința lui în viața de obște și, cînd voia a se slăvi pentru vreo faptă a sa, o lăsa îndată ca să

se păzească nevătămată și să nu se prăpădească cu laudele; căci, după adevăr, lauda de la oameni este mare primejdie și puțin cîștig au cei ce se nevoiesc pentru laudă. Pentru aceasta și Domnul ne poruncește, zicînd: *Să nu cunoască stînga, ce face dreapta ta.* De aici înainte socotesc, că este vremea ca să vorbim și despre fericitul sfîrșit al Cuviosului Paisie.

Ajungînd la adînci bătrîneți și strălucind cu faptele bune ca o stea luminoasă, acest mare om al lui Dumnezeu a fost chemat de Dumnezeu către fericirea cea din cer. Trupul lui l-au îngropat cu cinste mulțimea monahilor, iar sufletul s-a suit la Creatorul său. După aceea, n-a trecut multă vreme și s-a dus la pururea viețuitoarea viață și la strălucirea sfinților și pururea pomenitul Pavel, acolo unde avea ceata dumnezeiescului Paisie. Acolo împreună se îndulcesc fericitele lor suflete de odihna aceea, precum și în această viață de acum au pătimit rău împreună în ostenelile pustniciei. Dar nu numai sufletele lor sînt unite în cer, ci și trupurile; că deși s-au despărțit și s-au pus în locuri deosebite, însă n-a trecut multă vreme, și s-au unit iarăși, punându-se în același loc, după cum urmează. Deci, se cuvine ca cititorii să ia aminte la această povestire, că vor avea de citit o minune preaslăvită.

După ce s-a săvîrșit marele Paisie, dumnezeiescul Pavel s-a dus în pustia cea mai dinăuntru. Acolo, după puțină vreme, s-a săvîrșit și el și s-a îngropat cu evlavie și cu cinste. Auzind părintele nostru Isidor despre moartea marelui Paisie, a intrat într-un caic și s-a dus la locul unde zăceau sfintele moaște ale cuviosului Paisie. Deci, luîndu-le cu toată cinstea și sărutîndu-le, le-a pus într-un sicriu ce-l avea gata, ca pe un lucru mare și vrednic de cinste și mai scump decît toată vistieria și s-a întors înapoi, aducîndu-le cu el în caic, ca să îmbogățească cu dînsele patria sa, Pisidia.

După ce a mers destulă cale pe mare, a ajuns în dreptul pustiei, unde erau sfintele moaște ale Cuviosului Pavel. Acolo caicul s-a oprit și nu mai mergea înainte; ci, ca și cînd ar fi fost viu și însuflețit, se abătea în altă parte și se tot pornea spre pustia dumnezeiescului Pavel; deoarece și Sfințitul Paisie cerea obișnuita petrecere împreună cu Cuviosul Pavel. Oamenii caicului, silindu-se a porni vasul mai departe, au încercat două zile în tot felul, dar n-au putut; drept aceea au cunoscut că caicul se ținea acolo de Dumnezeu, iar nu din altă pricină. Neștiind ce să facă, s-au liniștit și au lăsat caicul necîrmuit ca să meargă încotro s-ar porni. Caicul, cîrmuindu-se de mînă nevăzută, a mers și a stat nemișcat la uscat, așteptînd să-i ia povara. Văzînd aceasta, cei ce erau în caic aveau mare întristare și nedumerire.

Dar, într-acel ceas, a venit la mal un bătrîn din părinții cei vestiți ai pustiei aceleia, care se numea Ieremia și a zis către ei: "O, oameni buni, pentru ce vă luptați împotriva dumnezeieștii minuni, pe care o vedeți, căci este peste fire! Pe prietenul și împreună pustnicul său, dumnezeiescul Pavel, îl cheamă marele Paisie și, vrînd a se aduce și a se pune cinstitele moaște ale aceluia împreună cu ale sale, a adus caicul aici. Drept aceea, ieșind degrabă și căutînd sfintele lui moaște și găsindu-le, să le luați, ca să fie împreună și sfintele lor trupuri". Cinstitul părintele nostru Isidor și cei împreună cu el, înconjurînd pustia aceea, căutau sfintele moaște ale dumnezeiescului Pavel și, găsindu-le, le-au luat și le-au dus la caic, avîndu-le ca pe o vistierie mai strălucită decît aurul și decît pietrele cele de mult preț.

O minune s-a făcut atunci, căci cîrmele erau cu adevărat acești doi mari părinți, Pavel și Paisie. Ei cîrmuiau caicul în toată calea aceea și-l izbăveau de toată împiedicarea, pînă l-au dus nevătămat la Pisidia. Iar marele Isidor a adus cinstitele moaște ale sfinților cu toată cîntarea de laudă și cinste la mănăstirea ce o zidise. Și cîți erau supărați de diavoli, ori pătimeau de vreo altă neputință, alergau la sfintele lor moaște și, numai apropiindu-se de ele, se vindecau. De atunci înainte cîte preaslăvite minuni a lucrat Dumnezeu prin ei, nu este cu putință a le număra

cineva. Iar eu, smeritul Ioan, am povestit numai aceste puține din cele multe, spre slava Tatălui, a Fiului și a Sfîntului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

53. SFÎNTUL MUCENIC ZOSIMA, OSTAȘUL (19 IUNIE)

Pe vremea cînd împăratul Traian ținea împărăția Romei, popoarele elinești erau cuprinse cu mare îndrăznire de idoli, cu rătăcire și cu multă orbire; de aceea se ridica cumplită prigonire contra Bisericii lui Dumnezeu. Între elini era un bărbat vestit cu numele Dometian, ighemon al Antiohiei Pisidiei. Acela, mergînd la împăratul Traian, a cerut să-i dea lui putere asupra creștinilor, ca să-i silească cu munci grele pe toți care nu voiau să jertfească zeilor lor. Luînd acea putere de la împărat și, îmbrăcîndu-se în platoșa cea diavolească, ca un leu se ațîța cu mînia contra acelora care pînă la moarte păzeau mărturisirea adevăratului Dumnezeu.

Deci, străbătînd părțile Soropolitariei, s-a apropiat de cetatea care se numea Apolonia, și în care era un ostaș între elini, cu numele Zosima. Acela dorea să fie următor credinței lui Hristos. Auzind el că ighemonul se apropie și năvălește cu prigonirea, a lepădat armele cele ostășești și a alergat la Sfînta Biserică, învățînd credința cea întru Hristos, a luat Sfîntul Botez și se deprindea cu lucrurile cele creștinești, în curăție și în întreaga înțelepciune, îndeletnicindu-se în postiri și în rugăciuni. După cîteva zile, ighemonul Dometian, mergea în cetatea aceea și s-a apropiat de el unul din slujitorii de idoli și i-a zis: "Este aici un ostaș, anume Zosima, care defaimă pe împărat și puterea voastră. Acela, lepădîndu-se de rînduiala ostășească în care era scris de împăratul Traian și aruncînd armele sale, zice că este creștin, nesocotește pe zeii noștri, disprețuiește legile împărătești și defaimă stăpînirea împărătească. Ighemonul, auzind aceasta, a zis: "Să se aducă acel Zosima aici la judecată".

Deci, cu o ceată de ostași ducîndu-se după poruncă, au prins pe sutașul Zosima și l-au dus la judecată. Ighemonul, văzîndu-l, l-a întrebat: "Tu ești cel ce te numești Zosima?" Ostașul lui Hristos a răspuns: "Eu sînt Zosima, robul Domnului meu Iisus Hristos". Ighemonul a zis: "Mai întîi spune-mi în ce rînduială ești ca om, apoi vei spune al cui rob ești". Sfîntul a zis: "Am fost în rînduiala de ostaș al împăratului vostru cel pămîntesc și, lepădînd pe zeii voștri cei pierzători, m-am făcut ostaș al Împăratului ceresc, Care este Hristos adevăratul Dumnezeu!" Dometian a zis: "O, nelegiuitule, nimic nu-ți va ajuta numele lui Hristos. Deci, mai bine jertfește zeilor, ca să ți se ierte păcatul cu care ai greșit împotriva împăratului nostru Traian și de la care te-ai învrednicit cu rînduiala ostășească". Sfîntul a zis: "Nu voi jertfi deloc zeilor voștri".

Atunci Dometian a poruncit ca pe ostașul lui Hristos să-l ducă în temniță. A doua zi, sfîntul iarăși a fost judecat, avînd mîinile legate înapoi. Ighemonul, văzîndu-l, a poruncit să-l spînzure pe lemnul cel de muncire și, pe cînd îl muncea, i-a zis: "Jertfește zeilor, spurcate Zosima, mai înainte de a începe să ți se rupă mădularele tale!" La acestea, sfîntul a răspuns: "Nu numai cu cuvintele, dar nici cu faptele nu vei putea să mă înduplеci să jertfesc zeilor tăi!"

Deci ighemonul a poruncit la niște ostași puternici să-l bată. Sfîntul Zosima fiind bătut, a zis către ighemon: "În deșert se ostenesc slujitorii tăi; căci, Dumnezeu întărindu-mă pe mine, nu simt bătăile ce mi se dau!" Astfel mucenicul a fost bătut multă vreme, încît și pămîntul s-a roșit de sîngele lui. Apoi a strigat cu glas mare către Dumnezeu, zicînd: "Doamne Dumnezeule Atotputernice, Cel ce șezi în scaunul slavei Tale, Cel ce ai întins cerul și ai întemeiat pămîntul, Cel ce ai adunat toate apele într-o adunare, nădejdea noastră și așteptarea robilor Tăi, ascultă-

mă pe mine, care mă rog Ție, nu mă lăsa să fiu biruit de îngrozirile și muncile tiranului; pentru ca toți cei ce nu știu numele Tău să învețe prin mine a Te cunoaște pe Tine, Unul Adevăratul Dumnezeu".

Astfel rugîndu-se sfîntul, a venit un glas din cer, zicîndu-i: "Zosima, îmbărbătează-te și te întărește; căci Eu sînt cu tine și nimic nu te va birui". Acest glas l-a auzit și Dometian și cei ce erau cu dînsul. Unii ziceau: "Mare vrăjitor este acesta!" Iar alții ziceau: "Acesta nu este vrăjitor, ci robul lui Hristos Dumnezeul său. Cu adevărat este mare Dumnezeul creștinilor, de la care s-a trimis acest glas spre omul acesta!" Apoi ighemonul a poruncit la patru ostași să-l întindă pentru muncă în patru părți. Iar mucenicul, fiind întins, și-a ridicat ochii spre cer și a zis: "Doamne Dumnezeul meu, Cel ce cunoşti gîndurile omeneşti, nădejdea creştinilor, scăparea și odihna celor ce sînt în primejdii, izbăvește-mă de meșteșugirile pierzătorului Dometian, slujitorul diavolului, ca toți cei ce stau de față să Te cunoască pe Tine, că Tu ești Dumnezeul Cel viu, Care ai fost mai înainte de veci și în veci vei fi!"

Atunci îndată mulți din cei ce stăteau de față, văzînd o răbdare ca aceea a mucenicului, au crezut în Hristos. Ighemonul, văzînd aceasta și temîndu-se ca nu cumva să se întoarcă toți spre credința creștinească, s-a mîniat; deci, scrîșnind din dinți, se gîndea în sine cu ce fel de moarte să piardă pe robul lui Hristos. Pentru aceea a poruncit să aducă un pat de aramă și să pună dedesubt foc mare, ca să ardă pe mucenic deasupra lui. Patul acela fiind ars foarte tare, a poruncit să pună pe el pe sfîntul. Dar mucenicul, însemnîndu-se cu semnul Sfintei Cruci, s-a suit pe pat și îndată Domnul a prefăcut focul în rouă, pentru că prin îngerii Săi a trimis mucenicului ajutor. Toți cei ce stăteau de față, socoteau că mucenicul este mort din pricina focului; dar îngerii Domnului, ridicînd pe sfîntul de pe patul acela, l-au pus viu lîngă pat, nefiind vătămat deloc. Poporul, văzînd o minune ca aceea, a preamărit pe Dumnezeul Cel Adevărat, Care a trimis pe sfinții Săi îngeri și a izbăvit pe robul Său de un foc ca acela; și mulți s-au apropiat de credința lui Hristos. Ighemonul, sculîndu-se de la judecată, s-a dus acasă cu rușine; iar pe mucenic a poruncit să-l ia și să-l țină sub pază.

După aceasta, ighemonul Dometian s-a dus în cetatea Cono-niei și a poruncit să aducă după el pe mucenic legat, ca acolo să-l muncească. Ajungînd în acea cetate și șezînd la judecată, a poruncit să încalțe pe mucenic cu papuci de fier, în care erau puse piroane ascuțite și să-l lege cu un lanț de fier de un cal neînvățat, ca să alerge cu calul. Sfîntul, fiind legat de calul acela, alerga atît de repede cu papucii cei de fier, încît întrecea calul, pentru că Dumnezeu era cu el. Iar sfîntul zicea în alergarea sa: "Doamne Dumnezeule, Care săvîrșești picioarele mele ca ale cerbului, dă-mi răbdare desăvîrșită!"

Ighemonul, văzînd o răbdare ca aceea a mucenicului, a poruncit să-l arunce în temniță și să nu-i dea deloc mîncare și băutură, ca să se sfîrșească de foame și de sete.

După ce au trecut trei zile, în care sfîntul n-a gustat nimic, au intrat în temniță doi tineri preafrumoși, dintre care unul îi aducea pîine curată, iar altul un vas cu apă. Aceia au zis sfîntului: "Primește acest dar preascump, pe care ți l-a trimis Dumnezeul tău". Mucenicul lui Hristos, primind, a mîncat, a băut, s-a întărit cu trupul și a zis: "Mulțumesc Ție, Doamne, că Te-ai milostivit spre mine și nu m-ai trecut cu vederea, ci m-ai săturat cu cereasca Ta pîine și băutură! Laud și slăvesc măririle Tale în veci!" Făcîndu-se ziuă, ighemonul a șezut la judecată și a poruncit să aducă pe mucenic la cercetare. Sfîntul a stat înaintea lui cu fața luminoasă, avînd mintea îndreptată către Dumnezeu. Ighemonul se mira văzînd pe mucenic neschimbat la față, după atîtea munci și a zis către el "O, Zosima, măcar vino-ți în simțire și jertfește zeilor ca să nu fii zdrobit de bătăi și astfel să mori prin chinuri grozave".

Sfîntul a răspuns: "De voiești, jertfește tu diavolilor celor asemenea cu tine; iar eu, precum am zis mai înainte, voi sluji numai Dumnezeul meu". Ighemonul, mîniindu-se, a poruncit să spînzure pe mucenic la muncire și a zis către el: "Vezi, ticălosule, cît de multe munci s-au pus înaintea ta? Și încă nu mă asculți ca să jertfești zeilor?" Sfîntul a răspuns: "Cel ce iubește pe Dumnezeul Cel viu, nu ține seama de aceste munci!" Atunci ighemonul a poruncit să strujească trupul mucenicului cu piepteni de fier. Mucenicul, fiind muncit astfel, a strigat cu glas mare către Dumnezeu, zicînd: "Acum cunosc mai bine milostivirea îndurărilor Tale, Hristoase, Făcătorul luminii; de vreme ce m-ai întărit ca să rabd muncile cu bărbăție și nici să grăiesc ceva cu nerăbdare; astfel, prin aceste munci, să se cunoască și mai mult puterea dumnezeierii Tale".

Sfîntul zicînd acestea, ighemonul a poruncit ca, luîndu-l de la muncire, să-l pună iarăși înaintea sa, și i-a zis: "Multe munci ai răbdat pentru Hristosul tău și nici un folos nu ai avut. Măcar acum, apropiindu-te, jertfește zeilor!" Atunci sfîntul a răspuns: "Dometiane, preacumplitule muncitor, fără de omenie și plin de necurăție, teme-te de Dumnezeul Cel ceresc și părăsește-ți rătăcirea ta; iar pe acei idoli să nu-i numești dumnezei, fiindcă sînt diavoli, iar nu dumnezei". Ighemonul a zis: "O, dar tu, spurcatule, cum îndrăznești a numi pe zeii noștri diavoli, cărora toată lumea le sacrifică zile de prăznuire?" Mucenicul a zis: "Ce fel de prăznuiri au zeii tăi în iad, astfel să-ți fie ție, împăratului tău și tuturor celor ce cred într-înșii!"

Atunci ighemonul a poruncit ca iarăși să-l spînzure la muncire și cu lumînări aprinse să-i ardă pîntecele. Iar mucenicul a zis către ighemon: "Să nu arzi numai pîntecele, ci și trupul meu, dar niciodată nu mă vei birui, pentru că Hristos este cu mine, întărindu-mă. Iată, doresc foarte mult să fiu ucis de tine, pentru că aceasta este slava mea înaintea Hristosului meu, ca să mor pentru El". Ighemonul, neștiind ce să facă mai mult, a condamnat la moarte pe mucenic, ca să i se taie capul cu securea.

Mucenicul, fiind dus la locul cel de moarte, se ruga lui Dumnezeu: "Doamne Dumnezeul meu, caută spre mine păcătosul și primește sufletul meu împreună cu cei ce Ți-au plăcut Ție în veac; căci Tu ești slava și lauda mea în vecii vecilor!" Ajungînd la locul de moarte, i s-a tăiat capul cu securea pentru Domnul său.

Sfîntul Mucenic Zosima și-a săvîrșit pătimirea sa în 19 zile ale lunii iunie, în cetatea Cononiei, stăpînind în Roma Traian, iar peste noi împărățind Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slava și stăpînirea în vecii vecilor. Amin.

54. CUVIOSUL IOAN SIHASTRUL
(19 IUNIE)

Cuviosul părintele nostru Ioan, lăsînd lumea, s-a făcut monah și petrecea în sihăstrie, prin pustia din părțile Palestinei, nu departe de Ierusalim. El petrecea zilele sale cu plăcere de Dumnezeu, în post și în rugăciune. Despre viața lui cea plăcută lui Dumnezeu se scrie în cartea ce se numește "Limonar", alcătuită de cuvioșii noștri părinți, Ioan și Sofronie, care au fost mai pe urmă patriarhi ai Ierusalimului. În ea se scrie astfel: Ne-a spus nouă - adică lui Ioan și lui Sofronie - părintele Dionisie presbiterul și păzitorul de vase al sfintei biserici cea din Ascalon, despre părintele Ioan Sihastrul, zicînd: Acel bărbat era mare cu viața în neamul cel de acum și foarte plăcut lui Dumnezeu. El viețuia în hotarele satului Sehusta, care era departe de Ierusalim, ca la douăzeci de stadii. Starețul avea în peștera sa chipul Preacuratei Stăpînei noastre de

Dumnezeu Născătoare și pururea Fecioarei Maria, avînd în brațe pe Pruncul Cel mai înainte de veci, pe Hristos Dumnezeul nostru. Cînd starețul voia să se ducă undeva, ori în pustie departe, ori la Ierusalim să se închine cinstitei Cruci și Mormîntului Domnului Hristos, ori să cerceteze Sfintele Locuri, sau să se roage la Muntele Sinai, sau la sfinții mucenici care se aflau departe de Ierusalim, acestea le făcea pentru că iubea să dea cinste sfinților. El se ducea uneori în Efes, la mormîntul Sfîntului Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, alteori se ducea în Evhaita la Sfîntul Teodor, sau în Seleucia Isauriei, la Sfînta Tecla; ori în Sarafas, la Sfîntul Serghie, uneori la acela, iar alteori la alt sfînt.

Cînd se ducea în peștera sa își așeza candela înaintea chipului Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, o aprindea precum avea obiceiul și, stînd la rugăciune, se ruga lui Dumnezeu să îndrepteze calea pașilor săi. Deci, căutînd spre icoana Născătoarei de Dumnezeu, zicea: "Preacurată Stăpînă Născătoare de Dumnezeu, deoarece mă duc în cale depărtată, unde am să zăbovesc multe zile, tu singură îngrijește-ți candela ta și păzește-o nestinsă, pînă ce mă voi întoarce de la rugăciunea mea. Eu, avînd în călătorie ajutorul tău împreună, mă duc în calea în care am gîndit". Zicînd acestea spre sfînta icoană, se ducea în calea sa și zăbovea de multe ori o lună, alteori două și trei, iar alteori cinci sau șase luni. Apoi, cînd se întorcea, găsea candela plină și arzînd, precum o lăsa cînd pleca în cale și niciodată n-a găsit-o stinsă.

Se mai scrie încă și aceasta de către cuviosul părinte Ioan, în aceeași carte, "Limonar": "Odată, umblînd în hotarele satului acela, unde își avea peștera, a întîmpinat un leu mare venind asupra lui, la un loc unde calea era foarte strîmtă - între două garduri de spini cu care obișnuiau lucrătorii să-și îngrădească țarinile lor. Calea aceea era atît de strîmtă, încît un om pe jos, abia putea să treacă printre acei spini. Cînd s-au apropiat unul de altul, starețul nu-i făcea loc leului, nici leul, din pricina locului strîmt, nu putea să se întoarcă din cale, nici să treacă unul pe lîngă altul nu era cu putință. Leul, văzînd pe plăcutul lui Dumnezeu, că nu voia nicidecum să se întoarcă înapoi, ci să treacă în calea care îi era înainte, a stat în stînga starețului pe picioarele cele dinapoi și gardul acela lărgindu-l puțin cu greutatea trupului său, a lăsat stare-țului cale liberă; și astfel a trecut pe lîngă leu, atingîndu-se piept în piept și s-a dus fiecare în calea sa".

Odată a venit un frate la părintele Ioan și, văzînd că nu se află nimic în peștera lui, i-a zis: "Părinte, cum petreci aici, neavînd cele trebuincioase în viață?" Starețul a răspuns: "Fiule, această peșteră este negutătorie duhovnicească: dă și ia; dă lucru de mîini și ia cele trebuincioase!" Deci, acest plăcut al lui Dumnezeu viețuind în pustniceștile sale nevoințe și în osteneli ani îndelungați, s-a dus către Domnul și s-a numărat în ceata sfinților, care stau înaintea Tatălui, a Fiului și a Sfîntului Duh, Dumnezeu Unul în Treime, Căruia se cuvine slavă în veci. Amin.

55. POMENIREA SFÎNTULUI SFINȚITULUI MUCENIC METODIE, EPISCOPUL PATARELOR
(20 IUNIE)

Metodie, plăcutul lui Dumnezeu, încredințîndu-se Lui din tinerețe, s-a arătat vas curat și locaș al Sfîntului Duh. Drept aceea, cu știința dumnezeiască, s-a învrednicit și de cinstea arhierească. El a luat păstoria oilor cuvîntătoare, din cetatea Patara, care este în părțile Liciei. Acolo păștea turma sa bine și cu iubire de Dumnezeu, luminînd cu cuvinte alese plinirea Bisericii. În acea vreme, se răspîndise eresul lui Origen, care înșela pe mulți. Acel eres văzîndu-l arhiereul lui Hristos că se întărește, s-a ridicat împotriva lui, ca un păstor ales, și cu cuvintele sale l-a ars pe acela, ca și cu niște foc dumnezeiesc, pierzînd tot întunericul și ceața ereticească cu preaînțeleptele sale învățături și cu darul cel dumnezeiesc.

Cuvintele lui, cele de Dumnezeu insuflate, au strălucit în toată lumea ca niște fulgere și vestirea lui ca un glas de trîmbiță a răsunat în tot pămîntul. Drept aceea, vrăjmașul cel nevăzut, nesuferind îndrăzneala și ostenelile lui cele mari pentru Biserica lui Hristos și pentru dreapta credință, a înarmat asupra lui pe vrăjmașii cei văzuți, pe slugile sale, adică pe elinii care se închinau idolilor, îndemnîndu-i ca prin chinuri să ucidă pe slujitorul lui Dumnezeu, care mai înainte de mucenicie se îmbrăcase cu înfrînarea trupului cea făcătoare de viață. Deci păgînii, prinzînd pe Metodie, arhiereul lui Hristos, i-au tăiat capul cu sabia și prea-sfințitul s-a mutat la

viața cea mai bună. Astfel, că cel ce mai înainte slujea Mielului lui Dumnezeu, după aceea, ca un mielușel junghiat, s-a adus singur jertfă vie lui Dumnezeu.

Pentru aceea, s-a împodobit și cu îndoite cununi, fiind apărător viteaz al dreptei credințe. El s-a luptat împotriva eresurilor și înaintea elinilor a mărturisit pe Hristos cu îndrăzneală, pînă la vărsarea sîngelui și la sfîrșitul său cel mucenicesc. El a pătimit pentru Hristos în împărăția lui Avrilian.

56. SFÎNTUL IERARH LEVCHIE MĂRTURISITORUL (20 IUNIE)

Pe vremea închinătorilor la idoli, cînd păgînii împărați ai Romei stăpîneau Răsăritul și Apusul, era în Alexandria un bărbat cinstit cu numele Evdichie. Acela era simplu la înțelegerea învățăturii celei dinafară, dar preaînțelept la duhovniceasca deprindere. Căci era împodobit cu faptele bune și întru curăție deplină își petrecea viața, fiind plin de frica lui Dumnezeu, de dragoste și de milostivire spre săraci. Apoi, făcea milostenii multe și se silea la post și la rugăciuni. El avea un fiu - despre care ne este povestirea de față -, pe Sfîntul Levchie, care la nașterea sa, a fost numit Eutropie, iar nu Levchie, precum se va arăta în acest cuvînt. Cînd pruncul era de zece ani, maica sa, Eufrodisia, s-a mutat din viața aceasta.

Atunci tatăl lui, Evdichie, s-a dus cu Eutropie, fiul său, în mănăstirea fericitului Erma, care era în hotarele Alexandriei; fiind îndreptat de fericitul egumen Nichita. Acolo a primit călugăria, iar pe copil l-a dat la învățarea cărții. Deci copilul, fiind isteț, înțelegea toate cu înlesnire și atît de mult a sporit cu darul lui Dumnezeu întru învățătura cărții, încît a covîrșit pe mulți din cei ce-l învățau la învățătura cea dinafară. El era blînd, smerit și ascultător, slujind cu osîrdie tuturor celor din mănăstire. Apoi era iubit de toți, pe de o parte pentru ascultare și obiceiul lui cel bun, iar, pe de altă parte, pentru înțelegerea Scripturii și pentru înțelepciunea dată lui de Duhul Sfînt.

Cînd Eutropie era de 18 ani, fericitul Nichita, egumenul acestei mănăstiri, s-a mutat către Domnul. Deci frații, sfătuindu-se, rugau pe tînărul Eutropie să le fie egumen, iar el se lepăda cu totul, și încă Evdichie, tatăl lui, îl oprea pe el de la aceasta, sfătuindu-l ca nicidecum să nu îndrăznească a lua asupra sa sarcina pe care nu s-a obișnuit a o purta, fiind încă tînăr, și să se facă netrebnic încă de la început, avînd singur trebuință să se îndrepteze prin alții. Astfel, acea mănăstire a rămas fără egumen timp de șapte ani, pentru că pe nimeni altul din frații aceia nu voiau, decît numai pe fericitul Eutropie, care, deși nu voia și încă nu era călugărit, totuși îl aveau între dînșii ca pe un egumen, folosindu-se mult de îmbunătățita lui viață.

Într-acea vreme, a împlinit de la nașterea lui 25 de ani și, adunîndu-se frații, i-au zis: "Pentru ce treci cu vederea nevoia și rugămintea noastră și nu voiești să ne fii începător? Iată, s-au împlinit șapte ani de cînd nu avem egumen, după sfîrșitul părintelui nostru Nichita, și fiecare petrece după a sa voie. Socotește să nu te faci pricinuitor al risipirii noastre, cînd vreun lup, intrînd, va răpi turma lui Dumnezeu. Noi nu vrem să avem pe altcineva stareț decît numai pe tine, deoarece toți vedem sfințita ta viață, cunoaștem obiceiul tău cel bun și știm că de la Dumnezeu îți este dată ție această înțelepciune".

Atunci Eutropie le-a răspuns lor: "Ce este mie și vouă, o, cinstiților părinți și frați! Pentru ce mă supărați pe mine cu aceasta fiindcă nu-mi este mie cu putință să o fac? Căci nici în călugărie nu sînt încă tuns, nici nu am vreo rînduială bisericească; deci, cum vă voi fi vouă

părinte, neavînd putere să vă grăiesc în biserică cuvînt de înțelepciune și de învățătură, nici putînd a pleca pe cei bătrîni, fiind tînăr". Dar ei îl sileau pe el la tundere și la primirea preoției, însă el nu s-a supus nicidecum la voia lor; pentru că, deși în inima sa dorea rînduiala bisericească, însă nu o primea, temîndu-se ca nu cumva fără de voie să-l silească pe el la egumenie, dacă ar fi primit rînduiala bisericească. Deci, fără să fie călugărit, se arăta cu viața călugăr iscusit.

În acea vreme, împărățea în Roma păgînul împărat Comod, iar în Alexandria a fost trimis de împărat eparhul Filip. El avea o fecioară anume Evghenia, care, după ce a primit credința în Hristos, a petrecut viață minunată în chip bărbătesc. Apoi s-a încununat prin mucenicie. Acest eparh, Filip, era elin cu credința, deși se arăta blînd creștinilor; însă, după porunca împăratului, a izgonit pe creștini din cetate, ca și pe arhierei, pe preoți și pe călugări și le-a poruncit să-și aibă departe de cetate locașurile lor, adică bisericile și mănăstirile. Pe atunci era episcop al creștinilor Sfîntul Elie. El viețuia în cetatea Eliopoli, care nu era așa departe de Alexandria. Aproape de cetatea Alexandria era o mănăstire zidită de acest episcop și încredințată unui sfînt egumen cu numele de Teodor. În același loc, lîngă cetate, era o biserică ridicată în numele Preacuratei Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria, la a cărei prăznuire se adunau nu numai alexandrinii cei credincioși, dar și cei din cetățile de primprejur și din țări mai depărtate de pe unde erau creștini. Deci, apropiindu-se praznicul Adormirii Preacuratei Născătoare de Dumnezeu și mulți venind de pretutindeni la biserica ei, a ieșit și fericitul Evdichie din mănăstirea sa, care se numea Erma, și s-a dus cu Eutropiu, fiul său, acolo, aproape de cetatea Alexandriei, la praznicul acelei biserici.

În aceeași zi, s-a întîmplat și sfîntului episcop Elie de a venit din cetatea Eliopoli la aceeași prăznuire cu clerul său și cu mulțime de popor și, amestecîndu-se și Evdichie cu Eutropie printre poporul care venea după episcop, au mers împreună. Sfîntul episcop a dorit ca, mai întîi, să intre în mănăstirea cea zidită de dînsul, care se ocîrmuia de egumenul Teodor și să se odihnească acolo pînă la viitorul praznic. Dar, cînd s-a apropiat de mănăstirea aceea, s-a întîmplat în același ceas că mergea tot acolo și fiica eparhului fericita Evghenia cu doi servitori fameni ai săi, îmbrăcată în chip bărbătesc. Deci, văzînd pe episcop și tot poporul, care mergea înainte și în urma lui, s-a amestecat în popor. Ea, voind să întrebe despre episcop pe vreunul din cei ce mergeau înainte și în urma lui, a găsit pe fericitul Eutropie și el i-a spus cu de-amănuntul toate cele despre Elie arhiereul lui Dumnezeu, precum se scrie pe larg aceasta în viața ei și a dus-o la dînsul. Fericitul Eutropie era cunoscut sfințitului episcop după curăția vieții sale și după înțelegerea cea multă a Scripturii. Deci, cel ce va voi să știe despre Sfînta Evghenia, să citească viața ei la 24 ale lunii decembrie. Noi, însă, vom vorbi mai departe despre Sfîntul Eutropie.

Odihnindu-se fericitul Evdichie în mănăstirea aceea, într-o noapte i s-a arătat în vedenia visului o dumnezeiască descoperire și înștiințare, despre sfîrșitul ce i se apropiase. Asemenea, i s-a descoperit și despre fiul său că are să fie episcop, că va sfărîma idolii în cetatea Vruntisiopoli din Italia și va lumina țara aceea cu Sfîntul Botez. El a auzit și un glas către dînsul: "Evdichie, Evdichie, credincios rob al Domnului, de acum să nu te mai numești Evdichie, ci Evdiclie, adică "blînd mîngîietor"; iar fiului tău să nu i se mai zică Eutropie, ci Levchie să-i fie numele, care se tîlcuiește: "a venit spre dînsul Duhul Domnului!"

Deșteptîndu-se Evdichie din somn, a chemat îndată pe fiul său și i-a spus cele ce i s-au descoperit în vedenie și i-a zis: "Fiule, vezi că s-a apropiat vremea ducerii mele. Deci, tu să nu fii amăgit de deșertăciunile acestei lumi, pentru că Domnul mi-a descoperit despre tine că vei fi cinstit cu rînduiala episcopiei și prin tine voiește Domnul a curăți cetatea Vruntisiopoli de

slujbele idolești, și numele tău nu va mai fi Eutropie, ci Levchie. Așa te-a numit Domnul, precum și pe mine din Evdichie m-a numit Evdiclie. Sfîntul Levchie, numit mai înainte Eutropie, auzind aceasta, s-a închinat lui Dumnezeu și s-a întins la pămînt în chipul crucii, spre a face rugăciune de mulțumire, zicînd: "Bine ești cuvîntat Doamne, Dumnezeul părinților noștri, al lui Avraam, al lui Isaac și al lui Iacov, că nu treci cu vederea pe cei ce nădăjduiesc spre Tine, nici nu depărtezi milostivirea Ta de la săracii robii Tăi; deci, miluiește-mă pe mine netrebnicul. Pentru aceasta, Doamne, Dumnezeul cerului și al pămîntului, Te slăvesc și Te măresc, că Tu ești Stăpîne, iubitor de suflete omenești și Ție se cuvine slavă în nesfîrșiții veci".

Sfîntul, rugîndu-se astfel, s-a auzit un glas din cer grăind asupra bisericii: "Levchie, Levchie, cel mai luminat cu sufletul și curat cu inima, iată numele tău este scris la cer și pomenirea ta nu se va șterge din cartea vieții!" Acest glas l-a auzit și Sfîntul Elie episcopul și oarece frați, care într-acea noapte nu dormeau, ci stăteau la rugăciune, dar nimeni n-a putut să înțeleagă cui s-a zis.

A doua zi au venit frații de la mănăstirea lui Erma, la episcop, zicînd: "Stăpîne părinte, este mai mult de șapte ani de cînd sîntem fără de egumen și fiecare din noi viețuiește precum voiește; deci, am rugat de mai multe ori pe cinstitul Eutropie să ne fie începător, deoarece din tinerețe a crescut în mănăstirea noastră. Viața lui cea sfîntă covîrșește viețile noastre ale tuturor și nimeni nu poate să i se asemene lui în ostenelile ascultării; el totdeauna petrece în postiri și rugăciuni, îl vedem îndeletnicindu-se la citirea și scrierea cărților și la toate lucrurile cele bune. Deci, am fi voit să-l avem părintele nostru și să urmăm pașilor lui, dar el nu voiește și trece cu vederea rugămintea noastră. Pentru aceea, stăpîne, ne rugăm ție, ca, chiar dacă nu vrea, să ni-l pui egumen!" Sfîntul episcop a grăit către dînșii: "Și eu m-am gîndit la același lucru, la care vă grăbiți și voi acum, dar așteptați puțin pînă ce-l voi sfătui să se supună voinței noastre". Episcopul, zicînd aceasta, s-a sculat și s-a dus la biserică, fiindcă era ceasul Sfintei Liturghii. El a poruncit arhidiaconului să se urce în amvon și să strige către popor astfel: "Cine este din cei ce sînt aici care se numește Levchie?"

Cînd arhidiaconul a strigat, nimeni din popor n-a răspuns, pentru că nici unul nu era dintre dînșii cu acel nume. Deci, arhidiaconul strigînd de două și de trei ori, Sfîntul Levchie a văzut că nu este în popor alt Levchie decît el, a răspuns zicînd: "Eu sînt Levchie păcătosul!" Atunci toți, căutînd spre dînsul, s-au mirat și au zis: "Tu ești Eutropie, fiul lui Evdichie". El le-a răspuns: "Întrebați pe tatăl meu, că el vă va spune mai bine despre numele meu". Ei au adus de față pe fericitul Evdochie, bătrînul cinstit, avînd 97 de ani, și l-au întrebat: "Care este numele cel adevărat al fiului tău?" El, văzînd o bunăvoință ca aceea a Domnului, ca să se descopere taina despre dînsul și despre fiul lui, le-a spus cu de-a-mănuntul toată vedenia sa și cum glasul Domnului în vis și la arătare a numit pe fiul său Levchie. Toți cei ce au auzit aceasta, au mulțumit cu bucurie lui Dumnezeu și, alergînd la Sfîntul Levchie, i se închinau, cinstindu-l foarte mult. După aceasta, episcopul a început a-l îndemna să primească rînduiala preoției și a egumeniei, dar el se lepăda. Poporul însă striga, zicînd: "Levchie să fie nu numai preot și părinte, ci chiar de cinstea episcopiei este vrednic". Deci, Sfîntul Levchie a fost hirotonit preot și a fost pus egumen și au prăznuit luminos praznicul Adormirii Preacuratei Născătoare de Dumnezeu în biserica ei.

Sfîntul Levchie, luînd locul vredniciei sale, a început și mai mult a se nevoi în plăcere de Dumnezeu, făcînd minuni cu darul Duhului Sfînt, care se odihnea în el. Într-o vreme s-a adus un om îndrăcit de neam arab, care acum era chemat spre Sfîntul Botez. Sfîntul, văzîndu-l îndrăcit, a zis diavolului: "Duh necurat, încetează de a munci pe acest om!" Iar diavolul, tremurînd, a început a striga, tînguindu-se: "Dacă voi ieși dintr-acesta, apoi unde voi intra, căci

nu am casă mai bună decît acesta!" Sfîntul Levchie a zis către el: "Necuratule duh, ieși din zidirea lui Dumnezeu și să nu mai îndrăznești a intra în el; ci, ieșind defăimat și rușinat, să lași liber pe acela, pe care pînă acum l-ai muncit, urîtorule de oameni, avînd-l legat cu lanțurile întunecatei tale puteri. Intră în acei care nu cred în Domnul nostru Iisus Hristos și nici nu se închină Crucii Lui celei făcătoare de viață".

Atunci diavolul, strigînd tare și trîntind pe om la pămînt, a ieșit din gura lui cu asemănare de pasăre neagră care strigă: "Ce este mie și ție, Levchie, robul lui Dumnezeu? Pentru ce mă izgonești din locașul meu pe care mi l-am ales? Eu n-am voit să intru în vreun om ce este alb la față și bine împodobit, ci am intrat într-un arap negru și de spaimă la vederea omenească, nădăjduind că nimeni nu mă va izgoni din unul ca acesta!" Deci sfîntul, izgonind pe diavol cu semnul Sfintei Cruci, a ridicat sănătos pe omul acela de la pămînt și l-a învrednicit Sfîntului Botez.

Diavolul, ducîndu-se în Egipt, s-a închipuit într-un balaur mare și înfricoșat; apoi s-a dus în cetate la arătare și, umblînd pe ulițe, ucidea pe toți cei cu care se întîlnea, elini și jidovi, bărbați, femei și copii. Sfîntul, văzînd mai înainte cu duhul acea răutate ucigătoare a diavolului, s-a dus degrabă în Egipt. Dar diavolul cel în chipul balaurului, simțind că sfîntul se apropie de cetate, s-a dus și s-a aruncat în mare lăsînd multe trupuri zăcînd pe ulițele cetății. Sfîntul, intrînd în cetate, a văzut o mulțime din cei ce se plîngeau și se tînguiau pentru morții lor și-i întreba pentru care pricină plîng. Aceia i-au răspuns: "De intrarea cea năpraznică în cetate a balaurului și de uciderea multor oameni!" Ei au mai spus: "În acest ceas, mai înainte de venirea ta, s-a aruncat în mare și s-a afundat". Atunci Sfîntul a poruncit să aducă apă, pe care a sfințit-o și, stropind cu ea pe cei morți, a zis către dînșii: "În numele Domnului Savaot, sculați-vă pentru că nu sînteți ținuți cu legăturile morții, ci numai vătămați cu veninul diavolului; deci nu puteți să vă eliberați singuri de puterea cea rea a balaurului, care s-a întărit peste voi pentru păgînătatea voastră și pentru orbirea inimii care vă stăpînește! Sculați-vă, cu puterea Dumnezeului meu și dați slavă Celui ce v-a zidit pe voi!"

Sfîntul, zicînd aceasta, se atingea de trupurile lor cu toiagul ce-l ținea în mîini; și îndată s-au sculat toți ca din somn. Ei s-au apucat de picioarele sfîntului, zicînd: "Cine este Dumnezeu, Căruia se cuvine a ne închina, decît numai Tatălui și Fiului și Sfîntului Duh, pe Care tu Îl propovăduiești, Sfinte Părinte Levchie, robul lui Dumnezeu?" Toți cei înviați au crezut în Hristos, asemenea și din cei vii, ca la trei mii de bărbați, au primit în acea zi credința în Hristos și s-au botezat cu femeile și cu copiii lor, slăvind pe Domnul nostru Iisus Hristos, pentru minunile cele făcute prin sfîntul Său Levchie.

Trecînd cîțiva ani, Filip, eparhul Alexandriei, a crezut în Hristos cu toată casa sa, pentru Sfînta Evghenia, fiica sa. Apoi, după o vreme, lăsîndu-și dregătoria eparhiei, s-a făcut episcop al creștinilor. După sfîrșitul mucenicesc al aceluia, a fost ales de toți cu un glas la arhierie Sfîntul Levchie. După Filip a fost eparh în Alexandria, Terentie, apoi Saturnin. Acesta, fiind vrăjmașul creștinilor, s-a sfătuit cu ai săi închinători de idoli să ridice prigoană împotriva creștinilor din Alexandria. Dar mai întîi să ucidă pe Sfîntul Levchie, episcopul creștinilor, fiindcă îl vedeau pe el întorcînd pe mulți elini la Hristos. Pentru aceea eparhul căuta vreme prielnică să poată începe a-și săvîrși răutatea lui cea gîndită. Alexandrinii cei credincioși, înștiințîndu-se de acea gîndire a eparhului, s-au sfătuit între ei să ucidă pe eparh.

Atunci Sfîntul Levchie a chemat la sine pe toți creștinii și a început a-i sfătui să nu îndrăznească a face o tulburare ca aceea, și le-a mai spus arătarea ce i se făcuse lui de la Dumnezeu, zicînd: "O, iubiților, să știți că Domnul meu a binevoit a mi se arăta în vedenie și

mi-a poruncit să vă pun un alt episcop, iar eu să mă duc spre apus la Vruntisiopol, pentru că cetatea aceea are trebuință de luminare!"

Creștinii, auzind aceasta, au început a plînge și, căzînd la picioarele Sfîntului, ziceau: "Părinte sfinte, nu ne lăsa pe noi, săracii, nu te despărți de popoarele pe care le-ai cîștigat lui Dumnezeu, ci petreci cu noi pînă la sfîrșitul tău!" Sfîntul le-a răspuns lor, zicînd: "Voi toți să știți că încă din tinerețile mele, Domnul a voit a descoperi tatălui meu, Evdiclie, cele pentru mine, cum aveam să primesc această rînduială a arhieriei, de care nu sînt vrednic și a merge în cetatea cea închinătoare la idoli și la poporul care nu știe pe Dumnezeu. Pentru că Stăpînul nostru a voit ca, prin mine, nevrednicul robul Lui, popoarele acelea să se adauge la Sfînta Biserică. De aceea, Domnul mi-a poruncit acum să vă pun vouă alt părinte; iar eu mă duc la lucrul care mi s-a poruncit înainte. Dar pentru eparhul Saturnin, să știți că sfatul cel necurat, alcătuit spre prigonirea creștinilor, nu va veni întru săvîrșire, fiindcă i s-a scurtat viața și s-a apropiat pieirea lui. Astfel, după plecarea mea de aici, va cădea casa lui și-l va zdrobi cu toți casnicii lui!"

Aceasta zicînd și mîngîind pe creștinii care plîngeau, a ales pe un bărbat vrednic de arhierie și l-a pus episcop în locul lui. Iar el, luînd cu sine pe cei doi diaconi ai săi pe Evsevie și pe Dionisie și cinci din ucenici, s-a dus din cetate la malul corăbiilor, petrecîndu-l tot poporul creștinesc, ca la cinci mii de bărbați afară de femei și copii, zicînd cu plîngere și cu tînguire multă: "Părinte, pentru ce ne lași și nu te milostivești spre fiii tăi?" Sfîntul, întorcîndu-se și văzînd pe cei ce plîngeau, s-a tulburat cu duhul și a plîns. Apoi, ridicîndu-și mîinile către cer, a zis: "Doamne, Dumnezeul meu, Iisuse Hristoase, de este voia Ta nu mă lăsa să mă despart de aceste popoare ale Tale, în care m-ai pus spre slujba Ta". Zicînd el aceasta, s-a auzit un glas din cer, zicînd: "Levchie, nu defăima porunca Domnului, ci intră în corabie și mergi cu pace unde îți este poruncit!"

Atunci Sfîntul Levchie a zis către tot poporul: "Iată, fraților, auziți voința Domnului; deci, să știți că nu mă despart de voi de a mea voie!" Sărutîndu-i pe toți, a intrat în corabie și a plecat. Iar în Alexandria, după proorocia sfîntului, deodată a căzut palatul eparhului și a ucis cu el pe toți cei ce se aflau înăuntru.

Sfîntul Levchie, plutind cincisprezece zile, a ajuns la Adrianopoli, nu cel din Tracia, ci cel din vechiul uscat. Zăbovind puțin, a luat cu sine doi preoți, pe Leon și pe Savin și, găsind o altă corabie, a dat plata și a șezut în ea și a mers la Ghidrunt. De acolo a intrat într-altă corabie și a sosit la hotarele Vruntisiopolei. Ieșind din corabie, a mers în cetate cu clerul său și s-a întîmplat de mergea pe calea aceea un tribun cu numele Armaleon, însoțit de ostași. Sfîntul Levchie, a întrebat pe unul din acei ostași, zicîndu-i: "Cine este stăpînul în această cetate?" Acela i-a răspuns: "Au doară nu ați auzit de marele stăpîn Antioh, care stăpînește această țară?" Sfîntul iarăși a întrebat, zicînd: "De ce credință este stăpînul vostru Antioh?" Tribunul și cei ce erau cu el, auzind această întrebare, au rîs și au zis: "Oare este altă credință și alt Dumnezeu, afară de soare și de lună, care luminează toată lumea? Au nu aud urechile tuturor, cînd glasurile lor tună în nori? Ce este mai grabnic decît fulgerele care ies din soare? Ce este mai luminat decît luna, care prin semnele sale vestește înainte, cînd o să fie schimbarea și prefacerea văzduhului?"

Sfîntul Levchie, suspinînd, a zis: "O, săracilor neștiutori, cum sînteți străini de lumina cea dumnezeiască și nu știți că soarele și luna sînt zidiri ale lui Dumnezeu și slujesc poruncii Lui, săvîrșind alergarea lor ziua și noaptea! Nu se cade a-i numi pe ei zei. Ei nu au nici suflet nici dumnezeire; nici la un loc nu pot să stea, ci pururea aleargă, se suie și se pogoară, uneori

se întunecă de nori, alteori de noapte; uneori sînt văzuţi, alteori nu. Atît de mult se deosebeşte lumina lor de lumina cea pururea fiitoare, adică de Dumnezeul cel cinstit de noi, după cum se deosebeşte zidirea de Ziditor. Dumnezeul nostru a creat soarele şi luna, cerul şi pămîntul şi toate cele ce sînt pe ele. Acela este lumina cea adevărată, Care luminează pe toţi cei ce cred în El. Acea lumină a zidit strălucirea soarelui şi a lunii şi le-a poruncit să slujească oamenilor, care petrec în partea cea de sub cer, ca soarele să lumineze ziua, iar luna să lumineze noaptea. De-aţi fi cunoscut lumina cea nevăzută a Dumnezeului nostru, niciodată n-aţi fi plecat grumajii voştri acelor văzuţi luminători".

Tribunul Armaleon a zis: "Şi care este acea lumină, care zici că este nevăzută de ochii noştri?" Sfîntul Levchie a răspuns: "Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Cel născut din Sfînta Fecioară Maria!" Sfîntul a început a le tîlcui toate cele despre Hristos Dumnezeu, cum S-a născut, cum a petrecut pe pămînt cu oamenii, cum a pătimit de voie, a murit şi a treia zi a înviat; cum S-a înălţat la ceruri şi a şezut de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl şi cum va veni să judece lumea şi să răsplătească fiecăruia după lucrurile lui. Aceasta auzind-o toţi, s-au umilit şi au crezut cu adevărat cuvintelor lui şi, căzînd cu faţa la pămînt, ziceau: "Ne rugăm ţie, părinte, fă-ne părtaşi ai vieţii veşnice". Iar el, învăţîndu-i i-a botezat. Numărul lor era de şaizeci şi şapte de bărbaţi. În acest chip au început a se lumina oamenii din Vruntisiopoli.

Înştiinţîndu-se stăpînitorul Antioh, că tribunul Armaleon cu ostaşii săi au crezut în Hristos, l-a chemat la sine şi i-a zis: "Armaleon, oare este adevărat ceea ce aud despre tine, cum că tu te-ai făcut creştin împreună cu ostaşii tăi care sînt cu tine?" Tribunul tăcea. Atunci, mîniindu-se, a zis: "Pentru ce nu-mi răspunzi?" Tribunul a zis: "Oare este nevoie să te mînii contra mea, pentru că sînt creştin?" Antioh a zis: "Nu cu mînie, ci te întreb să ne spui drept, cine te-a învăţat credinţa creştinească? Noi toţi te ştim că erai învăţat în cărţile noastre şi pînă acum te lepădai de învăţătura creştinească; iar acum ne mirăm cum ai venit la aceasta să te numeşti creştin?" Armaleon a răspuns: "Pînă acum am fost orb, rătăcind în întuneric şi în umbra morţii; iar acum luminîndu-mă cu darul lui Dumnezeu, văd şi petrec în lumina nădejdii vieţii veşnice". Zis-a Antioh: "Ce este acea viaţă veşnică?" Tribunul a răspuns: "De vei voi, vei putea să cunoşti". Antioh a zis: "Arată-ne nouă cu adevărat acea viaţă, că voiesc să o văd şi să o înţeleg; dar nu socotesc că este altă viaţă afară de aceasta de aici, nici nu cred că este altă lumină şi alt Dumnezeu afară de soare şi de lună". Tribunul Armaleon a zis: "Soarele şi luna nu sînt dumnezei, ci sînt zidiri rînduite de Dumnezeu pe cer, ca să slujească zidirii celei înţelegătoare, adică omului, care petrece pe pămînt, luminînd toată lumea; iar nu să le slujească cineva lor".

Antioh, minunîndu-se, auzind unele ca acestea de la tribun, a zis: "Cine te-a învăţat pe tine această înţelegere?" Armaleon a răspuns: "Un alexandrin cu numele Levchie, care a venit aici de curînd. Acela m-a învăţat această înţelegere". Sfîntul Levchie era în acea vreme, afară din cetate în partea dinspre apus, lîngă locul cel de privelişte, învăţînd poporul să creadă în Hristos, şi botezînd pe cei ce se apropie de El. Deci, Antioh a chemat la sine cu cinste pe Sfîntul Levchie, arhiereul lui Dumnezeu şi, văzîndu-l, i-a zis: "De voieşti să credem în Dumnezeul cel propovăduit de tine, roagă-te lui Dumnezeu să ne dea ploaie pe care de doi ani nu o vedem şi din această pricină pămîntul nostru s-a uscat, de nu poate nici rodurile să crească, astfel că tot poporul este în lipsă şi în mare nevoie de ploaie".

Sfîntul, chemîndu-şi clerul său şi pe creştinii cei din nou botezaţi, a făcut litie, rugîndu-se lui Hristos Dumnezeu; şi îndată s-a acoperit cerul cu nori şi s-a vărsat ploaie foarte mare încît a plouat pînă cînd tot pămîntul acelei ţări l-a adăpat şi l-a făcut umed. Atunci Antioh şi toată cetatea lui au crezut în Hristos şi s-au botezat popoarele ca la douăzeci şi şapte de mii, slăvind cu toţii pe Hristos Dumnezeul nostru. Deci, ei au zidit o biserică în mijlocul cetăţii, în numele

și în cinstea Preacuratei Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria; iar alta în numele Sfîntului Ioan Botezătorului, în acel loc unde s-a botezat poporul. Astfel s-a luminat Vruntisiopolul cu lumina sfintei credințe. După aceea, Sfîntul Levchie a mai petrecut acolo cîtva timp, apoi s-a îmbolnăvit de moarte.

Deci, cunoscîndu-și sfîrșitul său, care a fost înștiințat prin descoperire dumnezeiască, a chemat la dînsul pe Antioh, a făcut așezămînt cu el, ca, după mutarea lui, să-i îngroape trupul în același loc unde a sosit cu corabia pe pămîntul lor. Apoi, ridicîndu-și mîinile, a făcut rugăciune pentru toată turma sa și, dînd tuturor binecuvîntare, sărutarea cea mai de pe urmă și pacea, s-a mutat către Domnul, lăsînd plîngere multă în toată cetatea. După aceea Antioh, luînd cinstitul lui trup, l-a dus cu slavă la locul limanului corăbiilor, unde sfîntul, venind din Alexandria, a ieșit din corabie pe pămînt și, zidind acolo o biserică în numele lui, a pus întrînsa sfintele moaște ale marelui și plăcutului lui Dumnezeu, Levchie. De la mormîntul lui se făceau multe minuni întru slava lui Dumnezeu celui slăvit în Treime, Căruia de la toată făptura se cuvine laudă, mulțumire și închinăciune, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

57. SFINȚII MUCENICI ARISTOCLIE PREOTUL, DIMITRIAN DIACONUL ȘI ATANASIE CITEȚUL
(20 IUNIE)

Sfîntul Mucenic Aristoclie a fost de neam cipriot, din cetatea Tamasa și era preot al soborniceștii Biserici. Deci, pe timpul împărăției lui Maximian, fiind prigoană mare contra creștinilor, s-a temut de munci și, ducîndu-se la munte în pustie, s-a ascuns într-o peșteră. Acolo rugîndu-se, a strălucit o lumină mai mare decît soarele și a venit la dînsul un glas din cer, poruncindu-i să meargă la mănăstirea Salamina, din insula Cipru și acolo să se nevoiască mucenicește, pentru numele lui Hristos. El, fiind întărit cu lumina și cu glasul cel dumnezeiesc, îndată a lepădat frica prin care se temea de munci și, sculîndu-se, s-a dus acolo unde i s-a poruncit. Deci, mergînd Aristoclie într-o dumbravă, a venit la biserica Sfîntului Apostol Varnava și acolo a găsit pe Dimitrian diaconul și pe Atanasie citețul. Acolo el a fost primit cu dragoste de dînșii și a vorbit cu ei despre pricina mergerii sale în cetatea Salamina, precum și despre vedenia ce i se arătase. Ei, auzind cuvintele lui, au voit să meargă cu dînsul, dorind să moară pentru Hristos. Deci, au mers toți împreună și, dacă au ajuns în cetatea Salamina, au stat la un loc înalt la vederea tuturor și au început cu glas mare a slăvi și a propovădui numele lui Hristos; iar pe zeii cei elinești și pe idolii cei neînsuflețiți îi ocărau; și îndată au fost prinși de păgîni și duși la ighemon ca să-i întrebe.

Deci, cercetîndu-i pe dînșii ighemonul și înștiințîndu-se că sînt creștini și văzînd starea lor neclintită întru sfînta credință, a poruncit ca preotului Aristoclie să i se taie capul cu sabia iar pe Sfinții Dimitrian și Atanasie, după multe munci să-i arunce în foc. După ce sfinții au petrecut vii și nevătămați în foc, i-au osîndit la tăiere de sabie. Astfel s-au sfîrșit răbdătorii de chinuri ai lui Hristos, împodobindu-se cu cununa mucenicească.

58. POMENIREA SFÎNTULUI MUCENIC IULIAN DIN CILICIA
(21 IUNIE)

Sfîntul Mucenic Iulian era din cetatea Anazarvia, care este a doua eparhie a Siciliei. El s-a născut dintr-un tată care era de neam senatoresc, cu credința elin, iar din mamă creștină, care după moartea bărbatului său, s-a mutat în Tarsul Ciliciei. Acolo, botezîndu-și pruncul în sfînta credință, îl creștea în învățătura cărții și în dreapta credință. Cînd copilul era de 18 ani, s-a pornit prigoană mare împotriva creștinilor din porunca lui Dioclețian. Fericitul Iulian fiind prins, a fost dus la ighemonul Marchian spre întrebare. Acesta, schingiuindu-l mult, uneori îl amăgea cu îmbunări, iar alteori prin îngroziri și munci, îl silea spre idoleștile jertfe; însă el nu s-a lepădat de Hristos. Deci, plimbîndu-l un an întreg prin diferite cetăți ale Ciliciei, pretutindeni a fost muncit în diferite chipuri; însă el răbda ca un credincios adevărat al lui Iisus Hristos.

Cînd a fost adus în cetatea de lîngă mare, care se numea Egeea, slujitorii cei diavolești, deschizînd gura sfîntului cu sila, îi băgau vin și carne jertfită idolilor, vrînd ca, cu acele jertfe idolești, să spurce pe curatul și sfîntul rob al lui Hristos. Apoi, fiind aruncat în temniță, a venit

la dînsul fericita lui maică, care de departe îi urma lui. Ea se ruga lui Dumnezeu să întărească pe fiul ei întru nevoința cea mucenicească.

Deci, prinzînd-o pe ea păgînii, a rugat pe ighemon să o lase la fiul ei trei zile, ca să-l sfătuiască a se închina zeilor lor. Atunci ighemonul a poruncit să nu o oprească nimeni, cînd se va duce în temniță la fiul ei. Deci dînsa, șezînd lîngă el ziua și noaptea, îl ruga cu multe lacrimi și cuvinte de iubire, ca o mamă bună și-l îndemna pe dînsul să rabde pentru Hristos pînă la sfîrșit muncile cele de puțină vreme, pentru ca prin acestea să se învrednicească de la Domnul de veșnicile bunătăți și să fie numărat în ceata sfinților mucenici.

După ce au trecut cele trei zile, sfîntul împreună cu maica sa au fost scoși la judecata ighemonului. Ighemonul, nădăjduind că maica lui l-a înduplecat spre a jertfi idolilor pe fiul ei, a început a o ferici pe dînsa cu laude. Dar ea, deschizîndu-și cinstita și de Dumnezeu insuflata sa gură, a mărturisit cu mare glas numele lui Iisus Hristos, iar idoleasca păgînătate a rușinat-o cu multe mustrări și ocări. Asemenea făcea și Sfîntul Iulian, mărturisind cu îndrăz-neală pe Hristos, unul și adevăratul Dumnezeu și ocărînd mulțimea zeilor păgînești. Atunci ighemonul, mîniindu-se, i-a muncit pe amîndoi fără milă. Pe maica mucenicului, după ce a bătut-o mult, a poruncit să-i taie călcîiele picioarelor, cu care a urmat fiului ei venind după dînsul din Tars, apoi să o izgonească. Iar pe Sfîntul Mucenic Iulian a poruncit să-l bage într-un sac cu nisip în care erau jivini și tîrîtoare veninoase și apoi să-l arunce în mare. Astfel, Sfîntul Mucenic Iulian a luat cununa muceniciei. Tot mucenicește s-a sfîrșit și sfînta lui maică, luînd cununile biruinței de la Hristos Dumnezeul nostru.

Trupul Sfîntului Iulian fiind scos de valuri la uscat, o oarecare dreptcredincioasă femeie văduvă, luîndu-l, l-a dus în Alexandria și l-a îngropat cu cinste. După un timp sfintele lui moaște au fost aduse în Antiohia. Iar pomenirea Sfîntului Mucenic Iulian, a fericit-o și a cinstit-o cu cuvînt de laudă Sfîntul Ioan Gură de Aur, pe cînd trăia în Antiohia, întru slava lui Hristos, Dumnezeul nostru.

59. SFINȚII CUVIOȘI PĂRINȚI IULIE PREOTUL ȘI IULIAN DIACONUL (21 IUNIE)

Mirmidonia, o latură din Grecia, a fost patria acestor doi Sfinți, Iulie și Iulian, care s-au născut dintr-un tată și dintr-o mamă. Ei din pruncie s-au luminat prin Sfîntul Botez, au crezut în dreapta credință creștinească și în învățătura sfintelor cărți. Ajungînd la vîrstă desăvîrșită, au voit să slujească lui Dumnezeu în curăție fecioerească.

Pentru aceea petreceau în postiri și în rugăciuni, învățînd ziua și noaptea Legea Domnului. Pentru o astfel de viață, au fost primiți în ierarhia bisericească, Iulie fiind hirotonisit preot, iar Iulian, diacon. Ei erau ca doi luminători în Biserica lui Hristos, strălucind cu lucruri bune, preamărind astfel pe Tatăl Cel ceresc. Într-acea vreme, prin mijlocul grîului sfintei credințe, se aflau încă multe neghine ale rătăcirii închinării de idoli.

Deși Răsăritul și Apusul erau stăpînite de împărați creștini și pretutindeni înflorea dreapta credință, păgînătatea elinească nu era pierdută desăvîrșit, mai ales prin sate; ci popoarele cele orbite cu neînțelegerea, se țineau încă de slujirea idolească de demult.

Acești robi ai lui Hristos, umplîndu-se de rîvnă dumnezeiască, s-au dus amîndoi la Constantinopol la dreptcredinciosul împărat Teodosie cel tînăr și l-au rugat să le dea o scrisoare împărătească, ca să poată fără împotrivire să zdrobească idolii din stăpînirea grecească, să risipească și să ardă capiștile idolești, să taie pomii și sadurile cele sădite în cinstea idolilor, să zidească biserici lui Dumnezeu și să lărgească slava numelui lui Iisus Hristos.

Deci, împăratul le-a dat acea putere și a întărit-o cu o scrisoare, în care s-au adăugat și acestea: pretutindeni prin țări și prin cetăți, toți cei ce sînt în stăpînire, eparhi, domni și toți cei cu dregătorii și cu rînduitorii de cetăți, să-i asculte pe ei, să le ajute în toate lucrurile și să le dea cele trebuincioase pentru zidirea bisericilor lui Dumnezeu. Ei au luat binecuvîntare de la sfințitul patriarh ca să propovăduiască, să zidească și să sfințească bisericile. Deci, acești doi sfinți ostași ai lui Hristos au mers, ca doi apostoli, prin țările împărăției grecești, propovăduind astfel numele lui Iisus Hristos la cei necredincioși. Ei întorceau pe mulți la Hristos Dumnezeu, nu numai cu cuvîntul, dar și cu minunile încredințîndu-i, pentru că aveau dar și putere de la Dumnezeu a tămădui neputințele, a goni diavolii, a risipi pretutindeni capiștile idolești și a sfărîma idolii.

Însă unde elinii cei împietriți voiau să li se împotrivească, acolo arătau porunca împărătească la stăpînitor și la mai marii cetăților, luau ajutor de la dînșii și făceau cele ce li se cădea. Ei au zidit multe biserici, nu numai cu ajutorul visteriilor bisericești, dar și prin darea creștinilor celor dreptcredincioși, pentru că toți, pretutindeni, văzînd pe niște învățători luminători și făcători de minuni ca aceștia, nu-și cruțau averile lor pentru zidirile cele sfinte. Astfel au străbătut Răsăritul și Apusul și au zidit o sută de biserici, iar minuni au făcut nenumărate, dar care nu se pot povesti în scris cu de-amănuntul, decît numai cîteva din cele multe, care se pot aduce aminte.

Cînd prin sîrguința lor se zidea o biserică în Vivli, unul din lucrători, lucrînd cu o unealtă de fier, din nebăgare de seamă și-a tăiat degetul cel mare de la mîna stîngă curgînd mult sînge. Din acea pricină, slăbind de durere, omul căzu ca un mort. Sfinții, aflînd de acea întîmplare, au luat degetul cel tăiat, l-au lipit la locul lui și însemnîndu-l cu semnul Sfintei Cruci, îndată degetul s-a lipit și s-a prins de rădăcina sa, iar rana s-a tămăduit îndată. Ei, ridicînd de la pămînt pe omul cel sănătos, i-a dat în mîini acea unealtă de fier, și i-a zis: "Întărește-te și te ostenește în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh". După aceea, fiind ei în eparhia Mediolanului, aproape de cetatea ce se numea Gaudin, curățind un oarecare sat de îndrăcirea idolească, au zidit o biserică, - ce era a 99-a din cîte zidiseră ei -, și ajuta la acea zidire mulțime de popor credincios. În acel timp, niște oameni, trecînd cu căruțele pe lîngă locul acela și văzînd pe cei ce zideau, au zis între ei: "Aceștia ne vor opri și pe noi să le ajutăm la zidire și vom zăbovi; deci, chiar dacă n-am voi, ne vor pune cu sila". Dar de vreme ce nu aveau pe unde să treacă decît prin acel loc, au socotit un lucru ca acesta: pe unul dintre ei l-au pus în căruță ca pe un mort, făcîndu-se că-l duc să-l îngroape.

Cînd au ajuns în dreptul zidirii acelei biserici, sfinții au zis către dînșii: "Fiilor, ajutați-ne puțin și nouă la lucrul acesta, la care ne vedeți ostenindu-ne". Ei au răspuns: "Nu putem să zăbovim, fiindcă ducem pe un mort la îngropare". Sfîntul Iulie le-a zis: "Fiilor, nu mințiți oare?" Ei au răspuns: "Nicidecum, părinte!" Sfîntul Iulie a zis iarăși: "Să vă fie după cuvîntul vostru". Apoi oamenii aceia s-au dus în calea lor. După ce s-au depărtat puțin, au zis către cel ce se prefăcea mort să se scoale, iar el nu s-a mai sculat. Ei, socotind că doarme, au început a-l îmboldi, dar au văzut că-i mort cu adevărat. Acea minune aflîndu-se îndată de toți, au fost cuprinși de frică și de spaimă și din acel ceas nimeni nu mai îndrăznea să spună vreo minciună acelor sfinți părinți.

După aceasta, Sfîntul Iulie preotul a zis către Sfîntul Iulian diaconul fratele său: "Frate, rămîi tu aici să zidești această biserică care este a 99-a, iar eu mă voi duce să caut loc, unde să zidim pe cea de o sută, ca după zidirea cea de pe pămînt a celor o sută de biserici, cu darul lui Dumnezeu, să ne mutăm în Biserica cea nefăcută de mînă, care stă veșnic în ceruri". Zicînd aceasta, s-a dus. Mergînd el ca la două mile, a ajuns la un lac care se numea Mucoros, și care era foarte mare. În mijlocul lui a văzut o insulă mare și frumoasă, în care nu petrecea nimeni. Căutînd spre acea insulă, se gîndea cum ar putea ajunge acolo. Negăsind luntre, și-a plecat genunchii la rugăciune și s-a rugat, zicînd: "Doamne Dumnezeule, Atotputernice, Iisuse Hristoase, fă cu tăria Ta cea atotputernică, ca acest cojoc ce este pe mine, să-mi slujească în loc de luntre, ca ținîndu-mă neafundat pe dînsul cu dreapta Ta și îndreptîndu-mă să trec calea apei la acea insulă".

Rugîndu-se astfel, și-a întins cojocul deasupra apei și făcîndu-și semnul Sfintei Cruci, s-a suit pe dînsul și astfel cojocul i-a servit ca o luntre neafundată. Sfîntul, vîslind ca și cu o lopată cu toiagul ce-l avea în mîini și îndreptînd acea minunată luntre de cojoc, a ajuns la acea insulă. Deci, umblînd printr-însa, s-a minunat văzînd frumusețea ei. În mijlocul insulei a văzut o piatră mare care era foarte lată și sfîntul s-a gîndit să zidească pe dînsa biserica a o sută, în numele celor doisprezece Sfinți Apostoli. Insula aceea era plină de șerpi și de multe tîrîtoare veninoase, din care cauză nimeni nu îndrăznea să se apropie de ea. Sfîntul s-a suit pe piatra aceea și făcînd o cruce dintr-un lemnișor mic, a înfipt-o într-o mică crăpătură a pietrei. Apoi, rugîndu-se lui Dumnezeu, a chemat la el, cu numele lui Iisus Hristos, pe toți șerpii și pe toate tîrîtoarele. Deci s-a adunat la dînsul mulțime multă și a zis către ele: "Voi ați viețuit destul timp în locul acesta, acum în numele Preasfintei Treimi vă poruncesc să ieșiți din insula aceasta și să lăsați acest loc Casei lui Dumnezeu și robilor lui Hristos care vor să viețuiască într-însul".

Sfîntul, zicînd acestea, îndată toți șerpii și toate tîrîtoarele s-au supus poruncii sfîntului și au plecat împreună spre latura dinspre apus a insulei, apoi s-au afundat în lac și au înotat în partea dinspre muntele ce se numea Comunchin și s-au așezat acolo, iar insula a rămas curată de acele lighioane. Sfîntul, trecînd apa înapoi ca și mai înainte, s-a dus la locuințele creștinești de pe acolo și, căpătînd de la dînșii ajutor și toate cele de trebuință, a mers cu luntrea și cu lucrători în insula aceea. Deci, întemeind pe acea piatră biserica celor doisprezece Sfinți Apostoli, au început să o zidească. Într-acea vreme, fratele lui a sfîrșit biserica care era aproape de cetatea Gaudiam și a socotit să zidească într-însa un mormînt pentru fratele său Iulie. Sfîntul Iulie, auzind de săvîrșirea acelei biserici, s-a dus să o vadă și să cerceteze pe fratele său.

Venind acolo, Sfîntul Iulie a zis către el: "Iată, iubite frate, cu ajutorul lui Dumnezeu și cu rugăciunile tale s-a săvîrșit toată zidirea bisericii. Acum a rămas a se mai face un mormînt pentru tine, ca după moartea ta să se odihnească acolo trupul tău". Sfîntul Iulie, fiind plin de darul proorocesc, a zis către Sfîntul Iulian: "Fă degrabă mormîntul pe care l-ai început, dar să știi că tu te vei odihni într-însul". Așa a și fost, căci, săvîrșindu-se mormîntul, Sfîntul Iulian diaconul s-a mutat la Domnul și Sfîntul Iulie, îngropîndu-l cu cinste, s-a întors în insula unde începuse a zidi biserica Sfinților Apostoli. Deci, săvîrșindu-o, și-a făcut într-însa mormînt, văzînd mai înainte că i s-a apropiat sfîrșitul, fiindcă acum îmbătrînise.

Într-acea vreme, împăratul a pus eparh în Mediolan, ca să stăpînească toată țara aceea, un oarecare bărbat de neam bun, cu numele Avdentie, îmbunătățit și plăcut lui Dumnezeu. Acela, auzind de Sfîntul Iulie, a zis către casnicii săi: "Să ne suim într-o corabie și să mergem în insula Mucoros și să vedem acolo pe omul lui Dumnezeu, Iulie preotul și zidirea lui. Avdentie, intrînd în corabie, a plecat și a ajuns cu bine acolo. El, învrednicindu-se de binecuvîntarea sfîntului și de vorba lui cea duhovnicească, privind zidirea bisericească, a zis

către dînsul: "Stăpîne părinte, dacă voiți să mai faceți ceva să-mi spuneți mie, ca să adaug și eu din averea mea la lucrul vostru, căci sînt gata să slujesc cu bucurie la trebuința voastră". Sfîntul a răspuns: "Fiule, nu este trebuință să se mai zidească ceva, decît numai să-ți facem un mormînt aproape de mormîntul meu, ca după mutarea ta să ți se odihnească trupul în această biserică". Avdentie a zis: "Părinte, tu să-ți ai mormîntul aici, căci eu mi-am gătit mormîntul în Mediolan". Grăit-a sfîntul: "Fiule, să mă crezi, că nu se îngroapă în altă parte trupul tău ci aproape de al meu".

După multă vorbă cu Sfîntul, Avdentie, luînd binecuvîntare, s-a întors la Mediolan. Sfîntul Iulie nu după multă vreme s-a dus către Domnul și a fost pus în mormîntul său, iar de la mormîntul lui se dădeau multe tămăduiri bolnavilor. Iar după mutarea sfîntului, i-a luat locul preotul Ilie, care era plin de fapte bune.

După ce au trecut cîțiva ani, Avdentie, eparhul Mediolanului, și bărbatul cel plăcut lui Dumnezeu, a murit și a fost pus în mormîntul său din Mediolan. A doua zi, trupul lui s-a găsit scos afară din mormînt, nu ca un lepădat, ci ca unul ce a fost scos și pus cu cinste. După aceea l-au pus iarăși în mormîntul acela, dar și a doua oară a fost găsit scos afară din mormînt, asemeni și a treia oară. După această întîmplare, ei au voit să-l pună în alt loc, dar nici acolo nu-l primea locul.

Atunci casnicii lui și-au adus aminte de cuvintele Sfîntului Iulie, care le grăise către Avdentie, că nu se va îngropa în altă parte, decît numai alături de trupul lui. Și au dus trupul lui Avdentie la insula aceea, iar fericitul Iulie, întîmpinînd trupul eparhului, l-a primit cu cinste și l-a îngropat lîngă mormîntul Cuviosului Iulie. Așa s-a împlinit proorocia sfîntului, întru slava lui Hristos, Dumnezeul nostru Cel slăvit, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în veci. Amin.

60. SFÎNTUL SFINȚITUL MUCENIC EVSEVIE, EPISCOPUL SAMOSATELOR
(22 IUNIE)

Sfîntul Evsevie a fost episcop în cetatea Samosatelor, de sub stăpînirea patriarhiei Antiohiei. El era un bărbat dreptcredincios și plin de rîvnă către Dumnezeu și s-a arătat într-acea vreme statornic, viteaz și neplecat în mărturisirea cea dreptcredincioasă. În acea vreme, eresul lui Arie se întărise și vătămase pe mulți, iar Biserica lui Hristos era tulburată de el întocmai ca o corabie în mijlocul mării înfuriate de valuri; pentru că, după moartea Sfîntului și Marelui Împărat Constantin, împărăția Răsăritului a luat-o fiul său, Constanțiu, care primise eresul lui Arie. Acela ajuta foarte mult arienilor și se lupta pentru dînșii, făcînd multă prigonire și răutate celor dreptcredincioși. Sfîntul Evsevie din acea pricină a pătimit de la arieni multe supărări. Rîvna lui pentru buna credință în Biserica lui Hristos a început a se cunoaște de aici.

După ce Eudoxie, patriarhul Antiohiei, ereticul cel de un gînd cu arienii, a venit la scaunul patriarhiei Constantinopolului pentru bogăție, s-a făcut sinod în Antiohia de toți episcopii Siriei, pentru a alege alt patriarh în locul lui Eudoxie. Puțin însă era atunci numărul episcopilor și al creştinilor dreptcredincioşi, căci mai mulți erau eretici arieni, urmînd împăratului lor cel răucredincios. În acel sinod Sfîntul Evsevie era unul dintre cei întîi-şezători. Deci, Sfîntul Evsevie, ştiind bine pe Sfîntul Meletie, episcopul Sevastiei din Armenia, cum că este dreptcredincios și ține întru totul la învățătura stabilită la Sinodul cel dintîi, care s-a ținut

în Niceea, sfătuia pe toți să aleagă la patriarhie pe Meletie. Dar cei ce aveau socoteala arienilor, neștiind credința cea dreaptă a lui Meletie și socotindu-l că este de un gînd cu dînșii, au ascultat cu înlesnire sfatul lui Evsevie și, alcătuind asupra lui judecata alegerii de obște, au întărit-o cu iscăliturile mîinilor lor și au încredințat-o Sfîntului Evsevie. După aceea, trimițînd rugăminte la Sfîntul Meletie, cu împărătească voire l-au adus pe el în Antiohia cu mare cinste, ieșindu-i tot poporul în întîmpinare.

Sfîntul Meletie, luînd scaunul patriarhiei, învăța pe popor mai întîi viața cea îmbunătățită și obiceiurile cele bune, curățind calea cea greșită din inimile lor spre credința cea dreaptă. Sfîntul se gîndea că dacă va îndrepta mai întîi obiceiurile lor cele rele, smulgîndu-le ca pe niște spini și pălămidă din inimile lor, va putea mai cu înlesnire să semene întru dînșii sămînța dreptei credințe. Însă poporul dorea să știe cu dinadinsul ce fel de credință are patriarhul lor cel nou. Cu aceasta însă ei au supărat pe Sfîntul Meletie, care a propovăduit în biserică cuvîntul lui Dumnezeu către popor despre dreapta credință ce s-a întărit la întîiul Sinod a toată lumea din Niceea, că Fiul lui Dumnezeu este deoființă și de o fire cu Tatăl, născut din veci iar nu făcut".

Sfîntul, învățînd poporul astfel, cu mare glas arienii s-au tulburat despre aceasta foarte mult, precum scrie pe larg în viața lui Meletie; iar dreptcredincioșii s-au veselit cu bucurie negrăită, văzînd pe un arhiereu dreptcredincios șezînd pe scaunul apostolesc. Arienii, mîniindu-se foarte mult, au izgonit din biserică pe arhiereul lui Dumnezeu, Meletie, după treizeci de zile de la primirea patriarhiei, și au început a-l huli pretutindeni, numindu-l eretic, îndemnînd și pe împărat să-l osîndească la surghiunie. Deci, sfîntul a fost scos noaptea din Antiohia și trimis la surghiunie, iar în locul său au ales pe un oarecare Evzoie, episcop de credință arian. Atunci Sfîntul Evsevie, episcopul Samosatelor, văzînd că Biserica Antiohiei este tulburată de eretici și o răutate fără de vină ca aceea se face Sfîntului Meletie, noul arhiepiscop, i-a fost mare jale de aceasta. Deci, sculîndu-se, a plecat din Antiohia, nespunînd nimănui de aceasta, ducîndu-se astfel în cetatea sa.

Arienii, aducîndu-și aminte că judecata alegerii la arhieria Sfîntului Meletie este la dînsul spre păstrare și temîndu-se ca nu cumva să fie vreodată judecați de sobor, că ei singuri cu un glas l-au ales ca arhiepiscop și tot ei l-au izgonit, au rugat pe împărat, care tocmai se afla în Antiohia, să trimită după Evsevie și să le dea acel act încredințat lui. Deci, împăratul îndată a trimis un slujitor în urma sfîntului, care, ajungîndu-l, i-a spus porunca împărătească. Iar episcopul i-a răspuns: "Judecata cea de obște care mi s-a încredințat mie, nu o voi da, decît numai cînd toți cei ce mi-au încredințat-o se vor aduna". Trimisul împăratului întorcîndu-se cu acest răspuns, împăratul s-a supărat foarte tare și a trimis a doua oară, scriind în cartea sa cu asprime și poruncind, că de nu va voi să-i dea scrisoarea, să-i taie mîna dreaptă.

Acesta o scria numai ca să înfricoșeze pe sfîntul episcop, iar trimisului nu i-a poruncit să facă un lucru ca acela. Ajungînd trimisul împărătesc la Evsevie și dîndu-i îngrozitoarea scrisoare împărătească, Sfîntul Evsevie a citit-o și îndată și-a întins amîndouă mîinile spre tăiere, zicînd: "Nu numai mîna dreaptă, ci și pe stînga să o tăiați; dar judecata alegerii lui Meletie nu o voi da!" Acest răspuns a arătat răutatea și fărădelegea arienilor și trimisul s-a întors iarăși în deșert. Împăratul, auzind acest răspuns al sfîntului, s-a mirat foarte mult de neînfricoșata lui bărbăție și de statornicia lui cea tare, iar mai pe urmă îl lăuda pe el înaintea tuturor.

După cîțiva ani, murind răucredinciosul împărat Constanțiu și după dînsul venind Iulian Paravatul, acesta a întors de la surghiunie în scaunul Antiohiei pe Sfîntul Meletie, dar pe urmă iarăși l-a izgonit. Pe vremea împărăției aceluia, mare răutate a pătimit Biserica lui Hristos. Căci,

pe lîngă eresul arienilor care tulbura toată lumea creștină, s-a adăugat și o prigonire de la închinătorii de idoli; pentru că împăratul, lepădîndu-se de Hristos, a jertfit idolilor și a ridicat prigoană asupra creștinilor, și mai ales contra rînduielii bisericești.

Atunci multe biserici ale celor dreptcredincioși erau fără de slujitori și scaunele arhierești fără de arhierei. Din această pricină, unii erau uciși de arienii de pe vremea împărăției lui Constanțiu, iar alții erau uciși de închinătorii de idoli de sub stăpînirea lui Iulian. Deci, de n-ar fi scurtat Domnul viața și împărăția lui Iulian, nici o biserică cu slujitorii săi nu ar fi rămas întreagă. Într-o vreme cumplită ca aceea, Sfîntul Evsevie, tăinuindu-și viața sa arhierească și îmbrăcîndu-se cu cea ostășească, a cutreierat Siria, Fenicia și Palestina, întărind pe creștini în sfînta credință. El, unde afla vreo biserică fără slujitori, punea preoți și diaconi și din ceilalți clerici; iar pe aiurea punea și episcopi, dintre aceia pe care-i afla că lepădaseră dogmele lui Arie și aveau înțelegere ortodoxă. O rîvnă ca aceasta, o osteneală, o sîrguință și o grijă avea pentru Biserica lui Hristos, Evsevie, acest mare arhiereu al lui Hristos.

După ce a pierit cu sunet păgînul Iulian, a venit după dînsul Iovinian, dreptcredinciosul și de Hristos iubitorul împărat. Deci Sfîntul Meletie s-a întors la scaunul său, asemenea și Sfîntul Evsevie; iar ceilalți arhierei dreptcredincioși au început fiecare la arătare a-și lua locul lor.

După îndemnul Sfîntului Evsevie, Sfîntul Meletie a adunat în Antiohia un sinod, la care au luat parte douăzeci și șapte de episcopi, între care Evsevie era întîi după Meletie. La acel sinod a fost și Sfîntul Pelaghie, episcopul Laodiceei, despre a cărui curată și sfîntă viață se scrie astfel: El în tinerețile sale a fost silit de părinții săi spre nuntă. Deci fiind dus în cămară, a sfătuit pe mireasa sa la păzirea cea neîntinată a feciorie. Astfel el petrecea cu ea în feciorie curată sub chipul însoțirii, ca un frate cu sora sa. El era bogat și în multe alte fapte bune, pentru care a fost cinstit cu rînduiala arhierească de la Dumnezeu și de la oameni. Acesta avea mare dragoste atît către Sfîntul Meletie, cît și către Sfîntul Evsevie și le era prieten de un gînd, luptînd împreună cu ei, pentru răspîndirea dreptei credințe. La acel sinod din Antiohia, sfinții părinți au poruncit tuturor ca să mărturisească și să creadă că Fiul este de o ființă și de o fire cu Tatăl, după cum a stabilit Sinodul cel dintîi din Niceea.

La aceasta s-au învoit și arienii, care au iscălit cu mîinile lor, însă cu fățărnicie, deoarece prin aceasta făceau voia împăratului celui credincios și dreptcredincioșilor sfinți arhierei Meletie, Evsevie și Pelaghie, temîndu-se astfel de îndrăzneala cea mare, pe care o aveau aceștia înaintea împăratului. Împăratul iubea foarte mult pe acești stîlpi ai Bisericii, pentru credința lor cea dreaptă și pentru sfințenia lor și îi cinstea foarte mult, ascultîndu-i în toate. Pentru aceea, ei erau înfricoșați ereticilor și, de frica lor, ei au trecut la Biserica celor dreptcredincioși. Însă după moartea dreptcredinciosului împărat Iovinian și după ce Valent a fost pus împărat în locul lui, ereticii iarăși s-au întors la credința lor de mai înainte, întocmai precum cîinii la vomitările lor, aducînd și pe împăratul la credința ariană, prin soția lui, Domnica. Astfel, Biserica celor dreptcredincioși era chinuită și păstorii ei izgoniți. Deci Sfîntul Meletie iarăși a fost surghiunit în Armenia, iar Sfîntul Pelaghie, în Arabia. Asemenea și Sfîntul Evsevie a fost condamnat la surghiunie în Tracia.

După ce s-a dat nedreapta judecată a împăratului, adică izgonirea lui Evsevie, acea judecată a fost adusă la Samosata spre seară. Sfîntul Evsevie, înștiințîndu-se despre aceasta, a chemat la sine pe acel om împărătesc care a venit la sine cu hotărîrea împărătească și i-a zis: "Taci acum și nu spune nimănui pricina venirii tale, pentru că, de se va înștiința poporul, îndată se va umple de rîvnă, se va tulbura și te va ucide; iar eu mă voi afla pricinuitor al morții tale".

Aceasta zicînd, după săvîrşirea cîntării celei de seară, a spus taina şi gîndul său uneia din credincioasele sale slugi. Deci, sculîndu-se după somnul cel dîntîi, a ieşit din casă cu o slugă, care a luat numai o pernă şi o carte, şi pe acelea le ducea după el.

Mergînd la rîul Eufratului, care curgea pe lîngă zidul cetăţii, s-a urcat într-o luntre ca să plece spre cetatea Zeugma; şi a poruncit vîslaşilor să pornească, ostenindu-se toată noaptea aceea şi, făcîndu-se ziuă, a ajuns la cetatea dorită. Samosatenii, înştiinţîndu-se de plecarea sfîntului lor arhiereu de la ei, s-au umplut de mare plîngere şi tînguire, şi întrebau în ce parte s-a dus. Unul din cei ce văzuseră cum sfîntul a şezut în luntre şi a poruncit să-l ducă la cetatea Zeugma, a spus poporului încotro s-a dus arhiereul. Deci, mulţi urcîndu-se în multe luntre, au alergat degrabă după el şi l-au ajuns la Zeugma; apoi, ridicînd glasurile lor către el, se tînguiau cu mare glas şi se sîrguiau să-l întoarcă în cetatea lor, dar sfîntul n-a voit. Astfel poporul făcea fel de fel de rugăciuni şi cu fel de fel de cuvinte îl ruga, căzînd la picioarele lui şi udîndu-le cu lacrimi, să se întoarcă cu ei la scaunul său. Sfîntul Evsevie le aducea aminte de cuvîntul Apostolului care zice: "Tot sufletul să se supună stăpînirilor celor mai înalte, pentru că nu este stăpînire orînduită decît numai de la Dumnezeu; deci, toate stăpînirile sînt orînduite de Dumnezeu. Drept aceea, cine se împotriveşte stăpînirilor îşi ia pedeapsa sa. Acest cuvînt al apostolului spunîndu-le sfîntul, le zicea: "Nu-mi este cu putinţă să fiu potrivnic poruncii împărăteşti. Asemenea şi vouă nu fără de primejdie vă este a vă împotrivi voii împăratului".

Poporul, văzînd că nu poate să-l întoarcă, îi dădea lui de cale, unul aur, altul argint, altul haine, iar altul îi dădea slugile sale ca unuia ce se duce în laturi depărtate. Dar sfîntul, luînd foarte puţin de la ei şi învăţîndu-i dreapta credinţă pe toţi şi soborniceştile dogme, s-a rugat pentru toţi. Deci, binecuvîntîndu-i pe ei, a pornit pe cale către latura Traciei, unde era osîndit la izgonire. Pe cînd el era în Istru, a venit de veste, că ţara Traciei este foarte bătută şi pustiită de goţi. De aceea nu s-a mai dus departe, în Tracia, ci a rămas în Istru şi a petrecut acolo pînă la moartea lui Valent răucredinciosul împărat.

În cetatea Samosatelor, în locul Sfîntului Evsevie a fost trimis de arieni un episcop cu numele Evnomie care cugeta cele arieneşti. Acela venind în cetate, nimeni nu i-a dat cinstea ce i se dădea unui episcop; pentru că n-a ieşit întru întîmpinarea lui nici un om, nici bogat, nici sărac, nici meşter, nici lucrător de pămînt, nici bărbat, nici femeie, nici bătrîn, nici tînăr, nici măcar un copil, deoarece toţi cetăţenii erau dreptcredincioşi şi nu voiau să cinstească pe episcopul cel răucredincios, nici să se binecuvinteze de el şi nici să-l vadă.

Deci, Evnomie a intrat în episcopie şi a luat biserica sobornicească cu stăpînire împărătească. Oamenii, văzînd aceasta, nu se duceau la biserica aceea, neiubind pe ereticul care era într-însa arhiereu şi nimeni nu mergea la el nici în casă, nici în biserică, nici la locuinţa arhierească. Astfel Evnomie nu şedea în episcopie decît numai cu cei care veniseră cu el. De el se povesteşte că, deşi cu credinţa era rău credincios, însă la obicei era bun, blînd, răbdător, smerit şi iubit de toţi. Despre obiceiul lui cel bun se grăieşte aceasta: Odată a intrat, după obiceiul acelei ţări, în baia cea de obşte ca să se spele. Slugile au închis uşa după el, ca să nu intre alţi oameni acolo, unde se spăla episcopul. El, înţelegînd că mulţi stăteau înaintea uşii, vrînd să se spele, a poruncit slugilor să deschidă uşa şi să dea voie tuturor celor ce voiau să intre în baie să se spele împreună cu el.

Deci au intrat mulţi, dar, văzînd pe episcop şezînd în scăldătoarea cea caldă, stăteau înaintea lui pentru cinste, iar el îndemna pe cine voieşte să intre în aceeaşi scăldătoare, ei însă nu îndrăzneau. Evnomie, cunoscînd că pentru cinstea lui nu îndrăzneau să se spele, pentru aceea s-a mîhnit şi a ieşit degrabă din baie, ca cel ce nu voia să se necinstească. Atunci oamenii care

ieşiseră din baie, îndată au vărsat acea apă din scăldătoare ca fiind spurcată prin spălarea ereticului. Ei au spălat bine vasul, de spălarea ereticului şi, încălzind altă apă, şi-au făcut altă scăldătoare. Evnomie, aflînd de aceea şi văzînd că nu poate să tragă la el nicidecum pe oamenii din Samosata, a lăsat episcopia şi a plecat într-ale sale.

După plecarea lui Evnomie, arienii au trimis la Samosata alt episcop anume Luchie, vrăjmaş al oilor lui Hristos. Dar cetăţenii i-au făcut şi aceluia ca celui dintîi, adică nu l-au primit cu cinste. Deci, el petrecea în episcopie numai cu ai săi, neducîndu-se nimeni din oameni la dînsul, pentru că oile lui Hristos, deşi erau fără păstor, însă, aducîndu-şi aminte bine de învăţătura lui, păzeau sfînta credinţă fără de prihană. Ei se îngreţoşau de acel episcop eretic şi aceasta o putem vedea din cele ce urmează. Într-o vreme mulţi copii jucîndu-se pe uliţă după obiceiul lor, aruncau cu mingea unul în altul. Episcopul Luchie, trecînd din întîmplare pe acolo, a căzut mingea între cai şi a trecut pe sub careta episcopului; atunci copiii îndată au început a striga cu glas mare: "Mingea s-a spurcat cu ereticia, mingea s-a spurcat cu ereticia!" Episcopul, auzind aceasta, a lăsat pe unul din slugile sale să vadă ce fac copiii şi pentru ce strigă astfel. El a văzut cum copiii, au aprins un foc şi cum aruncau mingea prin văpaie încoace şi încolo, ca prin ardere să se curețe de ereticie.

Astfel că, nu numai oamenii cei în vîrstă, dar şi copiii cei mici se îngreţoşau de acel episcop eretic, care ca o urîciune a pustiirii ajunsese în locul cel de cinste. Luchie, aflînd de aceasta, n-a urmat blîndeţilor lui Evnomie, ci, umplîndu-se de mînie, pe mulţi din dregătoria cea sfinţită şi care apărau dogmele cele dreptcredincioase i-a trimis în surghiuniri depărtate. Pe fericitul Antioh, nepotul Sfîntului Evsevie, bărbat ales între preoţi, plăcut lui Dumnezeu, insuflat de Duhul Sfînt şi iscusit în înţelepciunea cărţilor, l-a surghiunit la hotarele Armeniei, iar pe diaconul Evolghie, cel asemenea vestit între slujitorii Domnului, l-a gonit în pustia Oasimului, pentru care faptă n-a fost puţină mîhnire şi scîrbă în cetatea Samosatelor.

După moartea răului împărat Valent, a urmat la împărăţie dreptcredinciosul împărat Graţian. Acela, îndată pe toţi arhiereii şi alte sfinţite feţe, care erau în izgoniri pentru dreapta credinţă, i-a eliberat de la surghiunie şi le-a poruncit să-şi ia scaunele lor. A-tunci s-au întors şi Sfîntul Meletie, în Antiohia, Sfîntul Pelaghie în Laodiceea, iar Sfîntul Evsevie în Samosata. Asemenea şi preotul Antioh în Armenia, diaconul Evolghie în Oasim şi ceilalţi care fuseseră izgoniţi de arianul Luchie au venit într-ale lor; şi a fost bucurie mare dreptcredincioşilor şi ruşinare celor rău credincioşi.

După luarea scaunul său, Sfîntul Evsevie, îngrijindu-se cu ceilalţi arhierei de buna rînduială bisericească şi, văzînd că oarecare scaune bisericeşti erau deşarte după scoaterea arienilor, s-a sîrguit, cu sfatul şi cu învoirea Sfîntului Meletie, să aleagă bărbaţi vrednici şi tari în dreapta credinţă, pe care, sfinţindu-i în dregătoriile arhiereşti, i-a aşezat în scaune. Pe cinstitul Acachie l-a pus episcop în Beria, pe îmbunătăţitul Teodot în Ierapole, pe Evsevie cel de un nume cu el, în Halchida, pe Isidor în Cir şi în Edesa; iar după mutarea Sfîntului Arhiereu Vursa, a ridicat la scaun pe Evloghie Mărturisitorul.

Dar cînd au ales pe cei mai de pe urmă episcopi, adică pe plăcutul lui Dumnezeu Marin, ca episcop în cetatea ce se numea Dolin, care era plină de credinţa lui Arie, s-a dus singur cu Marin în cetatea aceea, voind ca, după ce va curăţa Biserica de eresuri, să aşeze pe scaun, pe arhiereul cel dreptcredincios. Intrînd el în cetatea aceea, o oarecare femeie ariană a aruncat de pe acoperămînt cu o cărămidă asupra lui, l-a lovit în cap şi l-a rănit foarte rău şi, din acea rană îmbolnăvindu-se, Sfîntul Evsevie s-a mutat către Domnul. Cînd el trăgea să moară, a jurat pe toţi cei ce erau cu dînsul să nu facă nici un fel de răzbunare acelei femei pentru că el prin aceasta

urma Stăpînului său, Care se ruga pentru cei ce L-au răstignit, zicînd: *Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac!* Asemenea urma și Sfîntului Ștefan, care se ruga pentru cei ce l-au ucis cu pietre. Astfel s-a sfîrșit mucenicește Evsevie, marele plăcut al lui Dumnezeu, pătimind din pricina arienilor, pentru Fiul lui Dumnezeu Cel de o ființă cu Tatăl. Apoi sfîntul lui trup a fost întors la Samosata, cetatea lui, și s-a îngropat cu cinste și cu multă jale și tînguire din partea poporului creștinesc.

După aceea s-a ales ca episcop în locul lui, Antioh fericitul, cel mai sus pomenit, care era fiul surorii Sfîntul Evsevie. Pe vremea aceluia înflorea Biserica Samosatelor în dreapta credință, slăvind pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe unul Dumnezeu în Treime, Căruia și de la noi să-I fie cinste, slavă, mulțumire și închinăciune acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

61. POMENIREA SFINTEI MUCENIȚE AGRIPINA
(23 IUNIE)

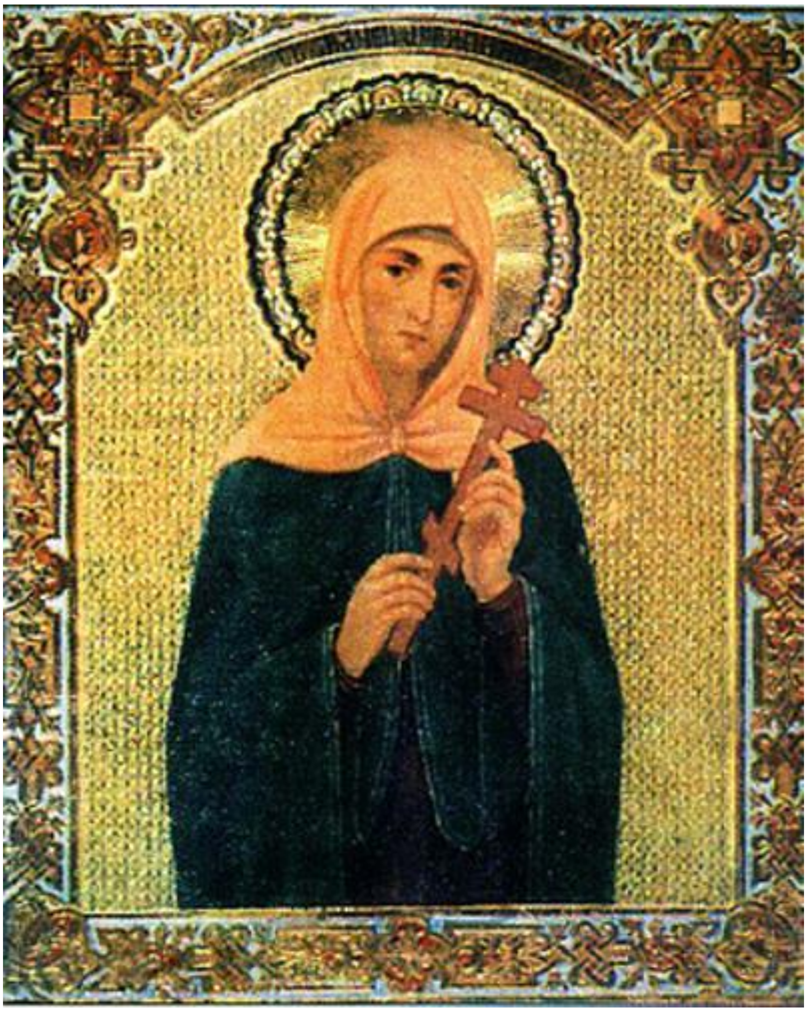

Sfînta fecioară Agripina era născută şi crescută în preaslăvita cetate Roma cea veche. Ea din tinereţe s-a dat lui Dumnezeu şi s-a făcut, după apostol, bună mireasă a lui Hristos între cei ce se mîntuiesc. Pentru că, precum într-o grădină un trandafir cu bun miros împodobeşte grădina, tot aşa şi ea prin chipul vieţii sale curate şi îmbunătăţite, a împodobit inimile credincioşilor, le-a umplut de mireasmă şi a gonit toată ispita patimilor. Ea şi-a înfrumuseţat sufletul cu curăţia fecioriei, s-a logodit cu Hristos şi astfel s-a dat la munci cu îndrăzneală, pe vremea împărăţiei lui Valerian. Ea a suferit multe bătăi pentru dragostea mirelui său, Hristos. Astfel a fost bătută cu toiege şi a suferit sfărîmarea oaselor, a fost dezbrăcată de haine şi întinsă cu legături, din care a scăpat fiind dezlegată de îngerul Domnului.

Prin aceea ea, fiind întărită, a zdrobit toată păgînătatea şi în munci şi-a dat sufletul său lui Dumnezeu. Iar alte roabe ale lui Hristos ca: Vasa, Paula şi Agatonica, luînd în taină trupul muceniţei, au ieşit cu el din cetatea Romei şi, trecînd din loc în loc şi plutind pe luciul mării, au ajuns în eparhia Ciliciei şi acolo au îngropat acel sfînt trup. Cînd Cilicia a primit în sine acele cinstite moaşte muceniceşti, îndată s-a izbăvit de întunecata răutate diavolească şi s-a apărat şi de agareni cu rugăciunile Sfintei Agripina. Cînd agarenii au mers în cetate, unde era biserica ei şi au îndrăznit a da război spre ea, vrînd să o ia, deodată au fost daţi pierzării celei desăvîrşite. De la cinstitul ei mormînt se dădeau tămăduiri de toate bolile şi se curăţau toţi cei ce veneau cu credinţă; astfel că, toate neputinţele se izgoneau cu sfintele ei rugăciuni şi cu darul lui Hristos, Dumnezeul nostru.

62. POCĂINŢA LUI TEOFIL, ECONOMUL BISERICII DIN CILICIA (23 IUNIE)

Nu cu multă vreme înainte de năvălirea oştirilor persane, în a doua eparhie a Ciliciei, în cetatea ce se numea Adam, era un econom în biserica cea sobornicească de scaun arhieresc a acelei cetăţi, cu numele Teofil. Acela era bărbat foarte îmbunătăţit şi sfînt cu viaţa. El rînduia cu înţelepciune toate averile bisericeşti şi îndrepta toate lucrurile cu dreptate după Dumnezeu. Deci, el era pentru acel arhiereu ca o lumină a ochiului care priveşte spre toate şi ca o dreaptă care pe toate le îndreptează. Pentru aceea era foarte iubit de arhiereu; dar nu numai de el, ci de tot clerul şi de poporul acelei cetăţi pentru multele lui bunătăţi. De vreme ce el era tată al sărmanilor, hrănitorul văduvelor, îndurat dătător al scăpătaţilor, folositor al năpăstuiţilor, ajutător celor fără de ajutor, şi nu era cineva pe care să nu-l fi mîngîiat cu cuvîntul şi cu fapta. Pentru aceea, toţi îl cinsteau ca pe un părinte şi-i mulţumeau ca unui făcător de bine, fericindu-l cu multe laude.

Dar după ce episcopul acelei cetăţi, cu voia lui Dumnezeu, s-a mutat din această viaţă vremelnică, tot poporul acelei cetăţi, numit cu numele lui Hristos, de la cei mai mari pînă la cei mai mici, au ales ca episcop al lor pe Teofil, din dragostea cea adevărată către el, după Hristos. De vreme ce el avea multă milostivire către toţi şi viaţă curată şi neprihănită, poporul a făcut cunoscută mitropolitului Ciliciei alegerea lor şi au trimis-o cu oameni cinstiţi. Acela, citind scrisoarea lor, îndată s-a învoit la cererea lor, fiindcă el însuşi îl ştia pe Teofil bărbat îmbunătăţit şi plăcut lui Dumnezeu şi iscusit în ocîrmuirea bisericească. Mitropolitul a trimis să-l cheme la sine, ca să-l pună episcop al bisericii Adamului. Însă Teofil, luînd scrisoarea mitropolitului şi citind-o, nu voia să meargă la dînsul, pentru că se lepăda de rînduiala arhierească.

Atunci tot clerul şi toţi cetăţenii stăruiau cu multe rugăciuni, poftindu-l cu multe lacrimi să fie episcopul lor, dar n-au sporit cu nimic. Apoi ei au scris mitropolitului să-l pună pe Teofil

episcop chiar fără voia sa. Deci, mitropolitul trimițînd la el o poruncă a sa, l-a adus la sine - deși nu voia -, și, văzîndu-l s-a bucurat și l-a primit cu dragoste, voind să-l sfințească episcop. Dar Teofil, căzînd cu fața la pămînt înaintea picioarelor arhiereului, îl ruga cu lacrimi să nu pună asupra lui acel jug, zicînd: "Nu sînt vrednic de rînduiala episcopiei, căci eu știu păcatele mele".

După ce a stat mult la picioarele arhiereului, plîngînd și rugîndu-se să fie liber, arhiereul i-a dat vreme de trei zile să se gîndească pentru ca, socotindu-se, să voiască a primi rînduiala episcopiei, netrecînd cu vederea rugămintea poporului care dorea cu osîrdie, să-l aibă păstor. După cele trei zile, mitropolitul a început iarăși a îndemna și a ruga pe Teofil să primească rînduiala arhierească, lăudînd curăția vieții lui și iscusința rînduielii, numindu-l vrednic de o rînduială ca aceea. Dar el, căzînd iarăși la picioarele arhiereului, vărsa multe lacrimi și striga: "Nu sînt vrednic de episcopie!" Apoi mitropolitul, văzînd pe Teofil neînduplecat, lepădîndu-se și neascultînd nici de poruncă, nici de rugăminte, l-a lăsat după voia lui, punînd episcop pe altul, pe care îl știa vrednic. Pe acela l-a trimis în cetatea aceea, încredințîndu-l lui și pe Teofil, ca să săvîrșească slujba economiei ca mai înainte.

Episcopul, petrecînd la scaunul său, și Teofil, făcînd după obiceiul său slujba de econom, oamenii învrăjbitori, pornindu-se din zavistia satanei, au început a prihăni pe economul lor, către episcop, clevetindu-l în taină și grăind multe lucruri necuviincioase. Episcopul întîi nu primea clevetirile lor, nici nu credea cuvintele acelora, văzînd pe Teofil bărbat bun și desăvîrșit în toate. Dar, de vreme ce din zavistie aceia nu încetau a-l cleveti multă vreme, aducînd în toate zilele multe hule contra lui Teofil, episcopul a început a se îndupleca la cuvintele lor, a asculta clevetirile lor și a-i crede. După multă vreme, episcopul a făcut aceasta: a îndepărtat pe Teofil din slujba de econom, ca să nu rînduiască nimic în casa arhierească, nici în averile bisericești, ci să petreacă în liniște în casa sa, avînd odihnă după atîtea osteneli, iar slujba de econom a încredințat-o altuia.

Teofil, scăpînd de grijile și gîlcevile vieții, a început a viețui slujind unuia Dumnezeu. Dar vrăjmașul, urîtorul neamului omenesc, nesuferind să vadă viața lui Teofil cea fără de grijă și bineplăcută lui Dumnezeu, s-a înarmat asupra lui cu toate meșteșugirile sale. Deci, a început pe de o parte prin gînduri, iar pe de altă parte îl tulbura prin gura oamenilor, punîndu-i înainte acestea: "Te-a necinstit pe tine episcopul, neaducîndu-și aminte de ostenelile tale. El te-a defăimat pe tine cinstind pe acel prost, neiscusit și nevrednic, iar pe tine te-a făcut de rîs și de batjocură la toți". Deci, Teofil a început puțin cîte puțin a lua aminte la cuvintele și la gîndurile cele viclene, aduse lui de diavol; apoi mai mult, pe de-o parte singur prin sine, iar pe de alta prin prietenii lui, a început a cleveti și a dori.

Vrăjmașul, prin meșteșugirile lui, a adus pe bărbatul acela pînă într-atît încît, uitîndu-și obișnuita lui nădejde către Dumnezeu, a început a slăbi din împuținarea sufletului și din mîhnirea cea fără de măsură, și a ajuns la deznădejde. Lui i se părea că toți îl au pe el de rîs și de batjocură, că nimeni nu-l cinstește, și din această pricină se rușina să iasă din casa sa; de aceea s-a aprins în inima lui de o negrăită dorință de stăpînirea cea dintîi. El se silea la rînduiala averilor bisericești gîndindu-se ziua și noaptea și tulburîndu-se cu mintea cum ar putea veni la rînduiala cea dintîi, ca să nu se veselească vrăjmașul de defăimarea lui. Pentru o dorință ca aceea și cu gînduri neplăcute, s-a depărtat de la inima lui darul lui Dumnezeu. El, fiind lipsit de acest dar, venea mai mult spre desăvîrșită deznădejde, încercînd prin vrăjitorii și ajutor diavolesc. Deci, cel care mai înainte nu voia să primească rînduiala episcopiei, acum dorea și cea mai mică stăpînire, fiindcă se lipise de gîndurile cele rele și de sfatul satanei.

În cetatea aceea era un jidov oarecare, vestit pierzător, vrăjitor, fermecător și înșelător. Acela era adevărat slujitor al diavolului, care pe mulți îi ducea la pierzare. Deci, Teofil a mers noaptea la acel vrăjitor și, sosind la casa lui, a început a bate în poartă. Vrăjitorul, auzind, a ieșit să vadă cine bate și, văzîndu-l pe Teofil, s-a înspăimîntat. Deci, umplîndu-se de mirare - căci îl știa pe Teofil -, l-a rugat să intre în casa lui și, ducîndu-se înăuntru, i-a zis: "Ce pricină are stăpînul meu, că s-a ostenit de a venit noaptea la mine, nepriceputul și nevrednicul?" Atunci Teofil, căzînd îndată la picioarele vrăjitorului, îl ruga, zicînd: "De poți ceva, ajută-mi și nu mă lăsa că sînt în mare necaz!"

Atunci el i-a spus vrăjitorului toate cu de-amănuntul, cum l-a mîhnit luînd de la dînsul dregătoria, dîndu-l poporului spre ocară și pe el depărtîndu-l; făgăduind astfel vrăjitorului că îi va da multă plată, de-i va ajuta, și-l va aduce pe el la cinstea cea dintîi. Vrăjitorul acela urît de Dumnezeu a zis către dînsul: "Stăpînul meu, nimic din toate acestea să nu te întristeze, ci bucuros și cu nădejde să te duci la casa ta; iar în noaptea viitoare, tot în acest ceas, să vii iarăși la mine, că eu te voi duce la stăpînul meu, care întru toate îți va ajuta ție!"

Ticălosul Teofil, auzind acele cuvinte de la vrăjitor, s-a bucurat foarte mult și s-a dus acasă cu nădejde. Deci, trecînd ziua și sosind noaptea, după porunca vrăjitorului, Teofil s-a dus iarăși la dînsul în miez de noapte. Atunci vrăjitorul, luîndu-l, l-a dus la hipodrom unde se făcea alergare de cai și i-a zis lui: "De vei vedea vreo vedenie sau de vei auzi vreun glas să nu te temi deloc, nici să te însemnezi cu Semnul Sfintei Cruci, căci Crucea nu ajută oamenilor; ci mai ales este vrednică de rîs și înșelarea creștinilor". După ce Teofil s-a învoit întru toate cu vrăjitorul și s-a făgăduit că nu se va îngrădi cu Crucea, îndată vrăjitorul i-a arătat o nălucire în acest fel: Se vedea o mulțime oarecare de fețe înspăimîntătoare și împodobite cu felurite haine luminoase, avînd lumînări aprinse în mîinile lor. Aceia erau diavolii, care aduceau laude lui satana, mai marele lor, iar satana ședea în mijlocul lor întru mîndrie și slavă.

Atunci acel ticălos jidov vrăjitor, luînd de mînă pe Teofil, l-a băgat și pe el în acea pierzătoare adunare. Și, apropiindu-se el de satana, acela a zis către jidov: "Pentru ce ai adus la noi pe omul acela?" Urîtorul de Dumnezeu jidov a răspuns, zicînd: "Stăpînul meu, l-am adus la tine pentru că a fost supărat de episcop și cere ajutor de la tine. Satana i-a răspuns: "Cum pot eu să-i ajut lui, care este rob al Dumnezeului său? Dar, de voiește cu adevărat să fie rob al meu și să se numere în numărul slugilor mele, atît îi voi ajuta lui, ca să aibă stăpînirea și cinstea cea dintîi, și pe toți îi va stăpîni mai mult decît episcopul lor". Atunci vrăjitorul a zis către Teofil: "Auzi ce zice satana, stăpînul meu?" Răspuns-a Teofil: "Aud și voi face ceea ce-mi poruncești!" Aceasta zicînd-o, îndată a căzut la picioarele satanei, s-a închinat lui și a început a i le săruta. Atunci diavolul a zis către vrăjitor: "Să se lepede acest om de Fiul Mariei, asemenea și de dînsa să se lepede, că pe ea foarte mult o urăsc. Lepădarea aceea să o scrie și să mi-o dea mie, și atunci va lua cele de care are trebuință". Teofil, auzind aceasta, i-a zis lui: "Voi face toate cele poruncite de stăpînul meu, numai să-mi cîștig dorința!"

Acestea auzindu-le vrăjmașul neamului omenesc și-a întins diavoleștile sale mîini și, cuprinzînd pe Teofil, a început a-i netezi barba; iar gura sa cea înnegrită a o lipi de gura lui și a-l săruta, zicîndu-i: "Bucură-te, prietenul meu adevărat și credincios!" Atunci ticălosul Teofil, întărindu-și prietenia cu diavolul, s-a lepădat de Hristos, Mîntuitorul nostru și de Preacurata Maica Lui și, scriind pe o hîrtie lepădarea lui ce era pregătită mai dinainte de vrăjitor pentru aceasta și, pecetluind-o, a dat-o stăpînului în primire; apoi îmbrățișîndu-se cu dînsul prietenește și sărutîndu-se, s-au despărțit. Satana cu slugile sale s-a făcut nevăzut, ducîndu-se la locul său din iad, iar Teofil și jidovul s-au întors amîndoi de la hipodrom, bucurîndu-se de a sa pierzare. A doua zi, cu a lui Dumnezeu purtare de grijă, precum mi se pare, iar nu din diavoleasca

rînduială, episcopul, deșteptîndu-se, s-a căit că a depărtat pe Teofil de la dregătoria iconomiei; deci, trimițînd, l-a chemat iarăși la curtea arhieriei și cu mare cinste l-a ridicat la slujba cea dintîi, îndoit l-a cinstit și mai multă stăpînire i-a încredințat peste toată averea bisericească și peste toate lucrurile. Episcopul încă și iertare și-a cerut de la Teofil, înaintea clerului și a cetățenilor, zicînd: "Iartă-mă, frate, că ți-am greșit; iată că pe sfinția ta te-am lipsit de cinste, iar pe altul neplăcut l-am pus în locul tău; acum pe acela îl depărtez, iar pe tine te rog să primești rînduiala economiei de mai înainte!"

Din ceasul acela Teofil a început iarăși a petrece în cinstea și stăpînirea sa de mai înainte, a-și rîndui toate lucrurile economiei și a se cinsti mai presus decît toți. Lui îi dădeau mare cinste și i se supuneau cu temere nu numai cei bisericești, ci toți cetățenii, chiar și episcopul însuși îl cinstea; iar cei care mai înainte fuseseră vrăjmași ai lui Teofil, aceia au tăcut cu rușine și cereau cu smerenie iertare de la dînsul. Dar răucredinciosul vrăjitor, jidovul, ducîndu-se adeseori la Teofil, îi zicea: "Stăpîne, vezi cum ți-am ajutat eu și stăpînul meu și cît de grabnic ajutor ai luat de la noi după dorința ta?" Teofil i-a răspuns: "Am aflat cu adevărat și vă mulțumesc mult!"

Teofil, petrecînd puțină vreme într-o depărtare de Dumnezeu ca aceasta, a început a se deștepta ca din somn și a-și veni în sine, cunoscîndu-și pierzarea sa. Ziditorul tuturor și Răscumpărătorul nostru Hristos Dumnezeu, Cel ce nu voiește moartea păcătoșilor, ci întoarcerea spre viață, caută totdeauna la pocăința noastră, aducîndu-și aminte de îmbunătățita viață de mai înainte și de ostenelile lui Teofil, de lucrurile lui cele multe și milostive, de îngrijirea pentru săraci și pentru văduve, de hrănirea sărmanilor, de ajutorul năpăstuiților de ajutorarea oricui avea trebuință de ajutor și de milosteniile lui cele multe. Astfel S-a milostivit spre dînsul, netrecînd cu vederea zidirea Sa după bunătatea cea negrăită; pentru că nu este păcat care să biruiască iubirea Lui de oameni.

Deci, prin insuflarea cea dumnezeiască a pus în inima lui Teofil gînd de pocăință și de întoarcere. Teofil, venindu-și în simțire, a început a se gîndi, cît de mare și cumplită răutate a făcut lepădîndu-se de Hristos Dumnezeu și de Preacurata Lui Maică, pentru vremelnica cinste omenească, dar care nu este nimic. Îl durea inima de aceea, se întrista cu gîndul și se căia în sine. Apoi a început a suspina cu greu din adîncul inimii, a se bate în piept, a plînge și a se tîngui cu amar.

În acea vreme, acel jidov vrăjitor, pentru farmecele sale cele multe și pentru lucrurile lui cele rele și vrăjitorești a fost prins de stăpînitorii acelei țări și osîndit la moarte după judecata cea legiuită. Astfel și-a luat pedeapsa cea vrednică după faptele sale, arzîndu-l de viu. Iar Teofil, plîngînd și tînguindu-se ziua și noaptea, se zdrobea cu inima și nu gusta nici hrană, nici băutură, nici nu voia să vorbească cu nimeni; ci, închizîndu-se deosebit, se tînguia și se întrista grăind în sine: "Vai mie, ticălosul, vai mie, nenorocitul, ce am făcut? În ce fel de pierzare m-am aruncat? Unde mă voi duce de acum să cîștig mîntuirea? La cine voi scăpa să cer milostivire? La Hristos Dumnezeu? Dar m-am lepădat de El! La Născătoarea de Dumnezeu? Dar și de dînsa m-am lepădat și m-am făcut rob al diavolului și prin zapisul meu am întărit acelea. Deci, cine poate să-mi rupă zapisul din mîinile lor? Cine îmi va ajuta și mă va izbăvi din stăpînirea lui? Ce nevoie aveam să alerg la acel vrăjitor spurcat și urît de Dumnezeu, să mă încredințez lui și să mă dau cu dînsul în focul cel veșnic? Ce folos am cîștigat din acea cinste vremelnică și ce este mîndria și săturarea de lumea aceasta deșartă?

Vai mie, ticălosul, vai mie! Eu care am rătăcit și am căzut în cursa din care nu știu cum am să mă izbăvesc! Vai mie cel ce am pierdut lumina cea veșnică și acum sînt în mijlocul întunericului! Nu-mi era mie mai bine, după ce mi se luase slujba de econom? Nu-mi era mie

mai bine a vieţui fără grijă şi fără gîlceavă? Pentru ce am voit ca, pentru cinstea cea vremelnică şi deşartă de la oameni şi pentru slava cea deşartă, să ajungă în gheenă ticălosul meu suflet? Însumi eu sînt pricinuitor al pierzării mele; însumi eu sînt ucigaşul meu, însumi eu sînt vînzător al ticălosului meu suflet! Vai mie, ce am pătimit! Vai mie, cum m-am înşelat! Amar mie, ce voi face! Ce voi răspunde lui Dumnezeu în ziua judecăţii, cînd se vor descoperi toate şi se vor arăta tuturor? Cînd drepţii se vor încununa, iar eu ticălosul voi fi osîndit împreună cu satana, căruia m-am dat? Pe cine voi ruga în acea vreme să-mi ajute? Cine mă va milui? Cu adevărat, nimeni! Vai, ticălosul şi nevoiaşul meu suflet, cum s-a prăvălit în robia iadului! Cum s-a ucis şi cît de cumplită cădere a luat! În ce fel de valuri te-ai afundat? La ce fel de liman vei mai năzui de-acum? Sau la ce fel de scăpare te vei întoarce? Vai mie, suflete, vai mie, ce ţi s-a întîmplat!"

Astfel, tînguindu-se el multă vreme şi ridicînd prin dorinţă şi prin mîhnire sufletul său din deznădejde, a început a se ridica puţin spre nădejdea dumnezeieştii milostiviri. Deci, şi-a zis în sine: "M-am lepădat de Domnul meu Iisus Hristos, Cel născut din Preacurata Fecioară Maria şi nu îndrăznesc să alerg la Dînsul; iar de Maica Lui care L-a născut, deşi m-am lepădat, însă voi alerga la dînsa şi voi cădea la milostivirea ei cu tot sufletul şi cu toată inima. Mă voi duce în cinstita biserică a Preacuratei Născătoare de Dumnezeu şi acolo voi cădea înaintea icoanei ei şi voi petrece rugîndu-mă şi nici nu voi ieşi din biserică, pînă ce nu se va milostivi spre mine! Deci, printr-însa voi cîştiga milostivire de la Dumnezeu!"

Apoi, iar grăia: "Dar cu ce voi începe a mă ruga către dînsa, eu, cel ce m-am lepădat de ea cu gura mea cea spurcată? Ce fel de început voi pune mărturisirii mele? Cu ce inimă, cu ce ştiinţă şi cu ce nădejde voi porni spre rugăciune limba mea cea necurată? Nu ştiu a cere iertare de atîtea păcate ale mele! Mă tem ca nu cumva, pogorîndu-se foc din cer, să mă ardă pe mine, ticălosul, sau pămîntul, deschizîndu-se sub picioarele mele, să mă înghită de viu şi să mă pogoare în adîncul iadului! O, suflete al meu, nu te deznădăjdui cu totul, ci te deşteaptă şi te sîrguieşte a ieşi din greutăţile ce te-au cuprins! Aleargă la Maica lui Hristos şi nu te vei ruşina!"

Era acolo la un loc oarecare deosebit, o biserică mică, ridicată în numele Preacuratei Născătoare de Dumnezeu. Acea biserică, fiind fără slujbele cele din toate zilele, afară de praznice, în ea a voit Teofil să se închidă pentru rugăciune. Deci, mai întîi s-a eliberat de toate treburile slujbei de econom, a lăsat şi toate împiedicările şi grijile vieţii şi, neştiind nimeni decît numai Evtihian, sluga sa cea mai credincioasă, care a fost şi scriitorul vieţii lui, s-a închis în biserica aceea şi, căzînd înaintea cinstitei icoane a Preacuratei Maicii lui Dumnezeu, a început a se ruga către dînsa plîngînd şi tînguindu-se cu amar. El a petrecut în acea biserică patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi, postind, mărturisindu-se, căindu-se şi rugîndu-se ziua şi noaptea neîncetat la icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

După împlinirea acelor zile, rugîndu-se el în miezul nopţii, i s-a arătat Preabinecuvîntata Maica Domnului nostru, care este cu adevărat mîntuirea lumii şi scăparea neamului omenesc, singura noastră nădejde după Domnul, şi i-a zis: "O, omule, pentru ce mă superi atîta fără de ruşine, strigînd către mine şi rugîndu-te să-ţi ajut, cînd tu te-ai lepădat de Fiul meu şi de mine? Cum voi putea să-L rog pentru tine pe Fiul şi Dumnezeul meu, ca să te ierte pe tine, care eşti rob al diavolului, dîndu-te lui prin zapis? Cu ce ochi voi căuta spre faţa cea prealuminată a Domnului, cînd voi vrea să mă rog pentru tine? Dar nici eu nu voi putea suferi necinstea cea făcută Fiului şi Dumnezeului meu. Însă este cu putinţă, o, omule, ca să îţi iert ceea ce mi-ai greşit mie, de vreme ce iubesc foarte mult neamul omenesc şi creştinesc şi mai ales pe acei care, cu dreaptă credinţă şi cu dragoste fierbinte, aleargă la mine şi se roagă în biserica mea. Acelora cu adevărat le ajut şi îi primesc cu braţele mele şi ascult rugăciunile lor. Iar răutatea şi ocara care se face de voi Fiului meu, pe Care L-aţi răstignit a doua oară prin păcatele voastre, pe

acestea nu le pot nici a le vedea, nici a le asculta. Unora ca acestora le sînt de trebuință multe osteneli, nevoințe și zdrobire de inimă, ca să poată ruga milostivirea Lui; pentru că, deși este foarte milostiv, însă este drept Judecător și înfricoșat izbînditor, răsplătind fiecăruia după faptele lui!"

La vederea Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, Teofil s-a bucurat foarte mult și, luînd puțină îndrăzneală, a început a zice către dînsa: "O, Stăpîna mea preabinecuvîntată, folositoarea neamului omenesc, scăparea și mîntuirea celor ce aleargă la tine, știu cu adevărat că am greșit mult și te-am mîniat pe tine și pe Fiul tău Cel născut din tine; dar am multe chipuri ale acelora care, mai înainte de mine, au mîniat pe Fiul tău și Dumnezeul nostru. Acelora li s-a dat iertare de păcate, pentru pocăința și mărturisirea lor; căci, de n-ar fi fost pocăința, cum ar fi cruțat Fiul tău pe niniviteni? De n-ar fi fost pocăința, cum ar fi păzit pe Raav, desfrînata? De n-ar fi fost pocăința, cum David, după primirea proorocescului dar, căzînd în desfrînare și în ucidere, a cîștigat nu numai iertare, ci a primit iarăși darul cel proorocesc? De n-ar fi fost pocăința, cum Sfîntul Apostol Petru, stîlpul Bisericii, care a primit de la Dumnezeu cheile Împărăției Cerurilor, cînd s-a lepădat de Domnul, nu o dată, nici de două ori, ci de trei ori și, după aceea, plîngînd cu amar, a cîștigat iertarea nu numai de căderea sa atît de mare, ci s-a învrednicit și de cinste mai mare, fiind pus păstor al oilor lui Hristos celor cuvîntătoare? De n-ar fi fost pocăința, cum pe vameșul cel răpitor, Domnul l-ar fi făcut evanghelist?

De n-ar fi fost pocăința, cum Sfîntul Apostol Pavel din prigonitor s-ar fi făcut vas ales al lui Hristos? De n-ar fi fost pocăința, cum ar fi primit Domnul pe Zaheu, mai marele vameșilor? De n-ar fi fost pocăința, cum fiul cel pierdut, întorcîndu-se la tatăl său, ar fi fost iubit tatălui? De n-ar fi fost pocăința, cum femeia cea desfrînată, plîngînd la picioarele lui Hristos ar fi cîștigat iertare de păcatele sale cele multe? De n-ar fi fost pocăința, cum tîlharului i s-ar fi deschis Raiul? De n-ar fi fost pocăința, cum ar fi poruncit Apostolul să primească pe corinteanul cel păcătos? De n-ar fi fost pocăința, cum vrăjitorul Ciprian, care se îmbrăcase cu totul în diavolul, pîntecele femeilor celor îngreunate le tăia cu farmecele sale; iar după aceea, întorcîndu-se la Hristos prin cinstita Iustina, a cîștigat iertare și s-a învrednicit cununii mucenicești? Deci, avînd atît de multe și astfel de chipuri de pocăință și privind la milostivirea lui Dumnezeu cea mare cu care i-a primit pe dînșii, am îndrăznit și eu păcătosul a scăpa cu pocăința la a ta bună îndurare. O, atotmilostivă Stăpînă, dă mînă de ajutor și cere-mi de la Fiul tău și Dumnezeul nostru iertare de păcatele mele cele multe!"

Acestea zicîndu-le el, Preacurata Fecioară Născătoare de Dumnezeu, care este cu adevărat scăparea păcătoșilor și nădejdea celor fără nădejde și grabnică ajutătoare celor ce se roagă către ea, a zis către dînsul: "Mărturisește, o, omule, că Acela pe Care eu L-am născut, Fiul meu, de Care tu te-ai lepădat, este cu adevărat Hristos, Fiul lui Dumnezeu cel viu, Care va veni să judece viii și morții și eu Îl voi ruga pentru tine și cred că te va primi pe tine care te pocăiești!" Teofil a răspuns: "O, Stăpînă preabine-cuvîntată, cum voi îndrăzni eu nevrednicul a-mi deschide spurcata și necurata mea gură, eu, care m-am lepădat de Fiul tău și Dumnezeul meu, pentru niște lucruri mici și deșarte? M-am lepădat de Sfînta Lui Cruce care era apărarea sufletului meu, asemenea m-am lepădat și de Sfîntul Botez, prin zapisul meu cel dat diavolului!"

Preacurata Născătoare de Dumnezeu i-a zis: "Tu mărturisește numai și nu te îndoi de buna Lui îndurare, căci este milostiv și iubitor de oameni. El primește lacrimile celor ce se pocăiesc cu adevărat, căci pentru aceea, fiind Dumnezeu, S-a făcut om, binevoind a lua trup din mine ca să mîntuiască neamul omenesc".

Atunci Teofil, cu rușine, cu frică, cu smerenie și cu zdrobire de inimă deschizîndu-și gura, a strigat cu mare glas: "Cred și mărturisesc pe Unul din Treime, Care este Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul Dumnezeului Celui viu, Cel născut mai înainte de veci din Tatăl, iar în anii cei mai de pe urmă S-a pogorît din cer și S-a întrupat de la Sfîntul Duh și S-a născut din tine, Preasfîntă Fecioară Maria, pentru mîntuirea noastră. El, fiind Dumnezeu desăvîrșit și om desăvîrșit, a voit a pătimi de voie pentru păcatele noastre, întinzîndu-și preacuratele Sale mîini pe lemnul Crucii, cel făcător de viață. Ca Păstor bun și-a pus sufletul Său pentru noi, a fost îngropat și a înviat, S-a înălțat la ceruri cu trupul cel luat din tine și va veni iarăși pe pămînt, cu slavă, să judece viii și morții și să răsplătească fiecăruia după faptele lui. Acestea le mărturisesc cu inima și cu gura și mă închin Dumnezeului meu. Iar pe tine te rog, o, Stăpînă, nu te îngrețoșa de mine ticălosul; nu trece cu vederea rugăciunea mea, a păcătosului; nu mă lăsa pe mine, cel răpit de răul vrăjmaș, ci roagă pentru mine pe Cel ce S-a născut din tine, ca să-mi ierte păcatele mele cele mari și să mă izbăvească de pierzarea mea, ca și eu împreună cu toți cei ce au cîștigat iertare, să cînt și să preamăresc milostivirea cea nemăsurată a Celui născut din tine, o, Prea binecuvîntată Fecioară!"

Niște cuvinte ca acestea auzindu-le Preacurata Născătoare de Dumnezeu, care este izvorul milostivirii, mîntuirea celor ce plîng, nădejdea celor pieriți, mijlocitoarea și chezășuitoarea mîntuirii noastre către Dumnezeu și, ca pe o oarecare pocăință îndestulată primindu-le de la dînsul, a zis către dînsul: "Iată, pentru botezul cu care întru Hristos te-ai botezat, crezîndu-ți pocăința și fiindu-mi milă de tine - că astfel îmi este pentru cei ce pătimesc -, mă voi apropia de Fiul și Dumnezeul meu și mă voi ruga Lui, ca să-ți primească pocăința ta!" Acestea zicînd Preacurata, s-a făcut nevăzută și a început a se lumina de ziuă. O, cît era de binecuvîntată acea noapte păcătosului acela, care a văzut vedenia Preacuratei Născătoare de Dumnezeu și s-a învrednicit de atîta vorbire cu dînsa!

După această vedenie, Teofil, ușurîndu-se de mîhnirea sa, a cîștigat multă nădejde. El a petrecut astfel trei zile plîngînd și rugîndu-se la icoana Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, privind și căzînd lîngă dînsa, lovindu-și capul de pămînt și așteptînd pe Dumnezeu, Care l-a mîntuit pe el cu rugăciunile Maicii Lui. După acele trei zile, iarăși i s-a arătat nădejdea și scăparea noastră, cea fără prihană, Maica Domnului, căutînd cu față veselă și cu ochi luminoși spre dînsul și zicîndu-i: "Omul lui Dumnezeu, pocăința ta este plăcută Milostivului și Stăpînului nostru Dumnezeu. El a ascultat rugăciunile și lacrimile tale. Deci caută ca și tu de acum să-ți păzești credința ta cea dreaptă către Dînsul pînă la sfîrșitul tău!" Atunci, Teofil a răspuns către dînsa: "Cu adevărat o voi păzi, Stăpîna mea cea prealăudată și nu voi călca poruncile tale, că pe tine te am, după Dumnezeu, acoperămînt și sprijin și spre tine pun toată nădejdea și așteptarea mea; pentru că știu că nu este oamenilor altă ajutătoare și acoperitoare afară de tine, că nimeni, nădăjduind spre tine, nu s-a rușinat. De aceea și eu, păcătosul, rog a ta neîncetată bunătate, care tămăduiește neputințele noastre, deschide ușa milostivirii mie, rătăcitului și căzutului în adîncul răutății! Poruncește ca să mi se dea în mîini acel ticălos zapis, pe care, fiind înșelat, l-am dat satanei. Acel zapis este cel care tulbură sufletul meu foarte mult. Deci, nu voi putea să încetez din acea cumplită scîrbă, cîtă vreme acel zapis este ținut în mîinile diavolului".

După aceste cuvinte ale lui, Preacurata Fecioară s-a făcut nevăzută; iar el a mai petrecut încă trei zile în rugăciune ca și mai înainte. După aceasta, adormind de prea multă osteneală, a văzut în vedenia visului pe Preacurata Fecioară, aducîndu-i zapisul acela; iar el deșteptîndu-se, de bucurie n-a mai văzut pe Preacurata Fecioară; iar zapisul întărit cu pecetea lui, l-a găsit pe pieptul lui. Atunci, pe de o parte de bucurie, iar pe de alta de spaimă, a slăbit atît de mult cu trupul, încît era pe jumătate mort. Venindu-și în sine după aceea, cît de mare mulțumire a dat

Împăratului și Stăpînului Hristos și milostivei Maicii lui Dumnezeu, ajutătoarea și apărătoarea sa!

A doua zi, fiind Duminică, s-a dus în biserica cea mare, unde slujea arhiereul, iar după citirea Sfintei Evanghelii, apropiindu-se de episcop pe cînd binecuvînta poporul, s-a aruncat înaintea picioarelor lui, rugîndu-se și strigînd ca să-l asculte că voiește ca în auzul tuturor să facă mărturisirea păcatelor sale. Și a început a spune cu de-amănuntul toate cele ce i s-au întîmplat lui, cum pentru lepădarea din slujba economiei s-a mîhnit și din mîhnire a căzut în deznădejde și s-a lepădat de Hristos Dumnezeu și de Preacurata Lui Maică, dîndu-se satanei cu zapis. După aceea, postind, rugîndu-se și plîngînd, a văzut pe Preacurata Născătoare de Dumnezeu și a vorbit cu dînsa, cum a cîștigat iertare pentru păcatele sale și cum i s-a dat zapisul. Acestea toate spunîndu-le cu de-amănuntul episcopului și, la urma tuturor, i-a dat în mînă hîrtia aceea pecetluită care o dăduse satanei, și el a rugat pe episcop să o citească cu glas tare, ca toți să afle păcatul său cu dinadinsul și să preamărească milostivirea lui Dumnezeu cea dată lui prin Născătoarea de Dumnezeu. Atunci episcopul, desfăcînd hîrtia, a dat-o diaconului; iar acela, stînd în amvon, a început a o citi, minunîndu-se toți de un lucru înspăimîntător ca acela. Toți au înțeles, adică clerul, poporul, bărbații, femeile și copiii cei mici, ce a pătimit Teofil, cum a căzut, cum s-a sculat, și cum și-a luat zapisul.

Atunci episcopul a grăit către toți cu glas mare: "Veniți toți credincioșii să preamărim pe Preabunul și Adevăratul Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos! Veniți, dreptcredincioșilor și iubitorilor de Dumnezeu, de vedeți minuni de mirare! Veniți, o, iubitorilor de Hristos, și cunoașteți cum Preamilostivul și Stăpînul nostru nu voiește moartea păcătosului, ci așteaptă pocăința lui. Veniți de vedeți, o, dreptcredincioșilor, cît de mult poate zdrobirea inimii, suspinele și lacrimile! Cine nu se va minuna, o, fraților și părinților, de acea mare și negrăită răbdare a milostivului Dumnezeu! Cine nu se va mira de nemăsurata îndurare și iubirea Lui de oameni, pe care o arată spre noi păcătoșii! Minune cu adevărat este aceasta! Moise proorocul, postind patruzeci de zile, a luat de la Dumnezeu tablele Legii, iar acest frate al nostru, Teofil, postind patruzeci de zile, și-a luat zapisul său, pe care puterea lui Dumnezeu l-a scos de la satana, prin mijlocirea Maicii lui Dumnezeu, care este oamenilor pod către Dumnezeu, nădejdea deznă-dăjduiților, scăparea celor ce sînt în primejdii, ușa cea adevărată, care deschide milostivirile sale păcătoșilor ce bat. Iar rugăciunile noastre, le duce la Cel ce S-a născut dintr-însa, Domnul nostru Iisus Hristos! Ce să vă grăiesc mai mult? Sau ce cîntare voi cînta pentru preaslăvirea ei? Cu adevărat, minunate sînt lucrurile Tale, Doamne, și nici un cuvînt nu este îndestul spre lauda minunilor Tale! Cu adevărat s-au mărit lucrurile Tale, Doamne, și pe toate întru înțelepciune le-ai făcut! Într-adevăr cu cuviință este acum a se spune cuvîntul Evangheliei: "Aduceți haina cea dintîi, îmbrăcați-l pe el, dați-i inel în dreapta lui și încălțăminte în picioare și aducînd vițelul cel gras să-l înjunghiați spre jertfă, ca mîncînd să ne veselim; că acest frate al nostru, Teofil, a fost mort și a înviat; pierdut a fost și s-a aflat!"

Acestea grăindu-le episcopul, Teofil zăcea la picioarele lui, plîngînd; deci, întinzîndu-i mîna, l-a ridicat de la pămînt, iar el sculîndu-se a rugat pe episcop să ardă acel zapis al lui. Episcopul însă i-a poruncit ca singur el să-și ardă zapisul; deci, Teofil l-a ars înaintea tuturor. Poporul, văzînd arderea acelei hîrtii necurate multă vreme a strigat cu lacrimi: "Doamne miluiește". Apoi episcopul, poruncind poporului să tacă, a început a săvîrși dumnezeiasca Liturghie, la care a făcut părtaș pe Teofil, preacinstitelor și făcătoarelor de viață dumnezeieștilor Taine, a Trupului și Sîngelui lui Hristos și îndată s-a luminat fața lui Teofil ca soarele. Toți, văzînd schimbarea feței lui, au preamărit pe Bunul Dumnezeu, care primește întru îndreptare și întru sfințenie pe păcătoșii care se pocăiesc.

După toate acestea, Teofil s-a dus la biserica Preacuratei de Dumnezeu Născătoare, unde, postind cu pocăinţă şi cu lacrimi, s-a învrednicit de sfînta ei vedere şi a cîştigat iertare de păcatele sale şi acolo s-a odihnit puţin de multele lui osteneli. După trei zile, cunoscînd că i s-a apropiat ceasul sfîrşitului său, a rînduit pentru casa sa, ca toate ale lui să se împartă săracilor. Apoi, sărutînd pe cei ce se întîmplaseră a fi acolo, şi-a dat cinstitul său suflet în mîinile lui Dumnezeu şi ale Maicii Lui. El a fost îngropat înaintea sfintei icoane a Preacuratei Fecioare, în locul unde şi-a făcut pocăinţa. Astfel s-a slăvit într-însul buna îndurare a lui Iisus Hristos şi milostivirea Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, căreia şi acum, împreună cu Fiul ei, să fie şi de la noi păcătoşii, care întotdeauna avem trebuinţă de ajutorul ei, cinste, slavă, închinăciune şi mulţumiri acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Iar eu, Evtihian - zice scriitorul acesteia -, smeritul şi păcătosul, cel crescut în casa fericitului Teofil şi care prin mijlocirea lui m-am învrednicit la preoţie în sfînta biserică sobornicească, urmînd şi slujind acestui stăpîn al meu la mîhnirea şi necazul lui, pocăinţa lui, pe care am văzut-o cu ochii şi cele ce le-am auzit cu urechile mele din gura lui, cu adevărat şi cu dreptate le-am scris pe toate spre folosul dreptcredincioşilor şi slava lui Hristos Dumnezeul nostru. Amin.

63. NAŞTEREA SFÎNTULUI SLĂVITULUI PROOROC IOAN, ÎNAINTEMERGĂTORUL ŞI BOTEZĂTORUL DOMNULUI (24 IUNIE)

Hristos, Mîntuitorul nostru, Soarele cel neapus, vrînd să răsară lumii, plecînd cerurile, S-a pogorît în cel mai curat pîntece fecioresc. Deci, se cădea mai întîi să iasă luceafărul din cea stearpă, adică Sfîntul Ioan Înaintemergătorul, ca să meargă înainte, ca un vestitor, propovăduind şi zicînd: *Vine Cel mai tare decît mine, în urma mea*. Deci, împlinindu-se vremea Sfintei Elisabeta ca să nască, a născut fiu la bătrîneţile sale din pîntece sterp, precum demult Sara a născut pe Isaac. Mai înainte de a naşte Fecioara pe Hristos, a născut cea stearpă, în zilele sale pe Înaintemergătorul lui Hristos, ca acei ce vor vedea naşterea cea peste fire din cea îmbătrînită, să creadă naşterii celei mai presus de fire, care avea să fie din Fecioara cea nemăritată şi să zică în sine: "Puterea cea atotputernică a lui Dumnezeu, Care a dezlegat nerodirea bătrînei, aceea este împuternicită ca şi pe Fecioara Maria cea neîntinată s-o facă maică".

Naşterea cea minunată a Sfîntului Ioan a fost înaintemer-gătoare Naşterii lui Hristos, cea minunată. Minunea se aştepta după minune; după maica cea stearpă, Maica cea pururea Fecioară; după naşterea cea minunată a Elisabetei, naşterea cea străină a Fecioarei, pentru că la amîndouă Maicile, rînduiala naşterii covîrşea rînduielile firii, Dumnezeu voind aşa, Căruia toată firea îi este slujitoare ca unui Ziditor.

După ce Elisabeta a născut, vecinii care locuiau împrejur au auzit de aceasta, asemenea rudeniile şi cunoscuţii şi toţi se bucurau împreună cu ea; căci Domnul a făcut milă cu dînsa, ridicînd de la dînsa ocara nerodirii de copii. Astfel, s-au împlinit cuvintele Sfîntului Arhanghel Gavriil, care a zis către Zaharia: *Femeia ta va naşte fiu şi mulţi se vor bucura de naşterea lui!* Deci, pe de o parte se bucurau rudeniile, iar de alta, aceia care erau cuprinşi cu mare dorinţă de Mesia Cel aşteptat; deşi acum nu ştiau că a sosit taina întrupării lui Hristos, în vremea naşterii

Mergătorului înainte lui Hristos. Deci, duhul lor se pornea într-înșii spre bucurie; iar Sfîntul Duh veselea inimile lor, ca și cum le dădea o înștiințare pentru cîștigarea așteptării lor.

În ziua a opta au venit preoții și prietenii în casa lui Zaharia, ca să taie pruncul împrejur și toți voiau să-i pună numele tatălui său, Zaharia; dar maica lui nu se învoia, pentru că, fiind soție de prooroc și născătoare de prooroc, Sfînta Elisabeta era însăși plină de darul proorociei. Deci ea, proorocește a poruncit ca pruncul cel născut al lor, să nu se numească cu vreun nume pînă ce nu va auzi și de la bărbatul ei; de vreme ce el s-a întors de la biserică la casa sa mut și nu putea să spună soției sale nimic, de cînd a văzut pe îngerul, care i-a binevestit zămislirea fiului său, și care i-a zis: *Vei pune numele lui Ioan.* Deci, Sfînta Elisabeta, povățuindu-se de Sfîntul Duh, a numit pe prunc Ioan, ea care a cunoscut proorocește venirea la dînsa a Maicii lui Dumnezeu și i-a zis: *De unde-mi este mie aceasta, ca să vină Maica Domnului meu la mine?* Iar cei ce voiau să taie împrejur pruncul, făceau semne tatălui său, cum ar voi să-l numească. Iar el, cerînd o tăbliță, a scris: *Ioan să-i fie numele lui!* Și îndată a deschis gura Zaharia și limba lui s-a dezlegat din amuțire și îndată vorbind, binecuvînta pe Dumnezeu.

Atunci toți s-au minunat de acele mari minuni: cum a născut așa îmbătrînită, cum maica și tatăl cel mut s-au unit la un nume, cu care să numească pe fiu și cum, după scrierea numelui, mutul îndată a grăit și, ce a scris cu mîna, aceea a grăit și cu limba. Deci, numele lui Ioan s-a făcut ca o cheie a gurilor părinților, deschizîndu-le spre lauda lui Dumnezeu. Astfel a cuprins frica pe toți cei ce viețuiau împrejur, pentru că toți cei ce auzeau acestea se minunau cu spaimă de acele preaslăvite minuni ale lui Dumnezeu și se povesteau cuvintele acestea în toată partea muntelui Iudeei, adică în hotarele Hebronului, în cetatea preoților, unde era casa lui Zaharia. Acea cetate, încă din zilele lui Isus Navi a fost hotărîtă sfințitei seminții a lui Avraam; iar de la Ierusalim și pînă la dînsa era cale de opt ceasuri. Acea cetate era mai departe de Betleem, la un loc mai înalt, și se numea "cetatea muntelui", pentru munții săi cei înalți, iar hotarele ei se numeau "părțile muntelui", precum se scrie în Evanghelie despre Preacurata Născătoare de Dumnezeu: *Sculîndu-se Maria din Nazaretul Galileei, s-a dus la munte degrabă în cetatea Iudeei* - adică în Hebron -, *și a intrat în casa lui Zaharia și s-a închinat Elisabetei.*

Deci, într-acea parte a muntelui, cei ce auzeau de măririle lui Dumnezeu, care se făceau în casa lui Zaharia, se minunau foarte mult și grăiau între ei: *Ce să fie cu pruncul acesta?* Că mîna Domnului era cu el. Dumnezeu înmulțea într-însul darul Său și-l păzea de sabia lui Irod. Căci despre minunata naștere a lui Ioan ajunsese vestea pînă la Irod, care se mira de aceea și zicea: "Ce să fie cu pruncul acesta?" Iar cînd S-a născut Domnul nostru Iisus Hristos în Betleemul Iudeei și au venit magii de la răsărit, întrebînd de Împăratul cel de curînd născut, atunci Irod, trimițînd ostași în Betleem să ucidă pe toți pruncii de acolo, și-a adus aminte de Ioan, fiul lui Zaharia, de care auzise acele minuni, și a zis în sine: "Oare acela are să fie împăratul Iudeei? Și, gîndindu-se să-l ucidă, a trimis într-adins ucigași la Hebron în casa lui Zaharia. Dar trimișii n-au găsit pe Sfîntul Ioan, pentru că, începînd din Betleem acea ucidere de prunci fără de Dumnezeu, s-a auzit în Hebron glas și strigare, că nu stăteau așa departe, și s-a știut pricina acelei strigări.

Atunci Sfînta Elisabeta a luat pe pruncul Ioan și a fugit în muntele cel mai înalt al pustiului; iar Sfîntul Zaharia, precum se scrie în viața lui, a rămas în Ierusalim, slujind după obicei în biserică, în rînduiala săptămînii sale, care se întîmplase tocmai în acea vreme. Deci, ascunzîndu-se Sfînta Elisabeta în acel munte, se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi, s-o apere împreună cu pruncul. Dar cînd a văzut de sus pe ostași cercetînd cu de-amănuntul și apropiindu-se, a strigat către un munte de piatră ce se afla acolo: "Munte al lui Dumnezeu, primește pe maica cu fiul său!" Atunci îndată s-a desfăcut muntele acela și, primind-o înăuntrul său, s-a

ascuns de cei care o căutau. Ostaşii, negăsind pe cel căutat, s-au întors înapoi la cel ce-i trimisese.

Atunci Irod a trimis la Zaharia în biserică, zicînd: "Zaharia, dă-mi pe fiul tău". Sfîntul Zaharia a răspuns: "Acum slujesc Domnului Dumnezeului lui Israel, iar fiul meu nu ştiu unde este!" Irod, mîniindu-se, a trimis la dînsul a doua oară şi a poruncit, că, dacă nu-şi va da fiul, atunci să-l ucidă şi pe el. Deci, s-au dus nişte ucigaşi sălbatici ca nişte fiare, sîrguindu-se să-şi săvîrşească porunca, şi au zis cu mînie către preotul lui Dumnezeu: "Unde ai ascuns pe fiul tău? Să ni-l dai nouă, că aşa a poruncit împăratul, iar dacă nu-l vei da, vei muri îndată!" Sfîntul Zaharia a răspuns: "Voi îmi veţi ucide trupul, iar Domnul îmi va primi sufletul". Atunci ucigaşii, pornindu-se, după porunca lui Irod, l-au ucis între biserică şi altar; iar sîngele lui, care s-a vărsat pe marmură, s-a închegat şi s-a făcut tare ca piatra, spre mărturia lui Irod şi spre veşnica lui osîndă. Elisabeta, acoperindu-se de Dumnezeu împreună cu pruncul Ioan, petrecea în muntele ce se desfăcuse; pentru că, prin porunca dumnezeiască, li se făcuse acolo peşteră. Tot acolo curgea şi un izvor de apă şi crescuse înaintea peşterii un finic plin de roade, iar cînd era vremea mîncării, acel pom se pleca şi-şi dădea roadele sale spre mîncare, apoi iar se ridica.

După patruzeci de zile de la uciderea lui Zaharia, Sfînta Elisabeta, maica Mergătorului Înainte, a murit în peştera aceea. Iar Sfîntul Ioan, rămînînd singur, a fost hrănit de înger pînă la creşterea lui şi păzit în pustietăţi, pînă în ziua arătării sale către Israel. Astfel păzea şi acoperea pe Sfîntul Ioan mîna Domnului, ca el să meargă înaintea feţei Lui cu duhul şi cu puterea lui Ilie, să-I gătească astfel cale, că venea să mîntuiască neamul omenesc. Deci, pentru toate acestea să se slăvească Hristos Dumnezeu, Mîntuitorul nostru, împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh în veci. Amin.

64. SFÎNTUL IERARH NICETA REMESIANUL
(24 IUNIE)

Sfîntul Niceta a fost episcop de Remesiana, care se află la sudul Dunării, timp de aproape 50 de ani, între anii 366-414. Pentru viaţa sa sfîntă, arzînd de dragoste pentru Hristos, Mîntuitorul lumii, s-a învrednicit de treapta arhieriei şi a semănat cuvîntul Evangheliei Domnului în Dacia mediteraneană, care era adeseori invadată de barbari.

Sfîntul Niceta a încreştinat pe aceşti păgîni şi, prin Sfîntul Botez, i-a unit cu Hristos. De asemeni a întemeiat cîteva aşezări monahale, a înălţat numeroase biserici şi a împodobit sfintele slujbe cu cîntări din cele mai frumoase, spre slava Preasfintei Treimi. Una dintre cele mai frumoase cîntări compuse de el este imnul, cu caracter dogmatic, intitulat: "Te Deum laudamus", care înseamnă "Pe Tine, Dumnezeule, Te lăudăm".

Această cîntare treimică, care se cîntă în Biserica Ortodoxă pînă astăzi, ne dovedeşte că Sfîntul Niceta era, nu numai un mare imnograf şi poet, ci şi un mare dogmatist şi protopsalt vestit în sudul Dunării pentru acea vreme.

Una din cele mai vestite cărţi scrise de el este intitulată "Catehism", adică carte de învăţătură a credinţei ortodoxe, pe care o citeau credincioşii în biserică, mai ales cei care se pregăteau pentru primirea Sfîntului Botez.

Scrierile Sfîntului Niceta Remesianul au avut un caracter catehetic misionar, pentru că însuși autorul lor a fost ca un apostol al credincioșilor de la sudul Dunării pînă în hotarele Greciei, fiind un iscusit scriitor, imnograf, catehet și un mare iubitor de Hristos.

Despre vrednicia și calitățile sale de păstor sufletesc vorbește pe larg Sfîntul Paulin de Nola, contemporan cu el, care se nevoia în Italia. Nu se cunoaște în întregime viața sa. Dar, după mulți ani de arhierie, propovăduind pe Hristos de la Marea Neagră pînă la Marea Mediterană, ajungînd la adînci bătrîneți, și-a dat sufletul în mîinile lui Hristos la începutul secolului al cincilea, fiind numărat în ceruri în ceata sfinților ierarhi, care neîncetat slăvesc pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh. Amin.

65. SFÎNTA MARE MUCENIȚĂ FEVRONIA FECIOARA
(25 IUNIE)

Pe vremea păgînului împărat Diocleţian, era în Roma un eparh cu numele Antim. Acela avea un fiu, anume, Lisimah, pe care îl logodise cu o fecioară frumoasă a unui senator, care se numea Prosfor. Acel eparh, îmbolnăvindu-se de moarte, a chemat pe un frate al său, anume Selin, şi i-a zis: "Iubitul meu frate, eu o să mă duc din viaţa omenească şi îţi încredinţez pe Lisimah, fiul meu; tu să-i fii tată în locul meu, iar el să-ţi fie fiu; deci, să grăbeşti după sfîrşitul meu, să-i faci nuntă cu mireasa cu care l-am logodit, fiica lui Prosfor". Antim poruncind astfel, după trei zile s-a sfîrşit. După aceea, împăratul Diocleţian a chemat pe Lisimah, fiul lui Antim, la el şi pe Selin, unchiul lui, şi, luîndu-i de o parte, a zis către Lisimah: "O, tinere, eu, aducîndu-mi aminte de dragostea tatălui tău, am voit să te pun eparh în locul lui; dar de vreme ce am auzit că iubeşti credinţa creştinească, am lăsat acest gînd, aşteptînd pînă ce mă voi încredinţa dacă este adevărat sau nu ceea ce se vorbeşte despre tine. Deci, acum voiesc să te trimit în părţile Răsăritului, ca să pierzi credinţa creştinească; iar cînd te vei întoarce, vei lua de la noi cinstea de eparh". Lisimah, auzind aceasta, n-a îndrăznit să răspundă nimic împăratului, pentru că era tînăr, avînd numai douăzeci de ani.

Dar Selin, unchiul lui, căzînd la picioarele împăratului, a zis: "Mă rog măriei tale să-i dai voie lui Lisimah să mai stea cîteva zile aici ca să-şi săvîrşească nunta, iar după nuntă mă voi duce şi eu cu dînsul şi vom face tot ceea ce porunceşte stăpînirea ta". Împăratul a zis către ei: "Duceţi-vă mai întîi în calea în care v-am poruncit şi pierdeţi pe creştini, iar după ce veţi rîndui bine toate, vă veţi întoarce aici şi atunci vă voi ajuta şi eu a dănţui la nuntă".

Ei, auzind aceasta, n-au mai îndrăznit să-l cheme a doua oară, ci s-au supus voinţei lui. Apoi, luînd poruncile lui şi cu mulţime de ostaşi, s-au dus spre răsărit. Lisimah a luat cu el pe un bărbat oarecare cu numele Prim, care îi era şi rudenie, fiul surorii maicii sale, şi a voit să încredinţeze acelui Prim purtarea de grijă a oastei.

Deci, mergînd spre Răsărit şi ajungînd în părţile Meso-potamiei, în oraşul ce se numea Palmira, au pierdut cu diferite pedepse pe creştinii care erau acolo. Pe unii i-au aruncat în foc, pe alţii i-au dat la fiare, iar pe alţii i-au tăiat cu sabia şi trupurile cele muceniceşti le-au aruncat cîinilor spre mîncare; pentru că Selin, unchiul lui Lisimah, era foarte sălbatic şi fără de omenie. De aceea, frica cuprinsese toate părţile Răsăritului, pentru sălbăticia nemilostivului Selin; dar lui Lisimah îi era foarte milă de creştini, deoarece maica lui fusese creştină şi el învăţase de la dînsa cunoştinţa lui Hristos. El a chemat într-o noapte pe rudenia sa, comitul Prim, şi a zis către dînsul: "Prime, preacinstitule bărbat, tu ştii că tatăl meu era elin cu credinţa şi în acea credinţă s-a sfîrşit, însă maica mea a adormit în creştinătate. Ea, în viaţa ei, s-a sîrguit foarte mult să fiu şi eu creştin, dar, de frica împăratului şi de teama tatălui meu, n-a putut face aceasta; însă am poruncă de la dînsa să nu ucid nici un creştin, ci mai ales să mă sîrguiesc să fiu prieten lui Hristos. Acum văd pe creştini foarte munciţi şi ucişi de pierzătorul Selin, unchiul meu, de care lucru sufletul meu pătimeşte foarte mult. Deci, voiesc să-i miluiesc în taină şi pe cei ţinuţi în legături să-i eliberez să fugă şi să se ascundă unde vor putea".

Comitul s-a învoit cu dînsul şi au întărit între dînşii sfatul acesta, ca să cruţe pe creştini. Astfel, unde auzeau de biserici şi de mănăstiri creştineşti, trimiteau în taină şi îi înştiinţau de venirea muncitorului, sfătuindu-i să se ascundă. Unor ostaşi ce erau de un gînd cu ei, comitul le-a poruncit să nu prindă pe creştini şi să-i aducă la muncire, ci mai ales celor prinşi să le dea drumul.

Petrecînd ei în Palmira multă vreme, după muncirea multor creştini, au voit să se ducă în Sivapol, care se afla în hotarele Asirienilor şi care era rînduită sub stăpînirea Romei. Într-acea cetate era o mănăstire de femei, care avea cincizeci de pustnice. Între ele era o egumenă,

cu numele Vriena, ucenița a fericitei Platonida, diaconița și egumena, a cărei rînduială și canon l-a păzit bine pînă la sfîrșitul vieții sale. Iată care era rînduiala Platonidei în mănăstirea aceea: În ziua de vineri, nici una din surori nu avea voie să lucreze vreun lucru de mînă, ci toate se adunau în biserică, și de dimineața pînă seara, o parte se îndeletnicea cu rugăciunile, iar alta învăța citirea cărților sfinte. Deci, mai întîi diaconița Platonida singură ținea o carte în mîini și citea surorilor cuvinte insuflate de Dumnezeu, pînă la ceasul al treilea, apoi dădea cartea în mîinile Vrienei să o citească pînă seara.

Astfel, Vriena, luînd egumenia, după sfîrșitul povățuitoarei sale, urma întru toate bunătățile ei. La acea egumenă, erau două fecioare crescute de dînsa și povățuite la viața monahicească. Numele uneia era Procla, iar al celeilalte Fevronia.

Procla avea douăzeci și cinci de ani de la nașterea sa, iar Fevronia douăzeci și era nepoata Vrienei, adică fiica fratelui său. Ea era atît de frumoasă, încît nici zugravul n-ar fi putut să zugrăvească frumusețea feții ei cea înflorită. Vriena, văzînd o frumusețe ca aceea a Fevroniei, se îngrijea foarte mult de dînsa cum s-o păzească în întreaga înțelepciune și nevătămată de amăgirile lumii acesteia. Și, fiindcă toate surorile în toate zilele primeau numai odată puțină hrană și aceea spre seară, ea poruncise Fevroniei să postească pînă în ziua cealaltă, adică să țină o zi întreagă fără să mănînce; și numai în ziua cealaltă spre seară să guste puțin; voind ca astfel să-i vestejească floarea tinereții. Dar și Fevronia singură voia să se înfrîneze pe sine. Ea se îndeletnicea la atîta postire și înfrînare, încît niciodată nu mîncase pîine să se sature, ci totdeauna se lupta cu foamea și cu setea; și astfel își obosea trupul cu multe nevoințe și osteneli, primind numai puțin somn. Patul ei era o scîndură goală fără așternut, în lungime de trei coți, iar în lățime de o palmă și jumătate.

Deci, pe acea scîndură și uneori și pe pămîntul gol își pleca mult ostenitul său trup pentru puțină odihnă. Dar diavolul de cîte ori voia să o ispitească în vis prin nălucirile lui, ea îndată se scula, se arunca la pămînt în chipul Crucii și cu multe lacrimi se ruga înaintea lui Dumnezeu, ca să gonească de la dînsa pe ispititor; apoi lua o carte, cu dinadinsul Sfintele Scripturi și astfel se îndulcea duhovnicește dintr-însele. Ea era foarte iubitoare de învățătură și isteață la minte, lucru de care Vriena se mira foarte mult.

Deci, în ziua de vineri, cînd toate surorile se adunaseră în biserică, egumena Vriena a poruncit Fevroniei să citească la surori cuvintele cele de Dumnezeu insuflate. Dar, de vreme ce vinerea veneau la dînsele în biserică și femei de neam bun ca să se îndulcească de învățăturile cele duhovnicești, Vriena a poruncit Fe-vroniei să citească de după o perdea, ca femeile mirenești să nu vadă chipul și podoabele pe care nu le văzuseră nimeni niciodată. Vestea despre fericita Fevronia se răspîndise în toată cetatea și era lăudată învățătura ei cea folositoare și podoaba feții ei. Asemenea era lăudat și obiceiul ei cel bun, fiindcă era blîndă, înțeleaptă și împodobită cu toate faptele bune, avînd smerita cugetare.

Auzind de dînsa o femeie oarecare, care era de neam de senator, cu numele Ieria, s-a îndemnat cu mare dorință să vadă pe Fevronia și să vorbească cu dînsa. Acea femeie, Ieria, era cu credința elină, tînără de ani, văduvă, care numai șapte luni trăise cu bărbatul ei și, rămînînd văduvă, petrecea în casa părinților săi, care se țineau și ei de păgînătatea cea elinească. Deci, venind Ieria la mănăstire și, cu smerenie, spunîndu-și dorința sa egumenei Vriena, aceasta cînd a ieșit înaintea ei, Ieria a căzut la picioarele ei și, apucînd-o, o ruga pe dînsa, zicînd: "Te jur cu Dumnezeu, Care a făcut cerul și pămîntul, să nu te scîrbești de mine, păgîna, care pînă acum am fost batjocura diavolilor. Nu mă lipsi pe mine de învățătura și de vorba surorii voastre Fevronia, ca prin voi să mă povățuiesc pe calea mîntuirii și să aflu pe Hristos, adevăratul

Dumnezeu și ceea ce s-a pregătit creștinilor. Izbăvește-mă de deșertăciunile veacului acesta și de necurata slujire de idoli. Părinții mei voiesc ca, prin a doua nuntă, să mă împărtășesc, iar eu doresc să-mi petrec viața după învățătura Fevroniei și după vorba ei cea folositoare de suflet; pentru că este destul timp de cînd am petrecut în neștiință și în necurăție".

Acestea grăindu-le Ieria, cu lacrimi uda picioarele egumenei Vriena, pornind-o pe ea spre milostivire. Atunci Vriena a grăit către dînsa: "Doamnă Ierio, Dumnezeu știe că de la doi ani am luat în mîinile mele în mănăstirea aceasta pe Fevronia fecioara și iată acum sînt optsprezece ani de cînd petrece în mănăstire fără să fi văzut pînă acum chip bărbătesc, nici fețe de femei mirene, nici haine, nici podoabe, nici orice alt lucru mirenesc; nici maica ei n-a putut să o vadă pe ea pînă acum, măcar că de multe ori m-a rugat cu lacrimi ca s-o las s-o vadă și să vorbească cu dînsa, dar eu n-am voit deloc. Însă, văzînd osîrdia și dragostea ta către Dumnezeu și nădăjduindu-mă de mîntuirea ta, te voi duce la dînsa, însă numai hainele tale mirenești să le schimbi și să te îmbraci în cele călugărești". Atunci Ieria făcînd aceasta cu bucurie, Vriena a luat-o și a dus-o la Fevronia. Fevronia, văzînd-o pe ea în îmbrăcăminte călugărească, socotea că a venit la dînsele vreo călugăriță străină și s-a închinat pînă la pămînt și, cuprinzînd-o cu brațele, a sărutat-o în Hristos.

După aceea Vriena le-a poruncit să stea amîndouă și să se îndeletnicească în învățătura sfintelor cărți. Deci, Fevronia, luînd cărțile, citea surorii celei noi; și atît de mult s-a umilit Ieria de învățătura Fevroniei, încît toată noaptea a petrecut-o fără somn; pentru că amîndouă nedormind, se sîrguiau în cuvîntul lui Dumnezeu; Fevronia citea, iar Ieria asculta. Atîtea lacrimi a vărsat Ieria, încît și pămîntul s-a udat de lacrimile ei, deoarece, fiind elină, nu auzise niciodată astfel de cuvinte folositoare. Cînd s-a luminat de ziuă, Vriena abia a putut să înduplece pe Ieria să se ducă acasă la părinții săi; deci, sărutînd cu lacrimi pe Fevronia și pe egumenă, s-a dus la casa sa. După aceea Fevronia a întrebat pe Tomaida, care era a doua după egumenă, zicînd: "Rogu-mă ție, doamna și maica mea, spune-mi cine a fost acea soră străină, care a vărsat atîtea lacrimi, ca și cum niciodată n-ar fi auzit dumnezeieștile Scripturi?" Atunci Tomaida a grăit către Fevronia: "Oare nu știi cu cine ai grăit?" Fevronia a răspuns: "Cum aș fi putut cunoaște pe acea soră străină, eu, care niciodată nu am văzut-o?" Tomaida i-a zis ei: "Aceasta este jupîneasa Ieria". Fe-vronia a zis: "Pentru ce nu mi-ați spus și mie? Pentru că eu am vorbit cu dînsa ca și cu o soră". Ea a răspuns: "Așa a poruncit egumena, doamna noastră".

Atunci Fevronia a tăcut și în taina inimii sale se ruga lui Dumnezeu pentru Ieria, ca s-o însoțească pe dînsa la calea cea adevărată și să o numere în turma cea aleasă. Deci, Ieria mergînd la casa sa, a spus părinților ei toate cîte auzise și învățase de la Fevronia în mănăstire, rugîndu-i să lase rătăcirea elinească și să cunoască și ei pe Unul adevăratul Dumnezeu, Care este Iisus Hristos. Ei, ascultînd sfatul cel folositor de suflet al fiicei lor cea cu bună înțelegere, au crezut în Hristos; iar după aceea au primit și Sfîntul Botez cu toți ai casei lor. Astfel le-a ajutat la mîntuirea lor învățătura Fevroniei și rugăciunile ei cele sfinte.

După cîtva timp, fericita Fevronia s-a îmbolnăvit, iar Ieria, venind, ședea lîngă dînsa și-i ajuta ei. Tot într-acel timp a sosit înștiințare în cetate, cum că Selin și Lisimah se apropie de cetate, ca să muncească pe cei ce cred în Hristos. Atunci mulți din cei ce erau în cetate, preoți și clerici, lăsînd toate, fugeau să se ascundă pe unde puteau; pînă și episcopul acelei cetăți, plecînd din cetate de frica muncitorului, s-a ascuns. Deci, aflînd despre aceasta, călugărițele mănăstirii Vrienei au mers la egumena lor și i-au zis: "Doamnă și maică, ce vom face? Iată fiarele acelea de păgîni și muncitori se apropie de cetate și toți credincioșii creștini au fugit, temîndu-se de munci". Atunci Vriena le-a zis lor: "Ce socotiți și ce voiți să facem?" Iar ele au răspuns: "Să ne poruncești ca și noi să ne ascundem puțin, ca să ne mîntuim sufletele noastre".

La acestea, Vriena le-a grăit lor: "Încă n-ați văzut războiul și acum vă gîndiți la fugă? Încă n-a sosit lupta nevoințelor și iată vă arătați biruite? Nu, fiicelor! Vă rog pe voi să nu faceți aceasta; ci să stăm să ne nevoim și să murim pentru Hristos, Cel ce a murit pentru noi, ca astfel să trăim cu Dînsul în veci".

Aceasta auzind, surorile au tăcut. Iar a doua zi, una din surori, cu numele Eteria, a zis către celelalte surori: "Știu eu că stăpîna noastră pentru Fevronia nu ne lasă pe noi să ieșim de aici și să ne ascundem; pentru că voiește, după cum mi se pare, ca numai pentru Fevronia să ne piardă pe noi toate. Iată ce vă grăiesc vouă: Să mergem la dînsa și eu singură voi spune pentru voi toate, cele ce se cade să facă".

Auzind aceasta surorile, unele se învoiau la sfatul ei, iar altele se împotriveau. Mai pe urmă, învoindu-se toate, au mers la egumenă, care, cunoscînd sfatul Eteriei, a zis către dînsa: "Ce voiești, soro?" Dînsa a răspuns: "Ne rugăm să ne poruncești să fugim de primejdia ce ne împresoară, că doară nu sîntem mai bune decît episcopul, decît preoții și decît tot clerul bisericesc. Încă se cuvine ție, maică, să-ți aduci aminte că între noi sînt unele fecioare tinere, de care trebuie să ne temem ca nu cumva, răpindu-se de ostașii păgîni, să-și piardă fecioria lor și astfel să se lipsească de plata lor de la Dumnezeu. Încă și de aceasta ne temem, ca nu cumva și noi, neputînd suferi muncile cele cumplite, să jertfim idolilor și să ne pierdem sufletele noastre. Deci, de voiești, poruncește-ne să luăm cu noi pe fecioara Fevronia, bolnavă cum este și, ieșind de aici, să ne ascundem". Fevronia, auzind acestea, a zis: "Viu este Hristosul meu, Căruia m-am făcut mireasă și spre Care mi-am aruncat sufletul meu; deci, nu voi ieși din locul acesta, ci aici voiesc să mor și să fiu îngropată!"

Atunci Vriena, întorcîndu-se spre Eteria, i-a zis: "Vezi ce faci și cu ce fel de sfat tulburi pe surori? Tu vei vedea, iar eu sînt nevi-novată". Apoi și către celelalte surori, a zis: "Fiecare din voi să-și aleagă ceea ce voiește și ceea ce crede că-i este de folos!" Atunci toate surorile, fiind silite de frica muncitorilor care veneau, au sărutat pe egumena Vriena și pe Fevronia și, bătîndu-și piepturile cu multă plîngere și tînguire, au ieșit din mănăstire. Iar Procla, cea de o vîrstă și împreună ucenița cu Fevronia, cuprinzîndu-i grumajii ei, o săruta plîngînd și zicînd: "Roagă-te pentru mine, sora și doamna mea!" Dar Fevronia, ținînd-o de mînă, n-o lăsa să se ducă din mănăstire și-i zicea: "Teme-te de Dumnezeu, sora mea Procla și măcar tu nu ne lăsa pe noi! Nu mă vezi că sînt bolnavă și că-mi aștept moartea? Doamna noastră nu va putea singură să mă îngroape; deci, rămîi aici ca să slujești la îngroparea mea". Atunci Procla a zis: "Nu te voi lăsa, sora mea, ci voi rămîne aici precum poruncești". După ce s-a înserat, Procla și-a schimbat cuvîntul și în taină a ieșit din mănăstire. Tomaida, cea mai sus pomenită, care era acolo după egumenă, nu s-a dus cu surorile, ci a rămas în mănăstire cu Vriena.

Egumena Vriena, văzînd golirea și pustiirea mănăstirii, pentru supărarea ce le împresurase, a intrat în biserică și s-a aruncat la pămînt, strigînd și tînguindu-se cu amar; iar Tomaida îi potolea tînguirea ei, zicîndu-i: "Încetează, maică, căci Dumnezeu este puternic, ca după supărare și întristare să facă bucurie și izbîndire, ca și noi să putem să răbdăm năvălirile. Pentru că, cine a crezut Domnului și s-a înșelat? Sau cine a petrecut în frica Lui și s-a rușinat, sau s-a defăimat de El?" Vriena a răspuns: "Da, doamna mea Tomaida, așa este; dar ce voi face cu Fevronia? Unde o voi ascunde și o voi păzi? Și cu ce ochi voi putea să privesc, cînd o voi vedea răpită de barbari ca o robită?" Tomaida a zis: "Cel ce a putut să ridice pe cei morți, Acela este puternic ca și pe Fevronia s-o păzească și s-o țină nevătămată de barbari. Deci, mă rog ție, doamna și maica mea, încetează cu plîngerea și cu tînguirea și să mergem la Fevronia, care zace de boală, s-o întărim și s-o mîngîiem!"

Mergînd ele la Fevronia, îndată Vriena s-a tînguit cu amar, iar Fevronia, privind spre Tomaida, a întrebat-o: "Pentru ce stăpîna mea, Vriena, se tînguiește așa?" Tomaida i-a răspuns, zicînd: "Pentru tine este această tînguire de maică, căci ești tînără și frumoasă! Vor veni muncitorii și ne vor aduce necaz. Deci, pe noi îndată ne vor ucide, ca pe niște bătrîne, iar pe tine, cea tînără și frumoasă la față, te vor ține spre batjocoră și ne este teamă ca nu cumva, prin înșelare ori prin silire, să-ți pierzi fecioria ta și astfel te vor lipsi de cămara Mirelui ceresc". Fevronia a zis: "Vă rog pe voi, rugați-vă Domnului pentru mine, ca să caute spre smerenia mea, să-mi întărească neputința și să-mi dea răbdare, ca și tuturor robilor Săi, care L-au iubit cu adevărat".

Tomaida a zis către dînsa: "Fiică Fevronia, iată este vremea nevoințelor. De vor începe păgînii muncitori a te momi cu cuvinte înșelătoare, cu aur, cu argint, cu haine de mult preț și cu orice fel de înșelăciuni ale acestei lumi, vezi să nu te supui lor; căci îți vei pierde plata ostenelilor celor mai dinainte. Vezi să nu fii de rîs diavolului și să te faci batjocură idolilor. Ia aminte că nimic nu este mai cinstit decît fecioria și mare este plata ei; pentru că Mirele fecioriei este fără de moarte și dăruiește nemurire celor ce-L iubesc. Sîrguiește-te, doamna mea Fevronia, să-L vezi pe Acela spre Care ți-ai pus sufletul tău. Păzește-te, fiica mea, să nu te lepezi de Sfîntul Botez și de făgăduința călugărească, pentru că Hristos se va arăta înfricoșat în ziua aceea, cînd va ședea pe scaunul slavei sale, ca să judece pe toți și să răsplătească fiecăruia după faptele lui".

Fevronia, auzind acestea, se întărea cu duhul și se pregătea cu vitejie contra diavolului. Deci, a zis către Tomaida: "Bine ai făcut, doamna mea, că întărind astfel pe roaba ta, ai făcut mai viteaz sufletul meu. Însă să știi cu adevărat, că de n-aș fi avut voință să mor pentru Hristos, Mirele meu, apoi aș fi fugit și eu cu celelalte surori, ca să mă ascund de nevoința cea mucenicească. Dar, de vreme ce iubesc pe Acela Căruia mi-am logodit sufletul și trupul, îndrăznesc să merg pe calea muceniciei, doar mă va arăta pe mine vrednică ca să pătimesc și să mor pentru numele Lui".

Vriena, auzind aceste cuvinte ale ei, a zis către dînsa: "Fiica mea, Fevronia, adu-ți aminte de ostenelile mele și de grija ce am avut-o pentru tine. Adu-ți aminte, că de la vîrsta de doi ani te-am luat de la maica ta în mîinile mele și pînă astăzi nimeni din mireni n-a văzut fața ta. Adu-ți aminte cum te-am păzit pînă acum, ca pe lumina ochilor; iar acum nu știu ce să fac și cum să te păzesc, fiica mea? Caută să nu-mi necăjești bătrînețile mele și să nu defaimi ostenelile mele ce le-am făcut pentru tine. Adu-ți aminte de răbdătorii de chinuri, care mai înainte de tine au pătimit pentru Hristos cu tărie și cu slavă și au luat de la El cununa biruinței, nu numai bărbați, ci și femei și copii. Adu-ți aminte de Livia și de Leonida, cele două surori, cu cîtă bărbăție și-au pus sufletele lor pentru Domnul. Liviei, tăindu-i-se capul cu sabia, iar Leonida a fost aruncată în foc. Astfel amîndouă au intrat în cămara Mirelui cel ceresc. Adu-ți aminte de Eutropia, copila cea de doisprezece ani, care a fost muncită cu maica sa. Au nu te minunezi tu de ascultarea și de răbdarea ei, cînd judecătorul a dezlegat-o din legături și voia s-o îngrozească cu săgețile ca s-o ia la fugă? Dar ea, ascultînd pe maica sa care zicea către dînsa: "Fiica mea, Eutropia, nu fugi!", a stat cu bărbăție ca un stîlp neclintit, pînă ce a fost săgetată cu săgețile pînă la moarte și, dîndu-și sufletul în mîinile Domnului său, a căzut cu trupul la pămînt. Astfel ea n-a călcat poruncile maicii sale pînă la sfîrșitul ei. Cu toate că această fecioară era proastă, neînvățată, iar tu, însuți ai învățat dumnezeieștile Scripturi și ai fost și altora învățătoare. Deci, socotește cu cîtă bărbăție se cade ție să stai pentru Domnul, tău". Vorbind între ele acestea și altele multe ca acestea, a trecut noaptea.

Cînd răsărea soarele, s-a auzit în cetate un glas de tulburare și de gîlceavă; pentru că Selin și Lisimah intraseră cu ostașii în oraș și mulți creștini au fost prinși de ostași și au fost

aruncați în temniță. Unul din elini a spus lui Selin despre acea mănăstire de fecioare; iar el îndată a trimis ostași ca să prindă pe toate monahiile. Ostașii, ducîndu-se, au înconjurat mănăstirea și, spărgînd ușile cu securile, au intrat înăuntru ca niște fiare sălbatice și, prinzînd pe Vriena, voiau s-o ucidă cu sabia. Fevronia, văzînd primejdia care le cuprinsese, s-a aruncat la picioarele soldaților, strigînd către dînșii: "Vă jur pe Dumnezeul care este în cer, să mă ucideți pe mine mai înainte, ca să nu văd moartea stăpînei mele".

Pe cînd Fevronia grăia acestea, a sosit acolo comitul care se numea Prim și, mîniindu-se pe ostași, i-a gonit din mănăstire și a zis către Vriena: "Unde sînt celelalte călugărițe care au fost în această mănăstire? Vriena a răspuns: "Toate au fugit de frica voastră". Comitul a zis: "Ați fi făcut bine dacă fugeați și voi, însă și acum aveți voie să fugiți, oriunde voiți, că mi-e milă de voi". Zicînd aceasta, a ieșit din mănăstire, luînd și pe ostași cu el și s-a dus în divan la Lisimah, care, văzîndu-l, l-a întrebat: "Adevărat este oare ceea ce am auzit de mănăstirea aceea?" Comitul a răspuns: "Adevărat". Apoi, luînd pe Lisimah de o parte, i-a spus: "Toate călugărițele care au fost în mănăstire au fugit și n-am găsit decît numai două bătrîne și una tînără; însă am să-ți spun un lucru străin și minunat, care l-am văzut în mănăstirea aceea. Am văzut pe acea călugăriță tînără că avea o față atît de frumoasă, încît n-am mai văzut nici o femeie pînă acum! Dumnezeu știe că este adevărat ceea ce-ți spun. Am văzut-o pe aceea și m-a mirat de cuviința ei; și de n-ar fi fost săracă și scăpătată, cu adevărat aș fi zis că este vrednică ție femeie, stăpînul meu". Lisimah a răspuns la aceasta: "Dacă nu voiesc să calc poruncile maicii mele, adică să nu vărs sîngele cel creștinesc, ci mai ales să-l apăr; apoi cum aș putea să fiu vrăjmaș mireselor lui Hristos? Nu voi face aceasta nicidecum. Însă te rog pe tine, domnul meu, să le scoți din mănăstire și să le păzești undeva, ca să nu cadă în mîinile cele muncitoare a lui Selin, unchiul meu".

Vorbind acestea între ei, unul din cei mai răi ostași care fusese în mănăstire, auzind ceea ce a vorbit comitul cu Lisimah, a alergat la Selin muncitorul și i-a spus că în mănăstirea de călugărițe a găsit o fecioară foarte frumoasă, pe care comitul sfătuiește pe Lisimah s-o ia de soție. Selin, umplîndu-se de mînie, a trimis îndată ostași să străjuiască pe călugărițele ce se aflau acolo, ca nu cumva să scape și să se ascundă. A trimis încă și pe unele din cele mai credincioase slugi ale sale ca să vadă pe acea tînără fecioară și să-i afle numele. Aceia, ducîndu-se și văzîndo, s-au întors la dînsul și i-au spus că nu este în partea de sub cer vreo femeie, care să-i semene la frumusețea feței ei.

Atunci muncitorul a poruncit în acel ceas propovăduitorilor să strige în cetate, ca a doua zi să se adune la priveliște toți, fie bărbați, fie femei, și de toate vîrstele, că o fecioară tînără, anume Fevronia, are să iasă la nevoință. Auzind cei ce petreceau în cetate și poporul din satele dimprejur, bărbați și femei s-au adunat la priveliște, voind să vadă nevoința Fevroniei. A doua zi, venind ostașii cei mai cumpliți, au fost trimiși la mănăstire din porunca muncitorului, să aducă pe Fevronia la judecată. Ostașii, ducîndu-se, au prins-o cu mînie și, legînd-o în lanțuri de grumaji, o trăgeau afară din mănăstire. Vriena și Tomaida, cuprinzînd pe Fevronia cu tînguire de lacrimi, strigau cu amar și rugau pe ostași să le dea voie să vorbească puțin cu ea. Ostașii le-au lăsat. Apoi, Vriena și Tomaida au rugat pe ostași să le ia și pe ele la aceeași nevoință, pentru că se temeau bătrînele acelea, ca nu cumva Fevronia, fiind singură fără dînsele, să se teamă de munci. Ostașii le-au zis: "Nu ni s-a poruncit ca și pe voi să vă ducem înaintea judecății, ci numai pe Fevronia singură!"

Atunci Vriena și Tomaida au început a întări pe Fevronia grăind către dînsa unele ca acestea: "Fiica mea Fevronia, acum ieși la nevoința mucenicească; să știi că Mirele ceresc va privi spre pătimirile tale și puterile îngerești țin acum cununa biruinței, ce ți s-a gătit, dacă vei

răbda cu bărbăție pînă la sfîrșit. Deci, caută să nu te temi de munci, că vei fi batjocura diavolilor. Nu-ți cruța trupul cînd îl vei vedea zdrobit de bătăi, pentru că el, chiar nevrînd noi, după o vreme se va sălășlui în groapă și se va întoarce în țărînă. Eu, tînguindu-mă în mănăstire, voi aștepta înștiințare despre tine, ori bună, ori rea. Deci, mă rog ție, sîrguiește-te, ca să aud bună înștiințare despre tine. Dar cine îmi va aduce aceea bună înștiințare că Fevronia s-a sfîrșit mucenicește pentru Hristos și s-a socotit între mucenici?"

Fericita Fevronia a zis către Vriena: "Maica mea, cred Domnului că n-am călcat niciodată porunca ta în vreun chip. Așa și acum voi păzi necălcate poruncile și învățăturile tale; căci ce vor vedea popoarele se vor minuna și vor ferici bătrînețile Vrienei, zicînd: "Aceasta este cu adevărat sădirea și creșterea Vrienei, egumena cea mare!" Eu voi arăta, cu ajutorul Stăpînului meu, în chipul acesta femeiesc, bărbăteasca mărime de suflet. Voi rugați-vă pentru mine și mă lăsați să mă duc la nevoința care îmi stă înainte". Tomaida a zis către dînsa: "Sora mea, Fevronia, viu este Domnul, că și eu voi veni în urma ta! Mă voi îmbrăca în haine mirenești și, stînd la priveliște în popor, voi privi la nevoința ta!" Ostașii, silind pe Fevronia să meargă și voind s-o ducă repede, ea a zis către acele sfinte starețe: "Maicele mele, mă rog vouă, dați-mi binecuvîntarea de cale și vă rugați lui Dumnezeu pentru mine!"

Atunci Vriena, ridicîndu-și mîinile spre cer, a început a se ruga cu glas mare, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, Cel ce Te-ai arătat roabei Tale Tecla, în vremea patimilor ei, în chipul lui Pavel, arată-Te și acum smeritei Tale roabe, Fevronia, în ceasul nevoinței ei și, nevăzut, întărește-o de sus, ca și într-însa să se preamărească numele Tău cel sfînt! "Vriena rugîndu-se astfel și cuprinzînd pe Fevronia și sărutînd-o, a eliberat-o cu multe lacrimi. Ostașii, luînd-o pe Fevronia, au dus-o la muncitorul Selin; iar Vriena, petrecînd puțin pe iubita sa fiică, s-a întors în mănăstire plîngînd și tînguindu-se și, aruncîndu-se la pămînt în biserică, striga și se ruga către Dumnezeu pentru Fevronia.

Tomaida lăsînd pe Vriena plîngînd în biserică, s-a îmbrăcat în haine mirenești de femeie și a alergat la priveliște în urma Fe-vroniei. Încă și femeile care mergeau în ziua de vineri la mănăstire și ascultau învățăturile Fevroniei, alergau la priveliște, bătîndu-și piepturile, vărsînd lacrimi și, de durere, își rupeau inimile lor, cum să se lipsească de o învățătoare ca aceea. Auzind aceasta și jupîneasa Ieria, cum că Fevronia va fi dusă la cercetare în priveliște, sculîndu-se, a strigat cu glas mare de tînguire, încît s-au înspăimîntat părinții ei și toți ce erau în casă. Atunci ei au întrebat-o, care este pricina acelei tînguiri, iar ea le-a răspuns, zicînd: "Sora mea, Fevronia, este dusă la priveliște! Învățătoarea mea s-a dus la munci pentru Hristos Domnul!" Părinții ei căutau s-o potolească din plîns, însă ea și mai mult striga către ei, zicînd: "Lăsați-mă să plîng cu amar pe Fevronia, sora și învățătoarea mea!"

Acestea zicîndu-le ea, au pornit și părinții ei spre tînguire, plîngînd toți pentru Fevronia. Ieria mai ruga pe părinții ei s-o lase să se ducă la priveliște; iar ei au lăsat-o să se ducă. Deci, luîndu-și multe slugi, a alergat plîngînd la locul de priveliște unde erau o mulțime de femei, care plîngeau. Pe drum a ajuns și pe călugărița Tomaida îmbrăcată mirenește, cu care, cunoscînd-o, s-a dus împreună plîngînd și au mers la locul de priveliște, unde se adunase mulțime de popor; și apoi, venind și judecătorul, a stat la locul său.

Astfel toată priveliștea rînduindu-se, muncitorii Selin și Lisimah au poruncit să aducă pe Sfînta Fevronia. Deci, mireasa lui Hristos stînd înaintea lor, fiind cu mîinile la spate și atîrnîndu-i lanțuri grele de grumaji, pe care văzînd-o poporul a plîns și a lăcrimat; dar muncitorul Selin a poruncit să fie tăcere și a zis către Lisimah: "Întreabă pe acea femeie și ascultă-i răspunsurile ei". Lisimah a început a o întreba, zicîndu-i: "Spune-ne de ce rînduială

ești, roabă sau liberă". Fevronia a răspuns: "Sînt roabă". Zis-a Lisimah: "A cui roabă ești?" Fevronia a răspuns: "Sînt roaba lui Hristos". Lisimah a întrebat-o "Care este numele tău?" Fevronia a răspuns: "Mă numesc creştină smerită". Zis-a Lisimah: "Numele tău voiesc ca să-l știm". Răspuns-a Fevronia: "Ți-am spus că sînt creștină, iar de voiești să-ți zic numele cel din naștere, maica mea m-a numit Fevronia".

Atunci muncitorul a poruncit lui Lisimah să înceteze de a o mai întreba. Deci, a început singur a grăi către dînsa: "Știu zeii, o, Fevronia, că nu ar fi voit să te învrednicească pe tine vorbei mele, dar, deoarece blîndețea și frumusețea feții tale mi-au biruit mînia și iuțimea pe care o aveam asupra ta, te întreb, nu ca pe o osîndită, ci ca pe o fiică a mea. Ascultă fiică, martori îmi sînt zeii că îți spun adevărul: acesta pe care îl vezi că șade cu mine este nepotul meu Lisimah. Eu și Antim tatăl lui, l-am logodit cu o fecioară de bun neam, îndestulată cu multe bogății și fiică a lui Prosfor senatorul. Însă, de te vei supune nouă, atunci logodna cu fiica lui Prosfor o vom strica și cu tine vom întări cuvîntul spre însoțire; deci, vei fi soția lui Lisimah, șezînd de-a dreapta lui, precum stau eu acum. Uită-te la el și vezi de este frumos ca tine sau nu. De vei asculta sfatul meu ca al unui părinte, te voi face slăvită și bogată pe pămînt, încît nu vei mai cunoaște sărăcia. Eu n-am nici femeie, nici fii și toate ale mele ți le voi da ție. Te voi face stăpînă peste toate averile mele pentru că toate le voi da zestre stăpînului meu Lisimah. Voi fi pentru voi ca un tată, și toate femeile, văzîndu-te învrednicită cu o cinste ca aceea, te vor preamări și ferici; apoi se va bucura și biruitorul nostru împărat și multe vă va dărui vouă, că a și făgăduit că are să pună pe Lisimah, eparh al Romei. Iată ai auzit toate, acum răspunde-mi mie, ca tatălui tău, cele ce sînt plăcute zeilor noștri ca să se înveselească sufletul meu; iar de nu vei asculta sfaturile mele, zeii știu că în mîinile mele, nici trei ceasuri nu vei mai fi vie. Acum alege și ne spune ceea ce voiești".

La acestea Sfînta Fevronia a răspuns: "O, judecătorule, am la ceruri cămară nefăcută de mînă, în care se săvîrșește nunta cea nestricată în veci. Zestre am toată împărăția cerului, iar ca Mire am pe Cel fără de moarte; deci, nu voiesc să mă însoțesc cu un om muritor și stricăcios și nu voiesc să aud de cele ce îmi făgăduiești. Nu te mai osteni întru acelea, judecătorule, pentru că, nici momindu-mă, nu vei spori ceva, nici cu îngrozire nu mă vei înfricoșa!"

Acestea auzindu-le, judecătorul s-a supărat foarte rău și a poruncit ostașilor ca să rupă hainele de pe dînsa și, încingînd-o cu o ruptură mică și proastă, să o pună dezbrăcată înaintea tuturor ca, singură văzîndu-se într-o rușine ca aceea, să se rușineze și să cunoască ce fel de slavă i se făgăduise ei și ce fel de necinste i-a venit acum. Ostașii, făcînd după cum le-a poruncit, au pus-o astfel înaintea tuturor. Atunci Selin a zis către dînsa: "Ce zici acum, Fe-vronia? Oare vezi din cîte bunătăți ai căzut?" Sfînta a răspuns: "Ascultă, judecătorule nedrept, nu numai hainele de pe mine de le vei lua, dar și legătura asta, și în toată goliciunea de mă vei lăsa, întru nimic nu socotesc rușinea asta; pentru că unul este Ziditorul și Mirele meu Hristos, pentru Care sufăr cu bucurie, nu numai această goliciune, ci cu sabia doresc a mă tăia și a mă arde în foc! O, de m-ar învrednici pe mine să pătimesc pentru Acela, Care pentru mine a pătimit cele mai grozave chinuri!"

Atunci Selin a zis către dînsa: "O, nerușinato și vrednică de toată necinstea, știu că te mîndrești întru frumusețile tale și de aceea nu socotești spre rușine necinstea, ci o socotești ca laudă, ca să stai astfel goală în priveliște". Răspuns-a sfînta: "Știe Hristosul meu că pînă în ziua de azi n-am văzut față de bărbat și nici fața mea nu a văzut-o cineva din mireni; dar acum, căzînd în mîinile tale, să fiu oare fără de rușine? Tu singur ești fără de rușine că ai dezvelit înaintea tuturor trupul meu cel feciorесc. Însă spune-mi, o, nebune judecător, care dintre luptătorii olimpici, nevoindu-se, ies la luptă și vin îmbrăcați cu haine? Oare nu se luptă goi,

pînă ce biruiesc pe cel împotrivă luptător? Așa și eu, ieșind la luptă cu potrivnicul, bătăi și foc așteaptă trupul meu. Deci, cum voi putea să fiu îmbrăcată cu haine ca să sufăr unele ca acestea? Oare nu primește răni trupul cel gol? Deci, goală vin spre nevoință, ca să biruiesc pe satana, tatăl tău, nebăgînd în seamă muncile!"

Atunci Selin a zis către slujitori: "Deoarece femeia aceasta singură dorește munci de foc și de bătăi și spune că nu se teme, să o întindeți pe dînsa în patru părți și, aprinzînd foc dedesupt, să o bată patru oameni cu toiege pe spate". Atunci îndată slujitorii au început a o munci, bătînd-o cumplit; iar sîngele curgea din trupul ei. Iar focul de sub dînsa ca să nu se stingă, turnau peste el unsoare, ca astfel să facă mai multă văpaie și să o ardă mai cumplit. Deci, mucenița fiind multă vreme muncită, poporul striga către muncitor: "Miluiește, îndurate judecător, miluiește pe acea fecioară!" Dar el, neascultînd rugămintea poporului, poruncea ca mai cumplit să o bată. Iar după ce s-a mai îmblînzit din mînie, a poruncit să înceteze a o mai munci și, crezînd că este moartă, a aruncat-o afară din foc. Tomaida, văzînd-o muncită în chinuri cumplite ca acelea pe Sfînta Fevronia, a slăbit cu duhul și cu trupul și a căzut la pămînt lîngă picioarele Ieriei. Ieria, ridicîndu-și glasul, a strigat: "Amar mie, sora mea Fevronia, amar mie învățătoarea mea, de acum nu voi mai auzi învățătura ta. Nu numai de tine m-am lipsit, dar și de Tomaida, iată și aceea moare pentru tine!"

Astfel strigînd Ieria, Fevronia, care zăcea la pămînt, a auzit glasul ei și a rugat pe cei ce stăteau aproape să toarne apă pe fața Tomaidei. Deci, făcîndu-se așa, Tomaida și-a venit în fire și, întărindu-se, a stat pe picioarele sale. Judecătorul, văzînd pe Fe-vronia vie, a zis către dînsa: "Ce zici, Fevronia! Cum ți s-a părut că este cea dintîi nevoință a pătimirii tale!" Sfînta Muceniță a răspuns: "La cea dintîi nevoință m-ai văzut că sînt nebiruită; deci, nu mă îngrijesc de muncile cele rînduite de tine!" Atunci Selin a zis către slujitori: "Spînzurați-o pe lemnul cel de muncă, și-i strujiți coastele ei cu piepteni de fier și cu foc să-i ardeți coastele ei!" Deci, muncitorii îndeplinind porunca, Sfînta Muceniță Fevronia și-a ridicat ochii la ceruri, și a strigat: "Doamne, vino în ajutorul meu și nu mă lăsa pe mine, roaba Ta, în ceasul acesta!"

Acestea zicîndu-le, a tăcut. Apoi, fiind strujită și arsă în foc, mulți din cei ce se adunaseră la priveliște, nemaiputînd să vadă o muncire ca aceea, au plecat de acolo; iar alții strigau către judecător să cruțe pe acea tînără fecioară, care cu nimic nu a fost vinovată. Atunci judecătorul a poruncit slujitorilor să înceteze; iar sfînta încă fiind spînzurată, ighemonul a început iarăși s-o întrebe, dar ea n-a răspuns. Atunci ighemonul a poruncit s-o scoată de pe lemnul de muncă și s-o lege de-o roată ce era întărită în pămînt. Apoi a zis: "Deoarece această femeie îndărătnică nu voiește să-mi răspundă, să i se taie limba și să se arunce în foc". Mucenița, auzind aceasta, îndată și-a scos limba din gură și a făcut semn muncitorului să i-o taie. Dar muncitorul slujitor a întins mîna să-i taie limba, iar poporul a strigat, jurînd cu zeii pe judecător și rugîndu-l să nu facă aceasta. Apoi, muncitorul a plecat și n-a mai poruncit să-i taie limba, dar în locul ei să-i scoată dinții. Atunci îndată unul din muncitorii slujitori, luînd un fier, a început să-i scoată dinții unul cîte unul și să-i arunce la pămînt; iar după ce i-a scos șaptesprezece dinți, judecătorul a poruncit să înceteze.

Atunci din gura ei curgea mult sînge și de durere cumplită ce avea, sfînta slăbise foarte mult cu trupul. Deci, chemînd un doctor, a adus puțină doctorie și a potolit curgerea sîngelui. După aceea, Selin a început iarăși a o întreba, zicînd: "Fevronia, măcar acum supune-te judecății și închină-te zeilor". Sfînta a răspuns: "Anatema ție, blestematule, tu cel ce ai îmbătrînit întru fărădelege, slujind diavolului! Oare voiești să-mi împiedici calea mea și nu mă lași să merg degrabă la Hristos, Mirele meu? Mai bine sîrguiește-te ca, mai degrabă, să mă scoți din trupul acesta de pămînt, deoarece Hristos, iubitul meu, mă așteaptă!" Selin a zis: "Cu adevărat voi

pierde trupul tău cu sabie și cu foc, pentru că te văd că încă fără de rușine te mîndrești cu tinerețile tale, și nici un folos nu-ți va fi din aceasta; pentru că mîndria ta îți va aduce multe răutăți și multe munci rele" Dar sfînta muceniță de durere mare nu putea să-i răspundă, ci prin tăcerea sa, pornea și mai mult spre mînie pe muncitor.

Atunci Selin a poruncit să-i taie sînii ei cei fecioreşti. Poporul, auzuind aceasta, striga și ruga pe judecător să nu poruncească să se facă aceasta; dar el, mîniindu-se asupra muncitorului slujitor, a zis: "Pentru ce zăbovești, spurcatule și vrăjmaș al zeilor noștri? Pentru ce nu faci ceea ce ți se poruncește?" Atunci acela, luînd un brici, a început a tăia sînul cel drept al muceniței; iar ea, ridicîndu-și ochii spre cer, a strigat cu glas mare, zicînd: "Doamne Dumnezeul meu, vezi răutatea ce mi se face mie și primește în mîinile tale sufletul meu!" Aceasta spunînd, a tăcut și nimic nu mai zicea. Deci, tăindu-i-se amîndoi sînii și aruncîndu-i pe pămînt, judecătorul a poruncit să aducă foc și să ardă rănile acelea din care curgea sînge. El a mai poruncit să-i ardă și pîntecele mult timp, pînă se vor arde astfel toate măruntaiele ei. Mulți din popor numaisuferind să vadă o muncire ca aceea, au plecat de la privelişte și cu glas mare blestemau pe Diocleţian și pe zeii lui.

După aceea Tomaida și Ieria au trimis o slujnică la mănăstire ca să spună Vrienei toate cele ce se făcuseră. Vriena, auzind acelea, s-a umplut cu bucurie și cu lacrimi a strigat către Dumnezeu: "Doamne Iisuse Hristoase, vino în ajutorul roabei tale, Fe-vronia!" Apoi s-a aruncat la pămînt, plîngînd și strigînd: "Unde ești acum, Fevronia? Unde ești, fiica mea cea dulce? Unde ești, roaba lui Hristos? Unde ești, frumusețea rînduielii bisericești?" Apoi, sculîndu-se și ridicîndu-și mîinile spre cer, a zis: "Doamne, caută spre smerita roaba Ta, Fevronia, și grăbește a-i ajuta ei! Fă așa ca să o vadă ochii mei sfîrșită prin mucenicie și rînduită în ceata sfinților îngeri!"

La privelişte, Selin, necuratul muncitor, a poruncit să dezlege pe muceniță, care era legată; și, îndată, sfînta a căzut la pămînt, nemaiputînd să stea. Atunci comitul Prim a zis încet către Lisimah: "Pentru ce nu încetezi o muncire ca aceasta!" Lisimah a răspuns: "Lasă, frate, căci pătimirea ei va fi spre folos multora din cei ce privesc la dînsa. Aceasta socotesc că și mie îmi va fi de folos spre mîntuire. Am auzit de la maica mea, cum că ceilalți s-au mîntuit cu chipul mucenicilor. Deci, să-și săvîrșească și această pătimire a sa spre mîntuirea multora".

Ieria, văzînd pe muceniță căzută la pămînt, a strigat cu glas mare către judecător, zicînd: "O, muncitorule fără de omenie, au nu erau destul muncile cele dintîi care s-au făcut acestei fecioare nevinovate? Au, nu-ți aduci aminte de maica ta, care asemenea era îmbrăcată cu trup femeiesc? Au n-ai supt lapte din sînuri, asemenea cu acestea pe care le-ai tăiat de la această fecioară? Pentru aceea te-ai hrănit din sînuri femeiești, ca atîta cumplire și muncire să săvîrșești contra acelor părți femeiești? Mă minunez cu adevărat, cum nimic nu poate să milostivească obiceiul tău cel nemilostiv și fără de omenie? Dar să știi cu adevărat, că în chipul în care ai muncit tu pe această fecioară, așa nu te va cruța nici pe tine Împăratul ceresc!"

Ieria, zicînd aceste cuvinte, Selin s-a umplut de mînie și a poruncit ostașilor s-o prindă din mijlocul poporului, vrînd s-o muncească îndată înaintea tuturor. Ieria, auzind aceasta, a dat poporul la o parte și mergea singură cu bucurie la el și striga: "Doamne, Dumnezeul Fevroniei, primește-mă cu dînsa și pe mine smerita roaba ta!" Deci, mai înainte pînă a nu ajunge ea și pînă a nu sta înaintea ighemonului, judecătorii, prietenii lui, l-au sfătuit să nu muncească pe Ieria înaintea tuturor, fiindcă este de neam bun și mare, ca nu cumva de frică, văzînd-o toată mulțimea poporului pe aceea muncindu-se, să voiască a pătimi cu dînsa, și astfel va pieri toată cetatea. Selin, ascultînd sfatul prietenilor săi, a sfătuit să nu mai aducă pe Ieria la întrebare; ci, mîniindu-

se asupra ei, a răcnit cu glas mare, zicînd: "Ascultă, Ierie, vii sînt zeii, că tu ai mijlocit Fevroniei multe răutăți, cu cuvintele tale îndrăznețe și fără de rușine". Acestea zicînd, îndată a poruncit să se taie mîinile Sfintei Fevronia. Atunci, purtătorul de arme, punînd îndată un lemn sub mîna dreaptă, a lovit cu securea și a tăiat-o; asemenea a tăiat-o și pe cea stîngă. Muncitorul a poruncit să-i taie și piciorul cel drept, și, fiind pus un lemn sub picioarele ei, purtătorul de arme a luat securea și a lovit cu putere mare în glezne, însă n-a putut să-i taie piciorul. De asemenea, lovind a doua oară, nimic n-a sporit.

Atunci poporul a făcut strigare mare, căci toți se întristau pentru o muncire ca aceea. Purtătorul de arme, lovind pentru a treia oară, abia a putut să-i taie piciorul. Fevronia se cutremura din tot trupul de cumplita durere, deși era aproape de sfîrșit. Însă, pe cît putea, întindea și piciorul celălalt, punîndu-l pe lemn ca să fie tăiat. Judecătorul, văzînd aceasta, a zis: "Oare vedeți puterea acestei femei fără de rușine?" Și a zis către purtătorul de arme cu multă mînie, să-i taie și piciorul celălalt; și i l-a tăiat. Lisimah, sculîndu-se de la locul său, a zis lui Selin: "Ce vei mai face acestei ticăloase fecioare? Să mergem acum de aici, căci este vremea prînzului". Nelegiuitul Selin a răspuns: "Vii sînt zeii noștri, că nu o voi lăsa pe dînsa cu viață, ci voi sta aici pînă ce va muri!" Petrecînd multe ceasuri sufletul în trupul sfintei mucenițe, Selin a zis către purtătorii de arme: "Oare este încă vie acea femeie?" Aceia i-au răspuns: "Este vie, pentru că sufletul ei este încă într-însa".

Atunci Selin a poruncit să-i taie sfîntul ei cap. Deci, un ostaș, luînd sabia în mînă, cu cealaltă mînă a apucat perii capului și astfel a înjunghiat-o în grumazi, precum cineva junghie o oaie; apoi, i-a tăiat și sfîntul ei cap. Judecătorii, sculîndu-se îndată, s-au dus să prînzească; iar Lisimah se întorcea de la priveliște plîngînd.

După uciderea Sfintei Mucenițe Fevronia, credincioșii, care erau printre popor, voiau să ia sfintele ei moaște; dar Lisimah a pus ostași să păzească trupul ei, ca nici unul din mădularele cele tăiate să nu se răpească de cineva. El însuși fiind în multă supărare și mîhnire nu a gustat mîncare sau băutură, ci închizîndu-se în cămară se tînguia pentru uciderea Fevroniei. Asemenea și Selin, unchiul lui Lisimah, înștiințîndu-se de tînguirea lui Lisimah, s-a mîhnit și n-a gustat bucate; ci, sculîndu-se, umbla tulburat prin palat încoace și încolo. Privind el în sus, deodată a căzut asupra lui frică și spaimă și a rămas mut. Deci, răcnind foarte tare și mugind ca un bou, s-a lovit cu capul de un stîlp de marmură ce era acolo și, sfărîmîndu-și capul, a căzut la pămînt mort. Din aceasta s-a făcut gîlceavă și strigare între slugi și ostași. Lisimah, auzind de aceasta, a ieșit degrabă din cămara sa și, alergînd la locul unde zăcea mort unchiul lui, s-a umplut de mirare și de spaimă. Și poruncind să înceteze strigarea și gîlceava aceea, întreba: Cum s-a întîmplat aceasta? Cei ce stăteau de față i-au spus ceea ce se întîmplase. Auzind el aceasta, a clătinat capul și a zis: "Mare este Dumnezeul creștinilor! Bine este cuvîntat Dumnezeul Fevroniei! Dumnezeu a răsplătit sîngele ei cel nevinovat!"

Aceasta zicînd, a poruncit să scoată trupul lui Selin afară din cetate și să-l îngroape după obiceiul păgînesc. Deci, chemîndu-l la sine pe comitul Prim, a zis către el: "Jură-te pe tine cu Dumnezeul creștinesc, ca să nu calci porunca mea, pe care ți-o voi da! Sîrguiește-te îndată și pregătește o raclă de lemn pentru trupul Fevroniei și trimite propovăduitori pretutindeni, ca toți creștinii să se adune fără frică la îngroparea Muceniței Fevronia; fiindcă Selin a murit. Tu știi, iubite Prim, dorința inimii mele. Deci, ia ostași și, adunînd trupul Fevroniei cu mădularele cele tăiate, să-l duci la mănăstire. Însă, păzește să nu ia cineva din mădularele cele tăiate ale ei. Asemenea, să aduni și pămîntul acela pe care s-a vărsat sîngele ei, ca să nu-l lingă cîinii și, săpîndu-l, să-l duci la mănăstire". Comitul, îndată, după porunca lui Lisimah, chemînd o ceată de ostași, a dat în mîinile lor să ducă sfîntul ei trup, iar el singur, adunînd mădularele cele tăiate,

capul, mîinile, picioarele, sînii și dinții și învelindu-le în haina sa, le-a dus la mănăstire, urmîndu-i o mulțime de popor.

Deci, mergînd la mănăstire, n-a lăsat să intre înăuntru pe nimeni din popor, decît numai pe Tomaida și pe Ieria. Atunci cinstita stareță, egumena Vriena, văzînd trupul Fevroniei și mădularele cele tăiate, a slăbit cu trupul de mare jale și a căzut la pămînt ca moartă. Iar comitul, punînd străji de ostași lîngă mănăstire s-a întors la Lisimah. Vriena, abia și-a venit în fire după multe ceasuri și, sculîndu-se, cuprindea trupul muceniței sfinte, strigînd: "Vai mie, fiica mea Fevronia, acum te-ai dus din ochii maicii tale, Vriena! Cine va citi acum surorilor dumnezeieștile Scripturi? Ce mîini vor deschide cărțile tale?" Astfel plîngînd Vriena, toate surorile care se duseseră cu Eteria s-au întors la mănăstire și, căzînd, s-au închinat cu lacrimi trupului Fevroniei. De asemenea și Ieria striga: "Mă voi închina sfintelor picioare, care au călcat capul șarpelui! Voi săruta rănile trupului cel sfînt, prin care s-a vindecat sufletul meu! Voi încununa cu flori de laudă capul acela, care, prin frumusețea nevoinței sale, a încununat neamul femeiesc!" Tot astfel plîngeau cu tînguire mare și celelalte surori deasupra sfintelor moaște.

Deci, spălîndu-le, le-a pus pe scîndura pe care sfînta avea obiceiul a se odihni și a lipit mădularele tăiate la locul lor; și astfel a dus-o în biserică cu cîntare de psalmi. După ce a trecut ziua, Vriena a poruncit să deschidă poarta mănăstirii, ca toți care vor veni să vadă pe sfînta muceniță să intre și să preamărească pe Dumnezeu, Cel ce i-a dat în pătimiri atîta răbdare.

Intrînd înăuntru o mulțime de popor, a venit și Lisimah împreună cu comitul. Deci, Lisimah a zis către el: "Eu mă lepăd de toate părinteștile obiceiuri, de slujirea de idoli și de bogățiile mele și voi merge să mă unesc cu Hristos!" Comitul a răspuns: "Și eu voi face ca și tine! Să piară Diocletian și toată împărăția lui, căci toate lăsîndu-le, voi sluji lui Hristos!" Astfel, învoindu-se amîndoi, au lăsat divanul și au venit în mănăstire la moaștele Sfintei Mucenițe Fevronia. Acolo a venit și episcopul acelei cetăți, cu preoți, cu clerici și cu mulțime de călugări, săvîrșind toată noaptea slujbă de laudă lui Dumnezeu, cu lacrimi și cu bucurie duhovnicească.

Făcîndu-se ziuă, a adus un sicriu făcut înadins pentru moaștele Sfintei Mucenițe Fevronia și le-a pus într-însul cu bună rînduială, fiecare mădular tăiat la locul lui, iar dinții i-a pus pe piept. Apoi, ungînd moaștele cu miruri și aromate, le-a îngropat în biserică, slăvind și mulțumind lui Dumnezeu. De la mormîntul ei bolnavii luau tămăduiri; astfel că mulți dintre elini au crezut în Hristos Dumnezeul nostru și s-au botezat. Asemenea Lisimah și comitul Prim au primit Sfîntul Botez și, lăsîndu-și dregătoriile, nu s-au mai întors la împăratul cel păgîn. Ei, lepădîndu-se de toată lumea, au mers la arhimandritul Marcel și au luat viața călugărească, petrecînd cu dumnezeiască plăcere în pustnicești nevoințe și prin cinstit sfîrșit au trecut la Hristos. Asemenea și fericita Ieria, dînd toate averile sale mănăstirii, a zis către Vriena: "Rogu-mă ție, maica mea, primește-mă la tine ca pe o fiică, în locul Sfintei Fevronia, și-ți voi sluji cu toată supunerea precum îți slujise ea!" Aceasta zicînd, a luat de pe dînsa toate podoabele femeiești de mult preț și le-a dat spre înfrumusețarea bisericii și, lepădîndu-se de lume, s-a făcut călugăriță.

Pomenirea Sfintei Mucenițe Fevronia se prăznuia în toți anii în ziua de 25 ale lunii iunie, zi în care sfînta a pătimit pentru Hristos, cînd se făceau și minuni în ziua praznicului ei. Căci la cîntarea cea de toată noaptea, sfînta muceniță se arăta, stînd în mijlocul surorilor ce cîntau, luîndu-și locul său de mai înainte. Deci, cînd au văzut-o pe dînsa la arătarea cea dintîi, toate surorile s-au înfricoșat, iar Vriena a strigat cu glas mare: "Iată, fiica mea Fe-vronia, a venit la noi!" Deci, vrînd cu dragoste să o cuprindă cu mîinile sale ca o maică, îndată Sfînta Fevronia s-a făcut nevăzută. Din acea vreme nimeni nu mai îndrăznea să se atingă de ceea ce se arăta sau

să-i zică vreun cuvînt, decît numai priveau la dînsa cu spaimă și cu mirare. Din arătarea ei ele simțeau bucurie și veselie în sineși; iar inima ei, umplîndu-se de acea bucurie, lăcrima și astfel stătea ca la trei ceasuri văzută tuturor, apoi iarăși se făcea nevăzută. Episcopul, avînd evlavie spre Sfînta Muceniță, a făcut în cetate o biserică în numele ei, pe care, zidind-o vreme de șase ani, a sfîrșit-o și, aducînd episcopii de primprejur la sfințirea ei în ziua praznicului Sfintei Fevronia, a voit să aducă în biserică sfintele ei moaște.

Deci, după cîntarea de laudă de toată noaptea, episcopii cu tot clerul au mers în mănăstire, unde, rugîndu-se, au descoperit mormîntul sfintei și, deschizînd racla, au văzut cinstitele ei moaște strălucind ca o rază de soare. Călugărițele, văzînd aceasta, plîngeau și se tînguiau că se lua de la dînsele o vistierie de mare preț. Cînd mîinile celor sfințiți s-au atins de raclă să o ia, îndată s-a făcut atîta zgomot în văzduh, încît tot poporul a căzut de frică cu fețele la pămînt. Apoi, după un ceas, îndrăznind iarăși a se atinge de raclă, pămîntul s-a cutremurat foarte tare, încît s-a clătinat toată cetatea. Atunci au cunoscut toți, că sfînta muceniță nu voiește să fie luată din locul său; iar episcopul s-a mîhnit foarte mult și nu a mai îndrăznit să se mai atingă de racla sa.

Deci, episcopul a grăit către egumena Vriena: "Ascultă soră, tu știi cîtă sîrguință am pus, ca întru slava și cinstea Cuvioasei Mucenițe Fevronia să ridic această biserică, de la a cărei zidire se împlinesc acum șase ani; însă de vreme ce sfînta muceniță nu voiește să asculte de rugăciunile noastre, ca să treacă în biserica cea zidită în numele ei, mă rog ție, ca să iei măcar una din mădularele ei cele tăiate și cu mîinile tale să ne-o dai nouă, ca să nu fie osteneala noastră fără rod și fără spor". Atunci Vriena, întinzîndu-și mîna, s-a atins de racla sfintei, vrînd s-o ia și s-o dea episcopului, dar mîna Vrienei a rămas ca moartă. Atunci Vriena, plîngînd, a început a grăi către sfînta: "Mă rog ție, fiica și sfînta mea Muceniță Fevronia, nu te mînia asupra mea, maica ta, ci adu-ți aminte de ostenelile mele și nu-mi defăima bătrînețile mele". Acestea zicîndu-le, s-a slăbit mîna ei. După aceasta Vriena, iarăși plîngînd, a grăit către sfînta: "Stăpîna noastră, dă-ne nouă binecuvîntare și nu ne mîhni!"

Aceasta zicînd-o, iarăși și-a întins mîna ei și a luat unul din dinții ei, care se aflau pe piept și l-a dat episcopului; după aceea îndată s-a închis racla. Episcopul, luînd cu bucurie dintele acela de la moaștele sfinte, l-a pus într-un vas de aur și s-a întors cu tot poporul, ducînd acel dar cu cîntări de psalmi, cu lumînări, cu veselie și cu prăznuire. Și, aducîndu-l în biserică, a sfințit-o pe ea, făcînd într-acea zi cu rugăciunile sfintei multe tămăduiri. Căci cîți au fost orbi, au văzut; cîți erau șchiopi s-au îndreptat și cîți erau îndrăciți, au scăpat de îndrăcire; și ori de ce neputință era cuprins cineva, numai atingînd gura și sărutînd acea mică parte luată din moaștele sfintei, îndată cîștiga tămăduire și se ducea sănătos la casa sa, bucurîndu-se și slăvind pe Dumnezeu.

După sfințirea acelei biserici, Cuvioasa egumenă Vriena a mai trăit doi ani și s-a apropiat de fericitul său sfîrșit. Deci, punînd egumenă în locul său pe Tomaida, s-a mutat către Domnul. Iar eu, Tomaida - zice scriitoarea acestei vieți -, după mutarea maicii Vriena, am scris viața și pătimirea Sfintei Mucenițe Fevronia. Asemenea și cele despre Lisimah, pe care le-am auzit din gura lui singură. Toate acestea le-am scris spre folosul celor ce vor citi și vor asculta și spre slava lui Hristos Dumnezeul nostru, Cel slăvit împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

66. VIAȚA CUVIOSULUI DIONISIE, CTITORUL MĂNĂSTIRII IOAN BOTEZĂTORUL DIN MUNTELE ATONULUI

(25 IUNIE)

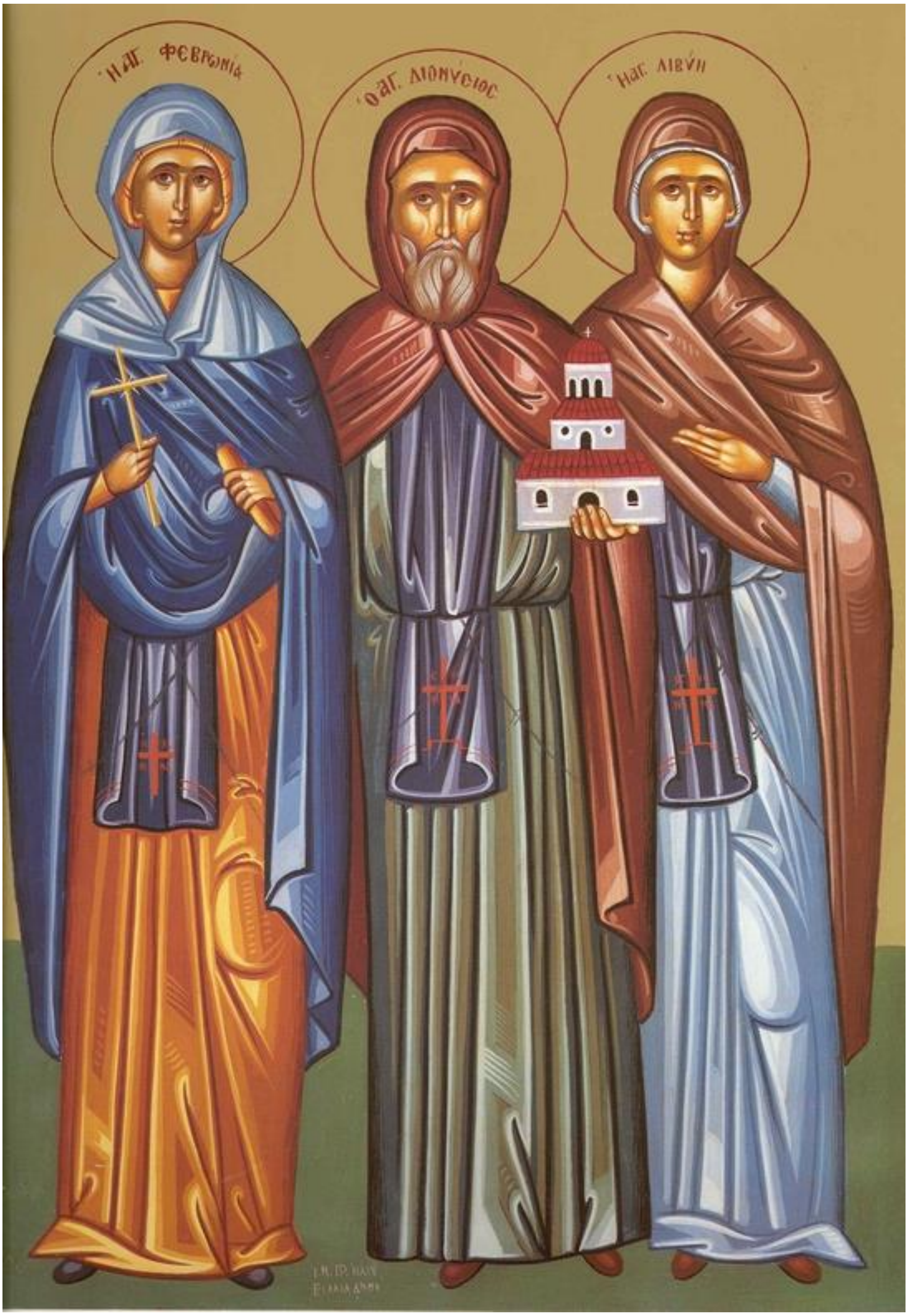

Dionisie, acest minunat părinte, era din hotarele Castoriei, dintr-un sat ce se chema Horison. Părinții lui erau lucrători de pămînt, nici bogați, nici săraci, dar viețuiau în îndestulare, ca unii ce erau binecredincioși și îmbunătățiți. Deci, Dionisie, născîndu-se din niște părinți ca aceştia, a învățat puțină carte. Dar fiindcă era din fire priceput și înțelept, a defăimat bunătățile vieții de acum, ca pe niște bunătăți stricăcioase și trecătoare și a dorit pe cele cerești și veșnice, pe care le socotea în fiecare zi și le cugeta cu mintea.

Deci, precum cerbul cel însetat aleargă cu multă dorință la izvoarele apelor, tot astfel și inima fericitului Dionisie ardea de dumnezeiescul dor. Drept aceea, după înțelegerea lui cea bună, l-a învrednicit și Domnul și s-a făcut robul Lui cu adevărat; însă ascultați povestirea de la început.

Dionisie avea un frate mai mare decît el, cu numele Teodosie, și precum erau frați după trup, asemenea și după chipul feții, la fapta bună și la așezarea sufletului. Teodosie, cînd era de optsprezece ani, a voit să se ducă la Constantinopol, ca să se întîlnească cu oameni îmbunătățiți în fapte, și să se folosească de cuvintele lor.

Deci, a lăsat casa, patria, părinții și pe fratele său Dionisie, care era copil mic, și s-a dus la împărăteasca cetate, sălășluindu-se la patriarhie, unde erau monahi îmbunătățiți în fapte bune și minunați la cîntarea de laudă și nevoință. El s-a folosit mult de la aceia, învățînd toată dumnezeiasca Scriptură și toate dogmele, ca unul ce era lesne priceput la minte; astfel era iubit de toți, fiind cucernic la chipul feții și de neam bun. El era cinstit și foarte vesel, blînd la obicei și la vorbă, dulce și minunat la fapta bună. Pentru aceea patriarhul l-a iubit și l-a hirotonit mai întîi diacon, apoi preot. Aceasta o făcuse fiindcă văzuse într-însul mari fapte bune, că, de cînd luase vrednicia preoției, se nevoia mai mult în fapte bune, sporind în fiecare zi în putere. Dar, avînd dorință mare să se ducă la loc liniștit și netulburat, a plecat din cetate și s-a dus la Sfîntul Munte al Athonului.

Închinîndu-se Teodosie la toate chiliile și mănăstirile din Athos, a pus metanie la cinstita mănăstire Filoteu, pentru că acolo erau, după numire, cu adevărat oameni iubitori de Dumnezeu și cu fapte bune. Pe acei monahi atît îi urma și le rîvnea de-a pururea pomenitul, încît în puțină vreme i-a covîrșit pe toți. El s-a făcut chip și dreptar al petrecerii și rînduielii monahicești și se arăta în mijlocul acelei sinodii și adunări, chip însuflețit și împodobit cu toate faptele bune; sau - cum zicem proorocul -, un măslin răsădit în dumnezeiescul lăcaș și plin de roade. Drept aceea, după o vreme oarecare, murind egumenul, toți au rugat pe Teodosie să primească cinstea de egumen, ca un bun și foarte iscusit. Deci, ca să nu se facă neascultător, a luat asupra lui grija și greutatea tuturor și îi păstorea la pășuni de viață purtătoare, după dumnezeieștile porunci, fără lenevire și cu multă sîrguință. Despre el se dusese vestea mai în tot locul și mulți se adunau acolo, ca să ia folos sufletesc.

Dar să revenim la cuvîntul ce ne stă înainte, adică să spunem și despre fratele lui, Dionisie, care a dorit și el să se facă monah, dar, fiind încă tînăr, a rămas în casa lor, apoi cum a venit el la Athos și a zidit acea minunată mănăstire. După aceea iar vom istorisi și celelalte despre acest înțelept Teodosie, care a fugit din patria sa, precum s-a zis mai sus.

Sfîntul Dionisie, auzind de Sfîntul Munte, a dorit să se ducă acolo să ia sfînta schimă. Dar, auzind că acolo era lege și hotar sobornicesc, ca să nu primească pe nici un tînăr fără barbă, și care ar fi călcat o poruncă ca aceasta să fie afurisit și neiertat, s-a temut de certare. Deci, a

așteptat ca un înțelept să-i crească barba și atunci să se ducă, ca să nu se facă pricinuitor de sminteli. După ce i-a crescut barba și a aflat că fratele său, Teodosie, era egumen, n-a mai avut răbdare, ci a alergat la muntele Athonului și s-a făcut multă veselie și bucurie între frați, cîntînd cu toții psaltirea lui David: *Iată, ce este bun și ce este frumos, fără numai a locui frații împreună.* Deci, după puține zile l-a tuns și l-a făcut monah. El mulțumea și slăvea pe Domnul, că a dobîndit ceea ce dorise. Învățînd de la acel bun păstor toată rînduiala petrecerii monahicești, urma cît putea pe cei îmbunătățiți și se nevoia să se facă mai îmbunătățit în fapte bune. Egumenul, văzîndu-l sporind atîta, l-a învățat și dumnezeiasca Scriptură; fiindcă mai înainte știa puține, precum am zis. Deci, după ce a învățat toată Sfînta Scriptură, și dumnezeieștile dogme ale Bisericii, l-a făcut eclesiarh și astfel slujea în dumnezeiasca biserică cu multă sîrguință. După aceea, mărturisindu-se cu de-amănuntul și aflîndu-l vas curat și neîntinat, l-a dus la episcopul eparhiei și l-a hirotonisit diacon. Apoi, după ce s-a făcut de treizeci de ani, l-a hirotonisit și preot. De atunci, mai vîrtos și mai mult se smerea și nu se înălța cum fac unii ieromonahi, ci se sîrguia în toate faptele bune să urmeze povățuitorului. El în fiecare zi se dădea spre nevoințe mari și spre biruință contra răului stăpînitor de lume, împuternicindu-se de preabunul Dumnezeu, ca pe cele din urmă - după Sfîntul Pavel -, uitîndu-le și întinzîndu-se la cele dinainte.

Acești frați străluceau în acea sfințită mănăstire, în mijlocul celorlalți părinți, întocmai ca două stele prealuminoase. Astfel că Dumnezeu Se slăvea într-înșii ca Cel ce slăvește pe cei ce-L slăvesc. Însă dumnezeiescul Dionisie, avînd mai mult dor și mai multă dragoste în inimă către Dumnezeu, se dădea la aspre și pustnicești nevoințe. Astfel postea mai mult, priveghea toată noaptea rugîndu-se și era necîștigător cu totul, avînd două haine și pe Dumnezeu ca avuție nejefuită. Vorbind neîncetat cu mintea către El, de acolo se minuna fericitul lui suflet atît, încît se arăta purtător de Dumnezeu și la alții. Dar, fiindcă este lucru greu să petreacă cineva o nevoință atît de înaltă și plăcută lui Dumnezeu, în mijlocul multor frați care aveau multe griji și tulburări, el se mîhnea foarte mult și se amăra. Deci, cugeta să afle undeva un loc deosebit, potrivit pentru liniște, ca acolo să se roage, precum dorea singur și să vorbească fără de tulburare cu Dumnezeu și Mîntuitorul său.

Deci, sfătuindu-se de oarecare frați îmbunătățiți în fapte, a fugit pe ascuns din mănăstire, pentru ca să nu-l oprească și, suindu-se într-un vîrf foarte înalt al muntelui, care se numește Athon, a găsit o peșteră în partea dinspre miazăzi și aproape de ea, ca la o aruncătură de suliță, era un izvor cu apă rece. Drept aceea, s-a bucurat sufletul lui și s-a veselit și a rămas acolo, neluînd cu sine nici pîine, nici vin sau untdelemn sau altceva de mîncat sau de îmbrăcat, fără numai cele două haine, ce le purta și acelea rupte și netrebnice, ca și cum el ar fi fără de trup. El își avea dorul și mintea sa îndreptate numai către Dumnezeu, iar ca hrană și desfătare a sufletului său, avea cîntarea de laudă a lui Dumnezeu. Cuvintele Scripturilor erau în gura lui, după psalmistul, mai dulci decît mierea și se împlinea la el cuvîntul Domnului: *Nu numai cu pîine va trăi omul.* Cînd flămînzea mînca buruieni sălbatice și castane sau alte roduri de copaci. Dacă îi venea vreodată poftă de pîine se ducea la altă chilie sau mănăstire și cerea, după aceea se întorcea iarăși cu sîrguință la peșteră. Aceasta o făcea cu cunoștință și rar mînca puțină pîine, ca astfel să biruiască pe diavolul mîndriei.

Deci, făcînd trei ani în acea peșteră și întocmindu-și toate simțirile sufletului și ale trupului, a ajuns la măsura desăvîrșirii. Atunci, prin povățuirea lui Dumnezeu, a venit la el un pustnic foarte iscusit în fapte bune și l-a rugat să-l lase să zidească o chilie aproape de dînsul, și abia l-a primit cu sila. Apoi a venit altul și, zidind chilie, a rămas și acela acolo și toți se mărturiseau lui și se supuneau lui. Drept aceea, s-a vestit numele lui și au venit și mulți alții ca să locuiască acolo împreună cu dînsul, pentru ca să ia de la dînsul folos, care mai întîi nu primea,

iar după ce l-au rugat, le răspundea: "Eu, fraților preadoriți, nu vă urăsc pe voi, ci iubesc mai vîrtos sinodia voastră, dar locul este aspru și greu. Dacă doriți să fiți lîngă mine, suiți-vă deasupra în munte și găsiți acolo loc îndemînatic. Zidiți chilii și locuințe și eu voi veni adeseori la voi cît voi viețui, ca să vă ajut". Aceia au primit sfatul lui și au zidit chilii; asemenea au zidit și biserica Sfîntului Ioan Botezătorul, mai sus, în partea dinspre răsărit a muntelui, care pînă astăzi se numește "Vechiul Mergător Înainte". Sălășluindu-se ei acolo, cuviosul se suia în fiecare sîmbătă, unde slujea Sfînta Liturghie și-i împărtășea, ospătîndu-se astfel împreună cu dînșii două zile. Apoi îi învăța cele de folos și Duminică seara, după ce fiecare îi dădea pîine și roduri de copaci, se pogora la chilia sa.

Fiindcă locul acela era foarte rece și iarna avea multă pătimire, au zidit chilii mai jos, în partea de apus, apoi au sădit vii și astfel petreceau în liniște. Ei au făcut și un caic; fiindcă erau oameni și aveau trebuință de multe feluri de lucruri. Cînd aduceau grîu și alte lucruri grele, sfîntul, ca un iubitor de fii, le ajuta mult și le suia atîta deal, fiindcă era tare și puternic, și tuturor le zicea că cel dintîi se cade să fie la toți pildă bună. El de multe ori rămînea noaptea în coliba care o avea la malul mării; iar la miezul nopții se sculau toți să citească rînduiala lor, ieșind afară cînd nu ploua. Sfîntul avea obiceiul să stea în vremea cîntării drept, cu toată buna cucernicie, înălțîndu-și mintea și unindu-se cu Dumnezeu, și astfel stătea și privea neplecat către dumnezeiasca lumină, pînă la sfîrșitul rînduielii, ca un turn nemișcat.

Într-o noapte, stînd la cîntarea cea de dimineață, a văzut în locul unde era voia lui Dumnezeu să se facă mănăstire - o, negrăitele tale taine, Hristoase - o făclie mare aprinsă. Sfîntul, văzînd aceasta a tăcut și n-a spus-o la nimeni, temîndu-se ca nu cumva să fi fost vreo nălucire diavolească. Dar pe urmă, după ce a văzut-o în mai multe nopți, s-a dus la un ieromonah mai înainte-văzător și purtător de duh, cu numele Dometie, care locuia în biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și i-a vestit pricina. Dar înțeleptul Dometie nu s-a lenevit, ci s-a dus împreună cu el, pentru ca să vadă minunea cu ochii. Astfel ei au rămas trei nopți, ca să se adevereze mai bine și au văzut acea dumnezeiască lumină preastrălucită, arzînd ca o făclie de foc. Drept aceea, neavînd nici o îndoială, a spus acea minune tuturor fraților și îndată s-au dus la piatra pe care au văzut-o, căutînd să vadă de au fost lemne aprinse sau cărbuni, dar n-au aflat nimic.

Atunci s-au încredințat că a fost un foc ceresc. Sfințitul Dometie a zis acestea cu proorocie către insuflatul de Dumnezeu, Dionisie: "Voia lui Dumnezeu este să se zidească aici o sfințită mănăstire, în care să se adune mulți îmbunătățiți. Deci, să nu te lenevești a începe și nu te îngriji pentru cheltuială; căci Dumnezeu îți va trimite ca un Atotputernic ce este; voi lucra și eu pe cît voi putea". Asemenea s-au făgăduit și ceilalți frați. Deci, rugîndu-se, au început să curețe locul și au zidit mai întîi turn pentru călătorii de pe mare, care poposeau acolo, iar cheltuiala au pus-o aceia. Mulți veneau și se mărturiseau la sfîntul, nu numai de la mănăstiri, ci și din lume, pentru marea lui faptă și curățenie. Însă să lăsăm puțin pe sfînt și să povestim despre fratele său Teodosie, care era egumen al mănăstirii Filoteiu.

Acesta, pogorîndu-se de la mănăstire să pescuiască la malul mării, căci se apropia ziua Bunei-Vestiri, pe care o prăznuia și, venind ei noaptea, au năvălit agarenii și i-au luat robi și i-au dus la Prusa unde i-au vîndut; însă creștinii care i-au cumpărat, i-au lăsat să se ducă unde vor voi. Drept aceea alții s-au întors la mănăstire, iar dumnezeiescul Teodosie s-a dus la Constantinopol. Văzîndu-l patriarhul și ceilalți s-au bucurat, știindu-l că era rob al lui Dumnezeu; deci, l-au pus egumen într-o mănăstire. După puțină vreme, a murit mitropolitul Trapezundei, în zilele împăratului Alexie Comneanul. Acesta a zis patriarhului să caute un om sfînt și să-l rînduiască mitropolit. Patriarhul și clericii au ales dintre toți pe sfințitul Teodosie,

care nu numai că era curat și sfînt la suflet, dar era cinstit și la cele din afară, adică la obicei și la chip și cu cealaltă așezare a trupului, înalt cu fapta, smerit cu cugetul, barba pînă la brîu și dulce la vorbă, cu care atrăgea la dînsul pe toți ca magnetul pe fier. Era și învățat desăvîrșit la rînduiala canoanelor și a legilor; dar ce să zic mai mult, era vrednic cu adevărat de o stăpînire ca aceasta insuflată de Dumnezeu.

Drept aceea, patriarhul cu toți clericii l-au hirotonisit, deși el nu voia; apoi cei trimiși l-au dus la Trapezunda. Credinciosul împărat împreună cu tot sfatul lui, l-au primit cu dragoste, ca pe un trimis al lui Dumnezeu, căruia i-au mulțumit, că le-a dăruit un păstor ca acesta; deci, i se supuneau la toate cele poruncite.

Dumnezeiescul Dionisie, aflînd de acestea, s-a bucurat foarte mult, că fratele lui s-a făcut arhiepiscop. Atunci i-a venit un gînd bun, adică să se ducă să-l întîlnească și să-l facă mijlocitor către împărat, ca să-i dea bani să zidească mănăstirea. El, sfătuindu-se despre aceasta cu Cuviosul Dometie, acesta l-a îndemnat să plece cît mai repede. După aceea și-a luat sinodia și a plecat la Trapezunda. Ajungînd acolo, s-a veselit de vederea fratelui său împreună și cu sufletul, apoi i-a povestit pricina de la început. Fericitul Teodosie, auzind aceasta, s-a bucurat foarte mult, făgăduind să-i ajute la zidire cît va putea.

Apoi, au plecat împreună la împărat, căruia i s-au închinat și după ce l-au heretisit, împăratul a întrebat pe cuvios cum s-a ostenit pînă acolo și cum petrec mănăstirile Athonului? El, cu vorbă blîndă și lină, i-a răspuns: "Prea puternice împărate, mănăstirile merg bine, cu dumnezeiescul ajutor și cu purtarea de grijă a stăpînirii tale. Dar pricina care m-a făcut a veni aici, a fost să văd pe iubitul meu frate, să mă îndulcesc de preafericita vedere a împărăției tale și să mă învrednicesc să vorbim împreună, precum am avut dorința neasemănată. Deci, am să-ți spun o veste veselitoare, de va fi voia stăpînirii tale".

Așa zicînd, i-a povestit pe larg pricina și l-a îndemnat să se facă ctitorul acelei mănăstiri, să aibă pomenirea sa veșnică, precum împărații de mai înainte au zidit mănăstiri în Sfîntul Munte. Împăratul, auzind acestea și văzînd acea față veselă, cu cinstită cuviință și preadulce, l-a iubit din tot sufletul și din toată inima lui. Deci, judecînd de obște, că Dumnezeu i l-a trimis, a răspuns, zicînd: "Părinte, îți voi împlini dorința ta, de a-ți da cîți bani va trebui, numai să fii îndatorat ca toți moștenitorii tăi, să fie pomeniți totdeauna în rugăciunile și liturghiile voastre, cu toți strămoșii și moșii mei, ca să mă învrednicească Domnul aici vremelnic și să petrecem viață fără tulburare; iar acolo să dobîndim fericire veșnică".

Cuviosul a făgăduit să facă toate cîte i se hotărîse; iar împăratul îndată a făcut înaintea tuturor un hrisov, ca mănăstirea să se numească a marelui Alexie Comneanul, să fie îndatorat el și strămoșii lui să le dea cîte le vor trebui. Apoi, a dat cuviosului mult aur, făgăduind să-i mai dea încă atît după puțină vreme, și să zidească ceea ce va trebui. În hrisov a scris să se dea mănăstirii în fiecare an din visteria împărătească cîte o mie de arginți, pe care trebuia, în fiecare an, să se ducă un monah al mănăstirii să-i ia. Deci, zăbovind timp destul și veselindu-se împreună cu împăratul și arhiereul, a luat aurul și a plecat, bucurîndu-se. Pe cînd trecea Elespontul, a văzut corăbiile agarenilor și a trecut mai sus de dînșii. Corăbierii, văzînd pe agareni, s-au înfricoșat și fiindcă erau aproape de pămînt, au alergat la el, ca să scape de primejdie. Atunci Dionisie, robul lui Dumnezeu cel adevărat, avînd către Hristos credință neîndoită, a zis către dînșii: "Fiilor, nu vă temeți de tot, ci așteptați puțin să vedeți puterea lui Dumnezeu. La dînsul să avem toată nădejdea, că ne va izbăvi din primejdie".

Barbarii, fiind aproape de corabia lor, au început să-i săgeteze; iar cuviosul, înălțînd mîinile și ochii la cer, s-a rugat cu lacrimi preafierbinți, astfel: "Doamne Iisuse Hristoase, Cel împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh de-a pururea slăvit, ascultă-mă pe mine netrebnicul robul Tău și ne izbăvește din robia aceasta, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Tale și ale Botezătorului și Înaintemergătorul Tău!" Cuviosul zicînd acestea, îndată s-a arătat către aceia Marele Mergător Înainte, ținînd un toiag în mîna dreaptă, și i-a zis să nu se teamă nicidecum; iar pe barbari i-a înfri-coșat că-i va ucide, dacă nu se vor întoarce înapoi. Atunci mîinile barbarilor s-au uscat și neputînd să-i vatăme, au rămas nelucrători. Cuvioșii, văzînd o preaslăvită și minunată lucrare ca aceasta, au mulțumit Domnului, zicînd: "Slavă Ție Hristoase Atotputernice, Care ne-ai izbăvit de primejdie, prin Botezătorul și Mergătorul Înainte". Astfel a ajuns la Aton cu cale bună și, găsind pe frați, le-a vestit cele făcute, bucurîndu-se. Ei, auzind acestea, au slăvit pe Dumnezeu, Care nu rușinează pe cei ce nădăjduiesc într-însul. Dometie a zis către Cuviosul Dionisie: "Nu ți-am spus eu să pui numai început, că Domnul îți va ajuta? Acum începe zidirea cu sîrguință, și nu te teme de cheltuiala cealaltă, că Stăpînul Hristos îți va trimite ajutor din înălțime". Atunci cuviosul a găsit lucrători, a adunat piatră, lemne și var și a gătit toate cîte erau de nevoie să înceapă lucrul.

El a făcut întîi zidirile, apoi biserica Mergătorului Înainte, mare și minunată, chilii multe, bolniță, trapeză și toate cîte erau necesare și au adus din deal apă multă și dulce. Și s-a săvîrșit la anii 6878 de la Adam; iar anul de la Mîntuitorul și Stăpînul Hristos, 1370. Dar, fiindcă a rămas o parte nesăvîrșită, adică zugrăveala și toate ce mai erau de trebuință și nu mai avea de cheltuială, sfîntul s-a dus iar la Trapezunda și a spus împăratului pricina. Împăratul l-a primit cu bucurie și i-a dat bani foarte mulți. Apoi, întorcîndu-se la mănăstire, a găsit-o pustie cu totul, că, din lucrarea diavolului, s-au dus agareni mulți, au făcut meșteșuguri și au intrat înăuntru și i-au robit pe toți și le-au luat toate lucrurile, de care aveau trebuință, blestemații.

De acestea înștiințîndu-se cuviosul, s-a întristat foarte mult și a plîns, însă nu a grăit cuvînt rău către Dumnezeu, știind că aceasta este ispita de la urîtorul binelui; deci, s-a dus numai să-i răscumpere și i-a izbăvit ca un bun păstor, aducîndu-i pe toți la mănăstire cu ajutorul lui Dumnezeu. Atunci s-a dus iarăși sfințitul Dometie și s-a sfătuit, de ar fi fost cu cuviință să se ducă iarăși la împărat să-i dea alți bani și i-a zis să se ducă degrabă. Deci, cînd a luat de la frați iertare, a heretisit pe Dometie, zicînd: "Iată, cinstite părinte, după Dumnezeu dau în mîinile tale conducerea acestei mănăstiri și după marele Mergător Înainte, căci nu știu de ne vom întîlni mai mult aici". Iar Dometie i-a răspuns Cuviosului Dionisie, luminîndu-se de Sfîntul Duh: "Părinte, aici nu ne vom mai întîlni, numai în veacul viitor, care pururea petrece. Acolo ne vom înveseli împreună cu Stăpînul Hristos și Mîntuitorul nostru". Astfel s-a făcut după proorocia lor, că nu s-au mai văzut în lumea aceasta unul cu altul, avînd amîndoi darul proorociei.

Sfîntul, intrînd în corabie, s-a dus la Trapezunda cu sinodia sa, și s-a veselit împreună cu fratele său și cu însuși stăpînitorul, căruia i-a vestit toate cele ce se întîmplaseră, precum s-a zis mai sus. Binecredinciosul împărat, auzind acelea, l-a mîngîiat, zicîndu-i: "Nu te întrista pentru cele trebuincioase mănăstirii, că eu îți voi da ajutor". Deci, zăbovind acolo la mitropolie puțină vreme, i-a venit ceasul să se ducă către Cel dorit. Chemînd pe fratele său și pe însuși stăpînitorul împărat, i-a rugat să aibă grija mănăstirii cît vor trăi în această lume. Acestea rînduindu-le bine și rugîndu-se Domnului pentru dînșii, și-a dat sufletul în sfintele Lui mîini, în 25 ale lunii iunie, viețuind în această lume 72 de ani. Sfintele și cinstitele lui moaște le-a îngropat arhiereul cu cuviincioasa cinste și cu bună cucernicie. Acele moaște făceau multe minuni, celor ce îl rugau cu credință. Iar monahii care erau în sinodia lui, luînd de la împărat și de la arhiereu milostivirea cea cuviincioasă și iertare, s-au dus.

Ajungînd la mănăstire, au vestit fraților moartea cuviosului și toți au plîns și s-au tînguit pentru lipsirea unui părinte ca acesta; iar dumnezeiescul Dometie i-a mîngîiat. Apoi, vrînd să se ducă la chilia lui, au căzut toți la picioarele lui, rugîndu-se cu lacrimi să nu-i lase sărmani, ci să rămînă să-i păstorească ca și mai înainte; deci, pentru ca să nu să se facă neascultător, a rămas. El păstorea turma lui Hristos cu plăcere de Dumnezeu și cu multă sîrguință și ajungînd plin de zile, s-a dus la Domnul, Căruia se cuvine slava, cinstea și închinăciunea, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

67. VIAȚA CUVIOSULUI DAVID DIN TESALONIC (26 IUNIE)

Acest mult lăudat părinte, îngerul cel pămîntesc și omul cel ceresc, s-a născut și a crescut în strălucita și marea cetate a Tesalonicului. El de mic a defăimat toată odihna trupească, lepădîndu-se de lume și de cele din lume. A părăsit prietenii și rudeniile, cinstea și slava cea vremelnică, banii, averile și orice altă norocire vremelnică, dar încă și sufletul său, după porunca Evangheliei, și a urmat Stăpînului, luînd crucea din tinerețe, fiindcă inima lui se rănise cu totul de dumnezeiasca dragoste. Deci, și-a tăiat perii capului, călugărindu-se, și a rămas în mănăstirea Sfinților Mucenici Teodor și Mercurie, care se numea Cunuliaton.

Acolo a petrecut în liniște, nevoindu-se mai presus de om și păzind toată fapta bună cu multă sîrguință. Lui îi plăceau îndeosebi înfrînarea și smerenia decît celelalte, știind bine, că săturarea pîntecelui gonește privegherea și întreaga înțelepciune, iar slava deșartă prăpădește toate faptele bune în chip desăvîrșit. Pentru aceasta se sîrguia să cîștige smerita cugetare ca un înțelept. Citind dumnezeieștile Scripturi ziua și noaptea, se minuna de faptele bune ale sfinților mai dinainte de Lege și după Lege, cum i-a slăvit Dumnezeu pe dînșii, pentru că I-au slujit și I-au bineplăcut, cum se cuvine. Adică, pe Abel l-a făcut minunat pentru jertfă, pe Avraam pentru credință, pe Iosif pentru înțelepciune, pe Iov pentru răbdare, pe Moise l-a arătat puitor de lege, pe Daniil și pe cei trei tineri i-a păzit nevătămați de foc și de lei.

Cuviosul David, socotind petrecerea acestora, se sîrguia cu tot sufletul a le urma cu toată puterea, ca să se facă împreună cu dînșii moștenitor în împărăția cerească. Citind și viețile cuvioșilor care s-au pustnicit după întruparea Mîntuitorului și au săvîrșit atîtea minunate nevoințe și vitejii, se înspăimînta și mai ales de Simeon din minunatul munte și de cel de un nume cu dînsul, de Daniil și de Patapie, stîlpnicii, care și-au petrecut viața, fără acoperămînt, muncindu-se de vînturi, de ploi și zăpezi. Viețile acestora citindu-le, plîngea și se umilea atîta, încît a luat hotărîre să petreacă cu aceeași strîmtoare, cîtă vreme va putea pururea pomenitul, ca astfel să afle lărgime după moarte.

Într-o zi s-a înfierbîntat atît de tare și s-a umplut inima lui, încît, suindu-se într-un migdal, care era în partea dreaptă a bisericii, s-a așezat pe o cracă a copacului, pe care și-a făcut un pat mic, cum a putut; și acolo se pustnicea cu îngrădire și cu minunată răbdare, muncindu-se de vînturi, de ploi și zăpezi, arzîndu-se de căldura soarelui din timpul verii și de alte strîmtorări chinuindu-se cumplit. O, ce îngăduire și ce răbdare minunată a mult pătimitorului mucenic! Cum răbda el atîta pătimire rea! Ceilalți stîlpnici, aveau cel puțin întărire, căci stîlpii erau zidiți și stătea; iar cînd dormea, ori își făcea altă trebuință de care avea nevoie, erau nemișcați. Dar acest diamant se mișca totdeauna pe lîngă copac și nu avea odihnă niciodată, muncindu-se de ploi, de vînturi și chinuindu-se cumplit de zăduf.

Astfel pătimind cel cu sufletul răbdător nu s-a lenevit cîtuși de puțin, nu s-a împuținat cu sufletul și nu s-a trîndăvit; iar fața lui de înger nu s-a schimbat, nici s-a prefăcut, ci era frumoasă ca un trandafir. Cu adevărat în acest fericit s-a împlinit proorocescul cuvînt. *Dreptul ca finicul va înflori și ca cedrul din Liban se va înmulți*. El a înflorit cu faptele și ca finicul, dînd rod primit lui Dumnezeu, mai dulce și mai mirositor decît migdalul și finicul. Avea și cîțiva ucenici evlavioși și iubitori de Hristos, ostenindu-se și trudindu-se împreună cu dînsul. Aceia de multe ori îl rugau să se dea jos din copac, să-i zidească o chilie unde îi va plăcea, ca să-i păstorească la pășune mîntuitoare. Iar el le răspundea, zicînd: "Fraților și fiii mei, eu sînt om păcătos și nevrednic, dar Stăpînul Hristos, Păstorul cel bun, Care își pune sufletul pentru oi, Acela, ca un bun ce este, să vă păzească de bîntuielile diavolului și să mă învrednicească Împărăției Sale cele veșnice; iar eu, viu este Domnul Dumnezeul meu, Iisus Hristos, că nu mă

cobor din acest copac, pînă ce se vor sfîrşi trei ani, şi atunci numai cu porunca Lui; că fără de voie nu mă pogor nicidecum de aici". Atunci ei, văzînd neschimbarea voinţei lui, nu l-au mai supărat pentru această pricină.

Cînd s-au împlinit trei ani, îngerul Domnului s-a arătat către dînsul şi i-a zis: "Davide, Domnul a ascultat rugăciunea ta, şi-ţi dă darul acesta pe care de mult l-ai cerut, adică să fii smerit cugetător, să te temi de El şi să-L cinsteşti cu evlavie cuviincioasă; de aceea, pogoară-te din copac şi linişteşte-te într-o chilie, binecuvîntînd pe Dumnezeu, pînă vei sfîrşi şi altă iconomie; după aceea vei afla odihnă de ostenelile trupeşti şi sufleteşti". Cît timp a vorbit îngerul cu dînsul, cuviosul a ascultat cu frică şi cu cutremur; iar după aceea, îngerul făcîndu-se nevăzut, cuviosul mulţumea lui Dumnezeu, zicînd "Bine este cuvîntat Dumnezeu, Care a primit rugă-ciunea mea şi m-a miluit!"

Atunci, chemînd pe ucenicii săi, le-a arătat vedenia şi le-a spus să-i zidească o chilie după stăpîneasca poruncă; iar ei au făcut cu sîrguinţă după cum li se poruncise, înştiinţînd despre aceasta pe prea sfinţitul arhiepiscop Dorotei. Acesta, luînd pe cei mai cucernici clerici, bucurîndu-se şi suindu-se la Cuviosul David, l-au sărutat şi l-au dat jos din copac cu multă cucernicie şi, slujind, l-au dus în chilia lui, săvîrşind mare prăznuire. După aceea, ei s-au întors, veselindu-se; iar cuviosul a rămas în chilie liniştindu-se şi binecu-vîntînd neîncetat pe Dumnezeu, care i-a dăruit atîta dar, încît gonea diavolii, lumina orbii şi orice boală nelecuită o tămăduia, cu numele Domnului nostru Iisus Hristos. Din semnele cele mai multe care le-a făcut, scriu două sau trei spre încredinţarea celorlalte, precum leul se cunoaşte după unghii şi ţesătura după margine.

Un tînăr oarecare avea diavol. Acela a venit într-o zi la chilia cuviosului şi stînd afară la uşă, striga: "Eliberează-mă, Davide, rob al veşnicului Dumnezeu, că foc iese din chilia ta şi mă arde pe mine". Atunci cuviosul, întinzînd mîna prin fereastra sa, a zis, apucîndu-l pe tînăr: "Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu cel viu, îţi porunceşte ţie, duh necurat, să ieşi din zidirea Lui". Acestea zicînd, l-a însemnat pe el cu semnul Sfintei Cruci şi îndată a ieşit diavolul, iar omul a rămas sănătos. Cei de faţă, văzînd o minune ca aceea, au slăvit pe Dumnezeu, ca pe Unul ce slăveşte pe cei ce-L slăvesc cu lucruri plăcute Lui. Mai ascultaţi şi o altă minune, tot asemenea.

O femeie oarecare era cu totul oarbă. Auzind de faptele cele bune ale cuviosului şi minunatului David, a venit la el, fiind purtată de mînă; şi, mergînd la chilia lui, a căzut la pămînt afară de uşă, plîngînd şi zicînd cu smerenie acestea: "Robul lui Dumnezeu cel binecuvîntat, ajută-mi, urmînd bunătatea Stăpînului Hristos. Izbăveşte-mă de această muncă mult chinuitoare şi-mi dăruieşte lumina ochilor, cea de bucurie tuturor şi cu totul veselitoare".

Acestea şi multe altele zicînd, a plîns cu suspinuri şi cu lacrimi fierbinţi. Cuviosul, fiindu-i milă de chinuirea ei, ca un pătimitor şi milostiv ce era, a făcut mult timp rugăciune către Domnul. Apoi, i-a zis să se scoale de la pămînt, de unde zăcea plîngînd, şi să se apropie de fereastră. Atunci el şi-a întins mîna dreaptă şi, pecetluind ochii ei cu Sfînta Cruce, s-a rugat iarăşi către Domnul, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu Cel viu, Care Te-ai întrupat din pururea Fecioară Maria şi din Duhul Sfînt, ca să scoţi din întuneric pe om şi să-l aduci la lumina cea veşnică, iar pe orbul din naştere l-ai luminat; Însuţi şi acum, Stăpîne, luminează pe roaba ta aceasta, ca un Atotputernic, că Tu eşti luminarea sufletelor noastre şi pe Tine Te slăvim totdeauna, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfînt". Astfel rugîndu-se, îndată s-au luminat ochii ca mai înainte şi vedea luminat şi curat, mulţumind cuviosului şi slăvind pe Dumnezeu.

Această mare facere de minuni auzind-o tesalonicenii, toată cetatea îl avea întru mare evlavie, cinstindu-l ca pe un înger dumnezeiesc. Iar dacă cineva avea oarecare neputinţă, venea la dînsul şi cum îşi apropia dreapta de bolnav, îndată fugea toată neputinţa şi se împrăştia, precum piere întunericul de lumină.

Deci, multe şi nenumărate minuni săvîrşind el, a fost slăvit şi cinstit foarte mult de oameni. Iar după cîţiva ani, murind Dorotei, mitropolitul Tesalonicului, a fost ales altul cu numele Aristid, care şi acesta era om îmbunătăţit. În acel timp se făceau în Tesalia mari pagube şi multă tulburare de către barbari. De aceea, eparhul Iliricului a scris mitropolitului să meargă la împărat sau să trimită pe un om oarecare îmbunătăţit, să-l roage să aleagă şi să hotărască la Tesalonic eparh, căci în Tesalonic se afla numai epitrop. Deci, Prea Sfinţitul Aristid, arhiepiscopul Tesalonicului, citind scrisoarea eparhului înaintea clericilor şi boierilor cetăţii, le-a zis să aleagă pe un om iscusit şi cuvîntăreţ, ca să-l trimită la împărat pentru această pricină.

Deci, adunîndu-se toţi cetăţenii în biserică, au strigat toţi, cu o împreună glăsuire, să trimită pe Cuviosul David, ca să se cucerească de dînsul dreptcredinciosul împărat, ca de un om îmbunătăţit şi sfînt. Aceasta s-a făcut cu iconomie de pronia dumnezeiască, ca să se împlinească mai înainte cuvîntul îngerului, care a zis cuviosului să se pogoare din copac, ca să se facă şi altă iconomie şi atunci să meargă către Domnul.

Arhiereul, luînd pe cei mai cucernici din clerici şi din mireni, s-a dus la cuviosul şi i-a vestit pricina, rugîndu-l să meargă la stăpînitor pentru cererea cea de sus. Cuviosul însă a spus că nu poate să meargă din pricina bătrîneţilor; apoi, văzînd că toţi îl sileau să meargă, a primit, ca să nu se facă neascultător arhiereului şi tuturor iubitorilor de Hristos. Aducîndu-şi aminte de grăirea de mai înainte a îngerului, a zis către arhiepiscop: "Stăpîne, sfinte, facă-se voia Domnului; să ştiţi că împăratul îmi va dărui cu ajutorul lui Dumnezeu cîte voi cere pentru rugăciunile voastre, dar pe David nu-l veţi mai vedea viu! Căci, întorcîndu-mă către voi de la împărăţie, cînd va lipsi încă o sută douăzeci şi şase de stadii să ajung la această săracă chilie a mea, atunci mă voi duce către Stăpînul meu". Arhiereul, socotind că aceasta o zice ca să nu-l silească să se ducă, îl sfătuia iarăşi, zicîndu-i: "Urmează pe Păstorul şi Învăţătorul nostru, Hristos, Care S-a omorît pentru noi ca un om; mori şi tu pentru poporul tău ca să iei de la oameni mulţumire, iar de la Stăpînul Hristos laudă şi slavă nemărginită, ca un următor al patimii Lui".

Atunci, ieşind din chilie, toţi i s-au închinat; căci faţa lui era cu totul minunată la vedere, perii capului său îi ajungeau pînă la brîu şi barba pînă la picioare, iar cinstitul lui obraz era frumos ca al lui Avraam. Deci fiecare, văzîndu-l, se minuna: Cuviosul David luînd pe doi ucenici ai săi, pe Teodor şi pe Dimitrie, bărbaţi cucernici şi îmbunătăţiţi, asemenea lui nu numai la suflet, ci şi la trup, s-a pogorît la malul cetăţii şi, coborînd în corabie, au plecat. Şi, ajungînd în Vizantia, s-a auzit vestea în toată cetatea despre venirea cuviosului.

Într-acea vreme era împărat stăpînitor dreptcredinciosul Iustinian care era dus atunci într-alt loc, iar împărăteasa Teodora a trimis nişte postelnici şi nişte purtători de suliţi şi l-au primit cu multă cinste şi evlavie. Ea, văzînd acea strălucită faţă de înger, cu nişte cărunteţe ca acelea, s-a minunat şi i s-a închinat cu multă osteneală, cerînd rugăciune şi binecuvîntare de la dînsul. Cuviosul s-a rugat pentru împărat, pentru dînsa şi pentru toată cetatea. Împărăteasa l-a primit cu atîta bucurie şi veselie, încît nu pot să povestesc mai pe larg cît de frumoasă primire i-a făcut pururea pomenita, socotind că a primit pe un înger al Domnului, iar nu pe un om. Împăratul întorcîndu-se, Augusta i-a vestit despre venirea cuviosului, zicînd: "Stăpîne, preabunul Dumnezeu S-a milostivit spre noi şi a trimis la stăpînirea ta pe îngerul Său, care a venit de la Tesalonic şi mi s-a părut că văd în adevăr pe Avraam.

Deci, a doua zi, împăratul a poruncit să se adune toată suita. Cuviosul, venind înaintea împăratului, a pus în palmele sale cărbuni aprinşi şi tămîie; deci, a tămîiat pe împărat şi pe toată suita, fără a se vătăma de foc mîna lui cîtuşi de puţin, trecînd mai mult de un ceas pînă a tămîiat tot poporul. Văzînd acest lucru minunat, toţi s-au înspăimîntat; iar împăratul, sculîndu-se de pe scaun, l-a primit cu multă cucernicie. Deci, primind anaforele mitropoliei, dreptcredinciosul şi iubitorul de Hristos împărat, le-a ascultat pe toate. Şi a împlinit nu numai cele scrise în scrisori, ci şi altele cîte a cerut cuviosul prin grai, le-a săvîrşit cu toată osîrdia, le-a iscălit după rînduială cu slove roşii, le-a dat cuviosului cu mîna sa şi a zis: "Cinstite părinte, roagă-te pentru mine!"

Astfel, l-a eliberat cu multă cinste, precum se cuvenea. El a plecat la Tesalonic, însă n-a ajuns pînă la cetate, ci, cînd era în dreptul farului, a zis ucenicilor săi acestea: "Fiii mei, a sosit vremea sfîrşitului meu! Să îngropaţi moaştele mele în mănăstirea unde locuiam, şi să îngrijiţi de sufletele voastre, ca să aflaţi odihnă veşnică".

Zicînd acestea şi alte cuvinte folositoare de suflet, au ajuns la marginea care se numeşte Emboli, şi de acolo se vedea mănăstirea lui, la care privind şi-a făcut cruce şi, sărutînd pe ucenici, şi-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu. Atunci cînd a murit, era vînt groaznic, încît mai înainte corabia plutea în plin, dar, o, minune, corabia a stat multă vreme, cu tot vîntul, şi nu s-a clintit din loc cîtuşi de puţin. A venit şi miros de tămîie nepovestit şi se auzeau glasuri în văzduh care lăudau pe Domnul cu cîntări. Trecînd multă vreme, glasurile au încetat, apoi s-a pornit şi corabia. Dar nu s-a dus după obicei la mal, ci s-a îndreptat către partea despre apus a cetăţii, la locul unde păgînii aruncaseră mai înainte moaştele Sfinţilor Teodul şi Agatopod.

Atunci, auzindu-se de adormirea şi venirea cuviosului, a ieşit înaintea lui toată cetatea cu arhiepiscopul şi, purtînd cu multă evlavie sfintele lui moaşte, le-au dus în mănăstire şi le-au făcut o raclă de lemn în patru colţuri, în care le-au pus şi le-au îngropat cu cinste. Apoi a mutat eparhia acolo la Tesalonic, după porunca împărătească; iar pe cuviosul îl prăznuiau în tot anul în numita mănăstire. Trecînd o sută cincizeci de ani, era acolo egumen un om îmbunătăţit cu numele Dimitrie, care avea multă evlavie către cuviosul. Acela, avînd dor să ia o părticică din sfintele lui moaşte, ca să o aibă spre sfinţenie, a pus să sape mormîntul; dar îndată lespedea cea deasupra s-a crăpat în patru şi văzînd că sfîntul nu voieşte, s-a lăsat de lucru. Ucenicul acestui egumen, cu numele Serghie, care s-a făcut asemenea egumen şi, mai pe urmă, pentru faptele lui cele bune, arhiepiscop al Tesalonicului, cinstea mult pe acest cuvios şi avea multă evlavie către el. Acela de multe ori îl ruga, făcîndu-şi rugăciunea, să-l ierte, a lua o părticică din sfintele lui moaşte.

Adeverindu-se deplin de la Dumnezeu, că Cuviosul David a primit, a dezgropat mormîntul şi îndată a ieşit o minunată mireasmă şi, văzîndu-l întreg, n-a îndrăznit a lua vreo părticică dintr-însul, ci numai puţin peri din cap şi din barbă. Acei peri iubitori de Hristos îi păzeau şi îi sărutau în ziua sărbătorii lui, care se săvîrşea în ziua de 26 ale lunii iunie. Ziua aceea o prăznuiesc în tot anul cu veselie, lăudînd pe cuviosul, spre slava Tatălui, a Fiului şi a Sfîntului Duh. Amin.

68. ARĂTAREA ICOANEI FĂCĂTOARE DE MINUNI A PREACURATEI FECIOARE MARIA, CARE SE NUMEŞTE TIHFINSCA

(26 IUNIE)

În anul 6851 de la facerea lumii, pe vremea dreptcredincioasei stăpîniri a marelui domn Dimitrie Ioanovici, în zilele prea sfinţitului mitropolit Pimen şi ale lui Alexie, arhiepiscopul din marele Novgorod, s-a arătat preacinstita icoană a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, avînd însemnat pe mîna stîngă Pruncul cel mai înainte de veci, pe Domnul nostru Iisus Hristos.

Arătarea ei a fost astfel: În hotarele marelui Novgorod, nu departe de malurile rîului Neva, nişte pescari vînau peşte şi, fără de veste, i-a luminat de sus o strălucire cu rază luminoasă. Ei, uitîndu-se în sus, au văzut icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, strălucind în chipul soarelui şi astfel mergea în văzduh pe deasupra apei, purtată de mînă nevăzută. Ei, minunîndu-se foarte mult de aceea şi umplîndu-se de spaimă şi de bucurie, şi-au lăsat lucrul şi şi-au îndreptat ochii şi mintea la acea minune care se vedea, voind să vadă în ce parte va merge şi unde va sta acea preaslăvită icoană a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Dar Domnul, nevoind să fie după voinţa lor, icoana a dispărut de la vederea lor şi s-a făcut nevăzută. După aceasta, aceeaşi icoană s-a arătat în aceleaşi hotare ale marelui Novgorod, în satul ce se numea Vimoceniţi, lîngă rîul Oiti - departe de o sută de stadii de la Tihfin -, stînd în văzduh şi strălucind cu negrăită lumină. Văzînd-o oamenii din satul acela, s-au adunat toţi şi cu spaimă se mirau de minunea ce se vedea; deci, au început a se ruga cu dinadinsul Preacuratei Maicii lui Dumnezeu.

Atunci minunata icoană a Stăpînei s-a pogorît din văzduh la acei oameni şi stătea pe pămînt. Ei au luat-o cu negrăită bucurie şi au zidit îndată o căsuţă mică de rugăciune, unde mai pe urmă s-a făcut o biserică în numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a cinstitei şi slăvitei ei naşteri, şi se făceau minuni şi tămăduiri de boli la acea sfîntă icoană.

Nu după multă vreme, acea icoană s-a luat de acolo de mînă nevăzută şi, purtîndu-se negrăit prin văzduh, s-a arătat la locul ce se numea Cojela, aproape de rîul ce se numeşte Paşi, într-un munte departe ca la douăzeci de stadii de Tihfina. Cu asemenea chip, ca şi în satul cel dinainte, aşa şi acolo strălucind cu minunată lumină, au văzut-o locuitorii acelui loc şi, adunîndu-se cu mirare şi cu spaimă, au făcut multe rugăciuni către Maica lui Dumnezeu, ca să stea cu dînşii la locul acela. Deci, şi-au cîştigat cererea, căci acea icoană s-a pogorît jos din înălţime, şi oamenii aceia i-au zidit acolo, asemenea, o casă mică de rugăciune, unde mai pe urmă s-a făcut biserică în numele Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, a cinstitului ei acoperămînt. Dar nici în acel loc n-a voit Preasfînta Născătoare de Dumnezeu, să-i rămînă mult icoana sa. Căci, după o vreme, s-a luat de acolo tot de mînă nevăzută şi, mutîndu-se, s-a arătat în munte la Tihfina, aproape de rîul ce se numeşte Tihfini.

Ea s-a arătat după asemănarea arătărilor sale de mai înainte, stînd în văzduh şi se purta ca un nor uşor pe sus. Deci, s-a adunat şi acolo mulţimea poporului, văzînd acea mare minune şi au venit de prin satele dimprejur preoţii cu cinstitele cruci, cu sfintele icoane şi cu cîntări de psalmi, făceau rugăciuni mereu şi poporul striga cu lacrimi "Împărăteasă, vino la noi! Stăpînă vino la noi! Caută spre noi nevrednicii robii tăi. Trimite îndurările iubirii tale de oameni. Cercetează-ne de sus şi ne luminează pe noi cei întunecaţi de păcate, prin venirea ta cu rază luminoasă".

Rugîndu-se ei astfel, cu osîrdie şi vărsînd multe lacrimi, s-a pogorît în mîinile lor acea sfîntă icoană, pe care, cuprinzînd-o cu bucurie, au sărutat-o cu dragoste. Deci, făcînd multe închinăciuni, îndată au început a tăia lemne pentru biserică şi au întemeiat-o în acelaşi munte. Tot în aceeaşi zi, au tăiat trei cununi şi le-au pus împrejurul icoanei făcătoare de minuni. Apoi,

sosind noaptea, poporul s-a dus fiecare pe la casele lor, lăsînd cîțiva oameni lîngă icoana cea făcătoare de minuni, ca toată noaptea s-o petreacă fără somn și în rugăciune.

Deci, au petrecut toată noaptea oamenii cei rămași, rugîndu-se; iar spre ziuă au adormit și s-a făcut, pe cînd dormeau ei, o minune ca aceasta: Icoana aceea făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, ridicîndu-se de acolo cu temelia, prin dumnezeiasca voie, s-a mutat în altă parte; asemenea și toate lemnele cele gătite pentru casa de rugăciune, cu icoana și temelia s-au luat de mîini nevăzute și s-au mutat în altă parte. Dar nu numai acelea, ci și surcelele pînă la cele de pe urmă, nu se știe cum s-au mutat de acolo, nevăzînd nimeni, nici auzind acea mutare vreunul din păzitori. Cînd s-au deșteptat oamenii aceia și n-au văzut chipul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, nici temelia, nici lemnele, au fost cuprinși de spaimă mare și de frică.

A doua zi a venit poporul să se închine preacuratului chip al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și să zidească casa de rugăciune cea întemeiată din nou, dar, negăsind nimic în locul acela, s-au înspăimîntat foarte și au întrebat pe cei ce stătuseră acolo: "Cum s-a făcut aceasta?" Ei le-au răspuns: "Petrecînd toată noaptea fără somn, spre ziuă am adormit puțin și, deșteptîndu-ne, nu se știe cum și de cine s-au luat toate de acolo împreună cu sfînta icoană și unde s-au dus".

Atunci toți s-au umplut de mîhnire și de jale, căci s-au lipsit de o bogăție duhovnicească și minunată ca aceea; deci, au început a plînge și a se tîngui și a face rugăciuni către Dumnezeu, strigînd: "O, Stăpîne, iubitorule de oameni, arată-ne dumnezeiescul Tău dar, pe care cu iubire de oameni și preaslăvit l-ai trimis în partea Rusiei, să nu ascunzi de noi acea neprețuită comoară, prin care nădăjduim a ne îmbogăți sufleteasca noastră sărăcie! O, Stăpînă, Maica milostivirii, unde te-ai dus de la noi nevrednicii robii tăi? Ieri, prin venirea ta la noi, ne-ai umplut de mare bucurie, iar acum, prin ducerea ta, ne-ai lăsat în lacrimi și în tînguire; deci, arată-ne nouă, lumina noastră și prefă-ne întristarea în bucurie". Așa tînguindu-se, s-au dus prin muntele acela și prin toată dumbrava, căutînd cu plîngere, unii prin văzduh, alții pe pămînt, cercetînd cu dinadinsul pe cea dorită.

Ostenindu-se ei astfel, li s-a arătat spre răsărit o lumină minunată pe partea cealaltă de rîul Tihfina, în pustia cea tinoasă, departe de munte ca la două stadii. Văzînd poporul lumina aceea au alergat acolo degrabă și au găsit icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, împreună cu temelia și cu toate lemnele și surcelele. Temelia stătea întreagă precum era întemeiată în munte; iar sfînta icoană stătea în mijlocul temeliei pe peretele dinspre răsărit, în văzduh, nefiind cu nimic întărită în perete și strălucind ca soarele. Deci toți, căzînd cu lacrimi de bucurie, strigau: "Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, pentru Maica Domnului, că nu ne-a lăsat pe noi robii săi! Nu ne lăsa pe noi, Preasfîntă Fecioară, pînă în sfîrșit, ci totdeauna să petreci cu noi, mîntuind și păzind cuvîntătoarea turmă a Fiului tău".

Rugîndu-se din destul, s-au apucat de zidire și, alergînd bărbați cinstiți, s-au dus în marele Novgorod la prea sfințitul arhiepiscop Alexie și la mai marii cetății, înștiințîndu-i de preaslăvita arătare a icoanei celei făcătoare de minuni, care nu se știe de unde a venit la dînșii, purtîndu-se de îngeri prin văzduh. Arhiepiscopul și mai marii cetății, toți, auzind de aceea, s-au minunat și s-au umplut de duhovnicească bucurie și, mulțumind, au preamărit pe Dumnezeu și pe Maica Lui. Au înștiințat de aceea și pe stăpînitorul lor, trimițînd înștiințare la cetatea împărătească Moscova. Apoi, arhiepiscopul, hirotonisind preoți și diaconi, i-a trimis la Tihfin, împreună cu bărbații cei vestiți, dîndu-le binecuvîntare pentru zidire, asemenea și Sfîntul Antimis pentru sfințirea bisericii, în numele Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, a cinstitei și

a slăvitei ei adormiri. Ajungînd ei la Tihfin, au cîntat rugăciuni înaintea icoanei făcătoare de minuni și s-au apucat cu sîrguință de zidirea și săvîrșirea bisericii, pe care au și isprăvit-o.

Apropiindu-se praznicul cinstitei și slăvitei Adormiri, a trimis pe eclesiarh la satele dimprejur, ca la douăzeci de stadii și mai mult, ca să spună creștinilor ziua sfințirii bisericii și viitorul praznic al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, poruncindu-le ca, cu postire și rugăciune să vină la praznic spre sfințirea bisericii.

Deci, acel eclesiarh trimis era un bărbat cu viață curată, cucernic și plăcut lui Dumnezeu, cu numele Gheorghe. Acela, împlinindu-și cele poruncite, se întorcea la biserică în ziua dinaintea praznicului. Ei, fiind departe de biserică, ca la trei stadii în pustie, au simțit miros plăcut de tămîie și aromate mirositoare, căci darul Sfîntului Duh, prin venirea sa de față, a umplut acel loc de mireasmă, la care avea să se arate singură Preasfînta Născătoare de Dumnezeu. Deci, mergînd Gheorghe și cugetînd în sine de unde poate veni în pustie o mirosire plăcută ca aceea, fără de veste a văzut pe Preasfînta Născătoare de Dumnezeu, strălucind în lumină negrăită și șezînd pe o creangă de brad. În mîna dreaptă avea un toiag roșu, cu care, ca și cum s-ar rezema, îi stătea înaintea ei un bărbat luminos în haine arhierești, împodobit cu căruntețe, care, după chip semăna a fi Sfîntul Ierarh Nicolae.

Văzînd eclesiarhul acea minunată arătare, s-a cuprins de frică și de spaimă și a căzut la pămînt ca un mort. Arhiereul cel ce stătea înaintea Născătoarei de Dumnezeu, apropiindu-se de el, l-a atins, zicînd: "Scoală-te și nu te teme!" Iar el cu cutremur și cu spaimă s-a sculat în genunchi, avînd mîinile strînse pe piept și privea la ceea ce vedea. Atunci Preacurata Fecioară ce ședea pe ramură, i-a zis: "Omule, ducîndu-te la biserică, să spui preoților și oamenilor, ca să nu pună crucea cea de fier, pe care vor s-o pună la biserica mea, ci să pună cruce de lemn; pentru că așa am voit eu". Eclesiarhul, luîndu-și puțină îndrăzneală, a zis cu frică: "Doamnă și Stăpîna mea, nu mă vor crede pe mine!" La aceasta, arhiereul i-a răspuns: "Cînd nu te vor crede, atunci va fi semn de încredințare".

După cuvîntul acesta, Preacurata Fecioară, care s-a arătat și arhiereul ce stătea înaintea ei, s-au făcut nevăzuți. Atunci eclesiarhul a înțeles că este adevărată arătarea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, iar arhiereul cel ce stătea înaintea ei, este marele arhi-ereu și făcător de minuni, Nicolae. Deci, căzînd la locul acela, a dat mulțumiri și rugăciuni lui Dumnezeu, că s-a învrednicit de o vedenie preaslăvită ca aceea. Mergînd la biserică, a spus preoților și oamenilor, cele ce a văzut și a auzit; dar aceia nu l-au crezut, ci au poruncit să pună lucrătorii pe biserică crucea cea de fier. Cînd unul din acei lucrători, după porunca preoților, a luat crucea cea de fier și s-a suit cu ea pe biserică și a început s-o așeze, deodată s-a pornit vînt tare cu vifor mare, iar pe omul cu crucea de fier, apucîndu-l cineva nevăzut, ca și cu mîinile, l-a pus pe pămînt nevătămat, nu ca și cum ar fi căzut de sus, ci ca și cum s-ar fi pogorît cu picioarele.

Atunci preoții și oamenii, văzînd acea înfricoșată minune, s-au temut și au crezut cuvintelor eclesiarhului, preamărind pe Dumnezeu și pe Preacurata Născătoare de Dumnezeu și au fericit pe marele făcător de minuni Nicolae. Apoi, îndată făcînd o cruce de lemn, au pus-o pe biserică și au prăznuit cu bucurie ziua sfințirii bisericii împreună cu praznicul Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Și se săvîrșeau atunci multe minuni, din acea icoană făcătoare de minuni a Preacuratei Maicii lui Dumnezeu și se dădeau tămăduiri celor cuprinși de boli, dar nu numai atunci, ci și după aceea.

După sfințirea bisericii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu din Tihfina, tot poporul s-a dus acolo, unde plăcutul lui Dumnezeu, eclesiarhul Gheorghe, a văzut pe Preacurata

Născătoare de Dumnezeu și pe făcătorul de minuni Nicolae și, rugîndu-se, a zidit o casă de rugăciuni în numele Sfîntului Nicolae, făcătorul de minuni; iar din ramura aceea pe care a văzut-o șezînd pe Preasfînta Născătoare de Dumnezeu, a făcut o cruce și a pus-o în casa de rugăciuni, pentru închinarea poporului cel binecredincios ce venea acolo. Deci s-a făcut acolo aceasta, întru neuitata pomenire a celor de pe urmă, despre arătarea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și a Ierarhului Nicolae. Multe minuni se făceau acolo, ca și în biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, spre slava Domnului și spre folosul oamenilor celor credincioși.

Iar după ce au trecut șapte ani, prin mînia lui Dumnezeu și prin negrija celor bisericești, într-o noapte s-a aprins biserica din lumînări nestinse și toată s-a făcut cenușă. Iar icoana făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, scoțîndu-se din foc, cu puterea nevăzută a lui Dumnezeu, s-a aflat într-un loc depărtat de o jumătate de stadie stînd pe un ienupăr. În acel timp a ars și casa cea de rugăciuni din pădure, iar crucea care era făcută din ramuri și pe care șezuse Născătoarea de Dumnezeu, asemenea fără să fi căzut foc, s-a găsit întreagă la o mică depărtare, în desișul ienuperilor.

Deci, s-a făcut a doua biserică de lemn în locul celei arse, asemenea s-a făcut și în pustie, în același loc, o casă de rugăciune. Apoi s-a pus cu cinste în biserica cea nouă, la locul său, sfînta icoană a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, precum și crucea și-a luat locul în noul locaș de rugăciune. După ce au trecut cinci ani, într-o noapte, iarăși s-a aprins biserica și a ars pînă la temelie; iar icoana făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, ca rugul cel nears s-a găsit în cenușă, fără să fie cît de puțin vătămată de foc. Tot în acel ceas, nu se știe prin ce întîmplare, a ars și casa de rugăciune din pustie, iar crucea s-a găsit în cenușă nevătămată. Mirîndu-se toți de niște minuni ca acestea, preamăreau pe Dumnezeu și pe Născătoarea de Dumnezeu. Apoi sîrguindu-se, au făcut iarăși a treia biserică de lemn, mai mare și mai frumoasă decît cea dintîi, asemenea și casa de rugăciune din pustie au făcut-o pentru a treia oară.

Biserica a treia a stat o sută de ani și mai mult, pînă în zilele dreptcredinciosului și vrednicului de laudă a toată Rusia, marele domn Vasilie Ioanovici. Acela cu deosebită dragoste, din rîvnă și din osîrdie către Preasfînta Născătoare de Dumnezeu, pornindu-se către icoana ei făcătoare de minuni, a poruncit să zidească în Tihfini, din visteriile sale împărătești, o biserică de piatră. Dar, cînd pridvorul era gata întemeiat împrejur și cînd lucrătorii au început a netezi și albi pereții, atunci, cu judecățile pe care numai Dumnezeu le știe, zidirea pridvorului a căzut și a acoperit cu piatră pe cei 20 de lucrători ai bisericii; iar preoților, anunțătorilor și la tot poporul s-a făcut întristare mare, pentru lucrătorii îngropați sub piatră; pentru că socoteau ei, că au murit de greutatea pietrelor. Atunci ei au început a da pietrele la o parte și, după trei zile de muncă, i-au găsit pe toți vii, nevătămați întru nimic; fiind păziți cu milostivirea lui Dumnezeu și cu apărarea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Cînd poporul a văzut aceasta, s-a umplut de bucurie și au dat mulțumire lui Dumnezeu și Preacuratei Fecioare, de o minune preaslăvită ca aceea. Deci, apucîndu-se din nou la lucru, au zidit pridvorul acela foarte frumos; iar după ce au sfîrșit toată gătirea și înfrumusețarea bisericească, cu învoirea stăpînitorului, a mers la sfințirea acelei biserici și Serapion, arhiepiscopul marelui Novgorod. Arhiepiscopul, sfințind biserica, a pus într-însa cu cinste icoana făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu; iar în pustia aceea, unde era casa de rugăciune închinată Maicii Domnului, acolo, din porunca marelui domn și cu binecuvîntarea arhiereului lui Hristos, Nicolae, s-a întemeiat o mănăstire pentru petrecerea călugărească.

După zidirea și sfințirea bisericii Preacuratei Născătoare de Dumnezeu din Tihfini, trecînd șase ani, binecredinciosul și marele domn Vasilie Ioanovici, din dragostea ce avea pentru Preasfînta Născătoare de Dumnezeu a mers la Tihfini, ca să vadă icoana ei cea făcătoare de minuni și să se învrednicească a o săruta, cum și spre a-și săvîrși rugăciunile sale cele osîrdnice și spre a vedea biserica cea nouă, zidită cu bani din vistieriile sale. Ducerea sa la Tihfini a fost în zilele arhieriei preasfințitului Macarie al Novgorodului, care, cu voia lui Dumnezeu, a fost rînduit la scaunul mitropoliei a toată Rusia. Într-acea vreme, împreună cu marele domn, a mers și el la Tihfini, de unde, după multele sale rugăciuni făcute cu credință și cu lacrimi vărsate înaintea icoanei făcătoare de minuni, s-a întors la împărăteasca sa cetate plin de duhovnicească veselie.

După moartea acelui domn, scaunul singurei stăpîniri a toată Rusia, l-a luat binecredinciosul său fiu, marele domn Ioan Vasilievici, care s-a încoronat cu împărătească coroană; asemenea avînd și el mare credință și osîrdie după Dumnezeu către Preasfînta Născătoare de Dumnezeu și către icoana ei, cea făcătoare de minuni din Tihfini. Acel împărat, urmînd tatălui său, a mers acolo singur la închinare, unde, văzînd biserica aceea ținută și ocîrmuită de preoți și diaconi mireni și multe locuințe de popor împrejurul ei, nu i-a plăcut, dorind ca acolo să fie petrecere călugărească.

De aceea, sfătuindu-se cu prea sfințitul mitropolit Macarie, cu Pimen, arhiepiscopul marelui Novgorod și cu toți voievozii și boierii săi, a poruncit ca locuințele acelea din jurul bisericii să se mute în alt loc departe, iar lîngă biserică să se sălășluiască rînduială călugărească, care să o chivernisească cu cîntare bisericească. Astfel, în scurt timp s-a întemeiat la Tihfini o mănăstire aleasă, întreținută din îndestulatele vistierii împărătești. Toată mănăstirea era de piatră și îngrădită cu zid de piatră; avînd într-însa viață de obște, ca și în celelalte mari locașuri. Cel dintîi egumen în locașul acesta a fost egumenul Chiril; apoi călugării cei îmbunătățiți, lăsîndu-și locurile lor în pustie, au venit în locașul Tihfinului, atrăgîndu-se acolo de minunile care se făceau de icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, precum despre aceasta ne arată povestirea ce urmează.

Începînd a se zidi locașul și Prea Sfințitul Pimen, arhiepiscopul marelui Novgorod, fiind de față pentru chiverniseala rînduielii mănăstirești, a venit acolo monahul Avram de la mănăstirea lui Serghie cea din pustie și care se afla în niște locuri ce se numesc Luni, ce erau departe de locașul Tihfinului ca la cinci sute de stadii. Avram, precum se spune, a fost bolnav în mănăstirea sa multă vreme și acum aștepta să moară de acea grea și lungă boală. Dar povățuitorul acelei mănăstiri, un bărbat plăcut lui Dumnezeu, anume Martirie, știind din auzite de icoana cea făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu din Tihfini și de multele tămăduiri ce se dădeau de dînsa neputincioșilor, a poruncit ucenicului său să se ducă acolo și să se roage Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Bolnavul, auzind aceasta, a făgăduit că va merge îndată să se roage Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și din ceasul acela a cîștigat tămăduire de boala sa cea lungă și grea, întorcîndu-se de la porțile morții; și astfel s-a sculat sănătos de pe patul durerii.

Bucurîndu-se el și slăvind pe Dumnezeu, împreună s-a bucurat și Martirie povățuitorul lui, de grabnica însănătoșire. Deci, Martirie a poruncit ucenicului său să meargă îndată să-și împlinească făgăduința sa. Avram, mergînd fără de zăbavă și ajungînd acolo, și-a îndeplinit făgăduința și, cu lacrimi pline de bucurie căzînd la preacurata icoană, o săruta cu buzele, ca după răsplătire pentru mare mulțumire și spunea la toți mila ce i s-a dat lui de către Preasfînta Născătoare de Dumnezeu.

Acea minune a ajuns și la auzul arhiereului, care într-acea vreme punea începutul locașului, rînduind pe frați la slujbe; și, umplîndu-se de bucurie duhovnicească, a preamărit pe Dumnezeu și pe Stăpîna cea Preacurată care L-a născut. Pe Avram nu l-a mai lăsat să se întoarcă la povățuitorul său, ci i-au încredințat cheile bisericești, ca el întîiul și pe urmă să se afle înaintea icoanei făcătoare de minuni, pentru negrăita milă a Maicii lui Dumnezeu, care s-a săvîrșit spre dînsul. Starețul Martirie, după plecarea lui Avram, a început a plînge, de ce nu s-a dus și el cu ucenicul, spre a se închina icoanei făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și și-a pus în gînd să se ducă, atunci cînd se va întoarce ucenicul. Așteptînd el multă vreme pe ucenicul său, s-a supărat de zăbovirea lui. Deci, i s-a făcut în vedenia visului o arătare ca aceasta: În partea unde era Tihfinul se vedea un stîlp mare de foc și pe înălțimea stîlpului acela se vedea stînd chipul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, asemenea ca icoana din Tihfini.

Acel chip strălucea foarte luminos, iar el avea dorința să-l sărute și în acea dorință fiind s-a deșteptat. De atunci i-a venit mai mare dorință să vadă acea sfîntă icoană și să se învrednicească a o săruta. Pentru aceea a lăsat toate și s-a dus cu sîrguință la Tihfini, unde, ajungînd și văzînd icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a căzut înaintea ei cu multă bucurie și se ruga cu multe lacrimi. Apoi, văzînd și pe ucenicul său sănătos, n-a voit să se mai întoarcă la mănăstirea sa, ci a rămas în locașul Tihfinului, ca să poată vedea totdeauna icoana cea făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Dar după o vreme, cu bunăvoința lui Dumnezeu, s-a mutat în alt loc pustnicesc, care se afla ca la patruzeci de stadii de mănăstirea Tihfinului. Într-o seară, Avram a văzut deasupra acelui loc o cruce de stele închipuită pe cer, care lumina locul acela. Deci, mutîndu-se acolo fericitul stareț Martirie a luat însemnare cu el după icoana cea făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și petrecea în liniștea aceea slujind lui Dumnezeu. El purta pretutindeni pe unde umbla, icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, zugrăvită după icoana cea făcătoare de minuni. Într-o vreme s-a întîmplat de a venit în cetatea Tferului Simion, împăratul Cazanului și a petrecut acolo cu porunca dreptcredinciosului împărat și marelui domn Ioan Vasilievici.

Îmbolnăvindu-se fiul acelui Simion, anume Ioan, a murit și, întîmplîndu-se acolo starețul Martirie, a pus peste cel mort icoana Maicii lui Dumnezeu, ce o purta cu sine, și îndată a înviat. Atunci tatăl aceluia, umplîndu-se de bucurie, a dat mare mulțumire lui Dumnezeu și Preasfintei Născătoare.

Iar fericitul stareț Martirie, mulțumindu-i, i-a zidit în pustia lui o biserică de piatră din averea sa, în numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și a întemeiat acolo și o mănăstire. Dar noi să ne întoarcem la locașul Tihfinului și mai ales la icoana făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, ca să povestim măcar o parte din minunile ei.

De la arătarea sfintei icoane în Tihfini și pînă la zidirea mănăstirii au trecut o sută șaptezeci și șapte de ani. În această vreme, biserica a fost ținută de mireni și s-au făcut multe minuni de la acea icoană, dîndu-se și felurite tămăduiri, pe care nimeni nu le-a scris spre înștiințarea neamului din urmă; astfel că neînvățații de mai înainte ne-au lipsit de un mare folos. Dar, nici după ce s-a întemeiat locașul nu s-au scris multe, fie din neștiință, fie din nebăgare de seamă, ci numai cîteva ne-au rămas de la dînșii, pe care le adunăm ca niște spice mărunte după seceriș sau ca pe niște struguri ce rămîn după culesul viilor. Iată acele minuni: Un om anume Teofil, fiind orb patru ani și șase luni, după ce s-a rugat înaintea icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a văzut. În aceeași vreme, un copil, anume Haralambie, era îndrăcit și, fiind adus la icoana cea făcătoare de minuni, s-a mîntuit de duhul cel necurat. Zaharia orbul, cinci ani nu văzuse lumina cu ochii și, fiind adus înaintea icoanei sfinte, a căpătat vederea.

Femeia unui om, anume Climent, care locuia în Moscova, cetatea împărătească, a cărei nume era Paraschiva, fiind bolnavă și zăcînd în pat un an întreg, pătimea rău cu tot corpul de acea boală. Din pricina durerilor celor mari își pierduse mintea și ochii i-au orbit; de aceea bărbatul ei a umblat și a cheltuit foarte mult, ca s-o poată tămădui, dar nimic nu sporise; deci, se deznădăjduise de viața ei. El, auzind că Preasfînta Născătoare de Dumnezeu, prin cinstita sa icoană cea din Tihfini, dă milă și grabnică tămăduire tuturor credincioșilor, s-a umplut de nădejde și și-a îndemnat femeia să făgăduiască că va merge să se închine chipului cel făcător de minuni al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Ea a făgăduit și îndată după cuvîntul făgăduinței, s-a sculat din neputințele cele cumplite ca din somn și s-a însănătoșit cu tot trupul, numai la ochi nu căpătase vederea. Deci, amîndoi, bărbatul și femeia, s-au dus la Tihfini, împlinindu-și făgăduința lor. El, ajungînd la locașul Preasfintei Născătoare, în sîmbăta cea dintîi a Marelui Post, au făcut cîntare de rugăciune înaintea icoanei celei făcătoare de minuni și, cînd a fost cîntarea cea de toată noaptea de sîmbătă spre Duminică, femeia a căpătat vedere din milostivirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Văzînd toți acea minune, au preamărit pe Dumnezeu și pe Născătoarea de Dumnezeu; iar cei ce au cîștigat o milă ca aceea, mulțumind mult, s-au întors cu bucurie la casa lor.

Odată a fost adus un om orb, cu numele Grigorie. Acela rugîndu-se, la praznicul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, înaintea chipului ei cel făcător de minuni, i s-a dăruit vederea și s-a dus la casa sa, slăvind pe Hristos Dumnezeu și pe Maica Lui cea preacurată, pentru acea tămăduire. După cîteva zile, a adus în mănăstire, la icoana cea făcătoare de minuni a Preasfintei Născă-toare de Dumnezeu, pe un om, anume Andrei, care era slăbănog, mut și surd. Acela a pătimit în aceste neputințe cincisprezece ani; deci, făcîndu-se rugăciune pentru el, îndată s-a tămăduit de neputințele sale; și astfel i s-a dat auzire și i s-a dezlegat amuțirea limbii lui și s-a sculat sănătos din slăbănogire cu tot trupul.

O femeie, anume Mavra, care trăia la rîul Ostii, fiind cuprinsă de orbire și nevăzînd lumina șaptesprezece ani, a fost adusă la icoana cea făcătoare de minuni și a căpătat vedere. În același an, au adus în sfîntul locaș de la marele Novgorod, un copil, anume Gheorghe, care era cuprins de duhul cel necurat de șase ani și astfel era cumplit chinuit. Venind el înaintea sfintei icoane a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, îndată duhul cel întunecat, nesuferind lumina darului Preasfintei Născătoare, s-a stins ca întunericul înaintea soarelui și astfel s-a însănătoșit copilul.

O văduvă, anume Iuliana, era bolnavă de ochi așa de greu, încît nu mai văzuse lumina de doi ani. Auzind de făcătoarea de minuni icoană a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu din Tihfini, și de negrăitele tămăduiri care se dădeau oamenilor, s-a aprins cu căldura credinței către Născătoarea de Dumnezeu și s-a făgăduit să meargă la acea icoană spre închinare. Deci, îndată în ceasul acela i-a dat Stăpîna luminoasă vedere ochilor; iar ea, sîrguindu-se să-i mulțumească, s-a dus la mănăstirea ei, astfel împlinindu-și făgăduința și mulțumind Preasfintei Născătoare de Dumnezeu pentru minunea ce i-a arătat ei.

În vremea aceea, un șchiop, anume Achindin, neputînd nicidecum să umble pe picioare doi ani, deoarece îi erau zbîrcite, a mers înaintea icoanei celei făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare și îndată i s-au tămăduit picioarele. Deci, sculîndu-se înaintea tuturor, umbla sănătos, mulțumind lui Hristos și Preacuratei Lui maici.

În același an, a fost adus în sfîntul locaș un tînăr orb, anume Iona, din marele Novgorod, și a cîștigat vederea de la icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Alt tînăr îndrăcit, anume

Maxim, fiind adus de părinţii săi la chipul cel făcător de minuni al Preacuratei, încă pe cale, diavolul a fost izgonit din el cu puterea lui Dumnezeu. Deci, mergînd în mănăstire, a spus de acea minune făcută, dînd mulţumire lui Dumnezeu şi Preasfintei Născătoare.

O femeie, anume Elena, fiind oarbă de doi ani şi şase luni, a luat tămăduire şi a văzut chiar înaintea icoanei făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, într-o zi de Duminică, pe cînd se săvîrşea Sfînta Liturghie, în vremea cîntării axionului: "Cuvine-se cu adevărat să te fericim..." Altă femeie oarbă, anume Maria, fiind adusă la praznicul Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, la icoana cea făcătoare de minuni, îndată a văzut, cu darul ei. Asemenea un om, cu numele Climent, lucrător de argint, fiind bolnav cu ochii şi lipsit de lumină, a cîştigat sănătate şi vedere, rugîndu-se la icoana făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Alt orb, cu numele Filip, n-a văzut lumina cinci ani; deci, aducîndu-se la acea mănăstire în Duminica Ortodoxiei, stătea şi se ruga înaintea icoanei celei făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi, în vremea Liturghiei, la ieşirea cu Sfintele Daruri, a cîştigat vedere. În acelaşi an, a venit din cetatea împărătească Moscova, un om cu numele Chiril şi, rugîndu-se Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a cîştigat vedere. Acela spunea că a suferit mai înainte de cap şi de ochi, iar după aceea, a orbit din marea durere de amîndoi ochii, nevăzînd lumina zilei o jumătate de an, nu avea nici o uşurare de durere. El, pentru aceasta, era mult îngrijorat de ai săi; deci, într-o noapte i s-a făcut soţiei sale o arătare în vedenia visului, poruncindu-i să meargă în Tihfini la icoana cea făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi va lua tămăduire; iar de nu va merge, va pătimi mai rău. Femeia, deşteptîndu-se, a spus bărbatului său cele ce auzise în vis. Începînd el a se ruga cu căldură Preacuratei Născătoare de Dumnezeu şi, făgăduind că va merge la Tihfini, din acel ceas i s-a uşurat durerea şi a văzut lumina cu amîndoi ochii; astfel s-a însănătoşit desăvîrşit. Dar, de vreme ce a uitat făgăduinţa lui şi nu şi-a împlinit-o, după o vreme oarecare, a venit asupra lui boala cea de mai înainte.

Atunci, aducîndu-şi aminte de făgăduinţa neîmplinită şi cunoscîndu-şi greşeala, a început a plînge şi a se tîngui. Apoi iarăşi, punînd făgăduinţă, s-a rugat Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi a cîştigat sănătate cu milostivirea ei, dar nu ca întîi, ci vedea numai cu un ochi, celălalt rămînînd orb; deci, neîntîrziind, a plecat pe calea spre Tihfini spre a se închina la icoana cea făcătoare de minuni, pe care, dacă a văzut-o cu un ochi, îndată i s-a deschis şi celălalt.

Într-una din zilele lui decembrie, anume la nouă, au venit în mănăstire 23 de oameni, între care cei mai de seamă erau Grigorie şi Mihail. Aceia, săvîrşind rugăciuni de mulţumire înaintea icoanei făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare, spuneau că odată, fiind ei departe pe oceanul mării spre vînarea fiarelor de mare, au stat multe zile la un mal pustiu din pricina învăluirii mării, astfel că s-au lipsit de hrană multă vreme, încît topindu-se de foame, erau aproape să moară de nemîncare. Deci, fiecare aştepta să moară, însă se ruga lui Dumnezeu pentru iertarea păcatelor. Apoi şi-au adus aminte de icoana făcătoare de minuni din Tihfini a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi au început a se ruga către dînsa şi chiar în noaptea aceea, dormind, i s-a arătat unuia dintr-înşii grabnica ajutătoare, poruncindu-le să se hrănească cu iarba ce creştea acolo, pînă ce le va fi lesnicioasă calea apei, pentru a se întoarce la locul lor. Această vedenie şi arătare spunînd-o tovarăşilor săi, au gustat din iarbă şi au aflat într-însa un gust ales şi saţiu de pîine. Iarba aceea le-a fost lor precum a fost israelitenilor mana în pustie. Astfel s-au hrănit cu iarbă douăzeci de zile pînă ce a încetat furtuna mării.

După puţină vreme, o femeie, anume Elena, a venit şi a spus că a fost oarbă trei ani. Aceea, pornindu-se cu credinţă, a poruncit să fie dusă la icoana Preasfintei Născătoare de

Dumnezeu; și, cînd era încă pe cale, îndată a văzut cu ochii; astfel că a ajuns sănătoasă la mănăstire, dînd mulțumire lui Dumnezeu, înaintea icoanei făcătoare de minuni. Asemenea și un bărbat, anume Mamant, care a venit din hotarele Iezerului Alb, a spus că multă vreme a fost orb și numai făgăduind ca să meargă la Tihfini, la icoana cea făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare, îndată a văzut.

Alt bărbat, din aceeași parte, anume Diomid, a spus că a căzut în slăbiciune un an întreg. Dar, aducîndu-și aminte de icoana cea făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a început a se ruga către dînsa și a făgăduit că va merge acolo; deci, îndată s-a sculat sănătos și a împlinit făgăduința. Un oarecare om, Pimen, cuprins de un drac cumplit, a fost legat de ai săi cu lanțuri și dus la icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Pe cînd ei erau pe la jumătatea drumului, s-a tămăduit cu milostivirea Maicii Domnului, pentru că a ieșit dintr-însul diavolul. Deci, ajungînd sănătos, s-a închinat grabnicei sale tămăduitoare.

Un bărbat oarecare, cu numele Codrat, îmbolnăvindu-se la cap, a orbit de ochi și n-a văzut lumina un an și jumătate. Auzind de icoana cea făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu de la Tihfini, s-a rugat cu umilință și a dat făgăduință că va merge la ea spre închinare și îndată a văzut. Dar, amînînd pe altă dată să se ducă, și-a uitat cu totul făgăduința și n-a mers să dea mulțumire tămăduitoarei sale, Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. După zece ani de la căpătarea vederii sale, iarăși a orbit ca și mai înainte, însă nu și-a adus aminte de făgăduința sa cea mai dinainte, pînă ce a fost înștiințat prin vis. Căci a văzut pe cineva care i-a zis: "Mergi la icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu de la Tihfini, ca să-ți împlinești făgăduința; căci, de nu vei merge și nu-ți vei împlini făgăduința, nu vei cîștiga vederea ochilor". El, deșteptîndu-se, îndată și-a adus aminte de ceea ce a făgăduit și și-a recunoscut greșeala sa. Deci, fiind dus la locașul Maicii Domnului, l-au pus înainte icoanei făcătoare de minuni și se ruga cu căldură. Astfel a cîștigat vederea prin milostivirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Un om, anume Ion, fiind aproape de moarte, i s-a arătat în vis arhiereul lui Hristos, Nicolae, zicîndu-i: "De voiești să fii viu și sănătos, făgăduiește Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, că vei merge la icoana ei făcătoare de minuni de la Tihfini". Omul acela, deșteptîndu-se, îndată a început a se ruga cu lacrimi și a da făgăduință; deci, în acel ceas, s-a sculat sănătos și a mers la mănăstire, împlinindu-și făgăduința cu mulțumire.

Într-aceeași vreme, au adus și pe o femeie oarbă, anume Maria, care nu văzuse lumina zilei de zece ani. Și acea femeie și-a cîștigat vederea înaintea icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. O altă femeie, anume Evdochia, din marginea iezerului ce se numește Onega, fiind îndrăcită și slăbănoagă, avînd încă și o mînă uscată, cum s-a făgăduit a merge la icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, îndată s-a tămăduit în casa sa; pentru că a fugit din ea duhul necurat și slăbănogirea ei s-a prefăcut în sănătate. Dar numai mîna i-a rămas netămăduită ca să nu uite făgăduința sa; deci, a mers la Tihfini, s-a rugat Maicii Domnului și astfel mîna ei s-a făcut sănătoasă.

Un om șchiop și orb, anume Ioan, făgăduindu-se la icoana făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a luat tămăduire în casa sa prin milostivirea ei; căci a văzut cu ochii cum i s-au îndreptat picioarele și astfel a mers la Tihfini ca să dea mulțumită tămăduitoarei sale.

În acest chip mulți oameni, cuprinși de diferite neputințe, în vremile acela și după aceea, făcînd numai făgăduință, ca să meargă spre închinare la icoana cea făcătoare de minuni a

Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, îndată cîștigau tămăduiri. Duhurile cele necurate se goneau, orbii se luminau, slăbănogii se sculau sănătoși de pe paturile lor și, de orice neputință era cuprins cineva, făgăduindu-și rugăciunile sale Maicii lui Dumnezeu, se tămăduiau degrabă.

În zilele stăpînirii dreptcredinciosului împărat și marelui Vasilie Ioanovici, cel cu porecla Șuisca, prin știrea lui Dumnezeu, pentru păcatele omenești, era mare tulburare pe pămîntul Rusiei. Pe de o parte, din pricina războaielor dinăuntru, iar pe de altă parte din pricina celor dinafară. Deci, se vărsa pretutindeni sîngele credincioșilor creștini și s-a luat cetatea împărătească Moscova, de oameni de altă credință; iar marele Novgorod l-au luat în stăpînire șfezii, împreună cu hotarele cele dimprejurul lui. În acea vreme și mănăstirea Tihfinului era stăpînită de șfezi și suferea multă strîmtorare de la ei. Dar, cu milostivirea lui Dumnezeu și cu ajutorul Lui cel puternic, adunîndu-se cetele din oastea Rusiei, iarăși au luat împărăteasca cetate Moscova, împărățind pe vremea aceea binecredinciosul împărat și marele domn Mihail Teodorovici. El a trimis cetele sale și în hotarele marelui Novgorod, contra șfezilor și, făcînd cu ei război lîngă rîul ce se numește Ust, a biruit pe potrivnici. Atunci șfezii ce s-au găsit la Tihfini, de oamenii din oastea împărătească, unii au fost uciși iar alții prinși de vii.

Auzind despre aceea voievodul șfezilor, care stăpînise marele Novgorod și fusese într-însul cu cetele sale, s-a umplut de mare mînie și iuțime contra sfîntului locaș al Tihfinului și voia să-și facă izbîndire. Deci, a trimis pe ostașii săi să-l pustiască cu sabie și cu foc și să-l risipească desăvîrșit împreună cu locuințele cele omenești dimprejur. De acest lucru înștiințîndu-se, locuitorii cei din jur s-au adunat cu femeile și cu copiii în mănăstire, care era întărită cu ziduri de piatră și, închizîndu-se într-însa împreună cu călugării și cu puțini oameni împărătești, nădăjduia de scăpare, nu atît prin tăria zidurilor, cît prin ajutorul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care este zid nesurpat. Venind șfezii, au înconjurat mănăstirea și se luptau cu tărie contra ei; iar cei ce se închiseseră în mănăstire erau în mare frică. Deci unii, stînd pe ziduri, se băteau cu potrivnicii, iar alții, adunîndu-se cu călugării în biserică, se rugau cu lacrimi lui Dumnezeu și Preasfintei Născătoare, înaintea icoanei făcătoare de minuni, făcînd astfel rugăciuni de toată noaptea.

În acea noapte, unei femei cu numele Maria, care dormita și avea lacrimi pe fața ei, i s-a arătat Preasfînta Născătoare de Dumnezeu, zicîndu-i: "Spune tuturor celor ce sînt în mănăstire ca să ia icoana mea și să înconjoare zidurile de jur împrejur și vor vedea mila lui Dumnezeu". Femeia aceea îndată a început a spune la toți despre aceasta. Auzind ei acest lucru, s-au umplut de bucurie și de nădejde și, luînd icoana făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu cu cîntări de rugăciune, au înălțat-o pe zidul ogrăzii mănăstirești și făcînd litie au ocolit de jur împrejur, plîngînd și strigînd: "Împărăteasă, vezi primejdiile robilor tăi, izbăvește-ne de potrivnicii care ne stau împrejur. Arată-ți puterea ta, ca să înțeleagă toți vrăjmașii că tu ești cu noi, apărătoarea noastră!" Deci, în același ceas a căzut frică mare asupra șfezilor, care s-au tulburat și au fugit de la mănăstire negoniți de nimeni.

După aceasta, trecînd cîtăva vreme, șfezii au venit cu mai multă putere și, încojurînd mănăstirea, s-au luptat multe zile neîntrerupt; dar de vreme ce la înconjurare era mult popor de amîndouă părțile și de toată vîrsta, poporul nu se afla fără de păcat într-o strîmtoare ca aceea; căci focul, sălășluindu-se cu fînul la un loc, și mînia Domnului le era deasupra; deci, vrăjmașii se făceau tari cu voia dumnezeiască și, pentru păcatele lor, îi supăra cu asprime și cu meșteșugurile sale cele de multe feluri, încît acum le era aproape pierderea celor ce erau în înconjurare. Frica lor era mare, asemenea și nepriceperea; fiind slăbiți de neîncetatele războaie. De aceea poporul a început cu amară tînguire a alerga la icoana cea făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare și cu umilință a strigat: "Fecioară, de Dumnezeu Născătoare, vezi

smerenia noastră și nu părăsi locașul tău, în care tu singură ești Împărăteasă. Prin venirea sfîntului tău chip ai voit a se zidi această mănăstire; deci, milostivește-te, Preasfîntă, de turma ta, că vezi, o, Stăpînă, pornirea cea cumplită asupra noastră, a potrivnicilor noștri. Nu ne lăsa pe noi robii tăi, care nu avem de nicăieri nici un ajutor afară de tine".

La înconjurarea aceea s-a întîmplat de era și un slujitor al mănăstirii Solovețului, anume Martinian, bărbat temător de Dumnezeu. Aceluia i s-a arătat în vedenie Preasfînta Născătoare de Dumnezeu, cu ierarhul Nicolae, Cuviosul Varlaam Hutnischi și cu Zosima al Solovețului și i-au grăit: "Locul acesta este aproape de pierzare, pentru multele păcate cu care s-a prihănit sfîntul meu locaș". Iar bărbatul acela, deșteptîndu-se din vedenie, s-a spăimîntat foarte mult și, cu multe lacrimi, a spus acestea celor mai mari din mănăstire. Iar aceia, dacă au auzit, îndată au cercetat toate fețele făcătoare de păcate și le-au izgonit din mănăstire și astfel a curățit pridvorul bisericesc. Apoi, cu multe lacrimi și rugăciuni, milostivea pe Dumnezeu și pe Sfînta Fecioară, ca să nu fie dați pe mîinile vrăjmașului. Iar Domnul și iubitorul de oameni, prin mijlocirea Preacuratei Maicii Sale, mînia sa cea dreaptă a prefăcut-o în milostivire și din acea zi cei ce erau în înconjurare, au început a se întări, iar potrivnicii a slăbi. Deci, sfătuindu-se cei ce erau înconjurați și îngrădindu-se cu mila Preasfintei Născătoare, au ieșit și au pornit fără de veste asupra potrivnicilor, bătîndu-se cu dînșii foarte tare.

Dumnezeiasca pronie le ajuta lor, prin rugăciunile Maicii lui Dumnezeu, dîndu-le slăvită izbîndă și biruință asupra vrăjmașilor; pentru că, nefiind mulți, au biruit multe mii de potrivnici; iar pe alții de vii i-au prins și i-au dus în mănăstire. După aceea, șfezii, ca să se răzbune pentru rușinea lor, au venit cu mai multă oaste la mănăstire și cu pornire foarte tare s-au luptat asupra ei de toate părțile; deci, începînd a săpa gropi tăinuite pe sub poartă și ziduri, Preasfînta Născătoare de Dumnezeu i s-a arătat în vedenie de noapte lui Martinian, zicîndu-i: "Spune celor mai mari să meargă să gonească porcii de la casa mea, că au săpat-o de jur împrejur. Asemenea a săpat și pragul porții pe dedesupt". Aceeași arătare și poruncă a Preacuratei s-a arătat în același ceas și altui om, anume Grigorie; deci, amîndoi au spus acea vedenie la cei din mănăstire.

Într-acea noapte, Domnul a arătat o minune înfricoșată șfezilor, fiindcă ei au văzut venind la mănăstire din partea dinspre Moscova cete de ostași înarmați, cu multe steaguri luminoase și purtătoare de cruci, pe care văzîndu-le, ei s-au temut; pentru că socotea că este oaste împărătească care vine în ajutorul celor înconjurați; deci, voiau să fugă, avînd nădejde la săpăturile cele de dedesupt, pentru aceea se sîrguiau să surpe poarta și zidurile. Dar cei ce erau înconjurați, auzind porunca Preasfintei Născătoare de Dumnezeu de la acei doi oameni, Martinian și Grigorie, s-au întărit cu multă nădejde și făcînd cîntări de rugăciune înaintea icoanei celei făcătoare de minuni, au ieșit ca și mai înainte înarmați și au pornit asupra potrivnicilor.

Dumnezeu, ajutînd dreptcredincioșilor, a tulburat oștile șfezilor, căci a căzut peste dînșii frică și cutremur, din care pricină, înspăimîntîndu-se, s-au clătinat și au început să fugă de rușine, unul bătîndu-se de altul, nu atîta de cei văzuți, ci mai mult de ostașii cei nevăzuți. Atunci dreptcredincioșii, văzînd pe potrivnicii lor fugind, au luat mai multă îndrăzneală și, gonindu-i pe dînșii, îi tăiau ca pe niște paie; iar pe șfezii care erau în gropi, ieșind oastea din mănăstire, pe unii i-au ucis, pe alții i-au acoperit cu pămînt, iar pe cei vii i-au dus în mănăstire, unde spuneau că toată noaptea trecută au văzut venind în mănăstire multă oaste înarmată și după aceea, ieșind, au pornit cu mare fugă asupra lor.

Atunci dreptcredincioșii, auzind aceasta, au mulțumit cu lacrimi lui Dumnezeu și Preacuratei Lui Maici. Deci, la doi ani după aceea voievodul șfezilor, cel de la marele

Novgorod, mîniindu-se asupra mănăstirii Tihfinului, unde a pierit atîta mulțime de ostași, a trimis mai multă putere, poruncind să risipească mănăstirea din temelie; iar icoana cea făcătoare de minuni a Preacuratei Născătoare să o taie în bucăți și, din biserica ei, cărămidă cu cărămidă să se arunce. Deci, pornind pe drum spre Tihfini puterile șfezilor, s-au înștiințat despre aceasta cei din locașul Tihfinului și, temîndu-se cu toții de frică, voiau ca, luînd icoana cea făcătoare de minuni, să fugă în împărăteasca cetate Moscova. Dar icoana stătea la locul ei nemișcată și, de cîte ori se ispiteau mîinile celor sfințiți cu cîntare de rugăciune, ca s-o ia de la locul ei, cu nimic n-au sporit. Astfel, au înțeles cu toții că Preasfînta Născătoare nu binevoiește a pleca de acolo. Deci, punîndu-și nădejdea în ajutorul ei cel puternic, s-au închis în mănăstire și așteptau venirea potrivnicilor la dînșii.

Dar grabnica ajutătoare a credincioșilor și păzitoarea neadormită a locașului său, n-a lăsat pe șfezi să ajungă pînă la mănăstire, ci le-a împiedicat calea cu o minune preamărită. Pe drum li s-a arătat o mare și înfricoșată oaste, care venea în grabă împotriva lor. Atunci ei, neputînd să stea împotriva unei puteri nebiruite ca aceea, și fără să mai aștepte ajutor, cuprinzîndu-se de mare frică, s-au întors în fugă, călcînd unii peste alții. Din acel timp, șfezii n-au mai îndrăznit să vină la mănăstirea Tihfinului. Astfel, Preasfînta Născătoare de Dumnezeu de multe ori și cu preaslăvire și-a apărat locașul său. Dar nu numai acel locaș, ci a izbăvit și marele Novgorod cu toate hotarele lui din mîinile și stăpînirea șfezilor și le-a încredințat dreptcredinciosului împărat creștin. Astfel s-a făcut liniște în împărăția Rusiei cu rugăciunile Maicii Domnului.

După trecerea primejdiilor și a nevoilor ce s-au zis mai sus, netrecînd mulți ani și mănăstirea fiind în liniște, Dumnezeu a voit - după neștiutele Sale judecăți -, ca pe acea mănăstire care a păzit-o întreagă de șfezi să o cerceteze cu foc, spre curățirea spurcăciunilor și spre pedepsire. Cercetarea aceea s-a vestit mai înainte cu minune, astfel: La Tihfin era un om sărac, anume Nichita, care, făcîndu-se nebun pentru Dumnezeu, i s-a arătat nu în vis, ci la arătare, Cuviosul Macarie Jeltovodschi, zicîndu-i: "Mergi de spune egumenului și fraților să păzească cu dinadinsul înfrînarea. Mai ales să nu țină în mănăstire băutură, din care se poate îmbăta; deoarece beția se face pricinuitoare la toate răutățile, cum și fețele cele pricinuitoare de sminteală, adică partea femeiască. Apoi nici ei să nu plece afară din mănăstire și de lîngă biserică, ci să se roage lui Dumnezeu neîncetat și Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, deoarece are să vie pedeapsă prin foc asupra mănăstirii".

Nichita se gîndea în sine: "Cine este acest stareț cinstit, împodobit cu căruntețe, care-mi grăiește mie unele ca acestea?" Iar cel ce i se arătase a zis: "Eu sînt Macarie Jeltovodeanul și am venit să mă închin cinstitei icoane făcătoare de minuni și Preasfintei Născătoare de Dumnezeu". Zicînd aceasta, s-a făcut nevăzut. Nichita s-a dus de a spus egumenului și fraților, dar ei nu l-au crezut și îl batjocoreau ca pe un nebun.

După cîteva zile, dintr-o mică întîmplare, s-a aprins o chilie; din aceea îndată focul s-a lățit peste toate zidurile, încît s-a aprins toată mănăstirea și din mînia lui Dumnezeu era atît foc, încît toate s-au făcut cenușă, nu numai clădirile care erau din lemn, dar și cele de piatră, multe s-au stricat de acel foc cumplit. Atunci călugării au cunoscut că erau adevărate cele arătate de Cuviosul Macarie, nebunului Nichita. Deci, înainte de lățirea focului, ei au început a păzi cuvintele zise de Cuviosul Macarie și a se ruga lui Dumnezeu și Preasfintei Născătoare, prin a cărei milostivire în cîțiva ani s-a înnoit acea aleasă mănăstire.

Astfel acum stă întreagă, înflorind ca și crinul și îmbogățindu-se cu minunile cele făcute de icoana făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu; deoarece și acum, cei ce

aleargă acolo cu credință, își capătă cerințele lor și toate neputințele omenești se tămăduiesc cu minune. Despre acele minuni nu se poate acum grăi și a le scrie cu de-amănuntul, dar sînt scrise în locașul acela, întru slava lui Hristos Dumnezeu și a Maicii Lui Preasfinte.

Dar de unde a fost adusă la Tihfini acea minunată icoană, prin neștiută cale a văzduhului, nu se știe desăvîrșit. Însă în cărțile cele vechi scrise de mînă se scrie: "Acea icoană a venit în Rusia, prin voia lui Dumnezeu, de la Constantinopol, pe vremea împărăției lui Ioan Paleologul, cu cîțiva ani mai înainte de luarea Constantinopolului de către turci. Că acea icoană este de acolo, se arată într-o povestire ca aceasta: În anii aceia, cînd acea icoană făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a început a se preamări la Tihfini, prin minuni multe și mari, s-a întîmplat că erau în Constantinopol niște negustori, bărbați dreptcredincioși, din marele Novgorod, cu care vorbind prea sfințitul patriarh al Constantinopolului, le-a adus aminte de o icoană făcătoare de minuni, ce fusese la dînșii și îi întreba dacă n-au auzit cumva de o icoană ca aceea.

Ei au răspuns de aceasta prin adevărată mărturie, cum că icoana făcătoare de minuni a Maicii lui Dumnezeu, numai Dumnezeu știe de unde a venit prin văzduh în Rusia cu mare preaslăvire. Acea icoană se arăta în diferite locuri, trecînd din loc în loc, în hotarele marelui Novgorod, departe de la dînsa cu o sută optsprezece stadii; apoi, s-a arătat la rîul Tihfinului, asemenea cu preaslăvire, făcînd minuni de mirare și negrăite; deci, dînd nenumărate tămăduiri, petrece cu cinste și acum acolo în biserică.

Prea Sfințitul patriarh, auzind unele ca acestea și înțelegînd că acea icoană este cea de care întreba el, a început a suspina din adîncul inimii și a întreba de dînsa mai cu dinadinsul. După aceea spunea singur cum că acea icoană făcătoare de minuni a Maicii lui Dumnezeu se ducea pe mare cu preaslăvire de la Constantinopol, din împărăteasca cetate, oriunde o rînduia dumnezeiasca purtare de grijă și după cîtăva vreme iarăși se întorcea la împărăteasca cetate. Astfel făcea multe minuni și faceri de bine oamenilor credincioși, dîndu-le biruință și izbîndă asupra potrivnicilor, ca cea tare ajutătoare; iar pentru mîndrie, pentru ura de frați și pentru nedreptăți, a plecat de tot de la dînșii și nu s-a mai întors. Prea Sfințitul patriarh, spunînd acestea cu mare umilință, s-a dus în biserică și le-a arătat locul și chipul unde a stat acea icoană făcătoare de minuni. Acel loc era cum intri în biserică în partea de apus, la stîlpul din dreapta, în care loc se pusese altă icoană a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, dar mai mică și deasupra ei ardea o candelă.

Bărbații aceia din Rusia, auzind și văzînd unele ca acestea, s-au mirat foarte mult și au preamărit pe Domnul Dumnezeu și pe Preasfînta Născătoare, care face nenumărate minuni peste fire în multe țări, prin chipul său cel făcător de minuni. Vorbind ei mult cu prea sfințitul patriarh și spunînd unul altuia minunile, adică patriarhul cele ce făcea în părțile grecești, iar bărbații aceia, cele ce se făcea pe pămîntul Rusiei, care l-au făcut a se minuna din aceste vorbiri și foarte mult s-au bucurat bărbații cei din Rusia, de înștiințarea chipului cel făcător de minuni. Apoi, cînd au plecat din Constantinopol și au ajuns în Rusia mare, îndată s-a aflat de la dînșii prin povestiri în toate părțile Rusiei. Întrebarea aceea a patriarhului s-a dat în scris pe scurt în toată lumea, adică povestirea de icoana făcătoare de minuni a Maicii lui Dumnezeu și arătarea locului unde a stat acea icoană făcătoare de minuni.

Așa se socotește de credincioși că nu este altă icoană, decît aceea care a plecat din Constantinopol. Pentru aceea, după chipul locului din Constantinopol, i s-a făcut loc în biserica din mănăstirea Tihfinului, potrivit chipului cel făcător de minuni al Preasfintei Născătoare de

Dumnezeu la intrarea în biserică, în partea dinspre apus, la întîiul stîlp din dreapta, unde stă şi pînă acum; făcînd multe şi nespuse minuni.

Dar de vreme ce acea icoană făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu din Tihfini, se socoteşte că s-a adus de la Constantinopol, numindu-se de mulţi Odighitria, Romanca sau Lideanca, este de cuviinţă să pomenim aici că în Constantinopol erau două icoane preaalese şi preaslăvite în minuni ale Preasfintei Născătoare de Dumnezeu; Odighitria şi Romanca, care se zice şi Lideancă. Alta este Odighitria şi alta este Romanca; deci, să pomenim pe scurt de amîndouă acele icoane făcătoare de minuni, ca fiecare să ştie.

69. ICOANA FĂCĂTOARE DE MINUNI A PREASFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU, CARE SE NUMEŞTE ODIGHITRIA (26 IUNIE)

După înălţarea Domnului nostru Iisus Hristos şi după pogorîrea Sfîntului Duh, trecînd multă vreme, Apostolul Luca Evanghelistul, fiind iscusit a zugrăvi icoane, a zugrăvit pe o scîndură chipul Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu şi l-a dus preasfintei Fecioare Maria. Ea, văzînd icoana cu chipul preasfintei feţei sale, şi-a adus aminte de proorocia sa de mai înainte şi a zis: *De acum mă vor ferici toate neamurile!* Apoi a zis şi aceasta: "Darul meu să fie cu icoana aceasta!"

Astfel s-a făcut cu lucrul prin sfîntul ei cuvînt, pentru că au început de la acea sfîntă icoană a se face negrăite minuni, cu darul Maicii Domnului. Această icoană s-a trimis de Sfîntul Luca în Antiohia la stăpînitorul Teofil, care primise credinţa în Hristos, către care a şi scris Evanghelia sa. Acea icoană făcătoare de minuni era de închinăciune cinstită nu numai pentru Teofil, ci şi pentru toţi creştinii cei de acolo cu dreaptă credinţă. După Teofil, trecînd mulţi ani, acea icoană s-a dus mai întîi în Ierusalim, apoi în Constantinopol. Împărăteasa Evdochia, soţia binecredinciosului împărat Teodosie cel Tînăr, fiind la Ierusalim, a luat această cinstită icoană şi a trimis-o în dar surorii împăratului, Sfintei Pulheria, precum s-a scris în viaţa ei.

Sfînta Pulheria, luînd-o cu dragoste, a pus-o în biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care se numea Vlaherna, pe care a zidit-o cu cheltuiala ei. Această sfîntă icoană a fost împodobirea cetăţii împărăteşti, fiindcă izvorau din ea multe minuni de tămăduiri. După mulţi ani popoarele au numit-o pe ea Odighitria, care se tîlcuieşte, "povăţuitoare şi ajutătoare de cale". Şi a numit-o aşa din lucrurile ce s-au făcut şi anume: Preasfînta Născătoare de Dumnezeu, arătîndu-se la doi orbi, i-a dus în biserica cea din Vlaherna la icoana făcătoare de minuni şi le-a dăruit vederea cea desăvîrşită.

Tîrziu după aceea, în zilele lui Eraclie, împăratul grecesc, a fost năvălirea perşilor şi a sciţilor asupra stăpînirii lui. Venind Sarvar, voievodul puterilor lui Hozroie, împăratul perşilor, asemenea şi Cagan al sciţilor cu multe cete, au înconjurat cetatea şi multă vreme o chinuiau cu tărie. Patriarhul Serghie, luînd sfintele Cruci şi sfintele icoane, dar mai ales icoana Maicii Domnului făcătoare de minuni, pe care a zugrăvit-o Sfîntul Evanghelist Luca, împreună şi cu veşmîntul ei şi au înconjurat zidurile cetăţii, rugîndu-se cu lacrimi. Deci s-a făcut cu milostivirea lui Dumnezeu şi cu folosirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, o minunată izbăvire de barbari şi s-a dat grecilor slăvită biruinţă asupra perşilor şi sciţilor; pentru că marea - fiind muiat în ea veşmîntul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu -, cu dumnezeiasca putere a înecat corăbiile potrivnicilor. Iar cei ce erau pe uscat, au fost goniţi şi tăiaţi cu sabia.

Deci, pomenirea minunii acesteia, cu cîntare de acatist o prăznuiau în toți anii, în sîmbăta a cincea a marelui post. De atunci locuitorii Constantinopolului au început a numi icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, ajutătoare.

Amîndouă acele numiri, povățuitoare și ajutătoare de cale, în limba grecească se grăiește cu singurul cuvînt Odighitria; și astfel acea sfîntă icoană se numea Odighitria. După mulți ani s-a ridicat în Constantinopol eresul cel luptător împotriva icoanelor. Atunci oarecare din cei dreptcredincioși bărbați sfinți, au luat noaptea din biserica Vlahernei, această sfîntă icoană a Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, care se numește Odighitria, și au dus-o în locașul care se numește Pantocrator. Acolo au ascuns-o în zidul bisericii, aprinzînd candelă înaintea ei, și rugîndu-se cu lacrimi au astupat-o să nu fie batjocorită de luptătorii de icoane.

Acolo a petrecut pînă la pieirea începătorilor acelui eres. Iar după ce Biserica a primit din cea mai dinainte a sa înfrumusețare de icoane, a fost multă cercetare pentru această sfîntă icoană a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu pe care a zugrăvit-o Sfîntul Luca și care mai pe urmă s-a numit Odighitria. După descoperirea lui Dumnezeu au găsit-o astupată în zidul bisericii Pantocrator și candela înaintea ei încă nu se stinsese. Credincioșii au avut mare bucurie de aflarea ei; deci, au luat-o și au pus-o iarăși la locul cel mai dinainte, în biserica Vlaherna.

70. ICOANA FĂCĂTOARE DE MINUNI A PREASFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU, CARE SE NUMEȘTE ROMANCA SAU LIDEANCA (26 IUNIE)

Sfîntul Apostol Petru și Sfîntul Ioan cuvîntătorul de Dumnezeu, mai înainte de a se duce, precum s-au dus și ceilalți apostoli, la marginile pămîntului, pentru propovăduirea lui Hristos, propovăduiau pe Hristos prin cetățile de prin jurul Ierusalimului. Dar cînd a fost cetatea care se cheamă Lida - iar după aceea s-a numit Diospoli - și, petrecînd acolo un an, a adus multe popoare la Hristos Dumnezeu. Atunci a zidit acolo o biserică cu numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu; pentru că atunci era liniște între creștini, încetînd prigonirea după uciderea Sfîntului Arhidiacon Ștefan.

Cezarul Tiberiu, auzind multe lucruri despre Iisus Hristos și despre minunile Lui, a poruncit să nu prigonească pe creștini. Despre aceasta se pomenește astfel în Faptele Apostolilor: Bisericile prin toată Iudeea, Galileea și Samaria aveau pace. Acea pace a fost pînă la sfîrșitul lui Tiberiu. Deci, în acea alinare, Sfinții Apostoli Petru și Ioan, zidind în Lida acea biserică s-au dus în Ierusalim și au rugat pe Preasfînta Născătoare de Dumnezeu să meargă în Lida, să vadă biserica cea zidită în numele ei, să o binecuvînteze și să o sfințească prin venirea sa, astfel ca rugăciunile celor ce se vor ruga într-însa să fie bineprimite înaintea lui Hristos, cel ce s-a născut dintr-însa.

Preasfînta Născătoare de Dumnezeu a zis către dînșii: "Mergeți acolo, bucurați-vă și eu voi fi cu voi!" Iar ei, mergînd, au aflat în biserică pe un stîlp ce întărea clădirea, chipul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, zugrăvit nu de mînă, ci de Dumnezeu, avînd cu totul asemănarea cinstitei ei fețe, asemenea avea și a cinstitelor ei haine. Deci ei, văzînd-o, s-au închinat acelui chip al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, nezugrăvită de mînă și au mulțumit Cuvîntului Cel ce S-a întrupat dintr-însa. După aceea, Preasfînta Născătoare de Dumnezeu a mers acolo singură și, văzîndu-și chipul său și mulțimea de popor care crezuse în Hristos, s-a veselit cu duhul; iar ea a dat acelei icoane darul și puterea facerii de minuni.

Trecînd mulți ani, Iulian Paravatul, luînd împărăția grecilor și a Romei, a ridicat mare prigonire contra Bisericii lui Hristos. Atunci s-a trimis de acel muncitor în Lida o rudenie a lui, de un nume cu el ca să șteargă acel chip făcător de minuni al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu cu niște unelte tăietoare de piatră. Dar minunii îi urma altă minune, pentru că, pe cît tăietorii tăiau și strujeau acel chip nezugrăvit de mînă cu ciocane și topoare, pe atît se vedea că străbăteau prin minune vopselele și zugrăvelile în adîncul stîlpului; deci, ostenindu-se mult și nesporind nimic, s-au dus deșerți.

În multe părți se răspîndise vestea despre acel chip al Maicii Domnului, despre minunile cele mari și fără număr, încît veneau mulți credincioși din toate părțile, în toți anii, să se închine la acea icoană. După ce au trecut mulți ani, fericitul Gherman - mai înainte de luarea arhieriei și a scaunului patriarhiei din Constantinopol -, a mers la Ierusalim să se închine Sfîntului Mormînt al Domnului și celorlalte locuri sfinte. Deci, cînd era în Lida, a văzut chipul cel făcător de minuni al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și, rugîndu-se cu căldură, a poruncit unui zugrav să-i zugrăvească pe o scîndură icoana aceea. Luînd el icoana cea zugrăvită, a dus-o cu sine la Constantinopol și o avea ca pe o vistierie neprețuită, săvîrşindu-și toate rugăciunile sale înaintea ei.

Deci, el a fost, cu voia lui Dumnezeu, patriarh al Constantinopolului pe vremea împărăției lui Artemie cel numit Anastasie. După aceea Leon Isaurul - care se numea mai înainte Conon -, luînd împărăția, a adus eresul luptării de icoane și a ridicat prigonire cumplită asupra celor dreptcredincioşi. Deci, a izgonit cu necinste pe sfințitul patriarh Gherman de pe scaunul lui; iar Prea Sfințitul Gherman, izgonindu-se din biserică și din casa sa, a luat cu sine două sfinte icoane, a Mîntuitorului Hristos și a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pe aceea care în Lida o zugrăvise de pe cea făcătoare de minuni.

Deci, vrînd să plutească cu corabia la surghiunie, a scris o scrisoare Prea Sfințitului Grigorie, episcopul Romei celei vechi, înștiințîndu-l de nedreapta sa izgonire și de muncirea cea făcută în Constantinopol celor dreptcredincioși de împăratul cel luptător de icoane. Și, făcînd loc în scîndura icoanei lui Hristos, a băgat acolo scrisoarea aceea și a pecetluit-o, însemnînd data, ceasul și locul. După aceea, a sărutat cu lacrimi acea sfîntă icoană a Mîntuitorului, de două ori, zicînd: "Mîntuitorule, Mîntuitorule, mîntuiește-ne pe noi!" Apoi, i-a dat drumul icoanei pe mare. Deci, acea sfîntă icoană, plutind o zi și o noapte pe mare, a ajuns la Roma cea veche și în acea noapte s-a făcut arătare prea sfințitului episcop al Romei de venirea chipului Mîntuitorului.

Dimineață, cînd soarele era răsărit, episcopul a luat clerul său cu lumînări și cu cădelnițe, după aceea s-a suit într-o corabie și plutind pe rîul Tibru spre mare, a ieșit întru întîmpinarea icoanei Mîntuitorului. Cînd a fost la gura rîului unde se vărsa în mare, a văzut icoana că umbla în preajmă pe ape și din această pricină s-a umplut de spaimă și de bucurie; după aceea, s-a închinat cu bună credință. Apoi episcopul Grigorie a grăit către icoană cu lacrimi: "Stăpîne, dacă ai venit la noi, nevrednicii, Te rugăm, precum ai umblat cu preaslăvire pe ape, așa să Te sui și pe mîinile noastre; pentru că nu îndrăznim să ne atingem de Tine, cu ale noastre porniri". Deci, îndată, icoana s-a ridicat din mare în văzduh și, zburînd ca o pasăre, a venit în mîinile arhiereului.

Episcopul, sărutînd-o cu lacrimi de bucurie și luînd-o cu cinste vrednică, a dus-o în Roma cu cîntare de psalmi și a purtat-o prin toată cetatea, ca acea dumnezeiească icoană să fie văzută de tot poporul. Apoi, a pus-o în biserica cea mare a Sfîntului Apostol Petru. Și, scoțînd din scîndură scrisoarea patriarhului, care rămăsese neudată de apă, a citit-o și a înțeles cele ce

se făceau în Constantinopol de împăratul cel răucredincios. Încă și aceasta s-a înștiințat din scrisoare, că într-o zi și o noapte a venit acea icoană a Mîntuitorului din Constantinopol la dînșii; deci, toți slăveau puterea cea de neajuns a lui Dumnezeu. Pentru eresul împotriva sfintelor icoane ce se ridicase la Răsărit și pentru izgonirea Prea Sfințitului Gherman, episcopul Romei Grigorie se mîhnea foarte mult și cu întristare mare se cuprindea. De aceea, a scris împăratului cu îndrăznire, mustrîndu-l pentru păgînătatea lui. La icoana Mîntuitorului se săvîrșeau în Roma multe minuni, pentru că diferite boli și neputințe se izgoneau de la oameni.

Prea Sfințitul Gherman a petrecut în izgonire pînă s-a apropiat de fericitul său sfîrșit. Deci atunci, sfintelor icoane li se făcea neîncetată necinste și batjocură; pentru că unele erau scuipate și sfărîmate, altele aruncate în noroi și călcate în picioare, iar altele arse în foc. Pentru aceea el a scris o altă carte către episcopul Romei, înștiințîndu-l de cele ce se făceau. Și în scîndura icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, aceea care se zugrăvise în Lida, făcînd loc, a ascuns într-însa cu dinadinsul scrisoarea sa, punîndu-i data și ceasul scrisorii. Deci, sărutînd icoana și plîngînd mult, i-a zis: "Mergi, Stăpînă și scapă acum fugind, nu ca de Irod în Egipt, ci de vrăjmașul cel cu nume de fiară! Mergi în Roma la cei binecredincioși, ca să te păzești împreună cu cel mai înainte de veci al tău Prunc, de urîtele mîini ale luptătorilor de icoane. Treci această mare largă cu plutire fără primejdie; pentru că porți pe Făcătorul cerului, al pămîntului și al mării. Mergi și scapă tu în mîinile plăcutului tău, Grigorie; iar pe noi, care pentru cinstea ta ne primejduim, în sînurile lui Avraam ne sălășluiește și în cereștile curți ne pomenește".

Astfel grăia Sfîntul Gherman și pe sfînta icoană cu lacrimi o uda și, sărutînd-o cu dragoste, i-a dat drumul pe mare. Deci, icoana a plutit mai degrabă decît zborul vulturului și într-o zi și o noapte a ajuns la Roma. În acea noapte i s-a făcut cunoscut episcopului Romei de venirea împărăteștii icoane cerești. Iar el, sculîndu-se, s-a dus înaintea icoanei lui Hristos, precum se dusese și înaintea icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. El a ieșit în întîmpinarea ei pe rîul Tibru, cu tot clerul, cu lumînări și cădiri; dar, cînd era la gura noianului, icoana Maicii lui Dumnezeu s-a văzut de toți pe apă în preajmă, venind spre dînșii. Atunci, episcopul Romei, întinzînd mîinile sale spre dînsa, ea a venit în mîinile lui și a primit-o cu mare bucurie și, închinîndu-se ei, a sărutat-o; apoi s-a întors în cetate minunîndu-se de lucrurile cele mari și minunate ale lui Dumnezeu. După aceea, desfăcînd tăietura din scîndura icoanei, a aflat scrisoarea Prea Sfințitului patriarh Gherman și, citind-o, a înțeles cum ieri de dimineață icoana a fost trimisă la dînșii; deci, preamărea minunile lui Dumnezeu.

Episcopului Romei îi era jale de Sfîntul Gherman, că un luminător atît de mare al Bisericii, se stinge prin atîta îngrozire de moarte, plîngînd pentru dînsul foarte mult. Atunci el a luat icoana cea cinstită a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și a dus-o prin toată cetatea ca și pe a Mîntuitorului. Deci, intrînd în biserica Sfîntului Petru, a pus-o înăuntru Sfîntului Altar, dîndu-se la acea icoană tămăduiri de diferite boli.

După aceasta, trecînd o sută de ani și mai bine, de cînd împărații luptători de icoane au pierit cu sunet și a împărățit Mihail cu maica sa Teodora, iar eresul luptătorilor de icoane din Constantinopol se stinse cu totul în Roma, atunci icoana cea nezugrăvită din Lida, era zugrăvită și trimisă de Sfîntul Gherman din surghiunie spre Roma și pusă în altar. Ea singură a început adeseori a se mișca fără să se clatine de nimeni, privind toți la ea. Aceasta se făcea în multe zile, uneori la cîntarea cea de dimineață sau de seară, alteori la Liturghie. De această minune, romanilor nu le era puțină mirare și frică, pentru că socoteau că acesta este un semn de mînie dumnezeiască, ce are să vină asupra lor.

În Roma era atunci episcop Serghie, și într-un timp, fiind singur în biserică la soborniceasca cîntare, icoana aceea a început mai tare a se clătina. Acea mișcare văzînd-o toți, s-au spăimîntat și, încetînd din cîntare, au început a striga cu glas mare: "Doamne miluiește!" Deci, fiind de mulți chemată mila Domnului, icoana s-a alinat din mișcare; dar după puțin, iarăși ridicîndu-se și făcînd sunet prin mișcarea sa, s-a dus spre văzduh de la locul său. Aceasta văzînd-o toți, s-au adunat în altar, vrînd să o sprijinească cu mîinile, ca să nu cadă la pămînt și să se sfarme; dar nimeni nu putea s-o ajungă și să se atingă de ea, pentru că se purta prin văzduh pe deasupra mîinilor omenești, umblînd ca pe pămînt prin biserică, nu iute, ci încet. Astfel a ieșit din biserică ca și cum s-ar fi scos de mîini îngerești.

Atunci episcopul Serghie, înspăimîntîndu-se cu tot clerul și poporul de acea preaslăvită vedere, urmau cu spaimă după icoană încotro mergea ea. Iar ea, ducîndu-se la rîul Tibru, s-a băgat în apă și a înotat spre mare; iar poporul ce era pe mal, privea la ducerea ei și cu ochii lăcrimînd o petreceau pe dînsa. Atunci episcopul Romei, vărsînd lacrimi, se tînguia zicînd: "O, împărăteasă, vai nouă! O, Doamnă, vai nouă! Unde te duci de la noi, dumnezeiescule sicriu? Pentru că în ce chip de demult pe ape ai venit la noi, acum tot pe aceeași cale te duci? De aceea ne temem, ca să nu ne ajungă și pe noi, cei care sîntem în Roma, prigonirea luptătorilor de icoane, pentru care tu ai fugit din cetatea lui Constantin și acum iarăși fugi de la Roma! O, atotputernică, de ce nu alini acel vifor ereticesc, care tulbură Biserica lui Hristos?"

Acestea și multe altele grăia episcopul Serghie, tînguindu-se și petrecînd icoana cu ochii, care, cu mai mare grabă depărtîndu-se, alerga pe apă pînă s-a făcut nevăzută de vederea lor. Atunci episcopul Romei a poruncit ca acea slăvită minune să o scrie în cărțile bisericești, spre aducere aminte a acelor neamuri de pe urmă, spre slava Maicii Domnului nostru Iisus Hristos, care lucrează niște minuni ca acestea. Deci, acea sfîntă icoană, a doua zi, a ajuns la Constantinopol și s-a găsit la liman, aproape de palatele împărătesei. Ea a fost luată de niște oameni dreptcredincioși, care se aflau acolo și dusă la binecredincioasa împărăteasă Teodora. Împărăteasa socotea că icoana este din acelea pe care luptătorii de icoane le aruncaseră în mare, legate cu pietre grele și că acea icoană desfăcîndu-se de legături, a ieșit la suprafață.

În acea vreme, s-a trimis din Constantinopol, de către binecredinciosul împărat Mihail și de prea sfințitul patriarh Metodie, niște oameni vestiți din rînduiala duhovnicească și mirenească cu scrisori la episcopul Romei, înștiințîndu-se de Sinodul Sfinților Părinți ce s-a ținut în Constantinopol, unde s-a dat anatema eresul luptătorilor de icoane, iar credincioasa cinstire a sfintelor icoane iarăși s-a întărit. Cu niște scrisori împărătești ca acestea ajungînd acei trimiși la Roma, au veselit foarte mult pe episcopul Romei și pe toți cei dreptcredincioși. Deci, fiind acolo, a auzit toate despre icoanele cele făcătoare de minuni - a Mîntuitorului nostru Iisus Hristos și a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu -, cum în zilele prea sfințitului episcop Grigorie au venit la Roma și cealaltă pe mare, trimise de prea sfințitul patriarh Gherman; apoi cum, nu de mult, icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu s-a dus iarăși singură la Roma.

Acestea auzindu-le ei, și-au scris acele minunate povestiri, însemnînd vremea și ziua ducerii icoanei celei preacurate din Roma. Apoi, întorcîndu-se în Constantinopol, au spus împăratului, maicii lui, Teodora, și prea sfințitului patriarh Metodie. Aceia îndată și-au adus aminte de icoana găsită la limanul mării și au grăit între ei: "Oare nu este aceasta icoana cea din Roma?" După aceasta îndată s-au trimis de către episcopul Romei soli vestiți la împărat și la patriarhul Constantinopolului, cărora arătîndu-le acea sfîntă icoană, care a fost găsită la malul mării, romanii îndată au cunoscut-o și cu lacrimi au căzut înaintea ei, spunînd tuturor că aceea este icoana care a plecat de la ei din Roma. Apoi, socotind ziua cea însemnată și ceasul plecării

ei din Roma și sosirea la Constantinopol, au găsit că într-o zi și o noapte a mers cale depărtată și preamăreau atotputernica tărie a lui Dumnezeu

Atunci Prea Sfințitul patriarh Metodie cu tot clerul și împăratul cu toată suita luînd acea icoană din palatele împărătesei, petrecuți de tot poporul, au dus-o în Halcopatria și a fost pusă cu cinste în biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, bucurîndu-se de atîta dăruire ce li s-a dat. Din acel timp acea icoană făcătoare de minuni a Maicii lui Dumnezeu s-a numit Romanca, pentru că venise de la Roma și se făcea de la dînsa foarte multe minuni.

Acestea s-au aflat despre acele două icoane făcătoare de minuni, care au fost în Constantinopol. Despre cea dintîi, care s-a numit Odighitria, zugrăvită de Sfîntul Luca și de cealaltă care s-a zugrăvit de Sfîntul Gherman; pe cea din Lida și mai pe urmă s-a numit Romanca. Însă, acea icoană făcătoare de minuni a Preacuratei Născătoare de Dumnezeu care a mers din Constantinopol în Rusia prin văzduh, la locul ce se numește Tihfini, nu se știe care este, Odighitria sau Romanca sau altă icoană oarecare izvorîtoare de darul minunilor.

Iar noi de lucrurile cele neștiute, neiscodind cu deșartă iubire de încercare și neispitind judecățile cele neștiute ale lui Dumnezeu, cinstim cu bunăcuviință fiecare icoană a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Cădem cu credință la dînsa, o sărutăm cu dragoste și cu frică, ne închinăm cu evlavie privind spre dînsa ca spre adevăratul Fiu cel Care împărățește la cer împreună cu Născă-toarea de Dumnezeu. Și slăvim și pe Cel născut dintr-însa, Hristos, Domnul nostru, pe Cel slăvit împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

71. VIAȚA CUVIOSULUI SAMSON, PRIMITORUL DE STRĂINI
(27 IUNIE)

Samson cel Mare, despre care străbătuse vestea pretutindeni, a fost din cetatea Romei. El s-a născut din părinți cinstiți și bogați, de neam mare, care se trăgeau din sînge împărătesc. El, știind bine învățătura din afară, se deprinsese și la meșteșugul doctoricesc, nu de nevoie, nici pentru îmbogățirea sa, pentru că avea destulă bogăție ci, pe de o parte, ca să nu petreacă în deșertăciune, iar pe de alta, ca din meșteșugul său să poată sluji lui Dumnezeu și săracilor. El tămăduia pe cei cuprinși de boli netămăduite; pentru că pe lîngă meșteșugul doctoricesc, i se adăugase darul Domnului, cu care dădea tămăduiri.

Deci, pentru faptele lui cele bune în care sporea și pentru credința pe care o cîștigase în Dumnezeu, avea și înțelegerea dumnezeieștii Scripturi. El se îndeletnicea mult la citirea sfintelor cărți, și spre dragostea lui Hristos se deștepta cu credința și cu nădejdea. Apoi, murind părinții lui și lăsînd multe averi, n-a zăbovit a face cele cuviincioase lui; ci îndată a început ca bogăția cea degrabă pieritoare și vremelnică să o schimbe prin cea nepieritoare și veșnică, urmînd cuvîntul Evangheliei. El dădea milostenie cu îndurare, precum se grăiește, împărțind cu amîndouă mîinile la toate nevoile săracilor și flămînzilor, cîștigînd prin pîntecele lor cel stricăcios, vistieria cea nestricăcioasă. Aceasta o făcea în toate zilele vieții sale, că milostivirea o vedea născută și crescută împreună cu el. Acest fericit, voind să se îndrepteze la o viață și mai smerită, a eliberat mulțimea robilor, oprind numai pe unul pentru slujba sa. Căci ce nevoie avea de atîția robi, de vreme ce singur se dăduse rob Domnului cel adevărat? Astfel s-a dezlegat de

bogățiile cu care era ținut ca și cu niște legături, mulțumindu-se cu o haină și cu o funie pentru ținerea mijlocului.

Dorind Samson ca pe sufletul său să-l îmbogățească mai bine prin duhovniceasca bogăție, a defăimat lumea și toate cele din lume și, urmînd lui Hristos, s-a făcut străin, căci, lăsîndu-și rudele și cunoscuții, a ieșit din Roma cea veche și s-a sălășluit în pustie, ca și Ilie cel de demult. Dar Dumnezeu, voind ca robul său să le fie multora de folos, l-a adus din pustie în Roma cea nouă, adică în Constantinopol. Acolo, găsindu-și o casă oarecare, petrecea într-însa, odihnind la el pe cei străini și săraci, slujindu-le în tot chipul, primind pe cei neputincioși și tămăduindu-i de boli, nu numai prin meșteșugul său doctoricesc; dar le slujea cu toată plăcerea la pregătirea hranei și a așternuturilor cu atîta osîrdie, încît se părea că acea milostivire este firească lui. Căci precum firea soarelui este ca să lumineze și a focului ca să ardă, așa lui Samson îi era din fire silința cu osîrdie spre cei săraci, bolnavi și străini.

Deci, Dumnezeu, Care S-a obișnuit a binecuvînta dragostea către aproapele ce se face pentru Dînsul și aceea pe care o face cineva săracilor a o socoti ca Lui, a cinstit ostenelile robului Său cu minuni mari, care se făceau la bolnavi. Pentru că pe toți îi primea în casa sa, avînd boli nevindecate, și îi tămăduia cu minuni. Astfel, darul și puterea facerii de minuni, care i se dăduse de la Dumnezeu, le acoperea cu meșteșugul chipului cel doctoricesc, ca să nu se cunoască sfințenia lui; pentru că, fiind smerit cu inima, nu voia să se slăvească și să se cinstească de oameni. Dar n-a putut să se ascundă sub obroc, nici cetatea deasupra muntelui, căci strălucind cu lumina lucrurilor celor bune și suindu-se la muntele plăcerii de Dumnezeu desăvîrșit, a venit tuturor în înștiințare. Aflînd și patriarhul de acest lucru, l-a chemat la el și l-a hirotonisit preot, deși el nu voia. Despre slava faptelor lui celor bune s-a aflat pînă la palatele împărătești în acest chip: "Împăratul Justinian căzuse într-o neputință trupească, adică în vătămarea părților ascunse ale trupului și acea durere era netămăduită. Chemînd el doctori mulți și stînd lîngă el după obiceiul lor, se consultau între ei și îi făceau multă vreme curaj de tămăduire, numai cu cuvintele; iar cu lucrul nu puteau să-l vindece, nici să dea ușurare celui ce pătimea.

Deci, au căutat prin toată stăpînirea grecească doctori foarte învățați, dar nici unul nu s-a găsit vrednic să poată tămădui pe împărat de acea nesuferită boală. Împăratul, mîniindu-se, a poruncit să gonească pe toți doctorii din ochii săi, iar el, întorcîndu-se spre Dumnezeu, Care este izvorul tămăduirilor și ziditor a toată făptura, și-a încredințat Aceluia boala sa, cerînd ajutor de la El cu lacrimi. Dar Dumnezeu n-a trecut cu vederea rugăciunea lui cea cu dinadinsul și, adormind puțin, a văzut în vedenie mulțime de doctori cu rînduială stînd înaintea lui îmbrăcați în haine luminoase. Apropiindu-se de el un tînăr oarecare de lumină, îi arăta pe fiecare dintre doctori cum și în ce fel de rînduială a fost. Între aceștia i-a arătat și pe unul smerit la față, cărunt la păr și îmbrăcat în haină preoțească, despre care, lăudîndu-l către împărat, a zis: "O, împărate, acesta poate să te tămăduiască de durerea cea aducătoare de moarte!"

Împăratul, deșteptîndu-se din somn, s-a bucurat de acea vedenie care i s-a făcut cunoscută pentru sănătatea sa și mulțumea lui Dumnezeu. Deci, avînd în minte chipul bărbatului văzut, a poruncit să cheme la dînsul pe toți doctorii, ca să-i vadă. Și căutînd între dînșii pe cel văzut în vis și negăsindu-l, a căzut iarăși în mîhnire și a început a se întrista. Însă, punîndu-și nădejdea în Dumnezeu, a poruncit să caute mai cu dinadinsul pe acel doctor, care i se arătase în vis, spunînd tuturor asemănarea feței lui și făgăduind multe daruri și cinste cui îl va afla pe el.

Mulți căutîndu-l pretutindeni și negăsindu-l, una din slugile împărătești care era cunoscută de împărat și de un prieten al lui Samson, auzind asemănarea spusă de împărat a

omului văzut în vis, și-a adus aminte de fericitul Samson, care avea aceeași asemănare și tămăduia pe cei neputincioși. Deci, a spus împăratului de dînsul, iar el a poruncit să-l aducă pe Samson cu cinste la dînsul. Cînd l-a văzut pe el intrînd, îndată l-a cunoscut că este acela pe care îl văzuse în vis. Umplîndu-se de bucurie, împăratul s-a sculat degrabă de la locul său și, alergînd înaintea lui, i-a cuprins grumajii și i-a sărutat nu numai gura, ci și capul și mîinile bătrînului, zicîndu-i: "Cu adevărat, părinte, tu ești acela pe care mi te-a arătat mie Dumnezeu în vis; deci, prin tine mi-a făgăduit că mi se va da sănătate". Acestea zicînd, l-a băgat pe cuviosul în odaia lui și, șezînd cu dînsul de vorbă, se îndulcea de vederea feții lui. Apoi, lipind mîinile lui de ochii săi, le săruta cu dragoste și, udîndu-le cu lacrimi, cerea de la dînsul tămăduire.

Fericitul Samson, mîhnindu-se de atîta smerenie din partea împăratului, i-a zis: "O, împărate, nu face aceasta, nici nu te pogorî așa prin nemăsurată smerenie, ca să nu mă aduci pe mine în mîndrie și să fii pricinuitor al osîndirii mele. Pentru că în ce covîrșesc eu pe ceilalți oameni? Fiind sărac și păcătos, singur am trebuință de căutarea milostivirii lui Hristos pentru tămăduirea păcatelor mele. Numai credința cea mare și nădejdea cea fierbinte, vor pleca spre milă pe Împăratul Hristos. Acela te va tămădui, fiindcă toate cîte voiește, poate să le facă".

Acestea zicînd, s-a atins cu mîna de partea unde pătimea împăratul, ca și cum ar fi pus doctorie; și așa, vrînd să-și tăinuiască darul tămăduirii dat lui din cer, numai cu atingerea mîinilor lui i s-a făcut ușurare de boală și grabnică tămăduire. Împăratul, cîștigînd desăvîrșit sănătatea sa, se bucura nu numai pentru tămăduire, ci și pentru că s-a învrednicit de vederea unui bărbat plăcut lui Dumnezeu ca acesta. Apoi, vrînd să mulțumească sfîntului, i-a dat mult aur și argint. Iar sfîntul a grăit împăratului: "Împărate, aur, argint și o mulțime de alte averi am avut și pe toate le-am lăsat pentru Hristos, ca să cîștig celelalte bunătăți veșnice! Însă, de vrei să-mi arăți atîta bunătate, fă pentru Dumnezeu și pentru mîntuirea ta aceasta: zidește-mi lîngă locuința mea o casă, în care aș putea să odihnesc pe cei neputincioși și străini, cărora m-am obișnuit a le sluji și să-i primesc după puterea mea; pentru că așa și ție îți vei mijloci răsplătire de la Dumnezeu și mie îmi vei mîngîia bătrînețile".

Aceasta auzind împăratul și socotind-o mai mult o dăruire, decît o cerere, a poruncit să-i zidească o casă și o bolniță pentru străini, precum a poftit cuviosul. Sfîrșindu-se zidirea aceea, împăratul a îndestulat-o cu multe averi pentru nevoia străinilor ce se odihneau acolo și pentru bolnavii ce se tămăduiau.

Cuviosul Samson, petrecînd mulți ani în obișnuita slujbă a primirii de străini și a doctoriei și ajungînd la adînci bătrînețe, a slăbit cu trupul și s-a îmbolnăvit puțin. Iar cînd sufletul lui s-a despărțit de trup, s-a arătat luminos la față, cu nimic mîhnindu-se de moarte, precum este obiceiul la celelalte suflete, care sînt cuprinse de grijile trupești și mirenești și care se tem de moarte. Pentru că știa Cine îl cheamă pe el de la acele osteneli, la odihnă desăvîrșită și ce fel de răsplătire aștepta sufletul lui cel fericit; că vrednic era lucrătorul acesta de plata sa. Astfel sufletul lui, fiind plăcut lui Dumnezeu, s-a dus în părțile cerești, iar trupul lui a fost îngropat cu cinste în biserica Sfîntului Mucenic Mochie, din a cărui seminție se trăgea Samson, marele plăcut al lui Dumnezeu și moștenitor al faptelor lui celor bune și duhovnicești.

El a fost slăvit cu mari minuni nu numai în viața aceasta, ci și după moarte, din care aici se pomenesc cîteva: Odată a fost în Constantinopol un foc atît de mare - care începuse de la biserica Sfintei Sofia -, încît nimeni din oameni nu putea să-l stingă. Astfel, au ars toate palatele cele mai alese și cele mai frumoase zidiri din toată cetatea. Acel foc a ajuns și la casele Cuviosului Samson, cele primitoare de străini, care înconjurîndu-le de pretutindeni flăcările, nu puteau să se atingă de ele. Casele acelea fiind înconjurate de atîta văpaie, se vedea în mijloc ca

rugul cel nears și mulți dintre oameni au văzut pe Cuviosul Samson, care se arăta deasupra zidirii, umblînd iute împrejur prin ograda casei și certînd cu mînie văpaia aceea ce se repezea. Focul, ca și cum s-ar fi rușinat de sfînta lui față, supunîndu-se poruncii, se dădea în lături de la casa aceea. Apoi deodată, auzindu-se dintr-un loc un tunet puternic, și vărsîndu-se o ploaie mare, tot jarul acela de foc s-a stins cu rugăciunile sfîntului.

El dădea la toate bolile tămăduiri, precum în viața sa, așa și după moarte. Unui om vestit, cu numele Teodorit și cu dregătoria spătar, i s-a întîmplat, cînd alerga din casa lui după oarecare trebuință, de și-a vătămat din încheieturi piciorul său. Din această cauză, zăcea foarte rău bolnav, neputînd să guste, nici mîncare, nici băutură, și nici măcar să doarmă puțin din pricina durerii piciorului. Nu putea nici să grăiască, fiind mut și fără de glas. Însă se ruga cu dinadinsul lui Dumnezeu și Sfîntului Samson, chemîndu-l în ajutor. Iar după a treia zi, venind noaptea, l-a văzut pe cuviosul pe care îl chema, stînd la picioarele sale și, atingîndu-se de glezna cea vătămată, i-a zis: "Scoală-te, că nimic mai mult nu vei pătimi". Acestea zicînd, s-a făcut nevăzut. Teodorit îndată simțindu-se sănătos, a început a mulțumi lui Dumnezeu cu mare glas, zicînd: "Cu adevărat, Sfîntul Samson este mare plăcut lui Dumnezeu". Apoi, pipăindu-și picioarele și văzîndu-le tămăduite desăvîrșit, s-a sculat și umbla. Făcîndu-se ziuă, s-a dus cu sîrguință la mormîntul cuviosului, și s-a închinat.

Un alt boier din Constantinopol, cu numele Leon, mergînd călare, din întîmplare și-a rupt un picior, lovindu-se de un zid de piatră. Din această pricină pătimea greu și, din zi în zi, durerea se întărea mai cumplit. Casnicii lui îl sfătuiau să cheme un doctor, ca să-i scoată sînge de la locul cel vătămat. Apropiindu-se a patra zi în care urma să cheme doctorul, s-a făcut într-acea noapte lui Teodorit, cel pomenit mai înainte, o vedenie în acest fel: "Vedea pe trei oameni intrînd în casa acelui boier, dintre care unul i se părea că este Sfîntul Samson, pe care îl văzuse în neputința sa; iar ceilalți doi sfinți doctori fără de arginți, Cosma și Damian și i-a întrebat, zicînd: "Unde mergeți?" Iar ei, privind cu dragoste spre dînsul, i-au răspuns: "Mergem la boierul Leon". Teodorit le-a zis: "Au nu știți, stăpînii mei, că el pătimește, fiind cuprins de durere și în viitoarea zi vor veni doctorii să-i tămăduiască piciorul cel sfărîmat?" Sfinții au răspuns: "Să nu fie aceea, căci noi vom veni la dînsul în ziua de vineri și-l vom tămădui". Teodorit, deșteptîndu-se din vedenie, a alergat la acel bolnav și i-a spus ceea ce a văzut și a auzit. Bolnavul, crezînd cuvintele lui, n-a primit la sine pe doctori; ci, nădăjduind spre Dumnezeu, aștepta ziua de vineri. Deci, rugîndu-se și sosind ziua de vineri, piciorul lui cel bolnav a primit desăvîrșit tămăduire și s-a făcut sănătos ca și celălalt, netrebuindu-i nici o doctorie. Atunci cel tămăduit a alergat la mormîntul Cuviosului Samson, dîndu-i mulțumire pentru cele ce arătase cu dînsul.

Dumnezeu, preamărind cu mai multe minuni pe plăcutul Său, Samson, a făcut ca din mormîntul lui să izvorască mir tămăduitor, din care bolnavii se ungeau cu credință și cîștigau sănătate pentru toate neputințele lor. S-a întîmplat iarăși aceluiași boier, Leon, de a căzut în neputință cu tot trupul. Astfel, zăcea ca un slăbănog, fiindu-i toate mădularele înțepenite. Iar cînd a fost uns peste tot trupul cu mirul care ieșea din mormîntul Sfîntului Samson, îndată s-a făcut sănătos. Asemenea, odată, durîndu-l ochii foarte tare, s-a tămăduit cu același mir tămăduitor.

Deci, dînd mulțumire doctorului său cel fără de plată, a luat asupra sa îngrijirea casei de străini a Sfîntului Samson, fiind atunci lipsită și dădu toate cele de trebuință din averile sale cu îndestulare. Aici este cu cuviință să pomenim și aceasta: în această casă de străini, în vremea aceea era un slujitor, anume Enesie, leneș cu viața și nebăgător de seamă la slujba sa, împlinind nevoile bolnavilor și ale străinilor cu nebăgare de seamă. Deci, într-o noapte, Cuviosul Samson, arătîndu-i-se lui, nu în vis, ci la arătare, l-a bătut cu toiagul, zicîndu-i cu mînie: "Pentru ce nu

îngrijești de slujba ta și nu împlinești nevoile străinilor și ale bolnavilor?" Din acea bătaie Enesie atîta a zăcut, încît i s-a luat glasul și a rămas mut, și trupul i s-a făcut vînăt peste tot de bătăile ce i se dăduse.

A doua zi, venind mulți la el, nu putea să vorbească decît numai își arăta trupul său vînăt. Apoi, luînd o hîrtie și un condei, a scris pedeapsa care i-o dăduse sfîntul. Înștiințîndu-se Leon, cel mai sus pomenit, de acest lucru, a venit să cerceteze pe acel slujitor bolnav, și văzîndu-l peste tot trupul vînăt de bătaie și neputînd vorbi, a început a se ruga cu căldură către Sfîntul Samson: "Sfinte plăcutule al lui Dumnezeu, știi credința și osîrdia mea către tine, fă aceasta ca Enesie, ceea ce a pătimit și a scris, să o mărturisească singur cu limba sa, spre cea mai mare încredințare a minunii și spre preamărirea numelui lui Dumnezeu".

Astfel rugîndu-se el, s-a dezlegat limba lui Enesie și gura i s-a deschis și pe toate cele ce i s-au făcut lui le-a spus cu de-amănuntul și din acea vreme și-a îndreptat viața în bine. Sfătuindu-se poporul cel cucernic, a rugat pe patriarh, ca acea casă primitoare de străini a Cuviosului Samson, să o sfințească ca să fie biserică și s-a făcut așa. Iar, spre primirea străinilor și spre odihnirea neputincioșilor s-a zidit altă casă și bolniță lîngă biserica aceea. După aceasta, trecînd multă vreme era alt slujitor la acea casă de străini, cu numele Evstratie, asemenea neîngrijindu-se de cei bolnavi și străini, și pe lîngă aceasta era și zgîrcit. Într-o vreme, n-a dat unt-delemn multe zile. Pentru aceasta, cu dumnezeiască pedepsire s-a îmbolnăvit. Unul din prieteni lui, anume Leon, nu acela de care am grăit mai înainte, ci altul cu același nume, slujind în aceeași casă de străini, i-a zis lui Evstratie: "Dă untdelemn destul pentru cei bolnavi și străini și vei fi sănătos la ochi; iar de nu vei crede cuvintelor mele, îți voi da pentru aceasta zapisul meu".

Deci, șezînd a scris astfel: "Eu, Leon, nădăjduindu-mă spre Sfîntul Samson, făcătorul de minuni, și întărindu-mă cu credința neîndoită spre dînsul, chezaș mă pun ție de față, că, de vei da destul untdelemn spre mîncarea săracilor și a străinilor, te vei tămădui la ochi, pentru că Sfîntul Samson îți va cere de la Dumnezeu sănătate". Evstratie, luînd acest zapis și făgăduind să dea din destul untdelemn, în aceeași zi s-a făcut sănătos la ochi. Dar, de vreme ce era zgîrcit cu obiceiul, a început a nu da untdelemn. Într-o noapte, i s-a arătat Cuviosul Samson, grăindu-i cu mînie: "Oare și pe mine mă batjocorești?" Evstratie, înfricoșîndu-se de acea vedenie, a chemat dimineața pe prietenul său Leon și i-a dat untdelemn mult, rugîndu-l să se roage către sfînt, pentru iertarea păcatului său.

Un bărbat cinstit, anume Varda, unul din sfetnicii împărătești, a căzut într-o boală, care se numea cancer, din care cauză i s-au făcut pe piept și pe spate mari răni netămăduite. Din această pricină a pătimit multă vreme. Sosind pomenirea Sfîntului Mucenic Mochie, doctorii care erau lîngă el și ceilalți casnici s-au dus la biserica mucenicului, spre a lua parte la cîntarea cea de toată noaptea. Bolnavul zăcînd, se mîhnea foarte că n-a putut să se ducă în biserică la praznic și să se închine mormîntului cel făcător de minuni al Cuviosului Samson. El, mîhnindu-se de aceasta, i s-a arătat un bărbat bătrîn, zicîndu-i: "Scoală-te!" Bolnavul a răspuns: "Cum voi putea să mă scol, fiind toate mădularele mele slabe de durerile cele grele". Acela i-a zis: "Eu îți grăiesc să te scoli și să vii în biserica Sfîntului Mucenic Mochie, a cărui prăznuire este astăzi și să te rogi la mormîntul Sfîntului Samson". Zicînd aceasta, s-a făcut nevăzut.

Bolnavul, simțind putere în el, a început a se scula încetișor de pe pat, nemaisimțind durerea rănilor sale. Apoi, dezlegînd de la răni legăturile cele doctoricești și plasturile, a aflat rănile vindecate desăvîrșit. Atunci, umplîndu-se de bucurie, s-a îmbrăcat în haine de sărbătoare și s-a dus în biserică. Văzîndu-l toți sănătos, deodată s-au minunat și au preamărit pe Dumnezeu.

Pe atunci era obiceiul la mulți, că, de cădea cineva în vreo neputință, poruncea să-l ducă în bolnița Sfîntului Samson, și acolo, după credința sa, primea sănătate. O slugă oarecare, anume Gheorghe, a unui preot, anume Efedim, pătimea foarte tare de greutatea udului. Deci, stăpînul lui l-a trimis la bolnița Sfîntului Samson, unde a petrecut cîteva zile, și necîștigînd ușurare, s-a întors la casa stăpînului său. Stăpînul, văzîndu-l, s-a mîniat pentru necredința lui și l-a trimis iar la bolniță, poruncindu-i să ceară mir de cel izvorîtor din mormîntul cel făcător de minuni și să se ungă cu dînsul. Sluga s-a dus și a rămas noaptea acolo, iar dimineața s-a întors la stăpînul său sănătos și i-a spus cum s-a însănătoșit. "Am văzut - zicea el - în această noapte, în vedenia visului, pe Sfîntul Samson, arătîndu-mi-se și atingîndu-se cu mîna de pîntecele meu, și mi-a zis: "Du-te de aici, că ești sănătos!" Eu, deșteptîndu-mă, m-am simțit sănătos. De aceeași boală pătimea și o femeie a slujitorului bisericii, anume Irina. Aceea a văzut în vedenia visului venind la dînsa pe Sfîntul Samson cu sfinții cei fără de arginți Cosma și Damian și, atingîndu-se de ea, din acea vedenie s-a făcut sănătoasă.

Acestea și multe alte minuni se dădeau și se dau tămăduiri, cu rugăciunile Cuviosului Samson. Pentru aceasta toți cei credincioși preamăreau pe Dumnezeu cel minunat între sfinții Săi, Căruia și de la noi să-I fie cinste, slavă, închinăciune și mulțumire, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

72. ADUCEREA CINSTITELOR MOAȘTE ALE SFINȚILOR CHIR ȘI IOAN, DOCTORII FĂRĂ DE ARGINȚI

(28 IUNIE)

(VIAȚA ȘI PĂTIMIREA LOR SE POMENEȘTE ÎN 31 DE ZILE ALE LUNII IANUARIE)

Acești sfinți pătimitori de chinuri, Chir și Ioan, au pătimit pentru Hristos în 31 de zile ale lunii ianuarie, pe vremea împărăției lui Dioclețian, în cetatea care se numea Canopos. Acea cetate era departe de Alexandria ca la 12 stadii. După mucenicescul lor sfîrșit, creștinii le-au îngropat trupurile cu cinste. Iar după trecerea a mulți ani, tămăduitoarele lor moaște s-au aflat într-acea vreme cînd creștinii întărindu-se mai mult decît elinii cei închinători la idoli, au început pretutindeni a zidi biserici fără să fie opriți, dar mai ales în împărăția marelui Teodosie. Aceasta a biruit pe Maxim al Apusului cu toate puterile sale; dar l-a mai biruit și cu rugăciunile cuvioșilor părinți, care viețuiau în pustiile Egiptului și la care împăratul Teodosie a trimis într-adins, avînd nevoie de rugăciunile lor spre ajutor. Între acești părinți cu cuviință este a pomeni pe unul, cu numele Senufie, slăvit întru minuni. El petrecea într-un schit, pentru care împăratul a scris patriarhului Teofil al Alexandriei să-l trimită în Constantinopol la dînsul, ca prin binecuvîntarea și cu rugăciunile lui să se înarmeze contra vrăjmașilor.

Teofil, voind să împlinească porunca împăratului, s-a dus singur în schit la Cuviosul părinte Senufie, ca să-l roage să meargă la Constantinopol la împăratul Teodosie; iar el nicidecum nu voia să iasă din chilia sa. După multă rugăminte și îndemnare a patriarhului, supărîndu-se, el și-a luat rasa și toiagul, pe care ridicîndu-le în sus spre răsărit și ochii spre cer ridicîndu-și, a grăit: "Doamne, Dumnezeul puterilor, mă rog Ție cu smerenie, dă rasei și toiagului acestuia acea putere pe care mi-ai dat-o mie cu milostivire".

Astfel rugîndu-se, a dat rasa și toiagul patriarhului, zicîndu-i: "Acestea să le trimiți împăratului în locul meu și să-i scrii ca în timp de război să pună rasa pe dînsul, iar toiagul să-

l ia în mînă și să meargă cu îndrăzneală înaintea ostașilor lui contra vrăjmașilor și va vedea slava lui Dumnezeu". Patriarhul, trimițînd acelea împăratului și spunîndu-i cuvintele cuviosului, el le-a primit cu credință. Deci, făcînd după cuvîntul cuviosului, a cîștigat mare biruință contra vrăjmașilor, spre a cărui aducere aminte și spre pomenirea Cuviosului Senufie, alexandrinii au făcut asemănarea împăratului, săpată și pusă pe un stîlp înalt, avînd rasa călugărească pe dînsul și toiagul ținîndu-l în mîini. Deci, în toți anii, în ziua acelei biruințe se prăznuiește cu dănțuire, mulțumind lui Dumnezeu. De atunci mai ales au început a se zidi biserici lui Dumnezeu în Alexandria și în tot Egiptul, pentru că se înmulțise creștinătatea.

Cînd Patriarhul Teofil a voit să zidească o biserică aleasă în Canopos în numele Sfinților Apostoli, în acea vreme s-au aflat moaștele sfinților făcători de minuni Chir și Ioan. Aceasta a fost după sfîrșitul lui Teodosie și pe timpul împărăției fiului său Eraclie. Iar despre aducerea moaștelor Sfinților Mucenici Chir și Ioan se scrie în viața Sfîntului Chiril, patriarhul Alexandriei, că aproape de Canopos, ca la două stadii, este un loc care se numește Manutin (mai înainte era sat). Acolo era și o capiște, veche locuință diavolească, fiind foarte înfricoșat locul acela, deoarece multe duhuri necurate petreceau acolo. Pe cînd patriarhul Teofil era încă între cei vii, dorea să curețe locul acela de diavoli, și să-l facă loc sfînt, spre mărirea lui Dumnezeu. Avînd însă multe împiedicări și apropiindu-i-se sfîrșitul vieții, n-a putut să-și ducă gîndul său la îndeplinire. Atunci Sfîntul Chiril, moștenitorul scaunului lui Teofil, a început a se îngriji de aceasta și se ruga lui Dumnezeu cu dinadinsul să-i dea de sus ajutor și putere, pentru biruința și izgonirea din locurile acelea a duhurilor necurate. Deci, îngerul Domnului i s-a arătat în vedenie, poruncindu-i ca cinstitele moaște ale Sfinților Mucenici Chir și Ioan să le aducă la locul ce se numește Manutin, că astfel va fugi de acolo diavoleasca putere.

Sfîntul Chiril, făcînd aceasta, a adus în Manutin moaștele sfinților, zidind acolo o biserică în numele lor. Atunci îndată s-au gonit de acolo necuratele duhuri și s-a făcut în acel loc izvor de tămăduiri, ce izvorăsc din moaștele mucenicilor. Deci, se cuvine să se pomenească oarecare minuni ale acestor sfinți, pe scurt.

În zilele prea sfințitului Evloghie, patriarhul Alexandriei, un fiu de-al lui Iulian, mai marele cetății, cu numele Amonie, avea împrejurul grumajilor săi o oarecare vătămare dureroasă și care creștea înlăuntrul trupului. Acea vătămare doctorii o numesc scrofuri, care, crescînd și umflîndu-se din zi în zi, i s-au îngreunat grumajii, și-l îngrozea cu moarte. Apoi, chemînd mulți doctori, nimic n-au aflat spre vindecare, din care cauză tatăl și fiul mîhnindu-se, i-au lăsat pe ei și au alergat la sfinții făcători de minuni, Chir și Ioan, rugîndu-se cu lacrimi lîngă cinstitele moaște, ca să dea tămăduire fiului său.

Atunci acela, arătîndu-se în vedenie, a poruncit tînărului, care se îngîmfa pentru slavă și bogăție, să-și lepede mai întîi mîndria sa și, în semn de smerenie, să măture gunoiul din casa lor; apoi să facă un plasture de ceapă amestecat cu pîine și să oblojească tot grumajul și gîtlejul. După ce a făcut aceasta, îndată i s-au închis vătămările, și Amonie a luat tămăduire, cu rugăciunile sfinților doctori fără de plată. Însă tot același Amonie, după cîtăva vreme, uitînd sfătuirile sfinților, s-a înălțat cu mîndria și iarăși s-a îmbolnăvit de altă boală, care îi era pedeapsă pentru neascultarea lui. Prin boala aceea pîntecele lui îi era foarte greu, din care cauză stomacul său nu putea să primească nici mîncare, nici băutură; ci toate cele ce îi intrau pe gură, îndată i se întorceau înapoi.

Atunci iarăși a alergat cu lacrimi, rugîndu-se sfinților răbdători de chinuri, Chir și Ioan, doctorii săi cei încredințați. Aceia, arătîndu-i-se lui în vis, mai întîi l-au ocărît pentru mîndria lui, apoi i-au poruncit să-și lepede hainele cele de mult preț și să se îmbrace într-o haină de păr

și, luînd vasele cele de apă, să aducă apă rece la frații cei neputincioși și săraci, pentru adăparea lor. Amonie, după ce a făcut aceasta fără lenevire, sfinții iarăși i s-au arătat și i-au poruncit, ca, luînd untdelemn din candelele lor, asemenea și ceară din lumînările aprinse lîngă raclele lor, să facă un plasture și să-l lipească de pîntecele său. Amonie, făcînd aceasta, s-a făcut sănătos.

Un alexandrin, anume Teodor, fiind multă vreme orb de amîndoi ochii, a fost dus la Manutin, în biserica unde erau moaștele sfinților răbdători de chinuri și acolo se ruga cu osîrdie pentru luminarea ochilor săi. Deci, sfinții i s-au arătat în vedenie și i-au poruncit să meargă și să se spele la izvorul care era aproape de biserica lor. Iar el, ducîndu-se, s-a spălat, și cînd și-a șters fața cu băsmăluța îndată a văzut. Deci, mai întîi a văzut în băsmăluță albețile care căzuseră din ochi ca niște solzi. El s-a întors de la biserică cu bucurie, arătînd la toți orbirea sa cea căzută în băsmăluță.

Un alt bărbat, anume Calos, plăcut lui Dumnezeu după nume și după viață, din întîmplare căzînd de pe o scară, și-a sfărîmat fluierul piciorului în multe bucăți, și-l durea foarte tare. Chemînd mulți doctori și neputînd dobîndi nici un ajutor de la el, a alergat cu credință mare la acești doctori fără de arginți, Chir și Ioan, și ungîndu-i piciorul cu untdelemn din candele lor, s-a tămăduit în același ceas.

Un om, anume Isidor de la Maiuma, avea durere înăuntru, la ficat, care, putrezind, s-a făcut în sînge și în flegmă, astfel că scuipa cu sînge. Omul acela, neputînd să se tămăduiască cu nici un fel de doctorii, a alergat la moaștele cele tămăduitoare ale sfinților răbdători de patimi și aceia i s-au arătat, nu în vedenie, ci la arătare și i-au dat lui să mănînce o bucată de chitrin. Acela, primind acea bucată din mîinile lor, nu știa de la cine o primește deoarece socotea, că aceia sînt din poporul ce venise să dea închinăciune sfintelor moaște ale mucenicilor. După ce a mîncat ceea ce i se dăduse, îndată s-a tulburat stomacul lui și a vărsat un vierme mare, care rodea ficații lui, iar sfinții fără de arginți, s-au făcut nevăzuți. El, făcîndu-se sănătos în acel ceas, a dat mulțumire lui Dumnezeu și plăcuților Lui.

Un om, anume Mina, mai marele cetății Filoponiei, fiind cuprins de o boală cumplită cu chinuri și friguri, adăugîndu-i-se pe lîngă aceasta și împietrirea stomacului, i se încuiase stomacul. Cîte doctorii îi dădeau pe gură doctorii, toate rămîneau fără de folos, și încă mai rău i se umfla pîntecele, neputînd să iasă afară. Bărbatul acela a pătimit așa două săptămîni. Suferind acea cumplită durere, se deznădăjduise din partea doctorilor, dar, aducîndu-și aminte de sfinții doctori fără de arginți, Chir și Ioan, a poruncit să-l ducă cu patul în Manutin la tămăduitoarele lor moaște. Acolo, rugîndu-se el cu lacrimi și adormind puțin, i s-au arătat sfinții și i-au dat să mănînce o smochină. Deșteptîndu-se din somn a găsit smochina pe pat lîngă el și, luînd-o, a mîncat-o și îndată i s-a dezlegat stomacul și s-a făcut sănătos.

Un alt Mina, care era mai înainte, ca acel vechi Isail, ușor și grabnic cu picioarele, ca o căprioară de cele din țarină, odată s-a îmbolnăvit de picioare foarte tare, încît nici nu putea păși. Deci, a zăcut multă vreme în pat, slăbind foarte tare picioarele lui. El a poruncit să-l ducă cu patul la sfinții făcători de minuni, Chir și Ioan. După ce și-a uns picioarele cu untdelemn de la candelele care ardeau la cinstitele lor moaște, îndată s-a sculat sănătos și umbla bine cu picioarele cele tămăduite, mulțumind lui Dumnezeu și Sfinților Lui.

O femeie cu numele Teodora, bînd apă, din întîmplare a băut o broscuță mică, însă nu știa ce a băut, deci acea broscuță a crescut în pîntecele ei. La început acea broască, care era mică, îi făcea puțină durere înăuntru, iar după ce a crescut mare, s-a mărit și durerea, încît femeia aceea nu avea odihnă de acea cumplită durere, nici ziua, nici noaptea.

Deci, se văita și se tăvălea pe pămînt și nimeni nu putea s-o ajute nici să cunoască care îi este boala. Mulți socoteau că aceea este muncită de diavol; deci, o aduse la acești sfinți tămăduitori Chir și Ioan, care, arătîndu-se noaptea, i-au poruncit, ca, mai înainte de primirea mîncării, să bea apă multă. Femeia, după ce a făcut aceasta, stomacul ei îndată s-a tulburat și a vărsat o broască mare și astfel s-a făcut sănătoasă. Deci, toți cei care au văzut aceasta, minunîndu-se, au slăvit pe Dumnezeu și pe plăcuții Lui.

După acea femeie Teodora, a alergat un bărbat oarecare, anume Teodor, la sfinții doctori fără plată, avînd înăuntru otravă dată de niște oameni răi. Acela, bolind foarte tare, nu putea să cîștige ajutor de la doctori. Rugîndu-se el cu lacrimi pentru sănătatea sa, sfinții i s-au arătat în vedenie, poruncindu-i să mănînce o jivină, care pe grecește se numește scolopendra. Deșteptîndu-se el din vedenie, s-a întărit cu semnul Sfintei Cruci, pentru că socotea că este o nălucire drăcească și iarăși se ruga către sfinți cerînd sănătate. În altă noapte, sfinții s-au arătat, poruncindu-i același lucru. Dar el nu credea, fiindcă acea jivină este plină de otravă, iar nu de tămăduire. I s-a făcut lui și a treia oară aceeași arătare; dar nici așa n-a ascultat, părîndu-i-se că aceea este o nălucire a vrăjmașului. Dar într-a patra noapte, sfinții i s-au arătat, nu în vis, ci la arătare, fiindu-le milă de boala cea grea a lui și au zis: "Pentru ce nu crezi cuvintele noastre? Deci, sculîndu-te, mergi la izvorul nostru și ceea ce vei găsi acolo de mîncare să mănînci, că aceea îți va fi doctoria folositoare".

Teodor, crezînd că acea vedenie este adevărată, făcîndu-se ziuă, a mers la izvor și acolo a găsit un castravecior mic ce era pe jos, pe care luîndu-l, a început a-l mînca cu plăcere. Dar cînd voia să bage în gură rămășița castravetelui, a văzut într-însul cea din urmă bucățică a jivinei, care se numește scolopendra; căci o mîncase pe toată cu castravetele acela. Deci, temîndu-se, a aruncat la pămînt acea rămășiță, iar el a început a vărsa. Și a vărsat astfel cu castravetele și jivina aceea, cum și toată otrava care a fost mai înainte într-însul. Astfel s-a făcut sănătos desăvîrșit și întorcîndu-se la biserică, s-a închinat cu mulțumire cinstitelor moaște ale tămăduitorilor săi.

Din Babilonul Egiptului a venit în Manutin la sfinții făcători de minuni, o femeie, anume Maria, avînd cu sine un fiu de opt ani. Aceluia i se trăsese limba din gură prin lucrarea diavolească și atîrna afară ca de o palmă de lungă, iar mărimea nu era de măsura limbii omenești și vederea lui era străină, fiind gros, negru, puturos și grețos la toți cei ce priveau la dînsul și curgîndu-i neîncetat spume negre. Acel copil, din întîmplare căzînd pe pămînt lîngă mormîntul sfinților, s-a lovit cu limba de marmura ce se afla acolo și îndată s-a tras înapoi. Astfel că din batjocura cea diavolească, s-a așezat la loc, în obișnuita măsură de creștere și copilul s-a făcut sănătos.

Un bărbat din Egipt, anume Evghenie, fiind bolnav de idropică, a fost adus la sfinți bolnav cu tot trupul, avînd pîntecele foarte umflat. Aceluia arătîndu-i-se sfinții în vedenie, s-au atins cu mîinile de pîntecele lui și i-au zis: "Evghenie, scoală-te și întoar-ce-te sănătos la casa ta!" Evghenie, deșteptîndu-se, s-a văzut scăpat de toată greutatea de idropică, umblînd ca și înainte, și din acel ceas a dobîndit sănătate desăvîrșită.

Pomenind aceste puține minuni, din cele multe ale sfinților fără de arginți Chir și Ioan, slăvim pe Hristos Dumnezeu, Cel ce le-a dat un dar ca acesta slăvit, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh în veci. Amin.

73. CUVIOSUL PAVEL DOCTORUL
(28 IUNIE)

Cuviosul Pavel era de neam din cetatea Corintului, născut din părinți creștini și crescut în bună credință. El din tinerețe iubind pe Dumnezeu, a intrat într-o mănăstire și s-a făcut monah. Deci, ostenindu-se mult în pustniceștile nevoințe, s-a făcut bărbat iscusit. Pentru aceasta, diavolul desfrînării se lupta cu dînsul. Deci, într-o noapte Cuviosul Pavel stînd la rugăciune, s-a arătat diavolul înaintea lui și i-a zis: "De nu-ți vei face pofta trupească măcar odată, apoi mă voi înarma cu tărie asupra ta". El, certîndu-l cu numele lui Iisus Hristos și cu semnul Sfintei Cruci, l-a gonit. După aceea diavolul a îndemnat asupra lui pe o femeie desfrînată, care născuse un copil de curînd; l-a adus la cuviosul și i l-a pus pe genunchii săi, zicînd: "Copilul acesta l-am zămislit și l-am născut cu tine!" Starețul a primit pruncul cu bucurie. Dar, venind ereticii, i-au legat mîinile înapoi; apoi, legîndu-i pruncul de grumaz, îl purtau prin cetate, batjocorindu-l.

Deci, Pavel, stînd în mijlocul poporului și făcînd semn cu mîna, a zis: "Ascultați, fraților, să întrebăm pe prunc, ca să ne spună cine este tatăl lui", pruncul fiind de curînd născut. El a zis către prunc: "Să ne spui cine este tatăl tău?" Pruncul, rupîndu-și scutecele, a arătat cu mîna spre un țigan, și a zis: "Acesta este tatăl meu, iar nu monahul Pavel". Poporul, auzind aceasta, s-a închinat starețului, cerîndu-i iertare. Dumnezeu i-a dat de atunci daruri de tămăduiri, căci punea mîinile pe cei neputincioși și-i făcea sănătoși.

Cuviosul, viețuind șaptezeci de ani și mai mult, s-a dus către Domnul, Căruia bine I-a plăcut și, numărîndu-se în ceata sfinților, slăvește împreună cu dînșii pe Unul Dumnezeu în Treime, Căruia și de la noi să-I fie slavă în veci. Amin.

74. VIAȚA, NEVOINȚELE ȘI PĂTIMIREA SFÎNTULUI, SLĂVITULUI ȘI ÎNTRU TOT LĂUDATULUI APOSTOL PETRU
(29 IUNIE)

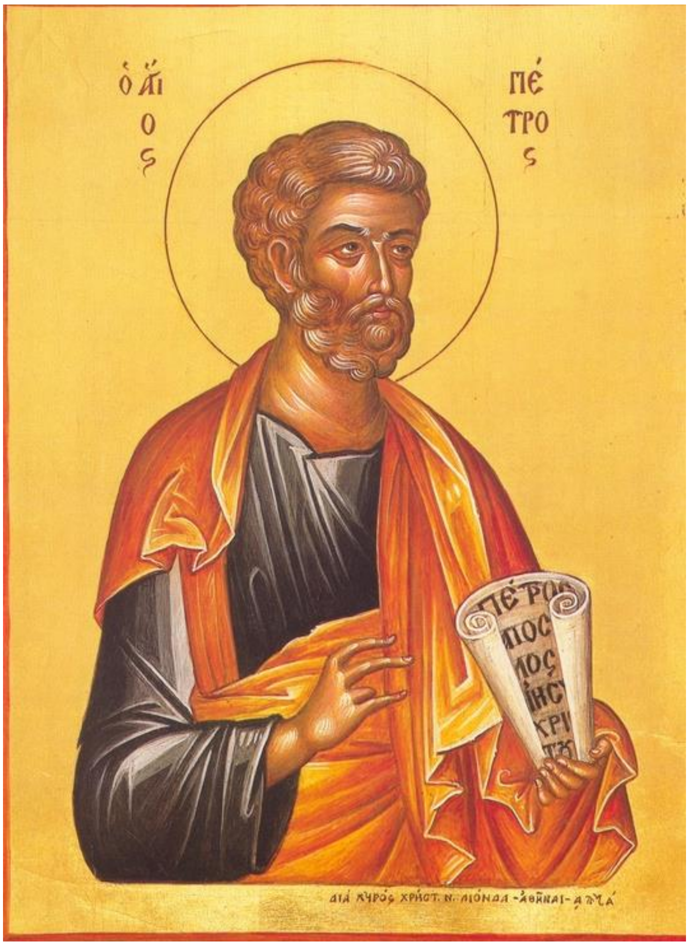

Sfîntul Apostol Petru, care mai înainte de apostolie se numea Simon, era de neam iudeu, din hotarele Galileei cea din Palestina, dintr-o cetate mică și neslăvită, care se numește Betsaida. El era fiul lui Ionă, din seminția lui Simeon și frate cu Sfîntul Apostol Andrei, cel întîi chemat. Luînd pe fiica lui Aristobol, care era frate cu Sfîntul Apostol Varnava, a născut dintr-însa un fiu și o fiică. Petru era simplu la obicei și neînvățat, însă temător de Dumnezeu; căci păzea poruncile Lui fără de prihană în toate lucrurile sale. Cu meșteșugul era pescar, căci, fiind sărac, trebuia să-și cîștige hrana casei sale din osteneala mîinilor, ca să hrănească pe femeie, pe copii, pe soacră și pe bătrînul său tată, Ionă. Andrei, fratele lui, trecînd cu vederea deșertăciunile și gîlcevile lumii acesteia, și-a ales viața fără însoțire; și, ducîndu-se la Sfîntul Ioan Botezătorul, care propovăduia pocăința la Iordan, s-a făcut ucenicul lui.

Andrei, auzind cuvintele învățătorului său, care arăta cu degetul pe Iisus, zicînd: *Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatele lumii...* și celelalte mărturii despre Domnul nostru Iisus Hristos, a lăsat pe Ioan și s-a dus în urma Lui cu un alt ucenic al Botezătorului Ioan. El singur a întrebat pe Hristos despre casă și despre viețuirea Lui, zicînd: *Învățătorule, unde locuiești?* Domnul le-a răspuns: *Veniți și vedeți. Ei s-au dus și au văzut unde locuia și au petrecut la Dînsul ziua aceea.*

A doua zi, ducîndu-se Andrei la fratele său, Simon Petru, i-a grăit: *Am aflat pe Mesia, Care se tîlcuiește Hristos!* Apoi, l-a dus pe el la Iisus, Care, căutînd spre dînsul, i-a zis: *Tu ești*

Simon, fiul lui Ionă; Tu te vei chema Chifa, care se tîlcuiește Petru. Sfîntul Petru îndată s-a rănit cu dragostea pentru Domnul, crezînd cu adevărat că este Hristos, Cel trimis de Dumnezeu pentru mîntuirea lumii. Dar nu și-a lăsat casa și meșteșugul, purtînd încă grijă de trebuințele casnicilor săi, la care lucru îl ajuta și Andrei din cînd în cînd, pentru tatăl său care îmbătrînise. Aceasta au făcut-o pînă ce amîndoi au fost chemați de Domnul la apostolie.

După ce Ioan a fost pus în temniță de Irod Agripa, Iisus Hristos, umblînd pe lîngă Marea Galileei, care se numește și a Tiberiadei sau lacul Ghenizaretului, a văzut pe Petru și pe Andrei, fratele său, aruncînd mrejile în apă, și le-a zis: *Veniți după Mine și vă voi face pe voi vînători de oameni.* Dar ce fel de vînători a vrut Domnul să-i facă pe ei? Aceasta a arătat-o la vînarea peștelui. Căci, intrînd în corabia lui Simon și poruncindu-i să arunce mrejele spre pescuit, la acea poruncă, Petru a zis: *Învățătorule, toată noaptea ne-am ostenit și nimic n-am prins; iar acum voi arunca mreaja după cuvîntul Tău.*

Făcînd aceasta, a prins mult pește, încît se rupea și mreaja de mulțimea peștelui. Aceasta era mai înainte închipuire a pescuitului cel duhovnicesc și al apostoliei; căci cu mreaja cuvîntului Domnului avea să vîneze multe popoare la mîntuire. Văzînd Simon Petru această minune, a căzut la picioarele lui Iisus zicînd: *Ieși de la mine, Doamne, că om păcătos sînt eu!* Aceasta a făcut-o pentru că îl cuprinsese spaimă pe el și pe toți cei ce erau cu el, de vînarea peștilor ce îi prinsese. Iar împotriva cuvintelor lui Petru, care zicea: *Ieși de la mine, Doamne...*, Domnul îl chema în urma Sa, zicîndu-i: "Vino după mine, că de acum vei fi pescar de oameni spre viață, în chipul în care ai pescuit acești pești spre moarte".

Din ceasul acela, Petru s-a făcut următor lui Hristos, precum și Andrei, fratele lui și ceilalți ucenici chemați. Domnul îl iubea pe el pentru dragostea inimii sale. Și a cercetat Domnul casa lui cea săracă prin venirea Sa, iar pe soacra lui care pătimea de boala frigurilor, a tămăduit-o prin atingerea mîinii. Noaptea, cînd Domnul a ieșit singur la rugăciune în loc pustiu, Sfîntul Petru, nesuferind acum să fie fără Domnul nici un ceas, și-a lăsat casa și pe toți ai săi și a alergat în urma Lui, căutînd cu osîrdie pe iubitul său învățător. Și, aflîndu-L, i-a zis: *Toți te caută pe Tine, Doamne!* De acum nu se mai depărta de la El și petreceau împreună, îndulcindu-se de vederea feței Lui și de cuvintele cele dulci ca mierea; fiind singur văzător al minunilor Lui celor multe și mari, care arătat îl adevereau că este Hristos, Fiul lui Dumnezeu, în Care el a crezut cu neîndoire. Căci, precum a crezut cu inima spre dreptate, tot așa și cu gura a mărturisit spre mîntuire.

Venind Domnul în părțile Cezareei lui Filip, a întrebat pe ucenicii săi: *Cine zic oamenii că sînt?* Și i-au răspuns: *Unii, Ioan Botezătorul, alții Ilie, iar alții proorocul sau unul din prooroci.* Și iar a întrebat: *Dar voi cine spuneți că sînt?* Atunci Simon Petru a răspuns în numele celorlalți:*Tu ești Hristos, Fiul lui Dumnezeu Cel viu.* Și a lăudat Domnul acea mărturisire a lui zicînd: *Fericit ești, Simone, fiul lui Iona, că trupul și sîngele nu ți-au arătat ție acestea, ci Tatăl Meu Cel din ceruri!* Și într-acea vreme i-a făgăduit Domnul lui, ca să-i dea cheile Împărăției cerului.

Petru, avînd dragoste fierbinte către Domnul, dorea să nu i se întîmple nici un rău lui Hristos. Deci, aflînd mai înainte de patimile Domnului, Îl oprea din neștiință, zicînd: *Doamne, fii Ție milostiv! Să nu Ți se întîmple Ție acestea!* Aceste cuvinte ale lui Petru au fost neplăcute Domnului, deoarece pentru aceasta venise El, ca prin pătimire să răscumpere neamul omenesc din pierzare; însă din cuvintele acelea s-a arătat dragostea cea osîrdnică a lui Petru către Domnul. Tot aici s-a arătat și nerăutatea lui; că, auzind acel cuvînt aspru de la Domnul: *Mergi înapoia Mea, satano!,* nu s-a mîniat, nici nu a plecat de la El, ci a primit cu dragoste acel cuvînt

pedepsitor și-I urma Lui mai mult, cu toată osîrdia. Și, cînd mulți dintre ucenici nu reușeau să înțeleagă cuvintele Domnului, ziceau: *Aspru este cuvîntul acesta, deci, cine poate să-l asculte pe el?*; apoi s-au îndepărtat de Domnul. Și a zis Domnul celor doisprezece: "Oare și voi voiți să vă duceți?" Atunci, Simon Petru, i-a răspuns: *Doamne, la cine ne vom duce? Căci Tu ai cuvintele vieții veșnice, iar noi am crezut și am cunoscut, că Tu ești Hristos, Fiul lui Dumnezeu Cel viu*.

O osîrdie și o credință ca aceasta avînd Sfîntul Petru către Domnul, a îndrăznit a cere de la Dînsul umblarea pe apă; căci, ieșind Petru din corabie, umbla pe apă ca să vină la Iisus. Dar, de vreme ce înainte de primirea Sfîntului Duh nu era desăvîrșit în credință, văzînd vîntul cel tare, s-a temut și, începînd a se afunda, a strigat: *Doamne, mîntuiește-mă pe mine*. Iisus, îndată întinzîndu-i mîna, l-a luat și i-a zis: "Puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?" Și nu numai de înecarea apei l-a izbăvit pe el, dar și de puțina credință, cînd i-a zis: "Eu m-am rugat pentru tine, ca să nu se împuțineze credința ta". Astfel s-a învrednicit Sfîntul Petru și cu alți doi, cu Iacov și cu Ioan, a vedea pe Tabor, slava Schimbării la Față a Domnului, ce s-a descoperit lor. Ei au auzit acolo cu urechile lor glasul cel de la Dumnezeu Tatăl, care a venit de sus spre Domnul, precum zice despre aceasta în epistola sa, zicînd: *Pentru că nu basmelor celor cu meșteșug umblînd, v-am spus puterea și venirea Domnului nostru Iisus Hristos, ci fiind singuri văzători ai măririi Aceluia. Pentru că, luînd de la Dumnezeu Tatăl cinstea și slava glasului celui ce a venit în chipul acesta la El, de la slava cea cu mare cuviință: Acesta este Fiul Meu Cel iubit, întru Care am binevoit. Acest glas noi l-am crezut pogorîndu-se din cer, fiind cu El în muntele cel sfînt.*

Cînd Domnul S-a apropiat spre patima Sa de bunăvoie și spre moartea cea de pe cruce, atunci Petru și-a arătat rîvna lui către Domnul, nu numai cu cuvîntul, zicînd: *Doamne, gata sînt a merge cu Tine și în temniță și la moarte,* dar și cu lucrul; căci, scoțînd sabia și lovind pe Malh, sluga arhiereului, i-a tăiat urechea. Dar, deși i s-a dat lui de la dumnezeiasca purtare de grijă să cadă în cea de trei ori lepădare de Domnul, însă prin adevărata pocăință și prin amară tînguire s-a sculat și s-a îndreptat, învrednicindu-se mai înainte de toți, a vedea pe Hristos după Învierea Lui, precum zice despre aceasta Sfîntul Evanghelist Luca: *Adevărat este că S-a sculat Domnul și S-a arătat lui Simon*. Sfîntul Pavel scrie tot așa, zicînd: "S-a sculat a treia zi după Scripturi și S-a arătat lui Chifa, adică lui Petru, apoi celor unsprezece". Văzînd Sfîntul Petru pe Domnul, s-a umplut de negrăită bucurie. Și a primit de la El iertare de greșelile sale. Atunci cea mai dinainte lepădare de trei ori, a răsplătit-o bine prin răspunsul cel de trei ori al dragostei sale către Domnul, zicîndu-i: *Doamne, Tu toate le știi; Tu știi că Te iubesc*. Și s-a pus de Domnul păstor al oilor celor cuvîntătoare și i-a dat în mîini cheile Împărăției cerului.

După înălțarea Domnului nostru Iisus Hristos, Sfîntul Petru, ca un mai mare între Apostoli, a fost întîiul învățător și propovăduitor al cuvîntului lui Dumnezeu. El într-un ceas a cîștigat Bisericii lui Dumnezeu ca la trei mii de suflete, prin cuvîntul lui Dumnezeu. Era încă și făcător de minuni preaalese, căci, intrînd în biserică cu Sfîntul Ioan la rugăciune, a văzut pe un oarecare olog din pîntecele maicii sale, stînd înaintea ușilor bisericii, care se numea "Frumoasă"; și, apucîndu-l de mîna dreaptă, l-a ridicat, zicîndu-i: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos Nazarineanul, scoală-te și umblă!" Atunci îndată i s-au întărit tălpile și gleznele acelui șchiop și de bucurie striga și umbla. Apoi, a intrat cu ei în biserică și umbla sărind și lăudînd pe Dumnezeu. Cu această minune și încă cu propovăduirea cuvîntului, au crezut în Hristos, ca la cinci mii de bărbați. Pe Anania ierusalimiteanul și pe femeia lui Safira, pentru furarea celor sfinte și pentru minciuna împotriva Duhului Sfînt, Sfîntul Petru i-a omorît cu cuvîntul. În Lida, pe un om, Enea, care de opt ani zăcea pe pat, fiind slăbănog, l-a făcut sănătos, zicîndu-i: "Te vindecă pe tine Iisus Hristos".

În Iope, pe o fecioară, anume Tavita, care murise, a înviat-o. Dar nu numai mîinile și cuvîntul lui erau făcătoare de minuni, ci și umbra lui singură era dătătoare de tămăduiri. Oriunde voia să meargă el, acolo poporul își aducea pe neputincioșii lor, și-i punea pe pat și așternuturi, ca venind Sfîntul Petru, măcar cu umbra lui să umbrească pe fiecare dintre dînșii. Cînd împăratul Irod și-a pus mîinile să facă rău Bisericii credincioșilor din Ierusalim, ucigînd cu sabia pe Iacov, fratele lui Ioan, și pe Sfîntul Petru l-a aruncat în temniță legat cu lanțuri de fier; atunci îngerul Domnului l-a eliberat pe el și l-a scos din temniță.

Acest mare apostol a deschis neamurilor cel dintîi ușa credinței, botezînd în Cezareea pe romanul Corneliu Sutașul, arătîndu-i-se mai întîi vedenia mesei lăsată din cer, cu tîrîtoarele cele cu patru picioare și cu glasul care poruncea lui Petru să le înjunghie și să le mănînce, zicîndu-i ca, *pe cele ce Dumnezeu le-a curățit, el să nu le numească spurcate*. Acesta este semnul întoarcerii neamurilor către Hristos. Pe Simon, vrăjitorul din Samaria, care cu fățărnicie a primit Sfîntul Botez și cu argint voia să cumpere darul Duhului Sfînt, l-a mustrat, zicîndu-i: *Argintul tău să fie cu tine întru pierzare, că inima ta nu este dreaptă înaintea lui Dumnezeu, pentru că te văd stînd în amărăciunea cea de fiere și în legătura nedreptății.*

Aceste și multe alte fapte ale Sfîntului Petru, se află scrise pe larg în Sfînta Evanghelie și în cartea "Faptele Sfinților Apostoli", care totdeauna se pot auzi citindu-se în biserică și pe care nu este nevoie a le aduna pe toate aici. Iar nevoințele și ostenelile lui, pe care le-a răbdat propovăduind pe Hristos, Sfîntul Simeon Metafrast le povestește astfel.

Sfîntul Petru s-a dus din Ierusalim în Cezareea lui Stratonic și din acei presbiteri care urmau după dînsul punîndu-le episcop, s-a dus la Sidon, unde pe mulți tămăduindu-i și punîndu-le episcop, a plecat în Virit, (Beirut) și în Vivli. Punînd și acolo episcop, s-a dus în Tripoli, unde a fost găzduit de un oarecare bărbat înțelegător Marson, pe care l-a pus episcop al credincioșilor din Tripolia Feniciei. De acolo s-a dus în Orthosie, apoi în insula ce se numea Antara. De acolo s-a dus în Valania în Pont și în Laodiceea, unde, tămăduind pe mulți bolnavi, a gonit duhurile necurate din oameni și, întărind Biserica credincioșilor, le-a pus și lor episcop. Apoi, s-a dus în Antiohia, cetatea Siriei, unde se ascunsese Simon vrăjitorul, ca să nu-l prindă ostașii trimiși de Claudie, împăratul Romei. Apoi, Simon Magul, a fugit din fața lui Petru în cetățile Iudeei. Deci, Petru, apostolul Domnului, tămăduind pe mulți în Antiohia și propovăduind pe Unul Dumnezeu în trei fețe, a pus episcop în Siracuza din Sicilia pe Marchian și pe Pancratie la Tavromenia; apoi a venit în Tianinul Capadociei. De acolo s-a dus în Ancira Galatiei, unde a înviat pe un mort cu rugăciunile lui; și, învățînd pe mulți și botezîndu-i, le-a făcut biserici și, punîndu-le episcopi, s-a dus în Sinopi, cetatea Pontului. După aceea s-a dus în Amasia care este în pămîntul Pontului. Apoi a mers în Gangra Paflagoniei, Claudinopoli Onoriadei, Nicomidia Bitiniei și de acolo în Niceea. De acolo, silindu-se să meargă la Ierusalim pentru praznicul Paștilor, s-a întors și a venit în Pisinunt, Capadocia și Siria și iarăși a venit în Antiohia. Iar din Antiohia a venit în Ierusalim, unde petrecînd el, a venit la dînsul spre cercetare, Sfîntul Apostol Pavel, după al treilea an al întoarcerii sale către Hristos, precum singur grăiește în scrisoarea sa către Galateni: *După trei ani m-am dus în Ierusalim, ca să văd pe Petru și am petrecut cu dînsul cinci-sprezece zile.*

În acest timp, după ce a așezat punerile legilor celor bisericești, fericitul Pavel s-a pus pe lucrul la care era chemat; iar marele Petru s-a întors iarăși în Antiohia, unde, punînd episcop pe Evod, s-a dus în Sinaid, cetatea Frigiei. De acolo s-a dus în Nicomidia, unde a pus episcop pe Prohor, care, după primirea episcopiei, urma pe Sfîntul Ioan, Cuvîntătorul de Dumnezeu. Din Nicomidia, Sfîntul Petru a mers în Ilion, cetatea Elespontului, unde, punînd episcop pe Corneliu Sutașul, s-a întors la Ierusalim, unde i s-a arătat Domnul în vedenie, zicîndu-i: "Scoală,

Petre, și mergi la Apus, pentru că este trebuință ca cu limba ta să se lumineze Apusul și Eu voi fi cu tine".

Într-acea vreme, Simon vrăjitorul a fost prins de ostașii care îl căutau, precum s-a zis mai sus, și a fost dus la Roma ca să-și ia plată pentru faptele sale. Dar, fiind dus acolo, prin meșteșugul cel vrăjitoresc întuneca mințile multora. Deci, înșelîndu-i, nu numai că n-a luat pedeapsă, dar multora li se părea că este dumnezeu, pentru că acel mergător înainte al satanei, cu vrăjile sale a făcut pe romani și pe împăratul Claudie într-atît să se minuneze, încît i-au săpat chipul lui și l-au pus între cele două poduri de pe Tibru, scriind pe el: "Lui Simon, dumnezeului cel sfînt!"

De acest lucru, scriitorii bisericești Iustin și Irineu scriu mai pe larg, iar noi, zice Simion Metafrast, să venim la cuvîntul de mai înainte. Marele Apostol Petru, spunînd fraților arătarea Domnului care i se făcuse lui în vedenie și sfătuindu-se cu dînșii, a plecat iarăși în Antiohia cercetînd bisericile, unde a și găsit pe Sfîntul Pavel. De acolo s-a dus la Tars, unde a pus episcop pe Urban, pe Epafrodit în Lichia Andriatiei și pe Fugel în Efes, căruia îi zise că s-a abătut de la calea cea dreaptă și s-a învoit cu Simon; apoi pe Apelie, care era frate cu Policarp, la pus episcop la Smirna. De aici a venit la Filipeni în Macedonia, unde a pus episcop pe Olimp, iar Tesalonicenilor pe Iasona și Corintenilor pe Sila, pe care l-au găsit petrecînd lîngă marele Pavel, iar la Patra a pus pe Irodion și după aceea a plecat în Sicilia. Venind în Tavromenia, a petrecut puțină vreme la Pancratie, bărbatul cel cuvîntător.

Acolo, învățînd și botezînd pe unul, anume Maxim, și punîndu-l episcop, a venit în Roma, unde în toate zilele propovăduia, prin adunări și prin case, pe Unul Dumnezeu Tatăl cel Atotputernic și pe Domnul Iisus, Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat și pe Sfîntul Duh, Domnul de viață făcător. El a atras pe mulți la credința lui Hristos și, prin Sfîntul Botez, i-a izbăvit de înșelăciunea idolească. Simon vrăjitorul, văzînd acestea, n-a voit să tacă și a început să tăinuiască asupra lui răutatea sa; pentru că el socotea că este rușine propovăduirea apostolului, prin care se biruia mîndria lui. Deci, a început la arătare să se împotrivească învățăturii celei adevărate, prin cuvintele și lucrurile sale cele mincinoase, clevetind pe Sfîntul Petru prin mijlocul cetății, fără de rușine. El făcea înaintea poporului niște năluciri și arătări care mergeau înainte și în urma lui și cărora le zicea că sînt sufletele celor morți, și astfel arăta pe cei înviați din morți, care i se închinau lui ca unui Dumnezeu. Pe șchiopi îi făcea să umble drept și să sară; însă toate acestea prin nălucire, iar nu cu adevărat, după asemănarea acelui Proteu, vorbitor de basme, care se schimba în diferite chipuri. Căci uneori se arăta avînd două fețe, apoi, după puțin, se prefăcea în capră, în șarpe, în pasăre, se asemăna focului și în toate chipurile se schimba, neîncetat înșelînd pe cei proști. Dar marele apostol al Domnului, numai de se uita puțin de departe spre lucrurile lui, îndată toate nălucirile aceluia se stingeau.

Despre cearta Sfîntului Apostol Petru cu Simon vrăjitorul, se mai povestește încă, afară de Metafrast, în Prolog și în Mineiul cel mare, unde citim: Sfîntul Petru, cînd a venit în Roma și i s-a înștiințat de acel Simon, care se numea "Hristos" și făcea înaintea poporului minuni multe, s-a aprins de rîvnă și a mers în casa lui Simon Magul. Acolo a găsit pe mulți stînd la poarta lui și care îl opriră pe el a intra înăutru, Petru a zis către dînșii: "Pentru ce mă opriți a intra la vrăjitorul cel amăgitor?" Iar ei au zis: "Nu este vrăjitor, ci este zeu puternic". El a pus paznici la poarta sa, ca să știe gîndurile omenești". Aceasta spunînd, au arătat apostolului un cîine negru ce zăcea la poartă, zicîndu-i: "Acest cîine omoară pe toți cei ce gîndesc nedrept despre Simon". Sfîntul Petru a zis: "Eu grăiesc adevărat pentru el, că Simon este de la diavol".

Deci, apropiindu-se, a zis cîinelui: "Mergi și spune lui Simon că Petru, Apostolul lui Hristos, vrea să intre la tine".

Cîinele, mergînd, cu glas omenesc a spus lui Simon ceea ce îi poruncise Petru. Toți, văzînd și auzind vorbind pe cîine omenește, s-au înspăimîntat. Simon, asemenea, pe același cîine l-a trimis, zicîndu-i: "Să intre aici Petru". Intrînd Petru, Simon a început a face năluciri înaintea poporului, fiind Petru de față. Sfîntul cu puterea lui Hristos, a arătat minuni și mai mari. Și ce minuni? Din minunile cele multe pe care le-a făcut Sfîntul Petru, cel mai vechi istoric grec bisericesc, Eghisipos, care a viețuit aproape de apostoli, povestește una singură.

Unei văduve oarecare din Roma, de bun neam, care se trăgea din seminție împărătească, i-a murit fiul de vîrstă tînără; iar maica lui plîngea pentru el cu tînguire. Dar cei ce o mîngîiau și-au adus aminte de bărbații care s-au arătat în Roma, adică de Petru și de Simon vrăjitorul, că înviază morții. Deci, îndată au chemat unii pe Petru, iar alții pe Simon să vină la acel mort. Acolo se adunaseră și oameni cinstiți și mult popor ca să petreacă pe cel mort la mormînt. Sfîntul Petru a zis lui Simon vrăjitorul care se mîndrea cu puterea sa înaintea poporului: "Cine din noi va învia pe acest mort, toți să creadă învățăturii aceluia, fiind adevărată". Poporul a lăudat cuvîntul lui Petru. Deci Simon, nădăjduind spre meșteșugul său cel vrăjitoresc, a zis către popor: "De voi învia eu pe acel mort, apoi veți ucide pe Petru?" Poporul a strigat, zicînd: "Îl vom arde de viu înaintea ochilor tăi". Simon, apropiindu-se de patul mortului a început a-și face vrăjile sale prin lucrarea diavolească, care îi ajuta lui și a făcut astfel, că mortul și-a mișcat capul. Poporul îndată a început să strige: "Tînărul este viu. A înviat mortul". Iar pe Petru voiau îndată să-l arunce în foc. Apostolul însă, făcîndu-le semn cu mîna, îi ruga să tacă.

Deci, poporul tăcînd, el le-a zis: "De este viu tînărul, apoi să se scoale, să vorbească și să umble; iar, pînă ce aceasta nu o veți vedea, să știți cu adevărat că Simon vă înșeală cu nălucirile și cu vrăjile sale!" Simon, umblînd mult împrejurul patului și chemînd diavolul cu puterea lui, nimic n-a putut spori; deci, umplîndu-se de rușine, voia să fugă, dar poporul l-a oprit. Sfîntul Petru, ca unul ce înviase pe Tavita cea moartă și făcuse și alte minuni preaslăvite, stînd departe, și-a ridicat mîinile spre cer și, înălțîndu-și ochii în sus, se ruga: "Doamne, Iisuse Hristoase, Tu ne-ai poruncit nouă, zicînd: *Cu numele Meu pe cei morți să-i înviați...* Deci, mă rog Ție, înviază pe acest tînăr mort, ca să cunoască popoarele acestea, că Tu ești adevăratul Dumnezeu și nu este altul afară de Tine, care trăiești și împărătești împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în veci. Amin".

Astfel rugîndu-se, a strigat către cel mort, zicînd: "Tînărule, scoală! Domnul meu Iisus Hristos te înviază și te tămăduiește pe tine!" Și îndată mortul, deschizîndu-și ochii, s-a sculat și a început a grăi și a umbla. La această povestire a lui Eghisipos, Marcel romanul, care mai înainte fusese ucenic al acelui Simon vrăjitorul și s-a luminat de Sfîntul Petru prin credință și prin Sfîntul Botez, într-o scrisoare a sa către sfinții mucenici Nereon și Arhilie, scriind despre aceea, adaugă că tînărul care a înviat, căzînd la picioarele lui Petru, striga: "Am văzut pe Domnul Iisus poruncind îngerilor, ca pentru rugăciunile tale să mă întoarcă pe mine maicii mele celei văduve".

Atunci tot poporul a început a striga, zicînd: "Unul este Dumnezeu, pe Care îl propovăduiește Petru". Simon vrăjitorul, cu nălucirea sa făcîndu-și cap de cîine, fugea, însă poporul l-a prins și unii voiau să-l ucidă cu pietre, iar alții să-l ardă. Dar Sfîntul Petru i-a oprit, zicîndu-le: "Domnul și Învățătorul nostru ne-a poruncit să nu răsplătim rău pentru rău. Lăsați-l să meargă unde va voi, că destul îi este rușinea și ocara ce i s-a făcut prin cunoștința neputinței sale, căci nimic nu pot vrăjile lui".

Marcel mai zicea: "Simon, fiind liber, a venit la mine, socotind că eu nu știu de acel lucru minunat ce se făcuse și a pus la ușa casei mele un cîine mare legat cu lanț de fier, zicînd către mine: "Voi vedea dacă va veni Petru la tine, precum s-a obișnuit". După un ceas, Sfîntul Petru a venit la ușă și dezlegînd acel cîine, a zis către dînsul: "Du-te și spune lui Simon vrăjitorul să înceteze a înșela pe oameni cu lucrarea diavolească, pentru care Hristos și-a vărsat sîngele". Cîinele, ducîndu-se, a grăit lui Simon cu glas omenesc, spunîndu-i cele poruncite de apostol. Eu, auzind și văzînd aceasta - zice Marcel -, am ieșit degrabă în întîmpinarea Sfîntului Petru și l-am primit cu cinste în casa mea, iar pe Simon vrăjitorul și pe cîinele acela i-am gonit afară. Cîinele atunci, nevătămînd pe nimeni, s-a repezit numai la Simon și, apucîndu-l cu dinții, l-a trîntit la pămînt. Iar Petru, privind la aceea pe fereastră, poruncea cîinelui, în numele lui Hristos, să nu vatăme trupul lui Simon. Deci, cîinele, nevătămîndu-i trupul, i-a rupt toate hainele de pe dînsul, încît nici o parte a corpului nu mai rămăsese acoperită.

Poporul, văzînd aceasta, striga contra lui Simon, ocărîndu-l și batjocorindu-l. Astfel, l-a gonit din cetate, împreună cu acel cîine. Simon, pentru niște rușini și înfruntări ca acestea, un an întreg nu s-a mai arătat în Roma, pînă ce a venit ca împărat după Claudie, Nero. Atunci, înrăutățitul, venind înaintea lui Nero, care, cercetînd despre el, a fost lăudat de cei răi, încît împăratul l-a iubit foarte mult și l-a făcut prietenul său.

În Prolog și în Mineiul cel mare se mai povestește despre Simon și aceasta: Odată a zis că are să se lase să fie tăiat și a treia zi are să învieze. Atunci, el a pus în locul său un berbece, făcîndu-l om prin nălucire și a fost tăiat berbecul în locul lui. Sfîntul, gonind diavoleasca nălucire de la berbecul cel tăiat, s-a văzut lucrul cel mincinos al lui Simon, cunoscîndu-se de toți, că nu Simon este tăiat, ci berbecul. Despre biruința desăvîrșită a Sfîntului Petru asupra acelui vrăjitor și despre pierzarea lui, de toți se scrie cu un glas astfel: Simon vrăjitorul, neputînd întru nimic să biruiască pe Apostolul Petru, nici să sufere mai mult înfruntarea și rușinea sa, s-a făgăduit că se va înălța la cer.

Deci, adunînd el toată puterea diavolilor care îi slujeau, s-a dus în mijlocul cetății Roma și, suindu-se pe o zidire înaltă, avînd capul încununat cu cunună de dafini, a început din înălțime cu mînie a grăi către popor: "Romani, deoarece pînă acum ați petrecut în nebunie și lăsîndu-mă pe mine, ați urmat lui Petru, acum și eu vă voi lăsa și nu voi mai apăra cetatea aceasta. Deci, voi porunci îngerilor mei ca în fața voastră să mă ia în mîinile lor și să mă înalțe la tatăl meu din cer. De acolo voi trimite mari pedepse asupra voastră, că n-ați ascultat cuvintele mele, nici n-ați crezut lucrurilor mele".

Vrăjitorul Simon, zicînd acestea, a plesnit din mîini, s-a înălțat în văzduh, a început a zbura și a se sui în sus înălțîndu-l diavolii. Poporul, mirîndu-se foarte, zicea unul către altul: Acest lucru este de la Dumnezeu, ca să zboare trupul prin văzduh. Atunci marele Apostol Petru a început a se ruga în auzul tuturor, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul meu, arată înșelăciunea acelui vrăjitor, ca să nu smintească popoarele, care cred în Tine!" Apoi iar a strigat, zicînd: "Vouă, diavolilor, vă poruncesc, în numele Dumnezeului meu, să nu-l purtați mai mult, ci să-l lăsați acolo în văzduh unde este acum!"

Atunci diavolii cei certați de apostol, îndată au fugit de la Simon prin văzduh și ticălosul vrăjitor a căzut jos, precum odinioară a căzut diavolul cel lepădat din cer, și astfel i s-a sfărîmat tot trupul. Poporul, văzînd acestea, a strigat multă vreme, zicînd: "Mare este Dumnezeul propovăduit de Petru. În adevăr, nu este altul decît Dumnezeul cel adevărat!"

Vrăjitorul căzînd, deși se zdrobise foarte rău, era încă viu, după rînduiala lui Dumnezeu, ca să cunoască neputința și ticăloșia sa cea diavolească, să se umple de rușine și să înțeleagă puterea lui Dumnezeu cel Atotputernic. El zăcea sfărîmat pe pămînt, suferind dureri cumplite în toate mădularele și fiind de rîs la tot poporul; iar a doua zi și-a lepădat răul și spurcatul său suflet, dîndu-l în mîinile diavolilor, ca să-l ducă la tatăl lor, satana. Sfîntul Petru, după căderea lui Simon, stînd la un loc înalt și făcînd semn cu mîna poporului, care striga, să tacă, a început a-l învăța cunoștința adevăratului Dumnezeu; și vorbind mult către dînșii, pe cei mai mulți i-a povățuit la credința creștinească.

Împăratul Nero, aflînd de moartea cea rușinoasă a prietenului său, s-a mîniat pe Sfîntul Apostol Petru și voia să-l ucidă. Dar acea mînie și răutate împărătească nu s-a săvîrșit îndată asupra Sfîntului Apostol, ci după cîțiva ani, după cum spune Sfîntul Simeon Metafrast.

După moartea lui Simon vrăjitorul, Sfîntul Petru n-a mai stat mult în Roma (Deci zadarnică este credința papistașilor, căci Sfîntul Petru a fost 25 de ani episcop al Romei, credință pe care-și sprijină ei primatul papal), ci, luminînd pe mulți prin Sfîntul Botez, le-a făcut biserică și, punîndu-le pe Lin episcop, s-a dus în Parachin, unde a pus episcop pe Epafrodit, altul, nu cel dintîi. După aceea s-a dus în Sirmia, cetatea Spaniei, de unde, punînd episcop pe Epenet, s-a dus în Cartagina, cetatea Africii. De acolo, sfințind episcop pe Crescent, s-a dus în Egipt, în cetatea cea cu șapte porți, care se numește Teba, punîndu-l episcop pe Ruf, iar în Alexandria l-a pus episcop pe Marcu Evanghelistul. Apoi s-a dus în Ierusalim, avînd descoperire despre Adormirea Preacuratei Fecioare Maria, Născătoarea de Dumnezeu.

Deci, după aceea s-a întors iarăși în Egipt. Apoi, trecînd Africa, s-a dus la Roma și de acolo la Mediolan (Milan) și la Fotichin, din care, punînd episcopi și preoți, s-a dus în Britania. Acolo, petrecînd multă vreme și aducînd multe popoare la credința în Hristos, a văzut pe un înger, care i s-a arătat, zicîndu-i: "Petre, s-a apropiat vremea ducerii tale din viața aceasta; deci, se cade să te întorci la Roma, unde, suferind moarte pe cruce, vei lua răsplătire dreaptă de la Domnul nostru Iisus Hristos". Petru, mulțumind lui Dumnezeu de aceasta, a mai zăbovit cîteva zile în Britania, întărind Bisericile, punînd episcopi, preoți și diaconi. Iar în al doisprezecelea an al împărăției lui Nero, s-a întors în Roma. Aici a pus episcop pe Clement, în ajutorul ocîrmuirii bisericești, care se lepăda și nu voia un jug ca acela. Însă Clement, plecîndu-se cuvintelor Apostolului Petru, și-a plecat grumazul sub jugul lui Hristos și, împreună cu învățătorul său și cu ceilalți bărbați, trăgeau căruța cuvîntului lui Dumnezeu. Deci, în Roma mulți bărbați și femei, din cei de bun neam și prealuminați și chiar din rînduiala senatorilor, s-au luminat cu Sfîntul Botez și astfel au îmbrățișat religia creștină.

Împăratul Nero avea două femei frumoase, pe care le iubea mai mult decît pe celelalte femei ale sale. Ele, primind sfînta credință, s-au întărit în viața cea curată și nu voiau să se supună voinței împăratului care era pătimaș. Dar el, fiind fără de rușine în pofte și nesățios în fapte necurate, s-a mîniat asupra Bisericii credincioșilor, dar mai ales asupra Apostolului Petru, care era pricinuitorul întoarcerii la creștinism și la viața cea curată a celor două femei ale sale. Aducîndu-și aminte, pe lîngă aceasta, și de moartea lui Simon vrăjitorul, care îi era prieten bun, căuta pe Petru ca să-l ucidă.

Aici Eghisipos, istoricul bisericesc cel mai sus pomenit, scrie: "Pe cînd Sfîntul Petru era căutat spre ucidere, l-au rugat credincioșii să se ascundă și să iasă din Roma, pentru folosul multora. Dar Petru n-a voit să facă aceasta, ci dorea să pătimească și să moară pentru Hristos. Poporul credincios, plîngînd, ruga pe apostol să-și păzească viața atît de trebuincioasă Sfintei Biserici, care se înviforează în mijlocul primejdiilor de valurile necredincioșilor. Deci, văzînd

Sfîntul Petru lacrimile turmei celei cuvîntătoare a lui Hristos, a făgăduit să iasă din cetate și să se ascundă; iar noaptea, făcînd sobornicească rugăciune și sărutînd pe toți, a plecat singur. Pe cînd era la porțile cetății, a văzut înaintea sa pe Mîntuitorul Hristos venind către cetate; iar Petru, închinîndu-se Lui, I-a zis: *Doamne, unde mergi?* Răspuns-a Domnul: *Mă duc în Roma, ca iarăși să mă răstignesc!*

Zicînd Domnul acestea, S-a făcut nevăzut. Petru, minunîndu-se, a cunoscut că Hristos, pătimind pentru robii Săi, ca întru adevăratele Sale mădulare, voiește ca și cu trupul să pătimească în Roma. Deci, s-a întors iarăși în biserică și a fost prins de către ostași, care l-au dat spre moarte.

Sfîntul Simeon Metafrast povestește, că nu a fost prins numai Sfîntul Petru singur, ci și mulți credincioși, între care erau și Clement, Irodion și Olimp. Pe aceștia, tiranul Nero i-a osîndit la tăiere cu sabia, iar pe Sfîntul Petru, la răstignire. Luîndu-i ostașii pe toți, i-a dus la locul de moarte. Pe Clement, iertîndu-l, l-au lăsat în pace, ca pe unul ce era rudenie împărătească, iar pe Irodion și Olimp, care veniseră cu Sfîntul Petru în Roma, i-au ucis cu sabia și împreună cu ei au tăiat și o mulțime de credincioși. Sfîntul Petru a rugat pe răstignitorii săi să-l răstignească cu capul în jos și nu drept, cinstind întru aceea pe Domnul său, Care de voie S-a răstignit pe cruce, ca să nu semene Aceluia întru răstignire, ci sub picioarele Lui să-și plece capul.

Astfel s-a sfîrșit marele Apostol al lui Dumnezeu, Sfîntul Petru, prin moarte pe cruce, preamărind pe Dumnezeu, pentru că din pricina piroanelor din mîini și din picioare, suferea multă durere și fără de prihană și-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu, în 29 de zile ale lunii iunie. Sfîntul Clement, ucenicul Sfîntului Petru, cerînd trupul apostolului, l-a luat de pe cruce și, învelindu-l, a chemat pe credincioșii care rămăseseră și pe arhierei și l-au îngropat cu cinste. Asemenea și trupurile Sfinților Irodion și Olimp, care au pătimit cu el, și pe ale celorlalți credincioși, îngropîndu-le cu cinste, au slăvit pe Hristos Dumnezeul, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh în veci. Amin.

75. VIAȚA, NEVOINȚELE ȘI PĂTIMIREA SFÎNTULUI, SLĂVITULUI ȘI ÎNTRU TOT LĂUDATULUI APOSTOL PAVEL

(29 IUNIE)

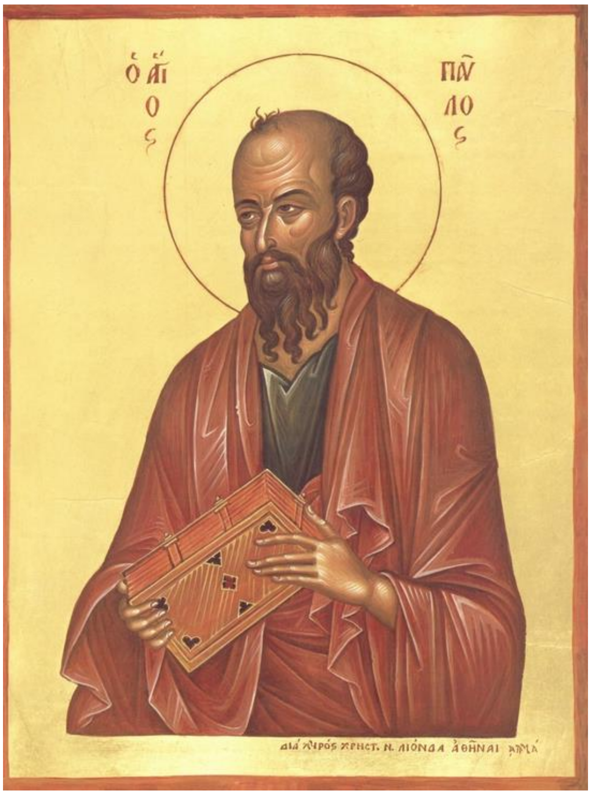

Sfîntul Apostol Pavel, care mai înainte de apostolie se numea Saul, era de neam iudeu din seminția lui Veniamin. El s-a născut în Tarsul Ciliciei, din părinți cinstiți, care mai înainte au petrecut în Roma, apoi s-au mutat în Tarsul Ciliciei cu cinstitul titlu de cetățeni romani, pentru care Pavel s-a și numit roman. El era rudenie cu Sfîntul întîiul Mucenic și Arhidiacon Ștefan. A fost dat de părinții săi în Ierusalim la învățătura cărții și a toată legea lui Moise și a fost ucenic al slăvitului dascăl Gamaliel. El avea un prieten la învățătură, cu care împreună era ucenic, pe Varnava, care s-a făcut după aceea apostol al lui Hristos și se deprinsese bine la legea părintească, era foarte rîvnitor după ea și se lipise de farisei.

Pe vremea aceea, în Ierusalim și în cetățile dimprejur, precum și prin sate, se răspîndise buna vestire a lui Hristos, de către sfinții apostoli. Și ei aveau multă întrebare cu fariseii, cu saducheii și cu toți cărturarii și învățătorii legii evreiești, cărora, propovăduitorii lui Hristos le erau urîți și prigoniți. Deci, Saul ura și el pe Sfinții Apostoli și nici nu voia să audă propovăduirea lor cea despre Hristos, iar pe Varnava, care era acum apostol al lui Hristos, îl batjocorea, vorbind hule împotriva lui Hristos.

Pe cînd rudenia lui, Sfîntul Mucenic și Arhidiaconul Ștefan, era ucis cu pietre de către evrei, lui Saul nu numai că nu-i era jale de sîngele care se vărsa fără de vină a rudeniei sale, ci se învoia la acea ucidere și păzea hainele evreilor celor ce ucideau pe Ștefan. Deci, luînd putere de la arhierei și de la bătrîni, făcea mult rău Bisericii. El intra în casele credincioșilor, de unde tîra pe bărbați și pe femei și îi ducea în temnițe. Nu era destul că prigonea pe credincioșii din Ierusalim, dar s-a dus și în Damasc cu scrisoare arhierească, suflînd cu izgonire și cu ucidere contra ucenicilor Domnului, vrînd ca și acolo, de va afla bărbați și femei crezînd în Hristos, să-i prindă și să-i ducă legați la Ierusalim. Aceasta a fost pe vremea împărăției lui Tiberiu.

Apropiindu-se el de Damasc, deodată l-a strălucit o lumină din cer și, căzînd la pămînt, a auzit un glas, zicîndu-i: *Saule, Saule, pentru ce mă prigonești?* Iar el, înspăimîntîndu-se, a zis: *Cine ești, Doamne?* Iar Domnul a zis: *Eu sînt Iisus, pe Care tu îl prigonești. Cu greu îți este ție a lovi cu piciorul împotriva boldului*. Iar el, tremurînd și înspăimîntîndu-se, a zis: *Doamne, ce îmi poruncești să fac?* Iar Domnul i-a zis: *Scoală-te și intră în cetate și ți se va spune ce ți se cade să faci*.

Asemenea s-au înspăimîntat și ostașii care erau cu Saul, minunîndu-se pentru că glasul care grăia lui Saul îl auzeau, dar nu vedeau pe nimeni. Atunci Saul, sculîndu-se de la pămînt și deschizîndu-și ochii săi, n-a văzut pe nimeni, pentru că orbise de ochii cei trupești, începînd a i se lumina ochii cei duhovnicești. Deci, alții l-au luat de mînă și l-au dus în Damasc, unde a petrecut trei zile, fără să vadă, nemîncînd, nici bînd nimic, ci rugîndu-se neîncetat. În Damasc era și Sfîntul Apostol Anania, căruia i se arătase Domnul în vedenie și căruia i-a poruncit să-l caute pe Saul, care locuia în casa unui om, anume Iuda; deci, să se ducă acolo și să-i lumineze ochii lui cei trupești prin atingere, iar pe cei sufletești prin Sfîntul Botez.

Atunci Anania a răspuns: *Doamne, am auzit de la mulți despre bărbatul acesta, cîte răutăți a făcut sfinților Tăi în Ierusalim, și chiar aici a venit cu putere să lege pe toți cei ce cheamă numele Tău!* Iar Domnul a zis către dînsul: *Mergi fără de frică, fiindcă acesta Îmi este vas ales, ca să poarte numele Meu înaintea neamurilor, împăraților și fiilor lui Israil, pentru că îi voi spune cîte i se cade lui să pătimească pentru numele Meu*. Sfîntul Anania, mergînd după porunca Domnului și găsind pe Saul, și-a pus mîinile peste dînsul. Atunci, deodată au căzut de pe ochii lui niște solzi și îndată a văzut. Apoi, sculîndu-se, s-a botezat și s-a umplut de Duhul Sfînt, care l-a sfințit pe el spre apostolească slujbă, fiind numit din Saul, Pavel. După aceea, Pavel a început prin sinagogi a propovădui pe Hristos, că este Fiul lui Dumnezeu; iar cei ce-l auzeau se mirau toți și ziceau: *Oare nu este acesta acela care în Ierusalim gonea pe cei ce chemau numele lui Iisus Hristos? Aici n-a venit oare ca să lege pe unii ca aceia și să-i ducă la arhierei? Dar iată că el mai mult se întărește și tulbură pe evreii care petrec în Damasc, atrăgîndu-i pe dînșii către Iisus Hristos*.

Atunci iudeii s-au umplut de mînie asupra lui și s-au sfătuit să-l omoare. Ei străjuiau porțile cetății ziua și noaptea ca să nu poată scăpa de dînșii. Dar ucenicii lui Hristos, care erau în Damasc cu Anania, aflînd de sfatul iudeilor, că vor să-l ucidă pe Pavel, l-au luat noaptea și l-au lăsat într-o coșniță peste zidul cetății. Deci, plecînd el din Damasc, nu s-a întors la Ierusalim, ci mai întîi s-a dus în Arabia, precum despre aceasta scrie către Galateni: *Nu m-am lipit de trup și sînge, nici m-am suit în Ierusalim la apostolii cei mai înainte de mine ci m-am dus în Arabia, și de acolo m-am întors iarăși în Damasc; iar mai pe urmă, adică după trei ani, m-am dus în Ierusalim, ca să văd pe Petru*.

Venind în Ierusalim, Sfîntul Pavel se ispitea să se lipească de ucenicii Domnului, iar ei se temeau de dînsul, necrezînd că este ucenicul Domnului. Sfîntul Apostol Varnava, văzîndu-l și înțelegînd întoarcerea lui spre Hristos, s-a bucurat și l-a dus la apostoli. Iar el le-a spus lor, cum a văzut în cale pe Domnul, ce i-a zis și cum în Damasc propovăduia numele lui Iisus Hristos. Deci Sfinții Apostoli, auzind aceasta, s-au umilit și, de bucurie, slăveau pe Domnul Hristos, iar Sfîntul Pavel și în Ierusalim se întreba cu iudeii și cu elinii pentru numele Domnului nostru Iisus Hristos.

Odată, stînd în biserică și rugîndu-se, a rămas uimit și a auzit pe Dumnezeu, zicîndu-i: *Sîrguiește-te și ieși degrabă din Ierusalim, fiindcă aici nu vor primi mărturia ta pentru Mine*. Iar el a zis către Domnul: "Singuri iudeii știu că eu puneam în temniță și băteam prin adunări

pe cei ce credeau în Tine, iar cînd se vărsa sîngele lui Ştefan, mărturisitorul Tău, stăteam singur acolo, pentru că şi eu voiam uciderea lui şi păzeam hainele celor ce-l ucideau pe el". Atunci Domnul a zis către dînsul: *Mergi, că Eu te voi trimite pe tine la neamuri departe!*

După vedenia aceasta, Sfîntul Pavel, deşi voia să mai zăbovească în Ierusalim cîteva zile, ca să se îndulcească de fraţi şi de vorbele apostolilor, însă nu se putea, fiindcă aceia cu care se întreba despre Hristos, se porniseră spre mînie şi căutau să-l ucidă. Dar fraţii, înţelegînd aceasta, l-au dus în Cezareea şi l-au lăsat în Tars, unde Sfîntul Pavel a petrecut învăţînd poporul cuvîntul lui Dumnezeu, pînă ce a venit Varnava de l-a luat şi l-a dus în Antiohia. Acolo, învăţînd în biserică un an întreg, mult popor a întors la Hristos; numindu-i pe ei creştini. După împlinirea anului, amîndoi Sfinţii Apostoli, Varnava şi Pavel, s-au întors în Ierusalim şi au spus Sfinţilor Apostoli cum darul lui Dumnezeu a lucrat în Antiohia şi cum Biserica lui Dumnezeu din Ierusalim s-a veselit foarte mult. Apoi, a adus multă milostenie de la antiohienii cei de bunăvoie dătători, pentru fraţii cei săraci şi scăpătaţi, care petreceau în Iudeea; deoarece pe atunci, împărăţind Claudie, era foarte mare foamete, după proorocia Sfîntului Agav, care era unul din cei şaptezeci de ucenici.

Plecînd ei din Ierusalim, s-au dus iarăşi în Antiohia, unde petrecînd cîtva timp în post şi rugăciuni, în slujba dumnezeieştii Liturghii şi în propovăduirea cuvîntului lui Dumnezeu, Duhul Sfînt a voit să-i trimită pe dînşii la popoare spre propovăduire, zicînd către cei mai mari ai Bisericii din Antiohia: *Deosebiţi-Mi pe Varnava şi pe Pavel la lucrul pentru care i-am chemat pe dînşii.* Atunci ei, postind, rugîndu-se şi punîndu-şi mîinile pe dînşii, i-au eliberat, iar Pavel şi Varnava, fiind trimişi de Duhul Sfînt, s-au dus în Seleucia. Apoi, de acolo au plecat în Cipru şi, venind în Salamina, au vestit Cuvîntul lui Dumnezeu în adunările iudeilor.

După aceea, străbătînd insula pînă la Iafa, au aflat pe un oarecare prooroc iudeu vrăjitor şi mincinos, cu numele Bariisus sau Elimas, care era împreună cu antipatul Serghie Pavel, bărbat înţelept. Acest antipat, chemînd la dînsul pa Varnava şi pe Pavel, încerca să audă de la dînşii cuvîntul lui Dumnezeu. Deci, a crezut cele grăite de dînşii. Dar Elimas vrăjitorul se împotrivea lor, cercînd să întoarcă pe antipat de la credinţă. Iar Sfîntul Pavel umplîndu-se de Duhul Sfînt şi căutînd spre acel vrăjitor, a zis: "O, plinule de toată înşelăciunea şi răutatea, fiu al diavolului, vrăjmaş a toată dreptatea, nu încetezi a răzvrăti căile Domnului cele drepte? Acum, iată, mîna Domnului să fie peste tine şi vei fi orb, nevăzînd soarele pînă la o vreme!" Atunci, deodată a căzut peste dînsul o ceaţă şi întuneric şi, pipăind, căuta povaţă. Antipatul, văzînd cele ce se făcuseră, a crezut, minunîndu-se de învăţătura Domnului. Împreună cu dînsul a crezut şi mult popor, iar Biserica lui Hristos se înmulţea. Sfîntul Pavel şi cei ce erau cu el, plecînd de la Iafa, au mers în Perga Pamfiliei şi de acolo în Antiohia Pisidiei, care este alta, afară de Antiohia cea mare a Siriei.

Acolo a propovăduit pe Hristos, pînă ce mulţi au crezut. Iar zavistnicii iudei, au îndemnat pe mai marii cetăţii, care erau de păgînătatea elinească, să izgonească cu necinste din cetate şi din hotarele lor pe sfinţii apostoli. Iar ei, scuturînd praful de pe picioarele lor, au plecat în Iconia, unde, petrecînd multă vreme, au îndrăznit la propovăduirea cuvîntului. Acolo au adus la credinţă mulţime multă de iudei şi elini, nu numai cu propovăduirea, ci şi cu semne şi minuni, care se făceau prin mîinile lor. Acolo au adus la credinţă şi pe Sfînta fecioară Tecla, făcînd-o mireasă a lui Hristos. Iudeii care nu crezuseră au îndemnat pe elini, cu mai marii lor, să ocărască pe apostoli şi să-i ucidă cu pietre. Ei, aflînd de aceasta, au fugit în părţile Liconiei, în Listra, Derbe şi în cele din jurul lor. Acolo au fost binevestitori, căci au ridicat în picioare, cu numele lui Hristos, pe un om şchiop din naştere, care nu umblase niciodată şi care îndată a sărit şi

umbla. Poporul, văzînd această minune, și-a ridicat glasul, zicînd: *Zeii, asemănîndu-se oamenilor, s-au pogorît la noi.*

Ei numeau pe Varnava, Die, iar pe Pavel, Hermes. Deci, aducînd tauri și împletindu-le cununi, voiau să le facă jertfe. Dar Varnava și Pavel, rupîndu-și hainele de pe ei, au venit între popor strigînd și zicînd: "Oamenilor, de ce faceți aceasta, că și noi sîntem oameni pătimași ca și voi". Apoi, au început a le vorbi despre un Dumnezeu Care a făcut cerul, pămîntul, marea și toate cele dintr-însele; Care dă ploaie din cer, rînduiește vremuri roditoare și umple de hrană și de veselie inimile omenești.

Grăindu-le acestea, abia au potolit poporul, ca să nu le jertfească. Deci, petrecînd ei în Listra și învățînd, au venit din Antiohia și din Iconia niște iudei și au îndemnat poporul să se depărteze de apostoli, zicîndu-le: "Aceia nu grăiesc nimic adevărat, ci spun numai minciuni". Ei au răzvrătit și mai rău pe acei oameni, încît pe Sfîntul Pavel, ca pe un mai mare al cuvîntului, l-au bătut cu pietre și l-au scos afară din cetate, socotind că a murit. Dar el, sculîndu-se, a intrat în cetate și a doua zi a plecat cu Varnava în Derbe, binevestind și învățînd pe mulți în cetatea aceea, apoi s-au întors iar în Listra, în Iconia și în Antiohia Pisidiei. Aici, întărind sufletele ucenicilor, i-a rugat să petreacă în credință și le-a hirotonisit preoți la toate bisericile; apoi, rugîndu-se cu post, i-au încredințat Domnului în Care crezuseră.

După aceea, trecînd Pisidia, au venit în Pamfilia și în Persia, vorbind cuvîntul Domnului și s-au pogorît în Italia. De acolo s-au dus cu corabia în Antiohia Siriei, de unde au fost trimiși de la început de Duhul Sfînt să propovăduiască neamurilor cuvîntul Domnului. Deci, ajungînd în cetatea Antiohia, au adunat Biserica și au spus tuturor, cîte a făcut Dumnezeu cu dînșii și cîte popoare din neamuri au fost aduse la Hristos. După cîtăva vreme, în Antiohia se făcuse ceartă pentru tăierea împrejur, între iudeii și elinii care crezuseră. Unii ziceau că nu este cu putință a se mîntui fără tăierea împrejur, alții socoteau lucrul greu acea tăiere împrejur. Pentru aceea a fost nevoie ca Sfinții Apostoli Pavel și Varnava să se ducă în Ierusalim la apostoli și la bătrîni ca să-i întrebe de tăierea împrejur și să le vestească că Dumnezeu a deschis păgînilor ușa credinței.

Această vestire a bucurat foarte mult pe toți frații Ieru-salimului. Și Sfinții Apostoli și bătrînii, sfătuindu-se sobornicește în Ierusalim, au lepădat cu totul tăierea împrejur a Legii vechi, ca netrebuincioasă darului cel nou și le-au poruncit să se ferească de mîncările jertfite idolilor și de lucrurile necurate și întru nimic să nu facă strîmbătate aproapelui. La plecare, cei din Ierusalim au trimis în Antiohia, cu Sfinții Pavel și Varnava, pe Iuda și pe Sila. Ajungînd ei în Antiohia, au petrecut acolo multă vreme, apoi s-au dus iar la neamuri, despărțindu-se unul de altul, Varnava a luat pe Marcu, rudenia sa și s-a dus la Cipru, iar Pavel, luînd pe Sila, s-a dus în Sicilia și în Siria și, străbătînd cetățile de acolo, a întărit Bisericile. Apoi, venind în Derbe și în Listra, a tăiat împrejur pe Timotei, ucenicul său, pentru iudeii care cîrteau.

De acolo s-a dus în Frigia și în părțile Galatiei. Apoi s-a dus în Misia și voia să se ducă și în Bitinia, dar Duhul Sfînt n-a voit să-l lase să se ducă acolo. Pentru că Pavel, fiind în Troada cu cei ce îi urmau lui, i s-a arătat noaptea o vedenie în felul acesta: un bărbat oarecare, cu chipul macedonean, stătea înaintea lui și-l ruga, zicîndu-i: "Vino în Macedonia și ne ajută". Pavel a cunoscut, după vedenia aceea, că îl cheamă Domnul în Macedonia, ca să propovăduiască. Deci, plecînd din Troada, s-a dus la Samotracia, a doua zi la Neapoli și de acolo la Filipi, care este cea dintîi cetate a acestei părți a Macedoniei și colonie romană. Acolo, pe o femeie oarecare, cu numele Lidia, vînzătoare de porfiră, învățînd-o credința în Hristos și botezînd-o, a fost rugat de dînsa să petreacă în casa ei împreună cu ucenicii săi.

Pavel, mergînd odată la adunarea bisericească spre rugăciune, l-a întîmpinat o fecioară care avea un duh necurat și făcea multă dobîndă stăpînilor săi, vrăjind. Ea urma lui Pavel și ucenicilor lui, strigînd: "Acești oameni sînt slugile Dumnezeului celui de sus, care ne vestesc calea mîntuirii". Aceasta o făcea în mai multe zile; iar Pavel, supărîndu-se și întorcîndu-se spre dînsa a certat duhul în numele lui Iisus Hristos și l-a gonit dintr-însa. Stăpînii ei, văzînd că le-au pierit nădejdea cîștigului lor, au prins pe Pavel și pe Sila și s-au dus la boieri și la voievozi, zicînd: "Oamenii aceștia ne tulbură cetatea și, fiind evrei, au niște obiceiuri care nu ni se cade a le primi, nici a le face, noi fiind romani".

Voievozii, rupîndu-le hainele, au poruncit să-i bată cu toiege. Deci, dîndu-le multe bătăi, i-au băgat în temniță, dar ei rugîndu-se, pe la miezul nopții temnița s-a cutremurat, ușile s-au deschis și legăturile s-au dezlegat. Străjerul temniței, văzînd acest lucru, a crezut în Hristos, i-a dus în casa sa, i-a spălat de răni și s-a botezat cu toată casa, apoi le-a pus masă și s-au întors iar la temniță.

A doua zi, voievozii, căindu-se că au bătut cu asprime pe oamenii cei nevinovați, au trimis la temniță, poruncind să-i lase liberi și să se ducă unde vor voi. Pavel a zis către dînșii: "Pentru ce ne-au bătut pe noi înaintea poporului, fiind nevinovați și de neam romani și, punîndu-ne în temniță, acum voiesc să ne scoată? Dar nu așa: Să vină ei singuri să ne scoată!" Trimișii, întorcîndu-se, au spus voievozilor cuvintele lui Pavel. Voievozii s-au temut, aflînd că legații care i-au bătut sînt romani.

Deci, ducîndu-se, i-au rugat să iasă din temniță și din cetate. Ieșind ei din temniță s-au dus în casa Lidiei, femeia la care găzduise mai înainte și a mîngîiat pe frații ce se adunaseră acolo, sărutîndu-i. Și s-au dus apoi în Amfipoli și la Apolonia, iar după aceea au venit în Tesalonic, unde pe mulți au cîștigat prin buna lor vestire. Zavistnicii iudei, adunînd pe niște oameni răuclevetitori, au năvălit asupra casei lui Iason, unde găzduiau apostolii și, negăsind pe apostoli, au prins pe Iason și pe unii din frați, pe care-i duseseră la mai mari cetății, clevetindu-i ca pe niște potrivnici Cezarului, zicînd că este alt împărat, care se numește Iisus. Deci, Iason abia a fost liberat din supărarea aceea.

Sfinții apostoli, care se ascunseseră de acei zavistnici, au ieșit noaptea din cetate și au mers în Veria. Dar și acolo zavistia evreiască n-a dat odihnă Sfîntul Pavel, pentru că, înștiințîndu-se evreii din Tesalonic că Pavel propovăduiește Cuvîntul lui Dumnezeu și în Veria, au mers și acolo, pornind și tulburînd popoarele și ridicîndu-le contra lui Pavel. Deci sfîntul apostol a fost nevoit să iasă și de acolo, nu că se temea de moarte; ci, fiind rugat de frați ca să-și ferească viața pentru mîntuirea multora. El a fost lăsat de ei să meargă pe lîngă mare, iar pe Sila și pe Timotei i-a lăsat acolo să întărească pe cei nou luminați, pentru că știa că iudeii caută numai capul lui.

Deci, a șezut în corabie și a plecat la Atena. Acolo, văzînd cetatea plină de idoli, se rupea cu duhul, fiindu-i jale de pierzarea atîtor de multe suflete. Se întreba în toate zilele cu iudeii în adunări și în tîrguri, asemenea și cu elinii și cu filosofii lor. Astfel, el a fost dus de ei la Areopag, un loc care se numea așa fiindcă se făceau judecățile cele de moarte la capiștea lui Area. L-au dus pe el acolo, pe de o parte, pentru că voiau să audă ceva nou de la dînsul; iar pe de alta - precum zice Sfîntul Ioan Gură de Aur -, ca să-l dea judecății, muncilor și morții, de vor auzi de la dînsul ceva vrednic de pedeapsă. Sfîntul Pavel, luînd pricină de la o capiște care avea scrisă deasupra: "Necunoscutului Dumnezeu", a început a le propovădui pe adevăratul Dumnezeu, care le era neștiut pînă atunci, zicîndu-le: "Pe care Dumnezeu, neștiindu-l îl cinstiți cu

bunăcuviință, pe Acesta și eu Îl propovăduiesc vouă!" Și le spunea cele despre Dumnezeu, Ziditorul a toată lumea, pentru pocăință, pentru judecată și pentru învierea morților.

Auzind ei de învierea morților, unii își băteau joc, alții încă voiau să mai audă despre aceea. Deci, Pavel a ieșit din mijlocul lor neosîndit ca un nevinovat, iar Cuvîntul lui Dumnezeu nu era fără de folos și fără de cîștigarea sufletelor, căci unii bărbați, lipindu-se de el, au crezut în Hristos, între care era și Dionisie Areopagitul și o cinstită femeie cu numele Damar și alții mulți cu dînșii s-au botezat.

Pavel, ieșind din Atena, a mers în Corint și a petrecut acolo la un iudeu cu numele Acvila. La dînsul a venit din Macedonia și Sila cu Timotei și slujeau împreună cuvîntului. Acvila și femeia sa, Priscila, erau cu meșteșugul făcători de corturi. Pavel, deprinzîndu-se cu meșteșugul lor, lucra împreună cu ei cîștigîndu-și hrana lui și a celor împreună cu dînsul din osteneala mîinilor sale, precum zice în epistola către Tesaloniceni: *Nu în zadar am mîncat pîine de la cineva, ci lucrînd ziua și noaptea, ca să nu îngreunez pe nimeni*. Și iarăși: *Trebuințelor mele și celor ce au fost cu mine, au slujit mîinile mele.* Și se întreba cu iudeii prin adunări în toate sîmbetele, mărturisindu-le că Iisus Hristos este adevăratul Mesia. Iudeii, împotrivindu-se, huleau, iar Pavel și-a scuturat hainele, zicînd către dînșii: *Sîngele vostru asupra capetelor voastre, că eu sînt curat; de acum mă voi duce la neamuri*.

Cînd Pavel voia să se despartă de Corint, Domnul i S-a arătat noaptea în vedenie, zicîndu-i: *Nu te teme, ci propovăduiește cuvîntul Meu, fiindcă mult popor am în această cetate, care va crede în Mine, iar Eu sînt cu tine și nimeni nu va putea să-ți facă ție rău*. Sfîntul Pavel a petrecut în Corint un an și șase luni învățînd pe elini și pe iudei Cuvîntul lui Dumnezeu. Mulți, crezînd, s-au botezat; asemenea și Crisp, mai marele soborului, crezînd cu toată casa sa, s-a botezat. Iar unii iudei potrivnici, pornind cu un suflet asupra lui Pavel, l-au dus la judecată, la antipatul Galion, care era fratele filosofului Seneca. Dar acela n-a voit să-l judece pe Pavel, zicînd: *De ar fi făcut vreun lucru rău, l-aș fi judecat, dar fiindcă întrebarea voastră este pentru cuvinte și pentru legea voastră, nu voiesc să vă fiu judecător*. Și i-a gonit pe ei afară din divan.

După aceasta, Sfîntul Pavel, petrecînd acolo încă cîteva zile și pe frați sărutîndu-i, a plecat în Siria cu cei ce erau cu dînsul și-i urmau lui: Acvila și Priscila. Deci, a sosit în Efes, unde, propovăduind cuvîntul Domnului, multe minuni făcea Sfîntul Apostol Pavel, pentru că nu numai mîinile lui erau făcătoare de minuni, tămăduind toate neputințele prin atingere, dar și basmalele lui și mahrama capului, cea adăpată cu sudorile trupului său, avea aceeași putere de facere de minuni. Acelea, fiind puse pe cei bolnavi, îndată îi tămăduia și gonea din ei duhurile cele viclene. Aceasta văzînd unii dintre iudei rătăciți și fermecători, au îndrăznit a chema numele Domnului Iisus asupra celor îndrăciți, zicînd: *Ne jurăm pe voi cu Iisus, pe Care Pavel Îl propovăduiește!* Iar duhul cel viclean a răspuns: *Pe Iisus îl știu și pe Pavel îl cunosc, dar voi cine sînteți?*

Deci, sărind spre ei omul în care era duhul cel viclean, i-a biruit și, întărindu-se contra lor, îi bătea și-i rănea, încît abia scăpară goi din mîinile îndrăcitului. S-a aflat aceasta în tot Efesul, încît și în evrei și în elini a căzut o frică mare peste toți și se mărea numele Domnului Iisus. Mulți au crezut în El și chiar vrăjitorii, care erau în cetate, au primit sfînta credință. Și-au adunat cărțile lor cele vrăjitorești și, numărînd prețul lor, au aflat cinci arginți, adică cincizeci de mii de bani, și și-au ars cărțile înaintea tuturor. Astfel, creștea și se întărea cuvîntul Domnului. Pavel dorea să meargă la Ierusalim și zicea: "Fiind eu în Ierusalim, se cade mie să văd și Roma".

Cînd s-a ridicat tulburare în Efes, de slujitorii capiștei Artemisei, Sfîntul Pavel, după zăbovirea lui acolo timp de trei ani, a plecat în Macedonia. De acolo a venit la Troa, unde a petrecut șapte zile. Aici, într-o zi de Duminică, s-au adunat ucenicii să frîngă pîine și s-a făcut către dînșii vorbire lungă, pentru că a doua zi voia să iasă de acolo. Astfel, a lungit cuvîntul pînă la miezul nopții, arzînd multe lumînări în foișorul acela. Atunci un tînăr, anume Eutihie, șezînd la fereastră, se îngreuiase tare de somn și a căzut jos din casa de sus, de la rîndul al treilea, și l-au luat mort.

Pogorîndu-se Pavel, a căzut peste el și, cuprinzîndu-l, a zis: "Nu vă tînguiți, că sufletul lui este în el!" Și iarăși s-a suit Pavel în foișor și a adus pe tînăr viu, mîngîindu-se mult. Sfîntul Pavel, vorbind pînă la ziuă și, sărutînd pe toți credincioșii, a plecat de acolo. Venind în Milet, a trimis la Efes ca să cheme la dînsul preoții bisericești, pentru că nu voia să se ducă singur acolo, ca să nu zăbovească, deoarece se sîrguia să fie în Ierusalim.

Venind din Efes duhovniceasca rînduială, apostolul i-a învățat, zicînd: *Luați aminte de voi și de turma voastră, în care Duhul Sfînt v-a pus episcopi, ca să pașteți Biserica Domnului, pe care a cîștigat-o cu scump sîngele Său*. Și le-a poruncit pentru eretici, care, după ducerea lui, aveau să intre la ei ca lupi răi. El le-a mai spus și scopul călătoriei sale, zicînd: *Eu, cel legat cu Duhul, voi merge în Ierusalim, neștiind de cele ce va fi să mi se întîmple în el. Îmi grăiește Duhul Sfînt că mă așteaptă în Ierusalim legături și chinuri. Mie nu-mi este nici o grijă de acestea, nici nu am sufletul meu necurat. Mă silesc numai să-mi săvîrșesc alergarea mea cu bucurie și slujba pe care am luat-o de la Dumnezeu să o împlinesc*. Apoi a zis către ei: *Eu știu aceasta, că voi toți nu veți mai vedea fața mea.*

Atunci toți au plîns și, căzînd pe grumazii lui Pavel, îl sărutau, mîhnindu-se mai ales pentru cuvîntul care le-au zis că de acum nu vor mai vedea fața lui. Deci, au petrecut pe Sfîntul Apostol pînă la corabie. Iar el, dîndu-le cea mai de pe urmă sărutare, a luat calea mării. Trecînd prin multe cetăți și țări care erau pe lîngă mare și prin insule și pretutindeni cercetînd pe credincioși și întărindu-i, a sosit la Ptolemaida și a mers în Cezareea, găzduind în casa Sfîntului Apostol Filip, care era unul din cei șapte diaconi. Atunci a venit la Sfîntul Pavel un prooroc, anume Agav și, luînd brîul lui, și-a legat mîinile și picioarele, zicînd: *Așa grăiește Sfîntul Duh, că pe bărbatul a cărui brîu este acesta, așa îl vor lega iudeii și-l vor da în mîinile neamurilor!* Auzind frații aceasta, au rugat cu lacrimi pe Pavel să nu se ducă în Ierusalim. Sfîntul Pavel a răspuns către ei: *Ce faceți plîngînd și zdrobindu-mi inima? Pentru că eu nu numai că voiesc a fi legat, dar sînt gata a muri în Ierusalim pentru numele Domnului Hristos*. Iar frații au tăcut, zicînd: *Voia Domnului să fie!*

După aceasta, Sfîntul Apostol Pavel s-a suit în Ierusalim cu ucenicii săi, între care era și Trofin Efeseanul, care se întorsese din elini la creștini și cu dragoste a fost primit Pavel de Sfîntul Apostol Iacov, fratele Domnului și de toate Bisericile credincioșilor. În vremea aceea au venit din Asia în Ierusalim la praznic, iudeii care erau potrivnici lui Pavel și care pretutindeni în Asia ridicaseră clevetiri contra lui. Văzînd aceia pe Pavel în cetate umblînd cu Trofin Efeseanul, au spus de el arhiereilor iudei, cărturarilor și bătrînilor, cum că Pavel strică legea lui Moise, neporuncind să se taie împrejur și pretutindenea propovăduiește pe Iisus cel răstignit. Și întărind pe toți asupra lui Pavel, doreau să-l prindă. Deci, cînd acei iudei din Asia au văzut pe Sfîntul Pavel la praznic în biserica lui Solomon, îndată au pornit clevetire contra lui prin tot poporul și, repezindu-se, au pus mîinile pe el, strigînd: "Bărbați israiliteni, ajutați! Acesta este omul care grăiește hule asupra poporului, asupra Legii și asupra acestui loc. El a băgat pînă și elinii în biserică, spurcînd acest sfînt loc". Ei au crezut că și pe Trofin l-a băgat Pavel în biserică. Deci, s-a pornit toată cetatea contra Sfîntului Apostol Pavel și, prinzîndu-l, îl trăgeau afară din

biserică. Îndată s-au închis ușile și voiau să-l ucidă; dar nu în biserică, pentru ca să nu se spurce acel loc sfînt.

În vremea aceea, s-a înștiințat comandantul oștirii ce păzea cetatea, cum că tot Ierusalimul s-a tulburat. Acela, luînd îndată ostași și sutași, au alergat la biserică. Văzîndu-l poporul, a încetat a-l mai bate pe Pavel. Iar comandantul, prinzîndu-l, a poruncit să-l lege cu două lanțuri de fier și l-a întrebat cine este și ce rău a făcut. Iar poporul striga: "să-l ucidă pe Pavel!"

El, neputînd să înțeleagă pricina gîlcevii din pricina poporului care făcea gălăgie, a poruncit să-l ducă în ceata ostășească. Mulțimea poporului urma ceata ostașilor, strigînd să se ucidă Pavel. Fiind pe un loc înalt care avea trepte, Pavel s-a rugat de comandant să-l lase să grăiască către popor ceva. Deci, comandantul i-a dat voie. Pavel, întorcîndu-se spre popor și stînd pe pietre a strigat către ei în limba evreiască: "Bărbați, frați și părinți, ascultați răspunsul meu către voi". Și a început a le spune de rîvna de mai înainte după Legea lui Moise, cum a mers în Damasc, cum a strălucit o lumină cerească și cum a văzut pe Domnul trimițîndu-l la neamuri!

Poporul, nevoind ca mai mult să-i asculte cuvintele lui, și-a ridicat glasul către comandantul oștirii: "Ia de pe pămînt pe unul ca acesta, pentru că nu i se cade să trăiască!" Strigînd acestea, își aruncau hainele, făcînd praf în văzduh de mînie și voind să-l ucidă pe Pavel. Iar comandantul a poruncit să-l ducă în ceată, vrînd să-l cerceteze cu bătăi ca să înțeleagă, pentru care pricină poporul striga contra lui. Și, întinzînd pe Pavel cu funii să-l bată un sutaș, Pavel a zis către el: "Vă este îngăduit să bateți pe un roman nejudecat?" Apropiindu-se de comandant, i-a zis: "Vezi, ce vrei să faci? Omul acesta este roman!" Atunci comandantul, apropiindu-se de el, l-a întrebat: "Roman ești tu?" Iar el a zis: "Da". Și a zis comandantul: "Eu cu mult preț am cîștigat numirea acestei vieți. Și îndată l-a scos din lanțuri. A doua zi, comandantul a poruncit să vină arhiereii și tot soborul lor; și a pus înaintea lor pe Sfîntul Pavel. Acesta, căutînd spre sobor, a zis: "Bărbați frați, eu cu toată bunăștiința am viețuit înaintea lui Dumnezeu pînă în ziua de azi".

Atunci arhiereul Anania a poruncit celor ce stătea înaintea lui, să-l bată peste gură. Iar Pavel i-a zis lui: "Te va bate pe tine Dumnezeu, perete văruit, pentru că vrei să mă judeci după Lege, călcînd legea și poruncind să mă bată fără vină!"

Sfîntul Pavel, cunoscînd că în soborul acela, o parte sînt saduchei, iar altă parte farisei, a strigat în adunare, zicînd: "Bărbați, frați, eu sînt fariseu, fiu de fariseu și pentru nădejdea și învierea morților primesc judecata". Zicînd el acestea, s-a făcut ceartă între saduchei și farisei și s-a despărțit poporul, pentru că saducheii ziceau că nu este învierea morților, nici înger, nici duh, iar fariseii mărturisesc că sînt acestea. Atunci s-a făcut strigare mare, pentru că fariseii ziceau: "Nici un rău nu aflăm în omul acesta". Saducheii ziceau dimpotrivă și din această pricină se făcuse mare ceartă. Comandantul ostașilor, temîndu-se ca Pavel să nu fie omorît de dînșii, a poruncit ostașilor să-l scoată din mijlocul lor și să-l ducă în ceată.

Deci, sosind noaptea, Domnul S-a arătat Sfîntului Pavel și i-a zis: *Îndrăznește, Pavele, că precum M-ai mărturisit pe Mine în Ierusalim, tot așa se cade să Mă mărturisești și în Roma!* Apoi, făcîndu-se ziuă, unii dintre iudei făcînd sfat, s-au jurat între ei: să nu mănînce, nici să bea, pînă ce nu vor omorî pe Pavel. Ei erau mai mult de patruzeci de bărbați. Deci, de acest lucru înștiințîndu-se comandantul, a trimis pe Pavel cu mulți ostași înarmați în Cezareea la ighemonul Felix. Arhiereii cei bătrîni, aflînd de aceea, s-au dus și ei în Cezareea, unde pîrau pe Pavel la

ighemon. Și, întrebîndu-se cu dînsul înaintea ighemonului, îi cereau moartea lui. Dar n-au sporit nimic, pentru că nici o vină de moarte n-au aflat într-însul. Dar ighemonul, ca să facă pe placul iudeilor, ținea pe Pavel în legături.

După trecerea a doi ani, Felix ighemonul a plecat de la stăpînirea ighemoniei și în locul lui a venit un alt ighemon, Festus. Pe acela îl rugau arhiereii ca să-l trimită pe Pavel în Ierusalim. Și aceasta o făceau iudeii vrînd ca să ucidă pe apostolul lui Hristos pe drum. Festus a întrebat pe Pavel, dacă voiește să meargă în Ierusalim la judecată. Acesta i-a răspuns: "Eu stau aici la judecata Cezarului, de la care mi se cade să primesc judecata. De am făcut ceva vrednic de moarte, nu mă lepăd de ea, iar de nu se află nimic asupra mea din cele ce grăiesc iudeii, apoi nimeni nu poate să mă dea pe mine lor, pentru că sînt cetățean roman!"

Atunci ighemonul Festus, sfătuindu-se cu sfetnicii săi, a zis către Pavel: "Pe Cezarul l-ai pomenit, la Cezar te vei duce!" Deci, după cîteva zile, împăratul Agripa, venind în Cezareea ca să cerceteze pe Festus și aflînd despre Pavel, a voit ca să-l vadă pe el. Cînd Pavel a fost dus înaintea împăratului Agripa și a ighemonului Festus, el le-a vorbit despre Domnul Hristos și despre marea sa credință. Atunci împăratul Agripa a zis către dînsul: "Puțin de nu m-ai convins și pe mine, ca să fiu și eu creștin!" Iar Pavel a zis: *Eu m-aș fi rugat lui Dumnezeu, ca și întru puțin și întru mult, nu numai tu, ci toți cei ce mă aud astăzi, să fie într-acest chip, precum sînt eu, însă afară de legăturile acestea!*

Acestea zicîndu-le el, împăratul, ighemonul și toți ceilalți sculîndu-se, s-au aplecat unul către altul, zicînd: *Omul acesta n-a făcut nimic vrednic de moarte și de legături.* Iar Agripa a zis lui Festus: "Omul acesta ar fi putut fi liber, de n-ar fi numit pe Cezarul. Acum l-au judecat pe el ca să-l trimită la Cezarul, dîndu-l cu alți ostași legați unui sutaș, anume Iuliu din oștile sevastienești". Acela, luînd pe cei legați împreună cu Pavel, i-a dus pe ei în corabie și au plecat.

Mergînd ei pe mare, nu fără de primejdie le-a fost calea, din cauza vînturilor celor potrivnice. Deci, cînd au ajuns pînă la Creta și au mers la un loc, care se numea "Limanuri Bune", Sfîntul Pavel, văzînd de mai înainte cele ce aveau să fie, îi sfătuia pe ei să rămînă acolo cu corabia. Dar sutașul asculta mai mult pe cîrmaci, decît pe Pavel. Cînd erau în mijlocul noianului, a suflat un vînt puternic cu vifor, care a ridicat valuri foarte mari și era atîta ceață, încît paisprezece zile nu s-a văzut ziua cu soarele, nici noaptea cu stelele, neștiind în ce loc sînt. Deci, fiind purtați de valuri și deznădăjduindu-se, n-au mîncat în zilele acelea, așteptînd cu toții moartea, pentru că erau în corabie ca la două sute șaptezeci și șase de suflete.

Dar Pavel, stînd în mijlocul lor, îi mîngîia, zicîndu-le: "O, bărbaților, mai bine era să mă fi ascultat pe mine, ca să nu ieșiți din Creta; însă mă rog să fiți cu bună nădejde, pentru că nici unul din voi nu va pieri, decît numai corabia, de vreme ce astă-noapte îngerul Dumnezeului meu mi-a stat înainte, zicîndu-mi: *Nu te teme, Pavele, că se cade ție să stai înaintea Cezarului. Iată, Dumnezeu ți-a dăruit pe toți cîți sînt cu tine! De aceea îndrăzniți, bărbaților, că eu cred lui Dumnezeu că așa va fi*. Atunci Pavel ruga pe toți ca să primească hrană, zicîndu-le: *Nu vă temeți, că nici unuia dintre voi nu-i va cădea nici un fir de păr din cap.*

Acestea zicîndu-le și luînd pîinea, a mulțumit lui Dumnezeu înaintea tuturor și, rupîndu-o, a început a mînca. Apoi, toți făcîndu-se cu bună nădejde au început a mînca, primind hrană. După ce s-a făcut ziuă, au văzut pămîntul, dar nu cunoșteau în ce țară este și a îndreptat corabia spre mal. Dar fiind aproape de mal, un loc între două maluri, corabia s-a înfipt în nisip cu partea dinainte, iar parte dinapoi se rupea de furia valurilor. Atunci ostașii s-au sfătuit între dînșii să omoare pe cei legați, ca nu cumva să scape cineva înotînd. Iar sutașul, vrînd să ferească pe

Sfîntul Pavel, l-a oprit pe el; iar la ceilalți le-a poruncit să înoate, care cum vor putea și sărind în apă să iasă la mal. Ceilalți care îl priveau, au început și ei a înota, unii pe scînduri, iar alții pe ce apucau din corabie, așa că toți au ajuns sănătoși la pămînt, scăpînd din mare.

Atunci ei au cunoscut că insula aceea se cheamă Malta, iar locuitorii, fiind barbari, nu le-au făcut lor nici o milă. Deci, aprinzînd ei un foc, din cauza ploii și a frigului ce era atunci, ca cei udați de apă să se încălzească, Sfîntul Pavel a adunat o mulțime de uscături și, punîndu-le pe foc, o viperă ieșind din căldură, s-a agățat de mîna lui, stînd atîrnată. Barbarii, dacă au văzut vipera atîrnată de mîna Sfîntului Pavel, ziceau între dînșii: *Cu adevărat, ucigaș este acesta, deoarece izbăvindu-se de mare, judecata lui Dumnezeu nu l-a lăsat să trăiască.* Dar Sfîntul Pavel, scuturînd vipera pe foc, nici un rău nu a pătimit. Iar aceia așteptau să se aprindă de veninul șarpelui și să cadă mort. Așteptînd ei mult și nevăzînd nici un lucru de acesta, și-au schimbat socoteala, zicînd că acela este de la Dumnezeu.

Deci, mai marele insulei aceleia, cu numele Publius, primind în casa sa pe toți cîți ieșiseră din mare, i-a ospătat cu dragoste. El avea pe tatăl său pătimind de friguri și de idropică, zăcînd pe patul durerii. Atunci Pavel, intrînd la el, s-a rugat Domnului și punînd mîinile pe cel bolnav, l-a tămăduit. Aceasta făcînd, toți neputincioșii din insula aceea, veneau la el și se tămăduiau. După ce au trecut trei luni, plecînd cu altă corabie, au ajuns la Siracuza și de acolo în Regium, apoi în Puteoli, și după aceasta au ajuns în Roma. Cînd frații din Roma au aflat de venirea lui Pavel, toți au ieșit întru întîmpinarea lui, pînă la Forul lui Apius și pînă la cele trei Taverne. Pavel, văzîndu-i, s-a mîngîiat cu duhul și a mulțumit lui Dumnezeu. Atunci sutașul, care adusese din Ierusalim la Roma pe cei legați, i-a dat voievodului. Acela i-a poruncit lui Pavel să petreacă deosebit și a poruncit unui ostaș să-l păzească. Deci, Pavel a petrecut în Roma doi ani, primind pe toți care veneau la dînsul și cărora cu îndrăzneală și fără temere le propovăduia Împărăția lui Dumnezeu și îi învăța cele despre Domnul nostru Iisus Hristos.

Cele spuse pînă aici despre viața și ostenelile lui Pavel sînt luate din Faptele Apostolilor, scrise de Sfîntul Luca. Iar despre celelalte pătimiri ale lui, el singur le spune în scrisoarea sa către Corinteni, scriind astfel: *În osteneli am fost de multe ori, în bătăi cu asprime, în temniță peste măsură și în primejdie de moarte adeseori. Am luat de la iudei de cinci ori cîte 40 de lovituri fără una. Am fost bătut cu toiege de trei ori; odată am fost împroșcat cu pietre, corabia s-a sfărîmat cu mine de trei ori, stînd o zi și o noapte în adîncul mării. Am fost de multe ori și în călătorie, căci precum a măsurat lungimea și lărgimea pămîntului cu umblarea și marea cu înotarea, tot așa am știut și înălțimea cerului, fiind răpit pînă la al treilea cer, pentru că Domnul, mîngîind pe apostolul Său în ostenelile cele suferite cu multe dureri, pentru numele Lui cel sfînt, i-a descoperit bunătățile cerești, pe care ochiul nu le-a văzut și urechea nu le-a auzit; cuvinte negrăite, pe care nu este liber omului a le grăi.*

Dar cum s-a săvîrșit acest sfînt apostol și celelalte nevoințe și alergări ale sale, povestește Evsevie Pamfil, episcopul Cezareii Palestinei, scriitorul istoriei bisericești. Acesta zice că, după ce Sfîntul Pavel a stat doi ani legat în Roma, a fost lăsat liber ca un nevinovat. După aceea el a mai propovăduit acolo cuvîntul lui Dumnezeu, cum și prin alte țări ale Apusului. Sfîntul Simeon Metafrast scrie că după ce Apostolul Pavel a scăpat de legăturile din Roma, ostenindu-se încă cîțiva ani în bunăvestirea lui Hristos, a ieșit din Roma și a trecut în Spania, Galia și în toată Italia, strălucindu-i pe toți cu lumina credinței și întorcîndu-i la Hristos de la înșelăciunea diavolească. Pe cînd era în Spania, o femeie oarecare bogată și de bun neam, auzind de propovăduirea apostolului despre Hristos, dorea ca să-l vadă. Deci a îndemnat pe bărbatul său, Prov, să roage pe Sfîntul Apostol Pavel să vină în casa lor, ca să-l ospăteze cu

dragoste. Sfîntul Apostol intrînd în casa lor, femeia l-a privit în față și a văzut pe fruntea lui scris cu slove de aur aceste cuvinte: "Pavel, Apostolul lui Hristos!"

Văzînd femeia ceea ce nimeni nu putea să vadă, a căzut la picioarele apostolului cu bucurie și cu frică, mărturisind că Hristos este adevăratul Dumnezeu, și a cerut Sfîntul Botez. Deci, a primit mai întîi botezul femeia aceea, care se numea Xantipi, apoi bărbatul ei Prov și după aceea toată casa lor. Asemenea a primit botezul și Filotei, mai marele cetății și mulți alții. Apoi, străbătînd el prin toate părțile Apusului, i-a luminat pe toți cu lumina sfintei credințe.

Sfîntul Apostol Pavel, văzînd mai înainte sfîrșitul său cel mucenicesc s-a întors în Roma și a scris Sfîntului Timotei, ucenicul său, acestea: *Vremea ducerii mele a sosit și acum mă jertfesc. Eu m-am nevoit cu bună credință, alergarea am săvîrșit și credința am păzit; deci, de acum mi se păstrează cununa dreptății, pe care mi-o va da Domnul în ziua aceea.*

Despre vremea pătimirii Sfîntului Apostol Pavel, istoricii bisericești nu scriu toți într-un fel. Nichifor Calist, în cartea a doua a istoriei sale, cap. 36, scrie că Sfîntul Apostol Pavel a pătimit pentru Simon vrăjitorul în același an și în aceeași zi cu Sfîntul Apostol Petru, ajutînd lui Petru ca să-l biruiască pe Simon. Alții spun că după moartea Sfîntului Petru, trecînd un an, Pavel a pătimit tot în luna iunie în 29 de zile, zi în care Petru fusese răstignit cu un an mai înainte. Pricina pătimirii Apostolului Pavel spun că a fost aceasta: El, prin propovăduirea lui Hristos, îndemna pe fecioare și pe femei la viața cea înțeleaptă. Însă nu se pare a fi nici o deosebire de aceea, căci se scrie în viața Sfîntului Petru, de către Simeon Metafrast, că, după pierzarea lui Simon vrăjitorul, Sfîntul Petru n-a pătimit îndată, ci după cîțiva ani. El a pătimit și pentru cele două femei iubite ale lui Nero, care crezuseră în Hristos și le-a învățat a petrece în curăție. Dar, de vreme ce și Sfîntul Pavel a viețuit mulți ani în Roma și în părțile Apusului cele dimprejur, în aceeași vreme cînd trăia și Sfîntul Petru, s-a putut întîmpla că și Sfîntul Pavel să fi ajutat Sfîntului Petru la lupta ce s-a dus contra lui Simon vrăjitorul, în vremea petrecerii sale cea dintîi în Roma.

Venind a doua oară în Roma, slujea cu Sfîntul Petru la mîntuirea oamenilor, povățuind partea bărbătească și femeiască la viața cea curată. Prin aceasta a pornit spre mînie pe cel necurat și spurcat cu viața, pe împăratul Nero, care, căutîndu-i pe amîndoi, i-a osîndit la moarte. Pe Petru, ca pe un străin, l-a dat spre răstignire; iar pe Pavel, ca pe un cetățean roman, pe care nu se cădea să-l omoare cu moarte necinstită, l-a osîndit la tăiere cu sabia. Aceasta deși nu s-a întîmplat într-un an, însă în aceeași zi. Cînd s-a tăiat cinstitul cap al Sfîntului Apostol Pavel, a curs din răni sînge și lapte. Iar credincioșii, luînd sfîntul lui trup, l-au pus la un loc cu al Sfîntului Petru.

Astfel s-a sfîrșit vasul lui Hristos cel ales, învățătorul neamurilor, propovăduitorul a toată lumea, văzătorul cereștilor înălțimi și al frumuseților Raiului, priveliștea și mirarea îngerilor și a oamenilor, marele nevoitor și pătimitor, care a purtat pe trupul său rănile Domnului, Sfîntul și marele Apostol Pavel. A doua oară, deși fără de trup, s-a înălțat pînă la al treilea cer și a stat înaintea luminii cele întreite, împreună cu prietenul și ostenitorul său, cu Sfîntul marele Apostol Petru, trecînd de la Biserica care se luptă, la Biserica cea biruitoare, care prăznuiește în glasul bucuriei și al mărturisirii sunetului ce prăznuiește. Ei slăvesc pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe Unul Dumnezeu în Treime, Căruia și de la noi păcătoșii să-I fie cinste, slavă, închinăciune și mulțumire, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

76. SOBORUL SFINȚILOR, SLĂVIȚILOR ȘI ÎNTRU TOT LĂUDAȚILOR APOSTOLI
(30 IUNIE)

Sfîntul Apostol Petru, cel fierbinte rîvnitor după Domnul și slăvitul mărturisitor al numelui Său cel Sfînt, care a zis: *Tu ești Hristos, Fiul Dumnezeului cel viu...*, a fost frate cu Andrei cel întîi chemat, din Betsaida Galileei, fiul lui Iona, din seminția lui Simeon. El, fiind chemat de Domnul nostru Iisus Hristos de la mrejele pescărești la apostolie și de la vînarea

peștilor la vînarea oamenilor, a cîștigat Biserica în loc de corabie, iar în loc de vîslă, cheile Împărăției cerului. Sfîntul Apostol Petru a propovăduit Evanghelia mai întîi în Iudeea; apoi în Antiohia, în Pont, în Galatia, în Capadochia, în Asia, în Bitinia și în Iliric. S-a pogorît pînă la Roma și a binevestit Cuvîntul lui Dumnezeu în toată Italia. Pe Simon vrăjitorul l-a biruit în mijlocul cetății Romei, cu puterea lui Hristos, surpîndu-l jos din înălțimea văzduhului. Iar mai pe urmă, Petru a fost spînzurat pe cruce cu capul în jos de împăratul Nero.

2. Sfîntul Apostol Andrei, cel întîi chemat, a fost ucenic al Sfîntului Ioan Botezătorul. El a mers în urma Mielului lui Dumnezeu, Care ridică păcatele lumii, fiind frate al Sfîntului Apostol Petru, pe care l-a și adus la Hristos. Andrei, după primirea Sfîntului Duh, a propovăduit pe Hristos în Bitinia și în toate părțile de pe lîngă Marea Neagră, în Herson și în Rusia. Ajungînd aici, cu rînduiala lui Dumnezeu, a înfipt Crucea pe dealurile Kievului, vestind înainte încredințarea neamului aceluia din scaunul său cel apostolesc din Vizantia. Apoi, propovăduind în Sciția cea Mare, Sciția Mică (Dobrogea), în Sinopi și în Miotia, s-a întors în Tracia și s-a pogorît în Elada și în Pelopones, unde a fost răstignit de antipatul Egheat în cetatea Patras din Ahaia (Grecia).

3. Sfîntul Apostol Iacov, fiul lui Zevedeu, cel numit de Domnul "fiul tunetului", era fratele Sfîntului Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, care a văzut slava Schimbării la Față a Domnului în Muntele Tabor. După Înălțarea Domnului, a tunat ca un tunet pînă la marginile pămîntului; pentru că a propovăduit Cuvîntul lui Dumnezeu, mai întîi la toată Iudeea și, după aceea, în Spania. Apoi, întorcîndu-se iarăși la Ierusalim, cu glas de tunet mustra pe necredincioșii evrei, arătîndu-le din dumnezeiasca Scriptură că Iisus Hristos este adevăratul Mesia. Acest lucru nesuferindu-l evreii, au întărîtat contra lui pe împăratul Irod, care se numea Agripa. Sfîntul Apostol Iacov a băut paharul pătimirii pentru Hristos, pe care a făgăduit să-l bea, fiind ucis de Irod cu sabia.

4. Sfîntul Apostol și Evanghelist Ioan, Cuvîntătorul de Dumnezeu, a fost apostolul cel iubit Domnului, care s-a rezemat pe pieptul Lui și a stat lîngă Sfînta Cruce cu Preasfînta Născătoare de Dumnezeu. El s-a învrednicit a se numi fiu al ei, iar în vremea cinstitei adormiri a Maicii Domnului, Sfîntul Apostol Ioan a dus stîlparea cea din Rai, dată de îngerul Gavriil, înaintea patului ei. El a propovăduit Evanghelia lui Hristos în Efes și în toată Asia. Deci, fiind în insula ce se numește Patmos, s-a învrednicit de negrăite descoperiri care sînt scrise în Sfînta Scriptură. Întorcîndu-se în Efes și aducînd la Hristos multe popoare din părțile Asiei, s-a odihnit în pace, fiind îngropat de viu.

5. Sfîntul Apostol Filip era din aceeași cetate cu Petru și cu Andrei. El era știutor iscusit al cărților proorocești și al Legii celei vechi. Tot el a adus la Hristos pe Natanail, zicînd: *Am aflat pe Hristos, despre care au scris în Lege, Moise și proorocii. Vino și vezi.* Sfîntul Apostol Filip a propovăduit pe Hristos în părțile Asiei, împreună cu Sfîntul Apostol Vartolomeu și cu Maria, sora sa. El a fost ucis de păgîni în Erapole, din Frigia, fiind răstignit cu capul în jos.

6. Sfîntul Apostol Vartolomeu, era de neam din Galaad. El mai întîi a propovăduit Evanghelia în Siria și în Asia de sus, uneori împreună cu Sfîntul Filip, iar alteori, singur, ajutîndu-le lor cîteodată și Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu. După sfîrșitul lui Filip, s-a dus în India, care se numește binenorocită, petrecînd acolo multă vreme în bunăvestire, întorcînd pe mulți la Hristos și tălmăcind Evanghelia scrisă de Sfîntul Evanghelist Matei, în limba indiană. De acolo s-a dus în Armenia cea Mare și în Alvan, cetatea Armeniei. Acolo a fost răstignit pe cruce cu capul în jos, iar pielea trupului său a fost jupuită și, tăindu-i-se capul,

s-a încununat. Trupul lui, punîndu-se în raclă de plumb și aruncîndu-se în mare, a plutit ușor pe apă ca o luntre, pînă a sosit la insula ce se numește Lipar.

7. Sfîntul Apostol Toma, care s-a numit și "geamăn", era din Paneida, cetatea Galileei. El a fost acela, care a pipăit rănile Domnului după învierea Lui. A propovăduit pe Hristos partenilor, midenilor, perșilor, ircanilor, bactrilor și brahmanilor, pînă la cele de pe urmă părți ale Indiei. Iar în părțile Calamidului, împungîndu-se cu sulițele, a murit pentru Hristos.

8. Sfîntul Apostol Matei, fratele lui Iacov al lui Alfeu, a fost chemat la apostolie de la vamă. A fost întîiul scriitor al vieții lui Hristos, scriind Sfînta Evanghelie în limba evreiască. El a propovăduit pe Hristos în toată Etiopia și în părțile mîncătorilor de oameni, de unde, în cetatea ce se numea Mirmeni, a trecut mucenicește din viața aceasta.

9. Sfîntul Iacov al lui Alfeu, Apostolul lui Hristos și fratele Evanghelistului Matei, a propovăduit cuvîntul lui Dumnezeu în diferite țări și la diferite popoare închinătoare de idoli. Deci, aducînd la Hristos multe popoare, s-a făcut asemenea dascălului său, căci și-a săvîrșit pătimirea fiind răstignit pe cruce.

10. Sfîntul Apostol Iuda, fiul Sfîntului Iosif din Nazaret, este numit de Luca fratele lui Iacov, întîiul episcop al Ierusalimului, și fratele Domnului. Iar de Matei și de Marcu a fost numit Levi și Tadeu. El a propovăduit pe Hristos în Iudeea, în Galileea, în Samaria, în Idumeea, în Arabia, în Siria și în Mesopotamia. Iar în părțile Araratului el a fost spînzurat pe o cruce de lemn, de către închinătorii de idoli și, fiind lovit cu săgeți, și-a dat sufletul său pentru Domnul.

11. Sfîntul Apostol Simon, cel din Cana Galileei, la a cărui nuntă Iisus Hristos a prefăcut apa în vin, s-a numit Zilot, pentru rîvna sa pentru Hristos Dumnezeul și a binevestit cuvîntul lui Dumnezeu în Mauritania și în Africa. În Britania a fost răstignit de necredincioși și astfel și-a dat duhul său în mîinile lui Dumnezeu.

12. Sfîntul Matia, care s-a numărat în rîndul Sfinților Apostoli, în locul lui Iuda vînzătorul, a propovăduit pe Hristos în Etiopia cea de afară, și acolo suferind multe patimi, s-a sfîrșit mucenicește.

13. Sfîntul și Marele Apostol Pavel, care, mai tîrziu decît toți, a fost chemat de Domnul la apostolie, arătîndu-se vas ales al numelui lui Hristos, L-a propovăduit pe El înaintea neamurilor și împăraților, începînd de la Ierusalim pînă la Roma, fiind învățător la multe popoare. El a fost ucis cu sabia de către împăratul Nero, și astfel și-a sfîrșit nevoința alergării sale. Acest sfînt Apostol, împreună cu Sfîntul Apostol Petru, se cinstesc de Biserică ca cei care s-au ostenit mai mult decît alții, pentru bunavestire a lui Hristos.

77. POMENIREA FERICITULUI PETRU, FIUL DE ÎMPĂRAT, CARE A FOST DIN ROSTOV
(30 IUNIE)

Fericitul Petru era de neam de împărat tătăresc și nepot de frate al împăratului Bercae. El a venit la credința creștinească întru acest chip: Chiril, episcopul Rostovului, a mers odată în țara tătărească la împăratul Bercae, pentru o trebuință bisericească, în acel timp domnia Rostovului fiind sub stăpînirea împăraților tătari. Episcopul, fiind primit cu cinste de împărat,

a vorbit cu dînsul despre credința creștină, spunînd multe din tainele cele sfinte. El spunea cum Rostovul s-a luminat cu credința în Hristos, în zilele marelui Vladimir, domnul Kievului, de către Sfîntul Episcop Leontie, care a fost adus din pămîntul grecesc. De asemenea, spunea cum, după moartea acelui plăcut al lui Dumnezeu, se făceau minuni la mormîntul lui, tămăduindu-se toate neputințele omenești cu rugăciunile lui, iar împăratul Bercae asculta acelea cu luare aminte, mirîndu-se și făcînd mare cinste episcopului Chiril.

În timpul acelei vorbiri, se afla acolo și acesta despre care ne este nouă vorba, adică fericitul Petru, fiul fratelui împăratului. El era copil tînăr și asculta cu plăcere cele grăite de episcop; deci, umplîndu-se cu inima, gîndea în sine la creștineasca credință. De aceea împăratul, făcînd daruri episcopului și împlinind toate cererile, l-a eliberat cu pace. Tînărul acela, auzind cuvintele episcopului despre sfînta credință și primindu-le în inima sa ca niște semințe bune aruncate pe pămînt bun, nu înceta a se gîndi la dreapta credință. Deci, umilindu-se cu sufletul, ieșea la cîmp în singurătate și acolo se gîndea, vărsînd lacrimi din ochi, și zicea în sine: "Cum cred împărații noștri, și pentru ce se închină soarelui, lunii, stelelor și focului. Oare aceia sînt dumnezei? Pentru ce nu se săvîrșesc minuni și de zeii noștri, precum se săvîrșesc în bisericile creștine? Care este Dumnezeul cel adevărat?" Astfel gîndind, el dorea foarte mult să cunoască desăvîrșit credința creștinească.

Într-același an s-a întîmplat episcopului Chiril, după rînduiala lui Dumnezeu, a merge în țara tătărească, pentru o pricină ca aceasta: Fiul împăratului Bercae se îmbolnăvise foarte greu, și mergînd mulți doctori, nici un folos nu a luat. De aceea, împăratul era în mare mîhnire pentru el, deoarece era singurul lui copil. Deci ei, aducîndu-și aminte de Chiril, episcopul Rostovului, și de cele grăite de dînsul despre minunatele tămăduiri care se făceau la mormîntul Sfîntului Leontie, a trimis degrabă la episcop în Rostov, rugîndu-l și făgăduindu-i multe daruri, ca să vină și să tămăduiască pe fiul său. Atunci episcopul a poruncit să se săvîrșească cîntări de rugăciuni pe la toate bisericile din Rostov; și a făcut singur multe rugăciuni cu lacrimi către Dumnezeu și către Preacurata Lui Maică, ca să dea tămăduire fiului împăratului, pentru slava numelui lui Iisus Hristos, și să nu se hulească credința creștină de necredincioșii agareni. Rugîndu-se din destul la mormîntul făcătorului de minuni, Leontie, și luînd de la dînsul binecuvîntare pentru acest lucru, cum și sfînta apă, pe care singur a sfințit-o, și a plecat spre țara tătărească. Ajungînd la împărat, a făcut rugăciune către Domnul pentru fiul cel bolnav al împăratului și, stropindu-l cu apă sfințită, l-a făcut sănătos în numele lui Iisus Hristos. Împăratul, văzînd aceasta, s-a bucurat foarte mult cu toată casa sa și cu toți domnii săi și l-a cinstit pe el foarte mult, făcînd ospăț mare multe zile. Iar Chiril, episcopul lui Hristos, vorbea mult despre puterea lui Iisus Hristos, și despre legile sfintei credințe, înspăimîntînd mințile necredincioșilor.

Într-acest timp, nepotul împăratului asculta cu luare aminte toate cuvintele cuviosului și le punea în inima sa, pentru că dorea să se bucure de ele și de venirea cuviosului. De aceea, s-a gîndit să meargă cu dînsul în Rostov ca să vadă Biserica creștină și minunile ce se făceau și să primească sfînta credință. Murind tatăl său, și maica sa rămînînd văduvă, îi păstra lui multe bogății, dar el luîndu-le pe acelea, le împărțea săracilor celor de credință tătărească, pentru că le socotea pe toate întru nimic. Avea numai o singură dorință în sufletul său: să se unească cu Hristos și să fie robul Lui. El știa cu adevărat, că scopul său era cel bun, dar dragostea maicii și puterea împărătească îi vor face împiedicare, iar ducerea lui la episcop se va opri. De aceea s-a gîndit ca, tăinuindu-se de toți, să meargă unde l-ar duce dorința inimii lui. După cîteva zile, episcopul Chiril plecînd de la împărat cu multe daruri, împăratul a dat poruncă către voievozii Rostovului și Iaroslavului să dea dăjdii împărătești peste ani, la casa Preacuratei Maicii lui Dumnezeu și la episcopia Rostovului.

Plecînd episcopul de la tătari, tînărul a ieșit în taină, lăsînd pe maica sa, rudele și averile, ca Avraam cel de demult și, ajungînd pe episcop pe drum, îl ruga cu lacrimi să-l ia cu dînsul în pămîntul cel sfînt al Rusiei și să-l facă creștin. Atunci episcopul, văzînd lacrimile tînărului și văzînd osîrdia cea fierbinte către Hristos Dumnezeu, l-a luat pe el, precum păstorul cel bun a luat oaia cea rătăcită pe umărul său, și l-a dus în Rostov, bucurîndu-se și slăvind pe Dumnezeu.

Tînărul, ducîndu-se în Rostov și văzînd biserica împodobită, rînduiala bunei credințe și cîntarea bisericească, s-a bucurat cu duhul. În soborniceasca biserică a Rostovului se cînta în strana stîngă grecește, iar în cea dreaptă, rusește. Deci, tînărul a iubit credința creștinească foarte mult și cerea Sfîntul Botez. Arhiereul, socotind că va fi vreo încercare de la împărat, cu acel tînăr, rudenie cu el, întîrzia botezul. Dar Dumnezeu, voind să mîntuiască sufletul celui ce-L iubea, a rînduit să fie vremea lesnicioasă de botez. Căci, împăratul Bercae murind după puțină vreme, se făcuse tulburare între tătari și nu era timp pentru căutarea acestui tînăr. Atunci, episcopul l-a botezat și i-a pus numele Petru. Și îl învăța în toate zilele cuvinte insuflate de Dumnezeu, întărindu-l în credință și povățuindu-l la viață îmbunătățită, care se cuvine adevăratului creștin. Petru învățase și carte rusească și petrecea totdeauna în citire și în rugăciuni, stînd în casa lui Dumnezeu ziua și noaptea, nelăsînd niciodată obișnuita pravilă bisericească. El era foarte bun la obicei, blînd, smerit, fără de răutate, cu bună cuviință și iubit de toți, cu postul și cu înfrînarea curată păzind întreaga înțelepciune tinerească și avînd locuința în casa arhierească. Nu după multă vreme fericitul episcop Chiril, săvîrșindu-și viața sa cea plăcută lui Dumnezeu, s-a mutat către Domnul, luînd scaunul după dînsul Sfîntul Ignatie. Petru nevoindu-se în curtea arhierească pe lîngă Ignatie, ca și mai înainte, avea obicei de a ieși uneori la cîmp să se mîngîie și să vîneze păsări pe lîngă lacul Rostovului.

Odată, întîrziind pînă seara tîrziu, a stat să se odihnească lîngă lac. Acolo i s-au arătat în vedenie Sfinții Apostoli Petru și Pavel, pe care văzîndu-i în vis, s-a deșteptat de spaimă. El îi vedea la arătare, stînd deasupra lui și strălucind în chip de soare. Deci, sculîndu-se degrabă de unde stătea și, tremurînd, a căzut la pămînt. Iar ei l-au luat de mînă și l-au ridicat, zicîndu-i: "Nu te teme, Petre! Noi sîntem trimiși la tine de Dumnezeu, în Care ai crezut și te-ai botezat, ca să te mîngîiem și să crezi că este adevărată arătarea noastră la tine, iar nu nălucire. Deci, voim ca în acest loc unde te-ai odihnit, să se zidească o biserică în numele nostru. Să te duci dimineață în cetate și să iei trei icoane: icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu cu Pruncul cel mai înainte de veci, icoana Sfîntului Arhiereu Nicolae și icoana Sfîntului Dimitrie, Marele Mucenic. Aceste icoane să le duci la episcop și să-i spui: Petru și Pavel, Apostolii lui Hristos, m-au trimis la tine, poruncindu-ți să zidești o biserică lîngă lac, în locul unde mi s-a arătat și mi-au spus aceasta!

Sfinții Apostoli, zicînd acestea fericitului Petru, i-au dat două pungi, una plină cu aur, iar alta cu argint și apoi s-au făcut nevăzuți. Fericitul Petru, luînd pungile ce i s-au dat, s-a închinat lui Dumnezeu în locul unde a văzut pe Sfinții Apostoli și a rămas acolo rugîndu-se, pînă s-a luminat de ziuă. Deci, făcîndu-se ziuă, s-a rugat și s-a dus în cetate. După dumnezeiasca rînduială, a aflat în tîrg un zugrav cu icoanele pomenite mai sus, zugrăvite minunat, cerînd prețul de nouă arginți, iar al zecelea, un galben. Petru, dînd prețul acela din pungile apostolești, a luat sfintele icoane și s-a dus în casa arhierească.

În aceeași noapte și arhiereului Ignatie i s-au arătat aceiași Sfinți Apostoli, poruncindu-i să zidească o biserică în numele lor. Arhiereul s-a înspăimîntat de acea vedenie. Deci, cînd s-a făcut ziuă, a chemat la el pe voievod și i-a spus arătarea și porunca Sfinților Apostoli Petru și Pavel, zicîndu-i: "M-a înfricoșat foarte mult vedenia și vorba lor și nu știu ce voi face, că nu pricep în ce loc voi zidi biserica". Voievodul i-a zis: "Stăpîne, te văd înspăimîntat și ți se cade

cu adevărat să împlinești toate cele ce ți s-au poruncit de Sfinții Apostoli!" Ei vorbind astfel, voievodul a văzut prin fereastră pe Petru venind la episcop cu sfintele icoane de la biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, iar lumina ce strălucea din icoană, se suia mai sus decît biserica, ca o văpaie de foc spre înălțime.

Înspăimîntîndu-se voievodul, a zis: "O, stăpîne, ce este acest foc? Oare nu s-a aprins vreo zidire?" Uitîndu-se și episcopul, a văzut același lucru și s-a înspăimîntat. Nimeni altul nu putea să vadă acea lumină în chip de văpaie, care ieșea din sfintele icoane. Petru, intrînd cu acele icoane în palat înaintea episcopului și a voievodului, le-a pus la loc cinstit, apoi s-a închinat lor și le-a spus arătarea și toate cuvintele Sfinților Apostoli Petru și Pavel, care i se făcuseră lui într-acea noapte. Iar spre încredințare adevărată, le-a arătat acele două pungi cu aur și argint, ce i se dăduse de Sfinții Apostoli. Episcopul și voievodul s-au închinat sfintelor icoane, care străluceau în tot palatul cu o lumină minunată, și au întrebat pe fericitul Petru unde a găsit acele sfinte icoane? El le-a spus că le-a cumpărat din tîrg. Voievodul și episcopul se mirau, știind bine că în cetatea lor nu este un așa zugrav. Deci, cercetînd, nu l-au găsit.

Fiind ceasul Sfintei Liturghii, s-au dus cu acele sfinte icoane în sfînta sobornicească biserică și, după săvîrșirea Liturghiei, cîntînd rugăciuni, au mers afară de cetate, la acel loc unde se odihnise Petru și i se făcuse apostoleasca arătare, aducînd și acele sfinte icoane, cărora le urma tot poporul cetății. Sosind la acel loc, au făcut cîntare de rugăciune Sfinților mai marilor Apostoli Petru și Pavel și în același ceas au zidit un locaș de rugăciune și au pus icoanele întrînsul.

După aceasta voievodul, făcînd glumă sau ispitindu-l, a zis lui Petru: "Episcopul îți va zidi biserica, dar, dacă eu nu-ți voi da loc împrejurul bisericii, ce vei face?" Petru a răspuns: "Dumnezeu de va voi și episcopul de va porunci, vom cumpăra pămînt de la tine". Atunci Petru s-a dus la episcop și i-a spus acel cuvînt al voievodului. Episcopul a zis lui Petru: "Fiule, crede purtării de grijă a lui Dumnezeu pentru tine și nădăjduiește în rugăciunile Sfinților Apostoli Petru și Pavel, că pungile cu aur și argint care ți le-au dat, nu se vor împuțina, nici vor scădea, precum s-a întîmplat odată prin rugăciunile Sfîntului Prooroc Ilie, în Sarepta Sidonului, la femeia cea văduvă, căreia nu i-a lipsit vadra de făină și ulciorul cu untdelemn nu s-a împuținat. Deci, du-te la voievod și-l întreabă cît cere pe pămîntul dimprejurul bisericii". Petru, ducîndu-se și întrebîndu-l, voievodul i-a zis: "Precum ai dat pentru icoane nouă arginți, iar al zecelea un galben, așa voiesc ca pentru pămîntul pe care voiești să-l ai împrejurul bisericii, să-mi dai cîte nouă arginți, iar al zecelea să fie galbenul.

Atunci Petru, nădăjduind spre Dumnezeu și spre Sfinții Apostoli, s-a învoit cu cuvîntul voievodului. Și mergînd la locul acela, Petru a început să scoată din pungile date de Apostoli, nouă arginți și un galben, punîndu-i pe rînd pe pămînt, începînd de la iezer. Astfel a cuprins mult loc împrejurul bisericii, ca să fie mănăstirea largă iar pungile nu i s-au împuținat, după proorocia arhiereului lui Dumnezeu, Ignatie. Voievodul, văzînd mulțimea de argint și de aur, iar pungile lui Petru fiind pline și nelipsite, s-a mirat foarte mult și a zis: "Cu adevărat de mirare este această minune, căci Petru a aflat mare dar de la Dumnezeu și de la Sfinții Apostoli!"

Deci, voievodul a luat aurul și argintul acela ca o binecuvîntare apostolească, iar bisericii apostolești cea din nou zidită, i-a dăruit sate cu moșii îndestulate, cu ape și păduri, pe care le-a întărit cu scrisori. Astfel s-a zidit biserică aleasă, în numele sfinților mai marilor Apostoli Petru și Pavel și s-a așezat o mănăstire lîngă ea care este și pînă acum, cu darul lui Hristos. Dar fericitul iubea tăcerea și la față nu se arăta vesel, avîndu-și mintea adîncită în dumnezeieștile cuvinte. Pentru aceea a zis voievodul către episcop: "Oare nu se tînguiește neamul lui Petru

pentru patrie și oare nu se gîndește să se întoarcă la tătărie?" El de s-ar duce acolo, fiind fiu de împărat, îi este frică să nu facă vreo împiedicare cetății noastre. Iar arhiereul, luînd aminte la cuvintele voievodului, a făcut cu dînsul sfat și au socotit să-l însoțească cu nunta, căci, avînd soție și feciori, să nu mai gîndească la neamul său. Însă el niciodată nu se gîndea la căsătorie.

Deci, chemînd arhiereul și voievodul la ei pe Petru, i-au zis: "Voiești să te însoțim pe tine cu femeie?" Iar Petru a răspuns: "Stăpînii mei, eu am iubit credința aceasta sfîntă și pentru ea am lăsat toate și m-am lăsat în voia lui Hristos Dumnezeul nostru, să fie și acum voia Domnului și a voastră". Atunci, voievodul, îndată i-a căutat lui o mireasă frumoasă din boieri și l-a cununat cu ea singur arhiereul în sobornicească biserică. Iar voievodul a numit pe Petru frate al său și avea către el mare dragoste, atît el cît și feciorii lui. Petru a viețuit în legiuită însoțire cu cinste mulți ani și s-a făcut tată de fii. Dar și tuturor săracilor și scăpătaților le era tată, hrănind pe flămînzi, îmbrăcînd pe cei goi și ca un alt drept Iov, fiind ochiul orbilor și piciorul șchiopilor. El plăcea Domnului cu dinadinsul prin păzirea sfintelor lui porunci, ferindu-se de tot răul și toată fapta bună sîrguindu-se a o împlini.

Apoi, dezlegîndu-se de însoțirea trupească, s-a însoțit Domnului prin Duhul, întru rînduiala monahicească; căci a luat pe sine îngerescul chip al monahilor și în acela s-a mutat către Domnul, fiind la bătrînețe adînci. Astfel, Petru, fiul de împărat, a murit la Rostov. Deci, cinstitul lui trup s-a pus în biserica Sfinților Apostoli, cea zidită de el, preamărind Dumnezeu pe plăcutul Său, prin darul tămăduirii bolilor, ce se săvîrșeau la mormîntul fericitului Petru. Și chiar pînă acum se dau tămăduire celor ce cu credință se apropie de moaște lui, spre slava Domnului nostru Iisus Hristos, Celui împreună slăvit cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, Căruia de la toți să-i fie cinste, închinăciune și mulțumire în veci. Amin.

78. VIAȚA SFÎNTULUI IERARH GHELASIE DE LA RÎMEȚ (30 IUNIE)

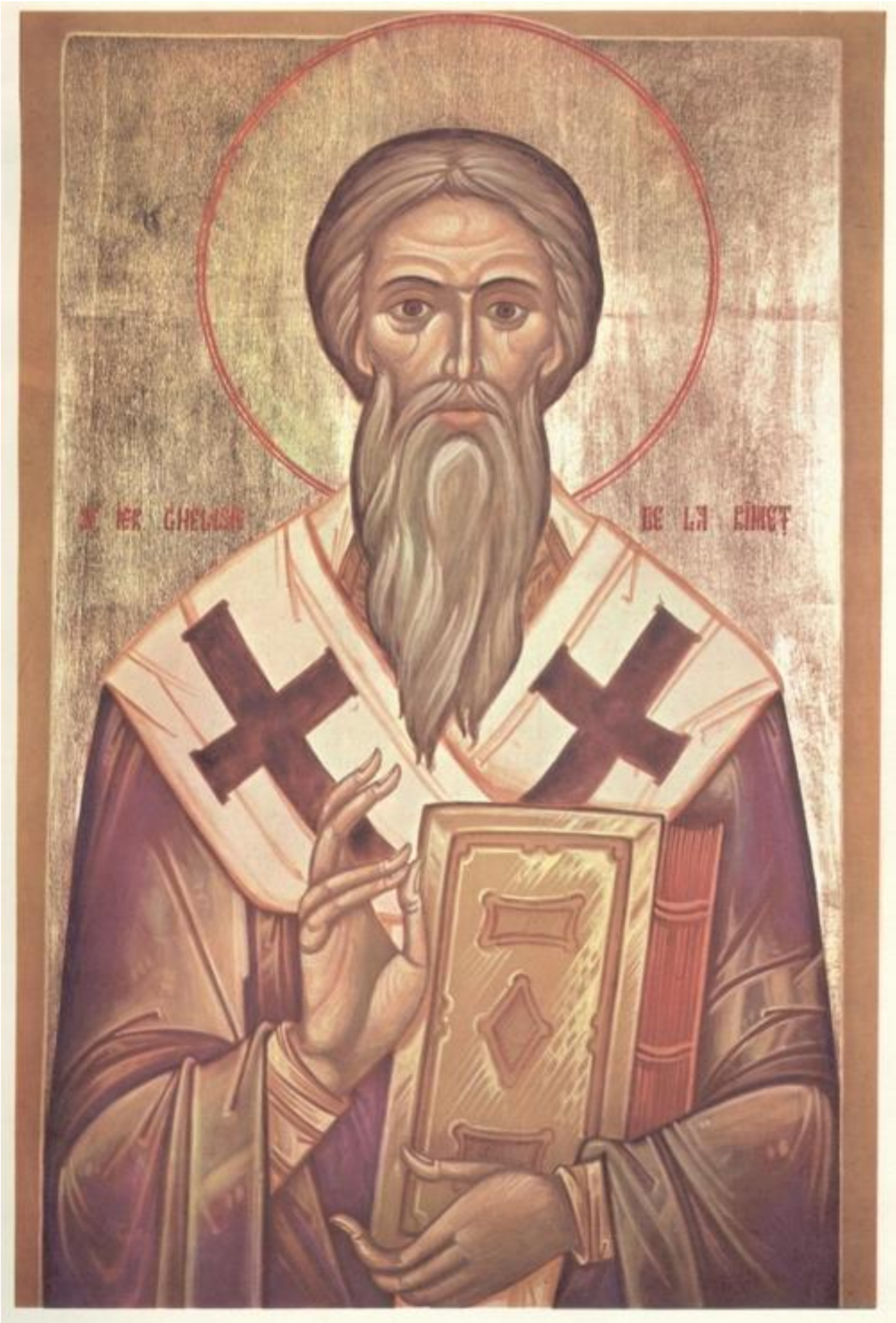

Sfîntul Ierarh Ghelasie s-a nevoit în veacul al XIV-lea, mai întîi ca sihastru pe valea pîrîului Rîmeț din Munții Apuseni și, apoi, ca egumen al Mănăstirii Rîmeț din județul Alba, avînd o viață duhovnicească îmbunătățită și învrednicindu-se încă din tinerețe cu darul facerii de minuni. Era originar din partea locului. Luînd din tinerețe jugul lui Hristos, a deprins de la cei mai iscusiți eremiți meșteșugul luptei duhovnicești. Apoi, curățindu-și mintea de cugetele

cele rele și învrednicindu-se de darul facerii de minuni, a coborît în obște și a ajuns vestit povățuitor de suflete, întemeind o obște de monahi aleși.

În tradiția locului se spune despre Cuviosul Ghelasie că avea doisprezece ucenici cu care împreună se ruga și postea, săvîrșind sfintele slujbe cu mare osîrdie și frică de Dumnezeu. În toată săptămîna, Cuviosul Ghelasie nu primea mîncare, îndestulîndu-se numai cu Preacuratele Taine. Ziua mergea cu ucenicii la ascultare, iar noaptea făcea priveghere și săvîrșea Sfînta Liturghie. Numai sîmbăta și Duminica mînca împreună cu călugării la trapeza mănăstiri.

Acest cuvios sihastru era, de asemenea, un mare părinte duhovnicesc al sihaștrilor din Munții Rîmeț, precum și al sătenilor din Țara Moților. În posturi cerceta pe toți sihaștrii ce se nevoiau în peșteri de piatră și el însuși se ostenea la rugăciune împreună cu dînșii. Apoi cobora în mănăstire, unde îl așteptau credincioșii și mocanii de prin munți. La fericitul Ghelasie veneau și mulți bolnavi, mai ales cei stăpîniți de duhuri rele, și cu rugăciunile lui se vindecau, căci avea mare dar de la Dumnezeu.

Odată, fiind cu ucenicii la adunat fîn în poiana mănăstirii, numită Hopați și fiind mare arșiță, încît toți sufereau de sete, Cuviosul Ghelasie a căzut la rugăciune și îndată a aflat un izvor cu apă. Acest izvor de apă rece se vede pînă în zilele noastre și se cheamă *Izvorul Cuviosului Ghelasie.* Mulți săteni iau apă din el pentru sănătate și binecuvîntare.

Odată, urcînd Sfîntul Ierarh Ghelasie în poiană cu asinul său la adunat fîn, și-a cunoscut dinainte sfîrșitul. Deci, rugîndu-se mult, și-a chemat ucenicii, poruncindu-le să trăiască în desăvîrșită dragoste, să iubească Biserica și să fugă de beție, desfrîu și de tot păcatul. Apoi, sărutîndu-i pe toți, și-a dat sufletul în mîinile lui Hristos.

În tradiția mănăstirii se spune că, în ceasul cînd cobora asinul de pe munte cu trupul Sfîntului Ghelasie au început clopotele de prin sate să sune singure. Apoi, fiind plîns de ucenici, a fost îngropat lîngă zidul bisericii și mulți bolnavi se vindecau la mormîntul lui.

În anii din urmă, s-au descoperit în chip minunat, prin bunătatea și milostivirea lui Dumnezeu, în jurul mănăstirii, bucăți din sfintele sale moaște, prin care se fac nenumărate minuni în rîndul credincioșilor veniți la mănăstire pentru rugăciune și închinare.

Astfel, o femeie, pe numele ei Maria, din Negrești-Oaș, după ce i s-a arătat în vis un porumbel care a îndemnat-o să meargă la Mănăstirea Rîmeț, să se roage și să se atingă de moaștele Sfîntului Ghelasie, a făcut precum i se poruncise în vis și s-a vindecat de epilepsie. Unei alte femei, din Albina - Timiș, i-a fost vindecată mîna bolnavă prin neîncetate rugăciuni și lacrimi la moaștele Sfîntului Ghelasie, iar un credincios căzut în rătăcire de la dreapta credință, din Cocora - Alba, și care era paralizat, adus fiind într-un car cu boi, a aflat vindecare prin neîncetatele sale rugăciuni și ale părinților la Moaștele Sfîntului Ghelasie, întorcîndu-se vindecat la casa sa trupește și sufletește, asemenea paraliticului din Evanghelie.

Ceea ce s-a transmis prin tradiția locului, de generații întregi, s-a adeverit în zilele noastre, cînd, în anul 1978, s-a descoperit în biserica mănăstirii o inscripție de mare însemnătate pentru Biserica și neamul românesc, mai ales din părțile Transilvaniei, și care consemnează numele "Arhiepiscopului Ghelasie", al zugravului "Mihul de la Crișul Alb", precum și anul 1337. Acest Arhiepiscop al Transilvaniei, primul atestat cu numele, este îmbunătățitul Ghelasie pe care poporul, în evlavia sa, îl cinstește ca sfînt.

Deci, fără îndoială, Sfîntul Ghelasie a fost Arhiepiscop și păstor sufletesc al credincioșilor din centrul Transilvaniei și din Munții Apuseni în secolele XIV-XV, retrăgându-se la bîtrînețe în mănăstirea de metanie, Rîmeț.

Iar viețuitorii sfintei mănăstiri îi cinstesc cu venerație părți din sfintele moaște, știind că, prin rugăciuni neîncetate la Bunul Dumnezeu, acestea au darul vindecării de boli și suferințe. Cu ale cărui sfinte rugăciuni, Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne și ne mîntuiește pe noi. Amin.

XI. IULIE

1. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI COSMA ȘI DAMIAN, DOCTORII CEI FĂRĂ DE ARGINȚI (1 IULIE)

După răsărirea cea trupească a Domnului nostru Iisus Hristos, pretutindeni se auzea, ca un lucru oarecare de mirare, de viața tuturor sfinților mucenici ai lui Hristos, pentru că puterea Mîntuitorului s-a făcut minunată întru ei. Asemenea este de mirare tuturor îndrăzneala cu care ei se împotriveau ighemonilor.

Dintre unii ca aceia au fost și aceștia, de care ne este acum cuvîntul, Sfinții răbdători de chinuri: Cosma și Damian, amîndoi frați după trup. Ei s-au născut în Roma cea veche, dintr-un tată și o maică, și au crescut în dreapta credință. Aceștia, învățînd meșteșugul doctoricesc, tămăduiau toate bolile și toate neputințele; căci la toate aveau împreună ajutor darul lui Dumnezeu și, peste cîți din oamenii cei ce pătimeau și din dobitoace își puneau mîinile lor, îndată aceia se făceau sănătoși desăvîrșit. Ei, bunii tămăduitori, de la nimeni nu luau plată pentru tămăduiri; pentru care s-au și numit doctori fără de arginți. Numai de o plată ca aceasta prea scumpă aveau ei trebuință: cei ce se tămăduiau să creadă în Hristos. Ei, nu numai în Roma, ci și prin toate cetățile dimprejur și prin sate trecînd și tămăduind pe cei bolnavi, pe mulți îi întorceau la Hristos.

Pe lîngă darul cel tămăduitor și prin îndurata dăruire, ei mai făceau și bine popoarelor. Căci, avînd de la părinți și de la strămoși multe averi adunate și rămase lor, le vindeau și le împărțeau la săraci și la cei ce aveau trebuință. Astfel, hrăneau pe cei flămînzi, îmbrăcau pe cei goi și arătau spre cei săraci și lipsiți de tot felul, milă și îndurare. Cînd tămăduiau pe cei bolnavi, grăiau astfel către ei: "Noi numai mîinile punem pe voi, căci cu puterea noastră nimic nu putem face. Toate le lucrează prin noi tăria cea atotputernică a lui Hristos, Unul adevăratul Dumnezeu; în Care, de veți crede cu neîndoială, îndată veți fi sănătoși". Aceia, crezînd, îndată cîștigau sănătatea. Și astfel, în toate zilele întorcîndu-se mulți de la păgînătatea închinării la idoli, se apropiau de Hristos.

Sfinţii aceştia doctori aveau petrecere deosebită într-un sat oarecare din hotarele Romei, unde erau averile părinţilor lor. Acolo avînd adăpostirea lor, i-au luminat cu sfînta credinţă pe toţi cei dimprejur. Diavolul însă, nevoind să vadă viaţa lor, care strălucea de faptele cele bune, a îndemnat pe nişte slujitori ai lor, ca să meargă la împărat, să pîrască pe aceşti nevinovaţi. Pe vremea aceea împărăţea în Roma, Carin. Acesta, ascultînd pe cei clevetitori, îndată a trimis ostaşi în satul acela, ca să prindă pe doctorii cei fără de plată, Cosma şi Damian şi să-i aducă înaintea lui la judecată. Mergînd ostaşii în satul acela şi întrebînd de Cosma şi Damian, credincioşii s-au adunat la sfinţi şi-i rugau să se ascundă, pînă ce va trece mînia cea împărătească. Dar sfinţii n-au voit să-i asculte pe ei, ci mai mult se sîrguiau să iasă de voie la ostaşii care îi căutau, dorind cu bucurie să pătimească pentru Hristos. Dar, după ce mai mulţi credincioşi s-au adunat la ei şi după ce i-au rugat cu lacrimi şi-i îndemnau ca să-şi păzească viaţa lor, nu pentru sineşi, ci pentru mîntuirea multora, atunci s-au supus lor fără să vrea.

Deci credincioşii, luîndu-i, i-au ascuns într-o peşteră. Ostaşii, căutîndu-i pretutindeni şi neaflîndu-i, s-au umplut de mînie şi, prinzînd pe nişte bărbaţi cinstiţi din satul acela, i-au legat cu lanţuri şi i-au dus la Roma. Înştiinţîndu-se Sfinţii Cosma şi Damian de acest lucru, îndată au ieşit din peşteră şi au alergat degrabă în urma ostaşilor. Deci, ajungîndu-i pe ei pe drum, au zis către dînşii: "Lăsaţi în pace pe aceşti nevinovaţi şi ne luaţi pe noi. Pentru că noi sîntem aceia pentru care voi aveţi poruncă să-i prindeţi". Deci ostaşii, liberîndu-i pe acei bărbaţi, au pus lanţurile pe Sfinţii Cosma şi Damian şi i-au dus la Roma, unde au fost păziţi pînă a doua zi.

A doua zi, împăratul a şezut la obişnuita judecată înaintea poporului care venise la locul de privelişte. Şi, punînd înainte pe Sfinţii Cosma şi Damian, a început a vorbi către ei cu glas mare, zicîndu-le: "Voi sînteţi cei ce vă împotriviţi zeilor părinţilor noştri şi tămăduiţi bolile între oameni şi între dobitoace fără de plată, cu oarecare meşteşug de vrăji, amăgind prin aceasta poporul cel prost, ca să se depărteze de zei şi de legile părinteşti? Măcar acum, întorcîndu-vă de la a voastră rătăcire, ascultaţi sfatul meu cel bun şi, apropiindu-vă, aduceţi jertfă zeilor, care îndelung v-au răbdat pe voi pînă acum. Căci, făcîndu-li-se strîmbătate de către voi, nu v-au răsplătit rău pentru rău, cu toate că puteau să vă răsplătească; dar au răbdat, aşteptînd întoarcerea voastră către ei".

Sfinţii cei plăcuţi ai lui Hristos, ca şi cu o gură răspunzînd către împăratul, au grăit: "Noi pe nici un om nu l-am înşelat, nici nu ştim de vrăji, nici am făcut vreun rău cuiva, ci tămăduim bolile cu puterea Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, precum Acela ne-a poruncit, zicînd: *Pe cei bolnavi tămăduiţi, pe cei leproşi curăţiţi*. Aceasta o facem fără plată, de vreme ce Mîntuitorul a poruncit, zicînd: *În dar aţi luat, în dar daţi*. Noi nu avem trebuinţă de averi, ci căutăm mîntuirea sufletelor omeneşti şi slujim neputincioşilor şi săracilor ca Însuşi lui Hristos. Acela socoteşte îngrijirile cele făcute pentru dînşii, ca Lui, zicînd către bunii dătători: *Flămînd am fost şi Mi-aţi dat să mănînc; am însetat şi M-aţi adăpat; am fost gol şi M-aţi îmbrăcat.* Aceste porunci ale Lui ne sîrguim a le împlini, aşteptînd ca să luăm de la Dînsul plată în viaţa cea fără de sfîrşit a împărăţiei cerului. Zeilor închipuiţi de tine, nicidecum nu voim să le slujim; tu şi ai tăi slujiţi-le lor, pentru că noi ştim cu adevărat că aceia nu sînt dumnezei. De voieşti, împărate, noi îţi punem înainte un sfat bun; adică să cunoşti pe Unul şi adevăratul Dumnezeu, Făcătorul tuturor, Care răsare soarele Său peste cei răi şi peste cei buni şi plouă peste cei drepţi şi peste cei nedrepţi. Pentru trebuinţa noastră şi spre slava numelui Său cel mare, Aceluia să-i slujeşti, depărtîndu-te de idolii cei nesimţitori şi fără suflet!"

Atunci împăratul Carin a zis către dînşii: "Nu v-am chemat să grăiţi filosofii, ci să aduceţi jertfă zeilor!" Sfinţii au răspuns: "Noi aducem Dumnezeului nostru jertfă fără de sînge sufletele noastre, Celui ce ne-a izbăvit din cursele diavolului şi a dat pe Fiul Său Unul Născut

pentru mîntuirea lumii. Acel Dumnezeu este nezidit, ziditor al tuturor; pe cînd zeii tăi sînt niște scorniri omenești și sînt făcuți de mîini omenești. De n-ar fi fost între oameni meșteșugul de a face pe zei, voi n-ați fi avut la ce să vă închinați". Carin a zis: "Nu batjocoriți pe veșnicii zei, ci mai ales, apropiindu-vă, să vă închinați lor cu jertfe, mai înainte de a primi muncile ce vă așteaptă!"

Atunci robii lui Hristos, umplîndu-se de Duhul Sfînt, au zis: "O, împărate, să fii rușinat împreună cu zeii tăi, deoarece mintea ta se întoarce de la Dumnezeul Cel ce pururea este și viețuiește în veci! Deci, fața ta să se întoarcă de la locul său, spre a ta înfruntare, ca să te deprinzi prin încercare ce poate Dumnezeul nostru!"

Sfinții,zicînd acestea, îndată fața lui Carin s-a schimbat și s-a întors la spate, iar grumajii lui i s-au sucit, încît nu putea să-i mai întoarcă; deci, nimeni nu putea să-i ajute cu ceva. Astfel el ședea pe scaun, avînd grumajii și fața întoarsă, iar poporul care privea la el, striga cu glas mare: "Mare este Dumnezeul creștinilor și nu este alt Dumnezeu afară de Dînsul!" Dintru acea vreme mulți au crezut în Hristos și au rugat pe sfinții doctori să-l tămăduiască pe împărat. Chiar și împăratul singur se ruga către dînșii, zicînd: "Acum știu cu adevărat că sînteți robi ai adevăratului Dumnezeu. De aceea mă rog către voi ca, precum ați tămăduit pe mulți, așa să mă tămăduiți și pe mine, căci și eu cred că nu este alt Dumnezeu afară de Dumnezeul propovăduit de voi, Care a făcut cerul și pămîntul!"

Atunci sfinții au zis către dînsul: "De vei cunoaște pe Dumnezeul Cel ce ți-a dat viața și împărăția și de vei crede într-Însul cu toată inima, Acela poate să te tămăduiască pe tine". Împăratul, auzind aceasta, a zis cu glas mare: "Cred în Tine, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul cel adevărat, miluiește-mă pe mine și nu pomeni neștiința mea cea dintîi!" Aceasta zicînd împăratul, i s-au îndreptat grumajii, asemenea și fața i-a venit la loc precum a fost mai înainte. Apoi, sculîndu-se din locul său, și-a ridicat ochii spre cer și, înălțîndu-și mîinile, a dat mulțumire lui Dumnezeu împreună cu tot poporul, zicînd: "Bine ești cuvîntat Hristoase, Dumnezeul cel adevărat, Care m-ai adus din întuneric la lumină prin acești sfinți ai Tăi!" Astfel tămăduindu-se, împăratul a cinstit pe Sfinții doctori Cosma și Damian și i-a liberat pe ei cu pace; iar ei, plecînd din Roma, s-au dus în satul lor.

Locuitorii satului acela și cei de primprejur, auzind toate cele ce se făcuseră în Roma, au ieșit în întîmpinarea plăcuților lui Dumnezeu și i-au primit cu bucurie, veselindu-se și slăvind pe Stăpînul Hristos. Dar sfinții, după obiceiul lor, iarăși umblau primprejurul cetăților și prin sate, tămăduind neputințele și luminînd poporul cu sfînta credință, apoi iarăși se întorceau în satul lor.

Dar vrăjmașul diavol, neputînd prin meșteșugirea sa cea dintîi să piardă dintre cei vii pe acești sfinți, a scornit un alt meșteșug. În părțile acelea era un doctor slăvit, de la care acești oameni preaminunați învățaseră meșteșugul doctoricesc. Pe acela vrăjmașul l-a îndemnat să-i ucidă pe sfinți, deoarece nu putea suferi slava lor cea bună. Deci acel doctor, chemînd pe sfinți la dînsul prin înșelăciune, i-a luat la un munte ca să adune buruieni pentru doctorii, dar în inima lui avea gîndul lui Cain. De aceea, ducîndu-i pe ei departe, a rînduit ca deosebit fiecare să adune buruieni. Astfel, pîndind mai întîi asupra unuia, l-a ucis cu pietre; apoi și pe celălalt. După aceea, luînd trupurile lor, le-a ascuns lîngă un izvor de apă ce era în apropiere.

Astfel sfinții răbdători de chinuri ai lui Hristos, doctorii cei fără de plată, Cosma și Damian, și-au luat sfîrșitul vieții și s-au învrednicit de cununile mucenicești de la Hristos

Domnul și Mîntuitorul nostru, Căruia, împreună cu Tatăl și Sfîntul Duh, I se cuvine cinstea și slava, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

2. POMENIREA CUVIOSULUI PETRU, CARE A FOST PATRICIU (1 IULIE)

Cuviosul Petru s-a născut din părinți slăviți și bogați și a crescut în Constantinopol. Tatăl său, cu numele Constantin, a fost patriciu și povățuitor de oști. Acest Petru, silindu-se din tinerețe la învățătura cărții, s-a deprins foarte bine la filosofie și a străbătut toată înțelepciunea cea din afară. Ajungînd la vîrsta cea desăvîrșită, s-a însoțit cu femeie, iar după sfîrșitul tatălui său, i-a luat cinstita lui dregătorie, făcîndu-se patriciu în zilele dreptcredincioasei împărătese Irina și a fiului ei, Constantin.

După ce a luat împărăția Nichifor, avînd bulgarii război cu grecii, Petru a fost făcut voievod de către împărat și pus mai mare peste cete. El s-a dus cu împăratul împotriva bulgarilor și, făcîndu-se mare război, grecii au biruit întîi pe bulgari. Apoi, cu dumnezeiasca voie, bulgarii, întărindu-se, au lovit pe greci cumplit și au ucis pe împăratul lor. Atunci și fericitul Petru, cu cincizeci de boieri greci, a fost prins de bulgari și a fost ținut în legături spre muncire și spre moarte. Rugîndu-se lui Dumnezeu, pentru a sa izbăvire, noaptea i s-a arătat Sfîntul Ioan Evanghelistul, cel care s-a rezemat pe pieptul lui Hristos, și l-a izbăvit din legături, ducîndu-l pînă la Roma. Dintr-acea vreme Petru s-a dat cu totul în slujba lui Dumnezeu și, pe toate socotindu-le ca niște gunoaie, s-a dus la muntele Olimpului, unde, luînd viața îngerească, se nevoia împreună cu marele Ioanichie și s-a deprins la toată bunătatea.

Petrecînd acolo treizeci și patru de ani, a mers la Constantinopol, după ce murise soția și fiul lui, și a petrecut mai întîi cîtăva vreme lîngă biserica zidită de dînsul, care se numea Evandria. Apoi, ducîndu-se la un loc osebit de liniștit, și-a zidit o chilie mică. El a petrecut într-însa opt ani, purtînd pe trup o haină aspră de păr, iar picioarele le-a avut neîncălțate în toată vremea vieții sale pustnicești. Obosindu-se foarte mult cu postul, cu privegherea și cu celelalte nevoitoare osteneli, a petrecut cu bine și cu iubire de Dumnezeu. Apoi s-a odihnit în Domnul și s-a numărat în ceata drepților, care slăvesc pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfîntul Duh, în veci. Amin.

3. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC POTIT PRUNCUL (1 IULIE)

Pe vremea împărăției lui Antonin, fiind pretutindeni mare prigonire împotriva creștinilor, era în Sardica un bărbat cu numele Ghilas, care ținea la păgînătatea închinării idolești. Acesta avea un fiu, unul născut, copil de treisprezece ani, anume Potit, înțelepțit cu înțelepciunea lui Dumnezeu, prin care își săvîrșește El laudă. Copilul era luminat cu darul Sfîntului Duh ca să cunoască pe Făcătorul său și Aceluia Unuia să-I aducă rugăciunile și închinăciunile sale, iar de idolii cei fără de suflet să se îngrețoșeze. El, știind să citească cărțile, a găsit niște dumnezeiești Scripturi creștinești și, citindu-le pe acelea, s-a umplut de

duhovniceasca înțelepciune și de înțelegere. Astfel, ducîndu-se la creștini, în ascuns de tatăl său, a primit Sfîntul Botez, întorcîndu-se de la spurcatele slujbe idolești.

Ghilas, tatăl lui, văzînd pe fiul său întorcîndu-se de la idoli, s-a mîhnit și-l îndemna cu multe îmbunări, ca, împreună cu el, să aducă jertfă zeilor lor elinești. Iar tînărul sfînt i-a zis: "O, tată, îmi grăiești cuvînt nefolositor, poruncindu-mi să jertfesc diavolilor. De mă iubești părintește pe mine, fiul tău, apoi să mă sfătuiești spre ceea ce mîntuiește sufletul, iar nu spre ceea ce-l pierde. Eu doresc ca și tu, cunoscînd adevărul, să te întorci de la necurata închinăciune, să începi a sluji Unuia Dumnezeu, Care viețuiește în ceruri și pe toate le cuprinde, Făcătorul a toată făptura". Tatăl său, mîniindu-se, l-a dus într-o cameră osebită și a poruncit să nu îndrăznească nimeni a da copilului pîine și apă, zicînd către dînsul: "Vom vedea de-ți va da hrană și băutură Dumnezeul tău pe Care îl cinstești!".

Tînărul Sfînt Potit, plecîndu-și genunchii, se ruga lui Dumnezeu, zicînd: "Judecă, Doamne, pe cei ce-mi fac nedreptate și răsplătește celor ce se luptă cu mine, căci doresc să-Ți slujesc Ție, Domnului meu Iisus Hristos, Care ai voit a veni din cer pe pămînt pentru mîntuirea omenească. Privește spre rugăciunea smeritului Tău rob și întărește-mă pe mine întru această foame, precum ai întărit pe Daniil proorocul Tău, cel aruncat în groapa leilor. Tu ai zis în Sfînta Ta Evanghelie: *Fericiți cei ce flămînzesc și însetoșează pentru dreptate, căci aceia se vor sătura; Fericiți cei prigoniți pentru dreptate, că a acelora este Împărăția cerurilor*. Deci, și pe mine cel închis aici pentru dreptatea Ta, nu mă lăsa să fiu chinuit de foame și de sete".

Sfîntul a petrecut multe zile în închisoarea aceea, pedepsit de tatăl său cu foamea și cu setea, dar întărit de Dumnezeu prin hrana duhovnicească și adăpat prin darul Sfîntului Duh. Fața lui strălucea ca soarele, veselindu-se întru Domnul său, și zicea: "Îți mulțumesc, Stăpîne, că ai binevoit a mă sătura de duhovniceștile Tale bunătăți, care pe cît le primesc, pe atît mai mult le doresc. Încă mă rog, Ție, Dumnezeul îngerilor și al arhanghelilor, Care nu voiești moartea păcătosului, ci să se întoarcă și să fie viu, ascul-tă-mă pe mine, care strig către Tine cu toată inima, și dă tatălui meu cunoștința adevărului Tău și înțelegerea credinței. Deschide-i lui mintea, ca să poată a Te cunoaște pe Tine, Făcătorul său și Ție Unuia să-Ți slujească, iar nu zeilor celor elinești, ca să nu se bucure de el diavolul, vrăjmașul numelui creștinesc, ci să se preamărească tăria Ta cea atotputernică, care povățuiește spre mîntuire pe cei rătăciți!"

Astfel rugîndu-se el, i s-a arătat îngerul Domnului, întărindu-l și zicîndu-i: "Va fi ție ceea ce dorești, pentru că Dumnezeu, Căruia te-ai încredințat cu toată inima, totdeauna este cu tine și orice vei cere de la Dînsul, vei cîștiga. Însă să știi și aceasta, că diavolul, pierzătorul sufletelor omenești, s-a pregătit împotriva ta. Deci, ți se cade să primești toate armele lui Dumnezeu, ca să poți sta împotriva meșteșugirilor lui!"

Aceasta zicîndu-i, îngerul luminii s-a dus; iar sfîntul se ruga lui Dumnezeu, zicînd: *Miluiește-mă, Dumnezeule, miluiește-mă! Că spre Tine a nădăjduit sufletul meu și în umbra aripilor Tale voi nădăjdui, pînă ce va trece fărădelegea*. Deci, trecînd puțin, deodată i s-a arătat îngerul întunericului, prefăcut în strălucire de lumină și i-a zis: "O, tînăr fără de răutate, iată am venit la tine ca să nu slăbești de foame și de sete cu sufletul și cu trupul. Să asculți pe tatăl tău și să te saturi cu el de mîncări, căci eu sînt Hristos. Deci, fiindu-mi milă de tine și văzînd lacrimile tale, am venit să te cercetez". Tînărul Sfînt Potit i-a răspuns: "Pleacă de la mine, satano, vrăjmaș al dreptății! Nu vei amăgi pe robul lui Dumnezeu, căci tu nu ești Hristos, ci potrivnic lui Hristos!" Sfîntul, zicînd aceasta, a început a se ruga astfel: "Doamne Iisuse Hristoase, alungă de la mine pe acest vrăjmaș necurat și-l aruncă în adîncul în care este osîndit cu slujitorii săi!"

Diavolul, schimbîndu-și asemănarea îngerească s-a prefăcut într-un uriaș mare, cu statura ca de cincisprezece coți, apoi s-a prefăcut într-un bou, care a mugit cu glas mare. Sfîntul, îngră-dindu-se cu semnul Sfintei Cruci, a zis către dînsul: "O, duh rău, încetează a ispiti pe ostașul lui Hristos, pentru că nu vei putea înfricoșa pe cel răscumpărat cu sîngele lui Hristos și îngrădit cu puterea Sfintei Cruci!"

Atunci diavolul îndată a pierit. Glasul lui se auzea de departe, zicînd: "O, ce fel de copil tînăr mă biruiește! Vai mie, de acum unde mă voi odihni? Spre cine voi îndrepta săgețile mele? De mă apropii de cel bătrîn, nu mă biruiesc atît de lesne, precum mă biruiesc de acest copil. Deci, mă voi duce și voi intra în fiica cea una născută a împăratului Antonin, și voi arăta într-însa puterea mea. Voi îndemna pe împărat asupra ta o, Potite, ca să te piardă cu multe munci!" Sfîntul i-a răspuns: "O, vrăjmaș netrebnic, în orice fel de munci voi intra, pretutindeni te voi birui; nu eu, ci Domnul meu Iisus Hristos!" Atunci diavolul a fugit, strigînd: "Amar mie, că sînt biruit de un copil!"

După aceasta, Ghilas, tatăl lui, scoțîndu-l de la închisoare, a zis către el: "Fiule, jertfește zeilor, pentru că este poruncă de la împărat ca cel ce nu aduce jertfă zeilor să fie ucis cu multe munci, sau să fie dat la fiare spre mîncare. Deci, mă doare inima pentru tine, fiind unul născut, ca să nu te pierd, moștenitorul meu". Sfîntul a grăit: "Căror zei să le aduc jertfă, ca să-i știu anume?" Tatăl i-a răspuns: "Fiule, nu știi pe zeul Die, pe Arpa și pe Atena?" Copilul a zis: "De cînd m-am născut, n-am auzit niciodată de unii ca aceștia, să fie zei, decît numai idoli! O, tată, dacă ai fi știut cît de puternic este Dumnezeul creștinilor, Care S-a smerit pe Sine ca să mîntuiască pe oameni, ai fi crezut într-Însul. El este Unul adevăratul Dumnezeu, Care a făcut cerul și pămîntul. Iar toți ceilalți zei ai păgînilor sînt diavoli". Ghilas a zis: "De unde ai tu aceste cuvinte pe care le grăiești?" Sfîntul a răspuns: "Acela, Căruia Îi slujesc, grăiește prin buzele mele. Pentru că a zis în Evanghelia Sa: *Nu vă îngrijiți cum sau ce veți grăi, că în acel ceas vi se va da vouă ce trebuie să grăiți*".

Ghilas a zis: "Fiul meu, oare nu te temi de munci? Cînd vei fi dus la ighemon și te va pune la muncile cele cumplite, atunci ce vei face?" Sfîntul copil, zîmbind, a zis: "O, tată, ai zis cuvînt fără de judecată, deoarece Domnul meu Iisus Hristos, fiind răscumpă-rătorul sufletelor noastre, mă va întări pe mine robul Său. Nu știi oare că David, un copil neînarmat, în numele lui Dumnezeu, a ucis cu o piatră pe Goliat cel tare și, smulgîndu-i sabia, i-a tăiat capul?" Ghilas a zis: "Nădăjduind tu spre Dumnezeul tău, ești gata să pătimești toate pentru numele Lui?"

Sfîntul a răspuns: "Cred Tatălui, Făcătorul meu, Fiului și Sfîntului Duh, Unuia Dumnezeu în Treime, că mă va întări a suferi cu bărbăție, nu numai toate muncile, dar și a muri pentru Dînsul fără temere. Deci, să crezi și tu, tată, în Dumnezeu, despre Care îți grăiesc, și te vei mîntui. Acei zei cărora te închini acum, nu sînt nimic, nici n-au mîntuit vreodată pe cineva, nici n-au putut să facă ceva. Deci ce folos ai dacă te închini la arama cea neînsuflețită, la piatră și la lemn, care, cînd cad pe pămînt, nu pot să se scoale, ci se sfărîmă în bucăți, iar sfărîmîndu-se nu scot glas, fiind mute și nesimțitoare. Numele cu care numiți pe idolii voștri, cu acelea se numeau de demult oamenii cei întinați și fărădelege, care erau plini de vrăji diavolești și de toate faptele cele rele. Aceia erau vrednici de multe pedepse, precum și acum pe unii ca aceia îi judecă legile cetății și îi dă la pedeapsa cu moartea.

Sufletele cele ticăloase ale zeilor voștri neîncetat se ard în iad în focul cel veșnic, care nu se stinge niciodată; iar cei ce slujesc acum idolilor lor, se vor arde împreună cu dînșii, în același foc fără de sfîrșit. Dumnezeul nostru, Cel ce petrece în veci, le lucrează pe toate, îndreptează toată făptura cea văzută și nevăzută, stăpînește cele de sus și cele de jos, și pe cei

ce cred într-Însul și Îi slujesc cu adevărat, îi preamărește la cer întru împărăția Sa, și chiar pe pămînt le face slăvit numele lor, îmbogățindu-i cu darul cel făcător de minuni, adică să facă și ei semne și minuni, pentru că zice: *Semnele celor ce vor crede, acestea vor urma: în numele Meu vor izgoni diavolii, vor grăi în limbi noi, șerpi vor lua în mîini și de vor bea ceva de moarte, nu-i va vătăma. Pe bolnavi își vor pune mîinile și bine le va fi.*

Pruncul grăind acestea și altele asemenea, Ghilas, tatăl lui, s-a minunat și a zis: "Acum cunosc că Dumnezeul creștinilor este adevărat. Căci grăiește niște lucruri atît de mari prin gura copilului acesta, pe care niciodată nu le-am auzit mai înainte. Deci, dacă n-ar fi fost în copil oarecare putere dumnezeiască, nu ar fi putut să grăiască cuvintele acestea din inima sa, ci precum văd, acel Dumnezeu singur grăiește prin gura fiului meu!" Atunci Ghilas, suspinînd și plîngînd, a zis: "Amar mie, păcătosul, că fiul meu, fiind copil tînăr, este mai înțelept decît mine, om bătrîn; pentru că el din copilărie a cunoscut pe adevăratul Dumnezeu, iar eu, îmbătrînind cu anii, nu L-am cunoscut pînă acum. Deci, cred cu inima și mărturisesc cu gura, că nu este alt Dumnezeu afară de Dumnezeul creștinilor!" Ghilas, crezînd astfel în Hristos, a luat Sfîntul Botez prin povățuirea Sfîntului Potit, fiul său.

Sfîntul Potit, după botezul tatălui său, urmînd ostenelilor apostolești, a plecat din Sardica, patria sa, și s-a dus în partea ce se numea Efir, propovăduind acolo pe Hristos. De acolo s-a dus în cetatea ce se chema Valeria. Aici era o femeie, anume Chiriachi, soția senatorului Agatonie, foarte leproasă, care nu putea să se tămăduiască de nici un fel de doctori. Sfîntul Potit, ducîndu-se la ușa casei ei, ședea acolo ca un sărac. Din întîmplare a ieșit din acea casă un famen oarecare; iar Sfîntul Potit a zis către el să-i dea apă să bea. Famenul a zis către dînsul: "Aici ai venit să ceri apă?" Sfîntul a răspuns: "Nu însetez atît de apa din casa aceasta, pe cît de mîntuirea sufletelor, și ca în casa aceasta să fie darul Domnului meu Iisus Hristos".

Minunîndu-se famenul de cuvintele sfîntului, l-a întrebat: "Copile, de unde ești tu și cum te numești?" Sfîntul Potit a răspuns: "Sînt născut din pămînt ca și tine, numele meu este Potit și sînt rob al Stăpînului meu Iisus Hristos, Care este Mîntuitorul sufletelor, celor ce cred într-Însul. El este tămăduitorul neputințelor trupești, Care pe cei leproși i-a curățit, pe cei slăbănogi i-a ridicat de pe pat, pe cei orbi i-a luminat și pe cei morți a înviat cu cuvîntul".

Famenul a zis: "Dacă ești rob al Aceluia, apoi oare vei putea ca să cureți pe cei leproși?" Sfîntul a răspuns: "Unde va fi credință, acolo va fi și tămăduire; pentru că Stăpînul meu Iisus Hristos, dă după credință celor ce cer de la Dînsul". Atunci famenul a zis: "Oare vei putea tu să tămăduiești de lepră pe stăpîna noastră?" Sfîntul a răspuns: "De va crede în Hristos, Dumnezeul meu, se va tămădui". Famenul a zis: "Dacă o vei tămădui, vei fi stăpîn al tuturor averilor ei". Sfîntul a răspuns: "Eu nu doresc aur, argint sau averile ei, ci caut să-i unesc sufletul ei cu Hristos, Dumnezeul meu!"

Famenul a înștiințat despre aceasta pe stăpîna lui și a adus la dînsa pe Sfîntul Potit. El, intrînd în camera ei, a zis: "Pacea Domnului meu Iisus Hristos să fie în casa aceasta". Atunci Chiriachi a zis către dînsul: "Tămăduiește-mă pe mine, rogu-mă ție; de poți, să mă tămăduiești!" Sfîntul a răspuns: "Crede în Dumnezeu Cel propovăduit de mine și primește Sfîntul Botez, că vei fi sănătoasă". Femeia a zis: "Învață-mă cum să cred". Sfîntul a învățat-o pe dînsa cum să creadă în Hristos Dumnezeu, arătîndu-i calea cea dreaptă a mîntuirii. Atunci femeia a zis: "Cred că nu este alt Dumnezeu, afară de Acela pe care tu mi l-ai spus. Toată nădejdea tămăduirii mele o pun într-Însul, iar tu fă ceea ce poți să faci".

După aceasta Sfîntul Potit, plecîndu-și genunchii la rugăciune, a început a grăi cu lacrimi: "Doamne Iisuse Hristoase, Împăratul împăraților, Mîntuitorul sufletelor noastre, Tu ai zis ucenicilor Tăi: "*Întru numele Meu pe cei leproși să-i curățiți și pe cei morți să-i înviați*. Auzi-mă și pe mine robul Tău, Stăpîne, și tămăduiește pe femeia aceasta. Darul Tău să fie peste dînsa, ca neamurile să cunoască, că Tu ești Dumnezeu și nu este altul afară de Tine!" Astfel rugîndu-se, a rînduit să se facă botezul. Iar cînd femeia aceea a intrat în scăldătoare și s-a botezat, îndată s-a curățit de lepră și a ieșit sănătoasă, avînd trupul curat ca o copilă tînără. Aceasta văzînd-o Agaton, bărbatul ei și ceilalți cetățeni, cu toții au primit sfînta credință și, binecuvîntînd pe Dumnezeu, ziceau: "Cu adevărat am văzut mare lumină prin copilul acesta, care ne-a scos pe noi din întunericul idolesc". Sfîntul Potit le grăia lor: "Iată, vedeți măririle lui Dumnezeu! Deci, să păziți poruncile Lui și vă veți mîntui în veci". El, ieșind de acolo, s-a dus la un munte în pustie, care se numea Gargara și acolo locuia împreună cu fiarele, ca și cu oile; pentru că, prin dumnezeiasca poruncă, fiarele i se supuneau lui și îl urmau.

În acel timp, diavolul a intrat în Agnia, fiica împăratului Antonin, și o muncea foarte mult. Pentru aceea împăratul era în mare mîhnire și se ruga zeilor săi pentru dînsa în deșert, făgăduind și zicînd: "Zeule Apolon, zeule Die, zeule Arfan, tămăduiți pe fiica mea, că vă voi aduce ca jertfă boi cu coarne aurite". Iar diavolul striga prin gura fecioarei: "De nu va veni aici Potit, care locuiește în muntele Gargara, eu nu voi ieși". Atunci împăratul îndată a trimis la muntele acela pe un boier al său, anume Gelasie, cu patruzeci de ostași, ca să caute pe Potit. Deci, acela ducîndu-se și străbătînd pustia Gargarei, a găsit pe robul lui Hristos șezînd în munte, iar împrejurul său erau o mulțime de fiare. Pe acele fiare văzîndu-le ostașii, s-au temut și voiau să fugă; pentru că fiarele se întorseseră și voiau să se repeadă spre ei. Dar sfîntul le-a certat, zicînd: "Duceți-vă la locurile voastre și nu vătămați pe nimeni!"

Atunci fiarele s-au supus, iar sfîntul a zis către Gelasie: "Pentru ce ai venit la mine cu atît de mulți ostași?" Iar Gelasie l-a întrebat pe el: "Tu ești Potit?" El a răspuns: "Eu sînt păcătosul, robul Dumnezeului meu Iisus Hristos". Atunci Gelasie a zis: "Împăratul Antonin are nevoie de tine; deci, să mergi cu noi la dînsul". Sfîntul a zis: "Ce nevoie are împăratul cel necurat de un om creștin?" Apoi ostașii, luîndu-l pe Sfîntul Potit, l-au dus la Roma.

După ce Sfîntul Potit a fost dus înaintea împăratului, acesta l-a întrebat: "De ce neam ești?" El a răspuns: "Sînt creștin și născut din părinți creștini". Atunci Antonin a zis: "Oare nu știi poruncile noastre împărătești, că acela care nu se închină zeilor noștri, cu moarte va muri?" Sfîntul a răspuns: "Și eu doresc aceasta, ca să mor pentru Hristos, Dumnezeul meu!" Atunci împăratul i-a zis lui: "Am auzit despre tine cum că poți să tămăduiești pe fiica mea. De vei face aceasta, apoi te voi cinsti pe tine cu multe daruri și cu multe bogății". Sfîntul a zis către dînsul: "Zeii tăi, pentru ce n-o tămăduiesc?" Împăratul a zis: "Pentru ce îmi răspunzi mie cu așa mîndrie?" Sfîntul Potit a zis: "De voi tămădui pe fiica ta, vei crede în Dumnezeul cel adevărat în Care cred eu?" Împăratul a făgăduit că va crede, iar sfîntul a grăit către el: "Știu că nu vei crede, fiindcă inima ta este împietrită; dar pentru poporul care stă de față, voi face aceasta cu puterea Dumnezeului meu, ca să vadă, să creadă și să preamărească numele lui Iisus Hristos".

După aceea, fiica împăratului fiind adusă și pusă înaintea lui, diavolul a zis prin gura ei către sfînt: "Ce, Potit, oare nu ți-am spus că, fără voia ta, te voi face să vii la împărat?" Iar sfîntul, suflînd peste fața copilei, a zis către diavol: "Domnul meu Iisus Hristos, Fiul Dumnezeului Celui viu, Căruia I se supune toată făptura cerească, pămîntească și cea de sub pămînt, te ceartă pe tine necuratul duh, și-ți poruncește să ieși din această zidire a Lui și să nu mai ai multă stăpînire a intra într-însa!" Aceasta zicînd, sfîntul a lovit peste obraz pe copilă, și îndată s-a văzut de toți ieșind din gura ei un balaur înfricoșat, care după ce a ieșit s-a stins.

Atunci văzînd aceasta toți cei ce erau de față, s-au umplut de spaimă și au grăit: "Cu adevărat, mare este Dumnezeul acestui copil!" Din acea zi mulți au crezut în Hristos; iar împăratul s-a mirat văzînd aceasta, și zicea: "O, cît de mare este vrăjitoria creştinească!" Atunci sfîntul a zis către dînsul: "Amar ție, împărate nebun, că văzînd măririle lui Dumnezeu, nu crezi într-Însul!" Împăratul a zis: "Dau mulțumire zeilor mei, că mi-au tămăduit pe fiica mea". Grăit-a sfîntul: "Minți, împărate, că nu zeii tăi, ci Hristos Domnul și Dumnezeul meu a tămăduit pe fiica ta!" Atunci împăratul a zis: "Lasă-ți cuvintele tale și jertfește zeilor mei, că te voi face mare în palatele mele împărătești. Îți voi da aur, argint și multe bogății". Sfîntul a răspuns: "O, împărate, să nu-ți fie bine ție, care îmi făgăduiești acelea pe care eu le socotesc gunoi al pămîntului. Eu am în cer bogății nestricăcioase și negrăite, pe care Hristos, Domnul meu, le-a gătit tuturor celor ce-L iubesc; iar aurul și argintul tău, cum și toate bogățiile tale le va mînca focul".

Atunci împăratul a zis cu mînie: "Încă grăiești cu mîndrie împotriva mea?" Sfîntul a răspuns: "Grăiesc, fiindcă nu mă tem de tine. Domnul meu Iisus Hristos mă va scoate din mîinile tale". Împăratul a zis: "Mă ocărăști și mă necinstești; însă eu rabd, cruțîndu-ți tinerețile tale. Te sfătuiesc însă, să aduci jertfă zeilor, pînă nu încep a te munci". Sfîntul a răspuns: "Cruță-te pe tine, împărate, căci ți se gătesc mari munci. Tu vei pieri împreună cu împărăția ta și vei arde în focul cel nestins, împreună cu diavolul, tatăl tău".

Împăratul, umplîndu-se de mînie, a poruncit să-l dezbrace pe Sfîntul Potit și să-l bată cumplit cu toiege de fier. Iar sfîntul grăia pe cînd îl bătea: "Îți mulțumesc, Doamne, că m-ai învrednicit a pătimi pentru numele Tău!" Împăratul a zis către mucenic: "Potite, ce voiești să faci? Să mori, ori să jertfești zeilor, ca să fii viu și întreg?" Sfîntul a grăit: "Căror zei voiești să jertfesc?" Împăratul, poruncind să înceteze a bate pe mucenic, a zis către dînsul: "Dar nu cunoşti pe Die, marele zeu, pe Arfan și pe Atina?" Sfîntul Potit, zîmbind, a zis: "Să-i vedem ce fel de zei sînt aceia și voi face ceea ce-mi poruncești". Împăratul l-a dus cu bucurie în ca-piștea idolească și acolo sfîntul începînd să se roage Dumnezeului celui adevărat, îndată au căzut idolii și s-au sfărîmat în bucăți. Atunci sfîntul a zis către împărat: "Dacă idolii voștri sînt zei adevărați, de ce au căzut și nu se pot scula, ca să-și ajute lor? Deci vezi, o, împărate, cît de mare este puterea Dumnezeului meu?" Împăratul, umplîndu-se de rușine și mînie, a poruncit să lege pe mucenic cu fiare grele și să-l arunce în temniță.

Șezînd sfîntul în temniță și rugîndu-se, i s-a arătat un înger purtător de lumină, întărindu-l și mîngîindu-l. Atunci, deodată s-au topit ca ceara fiarele cele grele de pe dînsul, temnița s-a umplut de lumină în miezul nopții și a început să iasă un miros de bună mireasmă. Străjerii, mirosind acea bună mireasmă, s-au mirat și se întrebau de unde iese. Deci, uitîndu-se în temniță pe o fereastră, au văzut o lumină minunată și pe sfîntul dezlegat din fiare, bucurîndu-se și slăvind pe Dumnezeu și vorbind cu acel înger. Iar ei s-au umplut de frică și de spaimă. Luminîndu-se de ziuă, s-au dus și au spus împăratului cele ce au văzut. Împăratul, auzind acestea, a poruncit ca îndată să se gătească locul unde era să-l chinuiască, iar propovăduitorii să strige ca poporul să se adune la acea priveliște.

Adunîndu-se mult popor, împăratul a venit și a șezut la judecată pe divanul cel obișnuit, poruncind să scoată pe mucenic din temniță și să-l aducă de față la judecata sa. Mucenicul, fiind adus acolo, s-a îngrădit cu semnul Sfintei Cruci și a stat înaintea împăratului cu fața luminoasă. Antonin, iuțindu-se de mînie și căutînd cu groază spre dînsul, i-a zis: "Potite, unde ți se pare că stai acum?" Sfîntul a răspuns: "Mă văd că stau pe pămîntul Dumnezeului meu". Împăratul a zis: "Acum îți va veni pierzarea. Deci, care Dumnezeu te va scoate din mîinile mele?" Sfîntul a răspuns: "O, împărate, să se umple de rușine fața ta că mai bună pricepere are cîinele decît tine.

Acela, dacă ia pîine din mîinile cuiva, se bucură pe lîngă dînsul; iar tu ai cîștigat tămăduire fiicei tale de la Dumnezeul meu și Îl hulești?"

Atunci împăratul a poruncit să dezbrace pe mucenic, să-l spînzure la muncire și să-l ardă cu făclii. După aceea a poruncit să-i strujească trupul cu unghii de fier. Sfîntul, răbdînd toate acestea ca fiind în trup străin, batjocorea pe împărat, zicînd: "O, împărate, unde sînt îngrozirile tale? Te-ai lăudat că mă vei pierde cu muncile, dar fiind chinuit, nu simt nici o durere! Deci, să știi și să înțelegi, că aceste munciri nu aduc dureri trupului meu, ci inimii tale; de vreme ce eu le biruiesc prin răbdarea mea și mă veselesc mai mult într-însele". Împăratul, mîniindu-se mai mult pentru rușinea sa, a poruncit să-l scoată de la muncire și să-l dea spre mîncarea fiarelor sălbatice. Fiarele fiind lăsate cu dînsul, alergînd, cădeau înaintea lui și îi lingeau picioarele. Atunci sfîntul striga către împărat: "Ce mai zici acum, muncitor necurat? Nu vezi încă puterea lui Hristos, Dumnezeul meu?" Împăratul poruncind să ducă înapoi fiarele, a zis către slujitorii care îl munceau: "Tăiați în bucăți pe ticălosul acesta, și-l aruncați spre mîncarea cîinilor".

Cînd slujitorii au luat securea să înceapă a tăia pe sfînt, atunci, cu o minunată putere dumnezeiască, trupul lui s-a făcut atît de tare, încît securea nu putea să-l vatăme cît de puțin, ci mai mult se răneau unul pe altul cu securile. Poporul care privea, văzînd aceasta, s-a minunat foarte mult și mulți au crezut în Domnul nostru Iisus Hristos, ca la două mii, și toți strigau: "Cu adevărat același Dumnezeu lucrează în tînărul acesta, care a lucrat mai înainte în Sfinții Apostoli Petru și Pavel, care au pătimit în această cetate".

Muncitorul, văzînd aceasta și auzind și glasul poporului, s-a tulburat. Deci, oftînd din adîncul inimii, a zis: "O, cît de mare este vrăjitoria acestui necurat creștin!" După aceea a poruncit să gătească un cazan de fier, să fiarbă untdelemn într-însul și să pună pe mucenic să-l ardă; mai adăugînd să topească și plumb, cu care să stropească trupul mucenicului. Sfîntul, fiind ca într-o răcorire oarecare, se veselea și slăvea pe Dumnezeu, zicînd împăratului: "Te jur pe cinstea ta de împărat, ca să-mi mai adaugi încă plumb topit de acesta; pentru că simt foarte mare răcorire într-însul". Împăratul nu pricepea ce fel de muncă mai cumplită să scornească asupra lui. Deci, scoțînd pe sfîntul din cazan, a poruncit să aducă un piron de fier lung, să-l înroșească în foc și să-l bată deasupra în capul mucenicului.

Săvîrșindu-se aceasta, cu putere dumnezeiască s-a făcut, că mucenicul, primind pironul în cap, petrecea viu, sănătos și fără durere. Iar durerea care ar fi trebuit s-o simtă mucenicul, s-a suit la capul împăratului, care, durîndu-l așa de cumplit, striga către mucenic, zicînd: "Miluiește-mă, robul lui Hristos, și mă izbăvește din durerea aceasta, căci acum cunosc puterea Dumnezeului tău". Sfîntul i-a grăit: "Să te tămăduiască zeii tăi!" Dar împăratul îl ruga neîncetat pe mucenic pentru tămăduirea sa. Sfîntul i-a zis: "Pînă ce nu va veni aici fiica ta, pe care a făcut-o sănătoasă Hristosul meu, tu nu vei putea să te tămăduiești. Atunci împăratul îndată a chemat pe fiica sa, care, căzînd la picioarele mucenicului, zicea: "Mă rog ție, robul lui Dumnezeu, botează-mă pe mine în numele Atotputernicului Dumnezeu, pe care îl propovăduiești!" Sfîntul a poruncit ca îndată să pregătească scăldătoarea. Deci, el însuși a botezat-o înaintea tuturor, căci nu era cu putință ca întru acea vreme să se găsească preot, fiind toți preoții ascunși din cauza prigonirii.

După botezul fiicei împăratului, mucenicul, întinzîndu-și mîinile spre Dumnezeu, a făcut rugăciune pentru tămăduirea împăratului și îndată acela s-a făcut sănătos. Dar orbirea și nebunia închinării de idoli așa l-a întunecat, încît, în loc să cunoască pe adevăratul Dumnezeu și să-I mulțumească, necuratul împărat a început a mulțumi spurcaților zei, zicînd: "Mulțumesc ție, zeule Apolon, zeule Arie și zeiță Atina, că m-ați tămăduit!" Atunci sfîntul a început a ocărî

foarte tare pe împărat, defăimîndu-l pentru nebunia și împietrirea lui; căci se dăduse cu totul la înșelăciunea diavolească.

Împăratul, mîniindu-se ca un îndrăcit, a poruncit să taie limba sfîntului și să-i scoată ochii. Dar mucenicul lui Hristos și după tăierea limbii vorbea bine, slăvind pe Dumnezeu și zicînd: "*Bine voi cuvînta pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea...* Voi binecuvînta pe Cel ce a pus în gura mea cîntarea nouă și voi cînta Dumnezeului meu întru veselie și bucurie". Apoi sfîntul a zis: "Ce ai cîștigat, păgînule, tăindu-mi limba? Ai nădăjduit că, tăindu-mi limba, îmi vei lua cuvîntul din gura mea? Iată, mă vezi și mă auzi grăind bine cu darul lui Hristos Dumnezeul meu, Care te va birui, ca și altădată pe Faraon". Împăratul, văzîndu-se biruit și rușinat, a rămas uimit, nepricepînd ce să mai facă mucenicului. Deci, vrînd să se izbăvească de ocara poporului, a poruncit să taie pe mucenic cu sabia. Astfel, tăindu-se capul sfîntului, el și-a săvîrșit nevoința pătimirii sale. Sfîntul Mucenic al lui Hristos Potit și-a dat sufletul pentru Hristos, în anii copilăriei. El împărățește în ceruri din viața cea fără de moarte, căreia și noi să ne învrednicim cu rugăciunile Sfîntului Mucenic Potit și cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slavă, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

4. SFÎNTUL IERARH LEONTIE, EPISCOPUL RĂDĂUȚILOR (1 IULIE)

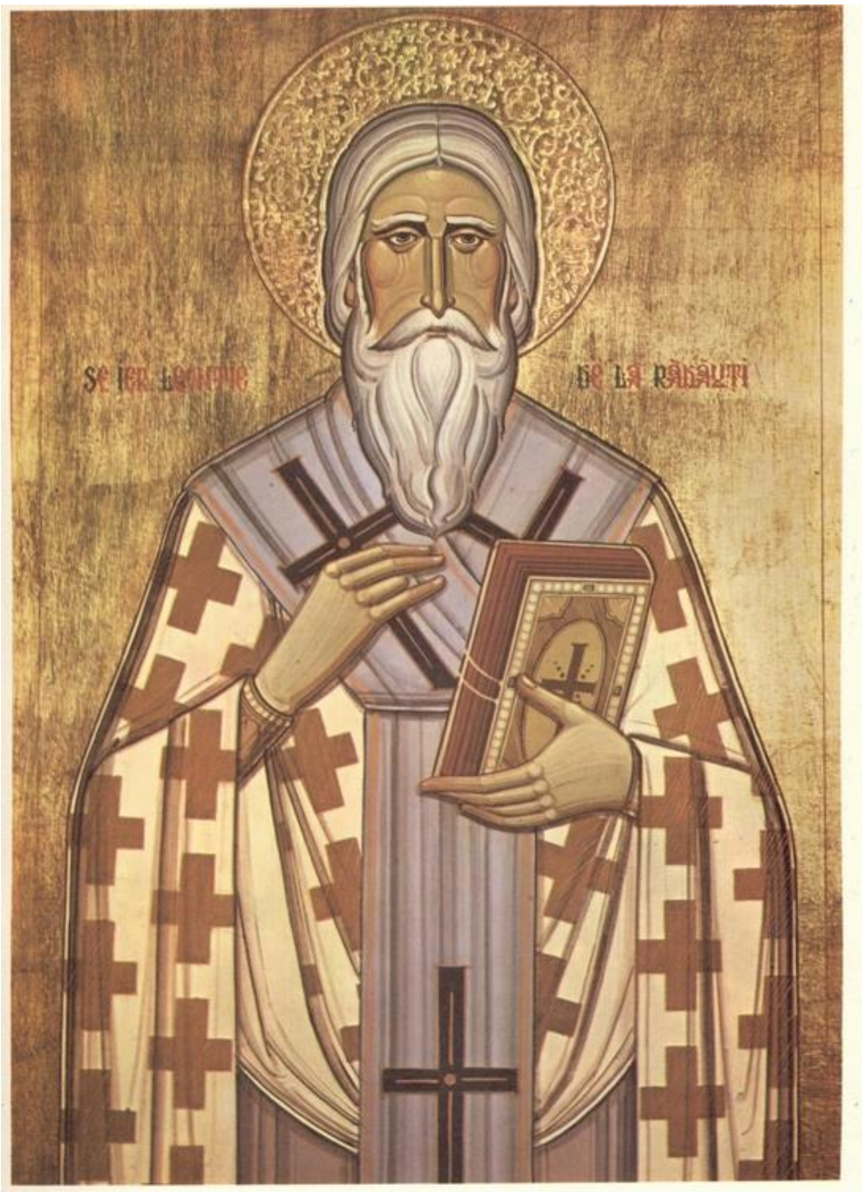

Acest purtător de Dumnezeu, Leontie, s-a născut din părinți creștini dreptmăritori, în orașul Rădăuți, la începutul secolului al XIV-lea.

Încă din pruncie, mergînd cu părinții săi la biserică, a fost cuprins de o mare dragoste față de casa lui Dumnezeu, unde mai apoi mergea zilnic și asculta cu toată luarea aminte sfînta slujbă, după care zăbovea, căutînd să se apropie cît mai mult sufletește de cuvioșii părinți călugări, ostenitori și slujitori sfințiți la această catedrală voievodală.

Părinții din obștea catedralei, văzîndu-l cu atîta dragoste pentru casa lui Dumnezeu, și pentru sfintele slujbe, l-au primit în obștea lor, unde fericitul Leontie, în toate cele rînduite arăta multă rîvnă, smerenie și ascultare.

Pentru viața lui duhovnicească a fost călugărit, primind numele de Lavrentie. Rîvna lui pentru nevoințele cele duhovnicești sporea tot mai mult. Luînd binecuvîntarea de la starețul obștei, s-a îndreptat către un loc sihăstresc, nu departe de Putna, unde erau cîțiva sihaștri. Mitropolitul Moldovei de atunci, Iosif Mușat, aflînd de această vatră sihăstrească cu rînduială

preafrumoasă, a mers și a sfințit biserica acestui schit și, odată cu aceasta, a hirotonit în preot pe Cuviosul Lavrentie, numindu-l tot atunci egumen, potrivit dorinței acestei obști.

Aici, în această binecuvîntată sihăstrie, vine să se nevoiască și Cuviosul Daniil Sihastrul, sub povața părintelui său duhovnicesc, Lavrentie. Înființîndu-se scaun episcopal la Rădăuți, în timpul lui Alexandru cel Bun, nu după multă vreme de la întemeierea acestei episcopii, Cuviosul Lavrentie este chemat la înalta vrednicie și răspundere înfricoșătoare de ierarh.

Primind jugul arhieriei, Cuviosul Ierarh Lavrentie adaugă la nevoințele sale sihăstrești și crucea slujirii arhierești. Arhiereu fiind, nu a încetat nici o clipă a priveghea, a posti și a se ruga neîncetat. Apoi a sfințit biserici și a hirotonit preoți și diaconi pentru toate bisericile unde era trebuință, veghind la păstrarea rînduielilor canonice, păzind scumpătatea și pogorămîntul în toate cîte le rînduia spre zidirea Bisericii lui Hristos și folosul cel mîntuitor al păstoriților săi sufletești.

După ani mulți de arhierească păstorie, simțindu-se slăbit cu trupul, s-a retras din scaunul său și s-a reîntors la mînăstirea de metanie, Laura. Aici a cerut să i se dea schima cea mare, primind numele de Leontie, nevoindu-se zi de zi și ducînd cu adevărat viață de înger în trup. Cunoscîndu-și dinainte sfîrșitul vieții sale pămîntești, a chemat întreg soborul pentru a le da ultimele povețe părintești. Rînduind ca egumen al acestei sfinte mînăstiri pe cel mai apropiat ucenic al său, Cuviosul Daniil Sihastrul, și binecu-vîntînd pe toți, a adormit în Domnul, întru nădejdea învierii și a vieții veșnice. Credincioșii și fiii lui duhovnicești veneau la mormîntul său ca și cum ar fi fost în viață, primind binecuvîntarea sa și tămăduiri de tot felul de boli.

Mai tîrziu moaștele sale au fost duse la Rădăuți, potrivit dorinței credincioșilor, unde venea multă lume din împrejurimi și chiar de la mari depărtări, cunoscînd darul lui de la Dumnezeu, care se revărsa cu prisosință asupra tuturor celor ce se rugau și sărutau cu credință racla sfintelor sale moaște.

În anul 1639, prădîndu-se biserica, au dispărut și moaștele Sfîntului Leontie din Rădăuți. Unii cred că au fost luate de năvălitori. Alții spun că au fost îngropate de călugări în biserică, în anul 1783, odată cu desființarea mînăstirii. Însă, locul unde se află astăzi, singur Dumnezeu îl știe. *Între anii 1621-1622, un vestit teolog ucrainean, ieromonahul Zaharia Kopîstenski din Kiev, scria despre el: În Rădăuți, în episcopie, Sfîntul Leontie, făcătorul de minuni, zace cu trupul întreg...*

La 20 Iunie, 1992, Sfîntul Ierarh Leontie de la Rădăuți a fost canonizat și trecut în rîndul sfinților ierarhi, de Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Romîne, cu zi de prăznuire la 1 Iulie.

Cu rugăciunile Sfîntului Ierarh Leontie, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, miluiește-ne pe noi. Amin.

5. PUNEREA CINSTITULUI VEȘMÎNT AL PREASFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU ÎN BISERICA DIN VLAHERNA (2 IULIE)

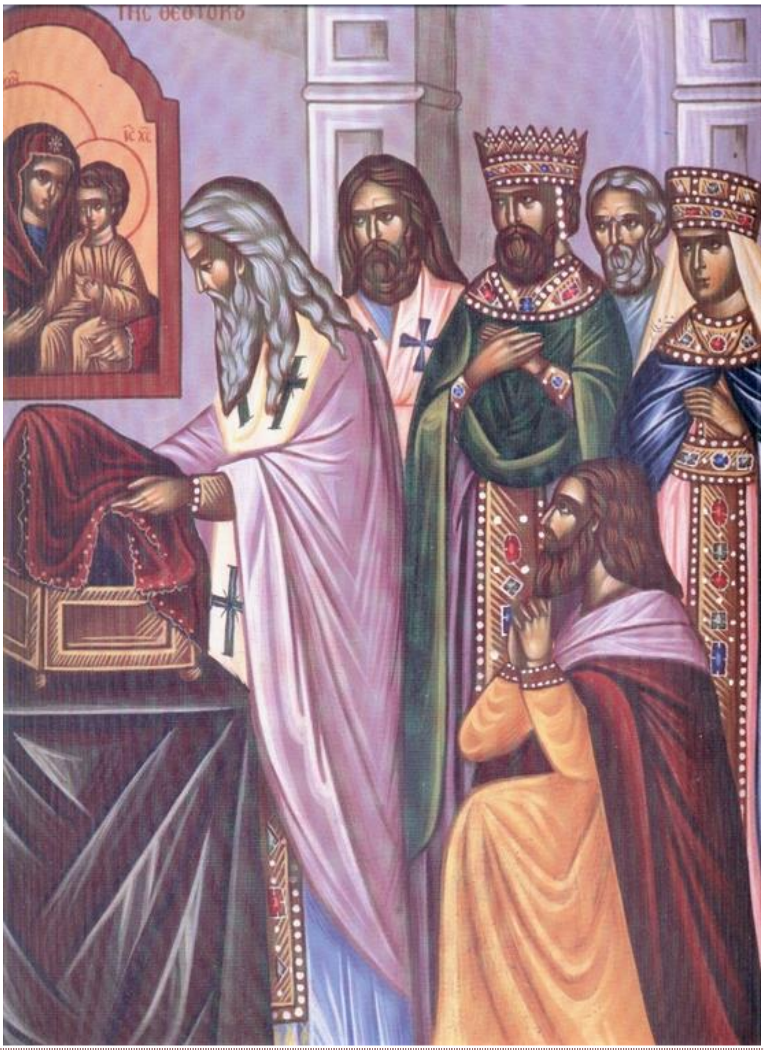

Pe vremea binecredinciosului împărat grec Leon și a soției sale, Verina, erau în Constantinopol doi bărbați cinstiți din rînduiala senatorilor, anume Galvie și Candid, frați buni după trup. Aceștia, sfătuindu-se, au rugat pe împărat să-i lase să plece la Ierusalim, ca să se închine Sfintelor Locuri. Deci, căpătînd voie, au plecat la drum. Ajungînd în Palestina, au mers în Galileea, vrînd să ajungă în Nazaret, ca să vadă sfînta casă a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, în care - prin buna vestire a Arhanghelului Gavriil și prin venirea Sfîntului Duh -, a zămislit negrăit pe Dumnezeu Cuvîntul.

Mergînd acolo și închinîndu-se, s-au odihnit într-un sat mic, ce era acolo aproape, căci se înnoptase și, după dumnezeiasca purtare de grijă, au găzduit în casa unei femei văduve, evreică, care era bătrînă și cinstită prin viață curată. Pregătindu-se cina pentru dînșii, au văzut înăuntru o cămară osebită, în care erau multe lumînări aprinse, ardea tămîie și ieșea bună mireasmă de aromate. Acolo era ascuns cinstitul veșmînt al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Tot acolo, lîngă cămara aceea, zăceau și mulți bolnavi. Galvie și Candid, văzînd aceasta, se minunau de acel lucru străin și socoteau că acolo se păzește ceva din Legea veche.

Deci, rugînd pe acea femeie cinstită să cineze cu dînșii, o întrebau: "Ce este în cămara aceea luminată de atîtea lumînări și plină de miros de tămîie, și pentru ce zac neputincioșii lîngă

ea?" Ea, la început, tăinuia lucrul cel ascuns de dînsa, dar minunile care se făceau, nu putea să le tăinuiască. Deci, a zis către dînșii: "O, cinstiți bărbați, iată, precum vedeți, acei bolnavi care zac, toți așteaptă tămăduiri de neputințele lor. Pentru că în acest loc, orbii se luminează, ologii se îndreptează, diavolii se izgonesc din oameni, surzii aud, limbile celor muți se dezleagă spre grăire și toate bolile cele nevindecate, aici lesne se tămăduiesc".

Galvie și Candid, auzind aceasta, au început mai cu dinadinsul a o întreba pricina pentru care s-a dăruit acestui loc un dar și o putere de niște faceri de minuni ca acestea. Iar ea, tăinuind încă adevărul, a zis: "Se povestește în neamul nostru evreiesc că unuia din părinții noștri cei de demult, i s-a arătat Dumnezeu în acest loc. Din acel timp, locul acela s-a umplut de darul lui Dumnezeu și într-însul se făceau multe minuni". Ei, luînd aminte la cuvintele femeii, mai mult se aprindeau cu dorința inimii spre aflarea adevărului, precum altădată Luca și Cleopa au zis: *Oare nu erau inimile noastre arzînd întru noi?* Atunci au zis: "O, preafericită femeie, te jurăm cu Dumnezeul cel viu, să ne spui adevărul. Pentru că noi nu pentru altă pricină am suferit atîta cale de la Constantinopol și pînă aici, decît numai să vedem toate locurile sfinte care sînt în Palestina, și aici să dăm rugăciunile noastre lui Dumnezeu. Dar, de vreme ce am auzit că în casa ta este un loc sfînt și făcător de minuni, voim să aflăm cu dinadinsul despre dînsul. Adică cum s-a sfințit și pentru care pricină se lucrează puteri întru dînsul".

Femeia, fiind jurată cu numele lui Dumnezeu, a suspinat din adîncul inimii și, vărsînd lacrimi din ochi, a grăit către dînșii: "O, bărbați aleși, această taină dumnezeiască, care acum mă siliți să v-o spun, nu s-a știut de nimeni pînă astăzi; dar, de vreme ce vă văd oameni dreptcredincioși și iubitori de Dumnezeu, am să vă spun această taină ascunsă, nădăjduind că ceea ce veți auzi de la mine, veți păzi și nu veți spune la nimeni. Aici la mine este ascuns veșmîntul Preacuratei Fecioare Maria, Maica lui Hristos Dumnezeu. În timpul cînd ea s-a mutat de la cele pămîntești la cele cerești, era acolo, la vremea îngropării ei, una din strămoașele mele, văduvă, căreia i s-a dat veșmîntul acesta, după hotărîrea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Aceea, luînd veșmîntul, l-a păzit cu cinste în tot timpul vieții sale. Apoi, înainte de a muri, l-a încredințat în paza unei fecioare din neamul său, poruncindu-i cu jurămînt, ca nu numai veșmîntul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu să-l păzească, ci și fecioria ei s-o păzească pentru cinstea Preacuratei Fecioare Maria.

Deci, fecioara aceea, în tot timpul vieții sale, păzind cu multă cinste veșmîntul acesta, cînd s-a apropiat de sfîrșitul vieții, l-a încredințat și ea la altă fecioară tot din neamul său. Astfel că, din fecioară în fecioară, trecînd mulți ani, acest sfînt veșmînt a ajuns pînă la mine, smerita, care am îmbătrînit în viață curată fără bărbat. Dar, de vreme ce în neamul meu nu se află nici o fecioară căreia aș fi putut să-i încredințez această taină, vă spun vouă despre dînsa, ca să știți că, prin acest cinstit veșmînt, care se găsește în camera mea dinăuntru, se săvîrșesc acele minuni aici; însă, vă rog, să nu spuneți taina aceasta nimănui, nici în Ierusalim, nici unde vă veți duce".

Deci, Galvie și Candid, auzind de veșmîntul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, s-au umplut de spaimă și de negrăită bucurie. Ei făgăduiau cu lacrimi că vor păzi taina, rugînd-o să nu-i oprească, ci să-i lase ca, toată noaptea, să petreacă în cămara aceea în rugăciuni, lîngă sfîntul ei veșmînt. Deci, au intrat înăuntru, unde au văzut sicriul în care era sfîntul veșmînt al Maicii Domnului, care se păzea cu cinste, arzînd multe lumînări împre-jurul său și ieșind bună mireasmă de aromate. Atunci au început cu dinadinsul a face rugăciuni cu lacrimi către Dumnezeu și către Preasfînta Lui Maică. Gîndul lor era cum s-ar putea dărui acea vistierie de mare preț cetății împărătești.

Apoi, sfătuindu-se ei, au măsurat sicriul în lățime, lungime și înălțime, și au însemnat asemănarea lui din ce fel de lemn era. Deci, luminîndu-se de ziuă, și-au isprăvit rugăciunile lor și au ieșit din camera aceea, mulțumind femeii că i-au lăsat să stea toată noaptea înaintea cinstitului veșmînt. Apoi, dînd îndestulată milostenie săracilor ce se aflau acolo, au plecat spre Ierusalim, fiind petrecuți de femeia aceea, căreia i-au făgăduit că, pînă se vor întoarce în patria lor, iarăși au să mai vină să se închine înaintea sfîntului veșmînt al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Ajungînd ei la Ierusalim, s-au închinat Făcătoarei de viață Cruci și Mormîntului Domnului. Iar după ce au vizitat toate sfintele locuri dimprejurul Ierusalimului, au chemat la dînșii un lucrător de lemn și i-au poruncit să le facă un sicriu de lemn vechi, după măsura și însemnarea arătată lui de dînșii. După ce sicriul a fost făcut, au cumpărat pentru el un acoperămînt țesut cu aur și apoi s-au întors la femeia aceea. Ajungînd la casa ei, i-au arătat acoperămîntul cel țesut din aur, rugînd-o să-i lase să acopere cu el sicriul și cinstitului Veșmînt al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și să le dea voie ca să stea toată noaptea la rugăciune lîngă sicriu. Deci, cîștigînd ei ceea ce doreau, au căzut cu fețele la pămînt înaintea sicriului, udîndu-l cu lacrimi și rugîndu-se Maicii Domnului ca, atunci cînd se vor atinge de el, să nu-i oprească să-l ia cu dînșii.

Deci, cînd era la miezul nopții și cînd toți dormeau, au luat sicriul cu frică și, scoțîndu-l din cameră, l-au ascuns în careta lor, iar în locul acela au pus celălalt sicriu, care a fost făcut din lemn vechi în Ierusalim și, învelindu-l cu acoperămîntul țesut cu aur, au stat pînă la ziuă, rugîndu-se. După ce s-a luminat de ziuă, au mulțumit acelei fericite femei și, închinîndu-i-se ei, au dat multă milostenie săracilor, apoi au plecat cu negrăită bucurie.

Ajungînd la Constantinopol, n-au spus nimănui despre aducerea sfîntului veșmînt al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, vrînd ca la dînșii să ascundă acea neprețuită vistierie. Deci, zidind în casa lor o bisericuță mică, în numele Sfinților Apostoli Petru și Marcu, au pus într-însa sicriul acela cu sfîntul veșmînt, nu la arătare, ci întru ascuns. După ce au văzut că nu pot să tăinuiască sfințenia cea atît de mare a veșmîntului Maicii Domnului, pentru minunile care se făceau cu dînsul, s-au dus și au înștiințat pe marele împărat Leon și pe soția lui, împărăteasa Verina, asemenea și pe Preasfințitul Patriarh al Constantinopolului.

Aceștia, umplîndu-se de negrăită bucurie, s-au dus la casa și biserica lui Galvie și Candid și, descoperind acel cinstit sicriu, au văzut nestricat, după atîția ani, sfîntul veșmînt al Maicii Domnului. Atunci ei s-au atins de dînsul cu frică și cu bună cucernicie și, sărutîndu-l cu toată dragostea, l-au luat de acolo și l-au dus cu slavă și cu prăznuire în biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu cea din Vlaherna. Deci, l-au pus acolo într-un sicriu împo-dobit cu aur, cu argint și cu pietre scumpe și au hotărît ca în toți anii să se prăznuiască punerea veșmîntului Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, în ziua de doi iulie, întru cinstea și slava Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și a Celui născut dintr-însa, Hristos Mîntuitorul nostru, Cel slăvit împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Notă - Vlaherna se numește acel loc din Constantinopol, care se află la malul portului, unde ancorau corăbiile. El a fost numit după un oarecare slăvit voievod al sciților, care se numea Vlahern. Pe locul unde s-a ucis acel voievod, s-a zidit această biserică în numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

6. SFÎNTUL IERARH IUVENALIE, PATRIARHUL IERUSALIMULUI (2 IULIE)

Sfîntul Iuvenalie a luat scaunul Patriarhiei Ierusalimului pe vremea împărăției lui Teodosie cel Tînăr. În zilele patriarhiei lui, erau în Palestina marii luminători, Sfinții Părinți: Eftimie, Teodosie, Gherasim de la Iordan, căruia i-a slujit leul, și mulți alții. Acei luminători erau mîhniți din pricina tulburărilor care se făceau de eretici. Căci în acele vremuri se ridicase eresul lui Nestorie, care hulea pe Preasfînta Născătoare de Dumnezeu. Deci, s-a adunat al III-lea Sinod a toată lumea al Sfinților Părinți, în cetatea Efesului. La acest sinod, Sfîntul Iuvenalie cu Sfîntul Chiril, Patriarhul Alexandriei, și cu ceilalți Sfinți Părinți, au anatematizat pe Nestorie și eresul lui. După sfîrșitul împăratului Teodosie, împărățind Marcian cu Pulheria, a ieșit un alt eres, al lui Dioscur și al lui Eutihie, care spuneau că în Domnul nostru Iisus Hristos este numai o singură fire. Deci s-a făcut al IV-lea Sinod a toată lumea al Sfinților Părinți, în cetatea Calcedon. În acest Sinod, Sfîntul Iuvenalie, în mijlocul Sfinților Părinți, ca un luceafăr în mijlocul stelelor, strălucea prin dreapta credință, izgonind întunericul cel rău al credinței ereticilor.

După ce s-a întors de la sinod la scaunul său, a mers în Palestina un oarecare eretic Teodosie, cu chipul călugăr, iar cu obiceiul vrăjitor. Acela împărtășea credința cea rea a lui Eutihie, care hulea Sfîntul Sinod cel din Calcedon, ca și cum în el s-ar fi lepădat dogmele dreptei credințe și s-ar fi înnoit învățătura lui Nestorie, spunînd și multe alte necuviințe.

Evagrie povestește de acest eretic, că, izgonindu-se din mînăstirea lui pentru faptele cele rele și pentru necredința sa, s-a dus în Alexandria la răucredinciosul Dioscor și s-a lipit de el. Dar, și de acela fiind pedepsit cu multe bătăi, pentru meşteşugul și răutatea sa, punîndu-l ca pe un tulburător pe cămilă, l-a purtat cu batjocură prin cetate. Apoi, scăpînd în Palestina, a început a tulbura Biserica, semănînd eresuri hulitoare de Dumnezeu. Pe atunci, se afla în Palestina împărăteasa Evdochia, soția împăratului Teodosie cel Tînăr, care petrecea la Sfintele Locuri, după moartea bărbatului ei. Deci, acel eretic Teodosie, mai întîi a înșelat pe împărăteasa Evdochia spre lepădarea Sinodului din Calcedon, apoi și pe mulți monahi neiscusiți i-a vătămat cu eresul său și i-a făcut de un gînd cu sine. Deci a ridicat, cu mulți călugări înşelați, tulburare împotriva Patriarhului Iuvenalie, silindu-l să se lepede cu totul de Sinodul din Calcedon. Iar el nevrînd, l-au izgonit de pe scaun.

Atunci, Iuvenalie s-a dus la Constantinopol, la împăratul Marcian, iar ereticul Teodosie, avînd ajutătoare pe împărăteasa Evdochia și puterea călugărilor, care îl sprijineau la acel eres, s-a suit pe scaunul Patriarhiei și făcea multe primejdii celor dreptcre-dincioși. Episcopii și clericii care nu voiau să aibă împărtășire cu el, pe unii îi lepăda, iar pe alții, muncindu-i, îi ucidea, jefuindu-le averile și risipindu-le casele. Astfel a făcut lui Severian, Episcopul Schitopolei, care n-a voit să se supună eresului său, și, izgonindu-l de pe scaunul său, l-a ucis. Din aceste pricini se făcuse în toată Palestina mare tulburare. Astfel, Sfînta Cetate a Ierusalimului era prinsă și pustiită ca de niște barbari. Sfinții Părinți din Palestina, ne-suferind să vadă o prigonire ca aceea și o risipire a Bisericii, temîndu-se și de mîinile ighemonilor, s-au ascuns în pustia cea mai adîncă. Acolo s-au rugat cu lacrimi lui Dumnezeu, pentru pierderea ereticilor și pentru grabnica liniștire a Bisericii.

Pe vremea aceea, în clerul Bisericii Ierusalimului era un diacon cu numele Atanasie, frumos grăitor la cuvînt și rîvnitor în dreapta credință. Acesta, văzînd în biserică pe ereticul patriarh, Teodosie, stînd ca o urîciune a pustiirii la locul cel mai de cinste, în locul patriarhului, a stat înaintea lui și cu glas mare a strigat, zicînd: "O, Teodosie, încetează de a umple Sfînta Cetate de atîtea ucideri! Încetează de a ridica război împotriva lui Hristos și a alunga tîlhărește turma Lui din ogrăzile cele dumnezeiești". Acestea zicînd Atanasie către el, îndată a fost prins de ostașii lui Teodosie și a fost tras afară din biserică, unde, chinuindu-l cu multe feluri de munci și bătîndu-l mult, l-au străpuns cu un fier ascuțit. Trupul lui a fost legat cu o funie de picioare și tîrît prin toată cetatea, iar la urmă l-au aruncat spre mîncare cîinilor.

Voievodul Dorotei, care era pus de împărat ca să ocîrmuiască Palestina, nu se întîmplase într-acea vreme să fie în Ierusalim, ci era cu oastea la război împotriva moabitenilor. Acela, înștiințîndu-se de cele ce se făcuseră în Sfînta Cetate, îndată întorcîndu-se cu oastea de la război, a alergat la Ierusalim. Dar, ostașii lui Teodosie și ai împărătesei Evdochia, din porunca lor, au închis porțile cetății înaintea voievodului, nelăsîndu-l să intre înăuntru. Astfel, ei nu l-au lăsat să intre înăuntru, pînă ce nu le-a făgăduit, că o să fie de un gînd cu ei în credința lor. Acel mincinos patriarh Teodosie, tulburînd Biserica, a fost pe scaunul Patriarhiei Ierusalimului douăzeci de luni, pînă ce a venit poruncă voievodului de la împărat, ca să-l prindă și să-l aducă ca pe un tulburător și ucigaș la judecată în Constantinopol.

Teodosie, aflînd mai înainte de porunca împărătească care avea să-i vină, s-a ascuns de toți și a fugit în Muntele Sinai, făcîndu-se neștiut. Atunci, Preasfințitul Patriarh Iuvenalie, întîiul șezător pe scaun, avînd în Constantinopol mare cinste de la împăratul Marcian și de la Pulheria, soția lui, și de la patriarhul locului, s-a dus la Ierusalim cu împărăteasca învoire și și-a luat în primire scaunul său, îndreptînd toate cele răzvrătite. Părinții din pustie, auzind de întoarcerea lui, s-au umplut de mare bucurie și s-au întors la locașurile lor.

Dar împărăteasa Evdochia, care fusese înșelată de răucredinciosul Teodosie cu eresul lui Eutihie, se muncea cu mintea, neștiind de care mărturisire să se țină. De aceea, ea a trimis în Antiohia la Cuviosul Simeon Stîlpnicul, să ceară de la dînsul sfat folositor și povățuire. Acela a scris către dînsa, poruncindu-i să se împace cu Preasfințitul Patriarh Iuvenalie și să urmeze drepcredincioasei lui învățături. Împărăteasa a făcut aceasta fără de zăbavă și, lepă-dîndu-se pe față de eres, s-a făcut părtașă Bisericii celei sobornicești. Poporul cel mult al mirenilor, văzînd aceasta, asemenea și monahii care fuseseră înșelați de ereticul Teodosie, s-au întors la dreapta credință prin chipul împărătesei.

Sfîntul Iuvenalie, după aceasta, cealaltă vreme a vieții sale a petrecut-o în pace, împodobind Sfînta Biserică cu cuvîntul, cu viața și cu munca cea păstorească.

Notă - În prolog, se scrie și aceasta: Pe cînd Marcian cu Pulheria zideau biserica din Vlaherna în numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, au scris Sfîntului Iuvenalie, întrebîndu-l dacă știe unde s-a pus trupul Maicii Domnului. El a răspuns, tot prin scris, că nu știe; însă a spus un cuvînt vechi, adevărat, că a fost îngropată și s-a auzit de Sfinții Apostoli o cîntare îngerească pînă la a treia zi. După trei zile, unul din ucenici, nefiind la îngroparea preacuratului ei trup, i-a deschis mormîntul, dar n-a găsit trupul ei, decît numai cele de îngropare singure. Împăratul și împărăteasa, citind aceasta, au scris către dînsul, rugîndu-l ca măcar racla cu cele de îngropare s-o pecetluiască și s-o trimită la dînșii - lucru care s-a și făcut.

Sfîntul Iuvenalie, viețuind toți anii ierarhiei sale 38, a adormit cu pace și a stat înainte între cereștile ierarhii, la scaunul slavei Arhiereului cel Mare, Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, se cuvine slava în veci. Amin.

7. BINECREDINCIOSUL VOIEVOD ȘTEFAN CEL MARE ȘI SFÎNT (2 IULIE)

Odrăslit de pămîntul Moldovei, măritul Voievod Ștefan cel Mare a fost numit și cinstit dintotdeauna de către poporul dreptcredincios: bun, mare și sfînt. Bun pentru faptele sale de milostenie, mare pentru iscusința cu care a condus țara cu dreptate, Dumnezeu pedepsind prin el pe cei lacomi și trădători, sfînt pentru lucrarea lui întru apărarea întregii creștinătăți și zidirea unui mare număr de biserici și mînăstiri.

Dreptcredinciosul Voievod Ștefan s-a născut la Borzești, din părinții binecredincioși, voievodul Bogdan al II-lea și doamna Maria Oltea. Încă din copilărie a arătat o dragoste

deosebită față de țară și credința strămoșească. În toate cîte le făcea, era călăuzit de duhul dreptății și al iertării. Curînd, după uciderea tatălui său la Răuseni de către Petru Aron, Ștefan cel Mare este chemat la tronul Moldovei. Pe Cîmpia Direptate este întîmpinat de mulțimea poporului, în frunte cu mitropolitul Teoctist, în ziua de 12 aprilie, anul mîntuirii 1457. Întrebînd poporul adunat dacă este cu voia tuturor să le fie domn, i s-a răspuns într-un glas: "Întru mulți ani de la Dumnezeu să domnești".

Luînd Ștefan cel Mare domnia Moldovei cu voia lui Dumnezeu și venind turcii să jefuiască pe la Galați, i-a bătut, luînd Cetatea Albă și Chilia. Acesta a fost începutul războaielor cu vrăjmașii creștinătății pe care le-a purtat ca domn al Țării Moldovei, și așa s-a dat Ștefan cel Mare în mîna lui Dumnezeu și s-a sîrguit să împlinească voia Sa. Căci nu uita a săvîrși, chiar și războaiele, cu frică de Dumnezeu și cu rînduială; și multe războaie a purtat și cu dreptate le-a cîștigat, căci cîte lupte a avut, atîtea mînăstiri cu biserici a făcut.

Iar rînduiala sa aceasta era: înainte de vreo luptă se lega, el împreună cu toți oștenii săi, a posti trei zile cu pîine și apă, spre a se împărtăși cu dumnezeieștile Taine. Și nu uita a pleca la luptă fără icoana Mîntuitorului, dimpreună cu icoanele celor doi întîistătători și rugători înaintea Tronului dumnezeirii, adică a Maicii Domnului și a Sfîntului Ioan Botezătorul, care prin pronia dumnezeiască, se găsesc și astăzi la Sfînta Mînăstire Putna. Iar ca armă cerească lua întotdeauna Sfînta Cruce, pe care o însemnase pe toate armele și pavezele oștenilor săi. Și tot în chipul Sfintei Cruci rînduise a se face toate săbiile oștenilor, ca în lupta cu vrăjmașul cel văzut să biruiască și pe cel nevăzut.

Acest mare și dreptcredincios voievod, apărător al creștină-tății, pentru mulțimea sîngelui curs în războaie, a ridicat mînăstiri pe locul bătăliilor, ca, în veac, atît călugării, cît și preoții din sfintele altare, să-l pomenească în rugăciune dimpreună cu cei căzuți, binecredincioși sau vrăjmași, așa cum Domnul Însuși ne-a poruncit să ne rugăm.

Iar chipul ridicării Mînăstirii Putna, cum spune cronicarul Ion Neculce, acesta a fost: a tras Ștefan Vodă cu arcul dintr-un vîrf de munte ce este lîngă mînăstire; și unde a ajuns săgeata, acolo a făcut prestolul în altar. Și a pus și pe trei boieri de au tras, pe vătaful de copii și pe doi copii din casă; și unde a căzut săgeata vătafului de copii a făcut poarta, iar unde a căzut săgeata unui copil din casă a făcut clopotnița. Iar un copil din casă a întrecut pe marele Ștefan, căzîndu-i lui săgeata într-un delușor, ce se cheamă "Sion", care este lîngă mînăstire; și a zidit într-acel loc biserică de lemn.

Și a zidit Ștefan Vodă Mînăstirea Putna, să-i fie spre repaos de veci, lui și familiei lui, și spre mîngîiere poporului. Și a adus acolo pe Daniil Sihastrul, sfîntul său duhovnic, împreună cu ucenicii săi, toți rugători cu inima și desăvîrșiți scriitori de cărți sfinte, căci alte cărți mai frumos împodobite ca ale lor nu s-au mai văzut. Asemenea și Sfîntului Simeon Sihastrul, primul său duhovnic, și celor șaptesprezece ucenici ai săi le-a înălțat un schit în "Poiana lui Simeon", care mai apoi s-a numit Mînăstirea Pîngărați. Iar după săvîrșirea Cuviosului Simeon, a luat moaștele binemirositoare ale sfîntului spre păstrare în cetatea Sucevei, capul lui avîndu-l cu dînsul totdeauna, ca pe un odor de mare preț, pe care în fiecare zi îl tămîia și îl săruta.

Iar în al șaptesprezecelea an al domniei sale, s-au ridicat turcii cu multă oaste și au venit în Moldova, ca să-l supună pe domn și să stăpînească acest binecuvîntat pămînt. Dar, iscusit fiind voievodul la războaie, i-a atras într-o mlaștină de lîngă Vaslui, la Podul Înalt, unde a zdrobit o oaste de trei ori mai mare decît a sa, căci bunul Dumnezeu a rînduit aceasta, ca prin acest mic popor să smerească împărăția turcească cea păgînă și vărsătoare de sînge creștinesc.

Dar pentru că știa marele Ștefan Voievod că în urmă se vor întoarce păgînii cu mai mare oaste împotriva Moldovei, a scris scrisoare către toți regii și împărații Europei, cerînd ajutor, după cum urmează mai jos:

Prealuminaților, preaputernicilor și aleșilor domni a toată creștinătatea, cărora această scrisoare a noastră va fi arătată, sau de care ea va fi auzită. Noi, Ștefan Voievod, din mila lui Dumnezeu Domn al Țării Moldovei, mă închin cu prietenie vouă tuturor, cărora vă scriu și vă doresc tot binele. Și vă spun domniilor voastre că necredinciosul împărat al turcilor, Mahomed al II-lea, a fost de multă vreme și este încă pierzătorul întregii creștinătăți și în fiecare zi se gîndește cum ar putea să supuie și să nimicească toată creștinătatea. De aceea facem cunoscut domniilor voastre că, pe la Boboteaza trecută, mai susnumitul turc a trimis în țara noastră și împotriva noastră o mare oștire în număr de 120.000 de oameni, al cărui căpitan de frunte era Soliman pașa-beglerbegul. Împreună cu acesta se aflau toți curtenii susnumitului turc și mulțime multă din Valahia și domnul Valahiei cu toată puterea lui Asan-beg și Ali-beg și Scheder-beg și Graba-beg și Oșu-beg și Valtival-beg și Serefaga-beg, domnul din Sofia, și Cuseran-beg și Tiri-beg, fiul lui Isac pașa, cu toată puterea lui de ieniceri. Aceşti mai sus numiți erau toți căpitanii cei mari, cu oștile lor.

Auzind și văzînd noi acestea, am luat sabia în mînă și cu ajutorul Domnului Dumnezeului nostru Celui atotputernic, am mers împotriva dușmanilor creștinătății, i-am biruit și i-am călcat în picioare și pe toți i-am trecut sub ascuțișul sabiei noastre, pentru care lăudat să fie Domnul Dumnezeul nostru.

Auzind despre acestea împăratul păgîn al turcilor, își puse în gînd să se răzbune și să vie, în luna mai, cu capul său și cu toată oștirea sa împotriva noastră și să supuie țara noastră creștinească, pe care Dumnezeu a ferit-o pînă acum. Dar dacă această poartă, care este țara noastră, va fi pierdută, atunci creștinătatea va fi în mare primejdie. De aceea ne rugăm de domniile voastre să ne trimiteți nouă pe căpitanii voștri împotriva dușmanilor creștinătății pînă mai este vreme, fiindcă turcul are acum mulți potrivnici și în toate părțile are de lucru cu oameni ce-i stau împotrivă cu sabia în mînă. Iar noi, din partea noastră făgăduim, pe credința noastră creștinească, și cu jurămîntul domniei noastre, că vom sta în picioare și ne vom lupta pînă la moarte pentru legea creștinească, noi cu capul nostru. Așa trebuie să faceți și voi pe mare și pe uscat, după ce, cu ajutorul lui Dumnezeu cel Atotputernic, noi i-am tăiat mîna dreaptă. Deci fiți gata fără întîrziere.

Suceava, în ziua Sfîntului Pavel Tebeul, luna ianuarie în 15 zile, la anul 1475, Ștefan Voievod, domnul Țării Moldovei.

După această scrisoare a sa către mai marii creștinătății, prin care îi ruga de ajutor, de înfrățire și de lepădare a mîndriei, n-a primit nici un ajutor de la mîndrii stăpînitori ai Europei, dar, cu smerenie și tărie de mucenic, a îndurat înfrîngerea oștirii moldovenești la Războieni, fiind oastea păgînă de zece ori mai mare. Și a fugit voievodul Ștefan spre Cetatea Neamțului, să-și tragă sufletul și să afle încotro să apuce. Și fiind maica sa în cetate - după cum iarăși scrie Ion Neculce -, nu l-a lăsat să intre și i-a zis că orice pasăre în cuibul ei piere; deci, să se ducă în sus să strîngă oaste, că, cu ajutorul Domnului, izbînda va fi a lui. Și așa, pe cuvîntul mamei sale, s-a dus.

Și, mergînd în sus pe Moldova, a mers pe la Voroneț, unde trăia un părinte sihastru, pe nume Daniil. Și bătînd Ștefan Vodă în ușa sihastrului ca să-i descuie, a răspuns sihastrul să aștepte Ștefan Vodă afară pînă își va isprăvi rugăciunea. Și după ce și-a isprăvit sihastrul

rugăciunea, l-a chemat în chilie pe voievod și s-a spovedit Ștefan Vodă la dînsul. Și a întrebat Ștefan Vodă pe sihastru: "Ce vom face, că nu mai putem să ne batem cu turcii? Închina-vom țara la turci, au ba?" Iar sihastrul a zis: "Să nu o închinați, că izbînda este a noastră. Numai după ce vei izbîndi, să faci o mînăstire acolo, în numele Sfîntului Gheorghe, al căruia să fie și hramul bisericii".

Deci, a mers Ștefan Vodă în sus, pe la Cernăuți și pe la Hotin și a strîns la oaste fel de fel de oameni și au purces în jos. Iar turcii, înțelegînd că va să vie Ștefan Vodă cu oaste în jos, au lăsat și ei Cetatea Neamțului de a o mai bate cu tunurile și au început a fugi spre Dunăre. Iar marele Ștefan a început a-i goni din urmă și a-i bate, pînă i-a trecut Dunărea. Și, întorcîndu-se voievodul, a făcut Mînăstirea Voroneț, cu hramul Sfîntul Gheorghe, unde se retrăsese și Sfîntul Daniil Sihastrul, și, prin lucrare dumnezeiască s-a rînduit că icoana hramului a fost găsită, în vremea lucrării ei, nefăcută de mînă omenească, cu chipul Sfîntului Gheorghe.

Iar mai tîrziu a zidit Mînăstirea Războieni, cu hramul Sfîntului Arhanghel Mihail, unde smeritul domn a pus și această pisanie: *Eu și curtea mea am făcut cele ce mi-au stat în putință și s-a întîmplat ceea ce știți. Pe care lucru îl socot că a fost după voia lui Dumnezeu ca să mă pedepsească pentru păcatele mele, și lăudat fie numele Lui*.

În Țara Moldovei, Ștefan cel Mare și Sfînt a zidit multe sfinte mînăstiri, precum: Mînăstirea Putna, cu hramul Adormirea Maicii Domnului (1470), Mînăstirea Tazlău, cu hramul Nașterea Maicii Domnului (1487), Mînăstirea Voroneț, cu hramul Sfîntul Gheorghe (1488), Mînăstirea Borzești (1494), Mînăstirea Popăuți, cu hramul Sfîntul Nicolae (1496), Mînăstirea Războieni, cu hramul Sfîntul Arhanghel Mihail (1496), Mînăstirea Neamț, cu hramul Înălțarea Domnului (1497), Mînăstirea Dobrovăț, cu hramul Pogorîrea Duhului Sfînt (1504) și altele.

Iar biserici domnești ridicate de fericitul voievod au fost: Pătrăuți (1487), Sfîntul Ioan - Vaslui (1490), Precista Mare - Bacău (1491), Sfîntul Nicolae Domnesc - Iași (1492), Sfîntul Gheorghe - Hîrlău (1492), Bălinești (1493), Cuvioasa Parascheva - Cotnari (1493), Sfinții Apostoli Petru și Pavel - Huși (1495), Sfîntul Nicolae din Dorohoi (1495), Sfîntul Ioan Domnesc - Piatra Neamț (1498).

Ca voievod, Ștefan cel Mare și Sfînt multe milostenii a făcut celor săraci, răsplătind și pe ostașii săi cu averi și moșii, iar mai vîrtos răsplătea după faptele de vitejie din război. Așa pe Purice Aprodul, ce l-a scăpat de moarte într-o bătălie cu ungurii, miluiți fiind de Dumnezeu de au scăpat cu viață, l-a făcut boier, armaș mare, și din el s-a tras mai apoi neamul Movileștilor. Așa și pe Burcel, care, fiind sărac, ara pămîntul în zi de sărbătoare, neavînd plug să are, l-a miluit cu plug și cu moșie și s-a dus cu pace la Sfînta Liturghie, că era Duminică, iar sfîntul voievod venise la dumnezeiasca slujbă în tîrgul Vasluiului.

Și nu numai oștenilor credincioși le-a dat dări și milostenii, ci a zidit din temelie și a miluit multe mînăstiri în Țara Moldovei, în Țara Ardealului, în Țara Valahiei, pe la Sfintele Locuri și în Sfîntul Munte al Athosului. Iar egumenului Mînăstirii Zografu, a trimis scrisoare, împreună cu dania sa ctitoricească: *Iar pentru altă milă, pe care o va da Dumnezeu, cunoscătorul de inimi, Cel ce vede toate, sfînta mînăstire și biserică a lui Dumnezeu, egumenul și preoții și toți frații întru Hristos ce viețuiesc acolo să ție și să împlinească acest așezămînt, după rînduiala Sfintei Biserici și după dorința noastră, cum vom arăta mai departe: înainte de toate să scrie pe domnia mea la Sfînta Proscomidie, după datina Sfinților Părinți și după așezămîntul Sfintei Biserici, și să scrie și pe doamna mea și pe copiii noștri dăruiți de Dumnezeu, Alexandru și Elena și să stea în sfîntul pomelnic, precum este scris. Și iarăși, pînă*

cînd va fi mila lui Dumnezeu Atotțiitorul asupra noastră și vom fi în viață pe lumea aceasta, sfînta biserică să ne cînte sîmbătă seara un Paraclis și Duminica la prînz să se dea băutură. Marțea să se cînte Liturghie și la prînz să se dea băutură; și să se pomenească în fiecare zi la Vecernie și la Pavecerniță și la Miezonoptică și la Utrenie și la Liturghie și la Sfînta Proscomidie și unde este obiceiul Sfintei și dumnezeieștii Biserici. Aceasta să ni se facă atît cît vom fi în viață.

Iar după trecerea anilor noștri, după trecerea vieții noastre, în primul an să ni se facă și să ni se cînte Sfîntul Parastas în sobor, și apoi și celelalte slujbe de a treia zi, și asemenea la a noua zi, la a douăzecea zi, la a patruzecea zi și la jumătate de an și iarăși la un an. Iar după trecerea unui an de atunci, să ni se cînte în fiecare an, într-o zi, în sobor de pomenire, seara la parastas și colivă și băutură să se dea, iar dimineața la Sfînta Liturghie, iarăși colivă și la prînz, băutură spre mîngîierea fraților. Aceasta să rămînă cît va dăinui sfînta mînăstire.

Iar călugărilor de la Mînăstirea Neamț le-a dat rînduială, pentru ctitorirea bisericii mari și a chiliilor: *Să ne cînte nouă și doamnei Maria, călugării și egumenul din Mînăstirea Neamțu în fiecare miercuri seara un parastas, iar joi o Liturghie pînă în veac, cît va sta această mînăstire.*

Sfințenia și-a arătat-o chiar și în faptele socotite a fi fără duhul blîndeții, precum izgonirea din țară sau osîndirea spre moarte a trădătorilor. Iar întru acestea, fiind la mijloc soarta neamului și a pămîntului strămoșesc, arătat a fost că lucru cu dreptate a săvîrșit, căci de s-ar fi milostivit spre un om ar fi pierit o țară și un neam sub loviturile mișelești ale păgînilor și răucredincioșilor. Și precum trupul trebuie înfometat și slăbit pentru a scoate patima din el, ori precum Sfîntul Ilie a ucis cu mîna lui pe slujitorii idolești spre a feri poporul de necurăția închinării la idoli, așa și acest sfînt voievod, cu dreptate a izgonit și a pedepsit aspru pe cei ce ieșeau din dumnezeiasca ascultare, asemănîndu-se cu Iuda vînzătorul.

Dar n-a uitat să fie iertător și milostiv cu toți cei care se pocăiau și își cereau iertarea din mîinile sale, precum Însuși Hristos a făcut cu Petru după lepădarea sa, ori cu Proorocul David după ce acesta a săvîrșit adulter cu femeia lui Urie. Așa îi scrie voievodul vornicului Mihu, fugit mișelește din țară, dar care voia să se întoarcă și să fie credincios Sfîntului Ștefan: *Te-am iertat și toată mînia și ura am alungat-o cu totul din inima noastră. Și nu vom mai pomeni în veci, cît vom trăi, de lucrurile și faptele petrecute; ci te vom milui și te vom ține la mare cinste și dragoste, deopotrivă cu boierii credincioși și de cinste. Și satele, adică ocinile tale, toate le-am întors; vino, deci, îndată ce ne vei face slujba cu care te-am însărcinat.*

Înțeleptul voievod Ștefan cel Mare și Sfînt a lăsat cu limbă de moarte fiului său ca, de va fi să închine țara, să o închine turcilor, care pentru bani măcar își țin cuvîntul, iar în cele bisericești nicidecum nu caută a se amesteca. Ceea ce s-a și întîmplat mai în urmă, iar pămîntul țării, cu rugăciunile sale, a rămas un pămînt binecuvîntat.

Binecredinciosul Voievod Ștefan cel Mare și Sfînt, asemenea sfinților și drepților lui Dumnezeu, și-a cunoscut mai dinainte obștescul sfîrșit. Precum și Sfîntul Constantin cel Mare, înainte de obștescul său sfîrșit, așa și Ștefan cel Mare, a chemat vlădicii și toți sfetnicii săi, boierii cei mari și alții, arătîndu-le că de nu vor mai putea ține țara așa cum a ținut-o el, socotind din toți pe turc mai puternic și mai înțelept, a dat învățătură să se închine turcilor, iar mai apoi le-a mai dat fiecăruia cuvinte de mîngîiere și îmbărbătare, spre mîntuirea lor și a neamului. Apoi, lăsînd pe fiul său, Bogdan, pe scaunul Moldovei, și dînd tuturor sărutarea cea de pe urmă, s-a săvîrșit cu pace, dîndu-și sufletul în mîinile lui Hristos, Domnul domnilor și Împăratul

împăraților, în a doua zi a lunii lui iulie, la anul mîntuirii 1504, ca un preaslăvit domn și apărător al creștinătății, cum pînă atunci nu mai cunoscuse acest pămînt binecuvîntat.

Iar la moartea sa - cum zice iarăși Ion Neculce -, a fost jelit de tot norodul, că s-a luat de la dînșii asemenea piatră de mult preț și făclie a dreptei credințe și a dragostei de neam, și l-a îngropat țara cu multă jale și plîngere în mînăstire în Putna, care era de dînsul zidită. Atîta jale era, de plîngeau toți, ca după un părinte al lor, căci cunoșteau toți că s-au păgubit de mult bine și multă apărare. Iar poporul cel binecredincios se tînguia la săvîrșirea sa cu multe lacrimi și întristare: "Plînge dealul, plînge valea,/ Plîng pădurile bătrîne,/ Și norodu-n hohot plînge:/ Cui ne lași pe noi, stăpîne?...".

"Cei după moartea lui pînă astăzi îi zic "Sveti" - Sfîntul Ștefan Vodă -, nu pentru suflet, care este în mîna lui Dumnezeu, că el încă a fost un om cu păcate, ci pentru lucrurile lui vitejești, care nimeni din domni, nici mai înainte, nici după aceea, nu le-au ajuns...", precum scrie cronicarul Grigorie Ureche.

După săvîrșirea sa, multe minuni s-au întîmplat la mormîntul său, vindecări minunate ori izgoniri de demoni, care și pînă azi se petrec. Iar la anul 1775, răpită fiind Bucovina de către austrieci, chipul său de lîngă mormînt s-a întunecat la față cu totul, iar clopotul cel mare a început a bate singur, candelele de la mormînt, întotdeauna aprinse, s-au stins singure, iar biserica întreagă s-a umplut de o lumină stranie, semn că voievodul însuși se mîhnise de mulțimea păcatelor acestui popor, din care pricină a ajuns sub stăpînire străină.

Însă, fără de îndoială, tuturor celor ce vin și i se închină cu evlavie la mormînt, acest mare și minunat domn, următor în viață și în fapte Sfîntului și Marelui Constantin și marilor împărați creștini, le bucură inimile și îi întărește pe piatra credinței și în nădejdea vieții veșnice. Asemenea, se mai spune că la Judecata de apoi, Sfîntul și Marele Ștefan Voievod va răsplăti tuturor celor ce s-au jertfit pentru credința strămoșească și pentru țară și neam.

Pentru rîvna sa întru apărarea credinței ortodoxe pe pămîntul țării noastre, pentru marile sale vitejii și pentru numeroasele sale mînăstiri și biserici care împodobesc și astăzi Moldova, fiind cinstit de-a lungul veacurilor de popor între sfinți, Binecredinciosul Voievod Ștefan cel Mare și Sfînt a fost canonizat de Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, la 20 iunie 1992, fiind prăznuit la 2 iulie, ziua în care a trecut din această viață la cereștile locașuri.

Cu ale căruia rugăciuni să ne învrednicim și noi a dobîndi arvuna vieții veșnice la săvîrșirea din această viață și mai vîrtos la Judecata de apoi, pentru a slăvi cu sfinții pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, Dumnezeu Cel în Treime lăudat și închinat. Amin.

8. SFÂNTUL IOAN MAXIMOVICI, ARHIEPISCOP DE SAN FRANCISCO (2 IULIE)

Fericitul ierarh Ioan s-a născut în anul 1896, în satul Adamovka din provincia Harkov, în familia de nobili ucraineană Maximovici, fiind botezat cu numele de Mihail. Educația secundară a făcut-o la școala militară din Poltava, apoi a studiat dreptul la Universitatea din Harkov. In timpul războiului civil care a urmat după revoluția bolșevică, familia sa a fost evacuată la Belgrad, unde Mihail și-a terminat studiile de teologie. In 1926, el a fost tuns monah de mitropolitul Antonie Hrapovitsky, unul din cei mai străluciți ierarhi ruși care a reușit să scape din vâltoarea revoluționară. Primind numele Sfântului Ioan de Tobolsk - un strămoș al său, prăznuit la 10 iunie -, noul călugăr a fost imediat instalat ca și profesor și spiritual al Seminarului sârb din Bitola, unde a influențat puternic elevii săi prin viața sa ascetică și atenția sa părintească. După ce inspecta dormitoarele, el își petrecea noaptea în rugăciune și nu își îngăduia decât o oră sau două de odihnă, așezat sau îngenuncheat înaintea icoanelor. De altfel, el recunoștea singur că, după ce a fost călugărit, nu s-a mai întins

niciodată ca să doarmă. El nu mânca decât o dată pe zi, puțin înainte de miezul nopții, iar în timpul Postului Mare nu se hrănea decât cu pâinea de la altar, petrecând prima și ultima săptămână a postului ajunând cu totul.

In 1934, el a fost hirotonit episcop, în pofida reținerilor sale, și fost trimis la Shanghai, în China, unde s-a angajat cu totul în susținerea și consolarea mulțimii de refugiați ruși. El a început prin a împăca ortodocșii de diferite naționalități, care erau împărțiți prin certuri de jurisdicție, și a organizat ajutorul pentru cei mai săraci. In orice vreme, el mergea pe străzi pentru a aduna copiii bolnavi și orfani, atât ruși, cât și chinezi. Orfelinatul pe care l-a întemeiat, având ca ocrotitor pe Sfântul Tihon de Zadonsk, a început cu opt copii și adăpostea 3500 atunci când sosirea comuniștilor a obligat comunitatea să se refugieze la început pe o insulă din Filipine, apoi în Statele Unite.

In pofida multelor sale sarcini pastorale, Sfântul Ioan continua și chiar înăsprea nevoința sa. El slujea în fiecare zi Sfânta Liturghie. Afectat de ulcere la picioare, el a refuzat să fie operat, iar când s-a supus în cele din urmă presiunilor credincioșilor din parohia sa, în aceeași seară în care a avut loc operația, el a venit în biserică pentru a sluji priveghерea Inălțării Sfintei Cruci. Mulțumindu-se cu veșmintele cele mai smerite, nu se încălța decât cu sandale ușoare, pe care le lăsa adeseori la câte un sărac și slujea întotdeauna cu picioarele desculțe, spre marea uimire a unora. Râvnind spre Dumnezeu printr-o nevoința la fel de aspră ca și a părinților de demult, el a primit darul înainte-vederii, pe care îl folosea, cu discernământ, pentru mântuirea și întărirea sufletelor. Cea mai mare parte a timpului o petrecea vizitând bolnavii, pentru a le aduce Sfânta împărtășanie și mângâierea prezenței lui Dumnezeu. El nu disprețuia nici deținuții, nici bolnavii mintal, iar ei îl primeau cu liniște și bucurie și îi ascultau cu atenție cuvintele.

In vremea ocupației japoneze, atunci când colonia rusă din Shanghai era amenințată permanent, curajosul ierarh și-a asumat conducerea ei, cu pericolul pierderii vieții, și a continuat să-și viziteze turma, chiar în mijlocul nopții și în cartierele cele mai periculoase. Odată cu sosirea comuniștilor, în 1949, refugiații ruși din Shanghai -în număr de 5000 - au fost evacuați într-o insulă din Filipine, expusă periodic taifunurilor. Dar, protejată de rugăciunile păstorului său, tabăra de refugiați a fost ferită de acestea pe parcursul celor 27 de luni ale șederii lor acolo. O singură dată au avut ocazia refugiații să vadă taifunul, dar atunci acela și-a schimbat direcția și a ocolit insula. Iar la puțină vreme după ce majoritatea lor au părăsit tabăra, un taifun cumplit a măturat totul în cale de pe insulă.

Reușind să obțină autorizația de emigrare în Statele Unite pentru turma sa, neobositul păstor a fost numit arhiepiscop pentru Europa Occidentală al Bisericii Ruse din Exil (1951). A avut scaunul său la început la Paris, după aceea la Bruxelles. Nelimitându-se numai la nevoile pastorale ale emigranților ruși, el a arătat un interes viu pentru restaurarea Ortodoxiei în Occident și a manifestat o adâncă evlavie pentru sfinții apuseni anteriori schismei, a căror pomenire s-a străduit să o reintroducă în slujbe. In Europa, ca și în China, iar apoi în Statele Unite, fericitul a continuat să se poarte ținând seama doar de poruncile dumnezeiești, fără a lua în considerare convențiile sociale, ceea ce i-a atras critica unora, dar a făcut să fie admirat de către alții ca și un „nebun pentru Hristos" al vremurilor noastre. într-o zi, un preot catolic, voind să dovedească credincioșilor săi că sfințenia nu este deloc ceva ce ține de trecut, a exclamat în predica sa: „Voi cereți dovezi, voi spuneți că astăzi nu se mai întâmplă minuni, că nu mai sunt sfinți. De ce să vă aduc dovezi teoretice, când acum pe străzile Parisului umblă un sfânt: Sfântul Ioan cel desculț!"

Nu le era ușor celor comozi să trăiască alături de un asemenea om, care trăia în același timp în lumea de aici și în împărăția cerească. Unul din ucenicii săi își amintea că sfântul „îi extenua în rugăciune" cu slujbele sale prelungite. Era foarte sever și pretențios cu preoții și cu toți cei ce slujeau în biserică. In același timp însă, unii din cei credincioși l-au văzut înconjurat de lumină în timpul slujbei sau ridicat de la pământ.

In 1963 a fost trimis în grabă la San Francisco pentru a readuce pacea în sânul comunității ruse, dezbinate în legătură cu construcția catedralei de acolo. Proorocind cu mult timp înainte ziua mutării sale la Domnul, a adormit în pace la 2 iulie (19 iunie pe calendarul vechi) 1966, la Seattle. Deși legile americane nu permiteau înmormântarea unui episcop în catedrala zidită de el, sfântul s-a arătat iarăși mai presus de legile omenești - ca și atunci când a reușit să-și aducă turma sa din Filipine în America - și în cazul său s-a făcut o excepție unică, ca mărturie a cinstei de care se bucura. Sfintele sale moaște stau ca mărturie a sfințeniei sale în catedrala din San Francisco și numeroși sunt cei care adeveresc că au primit ajutor de la Sfântul Ioan după mutarea sa la Domnul.

Un soldat ortodox credincios care a fost chemat să lupte în Vietnam, a luat o fotografie a sfântului pe care a lăsat-o o vreme sub mitra acestuia de la mormânt. Purtând această fotografie la piept, el a scăpat de trei ori de la moarte sigură: odată când tot detașamentul său a pierit într-o misiune de recunoaștere, altădată, când a rămas singurul nevătămat după ce o mină a explodat în baraca lor, iar altădată când s-a salvat dintr-o capcană a inamicului.

Nenumărate sunt mărturiile despre minunile pe care Sfântul Ioan le-a săvârșit și le săvârșește necontenit, adeverind că Cel ce îl preamărește pe el, Iisus Hristos, ieri și azi și în veci, este Același. Amin.

9. SFÎNTUL MUCENIC IACHINT
(3 IULIE)

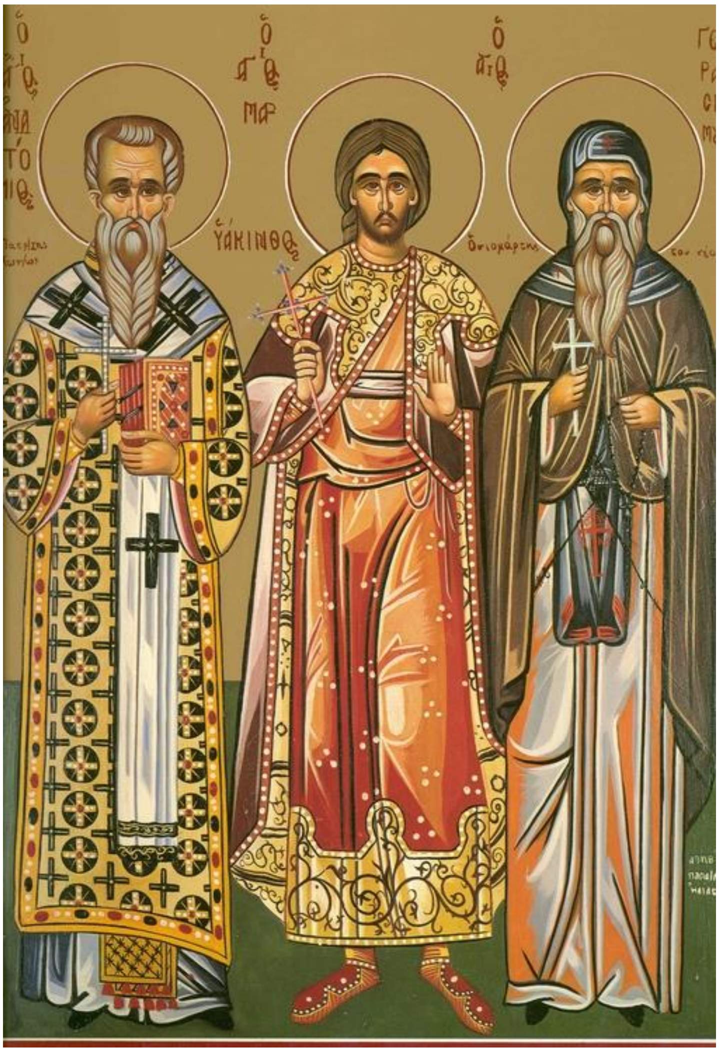

Pe cînd Traian împărățea în Roma, se făcuse prigonire mare împotriva creștinilor, pentru că era dată poruncă împărătească, ca toți de sînt sub stăpînirea lui să aducă jertfă zeilor; iar cei ce nu vor voi să facă aceasta să fie dați la munci. În acea vreme era în palatele împărătești un tînăr ales, anume Iachint, de neam din Cezareea Capadociei, avînd vîrsta de 20 de ani. Acesta stătea totdeauna înaintea feței împăratului, fiind cu dregătoria postelnic. El era de credință creștin adevărat, slujind în taină lui Hristos Dumnezeu și împodobindu-se cu curăția, cu înfrînarea, cu blîndețea și cu toate lucrurile cele bune.

Sosind o prăznuire oarecare a necuraților zei, împăratul Traian cu tot poporul aducea jertfe idolilor. Dar Iachint, tînărul cel frumos, nu s-a dus cu împăratul la idoli, ci a rămas în palatele împărătești, unde, intrînd într-o cameră deosebită, se ruga cu dinadinsul către adevăratul Dumnezeu. Văzînd aceasta un alt tînăr de o vîrstă cu dînsul, anume Urvechie, care avea aceeași rînduială de postelnic și auzind rugăciunea lui, s-a dus de a spus împăratului cum că Iachint, călcînd porunca împărătească, se roagă unui oarecare Iisus Hristos, numindu-l Dumnezeu. Împăratul Traian tocmai prînzea înaintea poporului la acea necurată prăznuire; deci, a poruncit să aducă acolo pe Iachint.

Venind Iachint, împăratul i-a dat din cărnurile cele jertfite, poruncindu-i să mănînce înaintea lui. Dar Iachint, viteazul ostaș al lui Hristos, însemnîndu-se cu semnul Sfintei Cruci, a zis către împărat: "Să nu-mi fie mie, cel ce sînt creștin, a mînca aceste bucate necurate. Eu aș fi

voit ca și tu să te depărtezi de înșelăciunea idolească, de diavoleasca prăznuire și de necuratele jertfe și să vii să cunoști pe Unul adevăratul Dumnezeu și să-I slujești Lui".

Toți cei ce prînzeau cu împăratul și cei care îi stăteau înainte, văzînd o îndrăzneală ca aceasta din partea tînărului Iachint, s-au mîniat asupra lui cu iuțime. Împăratul a zis către dînsul: "Iachinte, tinerețile tale te fac mîndru, și tu, nevrednicule, mă înveți pe mine să nu slujesc zeilor părintești, ci unui Hristos oarecare, pe Care noi nu-L știm și nici părinții noștri nu L-au știut". Sfîntul Iachint a răspuns: "Nu-L știi, pentru că ești nevrednic de cunoștința Lui. Acela este Dumnezeu adevărat, Cel ce a făcut cerul, pămîntul și marea și toate cele dintr-însele; Cel ce a orînduit luminătorii cei cerești spre luminarea oamenilor și a zidit pe om după chipul Lui. Cu adevărat spui că nu-L știi pe Acela, pe Care nici părinții tăi nu L-au cunoscut, fiind fii ai mîniei. Dar eu, fiind născut și crescut din părinți dreptcredincioși și iubitori de Hristos, sînt învățat a-I sluji și a mă închina Lui".

Împăratul, mîniindu-se pentru un răspuns ca acesta al sfîntului, a poruncit slugilor care stăteau înainte să-l bată peste gură. Aceia, repezindu-se îndată asupra mucenicului lui Hristos, îl loveau tare nu numai peste gură și peste obraz, dar îl călcau și cu picioarele cumplit, fiind căzut la pămînt, și-i ziceau: "De ce răs-punzi împăratului cu așa îndrăzneală?" Împăratul a poruncit să înceteze a-l bate, de vreme ce zăcea la pămînt, neputînd să se scoale de cumplitele lovituri și de călcările picioarelor. Apoi a poruncit să-i bage în gura sfîntului cu sila, mîncări din cele jertfite. Dar sfîntul mucenic al lui Hristos, strîngîndu-și tare gura și dinții, n-a lăsat nicidecum să i se pună în gură necurata jertfă a idolilor. După aceea, împăratul a poruncit să-l lege cu legături de fier, să-i bage picioarele în obezi și să-l închidă în temniță.

A doua zi, împăratul cu poporul, săvîrșind același praznic idolesc, a poruncit să se aducă înaintea lui toate uneltele cele de muncire, apoi să scoată din temniță pe mucenicul Iachint, la cercetare. Sfîntul fiind adus, Traian a zis către dînsul: "O, tînărule, oare te vei supune poruncii noastre, sau vei petrece încă în împotrivire? Văd că gîndul tău cel mîndru te va aduce la chinuri amare, dar ascultă-mă pe mine și jertfește zeilor, ca să nu suferi rău". Dar, robul lui Hristos, tare ca un diamant, trăind cu trupul și cu sufletul și avînd în ajutor puterea lui Dumnezeu, a zis lui Traian: "Eu sînt creștin! Cinstesc pe Hristos și Aceluia mă închin. Deci, mă aduc pe mine însumi jertfă vie, iar diavolilor tăi nu voi jertfi și nu mă tem de îngrozirile tale. Eu n-am nici o grijă de chinuri și nu vei putea să mă pleci păgînătății tale, pe mine care sînt rob al lui Hristos. Nici nu mă vei înșela, ca pentru viața cea de scurtă vreme, să las viața cea veșnică; deci, fă ceea ce voiești!"

Împăratul, umplîndu-se de mînie, a poruncit să întindă la pămînt pe acel sfînt tînăr și să-l bată multă vreme, fără de cruțare; apoi l-au pus la muncire, spînzurîndu-l și strujindu-i trupul cu unghii de fier. Mucenicul, răbdînd cu vitejie, striga către împărat: "Sînt creștin! Sînt robul lui Hristos și nu mă voi lepăda de El. Iar tu, muncindu-mă pentru Hristos, îmi faci mult bine. Deci, scornește încă și mai multe chinuri împotriva mea. Eu doresc a pătimi mult mai mult pentru Domnul meu, pînă ce voi birui prin răbdarea mea tirania ta, cu ajutorul Stăpînului meu Hristos, Care ajută tuturor celor ce cu credință cheamă preasfînt numele Lui".

Fiind ceasul al șaptelea și toți cei din priveliște minunîndu-se foarte mult de răbdarea mucenicului, împăratul a poruncit să-l ia de la muncire și, legîndu-l, să-l ducă iarăși în temniță. El a mai poruncit păzitorilor să nu-i dea altă hrană și băutură decît numai din cele jertfite idolilor, ca, astfel, fiind silit de foame și de sete, să guste din ele. Păzitorii îndeplineau porunca împăratului, căci aduceau în toate zilele mîncăruri din jertfele idolești și le puneau înaintea sfîntului în temniță. Dar, venind dimineața, le găseau pe toate întregi, de vreme ce sfîntul

mucenic nu voia nici măcar să se uite spre acele mîncăruri jertfite idolilor, ci îi erau ca o urîciune pîngărită.

Deci, petrecînd el multe zile în foame și în sete, se ruga neîncetat lui Dumnezeu și se veselea cu duhul, ca la un ospăț prea îndestulat, pentru că era hrănit cu darul Sfîntului Duh. Dar Traian, trimițînd slujitorii săi, a întrebat pe păzitori dacă Iachint a gustat din jertfele puse înainte. Aceia l-au încredințat, că nici cu degetul nu se atinsese de cele ce i se aduseseră, ci se bucură, petrecînd fără hrană și băutură, și face rugăciuni către Dumnezeul său. Traian, auzind aceasta, s-a mîniat împotriva păzitorilor, socotind că-i aduce hrană altcineva. Deci, îi îngrozea cu moartea pe acei păzitori, iar aceia îl încredințau cu jurămînt, că nimeni altul nu vine la dînsul, deoarece ei păzesc temnița foarte bine, nelăsînd să se apropie cineva.

Trecînd 38 de zile, unul din păzitori a intrat, după obicei, în temniță, aducînd cele jertfite idolilor, ca să le pună înaintea mucenicului. Păzitorul acela a văzut temnița plină de o lumină negrăită și doi îngeri stînd lîngă sfîntul răbdător de chinuri. Unul acoperea trupul sfîntului cu o haină prealuminoasă, iar altul îi punea pe cap o cunună preaminunată. Păzitorul, văzînd aceasta, s-a umplut de mare frică și, aruncînd cele aduse, a alergat la împărat și i-a spus ceea ce a văzut. Împăratul nu credea cele spuse, socotind că sînt oarecare năluciri făcute prin vrajă. Deci, voia să chinuiască pe pătimitorul lui Hristos cu munci mai cumplite.

După două zile, Traian, șezînd la judecată, a trimis la temniță să-l scoată pe cel legat la muncire, zicînd: "Să văd cum îi va ajuta Hristos! Oare îl va scoate pe el din mîinile mele?" Slujitorii, intrînd în temniță, au găsit pe sfîntul mucenic sfîrșit în Domnul, iar îngerii în chipul unor tineri prealuminoși, stînd împrejurul trupului și ținînd în mîini lumînări; astfel se umpluse temnița de nespusă lumină și de bună mireasmă. Slujitorii, fiind cuprinși de frică, au fugit din temniță și au spus acestea împăratului. Împăratul, umplîndu-se de rușine și de mînie, a trimis mai mulți slujitori ca să scoată afară din temniță trupul cel mort. Iar aceia, intrînd în temniță, n-au văzut nimic altceva decît pe cel mort zăcînd și l-au scos afară. Atunci împăratul a poruncit ca acel cinstit trup al mucenicului să-l scoată afară din cetate și să-l arunce în loc pustiu spre mîncarea fiarelor, a cîinilor și a păsărilor; pentru aceasta a poruncit păzitorilor să vegheze de departe, ca să nu-l fure creștinii. Astfel zăcea trupul cel mult pătimitor, nevătămîndu-se de nimic, pentru că-l păzea îngerul lui Dumnezeu.

Într-o noapte, îngerul, arătîndu-se unui preot cinstit, care era rudenia mucenicului, cu numele Timotei, i-a poruncit să ia trupul mucenicului. Acela, luînd niște credincioși din casa lui, s-a dus la locul acela pustiu în întunericul nopții și a luat acel sfînt trup, nefiind nimeni să-l oprească. Acel preot, luînd sfîntul lui trup, l-a dus în casa sa, într-o cameră dinăuntru, învelindu-l cu pînză curată, ungîndu-l cu aromate, și, aprinzînd în toate zilele o făclie lîngă racla lui, îl cădea cu tămîie.

Preotul acela, mai trăind cîțiva ani, cînd era aproape de sfîrșitul său, a încredințat moaștele sfîntului mucenic unei văduve bătrîne și cu viața sfîntă. Aceea, luînd cu bucurie acea vistierie fără de preț, o păzea la sine cu cinste. Asemenea, ea în toate zilele aprindea candela și îl cădea cu tămîie, iar din sfintele lui moaște ieșea o bună mireasmă, care umplea camera aceea. Femeia aceea n-a spus nimănui de moaștele sfîntului, de vreme ce toată cetatea slujea idolilor. Ea singură se ruga cu lacrimi lîngă dînsele ziua și noaptea.

După ce a trecut multă vreme și cînd văduva aceea era aproape de sfîrșit, s-a întîmplat unui bărbat din cei vestiți, că a orbit de ochi din durerea capului. El nu văzuse lumina de un an și nu putea nici să afle vreun ajutor de la doctori. Arătîndu-i-se aceluia noaptea în vis, Sfîntul

Mucenic Iachint, i-a zis: "O, omule, voiești să te tămăduiești de durere și de orbirea ochilor?" Iar acela a întrebat: "Cine ești tu, cel ce-mi grăiești aceasta?" Răspuns-a sfîntul: "Eu sînt Iachint, robul lui Hristos, doctor a toate bolile". Omul acela i-a zis: "Mă rog ție, ia toată averea mea cîtă o am, numai fă-mă să văd lumina, de vreme ce sînt în primejdie și în durere, petrecînd în întuneric". Iar Sfîntul Iachint i-a zis: "În dar te va tămădui Dumnezeul meu, numai să faci ce-ți va porunci: trupul meu, care este la o văduvă și care petrece aproape de tine, luîndu-l, să-l trimiți în patria mea, în țara Capadociei, în cetatea Cezareei; iar ochii tăi, cu untdelemn din candela care arde lîngă racla mea, să-i ungi și apoi vei vedea". După aceea, bărbatul acela, sculîndu-se din patul său și crezînd vedeniei aceleia, a mers înaintea ei și i-a spus arătarea și porunca mucenicului. Văduva aceea, băgîndu-l pe el în camera cea dinăuntru, în care zăcea sfîntul, i-a dat untdelemn din candelă, cu care, ungîndu-și ochii cei orbiți, îndată a căpătat vederea.

Dar, uitînd el de porunca dată lui de sfînt și trecînd cîtăva vreme, s-a pus iarăși o ceață întunecoasă pe ochi și a orbit. Atunci el s-a dus iarăși la moaștele sfîntului mucenic, cerînd tămăduire. Apoi, intrînd în camera aceea, a auzit un glas de sus, zicîndu-i: "Cel ce a batjocorit, batjocorit a fost". Iar el, căzînd înaintea moaștelor sfîntului, grăia cu lacrimi: "Plăcutule al lui Dumnezeu, dă-mi vedere și îndată voi împlini ceea ce mi s-a poruncit de tine". Apoi, sculîndu-se, și-a uns ochii săi iarăși cu untdelemn din candelă și a văzut și mai luminos, căci nu numai ochii trupești i s-au deschis, dar și cei sufletești. Deci, crezînd în Hristos, s-a luminat cu Sfîntul Botez.

În acel timp, a murit acea văduvă fericită. Bărbatul cel nou luminat a luat racla cu moaștele sfîntului și, pecetluind-o a trimis-o cu oameni credincioși în Cezareea Capadociei. El le-a poruncit ca, atunci cînd se vor apropia de cetate, să lase liberi catîrii care trăgeau căruța cu moaștele sfîntului, să meargă în voie și unde se vor opri, acolo să pună moaștele sfîntului, pentru că așa i-a poruncit sfîntul în vedenie. Deci, oamenii cei trimiși cu moaștele, fiind credincioși, au ajuns în cetatea Capadociei. Cînd erau aproape de porțile ce se chemau "Sevastienești", au lăsat catîrii în voie și astfel, nefiind duși de nimeni, au mers la casa aceea unde s-a născut mucenicul. Dar acum, părinții lui se mutaseră din viața aceasta.

Adunîndu-se toți credincioșii cîți erau atunci în cetatea aceea și umplîndu-se de multă bucurie pentru venirea mucenicului la dînșii, au pus cu cinste în casa aceea sfintele lui moaște într-o raclă de marmură, slăvind pe Domnul nostru Iisus Hristos. Mucenicul lui Hristos, Iachint, s-a sfîrșit la Roma în trei zile ale lunii iulie, omorîndu-se cu foame și cu sete, dar fiind hrănit cu credința, cu rugăciunea și cu darul Sfîntului Duh; stăpînind în acea vreme păgînul împărat Traian, iar peste noi împărățind Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slavă, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

---

10. SFÎNTUL SFINȚIT ANATOLIE, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI

(3 IULIE)

Acesta, fiind preot, era purtătorul de răspunsuri al Bisericii Alexandriei. A fost hirotonit arhiepiscop al Constantinopolului în vremea lui Teodosie cel Mic, pentru că rătăcitul Dioscor avea nădejde să-i fie ajutător în erezia sa. Dar nimic n-a reușit acesta cu meșteșugirile sale, căci, fericitul Anatolie l-a caterisit la Sinodul al IV-lea a toată lumea de la Calcedon din anul 451 și a pus în diptice numele Sfîntului Flavian, care fusese caterisit de Dioscor și de tîlhărescul lui sinod. Apoi a trimis Sfîntul Anatolie epistole episcopilor, îndemnîndu-i să-i anatematizeze pe începătorii eresurilor, adică pe Nestorie, Eutihie și Dioscor.

Sfîntul Anatolie a urmat Sfîntului Flavian și, păstorind Biserica cu dreaptă credință opt ani, s-a mutat la Domnul, lăsînd în locul său pe Sfîntul Ghenadie.

11. VIAȚA CUVIOSULUI ALEXANDRU, ÎNTÎIUL ÎNCEPĂTOR AL MĂNĂSTIRII NEADORMIȚILOR (3 IULIE)

Cuviosul părintele nostru Alexandru era de neam din părțile Asiei. Cînd era tînăr, a plecat la Constantinopol, pentru a învăța gramatica. Astfel a învățat înțelegerea cărții din destul

și s-a făcut desăvîrșit în filosofia cea din afară. Făcîndu-se bărbat desăvîrșit cu vîrsta, s-a rînduit în oaste, iar după un timp a fost făcut comandant al oștilor. El iubea cărțile și, cînd îi prisosea timp de la celelalte lucrări, se îndeletnicea cu citirea dumnezeieștii Scripturi; pentru că era bărbat cinstit cu viața, îmbunătățit, statornic și temător de Dumnezeu, se împodobise cu întreaga înțelepciune și cu înfrînarea.

Citind Așezămîntul cel Vechi și cel Nou, s-a adîncit cu mintea în cuvintele Sfintei Evanghelii, în ceea ce s-a zis cu preacurata gură a Domnului Hristos: *De voiești să fii desăvîrșit, vinde averile tale și le dă săracilor, și vei avea comoară în cer, apoi vino și urmează-Mi*. Aceste cuvinte ale lui Hristos socotindu-le în mintea sa și crezîndu-le fără îndoială, a început a-și vinde averile sale cele multe, ce le avea după vrednicia dregătoriei sale, și a le împărți săracilor și scăpătaților. Pentru aceasta, el avea gînd neschimbat, ca să se lepede de lume și să se facă următor lui Hristos.

Auzind el că în Siria este rînduială a unor sfinți bărbați în obște, a căror viață era slăvită, a dorit să meargă acolo. Deci, lepădîndu-și dregătoria sa, și-a lăsat prietenii, casa, slugile și toată grija vieții și s-a dus în Siria. El a mers la o viață de obște, în care era un părinte cuvios, cu numele Ilie. Pe acela l-a rugat ca să-l primească și pe el în rînduiala călugărească și în numărul fraților. Deci, fiind el primit în ceata monahilor, a viețuit în această viață de obște patru ani, săvîrșind slujbele poruncite cu sîrguință. El, deprinzîndu-se cu nevoințele cele pustnicești, se silea ziua și noaptea la rugăciuni și la citirea cărților sfinte; dar, mai cu seamă se învăța la înțelegerea cuvintelor Psaltirii, ca să poată ști puterea fiecărui stih. De aceea, întreba pe cei iscusiți, se îndulcea cu inima și se umilea cu duhul, rugîndu-se cu dinadinsul lui Dumnezeu, ca să i se dea de sus înțelegerea tainelor celor neștiute din dumnezeiasca Scriptură, lucru care l-a și cîștigat cu darul Duhului Sfînt.

Văzînd prin toate viețile cele de obște grija cea multă și de prisos care se făcea de către frați pentru hrană și haine, își aducea aminte de cuvintele lui Hristos din Evanghelie, Care poruncește a nu se îngriji de mîncare, de băutură, de îmbrăcăminte și de cele de mîine, de vreme ce oamenii sînt mai de preț decît păsările și iarba din țarine. Dacă Dumnezeu, Purtătorul de grijă al tuturor, hrănește păsările și țarina o îmbracă cu iarbă, cu cît mai vîrtos pe oamenii care slujesc Lui, este puternic a-i hrăni și a-i îmbrăca, numai de ar căuta mai întîi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui, și apoi toate se vor adăuga lor.

Odată, luînd Evanghelia pe care o avea la el, s-a dus la Părintele Ilie și a zis către dînsul: "Părinte, sînt adevărate toate cele scrise în Evanghelie?" Cuviosul Ilie, auzind această întrebare neobișnuită, s-a mirat și s-a tulburat, pentru că socotea că este înșelat de diavol prin vreo necredință și, nerăspunzîndu-i nimic la întrebarea lui, ședea plecat în jos. Apoi a zis către frații care erau la dînsul: "Fraților, să ne rugăm lui Dumnezeu pentru acest frate, care a fost legat de vrăjmașul diavol în oarecare curse". Ei, sculîndu-se, au început a se ruga cu lacrimi, apoi, întorcîndu-se către Alexandru, i-au zis: "Frate, de unde ți-a venit acest gînd de îndoire, ca să nu crezi cele scrise în Sfînta Evanghelie?" Alexandru a răspuns: "Părinte, nu că nu cred, dar întreb dacă sînt adevărate". Frații i-au răspuns: "Sînt adevărate cu siguranță, și nu este nici un fel de îndoială într-însele". Alexandru a zis către dînșii: "Dacă sînt adevărate, atunci pentru ce nu le săvîrșim?" Frații au răspuns: "Omului neputincios îi este greu a împlini toate acelea cu fapta".

Atunci Alexandru s-a pornit cu duhul și, socotind că viața sa de mai-nainte a fost deșartă, pentru că n-a ajuns desăvîrșit la împlinirea cuvintelor Evangheliei, se sîrguia să se ducă în pustie, ca acolo să poată fi cu înlesnire împlinitor al cuvintelor Evangheliei, zise mai-nainte. Deci, cerînd binecuvîntare de la Cuviosul Ilie și închinîndu-se fraților, s-a dus punîndu-și

nădejdea în Domnul, neluînd nimic cu el, decît numai Evanghelia. El a petrecut șapte ani în pustie, neavînd nici o grijă de cele pămîntești. Dar în ce chip a fost hrănit acolo cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu, se va înțelege din cele ce vor urma de aici înainte.

După săvîrșirea petrecerii de șapte ani în pustie, Cuviosul Alexandru, aflînd de un oarecare sat elinesc, care nu era departe, și unde toți slujeau diavolilor și se închinau idolilor cu jertfe, s-a aprins de rîvnă după Dumnezeu și, ducîndu-se acolo, a dat foc capiștei idolești. Sătenii, văzînd acest lucru, s-au adunat la capiștea care ardea și au găsit pe Alexandru lîngă dînsa, căci nu fugise, ci aștepta într-adins venirea elinilor la dînsul. Deci, el n-a ascuns de ei fapta sa, pentru că, întrebîndu-l cine a aprins capiștea, le-a răspuns zicînd: "Eu am aprins-o". Ei, auzind aceasta, s-au pornit asupra lui, voind să-l ucidă. Dar Dumnezeu, văzînd pe robul Său, a făcut ca unii dintre ei să nu se învoiască la acea ucidere, nici să-i dea drumul; ci s-au sfătuit să-l dea judecătorului cetății.

Deci, după ce s-au liniștit puțin din mînie, sfîntul a strigat către dînșii, zicînd: "O, bărbați, înțelegeți singuri rătăcirea voastră și cunoașteți adevărul. Voi fugiți de judecata cea veșnică și de împărăția cerului". Apoi le-a propovăduit apostolește cuvîntul mîntuirii. Unii îl ascultau cu luare aminte, iar alții nu-l băgau în seamă; deci, ducîndu-l, l-au dat judecătorului cetății. Acolo era mai mare al cetății un oarecare cu numele Ravul. Acela, auzind cuvîntul lui Dumnezeu din gura cuviosului, se întreba cu dînsul despre credință și din cărțile cele elinești; astfel, cuviosul îl îngrozea mult cu certările.

Acela, văzîndu-l blînd cu obiceiul, înțelept în răspunsuri și nebiruit în toate cuvintele, nu i-a făcut nici un rău, astfel rînduind Dumnezeu pentru robul Său. Apoi l-a luat de o parte și a început a grăi către dînsul: "Spune-mi adevărul, ce fel de nădejde aveți voi creștinii, de treceți așa cu vederea viața voastră?" Cuviosul, zîmbind, i-a răspuns: "Nu este așa cum zici. Noi nu trecem cu vederea viața noastră, ci ne sîrguim s-o păzim în veci fără de moarte; pentru că aceea este adevărata viață, ca să trăim în veci; iar a viețui vremelnic, nu este viață, ci moarte. Deci, această viață vremelnică și muritoare o trecem cu vederea, pentru viața cea veșnică și fără de moarte, care are să fie. La noi este scris: *Cel ce-și va pierde sufletul în acest veac, îl va afla în viața cea veșnică*".

Ravul a zis: "Unde credeți voi că vă duceți, după ce treceți din această viață?" Sfîntul a început a-i spune despre împărăția cerului și despre bunătățile pregătite celor drepți. Dar elinul cel necredincios socotea ca niște basme cele ce i se grăiau; însă, voind să asculte mai mult cuvintele sfîntului, l-a întrebat de începutul sfintei credințe. Cuviosul, învățîndu-l cunoștința de Dumnezeu și milostivirea Lui către oameni, a început a-i spune de faptele Domnului, care s-au făcut de la zidirea lumii pînă la Cruce, pînă la moartea lui Hristos cea de voie, pînă la Înviere și pînă la Înălțarea la cer întru slavă. Ei au petrecut în această vorbă o zi și o noapte, negustînd nici hrană, nici băutură, nici plecîndu-se spre somn.

Apoi a venit vorba despre Sfîntul Ilie Proorocul, cum a închis cerul cu cuvîntul și a pogorît foc spre jertfe cu rugăciunea, pe care foc, slujitorii lui Baal n-au putut să-l stingă, nici cu ajutorul lui, nici cu a celorlalți zei. Ravul, auzind acestea, rîdea și zicea: "Toate basmele voastre creștinești sînt minciuni. Eu te sfătuiesc cele de folos, să aduci jertfe zeilor noștri împreună cu noi, că ei, fiind milostivi, te vor ierta de răutatea care le-ai făcut-o din neștiință, arzîndu-le capiștea". Sfîntul a grăit: "Dacă aceia pe care îi numești tu sînt zei adevărați, atunci pentru ce în zilele lui Ilie, slujitorii lor strigînd toată ziua către dînșii, nu i-au ascultat, nici le-au pogorît foc din cer pentru jertfe? Robul lui Dumnezeu Ilie a fost singur numai, și o dată s-a rugat către Unul Dumnezeul nostru, Cel din ceruri, și îndată a căzut foc din cer, arzînd nu numai

lemnele și jertfele, dar a mistuit și apa, pietrele și țărîna. După aceea și spre cei o sută, care voiau să prindă pe prooroc, a căzut foc de sus și i-a ars împreună cu ostașii lor".

Ravul, rîzînd de acesta, a zis: "Dacă este adevărat aceea, apoi fă asemenea și tu, care te numești rob al Dumnezeului tău. Iată, se vede înaintea noastră o mulțime de rogoz și de vreascuri. Roagă-te acum Dumnezeului tău, ca și Ilie, să se pogoare foc din cer și să le ardă. Atunci voi zice și eu că nu este alt Dumnezeu, afară de Dumnezeul creștinilor". Sfîntul i-a grăit: "Roagă-te tu mai întîi la zeii tăi să facă aceasta". Ravul a răspuns: "Eu n-am o putere ca aceea, nici îndrăzneală la zeii mei; dar tu roagă-te Dumnezeului tău". Atunci Sfîntul Alexandru, aducîndu-și aminte de cuvintele Evangheliei, care zic că *toate se pot celui ce crede*, s-a sculat la rugăciune, nădăjduind spre Dumnezeu cu credință neîndoită. Dar cînd și-a ridicat mîinile spre cer și a început a se ruga, îndată a căzut foc din cer peste rogoz și peste vreascuri, arzîndu-le pe ele înaintea feței lor.

Aceasta văzînd-o Ravul, s-a umplut de spaimă mare, temîndu-se ca să nu cadă foc și peste dînsul și să-l ardă, precum s-a întîmplat pe timpul lui Ilie. Deci, a strigat cu glas mare, zicînd: "Cu adevărat mare este Dumnezeul creștinilor!" El voia ca să propovăduiască în popor acea minune; dar sfîntul, certîndu-l, l-a oprit să nu spună la nimeni. Atunci Ravul a tăcut, tăinuind acea minune într-însul pînă ce Cuviosul Alexandru nu va mai fi între cei vii. După fericitul lui sfîrșit, a spus acea minune înaintea episcopilor și monahilor, mărturisind pe Dumnezeu, și adevărată a fost mărtu-risirea lui; iar noi să ne întoarcem la povestirea ce ne stă înainte.

Ravul, mai marele cetății, după minunea aceea înspăimîn-tătoare, a petrecut împreună cu Cuviosul Alexandru o săptămînă întreagă; și din cuvintele sfîntului cele insuflate de Dumnezeu, învăța cunoștința cea luminoasă a tainelor sfintei credințe, povățuindu-se pe calea mîntuirii. După aceea, se ruga, ca prin Sfîntul Botez să se lumineze, pentru că acum se apropiase și prealuminatul praznic al Paștilor. Dar diavolul, care urăște mîntuirea oamenilor, vrînd să facă împiedicare celui din nou încredințat, i-a pus lui în gînd să nu primească Sfîntul Botez în cetate, ci într-o biserică oarecare ce era la depărtare ca la trei stadii de cetate. Deci, s-au dus acolo, fiind urmați de o mulțime de femei și copii. După ce au mers la biserica aceea, au găsit acolo o fată îndrăcită. Iar Ravul, spăimîntîndu-se, a zis: "Nu voiesc să mă fac creștin; iată, și pe această fată o pedepsesc fiindcă a primit credința creștină, de vreme ce mă tem să nu mi se întîmple și mie asemenea".

Aceasta zicînd, a plecat de la biserică, voind să se întoarcă înapoi. Dar sfîntul, ajungîndu-l, l-a oprit, zicîndu-i: "De ce te înșeli de meșteșugul vrăjmașului? Fata aceea, pentru păcatele sale, prin dumnezeiasca slobozire, își ia pedeapsa; deoarece, sfințindu-se ca să slujească lui Dumnezeu în feciorie curată, nu și-a păzit făgăduința sa, și de aceea pătimește. Ea a fost dată satanei, ca duhul ei să se mîntuiască. Cum că aceasta este adevărat, eu nu te rog să crezi cuvintelor mele; ci, mergînd singur, să asculți cuvintele ce vor ieși din gura ei". Ravul, mergînd la fata cea îndrăcită, a auzit-o pe dînsa, mărturisind cu glas mare căderea ei în păcat; pentru care, cu voia lui Dumnezeu, intrase diavolul într-însa și o muncea. Acestea auzindu-le Ravul, și-a lepădat îndoiala și a cerut Sfîntul Botez. După aceea, botezîndu-se el și ieșind din sfînta scăldătoare, pe haina lui cea albă, care după obiceiul creștinesc îi era gătită spre Sfîntul Botez, s-au aflat cu totul de sus pînă jos cruci roșii. Astfel toți se uimeau de minunea aceea, iar bărbații și femeile care veniseră acolo, se rugau să fi botezați.

Sfîntul Alexandru, vrînd să se încredințeze dacă cu adevărat cred în Hristos, a grăit către dînșii: "Mai întîi se cade cu lucrul a arăta credința. Deci, să mergem în cetate și, de are cineva

idoli în casele lor, să-i scoată afară în mijlocul cetății și cu mîinile lor să-i sfărîme în bucăți; iar după aceea să primească Sfîntul Botez. Atunci îndată cu toții s-au învoit la aceste cuvinte și, ducîndu-se acasă, au scos afară din casele lor o mulțime de idoli și i-au sfărîmat în mijlocul cetății; așa că toată cetatea aceea s-a luminat cu Sfîntul Botez. Iar cuviosul a petrecut cu dînșii cîtva timp, întărindu-i pe ei în sfînta credință.

Deci, văzîndu-i pe dînșii atît de bine întăriți în dreapta credință și dînd mulțumire lui Dumnezeu, a zis către Ravul și către ceilalți aceste cuvinte: "Pînă acum v-ați hrănit cu lapte, însă de acum încolo veți primi hrană mai vîrtoasă; deci, de voiește cineva din voi să fie desăvîrșit în viața creștină, să asculte cuvintele lui Hristos, Care zice: *Nu vă îngrijiți pentru ziua de mîine, ci căutați împărăția lui Dumnezeu, că Tatăl cel ceresc toate cele de trebuință le va da vouă, pentru că El știe de ce aveți voi trebuință"*.

Auzind Ravul aceste cuvinte, a zis: "Nu pot să fiu un creștin desăvîrșit ca acesta; pentru că, de voi vinde toate și le voi împărți, apoi cine va hrăni mulțimea casnicilor mei? Cum va putea fără purtare de grijă să se adauge cuiva acestea care sînt de trebuință vieții? De voiești să mă încredințezi de aceasta, arată-mi ceva cu fapta, ca măcar o zi să mă hrănești pe mine și toată casa mea, fără să am vreo grijă. Dar știu eu că, fiind sărac, nici pentru tine nu ai hrană măcar pentru o zi ca aceasta, atunci cum vei putea să hrănești o mulțuime ca aceasta? Ce vei face în pustie, dacă, toate lăsîndu-le, vom merge după tine?"

Sfîntul, avînd mare nădejde spre Dumnezeu, a zis cu îndrăzneală: "Ia-ți din ostașii tăi cîți voiești. Ia și din prietenii tăi pe care-i știi și să-i duci toată ziua în pustia care o vei ști mai îndepărtată de oameni. Acolo voi fi și eu cu voi. Dar să nu ia nimeni cu dînșii nici o bucățică de pîine, nici altceva de ale mîncării; și, de nu vă va hrăni pe voi Dumnezeu, precum altădată a hrănit pe israiliteni în pustie, apoi nici cuvintele mele să nu le credeți mai mult!" Deci, Ravul s-a învoit la aceasta și a doua zi, sculîndu-se de dimineață, a luat cu dînsul o mulțime de casnici și de prieteni și s-a dus într-o pustie oarecare neumblată, avînd cu dînșii pe Cuviosul Alexandru, a cărui împlinire a cuvintelor lui voiau să o vadă prin fapte. Deci, mergînd toată ziua și fiind ceasul al unsprezecelea din zi, au stat între doi munți, neavînd spre dînșii nici o cărare sau urmă. După aceea, Sfîntul Alexandru a început după obiceiul său a săvîrși cîntarea cea de seară, iar Ravul cu tovarășii săi, fiind flămînzi, se gîndeau ce vor mînca.

Sfîrșindu-și sfîntul rugăciunea, a văzut venind spre dînșii un sătean oarecare, simplu, ce ducea un dobitoc încărcat cu sarcini mari atîrnînd de amîndouă părțile, în care erau pîini curate și calde, și alte mîncări de saduri și grădini. Cuviosul a zis către Ravul: "Primiți această hrană și nu fiți necredincioși, ci credincioși". Atunci ei cu bucurie primind acelea, Ravul cu prietenii săi au zis: "De unde a venit omul acesta în pustie cu astfel de hrană? Pentru că noi, mergînd toată ziua, abia am ajuns aici. Deci, se cădea lui ca, sculîndu-se la miezul nopții, să iasă din casă ca să ajungă în ceasul acesta aici. Măcar să fi ieșit și la miezul nopții, apoi cum aceste pîini se află calde, ca și cum s-ar fi scos din cuptor tocmai acum?"

Astfel minunîndu-se, a întrebat pe omul acela: "De unde ești și cine te-a trimis aici?" Iar omul a zis: "Stăpînul meu v-a trimis vouă acestea, ca să nu fiți flămînzi". Cînd voia să mai zică ceva acelui om, acela și cu dobitocul îndată s-au făcut nevăzuți, pentru că cel ce se arătase în chip de om simplu era îngerul lui Dumnezeu. Atunci ei s-au minunat cu spaimă și au crezut cuvintelor cuviosului și mai ales ale Evangheliei lui Hristos, ca să nu se îngrijească cei ce slujesc Domnului, ci să se lase la purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Închinîndu-se ei lui Dumnezeu cu mulțumire, au mîncat și au rămas acolo, iar a doua zi s-au întors în cetate.

Din această minune se poate cunoaşte cu ce s-a hrănit Cuviosul Alexandru şapte ani în pustie, petrecînd fără nici o grijă pămîntească pentru sine. Prin acea minune, Ravul, mai-marele cetăţii, întărindu-se bine şi vrînd ca în toată liniştea să se îndeletnicească în gîndirea către Dumnezeu, şi-a lăsat mai întîi dregătoria începătoriei sale, apoi a început a-şi vinde averile şi a le împărţi săracilor, cu învoirea femeii şi a fiicei sale - căci fii nu avea -, cărora le-a împărţit spre chiverniseală destulă avere.

Deci, acea femeie cu fiica sa au zidit o mînăstire şi au slujit într-însa lui Dumnezeu cu toată inima, Căruia bine I-au plăcut; iar Ravul, împărţind toate ale sale şi liberînd robii săi, s-a dus în pustie. După cîţiva ani a fost luat din pustie la Episcopia cetăţii Edesei şi a petrecut mulţi ani în arhierie, luminînd turma sa ca o lumină. Dar să ne întoarcem la povestirea cea despre Cuviosul Alexandru.

Cetatea pe care Sfîntul Alexandru a luminat-o cu sfînta credinţă, văzînd-o înflorind şi sporind în darul Domnului, se înveselea cu duhul, dar dorinţa inimii Cuviosului îl trăgea în pustie. Poporul voia să-l aibă ca episcop, şi cu multă rugăminte îl supărau de aceasta. Apoi el, voind să se ducă în taină de la ei, poporul îl păzea la porţile cetăţii ziua şi noaptea, nevrînd să lase să plece de la ei pe părintele şi învăţătorul lor. Deci, cu coşniţa - ca altădată Sfîntul Apostol Pavel - a fost lăsat noaptea peste zid, de nişte ucenici ai săi şi s-a dus la liniştea pustiei cea dorită lui.

Mergînd el prin pustie două zile, a nimerit într-o locuinţă tîlhărească şi, prinzîndu-l tîlharii, l-au dus la mai-marele lor. Cuviosul, cu cuvintele sale cele insuflate de Dumnezeu, a îmblînzit nu numai sălbăticia sa cea cu nărav de fiară, ci şi asprimea cea împietrită a inimii lui a sfărîmat-o prin umilinţă. Deci, l-a făcut să creadă în Hristos şi astfel în puţine zile l-a luminat cu Sfîntul Botez. După aceea, cuviosul l-a întrebat: "Ce lucru ai cerut în mintea ta de la Dumnezeu înaintea botezului?" Acela a răspuns: "Am cerut ca, după spălarea păcatelor prin sfînta scăldătoare, Dumnezeu să-mi ia îndată sufletul". Sfîntul a zis: "Va fi ţie ceea ce ai cerut".

Opt zile după Sfîntul Botez, noul încreştinat, spălînd bine păcatele sale, nu numai prin baia sfintei scăldători, ci şi cu multele lacrimi ale pocăinţei celei adevărate, s-a mutat către Domnul. Ceilalţi tîlhari, văzînd aceasta, s-au apropiat de sfînta credinţă şi s-au botezat. Ei au luat aspră pocăinţă asupra lor şi nu după multă vreme, acea locuinţă tîlhărească s-a făcut mînăstire; căci acei tîlhari, lepădîndu-se de lume, s-au făcut monahi aleşi. Cuviosul, petrecînd cu ei multă vreme şi aşezîndu-le rînduieli monahiceşti, punîndu-le egumen iscusit şi sărutîndu-i întru Domnul, s-a dus în cea mai adîncă pustie, bucurîndu-se cu duhul pentru mîntuirea sufletelor omeneşti.

Mergînd el două zile, a ajuns la rîul Eufratului şi, trecîndu-l, a găsit aşezat undeva pe pămînt un vas mare, deşert şi s-a sălăşluit într-însul. Deci, ziua umbla prin munţi şi prin văile pustiului, iar noaptea venea în vasul acela, dar cu ce se hrănea, nu este de trebuinţă a întreba, cînd şi lui Ravul, cum şi pentru tovarăşii lui - precum s-a zis -, le-a cerut de la Dumnezeu pîine în pustie. Vieţuind el acolo multă vreme, au început a veni la dînsul mulţi fraţi, trimiţîndu-i Dumnezeu, şi a se sălăşlui lîngă dînsul, vrînd să fie următori vieţii lui celei asemenea cu îngerii. Petrecerea cuviosului în acel loc a fost de 20 de ani, timp în care s-a făcut acolo, lîngă Eufrat, o viaţă de obşte mare, prin venirea unei mulţimi de fraţi, numărînd ca la patru.

Aceştia erau de diferite naţiuni: greci, romani, sirieni şi egipteni. Dumnezeu, adunînd atît de mare turmă, a încredinţat-o păstorului celui bun, Cuviosului Alexandru. Şi mai de mirare este că nu cu multă purtare de grijă de hrană şi îmbrăcăminte, la o atît de mare adunare, în toate

zilele era îndestulare de cele de trebuinţă. Cele ce rămîneau, nu se păstrau pe a doua zi, ci toate le împărţeau săracilor şi străinilor care veneau; pentru că Domnul, prin purtarea Sa de grijă, în toate zilele trimitea hrană robilor Săi. Acolo, mai întîi s-a aşezat noua rînduială a neadormiţilor, care n-a fost mai înainte niciodată, căci, Cuviosul Alexandru a aşezat, ca de şapte ori în zi şi în noapte, să se meargă la biserică pentru lauda lui Dumnezeu, după cuvîntul Sfîntului Prooroc David, care zice: *De şapte ori în zi Te-am lăudat, pentru judecăţile dreptăţii Tale*.

Apoi, gîndind şi socotind în sine acest cuvînt al aceluiaşi prooroc: *La legea Ta voi cugeta ziua şi noaptea*, zicea în sine: "Oare este cu putinţă omului să săvîrşească cuvîntul acesta cu lucrul, ca ziua şi noaptea fără de dormire să se deprindă în legea laudei lui Dumnezeu?" Şi iarăşi zicea: "De n-ar fi fost cu putinţă, Sfîntul Duh nu ar fi zis aceasta prin gura proorocului". El dorea ca în viaţa sa cea de obşte să aşeze acea rînduială, ca în biserică ziua şi noaptea să fie neîncetată şi neadormită cîntare de psalmi, pentru că zicea: "De nu este cu putinţă unui om, ca în chilie să săvîr-şească acestea pentru neputinţa trupească, apoi este cu putinţă la mulţi să se schimbe în biserică cu vremea".

Astfel cugeta în sine, însă nu îndrăznea fără de dumnezeiască descoperire. Aducîndu-şi aminte de cuvîntul Domnului: *cereţi şi se va da; căutaţi şi veţi afla; bateţi şi se va deschide...*, a început prin rugăciuni a cere şi a bate la uşa milostivirii lui Hristos, ca să i se dea lui încredinţare despre aceea; adică, dacă gîndul acela este plăcut Lui şi dacă îi va fi primită rînduiala aceea. Căci, precum îngerii în cer, tot astfel şi oamenii pe pămînt, care petrec în viaţa de obşte, sînt în rînduiala îngerească şi în biserică - care este cer pămîntesc -, se cuvine să slăvească pe Dumnezeu ziua şi noaptea cu cîntare de psalmi. Pentru aceasta, cuviosul s-a rugat trei ani cu multă postire şi cu rugăciuni de toată noaptea. Şi i s-a arătat lui Domnul, zicîndu-i: "Să începi lucrul ce ai pus în gînd, că îl primesc".

Cuviosul, văzînd această arătare a Domnului, a spus-o unora din fraţii cei mai duhovniceşti, ca şi cum altuia i s-ar fi întîmplat, după asemănarea Sfîntului Apostol Pavel, care a zis: *Ştiu pe un om, care s-a răpit pînă la al treilea cer*; dar acela era chiar el. Deci, a început astfel: a împărţit pe fraţi în 24 de cete, după numărul celor 24 de ceasuri ale zilei şi nopţii, ca fiecare ceată în vremea sa să se afle la locul rugăciunii. Iar cîntarea erau psalmii lui David, care se ziceau încet, după stihuri, afară de rînduielile bisericeşti obişnuite, la care adăugase această rînduială şi aşezămînt nou a cîntării de psalmi.

Aşa că ei preamăreau neîncetat pe Dumnezeu în biserică ziua şi noaptea. Pentru această viaţă de obşte a lor, mînăstirea a fost numită a "Neadormiţilor". Cuviosul a mai aşezat pe lîngă acea cîntare de psalmi şi un număr de închinăciuni în toate zilele, după numărul acelor iertăciuni prin care Domnul porunceşte în Evanghelie a ierta pe cel greşit de şaptezeci de ori cîte şapte, adică de patru sute nouăzeci de ori. Apoi a poruncit şi aceasta: "Ca după săvîrşirea slujbei bisericeşti şi mînăstireşti şi după tot lucrul, să se grăiască cuvintele acestea: *Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pămînt pace, între oameni bunăvoire*.

Aşezînd în locaşul său o rînduială ca aceasta, gîndea în sine ce le mai trebuie spre dumnezeiasca plăcere. Apoi, aducîndu-şi aminte de cuvîntul psalmistului, care zice: *Învăţa-voi pe cei fărădelege căile Tale şi cei necredincioşi la Tine se vor întoarce...*, zicea în sine: este de trebuinţă a se îngriji nu numai pentru mîntuirea sa, dar şi pentru mîntuirea altora şi mai ales pentru întoarcerea celor necredincioşi. Dar, deoarece în acea vreme erau încă mulţi închinători la idoli prin acele părţi, s-a gîndit să trimită pe unii din fraţi la propovăduirea lui Hristos. Deci, a ales pentru acea slujbă şaptezeci de fraţi, dintre cei mai iscusiţi şi mai fierbinţi în credinţă, după numărul ucenicilor lui Hristos, despre care scrie Sfîntul Evanghelist Luca: *Domnul a ales*

și alți șaptezeci, și i-a trimis cîte doi înaintea feței Sale, în toată cetatea și locul. Cuviosul Alexandru, următorul lui Hristos, rînduind tot atîția ucenici pentru propovăduirea credinței și rugîndu-se pentru dînșii, i-a trimis cîte doi prin toate locuințele cele dimprejur ale închinătorilor de idoli. Deci, le-a ajutat darul lui Dumnezeu și rugăciunile cuviosului părinte, căci nu le-au fost în deșert ostenelile lor; deoarece pe mulți din elini i-au adus la Hristos.

După săvîrșirea celor 20 de ani de petrecere lîngă rîul Eufrat, Cuviosul Alexandru, văzînd că se rînduise bine viața sa de obște și se întărise rînduiala Neadormiților și toate așezămintele vieții pustnicești, se veselea cu duhul; pentru aceea a mulțumit foarte mult lui Dumnezeu. El, avînd în inimă mare rîvnă și dorință pentru mîntuirea sufletelor omenești, s-a gîndit să iasă spre hotarele Persiei, unde se înmulțise păgînătatea elinească. Deci, și-a ales o sută cincizeci de frați, pe care i-a luat cu dînsul la drum, iar pe ceilalți i-a încredințat unui stareț iscusit, anume Trofim, făcîndu-l și egumenul mînăstirii celei de obște.

Apoi, dîndu-le pace și binecuvîntare, a trecut rîul Eufrat cu frații pe care îi luase cu el și a plecat pe drumul care ducea spre țara și pustia Persiei. Ei n-au luat nimic din cele de trebuință, decît numai cărțile sfinților; de vreme ce și în cale pe unde mergeau, nu înceta a cînta cu frații cîntarea de psalmi ca și în biserică, adică în cîte două cete, schimbîndu-se din ceas în ceas, ziua și noaptea. El, voind să ispitească răbdarea fraților săi, îi ducea prin pustie fără de hrană, poruncindu-le ca la vremea trebuincioasă să se hrănească numai cu poamele pădurii. Unii dintr-înșii, fiind nerăbdători, au început a cîrti între ei, precum de demult israelitenii au cîrtit împotriva lui Moise, zicînd: "Ne-a adus în pustia aceasta, ca să ne omoare cu foamea...". Deci, se gîndeau să se întoarcă la mînăstire în taină. Aceia erau treizeci la număr. Cuviosul, înțelegînd gîndurile lor prin dumnezeiasca descoperire, i-a mustrat ca pe niște puțin credincioși și le-a poruncit să se întoarcă înapoi, iar către ceilalți a zis cu glas mare: "Fraților, să mă credeți, că astăzi ne va cerceta Dumnezeu cu hrană îndestulată și va rușina necredința voastră!"

Apropiindu-se ei de hotarele Persiei, au văzut într-însa cetăți mici și mari, zidite de împărații din Bizanț, avînd într-însele străjeri împotriva năvălirii barbarilor. Cuviosul mergînd cu frații în pustie prin apropierea acelor cetăți, cu dumnezeiască poruncă au ieșit înaintea lor mai marii oștilor, care se numeau tribuni. Aceia i-au întîmpinat pe ei cu pîine aleasă și cu diferite mîncăruri și au rugat pe sfînt să intre în cetățile lor și să le lumineze, deoarece se află într-însele o mulțime de slujitori idolești. Deci, mai întîi toți au gustat cu mulțumire din bucatele cele aduse. După aceea, cuviosul a trimis înapoi la viața de obște pe frații care erau puțini în credință și nerăbdători, apoi a intrat în cetățile acelea. Ajutîndu-i darul Domnului, în puțină vreme, prin propovăduirea Evangheliei, i-a cîștigat pe toți la Hristos.

Una din acele cetăți, însă n-a voit să primească învățătura lui, mai ales cînd îl auzea că învăța despre milostenie și despre darea cu îndurare celor ce aveau trebuință, căci bogații ziceau către dînsul: "Ai venit să ne sărăcești!" Cuviosul, văzînd acestea, a plecat de la dînșii, iar Dumnezeu i-a pedepsit prin neplouare, pentru că trei ani a fost secetă la dînșii, pînă ce, cunoscîndu-și păcatul lor, au căutat pe cuviosul și, găsindu-l în Antiohia, l-au rugat să le ierte păcatul. Deci, în al patrulea an, vărsîndu-se ploaie mare, s-a făcut la dînșii îndestulare mare de roadele pămîntului, iar Dumnezeu le-a cîștigat sufletele lor.

Cuviosul, trecînd prin pustia aceea, s-a dus în cetatea care se numea Palmira, pe care Solomon o zidise în pustie. Într-acea cetate, deși locuitorii se numeau creștini, însă cu credința erau și iudei, ținîndu-se atît de Legea Nouă, cît și de Legea Veche. Ei, aflînd că se apropie de dînșii Cuviosul Alexandru cu frații, au închis porțile cetății înaintea lui, zicînd: "Cine să hrănească atîta mulțime de monahi?" Deci, nu i-au lăsat să intre. Sfîntul, mulțu-mind lui

Dumnezeu, a zis: "Fraților, mai bine este a nădăjdui spre Domnul, decît a nădăjdui spre oameni. Să nu vă împuținați cu sufletul, căci fără de veste Dumnezeu ne va cerceta".

Mergînd ei de la cetate la o depărtare de cîteva stadii, niște barbari, care locuiau nu departe de acolo, plecîndu-le inima Dumnezeu, au ieșit întru întîmpinarea lor și, aducîndu-le pîine și tot felul de bunătăți ale pămîntului, i-au ospătat din destul. Apoi, cuviosul s-a dus în Antiohia, îndreptîndu-i Dumnezeu calea spre folosul multora. Apropiindu-se el de cetate cu obișnuita rînduială a neîncetatei cîntări de psalmi, a aflat de venirea lui episcopul acelei cetăți, anume Teodot; pentru că numele lui Alexandru era slăvit și cinstit pretutindeni. Dar diavolul a ridicat asupra sa niște oameni răi și zavistnici, ca să-l clevetească la episcop pe el și pe frații lui, cum că toate cîte le face, adică postirile și rugăciunile, sînt din fățărnicie, pentru slava deșartă, ca să fie văzut de oameni.

Episcopul, socotind că sînt nemincinoase clevetirile acelea, a trimis îndată mulți slujitori ai săi, împreună cu clevetitorii aceia, să gonească din cetate pe Alexandru și pe cei cu dînsul. În acea vreme, tocmai intra în cetate, cu obișnuita cîntare, cinstita ceată de îngeri pămîntești, care se povățuia de Cuviosul Alexandru. Deci, trimișii episcopului, întîmpinîndu-i în cetate, au năvălit asupra lor tîlhărește și, prinzîndu-i, i-au bătut și i-au scos afară. Iar Cuvio-sului Alexandru, ca unui mai mare, i-au îndoit bătăile și necinstea. Însă, el și frații lui se bucurau că s-au învrednicit să pătimească fără vină unele ca acelea.

Înțelegînd sfîntul că este meșteșugul vrăjmașului, care voia să împiedice folosul multora, s-a pornit cu duhul și în taină a intrat noaptea în cetate împreună cu frații, unde, găsind o baie veche și pustie, își săvîrșeau într-însa cîntarea lor de psalmi. Episcopul, aflînd a doua zi după aceea, deși se mînia, însă s-a plecat spre milă și nu le-a mai făcut nici un rău, temîndu-se nu numai de Dumnezeu, dar și de popor, de vreme ce toți cetățenii Antiohiei erau bucuroși de venirea cuviosului la dînșii, și-l aveau ca pe un mare prooroc. Iar împotriva episcopului cîrteau pentru răutatea și necinstea făcută de dînsul cuviosului părinte și fraților lui. Deci, s-a umilit și episcopul și a binecuvîntat pe Alexandru și pe frații lui să petreacă în cetate. Apoi baia aceea pustie li s-a făcut mînăstire și, în puține zile, cetățenii le-au zidit biserică, cu învoirea și binecuvîntarea episcopului.

Ei făcînd acolo mînăstire, mulți din popor își lăsau bisericile și se adunau la Cuviosul Alexandru la cîntarea bisericească, dorind să asculte cuvintele lui cele curgătoare de miere, cu care învăța pe cei ce veneau, iar duhul tuturor era arzînd cu dragoste către cuviosul și îi dădeau în toate zilele cele trebuincioase lui și fraților. Ei, în ceasul cel cuviincios - o dată pe zi -, gustînd hrană după al nouălea ceas, pe toate celelalte le împărțeau săracilor, nelăsînd nimic pe a doua zi. Dar Dumnezeu în toate zilele le trimitea hrană din cele ce le erau de trebuință, prin mîinile celor milostivi și iubitori de săraci. După cîtăva vreme, cuviosul a voit să aibă pe lîngă locașul său casă de oaspeți și bolniță.

Deci, cerînd pentru aceasta binecuvîntarea episcopului, a săvîrșit ceea ce voia, că, deși era sărac și neavînd nimic, însă vistieriile celor bogați îi erau deschise. Astfel că toți îi dădeau cu bucurie cele ce avea trebuință și făceau cu osîrdie ceea ce le poruncea. Cuviosul slujea bolnavilor și odihnea pe cei străini, prin cele trebuincioase ce i se dădeau de la iubitorii de Dumnezeu, iar mai ales de la singur Dumnezeu. La slujirea celor bolnavi, el le tămăduia bolile prin cinstitele lui mîini, prin care se făceau multe minuni, slăvindu-se Dumnezeu printr-însul.

El, văzînd pe episcop că în chemarea lui făcea oarecare lucruri din nebăgare de seamă și pe voievodul cetății și pe alți dregători mari făcînd nedreptăți, pentru aceea s-a îmbrăcat în

rîvna lui Ilie și cu netemere, cu blîndețe și cu îndrăzneală îi mustra pe toți, învățîndu-i din cuvintele lui Dumnezeu dreptatea și adevărul, încît era ca un învățător și pedepsitor al tuturor. Dar acea rîvnă a lui nu era primită de fiecare, mai ales de cei mari și de unii din clerici; că, deși se mirau de viața lui îmbunătățită, însă unii îl urau foarte mult și totdeauna întărîtau pe episcop împotriva lui. Episcopul a trimis la cuviosul un ipodiacon prea înrăutățit, anume Malh, cu mulțime de slujitori, ca să-l gonească din cetate. Malh, ducîndu-se cu mînie, a lovit pe sfîntul cu mîna peste obraz, zicîndu-i: "Necuratule, ieși din cetatea aceasta!"

Cuviosul, nefăcînd nimic, ca un miel fără de răutate, a răspuns cu blîndețe acest cuvînt al Evangheliei: *și era numele slugii Malh*. Dar cînd Malh ipodiaconul cu slujitorii care veniseră cu dînsul, voiau să facă mai mare rău cuviosului și să-l gonească din cetate, s-a adunat poporul și s-a făcut gîlceavă mare; pentru că toți apărau pe Sfîntul Alexandru și pe frații lui. Astfel, abia a scăpat Malh și cei cu dînsul de tulburarea poporului. Episcopul, umplîndu-se de mare mînie, s-a sfătuit cu voievodul, care asemenea se mîniase pe sfînt și au luat pe cuviosul noaptea din locașul său, neștiind nimeni din popor, și l-au gonit în Halchid. Apoi au gonit și pe frații lui și s-au risipit care pe unde au putut.

După o vreme oarecare, Cuviosul Alexandru s-a întors iarăși în Antiohia, deoarece antiohienii se mîhneau după dînsul, iar asupra episcopului și voievodului cîrteau foarte mult. Dar de vreme ce nu și-a găsit pe frații săi, nu voia să viețuiască acolo singur, ci voia să se ducă. Cetățenii, aflînd de acest lucru, păzeau porțile ca să nu iasă, pentru că erau cuprinși cu mare dragoste către dînsul și doreau să viețuiască la dînșii. El însă n-a mai voit să stea în Antiohia, ci și-a schimbat îmbrăcămintea călugărească, îmbrăcîndu-se cu o haină ruptă, și astfel a ieșit noaptea din cetate în chip de sărac. El, mergînd cîteva zile, a ajuns la o viață de obște care se numea Critinia. Și, văzînd într-însa toată rînduiala, care o așezase în viața sa de obște, cea de lîngă rîul Eufrat, se minuna și zicea în sine: "Care din ucenicii mei a adus aici rînduiala aceasta?" Deci, mulțumea lui Dumnezeu, că s-a arătat în părțile acelea roadele ostenelilor lui. El a fost cunoscut de frații de acolo că este Alexandru, pentru că numele lui era mare pretutindeni și s-au bucurat de venirea lui, pentru că doreau de mult să-l vadă.

Cuviosul, petrecînd la dînșii cîtăva vreme, s-a dus de acolo la Constantinopol - Dumnezeu chemîndu-l acolo pentru mîntuirea multora -, ducîndu-se cu dînsul din acea viață de obște și 24 de frați. Mergînd la Constantinopol, s-a sălășluit lîngă biserica Sfîntului Mina. Apoi au început a se aduna la dînsul frați, așa că, în puțin timp, au venit la dînsul ca la trei sute de ucenici de diferite limbi: greci, romani și sirieni. Astfel s-au așezat în mînăstire aleasă și s-a întărit rînduiala celor Neadormiți, deoarece toate cele de trebuință lor li se trimiteau prin dumnezeiasca purtare de grijă, precum despre aceasta se spune aici.

Un om oarecare, însemnat, auzind și văzînd viața lor cea săracă și fără de grijă, cum ziua și noaptea se îndeletnicesc numai în preamărirea lui Dumnezeu, iar de cele pămîntești nu bagă de seamă, nici de cele de mîine nu se îngrijesc, a trimis înadins niște oameni în mînăstire, ca să stea cîteva zile și să vadă, de unde au hrana cea de toate zilele. Dar Cuviosul Alexandru, înțelegînd aceasta, a zis către unul din ucenici, fiind de față și acei oameni: "Du-te și adă pe omul care stă la porțile mînăstirii". Fratele, ducîndu-se, a văzut pe un om care avea o coșniță mare plină cu pîini curate și calde și pe acela l-a adus la părintele împreună cu pîinile. Cuviosul îl întreba înaintea tuturor: "Cine ești și de unde aduci pîinile?" Iar el îl întreba, nu că nu știa singur - pentru că nimic nu era tăinuit lui de la Dumnezeu -, ci numai ca să se rușineze cei puțini în credință, care veniseră să ispitească viața și hrana lor.

Atunci omul acela a început a grăi astfel: "Eu sînt vînzător de pîine și, scoțînd pîinea azi din cuptor, mi s-a arătat un bărbat luminos, înalt la statură și minunat la vedere și mi-a poruncit: "Să duci toate pîinile acestea la robii Celui Preaînalt". Dar eu, spăimîntîndu-mă, am zis: "Nu știu locul unde le voi duce". Atunci el mi-a zis: "Vino după mine!" Iar el, ducîndu-mă pe mine pînă la porțile mînăstirii, s-a făcut nevăzut". Atunci cuviosul, sculîndu-se, a mulțumit lui Dumnezeu și a spus la toți credința cea mare a lui către Hristos și purtarea cea mare de grijă a lui Dumnezeu pentru dînsul. Cuviosul era atît de mare văzător, încît toate cele ce făceau și gîndeau frații, el le știa, și în singurătate mustra greșelile și îndrepta părintește pe cei greșiți.

Apoi, avînd și purtare de grijă pentru bolnavi, a pus patru frați să le slujească, poruncindu-le ca în toate zilele să pregătească apă caldă, pentru cei care erau bolnavi. Într-o zi, din întîmplare, sau mai bine zis din purtarea de grijă a lui Dumnezeu și ca să se arate credința cea mare a cuviosului către El, slujitorii bolnavilor au uitat să încălzească apa. Cuviosul, înștiințîndu-se cu duhul de acest lucru, a chemat pe unul dintr-înșii și l-a întrebat de ce n-a încălzit apa. Acela, vrînd să-și tăinuiască greșeala sa înaintea părintelui celui mai înaintevăzător, a zis: "N-am avut lemne". Iar cuviosul a grăit lui: "Pentru ce nu mi-ai spus mie de dimineață despre lemne? Oare vrei să mă ispitești? Du-te și vezi, că apa s-a încălzit!" După aceea, fratele, ducîndu-se în bolniță, a găsit o căldare mare plină cu apă, fierbînd și clocotind fără de foc, și toți s-au mirat de acea minune și de credința cuviosului.

În acel timp, Biserica lui Hristos era tulburată de eresul lui Nestorie, iar vrăjmașul a făcut vorbă în popor, cum că Alexandru este eretic; pentru că într-acel timp dreapta credință se socotea un eres, iar eresul se cinstea ca o dreaptă credință, deoarece patriarhul Nestorie și mulți alții erau eretici. Deci, cuviosul a fost adus la judecată înaintea celor răucredincioși și, fiind întrebat de eresul de care era vinovat, a răspuns cuvîntul psalmistului: *...șezut-au boierii și cleveteau asupra mea, iar robul Tău se învăța întru îndreptările Tale; că mărturiile Tale cugetarea mea sînt, iar sfaturile mele îndreptările Tale*. Acestea grăindu-le el, diavolul s-a arătat, zicînd: "Pentru ce mă muncești pe mine mai înainte de vreme?" Și zicînd acestea, s-a făcut nevăzut.

După ce sfîntul a grăit acele cuvinte ale psalmistului, nimic n-a mai răspuns către cei ce-l întrebau, ci tăcea, căutînd în jos ca un miel fără de glas, către cel ce îl tunde; așa că judecătorii, mîniindu-se, l-au gonit din fața lor. Iar cînd în poporul cel răzvrătit, slujitorii satanei voiau să pună mîinile pe dînsul și să-i facă rău, el, apărîndu-se cu dumnezeiasca acoperire, a trecut prin mijlocul lor și s-a dus la locașul său, unde frații făceau multe rugăciuni lui Dumnezeu pentru dînsul. Dar după un timp, vrăjmașul iarăși s-a înarmat asupra lui și a ridicat pe niște eretici, care, nu numai pe el singur, dar și pe mulți din frații lui, i-au chinuit cu legături, cu temnițe și cu bătăi. Însă, toate acestea erau cuviosului ca o cunună preaslăvită, iar vrăjmașului erau spre rușine.

Trecînd ereticescul vifor, cuviosul a viețuit celelalte zile ale sale în pace. Deci, plăcînd lui Dumnezeu și ducînd sufletele multora spre mîntuire, s-a mutat către Domnul la adînci bătrîneți, nevoindu-se în călugărie 50 de ani. El a fost îngropat cu cinste, iar la mormîntul lui se făceau multe minuni, pentru că la toate neputințele omenești se dădeau tămăduiri, cu rugăciunile Cuviosului Alexandru și cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfînt, se cuvine cinste, slavă, mulțumire și închinăciune, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

12. SFÎNTUL ANDREI DIN IERUSALIM, EPISCOP ÎN INSULA CRETA
(4 IULIE)

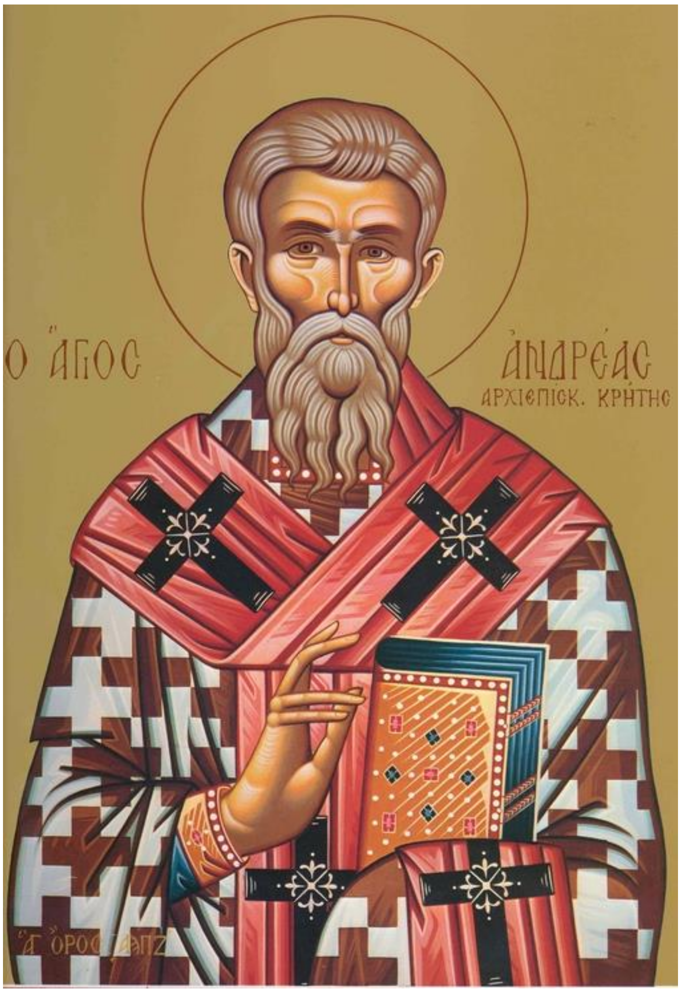

Dumnezeiescul părinte Andrei își avea patria în vestitul Damasc, care acum se numește de turci Siam. El s-a născut din părinți cinstitori de Dumnezeu și îmbunătățiți, care se numeau Georgie și Grigoria. Pînă la vîrsta de șapte ani pruncul era fără de glas, neputînd să grăiască nicidecum, încît și părinții lui se întristau foarte mult pentru aceasta, gîndind că totdeauna va fi mut. Dar, după ce au trecut șapte ani, ducîndu-se împreună cu părinții săi să se cuminece cu Preacuratele Taine, adică cu Trupul și Sîngele Domnului, s-a făcut o minune, că, îndată ce s-a cuminecat, i s-a dezlegat limba și grăia fără de împiedicare.

După aceea, părinții lui l-au dat la școală să învețe Sfintele Scripturi. Bunul Andrei, fiind foarte deștept la minte, se îndeletnicea la învățătură cu multă osîrdie și sîrguință. Deci, nevoindu-se cu dor covîrșitor la fiecare învățătură, a sporit cu mare pricepere la filosofie. Dar, ca să spun pe scurt, el avînd dascăli învățați, deprinsese cele mai bune învățături. Într-acest chip, el și-a deprins limba să vorbească cu meșteșug, făcîndu-și sufletul iscusit spre cîștigarea faptei bune și a adevărului, iar mintea, să sporească la privirile cele mai înalte. Cugetînd el cu știință la dumnezeieștile și sfințitele Scripturi și luminîndu-se dintr-însele cu socoteala minții, s-a făcut învățător fierbinte al adevărului și al dumnezeieștii înțelepciuni.

El, socotind că nu poate în alt chip a se uni cu dumnezeiasca înțelepciune decît numai să se depărteze de lucrurile cele pămîntești și materiale, a rugat pe părinții săi să-l dăruiască lui Dumnezeu, fiindcă nu avea nici o plecare sau dragoste spre lucrurile lumii. Părinții lui, pornindu-se de Dumnezeu cu adevărat, l-au luat și s-au dus de l-au afierosit la Mormîntul Domnului, cel făcător de viață, ca pe un prinos bine primit. Pe atunci era patriarh al Ierusalimului un om foarte sfînt și îmbunătățit. Deci, primindu-l cu multă bucurie, l-a făcut fiul său duhovnicesc, căci cei ce se aseamănă, totdeauna se iubesc. Apoi, îmbrăcîndu-l în chipul monahicesc, l-a hirotonit diacon, avînd grijă cu totul de sporirea lui. Astfel se sîrguia patriarhul să-l crească cu fapte bune, să-l facă bărbat desăvîrșit și la măsura vîrstei plinirii lui Hristos.

Drept aceea, nimerind și pămînt bun, patriarhul avea nădejdi de la sufletul tînărului că, prin dumnezeiescul cuvînt al învățăturii sale și cu pilda cea bună a faptei bune, are să secere rod însutit. Dar mai înainte de a se îndulci desăvîrșit de dînsul, patriarhul s-a dezlegat de trup. Și, murind cu bucurie pe mîinile duhovnicescului său fiu, s-a dus către Stăpînul Hristos, ca să ia cununile luminate pentru buna iconomie ce a făcut în Biserica Sa. El a lăsat ocîr-muitor și epitrop al lucrurilor bisericești pe dumnezeiescul Andrei, împreună cu iconomul bisericii, căci tinerețea sfîntului nu-l lăsa să-l facă locțiitor al scaunului său. Deși sfîntul era tînăr cu vîrsta, dar cu fapta bună, cu purtarea de grijă cea de obște și cu folosul Bisericii nu era mai prejos decît nici un alt ocrotitor. El era în Biserica Ierusalimului părinte, dascăl, iconom, slujitor și pildă strălucită de toată știința binelui.

În vremea aceea, din porunca dreptcredinciosului împărat Constantin, nepotul lui Eraclie, s-a adunat în Constantinopol al VI-lea Sfînt Sinod a toată lumea, care a surpat luminat eresul monoteliților. El a scris un sfințit tom cu dogmele dreptei credințe, și a trimis la fiecare Biserică scrisori împărătești, care întăreau și pecetluiau tomul cel sobornicesc și îndemnau pe toți dreptcredincioșii să-i urmeze lui. Scrisorile acelea au ajuns și la Biserica Ierusalimului și au umplut-o de bucurie duhovnicească, căci vedea cum dreapta credință, care mai înainte era hulită de eretici, se întărise iar luminat. De aceea, toți cei mai întîi din Ierusalim, de obște au socotit că trebuie să trimită un om la Constantinopol, care să spună că și ei primesc dogmele Sfîntului Sinod. Ei au judecat, cu alegere de obște, să trimită cu această solie pe marele Andrei, împreună cu alți doi clerici, ca unul ce era iscusit în dogmele dreptei credințe și ca unul ce era mai învățat decît oricare altul cu puterea cuvîntului și a Sfîntului Duh.

Andrei a ales doi clerici cuvîntăreți, pe care luîndu-i cu el, s-a dus la Constantinopol; dar n-a găsit viu pe împărat, ci a aflat pe fiul său, Iustinian, - zis nas tăiat - moștenitor al împărăției. El i-a dat în mîini mărturisirea Bisericii Ierusalimului, iar cele ce lipseau la mărturisire, le-a împlinit Andrei cu limba lui cea bună. Deci, toți minunîndu-se de sfințenia și înțelepciunea lui și el, povățuind bine solia, pe cei doi clerici ai săi i-a trimis înapoi la Ierusalim, ca să spună celorlalți ce sfîrșit a luat solia lor. Iar el a rămas în Constantinopol, ca să se ușureze de pricinile bisericești și să petreacă viață liniștită și monahicească.

Drept aceea, strîngîndu-se din toate părțile și lipsindu-se de toată grija cea cu cale și fără de cale, s-a dat cu totul la dumnezeiasca cugetare și privire, nevoindu-se cu postiri, cu privegheri și cu vărsări de lacrimi. Deci, în acest chip s-a curățit cu trupul, s-a lămurit cu sufletul și s-a luminat cu mintea. El, urmînd întru toate lui Dumnezeu, din toate părțile se unea tăinuit cu Dînsul și dobîndea arvuna bunătăților ce aveau să fie. Stînd multă vreme în liniște, a ajuns la măsurile cele desăvîrșite ale faptei bune și astfel pricinuia mult folos la cei ce se duceau la dînsul. Dar, fiind luminat la lucruri și la cuvinte, nu era cu putință să se ascundă de cei mulți și să se tăinuiască pînă la sfîrșit sub obrocul liniștii. Pentru aceasta, s-a făcut arătat atît împăratului,

cît și Bisericii și, despărțindu-l cu sila de viața cea liniștită, l-a rînduit, deși nu voia, la diaconia Bisericii celei mari.

Apoi i s-a încredințat iconomia și povățuirea de sărmani, la care, arătîndu-se cu bunăvoință, s-a făcut părinte și hrănitor al sărmanilor și scăpătaților. El purta grijă cu mare cuviință de amîn-două azilele de scăpătați ale Constantinopolului, și a crescut nu numai venitul lor, dar și strîmtorarea de mai înainte, care o aveau în casele lor, a prefăcut-o în lărgime, cu zidurile cele mari ce făcuse. De aceea, ca un vrednic de toate, a luat și mai mare iconomie, căci s-a suit la scaunul cel mai înalt al arhieriei, făcîndu-se mitropolit în vestita insulă a Cretei, sau, ca să zic mai adevărat, printr-o insulă s-a făcut păstor și dascăl la toată Biserica lui Hristos.

Andrei, ducîndu-se în eparhia sa, a început a face lucrul său, a purta grijă fără de pregetare de povățuirea eparhiei sale, dîndu-se cu totul spre creșterea și mîntuirea turmei celei cuvîntătoare. Mai întîi a pus cu înțelepciune pe cei sfințiți în rînduială încuviințată, vorbindu-le cuvînt foarte dulce despre rînduiala Sfintei Liturghii. Cu acestea voia să arate cum se cuvine a fi preotul care s-a învrednicit nu numai însuși a se apropia de întîia și neapropiata lumină, adică de Dumnezeu, ci să lumineze și pe alții și să-i împrietenească cu Dumnezeu. Deci, se cade ca preotul să fie luminat și curat, precum este oglinda, ca să poată primi într-însul razele dumnezeieștii lumini, și printr-însul să dea lumină și celorlalți. Sfîntul Ierarh Andrei a pus în bună rînduială pe fecioare, iar mînăstirilor de monahi și monahii le-a dat legi, cum să se conducă.

Apoi purta grijă de trăire, învățîndu-i să aibă dragoste și rîvnă către Dumnezeu, iar nu către trup și către lume. El defăima dezmierdările cele lumești și păzea poruncile lui Dumnezeu, ca astfel să se nevoiască pentru mîntuirea sa. Ca pe niște copii îi învăța pe cei tineri, iar pe cei bătrîni îi înțelepțea. Pe cei păcătoși îi întorcea la pocăință și dădea nădejde de mila lui Dumnezeu celor ce se pocăiau. Îndemna la nevoințele faptelor bune, pe cei ce se nevoiau. Pe cei ce erau luptați, îi ajuta; pe cei ce se primejduiau să cadă în păcate, îi sprijinea; pe cei căzuți îi ridica; celor neputincioși le dădea putere; celor întristați, mîngîiere; celor leșinați, răsuflare; văduvelor le era părtinitor; sărmanilor, tată; scăpătaților, vistierie; flămînzilor, hrană; celor goi, îmbrăcăminte, și ce spun mai mult? Tuturor s-a făcut toate, ca să mîntuiască pe toți. Căci, Domnul vrea a se face în veacul ce va să fie, lumină sfinților, viață, slavă, hrană, îmbrăcăminte, bucurie și orice alt bine al fericirii. În acest fel era eparhioților săi acest mare Andrei, care le făcea tot binele, nu numai sufletesc, ci și trupesc și cu care poate cineva să treacă fără întristare viața aceasta de față.

După aceasta, a deschis vistieria cea bună a inimii sale și scotea dintr-însa cuvinte bune, lărgind gura socotelii minții sale, pe care a umplut-o de darul Sfîntului Duh. El a alcătuit și cărți cu înțelepciune, cu pricepere și cu dumnezeiască insuflare, cărți prin care se arată orator iscusit și cuvîntător insuflat de Dumnezeu. Sfîntul Andrei, cu cuvintele lui, lăuda strălucit pe Preacurata Maică a Fiului și Cuvîntului lui Dumnezeu, la deosebitele ei sărbători sau praznice. Lăuda și Sfînta și de viață făcătoarea Cruce a Mîntui-torului lui, pe care, răbdînd fericitele patimi, Dumnezeu cel fără de patimă, prin moartea cea de bună voie, ne-a făcut părtași ai împărăției și slavei Sale. Lăuda încă și alte stăpînești praznice și, pe lîngă acestea, lăuda și pe unii sfinți și, prin lăudările lui a făcut ca și cum mărturiile lor ar fi ale sale. Dar mai cu osebire lăuda pe marele Mergător Înainte Ioan.

El a alcătuit cu mult meșteșug în versuri și muzică multe canoane și tropare, cu care nu numai că luminează praznicile, dar îndeamnă și pe creștini la dumnezeiasca veselie și bucurie, le pricinuiește umilință și face pe cei ce cîntă și citesc să verse șiroaie de lacrimi. Pe lîngă

celelalte cîntări bisericești, a alcătuit și Canonul cel Mare și vrednic de laudă din săptămîna a cincea a marelui post al Sfintelor Paști, care nu numai că pricinuiește pocăință și umilință, dar și multă învățătură. Învăța pe creștini cu ce așezare se cade a citi sfințitele istorii ale dumnezeieștii Scripturi, și cum se cade a le pricepe pe dînsele materie și pricină de mai înalte și iscusite priviri. Dar, sfîntul nu numai cu cuvintele sale a împodobit păstoria sa și veselea orice Biserică a creștinilor, ci și cu lucruri și cu isprăvi de mare cuviință, pentru că el a înnoit lui Dumnezeu bisericile cele dărăpănate, le-a tocmit cu ajutor bogat și cinstit, le-a zidit din temelie o biserică foarte frumoasă, în cinstea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și Pururea Fecioarei Maria, numind-o pe dînsa Vlaherna.

Casele primitoare de străini le-a zidit din temelie, spre odihna bătrînilor, spre vindecarea bolnavilor și spre acoperămîntul străi-nilor și scăpătaților, cărora le dădea cu îmbelșugare nu numai toate cele de nevoie și de hrană, cheltuind bani înțelepțește și cu plăcere de Dumnezeu, ci și, după cum la celelalte urma pe Stăpînul și dascălul său, Hristos, așa și la aceasta Îl urma, slujind la primirea străinilor și bolnavilor cu însăși mîinile sale. El își încingea fota la mijloc și spăla mîinile, picioarele, capetele și curăța rănile bolnavilor, lingînd chiar cu limba sa rănile cele nevindecate și sîngerarea lor, atît de mult îl învăpăia dragostea către Dumnezeu și către aproapele.

Nu este afară de cuviință a spune una sau două minuni ale sfîntului, ca să arătăm sfințenia și îndrăzneala pe care dumnezeiescul Andrei o avea către Dumnezeu.

Odată, o flotă de barbari s-a dus în Creta, ca să supună și să pustiască păstoria sfîntului. Deci, înconjurîndu-l, au uneltit tot felul de meșteșuguri împotriva lor; dar sfîntul, cu rugăciunile sale cele bineprimite, nu numai că și-a păzit păstoria sa mai presus de primejdie, ci și în inimile barbarilor atît de mare frică a băgat, încît i-a făcut să fugă singuri, fără a-i izgoni cineva. Din fuga lor cea fără rînduială și grabnică, mulți au pierit, atît de valurile mării, cît și de creștinii care îi luptau.

Altădată, pe la începutul verii, soarele ardea pămîntul și ploaie nu era deloc. Așa că semănăturile toate se vestejiseră și erau în primejdie să se usuce desăvîrșit. Iar oamenii, de frică mare ce aveau ca să nu se facă foamete, pentru că nu ploua, erau slabi și deznădăjduiți de viață. Deci, într-o primejdie ca aceea aflîndu-se ei, ce a făcut sufletul acela împreună pătimitor și milostiv al sfîntului? Nu cumva a trecut cu vederea păstoria sa, care era în primejdie să piară? Nu! Ci, înălțînd mîinile și ochii la cer, a rugat pe Dumnezeu din sufletul său, ca să dea ploaie pămîntului. Și, o, minune! Îndată s-a umplut cerul de nori și a plouat atîta ploaie, încît semănăturile s-au udat și au făcut rod mare, iar oamenii au luat răcorire și mîngîiere.

Sfîntul Andrei a făcut și multe alte minuni, pe care de le voi spune, nu-mi va ajunge toată viața. Fiindcă avea pe Dumnezeu sălășluit în sufletul său, eparhioților săi totdeauna le pricinuia cele bune de la Dumnezeu, izbăvindu-i de tot răul; iar lui Dumnezeu aducea mîntuire sufletele eparhioților, ca pe un prinos bineprimit și vrednic pentru toată lumea.

Într-o vreme, întîmplîndu-se ciumă în eparhia lui și mulți murind, sfîntul, cu rugăciunile și cu lacrimile lui către Dumnezeu, a oprit pornirea morții.

Altădată, sfîntul, avînd oarecare trebuință, a fost nevoit să se ducă la Constantinopol. Deci, ajungînd acolo, a fost primit cu toată cinstea și cucernicia, atît de toată sfințita adunare a Bisericii, cît și de împăratul și de toți boierii. Petrecînd acolo puțină vreme, împărțea pîinea cea cerească flămînzilor, adică cuvîntul învățăturii, și adăpa pe cei însetați din apa cea făcătoare de

viață a Sfîntului Duh, și nu numai aceasta, ci și trupește sătura pe cei flămînzi. El ajuta celor nedreptățiți, apăra pe văduve, ocrotea pe sărmani și mîngîia pe cei necăjiți.

Mai pe urmă de toate, se pregătea să se întoarcă la eparhia sa, deși a cunoscut înainte că nu va mai vedea de aici înainte păstoria sa, însă s-a dat pe sine Sfîntului Duh, care-l mișca pe dînsul și, intrînd într-o corabie, a plecat în Creta. Dar corabia, sosind pînă la Mitilina, a stat acolo. Sfîntul, întrebînd cum se numește locul acela și înștiințîndu-se că se numește Erecos, a răspuns: "Aici trebuie să dau chipul meu lui Dumnezeu, adică Celui ce mi l-a dat. Aici voiesc să mor!" Ceea s-a și făcut. Deci s-a dezlegat din legătura trupului și s-a dus cu bucurie către doritul său Dumnezeu, unde, strălucind de neapropiata lumină a dumnezeirii Lui, se îndulcește de bunătățile împărăției Sale celei negrăite. Iar sfințitele lui moaște s-au așezat în biserica Sfintei, bunei și biruitoarei Mucenițe Anastasia, ca o vistierie și izvor pururea curgător de minuni, întru slava Tatălui și a Fiului și a Sfîntului Duh. Amin.

13. VIAȚA SFINTEI ȘI DREPTEI MARTA, MAICA SFÎNTULUI SIMEON DIN MUNTELE MINUNAT
(4 IULIE)

Sfînta și dreapta Marta s-a născut în Antiohia, din părinți binecredincioși. Ea, fiind silită de ei spre nuntă și neînvoindu-se, a dorit să viețuiască în feciorie. Pentru aceasta i s-a poruncit ei, printr-o dumnezeiască vedenie în biserica Mergătorului Înainte, ca să se supună părinților săi și să se însoțească cu bărbat. Deci, a zămislit fiu pe Sfîntul Simeon, după dumnezeiasca dăruire, care i s-a vestit prin arătarea Sfîntului Ioan Mergătorul Înainte, precum se scrie pe larg despre aceasta, în viața Sfîntului Simeon. Însă, nepetrecînd mulți ani cu bărbatul său, a rămas văduvă, iar pruncul creștea cu toată luarea aminte, păzindu-l după porunca Sfîntului Mergătorului Înainte, de vreme ce acela era să fie vas al Sfîntului Duh. Ea se ruga totdeauna lui Dumnezeu pentru fiul său, ca să-l primească de la dînsa spre slujba sa, ca altădată de la proorocița Ana, pe Samuil.

Odată, întrebîndu-se fericita Marta despre prunc ce ar putea să fie cînd va veni în vîrstă, a văzut în vis o vedenie ca aceasta: I se părea că se vede pe sine înaripată, zburînd deasupra și, ținînd pruncul pe mîini, îl înălța ca dar Domnului, zicînd: "O, fiule, astfel am dorit să văd înălțarea ta; deci, să mă libereze pe mine Ziditorul meu cu pace, pentru că am aflat dar de la El, ca una ce m-am învrednicit a-I da rodul pîntecelui meu". Această vedenie precum și descoperirile cele ce i s-au făcut ei mai înainte, ea le ascundea în inima sa și mulțumea lui Dumnezeu.

Fericita Marta totdeauna mergea la biserica lui Dumnezeu, nelăsînd niciodată pravila bisericească; de aceea își cîștigase și petrecerea sa aproape de biserică, unde se afla mai înainte de toți la cîntare și ieșea în urma tuturor. Ea avea o osîrdie a merge la praznice pe la sfintele biserici unde se făceau și stătea cu mare luare aminte la rugăciunile cele de noapte și la dumnezeieștile slujbe și cu sfărîmarea inimii vărsa lacrimi din ochi, împărtășindu-se adeseori cu dumnezeieștile Taine ale Trupului și Sîngelui lui Hristos. Iar cu cîtă vrednicie se împărtășea, aceasta era mărturia: după primirea dumnezeieștii împărtășiri, fața ei era strălucită cu o lumină minunată, ca altădată fața lui Moise.

Fericita Marta, la casa sa, în toate nopțile se scula la rugă-ciune înainte de miezul nopții și o săvîrșea în căldura duhului, udîndu-și fața cu lacrimi. Toată mintea ei era îndreptată către Dumnezeu, pe care Îl iubea cu toată inima, cu tot sufletul și cu toată virtutea. Ea era și nespus de milostivă spre cei săraci, hrănind pe cei flămînzi și îmbrăcînd pe cei goi. Intrînd adeseori în bolniță, slujea cu mîinile sale bolnavilor, iar celor morți le pregătea din ostenelile sale cele de îngropare. Asemenea și celor ce se botezau, le dădea haine albe, lucrate cu mîinile sale. Era atît de blîndă la obicei, smerită și fără de răutate, încît nimeni nu a văzut-o mîniindu-se cîndva sau grăind împotrivă sau mîhnindu-se. Fericita Marta își păzea gura de multă grăire și nu vorbea decît numai cele de nevoie, căci iubea tăcerea foarte mult, de vreme ce aceea învață mintea și gîndirea despre Dumnezeu. Nu se auzea din gura ei cuvînt deșert sau mincinos, ori altceva neplăcut lui Dumnezeu, ci din comoara inimii sale scotea cele bune. Era și făcătoare de pace între prietenii care se mîniau, sfătuitoare celor ce nu trăiau bine, arătîndu-se model de viață curată, cucernică și plăcută lui Dumnezeu și tuturor, nu numai femeilor, ci și bărbaților, fiind plină de toate bunătățile, pe care este cu neputință a le spune cu de-a-mănuntul. Însă ajungea ca mărturie pentru viața ei sfîntă, sfințenia cea mare a Cuviosului Simeon, care s-a născut dintr-însa, căci un fiu ca acesta, o astfel de maică se cădea să aibă.

Cuviosul Simeon stînd pe stîlpul cel de la Muntele Minunat, i s-a făcut ei după rugăciunea cea din miezul nopții, într-o ușoară adormire, o vedenie ca aceasta: Sfîntul Ioan Botezătorul, către care ea, după Dumnezeu și după Preasfînta Născătoare de Dumnezeu, avea mare osîrdie cu credință, și în toate zilele se ruga către dînsul, acela i s-a arătat ei cu Sfîntul Apostol Timotei și a zis către dînsa: "Eu în toată vremea mijlocesc către Dumnezeu pentru tine și niciodată nu te voi lăsa!" Ea, umplîndu-se de spaimă și de bucurie dintr-acea vedenie, s-a deșteptat și cu frică preamărea pe Dumnezeu. Deci vedenia aceasta a spus-o fiului său, Cuviosului Simeon, la care se ducea uneori spre cercetare.

Mergînd odată la fiul său, a văzut mulți din cei cuprinși de tot felul de boli, care se adunaseră lîngă stîlpul cuviosului pentru tămăduirile ce se dădeau cu rugăciunile lui, pentru că ea nu se înălța cu mintea, ci privea spre el cu frică, ca nu cumva vrăjmașul să întindă cursă picioarelor fiului său. Fericita Marta se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi, ca să-l izbăvească pe Cuviosul Simeon de meșteșugirile potrivnicului, iar către el zicea: "Fiul meu, ți se cade pentru toate acestea să preamărești pe Dumnezeu, Cel ce lucrează prin tine, iar tu să-ți aduci aminte de neputința ta și să-ți păzești inima cu toată luarea aminte". Deci, cuviosul primea cu bucurie sfaturile maicii sale și de viața ei cea plăcută lui Dumnezeu se bucura cu duhul, înălțînd mulțumire lui Dumnezeu.

Fericita Marta, petrecînd mulți ani în fapte bune și plăcînd lui Dumnezeu, înainte de sfîrșitul său cu un an, pe la miezul nopții, în timpul cînd își făcea fierbințile ei rugăciuni către Dumnezeu, a căzut într-o mare uimire. A văzut o mulțime de îngeri cerești cu lumînări, dănțuind și zicînd către dînsa: "După ce va trece acest an, fiind dezlegată din trup, te vom lua la odihna făgăduită ție de Domnul". Tot asemenea i s-a descoperit și Cuviosului Simeon. Iar unuia dintre frați i s-a arătat o vedenie de acest fel: A văzut pe Maica Domnului, pe Preacurata Fecioară Maria șezînd pe un scaun în slavă, iar fericita Marta stătea înaintea ei, ridicîndu-și spre dînsa mîinile sale în chipul crucii și prefăcîndu-se într-o cruce de aur, strălucea ca o lumină asemenea razelor soarelui; și astfel se vedea că toată crucea aceea era luminoasă.

Cuviosul Simeon, auzind despre această vedenie, a zis: "Acesta este semnul că s-a apropiat fericitul sfîrșit al maicii mele". Deci, Sfînta Marta, sfîrșindu-se anul cel de pe urmă al vieții celei plăcute lui Dumnezeu, a mers spre cercetare la Cuviosul Simeon, fiul său, iar el s-a rugat către dînsa, zicînd: "Binecuvintează-mă, maica mea, precum Avraam a binecuvîntat pe

Isaac". Iar sfînta a zis: "De aceea am și venit aici, ca să mă învrednicesc binecuvîntării și rugăciunilor tale, pentru că de acum au mai rămas numai trei luni din viața mea. După aceea, mă voi duce la Domnul Dumnezeul meu, care te-a zidit pe tine din pîntecele meu. Acela să-ți dăru-iască ție darul și binecuvîntarea Sa, ca să-ți săvîrșești cu bine alergarea ta cea bine începută și să te învrednicească împărăției Sale".

Acestea grăindu-le, vărsa lacrimi din ochi, iar frații care erau acolo plîngeau, deoarece cu greu li se părea lor a auzi că după trei luni nu vor mai vedea fața ei. Deci, ziceau: "Maică, viu va fi sufletul tău și va lăuda pe Domnul". Iar ea întărea cuvîntul, grăind: "De nu va fi așa precum v-am spus, apoi pe mine, roaba voastră, să mă socotiți ca pe o mincinoasă". Atunci Cuviosul Simeon a zis către dînsa: "Binecuvîntarea ta o cerem noi acum, iar cuvintele tale ne sînt foarte dureroase inimii noastre". Sfînta a zis: "Binecuvîntați sînteți voi Domnului și binecuvîntați sînt cei ce vă binecuvintează pe voi".

După aceasta, toți i s-au închinat fericitei Marta, asemenea și ea, închinîndu-se lor, s-a întors în Antiohia la casa sa. După plecarea ei, Cuviosul Simeon, chemînd a doua zi pe cei mai iscusiți dintre frați, a zis către dînșii: "Cu adevărat se apropie vremea ducerii maicii mele din cele pămîntești, pentru că în noaptea trecută am văzut în vedenie un scaun pus înaintea mea și maica mea șezînd pe el, iar noi toți stăteam împrejurul ei. Atunci ea, ca o învățătoare, a zis către noi cuvîntul cel dintîi al psalmului: *Fericit bărbatul care n-a umblat în sfatul necredincioșilor*... Și multe alte cuvinte sfătuitoare ne-a zis nouă, ca o maică. Apoi s-a sculat și, mergînd înaintea noastră la biserică, ținea în mîini o cruce luminoasă, iar noi urmam după dînsa, cîntînd psalmi de umilință".

După aceea, cu cîteva zile înaintea sfîrșitului său, s-a dus iarăși la Cuviosul Simeon pentru sărutarea cea mai de pe urmă și i-a spus lui toate dumnezeieștile descoperiri ce i s-au făcut în viața sa. Asemenea și lucrurile cele bune, ostenelile și nevoințele, care le făcuse în taină, pentru slava numelui lui Dumnezeu; și a rămas acolo în acea noapte. În vedenia visului, se vedea că era răpită spre înălțimea cerului, unde a văzut niște palate preaminunate și luminoase, a căror frumusețe nici un cuvînt nu o poate spune.

Umblînd ea prin acele palate și minunîndu-se de zidirea cea nefăcută de mînă, a văzut pe Preasfînta Născătoare de Dumnezeu, cu doi îngeri prealuminoși, grăind către dînsa: "Ce te minunezi?" Iar ea cu frică și cu bucurie, închinîndu-se Preasfintei Născătoare, a zis: "Mă minunez, Stăpînă, că în tot timpul vieții mele pe pămînt, n-am văzut niște palate mai minunate ca acestea". Iar Preacurata a zis: "Și pentru cine socotești tu că sînt pregătite ele?" Dînsa a zis: "Nu știu, Stăpînă!"

Atunci Preasfînta Născătoare de Dumnezeu a grăit către dînsa: "Oare nu știi că pentru tine s-a pregătit această odihnă, zidită de fiul tău și în care de acum vei petrece în veci?" Acestea zicînd, a poruncit îngerilor de a pus în mijloc un scaun minunat, apoi a zis către dînsa: "Această slavă ți se dăruiește ție, deoarece ai viețuit cu dumnezeiască plăcere în frica Domnului". Apoi iarăși a zis: "Voiești ca să vezi și pe cele mai slăvite?" Atunci i-a poruncit ei să vină după dînsa. Deci, suindu-se la cele mai înalte locuri cerești, i-a arătat ei alte palate mult mai minunate și mai luminate, fără să semene cu cele dintîi și care erau pline de slavă cerească, și a căror frumuseți nici mintea omenească nu o poate ajunge, nici gura nu o poate spune. Atunci Preacurata a zis: "Și pe aceste palate le-a zidit fiul tău și a început și la temelia celui de-al treilea".

Aceasta spunînd a dus-o pe dînsa iarăşi spre răsăritul soarelui şi i-a arătat ei din înălţime locuinţele Raiului şi într-însele mulţime de cete de parte bărbătească şi femeiască, veselindu-se. Şi i-a zis Stăpîna: "Aceste locuri le-a dăruit Fiul meu, celor ce au trăit în curăţie şi cu dreptate întru păzirea poruncilor Domnului, celor ce au făcut milostenii multe cu osîrdie, de aceea singuri de milă s-au învrednicit de la Domnul, pentru că: *Fericiţi sînt cei milostivi, că aceia se vor milui*. Astfel a fost vedenia Sfintei Marta, care a spus-o fiului său.

Fiind într-o zi de Duminică, s-a împărtăşit cu Preacuratele şi dumnezeieştile Taine ale Trupului şi Sîngelui lui Hristos. Faţa ei strălucea din darul lui Dumnezeu şi din negrăita bucurie duhovnicească, prin care se veselea, deoarece era încredinţată de sfîrşitul şi de mîntuirea sa. Apoi a petrecut toată ziua aceea şi noaptea următoare, o parte întru cele de Dumnezeu insuflate multe vorbiri iubite ale ei cu fiul cel cuvios, iar alta, cu rugăciuni şi cu lacrimi fierbinţi către Dumnezeu.

Luni, dînd pace şi binecuvîntare, precum şi sărutarea cea mai de pe urmă fiului său şi tuturor ucenicilor lui, s-a despărţit de dînşii, lăsîndu-i pe toţi plîngînd. Apoi s-a dus la un sat care se numea Tivirint, care era departe de trei stadii de la Muntele cel Minunat, unde era biserica Sfîntului Ioan Botezătorul. Ea a vărsat multe lacrimi în acea biserică şi a început a slăbi cu trupul. Locuitorii acelui sat au cinstit-o foarte mult şi au rugat-o să se odihnească la dînşii de oboseală. Deci, s-a odihnit în ziua aceea, iar noaptea următoare şi mai mult a slăbit cu trupul. Marţi au dus-o cu căruţa la casa ei în Antiohia, care era în cetăţuia ce se numea Dafne. Miercuri s-a rugat lui Dumnezeu cu căldură. Apoi a vărsat multe lacrimi, avînd nădejde neîndoită de mîntuirea sa. Şi astfel şi-a dat sufletul său în mîinile lui Dumnezeu, în cinci zile ale lunii lui iulie.

Ea a rînduit ca, după moartea sa, să-i îngroape trupul la locul unde se îngroapă cei străini şi săraci. Dar Cuviosul Simeon, fiul ei, avînd descoperire de la Dumnezeu despre mutarea maicii sale, a trimis pe unii dintre ucenicii săi şi au adus trupul ei în Muntele Minunat, ca să-l îngroape lîngă stîlpul său. Despre dînsa se scrie şi aceasta: Pe cînd sufletul ei se ducea către Domnul, cei care şedeau aproape de cinstitul ei trup, au văzut faţa ei zîmbind cu bucurie şi au auzit grăindu-se astfel de cuvinte: "Am luat mare dar de la Dumnezeu şi sînt în lumină şi bucurie negrăită". Aceia, spăimîntîndu-se, gîndeau că a cîştigat milă de la Domnul pentru fiul său. Ea a grăit aceasta: "Nu m-am proslăvit atît pentru fiu, cît pentru viaţa cea îmbunătăţită, de vreme ce pentru Domnul am arătat multă răbdare şi înfrînare în nevoinţele pustniceşti. Am umblat bine pe calea poruncilor Lui şi pe urmele aceleia care L-a născut pe El şi am iubit-o din toată inima".

Deci, cinstitul trup al Sfintei Marta, fiind dus de la cetăţuia Antiohiei, care se numea Dafne, la Muntele Minunat, a fost dus cu mare cinste, într-o zi de vineri; şi mult popor al Antiohiei cu rînduiala cea sfinţită au petrecut-o, ca pe o mare plăcută a lui Dumnezeu, cu lumînări, cu cădiri şi cu cîntări de psalmi. Iar cei ce duceau racla cu cinstitul ei trup, spuneau că nu simţeau greutate la ducere, pentru că nu era ca trupurile celorlalţi morţi, care au greutate obişnuită, ci era uşor mai presus de fire, ca şi cum mergea singur prin văzduh.

Atunci un om din popor, anume Serghie, fiul unui cetăţean cinstit cu numele Antonie, văzînd acea slăvită petrecere şi poporul îmbulzindu-se spre raclă, unii plecîndu-şi umerii sub raclă, ca s-o ducă cu osîrdie, iar alţii voind să se atingă de cinstitul ei trup, a rîs şi a socotit în sine: "Ce trebuinţă este să te atingi de un trup mort?" Deci s-a întors înapoi. Dar acela îndată a căzut într-o boală grea, încît a şi amuţit dintr-însa şi s-a prelungit boala aceea treizeci de zile şi nu s-a tămăduit decît de la mormîntul sfintei, de care lucru se va spune mai pe urmă. Deci, cinstitul trup aducîndu-se în locaşul Cuviosului Simeon, au săvîrşit lîngă trup cîntare de toată

noaptea. Într-acea noapte s-a arătat vie la doi din frați, ucenici ai lui Simeon, într-o îmbrăcăminte luminoasă, avînd și fața luminată. Ei s-au spăimîntat de aceasta, știind-o că a murit; dar ea a zis către dînșii: "Nu vă temeți, că Domnul nu m-a rînduit între cei morți, ci între cei vii. Eu am venit la voi, să vă ajut asupra diavolului, ca, biruindu-l, să cîștigați viața veșnică". Zicînd aceasta, s-a făcut nevăzută.

Cînd a sosit ziua sîmbetei, s-a adunat la îngroparea Sfintei Marta mult popor de prin cetăți și de prin satele dimprejur, cu preoți și cu clerici. Toți au văzut sfînta ei față în mormînt, ne-schimbată de moarte, înflorindu-i frumusețea ca la o tînără, strălucind cu darul, și neieșind din trupul ei nici mirosul cel obișnuit la cei morți, deși era a patra zi după moarte; ci, se vedea dormind ca o femeie vie. Apoi, cîntînd cele cuviincioase, au îngropat-o cu cinste înaintea stîlpului Sfîntului Simeon. Aceasta a făcut-o din po-runca lui, pentru ca să poată vedea totdeauna mormîntul maicii sale.

După ziua sîmbetei, făcîndu-se cîntarea Învierii, unul din popor, anume Ioan, cu rînduiala de citeț bisericesc, dormitînd, a văzut pe Sfînta Marta strălucind ca o lumină și suindu-se pe trepte la stîlpul Cuviosului Simeon. Deasupra mormîntului ei a văzut o căruță de heruvimi trasă de niște îngeri cu cîte șase aripi. El a spus cuviosului această vedenie cu jurămînt. Iar cuviosul i-a zis: "Fiule, dă slavă lui Dumnezeu că te-a învrednicit a vedea căruța de heruvimi; iar maicii mele și mie, fiind zămisliți și născuți în păcate, ne trebuie mila lui Dumnezeu".

După aceasta a venit la Cuviosul Simeon tatăl și maica lui Serghie, cel pomenit mai înainte, care hulise petrecerea trupului Sfintei Marta și din care pricină căzuse în boală grea. Ei plîngeau și se rugau, ca, precum vindecă de boli pe mulți cu rugăciunile sale, să tămăduiască și pe fiul lor. Sfîntul le-a zis: "Duceți-vă și-l întrebați să vă spună singur pricina bolii sale, că acum poate să grăiască, fiindu-i mai bine". Părinții lui, întorcîndu-se acasă, au început a-l întreba, iar el le-a răspuns: "Această boală a venit asupra mea, fiindcă am hulit cinstita petrecere a trupului Sfintei Marta și mi-am întors fața de la dînsa, nevoind să duc racla pe umeri". Ei l-au pus într-o căruță și l-au dus la cuviosul din Muntele cel Minunat. Cuviosul le-a spus să-și caute tămăduire la mormîntul maicii sale. Deci, ei s-au rugat cu lacrimi la cinstitul ei mormînt și îndată bolnavul s-a făcut sănătos desăvîrșit, ca și cum nu bolise niciodată.

După îngroparea cuvioasei, frații se obișnuiseră a aprinde o candelă la mormîntul ei, ca să ardă ziua și noaptea, pentru cinstea sfintei. Dar, după mai multă vreme, au uitat a mai aprinde candela. Văzînd acest lucru, Cuviosul Simeon tăcea, nezicînd nimic de candelă, ca ucenicii lui să nu creadă că cinstește pe maica sa după moarte fără de măsură.

Într-acele zile, iconomul locașului aceluia s-a îmbolnăvit greu și se părea că este aproape de moarte. Deci, i s-a arătat Sfînta Marta în miezul nopții, zicîndu-i: "Pentru ce nu mai aprindeți candela mea? Să știți că, deși nu am trebuință de lumina de la candela voastră, fiind învrednicită de lumina cea cerească și veșnică de la Dumnezeu, atunci cînd faceți aceasta la mormîntul meu, pentru mîntuirea voastră o rînduiți, deoarece mă îndemnați să mijlocesc pentru voi înaintea Domnului". Sfînta, grăind acestea, ținea în dreapta sa, ca un mărgăritar prealuminos, o parte din făcătorul de viață Trup al lui Hristos, cu care, atingîndu-se de cel bolnav, a zis: "Într-aceasta să fii viu și sănătos". Aceasta spunînd, s-a făcut nevăzută.

După aceea, bolnavul s-a sculat sănătos și a alergat la gropnița sfintei unde, căzînd înaintea mormîntului ei, uda pămîntul cu lacrimi și, cerînd iertare de neîngrijirea sa, a mulțumit pentru tămăduire. Deci, a rînduit ca să ardă candela ei nestinsă și se săvîrșeau și alte multe minuni la mormînt. Orbii se luminau, diavolii din oameni se izgoneau și se dădeau tămăduiri

grabnice de toate neputințele, cu rugăciunile Sfintei Cuvioasei Marta și cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

14. CUVIOSUL ATANASIE ATONITUL
(5 IULIE)

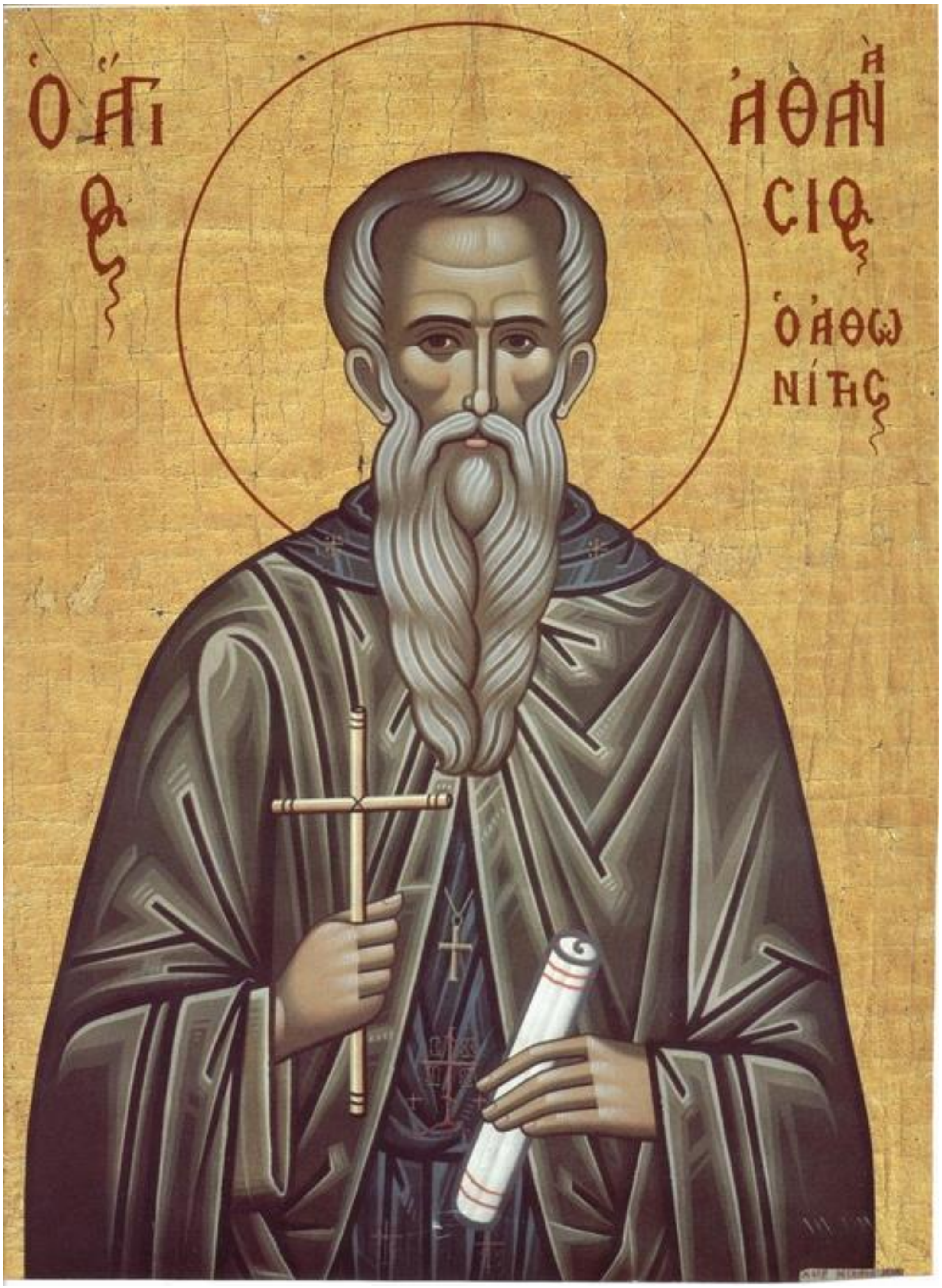

Preacuviosul Atanasie, cel vrednic de laudele celor fără de moarte, a crescut în viața cea muritoare și omenească în cetatea cea mare Trapezunda și a învățat carte în Bizanț, iar munții Chimenului și ai Atonului l-au adus pe dînsul ca dar lui Dumnezeu. Părinții lui erau de neam bun și dreptcredincioși. Tatăl lui era din Antiohia, iar maica sa din Colhida și viețuiau în Trapezunda. Deci mai înainte de nașterea Cuviosului Atanasie tatăl său a murit, iar maica sa, născîndu-l și luminîndu-l prin Sfîntul Botez, s-a dus către Dumnezeu în urma bărbatului său. Numele pruncului din botez a fost Avramie. El rămînînd din scutece sărman de părinți, l-a luat o călugăriță din cele de bun neam și l-a hrănit.

Încă din vîrsta pruncіei se arătau într-însul semnele vieții lui, care aveau să fie, cînd va ajunge bărbat desăvîrșit, pentru că pruncul, deși era mic, însă se arăta înțelept în toate și bun la obiceiuri. Deci, făcînd jocuri copilărești cu cei de o vîrstă cu el, aceia nu-l puneau pe Avramie împărat sau voievod, ci egumen. Și cu dreptate, căci din copilărie se deprindea la viața monahicească, văzînd pe monahia care-l creștea, petrecînd în rugăciuni și în postiri. Deci, el se sîrguia să-i urmeze ei pe cît era cu putință, postind și făcînd rugăciuni; crescînd cu trupul și cu înțelegerea, a trecut vîrsta pruncească și, dîndu-se la învățătura gramaticii, sporea mai mult decît vîrstnicii.

În acea vreme, călugărița aceea care i-a fost în loc de maică, s-a dus către Domnul. După aceea, pruncul Avramie, rămînînd sărman a doua oară, plîngea ca după maica sa cea adevărată și dorea ca să meargă în Bizanț pentru căutarea înțelepciunii cărților. Această dorință a lui a fost rînduită de Dumnezeu, Care se îngrijește de cei sărmani:

În vremea aceea, împărățind peste greci dreptcredinciosul împărat Roman, unul din famenii palatului a fost trimis la Trapezunda ca să adune de la tîrguri dajdia cea împărătească. Acela, văzînd pe copilul Avramie frumos la vedere cu trupul și cu sufletul, l-a luat cu sine în Bizanț și l-a încredințat unui dascăl, bărbat ales, cu numele Atanasie, spre învățătura filosofiei. Deci, în scurtă vreme s-a făcut ucenicul ca și dascălul.

În acei ani, era în Bizanț un voievod, anume Zefinazer, care luase ca soție fiului său pe o rudenie de-a lui Avramie. Acela, cunoscînd pe Avramie, l-a luat în casa sa. Dar tînărul Avramie, deși petrecea în casă bogată și îndestulată cu toate desfătările de hrană, însă nu se lăsa de înfrînarea cea pustnicească, pe care o deprinsese de la călugărița care-l hrănise. Astfel, nu voia să mănînce la masa cea domnească, nici nu-i plăcea să guste bucate alese, ci își împlinea nevoia foamei sale cu verdețuri nefierte și cu poame. El era atît de treaz, încît adeseori, vrînd să biruiască somnul cel firesc, umplea ligheanul cu apă și-și spăla fața sa, ori de cîte ori adormea, ca să nu se îngreueze de somn. Astfel se chinuia în tot felul, omorîndu-și trupul și robindu-l pe el duhului.

Pentru o viață îmbunătățită ca aceasta și pentru înțelegerea cea multă a lui era iubit tuturor. Vestea aceasta a venit chiar la cunoștința împăratului și a fost pus dascăl de dînsul în școală, asemenea cu dascălul Atanasie. Dar, de vreme ce învățătura lui Avramie se lăuda mai mult decît a lui Atanasie și se adunau mai mulți ucenici la Avramie decît la Atanasie, de aceea Atanasie, dascălul lui Avramie, care i-a fost mai înainte ucenic, a început a-l pizmui și a-l urî. Acest lucru înțelegîndu-l fericitul Avramie, nu după multă vreme, și-a lăsat rînduiala dăscăliei, nevrînd să fie supărător dascălului său, și s-a dus să viețuiască în casa celui mai sus zis voievod, petrecînd în obișnuita sa faptă bună. După aceasta, împăratul a poruncit voievodului să meargă pentru o trebuință pe Marea Egee. Voievodul, plecînd, a luat cu sine și pe Avramie, pentru dragostea cea multă ce o avea către dînsul și a plecat la Avid și de acolo a ajuns la Lemnos.

Văzînd Avramie Muntele Atonului, i-a plăcut foarte mult și gîndea să se sălășluiască în el. După ce s-a săvîrșit slujba împărătească, s-a întors acasă. Apoi a venit la Constantinopol. Dar, venind acolo din Mînăstirea Chimenului, după rînduiala dumnezeiască Cuviosul Mihail, numit Malein, Avramie, înștiințîndu-se și auzind de viața lui cea plăcută lui Dumnezeu, s-a bucurat și a mers la dînsul. Vorbind el cu starețul, s-a îndulcit și s-a folosit de cuvintele lui cele insuflate de Dumnezeu. Și astfel s-a cuprins mai fierbinte de dorința ca să se lepede de lume și să slujească lui Dumnezeu în rînduială monahicească. El a descoperit gîndul său cuviosului și i-a spus cele pentru sine, adică, de unde este, de ce neam, cum a fost crescut și pentru ce petrece în casa voievodului.

Cuviosul, văzînd că are să fie vas ales al Sfîntului Duh, l-a iubit foarte mult și-l învăța pentru mîntuire, semănînd în inima lui, ca într-un pămînt bun, semințele cuvintelor lui Dumnezeu, ca să aducă rod însutit de fapte bune. Îndeletnicindu-se el cu vorba cea duhovnicească, a venit spre cercetare la Cuviosul Mihail nepotul său, Nichifor, voievodul Răsăritului, care mai pe urmă a fost împăratul grecilor. Vorbind cu cuviosul, unchiul său, a văzut pe tînărul Avramie și a întrebat pe stareț despre dînsul cine este. Sfîntul i-a spus toate despre Avramie și că voiește să se facă monah. De atunci Avramie s-a făcut cunoscut lui Nichifor.

După cîteva zile, Cuviosul Mihail întorcîndu-se din Constantinopol la mînăstirea sa, Avramie n-a mai voit să stea în mijlocul zgomotului lumesc, ci, defăimînd toate cele lumești și retrăgîndu-se din dragoste la cuviosul, s-a dus, vrînd să se facă monah. Ajungînd la locașul Chimenului, s-a aruncat la picioarele sfîntului stareț Mihail, rugîndu-l cu lacrimi să-l îmbrace în chipul monahicesc și să-l numere în turma cea aleasă a oilor celor cuvîntătoare din ograda lui Hristos. Cuviosul Mihail l-a primit cu dragoste și îndată, fără să-l mai treacă prin cei începători, l-a tuns în călugărie ca pe un iscusit, pentru că vedea într-însul rîvna cea aprinsă a dragostei către Dumnezeu, numindu-l Atanasie în loc de Avramie. În mînăstirea aceea, nefiind obicei să se îmbrace monahii la tundere cu cămăși de lînă, fericitul Mihail a îmbrăcat pe Atanasie cu cămașă de lînă ca într-o platoșă, întrarmînd pe ostașul cel viteaz al lui Hristos împotriva potrivnicilor.

Atanasie rugă pe sfîntul stareț să-i dea lui poruncă să mănînce o dată pe săptămînă. Dar înțeleptul povățuitor, tăind voia ucenicului său, i-a poruncit să primească hrană a treia zi. Atanasie făcea toate slujbele mînăstirești și bisericești care i se porunceau, arătînd osîrdie în nevoințele călugărești. Iar în vremea care-i prisosea din lucrările mînăstirești, se îndeletnicea cu scrierea sfintelor cărți, după porunca părintelui său. El era iubit de toți frații și pentru această iubire de osteneală a lui, în patru ani s-a arătat desăvîrșit în viața monahicească.

Apoi i s-a poruncit de Cuviosul Mihail, să viețuiască în liniște, într-o chilie ce era în pustie la un loc departe de mînăstire ca de o stadie și i-a dat poruncă starețul pentru post, să nu mai mănînce a treia zi, precum se obișnuise, ci a doua zi să guste pîine uscată și puțină apă. Iar la toate praznicile dumnezeiești ale Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și în zilele de Duminici, începînd de cu seară pînă la al treilea ceas din zi, i-a poruncit să petreacă fără de somn în rugăciuni și în preamărirea lui Dumnezeu.

Trecînd cîtăva vreme, Nichifor, voievodul Răsăritului, nepotul Cuviosului Mihail, săvîrșind slujba cea împărătească și trecînd din întîmplare pe lîngă locul acela, a mers în mînăstirea unchiului său Mihail. Vorbind cu dînsul, și-a adus aminte și l-a întrebat, zicînd: "Părinte, unde este copilul Avramie, pe care l-am văzut la tine în Constantinopol?" Starețul a răspuns: "Se roagă lui Dumnezeu pentru mîntuirea voastră, căci acum este monah și s-a numit Atanasie din Avramie". Atunci s-a întîmplat că era cu Nichifor și fratele lui, Leon patriciul. Auzind amîndoi de viața îmbunătățită a lui Atanasie, au dorit să-l vadă. Deci, starețul neoprindu-i, au mers la Atanasie, care i-a întîmpinat și a vorbit cu dînșii cuvinte din duhovniceasca înțelepciune, pentru că gura lui era plină de darul Duhului Sfînt. Ei s-au îndulcit atît de mult din cuvintele lui, încît doreau să petreacă pururea cu dînsul, de le-ar fi fost cu putință a se libera de dregătoriile lor și de zgomotul lumii.

Întorcîndu-se ei la Cuviosul Mihail, au zis către dînsul: "Părinte, îți mulțumim că ne-ai arătat comoara pe care o ai ascunsă în țarina păstoriei tale". Deci starețul, chemînd pe Atanasie, i-a poruncit ca iarăși să întindă cuvînt de învățătură pentru mîntuirea sufletelor celor ce veniseră.

Căci darul Domnului lucra atît de mult prin gura lui Atanasie, încît cei ce auzeau cuvintele lui, se umpleau și se sfărîmau cu inimile lor și plîngeau. Deci, însuși starețul se minuna de darul învățăturii lui.

Din acea vreme, voievodul Nichifor și Leon patriciul au iubit foarte mult pe fericitul Atanasie. Nichifor, luîndu-l la o parte, i-a descoperit gîndul său, zicînd: "Doresc, părinte, să mă înstrăinez de viforul cel lumesc și, scăpînd de grijile vieții, să slujesc lui Dumnezeu în liniștea monahicească. Această dorință s-a aprins în mine mai mult din cuvintele tale cele insuflate de Dumnezeu și am nădejde în sfintele tale rugăciuni că-mi voi cîștiga dorința". Fericitul Atanasie i-a răspuns, zicînd: "Pune-ți spre Dumnezeu nădejdea ta și El va rîndui pentru tine, precum va voi". Astfel vorbind din destul, voievodul și patriciul s-au dus în calea lor cu mult folos pentru sufletele lor.

Cuviosul Mihail voia să facă pe Atanasie, după sine, egumen al mînăstirii, căci el îmbătrînise și se apropiase de sfîrșit. Atanasie, înștiințîndu-se de aceasta, deși nu voia să se despartă de iubitul său părinte, însă, temîndu-se de greutatea începătoriei, s-a judecat a fi nevrednic de rînduiala păstoriei. Deci a fugit de acolo și umbla prin Muntele Atonului, înconjurînd pe părinții cei din pustie, îndemnîndu-se spre mai multă nevoință, din viețile lor cele îmbunătățite. El, găsind pe cîțiva frați petrecînd prin crăpăturile pietrelor aproape unul de altul, s-a sălășluit lîngă aceia și urma vieții lor celei aspre, pentru că ei nu aveau nici o grijă de trup, nici de acoperămînt, nici de hrană, nici de vreun alt cîștig; ci gerul, zăduful și foamea le răbdau cu plăcere pentru Dumnezeu. Nevoia cea trupească o îndestulau cu poame sălbatice care creșteau prin pustia aceea și din care gustau puțin la vremea lor.

În acea vreme, Cuviosul Mihail Malein s-a dus către Domnul; iar Atanasie, înștiințîndu-se de sfîrșitul cuviosului, a plîns după el, ca un fiu după părintele său. El s-a mai înștiințat că voievodul Nichifor cu fratele său, Leon patriciul, vor trece prin locul acela. Deci, s-a temut să nu fie pentru dînsul cercetare. Atunci el a lăsat pe pustnicii aceia - ca pe unii ce erau cunoscuți de alți frați și adeseori cercetați, ca să nu fie cunoscut și el de cei ce veneau - și s-a dus într-o mînăstire mai departe, care se numea grecește Tuzig.

Acolo, găsind pe un stareț din afară de mînăstire liniștindu-se în pustie, l-a rugat să-l primească să petreacă cu dînsul și și-a schimbat numele său, în loc de Atanasie, Varnava, ca nu cumva, cercetîndu-l să-i afle numele. Starețul îl întreba, zicînd: "Cine ești, frate, de unde și pentru ce pricină ai venit aici?" Atanasie a zis: "Părinte, am fost corăbier și, căzînd în primejdie, am făgăduit lui Dumnezeu ca să mă lepăd de lume și să plîng pentru păcatele mele. Deci, pentru aceasta m-am îmbrăcat în acest chip monahicesc, în care, povățuit de Dumnezeu, am venit aici la sfinția ta, dorind să petrec cu tine și să învăț calea mîntuirii. Numele meu este Varnava". Starețul, crezînd cele zise, l-a primit, iar Varnava petrecea acolo, supunîndu-se starețului în toate, ca unui părinte.

După un timp a zis către stareț: "Părinte, te rog ia osteneală și învață-mă și pe mine carte, ca să pot să mă obișnuiesc cît de puțin a citi Psaltirea; căci în lume la nimic nu m-am deprins, decît numai la umblarea pe mare cu corabia". Prin aceasta fericitul Atanasie se făcea că nu este cărturar, ca să nu fie cunoscut de cei ce voiau să-l caute. Starețul i-a scris mai întîi literele și-l învăța pe el, ca pe un om ce niciodată nu învățase nimic, iar Varnava se făcea că nu poate să înțeleagă. Aceasta a făcut-o mult timp, ceea ce mîhnea foarte mult pe stareț, așa că de multe ori, amărîndu-se, îl gonea de la dînsul. Dar, cel ce se numea Varnava, zicea cu smerenie: "Părinte, nu mă izgoni pe mine, nebunul și nepriceputul; ci, rabdă pentru Dumnezeu și mă ajută cu

rugăciunile tale, ca Domnul să-mi dea înțelegerea literelor". După aceasta, ucenicul a început a se face cum că înțelege puțin alcătuirea literelor, dînd nădejde stărețului că va învăța carte.

În acel timp, Nichifor, slăvitul voievod al Răsăritului, aflînd că Atanasie a fugit din mînăstirea Chimenului, s-a mîhnit foarte mult și gîndea în sine, cum ar putea să-l afle pe el. De aceea, a scris judecătorului Tesalonicului ca, mergînd pînă la Muntele Atonului, să cerceteze cu dinadinsul despre Atanasie. Judecătorul, citind scrisoarea aceea, îndată s-a dus în Sfîntul Munte și, chemînd pe cel mai mare al mînăstirii, adică pe cel ce era mai vechi egumen peste toți egumenii mînăstirii Atonului, l-a întrebat de monahul Atanasie, spunîndu-i fața, vîrsta și iscusința lui în Scripturi, după cum îi scrisese Nichifor. Mai-marele Atonului i-a răspuns, grăind: "Un bărbat ca acesta pe care îl căutați, n-a venit pînă acum în muntele acesta. Însă în scurt timp, va fi la noi sobor, la care sînt datori să vină toți cîți locuiesc în muntele acesta. Deci, dacă monahul pe care-l căutați va fi în muntele acesta, apoi cu adevărat va veni la sobor, ca și ceilalți, și atunci îl vom cunoaște pe el". După aceasta, judecătorul s-a întors la Tesalonic.

Pe atunci, era obiceiul în Aton de a se aduna frații de trei ori pe an în lavra care se numește Careia, la aceste trei mari praznice: Nașterea Domnului Hristos, Învierea Domnului și Adormirea Maicii Domnului. La aceste praznice, toți, adunîndu-se, prăznuiau împreună și se împărtășeau cu dumnezeieștile Taine, cu Trupul și Sîngele Domnului, și mîncau la masă de obște. Sosind praznicul Nașterii Domnului, și adunîndu-se toți părinții și frații de prin mînăstirile și chiliile cele din pustie, a venit și stărețul acela împreună cu ucenicul său, Varnava. Deci, uitîndu-se mai-marele mînăstirii printre frați și căutînd pe acela care s-ar fi potrivit cu semnele cele descrise de Nichifor, a văzut pe unul ca acela și l-a întrebat pe el de nume, dar, auzindu-l pe el că se numește Varnava, iar nu Atanasie, s-a îndoit, căci Atanasie era scris numele ce se cerea. Deci, s-a gîndit că-l va cunoaște pe el din citirea cărții.

Sosind timpul citirii și punîndu-se cartea dinainte, mai marele mînăstirii a poruncit monahului care se numea Varnava, să citească înaintea soborului; el se lepăda, zicînd că nu știe carte. Văzînd aceasta stărețul lui, a început a zîmbi și a zis către cel ce poruncea: "Încetează, părinte, că fratele acesta nu știe să citească, căci abia acum învață la psalmul întîi". Dar mai-marele mînăstirii îi stătea împotrivă, poruncindu-i cu supărare. Atunci fericitul Atanasie, văzînd că nu poate să se tăinuiască, deoarece era legat cu certare, s-a supus stăpînirii ce era de la Dumnezeu și a început a citi, precum știa. Văzînd și auzind ceea ce nu se așteptau, stărețul împreună cu toți ceilalți s-au minunat de el, avînd vorbirea frumoasă și cuvintele, ce ieșeau din gură, dulci. Dar se și bucura, mulțumind lui Dumnezeu că s-a învrednicit a fi învățător unui bărbat ca acela iscusit, vărsînd și lacrimi din ochi. Atunci Atanasie a fost cunoscut și cinstit de toți. Iar unul din cei mai cinstiți părinți, cu numele Pavel, care era din părțile Xeropotamului, a zis către frați acestea: "Acest frate, care a venit în urma noastră în muntele acesta, cu faptele cele bune este mai înainte decît noi. Deci, mai întîi cu slava decît noi va fi întru Împărăția cea cerească, pentru că multora va fi părinte și povățuitor spre mîntuire".

Atunci, mai marele mînăstirii a spus lui Atanasie că voievodul Nichifor și cu fratele său, Leon, îl caută. Cuviosul, auzind acestea, îl ruga să nu-l arate lor, de vreme ce nu voia să se lipsească de Sfîntul Munte. Deci, mai-marele mînăstirii, înțelegînd că va fi spre paguba Atonului dacă se va lipsi de un bărbat ca acesta, a făgăduit că nu va spune despre dînsul celor ce-l caută, poruncindu-i să se liniștească deosebit într-o chilie pustnicească, la trei stadii departare de lavră. Cuviosul Atanasie, slujind lui Dumnezeu în singurătate, avea hrană din osteneala mîinilor sale, pentru că scria frumos și repede. El în șase zile era în stare să scrie toată Psaltirea, fără să-și lase pravila cea obișnuită. Deci, pentru acele scrieri i se dădea pîine de către frați.

Leon, fratele lui Nichifor, care în acel timp era voievod peste oştile Apusului, cîştigînd biruinţă slăvită asupra celor sălbatici cu ajutorul lui Dumnezeu şi al Preasfintei Născătoare, pe cînd se întorcea din război, a trecut pe la Muntele Atonului, ca să dea mulţumire lui Hristos şi Preacuratei Sale Maici, care l-au întărit să biruiască împotriva vrăjmaşilor. Deci, săvîrşind cele de mulţumire, a cercetat cu dinadinsul pe Atanasie, care vieţuia în linişte. Aflîndu-l, a alergat la chilia sa şi văzîndu-l, s-a umplut de multă bucurie. Deci, cuprinzîndu-l în braţe cu dragoste, plîngea. Astfel a vorbit cu dînsul ziua şi noaptea şi s-a îndulcit de cuvintele lui cele înţelepte şi insuflate de Dumnezeu.

Monahii, văzînd dragostea cea atît de mare a voievodului acela către Părintele Atanasie, l-au rugat să le mijlocească dar la acel voievod, adică să-l înduplece să le zidească în lavra Careii o biserică mai mare, deoarece cea veche era mică şi nu putea să încapă tot soborul fraţilor. Atanasie a vorbit despre aceea cu voievodul, iar el, ca un iubitor de Hristos ce era, le-a dat îndată cu bucurie mulţime de aur şi argint spre zidirea bisericii. Apoi, sărutînd pe Atanasie şi pe ceilalţi părinţi, s-a dus în calea sa la Constantinopol şi a spus fratelui său, Nichifor, că a aflat pe Cuviosul Atanasie. De atunci au început a veni la dînsul mulţi pentru folos, fiind foarte cinstit şi lăudat de toţi părinţii Atonului. El, iubind liniştea şi fugind pretutindeni de slava omenească, a plecat de acolo şi a înconjurat locurile cele dinlăuntru şi pustii ale muntelui aceluia. Astfel, povăţuindu-se de Dumnezeu, s-a dus pînă la marginea Atonului, la un loc care se numea Melana, avînd multă pustietate şi fiind departe de alte pustniceşti locuinţe.

Dealul acela avînd lărgime la vîrf, acolo şi-a făcut o colibă în mijlocul lui, unde se îndeletnicea cu nevoinţe mai mari. Dar diavolul, vicleanul vrăjmaş, făcea acel loc neiubit cuviosului, voind să-l izgonească de acolo. Deci, îl frămîntau gîndurile să plece din locul acela. Însă nevoitorul cel bun grăia împotriva gîndurilor: "Voi răbda aici tot anul acesta, iar după sfîrşitul anului voi face precum va rîndui Dumnezeu".

Trecînd anul, în ziua cea de pe urmă, au năvălit mai multe gînduri de la potrivnic, ca să-l tragă de acolo, iar el grăia în sine: "Mîine dimineaţă voi ieşi de aici şi mă voi întoarce în lavra Careii". Dar, pe cînd stătea el la rugăciune, săvîrşind cîntarea ceasului al treilea, deodată s-a revărsat peste dînsul o lumină cerească, care l-a strălucit, şi îndată i-au dispărut acele gînduri. El s-a umplut de veselie negrăită şi se îndulcea cu bucurie de dorinţă dumnezeiască în inima sa, vărsînd lacrimi din ochi. Cuviosul Atanasie de atunci a luat darul umilinţei şi plîngea oricînd voia. El a iubit locul acela atît de mult, pe cît de mult îl ura mai înainte, şi vieţuia într-însul slăvind pe Dumnezeu.

În vremea aceea, voievodul Nichifor a fost trimis de împărat cu oaste în insula Creta, pe care o stăpîneau atunci agarenii (turcii). Voievodul, neavînd nădejde în puterea oştilor greceşti, avea trebuinţă şi de ajutorul lui Dumnezeu. Deci, a trimis cu corabia la Aton pe unii din credincioşii lui, scriind către tot soborul părinţilor şi poftindu-i să se roage lui Dumnezeu pentru dînsul, ca să-i dea ajutor de biruinţă asupra agarenilor. El se mai ruga să trimită la dînsul pe Atanasie, de care auzise de la Leon, fratele său, că petrece în Aton. Părinţii Atonului, citind scrisoarea voievodului, săvîrşeau rugăciuni pentru dînsul fără de lenevire. Deci, cercetînd în pustie despre Atanasie, l-au chemat la sobor şi îi porunceau să se ducă la voievod. El la început nu voia să se ducă, dar, fiind silit de părinţii ceilalţi, s-a supus.

Părinţii au trimis cu dînsul şi pe unul din stareţii cei cinstiţi, pe care Atanasie îl socotea ca învăţător al său şi căruia îi urma ca un ucenic. Intrînd ei în corabie, au pornit spre Creta. Ajungînd la Nichifor, binecredinciosul voievod, văzînd pe Atanasie, a alergat şi a căzut pe grumajii lui. El l-a sărutat, plîngînd de bucurie, şi l-a cinstit ca pe părintele său duhovnicesc.

Apoi, văzîndu-l că se face ucenicul acelui stareț, s-a minunat de smerenia lui. Deci, lăsîndu-și toate rînduielile lucrurilor din afară, se îndeletnicea în vorbe duhovnicești cu Cuviosul Atanasie. Voievodul i-a adus aminte lui Atanasie de făgăduința sa de demult, cum că are să se lepede de lume și să se facă monah. Pentru aceea, el ruga pe cuvios, ca mai întîi să-i zidească chilii liniștite în pustiul acela, în care petrece singur, dîndu-i mult aur și argint pentru zidirea chiliilor.

Părintele Atanasie, iubind viața cea fără de grijă și fără de gîlceavă, s-a lepădat de grija chiliilor și n-a primit aurul și argintul. Voievodul s-a mîhnit foarte mult de acest lucru. Apoi, petrecînd împreună cîteva zile și îndulcindu-se unul cu altul de vederea feței și de vorbele cele iubite, s-au despărțit. Atanasie s-a întors la Aton, iar voievodul s-a dus la război, unde, cu rugăciunile sfinților părinți, a biruit pe agareni și a supus insula Creta împărăției grecești. După aceea, a trimis îndată la Aton pe un credincios al său de aproape, cu numele Metodie - care a fost egumen al Mînăstirii Chimenului - la Cuviosul Atanasie ca să înceapă zidirea chiliilor, dîndu-i ca la șase litre de aur.

Fericitul Atanasie, socotind dorința cea bună și dragostea cea fierbinte către Dumnezeu a lui Nichifor și cunoscînd că acel lucru este după voința lui Dumnezeu, a luat aurul și a început a se îngriji de zidire. Curățind mai întîi acel loc pustiu, a zidit chilie de liniște lui Nichifor. Apoi a făcut casă de rugăciune în numele Sfîntului Ioan Înaintemergătorul. După aceea, a făcut și o biserică frumoasă, în numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, aproape de poalele muntelui. La punerea temeliei bisericii a avut o împiedicare, de la urîtorul vrăjmaș, în acest fel: Mîinile oamenilor care zideau amorțeau și se făceau nemișcate cu totul, încît nu era cu putință să le ducă nici la gură. Cuviosul, înțelegînd că aceasta este o lucrare diavolească, s-a rugat lui Dumnezeu cu căldură și a izgonit meșteșugul vicleanului și astfel s-au dezlegat mîinile lucrătorilor. Acesta a fost începutul minunilor părintelui cel mare.

Săvîrșind biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a zidit chilii împrejurul ei, a făcut mînăstire preaminunată, a zidit trapeză, bolniță și casă de străini. Săvîrșind el cu înțelepciune și celelalte zidiri trebuincioase mînăstirii, a adunat mulțime de frați, și, așezînd bine toate rînduielile vieții monahicești, după asemănarea celor mai vechi mînăstiri din Palestina, s-a făcut egumen și păstor al turmei cuvîntătoare cea adunată acolo, care era bineplăcută lui Dumnezeu și în care binevoia și Preasfînta Născătoare de Dumnezeu, pentru că a fost văzută că cerceta mînăstirea și biserica sa, zidită de Cuviosul Atanasie.

Cel ce s-a învrednicit a vedea acea vedenie se numea Matei, care petrecea bine în viața călugărească și care avea ochii inimii curați și luminați. Acela, stînd cu frică la cîntarea de dimineață în adunarea bisericii, cu luare aminte și cu cucernicie, a văzut intrînd în biserică pe Preasfînta Fecioară cea prealuminată, cu doi îngeri prealuminați; un înger mergea înaintea ei cu lumînare, iar altul în urmă; și ea umbla printre frați și le împărțea lucruri. Astfel, fraților care stăteau în străni și cîntau, le-a dat cîte un galben; iar celor ce stăteau prin alte locuri în biserică le-a dat cîte doisprezece bani; celor ce stăteau în tindă, cîte șase bani, iar la unii din frații cei vrednici le-a dat cîte șase galbeni. Matei a văzut aceasta și singur s-a învrednicit a lua șase bani din preacuratele ei mîini.

Sfîrșindu-se vedenia, fratele acela s-a dus la Cuviosul părinte Atanasie și l-a rugat să-i dea și lui loc în ceata celor ce cîntă și a spus sfîntului ceea ce văzuse. Părintele, cunoscînd că aceea este cercetarea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, s-a umplut de multă bucurie duhovnicească. Împărțirea galbenilor la frați a cunoscut că sînt feluritele ei dăruiri, care se dau fiecăruia după vrednicie; pentru că celor ce stăteau la cîntare cu rugăciuni mai fierbinți și cu luare aminte, li se dădea mai mare răsplătire; iar cei ce luau aminte mai puțin, mai puțin au și

primit. Cel ce văzuse aceea, a fost asemănat cu cei mai mici, pentru ca prin lipsirea de cei mari, să se mîhnească și să spună vedenia, iar pe de altă parte, ca să nu se mîndrească prin asemănarea cu cei mai vrednici, ci să petreacă cu cei mai mici în smerită cugetare.

Din această arătare s-a cunoscut bunăvoința Preasfintei Născătoare de Dumnezeu pentru Cuviosul Atanasie și pentru mînăstirea lui. Dar în ce fel era economisirea mînăstirii cuviosului, în ce fel era rînduiala, în ce fel erau tipicul și așezămintele, despre toate acestea se scrie pe larg într-o carte deosebită a vieții sale. Deci, cel ce voiește să știe și acestea, să le citească acolo. Aici alegem și povestim pe scurt numai faptele cele mai alese.

Cuviosul Atanasie s-a mîhnit foarte mult auzind că voievodul Nichifor (Notă - Să se știe că acest Nichifor se mai numea Foca. Dar acest Foca nu este acela care a ucis pe împăratul Mavrichie, nici acel Nichifor care a împărățit după împărăteasa Irina și care a fost ucis de bulgari în război, ci alt Nichifor Foca, cu cîțiva ani mai în urmă), după moartea împăratului Roman, a fost pus el peste greci pentru izbînzile și biruințele lui cele multe asupra agarenilor, deoarece pentru dînsul se îngrijise să facă mînăstire, căci făgăduise să devină monah. Sfîntul se scîrbea de neîndeplinirea legămîntului lui Nichifor, gîndindu-se să lase toate și să fugă de acolo. Deci, gătindu-se înainte de acest lucru, a spus fraților că voiește să se ducă la împărat pentru isprăvirea lucrurilor mînăstirești. Apoi, luînd cîțiva frați, a plecat și, mergînd pînă la Avid, a lăsat trei frați pe lîngă el, iar pe ceilalți i-a întors la mînăstire, zicînd: "Mi-e de-ajuns acești trei frați, ca să mă duc la Constantinopol". După ce au plecat aceia, a scris o carte împăratului, prin care îi aducea aminte de făgăduințele lui către Dumnezeu, îi defăima grabnica lui schimbare de la scopul cel bun, îi spunea mîhnirea sa, că pentru dînsul s-a legat cu multe griji. La sfîrșit, a adăugat și aceasta: "Eu nu sînt vinovat înaintea Domnului Hristos pentru meținerea ta de cuvînt. Deci, îți las turma lui Dumnezeu cea adunată din nou, ca tu s-o încredințezi cui vei vrea. Socotesc că Eftimie este vrednic de egumenie, fiind ales la viață și la cuvînt".

Scriind astfel, n-a spus ucenicilor săi ce a scris, ci, pecetluind scrisoarea, a ales pe unul din cei trei frați și, încredințînd-o aceluia, l-a trimis la împărat. După puțină vreme, a trimis la mînăstire și pe celălalt ucenic, cu numele Teodot, ca să cerceteze pe frați și să vadă rînduielile mînăstirii. Dar el, rămînînd numai cu un ucenic, anume Antonie, a pornit cu dînsul spre Cipru. Acolo, ajungînd la o mînăstire oarecare ce se numea a Sfinților, a rugat pe egumen să-i lase să viețuiască în pustia care era aproape de acel așezămînt. Cîștigîndu-și cererea, viețuia în liniște cu Dumnezeu, căpătîndu-și hrană din osteneala mîinilor sale, adică scriind cărți, precum făcea mai înainte.

Ajungînd fratele acela care a fost trimis la Constantinopol cu scrisoarea cuviosului, a dat-o în mîinile împăratului; acesta, primind scrisoarea, s-a bucurat. Dar, după ce a rupt pecetea și a citit-o, s-a mîhnit foarte mult, pe de o parte pentru nedreptatea sa înaintea lui Dumnezeu, iar pe de altă parte aflînd despre Cuviosul Atanasie că a lăsat locașul și nu știe unde s-a dus. Fratele acela, înțelegînd cele scrise, a început a plînge și a se tîngui, că a pierdut pe părintele său. Atunci împăratul a scris îndată la mînăstire, ca Eftimie să primească egumenia pînă la o vreme. Apoi a trimis prin toate părțile stăpînirii sale să se facă cercetare despre Atanasie.

Sosind acea solie a împăratului pînă în insula Ciprului, era aproape să afle pe Cuviosul Atanasie. Dar el, auzind de aceea, a luat îndată ucenicul și s-a dus la malul mării. Acolo, a găsit o corabie, cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu, s-a urcat într-însa și, suflînd vînt bun, a ajuns repede la celălalt mal, dar nu știa în ce parte să se ducă. Se gîndea să se plece în Ierusalim, la Sfintele Locuri, dar în partea aceea calea era grea din pricina năvălirii agarenilor; iar spre părțile grecești nu voia să se abată pentru cercetarea care se făcea despre el de împărat.

Sosind noaptea, cuviosul a stat la rugăciune, cerînd sfat și povățuire de la Dumnezeu. Deci, i s-a făcut o dumnezeiască descoperire și poruncă, adică să se întoarcă în Aton la locașul său, care, prin ostenelile lui, are să vină în cea mai desăvîrșită înfrumusețare și lărgime; și astfel mulți vor cîștiga mîntuire prin povățuirea lui. Cuviosul, luînd de la Dumnezeu o înștiințare ca aceea, a spus-o lui Antonie și îndată a plecat pe uscat, întorcîndu-se întru ale sale.

Mergînd ei multe zile, Antonie s-a îmbolnăvit de picioare, care i se umflaseră și se i înfierbîntaseră foarte tare; deci, nu putea să pornească mai departe. Cuviosul a adunat niște buruieni din cele ce creșteau pe acolo, le-a frecat în mîini, le-a pus la picioarele ucenicului și, acesta, îmbăindu-le cu frunze de copaci, le-a legat cu băsmăluța sa. Apoi cuviosul l-a luat de mînă și l-a ridicat, iar Antonie îndată a strigat: "Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, că mi s-a ușurat durerea!" După aceea, umbla ca și mai-nainte, avînd picioarele sănătoase.

Fratele Teodot, cel mai sus pomenit, pe care îl trimisese părintele să cerceteze pe frați, ducîndu-se în mînăstire, i-a găsit pe toți mîhniți pentru plecarea cuviosului, pentru care s-a întristat și mai mult. El, nesuferind lipsirea stareţului său, s-a întors în Cipru, căutîndu-l pretutindeni.

După dumnezeiască rînduială, trecînd prin Italia, l-a întîlnit pe el pe cale și, văzîndu-se unul cu altul, s-au bucurat foarte mult. Părintele, auzind despre tulburarea fraților care se făcea în mînăstire, s-a schimbat din bucurie în mîhnire; apoi a trimis pe Teodot la lavră, ca să spună fraților de venirea lui, iar el s-a dus la rugăciune într-o mînăstire din Lampida, unde era un oarecare frate cu mintea abătută. Atanasie, punîndu-și mîinile pe dînsul, l-a tămăduit; apoi, învățîndu-i pe ei puțin, s-a dus în Aton la locașul său. Văzîndu-l frații, li s-a părut că văd soarele și de bucurie au strigat: "Slavă Ție, Dumnezeule!" Apoi, venind cu toții la dînsul, unii îi sărutau mîinile și picioarele, iar alții îi sărutau rasa. Deci, cuviosul a început, ca și mai înainte, a rîndui bine toate cele din mînăstire.

După aceasta, trecînd cîtva timp, cuviosul părinte s-a dus singur la împărat pentru trebuința mînăstirii. Ajungînd el la Constantinopol și înștiințîndu-se împăratul de venirea lui, se bucura și se rușina. Se bucura pentru că dorea să-l vadă, și se rușina pentru că avea să i se arate lui în împărătească rînduială. De aceea, l-a întîmpinat pe el, nu ca un împărat, ci ca un om simplu. Apoi, luîndu-l de mîna dreaptă și sărutînd-o, l-a dus în palatul său și cu lacrimi de bucurie ședeau singuri și vorbeau cu dragoste unul cu altul. Apoi împăratul a zis : "Știu, părinte, că eu sînt pricinuitorul tuturor ostenelilor și supărărilor tale, pentru că am trecut cu vederea dumnezeiasca frică și nu mi-am ținut făgăduința. Însă te rog ca să-mi mai rabzi și să-mi aștepți pocăința mea, pînă ce-mi va ajuta Dumnezeu ca să-I răsplătesc făgăduințele mele".

Cuviosul îl sfătuia ca să fie iubitor de Dumnezeu, dreptcredincios, blînd, smerit, milostiv și îndurat dătător. Deci, îl învăța pe el la toate lucrurile cele bune, care se cuvin împăratului creștinilor, aducîndu-i aminte de răsplata ce are să fie în viața cea veșnică. Astfel a petrecut cuviosul la Constantinopol mult timp, vorbind prietenește cu împăratul. Iar cînd a plecat, împăratul i-a dat lui toate cele de trebuință pentru mînăstire, și încă și cu scrisoarea a întărit ca în toți anii să se dea dajdie mînăstirii din insula care se numește Lemnos, cîte două sute patruzeci și patru de galbeni. După aceasta, cuviosul s-a întors la frați, cu îndestulată milostenie împărătească.

Cuviosul nevoindu-se bine și povățuind la calea mîntuirii mulțime de frați, diavolul, urîtorul binelui, s-a pornit asupra sa cu toată puterea și s-a înarmat la război împotriva viteazului ostaș al lui Hristos. Acest lucru s-a descoperit unuia dintre stareții nevoitori, care, fiind în

uimire, a văzut venind spre Muntele Atonului o ceată de diavoli. Între aceștia era unul mai cumplit, care se părea că este mai-marele diavolilor, înfricoșător și groaznic, arătînd o mare stăpînire. Apoi, despărțind ceata aceea în două, a trimis o sută de diavoli ca să înconjoare tot muntele și să vîneze pe monahi, iar el singur cu cei nouă sute, s-a dus cu multă mînie la lavra Cuviosului Atanasie.

Înainte de a spune această vedenie cuviosului, i s-a întîmplat o boală de acest fel: Pe cînd lucra, după obiceiul său, cu lucrătorii la limanul mării, un lemn mare a căzut din întîmplare peste picioarele lui, astfel că sfîntul a zăcut trei ani pe patul durerii. Însă, fiind bolnav, nu suferea să stea degeaba, ci scria cărți. Astfel în 40 de zile a sfîrșit Patericul. El, zăcînd, se înarma bine asupra nevăzutului vrăjmaș și, biruindu-l, îi izgonea meșteșugurile.

Vrăjmașul, văzînd că nimic n-a sporit în lavră, s-a dus și a îndemnat prin scrisori pe niște monahi vechi și nepricepuți, punîndu-le lor urîte gînduri asupra cuviosului în acest fel: "Pentru ce Atanasie face silă Sfîntului Munte și strică legile noastre cele vechi? Pentru ce a ridicat ziduri de mare preț, a făcut liman nou, a făcut izvoare noi, a cumpărat perechi de boi, a semănat țarini, a sădit vii și a făcut muntele ca o locuință mirenească? Apoi, sfătuindu-se unii din bătrîni, s-au dus la Constantinopol la împăratul Ioan, care se făcuse împărat după moartea lui Nichifor și, clevetind împotriva lui Atanasie, rugau pe împărat să-l izgonească din Muntele Atonului. Atunci împăratul a trimis de a chemat la dînsul pe Atanasie, care se ridicase sănătos din boală.

Deci, văzîndu-l, a cunoscut că este într-însul dar dumnezeiesc și, în loc să se mînie pe el, s-a schimbat spre milă. Astfel a iubit foarte mult pe părintele cel insuflat de Dumnezeu, cinstindu-l și dăruindu-l cu multe faceri de bine împărătești. Apoi a întărit și scrisoarea de mai înainte, care i se dăduse de către împăratul Nichifor, prin care se dădea de la Lemnos mînăstirii ca dajdie, două sute patruzeci și patru de galbeni. Și astfel a trimis pe Cuviosul Atanasie cu cinste la locul său.

Atunci, acei bătrîni, umplîndu-se de rușine, s-au căit de scrisoarea lor și, mergînd la cuvios, și-au cerut iertare. Iar potrivnicul diavol, rușinîndu-se, s-a mîniat și mai mult. Deci, iarăși a năvălit cu legiunea sa asupra lavrei sfîntului părinte. Acea năvălire a lui a văzut-o un cinstit stareț, anume Toma, care avea ochii sufletului curați. Acela, după cîntarea ceasului al treilea, fiind ca într-o uimire, a văzut toți munții, dealurile, copacii și vreascurile pline de arapi mici, întru asemănarea piticilor egipteni, care, mîniindu-se cumplit și suflînd cu vrajbă, unul pe altul se chemau la război și la tabără, strigînd cu mînie: "Prietenilor, pînă cînd vom răbda? Pentru ce nu rupem cu dinții pe cei ce s-au sălășluit aici? Pentru ce nu-i pierdem mai degrabă de aici, și pe egumenul lor, vrăjmașul nostru, pînă cînd să-l suferim? Oare nu vedeți cum ne-a izgonit pe noi de aici și ne-a luat locul nostru?" Acestea zicîndu-le, Cuviosul Părinte Atanasie a ieșit din chilie ținînd toiagul în mînă, pe care văzîndu-l arapii, s-au cutremurat și s-au tulburat; iar el, năvălind asupra lor, îi bătea și îi rănea, izgonindu-i neîncetat, pînă ce au fugit cu toții departe de lavră.

După ce starețul Toma a spus acea vedenie cuviosului, îndată cuviosul a stat la rugăciune și, cu lacrimi fierbinți, se ruga lui Dumnezeu să-i păzească turma neatinsă de dinții vrăjmașului. Deci, cu adevărat el, cu rugăciunile sale, ca și cu un toiag de fier, bătea și gonea fiarele cele nevăzute. Însă ele, deși au fugit, după puțin timp întorcîndu-se, nu încetau a ridica război prin meșteșugirile lor; pentru că unuia dintre călugări, atîta urîciune au pus către cuvios, încît nici nu voia să se mai uite la dînsul; atît se înmulțise răutatea într-însul, prin lucrarea diavolească,

încît se gîndea la ucidere. Deci, gătind o sabie și ascuțind-o, căuta vreme prielnică în care ar putea ucide pe Cuviosul Atanasie.

Astfel, într-o noapte, pe cînd toți dormeau și numai cuviosul părinte nu dormea, ci stătea în chilia sa, petrecînd la rugăciune, ucigașul acela a venit la el, ca și cum avea să-i spună un cuvînt de nevoie, iar sub mînă ținea sabia trasă. El a bătut în ușă fără de frică, zicînd: "Binecuvintează, părinte". Glasul lui era ca al lui Iacov, iar mîinile lui ca ale lui Isav. Cuviosul părinte, fiind ca Abel cel drept, nu știa că chiar Cain stă afară și-l cheamă spre ucidere. Deci, îl întreba dinăuntrul chiliei, zicînd: "Cine ești tu?" Și a deschis ușa puțin.

Ucigașul, temîndu-se de glasul părintelui, a căzut la pămînt tremurînd, pentru că Dumnezeu, păzind pe credinciosul robul Său, a lovit pe ucigașul acela cu o frică năpraznică; i-au slăbit mîinile și sabia i-a căzut la pămînt, iar el însuși zăcea la pămînt înaintea picioarelor părintelui cu fața în jos ca un mort. Cuviosul, văzînd aceasta, s-a mirat și s-a spăimîntat. Deci, a ridicat de la pămînt pe cel ce zăcea. Dar acela, abia venindu-și în sine, a zis cu glas umilit către părintele: "Miluiește-mă, părinte, pe mine ucigașul tău! Iartă-mi această răutate a mea pe care am gîndit-o împotriva ta și-mi lasă păgînătatea inimii mele!"

Părintele, aprinzînd lumînarea și văzînd la pămînt sabia ascuțită ca briciul și înțelegînd gîndul acelui monah, a zis: "O, fiule, oare ca la un tîlhar ai venit cu această sabie asupra mea? Încetează cu tînguirea, închide-ți gura, ascunde fapta și să nu spui la nimeni ceea ce s-a făcut. Deci, vino să te sărut, fiul meu, iar Dumnezeu să-ți ierte greșeala".

Astfel era bunătatea Cuviosului Atanasie, și de atunci arăta mai multă dragoste către acel frate. El, totdeauna aducîndu-și aminte de greșeala sa și văzînd bunătatea și dragostea părintelui către sine, se tînguia neîncetat și nici nu putea tăinui lucrul ce făcuse, ocărîndu-și greșeala sa și preamărind fapta cea bună a părintelui. El a murit în mare pocăință, după care cuviosul a plîns atît de mult, ca după nimeni altul.

Un alt frate, de asemenea cu cel dintîi, urînd pe Părintele Atanasie, căuta să-l piardă de pe pămîntul celor vii. Și, neștiind cum să facă aceasta, s-a dat la vrăjile și farmecele diavolești. Făcînd el multe farmece și vrăji părintelui, nimic n-a sporit. Din întîmplare, a întrebat pe un frate: "Oare omoară pe om farmecele?" Fratele a răspuns: "Pe bărbatul cel dreptcredincios și care viețuiește după Dumnezeu, nici un fel de vrăji sau farmece nu pot să-l vatăme". Aceasta auzind vrăjitorul, se căia pe sine în știința sa, și, înștiințîndu-se cum a iertat părintele pe fratele care a voit să-l ucidă, s-a umilit și a venit în frica lui Dumnezeu. Deci, alergînd la părintele, a căzut la picioarele lui și cu multă tînguire își mărtu-risea păcatul, cerînd iertare, pe care a și cîștigat-o de la părintele cel fără de răutate.

Astfel era Cuviosul Atanasie către cei ce-i greșeau lui. De aceea Dumnezeu l-a preamărit pretutindeni și s-au adunat la păstoria lui din diferite țări mulțime de frați, nu numai din Grecia și din Italia, ci chiar din Roma cea veche, din Calabria, Amalfia și din Iberia, nu numai din cei proști, ci și din cei de neam bun și bogați. Nu numai atît, dar și egumenii de la multe mînăstiri, lepădîndu-și egumeniile lor, veneau sub povățuirea cuviosului. Și nu numai egumeni, ci și arhierei, lăsînd scaunele lor, veneau la povățuirea sfîntului părinte și doreau să fie păstoriți de dînsul. Dintre aceștia era marele între patriarhi Nicolae, apoi Hariton, Andrei, Hrisopolit și Acachie, care mulți ani a strălucit în pustnicie. Asemenea și pustnicii care îmbătrîniseră în pustietăți neumblate, veneau la părintele, după rînduiala lui Dumnezeu, și locuiau în lavra lui, vrînd să se folosească de chipul cel îmbunătățit al vieții lui. Dintre unii ca aceștia era Cuviosul Nichifor, care a petrecut în munții Calabriei împreună cu Sfîntul Fantinon.

Lor li s-a făcut o dumnezeiască arătare, poruncind lui Fantinon ca să meargă la Tesalonic, iar lui Nichifor să meargă la Aton, la Cuviosul Atanasie, unde, petrecînd mult timp, a murit și a fost îngropat. Trecînd cîtăva vreme, au scos moaștele lui din pămînt și, cînd le mutau în alt loc, a curs din oasele cele uscate ale acestuia, izvor de mir cu miros foarte plăcut, mai mult decît toate aromatele. Niște sfinți mari ca aceștia erau trimiși de Dumnezeu sub păstoria Cuviosului Părinte Atanasie, ca arătat să poată ști viața lui cea mai plăcută lui Dumnezeu decît a altora. Căci, precum se cunoaște rădăcina din odrăslirea ramurilor și pomul din roduri, tot astfel este cunoscut învățătorul cel iscusit, din ucenicii lui cei iscusiți și păstorul cel bun din oile lui cele bune. Însă acum este vremea ca, pomenind pe scurt unele din minunile lui, să apropiem cuvîntul spre sfîrșit.

Dumnezeu, Care preamărește pe sfinții Săi cu minuni, n-a lipsit și pe acest mare plăcut al Său de darul facerii de minuni. La început să aducem aminte de mai înainte vederea lui. Într-o vreme, căzînd ger cumplit, a chemat la sine pe unul din ascultători, cu numele Teodor, și a zis către dînsul: "Frate, luînd mîncare, mergi îndată la locul Chesariei - astfel se numește acel loc lîngă Aton -, iar cînd vei fi în dreptul Trohalului, mergînd spre mare, vei găsi trei oameni aproape morți de foame și de ger, dintre care unul este monah. Deci, întărește-i cu pîine, ca să se poată încălzi, și adu-i aici". Teodor, ducîndu-se, a găsit așa precum a zis părintele proorocește și se minuna de înainte-vederea sfîntului.

Odată, s-a întîmplat că a plecat cuviosul cu cîțiva frați cu corabia spre o insulă pentru trebuințele mînăstirii. Cu îngăduința lui Dumnezeu, nevăzutul vrăjmaș, vrînd să înece pe părintele cu frații, a ridicat un vînt mare cu furtună; și, pornind învăluire înfricoșată, a răsturnat corabia în mijlocul mării și îndată apa i-a acoperit pe toți. Dar dreapta lui Dumnezeu, care scoate îndată din toate primejdiile pe plăcutul său, a îndreptat corabia într-același ceas și a alinat furtuna. Deci, sfîntul s-a aflat șezînd la cîrmă și chemînd pe frați la sine, iar apa îi aducea ca și cu niște mîini.

Deci, cuviosul părinte, trăgîndu-i din apă unul cîte unul, pe toți i-a adunat vii în afară de Petru din Creta, care nu se afla. Pe acela nevăzîndu-l, părintele s-a rănit cu inima și foarte tare a strigat, zicînd: "Fiule, Petre, unde ești?" Dar împreună cu glasul părintelui, Petru a fost scos din adînc și a fost adus de apă la corabie și s-a primit de mîinile părintelui. Astfel s-a mîntuit cuviosul de la înecare și a mîntuit și pe frații lui și nu s-a bucurat de dînsul răul vrăjmaș, ci mai vîrtos s-a rușinat. Deci, fericitul părinte pretutindeni îl umplea de rușine, biruindu-l și izgonindu-l. Din monahul Matei, care era muncit de duhul necurat, a izgonit pe diavol; și din alții care pătimeau de aceasta, cu rugăciunile sfîntului se izgoneau demonii.

Cuviosul mai avea încă și puterea tămăduirii bolnavilor, tămăduind cu mîinile sale pe mulți. El a vindecat pe un frate lepros. Pe altul, ce pătimea de durerea pîntecelui, l-a făcut sănătos. Pe un altul, ce avea o rană care se numea cancer, l-a tămăduit, făcînd cu mîna de trei ori semnul Sfintei Cruci pe rană. Cu rugăciunea a izgonit lăcustele, care năvăliseră în insula mînăstirii și mîncau rodul pămîntului.

Odată, mergînd el cu frații într-o corabie pe mare, li s-a isprăvit apa de băut și frații sufereau de sete. Atunci le-a poruncit să scoată apa din mare și, binecuvîntînd-o, a prefăcut-o în apă dulce și, bînd, frații s-au răcorit. Un frate, anume Gherasim, lucrînd în vie, a voit să smulgă din sînul pămîntului o viță înaltă, ca cel ce avea multă putere trupească. Deci, clătinînd cu mîinile vița de două-trei ori și neputînd să o smulgă, s-a vătămat, deoarece i s-au lăsat măruntaiele în jos și din această pricină îl durea cumplit. Dar cu rugăciunea părintelui și cu semnul Sfintei Cruci s-a tămăduit.

Gherasim, punînd martor pe Dumnezeu, spunea și această minune: "Fiind eu la slujba tăierii de pîini, aveam nevoie să merg la părintele și să întreb de un lucru oarecare. El s-a întîmplat de era singur în biserica Sfinților Apostoli la rugăciune. Deci, m-am dus la dînsul și, privind pe ferestruie, l-am văzut rugîndu-se, iar fața lui era ca o văpaie de foc. M-am înspăimîntat și m-am depărtat puțin, așteptînd; apoi iarăși m-am arătat și i-am văzut fața strălucind ca a unui înger al lui Dumnezeu, înconjurîndu-l o asemănare de foc, și de frică am strigat: "O, părinte!" Văzîndu-mă el îngrozit și știind de ceea ce am văzut, m-a certat să nu spun la nimeni. Aceasta a spus-o Gherasim fraților, după moartea cuviosului.

Un frate oarecare a fost trimis de Părintele Atanasie la slujbă într-un sat mirenesc. Acolo, fiind înșelat prin ispita vrăjmașului, a căzut în păcatul cel trupesc. Cunoscîndu-și greutatea păcatului, se deznădăjduia cu gîndurile. Deci, întorcîndu-se la mînăstire, a căzut la picioarele sfîntului cu lacrimi și cu tînguire și i-a mărturisit păcatul și deznădejdea sa. Cuviosul, învățîndu-l multe cuvinte folositoare și îndemnîndu-l să nu se depărteze de iubirea de oameni a lui Dumnezeu, i-a poruncit să petreacă în cea dintîi rînduială a fraților.

Unul dintre bătrîni, anume Pavel, știind căderea fratelui și mila cea din inimă a părintelui, cîrtea spre fratele cel căzut și spre părinte, ocărînd pe frate că a îndrăznit a face un lucru necurat ca acela, călcîndu-și făgăduința curăției, iar Cuviosul Atanasie îi zicea în față: "Nu este cu dreptate a ierta pe un păcătos ca acela, ci trebuie să poarte multe feluri de pedepse". Iar blîndul părinte, căutînd cu asprime spre acel cîrtitor, i-a zis: "O, Pavele, vezi ce faci? Ia aminte de tine și să nu cauți păcatele fratelui, pentru că este scris: *Celui ce i se pare că stă, să se păzească să nu cadă!"*

Din ceasul acela, cu îngăduința lui Dumnezeu, ispititorul cel nevăzut a început, cu săgețile necuratelor gînduri, a răni inima lui Pavel. Deci, i-a aprins cu focul poftei trupul lui și n-a avut odihnă trei zile și trei nopți, arzînd de poftă spre păcatul trupesc, încît se deznădăjduise și de mîntuirea sa. Dar ce este și mai rău, este că se rușina a-și mărturisi războiul său părintelui.

Cunoscînd Cuviosul Atanasie aceasta cu duhul, a chemat pe Pavel la el și vorbea despre oarecare lucruri mînăstirești, iar prin vorba aceea trăgea încet pe Pavel spre mărturisirea patimii celei trupești. Deci, Pavel, căzînd la picioarele părintelui, își mărturisi primejdia sa și cerea ușurare de război. Iar cuviosul, învățîndu-l să nu osîndească pe fratele cel greșit, l-a trimis la slujba aceluia, că era chelar. Stînd el singur la rugăciune, s-a rugat cu lacrimi lui Dumnezeu pentru el. Din ceasul acela, Pavel s-a ușurat de patimă, simțind o răcoare ce s-a vărsat peste capul lui și prin tot trupul pînă la picioare. De atunci s-a stins într-însul aprinderea cea de poftă trupească.

Alt frate, anume Marcu, de neam din Lampsac, se aprinsese de aceeași poftă trupească a păcatului. Deci, mergînd la părintele, și-a mărturisit patima și cerea ajutor de rugăciuni de la dînsul. După cîteva zile, a văzut în vedenia visului pe părintele, zicînd către el: "Cum ești frate?" Iar el a răspuns: "O, părinte, pătimesc foarte rău!" Și i-a zis cuviosul: "Întinde-te cu fața la pămînt". Întinzîndu-se el cu fața la pămînt, părintele l-a călcat cu piciorul pe șale. Iar el, deșteptîndu-se din greutatea piciorului, s-a simțit tămăduit de patimă, și din ceasul acela avea odihnă în mădulare, fără de supărarea trupească. Aceste puține minuni din cele multe, ale Cuviosului Părintelui nostru Atanasie, care s-au făcut în viața lui, povestindu-le pe scurt, să începem a grăi despre moartea lui.

Deoarece se adunase la cuviosul o mulțime de frați de pretutindeni, precum s-a zis mai înainte, era nevoie să mărească lărgimea bisericii, pentru încăperea soborului fraților și să

zidească paraclise și pridvoare lîngă pereții bisericii. Fiind neterminată o clădire a unui pridvor de la altar, era nevoie, ca singur părintele, să se suie acolo să vadă acel lucru, mai înainte de a merge la împăratul din Constantinopol, pentru trebuințele mînăstirești. Deci, chemînd mai întîi pe frați, le-a citit învățătura fericitului Teodor Studitul, adăugînd și din gura sa sfaturi folositoare și binegrăitoare; apoi, închizîndu-se în chilie, s-a rugat mult. După aceea, a ieșit din chilie îmbrăcat cu mantia, avînd pe cap sfințitul culion al fericitului său părinte Mihail Malein, pe care avea obiceiul a-l pune numai la praznice mari și în vremea împărtășirii cu dumnezeieștile lui Hristos Taine.

În ziua aceea s-a arătat ca la praznic și era luminos la față ca un înger al lui Dumnezeu. Luînd cu el șase frați, s-a suit la acel lucru. Și pe cînd era pe vîrful zidirii, cu neștiutele judecăți ale lui Dumnezeu, s-a surpat acel vîrf și toți au căzut, fiind împresurați cu pietre și cu țărînă. Deci, cinci și-au dat îndată sufletele în mîinile lui Dumnezeu, iar Părintele și cu un zidar, anume Danin, au rămas prinși între pietre de vii. După aceasta, s-a auzit timp de trei ceasuri glasul cuviosului părinte, strigînd astfel: "Doamne, Iisuse Hristoase, ajută-mi mie! Slavă Ție, Dumnezeule!" Deci, adunîndu-se frații, au scos cu plîngere și tînguire pietrele și țărîna, unii cu uneltele ce le găsiseră la îndemînă, iar alții cu mîinile și cu picioarele, pînă ce au găsit pe Părintele Atanasie mort în Domnul, cu trupul întreg, fiind rănit numai la piciorul drept, iar lîngă dînsul au găsit și pe zidar rănit foarte rău; și așa i-au scos pe amîndoi de acolo.

Astfel a fost sfîrșitul Cuviosului Atanasie, care, deși s-ar părea cuiva că a fost necinstit pentru că nu a murit în pat, însă *cinstită este înaintea Domnului moartea cuviosului*; căci, pricinuitoare de cununa mucenicească s-a făcut plăcutului lui Dumnezeu, de care nu fără înștiințare a fost el, pentru că a văzut-o mai dinainte cu duhul și lui Antonie, ucenicul său cel mai de aproape, a spus-o mai înainte, zicînd: "Drumul pe care trebuia să-l fac eu la Constantinopol ai să-l faci tu, pentru că eu de acum nu voi mai putea să văd pe împăratul cel pămîntesc, așa voind Dumnezeu!"

După sfîrșitul său, cuviosul a stat trei zile neîngropat, pînă ce s-au adunat părinții de pe la toate mînăstirile, ca să-i facă cinstita îngropare. Iar sfîntul la trup nu s-a schimbat deloc, nici nu a curs, nici nu s-a înegrit deloc, ci fața lui era ca a unui om ce doarme, nici nu mirosea, cum miros morții. Deci, mare tînguire era pentru dînsul de la toți. Cînd a început cîntarea la groapă, din rana care era la picior a curs sînge mai presus de fire; pentru că cine a văzut vreodată curgînd sînge de la un om mort de trei zile? Acest lucru văzîndu-l oarecare din stareții cei cinstiți, l-au strîns în basmalele lor și se ungeau cu el ca și cu o mare sfințenie spre binecuvîntare. Apoi au îngropat cinstitul trup al Cuviosului Părinte Atanasie.

Trupurile sfărîmate de pietre ale celor cinci frați, găsindu-le înainte, le-au îngropat și pe ele cu cinste. După aceasta, Daniil, care era rănit, mai trăind cîteva zile, a mărturisit o vedenie care i s-a arătat înaintea sfîrșitului cuviosului: "El a văzut un trimis luminos, venind și chemînd pe părintele la Împărat. Apoi, în acel ceas, părintele plecă din lavră cu trimisul acela și cu șase frați, între care eram și eu. Deci, după ce am sosit la acele frumoase palate împărătești și ne-am apropiat de ușă, cuviosul părinte, împreună cu cei cinci frați, a intrat în palat la împărat, iar eu am rămas afară tînguindu-mă foarte mult. Și am auzit un oarecare om dinăuntru, zicîndu-mi: "În zadar te tînguiești, omule, pentru că nu poți să intri înăuntru, de nu-ți va dărui ție voie părintele cu care ai venit". Auzind eu aceasta, am început și mai mult a mă tîngui, chemînd pe Părintele Atanasie cu glas umilit. Apoi, după puțin timp, ieșind părintele, m-a luat de mîna dreaptă și m-a dus în palat, unde m-am învrednicit a vedea pe împărat și a mă închina Lui". Acestea spunîndu-le Daniil, și-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu.

Se cade să mai pomenim și alte minuni ale Cuviosului Atanasie, care s-au făcut după moartea lui.

O dată, s-a întîmplat lui Antonie, ucenicul cuviosului, de a plecat cu oarecare frați în părțile Gangrei pentru trebuințele mînăstirii. Ajungînd acolo, au găsit un păstor păscînd oile și acela avea un singur fiu pe care-l răpise o fiară. Deci, fiind aproape de sfîrșit, tatăl lui se tînguia foarte mult după dînsul. Văzînd el pe acei monahi străini trecînd pe alături, i-a rugat să se abată la dînsul, unde, arătîndu-le iubire de străini, le-a pus înaintea lor hrana ce o avea, pîine și lapte, iar monahii s-au minunat de buna lui faptă, cum, fiind într-atîta mîhnire, nu și-a lăsat iubirea de străini și suferea durerea în supărarea lui. Între acei monahi era și un frate cu numele Simeon. Acela avea cu dînsul o basma muiată în sîngele Cuviosului Părintelui Atanasie. Cu acea basma, Simeon a legat rana copilului și îndată a adormit un somn dulce pînă a doua zi, rămînînd și ei acolo. Dimineața, copilul s-a sculat sănătos avînd rana tămăduită și cerea să mănînce. Atunci toți au preamărit pe Dumnezeu.

Altă dată, unul dintre frați, fiind trimis pentru slujba mînăstirii, i s-a întîmplat de a intrat în casa unui oarecare iubitor de Hristos. Femeia aceluia pătimea de mult timp de scurgerea sîngelui și zăcea pe patul durerii, iar bărbatul și toți casnicii se tînguiau pentru dînsa. Atunci fratele acela, înștiințîndu-se de pricina tînguirii lor, a zis: "Am în băsmăluță sîngele Sfîntului Atanasie. De veți voi, noi muiem basmaua cea sîngerată în apă și o stoarcem pe ea. Apoi apa aceea să o bea bolnava și îndată va fi sănătoasă". Femeia acea neputincioasă, auzind cuvintele monahului, a început cu lacrimi a-l ruga pe el ca mai curînd să facă aceea. Deci, monahul gătind apa aceea cu sîngele sfîntului, a dat-o ei, iar femeia, primind-o, a zis: "Sfinte Atanasie, ajută-mi!", și a băut-o toată. Atunci îndată i-a încetat curgerea sîngelui și s-a făcut sănătoasă.

Cu alt prilej, monahii Simeon și Gheorghe, fiind trimiși pentru slujba mînăstirii, au ajuns la limanul Pevaului, unde au găsit pe un corăbier mort de opt zile, pe care îl plîngeau prietenii săi. Atunci îndată au pus batista cea roșită în sîngele cuviosului și omul acela, deșteptîndu-se din somn, s-a sculat sănătos.

Multe minuni se săvîrșeau și de la mormîntul sfîntului, pentru că se izgoneau duhurile cele necurate din oameni și se tămăduiau diferite feluri de boli ale celor ce veneau cu credință și se ungeau cu untdelemn din candela ce ardea la mormîntul lui. Deci, să pomenim și aceasta care s-a făcut unui monah îmbunătățit, anume Evstratie. Acestuia i se vătămaseră toate cele dinlăuntru ale lui și udul ieșea nu apă, ci sînge. De aceasta a pătimit șapte ani și multe feluri de doctorii luînd, nimic n-a folosit. Deci, lepădîndu-se de doctorii, a alergat la Dumnezeu, rugîndu-se Cuviosului Părinte Atanasie. Alergînd la acest doctor dătător de tămăduiri, îndată a luat grabnică tămăduire de la dînsul în acest chip: I se părea în vedenia visului, că este la masă și că vede pe cuviosul părinte șezînd la acel obișnuit loc egumenesc, înaintea căruia era o sticlă plină cu apă și un blid cu struguri. Cuviosul, luînd puțin din struguri, a pus în apă și i-a dat lui Evstratie să bea. Evstratie, socotind că este vreo doctorie obișnuită, de care el se lepădase, nu voia să primească. Părintele a zis către dînsul: "Nu te teme, ci ia și bea, că-ți va fi spre sănătate". Evstratie, luînd și bînd, s-a deșteptat din vedenia visului și din acel ceas s-a tămăduit desăvîrșit de boala aceea.

Acum este timpul să sfîrșim cuvîntul cel adunat pe scurt din cartea scrisă pe larg despre viața, nevoințele și minunile Cuviosului Atanasie. Deci, fie lui Dumnezeu, Cel minunat întru sfinții Săi și Cel ce a arătat în Cuviosul Atanasie mila și puterea Sa, slava cea fără de sfîrșit și cinstea, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

15. CUVIOSUL LAMPADIE
(5 IULIE)

Acest sfînt, din pruncie dîndu-se pe sine spre viața sihăstrească și duhului supunîndu-și trupul, prin înfrînarea poftelor și prin dese rugăciuni, a strălucit ca soarele și a luminat pe cei ce erau întunecați cu demonice înșelăciuni. Și trăind, a făcut multe minuni, precum și după ce s-a mutat către Domnul.

16. AFLAREA CINSTITELOR MOAȘTE ALE SFINTEI FECIOARE IULIANA DIN MÎNĂSTIREA PECERSCA - KIEV
(5 IULIE)

În zilele fericitului întru pomenire Elisei Pleteneanul, Arhimandritul Lavrei Pecersca, a murit în cetatea Kievului, cea păzită de Dumnezeu, o fecioară vestită, care avea să fie îngropată în sfîntul locaș al Pecerscăi. Ei au săpat mormîntul aproape de biserica cea mare de piatră a Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu din Pecersca, înaintea paraclisului Sfîntului Ioan, Înaintemergătorul, în despărțitura unde este ușa acum; iar mai înainte nu era acolo, ci dinăuntrul bisericii celei mari era intrarea în despărțitura aceea.

Săpînd, unii au aflat o vistierie păzită de Dumnezeu de mulți ani - cinstitele moaște ale Sfintei plăcute lui Dumnezeu fecioara Iuliana -, odihnindu-se în nestricăciune, foarte frumoasă, căci era albă la trup și plăcută la chip. Ea se părea că doarme ca vie, împodobită cu îmbrăcăminte de mare preț, din învelitori de mătase cu țesături de aur; la gît avea grivne de aur cu multe mărgăritare; la mîini, brățări de aur și inele de mare preț, iar pe cap, o cunună fecioarească de aur cu mărgăritare mai mici și cu pietre scumpe. Ea zăcea lîngă peretele bisericii, cu capul spre miazăzi, iar cu picioarele spre miazănoapte. Peste racla ei era pusă o piatră, pe care era însemnată pecetea dreptcredincioșilor domni Olșanschi, iar pe raclă era bătută o tăbliță de argint aurită, pe care era închipuită aceeași însemnare a fecioarei, cu o scriere deasupra în felul acesta: "Iuliana, doamna Olșansca, fiica voievodului Grigorie Olșan, care a murit fecioară în vîrstă de șaisprezece ani".

Toată îmbrăcămintea ei se vedea ca și cum ar fi fost nouă, pînă ce nu se atinsese nimeni de ea, iar cînd s-a atins, îndată s-a stricat. Apoi, îmbrăcînd acele sfinte moaște într-altă îmbrăcăminte nouă de mătase, le-au pus în biserica cea mare a Pecerscăi, în partea dinspre apus și miazăzi, fără de nici o împodobire vrednică de cinste, ce se cuvine sfinților. Aceasta a făcut-o, pentru că oamenii se atingeau de acele sfinte moaște, nedîndu-le cuviincioasa cinste. Atunci acele cinstite moaște se acoperiseră de praf și se înnegriseră.

După cîtăva vreme, fiind pe scaunul Mitropoliei Kievului fericitul întru pomenire, Preasfințitul Părinte chir Petru Movilă, care avea împreună și ocîrmuirea Mînăstirii Pecersca, i s-a arătat în vedenie minunată doamna Iuliana, această sfîntă și plăcută lui Dumnezeu fecioară, mustrîndu-l că sfintele ei moaște sînt lăsate în nebăgare de seamă și părăsire, credința pentru

sfințenie împuținîndu-se. Drept aceea, acel înțelept păstor îndată a poruncit la niște fecioare din rînduiala monahicească, iscusite și temătoare de Dumnezeu, să gătească îmbrăcăminte și podoabe de bună cuviință, cu care să împodobească acele sfinte moaște. Apoi să facă și raclă frumoasă, în care să pună acele sfinte moaște, cu dreaptă credință și frumoasă rînduială; și astfel a le muta într-alt loc cu prăznuire, luînd parte la mutarea lor tot poporul. Apoi, mitropolitul s-a îmbrăcat în veșmintele arhierești, a chemat tot sfințitul sobor, făcînd rugăciuni și cîntări de prăznuire, dădea mulțumire lui Dumnezeu și Preasfintei Născătoare și cuvioșilor părinți ai Pecerscăi. Căci, pentru sfințenia și lauda acelui loc, s-a adăugat și arătarea nestricatelor, cinstitelor și minunatelor moaște ale Sfintei fecioare Iuliana, la care, cei ce aleargă cu cucernicie și cu credință cîștigă, cu rugăciunile plăcutei lui Dumnezeu, ajutor folositor de suflet la trebuințele lor. Dacă voiește cineva să știe și vreo minune de la acele sfinte moaște ale Sfintei Iuliana, plăcuta lui Dumnezeu, mai ales aceasta să o cunoască, spre mai vrednică încredințare.

În anul 1671 de la Nașterea Mîntuitorului Hristos, a venit în Mînăstirea Pecersca, sub stăreția lui Elisei Preteneanul, mai sus pomenit, un om oarecare necunoscut de nimeni, anume Vasilie, care era eretic, deoarece ținea de blestemata credință a lui Arie. Acela, prefăcîndu-și cu înșelăciune fățarnica lui credință și cucernicie, se arăta că venise să cerceteze Sfintele Locuri și să se închine moaștelor făcătoare de minuni ale plăcuților lui Dumnezeu sfinți ai Pecerscăi; dar înăuntru își ascundea vicleșugul eresului cel pierzător de suflet al lui Arie. Deci a îndrăznit necuratul a intra în sfînta, marea și de minuni făcătoarea biserică a Pecerscăi. El a rugat cu vicleșug pe ierodiaconul Liverie, care era într-acea vreme eclesiarh, să-i deschidă racla fericitei fecioare Iuliana, ca și cum dorea să se închine cu osîrdie cinstitelor ei moaște. Ticălosul, cîștigîndu-și cererea, a început a se închina cu fățărnicie la cinstitele ei moaște, gîndind cu vicleșug și căutînd vreme îndemînatică, ca să-și săvîrșească răutatea cea ascunsă.

Cînd a văzut pe eclesiarh că se depărtează pentru trebuință, îndată urîtul de Dumnezeu, ereticul, înșelătorul și hoțul, s-a grăbit a se apropia de cinstitele moaște ale Sfintei Iuliana; și, ca și cum voia să le sărute cu toată osîrdia, a îndrăznit a apuca inelul din degetul mîinii drepte; apoi, depărtîndu-se blestematul închinător, se ducea cu îndrăzneală din biserică cu acel cîștig închipuit. Dar cînd a voit să iasă pe ușile bisericii, deodată s-a îndrăcit și a căzut pe pietre, răcnind ca un bou sălbatic, tăvălindu-se și scuturîndu-se încoace și încolo. Apoi, acel eretic și hoț de cele sfinte, pedepsindu-se cu dreapta răsplătire a lui Dumnezeu, îndată și-a dat necuratul său suflet.

Înspăimîntîndu-se eclesiarhul de lucrul acela, a alergat și i-a spus arhimandritului. Acela a luat pe frați și a mers acolo, și toți se mirau de sfîrșitul cel grabnic și înfricoșat al acelui om cumplit. Vrînd să știe pricina acelui grabnic sfîrșit rău, a poruncit să caute la acel eretic pretutindeni, poate că este la el ceva apucat sau furat din lucrurile bisericești. Deci, căutîndu-l, a găsit într-un buzunar un inel. Atunci arhimandritul a întrebat pe eclesiarh: "De la ce icoană o fi luat el acest inel?" Cercetînd și numărînd eclesiarhul toate icoanele, nu a găsit lipsă nici una. După aceea, i-a venit în minte să deschidă și racla Sfintei fecioare Iuliana; pentru că acel înșelător se vedea că se ruga cu dinadinsul la cinstitele ei moaște.

Deschizînd racla și căutînd, a cunoscut că acel inel de mare preț a fost luat din degetul mîinii drepte a Sfintei fecioare Iuliana; atunci a spus mai-marelui. Făcîndu-se aceasta, a venit din întîmplare la biserică un bărbat binecredincios, cu numele Vartolomeu. Acela a cunoscut pe acel eretic, care zăcea mort, și a spus numele și familia lui. După aceea, arhimandritul a poruncit, ca, spre mai mare laudă a acelei minuni, să lipească acel inel apucat de la moaștele Sfintei Iuliana la icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, între celelalte podoabe de mare preț. Iar pe acel eretic și fur de lucruri sfinte, să-l îngroape afară din mînăstire.

Deci, el zicea către frați: "Socotiți, părinților și fraților, cum Dumnezeu, Care cearcă inimile și rărunchii, asemenea și fapta rea care se ascundea în inima acestui viclean om a vădit-o și nu l-a lăsat fără pedeapsă, ca și ceilalți să aibă frică; pentru că nu este taină care să nu se arate". Cu o minune ca aceasta s-a adeverit și s-au încredințat toți credincioșii de sfințenia și dumnezeiasca plăcere a Sfintei fecioare Iuliana.

Pentru cinstea Sfintei fecioare Iuliana Olșansca, nu se cuvine a tăcea mărturisirea cea vrednică de credință, care după multă vreme s-a făcut astfel: În anul 1677 de la Nașterea lui Hristos, în șase zile ale lunii iulie, a venit într-adins la Mînăstirea Pecersca preacinstitul părinte Teodosie Sofronovici, egumenul mînăstirii Sfîntul Arhanghel Mihail, cea cu vîrful aurit. El dorea să i se deschidă racla Sfintei fecioare Iuliana, de cinstitul ieromonah Paisie, care era în vremea aceea eclesiarh, vrînd a se închina sfințitelor moaște; deci a zis: "Niciodată nu mi s-a întîmplat să mă închin la aceste sfinte moaște. Înainte de aceasta, am avut o vedenie în mînăstirea mea. Ieșind din biserică, după cîntarea Utreniei și adormind puțin, mi s-a arătat într-o lumină mare o ceată de sfinte fecioare, dintre care una mi-a zis cu mustrare: "Iată, eu sînt Iuliana, ale cărei moaște zac în sfînta biserică a Pecerscăi, iar tu pentru ce mă socotești în deșert pe mine și moaștele mele? Deci, iată de ce ți-a arătat Domnul vedenia aceasta, ca să știi, că și eu sînt numărată de El cu sfintele fecioare, care bine I-au plăcut Lui"".

De atunci, acel preacinstit egumen, de cîte ori venea în sfîntul locaș al Pecerscăi, niciodată nu trecea cu vederea a se închina cu dreaptă credință și cu toată osîrdia și a săruta cu smerită și umilită sărutare aceste sfinte moaște nestricate ale Sfintei Iuliana, plăcuta lui Dumnezeu. Cu ale cărei sfinte rugăciuni să ne învrednicim și noi a fi numărați în ceata plăcuților Domnului Celui lăudat întru sfinții Săi. Amin.

17. CUVIOSUL PĂRINTELE NOSTRU SISOE CEL MARE
(6 IULIE)

Cuviosul Sisoe, iubind din tinerețe pe Dumnezeu, a luat asupra sa jugul crucii și cu osîrdie a urmat lui Hristos. El a petrecut cu pustnicești nevoințe în pustiile Egiptului. Prin smerenie și prin rugăciuni se asemăna în viață cu îngerii, biruind taberele vrăjmașilor celor nevăzuți. Petrecerea lui era în pustiul muntelui, în care s-a nevoit Cuviosul Antonie cel Mare. Deci, fericitul Sisoe era următorul lui. El a luat atîta dar de la Dumnezeu, pentru smerita lui cugetare, încît a înviat și morți, precum este arătat în Pateric, unde se află scris aceasta:

Un om oarecare, mirean, a mers pentru binecuvîntare la Părintele Sisoe în muntele lui Antonie, avînd cu el un copil mic - fiul lui. Deci, s-a întîmplat că, copilul pe cale, s-a îmbolnăvit și a murit; dar tatăl nu s-a tulburat de aceasta, ci cu credință l-a adus pe mort la stareț. Intrînd în chilie la cuviosul, s-a aruncat la picioarele lui, împreună cu fiul cel mort, pe care punîndu-l cu fața în jos, stătea ca și cum ar fi cerut binecuvîntare și rugăciune. Făcînd starețul rugăciune, și dîndu-i binecuvîntare, a ieșit afară, lăsînd copilul zăcînd mort la picioarele sfîntului. Starețul n-a știut că copilul este mort, ci, socotind că șade pentru rugăciune, i-a zis: "Scoală-te, fiule, și du-te de aici". Deci, îndată înviind mortul, s-a sculat și a mers în urma tatălui său. Văzînd omul pe fiul său viu, s-a întors cu el la stareț și închinîndu-se i-a dat mulțumire. Cunoscînd starețul învierea mortului ce se făcuse, s-a mîhnit foarte mult; pentru că niciodată nu voia să fie făcător de minuni. Deci a poruncit acelui om, ca să nu spună nimănui, ceea ce făcuse, pînă la sfîrșitul lui.

Pe acest părinte insuflat de Dumnezeu, l-au întrebat frații: "De va cădea vreun frate într-o greșeală oarecare, îi este destul un an de pocăință?" Răspuns-a starețul: "Aspru este cuvîntul acesta". "Dar șase luni, se cade să se pocăiască cel ce a greșit?" Răspuns-a starețul: "Este mult". Și iarăși au zis frații: "Dar patruzeci de zile îi este de ajuns pentru pocăință?" Răspuns-a starețul: "Este mult". După aceasta a zis: "Cred milostivirii Iubitorului de oameni, că de se va pocăi omul cu tot sufletul, trei zile sînt de ajuns pentru a primi Dumnezeu pocăința lui".

Alt frate a întrebat pe stareț, zicînd: "Ce voi face, părinte, căci am căzut în păcat?" Starețul a răspuns: "Scoală-te, fiule, și te vei mîntui". Zis-a fratele: "După sculare, iarăși am căzut". Starețul a zis: "Scoală-te iarăși". Fratele i-a zis: "Pînă cînd va fi căderea și sculare a mea?" Starețul a răspuns: "Pînă ce sfîrșitul te va ajunge și te va găsi ori în cele bune ori în cele rele. Pînă atunci, totdeauna se cade să petrecem în sculare, ca într-aceea să ne ajungă sfîrșitul".

La acest cuvios părinte, era un ucenic, anume Apolos. Acestuia din meșteșugirile vrăjmașului, pe lîngă alte ispitiri și dorințe, i-a venit și pofta de rînduiala preoțească. Deci, dracii i se arătau lui în vis în chip de arhierei, hirotonindu-l pe el episcop. Deșteptîndu-se din somn, ruga pe stareț ca să-i poruncească să meargă în cetate la arhiereu, ca să ia sfințirea preoțească. Iar starețul îi poruncea și-l învăța, spunîndu-i să nu caute rînduială mai presus de vrednicia lui. Supărîndu-se el de multa învățătură și pedepsire a starețului, a fugit în taină de la dînsul și s-a dus în Alexandria, la rudeniile sale cele după trup, ca acolo, prin ajutorul acelora, să poată cîștiga rînduiala preoției.

Mergînd el pe cale și diavolul ieșind în întîmpinarea lui, i s-a arătat în chip de om înalt la statură, dar era negru la vedere, murdar la chip, avînd unghii de fier și arătînd asemănare de fiară. Acela era buzat, avea sînuri femeiești, arătîndu-se prin aceasta că este și o parte și alta a firii; deci, era foarte îngrozitor. El arăta atît de mare nerușinare înaintea ochilor lui, încît nici nu se cuvine a le spune. Acela căzînd pe grumajii lui Apolos, îl cuprindea și-l săruta adeseori. Dar Apolos se îngrădea cu semnul Sfintei Cruci și se retrăgea din mîinile lui. Dar el zicea către dînsul: "Pentru ce fugi de mine? Știu că ești al meu și îmi ești iubit, fiindcă faci voile mele; pentru aceasta am și venit ca să călătoresc cu tine, pînă ce voi sfîrși toate poftele tale".

Apolos, neputînd suferi murdăriile și nerușinarea lui, și-a ridicat ochii spre cer și a strigat foarte tare, zicînd: "Dumnezeule, ajută-mi pentru rugăciunile Părintelui meu, Sisoe, și izbăvește-mă din această primejdie!" Îndată diavolul, depărtîndu-se puțin de la dînsul, s-a închipuit în femeie frumoasă și a zis către dînsul: "Primește-mă și satură-ți pofta ta, de vreme ce mult m-ai odihnit în inima ta, prin gîndurile tale". Și iarăși a zis: "Eu am voit să te fac pe tine preot și episcop, dar rugăciunile lui Sisoe, starețul cel lacom, mă gonesc de la tine".

Diavolul zicînd aceasta, s-a făcut nevăzut. Atunci Apolos, cuprins de mare frică, s-a întors la stareț și, căzînd la picioarele lui, i-a spus toate cele ce i se întîmplaseră, cerînd iertăciune. El a spus încă și fraților ce a pătimit din înșelăciunea vrăjmașului și cum i-au ajutat rugăciunile Cuviosului Părinte Sisoe. Căci cu adevărat, rugăciunea lui era puternică spre gonirea diavolilor, care și dintr-un alt ucenic al său, anume Avram, a izgonit pe duhul cel necurat, care muncea trupul lui. Toate duhurile ispititoare fugeau de la dînsul, neîndrăznind a se apropia de viteazul și nebiruitul ostaș al lui Hristos.

Cuviosul Sisoe, petrecînd șaizeci de ani, s-a apropiat de sfîrșitul său. Deci, cînd era să moară, monahii șezînd lîngă dînsul, s-a luminat fața lui ca o lumină și a zis către ei: "Iată, a venit Părintele Antonie". Și tăcînd puțin iarăși a zis: "Iată a venit ceata proorocilor". Și iarăși fața lui mai mult a strălucit. Și a zis: "Iată a venit ceata apostolilor". Fața lui s-a luminat îndoit,

şi vorbea cu feţele cele nevăzute. Fraţii l-au rugat, zicînd: "Spune nouă, părinte, cu cine vorbeşti?" El le-a zis: "Iată, au venit îngerii să mă ia, şi mă rog lor, ca să mă lase puţin să mă pocăiesc". Fraţii i-au zis: "Părinte, nu-ţi este de trebuinţă ţie pocăinţa". Stareţul a răspuns: "Cu adevărat nu mă ştiu pe mine să fi pus început pocăinţei mele". Atunci toţi au cunoscut că este desăvîrşit.

Deci, el s-a luminat şi mai mult, şi faţa lui se făcuse ca soarele, încît toţi s-au temut. Stareţul le-a zis: "Iată, vedeţi toţi că vine Domnul, şi zice: "Aduceţi-Mi vasul alegerii din pustie". Cuviosul zicînd acestea, îndată şi-a dat duhul său Domnului; şi s-au făcut nişte fulgere, încît chilia s-a umplut de bună mireasmă.

Cu astfel de fericit sfîrşit, Cuviosul Sisoe şi-a săvîrşit vremelnica viaţă şi s-a mutat la viaţa cea fără de sfîrşit. Iar cetele sfinţilor care le-a văzut la sfîrşitul său, cu acelea acum sălăşluindu-se, se îndulceşte de vederea lui Hristos.

Fie ca de acele îndulciri să ne învrednicim şi noi cu rugăciunile Cuviosului Părintelui nostru Sisoe şi cu Darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

18. PĂTIMIREA SFINŢILOR MUCENICI MARIN, MARTA, AVDIFAX ŞI AVACUM, ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÎNŞII
(6 IULIE)

Pe vremea lui Claudiu, împăratul Romei, a venit din Persia la Roma, un bărbat de neam bun şi bogat, fiind de dreapta credinţă creştinească, cu numele Marin, împreună cu femeia sa, Marta, şi cu doi fii ai lor, Avdifax şi Avacum. Ei au venit ca să se închine la mormintele Sfinţilor Apostoli şi ale celorlalţi sfinţi. Atunci au început a cerceta în Roma pe creştinii cei ţinuţi în legături şi a îngropa trupurile celor ucişi pentru Hristos. Deci, trecînd rîul Tibrului, au găsit acolo într-altă cetate ţinut în temniţă pe Sfîntul Mucenic Chirin, care pătimise multe bătăi pentru Hristos. Ei mergînd, s-au aruncat la picioarele lui, rugîndu-l să se roage Domnului pentru dînşii. Deci au început din averile lor a-i sluji lui şi celor legaţi cu el pentru Hristos, şi spălîndu-le picioarele, le stropeau cu apa aceea. Astfel au petrecut acolo opt zile, slujind sfinţilor.

În vremea aceea, Claudiu a poruncit să ucidă fără judecată pe toţi creştinii ce se aflau acolo. Nu cu mult mai înainte de acea vreme, fuseseră prinşi 260 de creştini, pe care-i osîndise împăratul să sape la pămînt; iar temniţa lor era afară din cetate la locul olarului, lîngă calea ce se numeşte Salaria. Deci, împăratul a poruncit ca pe aceştia să-i săgeteze soldaţii cu săgeţi în ziua priveliştii, iar trupurile lor să le ardă cu foc. Înştiinţîndu-se de aceasta Marin şi Marta cu fiii lor, s-au mîhnit foarte mult. Deci, ducîndu-se la acel loc, împreună cu Sfîntul Ioan preotul, scoteau în taină trupurile sfinţilor din foc, pe care le puteau lua, şi învelindu-le cu pînze curate, le îngropau în peştera cea de lîngă calea Salariei, care se numea Cucumer. El a îngropat împreună cu ei şi pe un tribun împărătesc, cu numele Vlast, fiind ucis pentru Hristos. Deci, au petrecut acolo în pustiuri, împreună cu Ioan preotul, multe zile în rugăciuni.

Înştiinţîndu-se împăratul Claudiu de aceasta, a poruncit ca să caute pe Marin şi pe soţia lui; dar nu-i găsea pentru că se ascunseseră. Cînd s-au întors din acea peşteră şi au venit la temniţa de mai înainte, n-au găsit în ea pe Sfîntul Mucenic Chirin; pentru că în noaptea aceea,

mai înainte de venirea lor, îl uciseseră cu sabia, și-l aruncaseră în rîul Tibrului. Înștiințîndu-se ei de locul unde era aruncat, au așteptat noaptea. Și fiind întuneric, au căutat pe mucenic în apă, și l-au găsit, apoi l-au îngropat în peșteră în gropnița lui Pontion.

După aceea, mergînd ei pe cealaltă parte a Tibrului și fiind încă întuneric de noapte, s-a auzit un glas de cîntăreți în foișorul unei case. Acolo se adunaseră creștinii cu episcopul Calist și săvîrșeau rugăciunile de toată noaptea. Auzind aceasta, Marin și soția lui s-au bucurat și s-au apropiat de poarta acelei case. Creștinii care erau înăuntru nu voiau să deschidă, pentru că se temeau să nu năvălească asupra lor închinătorii de idoli. Atunci, Sfîntul Calist episcopul a zis celor ce erau cu el: "Îndrăzniți, nu vă temeți, Hristos bate în ușa voastră, să-i deschidem, deoarece El ne cheamă pe noi". Zicînd episcopul aceasta, a mers singur și a deschis poarta. Văzînd Marin, Marta și cei doi frați ai lor pe episcop, s-au aruncat la picioarele lui, cerînd binecuvîntare. Episcopul împreună cu toți credincioșii, s-au bucurat de ei, și ducîndu-i înăuntru, i-au sărutat, făcînd rugăciuni împreună. Ei au petrecut în acel loc două luni, ziua ascunzîndu-se, iar noaptea se adunau la rugăciune.

În vremea aceea, împăratul Claudiu a pus la întrebare, înaintea judecății, pe un bărbat cinstit cu numele de Valentin preotul, care a fost prins și legat cu lanțuri grele, pentru mărturisirea lui Hristos, zicîndu-i: "Pentru ce nu te împrietenești cu noi, tu care petreci printre poporul nostru? Am auzit destul de înțelepciunea voastră creștinească, iar tu care ești deștept, de ce te smintești în basmele cele deșarte ale credinței voastre?" Răspuns-a fericitul preot Valentin: "De ai fi știut Darul lui Dumnezeu și ce este în credința noastră, ai fi primit-o cu bucurie și tu și poporul tău, și ai fi lepădat diavolii și idolii cei făcuți de mînă; apoi ai fi mărturisit pe Unul Dumnezeu, Tatăl cel atotputernic și pe Iisus Hristos, Fiul Lui, Ziditorul a toate, pe Făcătorul cerului și al pămîntului, al mării și al tuturor celor dintr-însele".

Un oarecare din cei ce stăteau înaintea împăratului, în-dreptător de lege al lor, a zis cu glas mare către sfîntul preot: "Ce ți se pare de zeul Die și de Hermes?" Răspuns-a preotul: "Eu nu socotesc altceva de ei că sînt decît numai aceasta, că au fost oameni ticăloși și spurcați, care în zilele vieții lor au petrecut numai în necurății și desfătări trupești. Chiar și tu, de-mi vei arăta neamul și faptele lor, vei vedea cît de spurcați au fost". Atunci acel îndreptător de lege a strigat cu glas mare: "Acesta hulește pe zeii îndreptători împărăției Romei". Împăratul Claudiu, ascultînd cu îngăduire, a zis către preot: "Dacă Hristos este Dumnezeu, de ce nu-mi arăți adevărul despre Dînsul?" Grăit-a preotul: "Ascultă-mă pe mine, împărate, și ți se va mîntui sufletul tău, împărăția ta se va înmulți și vrăjmașii tăi se vor stinge, iar tu vei fi biruitor peste toți. Aici te vei îndulci de vremelnica împărăție, iar în viața ce va să fie te vei îndulci de cea veșnică, numai să faci aceasta: Pocăiește-te de sîngele sfinților, pe care l-ai vărsat și crede în Hristos, primind Sfîntul Botez!" Atunci Claudiu a zis către cei de față: "Auziți, cetățeni ai Romei și tot poporul, cît de sănătoasă învățătură ne grăiește nouă omul acesta?" Eparhul, cel cu numele Calpurnie, a strigat: "Te înșeli, împărate! Învățătura acestuia e mincinoasă; oare cu dreptate ne este nouă să lăsăm zeii aceia, cărora din scutecele noastre ne-am învățat a ne închina? Singur judecați de aceasta!"

Zicînd eparhul acestea, s-a schimbat inima împăratului și i-a încredințat lui pe preot, zicîndu-i cu mîhnire: "Să-l asculți cu îngăduire și dacă învățătura lui ce o grăiește nu va fi sănătoasă, să faci cu dînsul după legea cu care se judecă furii de cele sfinte; iar dacă va fi sănătos și drept sfatul lui, atunci de ce nu-l ascultăm?" Atunci eparhul Calpurnie, luînd pe Sfîntul Valentin, l-a încredințat unuia din cei ce erau sub stăpînirea lui, dregător mai mare, cu numele Asterie, bărbat înțelept, zicîndu-i: "De vei putea să pleci pe acesta spre socoteala noastră cu cuvintele tale, voi spune împăratului de înțelepciunea ta, și vei fi prietenul lui".

Luînd Asterie pe preot, l-a dus în casa sa. Sfîntul Valentin, intrînd în casa lui Asterie, și-a plecat genunchii la rugăciune și a zis: "Dumnezeule a toată făptura cea văzută și nevăzută, Ziditorul neamului omenesc, Cel ce ai trimis pe Fiul Tău, pe Domnul nostru Iisus Hristos, ca să ne mîntuiască pe noi de înșelăciunea vrăjmașului și să ne aducă din întuneric la lumina adevărului, Care ne-a chemat pe noi la Sine, zicînd: *Veniți la mine toți cei osteniți și însărcinați, și Eu vă voi odihni pe voi;* întoarce casa aceasta la Tine, și dă ei după întuneric lumină, ca să Te cunoască pe Tine, Dumnezeu Fiul, întru unirea Sfîntului Duh, în veci. Amin!"

Astfel rugîndu-se sfîntul și Asterie auzind cuvintele lui, a zis către dînsul: "Mă mir, cum zici că Hristos al vostru este lumină!" Răspuns-a sfîntul: "Cu adevărat, Domnul nostru Iisus Hristos, Cel născut de la Duhul Sfînt și din Preasfînta Născătoare de Dumnezeu, este lumină adevărată, Care luminează pe tot omul ce vine în lume". Asterie a zis: "Dacă El luminează pe tot omul, atunci voi încerca, dacă sînt adevărate cele grăite de tine. Eu am o fiică oarbă încă de cînd n-avea doi ani; deci, dacă o vei vindeca cu numele Hristosului tău, atunci voi face tot ceea ce-mi vei porunci". Preotul a zis: "S-o aduci la mine". Asterie, alergînd cu sîrguință, a adus pe copila cea oarbă. Sfîntul Valentin, înălțîndu-și mîinile și ridicîndu-și ochii cu lacrimi spre cer, s-a rugat mult. Apoi, punînd mîna sa pe ochii cei orbi, a zis: "Doamne, Iisuse Hristoase, luminează pe roaba Ta, Tu, Care ești lumina cea adevărată!"

În urma acestora, copilița a văzut îndată. Asterie și femeia lui văzînd aceasta, au căzut la picioarele sfîntului, zicîndu-i: "Ne rugăm să faci ceea ce vei voi cu noi, ca să fim robii lui Hristos și să se mîntuiască sufletele noastre!" Sfîntul a zis către dînșii: "Să faceți ceea ce vă poruncesc. Dacă credeți în Hristos din toată inima, sfărîmați toți idolii care sînt în casa voastră, postiți, iertați datoriile tuturor datornicilor voștri, primiți Sfîntul Botez și așa vă veți mîntui!" Iar ei au voit să facă cu bucurie toate acestea. După aceea, poruncindu-le trei zile de post, îi învăța taina sfintei credințe. Deci, Asterie, care avea sub stăpînirea sa pe mulți închiși, i-a dezlegat pe toți din legături și i-a liberat din temniță. După ce au postit trei zile, sosind ziua Duminicii, Asterie s-a botezat cu toată familia sa, care era de patruzeci și șase de suflete, parte bărbătească și femeiască. După aceea au chemat în casa lor și pe Sfîntul Calist Episcopul și au luat binecuvîntare de la el.

Fericitul Marin auzind aceasta împreună cu Marta, femeia lui, și fiii lor Avdifax și Avacum, s-au dus la casa lui Asterie cu bucurie, mulțumind lui Dumnezeu. Deci au petrecut acolo treizeci și două de zile. După aceasta, împăratul aflînd că Asterie a crezut în Hristos și s-a botezat cu toată casa, după învățătura lui Valentin preotul, a trimis îndată ostași să prindă pe Asterie și pe toți ai casei lui. Ostașii, năvălind fără de veste, au prins pe toți care se aflau în casa lui Asterie, între care era și Sfîntul Marin cu casnicii lui, și pe toți i-a dus la împărat. Împăratul a poruncit să-i despartă, pe preotul Valentin și pe Marin cu ai lui să-i pună deosebit, iar pe Asterie cu ai casei lui i-a trimis legați în cetatea ce se numea Ostie, ca acolo să primească judecata și pedeapsa.

Ducînd în cetatea aceea pe Sfîntul Asterie și pe toți cei cu dînsul, i-a dat unui judecător cu numele Ghelasie. Acela, văzîndu-i, i-a aruncat în temniță. După douăzeci de zile, scoțîndu-i la judecată, le-a zis: "Ați auzit ce a poruncit împăratul și tot sfatul lui?" Sfinții au răspuns: "Nu!" Judecătorul a zis: "Este poruncă ca toți care se închină zeilor să fie vii și liberi; iar cei ce nu voiesc să se închine lor, aceia să fie uciși cu diferite chinuri". Sfîntul Asterie a răspuns: "Să se închine lor aceia care sînt ca dînșii și care voiesc să piară împreună cu ei; iar noi ne închinăm Dumnezeului cel adevărat și atotputernic, Care petrece în cer, numai Lui singur ne aducem jertfă". Judecătorul, mîniindu-se, a poruncit ca pe Sfîntul Asterie să-l spînzure la muncire și să-l chinuiască; iar pe toți ceilalți să-i bată cu toiege fără de crușare. Astfel, chinuindu-i în acea zi,

i-a aruncat iar în temniță, zicînd: "Se cade a găti chinuri mai cumplite asupra lor!" A doua zi a poruncit să fie gata prive-liștea și să se adune poporul.

Venind ziua următoare, judecătorul Ghelasie a șezut la judecata din priveliște și, aducînd de față pe Sfîntul Asterie cu ceilalți sfinți mucenici, a zis către dînsul: "Lasă-ți nebunia ta cea deșartă și te făgăduiește a jertfi zeilor, ca să nu pieri în chinuri tu și cei cu tine!" Sfîntul Asterie a răspuns: "Noi toți dorim ca să murim pentru Hristos, Mîntuitorul nostru, precum El a murit pentru noi păcătoșii, ca, curățindu-ne de întinăciunile lumii acesteia, să ne învrednicim a trece la împărăția cerească cea dorită!" Judecătorul, umplîndu-se de mînie, a poruncit să-i arunce pe toți spre mîncare fiarelor.

Sfinții au fost duși la locul care se numea al fiarelor, aproape de o capiște de aur, pentru că acolo se hrăneau fiarele. Deci, intrînd în groapă, s-a deschis îngrădirea fiarelor și le-au dat drumul asupra lor. Sfîntul Asterie a strigat cu glas mare, zicînd: "Doamne, Dumnezeule Atotputernice, Cel ce ai miluit pe robul Tău, Daniil, în groapa leilor și prin Proorocul Avacum l-ai cercetat și l-ai întărit, cercetează-ne și pe noi, robii Tăi, prin îngerul Tău cel sfînt!" Fiarele, ieșind, n-au vătămat pe nimeni dintr-înșii, ci se plecau înaintea Sfîntului Asterie și celor ce erau cu dînsul. Ghelasie, văzînd aceasta, a zis către popor: "Vedeți cum aceștia, cu meșteșugiri de farmece, au îmblînzit fiarele?" Mulți din popor au grăit: "Dumnezeul lor îi păzește!"

După aceea, judecătorul a poruncit să-i scoată pe mucenici din groapă, să gătească un foc mare și să-i arunce în el, ca să ardă. Fiind aprins acel foc mare, Sfîntul Asterie a zis către ceilalți sfinți: "Îndrăzniți, nu vă temeți; pentru că Cel ce a fost văzut al patrulea cu cei trei tineri în cuptorul Babilonului, Acela stă acum în mijlocul nostru!" Cînd a aruncat pe mucenici în foc, îndată s-a stins văpaia și focul s-a schimbat în răcoreală, iar sfinții au rămas nevătămaţi. Judecătorul, văzîndu-se biruit și rușinat, a poruncit să scoată pe mucenici afară din cetate și să-i omoare cu moarte groaznică; adică pe unii să-i taie cu sabia, iar pe alții să-i ucidă cu pietre. Și astfel s-a sfîrșit nevoința muceniciei lor.

Pe cei rămași în Roma cu fericitul Valentin preotul, Sfinții Mucenici Marin, Marta, Avdifax și Avacum, împăratul Claudiu i-a adus înaintea judecății sale. Mai întîi a bătut fără de milă cu toiege pe Sfîntul Valentin, și pe urmă i-a tăiat capul. Apoi a zis către Sfîntul Marin și către cei cu dînsul: "De unde sînteți?" Sfinții au răspuns: "Sîntem din Persia". Împăratul a zis: "Pentru ce v-ați lăsat țara voastră și ați venit aici?" Sfinții au răspuns: "Am dorit să ne închinăm la mormintele Sfinților Apostoli și lîngă ele să dăm Domnului rugăciunile noastre". Împăratul a zis: "De unde aveți aur și argint, că aud de voi că sînteți săraci?"

Sfinții Marin și Marta au răspuns: "Din averile noastre care le-am avut în Persia. Pe acelea noi le-am vîndut și am împărțit la cei ce nu aveau, iar ceea ce ne-a mai rămas am luat cu noi, nu pentru noi, ci pentru slujirea sfinților. Cum că am fost bogați în Persia, poți să înțelegi din aceasta, că sîntem de neam bun. Căci tatăl meu, Maromei, a fost întîiul după împăratul Persiei, iar soția mea este fiica lui Cusinit, un boier slăvit din Persia".

Împăratul a zis: "Pentru ce ați lăsat zeii cei părintești, care se cinstesc în Persia, și ați venit aici să căutați oamenii cei morți?" Marin a răspuns: "Noi, robii lui Hristos, am venit să ne închinăm Sfinților Apostoli, ale căror nemuritoare suflete viețuiesc cu Dumnezeu, ca ei să fie pentru noi mijlocitori către Hristos, Dumnezeul nostru". Împăratul a zis: "Unde este aurul și argintul care l-ați adus din Persia?" Sfîntul Marin a răspuns: "L-am dat lui Dumnezeu, Care altădată ni-l dăduse nouă". Atunci împăratul, mîniindu-se, l-a dat pe el judecătorului său, cu numele Muschian, zicîndu-i: "De nu vor aduce jertfe zeilor, să-i pierzi cu felurite chinuri".

Atunci acela, luîndu-i pe ei, i-a dus la judecată în capiştea zeiţei lor Teluda şi, punîndu-i de faţă la cercetare, le-a arătat lor toate uneltele de muncă, îngrozindu-i cu cumplite chinuri şi silindu-i la închinarea idolească. Dar, nesupunîndu-se voinţei lui, a început a-i chinui. Deci, mai întîi pe Sfîntul Marin, întinzîndu-l la pămînt, a poruncit să-l bată cu toiege. El, fiind bătut mult, nu striga altceva decît numai: "Slavă Ţie, Doamne, Iisuse Hristoase!". Pe Avdifax şi pe Avacum, asemenea cu toiege i-au bătut; iar Sfînta Marta, privind la pătimirea fiilor săi, îi întărea cu sfaturi de mamă ca să rabde pentru Hristos, Cel ce a răbdat pentru noi mai mari pătimiri. După aceasta, spînzurînd pe aceşti trei mucenici, adică pe tatăl cu fiii săi, a poruncit să strujească trupurile lor cu unghii de fier şi să le ardă coastele cu foc. Dar ei mai tare strigau: "Mulţumim Ţie, Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, că ne-ai învrednicit a pătimi toate acestea pentru numele Tău!"

După aceasta, luîndu-i pe ei de la chinuri, a poruncit să le taie mîinile, iar Marta, adunînd sîngele lor, se ungea cu el cu bucurie. După aceea judecătorul, atîrnîndu-le mîinile de grumaji, a poruncit să-i poarte prin toată cetatea Romei. Deci, sfinţii fiind purtaţi, propovăduitorul striga: "Nu huliţi pe zei, că pentru aceasta sînteţi munciţi". Dar sfinţii dimpotrivă strigau: "Zeii voştri nu sînt dumnezei, ci diavoli! Ei vă vor pierde pe voi cu împăratul vostru!"

După o pătimire ca aceasta, sfinţii mucenici au fost scoşi afară din cetate, departe ca la treisprezece stadii, la un loc care se numea Nimfa Catavasi, unde Sfinţilor Marin şi Avdifax li s-au tăiat capetele, iar pe Marta au înecat-o în rîu. După aceasta, o femeie oarecare credincioasă, cu numele Filichita, luînd trupurile sfinţilor mucenici şi al Sfintei Marta, le-a îngropat cu cinste în satul său, mărind pe Domnul nostru Iisus Hristos, Cel împreună slăvit cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, în vecii vecilor. Amin.

---

19. POMENIREA CUVIOSULUI PĂRINTELUI NOSTRU TOMA MALEON

(7 IULIE)

Cuviosul Toma, din începutul vieții sale, a fost ostaș mare și slăvit; pe de o parte pentru bogăția sa, iar pe de alta, pentru vitejia ce o avea. El era puternic cu trupul și viteaz în războaie, pentru că de multe ori a biruit cetele potrivnicilor. Deci, iubind pe Hristos, a lăsat lumea cu toată gîlceava ei și s-a îmbrăcat în chipul monahicesc, asemănîndu-se sărăciei și smereniei Domnului său. Deci, înconjurînd locașurile monahicești, pe la nevoitorii cei plăcuți ai lui Dumnezeu întru pustnicie, s-a nevoit spre săvîrșirea faptelor bune. Iar cînd a voit să meargă în pustie pentru desăvîrșita nevoință și liniște, un stîlp de foc mergea noaptea înaintea lui și Sfîntul Prooroc Ilie i se arăta, povățuindu-l prin sînurile pustiei. El a fost povățuit de niște învățători ca aceștia spre alt Carmel, în muntele Malein, unde viețuia cu Dumnezeu și se învrednicea de dumnezeiești descoperiri și vedenii.

Astfel, precum mai înainte în lume biruia cu vitejie pe vrăjmașii cei văzuți, tot așa și după lepădarea de lume, în viața cea pustnicească, taberele cele nevăzute ale duhurilor celor rele, cu rugăciunea cea neîncetată ca și cu o sabie ascuțită, le surpa și le izgonea. Dar, deoarece deasupra muntelui era cetatea și făclia stînd sus și strălucind la lumina cerului, nu era cu putință a se ascunde. De aceea, Cuviosul Toma nu s-a tăinuit în muntele cel pustiu, în care, prin sfințenia sa, ca o stea luminoasă a răsărit și a strălucit spre cele pămîntești. Deci, fiind aflat de oameni, s-a făcut lumină celor întunecați și liman celor ce alergau la dînsul; pentru că, luînd de la Dumnezeu puterea facerii de minuni și darul cel tămăduitor, vindeca cu minune toate bolile. Orbilor le dădea vederea, șchiopilor, buna umblare și chiar scotea izvor de apă cu rugăciunea. Dar nu numai în viața sa a făcut multe minuni, ci și după mutarea sa către Dumnezeu se

săvîrşeau minuni la cinstitele lui moaşte; pentru că de toate neputinţele şi bolile cele netămăduite mai presus de fire, se dădeau grabnice vindecări celor ce veneau şi se închinau cu credinţă. Asemenea, izgonea duhurile cele necurate din oameni cu rugăciunile cele sfinte şi cu darul lui Hristos, Dumnezeul nostru. Amin.

20. SFÎNTA MUCENIŢĂ CHIRIACHI
(7 IULIE)

În zilele împăratului Diocleţian, la anul 282, era un creştin, anume Dorotei, împreună cu soţia sa, care se chema Evsevia. Aceştia, fiindcă erau fără de fii, se rugau lui Dumnezeu ca să le dea rod şi fiu, făgăduind să dăruiască iarăşi Lui pe copilul ce se va naşte. Deci, a ascultat Dumnezeu rugăciunea lor şi au născut un prunc de parte femeiască în ziua de duminică, lucru pentru care au şi numit-o pe pruncă Chiriachi, ce înseamnă duminică. Şi au hrănit-o cu învăţătura şi cuvîntul Domnului, după Apostolul Pavel, şi au păzit-o pe fecioară curată, fiindcă făgăduiseră a o afierosi lui Dumnezeu.

Cînd păgînul Diocleţian a ridicat prigoană asupra creştinilor, atunci au fost pîrîţi şi născătorii sfintei împreună cu dînsa la tiran, cum că sînt creştini. Acesta, cercetînd pe părinţii sfintei, i-a bătut şi i-a trimis la ducele Iust, ce se afla în părţile Militinei, în Armenia cea mică. Pe Chiriachi a trimis-o la cezarul Maximian, care se afla în Nicomidia. Maximian, cercetînd pe muceniţă şi aflînd-o tare în credinţa în Hristos, a poruncit de au bătut-o mult. Şi de vreme ce sfînta se ruga, pentru aceasta tiranul se mînia asupra ostaşilor ce o chinuiau pe muceniţă. Atunci a zis sfînta către Maximian: "Nu te înşela, Maximiane, căci niciodată nu mă vei birui, căci harul lui Dumnezeu îmi este în ajutor!" Atunci Maximian a trimis pe sfînta la Ilarion, stăpînitorul Bitiniei.

Ilarion, cercetînd pe muceniţă, a dus-o în capiştea idolilor. Acolo, rugîndu-se sfînta, s-a făcut cutremur mare, încît s-au zdrobit idolii şi s-au făcut praf. După aceasta, a urmat şi o furtună de vînt, care a împrăştiat praful idolilor şi un fulger a ars faţa stăpînitorului Ilarion, care, căzînd din scaun, a murit.

Venind alt stăpînitor în locul lui şi fiind înştiinţat de acestea, a hotărît ca sfînta să fie supusă la felurite chinuri, din care a rămas nevătămată. Atunci a stătut stăpînitorul la judecată şi a dat asupra sfintei hotărîrea să fie ucisă afară din cetate, prin tăierea capului.

Auzind Chiriachi această hotărîre, a cerut vreme să se roage. După ce s-a rugat mult, a învăţat pe creştinii cei ce-i urmaseră dreapta credinţă. Apoi, culcîndu-se pe pămînt, şi-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu; mergînd ostaşii aproape de dînsa, vrînd să-i taie capul, dar văzînd-o moartă, s-au spăimîntat. Deci, s-a făcut glas dumnezeiesc către dînşii: "Mergeţi, fraţilor, şi propovăduiţi măririle lui Dumnezeu!" Iar ostaşii, întorcîndu-se, au slăvit pe Dumnezeu.

21. SFÎNTUL MUCENIC PEREGRIN ŞI CEI DIMPREUNĂ CU EL
(7 IULIE)

Sfinții Mucenici Peregrin, Luchian, Pombie, Isihie, Papia, Saturnin și Ghermano erau din Italia. Din pricina prigoanei ce se făcea de Traian, au venit la Dirahia, unde, văzînd pe Sfîntul Astie, episcopul spînzurat pe cruce, și fericindu-l, au fost prinși de ostași. Mărturisind că sînt creștini, din porunca antipatului Agricolae, au fost aruncați în Marea Adriatică. Și așa au luat cununa muceniciei.

Moaștele lor, scoțîndu-le marea afară, le-a ascuns în nisip. După ce au trecut 70 de ani, s-au arătat episcopului Alexandriei, care, luîndu-le, le-a îngropat cu cinste, făcînd deasupra lor o biserică.

22. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MARE MUCENIC PROCOPIE
(8 IULIE)

Sfîntul Mare Mucenic Procopie a crescut în Ierusalim. El n-a fost numit de părinții lui Procopie, ci Neania; iar Procopie a fost numit mai pe urmă de Însuși Hristos, în vremea botezului, precum ne va arăta cuvîntul care ne stă înainte. Tot asemenea și Ierusalimul, întracea vreme, era numit de către păgînii închinători de idoli, nu Ierusalim, ci Elia; pentru că, după dărîmarea Ierusalimului de către Tit, fiul lui Vespasian, trecînd mulți ani, Adrian, împăratul Romei, al cărui nume din naștere era Elie, vrînd ca în acel loc pustiit al Ierusalimului să ridice iarăși cetate, a numit-o cu numele său, Elia. Deci, a poruncit ca nimeni să nu mai numească

acea cetate Ierusalim, ci Elia. Iar aceasta a făcut-o, pentru că, purtînd ură împotriva Domnului nostru Iisus Hristos, se sîrguia nu numai să piardă de pe pămînt numele Lui preasfînt, dar și locul unde a pătimit. El voia să-L dea pe Hristos în uitarea pomenirii oamenilor; de aceea a numit Ierusalimul, Elia.

În acea cetate era un bărbat slăvit și de neam bun al senatorilor, cu numele Hristofor. El era cu credința creștin, dar soția lui, cu numele Teodosia, se ținea de păgînătatea elinească. Aceea l-a născut pe acest Procopie, de care ne stă înainte cuvîntul, și l-a numit Neania.

Hristofor, după nașterea pruncului, s-a dus către Domnul cu sfîrșit mucenicesc; iar Teodosia, rămînînd văduvă, a crescut pe prunc în păgînătatea elinească și l-a învățat închinarea la idoli, în care ea însăși era osîrdnică slujitoare. Copilul, fiind isteț la minte, a fost dat de maica sa la învățătura cărții elinești și a trecut repede prin toată filozofia elinească cea din afară. Ajungînd la vîrsta bărbatului desăvîrșit, maica sa a vrut să-l facă ostaș al împăratului. Deci, cînd Dioclețian, păgînul împărat al Romei, a mers în Antiohia Siriei, care era lîngă rîul Orontiei, Teodosia înștiințîndu-se de aceea, a luat pe fiul ei și, ducîndu-l în Antiohia, l-a dat în slujba împărătească. Împăratul, văzînd pe acel tînăr frumos la chip și la statură și la minte înțelept, l-a iubit foarte mult și i-a poruncit să petreacă aproape de el în palatul său împărătesc cu cei asemenea lui. Apoi, nu după multă vreme, l-a făcut voievod și l-a trimis cu oastea în Alexandria Egiptului, poruncindu-i ca acolo să prigonească, să muncească și să ucidă pe toți creștinii, iar averile lor să le ia și să le pună în vistieriile împărătești.

Neania a zis către împărat: "O, împărate, am auzit de creștini, că ei cinstesc pe un fiu al lui Dumnezeu, care se zice Hristos și sînt buni la obicei, ascultători, îndrăzneți, tari și statornici în credința lor. Ei mai degrabă vor să moară, decît să-și lase pe Hristosul lor și să aducă jertfe zeilor noștri. De aceea mi se pare că cu greu ne va fi a-i pleca la legile noastre". Dioclețian, mîniindu-se, a început a huli pe Mîntuitorul Hristos, zicînd: "Dumnezeul lor, precum ei singuri zic, n-a avut femeie. Apoi cum a născut fiu? Iar Hristosul în care cred S-a născut din femeie, a fost bătut și osîndit de neamul jidovesc ca un tîlhar; apoi, încununat cu spini, batjocorit, răstignit pe cruce, fiind adăpat cu oțet și fiere, a murit în chinuri. Deci, dacă ar fi fost Dumnezeu, apoi pentru ce nu S-a mîntuit pe Sine din mîinile evreilor? Dacă nu și-a ajutat Lui în primejdie, apoi cum poate să ajute altora?"

Acestea și alte multe hule le-a grăit acest împărat rău la suflet; pentru că *cuvîntul Crucii*, precum grăiește dumnezeiescul Pavel, *este nebunia celor pieritori, iar nouă celor ce ne mîntuim, este puterea lui Dumnezeu*. Deci, Neania, fiind întărit cu multe cuvinte împărătești, s-a dus în calea ce i se poruncise, cu două cete de ostași. Dar, de vreme ce era mare zăduf și arșița soarelui îi slăbeau pe ei și caii lor, de aceea era nevoit să călătorească mai mult noaptea, iar ziua să se odihnească. După ce a trecut cetatea Apamia Siriei, pe la ceasul trei din noapte s-a cutremurat pămîntul, făcîndu-se multe fulgere strălucitoare și tunete înfricoșate. Deci toți de frică s-au făcut ca niște morți.

În acel timp, voievodul a auzit un glas din cer, grăind către dînsul: "Unde mergi Neania și asupra cui te scoli?" Iar el cu frică a răspuns: "Sînt trimis de împărat la Alexandria, ca să ucid pe toți cei ce cred în Cel răstignit". Apoi iarăși a auzit glasul din cer: "O, Neania, oare și tu vii asupra Mea?" Zis-a Neania: "Cine ești Tu, Doamne, că nu pot să Te cunosc?" Zicînd aceasta, s-a arătat în văzduh o cruce luminoasă și un glas, zicînd: "Eu sînt Iisus Cel răstignit, Fiul lui Dumnezeu!" Iar Neania a răspuns cu cutremur: "Împăratul mi-a spus că Acel Dumnezeu, pe Care Îl cinstesc creștinii, n-a avut femeie; deci Tu cum ești fiul Lui? Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, cum au putut iudeii a Te batjocori, răstigni și omorî?" Iar acel glas de pe cruce i-a

grăit: "Am suferit de voie toate acestea, pentru ca să izbăvesc neamul omenesc, să scot pe cei păcătoşi de sub stăpînirea diavolului, să caut pe cei pieriţi şi să înviez pe morţi. Dacă n-aş fi fost Fiul lui Dumnezeu, apoi cum aş fi fost viu după moarte?"

După aceste cuvinte, crucea s-a suit la cer şi îndată s-a auzit un glas din înălţimea cerului: "Cu semnul acesta pe care l-ai văzut, vei birui pe vrăjmaşii tăi şi pacea Mea va fi cu tine!" Astfel Neania, ca şi Pavel oarecînd, prin arătarea Domnului în cale, din prigonitor s-a făcut vas ales al numelui lui Iisus Hristos. Deci, din acea vedenie minunată şi din vorbirea cea dulce a Domnului cu el, i s-a umplut inima de negrăită bucurie şi de veselie duhovnicească.

După vedenia aceea, Neania cu ostaşii lui au mers la Schitopol şi chemînd un argintar, i-a poruncit să-i facă o cruce după asemănarea aceleia pe care o văzuse noaptea. Însă argintarul nu voia s-o facă, zicînd: "Nu pot să fac aceasta, deoarece este semnul galileenilor, care se numesc creştini; şi dacă va afla împăratul, rău mă va pierde!" Atunci Neania îi porunci să o facă în taină, jurîndu-se că nu va spune nici împăratului, nici la altcineva. Deci, acel argintar, luînd de la acel voievod aur şi argint destul pentru facerea crucii, a lucrat-o în taină după asemănarea şi măsura aceea, precum i-o însemnase voievodul. Isprăvindu-se crucea, deodată s-a arătat pe ea o închipuire de trei feţe, însemnate de o mînă nevăzută. În partea de sus era scris, cu slove evreieşti, Emanoil; iar de amîndouă părţile, Mihail şi Gavriil.

Văzînd argintarul aceasta, s-a minunat şi nu putea să ştie cine le-a însemnat, pentru că nimeni nu era în casa aceea, decît numai el singur. Luînd el o daltă, voia să şteargă închipuirea aceea, dar nu putea căci mîna lui se făcuse nelucrătoare, fiind ca şi uscată. Văzînd voievodul crucea, a întrebat pe argintar: "Ale cui sînt feţele acestea şi pentru ce sînt închipuite?" Argintarul, îi spunea cu jurăminte: "Cînd am isprăvit lucrul, s-au arătat aceste feţe închipuite singure şi nu ştiu ale cui sînt, deşi eu am voit să le şterg, dar n-am putut pentru că îmi amorţea mîna". Neania, cunoscînd că în cruce este oarecare putere dumnezeiască, s-a închinat ei şi a sărutat-o şi, învelind-o, o purta cu el, păzind-o cu o deosebită cinste. El de atunci nu se mai înarma asupra creştinilor, ci asupra păgînilor şi îi biruia cu puterea lui Hristos, robind ţările lor. Astfel s-a arătat biruitor şi asupra nevăzutului vrăjmaş - diavolul; căci, înarmîndu-se cu ea, a ieşit la luptă şi l-a biruit prin pătimirea cea tare pentru Hristos.

Pe cînd era el în cetatea sa, Ierusalim, care pe vremea aceea se numea Elia, l-au rugat cetăţenii ca să-i izbîndească de strîmbătatea făcută de agareni, pentru că au năvălit asupra acelei părţi şi prădau pe cei ce se aflau afară din cetate, mai ales partea femeiască. Asemenea făceau şi prin toate satele dimprejur. Viteazul ostaş al lui Hristos, cel înarmat cu puterea Sfintei Cruci, a ieşit cu îndrăzneală cu ostaşii săi şi a izgonit din urmă pe păgîni. El se ruga în sine, zicînd: "Iisuse Dumnezeule, fii spre ajutorul nădejdii mele!" Atunci a venit la el un glas de sus, zicîndu-i: "Nădăjduieşte, Neania, că Eu, Domnul Dumnezeul tău, sînt cu tine!" Auzind voievodul glasul acela, s-a umplut de atît de mare îndrăzneală, încît cu putere i-a biruit pe ei şi a liberat pe toţi cei robiţi. Agarenii ucişi în acel război au fost şase mii; iar din oastea lui, nici unul, nici măcar vreunul să fi fost rănit. După această biruinţă, el a trimis în cetate la maica sa mai înainte vestitori, înştiinţînd-o de biruinţa sa asupra vrăjmaşilor. Maica sa, auzind aceasta, s-a bucurat foarte mult.

Întorcîndu-se cu dănţuire şi cu slavă, l-a întîmpinat maica sa cu bucurie şi, cînd a intrat în casă, a zis către el: "O, dulcele meu fiu, cînd ai ieşit la război, eu am luat cădelniţă şi tămîie şi am intrat la zei, de m-am rugat pentru tine ca să-ţi ajute, şi iată că ai biruit cu ajutorul lor. Deci, intră la ei şi le dă mulţumire, ca şi în viitor să-ţi ajute". Dar Neania i-a răspuns: "O, maică, bine ai făcut că te-ai rugat pentru mine; însă mie mi-a dat ajutor Dumnezeul meu". Zis-a maica

sa: "O, fiule, să nu numești numai pe un zeu, ca să nu se mînie ceilalți, căci atunci se vor întoarce de la tine". Zis-a Neania către dînsa: "Nu te înșela, maică, cu acei mulți zei ai idolilor. Cum au putut ei oare să-mi ajute, fiind ei singuri fără suflet? Iar dacă ei mi-au ajutat, să-i întreb și să-mi spună, și atunci vom fi încredințați de puterea lor".

Zicînd aceasta, a intrat cu maica sa în camera unde erau idolii cei de aur și de argint și a zis către ei: "Spuneți voi, care vă credeți că sînteți dumnezei, cine mi-a ajutat mie la război?" Iar idolii tăceau, căci cum puteau ei să răspundă fiind muți. Atunci Neania a zis către maica sa: "Iată, maică, vezi cine sînt zeii tăi? Dacă un cuvînt nu pot să vorbească, apoi cum pot să ajute cuiva?" Iar maica sa i-a răspuns: "Ei nu mai vorbesc cu tine, pentru că îi batjocorești întrebîndu-i". Zis-a Neania către ea: "Deci, întreabă-i tu singură, că poate-ți vor răspunde ție, ca unei calde slujitoare". Ea, apropiindu-se cu multă cucernicie de ei, și-a plecat genunchii și a zis: "O, zei atotputernici: Die cel mare, Ira împărăteasa, Poseidoane, stîlpul mării; tu, Apoloane cel în chipul soarelui, tu împăratul cetății Palado și ceilalți zei, vă rog să-mi spuneți, nu ați ajutat voi oare la război robului vostru și fiului meu?" Dar ea n-a primit nici un răspuns de la ei. Atunci fericitul Neania, ținînd crucea în mînă, s-a umplut de rîvnă dumnezeiască și lepădîndu-și haina de deasupra și dînd la o parte pe maica sa de la idoli, a început a-i sfărîma, a-i arunca la pămînt, a-i călca în picioare și, zdrobindu-i bucăți, a împărțit aurul și argintul săracilor.

Maica sa, văzînd aceea, s-a umplut de mînie și de durere negrăită. Deci, uitîndu-și dragostea firească către fiu, a alergat repede în Antiohia la împăratul Dioclețian și i-a spus cu lacrimi, că fiul său i-a sfărîmat zeii și că nu le-a dat cinstea cuvenită, alungînd-o de la zei. Împăratul o mîngîia și o încuraja, pe de o parte cu îmbunări, iar pe de alta că va întoarce cu îngroziri pe fiul său la cinstirea zeilor cea dintîi, zicînd: "Dacă nu va voi să se întoarcă, atunci cel rău, după faptele sale, rău va pătimi; iar tu îți vei alege fiu pe care vei voi din sfetnicii mei".

Împăratul a scris îndată ighemonului Palestinei, cu numele Iust, de neam din Italia, om aspru la obicei. Aceluia i-a poruncit să adune oameni vestiți din cetățile dimprejur și să prindă pe voievodul Neania, fiul Teodosiei, care s-a abătut la credința creștinească. Deci, mai întîi să-l sfătuiască în tot chipul, cu cuvinte bune și prietenești, apoi cu certări groaznice, ca să se întoarcă la zei; iar dacă nu-l va asculta, să-l chinuiască cumplit. Scrisoarea aceea mai avea și cuvinte de hulă asupra lui Hristos.

Ighemonul Iust, luînd porunca împărătească și adunînd bărbați vestiți din cetățile Palestinei, s-a dus în Elia la voievod și, închinîndu-se, i-a dat scrisoarea împărătească. Voievodul, citind scrisoarea și nesuferind hulele cele scrise într-însa asupra Domnului nostru Iisus Hristos, a rupt-o în bucăți mici și a aruncat-o în văzduh, zicînd: "Eu sînt creștin, iar tu fă ceea ce ți s-a poruncit!" Ighemonul a zis: "Mă tem și de împărat și mă rușinez și de tine ca de un prieten. Mie-mi este jale, și nu știu ce voi face. Deci, ascultă-mă pe mine și pe acești bărbați cinstiți și adu jertfă zeilor înaintea feței noastre; iar de nu vei face aceasta, mă vei sili să fac cele poruncite". Neania a zis către ighemon: "Ai pomenit bine de jertfă; pentru că eu singur mă aduc jertfă lui Hristos, Dumnezeul meu".

Zicînd aceasta, și-a dezlegat brîul dregătoriei sale și l-a aruncat în fața ighemonului, lepădîndu-se de slujba împărătească. Apoi, voind să fie ostaș al Împăratului ceresc, ocăra păgînătatea închinării la idoli. Ighemonul și bărbații care veniseră cu dînsul, mîniindu-se, l-au prins și l-au dus în Cezareea Palestinei, care se mai numea "a lui Filip", Sevastia și Panead, în care, odată fiind pusă icoana lui Hristos pe o femeie care avea curgerea sîngelui, s-a tămăduit întocmai ca acea femeie care se atinsese de hainele Domnului.

Ighemonul, șezînd acolo înaintea poporului la divanul din priveliște, a pus pe Neania de față, la întrebare. Văzîndu-l poporul cel întunecat cu slujirea de idoli, a strigat către ighemon ca niște beți și niște îndîrjiți, zicînd: "Acesta este vrăjmașul și pierzătorul zeilor noștri și batjocoritorul poruncilor împărătești?" Ighemonul, fiind plin de sălbăticie și întărîtîndu-se de glasul poporului și mai mult spre amărăciune, a poruncit ca pe Neania să-l spînzure gol la muncire și să-i strujească trupul cu unghii de fier. Astfel, fiind muncit, sîngele îi curgea și carnea îi cădea bucăți, încît i se vedeau oasele goale. Unii din popor, văzînd o pătimire ca aceea a mucenicului, aveau milă de tinerețile lui și plîngeau pentru dînsul.

Mucenicul, văzîndu-i plîngînd, le-a zis: "Nu plîngeți pentru mine, ci pentru pierderea sufletelor voastre, pentru că acelea sînt vrednice de plîns, deoarece se vor munci în iad fără de sfîrșit". Apoi Neania, ridicîndu-și ochii spre cer, se ruga, zicînd: "Dumnezeule, întărește pe robul Tău, spre înfruntarea vrăjmașului și spre mărirea Preasfîntului Tău nume!" După ce slujitorii cei muncitori au slăbit, din porunca ighemonului, au luat pe mucenic de la muncire și l-au aruncat în temniță. Un păzitor al temniței, anume Terentie, aducîndu-și aminte de facerea de bine a lui Neania, i s-a făcut milă de dînsul și i-a așternut fîn și pînză curată. Deci mucenicul zăcea în temniță, abia viu.

Pe la miezul nopții, s-a făcut cutremur mare în cetate, pentru că venise Domnul cu îngerii Săi, să cerceteze pe robul Său. Atunci a strălucit în temniță o lumină mare, ușile temniței s-au deschis, legăturile tuturor legaților care erau acolo s-au dezlegat și doi îngeri s-au arătat cu asemănare de tineri preafrumoși, care ziceau către mucenic: "Caută spre noi și vezi!" Mucenicul, căutînd spre dînșii, le-a zis: "Cine sînteți voi?" Ei au răspuns: "Noi sîntem îngeri, trimiși la tine de Domnul!" Mucenicul le-a grăit: "Dacă sînteți îngeri ai Domnului, atunci închinați-vă Domnului înaintea ochilor mei și vă îngrădiți cu semnul Sfintei Cruci, ca să vă cred". Îngerii, făcînd aceasta, i-au zis: "Acum crezi că Domnul ne-a trimis la tine?" Mucenicul a grăit: "Știu că numai la cei trei tineri aruncați în cuptorul Babilonului a fost trimis un înger de la Domnul, ca să le răcorească focul; dar eu ce lucru am făcut, sau în ce foc sînt aruncat, ca să mă fac vrednic de cercetarea îngerească?"

Mucenicul grăind acestea cu smerenie, deodată i s-a arătat în slavă nespusă Domnul nostru Iisus Hristos și, atingîndu-se de mucenic, i-a tămăduit rănile și l-a făcut sănătos. Apoi, botezîndu-l, i-a zis: "De acum nu te vei mai numi Neania, ci Procopie. Deci, îmbărbătează-te și te întărește, pentru că, împuternicindu-te, vei putea să aduci Tatălui Meu turmă aleasă". Procopie, bucurîndu-se și înspăimîntîndu-se, a căzut la pămînt și s-a închinat Domnului, rugîndu-L să-l întărească în pătimiri, ca să nu se teamă de cumplitele munci. Domnul i-a zis: "Nu te teme, că Eu sînt cu tine!" Domnul, zicînd aceasta, s-a înălțat la cer. Sfîntul Procopie, din acea arătare a Domnului, avea inima plină de negrăită dulceață cerească și de bucurie duhovnicească, iar cu trupul era atît de sănătos, încît nu se afla nici urmă de răni din cele ce fuseseră pe dînsul, pentru că a nădăjduit spre Domnul, Care l-a ajutat și i-a înflorit trupul.

Ighemonul a trimis a doua zi în temniță pe unul din ostași să vadă dacă mucenicul mai este viu. El credea că a murit de cumplitele munci ce a suferit. Deci Terentie, străjerul temniței, a spus ostașului că toată noaptea a fost fără somn, deoarece pe la miezul nopții, s-a săvîrșit în temniță un lucru minunat și înfricoșat. S-a făcut cutremur mare și o lumină minunată a strălucit înăuntru. Ușile temniței s-au deschis și legăturile celor închiși s-au dezlegat și oarecare bărbați prealuminoși au vorbit cu Neania. Ostașul, privind în temniță, a strigat către mucenic, zicînd: "Ești viu, Neania?" Sfîntul a răspuns: "Sînt viu și sănătos, cu darul Dumnezeului meu". Ostașul a zis: "Nu pot să te văd!" Sfîntul a răspuns: "Acela care fuge de lumina lui Dumnezeu și slujește zeilor, este orb și umblă în întuneric, neștiind unde merge". Ostașul, ducîndu-se, a spus

ighemonului cele ce a auzit, iar judecătorul, şezînd la judecată, a pus iarăşi de faţă la cercare pe Neania mucenicul lui Hristos. Căutînd toţi spre dînsul, au văzut faţa lui luminoasă, iar corpul lui sănătos şi alb, ca şi cum niciodată nu ar fi avut răni.

Mulţi din cei ce stăteau de faţă, minunîndu-se, au strigat: "Dumnezeul lui Neania, ajută-ne nouă!" Dar ighemonul, sculîndu-se de pe scaun şi făcînd semn cu mîna spre popor, a strigat cu glas mare, zicînd: "Fraţilor, pentru ce vă miraţi văzînd pe Neania sănătos? Zeii s-au milostivit spre el şi au tămăduit pe Neania robul lor". Atunci sfîntul a grăit către dînsul: "Bine zici, că doar cu milostivirea lui Dumnezeu sînt tămăduit, iar de socoteşti că această minunată tămăduire este făcută cu puterea zeilor tăi, apoi să mergem la capiştea lor, ca să ştim care Dumnezeu m-a tămăduit pe mine". Ighemonul, socotind că mucenicul voieşte să se închine zeilor, s-a bucurat foarte mult şi a poruncit ca drumul de la divan pînă la capişte să se împodobească, să se aştearnă covoare alese, iar propovăduitorul suindu-se pe o zidire înaltă, striga: "Neania, fiul Teodosiei cea de neam bun, pocăindu-se, s-a întors la zei şi acum merge să le aducă jertfe". Atunci necredincioşii, auzind acestea, s-au bucurat, iar cei care erau creştini tăinuiţi, s-au umplut de mare mîhnire.

Deci, mulţimea poporului, cu femei şi copii, s-au adunat, iar ighemonul mergea cu slavă împreună cu Sfîntul Procopie şi cu bărbaţii cei cinstiţi către capiştea idolească. Sfîntul, intrînd înăuntru şi rugîndu-se lui Hristos Dumnezeu în taina inimii sale, a însemnat cu semnul Sfintei Cruci asupra idolilor şi le-a zis: "Vouă vă grăiesc, necuraţilor idoli. Temeţi-vă de numele Dumnezeului meu şi de puterea Sfintei Lui Cruci. Cădeţi din locurile voastre şi sfărîmîndu-vă, ca apa să vă vărsaţi!" Atunci îndată au căzut toţi idolii şi prin căderea lor au făcut un zgomot înfricoşător, zdrobindu-se în bucăţi. Şi ceea ce este de mirare, este că toată materia aceea din care erau făcuţi idolii, din porunca lui Dumnezeu s-a prefăcut în firea apei, încît capiştea s-a umplut de apă şi pîrîul curgea cu zgomot din capişte pe uşi.

Văzînd această minune, toţi s-au înspăimîntat foarte mult şi au strigat, zicînd: "Dumnezeul creştinilor, ajută-ne nouă!" Ighemonul, fiind ca uimit de spaimă, nu pricepea ce să facă. Deci, venindu-şi în fire, a poruncit să ducă pe mucenic în temniţă, iar el, fiind foarte mîhnit, s-a întors în casa sa. Făcîndu-se noapte tîrziu, au venit în temniţă la sfînt două cete de ostaşi cu doi tribuni ai lor, Nicostrat şi Antioh şi au rugat pe sfînt să-i facă pe ei ostaşi ai lui Hristos Dumnezeu, Împăratul ceresc. Dar, Sfîntul Procopie a rugat pe Terentie, străjerul temniţei, să nu-l oprească pe el să iasă pentru puţin timp din temniţă. Deci, străjerul nu l-a oprit, ştiind cu dinadinsul că nu va fugi, căci el singur dorea să pătimească pentru Hristos.

Sfîntul, ieşind, a dus pe ostaşi la Leontie, episcopul acelei cetăţi, care de frică stătea ascuns şi, găsindu-l, i-a poruncit să boteze pe acei ostaşi, iar el s-a întors singur la temniţă. Deci episcopul, într-acea noapte, învăţînd pe ostaşii aceia, i-a botezat şi i-a împărtăşit cu dumnezeieştile Taine ale Trupului şi Sîngelui lui Hristos, iar ei, întorcîndu-se, au venit la temniţă. Acolo, mucenicul lui Hristos i-a învăţat să nu fie fricoşi în pătimire, ci viteji.

Sosind ziua şi ighemonul, după obiceiul lui, venind la divan în privelişte, ostaşii aceia au stat înaintea lui şi cu glas mare preamăreau pe Hristos, mărturisindu-se că sînt creştini şi arătîndu-se că sînt gata la chinuri şi la moarte pentru Hristos. Văzînd ighemonul atîta mulţime de ostaşi îndrăznind la moarte pentru Hristos, s-a umplut de spaimă şi de mirare şi îi îndemna pe ei să se lepede de Hristos şi să se întoarcă iarăşi la zei. Dar, după ce i-a văzut pe dînşii neînduplecaţi, a hotărît asupra lor pedeapsa cu moartea, ca prin tăiere cu sabia să se sfîrşească. Deci, scoţîndu-i pe dînşii afară din cetate la locul de moarte, unde se adunaseră un număr mare de ighemoni, pentru tăierea acelor ostaşi, a scos şi pe Sfîntul Procopie legat cu lanţuri, ca, văzînd

moartea atîtor de mulți ostași, să se înfricoșeze. Dar el, privind spre nevoința lor, se bucura cu duhul și se ruga lui Hristos pentru dînșii, ca să-i întărească pînă la sfîrșit și să le primească sufletele lor în cereasca împărăție.

Apoi, înconjurîndu-i pe ei ighemonul cu alți ostași păgîni, au tăiat acele două cete care crezuseră în Hristos și au tăiat și pe acei doi tribuni, Nicostrat și Antioh. Astfel, ostașii cei noi ai Împăratului Hristos, punîndu-și pentru Dînsul sufletele lor, au trecut cu dănțuire de la cele pămîntești la cele cerești. Atunci, un oarecare bărbat slăvit și binefăcător cu numele Evlavie, venind noaptea cu o mulțime de credincioși, au adunat trupurile mucenicilor și le-au îngropat cu cinste, iar Sfîntul Procopie a rămas în temniță păzit și legat cu lanțuri.

Mucenicul lui Hristos, stînd în temniță, au venit la dînsul douăsprezece femei de neam bun și au grăit printre ferestre cu sfîntul: "Noi sîntem roabe ale lui Hristos". De acest lucru fiind vestit ighemonul, îndată a poruncit să le bage și pe ele în temniță. Deci, intrînd cu bucurie, au zis: "Primește-ne pe noi, Doamne, în cereasca Ta cămară!" Apoi, intrînd înăuntru s-au închinat Sfîntului Procopie, au învățat de la dînsul sfînta credință, dumnezeiasca dragoste către Hristos și rugăciunea cea fierbinte către Dumnezeu. După puțin timp, ighemonul, șezînd la obișnuita sa judecată înaintea poporului, a poruncit ca pe acele cinstite femei, scoțîndu-le din temniță, să le aducă înaintea sa la judecată. Teodosia, maica Sfîntului Procopie, auzind despre acele sfinte femei, a mers la priveliște ca să le vadă nevoința lor.

Deci, fiind puse înaintea judecății, ighemonul le-a zis: "Oare veți asculta, să aduceți jertfe zeilor, ca să vă învredniciți de cinstea voastră? Sau petrecînd în împotrivire voiți să pieriți rău prin a voastră alegere?" Sfintele femei au răspuns: "Cinstea ta să-ți fie spre pierzarea ta! Noi sîntem roabele lui Hristos Cel răstignit, Care ne-a scos pe noi din pierzare. Acela este cinstea și slava noastră!" Ighemonul, mîniindu-se, a poruncit ca pe fiecare întinzîndu-le la pămînt, să le bată fără milă cu toiege. Apoi, dezbrăcîndu-le, le-a spînzurat la muncire, poruncind să le ardă cu foc coastele lor. Dar ele se rugau lui Hristos Dumnezeu, chemîndu-L în ajutor. Ighemonul a mai poruncit să le taie pieptul, zicînd: "Oare vă va ajuta Cel răstignit spre Care nădăjduiți?" Ele au răspuns: "Acum ne-a ajutat nouă, precum vezi, ighemon cîinos și urîtor de oameni, pentru că noi, fiind femei, te biruim pe tine, bărbat și stăpînitor fiind, neîngrijindu-ne de muncile cele puse de tine asupra noastră!"

Ighemonul, mîniindu-se și mai mult, a poruncit să ardă un fier în foc și să-l pună sub subțiorile lor, zicîndu-le: "Simțiți oare arderea focului sau nu?" Sfintele femei au răspuns: "Tu vei cunoaște durerea din arderea focului, cînd vei fi aruncat în focul cel nestins din iad; iar Domnul nostru, pe Care tu nu-L vezi, ca și orbii care nu văd soarele, ne stă de față aici, ajutîndu-ne!" Astfel pătimind sfintele femei, Teodosia, maica Sfîntului Procopie, stînd în popor și privind la răbdarea cea bărbătească a acelor femei, plîngea cu amar. Deci, răsărind în inima ei lumina cunoștinței adevărului, s-a umplut de rîvnă și, venind înaintea ighemonului, a strigat, zicînd: "Și eu sînt roaba Celui răstignit, Hristos Dumnezeu". Dar această luminare a ei s-a făcut cu rugăciunile sfîntului ei fiu, Marele Mucenic Procopie, care se ruga todeauna pentru întoarcerea ei către Dumnezeu.

Ighemonul și toți cei ce erau cu el, văzînd și auzind pe Teodosia, femeia cea de neam bun, maica Sfîntului Procopie, mărturisind pe Hristos cu îndrăzneală, s-au mirat foarte tare cum s-a schimbat deodată, trecînd cu vederea cinstea și bunul său neam, bogăția și slava, netemîndu-se de muncile cele văzute. Ighemonul a zis către dînsa: "Doamnă Teodosia, cine te-a înșelat să vii în această rătăcire, ca să-ți lași zeii cei pămîntești și să grăiești unele ca acestea?" Ea a răspuns: "Acum nu sînt în înșelăciune și în rătăcire, ci mai înainte rătăceam, înșelîndu-mă de

diavoli. Atunci eram înșelată, că în locul Dumnezeului celui adevărat, Care a făcut cerul și pămîntul, mă închinam urîților idoli, făcuți de mîini omenești".

Ighemonul, arătînd cu degetul spre femeile cele ce se chinuiau, a zis către Teodosia: "Aceste femei înșelătoare, precum văd, te-au amăgit și pe tine". Ea a răspuns: "Nu ele m-au amăgit, ci m-au învățat a cunoaște adevărul prin chipul pătimirii lor. Căci cum le-ar fi fost lor cu putință să fie îmbărbătate într-atîtea munci, dacă Cel ce le întărește n-ar fi fost Dumnezeu adevărat? Deci, ele nu sînt înșelătoare, ci tu ești înșelător, povățuitor al întunericului și al rătăcirii! Tu ești cel care tragi pe oameni la pierzare!" Ighemonul a zis: "O, Teodosia, învață-te și începe a-ți cere iertare de la zei, iar noi ne vom ruga pentru tine, ca să ți se ierte această greșeală a ta". Dar ea a răspuns: "De la Cel răstignit, de la Hristos Dumnezeu cer iertare pentru nesocotința mea și pentru lucrările cele rele care le-am făcut!" Deci, ighemonul, mîniindu-se, a poruncit s-o pună în temniță. Asemenea să închidă împreună cu dînsa și pe acele sfinte femei muncite.

Teodosia, intrînd în temniță, a văzut pe fiul ei, Sfîntul Procopie, și s-a bucurat foarte tare, pentru că se înștiințase prin Sfîntul Duh de întoarcerea ei către Hristos. Deci, a zis către dînsa cu bucurie: "Doamnă și maica mea, pentru ce ai venit aici și pentru care pricină ai lăsat pe zeii tăi?" Ea a zis către dînsul: "O, dulcele meu fiu, acum am cunoscut adevărul, pentru că, văzînd pătimind pe aceste sfinte femei, gîndeam în mine cum este cu putință acestor femei neputincioase, a suferi niște munci atît de cumplite, de nu le-ar fi întărit Hristos, pentru Care pătimesc? De n-ar fi fost Hristos Dumnezeu atotputernic, apoi cum ar fi întărit pe cele ce pătimesc pentru El? Gîndind eu acestea, inima mea s-a zdrobit de umilință și o rază a răsărit în mintea mea. De atunci am cunoscut înșelăciunea deșerților zei și am crezut că Unul este adevăratul Dumnezeu, pe Care tu și sfintele femei și ceilalți mucenici Îl mărturisiți".

Atunci Sfîntul Procopie a zis către dînsa: "Fericită ești, doamnă și maica mea, că te-ai învrednicit de o lumină ca aceasta de la Dumnezeu și ai venit în această închisoare pentru El!" Fericita Teodosia slujea în temniță sfintelor femei și ștergea sîngele lor cu pînze curate. Punea pe rănile lor plasturi tămăduitoare, pentru că era iscusită în meșteșugul doctoriei, iar Sfîntul Procopie învăța pe maică-sa sfînta credință și, luînd-o într-o noapte, a dus-o pe dînsa la episcopul Leontie și a botezat-o în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, și iarăși s-a întors cu dînsa în temniță bucurîndu-se și slăvind pe Dumnezeu pentru luminarea ei.

După aceasta sfintele femei au fost scoase din temniță cu Teodosia și au fost puse înainte la judecată. Iar ighemonul a zis către dînsa: "O, femeie de neam bun, cunoaște că te cruț și nu voiesc să aduc asupra ta necinstire și munci. Deci, întoarce-te și cheamă cu bună osîrdie pe zei, ca să te învrednicești de iertare, iar de la noi de cinste mai mare". Sfînta a răspuns: "Nebunule și nepriceputule! Oare nu te rușinezi a numi zei pe idolii cei cioppliți? Și de este cu bunătate, cînd cineva după puterea sa se sîrguiește prin lucruri bune ca să fie asemenea lui Dumnezeu, apoi vouă cu totul se cade să fiți asemenea zeilor voștri, idolilor, adică: orbi, surzi, muți, neumblînd, nici lucrînd, precum sînt și zeii voștri".

Ea, zicînd acestea, ighemonul s-a mîniat și a poruncit ca s-o lovească cu putere peste gură. Apoi, întinzînd-o, a poruncit să o bată cu toiege, după aceea să-i strujească trupul cu unghii de fier. Celelalte sfinte femei, privind la pătimirea ei, se rugau lui Dumnezeu pentru dînsa ca s-o întărească și cîntau oarecare stihuri din psalmi, care le învățaseră de la Sfîntul Procopie, zicînd: "Veniți să ne bucurăm Domnului, să cîntăm lui Dumnezeu, Mîntuitorul nostru, căci El este scăparea noastră și puterea, ajutor în necazurile care ne împresoară". Ighemonul, auzind aceasta, a poruncit ca să sfărîme cu vergi de plumb fălcile acestei sfinte femei. Toate mucenițele

acelea, împreună cu Sfînta Teodosia, au fost legate cu lanțuri de fier. Deci, ighemonul a poruncit să le scoată afară din cetate și să le dea la tăiere de sabie. Femeile s-au dus la moarte cu veselie și cu bucurie, ca la un ospăț de nuntă, și acolo și-au pus capetele pentru Hristos Dumnezeu, învrednicindu-se de cămara cerească.

După sfîrșitul lor, Sfîntul Procopie a fost dus iar la judecată. Ighemonul, răcnind ca un leu către mucenic, a zis cu mînie: "O, cap necurat, te-ai săturat oare de pierderea atîtor suflete?" Sfîntul a răspuns: "Nu le-am pierdut, ci le-am izbăvit din pierzare și le-am adus de la moarte la viață". Atunci, ighemonul a poruncit să-l bată peste gură cu o vergea de fier și să-i rupă fața cu unghii de fier. Făcîndu-se aceasta, sîngele i se vărsa de roșea pămîntul. Apoi l-au bătut cu vergi de plumb peste grumazi, iar sfîntul stătea în acele munci ca un stîlp neclintit. După aceasta a poruncit să arunce în temniță pe mucenic, iar el s-a dus acasă foarte mîhnit, pentru că se rușina și se mînia că n-a putut să biruiască pe răbdătorul de chinuri al lui Hristos. Ighemonul, de supărare, n-a vorbit nici un cuvînt către nimeni în ziua aceea.

Deci, căzînd în niște friguri groaznice, s-a culcat pe pat și a murit în noaptea aceea, dîndu-și sufletul în mîinile diavolilor, cărora le slujea cu atîta osîrdie. Dar cuvîntul lui Dumnezeu creștea și se înmulțea. În toate zilele mulți bărbați și femei primeau credința în Domnul nostru Iisus Hristos, prin învățătura Sfîntului Procopie și prin minunile ce se făceau de dînsul. Cît a stat el în temniță, mulți oameni veneau la dînsul și aduceau pe neputincioșii lor, pe care îi tămăduia cu darul lui Hristos și izgonea dintr-înșii duhurile cele necurate și astfel aducea pe cei necredincioși la cunoștința lui Hristos Dumnezeu.

După moartea lui Iust ighemonul, a venit în Palestina, trimis de împăratul Diocletian, un alt ighemon cu numele Flavian, de neam tot din Italia, dar cu obiceiul mult mai cumplit decît cel dintîi. Acela, venind în Cezareea Palestinei și aflînd despre Sfîntul Mucenic Procopie, l-a adus fără de întîrziere în fața judecății sale și l-a întrebat de nume, de neam și de credință. Ticălosul, hulind pe Hristos Dumnezeul nostru, a zis către mucenic: "Mă minunez cum spuneți voi, creștinii, că Dumnezeul vostru este născut dintr-o femeie și vă închinați Celui răstignit de oameni. Aceasta nu este nebunie oare?"

Mucenicul lui Hristos a răspuns: "O, ighemoane, dacă vei voi să mă asculți cu răbdare, îți voi arăta mărturii despre Dumnezeul nostru din cărțile voastre; însă de la început îți grăiesc că Unul este Dumnezeu adevărat, neschimbat din fire, fără patimă, născut mai înainte de veci și veșnic; iar nu zeii cei mulți care sînt supuși patimilor și schimbărilor, care s-au arătat sub ani și și-au luat sfîrșitul. Nu știi oare pe Hermes al vostru, cel numit Trismeghistos, adică întreit de mare? Asemenea și pe Socrat? Aceștia spun că unul este Dumnezeu, iar nu mulți. Mai întîi ascultă pe Hermes, care scrie astfel către doctorul Asclipie: "Stăpînul și Ziditorul tuturor, pe care Îl numim Dumnezeu, a zidit lumea aceasta văzută și simțită. Dar de vreme ce a văzut pe cea nevăzută, care este singură zidită preafrumoasă și preaplină de toate bunătățile, s-a minunat de dînsa și a iubit-o foarte mult, ca pe o făptură a sa".

O, ighemoane, vezi din acestea că Hermes al vostru nu mărturisește că ar fi mulți dumnezei, ci unul; căci dacă ar fi fost mai mulți dumnezei, atunci n-ar fi fost o singură fire a dumnezeirii, ci mai multe firi care devin în timp! Voi ziceți că unii din zei sînt mai dinainte, iar alții mai pe urmă. Dar voi numiți pe unul, zeul cerului; pe altul, al mării, iar pe alții, ai altor lucruri ce se văd pe pămînt. Oare nu pentru aceasta a fost osîndit de atenieni ca să bea otravă Socrate al vostru, fiindcă lepăda pe zeii cei mulți?

Iar pe aceia pe care voi îi numiți zei fără de moarte, întîi Die, mai-marele zeilor, ucigașul de tată și bărbatul surorii sale, oare nu petrecea în Creta și nu se vede acolo pînă astăzi mormîntul lui? Dar Poseidon al vostru nu era mai-marele tîlharilor, răpitor și pierzător și mormîntul lui nu se află în Calabria? Deci, cum ziceți că zeii voștri sînt fără de moarte, cînd ei au murit ca niște oameni și mormînturile lor se văd și toate lucrurile lor rele le știu bine scriitorii de cărți grecești și latinești? Aceștia sînt zeii voștri, care se mustră și se hulesc nu numai de creștini dar și de închinătorii lor".

Despre Hristos, Mîntuitorul și Dumnezeul nostru, a zis: "S-a născut din femeie și S-a răstignit. Deci, ascultă despre Dînsul tainele care se găsesc și în cărțile voastre. O proorociță a voastră, care se numește Sibila, ale cărei cărți le-a cumpărat cu mare preț Taroviniu, împăratul Romei, a scris în cartea sa a doua, despre întruparea lui Hristos din Preacurata Fecioară, astfel: "Pe Cuvîntul lui Dumnezeu, cînd Îl va naște Fecioara, într-o zi însemnată, se va arăta o stea de la Răsărit, vestind oamenilor muritori acea mare minune. Atunci va veni la dînșii Fiul Dumnezeului Celui mare, purtînd trup ca și al celor de pe pămînt. Aceluia filozofii îi vor aduce daruri: aur, smirnă și tămîie și toate acestea vor fi plăcute".

Asemenea și despre crucea lui Hristos, tot aceeași Sibilă grăiește: "O, fericite lemn, pe care va fi întins Dumnezeu, tu ești vrednic nu pămîntului, ci cerului!" Apoi grăiește încă și despre a doua venire: "Împăratul cel mare, Care stăpînește toți vecii, va veni din cer, voind singur să judece tot trupul și toată lumea. Credincioșii și necredincioșii Îl vor vedea că este Dumnezeu, căci va sta pe un scaun înalt și va răsplăti fiecăruia după faptele sale".

Dacă vei mai voi să auzi și oarecare vestiri ale lui Apolon Pitiul și al lui Amonie cel din Libia și ale lui Dodonie și Pegramen, citește cu luare aminte cărțile lor și vei ști că Hristos, Fiul lui Dumnezeu, a fost vestit de dînșii mai înainte. El are să vină spre mîntuirea și înnoirea neamului omenesc, căci Iason, boierul Agonaviților, ce întreba pe Apolon din Delfi despre capiștea ce era zidită mai întîi în Atena, zicea: "Proorocule Apolon, cel cu chip de soare, spune-ne al cui va fi lăcașul acesta în neamurile cele de pe urmă?" Apolon a răspuns: "Faceți toate cele ce vă îndeamnă spre cinstire, iar eu vă spun că un Dumnezeu este Care împărățește întru cei de sus și al Cărui cuvînt nepieritor se va zămisli într-o Fecioară curată. El, Care dintr-un arc de foc va pleca ca o săgeată și va trece prin mijlocul a toată lumea, prinzîndu-i pe toți și aducîndu-i spre darul Tatălui. Maica Lui va fi această biserică și numele ei va fi Maria".

Iar cînd Vatos a întrebat pe Apolon, i-a răspuns: "Un bărbat ceresc îmi aduce primejdie asupra mea. Acela va pătimi, fiind Dumnezeu, dar nu va pătimi dumnezeirea, că amîndouă vor fi în El, avînd de la Tatăl nemurire, viață și putere. După maică El va avea moarte, cruce și mormînt. Din ochii Lui vor curge lacrimi fierbinți și va sătura cinci mii de oameni cu cinci pîini, pentru care tot omul va zice: "Dumnezeul meu este Cel ce S-a răstignit, a murit, dar a înviat din mormînt și la cer S-a înălțat"".

Sfîntul Procopie, aducînd pentru Hristos Dumnezeu astfel de mărturii din cărțile elinești, ighemonul s-a făcut ca o aspidă, nevoind să audă și să înțeleagă. Deci, zicea sfîntului cu batjocură: "Ales tîlcuitor de lucruri dumnezeiești te-ai făcut pentru noi, ca și cum ai purta cheile și pecețile cerești. Mai înainte însă de a începe să te muncesc, te sfătuiesc ca să încetezi cu acea multă vorbă mincinoasă și, lepădîndu-te de creștinătate, să fii elin ca noi, supunîndu-te poruncii împărătești. Iar de nu, vei avea ca plată pentru împotrivirea ta cumplite chinuri. Atunci chiar nevoind, vei face cele poruncite".

Răspuns-a sfîntul mucenic: "Dacă nu voiești să cunoști pe Dumnezeul Cel adevărat, pe Care toți Îl vor vedea cu ochii cei sufletești, apoi tu ucide și înjunghie trupurile omenești, taie-le în bucăți mici pentru zeii tăi, căci eu jertfesc Dumnezeului meu jertfă de laudă. Pe noi ne numești nebuni, dar știm pe Unul adevăratul Dumnezeu Cel viu; dar oare nu ești tu nebun că aduci jertfe celor morți? Nu ești tu nebun că te închini pietrelor celor nesimțitoare? Dacă piatra căreia te închini ca unui dumnezeu este lucru bun, atunci pentru ce o cioplești și o împarți? Pentru ce, împărțind-o în multe bucăți, alegi o bucată făcută cu asemănare omenească și o numești dumnezeu și îi aduci jertfe, iar celelalte bucăți rămase le pui la vreo zidire proastă sau în noroi, călcîndu-le în picioare? Tot astfel faci și cu lemnul. Tăindu-l, scoți o bucată din care ciopleşti un idol și căruia te închini, iar bucata rămasă o pui la alt lucru mai prost, sau o bagi în foc.

Deci, dacă piatra sau lemnul îți este dumnezeu, apoi se cade să-l cinstești ca pe un dumnezeu. Iar dacă nici lemnul nici piatra nu este dumnezeu, atunci de ce, de la lemnul cel putred și de la piatra cea nesimțitoare, ceri sănătate și mîntuire? Dacă vei numi fierul dumnezeu, apoi și el este supus la puterea focului, se face moale și se bate cu ciocanul. Se cade oare a bate pe Dumnezeu cu ciocanul? Dar dacă și focul îl vei numi dumnezeu? Atunci și el este puternic, atît cît are ceva să ardă, iar dacă nu vei pune lemne pe el, își slăbește puterea. El se poate stinge și cu apă, deci cum poate să fie Dumnezeu niște materii ca acestea care se micșorează una pe alta?"

Nesuferind ighemonul să audă unele vorbe ca acestea, a poruncit unui slujitor, cu numele Arhelau, ca să lovească pe mucenic cu sabia peste grumaji. Deci, sfîntul îndată și-a plecat grumazii sub sabie, fiind gata a muri pentru Domnul. Arhelau a ridicat sabia cu amîndouă mîinile și, cînd a vrut să lovească cu putere în grumaji, îndată i-au slăbit mîinile și trupul și, căzînd la pămînt, a murit. Văzînd ighemonul aceasta, s-a înspăimîntat și a poruncit să lege pe mucenic cu lanțuri de fier și să-l ducă în temniță.

În ziua a șasea ighemonul, scoțîndu-l la judecată, a poruncit să-l bată cu vine de bou și să-l împungă cu țăpușe de fier înroșite, iar rănile să le ardă și să le frece cu oțet și cu sare. După aceea a adus un jertfelnic de aramă pe care erau mulți cărbuni aprinși. Deci, punînd în mîna dreaptă tămîie, a poruncit sfîntului să o întindă pe acei cărbuni aprinși, socotind că, nesuferind arderea focului, își va întoarce mîna și astfel tămîia va cădea în foc, ca să zică că a adus jertfă zeilor. Astfel, sfîntul a ținut mîna două ceasuri deasupra focului, iar el, avînd mintea adîncită la Dumnezeu, nu băga de seamă la mîna ce ardea și la jertfelnicul cel învăpăiat. Deci, toți cei ce priveau la aceea se minunau și preamăreau pe Hristos. Ighemonul și diavolul, stăpînul său, s-au umplut de rușine, iar sfîntul, ridicînd ochii spre cer, a grăit: *Ținutu-m-ai de mîna dreaptă și în sfatul Tău m-ai povățuit. Dreapta Ta, Doamne, s-a preamărit întru tărie și a sfărîmat pe vrăjmași. Dreapta Domnului a făcut putere și tot ea m-a înălțat.*

După aceea, ighemonul a poruncit să-i lege mîinile mucenicului și să-l spînzure spre muncire și să lege de picioarele lui două pietre grele. Astfel a stat spînzurat sfîntul multă vreme, întinzîndu-se de greutatea pietrelor atît de mult, încît oasele lui ieșeau de la loc. Luîndu-l de la chinuri și dezlegîndu-i pietrele, ighemonul a poruncit să arunce pe răbdătorul de chinuri într-un cuptor aprins. Iar Sfîntul Procopie, intrînd în cuptor, s-a îngrădit cu semnul Sfintei Cruci și a făcut rugăciune către Dumnezeu. Atunci îndată a ieșit o flacără din cuptor și a ars pe toți păgînii ce erau împrejur, iar sfîntul a rămas fără vătămare, deoarece focul se schimbase în răcoare. De această preamărită minune s-au mirat și s-au înspăimîntat toți și chiar ighemonul a fugit în divan de frică. Unii din cetățeni strigau la ighemon: "Pierde îndată pe vrăjmașul acesta, că de nu te

vei grăbi, el va pierde toată cetatea cu vrăjile lui!" Atunci ighemonul a hotărît asupra lui judecata de moarte, adică să-i taie capul cu sabia.

Scoțînd pe sfînt la locul cel de moarte, el și-a cerut timp de rugăciune. Stînd spre răsărit și înălțîndu-și mîinile și ochii spre cer, s-a rugat pentru cetate, pentru popoare, pentru cei din primejdii, pentru sărmani și pentru văduve, ca toți să fie păziți prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Această rugăciune o făcea mai mult pentru ca păgîneasca necurăție să se întoarcă degrabă la creștineasca și dreapta credință, iar Sfînta Biserică a lui Hristos să crească, să se înmulțească și să strălucească pînă la sfîrșitul veacului.

Sfîrșind el rugăciunea, s-a auzit un glas din cer, prin care i se făgăduia să-i împlinească cele cerute, chemîndu-l în același timp la moștenirea împărăției cerești. Atunci Sfîntul Procopie cu bucurie și-a plecat sub sabie cinstitul lui cap și, tăindu-se, și-a pus sufletul pentru Domnul său, în 8 zile ale lunii lui iulie. Noaptea, venind oarecare credincioși, au luat cinstitul lui trup și învelindu-l și ungîndu-l cu aromate și cu giulgiu curat, l-au îngropat cu cinste la un loc vestit, slăvind pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe un Dumnezeu în Treime, Căruia se cuvine toată cinstea și slava, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

23. SFINȚII MUCENICI EPICTET PREOTUL ȘI ASTION MONAHUL
(8 IULIE)

Pe timpul lui Dioclețian, păgînul împărat al Romei, era în părțile Răsăritului un oarecare bărbat îmbunătățit, cu numele Epictet, care petrecea viața monahicească în rînduiala de preot. Din tinerețile sale a început a sluji lui Hristos. El făcea multe minuni, pentru că din pricina curăției vieții sale luase de la Dumnezeu darul de a tămădui toate bolile între oameni și a da lumină celor orbi; pe cei stricați îi curățea, pe cei slăbănogi îi întărea și izgonea diavolii din oameni. Spre vrednica încredințare a sfințeniei sale, să pomenim cîteva din minunile lui.

Şezînd el în chilia sa, care era într-un loc deosebit, departe de locuința omenească, și îndeletnicindu-se cu obișnuitele lui rugăciuni și gîndiri către Dumnezeu, un comit oarecare a adus la dînsul spre tămăduire pe o fiică a sa de cincisprezece ani, care era slăbănoagă de toate mădularele. Deci, căzînd la picioarele lui, îl ruga, zicînd: "Miluiește-mă, omul lui Dumnezeu, și nu mă izgoni din fața ta, precum și milostivul Dumnezeu, Căruia Îi slujești tu, nu izgonește pe nici unul cînd vine la Dînsul! Iată, am pe această fiică, una născută, care de trei ani zace întru slăbănogire, avînd toate mădularele înțepenite, încît abia stă vie. Deci, cred cu neîndoire că Acela, Care a tămăduit pe femeia ce avea scurgerea sîngelui de doisprezece ani, Acela este puternic, ca și pe fiica mea să o tămăduiască. Aceasta o va face numai cînd tu te vei ruga, milostivindu-te spre noi, căci și noi sîntem fii ai Bisericii lui Hristos și sîntem luminați prin Sfîntul Botez".

Atunci Epictet, slujitorul Domnului, rugîndu-se mult lui Dumnezeu, a uns cu untdelemn sfințit pe fecioara cea slăbănoagă și îndată s-a sculat sănătoasă. Deci, cu toții au mulțumit lui Dumnezeu. Apoi cuviosul a zis către comit: "De voiești, iubitule, să nu fie în casa ta nici un fel de neputință, în toate Duminicile să te împărtășești cu inimă curată cu toți ai casei tale din dumnezeieștile Taine ale Trupului și Sîngelui lui Hristos". Apoi, după ce i-a spus aceasta, l-a trimis întru ale sale cu pace.

Altădată, a fost adus la dînsul un om îndrăcit, pe care l-a ținut cuviosul la dînsul trei zile, muncind pe diavol cu rugăciunile făcute către Dumnezeu. Iar diavolul striga, zicînd: "Ce nevoie și ce primejdie rabd eu! Oare nu-mi era mai bine să stau în Frigia, în capiștea idolească și acolo să fiu cinstit de mulțimea oamenilor în toate zilele cu jertfe și închinăciuni? Iată acum sînt muncit de acesta, fără de vină". Dar Sfîntul Epictet, în ziua a treia, certînd pe diavol, l-a izgonit din omul acela.

Altădată, a fost adusă la sfînt o femeie bogată și de neam bun, care era în necurăția elinească. Ea era oarbă de ochi și, căutînd tămăduire de la mai mulți doctori, n-a aflat-o. Deci, a rugat pe omul lui Dumnezeu, ca numai mîna dreaptă să-și pună pe ochii ei orbiți, pentru că auzise de la mulți că multe minuni se fac prin cinstitele lui mîini și se dă bolnavilor tămăduiri. Sfîntul, văzîndu-i rugăciunea ei că este făcută cu toată credința, și-a pus mîna dreaptă pe ochii ei, chemînd numele lui Iisus Hristos, și îndată femeia aceea a văzut cu amîndoi ochii. Deci, striga, zicînd: "Slavă, Ție, Dumnezeul creștinilor!" De atunci, femeia aceea împreună cu toată casa sa, a crezut în Dumnezeul creștinilor. De vreme ce este mult a povesti cu de-amănuntul toate minunile acestui plăcut al lui Dumnezeu, cred că sînt destule aceste puține ce s-au zis pînă acum, spre arătarea sfințeniei lui; deci, să ne întoarcem către povestirea de față.

Un copil tînăr, cu numele Astion, din cetatea ce era în apropiere, fiul unui om puternic și bogat, fiind în vîrstă de optsprezece ani și petrecînd în rătăcirea închinării la idoli, a ieșit cu cei de o seamă cu el la obișnuitele plimbări tinerești. Trecînd el - după a lui Dumnezeu purtare de grijă - prim preajma locului unde era chilia slujitorului lui Dumnezeu, a voit să știe cine locuiește într-însa, acolo, departe de oameni. Deci, intrînd înăuntru, a văzut pe un bărbat cinstit la chip. Acela, primindu-l cu dragoste, a început a-l întreba, zicînd: "De unde ești, fiule, și cine sînt părinții tăi?" Tînărul a răspuns: "Tatăl meu este mai-marele cetății, maica mea este fiica senatorului Iulian, iar eu sînt fiul lor, unul născut. Ei se uită la mine ca la un mărgăritar scump".

Atunci sfîntul a zis: "Bine ai zis, fiule, că părinții tăi se uită la tine ca la un mărgăritar. Ei se uită numai, dar nu te au, pentru că fericitul tău suflet este mai scump decît tot mărgăritarul și mai iubit lui Hristos, Mîntuitorul nostru, Care, precum văd, l-a ales Lui spre a Sa trebuință. De aceea, ascultă-mă pe mine și leapădă toate deșertăciunile lumii acesteia trecătoare și

vremelnice, ca să cîştigi cu toţi sfinţii, în veacul ce are să fie, veşnicile bunătăţi cele nevăzute. Toate acestea, cîte se văd în lume, sînt trecătoare şi degrab pieritoare, iar acelea ce le-a gătit Dumnezeu, celor ce-L iubesc şi-L slujesc, acelea sînt veşnice, precum şi Dumnezeu singur este veşnic. Aurul şi argintul care se vede nu este adevărat, ci numai o amăgire vremelnică a oamenilor. Deci, eu îţi voi spune în ce chip se cîştigă aurul cel adevărat, din ceea ce se scrie în cărţile noastre creştineşti.

Eu te sfătuiesc să-ţi cumperi de la mine aur lămurit prin foc, ca să te îmbogăţeşti şi să te îmbraci în haină albă, ca să nu se arate ruşinea goliciunii tale. Aurul cel lămurit este Hristos Domnul nostru, Care cu dragoste dumnezeiască înväpăiază inimile omeneşti. Deci tu, fiule, de vei voi să-L ai în inima ta, îndată ţi se vor găti bogăţiile cereşti şi te vei îmbrăca în haine albe care sînt: credinţa, nădejdea şi dragostea. În acestea îmbrăcîndu-te ca şi cu nişte platoşe, nu numai că vei fi mai presus decît lumea cea văzută, dar şi pe diavolul, pe care voi toţi îl cinstiţi ca pe un Dumnezeu, şi pe acela îl vei birui.

Pe lîngă aceasta, să mai ştii, iubitule, că tatăl tău care te-a născut după trup, nu-ţi este tată adevărat, fiindcă te-a născut cu trup stricăcios care moare, ci atotputernicul Dumnezeu este Tatăl tău cel adevărat; deoarece, zidind sufletul tău cel fără de moarte, l-a luat din trupul tău cel zămislit din porunca Lui. Deci, altul este tatăl tău cel văzut şi altul cel nevăzut. Tatăl cel văzut este muritor şi vremelnic, aflîndu-se sub primejdii şi pătimiri, neputînd nimic; iar Tatăl cel nevăzut este fără de moarte, veşnic, nefiind supus sub nici o pătimire, atotputernic şi atotţiitor.

Acela a zis şi te-a zidit în pîntecele maicii tale. Acela a poruncit şi ai ieşit din pîntecele maicii tale. Cu voia Lui ai ajuns într-această vîrstă tînără. Dacă fiii sînt datori să cinstească pe tatăl cel trupesc, cu atît mai vîrtos se cuvine să cinstească pe Acela, Care ne-a zidit pe noi după chipul şi asemănarea Sa, pe Acela care ne-a dat minte şi înţelegere şi ne-a pus să stăpînim peste lucrurile făcute de El; căci noi fiind robii Lui, ne-a împărtăşit cu darul Său ca să fim fii, fraţi şi prieteni. Deci, pe adevăratul Părintele nostru, Care ne-a dat atîtea bunătăţi, sîntem datori a-L cunoaşte, a-L iubi, a-L cinsti şi a ne închina Lui întotdeauna.

Asemenea şi maica noastră cea adevărată, nu este aceea care ne naşte trupeşte în lumea aceasta, ci cea care ne naşte duhovniceşte în viaţa cea veşnică. Aceea care este logodită cu Mîntuitorul nostru, cinstită de îngeri, înfrumuseţată de prooroci, preamărită de Apostoli, înălţată de mucenici şi de mărturisitori şi căreia Domnul nostru Iisus Hristos i-a pregătit cămara cea cerească.

Aceea se numeşte de oameni Sfînta Maică Biserica, al cărei glas este ca glasul turturelei care se îngrijeşte pentru puii săi; din ale cărei buze izvorăşte mirul învăţăturilor apostoleşti; din ai cărei ochi iese credinţa cea adevărată şi nădejdea cea fără de îndoială spre Dumnezeu; din ale cărei mîini pică smirna facerilor de bine şi din al cărei piept ies cele două Legi: cea veche, propovăduită de prooroci, şi cea nouă, propovăduită de Apostoli. Ea, prin Sfîntul Botez, naşte spre nemurire pe fiii săi. Deci, apropie-te o, fiule, să sugi lapte de la pieptul maicii tale cea adevărată. Şi, ascultînd sfatul meu, treci cu vederea bogăţiile cele vremelnice ale părinţilor tăi, ca să te învredniceşti a fi moştenitor al vistieriilor veşnice, care s-au pregătit fiilor lui Dumnezeu.

Ascultă pe Tatăl tău cel adevărat, care grăieşte prin mine către tine acestea: "Ieşi din pămîntul tău, din neamul tău şi din casa părinţilor tăi, şi mergi în pămîntul pe care ţi-l voi arăta, în pămîntul care izvorăşte miere şi lapte; adică învăţăturile proorocilor, ale Apostolilor şi ale Sfinţilor Părinţi". Deci, cînd vei împlini toate cele poruncite ţie, atunci se va da ţie moştenirea

Raiului. Se vor deschide ție vistieriile cerului. Se va da ție slava împărăției celei de sus, unde vei vedea rînduielile îngerești și cetele tuturor sfinților. Acolo te vei sălășlui cu aceia, ca un adevărat frate și vei fi părtaș lui Dumnezeu ca un fiu".

Tînărul, pricepînd și ascultînd toate cuvintele cele insuflate de Duhul Sfînt, ale omului lui Dumnezeu, și crezînd adevărate cuvintele aceluia, s-a umilit cu inima; însă nu îndrăznea să-i grăiască ceva într-acea zi, temîndu-se de tinerii care erau cu dînsul să nu-l spună la părinții săi. Deci, închinîndu-se acelui cinstit bărbat, s-a dus.

A doua zi, foarte de dimineață, tînărul Astion s-a dus singur la Cuviosul Epictet, întocmai ca o albină înțeleaptă, ca să adune degrabă în acel loc mierea cea dulce. Intrînd în chilie la preotul Domnului, i-a dat o închinăciune ca aceasta: "Bucură-te, apostolul lui Hristos, slujitorul Legii celei noi!" Sfîntul i-a răspuns: "Bucu-ră-te și tu, tinere, cel preafrumos, pe care te văd că porți haină mucenicească și ai pe cap cunună din pietre scumpe". Deci, șezînd, au început a vorbi. Starețul i-a zis: "Fiule, sămînța Domnului, pe care cu darul lui Dumnezeu am semănat-o ieri în inima ta, a răsărit oare și voiește să aducă rod? Sau petreci încă în întunericul necredinței?"

Astion a zis: "O, sfinte părinte, ți-am spus ieri că sînt unul născut la părinții mei și foarte iubit lor. Mă tem a le pricinui lor această grea mîhnire, deoarece, cînd voi primi credința creștinească la arătare, ei, din întristarea cea fără de măsură, sau se vor arunca în mare, sau își vor pierde mintea, sau singuri își vor aduce moartea într-un fel. Astfel că, de unde eu mă nădăjduiesc de mîntuire, să nu fiu pricinuitorul morții părinților mei. Deci, de vei voi să primești sfatul meu, fă-mă pe mine creștin în taină, și povățuiește-mă cum mă voi pregăti spre Botez. După ce vei săvîrși asupra mea toate după rînduiala creștinească, atunci te rog să-mi faci mie această dragoste: să mă iei cu tine și să mergem spre o țară îndepărtată, unde te va povățui Dumnezeu, ca să nu vadă ochii mei lacrimile părinților. Să nu se vatăme conștiința mea, pentru mîhnirea și dragostea lor și acestea să nu fie împiedicarea mîntuirii mele".

Sfîntul stareț, ascultînd cuvintele acestea ale tînărului, s-a bucurat cu duhul și i-a poruncit ca în toate zilele să postească și să se ferească de spurcăciunile cele jertfite idolilor. Să se roage adevăratului Dumnezeu, Domnului Hristos, Mîntuitorul lumii. Deci, tînărul Astion făcea acestea cu osîrdie, iar în ascuns de casnicii săi, mergea la stareț și învăța de la dînsul sfînta credință. După ce a înțeles bine toate cele despre Hristos și a crezut în El fără de îndoială, atunci sfîntul stareț l-a botezat. Deci, nu după multe zile, au ieșit amîndoi noaptea de acolo și Astion a luat puțin argint, atît cît să le ajungă pe cale. Ducîndu-se ei la malul mării, au găsit o corabie plecînd spre părțile sciților și, intrînd într-însa, au călătorit multe zile. Apoi au ajuns la o cetate ce se numea Almirida, care era la hotarele sciților, lîngă fluviul ce se numește Dunărea. Nu departe de acea cetate, au găsit un loc deosebit, plăcut spre petrecere și s-au sălășluit acolo, zidindu-și o chilie mică.

După plecarea lui Astion din casa sa, părinții, nevăzînd pe iubitul lor fiu, au început a-l căuta pretutindeni și, negăsindu-l, făceau mare plîngere și tînguire, chemînd în zadar numele fiului lor. Tatăl striga, zicînd: "Astioane, preadulcele meu fiu, unde ești acum? Astioane, preaiubitul meu fiu, unul născut, ce ți s-a întîmplat? Oare vreo fiară te-a mîncat sau adîncurile apelor te-au primit? O, toiag al bătrîneților mele și lumina ochilor mei, unde te voi mai căuta de acum, nu știu! În ce țară voi trimite slugile mele pentru tine, nu mă pricep!"

Asemenea și maica sa, rupîndu-și hainele de pe sine și bătîndu-se cu mîinile peste piept, se tînguia, zicînd: "Astioane, cine te-a despărțit de mine, dulcele meu fiu? Socotesc că

Dumnezeul creştinilor, trimiţînd pe unul din ai săi, a întors inima ta, înşelîndu-te şi te-a luat de la noi. Vai mie, ticăloasa! Vai mie cea plină de amărăciune şi fără de sfîrşit. Toate durerile şi ostenelile mele, ce le-am suferit cu naşterea şi creşterea ta, mi-au fost în zadar. Rodul pîntecelui meu s-a uscat, pierindu-mi nădejdea şi slava şi şed ca o cetate pustie. Pînă acum am fost mamă, iar de acum nu mai sînt, fiind lipsită de unicul meu fiu iubit!" Astfel se tînguiau părinţii în toate zilele cu nemîngîiere.

Petrecînd lîngă cetatea Almiridei, robii lui Hristos, Epictet şi Astion, duceau viaţă monahicească, luptîndu-se cu nevoinţele pustniceşti. Dar fapta cea bună şi sfinţenia lor nu s-a tăinuit, deoarece prin mîinile sfîntului preot Epictet se făceau multe tămăduiri, încît poporul a început a veni la el. Într-una din zile, o femeie vestită a adus pe fiul său, care era cam la cinsprezece ani, mut, surd şi uscat şi, punîndu-l lîngă picioarele sfîntului stareţ, a început a zice către el: "De unde ai venit aici, nu ştiu; însă cred că, dacă vei voi, poţi să tămăduieşti pe fiul meu. Văd că chipul tău te arată, că eşti ucenicul Domnului Hristos, de Care am auzit multe şi preaslăvite minuni. Deci, dacă eşti ucenic al Aceluia, ajută-ne nouă, învaţă-ne să-L cunoaştem şi să fim şi noi robii Lui".

Sfîntul a zis către ea: "O, femeie, dacă crezi din toată inima că Unul este adevăratul Dumnezeu, Cel ce a zidit cerul şi pămîntul şi toate cele văzute de noi, îţi va fi ţie ceea ce doreşti". Zicînd acestea, el a poruncit să ridice pe copil de la pămînt, şi scuipînd de trei ori în gura lui cea amuţită, l-a întrebat: "Spune, fiule, în care Dumnezeu se cuvine să credem? În idolii cei făcuţi de oameni, sau în Iisus Hristos, Cel răstignit, care acum te vindecă pe tine?" Iar copilul a strigat cu glas mare: "O, cinstite părinte, se cade să credem în Iisus Hristos, Cel ce întotdeauna arată oamenilor atîtea faceri de bine!" Văzînd oamenii din Almirida o minune ca aceasta, au preamărit pe Dumnezeu şi în ziua aceea, mai mult de o mie de suflete, din amîndouă laturi, au crezut în Hristos Mîntuitorul nostru.

Darul lui Dumnezeu nu numai prin Sfîntul Epictet lucra minuni, ci şi prin Sfîntul Astion. Aşadar, ieşind el la rîul Dunării ca să aducă apă, l-a întîmpinat un om îndrăcit; dar el, făcînd semnul Sfintei Cruci spre acel îndrăcit, îndată a fugit diavolul din el, strigînd: "O, Astioane, credinţa şi curăţia inimii tale a luat mare putere de la Dumnezeu asupra noastră!" Astion, trimiţîndu-se într-o vreme de către stareţ la un loc oarecare, a văzut un om pe drum pe cînd venea, care căzuse de pe o zidire înaltă şi zăcea la pămînt ca un mort, iar părinţii lui se tînguiau pentru el. Fericitul Astion, milostivindu-se spre el, s-a rugat în sine, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, precum ai întors la viaţă de la porţile morţii pe Evtih cel căzut jos de la etaj, prin Apostolul Tău Pavel, asemenea şi pe Enea l-ai ridicat din slăbănogirea cea de opt ani, prin Apostolul Petru, şi tot prin acel sfînt ai făcut să umble omul cel era olog din pîntecele maicii sale, întărindu-i pulpele şi gleznele, aşa şi pe acest om ridică-l şi fă-l viu şi sănătos, prin mine, nevrednicul Tău rob!"

Rugîndu-se astfel, s-a apropiat de cel ce zăcea, zicînd cuvîntul Apostolului Petru: *În numele lui Iisus Hristos Nazarineanul, scoală-te şi umblă!* Deci, apucîndu-l cu mîna dreaptă, l-a ridicat viu şi sănătos şi, după aceea, el a mers împreună cu părinţii lui în chilia fraţilor, strigînd: "Unul este Dumnezeul lui Epictet şi al lui Astion! Cu adevărat Dumnezeul creştinilor este Unul Dumnezeu şi nu mă voi duce de aici, pînă ce într-această zi nu ne veţi face creştini pe mine şi pe părinţii mei!" Iar Epictet, preotul Domnului, chemîndu-i şi învăţîndu-i, le-a poruncit să postească şi să se pregătească de primirea darului cel sfînt; iar după cîteva zile i-a luminat pe ei cu Sfîntul Botez.

Diavolul, văzîndu-se ruşinat, nu numai de stareț, dar și de tînărul Astion, s-a lipsit de dobînda sa din sufletele omenești și se rupea de zavistie. Deci, s-a înarmat asupra lor cu toate meșteșu-girile sale, dar nimic nu sporea. Diavolul a gătit asupra tînărului, o vreme prielnică în chipul acesta. Ieșind într-o zi Astion la rîu ca să ia apă fără binecuvîntarea starețului și văzîndu-l vrăjmașul neîngrădit cu binecuvîntarea starețului, îndată - prin voința lui Dumnezeu - a năvălit asupra lui cu niște gînduri spurcate și a tulburat sufletul tînărului. Întorcîndu-se Astion în chilia sa se rușina să-și mărturisească părintelui său gîndurile acelea care l-au biruit; luptîndu-se cu ele trei zile, postea și se ruga cu lacrimi. El își obosea trupul cu osteneli, însă nicidecum nu se depărtau de la el gîndurile necurate, prin care, ca niște săgeți nevăzute, vrăjmașul îl rănea pe el.

Văzînd starețul pe ucenic tulburat și mîhnit, a zis către el: "Ce este aceasta, fiule, că te văd tulburat? Această mîhnire pe care o văd la tine, nu este mîhnirea sfinților care se îngrijesc de mîntuirea lor, ci arată pe față duhovniceasca întristare. Eu cred că mîhnirea ta este ruptură de moarte, precum și mîhnirea care a ucis pe Ahitofel, sfetnicul lui Avesalom, și care a pierdut pe Iuda, vînzătorul lui Hristos". Atunci Astion a început a mărturisi, zicînd: "Părinte, mai înainte de aceste trei zile, vorbeai cu niște cinstiți bărbați despre tainele cerești și eu aveam nevoie să ies la apă. Deci, m-am rușinat a cere binecuvîntarea ta înaintea acelor bărbați, căci n-am vrut prin aceasta să vă tai vorba voastră. Deci, neștiind tu, am ieșit la apă fără binecuvîntarea ta. Însă în cale a năvălit spre mine un nor întunecat de gînduri spurcate. Iată, acum au trecut trei zile de cînd mă lupt cu ele și nu pot să le gonesc și pentru aceasta sînt supărat".

Sfîntul stareț, căutînd cu groază la dînsul, a zis: "Pentru ce ai ieșit afară din ușa chiliei fără porunca mea? Pentru ce te-ai dus la rîu fără binecuvîntarea preotului lui Hristos? Nu știi oare că binecuvîntarea celui mai mare este zid nesurpat pentru cei tineri, că este paloș tare și armă nebiruită asupra diavolului?" Zicînd acestea, i-a poruncit să se întindă la rugăciune pe pămînt în chipul Sfintei Cruci și s-a întins și starețul. Și astfel s-au rugat amîndoi împreună lui Dumnezeu. Sculîndu-se ei de la pămînt, după multă rugăciune, fericitul Astion a văzut un copil negru cu o lumînare aprinsă, fugind de la dînsul și zicîndu-i: "Mărturisirea ta, Astioane, a sfărîmat astăzi puterile mele cele mari; iar rugăciunea voastră m-a lăsat fără arme".

Acei cuvioși părinți au viețuit astfel acolo și au întors multe suflete omenești de la înșelăciunea idolească la Hristos Dumnezeu. Un om oarecare, slujitor de idoli, s-a dus în cetatea Almiridei, la domnul acelei țări, care se numea Latronian, și i-a spus că cei doi sfinți sînt fermecători și înșală pe mulți cu vrăjile lor, întorcîndu-i de la aducerea de jertfe zeilor. Mai-marele cetății a poruncit să-i prindă îndată și să-i arunce în temniță. Deci sfinții, fiind legați, se rugau neîncetat și cîntau Psalmii lui David, iar starețul grăia către ucenic: "Iubitul meu fiu, dacă ne vor scoate la cercetare și ne vor întreba de nume, de neam și de patrie, să nu le răspundem nimic altceva decît numai acestea: "Sîntem creștini. Acesta ne este numele, neamul și patria și alt nimic nu sîntem, decît numai robi ai adevăratului Dumnezeu"".

A doua zi, mai-marele cetății a poruncit să gătească divan în mijlocul cetății, iar propovăduitorii să dea de veste poporului, ca să iasă la priveliște. Deci, venind pe la trei ceasuri din zi, a șezut la judecată și a trimis ca să scoată pe sfinți din temniță. Sfinții venind înaintea lui, el a căutat înspre dînșii și s-a spăimîntat, pentru că a văzut fața lor strălucind cu o oarecare lumină minunată a darului lui Dumnezeu. Sfîntul Epictet era de șaizeci de ani, înalt la stat și cu barbă lungă, împodobită de cărunteţe. Asemenea, Sfîntul Astion era înalt la stat, foarte frumos la față, înflorit cu podoaba întregii înțelepciuni și avînd vîrsta de treizeci și cinci de ani.

Mai-marele cetății, uitîndu-se spre ei, a tăcut ca la un ceas, neputînd să zică ceva; apoi, abia deschizîndu-și gura, a zis: "Să ne spuneți cum vă numiți, de ce neam sînteți și din ce țară

ați venit aici". Sfinții au răspuns: "Sîntem creștini!" Mai-marele cetății a zis: "Știu că sînteți din blestemata credință creștinească, dar să ne spuneți neamul și țara voastră". Sfinții au răspuns: "Sîntem creștini, știm pe Unul Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos și Lui Unuia ne închinăm; iar de urîciunile idolești ne îngrețoșăm, și ne înstrăinăm de cei ce se închină lor, grăind cu Psalmistul: *Asemenea lor să fie cei ce îi fac pe ei și toți cei ce se nădăjduiesc spre dînșii!"*

Mai-marele cetății, auzind aceasta, s-a umplut de mînie și a poruncit să-i dezlege pe sfinți și să-i bată multă vreme fără milă. Ei, fiind bătuți, grăiau: "Doamne, Iisuse Hristoase, învățătorul nostru, voia Ta să se săvîrșească în noi!" Mai-marele cetății, văzîndu-i nebiruiți, se aprindea mai mult de mînie și le zicea: "Unde este Hristosul vostru, pe Care îl chemați neîncetat? Să vină acum să vă ajute și să vă scoată din mîinile mele!" Sfinții au grăit: "Sîntem creștini! Fie întru noi voia Domnului nostru!"

Atunci el, iuțindu-se și mai mult, a poruncit să-i spînzure la muncire, să le strujească trupurile cu unghii de fier și să-i ardă cu făclii aprinse. Ei strigau într-una: "Sîntem creștini! Fie întru noi voia Domnului nostru!" Sfinții, fiind munciți, se sfîrșea la al șaptelea ceas din zi. După aceea mai-marele cetății a poruncit să-i ia de la muncire și să-i ducă iar în temniță. Dar unul din slujitorii care îi muncea, anume Vigilantie, auzind acele cuvinte ale sfinților pe care le grăiau neîncetat cînd pătimeau și socotind că într-însele este oarecare putere vrăjitorească care ușurează trupul de durere cînd este în munci, a început a le avea în mintea sa, cugetînd la ele ziua și noaptea.

După trei zile a început a striga către popor, zicînd: "Sînt creștin! Fie întru mine voia Domnului nostru". Apoi, alergînd la sfinți în temniță, a învățat de la dînșii sfînta credință și, după puține zile, s-a învrednicit de Sfîntul Botez cu toată casa sa. Sfinții, după întîia cercetare și muncire, au petrecut în temniță cinci zile; apoi iar au fost scoși la judecată. Mai-marele cetății, neputînd cu nici un fel să-i înduplece la păgînătatea sa, a poruncit a-i munci din nou. Mai întîi le-a frecat rănile lor de mai-nainte cu oțet și cu sare, după aceea a umplut o căldare mare cu smoală și fierbînd-o tare, a aruncat pe mucenici într-însa. Dar ei petreceau nevătămați în smoala cea fiartă ca într-o scăldătoare și ziceau adeseori cuvintele lor de mai înainte: "Sîntem creștini! Fie întru noi voia Domnului nostru!"

Mai-marele cetății se mira, văzîndu-i vii și nevătămați în căldarea cea fiartă și zicea: "O, cît de mare este puterea vrăjitoriei creștinești!" Apoi a poruncit să-i scoată din căldare și să-i arunce în temniță, nelăsînd pe nimeni să se ducă la dînșii ca să le dea pîine sau apă, ca astfel să se topească de foame și de sete. Sfinții au petrecut treizeci de zile fără hrană și fără băutură, hrănindu-se numai cu cuvîntul lui Dumnezeu și întărindu-se cu darul Duhului Sfînt.

Cînd sfinții mucenici se cercetau și se judecau la divanul cel din priveliște înaintea a tot poporul, s-a întîmplat de a venit în vremea aceea un bărbat oarecare din părțile Răsăritului, astfel rînduind Dumnezeu. Acel bărbat a cunoscut pe Astion, deoarece știa bine pe părinții lui. Acela, întorcîndu-se în țara sa, s-a dus la părinții lui Astion și le-a spus, zicînd: "Am văzut pe fiul vostru în Almirida, cetatea Sciților, cu un oarecare stareț, anume Epictet, suferind pătimiri pentru Hristos".

Părinții, auzind aceasta, au rugat cu căldură pe acel bărbat să le spună dacă este adevărat, iar acela a întărit cu jurămînt cele spuse. Deci, tatăl lui Astion a zis: "Dacă mă voi învrednici să văd fața iubitului meu fiu, voi face îndată toate cele ce îmi va porunci și mă va învăța". Asemenea grăia și maica sa: "Dacă îl voi vedea în viața mea pe fiul meu cel dulce, toate le voi

lăsa și îl voi urma, chiar de-mi va porunci să fiu creștină, nu mă voi lepăda, și cu dînsul împreună nu mă voi teme de munci, nici a suferi moarte pentru Hristos". Grăind astfel, și-au încredințat casa și averea lor la niște prieteni credincioși ai lor; iar ei au luat multe slugi și slujnice și s-au dus cu corabia în Sciția. Însă mai înainte de a ajunge ei în cetatea Almirida, Sfinții Mucenici Epictet și Astion și-au săvîrșit cu bine nevoința pătimirii în acest chip.

După cele treizeci de zile, în care au fost chinuiți în temniță cu foamea și cu setea, mai-marele cetății, scoțîndu-i iar la judecată, le-a zis: "V-am întrebat de multe ori de numele vostru, de neam și de patrie, dar nu mi-ați spus adevărul. Eu socotesc că nu sînteți altceva decît niște diavoli în trup, de vreme ce numai aceia sînt fără nume și fără neam, de aceea vă numesc cu un nume ca acesta. Deci spuneți-mi, o, diavoli întrupați, veți aduce jertfe zeilor noștri sau nu? Dacă nu, atunci în această zi voi tăia capetele voastre". Sfinții au răspuns: "Noi sîntem creștini, nu diavoli. În numele lui Hristos izgonim pe diavoli din trupurile omenești. Deci, dacă tu voiești, poți să scapi de diavolul care petrece în tine, căci noi l-am putea izgoni pe el cu puterea lui Hristos, Dumnezeul nostru".

Atunci, mîniindu-se, mai-marele cetății a poruncit să-i bată cu pietre peste gură pe sfinții mucenici; iar după ce i-au bătut foarte mult cu toiege, i-au osîndit pe dînșii la moarte prin tăiere cu sabia. Deci sfinții, fiind scoși afară din cetate la locul de tăiere, au cerut de la ucigașii lor să le dea voie să-și facă rugăciune. Deci, stînd cu fața către răsărit, și-au înălțat mîinile spre cer și, înălțîndu-și mintea către Dumnezeu, s-au rugat vreme îndelungată. După aceasta, Sfîntul Epictet s-a rugat ca să taie mai întîi pe Astion; dar acesta a grăit către dînsul: "Părinte, mai întîi ție ți se cade să primești această cinste, adică să te încununezi cu muceniceasca cunună, pentru că tu ești preotul Domnului, părintele și învățătorul meu, iar eu voi merge după tine!"

Sfîntul Epictet a răspuns: "Fiule, șaptesprezece ani te-am păzit curat și fără de prihană, cu darul lui Hristos, și acum să-mi pierd osteneala mea de atîția ani și să te las singur? Oare nu știi că meșteșugirile vrăjmașului sînt subțiri și greu de cunoscut? Deci, mă tem, ca nu cumva, fiind tînăr și văzînd moartea mea, te vei teme și vei fi vrăjmașului de batjocură. Nu așa, fiule, ci eu să fiu ca Avraam, care a adus spre jertfă lui Dumnezeu pe Isaac, iar tu să mergi mai înainte de mine, ca tu să primești întîi cununa pătimirii; și cred că Sfîntul Mihail cu îngerii, Abel cu proorocii, Petru cu apostolii, Daniil cu mărturisitorii, au ieșit întru întîmpinarea ta și așteaptă să te primească, ca apoi, cu cîntări dănțuitoare, să te ducă la scaunul lui Hristos, Mîntuitorul nostru".

Sfîntul Astion a răspuns: "Fie voia Domnului și a ta, sfinte părinte!" Deci, îngrădindu-se cu semnul Sfintei Cruci, a zis: "Tu ești apărătorul meu, Doamne, în mîinile Tale îmi dau duhul meu!" Apoi, plecîndu-și capul sub sabie, s-a sfîrșit. Sfîntul Epictet, căzînd peste trupul ucenicului său, ruga pe ucigașii săi, ca tot așa să-l ucidă și pe el. Deci, lovindu-l cu sabia, a fost tăiat pentru Hristos. Apoi toți cei ce erau acolo, păgîni și creștini, privind spre cinstitele lor trupuri, le-au văzut strălucind ca niște raze de soare, și o bună mireasmă umplea locul acela.

După ce s-a făcut noapte, Vigilantie, cel mai sus pomenit, împreună cu toți casnicii lui și cu ceilalți creștini, s-au dus și au luat în taină trupurile mucenicilor; și, învelindu-le în pînze curate, unse cu aromate, le-au îngropat cu cinste la un loc deosebit. Tot în aceeași noapte a căzut asupra lui Latronian, mai-marele cetății, un diavol cumplit; căci, sculîndu-se dimineața și voind ca de obicei să meargă la divan, a început a vorbi cu necuviință ca un nebun. Apoi, apucînd o sabie, s-a repezit la cei care erau cu dînsul și a început a-i lovi. Dar aceia, văzîndu-l pe el îndrăcit, l-au prins și smulgîndu-i sabia din mîini l-au bătut. Deci, legîndu-i mîinile și picioarele,

l-au închis într-o casă mică, unde după două zile și-a lepădat sufletul său cel rău, fiind sugrumat de diavol.

După sfîrșitul sfinților mucenici, părinții lui Astion, mergînd cu corabia pe apă, s-au apropiat de cetatea Almirida, iar Sfîntul Astion s-a arătat lui Vigilantie, zicîndu-i: "Tatăl meu și maica mea vor veni aici ca să mă caute. Deci fă bine, frate, de ieși la mal și-i primește pe ei în casa ta. Odihnește-i și să-i mîngîi, deoarece pentru mine s-au întristat și obosit. Să-i înveți să cunoască mîntuitoarea credință și să le spui măririle lui Dumnezeu". Deci, Vigilantie, mergînd îndată la mal, a văzut o corabie venind, din care ieșind părinții lui Astion, întrebau pe oamenii care se întîmplau acolo, dacă n-au văzut pe un om tînăr cu numele Astion. Vigilantie, apropiindu-se de dînșii, le-a zis: "L-am văzut și l-am cunoscut pe el. Deci veniți mai întîi să vă odihniți în casa mea, apoi vă voi spune despre dînsul". Atunci ei, bucurîndu-se foarte mult, au mers la dînsul și s-au odihnit.

După aceasta, rugînd ei pe Vigilantie să le spună despre fiul lor, acela le-a spus acestea: "Nu este mult de cînd Astion a fost în cetatea aceasta; însă, mai înainte cu cîteva zile, s-a dus de aici cu un stareț cinstit, într-o țară depărtată, fiind chemat cu cinste de Împăratul cel slăvit ca să împărățească cu Dînsul în negrăita slavă". Apoi, Vigilantie le-a spus despre cealaltă viață veșnică, despre sălășluirile raiului și împărăția cerului, despre Hristos Domnul și Împăratul cel fără de moarte, despre îngeri și despre toate cetele sfinților, care împreună viețuiesc cu Hristos și întru care este numărat și fiul lor, Astion.

Auzind părinții lui cuvintele acestea pe care niciodată nu le auziseră, s-au minunat, s-au umilit și au simțit în inimile lor o oarecare bucurie duhovnicească; dar mai cu dinadinsul întrebau cum s-a dus iubitul lor fiu acolo. Vigilantie, luîndu-i pe dînșii, i-a dus mai întîi în chilia sfinților mucenici, unde le-a arătat o Sfîntă Cruce și o carte a Evangheliei, care rămăsese de la dînșii. Deci, vorbind mult cu dînșii din Evanghelie, i-a făcut să creadă în Hristos. Atunci le-a spus lor despre pătimirea Sfinților Mucenici Epictet și Astion și cum și-au dat sufletele lor pentru Hristos. Apoi i-a dus pe ei la locurile unde erau îngropate trupurile sfinților. Plîngînd ei acolo din destul, Vigilantie le-a poruncit ca de cu seară să stea la rugăciune și să se roage cu dinadinsul toată noaptea lui Hristos Dumnezeu.

Trecînd miezul nopții și începînd a răsări luceafărul, deodată a strălucit peste ei o lumină ca un fulger și o mireasmă minunată mirosea. Deci au văzut pe sfinții mucenici stînd înaintea lor într-o podoabă negrăită. Atunci Sfîntul Astion cuprinzînd pe maica sa cu dragoste și sărutînd-o pe dînsa i-a zis: "Bine ai venit aici, Marchelino, ucenică a lui Hristos și maica mea!" Asemenea și Sfîntul Epictet, cuprinzînd capul tatălui lui Astion, l-a sărutat, zicîndu-i: "Iubite frate Alexandre, bucură-te întru Domnul că te-ai învrednicit a te ridica în numărul credincioșilor și te-ai arătat vrednic de fericirea cea veșnică". După aceasta amîndoi au zis lui Vigilantie: "Bucură-te și tu, iubite frate, căci cu tine s-a împlinit Scriptura care zice: "De va întoarce cineva pe cel păcătos din rătăcirea lui, va mîntui suflet din moarte și va acoperi mulțime de păcate". Apoi, au mai vorbit cu dînșii din destul și alte cuvinte mîngîietoare și pline de dulceață duhovnicească; iar după un ceas s-au făcut nevăzuți.

Ei, din vedenia aceea și din vorbirea cea dulce cu sfinții, de ce fel de bucurie s-au umplut, nu este cu putință a spune. Deci, și-au vărsat inimile lor în rugăciune și mulțumire înaintea lui Dumnezeu, că s-au învrednicit a vedea în slava cerească pe iubitul lor fiu pe care îl căutau de atîta vreme îndelungată cu durere în inimă.

Într-acea vreme, în țara sciților era un episcop creștin, cu numele Evanghel. Acela, deși se ascundea în vremea prigonirii, însă înștiințîndu-se de moartea mai marelui Latronian, a mers fără de frică în cetatea Almiridei, cercetînd și întărind pe credincioși. Vigilantie s-a dus la acest arhiereu cu părinții lui Astion și i-a spus cu de-amănuntul toate cele despre dînșii, cum și despre sfinții mucenici. Episcopul, fericind pe sfinții mucenici, a primit cu bucurie pe părinții lui Astion, care se întorseseră la Hristos și i-a botezat în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh.

După aceasta, Alexandru și Marchelina, petrecînd multe zile în postire și în rugăciuni lîngă mormîntul mucenicilor, s-au întors la ale lor. Deci, vînzînd averile cele multe pe care le aveau, le-au împărțit săracilor, oprind puțin pentru hrană. Astfel au viețuit cu dumnezeiască plăcere, pînă la sfîrșitul lor.

Sfinții Cuvioși Mucenici, Epictet Preotul și Astion Monahul, cu cununa mucenicească s-au preamărit în ceruri, iar Alexandru cu Marchelina, trecînd de la cele pămîntești, s-au învrednicit în partea sfinților cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, I se cuvine cinstea, slava și închinăciunea, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

24. SFÎNTUL ȘI DREPTUL PROCOPIE, FĂCĂTORUL DE MINUNI DIN USTIOG
(8 IULIE)

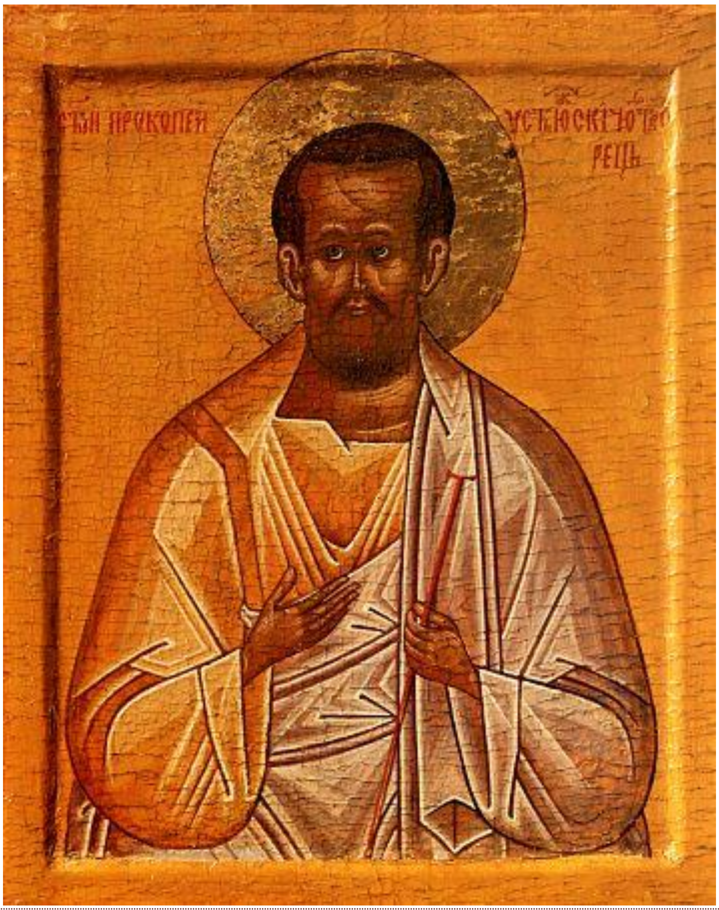

Fericitul Procopie se trăgea cu neamul din nemți. Deci, fiind neguțător bogat, a venit cu multă marfă în marea cetate Novgorod. Văzînd el toată rînduiala Bisericii Răsăritului și cunoscînd că credința ortodoxă este bună, a iubit-o foarte mult, dorind să se povățuiască de la dînsa desăvîrșit și să o primească pe ea. Deci, căuta un bărbat insuflat de Dumnezeu, de la care s-ar fi învățat și luminat. Auzind de cuviosul părinte Varlaam, care nu departe de Hotin ridicase o mînăstire, că este bărbat iscusit și plin de duhovniceasca înțelepciune, a mers la dînsul și, învățîndu-se din destul dreapta credință, a primit Sfîntul Botez.

Apoi și-a împărțit toată averea săracilor, dînd și mînăstirii aceleia o parte oarecare, și astfel s-a făcut singur sărac de bună voie pentru dragostea lui Hristos. El a trecut cu vederea nu numai lumea cu poftele ei, ci și pe dînsul, pentru că a lepădat viața nebunească, făcîndu-se înaintea oamenilor ca un om fără de minte și nepriceput, avînd mintea sa adîncită către Dumnezeu. Acei care îl știau pe el, văzîndu-i viața, au început a-l ferici, zicînd: "Acest om este mare înaintea lui Dumnezeu, deoarece venind aici din alte părți și fiind de altă credință, s-a întors la dreapta credință și multa lui avere a împărțit-o săracilor și singur, iubind sărăcia, s-a făcut nebun pentru Hristos".

Auzind fericitul Procopie de multe ori niște cuvinte ca acestea, s-a mîhnit foarte mult și, nesuferind să fie lăudat de oameni, a plecat de acolo în părțile Răsăritului, luînd multe supărări de la cei neînțelegători. Deci, venind în cetatea Ustiog, a viețuit într-însa. Apoi, umblînd ziua prin cetate, se prefăcea a fi nebun, pentru care era batjocorit de mulți și chinuit cu bătăi, mai ales de copiii cei nepricepuți. Noaptea, mergînd el la biserici, se ruga Domnului cu lacrimi pentru cetate, pentru oameni și pentru slujitorii săi, zicînd: "Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta". Cînd avea nevoie să se odihnească de osteneală, se arunca pe gunoaie și murdării, iar iarna pătimea de ger și de zăpadă, într-o haină groasă și ruptă, fiind jumătate gol. Vara răbda zăduful și arșița soarelui și primea hrană foarte puțină de la oamenii cei temători de Dumnezeu și aceasta nu în toate zilele. De la cei bogați niciodată nu voia să ia nimic și adeseori petrecea multe zile fără hrană.

Petrecînd el o viață ca aceasta, s-a făcut mucenic de bună voie, chinuindu-se cu foamea și cu setea. Și rătăcind, umbla gol, luînd ocări, bătăi și batjocuri. El umbla prin ulițele cetății lipsit, necăjit și chinuit și nu-i era vrednică toată lumea. Haina ruptă ce o avea o purta aruncată pe umăr, avînd spatele gol, gata spre bătăi, încît și la dînsul se împlinea Scriptura: *Spatele meu l-am dat spre bătăi și fălcile mele spre lovire cu palmele, iar fața mea nu am întors-o de la rușinea scuipărilor*. Pentru o viață ca aceasta s-a sălășluit în el darul lui Dumnezeu și i s-a dat darul proorociei, ca mai înainte să vadă și să spună cele ce vor să fie, precum va arăta cuvîntul ce ne stă înainte. După aceasta el a început a locui în foișor lîngă sobornicească biserică a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, rugîndu-se totdeauna cu lacrimi și cerînd cu multe rugăciuni cele folositoare cetății. Rugăciunea lui era bineprimită înaintea lui Dumnezeu și mult putea, fiind puternică a întoarce de la oameni dreapta mînie a lui Dumnezeu, de care lucru se va spune îndată.

Odată a voit Dumnezeu ca, pentru înmulțirea păcatelor omenești, să piardă cetatea Ustiog cu fulgere și pietre căzute din nor precum altădată a ucis cu pietre din nori pe oamenii din Amoreia, care se împotriviseră lui Isus al lui Navi. Creștinii cei păcătoși care nu se pocăiesc și care se tăvălesc în legi spurcate ca în noroiul tinei, sînt potrivnici lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, pornindu-l pe dînsul spre mînie și răsplătire, dar spre care Domnul, ca spre vrăjmașii Săi, se înarmează și îi pierde pe ei. Așa s-a înarmat Dreptul Răsplătitor asupra cetății Ustiog, care L-a mîniat pe Dumnezeu. Deci a lăsat astfel asupra acestei cetăți pedeapsa și

pieirea, pe care Sfîntul Procopie, de mai înainte știind-o, a proorocit-o, precum de demult Proorocul Iona s-a făcut propovăduitor de pocăință în cetatea Ninive.

Într-o zi de Duminică, fiind, după obicei, cîntare de obște în biserică, Sfîntul Procopie a început a îndemna pe popor spre pocăință, zicînd: "Fraților, pocăiți-vă de greșelile voastre și milostiviți pe Dumnezeu prin post și rugăciuni, căci de nu vă veți pocăi, toți veți pieri prin grindină și foc, pentru că mînia lui Dumnezeu va veni asupra voastră". Dar ei nu s-au uitat la cele zise de dînsul, ci grăiau între ei: "Acest om este fără de minte, fiindcă niciodată nu grăiește ceva cu pricepere". Deci, după cîntarea dumnezeieștii Liturghii, Sfîntul Procopie stătea în pridvor plîngînd și tînguindu-se nemîngîiat ziua și noaptea; iar oamenii care veneau la biserică, văzîndu-l neîncetat plîngînd, îi ziceau: "De ce plîngi, nebunule? Care este necazul inimii tale?" Fericitul le răspundea: "Fraților, *priveghează și vă rugați, ca să nu cădeți în ispită*". Dar ei nu socoteau cuvintele lui întru nimic. A treia zi, ieșind el în pridvor, s-a dus prin cetate, propovăduind tuturor oamenilor cu multe lacrimi și strigînd că se apropie pedeapsa lui Dumnezeu, zicînd: "Pocăiți-vă, oamenilor, plîngeți pentru greșelile voastre și vă rugați că doar își va întoarce Dumnezeu dreapta Sa mînie și nu vă va pierde cetatea pentru înmulțirea fărădelegilor, ca pe Sodoma și Gomora". Însă oamenii cei împietriți la inimă, nu luau aminte de propovăduirea lui, ci mai ales îl batjocoreau ca pe un om fără minte. Dar sfîntul era răbdător fierbinte pentru toți către Dumnezeu, arătînd chip de pocăință prin el și milostivind pe Dumnezeu ziua și noaptea prin neadormite rugăciuni cu lacrimi.

În duminica următoare, la amiază, a venit peste cetate un nor întunecos, încît s-a întunecat lumina zilei, făcîndu-se ca o noapte întunecoasă, iar poporul văzînd neobișnuitul întuneric al zilei, făcîndu-se ca o noapte întunecoasă, nu se pricepea și zicea în sine: "Ce va să fie aceasta?" Apoi s-au ridicat nori mari cu fulgere neîncetate din patru părți, năvălind asupra cetății. Erau tunete așa de înfricoșate, încît nu se auzea om cu om vorbind. Pămîntul se clătina de înfricoșata groază a tunetelor, iar din fulgere se făcea arșiță mare. Atunci poporul a cunoscut că vine pierderea sa prin mînia lui Dumnezeu, care s-a pogorît asupra cetății. Deci și-a adus aminte de propovăduirea Sfîntului Procopie și de proorocia lui. Atunci toți au alergat în sfintele biserici, dar mai ales în biserica cea sobornicească a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, vărsînd multe lacrimi și rugîndu-se, ca să fie mijlocitoare către Fiul său și Dumnezeu, pentru oamenii care au greșit și au atras mînia lui Dumnezeu spre ei.

Rugîndu-se către Dumnezeu, ca Proorocul Moise cel de demult, striga: "Iartă, Doamne, acestui popor păcatele lor, iar de nu, șterge-mă din cartea Ta, în care m-ai scris". Făcîndu-se de Sfîntul Procopie și de tot poporul rugăciune lungă și cu plîngere către Dumnezeu, s-a arătat din icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, o minune preaminunată. Din chipul ei a ieșit mir ce curgea ca din izvor. Din acel mir s-au umplut vasele bisericești și în ceasul acela s-a schimbat văzduhul. Norii cei înfricoșați cu fulgerele și tunetele s-au dus în locuri pustii, fiind departe de cetate ca la douăzeci de stadii și acolo, plouînd pietre mari înfocate, a sfărîmat multe păduri și le-a ars, iar din dobitoace pe nici una n-a ucis, prin apărarea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu cu rugăciunile Sfîntului Procopie. Pietrele acelea ce cu mînia lui Dumnezeu au căzut pe acele locuri pustii, se văd și pînă acum, ca păcătoșii să se întoarcă la pocăință. Iar din mirul acela, care a curs din chipul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, se ungea poporul pentru binecuvîntare. Cei ce erau bolnavi și pătimeau de vreo boală oarecare, aceia prin ungere cîștigau tămăduire și sănătate. Atunci s-a făcut bucurie mare cetății aceleia ce s-a izbăvit de văzuta pierdere și de dăruirea mirului cel tămăduitor, care l-au primit din darul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Sfîntul Procopie, plăcutul lui Dumnezeu, după obiceiul său, își prefăcea nebunia sa, acoperindu-și cu înțelepciune faptele sale cele bune înaintea oamenilor. Iar ce fel era răbdarea lui în pătimirea cea rea și în ce chip era cu dînsul mila lui Dumnezeu, se vede din cele ce urmează. Într-un an, a fost o iarnă mai cumplită decît în alți ani. Gerul fiind nesuferit și vîntul suflînd cu furtună, a căzut atunci o zăpadă prea mare, încît multe case au fost acoperite și mulți oameni și dobitoace au degerat, nu numai pe drumuri, ci și în cetate și prin sate. Păsările cădeau moarte pe pămînt, săracii răbdau primejdie mare, suspinînd și tremurînd, încît mulți dintr-înșii au murit.

Acea nemăsurată asprime de iarnă a ținut multă vreme. Din acea pricină și Sfîntul Procopie a pătimit multe și cumplite răutăți, cu trupul său cel gol. Căci, ieșind noaptea din pridvorul bisericii, a mers la niște case mici ce erau în preajma bisericii, unde petreceau săracii și voia să se încălzească puțin la dînșii. Dar săracii, simțind venirea lui, unii încuiau ușile înaintea lui, iar alții, ieșind cu bețele împotriva lui, îl băteau și-l izgoneau de la dînșii, zicînd: "Du-te, nebunule, de aici! Du-te!" Plecînd el de la dînșii, a intrat într-o casă pustie și a găsit într-un ungher zăcînd cîini. Deci, s-a culcat lîngă ei ca să se încălzească puțin, dar cîinii, sculîndu-se, au fugit de dînsul. Robul lui Dumnezeu, văzînd că nu numai oamenii, dar și cîinii fug de el, zicea în sine: "Fie numele Domnului binecuvîntat de acum și pînă în veac!" Deci, s-a întors iarăși în pridvorul bisericii și a șezut acolo strîngîndu-se și tremurînd cu trupul. Deznădăjduindu-se de viața sa, aștepta cea mai de pe urmă răsuflare și se ruga ca Dumnezeu să-i ia sufletul.

După aceea, îndată a simțit în sine căldură și, deschizîndu-și ochii, a văzut înaintea sa pe îngerul lui Dumnezeu, arătîndu-i-se cu aceeași asemănare, precum altădată s-a arătat Sfîntului Andrei, cel din Constantinopol. Într-o vreme cînd gerul era mai cumplit, fiind deznădăjduit de viață, îngerul avea în mîinile sale o ramură de rai, înflorită cu diferite flori, cu care atingîndu-se de fața fericitului Procopie, i-a încălzit trupul lui prin frumoasa mirosire a acelor flori precum altădată lui Andrei. Astfel Sfîntul Procopie, în reaua sa pătimire, fiind văzut și acoperit cu mila lui Dumnezeu, a petrecut acea cumplită iarnă fără de vătămare. Toate acestea ce i s-au făcut lui, le-a spus iubitului său prieten, unuia din clericii bisericești, anume Simeon, care era plăcut lui Dumnezeu și plin de fapte bune. El a fost după aceea născătorul Sfîntului Ștefan al marelui Perm. Dar de vreme ce s-a pomenit de aici tatăl Sfîntului Ștefan, se cade ca și de maica lui să nu trecem cu tăcerea proorocirea Sfîntului Procopie, care la începutul venirii lui în cetatea Ustiog, a fost astfel:

În vremea cîntării Vecerniei în biserica sobornicească, o copilă mică, anume Maria, fiind de trei ani, a mers acolo cu părinții săi. Văzînd-o fericitul Procopie, i s-a închinat ei pînă la pămînt, apoi, în auzul tuturor oamenilor, a zis: "Iată vine maica marelui învățător Ștefan, episcopul Permului". Zicînd aceasta, mulți socotitori se mirau în sine, zicînd: "Oare se poate să fie în Perm episcop?" Într-acea vreme, țara Permului încă nu era luminată cu sfînta credință și nu se afla nici un creștin într-însa. Toți erau atunci în rătăcirea închinării de idoli, pînă în zilele Sfîntului Ștefan, care, după proorocia Sfîntului Procopie, s-a născut dintr-acea fecioară Maria, după ce ea a venit în vîrstă și s-a împreunat după lege cu Simeon cel de mai sus.

Era minunată proorocia acestui drept, căci, prefăcîndu-se nebun, purta în mîna sa trei vătraie, pe care, de le ținea în vreo vară cu capetele întinse în sus, el făcea îndestulare de pîine și de toate roadele pămîntului. Iar cînd le purta cu capetele întoarse în jos, atunci arăta lipsă și nerodirea pămîntului, deși nu cu cuvinte, însă prin închipuirea acelora se făcea prooroc. El se ducea adeseori la malul rîului care se numea Suhona, lîngă care era cetatea Ustiog. Acolo ședea pe o piatră și privea la cei ce înotau cu luntrele și se ruga cu jale lui Dumnezeu pentru dînșii să

le facă înotarea uşoară. Deci, atît iubea acel loc şi piatra de pe malul rîului, încît ruga de multe ori pe oamenii care se întîmplau pe acolo, ca după moartea lui, să-i îngroape trupul în acel loc şi pe mormînt să-i pună acea piatră.

Vieţuind ani destui şi văzîndu-şi mai înainte sfîrşitul său, s-a dus noaptea la mînăstirea Sfîntului Arhanghel Mihail şi, lîngă acea mînăstire, s-a mutat către Domnul, neştiind nimeni de sfîrşitul lui, care a fost la 8 iulie, în ziua pomenirii celui de un nume cu el, plăcutul lui Dumnezeu, Sfîntul Mare Mucenic Procopie. În noaptea aceea a căzut zăpadă mare, ca de două palme, acoperind tot pămîntul şi tot rodul şi a fost frig, ger şi vifor. Dar nimic n-a vătămat din rodurile pămîntului, căci arşiţa soarelui, topind repede zăpada, s-a făcut vreme bună. La cîntarea de dimineaţă a acelei nopţi, preoţii şi clericii, nevăzînd pe Procopie în biserică, s-au mirat că niciodată fericitul nu lăsa cîntarea bisericească de zi şi de noapte. Deci, căutînd împrejurul bisericii nu l-au găsit. Nevăzîndu-l nici la Liturghie, au început a-l căuta pretutindeni. Căutîndu-l trei zile, nu l-au găsit; iar a patra zi, l-au găsit mort lîngă mînăstirea Arhanghelului Mihail, pe marginea podului, acoperit de multă zăpadă, ce o adusese viscolul. El zăcea cu faţa în sus, cu mîinile strînse pe piept, în chipul crucii, avînd şi ochii închişi cum se cade.

Deci, luîndu-l ei, l-au dus cu cinste pe umerii lor în sobornicească biserică, în pridvorul unde petrecea mulţi ani şi, cîntînd după obicei cele de deasupra gropii, l-au îngropat aproape de malul rîului Suhona, precum se rugase mai înainte.

Astfel a fost îngropat la locul plăcut lui, iar piatra pe care şezuse adeseori, o puseră pe mormîntul lui, însemnînd anul, luna şi ziua sfîrşitului său. Dar mult chinuita lui viaţă şi mai înainte vederea lui nu erau date în scris dintîi, ci se cunoşteau numai din povestiri, de cei de mai înainte, celor de pe urmă, pînă ce după mulţi ani, începînd a se face minuni la mormîntul lui, s-a zidit o biserică pe cinstitele lui moaşte.

Apoi s-a aşezat a se prăznui ziua morţii lui, pentru tămăduirile cele multe ce se dădeau de toată boala. Atunci şi faptele minunatei lui vieţi, multe, puţine, cîte n-au fost trecute în uitarea de veci, fiind povestite de oameni vrednici de credinţă, s-au adunat şi s-au scris întru cinstita pomenire a plăcutului lui Dumnezeu Procopie, spre folosul celor ce o citesc şi o ascultă şi spre slava lui Hristos Dumnezeul nostru, Cel împreună slăvit cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

25. VIAŢA SFÎNTULUI SFINŢITULUI MUCENIC PANGRATIE, EPISCOPUL TAVROMENIEI

(9 IULIE)

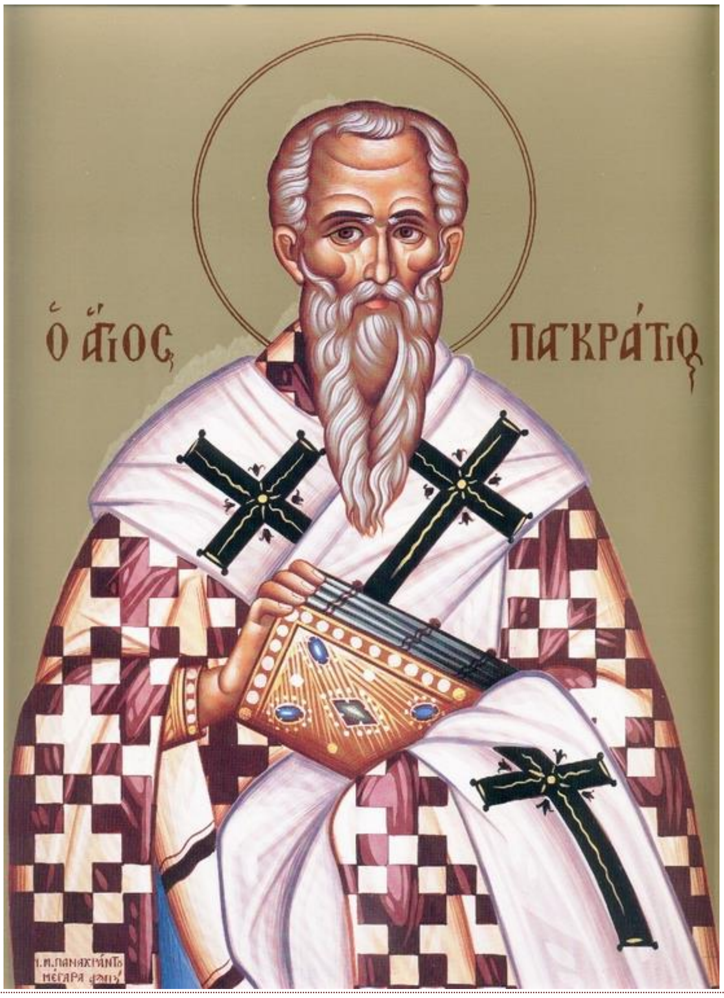

Părinții acestui sfințit mucenic au fost din hotarele Antiohiei, de pe vremea în care S-a pogorît la neamul omenesc Fiul și Cuvîntul lui Dumnezeu și pentru oameni S-a făcut om iubitor de oameni. Ei auzind de minunile prealuminate, care le făcea în Ierusalim Stăpînul Hristos, s-au dus acolo împreună cu fiul lor Pangratie. Auzind și de învățătura preadulce a Mîntuitorului, au crezut în ea și s-au botezat în numele Preasfintei Treimi. Apoi s-au întors la casa lor, lăudînd pe Domnul. Ei au trăit multă vreme cu cinstire de Dumnezeu și apoi s-au săvîrșit; iar Pangratie a rămas în casa lor, sporind în înțelepciune, pricepere, cugetare și în citirea dumnezeieștilor Scripturi.

După Înălțarea Domnului nostru Iisus Hristos la cer, Apostolul Petru, propovăduind cuvîntul lui Dumnezeu în cetăți și în laturi, a venit și în părțile Pontului. Aflînd acolo pe Pangratie, acesta l-a primit cu dragoste, ca pe un apostol al Mîntuitorului Hristos, și l-a odihnit de-ajuns slujindu-i toți din casa lui. Petru spunîndu-le multe învățături, mulți au crezut, iar el i-a botezat împreună cu toți robii lui Pangratie, și le-a hirotonisit episcop, un bărbat preaînțelept și ucenic, cu numele Maximin. Pangratie și-a dat toată averea sa ca milostenie săracilor și ce îi mai rămăsese a dăruit-o robilor săi, zicînd: "Vă dau libertate și toate lucrurile ce se află în casa mea: aur, argint, pietre scumpe, haine și toate averile mele nemișcătoare, vii și țarini, deci Stăpînul nostru Hristos să vă întărească în frica Sa, că eu mă duc cu apostolul, să propovăduiesc Sfînta Evanghelie".

Preaînțeleptul Pangratie, așezînd bine acestea, a căzut la picioarele Sfîntului Petru, zicînd: "Apostole al lui Hristos, iată, mă dau în mîinile lui Dumnezeu și sufletului tău". Petru a învățat pe cei ce au crezut, să păstreze dreapta credință curată, Sfîntul Botez neîntinat și să sufere orice patimi și chiar moartea, pentru credință și pentru împărăția cerului. Întărindu-i cu acestea și cu alte mîntuitoare cuvinte, s-a dus la mare și, găsind o corabie, a plecat în Antiohia. Acolo a găsit pe unul din apostoli, anume Marchian, trimis din Ierusalim, și care întorsese pe mulți la adevărata credință. Petru i-a botezat și i-a întărit cu învățătura, și a făcut multe minuni, tămăduind bolile și gonind diavolii din oameni. Apoi a zis către Marchian și către Pangratie: "Fiii mei, luați și voi soarta episcopiei, și duceți-vă în părțile Apusului, ca să propovăduiți pe Hristos, după cum știți". Ei, ducîndu-se la țărmurile mării, prin îngrijirea lui Dumnezeu, au găsit două corăbii din Sicilia, care erau gata de plecare. După ce a spus aceasta apostolului, ei s-au dus să vorbească cu corăbierii. Aceia, văzînd pe apostoli îmbrăcați cu slava cea de sus, s-au cucernicit față de dînșii. Că, auzind cuvîntul lui Dumnezeu, i-a umbrit pe dînșii cu darul Preasfîntului Duh și, crezînd, s-au botezat cu toții.

Luînd cuvenita binecuvîntare și sfînta sărutare de la Sfîntul Petru, Marchian a intrat în corabia lui Gomil, iar Pangratie, în a lui Licaonid. După cîteva zile, Pangratie a ajuns într-un loc al Siciliei, care se numea Falcon, și unde era de mult timp o grădină a unei femei cu numele Falconia. Aceasta a născut un fiu foarte frumos și l-a numit Falcon. Plimblîndu-se ea odată prin grădină, deodată copilul a murit și, îngropîndu-l acolo, i-a zidit o capiște mare și frumoasă, iar deasupra mormîntului său a pus un idol mare cioplit din piatră, pe care l-a numit zeul Falcon. Aceluia îi jertfea trei tineri și șaptezeci și trei de viței aleși de parte bărbătească. De atunci încolo, rătăciții făceau în toți anii astfel de jertfă necuraților diavoli. Deci, după ce Sfințitul Pangratie a ieșit din corabie și a stat pe pămînt, ținînd în mînă un toiag în formă de cruce, diavolii care locuiau în idol, clătinîndu-l pe el tare, au strigat plîngînd: "O, zeule Falcon, foc a venit să te gonească pe tine, căci Fiul lui Dumnezeu, Care S-a născut din Fecioara Maria, a trimis aici o sabie ca un fulger. Aceea a luminat locul acesta, iar pe noi ne-a înfricoșat. O, Licaonide, cum l-ai adus aici și n-ai ars corabia ta!"

Atunci Pangratie a făcut semnul Sfintei Cruci, jurînd pe diavoli, să înceteze glasurile și sunetele, iar ei au tăcut. Atunci Licaonid a zis către Pangratie: "Să nu te apropii de necuratul Falcon, că pe mulți a omorît". Dar el a răspuns: "Noi avem darul Sfîntului Duh și nu ne temem de diavoli. Deci, vino după noi, ca să vezi slava lui Dumnezeu și pierderea lui Falcon". Apoi, luînd Sfînta Cruce, Sfînta Evanghelie și icoana Domnului Hristos și, apropiindu-se de necurata capiște, a făcut mai întîi rugăciune spre răsărit, către adevăratul Dumnezeu, ca să-i dea lui înțelepciune și putere, să întoarcă pe cei răi la adevărata credință și să gonească de acolo pe diavoli. Apoi, după rugăciune a strigat, zicînd: "O, necuraților diavoli, vă jur pe voi cu Sfînta Treime, să ridicați pe nesimțitorul Falcon și toată capiștea, așa cum se află, și să o aruncați departe în mare, ca la treizeci de stadii, și acolo să vă afundați împreună cu ea".

Deci, deodată cu cuvîntul sfîntului, s-a făcut zgomot mare și s-au arătat mulțime de diavoli în formă de corbi și vulturi, care au răpit capiștea și idolul și i-au aruncat în mare. Licaonid văzînd aceasta s-a minunat. După aceasta a cerut voie sfîntului să aducă dar, după cum avea obicei, ighemonului insulei, cu numele Bonifatie, asemenea și lui Avrilian, mai marele cetății. Iar sfîntul i-a zis: "Du-te cu pace și vezi să nu te despartă cineva de dragostea lui Hristos".

Plecînd el, a adus ighemonului daruri foarte scumpe. Ighe-monul l-a întrebat despre părțile Răsăritului, cum petrec dregătorii. Iar el i-a răspuns: "Toate eparhiile sînt în liniște, că pacea marelui și adevăratului Dumnezeu i-a umplut pe ei și păzește pe cei ce cred întru Dînsul".

Atunci i-a povestit lui minunea cea mare pe care o săvîrşise sfîntul şi L-a propovăduit pe Hristos, spunîndu-i toate cîte a văzut şi a auzit de la Pangratie.

Pe cînd vorbeau ei, au venit acolo tînguindu-se toţi necuraţii popi şi au strigat fără de rînduială, zicînd: "O, preaputernice ighemoane, mare necaz am întîmpinat, căci doritul nostru zeu Falcon s-a prăpădit cu toată capiştea lui cea slăvită, încît nici locul jertfelnicului nu se mai cunoaşte". Atunci Bonifatie le-a zis lor: "Popii marilor zei ai Travomeniei, mergeţi şi cercetaţi, dacă nu cumva a voit mai multă jertfă, şi pentru aceasta ne-a defăimat pe noi şi s-a dus în alt loc. Deci voi cerceta şi eu, ca să ştiu cum a fost pricina".

Acestea zicîndu-le, i-a liberat pe ei, iar pe Licaonid îl întreba să-i spună iarăşi despre Hristos. Căci multă veselie primea sufletul său auzind mărturisirea Evangheliei. Atunci i-a povestit lui pe larg cu de-amănuntul cîte a auzit despre Domnul Hristos, apoi despre Petru şi despre Pangratie, cum a poruncit el diavolilor de a afundat capiştea şi idolul în mare. Auzind acestea dregătorul, s-a bucurat şi i-a zis lui: "Rogu-te pe tine, prietenul meu, mergi din partea mea şi te închină Sfîntului Pangratie şi-l roagă pe el să vină, ca să văd şi eu pe un bărbat cinstit ca acesta". Atunci el i-a răspuns: "Ascultă-mă, domnul meu. De iubeşti pe Hristos, porunceşte propovăduitorilor să dea de ştire în toată cetatea şi în părţile de primprejur, că vrei să faci alergarea de cai şi să iei în scris pe toţi. Cu ocazia aceasta, vei face praznic, şi astfel va veni acolo şi marele Pangratie".

Cuvîntul acesta a plăcut dregătorului şi îndată a trimis veste în toată eparhia lui. Deci, s-au adunat ca la două sute de mii bărbaţi, şi pe toţi i-a ospătat cu cină îndestulată. Apoi, a doua zi dimineaţa, au venit toţi la cîmp, iar Licaonid s-a dus la Pangratie şi i-a spus lui despre multa evlavie a ighemonului, cum că doreşte să-l vadă şi să vorbească împreună; deci, să meargă acolo.

Pangratie n-a voit să meargă din pricină ca să nu se tulbure poporul. Dar a zis lui Licaonid să aducă pe ighemon la el, după ce va sfîrşi praznicul. Aşa a şi făcut. Deci, cînd ighemonul a mers la Pangratie, l-a găsit îmbrăcat cu sfintele veşminte, şezînd pe scaun şi avînd înaintea lui icoana Domnului Hristos şi Sfînta Cruce. Ighemonul, văzîndu-l pe el cu atîta slavă, i s-a închinat lui pentru că a văzut lumină dumnezeiască, care îi înconjura faţa lui. Iar sfîntul l-a ridicat şi l-a sărutat. Apoi, sculîndu-se tremurînd, a strigat zicînd: "Mare este Dumnezeul creştinilor! Cred în Tine Iisuse Hristoase, Dumnezeul cel adevărat!"

Atunci sfîntul l-a binecuvîntat cu semnul crucii şi i-a poruncit să şadă aproape de dînsul. El însă a zis: "Cum să mă apropii de tine, că văd văpaie împrejurul tău?" Atunci sfîntul, cunoscînd că darul Duhului Sfînt era în veşmintele lui cele preoţeşti cu care era îmbrăcat, a poruncit să iasă toţi puţin afară, şi apoi iarăşi să vină. După aceea s-a dezbrăcat de sfintele veşminte, şi atunci Bonifatie n-a mai văzut focul, şi astfel a stat lîngă dînsul şi a ascultat cuvintele lui cele mîntuitoare.

După ce a cinat cu măsură din cele ce Dumnezeu le-a trimis, sfîntul le-a zis lor: "Fiii mei, ne-am ospătat trupeşte, acum să ne ospătăm şi duhovniceşte". Deci, mergînd în mijlocul casei, a luat sfintele veşminte şi cînta slujba Utreniei. Dar cînd a ajuns la cîntarea "Sfinte Dumnezeule...", o minune s-a întîmplat: acoperămîntul casei s-a deschis şi a venit un fulger la noi, iar noi de frică am căzut cu feţele la pămînt, însă sfîntul ne-a ridicat, zicînd: "Nu vă temeţi, că Iisus Hristos, a venit să lumineze inimile voastre şi să-L cunoaşteţi pe El". Atunci a luat o Evanghelie scrisă evreieşte, în care erau scrise patimile şi tainele Mîntuitorului Iisus Hristos, adică Naşterea, Răstignirea, Învierea şi celelalte, şi citind Evanghelia Sfinţitului Matei, a învăţat

îndeajuns pe dregător pînă la miezul nopții. Mulțumind el sfîntului, a mărturisit că crede din toată inima în Domnul Hristos.

Deci, închinîndu-se sfîntului și luînd iertare s-a dus. Licaonid a zis către sfînt: Dregătorul a zis să mergem în cetate ca să-i binecuvintezi palatul". Iar el a răspuns: "Bine, fiule; dar necurații diavoli vor plînge pierderea lor, și vor căuta să se lupte cu noi. Deci, ia scrisoarea aceasta și după ce o vei citi prin toate capiștile, aruncă-o în capiștea necuratului Lison și să fugi". În scrisoarea aceea zicea: "Pangratie, robul lui Iisus Hristos, către Lison, necuratul zeu al Tavromeniților. Primind scrisoarea mea să o citești și celorlalți necurați zei, și să nu faceți tulburare, ci să fiți ca niște surzi și muți".

Luînd Licaonid scrisoarea, s-a dus și a aruncat-o la idol. Deci, în ceasul al treilea din noapte a venit un glas către sfîntul, zicînd: "Robul lui Dumnezeu, am făcut după cum ai rînduit, mergi în cetatea ta". Atunci sfîntul și-a luat oamenii și a mers la ighemon, care i-a întîmpinat cu multă cinste și i-a ținut 40 de zile în palat. Dar popii idolilor s-au adunat în divan, zicînd: "O, ighemoane, s-a apropiat praznicul marelui zeu Lison, deci, poruncește poporului să-i facă jertfă de-ajuns, ca să nu se mînie și să fugă și el ca Falcon". Iar el a zis: "Mergeți de pregătiți cum voiți".

După aceea a întrebat în taină pe Pangratie, ce să facă, iar el i-a răspuns: "Păzește-te de astăzi să nu mai jertfești zeilor, ci să fii tare în credință; iar dacă dorești să iei Sfîntul Botez, să zidești o biserică unde să fac jertfa mea, fiindcă nădăjduiesc în Domnul nostru Iisus Hristos, că ne va izbăvi de nevăzuții vrăjmași". Bonifatie i-a zis: "Cinstite părinte, sînt gata să fac orice mi-ai porunci, numai arată-mi chipul și locul, și eu voi face cu bucurie". Atunci ei au mers împreună la marginea cetății despre răsărit, și i-a însemnat forma bisericii într-un loc bine potrivit. Iar biserica a fost gata în 30 de zile.

Pe cînd Pangratie săvîrșea Sfînta Liturghie, toți cîți erau în biserică, au văzut un foc înfricoșător, care, ca un fulger, lumina toată biserica în chip prealuminat. Cînd sfîntul a isprăvit Sfînta Liturghie, au căzut toți zeii Tavromeniei, zdrobindu-se. Popii nu știau nimic de acea pricină, pentru că nu erau acolo. Deci, sfîntul a împărtășit cu Sfintele Taine pe cei botezați, iar pe ighemon nu l-a împărtășit. Atunci acesta a întrebat pe Licaonid în taină de acea pricină și i-a spus: pentru că nu era creștin desăvîrșit; și deci, nu era vrednic de sfințita împărtășanie. După Liturghie, ighemonul a luat pe toți dregătorii ca să-i ospăteze în palatul său. Sfîntul, șezînd la masă, a pus la dreapta sa pe Licaonid, iar la stînga pe ighemon, după cum a făcut și alte dăți. Binecuvîntînd pîinea întru pomenirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a dat tuturor de au mîncat, iar după ce s-au ospătat, i-a liberat pe toți.

Necurații slujitori, mergînd în capiști să tămîieze pe idoli și negăsindu-i, au plîns pierderea zeilor lor. Deci, în toată cetatea s-a făcut tulburare mare. Cei mai mulți s-au adunat în palatul ighemonului, strigînd unele ca acestea: "Ce faci, Bonifatie, nevrednice ighemon? De ce nu vii să vezi ce au pătimit zeii tăi, cumplitule? Oare nu sînt ei care te-au îmbogățit și te-au cinstit atît de mult pe tine? Atunci pentru ce nu-i cinstești, și nu te mîhnești împreună cu noi? Pe cînd tu te bucuri și prăznuiești cu veselie, noi plîngem".

Auzind ighemonul ocările poporului, s-a înfricoșat. Deci, suindu-se în locul cel mai înalt al divanului, împreună cu 60 de soldați îmbrăcați în aur, a zis acestea către popor cu vorbă smerită și blîndă: "Preaînțelepți bărbați tavromeni, nu ocărîți ighemonia cu nedreptate și nu vă mîniați fără de socoteală asupra mea, care nu v-am greșit cît de puțin. Deci, faceți ceea ce v-am zis și altădată, cînd a pierit Falcon, adică căutați pe cărturarii cei mai înțelepți și rugați-i să caute

în cărțile voastre, pînă ce vor afla pricina pentru care au fugit zeii noștri. Pentru că nu le mai facem jertfă, de aceea ne-au urît? Sau că a venit un alt Dumnezeu mai tare și mai puternic decît ei și Căruia neputînd să I se împotrivească, au căzut de frică? Și după ce vom afla adevărul vom face ce este mai de folos, adică, dacă au fugit pentru puținele jertfe ce li se aduc, să le înmulțim cît voiesc, iar dacă este un alt Dumnezeu mai tare, să credem în Acela, și să nu mai avem trebuință de ei. Deci, duceți-vă în capiște voi cei mai cucernici și cu rugăciune întrebați pe zei, să vă arate pricina".

Acest sfat al dregătorului a plăcut la toți. Deci, au ales pe unii ce știau vrăji și farmece și au pus treizeci și doi la tot jertfelnicul, strigînd și întrebînd mult timp. Însă le-a răspuns un drac, pe care îl numea Lison, zicînd: "Ce ați venit la mine și mă lăudați în zadar? Ce am făcut pînă acum, am făcut! Dar de azi nu vă mai nălucim, pentru că dumnezeirea cea în trei ipostasuri a cercetat zidirea Sa și a trimis Cuvîntul Său, tămăduind pe toți". Iar ei au răspuns: "Ce zici, Lison? Care zeu este mai puternic decît tine?" Iar diavolul a răspuns iarăși: "Acela Care a făcut cerul, pămîntul, marea și toată lumea și a zidit pe om. El a trimis acum asupra noastră sabie de foc, cu care a pierdut pe Falcon, pe Die și pe ceilalți zei și pe mine nelucrător m-a făcut de azi înainte, iar pe Licaonid, ucenicul lui Hristos l-a adus aici".

Auzind rătăciții acestea, se tînguiau că și-au pierdut nădejdea și se rugau iarăși neputinciosului lor zeu, să le dea ajutor. Deci, aruncînd vrăji, au scris numele celor de neam bun ai cetății și pe care va cădea vraja, să-l jertfească ca să îmbuneze pe diavol. Numele pe care l-au scos întîi, a fost al ighemonului. Atunci poporul s-a bucurat și înjunghiind tauri și țapi, a umplut pahare de sînge, și luînd ramuri de mirsină și de dafne, au alergat toți la palat, strigînd: "O, preabunule ighemoane, marele zeu Lison te-a cerut spre jertfă, și toți te fericesc, că și în lumea aceasta ai fost ca și în toată viața ta cinstit și slăvit, iar acum cu jertfa aceasta te faci ca un Lison și Joe după moarte fără de moarte. Zicînd acestea au alergat să pregătească cele potrivite jertfei. După aceea, Bonifatie s-a dus degrabă la biserică, și căzînd la picioarele sfîntului, i-a povestit primejdia cu preaamare lacrimi, că voiesc să-l aducă spre jertfă diavolului. Pangratie, i-a zis: "Fiule, du-te și să nu te temi de nimic, că mîine voi veni la jertfă împreună cu tine și atunci toți veți vedea puterea lui Hristos".

La al noulea ceas din noapte, sfîntul s-a sculat să-și facă pravila sa după rînduială. Însă în capiștea cea mare a lui Lison, închinătorii de idoli i-au ridicat și i-au pus pe zei la locurile lor, ca să zică ei către popor că s-au ridicat singuri. Dar cînd sfîntul a început trîmbița cea duhovnicească, făcîndu-și pravila sa în biserică, au căzut iar la pămînt toți idolii cei ridicați și s-au sfărîmat. Deci, poporul a fugit de acolo și alerga, minunîndu-se. Iar cînd au trecut pe lîngă biserică și au auzit pe sfîntul cîntînd, au rămas uimiți de acea cîntare duioasă, pe care n-o auziseră niciodată. Căci glasul sfîntului era foarte dulce și melodios, iar biserica nu se vedea, fiindcă era întuneric împrejurul ei.

Sfîntul după ce și-a săvîrșit pravila, a ieșit și a stat la ușă; apoi, gonind întunericul cu semnul Sfintei Cruci, a deschis ochii păgînilor. Văzînd ei biserica, și sfîntul arătîndu-li-se ca un înger cu adevărat al lui Dumnezeu, s-au înfricoșat și l-au întrebat, zicînd: "Te jurăm pe puterea marilor zei, să ne spui dacă ești Dumnezeu sau om?" Sfîntul le-a răspuns: "Eu nu sînt Dumnezeu, nici nu slujesc ca voi necuraților diavoli, ci sînt zidirea lui Dumnezeu precum sînteți și voi. Deci, sînt trimis de adevăratul Dumnezeu ca să vă propovăduiesc cuvîntul vieții și al adevărului și, de mă veți asculta, veți afla viața cea veșnică. Vă voi vesti despre marele și neurmatul Dumnezeu, Care a făcut lumea, a zidit firea omenească și dăruiește îndulcirea veșnică celor ce-L iubesc, iar aceia pe care voi îi numiți zei, sînt diavoli și cei ce cred într-înșii se duc împreună cu ei în munca cea veșnică".

Oamenii, auzind acestea, s-au umilit zicînd: "Noi vedem în tine darul cu adevărat dumnezeiesc și credem că vrednicia ta este mai puternică decît a zeilor, dar să nu-i pedepsești, fiindcă ne-au ajutat în războaie de multe ori". Sfîntul le-a zis: "Duceți-vă și pregătiți pe ighemon spre jertfa lui Lison, după cum ați cugetat, și acolo vă voi arăta puterea Dumnezeului meu".

Plecînd ei de la sfîntul, ziceau unul către altul: "Omul acesta se pare că grăiește adevărul, căci de nu era Dumnezeul lui mai puternic, n-ar fi prăpădit pe zeii noștri". Atunci Xantip, fiind mai mare peste filozofi, a zis către ceilalți: "Ascultați, bărbați preaînțelepți: Voi m-ați ales și m-ați rînduit la meșteșugul doctoricesc de care m-am îngrijit după putere. Acum cîteva zile a venit la mine un om cu chip minunat și vrednic, și mi-a dat o carte, zicînd: "Xantipe, ia această carte doctoricească, dată de puterea cea de sus". Zicînd acestea, s-a făcut nevăzut. Eu, citind cartea, am aflat că este scrisă de patru oameni, care cu un glas povesteau despre Iisus Hristos, că este adevăratul Fiu al lui Dumnezeu. Deci socotesc că acest om a venit să-l propovăduiască pe dînsul, căci cum am ajuns cu cartea în casa mea, toată s-a luminat de o lumină cerească și cîți neputincioși zăceau acolo, munciți de felurite boli, toți s-au tămăduit în acel ceas".

Poporul, auzind acestea de la Xantip, a voit să se întoarcă la sfînt, dar diavolul nu i-a lăsat pe nici unul, ci i-a silit să se ducă la palat. Ei, luînd pe ighemonul Bonifatie, l-au dus la Lison, și dezbrăcîndu-l, l-au legat cu mîinile înapoi, mulțumind pe necuratul diavol. Bonifatie căuta într-o parte și în alta să vadă pe Pangratie, și zicea cu plîngere amară: "O, păcatele mele, la ce fel de moarte amară sînt dat eu ticălosul! Unde ești, părinte Pangratie? Ai zis că vei veni la jertfă, să pierzi pe nesimțitorul Lison și acum nu te arăți, ci mă lași singur? Doamne, Iisuse Hristoase, miluiește-mă ca un milostiv!"

Fraților, Lison acesta avea un șarpe foarte mare și prea înfricoșat, care bea sîngele jertfelor. Marele Pangratie, îmbrăcîndu-se cu sfințitele veșminte, s-a făcut tot ca o văpaie de foc și, ajungînd cu cinstita Cruce la locul unde era legat Bonifatie, îndată s-au dezlegat legăturile singure, iar cei ce erau împrejur, toți au căzut la pămînt, nesuferind strălucirea sfințitelor veșminte. Atunci el i-a binecuvîntat și toți s-au sculat. Deci, apropiindu-se de pîngăritul Lison, a zis acestea: "Diavole necurat, te jur în numele Preasfintei Treimi să fugi din locul acesta și să te afunzi în mare împreună cu Falcon!" Atunci diavolul a făcut îndată un zgomot mare, încît toți s-au cutremurat; apoi idolul s-a dezrădăcinat din acel loc înfricoșat și neclintit, împreună cu diavolul care era sălășluit într-însul, și a căzut în mare, iar haina lui Lison, adică acel șarpe mare, a rămas în groapă. Atunci sfîntul l-a legat de grumaji și l-a tras afară. Șarpele, făcînd mai întîi o șuierătură groaznică, s-a despicat de sus pînă jos. Poporul, văzînd niște minuni ca acestea preaslăvite, a strigat: "Mare este Dumnezeul lui Pangratie!"

Apoi îndată au sfărîmat paharele, iar taurii și țapii care îi înjunghiaseră i-au aruncat să-i mănînce cîinii și, în scurt, toată jertfa au prăpădit-o. Sfîntul a poruncit să lege pe șarpe cu funii și să-l tîrască pînă la mare. Deci, pe cînd tinerii îl trăgeau pe pietre, i se dărăpăna carnea și i se vedeau oasele. Unul din aceia a scos cu multă osteneală securile, ca să-l păzească spre pomenirea minunii, și punîndu-l în cîntar, a tras șaptezeci de litre.

Fericitul Pangratie a dat tuturor arvuna Sfîntului Botez și i-a pecetluit cu cinstita Cruce. Iar ei au intrat în capiștile idolilor, au aruncat la pămînt pe idolii cei mici, i-au sfărîmat pe toți, i-au scuipat și i-au călcat în picioare. Apoi sfîntul s-a suit într-un loc înalt, ca să-l vadă toți cîți erau acolo, ca la o sută de mii și mai mulți. După aceea, făcînd rugăciune pentru dînșii, i-a binecu-vîntat, zicîndu-le: "Acum duceți-vă la casele voastre și vă curățiți, postind trei zile, și rugați-vă Domnului, să vă învrednicească să primiți Sfîntul Botez. După trei zile mulțimea a venit, aducînd fiecare lumînări și îmbrăcăminte pentru dumnezeiescul Botez.

Astfel Sfîntul Pangratie a botezat în acea zi douăzeci și patru de mii, și s-a făcut în toată cetatea bucurie mare și veselie. Veneau încă și cei ce locuiau aproape de muntele Etna și se botezau, auzind de facerile de minuni ale sfîntului. Căci el tămăduia șchiopi, orbi, slăbănogi, idropici, îndrăciți și alți neputincioși. Apoi Xantip filosoful a adus sfîntului Sfînta Evanghelie și i-a spus pricina, precum s-a zis mai sus. Iar Sfîntul a citit-o poporului și toți au primit-o cu bucurie și cu mare evlavie.

După două ceasuri, a venit la sfîntul o femeie leproasă, care era preoteasă a idolilor, și i-a zis cu vicleșug: "Dacă Hristos îmi va da tămăduire, mă voi boteza". Sfîntul, cu toate că știa bine gîndul ei cel viclean, totuși a tămăduit-o cu cuvîntul; căci, făcînd pe dînsa semnul cinstitei Cruci, îndată s-a tămăduit. Dar ea, în loc să dea mulțumire lui Dumnezeu și sfîntului, grăia cuvinte urîte și vătămătoare. Pentru aceasta, Sfîntul a zis către dînsa: "O, femeie, fiindcă ai îndrăznit să ispitești pe Dumnezeu, care ți-a dat sănătate, să știi că El poate să întoarcă iarăși lepra asupra ta".

Zicînd acestea, a luat de pe pămînt cojile leprei ce căzuseră de pe trupul ei, și i le-a aruncat în față, zicînd: "Fiindcă nu mărturisești darul tămăduirii, Dumnezeu să fie binecuvîntat și să-ți dea pedeapsa îndoită". Zicînd aceasta, îndată i s-a aprins ca o văpaie tot trupul ei, din creștet pînă în picioare. Din acea pricină ea a făcut bășici care s-au spart, încît de pe dînsa curgea apă fierbinte. Acestea îi făceau atîta durere, încît ticăloasa chinuindu-se, striga și zicea: "Miluiește-mă, robul adevăratului Dumnezeu, că nu mai nădăjduiesc în necurații zei, ci numai în tine; deci, roagă pe Domnul Iisus Hristos, să-mi dea tămăduire!"

Sfîntul, milostivindu-se, a făcut rugăciune pentru dînsa, a însemnat-o cu semnul Sfintei Cruci și astfel s-a tămăduit, fiindcă a crezut din tot sufletul. Apoi, învățînd-o dreapta credință, într-a opta zi a botezat-o și a făcut-o diaconiță, punîndu-i numele Benedicta. Ea, după aceea, și-a sfărîmat toți idolii, a dus pe sfîntul într-o grădină a ei și arătîndu-i o mulțime de aur, i-a zis să-l împartă la săraci. Însă ea spunea că în țara aceea nu se găsesc săraci. Sfîntul i-a zis: "Dacă vrei să te mîntuiești, urăște aurul, că iubirea de avuții este rădăcina tuturor relelor. Deci fugi de dînsa, căci vei cîștiga bogăție în cer". De atunci ea și-a lăsat toată bogăția și slujea în biserica Domnului cu sîrguință.

Sfîntul a mai tămăduit și pe altă femeie, care avea la grumaji o patimă nevindecată, asemenea și pe mulți bărbați care aveau multe feluri de boli. El a botezat în ziua aceea opt mii de bărbați afară de femei și de copii, apoi a slujit Sfînta Liturghie ca să-i împărtășească. Atunci a sosit și ighemonul Bonifatie, cu mulțime de popor, iar cînd sfîntul a înălțat Sfintele Taine, biserica s-a deschis deasupra și a venit un foc ceresc, care l-a înconjurat. Cei ce vedeau, s-au înfricoșat și nimeni nu îndrăznea să se apropie de împărtășanie, pentru că vedeau fața lui ca o făclie de foc. Sfîntul le-a zis: "Fiii mei, apropiați-vă și nu vă temeți, căci focul acesta nu arde, ci luminează pe cei ce se împărtășesc". Atunci a împărtășit pe toți credincioșii care erau botezați, iar pe cei necredincioși i-a făcut catehumeni, adică i-a pregătit pentru Sfîntul Botez și a treia zi a botezat cinci mii.

După aceasta, Bonifatie a spus sfîntului, că vrea să facă război cu potrivnicii eparhiei lui. Deci, să-l binecuvinteze, ca să biruiască pe vrăjmași, și să-l sfătuiască în ce cîmp să facă războiul. Sfîntul i-a poruncit să adune acolo în Tavromenia ostașii din toată eparhia sa, adică de-ai săi, și să se roage pentru dînșii. Deci, a trimis vestitori în toată eparhia sa și în douăzeci de zile s-au adunat toți, care erau 540.000. Dar să nu fie cineva neîncrezător de mulțimea poporului, căci cetatea aceasta a Tavrului și a Meniei era mai bogată și mai cinstită decît toate cetățile Siciliei și Calabriei. Deci, s-a adunat la cîmp tot poporul, care avea dorință să vadă pe

sfînt. El și-a luat sfintele veșminte, a ieșit în cîmp cu dregătorul și s-a suit într-un loc înalt ca să-l vadă toți. Ostașii, văzînd fața lui luminînd ca o lumină, credeau că este Dumnezeu și se întrebau unii pe alții: "De unde a venit un astfel de Dumnezeu minunat?" Credincioșii ziceau: "Oamenii nu sînt dumnezei, ci robi ai adevărului și Atotputernicului Dumnezeu". Atunci, cei mai mulți au crezut în Hristos, cerînd Sfîntul Botez.

Deci, sfîntul s-a pregătit să slujească acolo înaintea mulțimii, Sfînta Liturghie, ca să-i întărească mai bine. Credincioșii au venit să se împărtășească cu dumnezeieștile Taine, iar cei nebotezați, avînd dorință să vadă taina aceasta a Sfintei Liturghii, s-au apropiat de el și aruncînd armele la pămînt, priveau cu mare cucernicie. Atunci s-a făcut o minune ca aceea, care s-a făcut mai înainte cu Moise, cînd a dat în Sinai legea poporului, căci un nor s-a pogorît și a acoperit pe marele Pangratie, și poporul, văzînd aceasta, a căzut la pămînt minunîndu-se, iar cînd a înălțat Sfînta Pîine, norul s-a suit la cer. Mulți elini crezînd că sfîntul era Dumnezeu, îi ziceau: "Dumnezeule, miluiește-ne și ne învrednicește și pe noi de darul Tău". Sfîntul s-a suit pe piatră ca mai înainte, și le-a povestit pe scurt taina dumnezeirii. Pentru aceea toți au crezut din tot sufletul, cerînd Sfîntul Botez, mai înainte de a se duce la război. Deci, făcîndu-i catehumeni, le-a poruncit să postească trei zile, apoi i-a botezat pe toți.

Atunci s-a făcut în toată tabăra mare praznic și le-a hirotoni-sit preot în locul său pe un ucenic pe care-l avea, cu numele Evagrie, cel care a scris viața acestuia cu iubire de adevăr și încre-dințare. Pe acela l-a trimis să-i mărturisească și să-i împărtășească în război. El a pus pe un argintar de a făcut la steaguri, la cel dintîi, chipul Domnului Hristos, iar la celelalte, Sfînta Cruce, și astfel să le poarte în război înaintea tuturor. Cînd a voit să plece mi-a poruncit să slujesc Sfînta Liturghie, zice Evagrie cel mai sus numit, ca toți să se împărtășească cu dumnezeieștile Taine. Deci, săvîrșind cu frică dumnezeiasca Liturghie, Sfîntul Pangratie s-a împărtășit înaintea stătătorilor cetății, apoi am mers în cortul dregătorului și am ospătat. După aceea sfîntul ne-a binecuvîntat pe toți, și făcînd semnul Sfintei Cruci pe fruntea mea, m-a sărutat și m-a liberat. Deci, mergînd la mare, a făcut semnul Sfintei Cruci de trei ori și așa am plecat, iar sfîntul s-a întors la biserica sa.

Acolo, în cetate erau două fecioare frumoase, surori după trup, dar orfane, pentru că le muriseră părinții. Acestea, după ce s-au botezat, au venit la sfînt, zicînd: "Părinte cuvioase, la sfinția ta alergăm, rînduiește-ne împreună cu preoteasa Hrisina, și dă-ne dregătoria diaconească, pentru că noi am pus în mintea noastră să nu ne măritâm niciodată. Pe noi ne-au cerut cei mai de frunte dregători ai cetății, dar dorim să ne păzim fecioria noastră neîntinată". Sfîntul le-a zis lor: "Fiicele mele, cu adevărat ați ales partea cea bună, ca Maria". Deci, chemînd pe diaconița Benedicta, i-a zis: "Iată, Domnul ți-a trimis tovarășe". Apoi, hirotesind pe cea mai mare diaconiță, a lăsat pe cea mai tînără nehirotesită. Zidindu-și chilii aproape de biserică, au rămas acolo și ascultau toate slujbele. Iar mai marele cetății, pe care ighemonul Bonifatie îl pusese epitrop, era om cu rea socoteală, căci necuratul avea dragoste către idoli. Aceluia nu-i ajungea a avea țiitoare numai din fiicele elinilor, dar nesățiosul a poftit și pe una din fecioarele mai sus zise, pe cea mai tînără, ca pe una ce era mai frumoasă.

Deci, a trimis de a luat pe sora ei mai mare și i-a spus că are o dorință nepovestită să ia de femeie pe sora ei, făgăduindu-i multe daruri. Iar ea i-a zis: "Sora mea este făgăduită lui Dumnezeu și nu se mărită". Văzînd necinstitul, că cu binele nu face nimic, a înfricoșat-o, că Elid o va lua cu sila, căci astfel se numea răul înverșunat. Mucenița, ducîndu-se la mînăstire, a spus aceasta plîngînd Benedictei și surorii sale. După aceea s-au dus și i-au spus sfîntului, care le-a sfătuit, zicîndu-le: "Fiicele lui Hristos, nimic să nu vă despartă de dragostea Lui, nici

necazul, nici strîmtorarea și nici chiar moartea. De vă vor băga chiar în temniță, sîrguiți-vă să păziți nestinsă făclia fecioriei voastre".

Auzind de la sfînt acestea și altele încă, s-au întărit mai bine, și ducîndu-se la chiliile lor, se rugau. Dar Elid cel fărădelege s-a silit să facă ceea ce a voit, dar n-a putut. După aceea, s-a sfătuit cu vrăjitorii, cum ar putea să o aducă pe copilă la voia sa. Deci, i-a dat unuia din ei o carte de vrăjitorie și după ce a citit-o a chemat diavoli, care s-au adunat nenumărați, negri ca arapii, ținînd în mîini curse și săgeți. Pe aceea i-au trimis la sfintele fecioare, ca să-și facă meșteșugul. Iar darul lui Dumnezeu n-a lăsat cît de puțin să se apropie de ele necurații diavoli. Deci, întorcîndu-se ei la Elid, mincinoșii au mărturisit adevărul, zicînd: "Am văzut la acele femei un mare ajutor și, nesuferind vederea lui, am fugit fără a face ceva. Deci, fă ce voiești, că noi fugim de acel loc, precum au fost izgoniți, de dumnezeiasca putere, Falcon, Lison și Joe".

Înverșunatul Elid, făcînd ospăț și sfătuindu-se cu prietenii, a trimis ostași de au adus la divan amîndouă fecioarele. El s-a sîrguit prin multe măguliri și momiri să aducă pe copile la voia sa, dar n-a putut. Pentru aceea le-a închis în temniță, poruncindu-i în taină fecioarei celei mari, să sfătuiască pe cea tînără să i se supună lui, că îi va da mari daruri. Însă ea i-a spus toate cele de la Dumnezeu, zicîndu-i: "Să ne nevoim, soră, ca să vedem pe Împăratul Hristos și să moștenim fericirea cea veșnică. Vezi cum trece viața aceasta, ca o umbră și ca un vis. Adu-ți aminte, cîți ne-au cerut să ne măritām, pe cînd ne închinam idolilor și n-am primit, și acum cînd ne-am îmbrăcat cu Domnul nostru Iisus Hristos, să ne întinăm sufletele și trupurile? Să nu fie! Iată, îți spun cele ce vor să fie, ca să te gătești spre vremelnica moarte și să împărățești în veci cu Mirele Hristos. Pe mine mă vor omorî mîine iar pe tine te vor ține încă puțină vreme. Deci cercetează conștiința ta și păzește-te să nu te amăgești de făgăduințele lor cele deșarte și de cuvintele lor cele viclene. Rabdă pînă la sfîrșit, ca să iei cununa cea nestricăcioasă".

Auzind copila acestea de la diaconiță, a suspinat zicînd: "Cred atît de mult în Domnul nostru Iisus Hristos, încît momelile, înfricoșările și muncile lui nu mă vor despărți de iubitul meu Mire". A doua zi, le-au adus pe ele la Elid. Diaconița însă i-a spus, că n-a putut să o aducă pe cea tînără la voia lui. Mîniindu-se, el a poruncit să o bată fără milă înaintea surorii sale. După ce a bătut-o mult timp, încît s-a umplut pămîntul de sînge, i-a tăiat fericitul ei cap și l-a aruncat într-o peșteră, iar pe cea mai tînără a închis-o într-o casă, pe cînd ei stăteau la masă. Atunci marele Pangratie, a adunat pe cei credincioși și a luat din peșteră sfintele moaște ale diaconiței și le-a îngropat cu cinste, după cum se cade.

Cînd elinii s-au sculat de la îmbuibarea pîntecelui, au scos afară în mijlocul lor pe copilă și Elid i-a zis: "Jertfește marelui zeu Scamandru și mă ia pe mine de bărbat, ca să te cinstești, să ai toată bogăția și toată îndulcirea, iar de nu îți voi tăia capul". Dar ea i-a zis lui: "Eu mă închin Domnului Hristos, adevăratul Dumnezeu, Mîntuitorul meu, cu care m-am logodit, iar lui Scamandru nu voi jertfi și nici pe tine, pîngăritule, nu te voi lua de bărbat".

Auzind acestea urîtorul de Dumnezeu de la iubitoarea de Hristos, a poruncit să o bată ca și pe cealaltă, apoi să-i taie capul și să-l arunce în peștera mai sus zisă. După ce s-a făcut aceasta, sfîntul s-a dus cu toți credincioșii, cu făclii aprinse și cu tămîieri, și au luat sfintele moaște de le-au îngropat aproape de ale diaconiței. Auzind poporul de relele lucruri ale lui Elid, s-au pornit a-l arde cu toți idolii lui. Dar sfîntul nu i-a lăsat, ca să nu se facă ucideri și tulburare, pînă nu va veni Bonifatie ca să-l pedepsească după cum va voi. Astfel s-au liniștit ei și au zidit o biserică în numele sfintelor fecioare și mucenițe ale lui Hristos.

După aceea, iudeii și mondanii s-au sfătuit împotriva Sfîntului Pangratie ca să-l omoare. Cunoscînd el acel gînd rău și viclean, a adunat poporul și le-a arătat cele cugetate de ei. Pe cînd le spunea pricina, au sosit două străji de iudei și de mondani, care apropiindu-se au zis creștinilor: "O, oameni, pentru ce lăsați cinstea și credința voastră cea dintîi și v-ați lipit de acest înșelător și vrăjitor?" Sfîntul a tăcut, iar poporul a răspuns: "Voi vă amăgiți și vă închinați la idolii cei surzi și muți, iar noi am aflat adevărul, crezînd în Domnul Hristos". După aceea, sfîntul a zis către ei: "Dacă voiți să lăsați rătăcirea cinstirilor voastre deșarte și să vă apropiați de adevăratul Dumnezeu, vă vom spune cuvînt de mîntuire, iar dacă ați venit cu vicleșug, arătați-ne viclenia voastră". Ei au răspuns: "Noi nu vom crede cuvintelor tale, nici nu vom lăsa obiceiul nostru cel vechi". Sfîntul iar a zis: "Fraților, vă rog să fugiți de vicleșugul idolilor și să cunoașteți pe Ziditorul creaturii, dar mai ales voi, evreii, poporul lui Israil, pe care v-a scos Dumnezeu din Egipt, cărora vi s-a dat Legea și, cunoscînd-o și citind-o, ați lăsat pe Dumnezeu, Care v-a născut pe voi și v-a hrănit, și v-ați amestecat cu celelalte neamuri de la care ați învățat obiceiurile lor".

Acestea și altele încă zicînd cuviosul, creștinii au voit să închidă în temniță pe elini ca să-i pedepsească, pentru uciderea pe care au făcut-o, pînă va veni ighemonul. Iar ei au fugit îngroziți. În altă zi și-au luat toate averile, femeile și copii și au pornit cu o luntre, să se ducă în Siracusa. Iar sfîntul le-a vestit prin Xantip, să se întoarcă înapoi și să nu se teamă de nici un rău din partea creștinilor, însă ei nu s-au întors decît numai un mondan vrăjitor, acela care a dat cartea cea vrăjitorească lui Elid pentru copilă, după cum am zis. Acela s-a mărturisit la sfînt și s-a făcut creștin.

El a scris și pătimirile sfintelor, după ce s-a botezat, iar ceilalți elini au intrat în luntre și au plutit cu vînt bun. Dar sfîntul s-a suit într-un loc înalt și s-a rugat, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase Atotputernice, de este cu voia Ta, să se facă furtună și toți să se afunde în mare". Deci, cuvîntul s-a împlinit întocmai, căci toți s-au înecat, pentru că îndată s-a făcut vînt mare și s-au afundat caicele lor, iar el în puține zile învățînd pe popor, le-a zis: "Bonifatie a biruit pe vrăjmașii lui și va veni după două zile cu multă bogăție, veselindu-se cu tot poporul lui; deci să spuneți lui Elid, să pregătească luminile cetății".

Credincioșii se minunau că și cele ce se întîmplau departe, ca și cum ar fi de față, le știa Sfîntul Pangratie și le spunea mai înainte. Deci a doua zi s-au arătat corăbiile, după proorocia lui, și alergînd tot poporul la mare, a urat ighemonului de bună sosire, căruia i s-a închinat și Elid. Apoi, în cealaltă dimineață, au venit toți cei mai mari ai poporului împreună cu Bonifatie și, închinîndu-se sfîntului, i-au mulțumit pentru biruința care au dobîndit printr-însul. Sfîntul i-a binecuvîntat pe toți și mai ales pe dregătorul, către care a povestit uciderile pe care le-a săvîrșit necuratul Elid. El a poruncit să-l lege cu lanț și să-l păzească bine, pînă ce se va împărți bogăția care a adus-o oastea și să rămînă fără de grijă ca atunci să cerceteze fapta lui. El a adus încă și pe mulți robi avari la război, care, văzînd pe marele Pangratie slujind Sfînta Liturghie în ziua aceea, au crezut în Hristos. Ei au văzut amîndouă minunile, care le-am scris mai sus, adică focul care ieșea din gura lui și norul care-l acoperea pe el. Deci și ei au cerut Sfîntul Botez, prin tălmaci. Iar Sfîntul Pangratie, văzînd dorința lor, i-a botezat.

După ce dregătorul a împărțit la ostași aurul, argintul și celelalte bogății, a împărțit și robii și le-a zis să aibă purtare de grijă de ei, ca să-și mîntuiască sufletele lor. Apoi sfîntul a hirotonisit în toată eparhia preoți și diaconi, pe cei mai înțelepți și mai cucernici, și le-a zis să se îngrijească de sufletele oamenilor, să zidească biserici și să facă într-însele toate cele trebuincioase. Iar mie, adică lui Evagrie, și diaconului meu Epafrodit, mi-a poruncit să le scriem lor Tainele Bisericii, praznicele cele mari, citirile, poruncile și cîte alte se cuvine să le știe credincioșii. Deci, sfîntul, venind înaintea poporului, le-a dat pentru fiecare ținut, preot și diacon

și astfel s-a dus fiecare în patria sa. După aceea eu am mers în toate eparhiile și i-am sfătuit cum să citească slujba Bisericii și celelalte de nevoie credinței. Și iarăși m-am întors la dascălul meu, adică la Sfîntul Pangratie.

Bonifatie a poruncit să-l aducă legat pe Elid și l-a întrebat pentru ce a ucis pe fecioare. El i-a răspuns: "Pentru că au batjocorit pe zei". Bonifatie i-a zis: "Voiești să te lepezi de acești zei nesimțitori și să te faci creștin, ori să te omor?" El a răspuns: "Să nu-mi fie mie a mă lăsa de rînduiala părintească. Zeii tatălui meu mi-au dăruit viața și pentru dragostea lor voiesc să mor. Deci, junghiați-mă înaintea zeului meu, Scamandru". Atunci ighemonul, luînd apă, și-a spălat mîinile, zicînd: "Sîngele tău, asupra capului tău". Apoi a poruncit unui rob de i-a tăiat capul la un anumit loc.

După doi ani au venit și preoții eparhiilor și au rugat pe sfîntul, să se ostenească și să meargă să le sfințească bisericile. Dar Sfîntul Pangratie l-a trimis mai întîi să binecuvînteze pe Bonifatie. Apoi ne-a luat dregătorul însuși pe mine, pe Epafrodit și pe Licaonid cu tot clerul, și a sfințit bisericile, punînd hotar la toată biserica, ca să-și ție fiecare locul său, să-l lucreze și să-și scoată hrana vieții lor. Bonifatie și ceilalți bogați au împărțit în trei părți toate averile lor, aurul și argintul și celelalte mișcătoare și nemiș-cătoare. El a dat a treia parte bisericii, cu care să se chivernisească preoții și diaconii, și să roage pe Domnul din tot sufletul lor, pentru făcătorii lor de bine. A mai făcut vase de aur, de argint și veșminte de mătase pentru toate bisericile. Pe acestea toate sfîntul le-a scris pe hîrtie, și astfel toți s-au întors în cetate.

A treia zi, în al șaptelea ceas, sfîntul a venit în uimire, auzind un glas zicînd așa: "Pangratie, hirotonisește preot pe Epafrodit și trimite-l singur în părțile Taraconiei". Dar sfîntul se îndoia de glasul acela, ca nu cumva să fie nălucire diavolească. Însă, auzind a doua oară același cuvînt, a așteptat să audă și a treia oară ca să se încredințeze de adevăr. Deci a auzit și a treia oară același glas, zicînd: "Ți-am zis să hirotonisești preot pe Epafrodit și să-l trimiți în partea Taraconiei". Atunci hirotonisindu-l pe el, după ce l-a sărutat și l-a binecuvîntat, l-a trimis. El a încălecat pe un măgar și, mergînd trei zile, a ajuns la un loc pietros, dar acolo dobitocul s-a oprit și nu voia să meargă mai înainte. Deci, Epafrodit preotul s-a odihnit acolo.

A doua zi voia să încalece iarăși, dar dobitocul n-a voit, căci voia lui Dumnezeu era să rămînă acolo; deci, scoțînd el crucea, își citea Sfînta Evanghelie. Atunci a trecut prin acel loc o femeie, al cărei bărbat secera acolo mai înainte și căruia îi ducea în coșniță pîine, vin și bucate. Acea femeie, văzînd pe Epafrodit, a stat pe loc multă vreme, minunîndu-se și socotind în sine că acolo este sau Dumnezeu sau vreun înger. Dar el i-a zis: "Ce stai, femeie, și nu te duci în drumul tău?" Ea a răspuns: "Eu n-am văzut niciodată atîta slavă la alt om, și socotesc că ești vreun zeu. Pentru aceasta ai atîta strălucire?" Epafrodit i-a zis: "Acestea pe care le vezi că le țin, sînt semne ale Atotputernicului Dumnezeu, Care a făcut toată lumea și a zidit pe om". Femeia i-a zis: "Dar tu cine ești, dacă nu ești zeu?" El a răspuns: "Sînt om ca și ceilalți oameni și de nu crezi, dă-mi să mănînc și să beau". Acestea le-a zis pentru că trecuseră trei zile de cînd nu mîncase. Atunci ea i-a dat, iar el, mîncînd, s-a întărit.

Femeia după aceea, s-a dus la bărbatul ei și i-a spus pricina întîrzierii ei. Apoi, lăsînd-o pe dînsa să caute de secerători, dînsul a alergat la locul unde era Epafrodit. Deci, văzînd de departe slava lui Dumnezeu care îl acoperea pe el, a căzut cu fața la pămînt. Dar el i-a zis: "Vino aproape de mine, omule". Atunci s-a apropiat cu multă frică și i-a zis: "Oare nu cumva tu ești Dumnezeu, de te arăți în acest chip?" El a răspuns: "Oare n-ai auzit nimic într-acest loc despre Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu?" Omul i-a zis: "Am auzit de El, că S-a născut din Sfînta Fecioară de la Duhul Sfînt, S-a botezat, a făcut multe minuni, a fost răstignit și a înviat din

morți, S-a înălțat la ceruri și a trimis pe ucenicii Săi în lume, să propovăduiască dumnezeirea Lui. Deci, de ești tu unul din aceia, învață-ne și pe noi, că avem mare dorință să te ascultăm".

Atunci Epafrodit i-a propovăduit pe Hristos și, crezînd îndată, a cerut Sfîntul Botez. Dar el i-a zis lui: "Du-te și adu-ți haine noi și atunci vei lua darul Preasfîntului Duh". Deci, după ce a adus hainele, s-a pogorît la rîu și l-a botezat, avînd acolo crucea pe care era zugrăvit Hristos răstignit. Apoi l-a întrebat al cui este chipul acela, iar el a zis: "Al Domnului Hristos". Cel luminat cu Sfîntul Botez i-a spus lui: "Așa este, căci, pe cînd eram în apă, L-am văzut că și-a întins mîna dreaptă peste capul meu". Apoi, luînd voie, s-a dus la țarina sa.

Secerătorii văzîndu-l pe el de departe, li s-a părut că este foc și toți fugeau de el. Dar femeia sa, cunoscîndu-l pe dînsul după vorbă, le-a zis lor: "Nu fugiți că acela este bărbatul meu. El vine să ne spună ce i s-a întîmplat". Deci, cu sila s-au oprit și fiind plini de groază, îl întrebau pe el, iar el le-a spus lor pricina, după cum am spus mai sus, că a crezut în Hristos și s-a botezat pentru aceasta a luat chipul cel frumos de înger. Ei, auzind acestea, au aruncat secerile, au alergat la Epafrodit și apropiindu-se de dînsul, au căzut la pămînt văzînd strălucirea feței lui. El îi îmbărbăta pe ei, zicînd: "Nu vă temeți!" Apoi, sculîndu-se, nu puteau să-l vadă pe el, pentru că fața lui era luminată de darul Sfîntului Duh.

Sfîntul binecuvîntîndu-i, ei au lăsat frica la o parte și, închinîndu-se lui, l-au întrebat cine și de unde este și cum a venit pe la ei. Deci el le-a povestit lor pricina, de la început pînă la sfîrșit, adică cum mai înainte a fost închinător de idoli, cum îngerul i-a dat lui Sfînta Evanghelie, pe care le-a arătat-o; apoi le-a propovăduit pe Hristos, în care crezînd cu toții au cerut Sfîntul Botez. El, chemîndu-i pe dînșii, le-a citit Sfînta Evanghelie, pe care auzind-o bărbații, se veseleau. Ei au rămas acolo pînă în cealaltă zi, ca să-i boteze, după cum le-a poruncit.

Deci, în ceasul al doilea din noapte, au venit mulțime de diavoli, în chip de oameni negri și grozavi și, stînd înaintea bărbaților, strigau: "O, cîtă nedreptate am de la robul lui Dumnezeu Pangratie și de la tine, nemulțumitorule Epafrodite, care te aveam bibliotecar. Oare acum ai venit aici, să-mi pierzi stăpînirea mea? Rău am pătimit eu neajutoratul, că în Tavromania m-a robit Pangratie, în Siracuza bătrînul Marchian, iar acum a venit aici prietenul meu Xantip, care mai înainte mi-a făcut atîtea jertfe, voind a-mi răpi robii mei, ca să-i facă robi lui Hristos Cel răstignit".

Atunci Epafrodit și-a făcut cruce anatematizînd pe diavol, iar pe oameni i-a învățat, zicînd: "Vedeți, fiii mei, cum Domnul nostru Iisus Hristos v-a chemat pe voi la împărăția Sa? Pentru aceasta se mînie diavolul și se nevoiește să răpească pe cei mai proști dintre voi. Deci voi, ca niște bărbați desăvîrșiți, suflați asupra lui, zicînd: "Ne lepădăm de tine, satano, și ne unim cu Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu"". Făcînd ei astfel, îndată s-a arătat la răsărit o sabie de foc care a gonit pe diavoli. A doua zi a venit și omul acela, care avea secerătorii, împreună cu femeia și cu copiii lui, aducînd haine cîte trebuia.

Deci, pogorîndu-se la rîu, i-a botezat și i-a trimis în diferite părți, ca să propovăduiască Evanghelia, dînd fiecăruia cîte o cruce de cedru, cu care să facă minuni. Apoi, ducîndu-se prin sate și prin multe cetăți, tămăduiau toată neputința cu dumnezeiasca putere, iar diavolii, nesuferind să vadă semnul Sfintei Cruci, fugeau. De aceea, oamenii din acel loc, minunîndu-se, au întrebat pe bărbații aceia, de unde au luat putere să facă astfel de minuni preaslăvite. Ei le-au arătat lor pe Domnul Hristos și, crezînd, mulți alergau în fiecare zi la înțeleptul Epafrodit și

se botezau. Apoi, zidind acolo o biserică, slujea Sfînta Liturghie, împărtășindu-i cu dumnezeieștile Taine. Și pe cît trecea vremea, pe atît și credincioșii se înmulțeau.

Sfîntul Marchian, auzind acestea, a scris o epistolă către Sfîntul Pangratie, zicînd: "Mă minunez cum sfinția ta ai uitat atît de degrabă învățătura Apostolilor, care zice că episcopul să nu stăpînească alt popor, și ai trimis în eparhia mea pe Epafrodit. Însă de ai văzut de la Dumnezeu descoperire și pentru aceasta l-ai trimis, răspunde-mi ca să nu te osîndesc pe nedrept".

Pangratie, văzînd această scrisoare, a scris înapoi Sfîntului Marchian tot adevărul, adică, cum a văzut în uimire de trei ori, ca să hirotoniseească pe Epafrodit. Deci mi-a dat mie scrisoarea să o duc în Siracusa. Ajungînd acolo, Sfîntul Marchian m-a întîmpinat și m-a primit cu dragoste, zicînd: "Socotesc că am mîhnit pe fratele Pangratie, dar Dumnezeu știe cum m-am amărît. Căci după ce v-am trimis scrisoarea, Domnul mi-a arătat lucrul, și m-am mîhnit că v-am supărat; dar acum mă bucur că te-am dobîndit pe tine. Deci mergi de te veselește împreună cu Epafrodit și după aceea să vii aici, ca să mergem împreună la Pangratie".

Eu m-am dus și am stat opt zile cu Epafrodit, spunîndu-mi cîte a săvîrșit cu dumnezeiescul ajutor. Apoi am luat pe Marchian și am plecat către Pangratie, care, cunoscînd din dumnezeiescul dar venirea lui Marchian, ne-a întîmpinat. Întîlnindu-se amîndoi, au căzut la pămînt, rugîndu-se unul de altul, ca să se binecuvinteze pentru smerenie. Deci, după un timp Sfîntul Marchian a zis: "Bine este cuvîntat cel ce vine întru numele Domnului!" Apoi, sărutîndu-se unul cu altul, au intrat în biserică. După ce Marchian a făcut rugăciune ei au stat împreună de vorbă. Deci, Pangratie a zis către Marchian: "Cinstite părinte, cum ai venit către noi, păcătoșii?" El a răspuns: "Bolnavii vin la doctor ca să se tămăduiască". Pangratie i-a zis lui: "O, cuvioase părinte, de am fi și noi în măsurile tale!"

Însă ei erau la chip și la starea corpului asemenea. Văzîndu-i frații pe ei, se bucurau și îi cinsteau ca pe un Moise și Aaron. Deci, ighemonul și toți boierii au venit și au luat binecuvîntare de la Marchian. În cealaltă zi, care era Duminică, au slujit împreună dumnezeiasca Liturghie și, pogorîndu-se foc din cer, a înconjurat sfîntul prestol, în timpul cînd se cînta cîntarea cea întreit sfîntă. După Liturghie, sfinții s-au împărtășit cu dumnezeieștile Taine, iar mirenii se temeau să se apropie. Însă sfîntul le-a zis lor: "Apropiați-vă, fiii mei, și nu vă temeți, căci focul ce-l vedeți este umbrirea Sfîntului Duh, care face pe slujitorii lui văpaie de foc". Atunci toți s-au împărtășit de la Sfîntul Marchian cu multă frică.

Marele Marchian, zăbovind acolo cincisprezece zile și voind să se ducă în eparhia sa, a luat și pe Sfîntul Pangratie împreună cu el, și s-a dus cu bucurie, voind să vadă bisericile. Intrînd noi în corabie și suflînd vînt bun, într-o zi am ajuns în Siracuza, iar noaptea ne-am dus la episcopie. Ucenicii lui Marchian, văzîndu-l, au plîns spunînd că noaptea veneau diavolii și îi înfricoșau, zicîndu-le că s-a înecat în mare. Fericitul i-a îmbărbătat, să nu se teamă de nălucirile diavolilor. După aceea a trimis vorbă la boierii Gordie și Selefc să adune tot poporul ca să-l binecuvinteze Sfîntul Pangratie.

Adunîndu-se toți, au căzut la picioarele sfîntului și i-a binecuvîntat pe toți. El a rămas acolo șase zile, vorbind amîndoi duhovnicește și veselindu-se ca niște adevărați prieteni ai lui Hristos. Sfîntul a văzut atunci în vedenie, că împăratul Acvilin a luat șase sute de mii de ostași, ca să facă război Tavromenilor, dar n-a spus vedenia, ci a trimis vorbă de a venit acolo Epafrodit, și s-au veselit împreună. Sfîntul a scris apoi lui Marchian scrisori de încredințare, după canoanele Sfinților Apostoli, ca să stăpînească și eparhiile pe care le-a adus la credință

Epafrodit. Deci, sărutîndu-se unul cu altul, am plecat de acolo și, ajungînd în Tavromenia, propovăduitorul a strigat ca toți să se adune a doua zi, că avea să le vorbească Marele Pangratie. Sfîntul a slujit Sfînta Liturghie și i-a împărtășit pe toți. Apoi a zis către dregător și către tot sfatul lui: "Fiii mei, diavolul s-a pornit să facă război cu noi, dar puneți nădejdea spre Domnul, că El va pierde vicleșugul lui". Zicînd acestea, a luat pe Bonifatie de o parte și i-a zis să aducă o carte în care erau scrise vitejiile lui Tavru.

În acea carte se povestește cum Acvilin, împăratul Calabriei, făcuse multe războaie și voia să ucidă și pe stăpînul lui Tavru, cu numele Revint, ca să-i ia locul cu nedreptate. Acest Revint avea o soție preaînțeleaptă și frumoasă cu numele Menia. Ucigînd Acvilin pe Revint, a năvălit Tavru, ca un viteaz ce era, cu șase mii de ostași și a ucis cincizeci de mii de luptători de-ai lui Acvilin. Menia, pentru această vitejie a lui, l-a luat de bărbat. Ea și-a luat toată bogăția și-a fugit din cetatea lor, zidind alta, pe care a numit-o Tavromenia, în care era arhiereu Pangratie, iar ighemon Bonifatie. Acvilin a adunat iar mult popor în Calabria și s-a dus în Sicilia. Acolo era Menia cu Tavru, pe care voia să-l ucidă și să ia pe Menia cu bogăția ei. Tavru însă a luptat singur cu Acvilin și, ucigîndu-l, a rămas biruitor. Și astfel stăpînea Calabria și Sicilia, dar locuia în cetatea numită cu numele său, adică Tavromenia.

Sfîntul citind cartea aceea, a zis către Bonifatie: "Fiule, vezi acel război vechi îl va izbîndi acest nou Acvilin. Dar să nu ți se tulbure inima, că dacă Tavru a biruit pe acela, cu atît mai vîrtos Domnul nostru Iisus Hristos. Deci, du-te în palat și să nu spui poporului tău despre război, ci numai roagă-te Atotputernicului Dumnezeu și să ai nădejde într-Însul.

Acvilin a adunat poporul, zicînd: "Fraților, să mergem să răzbunăm sîngele fraților noștri, pe care l-a vărsat Tavru cu nedreptate, că acum nu este Tavru ca să ne biruiască, ci numai Bonifatie cu puțin popor și-l vom omorî". Adunînd șase sute de mii de bărbați, a trecut noaptea și au înconjurat deodată toată cetatea. Ei au oprit apele, au sunat din trîmbițe atît de tare încît s-au cutremurat cetățenii, care erau bărbați de război în număr de patruzeci de mii, pe care Bonifatie i-a pus după rînduială împrejurul cetății. Cînd s-a făcut ziuă, s-a dat prima luptă. Dar Domnul a voit ca în ziua întîi să biruiască vrăjmașii lor, ca să nu se mîndrească cetățenii pe urmă că au biruit cu puterea lor. Tavro-meniții, fiind strîmtorați, ocărau pe ighemon și pe Pangratie, zicînd: "Vrăjitorul acesta a venit aici într-un ceas rău, că a prăpădit pe zei și ne-a robit pe toți".

Acestea zicînd, nebunii au cugetat să ucidă pe ighemon și pe sfînt și să predea cetatea vrăjmașilor. Însă bunul Bonifatie îi sfătuia să nu cadă în deznădejde cu nerecunoștință, ci să cheme în ajutor pe Domnul Hristos, ca să le dea biruință ca un Atotputernic. Așa zicîndu-le, i-a împăcat puțin. Apoi, ducîndu-se la sfînt, i-a zis: "Cinstite părinte, ajută turmei tale și izbăvește cetatea ta din mîinile vrăjmașilor, că poporul se mînie și cîrtește împotriva noastră. El cheamă pe necurații zei și vor să mă ucidă cu nedreptate". Fericitul i-a zis: "Fiule, du-te și vorbește către dînșii: Ascultați ce zice Pangratie: "Fiii lui Hristos Dumnezeu, nu vă temeți de vrăjmașii voștri, că voi sînteți ostași ai Marelui Împărat. Dacă ați obosit de osteneala războiului, duceți-vă de vă odihniți în casele voastre, iar Domnul Hristos, Marele Împărat și Dumnezeu cel Atotputernic va lupta în război pentru voi. Deci, să nu se încingă cineva cu paloș, nici să ia săgeată, arc sau sabie"".

Poporul auzind acestea de la dregător, s-a mîniat, zicînd: "O ce sfat nebunesc, noi toți luptăm în război cu toată puterea noastră, ca să păzim zidurile cetății, iar tu ne zici să ne ducem la casele noastre. Cine va auzi are să rîdă și să zică că Bonifatie, pe care îl aveam om înțelept, cu vrăjitorul Pangratie, au voit să vîndă vrăjmașilor cetatea noastră". Dregătorul a spus și

acestea sfîntului, zicînd: "Părinte, n-au voit nici să audă de cuvintele tale, ci mai mult s-au mîniat, și văzînd pe vrăjmaș că s-a apropiat de zidurile cetății, ticăloșii au voit să se omoare". Sfîntul le-a spus și a doua oară și a treia oară aceleași cuvinte, și abia cu sila i-a făcut de s-au întors la casele lor. Atunci vrăjmașii au înconjurat cetatea, iar Sfîntul Pangratie m-a luat pe mine și pe un diacon cu numele Tațian, zicînd: "Fiilor să mergem să luptăm cu armele noastre împotriva vrăjmașilor".

Deci, îmbrăcîndu-se cu sfintele veșminte, el a luat în mînă Cinstita Cruce cu icoana Domnului Hristos, iar Tațian, icoana Apostolului Petru și, ieșind afară, ne-am dus unde era puterea vrăjmașului. Sfîntul s-a suit pe un loc înalt, a făcut semnul Sfintei Cruci de patru ori, căutînd spre cetate, și a îngrădit-o cu zid nevăzut din patru părți, dinspre răsărit, apus, miazănoapte și dinspre mare. Apoi, înălțîndu-și mîinile spre răsărit, se ruga astfel: "Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, deșteaptă-ți puterea Ta și vino ca să ne mîntuiești pe noi. Vrăjmașul să nu răpească cetatea Ta, ci arată spre ei puterea Ta, prin Sfînta Cruce cea făcătoare de viață și prin curata Ta icoană". După rugăciune, el a înălțat Cinstita Cruce, iar noi icoanele. Și atunci toți vrăjmașii s-au întunecat și întorcîndu-se înapoi se ucideau unul pe altul, socotind că ucideau pe cetățeni.

Sfîntul, văzînd pe vrăjmași că se ucideau unii pe alții, a făcut iarăși rugăciune, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, dă umilință în inimile oamenilor acestora, ca să cunoască puterea Ta și să se întoarcă la cunoștința dreptei credințe". Atunci vrăjmașii au cunoscut că se ucideau unii pe alții și îndată au fugit din fața cetății, tînguindu-se. Iar cetățenii, văzînd o astfel de minune înfricoșată, slăveau pe Domnul, mulțumind lui Pangratie.

Dintre acei vrăjmași, patru mii s-au despărțit și s-au apropiat de cetate, strigînd: "Miluiți-ne pe noi, bărbați mari ai lui Dumnezeu". Atunci sfîntul a poruncit să deschidă porțile cetății și, intrînd înăuntru, cum au văzut pe sfînt, au căzut la picioarele lui, strigînd: "Miluiește-ne pe noi, mare Dumnezeu!" Iar el le-a răspuns: "Eu nu sînt Dumnezeu, ci rob al Atotputernicului meu Dumnezeu!" Și învățîndu-i pe ei multe, au crezut în Hristos. Deci, alegînd pe cei mai cucernici dintre ei, i-a hirotonisit preoți și diaconi, și i-a trimis în Calabria să propovăduiască Evanghelia.

Unii din aceștia ne povesteau că au văzut trei sori pe zidurile cetății, strălucind mai mult decît soarele zilei, și a căror strălucire nesuferind-o, se întunecau. Atunci se ucideau unii pe alții, iar alții cădeau în prăpastie și se zdrobeau. Sfîntul le-a arătat Crucea făcătoare de viață și amîndouă icoanele, zicînd: "Aceștia sînt cei trei sori, pe care îi vedeați strălucind mai mult decît soarele". Atunci acei bărbați au sărutat sfintele icoane cu multă evlavie. Apoi luînd de la sfînt iertare și binecuvîntarea cea cuviincioasă, s-au dus. Ajungînd în Calabria, au propovăduit cuvîntul lui Dumnezeu și au adus pe mulți la dreapta credință.

Sfîntul Pangratie m-a trimis la marele Marchian, să-i dau de știre pentru lucrurile minunate cele zise și să-i spun lui că, pentru ca să nu-l mîhnească, nu i-a arătat pricina, cînd era acolo. Dar aceea a cunoscut-o din dumnezeiasca descoperire. Cînd m-am întors în Tavromenia, sfîntul mi-a zis: "Fiule Evagrie, să știi că după puțină vreme mă voi duce către Stăpînul meu și voiesc să rămîi în scaunul meu! Deci, ia pe Bonifatie și pe alți cucernici părinți, duceți-vă la Roma și să găsești pe fericitul Petru, ca să te hirotonisească pe tine episcop al acestei cetăți. Iar după ce vei veni aici, să botezi pe Bonifatie". Sfîntul zicînd acestea, lacrimile curgeau din ochii mei ca un rîu. Atunci sfîntul a zis iarăși: "Fiule, ia pe Tațian însoțitor și duceți-vă la eparhia în care am hirotonisit preot pe acela care a murit de trei zile, ca să pui în bună rînduială cele pentru poporul acela". Deci, lăsînd spre slujirea sfîntului un copilaș, ne-am dus cu diaconul Tațian la această slujbă.

În acel timp a ieșit din cetate și ighemonul, ca să meargă în altă latură și să facă război cu un tiran. El a lăsat în palat ca epitrop pe un moş al necuratului Elid, cu numele Artagar. Acela s-a arătat ca al doilea Iuda, căci avea nemărginită ură către sfînt. Deci, pierzătorul căuta vreme îndemînatecă ca să-l omoare. Dar cînd a văzut că am ieșit din cetate, a chemat pe cei împreună robi ai lui și le-a spus socoteala lui cea rea, după ce i-a ospătat și i-a îmbătat. În al noulea ceas, pe cînd fericitul se ruga, a auzit un glas, zicînd acestea: "Pangratie, vino credinciosule și înțeleptule iconom, de te îndulcește de bunătățile care ți-am pregătit". Deci, sfatul cel viclean a trimis pe un om să aducă pe sfîntul la divan. Acela s-a dus și i-a zis: "Sfinte părinte, te cheamă epitropul Artagar, să binecuvintezi masa".

Atunci sfîntul s-a dus mai întîi de s-a împărtășit cu dumnezeieștile Taine și, punînd pe sine omoforul, s-a suit în palat și a șezut la masă, dar n-a mîncat nimic. Aceia, după ce s-au săturat, au adus vioara cu care cîntau, strigînd și jucînd fără de rînduială. Aducînd în mijloc pe idolul lui Scamandru l-au pus înaintea sfîntului și toți i se închinau în pizma lui, iar el le-a zis: "Încetați, fiilor, de a face rău și nu vă închinați nesimțitorului idol!"

Dar ei n-au băgat în seamă cît de puțin cuvintele lui. De aceea, sfîntul a făcut cruce, iar idolul a căzut la pămînt. Deci, acei oameni prearăi, văzînd pe zeul lor sfărîmat, au lovit pe Sfîntul Pangratie peste cap și peste fața lui cea îngerească, zicînd: "Vrăjitorule și pierzătorul marilor zei, ai făcut toată cetatea de se închină lui Hristos și se îngrețoșează de zeii noștri!" Apoi, luîndu-l, l-au trîntit la pămînt și l-au bătut fără milă. Iar altul îl tăia cu sabia, pînă ce fericitul și-a dat sufletul, zicînd acestea: "Doamne, Iisuse Hristoase, în mîinile Tale îmi dau sufletul meu!" Ucigașii au luat cinstitul lui trup și l-au aruncat într-o despicătură de piatră, departe de palat.

În acel ceas, s-a întîmplat de l-a văzut copilul unui creștin, care stătea în preajmă cînd l-au aruncat. De aceea a strigat, zicînd: "De ce ați ucis pe cel drept fără dreptate?" Atunci, ucigașii au alergat să-l ucidă și pe prunc, ca să nu-i vădească. Dar el fugind, căutînd să scape, a sărit într-o prăpastie. Atunci s-a întîmplat o minune, căci îngerul Domnului l-a răpit înainte de a cădea și l-a pus nevătămat într-un loc, departe de ucigași, ca să nu-l ucidă. Atunci era ceasul al cincilea din zi și într-al zecelea ceas am venit noi cu Tațian. După puțină trecere de vreme a venit ighemonul cu oastea. Deci, el a dat de știre sfîntului să meargă la palat, iar noi îl căutam prin toate locurile pe unde era obișnuit a umbla, dar nu-l găseam.

După ce a înnoptat, m-am dus pîndind pe la fiecare loc deosebit și depărtat, dacă nu cumva se roagă. Dar, căutînd în despicătura pietrei, am văzut o lumină ca un fulger și, apropiindu-mă, am văzut cinstitul lui trup zdrobit, sîngerat și fără de chip. Deci, strigînd cît puteam, mă loveam peste față, plîngînd, și din mare durere și necaz ziceam acestea: "Vai mie, ticălosul, cine a ucis pe păstorul și dascălul nostru? Ce om fără de lege a îndrăznit să-și pună mîna pe dumnezeiasca ta față? Vai mie, ticălosul, nu voi mai auzi glasul tău cel dulce și nici să-mi zici mie, fiule Evagrie! Pentru aceasta socotesc că m-ai trimis, ca să nu văd moartea ta cea nedreaptă și grozavă. De ce n-am fost de față, să fi murit eu mai bine în locul tău, părinte prea dulce!"

Acestea și multe altele asemenea zicînd, mulți au auzit glasul lui și s-au adunat. Dar mai ales Tațian, Licaonid și Bonifatie, către care am strigat, zicînd: "Ighemoane, vezi pe dascălul și luminătorul nostru cum zace însîngerat și ucis ca un tîlhar fără de lege?" Atunci dregătorul, văzîndu-l pe el, a plîns cu mare glas, sfîșiindu-și de durere hainele sale. Deci, pe cînd plîngeam, a venit și Cuvioasa Paula împreună cu celelalte fecioare, și căzînd la sfintele moaște, bocea peste măsură, vărsînd atîtea lacrimi, încît nu voia să se mîngîie și zicea: "Să vină aceia care au

ucis pe stăpînul meu, să mă omoare și pe mine ticăloasa și să mă îngroape împreună cu domnul meu".

Văzînd că cu lacrimile nu aveam nici un folos, am ridicat sfintele moaște, le-am dus și le-am pus deocamdată așa cum le-am găsit, sîngerate. A doua zi dregătorul a poruncit unui argintar să-i facă o raclă scumpă de aur. După aceea a făcut cercetare în divan, ca să afle cine a ucis pe sfînt. Deci, pe cînd cerceta pe robii săi, iată a sosit acel copil care scăpase de ucigași cu ajutorul lui Dumnezeu, și a spus toate cele întîmplate. Acestea auzindu-le voievodul, a legat îndată pe Argatar și pe ceilalți, și a poruncit ostașilor de i-a bătut cu atîta nemilostivire încît li se vedeau oasele lor, apoi bunul Bonifatie luîndu-și sabia, ca Fines, a ridicat păcatul, adică a înjunghiat cu mîna sa pe aceia care au ucis cu nedreptate pe dreptul Pangratie, iar necuratele lor trupuri le-au aruncat în mare. După trei zile racla fiind gata, am pus într-însa sfintele moaște, și le-am lăsat ascunse acolo, ca să nu le afle poporul și să le împartă pentru evlavie.

După șapte zile, pe cînd stăteam în biserică, deodată am rămas uimit. Acolo în biserică stăteau doisprezece bărbați pe două rînduri, îmbrăcați în haine albe, iar în mijlocul lor am văzut pe domnul meu Pangratie, care mi-a zis: "Fiule Evagrie, pentru ce n-ai îngropat trupul meu în pămînt și m-ați ascuns în racla cea diavolească de aur? Văzutu-m-ai pe mine vreodată, să iubesc cîtuși de puțin aurul sau argintul? Nu, fiul meu, nu. Deci, să mă scoți din adîncul acela întunecos, și dă pămîntului ceea ce este al lui, după obiceiul cel de obște". Acestea auzindu-le, m-am cutremurat și am spus ighemonului, care mi-a zis să fac după cum mi-a poruncit sfîntul. De aceea, adunînd tot poporul, am făcut priveghere, cîntînd toată noaptea, iar dimineața m-am pogorît eu, Tațian, Licaonid și Bonifatie, și deschizînd racla de aur, am văzut o minune preaslăvită. Trupul lui nu era după cum îl pusesem, grozav de însîngerat, rănit și fără de cap, ci frumos și strălucind ca o lumină. El era întreg și nevătămat, curat de sînge și nu se vedea nici o rană sau întinăciune cît de puțin, nici pe trup, nici pe hainele lui.

Acestea văzîndu-le dregătorul, s-a spăimîntat și a plîns mult timp; apoi, scoțîndu-l deasupra, tot locul acela s-a umplut de o mireasmă plăcută. De aceea s-au adunat mulțime nenumărată de bărbați și de femei, tineri și bătrîni, care, sărutînd sfintele lui moaște, slăveau pe Cel ce Se slăvește prin cei care Îl slăvesc pe El. Astfel ne-am săturat cu toții de acea negrăită și bună mireasmă, minunîndu-ne și spăimîntîndu-ne de ceea ce covîrșea tot auzul și mintea. Deci, aducînd pietre cioplite din Lachedemonia, am făcut o mică hăinișoară și o raclă cioplită, apoi am pus în acea raclă sfintele moaște. Iar din racla cea de aur, am făcut vase pentru biserică, după cum se cădea.

După aceea, trecînd patruzeci de zile de la moartea sfîntului, am spus dregătorului cîte mi-a poruncit mie sfîntul, adică să ne ducem la Roma, după cum am spus mai sus. Deci, îndată gătind corabia și luînd bărbați cucernici și înțelepți am plecat. Astfel în cîteva zile, cu ajutorul lui Dumnezeu, am ajuns fără împiedicare în marea cetate. Dar fericitul Petru știa cu duhul toate cele făcute și le-a propovăduit către ucenicii săi, zicînd: "Pangratie, Episcopul Tavromeniei s-a săvîrșit. Și iată Evagrie, ucenicul lui, vine la noi".

Apoi, luînd pe orecare ucenici, ne-a întîmpinat afară la porțile cetății. Eu, văzînd pe Sfîntul Apostol Petru, am căzut la picioarele lui, iar el m-a ridicat. Deci, sărutîndu-ne unul cu altul, am plecat la locașul lui, bucurîndu-ne. Acolo am început să povestesc pătimirile lui Pangratie, dar el mi-a răspuns, zicînd: "Fiule, ceea ce vrei să spui, noi le știm din dumnezeiasca pronie. Deci, ia episcopia și cîte fapte bune ai văzut la dascălul tău, Pangratie, urmează-le". Apoi a chemat toată preoțimea și toți credincioșii și, făcînd cuvioasa slujbă, mi-a dat soarta episcopiei, zicînd: "Du-te, fiule, și urmează după așezămîntul dascălului tău".

Acestea zicîndu-le, a lăudat pe ighemonul Bonifatie, pentru credința lui în Hristos. Apoi, mulțumindu-i pentru osteneala sa, ne-a binecuvîntat și ne-a liberat. După ce am ajuns în cetatea noastră, am botezat pe Bonifatie, ca un evlavios către Hristos ce era. El, fiind iubitor fierbinte de cereasca împărăție, după ce a luat Sfîntul Botez a lăsat îndată vremelnica ighemonie și, chemînd pe un om cucernic, credincios și puternic în război, l-a hotărît ighemon al cetății, iar el și-a tăiat părul și s-a îmbrăcat în haine sărace. Deci, rămînînd între noi, n-a lipsit niciodată de la slujba și pravila Bisericii. După cîteva zile, i-am zis lui: "Fiule Bonifatie, să zidim o biserică întru slava lui Dumnezeu și a Sfîntului Mucenic Pangratie, care a făcut aici multe roduri ale dreptății și a mîntuit atîta lume". El primind cu bucurie cuvîntul, s-a dus în divan și mi-a adus o mulțime de aur. Din acesta cheltuind, am zidit o biserică bogată și frumoasă, apoi am poleit-o cu aur și am zugrăvit pe ea toate minunile Scripturii Vechi și Noi. Asemenea am zugrăvit cu multă sîrguință și icoana dascălului meu Pangratie, pe care, cînd o văd și o privesc, mă bucur, încît mi se pare că vorbesc cu dînsul.

Multe încă și nenumărate minuni și semne s-au făcut la sfîntul lui mormînt. Pe mulți bolnavi care sufereau de multe boli și se chinuiau, i-a tămăduit. Mulți diavoli din oameni a izgonit, cu nebiruitul dar și cu puterea Domnului nostru Iisus Hristos, adevăratul Dumnezeu, pe care, pentru scurtimea istoriei, nu le-am mai scris aici. Ci am socotit, că ajung cîte am zis mai sus, întru slava Tatălui, a Fiului și a Sfîntului Duh, a unei dumnezeiri. Amin.

26. SFÎNTUL MUCENIC CHIRIL, EPISCOPUL GORTINEI
(9 IULIE)

Sfîntul Chiril, a cărui credință era înaintea lui Dumnezeu ca aurul scos din topitoare, a fost silit spre jertfele idolești de către ighemonul Luchie, pe vremea împărăției lui Diocletian. Acest sfînt s-a arătat a fi bărbat înțelept, încă de cînd era prunc, pentru că se deprinsese la lucruri bune și se povățuia spre plăcerea dumnezeiască. Oriunde auzea că locuiesc plăcuți ai lui Dumnezeu, își lăsa părinții și se lipea de aceia, ca să poată auzi mai bine de la ei cuvîntul lui Dumnezeu și să se întărească în credință și fapte bune.

După ce a venit în vîrstă desăvîrșită, a fost pus episcop al cetății Gortinei, din insula Creta. El întotdeauna se punea pe sine cu cuvîntul și cu lucrul înaintea turmei sale, chip de viață îmbunătățită, ocîrmuind scaunul episcopiei 50 de ani.

După ce a întărit bine în credința lui Hristos turma cea încredințată lui și pe mulți i-a adus de la închinarea de idoli la adevăratul Dumnezeu, avînd 84 de ani de la nașterea sa, a fost prins de ighemonul Luchie și silit să aducă jertfă necuraților zei. Însă bărbatul cel insuflat de Dumnezeu, punîndu-i înainte dumnezeieștile porunci, a zis: "Cel ce nu aduce jertfă adevăratului Dumnezeu, ci zeilor celor străini, acela se va pierde". Zis-a ighemonul: "Ai milă de bătrînețile tale și te închină idolilor noștri". Răspuns-a Sfîntul Chiril: "Eu nu sînt bătrîn, căci Domnul meu zice: *Înnoi-se-vor ca ale vulturului tinerețile tale...*, iar ceea ce mă sfătuiești tu pe mine și la ceea ce mă silești, nu mi se cade să fac".

Atunci ighemonul i-a zis: "Te-am văzut că ești bărbat înțelept și priceput, deci socotește singur despre tine și cinstește zeii noștri, de voiești ca să te izbăvești de muncile ce ți se vor întîmpla". Răspuns-a Sfîntul Chiril: "Cu adevărat priceput și înțelept mă voi arăta atunci cînd,

ceea ce învăț pe alții cu cuvîntul, o voi arăta cu lucrul, petrecînd nemișcat în credință și nebiruit în munci". Ighemonul a zis: "Alege-ți cele de folos bătrîneților tale și fii una cu noi". Răspuns-a Sfîntul Chiril: "Atunci voi afla cele folositoare, cînd mă voi face exemplu de bărbăție și de răbdare înaintea fiilor acestora, ce stau împrejurul meu!"

Astfel vorbind ei, Sfîntul Chiril, prin dumnezeiasca Scriptură, a astupat gura necredinciosului și nedreptului judecător, încît nu mai putea să răspundă nici un cuvînt împotrivă. Ighemonul, văzînd că nu puțini din popor se întorc prin învățătura sfîntului de la spurcata închinare a idolilor către adevăratul Dumnezeu al creștinilor, a hotărît asupra mucenicului Chiril, acestea: "Chiril nepriceputul și nebunul pierzător al zeilor noștri să fie ars de viu". Dar cînd Sfîntul Chiril, plăcutul lui Dumnezeu, se ducea la ardere, el mergea ca la ospăț, bucurîndu-se și cîntînd lui Dumnezeu cîntări de mulțumire. Ajungînd la locul unde era focul pregătit, îndată ostașii au aruncat pe Sfîntul Mucenic Chiril în mijlocul văpăii. Arzînd focul și lemnele prefăcîndu-se în cenușă, poporul cel credincios aștepta, ca să adune cu cucernicie oasele rămase. Dar a văzut în mijlocul focului pe plăcutul lui Dumnezeu întreg și nevătămat, stînd cu mîinile întinse la cer.

Închinătorii de idoli, văzînd această minune, s-au cuprins de frică și de mirare, că nu numai de plăcutul lui Dumnezeu nu s-a atins focul, dar nici de hainele lui. Fiind el astfel în foc, l-a răcorit Duhul Sfînt, deoarece și el a scos pe mulți din focul gheenei, întorcîndu-i de la închinarea idolească la Dumnezeul Cel adevărat. Înștiințîndu-se ighemonul că Episcopul Chiril, fiind aruncat în foc, a rămas viu și nevătămat, s-a mirat mult de aceasta. Deci, a poruncit să scoată pe plăcutul lui Dumnezeu din foc și să-l aducă înaintea sa. Văzîndu-l întreg și sănătos, s-a spăimîntat și a lăudat pe Dumnezeul creștinilor, Care a făcut această minune și a mîntuit pe mucenic. Iar credinciosul rob al lui Hristos nu înceta a propovădui cuvîntul lui Dumnezeu, adeverind că acei care cred în adevăratul Dumnezeu, vor lua mare plată în împărăția cerului. Și astfel pe mulți i-a dus de la calea pierzării și i-a povățuit la calea mîntuirii. Dar el plîngea și se tînguia cu nemîngîiere, căci nu s-a învrednicit a-și săvîrși pătimirea sa.

Ascultîndu-l poporul cu mare sîrguință și dulceață, toți alergau la el cu un suflet și cu un gînd. Iar alții doreau măcar de departe să-l vadă, ca astfel, din cuvintele lui și din vederea feței lui, să-și cîștige rodurile mîntuirii. Deci, căzînd la picioarele sale, ziceau: "Credem în Dumnezeul tău, căci cu adevărat a putut să te mîntuiască pe tine din foc". El, veselindu-se cu Duhul întru Domnul, primea pe toți cei ce alergau la el, ca un părinte iubitor de fii și îi prefăcea din fii ai întunericului, în fii ai luminii celei neînserate, botezîndu-i în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh. Apoi le zicea: "Îmbărbătați-vă, fiii mei, și să se întărească inima voastră; fiți robi credincioși ai Aceluia în Care ați crezut și El în toate vă va fi de ajutor. El vă va da mai mult decît cele ce așteptați de la alții, căci urechea n-a auzit, ochiul n-a văzut și la inima omului nu s-au suit, acelea pe care le-a gătit Domnul, celor ce-L iubesc".

Astfel întărind el pe credincioși, un oarecare din închinătorii de idoli a spus ighemonului cele ce făcea plăcutul lui Dumnezeu. Ighemonul, umplîndu-se de iuțime și mînie, i-a zis: "Pentru aceasta m-am milostivit spre el? Pentru aceasta l-am scos din foc? De ce nu l-am omorît mai bine cu sabia? Deci acum nu-l voi mai răbda cît de puțin". Atunci ighemonul a dat a doua oară poruncă de moarte asupra plăcutului lui Dumnezeu: "Pe Chiril cel scos din foc, dreapta judecată nesuferindu-l să fie între cei vii, poruncesc să fie tăiat cu sabia".

Auzind plăcutul lui Dumnezeu de o judecată ca aceasta, s-a umplut de bucurie și a preamărit pe Hristos că l-a învrednicit să fie părtaș patimilor Lui. Deci și-a plecat cu veselie capul sub sabie. Astfel, fiind lovit în grumaji, și-a dat sufletul său Domnului, în nouă zile ale

lunii iulie, stăpînind peste păgîni Diocleţian, fiind ighemon în Gortinia, Luchie, iar peste noi împărăţind Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava în vecii vecilor. Amin.

27. CUVIOŞII PATERMUTIE, COPRIE ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÎNŞII (9 IULIE)

Împăratul Iulian, care mai întîi a fost creştin apoi s-a abătut iarăşi la păgînătate făcîndu-se ca un fiu al satanei, a adunat multă putere de oaste şi a pornit cu război împotriva perşilor. Mergînd el pe drum, a vărsat mult sînge creştinesc, căci, prinzînd doi preoţi din Antiohia, pe Evghenie şi Macarie şi muncindu-i mult, i-a trimis în Mauritania la închisoare. În zilele acelui ighemon erau în pustiile Egiptului doi cuvioşi bărbaţi, Patermutie şi Coprie, care vieţuiau cu un gînd şi slujeau lui Dumnezeu împreună. Patermutie era mai bătrîn cu anii, dar mai iscusit în nevoinţele călugăreşti şi mai întărit în fapte bune, iar Coprie era mai mic cu anii şi nu era aşa de bine întărit, dar era povăţuit de Patermutie, întocmai ca un ucenic de dascălul său şi ca un fiu duhovnicesc de către părintele său duhovnicesc.

Mai înainte de a fi prinşi ei pentru muncire, Coprie a spus lui Patermutie o vedenie care i s-a arătat noaptea în vis. "Am văzut, zicea el, cerurile deschizîndu-se şi un oarecare bărbat luminos venind la mine, ţinînd un toiag în mînă, apoi de altă parte un om negru, care mergea împotriva aceluia. Acela aprinzînd un foc, ieşea dintr-însul mult fum. Apoi, acel negru, întinzîndu-şi mîna, m-a apucat şi m-a pus în mijlocul fumului, în primejdie mare, deoarece mă cuprinseseră multe rele. Dar bărbatul acela purtător de lumină se depărtase de la mine şi un glas din cer a venit, zicînd: "Rodul omului acesta se va rupe şi iar se va întoarce înspre bine. Aceasta văzînd-o, m-am deşteptat tulburat". Atunci Patermutie i-a zis: "Visul acesta nu este bun, căci mă tem să nu te depărtezi de Dumnezeul cel viu. Iată, călcătorul de lege, împăratul Iulian, face mare prigoană asupra Bisericii lui Dumnezeu şi mi se pare că şi noi vom fi prinşi la muncire. De aceea, fiule, vezi să nu te lepezi de Hristos, temîndu-te de îngrozirea muncilor, sau înşelîndu-te de îmbunări. Ci teme-te de Dumnezeu şi adu-ţi aminte de poruncile Lui, care te îmbărbătează".

După vedenia aceea, trecînd puţine zile, împăratul Iulian a venit cu putere de oaste în hotarele Egiptului. Auzind el că în acele pustii petrec mulţi pustnici, a trimis ostaşi să străbată pustiile, şi pe cîţi îi vor afla, să-i prindă şi să-i aducă la muncire. Ostaşii au prins şi pe aceşti doi părinţi, pe Patermutie şi Coprie, şi i-au adus la el spre cercetare. Deci, Iulian a întrebat pe Patermutie: "Cîţi ani ai de la naşterea ta, bătrînule?" El a zis: "Sînt şaptezeci şi cinci de ani de cînd cunosc pe pămînt această viaţă vremelnică". După aceasta, împăratul uitîndu-se spre Coprie, a zis: "Spune şi tu, cîţi ani ai?" Coprie a răspuns: "Am patruzeci şi cinci de ani de la naşterea mea".

După aceasta împăratul a poruncit ca pe bătrînul Patermutie să-l ducă în temniţă, iar pe Coprie, lăsîndu-l, a început a-l întreba astfel: "Omule, de ce nu vrei să aduci jertfe zeilor, dacă voieşti să scapi de muncile ce te aşteaptă? Lasă înşelăciunea creştinească, căci la nimic nu-ţi foloseşte; că şi eu am crezut mai înainte în Hristos, dar nici un folos nu am avut; însă acum, crezînd în zeii cei fără de moarte, de multe şi de mari faceri de bine m-am învrednicit de la dînşii. De aceea şi pe tine te învăţ cu învăţătură folositoare, ca, lepădîndu-te de Hristos, să jertfeşti zeilor şi vei sta înainte de-a dreapta mea, avînd multe daruri de la mine".

Coprie, rămînînd cu gura căscată la cuvintele împăratului, a uitat pe Dumnezeu și s-a schimbat de la bine la rău. Deci, alunecînd spre pierzare, a zis lui Iulian: "Bine mă înveți, împărate. Norocul a făcut că te-am găsit pe tine învățător și povățuitor bun, ca să mă înveți acestea!" Apoi a strigat cu glas mare, zicînd: "De acum înainte sînt al lui Iulian, iar nu creștin. Deci, pe cît am rătăcit mai întîi în înșelăciunea creștinească, de acum pe toate le voi îndrepta. Mă voi închina zeilor și le voi aduce jertfe".

Auzind împăratul niște cuvinte ca acestea ale lui Coprie, s-a bucurat foarte mult și a zis: "Fericit este omul acesta, mai mult decît toți oamenii, că a cunoscut pe zeii cei vechi, părintești, care dau viață lumii". După aceste cuvinte, ticălosul Coprie s-a închinat cu jertfe zeului Apolon și, depărtîndu-se de Dumnezeu, a primit pe diavolul. Astfel sfinții îngeri s-au îndepărtat de la dînsul, iar diavolii l-au cuprins, bucurîndu-se pentru el.

Cuviosul Patermutie, aflînd că Coprie s-a lepădat de Hristos, s-a mîhnit foarte mult. Apoi a început să plîngă și se tînguia pentru dînsul. Deci, plecîndu-și genunchii, se ruga zicînd: "Doamne, Dumnezeul puterilor, nu pierde pe păcătosul care a călcat porunca Ta! Adu-ți aminte de lucrurile lui, cu care în tinerețe s-a ostenit pentru dragostea Ta. Nu lepăda de la fața Ta pe acela pe care l-au înșelat cuvintele călcătorului de lege, ci miluiește zidirea Ta și caută lucrul mîinilor Tale!"

A doua zi, împăratul a șezut pe scaun, iar Coprie stătea înaintea lui, în partea dreaptă, fiind îmbrăcat cu haină roșie; apoi a poruncit să-l aducă pe Patermutie la cercetare. Cuviosul, fiind adus, Coprie l-a văzut și a zis: "Iată vine înșelătorul care ispitea mîntuirea mea". Venind starețul aproape de judecată, Coprie a strigat către dînsul: "Patermutie, mă vezi oare pe mine bucurîndu-mă și tu plîngi? Eu sînt al lui Iulian, iar nu creștin". Patermutie a răspuns: "Te văd pe tine rîzînd, dar eu plîng pentru tine".

Atunci împăratul a zis către stareț: "Nu plînge, ci jertfește zeilor și te bucură împreună cu dînsul". Patermutie a răspuns: "Bucuria lui este vremelnică, fiindcă acum se bucură, iar în veacul ce are să fie va plînge, de nu se va pocăi. Eu plîng acum, iar în viața ce are să fie, mă voi bucura. El aici se mîndrește cu haină roșie, iar acolo va fi dezbrăcat. Eu sînt gol aici, însă acolo voi îmbrăca haina cea de nuntă. El acum se satură, iar în veacul ce va să fie, va flămînzi. Eu flămînzesc acum, iar în viața cea viitoare mă voi sătura, cînd mi se va arăta mie slava Domnului meu. El acum stă în slavă, înaintea împăratului pămîntesc și în rînduiala slugilor tale, iar acolo se va lepăda de la fața împăratului ceresc cu necinste, și va fi rînduit cu diavolii în focul gheenei".

Starețul, zicînd aceasta, a privit în fața lui Coprie și i-a zis: "Amar ție, ticălosule! Tu cel ce ai fost mai înainte vas al darului, acum ești gunoi în care diavolii dănțuiesc. Iată îngerii s-au depărtat de tine și demonii s-au oprit împrejurul tău. Te-ai lepădat de adevăratul Dumnezeu și te-ai îmbrăcat cu diavolul. Ai urît viața cea adevărată și veșnică și ai iubit pe cea vremelnică. Adu-ți aminte de faptele tinereților tale și vino-ți în simțire! Lasă înșelăciunea în care ai căzut și vino la mine! O, fiule, iubește iarăși pe Dumnezeu, Căruia ai greșit și pocăiește-te! Acela, fiind milostiv, te va primi și-ți va ierta greșelile tale".

Starețul grăind acestea, Coprie s-a mîhnit cu inima, și căindu-se a strigat cu glas mare, zicînd: "Amar mie! Amar mie! Amar mie!" Apoi a început a se clătina într-o parte și în alta. Deci, înviind cu duhul și privind spre cer, a zis: "De acum nu mai sînt al lui Iulian, ci sînt iarăși al lui Hristos. Eu am greșit, călcînd porunca lui Dumnezeu. Am nelegiuit, lepădîndu-mă de Domnul meu. Dar, într-aceasta se va cunoaște bunătatea Ta, Stăpîne, cînd mă vei milui pe mine,

care am greșit Ție. Milostivește-Te spre mine, Iubitorule de oameni, eu care sînt ca un pom uscat, căruia i-a căzut rodul și i s-a uscat frunza. Cuvintele celor fărădelege m-au înșelat și în viforul diavolului m-am afundat. Asupra mea a fluierat balaurul și cetele diavolilor s-au bucurat de mine. Stelele cerului s-au tulburat, iar soarele și luna și-au ascuns lumina lor, pentru păcatul meu cel mare cu care am amărît pe Dumnezeu. O, îngeri ai lui Dumnezeu și cetele drepților, alergați împreună cu oamenii din toată lumea; adunați-vă, plîngeți căderea mea și întunecarea minții mele, căci m-am lipsit de Hristos, soarele dreptății. Lumina credinței s-a stins în mine și s-a luat de la mine podoaba cea sufletească".

Apoi, întorcîndu-se către împărat, i-a zis: "O, diavole, pentru ce m-ai înșelat? Pentru ce m-ai tras și pe mine în pierzarea ta, călcătorule de lege?" Deci, dezbrăcînd de pe sine haina cea roșie a aruncat-o înaintea lui, zicîndu-i: "Primește-ți slava ta, pe care mi-ai dat-o, iar eu iarăși voi primi pe aceea pe care am pierdut-o. Pentru că Dumnezeul meu este bun și mă va face pe mine ca pe unul din argații Săi".

Împăratul, văzînd pe Coprie că s-a întors iarăși la Hristos, s-a umplut de mînie și a poruncit, ca îndată să ardă o tigaie mare de fier. Coprie, auzind aceasta, a zis: "O, împărate, mai bine ai fi poruncit să mă taie în bucăți și să mă ardă, ca prin acele amare munci să îndreptezi căderea mea. Deci, mai întîi să pedepsești limba mea, fiindcă aceea a greșit întîi, lepădîndu-se de Hristos". Atunci împăratul a poruncit să ardă o linguriță mică de fier și s-o pună pe limba lui Coprie. Văzînd el lingurița înroșită ca un cărbune, a zis către Sfîntul Patermutie: "Părinte, roagă-te lui Dumnezeu pentru mine, căci mă înspăimînt de munca aceasta". Starețul i-a zis: "Rabdă, fiule, cu bucurie și Domnul îți va ajuta!"

Cînd s-a atins lingurița de limba lui Coprie, îndată s-a răcit ca ghiața, iar limba nu s-a ars. Împăratul a zis: "Acești oameni sînt vrăjitori; duceți-i la tigaia pe care au fost arși Evghenie și Macarie". Ei fiind aduși, Coprie a zis către stareț: "Roagă-te pentru mine, învățătorul meu, căci foarte tare mă tem de muncire". Starețul a zis: "Nu te teme, fiule, ci fii viteaz. Adu-ți aminte de nevoințele și ostenelile tale cele pustnicești, pe care le-ai suferit în pustie cu bărbăție din copilărie, pentru Dumnezeu. Nu-ți aduci aminte cum, răstignindu-te lui Hristos în chipul crucii, ai stat astfel nemișcat? Oare ai uitat, cum te culcai pe pietre vîrtoase și pe hîrburi ascuțite? Dacă toate acestea le-ai răbdat cu plăcere pentru Hristos în viața ta, apoi pentru ce te temi de muncile acestea care se fac într-un ceas?"

Coprie întărindu-se cu aceste cuvinte, fața i s-a luminat și mergea împreună cu starețul spre tigaie, fără frică. Deci, suindu-se în tigaie Patermutie i-a zis: "Frate, Coprie, ridică-ți ochii în sus!" Iar Coprie, privind spre cer, a zis: "Văd îngerii apropiindu-se de noi! Capetele lor sînt pline de rouă, dar mă rog ție, părinte, grăiește către dînșii, să nu se mînie pe mine, că mă lepădasem de Hristos!" Astfel s-au suit amîndoi în tigaie și umblau ca pe un loc verde, batjocorind pe muncitorul, căci tigaia îndată s-a răcit desăvîrșit. Chinuitorul, văzînd aceasta, mai mult s-a mîniat și a poruncit ca să ardă un cuptor înfocat și să arunce într-însul pe mucenici, spre a-i arde.

Pe cînd cuptorul ardea, unul din ostașii împăratului, cu numele Alexandru, s-a apropiat de Coprie, și i-a zis: "O, ticălosule Coprie, mai înainte ai jertfit zeilor, dar acum nu voiești? Deci întoarce-te iarăși la ei, ca să te izbăvești de moartea cea de foc". Sfîntul Coprie i-a răspuns: "O, de mi s-ar ierta înaintea lui Dumnezeu păcatul meu cel dintîi cu care am greșit Hristosului meu! Căci de s-ar aduna toate apele mării, toate rîurile, toate izvoarele și toate picăturile, nu sînt îndestulate ca să spele păcatele mele. Însă nu mă deznădăjduiesc de milostivirea Domnului meu cel iubitor de oameni!"

Alexandru, umilindu-se de cuvintele lui Coprie, a zis: "Aş voi şi eu să fiu ostaşul acelui împărat, căruia voi sînteţi ostaşi". Coprie, începînd a-l învăţa sfînta credinţă, l-a făcut pe el să creadă în Hristos. Cuptorul fiind ars foarte tare şi cuvioşii mucenici mergînd spre el, Alexandru le-a urmat, zicînd: "Fericiţilor părinţi, voi merge şi eu cu voi; luaţi-mă cu voi în cuptor, pentru Hristos". Ei l-au luat pe sub mîini şi mergeau împreună, dar Alexandru, desfăcîndu-se de mîinile lor, a mers înainte la cuptor împotriva focului, însă nu-l ardea. Alexandru a zis către acea văpaie: "De ai ieşit cu porunca Domnului ca să mă arzi pe mine, arde pe un om păcătos". El zicînd acestea, văpaia s-a despărţit în două şi a stat de o parte şi de alta, precum de demult apele din Marea Roşie, şi-i făcu lui cale prin mijlocul său.

Astfel a intrat Alexandru înlăuntrul cuptorului, neatingîndu-se văpaia de el. Văzînd acolo pe îngerii lui Dumnezeu, a zis către dînşii: "Mă rog vouă, stăpînii mei, mîntuiţi-mă pe mine păcătosul". Îngerii au răspuns: "Pentru aceea sîntem trimişi aici de Dumnezeu, ca să te luăm întru mîntuire". Deci, i-au luat sufletul la Domnul, iar trupul a rămas mort în foc, dar n-a ars. După dînsul au intrat în cuptor şi cuvioşii părinţi Patermutie şi Coprie, aseme-nea nearşi de foc, şi şezînd lîngă trupul lui Alexandru, cîntau şi lăudau pe Dumnezeu.

După ce cuptorul s-a răcit de tot, sfinţii au fost scoşi înaintea feţei împăratului vii şi întregi, nevătămaţi în foc cît de puţin. Asemenea a fost scos şi trupul Sfîntului Alexandru nears, lăsînd dintr-însul plăcută şi multă mireasmă. Împăratul minunîndu-se, a zis: "Cu adevărat mare este Hristos! " Apoi, schimbîndu-se, a zis: "Mari sînt zeii, iar Hristos nu este nimic". Deci, a început a sili pe sfinţi la închinarea idolilor. Cuviosul Patermutie a zis către dînsul: "De vreme ce nu te duci la război pentru slava lui Dumnezeu, de aceea nu te vei întoarce înapoi, ci vei fi rănit de moarte. Şi nici nu vei mai vedea pe cel ce te va ucide. Împăratul, umplîndu-se de mînie, a poruncit să-i ucidă cu sabia. Astfel, sfinţii, fiind scoşi afară din cetate la locul unde era să fie omorîţi, se rugau lui Dumnezeu înainte de sfîrşitul lor. Atunci s-a auzit un glas din cer care lăuda pe Patermutie şi ierta pe Coprie, şi îi chema pe amîndoi la odihna cea veşnică. Bucurîndu-se ei, şi-au plecat capetele sub sabie. Şi astfel s-au sfîrşit, dîndu-şi sufletele lor pentru Domnul.

Spurcatul Iulian, ducîndu-se la război, a fost biruit de ostaşii perşilor şi, fiind rănit cu suliţa de o mînă nevăzută, şi-a lepădat sufletul cumplit, după cuvîntul Sfîntului Patermutie. Şi astfel, neîntorcîndu-se la pămîntul său, a pierit cu sunet. Aşa a fost sfîrşitul Sfinţilor Cuvioşi şi Mucenici Patermutie şi Coprie. Cu dînşii s-a sfîrşit şi Sfîntul Alexandru, în nouă zile ale lunii iulie, stăpînind peste romani, Iulian, călcătorul de lege, iar peste noi împărăţind Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh se cuvine cinste, slavă şi închinăciune, acum şi pururea şi în vecii vecilor Amin.

28. CUVIOSUL PATERMUTIE
(9 IULIE)

Acest Patermutie, precum a povestit Coprie despre dînsul, a fost la început închinător la idoli, vătaf de tîlhari, hoţ şi jefuitor de morminte, care dezbracă pe morţi. El era plin de toate lucrurile cele rele şi spurcate, vestit cu răutatea în părţile Egiptului. De la acestea toate, el s-a întors către Dumnezeu printr-o astfel de pricină.

Într-o noapte oarecare s-a suit pe acoperişul unei case, în care petrecea o sfîntă fecioară a lui Dumnezeu, şi voia să desfacă în ascuns învelitoarea acelei case şi să intre în ea, spre a face

fapta cea rea. Ostenindu-se el mult timp, nimic nu i-a sporit, și adormind a văzut în vedenie pe un bărbat luminos, îmbrăcat împărătește, zicînd către el: "Încetează de acum cu răutățile tale, de a vărsa sînge omenesc, de a face tîlhării și a săvîrși spurcate fărădelegi; ci întoarce-te la pocăință și la osteneli plăcute lui Dumnezeu ca să primești chip de ostășie îngerească, viețuind de acum cu fapte bune, și Eu te voi pune domn și voievod la oștile Mele". El s-a făgăduit cu osîrdie să facă cele ce i s-au poruncit. Atunci bărbatul ce a apărut, i-a arătat o ceată de călugări și i-a poruncit să fie mai mare peste ei.

Acestea a văzut el în vis, și dormind încă pe casă s-a făcut ziuă. Urcîndu-se fecioara pe acoperișul casei și văzînd pe acela s-a înspăimîntat, iar el deșteptîndu-se și văzînd pe fecioară s-a înfricoșat și s-a uimit. Întrebîndu-l fecioara cine este și pentru ce a venit, el n-a răspuns nimic, decît numai o rugă să-i arate unde este biserica creștină. Înțelegînd fecioara că în el este un lucru dumnezeiesc, l-a dus la biserică și l-a pus înaintea preoților. El văzînd pe preoți, a căzut la picioarele lor, rugîndu-i cu lacrimi să-l facă creștin și să-l povățuiască la calea pocăinței.

Cunoscîndu-l preoții pe el, s-au minunat și nu-i credeau cuvintele, socotind că face vreo înșelăciune sau meșteșugire. Văzîndu-i lacrimile și nedepărtata rugăciune, au zis către el: "Dacă vei părăsi desăvîrșit lucrurile tale cele rele și vei viețui bine, făcînd fapte bune, te vom primi în creștinătate". Atunci el s-a făgăduit că va face ceea ce i s-a poruncit. Deci preoții l-au învățat și după cîteva zile l-au botezat. După primirea Sfîntului Botez, Patermutie a rugat pe preoți să-i dea poruncă, după care să se poată povățui pe calea mîntuirii. Ei i-au dat trei stihuri din psalmul întîi, ca să învețe să le citească fără carte. Deci el, socotind acelea, a zis: "Destule îmi sînt acestea spre mîntuire". După trei zile de la Botez, el s-a dus în pustie, unde a viețuit multă vreme, petrecînd ziua și noaptea în rugăciuni și în lacrimi, și se hrănea cu rădăcinile verdețurilor ce creșteau pe acolo.

După multă vreme s-a întors la biserică, deprinzîndu-se bine cu acele trei stihuri, nu numai a le grăi cu cuvîntul, dar și a le împlini cu lucrul. Preoții se mirau de o asemenea schimbare a vieții lui celei rele, spre cea cu fapte bune, și voiau să-l oprească de la înfrînarea cea nemăsurată, spre a-l învăța să citească cărți. Petre-cînd el cu dînșii o săptămînă, s-a dus iarăși în pustie. Acolo a petrecut șase ani, dar nu se mai hrănea cu rădăcini și verdețuri, ci cu pîine trimisă de Dumnezeu, și aceea o dată în fiecare Duminică. De fiecare dată, după săvîrșirea rugăciunilor, afla înaintea sa o pîine curată, pusă de o mînă nevăzută, pe care o mînca cu multă mulțumire, iar pînă în Duminica următoare stătea fără hrană. Dumnezeu i-a dat și darul înțelegerii cărților, și știa toată dumnezeiasca Scriptură.

După acei șapte ani, cu poruncă dumnezeiască, Cuviosul Patermutie s-a întors iarăși la locuințele poporului spre folosul multora. El, prin chipul vieții sale pustnicești, pe mulți i-a atras la sine, făcîndu-i ucenicii lui. Deci mergeau după el și urmau faptelor sale bune. Între cei care veniseră la el să se facă ucenici, era și un tînăr. Pe acela primindu-l, l-a tuns în rînduiala monahicească și-l povățuia spre cuviincioasă plăcere de Dumnezeu. Cuviosul Patermutie mai avea obiceiul de a căuta bolnavii și a ședea lîngă ei pînă la sfîrșitul lor. Iar murind, îi îngropa și din sîrguința sa le cîștiga îmbrăcămintea de îngropare. Acel tînăr monah, văzînd sîrguința cea mare a starețului pentru îngroparea morților, a zis către el: "Părinte, aș vrea ca și pe mine tot astfel să mă îmbraci și să mă îngropi, după ce voi muri". Răspuns-a părintele: "Așa voi face, fiule, și atît de mult te voi îmbrăca pe tine, încît singur vei zice: este destul".

După cîtva timp a murit monahul cel tînăr, iar starețul, după obiceiul lui, îmbrăcîndu-l cu îmbrăcămintea cea de îngropare și acoperindu-i fața, a zis către mort: "Fiule, îți sînt destule acestea pentru îngropare, sau să mai adăugăm ceva?" Iar mortul a răspuns în auzul tuturor: "Sînt

destule, părinte!" Deci, toți cei de față s-au mirat de o minune ca aceea și au început a cinsti și a slăvi pe stareț, ca pe un făcător de minuni. Dar el n-a suferit a se slăvi de ei ci, îngropînd mortul, îndată s-a dus pe ascuns în pustie. După cîtăva vreme s-a întors iarăși să cerceteze frații, pe care îi povățuise spre viața monahicească.

Dumnezeu i-a descoperit pentru un frate bolnav, că este aproape de moarte și acela își avea chilia sa sihăstrească lîngă un sat oarecare. Deci, el s-a dus cu sîrguință să-l caute. Dar, deoarece calea era depărtată, a întîrziat și soarele era spre apus. Atunci sfîntul, fiind noapte, nu voia să meargă în satul acela, păzind cuvîntul Domnului: *Umblați pînă aveți lumină, ca să nu vă cuprindă întunericul;* și de umblă cineva ziua, să nu poticnească. Drept aceea, cu mare credință a zis către soare, pe cînd trecuse crugul de jumătate: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos, să stai din cale și să aștepți puțin pînă voi ajunge în sat!" Soarele, care trecuse de jumătate crugul, a stat și a luminat și cealaltă jumătate de crug, așteptînd pînă ce cuviosul va ajunge în sat.

Văzînd oamenii satului că soarele a întîrziat a apune, s-au minunat și ducîndu-se în mijlocul satului, priveau acea minune. Peste cîtăva vreme au văzut pe Cuviosul Patermutie venind din pustie spre satul lor și, întîmpinîndu-l, l-au întrebat de oprirea soarelui. Iar el le-a zis: "Nu vă aduceți aminte de cuvintele Domnului din Evanghelie, Care ne învață să avem credință? Dacă cineva are credință cît un grăunte de muștar, acela poate să mute și munții. Deci, cel ce prin credință poate să mute munții, acela cu aceeași credință este puternic ca și soarele să-l oprească din mers".

Acestea zicîndu-le el, toți au înțeles că pentru dînsul s-a oprit soarele, care, după ce el a venit în sat, îndată a apus. Toți s-au închinat starețului cu frică, urmînd după el pînă la fratele cel bolnav. Intrînd în chilia lui, l-au găsit pe el mort întru Domnul. Deci, făcînd rugăciune, s-a apropiat și a sărutat trupul mortului, zicînd către dînsul: "Care este dorința ta, frate? Să te duci să viețuiești cu Hristos, sau să viețuiești cu noi în trup?" Atunci mortul îndată a înviat și a deschis ochii. Apoi, rugîndu-se, a stat și a început a grăi: "Pentru ce m-ai întors pe mine, părinte? Căci îmi este mai bine a mă duce la Hristos și să fiu viu cu Dînsul, decît a petrece în trup". Starețul i-a zis lui: "Dormi în pace și roagă-te pentru mine". El, culcîndu-se, a adormit iarăși și s-a făcut la toți, care erau de față, mare spaimă, zicînd: "Cu adevărat acesta este om dumnezeiesc". Cuviosul îngrijind de trupul mortului, a petrecut toată noaptea în cîntare de psalmi, iar a doua zi, îngropîndu-l cu cinste, s-a dus de acolo.

Altă dată, un oarecare frate fiind bolnav și aproape de moarte, cuviosul s-a dus la el spre cercetare. Văzîndu-l pe dînsul că se teme de moarte, pentru păcatele sale, a zis către dînsul: "Pentru ce nu ești gata, fiule, spre ducere? Gîndesc că conștiința, mustrătoarea ta, va merge cu tine acolo". Bolnavul a zis: "Rogu-mă ție, părinte, roagă-te lui Dumnezeu pentru mine, ca să-mi dea cel puțin timp spre pocăință". Răspuns-a starețul: "Acum cauți vreme de pocăință? Dar cea trecută unde este? Ce ai făcut în tot timpul călugăriei tale? Oare n-ai putut să-ți tămăduiești rănile cele de mai înainte, ci mai ales ai adăugat altele noi?" Dar bolnavul, nu înceta să roage pe stareț cu lacrimi, ca să se roage Domnului pentru dînsul. Deci starețul i-a zis: "De nu vei mai adăuga de acum alte rele, apoi mă voi ruga pentru tine. Pentru că bun este Domnul Cel iubitor de oameni și îndelung răbdător. El îți va da cîtăva vreme pentru curățirea păcatelor tale".

Aceasta zicînd-o, și-a plecat genunchii la rugăciune și, după ce s-a rugat mult, a zis bolnavului: "Iată, trei ani îți mai dă Domnul, să mai petreci în această viață, însă să te pocăiești cu adevărat". Apoi, luîndu-l de mînă, l-a ridicat din pat sănătos și l-a dus cu el în pustie. După ce au trecut trei ani, s-a întors cu dînsul iarăși la frați, și l-a pus înaintea lor ca pe îngerul lui

Dumnezeu. Acolo la cuviosul, adunîndu-se mai mulți frați și ascultînd cu mare luare aminte cuvintele lui cele curgătoare, au spus către dînșii cuvînt despre rodurile pocăinței, vorbind toată noaptea pînă dimineața. Din acea vorbire, fratele acela își împlinea pocăința cea de trei ani. Deci el a fost văzut cum dormita, și astfel și-a dat sufletul său în mîinile lui Dumnezeu, fără durere și fără frică, ca și cum ar fi dormit un somn dulce.

Se mai povestește despre Cuviosul Patermutie și aceasta: el de multe ori a trecut rîul Nil, umblînd pe deasupra apei. Altă dată, cîțiva frați fiind adunați într-o chilie și vorbind pentru folosul sufletului cu ușile încuiate, sfîntul a stat în mijlocul lor, precum altădată Hristos a venit în mijlocul Apostolilor. Cuviosul Patermutie era mare întru minuni și plin de darul lui Dumnezeu. El, după mulți ani ai vieții sale cea plăcută lui Dumnezeu, s-a mutat către Domnul.

29. CUVIOSUL COPRIE
(9 IULIE)

Sfîntul Coprie, singurul văzător al Sfîntului Patermutie, și povestitor al minunilor lui, a fost cu rînduiala preot, avînd asemenea de la Dumnezeu darul facerii de minuni. El ședea tot în acele părți ale Egiptului, tămăduind diferite boli între oameni și gonind duhurile cele viclene. Odată, adunîndu-se la dînsul mulți frați, cărora le povestea multe pentru folosul lor din viața Cuviosului Patermutie și a celorlalți sfinți, unul dintre frați, necrezînd cele ce spunea, nu lua aminte și, adormind, a văzut în vedenia visului, în mîinile Sfîntului Coprie, o carte scrisă cu slovă de aur, și din care vorbea el către frați, iar aproape de dînsul stătea un oarecare bărbat luminos, cinstit la vedere și împodobit cu căruntețe. Acela, privind cu groază spre cel ce dormita, i-a zis: "Pentru ce nu crezi cele ce se grăiesc și, neluînd aminte, dormitezi?" Fratele acela, deșteptîndu-se, s-a înspăimîntat și a spus îndată celorlalți, ceea ce a văzut. De atunci, el asculta cu credință și cu luare aminte toate cuvintele Sfîntului Coprie.

Șezînd la Cuviosul Coprie niște frați străini, care veniseră spre cercetare, și ascultînd cuvintele cele folositoare de suflet, a venit un om mirean, purtînd un vas cu nisip și stătea la ușa chiliei, așteptînd pînă ce va sfîrși starețul vorba sa. Atunci frații, văzînd pe om, au întrebat pe stareț, pentru ce a adus nisipul acela. Iar starețul le-a răspuns: "Nu mi se cade mie, fraților, ca să vă spun lucrul acesta, ca să nu mă arăt că mă slăvesc în deșert, lăudîndu-mă cu dumnezeieștile lucruri. Deci, ca să nu piară plata ostenelilor noastre și văzîndu-vă pe voi că v-ați ostenit pe un drum așa de lung, nu ascund aceasta de voi, ci voi spune lucrurile lui Dumnezeu spre folosul vostru, lucruri pe care El a binevoit a le săvîrși prin noi păcătoșii.

Pămîntul satului aceluia, care este aproape de noi, era cu totul neroditor și din grîul cel semănat de țărani abia se aduna sămînța, pentru că un vierme nășcîndu-se, le mînca rădăcina și rodea spicele mai înainte de coacere, iar oamenii satului aceluia erau cu toții închinători de idoli. Atunci, ajutîndu-ne darul lui Dumnezeu, i-am adus pe toți la sfînta credință și i-am botezat. După ce toți s-au făcut creștini, au venit la noi și ne-au cerut să ne rugăm lui Hristos Dumnezeu pentru dînșii, ca pămîntul să le dea bună aducere de roade. Atunci, am zis către dînșii: "Noi putem să ne rugăm, însă credința voastră să fie neîndoită spre Dumnezeu". Ei, spunînd că au credință tare, au luat în sînurile lor țărînă din pămîntul acesta, pe care umblă picioarele noastre cele păcătoase.

Apoi m-au rugat ca, în numele Domnului, să le binecuvintez ţărîna aceea, ca pe nişte seminţe, şi am zis către dînşii: "Să vă fie vouă după credinţa voastră!" Atunci, ducîndu-se la locul lor, au amestecat ţărîna cu sămînţa grîului lor şi l-au semănat în ţarini. Şi astfel s-a făcut mare îndestulare de rod, încît nici un pămînt din acele părţi ale Egiptului nu poate să facă o aducere de roade ca aceea. Deci, din acea vreme lucrătorii de pămînt, luînd ţărînă, vin în toţi anii aici şi o aduc la noi, ca să o binecuvîntăm, şi credinţa lor nu este în zadar, pentru că totdeauna adună roduri îndestulate.

Într-o vreme oarecare, Cuviosul Coprie, avînd înaintea poporului vorbă cu un eretic maniheu despre credinţă şi, neputînd să dovedească pe acel mîndru şi măreţ eretic cu blîndele sale cuvinte, a voit ca prin faptă să-şi arate credinţa cea dreaptă. Deci, a poruncit să aprindă un foc mare şi a chemat pe eretic cu dînsul în foc, zicînd: "Acela care nu va arde în foc, credinţa aceluia va fi dreaptă!" Însă acel eretic, a zis către dînsul: "Tu să intri mai întîi". Deci sfîntul intrînd în foc, văpaia s-a despărţit în două, şi el stătea pe cărbuni ca pe o iarbă verde, fără să-l vatăme. Astfel, a stat în mijlocul focului o jumătate de ceas, şi a ieşit întreg, nea-tingîndu-se focul nici de hainele lui. Poporul, văzînd acest lucru, s-a mirat foarte mult şi a preamărit pe Hristos Dumnezeu. Dar ereticul n-a voit să intre. Însă poporul, împingîndu-l fără voie, îndată a început să ardă şi, sărind din foc pîrlit, a început să fugă. Poporul, prinzîndu-l striga: "Să se ardă ereticul!" Dar Cuviosul Coprie, potolind gîlceava poporului, a eliberat pe eretic viu, însă pîrlit ca un tăciune.

Stareţul avea aproape de chilia sa o grădină mică, în care semăna verdeţuri şi roduri de mîncare, pentru străinii care veneau la dînsul. Într-o noapte, intrînd în grădină un oarecare închinător de idoli, a furat din roduri cît a putut să ducă. Şi ducîndu-le acasă, a pus într-o căldare o parte din ele, ca să le fiarbă. Fierbînd trei ceasuri şi mai mult şi arzînd multe lemne, nimic n-a sporit, pentru că nici apa din căldare nu se încălzise. Omul acela se mira de acest lucru neobişnuit. Apoi, cunoscîndu-şi păcatul şi înţelegînd puterea lui Hristos care lucrează prin creştini, a luat tot ceea ce furase, asemenea şi pe cele care erau în căldare, şi le-a dus la stareţ.

Deci, aruncîndu-se înaintea picioarelor lui, i-a spus hoţia şi minunea care se făcuse. Pentru aceea cerea iertare şi se ruga să-l facă creştin. Atunci s-a întîmplat de erau la stareţ mulţi străini şi toţi s-au bucurat de acea minunată întoarcere spre Hristos a acelui om. Iar din roadele acelea toţi s-au ospătat din destul şi au mulţumit lui Dumnezeu. Cuviosul Coprie, făcînd mai multe minuni cu darul lui Hristos, s-a odihnit în pace şi a luat parte cu Cuviosul Patermutie în împărăţia Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, I se cuvine cinste şi slavă în veci. Amin.

30. SFÎNTUL SFINŢIT TEODOR, EPISCOPUL EDESEI, ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÎNSUL

(9 IULIE)

În cetatea Edesa era un bărbat cu numele Simeon şi avea de soţie o femeie ce se chema Maria. Amîndoi erau dreptcredincioşi şi temători de Dumnezeu, umblînd fără de prihană în poruncile Domnului şi făcînd milostenie multă, pentru că erau bogaţi. Ei au născut o fiică. Dar, dorind să aibă parte bărbătească, alergau la bisericile lui Dumnezeu şi se rugau Lui cu multă postire şi cu rugăciuni să le dăruiască un fiu.

Sosind Postul Paştilor şi ajungînd în sîmbăta întîi a marelui post, zi în care Biserica face pomenirea Marelui Mucenic Teodor Tiron, s-au dus amîndoi cu daruri la biserica Sfinţilor Apostoli, cînd se făcea cîntarea de dimineaţă. Acolo li s-a făcut la amîndoi o vedenie deosebită ca aceasta: "Au văzut pe Sfîntul Apostol Pavel stînd în biserică cu Sfîntul Mare Mucenic Teodor Tiron. Sfîntul Teodor a zis către Sfîntul Apostol Pavel, arătînd cu degetul spre Simeon şi spre Maria: "O, ucenic al Domnului, aceştia se roagă cu căldură şi cer naşterea unui fiu. Deci, mijloceşte-le cererea la Dumnezeu, ca să aibă răsplătire pentru darurile şi milosteniile făcute de dînşii pe la biserici". Şi se părea că apostolul le purta în mîini un prunc de parte bărbătească, zicîndu-le: "Iată, aveţi un fiu". Dar marele mucenic a zis: "Teodor să fie numele lui, că pruncul acesta va fi cu adevărat fiu al lui Dumnezeu".

După vedenia aceea şi după săvîrşirea cîntării de dimineaţă, şi-au spus unul altuia vedenia ce avuseseră şi amîndoi se mirau de aceeaşi vedenie. Ei au mulţumit lui Dumnezeu foarte mult pentru că primiseră înştiinţare de zămislirea fiului şi, bucurîndu-se, s-au întors acasă. Maica zămislind, se păzea cu multă înfrînare, ca ceea ce purta în sine pe cel ce era să fie vas ales al Sfîntului Duh. Venind vremea naşterii, ea a căpătat un fiu şi i-a pus numele Teodor, precum l-a numit marele mucenic în vedenie, şi l-a luminat cu Sfîntul Botez. Pruncul crescînd şi venind în anii copilăriei, părinţii l-au dat la învăţătura cărţii, dar era greu la învăţătură şi zăbavnic cu vorbirea, deprinzîndu-se anevoie la cele ce-i spuneau.

Toate acestea au fost după rînduiala lui Dumnezeu, ca să i se dea lui înţelepciunea nu de la oameni, ci din darul Domnului. Copilul adeseori era supărat de părinţi şi de dascăli şi era ocărît de cei de o vîrstă cu el. După o vreme, i-a venit un gînd, ca să ceară de la Dumnezeu înţelegere. Deci, adeseori alerga la biserică şi se ruga. Odată, povăţuindu-se de dumnezeiasca insuflare, a intrat într-o zi de Duminică în biserică şi, înainte de a începe Sfînta Liturghie, s-a ascuns în altar, sub sfîntul prestol, nevăzîndu-l nimeni. Deci, venind arhiereul, a început a săvîrşi Sfînta Liturghie.

Într-acea vreme, copilul Teodor adormise sub sfînta masă, şi a stat acolo pînă la sfîrşitul Liturghiei. Într-acel somn i s-a făcut o vedenie ca aceasta. El vedea pe un prunc strălucind ca soarele, cam de o vîrstă cu el, Care îl hrănea pe el cu fagure de miere. Tot acel copil i-a dat în mîini un toiag păstoresc şi l-a binecuvîntat. După vedenia aceea, Teodor deşteptîndu-se din somn, a ieşit de sub prestol. Arhiereul, şi cei ce erau cu dînsul în altar, văzîndu-l, s-au mirat şi-l întrebau, pentru care pricină a fost acolo. El le-a spus cele despre sine şi ce fel de vedenie a văzut. Arhiereul înfricoşîndu-se, îndată a numărat pe Teodor împreună cu clerul său, făcîndu-l citeţ.

De atunci, Teodor s-a făcut cărturar şi isteţ la minte, covîr-şind cu înţelegerea nu numai pe cei de o vîrstă cu el, ci şi pe cei bătrîni. El s-a deprins cu înţelegerea duhovnicească şi cu filozofia cea dinafară, pentru că atunci era în Edesa un renumit dascăl de filozofie, cu numele Sofronie. Deci, aceluia i s-a dat pe sine la învăţătură şi în scurtă vreme a săvîrşit toate învăţăturile. Cînd era de optsprezece ani, tatăl său, Simeon, s-a mutat către Domnul. Apoi, după un an, şi Maria, mama lui, s-a dus către Domnul. Averile cele multe, care rămăseseră de la părinţii săi, Teodor le-a împărţit săracilor. Numai o parte a lăsat surorii sale, care era însoţită cu bărbat. Aceea a născut pe Vasile, care s-a învrednicit de arhiereasca rînduială în cetatea Amasiei şi care a fost scriitorul vieţii acestui Teodor.

După moartea părinţilor, fericitul Teodor s-a dus în Ierusalim, avînd vîrsta de douăzeci de ani. După ce s-a închinat la Mormîn-tul Domnului şi a înconjurat toate sfintele locuri, a mers la lavra Cuviosului Sava, care într-acea vreme se povăţuia de părintele Ioan. Acolo el îmbrăcînd

chipul monahicesc, se deprindea la nevoințele pustnicești și umbla în ascultări prin toate ostenelile, slujind cu cuviință la toate slujbele mînăstirii 12 ani. După aceea a rugat pe egumen să-i poruncească lui să petreacă deosebit în liniște, într-o chilie sihăstrească. Deci, luînd o chilie pustnicească, se liniștea slujind lui Dumnezeu. Hrana lui era puțină pîine și puțină apă, și aceea după apusul soarelui, dar nu în toate zilele. Pentru că uneori petrecea două sau trei zile fără hrană. De multe ori el ieșea în pustiul Iordanului și zăbovea într-însul multe zile, flămînzind și însetînd. El se ruga lui Dumnezeu ziua și noaptea, ca un om fără de trup, și iarăși se întorcea la chilia sa. Astfel a petrecut el douăzeci și patru de ani, ducînd o viață ca aceasta în pustniceștile nevoințe.

Un tînăr cu numele Mihail, rudenie de-a sa, auzind de petrecerea lui cea aleasă în pustnicie, a venit din Edesa la dînsul, vrînd să urmeze faptelor lui celor bune. Teodor, primindu-l și călugărindu-l, îl avea pe lîngă el ca ucenic și împreună nevoitor. Mihail s-a deprins a împleti coșnițe, blidișoare și alte vase foarte alese, pe care le ducea, cu porunca dascălului, în sfînta cetate a Ierusalimului și le vindea. Iar prețul pe care îl lua, îl aducea la părintele său, Teodor. Acela îl trimitea la lavră la părintele Ioan, ca să nu ia pîinea din mînăstire în zadar. Într-acele vremi, părțile Palestinei și ale Feniciei nu erau sub stăpînirea împăraților greci, ci sub stăpînirea perșilor, după voia lui Dumnezeu. Creștinii, dîndu-le multe dăjdii, își răscumpărau viața și credința lor, iar Domnul mîngîia pe poporul Său cel credincios, făcînd semne și minuni la Sfîntul Mormînt. Prin aceasta, El astupa spurcatele guri ale hulitorilor de Hristos, și mulți din cei mai mari ai lor de departe mergeau la Ierusalim ca să vadă Mormîntul lui Hristos, și dădeau cinste patriarhului creștinesc și celorlalți arhierei, făcînd ușurare popoarelor.

Într-acea vreme, Adrameleh, împăratul Persiei, cu soția sa Seida, pornind de la Babilon, au mers la Ierusalim, ca să vadă Mormîntul lui Hristos și minunile care se făceau acolo. Adrameleh era om blînd, nevrînd să asuprească pe creștini, afară de dajdia pe care o lua, iar despre credință se întreba cu cei iscusiți în Scripturi numai cu cuvinte, făcînd întrebări și răspunsuri după socoteala sa cea persană. El fiind încă în Sfînta Cetate, fericitul Mihail, ucenicul și rudenia Cuviosului Teodor, a mers în Sfînta Cetate cu porunca lui, ca să-și vîndă lucrul mîinilor sale, găzduind în metocul Cuviosului Sava.

Mai întîi s-a dus să se închine la Mormîntul lui Hristos și la Golgota, apoi a ieșit în tîrg ca să-și vîndă lucrul mîinilor sale. În cale l-a întîmpinat un scopit al împărătesei Seida, care, văzînd coșnițele și vasele cele împletite frumos, s-a minunat de un lucru ca acela preaales făcut de mîini, și a zis către dînsul: "Tînărule, vino după mine, că vei lua preț bun pentru toate vasele tale". Mihail i-a urmat lui, ca un miel fără de răutate, pînă la ușa casei împărătesei. Scopitul a spus împărătesei, că un monah oarecare vinde niște vase foarte frumoase. Deci, împărăteasa îndată a poruncit să-l aducă înaintea sa.

Fericitul Mihail, intrînd înaintea feței ei, s-a rănit spurcata femeie cu gînd necurat asupra tînărului monah, pentru că el era cu adevărat frumos la față și bine împodobit la stat, începînd abia a-i crește barba. El era subțire și uscățiv din postirea cea mare, dar din frumoasa lui vedere cea dinafară, se arăta buna podoabă cea dinlăuntru a sufletului său cel îmbunătățit.

Împărăteasa, privind spre dînsul mereu, se aprindea cu dragostea trupească de dînsul și a început a-l întreba: "Cine ești tu și de unde vii?" Iar el a răspuns, zicînd: "Sînt un monah sărac din Lavra Sfîntului Sava". Împărăteasa a zis către dînsul: "O, tînărule, te văd galben și uscat și mi-e milă de tine; deci voiesc să-ți fac bine. De ești rob cuiva te voi libera; de ești robit, te voi izbăvi; de ești neputincios, te voi tămădui; de ești sărac, te voi îmbogăți!" Fericitul Mihail, auzind cuvintele ei înșelătoare, a cunoscut gîndul ei cel viclean și, ridicîndu-și inima și ochii la

Dumnezeu, s-a rugat în mintea sa zicînd: "O, Stăpîne iubitorule de oameni, izbăvitorul celor robiți și nădejdea celor deznădăjduiți, Cel ce ai izbăvit pe proorocul Tău Daniil din gurile leilor, izbăvește-mă și pe mine în ceasul acesta de această leoaică cumplită, care voiește să înghită sufletul meu și să-l coboare în iad de viu!"

Apoi a zis către împărăteasă: "Odată am fost robit cu patimile cele dulci ale lumii, dar Stăpînul meu Hristos Dumnezeu m-a izbăvit cu darul Său. Am fost rob al păcatului, dar Domnul meu, luînd chip de rob, m-a eliberat pe mine. Acela, aflîndu-mă bolnav și luînd neputința mea, m-a însănătoșit desăvîrșit pe mine; scăpătat am fost și sărac, dar Fiul lui Dumnezeu Cel preabogat, sărăcind pentru mine, m-a îmbogățit și de nimic nu m-a lipsit. Deci, bogățiile tale nu-mi trebuiesc, căci am bogăția mea - sănătate, libertate și toate bunătățile -, cu care, din mila Mîntuitorului meu, mă îndestulez".

Dar acea femeie fără de rușine a zis către dînsul: "O, tînărule, de-mi vei fi mie prieten, de multe bunătăți te vei îndulci. Mulți te vor ferici pe tine și multora vei fi stăpîn". Dar Sfîntul Mihail i-a răspuns: "Eu iubesc pe Domnul meu Hristos, Cel ce m-a iubit și și-a dat sufletul Său pentru mine și doresc a-L iubi cu nesaț, iar prieteni am rînduielile îngerilor celor cerești și cetele tuturor sfinților, care au viețuit îngerește pe pămînt, a căror frumusețe și podoabă este nespusă. De aceea, avînd un stăpîn milostiv ca Acesta și niște prieteni iubiți ca aceștia, nicidecum nu voi să-ți fiu prieten!" Atunci împărăteasa Seida a început cu mînie a grăi către dînsul: "De nu vei face voia mea, apoi cu multe munci te voi pedepsi și cu bătăi voi zdrobi trupul tău!" Fericitul Mihail a răspuns: "Eu mă sîrguiesc ca să fac voia Domnului meu, iar voii tale nicidecum nu voiesc să mă supun. Iar de vei chinui trupul meu cu munci și cu pedepsiri, veșnică dulceață vei mijloci sufletului meu. Să știi cu dinadinsul, că, cu nici un fel de amăgiri nu mă vei pleca pe mine spre pofta ta și nici cu munci nu mă vei înfricoșa".

Împărăteasa a zis: "O, ticălosule, de cîte bunătăți te lipsești, neîmplinind pofta mea! Oare nu sînt frumoasă și vrednică de dragoste?" Cuviosul monah a răspuns: "Nu numai că nu ești frumoasă, dar ești murdară și foarte urîtă la chip; nu ești vrednică de dragoste, ci de ură!" Atunci necurata împărăteasă, umplîndu-se de mînie, a poruncit ca pe înțeleptul monah, să-l întindă la pămînt și să-l bată fără de milă cu toiege. Deci, muncindu-l pe el foarte mult l-a trimis la împărat legat cu lanțuri, scriindu-i astfel: "Acest îndrăzneț monah m-a defăimat cu batjocori necinstite. Deci de-l vei lăsa pe el viu, apoi mă vei vedea pe mine moartă". Împăratul, citind scrisoarea, s-a învoit la cererea ei, pentru că nu voia să o supere pe ea, însă mai întîi a voit ca singur să vadă pe monah și a poruncit să-l aducă înaintea sa.

Cuviosul, fiind adus înaintea împăratului, n-a voit să i se închine lui, precum este obiceiul perșilor a se închina înaintea împăraților și boierilor, ci stătea neplecat, arătînd cu bărbăție vitejia și neînduplecarea sufletească spre cei potrivnici. Atunci împăratul, uitîndu-se la el cu ochi mînioși, a zis cu iuțime: "O, mîndrule monah, ce ai să răspunzi la fapta care ai îndrăznit tu să o faci, căci mi se pare că ești fără de rușine?" Răbdătorul de chinuri Mihail, a răspuns: "Împărate, trei fapte bune ți se cuvine să ai mai înainte de toate: frica de Dumnezeu, dreapta judecată și îndelunga răbdare către cei greșiți".

Auzind împăratul niște cuvinte ca acestea ale lui, s-a îmblînzit cu firea și a poruncit să-l dezlege din lanțuri. Apoi a început cu blîndețe a-l întreba pe el de unde este. El i-a răspuns: "De neam sînt din cetatea Edesa, iar acum sînt monah în lavra Sfîntului Sava". Apoi cînd l-a întrebat împăratul despre ce era scris împotriva lui, sfîntul a grăit: "Ceea ce se povestește despre mine, s-a întîmplat astfel: Cineva din întîmplare, a călcat peste un șarpe ce se cheamă vasilisc, care numai cu vederea omoară oameni. Dar, vrînd să scape de el, a nimerit peste un leu. Însă

mai cu voie, i-a fost lui prietenia cu leul, decît cu veninosul șarpe vasilisc, care omoară cu ochii!"

Atunci împăratul, înțelegînd puterea acestor cuvinte și cunoscîndu-l pe el că este nevinovat, l-a iubit pe el foarte mult, pe de o parte pentru frumusețea lui, iar pe de alta pentru buna lui înțelegere. Deci voia ca să-l întoarcă pe el de la credința creștină și să-l aducă la credința persană. Împăratul avea pe lîngă dînsul pe un iudeu oarecare, învățător de lege, mult grăitor în cuvinte. Pe acela luîndu-l ca ajutor, a început a grăi către monah: "Eu mă milostivesc spre tine și cruț tinerețea și înțelegerea ta, dar te sfătuiesc și te rog: Depărtează-te de la învățătura cea aspră a lui Hristos, leapădă-te de credința creștină și lipește-te de slujba mea persană. Îmi vei fi mie în loc de fiu și te voi pune stăpîn mai presus decît boierii mei, și te voi face domn peste toate bunătățile mele".

Atunci Cuviosul Mihail, ridicîndu-și ochii spre cer și suspi-nînd din adîncul inimii, a zis: "O, Hristoase împărate, să nu-mi fie mie a mă depărta de Tine, Dumnezeul meu, chiar și munci fără de număr de voi primi". Iar lui Adrameleh i-a zis: "Împărate, eu sînt rob al Tatălui, al Fiului și al Sfîntului Duh, al unei dumnezeiri nedespărțite. Pe Aceasta o mărturisesc și nu mă voi depărta de la o mărturisire ca aceasta, ci sînt și voi fi într-însa de-a pururea".

Împăratul auzind aceasta, a zis către dînsul: "Îți place ție oare să fii îmbrăcat într-acest chip atît de întunecos, în care ești acum?" Sfîntul a răspuns: "Eu mai bine mă împodobesc cu această haină monahicească, decît în hainele tale împărătești". Împăratul a zis: "Știu foarte bine cărțile noastre și Scriptura voastră creștină, pe care o numiți Evanghelie, am citit-o. Dar nicăieri n-am găsit niște porunci ca acestea, adică să se scîrbească de nuntă și de carne". Sfîntul a răspuns: "Viața creștinilor s-a despărțit în două: în cea monahicească și în cea lumească. De aceea cei mireni au binecuvîntare să se însoare și să mănînce carne, nefiindu-le lor păcat una ca aceea, numai de vor păzi celelalte porunci ale lui Hristos, iar nouă celor ce ne-am lepădat de lume și ne-am făgăduit să ne păzim fecioria, nu ni se cade să ne însoțim cu nuntă, pentru că învățătorul nemuritor, Apostolul Pavel, a zis: *Cel neînsurat se îngrijește de ale Domnului, cum să placă Domnului, iar cel însurat se îngrijește de cele lumești, și cum să placă femeii.* Și iarăși: *Cel ce se însoară bine face, iar cel ce nu se însoară și mai bine face.* Deci, noi, vrînd a plăcea Domnului nostru Iisus Hristos, am ales să călătorim pe calea cea mai bună, adică să viețuim fără a ne însura. Carne nu mîncăm, nu pentru spurcăciune, ci pentru înfrînare, pentru că Pavel zice: *Împărăția lui Dumnezeu nu este mîncare și băutură*; ci dreptate și pace, postirea cu sfințenie și celelalte lucruri bune".

Zis-a împăratul: "Pavel v-a înșelat pe voi". Sfîntul a răspuns: "Nu ne-a înșelat, ci ne-a scos din înșelăciune și ne-a povățuit cum să intrăm în bunătățile, *pe care ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit. Acestea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc.* O, împărate, dacă voiești să știi cu adevărat pe înșelătorul și înainte mergătorul lui Antihrist, el este Mahomed al vostru, care a înșelat tot neamul turcesc pînă și pe al perșilor, vărsîndu-și veninul răutății". Dar iudeul ce stătea înaintea împăratului, a zis către Sfîntul Mihail: "Pavel al vostru nu era oare iudeu?" Răspuns-a sfîntul: "Deși era iudeu, propovăduia porunca Domnului, făcînd umbră deșartă Legea cea veche, iar darul cel adevărat bine l-a vestit, și pe care proorocii în Legea veche l-au proorocit". Zis-a iudeul: "Cum ai învățat de la Pavel, cînd tu nici nu l-ai văzut? Învață-te de la mine, pe care mă vezi, și auzi cuvinte din gura mea". Zis-a Mihail: "Dacă vei începe a învăța ca și acela, atunci te voi asculta, iar de te vei amesteca cu învățătura potrivnică, voi fugi de tine ca de un șarpe, pentru că Pavel a zis: *Dacă cineva vă va propovădui vouă mai mult decît ceea ce ați primit, anatema să fie!*"

Zis-a împăratul: "Pentru ce vă lepădați de proorocul Mahomed, oare n-a propovăduit el pe Dumnezeu: turcilor, arabilor și perșilor? Nu a sfărîmat idoli și a învățat viața bună?" Răspuns-a sfîntul: "Dacă cineva scoate dintr-o temniță pe altul și îl închide în alta mai întunecoasă, atunci ce fel de facere de bine îi face acestuia? Nu l-a înșelat pe acela, ducîndu-l de la un întuneric la altul? Astfel v-a făcut și Mahomed al vostru. Noi știm că una este calea cea neînșelătoare spre lumina adevărată, adică, credința în Tatăl, în Fiul și în Sfîntul Duh, într-un Dumnezeu în trei fețe". Zis-a împăratul: "Înțelept și bun cuvîntător se pare că ești, însă negreșit că doi vor birui pe unul". Răspuns-a sfîntul: "Trei sînteți, nu doi, și veți fi biruiți de unul, cu puterea lui Hristos". Împăratul l-a întrebat: "Numai doi vorbim cu tine, eu și cu iudeul. Cine este al treilea între noi?" Răspuns-a sfîntul: "Între voi amîndoi stă nevăzut diavolul, învățătorul vostru!"

Deși împăratul se umpluse de mînie, însă se înfrîna de iuțime, nădăjduind că va birui cu cuvinte pe ostașul lui Hristos. Deci, a zis către el: "Lasă-ți vorba ta cea multă, și supune-te mie, mărturisește că Mahomed e prooroc și apostol al lui Dumnezeu, și îmi vei fi ca un fiu, îndulcindu-te de multe bunătăți". Grăit-a sfîntul: "O, împărate, vei mărturisi tu pe Dumnezeu și Cuvîntul Lui?" Răspuns-a împăratul: "Mărturisesc cu adevărat". Zis-a sfîntul către iudeu: "Dar tu mărturisești, că *prin Cuvîntul Domnului s-a întărit cerul și cu Duhul gurii Lui toată puterea lor?*" Răspuns-a iudeul: "Adevărat că este așa".

Iar cel plin de Duhul Sfînt, mărturisitorul lui Hristos, a zis către ei: "Iată, voi singuri mărturisiți adevărul, măcar că nu credeți, precum se cade. Eu însă nu voi mărturisi minciuni, ci precum am zis așa voi zice, că, Mahomed nu este prooroc, nici apostol, ci înșelător, mincinos și înainte mergător al lui Antihrist. Iar tu iudeu fiind, să știi cu adevărat, că acum Hristos a venit în lume prin nestricăcioasa naștere din Preasfînta Fecioară, și mai mult să nu aștepți altă naștere a Lui după trup. Iar acela pe care tu îl aștepți, acela va fi necuratul Antihrist, care va tulbura toată lumea; iar înaintea lui a mers Mahomed, înainte mergătorul lui".

Zicînd sfîntul unele ca acestea, perșii și turcii s-au mîniat asupra lui, iar cei ce erau creștini se bucurau, zicînd în sine: "A biruit monahul cu darul lui Hristos". Mîniindu-se împăratul asupra jidovului, i-a zis: "În zadar te-am chemat să te am ajutor, pentru că nici un ajutor n-am avut de la tine". Deci, l-a gonit din fața sa, zicîndu-i: "Eu singur îi voi dovedi monahului și îl voi întoarce la mine". Dar Sfîntul Mihail, umplîndu-se de bucurie, a zis: "Iată unul a fugit cu rușine de puterea Hristosului meu, dar mai sînt încă doi și aceștia iute vor fi biruiți, pentru că ajutorul meu este nedovedit și nebiruit". După aceea, împăratul a zis către răbdătorul de chinuri: "O, monahule, una din două îți stă ție de față: ori să te supui mie și să vii la credința noastră, ori să te lipsești de această viață dulce, gustînd amara moarte". Zis-a sfîntul: "O, împărate, mă rog ție ca să-mi faci una din trei: ori trimite-mă la stareţul meu, ori trimite-mă la Hristosul meu, cu vreun chip de moarte, sau fă-te creștin și să ai împărtășire cu noi".

Nesuferind împăratul acea îndrăznire a lui, s-a mîniat și a poruncit să aștearnă pe pămînt mulți cărbuni aprinși și să pună pe mucenic cu picioarele desculțe peste ei. Răbdătorul de chinuri stătea nemișcat pe acei cărbuni aprinși, nețiunut de nimeni, răbdînd astfel cu bărbăție arderea focului pentru dragostea lui Hristos și cîntînd psalmii lui David. Stînd el astfel, a poruncit să-l ia de pe cărbuni și să-i dea un pahar cu otravă de moarte, pe care el, luîndu-l a zis simbolul credinței, adică "Crezul", pînă la sfîrșit. Apoi, îngrădindu-se cu semnul Sfintei Cruci, a băut otrava cea de moarte și a rămas nevătămat. Atunci împăratul s-a mirat și a poruncit, ca să aducă un tîlhar din cei vrednici de moarte și să-i dea să bea acea otravă. Bînd tîlharul paharul cu otravă, îndată și-a dat sufletul cu răcnet, încît i-a crăpat trupul, iar Sfîntul Mihail a rămas sănătos.

Creştinii ce erau acolo, văzînd acea minune, se bucurau şi preamăreau pe Dumnezeu, iar turcii s-au ruşinat. Crezînd ei că aceea este o batjocură faţă de credinţa lor, strigau către împărat, ca ori să ucidă pe acel monah, ori să piardă pe toţi creştinii. Împăratul, făcînd voia neamului turcesc, a poruncit să scoată pe mucenic afară din cetate şi să-i taie capul cu sabia. Scoţînd pe răbdătorul de chinuri la moarte, mulţi dintre creştini şi turci s-au dus după el ca să-i vadă sfîrşitul. Mergînd la locul de tăiere, a stat spre Răsărit şi ridicînd ochii şi mîinile spre cer s-a rugat, zicînd: "Doamne, Atotţiitorule, Stăpîne cel fără de început şi pururea fiitor, Ziditorule a toată făptura, Împărate al împăraţilor şi Domnul domnilor, îţi mulţumesc că m-ai învrednicit a-mi săvîrşi nevoinţa. Deci mă rog bunătăţii Tale, să nu se atingă de mine mîna diavolului, ca să mă surpe în adîncul pierzării, ci primeşte sufletul meu prin sfinţii Tăi îngeri şi du-l la locaşul odihnei, că pe Tine, Doamne, Te-am iubit şi pe Tine Te cînt şi Te măresc, pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfîntul Duh, o dumnezeire şi o împărăţie. Că a Ta este slava în veci. Amin".

Rugîndu-se astfel şi binecuvîntînd pe credincioşi, şi-a plecat capul sub sabie şi, fiind tăiat, s-a sfîrşit. Creştinii, văzînd aceasta, au înălţat slavă lui Dumnezeu, Cel ce a întărit pe pătimitorul Său. Venind monahii care locuiau în metocul Sfîntului Sava cel din Ierusalim, voiau să ia trupul mucenicului şi să-l ducă în lavră. Iar credincioşii care erau în Ierusalim se împotriveau monahilor, zicînd: "Aici a pătimit, aici să se îngroape, pentru sfinţenia şi binecuvîntarea poporului celui credincios". Monahii ziceau dimpotrivă: "Că a crescut în pustie, este fiu al Cuviosului Sava şi nu se cade a-l îngropa decît numai în lavră". Deci, fiind multă neînţelegere între dînşii, a ajuns pricina pînă la împărat. Împăratul a judecat ca monahii să ia trupul mucenicului. Deci ei l-au luat îndată şi l-au adus la metoc.

În aceeaşi zi s-a descoperit Cuviosului Teodor cele ce a pătimit Sfîntul Mihail şi, ducîndu-se în biserică, a spus părintelui şi fraţilor, zicînd: "Fratele Mihail astăzi şi-a săvîrşit în cetate nevoinţa mucenicească". Părintele a trimis odată pe fraţi, să aducă pe mucenic în lavră cu cinste. Aceia, ducîndu-se, l-au adus de acolo noaptea, ca să nu li se facă vreo necinste din partea turcilor. Domnul a arătat atunci o minune cu moaştele robului Său. Căci, coborîndu-se din cer un stîlp de foc, mergea înaintea trupului mucenicului şi strălucea pe toţi care mergeau pe lîngă dînsul. În noaptea aceea s-a întîmplat că şi unii din cetăţeni, care n-aveau somn, au văzut acest stîlp mergînd spre lavră şi strălucind partea aceea. Cuviosul Teodor a ieşit în întîmpinarea mucenicului vărsînd pîraie de lacrimi, pe de o parte de jale, iar pe de alta de bucurie, pentru că plîngea ca pentru ucenicul şi rudenia sa şi se bucura că, iubitul şi împreună vieţuitorul lui, s-a învrednicit de cununa mucenicească. Asemenea şi părintele lavrei a ieşit cu toţi fraţii cu lumînări şi cu tămîieri, cîntînd cu lacrimi cîntări muceniceşti. Şi astfel l-au adus în biserică.

În lavră era un frate bolnav cu numele Gheorghe, care zăcea de trei ani. Cuviosul Mihail se ducea adeseori la el de-l cerceta. Acel slăbănog, auzind despre moartea cuviosului, se ruga de fraţii care mergeau la biserică să-l ducă şi pe el, să vadă pe mucenicul şi iubitul său frate. Dar nimeni nu se îngrijea de el şi fiecare se ducea singur. Bolnavul a lăcrimat de mare jale şi a zis: "O, frate Mihaile, dacă ai aflat dar înaintea lui Dumnezeu şi dacă ai cîştigat îndrăzneală spre Hristos, adu-ţi aminte şi de prietenul tău şi cere putere pentru mine slăbănogul, ca să vin să te văd şi să-ţi dau sărutare întru Domnul!"

Zicînd aceasta, deodată a simţit putere în sine, încît cel ce nu putea să se mişte nici pe pat, acela s-a sculat sănătos şi a vărsat multe lacrimi, zicînd: "Iubitul meu frate, cu adevărat ai mare îndrăzneală către Hristos! Tu mi-ai dat dragoste desăvîrşită mie pătimaşul. Pentru că şi viu cît ai fost, mi-ai slujit mie nevrednicul, şi acum, ducîndu-te la Hristos, mi-ai dăruit deodată neaşteptată sănătate!" Fraţii, cîntînd obişnuitele cîntări ale îngropării, au pus pe mucenic în

groapa sfinților părinți care pătimiseră înainte. Așa s-a săvîrșit Sfîntul Mucenic Mihail la 12 ale lunii iulie. După aceea se arăta adeseori Cuviosului Teodor în vedeniile de noapte, cu îmbrăcăminte mucenicească și împodobit cu cunună. Deci, strălucind cu negrăită lumină, zicea către dînsul: "Părinte, nu te mîhni pentru mine, că am aflat milă de la Hristos Dumnezeul meu, de la Care ți s-a găsit și ție răsplătire, pentru învățătura care m-ai învățat". Dar să ne întoarcem iarăși la povestirea vieții Cuviosului Teodor.

Domnul, Care rînduiește toate spre folos, n-a voit să ascundă sub obrocul petrecerii pustiei pe un luminător ca acesta, pe fericitul Teodor, care putea, cu chipul vieții sale îmbunătățite, să fie multora spre folos și să lumineze în lume ca o lumină. Deci, el a fost pus în sfeșnicul vredniciei celei înalte a arhieriei, într-un chip ca acesta. Într-un an oarecare, în sfîntul și marele post al Paștilor, la Preasfințitul Patriarh al Antiohiei și al Ierusalimului, s-au dus și mulți episcopi din amîndouă eparhiile. Acolo au venit din cetatea Edesei niște bărbați cinstiți, din rînduiala duhovnicească și mirenească și cereau episcop pentru cetatea lor, fiindcă le murise episcopul. Deci se cerceta cine ar fi vrednic de o cinste ca aceea.

Preasfințitul Patriarh al Ierusalimului, povățuindu-se de dumnezeiescul Duh, și-a adus aminte de fericitul Teodor și a zis: "Pe nici unul nu-l socotesc, că poate să aibă viață asemenea îngerilor și să poată fi iscusit spre îndreptarea lucrurilor bisericești, decît pe minunatul Teodor, monahul lavrei Sfîntului Sava". Părinții Palestinei mărturiseau că este adevărat, pentru că viața lui Teodor era slăvită prin toată Palestina. Deci, s-a bucurat tot soborul, iar patriarhii au trimis îndată de l-au chemat și, numindu-l episcop, deși se lepăda cu multe lacrimi, i-au poruncit să treacă prin obișnuitele trepte bisericești și să primească sfințirea preoțească.

Bărbații Edesei s-au bucurat de episcopul ales, pe de o parte că auziseră de viața lui cea plăcută lui Dumnezeu, iar pe de alta că-l știau născut în cetatea lor. Sosind Joia cea Mare a Cinei celei de Taină a lui Hristos, au slujit amîndoi patriarhii și mulțime de episcopi cu dînșii și au hirotonisit episcop pe Cuviosul Teodor. În vremea hirotonisirii lui s-a făcut o minune, pe care au văzut-o toți. Un porumbel mai alb ca zăpada, zburînd prin înălțimea bisericii, s-a pogorît pe capul celui ce se numise episcop. Văzînd aceasta patriarhii, episcopii și preoții care erau cu dînșii, s-au minunat și au preaslăvit pe Dumnezeu, zicînd: "Cu adevărat bărbatul acesta este vrednic de arhierie!"

După săvîrșirea hirotoniei, Cuviosul Teodor s-a făcut ca un înger al lui Dumnezeu, strălucind luminos cu fața, fiind cu totul purtător de Dumnezeu și învrednicindu-se a primi mai îndestulat darul Duhului Sfînt. În Sfînta și Marea Sîmbătă, asemenea și în prealuminatul praznic al Învierii lui Hristos, a slujit împreună cu amîndoi patriarhii; iar în Lunea cea luminată s-a dus la biserică să se închine sfinților părinți, cărora le-a făcut multă bucurie și plîngere. Ei se bucurau că fratele lor s-a învrednicit de arhierie și plîngeau că se lipsesc de împreună viețuire cu un așa părinte. Plîngea mult și Sfîntul Teodor, căci lăsa pe iubiții săi tovarăși, chilia cea sihăstrească și liniștea cea dorită lui. Deci, sărutîndu-i pe toți cu lacrimi, s-a întors în Sfînta Cetate. După Duminica Tomii, edesenii l-au rugat să nu zăbovească mai mult, ci să vină mai degrabă. Deci, a plecat la Edesa, fiind cu dînsul și Vasilie, scriitorul vieții lui, adică nepotul lui după soră.

Cînd a sosit la rîul Eufrat, s-a oprit la mal, vrînd să rămînă acolo; deci au pus corturile lor. Cuviosul se tînguia, că s-a lipsit de Sfînta Cetate și de sfînta lavră și pentru aceea a zis psalmul lui David: *La rîul Babilonului, acolo am șezut și am plîns, cînd ne-am adus aminte de Sion...* Aceasta zicînd, a plîns, gîndindu-se și rugîndu-se. Edesenii, înțelegînd aceasta, au pus păzitori, ca nu cumva să se lipsească de păstorul lor. Întru acea noapte i s-a făcut cuviosului o

arătare dumnezeiască, zicîndu-i: "Nu ți se cade ție să te asemeni cu sluga cea leneșă care a ascuns în pămînt talantul cel dat lui de Domnul, ci să fii asemenea cu sluga care a luat cinci talanți și zece a cîștigat și a dobîndit stăpînire peste zece cetăți. Deci, nu te lepăda de jugul lui Hristos cel pus pe tine".

După această vedenie, Sfîntul Teodor a zis: "Voia Domnului să fie!" Atunci el a mers cu edesenii, lepădîndu-și gîndul de a fugi și tînguirea. Cînd s-au apropiat de Edesa, a ieșit toată cetatea în întîmpinarea noului arhiereu și dreptcredincioșii cetățeni l-au primit cu negrăită bucurie. Sfîntul Teodor s-a bucurat cu duhul văzînd zidirea bisericii celei sobornicești din Edesa, care avea mărimea și frumusețea asemenea cu cea a Ierusalimului și care avea hramul Învierii lui Hristos, numai că se deosebea puțin. Dînd tuturor pace, a căzut la cinstita raclă a Sfinților Mucenici Gurie, Samona și Aviv și a udat-o cu multe lacrimi. Astfel și-a primit scaunul arhieriei lui Hristos, împărățind în acea vreme între greci, Mihail cu maica sa, Teodora. El păștea bine turma cea încredințată lui de Dumnezeu, cu cuvîntul și cu lucrul, hrănind-o prin pășunea învățăturilor celor insuflate de Dumnezeu și prin chipul vieții celei îmbunătățite, povățuind-o astfel la calea mîntuirii.

Dar, de vreme ce vedea în cetatea aceea eresurile înmulțite, căci unii se țineau de erezia lui Nestorie, iar alții, de a lui Manliheu, el se mîhnea foarte tare și, suferind multe osteneli, se lupta cu ei ca și cu fiarele. Deci, el, arhiereul lui Hristos, era bucurie celor dreptcredincioși, iar celor răucredincioși, mîhnire; pentru că cei ce țineau la dogmele cele drepte, se veseleau de păstorul și învățătorul lor cel înțeleptit de Dumnezeu, iar cei ce aveau socoteala cea ereticească, se tînguiau și se îndemnau spre răutăți, ridicînd vicleșug împotriva lui. El însă petrecea tare ca un diamant, nebiruindu-se de nici un fel de ispite. Precum se întrista de cei păcătoși, care lăsau legea lui Dumnezeu și treceau cu vederea învă-țătura cea dreaptă, tot astfel se bucura de bărbații cei îmbunătățiți și întăriți în dreapta credință și-i plăcea să vorbească cu dînșii ca și cu niște prieteni.

În zilele acelea, aproape de Edesa și aproape de mînăstirea Sfîntului Marelui Mucenic Gheorghe, în care niște călugărițe trăiau viața pustnicească, era un bărbat duhovnicesc, stîlpnic minunat, cu numele Teodosie. El era foarte bătrîn, avînd mai mult de o sută de ani. Avea de la Dumnezeu și darul de a vedea mai înainte. Cuviosul Episcop Teodor, mergînd adeseori la el, vorbea și se mîngîia cu dînsul ca și cu un prieten de aproape, căci acela îi zicea: "Slujitorul Domnului, nu slăbi în ostenelile tale și să nu ți se pară jugul Domnului greu, căci toate îți vor ieși spre bine, deși mulți din eretici se sfătuiesc împotriva ta; dar nimic nu vor spori, pentru că Domnul va risipi sfaturile lor și vor fi biruiți, rușinați și izgoniți din curțile bisericești". Aceste cuvinte ale stîlpnicului, s-au împlinit la vremea lor. De acest lucru se va aminti mai pe urmă, aici însă se va vorbi despre duhovniceștile cuvinte, ce le-a avut Episcopul Teodor cu stîlpnicul, între care multe sînt folositoare.

Odată i-a povestit aceasta: "Cu mulți ani înainte, a fost în această cetate un bărbat cu numele Ader, de neam bun și slăvit, avînd bogăție mare, ca Iov cel drept de altădată. Acela era foarte milostiv către toți, dînd neîncetat milostenii săracilor și mînăstirilor monahicești. El venea adeseori la mine și se învăța în duhovniceștile vorbiri. Avea soție și trei copii și era bărbat drept, fără de răutate, blînd, smerit, tînăr cu vîrsta și tare cu trupul.

Acela într-una din zile a venit la mine, precum îi era obiceiul să vină. Dar odată l-am văzut foarte mîhnit și am zis atunci către dînsul: "Pentru ce ești mîhnit, duhovnicescul meu fiu?" Iar el, plîngînd, mi-a zis: "Gol am ieșit din pîntecele maicii mele, gol sînt dator a mă duce în mormînt. Nimic nu voi duce cu mine din vremelnica bogăție și slava deșartă, pentru că David

a zis: *Strînge comori și nu știe cui le adună...; Nici se va pogorî cu dînsul slava lui...*, căci va lăsa străinilor bogăția sa și nu se poate să fie într-alt chip. Și Apostolul zice: *Trece chipul acestei lumi...* Încă aud și pe Hristos, Mîntuitorul nostru, strigînd: *De nu se va lepăda cineva de toate averile sale, nu poate să-Mi fie Mie ucenic*. Și iarăși: *Cel ce nu-și ia crucea sa și nu vine în urma Mea, nu este Mie vrednic*. Deci, o, părinte, voiesc să las toate, femeia, fiii și averile pentru dragostea lui Dumnezeu și să mă lipesc de însuși Domnul, de Acela Care m-a adus din neființă la ființă. Iar tu dă-mi binecuvîntarea ta cea părintească și o pîine din chilia ta și roagă-te pentru mine".

Eu, auzind acestea, m-am minunat și am zis către dînsul: "Înțeleg gîndul tău cel bun, dar se cade să ai mare răbdare. Cela ce va răbda pînă la sfîrșit, acela se va mîntui. Deci, păzește-te, fiul meu, ca nu cumva în urmă să te căiești. Mai bine este să nu te făgăduiești, decît să te făgăduiești și să nu săvîrșești. Și vei fi fericit cînd vei schimba cele vremelnice pentru cele veșnice". Iar el a zis: "Voia Domnului să fie". Apoi m-am rugat pentru dînsul și, dîndu-i o pîine, l-am trimis pe el în pace.

Deci, scăpînd el ca dintr-o temniță din tulburătoarea lume, a ajuns la Ierusalim, unde rugîndu-se cu căldură la Mormîntul Domnului Hristos și închinîndu-se pe la Sfintele Locuri, s-a dus în Lavra Sfîntului Sava. Acolo a primit rînduiala monahicească, numindu-se Atanasie în loc de Ader și, făcîndu-se călugăr desăvîrșit, a bine plăcut lui Dumnezeu și s-a mutat către Dînsul. Fericita lui soție, după plecarea lui de la dînsa, a plîns mult timp, tînguindu-se de a sa văduvie. Dar în plîngerea sa vorbea astfel ca și cum ar fi cu dînsul de față: "O, domnul meu, tu te-ai sîrguit ca să-ți mîntuiești sufletul tău, iar pe mine m-ai lăsat cu copiii tăi. Vadă aceasta Atotvăzătorul Dumnezeu și să judece între mine și tine".

După cîtva timp, într-una din nopți, bărbatul ei a stat înaintea ei în vedenia visului, strălucind luminos, fiind în haină albă și în chip de lumină. El a zis către dînsa: "Încetează a plînge și a striga împotriva mea, că eu pe copiii mei îi iau la mine; iar tu, de vei voi, sîrguiește-te să-ți mîntuiești sufletul tău". Apoi mi s-a arătat și mie după aceea, zice stîlpnicul, tot într-acel chip și mi-a zis: "În mînăstirea care este aproape de tine, este o bătrînă liniștită. Aceea după trei zile se va duce către Domnul, iar în locul ei să rînduiești pe soția mea, ca să se liniștească în chilia aceea, întru monahicească pustnicie. Pe lîngă dînsa să fie și copilul cel mai mic, pînă va crește, pentru că va fi următor pașilor mei și primitor al apostolescului scaun din Ierusalim".

După trei zile de la această arătare, acea bătrînă liniștită din mînăstire a murit, asemenea au murit și cei doi fii ai lui Ader, rămînînd în viață numai cel mai mic copil. Dar și acela era bolnav și aproape să moară. Mama lor se tînguia, de o parte pentru lipsa bărbatului, iar de alta pentru moartea celor doi fii. Apoi, văzîndu-l și pe cel mai de pe urmă fiu, că este aproape de sfîrșit, a rămas în mare mîhnire și întristare. Deci, plîngînd cu amar, striga mereu din adîncul inimii. Apoi, luîndu-și pruncul pe mîini, a venit repede la a mea nevrednicie, dar pe la jumătatea drumului pruncul a murit pe mîinile maicii sale. Atunci ea, de mare mîhnire nu se pricepea ce să facă. Însă din întîmplare, sau mai bine zis din dumnezeiasca rînduială, a întîmpinat-o pe dînsa o femeie desfrînată.

Mama, îndată punînd pruncul cel mort în mîinile ei, s-a aruncat la picioarele ei, rugînd-o cu multe lacrimi, să se roage lui Dumnezeu pentru prunc. Femeia aceea desfrînată, mirîndu-se de o cerere ca aceea, mărturisea că este păcătoasă și vinovată de multe fărădelegi și necurății trupești, neavînd nici o îndrăzneală către Dumnezeu, nici a privi spre cer și nici a-și deschide gura spre rugăciune. Dar maica cea umilită de mîhnire, o ruga pe dînsa, ținîndu-se de picioarele ei.

Atunci desfrînata aceea, stînd spre răsărit, a suspinat din adîncul inimii, apoi lovindu-se în piept și vărsînd multe lacrimi, a început a se ruga, zicînd: "Doamne, nu sînt vrednică să privesc și să văd înălțimea cerului de mulțimea greșelilor mele, nici să chem cu întinatele mele buze numele Tău cel sfînt. Însă, asemănîndu-mă cu desfrînata cea de demult, care a plîns la picioarele Tale, mă rog iubirii Tale de oameni, revarsă acum milostivirea Ta din îndurările Tale. Păcătoasa cea de demult cerea iertarea greșelilor sale. Însă eu nu îndrăznesc a cere iertarea fărădelegilor mele celor fără de număr, ci mă rog pentru acest prunc fără de prihană, silită fiind de această înțeleaptă roabă a Ta, Mîntuitorule și dătătorule de viață al tuturor, dăruiește viață pruncului acestuia, că dacă mie cea sălbatică și nemilostivă mi-e jale de dînsul, cu atît mai mult Tu, care ești din fire milostiv și iubitor de oameni cred că Te vei milostivi spre zidirea Ta".

Astfel rugîndu-se păcătoasa, pruncul a înviat. O, negrăită milostivire a lui Dumnezeu! Pe femeia cea greșită la arătare, care se ruga întru zdrobirea inimii și întru smerită mărturisire a greșelilor sale, a auzit-o Domnul și pe acel mort l-a înviat ca un Atotvăzător ce este, știind mai dinainte pocăința și viața cea sfîntă pe care avea să o aibă desfrînata aceea. Maica, văzîndu-și pruncul viu, s-a umplut de o negrăită bucurie dînd laudă lui Dumnezeu. Atunci femeia păcătoasă, văzînd o minune ca aceea, s-a minunat și s-a spăimîntat, rămînînd ca fără de glas. Apoi s-a aruncat cu fața la pămînt, vărsînd din ochi multe lacrimi. Astfel este minunat Dumnezeu întru iconomiile Sale, înviind pe pruncul acela, pe maica cea mîhnită mîngîind-o, pe desfrînată a adus-o la adevărata pocăință, iar pe robul său vrednic l-a gătit mai înainte întru slujirea arhierească, pentru că pruncul cel înviat a fost după aceea patriarh al Ierusalimului.

Aceasta făcîndu-se pe drum, eu am privit de pe stîlp, zice stîlpnicul și din dumnezeiasca descoperire am văzut o lumină prealuminoasă, pogorîndu-se din cer și luminînd pe păcătoasa care se ruga, pe pruncul care murise și pe femeia care plîngea. Apoi, chemînd pe ucenicul meu, l-am trimis să cheme pe cele două femei împreună cu pruncul cel înviat. Deci, chemîndu-le, le-am întrebat pe ele despre cele ce li se întîmplaseră și mi-au spus toate cu de-amănuntul, precum mi-a descoperit mie Domnul.

Soția lui Ader grăia: "Cinstite părinte, eu am judecată între mine, soțul meu și duhovnicescul tău fiu. Căci eu, unindu-mă cu dînsul cu nuntă fără prihană, m-am făcut maică a trei fii; apoi, neaflînd nici o prihană în mine, s-a dus nu știu unde. Pentru aceasta plîngînd mult, mi s-a arătat bărbatul meu în vedenie, îmbrăcat luminos, și mi-a zis: "Iată, eu voi lua pe copii la mine, iar tu, de voiești, mîntuiește-ți sufletul tău". După vedenia aceea, mi-au murit doi copii ai mei, iar acum și acest copil de pe urmă voiește să mi-l ia și să-mi ucidă cu jale și mîhnire sufletul meu. Deci, de va face aceasta după a sa poruncă, apoi să judece Dumnezeu între mine și între voi". Atunci eu am zis către dînsa: "Fiică, nu fi mîhnită, pentru că fiul tău nu va muri, ci va fi viu și se va învrednici de mare slavă. Iar tu, după sfatul soțului tău, îngrijește-te de mîntuirea sufletului tău. Iată este gata pentru tine o chilie, în mînăstirea care este aproape de mine, după mutarea plăcutei roabe a lui Hristos, care întru pustnicie a îmbătrînit. Deci, fii moștenitoare locului ei și următoare vieții sale".

Zicînd eu aceasta către dînsa, femeia îndată s-a învoit. Iar păcătoasa s-a rugat cu lacrimi să fie primită și ea întru pocăință, numărîndu-se cu sfintele femei pustnice. Deci, în puține zile, femeile acelea împărțind averile lor săracilor, au intrat în mînăs-tirea sfintelor pustnice și s-au făcut monahii foarte îmbunătățite și au slujit lui Dumnezeu cu osîrdie pînă la sfîrșit.

Copilul cel înviat, venind în vîrstă, s-a dus în Palestina și mergînd la biserica Sfîntului Sava, s-a înștiințat că tatăl lui s-a călugărit acolo. Deci, s-a tuns și el în călugărie și cerînd chilia tatălui său, s-a nevoit într-însa pustnicește mulți ani și a strălucit prin viața lui cea îmbunătățită

între toți părinții Palestinei. El a fost ridicat cu voia dumnezeiască la patriarhia Ierusalimului, pe care timp de șapte ani a păstorit-o bine, îndreptînd Biserica lui Hristos și săvîrșindu-și viața fără prihană, trecînd la veșnicile locașuri.

Cu această povestire a acestui minunat stîlpnic, arhiereul lui Hristos, Teodor, s-a îndulcit preamult și a continuat a-l întreba, zicînd: "Duhovnicescule părinte, mă rog ție, spune-mi cîți ani sînt de cînd petreci pe stîlpul acesta și cele despre viața ta nu le ascunde dinaintea mea pentru Domnul".

Starețul, suspinînd din adîncul inimii și umplîndu-i-se ochii de lacrimi, a zis: O, bunule păstor al oilor cuvîntătoare, pentru numele Domnului și pentru adevărata lui dragoste, îți voi spune toate cele despre mine, iar tu să le păstrezi în tine, nespunînd nimănui nimic, pînă ce Domnul mă va mîntui din viața aceasta. Eu, în zilele tinereților mele, m-am lepădat de lume cu Ioan, fratele meu cel mai mare și, slujind trei ani în mînăstire, am dorit viața pustnicească.

Deci, cu sfatul părintelui nostru cel duhovnicesc, ne-am dus în pustiul care este aproape de Babilon. Acolo, aflînd niște peșteri aproape una de alta, ne-am sălășluit în ele, fiecare petrecînd deosebit. Hrana noastră erau ierburi și rodul din pomii pustiului. Sîmbăta și Duminica cîntam și ne rugam împreună. După aceea, gustînd obișnuita hrană pustnicească, iarăși ne duceam fiecare la peștera sa, nevoindu-ne în rugăciuni și în gîndire de Dumnezeu. Cînd umblam prin pustie, nu mergeam împreună, ci fiecare deosebit. Adeseori venind îngerul Domnului, pe fiecare din noi îl cerceta și-l mîngîia. Într-una din zile, umblînd noi prin pustie și adunînd verdețuri, eu am văzut de departe pe fratele meu mer-gînd și deodată stînd cu mirare.

Apoi, mai așteptînd puțin, s-a îngrădit cu semnul Sfintei Cruci, a sărit acel loc, care era înaintea lui ca pe o cursă și a fugit degrabă la peștera sa. Eu m-am minunat de acea mare săritură și fugire grabnică a fratelui meu și m-am dus la locul acela, ca să văd pentru ce a fugit el. Deci, mergînd, am văzut jos o grămadă de galbeni vărsați. Eu, făcînd rugăciune și dezbrăcînd mantia, am adunat într-însa aurul cel vărsat și abia am putut să-l aduc în peștera mea, nespunînd despre aceasta fratelui meu.

După aceea, m-am dus în cetate și am cumpărat o casă mare și frumoasă, avînd înăuntru cămări alese și apă curată. Acolo am zidit o biserică și am făcut o mînăstire, adunînd patruzeci de călugări. Am zidit încă și o casă de străini și o bolniță, spre odihnirea neputincioșilor. Am cumpărat sate și moșii și pe toate rînduindu-le cu îndestulare, am găsit un bărbat bun și econom și l-am pus egumen al mînăstirii aceleia. Din toate cheltuielile ce am făcut cu zidirea mînăstirii, au mai rămas 2000 de galbeni. Deci, o mie am încredințat-o egumenului, pentru trebuințele mînăstirești, iar o mie am împărțit-o săracilor, neoprindu-mi pentru mine nici un galben. Apoi, sărutînd pe egumen și pe frați, m-am întors iarăși în pustie ca să caut pe fratele meu.

Mergînd eu prin pustie, a intrat în inima mea un gînd de înălțarea minții, cum că fratele meu cu aurul ce am găsit, n-a putut să facă nici un bine, iar eu am săvîrșit o faptă mare și plăcută lui Dumnezeu. Gîndind astfel, m-am apropiat de locul acela, unde petrecea fratele meu. Acolo nu încetam tulburîndu-mă cu gîndurile, punîndu-mă pe mine mai presus decît pe el. Atunci, iată, îngerul care m-a cercetat mai înainte pe mine, m-a întîmpinat și, căutînd la mine cu ochi groaznici, mi-a zis mie cu mînie: "Pentru ce te mărești în deșert și te înalți cu gînduri de mîndrie înaintea fratelui tău? Îți spun adevărul că toată osteneala ta cea de atîta vreme, adică zidirea bisericii, rînduiala mînăstirii și toate cele ce le-ai făcut, nu se aseamănă nici cu săritura fratelui tău peste grămada de aur găsită. Pentru că el nu a sărit peste aur, ci peste prăpastia cea mare ce era între bogatul și între Lazăr. El a zburat cu aripi ușoare, așteptîndu-l sînul lui Avraam, pentru

că el s-a sîrguit să placă lui Dumnezeu, iar tu oamenilor. Deci, fără asemănare este fratele tău mai înalt înaintea lui Dumnezeu, iar tu în măsura aceluia nu vei ajunge deloc, deși prin înălțarea minții te lauzi că ești mai bun. De aceea nu vei mai vedea fața lui în toate zilele vieții tale, nici vederea feței mele n-o vei cîștiga, pînă ce nu vei milostivi pe Dumnezeu cu multe lacrimi".

Îngerul, zicînd aceasta, s-a făcut nevăzut din ochii mei. Eu, grăbindu-mă, am ajuns repede la peștera fratelui meu, dar nu l-am găsit într-însa. Apoi, ridicîndu-mi glasul, am început a plînge și a mă tîngui cu amar pînă ce n-a mai rămas putere în mine. Petrecînd eu șapte zile într-o tînguire ca aceea, am auzit glasul îngerului, zicîndu-mi: "Se cade să mergi în cetatea Edesa și acolo, aproape de biserica Sfîntului Gheorghe, să te sui pe un stîlp și să petreci în pocăință, pînă ce Domnul va fi ție milostiv".

Deci, m-am dus din pustie plîngînd și venind aici, m-am suit pe stîlpul acesta pe care petrec de patruzeci și nouă de ani. Aici m-am luptat cu multe gînduri, care, ca un nor întunecat, năvăleau asupra mea și umpleau inima mea de o mîhnire nemărginită. Însă în al cincizecilea an, într-o seară de sîmbătă, tîrziu, o lumină dulce a răsărit în inima mea și a izgonit acel nor al gîndurilor. Toată noaptea aceea am petrecut-o fără somn, rugîndu-mă întru umilința inimii și udîndu-mă cu lacrimi mîngîietoare.

Sosind ziua Duminicii și fiind al treilea ceas, pe cînd cîntam cîntarea cea obișnuită de psalmi a acelui ceas, deodată mi-a stat înainte sfîntul înger, zicîndu-mi: "Pace și mîntuire ție!" Eu, mîngîindu-mă cu inima, am căzut la pămînt și am zis cu lacrimi: "Pentru ce m-ai lepădat pe mine de la fața ta și m-ai despărțit de fratele meu, căci iată zac cuprins de multe ispite". Îngerul, luîndu-mă de mînă, m-a ridicat și mi-a zis: "Pentru înălțarea minții tale și pentru că ai defăimat în gînd pe fratele tău, m-am depărtat de ochii tăi, dar nu te-am părăsit cu totul, căci nevăzut am petrecut cu tine, păzindu-te, precum mi-a poruncit Dumnezeu. Acum, pentru smerenia ta, Domnul și-a adus aminte de tine și m-a trimis ca să fiu cu tine la arătare, în veacul de acum și în cel ce va să fie. Ție ți s-a dat darul de la Dumnezeu, ca să ai înainte vedere, adică să vezi pe cei drepți și pe cei păcătoși, ca pentru cei drepți să te veselești și să te rogi pentru cei păcătoși, ca să se întoarcă de la păcate la pocăință. Fratele tău este viu și totdeauna se roagă Domnului pentru tine și-l vei vedea în viața cea fără de moarte". O, sfinte arhiereu al Domnului, iată am spus cele pentru mine!

Sfîntul Teodor, întrebîndu-l cum vede pe cei drepți și pe cei păcătoși, stîlpnicul a răspuns: "De trece pe aici vreun om drept și temător de Dumnezeu, atunci văd darul Domnului strălucind deasupra lui și sfinții îngeri luminoși, călătorind în amîndouă părțile lui, iar diavolii merg departe, neîndrăznind a se apropia. Iar dacă trece pe lîngă mine un om păcătos, atunci văd ceata diavolilor dănțuind împrejurul lui, pe cînd îngerul merge departe, tînguindu-se și mîhnindu-se pentru pierderea păcătosului. Cînd diavolii vor să piardă pe omul cel păcătos, atunci îngerul cu arma în mînă aleargă și îi gonește".

Deci, unele cuvinte ca acestea, folositoare de suflet ale acestui cuvios stîlpnic au fost primite cu multă bucurie duhovnicească în inima Sfîntului Episcop Teodor. El a mulțumit lui Dumnezeu că a putut să afle în păstoria sa pe acel bărbat plăcut lui Dumnezeu, insuflat de El și înainte văzător. De atunci mergea adeseori la dînsul spre cercetare și se îndeletnicea cu dînsul în vorbiri duhovnicești.

Sfîntul Teodor, păscînd turma lui Hristos, se sîrguia ca să piardă eresurile ce se înmulțeau. Ereticii, umplîndu-se de mînie și de iuțime în inimile lor, s-au sculat în răutatea lor și, adunîndu-se, s-au sfătuit ca înarmați să năvălească asupra bisericii. Ei au socotit să intre în

biserică la ziua praznicului, în timpul cîntării soborniceşti, să ucidă pe păstor şi să-i risipească oile. Dar nimic n-au făcut, căci s-au împlinit cuvintele Sfintei Scripturi: *Cugetat-au sfaturi deşarte în inimile lor...* Astfel de cîte ori porneau spre biserică, cu răutatea cea sfătuită, puterea lui Dumnezeu îi oprea. Uneori le amorţeau mîinile, iar alteori o văpaie de foc ieşea din biserică întru întîmpinarea lor şi-i gonea.

Deci, neştiind ce să mai facă, s-au abătut la alt meşteşug. Mai marii cetăţilor acelei ţări erau agareni, că pe atunci Edesa era sub stăpînirea perşilor. Pe aceşti eretici, cărora le umpluse mîinile cu aur, i-a îndemnat să prade biserica lui Dumnezeu. Asemenea i-au îndemnat şi asupra sfîntului arhiereu. Aceia au răpit averile bisericeşti, sate, ţarini, vii şi toate celelalte, de unde era hrana casei arhiereului şi a clerului bisericesc, iar celorlalţi dreptcredincioşi le făceau multe răutăţi şi jafuri în averile lor. La aceasta se îndeletniceau mai cu seamă maniheii, care erau plini de bogăţii.

Arhiereul Teodor avea nevoie să meargă la Babilon, la împăratul Persiei, care se numea Mavie, şi să-l roage pentru a potoli acea năpăstuire a bisericii şi să facă judecată dreaptă. Mai întîi a mers la cuviosul stîlpnic, căutînd de la el un sfat de folos. Deci, stîlpnicul i-a lăudat socoteala lui şi i-a proorocit cele ce erau să-i fie lui, adică calea îi va fi binecuvîntată, pentru că nu numai cele de trebuinţă bisericii le va isprăvi bine, dar şi pe împărat îl va aduce la credinţa lui Hristos. Stîlpnicul l-a sfătuit ca mai întîi să caute pe Ioan, fratele lui, care petrecea într-o pustie din părţile de sus ale Babilonului şi i-a dat o scrisoare. Arhiereul Teodor, sărutînd pe stîlpnic, s-a întors la episcopie. După cîteva zile, gătindu-se de călătorie şi rugîndu-se destul lui Dumnezeu pentru turma sa şi pentru sine, a plecat pe calea cea pusă înaintea lui.

Sosind în Babilon, s-a dus la biserica creştină şi s-a înfăţişat mitropolitului de acolo. Acela a primit cu bucurie pe Sfîntul Teodor şi l-a odihnit pe el cu dragoste. Întrebîndu-l de pricina venirii lui, Sfîntul Teodor i-a spus cu de-amănuntul toate sfaturile cele rele ale ereticilor, întărîtările, jefuirea averilor bisericeşti, pătimirea şi strîmtorările ce s-au făcut de către ei. Din întîmplare, erau atunci la mitropolit doi oameni împărăteşti, dintre care unul era mai mare între scriitorii împăratului, iar altul mai mare între doctorii lui. Şi amîndoi erau creştini dreptcredincioşi.

Aceştia împreună cu mitropolitul, auzind cele spuse de episcop, simţeau mare durere în inimile lor. Deci, mitropolitul a rugat pe acei oameni împărăteşti, ca să facă cunoscut împăratului de venirea Episcopului Teodor al Edesei. Ei au răspuns: "Nu este acum vremea potrivită, ca să aducem acestea la cunoştinţa împăratului, pentru că este greu bolnav şi ochii lui s-au întunecat din cauza bolii, avînd pe amîndouă genele bube. Pînă şi rărunchii îi sînt bolnavi, pătimind de aprindere, şi credem că boala aceasta este de moarte. Deci, cine îndrăzneşte acum să-i pomenească de vreun lucru?" Sfîntul Teodor a zis către ei: "O, domnii mei, cine ştie dacă nu l-ar tămădui Domnul prin smerenia mea". Iar ei au zis: "Dacă eşti aşa de iscusit, sau ai de la Dumnezeu darul tămă-duirii, atunci vremea aceasta îţi este de trebuinţă, ca să-ţi cîştigi lucrurile tale".

A doua zi, intrînd la împărat mai marele doctorilor şi făcîndu-şi cele obişnuite, şi-a adus aminte de episcopul cel ce venise din Edesa, că este iscusit la meşteşugul tămăduirii. Iar împăratul îndată a poruncit să-l cheme. Mergînd episcopul la împărat, se ruga şi cînta în sine psalmii lui David: *Cel ce locuieşte în ajutorul Celui preaînalt...* şi celelalte. Intrînd el în cămara împăratului care abia putea grăi, i-a zis acesta cu neputincios glas: "O, episcope, de poţi, ajută-mi mie, cel ce sînt aşa de cumplit bolnav şi care sînt aproape de moarte".

Arhiereul lui Hristos, ridicîndu-și ochii spre cer și chemînd cu credință neîndoită ajutorul Domnului nostru Iisus Hristos, a poruncit să aducă un vas cu apă curată. Episcopul avea la el țărînă de la mormîntul cel primitor de viață al lui Hristos. Deci, amestecînd țărîna aceea cu apă, a poruncit ca o parte s-o bea, iar cu partea ce a rămas, i-a uns capul, fruntea, genele, ochii, pieptul și spatele și a poruncit să fie tăcere, ca să doarmă împăratul puțin. Sfîntul după ce a făcut aceasta, s-a dus la gazdă. Bolnavul a adormit un somn dulce și în vremea somnului, toată boala s-a depărtat de la dînsul. Astfel s-a întors de la pragul morții cu darul lui Hristos și cu rugăciunile Sfîntului Teodor, episcopul Edesei.

Împăratul, deșteptîndu-se din somn, a simțit că este sănătos desăvîrșit, vedea bine cu ochii și se mira foarte mult de o schimbare atît de grabnică și neașteptată. Deci, umplîndu-se de bucurie mare, a poruncit să cheme îndată pe bunul doctor, adică pe sfîntul episcop Teodor și i-a mulțumit foarte mult, dîndu-i cu dragoste mare cinste. Sfîntul a spus împăratului să primească puțină hrană. Deci, împăratul a mîncat și a băut, ca și cum nu fusese niciodată bolnav.

A doua zi, împăratul a chemat pe toți sfetnicii săi, a ieșit luminos la loc de priveliște și a stat pe un scaun înalt, arătîndu-se tuturor că este sănătos. Atunci toată mulțimea s-a bucurat de sănătatea împăratului. Iar împăratul a făcut din ziua aceea ospăț mare tuturor mai marilor cetății, ostașilor și la tot poporul de obște, ospătîndu-se și veselindu-se cu ei. Pe Sfîntul Teodor, episcopul Edesei, l-a cinstit înaintea tuturor, i-a dăruit mari daruri și-l numea pe el lumina ochilor săi.

A treia zi, împăratul, chemîndu-l pe el, i-a zis: "Omule al lui Dumnezeu, luminătorul ochilor mei, spune-mi care este pricina venirii tale aici, căci cîte îți trebuie de la stăpînirea mea, îți voi da ție". Teodor, arhiereul lui Hristos, a spus împăratului cu amănuntul toate cele ce întîmpinase biserica din partea ereticilor, asemenea și ce li se făcuse dreptcredincioșilor creștini, adică nedreptățile, năpăstuirile și strîmtorările. Împăratul, auzind aceasta, a poruncit îndată să scrie la stăpînitorii Ciliciei, Siriei și Mesopotamiei să întoarcă degrabă Bisericii Edesei toate averile ei și nedreptățile făcute creștinilor, să se pedepsească cu dreaptă judecată, iar cei ce se numesc eretici, să se întoarcă la soborniceasca Biserică. Și de nu vor voi, maniheilor să le taie limbile, iar pe nestorieni, eutihieni și severieni să-i gonească din cetate, iar bisericile lor să le dărîme pînă în temelie.

După ce a scris această poruncă a împăratului, a zis către sfînt: "Părinte, tu să stai cu noi aici cîtăva vreme, iar eu voi trimite scrisoarea cu un voievod credincios al meu ca s-o împlinească în totul. Dar să trimiți și tu cu dînsul pe unul din ucenicii tăi și să nu te îngrijești de nimic mai mult, pentru că toate se vor face după dorința ta". Astfel s-a trimis de împărat un voievod, iar de episcop trei clerici. Ajungînd ei degrabă la Edesa, toate le-au rînduit după porunca împăratului. Mulți din eretici, temîndu-se de îngrozirea împărătească, s-au supus la cei dreptcredincioși, iar cei ce trăiau neschimbați în răutatea lor, au suferit bătăi și izgoniri.

Pe cînd Sfîntul episcop Teodor petrecea în Babilon, era chemat adeseori de împărat ca un doctor. El intrînd la el și ieșind, semăna cîte puțin semințele cuvintelor lui Dumnezeu și toate acele semințe cădeau pe pămîntul cel bun al inimii împăratului, de vreme ce începuse în parte a se lumina prin cunoștința adevărului. În una din zile arhiereul a rugat pe împărat să-l lase să se ducă în pustie, pentru cîteva zile, ca să caute pe un viețuitor de care i se zisese. Împăratul, lăsîndu-l, a plecat cu doi ucenici ai săi. Depărtîndu-se de cetate, ca la o sută de stadii și fiind povățuit de Dumnezeu a aflat în pustie, la un loc neumblat, pe Cuviosul Ioan, fratele lui Teodosie Stîlpnicul, viețuind într-o peșteră întunecoasă.

Acela, ieşind în întîmpinarea episcopului, l-a chemat pe nume, atît pe el, cît şi pe ucenicii lui. Deci, făcînd rugăciune, s-au sărutat unul cu altul, au şezut şi s-au îndulcit cu vorbiri duhovniceşti. Cuviosul Ioan se asemăna în toate cu fratele său, Teodosie Stîlpnicul. El a rugat pe Episcopul Teodor ca să săvîrşească în peştera lui Sfînta Liturghie şi să-l împărtăşească cu Preacuratele lui Hristos Taine. Episcopul a făcut după dorinţa lui, a slujit şi l-a împărtăşit. După ce s-a împărtăşit, pustnicul s-a umplut cu totul de bucurie duhovnicească şi a pus înainte masă pustnicească, plină de minunate dulceţuri, din care gustînd, au mulţumit lui Dumnezeu. Apoi iar s-au îndeletnicit cu vorbiri duhovniceşti.

Stareţul a zis către episcop: "Părinte, unde este scrisoarea care a scris-o către mine fratele meu, Teodosie Stîlpnicul?" Episcopul, minunîndu-se de vederea înainte a stareţului, a zis către dînsul: "Părinte, cine ţi-a spus că eu am scrisoarea fratelui tău?" Cuviosul stareţ a răspuns: "În ceasul în care s-a scris acea scrisoare, tot atunci s-a şi citit de mine, iar pe dosul aceleiaşi hîrtii, s-a scris răspunsul fratelui meu".

Episcopul scoţînd din săculeţ scrisoarea pecetluită, a dat-o pustnicului, iar el a rugat pe episcop să desfacă pecetea şi s-o citească. Deschizînd-o episcopul, a găsit pe partea cealaltă un răspuns în acest fel: "Ioan cel de pe urmă între călugării din peştera Babilonului, lui Teodosie Stîlpnicul din Siria, adevăratul meu frate, bucurie de la Domnul! Am citit scrisoarea ta, care, în ceasul cînd s-a scris, în acelaşi ceas ţi-am şi răspuns. Deşi sîntem cu trupurile departe unul de altul, dar duhul meu petrece nedepărtat de tine şi cele ce ţi se descopăr ţie de Dumnezeu, acelea sînt ştiute şi de mine. Toate cîte ai scris despre sfîntul episcop, acelea toate se săvîrşesc bine prin rînduiala lui Dumnezeu; Sfînta Biserică se înmulţeşte, ereticii se ruşinează şi se izgonesc, necredinciosului împărat odată cu luminarea ochilor trupeşti, se luminează şi la cei sufleteşti. Frate, fii sănătos în Domnul şi te roagă Domnului Hristos pentru mine, ca în viaţa viitoare să ne învrednicim a ne vedea unul cu altul şi a petrece împreună".

Episcopul, citind cu mirare o scrisoare ca aceea, şi-a adus aminte de Proorocul Avacum, care a fost răpit din Iudeea şi a zis în sine: "Dumnezeu Atotputernicul, Care a făcut de multe ori această minune, a putut şi acum să facă aceasta, asemenea cu aceea, pentru că este minunat întru sfinţii Săi". Sfîntul episcop Teodor a petrecut la cuviosul pustnic o zi şi o noapte, iar a doua zi după săvîrşirea rugăciunilor, sărutîndu-l s-a întors la Babilon. El s-a dus înaintea împăratului, care i-a zis: "O, preaiubite părinte, aş fi voit să nu mă despart niciodată de tine în viaţa de acum şi nici în ceea ce va să fie, pentru că sufletul meu s-a legat de tine cu legătura dragostei celei negrăite". Episcopul a răspuns: "Văd uşile deschise între mine şi tine; de aceea eu nu ies afară, nici tu nu poţi să intri la mine înăuntru. Deci, cînd se vor închide uşile, ne vom despărţi unul de altul. De aceea boleşte foarte mult sufletul meu".

Atunci împăratul a zis: "Rogu-mă ţie, spune-mi ca să înţeleg, ce înseamnă uşile acestea şi ce înseamnă închiderea lor?" Arhiereul, scoţînd din sînul său Sfînta Evanghelie, a zis: "Împărate, aceasta este uşa care duce la mîntuire şi la petrecerea cea nedespărţită cu Dumnezeu şi cu sfinţii Săi". Apoi a început a-i citi din acea Sfîntă Evanghelie în singurătate, în camera cea mai dinăuntru, tîlcuindu-i în limba siriană şi ismailiteană. Împăratul ascultînd cu luare aminte, se aprindea cu sufletul spre dumnezeiasca dorinţă, umilindu-se cu inima. Împreună cu împăratul erau acolo şi trei tineri foarte credincioşi, cu neamul din Arabia. Aceia, ascultînd Sfînta Evanghelie, veneau întru umilinţă; astfel că au petrecut pînă seara, luînd aminte la citirea Sfintei Evanghelii. A doua zi, împăratul, scăpînd de lucrurile şi de gîlcevile sale a chemat pe episcopul Teodor iarăşi la dînsul, ca şi cum voia să se vindece de dînsul; căci cu adevărat primea doctoria sufletului său. Apoi iarăşi toată ziua aceea a ascultat tîlcuirile Evangheliei şi învăţăturile Mîntuitorului. Deci, împreună cu el, au crezut în Hristos şi cei trei tineri credincioşi ai lui.

După aceasta arhiereul le-a poruncit să se gătească pentru Sfîntul Botez, poruncindu-le să postească și învățîndu-i a se ruga lui Dumnezeu. El le-a scris în limba lor rugăciunile "Sfinte Dumnezeule", "Tatăl nostru" și altele. Apoi le-a poruncit să învețe simbolul credinței, adică "Crezul". Toate acestea se făceau în taină, ca să nu afle agarenii, pentru că împăratul se temea, ca să nu se scoale împotriva sa. Episcopul venea la împărat în toate zilele, și de obicei îl învăța pe el și pe acei tineri tainele sfintei credințe, iar după puțin timp i-a botezat în taină, dînd împăratului numele de Ioan. După aceea, săvîrșind Sfînta Liturghie chiar în palatul împărătesc, i-a împărtășit pe ei cu sfintele și dumnezeieștile Taine ale lui Hristos. De acest lucru mare bucurie a cuprins pe împărat; asemenea s-a bucurat și episcopul Teodor și cei trei tineri. S-au bucurat și sfinții îngeri de întoarcerea păcătoșilor; iar în palatele cele dinlăuntru ale împăratului se făcea ospăț duhovnicesc, dănțuind împreună cu cereștile puteri.

Împăratul Ioan, cel nou luminat, avînd înaintea ochilor săi pe Răscumpărătorul neamului omenesc, pe Iisus Hristos, Care a pătimit pe cruce, dorea să aibă o parte din cinstitul lemn al Domnului, cel de viață făcător. Dar, de vreme ce pe atunci lemnul Sfintei Cruci nu se găsea în Ierusalim, pentru că fusese luat mai dinainte de către împărații greci și dus în Constantinopol, a fost nevoie ca Episcopul Teodor să se ducă la Constantinopol cu scrisoarea împărătească de rugăminte. Această scrisoare era scrisă astfel: "Preaînaltului și dreptcredinciosului Mihail, stăpînitorul și împăratul grecilor, împreună cu dreptcredincioasa și de Dumnezeu înțeleapta maica sa, Teodora, Ioan împăratul Persiei întru Domnul dorește să vă bucurați. Mulțumesc Preabunului Dumnezeu, Cel ce m-a izbăvit de înșelăciune și m-a povățuit spre pocăința adevărului cuprins în Sfînta Evanghelie și spre mărturisirea credinței creștine. Rog pe împărăția voastră să-mi dăruiți și mie o parte din lemnul cinstitei și de viață dătătoarei Cruci, pe care S-a răstignit Domnul Hristos, căci pe acela voiesc să-l am spre apărarea mea".

Împăratul Ioan a trimis scrisoarea aceasta însoțită cu multe daruri la împăratul grecesc, prin Sfîntul Episcop Teodor. El, ajungînd la Constantinopol cu scrisoarea și cu darurile împărătești, a fost primit cu cinste, atît de împărat, cît și de patriarh. În acel timp, se întîmplase că o dureau ochii pe Teodora, mama împăra-tului, căci, punîndu-i-se albeață pe ochi, i se întunecase vederea. Episcopul Teodor, luînd țărîna ce o avea la el de pe Mormîntul Domnului și, amestecînd-o cu apă curată, a uns ochii și a tămă-duit-o; dar nu numai împărătesei, ci și la alți mulți neputincioși le-a dat sănătate.

După aceasta, împăratul a poruncit să facă pentru Sfînta Cruce un sicriaș de aur de mult preț, împodobit cu pietre scumpe și cu mărgăritare. A pus într-însa o parte din cinstitul lemn al făcătoarei de viață Cruci a Domnului. După aceea a răspuns împăratului Persiei, astfel: "Mihail, cel ce crede în Hristos Dumnezeu, singur stăpînitor al tuturor grecilor, lui Ioan, iubitul blîndeților noastre, împăratului Persiei, în Domnul să se bucure. Am primit scrisoarea ta cea plină de toată credința și ne-am bucurat foarte mult, și mulțumim lui Dumnezeu că te-a scos din întuneric la lumina Lui cea minunată, spre moștenirea vieții veșnice și a împărăției celei fără de sfîrșit. Iată, acum te-ai făcut fiu al lui Avraam, iar nu al lui Ismail și fecior al Sarrei, iar nu al Agarei. De aceea fericim înțelegerea ta, că ai cunoscut pe Hristos, Împăratul cel adevărat. Astfel să petreci pînă la sfîrșit, întru credința lui Hristos și întru poruncile Lui. Iar cererea ta am primit-o cu bucurie. Acest cinstit lemn al făcătoarei de viață Cruce a Domnului, să-ți fie spre apărare de toți vrăjmașii văzuți și nevăzuți, și spre fericita nădejde a vieții ce va să fie".

O scrisoare ca aceasta, cu o parte din lemnul Crucii cel de viață purtător și cu o icoană a Mîntuitorului, a încredințat-o împăratul grecesc Sfîntului Teodor, episcopul Edesei, împreună cu multe daruri, către împăratul Persiei. Episcopul Teodor, întorcîndu-se la cel ce l-a trimis, a trecut și pe la păstoriții săi din cetatea Edesei, unde a veselit mult turma oilor celor cuvîntătoare.

Apoi, cercetînd și pe Cuviosul Teodosie Stîlpnicul, n-a mai zăbovit mult la Edesa, ci s-a dus în Babilon. El, pretutindeni pe unde trecea, tămăduia toate bolile în popor, pe de o parte, prin punerea făcătorului de viață lemn al Domnului și al țărînei de la Mormîntul Lui, iar pe de alta, prin sfintele sale rugăciuni. Cînd a venit la împăratul Ioan, a fost primit de el cu negrăită bucurie. Deci el, închinîndu-se pînă la pămînt înaintea lemnului Sfintei Cruci și a icoanei Mîntuitorului, sărutîndu-le pe dînsele cu lacrimi, le-a pus în camera sa, așezînd cu mîinile sale înaintea acelor sfințenii o candelă neadormită, iar scrisoarea împăratului grec a citit-o cu multă dragoste.

Sfîntul Teodor, zăbovind în Babilon cîtăva vreme, a făcut multe tămăduiri cu darul lui Hristos. El gonea diavolii din oameni și pentru aceasta creștinii se bucurau foarte mult, iar turcii și evreii se topeau de mare zavistie. Pe atunci era între jidovi unul mai mare al soborului evreiesc și învățător al legii lor. Acela a îndemnat pe mai-marii perșilor și ai turcilor să vorbească cu împăratul, să poruncească să se facă în public întrebare creștinilor cu iudeii pentru credință. Împăratul, știind că robii Domnului Hristos nu vor fi biruiți, se învoi la dorința lor. Șezînd împăratul pe un scaun înalt, învățătorul de lege al evreilor stătea singur împotriva învățătorilor și arhiereilor creștini, ai mitropolitului Babilonului și ai episcopului Edesei. Acel evreu era vorbitor îndemînatic și se mîndrea de înțelegerea sa. Începînd jidovul a grăi, scotea din necurata lui gură cuvinte proaste, bîrfeli și multe hule împotriva Domnului nostru Iisus Hristos.

Atunci Sfîntul Teodor, umplîndu-se de rîvnă dumnezeiască, a făcut semn cu mîna ca să fie tăcere și a zis către evreu: "Dacă ai fi vorbit ceva din așezămîntul lui Moise și de la alți prooroci și ai fi pus întrebare înaintea noastră, ți-am fi răspuns. Dar tu ți-ai deschis gura cea multvorbitoare pentru hulire și spre cuvinte mincinoase, și nu spui ceea ce au vestit proorocii mai înainte, ci cele ce tatăl tău satana îți spunea ție, ca unui fiu al diavolului ce ești, fiind plin de toată răutatea și nedreptatea. Deci, împotriva vorbirii tale celei mult hulitoare și mincinoase, un cuvînt al lui David îți grăiesc: *Mute să fie buzele cele viclene, care grăiesc cu mîndrie și cu defăimare fărădelege asupra dreptului!*" Atunci îndată acel mare vorbitor evreu a rămas fără glas și hulitoarea lui limbă s-a legat cu amuțirea, încît nimic n-a mai putut vorbi.

Văzînd aceasta, evreii s-au rușinat, creștinii s-au veselit, iar perșii și turcii s-au mirat. În acea vreme, împăratul se bucura cu duhul și slăvea puterea lui Iisus Hristos. După aceea el a poruncit ca pe acel evreu învățător de lege, care era bătut de Dumnezeu cu muțenia, să-l bată fără cruțare cu vine de bou și să-l închidă în temniță. Asemenea a bătut și pe ceilalți fruntași evrei și i-a izgonit din soborul acela cu necinste și cu ocări. După trei zile, acel evreu care era aruncat în temniță, neputînd să vorbească, a scris pe hîrtie către Sfîntul Episcop Teodor, cerînd milă și făgăduind că se va face creștin. Episcopul Teodor, înștiințînd pe împărat despre aceea, a scos pe evreu din temniță.

Deci, căzînd la picioarele lui, cerea botezul cu mîinile prin facere de semne, pentru că gura lui era mută. Drept aceea, învățîndu-l pe el episcopul, cînd l-a băgat în sfînta scăldătoare a Botezului și a chemat asupra lui numele Preasfintei Treimi, îndată s-a dezlegat limba lui și a început a preamări pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh. El mărturisea că Iisus Hristos este cu adevărat Fiul lui Dumnezeu Celui viu, Care S-a propovăduit de Lege și de prooroci. Astfel s-a făcut jidovul creștin. El a fost numit din Sfîntul Botez, Samon. La aceasta căutînd și alți evrei, au primit sfînta credință și s-au botezat. Asemenea, mulți din turci au crezut în Hristos și în taină păzeau credința, temîndu-se de judecători și de stăpînitorii neamului lor, ca să nu fie munciți de dînșii.

Trecînd cîteva zile după aceasta, Sfîntul Teodor a voit să meargă la Cuviosul Ioan Pustnicul și a spus și împăratului despre aceasta. Împăratul i-a zis: "Aș voi și eu să văd pe acel

plăcut al lui Dumnezeu și să aud cuvintele lui". Răspuns-a sfîntul: "Bună este dorința ta, deoarece, dacă îl vei vedea, multe vei folosi de la el, pentru că este foarte duhovnicesc și are darul proorociei. El îți va spune cele ce vor să fie, ca și pe cele de față". Astfel s-au sfătuit amîndoi să meargă împreună la pustnic; împăratul făcîndu-se că merge la vînătoare și că va zăbovi cîteva zile pe acolo, vînînd fiare sălbatice prin pustie. Deci, au ieșit cu mulțime de slujitori și ostași, avînd împreună cu el și pe Episcopul Teodor ca pe un doctor nedespărțit. Ei au străbătut prin munții și prin văile pustiului, cîștigînd mult vînat. Cînd s-au apropiat de locul peșterii, unde petrecea pustnicul, a împrăștiat slugile în dreapta și în stînga, ca să caute fiare sălbatice, iar el cu puțini tovarăși au rămas acolo. Deci, mergînd și mai aproape, i-a lăsat și pe aceia, afară numai de trei credincioși tineri luminați, pe care i-a luat cu el. Asemenea, Episcopul Teodor a luat pe ucenicul lui, Vasile, care a scris viața acestuia și au mers la sfîntul pustnic.

Cuviosul Ioan, văzînd înainte cu duhul venirea împăratului și a episcopului, a ieșit în întîmpinarea lor, purtînd în mîini foc și tămîie. Deci, închinîndu-se lor, i-a sărutat și i-a băgat în peștera sa și vorbea cu ei cele de folos. Zis-a pustnicul către împărat: "Fericit ești, împărate, că ai fugit de întuneric și te-ai învrednicit să fii fiu al luminii. Fericit ești că ai lepădat cele deșarte și mincinoase și ai iubit adevărul care te duce pe tine în viață. Fericit ești căci, cu cunună mucenicească, ai să te încununezi și în locul vremelnicei împărății pămîntești vei cîștiga împărăția cea cerească și veșnică. Slavă lui Dumnezeu, Unul Singur în Treime, că te-a scos din groapa patimilor și din adîncul spurcăciunilor! El a pus picioarele tale pe piatră, a îndreptat pașii tăi și a pus în gura ta cîntare nouă".

După aceasta, cuviosul stareț a pus înaintea celor ce veniseră hrană pustnicească și apă. Gustînd ei, au mulțumit lui Dumnezeu, iar împăratul a zis: "Cu adevărat vă spun că niciodată în zilele împărăției mele nu s-a îndulcit gura mea de o mîncare și de o băutură ca de aceasta de astăzi! Adevărat este, duhovnicescul meu părinte, că tu ești împărat, iar eu sînt sărac și scăpătat!" Starețul a răspuns: "Dumnezeu degrabă îți va da să cîștigi împărăția cea adevărată, căci la mine săracul ai venit ca să mă cercetezi". Atunci împăratul i-a dat mult aur, pe care el nu l-a primit zicînd: "Cel ce petrece în pustie n-are nevoie de aur, dar să-l împarți săracilor în cetate și vei lua însutit în cer". Împăratul se minuna de viața cuviosului stareț ce se asemăna cu a îngerilor. După multă vorbire, sărutîndu-l și învrednicindu-se de binecuvîntarea și rugăciunea aceluia, s-au dus.

Adunîndu-se slujitorii și ostașii lui, cu toții s-au întors în cetate. Împăratul a zis către Sfîntul Teodor: "Multe mulțumiri sînt dator să-ți dau ție, sfinte părinte, că m-ai învrednicit a vedea un om cu adevărat ceresc, căruia toată lumea nu-i este vrednică". După aceasta, nevoile turmei sale atrăgeau pe bunul păstor Teodor, pentru că se temea ca nu cumva să intre iarăși ereticii, ca niște lupi răpitori, și să vatăme oile cele cuvîntătoare. Deci, a rugat pe împărat să-l lase să plece în Edesa. Împăratul, plîngînd, a zis: "Părinte, după plecarea ta nu nădăjduiesc că voi petrece mult între cei vii, pentru că nu vreau să fiu cinstitor de Dumnezeu noaptea, nici să mă numesc creștin în taină. De aceea mergi cu pace la locul tău și să iei cu tine cinstitul lemn al Crucii Domnului cea făcătoare de viață, ca, după sfîrșitul meu, să nu fie călcat de picioarele necredincioșilor. De vei auzi de mine, după anul acesta, că sînt între cei vii, să vii iarăși să mă cercetezi și să aduci acest cinstit lemn, iar de vei avea știință de mine că m-am sfîrșit, atunci să te rogi pentru odihna sufletului meu".

Împăratul, zicînd aceasta, a dat Sfîntului episcop Teodor mult aur și argint și tot felul de lucruri de mult preț, unele spre împodobirea dumnezeieștilor biserici, iar altele spre împărțire la săraci și scăpătați. Deci, sărutîndu-se unul cu altul, s-au despărțit cu multe lacrimi. Episcopul,

pornind în calea sa, a lăsat în Babilon pe unul din credincioșii săi, ca să vadă ce va fi după dînsul. Plecînd din Babilon, a ajuns cu bine în Edesa la oile sale.

După plecarea Sfîntului Teodor la locul său, trecînd puțină vreme, Ioan, binecredinciosul împărat al Babilonului, nevrînd mai mult ca să ascundă sub obroc credința și dragostea sa cea fierbinte pe care o avea în taină către Hristos, ci vrînd să o arate la toată lumea prin fapte, a chemat la sine pe toți boierii și voievozii săi și pe rînduitorii de cetăți, și le-a zis: "Taina lui Dumnezeu vreau să vă spun, și nimeni să nu fie necredincios cuvintelor mele. Mi s-a descoperit de la Dumnezeu, că s-a apropiat sfîrșitul vieții mele și nu după multe zile mă voi duce din viața aceasta. Deci, vă poruncesc ca mîine dimineață să vă adunați cu tot poporul la mine în cîmp - spunîndu-le numele locului -, pentru că așezămîntul meu voiesc să vi-l spun vouă".

Aceasta zicînd-o, i-a liberat mîhniți. Deci, a poruncit propo-văduitorilor să strige prin cetate, ca de dimineață tot poporul să se adune în cîmpul acela. El însuși a petrecut toată noaptea în rugăciuni și foarte de dimineață a chemat pe mitropolit, căruia i-a spus scopul său și pe care l-a rugat să săvîrșească Sfînta Liturghie în cămara cea mai dinăuntru a palatului. Făcîndu-se slujba, s-a împărtășit cu multă umilință din mîinile mitropolitului cu dumnezeieștile Taine ale lui Hristos și, dăruind arhiereului daruri de mult preț, l-a liberat. După aceea a încălecat pe un cal împodobit cu îmbrăcăminte împărătească și a ieșit din cetate cu slavă la cîmpul numit. Acolo se adunase mult popor: perși, ismailiteni, evrei și creștini, toți boierii și stăpînitorii. Acolo a fost pregătit un loc înalt și un scaun împărătesc pus pe el, ca el să fie văzut de tot poporul. Toți cei din adunarea aceea se mirau, și unul pe altul se întrebau: "Ce înseamnă aceasta și despre ce va vorbi împăratul?" Venind împăratul, a șezut pe scaunul său și, alinîndu-se puțin, a poruncit să fie tăcere.

Sculîndu-se el de pe scaun, a început a vorbi cu glas mare astfel: "Ascultați voi toți: perși, turci, evrei și tot poporul creștinesc cel ales! Eu sînt creștin și numele meu este Ioan; cred în Tatăl și în Fiul și în Sfîntul Duh, într-o dumnezeire în trei Ipostasuri, pentru că nu este altă credință dreaptă, în partea cea de sub cer, decît numai credința creștină. Și, de vreme ce Domnul meu Iisus Hristos a zis în Evanghelie: *Tot cel ce Mă va mărturisi pe Mine înaintea oamenilor, îl voi mărturisi și Eu pe el înaintea Tatălui meu Care este în cer...,* pentru aceasta Îl mărturisesc înaintea cerului și a pămîntului, înaintea îngerilor și a oamenilor". Acestea zicîndu-le a scos din sînul său o cruce de aur, împodobită cu pietre de mare preț și a ridicat-o sus ca s-o vadă toți; apoi, însemnîndu-se cu Sfînta Cruce și închinîndu-se pînă la pămînt, privind spre răsărit, a sărutat-o, zicînd: "Mă închin Crucii Tale celei cinstite, Hristoase, și pe Tine te știu de Dumnezeu și Mîntuitor al meu. Ție Îți înalț slavă, împreună cu Cel fără de început al Tău Părinte și cu Preasfîntul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, în veci. Amin!"

Toți auzind acestea s-au mirat și stăteau ca niște muți. Apoi boierii și voievozii cu ceilalți stăpînitori, umplîndu-se de mînie, au strigat: "Să se ucidă batjocoritorul credinței noastre!" Și, năvălind asupra împăratului cu săbiile și cu sulițele, l-au rănit mult și l-au ucis. Împreună cu dînsul au ucis și pe cei trei tineri credincioși, care mărturiseau numele lui Hristos. Astfel s-a sfîrșit în Babilon mucenicește binecredinciosul împărat Ioan, împreună cu cei trei tineri ai săi, în a treia zi a lunii mai. Atunci creștinii, văzînd ceea ce se făcuse, s-au temut de mînia perșilor și fugind din priveliște, s-au ascuns. Iar trupul cel împărătesc a fost aruncat în cîmpul acela, neîngropat.

În noaptea următoare, sfîntul răbdător de chinuri s-a arătat la acei mari stăpînitori, zicîndu-le cu multă îngrozire: "Degrabă să dați trupul meu mitropolitului creștin, ca să-l

îngroape, iar de nu, îndată vă voi pierde!" Aceia deșteptîndu-se din somn și adunîndu-se dimineața, și-au spus unul altuia vedenia, și s-au spăimîntat. Atunci îndată au trimis la mitropolitul creștin, poruncindu-i să ia trupul împăratului și să-l îngroape. Mitropolitul, mergînd degrabă, a luat mucenicescul trup al sfîntului împărat Ioan, împreună cu trupurile celor trei tineri ai lui, le-a adus în biserică și le-a îngropat cu cinste. La mormîntul lor se făceau multe minuni, căci multe tămăduiri se dădeau la tot felul de boli, pe care le cîștigau, nu numai creștinii, ci și perșii care se plecau la credința creștină.

În aceeași noapte, după uciderea sa, sfîntul împărat Ioan s-a arătat în vedenie Sfîntului Episcop Teodor din Edesa, îmbrăcat în haină albă, care strălucea cu lumină negrăită. El avea pe cap cunună minunată, a cărei frumusețe nu este cu putință s-o spună nici o limbă omenească. Și a zis către episcop: "Iată, cinstite părinte, Domnul Hristos m-a preamărit cu multă slavă și m-a numărat în ceata mucenicilor, pentru că ieri am mărturisit înaintea tuturor Preasfîntul Lui nume, și am fost ucis de perși și de turci. Iar sufletul meu, ieșind din temnița cea trupească, a cîștigat bunătățile cele propovăduite de tine. Tu ești binecuvîntat de Dumnezeu, că te-ai făcut mijlocitorul mîntuirii mele și, iată, mă rog Stăpînului celui de obște să-ți poruncească să vii la mine, ca împreună să ne îndulcim de fericita viață în darul Preasfintei Treimi".

Sfîntul Episcop Teodor, deșteptîndu-se din somn, a mers la Cuviosul Teodosie Stîlpnicul și i-a spus vedenia care i se făcuse lui. El îl încredința că acea vedenie este adevărată, că și lui i s-a descoperit asemenea de la Dumnezeu. După cîteva zile, a venit de la Babilon slujitorul pe care-l lăsase acolo și a spus sfîntului episcop cu de-amănuntul toată întîmplarea aceea, adică cum a pătimit pentru Hristos binecredinciosul împărat Ioan cu cei trei tineri. Sfîntul Teodor s-a bucurat cu duhul, mulțumind lui Dumnezeu că osteneala lui n-a fost în zadar, ci a adus atît de frumos rod în împărăția cerească.

După aceasta, trecînd puțină vreme, Cuviosul Teodosie a văzut, prin descoperire, pe fratele său, Ioan pustnicul, ducîndu-se către Domnul și despre aceasta a spus arhiereului. După aceea, însuși Cuviosul Teodosie, îmbolnăvindu-se puțin, a murit și a fost îngropat de episcop în biserica Sfîntului Mare Mucenic Gheorghe, unde era mînăstirea sfintelor pustnice. Trecînd trei ani de la moartea Sfîntului împărat Ioan, s-a arătat acel răbdător de chinuri iarăși Sfîntului Teodor, cu asemănarea arătării celei dintîi, și a zis: "Părinte, vino că te cheamă Hristos. El a voit ca amîndoi să viețuim împreună în împărăția Lui și să ne săturăm de lumina Lui cea dulce". Din această vedenie, arhiereul lui Hristos, Teodor, a cunoscut că se apropie plecarea lui către Dumnezeu. Deci, rînduind bine toate cele pentru Biserica Edesei și pentru poporul cel dreptcredincios, a dat binecuvîntare și pace oilor celor cuvîntătoare, și-a lăsat păstoria și s-a dus la Ierusalim.

Acolo, închinîndu-se Mormîntului lui Hristos cel primitor de viață, a mers la Lavra Sfîntului Sava, unde altădată se călugărise, și s-a sălășluit în chilia sa cea sihăstrească de mai înainte. Petrecînd într-însa trei săptămîni, s-a mutat în locașul cel nefăcut de mîna omenească, dîndu-și sfîntul său suflet în mîinile lui Dumnezeu, în 9 zile ale lunii iulie.

Deci, venind preasfințitul patriarh al Ierusalimului cu episcopii, au îngropat cu cinste, în aceeași lavră, trupul cel mult ostenit al plăcutului lui Dumnezeu, slăvind pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe un Dumnezeu în Treime, Căruia și de la noi păcătoșii să-I fie cinste, slavă, închinăciune și mulțumire, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

31. SFINȚII PATRUZECI DE MUCENICI, CARE AU PĂTIMIT ÎN CETATEA NICOPOLI DIN ARMENIA

(10 IULIE)

Păgînul împărat Liciniu, care a fost primit la împărăție de marele Constantin, stăpînind părțile Răsăritului, a dat poruncă prin toată stăpînirea sa, ca toți creștinii, care nu vor veni să se închine zeilor, să fie munciți și omorîți în diferite chinuri, iar averile lor să fie luate spre zidirea capiștelor idolești, a băilor și a înnoirii cetăților. Venind porunca aceasta și în Nicopoli, cetatea Armeniei, se pregăteau tot felul de chinuri și diferite unelte de muncire pentru creștini.

Prinzîndu-se mulți creștini și fiind duși la chinuri, niște robi ai lui Hristos, în număr de peste patruzeci, s-au sfătuit să nu aștepte pînă ce vor fi prinși de păgîni, ci singuri să meargă la judecată de voie și, mărturisind numele lui Hristos, să se dea la munci. Între dînșii erau mai de seamă: Leontie, Mavrichie, Antonie și Alexandru, toți bărbați însemnați cu neamul și cu învățătura și îmbunătățiți cu viața. Deci, ducîndu-se împreună, au stat înaintea lui Lisie, ighemonul țării Armeniei, și au mărturisit că sînt creștini.

Ighemonul, minunîndu-se de puterea de credință, de învoirea între ei și de îndrăznirea lor la munci, i-a întrebat zicînd: "De unde sînteți voi și cine v-a învățat să nu vă închinați zeilor noștri?" Sfîntul Alexandru a răspuns: "Unii sîntem de aici, unii din cetate, iar alții de prin sate, însă pămîntul acesta este patria noastră, iar Tatăl nostru este Hristos Dumnezeu din ceruri. Acela ne-a învățat să nu ne închinăm zeilor celor mincinoși, surzi și muți, nici lucrului făcut de mîini omenești". Ighemonul a zis: "Dar unde este Hris-tosul vostru? N-a fost El răstignit și a murit?" Sfîntul Leontie a răspuns: "De unde știi tu că Hristos al nostru a murit?" Să știi de la mine că El, deși a murit, apoi a înviat din morți și S-a înălțat la cer. El a murit de voie pentru noi, dar S-a sculat iarăși ca un Fiu al lui Dumnezeu". Atunci ighemonul a zis: "Dar Hristos acum este viu?" Leontie a răspuns: "O, ighemoane, zeii voștri, murind nu mai înviază, dar Domnul nostru Iisus Hristos viază în veci, măcar că a și murit. Iar prin moartea Sa, scoțîndu-ne pe noi din veșnica moarte, ne-a făcut și ne-a învățat să murim pentru El, ca astfel să fim vii cu El în viața cea fără de sfîrșit". Iar ighemonul a început a-și lăuda zeii săi, pe Joe, Apolon, pe Asclipie și pe ceilalți.

Sfîntul Leontie a zis: "Joe este dumnezeul vostru?" Ighemonul a răspuns: "Acela este țiitorul cerului, tatăl tuturor zeilor". Leontie a răspuns: "Dumnezeu se cade să fie drept, curat și fără de păcat. Deci, ce zici tu despre Joe, zeul vostru?" Ighemonul a zis: "Drept, curat și fără de păcat îl socotesc pe el". Sfîntul Leontie, a zis: "Dacă Joe este drept, apoi nu a izgonit el din împărăție pe tatăl său, Cron? Dacă este curat și fără de păcat, apoi de ce a luat de soție pe Ira, sora sa cea de un pîntece cu el și a necinstit multe femei străine? El a necinstit nu numai partea femeiască, dar și partea bărbătească și cu ei a făcut multe spurcăciuni. Deci, cum putea să fie Dumnezeu un așa păcătos? Dacă dumnezeul vostru era păcătos, apoi el avea nevoie pentru îndreptarea sa de un alt Dumnezeu fără de păcat!"

Atunci ighemonul Lisie, umplîndu-se de mînie, a zis cu răutate: "O, cap rău! Tu ești judecător al zeilor noștri? Eu mă jur pe ei că nu vă voi cruța, ci rău vă voi pierde pe toți". Sfîntul Leontie a răspuns: "Ighemoane, nu te mînia cînd auzi adevărul! Oare nu sînt legi puse oamenilor, ca nimeni să nu aibă ceva cu femeia străină, nici să ia pe soră de soție, nici să facă strîmbătate și nici să ucidă? De ar îndrăzni cineva să facă ceva împotriva legilor, apoi unul ca acela se numește călcător de lege și este vinovat judecății și pedepsei cu moartea. Deci, zeii voștri, fiind oameni, erau plini de toate răutățile și fărădelegile, stricați și ucigași de oameni; cu un cuvînt, sînt vinovați de o groaznică judecată și vrednici de multe pedepse de moarte. Se cade ca zeii voștri cei fărădelege să se plece spre legile cele omenești și să urmeze oamenilor, care păzesc bine legile, iar voi să fiți judecători zeilor voștri pînă ce îi veți îndrepta".

Ighemonul a zis: "O, nebun ce ești! Dumnezeul vostru n-a fost răstignit ca un făcător de rele? Din zeii noștri, spune-mi, care a fost răstignit?" Sfîntul Leontie a răspuns: "Dumnezeul nostru S-a răstignit pentru noi și ne lăudăm cu Crucea Lui, iar zeii voștri se cutremură, temîndu-se de Dumnezeul nostru Cel răstignit și fug departe de puterea Crucii. Dumnezeul nostru a pătimit răstignire de voie, iar zeii voștri au pierit cu moarte amară. Dumnezeul nostru este Mîntuitor al neamului omenesc, iar zeii voștri sînt pierzători ai oamenilor. Dumnezeul nostru este adevărat, iar zeii voștri sînt mincinoși, căci ei nu sînt dumnezei, ci diavoli pierzători și amăgitori, pentru că singuri au pierit și pe închinătorii lor îi surpă în pierderea cea veșnică".

Aceste cuvinte ale Sfîntului Leontie pornind pe ighemon spre mînie, a poruncit ca pe toți mărturisitorii lui Hristos să-i bată cu pietre peste gură, zicînd: "Să se zdrobească gurile din care iese hulă asupra zeilor noștri!" Deci, sfinții, fiind bătuți, grăiau: "Slujitorule al diavolului, așa să te bată și pe tine Dumnezeu, că, auzind adevărul, ne judeci cu nedreptate, îmbătîndu-te de păgînătate". După aceasta, tiranul a poruncit să-i lege pe toți cu lanțuri de fier și să-i arunce

în temniță. Sfinții, fiind duși în temniță ca într-o cămară, se veseleau de Dumnezeu, Mîntuitorul lor, și cîntau psalmii lui David, pentru că unii dintr-înșii învățaseră carte din tinerețe.

Sfîntul Leontie întărea pe toți, zicîndu-le: "Cinstiți frați și robi ai lui Hristos, să răbdăm toate cu bărbăție. Știți din Sfînta Scriptură cîte a răbdat dreptul Iov, cum a pătimit Domnul nostru și cum s-au sfîrșit și ceilalți sfinți și robi ai Lui: Sfîntului Ioan Înaintemergătorul i s-a tăiat capul; Arhidiaconul Ștefan a fost ucis cu pietre; Sfîntul Apostol Petru a fost răstignit cu capul în jos; Sfîntul Apostol Toma a fost împuns cu sulița; iar alții cu alte morți mucenicești au murit pentru Domnul. Apoi cîți sfinți n-au pătimit pe timpul împărăției lui Maximian și a lui Deciu, Adrian și a altor împărați păgîni, care au ucis, nu numai bărbați, ci și femei, precum auzim despre Sfintele Mucenițe Tecla, Eufimia, Capitolina, Iudita și alte sfinte mucenițe, ale căror nume sînt scrise în ceruri. Deci, dacă femeile au avut atîta bărbăție, ni se cade și nouă să fim tari și nebiruiți. Deci sufletele noastre să le punem pentru Domnul nostru Hristos, Care și-a dat sufletul Său pentru noi".

Cu niște cuvinte ca acestea întărea Sfîntul Leontie pe frați și toți cu osîrdie doreau să pătimească toate muncile pentru Hristos. Fiind zăduf și sfinții arzînd de mare sete, a venit la dînșii în temniță, ca să-i cerceteze, o oarecare femeie creștină de bun neam, cu numele Vlasiana. Aceea, aducîndu-le apă rece dintr-un izvor care era în apropiere, i-a adăpat pe sfinți. Apoi, sosind noaptea, sfinții au petrecut în rugăciuni și în cîntări de psalmi. Iar ighemonul n-a dormit în noaptea aceea, pentru că se gîndea cu ce fel de munci va munci pe robii lui Hristos cei ținuți în legături. Numai despre ziuă a adormit puțin și i s-a arătat diavolul în vedenia visului, zicîndu-i: "Îmbărbătează-te, Lisie! Eu sînt zeul Asclipie. Muncește fără milă pe creștinii care ne hulesc pe noi, pentru că multe necuviințe grăiesc în temniță de noi, de aceea cu diferite chinuri să-i pierzi pe ei".

Ighemonul, sculîndu-se din somn, a venit la judecată și, punînd înaintea sa pe sfinții cei legați, a zis către dînșii: "Închina-ți-vă zeilor, ca să fiți prieteni stăpînitorilor și nouă. Pentru aceasta veți lua fiecare din voi cîte două sute de galbeni și haine noi, apoi, aducînd junci, vom face jertfă și ospăț și ne vom veseli împreună. Iar de nu mă veți asculta pe mine, apoi veți fi cumplit munciți. Deci, vă rog să nu vă lipsiți de lumina aceasta dulce, nici să vă despărțiți de femeile, copiii și prietenii voștri, ci jertfiți măcar unuia oarecare din zeii noștri". Sfinții au răspuns cu o gură, zicînd: "Blestemat să fii tu, chinuitorule, împreună cu zeii tăi, că noi nu vom jertfi diavolilor celor necurați. Noi n-avem trebuință nici de aurul, nici de îmbrăcămintea, nici de ospățul și prietenia voastră, pentru că nouă singur Domnul nostru Iisus Hristos ne este bogăție, îmbrăcăminte, hrană și băutură. Acela ne este nouă Tată și prieten preaiubit, și pentru Dînsul sîntem gata a pătimi toate muncile și a muri".

Atunci tiranul a poruncit ca, dezbrăcîndu-i pe toți, să-i spînzure la muncire și cu unghii de fier să strujească trupurile lor. Deci, sfințiții mucenici fiind strujiți pînă la amiază, cînd soarele ardea mai cu putere, ighemonul a plecat acasă de la priveliște, iar sfinții, fiind striviți pînă la oase, din porunca ighemonului au fost aruncați în temniță. Dar dreptcredincioasa femeie Vlasiana, cea mai sus numită, a venit iarăși la ei spre cercetare și i-a adăpat cu apă, pentru că erau slăbiți de sete, de zăduf și de răni. Sfinții, răcorindu-se, au binecuvîntat pe acea femeie, rugîndu-se pentru ea și pentru fiii ei și mulțumind lui Dumnezeu că s-au învrednicit a pătimi pentru El. Șezînd ei în temniță, Sfîntul Leontie a văzut pe unul din frați bolnav de răni și se temea de el ca să nu slăbească în credință. Deci, se ruga lui Dumnezeu ca să le dea sfîrșitul nevoinței.

În cetatea aceea era un cetățean vestit, cu numele Irod, care, supunîndu-se elinilor, era cinstit de ighemon, ca unul din sfetnici. Acela avea un scriitor, anume Filip, iubit de Sfîntul Leontie pentru bunele lui obiceiuri. Trimițînd Sfîntul Leontie, l-a chemat la ferestruica temniței și i-a zis: "Frate Filipe, spune lui Irod ca să-i aducă aminte de noi, dacă se va duce cu vreo pricină la ighemon, și să-l sfătuiască să dea mîine răspuns de moarte împotriva noastră". Ducîndu-se Filip la Irod, i-a spus despre aceasta.

În vremea aceea, Irod a fost chemat de ighemon la cină, dar el nu s-a dus degrabă, pentru aceea ighemonul îl aștepta. Trimițînd iarăși, l-a chemat. Ducîndu-se el tîrziu, a zis: "Nu pot să mănînc pentru că am văzut cum se munceau osîndiții și cum curgea sîngele din ei; și din această pricină m-am îngrețoșat și mi s-a tulburat stomacul și nu poate să primească hrană". Zis-a ighemonul: "Atunci ce mă sfătuiești să le fac?" Grăit-a Irod: "Mîine să moară, deoarece sînt porunci împărătești potrivnice și vrednice de moarte; apoi pentru ce să nu moară mai iute?" Ighemonul s-a făgăduit cu jurămînt că-i va omorî a doua zi.

Auzind Filip acestea, a alergat la temniță și i-a spus Sfîntului Leontie. Toți frații, fiind înștiințați de acea hotărîre, s-au bucurat că a doua zi de dimineață vor muri pentru Hristos. Deci, a binecuvîntat pe Filip pentru ascultarea lui și se ruga și se gătea mai înainte spre moarte. În rugăciune zicea: "Doamne, Dumnezeul părinților noștri, preamărește numele Tău cel sfînt întru noi, cu suflet zdrobit și cu duh smerit ne rugăm Ție, ca să fim primiți, noi cei ce ne aducem singuri Ție jertfă vie, ca o întreagă ardere de berbeci și de junci și ca de zeci de mii de miei grași, așa să fie jertfa noastră astăzi înaintea Ta și să-Ți fie plăcută, pentru că nu este rușine celor ce nădăjduiesc spre Tine. Tu știi, Doamne, că pe Tine Te-am iubit și pentru Tine ne-am dat la moarte; deci întărește-ne pe noi, ca nici unul să nu rămînă din acești frați și astfel să nu rîdă, nici să se bucure de el vrăjmașul nostru!"

Astfel se rugau sfinții și se întăreau unul pe altul. La miezul nopții au cîntat spre îngroparea lor psalmul cel mare, adică *Fericiți cei fără de prihană...* și celelalte. După sfîrșitul psalmului, venind îngerul Domnului, a umplut temnița de lumină și a zis către ei: "Bucurați-vă, robii lui Hristos, că sfîrșitul vostru este aproape și numele vostru s-a scris în cer. Nădăjduiți că Domnul este cu voi!" Zicînd îngerul aceasta, s-a dus. Ei, închinîndu-se, au mulțumit lui Dumnezeu.

În vremea aceea, doi păzitori ai temniței, ale căror nume sînt Menei și Virilad, de neam egipteni, petrecînd fără somn, au văzut strălucind lumină în temniță și au auzit acel glas îngeresc, dar pe înger nu l-au văzut. Deci, Menei a zis către Virilad: "Ai văzut, frate, ai cărui Împărat sînt acești osteni? Eu sînt din început prietenul creștinilor, căci aceștia nu călătoresc pe calea cea fărădelege, ci pe calea drepților. Ei păzesc credința în Dumnezeul lor și I se închină Lui ziua și noaptea, iar în petrecerea cu oamenii, ei nu fac nici un fel de nedreptate. Ei nu năpăstuiesc pe nimeni, nu caută averile cele străine, ci și pe ale lor le împart săracilor; pe toți îi iubesc și tuturor le fac bine, precum singur știi. Dar cei ce sihăstresc în pustiile Egiptului, în ce chip își duc viața? Nu este nici străin și nici de mirare, că ei fac și minuni. Drept aceea mă gîndesc să intru la ei în temniță și să-i rog să mă primească și pe mine cu ei, iar tu, frate, ce gîndești?"

Răspuns-a Virilad: "Tot aceea gîndesc și eu, ceea ce socotești și tu; pentru că și noi, fiind nevrednici, ne-am învrednicit a vedea lumina, pe care a răsărit-o la ei Dumnezeul lor, pentru care ei mor cu bucurie. Dacă ar fi silit cineva pe ighemon ca să moară pentru Joe, Apolon, Asclipie sau pentru oarecare din zei, ar fi voit el ca să moară? Cred că nu, pentru că iubește viața aceasta. Aceștia nu se cruță pe sine, ci îndrăznesc la moarte, fără frică, pentru Dumnezeul

lor. Pentru aceea se învrednicesc creștinii de la El de niște slave ca acelea, pe care zeii nici unuia din cei ce se închină lor nu le-au arătat cîndva. Deci, pentru ce să nu ne apropiem de acești bărbați drepți și de adevăratul Dumnezeu?"

Astfel, sfătuindu-se amîndoi acei păzitori, au intrat în temniță și au căzut la sfinți, zicîndu-le: "Domnii noștri, robii lui Hristos, adevăratul Dumnezeu, primiți-ne și pe noi în numărul vostru; pentru că credem și noi în Domnul Iisus Hristos, Cel ce v-a iubit pe voi. Ne rugăm vouă ca să vă rugați Lui pentru noi, ca astfel să ne învrednicească a fi părtași cu voi!" Sfinții, auzind de această mărturisire, s-au bucurat de întoarcerea lor către Dumnezeu și i-au sărutat, zicîndu-le: "Voi sînteți frații noștri, că Domnul nostru v-a chemat la mărturisirea Preasfîntului Său nume. El vă va da vouă plată asemenea cu noi, precum și celor ce au venit în via Lui în ceasul al unsprezecelea".

A doua zi, ighemonul Lisie a ieșit cu ostașii, afară din cetate, la locul unde voia să omoare pe sfinții mucenici. Locul acela era aproape de rîul ce se numea Licos. Deci, făcînd divan, a poruncit să scoată pe sfinții mucenici ca să-i pună înaintea lui. Văzînd și pe cei doi păzitori ai temniței împreună cu sfinții cei legați, a zis către Apian, întîiul sfetnic: "Iată și acești nebuni voiesc să moară. Nu este mai bună viața decît moartea?" Apian a zis: "Poruncește ca să-i muncească cu munci cumplite". Zis-a ighemonul: "Ba nu, că se vor teme de munci și, întorcîndu-se iarăși la zei, vor fi vii, dar eu nu voiesc să mai fie vii, ci să moară; de aceea voi da un răspuns de moarte asupra lor".

Sfinților mucenici, care erau puși de față la divanul lui, nu le-a mai făcut nici o întrebare sau cercetare pentru credință, ci îndată a săvîrșit acea judecată de moarte, dînd un astfel de răspuns: "Acești 45 de oameni care stau înaintea judecății mele, fiind de credință creștinească, neascultînd poruncile împărătești și hulind pe zeii părintești, poruncesc să ia vrednica pedeapsă pentru faptele lor. Întîi să li se taie mîinile și picioarele cu securea, apoi să se dea focului spre ardere; iar oasele lor, care vor rămîne, să se arunce în rîu".

Îndată slujitorii, trîntind pe mucenici la pămînt, le-au tăiat mîinile și picioarele. Sfinților Mucenici li se făcuseră o sete mare, pe de o parte de durerea rănilor, iar pe de alta de arșița soarelui. Unii însă au murit într-acea pătimire, alții abia suflau, iar alții se îmbărbătau încă cu răbdarea. Unul dintr-înșii, cu numele Ianichit, privind la mîinile și picioarele sale tăiate, zîmbea și zicea: "Vedeți cum cu secera de secerat mi-ați tăiat mădularele ca pe niște spice". Iar Sfîntul Sisinie, tăvălindu-se în sîngele său, s-a prăvălit spre o piatră, care se întîmplase acolo aproape și, deschizînd gura, s-a rugat lui Dumnezeu, zicînd: "Doamne, dătătorul tuturor bunătă-ților, Care de demult în pustie ai izvorît apă din piatră și ai adăpat pe Israil cel însetat, deschide Tu acum piatra aceasta și scoate apă ca să mă adăp puțin, pentru că vezi setea în care ne topim".

Rugîndu-se astfel, deodată s-a mișcat piatra aceea, a crăpat și a izvorît izvor de apă vie. Atunci Sfîntul Sisinie a binecuvîntat pe Domnul, grăind: "Dumnezeul meu, Ție îți cînt că m-ai adăpat pe mine cel însetat, întocmai ca o maică care adapă cu lapte pe pruncul său. Te laud pe Tine, Împăratul meu, că nu m-ai trecut cu vederea pe mine robul Tău. Deci, mă rog Ție, nu trece cu vederea pe robii mei și frații mei cei iubiți, ci îi răcorește, că se topesc de sete. Varsă peste dînșii roua darului Tău și ne întărește pe noi toți, ca să ne săvîrșim împreună în nădejdea Ta. Izvorul acesta pe care l-ai scos cu puterea Ta și prin care ai înnoit minunea cea de demult, poruncește să curgă pînă la sfîrșitul lumii. Dă acestei ape darul și puterea de tămăduire spre slava Ta, a Tatălui și a Fiului și a Sfîntului Duh, spre pomenirea noastră, a robilor Tăi patruzeci și cinci de mucenici, care au pătimit pentru Tine".

În vremea aceea, slujitorii, aprinzînd o grămadă mare de lemne, care era pregătită pentru aceea, au luat pe sfinţii mucenici şi i-au aruncat în foc. Între sfinţi, unii erau vii, alţii morţi de curînd, deci ei i-au aruncat în foc şi pe unii şi pe alţii. Numărînd pe cei pe care îi aruncau în foc, unul nu se găsea şi se mirau şi-l căutau. Dar Sfîntul Sisinie, care zăcea lîngă piatra din care izvorîse apă, a răspuns, zicînd: "Iată, sînt aici, luaţi-mă şi mă aruncaţi în foc". Ei, luîndu-l, l-au aruncat în foc. Sfinţii mucenici fiind mistuiţi de foc, slujitorii au căutat oasele lor rămase în cenuşă şi cîte au găsit le-au adunat într-un sac şi le-au aruncat în rîul Lices. Rîul, primind întru însul oasele sfinţilor ca pe o vistierie de mare preţ, le-a păzit într-un loc, aproape de mal, nu prea adînc, unde, prin repezeala sa, le-a adunat pe toate.

Venind nişte oameni dreptcredincioşi şi căutîndu-le, le-au găsit fără multă osteneală. Luîndu-le pe toate, le-au pus la un loc cinstit pînă ce a pierit păgînul împărat Liciniu, care stăpînise Răsăritul împreună cu împăratul Constantin, care rămăsese singur la împărăţie şi dăduse libertate Bisericii lui Hristos din toată lumea. Atunci au fost arătate la toţi şi oasele acestor sfinţi mucenici, cărora li s-a zidit o biserică în numele lor. Şi se dădeau tămăduiri din oasele lor cele sfinte şi de la izvorul acela, pe care îl scosese Sfîntul Sisinie cu rugăciunea.

Aceşti patruzeci şi cinci de Sfinţi Mucenici au pătimit în ziua de 10 Iulie, în cetatea Nicopoli din Armenia, de la Lisie ighemonul, stăpînind peste Imperiul de Răsărit, Liciniu, iar peste noi împărăţind Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, se cuvine cinste şi slavă, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

32. CUVIOSUL ANTONIE AL PECERSCĂI, ÎNTÎIUL ÎNCEPĂTOR AL MONAHILOR DIN RUSIA

(10 IULIE)

Pe vremea domniei marelui şi binecredinciosului domn Vladimir Sviatoslavici, singurul stăpînitor al pămîntului Rusiei, Dumnezeu a binevoit să arate pe luminătorul Bisericii Sale şi povăţuitorul monahilor, pe pururea pomenitul bărbat, cuviosul şi purtătorul de Dumnezeu, părintele nostru Antonie. El s-a născut în cetatea Liobecei. Din tinereţe avea frică de Dumnezeu şi dorea să se îmbrace în chipul monahicesc. Căci Domnul cel iubitor de oameni, i-a pus în inimă să se ducă în Imperiul Bizantin şi acolo să se tundă monah. Deci, îndată a plecat în călătorie, înstrăinîndu-se pentru Domnul, Cel ce S-a înstrăinat şi S-a ostenit pentru mîntuirea noastră.

Ajungînd la Constantinopol, s-a dus şi pe la Sfîntul Munte al Atonului. Acolo, înconjurînd sfintele mînăstiri, a văzut petrecerea sfinţilor părinţi cea mai presus de mintea omenească. Aceia, fiind în trup, urmau vieţii îngereşti. Deci, el s-a aprins şi mai mult cu dragostea lui Hristos, dorind să rîvnească vieţii părinţilor acelora. Pentru aceea, s-a dus într-una din mînăstirile care erau acolo şi a rugat pe egumen să pună pe dînsul chipul îngeresc al rînduielii monahiceşti. Egumenul, văzînd mai înainte bunătăţile care aveau să fie întru însul, l-a ascultat şi l-a tuns, apoi i-a arătat şi l-a învăţat desăvîrşit viaţa monahicească. Antonie plăcînd lui Dumnezeu în toate şi sporind în supunere şi în ascultare, toţi se bucurau de dînsul. După ce a petrecut multă vreme în Sfîntul Munte, fiind cuvios în toate faptele sale şi folosindu-se mulţi de dînsul, s-a făcut egumenului înştiinţare de la Dumnezeu, ca să trimită pe cuviosul acesta în

Rusia. Egumenul, chemîndu-l, i-a zis: "Antonie, du-te înapoi în Rusia, ca să fii acolo spre sporirea și întărirea celorlalți. Acolo vei fi binecuvîntat de Sfîntul Munte".

Cuviosul Antonie, luînd binecuvîntare din gura lui ca din gura lui Dumnezeu, s-a dus în Rusia și, intrînd în cetatea Kievului, se gîndea unde ar putea petrece. Deci, a umblat prin mînăstiri, care atunci începuseră a se zidi de monahii ce veniseră cu mitropolitul Mihail al grecilor pentru botezul rușilor, dar care nu țineau desăvîrșit rînduiala și așezămîntul vieții de obște. Lui nu i-a plăcut a viețui în nici una din acele mînăstiri, nebinevoind Dumnezeu. De aceea, a început a umbla prin văi, prin munți și prin toate locurile, pînă ce a ajuns la Berestov. Acolo a aflat o peșteră, pe care altădată au săpat-o nemții. Deci, făcînd rugăciune, s-a sălășluit acolo și petrecea în mare înfrînare. După moartea binecredinciosului cneaz Vladimir, a luat stăpînirea răucredinciosul și ticălosul Sviatopolc, ce s-a așezat în Kiev și a început a omorî pe frații săi. El este acela care a ucis pe Sfinții Mucenici Boris și Gleb. Cuviosul Antonie, văzînd o vărsare de sînge ca aceea, s-a dus iarăși la Sfîntul Munte.

După ce binecredinciosul domn Iaroslav a biruit pe Sviatopolc și s-a așezat în Kiev, a zidit o biserică în Brostov, unde a pus mulți preoți. Era acolo un preot, anume Ilarion, bărbat dreptcredincios, înțelept în dumnezeiasca Scriptură și pustnic. Pe acesta, binecredinciosul domn Iaroslav, care a adunat mulți episcopi, prin voia lui Dumnezeu, după mulți ani, îl puseseră mitropolit în sfînta biserică a Sofiei. Mai înainte însă de aceea, a fost tuns în rînduiala monahicească de Cuviosul Antonie. Deci, acest preot umbla de la Berestov la Nipru. Dealul unde este acum locul mînăstirii celei vechi a Pecerscăi, pe atunci era pădure mare. Deci acolo a săpat Ilarion o peșteră mică ca de doi stînjeni, în care își făcea cîntarea de psalmi și închinăciuni, rugîndu-se lui Dumnezeu în taină.

Cuviosul Antonie, fiind într-acea vreme în Sfîntul Munte, la mînăstirea unde se tunsese, s-a făcut de la Dumnezeu iarăși vestire egumenului, astfel: "Să-mi trimiți pe Antonie în Rusia, că acolo este el de trebuință". Egumenul, chemînd pe Antonie, i-a zis: "Mergi iarăși în Rusia, căci așa voiește Dumnezeu și va fi cu tine binecu-vîntarea Sfîntului Munte". El i-a mai proorocit că: "Mulți monahi se vor face de tine acolo". Deci, binecuvîntîndu-l, l-a trimis, zicîndu-i: "Mergi în pace".

Cuviosul Antonie, luînd binecuvîntare, a mers a doua oară în Kiev și s-a suit în dealul unde Ilarion săpase acea peșteră mică. Deci, plăcîndu-i locul acela, s-a rugat lui Dumnezeu cu lacrimi, zicînd: "Doamne, să fie în locul acesta binecuvîntarea Sfîntului Munte al Atonului și rugăciunea părintelui meu care m-a tuns, și mă întărește, ca să mă sălășluiesc aici". Acestea zicîndu-le, s-a sălășluit acolo. El a început a viețui rugîndu-se totdeauna lui Dumnezeu, mîncînd pîine uscată și bînd apă cu măsură. Dar aceasta o dată pe zi, uneori chiar a doua zi. De multe ori nu mînca toată săptămîna, petrecînd astfel în priveghere ziua și noaptea, săpînd cu mîinile sale peșteră mai mare.

Unii, înștiințîndu-se despre el, veneau să-i aducă cele de trebuință și să ceară binecuvîntare de la dînsul. Iar alții doreau ca să viețuiască cu dînsul, dintre care era și fericitul Nicon.

Apoi a venit atunci la Cuviosul Antonie în peșteră și Cuviosul Teodosie, avînd 23 de ani. Pe acesta, Cuviosul Antonie a poruncit fericitului Nicon, care era preot și monah iscusit, să-l tundă în cinul călugăresc.

Murind binecredinciosul domn Iaroslav, a luat stăpînirea fiul lui mai mare și s-a așezat în Kiev. Cuviosul Antonie al Pecerscăi, fiind preamărit în pămîntul Rusiei cu multe fapte bune, ca și marele Antonie din Egipt, iubitorul de Hristos domn Iziaslav, înștiințîndu-se de viața lui, a mers cu prietenii săi să ceară de la dînsul binecuvîntare și rugăciune - și de atunci au știut toți de Cuviosul Antonie. El era cinstit de toți și au început a veni la el oarecare iubitori de Hristos, voind să se tundă monahi. Iar el îi primea și îi tundea.

În acea vreme, a venit la Cuviosul Antonie fericitul Varlaam, fiul marelui boier Ioan. După aceasta, a venit Efrem, famenul domnesc, pe care, după dorința lor, Cuviosul Antonie a poruncit fericitului Nicon să-i tundă. Pentru călugărirea acestor doi, Cuviosul Antonie cu frații au suferit mare tulburare. Căci marele boier Ioan, luînd slugi multe, a mers cu mînie la peșteră și a izgonit turma cea aleasă de Dumnezeu a Cuviosului Părintelui nostru Antonie, a scos din peșteră pe fiul său, fericitul Varlaam, apoi, dezbrăcîndu-l de hainele călugărești, l-a îmbrăcat cu podoabe luminate boierești și l-a dus cu sila în palatul său. Însuși voievodul Iziaslav, înștiințîndu-se de călugăria iubitului său famen, ca și de aceea a fiului boieresc, s-a mîniat foarte tare pe aceeași turmă a lui Hristos și a Cuviosului Antonie. El a poruncit să răpească pe fericitul Nicon, ca unul ce a îndrăznit a-i călugări, iar pe de alta ca să-i îndemne să petreacă iarăși în lume. El se lăuda că-l va trimite în surghiunie cu povățuitorul Antonie și cu toți cei din peșteră și că pe aceasta o va risipi.

Cuviosul Părintele nostru Antonie, fiind silit de atîta răutate domnească care se ridicase de la domnul întunericului, a plecat din peșteră, cu frații care rămăseseră, în altă parte. Însă, auzind de acea plecare, cnejina, soția lui Iziaslav, îl ruga cu stăruință să nu izgonească din stăpînirea sa cu mînie pe robii lui Dumnezeu, ca să nu se mînie Dumnezeu, precum s-a întîmplat în patria ei de pe pămîntul leșesc, după izgonirea monahilor. Cnejina aceasta leșească era fiica viteazului Boleslav. Ea îi aducea aminte de mînia lui Dumnezeu, care a fost după izgonirea monahilor care tunseseră pe Cuviosul Moise ungurul.

Cînd Boleslav, tatăl ei, a izgonit pe acei robi ai lui Dumnezeu, a căzut în moarte năpraznică. Deci, ridicîndu-se mare război între ei înșiși, poporul a ucis pe episcopii și pe boierii lor. Atunci voievodul Iziaslav, abia plecîndu-se, și-a venit în simțire și, temîndu-se de Dumnezeu, a trimis cu rugăminte, ca stareţul să se întoarcă la locul său. Trimișii, abia găsindu-l după trei zile, l-au rugat să se întoarcă.

Cuviosul Părintele nostru Antonie, întorcîndu-se iarăși în peșteră, se ruga neîncetat lui Dumnezeu ca să-i dea lui putere să rabde cu vitejie toate ispitele ce i se aduceau asupra sa de vrăjmașul binelui și să nu dea fiarelor sufletele ce se mărturiseau lui și sufletele săracilor săi să nu le uite pînă la sfîrșit. Deci, Dumnezeu, cu rugăciunile lui, i-a dăruit ceea ce a cerut, fiindcă oile cele risipite s-au întors cu pace la păstorul lor și mulțimea care voia să se mîntuiască a venit la dînsul în peșteră, rugîndu-se ca să-i izbăvească de întuneric, ca de un drum alunecos, și să-i povățuiască la calea luminii cea mîntuitoare. El îi primea cu dragoste pe toți și-i învăța cum trebuie să urmeze lui Hristos, poruncind fericitului Nicon să-i călugărească. Deci s-au adunat la dînsul 12 frați, care au săpat o peșteră mare, unde au făcut o biserică și chilii, care sînt încă și pînă astăzi în peșteră sub Mînăstirea Pecersca cea veche. Acolo a petrecut Cuviosul Antonie 40 de ani.

Odată, fiind adunați toți frații la un loc, Cuviosul Părintele nostru Antonie, le-a zis: "Fraților, iată, Dumnezeu v-a adunat aici din binecuvîntarea Sfîntului Munte, unde eu am fost călugărit de egumenul acelei mînăstiri și unde pe voi v-am tuns. Fie asupra voastră mai întîi binecuvîntarea lui Dumnezeu și a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, iar a doua de la Sfîntul

Munte". Acestea zicîndu-le, le-a vestit lor acestea: "Viețuiți singuri, că eu vă voi pune vouă alt egumen, deoarece voiesc ca să viețuiesc singur, după cum m-am obișnuit mai înainte". Astfel le-a pus lor egumen pe fericitul Varlaam, iar el, nesuferind toată tulburarea și gîlceava, s-a închis într-o chilie dintr-acea peșteră, care este sub mînăstirea cea mare a Pecerscăi.

Fericitul egumen Varlaam și ceilalți frați, luînd binecuvîntare de la Cuviosul Antonie, au rămas și viețuiau în peștera cea dintîi. Mai pe urmă, înmulțindu-se numărul fraților, încît în timpul soborniceștii cîntări nu mai încăpeau în peșteră, a socotit să zidească o biserică mică afară din peșteră. Atunci, egumenul, împreună cu frații, au mers în cealaltă peșteră la Cuviosul Antonie și i-au zis: "Părinte, iată s-a mărit numărul fraților și în timpul soborniceștii cîntări, nu mai pot încăpea în peșteră. Deci, prin porunca Domnului, a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și cu a ta sfîntă rugăciune, dă-ne binecuvîntare, ca să zidim afară din peșteră o biserică mică". Cuviosul binecuvîntîndu-i, ei s-au închinat pînă la pămînt. Apoi, plecînd, au început a zidi deasupra peșterii o biserică mică, întru aducerea aminte a Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Sfîrșindu-se biserica cea mică și fericitul Varlaam ținînd egumenia în peșteră, voievodul Iziaslav a zidit o biserică de piatră, în numele Sfîntului și Marelui Mucenic Dimitrie, ca cel de un nume cu el, căci el din Sfîntul Botez se numea Dimitrie și a așezat lîngă dînsa o mînăstire. Ca egumen al acelei mînăstiri, a luat pe fericitul Varlaam, pentru că voia să-și facă mînăstirea sa, mai aleasă decît mînăstirea Pecersca, nădăjduind spre bogăție. Este știut că multe mînăstiri care se întemeiază de împărați și de boieri sînt înzestrate cu bogății. Dar nu sînt ca acestea, care se înteme-iază cu rugăciunile și lacrimile sfinților, cu postiri și privegheri.

Tot așa și Cuviosul Antonie, nu avea aur, nici argint, ci cu lacrimi udînd-o, a făcut să crească o neasemănată mînăstire, din sămînța care era aruncată în peșteră. Fericitul Varlaam egumenul, plecînd, s-a dus la mînăstirea Sfîntului și Marelui Mucenic Dimitrie, unde a ținut sfat cu frații, care erau în peșteră. Apoi, mergînd la Cuviosul Antonie, i-a zis: "Părinte, să ne pui egumen". Iar el le-a zis lor: "Pe cine voiți?" Ei au răspuns lui: "Pe care îl voiește Dumnezeu, Preasfînta Născătoare de Dumnezeu și tu, cinstite părinte". Apoi cuviosul le-a grăit lor: "Care este între voi ascultător, blînd și smerit, acela să vă fie egumen". Atunci ei au cerut de la dînsul pe Cuviosul Teodosie, ca pe cel de un obicei cu el și foarte iscusit întru toate. Deci, Cuviosul Antonie l-a binecu-vîntat pe el la egumenie, iar frații toți care erau 20 la număr, s-au închinat Cuviosului Antonie pînă la pămînt, fiind bucuroși de un povățuitor ca acela.

Cuviosul Teodosie, luînd egumenia mînăstirii din peșteră, a început a avea mare sîrguință, cu postire multă și cu rugăciuni pline de lacrimi. Lui îi ajuta mult binecuvîntarea și rugăciunea povățuitorului lui, adică a Cuviosului Părintelui nostru Antonie, care se liniștea în singurătate. Dumnezeu începuse mai mult a înmulți numărul monahilor, căci la Cuviosul egumen Teodosie se aduaseră 100 de frați. Deci, fericitul Teodosie, văzînd înmulțirea numărului fraților, a ținut sfat cu dînșii să zidească altă mînăstire. Pentru aceea a mers iarăși la Cuviosul Antonie și i-au zis: "Părinte, numărul fraților a crescut cu mult mai mult și voim să zidim o mînăstire". Atunci Cuviosul Antonie, umplîndu-se de bucurie, a zis: "Bine este cuvîntat Dumnezeu în toate, iar rugăciunea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și a părinților ce sînt în Sfîntul Munte, să fie cu voi și să vă ajute".

Acestea zicînd, a trimis pe unul din frați la voievodul Iziaslav, zicînd: "Voievod iubitor de Hristos, Dumnezeu a mărit numărul fraților și noi avem loc strîmt. De aceea ne rugăm să binevoiești a ne da muntele cel ce este deasupra peșterii". Voievodul, auzind acestea, s-a bucurat foarte mult și a trimis un boier al său ca să le dea muntele acela. Deci, Cuviosul Teodosie a

făcut acolo o biserică mare de lemn. Apoi, zidind-o, a împodobit-o cu icoane și a făcut multe chilii, a îngrădit-o cu stîlpi, apoi s-au mutat într-însa. De atunci mînăstirea aceea, fiind din binecuvîntarea Sfîntului Munte, a început a se numi Pecersca, deoarece mai înainte monahii viețuiau în peșteră.

Cuviosul Teodosie egumenul, voind a întări mînăstirea sa cu așezămînt de rînduială pentru acei ce petrec călugărește, nu în închisoare, ci în mînăstire, a început a căuta îndreptările mînăstirii, precum se scrie în viața lui. La aceasta i-a ajutat binecuvîntarea și rugăciunile Cuviosului Părintelui nostru Antonie, precum și rugăciunile sale, deoarece, după rînduiala lui Dumnezeu, s-a aflat acolo cinstitul Mihail, monahul sfintei mitropolii a studiților, care venise din Grecia cu Mitropolitul Grigorie. Cuviosul egumen Teodosie îl întreba pe acela de rînduiala părinților studiți, despre cîntări, despre citirea cărților, cum țin închinăciunile și starea în biserică, șederea la masă, cum și ce fel de mîncare mănîncă și în ce zile. De acestea toate s-au înștiințat cu încredințare și celelalte mînăstiri, asemenea și de la fericitul Efrem Famenul, care fusese pe la sfintele locuri. Astfel că de la mînăstirea aceea au luat rînduială toate mînăstirile din Rusia; pentru aceasta Mînăstirea Pecersca era cea mai cinstită și cea mai presus decît toate celelalte.

Atît i-a ajutat binecuvîntarea Cuviosului Părintelui nostru Antonie și rugăciunea Cuviosului Teodosie, egumenul Pecerscăi, încît, viețuind el în mînăstire și ocîrmuindu-și îmbunătățita viață după rînduială, era în stare de a primi pe toți cei ce veneau la el. A venit la el și Cuviosul Nestor, scriitorul vieții acestuia și a celorlalți, avînd 17 ani de la nașterea sa, precum singur scrie aici. Pe acesta l-a primit cu osîrdie Cuviosul Teodosie, după sfatul și binecuvîntarea Cuviosului Părintele nostru Antonie. Cercetînd pentru ce mînăstirea se numea Pecersca, el a scris pe scurt în scrierile lui de ani, începutul nevoințelor întîiului egumen al acestei mînăstiri, adică ale Cuviosului Părinte Antonie.

Se cade să pomenim și minunile lui, însă nu pe toate. Se cade a aminti și de cinstita moarte a Cuviosului Antonie, lăsînd mărturie scrisorile anilor, în care se cuprind nevoințele și ispitele care le-a răbdat. Acele scrisori, unele sînt de la fericitul episcop Simeon și altele de la Policarp, ajutorul lui.

Cuviosul Părinte Antonie, fiind în singurătate în peșteră și văzînd înmulțirea și buna rînduială a turmei sale cea aleasă de Dumnezeu, preamărea pe Domnul în trupul și în sufletul său, sporind în toate faptele cele bune trupești și sufletești și mergînd din putere în putere. Drept aceea, Dumnezeu l-a preamărit, strălucind în pămîntul Rusiei cu diferite minuni, mai ales prin dăruirea tămăduirii și a proorociei. El s-a arătat în Rusia doctor minunat și prooroc. Doctoria lui era făcătoare de minuni, ca unul ce slujea singur bolnavilor și îi tămăduia cu rugăciunea lui. Însă el își ascundea prin smerita cugetare darul tămăduirii. El binecuvînta verdețurile pe care le mînca și pe acelea le dădea ca doctorie. Gustîndu-le, bolnavii îndată se făceau sănătoși, ori de ce boală ar fi fost cuprinși. La această doctorie a sa, făcătoare de minune, a lăsat următor pe fericitul Agapit.

Proorocia sfîntului, afară de altele, o mărturisește lucrul acesta: Oarecînd, trei voievozi, Iziaslav domnul Kievului, Sviatoslav al Cernicovului și Vsevold al Pereaslavului, mergînd la război împotriva polovților, au venit la Cuviosul Antonie pentru binecuvîntare. Cuviosul Antonie, văzînd înainte cu duhul mînia lui Dumnezeu asupra lor, a lăcrimat și a proorocit, zicîndu-le: "Pentru păcatele voastre veți fi biruiți și goniți de barbari. Mulți din ostașii voștri se vor îneca în rîu, unii vor fi prinși în robie, iar alții vor cădea sub ascuțișul sabiei". Acest lucru

s-a întîmplat întocmai la rîul Altei, încît voievozii abia au putut scăpa cu viață, iar polovții au năvălit pe tot pămîntul Rusiei, prădînd-o și pustiind-o.

Același cuvios a proorocit și lui Simon, fiul lui African, voievod nemțesc, tot în acea vreme cînd a proorocit și voievozilor Rusiei. Că el, cu darul lui Dumnezeu, nu avea să se teamă de moarte în acel război, deși va cădea în mijlocul morților; dar, după mulți ani, are să fie pus întîi în biserica cea de piatră a Pecerscăi, de care asemenea a proorocit că are să se zidească cu facere de minuni. Toate acestea au fost adevărate, căci Simon, întorcîndu-se de la acel război, a zis Cuviosului Antonie: "Zăceam rănit în mijlocul morților și oarecare putere dumnezeiască m-a scos dintre aceia și m-a tămăduit de toate rănile mele, aflînd și pe ostași sănătoși". Și de biserica cea proorocită de la Pecersca a zis: "Asemănarea bisericii ce are să se zidească și în care voi fi pus eu, de două ori am văzut-o în văzduh, atunci cînd zăceam între cei morți pe rîul Altei. Și altădată, pe mare, cînd eram izgonit de la domnia nemțească, de unchiul meu, Icunom, am fugit în Rusia, la voievodul Iaroslav".

Acestea zicînd, i s-a arătat lui cu bunăvoința lui Dumnezeu și a încredințat pe cuviosul despre zidirea bisericii ce i-a proorocit. Pentru aceea, Simon a adus un brîu și o coroană de aur și le-a dat Cuviosului Antonie, zicînd: "Am luat acestea de la icoana Domnului Iisus Cel răstignit pe Cruce, cînd am ieșit din patria mea. Deci, de vreme ce ai zis că aici voi fi așezat eu, am auzit glasul Domnului, că cu acest brîu să se măsoare temelia bisericii în care voi fi pus și pe care am văzut-o; iar coroana aceasta să se atîrne deasupra jertfelnicului". Astfel s-a arătat că, prin dumnezeiasca bunăvoință, se întocmea proorocia Cuviosului Părintelui nostru Antonie, care s-a împlinit desăvîrșit, căci, după mai mulți ani, Simon a fost pus mai întîi în biserica Pecerscăi cea de Dumnezeu zidită de piatră. Se cade a mai pomeni și acea ispită pe care cuviosul a suferit-o. Să pomenim iarăși tot din scrierea anilor: urîtorul de lumina faptelor bune, domnul întunericului, diavolul, a ispitit pe Iziaslav, ca să depărteze de la cetatea Kievului pe acel mare luminător, pe Cuviosul Părinte Antonie, care lumina peștera cea întunecoasă prin minuni și fapte bune. Drept aceea, a făcut o tulburare ca aceasta.

Biruind polovții, după proorocia sfîntului, la războiul ce s-a zis mai înainte, poporul Kievului silea pe voievodul său, Iziaslav, ca să iasă cu ei împotriva vrăjmașilor celor risipiți prin Rusia. El, nevoind, a ridicat tulburare și a scos din temniță pe Vseslav, voievodul polovților, fiind în robie la Kiev; însă voievodul Iziaslav a fugit în pămîntul leșesc. Șezînd Vseslav în Kiev șapte luni, a venit Iziaslav asupra lui din pămîntul leșesc cu Voleslav Smileanul, iar Vseslav, ieșind împotrivă, a fugit în taină la Poloțca. Atunci Iziaslav, intrînd în Kiev, a început a se mînia împotriva Cuviosului Antonie, îndemnîndu-l diavolul, pentru că oarecine a clevetit înaintea lui Iziaslav, că Antonie îl iubea și-l sfătuia pe Vseslav. Deci, îl socotea pricinuitorul acelei tulburări.

Cuviosul Antonie slujea atunci în peșteră bolnavului Isachie, pe care diavolul îl înșelase arătîndu-se în chipul lui Iisus Hristos și pe care abia l-a lăsat viu, ostenindu-l prin jucare. Deci, la această slujire a sfîntului, mai mult zavistuia înșelătorul, păzind ca Isachie cel înșelat să nu fie tămăduit iute cu trupul și cu sufletul. Pentru aceea, îndemna pe Iziaslav, să izgonească pe Cuviosul Antonie cu mînie din hotarele Kievului. Pentru o vreme oarecare vrăjmașul diavol și-a cîștigat dorința, pentru că, înștiințîndu-se de aceea Svatoslav, voievodul Cernicovului, că Iziaslav fratele lui se mînie asupra Cuviosului Antonie, a trimis noaptea după sfînt și l-a luat la Cernicov.

Acolo el a iubit un loc aproape de cetate în muntele Boldinei și, săpîndu-și o peșteră, locuia într-însa. Tot acolo s-a zidit mai pe urmă și o mînăstire. Dar n-a dănțuit mult urîtorul

binelui, căci nu după multă vreme, voievodul Iziaslav, socotind bine și înțelegînd nevinovăția sfîntului, a cunoscut lucrarea ispititorului. Deci, fiindu-i jale de el, a trimis în stăpînirea lui Sviatoslav, la hotarele Cernicovului, către Cuviosul Antonie, rugîndu-l ca să se întoarcă la Kiev, la stăpînirea lui, adică la turma cea aleasă de Dumnezeu.

Cuviosul Antonie, fiind blînd și smerit cu inima, s-a plecat la rugăminte și s-a întors la frații săi, care erau tulburați și părăsiți, ca oile ce n-au păstor; pentru că nu voia Dumnezeu ca acest preastrălucit luminător, soarele cel cu raze luminoase al Rusiei, Cuviosul Părintele nostru Antonie, să lumineze într-altă cetate, afară de Kiev, cetatea scaunului cea mîntuită de Dumnezeu. De aici a pornit începătura cea cu bună rînduială a vieții monahicești; de aici a răsărit lumina dreptei credințe în tot pămîntul Rusiei prin binecredinciosul domn Vladimir; de aici a ieșit raza acelui desăvîrșit așezămînt pustnicesc, care a binevoit să strălucească prin Cuviosul Părintele nostru Antonie.

Dar după atîtea ispite, Cuviosul Părintele nostru Antonie n-a slăbit, ci, trecînd treptele celor mai mari nevoințe, se ostenea în peșteră. El a biruit cu desăvîrșire puterea diavolului cea slabă, căci, cu rugăciunea și cu postul, a izgonit acest neam înșelător, după cuvîntul Evangheliei, și cu celelalte îmbunătățite osteneli, cu privegherea și cu plecarea cea nemăsurată a genunchilor. El nu-și lăsa niciodată peștera sa, deși toată viața lui avea într-acel loc întunecos pururea război cu stăpînitorul lumii și al întunericului acestui veac.

Cuviosul Antonie s-a întors iarăși la cele mai dinainte faceri de minuni ale sale și a arătat lucruri mai mari decît acelea. El a început a avea sîrguință mare pentru Mînăstirea Pecersca, biserica cea de piatră proorocită de el, pentru care și mărturie de bunăvoire a lui Dumnezeu a luat de la Simon. De aceea, sfătuindu-se cu Cuviosul egumen Teodosie, se ruga cu stăruință Fiului Celui Preaînalt, ca El singur, cu mîinile Sale cele fără de prihană, să binevoiască și să ajute a se zidi casa Maicii Sale, a Stăpînei noastre Născătoare de Dumnezeu. Căci, urmînd lui David, zicea: *De n-ar zidi Domnul casa bunătăților, în deșert ne ostenim*... Cînd sfîntul se nevoia într-o rugăciune ca aceasta, o minune s-a arătat; căci, nedepărtîndu-se nicăieri din mînăstirea Pecerska, ca altădată acel preaslăvit făcător de minuni, Nicolae din Mira, s-a arătat împreună cu cel de un obicei al său, cu Cuviosul Teodosie în Constantinopol, stînd înaintea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, de la care luînd aur mult, l-a dat meșterilor zidari de piatră, ca să meargă în Rusia spre zidirea bisericii Pecersca, după porunca Împărătesei cerului.

Deci, au venit de la greci cioplitori de piatră și au spus această mare minune. Dar Cuviosul Antonie s-a pornit și la alte minuni potrivite cu ale celor de demult prooroci, Ghedeon și Ilie. Pentru că, întrebînd meșterii despre locul pe care ar putea zidi biserica cea poruncită lor de Preasfînta Născătoare de Dumnezeu, Cuviosul Părintele nostru Antonie s-a rugat trei zile, ca singur Dumnezeu să le arate cu semn din cer locul cel vrednic spre locaș Împărătesei cerești. Atunci, neajungînd aceea, căci prin îndemnare dumnezeiască venise voievodul Sviatoslav la oamenii ce se adunaseră, spre a alege un loc ca acela, le-a dăruit cîmpul său pentru aceea. Însuși Iisus Hristos, Împăratul slavei, S-a arătat Cuviosului Antonie, care se rugase pentru aceasta în noaptea întîi, și i-a zis: "Antonie, ai aflat dar înaintea Mea!"

Cuviosul Antonie, auzind aceasta, a cerut de la Dînsul ca în noaptea aceea să cadă rouă peste tot pămîntul, numai în locul bisericii să nu cadă. Apoi, într-altă noapte, a cerut ca tot pămîntul să fie uscat, iar pe locul bisericii să fie rouă. Deci, a treia zi, binecuvîntînd locul acela și măsurînd temelia cu brîul lui Hristos cel de aur dat de Șimon, a măsurat treizeci de brîie în lungime și douăzeci în lățime, precum i se poruncise de sus lui Simon. El a pogorît foc din cer cu rugăciunea sa, care nu numai prin arderea copacilor, ci și prin săparea pămîntului, a pregătit

din destul locul acela, unde acum strălucește sfînta și făcătoarea de minuni biserica Mînăstirii Pecersca, precum se scrie în povestirea despre această sfîntă biserică.

Cu o facere de minuni ca aceasta, Cuviosul Părintele nostru Antonie a binecuvîntat pregătirea locului și începerea zidirii bisericii în sfîntul locaș al Pecerscăi. După aceasta el a început a se pregăti singur spre călătorie, la biserica cea nefăcută de mînă, care este veșnică în locașurile cerești și de care Sfîntul Apostol Ioan, în descoperire, a scris astfel: *Domnul Dumnezeu Atotțiitorul, a Lui este Biserica.* Pentru că Împărăteasa cerească, arătîndu-se în Vlaherna, așa a însemnat, cînd s-a arătat zidarilor de piatră și le-a zis: "Acest Antonie, binecuvîntîndu-vă numai la lucru, se va duce singur la veșnica odihnă, iar Teodosie se va duce după dînsul în anul al doilea".

Dar ce fel de pregătire cinstită era de trebuință înaintea Domnului, pentru moartea Cuviosului Părintelui nostru Antonie? El, care, avînd locuință îmbunătățită în peșteră ca într-un veșnic mormînt, putea să zică ca Apostolul: *În toate zilele mor*. Drept aceea și ca proorocul, prin nemincinoasa gură, zicea în toate zilele: *M-am pregătit și nu m-am tulburat a păzi poruncile Tale*. Deci, gata fiind cuviosul cu inima sa și nici tulburat pentru lucrurile sale, numai de un lucru se tulbura: ca să nu lase tulburată turma cea aleasă de Dumnezeu. Astfel s-a împlinit în cuvintele cuviosului, acest grai al Apostolului: *Ținut sînt de amîndouă, avînd dorire să mă dezleg și să fiu cu Hristos cu mult mai bine; dar a petrece în trup, mai de folos este pentru voi.*

Văzînd el că a sosit vremea dezlegării și a lepădării trupului său, mîngîia pe fiii săi și le făgăduia, că și după moartea sa nu va părăsi acel loc sfînt, în care s-a nevoit, că totdeauna îl va apăra și-l va cerceta. El va îngriji de dînsul, va ajuta celor ce viețuiesc întru dînsul și aleargă cu credință la dînsul. Dar mai ales a lăsat această făgăduință de bună nădejde, mai bună decît toată moștenirea ce a lăsat-o în sfîntul său loc, căci s-a făgăduit ca, prin rugăciunile sale, să mijlocească la Hristos, așa precum singur ieșea din trup plin de pocăință și încredințat în miluire. Asemenea să se învrednicească și cei ce sînt acolo, de vor avea spre dînsul dragoste, să iasă întru pocăință și să fie miluiți.

Petrecînd în cealaltă peșteră 16 ani, și-a sfîrșit într-însa viața sa cea vremelnică și s-a dus la cea nesfîrșită, în 10 zile ale lunii iulie, avînd de la nașterea sa 80 de ani, pe vremea domniei lui Sviatoslav Iaroslavici, domnul Kievului și pe timpul împărăției lui Roman Dioghen, împăratul grecilor. Cinstitele lui moaște au fost puse tot în aceeași peșteră, sub mînăstirea cea mare, în care s-a și sfîrșit. Deci, precum Cuviosul Antonie se depărta în viața sa de ochii omenești, rugîndu-se în taină lui Dumnezeu, tot asemenea și pentru moaștele sale tot aceeași dăruire a cerut, ca să fie depărtate de ochii omenești. Pentru că se cădea dătătorului nostru de lege rusesc să se învrednicească dăruirii, asemenea cu cel israilit. Nu putea altădată să privească la Moise pe cînd era viu, spre lumina strălucirii cei mari, cînd a adus legea lui Israil, din muntele Sinaiului. Asemenea, nu putea să-l vadă nici pe Cuviosul Părintele nostru Antonie, pe cînd viețuia în peșteră întru lumina lucrurilor celor bune, atunci cînd a adus legea din muntele Atonului în pămîntul Rusiei.

Ascunse sînt moaștele lui Moise, israiliteanul dătător de lege. De aceea ascunse sînt de vedere și moaștele Cuviosului Părintelui nostru Antonie, dătătorul de lege al Rusiei, pe care Dumnezeu, Cel minunat întru sfinții Săi, ne oprește a le vedea cu minune pînă acum. Pentru că mulți, îndrăznind să sape în locul acela unde este pus cinstitul trup al Cuviosului Părintelui nostru Antonie, au fost pedepsiți cu ardere și au suferit arsuri, pînă ce s-au căit de o îndrăzneală ca aceea.

Deși la vedere sînt departe de noi moaștele Cuviosului Părintelui nostru Antonie, dar cu ajutorul lui totdeauna sînt aproape de noi și de toți cei ce-l cheamă pe el. Căci multe minuni face, ajutînd tuturor celor ce cu credință aleargă la cinstitul său mormînt. Dar mai ales izgonește din oameni întunericul diavolesc cu o adevărată lumină, care luminează pînă și în mormîntul cel mai întunecat și care niciodată nu l-a cuprins, ci totdeauna s-a orbit de strălucirea ei.

Cinstitele moaște ale Cuviosului Părintelui nostru Antonie, izbăvesc de diferite neputințe, care dau război, nu numai trupurile, ci și sufletele, precum a fost înștiințat Sfîntul Ioan mult pătimitorul. Căci acela, luptîndu-se cu patimile necurate timp de trei ani și mult chinuindu-se de desfrînare, s-a dus la mormîntul Cuviosului Antonie, unde a stat destul, rugîndu-se ziua și noaptea, și iată, a auzit glasul cuviosului, zicînd către dînsul: "Ioane, Ioane, ți se cade ca să te închizi aici în peșteră, ca prin întunecare și tăcere să ți se ușureze războiul și Domnul îți va ajuta". De atunci, Ioan, făcînd aceasta, s-a mîntuit cu darul lui Dumnezeu și cu rugăciunea Cuviosului Antonie. De atunci nici nu l-au mai biruit patimile trupești cele necurate, măcar că năvăliseră asupra lui, împreună cu necuratele duhuri, în tot cursul celor treizeci de ani, după cum se scrie în viața lui.

Cuviosul Părintele nostru Antonie n-a părăsit locul său cel sfînt precum a făgăduit. Deoarece, îngrijindu-se de dînsul, s-a arătat după moartea sa ca și înaintea morții sale, cu Cuviosul Teodosie în Constantinopol, unde a ținut sfat în biserica Pecersca cu zugravii greci, pentru zugrăvirea icoanelor, cărora le-a dat aur din destul, ca și zidarilor de mai înainte, cu același Cuvios Teodosie. Apoi a trimis în cetatea Kievului, la Mînăstirea Pecersca, la fericitul Nicon, care pe atunci era egumen, precum se spune în scrierea sa despre împodobirea sfintei biserici a Pecerscăi.

Vrednic de credință este Cuviosul părintele nostru Antonie și în făgăduința cea cu bună nădejde. Pentru că a făgăduit celor ce-l iubesc pe el, să le ajute după plecarea sa, și ca cei ce locuiesc în locul acela sfînt să se sfîrșească întru pocăință și să se învrednicească de miluire. Cuvîntul făgăduinței lui s-a împlinit cu lucrul, prin facere de minuni cu fericitul Erasm, monahul Pecerscăi. Acela, mîhnindu-se pentru aurul împărțit la împodobirea bisericii, a căzut într-o boală cumplită și acum, fiind aproape de sfîrșit, zăcea de șapte zile în nesimțire, neputînd nicidecum a se sfîrși fără de pocăință și a fi îngropat la acel loc sfînt. Cînd, iată, în a opta zi, Cuviosul Antonie și Teodosie i s-au arătat lui în vis și i-au grăit: "Ne-am rugat lui Dumnezeu pentru tine și ți-a dăruit vreme de pocăință!" După aceasta, Erasm s-a făcut sănătos, s-a pocăit desăvîrșit și a fost miluit. Apoi, a treia zi sfîrșindu-se, s-a învrednicit a fi numărat cu sfinții, precum se scrie în viața lui.

Deci, să preamărim și noi pe acest iubitor de oameni și dăruitor de toate, începător al vieții monahicești din pămîntul Rusiei, Cuviosul Antonie; ale cărui multe isprăvi - mai ales cele ce au fost în timpul vieții, voind a se liniști în taină în singurătatea peșterii - nici unul din oameni nu poate să le scrie sau să le spună, decît numai știutorul de inimi, Dumnezeu, Care vede cele nearătate și cele ascunse, a Cărui limbă este condeiul scriitorului ce scrie iscusit. Acela singur a scris mai pe larg în cărțile vieții veșnice viața Cuviosului Părintelui nostru Antonie.

Iar noi, celelalte cărți negăsindu-le acum, decît numai acestea cîteva primindu-le, cu cuviință este să ne rugăm cu dinadinsul acestui întîi începător și făcător de minuni, ca și noi, fiind părtași făgăduinței lui cea cu bună nădejde, să ne învrednicim a sfîrși viața noastră întru pocăință și a fi miluiți. Așa și noi cu Cuviosul Antonie, acest întîi începător, ca fiul cu părintele, să aflăm numele noastre scrise în cărțile vieții veșnice, cu darul și cu iubirea de oameni a Aceluia, Care între toți este întîiul începător al mîntuirii noastre, adică Domnul nostru Iisus

Hristos, Căruia I se cuvine, împreună cu Cel fără de început al Lui Părinte şi cu Sfîntul Duh Cel de o fiinţă, cinstea, slava, darul şi stăpînirea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

33. ADUCEREA CINSTITULUI VEŞMÎNT AL DOMNULUI NOSTRU IISUS HRISTOS, DIN PERSIA LA MOSCOVA (10 IULIE)

În zilele binecredinciosului domn Mihail Teodorovici, marele împărat al Rusiei, şi pe vremea preasfinţitului patriarh Filaret, tatăl împăratului după trup şi duh, împărăţea în Persia, Abasşah. Acest împărat, avînd dragoste spre binecredinciosul împărat Mihail, trimitea adeseori la dînsul pe solii săi cu daruri. Asemenea şi împăratul Rusiei trimitea înapoi pe solii săi cu daruri. În anul 7133 de la zidirea lumii, iar de la naşterea lui Hristos 1625, în luna Martie, a venit în Moscova la împăratul Mihail, un sol trimis de împăratul Persiei Abasşah cu numele Urusamvec, care a adus o scrisoare şi multe daruri. Afară de aceasta, a mai adus de la împăratul său, pentru preasfinţitul patriarh Filaret, o scrisoare şi un dar fără de preţ, anume veşmîntul Domnului nostru Iisus Hristos. Acest dar mare şi sfînt, era pus într-un sicriaş de aur, împodobit cu pietre scumpe.

Împăratul Persiei spunea în scrisoare că, biruind cu oastea şi robind ţara ivirilor, a găsit acel veşmînt al lui Hristos, băgat într-o cruce, între veşmintele mitropoliei şi, luîndu-l, l-a trimis în dar preasfinţiei sale, Patriarhului Filaret al Moscovei. În aceeaşi scrisoare, împăratul Persiei preamăreşte numele cel mare al Domnului Dumnezeului şi Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, zicînd: "Dacă cineva nu cinsteşte cu cuviinţă dumnezeiască, ca pe un Dumnezeu pe acest veşmînt, acela să fie ars cu foc fără de milă; iar acela care va aprinde focul asupra unui hulitor de Dumnezeu ca acesta, acela este vrednic de cinste şi de mărire".

Preasfinţitul Patriarh Filaret, primind cu bucurie acest mare dar, care era mai mare decît toate celelalte daruri pămînteşti, a chemat pe nişte greci bătrîni învăţaţi, care se întîmplaseră în acea vreme în cetatea Moscova, unii fiind din Ierusalim, iar alţii din alte părţi greceşti. Între ei era un oarecare Nectarie, căruia i s-a dat Arhiepiscopia Vologod şi a marelui Perecom, cum şi Ioanichie, care, înainte cu puţină vreme, venise în Moscova cu Preasfinţitul Teodor, Patriarhul Ierusalimului. Preasfinţitul patriarh Filaret, a întrebat pe acei greci, dacă ştiu ceva despre veşmîntul Domnului şi ce se aude de dînsul prin părţile greceşti. Atunci fiecare dintr-înşii a spus ceea ce li se întîmplase să audă.

Arhiepiscopul Nectarie a spus: "Pe cînd eram arhidiacon la Preasfinţitul Patriarh al Constantinopolului, am fost trimis de dînsul în ţara ivirilor, pentru o trebuinţă oarecare. Acolo s-a întîmplat de m-am dus la biserica ce se numea Ileta şi am văzut într-însa la strana dreaptă şi lîngă întîiul stîlp, lumînări multe aprinse. Deci, am întrebat preoţii care erau acolo: "Ce este aceasta?" Ei mi-au răspuns: "Aici este pus veşmîntul Domnului Hristos, pe care l-a adus de demult un ostaş al ţării noastre, care fusese în Ierusalim pe vremea răstignirii Domnului şi se fac multe minuni de către acest veşmînt al lui Hristos".

Alţi greci spuneau preasfinţitului patriarh că, în Palestina şi în celelalte părţi greceşti, se aude povestindu-se de cei dreptcredincioşi, că veşmîntul Domnului se află la ivireni. Pentru că, pe vremea răstignirii Domnului, a fost un ostaş oarecare din părţile Ivirului, care a luat

veşmîntul Domnului şi l-a dus în Iviria, ţara sa. El l-a dat ca dar mare surorii sale după trup şi a spus tuturor cele ce s-au făcut în Ierusalim pentru Iisus Hristos. Fecioara aceea, sora sa, auzind cele povestite a iubit acel veşmînt al Domnului şi-l păzea cu cinste. După puţină vreme, sosind sfîrşitul vieţii ei, cînd era aproape să moară, a poruncit ca în locul rînduielilor de îngropare, să-i înfăşoare trupul în acel veşmînt al Domnului. Aşa s-a şi făcut. Apoi, după cîtăva vreme, a crescut deasupra mormîntului acelei fecioare, un copac mare şi foarte frumos.

Pe vremea marelui Constantin, împăratul grecilor şi al romanilor, cînd ţara Iviriei a primit Sfîntul Botez, atunci din copacul acela a curs mir cu miros plăcut şi tămăduitor. Cu acel mir se ungeau cei cuprinşi de diferite neputinţe şi boli şi se tămăduiau. Dreptcredincioşii împăraţi ai ivirilor, văzînd acele minuni preaslăvite care se făceau, au zidit deasupra acelui copac o biserică vestită, rînduind şi un episcop. Trecînd mulţi ani, cu voinţa lui Dumnezeu, ţara Iviriei a căzut sub stăpînirea perşilor. Atunci ei au pustiit şi biserica aceea, în care era copacul izvorîtor de mir. Apoi, deşi ţara Iviriei s-a liberat de sub jugul perşilor, copacul acela n-a mai fost acolo, nici mir tămăduitor nu mai curgea din locul acela, ci numai locul era însemnat cu un stîlp. Cît despre veşmîntul Domnului se spune că este tot în ţara Iviriei. Deci, mulţi socotesc că, după purtarea de grijă a lui Dumnezeu, el s-a luat de către credincioşi din mormîntul acela, spre paza sfinţeniei, în vremea robiei. Dar cum s-a găsit în mitropolie nu se ştie nicidecum de aceasta.

Preasfinţitul Patriarh Filaret, auzind aceste înştiinţări despre veşmîntul Domnului, s-a sfătuit cu preasfinţiţii arhierei ai Rusiei. Atunci era vremea Marelui Post al Paştilor şi a poruncit să se facă cu dinadinsul post şi rugăciune. Deci, în Duminica închinării Sfintei Cruci, făcînd rugăciuni de toată noaptea, a poruncit ca pe acel mîntuitor veşmînt al lui Hristos, Dumnezeul nostru, să-l pună pe cei neputincioşi, precum mai demult dreptcredincioasa împărăteasă Elena, a pus crucea lui Iisus Hristos pe un mormînt pentru încredinţare şi precum s-a cunoscut acolo Crucea lui Hristos din puterea cu care a înviat mortul, tot aşa s-a făcut şi aici încredinţare despre veşmîntul Domnului. Fiindcă cei ce pătimeau de diferite neputinţe, aceia, prin punerea veşmîntului Domnului Hristos, primeau grabnică însănătoşire.

Binecredinciosul împărat şi preasfinţitul patriarh, primind acest mare dar, s-au umplut de mare bucurie şi a poruncit ca în biserica cea mare a Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, să aleagă în partea dinspre apus într-un unghi drept, un loc cinstit şi împodobit, acolo unde era chipul Mîntuitorului şi Purtătorului de viaţă Hristos. Acolo a pus veşmîntul Lui, care şi acum se poate vedea de toţi. El este cinstit cu vrednicie şi cu cucernicie de cei ce vin şi i se închină şi de la care şi astăzi se dau tămăduiri bolnavilor celor ce se duc cu credinţă. Ei au mai aşezat prăznuirea punerii veşmîntului Domnului în 10 zile ale lunii iulie, întru slava lui Hristos, Dumnezeul nostru, Cel slăvit în veci împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh. Amin.

34. MINUNEA SFINTEI MUCENIŢE EUFIMIA, PRIN CARE S-A ÎNTĂRIT DREAPTA CREDINŢĂ
(11 IULIE)

Sfînta Muceniță Eufimia s-a născut, a crescut și s-a încununat prin mucenicie în Calcedon, cetatea Bitiniei de lîngă gura Mării Negre, în dreptul Constantinopolului, fiind între ele Bosforul Traciei. Ea a pătimit pe vremea împărăției lui Dioclețian, în 16 zile ale lunii septembrie, în care zi se prăznuiește pomenirea ei. Acum se pomenește minunea care s-a făcut de cinstitele ei moaște în vremea Sinodului al IV-lea a toată lumea al Sfinților Părinți, ce s-a ținut în Calcedon la anul 451 și prin a cărei minune s-a dovedit și s-a întărit mărturisirea dreptei credințe. Această minune a fost hotar al Sfinților Părinți, ca să nu treacă spre partea celor rău credincioși.

Lucrurile s-au început astfel: "Dioscur, patriarhul Alexandriei și Eutihie, arhimandritul Constantinopolului, încă de pe vremea împăratului Teodosie cel Tînăr, au ridicat un nou eres de hulă împotriva Domnului nostru Iisus Hristos, amestecînd cele două firi ale Lui într-una singură, adică firea cea dumnezeiască și firea cea omenească. Mulți din rînduiala duhovnicească și mirenească s-au amăgit cu această rea credință a lor. Pe mulți bărbați și boieri care erau în palatul împărătesc i-au vătămat cu acel eres și de la care aveau mare ajutor. S-a ținut în Efes un sinod local, după cel de al III-lea Sinod a toată lumea, care a fost acolo cu mulți ani înainte. Dar acestuia cum să-i zicem sinod? Mai bine să-i zicem adunare tîlhărească, deoarece preasfințitul

Flavian, patriarhul Constantinopolului și mărturisitorul dreptei credințe, a fost ucis de cei de un gînd ai lui Dioscur și ai lui Eutihie. Atunci s-a întărit mai mult acel eres, astfel credința cea rea se primea ca o credință dreaptă. Deci, era de trebuință să se adune al IV-lea Sinod din toată lumea, al Sfinților Părinți, pentru lepădarea acelui eres și spre întărirea dreptei credințe.

În vremea aceea, împăratul Teodosie a trecut din această viață către Domnul. După el a luat împărăția îmbunătățitul și plăcutul lui Dumnezeu Marcian cu Sfînta Pulheria. Acești rîvnitori ai dreptei credințe, văzînd Biserica tulburată de eresuri și de diferite certuri ce se făceau în ea, au poruncit să se adune în cetatea Calcedonului toți Sfinții Părinți din toată lumea creștină și să stabilească adevărata credință. Adunîndu-se Sfinții Părinți în număr de 330, cu Preasfințitul Antonie, Patriarhul Constantinopolului și cu preasfințitul Iuvenalie, Patriarhul Ierusalimului și cu trimișii preasfințitului Leon, Episcopul Romei, fiind de față răii începători și învățători de eresuri: Dioscor, patriarhul Alexandriei, Maxim al Antiohiei, rînduit la patriarhie de Dioscor în locul lui Domnos, împreună cu ceilalți arhierei de un gînd cu el, și Eutihie cu ai săi. Numărul ereticilor era fără de număr și toți împreună cu Sfinții Părinți făceau Sinodul. Cu toții s-au adunat în biserica Sfintei Mare Mucenițe Eufimia, care este în cetățuia dinspre Bosfor, pentru că acea biserică ținea de scaunul mitropoliei Calcedonului și era foarte mare, încît putea să încapă mult popor. Tot în acea biserică se odihneau moaștele acestei mari mucenițe, de la care se făceau minunate și preaslăvite minuni, care se cade măcar în parte să se pomenească.

În ziua sfintei ei pomeniri, în care a pătimit pentru Hristos, în toți anii izvora sînge din cinstitele ei moaște, ca și cum ar fi curs dintr-o rană, și se lua de acolo astfel: Mormîntul ei era de marmură și acoperit de o lespede tot de marmură, avînd înăuntru moaștele sfintei, puse într-un sicriu de lemn. În acel mormînt de marmură, în partea stîngă, era o ferestruie mică, cît încăpea o mînă omenească. Ferestruia era încuiată cu tărie și se deschidea numai la vremuri cuvioase. Prin acea ferestruie, numai episcopul singur, după cîntarea rugăciunilor de toată noaptea și înaintea Sfintei Liturghii, scotea acel sînge cu un burete legat de o verigă lungă de fier. Băgînd acolo buretele uscat, îl scotea plin de sînge și îl storcea într-un vas făcut pentru aceasta. Văzînd poporul sîngele acela, înălța rugăciuni atît lui Dumnezeu, cît și Sfintei Muceniței Eufimia și se ungea cu el spre binecuvîntare și tămăduirea neputințelor lor.

Acel sînge era foarte plăcut la miros, ca și cum era amestecat cu un mir scump, însă nici un fel de mir din cele pămîntești nu putea să fie asemănător cu acela. Pentru că sîngele acela covîrșea cu neasemănare toate aromatele și tămăduia toate bolile. Sfînta muceniță izvora din cinstitele ei moaște un mir mirositor și tămăduitor ca sîngele, nu numai în vremea prăznuirii sale de peste an, ci uneori și în alte vremi. Dar mai ales, izvora cînd arhiereul acelei biserici era bărbat plăcut lui Dumnezeu, cu viață îmbunătățită. Se făceau încă și arătări multe, pentru că sfînta se arăta de multe ori celor ce se rugau ei cu credință; uneori celor ce zăceau în boli, alteori celor ce alergau la biserică și la mormîntul ei, iar alteori celor ce erau în primejdii și o chemau în ajutor. Multe popoare alergau din toate țările și cetățile la moaștele ei în Calcedon, spre închinare cu credință, dar mai ales din Constantinopol. Drept aceea, adunîndu-se Sinodul Sfinților Părinți celor din toată lumea, împărații au poruncit ca acolo să se întrunească.

La acel sinod al dreptcredincioșilor creștini, făcîndu-se multă neînțelegere și ceartă cu ereticii, pentru că ei nicidecum nu voiau să se supună la dogmele cele drepte, atunci Preasfințitul Anatolie, sfătuindu-se cu ceilalți părinți, a zis către eretici: "Voiesc să scrieți într-o carte despre mărturisirea credinței voastre și vom scrie și noi mărturisirea noastră și amîndouă scrisorile, pecetluindu-le, să le punem în mormînt la preacinstitele moaște ale Sfintei Mare Mucenițe Eufimia, apoi să ne rugăm lui Dumnezeu cu post, ca prin aceasta să ne descopere care este credința cea dreaptă". Aceasta zicînd Sfîntul Anatolie, toți au lăudat sfatul lui. Deci, au scris

două cărți: dreptcredincioșii pe a lor, iar ereticii pe a lor. Apoi, pecetluindu-le cu pecețile lor și descoperind mormîntul sfintei, au pus amîndouă scrisorile pe pieptul ei. După aceea, acoperind mormîntul, l-au întărit cu pecete împărătească și cu păzitori și după aceasta s-au rugat trei zile cu postire.

Sosind ziua a patra, împăratul împreună cu tot sinodul, s-au dus la sfîntul mormînt al Sfintei Eufimia și, desfăcînd pecetea împărătească, au deschis mormîntul și au văzut scrisoarea celor dreptcredincioși șezînd în dreapta sfintei, iar scrisoarea celor răucredincioși zăcînd la picioarele ei. De mirare era și aceasta, că ea și-a întins mîna sa spre împărat și spre patriarh ca o vie, dîndu-le lor scrisoarea celor dreptcredincioși. Atunci toți s-au umplut de bucurie negrăită și au dat slavă lui Dumnezeu, cîntînd cîntări de laudă și de mulțumire sfintei mucenițe și închinîndu-se cu fierbinte dragoste moaștelor ei făcătoare de minuni.

Atunci toți au propovăduit credința cea dreptmăritoare, ca una ce era întărită de Dumnezeu prin sfînta și marea muceniță, iar credința ereticilor au dat-o anatemei. Mulți dintre eretici, văzînd acea minune, au trecut la dreptcredincioși, iar pe cei care se mai împotriveau, pe aceia i-au scos din dregătoriile lor și i-au trimis la închisoare. Din acel timp, zugravii au început spre aducere aminte de acea preaslăvită minune, care s-a făcut în timpul sinodului, a zugrăvi pe Sfînta Mare Muceniță Eufimia cu scrisoarea în mîna dreaptă, căci și pînă atunci, și după aceea, sfînta muceniță n-a încetat a face minuni și a izvorî din cinstitele ei moaște sînge mirositor ca mirul.

După ce au trecut mulți ani, împărăția Bizanțului a luat-o Mavrichie. Acest împărat, fiind la început dreptcredincios, mai tîrziu a cam slăbit în credință, îndoindu-se de minunile sfintei și de sîngele care curgea din rănile ei, socotindu-l că este prefăcut, iar nu adevărat. De aceea, vrînd să se încredințeze și să afle adevărul, a făcut astfel:

Mai înainte de a se face pomenirea sfintei și marii mucenițe, a poruncit ca atît mormîntul, cît și fereastra mormîntului să fie întărite cu pecetea sa împărătească. Deci, sosind ziua praznicului, s-a dus singur de la Constantinopol la Calcedon și, desfăcînd pecetea, a deschis fereastra. Atunci, deodată, a ieșit miros foarte plăcut, încît a umplut biserica, iar sîngele, mai bine-zis mirul, curgea din cinstitele moaște ale sfintei, mai mult ca altădată, pentru că nici într-un an n-a curs atît de mult sînge ca în acel timp. Aceasta spre înfruntarea credinței împăratului și spre întărirea credinței fără îndoire în puterea lui Dumnezeu, Care poate să le facă pe toate mai presus de fire. Domnul, care a putut scoate lui Samson izvor de apă vie dintr-un os uscat de falcă de măgar, oare nu putea ca din moaștele cele nestricăcioase ale plăcutei Sale să izvorască sînge și mir? Deci, împăratul cunoscînd greșeala sa, s-a căit și a cîștigat mare credință și evlavie către Sfînta Eufimia.

După aceasta, în timpul împărăției lui Eraclie, a fost, cu voia lui Dumnezeu, mare năvălire a perșilor asupra țării Bitiniei și la hotarele Calcedonului. Astfel, supunînd toate cetățile acelea, după obiceiul lor barbar, le-au pustiit. Apoi, intrînd în biserica marii mucenițe, tot ceea ce au găsit au luat și, voind să deschidă mormîntul sfintei, nicidecum n-au putut. Deci, ostenindu-se mult, nimic n-au sporit, pentru că, nu numai lespedea de marmură de deasupra era nemișcată, dar nici fereastra nu se putea deschide. Atunci perșii, adunînd mulțime de lemne și de vreascuri, au împresurat mormîntul și, făcînd pe dînsul ca un fel de stog, au pus materii arzătoare și le-au dat foc, așteptînd să se risipească marmura din acea cumplită ardere.

Dar nici așa n-au sporit, pentru că arzînd toată materia aceea a fost prefăcută în cenușă, dar mormîntul sfintei a rămas nevătă-mat, Dumnezeu făcînd pe plăcuta Sa minunată. După

plecarea perșilor, împăratul cu patriarhul au ținut sfat, pentru moaștele Sfintei și Marii Mucenițe Eufimia și au socotit să le mute din Calcedon la Constantinopol, temîndu-se iarăși de năvălirea barbarilor împo-triva Calcedonului.

Zidind în Constantinopol, aproape de hipodrom, o biserică mare și frumoasă, după asemănarea celei de la Calcedon, au pus într-însa cu cinste sfintele moaște, împreună cu mormîntul, iar pe mitropolitul Calcedonului l-au rînduit să fie lîngă dînsele, spre mai mare cinste a sfintelor moaște. Mormîntul l-au pus în Sfîntul Altar în locul dumnezeieștii mese, și pe el se săvîrșea jertfa cea fără de sînge, pentru că înăuntru erau cinstitele moaște ale Sfintei Marii Mucenițe Eufimia, de la care se săvîrșeau minuni, precum în Calcedon, tot așa și în Constantinopol, iar sîngele și mirul cel mirositor izvora la timpul obișnuit.

Deci, trecînd mulți ani și schimbîndu-se mulți împărați, iar Sinoadele Sfinților Părinți a toată lumea, al V-lea și al VI-lea sfîrșindu-se, a venit ca împărat al Constantinopolului Leon Isaurul, cel cu nume și obicei de fiară. Acela a început a tulbura Biserica lui Dumnezeu cu eresul luptării de icoane, numind sfintele icoane idoli; iar către cei de un gînd cu el, zicea: "Iată acestea sînt de care zice proorocul: *Ochi au și nu văd, urechi au și nu aud, gură au și nu vorbesc...*". Împăratului Leon i se împotrivea Preasfințitul Patriarh Ghermano, însă acesta l-a izgonit cu necinste din scaun și în locul lui a rînduit pe un eretic de un gînd cu dînsul. Asemenea a izgonit și pe ceilalți arhierei dreptcredincioși; iar pe cei ce nu se învoiau la ereticia lui, batjocorindu-i, i-a izgonit. El hulea nu numai sfintele icoane, ci și împotriva moaștelor sfinților lătra ca un cîine cu neînfrînată limbă, defăimîndu-le cu totul.

Deci, văzînd și auzind de minunile ce se făceau de sfintele moaște ale Sfintei și Marii Mucenițe Eufimia, i se rupeau rărunchii de zavistie, dar nu îndrăznea să facă ceva rău moaștelor, temîndu-se de ridicarea și de tulburarea poporului. Însă a aflat un meșteșug ca acesta: s-a dus în ascuns cu cei de un gînd ai săi în biserica Sfintei Eufimia și a descoperit mormîntul ei, pe care perșii nu l-au putut descoperi, pentru că Domnul Hristos a lăsat să se atingă mîinile credincioșilor și ale celor răucredincioși de cinstitele moaște ale miresei Sale, dar le-a păzit neatinse de mîinile necredincioșilor păgîni. Perșii greșeau în neștiința lor, iar creștinii cei răucredincioși, știind, îndrăzneau. De aceea au fost lăsați spre mai marea osîndă a lor, ca să necinstească pe acea sfîntă.

Împăratul Leon, descoperind mormîntul, a scos de acolo racla cea de lemn în care erau nestricate moaștele cele făcătoare de minuni ale Sfintei Eufimia, iar în locul acelora a băgat în mormîntul cel de piatră niște oase putrede și puturoase, pe care le pregătise înadins și, acoperindu-le iarăși cu lespedea, s-a dus. El a luat tîlhărește acele sfinte moaște și le-au pus într-o cameră din palatul împărătesc. Surorile împăratului și cu fiicele sale, tăinuindu-se de el, mergeau la sfintele moaște și le cădeau cu miruri și le aprindeau lumînări, cinstindu-le cu osîrdie și închinîndu-se cu dragoste. Dar răucredinciosul împărat, înștiințîndu-se degrabă despre aceasta, îndată a luat racla cu sfintele moaște și, noaptea, a aruncat-o în mare.

A doua zi, strîngînd adunare din cei răucredincioși, ocăra la arătare pe poporul cel dreptcredincios, hulind și defăimînd moaștele sfintei marii mucenițe, zicînd: "O, oameni nebuni, mergeți și vedeți înșelăciunea cu care vă înșelați, spunînd că sînt nestricăcioase și făcătoare de minuni moaștele prealăudatei Eufimia; descoperiți mormîntul și vedeți dacă cele ce spun ei sînt adevărate!" Deci, îndată a trimis pe oamenii săi ca să descopere mormîntul și tot poporul a văzut oasele cele putrede și puturoase. Drept aceea ereticii au început a rîde și a batjocori pe cei dreptcredincioși, numindu-i închinători de oase puturoase, iar dreptcredincioșii,

minunîndu-se de un lucru neașteptat ca acela, nu știau ce se întîmplase. Deci, s-au umplut de rușine și de jale.

Atunci, mulți socoteau că toate minunile sfintei nu sînt adevărate; de aceea, scuipînd oasele acelea puturoase, le-au aruncat afară. Asemenea și mormîntul acela de marmură l-au scos afară și biserica au prefăcut-o într-o pustie urîtă, căci au necinstit-o cu fel de fel de necurății. Biserica aceea era astfel ca o peșteră goală sau ca ocol de animale; încă și mai rea, pentru că toate spurcăciunile și necurățiile se puteau face acolo. Astfel, fierarii își făcuseră înăuntrul bisericii cuptoare de fierărie și lucrau într-însa meșteșugurile lor. Și, unde mai înainte se auzea glas de cîntări dumnezeiești, acum ieșea de acolo sunetul ciocanelor care băteau fierul pe nicovală și se auzeau cîntece necuviincioase, cuvinte spurcate și ceartă între oamenii fără de rînduială.

Astfel petreceau acei meșteri în acea biserică pustiită, cu femeile și cu copiii lor. Iar în Sfîntul Altar, ca într-un loc ascuns, își aveau locul unde își făceau nevoile trupești. Dumnezeu a răbdat îndelung acele fapte rele omenești, care spurcau pînă într-atît sfințenia Lui, pînă ce pe cei răi, rău i-a pierdut și iarăși a ridicat semnul credinței, adică crucea, curățind și sfințind locul Său, pe care l-a făcut iarăși sălășluire a slavei Sale.

Cinstitele și sfintele moaște ale muceniței, fiind aruncate în mare, atunci a plecat o corabie, după rînduiala lui Dumnezeu, de la malul care se numea al "Sofiei". Acea corabie era a fraților Serghie și Sergon. Văzînd ei sicriul purtat de valuri aproape de corabia lor, l-au luat în corabie, socotind că într-însul este vreo comoară lumească. Deci, dînd drumul la pînze, au plecat. Sosind la gura care se numește a lui Avid, au deschis sicriul și au văzut moaștele sfintei mucenițe nevătămate și cu bună mirosire, care ieșea din ele. Ei s-au bucurat de acea comoară duhovnicească, dar mai ales cînd s-au adeverit în vedenie de sfințenia acelor moaște. Pentru că în noaptea următoare au văzut în vis slavă mare deasupra moaștelor și un sfeșnic în care ardeau lumînări și niște bărbați luminoși cîntînd și lăudînd pe Dumnezeu.

După vedenia aceea, ei s-au rugat lui Dumnezeu să le descopere ale cărui sfînt sînt acele moaște. Deci, plutind, s-au apropiat de insula ce se numea Lemnos. În insula aceea se aflau moaștele făcătoare de minuni și izvorîtoare de mir ale Sfintei Mucenițe Glicheria. Rămînînd ei lîngă insula aceea, au văzut în vedenie pe Sfînta Muceniță Glicheria venind spre corabia lor, iar din corabie ieșind în întîmpinarea ei o fecioară foarte frumoasă, și amîndouă s-au îmbrățișat cu dragoste. Fecioara care venise a zis către cea care ieșise din corabie: "Bucură-te, mucenița lui Hristos, fericită Eufimia!" Aceasta, de asemenea, i-a răspuns: "Bucură-te, mucenița lui Hristos, fericită Glicheria!" Și sărutîndu-se una cu alta, s-au despărțit. Sfînta Glicheria s-a dus la locul său, iar Sfînta Eufimia s-a întors în corabie.

Această vedenie s-a făcut la amîndoi frații, pentru care s-au bucurat foarte mult, fiindcă s-au înștiințat ale cui sînt moaștele acelea. Deci, rugîndu-se cu căldură către Sfînta Mare Muceniță Eufimia, au căzut cu osîrdie la sfintele ei moaște și le sărutau, plîngînd de bucurie. Ei voiau să ducă acea vistierie fără de preț în patria lor, dar Dumnezeu și sfînta cea plăcută Lui n-au voit așa. Căci, după ce corăbierii au ridicat pînzele corăbiei, au pornit spre țara lor. Fiind departe insula aceea, deodată s-a ridicat o furtună și o învăluire mare, încît corabia, fiind purtată de valuri, iarăși a venit la aceeași insulă. Liniștindu-se marea, corăbierii au pornit din nou la călătoria lor.

Dar iarăși, din porunca lui Dumnezeu, valurile ridicîndu-se fără de veste, au adus corabia înapoi la insulă. Aceasta s-a întîmplat nu de două ori, nici de trei ori, ci de mai multe ori. Iar cei

din corabie erau în mare nepricepere. Deci, în noaptea următoare, li s-a arătat mucenița lui Hristos, zicîndu-le: "Pentru ce vă siliți să mă duceți pe mine încoace și încolo? Nu se poate ca eu să ies de aici, nici nu voiesc să mă duc acolo unde voiți să mă duceți voi!" Apoi iarăși a zis: "Oare nu-mi ajunge acea mutare din Calcedon în Constantinopol și aducerea mea aici? Pentru ce mai voiți să mă duceți în părțile cele de jos? Aceasta nu vă este cu putință. Deci, să nu vă mai osteniți cu aceasta, ci să-mi faceți în insula aceasta o casă mică ca să mă odihnesc într-însa".

Zicînd acestea, sfînta s-a făcut nevăzută, iar acei frați cinstiți, Serghie și Sergon, îndată s-au supus cu osîrdie poruncii sfinte și, fiind la mal, au ieșit din corabie la uscat. După aceea, ducîndu-se ei, au spus episcopului insulei de moaștele Sfintei Eufimia, de arătarea și de porunca ei. Episcopul s-a bucurat de aceasta și le-a poruncit să păstreze în taină sfintele moaște, că și în acea insulă a ajuns porunca cea groaznică a împăratului cel răucredincios, adică să lepede și să dea focului sfintele icoane și cinstitele moaște ale sfinților.

Pentru această poruncă a răucredinciosului împărat, au fost ascunse moaștele Sfintei Mucenițe Eufimia, care izvorau mir. Căutînd un loc ales, episcopul a binecuvîntat pe Serghie și pe Sergon să zidească o biserică mică pentru mucenița lui Hristos, nu departe de malul mării. Săvîrșindu-se iute zidirea, episcopul a mers de a sfințit biserica, iar cinstitele moaște le-a pus în altar, sub pămînt, ca să nu se afle de ele luptătorii de icoane.

Săvîrșindu-se aceasta, acei doi frați s-au sfătuit și s-au făgăduit către sfînta, zicînd: "Sfîntă, mare și prealăudată Muceniță Eufimia, nu te vom lăsa pe tine niciodată și nici nu ne vom depărta de la sfintele tale moaște, ci aici îți vom sluji ție pînă la sfîrșitul vieții noastre!" Făcînd ei o făgăduință ca aceasta, și-au vîndut toată marfa lor ce o aveau în corabie și, lepădîndu-se de lume, viețuiau în postiri și rugăciuni lîngă acea biserică. Deci, după o scurtă vreme, plăcînd lui Dumnezeu, s-au mutat la viața cea fără de moarte prin mijlocirile Sfintei Mucenițe Eufimia, căreia i-au slujit cu atîta osîrdie.

Ei, mai înainte de sfîrșitul lor, au pus pe mormîntul sfintei mucenițe o lespede de piatră, ca să nu se uite locul acela, în care se păzea acea vistierie de mult preț, iar pe piatră au scris: "Noi, Serghie și Sergon, frați de un pîntece, înotînd cu corabia spre Elespont, am luat din mare aceste cinstite moaște, care se purtau de valuri, ale Sfintei și prealăudatei Mucenițe Eufimia și, după porunca ei, le-am pus aici". După aceasta, episcopul acelei insule a zidit o biserică aleasă și voia să mute într-însa moaștele Sfintei Eufimia.

Venind el în acea mică biserică zidită de acei doi frați, săvîrșea rugăciunea de toată noaptea. Deci, adormind, odată i s-a arătat sfînta, zicînd: "Cuvioase părinte, să nu începi a face ceea ce gîndești, pentru că nu te voi asculta; ci să mergi la sora mea, la Sfînta Muceniță Glicheria și s-o rogi pe ea să se mute în biserica ta. Iar pe mine să mă lași ca să mă odihnesc în locul acesta, pînă ce mă voi întoarce la locul meu". Episcopul, deșteptîndu-se din somn, s-a înspăimîntat și nu a mai îndrăznit să se atingă de acel lucru la care se gîndea. Deci, ducîndu-se la Sfînta Muceniță Glicheria, care se păzea în alt loc și făcînd rugăciuni către ea, a mutat-o în biserica sa și a pus-o sub țărînă. Pentru că așa erau tăinuite moaștele Sfinților înaintea luptătorilor de icoane, care vrăjmășuiau împotriva lor. Deși erau sub țărînă, însă cei dreptcredincioși se adunau la ele și săvîrșeau prăznuirile lor cu cinste. De la acele sfinte moaște se dădeau tămăduiri de toate bolile și neputințele.

Într-un an, în ziua pomenirii Sfintei Marii Mucenițe Eufimia, săvîrșindu-se praznicul în biserica ei, s-a întîmplat unui voievod oarecare, iubitor și rîvnitor al eresului luptătorilor de

icoane, că mergea cu oastea într-o corabie pe lîngă o insulă și, ieșind la uscat, a văzut lîngă biserica ce era aproape de liman, un sobor mare de oameni. Întrebînd el și înștiințîndu-se de acea prăznuire, i s-a spus că poporul săvîrșește prăznuire pentru aducerea moaștelor Sfintei Mucenițe Eufimia, care se odihnesc acolo. Atunci răucredinciosul acela s-a umplut de mînie și s-a pornit cu oastea spre biserică răspîndind poporul și zicînd: "Așa vă poruncesc vouă împărații, închinătorilor de idoli și slujitori ai oaselor moarte?" Astfel batjocorea ticălosul pe creștinii cei dreptcredincioși. El a risipit acea biserică aproape pînă la temelie, iar moaștele sfintei s-au păzit întregi sub țărînă și s-a pustiit locul acela.

După moartea împăratului Leon Isaurul, a venit la împărăție fiul său Constantin, care se mai numea Copronim, odrasla rădăcinii celei rele. Acesta nu numai că lepăda cinstirea icoanelor, dar s-a lepădat în taină și de Hristos Dumnezeu, iar pe Sfînta Fecioară Născătoare de Dumnezeu o hulea cu spurcata lui limbă, batjocorind pe sfinții plăcuți lui Dumnezeu. El se deprinsese din tinerețe cu toată răutatea și cu viața cea spurcată, căci a învățat vrăji și farmece și mult sînge omenesc a vărsat fără cruțare.

Constantin Copronim era mai cumplit decît tatăl său, deoarece a ucis mulți bărbați nevinovați și drepți și a pierdut cu totul rînduiala monahicească din Constantinopol. El a împărățit mult, prin voința dumnezeiască, pentru păcatele oamenilor, făcînd multe răutăți, dar și el a murit cu amară moarte. După el a luat împărăția fiul său Leon care era tot asemenea luptător de icoane, dar nu se arăta atît de rîvnitor ca tatăl și moșul lui. Luînd Leon sfîrșitul vieții, a împărățit după el Constantin, fiul său, cu maica sa Irina, care nume înseamnă liniște, pace, de vreme ce a adus cu adevărat pace Bisericii lui Hristos.

Fiul ei fiind încă mic, ea singură ocîrmuia bine și cu plăcere dumnezeiască împărăția grecească, îndreptînd toate cele răsturnate și risipite de împărații cei luptători de icoane. Ea a întors de la surghiun pe Sfinții Părinți care fuseseră izgoniți pentru cinstea sfintelor icoane, deoarece era dreptcredincioasă și iubitoare de Dumnezeu. Ea a făcut de s-a adunat al VII-lea Sinod a toată lumea, cu Preasfințitul Tarasie, Patriarhul Constantinopolului. Astfel s-a dăruit sfintelor biserici împodobirea icoanelor, iar eresul cel luptător de icoane s-a blestemat de Sfinții Părinți.

Atunci și biserica din Constantinopol, care este aproape de hipodrom, a Sfintei Mucenițe Eufimia, de care s-a vorbit mai sus că se pustiise de Leon Isaurul, s-a reînoit iarăși de binecredincioasa împărăteasă Irina, pentru că ea a poruncit s-o curățe de spurcăciune și să-i înnoiască toată risipirea. A înfrumusețat-o cu toate podoabele, cu icoane bine încuviințate, cu veșminte și cu vase scumpe. După ce biserica a fost sfințită, se săvîrșeau într-însa iarăși ca mai înainte slujbele dumnezeiești, iar mitropolitul Calcedonului petrecea lîngă ea.

Împărăteasa Irina, iubitoarea lui Hristos, avea multă sîrguință pentru căutarea moaștelor prealăudatei Mucenițe Eufimia. În vremea aceea cînd Leon Isaurul a luat tîlhărește moaștele sfintei și le-a aruncat în mare, s-a răspîndit vorba între cei dreptcredincioși de fapta cea rea a împăratului. Deci, se povestea că cinstitele moaște s-au aflat într-un loc și se păzesc de credincioși. Împără-teasa se îngrijea să le afle unde sînt. Dar Domnul, Cel ce face voia celor ce se tem de El, a dat de știre împărătesei, despre moaștele dorite de dînsa ale sfintei mucenițe, în chipul acesta:

În insula care se numea Lemnos, unde se păzeau moaștele sub țărînă, precum s-a zis, era un bărbat oarecare slăvit, cu dregătoria comit și cu numele Anastasie. Aceluia i-a venit ca moștenire acel loc, pe care cei doi frați pomeniți mai înainte, Serghie și Sergon, au zidit biserica

Sfintei Mare Muceniţe Eufimia, în care se aflau cinstitele ei moaşte, avînd deasupra mormîntului o lespede de piatră scrisă.

Acel Anastasie, văzînd în stăpînirea sa că biserica preală-udatei muceniţe era risipită, a înnoit-o, zidind-o pe temelia celei dintîi şi a înfrumuseţat-o cu cuviincioasă podoabă. După o vreme oarecare i s-a întîmplat de a căzut într-o ispită, pentru nişte clevetiri nedrepte ale unor oameni pizmuitori şi a fost lepădat din dregătoria sa fără nici o vină. El s-a dus la Constantinopol să se apere de învinuirile cele nedrepte şi să-şi cîştige dregătoria.

Căutînd el acolo un mijlocitor către împărăteasă, i s-a spus de unii că Mitropolitul Calcedonului este puternic să-i mijlocească, pentru că are mai multă îndrăzneală decît alţii, ca să folosească celor ce au strîmbătate. Anastasie, căutînd pe mitropolit, l-a găsit în palatele împărăteşti şi, căzînd la dînsul, i-a spus pricina venirii sale. Deci, rugîndu-l să-i fie mijlocitor şi ajutător, mitropolitul se lepăda, zicînd: "Nu pot să fac aceasta, pentru că nu-mi stă în puterea mea". Mitropolitul, zicînd aceasta, s-a dus din palatul împărătesc la casa sa. Anastasie, urmînd după dînsul pînă la curtea arhierească, a văzut biserica deschisă şi a intrat într-însa să se roage.

Rugîndu-se el din destul cu plecarea genunchilor, a şezut la un loc, pentru că nu era cîntare bisericească într-acel loc. Unul din clerici, fiind de rînd în acea săptămînă, a venit la dînsul şi l-a întrebat: "Cine şi de unde eşti?" Anastasie i-a spus acelui cleric toată întîmplarea şi mîhnirea sa. După aceea, a întrebat pe cleric, zicînd: "A cărui sfînt este biserica aceasta?" Clericul a răspuns: "Această biserică este a Sfintei Marii Muceniţe Eufimia".

Anastasie, auzind acestea, îndată cu dragoste şi-a pus mîna dreaptă la piept şi a zis: "O, Sfînta mea Eufimia!" Clericul a zis: "Pentru ce o numeşti a ta?" Anastasie i-a răspuns: "Am pe locul meu o biserică cu cinstitele ei moaşte; deci pentru aceea o numesc cu îndrăzneală". Clericul a zis: "Cum se poate să fie adevărat aceasta ce grăieşti? Omule, păzeşte-te să nu fie mincinoase cuvintele tale, că-ţi vei aduce singur primejdie asupra ta, fiindcă împărăteasa are mare grijă de aceasta. Împărăteasa de mult caută să afle moaştele Sfintei Eufimia şi a poruncit mitropolitului să se roage lui Dumnezeu pentru aceasta, ca să dea înştiinţare despre cinstitele moaşte ale muceniţei Sale".

Anastasie a zis: "Să mă crezi pe mine, cucernice părinte, că moaştele prealăudatei Eufimia, care a fost în Calcedon sînt la mine!" Clericul, auzind aceasta, l-a rugat să aştepte puţin la locul acela, iar el, alergînd cu bucurie, a spus cele auzite mitropolitului Andrei". Mitropolitul, auzind acestea, s-a umplut de bucurie şi chemînd pe Anastasie, l-a întrebat de moaştele sfintei. El a spus toate cu de-amănuntul, cîte le auzise de la cei ce trăiau în insula aceea, despre cinstitele moaşte ale Sfintei Eufimia. A spus, asemenea, şi ceea ce este scris pe lespedea de piatră de către cei doi fraţi, care au scos moaştele sfintei din mare. Mitropolitul s-a dus îndată la preasfinţitul patriarh Tarasie şi i-a spus acestea.

Atunci Preasfinţitul Patriarh Tarasie s-a dus împreună cu mitropolitul la împăratul şi la maica lui, ducînd cu dînşii şi pe Anastasie. Acela a spus împăratului şi maicii sale, toate cele ce ştia de cinstitele moaşte ale muceniţei lui Hristos şi toţi s-au bucurat şi au mulţumit lui Dumnezeu. Pentru aceasta, lui Anastasie i-au dăruit multe daruri şi l-a rînduit în cea dintîi dregătorie.

Deci, gătind o corabie aleasă, împăratul a trimis la insula Lemnos mulţi bărbaţi din duhovniceasca rînduială şi din palatele împărăteşti, împreună cu Anastasie comitul, ca să aducă de acolo la Constantinopol moaştele Sfintei. Mergînd ei cu bine, au ajuns la insula aceea.

Locuitorii de acolo, aflînd că dregătorii Constantinopolului au venit să ia de la ei moaştele Sfintei Muceniţe Eufimia, s-au adunat cu mînie, voind să se împotrivească trimişilor împărăteşti şi să nu-i lase să ia din insula lor, acea vistierie duhovnicească. Ei se mîniau mai ales împotriva lui Anastasie comitul, numindu-l vînzător, şi se făcea ceartă în popor.

Episcopul acelei insule abia a potolit poporul, zicînd: "O oamenilor, nu vă împotriviţi la o voinţă ca aceasta a lui Dumnezeu, nici să porniţi pe împărat spre mînie, pentru că mînia împăratului este ca mînia leului". Poporul liniştindu-se, au descoperit mormîntul sfintei şi au scos dinlăuntrul pămîntului, sfintele moaşte ale miresei lui Hristos. Ei le-au scos ca pe o floare preafrumoasă şi de mirosul lor s-a umplut văzduhul de bună mireasmă. Deci le-au dus în corabie cu cîntări de psalmi, cu lumînări şi cu tămîieri. Poporul le-a petrecut cu lacrimi, plîngînd că se lipseşte de o bogăţie aşa de scumpă ca aceea şi a stat pe malul mării, petrecîndu-le cu ochii, pînă ce corabia nu s-a mai văzut.

Ajungînd corabia în Constantinopol, toată cetatea împreună cu împăratul au ieşit întru întîmpinarea lor. Asemenea a ieşit şi maica împăratului cu preasfinţitul patriarh şi le-au primit cu bucurie, veselindu-se şi prăznuind pomenirea sfintei muceniţe. Ei le-au dus cu slavă în biserică, de unde fuseseră scoase în taină de eretici, şi le-au pus în acelaşi mormînt de piatră, precum fuseseră mai întîi. Astfel Sfînta şi Marea Muceniţă Eufimia şi-a luat în Constantinopol cinstitul său loc de mai înainte şi Dumnezeu, cel preamărit întru sfinţii Săi, Se slăvea întru minunile ei, Căruia şi de la noi să-I fie cinste şi slavă, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

---

35. SFÎNTA ŞI DREAPTA OLGA, DOAMNA RUSIEI
(11 IULIE)

Fericita Olga, care a strălucit ca un luceafăr pe pămîntul Rusiei, fiind mai înainte întunecată cu întunericul închinării idolești, a răsărit mai înainte de a sosi ziua prealuminată a sfintei credințe, luminîndu-se de Soarele Hristos. Ea era de neam strălucit, strănepoata lui Gostomislu, bărbatul cel mai vestit, și care, mai înainte de cnejii Rusiei, a strălucit în marele Novgorod, cu al cărui sfat, Ruric, cu frații săi, a fost chemat de la domnia nemțească la marea domnie a Rusiei.

Olga s-a născut în satul Vibuțca, care acum este aproape de cetatea Pscov, cetate care în acel timp nu era. Deci, Olga, măcar că a fost crescută de părinții săi în păgînătatea închinării la idoli, însă ea s-a dat la bună învățătură, pentru că era foarte înțeleaptă și întreagă la minte. Aceasta se va arăta din cuvîntul ce ne stă înainte. Murind Ruric, marele domn al Rusiei, a lăsat după dînsul pe fiul său, Igor, care, fiind încă mic cu anii, l-a încredințat lui Oleg, ruda sa, pînă cînd va veni în vîrstă.

După aceasta, Oleg, adunînd oaste multă, s-a dus în Kiev, luînd cu dînsul și pe micul Igor, moștenitorul tronului. Acolo, omorînd pe Oscold și pe Dira, a luat Kievul în stăpînirea sa și s-a făcut singurul stăpînitor al tuturor părților Rusiei, păzind acea mare domnie nepotului său Igor Ruricovici; iar el, de la începutul stăpînirii sale, uneori stătea în Kiev, alteori în marele Novgorod, de unde își ocîrmuia stăpînirea sa.

Tînărul Igor, ajungînd la vîrsta tinerească, se îndeletnicea cu vînatul. Deci, i s-a întîmplat lui odată, că, umblînd prin cetățile și satele de prin jur ale stăpînirii sale și alergînd după vînat,

s-a dus pînă în acea parte, unde acum sînt hotarele cetății Iscovului, aproape de satul Vibuțca, ce s-a zis mai sus. Deci, vînînd, a văzut de cealaltă parte a rîului un vînat dorit de el, dar nu putea să treacă rîul, deoarece nu avea luntre. După puțin timp a văzut pe un tînăr venind pe rîu într-o luntre și, chemîndu-l pe acela la mal, i-a poruncit să-l treacă rîul.

Deci, plecînd ei, Igor s-a uitat la fața acelui vîslaș și a cunoscut că nu este tînăr, ci fecioară foarte frumoasă la față. Era fericita Olga, despre care ne este nouă vorba. Igor, la vederea ei îndată s-a rănit cu inima și aprinzîndu-se cu poftă spre dînsa, a început a grăi cuvinte tinerești și înșelătoare. Ea, înțelegînd tulburarea gîndului său și aprinderea spre poftă, a început a grăi către dînsul, nu cu judecată tinerească, ci bătrînească, tăindu-i vorba, și zicînd astfel: "Pentru ce te tulburi, domnule, și gîndești la deșertăciuni? Văd că voiești să mă necinstești, ceea ce nu se cade, căci eu niciodată nu voiesc să aud de aceasta. De aceea te rog, stăpîne, ascultă-mă și leapădă-te de aceste gînduri necuviincioase și fără de rușine, de care chiar tu trebuie să te rușinezi. Adu-ți aminte și gîndește-te în tine, că ești domn, iar domnului i se cade să fie luminător tuturor spre lucruri bune, întocmai ca un ocîrmuitor și judecător drept. Iar tu în ce fel de fărădelege voiești să cazi acum? De vei face singur răutăți, biruindu-te de pofta cea necurată, apoi cum vei putea să oprești pe alții de la fapte rele și să conduci cu dreptate stăpînirea ta? Deci, lasă-ți pofta ta de rușine, de care și oamenii cei de jos se îngrețoșează. Apoi să știi și aceasta că, deși mă vezi singură aici și neputincioasă împotriva puterii tale, însă nu mă vei putea doborî; că de voi fi biruită de silirea ta, atunci îndată adîncul rîului acesta îmi va fi scăparea. Căci mai bine este să mor în curăție și apa aceasta să-mi fie mormînt, decît să-mi fie batjocorită fecioria".

Unele cuvinte ca acestea și altele multe, grăindu-le despre curăție fericita Olga către Igor, el îndată și-a venit în fire, rușinîndu-se de a sa nebunie și, neputînd să răspundă nimic împotrivă, tăcea, rușinîndu-se. Deci, trecînd rîul, a plecat. Domnul Igor se mira de buna înțelegere și de curăția acestei tinere fecioare. Iată un început bun și vrednic de mirare al fericitei Olga. Căci ea, încă neștiind pe Dumnezeu și nici auzind de poruncile Lui, a arătat o nevoință ca aceea cu întreaga ei înțelepciune, păzindu-și fecioreasca sa curăție cu dinadinsul și vorbind cuvinte înțelepte din priceperea cea cu minte bărbătească, a îmblînzit pofta cea sălbatecă a tînărului domn, aducîndu-l pe el în simțire.

Nu după multă vreme, domnul Igor s-a dus iarăși la Kiev cu rudenia sa, Oleg. El a voit să așeze acolo scaunul domniei a toată Rusia. Și aceasta a făcut-o astfel, pentru că ședea cu domnia în Kiev, iar în marele Novgorod, precum și în celelalte cetăți mari ale Rusiei, punea neamuri de ale sale. Deci, venind vremea marelui cneaz Igor să se însoțească cu nunta și aducîndu-se multe fecioare frumoase, care dintr-însele ar fi fost vrednică de împărăteasă, voievodul n-a iubit pe nimeni. Ci, aducîndu-și aminte de înțeleapta și frumoasa Olga, a trimis îndată pe Oleg, rudenia sa, și, aducînd-o cu mare cinste în Kiev, s-a însoțit cu ea prin nuntă legiuită. După ce a murit Oleg, ruda și învățătorul voievodului, Igor a început a fi singur stăpînitor în tot pămîntul Rusiei și avea de la început războaie mari cu popoarele dimprejur. El a mers pînă la Constantinopol, unde, robind multe părți grecești și punînd dajdie, s-a întors cu izbîndă și cu slavă. După aceea a viețuit în liniște, avînd pace cu toate țările, cu care se învecina. El a avut de la Olga un fiu, numit Sviatoslav, care mai în urmă a fost tatăl marelui domn Vladimir. Igor stăpînea singur în domnia cea mare cu bună sporire, avînd scaunul în Kiev; iar bogăția îi curgea de pretutindeni cu îndestulare, că și cetățile cele îndepărtate îi dădeau dajdie și multe daruri.

Sfîrșitul lui a fost în acest chip: deoarece acum se ușurase de multe războaie și avea petrecere pașnică, a voit să-și vadă stăpînirea sa. Deci, a început a umbla prin cetăți și prin țările

pămîntului Rusiei, luînd de la dînșii obișnuitele dajdii. Venind la Drevleni, și-a adus aminte de răutatea celor de mai înainte, că la începutul domniei sale, ei se depărtaseră de el și numai prin război i se supuseră. Pentru aceea, a îndoit dajdia asupra lor și i-a împovărat. Ei, mîhnindu-se, s-au sfătuit cu voievodul lor Maldit care se numea și Nizchin și au zis: "Dacă lupul se obișnuiește la oi, atunci scoțînd una cîte una, ar mînca toată turma, dacă nu l-ar ucide. Tot astfel și noi, dacă nu-l vom ucide pe Igor, apoi el ne va pierde pe toți". Astfel, sfătuindu-se ei, așteptau vreme prielnică să-l omoare pe Igor. Deci, cînd domnul Igor a trimis la Kiev dajdia luată de la Drevleni, iar el rămăsese încă la dînșii cu puțini tovarăși, atunci ei au găsit vremea nimerită și fără de veste au năvălit asupra lui și i-au tăiat pe toți tovarășii, iar pe el l-au ucis sub cetatea lor, Corostena, îngropîndu-l acolo.

Astfel a fost sfîrșitul marelui domn Igor Ruricovici, marele stăpînitor al pămîntului Rusiei și înfricoșătorul popoarelor dimprejur. După moartea lui Igor, a luat domnia povățuitorul său Oleg, stăpînind singur treizeci și doi de ani.

Marea doamnă Olga, auzind în Kiev despre uciderea bărbatului său, a plîns după dînsul foarte mult împreună cu fiul său Sviatoslav. Asemenea au plîns și toți locuitorii Kievului. Drevlenii, după uciderea marelui domn, au luat mare îndrăzneală și s-au sfătuit să ia pe doamna Olga de soție voievodului lor Maldit Nizchin, iar pe Sviatoslav, moștenitorul lui Igor, fiind copil mic, să-l omoare în taină, ca astfel voievodul lor să fie stăpînitor în toată Rusia. Deci, ei îndată au trimis în Kiev la Olga douăzeci de bărbați vestiți cu luntrele, pe de o parte s-o roage ca să se însoțească cu voievodul lor, iar pe de alta, dacă nu va voi, s-o amenințe ca și de nevoie să fie femeia stăpînului lor. Bărbații trimiși, mergînd pe apă, au ajuns la Kiev și au stat la mal.

Doamna Olga, auzind de venirea lor, i-a chemat la dînsa și a zis către ei: "Bine ați venit, cinstiți oaspeți!" Ei au răspuns: "Bine v-am găsit". Doamna a zis: "Spuneți, pentru ce ați venit la noi?" Bărbații au răspuns: "Locuitorii drevleni, ne-au trimis la tine, zicînd astfel: "Să nu te mînii că am ucis pe bărbatul tău, căci era ca un lup care răpea și jefuia, iar domnii noștri sînt buni. Ei au lărgit pămîntul drevlenilor, mai ales domnul nostru acum este mai bun decît Igor. El este blînd, iubitor și milostiv spre toți, tînăr de ani și frumos la față. Deci, să mergi după voievodul nostru, ca să ne fii nouă stăpînă, nu numai peste pămîntul Rusiei, dar și peste cel al drevlenilor".

Olga, ascunzîndu-și jalea și durerea inimii după bărbat, s-a prefăcut veselă și a zis către ei: "Cuvintele voastre îmi sînt plăcute, căci acum nu voi mai învia pe bărbatul meu. Deci, a petrece în văduvie nu este fără primejdie, nici aş putea, precum se cade, a ocîrmui o domnie atît de mare, fiind femeie și fiul meu este încă copil mic. Deci, voi merge de bună voie după voievodul vostru, fiind tînăr, căci și eu nu sînt încă bătrînă. Acum vă duceți să vă odihniți în luntrele voastre, iar mîine dimineață vă voi chema la ospăț cinstit, pe care îl voi face vouă, ca toți să știe pricina venirii voastre și voința mea. După aceea, voi merge la voievodul vostru. Însă voi, cînd trimișii noștri vor veni să vă cheme la ospăț, să știți cum să păziți cinstea voievodului care v-a trimis, cum și pe a voastră, ca în ce chip ați venit la Kiev, așa să mergeți și la palatele ospățului. Kievenii să vă aducă în luntrii purtate pe capete, ca toți să vadă cinstea voastră și să cunoască dragostea mea către voievodul vostru, pentru care vă cinstesc cu mare cinste înaintea oamenilor mei". Ei s-au bucurat și s-au dus la luntrele lor.

Însă, Doamna Olga se gîndea cu ce fel de moarte să-i piardă, ca să se răzbune pentru uciderea bărbatului său. Deci, a poruncit ca din acea noapte, să sape o groapă adîncă în curtea domnească, care era afară de cetate, unde erau și palate foarte frumoase, că acolo gătise locul pentru ospățul făgăduit. Făcîndu-se dimineață, doamna a trimis bărbați ca să cheme pe trimișii

voievodului la ospăț. Ei, șezînd în luntre ca nebunii, ziceau: "Noi nu vom merge pe jos, nici călări, nici în carete, ci precum sîntem trimiși în luntre de marele nostru voievod, tot așa să ne duceți pe capetele voastre la doamna voastră". Kievenii, rîzînd de nebunia lor, le-au zis: "Voievodul nostru este ucis, iar doamna noastră merge după voievodul vostru și sîntem ca nevrednicii. Deci, facem ceea ce ni se poruncește. Punîndu-i pe cîte unul în luntrișoare mici, îi duceau astfel, umflîndu-se ei și mîndrindu-se. Și dacă i-au dus în curtea domnească, despre care s-a zis mai înainte, doamna Olga, privind din palate spre ei, a poruncit să-i arunce în groapa cea adîncă, care era gătită pentru dînșii. Apoi ea, ducîndu-se singură la groapă și uitîndu-se întrînsa, a strigat, zicînd: "Vă este plăcută cinstea aceasta?" Ei au răspuns: "O, amar nouă, că am ucis pe Igor, căci bine n-am aflat, ci în schimb am cîștigat rele". Atunci Olga a poruncit să arunce pămînt peste ei.

Marea doamnă Olga, făcînd aceasta, a trimis degrabă la drevleni, zicînd: "Dacă voiți cu adevărat să mă luați pentru voievodul vostru, apoi să trimiteți la mine oameni mai mulți și mai vestiți decît cei dintîi, ca să mă ducă cu cinste la voievodul vostru. Să-i trimiteți fără de întîrziere, mai înainte pînă ce nu mă oprește poporul din Kiev". Drevlenii au trimis la dînsa, cu mare bucurie și cu sîrguință, cincizeci de bărbați aleși, care după voievod erau bătrîni mai de frunte în pămîntul drevlenilor. Cînd au sosit ei în Kiev, doamna Olga a poruncit să gătească pentru dînșii o baie mare. După aceea a trimis la ei să-i poftească, ca mai întîi după osteneala drumului, să se spele în baie și să se odihnească, apoi să vină la dînsa. Ei, bucurîndu-se de aceasta, au intrat în baie. Dar cînd au început a se spăla, îndată slujitorii au întărit ușile, închizîndu-le bine și împresurînd baia cu paie și cu vreascuri, i-a dat foc după porunca doamnei. Astfel au ars toți boierii drevlenilor cu slugile lor în acea baie.

După aceea, Olga a trimis iar veste la drevleni, înștiințîndu-i de grabnica sa venire spre însoțire cu voievodul lor și le-a poruncit să se gătească ospăț la acel loc, unde ei au ucis pe bărbatul său. Deci, ea venea la el ca să facă pomenire și ospăț bărbatului său cel dintîi, mai înainte de nunta a doua, după obiceiul păgînesc și după aceea să facă nunta. Drevlenii s-au bucurat mult de aceasta și au pregătit toate cu îndestulare. Marea doamnă Olga a mers la drevleni, după făgăduința sa, cu mulți oameni pregătiți nu atît pentru nuntă, cît pentru război. Și cînd s-au apropiat de Corestina, cetatea lor de scaun, drevlenii au ieșit în întîmpinarea ei, împodobiți în haine luminoase, unii călări, alții pe jos.

Ei au primit-o cu bucurie și veselie mare, iar ea a mers mai întîi la mormîntul bărbatului său, plîngîndu-l și săvîrșind pome-nirea. Și, după vechiul obicei păgînesc, a poruncit ca deasupra mormîntului să grămădească o movilă mare. Zis-au drevlenii către ea: "Stăpînă doamnă, am ucis pe bărbatul tău că era nemilostiv spre noi, ca un lup răutăcios, iar tu ești milostivă, ca și domnul nostru și de acum vom petrece bine". Răspuns-a Olga: "Nu sînt mîhnită acum de bărbatul cel dintîi, pentru că am săvîrșit asupra lui, cele ce se cădea a le săvîrși. Acum este timpul ca să merg la a doua nuntă, veselindu-mă cu voievodul vostru". Atunci au întrebat-o drevlenii de solii lor cei dintîi și cei de al doilea. Răspuns-a doamna: "Vin după noi pe altă cale cu toată bogăția mea".

După aceea Olga, lepădînd hainele de doliu, s-a îmbrăcat cu haine luminoase de nuntă, precum se cuvine cinstei domnești, arătîndu-se că este bucuroasă și veselă. Deci, ea a poruncit drevlenilor să mănînce, să bea și să se veselească. Iar oamenilor săi le-a poruncit să servească pe drevleni, să mănînce cu ei și să nu se îmbete. După ce s-au îmbătat toți drevlenii, fără de veste a poruncit doamna oamenilor săi, ca cu armele pregătite pentru aceasta, adică cu săbiile, cu cuțitele și cu sulițele să ucidă pe drevleni, încît mai mult de 5000 au căzut uciși. Astfel marea

doamnă Olga a amestecat veselia drevlenilor cu sînge și, răzbunînd uciderea bărbatului ei, s-au întors la Kiev.

În al doilea an, adunînd Olga putere de oaste, s-a dus la drevleni cu fiul său Sviatoslav Igorovici, povățuindu-l spre răzbunarea morții tatălui său. Deci, au ieșit și drevlenii împotriva lor cu putere mare. Luptîndu-se cu putere amîndouă părțile și kievenii biruind pe drevleni și tăindu-i, i-au gonit pînă la Corestina, cetatea cea de scaun, și drevlenii s-au ascuns în ea. Dar Olga a bătut asupra lor un an întreg, stînd nedepărtată de cetate. Văzînd că nu este cu înlesnire a lua cetatea cu bătălie, înțeleapta doamnă s-a dat la purtarea de grijă cea cu meșteșug și a trimis la cei din cetate, zicîndu-le: "Nebunilor, pentru ce voiți să muriți de foame, nevrînd să vă plecați mie? Iată alte cetăți mi s-au supus și îmi dau dajdii, petrecînd acum fără frică prin cetăți și prin sate, lucrîndu-și țarinile lor". Ei au zis: "Am voi și noi să ne supunem ție, dar ne temem ca să nu te răzbuni asupra noastră pentru bărbatul tău".

Olga a trimis iarăși la ei, zicînd: "M-am răzbunat de mai multe ori pe mai marii voștri și pe ceilalți, iar acum nu-mi trebuie decît supunere și dajdie din partea voastră". Drevlenii au voit să-i dea dajdii, precum voia singură, iar Olga a zis către ei: "Știu că acum ați sărăcit de războaie și nu puteți să-mi dați dajdie de miere, ceară sau alte lucruri oarecare. Deci nici eu nu voiesc să vă îngreunez cu dajdii mai mari, ci să-mi dați o dajdie mică, ca semn de supunere. Să-mi dați cîte trei porumbei și cîte trei vrăbii de la casa fiecăruia și îmi este destul, văzînd supunerea voastră". Drevlenii socotind această dajdie întru nimic și batjocorind încă și înțelegerea ei femeiască, îndată au adunat cu sîrguință mare de fiecare cîte trei porumbei și vrăbii, trimițîndu-i la ea cu plecăciune. A zis Olga bărbaților care veniseră din cetate la ea: "Iată acum v-ați supus mie și fiului meu, deci să locuiți cu pace. Iar eu de dimineață mă voi depărta de cetatea voastră și mă voi duce la locul meu". Liberînd pe acei bărbați și auzind cei din cetate de aceste cuvinte ale Doamnei, s-au bucurat.

Olga a împărțit păsările la ostașii ei, poruncindu-le ca seara tîrziu, să lege la fiecare porumb și vrabie peticuțe mici, întocmite cu pucioasă aprinsă și la toate să le dea drumul în văzduh. Făcîndu-se aceasta, păsările au zburat în cetatea de unde erau luate și fiecare porumb a intrat în cuibul lui și fiecare vrabie în locul ei și îndată s-a aprins cetatea în mai multe locuri. În vremea aceea, Olga a poruncit puterilor sale ostășești să se apropie de cetate din toate părțile și să-i bată, iar oamenii cetății, neputînd suferi focul, au fugit și, ieșind, cădeau în mîinile potrivnicilor lor. Astfel a fost luată cetatea.

În acea luptă a fost ucisă o mulțime nenumărată din poporul drevlenilor; unii au ars în foc împreună cu femeile și copiii lor, iar alții s-au înecat în rîul de sub cetate. În vremea aceea, a pierit și voievodul drevlenilor, iar cei ce au rămas vii i-au dus pe mulți în robie și pe cei din urmă i-au lăsat să petreacă la locurile lor, punîndu-le dajdie grea. Astfel a răsplătit Olga drevlenilor moartea bărbatului său, iar pămîntul lor l-a supus ei.

Întorcîndu-se ea la Kiev cu biruință, cîrmuia toate părțile stăpînirii rusești, nu ca o femeie, ci ca un bărbat puternic și înțelept, stăpînind și ostășindu-se cu tărie împotriva vrăjmașilor. Dușmanilor era înfricoșată, iar popoarelor ei iubită. Fiind milostivă și bună la obicei, nimănui nu-i făcea strîmbătate, pedepsind cu milostivire pe cei răi, iar celor buni răsplătindu-le cu daruri, fiecăruia măsurîndu-le după lucruri și după vrednicie. Ea era înțeleaptă în toate lucrurile, miluind pe cei săraci, scăpătați și lipsiți, fiind plecată spre cei ce cer milă, auzind iute rugămințile și împlinind toate cererile drepte.

Lucrurile ei, deși se făceau în necredință păgînească, erau plăcute lui Dumnezeu și vrednice darului creștinesc, căci ea avea o viață înfrînată și curată, fiindcă n-a voit să se mărite după alt bărbat, ci petrecea în văduvie curată, păzind sceptrul monarhiei rusești fiului său, pînă la vîrsta lui. Fiul ei, după ce a crescut și s-a îmbărbătat, i-a încredințat lui toată ocîrmuirea domniei celei mari. Iar ea, ușurîndu-se de toate grijile și gîlcevile, petrecea fără de grijă, neîncetînd cu facerile de bine.

Cînd s-a apropiat vremea cea bine primită, în care Preabunul Dumnezeu voia să lumineze cu lumina sfintei credințe pe rușii cei orbiți cu necredința, să-i aducă la cunoștința adevărului și să-i povățuiască la calea mîntuirii, a binevoit ca începătura acestei luminări s-o facă prin neputinciosul vas femeiesc, prin fericita Olga, spre rușinarea bărbaților celor împietriți la inimă. Căci precum mai înainte mironosițele au propovăduit Învierea Domnului și prin împărăteasa Elena s-a arătat la toată lumea cinstita Cruce pe care S-a răstignit Hristos, scoasă din sînul pămîntului, tot astfel și după aceea pe pămîntul Rusiei, prin minunata femeie, Elena cea nouă, doamna Olga, a voit a sădi sfînta credință. Pe ea a găsit-o Duhul Sfînt vas ales Preasfîntului Său nume, ca să-l poarte în țările Rusiei.

Deci, a răsărit în inima ei raza darului Său cel nevăzut, deschizînd ochii minții ei spre cunoștința adevăratului Dumnezeu pe care nu-L știa. Ea acum a înțeles înșelăciunea și rătăcirea păgîneștii necurății și arătat știa că idolii pe care oamenii cei fără de minte îi cinsteau, nu sînt zei, ci lucru neînsuflețit, făcut de mîini omenești. De aceea, nu numai că nu-i cinstea, ci îi disprețuia. Dreapta și buna credință o căuta cu tot sufletul, ca un bun negustor pe mărgăritarul cel de mult preț, pe care a și aflat-o. Căci povățuindu-se prin dumnezeiasca purtare de grijă că Unul este adevăratul Dumnezeu, Făcătorul cerului și al pămîntului și a toată făptura, în care cred grecii și că afară de Acela nu este alt Dumnezeu și, îndemnîndu-se de dorința adevăratei cunoștințe a lui Dumnezeu ca o nelenevoasă, a voit ca însăși ea să meargă la greci și să vadă rînduiala slujbei creștinești, ca să știe desăvîrșit cele despre adevăratul Dumnezeu.

Luînd cu sine niște vestiți boieri și curteni ai Rusiei, au mers la Constantinopol în corăbii, avînd cu ea avere multă. Acolo a fost primită cu mare cinste de împărat și de patriarh, cărora le-a adus și daruri multe, vrednice de unele fețe ca acelea. Ea a învățat acolo credința creștinească, ascultînd cu osîrdie în toate zilele dumnezeieștile cuvinte, luînd aminte la podoabele bisericești, la cîntare și la toată rînduiala dreptei credințe creștinești. Ea se aprindea cu inima de dragostea lui Dumnezeu, crezînd în El cu neîndoire și dorea să primească Sfîntul Botez.

Împăratul grecesc, într-acea vreme fiind văduv, voia să se însoțească cu dînsa, căci pe de o parte se biruia de frumusețea feței ei, iar pe de alta, era îndemnat de buna ei înțelegere, de slava, de vitejia și de mărimea țărilor Rusiei. Deci, a zis către dînsa: "O, doamnă Olga, tu ești vrednică să fii împărăteasă creștină și să locuiești împreună cu noi în această cetate a împărăției noastre". Astfel îi vorbea el despre însoțire. Dar ea se arăta ca și cum nu se lepăda de însoțirea împăratului, însă mai întîi cerea Botezul, zicînd: "Pentru Sfîntul Botez am venit aici, iar nu pentru nuntă. După ce mă veți boteza, atunci vom vorbi și despre însoțire. Căci nu se cade ca femeia cea nebotezată și necreștină să meargă după bărbat creștin". Atunci, împăratul se sîrguia ca s-o boteze degrabă, iar patriarhul, după ce a învățat-o din destul despre dreapta credință, a pregătit de botez.

Cînd s-a pregătit scăldătoarea Sfîntului Botez, Olga s-a rugat ca însuși împăratul să fie primitorul ei din sfînta scăldătoare, căci zicea: "Într-alt mod nu voiesc să mă botez, dacă nu-mi va fi însuși împăratul tată din botez. Deci, mă voi duce fără a mă boteza și voi veți da lui

Dumnezeu răspuns pentru sufletul meu!" Deci, împăra-tul s-a învoit la dorința ei și fericita Olga a fost botezată de preasfin-țitul patriarh. Însuși împăratul s-a făcut ei tată de botez, primind-o din sfînta scăldătoare și i-a pus numele ei Elena, ca și cea dintîi împărătească între creștini, Elena, maica marelui Constantin.

După botez, slujind preasfințitul patriarh, a împărtășit-o cu Preacuratele Taine ale lui Hristos și a binecuvîntat-o, zicîndu-i: "Binecuvîntată ești tu între femeile Rusiei, că ai lăsat întunericul și ai căutat pe Unul adevăratul Dumnezeu și te-ai logodit cu viața cea fără de moarte. De acum vor începe a te ferici toți fiii Rusiei". Astfel a binecuvîntat-o patriarhul. Tot atunci s-au botezat mulți din cei ce veniseră cu dînsa, din amîndouă părțile și s-a făcut bucurie în Constantinopol pentru botezul marii doamne a Rusiei, iar împăratul a făcut ospăț împărătesc într-acea zi și s-a veselit, slăvind pe Domnul nostru Iisus Hristos.

După aceasta, împăratul iarăși i-a vorbit fericitei Elena despre nuntă, însă dînsa i-a răspuns: "Cum ai putea să iei de soție pe fiica ta cea din Botez? Acesta este lucru spurcat și lepădat, nu numai în legea creștinească, dar și în cea păgînească, ca tatăl să aibă de soție pe fiica sa". Împăratul a zis către dînsa: "O, Olga, m-ai întrecut cu meșteșugul". Fericita Olga a zis către împărat: "Ți-am spus de mai înainte că nu pentru aceea am venit aici, ca să împărățesc cu tine, căci mi-e destulă împărăția Rusiei și fiul meu. Ci să mă fac mireasa Împăratului cel fără de moarte, Hristos Dumnezeu, pe Care L-am iubit cu tot sufletul meu și să mă învrednicesc împărăției Lui celei veșnice". Atunci împăratul, părăsind dorința sa deșartă și dragostea trupească, a iubit-o cu dragoste duhovnicească, ca pe fiica sa și dîndu-i daruri mari, a trimis-o cu pace. Ea, ducîndu-se din Constantinopol, a mers la preasfințitul patriarh, ca să ia binecuvîntare de cale și a zis către dînsul: "Părinte preasfinte, roagă-te lui Dumnezeu pentru mine, ca să mă întorc cu pace în țara mea, unde petrece fiul meu în păgîneasca rătăcire împreună cu toți oamenii cei întăriți în necurăția cea veche, care sînt împietriți, ca Domnul să mă izbăvească acolo de toate răutățile cu sfintele tale rugăciuni".

Patriarhul a zis către dînsa: "Fiica mea cea în Sfîntul Duh credincioasă și binecuvîntată, Hristos, în Care prin Sfîntul Botez te-ai îmbrăcat, singur să te păzească de tot răul, precum a păzit pe Noe în corabie, pe Lot din Sodoma, pe Moise cu poporul Israil de Faraon, pe David de Saul, pe Daniil din gurile leilor și pe cei trei tineri în cuptor. Tot așa și pe tine să te izbăvească de toată ispita, că binecuvîntată ești în neamul tău, iar nepoții și strănepoții tăi te vor ferici în anii cei de pe urmă".

O binecuvîntare ca aceasta, luată de la preasfințitul patriarh, fericita Elena a considerat-o mai scumpă decît toate darurile. Ea a luat învățătură pentru curăție și rugăciune, pentru post și înfrînare și pentru toate lucrurile cele bune, care se cuvin vieții creștine celei plăcute lui Dumnezeu. A mai luat de la dînsul cinstita cruce, sfintele icoane, preoți, cărți și multe alte sfințite lucruri și s-a dus întru ale sale. Se mai povestește încă și aceasta, că cinstita cruce pe care ea a luat-o din mîinile preasfințitului patriarh, avea deasupra această scriere: "Pămîntul Rusiei s-a înnoit către Dumnezeu prin Sfîntul Botez, pe care l-a primit fericita Olga". Această cruce, după fericitul sfîrșit al Sfintei Olga, a fost păzită de credincioșii ce rămăseseră după dînsa, pînă în timpul marelui domn al Kievului, Iaroslav Vladimirovici, care, zidind cea mai mare și cea mai frumoasă biserică a Sfintei Sofia, a pus într-însa crucea aceea în partea dreaptă a altarului. Dar acum nu se mai află, căci prin risipirile cele multe, cele dintr-însa s-au pustiit. Deci, să ne întoarcem iarăși la povestirea despre Sfînta Olga.

Venind în Kiev, Elena cea nouă, marea doamnă Olga, a început ca un soare a izgoni, prin lumina credinței, întunericul păgînătății idolești, luminînd pe cei întunecați, zidind biserici

în numele Sfîntului Nicolae la movila Oscoldova și pe mulți din Kiev i-a întors la credința în Hristos. Pe fiul său Sviatoslav, însă, n-a putut nicidecum să-l aducă la înțelegerea cea adevărată și la cunoștința lui Dumnezeu, pentru că nu lua aminte la cuvintele ei. Toată îndeletnicirea lui era în lucrurile oștilor, fiind bărbat viteaz și iubitor de războaie, și toată viața sa și-a petrecut-o mai mult la oaste și în războaie decît în casă. Iar către maica sa, care îl învăța credința creștinească, zicea: "De voi primi botezul și credința creștină, apoi boierii, voievozii și toate popoarele se vor depărta de mine și nu voi mai avea cu cine să mă lupt împotriva vrăjmașilor, ca să apăr moștenirea noastră". Astfel răspundea voievodul Sviatoslav. Pe cei ce voiau să se boteze, nu-i oprea însă, dar nu mulți din boieri primeau Sfîntul Botez, căci pe cei ce se botezau îi batjocorea. Pentru că la necredincioși, credința creștină este o nebunie, iar din poporul cel simplu mulți veneau la sfînta biserică.

Deci, Sfînta Olga se ducea în marele Novgorod și în celelalte cetăți ale stăpînirii sale și pretutindeni aducea pe oameni la credința lui Hristos, iar idolii îi sfărîmau și în locurile lor puneau cinstitele cruci, de la care, după aceea, multe minuni se săvîrșeau spre încredințarea necredincioșilor".

După aceea s-a dus în patria sa, în satul Vibuțca, în care s-a născut. Acolo a început a învăța pe oameni și pe rudeniile sale cunoștința de Dumnezeu. Iar cînd s-a dus la malul rîului Mare, care curgea de la miazăzi spre miazănoapte și în dreptul locului acela era un alt rîu numit Iscova, care curgea de la răsărit și se vărsa în rîul cel mare. Atunci era în locurile acelea o pădure mare și dumbrăvi multe și ea a văzut de cealaltă parte a rîului trei raze prealuminoase, coborîndu-se din cer spre acele locuri strălucind; dar nu numai sfînta singură a văzut acea lumină minunată, ci și toți cei care erau cu dînsa. Fericita Olga s-a bucurat foarte mult și a mulțumit lui Dumnezeu de acea slăvită vedenie, care înainte îi însemna ei luminarea părților acelora prin darul lui Dumnezeu. Deci, întorcîndu-se la suita sa, a proorocit zicînd: "Să vă fie în știință că, prin voia lui Dumnezeu, în acest loc strălucit de trei raze strălucitoare, are să fie biserica Preasfintei și de viață făcătoarei Treimi și o să zidim cetate mare slăvită și întru toate îndestulată". Aceasta zicînd, s-a rugat mult lui Dumnezeu și, punînd cruce acolo, este încă și astăzi într-acel loc casă de rugăciune.

Propovăduitoarea lui Hristos, înconjurînd multe cetăți ale lui Hristos, s-a întors în Kiev, unde făcea multe fapte bune. Dacă întru necredință fiind, era plină de fapte bune, cu cît mai ales luminîndu-se prin sfînta credință, se împodobea cu toate faptele bune, sîrguindu-se să placă lui Dumnezeu cel cunoscut din nou, Ziditorul și Luminătorul său. Apoi, aducîndu-și aminte de vedenia care a văzut-o la rîul Iscova, a trimis acolo mult aur și argint spre zidirea bisericii Sfintei Treimi, poruncind ca lîngă dînsa să se sălășluiască oamenii. Deci, în scurt timp s-a făcut cetatea cea mare Iscovul, care se numea de la rîul Iscov și se preamărea într-însa numele Preasfintei Treimi.

Într-acel timp, marele domn Sviatoslav, lăsînd pe maica sa, Sfînta Olga, în Kiev și cu dînsa și pe fiii săi, Iaroslav, Oleg și Vladimir, a plecat împotriva bulgarilor. Luptîndu-se el în pămîntul lor, le-a luat optzeci de cetăți și în cetatea lor cea de scaun anume, Pereiaslaveț, i-a plăcut a petrece. Iar fericita Olga, rămînînd în Kiev, învăța pe fiii lui Sviatoslav credința creștinească, pe cît ei puteau să înțeleagă. Însă n-a îndrăznit a-i boteza, ca să nu facă vreun rău fiului ei cel nesupus, ci i-a lăsat pe ei în voia Domnului. Sviatoslav, zăbovind mult la bulgari, pecenegii au venit fără de veste asupra hotarelor Kievului și, înconjurînd cetatea, se luptau asupra ei. Iar Sfînta Olga cu nepoții săi stătea închisă. Ei nu puteau să ia cetatea pentru că Domnul, păzind pe Olga, credincioasa roaba sa, a apărat cetatea de vrăjmași cu rugăciunile ei.

Înștiințîndu-se Sviatoslav despre năvălirea pecenegilor asupra Kievului, s-a sîrguit degrabă a veni cu puterea sa și fără de veste a năvălit în oștile pecenegilor, pe care, bătîndu-i, i-a izgonit departe. Deci, intrînd în Kiev, s-a închinat maicii sale, care era bolnavă. El voia să o lase și să se ducă la război împotriva bulgarilor, dar fericita Olga, plîngînd, a zis către dînsul: "Pentru ce mă lași, fiul meu, și unde te duci? Căutînd cele străine, pe ale tale cui le încredințezi, căci fiii tăi sînt încă mici, iar eu bătrînă și bolnavă și de acum aștept sfîrșitul meu și ducerea mea la doritul meu Hristos, întru care cred. Acum, de nimic nu mă îngrijesc, decît numai de tine, că mult te-am rugat și te-am învățat să lași păgînătatea idolească și să cunoști pe adevăratul Dumnezeu pe care eu L-am cunoscut. Dar n-ai băgat de seamă rugămintea mea și știu că, pentru neascultarea ta către mine, pe pămînt nu te așteaptă bun sfîrșit, iar după moarte munci veșnice, care sînt pregătite necredincioșilor. Însă acum, măcar această rugăminte de pe urmă a mea să o împlinești: Nu te duce nicăieri, pînă ce nu mă voi duce din viața aceasta. Iar după ce mă vei îngropa, atunci te vei duce unde vei voi. După moartea mea însă, să nu-mi faceți nimic deasupra mormîntului, după obiceiul vostru păgînesc, ci preoții mei să-mi îngroape păcătosul meu trup, precum este obiceiul creștinesc. Să nu îndrăzniți a grămădi movilă deasupra mea, nici să faceți priveliște. Ci să trimiteți aur preasfințitului patriarh din Constantinopol, ca acela să săvîrșească rugăciuni către Dumnezeu pentru sufletul meu și să ospăteze cu milostenie pe săraci".

Sviatoslav, auzind acestea, a plîns și a făgăduit că va face toate cele poruncite de dînsa, afară numai că nu primește sfînta credință. După trei zile, fericita Olga, venind la slăbiciunea cea de pe urmă, s-a împărtășit cu dumnezeieștile Taine ale Preacuratului Trup și de viață făcătorul Sînge al lui Hristos, Dumnezeul nostru, și a făcut întru totul rugăciunea cea cu dinadinsul către Dumnezeu și către Preacurata Născătoare de Dumnezeu, pe care ea o avea ajutătoare, după Dumnezeu. De asemenea, chema într-ajutor pe toți sfinții și mai ales făcea rugăciune pentru luminarea pămîntului Rusiei, pentru că vedea înainte cele ce aveau să fie. Ea, de multe ori, în zilele vieții sale, spunea înainte, proorocește, că Dumnezeu va lumina poporul Rusiei și mulți dintr-înșii vor fi sfinți mari. Acest lucru ea îl cerea degrabă de la Dumnezeu, ca să se împlinească mai aproape de sfîrșitul său. Fiind încă cu rugăciunea în gură, cinstitul ei suflet s-a dezlegat din legăturile trupești și a intrat în mîinile lui Dumnezeu ca un drept. Astfel s-a mutat ea de la cele pămîntești la cele cerești și s-a învrednicit a intra în cămara nemuritorului Împărat, Iisus Hristos Dumnezeu. Ea s-a numărat întîia sfîntă din ceata sfinților din pămîntul Rusiei. Fericita Olga, numită Elena din Sfîntul Botez, a murit la 11 Iulie.

Ea a petrecut în însoțire de la fecioria sa 42 de ani; iar mai înainte de însoțire era tînără și în putere desăvîrșită, avînd 20 de ani. După moartea bărbatului său, în anul al zecelea, s-a învrednicit de Sfîntul Botez, iar după Botez a viețuit cu dumnezeiască plăcere 15 ani. Astfel că toți anii vieții ei erau aproape nouăzeci. După dînsa a plîns fiul ei Sviatoslav, marele domn, nepoții, boierii, dregătorii și tot poporul și au îngropat-o cu cinste după obiceiul creștinesc.

După moartea Sfintei Olga s-au împlinit proorociile ei despre răul sfîrșit al fiului său și despre buna luminare a pămîntului Rusiei. Astfel, fiul ei Sviatoslav, după cîțiva ani, precum scrie Cuviosul Nestor al Pecerscăi, a fost ucis în război de voievodul pecenegilor, care se chema Curia. Acesta, tăindu-i capul, a făcut pahar de băut din țeasta capului, ferecînd-o în aur și scriind pe dînsa cuvintele acestea: "Cel ce caută cele străine, pierde pe ale sale!" El bea cu paharul acela cu boierii săi cînd benchetuia.

Astfel marele domn al Kievului, Sviatoslav Igorovici, care era viteaz și nebiruit în războaie, și-a trecut această viață, după proorocia maicii sale, căci n-a ascultat-o. Și s-a împlinit proorocia ei și despre pămîntul Rusiei. Pentru că, trecînd 20 de ani după moartea Sfintei Olga, Vladimir, nepotul ei, a primit Sfîntul Botez. Și astfel toate părțile Rusiei le-a luminat cu sfînta

credință. Apoi, zidind o biserică de piatră în numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a numit-o "Deseatnițe", căci Vladimir a dat pentru dînsa a zecea parte din averea sa.

Deci, sfătuindu-se cu Preasfințitul Leontie, Mitropolitul Kievului, care venise după Mihail, a scos din pămînt, întregi și nevătămate, cinstitele moaște ale Sfintei Olga, care erau pline de plăcută mirosire, și le-a mutat cu mare cinste în biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Ei nu le-au ținut în ascuns, ci le-au pus la vedere, pentru că cei ce alergau la dînsele cu credință își cîștigau împlinirea rugăciunilor lor. Căci de la aceste cinstite moaște se dau multe tămăduiri la toate neputințele.

Nu se cuvine a trece cu vederea nici aceasta: în peretele bisericii, deasupra mormîntului ei, era o ferestruie. Și atunci cînd cineva se apropia de sfintele ei moaște cu credință neîndoită, ferestruia aceea se deschidea singură și se arăta celui ce stătea afară, ca să vadă cinstitele ei moaște făcătoare de minuni, de la care cei vrednici, vedeau ieșind o minunată strălucire, și de o vedere ca aceea, de orice boală era cuprins cineva din cei ce aveau credință, îndată cîștigau sănătate. Însă celui ce se apropia cu puțină credință, nu i se deschidea ferestruica, nici nu putea să vadă cinstitele moaște, chiar de-ar fi intrat în biserică, ci vedea numai mormîntul. Unul ca acela nu putea să cîștige nici tămăduire. Iar cei ce credeau, cîștigau toate cele spre folosul sufletelor și trupurilor, cu rugăciunile Sfintei și dreptei Olga, care din botez s-a numit Elena, și cu ajutorul darului Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slavă, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

36. SFÂNTUL MUCENIC CHINDEU PREOTUL
(11 IULIE)

Sfântul Mucenic Chindeu a fost din satul Pamfiliei. Pe vremea împărăției lui Dioclețian, el a suferit chinuri pentru Hristos de la ighemonul Stratonic. Și pe când slujitorii ighemonului îl duceau pe cale încălțat cu încălțăminte de fier cu piroane, au întâlnit un om care ducea o sarcină de lemne și au vrut să-i ia lemnele pe degeaba, ca să-l ardă pe mucenic. Iar sfântul scoțând treizeci de bani de aramă, i-a dat omului prețul pentru lemne. Și au început slujitorii a căuta un alt om, ca să ducă lemnele acelea, iar mucenicul luând el însuși sarcina, a dus-o pe umeri. Iar după ce au făcut focul, fiind îngrămădite multe lemne, a intrat în văpaie și a stat nevătămat, învățând din foc pe norod ca să cunoască puterea lui Hristos. Apoi s-au făcut tunete și fulgere, și s-a vărsat ploaie mare, stingând focul. După aceasta făcân-du-se alinare văzduhului, sfântul s-a rugat lui Dumnezeu și și-a dat duhul său. Iar un slujitor idolesc, văzând acea minune, a crezut întru Hristos împreună cu femeia lui și au îngropat trupul mucenicului.

37. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI PROCLU ȘI ILARIE
(12 IULIE)

Acești sfinți mucenici, Proclu și Ilarie, au fost din hotarele cetății Caliptiei, care este aproape de Ancira. Ei au fost munciți pe vremea împărăției lui Traian și a lui Maxim ighemonul. Mai întîi a fost prins Sfîntul Proclu și l-au dus chiar la împăratul, care era atunci în acele țări. El a fost pus în fiare și aruncat în temniță; deci, împăratul, cercetîndu-l și aflîndu-l nesupus la porunca sa păgînească, l-a dat lui Maxim ighemonul ca să-l muncească.

Maxim, șezînd la judecată, a pus de față la întrebare pe legatul lui Hristos și l-a cercetat astfel: "De ce neam ești?" El a răspuns: "Neamul meu este creștin și nădejdea mea este Dumnezeul meu!" Ighemonul a zis: "Mă jur pe zei, că nu te voi ierta". Și iarăși l-a întrebat: "Știi poruncile împărătești cele puse de față pretutindeni, adică toți creștinii să aducă jertfe zeilor?" Sfîntul a răspuns: "Am auzit de poruncile celor fărădelege, pe care le-a pus multora spre sminteală, iar lor spre pierzare!" Ighemonul a zis: "Ocărăști pe împărat și îndrăznești a huli legile lui? Au, nu vezi muncile care sînt înaintea ta, ticălosule?"

Mucenicul a răspuns: "Fă ceea ce voiești, pentru că eu nu voi jertfi zeilor tăi, nici mă tem de muncile care ucid trupul, dar nu și sufletul. Mai bine este a ne teme de Dumnezeu, decît de oameni!" Ighemonul a zis: "O, omule, alege-ți una din două, ori viața, ori moartea! Iată, vezi că stă pregătit pentru tine lemnul cel de muncire și uneltele cele puse dinainte; deci, așteptăm răspunsul tău, ce vei alege!" Sfîntul Proclu, a răspuns: "Dacă voi vă temeți a călca porunca împăratului, ca să nu cădeți în muncile cele de puțină vreme, cu atît mai vîrtos noi, creștinii, ne temem de a călca porunca lui Dumnezeu, ca să nu cădem în muncile cele veșnice și pe care Dumnezeul nostru le-a pregătit celor ce se leapădă de El și se închină zeilor voștri celor mincinoși, care, la judecata ce va să fie, se vor da la pierzarea cea nesfîrșită împreună cu cei ce le jertfesc lor". Ighemonul a zis: "Dar cum îndrăznești a ocărî pe zeii noștri? Apoi să știi căci cu sila te voi face să mărturisești atotputernicia lor!"

Mucenicul a răspuns: "Nădăjduiesc spre Dumnezeul meu că, mai înainte de a mă sili tu pe mine să mărturisesc pe zeii tăi, eu mai degrabă te voi face pe tine, ca, înaintea tuturor ostașilor și a slugilor tale, să mărturisești pe Stăpînul meu și să scrii cu mîna ta, că El este adevăratul Dumnezeu, Dumnezeul păcătosului Proclu și nu este altul afară de El". Atunci ighemonul, mîniindu-se, a poruncit să spînzure pe mucenic la muncire, să-i lege de picioare o piatră grea și să-i rupă trupul lui cu unghii de fier. Deci, Sfîntul Proclu, fiind muncit astfel, răbda cu vitejie, negrăind nimic, decît numai privea spre cer; apoi, luîndu-l de la muncire, îl ținea legat.

După aceasta, ighemonul s-a dus în cetatea Calipta, poruncind ca și pe mucenic să-l ducă după dînsul. Deci, sfîntul a fost dus cu sila pe lîngă caii care mergeau iute. Cînd au ajuns la jumătatea drumului, mucenicul s-a rugat cu mare glas lui Dumnezeu, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul meu pentru Care pătimesc, fiind dus cu batjocură de ostașii aceștia, ascultîndu-mă astăzi pe mine robul Tău, ca să se preamărească numele Tău în veci! Tinde mîna Ta cea atotputernică, ține pe acest fărădelege ighemon și nu-l lăsa să călătorească, pînă ce nu va mărturisi înaintea poporului acesta că nu este alt Dumnezeu afară de Tine!"

Astfel rugîndu-se el, deodată ighemonul a stat în drum legat, pentru că nici caii lui nu puteau să pășească, nici el singur nu putea să se miște din loc, fiind ținut cu puterea cea nevăzută a lui Dumnezeu. Cu el stăteau și toți ostașii, care se mirau de un lucru minunat ca acela. Unii se osteneau bătînd caii, iar alții, schimbînd caii de la careta ighemonului, îi sileau a trage careta, dar nimic n-au sporit, fiindcă pe ighemon n-au putut să-l scoată din careta ce stătea nemișcată ca un munte. Atunci ighemonul a zis către cei ce erau cu dînsul: "Vedeți voi, oare ce minunată putere vrăjitorească ne-a făcut nouă vrăjitorul acesta de creștin? Iată, nu putem păși din loc, ci mergem înapoi!"

Deci, ighemonul a trimis pe una din slugile sale, anume Ermie, la mucenic, care era încă mult înapoi, zicîndu-i: "De ce ai făcut aceasta și ne-ai oprit pe noi în mijlocul drumului cu vrăjile tale? De aceea este dovedit că, temîndu-te de muncile care te așteaptă în cetate, ai făcut acest meșteșug ca să nu fii dus acolo!" Atunci Sfîntul Proclu a zis către sluga ighemonului: "Viu este Domnul Dumnezeul meu, că nu veți putea să vă mișcați din locul acela, pînă ce ighemonul nu va mărturisi numele Domnului meu Iisus Hristos, precum i-am zis lui mai înainte!" Ermie a zis: "Chiar de ar și mărturisi ighemonul numele Dumnezeului tău, stînd în mijlocul drumului, apoi tu cum vei putea să auzi sau să știi, fiind atît de departe de dînsul?" Mucenicul a grăit: "Ighemonul să scrie mărturisirea aceasta pe o hîrtie și să o trimită la mine. Și apoi în acel ceas veți pleca în drumul vostru la cetatea Calipta". Atunci Ermie, întorcîndu-se, a spus ighemonului cuvintele mucenicului. Iar acela, fără voia sa, a fost silit de primejdia de față și, luînd o hîrtie, a scris: "Mărturisesc că unul este Dumnezeul cel adevărat, Acela pe care Proclu îl cinstește, și nu este alt Dumnezeu afară de El!" Astfel scriind ighemonul, a trimis hîrtia aceea mucenicului și îndată au pornit caii și oastea, ducîndu-se cu ighemonul în calea ce le stătea înaintea lor.

Ajungînd în cetatea Calipta, ighemonul a stat la judecată și punînd în față pe Sfîntul Proclu, i-a zis: "Toată puterea farmecelor tale ai arătat-o spre noi pe drum, iar eu aici îmi voi arăta spre tine puterea stăpînirii mele și, precum tu m-ai silit ca să mărturisesc pe Dumnezeul tău, tot așa și eu te voi sili pe tine să mărturisești pe zeii noștri și să le aduci jertfe". Zicînd acestea, a poruncit ca să aducă lumînări aprinse și să-i ardă pîntecele și coastele lui. Deci, mucenicul atît de tare a fost fript, încît toată carnea lui s-a ars, iar el nearătînd nici un lucru de nerăbdare, tăcea răbdînd ca fiind în trup străin. Iar ighemonul a zis către dînsul: "Oare nu bagi de seamă muncile?" Sfîntul a răspuns: "Nu bag în seamă la acestea, ci mă tem de cele veșnice!" Ighemonul a zis iarăși: "Te vei supune zeilor noștri?" Sfîntul a răspuns: "Mă voi supune lui Hristos, Cel ce petrece în veci, pentru că El este nădejdea mea!" Ighemonul a zis: "Dar voiești ca să mori rău?" Sfîntul a răspuns: "Chiar de voi muri, însă iarăși voi fi viu!" Atunci ighemonul a poruncit ostașilor, să-l scoată pe el afară din cetate și, răstignindu-l pe lemn, să-l săgeteze cu săgeți.

Ostașii, luînd pe mucenic, i-au zis: "Ascultă-ne pe noi și jertfește zeilor și îndată te vor tămădui pe tine doctorii cei iscusiți și cu mare dregătorie vei fi cinstit". Răbdătorul de chinuri a răspuns: "Eu dregătorie am la ceruri, cu care mă va cinsti pe mine Hristos Dumnezeul meu; iar voi să încetați de a mă înșela, și faceți ceea ce vi s-a poruncit!" Astfel vorbind ei și mergînd, i-a întîmpinat pe dînșii pe drum un bărbat tînăr, anume Ilarie, nepot de frate al Sfîntului Proclu. Acela, alergînd, s-a închinat unchiului său. Apoi, sărutîndu-se amîndoi, Ilarie striga: "Și eu sînt creștin!" Atunci ostașii, prinzînd pe Ilarie, l-au dus în temniță, iar pe Sfîntul Proclu l-au dus la locul cel de moarte, unde l-au răstignit pe lemn și, încordîndu-și arcele lor, trăgeau într-însul. Dar răbdătorul de chinuri, primind multe săgeți prin tot trupul său, se ruga lui Dumnezeu, zicînd: "În mîinile Tale îmi dau sufletul meu; izbăvește-mă, Doamne, Dumnezeul adevărului!" Astfel, plecîndu-și capul, Sfîntul Mucenic Proclu și-a dat duhul în 12 zile ale lunii Iulie.

Credincioșii, luînd în taină cinstitele lui moaște, le-au îngropat. Dar Sfîntul Ilarie, șezînd în temniță, cînta: *Iubite-voi, Doamne, vîrtutea mea, Domnul este întărirea mea și scăparea mea și izbăvitorul meu...* și multe altele. Apoi, adormind, i s-a arătat îngerul Domnului în vedenie, zicîndu-i: "Îmbărbătează-te și te întărește, că eu sînt cu tine, fiind trimis de Dumnezeu să te întăresc!" Deci, a treia zi după sfîrșitul Sfîntului Proclu, au scos pe Sfîntul Ilarie la cercetare, iar ighemonul l-a întrebat, zicînd: "Ești creștin?" Mucenicul a răspuns: "Da, cu adevărat sînt creștin, precum și neamul meu întru creștinătate a fost, și toți, pe Hristos cinstindu-L, s-au sfîrșit". Atunci ighemonul, umplîndu-se de mînie, a poruncit să-l spînzure pe mucenic la

muncire și să-l bată multă vreme. Apoi l-a osîndit la moarte, poruncind să-l ducă ca la trei stadii afară de cetate și acolo să-i taie capul.

Ostașii, legînd mîinile mucenicului, l-au aruncat la pămînt și, legîndu-l de picioare cu o frînghie, l-au tîrît. Mucenicul, fiind tîrît cînta: *Temeliile Lui pe munții cei sfinți, Domnul iubește porțile Sionului mai mult decît toate sălășluirile lui Iacov...* Deci, trupul mucenicului, tîrîndu-se, se zdrobea iar pămîntul se înroșea cu sîngele lui. Cînd era ca la trei stadii de cetate, călăul și-a scos sabia, iar sfîntul s-a rugat lui Dumnezeu, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, primește sufletul meu!" Și i-au tăiat capul. Sfîntul Mucenic Ilarie s-a sfîrșit în 15 zile ale lunii Iulie, a treia zi după sfîrșitul Sfîntului Proclu. Trupul Sfîntului Ilarie a fost aruncat în același loc unde i s-a tăiat capul. Deci, credincioșii mergînd noaptea, l-au luat și l-au îngropat cu cinste împreună cu trupul Sfîntului Proclu, slăvind pe Domnul nostru Iisus Hristos, Cel slăvit în veci, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh. Amin.

38. CUVIOSUL PĂRINTE MIHAIL MALEIN
(12 IULIE)

Acest fericit părinte era dintr-o latură a Capadochiei, care se numea Harsian. El s-a născut din părinți de bun neam și vestiți, foarte credincioși și bogați. Dar nu numai tatăl lui, ci și moșul lui, adică tatăl tatălui său, cu numele Evstatie, era foarte cinstit și vestit în împărăție, cu slujba de patriciu și vestit între voievozi. Asemenea și celălalt moș al lui, tatăl mamei sale, cu numele Adralest, era mai înainte în vrednicia de patriciu, apoi s-a făcut mai mare al părții Răsăritului, pentru multa lui vitejie și înțelepciune, iar mătușa lui era rudenia împăratului Roman. Toți aceștia din care s-au născut părinții acestui cuvios, erau cucernici și credincioși, fiind împodobiți cu toată fapta bună și bunăcuviință. Ei se înrudeau cu împăratul Leon, care era atunci în Constantinopol și se numeau Evdochim și Anastasia.

Dar să venim la minunata naștere a cuviosului, care s-a făcut din făgăduință și s-a numit fiu al rugăciunii. Căci, pentru ca să știe fiecare din ce fel de oameni a ieșit el, am scris foarte puțin, însă toate rudeniile lui se trăgeau din sînge împărătesc.

Maica Cuviosului Mihail a fost mulți ani stearpă și fără fiu, de aceea amîndoi părinții erau întristați că și-au trecut toată tinerețea și n-au făcut nici un copil care să moștenească bogăția lor. Ei de multe ori mergeau la biserici și se rugau lui Dumnezeu să le dea fiu; dar Dumnezeu nu le-a ascultat rugăciunea lor. Mai pe urmă, însă, s-au dus la o biserică a Născătoarei de Dumnezeu, care este în locul numit Cuna și la a cărei icoană locuitorii aveau multă evlavie. Deci, Anastasia și Evdochim se rugau să le dea moștenitor după dorința lor.

Preasfînta Născătoare a ascultat rugăciunea lor, căci s-a arătat preotului celui de rînd al bisericii, cu numele Metodie, ținînd omofor, iar în dreapta sa avea trei mahrame. Ea a poruncit să le dea Anastasiei, cu această tocmeală, să ia iarăși înapoi, întru tot Sfînta, o basma din acele trei. Deci, îndată ce preotul a arătat femeii vedenia, atunci cea care mai înainte nu avea copii, s-a făcut cu mulți și buni fii. Întîiul fiu ce s-a născut, părinții l-au numit Manoil și care, ajungînd la vîrsta legiuită, împăratul l-a cinstit cu vrednicia candidatului, iar părinții aveau mult dor să-l însoare, după obiceiul lumii, și să vadă nepoți dintr-însul.

Ei căutau o fecioară bogată și frumoasă, din sînge împărătesc asemenea lui, ca să-l însoțească cu femeie, pe cel ce este mai mult fără de carne și fără de sînge. Dar, cînd se făceau tocmelile nunții, ca niște pămînteni, atunci Tatăl cel ceresc, Care sfințise pe tînăr în pîntecele mamei sale, rîvnindu-l, l-a răpit din mijlocul lor. Căci în zilele acelea, Evdochim s-a dus la Constantinopol pentru o trebuință oarecare și a luat și pe Manoil împreună cu el; apoi s-a întors la casa sa, lăsînd acolo pe tînăr, ca să învețe rînduielile împărăției.

După puțină vreme a murit dreptcredinciosul împărat Leon, pe care Manoil văzîndu-l purtat mort, plîngea, socotind nescăparea de la moarte și zicea în mintea sa: "Dacă și împărații mor, ce folos voi avea eu, aflîndu-mă în deșertăciunea lumii? Mai bine să mă duc într-un loc liniștit și acolo să mă rog pentru mîntuirea mea". Plîngînd el și tînguindu-se, s-a dus la o biserică și a făcut rugăciune către Domnul, zicînd: "Stăpîne, de-ți este plăcut Ție să mă fac monah, arată-mi voia Ta!" Apoi a zis acestea, ținînd în mîinile sale Psaltirea și, deschizînd-o, a aflat al zecelea psalm, ce zice: *Spre Domnul am nădăjduit; cum veți zice sufletului meu: Mută-te în munți ca o pasăre...*, și celelalte. El, citind acest stih, s-a bucurat, făgăduind lui Dumnezeu a se face monah. Deci, găsind pricină către rudeniile sale că dorește să meargă la părinții săi, a plecat din Constantinopol, fără voia lor. Ei, văzînd că nu-i ascultă să rămînă, i-au dat oameni mulți să meargă cu dînsul, după vrednicia lui. Deci, ajungînd la rîul ce se numea Galos, care curge alături de muntele Chimineul, a trecut podul lui Monocamar. Apoi a poruncit oamenilor care îi urmau pentru slujba lui să se ducă la tatăl său, iar el va veni mai pe urmă.

El, oprind cu sine cîțiva, s-a dus în satul Hersin, care este lîngă poalele muntelui și acolo slujitorii pregătind masa, Manoil a luat de o parte pe un om din sat și l-a întrebat de este acolo aproape vreun monah îmbunătățit. Acela i-a zis: "Aici în munte este un bătrîn sfînt, numit Ioan, cu porecla Elatit, prin care mulți se mîntuiesc cu sfaturile lui". Deci, Manoil, îndată cum a auzit, n-a mai căutat masă, ci a luat numai pe unul, pe cel dintîi om al tatălui său, s-a suit la acel bătrîn și, căzînd la picioarele lui, plîngea fierbinte.

Cuviosul s-a minunat văzînd podoaba hainelor, mulțimea lacrimilor și tinerețea vîrstei lui. Deci îl întreba cine și de unde este și care este pricina unui necaz ca acela. Iar el a răspuns: "Nu am nici un necaz, părintele meu, ci caut numai mîntuirea mea!" Bătrînul a zis: "Nu cumva ești rob al cuiva și ți s-a întîmplat vreo primejdie? Spune adevărul, ce om ești? Cum și unde ai aflat aceste haine scumpe?" Dar el a răspuns: "Sînt robul lui Dumnezeu și fiul unui tată bogat. Dar avînd mult dor să trăiesc singur, am venit de la loc depărtat cu acest om, căruia i-am făgăduit, de-mi voi dobîndi dorința, să-i dăruiesc calul". Zicînd acestea, bătrînul a primit să-l țină, văzînd fierbințeala și dorul lui. Atunci, a rugat pe omul său să ia calul și să se întoarcă cu tovarășii săi la tatăl său, care a primit fără voia sa și s-a întors plîngînd. Manoil, rănindu-se de dumnezeiescul dor, silea în fiecare zi pe sfîntul bătrîn, să-l facă monah; căci se temea ca să nu-l ia cu sila tatăl său și astfel să-l lipsescă de dorul său.

Bătrînul văzînd setea ce avea, a patra zi, l-a îmbrăcat în chipul îngeresc, numindu-l Mihail în loc de Manoil. După ce și-a căpătat dorința, a mărturisit pricina pe față. Bătrînul, auzind că este de sînge împărătesc, fiu al unui boier așa de bogat, s-a minunat de dumnezeiasca lui rîvnă și dorință și se temea puțin de tatăl lui, ca nu cumva să se mînie dobitocește și să-l omoare. Dar, avînd nădejde în Dumnezeu, i-a zis: "Dacă tu, care ești tînăr, te-ai lepădat de lume și de părinți, pentru dragostea lui Dumnezeu, cum eu, fiind bătrîn, să nu defaim moartea, pentru porunca lui Dumnezeu?" Deci, a rămas minunatul Mihail, nevoindu-se cu sîrguință și cu lepădare de această lume, dar a făcut mare rană vicleanului diavol.

Ajungînd slugile la Evdochim, tatăl său, și spunîndu-i pierderea copilului, atîta durere în inimă a simțit, încît răcnea ca un ieșit din minte și nebun; ca și cum îl împungea cu sulițe și zicea: "O, silă! Mi-am prăpădit lumina mea, mi-am pierdut nădejdea bătrîneții și întărirea casei mele. Am văzut bine în vis, că a căzut stîlpul cel mare al casei mele". Slugile, văzîndu-l că plîngea așa de tare, se tînguiau cu toții, dar, mai ales soția lui, cum a auzit, a căzut fără de glas, încît toți crezuseră că a murit. După multă vreme, venindu-și în simțire, își rupea carnea, își smulgea părul din cap fără milă și a făcut atîta tînguire și bocet, încît era jalnică privire și vrednică de lacrimi, căci plîngeau toate rudele și casnicii. Evdochim a bătut mai întîi foarte tare pe toți care fuseseră împreună cu copilul, zicîndu-le că de ce nu s-au dus la mînăstire să-l ia cu sila și l-au lăsat. Apoi a luat mult popor și a plecat la muntele lui Chimena.

Ajungînd acolo, a poruncit oamenilor să stea afară, împrejurul mînăstirii, să nu scape vînatul. Iar el a intrat pe furiș și, mergînd la biserică, a stat într-un colț al tindei bisericii. Căci se cînta Utrenia și într-adins se dusese noaptea, ca să nu-l simtă și să se ascundă undeva. În acel ceas se întîmplase, după voința lui Dumnezeu, de cînta fiul său acest tropar: *Suflete, cele de aici sînt vremelnice, iar cele de acolo, veșnice...* Tînărul era atît de dulce la glas, încît întrecea privighetoarea. Tatăl său, cunoscîndu-l după glas, a oftat din adîncul inimii și a plîns. Mihail, cunoscînd pe tatăl său din greaua oftare, a lăsat cîntarea și a alergat la bătrîn, care nu s-a tulburat nicidecum, ci a săvîrșit Utrenia. Apoi a ieșit și s-a închinat boierului. Boierul a început să-l certe și să-l ocărască, zicînd: "O, omule neînvățat și pricinuitorul morții mele mai înainte de vreme; pentru ce mi-ai stins lumina așa fără cercetare? O, amăgitorule și înșelătorule, unde ai învățat să desparți de părinți pe fiii cei preaiubiți? Oare nu mă știi cine sînt și pricina care m-a adus aici fără veste?" Cuviosul i-a răspuns cu glas blînd: "O, preacinstite, eu nu știu cine ești; numai Stăpînul Hristos te cunoaște, El care știe cele ascunse. Iar pe fiul tău nu l-am primit fără deslușire, precum zici tu, preastrălucitule, ci m-am învățat evangheliceşte, să nu scot pe cel ce se apropie!" Boierul, văzînd îmbunătățirea și nerăutatea marelui bătrîn, înțelegînd și bunătatea obiceiurilor lui, nu i-a mai zis nici un cuvînt aspru, ci a luat numai pe fiul său și s-a dus. Mihail, văzînd pe bătrîn că plîngea de lipsirea lui, l-a mîngîiat, zicîndu-i: "Părinte, roagă-te și nu te întrista nicidecum pentru mine, că nici un lucru din lume nu mă va despărți de dragostea Stăpînului meu".

Ajungînd el la casa lor și văzîndu-l maica sa așa tuns și îmbrăcat în negru, în loc să se bucure, plîngea amar și se tînguia. De prisos îl rugau amîndoi să scoată hainele cele negre și să pună alte haine strălucite, spunîndu-i multe și schingiuindu-l. Dar n-au putut să-l înduplece la socoteala lor. Ca să-l dezbrace cu sila, se temeau de greutatea păcatului, căci erau cinstitori ai lui Dumnezeu și preacucernici. Atunci ei au încercat să-l amăgească cu diferite meșteșuguri și nenumărate măiestrii, dar n-au putut, fiindcă încercase mierea pustniciei și era beat de dumnezeiască îndrăgire și nu simțea dorul cel trupesc, care se veștejise ca o buruiană.

Cînd au văzut, însă, că se muncesc fără de folos, l-au izgonit mînioși. Fugind el de supărarea lumii ca de foc, a alergat la mînăstire și primindu-l bătrînul, s-au bucurat împreună. Bătrînul a proorocit către ceilalți părinți despre dînsul, zicînd: "Fraților, să știți că acest tînăr va crește ca muntele și-l va umple de oi cuvîntătoare". Așa s-a și întîmplat, după înainte vederea aceluia, că muntele acela s-a umplut de monahi, care se află acolo pînă astăzi și se împlinește astfel proorocia lui Isaia, care zice: *A izvorît apă în pustie și în bălți s-a făcut pămînt însetat*, că mulțime de pustnici s-au sălășluit într-însul.

După ce Mihail a venit la mînăstire, bătrînul l-a făcut îndată trapezar. Iar el slujea fraților cu atîta sîrguință și osîrdie, încît stătea înaintea lor cînd mîncau. El le aducea bucatele cu smerenie de slugă, încît se minunau toți cum primea să facă niște slujbe așa de proaste, el, om

de treabă, care crescuse în atîta fericire și fiind slujit de mulți. De atîta smerenie era cuprins, încît el gătea bucatele, spăla vasele, mătura și alte asemenea lucruri grele săvîrșea fără pregetare și cu osîrdie. Dar, fiindcă era supărat de somn, tiranisindu-se mult de dînsul din ispită diavolească, se ostenea și el cît putea ca să-l biruiască. Astfel petrecea toată ziua numai într-o cămașă și desculț, iar noaptea se odihnea pe scînduri, chiar cînd era frig.

Trecînd doi ani l-a făcut monah, fiind acolo și tatăl său care, văzîndu-l monah desăvîrșit, s-a bucurat și, lăcrimînd, l-a sfătuit, zicînd: "Fiul meu, vezi să nu te lași de Dumnezeu, pe Care L-ai iubit mai mult decît pe părinți și decît lumea". Apoi, sărutîndu-l, s-a dus plîngînd. Ajungînd la femeia sa, i-a spus: "Am văzut pe Manoil și mi s-a înveselit sufletul. Deci m-am gîndit în mintea mea, că el este acela cu adevărat, care ni l-a dăruit Preasfînta Născătoare de Dumnezeu și, după vedenie, l-a luat iar. Să nu ne întristăm, ci mai vîrtos să slăvim pe Stăpîna noastră, că acest fiu al nostru are să se facă lauda și întărirea noastră. El are să fie podoabă la tot neamul și îndemnare și mîngîiere către fapte bune la multe suflete".

De atunci au încetat de a mai fi triști și se bucurau duhovnicește. După puțină vreme, Evdochim a murit fără veste. Iar buna lui mamă a trimis la el să vină. Deci, venind, a împărțit toată averea copiilor săi și s-a făcut și ea monahie. Petrecînd cu plăcere de Dumnezeu și ajutîndu-se de Mihail, și-a sfîrșit și ea viața cea plăcută lui Dumnezeu. Cuviosul avea încă o soră, care s-a măritat și a născut pe Nechifor, încoronatul de Dumnezeu, și pe Leon. Mihail, purtătorul de Dumnezeu, a împărțit săracilor toate lucrurile cele mișcătoare, care i-au revenit lui ca parte. El avea un frate cu numele Constantin, cu care a împărțit toate lucrurile părinților; pe cele mișcătoare le-a dat săracilor și robilor săi, pe care i-a eliberat; iar pe cele nemișcătoare le-a lăsat fratelui său și a luat plata întocmai cum le prețuise. Galbenii i-a luat la mînăstire și i-a dat bătrînului, să facă cu ei ce va voi. El a împărțit jumătate la monahii săraci, iar pe ceilalți i-a cheltuit pentru întreținerea mînăstirii. Fratele lui, fiind patriciu, s-a făcut voievod vestit al întregii Capadochii.

Cuviosul, izbăvindu-se de toată grija părinților, adică după al treilea an al săvîrșirii sale, a poftit să se ducă la un loc liniștit. Aflînd departe de mînăstire o piatră mare care era bună spre pustnicie, și-a luat iertare de la bătrîn și, ducîndu-se, a șezut pe acea piatră, cele cinci zile ale săptămînii, mîncînd odată pe zi și lucrînd cu mîinile cele trebuincioase, după porunca bătrînului. Iar sîmbăta venea în mînăstire, unde petrecea două zile, împreună cu frații. Șezînd acolo patru ani, s-a îndulcit gustînd mierea liniștii. Deci, luînd cu el pe o rudenie îmbunătățită, cu numele Agapie, s-au dus, cu binecuvîntarea bătrînului, în pustia dinlăuntrul muntelui, petrecînd acolo doi ani; și atît de aspră și rea era pătimirea, încît cu anevoie se cunoștea că are chipul omenesc. Stînd amîndoi împreună atîta vreme, au voit să se liniștească fiecare deosebi. Deci Agapie s-a dus în alt loc și a făcut mari și strălucite isprăvi, iar Mihail a rămas singur. El, povățuindu-se de Dumnezeu, a aflat un loc mai liniștit, numit de cei de acolo Zirolimni, lîngă care era și un pustnic îmbunătățit.

Mihail, făcîndu-și în acel loc o colibă, petrecea în liniște, ducînd o viață îngerească, nevoindu-se cu vitejie împotriva diavolilor. El a făcut atîtea fapte bune, încît, în puțină vreme s-a dus vestea în multe părți ale lumii și multe popoare se adunau, dorind să urmeze petrecerii lui. El, la început, nu voia să primească pe nimeni; dar mai pe urmă, văzînd osîrdia lor, primea pe fiecare, învățîndu-i să se mulțumească a se hrăni numai cu pîine și cu apă.

Toți care îi vedeau înfrînarea, smerita cugetare, dulceața vorbirii și celelalte fapte, se bucurau, avîndu-l pe el ca pe un model, către care își îndreptau bine petrecerea lor. Cei întristați se mîngîiau văzîndu-l. Cei împietriți și neumiliți se îndemnau spre lacrimi fierbinți, auzind

umilitele lui învățături. Cei somnoroși și lenevoși, văzînd mulțimea privegherii lui și îngăduirea stării celei de toată noaptea, se schimbau cu dumnezeiască schimbare. În scurt timp s-au adunat acolo mai mult de cincizeci de cuvioși și luau pildă de faptă bună de la el.

După aceea a trimis de a luat pe părintele Agapie și l-a făcut proestos, ca să chivernisească Lavra Zirolimniei, pentru că acolo era locul strîmt și nu puteau să petreacă mulți monahi. Luînd el pe oarecare din ucenici, au căutat tot muntele, pînă cînd au găsit un loc îndemînatec, dinspre Bitinia, foarte liniștit și cu izvoare de apă rece și dulce, pe care l-au și cumpărat. Apoi, îndată au început zidirea lavrei și a bisericii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, zugrăvind-o cu osîrdie. Astfel, se arăta ca un alt cer împodobit cu stele. În cîteva zile după aceea, s-au adunat acolo atîția frați, încît cetatea a rămas pustie de oameni. Sfîntul le-a scris legile pustniciei și petrecerile pustnicești, ca un al doilea Moise.

El aducea în fiecare zi dar lui Dumnezeu popor de moștenire, scoțînd vrednici din nevrednici și trecîndu-i neudați la pămîntul făgăduinței din tulburata mare a vieții, cu povestirile și scrierile lui cele folositoare și mîntuitoare de suflet. Această pustie s-a făcut cea mai împodobită și înfloritoare, întocmai ca un crin mirositor. Acolo unde nimeni nu îndrăznea mai înainte să stea nici o zi, acum, prin Mihail, s-au adunat mulțime de monahi. N-a rămas loc în acel munte rîvnit și minunat al lui Chimina, care să nu aibă monahi și să nu slăvească pe Domnul. Acest lucru nu l-a făcut Cuviosul cu înlesnire și fără pătimire, ci cu multe sudori, cu lacrimi și cu multe osteneli a încetățenit acea pustie.

Văzîndu-l vicleanul diavol, cum se îngrijea atît de mîntuirea fraților cît și de a lui, s-a luptat mult și se nevoia, neputinciosul, să împiedice pe omul lui Dumnezeu, să nu săvîrșească un lucru plăcut Domnului. Dar a rămas rușinat și nelucrător, biruindu-se lesne cu rugăciunile și fierbințile lacrimi ale cuviosului; căci nu putea suferi văpaia ce ieșea din gura lui, cînd se ruga Domnului. Gura lui era sfințită, căci nu s-a jurat, nu a ocărît și nu a certat pe cineva cîndva. Dar mai ales se ruga pentru cei ce-l urau, și nepomenitorul de rău le răsplătea cu faceri de bine. El era atît de milostiv și iubitor de oameni, încît nu putea să vadă pe cineva necăjit și să nu pătimească durerea împreună cu acela, sau să-i ajute după trebuința lui. Pe săraci, mai cu seamă, îi miluia în fiecare zi cu îmbelșugare, pentru care a zidit o casă mare primitoare de străini, în care să se odihnească călătorii ce treceau. Acolo avea slujitori și toate cele trebuincioase, adică hrană și haine.

Acest mare părinte s-a învrednicit și de darul preoției, fiind curat și fără de prihană. Cu aceasta și-a împodobit viața și, cugetînd ziua și noaptea la dumnezeiasca Scriptură, a arătat că preoția se cuvine a fi împreună ajutată cu așezarea monahicească. El, ca să nu grăiesc mai mult, a ajuns la atîta nepătimire și înălțime de privire duhovnicească, încît vedea pe cele depărtate ca aproape și spunea mai înainte cele ce erau să fie, ca un prooroc. Încă a săvîrșit și multe minuni, din care să spunem puține spre încredințarea celor multe.

În lavra cuviosului era un monah oarecare cu obicei rău, cu numele Chiriac. El fura lucrurile fraților și pe toți îi tulbura, ca un necuviincios ce era. De multe ori, Cuviosul Mihail îl sfătuia să-și îndrepteze viața, ca să nu se muncească. Dar el nu se supunea. Acela atît de mult ura pe sfînt pentru că-l învăța, încît a vrut să-l ucidă. Deci, într-o noapte s-a dus la chilia Cuviosului, ținînd cuțitul în mînă și, căutînd printr-o crăpătură a ușii, a văzut pe Cuviosul rugîndu-se și stînd în mijlocul focului. Drept aceea s-a îngrozit de ce a văzut și i s-a uscat mîna. Cuviosul, știind din dumnezeiescul dar cele cugetate de dînsul, i-a grăit dinăuntru, zicînd: "Intră, fiule, și leapădă cuțitul pe care îl ții ascuns".

El, aruncînd cuțitul, a intrat, strigînd: "Am păcătuit!" Și căzînd la picioarele lui și-a mărturisit păcatul. Iar cel fără de răutate l-a iertat, zicîndu-i cu blîndețe: "Du-te, fiule, și pocăiește-te din toată inima pentru păcatele tale, căci în puține zile se va sfîrși surghiunul tău!" După aceea a mai trăit 40 de zile. Și astfel s-a împlinit prezicerea mai înainte a Cuviosului.

În altă zi, cuviosul a trimis la rîul Gal, pentru o slujbă oarecare, pe un ucenic liniștit care se numea Isihie, spunîndu-i să se întoarcă la mînăstire tot în acea zi. El, ducîndu-se cu osîrdie, după poruncă, s-a întîmplat de a căzut o ploaie mare și a intrat într-un loc prăpăstios și neumblat care era ca o peșteră, ca să nu-l plouă și a înserat acolo. Văzînd însă că viața îi era în primejdie, pentru neascultare, deoarece fiind noapte, nu vedea să iasă din acea prăpastie fără primejdie, a strigat acestea cu credință: "Sfinte Mihaile, ajută-mi!" Atunci, îndată Cuviosul i s-a arătat cu lumini, dincolo de prăpastie și îi lumina calea ca să vadă, pînă ce a ajuns la mînăstire. După aceea, el s-a făcut nevăzut, iar Isihie a intrat în mînăstire. Cuviosul, nevăzîndu-l, i-a zis mai înainte de a zice el ceva: "Puțin credinciosule, de ce te-ai îndoit?" El a răspuns: "Dacă nu apucai înainte să-mi ajuți, viața îmi era în primejdie". Cuviosul i-a poruncit să nu spună la nimeni minunea aceea.

Altădată, în vremea verii, umblînd sfîntul, a stat sub umbra unui copac ca să se odihnească. Stînd el acolo, un țăran sărac i-a adus trei pere, care erau foarte mari și frumoase. Țăranul i-a răspuns, oftînd: "Aveam un pom de la părinții mei și era atît de roditor, încît ne hrăneam dintr-însul. Dar, pizmuindu-l un oarecare om invidios, nu mai rodește nicidecum; astfel că suferim de sărăcie". Deci, cuviosul s-a milostivit spre sărac și, ducîndu-se la pom, l-a binecuvîntat și, făcînd rugăciune către Dumnezeu și gonind pe vicleanul diavol, care se încuibase într-însul, pomul acela s-a făcut mai roditor decît întîi. Drept aceea, săracul acela se ducea și aducea cuviosului poame în fiecare an, ca să nu se facă nemulțumitor către făcătorul lui de bine.

Cuviosul avea un ucenic, cu numele Constantin, care era cîntăreț. Acela era neputincios cu trupul și mai neputincios cu sufletul, fiind puțin credincios, de vreme ce avea trei galbeni și îi păzea cu dinadinsul să-i aibă pentru trebuința sa. Cuviosul îl sfătuia să nu-și pună nădejdea într-înșii, ci să-i pună la mijloc și să nădăjduiască spre Atotputernicul Dumnezeu și spre Sfînta Născătoare de Dumnezeu, dar el nu primea. După cîteva zile s-a întîmplat că, cuviosul avea trebuință de 12 bani și, negăsind, s-a împrumutat. Pentru aceasta, bunul Constantin grăia de rău pe cuviosul, zicînd: "El nu are 12 bani și pe mine mă sfătuia să risipesc cei trei galbeni și să nu-i păstrez pentru nevoia mea. Bîrfind acestea, a adormit și a văzut în vis că era sărbătoare și se adunaseră toți în biserică. Acolo s-a arătat Stăpîna cea cu totul fără prihană, ținînd într-o mînă pe Domnul Hristos, iar de cealaltă o ținea cuviosul și astfel umbla prin biserică. Cînd a ajuns în tindă, Sfînta a poruncit cuviosului să-și întindă rasa. Făcîndu-se aceasta, a aruncat pe dînsa nenumărați galbeni, apoi s-a întors către Constantin, zicînd: "Necredinciosule și nemilostivule cu chipul, nu-ți ajung aceștia să te hrănești?" Constantin, auzind aceasta, s-a sculat tremurînd și alergînd către cuviosul, a aruncat cei trei galbeni și făcînd metanie, își cerea iertare.

Cuviosul, voind a zidi o biserică mare, spre slava lui Dumnezeu și a Preacuratei Maicii Lui și spre odihnirea fraților celor întru Hristos, s-a dus un ucenic care voia să aducă bîrne pentru zidire; pentru aceea, dimineața a luat binecuvîntare de la cuviosul. Dar cuviosul, ca un mai înainte văzător, a cunoscut ceea ce era să se întîmple și i-a zis: "Fiule, ia aminte să nu cazi în ispită, pentru cîrtirea și necredința ta". El, ducîndu-se din lucrarea diavolească, s-a oprit și, cîrtind, a căzut peste dînsul un lemn mare, pentru necredința lui. După aceea, Leon zăcea, căci așa se numea ucenicul, chinuindu-se cumplit. Cuviosul, cunoscînd din Duhul Sfînt acestea, a ieșit din chilie cu sîrguință și a trimis pe un monah puternic, zicînd: "Aleargă să scapi pe Leon,

că a căzut un lemn peste el și este în pericol de moarte". Locul acela era departe ca la 15 stadii. Deci, ducîndu-se în fugă, l-a izbăvit.

Dar nu numai aceste întîmplări le-a cunoscut mai înainte Cuviosul, ci și altele foarte multe, mai ales despre războaiele și tulburările împăraților și evenimentele ce s-au întîmplat pe vremea lui Roman și Constantin. Toate acelea sfîntul le-a spus mai înainte, fiind rugat de unii. Apoi, iar a mîngîiat pe Constantin, zicîndu-i să nu se întristeze, că degrabă își va lua iar strămoșeasca împărăție. Astfel, toate cîte a proorocit Cuviosul s-au împlinit. Acestea le spunem pe scurt, de vreme ce în hronograf se arată mai pe larg.

Între ceilalți ucenici ai Cuviosului era unul bun scriitor și osîrdnic, care se numea Teofan. Acela i-a slujit patruzeci de ani, de mic copil, pînă la sfîrșit și nu s-a despărțit de dînsul niciodată, ca să-i moștenească faptele lui cele bune, precum s-a și întîmplat. Acestuia i-a poruncit odată să scrie o carte folositoare. El, ca un ucenic bine cunoscător și adevărat, s-a silit peste măsura sa, încît în puțină vreme a sfîrșit-o. Dar, de osteneală multă, i s-a umflat obrazul și mai tot capul, atît de urît și fără de măsură, încît nu i se vedeau nici ochii, nici urechile; nasul și gura i se astupaseră desăvîrșit și nu se vedea chipul sau asemănare de om la dînsul. Deci, era în primejdie de moarte, căci, cu mare osteneală îi deschidea gura și îi turna puțină apă cînd îi venea leșin. Pe atunci Cuviosul Mihail, fiind dus la Constantinopol, bolnavul se chinuia și nu era putere omenească cu meșteșug doctoricesc care să-l vindece. Văzîndu-l așa jalnic și chinuindu-se cumplit, s-au sfătuit să-i spintece obrazul și grumazul, ca ori se tămăduiește, ori moare.

Cugetînd ei acestea, marele Mihail s-a arătat bolnavului noaptea, zicîndu-i: "Să nu lași să te spintece, că mori; crede numai!" Și, deodată cu cuvîntul, își scoase potcapul său și-l puse pe capul bolnavului. Și îndată, o, minunile Tale, Hristoase, Atotputernice, deodată Teofan s-a arătat fără de nici o boală, nici pe dinafară, nici pe dinăuntru. Ci, sculîndu-se din pat, el, care înainte stătea nemișcat, striga în miezul nopții: "De nu venea părintele nostru, cu adevărat muream; deci, dați-mi să mănînc, că nu mă mai doare nimic!" Frații, auzind glasul, socoteau că de dureri și-a ieșit din minți și, aprinzînd o lumină, l-au văzut pe dînsul sănătos și au slăvit pe Domnul, Care preamărește pe robii Săi nu numai în ceruri, dar îi slăvește și prin cei ce sînt de față.

Doream să ies puțin din ceea ce-mi stă înainte, ca să împodobesc sfințitul chip al Cuviosului cu laude. Dar, de vreme ce faptele lui ajung spre lauda lui și spre folosul nostru, nu voiesc să vorbesc multe deci, ci voi spune despre fericita lui moarte. Acest minunat cuvios a călugărit și pe Cuviosul Atanasie, care a zidit Lavra Atonului. El, aflîndu-se odată în Constantinopol, l-a văzut Atanasie și cucerindu-se de faptele lui cele bune, a mers cu el la muntele lui Chimina și a rămas mulți ani sub ascultarea lui. Cînd Atanasie a cunoscut că cuviosul bătrîn voia să doarmă, a fugit ca să nu-l facă egumen. El a luat din evlavie culionul lui Mihail, pe care îl purta totdeauna la sărbătorile cele mari, cîtă vreme a trăit, pînă la cea mai de pe urmă zi. Și, punîndu-și mantia și acel sfințit culion, le purta pînă în ceasul ce și-a dat sufletul. Aceasta a făcut-o pentru multa evlavie ce avea către acel duhovnicesc părinte al său. Nu scriem aici mai mult despre aceasta, fiindcă s-a scris mai arătat în viața lui.

Deci, Sfîntul Mihail, avînd niște rudenii de neam bun ca acelea, nu s-a slăvit în deșert niciodată, ci totdeauna se smerea tuturor, ca și cum ar fi fost țăran prea prost. El s-a lepădat de lume cînd era de optsprezece ani și a stat în pustie 50 de ani, petrecînd îngerește, cel cu nume de înger, neschimbîndu-și deloc canonul înfrînării, pînă la cea mai de pe urmă suflare. El postea totdeauna, afară de boală grea sau praznic împărătesc, sau cînd i se întîmplau oarecare cinstiți

și mari boieri. Întîi, cînd s-a făcut monah, mînca o dată la două zile, iar hrana lui era din poame și verdețuri, fierte sau nefierte, legume și zeamă de orz, iar ca băutură avea apă. Îmbrăcămintea lui era foarte sărăcăcioasă și aspră. Cînd era sănătos, dormea șezînd pe scaun, iar cînd era bolnav, dormea pe pat, pe care avea o rogojină și două piei. El era foarte iubitor de prăznuiri, dar mai ales cînd era praznicul Stăpînului Hristos, sau al Născătoarei de Dumnezeu, priveghea toată noaptea în cîntări. În altă zi nu-l vedea nimeni vesel, numai atunci cînd avea praznice, pe care le săvîrșea cu multă evlavie.

În Constantinopol era un iubitor de Hristos, care, prăznuind cu multă evlavie un praznic al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pe cînd era la priveghere și stătea în strană și se ruga, a văzut o vedenie, care i-a zis: "Este trebuință să mă duc la muntele Chimina, ca să prăznuiesc împreună cu monahul Mihail, credincioasa mea slugă. Acela mă primește cu mult dor și evlavie". Văzînd aceasta, acel cucernic care o prăznuia, s-a dus la Chimina și, vorbind împreună cu Cuviosul, a văzut că, cu dreptate, împărăteasa îl pune pe monahul Mihail înaintea tuturor și a mărturisit minunea. Deci, așa petrecînd cel întocmai cu îngerii și cu nume de înger, cu cuvioșie și cu plăcere de Dumnezeu, Cuviosul Mihail s-a dus către veșnica împărăție, pe care s-o dobîndim și noi cu dumnezeiescul dar și iubire de oameni. Amin.

39. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI TEODOR NEAMȚUL ȘI IOAN, FIUL SĂU, CARE AU FOST UCIȘI ÎN KIEV

(12 IULIE)

În zilele marelui domn al Rusiei, Vladimir, mai înainte de creștinarea lui, era în Kiev un om al lui Dumnezeu, anume Teodor, neamț de neam. Acela, fiind mai întîi la greci, s-a luminat cu credința în Hristos; apoi, mergînd la Kiev, petrecea în poporul cel necredincios, ca crinul între mărăcini. El avea un fiu numit Ioan, copil mic, frumos la față, dar mai frumos la suflet; iar în casa lor, mai pe urmă, Vladimir, după primirea Sfîntului Botez, a zidit o biserică în numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Pe acea vreme, Vladimir, fiind încă întru necredință, s-a dus împotriva unui popor, ce se numea Iatveghi și, biruindu-i pe ei, a luat pămîntul lor.

Deci, întorcîndu-se cu bucurie în Kiev, făcea jertfe idolilor cu boierii săi și cu toți kievenii. Diavolul, care nu suferea să vadă pe un creștin între necurații închinători de idoli, petrecînd cu plăcere dumnezeiască, a găsit vreme lesnicioasă răutății sale ca să chinuiască și să piardă pe Teodor, robul lui Hristos, cu fiul lui, din neamul cel păgînesc; căci pe toți îi avea ca pe oamenii săi, slujindu-i prin închinarea de idoli, iar creștinul printre păgîni era ca un spin în inimă. Deci, a băgat sfat viclean între boieri și între cei mari, și aceia au zis: "Să tragem sorți pe fiii și pe fiicele noastre; și pe cine va cădea soarta, pe acela să-l junghiem zeilor ca jertfă". Ei, începînd a trage sorți, îndată, prin lucrarea diavolului, soarta a căzut pe casa lui Teodor. Deci, au trimis la dînsul ca să ia pe fiul său, Ioan, ca să-l junghie spre jertfă.

Mergînd trimișii, i-au zis lui Teodor: "Soarta a căzut pe fiul tău, căci zeii noștri l-au iubit. Deci, dă-ni-l nouă ca să-l înălțăm jertfă zeilor, care ne-au dat biruință asupra vrăjmașilor noștri". Fericitul Teodor le-a răspuns: "Zeii voștri nu sînt zei, ci idoli, făcuți din lemn, care după puțină vreme o să putrezească. Deci, cum idolii pot să fie zei, cînd sînt neînsuflețiți și nesimțitori? Voi singuri vedeți și nu vreți să înțelegeți, că idolii voștri nu au suflet nici suflare, nici vreo simțire, căci nu mănîncă, nu beau, nu vorbesc și nici nu umblă. Deci, cum sînt zei?

Însă este un Dumnezeu adevărat, nezidit de nimeni, mai înainte de veci și în care cred creștinii, ai Cărui robi sîntem, eu și fiul meu, botezîndu-ne în numele Aceluia. El a făcut cerul și pămîntul, soarele, luna și stelele și toate cele văzute în cer și pe pămînt. Acela și pe om l-a făcut, i-a dat să viețuiască și să stăpînească toate cele de sub cer și l-a împodobit cu înțelegere, ca să cunoască pe Dumnezeu, Care l-a zidit. Aceluia se cuvine să-i slujească cu credință, înălțîndu-i laudă și mulțumită și păzind poruncile Lui. Dar zeii voștri ce au făcut? Nimic. Ei înșiși sînt făcuți de mînă omenească și de unealtă de fier; sînt locuințe diavolești, căci aceia locuiesc în idolii voștri și se cinstesc de voi ca niște zei. Deci, nu voi da diavolilor pe fiul meu!"

Trimișii, întorcîndu-se, au spus mai marilor și poporului toate cuvintele lui Teodor. Dar nebunii Kievului, umplîndu-se de mînie, au alergat la curtea lui Teodor, strigînd și chiuind, au dărîmat poarta curții și ușile casei și au început a le tăia cu securile. Fericitul Teodor cu fiul său, văzînd acestea, au alergat în foișorul ce era pe stîlp și, ridicînd ochii în sus și înălțînd mîinile, s-au rugat Domnului Hristos. Aceia, văzîndu-i, strigau cu mînie: "Dă-ne pe fiul tău, ca să-l jertfim zeilor noștri!" Fericitul Teodor le-a zis: "De sînt vii zeii voștri, să trimită pe unul dintr-înșii și să-l ia ei înșiși pe fiul meu, iar vouă ce vă trebuie el?" Kievenii, răcnind, au săpat foișorul pe dedesubt și zidirea a căzut și au ucis pe robii lui Hristos.

Astfel au pătimit pentru Hristos, Teodor Neamțul și fiul său Ioan. Ei au fost cei dintîi mucenici pe pămîntul Rusiei, al căror sfînt sînge, ca o sămînță bună, degrabă a crescut și a dat rod mult. Pentru că, nu după mulți ani, cu sfintele lor rugăciuni, Vladimir, marele domn, a primit Sfîntul Botez. De atunci tot pămîntul Rusiei s-a luminat cu credință și cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, se cuvine cinste și slavă, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

40. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC SERAPION
(12 IULIE)

Acest bărbat dreptcredincios și îmbunătățit a trăit pe vremea împăratului Sevir. El, fiind prins de boierul Achivila și întrebîndu-se de ce credință este, a mărturisit cu îndrăzneală, preamărind pe adevăratul Dumnezeu. Deci, pentru aceea a fost muncit cu diferite munci. După aceea, aruncîndu-l în foc, mucenicul și-a dat obștescul sfîrșit.

41. SOBORUL SFÎNTULUI ARHANGHEL GAVRIIL
(13 IULIE)

Pe binevestitorul mîntuirii noastre, pe marele slujitor al lui Dumnezeu, pe trimisul cel purtător de bucurie la Preacurata Fecioară Maria, pe Arhanghelul Gavriil, se cuvine să-l lăudăm cu cîntări. Această sărbătoare se prăznuiește de două ori; întîiul sobor al acestuia se prăznuiește

a doua zi după Buna Vestire a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, adică la 21 martie, iar acum, cu același sobor al lui se înnoiește Sfînta Biserică și iarăși se pomenesc arătările lui cele minunate care s-au făcut prin dumnezeiasca poruncă.

Acesta l-a învățat pe Moise în pustie scrierea cărților, spunîndu-i lui începutul facerii lumii, zidirea lui Adam - omul cel dintîi, viața aceluia și a celor ce au fost după dînsul. L-a învățat a scrie despre neamurile cele de mai înainte, despre potop și despre despărțirea neamurilor. L-a mai povățuit pe el să înțeleagă rînduiala corpurilor cerești, stihiile, aritmetica, geometria și toată înțelepciunea. Acesta a tălmăcit Proorocului Daniil vedeniile cele minunate, care erau să fie mai pe urmă pentru împărați și împărății, și care se închipuiau prin diferite fiare. I-a mai spus lui despre eliberarea poporului lui Dumnezeu din robia Babilonului și despre vremea venirii celei dintîi în lume a lui Hristos, prin întruparea cea din Preasfînta Fecioară.

Acesta s-a arătat sfintei și dreptei Ana, care se tînguia pentru nerodirea sa între pomii cei din grădină și cu lacrimi se ruga lui Dumnezeu, și a zis către dînsa: "Ano, Ano, rugăciunile și suspi-nurile tale au străbătut norii și s-au auzit, iar lacrimile tale s-au suit înaintea lui Dumnezeu. Deci, vei zămisli și vei naște pe fiica cea preaslăvită, prin care se vor binecuvînta toate semințiile pămîntului. Numele ei va fi Maria și prin ea se va da mîntuirea lumii". Asemenea s-a arătat Sfîntului și dreptului Ioachim, care postea în pustie. Sfîntul Arhanghel Gavriil, arătîndu-se și acestuia, i-a spus același lucru ca și Sfintei Ana, că vor naște pe fiica cea mai aleasă din veci, adică pe Maica lui Mesia, Care avea să vină spre mîntuirea neamului omenesc.

Sfîntul Arhanghel Gavriil a fost păzitorul Preasfintei Fecioare Maria cînd se afla în biserică. El o hrănea, aducîndu-i hrana cea de toate zilele. Tot el s-a arătat Sfîntului Zaharia arhiereul, stînd de-a dreapta lui în timpul cădirii altarului, și i-a binevestit dezlegarea nerodirii Elisabetei, femeia lui cea îmbătrînită de zile multe, și nașterea Sfîntului Ioan Înaintemergătorul Domnului, și a legat cu amuțire limba celuia ce nu credea, pînă la vremea împlinirii cuvintelor sale.

Acest înaintestătător al Domnului, trimițîndu-se de Dumnezeu în Nazaret, a stat înaintea Preasfintei Fecioare, care era logodită cu bătrînul Iosif, și i-a binevestit ei zămislirea Fiului lui Dumnezeu, prin umbrirea și lucrarea Sfîntului Duh. Acesta i s-a arătat și lui Iosif în vis, încredințîndu-l despre Fecioara cea neispitită de nuntă, cum că ce s-a zămislit într-însa este de la Duhul Sfînt.

Cînd S-a născut Domnul nostru Iisus Hristos în Betleem, Gavriil, acest înger al Domnului, s-a arătat noaptea păstorilor care păzeau turmele împrejurul Betleemului, și le-a zis: *Vă binevestesc o bucurie mare, căci astăzi s-a născut Mîntuitorul lumii!* Apoi îndată au cîntat cu mulțimea oștilor cerești: *Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace; între oameni, bunăvoire!* Despre acest înger se mai povestește că s-a arătat Mîntuitorului Hristos, mai înainte de patima Lui cea de bună voie, pe cînd se ruga în grădină. Numele acesta de Gavriil se tîlcuiește puterea lui Dumnezeu; de aceea și Gavriil, arătîndu-i-se Domnului nostru Iisus Hristos, Îl întărea, ca cel ce are pe lîngă alte slujiri ale sale și aceasta: a întări pe cei ce sînt în nevoințe.

Deci și Domnul nostru, fiind în nevoințe și rugîndu-se mai fierbinte, avea trebuință de întărire. Acest înger s-a arătat femeilor mironosițe șezînd pe piatra mormîntului și spunîndu-le despre Învierea cea din mormînt a lui Hristos; pentru că cel ce a fost binevestitor al zămislirii și al Nașterii Domnului, tot acela s-a arătat și vestitor al Învierii Lui. Acesta, arătîndu-se și Preasfintei Născătoare de Dumnezeu pe cînd se ruga în Muntele Eleonului, i-a spus despre

apropierea cinstitei ei adormiri și de mutarea ei de la cele pămîntești la cele cerești; și, ca încredințare, i-a dat ei o stîlpare purtătoare de lumină.

Aceste multe arătări ale Arhanghelului Gavriil, povestite atît din Legea cea veche cît și din cea nouă, pomenindu-le Sfînta noastră Biserică și știind mijlocirea cea neîncetată a acestuia către Dumnezeu pentru neamul omenesc, acum îi aduce prăznuire sobornicească. Iar aceasta o face ca poporul lui Dumnezeu să se deștepte spre osîrdie, ca totdeauna să alerge cu căldură spre apărarea și ajutorul mijlocitorului cel atît de mare și binefăcătorul neamului omenesc, ca să ia, cu rugăciunile lui, iertare de păcate de la Domnul nostru Iisus Hristos, Mîntuitorul lumii.

Notă - Despre Sfîntul Arhanghel Gavriil, vezi cuvîntul mai pe larg în 26 ale lunii martie, în care zi se săvîrșește întîiul lui sobor. Dar pentru care pricină s-a așezat acest al doilea sobor? De aceasta nu se știe, negăsindu-se nimic în scripturile vechi bisericești. Se pare însă că atunci cînd în Constantinopol și în celelalte țări grecești s-au zidit biserici prin diferite locuri în numele acestui Sfînt Arhanghel, tot de atunci și prăznuirea soborului său cel pus la 40 de zile după Buna Vestire, s-a mutat la această zi a lunii, deoarece atunci vremea marelui post oprește prăznuirea cea cu dezlegare la toate; iar acum se poate să se săvîrșească aceasta mai cu libertate. Precum și pomenirea Sfîntului Ioan Gură de Aur, care a murit în 14 zile ale lunii septembrie, în ziua Înălțării Cinstitei Cruci, pentru praznicul și postul ce se ține în acea zi, s-a mutat la 13 ale lunii noiembrie.

42. SFÎNTUL IULIAN, EPISCOPUL CHENOMANIEI, DIN GALIA (13 IULIE)

Sfîntul Iulian - care a viețuit în timpul Sfinților Apostoli și care se pare unora că este Simon stricatul, și despre care se pomenește în Evanghelie, deoarece din Sfîntul Botez și-a schimbat numele din Simon în Iulian - a fost numit episcop de Sfîntul și marele Apostol Petru. El a fost trimis de dînsul în Galia, să propovăduiască cuvîntul lui Dumnezeu. Deci, mergînd în cetatea Chenomaniei, a fost într-însa mai întîi apostol, după cum a fost și Sfîntul Dionisie Areopagitul, episcop al parisianilor. Că în aceiași ani, amîndoi puneau temeliile sfintei credințe în țările acelea și zideau biserici lui Hristos, ostenindu-se apostolește întru bunavestire și îngrijindu-se de mîntuirea sufletelor omenești.

Propovăduirea cea nouă, care se grăia necredincioșilor chenomanieni prin gura Sfîntului Iulian, era unora sminteală, iar altora spre rîs și batjocură. Dar cînd au văzut și minunile care se făceau în numele Mîntuitorului Hristos, toți au început a se încredința de aceasta. Căci prin mîinile propovăduitorului lui Dumnezeu se săvîrșeau multe minuni; diavolii se izgoneau, stricații se curățeau, orbii se luminau și toate bolile se tămăduiau. Deci, cele ce le spunea cu gura despre adevăratul Dumnezeu, pe acelea le întărea cu minunatele lui tămăduiri, chemînd spre cei bolnavi numele lui Hristos. Căci, însemnîndu-i pe dînșii cu semnul Sfintei Cruci, le tămăduia trupurile, și împreună le tămăduia și sufletele, încredințîndu-i despre Iisus Hristos și luminîndu-i prin Sfîntul Botez. Sfîntul avea de la început locuința sa într-o casă mică, care era înaintea cetății; deci, au început a veni la dînsul mulți din cei nou luminați, pentru învățătură, iar necredincioșii pentru tămăduiri, care, cîștigînd îndoită tămăduire, se adăugau la numărul credincioșilor.

Dar, de vreme ce locul acela în care petrecea sfîntul era fără de apă și toți cei ce veneau la dînsul și zăboveau pe lîngă el aveau mare nevoie de apă - căci apa se aducea de departe -, omul lui Dumnezeu, cu bărbații ce veniseră la dînsul, ieșind la o pădurice mică aproape de chilia lui, a înfipt toiagul său în pămînt și s-a rugat lui Dumnezeu în auzul tuturor, zicînd: "Doamne, Dumnezeul nostru, Cel ce ai izvorît în pustie apă din piatra cea vîrtoasă poporului Tău celui însetat, caută și spre noi robii Tăi și ne deschide vistieria milostivirii Tale și poruncește ca să curgă izvor de ape vii din acest pămînt uscat, ca să cunoască cei ce stau de față, că Tu ești adevăratul Dumnezeu, Care ai trimis în lume pe Fiul Tău, ca să ducă pe cei ce cred în Tine la Pămîntul Făgăduinței".

Astfel rugîndu-se, credincioșii ziceau: "Amin". Atunci, îndată a curs izvor de apă din locul acela în care era înfipt toiagul; și astfel s-a arătat popoarelor atotputernicia lui Dumnezeu, credința și îndrăzneala cea mare a Sfîntului către Dumnezeu. Atunci, credincioșii s-au întărit în credință, iar necredincioșii, căzînd la picioarele omului lui Dumnezeu, cereau Sfîntul Botez. Deci, sfîntul îi boteza pe dînșii în apa izvorului aceluia și astfel, din zi în zi, creștea și se înmulțea Biserica lui Hristos.

Sfîntul Episcop Iulian preamărindu-se cu minunile, mai marele cetății aceleia, cu numele Defensor, a voit să-l vadă pe omul lui Dumnezeu; deci a trimis cu cinste să-l cheme pe el la sine. Mergînd sfîntul la acel boier, cînd s-a apropiat de casa lui a văzut pe un orb șezînd lîngă poartă și cerînd milostenie. El, milostivindu-se spre dînsul, a chemat numele lui Iisus Hristos și, însemnîndu-l cu semnul Sfintei Cruci pe ochi, l-a făcut pe orb să vadă. Cel tămăduit s-a bucurat foarte mult, iar cei ce se întîmplaseră să fie acolo s-au mirat mult și îndată au înștiințat pe mai marele cetății de sosirea lui. Drept aceea, sîrguindu-se, a ieșit să întîmpine pe sfînt și să vadă și pe orbul cel luminat.

Văzîndu-i pe amîndoi, mai întîi s-a închinat propovădui-torului lui Dumnezeu și, ducîndu-l în casa sa, a căzut la picioarele sfîntului, rugîndu-l cu smerenie să-l povățuiască pe el cum ar putea să cîștige viața cea veșnică. Sfîntul Iulian, întinzînd apostolește propovăduirea, a învățat din destul pe mai marele cetății și pe toți casnicii lui cunoștința adevăratului Dumnezeu și a sfintei credințe. Apoi le-a poruncit să postească, învățîndu-i spre Botez.

După puține zile, el a botezat pe mai marele cetății împreună cu tot neamul său; iar acela a dat casa sa sfîntului, ca să o prefacă în biserică și i-a dăruit și averi îndestulate spre toate trebuințele bisericești. Asemenea și o parte din cetățenii mai de seamă, urmînd pe mai marele cetății, au primit sfînta credință în Hristos și s-au botezat. Ei au făcut multe dăruiri din averile lor arhiereului lui Dumnezeu; iar el a făcut o biserică aleasă și a înfrumusețat-o cu multe podoabe. Poporul se aduna în toate zilele în biserică și se învăța de la dînsul, încredințîndu-se din minunile ce le făcea, și se lumina prin Sfîntul Botez, pentru că sfîntul avea atîta putere de la Dumnezeu, încît învia și morții.

În cetate era un bărbat vestit, anume Anastasie, care nu primise încă sfînta credință, ci tot se mai ținea de închinarea idolilor. El avea un fiu iubit care, îmbolnăvindu-se greu, a murit. Tatăl său, umplîndu-se de mare jale și întristare din pricina morții fiului său, a alergat la Arhiereul Iulian, văitîndu-se cu tînguire și zicînd: "Iuliane, slujitorul lui Dumnezeu, care Îl propovăduiești pe Hristos că este adevăratul Dumnezeu, te jur pe tine cu același Hristos Dumnezeu pe care Îl propovăduiești, de poți, înviază pe fiul meu!" Sfîntul a zis către dînsul: "Anastasie, de vei crede în Cel propovăduit de mine, vei avea pe fiul tău viu și tu însuți vei cîștiga viața cea veșnică". Atunci Anastasie se făgăduia cu jurămînt, zicînd: "De voi vedea pe

fiul meu viu, voi mărturisi pe Hristos, adevăratul Dumnezeu; iar de idoli mă voi lepăda cu totul!"

Deci, sculîndu-se Iulian, arhiereul lui Dumnezeu, cu clerul său, a mers cu Anastasie la casa lui, în care zăcea trupul copilului celui mort și, văzînd pe mulți plîngîndu-l și tînguindu-se cu strigare mare, a poruncit să fie tăcere. Atunci toți și-au întors ochii spre dînsul, zicînd în sine: "Ce voiește acesta să facă trupului celui mort?" Iulian, făcătorul de minuni, apropiindu-se de pat, a luat de mînă pe cel mort și, ridicîndu-și ochii la cer, s-a rugat zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, Care ai înviat pe fiul văduvei din cetatea Nain și pe Lazăr, cel de patru zile și împuțit, l-ai chemat cu cuvîntul puterii tale din morți, poruncește și acestuia, ca să învieze din morți, ca, prin acesta, să învieze mulți cu sufletele. Deci, crezînd în Tine, să cunoască cei ce stau de față că Tu ești Hristos, Fiul Dumnezeului Celui viu, Care a mîntuit lumea prin porunca Tatălui și Căruia Îi dăm prin Tine vrednică mulțumire în vecii nesfîrșiți". La aceasta clericii au răspuns "Amin".

Atunci copilul, deșteptîndu-se ca din somn, s-a sculat viu și sănătos. Văzînd toți aceasta, s-au înspăimîntat și s-au mirat foarte tare. De atunci s-a făcut bucurie negrăită casei lui Anastasie și toți preamăreau pe Unul, adevăratul Dumnezeu, Iisus Hristos, și au crezut în El. Asemenea au crezut toți cei ce au văzut și au auzit aceasta și s-au botezat.

După cîtăva vreme, Domnul Hristos a binevoit să facă și altă minune prin plăcutul Său Iulian, și întru slava preasfîntului Său nume. Odată, Iulian, ieșind cu clerul din cetate ca să treacă prin hotarele Chenomaniei căutînd sufletele omenești cele pierdute, a văzut ducînd la cimitirul păgînilor, spre îngropare, pe un tînăr mort. Acela era singurul fiu al unui oarecare boier, cu numele Iovinian, și mult popor urma mortului acela. Sfîntul Iulian, venind la dînșii, a poruncit celor ce-l duceau să stea și, făcînd semn cu mîna spre popor ca să tacă, a zis cu glas mare către tatăl celui mort: "Ioviniane, Hristos, pe care eu Îl propovăduiesc și Care S-a făcut om pentru oameni, a înviat din morți, a izgonit pe diavoli cu cuvîntul și toate cîte a voit a făcut viețuind cu oamenii, ca să-Și arate puterea dumnezeirii Sale. De vei crede în acel Dumnezeu cu toată inima ta și de te vei boteza, vei avea bucurie de mîntuire și de învierea fiului tău".

Atunci Iovinian și tot poporul cu dînsul, căzînd la picioarele sfîntului, cerea milă să învieze pe cel mort. Iovinian zicea cu lacrimi: "Sfinte Iuliane, mare slujitor al lui Dumnezeu, de-mi vei învia pe unul născut fiul meu, care era lumina ochilor mei și bucuria vieții mele, nu numai eu voi mărturisi pe Hristos că este adevăratul Dumnezeu, ci și tot poporul acesta, lepădîndu-și zeii, va primi cu osîrdie credința cea propovăduită de tine".

Dumnezeiescul arhiereu, cel plin de darul facerii de minuni, plecîndu-și genunchii la rugăciune, înălțîndu-și ochii și ridicîndu-și mîinile spre cer, s-a rugat către Domnul în auzul tuturor, zicînd: "Stăpîne Atotputernice, Doamne, Iisuse Hristoase, Care ești pretu-tindeni și Care ai binevoit a Te face om pentru mîntuirea noastră, Cel ce ai petrecut cu oamenii pe pămînt și prin semnul Sfintei Tale Cruci ai alungat moartea din neamul omenesc, poruncește să învieze tînărul acesta, și cu puterea Ta, cea atît de mare, să se întărească credința celor ce cred în Tine; iar inimile necredincioșilor să se supună Ție, Unul născut Fiul lui Dumnezeu, pe Care, cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, Îl mărturisim că împărățește în vecii vecilor". Cei ce stăteau de față au zis "Amin".

Atunci, îndată s-a sculat mortul de pe patul pe care era purtat și toți s-au mirat cu spaimă de acea minune. Tînărul care a înviat, a început a striga cu glas mare: "Cu adevărat, mare este Dumnezeul creștinilor pe Care Îl propovăduiește Iulian, robul Lui." Iar către tatăl său a zis: "Cu

adevărat, pînă acum rătăceam, neștiind pe adevăratul Dumnezeu; căci zeii care se cinsteau de noi sînt adevărat idoli, pentru că i-am văzut în iad, și am cunoscut că nu au odihnă în cumplitele și neîncetatele lor munci". Deci, toți au început a striga cu glas mare și a slăvi pe Hristos, adevăratul Dumnezeu. El, învățîndu-se de Sfîntul Iulian, a primit Sfîntul Botez împreună cu Iovinian, tatăl său. Astfel, păstorul cel bun căutînd oile cele rătăcite, s-a dus în cale și mulți din popor, urmînd după dînsul, doreau să se îndulcească din cuvintele lui cele insuflate de Dumnezeu și să vadă minunile Lui.

Sfîntul Iulian, apropiindu-se de satul care se numea Procliac, și înnoptîndu-se, a intrat în sat vrînd să se odihnească într-însul. Dar, de vreme ce în acel ceas murise un copil mic al stăpînului acelui sat, se auzea de departe tînguirea din casa lui. Deci sfîntul a intrat acolo, aducîndu-și aminte de cuvintele ecclesiastului: *Mai bine este a merge în casa tînguirii, decît a merge în casa unde este veselie*. Și i s-a dat lui o cămară deosebită pentru odihna cea de noapte, iar el a poruncit să aducă la dînsul pe copilul cel mort. Închizîndu-se în odaie, a petrecut în rugăciune pînă la ieșirea luceafărului, și astfel, cu rugăciunile lui, a înviat copilul și l-a dat părinților viu și sănătos, schimbînd plîngerea lor în bucurie. După ce s-a făcut ziuă, a străbătut vestea prin tot satul de minunea aceea și toți s-au adunat în casa stăpînului, ca să vadă pe cel înviat și pe cel ce l-a înviat.

Deci, văzînd pe Iulian, făcătorul de minuni, au dus la dînsul pe neputincioșii lor; iar el, rugîndu-se pentru toți și binecuvîn-tîndu-i, i-a făcut sănătoși. Atunci, întreg satul acela a primit sfînta credință în Hristos și s-au luminat cu Sfîntul Botez. Pe copilul cel înviat, părinții săi l-au făgăduit lui Dumnezeu, împreună cu satul acela, care era să fie moștenirea copilului, ca, venind el în vîrstă, să se rînduiască spre slujba bisericească, iar satul să fie de obște pentru venitul bisericii.

Sfîntul Iulian, plecînd de acolo și apropiindu-se de alt sat numit Ruiliac, ce era lîngă rîul Lida, l-au întîmpinat pe el niște trimiși ai stăpînului acelui sat, rugîndu-l să vie la dînșii. Căci fiica stăpînului, fiind îndrăcită, se muncea foarte mult cu necuratul duh, astfel că și mîhnirea părinților și prietenilor era mare din pricina aceea. Deci, arhiereul lui Hristos a mers cu sîrguință acolo și, izgonind pe diavolul din fecioara aceea, pe părinții ei i-a adus la credința lui Hristos, iar idolii lor i-a sfărîmat și a zidit o biserică. El a zăbovit la dînșii pînă ce pe toți din satul acela și pe cei dimprejur i-a luminat cu Sfîntul Botez.

De acolo, Sfîntul Iulian s-a dus la un alt sat, ce se numea Artina. Acolo era o mare capiște idolească și un idol vestit al necuratului Joe, în care locuia un diavol și înșela cu multe năluciri pe oamenii cei rătăciți. Auzind cei ce trăiau în satul acela că episcopul creștinilor vine la dînșii, s-au adunat întru puterea lor, nevrînd să-l lase pe el la dînșii. Ei se temeau să nu facă zeului lor, ceea ce a făcut zeilor de prin celelalte sate, sfărîmîndu-i pe aceia ca praful. Deci, cînd arhiereul lui Dumnezeu a venit la dînșii, strigau împotriva lui cu mînie, zicînd: "Să se ucidă ca un răzvrătit al obiceiurilor celor vechi, părintești". Iar alții strigau: "Să se ardă ca un vrăjitor, amăgitor și vrăjmaș al zeilor noștri". Ei se mîniau asupra lui, dar nu puteau să-i facă nici un rău, căci dreapta Celui Preaînalt îl apăra.

Deci, Sfîntul Iulian, înarmîndu-se cu zaua cea nevăzută a puterii lui Dumnezeu și cu arma trecînd ca un viteaz ostaș fără de temere prin mijlocul tulburării poporului, a intrat în capiștea idolească, unde, chemînd numele Celui Atotputernic, a poruncit idolilor să cadă și diavolului să iasă de acolo. Atunci idolul îndată a căzut la pămînt și s-a sfărîmat în bucăți; iar din idolul cel sfărîmat a ieșit diavolul la vederea ochilor, în asemănare de balaur mare și

înfricoșat, care, scoțînd foc de pucioasă din gură și repezindu-se spre slujitorii săi - pentru că intrase în capiștea aceea mult popor necredincios -, a început a-i ucide pe dînșii și a-i omorî.

Poporul, neavînd unde să fugă de mînia și de otrava balaurului, a început a striga către Sfîntul Iulian, cerînd ajutor, ca să-i izbăvească pe ei din primejdia aceea. Sfîntul Iulian, slujitorul lui Dumnezeu, întinzîndu-și dreapta spre balaur și cu semnul Sfintei Cruci, ca și cu un toiag de fier, bătîndu-l pe acela și gonindu-l, a poruncit diavolului celui văzut ca, încetînd a vătăma pe oameni, să se ducă în adîncul pierzării sale. Deci, fugind balaurul din capiște, s-a făcut nevăzut.

Atunci poporul necredincioșilor, cunoscîndu-și rătăcirea lor, striga către Episcopul Iulian: "Robule al Dumnezeului Celui adevărat, mîntuiește-ne pe noi!" Sfîntul Iulian, învățîndu-i pe dînșii din destul, pe toți i-a adus la cunoștința lui Hristos; pentru că toți au primit cu osîrdie sfînta credință și s-au botezat. Capiștea aceea îndată au risipit-o, iar în locul ei au zidit o biserică, întru slava lui Hristos Dumnezeu și toți idolii ce se mai aflau pe aiurea i-au sfărîmat. Deci, s-a făcut mare bucurie în țara aceea, pentru izbăvirea din înșelăciunea idolească, astfel că păstorul cel ales, înconjurînd hotarele păstoriei sale, a adus la pășunea cea duhovnicească oile cele cuvîntătoare. El i-a scos din gura lupului cel din iad pe toți aceia, fără numai puțini au rămas în partea celor pieriți, care nu s-au lăsat de înșelăciunea cea mai dinainte.

Auzind Defensor, cel mai înainte pomenit, de toate cele făcute, adică cum arhiereul lui Dumnezeu, Iulian, a luminat hota-rele Chenomaniei, făcînd minuni multe cu darul lui Hristos, se bucura de aceasta foarte mult și slăvea pe Hristos Dumnezeu. Sculîndu-se el odată, s-a dus la Sfîntul Iulian și, cu dragoste sărutîndu-l, l-a rugat să vină în satul său, unde avea o casă aleasă și avere multă. El l-a chemat acolo pentru a izgoni îndrăcirile idolești, bucurîndu-se duhovnicește și făcînd cu veselie ospătare trupească întru slava lui Dumnezeu, mulțumind bunătății Sale celei iubitoare de oameni. Iulian, plăcutul lui Dumnezeu cel ce pretutindeni căuta mîntuirea sufletelor omenești, nu s-a lepădat de rugămintea lui Defensor și a mers cu dînsul în satul lui.

Mergînd el, a aflat pe un prunc tăvălindu-se în cale, pe lîngă care se încolăcise un balaur mare, cu coada legîndu-i picioarele ca și cu o funie; astfel că tot trupul copilului era încins împrejur și toți s-au temut văzînd aceea. Dar Iulian, omul lui Dumnezeu, mergînd aproape de el, s-a rugat, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, Cel ce ai izbăvit prin Crucea Ta neamul omenesc cel căzut din rai prin amăgirea șarpelui, izbăvește și acum această zidire a Ta, de balaurul care a legat-o pe dînsa, ca să cunoască cei ce stau de față că Tu ești păzitorul tuturor celor ce nădăjduiesc spre Tine". Atunci balaurul îndată a crăpat în două și a murit, iar copilul, scuturîndu-se de el, s-a sculat sănătos și toți au slăvit pe Dumnezeu.

Apropiindu-se de satul unde voiau să meargă, le-a ieșit mult popor întru întîmpinare; iar doi îndrăciți au strigat către sfîntul, cerînd ajutor. El îndată a chemat numele lui Hristos și a izgonit dintr-înșii necuratele duhuri. Apoi, acei oameni care au cîștigat izbăvire și toți necredincioșii, cîți se aflau acolo, au crezut în Hristos. Sfîntul Iulian, arhiereul lui Dumnezeu, a fost primit în satul acela cu cinste și cu dragoste și au făcut ospăț mare, nu numai trupesc, ci și duhovnicesc; pentru că toate cuvintele lor erau pentru slava și puterea lui Hristos și pentru pierderea diavolilor celor biruiți și rușinați.

După ce a făcut acel ospăț întru slava lui Dumnezeu, Defensor a arătat sfîntului episcop toate vistieriile sale și-l ruga să-și ia pentru sine cît va voi. Dar Sfîntul Iulian n-a voit să ia nimic, nici aur, nici argint, ci căuta mîntuirea sufletelor omenești, care este mai scumpă decît toate

vistieriile. Drept aceea, învățîndu-i din destul cu cuvintele cele de Dumnezeu insuflate, atît pe dregător, cît și casa lui, și tot satul, cîți i-a aflat nebotezați, i-a botezat și, întărindu-i în credință, s-a dus în cetate la casa sa. Intrînd el în cetate, legații ce erau în temnița cea de lîngă porțile cetății, văzînd pe sfîntul prin ferestruie, au strigat către dînsul cu glas mare, cerînd izbăvire din legături. Iar el, fiind milostiv și părinte iubitor de oameni, s-a umilit de dînșii și nu s-a dus mai întîi la casa sa, ci a mers la acei judecători, cărora le era încredințată rînduiala cetății, și i-a rugat, ca, cu prilejul venirii lui pe acolo, să lase în libertate pe cei legați. Dar aceia, fiind tari la inimă, n-au ascultat rugămintea episcopului, iar el a plecat de la ei mîhnit.

Mergînd el la biserică, a făcut lui Dumnezeu cîntare de mulțumire și de rugăciune, pentru că i-a ajutat să cîștige atît de multe suflete. După aceea a mers acasă la dregător, unde i-au dat să mănînce; dar sfîntul nu voia să guste, fiind mîhnit pentru cei legați. Domnul, Care face voia celor ce se tem de El, a trimis pe îngerul Său și a deschis ușile temniței, sfărîmînd toate legăturile, iar pe cei legați i-a lăsat liberi. Aceia, ieșind din temniță, mergeau prin mijlocul cetății către casa arhiereului, neobservîndu-i nimeni, nici zicîndu-le cineva ceva împotrivă, pentru că toți vedeau, că nu erau dezlegați din legături și liberați din temniță de mînă omenească, ci cu puterea lui Dumnezeu. Văzîndu-i Iulian, arhiereul lui Dumnezeu, venind la dînsul, s-a umplut de multă bucurie și i-a făcut pe ei părtași ai mesei sale; deci, ospătîndu-i din destul cu bucate trupești și duhovnicești, i-a trimis pe fiecare la locul său.

Sfîntul Iulian a petrecut pe scaunul său mulți ani ca episcop, conducînd bine Biserica oilor celor cuvîntătoare, cea luminată din nou, hrănind-o cu pășunea cea duhovnicească. Ostenindu-se el apostolește întru bunăvestirea lui Hristos, s-a apropiat de cinstitul său sfîrșit, izgonind din hotarele Chenomaniei închinarea de idoli și slujbele diavolești, ajungînd pînă la adînci bătrîneți. Înainte cu cîteva zile de sfîrșitul său, a ieșit din cetate la un sat, care era moșie bisericească, și acolo s-a îmbolnăvit. Deci, auzindu-se în cetate de boala lui, clericii s-au adunat la dînsul și mulți din cetățenii cei mai cucernici, cîți aveau dragoste duhovnicească către dînsul. Iar el, învățîndu-i multe pe toți, le-a poruncit ca, după moartea lui, să-l aleagă episcop al lor pe preotul Turevie, care s-a ostenit cu dînsul împreună pentru mîntuirea sufletelor omenești. Apoi, dînd tuturor cea de pe urmă sărutare, și-a dat sfîntul său suflet în mîinile lui Dumnezeu.

La sfîntul său sfîrșit s-a întîmplat să nu fie Defensor, boierul, fiindcă în acea vreme nu se afla în cetate, ci era dus în satul său cel depărtat. Însă i s-a descoperit lui despre aceasta, astfel: în ziua în care a murit sfîntul, Defensor, prînzind cu prietenii în casa sa, i s-au deschis ochii cei sufletești și a văzut pe Sfîntul Iulian îmbrăcat arhierește, împreună cu trei diaconi care purtau lumini, intrînd la dînsul și dîndu-i binecuvîntare; iar diaconii au pus pe masă cele trei lumini și s-au dus. Defensor a zis către cei ce ședeau cu dînsul: "Vedeți voi slava pe care o văd eu?" Aceia i-au răspuns că nu văd nimic. Atunci, el le-a zis: "Au n-ați văzut pe părintele nostru Iulian, care ne-a arătat atîtea bunătăți și a făcut atîtea minuni? Iată acesta a intrat acum aici la noi cu trei diaconi și cu trei lumini și, privind cu fața luminată și zîmbind, ne-a binecuvîntat; apoi, lăsînd luminile înaintea noastră, a ieșit. Eu socotesc din acestea, că el acum a murit, pentru că noi am auzit de boala lui".

Defensor, zicînd acestea, îndată s-a sculat și s-a dus degrabă la cetate și în satul acela în care a murit sfîntul; și, aflîndu-l pe el odihnit întru Domnul, a plîns mult. Asemenea și tot poporul a vărsat multe lacrimi după părintele și păstorul lor. El, punînd în caretă cinstitele lui moaște, le-a dus în cetate. Cînd a ajuns aproape de cetate la rîul numit Sarta, ce este foarte adînc și peste care se trecea pe pod, mai înainte de a se sui ei pe pod, caii, care trăgeau careta cu trupul sfîntului, îndreptîndu-se cu mînă nevăzută, s-au repezit spre rîu și mergeau pe apă ca pe uscat,

neudîndu-și picioarele. Astfel au trecut pe celălalt mal, încît toți s-au spăimîntat de acea minune preaslăvită; pentru că Sfîntul Iulian, nu numai în viață a făcut minuni, ci și după moarte.

Sfîntul lui trup fiind dus cu slavă în cetate, toți alergau spre întîmpinarea sfintelor lui moaște. În acea vreme, o femeie, scăldînd pruncul său într-un vas de aramă, a pus puțin foc sub vasul acela, ca să se încălzească apa. Dar, văzînd că poporul ducea pe sfîntul și mulți erau cu lumînări aprinse, cu tămîieri și cu cîntări de laude, a căutat cu mintea spre acela și aprinzîndu-se de dragoste duhovnicească, a lăsat pruncul în scăldătoare și a alergat la acea slăvită petrecere a cinstitului trup al plăcutului lui Dumnezeu, ca să se uite mai bine. Deci, a zăbovit puțin pînă ce a trecut de casa ei. Apoi și-a adus aminte de scăldătoarea pruncului și, întorcîndu-se degrabă la el, a văzut focul de sub vasul acela foarte aprins, iar scăldătoarea înfierbîntată. Deci ea a strigat de spaimă și, apucînd degrabă vasul de pe foc și vărsînd apa cea fiebinte, a găsit pruncul viu și sănătos, nevătămat deloc. Această minune au văzut-o mulți din cei ce se întîmplaseră acolo și toți s-au încredințat că pruncul a fost păzit cu rugăciunile sfîntului. Ei au îngropat pe Arhiereul lui Hristos, Iulian, în biserica cea zidită de dînsul, pe locul unde mai înainte fusese casa boierului Defensor, acum dăruită sfîntului. La mormîntul lui se săvîrșeau multe minuni, căci se dădeau tămăduiri la toate bolile, cu rugăciunile lui cele sfinte și cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, se cuvine cinste și slavă în vecii vecilor. Amin.

43. SFÎNTA MUCENIȚĂ GOLINDUHIA (13 IULIE)

Pe pămîntul Persiei, în împărăția lui Hosroe cel bătrîn, era o femeie tînără și frumoasă, care se chema cu nume persan Golinduhia. Ea se trăgea din neam slăvit și din boieri mari, fiind însoțită după un bărbat vestit, mai mare al vrăjitorilor. Această femeie, după trei ani ai însoțirii sale, înțelepțindu-se din dumnezeiasca luminare, a început a cunoaște rătăcirea păgînătății persane și cerceta care este credința cea dreaptă. Auzind de credința creștinească cea neîntinată, gîndea în sine despre dînsa: "Oare aceasta este credința cea dreaptă sau alta?" Deci, dorea să se povățuiască spre aceea și să vină la cunoștința adevărului.

Petrecînd ea multe zile într-o astfel de gîndire, într-o noapte a avut în vis o vedenie: a văzut stînd înaintea ei pe un înger lumi-nos al lui Dumnezeu, care, luînd-o, a dus-o într-un loc întunecos și aprins, plin de mare frică și de spaimă, unde se munceau mulțime de oameni. Ea a întrebat pe îngerul care o ducea: "Ce este locul acesta înfricoșat și cine sînt cei ce sînt munciți într-însul?" Iar îngerul a zis către dînsa: "Locul acesta este pedeapsa păcătoșilor și a necredincioșilor și într-însul sînt strămoșii tăi, care s-au închinat idolilor persani". Golinduhia se mîhnea de pierderea strămoșilor săi și suspina. Apoi îngerul a dus-o în alt loc, unde era Raiul, locul de sălășluire al drepților și, printr-o ușă mică, i-a arătat o lumină mare ce era înăuntru. În acel loc dănțuiau mulți bărbați și femei cu bucurie nespusă.

Deci îngerul, arătîndu-i aceasta, a intrat prin ușa aceea. Golinduhia voia și ea să intre în urma îngerului, dar n-a lăsat-o, zicîndu-i: "Nu poți să intri aici pentru că nu ești creștină. Nimeni nu intră aici din cei ce nu au Sfîntul Botez al Domnului nostru Iisus Hristos". Ea, deșteptîndu-se din somn, se mira cu spaimă de acea vedenie și dorea foarte mult să se facă creștină, lepădînd păgînătatea persană și vrăjile bărbatului său. Ea se îngrijea cu gîndul, cum s-ar putea învrednici

de Sfîntul Botez și de aceea se ruga cu lacrimi către Dumnezeul creștinilor. Apoi, degrabă și-a cîștigat cererea sa, pentru că, povățuindu-se de îngerul Domnului, a ieșit din casă, neștiind nimeni, și s-a dus la un sfințit slujitor al Domnului, care petrecea într-un loc ascuns, ca un înger în trup. Tot de acela s-a învățat sfînta credință și s-a botezat, punîndu-i numele la Sfîntul Botez, Maria.

După primirea Sfîntului Botez, ea s-a dus iarăși la casa sa, dar, fiind logodită cu Hristos, nu s-a mai însoțit după lege cu bărbatul său cel necurat, nevrînd să se întineze. Deci, petrecea în post și rugăciune, precum o învățase duhovnicescul părinte care a botezat-o. Ea petrecea nopți întregi fără de somn, stînd și rugîndu-se Domnului, iar ziua tăcea, luînd aminte la sine, nevoind să vorbească cu cei necredincioși. Pe bărbatul său nu l-a lăsat nici să se apropie de ea, iar el se mira de o schimbare ca aceasta, neprice-pînd pricina. Deci, era în mare mîhnire pentru ea. El se mîhnea mai ales de împreunarea firii, pentru că nicidecum nu voia să se apropie de el. Deci, silindu-se spre obișnuita împreunare, cu amă-gire și rugăminte, cu îngrozire, cu bătaie și cu sila, nimic nu sporea, pentru că era întărită de puterea nevăzută a lui Dumnezeu.

Cunoscînd el că soția lui este creștină, a plîns de ea, ca pentru o femeie pierdută, și o îndemna cu lacrimi în tot chipul să se lepede de Hristos și să fie cu dînsul pentru împreunarea însoțirii, precum a fost și mai înainte. Dar n-a putut, căci ea era întărită în credință și în dragostea lui Iisus Hristos. El mai făcea încă și vrăji pentru ea, chemînd în ajutor puterea diavolească, dar nici așa nu a făcut nimic, pentru că diavolii nu îndrăzneau să se apropie de ea, văzînd-o luminată de darul lui Hristos. Deci, s-a dus la împăratul Hosroe, spunîndu-i cu jale că femeia sa este creștină.

Atunci, împăratul a trimis la dînsa pe unul din sfetnicii săi ca s-o povățuiască; dar și acela s-a întors fără de ispravă. Împăratul n-a făcut numai o dată aceasta, ci de mai multe ori, deoarece trimitea la ea bărbați cinstiți și femei de neam bun, ca s-o îmbuneze și s-o înduplece a se întoarce la credința ei de mai înainte și astfel să petreacă cu bărbatul său; însă toate ostenelile erau zadarnice.

Odată împăratul a trimis la dînsa, zicîndu-i: "Dacă te vei lepăda de credința creștinească și te vei întoarce la cea păgînească, împăratul te va lua de femeie și vei fi împărăteasa lui". Sfînta a zis către cei ce veniseră la ea: "Vă întreb să-mi spuneți un lucru. Dacă împăratul mă va lua ca să-i fiu femeia lui, el nu va muri? Va fi viu în veci? Dacă va fi fără de moarte în veci, atunci îl voi asculta". Cel ce venise i-a răspuns: "Nu este cu putință omului să fie fără de moarte, căci și împăratul este om, deci va muri și el!" Atunci sfînta a răspuns: "Eu nu voiesc să mă însoțesc cu împăratul cel muritor și de puțină vreme, căci m-am însoțit cu Împăratul cel fără de moarte, cu Hristos, Dumnezeul meu, Cel ce petrece în veci, pentru Care sînt gata a pătimi și a muri". Întorcîndu-se, trimișii au spus împăratului cuvintele ei. Iar el, foarte mîniat, a poruncit să o lege cu lanțuri de fier peste tot trupul și să o arunce într-o temniță uitată și părăsită. Acolo, de toți să fie uitată ca o moartă.

Sfînta a petrecut în temnița aceea 18 ani. În acei ani a murit împăratul Persiei, Hosroe cel bătrîn, și după el a urmat fiul său, Armisdas. Pe atunci grecii au avut ca împărați pe Iustin cel tînăr, pe Tiberie, al doilea cu acest nume, iar după ei au avut pe Mavrichie. În această vreme a venit în Persia un sol, bărbat cinstit, cu numele Aristobul, iubitor și plăcut lui Dumnezeu, care, auzind de Sfînta Muceniță Golinduhia (Maria) că șade în temniță, a dorit s-o vadă și să se învrednicească de binecuvîntarea ei. Deci, a rugat pe împăratul Persiei să poruncească, ca să-l lase să meargă la dînsa în temniță. Deci, cîștigînd învoială, a mers la sfînta, căreia i-a sărutat lanțurile cu care era legată pentru Hristos și a luat o parte din acelea spre binecuvîntarea sa.

Întîrziind bărbatul acela cîtăva vreme în Persia, se ducea adeseori la sfînta, învățînd-o psalmii lui David. Mireasa lui Hristos, șezînd în temniță ca într-o cămară, cînta și mulțumea lui Dumnezeu.

După plecarea lui Aristobul, împăratul Armisdas a dat pe sfînta vrăjitorilor, ca s-o muncească. Aceia o scoteau în toate zilele din temniță și o băteau, rănind-o fără milă. Însă a doua zi o găseau sănătoasă. Într-o vreme, de multe bătăi, i s-a crăpat pieptul în jumătate, pentru că o bătea pe pîntece și pe piept; iar a doua zi, fiind scoasă iarăși la bătaie, s-a arătat cu trupul sănătos. Acest lucru văzîndu-l perșii care o priveau, s-au mirat și au preamărit puterea lui Hristos. Deci, mulți dintre ei s-au plecat la credința creștinească. Vrăjitorii care o munceau, se mîniau spre mielușeaua lui Hristos ca fiarele. Deci, au aflat asupra ei alte munci, astfel: i-au ars capul cu jăratec, au pus-o într-un sac legat și pecetluit și după aceea au aruncat-o într-o groapă adîncă, ca să moară acolo. Dar, cu dreapta cea puternică a lui Dumnezeu, Care îi păzea viața, a petrecut vie multe zile fără hrană și fără băutură. Astfel fiind muncită mucenița mai presus de fire multe zile, împăratul a poruncit la niște oameni ca s-o batjocorească, ducînd-o într-o casă deosebită. Cînd acei oameni intrau în casă, nu găseau pe muceniță pentru că era acoperită de Dumnezeu prin nevedere și ochii lor întunecați nu puteau să vadă pe curata mireasă a lui Hristos. Plecînd cei fără de rușine, mucenița se vedea iarăși de către slujitorii ighemonului.

Deci, ducînd-o iar la muncire, a răbdat fel de fel de pătimiri. După aceea au aruncat-o spre mîncare unui balaur mare și înfricoșat, pe care îl țineau și-l hrăneau într-o peșteră adîncă. Dar Cel ce a închis gurile leilor, ca să nu mănînce pe Daniil cel aruncat în groapă, tot Acela a trimis pe îngerul Său și a închis gura balaurului, ca să nu vatăme nici să se atingă de trupul cel mult chinuit al muceniței. Ea a înfrînat mînia lui și balaurul era înaintea ei ca un mielușel blînd, zăcînd și odihnindu-se lîngă picioarele ei. Sfînta a petrecut cu balaurul în acea prăpastie patru luni. Balaurului i se arunca în toate zilele hrana cea rînduită, iar mucenița petrecea vie fără de hrană și fără băutură, tot ca mai înainte, ținîndu-i viața, cu minuni, puterea lui Dumnezeu.

După mai multe zile, a flămînzit și i s-a arătat ei îngerul Domnului, care s-a atins de gura ei, făcînd semnul Sfintei Cruci și zicîndu-i: "De acum nu vei mai flămînzi, nici vei mai înseta, afară numai cînd de voia ta vei pofti, ca să mănînci ceva puțin, arătîndu-te prin aceasta că încă ești cu trup; dar aceea va fi întru a ta stăpînire". Acestea zicîndu-i, a scos-o din prăpastia aceea. Deci, păgînii păzind-o pe dînsa, iarăși au prins-o și mult s-au mirat că nu a mîncat-o balaurul. Ei se mai mirau cum ea a ieșit din groapă și ziceau că a fermecat pe balaur cu vrăji creștinești, ca să nu o mănînce și a ieșit din groapă tot cu vrăji. Dar iarăși ziceau: "Cît de puternică este vraja creștinească, încît a biruit vrăjile persane".

Împăratul, aflînd că sfînta este vie, a poruncit s-o taie cu sabia. Dar, pe cînd o ducea la tăiere, îngerul Domnului a răpit-o pe ea din mîinile ostașilor fărădelege și a păzit-o nevătămată. Deci, ducîndu-se mucenița, petrecea între creștini, neștiută de chinuitori. Creștinii, pe atunci, nu erau mulți în Persia și nu viețuiau prin locuri vestite, ci mai mult prin locuri retrase, deși știau de dînșii necredincioșii. Deci sfînta era, după cuvîntul îngerului, neflămînzind, nici însetînd, fără numai cînd voia să se arate pe sine că este trup, iar nu nălucire. Ea lua o fărîmitură mică de pîine și, muind-o pe aceea în apă caldă, o mînca. Dar aceasta o făcea rar, uneori după zece zile, iar alteori după mai multe zile. Deci, trecînd puțină vreme, după izbăvirea de moarte a sfintei mucenițe, a pierit cu sunet necredinciosul împărat al Persiei, Armisdas, fiind ucis de ai săi.

După el a venit Hosroe, fiul său și nepotul lui Hosroe cel bătrîn; dar și asupra aceluia s-au răsculat boierii, încît Hosroe a fugit din Persia. Deci, gîndea unde să se întoarcă: în Arabia,

unde stăpîneau turci, sau în părțile grecești, la creștini. El nu se pricepea nici pe ce cale să apuce. Drept aceea, a lăsat liber frîul calului său, ca, pe calea pe care o va lua, într-acolo să meargă. Deci, cînd a sosit la o răscruce, de unde pornea o cale către Arabia, iar alta spre greci, calul a apucat pe cea care ducea către greci și Hosroe a mers cu casnicii săi la stăpînirea grecească, unde a fost primit cu cinste și cu dragoste de Mavrichie, împăratul grec. Deci, Mavrichie a dat lui Hosroe multă putere din oastea sa și, ducîndu-se în Persia, a biruit pe vrăjmașii săi și iarăși și-a luat scaunul său, dînd liniște și libertate creștinilor ce erau în Persia. Căci Hosroe avea pe Mavrichie ca pe un tată al său și pentru dînsul n-a făcut rău creștinilor, pînă la sfîrșitul lui Mavrichie.

Cînd Hosroe a venit în Persia, împreună cu dînsul a venit și Sfîntul Dometian, episcopul Melitinei, care era trimis de Mavrichie. El a văzut cu ochii săi, precum a văzut și Aristobul mai înainte, pe Sfînta Muceniță Maria, care se numea în persană Golinduhia. Dar acum nu mai era în legături, ci în libertate, propovăduind pe Hristos perșilor. El a vorbit cu dînsa, iar de pătimirea ei a aflat din gura alteia, iar aceea a auzit din spusele altora. Deci, întorcîndu-se în țara grecească, a spus de dînsa multora. Rudeniile ei au primit în Persia sfînta credință, încă și alți însemnați și vestiți oameni și mulți din popor s-au făcut creștini, pentru că vedeau minunile cele multe făcute de dînsa și proorociile celor viitoare; pentru că avea dar de proorocie și de înainte-vedere și cele ascunse le vedea. Astfel se înmulțea prin ea slava lui Hristos în părțile acelea.

După aceasta, Sfînta Muceniță Maria s-a dus în hotarele stă-pînirii grecești, la Chirchesia și la Daria, apoi s-a dus la Ierusalim, unde s-a închinat făcătorului de viață lemn al cinstitei Cruci a Domnului și la Mormîntul Lui și la celelalte locuri sfinte. Apoi, ea a mers într-o mînăstire oarecare, unde pătrunsese eresul răucredinciosului Sever, care mărturisea că dumnezeirea a fost pătimitoare, adăugînd la rugăciunea "Sfinte Dumnezeule" aceste cuvinte: "Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, "Cel ce Te-ai răstignit pentru noi", miluiește-ne pe noi"; ca și cum Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh ar fi pătimit pe Cruce. Deci, sfînta s-a rugat lui Dumnezeu ca să-i descopere ei despre severiani. Oare se cade ei a se apropia de împărtășirea lor sau nu? Deci, ea a văzut pe un înger ținînd două pahare, unul plin de întuneric și altul plin de lumină. Prin aceasta i se arăta ei că paharul cel cu întuneric este ereticeasca credință, iar cel cu lumină este al sfintei Biserici sobornicești. Drept aceea, sfînta s-a mîhnit de ereticeasca învățătură și degrabă s-a dus de acolo. Ea a fost trecută de îngerul lui Dumnezeu și dusă prin alte cetăți și țări. În Ierapolea Siriei a cercetat pe Episcopul Ștefan, care mai pe urmă a scris viața ei.

Cînd i s-a apropiat fericitul ei sfîrșit, s-a îmbolnăvit puțin pe cînd era în biserica Sfîntului Mucenic Serghie, care este între Nisibe și cetatea care se numește Dara. Deci, ea s-a rugat mult pentru mîntuirea a toată lumea, a dat mulțumire lui Dumnezeu pentru mila Lui cea mare pe care a făcut-o cu dînsa și cu bucurie și-a dat sfîntul său suflet în mîinile Domnului său, pe Care L-a iubit și pentru Care a pătimit multe chinuri. Astfel s-a numărat cu sfintele mucenițe întru împărăția Lui cea cerească. Sfînta Muceniță Maria, care mai înainte s-a numit Golinduhia, și-a săvîrșit viața sa pe pămînt, pentru Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slava în veci. Amin.

44. CUVIOSUL ȘTEFAN SAVAITUL
(13 IULIE)

Viața Cuviosului Ștefan nu am aflat-o scrisă nicăieri, însă sîntem încredințați, din slujba lui scrisă în Minei, că s-a făcut monah din tînăra lui vîrstă și cu faptele lui cele bune a strălucit ca o rază în adunările monahicești, păzindu-și curăția trupului său. Și prin dorirea cea mare, urmînd purtătorului de Dumnezeu Sava, s-a făcut ucenic al său. Astfel, după moartea aceluia,

s-a făcut următor ales și, cercînd adîncul înțelepciunii, s-a nevoit împotriva hulitorilor eretici. Deci, bineplăcînd lui Dumnezeu, s-a mutat la El și s-a numărat în ceata cuvioșilor.

45. POMENIREA SFÎNTULUI APOSTOL ACVILA, UNUL DIN CEI ȘAPTEZECI
(14 IULIE)

Sfîntul Apostol Acvila, unul din cei șaptezeci de apostoli, a fost ucenicul Sfîntului Apostol Pavel și a fost pus episcop de acesta. El era de neam iudeu, din părțile Pontului, locuind în Italia cu femeia sa, Priscila, mai înainte de a crede ei în Hristos. Cînd Claudiu Cezarul a poruncit ca toți iudeii să fugă din Roma, atunci Acvila cu soția sa au trecut în Corint. Pricina acestei izgoniri a iudeilor din Roma a fost aceasta: începîndu-se propovăduirea Domnului nostru Iisus Hristos în Roma și Sfîntul Apostol Petru venind și el acolo, au primit sfînta credință în Hristos, dar mai mulți petreceau întru necredință. Dar ei aveau multe certuri între dînșii, căci unii mărturiseau că Hristos este adevăratul Mesia, iar alții se lepădau de El, hulindu-L.

Necredincioșii iudei, precum în Ierusalim și în celelalte părți, tot astfel și în Roma, de multe ori se sculau cu răutate împotriva creștinilor. Ei nu sufereau nici să audă de numele lui Iisus Hristos, dar și pe păgîni îi îndemnau spre aceasta, gonind pretutindeni pe cei credincioși. Dar cei care se întorseseră la Hristos, aceia apărau pe iudeii ce crezuseră, de iudeii cei necredincioși; din această pricină se ridica între dînșii cearta. De acest lucru s-a dat de știre lui Claudiu Cezarul. Dar, de vreme ce Hristos se numea de creștini că este Fiul lui Dumnezeu și împărat al lui Israil, pentru aceea Cezarul s-a temut să nu se ridice vreo tulburare în popor și să se arate între dînșii un alt împărat, care să-i ia stăpînirea lui. Deci, el a poruncit ca pe toți iudeii cei credincioși și necredincioși, să-i izgonească din Roma și din toată Italia.

Se mai povestesc încă și alte pricini ale izgonirii acelora. Iudeii cei necredincioși amăgiseră la credința lor mozaică pe împărăteasa Agripina, femeia lui Claudiu. Deci iudeii, fiind izgoniți de acolo, Acvila s-a dus în Corint, hrănindu-se din osteneala mîini-lor sale, pentru că era cu meșteșugul făcător de corturi.

Pe vremea aceea, Sfîntul Apostol Pavel, propovăduind pe Hristos între neamuri, a mers de la Atena la Corint, cetate de scaun a Ahaiei și, aflînd acolo pe Acvila cu soția sa, Priscila, a găzduit la dînșii și, fiind de același meșteșug cu ei, lucrau împreună corturi. Deci, învățîndu-i pe ei a crede în Hristos, i-au botezat. Petrecînd Pavel în Corint cîtăva vreme, se întreba cu iudeii și cu elinii despre Hristos. Astfel, i-a învățat pe ei cuvîntul lui Dumnezeu un an și șase luni. Apoi, plecînd cu corabia în Siria, a luat cu dînsul pe Acvila și pe Priscila. Sfîntul Apostol Pavel a sosit împreună cu dînșii și cu ceilalți următori ai lui la Efes și, voind ca să fie în Ierusalim de praznicul Paștelui, au lăsat în Efes pe Acvila și pe Priscila, ca să învețe pe efeseni sfînta credință cea în Iisus Hristos. Iar el s-a dus singur la Ierusalim, făgăduindu-le că iarăși o să se întoarcă la dînșii în Efes.

După ce Pavel s-a dus în calea cea socotită de dînsul, a venit la Efes iudeul Apolo, de neam alexandrin, bărbat cuvîntăreț și tare în Scripturi. Acesta era învățat în calea Domnului și,

arzînd cu duhul, grăia și învăța cu dinadinsul cele pentru Domnul. Însă nu știa încă de botezul cel în Sfînta Treime, ci numai de botezul lui Ioan. Auzind Acvila și Priscila de această învățătură a lui Apolo, l-au primit pe el la dînșii și mai cu încredințare i-au spus calea Domnului. După aceasta, Sfîntul Apostol Pavel s-a întors de la Ierusalim la Efes și a scris de acolo Întîia Epistolă către Corintenii care crezuseră în Hristos. Iar la sfîrșit le grăiește: *Închină-se vouă întru Domnul Acvila și Priscila, cu adunarea cea din casa lor,* (adică cu slugile lor).

După aceasta, murind Claudiu Cezarul, iarăși s-a dat libertate iudeilor să viețuiască în Roma. Deci, iudeii se întorceau fiecare la locul lor cel dintîi, la averile lor, adică în Italia. Atunci și Acvila cu Priscila s-au întors în Roma.

Cînd Sfîntul Apostol Pavel s-a întors iarăși la Corint și a scris de acolo epistola cea către Romani, n-a uitat ca într-însa să trimită sărutarea sa, către acești iubiți ucenici ai săi, zicîndu-le în capitolul cel mai de pe urmă, astfel: *Sărutați pe Acvila și Priscila, ajutătorii mei în Iisus Hristos, care pentru sufletul meu și-au pus grumajii lor, cărora nu eu singur le mulțumesc, ci toate Bisericile neamurilor*. Sfîntul Acvila, zăbovind cîtăva vreme în Roma, s-a dus iarăși în Asia, cu soția sa. Pentru că a fost rînduit de învățătorul său, Sfîntul Apostol Pavel, la propovăduirea cuvîntului lui Dumnezeu, cînd s-a pus de dînsul episcop. Mergînd el la Efes, ajuta întru osteneli pe Sfîntul Apostol Timotei, ucenicul Sfîntului Apostol Pavel, pe care, punîndu-l episcop, l-a lăsat acolo, precum grăiește în cea dintîi Epistolă scrisă către dînsul din Laodiceea: *Te-am rugat pe tine să rămîi în Efes, cînd mergeam în Macedonia...*

După aceasta, cînd Sfîntul Apostol Pavel a fost izgonit de evrei din Ierusalim și a fost dus la Roma în lanțuri, a scris de acolo a II-a Epistolă către Timotei. În aceeași epistolă vorbește de acești iubiți ucenici ai săi, zicînd: *Sărută pe Priscila și pe Acvila...* Sfîntul Apostol Acvila, propovăduind pe Hristos în Asia, în Ahaia și în Eracleea, a adus la mîntuire mulțime mare de suflete omenești. Pe mulți i-a întors de la idoleasca nebunie la dumnezeiasca cunoștință, botezîndu-i.

El a trecut și prin alte țări diferite, binevestind pretutindeni împărăția lui Dumnezeu și luminînd pe mulți cu sfînta credință. A sfărîmat mulți idoli și a ridicat multe biserici, punînd preoți, și suferind multe ispite. În urmă a fost ucis de cei necredincioși și a aflat odihnă la ceruri cu ceilalți Sfinți Apostoli, prin darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slavă în veci. Amin.

46. VIAȚA CUVIOSULUI PĂRINTE ELIE MONAHUL
(14 IULIE)

Cuviosul Elie este strălucit între monahii din pustiile Egiptului, bineplăcînd lui Dumnezeu. Acesta s-a dus din copilărie în mînăstire și s-a dat în slujba Domnului. Deci, învățîndu-se în întreaga înțelepciune, s-a învrednicit deplin cu darul lui Dumnezeu, de a face minuni din tinerețile sale. El, fiind încă copil, cînd îl trimiteau ceilalți monahi să aducă foc, lua cărbuni aprinși și îi aducea la stareț în haină, fără însă a i se aprinde haina. Acest lucru văzîndu-l frații, se mirau de acea minune și doreau ca să urmeze vieții celei minunate a tînărului copil, care covîrșea cu sfințenia lui pe cei bătrîni.

Într-o vreme, acest fericit Elie, umblînd singur prin pustie, a dorit să mănînce miere. Deci, văzînd un fagure de miere aşezat pe o piatră şi cunoscînd că aceea este meşteşugirea vrăjmaşului, a început singur a se ocărî pe sine, zicînd: "Du-te de la mine poftă înşelătoare, căci scris este: *Să umblaţi cu duhul, iar pofta trupească să n-o săvîrşiţi...*, şi îndată s-a dus din locul acela. Intrînd în pustiul cel mai dinăuntru, petrecea în postire, chinuindu-şi trupul său cu înfrînarea şi cu foamea. Fiind în pustie, în săptămîna a treia a postirii sale, a văzut pe pămînt nişte mere şi alte roduri de saduri alese şi, cunoscînd că aceea este înşelăciunea vrăjmaşului, a zis: "Nu voi gusta, nici mă voi atinge de ceva dintr-acestea, ca să nu se smintească sufletul meu, pentru că scris este: *Nu numai cu pîine va trăi omul, ci cu tot cuvîntul care iese din gura lui Dumnezeu*.

Postind el, a patra săptămînă a adormit puţin şi a văzut în vis pe îngerul Domnului, stînd înaintea lui şi zicîndu-i: "Scoală-te şi cele ce vei afla puse înaintea ta, să le mănînci şi să te întăreşti, fără să stai la îndoială". Deşteptîndu-se din somn, a văzut un izvor de apă vie şi împrejurul lui nişte verdeţuri foarte dulci la gust. Deci a mîncat din verdeţurile acelea şi a băut apă din izvor şi şi-a întărit trupul. După aceea, povestea fraţilor că niciodată în viaţa sa nu i s-a întîmplat, ca să se îndulcească de o hrană ca aceea.

Ducîndu-se el puţin de acolo, a găsit o peşteră şi s-a sălăşluit într-însa, unde a petrecut cîtăva vreme. Însă, cînd firea cea trupească avea trebuinţă de hrană, îşi pleca genunchii şi se ruga şi atunci îndată i se punea înaintea lui, de o mînă nevăzută, pîine curată şi caldă, măsline şi diferite poame.

O dată, cuviosul s-a dus să cerceteze pe fraţii care petreceau cu nevoinţă în pustie, ducîndu-le lor hrană din bunătăţile care i le trimitea Dumnezeu. Mergînd el pe cale şi îngreunîndu-se de sarcina hranei pe care o ducea, a văzut nişte măgari sălbatici, umblînd şi păscînd în pustie. El a strigat la ei, zicînd: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos, să vină aici unul din voi şi să ducă sarcina mea". Atunci, îndată a venit la dînsul un măgar ce era mai puternic, dar cu multă blîndeţe, iar cuviosul şi-a pus sarcina pe asin şi însuşi a încălecat pe dînsul. Şi astfel a ajuns repede la chiliile fraţilor din pustie şi i-a înveselit cu hrana ce le-a adus, iar dobitocului care îi adusese sarcina, i-a dat drumul în pustie.

Altă dată a mers dimineaţa, într-o zi de Duminică, la o mînăstire pustnicească şi, văzînd că nu se săvîrşeşte Sfînta Liturghie, a întrebat: "Pentru ce ziua Domnului a rămas fără slujbă?" Fraţii i-au răspuns: "Preotul, fiind în partea cealaltă de rîu, n-a venit la noi de frica unui crocodil care este în rîu şi care a mîncat mulţi oameni". Sfîntul le-a zis: "De veţi voi, eu voi merge şi voi aduce pe preotul vostru". Fraţii i-au zis: "Nu este cine să te treacă pe tine în partea cealaltă, pentru că toţi se tem de a se apropia de acea trecere, de frica crocodilului". Iar Sfîntul Elie a mers, nădăjduind spre Dumnezeu.

Cînd a ajuns pe malul rîului, a chemat numele Domnului şi îndată a venit la dînsul acel crocodil, care se obişnuise a mînca oamenii pe care îi găsea. Acela, cu poruncă dumnezeiască, s-a făcut trecătorul cuviosului, pentru că, luînd pe sfîntul pe spatele său, cu frică şi cu blîndeţe l-a trecut peste rîu la celălalt mal. Cuviosul, ajungînd la locuinţa preotului, îl ruga să vină la fraţi. Preotul, necunoscîndu-l pe el, îl întreba cine este şi de unde vine. Iar el i-a răspuns că vine de la o mînăstire. Preotul, văzînd pe fericitul că avea o haină veche şi cu multe cusături şi cunoscîndu-l din cuvinte şi din obiceiul cel bun că este om al lui Dumnezeu, a zis către dînsul: "O, frate, ai proastă haină trupească, dar ai bună şi negrăită haină sufletească".

Deci, sculîndu-se, mergea cu dînsul spre mînăstire. Cînd au sosit la rîu, el neavînd cu ce să treacă, cuviosul a zis către preot: "Nu te îndoi, părinte, Dumnezeu ne va găti îndată o luntre". Și strigînd cu glas mare a chemat la sine pe crocodil. Crocodilul, auzind glasul sfîntului, îndată a venit la dînșii și cu blîndețe își dădea spatele său, ca să se suie pe el. Cuviosul Elie, suindu-se cel dintîi pe crocodil, chema pe preot, zicînd: "Suie-te, părinte, și nu te teme!" Dar preotul, văzînd crocodilul, s-a înfricoșat și a fugit înapoi. Frații, stînd pe celălalt mal, priveau la acea minune, adică cum omul lui Dumnezeu trecea rîul, fiind purtat de crocodil și toți se minunau de el cu spaimă. Cuviosul, trecînd rîul și ieșind la mal, a scos împreună cu el și pe acel crocodil, către care a zis: "Mai bine este să mori tu singur, decît să dai pe oameni morții și să mănînci trupurile lor". Și crocodilul, căzînd, îndată a murit.

Sfîntul Elie a petrecut în mînăstirea aceea trei zile, învățînd pe frați cu cuvinte insuflate de Dumnezeu. El, fiind mai înainte- văzător, știa gîndurile fiecăruia și vedea științele tuturor și fiecăruia îi spunea deosebit de ceea ce era bîntuit. Unuia îi zicea: "Frate, ești aprins de duhul necurăției". Altuia: "Te aprinzi de mînie". Iar altuia: "Te robești de lăcomie". Altuia îi spunea că se biruiește de altă patimă. Asemenea și faptele cele bune ale monahilor celor îmbunătățiți le spunea la arătare spre folosul altora, numind pe unul blînd, pe altul drept, pe altul răbdător și pe altul ascultător. Iar altuia îi zicea că are altă faptă bună, pentru că viețile tuturor și toate lucrurile cele făcute în taină, și bune și rele, îi erau descoperite lui de Dumnezeu. Deci, toți cei ce erau biruiți de patimi, spuneau despre sine că așa este precum grăiește Elie; apoi se umileau cu inimile și își îndreptau viața lor.

Cuviosul părinte, după multe vorbe duhovnicești, a zis către dînșii: "Pregătiți masa, căci, iată, acum vor veni niște frați străini". Fiind masa pregătită, după cuvîntul sfîntului, niște frați, venind de departe, au intrat în mînăstire. Sfîntul Elie, primindu-i și ospătîndu-i cu cinste, s-a dus după aceea în pustie. Unul din frații cei tineri îl ruga să-i poruncească să petreacă cu dînsul în pustie. Sfîntul i-a zis: "Frate, acest lucru este greu și îți trebuie multă osteneală, pentru că se cuvine a răbda cu tărie împotriva ispitelor diavolești". Fratele acela se făgăduia că le va suferi pe toate; deci, sfîntul, primindu-l, i-a poruncit să viețuiască în cealaltă peșteră. Sosind noaptea, diavolii au năvălit asupra lui, mai întîi nevăzuți și cu gînduri spurcate, tulburîndu-i mintea; apoi, prin năluciri înfricoșate se repezeau la el, sugrumîndu-l și vrînd să-l ucidă.

Fugind el din peșteră, a alergat la cuviosul și i-a spus primejdia. Starețul, mîngîind pe acel frate cu puține cuvinte și întărindu-l în răbdare și în credință, l-a dus iar în peșteră; și, însemnînd cu degetul acel loc împrejur și îngrădindu-l cu semnul Sfintei Cruci, i-a poruncit ca, înarmîndu-se cu numele Domnului, să petreacă fără frică. După aceea, fratele petrecea în pustiul acela nevătămat de asupririle diavolești, învrednicindu-se de aceeași hrană, care se aducea de mînă nevăzută, cu care era hrănit de Dumnezeu și cuviosul lui povățuitor.

Sfîntul Elie, ajungînd la adînci bătrîneți și făcînd multe minuni, s-a mutat la Dumnezeu, Căruia I-a plăcut. El s-a mutat în ceata cuvioșilor care stau în cer înaintea scaunului Tatălui, Fiului și Sfîntului Duh, Dumnezeu Unul în Treime, Căruia Se cuvine slavă, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

47. SFÎNTUL NICODIM AGHIORITUL, PURTĂTORUL DE DUMNEZEU (14 IULIE)

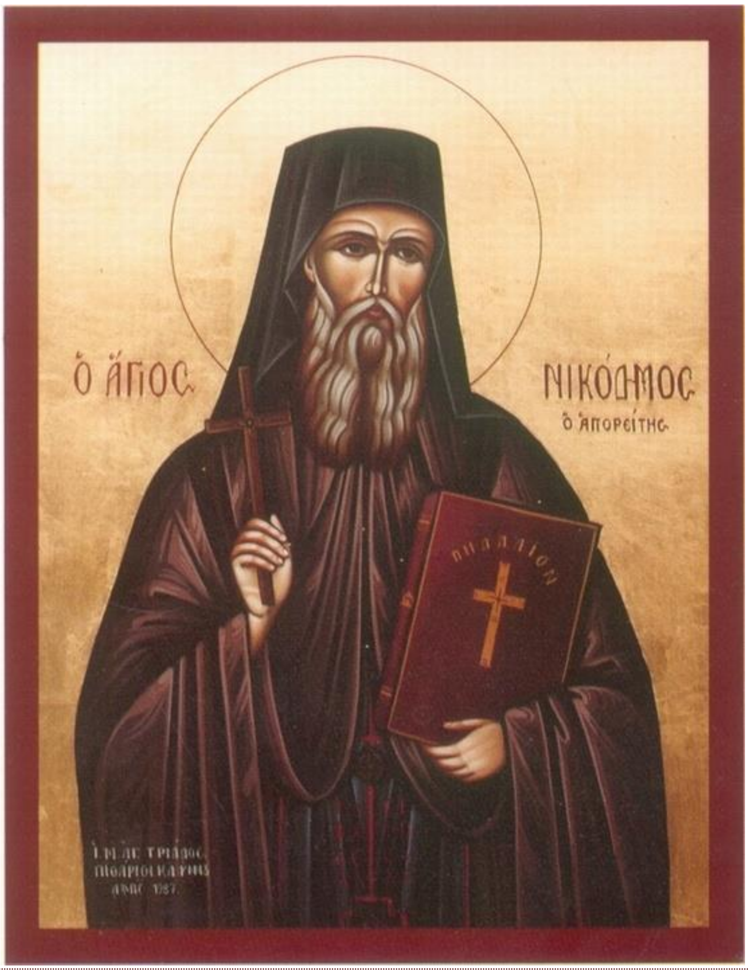

Acest astru strălucitor al Bisericii a văzut lumina zilei în anul 1749, în insula Naxos din arhipelagul Ciclade - Grecia. Părinții săi, evlavioşi şi cu frică de Dumnezeu, i-au dat la Sfîntul Botez numele de Nicolae şi l-au încredințat preotului satului pentru a-l învăța să citească. De mic copil s-a îndepărtat de jocurile gălăgioase ale celorlalți copii, pentru a se dedica stăruitor lecturii. El a fost dăruit de Dumnezeu nu numai cu o inteligență vie, ci, de asemenea, și cu o memorie excepţională, care-i permitea să rețină și să repete ime-diat tot ceea ce citea.

Apoi a fost trimis la Smirna, la vîrsta de 16 ani, pentru a deprinde învățătura dascălului Ierotei. Aici s-a făcut iubit de toți, atît de învățători, cît și de frați, pentru dulceața și bunătatea deprinderilor sale. În afară de cultura laică și studiul cărților sfinte a învățat latina și franceza și a devenit iscusit cunoscător al Sfinților Părinți, al aghiografiei și sfintelor canoane. Aceasta l-a învrednicit să fie un profund teolog ortodox, făcînd cunoscut poporului grec, robit de turci, comorile Tradiției Bisericii.

După patru ani de studii la Smirna, deoarece turcii masacrau pe grecii din regiune, în urma campaniei ruse, el a fost nevoit să se întoarcă în patria sa, Naxos. Acolo i-a întîlnit pe părinții Grigorie, Nifon și Arsenie, exilați din Sfîntul Munte în urma controversei *colivarilor*, care susţineau că nu se pot face parastase Duminica, întrucît este ziua Învierii Domnului. Aceștia i-au aprins dragostea pentru viața monahală și l-au inițiat în practica ascezei și a rugăciunii inimii. Informat de către ei că la Hîdra trăia un om cu virtuți deosebite, cunoscător adînc al Sfinților Părinți, anume Mitropolitul Macarie al Corintului, tînărul Nicolae s-a dus la

el, asemenea cerbului însetat la izvoarele apelor, și în apropierea acestui sfînt ierarh a înțeles nevoia urgentă de a edita și traduce cărți din izvoarele Sfintei Tradiții.

Acolo s-a întîlnit și cu vestitul sihastru Silvestru din Cezareea, care se nevoia într-o chilie izolată, la mică distanță de Corint. Acest sihastru sfînt i-a zugrăvit atît de luminos bucuriile vieții ascetice, încît tînărul Nicolae s-a hotărît să ia îndată jugul lui Hristos și, luînd scrisoare de recomandare de la Silvestru, s-a dus la Muntele Athos în anul 1775.

Aici a intrat în obștea Mînăstirii Dionisiu și, la puțin timp, a fost făcut rasofor sub numele de Nicodim, primind ascultarea de secretar și citeț; el devine curînd model pentru toți frații, iar ascultarea o îndeplinea cu supunere fără murmur și cu rîvnă pentru post și rugăciune. El sporea în fiecare zi, supunîndu-se învățăturii duhovnicești și pregătindu-se pentru luptele vieții isihaste. După doi ani, Sfîntul Macarie din Corint l-a vizitat în Sfîntul Munte și l-a rînduit să corecteze și să pregătească pentru tipar "Filocalia", această enciclopedie ortodoxă a rugăciunii și vieții spirituale.

Tînărul călugăr s-a retras într-o chilie la Karîes, pentru a săvîrși această lucrare dumnezeiască a celor mai înaintați părinți ai isihasmului și care cerea o profundă cunoaștere a sufletului. La fel a făcut și pentru alte scrieri, cum sînt "Everghetinos" și "Tratatul despre Sfînta Împărtășanie" scris de Sfîntul Macarie, dar pe care l-a îmbunătățit mult. După terminarea corecturii acestor cărți, monahul Nicodim s-a întors la Dionisiu, dar studierea părinților filocalici și lucrarea neîncetată a rugăciunii lui Iisus l-au preocupat toată viața.

Auzind de Sfîntul Paisie de la Neamț, care conducea o mie de călugări în Moldova în această sfîntă lucrare a coborîrii minții în inimă, Cuviosul Nicodim a pornit cu corabia spre Moldova, ca să-l cunoască. Dar, prin providența dumnezeiască, o furtună l-a împiedicat să-și atingă acest scop.

Arzînd de dorința de a se dărui total rugăciunii în liniște, a părăsit Mînăstirea Dionisiu și s-a retras la o chilie aproape de Karîes, apoi la schitul Capsala, care ține de Mînăstirea Pantocrator, sihăstrie dedicată Sfîntului Atanasie. Aici a recopiat multe manuscrise pentru nevoile sale sufletești, dăruindu-se neîncetatei rugăciuni și cugetării la scrierile Sfinților Părinți. După puțin timp, Cuviosul Arsenie din Peloponez, pe care-l cunoscuse la Naxos, s-a reîntors în Muntele Athos și s-a așezat în schitul Capsala. Astfel, fericitul Nicodim i-a devenit ucenic bătrînului. Apoi se retrage într-o insulă aproape pustie lîngă Eubeea, în anul 1782.

Acolo, la cererea vărului său, Episcopul Ierotei din Euripos, Sfîntul Nicodim a scris capodopera operelor sale - "Manualul sfaturilor bune", sau "Paza celor cinci simțiri", despre păzirea simțurilor și a gîndurilor și despre activitatea minții. În vîrstă de 32 de ani și singur, lipsit de cărți și notițe și neavînd ca resurse decît bogăția imensei sale memorii și dialogul continuu cu Dumnezeu, el expune în această operă o sinteză a tuturor învățăturilor spirituale ale Sfinților Părinți, arătate printr-un mare număr de citate, texte însoțite de referințe exacte. El învață cum se poate dezrobi mintea (nous) de înlănțuirea plăcerilor simțurilor, pentru a-i permite înălțarea prin rugăciunea inimii la cugetările duhovnicești ale contemplației. În timpul petrecut în această insulă, sfîntul a înfruntat atacurile puternice ale demonilor care căutau să-l războiască; dar el își păzea mintea și nu-și ridica capul din cartea sa, decît pentru a rîde de încercările lor neputincioase.

După un an petrecut în Skiropoula, el s-a reîntors în Athos, unde avea să primească marea schimă și culionul Sfîntului Teonas din Capsala. A acceptat să aibă un discipol, pe

Ierotei, și s-a dăruit mai mult ca oricînd scrierii și cercetării fraților care veneau să se stabilească în împrejurimi, pentru a se folosi de înțelepciunea sa. Cu prilejul revenirii sale în Sfîntul Munte, Sfîntul Macarie i-a încre-dințat grija traducerii și editării operelor complete ale Sfîntului Simeon Noul Teolog. În introducerea acestei opere, care conține profunde analize asupra contemplației, Sfîntul Nicodim precizează că astfel de cărți nu sînt scrise doar pentru călugări, ci și pentru laici, pentru că toți creștinii sînt chemați să trăiască desăvîrșirea evanghelică.

El a redactat apoi un "Îndreptar de spovedanie" care este folosit regulat în Biserica Greacă de azi și a adunat într-o culegere unică, corespunzînd celor opt glasuri și fiecărei zile a săptămînii "Canoanele Maicii Domnului", cîntate la sfîrșitul Vecerniei în mînăstiri. Dincolo de alte numeroase cîntări liturgice, el a publicat, de asemenea, două opere adaptate după vestitele cărți duhovnicești din Apus, adică "Războiul nevăzut" de Lorenzo Scuppoli (1589) și "Deprinderi duhovnicești", care au cunoscut pînă în zilele noastre un mare ecou.

Ieromonahul Agapie din Peloponez a venit la Muntele Athos pentru a-i propune Sfîntului Nicodim să traducă o antologie a Sfintelor Canoane pe care o pregătise și o comentase. Sfîntul, pentru care viața și disciplina Bisericii erau mai prețioase decît propria sa viață, a luat cîțiva caligrafi și a terminat această operă foarte necesară Bisericii, pe care a numit-o "Pidalion", adică îndreptar. El a muncit zi și noapte, timp de doi ani, adunînd și corectînd textele îndoielnice, respectînd canoanele Sfintelor Sinoade ale Părinților și decretele legislației bizantine și îmbogățind Pidalionul cu un număr mare de note și subînsemnări, care au format o garanție pentru aplicarea corectă a canoanelor în viața Bisericii. Cînd cartea a apărut la Leipzig, în anul 1800, contribuind la cunoașterea sfîntului, el a fost profund îndurerat și a scris: "Era mai bine să mă fi împuns direct în inimă cu o sabie, decît să mi se adauge sau să mi se retragă ceva din ceea ce am scris în această carte".

Sfîntul Nicodim a corectat și pregătit pentru tipar scrierile complete ale Sfîntului Grigorie Palama, o adevărată lucrare dogmatică și mistică de mare valoare. Dar lucrarea a fost distrusă la Viena pe timpul războiului. Aceasta a fost o mare pierdere pentru Ortodoxie.

Întristat de toate acestea, Cuviosul Nicodim se nevoia singur ca un mare sihastru, îmbrăcat rău ca un cerșetor, hrănindu-se mai mult cu orez fiert, cu miere și măsline. Cînd era apăsat de foame, se ducea la vecini să mănînce, dar cel mai adesea, fiind prins în discuții, cuviosul uita să mănînce. Nu cunoștea decît două activități: rugăciunea și studiul. La orice oră din zi sau din noapte îl găseai deasupra unei cărți sau scriind, sau stătea cu bărbia în piept, pentru a face ca mintea să se coboare cît mai profund în inima sa, chemînd neîncetat numele cel sfînt al lui Iisus. El a devenit astfel o neîncetată rugăciune, căci prin această unire intimă cu Hristos, harul divin punea în inima sa întreaga comoară a Bisericii.

Cînd scria, era așa de absorbit, încît nu simțea nimic în jurul lui. Într-o zi, un călugăr, venind la el și găsindu-l lucrînd, i-a pus o bucată de pîine proaspătă în gură. Seara, cînd a trecut din nou, l-a găsit pe sfînt în aceeași poziție, cu bucata de pîine în gură, ca și cînd n-ar fi avut nimic.

El a făcut un vast comentariu al Epistolelor Sfîntului Apostol Pavel, după Sfîntul Teofilact al Bulgariei, ca și al Epistolelor Sobornicești. De asemenea a făcut un comentariu al celor nouă cîntări ale lui Moise din Vechiul Testament, intitulat "Grădina Harului" și a tradus comentariul Psalmilor lui Eftimie Zigabenul. Ca în toate celelalte traduceri ale sale, Sfîntul Nicodim depășea mult rolul unui traducător, căci completa textele cu note bogate în mărturii ale altor Sfinți Părinți ai Bisericii. El a editat, de asemenea, o colecție de vieți de sfinți vechi, o

culegere nouă și "Noul martirologiu", adică antologia vieților noilor sfinți martiri, oprimați sub jugul otoman, datorită cărora numeroși apostați puteau fi convertiți ca să fie numărați în ceata sfinților martiri.

Mereu preocupat de educația poporului lui Dumnezeu, a compus un "Manual al bunelor maniere creștine", în care a adunat scrierile morale ale Sfîntului Ioan Gură de Aur. Zi de zi, toți cei care erau răniți de păcate sau de apostazie, neglijînd episcopii și duhovnicii lor, alergau la ascetul din Capsala, Cuviosul Nicodim, pentru a găsi vindecare și mîngîiere sufletelor. Și veneau nu numai călugări, ci și mireni sosiți de departe, astfel încît sfîntul a ajuns să se plîngă că nu se poate ruga cum se cuvine, dorind să plece în pustie. Dar, boala l-a împiedicat să facă acest pas. Avea vîrsta de 57 de ani. Însă, era epuizat de asceză și de munca editării de cărți, care puteau să umple o bibliotecă.

El era atins de o așa slăbiciune, că nici o mîncare nu-l putea întări. Deci a părăsit sihăstria din Capsala pentru a trăi un timp în chilia fraților săi din Kaîres. Aici a redactat, după doi ani de muncă, "Sinaxarul", care cuprinde toți sfinții Bisericii. Întorcîndu-se la Capsala, a scris comentarii ale canoanele sărbătorilor și ale Octoihului. Astfel a terminat această ultimă operă în care apare întreaga sa știință teologică și esență spirituală, chiar dacă era foarte bolnav în anul 1808. La noile calomnii care au apărut, condamnînd nedrept pe Atanasie din Paros și alți trei colivari, de către Patriarhul Grigorie al V-lea, Sfîntul Nicodim nu a putut să le ia apărarea și s-a mulțumit să redacteze o *Mărturisire de credință*.

Starea sa de sănătate se înrăutăți mult. Apoi a zis: "Domnul mă cheamă! Domnul mă cheamă! Eu sînt sătul de această lume!" Din zi în zi, boala se întindea în tot corpul său, iar el repeta cu voce tare rugăciunea lui Iisus, scuzîndu-se în fața fraților că nu putea să o țină în taină. După ce s-a spovedit și a primit Sfînta Împărtășanie, a luat în mîinile sale moaștele Sfîntului Macarie din Corint și cele ale lui Partenie Skourtaios și, îmbrățișîndu-le cu lacrimi, a zis: "Voi ați plecat spre cer și păstrați virtuțile pe care le-ați semănat pe pămînt, gustînd deja slava Domnului nostru. Eu sufăr din cauza păcatelor mele! Pe voi, care ați fost părinții mei, vă rog să stăruiți pentru mine pe lîngă Domnul, ca El să aibă milă de mine și să mă aducă unde sînteți și voi". În timpul nopții, el striga: "Eu mor! Eu mor! Aduceți-mi Sfînta Împărtășanie!"

După ce a primit Sfînta Împărtășanie, a dobîndit o liniște deosebită și, încrucișînd mîinile deasupra pieptului, a răspuns călugărilor care îl întrebau dacă are odihnă: "Eu am făcut să intre Hristos în mine! Cum să nu am odihnă?" În zorii zilei de 14 iulie, 1809, sfîntul și-a dat sufletul în mîinile Domnului. Unul dintre cei prezenți a strigat: "Era mai bine dacă ar fi murit astăzi mii de creștini, decît Nicodim!" Dar, chiar dacă astrul este ascuns, razele sale nu vor înceta să lumineze Biserica, iar cărțile sale rămîn un izvor permanent de învățătură, de mîngîiere, de încurajare pentru împlinirea vieții în Hristos. Cu ale cărui sfinte rugăciuni, Iisus Hristos, Mîntuitorul lumii, să ne miluiască și să ne mîntuiască în veci. Amin.

Notă. Cuviosul Nicodim Aghioritul a scris și a tradus peste 20 de cărți bisericești, dintre care amintim:

1. Filocalia, ce cuprinde texte patristice despre urcușul duhovnicesc al sufletului către Dumnezeu - anul 1782;

2. Everghetinos, ce cuprinde texte patristice și fapte ale unor sfinți - anul 1783;

3. Din scrierile Sfîntului Simeon Noul Teolog - anul 1790;

4. Carte foarte folositoare de suflet - anul 1794;

5. Cunună Pururea Fecioarei, sau Noul Theotocarion - anul 1796;

6. Războiul nevăzut - anul 1796;

7. Epitomă (Prescurtare) din psalmii proorocului și împăratului David, anul 1799;

8. Noul martirologiu - anul 1799;

9. Pidalionul - anul 1800;

10. Deprinderi duhovnicești - anul 1800;

11. Paza celor cinci simțiri - anul 1801;

12. Culegere nouă (Sinaxar) - anul 1803;

13. Hristoitia - Cartea bunelor moravuri creștine;

14. Tîlcuire la cele șapte Epistole sobornicești ale sfinților și prealăudaților apostoli Iacob, Petru, Ioan și Iuda - anul 1806;

15. Cartea Sfinților Varsanufie și Ioan - anul 1816;

16. Sinaxar - anul 1819;

17. Tîlcuirea Epistolelor Sfîntului Apostol Pavel, după Teofilact al Bulgariei - anul 1819;

18. Grădina harurilor - anul 1819;

19. Mărturisire de credință - anul 1819;

20. Tîlcuire la cei 150 de Psalmi ai proorocului și regelui David - anii 1819-1821;

21. Eortodromionul sau Comentar la canoanele sărbătorilor - anul 1836;

22. Scara cea nouă, adică "Tîlcuire la cele 75 de trepte ale Octoihului din diferiți scriitori bisericești" - anul 1844;

23. Introducerea Sfîntului Nicodim la scrierile Sfîntului Grigorie Palama - anul 1883;

24. Despre dumnezeiasca Împărtășanie cu Preacuratele Taine ale lui Hristos;

25. Opera poetică a Sfîntului Nicodim.

48. SFINȚII MUCENICI CHIRIC ȘI IULITA
(15 IULIE)

În cetatea Iconiei, din Licaonia, era o femeie tînără, de neam bun, anume Iulita. Ea se trăgea din seminția împăraților Romei și era creștină cu credința. Petrecînd puțin timp cu un bărbat legiuit, a zămislit și a născut de la dînsul un prunc de parte bărbătească. Apoi a rămas văduvă. Pruncul ce l-a născut, l-a luminat cu Sfîntul Botez și i-a dat numele de Chiric.

În acea vreme, Dioclețian, ținînd împărăția Romei, ridicase prigonire mare împotriva creștinilor de prin toate părțile stăpînirii sale. El a pus ca ighemon în țara Licaoniei pe un oarecare Domițian, om sălbatic la fire și fără de omenie, ce avea chip de fiară și nărav asemenea, bucurîndu-se de vărsarea sîngelui creștinesc. Deci, venind în Iconia, a început a munci cumplit pe cei ce credeau în Hristos și căuta cu tot dinadinsul pe cei ce țineau în taină credința creștinească. Iulita, credincioasa roabă a lui Hristos, văzînd aceasta și știind că dreapta sa credință nu se va putea tăinui de muncitor, s-a gîndit să fugă. Ea se temea ca nu cumva, neputînd suferi muncile cele cumplite, să se lepede de Hristos.

Deci, și-a lăsat toată averea sa și toată frumusețea lumii acesteia, casa, rudele, robii, slava deșartă, pentru dragostea lui Hristos și, luînd pe fiul său, Chiric, care era de trei ani, și două roabe credincioase, au ieșit noaptea din cetatea Iconiei și au plecat în străinătate, aducîndu-și aminte de ceea ce s-a zis în Scriptură: *Aici nu avem cetate stătătoare, ci să căutăm pe cea viitoare*. Ea s-a dus în Seleucia și acolo a aflat aceeași prigonire împotriva creștinilor, pentru că un oarecare Alexandru, luînd de la împărat stăpînirea ighemoniei, s-a dus în Seleucia și acolo ucidea fără milă pe toți cei ce mărturiseau numele lui Iisus Hristos.

Fericita Iulita, aducîndu-și aminte de ceea ce se scrie: *Nu dați loc mîniei,* adică fugiți de mînie, și iarăși: *Cînd vă vor goni pe voi din cetatea aceasta, fugiți în cealaltă*, a ieșit din Seleucia și s-a dus în Tars, cetatea Ciliciei, trăind acolo printre cei săraci. După o vreme oarecare, același Alexandru s-a dus și în Tars, ca să muncească pe creștini. Sfînta Iulita, fiind cunoscută de unii, au spus-o ighemonului. Acela îndată a poruncit s-o prindă și a șezut înaintea poporului în divanul din priveliște. Prinzînd-o ostașii împreună cu fiul ei, au fugit de la dînsa amîndouă slujnicile. Însă de departe o urmau, voind ca să-i vadă pătimirea și sfințirea ei. Mucenița a fost dusă înaintea ighemonului, avînd pe mîini pe Sfîntul Chiric, prunc de trei ani.

Întrebată de ighemon de nume, neam și patrie, ea răspundea cu îndrăzneală, mărturisind numele Domnului nostru Iisus Hristos, numindu-se creștină și zicînd: "Acesta este numele și neamul meu cel bun, iar patrie îmi este împărăția cerească a lui Hristos". Ighemonul, mîniindu-se, a poruncit să-i ia pruncul, s-o dezbrace și să o întindă la pămînt, ca să o bată fără de cruțare cu vine de bou. Pe cînd ostașii băteau pe muceniță, pruncul privea spre ea, plîngînd, și se smulgea din mîinile celor ce-l țineau, ca să se ducă la maica sa.

Văzînd ighemonul că pruncul este frumos, a poruncit să-l ducă la el. Deci, luîndu-l, l-a pus pe genunchii săi, îl mîngîia ca să nu plîngă, netezindu-i părul capului și sărutîndu-l, îi spunea fel de fel de cuvinte dulci. Dar pruncul se ferea, trăgîndu-se din mîinile lui și capul îl trăgea la o parte, ca să nu-i netezească părul și să-l sărute cu buzele lui cele întinate. Deci, privind la maica sa, pe cînd ei o băteau, striga: "Sînt creștin! Lasă-mă să mă duc la mama mea!" El zgîria fața ighemonului cu unghiile, smucindu-se cu mîinile de la el. Atunci ighemonul, umplîndu-se de mînie, a aruncat jos pe prunc, izbindu-l cu piciorul în coaste. Pruncul, căzînd de pe treptele de piatră, s-a zdrobit și a umplut tot locul acela de sînge. Astfel, Sfîntul Chiric și-a dat sufletul cel sfînt și fără de prihană în mîinile lui Dumnezeu, încununîndu-se cu mucenicii.

Iulita, maica lui, fiind cumplit bătută, pătimea ca fiind în trup străin, nesimțind ca un stîlp neînsuflețit. Ea nu striga altceva decît aceasta: "Sînt creștină și nu voi jertfi idolilor voștri". După ce a bătut-o și a ridicat-o de la pămînt, a văzut pe iubitul ei fiu mort, zăcînd în sînge. Drept aceea s-a umplut de bucurie și a zis: "Mulțumesc Ție, Doamne, că ai învrednicit pe fiul meu să primească cununa cea neveștejită întru slava Ta!" După aceea, ighemonul a poruncit s-o spînzure și cu piepteni de fier să-i strujească trupul, apoi să-i stropească cu smoală topită rănile sale. Sfînta fiind muncită astfel, propovăduitorul striga: "Miluiește-te, Iulito, pe tine singură; cruță-ți tinerețile tale și închină-te zeilor, ca să te izbăvești din munci, și să nu pieri cu moarte cumplită ca și fiul tău". Dar mucenița răspundea: "Nu mă voi închina idolilor celor surzi și muți, ci mă voi închina Domnului meu Iisus Hristos, Unul născut, Fiul lui Dumnezeu, prin Care toate le-a făcut Tatăl. Eu mă sîrguiesc ca să ajung pe fiul meu, ca împreună cu el să mă învrednicesc împărăției cerești".

Văzînd ighemonul răbdarea și puterea cea nebiruită de suflet a muceniței, a condamnat-o la tăiere cu sabia. Luînd-o, slujitorii au dus-o afară din cetate la locul cel de moarte, unde se ucideau cei osîndiți. Sfînta, bucurîndu-se, mergea ca la o nuntă. Ajungînd la locul acela, a cerut

puțin timp pentru rugăciune. Deci, plecîndu-și genunchii, s-a rugat, zicînd: "Mulțumesc Ție, Doamne, Dumnezeul meu, Iisuse Hristoase, că ai chemat pe fiul meu mai înainte de mine, învrednicindu-l a pătimi pentru numele Tău cel sfînt și înfricoșat, și i-ai dat lui, în locul acestei vieți deșarte, viața cea veșnică! Primește-mă și pe mine, nevrednica roaba Ta, și mă învrednicește să dobîndesc darul înaintea Ta, ca să fiu numărată cu fecioarele cele înțelepte care au intrat în cămara Ta cea neîntinată, ca să Te binecuvinteze sufletul meu pe Tine, pe Tatăl Tău cel fără de început și pe Duhul Sfînt, Cel împreună de o ființă în veci. Amin".

Sfînta rugîndu-se astfel, călăul, ascuțindu-și sabia, i-a lovit grumajii, tăindu-i cinstitul ei cap, iar trupul l-a lăsat în locul acela, fără a-l îngropa, spre a-l mînca cîinii și fiarele. Asemenea a pătimit și trupul Sfîntul Chiric, căci, tîrîndu-l din cetate, l-au aruncat lîngă trupul maicii lui și au plecat. Sosind noaptea, au venit cele două slujnice zise mai sus și au luat trupul stăpînei lor și a fiului ei și, ducîndu-le departe, le-au îngropat în pămînt. Una din aceste slujnice a trăit pînă în vremea marelui Constantin, întîiul împărat al creștinilor, în zilele căruia a biruit adevărul, iar bisericile lui Dumnezeu au luat îndrăznire, cu darul lui Hristos.

Atunci acea slujnică a arătat credincioșilor creștini acel loc, unde erau îngropate cinstitele moaște ale Sfinților Mucenici Chiric și Iulita, povestind și pătimirea lor. Drept aceea, ei au scos din sînul pămîntului sfintele moaște, nestricate și pline de bună mireasmă, care dădeau și tămăduiri de neputințe. Iar pătimirea aceasta au dat-o în scris, spre pomenirea și cinstirea sfinților mucenici, spre folosul credincioșilor și spre slava lui Hristos Dumnezeul nostru Cel slăvit în veci împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh. Amin.

---

49. SFÎNTUL ȘI ÎNTOCMAI CU APOSTOLII, VLADIMIR, MARELE DOMN AL KIEVULUI

(15 IULIE)

Marele Vladimir, domnul Kievului și singurul stăpînitor a toată Rusia, era fiul lui Sviatoslav, nepotul lui Igor și al Sfintei Olga și strănepotul lui Ruric, cel chemat de nemți la domnia Rusiei, care își trăgea seminția sa de la August, Cezarul Romei. Ruric avea scaunul domniei în marele Novgorod; iar Igor Ruricovici, după moartea tatălui său, a mutat scaunul la Kiev și a născut din Sfînta Olga un fiu, anume Sviatoslav. Sviatoslav Igorovici avea trei fii: Iaropolc, Olg și Vladimir, nu însă dintr-o femeie.

Sviatoslav, împărțind marea domnie a Rusiei la cei trei fii ai săi, a dat celui mai mare fiu, Iaropolc, Kievul; celui mijlociu, Olg, Dreblenul; iar celui mai mic, Vladimir, marele Novgorod. După moartea marelui domn Sviatoslav, Iaropolc, luînd scaunul Kievului, s-a sculat cu război asupra fratelui său, Olg, voievodul dreblenilor, și l-a ucis; iar domnia aceluia a luat-o

pentru el. Acest lucru auzindu-l Vladimir, voievodul Novgorodului, s-a temut de Iaropolc, fratele său cel mai mare, ca nu cumva să-i facă și lui asemenea. Deci, a fugit peste mare la germani. Iaropolc, aflînd aceasta, a luat întru a sa stăpînire și domnia marelui Novgorod, ca și pe a dreblenilor.

Vladimir, nu după multă vreme, adunînd multă putere de oaste, atît de la nemți, cît și din alte părți ale pămîntului Rusiei, a mers împotriva lui Iaropolc, domnul Kievului, și l-a ucis. Deci, luînd domnia Kievului, și pe femeia fratelui său, cea de neam grecesc, s-a făcut stăpîn peste tot pămîntul Rusiei. El a pus în Kiev idoli la locuri înalte și s-a închinat lor cu jertfe, îndemnînd poporul la închinarea lor. Cei ce nu voiau să se închine idolilor, poruncea să-i dea morții. Atunci a fost ucis fericitul Teodor creștinul și fiul său, Ioan, căci n-au voit să fie părtași închinătorilor la idoli, nici să-și dea pe fiul său la drăceasca jertfă. Ceilalți creștini, care erau luminați de Sfînta Olga și cărora le-a zidit biserică la movila Tecoldova, ce se aflau acolo, de frică se făcuseră neștiuți. Pentru că unii fugeau, alții păzeau în taină sfînta credință, iar alții se întorceau la păgînătate; și de era undeva vreo biserică creștinească, pe aceea o risipea cu mîna închinătorului de idoli.

Vladimir pusese în Kiev idolii cei mai aleși, mai întîi Perun, începătorul idolilor, pe care îl credea a fi zeul tunetului, al fulgerelor și al norilor de ploaie; al doilea, Volos, zeul dobitoacelor; al treilea, Pozvizd sau Vihor, zeul văzduhului; al patrulea, Lado, zeul veseliei; al cincilea, Cupalo, zeul rodurilor pămîntului; al șaselea, Coleida, zeul prăznuirii ce se face iarna, și alții ce li se păreau a fi zei. El i-a pus nu numai în Kiev, ci și prin toate părțile stăpînirii rusești, și pe toți îi cinsteau prin închinăciune păgînească. O închinăciune de idoli ca aceea se făcea și în marele Novgorod. Căci, Vladimir trimisese acolo să fie mai mare pe unchiul Dobrin voievodul, fratele maicii sale. Acela, ceea ce a văzut pe Vladimir făcînd în Kiev, tot asemenea a făcut și el acolo, punînd de asemenea idoli și numindu-i cu același nume.

Vladimir, pe lîngă închinarea de idoli, avea și altă răutate, adică trăia fără de înfrînare în poftele trupești. Căci era foarte mult iubitor de femei, ca și Solomon cel de demult, și nesățios în trupeștile patimi. El avea multe femei, dar și mai multe țiitoare petreceau cu el, fiind în rătăcirea închinării de idoli. Despre viața lui Vladimir, cît a fost în neștiință de Dumnezeu și în păgînătate, despre uciderea de frate, despre vărsările de sînge, despre vitejie și multele războaie, despre diavoleștile slujiri, despre aprinderile spre femei, despre toate se scrie pe larg în istoricul Sfîntului Nestor al Pecerscăi și în alte istorii rusești scrise cu mîna. Se mai află și în Sinopsisul Pecerscăi cel tipărit și cine voiește să afle mai multe, să citească acolo. Dar noi nu voim să descriem viața lui cea necurată și păcătoasă, ci pe cea dreaptă și sfîntă. Aceasta o facem ca să nu ne zăbovim mult cu lucrurile sale cele rele, care le făcuse mai înainte de primirea sfintei credințe. Deci, ajunge că le-am pomenit pe acelea pe scurt, pe de o parte, ca nu de prisos să se lungească istoria, iar pe de alta, ca auzul cel întreg înțelept, să nu se îngreuieze. Se cade, deci, să mergem la luminarea lui prin botez și la lucrurile cele plăcute lui Dumnezeu, din care s-a făcut folos de suflet mîntuitor la toate neamurile Rusiei.

Cînd Preabunul Dumnezeu, Cel ce nu voiește moartea păcătoșilor, ci întoarcerea lor la mîntuire, din negrăita Sa milostivire, a binevoit ca părțile Rusiei cele întunecate cu întunericul închinării de idoli, să nu piară pînă la sfîrșit, ci cu lumina sfintei credințe să fie luminate și să se povățuiască la calea mîntuirii, le-au ales lor spre acestea, pe acest mare domn Vladimir, precum de demult a ales romanilor și grecilor pe marele Împărat Constantin, iar la începutul tuturor neamurilor, pe Sfîntul Apostol Pavel. Pentru că Cel ce a zis ca din întuneric să răsară lumină, a făcut și aceea de a răsărit în inima lui Vladimir raza luminii celei de taină, și a deșteptat întru-însul dorirea de cunoștința adevărului. Astfel, l-a prefăcut pe el din păgîn și închinător de

idoli, în creștin drept- credincios; din prigonitor, precum oarecînd pe Sfîntul Saul, în apostol și învățător al rușilor. El a scăpat multe popoare ale Rusiei de înghițirea iadului și din veșnica moarte și le-a adus prin Sfîntul Botez la a doua naștere, în viața cea veșnică.

Deci, este de cuviință ca aici să pomenim pe scurt și de asta. Rușii, mai înainte de Vladimir cu cîtăva vreme, s-au botezat, deși nu toți, însă o parte din ei. Întîi s-a botezat poporul Rusiei cel slavon, de către Sfîntul Apostol Andrei, cel dintîi chemat, care a creștinat pe sciți. Căci, ajungînd în munții Kievului, i-a binecuvîntat și, înfigînd o cruce pe un deal înalt, a proorocit despre zidirea cetății și de darul lui Dumnezeu ce avea să răsară în acele locuri. Iar pe cîți oameni a aflat atunci acolo, i-a învățat sfînta credință și i-a botezat. După aceea, a mers în alte părți ale Rusiei, unde este acum marele Novgorod și unde sînt alte cetăți vestite, și pretutindenea pe cîți a putut să-i întoarcă la Hristos, i-a luminat cu Sfîntul Botez. O parte din ruși s-au mai botezat pe vremea împăratului grec Vasile Macedon, și pe vremea patriarhiei Preasfințitului Fotie, fiind trimis de dînșii arhiereul Mihail. Dar în acea vreme, fiind încă mic de vîrstă Igor Ruricovici, domnul Rusiei, ocîrmuia domnia Oleg, rudenia și povățuitorul voievodului.

Astfel, arhiereul grecesc, mergînd din Constantinopol pe pămîntul Rusiei ca să învețe sfînta credință pe poporul cel necredincios, toate popoarele doreau să vadă vreo minune de la dînsul. Deci, i-a întrebat arhiereul: "Ce fel de minune vă trebuie?" Iar ei au zis: "Cartea aceea care învață credința voastră cea creștinească să se arunce în foc și, de nu va arde, vom cunoaște din aceasta căci credința voastră este bună și adevărată și Dumnezeul cel propovăduit de tine este mare". Arhiereul, nădăjduind în Dumnezeu, a poruncit ca, înaintea tuturor, să aprindă un foc mare și, ridicîndu-și mîinile spre cer, s-a rugat, zicînd: "Preamărește numele Tău, Hristoase Dumnezeule!" Aceasta zicînd, arhiereul a pus cartea Sfintei Evanghelii în foc, dar n-a ars. Căci, toate lemnele arzînd și focul potolindu-se, s-a găsit Evanghelia întreagă, nemistuită de foc. Văzînd această minune popoarele, foarte mulți dintre ei au crezut în Hristos și s-au botezat.

Poporul Rusiei s-a mai botezat și în zilele marii doamne Olga, soția marelui domn al Rusiei, Igor Ruricovici, maica lui Sviatoslav și bunica lui Vladimir. Dînsa, după cum se scrie în viața sa, ducîndu-se la Constantinopol, a primit sfînta și dreapta credință și s-a numit Elena din Sfîntul Botez. Apoi, întorcîndu-se de acolo, pe mulți din Kiev și din celelalte cetăți ale Rusiei, i-a adus la sfînta credință și la Sfîntul Botez. Dar n-a putut pe toți să-i lumineze. Nici chiar pe fiul său, Sviatoslav, n-a putut să-l plece la creștinătate. Fiind aceste botezuri mai înainte de Vladimir, sfînta credință nu s-a putut lărgi și întări. Pe de o parte, pentru războaiele cele dese, iar pe de alta, pentru domnii care se dăduseră la păgîneasca închinare de idoli. Rusia s-a luminat desăvîrșit în zilele marelui domn Vladimir. Căci el, luminîndu-se mai întîi singur și cunoscînd calea cea adevărată a mîntuirii, a povățuit pe toți la aceasta, îndemnîndu-i să-i urmeze, și chiar poruncind. Creștinarea rușilor s-a făcut astfel:

Vladimir preamărindu-se cu vitejia, cu singură stăpînirea și cu mîntuirea împărăției sale, mai mult decît alți împărați și domni în toată partea de sub soare, au început a veni la dînsul diferite popoare, lăudîndu-se către dînsul cu credința lor. La început au venit mahomedanii, pe care Vladimir i-a întrebat: "Ce fel este credința voastră?" Ei au răspuns: "Credem în Dumnezeul care este în ceruri și avem pe proorocul lui Dumnezeu, Mahomed. Acela ne dă voie să avem mai multe femei, cîte voiește cineva și să ne desfătăm din toate dulcețile trupești; numai ne poruncește să ne tăiem împrejur, să nu mîncăm carne de porc și să nu bem vin". Apoi mai spuneau și alte multe lucruri de necinste și de rușine, pe care nu se cuvine a le scrie aici. Iar Vladimir, fiind iubitor de femei, îl asculta cu plăcere, dar tăierea împrejur și înfrînarea de la

vin, n-a iubit-o. Deci, a zis către dînșii: "Noi nu putem să trăim fără vin, deoarece în Rusia toată veselia și beția se face cu băutură".

După aceea, au venit de la nemți, de la papa Romei, de la Cezarul Apusului și de la ceilalți domni, fiecare spunînd că credința lor este mai bună, dar nici una din acelea n-a iubit. Încă și evreii au venit, spunîndu-i despre credința lor că este mai bună decît toate credințele. Atunci Vladimir i-a întrebat: "Unde este pămîntul și împărăția voastră?" Ei au răspuns: "Pămîntul nostru este Ierusalimul, Palestina și cele de primprejurul ei; dar de vreme ce am mîniat pe Dumnezeu cu păcatele noastre l-a dat creștinilor". Vladimir le-a zis: "Cum învățați voi pe alții la credința voastră, cînd voi înșivă sînteți lepădați de Dumnezeul vostru? Că de v-ar fi iubit Dumnezeu, nu v-ar fi răspîndit prin pămînturi străine. Oare și nouă ne doriți o risipire ca aceea?" Acestea zicîndu-le, i-a izgonit din fața sa.

După toți aceștia, a venit un sol trimis cu daruri de la Vasile și Constantin, împărații grecești, și de la Nicolae Hrisoverghie, Patriarhul Constantinopolului. Acel sol era bărbat ales, cuvîntăreț și insuflat de Dumnezeu, numit Chiril filosoful (Notă - Mai este un filosof cu numele de Chiril, care împreună cu fratele său, Metodie, au propovăduit pe Hristos; mai întîi la Cozari (cazari) și apoi în Moravia, tălmăcind Evanghelia din limba grecească în cea slavonească. Și acel filosof, Chiril, a fost înaintea acestuia cu o sută de ani și mai mult, iar acesta de pe urmă se numește de alți istorici și Chir).

Acest filosof, Chir, a vorbit mult cu Vladimir despre credința creștină, începînd de la zidirea lumii, explicîndu-i toate proorociile de la întruparea Domnului nostru Iisus Hristos, pînă la pătimirea care a suferit-o de bună voie, pînă la moartea pe cruce, pentru mîntuirea omenească, și pînă la Învierea cea de a treia zi din morți și Înălțarea Lui la ceruri, precum despre aceasta scrie pe larg Cuviosul Nestorie al Pecerscăi. Mai pe urmă adăugă cuvîntul despre a doua venire a lui Hristos, despre învierea morților, despre înfricoșata judecată, despre munca cea fără de sfîrșit pregătită păcătoșilor și despre răsplătirea drepților întru împărăția cerurilor.

Apoi i-a dat lui în dar o pînză mare țesută cu aur, pe care era închipuită înfricoșata judecată a lui Dumnezeu și despărțirea păcătoșilor de drepți. Drepții stăteau în dreapta Judecătorului. De aceeași parte dreaptă era și Raiul; iar păcătoșii stăteau de-a stînga, unde se vedea gheena focului, iadul, înfricoșatele chipuri ale diavolilor și se mai vedeau și diferite munci. Vladimir, privind spre toate acestea cu dinadinsul, întreba pe Chir despre fiecare lucru, iar filosoful, spunîndu-i toate cu de-amănuntul, a zis: "Cînd va veni Hristos Dumnezeu din cer pe pămînt întru slava Sa, să judece vii și morții și să răsplătească fiecăruia după faptele lui, atunci pe cîți va afla drepți, îi va pune de-a dreapta Sa, și-i va trimite în împărăția Sa cea cerească, la veșnica veselie. Iar pe cîți îi va afla păcătoși, îi va pune de-a stînga și-i va trimite în focul gheenei cel nestins, în muncile cele nesfîrșite".

Vladimir, auzind acestea, a suspinat și a zis: "Fericiți cei ce vor sta de-a dreapta și amar celor ce vor sta de-a stînga!" Atunci Chir filosoful i-a zis: "Împărate, de vei înceta de la lucruri rele și de vei primi Sfîntul Botez, te vei învrednici a sta de-a dreapta; iar de vei rămîne în necurăție, locul tău va fi la stînga". Atunci Vladimir, luînd aminte la cele grăite de filosof și socotindu-le, a zis: "Voi mai aștepta încă puțin pînă ce mai cu dovedire voi cerceta toate credințele". Apoi, dăruind daruri filosofului și celor dimpreună cu dînsul, i-a trimis cu cinste la Constantinopol.

Plecînd Chir, filosoful grec, Vladimir a chemat la dînsul pe toți boierii și dregătorii săi, și le-a zis: "Iată, au venit la mine înțelepți din diferite țări, de la mahomedani, de la nemți, de la

romani, de la jidovi și de la celelalte neamuri, lăudîndu-și fiecare din ei credința lor. Iar la urma tuturor au venit creștinii. Aceștia îmi spuneau despre credința lor lucruri multe și minunate, mai mult decît alții, povestindu-mi faptele ce s-au făcut sub cer de la începutul lumii și pînă acum. Ei au mai spus că are să fie un alt veac și o altă viață și cum, după moarte, toți vor învia, iar de a făcut cineva bine în veacul acesta, acela se va bucura în veacul cel ce va să fie, viețuind cu viață fără de moarte, iar păcătoșii se vor munci în veci".

Atunci boierii și dregătorii au zis către dînsul: "Nimeni nu hulește ceva al său vreodată, ci mai ales îl laudă; iar tu, mare domn ce ești, de voiești să cunoști mai cu încredințare adevărul, ai mulți oameni înțelepți, trimite dintre dînșii pe cei mai aleși pe la diferite popoare, ca să vadă și să știe felul de credință, adică, cum slujește cineva Dumnezeul său. După aceea, întorcîndu-se, îți vor spune ție și nouă toate faptele cu de-amănuntul". Vladimir a ascultat un sfat ca acesta, a trimis bărbați pricepuți și înțelepți în diferite țări, ca să cerceteze credințele și slujbele fiecărui popor. Ei, străbătînd multe țări și împărății, s-au dus la urmă și la Constantinopol și au scris împăraților grecești, Vasile și Constantin, pricina venirii lor. Împă-rații s-au bucurat și îndată au spus despre dînșii Preasfințitului Patriarh. Patriarhul a poruncit să împodobească biserica, a făcut praznic, s-a îmbrăcat în cele mai scumpe veșminte arhierești și au săvîrșit dumnezeiasca Liturghie cu mulți episcopi și preoți.

Deci s-au dus la Sfînta Liturghie împărații cu trimișii lui Vladimir și, ducîndu-i în biserică, i-au pus într-un loc unde le era cu înlesnire să vadă și să audă toate. Văzînd ei frumusețea cea negrăită a laudei lui Dumnezeu, precum nu văzuseră în nici o parte, și auzind glasurile cele dulci ale cîntărilor de laudă pe care nu le mai auziseră niciodată, se mirau foarte mult și li se părea că nu mai stau pe pămînt, ci în cer. Pentru că în acea vreme i-a strălucit lumina cerească, încît se făcuseră de bucurie duhovnicească, ca și cum ar fi afară de sine, bucurie de care se umpluse inima lor atunci.

După săvîrșirea dumnezeieștii Liturghii, împărații și patriarhii au făcut cinste și ospăț mare solilor din Rusia și, dăruindu-le daruri multe, i-au lăsat să plece. Cînd s-au întors la Vladimir, el a chemat pe toți boierii și bătrînii săi și a poruncit ca trimișii care s-au întors, să spună înaintea tuturor ceea ce au văzut și auzit. Ei, începînd, au spus toate pe rînd despre credința fiecărui popor și de-spre slujba lor, dar tuturor celor ce auzeau acele credințe, le erau neplăcute. Apoi au început a spune cele văzute la creștini, cînd s-au dus în Constantinopol. Ei le-au spus cum i-au dus în biserica lor, unde slujesc Dumnezeului lor, și cum au văzut acolo o frumusețe și o slavă pe care nu poate să o spună limba; minunatele veșminte ale preoților, rînduiala slujirii foarte cinstită și cucernica stare înainte a tuturor oamenilor, cîntările atît de dulci, precum nu auziseră niciodată, cum i-a cuprins o bucurie mare, încît nu se mai simțeau, nici nu cunoșteau dacă mai erau pe pămînt sau în cer. Ei le-au spus că nu este în toată lumea o podoabă și o preaslăvită laudă de Dumnezeu ca aceea, pe care ei au văzut-o la creștinii din Constantinopol. "Pentru aceea, au zis ei, credem că adevărată este credința lor și numai cu acei oameni locuiește Dumnezeul cel adevărat".

Boierii au zis către Vladimir: "Dacă credința creștinească n-ar fi bună și adevărată, atunci bunica ta, Olga, n-ar fi primit acea credință, pentru că era femeie foarte înțeleaptă". Atunci Vladimir, lucrînd într-însul darul Sfîntului Duh, a început a se lumina cîte puțin în mintea sa, a cunoaște dreapta credință creștinească și a o dori. Dar, de vreme ce nimeni nu era lîngă dînsul care să-l aducă degrabă spre săvîrșirea lucrului ce gîndise, pentru că toți boierii și sfetnicii fiind întunecați cu întunericul păgînătății, s-a prelungit încredințarea și botezul lui pînă la o vreme, pînă ce a aflat un sfat, adică să se ducă cu război împotriva împăraților grecești, să ia cetățile lor și să cîștige dascăli creștinești care să-i învețe credința.

Adunînd Vladimir oaste multă, s-a dus la Herson și a luat întîi cetatea grecească Cafa. Apoi s-a dus sub Herson, cetatea de scaun a pămîntului acela, stînd lîngă malul Mării Negre, unde era liman ales de corăbii. Deci, a înconjurat cetatea aceea și, luptîndu-se împotriva ei multă vreme, nu a putut să o ia că era tare, și oastea grecească dintr-însa se lupta împotrivă cu bărbăție. Vladimir le zicea hersonenilor ca să i se plece lui de voie, dacă voiesc să cîștige milă de la dînsul. Iar de nu, va sta multă vreme sub cetatea lor, pînă o va lua și în ceasul acela nu va avea nici o milă.

Dar, hersonenii nu băgau în seamă cuvintele lui, deși sufereau strîmtoare în cetate. Căci de șase luni erau înconjurați și aveau lipsă de cele de nevoie. Dar dumnezeiasca purtare de grijă, căutînd prin judecățile cele neștiute, ceea ce era mai de folos, nu numai grecilor, ci și la tot poporul Rusiei, a rînduit ca cetatea Hersonului să se plece lui Vladimir, lucru care s-a și întîmplat. Atunci, un protopop al Hersonului, anume Anastasie, a scris lui Vladimir pe o săgeată, astfel: "Împărate Vladimir, dacă voiești să iei cetatea, caută în pămînt spre părțile Răsăritului, urloaiele prin care curge în cetate apa cea dulce. Acelea dacă le vei tăia și vei lua apa cetății, poporul ți se va pleca cu înlesnire, fiind silit de sete".

Protopopul, scriind astfel pe săgeată, a încordat arcul și i-a dat drumul către cortul lui Vladimir. Săgeata a căzut înaintea cortului și cei ce au văzut-o au luat-o îndată și, văzînd pe dînsa acea scrisoare, au dus-o lui Vladimir. El a chemat tălmaci ai limbii grecești, care, citindu-i scrisoarea, a poruncit să caute în pămînt, spre părțile Răsăritului, acele urloaie prin care venea apa. Căutînd și aflîndu-le, le-au tăiat și, nemaifiind apă în cetate, poporul a slăbit de sete și, nevrînd, s-a supus lui Vladimir. Acesta, luînd cetatea Hersonului, a intrat într-însa cu dănțuire, nefăcînd oame-nilor nici un rău, nici strîmbătate.

După luarea Hersonului și a toată Tavrichia, Vladimir a trimis la împărații grecești, zicînd: "V-am luat Hersonul, cetatea voastră slăvită, și tot pămîntul Tavrichiei: Acum aud că aveți o soră fecioară frumoasă; deci să mi-o dați mie spre însoțire. Iar de nu veți voi, voi face cetății voastre împărătești ceea ce am făcut Hersonului". Împărații grecești primind scrisoarea aceea de la Vladimir, s-au mîniat foarte mult, pentru că sora lor, cu numele Ana, nu voia să se însoțească cu un păgîn. Dar ei, temîndu-se de multa putere a oștilor Rusiei și de vitejia lui Vladimir, au scris înapoi către dînsul, astfel: "Nouă, creștinilor, nu ni se cade să dăm pe sora noastră după cel ce petrece în credință păgînească, dar dacă voiești s-o iei, leapădă-te de legea ta și crede, ca și noi, în Hristos, adevăratul Dumnezeu, și primește Sfîntul Botez, că atunci fără oprire vei lua în însoțire pe sora noastră și vei petrece cu noi în dragoste, ca cel de o credință cu noi, moștenind încă și cereasca împărăție".

Vladimir, primind un răspuns ca acesta de la împărații grecești, a trimis la dînșii, zicîndu-le: "Eu am iubit credința voastră din vremea aceea, cînd cei trimiși de mine să cerceteze diferitele credințe au fost și la voi și cînd s-au întors și ne-au spus cu amănuntul, că credința voastră este mai bună decît toate credințele și slujirea cu care slujiți Dumnezeului vostru este mai aleasă decît a tuturor popoarelor. Eu de atunci doresc a primi credința voastră, însă voi trimiteți un episcop la mine, ca să mă boteze. Voi înșivă, dacă voiți, veniți cu sora voastră, sau trimiteți-mi pe sora voastră spre însoțire. Iar eu vă voi înapoia Hersonul și toată Tavrichia".

Împărații grecești, primind această bună înștiințare, s-au bucurat foarte mult și au îndemnat cu rugăminte pe sora lor, să meargă la Vladimir, zicîndu-i: "Milostivește-te de împărăția creștinească, căci, de nu vei merge după el, apoi el nu va înceta a supune pămîntul nostru și frică ne este, ca să nu facă și cetății împărătești ceea ce a făcut Hersonului. Iar dacă Vladimir se va boteza, pentru tine și prin tine, Domnul va întoarce spre Sine pămîntul Rusiei și

pe cel grecesc îl va elibera de războaiele cele grele și de năvălirile rușilor. Deci, de la toți vei avea slavă veșnică și fericire nemuritoare". Ana, sora împăraților, deși nu voia, însă socotind mîntuirea Rusiei, care voia să se întoarcă la Dumnezeu, încă și patriei sale, împărăției grecești, dorindu-i pace, s-a învoit cu sfatul și cu rugămintea fraților săi și a zis cu lacrimi: "Fie voia Domnului!" Împărații au trimis-o pe ea în corăbii, pe mare, cu arhiereul Mihail, cu preoți și cu cinstiți boieri. Ajungînd ea la Herson, a întîmpinat-o cu slavă și a dus-o în palatul împărătesc.

În acea vreme, nu cu multe zile înaintea venirii fiicei împără-tești, Vladimir s-a îmbolnăvit la ochi și a orbit. Deci, începuse a se îndoi de sfînta credință și de Sfîntul Botez și, tulburîndu-se în sine, zicea: "Zeii Rusiei s-au mîniat împotriva mea, auzind că voiesc să-i las și să primesc altă credință; de aceea, au trimis asupra mea pedeapsa orbirii". Atunci, sora împăraților grecești a trimis la el, zicîndu-i: "De voiești să fii sănătos și să vezi cu ochii, primește Sfîntul Botez degrabă, căci în alt mod nu te vei izbăvi de orbirea ta. Iar de te vei boteza, te vei mîntui nu numai de orbirea trupească, ci și de cea sufletească!"

Vladimir, auzind, a răspuns: "De va fi adevărat graiul acesta, apoi voi cunoaște din aceasta că Dumnezeul creștinilor este mare!" Chemînd el îndată pe episcop, a cerut Sfîntul Botez; iar episcopul mai întîi l-a luat și l-a învățat bine dreapta credință, apoi l-a botezat în biserica Sfinta Sofia, care este în mijlocul cetății Herson (Crimeea), dîndu-i numele Vasilie. La botezul lui s-a făcut o minune, asemenea aceleia ce s-a făcut cu Sfîntul Apostol Pavel pe calea către Damasc, cînd prigonea Biserica lui Dumnezeu și care, din lumina cerească ce l-a strălucit pe el în cale, devenise orb. Căci Vladimir, care era orb la ochi, cînd a intrat în sfînta scăldătoare și episcopul a pus mîna pe el, după rînduiala Sfîntului Botez, îndată a căzut orbirea de pe ochii lui ca niște solzi. De atunci a văzut și a preamărit pe Dumnezeu, căci l-a adus la adevărata credință, mulțumind Domnului Hristos, bucurîndu-se și veselindu-se.

Boierii și oastea lui, văzînd acea minune, cu toții s-au botezat și s-a făcut bucurie mare rușilor și grecilor, dar mai ales sfinților îngeri din cer. Pentru că, dacă îngerii se bucură de un păcătos care se pocăiește, cu atît mai vîrtos s-au bucurat de atîtea suflete, care au cunoscut pe Dumnezeu și au cîntat *slavă întru cei de sus lui Dumnezeu,* și celelalte. Botezul lui Vladimir, a boierilor lui și a oștirilor s-a săvîrșit în Herson, în anul facerii lumii 6485, iar de la întruparea lui Dumnezeu Cuvîntul, în anul 977.

După Botez, împărații grecești au adus la Vladimir pe sora lor pentru cununie și nu după multe zile s-a cununat cu dînsa în legiuită nuntă. Vladimir a înapoiat grecilor Hersonul cu toată Tavrichia și, întărind pacea cu ei, s-a întors în pămîntul său, luînd cu sine pe arhiereul Mihail, care venise în Constantinopol cu sora împăraților. Acel arhiereu a fost întîiul mitropolit al Rusiei, însă nu acel Mihail care s-a pomenit mai sus, care, punînd Evanghelia în foc, a luat-o nearsă, încredințînd prin această minune pe mulți din popor. Ci acesta este altul cu același nume și mai în urmă cu anii, căci de la Mihail cel dintîi, pînă la acesta, au trecut o sută de ani și mai mulți. Vladimir a luat din Herson împreună cu arhiereul și mulți preoți, clerici și monahi.

El a mai luat de acolo și moaștele Sfîntului Sfințit Mucenic Clement, întîiul episcop al Romei și ale ucenicului său, Fiva. A luat icoane sfinte, cărți și multe podoabe bisericești. A mai luat încă și pe protopopul Anastasie, care l-a învățat pe el cum să ia cetatea Herson. Deci, Vladimir a mers în Kiev cu bucurie mare, slăvind pe Domnul nostru Iisus Hristos. Cum a ajuns, îndată a început a pune sîrguință pentru creștinarea locuitorilor Kievului, cetatea sa de scaun, cum și toată stăpînirea sa cea rusească.

Vladimir a poruncit la început să boteze pe fiii săi, în număr de 12, pe care i-a avut cu mai multe femei: "Iziaslav, Mitislav, Iaroslav, Vsevolod cu Rohmida, doamnă leșească; Sviatopolc cu femeia fratelui său, de neam grec; Vișeslav cu doamna Cehina; Sviatoslav și Stanislav cu altă doamnă Cehina; Boris și Gleb cu o femeie de neam bulgar; Vriacislav și Sudislav cu o altă femeie. Pe aceștia toți i-a botezat mitropolitul Mihail într-un izvor, nefiind încă biserică în Kiev, după dărîmarea celor de mai înainte. Acel izvor din munte de lîngă rîul Nipru, se numește din vremea aceea și pînă acum, Creștatic.

Apoi a trimis propovăduitori prin toată cetatea, poruncindu-le, ca a doua zi să se adune cu toții la rîul Poceiniu, care curge din Nipru și se varsă iarăși în Nipru, toți bătrîni și tineri, mari și mici, bogați și săraci, bărbați și femei. Iar de nu s-ar găsi cineva în acea vreme la rîu, acela se va arăta potrivnic lui Dumnezeu și marelui voievod. Făcîndu-se ziuă, însuși voievodul cu boierii au mers la rîu, și cu dînsul, arhiereul și toți preoții. Deci, s-a adunat toată cetatea la rîu, de toată rînduiala și vîrsta, mulțime foarte mare din amîndouă părțile, în acel loc unde este acum biserica Sfinților răbdători de chinuri Boris și Gleb.

Acelora li s-a poruncit ca, dezbrăcîndu-se de haine, să intre în apă, deosebindu-se partea bărbătească de cea femeiască. Cei mai mari în locuri mai adînci, iar cei mai mici aproape de mal. Astfel să stea toți în apă, unii pînă la grumaji, alții pînă la brîu, despărțindu-se în cete. Preoții, îmbrăcați în veșminte preoțești, stăteau lîngă mal, pe scîndurile ce erau pregătite înadins pentru aceea și citeau asupra poporului rugăciunile ce se cuvin la Sfîntul Botez. Ei le puneau nume la fiecare ceată cîte un nume deosebit și le porunceau să se afunde de trei ori în apă; apoi strigau spre dînșii, chemînd după rînduiala Botezului, numele Sfintei Treimi. Astfel, s-a botezat tot poporul Kievului, în anul de la facerea lumii 6487, iar de la întruparea lui Dumnezeu în anul 979 și după botezul lui Vladimir în anul al doilea. Sfîntul Vladimir, privind la botezul unei mulțimi de atîta popor, se bucura cu duhul și, ridicînd ochii și mîinile spre cer, a zis: "Doamne, Dumnezeule, Cel ce ai făcut cerul și pămîntul, caută spre poporul Tău cel nou botezat și le dă ca să Te cunoască pe Tine. Întărește-i în dreapta credință și ajută-mi mie asupra văzuților și nevăzuților vrăjmași, ca să preamăresc numele Tău cel sfînt în părțile Rusiei".

După botezul poporului, Vladimir a poruncit ca îndată să sfărîme idolii și capiștile lor să le risipească pînă în temelie. Pe Perun, idolul cel mai întîi, a poruncit să-l lege de coada calului și să-l tîrască din deal la vale spre rîul Nipru, punînd 12 oameni să-l bată cu bețe. Aceasta o făcea nu pentru că idolul simțea vreo durere, fiind de lemn neînsuflețit și nesimțitor, ci pentru ca să facă mai multă necinste diavolului. Deci, tîrîndu-l la mal, l-a aruncat în rîul Nipru. El a poruncit ca nicăieri să nu lase pe idoli la mal, pînă ce nu vor trece pragurile ce sînt în josul Niprului, iar vîntul și valurile, l-au aruncat sub un munte mare, care și acum se cheamă al Perunului. Se mai povestește și aceasta printre cei vechi, că pe un alt idol, legîndu-l credincioșii cu funii, l-au tîrît la rîul Nipru ca să-l înece, iar alții îl băteau cu bețe fără de milă și diavolul răcnea în idol ca și cum suferea durere.

Aruncîndu-l în rîul Nipru, pe cînd se scufunda, poporul, care era întunecat cu credința, mergea pe mal, plîngînd și strigînd: "Vidibal gospodarul nostru, boje vidibal", adică: "Înoată și ieși la mal". Diavolul, mișcînd pe idol, a ieșit la mal acolo unde este mînăstirea Viduvițca. Însă, cînd necredincioșii au vrut să-l ia, au alergat credincioșii și au legat o piatră de el, aruncîndu-l iarăși în rîu, unde l-au înecat. Locul la care a ieșit idolul Vidibal, din vremea aceea s-a numit Vidibal. Pe toți ceilalți idoli i-au sfărîmat din porunca marelui domn, pe unii i-au aruncat în apă, iar pe alții în foc. Văzînd kievenii cei necredincioși sfărîmarea și pierzarea idolilor celor vechi, plîngeau și se tînguiau după ei, iar cei pricepuți ziceau: "Înțelept este voievodul și boierii

lui. Ei știu care Dumnezeu este mai bun; căci dacă acești zei ar fi fost mai buni, n-ar fi poruncit a-i sfărîma și nici nu ar fi ales altă credință mai bună, lepădînd pe cea proastă".

După sfărîmarea idolilor și după risipirea capiștilor idolești, Vladimir a poruncit ca în locurile acelea să zidească sfinte biserici. Întîi a zidit biserica Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, pe locul unde era idolul Perun. Apoi a zidit o biserică în numele Sfîntului Marelui Vasile, de vreme ce și Vladimir, din Sfîntul Botez, s-a numit Vasile, întemeind și alte biserici pretutindeni. El mai ales s-a sîrguit a zidi o biserică din piatră, în numele Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, care, mai pe urmă s-a numit Desiatina.

La acea biserică, după risipirea ce s-a făcut de Batie, se vedea numai o parte, în care se săvîrșeau slujbele de toate zilele. Biserica aceea era cea mai mare dintre toate bisericile zidite în Kiev, în zilele lui Vladimir. Ea era lucrată în piatră de înțelepți zidari greci și înfrumusețată cu toate podoabele. Deci, săvîrșindu-se, a intrat Vladimir în vremea sfințirii și, precum Solomon cel de demult a intrat în biserica Ierusalimului cea zidită de el, s-a rugat la Dumnezeu, zicînd: *"Doamne, Dumnezeule, caută din cer și vezi, cercetează via aceasta și o desăvîrșește pe ea, pe care a sădit-o dreapta Ta!* Caută spre popoarele Tale acestea noi, cărora li s-a întors inima în înțelegere, ca să te cunoască pe Tine, adevăratul Dumnezeu. Caută și spre biserica aceasta pe care am zidit-o, eu, nevrednicul robul Tău, în numele Preanevinovatei Maicii Tale, care Te-a născut, Pururea Fecioara Maria, Născătoarea de Dumnezeu. Dacă se va ruga cineva cu credință și osîrdie în această biserică, ascultă-i rugăciunea, iartă-i toate păcatele și dăruiește-i toate cererile folositoare cu rugăciunile Preacuratei Tale Maici".

Vladimir, rugîndu-se din destul, a zis: "Iată, din toată averea mea și din toate cetățile mele, dau a zecea parte acestei biserici a Preacuratei Născătoare de Dumnezeu". Zicînd aceasta, a întărit-o cu un înscris și blestem a pus asupra celor de pe urmă, dacă ar îndrăzni cineva, să ia ceva ce el a dat acestei sfinte biserici. Din vremea aceea s-a numit acea biserică Desiatina. Vladimir a încredințat biserica protopopului Anastasie cel mai sus pomenit, pe care l-a adus din Herson. El a adus într-însa moaștele Sfîntului Clement, primul episcop al Romei, și toată podoaba bisericească cea de mare preț, ce o adusese din Herson, a dat-o acolo. El a mai făcut o școală pentru învățătura cărții, căci pe fiii săi și pe mulți copii de boieri a poruncit să-i învețe Sfînta Scriptură, punîndu-le dascăli iscusiți. Asemenea a poruncit ca și pe copiii oamenilor cei proști, să-i ia la învățătura cărții. Dar maicile cele nebune plîngeau după copii ca după niște morți.

Nu numai Kievul, dar toată stăpînirea sa a voit s-o lumineze cu lumina sfintei credințe. Deci a trimis în toate cetățile Rusiei, ca să boteze popoarele. Iar celor ce nu voiau să se boteze, le punea dăjdii mari. Vladimir viețuia cu plăcere de Dumnezeu și cu dreptate, schimbîndu-și în bine obiceiurile cele vechi, ce le avea pe cînd era în păgînătate. El era povățuit la toată fapta bună de soția sa, Ana, sora împăraților grecești, cu care viețuia după legea creștinească. Pe celelalte femei ale sale, pe care le avusese mai înainte de primirea botezului, le-a eliberat, îndestulîndu-le cu bogății și dîndu-le voie, ca fiecare, dacă voiește, să poată să se mărite cu alt bărbat.

La cea dintîi femeie a sa, Rohmida, fiica lui Rogvold, voievodul Poltiniei, care îi era mai iubită decît altele, a trimis la începutul întoarcerii sale de la Herson, zicîndu-i: "Eu am primit credința și legea creștinească, iar tu să-ți alegi dintre boierii mei pe care vei voi și cu el te vei însoți". Dar ea a răspuns: "Oare numai ție îți trebuie împărăție cerească, iar mie nu? Și către acesta, fiind eu doamnă, cum voi putea suferi ca să fiu roabă la sluga ta? Deci, nu voiesc să mă mărit după alt bărbat. Dar, mă rog ca să mă faci mireasa lui Hristos". Zicînd ea acestea,

ședea lîngă dînsa în vremea aceea, fiul său, Iaroslav, care era șchiop din naștere. Cînd acela a auzit de la maica sa niște cuvinte ca acelea, a mulțumit lui Dumnezeu de înțelegerea și de voința ei cea bună și îndată s-a însănătoșit și a început a umbla, el care pînă atunci nu umblase. De această minune, Vladimir s-a bucurat îndoit, întîi de Rohmida, că are osîrdie spre Hristos și apoi de fiul său, Iaroslav, că s-a tămăduit la picioare. După primirea Sfîntului Botez, Rohmida s-a tuns în sfîntul chip îngeresc al călugăriei, luînd numele de Anastasia.

După aceasta, Vladimir a trimis la Constantinopol la Preasfin-țitul Patriarh Serghie, rugîndu-l ca să mai trimită la dînsul arhierei și preoți, deoarece are seceriș mult, iar lucrătorii sînt puțini, pentru că la multe cetăți ale Rusiei trebuie lumină. Oamenii din Rusia nu erau din destul lesnicioși la duhovniceasca rînduială, pentru că nu demult se începuse între dînșii învățătura cărții. De aceea, Preasfin-țitul Patriarh Serghie a trimis pe Ioachim, episcopul Hersonului, împreună cu alți episcopi și preoți. Vladimir, luînd pe episcopii care veniseră la dînsul, s-a dus cu ei în pămîntul slavon, în părțile Zaliscului, în stăpînirea Rostovului și a Suzdalului, și acolo, lîngă rîul Cleazmul, a făcut o cetate pe care a numit-o Vladimir, după numele său, zidind într-însa o biserică a Preacuratei Născătoare de Dumnezeu. El a poruncit ca pretutindeni să boteze pe oameni și să zidească biserici, și le-a pus lor episcop. De acolo mergînd în Rostov, a zidit o biserică din lemn, punîndu-le și episcop.

Apoi a mers în marele Novgorod și a pus într-însul arhiepiscop pe Ioachim Hersoneanul. Acest arhiepiscop a stricat acolo pe idolul Perun, care era asemenea cu cel din Kiev, și a poruncit să-l arunce în rîul Volhov. Și, punînd oameni să bată pe idol cu bețe spre batjocură, diavolul, care locuia într-însul, a început a striga cu glas mare, ca și cum l-ar fi durut: "Vai, Vai! Amar mie, că am căzut în mîinile acestor oameni nemilostivi, care aseară ca pe un dumnezeu mă cinsteau, iar acum îmi fac multe răutăți! Vai mie!" Oamenii, tîrîndu-l la pod, l-au aruncat în rîul Volhov și îndată s-a afundat în adîncime. Dar, după puțină vreme, înotînd împotriva rîului, s-a arătat iarăși afară din apă. Atunci un om din popor a aruncat în el cu un băț, pe care idolul, apucîndu-l, l-a aruncat pe pod și a lovit pe unul din cei ce-l dorea pe el și iarăși, strigînd, s-a afundat și a pierit cu sunet.

Sfîntul Vladimir, străbătînd și prin celelalte cetăți ale stăpînirii sale și pretutindeni botezînd popoarele, le zidea biserici și le punea episcopi și preoți. După aceea s-a întors în Kiev, cetatea de scaun, și a împărțit pămîntul Rusiei în 12 domnii, după numărul celor 12 fii ai săi. Pe Vișeslav, fiul său cel mai mare, l-a pus în marele Novgorod; pe Iziaslav, în Poloțca; pe Sviatoslav, în Turova; pe Iaroslav, în Rostov. După moartea lui Vișeslav din marele Novgorod, a mutat din Rostov în locul lui pe Iaroslav, iar în Rostov a pus pe Boris; pe Gleb, în Muron; pe Sviatoslav, în Dreblen; pe Vsevolod, în Vladimir; pe Mitislav, în Tmutorocan; pe Stanislav, în Smolensca; pe Vriacislav, la Volina în Luțca și pe Sudislav, în Iscova. Și le-a poruncit cu tărie să petreacă în dragoste și în unire și să nu facă strîmbătate unul altuia, nici să treacă hotarele hotărîte fiecăruia; ci toți să se îndestuleze cu hotarul domniei lor. El le-a mai poruncit și aceasta: ca fiecare în domnia sa să înmulțească slava lui Hristos Dumnezeu și să caute mîntuirea sufletelor omenești, aducînd pe cei necredincioși la credință, zidind biserici. Iar pentru aceasta le-a dat fiecăruia episcop și preoți.

Astfel, rînduindu-i pe ei și trimițîndu-i la domniile lor, petrecea singur în Kiev. El acum ajunsese la adînci bătrînețí. Deci, nevoindu-se la lucruri bune, împodobea și întemeia biserici și mînăstiri, dînd tuturor milostenie nelipsită și adeseori punea în curtea sa mese îndestulate pentru săraci; iar celor ce erau neputincioși, care nu puteau să meargă în curtea domnească, le trimitea acasă toată hrana și băutura. El avea pace și dragoste cu domniile de primprejur, cu

leșii, cu ungurii și cu cehii, nemaiavînd războaie. Numai cu pecenegii avea război, pe care îi biruia, ca și Constantin cel de demult, cu puterea lui Iisus Hristos.

Sfîntul Vladimir atît era de milostiv și îndurat, încît și pe oamenii cei răi și vrednici de pedeapsă, nu se grăbea a-i pierde, oricît de mare vină ar fi avut. Pentru aceea, se înmulțiseră tîlharii, hoții și toți ceilalți făcători de rele. Atunci mitropolitul și bătrînii au zis către Vladimir: "Domnule, pentru ce nu pedepsești pe cei răi?" Iar el a zis: "Mă tem de păcat". Mitropolitul și bătrînii au zis: "Tu ești pus de Dumnezeu stăpînitor spre pedepsirea celor răi și spre miluirea celor buni. Deci, ți se cuvine să pedepsești pe cei răi cu certare, că de nu vei pedepsi pe cei răi, apoi să știi că faci rău celor buni. Așadar, pierde pe cei răi, ca cei buni să petreacă în pace". Pe timpul acestui mare voievod, a venit din Muntele Atonului în Kiev, Cuviosul părintele nostru Antonie și s-a sălășluit în peștera nemțească lîngă Nipru, aproape de locul care se cheamă Verestova.

Apropiindu-se fericitul sfîrșit al Sfîntului Vladimir, mai întîi s-a apropiat sfîrșitul soției lui, marea doamnă Ana, sora împăraților Constantinopolului, care a fost pricinuitoarea creștinării Rusiei și mîntuirii atîtor suflete omenești. Ea, cu trei ani înaintea sfîrșitului lui, s-a mutat la Domnul. Nu după multă vreme, înaintea ducerii sale către Domnul, Sfîntul Vladimir a chemat la dînsul pe fiul său Boris, căci îi era lui mai iubit decît toți ceilalți. În același timp, s-a întîmplat că Sviatoslav venise în Kiev, iar Vladimir se înștiințase că pecenegii vin împotriva Rusiei. Și, deoarece Vladimir nu mai putea să se împotrivească pecenegilor, pentru că era bolnav, a trimis pe fiul său Boris cu toată oastea sa, iar el a început din zi în zi a slăbi cu trupul. Dar, Sviatoslav nu ieșea din Kiev, ci aștepta sau, mai ales, dorea sfîrșitul tatălui său. Deci, Vladimir, zăcînd multe zile și săvîrșind toate cele cuviincioase sfîrșitului său, în bună mărturisire și-a dat dreptul său suflet în mîinile lui Dumnezeu, în 15 zile ale lunii iulie, în anul facerii lumii 6513 după numărul scrierii de ani a Sfîntului Nestor al Pecerscăi, iar de la întruparea lui Dumnezeu Cuvîntul, 1005.

Astfel s-a sfîrșit marele domn Vladimir, care s-a numit din Sfîntul Botez, Vasile. El a petrecut la marea domnie a Kievului, mutîndu-se de la marele Novgorod, 35 de ani, adică înaintea botezului 8 ani și după botez 27 de ani și cîteva luni, iar în anul al 28-lea s-a săvîrșit. Sviatoslav, iubitorul de stăpînire, s-a bucurat de sfîrșitul tatălui său, vrînd să răpească scaunul marii domnii. Întîi tăinuia moartea lui; apoi, neputînd să o mai tăinuiască, l-a dus în biserica Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, Desiatina.

Acolo s-au adunat la cinstitul lui trup, toți kievenii și mărgi-nașii duhovnicești și mirenești, plîngînd și tînguindu-se ca după tatăl lor. Ei, făcîndu-i îngropare slăvită, l-au pus în mormînt de marmură și l-au așezat în biserica zidită de dînsul. Ei au mai rînduit a prăznui și pomenirea lui, ca a unui sfînt și întocmai cu apostolii, pentru că luminase cu Sfîntul Botez tot pămîntul Rusiei.

Deci, dacă cineva întoarce din rătăcire pe un păcătos și face din om nevrednic, unul cinstit, cu atît mai mult cel ce a întors la Dumnezeu din pierzătoarea înșelăciune idolească atîtea popoare de păcătoși, care nu știau pe Dumnezeu. Astfel, din cei nevrednici, i-a făcut vrednici lui Dumnezeu și s-a rînduit cu sfinții în împărăția lui Hristos Dumnezeul nostru, Căruia, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, se cuvine cinstea, slava, mulțumirea și închinăciunea, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

50. POMENIREA SFÎNTULUI SFINȚIT MUCENIC ATINOGHEN ȘI CEI ZECE UCENICI AI SĂI

(16 IULIE)

Pe vremea lui Diocleţian, păgînul împărat al Romei, era cumplită prigonire împotriva creştinilor. Pe atunci erau în primejdie toţi cei ce vieţuiau după Dumnezeu. Toată lumea se tulbura şi mulţi se dădeau la moarte unul pe altul, de frica împăratului; tată pe fiu, frate pe frate şi rudenie pe rudenie. Venind în Sevastia, cetatea Armeniei, un ighemon oarecare cu numele Filomarh, a adunat mulţime de slujitori idoleşti şi le-a poruncit să-şi pună cununi pe capete şi să aducă jertfe cu veselie şi dănţuire necuraţilor lor zei, zicînd din trîmbiţe, glăsuind din ţimbale şi cîntînd din viori şi din fluiere. Iar el, stînd în divanul din faţa poporului, a poruncit propovăduitorului, să strige astfel: "Cetăţeni şi oameni de seamă, ascultaţi porunca împăratului şi apropiaţi-vă de aduceţi jertfe zeilor".

Atunci toată mulţimea poporului a strigat, zicînd: "Sîntem creştini şi nu ne vom închina idolilor!" Ighemonul a poruncit ostaşilor să-i ucidă pe toţi. Deci, mulţi au murit pentru Hristos, luînd cununile cereşti. După aceasta, un om, anume Nicolae, mai-ma-rele oştilor, apropiindu-se de muncitor, a zis: "Stăpîne, aici este un bărbat cu numele Atinoghen, episcop creştin, care întorce pe mulţi la credinţa sa şi petrece în satul Pidaton". Atunci ighemonul a trimis îndată ostaşi să-l prindă. De satul acela fiind aproape o mănăstire mică, Sfîntul Atinoghen petrecea

acolo, într-un loc deosebit și liniștit în post și rugăciuni. El viețuia acolo împreună cu zece ucenici ai săi.

Venind ostașii la mînăstirea lui, n-au găsit pe sfîntul episcop, fiindcă se dusese de acolo cu o trebuință pentru nevoile mînăstirii. Deci, au prins pe ucenicii lui și, legîndu-i, i-au dus în Sevastia. Ighemonul, văzîndu-i, a poruncit să-i bage în temniță, să-i lege și să-i păzească cu străşnicie. Iar către ostași a zis: "Să-mi căutați și pe învățătorul acestora".

Ostașii, ducîndu-se, au căutat pe Atinoghen pretutindeni, dar nu l-au găsit. Atinoghen, omul lui Dumnezeu, venind în mînăstire și negăsind pe frații săi, a intrat în casa de rugăciune și, uitîndu-se spre Sfînta Cruce care era acolo, a grăit cu lacrimi: "Unde sînt frații pe care ți i-am încredințat? Cine va face cu mine rugăciunile cele obișnuite lui Dumnezeu? Unde sînt ramurile cele frumoase de măslin? Nu știu ce li s-a întîmplat". Deci, sfîntul era în mare mîhnire și umbla împrejurul mînăstirii, mirîndu-se și nepricepînd unde s-au dus frații. Atunci a alergat la dînsul o cerboaică, pe care el o hrănise nu de mult cu mîinile sale și, bucurîndu-se la dînsul, i-a lins mîinile. După aceea, a întîlnit pe un oarecare om cunoscut, care i-a zis: "Stăpîne sfinte, unde ai fost cînd ostașii ighemonului au prins pe ucenicii tăi și i-au dus în cetate legați, ca să-i muncească?"

Sfîntul, auzind aceasta, s-a umplut de bucurie și, căutînd spre cer, a zis: "Doamne, Iisuse Hristoase, îți mulțumesc că ai chemat la cereasca Ta împărăție pe aleșii robii Tăi!" Deci, dînd drumul cerboaicei în pustiu, s-a dus cu sîrguință în cetatea Sevastiei la ucenicii săi. Ajungînd în curtea ighemonului, a început a striga cu glas mare: "O, muncitorule, pentru ce mi-ai furat și mi-ai prădat biserica! Dumnezeu să vadă lucrul tău cel rău pe care l-ai făcut și să-și îndrepte mînia Sa asupra ta". Ostașii, prinzînd îndată pe sfînt, l-au dus înaintea ighemonului, zicînd: "Iată, Atinoghen, pe care ne-ai poruncit să-l căutăm, ocărăște foarte rău stăpînirea ta".

Ighemonul îndată a poruncit să-l arunce în temniță, unde erau închiși ucenicii lui. Sfîntul, văzînd pe frații săi, s-a bucurat foarte mult și a zis către dînșii: "Fiii mei, pacea voastră să se înmulțească și darul lui Hristos să fie cu voi. De vreme ce v-ați făcut bine- plăcuți lui Dumnezeu, pentru aceea El v-a chemat la prînzul cel ceresc. Îmbărbătați-vă și nu vă temeți de îngrozirea muncitorului, pentru că Domnul vă va dărui nevoința, dacă mîine de dimineață vă veți săvîrși. Și astfel, vă sălășluiți întru bucuriile raiului cu îngerii și cu cetele sfinților și întru veselie veți slăvi în veci pe Stăpînul cerului".

A doua zi, muncitorul a venit la judecată și a poruncit să aducă înaintea lui pe Atinoghen și pe cei zece ucenici ai lui. Ei fiind aduși, ighemonul a zis către dînșii: "Jertfiți zeilor, după porunca împăratului, căci de nu veți asculta, vă voi munci cu chinuri cumplite și vă voi pierde din viața aceasta, precum am pierdut mai înainte de voi pe cei ce petreceau în nesupunere și rău au pierit acei răi". Sfîntul Atinoghen, i-a răspuns, zicînd: "O, răule ighemon, acei care zici tu că sînt pieriți, n-au pierit; ci sînt în cer, dănțuind cu sfinții îngeri". Acela a zis: "Atinoghene, nu mă osteni, ci ascultă-mă împreună cu tovarășii tăi, jertfește zeilor, ca să nu pieriți rău". Sfîntul a zis către ighemon: "O, chinuitorule fără de lege, întinat și nerușinat, nu ne vei înfricoșa cu îngrozirile tale. Fă ceea ce voiești pentru că sîntem gata să răbdăm toate pentru Dumnezeul nostru". Atunci ighemonul, mîniindu-se, a poruncit ca pe cei zece ucenici ai lui Atinoghen, să-i dezbrace și, spînzurîndu-i la muncire, să-i bată cumplit și să le strujească trupurile lor cu piepteni de fier. Iar ei, suferind, grăiau: "Gata sîntem la bătăi pentru Hristos cel fără de moarte și nu ne vom lepăda de Tine, Stăpînul și Dumnezeul nostru!"

Văzînd muncitorul mărimea lor de suflet cea neschimbată și răbdarea cea cu bărbăție, căci ei cu nici un fel de munciri nu se biruiau, a poruncit să-i taie cu sabia. Așa s-au sfîrșit sfinții în bună mărturisire și au trecut cu slavă în lăcașurile Raiului. După uciderea celor zece sfinți mucenici, ighemonul, întorcîndu-se spre Sfîntul Episcop Atinoghen, a zis către dînsul: "Unde este Hristosul vostru, de care ziceți voi că este Dumnezeu? Pentru ce n-a venit aici și n-a izbăvit pe ucenicii tăi din mîinile mele?" Ighemonul, zicînd aceasta, a poruncit ca și pe el să-l spînzure de lemnul de muncă și să-l bată. Deci, sfîntul, fiind bătut, grăia: "Slavă Ție, Dumnezeule, că m-ai învrednicit și pe mine a pătimi pentru numele Tău". Ighemonul a zis către dînsul: "Pentru ce Dumnezeul tău nu te izbăvește pe tine și din mîinile mele?" Mucenicul a răspuns: "Nelegiuitule, el m-a izbăvit și mă va izbăvi din meșteșugirile tale cele rele". Atunci ighemonul a poruncit ca, luîndu-l la muncire, să-l bată cumplit peste coaste. Dar sfîntul se ruga lui Dumnezeu, zicînd: "Spre Tine, Doamne, am nădăjduit, mîntuiește-mă cu mila Ta!"

Atunci el a auzit de sus un glas dumnezeiesc, zicîndu-i: "Îndrăznește alesul Meu, Eu sînt cu tine; Eu sînt Dumnezeul tău, Cel ce te păzește pe tine!" Acest glas a fost auzit nu numai de sfînt, dar și de slujitorii care îl munceau. Deci, îndată s-au cuprins de frică, nemaiputînd să muncească mai mult pe omul lui Dumnezeu, pentru că înțepeniseră mîinile lor. Atunci, un oarecare prieten al ighemonului, cu numele Filip, șezînd cu dînsul, a zis către ighemon: "Oare nu ți-am spus eu ție mai înainte, că acești creștini sînt niște vrăjitori? Pierde îndată pe acesta, ca să nu se înșele cei ce privesc la dînsul". Atunci ighemonul a osîndit îndată pe mucenic la tăiere cu sabia. Sfîntul a grăit către ighemon: "Ighemoane, mă rog ție, poruncește acestora să mă ducă la mînăstirea mea și acolo să mă omoare". Ighemonul i-a îndeplinit ultima lui dorință.

Sfîntul, fiind dus spre mînăstirea sa, cînta oarecare stihuri din psalmii lui David, bucurîndu-se și veselindu-se, că sufletul său are să se dezlege de trup și să treacă la Domnul. Apropiindu-se el de mînăstirea cea zisă mai sus, a ieșit din pustie cerboaica. Aceea, a întîmpinat pe sfînt și i s-a plecat la picioarele lui, iar sfîntul a zis către dînsa: "Te-ai lipsit de frați, iar acum te vei lipsi și de acela care odinioară te-a hrănit pe tine. Dumnezeul veacurilor să nu te dea pe tine și seminția ta spre vînarea vînătorilor, ci seminția ta astfel să fie, adică să-și aducă puii aici spre junghiere și mîncare pentru slava lui Dumnezeu și întru pomenirea noastră, a celor ce vor veni la prăznuirea pomenirii noastre".

Cerboaica, vărsînd lacrimi din ochi, a căzut la picioarele sfîntului, iar el, însemnînd-o pe ea cu semnul Sfintei Cruci, a zis către dînsa: "Mergi cu pace în sînul pustiei". După aceea, intrînd Sfîntul Atinoghen în mînăstirea sa, s-a rugat lui Dumnezeu, zicînd: "Doamne, Dumnezeul meu, primește în pace sufletul meu și mă învrednicește să fiu împreună cu frații mei, ca să slăvim sfîntul Tău nume, în toți vecii. Dă, Doamne, celor ce vor cinsti cu dragoste pomenirea mea, binecuvîntarea cea veșnică. Tuturor celor ce se vor ruga Ție cu pomenirea numelui meu, arată-le darul Tău și le dă ajutor grabnic întru toate nevoile lor". Astfel rugîndu-se el, s-a auzit un glas din cer, zicîndu-i: "Astăzi, cu Mine și cu ucenicii tăi, vei fi în rai și toată dorința ta se va împlini".

Mucenicul, auzind glasul acela, s-a umplut de mare bucurie. Deci, plecîndu-și cu veselie capul sub sabie, s-a sfîrșit întru Domnul, iar cinstitul lui trup a fost îngropat de credincioși în același loc. Acolo creștinii se adunau în tot anul, în ziua sfîrșitului lui, și săvîrșeau pomenirea lui cu prăznuire mare. În fiecare an se făcea o mare minune, pentru că acea cerboaică pe care sfîntul a hrănit-o și a binecuvîntat-o, venea după porunca lui la praznic și aducea un pui al său spre jertfire. Apoi, lăsîndu-l pe el, se ducea în pustie, neoprind-o nimeni pe ea. Aceasta o făcea în toți anii, căci ea, venind la praznic, își aducea puiul său, care se junghia și se mînca de creștini, întru cinstea și pomenirea Sfîntul Mucenic Atinoghen episcopul și a celor zece ucenici ai lui.

Acestea se făceau spre slava lui Hristos, Dumnezeul nostru, Cel împreună slăvit cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

51. SFÎNTA MUCENIȚĂ IULIA FECIOARA
(16 IULIE)

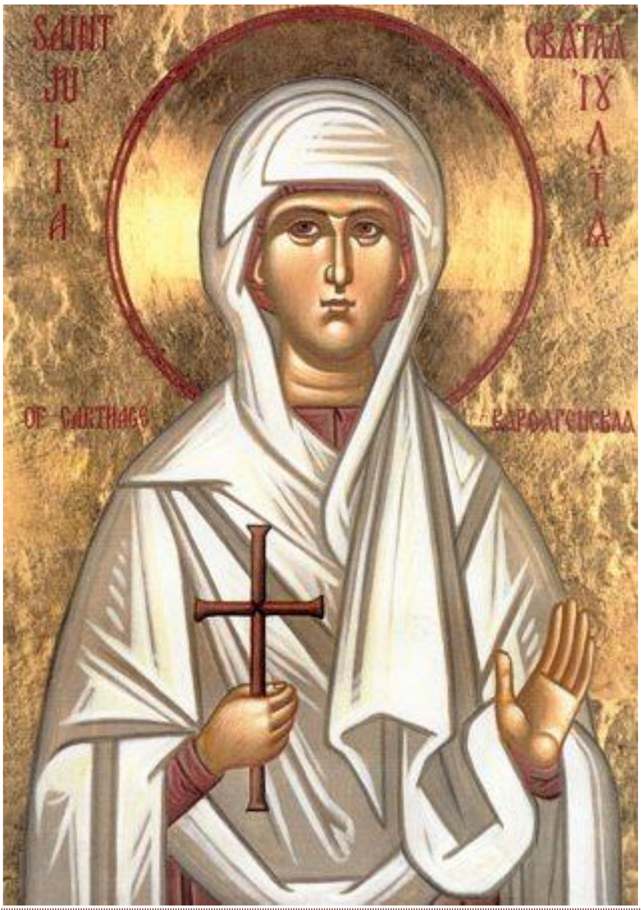

Cînd perșii au luat Cartagina, slăvita cetate africană, au dus în robie și o mulțime de robi. În acel timp, împreună cu alți robiți, a fost luată o fecioară mică, fericita Iulia, de care ne este nouă vorba, fiica unui bărbat vestit cu numele Analson, și au dus-o în Siria Palestinei. Acolo au vîndut-o unui oarecare negustor, care era de credință păgîn. Fecioara, deși era la stăpîn necredincios, însă ținea cu tărie la sfînta credință cea întru Hristos în care se născuse și la obiceiurile cele bune creștinești, cu care se învățase de pe cînd era în scutece. Ea adeseori se ruga și postea. Ajungînd la anii desăvîrșiți, își păzea foarte mult curăția sa cea fecioarească, petrecînd în înțelepciune și în multă înfrînare. Ea slujea stăpînului său cu credință, după cuvîntul Apostolului: *În curăția inimii slujind, nu numai înaintea ochilor, precum fac cei ce caută să placă oamenilor*. Ea, ca înaintea lui Dumnezeu făcea cu bună înțelegere toate lucrurile ce i se porunceau și care nu erau potrivnice lui Dumnezeu și vieții ei celei înțelepte; iar cele ce erau potrivnice, la acelea nimeni nu putea s-o silească pe dînsa.

Stăpînul ei o îndemna mult să se lepede de Hristos și să viețuiască în necurăție, după obiceiul lor cel păgînesc. Dar cu nici un fel de îngroziri nu putea s-o înduplece, pentru că Iulia era gata mai bine să moară, decît să se lepede de Hristos și să se lipsească de înțelepciunea Sa. Stăpînul ei de multe ori a voit să o piardă, dar, văzînd slujba ei credincioasă, o cruța. El se mira

de obiceiul ei cel bun, de blîndețea și răbdarea ei, de smerenia și de postirea ei cea mare. Fiindcă el o vedea postind în toate zilele, afară de sîmbătă și Duminică. Vremea care-i prisosea din slujbe, nu o petrecea în deșert și în odihnă, ci, uneori în rugăciuni fierbinți către Dumnezeu, iar alteori în citirea cărților pe care le învățase din copilărie. Numai cîteodată se odihnea în timpul nopții și totdeauna era galbenă la față și trupul îi era slab și obosit de osteneală și de înfrînare. De acest lucru stăpînul ei se mira foarte mult. Deci, văzînd-o că petrece neschimbată în această hotărîre, a început a-i fi milă de dînsa, a o iubi și a o cinsti. Căci Dumnezeu, privind cu milostivire spre Sfînta Iulia, plăcuta Sa, înduplecă spre milă inima cea înăsprită a omului celui necredincios.

Cînd era ea mai mult de 20 de ani, stăpînul ei, fiind negustor, a voit să plece cu multă marfă în Galia, pe mare. Deci, a luat cu sine și pe Iulia, credincioasa roaba sa, de vreme ce vedea că averea lui se înmulțește prin mîinile ei, pentru că Dumnezeu a binecuvîntat pentru dînsa casa acelui negustor, ca altădată în Egipt casa lui Putifar, pentru Iosif. De aceea, cu negustoria sa cea de mult preț, a luat și pe roaba sa, care era mai scumpă decît toată negustoria, și a pornit pe mare. Plutind pe lîngă insula care se numea Corsica, a stat acolo unde erau cetăți creștinești și păgî-nești. Deci, negustorul acela, cînd s-a oprit pe insulă, a văzut aproape de liman o adunare de cei de o credință cu el, făcînd prăznuire și jertfe zeilor. Atunci s-a dus la ei cu toți slujitorii lui și, cumpărînd un vițel gras, l-a adus împreună cu ei jertfă zeilor și au început a se veseli mîncînd, bînd și dănțuind. Iar Sfînta Iulia a rămas în corabie, suspinînd din adîncul inimii și plîngînd pentru rătăcirea și pierzarea acelor oameni.

Unul din adunarea aceea, mergînd la corabie și văzînd pe fecioara Iulia plîngînd și suspinînd, și aflînd că este creștină, s-a dus și i-a spus mai-marelui acelei adunări, zicîndu-i deosebi: "În corabia care a sosit aici este o fecioară, care hulește pe zeii noștri și defaimă jertfele făcute de noi pentru ei". Atunci, îndată, mai-marele acelei adunări a zis negustorului ce venise din Palestina: "Pentru ce n-au ieșit din corabie la jertfe și la prăznuirea noastră toți ai tăi?" Negustorul i-a spus că au ieșit toți, dar mai-marele acela i-a zis: "Aud că în corabia ta este o fecioară, care batjocorește pe zeii noștri și hulește numele lor". Negustorul a răspuns: "Zici oare de roaba mea? Pe aceea, cu nici un chip n-am putut s-o întorc de la înșelăciunea creștinească și s-o aduc la credința noastră, nici cu îmbunări, nici cu îngroziri, și, de nu mi-ar fi fost mie credincioasă și de foarte mare trebuință în slujbe, de mult aș fi pierdut-o cu diferite chinuri".

Mai-marele acela a zis: "Acum s-o silești ca, împreună cu noi, să se închine zeilor și să se îndulcească de jertfă. Pentru aceasta, sau îți voi da în locul ei patru roabe de ale mele sau să-ți dau pentru dînsa prețul de argint, numai să mi-o dai mie și eu o voi sili să fie închinătoarea zeilor noștri". Negustorul i-a răspuns: "Ți-am spus că este cu neputință a o sili pe dînsa la aceasta, căci mai degrabă va voi să moară, decît să se depărteze de credința sa. Iar să ți-o vînd, nici aceasta nu este cu putință; căci, chiar de ai voi să-mi dai mulți bani pentru dînsa, tot nu se aseamănă cu slujba ei, pentru că este foarte credicioasă, și averile mele se înmulțesc prin mîinile ei; de aceea i le-am încredințat ei pe toate".

Atunci mai-marele adunării, sfătuindu-se în taină cu ai săi, au rînduit să dea pentru oaspeți o masă mai mare. Și astfel au îmbătat foarte tare pe acel negustor care era stăpînul Iuliei. După ce acela s-a îmbătat și a adormit și asemenea s-au îmbătat și toți cei ce erau cu el, atunci nelegiuiții păgîni ai acelei insule, alergînd la corabie, au scos pe Sfînta Iulia la mal și au pus-o înaintea mai-marelui lor. Acela a zis către dînsa: "Fecioară, jertfește zeilor, căci eu voi da stăpînului tău pentru tine prețul, cît va voi, și-ți voi da și ție libertatea". Sfînta a răspuns: "Libertatea mea este ca să slujesc lui Hristos, Căruia-I slujesc cu conștiința curată, iar de rătăcirea voastră mă mîhnesc".

Atunci, mai marele acela a poruncit s-o bată peste obraz, dar muceniţa zicea: "Dacă Domnul meu Iisus Hristos a răbdat pentru mine lovire peste obraz şi scuiparea feţei Sale, apoi oare nu voi răbda şi eu aceasta pentru El? Să se lovească pentru El obrazul meu, iar în loc de scuipări, lacrimile să curgă pe faţa mea!" Atunci muncitorul a poruncit s-o tragă de păr şi, dezbrăcînd-o, s-o bată cu amar peste tot trupul. Muceniţa, fiind bătută, striga: "Pe Acela Îl mărturisesc, Care a fost bătut pentru mine. Dacă Stăpînul meu a răbdat cununa de spini şi răstignirea pe Cruce, se cade ca şi eu, roaba Lui, să fiu părtaşă şi următoare a Patimilor Sale ca să mă preamăresc cu El întru împărăţia Sa".

Apoi muncitorul a poruncit să-i taie feciorescul ei piept, iar ea a răbdat cu vitejie, pentru dragostea lui Hristos, toate acele cumplite chinuri. Muncitorul, vrînd s-o piardă mai înainte de a se deştepta din somn stăpînul ei, a poruncit să se facă îndată o cruce şi să răstignească pe muceniţă, ca altădată evreii pe Hristos. Sfînta Iulia, în pătimirea sa pentru Hristos, era de o închipuire cu Însuşi Domnul Hristos Cel răstignit, învrednicindu-se a fi răstignită pe cruce pentru El.

Fiind spînzurată pe cruce şi apropiindu-se de sfîrşit, stăpînul ei s-a deşteptat din somn şi, văzînd-o răstignită, s-a umplut de mare jale. Dar nimic n-a putut să-i ajute pentru că mireasa lui Hristos era în cele din urmă răsuflări. Cînd sfîntul ei suflet s-a dezlegat din legăturile trupeşti, s-a văzut de toţi zburînd pe deasupra capului ei o porumbiţă mai albă ca zăpada, înălţîndu-se spre cer. S-a văzut încă la dînsa, de către cei ce o munceau, şi o arătare îngerească. Acea mare frică căzînd peste ei, au fugit de acolo, rămînînd numai trupul sfintei, spînzurat mort pe cruce. Dar Domnul Hristos nu a lăsat trupul singur, pentru că a poruncit îngerilor Săi ca să-l păzească, pînă ce a rînduit să fie cinstita ei îngropare în chipul acesta.

Nu tocmai aşa departe de acea insulă, ce se numea Corsica, este o insulă mai mică, care mai de mult se numea Mărgărit, iar acum se numeşte Gorgon. Acolo era o mînăstire de călugări, cărora, arătîndu-li-se îngerul, le-a spus despre Sfînta Muceniţă Iulia şi le-a poruncit să meargă repede cu corabia la acea insulă şi să coboare de pe cruce mult chinuitul trup al sfintei muceniţe şi, aducîndu-l în mînăstirea lor, să-l îngroape cu cinste. Monahii, intrînd în corabie şi ridicînd pînzele, au pornit. Ajungînd la liman, au găsit astfel după cum le-a spus îngerul Domnului. Deci, coborînd de pe cruce sfîntul trup, l-au învelit cu pînze curate, iar pieptul ei cel tăiat l-au găsit lepădat puţin mai departe de ea, lîngă o piatră şi, luîndu-l, l-au lipit la locul lui.

Ducînd-o în corabie, s-au întors cu bună sporire în mînăstire şi au depus-o cu cinstită îngropare în biserică, slăvind pe Hristos Dumnezeu, Cel ce a grăit prin roaba Sa, spre o nevoinţă muceni-cească ca aceea. De la mormîntul ei se dădeau tămăduiri de toate neputinţele; asemenea se făceau minuni şi la locul unde a pătimit. Înştiinţîndu-se creştinii acelei insule de pătimirea sfintei, au zidit o biserică în numele ei, în locul unde a fost răstignită. Biserica era mică pentru că şi acel loc era mic. Din locul unde a fost aruncat pieptul ei, curgea de sub o piatră apă vie şi dătătoare de tămăduiri; căci toţi neputincioşii cîţi beau din această apă sau se spălau cu ea, cîştigau sănătate.

Această minune se făcea din piatra aceea, de sub care a curs izvorul în vremurile acelea. În toţi anii, la ziua pomenirii ei, izvora din ea nişte sudori şi picături de lapte şi sînge, întru mărturisirea fecioriei şi a muceniciei Sfintei Iulia, care s-a albit ca un lapte de curăţia fecioriei şi s-a roşit cu sîngele cel vărsat pentru Hristos. Unele din acele picături ce ieşeau din piatră, curgeau toată ziua, de dimineaţă pînă seara. Cei ce se ungeau cu acele picături, asemenea cîştigau tămăduire. După ce au trecut mulţi ani, biserica aceea, care era zidită în numele sfintei muceniţe pe locul unde a fost răstignită, s-a învechit şi începuse a cădea. Drept aceea, oamenii,

pentru că acel loc era strîmt, voiau să zidească pe un alt loc mai larg, nu departe de cel dintîi, o biserică nouă şi mai mare. Deci, ei au gătit pietrele, cărămizile, varul şi toate celelalte spre zidire, ca a doua zi să pună temelia. Dar dimineaţă au aflat tot materialul acela, pietrele, cărămizile şi celelalte la locul dintîi, unde fusese biserica cea veche, şi zidarii nu se pricepeau ce înseamnă această minune.

După o vreme, le-au mutat iarăşi pe locul celălalt, unde voiau să zidească biserica. Dar iarăşi noaptea s-au mutat de acolo la locul cel dintîi. Păzitorii de noapte au văzut o fecioară luminoasă, într-un car cu boi albi, punînd materialul cel pregătit spre aceea zidire şi ducîndu-l la locul cel dintîi. Atunci ei au cunoscut că sfînta voieşte ca biserica să se ridice pe locul său cel dintîi. Deci au făcut după bunăvoinţa ei. Se făceau însă şi alte minuni în amîndouă insulele, la Corsica şi la Gorgon, pînă ce nu se luaseră de acolo cinstitele ei moaşte şi nu se mutaseră la Brizia.

Dar, după mutarea moaştelor, poporul din Corsica, alergînd cu credinţă la biserica sfintei, nu se lipsea de ajutorul ei şi oamenii se păzeau de năvălirile vrăjmaşilor nerisipiţi, cu sfintele ei rugăciuni şi cu milostivirea Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, I se cuvine cinstea şi slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

52. PĂTIMIREA SFINTEI MARE MUCENIŢE MARINA (17 IULIE)

Sfînta Mare Muceniță Marina s-a născut în Antiohia Pisidiei din părinți de neam bun, dar nu binecredincioşi, fiind întunecați cu păgînătatea elinească. Tatăl ei, cu numele Edesie, era slujitor idolesc. După moartea mamei sale, rămînînd orfană și în scutece, tatăl său a dat-o la o doică care petrecea într-un sat departe ca la 15 stadii de cetate. Copilița, fiind hrănită și venind în vîrstă, s-a arătat a fi frumoasă cu trupul, dar mai frumoasă cu sufletul, pentru că era împodobită cu bună pricepere și cu bun obicei. În vremea aceea, fiind mare prigoană împotriva creștinilor, preoții și clericii, învățătorii cuvîntului lui Dumnezeu, se ascundeau de frica muncitorilor, unii prin pustietăți, alții prin munți și peșteri, iar alții prin sate, printre oamenii cei proști. Ei se tăinuiau în chip de săraci, dar unde puteau, învățau sfînta credință în taină și pe mulți întorceau de la înșelăciunea idolească la creștinătate.

Deci, s-a întîmplat că fecioara Marina, care acum era de 12 ani, a auzit de la un oarecare om credincios cuvînt despre Hristos, adevăratul Dumnezeu, cum S-a întrupat de la Duhul Sfînt în pîntecele Preasfintei Fecioare și cum S-a născut dintr-însa păzindu-i fecioria nestricată; apoi cum a făcut multe minuni și a pătimit de bunăvoie pentru mîntuirea oamenilor, a murit, a înviat,

S-a înălțat la cer și a pregătit celor ce cred în El și-L iubesc, viața cea fără de sfîrșit, slava și împărăția cea veșnică. Sfînta Mare Muceniță Marina cea cu bună înțelegere, auzind acestea, a crezut în Hristos. Inima ei s-a aprins cu dumnezeiasca dragoste, încît nici nu mai gîndea și nici nu grăia altceva, decît numai despre Iisus Hristos. Toată luarea ei aminte era acolo, unde auzea ceva grăindu-se despre adevăratul Dumnezeu. Ea, precum credea într-Însul cu inima, tot așa nu se rușina a-L mărturisi pe El cu gura, deși era încă nebotezată. Sfînta Marina dorea să-și verse sîngele său pentru Hristos și cu El să se boteze, ca într-o scăldătoare a botezului, precum a auzit că mulți din sfinții mucenici, din amîndouă părțile, s-au botezat în sîngele lor, punîndu-și sufletele lor pentru Domnul. Asemenea voia și ea să se facă următoare lor.

Edesie, tatăl ei, aflînd că fiica lui, Marina, a crezut în Hristos, a urît-o și o socotea pe ea, nu ca pe o fiică, ci ca pe o străină. Dar Fecioara Marina își punea nădejdea spre Tatăl cel ceresc. Deci, venind în vîrsta cea desăvîrșită, ca la 15 ani, a plecat odată la oile tatălui său, care pășteau pe cîmp, ca să le vadă. În acel timp, s-a întîmplat că eparhul Olimvrie din părțile Răsăritului, un muncitor cumplit al creștinilor, mergea spre Antiohia Pisidiei. El a întîmpinat-o pe ea pe drum și, văzînd-o că este frumoasă, s-a mirat de neobișnuita ei frumusețe.

Deci, îndată rănindu-se de dragostea ei, s-a gîndit să o ia de soție. El, stînd în loc și privind-o, a început a o întreba: "Fecioară, să-mi spui mie despre tine tot adevărul de ce neam ești, a cui fiică ești și cum te numești, pentru că te văd foarte frumoasă la vedere. De ești din părinți liberi, te voi lua pe tine cu nuntă legiuită, iar de ești roaba cuiva, te voi răscumpăra și te voi face femeia mea". Dar fecioara, înfrumusețîndu-se mai mult cu înțelepciunea decît cu podoaba feții și răspunzînd cu blîndețe, i-a spus a cui fiică este și cum se numește. Dar n-a tăinuit că este roaba lui Hristos, crezînd întru Unul Dumnezeu, Care a zidit cerul și pămîntul, și cu Acela însoțindu-se prin dragostea inimii, nu mai are trebuință de alt mire.

Eparhul, auzind că fecioara este creștină, îndată, ca unul ce avea stăpînire de la împărați asupra creștinilor ca să-i muncească, a poruncit ostașilor să o ia pe dînsa și să o aducă în cetate după dînsul. Însă cu cinste, pentru că auzise cuvintele ei cele fecioreşti cu bună înțelegere. De aceea, mai mult a iubit-o pe ea, nădăjduind ca, prin îngrozirea muncilor, să o întoarcă de la Hristos și să o aducă spre a sa voie.

Fecioara, fiind dusă de către ostași, se ruga în auzul tuturor către Dumnezeu, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul meu, nu mă lăsa și nu da sufletul meu întru stricăciune, ca să nu mă biruiască vrăjmașii mei. Auzul meu să nu se spurce din cuvintele lor cele viclene. Înțelegerea mea să nu se schimbe din înșelăciunile lor cele spurcate, inima mea să nu se înfricoșeze de îngrozirile lor cele cumplite. Nu face, Doamne, ca a mea credință să fie aruncată în noroiul lor și să nu se bucure de mine diavolul cel urîtor de bine. Ci, trimite-mi ajutor din înălțimea sfîntului Tău scaun și-mi dă înțelepciune, spre deschiderea gurii mele, ca, înarmîndu-mă cu puterea Ta și cu darul Tău înțelepțindu-mă, să stau fără de frică și să dau răspuns la întrebarea ighemonului. Doamne, caută spre mine cu milostivire în ceasul acesta. Iată, acum sînt ca o oaie în mijlocul lupilor, ca o pasăre între cei ce o vînează și ca peștele în mreajă. Deci, vino și mă izbăvește de toate meșteșugirile vrăjmașului". Astfel rugîndu-se sfînta pe drum, a ajuns în cetatea Antiohiei Pisidiei.

Eparhul, intrînd în cetate după obiceiul său păgînesc, a adus jertfă necuraților săi zei și a făcut praznic în numele împăraților săi, iar pe cîți creștini a prins, pe toți i-a aruncat în temniță, ca să fie bine păziți pentru munci. Pe fecioara Marina a încredințat-o la niște femei cinstite să o păzească. A doua zi, eparhul, șezînd la judecată înaintea poporului, a poruncit ca mai întîi să aducă pe Marina la întrebare, pentru că gîndul lui era la dînsa. Deci, fecioara fiind pusă în față,

el privea cu plăcere și cu dragoste trupească fără de măsură la negrăita ei frumusețe. Apoi a început a vorbi către dînsa, zicînd: "Preafrumoasă fecioară, toți zeii știu că-mi este milă de tinerețile tale și-ți cruț trupul tău cel tînăr care cu podoabă înflorește. Te rog, ascultă-mă și pe mine și adu jertfă zeilor, ca să-ți fie bine, pentru că multe averi și bogății vei lua. Tu vei fi mai fericită decît cele de o vîrstă cu tine și mai cinstită decît toate femeile din cetatea aceasta".

Dar Sfînta Marina i-a răspuns: "Eu, învățîndu-mă a cunoaște pe Tatăl cel ceresc, pe Unul născut Fiul Lui, pe Sfîntul Duh, pe Unul în Treime, Dumnezeul cel adevărat și viu, deprinzîndu-mă a mă închina Lui și a-I aduce jertfă de laudă totdeauna, zeilor voștri, pe care nu i-am cunoscut, nu mă voi închina, nici le voi aduce jertfă, ca unii ce sînt fără de suflet și nesimțitori. Deci, unora ca acelora nu le voi da cinstea mea, care se cuvine numai Ziditorului meu". Atunci eparhul a zis: "Marino, iarăși mă rog ție, ascultă-mă și cinstește pe zeii cei nebiruiți, pentru că de vei asculta sfatul meu, atunci îndată înaintea ochilor tuturor cetățenilor te vei învrednici de mare cinste. Eu te voi lua de soție și toți vor începe a te cinsti, ca pe soția mea cea iubită. Eu îți voi fi spre slavă și cinste, iar tu îmi vei fi spre veselia și îndulcirea vieții mele. Deci, de nu mă vei asculta și vei defăima dragostea ce o am către tine, atunci să știi că vei cădea în multe rele. Pentru că mă vei sili să te muncesc, chiar nevrînd, și vei pierde în zadar o așa frumusețe, sănătate și viață dulce. Astfel tu vei lua multe, amare și nesuferite munci, și de foc și fiare vei pieri".

Sfînta a răspuns: "Eparhule, nu nădăjdui că vei schimba credința mea cea întru Hristos, cu necredința voastră, nici cu îmbunări și nici cu îngroziri, pentru că sînt roabă credincioasă Stăpînului meu, Care a pătimit de voie pentru mine. Dacă pentru mine El a răbdat cruce și moarte, necruțîndu-Și sfîntul Său trup cel luat din Preasfînta Fecioară Maria, apoi cu cît mai mult sînt eu datoare să mor și să pătimesc pentru Dînsul, necruțîndu-mi cu nimic sănătatea și păcătosul meu trup. Să nu socotești că mă vei înfricoșa cu îngrozirile tale. Iată, eu sînt gata spre toate muncile și morțile tale, căci Acela spre care eu nădăjduiesc mă va întări. Cele ce-mi zici pentru însoțire, despre cinste, despre slavă și despre bogății, toate acelea îmi sînt mai urîte decît noroiul. Pentru ce să mă lepăd de Mirele meu Hristos, Împăratul Cel fără de moarte, și să mă însoțesc cu un om tiran și necredincios, mort cu sufletul? Niciodată nu voi face aceasta".

Eparhul, auzind acele cuvinte îndrăznețe ale Sfintei Marina și socotindu-le drept ocară mare și spre necinstea lui, s-a umplut de mînie și îndată, schimbînd dragostea spre vrajbă și spre urîciune, a poruncit să dezbrace hainele de pe mireasa lui Hristos, s-o întindă la pămînt și s-o bată fără cruțare cu vergi. Sfînta fiind bătută fără de milă, trupul ei cel fecioresc se risipea de bătăile ce primea, iar sîngele curgea din răni ca pîraiele, încît înroșea pămîntul. Poporul care privea la aceea, era cuprins de o jale mare, că vedea pe fecioara atît de frumoasă muncită cumplit. Deci, mulți dintre ei plîngeau. Dar propovăduitorul striga: "Marino, jertfește zeilor, ca să nu-ți pierzi în deșert frumusețea și să te lipsești mai înainte de vreme de această viață dulce".

Mucenița, ridicîndu-și ochii minții către Dumnezeu, se ruga, cerînd ajutor și întărire în nevoința sa cea pătimitoare. Ea nu simțea durerile în munci, căci se întărea cu darul lui Hristos și răbda bătăile ce i se dădeau ca în trup străin. Încă și unii din popor ziceau către dînsa: "Fecioară, pentru ce îți pierzi frumusețea ta de bună voie, petrecînd în nesupunere? Vezi cît de cumplit este judecătorul. El te va pierde și se va șterge de pe pămînt pomenirea ta, iar nouă ne este milă de tine!" Sfînta a răspuns către dînșii cu glas mare, ocărîndu-i: "O, viclenilor sfetnici și ajutători ai răutății! Voi sînteți plini de duhul înșelăciunii, precum demult șarpele a sfătuit cu vicleșug pe Eva în Rai; tot așa și voi acum mă sfătuiți, să mă depărtez de Dumnezeul meu. Deci, depărtați-vă de la mine voi, lucrătorii fărădelegii, că nu mă veți înșela pe mine, care m-am dat lui Hristos cu tot sufletul".

Încetînd slujitorii a o bate, tiranul a zis către muceniță: "Marino, acesta este numai începutul durerilor tale, iar de vei petrece mai mult în nesupunerea ta, îndată vei primi munci și mai mari". Sfînta a răspuns: "Fă toate cele ce-ți plac, atît ție, cît și tatălui tău, diavolul, căci eu nu am grijă de munci. Eu am pe Hristos, Care mă ajută și El va rușina toate meșteșugirile voastre!" Eparhul, mîniindu-se mai mult, a poruncit s-o pironească la muncire cu piroane și cu ostii de fier să-i strujească trupul. Ea, ridicîndu-și ochii spre cer, zicea: "Vrăjmașii care îmi gîndesc rele m-au înconjurat; iar Tu, Doamne, caută spre mine și mă miluiește. Trimite-mi ajutorul Duhului Tău cel făcător de viață, ca să mă înțelepțească a mărturisi numele Tău cel Preasfînt și să mă întărească, să stau cu vitejie împotriva diavolului și a slugilor lui, ca, biruindu-i, să-i umplu de rușine. Astfel să fiu spre pildă celor ce Te iubesc și își păzesc cinstea pentru Tine și să cîștig cu dînșii parte între cei de-a dreapta, în vremea judecății Tale".

Sfînta se ruga astfel, iar nemilostivii slujitori ai păgînului muncitor, ca niște mîncători de trupuri, îi strujeau trupul și o chinuiau mai cumplit. Carnea îi cădea și sîngele îi curgea pe pămînt, încît i se vedeau oasele goale. Eparhul, neputînd să se uite la o muncire cumplită ca aceea, își acoperise fața. Și toți care erau de față se mirau de o răbdare ca aceea a sfintei. Tiranul grăia către dînsa: "Marino, pînă cînd nu-ți va fi milă de tine? Iată că ți s-a zdrobit trupul; deci, măcar acum hotărăște-te a jertfi zeilor, ca să nu pieri desăvîrșit". Mucenița a răspuns: "O, fiară sălbatică, care mănînci trupuri omenești! Tu te arăți că te milostivești și ți-e milă de mine, dar eu nu mă jelesc pe mine, deoarece Însuși Hristos, Cel ce nu S-a cruțat pe Sine, S-a dat pentru mine la munci și mai mari. Iar eu, de voi asculta sfatul tău nebun și de-mi voi cruța trupul, atunci sufletul meu cum se va încununa în împărăția cerească?" După aceasta, eparhul a poruncit să ia pe mucenița de la muncire și s-o arunce într-o temniță adîncă și întunecoasă, unde se aruncau cei osîndiți la moarte.

Sfînta Muceniță Marina, stînd singură în temnița aceea, nefiind acolo alți osîndiți, se ruga lui Dumnezeu cu căldura duhului său, strigînd din adîncul inimii: "Preaputernice Doamne, Căruia Îți stau înainte cu frică toate puterile cerești; Începătoriile și Stăpîniile se cutremură înaintea feței Tale și toată zidirea se ține, se schimbă și se înnoiește cu tăria Ta cea atotputernică. Tu, Stăpîne, caută din înălțimea cerului spre mine, smerita, netrebnica și nevrednica roaba Ta, că spre Tine nădăjduiesc, la Tine am năzuit și pentru numele Tău pătimesc. O, Preamilostive, caută și vindecă acest trup rănit de bătăi și rupt ca un sac! Înnoiește sufletul meu și-l păzește în Împărăția Ta. Dă-mi putere ca să biruiesc și să calc pe vrăjmașul meu, precum se calcă nisipul cu picioarele. Să sfărîm puterea aceluia cu ajutorul Tău cel nebiruit, ca și în mine să se preamărească Preasfînt numele Tău, în veci!"

Sosind noaptea și sfînta rugîndu-se lui Dumnezeu neîncetat, diavolul a îndrăznit a înfricoșa pe mucenița prin niște înfiorări de năluciri. Dumnezeu a voit acestea, spre mai mare preamărire a plăcutei Sale. Deci, fără de veste s-a cutremurat temnița și s-a văzut ieșind dintr-un foc ca un fum, o oarecare strălucire și s-a arătat diavolul în chip de balaur pestriț, mare și înfricoșat. El era înconjurat și încins împrejurul trupului său cel văzut, de mulți șerpi mici și de vipere. Diavolul a șuierat înfricoșat și, căscînd gura mare și spurcată, lăsa o putoare nesuferită. El, înconjurînd împrejur pe muceniță, îi făcea frică mare și spaimă; apoi, deschizîndu-și gura cea spurcată, a năvălit și a apucat capul sfintei înghițindu-l. Astfel că mucenița se părea că este înghițită de balaur, precum de demult Proorocul Ionă de chit. Ea nu s-a deznădăjduit însă, nici nu s-a îndoit în credință; ci, îndreptîndu-și toată mintea către Dumnezeu, a făcut pe sine semnul Sfintei Cruci, și îndată a văzut crăpîndu-se pîntecele balaurului, iar ea a ieșit întreagă și nevătămată din înghițirea lui. Din acel ceas a pierit toată înfricoșarea, nălucirea și vedenia diavolească, pentru că, desfăcîndu-se pămîntul, a înghițit pe balaur și pe toți șerpii care erau cu dînsul, pogorîndu-i în iad.

Sfînta Muceniță, fiind strălucită de o lumină cerească și uitîndu-se în sus, a văzut acoperămîntul temniței ridicat și raze coborîndu-se de sus spre dînsa în chipul soarelui. Ea a văzut o cruce mare strălucind cu lumină negrăită, iar deasupra crucii vedea o porumbiță albă ca zăpada, care grăia astfel: "Bucură-te, Marino, înțeleaptă porumbiță a lui Hristos, căci ai biruit pe vrăjmașul cel rău. Bucură-te și te veselește, fiica Sionului celui de sus, căci a venit ziua veseliei tale, în care, cu înțeleptele fecioare, vei intra în cămara cea nestricată a Mirelui Celui fără de moarte, a Împăra-tului ceresc!"

Porumbița grăind acestea către dînsa, Sfînta Marina s-a umplut de negrăită bucurie și plăcere, iar trupul ei cel rupt se vindeca. Ea singură simțea în sine cum creștea carnea în rănile ei și le umplea. Pielea cea rănită s-a vindecat și i-a trecut toată durerea și neputința. Astfel s-a făcut cu tot trupul sănătoasă și frumoasă, ca și mai înainte. Ea s-a întins spre mulțumirea lui Dumnezeu, strigînd și zicînd: "Te binecuvintez pe Tine, Stăpîne; Te preamăresc Doamne, Dumnezeul meu, și laud numele Tău; că, milostivindu-Te spre mine, m-ai cercetat și ai tămăduit trupul meu. Sufletul meu l-ai întărit și nu m-ai dat în mîinile vrăjmașilor mei; ci, arătîndu-mi chipurile lor cele necurate, i-ai doborît pe ei în adîncul cel mai de-desubt. Înfricoșările lor le-ai gonit din mine, iar acum, bucurîndu-mă și veselindu-mă de Tine, Dumnezeule, Mîntuitorul meu, mă rog bunătății Tale celei iubitoare de oameni, ca să mă învrednicești pe mine băii Sfîntului Botez, ca precum cu sîngele, așa și cu apa spălîndu-mă, să mă aflu vrednică a intra în cămara Ta, că ești binecuvîntat în veci!" În niște vedenii și descoperiri ca acestea și într-o bucurie ca aceasta prăznuind Sfînta Marina, a petrecut toată noaptea aceea, pînă ce s-a luminat ziua, cînd a sosit și vremea sfîrșitului nevoinței sale.

A doua zi, eparhul Olimvrie iarăși a șezut la judecata sa cea necurată și nedreaptă, adunîndu-se la priveliște tot poporul. Poruncind el ca să scoată pe muceniță din temniță, a pus-o înaintea sa la întrebare. Văzînd-o pe ea cu fața luminoasă și cu tot trupul întreg și sănătos, neavînd nici o urmă de rănile cele de ieri, s-a mirat foarte mult și tăcea uimit, nepricepînd cum mucenița, care ieri a fost rănită peste tot, într-o noapte s-a tămăduit desăvîrșit. Încă se mira și poporul de acea minunată tămăduire. Deci, unii ziceau, că mare este puterea lui Hristos, iar alții o numeau pe aceea vrajă.

Eparhul, abia deschizîndu-și gura, a început a zice către sfîntă: "O, Marino, vezi cît se îngrijesc de tine zeii noștri, căci, milostivindu-se spre tinerețea și frumusețea ta, te-au vindecat de rănile tale. Deci, se cade și ție ca, pentru facerea de bine ce ai luat-o de la ei, să le răsplătești cu jertfe mulțumitoare, iar mai vîrtos se cade ție, ca să fii următoare și moștenitoare tatălui tău, precum el slujește zeilor în rînduiala jertfelor, tot așa și tu te vei face jertfitoare și le vei sluji lor în toate zilele vieții tale". Sfînta a răspuns: "Nu se cuvine mie să las pe Dumnezeul meu Cel adevărat și viu și să slujesc zeilor voștri celor mincinoși și morți. Mai ales se cade și ție, să cunoști pe Unul Dumnezeul cerului și să crezi în El. Puterea Lui ai văzut-o în mine, căci tu care m-ai rupt ieri în bucăți, El astă noapte, într-un ceas m-a făcut întreagă și sănătoasă; pentru că El este doctor Atotputernic al sufletelor și al trupurilor omenești". Dar împietritul eparh a poruncit ca iarăși s-o chinuiască.

Atunci au spînzurat-o din nou la muncire și, aducînd lumînări aprinse, îi ardeau spatele și coastele ei, iar ea, afundîndu-și mintea în Dumnezeu cu rugăciunea ce o făcea în taina inimii ei, răbda acele chinuri în tăcere. Ea a fost arsă ca un cărbune și friptă ca niște carne de mîncare. După ce au scos-o de la muncire abia vie, a strigat cu glas mare: "Doamne, m-ai învrednicit pe mine pentru numele Tău a trece prin foc, învrednicește-mă a trece și prin apa Sfîntului Botez, ca, spălîndu-mă de păcate, să mă duci în împărăția Ta!" Muncitorul, auzind că mucenița a pomenit de apă, a zis: "Iată, însetează, ticăloasa! Se cade a o adăpa pe dînsa".

Deci, el a poruncit să tragă un poloboc foarte mare și să-l umple cu apă și să arunce într-însul pe muceniță legată, ca, afundîndu-se în apă, să se înece. Slujitorii cînd au luat-o ca s-o arunce în apă, ea a zis cu glas mare: "Doamne, Iisuse Hristoase, Care prin bărbăție scoți pe cei ferecați, Care dezlegi legăturile morții și ale iadului și ridici din morminte cu voia dumnezeieștii Tale puteri, caută spre roaba Ta și rupe legăturile mele, iar această apă să-mi fie spre Sfîntul Botez și spre a doua naștere, cea spre viața veșnică; astfel ca, dezbrăcîndu-mă de omul cel vechi, să mă îmbrac în cel nou și să mă arăt Ție în cămara Ta în haina cea de nuntă!"

Așa rugîndu-se mucenița, slujitorii au aruncat-o în polobocul cel plin de apă și, afundîndu-o, voiau să o înece. Atunci îndată s-a cutremurat pămîntul și legăturile muceniței s-au dezlegat, iar slujitorii, cuprinși de mare frică, au fugit de lîngă poloboc, pentru că venise de sus o rază de lumină negrăită deasupra capului sfintei și i s-a arătat iarăși acea porumbiță albă pe care o văzuse mai înainte pogorîndu-se din înălțime în chipul soarelui. Aceea, purtînd în gură o cunună de aur și zburînd pe deasupra capului muceniței, se atinse cu picioarele de creștetul capului ei și iarăși zbură în înălțime. Vedenia aceasta era văzută nu numai de sfîntă, ci și de unii din cei ce stăteau de față, care erau vrednici de o vedenie ca aceea; pentru că în popor erau mulți creștini tăinuiți, care s-au învrednicit de a vedea acestea.

Sfînta, stînd în apă, fără a se scufunda, cînta slăvind și binecuvîntînd numele cel mare al Preasfintei Treimi: al Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh. Apoi s-a văzut un stîlp de foc deasupra sfintei, ajungînd pînă la cer, iar pe stîlp era o cruce în chipul cristalului, care arunca raze luminoase; deci, porumbița aceea, zburînd, a șezut pe vîrful crucii. Atunci a venit un glas de sus în auzul tuturor, zicînd: "Pace ție, Marino, mireasa lui Hristos! Acum vei primi din mîna Domnului cununa frumuseții cea neveștejită și te vei odihni cu sfinții în împărăția cerurilor!" Poporul auzind acel glas, încă și pe muceniță văzînd-o ieșind din apă cu trupul sănătos, neavînd pe sine nici urmă de arsuri, ci fiind întreagă, albă cu trupul și frumoasă, îndată o mulțime mare de bărbați și de femei au crezut în Hristos și s-au mărturisit că sînt creștini, arătîndu-se gata de moarte pentru Hristos. Ighemonul s-a înspăi-mîntat văzînd întoarcerea către Hristos a poporului celui atît de numeros. Deci, nu știa ce să facă.

El, umplîndu-se de mînie, a scos oastea pe care o avea înarmată cu săbiile trase asupra poporului și a poruncit ca pe toți cei ce slăveau numele lui Hristos să-i taie. Deci, cîți erau acolo necredincioși sau fricoși, aceia au fugit. Iar cîți cu adevărat au crezut, aceia singuri s-au plecat sub sabie. Atunci au căzut uciși din amîndouă părțile ca la cincisprezece mii. Aceia, botezîndu-se în sîngele lor și curățindu-se de toate păcatele, au intrat întru bucuria Domnului lor, încununați cu mucenicie.

După aceasta, eparhul a condamnat și pe muceniță a fi tăiată cu sabia. Deci, Sfînta Marina, fiind scoasă afară la locul cel de tăiere, a cerut puțină vreme la cei ce o duceau pe ea și, întor-cîndu-se spre poporul cel ce venea după dînsa, îi sfătuia pe toți să cunoască pe Unul adevăratul Dumnezeu, făcătorul lor, și să fugă de înșelăciunea diavolească și de pierderea închinării de idoli. Apoi, plecîndu-se la rugăciune, s-a rugat din destul pentru toți. Atunci, deodată s-a cutremurat pămîntul și a venit frica peste toți. Mulți au căzut la pămînt de frică, chiar și călăul, pentru că Domnul nostru Iisus Hristos, cu sfinții Săi îngeri, S-a arătat din cer miresei Sale, chemînd-o pe dînsa întru odihna Sa, întinzîndu-și mîinile ca să-i primească sufletul ei. Ea, umplîndu-se de negrăită bucurie, a rugat pe călău ca degrabă să-și săvîrșească porunca lui. Deci, ea și-a plecat cinstitul său cap sub sabie și astfel a fost tăiat, iar sufletul i s-a luat cu mîinile Domnului și l-a dus la locașurile cerești.

Sfînta Mare Muceniță Marina și-a sfîrșit nevoința mucenicie sale, în 17 zile ale lunii iulie. Pătimirea a scris-o cel ce a văzut cu ochii, robul lui Dumnezeu Teofim, care a privit la toate muncile ei. El s-a învrednicit de aceleași vedenii, care i s-au descoperit sfintei. Astfel, el a dat credincioșilor spre folos și spre cinstea și pomenirea iubitei mirese a lui Hristos, Marina, și spre slava iubitorului de oameni, Hristos, Mîntuitorul nostru, Căruia împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, să-I fie cinste și slavă, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

53. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC EMILIAN
(18 IULIE)

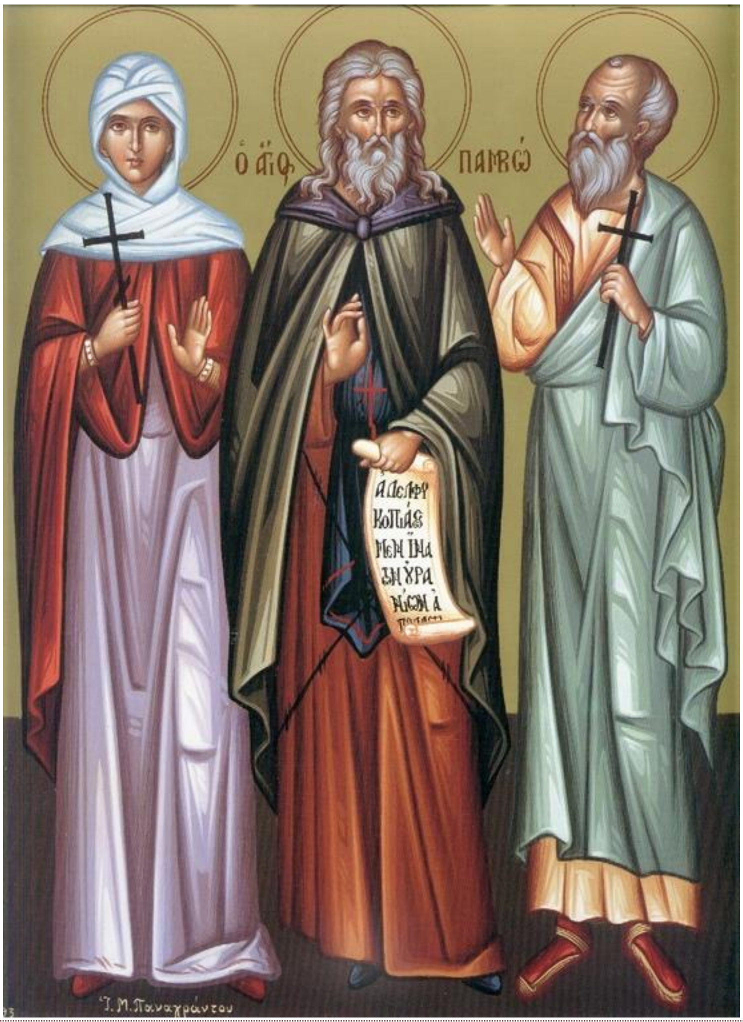

Pe vremea împărăției păgînului împărat Iulian, depărtatul de Dumnezeu, s-a pornit o cumplită prigoană împotriva creștinilor, ca un vifor și furtună, încît s-a tulburat toată lumea. El dăduse poruncă, trimițînd ighemoni aspri, în toată stăpînirea Romei, prin toate țările și cetățile, ca toți creștinii din toată seminția și neamul și de toată vîrsta, să fie dați fără de milă la cumplite chinuri. Cu o nedreaptă poruncă ca aceea, Iulian, întărîtîndu-se cu mînie și cu vrajbă împotriva lui Hristos și a robilor Lui, a stricat legile cele drepte, și a umplut Răsăritul și Apusul de sîngele creștinilor.

Și a așezat în cetatea Durostor, care se află în țara Mîsiei, pe un muncitor nemilostiv, anume Capitolin, plin de înșelăciune și cu mintea întunecată, pierzător de oameni și iubitor de idoli.

Acesta, intrînd în templu, după ce a adus jertfe tuturor zeilor săi, s-a întors în palatul său. În altă zi a ieșit la locul cel de judecată, care era în priveliște și a șezut pe un scaun înalt, cu mare mîndrie și cu îngrozire spre înfricoșarea creștinilor. Deci, punînd de față porunca împărătească, întreba cu dinadinsul de este cineva în cetate, care se împotrivește zeilor și mărturisește că este creștin. Cetățenii cu jurămînt îl încredințau că nu este în cetatea lor nici unul din acel fel; ci toți cu închinăciune și cu jertfe, cinstesc pe zei în toate zilele.

Auzind acestea, ighemonul Capitolin s-a bucurat foarte mult, și a poruncit să fie chemate la un ospăț toate căpeteniile sale, zicîndu-le: "De vreme ce vă văd pe voi slujind cu osîrdie părinteștilor zei, se cade ca în ziua de astăzi să mîncăm, să bem și să ne veselim împreună".

În acea cetate era un creștin tăinuit cu numele Emilian, rob al oarecărui bărbat cinstit și mai mare al cetății. Pe cînd aceștia petreceau împreună cu Capitolin, fericitul Emilian, aflînd vreme bună să cîștige cununa vieții celei de sus, fiindcă se socotea pe sine creștin nu numai în fața lui Dumnezeu și a îngerilor, ci cunoscut și în fața oamenilor și ca lucrul acesta să fie arătat tuturor, îmbrăcat fiind totdeauna ca un viteaz ostaș al lui Hristos cu platoșa credinței și cinstita cruce, a intrat în capiștea idolească și, luînd un ciocan de fier, a răsturnat cu mîinile sale toți idolii, sfărîmîndu-i în bucăți. Apoi a răsturnat altarul lor, jertfele care erau înaintea lor le-a aruncat, a spart sfeștnicele și a vărsat toate vasele.

După plecarea lui, a intrat în capiște un elin oarecare, servitorul lui Capitolin, și văzînd toate sfărîmate, s-a spăimîntat. Alergînd, a vestit ighemonului și tuturor căpeteniilor ce erau la masă cu dînsul. Atunci el îndată s-a tulburat și s-a mîniat foarte tare și a trimis cu sîrguință să caute pe cel ce a îndrăznit să facă o răutate ca aceea. Alergînd trimișii degrabă, au văzut pe un oarecare țăran venind de la țarină, mergînd pe lîngă capiște; deci, prinzîndu-l pe acela, l-au adus la palatul lui Capitolin, tîrîndu-l ca pe un tîlhar. După el venea mult popor cu slujitorii idolești, plîngîndu-se de sfărîmarea zeilor lor.

Fericitul Emilian, văzînd aceasta, a gîndit în sine, zicînd: "De voi tăinui eu lucrul meu, apoi ce folos va fi din aceasta; oare nu mai rău voi îngreuna conștiința mea, făcîndu-mă pricinuitor de moartea omului nevinovat și voi fi pedepsit ca un ucigaș înaintea lui Dumnezeu?" Aceasta gîndind, el a alergat la cei ce trăgeau și băteau pe omul acela, i-a oprit pe dînșii și cu glas mare a strigat: "Lăsați pe acest nevinovat, și luați-mă pe mine; pentru că eu am sfărîmat și am călcat pe zeii voștri cei fără de suflet". Deci, apucîndu-l soldații l-au dus cu bătăi și cu ocări la palatul lui Capitolin, lăsînd pe omul acela.

Ighemonul, șezînd înaintea poporului la obișnuita lui judecată și văzînd pe Emilian, a zis către cetățeni: "Cine este acesta?" Iar cetățenii au zis: "Acesta este cel ce a sfărîmat pe zeii noștri și a răsturnat jertfele". Ighemonul, umplîndu-se de mînie, a grăit către cetățeni cuvinte mai aspre: "Voi ați zis că nu este în cetatea voastră nici un potrivnic zeilor, dar iată, prin nepurtarea voastră de grijă, s-a găsit unul ca acesta; pentru această pricină veți plăti la visteria împărătească o litră de aur".

Aceasta zicînd către cetățeni, s-a întors spre fericitul Emilian și a început a-l întreba pe el cu mînie, zicîndu-i: "Cap necurat, să ne spui nouă cum te numești?" Emilian, viteazul ostaș al lui Hristos, a răspuns: "Sînt creștin". Ighemonul, mîniindu-se și mai mult, a zis: "Necuratule,

numele tău să ni-l spui". Mucenicul a răspuns: "Dacă mă întrebi de numele meu obișnuit, să știi că părinții mei m-au numit Emilian, iar Hristos, adevăratul Dumnezeu, m-a învrednicit a fi și a mă numi creștin". "Spune-ne cine te-a îndemnat să aduci astfel de ocări nemuritorilor zei?"

Atunci robul lui Dumnezeu a răspuns: "Dumnezeu și sufletul meu mi-au poruncit să sfărîm idolii cei fără de suflet care se numesc de voi zei. Aceasta am făcut ca să se arate tuturor că sînt pietre fără suflet, muți și surzi, în care nu se află nici un fel de grăire. Deci, să știi că nu am adus ocară adevăratului Dumnezeu, Care a făcut toate, ci am defăimat zeii voștri cei mincinoși, care n-au creat nimic, ca să piară în veci, ca unii ce sînt făcuți de voi".

Capitolin a întrebat iarăși: "Singur tu ai sfărîmat pe zei, sau a fost și altcineva cu tine?" Sfîntul Emilian a răspuns: "Singur eu, cu ajutorul lui Hristos, am sfărîmat pe zeii voștri; iar jertfele și lumînările lor le-am călcat în picioare; astfel că nici unul n-a putut să-și izbîndească strîmbătatea sa, nici să scape din mîinile mele, pentru că n-au putere, nici simțire. Cu dreptate spune Sfînta Scriptură: *Să se facă asemenea lor, cei ce-i fac pe ei și toți cei ce se încred în ei!*

Atunci ighemonul, mîniindu-se, a poruncit să-l dezbrace spre bătăi. Mucenicul fiind dezbrăcat pentru bătăi, ighemonul a zis către el: "Ticălosule, spune-ne cine te-a îndemnat să necinstești pe zei?" Sfîntul, cu mare îndrăzneală i-a răspuns: "Ți-am spus mai înainte și îți spun și acum că nimeni altul decît numai Dumnezeu mi-a poruncit să fac aceasta".

Auzind ighemonul aceasta, a zis către slujitori: "Întindeți-l și-l umpleți de răni adînci, ca să știe că îndrăzneala lui nu-i va ajuta, nici nu-l va elibera din mîinile mele". Mucenicul fiind bătut cumplit și pămîntul roșindu-se de sîngele său, ighemonul a zis către dînsul: "Spune cine te-a îndemnat să faci răul acesta?" Iar muceni-cul a răspuns: "Ți-am spus și tot nu mă crezi? Dumnezeu mi-a poruncit mie și sufletului meu, însă nici un rău nu am făcut, ci bine; pentru că am rușinat pe diavol și am preamărit pe Dumnezeu!"

Ighemonul Capitolin a zis către slujitori: "Întorceți-l și-l loviți pe pîntece și pe piept, pentru că este îndrăzneț și neascultător legilor împărătești". După ce mucenicul a fost bătut multă vreme fără de cruțare, ighemonul a poruncit să înceteze cu bătaia și a zis către sfînt: "Rob ești, sau liber?" Sfîntul Emilian a răspuns: "Sînt rob al lui Hristos și slujitor unui om oarecare, prefectul acestei cetăți". Auzind ighemonul aceasta, s-a mîniat foarte mult pe omul acela din cetate care era stăpînul lui Emilian, că ține la dînsul pe un rob potrivnic zeilor și nesupus poruncii împăratului; de aceea a pus asupra lui condiție ca să dea la visteria împărătească o litră de argint; iar mucenicului i-a zis: "La ce-ți va folosi mărimea trupului tău? Căci ai disprețuit să te împotrivești chinurilor, ca să te arăți mai nevrednic dintre toți. Pentru aceasta, ca nu cumva și alții să se gîndească la acestea și, prin tine, să se rătăcească în numele tău, tu singur vei fi aruncat în flacăra cuptorului".

Atunci, Sfîntul Emilian a zis servitorilor: "Liberați-mă puțin ca să mă rog Dumnezeului meu". Deci, după ce s-a rugat și și-a împlinit rugăciunea, îndată slujitorii și poporul, luînd pe sfînt, l-au scos afară din cetate și, aprinzînd un foc mare aproape de malul rîului Dunărea a aruncat într-însul pe Sfîntul Mucenic Emilian, socotind că va deveni îndată cenușă. Dar văpaia focului, înconjurînd pe sfînt, nu s-a atins de dînsul, ci l-a păzit întreg și neatins, iar pe slujitorii lui Capitolin, ce erau aproapre, i-a cuprins flacăra și i-a ars de tot.

Văzînd Slăvitul Mucenic Emilian că focul nu l-a atins, a mărit pe Dumnezeu și, întorcîndu-se către răsărit, s-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci și, ridicîndu-și privirile către cer, a zis: "Doamne, Iisuse Hrisoase, primește duhul meu!" Și, zicînd astfel, a adormit în pace.

Iar focul fiind stins, trupul său a rămas nevătămat de foc, încît nici perii capului n-au ars. După aceasta, cetățenii care erau în taină creștini, mergînd la femeia ighemonului, care asemenea era în taină creștină, au spus ei toate cele despre sfînt, îndemnînd-o să ceară de la bărbatul ei trupul mucenicului spre îngropare.

Deci, femeia, rugîndu-se de bărbatul său, acela i-a poruncit să-l ia fără temere. Credincioșii, luînd trupul Sfîntului Emilian, l-au îngropat cu pînze curate, l-au uns cu aromate și apoi l-au îngropat cu cinste cu psalmi și cu cîntări, în locul numit Ghizidina, departe de cetatea Durostor ca la trei stadii.

Sfîntul Mucenic Emilian a pătimit pentru Hristos de la ighemonul Capitolin, în 18 zile ale lunii lui iulie, stăpînind în Roma Iulian Paravatul, iar peste noi împărățind Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh I se cuvine cinste și slavă, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

54. VIAȚA CUVIOSULUI PAMVO
(18 IULIE)

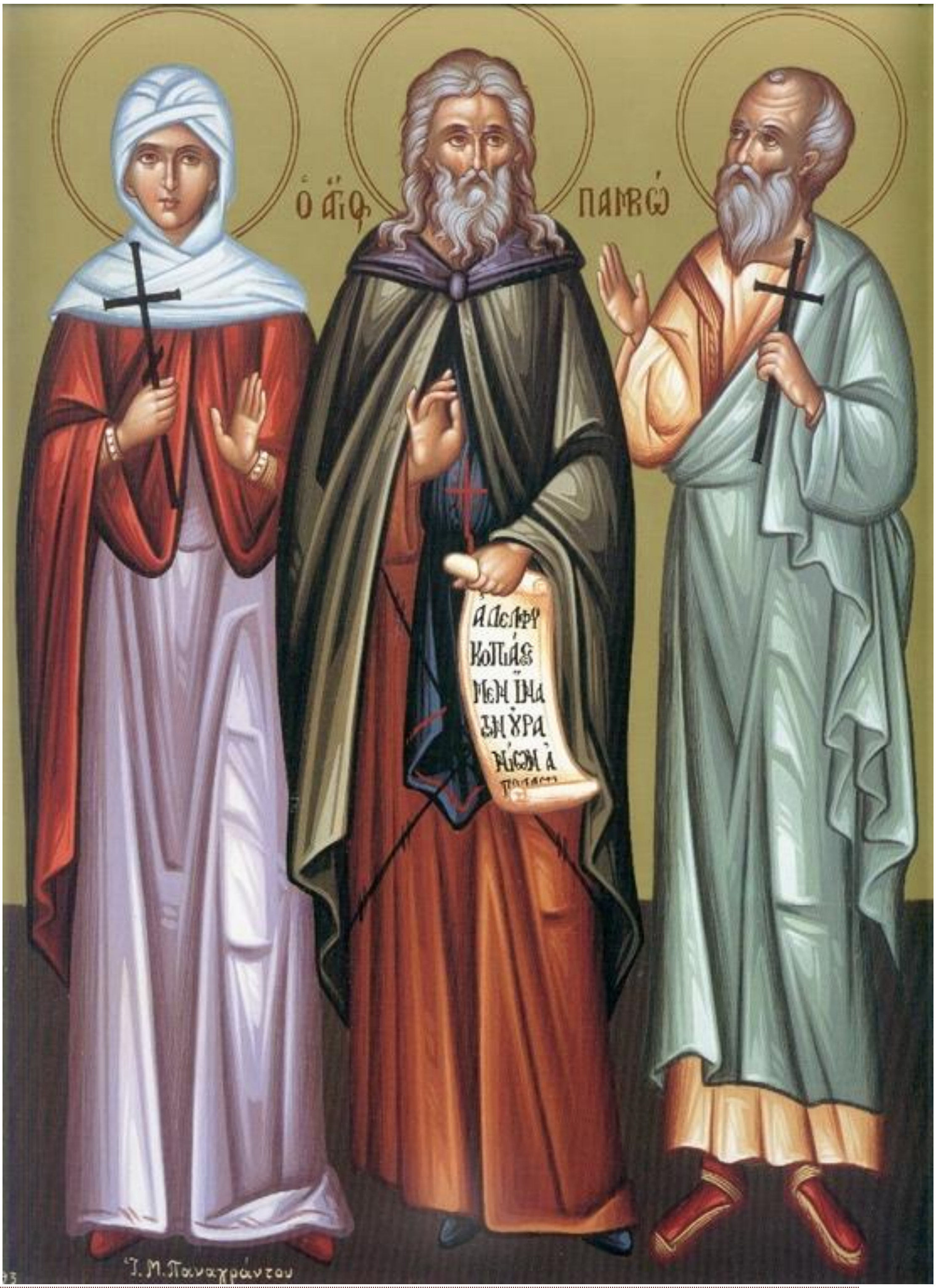

Cuviosul Pamvo a viețuit în pustia munților Nitriei, din părțile Egiptului, pînă la adînci bătrîneți.

Despre viața lui cea sfîntă, îmbunătățită și lui Dumnezeu plăcută, se mărturisește de mulți și mari părinți. Despre aceasta ne va arăta cuvîntul ce ne stă înainte, care este luat din diferite cărți. La început, Cuviosul Antonie cel Mare a zis despre dînsul: "Că frica lui Dumnezeu

a făcut a petrece într-însul Duhul lui Dumnezeu". Cuviosul Pimen a zis: "Trei lucruri am văzut la părintele Pamvo: postirea în toate zilele, tăcerea și lucrul mîinilor".

Cuviosul Teodor Studitul, despre acest fericit părinte, dă mărturie în acest fel: "Pamvo să se fericească după vrednicie și cu lucrul și cu cuvîntul, ca un înalt părinte". Iar Socrat Scolasticul scrie despre dînsul: "Pamvo la începutul călugăriei sale, nefiind cărturar, s-a dus la unul dintre frați, care era învățător de carte, voind să învețe de la dînsul psalmii lui David. Cînd a auzit întîiul stih al psalmului 38, care zice: *Zis-am că voi păzi căile mele, ca să nu greșesc cu limba mea...*, n-a mai voit să asculte celelalte stihuri, ci s-a dus, zicînd: "Acest stih singur îmi este destul, dacă voi învăța să-l împlinesc cu fapta"; deci n-a mai voit să se ducă la dascăl.

După șase luni, dascălul, văzîndu-l într-un loc, a zis către dînsul: "Pentru ce n-ai mai venit la mine?" Pamvo a răspuns: "N-am învățat încă a săvîrși acel stih cu fapta". Trecînd mulți ani după aceea, unul din părinți, cunoscut lui, l-a întrebat: "Frate, acum ai învățat stihul acela?" Pamvo a răspuns: "L-am învățat 19 ani neîncetat și abia m-am deprins a face cu fapta ceea ce învață acel stih". Cuviosul Pamvo, deși n-a fost cărturar de la început, dar după aceea, fiind înțelepțit de Dumnezeu, avea destulă înțelegere a dumnezeieștilor Scripturi - precum scrie Paladie despre dînsul -, încît multora le-a fost învățător.

Cuviosul Pamvo a petrecut trei ani de zile, rugîndu-se la Dumnezeu și zicînd: "Să nu mă slăvești pe pămînt!" Și atît l-a slăvit Dumnezeu încît nu putea să se uite cineva la fața lui, de slava care o avea.

Ucenicii lui au fost cei patru frați slăviți în părțile Egiptului: Dioscor, Amonie, Evsevie și Eftimie, care se numeau "lungi" și care s-au pomenit și în viața Sfîntului Ioan Gură de Aur. Dintre aceia, cel dintîi, Dioscor (Notă - Acest Dioscor a fost altul, care a trăit mai înainte cu anii, nu acela care a fost eretic și care a fost anatematizat de al IV-lea Sinod din toată lumea al Sfinților Părinți, ce s-a ținut în Calcedon în anul 451), a fost episcop al Ermopoliei, asemenea a fost ucenic al lui Pamvo și cinstitul Dracontie, care se pomenește în viața Cuviosului Ilarion cel Mare și care a fost episcop și mărtu-risitor al lui Hristos, pătimind izgonire de la arieni. Unor ucenici ca aceștia a fost Pamvo învățător.

Cuviosul Pamvo, între alte multe și mari fapte bune, avea și aceasta, ca să treacă cu vederea aurul și argintul. Cînd Sfînta Melania Romana și-a împărțit pentru Hristos toată averea sa la cei ce aveau trebuință, a ajuns în Alexandria. Auzind despre Cuviosul Pamvo, s-a dus la dînsul în pustie cu preotul Isidor, primitorul de străini al alexandrenilor, aducînd cu sine trei sute de litre de argint. Deci, ea l-a rugat să-și ia din argintul adus cît va voi. Dar el nici nu s-a uitat spre acel argint și nici din lucrul mîinilor n-a încetat, pentru că împletea o rogojină, decît numai a răspuns către dînsa, grăind: "Domnul să-ți răsplătească ție după osîrdia care o ai către Dînsul". Supărîndu-l ea cu rugămințile ei de a lua ceva, cuviosul a grăit către fratele, care îl slujea: "Să iei ceea ce-ți va da și să duci să împărțești la frații care sînt în Liva și prin insule, deoarece sînt foarte lipsiți, fiind pămîntul neroditor. Iar la mînăstirile care sînt în Egipt să nu dai nimic, căci pămîntul lor are îndestulare și pot să se hrănească din osteneala lor".

Fericita Melania a adus tot argintul și l-a dat în mîinile fratelui acela să-l împartă; apoi a zis către Cuviosul Pamvo: "Părinte, să știi că argintul ce îți dau este trei sute de litri". El a răspuns: "O, fiică, Dumnezeu nu are trebuință să știe cît argint ai adus, pentru că Cel ce măsoară pămîntul cu palma și pune munții cu măsura, au nu știe măsura argintului tău? Dacă mi l-ai fi adus mie, cu dreptate mi-ai fi spus măsura argintului ce mi-ai dat; dar de vreme ce îl dai lui

Dumnezeu, care n-a defăimat nici pe cei doi bani ai văduvei, ci i-a primit mai bine decît multe bogății, de aceea taci și nu trîmbița înaintea ta".

Cuviosul Pamvo l-a trimis odată pe ucenicul său ca să vîndă rucodelia sa. Stînd 16 zile în cetate, noaptea dormea în tinda bisericii Sfîntului Apostol Marcu; și, văzînd slujba Bisericii și învățînd și cîteva tropare, s-a întors la bătrînul. Deci i-a zis lui bătrînul: "Te văd, fiule, tulburat. Nu cumva vreo ispită ți s-a întîmplat în cetate?" Răspuns-a fratele: "Cu adevărat, părinte, întru lenevire cheltuim zilele noastre în pustia aceasta și nici canoane, nici tropare nu cîntăm. Mergînd în Alexandria, am văzut pe cei din biserică cum cîntă și m-am întristat că nu cîntăm și noi canoanele și troparele". I-a zis lui bătrînul: "Amar nouă, fiule, că au ajuns zilele în care vor lăsa călugării hrana cea tare, cea zisă prin Sfîntul Duh, și vor urma cîntărilor și glasurilor, căci, ce umilință și ce lacrimi se nasc din tropare cînd stă cineva în chilie sau în biserică și își înalță glasul său ca neputincioșii? Că, dacă înaintea lui Dumnezeu stăm, sîntem datori să stăm cu multă umilință și nu cu răspîndire; că n-au ieșit călugării în pustie ca să stea înaintea lui Dumnezeu și să se răspîndească și să cînte cîntări, să pună glasurile la rînduială cu meșteșug, ci sîntem datori, cu frica lui Dumnezeu și cu cutremur, cu lacrimi și suspine, cu glas evlavios, umilit, măsurat și smerit, să aducem Domnului rugăciune.

Că iată zic ție, fiule, vor veni zile cînd vor strica (răstălmăci) creștinii cărțile Sfintelor Evanghelii și ale Sfinților Apostoli și ale dumnezeieștilor Prooroci, ștergînd Sfintele Scripturi și scriind tropare și cuvinte elinești. Și se va revărsa mintea la acestea, iar de la acelea se va depărta. Pentru aceasta părinții noștri au zis: "Cei ce sînt în pustia aceasta, să nu scrie viețile și cuvintele părinților pe pergament, ci pe hîrtie, că va să șteargă neamul cel de pe urmă viețile părinților și să scrie după voia lor, fiindcă mare este necazul ce va să vină"".

Și a continuat bătrînul: "În astfel de vremuri se va răci dragostea multora și va fi necaz mult. Năpădirile păgînilor și pornirile popoarelor, neastîmpărul împăraților, desfătarea preoților, lenevirea călugărilor. Vor fi egumeni nebăgînd seamă de mîntuirea lor și a turmei, osîrdnici toți și silitori la mese și gîlcevitori; leneși la rugăciune și la clevetiri osîrdnici, gata a osîndi viețile bătrînilor și cuvintele lor, nici urmîndu-le, nici auzindu-le, ci mai vîrtos ocărîndu-le și zicînd: "De am fi fost noi în zilele lor, ne-am fi nevoit și noi". Iar episcopii în zilele acelea se vor sfii de fețele celor puternici, judecînd judecăți cu daruri, nepărtinind pe cel sărac la judecată, necăjind pe văduve și pe sărmani neajutîndu-i. Încă și în popor va intra necredință, erezie, curvie, urîciune, vrajbă, zavistie, întărîtări, furtișaguri și beție". Și a întrebat fratele: "Și ce va face cineva în vremile și anii aceia?" Răspuns-a bătrînul: "Fiule, în acele zile, cel ce-și mîntuiește sufletul său, mare se va chema în Împărăția cerurilor".

Au venit odată patru pustnici la Cuviosul Pamvo, purtînd piei. Și au vestit fiecare fapta cea bună a celuilalt, nefiind acela de față. Unul postea mult, cel de al doilea era neagonisitor și cel de al treilea a cîștigat multă dragoste. Se spunea încă și de cel de al patrulea că 22 de ani avea de cînd era sub ascultarea unui bătrîn. Le-a răspuns lor Cuviosul: "Vă zic vouă că fapta cea bună a acestuia este mai mare, căci fiecare dintre voi, fapta bună care a cîștigat-o, cu voia sa a agonisit-o; iar acesta, tăindu-și voia, voia altuia o face. Căci acst fel de bărbați sînt mărturisitori, dacă pînă la moarte se vor păzi așa.

Odată, a venit la acest Cuvios Pamvo părintele Pior și a adus cu sine partea sa de pîine uscată. Pamvo l-a întrebat: "Părinte, pentru ce ai adus pîine cu tine?" Pior a răspuns: "Ca să nu te împovărez, adică să nu împuținez pîinea ta, ci s-o mănînc pe a mea". După cîteva zile, ducîndu-se și Cuviosul Pamvo la părintele Pior, a luat asemenea cu sine o parte uscată din pîinea

sa și a înmuiat-o în apă. Pior, văzînd, a zis: "Părinte, pentru ce ai adus pîinea înmuiată în apă?" Pamvo a răspuns: "Ca să nu te împovă-rez, nu numai cu pîinea, dar nici cu apa".

Într-o vreme oarecare Sfîntul Atanasie, Episcopul Alexandriei, l-a rugat pe părintele Pamvo să vie la dînsul în eparhie. Deci, pogorîndu-se, a văzut o femeie ușuratică; era foarte împodobită spre ademenirea oamenilor. Dar starețul, văzînd-o astfel, a început a plînge. Frații l-au întrebat: "Părinte, pentru ce plîngi?" El a răspuns: "Plîng pentru două pricini: una, pentru pierderea sufletului acestei femei, iar alta, pentru nesîrguința mea către sufletul meu, precum are femeia aceea grijă pentru trupul său. Pentru ca să fie plăcută oamenilor, s-a împodobit atîta, iar eu nu mă îngrijesc să-mi împodobesc sufletul, ca să fie plăcut lui Dumnezeu".

Odată, Cuviosul Pamvo, umblînd prin părțile Egiptului cu cîțiva frați, a văzut niște mireni şezînd, nebăgînd de seamă călugării care treceau. El a zis către acei mireni: "Sculați-vă și vă plecați călugărilor, ca să fiți binecuvîntați de dînșii; pentru că aceștia vorbesc adesea cu Dumnezeu și gura lor este sfîntă!"

Cuviosul Pamvo, fiind plin totdeauna de umilință, nu rîdea, nici nu zîmbea vreodată. Într-o zi diavolii, voind să-l facă să rîdă, au legat o pană cu o funie și o trăgeau înaintea ochilor lui, ca pe o bîrnă, și certîndu-se unii cu alții, strigau: "Ajutați! Ajutați!" Părintele Pamvo, văzînd aceea a rîs, iar diavolii au început a dănțui, strigînd: "Ha, ha! Pamvo a rîs!" El le-a răspuns, grăind: "N-am rîs, ci am batjocorit neputința voastră; că sînteți atîția și nu puteți să duceți o pană". Atunci diavolii, umplîndu-se de rușine, au fugit.

Ucenicii lui ne spuneau despre dînsul și aceasta, că era foarte păzit în vorbire și cu multă socoteală în răspunsuri. Cînd îl întreba cineva din dumnezeiasca Scriptură, sau despre vreun lucru oarecare, nu răspundea îndată; ci mai întîi socotea în sine cu multă tăcere și zicea de multe ori: "N-am aflat ce să răspund împotriva întrebării acesteia". Dar abia după trei zile, sau după trei săptămîni, iar uneori abia după trei luni, dădea răspuns la întrebare. Răspunsul lui era adevărat și foarte folositor, căci îi venea de la înțelegerea ce o avea din darul lui Dumnezeu; pentru aceea toți primeau din gura lui cuvîntul cu frică, pentru că Dumnezeu grăia prin gura lui.

În zilele acestui cuvios părinte, în părțile acelea ale Egiptului erau doi frați de un pîntece, Paisie și Isaia. Ei erau fii de părinți bogați, pentru că tatăl lor fusese neguțător slăvit, care umblase cu neguțătoria cea de mult preț pînă în Spania. Amîndoi acei frați, după moartea părinților lor, împărțind între ei averea cea multă, care le rămăsese lor, au zis unul către altul: "O, frate, ce fel de viață să ne alegem noi? De vom fi neguțători, ca și tatăl nostru, apoi cine știe cui vor rămîne ostenelile noastre. Și încă va trebui să ne temem, ca să nu cădem în oarecare primejdii sau în tîlhării sau în înecarea mării. Deci, să ne alegem viața călugărească, ca și averile părintești să le punem în vistieria cerească și sufletele noastre să nu le pierdem".

Astfel, amîndoi sfătuindu-se, s-au lepădat de lume. Drept aceea, unul împărțind îndată partea sa la săraci, biserici și mînăstiri, s-a dus în pustie. El a căutat să învețe un meșteșug, ca să lucreze ceva și să poată să se hrănească din osteneala mîinilor sale. Deci viețuia singur întru Dumnezeu, silindu-se la postire și la rugăciune. Iar celălalt, zidindu-și o mînăstire mică, nu departe de locuințele mirenești, și primind puțini frați la sine, se nevoia cu iubirea de străini și cu hrănirea săracilor. Căci, zidind o casă primitoare de străini, pe toți cei ce veneau la dînsul îi odihnea, și slujea bolnavilor cu toată osîrdia. În zilele de sîmbătă și Duminică, punea cîte două, trei și patru mese pentru cei săraci. Astfel amîndoi acei frați, trăind cîțiva ani, s-au mutat către Domnul.

După sfîrșitul lor, a fost între frați o duhovnicească cercare și iscodire pentru acei frați. Unii lăudau mai mult pe cel ce și-a împărțit averea și s-a dus la liniște în pustie; iar alții cinsteau mai mult pe celălalt, care, din averile sale, a slujit străinilor, săracilor și bolnavilor. Din această pricină, frații, neînvoindu-se între ei cîtăva vreme, au mers să întrebe despre aceasta pe Cuviosul Pamvo; fiindcă voiau să știe, a cărui viață din acei doi frați este mai plăcută lui Dumnezeu și care dintr-înșii a cîștigat mai multă răsplătire.

Cuviosul Pamvo, auzind întrebarea lor, le-a răspuns: "Amîndoi sînt desăvîrșit plăcuți înaintea lui Dumnezeu, pentru că primitorul de străini s-a asemănat dreptului Avraam, iar pustnicul, Sfîntului prooroc Ilie; deci, amîndoi au bineplăcut lui Dumnezeu!" Dar frații încă nu se învoiau, ci vorbeau între ei cu împotrivire, unii fericind mai mult pe pustnic, și ziceau: "Acela a împlinit porunca Evangheliei: *Vindeți averile tale și dă-le săracilor...*, căci, făcînd astfel și luîndu-și crucea, a urmat lui Hristos, petrecînd în toate zilele în foame și în sete. Iar celălalt, primitorul de străini din averile sale, deși slujea săracilor, însă și el însuși avea răcorire, mîncînd și bînd cu străinii și gustînd cu bolnavii".

Iar ceilalți ziceau: "Și primitorul de străini a împlinit cuvîntul lui Hristos, Care a zis în Evanghelie: *N-am venit ca să-mi slujească Mie, ci ca să le slujesc Eu lor...*; căci a slujit la mulți ieșind în toate zilele în calea poporului, căutînd străini, săraci, bolnavi, nevoiași și aducîndu-i în casa sa îi îndestula cu de toate. Dacă pentru un pahar de apă rece, care se dă celui însetat, este făgăduită plată de la Dumnezeu, apoi cît de mare plată va avea fratele acela, care a primit stăini, a îndestulat numeroși flămînzi și însetați și a slujit tuturor bolnavilor?"

Cuviosul Pamvo, văzînd neînțelegerea dintre frați, le-a zis: "Fraților, îngăduiți-mi puțin, pînă voi cîștiga adeverire de la Dumnezeu și după aceea vă voi spune!" Trecînd cîteva zile, frații iarăși au venit la dînsul, voind să afle răspuns la întrebarea lor. Starețul le-a zis: "Vă grăiesc înaintea lui Dumnezeu, că pe acei doi frați, Paisie și Isaia, i-am văzut stînd împreună în Rai". Toți frații, auzind aceasta, s-au mîngîiat și au lăudat pe Dumnezeu.

Din acea descoperire a cuviosului, care i s-a făcut pentru cei doi frați, era arătat tuturor cît de mare dar avea el de la Dumnezeu; căci mai înainte de sfîrșitul său, s-a învrednicit a avea bunătățile Raiului și din vederea acelora, și mai ales din darul lui Dumnezeu ce-l avea într-însul, s-a făcut asemenea cu viețuitorii. El trăind încă între oameni în chip stricăcios, de acum chipul nestricăciunii Raiului îl arăta în fața sa, fiind luminat nu numai cu sufletul, dar și cu trupul. Fața lui strălucea cu slavă, ca altădată fața Sfîntului Prooroc Moise, despre care lucru se scrie în Pateric astfel: "Cuviosul Pamvo a petrecut trei ani, rugîndu-se lui Dumnezeu și zicînd: "Doamne, mă rog Ție, să nu mă preamărești pe mine pe pămînt!"" Dar Dumnezeu Care preamărește pe plăcuții Săi, atît l-a preamărit, încît frații nu puteau să privească la fața lui, de slava pe care o avea. Astfel sfîntul a fost preamărit în trup pe pămînt, mai înainte de preamărirea sa cea din ceruri.

Cînd s-a apropiat de fericitul său sfîrșit, după șaptezeci de ani ai vieții sale, a zis către frații care stăteau împrejurul lui: "De cînd m-am sălășluit în această pustie și am zidit chilia în care m-am așezat, n-am petrecut nici o zi în care să nu fi lucrat ceva cu mîinile, pînă cînd oboseam. Nici nu-mi aduc aminte ca să fi mîncat cîndva în zadar pîine dată de cineva; ci mîncm pîinea pe care eu singur o aveam din osteneala mîinilor mele. Din gura mea n-a ieșit vreun cuvînt, de care să mă rușinez în ceasul acesta sau să mă căiesc. Acum mă duc la Dumnezeu, așa ca, cel ce nici n-am început a viețui cu plăcere dumnezeiască și călugărească". Zicînd aceasta, și-a dat cinstitul și sfîntul său suflet în mîinile lui Dumnezeu, neavînd nici un fel de durere trupească.

Așa a fost viața și sfîrșitul acestui plăcut al lui Dumnezeu, ale cărui sfinte rugăciuni să ne ajute și nouă păcătoșilor a ne povățui la viața cea plăcută lui Dumnezeu, ca să cîștigăm din milostivirea Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, se cuvine cinste și slavă, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Notă - Viața acestui cuvios este adunată de la diferiți scriitori: din Lavsaiconul lui Paladie, cap. 10, din cartea lui Rufin preotul, Despre vorbirile părintești, din cartea lui Eraclid, Raiul, cap. 1, de la Socrat scolasticul, cartea IV, cap. 18, și din Patericul Egiptean.

55. CUVIOSUL IOAN MULT PĂTIMITORUL
(18 IULIE)

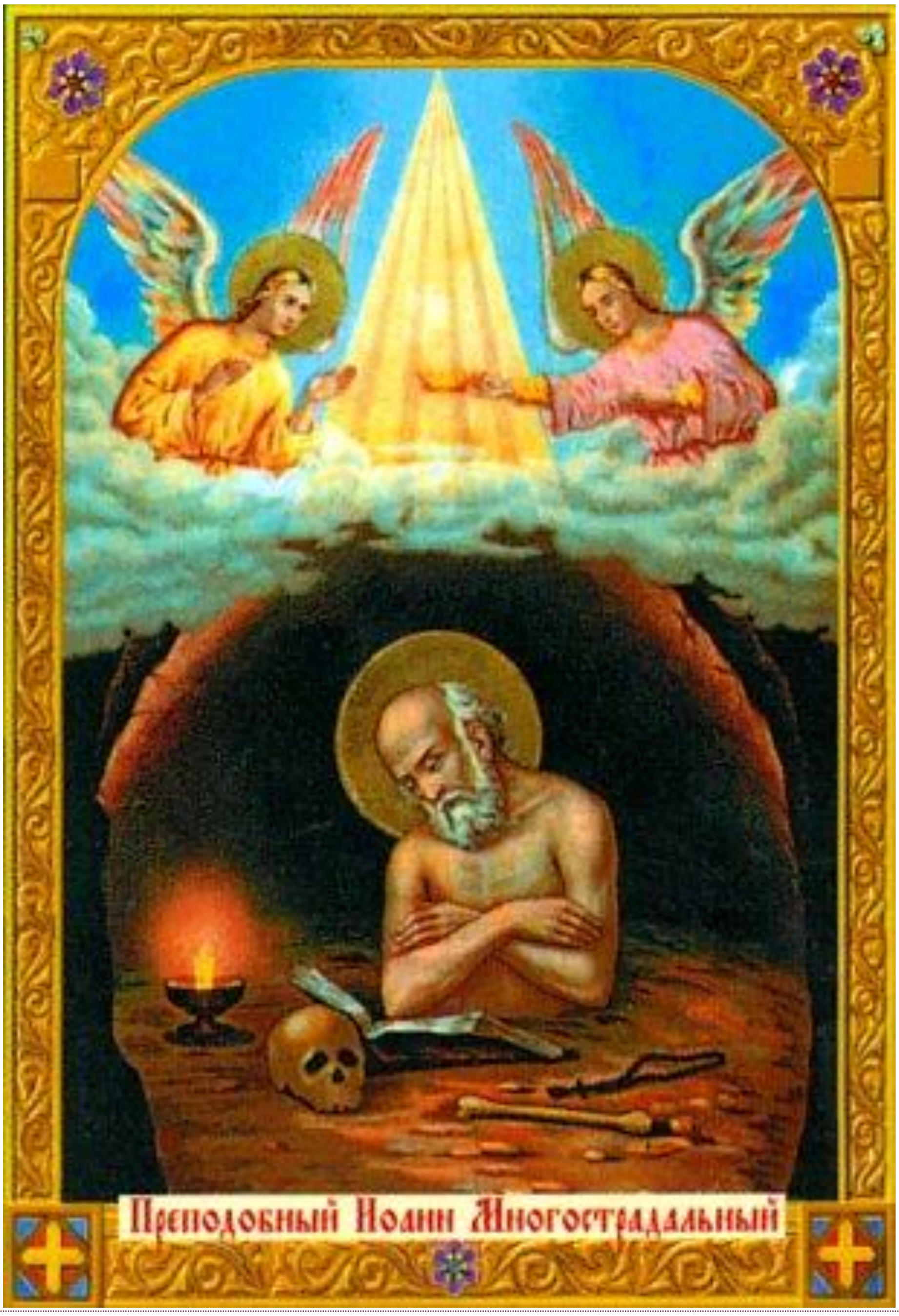

Prin multe nevoințe ni se cade nouă a intra în împărăția Domnului, zice Sfîntul Pavel, învățătorul neamurilor. Cu el împreună, tot așa ne spune și acest iubit ucenic al lui Iisus, Ioan feciorelnicul, zicînd: *Eu sînt Ioan, fratele și părtașul vostru în necazuri.* Aceeași împreună glăsuire este potrivită și iubitului ucenic al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, cel din mînăstirea Pecersca, adică al lui Ioan Feciorelnicul, ce este de neam rusesc și care se mai numește "mult pătimitor", pentru că a pătimit cu adevărat multe necazuri. El și-a avut fecioria logodită Mirelui cel ceresc, precum singur și-a mărturisit viața sa cea mult chinuită, fiind aproape de moarte, pentru o nevoie ca aceasta. De multe ori venea la acel cuvios, care se închisese într-un loc strîmt, din peștera Cuviosului Antonie, și acolo își petrecea toată viața sa. Un frate ce se lupta cu ispita diavolească spre pofta cea trupească, acela se ruga de sfînt ca să se roage Domnului pentru ușurarea patimii lui.

Cuviosul Ioan îi grăia: "Frate, îmbărbătează-te, că are să ți se întărească inima. *Așteaptă pe Domnul și păzește căile Lui, că Acela nu te va lăsa în mîinile vrăjmașilor tăi, nici te va da spre vînare dinților lor"*. Acel frate i-a răspuns: "Părinte, să mă crezi, că dacă nu-mi vei da ușurare, apoi nu mă voi odihni, ci voi trece din loc în loc". Cuviosul Ioan i-a zis: "De ce voiești să te dai spre mîncare vrăjmașului, și să te asemeni omului, care stă aproape de prăpastie? La acela venind vrăjmașul, deodată îl aruncă jos și căderea lui va fi atît de cumplită, încît nu poate să se mai scoale; iar de vei petrece aici în sfînta mînăstire, vei fi asemenea ca omul ce stă departe de prăpastie. Pe acela, oricît s-ar osteni vrăjmașul să-l tragă, nu-l va putea să-l înduplece. Astfel, Domnul, prin răbdarea ta, te va scoate din groapa patimilor și din tina necurăției. Dar ascultă-mă frate, să-ți spun ce mi s-a întîmplat în tinerețile mele. Și el a început să-și spună cu de-amănuntul toată viața sa astfel.

Cînd am venit în această sfîntă mînăstire Pecersca și cînd am început a mă osteni după rînduiala sfîntului chip îngeresc și călugăresc, am pătimit multe ispite de desfrînare și nu știu ce nu răbdam pentru mîntuirea mea. Cîte două și uneori cîte trei zile petreceam nemîncat, iar de multe ori și toată săptămîna nu gustam nimic, cu multă sete mă omoram și privegheam în toate nopțile. Astfel am petrecut trei ani, într-o pătimire rea ca aceea; dar nici așa n-am aflat odihnă. Atunci m-am dus în peștera Cuviosului Părintelui nostru Antonie și petreceam ziua și noaptea, rugîndu-mă lîngă mormîntul lui. Odată am auzit glasul cuviosului către mine: "Ioane, Ioane, ți se cade să te închizi aici în peșteră și, prin nevedere și prin tăcere, să ți se ușureze războiul. Atunci Domnul te va ajuta cu rugăciunile cuvioșilor Săi.

Drept aceea, eu din ceasul acela m-am închis aici în acest loc strîmt și chinuitor în care petrec de treizeci de ani și abia acum cîtăva vreme am aflat odihna, căci toți anii mă luptam cu patimile și cu gîndurile cele trupești. Eu am petrecut ani cu asprime, mai întîi cu postul și cu privegherea obosindu-mi trupul; apoi, neștiind ce să fac și neputînd să rabd războiul cel trupesc, am socotit să viețuiesc gol și să pun fiare grele pe trupul meu. Astfel, de atunci pînă acum mă obosesc de răceală și de roaderea fierului; iar cînd toate acestea nu-mi erau destule, am făcut un alt lucru: am săpat o groapă adîncă pînă la umeri și, sosind zilele sfîntului post al Paștelui, am intrat în groapă și mi-am împresurat tot trupul cu țărînă, încît numai capul și mîinile le aveam libere. Așa am petrecut tot postul înghesuit de pămînt, neputînd a mă mișca cu trupul, dar nici așa n-a încetat pornirea trupească și aprinderea poftelor; căci vrăjmașul diavol îmi făcea înfiorări, voind să mă gonească de acolo.

Meșteșugirea acestuia am simțit-o astfel: picioarele mi s-au aprins în fundul gropii, încît și vinele se zgîrciseră într-însele; oasele trosneau, văpaia ajunsese pînă la pîntece, iar mădularele îmi ardeau. Eu însă nu băgam de seamă acea cumplită durere, ci mă bucuram cu sufletul; căci mi se fereau de întinăciune și voiam mai bine să ard în focul acela pentru Domnul,

decît să ies din groapă, batjocorit de diavol. Tot în acel timp am văzut un balaur foarte înfricoșat și cumplit, suflînd în văpaie și arzîndu-mă cu scîntei; acela voia să mă înghită. Lucrul acesta l-a făcut în mai multe zile, voind să mă gonească. Deci, sosind noaptea cea purtătoare de lumină a Învierii lui Hristos, a năvălit deodată asupra mea acel cumplit balaur, mi-a înghițit capul și mîinile în gura lui și mi-a ars părul de pe cap și din barbă, precum mă vezi acum. Eu, fiind cu capul în gîtul acelui balaur, am strigat din adîncul inimii mele: "Doamne, Dumnezeule, Mîntuitorul meu, pentru ce m-ai lăsat? Miluiește-mă Stăpîne, că Tu Însuți ești iubitor de oameni! Mîntuiește-mă pe mine păcătosul, Unule fără de păcat, izbăve-ște-mă de spurcăciunea fărădelegilor mele, ca să nu mă leg de lanțurile vicleanului în veci! Mîntuiește-mă de înghițirea vrăjmașului acesta, că răcnește ca un leu, voind să mă înghită! Ridică puterea Ta și vino să mă mîntuiești; fulgeră fulgerul Tău și-l gonește, ca să se stingă de la fața Ta!" Cînd am săvîrșit rugăciunea, îndată a strălucit o lumină dumnezeiască ca fulgerul, și acel cumplit balaur s-a stins. Cu darul lui Dumnezeu de atunci nu l-am mai văzut.

După aceea am auzit și glasul Domnului către mine: "Ioane, Ioane, iată ți s-a trimis ajutor; de acum să iei aminte de tine, ca să nu pătimești ceva mai rău în veacul ce va să fie!" Eu, închinîndu-mă, am zis: "Doamne, de ce m-ai lăsat a fi astfel muncit?" Răspuns-a mie, grăindu-mi: "După puterea răbdării tale s-a lăsat asupra ta, ca să te arăți curat ca aurul; pentru că mai presus de putere, Dumnezeu nu dă ispite omului, ca nu cumva, slăbind, să fie batjocorit de șarpele cel viclean, ci ca un Stăpîn înțelept, robilor tari și puternici le încredințează lucruri mari și grele, iar celor neputincioși și slabi, proaste și ușoare. Așa să înțelegi și de războiul poftei trupești, pentru care tu singur te rogi pentru tine; însă mortului, celui ce este lîngă tine, să te rogi ca să te ușurezi de patima desfrînării; căci acesta a făcut mai mult decît Iosif și poate să ajute celor ce pătimesc foarte tare de o patimă ca aceasta". Eu, neștiind numele unui mort ca acela, am început a striga: "Doamne, miluiește-mă cu rugăciunile acestui cuvios! Apoi m-am înștiințat că acela era Moise ungurul. Atunci a venit spre mine o lumină negrăită, în care sînt și acum, netrebuindu-mi lumînare ziua și noaptea. Asemenea și toți cei ce vin la mine, se satură de o lumină ca aceasta și văd la arătare mîngîierea mea, care m-a luminat în noaptea Învierii, pentru nădejdea luminii ce va să fie".

Astfel, Cuviosul Părintele nostru Ioan, sfîrșindu-și mărtu-risirea mult chinuitei sale vieți, s-a întors spre cel pătimaș și i-a mai zis: "Dar noi, frate, singuri ne-am pironit mintea spre iubirea trupească; de aceea Dumnezeu trimite patimi asupra noastră cu dreapta Sa judecată, fiindcă niciodată n-am făcut roade vrednice de pocăință. Deci, frate, îți zic aceasta: să ne rugăm Cuviosului Moise, că el îți va ajuta ție! Atunci s-a rugat împreună cu pătimașul și, luînd un os din moaștele Cuviosului Moise, l-a dat lui zicînd: "Lipește acest os pe trupul tău". El, făcînd aceasta, a simțit îndată că i s-a stins aprinderea, i-a încetat săltarea și i s-au omorît toate patimile desfrînării în trupul lui; și de atunci nu i se mai făcea lui supărare.

Deci sfîntul și pătimașul au dat laudă lui Dumnezeu, că l-au preamărit în viața sa prin curăție. Apoi Cuviosul Părintele nostru Ioan, în puțină vreme după mărturisirea chinurilor sale celor multe, în 18 zile ale lunii iulie, și-a dat duhul în mîinile Domnului, ca să împărățească cu El. Sfintele lui moaște, care izvorăsc tămăduiri, stau și pînă acum nemișcate, ca un stîlp de tărie în fața vrăjmașului, acolo unde mai înainte s-a îngropat singur pînă la umeri, pe cînd se nevoia.

Cu rugăciunile Cuviosului Părintelui nostru Ioan, al cărui cinstit trup, ca al celui ce a biruit patima trupească prin multă chinuire, s-a făcut stîlp în casa lui Dumnezeu, să ne fie și nouă a ne povățui pe pămîntul ceresc cel făgăduit, ca și cu o lumină și o umbrire a stîlpului care este aproape de Moise. În acele locuri care sînt vrednice celor de la piept - adică pruncilor, nu

altora, ci ca celui de la pieptul lui Hristos, așa și acestui feciorelnic Ioan, adică cu darul și cu slava Celui în Treime slăvit, Căruia se cuvine slava, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

56. VIAȚA CUVIOASEI MACRINA, SORA SFÎNTULUI VASILE CEL MARE
(19 IULIE)

Chipul acestui cuvînt ne arată că este o epistolă, scrisă de Sfîntul Grigorie de Nîssa, fratele ei, și trimisă către Olimpie monahul. Dar, mulțimea vorbelor covîrșind hotarele epistolei, se întinde spre povestire și spre scriere de viață:

Frate Olimpie, îți aduci aminte de vorbirea care am făcut-o între noi, cînd te-am întîmpinat în Antiohia și cînd ai voit să te duci la Ierusalim pentru închinare la Sfintele Locuri? Atunci, pornindu-se între noi multe cuvinte - căci priceperea ta a dat pricina acestora -, a venit vorba și despre aducerea aminte a petrecerii celei îmbunătățite a fericitei Macrina, a cărei povestire nu-și avea deplină adeverire din auzire de la alții, ci din însăși iscusirea și cercetarea făcută. Cuvioasa Macrina a fost sora mea, născută cea dintîi din aceiași părinți. Deci, fiindcă și tu ai judecat a fi de folos sufletului această povestire, să nu se uite viața ei și să se ascundă cu tăcerea, ca nefolositoare, ea s-a suit la săvîrșirea faptelor bune prin pustnicie și nevoință. Pentru aceasta socotesc că este bine a mă pleca îndemnării tale și a povesti viața ei cu puține și scurte cuvinte.

Această fecioară a fost numită de părinții noștri Macrina. Numele acesta era, care îl avea la arătare. Ea a avut și alt nume într-ascuns, cu care s-a numit mai înainte de a se naște, primit printr-o dumnezeiască vedenie. Maica noastră Emilia era foarte îmbunătățită și dorea să-și păzească fecioria și să-și petreacă viața fără prihană. Dar, pentru că a rămas orfană de tată și de mamă și fiind foarte frumoasă, mulți se îndemnau s-o ia de soție. Deci, dacă nu s-ar fi măritat de bunăvoie cu vreun bărbat, s-ar fi primejduit să pătimească cu sila și s-o răpească vreunul din cei ce erau răniți de frumusețea ei. Pentru aceasta a primit să-și ia bărbat pe cel mai cinstit cu viața, adică pe tatăl nostru, Vasile, ca să aibă păzitor al vieții și al întregii ei înțelepciuni. Drept aceea, cînd a venit vremea ca maica noastră să nască, a văzut în somn că purta în mîinile sale pe această pruncă, fiică a ei, și i s-a arătat un om preaîncuviințat, care a numit-o Tecla. Zic Tecla, aceea care are mare laudă între fecioare! Și după ce preaîncuviințatul acela a numit de trei ori pe pruncă Tecla, s-a făcut nevăzut, dînd ușurință maicii noastre ca s-o nască. Mama, după ce s-a deșteptat, îndată a născut pe sora noastră.

Deci, numele acesta de Tecla, sora noastră îl avea în ascuns; însă eu socotesc, că preaîncuviințatul acela, care s-a arătat maicii noastre, nu avea de gînd să povățuiască pe maica noastră să o numească Tecla; ci ca mai înainte să arate prin numele acestei fecioare, viața surorii noastre și asemănarea voinței pe care o avea împreună cu fecioara Tecla.

După ce Macrina a trecut de vîrsta prunceească și s-a făcut îndemînatică a învăța sfaturile acelea -, pe care le primește firea copiilor -, adică obiceiurile cele bune pe care părinții săi i le-au dat, întru acelea bine a sporit. Maica noastră se sîrguia s-o învețe cuvintele Sfintei Scripturi cele de Dumnezeu insuflate și cele ce sînt potrivite pentru vîrsta copiilor, dar mai ales înțelepciunea lui Solomon, și altele cîte ajută la obiceiurile cele bune ale vieții. Cuvintele Psaltirii erau învățătura Macrinei, pe care le zicea la timp potrivit, adică atunci cînd se scula din somn, cînd începea vreun lucru, cînd îl isprăvea, cînd sta și se scula de la masă și cînd se culca, totdeauna psalmii lui David îi avea în gură ca pe o bună însoțire. Cu aceste cuvinte și cu altele asemenea, Cuvioasa Macrina creștea cu învățătura.

Cînd a învățat să facă și lucru sfințit de mînă, a împlinit vîrsta de 12 ani, în care începe a străluci floarea tinereții. Pentru aceea ea era vrednică de minune; căci, deși frumusețea ei era ascunsă, cu toate acestea nu s-a tăinuit, ci mulți gîndeau cum că Macrina avea acel fel de frumusețe, cum în toată patria ei nu se mai afla. Mulți tineri alergau la părinții noștri și o cereau lor de soție. Dar tatăl nostru, fiind înțelept și vrednic a judeca socoteala și așezarea cea bună a oamenilor, a alergat la un tînăr de neam bun, iscusit la învățătură și strălucit la întreaga înțelepciune și a hotărît ca acela să o însoțească pe tînăra noastră soră Macrina, dar numai după ce va veni în vîrstă. Pentru aceasta, tînărul acela trăgea nădejde că avea să ia pe Macrina de soție și, ca arvună, a dat în cuvinte tatălui nostru, dovada pe care o avea, apărîndu-se și sprijinindu-se cu dînsele față de cei ce-l nedreptățeau. Cu toate acestea, moartea i-a luat aceste bune nădejdi, răpindu-l din viața aceasta în floarea tinereții.

Fecioara Macrina știa de făgăduința făcută de tatăl nostru, ca să o mărite după dînsul. Însă, deoarece acea hotărîre s-a împiedicat prin moartea tînărului, ea a socotit ca și cum nunta s-ar fi făcut; deci, a judecat în mintea ei să rămînă de aici înainte supusă nunții aceleia și a doua oară să nu se mai mărite. Cînd părinții îi ziceau despre nuntă, fiindcă mulți o cereau pentru frumusețea ei, ea le răspundea că era lucru necuviincios și afară de lege, ca să nu primească nunta care s-a hotărît mai înainte de tatăl nostru. Ea zicea: "De ce să mai fac altă nuntă, deoarece oamenilor le este hotărîtă o nuntă, o naștere și o moarte; și bărbatul care s-a logodit cu mine, după hotărîrea părinților mei, nu a murit, ci numai s-a dus. El este viu întru Dumnezeu pentru

nădejdea învierii. Deci, ar fi necuviincios lucru a nu păzi credința și întreaga înțelepciune a mirelui meu, care s-a dus".

Cu niște cuvinte ca acestea izgonea ea pe cei ce o cereau în căsătorie. Deci, a socotit ca și de aici înainte să păzească această bună hotărîre, adică să nu se despartă niciodată de lîngă maica sa. Această unire a Macrinei era plină de cîștig și maicii sale; deoarece, în loc să aibă multe slujnice, slujba pe care o făcea ei era destulă; ea era bună chiverniseală amîndurora, că maica slujea întru toate cele trebuincioase sufletului fiicei sale, iar fiica, trupului maicii sale. Făcea aceasta, pentru că se cădea făgăduinței feciorie ei să se îndeletnicească într-o sfîntă lucrare ca aceasta. Ea de multe ori făcea cu osteneala mîinilor sale și pîinea pe care o mîncau amîndouă; dar nu numai aceasta, ci și toată grija casei o chivernisea împreună cu maica sa, fiindcă maica noastră avea nouă copii, afară de Macrina, patru fii și cinci fete. Ea era supusă în trei deosebite stăpîniri, fiindcă avea avuții și moșii în stăpînirea a trei neamuri. De aceea, maica noastră, pentru îngrijirea casei, era împărțită în toate părțile, căci tatăl nostru murise mai înainte.

În toate grijile acelea, Macrina era părtașă împreună cu maica noastră, ușurînd-o de greutățile muncii, iar în vremea sa își păzea și viața sa curată și fără de prihană, cu învățătura maicii sale. Lîngă aceasta, pentru o petrecere ca aceea a ei, a luat pildă și maica sa, ca să urmeze și ea aceeași nevoință ca a ei, și puțin cîte puțin a atras-o și pe dînsa spre întinderea și spre viața cea fără de materie și mai desăvîrșită a monahilor. După ce maica noastră a rînduit pe surori bine și prin bună rînduială, s-a întors de la școală și fratele nostru mai mare, Vasile, după ce s-a ostenit mulți ani în învățătura filosofiei celei dinafară.

Minunata Macrina l-a luat pe Vasile cu dînsa și, în scurt timp, l-a adus la scopul adevăratei filosofii și pustnicii. El, cu toate că era înălțat din cugetul filosofiei celei dinafară și strălucit cu mărimea mai mult decît mulți stăpînitori, măcar că defăimase vredniciile și dregătoriile, cu toate acestea cuvioasa l-a făcut pe el să se despartă de strălucirea lumească, să defaime laudele înțelepciunii și ale învățăturii din afară și să vină în viața aceasta cea desăvîrșită și să-și pregătească lui, drumul petrecerii celei îmbunătățite și neîmpiedicate, adică cele prin viața Marelui Vasile. Pe celelalte isprăvi ale lui, prin care s-a făcut cunoscut în toată lumea, le lăsăm acum, căci trebuie mult timp să le scrie cineva; de aceea să revenim acum la scopul nostru.

Deoarece fericita Macrina a scăpat de grijile vieții celei lumești, a făcut și pe maica ei să lase viața cea obișnuită ei, petrecerea cea amăgitoare și serviciile pe care le avea de la slugile și roabele ei și să se facă cu cugetul asemenea cu cei mulți, să se unească și ea cu fecioarele și monahiile în petrecere; iar pe slujnicile de mai înainte să le facă ca pe niște surori întocmai cu cinstea. Aici doresc să vă spun o poveste, pe care nu voiesc să o las la o parte, fiindcă printr-însa se arată mai mult gîndirea cea înaltă a Cuvioasei Macrina.

Unul din cei patru frați ai noștri, cel de al doilea după Marele Vasile, cu numele Navcratie, se deosebea de ceilalți cu darurile cele firești, cu frumusețea trupului, cu puterea, cu grăbnicia și cu îndemînarea pe care o avea la orice lucru. Ajungînd vîrsta de 22 de ani, a dat mare veste și nădejde, în auzul multora, pentru iubirea de osteneală a lui. Mai pe urmă, defăimînd toate cîte avea în mîinile lui, din dumnezeiasca purtare de grijă, s-a apucat cu mare pornire și sîrguință de petrecerea cea pustnicească a monahilor, neavînd la el nimic altceva decît pe sineși. Lui i-a urmat și unul din oamenii casei noastre, care se numea Hrisafie și care iubea mult pe Navcratie, avînd aceeași dragoste către petrecerea monahicească.

Navcratie s-a dus într-o pustie, aproape de rîul ce se numea Irid și, aflînd în vîrful dealului un loc cu desiș de copaci sălbatici și cu o poiană ascunsă, s-a așezat acolo și își petrecea viața departe de tulburările cetăților și de grijile divanului. El slujea cu mîinile sale bătrînilor, săracilor, bolnavilor și celor ce erau aproape. Fiind îndemînatic la prinderea peștilor, scotea hrana vieții neputincioșilor și cu aceste osteneli își împila tinerețile sale. În vremea aceea se supunea și voilor mamei sale, cînd i-ar fi poruncit ceva. Cu aceste două fapte bune își împodobea viața și sporea în dumnezeieștile porunci.

După ce Navcratie a făcut cinci ani în nevoință și pustnicie, a urmat o primejdie grea și pricinuitoare de mîhnire, cred că din vrăjmășia diavolului, care a întristat mult toate rudeniile noastre. El, fără nici o veste, s-a răpit din viața aceasta, fără nici o boală, fără nici o altă patimă arătată; că, ducîndu-se la rîu ca să prindă pește, a rămas să hrănească pe acei bătrîni și neputincioși, pe care îi îngrijea la bătrînețe; deci, s-a adus la chilia sa mort, împreună cu Hrisafie, tovarășul său.

Maica noastră, fiind departe de acel loc cale de trei zile, după ce s-a înștiințat de moartea lui, măcar că era desăvîrșită în fapte bune, cu toate acestea a biruit-o mîhnirea și de întristarea ei s-a făcut ca fără de suflare și fără de glas. Atunci s-a arătat vitejia și fapta bună a marii Macrina; căci ea s-a împotrivit întristării, cu gîndul și socoteala cea dreaptă, păzindu-se nebiruită. Astfel, prin socoteala ei cea tare și nebiruită, a întărit neputința maicii noastre și a scos-o din adîncul întristării, învățînd și îndreptînd spre bărbăție sufletul ei. Pentru aceasta maica noastră și-a revenit îndată din acea mîhnire și n-a pătimit nimic din slăbiciunile femeilor, adică să strige sau să-și rupă hainele de pe sine de durere sau cu versuri de bocet să-și pornească plîngerile. Ea răbda întristarea cu liniște și cu netulburare, izgonind de la sine neputința firii femeiești, cu gîndurile sale cele drepte și cu cuvintele pe care i le aducea Macrina, spre mîngîierea suferinței.

După ce maica noastră s-a izbăvit de grijile pentru creșterea și pentru așezarea lor și după ce a împărțit averea ei fiilor, atunci, după cum am zis mai sus, viața fiicei sale, Macrina, i s-a făcut ei sfat și pildă bună către viața pustnicească. Pentru aceasta a lăsat toate obiceiurile cele vechi și a ajuns la aceleași măsuri ale cugetării Macrinei și s-a făcut de o cinste cu celelalte monahii. Ea mînca din aceeași mîncare, dormea pe același așternut și asemenea se împărtășea din toate celelalte. Precum sufletele acelea care se despart de trupurile lor, în aceeași măsură se despart și de toate grijile lumii, tot astfel și viața Macrinei și a maicii noastre era despărțită de toată deșertăciunea lumească. Ele urmau viața cea îngerească, căci în petrecerea lor nu se arăta mînie, pizmă, ură, mîndrie sau vreo altă patimă de felul acesta și nici se afla în ele vreo poftă a lucrurilor celor deșarte, de cinste, slavă, trufie și celelalte asemenea, ci înfrînarea era desfătarea lor. Deci, slava lor era de a nu fi cunoscute de cineva.

Toate lucrurile cele iubite ale acestei vieți ele le aveau ca pe niște lucruri deșarte; iar lucrul singur adevărat era cugetarea dumnezeieștii Scripturi, rugăciunea necontenită și cîntarea de psalmi neîncetată, care se făcea toată noaptea și toată ziua. Ce cuvînt poate să arate o petrecere ca aceasta, care era ca un hotar între viață omenească și între cea îngerească? Căci, ca să se elibereze de patimile cele omenești, Macrina și maica noastră erau mai presus decît starea oamenilor cea firească; iar a avea trup și a trăi împreună cu simțirile, era mai prejos decît firea îngerească.

Dar poate ar îndrăzni cineva să zică, că nici cu aceasta nu erau mai prejos; căci, deși erau împreună legate cu trupul, cu toate acestea, după asemănarea îngerilor celor fără de trupuri, nu se trăgeau în jos de greutatea trupului, ci viața lor era aleasă și înălțată către cer, ridicîndu-

se cu puterile cele cerești. Astfel au petrecut ele mai mulți ani și împreună cu anii creșteau și cu faptele bune. Ea totdeauna sporea spre mai înaltă măsură, prin adăugirile faptelor bune cele noi.

La acest mare scop al vieții Macrinei, slujea alesul și bunul Petru, fratele nostru, cel mai de pe urmă, care, îndată după ce s-a născut, a rămas orfan de tată; dar, deși tatăl nostru a murit, Ma-crina, sora noastră cea mai mare, l-a crescut și l-a învățat cu înaltă filosofie și pedagogie. Ea l-a iscusit atît de mult, de mic copil, în sfintele învățături, încît n-a dat libertate sufletului său să-l plece sau să-l abată la vreun lucru deșert. Macrina i s-a făcut lui tată, dascăl, pedagog, maică și sfetnic la toate lucrurile și faptele bune. În acest fel l-a pregătit, încît mai înainte de a trece vîrsta copilăriei, s-a înălțat la acest scop înalt al pustniciei și s-a făcut îndemînatec la tot meșteșugul; căci lucra cu mîinile, neavînd nici un povățuitor sau meșter care să-l învețe. El a învățat cu de-amănuntul meșteșugul și știința, pe care alții cu multă vreme și cu osteneală le-au învățat. Deci, fratele nostru Petru, defăimînd înțelepciunea cea dinafară și avînd firea sa ca dascăl la toată învățătura bună, căutînd și la sora noastră Macrina, ca la o faptă a lucrului cel bun, atît de mult a sporit în fapta bună, încît nu era mai prejos de Marele Vasile.

În vreme aceea s-a întîmplat o foamete mare. Mulți, auzind de facerile lor de bine - căci Macrina, maica și fratele nostru, Petru, au plecat să petreacă în pustie -, alergau la locul unde se nevoiau ei, iar Petru, prin iconomia lui Dumnezeu, atît de mult a înmulțit hrana și bucatele celor flămînzi, încît mulțimea oamenilor care veneau la dînșii făcea pustia aceea ca pe o cetate.

Între timp, maica noastră, ajungînd la adînci bătrînețí, s-a dus către Domnul, odihnindu-se pe mîinile celor doi fii ai săi. Însă vrednic lucru este să spunem aici și cuvintele rugăciunii pe care ea le-a zis fiilor săi cînd și-a dat sufletul. După ce s-a rugat mai întîi pentru fiii ei, care lipseau, și-a întins mîinile sale peste Macrina și Petru, care ședeau aproape de dînsa, unul la dreapta și altul la stînga sa, și a zis acestea către Dumnezeu: "Doamne, Ție Îți dăruiesc și această pîrgă și pe al zecelea fiu al meu. Pîrga mea este fiica cea întîi născută, iar al zecelea este fiul meu cel de pe urmă. Ție îți sînt dăruiți după lege și cei dintîi născuți și zeciuielile tuturor rodurilor; căci toate sînt prinosuri și dăruiri ale Tale. Deci, să fie sfințenia și darul Tău asupra pîrgii acesteia și asupra acestui al zecelea fiu al meu", arătînd cu mîinile ei spre Macrina și Petru. Acestea zicînd, a încetat și din rugăciune și din viață, după ce a poruncit fiilor ei ca trupul să i-l îngroape în mormîntul tatălui lor.

După ce au săvîrșit porunca maicii lor, s-au nevoit în pustnicie mai cu sîrguință, întrecîndu-se întotdeauna cu viața lor, iar isprăvile lor cele dintîi le biruiau cu cele mai de pe urmă. În acest timp, Marele Vasile a fost ales arhiepiscop al Cezareei, apoi a hirotonit, preot și arhiereu al Sevastiei pe fratele nostru Petru. De atunci, Petru a petrecut viață și mai sfîntă, mai curată și mai cinstită decît întîia oară; căci, cu adăugirea arhieriei, s-a mărit și nevoința lui (Notă - În viața Sfîntului Vasile cel Mare, este scris în limba rusească, cum că Sfîntul Petru, episcopul Sevastiei, a fost însurat, și zice că eparhioții cîrteau pentru aceasta. Apoi scrie cum l-au pîrît Sfîntului Vasile, și multe altele după cum se scrie acolo. Însă toate sînt neadevărate; pentru că aici Sfîntul Grigorie, fratele lor, nu spune nimic despre aceasta).

După ce au trecut opt ani, Marele Vasile, cel vestit în toată lumea, a plecat din viața aceasta și s-a dus către Domnul, făcîndu-se pricină de plîns patriei sale și la toți creștinii. Sora noastră, Macrina, auzind de departe înștiințarea plină de jale a morții lui, s-a mîhnit cu sufletul de acea pierdere. Și cum era cu putință să nu simtă durerea morții și aceea care îi era soră? - durere care, pînă și vrăjmașii adevărului, au simțit-o. Cu toate acestea nu a căzut în deznădejde, ci a suferit cu bărbăție acea durere; căci, precum argintul se lămurește în multe feluri de topitori, ca să se scoată toată întinăciunea și rugina și să rămînă desăvîrșit curat, tot așa și Macrina s-a

lămurit prin multe feluri de încercări dureroase. De aceea s-a arătat totdeauna bărbăția cea adevărată și neclintită a sufletului ei: întîi prin moartea fratelui său Navgratie, al doilea prin despărțirea maicii sale și al treilea, cînd Marele Vasile s-a dus din această viață - cel care a fost păstorul de obște al neamului omenesc -, rămînînd ca un luptător nebiruit și trecînd peste toate primejdiile vieții.

După nouă ani de la moartea Marelui Vasile, s-a adunat sinod în Antiohia, la care am fost și eu. După ce sinodul s-a risipit, ne-am întors fiecare în eparhiile noastre și, mai înainte de a se împlini anul, mi-am pus în gînd să mă duc la sora mea Macrina, pentru că trecuse mult timp de cînd nu m-am mai dus să o cercetez. La aceasta am fost împiedicat de îmbulzeala ispitelor, pe care le-am pătimit de la începătorii eresului arian. Numărînd anii, am aflat că erau trecuți de opt, de cînd nu am întîlnit-o și nu am văzut-o; deci am plecat.

După ce am călătorit multă vreme pe drum, fiind departe de sora mea, am avut un vis care îmi arăta înfricoșate nădejdi despre vremea viitoare. Mi s-a arătat în vis că port pe mîinile mele niște moaște de mucenici, din care ieșea atîta strălucire, parcă ar fi ieșit din oglinda cea curată cînd se pune în dreptul soarelui, încît acea strălucire îmi întuneca ochii și nu puteam să mai privesc. Visul acesta l-am avut de trei ori în acea noapte; dar nu am putut să înțeleg ce mi s-a arătat. Numai în sufletul meu simțeam o mîhnire mare și căutam să văd din fapte împlinirea visului arătat. Cînd am ajuns aproape de sihăstrioara cuvioasei, am întrebat pe un prieten, mai întîi despre fratele nostru Petru. Acela mi-a răspuns că Petru are șase zile de cînd a plecat ca să vină la noi. Din aceasta am cunoscut că el s-a dus pe alt drum și de aceea nu ne-am întîlnit. Apoi am întrebat despre Cuvioasa Macrina cum se află și, aflînd că este bolnavă, m-am grăbit la drum și am călătorit mai iute; căci întristarea și frica au tulburat sufletul meu de ceea ce are să fie.

După ce am ajuns la sihăstria cuvioasei, toți pustnicii au ieșit în întîmpinarea mea - că aveau acest obicei, ca să întîmpine pe prieteni -, iar ceata pustnicelor stătea cu bună podoabă în biserică și mă așteptau. Deci, după ce am intrat în biserică și după terminarea rugăciunii care se făcea de obicei, monahiile și-au plecat capetele cu bun chip și s-au dus. Văzînd eu că Macrina, egumena lor, nu era cu dînsele, am luat un povățuitor și m-am dus la chilia ei. Ea zăcea de boală, culcată jos pe un așternut întins pe o scîndură. Ca așternut avea sub dînsa un sac de păr, iar în loc de pernă avea altă scîndură pusă de-a curmezișul. Pe aceea își rezema capul sau grumazul său.

Dacă m-a văzut că am venit aproape de ușa chiliei, s-a sculat și s-a rezemat în cot, dar n-a putut să vină la mine, fiindcă puterea ei era slăbită de fierbințeală. Deci, întărindu-și pe pămînt mîinile ei pe cît putea, s-a tras pe brînci din zăcerea ei, și cu aceasta a împlinit primirea întîmpinării mele. Eu, văzînd-o astfel, îndată am alergat și, sprijinind-o cu mîinile mele, am ridicat-o și am pus-o pe așternutul ei obișnuit pe care zăcea. Ea, întinzîndu-și mîinile spre Dumnezeu, a zis: "Îți mulțumesc, Doamne, Dumnezeul meu, că mi-ai îndeplinit cererea și nu m-ai lipsit de dorința mea, că ai pornit pe robul Tău spre cercetarea roabei Tale". Dar, ca să nu-mi pricinuiască vreo mîhnire, și-a ținut suspinul ei și, silindu-se să-și ascundă față de mine necazul inimii sale, a început să-mi spună cuvinte de bucurie, și astfel mă bucura cu întrebările ei.

Cînd a început vorba despre Marele Vasile, îndată s-a zdrobit inima mea și fața mi s-a posomorît. Dar fericita Macrina era atît de departe de a se mîhni împreună cu mine, încît din aducerea aminte a sfîntului, a luat pricină de mai multă mărime de suflet și a vorbit mult despre firea omenească, arătînd lucrarea lui Dumnezeu care este ascunsă în întîmplările cele

aducătoare de mîhnire. Ea a vorbit atît de mult despre viața ce va să fie, fiindcă era luminată de Sfîntul Duh, încît mi se părea că mintea mea s-a înălțat prin cuvintele ei și a ieșit din trup, mergînd la cele neapropiate ale cerurilor, povățuindu-mă de cuvintele ei.

Deci, precum auzim despre Iov că avea dureri în trup, dar mintea lui nu se împiedica din lucrarea sa, nici își curma gîndul său a privi tainele cele mai înalte, un lucru ca acesta vedeam și la fericita Macrina. Deși fierbințeala uscase toată puterea ei și o împingea spre moarte, ea însă, răcorindu-și trupul cu răbdarea ca cu o rouă, își avea mintea neîmpiedicată de vederea celor înalte, nevătămîndu-se deloc de boală și slăbiciune. De nu s-ar fi întins cuvîntul atît de mult, aș fi voit să povestesc toate cele următoare, adică cum s-a înălțat cu vorbirea pururea pomenita Macrina, cum a filosofat despre suflet și pentru care pricină s-a făcut omul, cum s-a făcut muritor și de unde i-a venit moartea și cum se întoarce iarăși din moarte la viață. Acelea le povestea ea cu multă ușurință, fiindcă era luminată de darul Sfîntului Duh și cuvintele curgeau din gura ei, precum curge apa de izvor.

După ce s-a săvîrșit vorbirea, a zis către mine: "Frate, este vremea să odihnești puțin trupul tău, care este ostenit de atîta călătorie". Eu, deși aveam multă trebuință de odihnă, nu voiam să mă despart de dînsa și să n-o mai văd, vrînd să-i ascult cuvintele ei cele mari și pline de dulceață duhovnicească. Dar, de vreme ce aceasta îi era ei plăcut, ca să mă arăt că în toate mă plec dascălului meu, am mers cu un povățuitor într-o grădină ce era în apropiere și găsind un sălaș pregătit, foarte bucuros m-am odihnit la umbra copacilor celor cu viță de vie. Cu toate acestea nu era cu putință să simt acea veselie care mi se pregătise, căci sufletul meu se necăjea din așteptarea celor de întristare; visul pe care îl văzusem, se părea că se arăta prin fapte. Vederea fericitei Macrina dinaintea mea, se arăta cu adevărat ca niște sfinte moaște de sfînt mucenic, care erau strălucite de darul Sfîntului Duh ce locuia într-însele.

În vremea cînd eu mă aflam mîhnit pentru așteptarea celor ce aveau să fie, nu știu cum cuvioasa a cunoscut gîndurile mele și a trimis la mine veste de bucurie, spunîndu-mi să fiu cu inimă bună și să am pentru dînsa nădejdi mai bune, căci simte că-i este mai bine. Ea nu zicea acestea ca să mă amăgească, ci erau adevărate, deși eu atunci nu le-am înțeles. Cu adevărat așa au fost, căci, precum un drumeț care aleargă și întrece pe cel împreună luptător cu el, cînd a ajuns aproape de sfîrșitul drumului și cînd se apropie să ia darul și să vadă cununa biruinței, atunci el se bucură în sine ca și cum ar fi luat-o și vestește biruința cu bucurie prietenilor săi, astfel și fericita Macrina, pornind dintr-un așezămînt ca acesta, mi-a vestit să nădăjduiesc pentru dînsa cele mai bune; fiindcă atunci privea către darul chemării celei de sus și numai nu zicea cuvîntul acela al Apostolului: *Mi s-a pregătit mie cunună a dreptății, pe care mi-o va da Dreptul Judecător. Cu nevoința cea bună m-am nevoit, drumul l-am săvîrșit și credința am păzit.*

Bucurîndu-mă eu de vestea auzită, m-am împărtășit din multe feluri de bucate pe care le gătise și care erau pline de toată veselia inimii; căci sîrguința cuvioasei în acest chip se pogorîse, pînă și la gătirea bucatelor mele. După ce m-am odihnit, iarăși m-a chemat și a început să pomenească faptele pe care le-a făcut din tinerețile ei; asemenea îmi povestea și de lucrurile părinților noștri, cîte le ținea minte și cîte au urmat mai înainte de nașterea mea; apoi spunea și de viața mea care a urmat. Scopul ei era ca, prin această povestire, să aducă mulțumire lui Dumnezeu pentru toate.

Povestea despre viața părinților noștri, nu că era atît de strălucită în acele vremi, ci a crescut și s-a mărit din iubirea de oameni a lui Dumnezeu, fiindcă strămoșii tatălui nostru au mărturisit pe Hristos și s-au lipsit de averile lor. Strămoșul maicii noastre a fost omorît de urgia împărătească și părinții noștri au rămas străini de averile părinților lor. Cu toate acestea, viața

și bogăția părinților noștri atît au crescut - prin credința care au avut-o către Dumnezeu -, încît în vremea lor nu era altul mai renumit și mai vestit decît dînșii. Averea lor s-a împărțit la fiecare din frații noștri; dar Dumnezeu, cu binecuvîntarea Sa, atît de mult a înmulțit averile fiecărui fiu, încît averea fiecăruia covîrșea întreaga avere a părinților noștri.

Cuvioasa zicea încă și aceasta, că din cîte averi i-a revenit, nu a ținut pentru sine nimic, ci pe toate le-a dat fratelui său, Petru, ca să le iconomisească după porunca lui Dumnezeu. Viața ei a fost astfel - din binecuvîntarea lui Dumnezeu -, încît mîinile ei nu încetau, lucrînd după poruncă. Ea nici către oameni n-a privit cîndva, nici cu facerile de bine și cu milostenia oamenilor nu și-a iconomisit trebuințele vieții sale. Ea niciodată n-a izgonit pe frații care i-au cerut milostenie, fără să le dea ceva, nici n-a cerut de la iubitorii de Hristos, care împărțeau milostenie; căci și Dumnezeu îi creștea ale ei pe ascuns. Acel puțin lucru de mîini care îl lucra, îl înmulțea ca pe niște semințe, cu binecuvîntarea Sa.

Dar fiindcă și eu am început a povesti ostenelile care am pătimit mai înainte, adică despre prigonirea pe care a făcut-o răucredinciosul împărat Valent împotriva dreptei credințe și mai pe urmă despre gîlceava și tulburarea Bisericilor lui Hristos, care ne-a chemat pe noi spre nevoințe și osteneli, Cuvioasa Macrina a zis către mine: "Nu încetezi de a te arăta nemulțumitor către bunătă-țile care ți le-a dăruit Dumnezeu? Nu-ți îndreptezi nemulțumirea ta? Nu alături bunătățile părinților tăi cu ale tale? Așa era tatăl nostru de cunoscut, încît era cel dintîi dintre ritori; dar, cu toate acestea, vestea despre el nu a trecut peste hotarele patriei noastre. Dar tu te-ai făcut renumit între cetăți, popoare și neamuri. Biserica lui Dumnezeu trimite de te cheamă ca să le ajuți și să le îndreptezi, iar tu nu socotești darul acesta, nici nu știi de unde este pricina atîtor bunătăți! Deci, se cade să mulțumești lui Dumnezeu, Care te-a ridicat pe tine la înălțimea aceasta, prin rugăciunile părinților noștri; căci tu, de la sineți, nu aveai nici o putere la aceasta".

Acestea le zicea ea, iar eu doream ca ziua să se lungească mai mult, ca să nu înceteze această fericită ocazie de a-mi îndulci auzul cu cuvintele ei. Dar, de vreme ce glasul celor ce cîntau, ne-a chemat la Vecernie, m-am dus în biserică; iar ea s-a îndreptat iarăși către Dumnezeu prin rugăciune. Trecînd astfel noaptea și sosind ziua, am socotit mai înainte, din semnele care le vedeam, că în ziua aceea avea să fie sfîrșitul vieții sale, fiindcă fierbințeala a stricat toată puterea trupului ei.

Cunoscînd ea neputința gîndurilor mele, socotea să mă scoată din așteptările cele mîhnite și îmi risipea întristarea sufletului meu cu cuvintele ei cele bune. Cu toate acestea, sufletul meu primea multe feluri de pătimiri și, după obiceiul firesc, se pleca spre întristare, după cum era de cuviință; pentru că nu mai era nădejde să-i mai aud altădată glasul, că după puțin avea să iasă din viața aceasta - lauda cea de obște a neamului nostru. În alt chip se mai umplea sufletul meu de bucurie, socotind acelea pe care vedeam, precum că sora mea a covîrșit cu adevărat firea obișnuită și s-a făcut mai presus de obște.

Eu vedeam pe fericita Macrina, cînd a ajuns la răsuflarea cea de pe urmă, că nu se temea de despărțirea de viață, nici nu a pătimit vreo schimbare pentru așteptarea morții ei. Ea a vorbit cu minte înaltă despre petrecerea monahicească, pînă la cea mai de pe urmă suflare. Pentru aceasta mi se pare că atunci a arătat celor ce erau de față dumnezeiescul dor, pe care îl ascundea în adîncurile sufletului ei, către Mirele cel nevăzut, Hristos, și cîtă dorință avea să se lase de legăturile trupului, ca să ajungă mai iute la doritul Hristos și să se unească cu El.

Partea cea mai mare a zilei trecuse și soarele a ajuns la apus, iar sîrguința fericitei nicidecum n-a obosit. Deci, cu cît se apropia de sfîrșitul vieții, cu atît mai mult alerga cu dorința

fierbinte către Cel dorit, văzînd mai curat frumusețea Mirelui ei. Pentru aceea nu mai căuta la mine, ci privea la Dînsul; pentru că patul ei căuta spre răsărit, de aceea a lăsat vorbirea care o făcea cu mine și vorbea cu Dumnezeu prin rugăciuni și Îl ruga șoptind, cu așa glas, încît de-abia auzeam cuvintele ei, care erau acestea:

"Doamne, Tu în dar ne-ai dezlegat pe noi de frica morții. Tu ai pus începutul vieții celei adevărate și sfîrșitul vieții de acum. Tu pentru o vreme odihnești trupurile noastre cu somnul morții și iarăși ne deștepți pe noi cu trîmbița cea mai de pe urmă. Tu dai pămîntului ca pe un amanet trupul nostru, pe care cu mîinile Tale l-ai închipuit și iarăși îl iei din pămînt, pe acel care l-ai dat lui, și în dar schimbi în nestricăciune trupul nostru cel muritor și grozav. Tu ne-ai izbăvit pe noi din blestem și din păcat, făcîndu-Te pentru dragostea noastră blestem și păcat. Tu ai zdrobit capul balaurului, care, prin neascultare, a înghițit pe om. Tu ne-ai deschis nouă calea către înviere și, zdrobind porțile iadului, ai surpat stăpînirea morții, adică pe diavol. Tu ai dat semn celor ce se tem de Tine, chipul cinstitei Tale Cruci, spre pierderea vrăjmașului și spre apărarea vieții noastre. Spre Tine, Dumnezeul meu, m-am aruncat din pîntecele maicii mele și spre Tine a nădăjduit sufletul meu, din toată puterea mea. Ție mi-am dăruit trupul și sufletul meu din tinerețe și pînă acum.

Pune-mi înainte înger luminat, ca să mă povățuiască la locul odihnei și în sînurile sfinților părinților noștri. Tu, Cel ce ai oprit sabia cea de văpaie și ai așezat în Rai pe vestitul tîlhar, care s-a răstignit împreună cu Tine și a căzut sub îndurările Tale; po-menește-mă și pe mine întru împărăția Ta, că și eu m-am răstignit împreună cu Tine, pironindu-mi cu frica Ta cărnurile mele și înfricoșîndu-mă de judecățile Tale. Să nu mă desparți pe mine de aleșii Tăi în înfricoșata prăpastie, nici să se pună împotrivă în drumul meu pizmașul diavol; nici să se afle înaintea ochilor Tăi păcatele mele, orice am greșit prin neputința firii mele, cu cuvîntul, cu lucrul sau cu gîndul. Tu, Cel ce ai putere a ierta păcatele, iartă-mi și mie, ca să mă aflu înaintea Ta, cînd mă voi dezbrăca de trupul acesta, neavînd nici o întinăciune în chipul sufletului meu; ci sufletul meu să se primească în mîinile Tale curat și fără de prihană, ca tămîia înaintea Ta".

Zicînd acestea, a făcut semnul Sfintei Cruci pe ochi, pe gură și pe inima sa. Apoi, pentru că i se arsese limba de fierbințeală, nu a mai putut să pronunțe un cuvînt. Asemenea și glasul i se stinsese și numai prin semnul buzelor și prin mișcarea mîinilor înțelegeam că se roagă.

Asupra acestora a sosit și seara; și cînd a adus lumînare, fericita a deschis ochii și a văzut lumina. Ea se arăta că avea sîrguință să zică obișnuita mulțumire de seară, dar, fiindcă i se curmase glasul de tot, a mulțumit cu inima și cu mișcarea mîinilor; și împreună cu inima i se mișcau și buzele. Îndată ce a sfîrșit mulțumirea, a făcut semnul Sfintei Cruci pe fața sa. După aceea a răsuflat odată tare și greu și apoi și-a dat sufletul. Atunci mi-am adus aminte de porunca ei, care mi-a dat-o cînd am întîlnit-o întîia dată, ca să pun mîinile peste ochii ei după ce va muri și să-i închid, precum se obișnuiește la morți, iar trupul ei să îl îngrop după cum se cuvine. Deci, am pus mîna pe sfînta ei față, atît numai ca să-i împlinesc porunca, pentru că ochii fericitei nu aveau trebuință de a-i închide cineva, că i-a închis singură cu mare bunăcuviință, precum se închid în somnul cel firesc. Asemenea s-au închis și buzele cu potrivire și mîinile ei s-au întins pe piept. Toată așezarea trupului s-a făcut cu bun chip de la sine și nu avea trebuință de vreo mînă să-l împodobească.

Deci, eu din două părți am slăbit de pătimirea întristării: atît de moaștele pe care le vedeam, cît de plîngerea fecioarelor. Dar ele au suferit întristarea lor cu liniște și au încetat cu pornirea bocetelor din afară, de frica care o aveau de dînsa; căci fața egumenei deși tăcuse din certare, cu toate acestea ele se temeau să nu audă zgomot de plîngere mare, afară de rînduiala

și porunca ei, și să mîhnească pe învățătoarea lor cea moartă. Dar n-au mai putut să țină cu liniște mîhnirea, că durerea ardea în sufletele lor ca un foc ascuns. Atunci numaidecît s-a auzit de la dînsele un glas amar și neținut, așa încît nici eu n-am mai putut să-mi țin gîndul. Atunci patima întristării m-a înecat cu totul, ca un rîu de primăvară, și n-am socotit cele ce aveam în mîini, ci m-am dat cu totul plînsului, socotind că era pricină binecuvîntată, pentru care plîngeau monahiile.

Ele nu plîngeau pentru că au fost lipsite de trupeasca purtare de grijă a cuvioasei, nici pentru vreun alt lucru lumesc de care se mîhnesc mirenii la moartea rudelor lor; ci plîngeau și se tînguiau, pentru că s-au lipsit de nădejdea și mîntuirea sufletelor lor cea după Dumnezeu, și cu lacrimi strigau acestea: "S-a stins făclia ochilor noștri; s-a luat de la noi lumina povățuirii sufletelor noastre; s-a ridicat de la noi pecetea nestricăciunii noastre, s-a curmat legătura întregii noastre înțelepciuni, s-a zdrobit întărirea celor neputincioase și s-a pierdut vindecarea celor bolnavi! O, buna noastră învățătoare, în zilele tale, noaptea ni se arăta ca ziua, fiindcă se lumina cu viața ta cea curată; iar acum și ziua ni se pare noapte și întuneric!" Mai mult decît toate monahiile, plîngeau acelea pe care le găsise cuvioasa lepădate în cale pe vremea foametei și le luase, le crescuse și le povățuise în viața cea nestricăcioasă a fecioriei, căci o numeau maica și hrănitoarea lor.

După puțină vreme, privind eu la sfîntul cap al moaștelor celei moarte, ca și cum am fost certat de dînsa pentru neorîn-duiala și tulburarea plînsetelor, îndată mi-am ridicat gîndul, ca dintr-un adînc al mării, și am strigat către fecioare: "Uitați-vă la dascălul vostru și aduceți-vă aminte de poruncile ei, cu care vă învăța ca să păziți toată buna rînduială la toate lucrurile. Acel suflet dumnezeiesc ne-a învățat să plîngem numai în vremea cînd ne rugăm lui Dumnezeu. Acest lucru trebuie să-l facem și acum. Deci, să schimbăm glasurile de plîngere în cîntare umilitoare de psalmi". Am zis aceasta cu glas mare, ca glasul meu să biruiască plînsetelor lor. După aceea, am îndemnat pe fecioare să meargă la chilii și să rămînă puține din ele ca să-i slujească, adică acelea pe care le primea fericita pe cînd trăia.

Între ele era și o femeie renumită în bogăție, din neamul cel bun, care se numea Uetiani; și, fiind frumoasă, se măritase după un bărbat bogat. După puțină vreme a rămas văduvă și a luat ca păzitoare și povățuitoare a văduviei ei pe fericita Macrina. Uetiani, cea mai multă vreme o petrecea împreună cu fecioarele și învăța de la dînsele petrecerea cea îmbunătățită. Deci, acesteia i-am zis că acum nu este lucru oprit a pune peste sfintele moaște oarecare podoabă luminată de giulgiuri strălucitoare, pentru a împodobi acel trup curat. Uetiani a zis: "Se cuvine să ne înștiințăm dacă și cuvioasa a judecat cu cale să i se facă acest lucru, adică, dacă este cu cuviință să facem ceea ce și ei îi va plăcea; căci ce este bineplăcut lui Dumnezeu și ei îi va fi bineplăcut!"

Era o fecioară mai întîi decît toată ceata celorlalte, cu numele Lampadia și cu treapta, diaconiță. Aceasta știa cu de-a-mănuntul cele ce poruncise cuvioasa despre îngroparea ei. Deci, întrebînd-o eu, mi-a răspuns cu lacrimi: "Împodobirea sfintei este viața cea curată! Aceasta era podoaba ei pe cînd trăia și aceasta să fie și acum la îngroparea ei. Cele ce sînt spre împodobirea trupului, nu le-a primit, nici nu le-a păzit în viața ei, ca să le aibă acum la îngropare. Drept aceea și de vom voi să facem ceva mai mult moaștelor ei, nu avem nici gătirea, nici chipul". Eu am întrebat-o: "N-aveți nimic păstrat din cele ce pot să împodobească moaștele ei?" Ea a răspuns: "Ce să avem păstrat? Aici sînt toate lucrurile ei ce le avea: îmbrăcămintea, acoperămîntul și încălțămintea cea ruptă a picioarelor ei. Acestea sînt bogăția și hainele ei și afară de acestea pe care le vedeți nu are ascuns nimic altceva în lăzi, nici în chilia ei. Ea știa o vistierie a bogăției ei, cerul. Pentru aceea le-a strîns acolo pe toate și n-a lăsat nimic pe pămînt!"

La acestea eu i-am zis: "Dar dacă voi aduce vreuna din acelea care le-am păstrat pentru îngroparea ei, oare îi va fi ei plăcută?" Ea mi-a răspuns: "Sfînta, dacă ar fi fost vie, cu adevărat ar fi primit prinosul acesta, atît pentru arhieria pe care o ai, cît și pentru rudenia cea frățească a firii. Ea n-ar fi socotit ca străin darul fratelui ei; fiindcă pentru aceasta a poruncit să se îngroape trupul ei cu mîinile tale". Fiindcă ne-a dat voie să înfășurăm sfintele ei moaște în hainele mele, am poruncit unui om al meu, să aducă o haină ca să îmbrăcăm moaștele ei.

Uetiani, înfășurînd cu mîinile ei sfințitul cap al Cuvioasei Macrina, a pus mîna pe grumajii ei și a zis către mine: "Iată podoaba care este atîrnată de grumaz!" Și, dezlegînd legătura de pe cap, mi-a arătat o cruce și un inel de fier, care erau legate de gît cu ațe subțiri și atîrnau deasupra inimii sale. Eu am zis: "Cîștigul acesta să fie de obște! Tu să ai crucea spre păzirea ta, iar mie îmi este destul moștenirea inelului!" Deasupra peceții inelului era închipuită o cruce, care arăta cinstitul lemn al Sfintei Cruci. Acela era ascuns în pecetea inelului, precum mi-a spus Uetiani, care știa.

Dar, deoarece era vremea să se îmbrace trupul cel curat cu haina și fericita îmi dăduse poruncă să-i slujesc la aceasta, iată că vine și Uetiani, cea mai sus pomenită, și îmi ajută. Pe cînd îmbră-cam sfintele moaște cu haina, ea mi-a zis: "Să nu lași nevăzută minunea cea mare care a făcut-o sfînta!" Atunci îndată a dezgolit o parte oarecare din pieptul ei și, aducînd lumînarea mai aproape de partea aceea, mi-a arătat un semn mic în piele, care se asemăna cu un ac subțire. Eu i-am zis ei: "Ce minune este, dacă această parte a trupului are semnul acesta?"

Ea a răspuns: "Acesta a rămas pe trupul ei, ca o aducere aminte a ajutorului cel mare pe care fericita l-a primit de la Dumnezeu. Pentru că într-o vreme, s-a ivit în partea aceasta a trupului ei o boală cumplită, încît era în primejdie mare, căci dacă nu se tăia cu briciul, se făcea mare și nu se mai putea vindeca; pentru aceasta maica ei o ruga să aducă un doctor să o vadă. Fericita, socotind că a se dezgoli la trup și a se vedea de ochi străini, era mult mai rău decît boala aceea pe care o suferea, după ce a venit seara și a săvîrșit către maica sa obișnuita ei slujbă, a intrat în sfîntul altar; și acolo, căzînd în genunchi, a rămas toată noaptea, rugîndu-se lui Dumnezeu, Doctorul tuturor, să o tămăduiască. Ea a vărsat atîtea lacrimi, încît cu ele a făcut tină, și din tina aceea a făcut o doctorie pentru boala ei. Dar, fiindcă maica sa se mîhnea și o îndemna să aducă un doctor, sfînta a zis către dînsa că, dacă va face cu mîna ei semnul sfintei și de viață făcătoarei cruci pe partea trupului unde o durea, se va tămădui. Atunci îndată a pus mîna sa pe sînul ei și a făcut Semnul Cruci. Și, o, minune! Rana s-a tămăduit și a rămas numai acest mic semn, ca să fie spre aducere aminte a dumnezeieștii tămăduiri și spre necontenita mulțumire către Dumnezeu".

După ce trupul sfintei s-a împodobit în acest chip, Uetiani mi-a zis: "Nu se cuvine ca sfînta să se arate împodobită ca o mireasă în ochii fecioarelor; deci, eu am o haină neagră, care a fost a fericitei maicii tale; pe aceea se cuvine să o punem peste sfintele moaște, ca să nu se arate sfințita frumusețe, care strălucește cu această străină împodobire a hainei". Astfel a pus deasupra haina cea neagră, dar și prin ea strălucea fața sfintei. Gîndesc că puterea cea dumnezeiască a dat sfintelor moaște darul acesta, încît după visul acela pe care l-am avut mai înainte, se vedea că ieșeau fulgere din frumusețea aceea.

După ce noi am săvîrșit acestea și se auzeau cîntările și plîngerile fecioarelor, nu știu cum s-a auzit glasul acela de cei ce locuiau împrejur, încît toți au alergat împreună din toate părțile. Ei au venit atît de mulți, încît nici curtea nu-i încăpea. Deci, în noaptea aceea s-a făcut priveghere cu cîntări de laudă, precum se face la praznicile mucenicilor; iar cînd s-a ajuns la slujba Duminicii, mulțimea bărbaților și femeilor care se adunaseră au tulburat cîntarea de

psalmi cu plîngerile lor. Eu, cu toate că sufeream rău de întristare, însă mă gîndeam că ar fi cu putință ca să nu se lipsească nimic din acelea, care se cădea să se facă la îngropare. De aceea am despărțit mulțimea adunată, pe femei le-am pus împreună cu fecioarele, iar pe bărbați, împreună cu ceata monahilor. Astfel am făcut să fie de amîndouă părțile cîte o cîntare de psalmi bine întocmită.

După ce s-a făcut ziuă și tot locul sihăstriei se strîmtorase, din cauza mulțimii, Araxie, episcopul acelei cetăți, care venise la îngropare cu toți preoții, m-a îndemnat să ridicăm moaștele și să le ducem la locul unde aveau să se îngroape. Atunci, eu mai întîi am rînduit racla cu moaștele de o parte, iar episcopul de altă parte și doi citeți de celelalte două părți. Astfel am mers cu liniște, iar înainte de amîndouă părțile moaștelor, mergeau o mulțime de diaconi și citeți, petrecînd sfintele moaște și avînd toți lumînări aprinse. Îngroparea fericitei era ca un praznic, fiindcă și cîntarea de psalmi se cînta cu un glas de către toți.

Dar fiindcă drumul pînă la biserica mucenicilor, unde erau îngropate trupurile părinților noștri, era ca la șapte sau opt stadii de-abia am trecut cu mare greutate acea depărtare; căci mulțimea aceea ne împiedica pe noi pe drum. După ce am ajuns la biserica aceea, am pus jos racla cu sfintele moaște și am început să facem rugăciune fără cîntare de psalmi. Rugăciunea aceea s-a făcut pricină de plîngere a poporului; căci, după ce a început cîntarea de psalmi, s-a descoperit mormîntul părinților noștri, în care sfînta avea poruncă să se îngroape. Atunci una din fecioare, văzînd acea sfințită față, a strigat: "Vai mie! De acum înainte nu voi mai vedea această față cu chip dumnezeiesc".

Cum au auzit aceasta celelalte monahii, au strigat și ele împreună cu dînsa; și îndată s-a făcut un zgomot fără de rînduială, încît s-a tulburat rugăciunea aceea ce se făcea cu cuviință. Din pricina aceasta, inimile tuturor celor adunați s-au zdrobit cu cuvintele acelea și s-au pornit spre lacrimi; dar eu făcînd un semn ca să tacă, iar diaconul cîntînd în biserică obișnuitele ectenii, le-a poruncit să se roage. Astfel, poporul cu sila s-a așezat în locul cel cu bună rînduială al rugăciunii.

După ce s-a săvîrșit rugăciunea, a intrat în sufletul meu o frică a acelei porunci dumnezeiești, care zice: "Goliciunea părintelui tău și a maicii tale nu o vei descoperi". Dar eu am zis în gîndul meu: "Cum voi putea să scap de osînda aceasta, eu, care am să văd la trupurile părinților mei goliciunea cea de obște a firii omenești, fiindcă trupurile lor s-au risipit, rămînînd niște oase goale?"

Acestea socotindu-le eu și, mai ales, temîndu-mă de mîhnirea pe care a arătat-o Noe către fiul său, Ham, căci i-a văzut goliciunea lui, mai pe urmă de toată meșteșugirea pe care au uneltit-o cei doi fii ai lui Noe, Sim și Iafet, mi-a arătat ce să fac. Pentru aceea, îndată ce s-au luat lespezile de pe mormîntul părinților mei, moaștele lor, mai înainte de a se vedea au fost acoperite cu un giulgiu curat. După aceasta, eu și episcopul am luat sfintele moaște și le-am pus lîngă moaștele maicii noastre. Astfel s-a îndeplinit rugăciunea și făgăduința care au avut-o amîndouă, maica și fiica; pentru că amîndouă au cerut de la Dumnezeu, ca și după moarte trupurile lor să se unească, după cum erau unite și în viața aceasta.

După ce s-au săvîrșit toate cele spre îngropare, am căzut pe mormînt și am sărutat țărîna; apoi am pornit la drum mîhnit și plin de lacrimi, gîndindu-mă de ce fel de bine s-a lipsit viața oamenilor. Pe drum s-a întîmplat că am întîlnit un om vestit, care avea stăpînire ostășească într-o cetate a Pontului. Acela se numea Sevastopolis. El, aflîndu-se împreună cu ostașii lui, m-a

întîmpinat cu multă dragoste și, auzind de moartea fericitei mele surori, s-a întristat, că era rudenie a noastră.

După ce am încetat din lacrimi, am început să vorbim și mi-a zis: "Ascultă-mă, cît de mare bine a ieșit din viața aceasta!" Și a început povestirea astfel:

Odată, am dorit împreună cu soția mea să mergem la școala faptelor bune, că așa se cade a se numi sihăstria aceea, în care locuia fericita. Cu noi a mers și fiica noastră, care avea la un ochi o patimă vătămătoare, încît era grozavă și jalnică la vedere; fiindcă îmbrăcămintea luminii ochiului se îngroșase și se albise. După ce am ajuns la mînăstire, am împărțit locurile. Eu m-am dus la mînăstirea de călugări, peste care era egumen Petru, fratele tău, iar soția mea s-a dus în mînăstirea fecioarelor, unde era Sfînta Macrina.

După ce am zăbovit cîtăva vreme, am voit să ne întoarcem la casa noastră. Pe cînd ne pregăteam noi, deodată, cu o împreună glăsuire, ne-au oprit; adică fratele tău m-a rugat pe mine să mai îngăduiesc pînă mă voi împărtăși din masa lui cea pustnicească; iar fericita Macrina, sora ta, asemenea n-a lăsat pe soția mea să se ducă, ci, ținînd pe copila noastră în brațe, zicea că nu voiește s-o dea maicii sale, pînă ce nu se va împărtăși din masa ei. Apoi, sărutînd copila după obicei, și-a apropiat gura de ochiul bolnav al copilei, și, văzînd patima ce o avea la ochi, a zis: "Dacă îmi veți face mie darul acesta și veți îngădui să vă împărtășiți din masa noastră, vă voi da și eu o plată vrednică de o cinste și de un dar ca acesta". Mama copilei a zis: "Ce plată ai să ne dai?" Fericita a răspuns: "Am să vă dau o doctorie care să tămăduiască ochiul copilei voastre!" Această făgăduință a sfintei mi s-a vestit și mie, și, bucurîndu-ne pentru aceasta, am rămas la ei.

După ce ne-am sculat de la masă, am pornit cu bucurie la drum, povestindu-ne unul altuia cele ce am văzut și am auzit. Eu îi povesteam faptele monahilor, iar soția mea îmi povestea cu de-a-mănuntul cele ce a văzut și a auzit de la fericita, și nu voia să lase nepovestite nici pe cele mai mici. Deci, povestind acestea, a venit și la cuvintele prin care se făgăduise sfînta că ne va da o doctorie, care va tămădui copila noastră. Atunci ea a întrerupt povestirea și a zis: "Vai, ce-am făcut! Cum am uitat să luăm doctoria care ne-a făgăduit-o?" Dar fiindcă mă mîhneam și eu pentru nepurtarea aceea de grijă, i-am poruncit să se întoarcă degrabă înapoi s-o ia. Atunci, din întîmplare, copila, pe care o ținea doica în brațe, s-a întors către mama sa, care, uitîndu-se la ochiul ei, de bucurie a zis cu glas mare către mine: "Nu te mîhni pentru doctorie, că nu ne-am lipsit de ceea ce ne-a făgăduit sfînta, căci doctoria ei a fost tămăduirea ce a făcut-o prin rugăciune copilei noastre". Deci nu rămăsese la ochiul copilei nici un semn de patimă, ca să fie nevoie să se vindece din doctoria ei. Zicînd aceasta, a luat copila în brațe și a dat-o în mîinile mele. Văzînd și eu o minune ca aceasta, mi-am adus aminte de minunile Domnului nostru Iisus Hristos, pe care unii nu le cred, și am zis: "Ce mare lucru este a se tămădui orbii prin mîna Domnului! Căci și Macrina, roaba Lui, cu credința ei în Dumnezeu, a făcut o minune ca aceasta, care nu este mai prejos decît acelea!"

Povestindu-mi acestea, acel vestit bărbat, ruda noastră, a tăcut și a început să-i curgă lacrimile din ochi. Acestea și alte minuni asemenea ale Fericitei Macrina, am auzit de la cei ce viețuiau împreună cu dînsa și știau cu de-amănuntul viața ei. Pe acelea nu le mai povestesc, că se vor părea necrezute de mulți; fiindcă cei mai mulți dintre oameni, după măsura cunoștinței lor, judecă și pe acelea care le aud; iar lucrul care covîrșește măsurile cunoștinței lor, îl presupun că este minciună și nu-l cred. Pentru aceea nu mai spun aducerea de roadă ce a făcut fericita în vremea foametei, înmulțind grîul pe care-l scotea din hambar și îl împărțea la săraci.

Ea a făcut și alte minuni încă mai slăvite decît aceasta, precum erau: vindecare celor bolnavi, tămăduirile celor îndrăciți și proorocirile care le spunea, despre cele ce au să fie. Iar cei ce au cunoștință adevărată și întreagă, le cred pe toate că sînt adevărate, deși se par necrezute, căci sînt mai presus de fire. Aceia însă care sînt proști la minte, socotesc că sînt cu neputință. Eu una știu: că după măsura credinței, așa se dau și dumnezeieștile daruri; adică, mici la cei puțin credincioși, și mari la cei ce au credință mare și desfătată.

Pentru aceea le-am lăsat și eu și n-am scris minunile cele preaslăvite, care le-a făcut Dumnezeu prin Cuvioasa Macrina, ca să nu se vatăme cei puțin credincioși, care nu cred în darurile lui Dumnezeu; socotind că acelea, pe care le-am scris, sînt destule spre scrierea împrejur a petrecerii ei, pentru ale cărei rugăciuni să ne învrednicim și noi împărăției cerului. Amin.

57. VIAȚA CUVIOSULUI DIA
(19 IULIE)

Patria Cuviosului Dia a fost Antiohia Siriei. El s-a născut din părinți creștini și, crescînd în dreapta credință, a intrat din tinerețe în nevoința pustnicească, povățuindu-se la îmbunătățita viață monahicească, de bărbații cei de Dumnezeu insuflați. El avea multă luptă cu diavolul, nevăzutul vrăjmaș, și cu potrivnicul de casă, cu trupul său, care poftește asupra duhului. Drept aceea, pe diavol îl biruia cu neîncetata rugăciune, iar trupul îl supunea cu postirea, cu nedormirea și cu multe alte osteneli.

Cuviosul Dia se lupta în tot chipul și cu tot dinadinsul ca să-și omoare mădularele și să-și robească trupul duhului. Hrană primea foarte puțină și nu în toate zilele, ci a doua sau a treia zi. Ba de multe ori petrecea întreaga săptămînă fără hrană și fără somn. Cu o înfrînare ca aceasta, omorîndu-se pe sine și biruind pe potrivnic, s-a ridicat la înălțimea vieții cea fără de patimă și s-a făcut locaș curat al Sfîntului Duh, pentru că s-a sălășluit într-însul darul lui Dumnezeu. El s-a făcut bărbat puternic cu lucrul și cu cuvîntul, făcînd minuni și povățuind pe mulți spre mîntuire, slăvindu-se printr-însul Tatăl ceresc.

Viețuind el mulți ani în Antiohia, i s-a făcut în vedenie o poruncă de la Dumnezeu, ca să se ducă la Constantinopol pentru folosul multora. Deci, de la început n-a voit să creadă acea vedenie, temîndu-se să nu fie vreo meșteșugire a potrivnicului, pentru că diavolul știe uneori a se închipui pe sine în îngerul luminii. Dar, după ce și a doua oară i s-a arătat lui aceeași vedenie și poruncă a Domnului, ba încă și acea cetate în care nu fusese niciodată i s-a dezvăluit în ce fel este, s-a supus voii lui Dumnezeu, Care le rînduiește pe toate spre folos. Deci, lăsînd Antiohia, a mers la cetatea împărătească.

Intrînd el în cetate și văzînd sfintele biserici ale lui Dumnezeu, palatele și toate zidirile cele frumoase ale cetății, se minuna în sine despre toate acelea, pentru că le văzuse în descoperirea lui Dumnezeu și a cunoscut că a fost adevărată acea vedenie, pe care a văzut-o cînd era în Antiohia. Înconjurînd el, nu numai cetatea, ci și pe cele dinaintea cetății, a aflat în afară loc pustiu, în care erau morminte vechi păgînești, unde locuiau mulți diavoli; deci, locul acela era înfricoșat celor ce treceau pe alături, pentru diavoleștile năluciri și înfricoșări. Dar el,

iubindu-l și înarmîndu-se cu puterea Crucii și cu rugăciunea, ca cu o armă și platoșă împotriva diavolilor, s-a sălășluit acolo, făcîndu-și o mică bolniță.

Cine poate să spună supărările ce le avea de la diavoli, ziua și noaptea? Pentru că neîncetat năvăleau asupra lui cu diferite năluciri înfricoșate, vrînd să-l îngrozească și să-l izgonească din locul acela. Dar el, ca un ostaș viteaz al Împăratului ceresc, chemînd numele lui Iisus Hristos cel înfricoșat diavolilor, fără de teamă se împotrivea lor și îi biruia cu mare răbdare bărbătească.

Vrînd el să se înștiințeze de este bună voirea Domnului să petreacă în acel loc, s-a rugat pentru aceasta de trei ori, Unuia în Treime Dumnezeu și, luîndu-și toiagul său cel uscat, l-a înfipt în pămînt, zicînd: "În numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, de va odrăsli toiagul acesta și de se va înrădăcina, apoi și eu voi petrece aici". Dumnezeu, Care face voia celor ce se tem de El și ascultă rugăciunea lor, a auzit rugăciunea plăcutului Său și a împlinit cererea lui; pentru că toiagul cel uscat a odrăslit și s-a înrădăcinat și a început a crește încet, încet, încît după cîțiva ani a crescut și a ajuns un stejar mare. Acel stejar și după moartea cuviosului a stat mai mult de o sută de ani, pînă cînd a înflorit și dreapta credință creștinească.

Cuviosul Dia, văzînd odrăslirea toiagului său cel uscat, a cunoscut voia Domnului său, ca el să viețuiască acolo. Deci, mai mult s-a înarmat împotriva diavolilor, curățind locul acela de nălucirile și înfricoșările lor. Diavolii, luptîndu-se multă vreme cu dînsul și neputînd a-l birui și a-l izgoni de acolo, singuri au fugit din locul acela, ca niște biruiți și neputincioși. Așa Sfîntul Dia, curățind locul acela de diavoli cu rugăciunile sale, trăia într-însul îngerește. El lăuda pe Dumnezeu ziua și noaptea, iar hrană avea din purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Apoi a început a se face cunoscut oamenilor, pentru că cei dimprejur, văzînd pe stareț că s-a sălășluit în acel loc înfricoșat și periculos, întîi se mirau, apoi au început a veni la el și, văzînd că nu avea nimic în chilie, au început a-i aduce cele de trebuință; iar el, pe cei ce veneau la dînsul, îi învăța pe calea cea mîntuitoare și îi folosea cu cuvinte de Dumnezeu insuflate.

El, cu cele aduse lui, ospăta pe cei ce le aduceau. Asemenea hrănea pe săracii și străinii care treceau pe acolo. Dar mai ales de toți a fost știut, cînd, cu darul lui Dumnezeu care viețuia într-însul, a început a tămădui bolile omenești. Atunci alergau la dînsul mulți bolnavi, cărora el le dădea sănătate, nu numai trupească, ci și sufletească. La bolile cele trupești el alătura și lipea rugăciunea, ca un plasture doctoricesc, iar rănile cele sufletești le lega cu învățăturile cele folositoare, aducîndu-i la umilință și îndemnîndu-i la pocăință.

În vreme aceea împărățea Teodosie cel Tînăr, care era nepotul lui Teodosie cel Mare. Acela, auzind de Cuviosul Dia, singur a mers la dînsul spre cercetare și s-a umilit, minunîndu-se de viața și de darul învățăturii lui celei folositoare de suflet, care ieșea din gura aceluia. Împăratul s-a mai mirat foarte mult și de toiagul ce odrăslise și care crescuse copac mare. Deci, a poruncit să se zidească acolo, din vistieriile sale împărătești, o biserică și s-o îngrădească cu zid împrejur ca pe o mînăstire, iar cuviosul părinte să fie începător și povățuitor spre mîntuirea multora. Preasfințitul Patriarh Atic, văzînd acestea, a silit pe Cuviosul Dia să primească rînduiala preoțească; și astfel, plăcutul lui Dumnezeu s-a făcut egumenul fraților adunați la dînsul și al tuturor celor ce veneau pentru folos la slăvitul învățător - doctor ales al sufletelor și al trupurilor -, care era povățuitor în toată cetatea împărătească. Locașul lui s-a făcut liman și odihnă celor ce nu aveau unde să-și plece capul.

În mînăstire era lipsă de apă, de vreme ce locul era uscat și apa se aducea de departe. Deci, frații au rugat pe Cuviosul Dia să le poruncească să sape un puț în mînăstire, nu numai

pentru nevoile mînăstirești, dar și pentru cei ce veneau. Sfîntul s-a împăcat cu cererea lor. Puțul s-a săpat în multă vreme și n-au dat de apă, căci locul era înalt și pietros. Frații fiind în nepricepere și lucrătorii vrînd să înceteze cu osteneala lucrului, pentru că nu dădeau de apă, a venit acolo cuviosul și, luînd o sapă, a poruncit să-l coboare în puț. Deci, fiind coborît, cînd a ajuns la jumătatea puțului, a poruncit să fie oprit vasul în care era coborît și a lovit cu sapa în peretele de pămînt, chemînd numele Preasfintei Treimi, și îndată a curs de acolo izvor îndestulat de apă, încît abia au grăbit de au scos afară pe lucrătorii care erau în fundul puțului.

Apa înmulțindu-se foarte repede și umplînd puțul, toți s-au mirat de acea minune și au preamărit pe Dumnezeu. Unul din lucrători, stînd deasupra și văzînd că apa curgea din coastele pămîntului, era cuprins de necredință și a zis în taină către ceilalți că starețul a făcut oarecare farmece ca să curgă apa; căci, negăsind apă la fund, cum a putut să curgă deodată atîta îndestulare de apă din peretele pămîntului. Astfel zicînd el, îndată l-a ajuns judecata lui Dumnezeu, că omul acela, alunecînd, a căzut în apă și s-a înecat.

De acest lucru înștiințîndu-se femeia lui, a alergat îndată cu mare tînguire și a început a zice cuvinte de ocară Cuviosului Dia: "O, de n-ai fi venit aici, bătrîn fermecător, înșelător și pierzător de oameni, care ai pierdut pe bărbatul meu! Iată și eu singură mă voi pierde, ca păcatele noastre de la amîndoi să fie asupra sufletului tău!" Ea mai zicea și alte ocări; dar cuviosul, mîngîind-o cu glas blînd, i-a grăit: "O, femeie, cu bună nădejde, așteaptă că vei lua de aici pe bărbatul tău!" Femeia, mîniindu-se și mai mult, a răcnit: "O, monah înșelător, de unde îmi vei da bărbatul? Oare vei putea învia pe cel mort?" Deci, repezindu-se la cuvios, l-a apucat de haină, voind să o rupă.

Frații, nesuferind cele ce făcea ea, au apucat-o, vrînd s-o izgonească de la porțile mînăstirii; dar sfîntul a zis către ei: "Lăsați-o, că nu ne ocărăște ea, ci diavolul care o îndeamnă și care se va rușina îndată de darul lui Dumnezeu, care ne ajută". Zicînd acestea a poruncit să caute în apă pe omul cel înecat. Ei, căutîndu-l și găsindu-l, l-au scos afară. Acela zăcînd mort, Cuviosul Dia, cel minunat și plăcut lui Dumnezeu, s-a apropiat de el și, făcînd rugăciune cu dinadinsul către Dumnezeu, a apucat de mînă pe cel mort și l-a ridicat viu de la pămînt. Apoi, chemînd pe femeie, i-a dat bărbatul. Femeia, văzînd viu pe bărbatul său, s-a înspăimîntat, asemenea și pe toți i-a cuprins frica de minunea aceea. Deci femeia, luîndu-și bărbatul, s-a dus cu dînsul la casa lor.

Mergînd ei și neajungînd încă acasă, deodată acelui bărbat înviat, slăbindu-i genunchii, a căzut cu fața în jos și a murit iarăși. Femeia, văzînd aceea, s-a înspăimîntat foarte și tremura, pentru că se temea să nu fie și ea asemenea pedepsită de mînia lui Dumnezeu și să cadă la pămînt, să moară. Atunci s-a întors la mînăstire plîngînd și tînguindu-se și, căzînd înaintea cuviosului, îi cerea iertare și zicea: "Părinte, pentru rugăciunile tale, Dumnezeu a înviat pe bărbatul meu, dar pentru păcatele mele, iarăși a murit!" Atunci pe toți i-a cuprins mai multă frică pentru minunatele și neștiutele judecăți ale lui Dumnezeu. Drept aceea, cuviosul a sfătuit pe acea femeie, ca de atunci să petreacă în pocăință, plîngîndu-și păcatele; iar fraților le-a poruncit ca pe bărbatul ei să-l dea obișnuitei îngropări.

Cuviosul a mai făcut încă și multe alte minuni cu puterea și ajutorul Atotputernicului Dumnezeu; însă acelea n-au venit la știrea noastră, pentru că învechirea vremii, prigonirile cele de multe feluri care au fost asupra Bisericii și stricările cetății împărătești, pierzînd multe cărți, abia aceste cîteva pe care le povestim, ne-au rămas despre Cuviosul Dia.

El, trăind mulți ani și ajungînd la adînci bătrîneți, s-a îmbolnăvit ca de moarte și, chemînd pe frați, i-a învățat. După aceea, împărtășindu-se cu dumnezeieștile Taine, a rămas nemișcat și fără de suflare, ca mort. Toți, socotind că într-adevăr este mort, îl plîngeau și îi pregăteau cele spre îngropare. Acolo venise și Preasfințitul Patriarh Atic al Constantinopolului și Alexandru, Patriarhul Antiohiei, care se întîmplase a fi atunci în cetate, și se adunaseră și alți mulți bărbați cinstiți din rînduiala duhovnicească și mirenească, voind să-i facă îngropare deosebită.

Atunci el, deșteptîndu-se ca din somn și ridicîndu-se din pat, a zis: "Dumnezeu mi-a dăruit să mai petrec în viața aceasta încă 15 ani! El s-a sculat sănătos și tuturor le-a fost bucurie pentru întoarcerea lui de la porțile morții, pentru că tuturor le era de mare trebuință: arhiereilor, în vorbirea cea duhovnicească și înțeleptită de Dumnezeu; împăraților, pentru mijlocirea cea în rugăciune către Dumnezeu; celor ce căutau mîntuire, spre chipul vieții îmbunătățite; păcătoșilor, spre îndemnarea la pocăință; bolnavilor, spre tămăduire; străinilor, pentru odihnă, săracilor, pentru hrănire și fiecăruia, spre toate trebuințele; pentru că tuturor le era de folos cuviosul acesta, ajutînd pe fiecare cu cuvîntul și cu lucrul și arătîndu-se că este fiecăruia adevărat părinte.

Cuviosul Dia, petrecînd vremea de 15 ani care i se adăugase de Dumnezeu, în obișnuitele osteneli pustnicești și în folosința multor suflete - fiind lumina lumii -, s-a apropiat către trecerea cea desăvîrșită de la cele pămîntești. Intrînd el în biserică și în Sfîntul Altar ca să se roage, a văzut arătîndu-i-se un bărbat prealuminos, îmbrăcat în veșminte preoțești și zicînd către dînsul: "S-au sfîrșit anii vieții tale și a sosit vremea mutării tale la viața cea neîmbă-trînită; deci, pregătește-te să te dezlegi din trup și să treci către Domnul".

Cuviosul s-a închinat bărbatului aceluia ce i se arătase și, mulțumind lui Dumnezeu pentru o înștiințare ca aceea a ceasului morții, a chemat pe frați și, spunîndu-le cel mai de pe urmă cuvînt de învățătură, a poruncit și despre îngroparea sa, ca să nu i se ia trupul lui de cei din cetate, ci să-l îngroape în mînăstirea sa. El, rînduind toate cele cuviincioase bunului sfîrșit creștinesc, rugîndu-se din destul pentru toți și pentru sine și dînd la toți cea mai de pe urmă sărutare, a văzut pe îngerul lui Dumnezeu stînd înaintea lui și aceluia și-a dat cu bucurie cinstitul său suflet.

Astfel s-a mutat către Domnul Cuviosul părintele nostru Dia. Împăratul și patriarhul voiau ca cinstitul lui trup să-l aducă în cetate, pentru apărarea cetății. Dar monahii le-au spus așezămîntul lui, ca trupul lui să nu se îngroape în altă parte, ci în gropnița mînăstirii. Neîndrăznind ei să calce așezămîntul starețului, au făcut după porunca lui și l-au îngropat în locașul său cu cinstită îngropare, slăvind pe Dumnezeu Cel minunat întru sfinți, pe Unul în Treime, pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, Căruia și de la noi să-I fie cinste și slavă, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

58. VIAȚA ȘI MINUNILE SFÎNTULUI PROOROC ILIE TESVITEANUL (20 IULIE)

Vrînd să începem viața Sfîntului Prooroc Ilie Tesviteanul, văzătorul cel slăvit și învățătorul poporului celui depărtat de la Dumnezeu, mustrătorul împăraților celor fărădelege și pedepsitorul proorocilor mincinoși, minunatul făcător de minuni și rîvnitor către Dumnezeu, cel căruia stihiile s-au supus și cerul i-a dat ascultare, marelui plăcut al lui Dumnezeu, a celui ce petrece pînă acum în trup și va să fie, ca o înainte cuvîntare, mergător înainte la a doua venire a lui Hristos, vom punem înainte faptele care le-a făcut el, pentru cea mai luminoasă arătare a rîvnei lui, cu care s-a nevoit către Domnul Dumnezeu.

De la început, popoarele lui Dumnezeu cele alese, care se înmulțiseră în douăsprezece seminții, după numărul celor doisprezece fii ai lui Israil, au fost nedespărțite între dînsele, cu o unire și o sfătuire îndreptîndu-se, cu un povățuitor care s-a început de la Moise, de la Isus al lui Navi și de la ceilalți judecători ai lui Israil, pînă la împăratul David și Solomon. După Solomon a luat împărăția fiul său, Roboam, și, ca un tînăr, nebăgînd în seamă sfatul cel bun al bătrînilor celor înțelepți, ci ascultînd sfatul cel răzvrătit al tinerilor celor de o seamă cu dînsul, a început

a asupri poporul lui Israil, îngreunîndu-l cu diferite dăjdii și pedepsindu-l cu bătăi și risipiri. Atunci cele zece seminții ale lui Israil, desfăcîndu-se de dînsul și-au ales alt împărat cu numele Ieroboam. El a fost mai înainte rob al lui Solomon, pe care împăratul vrînd să-l bată pentru oarecare pricină, acesta a fugit în Egipt, unde a stat pînă la moartea lui Solomon.

Apoi, s-au întors semințiile lui Israil, ce se despărțiseră de Roboam, fiul lui Solomon, care împărățea în Ierusalim numai peste două seminții: peste seminția lui Iuda și peste cea a lui Veniamin. Iar Ieroboam, robul lui Solomon, împărățea peste zece seminții ale lui Israil, în cetatea Sichem cea înnoită de dînsul și care mai pe urmă a fost risipită. Deci, cele două seminții care rămăseseră cu fiul lui Solomon, Roboam, formau împărăția lui Iuda; iar cele zece seminții care rămăseseră cu robul lui Solomon, Ieroboam, se numeau împărăția lui Israil. Deși semințiile lui Israil se despărțiseră în două părți, totuși ele slujeau împreună unui singur Dumnezeu, Făcătorul cerului și al pămîntului. Dar ele, neputînd să mai aibă alte biserici, decît numai pe cea din Ierusalim zidită de Solomon, și nici alți preoți, decît numai pe cei puși de Dumnezeu, de aceea popoarele din împărăția lui Israil veneau în toți anii la Ierusalim să se închine Domnului Dumnezeu, cu aducere de jertfe.

Ieroboam, împăratul lui Israil, văzînd aceea s-a gîndit în sine, zicînd: "Aceste popoare, dacă vor merge totdeauna astfel pe la Ierusalim, pentru închinare lui Dumnezeu, iarăși se vor lipi de împăratul lor cel dintîi - de fiul lui Solomon -, și pe mine mă vor ucide". Acestea gîndindu-le, căuta cum ar putea să întoarcă pe israiliteni să nu se mai ducă în Ierusalim; și s-a gîndit că nu poate să-i întoarcă pe dînșii de a se mai duce la Ierusalim, dacă nu-i va întoarce pe ei de la credința în Dumnezeu. Știind el că poporul acela este lesne aplecat spre închinarea de idoli și spre toată jertfa cea fărădelege, s-a gîndit să-i depărteze pe ei de la Dumnezeu printr-un meșteșug ca acesta:

Împăratul cel fărădelege, urmînd celor vechi și depărtați de Dumnezeu, precum făcuseră și israilitenii cei de demult cînd ieșiseră din Egipt, a făcut doi viței de aur și, chemînd la dînsul tot poporul acela și arătîndu-i, le-a zis: "Aceștia sînt zeii tăi, Israile, care te-au scos din pămîntul Egiptului! Deci, nu mai umblați de acum la Ierusalim, ci să vă închinați acestor zei". Apoi, a pus acei viței în diferite locuri; pe unu în Betel și pe altul în Dan. El le-a zidit idolilor case frumoase și le-a rînduit în cinstea lor diferite praznice, apoi el singur s-a făcut slujitor al lor. El a poruncit, spre înșelarea popoarelor celor iubitoare de păcate, să săvîrșească toată fărădelegea lîngă acei idoli în chip de viței de aur, la necuratele lor praznice.

Astfel, acel împărat păgîn, pentru o împărăție vremelnică, singur a căzut de la Dumnezeu și pe toate cele zece seminții le-a întors de la Dînsul. Deci, poporul întreg se ținea după acel împărat și după ceilalți împărați ai lui Israil, de aceeași păgînătate și închinători de idoli, precum se deprinsese astfel de la Ieroboam. Dar Preabunul Dumnezeu, nevrînd să părăsească pe poporul care îl părăsise pe El și căutînd întoarcerea lor, le-a trimis proorocii Lui cei sfinți, ca să le arate rătăcirea lor și să-l sfătuiască, ca, izbăvindu-se din cursele diavolului, să se întoarcă iarăși la credincioasa cinstire a Dumnezeului cel adevărat. Între alți prooroci, care din diferite timpuri au fost trimiși la dînșii, a fost și acesta, despre care ne este nouă vorba, adică Sfîntul Ilie cel mare între prooroci, despre a cărui naștere se povestesc multe de către cei vrednici de credință.

Patria Sfîntului Ilie, proorocul lui Dumnezeu, a fost țara Galaadului, de cealaltă parte de Iordan, care se învecinează cu Arabia și cu cetatea Tesvi, după care s-a numit și Tesviteanul. El s-a născut din seminția lui Aaron, din tată cu numele Sovac. În timpul în care maica sa l-a născut, Sovac, tatăl lui, a văzut niște bărbați îmbrăcați în haine albe, vorbind cu pruncul și învelindu-l pe el cu foc, băgîndu-i văpaie de foc în gură, ca să mănînce. Aceasta văzînd-o tatăl

său și spăimîntîndu-se, s-a dus la Ierusalim și a spus preoților vedenia sa. Unul din acei preoți, bărbat mai înainte- văzător, i-a zis: "Omule, nu te teme de vedenia aceea pentru pruncul tău, dar să știi că el va fi locaș al luminii darului lui Dumnezeu și cuvîntul lui va fi ca focul de puternic și de lucrător. Rîvna lui către Domnul și viața lui fiind bineplăcută lui Dumnezeu, va judeca pe Israil cu sabie și cu foc".

Un semn ca acesta și o mai înainte-vestire pentru Sfîntul Ilie la nașterea lui i-a fost arătată, adică ce fel avea el să fie, după ce va veni la vîrsta bărbatului desăvîrșit. Pruncul, crescînd, avea înclinare către preoție, ca unul ce era din seminție preoțească. Deci, punîndu-și nădejde în Dumnezeu din tinerețe, a iubit curăția fecioriei și petrecea într-însa ca un înger al lui Dumnezeu, cu sufletul și cu trupul. Lui îi plăcea să se îndeletnicească în dumnezeiasca gîndire. Adeseori ieșea la liniște în locurile pustiului și astfel mult vorbea cu Însuși Dumnezeu, prin rugăciunea cea fierbinte, arzînd ca un serafim de dragoste înfocată către Dînsul. El era iubit de Dumnezeu, pentru că Domnul iubește pe cei ce-L iubesc pe El. Toate cîte cerea de la milostivirea lui Dumnezeu, le lua ca unul ce aflase înaintea Lui mult dar.

Sfîntul Ilie, auzind și văzînd fărădelegile ce se făceau în poporul cel răzvrătit a lui Israil - împărații petrecînd în păgînătate, judecătorii și cei mari făcînd nedreptăți, popoarele slujind urîciunilor idolești, fără frică și fără teamă de Dumnezeu, tăvălindu-se în necurăție și aducînd pe fiii lor ca jertfă diavolilor; iar adevărații cinstitori de Dumnezeu se primejduiau în strîmtorare și în prigonire, necăjindu-se și dîndu-se la moarte -, îl durea foarte tare inima și se tînguia; pe de o parte, pentru pierderea sufletelor omenești, iar pe de alta, pentru prigonirea cea cumplită împotriva drepților. El se mîhnea mai vîrtos pentru necinstirile ce se făceau adevăratului Dumnezeu de cei necredincioși, se întrista și se umplea de rîvnă pentru toate cîte vedea.

Deci, mai întîi se rugă la Dumnezeu să întoarcă pe cei păcătoși la pocăință; dar, de vreme ce Dumnezeu are trebuință de la cei păcătoși de chiar voința lor spre bine, iar în acei oameni împietriți nu era deloc acea voință a binelui, de aceea proorocul rîvnind foarte mult, s-a rugat lui Dumnezeu să-i pedepsească vremelnic, ca măcar astfel să se înțelepțească. Dar, văzînd pe Domnul zăbavnic spre pedepsire, ca pe un iubitor de oameni și îndelung răbdător, a îndrăznit a cere să-i poruncească lui să pedepsească pe cei călcători de lege, că poate se vor întoarce oamenii spre pocăință cînd vor fi pedepsiți de om. Deci el nu s-a depărtat de o rugăciune ca aceea pînă ce nu a cîștigat-o. A luat cererea aceea de la Preaînduratul Dumnezeu pentru că El nu voia, ca un Părinte iubitor de fii, să mîhnească pe acel iubit rob al Său, care Îi slujea Lui ca un fiu, necălcînd nici cea mai mică poruncă a Lui; ci precum Ilie Îi era în toate ascultător, nemîhnindu-L cîtuși de puțin vreodată, tot așa și Dumnezeu îi asculta rugăciunile lui, nemîhnindu-l pe dînsul.

Pe acea vreme împărățea peste Israil, Ahab, împăratul cel fărădelege, avînd scaunul său în Samaria - acel loc era atunci al treilea scaun al împărăției lui Israil. Cel dintîi era în partea lui Efrem. Al doilea, în Tere, în partea lui Manasi. Al treilea, în Samaria, tot în partea lui Efrem. Ahab și-a luat de soție pe Izabela, fata lui Ieteval, împăratul Sidonului și a adus cu ea în Samaria pe urîciunea acelei cetăți, pe idolul Baal și l-a pus în casa lui, pe care o zidise în Samaria. Ei se închinau aceluia ca unui Dumnezeu și tot Israilul venea la închinarea idolului Baal. Acel împărat a mîniat pe Dumnezeul Cel Preaînalt, mai mult decît toți împărații care au fost în Israil înaintea lui, căci a înmulțit foarte mult închinăciunea de idoli în împărăția sa. Deci, proorocul lui Dumnezeu Ilie, a mers la Ahab, fiind plin de rîvnă către Dumnezeu, spre a-l mustra pentru rătăcire, că, părăsind pe Dumnezeul lui Israil, se închina diavolilor și pe toate popoarele le trăgea cu sine în pierzare.

Văzînd pe împărat că nu asculta sfaturile lui, Sfîntul Prooroc Ilie a adăugat și fapte pe lîngă cuvinte, pedepsind pe potrivnicul lui Dumnezeu și pe poporul lui. El a zis: *Viu este Dumnezeul puterilor, Dumnezeul lui Israil, înaintea Căruia stau eu, că nu va fi în anii aceștia rouă și ploaie din cer pe pămînt, decît numai prin cuvîntul gurii mele*. Aceasta zicînd, a plecat dinaintea lui Ahab. Deci, îndată cu cuvîntul proorocului s-a încuiat cerul și s-a făcut secetă și nici o picătură de ploaie sau de rouă n-a picat de sus pe pămînt, iar uscăciunii pămîntului a urmat nerodirea, lipsa de hrană și foametea poporului. Pentru că împăratul greșind singur, a venit mînia lui Dumnezeu asupra lui și a tuturor și toată împărăția se primejduia, ca și mai înainte pentru păcatul lui David. Proorocul lui Dumnezeu, Ilie, aștepta să se pedepsească Ahab, împăratul lui Israil și, cunoscîndu-și rătăcirea sa, să se întoarcă prin pocăință la Dumnezeu și pe popoarele cele răzvrătite să le întoarcă cu sine la calea cea dreaptă.

După ce l-a văzut pe Ahab petrecînd în împietrire ca pe Faraon și că nici nu gîndea să se lase de acea păgînătate, ci mai vîrtos mergînd în adîncul răutății, prigonind și ucigînd pe cei ce slujeau lui Dumnezeu cu dreaptă credință, a lungit acea pedeapsă pînă în al doilea și al treilea an. Atunci s-a împlinit cuvîntul Sfîntului Prooroc Moise, întîiul văzător de Dumnezeu, care a zis către Israil: *Va fi cerul deasupra capului tău de aramă și pămîntul cel de sub tine de fier*. Pentru că, încuindu-se cerul, pămîntul nu avea umezeală, nici își dădea rodul său asupra lui; pomii și florile se vestejiseră și toată iarba pămîntului se uscase.

Astfel pieriseră toate roadele pămîntului, grădinile, țarinile și cîmpiile se făcuseră pustii, fiindcă nu puteau nici să are, nici să semene. Izvoarele apelor se uscaseră, rîurile erau mici și pîraiele secaseră, iar apele care erau mari se împuținaseră. Tot pămîntul rămăsese fără de apă și uscat, încît oamenii, dobitoacele și păsările mureau de foame. Dar această foamete nu era numai asupra poporului lui Israil, ci venise și asupra țărilor dimprejur, pentru că, aprinzîndu-se o casă din cetate, erau în primejdie și cele de primprejur. Astfel, casa lui Israil atrăgînd asupra sa mînia lui Dumnezeu, din această pricină pătimea toată lumea.

Acestea s-au făcut nu atît cu mînia lui Dumnezeu, cît cu rîvna proorocului Ilie, pentru că Domnul, Preamilostivul iubitor de oameni, biruindu-se de îndurările Sale și văzînd primejdia popoarelor și pieirea tuturor viețuitoarelor, voia să trimită ploaie pe pămînt; dar se oprea, făcînd voia proorocului, care zisese: *Viu va fi Domnul, că nu va pogorî ploaie sau rouă pe pămînt, decît numai prin cuvîntul gurii mele.* Zicînd acestea, el era cuprins după Dumnezeu cu atîta rîvnă, încît nu se cruța nici pe sine; căci știa că, dacă va lipsi hrana de pe pămînt, atunci și el va răbda aceeași foamete ca și celelalte popoare. Însă nu se îngrijea de aceasta, mai bine voia să moară de foame decît să miluiască pe păcătoșii care nu se pocăiau și erau ca niște vrăjmași ai lui Dumnezeu.

Dar Domnul cel milostiv, a trimis pe prooroc într-un loc deosebit, depărtat de oameni, zicîndu-i: *Du-te spre răsărit și ascunde-te la pîrîul Cherit cel de lîngă Iordan. Acolo vei bea apă din pîrîu, iar corbilor le-am poruncit să te hrănească*. Domnul a făcut aceasta, pe de o parte, ca să păzească pe prooroc de mîinile ucigașe ale Izabelei, iar pe de altă parte, că nu voia să-l omoare cu foamea, ci să-l aducă în umilință pentru popoarele care se topeau și mureau de foame și sete, prin chipul corbilor și al rîului Cherit. Firea corbilor este mult mai mîncătoare de cărnuri decît a altor păsări și nu se milostivesc nu numai spre oameni, dar nici spre puii lor; căci cum fac pui, îndată îi părăsesc să moară de foame, zburînd aiurea.

Dar purtarea de grijă a lui Dumnezeu îi hrănește, trimițîndu-le în gură muște din văzduh. Deci, corbii, zburînd în toate zilele la prooroc, după porunca lui Dumnezeu, îi aduceau hrană: dimineața pîine, iar seara carne. Dumnezeu, orînduind aceasta, părea că-i grăiește cu vorbe

tainice în inima lui: "Vezi, cum corbii, care sînt sălbatici, lacomi, mîncăcioşi, urîtori de pui, se ostenesc pentru hrănirea ta? Ei singuri, fiind flămînzi, îţi aduc ţie de mîncare; iar tu, fiind om, nu te milostiveşti spre oameni. Tu nu voieşti să omori numai pe oameni, ci şi dobitoacele şi păsările!" Asemenea, cînd proorocul a văzut după cîteva zile şi rîul secat, Dumnezeu a zis către dînsul: "Acum este vremea de a milui făptura cea muncită şi a trimite ploaie spre dînsa, ca să nu mori nici tu de sete". Însă rîvnitorul lui Dumnezeu se întărea, rugîndu-se lui Dumnezeu dimpotrivă, ca să nu fie ploaie, pînă ce nu se vor pedepsi cei neînvăţaţi şi se vor pierde de pe pămînt vrăjmaşii lui Dumnezeu.

Deci, Domnul, plecînd cu înţelepciune spre milă pe robul Său, l-a trimis în Sarepta Sidonului, care nu era sub stăpînirea împăratului lui Israil, la o femeie văduvă şi săracă, ca să se gîndească în sine cîtă primejdie a adus nu numai asupra oamenilor bogaţi şi însuraţi, dar şi asupra văduvelor sărace, cărora, nu numai în vreme de foamete, ci şi în îndestulare şi belşug, de multe ori le lipseşte hrana zilnică. Proorocul, ducîndu-se la porţile acelei cetăţi, a văzut acolo o văduvă adunînd lemne, nu mai mult decît două despicături; dar nu avea nici făină în vas, decît numai un pumn şi într-un ulcior o picătură de untdelemn. El, fiind flămînd, a cerut de la dînsa o bucată de pîine. Ea, spunîndu-i despre sărăcia cea mare, i-a zis şi aceasta, că din acel pumn de făină trebuie să gătească masa cea mai de pe urmă pentru ea şi pentru copilul ei, iar după aceea să moară de foame.

Omul lui Dumnezeu putea şi prin aceea să se umilească şi să-i fie milă de toate văduvele cele sărace, care se topeau de foame, dar rîvna cea mare din el către Dumnezeu biruia pe toate, neîngrijindu-se de făptura care pierea, voind numai să preamărească pe Făcătorul şi să arate în toată partea cea de sub cer tăria cea atotputernică a Aceluia. El, avînd de la Dumnezeu darul facerii de minuni, după măsura credinţei sale, a înmulţit cu îndestulare făina şi untdelemnul în casa văduvei. Astfel au fost hrăniţi de dînsul pînă ce a trecut vremea de foamete. El a înviat cu rugăciunea sa pe fiul ei care murise, prin suflarea de trei ori asupra lui. Despre acest lucru se citeşte în dumnezeiasca Scriptură şi se povesteşte că numele lui era Ionă, care, venind în vîrstă, s-a învrednicit de darul proorocesc. El a fost trimis de Dumnezeu să propovăduiasca pocăinţă în cetatea Ninive şi, fiind înghiţit de un chit, a ieşit din el după trei zile. Aceasta a închipuit în sine Învierea lui Hristos cea de a treia zi, precum se povesteşte pe larg în prooroceasca lui carte şi în viaţa lui.

După trecerea celor trei ani de neplouare şi de foamete, preabunul Dumnezeu, văzînd zidirea sa că se topise desăvîrşit de foame, s-a pornit spre milostivire şi a zis către robul Său Ilie: "Du-te şi te arată lui Ahab, pentru că voiesc să miluiesc lucrul mîinilor mele, să dau ploaie şi să adăp pămîntul cel uscat prin cuvîntul gurii tale, ca să-l fac aducător de roade; căci acum şi Ahab se pleacă spre pocăinţă şi te caută, voind să te asculte la ceea ce-i vei porunci". Plecînd Proorocul Ilie din Sarepta Sidonului, s-a dus în Samaria, cetatea împărăţiei lui Israil.

Împăratul Ahab avea un iconom cu numele Obadia, bărbat temător de Dumnezeu, slujind cu credinţă aceluia. El ascunsese de sabia Izabelei o sută de prooroci ai Domnului, în două peşteri, cîte cincizeci într-una şi îi hrănea cu pîine şi cu apă. Pe acest iconom al său, chemîndu-l împăratul Ahab la sine mai înainte de venirea lui Ilie la dînsul, l-a trimis să caute iarbă uscată pe la pîraiele apelor, pentru hrănirea puţinilor cai ce rămăseseră şi a celorlalte dobitoace. Cînd Obadia a ieşit din cetate, a întîmpinat pe Sfîntul Prooroc Ilie şi i s-a închinat pînă la pămînt, apoi i-a spus că Ahab l-a căutat cu dinadinsul prin toată împărăţia sa. Sfîntul Ilie a zis către Obadia: *Du-te şi spune Stăpînului tău că vin la dînsul*. Obadia se lepăda, zicînd: *Mă tem că, dacă voi pleca de lîngă tine, Duhul Domnului să nu te răpească în altă parte şi mă voi face mincinos înaintea stăpînului meu, care, mîniindu-se, mă va ucide*. Sfîntul Ilie i-a zis:

Viu este Domnul puterilor, Căruia îi stau înainte, că astăzi mă voi arăta lui Ahab. Deci, Obadia, ducîndu-se, a spus împăratului toate acestea, iar el, grăbindu-se, a ieșit în întîmpinarea omului lui Dumnezeu și cînd l-a văzut, îndată, din răutatea pe care o avea în sine, a îndrăznit a zice către dînsul un cuvînt aspru ca acesta: *Oare tu ești cel ce răzvrătești pe Israil?* Iar proorocul lui Dumnezeu i-a răspuns împotrivă fără frică: *Nu eu răzvrătesc pe Israil, ci tu și casa tatălui tău; căci ați părăsit pe Dumnezeul vostru și v-ați aplecat necuratului idol Baal.*

Dar proorocul, ca cel ce avea în sine puterea dumnezeiescului ajutor, a început a porunci împăratului cu stăpînire, zicîndu-i: "Acum, trimițînd, adună la mine în muntele Carmelului, pe toate cele zece seminții ale lui Israil și să aduci fără de rușine pe cei patru sute și cincizeci de prooroci ai lui Baal. Asemenea să aduci și pe ceilalți patru sute și cincizeci de prooroci, care jertfesc în munții cei înalți și în prăpăstii, la alți necurați idoli care cu toții mănîncă din masa Isabelei. Toți aceia să se întrebe cu mine despre Dumnezeu și vom vedea care este Dumnezeul cel adevărat".

Împăratul, trimițînd în pămîntul lui Israil, a adunat în muntele Carmelului pe toți proorocii cei mincinoși, împreună cu slugile lor și cu mult popor și însuși Ilie rîvnitorul către Dumnezeu a mers acolo. Stînd el înaintea tuturor, a zis către împărat și către tot poporul lui Israil: *Pînă cînd veți șchiopăta voi de amîndouă gleznele voastre? Dacă Dumnezeu, Care v-a scos pe voi din pămîntul Egiptului, este Dumnezeu, apoi pentru ce nu mergeți în urma Lui? Iar dacă Baal este zeul vostru, apoi mergeți după el.* La aceste cuvinte ale lui, poporul tăcea și nici nu putea răspunde ceva; căci toți cîți erau israiliteni, erau mustrați de conștiință pentru rătăcirea lor. Proorocul le-a zis: "Iată acum, ca să cunoașteți pe adevăratul Dumnezeu, faceți ceea ce vă voi porunci. Mă vedeți pe mine proorocul Domnului, rămas singur în tot Israilul, iar pe toți ceilalți i-ați ucis. Vedeți aici și pe proorocii lui Baal, cei atît de mulți; deci, aduceți-ne nouă doi viței spre jertfe, mie unul, iar slujitorilor lui Baal, altul, și să nu ne dați foc. Drept aceea, peste a cărui jertfă va cădea focul din cer și o va arde, al aceluia este adevăratul Dumnezeu și toți să vă închinați acelui Dumnezeu, iar potrivnicii să se dea morții".

Poporul, auzind aceasta, a lăudat judecata proorocului lui Dumnezeu și au zis: "Așa să fie! Bun este cuvîntul acesta". Deci, fiind aduși amîndoi vițeii în mijlocul soborului, Sfîntul Ilie a zis către proorocii cei fără de rușine ai lui Baal: "Alegeți-vă un vițel și aduceți-l întîi voi jertfă, de vreme ce voi sînteți mai mulți, iar eu sînt singur, deci, voi face pe urmă. Și punînd vițelul pe lemne, să nu aprindeți focul, ci să vă rugați către zeul vostru Baal, ca să vă trimită foc din cer și să vă ardă jertfa". Proorocii lui Baal au făcut așa. Ei, aruncînd sorți, și-au luat un vițel, apoi, punînd lemne multe, au junghiat vițelul, l-au tăiat în bucăți, l-au pus pe altar și au început a se ruga către Baal, zeul lor, ca să le trimită foc spre jertfa lor. Ei au chemat numele aceluia de dimineață pînă la amiază, strigînd: "Ascultă-ne, Baale, ascultă-ne pe noi!" Dar nu era nici glas, nici ascultare și toți alergau împreună împrejurul jertfelnicului lor.

Dar cînd a venit la amiază Ilie, proorocul lui Dumnezeu, îi batjocorea și le zicea: *Strigați cu glas mare ca să vă audă zeul vostru, de vreme ce acum are poate altă îndeletnicire; poate face altceva sau vorbește cu alții sau benchetuiește sau doarme. Deci, strigați cu glas mare, ca să-l deșteptați!* Proorocii cei mincinoși strigau tare și se crestau cu cuțitele, după obiceiul lor; iar unii se băteau cu bicele pînă la țîșnirea sîngelui lor.

Apropiindu-se seara și popii cei fără de rușine nesporind nimic, Sfîntul Ilie Tesviteanul le-a zis: *Tăceți de acum și încetați căci a sosit vremea jertfei mele.* Proorocii lui Baal au încetat, dar Ilie a zis către popor: *Apropiați-vă de mine!* Toate popoarele s-au apropiat de dînsul și a luat douăsprezece pietre, după numărul celor douăsprezece seminții ale lui Israil, le-a pus pe

altarul Domnului, apoi, tăind vițelul în bucăți, l-a pus pe lemne, a săpat groapă împrejurul altarului și a poruncit popoarelor ca, luînd patru vase de apă, să toarne apa pe jertfă și pe lemne, și au făcut așa. Apoi el le-a zis: "Turnați al doilea rînd!" și au turnat. Apoi le-a mai zis: "Turnați al treilea rînd!" și au turnat. Apa a udat toate cele ce erau pe altar și a străbătut și împrejurul altarului, încît groapa s-a umplut cu apă.

Atunci Sfîntul Ilie, privind către cer, a strigat către Dumnezeu: *Doamne, Dumnezeul lui Avraam, al lui Isaac și al lui Iacob, ascultă-mă pe mine, robul Tău, și trimite foc peste această jertfă, ca astăzi să cunoască toate aceste popoare, că Tu singur ești Dumnezeul lui Israil și eu robul tău și Ție ți-am înălțat această jertfă. Ascultă-mă pe mine, Doamne, ascultă-mă cu foc, pentru ca să se întoarcă inimile acestor popoare în urma Ta*. Și a căzut foc din cer de la Domnul și a mistuit toate jertfele cele întregi, lemnele, pietrele, țărîna și apa care erau în groapă. Popoarele, văzînd aceasta, au căzut cu fețele la pămînt, strigînd: "Cu adevărat Acesta este Unul Dumnezeu și nu este altul afară de El." Sfîntul Ilie le-a zis: *Prindeți pe proorocii lui Baal, ca să nu scape nici unul dintr-înșii*. Oamenii au prins pe toți proorocii mincinoși și Sfîntul Ilie i-a dus la rîul Chișon, care curgea și acolo i-a junghiat cu mîna sa; iar necuratele lor stîrvuri le-a aruncat în apă, ca să nu se spurce pămîntul cu ele, nici să se vatăme văzduhul de mirosul lor.

După aceasta, Sfîntul Ilie a zis către împăratul Ahab ca degrabă să mănînce și să bea, să înhame caii la caretă și să plece în cale, pentru că o să se coboare ploaie mare și o să-i ude pe toți. Deci, Ahab șezînd să mănînce și să bea, Sfîntul Ilie s-a suit în muntele Carmelului și, plecîndu-se la pămînt, și-a pus fața între genunchii săi și s-a rugat lui Dumnezeu să trimită ploaie pe pămînt și îndată cu rugăciunea lui, ca și cu o cheie, s-a deschis cerul și s-a coborît o ploaie mare, încît a udat pe toți și pămîntul cel însetat l-a adăpat din destul. Atunci împăratul Ahab, cunoscînd rătăcirea sa, plîngea pentru păcatele sale, mergînd pe cale spre Samaria. Sfîntul Ilie, încingîndu-și mijlocul, a alergat pe jos înaintea lui Ahab, bucurîndu-se în Domnul său.

Împărăteasa Izabela, soția lui Ahab, înștiințîndu-se de toate acestea, s-a umplut de iuțime și de mînie pentru pierderea proorocilor săi celor fără de rușine și a trimis la Sfîntul Ilie, jurîndu-se pe zeii săi, că a doua zi, în ce ceas a ucis el proorocii lui Baal, în același ceas îl va ucide și ea. Sfîntul Ilie s-a temut de moarte, ca un om supus neputinței firii omenești, după ceea ce s-a zis: "Ilie era asemenea om pătimaș!" Și a fugit de frica Izabelei în Beer-Șeba, pămîntul Iudeei, și s-a dus în pustie. Într-o zi a stat să se odihnească sub un arbore și, fiind mîhnit, se ruga lui Dumnezeu de moarte, zicînd: "Doamne, destul am trăit pe pămînt pînă acum, ia acum de la mine sufletul meu. Oare eu sînt mai bun decît părinții mei?" Aceasta a grăit-o proorocul, nu că era supărat de acea prigonire, ci ca un rîvnitor al lui Dumnezeu, care nu suferea răutățile omenești, necinstirea lui Dumnezeu și hulirea Preasfîntului Său nume. Lui îi era mai ușoară moartea, decît să audă și să vadă oamenii cei fărădelege, defăimînd și lepădînd pe Dumnezeu, Ziditorul lor.

Astfel rugîndu-se, s-a culcat și a adormit sub copacul acela, cînd iată, îngerul Domnului s-a atins de el, zicîndu-i: *Scoală-te și mănîncă*. Deșteptîndu-se Ilie, a văzut la căpătîiul său o azimă caldă și un ulcior cu apă. Deci, sculîndu-se, a mîncat și a băut și apoi iarăși a adormit. Atunci îngerul s-a atins a doua oară de el, zicînd: *Scoală și mănîncă, căci calea îți este depărtată!* Deci, sculîndu-se el, a mîncat și a băut. El, întărindu-se bine, a mers patruzeci de zile și patruzeci de nopți, pînă la muntele Horeb. Acolo a locuit singur în peșteră, vorbind mai întîi cu îngerul, după aceea cu Dumnezeu singur, Care i S-a arătat în vînt subțire, suflînd cu liniște prin văzduh luminos. Cînd Domnul se apropia de dînsul, mergeau înainte cele mai înfricoșate semne ale venirii Lui. La început era un vifor mare, care răsturna dealurile și sfărîma

pietrele; după aceea venea foc, dar nu venea încă Domnul în foc, iar după foc venea un glas de lumină subțire și acolo era Domnul.

Cînd Ilie a auzit de venirea Domnului, și-a acoperit fața cu cojocul lui și, ieșind, stătea înaintea peșterii. Cînd a auzit pe Domnul grăind către dînsul: "Ce faci aici, Ilie?" El a răspuns: "Rîvnesc după Tine, Doamne, Atotțiitorule, că fiii lui Israil au părăsit legea Ta, altarele Tale le-au risipit, pe prooroci i-au tăiat cu sabia și am rămas numai eu singur; deci, acum caută și sufletul meu să mi-l ia". Domnul, mîngîindu-l pe el din necaz, i-a spus că nu tot poporul lui Israil s-a depărtat de la Dînsul; ci mai are ascunși dintre robii Săi încă șapte mii, care nu și-au plecat genunchii zeului Baal. După aceea, i-a vestit însă și pierderea lui Ahab și a Izabelei împreună cu toată casa lor, care avea să fie cît de curînd; apoi a poruncit Domnul ca, pe un oarecare bărbat vestit cu numele Iu, să-l numească la împărăția lui Israil, ca unul ce are să piardă toată seminția lui Ahab. Domnul a mai poruncit ca pe Elisei să-l ungă prooroc. Astfel, Dumnezeu, mîngîind pe robul Său, S-a dus de la dînsul.

Proorocul Ilie, plăcutul lui Dumnezeu, după porunca Domnului ducîndu-se de acolo, a găsit pe Elisei, fiul lui Safat, arînd pămîntul cu douăsprezece perechi de boi și, după ce și-a pus cojocul, i-a spus voia Domnului și l-a numit pe el prooroc. După aceasta, Elisei a zis către dînsul: "Rogu-mă ție, lasă-mă puțin timp să sărut pe tatăl și pe maica mea și apoi voi merge după tine". Sfîntul Ilie neoprindu-l, Elisei s-a dus de a sărutat pe tatăl și pe maica sa și, înjunghiind o pereche de boi, cu care el singur ara, a dat ospăț vecinilor și casnicilor săi; apoi a plecat după Sfîntul Ilie, fiindu-i lui slugă și ucenic și urmîndu-i în tot locul. În acel timp, împăratul Ahab, fiind stăpînit de Izabela, nelegiuita lui soție, spre cele mai dinainte răutăți ale ei, a făcut altă fărădelege în acest fel.

Un oarecare israilitean, anume Navute (Nabot), avea o vie în Samaria, lîngă aria împăratului Ahab. Acesta a zis către Navute: *Dă-mi mie via ta, ca să fac o grădină de verdețuri, pentru că este aproape de casa mea; iar eu îți voi da ție altă vie mai bună decît acesta. De nu-ți va fi cu plăcere, atunci îți voi da argint pe ea. Navute a răspuns: Să nu-mi fie mie acesta de la Domnul Dumnezeul meu, ca să-ți dau eu ție moștenirea părinților mei.* Auzind aceasta Ahab, s-a întors la casa sa tulburat și deznădăjduit de cuvintele lui Navute și de necaz n-a mîncat deloc. Atunci Izabela, înștiințîndu-se de cauza mîhnirii lui, a rîs de dînsul și a zis: "Oare în acest fel este stăpînirea ta, împărate al lui Israil? Tu nu ești puternic asupra unui om, să faci după voia ta? Nu mai fi mîhnit și mănîncă pîine; apoi mai așteaptă puțin că eu singură îți voi da în mîini via lui Navute".

Aceasta zicînd, a dat poruncă în numele împăratului la mai- marii cetăților lui Israil și a pecetluit-o cu pecetea împărătească. Într-însa a scris ca să pună asupra lui Navute o pricină nedreaptă, ca și cum ar fi vorbit rău de Dumnezeu și de împărat; apoi, punînd în față martori mincinoși, l-au ucis cu pietre afară din cetate. Astfel s-a săvîrșit acea nedreaptă ucidere, din porunca celor fărădelege. Murind nevinovatul Navute, Izabela a zis către Ahab: "Acum moștenește via lui Navute fără de argint, pentru că el s-a dus dintre cei vii". Ahab, auzind de uciderea lui Navute, s-a mîhnit puțin, apoi s-a dus să ia via; dar pe drum a fost întîmpinat, din porunca lui Dumnezeu, de Sfîntul Prooroc Ilie. Acesta a zis către dînsul: "Deoarece ai ucis cu nedreptate pe Navute cel nevinovat și i-ai răpit viața lui, pentru aceasta zice Domnul: "În locul în care au lins cîinii sîngele lui Navute, tot în acel loc și sîngele tău îl vor linge cîinii. Asemenea și pe femeia ta, Izabela, o vor mînca cîinii și toată casa ta se va pierde".

Ahab, auzind cuvintele acestea, a plîns și, lepădînd hainele sale împărătești, s-a îmbrăcat în sac și a postit. Atît a putut de mult acea pocăință a lui înaintea lui Dumnezeu, încît acea

vremelnică pedeapsă a luat-o de pe casa lui și a amînat moartea sa, pentru că Domnul a zis către proorocul Său Ilie: "De vreme ce Ahab s-a smerit, pentru aceasta în zilele lui nu voi aduce rele asupra casei lui". După aceasta, Ahab a mai viețuit trei ani și apoi a fost ucis în război. El a fost adus în Samaria cu careta lui, iar sîngele care cursese l-au lins cîinii, după cuvîntul proorocului lui Dumnezeu. Asemenea și cele proorocite despre Izabela și despre toată casa lui Ahab, s-au împlinit toate la vremea lor, după răpirea Sfîntului Ilie.

După moartea lui Ahab, a împărățit în locul lui fiul său, Ohozie; dar precum a fost moștenitor la scaunul tatălui său, tot așa a fost și al păgînătății. Deci, ascultînd pe Izabela, ticăloasa sa mamă, a slujit cu jertfe și cu închinăciune necuratului Baal și a mîniat foarte tare pe Domnul Dumnezeul lui Israil, iar din întîmplare, a căzut de pe fereastra foișorului său și s-a îmbolnăvit. Atunci a trimis soli la zeul Baal, mai bine zis la diavolul care locuia în acel idol. El dădea răspunsuri mincinoase la cei ce-l întrebau despre sănătatea sa, adică dacă se va scula din pat.

Trimișii lui Ohozie ducîndu-se la Baal, i-a întîmpinat în cale proorocul lui Dumnezeu Ilie, din porunca Domnului, și a zis către dînșii: *Oare nu este Dumnezeu din Israil de vă duceți să întrebați pe întinatul Baal? Deci, întoarceți-vă și spuneți împăratului, care v-a trimis: Domnul zice astfel: "Nu te vei mai scula de pe patul pe care te-ai culcat, ci pe el vei muri"*. Ei, întorcîndu-se, au spus aceste cuvinte împăratului cel bolnav. Împăratul i-a întrebat: "Ce fel de om era acela care a spus aceste cuvinte?" Ei au răspuns: "Era păros și încins cu o curea peste mijloc". Împăratul a zis: "Acela a fost Ilie Tesviteanul".

Apoi a trimis pe un ostaș al său, mai mare peste 50, ca să prindă pe Ilie și să-l aducă la dînsul. Ducîndu-se, l-au găsit în muntele Carmelului, pentru că acolo obișnuia a petrece mai mult. Mai-marele acela, văzîndu-l șezînd în vîrful muntelui, a zis către dînsul: "Omul lui Dumnezeu, împăratul îți poruncește să te pogori de aici și să mergi la dînsul". Sfîntul Ilie a răspuns: "Dacă sînt om al lui Dumnezeu, atunci să se pogoare foc din cer să te mistuie pe tine și pe cei cincizeci de oameni ai tăi". Atunci a căzut îndată foc din cer și i-a prefăcut pe toți în cenușă. Apoi, împăratul a trimis pe un alt ostaș, tot cu 50 de bărbați, și acelora li s-a făcut același lucru; căci, căzînd foc din cer, i-a mistuit. Împăratul a trimis și pe al treilea mai mare peste 50 de bărbați.

Acela, știind ce au pătimit trimișii cei mai dinainte de el, s-a dus la Sfîntul Ilie cu frică și cu smerenie și, plecîndu-se înaintea lui, l-a rugat, zicînd: "Omule al lui Dumnezeu, sufletul meu este gata înaintea ta, cum și sufletele acestor robi care sînt cu mine, miluiește-ne pe noi, care n-am venit de voia noastră, ci trimiși; deci, nu ne pierde cu foc, ca pe cei trimiși mai înainte de noi". Proorocul a iertat pe cei ce veniseră cu smerenie, iar pe cei ce veniseră cu mîndrie și cu stăpînire și voiau să-l ducă ca pe un rob, nu i-a crutat. Deci, Sfîntul Ilie a luat porunca Domnului, ca să meargă la împărat fără temere cu rîndul al treilea și să-i zică aceleași cuvinte, care le zisese mai înainte.

Sculîndu-se omul lui Dumnezeu, a mers cu cel mai mare peste cei 50 și cu oamenii lui și, ajungînd la împărat, a zis către dînsul: *Așa grăiește Domnul; deoarece ai trimis la Baal să întrebe despre viața ta, ca și cum n-ar fi fost Dumnezeu în Israil, pe care ai fi putut să-L întrebi, pentru aceea nu te vei scula de pe patul pe care zaci, ci vei muri*. Astfel a murit Ohozie, după cuvîntul Domnului cel grăit prin gura proorocului. După Ohozie, împărăția lui Israil a luat-o Ioram, fratele lui, deoarece Ohozie n-a avut fiu. În vremea lui Ioram, s-a sfîrșit casa lui Ahab, pierzîndu-se de mînia dumnezeiască, în zilele Sfîntului Prooroc Elisei, precum se scrie în viața lui.

Cînd s-a apropiat vremea în care voia Domnul să ia pe Ilie la sine viu cu trupul, Ilie și Elisei mergeau de la Galgal, o cetate care se numea astfel, la cetatea Betel. El, văzînd cu dumnezeiască descoperire răpirea lui, care i se apropiase, voia să ia pe Elisei în Galgal, tăinuind înaintea lui, cu smerită cugetare, preamărirea ce era să i se facă de Dumnezeu, și a zis către Elisei: *Tu să șezi aici, că pe mine m-a trimis Domnul pînă la Betel*. Sfîntul Elisei, știind asemenea din dumnezeiasca descoperire ceea ce era să fie, i-a răspuns: *Viu este Domnul și viu este sufletul tău, că nu te voi lăsa*. Deci, ei au mers amîndoi pînă la Betel. Fiii proorocilor care locuiau în Betel, apropiindu-se deosebi de Elisei, i-au zis: "Tu știi că Domnul va lua pe stăpînul tău de la tine?" Elisei a răspuns: *Știu, dar tăceți*. După aceasta Sfîntul Ilie a zis către Elisei: *Tu șezi aici, că pe mine m-a trimis Domnul la Iordan*. Elisei a răspuns: *Viu este Domnul și viu este sufletul tău că nu te voi lăsa;* deci, amîndoi au mers la Ierihon.

Apropiindu-se de Elisei, fiii proorocilor din Ierihon i-au zis: *Știi că Domnul va lua astăzi de la tine pe stăpînul tău pe deasupra capului?* Elisei a răspuns: *Știu, dar tăceți*. Sfîntul Ilie a zis către Elisei: *Șezi aici, că Domnul m-a trimis la Iordan*. Elisei a zis: *Viu este Domnul și viu este sufletul tău, că nu mă voi depărta de tine*. Și au mers amîndoi, iar 50 de bărbați din fiii proorocilor s-au dus în urma lor, de departe. Cînd amîndoi sfinții prooroci au ajuns la Iordan, Ilie a luat cojocul său și, învîrtindu-l, a lovit apa cu dînsul și s-a despărțit în două; apoi au trecut amîndoi ca pe uscat. După ce au trecut ei Iordanul, Ilie a zis către Elisei: *Cere de la mine ce vrei, mai înainte de a fi luat de la tine.* Elisei a zis: *Cer ca darul din tine să fie îndoit în mine*. Ilie i-a zis: *Greu lucru ai cerut; însă, dacă mă vei vedea cînd voi fi luat de la tine, ți se va împlini cererea; iar de nu mă vei vedea, nu ți se va împlini cererea*.

Pe cînd mergeau ei și grăiau, deodată s-a arătat între amîn-doi un car cu cai de foc și Ilie s-a luat spre cer. Elisei privea și striga: "Părinte, părinte, carul și caii lui Israil", ca și cum ar zice: "O, părinte, tu ai fost toată puterea lui Israil, care mai mult cu rugăciunea și cu rîvna ta ai ajutat împărăția lui Israil, decît multă mulțime de viteji și de ostași înarmați", și nu l-a mai văzut. Elisei s-a apucat de hainele sale și le-a rupt tînguindu-se. Atunci a căzut de sus cojocul lui Ilie, lăsat peste dînsul și, luîndu-l, a stat pe țărmurile Iordanului; deci, despărțind cu el apa ca și Ilie, a trecut pe uscat; și astfel s-a făcut moștenitor darului care lucra în învățătorul lui.

Sfîntul Ilie, proorocul lui Dumnezeu, fiind luat cu trupul în carul cel de foc, pînă acum este viu în trup, păzindu-se de Dumnezeu în locașurile cerești. El a fost văzut în Tabor de cei trei Sfinți Apostoli în vremea Schimbării la Față a Domnului și iar se va vedea de oamenii cei muritori trupește, înaintea venirii a doua pe pămînt a Domnului și cel ce mai înainte a scăpat de sabia Izabelei, va pătimi în acel timp de sabia lui Antihrist, împreună cu Enoh și cu Ioan. De atunci încolo se va învrednici de mare cinste nu numai ca prooroc, dar ca și mucenic în ceata sfinților, de la dreptul dătător de plată Dumnezeu, Cel Unul în trei fețe, Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh, Căruia se cuvine cinstea și slava, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

59. VIAȚA SFÎNTULUI PROOROC IEZECHIEL
(21 IULIE)

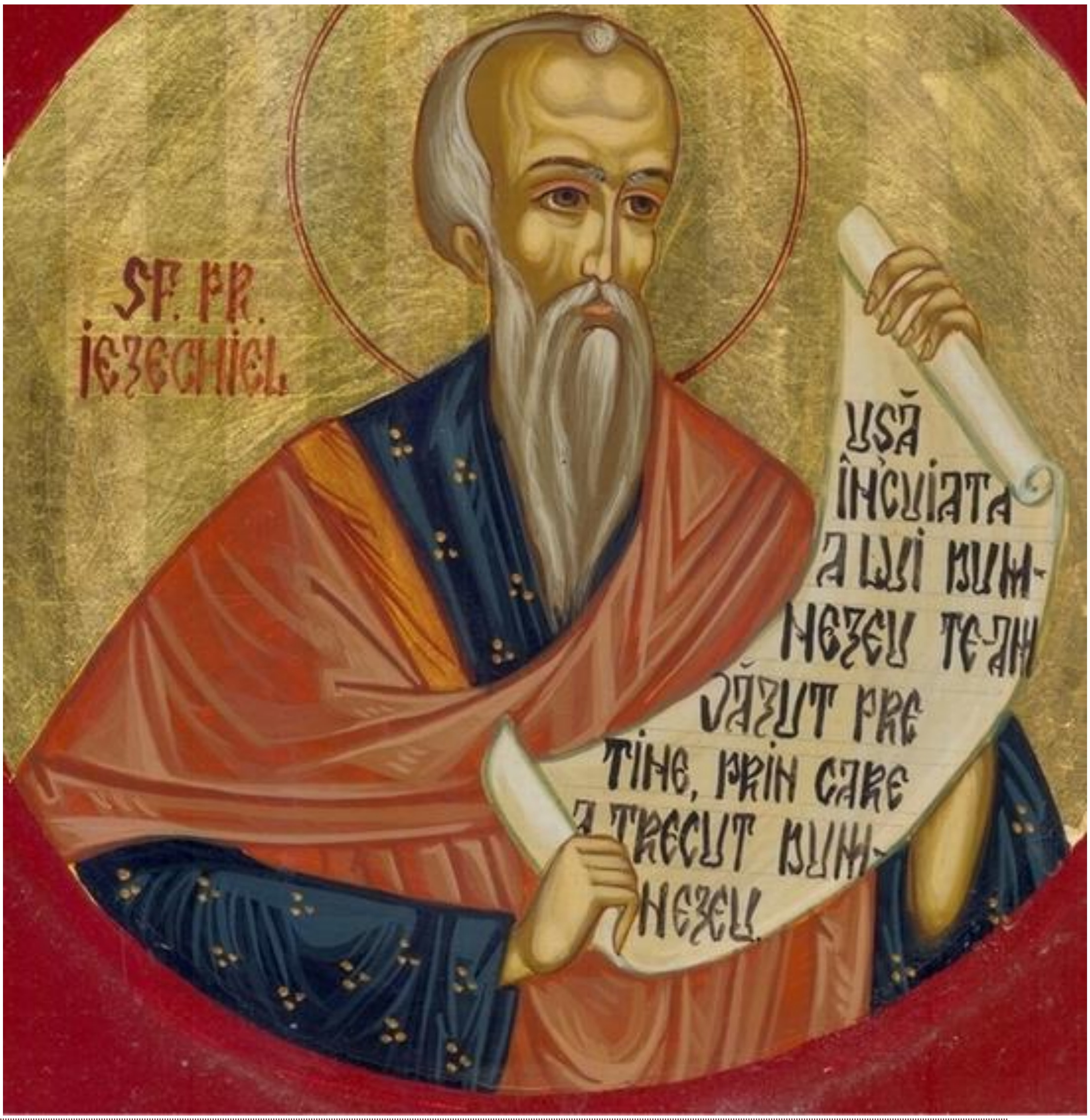

Sfîntul Prooroc Iezechiel era dintr-o cetate evreiască, ce se numea Sarira. El era fiul lui Buzi, din seminția lui Levi, preot al Dumnezeului celui Preaînalt.

Sfîntul Prooroc Iezechiel a fost robit și dus în Babilon de Nabucodonosor, împăratul acestei cetăți, împreună cu Ioachim, împăratul iudeilor, numit Iehonia al II-lea, în a doua robie a Ierusalimului; pentru că Ierusalimul a fost robit de trei ori de către Nabucodonosor. Întîi în zilele lui Ioachim, împăratul Iudeei, care în Sfînta Scriptură se numește și Iliachim și Iehonia, fiul lui Iosie, fratele lui Ioahaz și al lui Sedechie; iar tatăl lui Iehonia este altul, pe care, după ce l-a legat cu lanțuri, Nabucodonosor l-a dus în Babilon. Tot atunci au fost duși în robie și Sfîntul Prooroc Daniil împreună cu cei trei tineri: Anania, Azaria și Misail. Însă după puțin timp, Nabucodonosor l-a liberat pe Ioachim iarăși în Ierusalim la împărăție, făcîndu-l pe el birnic.

Ioachim stînd trei ani sub stăpînirea lui, iar după cei trei ani, nevrînd să-i mai dea dajdie, a venit iarăși împotriva Ierusalimului puterea lui Nabucodonosor, care a luat cetatea, iar împăratul Ioachim a fost ucis și aruncat afară din cetate, spre mîncarea cîi-nilor.

În locul lui, din porunca lui Nabucodonosor, a fost pus împărat fiul lui Ioachim, care, așijderea se numea Ioachim, după numele tatălui său, și l-a făcut pe dînsul un alt Iehonia, care era asemenea birnic împărăției Babilonului, precum fusese și tatăl lui. Dar, deoarece acest Iehonia era rău înaintea lui Dumnezeu, de aceea, cu voia lui Dumnezeu, Nabucodonosor, după cîtva timp, a venit iarăși în Ierusalim și a luat în robie pe Iehonia cu toată casa lui. Asemenea a luat o mulțime de oameni însemnați și de bărbați viteji. Toți cîți erau îndemînatici la război și toți cei iscusiți au fost luați; de asemenea au fost luate și vasele bisericești cele de aur. Aceasta a fost a doua robie a Ierusalimului.

În această robie, Sfîntul Prooroc Iezechiel, Mardoheu și Iosedec - tatăl lui Isus, acela care împreună cu Zorobabel, a înnoit biserica cea stricată a Ierusalimului - au fost duși în robie. Deci, a treia și cea mai de pe urmă risipire și pustiire a Ierusalimului de către Nabucodonosor a fost în zilele împăratului Sedechie; pentru că Nabucodonosor l-a pus pe el împărat în locul lui Iehonie, punînd asupra lui și dajdie. Cînd Sedechie a aruncat de pe el jugul lui Nabucodonosor, atunci acesta, venind cu toată puterea haldeiască, a risipit cu desăvîrșire Ierusalimul, trecîndu-l prin foc și sabie; iar poporul care a rămas viu l-a dus în robie. Din această vreme a încetat împărăția Iudeii și a lui Israil. Despre această a treia risipire a Ierusalimului de către Nabucodonosor, s-a scris mai pe larg în viața Sfîntului Prooroc Ieremia.

Iezechiel, preotul lui Dumnezeu, petrecînd în robia Babilonului, își avea locuința sa lîngă rîul ce se numea Hovar. Atunci, în anul al treizecilea al vieții lui și în al cincilea an al robiei lui Iehonia, în luna a patra - adică în iunie, care este a patra de la martie -, și într-a cincea zi a acelei luni, i s-a arătat o vedenie de mare mirare, în acest fel: A văzut cerurile deschizîndu-se, iar spre miazănoapte era un vînt foarte tare. De acolo venea un nor mare și luminos, iar prin mijlocul norului umbla un foc, ce strălucea împrejur și arunca raze. Din mijlocul acelui nor se vedeau niște jivine, la vedere ca arama curată arsă de foc; fiecare jivină avea cîte patru fețe: față de om, de leu, de vițel și de vultur și aveau încă și cîte patru aripi, iar sub aripi mîini omenești; deci, două aripi le aveau întinse spre zburare, iar cu celelalte două își acopereau goliciunea trupurilor lor; și lumina cea de foc se întorcea între jivine, ieșind și fulgere din foc.

Apoi se mai vedeau și patru roți mari; lîngă fiecare roată era o junică, iar roțile acelea erau la vedere ca tarsisul sau ca piatra de hrisolit, care înflorea ca marea Lazoreului, cea cu strălu-cire de aur, care se face din razele soarelui; apoi încă se vedea ca și cum în roțile acelea mai erau și alte roți. Toate acele roți aveau putere de viață, ca și cum ar fi fost însuflețite. La roțile acelea se vedeau înjugate patru junice și cînd ele mergeau, se învîrteau și roțile cu dînsele; iar cînd stăteau, se opreau și roțile. Cînd mergeau ele, din aripile lor se făcea un zgomot ca de ape multe și ca o ceată de popor mult; iar cînd stăteau ele, tăceau și aripile lor, însă stăteau și tăceau în acel ceas, cînd de la înălțimea lui Dumnezeu se auzea glas, pentru că deasupra acelor patru junici și roți se vedea o tărie în chipul cristalului și pe acea tărie era un scaun în chipul safirului și pe scaun o asemănare omenească prealuminoasă și strălucitoare, și împrejur se asemăna cu curcubeul ce se vede pe nori în timp de ploaie.

O astfel de vedenie a slavei Domnului s-a arătat Sfîntului Iezechiel, în care se vedea luminoasa asemănare omenească, după tîlcuirea celor de Dumnezeu înțelepți și insuflați; căci cea de pe scaun în chipul safirului închipuia întruparea Fiului lui Dumnezeu din pîntecele Preacuratei Fecioare, care a fost scaun însuflețit al lui Dumnezeu. El S-a făcut om dintr-însa, fiind mai înainte închipuită pe acel scaun în chipul safirului; pentru că safirul, piatra ce de mare preț, fiind asemenea cu cerul, prin floarea sa cea luminoasă, are într-însul părticele în felul aurului, după cum cerul are stelele. Safirul este asemenea cu Preasfînta Fecioară Maria, în care, ca într-o fire cerească, nu este nici o prihană și pîntecele ei s-a arătat mai desfătat decît cerurile,

încăpînd într-însul pe Cel neîncăput și s-a împodobit cu acele daruri dumnezeiești ca și cu niște stele.

Cele patru jivine cu cîte patru fețe, închipuiau pe cei patru Sfinți Evangheliști, care, scriind viața cea pămîntească a Domnului nostru Iisus Hristos, au scris omenirea lui cu față omenească, care se închipuia în jivinile acelea. Dumnezeirea lui Hristos se arăta prin chipul leului; pătimirea lui Hristos prin chipul vițelului, iar Învierea și Înălțarea lui Hristos se vedeau în chipul vulturului. Cele patru roți cu mulți ochi și în care se vedeau și alte roți, închipuiau cele patru părți ale lumii, care are într-însa diferite popoare, la care, ajungînd propovăduirea Apostolilor, a deschis ochii minții la multe popoare, spre cunoștința și vederea lui Dumnezeu. Focul ce se vedea umblînd în mijlocul descoperirii, strălucind mult împrejur, însemna mărirea cea neapropiată a slavei lui Dumnezeu. Deci și alte taine duhovnicești se închipuiau într-acea minunată și înfricoșată vedenie, pe care văzînd-o Sfîntul Iezechiel, de spaimă a căzut cu fața la pămînt. El a auzit un glas de sus, de asemănare omenească, care ședea pe scaun, zicînd către dînsul: "Fiul omului, șezi pe picioarele tale, ca să vorbesc cu tine!" Atunci a venit la dînsul o putere nevăzută care l-a ridicat de la pămînt și l-a pus pe picioare.

Proorocul stînd cu cutremur înaintea slavei Domnului, care i s-a arătat, Domnul a zis către dînsul: "Fiul omului, te trimit pe tine în casa lui Israil, la poporul cel care M-a amărît și încă Mă amărăște pe Mine. Ei singuri și părinții lor s-au lepădat de Mine pînă în ziua de astăzi și sînt mîndri și împietriți la inimă; de aceea te trimit pe tine la dînșii ca să le spui cuvintele Mele și să nu te temi de ei, chiar de se vor răi asupra ta și te vor înconjura ca niște scorpii".

Acestea grăindu-le Domnul, Iezechiel a văzut o mînă întinsă către dînsul și într-însa o hîrtie strînsă; apoi mîna aceea a desfăcut înaintea lui hîrtia și într-însa era scris: *Tînguire, jale și amar!* Domnul a zis către dînsul: *Fiul omului, mănîncă hîrtia aceasta și mergi de spune fiilor lui Israil, cele ce-ți poruncesc Eu ție*. După aceea, Iezechiel, deschizînd gura, a mîncat hîrtia aceea și din ceasul acela s-a umplut de proorocescul dar și duh. După ce a dispărut din ochii lui acea vedenie, a auzit un glas ca de la popor mult, grăind: *Bine este cuvîntată slava Domnului de la locul Lui!* Zgomotul aripilor de la jivinile care zburau și al roților care mergeau, se asemăna cu un zgomot de cutremur mare; astfel acea înfricoșată căruță a slavei lui Dumnezeu s-a dus în înălțime dinaintea lui și așa s-a sfîrșit vedenia aceea.

După aceasta, proorocul, tăcînd șapte zile, se gîndea întru el la cele văzute și auzite. Deci, a auzit iarăși cuvîntul Domnului, zicîndu-i: *Fiul omului! Iată, te-am pus străjer casei lui Israil; vei asculta cuvîntul ce-Mi va ieși din gură și-l vei vesti ca din partea Mea. De voi zice celui rău: Vei muri! Și tu nu-l vei înștiința, nici nu-i vei grăi, pentru a abate pe cel rău de la calea lui cea rea, ca să trăiască, cel rău va pieri în nelegiurea sa și Eu voi cere sîngele lui din mîna ta. Iar dacă tu vei înștiința pe cel rău și el nu se va întoarce de la răutatea lui și de la calea sa cea rea, acela va pieri de păcatul său, iar tu îți vei mîntui sufletul tău!*

După aceasta Iezechil a fost scos de Duhul la un cîmp și iarăși a văzut slava Domnului ca și întîi. Atunci i s-a poruncit să se închidă în casa sa și să petreacă în tăcere pînă la o vreme, cînd Domnul îi va porunci ca să-și deschidă gura și să propovăduiască cuvintele lui Dumnezeu. Apoi i s-a descoperit lui în tăcere, ceea ce avea să se întîmple după puțini ani; adică prădarea și dărîmarea Ierusalimului de către haldei, pe care nu numai cu cuvîntul să le-o spună poporului, dar și cu fapta să le-o închipuiască.

Lui i s-a mai poruncit de Domnul să-și radă capul și barba și în trei părți, desprinzînd perii, cu măsură să-i împartă; o parte să o ardă cu foc în mijlocul cetății, altă parte să-i taie cu

sabia, iar cea de-a treia s-o risipească în văzduh, arătînd prin aceea, că Dumnezeu voiește ca pe popoarele lui Israil din Ierusalim și din toată Palestina, care nu voiau să se întoarcă la adevărata pocăință și nu se leapădă de la urîciunile idolești, are să le pedepsească în trei părți cu judecata Sa cea dreaptă; de aceea le-a despărțit, ca fiecare să-și ia partea sa de pedeapsă.

Deci, o parte de popor la înconjurarea Ierusalimului va muri de foame și de ciumă; cealaltă parte va cădea sub sabia haldeilor și a treia, prin toată lumea se va risipi. Deci, toate acestea s-au împlinit, fiindcă poporul evreiesc a mîniat foarte mult pe Dumnezeu. Pentru că în acea vreme, deși ei slujeau Dumnezeului Celui ceresc, Care a scos pe strămoșii lor din Egipt cu mînă tare și cu braț înalt, însă, deprinzîndu-se a se închina zeilor din zilele împăratului Solomon, nu se despărțeau de dînșii, fiind înșelați prin praznicele lor cele urîte. Deci, ei nu erau opriți de nimeni a face toate acele ospățuri necurate și toate cele de rușine fărădelegi, căci, împărații, domnii și judecătorii erau povățuitori spre păgînătate.

Evreii se închinau Dumnezeului ceresc, însă se țineau și de păgînătatea închinării de idoli și pe idoli îi puneau în dumnezeieștile biserici; și, unde mai înainte numai Unuia singur Dumnezeu i se aducea jertfă, după aceea aduceau și diavolilor jertfe necurate, lucru care era foarte neplăcut Domnului. El socotea poporul evreu ca pe o femeie desfrînată, care nu-și păzea credința bărbatului său cel adevărat, ci și cu alții păcătuia. Pentru aceasta, Domnul a zis mai pe urmă și în Evanghelie despre poporul iudaic: *Neam viclean și desfrînat!* Dumnezeu, și mai înainte, în proorocia lui Ieremia, a asemănat neamul acela cu o femeie preadesfrînată și pe acela îl îndemna spre pocăință multă vreme prin sfinții prooroci.

Dar, fiindcă nu se pocăiau, i-au dat haldeilor pentru a-i risipi desăvîrșit; iar pămîntul lor l-a lăsat în pustiire ca la 70 de ani. Dar atunci, deși Zorobabel, după cei 70 de ani, a înnoit Ierusalimul și biserica, însă nu mai avea podoabele cele mai dinainte, bogățiile și slavele. Evreii cei eliberați din robia Babilonului, deși se mutaseră iar în pămîntul lor, însă nu se conduceau de împărații lor, ci erau sub jug străin și greu, slujind împăraților de altă limbă; întîi babilonienilor, apoi egiptenilor și după aceea romanilor, de la care au pierit desăvîrșit. Despre această risipire a Ierusalimului, singur Domnul a proorocit, zicînd: *Nu va rămîne aici piatră pe piatră, care să nu se risipească*. Iar despre pustiirea cea mai înainte de haldei, Sfîntul Prooroc Iezechiel era înaintevestitor, ca și ceilalți prooroci.

Pe vremea Sfîntului Prooroc Iezechiel, care petrecea în robia Babilonului în pămîntul haldeilor, viețuia în Ierusalim și Sfîntul Ieremia. Amîndoi acești prooroci, deși erau depărtați cu mult unul de altul, însă prooroceau la fel despre pustiirea Ierusalimului și despre alte lucruri, care se arată în cărțile lor; pentru că Duhul lui Dumnezeu lucra deopotrivă în amîndoi proorocii. Astfel, se trimiteau în Babilon de către unii din Ierusalim cuvintele cele proorocești la frații cei robiți, iar de la Babilon se trimiteau la Ierusalim cuvintele lui Iezechiel.

Iezechiel mărturisea poporului său din Babilon că este adevărată proorocia lui Ieremia din Ierusalim, iar Ieremia dădea mărturisiri despre adevărata proorocie a lui Iezechiel. Însă acele proorocii nu se credeau de către iudeii cei răzvrătiți și puțini în credință, pentru că, abătîndu-se spre înșelăciunea închinării de idoli, puneau toată credința lor în proorocii cei mincinoși; iar pe sfinții prooroci, care cu Duhul lui Dumnezeu prooroceau adevărul, îi socotea mincinoși. Pentru aceea ierusalimitenii chinuiau pe Ieremia, iar pe Iezechiel, care era în robia Babilonului, îl munceau în legături, precum îi zisese Domnul înainte, grăindu-i: *S-au dat legături asupra ta și te vor lega cu ele*.

Sfîntul Iezechiel era atît de mare înaintevăzător, încît pe cele ce se făceau departe, le vedea ca pe cele ce erau înaintea ochilor. Pe cînd era în Babilon, vedea cele ce se făceau în Ierusalim și le spunea popoarelor care erau în robie cu dînsul. Într-o vreme a fost răpit din Babilon de înger și dus în Ierusalim și a fost pus în biserica lui Solomon. Acolo a văzut pe idolii care stăteau înăuntru și afară, ca o urîciune a pustiirii la loc sfînt, și slujirile cele spurcate care li se făceau; pe oamenii cei mai mari ai lui Israil, aducînd tămîie idolilor; preoții întorcîndu-și fața de la scaunul lui Dumnezeu și închinîndu-se soarelui, și femeile care ședeau plîngînd lîngă Tamuza, ce se zice de elini Adonida sau necurata Afrodită, ucisă de un vier sălbatic și cinstită între zei de cei păgîni și de evreii cei răzvrătiți. Iar slava lui Dumnezeu o vedea după asemănarea celei văzute mai înainte la rîul Hovar, care, fiind mîniată, se sfătuia să iasă din biserică, lăsînd-o pustie. El a auzit pe Domnul grăind către dînsul: *Fiul omului, au doară mică este fărădelegea aceasta pe care o fac popoarele acestea, precum vezi? Ei au umplut pămîntul de necurății și s-au sfătuit să Mă întărîte și să Mă lepede. Deci, le voi face și izbîndire întru mînia Mea și nu-i va cruța ochiul Meu, nici îi va milui; și cînd vor striga cu glas mare spre urechile Mele nu-i voi auzi*.

Atunci s-a auzit glasul lui Dumnezeu, strigînd cu groază și cu frică către prooroc, zicînd astfel: *S-a apropiat izbîndirea și pieirea cetății; deci, să aibă fiecare în mîini arme de ucidere!* Domnul zicînd aceasta, au ieșit șase bărbați înfricoșați, înarmați cu săbiile trase, iar în mijlocul lor era un bărbat îmbrăcat în veșminte de in, avînd călimări și trestie de scris, și a zis Domnul către dînsul: *Treci prin mijlocul cetății Ierusalimului și fă semn în fruntea bărbaților și robilor Mei, care pătimesc durere în inimile lor, care suspină și plîng pentru fărădelegi în cetatea aceasta, și pe cei aleși ai mei îi vor feri de pedeapsă*.

Deci, s-a dus bărbatul acela îmbrăcat cu haine de in și a făcut semn pe fruntea acelor popoare, care cu adevărat slujeau adevăratului Dumnezeu. Semnul acela era o slovă grecească, care se chema "Tau" și care se asemăna cu cinstita Cruce. În urma bărbatului aceluia care străbătea cetatea cu cuviință preoțească și însemna pe robii lui Dumnezeu, au fost trimiși cei șase bărbați înfricoșați. Aceia închipuiau pe cei șase voievozi ai puterilor haldeiești și care erau să vină cu Nabucodonosor, spre pierderea Ierusalimului. Domnul cel mîniat a grăit către cei șase bărbați: *Mergeți după el prin cetate și loviți! Să nu aveți nici o milă și ochiul vostru să fie necruțător! Nu cruțați, nici nu miluiți, nici pe bătrîni, nici pe tineri, nici pe femei, nici pe fecioare și nici pe prunci; ci ucideți pe toți, începînd de la preoții cei sfinți și de la bărbații cei mai mari; iar peste cei care este semnul Meu, de aceia să nu vă atingeți*.

Sfîntul prooroc a văzut uciși din amîndouă părțile, în răpirea aceea, toată rînduiala și vîrsta poporului Ierusalimului, precum era să se săvîrșească în faptă. Atunci a căzut cu fața la pămînt, înaintea Domnului, strigînd: *Amar, amar mie, Doamne, că voiești să pierzi rămășițele lui Israil, vărsînd mînia Ta peste Ierusalim!* După aceasta a văzut iar pe bărbatul acela cu haină de in, care, întorcîndu-se la Domnul, a zis: *Doamne, am făcut precum mi-ai poruncit*. Domnul i-a poruncit iar ca să ia cu pumnii cărbuni de foc din mijlocul roților heruvimilor și să-i verse peste tot Ierusalimul, ca acela nu numai de sabie, dar și de foc să se ardă de haldei. După răpirea și vedenia aceea, proorocul s-a aflat iar între haldei la locul său; iar cele văzute s-au împlinit îndată.

Sfîntul Iezechiel a proorocit și asupra popoarelor dimprejur, care au rîs de pedeapsa ce a venit asupra Ierusalimului de la Dumnezeu, adică asupra amonitenilor, a moabitenilor, a edomitenilor, a filistenilor, a idumeilor, a celor din Tir și Egipt, care era să vie asupra lor prin haldei, pentru că s-au bucurat de risipirea și pustiirea Ierusalimului. Împlinindu-se toate acestea, a proorocit mai pe urmă despre potolirea mîniei dumnezeiești, cea asupra evreilor, și de

întoarcerea lor de la Babilon la moștenirea lor, de îngrădirea și înnoirea cetății și a bisericii; pentru că el a fost al doilea rînd răpit de mîna Domnului în pămîntul Iudeei.

Acum Ierusalimul fiind dărîmat și pustiit, el a văzut într-o descoperire, ce i s-a făcut acolo, locul Ierusalimului măsurîndu-se prin porunca lui Dumnezeu și zidindu-se cetatea și biserica Domnului și slava lui Dumnezeu umplînd biserica sa, precum se scrie mai pe larg despre aceasta în prooroceasca lui carte. Sub toată acea vedenie se închipuia cu taină eliberarea noastră din robia vrăjmașului și rînduiala Bisericii lui Hristos, care era să fie prin arătarea în trup a Dumnezeului Celui născut din Preacurata Fecioară, pe care proorocul acesta a numit-o ușă încuiată și de nimeni deschisă, decît numai de Dumnezeu.

Lui i s-a descoperit de la Dumnezeu și despre învierea morților. El se vedea că era răpit de mîna lui Dumnezeu și pus în mijlocul unui cîmp, care era plin de multe oase de oameni. Acele oase toate, prin cuvîntul lui Dumnezeu, au primit carne și, venind asupra lor duhul, au înviat, s-au sculat pe picioarele lor și s-a făcut o adunare foarte mare și a zis Domnul: *Voi deschide mormintele voastre și vă voi scoate dintr-însele!*

Încă și despre multe alte taine dumnezeiești, care erau să vină în anii cei mai de pe urmă în arătata săvîrșire, s-au făcut descoperiri proorocului lui Dumnezeu. El le-a vestit pe toate mai înainte și le-a scris în cartea sa; iar cel ce voiește să le știe, să citească acolo. Iar noi, scurtînd cuvîntul, aceasta o vom pomeni despre dînsul, numai de la acei povestitori vrednici de credință, căci și dînsul a fost făcător de minuni ca și Moise și a fost despărțitor de ape. Căci, odată, adunîndu-se la dînsul lîngă rîul Hovar mult popor evreiesc, au năvălit asupra lor tîlharii haldeilor, iar el a făcut cu rugăciunea sa de s-a despărțit apa rîului și a dat calea uscată popoarelor celor prigonite, ca să scape în partea cealaltă. Popoarele evreiești au trecut pe uscat, iar haldeii, care au îndrăznit a alerga după dînșii pe aceeași cale, au fost acoperiți de apă și au pierit. Judecînd în Babilon seminția lui Dan și a lui Gad și văzîndu-i că nu cinsteau pe Domnul, ci prigoneau pe cei ce păzeau legea Lui, a trimis asupra locașurilor lor balauri și jivine, care mîncau pe copii și dobitoacele lor. Apoi, fiindu-i milă de rana cea aducătoare de moarte a acelora, a izgonit de la dînșii balaurii și jivinele cu rugăciunea.

Într-o vreme de foamete a înmulțit popoarelor hrană îndestulată, cu rugăciunile sale către Dumnezeu, și pe cei slăbiți de foame pînă la moarte, i-a întors la viață de la porțile morții. După aceea, el s-a sfîrșit cu sfîrșit mucenicesc; căci, văzînd pe poporul său, care era cu dînsul în robie, că se împărtășea la slujirea idolilor cu haldeii și se obișnuise la toate lucrurile cele necurate ale acelora, îi mustra și-i îndemna să înceteze cu acele fărădelegi, îngrozindu-i cu mînia lui Dumnezeu. De aceea, mai-marele evreilor, care se dăduse la păgînătatea haldeiască, umplîndu-se de mînie, l-a ucis pe el, rupîndu-l cu caii.

Iar trupul lui cel rupt, adunîndu-l popoarele, l-au îngropat în satul Maur, în mormîntul lui Sim și al lui Apfaxis, strămoșii lui Avraam. Acolo se adunau la mormîntul lui mulțime de popoare evreiești, unde săvîrșeau rugăciunile lor către Domnul Savaot, Căruia se cuvine slava, în vecii vecilor. Amin.

60. CUVIOSUL SIMEON CEL NEBUN PENTRU HRISTOS ȘI SFÎNTUL IOAN PUSTNICUL

(21 IULIE)

Pe vremea dreptcredinciosului împărat Iustinian, popoarele iubitoare de Hristos venind în Sfînta Cetate a Ierusalimului, la praznicul înălţării cinstitei şi de viaţă făcătoarei Cruci a Domnului, doi tineri, după purtarea de grijă a lui Dumnezeu, au plecat din Siria la Ierusalim, să se închine cinstitului lemn al Sfintei Cruci. Numele unuia era Ioan, iar al celuilalt Simeon, fiind amîndoi de neam bun şi bogaţi. Ioan era în vîrstă de 24 de ani şi, avînd femeie tînără, petrecea lîngă tatăl său cel îmbătrînit, deoarece maica lui murise. Simeon era neînsurat, avea o maică văduvă şi bătrînă, în vîrstă de 80 de ani. Amîndoi aceşti tineri se întovărăşiseră între dînşii cu dragostea lui Hristos, ca unii ce erau din aceeaşi ţară şi au petrecut în Ierusalim multe zile, cercetînd împreună sfintele locuri şi închinîndu-se. Pe cînd se întorceau ei într-ale lor, s-au pogorît în valea Ierihonului şi, mergînd pe sub munte, au trecut pe lîngă cetate.

Văzînd ei mînăstirile dimprejurul sfîntului Iordan, Ioan a zis către Simeon: "Ştii oare cine vieţuieşte în acele locaşuri?" Simeon a zis: "Cine vieţuieşte într-însele?" Ioan a răspuns: "Acolo vieţuiesc îngerii lui Dumnezeu". Simeon, minunîndu-se şi suspinînd, a zis: "Putem oare să-i vedem?" Ioan a zis: "De vom vrea să primim o viaţă ca a lor, apoi cu adevărat ne vom îndulci de vederea feţei şi de vorbele lor". Deci, ei şedeau în cale amîndoi călări. Apoi, descălecînd de pe cai, i-au dat slugilor lor, zicînd: "Mergeţi încet înaintea noastră". Slugile mergeau înainte cu caii, iar ei, urmînd de departe, vorbeau cum ar putea să-şi mîntuiască sufletele lor. Mergînd încetişor, au ajuns la o răspîntie, de unde era o cale care ducea către locul unde li se cădea să meargă, iar altă cale mergea spre Iordan, de unde se vedeau acele mînăstiri. Ioan a zis către Simeon, arătînd cu degetul calea ce duce spre Iordan: "Aceasta este calea care duce la viaţă!" Iar spre calea ce era spre Siria, a zis: "Aceasta este calea ce duce la moarte! Deci, să stăm, frate, la această răspîntie şi să ne rugăm lui Dumnezeu, ca să ne povăţuiască pe care cale să mergem".

Plecîndu-şi ei genunchii, au început a se ruga Domnului cu căldură, zicînd: "Doamne, Dumnezeule, Cel ce voieşti să se mîntuiască toată lumea, arată voia Ta robilor Tăi şi ne îndreptează calea pe care vom merge". Rugîndu-se din destul, au aruncat sorţi şi a căzut soarta ca să meargă pe calea ce ducea la Iordan. Atunci ei s-au umplut de mare bucurie duhovnicească şi cu smerenie au mulţumit lui Dumnezeu. Deci şi-au uitat părinţii, unul pe tată şi femeie, iar

altul pe maica sa și, defăimîndu-și averile, au socotit întru nimic toate cele frumoase și dulci ale acestei lumi.

Cuprinzîndu-se în brațe unul cu altul și sărutîndu-se cu sărutare sfîntă, au pornit pe calea ce duce spre Iordan și pe care cu adevărat au ajuns la viața veșnică. Ei alergau cu bucurie la Mormîntul lui Hristos cel primitor de viață, ca Petru și Ioan, întărindu-se și îndemnîndu-se unul pe altul. Pentru că Ioan se temea ca Simeon, de dorința mamei lui cea bătrînă, să nu se întoarcă de la scopul cel bun. Iar Simeon, de asemenea, se temea de Ioan ca nu cumva, dragostea femeii cu care se însoțise de curînd, să-l distragă de la acelea ce le erau puse înainte, ca magnetul pe fier.

Drept aceea își întindeau unul către altul cuvinte duhovnicești, învățătoare și mîntuitoare. Ioan zicea către Simeon: "Iubite frate, nu te lenevi, nici nu slăbi, căci nădăjduiesc spre Domnul că Acela în ziua de azi iarăși ne-a născut pe noi. Și ce folos poate să ne fie nouă din deșertăciunile lumești? Și ce ajutor vom afla din bogății în ziua judecății? Oare nu ne vom vătăma mai mult? Asemenea și tinerețile și frumusețile noastre cele trupești, oare pururea le vom petrece? Nu se vor schimba oare în bătrînețe? Oare nu ne va ajunge moartea? Noi nu sîntem înștiințați că vom ajunge la bătrî-nețe, pentru că și cei tineri mor, neașteptînd moartea". Simeon a grăit iarăși către Ioan: "Eu, frate, n-am nici tată, nici frați, nici surori, decît numai pe o singură mamă, care m-a născut și care acum a îmbătrînit. Pe mine nu mă doare inima atît de dînsa, dar mă întrebam în inima mea pentru tine, ca să nu te abați din această cale bună, din pricina dorinței femeii tale cea frumoasă și iubită, cu care te-ai unit de curînd prin nuntă". Astfel vorbeau ei între dînșii pe cînd călătoreau.

Ei s-au rugat lui Dumnezeu și pentru aceasta, ca să le în-științeze voia Sa, în care anume mînăstire să se tundă în călugărie. Și și-au pus un semn ca acesta: în care mînăstire vor afla porțile deschise, în aceea le poruncește Dumnezeu să intre. Deci s-a întîmplat de au mers la mînăstirea Cuviosului Gherasim, în care era egumen un bărbat insuflat de Dumnezeu, cu numele Nicon. Aceluia i s-a vestit mai întîi de la Dumnezeu de venirea acestor doi tineri aprinși de dumnezeiasca dragoste. Pentru că Nicon a văzut pe Domnul într-acea zi, în vedenia visului, zicînd către el: "Scoală și deschide ușile ogrăzii, ca să intre aici oile Mele".

Egumenul, deșteptîndu-se, a mers și a deschis porțile mînăstirii și ședea acolo, așteptînd venirea oilor lui Hristos. Apropiindu-se Ioan și Simeon de mînăstirea lui și văzînd porțile deschise și pe stareț șezînd în poartă, s-au bucurat cu bucurie mare. Deci, Ioan a zis către Simeon: "Bun este acest semn, frate, că mînăstirea este deschisă și portarul șade ca și cum ea așteaptă venirea noastră. Venind ei la poartă, egumenul s-a sculat și le-a zis: "Bine ați venit, mielușeii lui Hristos". Și, primindu-i cu dragoste, i-a dus în mînăstire și i-a ospătat cu trupească și duhovnicească hrană și i-a odihnit în noaptea aceea ca pe niște străini.

A doua zi le-a zis: "Frumoasă și plăcută este lui Dumnezeu dragostea voastră, pe care într-un suflet o aveți către Dînsul. Însă trebuie ca și voi să o păziți cu dinadinsul, ca nu cumva să o stingă în voi vrăjmașul mîntuirii voastre. Bună este alergarea voastră, însă sînteți datori să nu slăbiți în alergare, pînă ce veți ajunge cununile. Bun este scopul vostru, însă nu fiți fără de grijă, ca să nu se răcească căldura cea duhovnicească, care este acum în inimile voastre. Bine este a cinsti mai mult pe cele veșnice, decît pe cele vremelnice. Bine este a sluji și părinților celor după trup, dar fără de asemănare este mai bine a plăcea Părintelui celui ceresc. Buni sînt frații cei după trup, dar cei duhovnicești sînt mai folositori. Buni sînt prietenii pe care îi aveți în lume, dar mai bine este a cîștiga prieteni pe sfinții plăcuți lui Dumnezeu. Buni sînt apărătorii și mijlocitorii pe care îi aveți către boieri, dar nu sînt așa cum sînt îngerii cei ce mijlocesc pentru

noi către Dumnezeu. Bine este a face milostenie săracilor pentru Dumnezeu, dar nici o jertfă nu este atît de bine primită lui Dumnezeu, precum este jertfirea sufletului și a voii pentru Domnul. Dulce este sațiul vieții acesteia, dar nu este întocmai cu sațiul Raiului. Frumoasă este bogăția și iubită de toți oamenii, dar nu este asemenea cu acele vistierii, pe care ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit. Bine este a ostăși cineva împăratului celui pămîntesc, dar de puțină vreme și cu multă primejdie se face acea ostășire; iar a se face cineva ostaș Împăratului ceresc, este a dănțui peste toată puterea cea potrivnică".

Acestea și cele asemenea cu acestea grăind către ei cuviosul egumen și văzînd lacrimile ce ieșeau din ochii lor, a zis către Simeon: "Nu dori, nici nu plînge pentru cărunteţile stăpînei maicii tale, căci pentru ostenelile tale, Dumnezeu poate mai bine să o mîngîie, decît dacă ai fi tu lîngă ea. Și chiar dacă nu vei fi departe de dînsa n-ai putea ști dacă tu o vei îngropa pe ea sau ea, pe tine și ai fi murit fără de plăcerea lui Dumnezeu, neavînd ceva ca să te poată izbăvi de răutățile cele ce vor să fie după moarte. Căci nici lacrimile cele de maică, nici dragostea cea de tată, nici bogăția, nici slava, nici însoțirea femeii și nici iubirea fiilor nu pot să roage pe Judecătorul cel înfricoșat, fără numai viața cea îmbunătățită, nevoințele și ostenelile suferite pentru Dumnezeu".

Apoi, întorcîndu-se către Ioan, i-a zis: "O, fiule, să nu-ți aducă vrăjmașul niște gînduri ca acestea și să-ți zică în mintea ta: "Cine afară de mine va sprijini și va hrăni bătrînețile tatălui meu? Cine va potoli tînguirea soției mele? Pentru că de i-ați lăsat pe dînșii să slujească altui dumnezeu, iar voi v-ați fi dus la altul, cu dreptate v-ați fi îngrijit de dînșii; dar deoarece unul și același este Dumnezeu, Căruia ați încredințat pe părinții voștri și pentru a Cărui dragoste i-ați lăsat pe ei, fiți încredințați că El singur se va îngriji de dînșii. Încă și la aceasta să vă mai gîndiți, că pe cînd erați în lume și slujeați Domnului cu cinste, bunătatea Domnului se îngrijea de voi și vă umplea casele voastre de toate bunătățile, cu atît mai vîrtos acum se va îngriji de casele voastre, fiindcă ați venit ca să-i slujiți Lui cu toată inima, vrînd să-I placeți și mai bine. Fiilor, aduceți-vă aminte de cuvîntul Domnului, cînd a zis către cel ce a vrut să meargă în urma Lui: *Doamne, poruncește-mi ca mai întîi să merg să îngrop pe tatăl meu.* Iar Domnul i-a grăit: *Lasă pe cei morți să-și îngroape morții lor, iar tu vino după Mine.*

Deci și voi, cu voie neschimbată și cu inimă neîndoită, să alergați în urma lui Hristos. Că de v-ar fi chemat pe voi un împărat pămîntesc și vremelnic, vrînd să vă facă în palatele lor postelnici sau sfetnici, oare n-ați fi lăsat casele voastre și n-ați fi mers cu sîrguință la împărat, să stați înaintea lui cu slavă și cinste și să vă îndulciți de vederea feței lui? Desigur, aceasta ați fi făcut-o pentru puțină vreme, în care el ar fi voit să vă cinstească pe voi înaintea boierilor săi". Iar Ioan și Simeon i-au zis: "Adevărat, așa este, părinte!"

Atunci cuviosul egumen a grăit către dînșii: "Sîntem datori ca și cu mai multă sîrguință și osîrdie să alergăm la chemarea Împăratului ceresc, Cel ce ne cheamă la cinstea aceea, căreia nici o altă înaltă cinste lumească nu poate să se împotrivească sau să se asemene. De aceea sîntem datori a asculta pe Dumnezeu, Cel ce ne cheamă pe noi la Dînsul, aducîndu-ne aminte de dragostea Sa cea către noi, pentru care chiar pe Fiul Său Unul născut nu L-a cruțat, ci L-a dat pentru noi morții, ca să ne facă pe noi fii ai Săi. Și chiar de am vărsa tot sîngele nostru pentru aceasta, nimic vrednic n-am răsplăti pentru bunătatea și dragostea Lui arătată spre noi; pentru că sîngele robilor nu este asemenea cu sîngele împărătesc".

Cuviosul Nicon, bărbatul cel insuflat de Dumnezeu, grăind aceste cuvinte către tinerii mireni, cu toate că cunoștea osîrdia lor cea curată către Domnul, îi sfătuia să nu primească îndată chipul monahicesc, ci să mai aștepte cîtăva vreme, pînă ce singuri pe dînșii se vor ispiti,

adică de vor putea suferi greutatea nevoinței monahicești, știindu-i crescuți cu hrană dulce și îmbrăcați în haine moi. Dar ei, căzînd la picioarele lui, îl rugau cu lacrimi să-i tundă și să-i îmbrace în schima monahală.

După aceasta, starețul, vrînd să-i ispitească pe ei, a luat la o parte pe Ioan și i-a zis lui: "Acum eu am sfătuit pe prietenul tău, ca pînă la anul să mai petreacă în chipul mirenesc". Atunci Ioan a răspuns: "De voiește el, petreacă cum voiește; dar eu nu pot suferi atîta vreme pînă la tundere; de aceea, mă rog, părinte, ca îndată să săvîrșești asupra mea, ceea ce dorește sufletul meu". Simeon, văzîndu-i pe ei vorbind de o parte, a zis către stareț: "Nu pierde vremea, părinte, ascultînd cuvintele lui Ioan. Pentru că se cutre-mură inima mea pentru dînsul, ca să nu tînjească pentru soția sa cea bogată și atît de frumoasă, cu care s-a însoțit anul acesta și nu cumva pentru aceasta să nu cadă din dragostea lui Dumnezeu".

Atunci Ioan a grăit cu lacrimi către stareț, pentru că era foarte plecat spre lacrimi: "Rogu-mă ție, părinte, ca îndată să ne călugărești pe noi, pentru ca să nu pierdem pe iubitul meu frate, care are o maică ce îl iubește foarte mult și care nu poate trăi fără de vederea feței lui. Deci, mă tem pentru dînsul, ca nu cumva, aducîndu-și aminte de dragostea maicii sale, să se lipsească de dragostea lui Dumnezeu. De aceea, nu voi înceta de a mă îngriji, pînă ce nu îl voi vedea pe el călugărit". Atunci starețul, văzînd grija cea mare ce o aveau unul pentru altul și fiind încredințat că Dumnezeu nu rușinează, nici trece cu vederea pe cei ce aleargă la Dînsul din tot sufletul și cu credință neîndoită, i-a dus pe ei în biserică și, tunzîndu-i, i-a îmbrăcat în chipul celor noi începători. Pe cînd se săvîrșea călugăria lor, Ioan plîngea foarte tare, iar Simeon în taină îl îmboldea pe el, poruncindu-i să tacă, fiindcă i se părea că plînge după tată și după femeia sa, dar acela plîngea și vărsa lacrimi din căldura și dragostea inimii sale ce o avea către Dumnezeu.

După tundere și după săvîrșirea Sfintei Liturghii, egumenul iarăși a ținut multă vreme cuvînt de învățătură către dînșii, deoarece el, avînd duh văzător, a înțeles că nu vor petrece mult în mînăstirea lui, chemîndu-i Dumnezeu pe dînșii la cea mai desăvîrșită viață. Deci, ziua aceea fiind sîmbătă, egumenul voia ca a doua zi, Duminică, să pună desăvîrșit pe dînșii haina cea călugărească a chipului îngeresc. Însă unii din frați grăiau către Ioan și Simeon: "Fericiți sînteți voi, că mîine dimineață aveți să vă nașteți din nou și să fiți curați, născuți ca din pîntecele maicii voastre și vă veți curăți de păcatele voastre, ca și cum într-acea zi ați fi primit botezul".

Dar ei, neînțelegînd cele ce li se grăiau, se minunau și se spăimîntau; și, alergînd la sfîntul egumen în seara sîmbetei, îl rugau pe el, zicînd: "Nu ne boteza pe noi, părinte, că sîntem creștini și fii de părinți creștini, curățiți deja prin baia Sfîntului Botez". Dar egumenul, nepricepînd nimic din cuvintele lor, a zis către dînșii: "Cine voiește să vă boteze pe voi, fiilor?" Ei au zis: "Am auzit de la părinți că mîine de dimineață avem să ne botezăm". Egumenul, înțelegînd ceea ce li s-a vorbit lor de frați despre sfîntul și îngerescul chip, a zis către dînșii: "Bine v-au spus părinții pentru că mîine de dimineață voim să vă îmbrăcăm pe voi în rînduiala cea desăvîrșită a chipului cel îngeresc, care, ca un al doilea botez, vă va curăți de toate păcatele făcute în lume".

Dar Ioan și Simeon nu știau ce este rînduiala cea desăvîrșită a chipului îngeresc. Deci, egumenul a poruncit să cheme un frate, pe care, cu o Duminică înainte, îl îmbrăcase în rînduiala cea desăvîrșită; și fiindcă fratelui acela nu i se împlinise șapte zile, purta încă toată îmbrăcămintea rînduielii celei sfinte, după așezămîntul mînăstiresc. Venind fratele acela, l-a rugat pe el ca îndată și în același timp, fiind seară, să-i îmbrace și pe ei într-un chip ca acela. Pentru că ziceau ei: "Nu știm de vom mai trăi peste această noapte și de vom ajunge ziua de

mîine; căci ne temem să nu ne ducem din viața aceasta, neavînd o cunună ca aceasta, o slavă și o bucurie, precum vedem la fratele acesta".

Egumenul, înțelegînd că ei văd o vedenie, a trimis pe fratele cel chemat, la chilia sa. Atunci Ioan și Simeon au zis către egumen: "Părinte, îndată să ne faci și pe noi astfel, precum este fratele acela; căci cu adevărat pe nici unul n-am văzut în mînăstirea ta, să fie într-o cinste ca aceasta, în care este fratele acela". Egumenul i-a întrebat: "Ce ați văzut, fiilor, la acel frate?" Ei i-au răspuns: "Am văzut împrejurul capului lui o cunună luminoasă și oarecare fețe cu podoabă sfîntă înconjurîndu-l cu lumînări, care cîntau cu plăcere". Egumenul s-a minunat de atîta curățenie sufletească a lor și a zis către dînșii: "Mîine de dimineață, cu darul Duhului Sfînt, și voi veți primi aceeași cunună și slavă în rînduiala cea sfîntă".

Sosind ziua Duminicii, egumenul a săvîrșit acel sfînt chip asupra lor și amîndoi vedeau unul la altul strălucind cunună deasupra capului, iar noaptea își vedeau fața unul altuia ca ziua. Sufletele lor s-au umplut de atîta bucurie, încît nu doreau să guste nici hrană și nici băutură. După primirea rînduielii celei desăvîrșite, trecînd două zile, li s-a întîmplat de au văzut pe fratele cel de mai înainte, îmbrăcat în haină de păr și făcînd slujba mînăstirii, dar n-au văzut deasupra lui slava și cununa dintîi; deci, se minunau pentru aceea.

Simeon a zis către Ioan: "Să mă crezi, frate, că după săvîrșirea celor șapte zile și noi nu vom mai vedea unul deasupra altuia cununa și strălucirea cea frumoasă, precum vedem acum". Ioan a zis: "Dar ce voiești, frate, ca să-ți fie?" Simeon a zis: "Voiesc să mă asculți pe mine, ca, precum am fugit din lume, tot așa să fugim și de aici și să ieșim în viața pustnicească și liniștită. Pentru că, de cînd cinstitul egumen ne-a îmbrăcat pe noi în acest chip, s-a aprins inima mea cu o minunată dorire; iar sufletul nu voiește să vadă, nici să vorbească, nici să audă ceva de la cineva, ci dorește să petreacă cu totul depărtat de toți". Ioan a zis: "Dar ce vom mînca în pustie?" Simeon a zis: "Ce mănîncă și ceilalți viețuitori ai pustiei, despre care am auzit ieri din gura egumenului, care ne învăța pe noi. Cel ce îi hrănește pe aceia, tot Acela ne va hrăni și pe noi. Deci, mi se pare că egumenul, vrînd ca și noi să ne alegem viața pustnicească, ne-a vorbit mult despre cei care petrec în pustie".

Ioan a zis: "Dar încă nu am învățat cîntarea de psalmi, după rînduiala mînăstirii". Simeon a răspuns: "Cel ce a mîntuit pe cei ce i-au plăcut mai înainte de David, Acela ne va mîntui și pe noi! Și, precum pe David care păștea oile în pustie, l-a învățat a alcătui psalmi, tot așa ne va învăța și pe noi! Deci, ascultă-mă pe mine, frate, precum împreună ne-am dat lui Dumnezeu, tot așa împreună să-i slujim Lui". Ioan a zis: "Vom face precum voiești; dar cum vom ieși din mînăstire, de vreme ce porțile se închid noaptea?" Simeon a zis: "Cel ce ne-a deschis nouă ziua, tot Acela ne va deschide și noaptea!"

Astfel, alcătuind și întărind sfatul între ei și apropiindu-se noaptea, egumenul a văzut în vis pe un bărbat cu sfîntă podoabă, deschizînd porțile mînăstirii și zicînd: "Oile lui Hristos, ieșiți la pășunea voastră!" Deci, deșteptîndu-se îndată, a alergat la poartă și a găsit-o deschisă. Socotind el că Simeon și Ioan au ieșit acum, ședea îngrijorat suspinînd și zicînd: "N-am fost vrednic eu, păcătosul, ca să primesc rugăciunile părinților mei; căci ei mi-au fost mie părinți și învățători, iar nu eu lor. O, cîte pietre scumpe - precum zice Scriptura - necunoscîndu-se, se tăvălesc pe pămînt, văzute de mulți, dar necunoscute de mulți!"

Acestea zicînd în sine egumenul și întorcîndu-se, iată, robii lui Hristos mergeau de la chilie spre poartă, ca să iasă din mînăstire. Egumenul a văzut că mergeau înaintea lor niște tineri preafrumoși, cu făclii luminoase. Dar Ioan și Simeon nu vedeau pe acei tineri. Ei, văzînd porțile

deschise, s-au bucurat foarte mult că nu s-au lipsit de nădejdea lor. Dar cînd au văzut lîngă poartă pe stareț, s-au temut și voiau să se întoarcă, pentru că nu știau că este egumenul. Iar el i-a chemat, zicîndu-le: "Nu vă temeți, fiilor; veniți în numele Domnului!" Ei, cunoscînd că este egumenul, mai mult s-au bucurat și au cunoscut că Dumnezeu, Care i-a descoperit venirea lor, i-a arătat și plecarea lor.

Deci, închinîndu-se starețului, au zis: "Îți mulțumim, părinte, și nu știm ce fel de mulțumire vom da lui Dumnezeu și cinstitului tău cap. Care din noi nădăjduia să se învrednicească de niște daruri ca acestea? Care împărat putea să ne cinstească pe noi cu o rînduială ca aceasta? Ce visterie putea să ne îmbogățească pe noi atît de mult? Ce baie putea să ne curețe sufletele noastre? Care părinți ar fi putut să ne iubească și să ne mîntuiască pe noi ca tine, cinstite părinte? Tu ne ești nouă ca un tată și maică, după Hristos. Tu ne ești stăpîn, păstor și povățuitor, care ne duce de mînă. Prin tine am cîștigat visteria cea nefurată și am aflat mărgăritarul mîntuirii cel fără de preț. Știm cu adevărat puterea botezului celui de-al doilea, precum ne-au spus nouă părinții. Pentru aceea ne rugăm fericirii tale, părinte, să faci rugăciune pentru noi și să ne lași pe noi, robii tăi, să plecăm unde ne va povățui Dumnezeu. Căci Aceluia am dorit a-I sluji cu tot sufletul. Adu-ți aminte, părinte, de oile tale pe care le-ai adus lui Hristos spre jertfă". Acestea le-au grăit ei cu multe lacrimi. Dar și egumenul plîngea de bucurie duhovnicească, văzînd atîta dorință către Dumnezeu din partea lor.

După aceasta, el, punînd pe Simeon de-a dreapta, iar pe Ioan de-a stînga și ridicîndu-și mîinile spre cer, a început a se ruga astfel: "Dumnezeule cel drept și slăvit, Dumnezeule cel mare și tare, Dumnezeule cel mai înainte de veci și veșnic, ascultă-mă pe mine, păcătosul, în ceasul acesta. Ascultă-mă, Doamne, Cel ce Te-ai făgăduit să asculți pe toți cei ce îți slujesc Ție cu adevărat; îndreaptă pașii acestor robi ai Tăi și povățuiește picioarele lor în calea păcii. Fii ajutător acestor tineri fără de răutate și păzește-i ca pe niște porumbei. Ceartă duhurile cele necurate, ca să nu se apropie de acești prunci ai Tăi, ci să fugă departe de la fața lor. Apucă armă și pavăză și te scoală în ajutorul lor. Ridică sabie și îi apără pe ei împotriva celor ce-i gonesc. Zi fiecărui suflet: *Mîntuirea ta sînt Eu!* Fă, ca să fugă din gîndurile lor toată nerăbdarea și spaima, mîndria și părerea de sine și toată răutatea să piară din mintea lor. Fă să se stingă toată aprinderea trupului, care se face din diavolească ispitire. Fă să se sfințească trupul și sufletul lor, iar duhul să se lumineze cu lumina darului Tău, ca să ajungă ei bărbați desăvîrșiți prin creșterea cea duhovnicească. Fă să se învrednicească de partea plăcuților Tăi, să Te laude cu sfinții îngeri și totdeauna să se închine Tatălui și Fiului și Sfîntului Duh, Unui Dumnezeu în Treime, în veci. Amin".

Apoi, întorcîndu-se spre robii lui Hristos, le-a zis cu lacrimi: "O, bunii mei fii, Dumnezeu, pe Care L-ați ales și la Care ați alergat, să trimită îngerul Său înaintea feței voastre, ca să se facă fără frică calea înaintea picioarelor voastre și să meargă înaintea voastră, izbăvindu-vă de toate puterile cele potrivnice, precum a izbăvit pe Iacov de Lavan și de Isav și pe Daniil din gura leilor". Apoi, cuprinzîndu-i în brațele sale, grăia către Dumnezeu: "Dumnezeule, mîntuiește pe cei ce Te-au iubit cu toată inima, că drept ești, Doamne. Nu lăsa pe cei ce au lăsat toate cele deșarte pentru Tine". Apoi a mai zis către dînșii: "Fiilor, păziți-vă, că mergeți la înfricoșat și nevăzut război, dar nu vă temeți, că Dumnezeu este puternic să nu dea asupra voastră ispite mai presus de măsura voastră. Nevoiți-vă, fiilor, ca să nu vă biruiască vrăjmașul. Stați cu vitejie, avînd ca pavăză sfînta rînduială monahicească a chipului îngeresc. Aduceți-vă aminte de Cel ce a zis: *Oricine punînd mîna pe plug și căutînd înapoi, nu este îndreptat întru împărăția lui Dumnezeu.* Să nu fiți leneși sau trîndavi, începînd această cale a Domnului, ca nu și vouă să vi se împlinească pilda despre cel ce a început a zidi turn și nu l-a

putut săvîrși. Deci, îmbărbătați-vă, o, fiilor, știind că mic este războiul, dar mare este cununa; de puțină vreme este osteneala, dar veșnică va fi odihna".

Îndeletnicindu-se ei în niște vorbiri ca acestea, sosise ceasul ca să toace de Utrenie și era vremea să iasă din porțile mînăstirii. Simeon, ducînd pe egumen deosebit, i-a zis: "Părinte, mă rog ție, fă rugăciune cu dinadinsul către Dumnezeu pentru fratele meu, Ioan, ca să i se șteargă din minte pomenirea soției lui; ca nu cumva să mă lase întru ispitele vrăjmașului, căci mă voi topi de jale pentru despărțirea lui. Roagă încă pe Dumnezeu și pentru tatăl lui, care l-a născut, ca să nu se mîhnească pentru fiul care l-a părăsit". Asemenea și Ioan, luînd deosebit pe stareț, i-a zis: "Părinte, să nu uiți în sfintele tale rugăciuni pe fratele meu, Simeon, ca să nu fugă de la mine la maica sa, atrăgîndu-se spre dînsa din dragoste, căci astfel ne vom afla în furtună, pătimind înecare". Starețul s-a minunat de o dragoste ca aceea, ce era între dînșii și, făgăduind că se va ruga pentru dînșii, i-a binecuvîntat, îngrădindu-i cu semnul Sfintei Cruci și i-a liberat cu pace.

Ioan și Simeon, robii lui Hristos, ducîndu-se de la cuviosul egumen, grăiau: "Dumnezeule, pentru rugăciunile robului Tău și a părintelui nostru Nicon, du-ne singur unde este voia Ta, că sîntem străini și nu știm nici locul, nici țara unde ne vom duce; ci, venind la Tine, ne-am dat în această pustie adîncă spre moarte". Apoi Ioan a zis către Simeon: "Frate, ce vom face acum? În ce parte ne vom duce?" Simeon a răspuns: "Să mergem spre dreapta, că toate cele ce sînt spre dreapta sînt bune". Deci, au mers spre partea dreaptă. Aceea a fost cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu, care nu lasă pe robii Săi.

Mergînd ei din destul, s-au apropiat de Marea Moartă și au aflat aproape de mare și de rîul Iordan, unde intra în mare, un loc frumos și o chilie, în care petrecuse un stareț oarecare, viețuitor în pustie, și care se mutase către Domnul cu cîteva zile mai înainte de sosirea lor. Acolo erau și puține vase și grădină care avea verdețuri sădite, cu care se hrănea răposatul stareț. Robii lui Hristos, văzînd aceea, s-au veselit foarte mult, ca și cum ar fi aflat cineva o vistierie bogată. Ei au mulțumit lui Dumnezeu și, sălășluindu-se acolo, au început a viețui. Dar nu după multă vreme diavolul, vrăjmașul sufletelor noastre, nesuferind viața cea plăcută lui Dumnezeu a robilor lui Hristos, a început a se lupta împotriva lor. Căci acela a adus aminte lui Ioan de femeie și de tată, iar lui Simeon de dragostea maicii sale. Ei, dacă s-au văzut unul pe altul mîhniți, îndată au grăit unul către altul: "Stai, frate, să ne rugăm împreună Stăpînului nostru Iisus Hristos, ca să ne păzească de meșteșugirile vrăjmașului, cu rugăciunile Sfîntului Nicon, starețul nostru".

Rugîndu-se ei, ajutorul lui Dumnezeu a venit degrabă, căci s-a gonit de la dînșii asuprelile potrivnicului. Uneori, ispititorul le aducea pofta de mîncare de carne și de băutură de vin. Alteori le arăta în vis pe părinți și pe rudenii, unii plîngînd pentru dînșii, iar alții ospătîndu-se. Uneori îi arunca la trîndăvie și în lenevire, iar alteori voia să-i înspăimînte prin năluciri înfiorate. Deci le venea în gînd să se întoarcă în mînăstire, ca și cum le era nesuferită viața pustnicească. Acel vrăjmaș se sîrguia în multe feluri să împiedice alergarea cea bună a nevoitorilor aleși. Dar ei, aducîndu-și aminte de făgăduințele lor și de cununile cele luminate, pe care le văzuseră la început unul asupra altuia, de învățătura starețului lor și de lacrimile vărsate, se întăreau întru Domnul și, simțind adeseori în inimile lor o oarecare dulceață duhovnicească, se mîngîiau.

După o împotrivire bărbătească contra ispitelor vrăjmașului, li se arăta în vis Cuviosul Nicon, uneori sfătuindu-i, alteori făcînd rugăciuni lui Dumnezeu pentru dînșii, iar alteori învățîndu-i psalmi și rugăciuni. Ei, deșteptîndu-se, își aduceau aminte de cele ce îi învăța sfîntul

în vis și aveau bucurie mare. Chiar și mîhnirea care li se făcea din aducerea aminte a celor de acasă, le-a ușurat-o Domnul după doi ani, prin niște descoperiri ca acestea: Simeon vedea noaptea în vedenia visului, că cercetează în casa ei pe maica sa și grăia către dînsa în limba siriană: "Maică nu te îngriji, că nouă ne este bine. Eu și domnul Ioan sîntem sănătoși, sîntem rînduiți în palatele împărătești, purtăm cununi cu care ne-a încununat Împăratul și ne-a împodobit cu haine luminoase. Spune și tatălui lui Ioan să nu se întristeze pentru fiul său și să nu vă îngrijiți de noi".

O vedenie ca aceasta de multe ori i se făcea lui Simeon. Deci, din aceea a cunoscut că atunci maica lui nu se mai îngrijește de dînsul, fiind mîngîiată de Dumnezeu. Asemenea, arătîndu-i-se și lui Ioan în vedenia visului o oarecare față prealuminoasă, îi zicea: "Iată, pe tatăl tău l-am făcut fără mîhnire, mutîndu-l la odihnă și la bucurie. Asemenea și pe femeia ta o voi lua întru împărăția Mea în aceste zile". Ioan și Simeon, spunînd unul altuia niște vedenii ca acestea, se bucurau în sufletele lor și se veseleau întru Dumnezeu, Mîntuitorul lor. De atunci nici un fel de grijă nu mai aveau, adică unul de tatăl și de femeia sa, iar altul de maica sa, ci grija lor era ca ziua și noaptea să laude pe Dumnezeu. Aceasta era osteneala lor cea fără de pregetare și grija cea fără de grijă, ca să facă neîncetat rugăciuni. Deci, nu după multă vreme, s-au făcut vase vrednice ale Sfîntului Duh, învrednicindu-se de vederea dumnezeieștilor descoperiri. Ei uneori viețuiau deosebit unul de altul, dar nu departe; ci numai ca la o azvîrlitură de piatră. Cînd unuia îi venea un gînd potrivnic, îndată alerga la celălalt, pentru că unul altuia își descopereau gîndurile și astfel goneau asupririle celui potrivnic.

Trecînd cîtăva vreme, fericitul Simeon, șezînd la locul său deosebit, s-a pomenit în răpire și s-a văzut pe sine că se întorsese în patria sa, cetatea Emesa și cerceta pe maica sa cea bolnavă, către care a zis: "O, maică, cum petreci?" Iar ea a răspuns: "Bine petrec, fiule". El a zis către dînsa: "Mergi la Împărat fără să te temi de nimic, căci eu L-am rugat pentru tine și ți-am pregătit un locaș și, de va voi El, apoi și eu voi veni la tine!" După această vedenie, Simeon, venindu-și în sine, a cunoscut că într-acel ceas a murit maică-sa și, alergînd degrabă la fratele Ioan, l-a rugat pe el ca să se roage pentru sufletul maicii sale.

Deci și el însuși plecîndu-și genunchii, se ruga cu lacrimi, zicînd: "Dumnezeule, Cel ce ai binevoit a primi jertfa lui Avraam și nu ai lepădat jertfele lui Ieftae, nici ai trecut cu vederea darurile lui Abel, și pentru Samuil, pruncul Tău, ai arătat-o pe maica lui, proorocița Ana; Tu, Doamne, Doamne al meu, pentru mine robul Tău, primește sufletul maicii mele celei bune. Adu-ți aminte de durerile și ostenelile ei cele pentru mine. Adu-ți aminte de suspinele și lacrimile ei, pe care le-a vărsat cînd am venit la Tine. Adu-ți aminte de laptele ei, cu care m-a hrănit, nădăjduind să aibă mîngîiere și ajutor de la mine, dar n-a cîștigat cele dorite. Nu uita, Stăpîne, tînguirile inimii ei pentru mine, cînd am lăsat-o pe ea pentru Tine. Adu-ți aminte cîte nopți nu a fugit somnul de la ochii ei, aducîndu-și aminte neîncetat de tinerețile mele și de sărăcia sa.

O, cît o durea inima, privind la hainele mele, în care acum nu se mai îmbrăca mărgăritarul ei cel de mult preț. Adu-ți aminte de cîtă bucurie și veselie am lipsit-o pe ea prin plecarea de la dînsa, ca să-Ți slujesc Ție, Dumnezeul și Stăpînul meu. Dă-i ei păzitor tare pe îngerul Tău, ca să-i păzească sufletul ei de duhurile cele viclene și nemilostive din văzduh, care voiesc să înghită pe toți. Poruncește Dumnezeul meu, ca sufletul ei să se despartă de trup fără de durere și fără de frică și iartă-i ei toate greșelile ce le-a făcut în această viață. Astfel, Dumnezeule și Dreptule Judecător, să nu o duci pe ea din mîhnire în mîhnire, din primejdie în primejdie și din suspin în suspin. Ci, în loc de mîhnirea ce a suferit-o pentru mine, unul născut fiul său, dă-i ei bucurie și în loc de lacrimi, veselia cea pregătită sfinților Tăi".

Deci, rugîndu-se și Ioan împreună cu dînsul pentru sufletul celei moarte și sculîndu-se de la rugăciune, Ioan mîngîia pe Simeon, zicînd: "Iată, frate, Dumnezeu a auzit rugăciunile tale și a primit pe maica ta. Deci, ostenește-te încă cu mine, să rugăm amîndoi pe Dumnezeu, ca să facă mila Sa și cu femeia care a fost soția mea, ca să o ducă pe dînsa din lumea aceasta la viața monahicească sau s-o ia la El". Și s-au rugat amîndoi pentru aceasta. Trecînd puțină vreme, Sfîntul Ioan s-a aflat în răpire și a văzut pe femeia lui șezînd în casa sa. Deci, venind maica lui Simeon, a luat-o de mînă și i-a zis:

"Scoală-te, sora mea, și vino la mine, căci frumoasă casă mi-a dat Împăratul, Cel ce a făcut ostaș pe fiul meu și pe bărbatul tău; schimbă hainele tale și îmbracă altele curate". Ea, îndată sculîndu-se, și-a schimbat hainele și a mers în urma ei. Din această vedenie, Ioan a cunoscut că a murit femeia lui și în loc bun s-a rînduit cu maica lui Simeon; pentru aceea s-a bucurat cu bucurie mare. De atunci, ei erau amîndoi fără de grijă, și au petrecut în pustie, viețuind împreună douăzeci și nouă de ani, luptîndu-se cu vrăjmașii cei nevăzuți, în toată pătimirea cea rea, biruindu-i și gonindu-i cu darul lui Dumnezeu. Dar mai ales Simeon venise într-atîta nepătimire, încît trupul lui era ca un lemn nesimțitor. El n-avea în sine nici un fel de poftă, avînd toate mădularele lui omorîte cu totul.

Într-o zi, Simeon a zis către Ioan: "Frate, ascultă-mă pe mine! De acum nu mai este nevoie să petrecem în pustiul acesta, ci să mergem să slujim mîntuirii altora. Pentru că aici ne folosim numai pe noi, dar de folosul altora nu avem plată. Oare nu zice Apostolul Pavel: *Nimeni să nu caute pe ale sale, ci fiecare pe cele ce sînt ale aproapelui.* Și iarăși: *Tuturor le fac spre plăcere, necăutînd folosul meu, ci al multora, ca să se mîntuiască*. Și iarăși același apostol zice: *Tuturor m-am făcut toate, ca pe toți să-i mîntuiesc*. Ioan a răspuns: "Frate, socotesc că satana a urît liniștea noastră și ți-a dat un gînd ca acesta; deci, împotrivește-te lui și șezi aici. Această alergare a noastră pe care am început-o și la care sîntem chemați de Dumnezeu, s-o sfîrșim în această pustie!" Simeon i-a zis: "Frate, crede-mă că eu de acum nu voi mai fi aici, ci mă duc cu puterea lui Hristos, să rîd de lume!"

Dar Ioan i-a zis: "Eu încă n-am venit într-o săvîrșire ca aceasta, ca să pot a-mi bate joc de lume; căci mă tem ca nu cumva aceea să mă batjocorească pe mine, lipsindu-mă astfel de darul lui Dumnezeu. Deci, mă rog ție, bunul meu frate, căci Domnul ne-a însoțit pe noi, să nu mă lași pe mine, smeritul, nici să te depărtezi de fratele tău. Tu știi că după Dumnezeu nu am pe nimeni, decît numai pe tine. De toți m-am lepădat și cu tine m-am legat; iar tu voiești acum să mă lași pe mine singur în această pustie ca în mare? Adu-ți aminte de ziua în care am aruncat sorți și am pornit împreună, ca să slujim Domnului și ne-am făgăduit să nu ne despărțim unul de altul. Adu-ți aminte de ceasul acela, în care Cuviosul Părintele nostru Nicon ne-a îmbrăcat pe noi în sfîntul și îngerescul chip al monahilor și ne-am făcut amîndoi ca un suflet, încît toți se minunau de dragostea noastră. Nu uita cuvintele marelui stareț, cu care ne mîngîia și ne sfătuia în noaptea cînd am ieșit din mînăstire. Frate, mă rog ție, nu mă lăsa, ca nu cumva să pier, fiind singur în această pustie. Căci Dumnezeu va cere sufletul meu de la tine". Simeon i-a zis: "Închipuiește-ți că eu am murit; și, fiind mort, atunci nu ai petrece singur? Deci, crede-mă că dacă vei merge cu mine, vei face bine; iar de nu vei merge, fie voia ta. Eu nu voi mai petrece aici, ci mă duc unde îmi poruncește Dumnezeu".

Ioan, cunoscînd că de la Dumnezeu este înștiințarea fratelui lui ca să se ducă din pustie la lume, a încetat de a-i mai zice ceva. Deci, plîngînd pentru despărțirea sa, a grăit astfel către dînsul: "Iubite Simeoane, păzește-te ca cele ce ai adunat în pustie, să nu le risipească lumea și pe cîte tăcerea le-a sporit, să nu le vatăme gîlceava lumească. Nedormirile tale cele de toată noaptea să nu le piardă somnul, și filosofia monahicească să n-o risipească înșelăciunea

lumească. Păzește-te ca vederea femeilor, de care te-a păzit Dumnezeu pînă în ziua de astăzi, să nu vatăme întreaga ta înțelepciune și sărăcia ta cea pustnicească să n-o fure iubirea de avuții. Să nu se risipească postirile tale prin gustările de multe feluri; plîngerea, cu rîsul și rugăciunea să nu se piardă cu lenevirea.

Iubitule, chiar dacă ai luat de la Dumnezeu o putere ca aceasta, ca să poți, fără de vătămarea mîntuirii tale, să petreci în lume cu oamenii, păzește-ți însă inima cu dinadinsul de cele ce vei vedea în lume și de cele ce vei face înaintea oamenilor cu trupul, ca să nu lucreze împreună și voința sufletească. Cînd mîna ta se va atinge de ceva, să nu se atingă și sufletul; mîncînd cu gura, să nu se îndulcească inima; pășind cu picioarele, să nu se risipească odihna cea dinăuntru. Toate cele făcute din afară, să nu se simtă înăuntru și mintea ta să petreacă fără de tulburare. Eu mă bucur de mîntuirea ta, decît numai roagă-te lui Dumnezeu pentru mine, ca în veacul ce va să vie să nu ne despartă pe noi unul de altul".

Simeon i-a grăit: "Nu te teme, iubitul meu frate, pentru că ceea ce voiesc să fac, nu voiesc de voia mea, ci din dumnezeiasca poruncă. După aceasta vei cunoaște tu că lucrul meu este plăcut lui Dumnezeu, că mai înainte de moartea mea voi veni la tine, mă voi închina ție și te voi chema după mine și după puține zile mă vei ajunge". Vorbind ei astfel, au stat la rugăciune și s-au rugat cu multe lacrimi; apoi, îmbrățișîndu-se și sărutîndu-se unul cu altul, Ioan a lăsat pe Simeon, petrecîndu-l pînă departe, pentru că nu-i venea să se despartă de dînsul și de cîte ori îi zicea Simeon lui: "Frate Ioane, întoarce-te acum", acele cuvinte i se păreau că sînt ca o sabie ascuțită, care îi desparte sufletul de trup. La sfîrşit, sărutîndu-se unul cu altul, s-au despărțit. Deci, Simeon s-a dus în lume, iar Ioan s-a întors în pustie, vărsînd lacrimi din destul.

Fericitul Simeon, ieșind din pustie, s-a dus în cetatea Ierusalimului, pentru că dorea foarte mult să vadă Sfintele Locuri, pe care nu le văzuse de atîția ani. Ajungînd la Sfînta Golgota, a petrecut trei zile, intrînd și închinîndu-se cinstitei și de viață făcătoarei Cruci și Sfîntului Mormînt al Domnului. El se ruga lui Dumnezeu cu dinadinsul, ca să-i acopere faptele lui înaintea oamenilor, pînă ce se va muta din viața aceasta. El se ruga să fugă de slava deșartă și de înălțare, care și pe îngerii din cer i-a surpat și i-a pierdut și toți să-l aibă ca pe un nebun și fără minte. Această cerere a lui a fost auzită, pentru că Domnul ascultă rugăciunile robilor Săi adevărați și ia aminte la rugăciunile lor.

Multe minuni a făcut după aceea acest plăcut al lui Dumnezeu. Gonea diavolii, cele ce aveau să fie le spunea mai înainte, tămăduia toate felurile de boli, izbăvea de năpraznice morți, pe cei necredincioși îi aducea la credință, iar pe cei păcătoși îi povățuia la pocăință. Dar oamenii nu puteau să cunoască sfințenia lui, Dumnezeu acoperindu-l, și, pînă la sfîrșitul său, au socotit că este nebun și îndrăcit. El știa singur că lucrurile cele minunate ale sale, care se făceau cu darul lui Dumnezeu, trebuia să le acopere cu nebunia, care se arăta pe dinafară, precum va arăta cuvîntul ce urmează. Dar să nu se smintească cineva auzind oarecare fapte necuviincioase și vrednice de rîs, pe care le făcea acest sfînt în nebunia lui cea prefăcută, batjocorind lumea cea deșartă și trufașă. Să se gîndească fiecare la cuvintele Apostolului: *Cel ce voiește să fie înțelept în veacul acesta, să se facă nebun*. Și iarăși: *Noi sîntem nebuni pentru Hristos; pentru că cel nebun al lui Dumnezeu, este mai înțelept decît oamenii*.

Cuviosul Simeon de la Ierusalim s-a dus la cetatea Emesei. Acolo a început nebunia sa pentru Hristos, în felul acesta: Apropiindu-se de cetate a văzut un cîine mort, zăcînd în gunoi. Atunci el și-a descins brîul, a legat cîinele de picioare și l-a tras în cetate, alergînd pe ulițí și pe la porți. Copiii, adunîndu-se după dînsul, strigau: "Iată un călugăr nebun! Iată un călugăr nebun!" Și aruncau cu pietre în el și îl băteau cu bețe. A doua zi, fiind Duminică, a intrat în

biserică, pe cînd se începuse Sfînta Liturghie, avînd nuci în sîn, după aceea a început a stinge lumînările. Cînd a voit să-l izgonească, el s-a urcat în amvon și arunca nucile spre femei; deci abia cu multă osteneală au putut să-l dea afară din biserică. Fugind el pe uliță a răsturnat pîinile care se vindeau și din această pricină vînzătorii de pîine l-au bătut foarte tare, încît abia a rămas viu.

Un om oarecare cu numele Fuscarie, vînzător de linte și de alte lucruri de mîncare, fiind necredincios în dreapta credință și ținîndu-se de eresul lui Sevir, văzînd pe acest fericit stareț și neștiind nebunia lui, a zis către el: "Bătrînule, de ce umbli de colo pînă colo, vino la mine să vinzi linte, bob, crupe și altele de mîncare". El s-a învoit îndată și, șezînd la prăvălia omului acela, a început a împărți marfa la săracii care veneau la dînsul, fără parale, mîncînd și singur din ele, că nu mîncase de o săptămînă întreagă. Iar după ce le-a risipit pe toate, neadunînd bani deloc, bărbatul acela, văzînd acel lucru, l-a bătut foarte tare, i-a smuls barba și l-a gonit din casa lui. Starețul însă a stat lîngă porțile lui. După un ceas, auzind pe femeia lui Fuscarie că are trebuință de cărbuni aprinși ca să-și tămîieze casa, a alergat la cuptor și negăsind hîrb, a luat cărbunii aprinși în pumni și i-a dus la stăpîna sa ca să pună tămîie și să tămîieze.

Femeia, văzînd acest lucru, s-a înspăimîntat și a strigat către el, zicînd: "Ce faci? Pentru ce îți arzi mîinile? El, punînd focul în haina sa, a zis: "De nu-ți place ție ca să tămîiezi cu mîinile mele, apoi voi face aceasta cu haina". Deci, punînd tămîie în haină, a tămîiat casa, pînă ce s-au stins cărbunii. Iar femeia și bărbatul ei, văzînd mîinile și haina lui nevătămate de foc, s-au minunat foarte mult și s-au lipit după aceea de Sfînta și Soborniceasca Biserică; iar pe stareț au început a-l cinsti ca pe un sfînt. Apoi, el a fugit din casa aceea și nu s-a mai întors în cetate, decît numai după ce s-a uitat acea minune.

Făcînd el prin cetate nebunii, un oarecare cîrciumar l-a luat la el în cîrciuma sa ca pe un servitor. Cîrciumarul acela era un om foarte aspru și nemilostiv. El dădea starețului puțină hrană, cu toate că de pe urma lui cîștiga foarte mult, pentru că cetățenii ziceau: "Să mergem să bem în cîrciuma unde se află nebunul!", pentru că starețul veselea pe cei ce beau, făcînd nebunii. Altă dată, un șarpe, tîrîndu-se, a băut vin dintr-un vas și, vărsîndu-și veninul într-însul, s-a dus, negăsind pe nimeni în vremea aceea în casă, pentru că nebunul era dus afară, glumind cu poporul și sărind înaintea celor ce cîntau. După o vreme oarecare intrînd în casă, a văzut deasupra vasului o scrisoare nevăzută de nimeni și pe care era scris singur cuvîntul acesta: "Moarte!"

Atunci, starețul, cunoscînd ceea ce se făcuse, a luat un lemn și a sfărîmat vasul acela plin cu vin, astfel că a pricinuit pagubă cîrciumarului. În acel ceas venind cîrciumarul și văzînd că starețul a sfărîmat vasul, a apucat același lemn și l-a bătut pe el fără de milă pînă ce singur a ostenit; apoi l-a gonit din casă. Însă a doua zi, starețul a venit iarăși la cîrciumă și stătea ascuns dinaintea stăpînului său. Șarpele, tîrîndu-se iarăși, a început a bea vin din alt vas. Acest lucru văzîndu-l cîrciumarul, a apucat un lemn și vrînd să ucidă șarpele a lovit vasul acela și l-a spart, iar vinul s-a vărsat; dar n-a spart numai vasul, ci și sticlele care erau aproape de acel vas. Atunci starețul, care stătea la o parte, a strigat, zicînd: "Vezi, că nu sînt numai eu nebun, spărgînd vasele, ci și tu faci același lucru". Atunci cîrciumarul, cunoscînd că Simeon a vărsat ieri vasul cu vin, pentru veninul șarpelui, se căia că-l bătuse fără de vină și a început a-l cinsti pe el ca pe un sfînt. Dar starețul nu dorea cinste, ci necinste și batjocură.

Deci el, sub chipul nebuniei ascunzîndu-și cu înțelepciune viața sa cea sfîntă și îngerească în trup, a făcut un lucru ca acesta. Într-una din zile, femeia cîrciumarului odihnindu-se singură în casa sa, iar cîrciumarul vînzînd vin, starețul s-a dus la ea și a început a-și trage

hainele de pe dînsul, ca și cum ar fi voit să se culce cu femeia. Dar ea, văzînd aceasta, a țipat deodată. Bărbatul ei, alergînd, ea a zis către el: "Gonește pe acest nebun blestemat, că voiește să se culce cu mine". Atunci omul acela, bătînd pe stareț cu palmele, l-a izgonit afară în ger; pentru că era frig mare și ploaie; iar starețul ședea afară și răbda frigul, avînd numai o haină veche și ruptă. De atunci încolo, nu numai cîrciumarul nu-l socotea pe el sfînt, dar nici alții. Pentru că de zicea cineva că Simeon se face nebun pentru Hristos, cîrciumarul le răspundea cu jurămînt, zicîndu-le: "Cu adevărat că este îndrăcit și nu are minte, ba încă este și curvar, pentru că a voit să necinstească pe femeia mea. El mănîncă carne și face alte lucruri necuviincioase, ca unul ce nu are Dumnezeu".

Cuviosul, voind de multe ori să acopere postirea sa, după nemîncarea cea de șapte zile, mînca carne înaintea tuturor, numai înadins. Pentru ca toți să-l socotească pe el nu numai nebun, dar și ca pe un păcătos. El, spre mai mare arătare a părutei sale nebunii, își lepăda rușinea omenească și de multe ori umbla gol prin tîrg, ca un om fără de trup, adevăratul următor al celor fără de trupuri.

Un diacon mirean din cetatea aceea, cu numele Ioan, bărbat îmbunătățit și plăcut lui Dumnezeu, știind de nebunia cea prefăcută a lui Simeon pentru Hristos, l-a văzut în una din zile foarte slab cu trupul; pe de o parte pentru nemîncarea lui, iar pe de alta, pentru osteneala cea sufletească întru nebunie. Deci, vrînd să-l spele, a zis în glumă către dînsul: "Nebunule, mergi la baie să te speli?" Iar el a zis, rîzînd: "Voi merge, voi merge". Și îndată cuviosul a dezbrăcat de pe dînsul haina sa cea ruptă și, învîrtind-o pe ea, a pus-o pe capul său. Atunci diaconul a zis către dînsul: "Îmbracă-te, frate, că de vei merge așa gol, eu nu voi putea merge cu tine". Iar starețul a grăit: "Eu lucrul acesta l-am făcut și mai înainte și de nu vei voi ca să mergi cu mine, eu mă voi duce înaintea ta". Aceasta zicînd, a alergat înainte.

Deci, erau acolo două băi, una pentru bărbați și alta pentru femei. Lăsînd el pe cea pentru bărbați, s-a dus la cea de femei. Dar diaconul, ajungîndu-l pe el, a zis: "Așteaptă, nebunule, nu merge acolo, pentru că baia aceea este pentru femei". Simeon, întorcîndu-se către dînsul, a zis: "Tot una este, căci și acolo este apă caldă și apă rece; iar mai mult nu este acolo ca și aici". Aceasta zicînd-o, a alergat gol în baie în mijlocul femeilor, iar ele, repezindu-se îndată cu toate la dînsul, l-au bătut și l-au izgonit din baie.

Diaconul acela, luîndu-l de-o parte, l-a întrebat, zicînd: "Părinte, cum te-ai simțit la trup, cînd ai intrat dezbrăcat în mijlocul acelor femei?" Starețul a răspuns: "Crede-mă, frate, că precum stă un lemn în mijlocul lemnelor, așa am fost și eu în mijlocul lor. Eu n-am simțit că am trup, nici m-am gîndit că am intrat la trupuri, ci mintea mea era îndreptată către Dumnezeu!" O nepătimire ca aceasta a trupului său cel osîndit, fericitul a spus-o cu adevărat diaconului acela, către care toată viața sa nu o tăinuia, văzîndu-l pe dînsul că este adevărat rob al lui Dumnezeu. Între ei amîndoi era o dragoste prietenească întru Hristos și unul altuia știau faptele cele plăcute lui Dumnezeu.

Cuviosul Simeon făcea nebunia aceea nu pentru sine singur, ci și pe alții, pentru că pe mulți păcătoși, învățîndu-i cu cuvîntul și cu lucrul, îi aducea la pocăință. Un tînăr oarecare a căzut în păcatul desfrînării și îndată, ca pedeapsă din partea lui Dumnezeu, a fost dat satanei spre chinuirea trupului și astfel se muncea de duhul cel necurat. Văzîndu-l pe el, starețul l-a lovit peste obraz, zicîndu-i la ureche: "Să nu fii desfrînat". Îndată cu cuvîntul a ieșit diavolul dintr-însul și tînărul acela a rămas sănătos. Deci, mulți întrebîndu-l cum s-a tămăduit, el spunea: "Am văzut pe un stareț ținînd în mîini o cruce de lemn. Cu aceea a izgonit de la mine pe un cîine negru înfricoșat, pe care bătîndu-l, m-am făcut sănătos!" Acela nu putea să spună că

Simeon Nebunul l-a tămăduit pe el, ținînd Dumnezeu limba aceluia, pînă la ziua morții lui Simeon.

Într-un tîrg era un vrăjitor cu numele Psifas, care făcea fel de fel de comedii de rîs. Acela făcînd înaintea poporului lucrul său cel obișnuit, Simeon s-a dus acolo și, văzînd pe vrăjitor, l-a cunoscut că în viața sa avea o faptă bună. Deci, vrînd să-l tragă de la acel lucru neplăcut, care îl făcea la arătare, a luat o piatră foarte mică, făcînd pe ea semnul sfintei cruci, a aruncat-o spre vrăjitorul acela, lovindu-l în mîna dreaptă. Atunci îndată s-a uscat mîna vrăjitorului și nimeni nu putea să știe cine a aruncat piatra aceea. Deci, vrăjitorul s-a dus din priveliște, bolnav și mîhnit. Cuviosul i s-a arătat lui în vis, zicîndu-i: "Eu te-am lovit cu piatra și de nu te vei pocăi și îmi vei jura că nu vei mai face acel meșteșug pricinuitor de rîs, nu te vei tămădui". Vrăjitorul i-a jurat pe Preacurata Fecioară Născătoarea de Dumnezeu că nu va mai face acele scamatorii. Deșteptîndu-se din somn, s-a văzut sănătos și mîna îi era tămăduită. Dar nu putea să arate pe tămăduitorul său, decît numai zicea: "Un monah, care purta pe capul său o cunună de ramuri de finic, m-a tămăduit".

Cuviosul vedea de asemenea mai înainte, cele ce erau să fie și pe toate le spunea la alții. Cînd s-a întîmplat marele cutremur de pămînt din care pricină a căzut și Antiohia, pe vremea împărăției lui Mavrichie, atunci multe zidiri s-au sfărîmat în cetatea Emesei. Cu multe zile înainte de aceea, starețul, în nebunia sa, a luat din școală un bici de piele împletit și, alergînd prin cetate, bătea stîlpii de piatră prin care se sprijineau zidirile și la fiecare stîlp zicea: "Domnul îți poruncește să stai tare!" Mergînd la un alt stîlp, i-a zis: "Tu nici să stai, nici să cazi". Deci, cînd s-a întîmplat cutremurul de pămînt, toți acei stîlpi, pe care sfîntul îi bătuse, poruncindu-le să stea, au rămas întregi și nemișcați, iar unii au căzut cu casele care erau pe ei și s-au sfărîmat în bucăți. Iar stîlpul acela către care sfîntul a zis: "Tu nici să stai, nici să cazi...!" acela a crăpat în jumătate de sus pînă jos și, plecîndu-se puțin, stătea. De aceea, cînd sfîntul bătea acei stîlpi, poruncindu-le să stea, poporul socotea că aceea o făcea din nebunie. Însă după ce a văzut că acei stîlpi au rămas nemișcați și nevătămați de cutremur, mulți au cunoscut că și cutremurul, era vestirea proorocească a nebunului.

De asemenea, avînd să fie și cîțiva morți, sfîntul, ducîndu-se în școală, săruta copiii în glumă, spunînd fiecăruia: "Mergi, o, bunul meu! O, frumosul meu, mergi!" Însă nu îi săruta pe toți copiii, ci pe care îi arătase dumnezeiescul dar. Către dascăl, zicea: "Frate, să nu bați pe acești copii pe care îi sărut eu. Căci ei vor merge în cale depărtată. Dar dascălul îl batjocorea pe el și uneori chiar îl bătea, iar alteori și copiilor le poruncea să-l bată. Cu voia lui Dumnezeu, venind asupra cetății aceleia o moarte grabnică, n-a rămas între cei vii nici unul din acei copii pe care sfîntul îi sărutase, ci toți au murit. Atunci s-a cunoscut proorocia lui.

Starețul avea obicei de a intra în casele celor bogați și făcea nebuniile lui. El de multe ori săruta înaintea tuturor slujnicile lor. Odată, s-a întîmplat că o slujnică a unui cetățean însemnat a păcătuit cu un tînăr și a zămislit de la el. Cînd ea s-a cunoscut că este îngreunată, stăpîna ei o întreba cu cine a greșit. Dar ea nu voia să arate pe cel adevărat, ci zicea că monahul cel nebun a silit-o. Starețul mergînd după obicei la acea casă, jupîneasa a zis către dînsul: "Simeoane, bine ai făcut tu oare că ai batjocorit slujnica mea și ai îngreunat-o?" Starețul, rîzînd, i-a zis: "Îngrijește acum, îngrijește de ea, pînă ce va naște pruncul; atunci vei avea un Simeon mic!" Din acea zi, starețul a început a numi pe slujnica aceea femeia sa, și venea în toate zilele la dînsa, aducîndu-i pîine curată, carne și pește, zicîndu-i: "Mănîncă, femeia mea, mănîncă...!"

Cînd a sosit vremea nașterii, acea femeie n-a putut să nască pînă la trei zile, astfel că era să moară. Stăpîna ei a zis către sfîntul: "Bătrînule, roagă-te lui Dumnezeu, căci femeia ta nu

poate să nască". El jucînd și sărind, zicea: "Mă jur pe Iisus..., mă jur pe Iisus..., că nu va ieși pruncul dintr-însa, pînă ce nu va mărturisi, cine este tatăl lui!" Auzind aceasta femeia care se lupta cu nașterea, a mărturisit adevărul, spunînd că a năpăstuit pe monahul cel nevinovat. Deci a spus pe cel cu care a căzut în păcat. Atunci a născut pruncul. Deci, a început a-l avea pe stareț ca pe un sfînt. Alții ziceau de Simeon că vrăjește cu ajutorul cel diavolesc, fiind nebun și îndrăcit.

Sfîntul vedea încă și tainele gîndurilor inimilor omenești. Acest lucru s-a arătat astfel: aproape de cetate era o mînăstire, în care, vorbind doi părinți, făceau cercetare despre Origen și ziceau: "Pentru ce un înțelept ca acela a căzut în eres și a pierit?" Deci, unul zicea că înțelepciunea lui Origen nu era de la Dumnezeu, ci din învățătură și din multa citire a cărților. Celălalt zicea că este cu neputință omului ca să vorbească și să scrie unele ca acelea, fără darul lui Dumnezeu, învățături care și pînă astăzi se primesc bune de cei dreptcredincioși. Astfel ei, pricindu-se și neînțelegîndu-se, au zis unul altuia: "Se aude că pustia Iordanului are mari sfinți părinți înțelepțiți de Dumnezeu. Deci, să mergem acolo, doar vom găsi pe acela ca să ne dezlege îndoiala noastră". Astfel, sfătuindu-se ei, au mers mai întîi în Sfînta Cetate a Ierusalimului și, după ce s-au închinat la Sfintele Locuri, s-au dus în pustiul Mării Moarte.

Acolo, după rînduiala lui Dumnezeu care n-a defăimat ostenelile lor, au găsit pe Cuviosul Ioan, ce era prieten și împreună pustnic cu Simeon; însă acum ajunsese și Ioan în măsura cea desăvîrșită a sfințeniei și avea și el darul proorociei. El, văzînd pe părinții care veniseră la dînsul, a zis către dînșii: "Bine ați venit, voi cei ce ați lăsat marea și voiți să scoateți apă din iezerul cel uscat". Deci, făcîndu-se între dînșii altă vorbire duhovnicească și pomenindu-se pricina cea despre Origen, Cuviosul Ioan a zis către cei ce veniseră: "O, părinților, eu încă n-am luat de la Dumnezeu un dar ca acesta, ca să pot socoti pe cele neștiute, dar să mergeți la nebunul Simeon, cel din cetatea voastră. Acela vă va spune toate ce-l veți întreba".

Ei, întorcîndu-se la locul lor, s-au dus în cetatea Emesei și întrebau: "Unde este Simeon, starețul cel nebun?" Unii le-au răspuns, rîzînd: "Ce voiți să auziți de la un nebun, care pe toți îi smintește și îi ocărăște, dar mai ales pe monahi îi dosădește?" Ei nebăgînd de seamă acele cuvinte, căutau pe bătrîn și l-au găsit în casa unui vînzător de legume, zăcînd pe bob și mîncînd din acelea ca un urs. Atunci unul dintr-înșii, smintindu-se, a zis singur în sine, rîzînd: "Cu adevărat la mare înțelept am venit să învățăm! Mult ne va învăța acesta?" Apoi, apropiindu-se de dînsul, a zis: "Binecuvintează, părinte!" El, uitîndu-se la dînșii, cu mînie le-a zis: "Rău ați venit și cel ce v-a trimis la mine este un nebun!" Apoi, sculîndu-se, a lovit tare peste obraz pe cel ce se smintise și i-a zis: "Pentru ce hulești bobul și spui că este înmuiat de 40 de zile? Origen n-a mîncat de acesta; ci, intrînd în mare, n-a putut să iasă dintr-însa; și astfel s-a înecat în adînc! Duceți-vă de aici! Duceți-vă, că veți fi bătuți!" Ei s-au dus, minunîndu-se de mai înainte-vederea starețului. Căci mai înainte de a-l întreba ei despre Origen, el le-a spus totul despre înecarea lui în marea Scripturii.

El a pomenit și despre cel ce i-a trimis la dînsul. Le-a înțeles și gîndul inimii lor, dar nu putea să spună la nimeni nimic de dînsul. Că a zis despre bob, că este muiat de patruzeci de zile, să se înțeleagă că el a petrecut atîtea zile fără de hrană, precum a spus singur de aceasta mai pe urmă prietenului său, diaconul Ioan.

Într-una din zile, luînd un fluier, a ieșit în uliță la un loc oarecare, unde locuia un duh necurat într-o casă pustie. Duhul acela înfricoșa pe cei care treceau tîrziu pe acolo și pe unii chiar îi vătăma. Sfîntul, șezînd acolo, cînta din fluier rugăciunea Cuviosului Nicon, părintele său pe care o învățase de la dînsul. Și astfel a izgonit pe diavol de acolo. Diavolul, prefăcîndu-

se într-un arap mic, s-a dus în casa celui cu legumele, a îngrozit pe toți și a sfărîmat toate vasele. Întorcîndu-se Simeon, a văzut pe femeia aceluia îngrozită și mîhnită, și femeia i-a spus, zicînd: "A venit repede un arap înfricoșat și mînios, mic de stat, care ne-a spăimîntat pe toți și a sfărîmat toate vasele noastre". Sfîntul a zis către dînsa: "Eu l-am trimis la voi, deoarece nu vă duceți la Sfînta Biserică! Fiindcă se ținea și aceea de eresul lui Sevir cel fără cap. Femeia voia să prindă pe nebun și să-l bată. Dar el, plecîndu-se, a luat țărînă de jos și aruncînd în fața ei, i-a umplut ochii de țărînă și a zis către dînsa: "Nu mă vei prinde, pînă ce nu te vei împărtăși cu Biserica mea; iar de nu vei voi să te împărtășești, apoi arapul va veni iar la voi". Zicînd aceasta, a fugit din casa aceea. A doua zi, tot la acel ceas, diavolul în asemănare de arap, a intrat ca și mai înainte, în casa celui cu legume și a făcut același lucru ca și mai înainte. Atunci a alergat toată casa aceea și a trecut la Biserica dreptcredincioșilor.

Asemenea a fost întors la Hristos, prin Cuviosul Simeon, și un oarecare iudeu, hulitor al numelui lui Iisus Hristos; pentru că acel iudeu, Dumnezeu rînduindu-i calea spre mîntuire, a văzut odată pe stareț spălîndu-se și doi îngeri vorbind cu dînsul. Cunoscînd el că este plăcut lui Dumnezeu, voia să arate poporului ceea ce văzuse despre dînsul. Sfîntul însă, arătîndu-i-se în vis, i-a poruncit să nu spună la nimeni ceea ce văzuse. Iudeul, ieșind a doua zi în tîrg și nerăbdînd să ascundă acea taină, pe cînd voia să-și deschidă gura, ca să grăiască poporului despre Simeon, îndată sfîntul i-a stat în față și s-a atins de buzele lui, însemnîndu-l cu semnul Sfintei Cruci. Iudeul a rămas mut cu desăvîrșire, iar sfîntul a fugit de lîngă dînsul, sărind și jucînd prin popor. Iudeul, ducîndu-se la sfîntul, i s-a închinat și, făcîndu-i semn cu mîna, i-a spus că se va boteza. După aceasta, sfîntul, arătîndu-i-se în vis, i-a zis: "Sau te botezi, sau rămîi mut! Iudeul s-a botezat și, cînd a ieșit din sfînta scăldătoare, îndată i s-a dezlegat limba și a început a grăi, slăvind pe Dumnezeu. Deci, el a adus la Sfîntul Botez toată casa lui.

Sfîntul ajunsese într-atîta curățenie și nepătimire, încît, jucînd între femei, petrecea ca un aur curat în mijlocul focului. El, de multe ori fiind gîdilat de mîini nerușinoase ce i se băgau în sîn, petrecea ca un mort cu trupul și nesimțitor ca un lemn. Astfel era luată de la dînsul pofta cea firească cu darul lui Dumnezeu. El a povestit despre sine diaconului Ioan, cel mai sus pomenit, zicînd: "Cînd eram în pustie și aveam multă supărare de patimile trupești și cînd mă rugam lui Dumnezeu cu lacrimi pentru ușurarea acelui război, mi s-a arătat Sfîntul Nicon, zicîndu-mi: "Frate, cum petreci?" Eu i-am răspuns: "Pătimesc rău, părinte, și de nu-mi vei ajuta, nu știu ce voi face, pentru că trupul mă muncește foarte mult". Starețul, zîmbind, a luat apă din Sfîntul Iordan și mi-a turnat pe pîntece; apoi, făcînd semnul Sfintei Cruci, mi-a grăit: "Acum ești sănătos!" De atunci n-am mai simțit în mine poftă trupească, nici în somn și nici la arătare. Aceasta a mărturisit-o el acelui fericit diacon.

El, fiind fără patimă, se apropia cu netemere de partea femeiască și precum de demult în Sinai, rugul de foc stătea nears, tot așa și el petrecea nears de atingerea femeiască. El mergea printre dînsele, căutînd mîntuirea lor, pentru că uneori zicea către orice desfrînată: "Dacă vei voi să-mi fii prietenă, îți dau o sută de galbeni, numai să nu mai păcătuiești. Zicînd aceasta, arăta desfrînatei aurul, pe care Dumnezeu i-l dădea nevăzut. Dar femeile cele desfrînate, batjocorindu-l i se făgăduiau că nu vor greși cu nimeni. Dar lui îi trebuia jurămînt de la dînsele și de se jura vreuna că va petrece în curățenie, îi dădea galbenii. După aceea, dacă nu păzea jurămîntul și greșea cu cineva, sfîntul o cunoștea îndată și o mustra. Atunci venea asupra ei o boală cumplită sau vreun diavol s-o muncească, pînă ce făcea făgăduință nemincinoasă de pocăință adevărată. Astfel a mîntuit sfîntul pe multe femei desfrînate.

Cînd poporul începea a-l vedea ca pe un sfînt, îndată făcea un semn, care nu era arătat de sfințenie, ci de nebunie. Pentru că uneori umbla șchiopătînd, alteori sărind, alteori se tîra pe

pămînt și împiedica picioarele celor ce mergeau în cale și, zăcînd la pămînt, bătea cu picioarele; iar la lună nouă se făcea îndrăcit și cădea ca un îndrăcit. El făcea multe fapte neplăcute și necuviincioase ochilor omenești, arătîndu-se la toți pe sine că este nebun. Acestea le făcea ca să nu-l socotească nimeni că este sfînt.

Altădată, în Sfîntul și Marele Post, cel de 40 de zile, a postit cu toată asprimea, dar în Sfînta și Marea Joi de dimineață, ședea în tîrg și mînca. Acest lucru văzîndu-l cei ce treceau pe acolo, grăiau: "Vezi pe nebunul acesta, că nici această Sfîntă Joi nu o cinstește, ci mănîncă de dimineață". Diaconul Ioan, văzîndu-l, a zis către dînsul: "Cu cîți bani ai cumpărat acea hrană pe care o mănînci?" Iar el a răspuns: "Cu patruzeci de bani"; ceea ce s-a adeverit, că în 40 de zile n-a mîncat nimic.

Un protocomit oarecare, care petrecea aproape de Emesa, auzind de o viață ca a lui, a zis în sine: "Mă duc să-l văd pe Simeon și să-l cunosc. Oare pentru Hristos se nevoiește sau cu adevărat este fără de minte?" Deci, intrînd în cetate și fiind aproape de casa femeilor desfrînate, a văzut pe o oarecare femeie de acolo, ducînd pe stareț în casa lor, iar pe alta, bătîndu-l dinapoi cu curele. Protocomitul, smintindu-se, a zis în gîndul său: "Cine va crede, că acest mincinos monah nu păcătuiește cu aceste femei desfrînate?" Aceasta zicînd-o el în sine și fiind departe de el ca la o aruncătură de piatră, deodată starețul acela, alergînd la protocomit și lovindu-l pe el peste obraz, și-a descoperit haina sa și, nerușinîndu-se, i-a arătat trupul său cel mort, sărind înaintea lui și zicînd: "Ticălosule, aici este zburdare?" Procomitul s-a mirat că de departe starețul i-a cunoscut gîndul lui și l-a cunoscut pe el că este robul lui Dumnezeu, înnebunindu-se de bună voie pentru Hristos. El nu putea să spună aceasta cuiva, cu toate că voia. Căci cu oarecare putere, limba lui, ca și a celorlalți, se ținea pînă la sfîrșitul sfîntului.

Într-o uliță din acea cetate s-a sălășluit într-o oarecare casă pustie un diavol. Cuviosul Simeon, apropiindu-se, l-a văzut pregă-tindu-se să lovească, de va trece cineva prin locul acela. Atunci starețul luînd, pietre mici în sînul său și stînd acolo, arunca cîte o piatră mică către cei ce voiau să meargă într-acolo. Un cîine, trecînd pe acolo și fiind lovit de diavol, îndată a început să facă spume. Atunci sfîntul a zis către popor: "De acum puteți trece, pentru că în loc de om a fost lovit un cîine". După aceasta, s-a întîmplat starețului că mergea pe lîngă un loc, unde dănțuiau o mulțime de fecioare. Fetele acelea, văzîndu-l pe el, au început a-l batjocori și a-l chema la dansul lor, strigînd: "Monahule, monahu-le...!" Dar el, vrînd să pedepsească și să înțelepțească nerînduiala lor, s-a rugat în taina inimii sale către Dumnezeu. Deci le-a făcut ochii strîmbi, căutînd fiecare cruciș, iar starețul s-a dus în drumul său.

Fetele, cunoscîndu-și strîmbarea ochilor, au înțeles că nebunul le-a făcut lor aceea și alergau în urma lui plîngînd și strigînd: " Nebunule, îndreaptă-ne ochii noștri", pentru că lor li se părea că din vrajbă le-a făcut lor aceea. Deci, ajungîndu-l, l-au prins și îl rugau cu sila, zicîndu-i: "Dezleagă ceea ce ai legat!" Iar el, jucînd, a zis către dînsele: "De voiește cineva din voi să se tămăduiască, atunci să-i sărut ochii cei strîmbi și se va tămădui". Unele din ele, cîte a voit Domnul să le tămăduiască, s-au învoit cu starețul să le sărute ochii lor; deci, prin sărutarea lui, îndată au luat tămăduire. Celelalte, care le-au fost scîrbă și n-au voit să le sărute starețul ochii, acelea au rămas netămăduite.

Plecînd starețul puțin de la ele, au început și acelea a alerga în urma lui și a striga: "Așteaptă, nebunule, așteaptă pentru Dumnezeu și sărută-ne și pe noi!" Dar starețul nu le-a ascultat pe ele, ci alerga înainte, iar fetele veneau în urma lui. Unii din popor care priveau la aceasta, ziceau: "Se joacă fetele cu dînsul, iar alții le socoteau și pe acelea că sînt nebune. Dar

cuviosul zicea către dînșii: "De n-ar fi strîmbat Dumnezeu ochii lor, apoi ar fi întrecut cu desfrînarea lor toate femeile din Siria; dar pentru schimbarea ochilor lor, nu vor mai fi astfel".

Altădată, unii dintre cetățenii Emesei s-au dus la Ierusalim, ca să prăznuiască acolo Sfintele Paști. După săvîrșirea praznicului, întorcîndu-se ei pe la locurile lor, un om dintre ei s-a despărțit de ei și s-a dus în pustie, ca să cerceteze pe sfinții părinți și să se învrednicească de binecuvîntarea și de rugăciunile lor. Acela cerceta chiliile părinților cu aduceri de daruri și milostenii din averile sale. Dar, după rînduiala lui Dumnezeu, i s-a întîmplat de a întîlnit în pustie pe Cuviosul Ioan, care a fost pustnic împreună cu Sfîntul Simeon. Sfîntul Ioan petrecea aproape de Marea Moartă și de rîul Iordan. Deci el, închinîndu-se lui, cerea binecuvîntare și rugăciuni. Cuviosul Ioan a zis către dînsul: "Avînd în cetatea ta pe Simeon, plăcutul lui Dumnezeu, ce mai ceri de la mine săracul? De rugăciunile lui nu numai eu, ci toată lumea are trebuință".

Apoi, luînd pe omul acela, l-a dus la chilia sa. Acolo au aflat în chilie o masă neobișnuită pustiului, pusă de o mînă nevăzută și trimisă de Dumnezeu. Pe masă erau pîini curate și calde, pești aleși, vin bun și vase. Deci, șezînd ei, au mîncat și s-au săturat, mulțumind lui Dumnezeu. După masă, Cuviosul Ioan, luînd trei prescuri asemenea trimise de Dumnezeu, le-a dat omului aceluia, zicîndu-i: "Dă aceste prescuri fratelui meu, Simeon cel Nebun, și zi-i lui: "Roagă-te pentru fratele tău, Ioan!" Întorcîndu-se omul acela în cetatea Emesei, Cuviosul Simeon l-a întîmpinat pe el la porțile cetății și i-a zis: "Sănătos este fratele meu Ioan? Nu mi-ai mîncat oare vreo prescură din cele trei pe care mi le-a trimis mie pentru binecuvîntare?"

Atunci omul acela s-a mirat, de o mai înainte-vedere ca aceea; iar starețul, luîndu-l pe el în coliba lui cea săracă, iarăși i-a pus înainte o masă ca aceea trimisă de Dumnezeu Cuviosului Ioan, ce îi fusese pusă înainte în pustie. Simeon a spus omului acela toate cele ce a vorbit în pustie cu Ioan, ce a mîncat și ce a băut. Deci, plecînd de la stareț, se minuna cu spaimă de toate cuvintele lui cele grăite cu proorocie; însă nu îndrăznea să spună de aceasta cuiva; pe de o parte că era oprit de Dumnezeu și pe de alta, că se rușina de oameni; pentru că știa că nu-l vor crede pe el, deoarece toți îl aveau pe Simeon ca pe un nebun; însă el era mai înțelept decît toți oamenii.

Asupra diaconului Ioan, cel pomenit mai sus, într-o vreme oarecare, a năpădit, prin voia lui Dumnezeu, o ispită în acest fel: "Niște tîlhari au făcut o ucidere în cetate și, luînd trupul omului ucis, l-au aruncat în curtea diaconului. Făcîndu-se ziuă și găsindu-se mortul în curtea diaconului s-a făcut gîlceavă mare. Deci, prinzînd boierul pe diacon, făcea asupra lui judecată ca asupra unui ucigaș și nu se găsea nimeni care să fie martor al nevinovăției lui. Deci, nevinovatul diacon a fost osîndit la moarte, adică să fie spînzurat pe lemn.

Ducîndu-l pe el la locul cel de moarte, nu zicea nimic altceva, decît numai atît: "Dumnezeul nebunului, ajută-mi! Dumnezeul lui Simeon, stă-mi de față în ceasul acesta!" Dar Simeon, în acea vreme își făcea nebunia sa în alt loc. Dumnezeu, voind să izbăvească pe nevinovatul diacon de o năpastă și moarte ca aceea fără de cinste, a trimis un om oarecare la stareț și i-a zis lui: "Nebu-nule, prietenul și făcătorul tău de bine, diaconul Ioan, este osîndit la moarte și de va muri el, apoi tu vei pieri de foame; pentru că nimeni nu se va mai îngriji de tine, precum s-a îngrijit el".

Aceasta grăind, i-a spus și pricina pentru care a fost osîndit la moarte. Sfîntul Simeon, auzind aceasta, îndată a mers în ascuns la locul acela, unde se obișnuise a se ruga în taină și nimeni nu-i știa locul acela, decît numai singur diaconul. Acolo, plecîndu-și genunchii, a început cu dinadinsul a se ruga lui Dumnezeu pentru mîntuirea diaconului din acea primejdie

de moarte și îndată s-au găsit ucigașii. Judecătorul a trimis repede călăreți în urma cetelor ce duseseră pe diacon la moarte, ca să libereze pe nevinovat. Deci i-au aflat pe ei acum la locul acela, la care era să spînzure pe diacon. Diaconul, fiind liberat, nu s-a dus la casa sa, ci s-a dus drept la locul acela unde se ruga Sfîntul Simeon. Dar, găsindu-l pe el încă cu rugăciunea neisprăvită și avînd mîinile ridicate în sus, a stat puțin înapoia lui înspăimîntat. Pentru că vedea, precum spunea mai pe urmă cu jurămînt, ieșind din gura sfîntului, niște văpăi ca săbiile și o roată de foc împrejurul lui.

Diaconul, văzînd aceasta, nu îndrăznea să se apropie de dînsul, pînă ce nu și-a sfîrșit rugăciunea; iar roata aceea de foc s-a ridicat spre cer. Sfîntul, uitîndu-se, a zis către diacon: "Ce este, frate Ioane? Puțin a lipsit de n-ai băut paharul morții; deci, mergi de te roagă și mulțumește izbăvitorului Dumnezeu. Căci această ispitire ți s-a întîmplat pentru că doi săraci au venit la tine și aveai ce să le dai, dar nu le-ai dat; ci te-ai întors spre dînșii și le-ai dat drumul fără nimic. Au doar ale tale sînt cele ce dai? Nu crezi Aceluia, care a zis: *Că cel ce dă săracilor pentru Dumnezeu, însutit va primi în veacul cel de acum?* Iar de nu vei da, este arătat că nu crezi în Dumnezeu. Acestea erau cuvintele nebunului, dar mai ales ale sfîntului și cuviosului bărbat, căci cînd era cu diaconul Ioan în singurătate, nimic nu făcea cu nebunie, ci cu blîndețe și cu inimă umilită vorbea cele de folos. De multe ori, cînd diaconul acela asculta cuvintele sfîntului cele folositoare de suflet, simțea ieșind din gura lui un miros plăcut.

Într-o Duminică de dimineață, după a șaptea zi de nemîn-care, acest sfînt, luînd un cîrnaț făcut cu carne, l-a pus pe umărul său, ca pe un orar diaconesc, iar în dreapta avea muștar. Deci, dînd cîrnațul prin muștar, mînca, iar celor ce veneau la dînsul să se roage le ungea gura cu muștar. Într-o zi, a venit la dînsul un sătean prost, avînd durere de ochi, din pricina unei albețe. Atunci el, fără de veste l-a frecat la ochi cu muștar. Cînd acela a strigat de durere, nebunul a zis către dînsul: "Du-te de te spală la ochi cu oțet și usturoi și îndată te vei tămădui!" Dar acela, neascultînd pe sfînt, s-a dus la doctori și a orbit și mai rău. După aceea, căindu-se, a zis: "Chiar de-mi vor sări ochii, voi face ceea ce mi-a poruncit nebunul stareț!" Iar cînd el și-a spălat ochii săi cu oțet și usturoi, îndată s-a însănătoșit desăvîrșit la ochi. După aceasta, întîlnindu-l pe el odată sfîntul pe drum, i-a zis: "Iată, ești sănătos, de acum să nu mai furi capre de la vecinul tău!" Așa a învățat sfîntul pe cel ce fura, pentru că știa toate lucrurile omenești cele tăinuite.

Odată s-au furat de la niște cetățeni cinci sute de galbeni. Omul acela se mîhnise pentru aurul său risipit și cu dinadinsul făcea cercetare pentru aceea. El era foarte aspru cu slugile sale și le bătea fără milă. Deci, mergînd el odată pe uliță, l-a întîmpinat Simeon și i-a zis: "Vrei să afli galbenii tăi?" Iar el a zis: "Cu adevărat voiesc". Nebunul Simeon a grăit: "Ce-mi dai mie, ca în acest ceas să-ți găsesc aurul tău?" Omul a răspuns: "Îți voi da zece galbeni". Nebunul a zis: "Nu voiesc aur, ci voiesc să-mi juri că nu vei bate pe cel ce a furat și nici pe altcineva". Atunci cetățeanul s-a jurat, iar sfîntul i-a zis: "Galbenii tăi ți i-a furat pitarul, dar păzește-te ca să nu-l bați pe el și nici pe altul". Deci, ducîndu-se omul acela în casa lui, a găsit tot aurul la pitar, sluga sa, după cum i-a zis sfîntul, dar nu l-a bătut. După aceasta, cînd se întîmpla să bată pe vreo slugă a lui pentru vreo pricină oarecare, atunci îi amorțea mîna de durere și nu putea să mai bată. Deci, aducîndu-și aminte de jurămînt, s-a dus la stareț și a zis: "Nebunule, dezleagă-mă de jurămînt, ca să-mi fie mîna liberă". Dar el, ca și cum nu înțelegea cele ce i se spune, își făcea nebunia sa. Omul acela venea de multe ori la dînsul, supărîndu-l, ca să-l dezlege de jurămînt. Odată sfîntul i s-a arătat lui în vedenia visului, zicîndu-i: "Te voi dezlega de jurămînt, dar voi dezlega de la tine și aurul tău și toată averea ta o voi risipi, pentru că voiești să bați pe robii tăi, care vor să meargă înaintea ta în veacul ce va să fie". După acea vedenie, venind el în frica de Dumnezeu, se arăta blînd către toți.

Pentru niște minuni ca acestea ale sale, ca să nu fie cunoscute de oameni, se făcea îndrăcit, ca și cum știa din lucrarea diavo-lească cele ce se făceau în taină între oameni. De aceea umbla cu cei îndrăciți, ca fiind dintre dînșii și, milostivindu-se spre ei, cu rugăciunea a izgonit mulți diavoli din ei; iar ceilalți îndrăciți, mai ales diavolii, care locuiau în oameni, rînjeau la el, zicîndu-i: "O, nebunule, care batjocorești pe toată lumea, pentru ce ai venit să ne faci nouă strîmbătate? Du-te de aici! Nu ești dintre noi, pentru că toată noaptea ne muncești și ne arzi pe noi".

Sfîntul în îndrăcirea sa prefăcută mustra pe mulți oameni, ca unul ce toate le știa din Duhul Sfînt, pentru păcatele lor cele tăinuite. Pe unii, pentru necurăție; pe alții, pentru furt; iar pe alții, pentru călcare de jurămînt. Pe unii îi mustra de-o parte, iar pe alții, înaintea tuturor. Altora le spunea prin pildă lucrurile cele rele, ca să-și cunoască greșeala lor, iar pe alții îi ocăra pentru fărădelegile făcute. Astfel oprea toată cetatea de la păcatele cele de moarte, aducînd popoarele întru simțire și la pocăință. Mulți îl credeau că nu știe tainele de la Dumnezeu, ci de la diavol, crezîndu-l că este îndrăcit. Pentru aceea, unii din păcătoșii cei nepocăiți se temeau să vină înaintea feței lui sau să se întîlnească cu dînsul. Ci fugeau de el ca să nu fie mustrați.

În vremea aceea era în cetate o femeie fermecătoare, care făcea vrăji și era pricinuitoare de multe răutăți. Vrînd cuviosul să strice vrăjile acelea, a început a veni la ea adeseori și, împrietenindu-se cu ea, îi aducea bucatele ce i se dădea lui, bani și haine. Iar el i-a zis odată: "Voiești să-ți fac un lucru pe care, cînd îl vei purta cu tine, nimeni să nu te mai deoache și nici un rău să nu se apropie de tine?" Ea, crezînd că nebunul știe ceva din lucrurile drăcești, i-a zis lui: "Da, voiesc!" Deci, luînd el o scîndurică mică, a scris sirienește pe dînsa: "Să te certe pe tine Dumnezeu, ca să nu mai poți întoarce pe oameni de la Dînsul". Deci, a dat scîndurica femeii ca s-o lege la gît. Făcînd femeia aceasta, îndată a slăbit puterea farmecelor ei cu totul și nu mai putea să mai vatăme pe nimeni, nici să ajute cuiva.

Mergînd starețul cu frații lui cei săraci și apropiindu-se de cuptorul unde se lucrau sticle, lucrătorul acela era evreu și, șezînd sfîntul aproape de cuptor, se încălzea, iar lucrătorul făcea sticle. Nebunul a zis către ceilalți săraci ai săi: "Voiți să vă fac să rîdeți". Iar ei și-au întors ochii spre el, ca să vadă ce va face. Cînd jidovul a făcut o sticlă, el a făcut semnul Sfintei Cruci cu mîna dreaptă și îndată sticla s-a spart. Făcînd el altă sticlă, s-a spart și aceea prin însemnarea crucii făcute de Simeon. Asemenea s-a spart a treia, a patra pînă la a șaptea. Deci, săracii au început a rîde cu hohot și au spus jidovului ceea ce se făcea. Umplîndu-se el de mînie, a apucat un tăciune și a gonit pe nebun, bătîndu-l și arzîndu-l. Nebunul, ducîndu-se, striga către el, zicînd: "O, sticlarule, pînă ce nu vei face cruce pe fruntea ta, să știi că toate sticlele ți se vor sfărîma". Necrezînd, jidovul a început lucra sticle și i s-au spart, una după alta, vreo treisprezece. Văzîndu-și paguba, a făcut fără de voie semnul Sfintei Cruci pe fruntea sa și a încetat a se mai sfărîma sticlele ce le lucra. Cunoscînd el puterea Sfintei Cruci, a mers la sfînta biserică și s-a făcut creștin, primind Sfîntul Botez.

În vremea aceea, a căzut în boală unul din cei mai de frunte ai cetății, în a cărui casă se obișnuise cuviosul nebun a merge și a juca. Îngreunîndu-se boala aceluia, i s-a arătat în vis o vedenie ca aceasta: se vedea că aruncă un arșic de joc cu un oarecare arap înfricoșat și s-a făcut între ei un rămășag. Dacă arșicul nu va cădea celui bolnav de trei ori numărul șase, apoi el va fi biruit de arap; astfel bolnavul a rămas în îndoire și în frică mare. Bolnavului i s-a mai arătat nebunul Simeon, zicîndu-i: "Cu adevărat acum te va birui pe tine acest arap; deci, dă-mi cuvînt că nu vei mai întina patul femeii tale și eu voi arunca numărul pentru tine și tu vei birui. Bolnavul s-a jurat sfîntului, în acea vedenie, că nu va mai păcătui. Apoi sfîntul, luînd un os, l-a aruncat și a căzut de trei ori șase și arapul a plecat de la bolnav. Deșteptîndu-se din somn, a

simțit că i s-a ușurat boala. Venind nebunul ca de obicei în casa lui, a zis către el: "Bine ai făcut cele trei aruncături de arșic. Însă, crede-mă pe mine, că de-ți vei călca jurămîntul, atunci arapul te va sugruma". După aceea, ocărînd pe toți cu obiceiul nebuniei sale, s-a dus de acolo.

Cuviosul avea o colibă pentru odihnă și mai ales pentru rugăciunile cele de noapte; dar în ea nu era nimic decît o sarcină de viță. În acea colibă petrecea la rugăciune toate nopțile pînă dimineața, udînd pămîntul cu lacrimi. Sosind ziua, își împletea o cunună de măslin sau de buruieni, pe care o punea pe cap și ținînd în mîini o stîlpare, umbla prin cetate, strigînd: "Este prăznuirea împăratului celui biruitor și a cetății lui". Prin aceste cuvinte sfîntul numea sufletul drept cetate, iar mintea, împărat care stăpînea peste patimi, și le tîlcuia diaconului Ioan, prietenul său, la care mergea adeseori în taină și vorbea pe larg, de toate cuvintele și lucrurile sale, zicîndu-i cu jurăminte îngrozitoare, ca nimănui să nu spună ceva de el, pînă la sfîrșitul vieții lui.

Mai înainte cu două zile de moartea lui, a mers la diaconul Ioan și a zis: "Eu astăzi am fost la iubitul meu frate, Ioan, viețuitorul în pustie, cu care din început m-am lepădat de lume și am intrat în călugărie. Pe el l-am găsit sporit în bunătăți și desăvîrșit plăcut lui Dumnezeu. Deci, m-am bucurat că l-am văzut purtînd pe cap o cunună luminoasă, pe care era scris: "Cununa răbdării pustiului!" După aceea, Cuviosul Simeon iarăși a grăit către diacon: "Am văzut pe un slăvit oarecare, zicînd către mine: "Vino, nebunule, vino să primești pentru mîntuirea atîtor suflete omenești, nu o cunună, ci mai multe"".

Sfîntul Simeon, zicînd acestea, a suspinat și iarăși a zis: "Frate diacon, nimic nu știu să fi făcut de acest fel, care să fie vrednic de răsplătirea cerească, pentru că nebunul și lipsitul de înțelegere, ce plată va primi, fără numai un dar, de mă va milui Stăpînul meu cu darul Său. Te rog însă pe tine, frate, ca pe nimeni din cei săraci, mai ales din monahi, să nu-i defăimezi, nici să-i ocărăști. Deci, să știe dragostea ta, că mulți dintre dînșii, prin pătimirea cea rea, sînt curățiți și strălucesc ca soarele înaintea lui Dumnezeu. Asemenea și între oamenii cei proști, care viețuiesc prin sate și lucrează pămîntul și care petrec în nerăutate și în dreptatea inimii lor și pe nimeni nu hulesc și nici nu năpăstuiesc, ci din osteneala mîinilor lor își mănîncă pîinea întru sudoarea feței. Între unii ca aceștia mulți sînt sfinți mari, pentru că i-am văzut venind în cetate și împărtășindu-se cu Trupul și cu Sîngele lui Hristos și făcîndu-se ca aurul cel curat".

Acestea pe care ți le grăiesc ție, domnul meu, să nu crezi că le zic pentru vreo slavă deșartă, ci dragostea ta m-a silit ca să nu tăinuiesc înaintea ta lenevirea vieții mele celei ticăloase. Deci, să știi că și pe tine îndată te va lua Domnul de aici. Dar se cade a te îngriji pentru sufletul tău pe cît îți este puterea, ca să poți fără de supărare a trece duhurile cele din văzduh și a scăpa de cumplitele mîini ale stăpînului întunericului.

Știe Dumnezeu că și eu am a pătimi mult necaz și mare frică, pînă ce voi trece acele înfricoșătoare locuri, în care se cercetează cu de-amănuntul toate cuvintele, lucrurile și faptele omenești. De aceea, te rog, fiule și fratele meu Ioan, ca în tot chipul să te sîrguiești să fii milostiv, că în acel ceas înfricoșat, milostivirea poate să ne ajute mai mult decît alte bunătăți. Căci este scris: *Fericit este cel ce înțelege pe cel sărac și scăpătat; căci în ziua cea rea îl va izbăvi pe el Domnul*. Păzește și aceasta: "Să nu te apropii la dumnezeiasca slujire, avînd mînie asupra cuiva, ca nu cumva păcatele tale să oprească venirea Sfîntului Duh!"

Acestea și mai multe altele vorbind Cuviosul Simeon cu acel cinstit diacon, l-a rugat ca, după două zile, să vină în coliba lui. Plecînd de la dînsul, nu s-a mai arătat umblînd prin cetate, ci a petrecut în colibă pînă la ceasul cel mai de pe urmă al sfîrșitului său. Însă nimeni nu știe în

ce fel a fost sfîrşitul lui, decît numai Unul Dumnezeu şi îngerii Lui; pentru că aceia s-au obişnuit a fi de faţă la sfîrşitul oamenilor săraci, cei cu totul părăsiţi, precum a fost de faţă la Lazăr, cel ce a murit în gunoi şi despre care se pomeneşte în Evanghelie că a murit şi a fost dus de îngeri în sînul lui Avraam. Deci, nu este îndoială că aceiaşi sfinţi îngeri ai lui Dumnezeu au stat de faţă şi la acest sfînt, care a fost sărac cu duhul şi cu lucrul, adică la Cuviosul Simeon, în ceasul fericitului său sfîrşit. Şi, dezlegînd cu blîndeţe sufletul cel drept din trupul cel curat, l-au dus cu glas de bucurie în locaşurile cereşti.

Trecînd aceste două zile, unii din săracii care au avut cu dînsul tovărăşie, nevăzîndu-l, şi-au zis: "Oare nu cumva s-a îmbolnăvit nebunul?" Deci s-au dus la coliba lui şi l-au găsit zăcînd mort şi ziceau: "Iată, cel ce s-a înebunit în viaţa sa, s-a aflat nebun şi după moarte, căci nu s-a sfîrşit culcat pe viţe, ci sub ele". Deci l-au luat doi oameni ca să îngroape fără de spălare acel cinstit trup, la locul unde îngropau pe cei străini fără de obişnuita cîntare, fără lumînări şi fără tămîie.

Deci, sfîntul a fost dus la îngropare pe lîngă casa acelui creştin botezat de curînd, care a fost mai înainte jidov, lucrător de sticle, şi acela a auzit mulţime de cîntăreţi, cîntînd cîntări cu glasuri prea dulci şi negrăite şi s-a mirat de acea neobişnuită cîntare. El a privit pe o fereastră, dar n-a văzut pe nimeni altul, decît numai pe acei doi oameni care duceau la îngropare trupul nebunului. Iar glasurile nu încetau, cîntînd nevăzut, căci îngerii lui Dumnezeu cîntau, iar mirosirea cea plăcută umplea văzduhul. Creştinul acela a mirosit şi a zis: "Fericit eşti, nebunule, că neavînd oameni să-ţi cînte pentru îngropare, ai pe cereştile puteri care te cinstesc cu cîntări şi te umplu de mireasma cădirii cea din Rai". Deci, el îndată a mers cu acei doi oameni şi au dus cu ei acel sfînt trup şi l-au îngropat cu mîinile lor între mormintele străinilor şi ale săracilor. El spunea tuturor că a auzit cîntări îngereşti deasupra acelui mormînt şi negrăită bună mireasmă.

Diaconul Ioan, mergînd la coliba aceea şi negăsind pe sfînt, îl căuta pretutindeni. După aceea, înştiinţîndu-se că a murit şi este îngropat, a plîns foarte mult şi s-a dus la mormîntul lui, vrînd să ia trupul de acolo şi să-l îngroape cu cuviinţă la loc de cinste. Cînd a descoperit însă mormîntul, n-a găsit trupul sfîntului, pentru că Domnul l-a mutat pe El, prin sfinţii Săi îngeri, în loc nevăzut de oameni. Atunci toţi oamenii din cetatea Emesei, deşteptîndu-se ca din somn, au început a-şi aduce aminte şi a-şi spune unul altuia lucrurile cele minunate ale plăcutului lui Dumnezeu, proorociile şi viaţa lui cea mult chinuită.

Astfel au cunoscut că nebunul nu era nebun, ci era mai înţelept decît toţi înţelepţii acestui veac şi cel ce se părea că este nesănătos era drept şi cuvios. Sub chipul cel de nebunie şi de păcătos, îşi ascundea înaintea oamenilor viaţa sa cea înţelepţită de Dumnezeu şi plăcută Lui. Astfel au fost viaţa şi nevoinţele acestui minunat Simeon, care a fost nebun pentru Hristos. El a petrecut ca Lot cel de demult în mijlocul sodomitenilor, care nu s-a întinat de păcatele acelora. Aşa şi el acum, vieţuind în mijlocul lumii, nu s-a vătămat cu patimile cele lumeşti.

Cuviosul Simeon s-a sfîrşit în 21 zile ale lunii iulie, iar după dînsul şi Cuviosul Ioan, tovarăşul lui de pustnicie, a adormit cu fericit sfîrşit în pustiul Iordanului. Deci, precum au început amîndoi împreună a sluji Domnului pe pămînt, tot aşa şi în cer au stat împreună înaintea scaunului lui Dumnezeu. Viaţa amîndurora, precum s-a spus diaconului Ioan prin sfînta şi nemincinoasa gură a lui Simeon, aşa de la acelaşi diacon Ioan al Bisericii cea din Emesa, s-a povestit cu credinţă şi cu adevărat marelui între părinţi, Sfîntului Leontie, episcopul Neapolei Ciprului. Acela a dat-o în scris, spre folosul celor ce o vor citi şi o vor asculta şi spre slava lui Hristos Dumnezeul nostru, Celui împreună slăvit cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

61. SFÎNTA MIRONOSIȚĂ ȘI ÎNTOCMAI CU APOSTOLII, MARIA MAGDALENA

(22 IULIE)

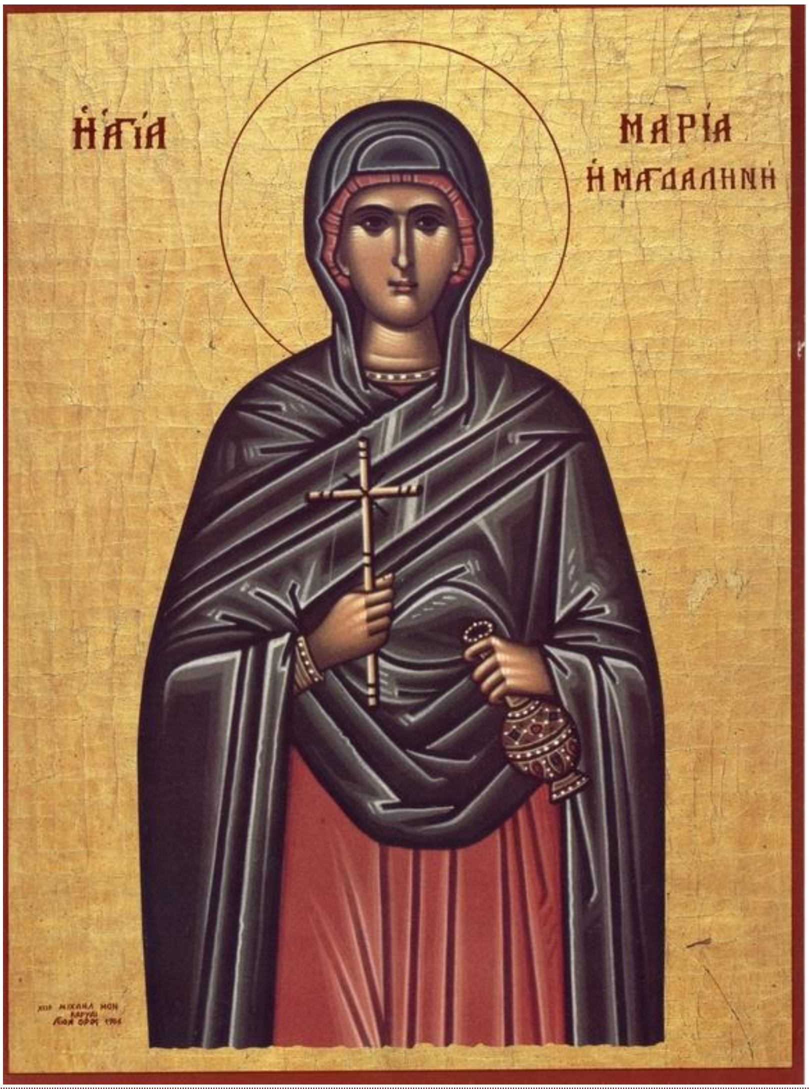

Sfînta Maria, numită Magdalena, a fost ucenița și mironosița lui Hristos cea dintîi și cea mai mare decît toate mironosițele și purtătoarele de mir. Ea se trăgea din seminția lui Neftalim, a cărei patrie se cuprinde în hotarele Galileii celei de sus, dintr-un loc ce se numea Magdala și de unde s-a și numit Magdalena. Aceasta a trăit în vremea venirii pe pămînt a Domnului nostru Iisus Hristos, ca, după judecățile lui Dumnezeu, să se arate lucrurile Fiului lui Dumnezeu întru dînsa, precum Însuși zice despre orbul din naștere. Tot prin voința dumnezeiască și spre oarecare folos sufletesc, ea era muncită și supărată de șapte duhuri necurate.

Auzind ea de Hristos, Mîntuitorul lumii, Care umbla în vremea aceea prin cetățile și satele Galileii, că tămăduia toate bolile și neputințele din oameni, izgonea pe diavoli dintr-înșii,

propovăduia Evanghelia împărăției cerului și cu puterea Sa dumnezeiască cea dătătoare de tămăduiri, făcea bine tuturor, s-a dus la Dînsul și s-a învrednicit îndată de milostivirea Lui cea iubitoare de oameni, împreună cu cei miluiți. Domnul Cel multmilostiv, care cunoștea pe toate mai înainte de facerea lor, a gonit dintr-însa pe cei șapte diavoli muncitori cumpliți, făcînd-o sănătoasă nu numai cu trupul, dar și cu sufletul; căci i-a luminat mintea cu lumina cunoștinței adevărului, făcînd-o să cunoască pe Mesia Cel așteptat și să creadă într-Însul, că El este Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Cel trimis de Tatăl, spre mîntuirea lumii.

De atunci, Sfînta Maria Magdalena s-a făcut ucenită și următoare lui Hristos, slujindu-L împreună cu celelalte sfinte femei, pînă la patimile Lui cele de bună voie, pînă la moartea pe cruce și pînă la îngroparea dumnezeiescului Trup, după cum mărturisește despre aceasta Sfîntul Matei Evanghelistul, astfel: *Acolo erau și femei multe, privind de departe, care veniseră după Iisus din Galileea, slujindu-I Lui, între care era și Maria Magdalena*.

Celelalte femei mironosițe erau: Maria, mama lui Iacob și a lui Iosi, adică vara Maicii Domnului; Maria lui Cleopa și Salomeea, mama fiilor lui Zevedei; Ioana, femeia lui Huza, un ispravnic al lui Irod; Suzana și cele două surori ale lui Lazăr, Marta și Maria.

Această sfîntă mironosiță petrecea nedezlipită de Hristos și de Preacurata Lui Maică, mai mult decît toate. Pentru aceasta evanghelistul o pune mai întîi decît pe celelalte, ca pe o iubitoare de Hristos și de Maica Lui și ca pe o mai osîrdnică slujitoare Maicii Domnului și Mîntuitorului nostru. Ea, în vremea răstignirii Lui, stătea lîngă cruce, împreună cu Preacurata Fecioară Născă-toare de Dumnezeu și cu celelalte femei, privind la pătimirea lui Hristos. Pe de o parte, plîngea și se tînguia cu amar pentru Dînsul, iar pe de alta suferea pentru Maica Lui cea cu totul fără de prihană, care plîngea și se jelea ca o Maică fără de mîngîiere, pentru preaiubitul ei Fiu, al cărui suflet i l-a pătruns sabia, după cum spusese bătrînul Simeon mai înainte. Deci, inima sfintei fecioare, fiind slăbită cu totul, Sfînta Maria Magdalena, pe cît îi era cu putință, împreună cu celelalte, o mîngîia și o sprijinea, făcînd toate pentru ușurarea supărării ei.

După ce s-au dus toți răstignitorii și după ce Hristos Și-a dat sufletul, a venit Iosif din Arimateea cu Nicodim și au luat trupul lui Iisus de pe cruce; deci, Maria Magdalena, căzînd împreună cu Preacurata Lui Maică și cu celelalte, au sărutat sfîntul și îndumnezeitul Lui trup și L-au petrecut pînă la mormînt. După ce L-au pus în mormînt, prăvălind piatra pe ușa lui, toate celelalte femei s-au dus împreună cu Iosif și cu Nicodim, numai ea împreună cu Preasfînta Născătoare de Dumnezeu se vede că au rămas lîngă mormînt, după cum zice Sfîntul Matei Evanghelistul: *Era și Maria Magdalena și cealaltă Marie,* adică Născătoarea de Dumnezeu, șezînd în preajma mormîntului.

Dar, fiindcă atunci era Vineri, seara tîrziu și după porunca Legii Vechi, se cădea să se odihnească fiecare după lucrul său, s-au dus și ele să se odihnească în casa lor. Deci, Sîmbătă s-au odihnit, după poruncă, după cum zice Sfîntul Luca Evanghelistul. După ce a trecut Sîmbăta, cînd se lumina de ziua întîia a săptămînii, după cum scrie Sfîntul Matei Evanghelistul, care istorisește cea dintîi mergere a femeilor la mormînt, care lumina spre Duminică, a venit Maria Magdalena și cealaltă Marie, adică Preasfînta Născătoare de Dumnezeu, să vadă mormîntul; pentru că Maica Domnului, pătimind durere ca o maică mai mult decît toți, n-a putut să rabde pînă ce se vor pregăti și celelalte miro-nosițe. Deci, aflînd pe Maria Magdalena împreună alergătoare și întocmai ca dînsa cu sîrguința, cu durerea și dorința - pentru aceea se pomenește de toți cei patru evangheliști -, a venit după miezul nopții la mormînt, nu cu aromate, că nu îngăduia vremea, ci numai să vadă mormîntul. Aceasta este cea dintîi ducere a cinstitelor

și sfintelor femei la mormîntul Domnului nostru Iisus Hristos, pe care o istorisește Sfîntul Matei Evanghelistul.

Apropiindu-se ele de mormînt, *iată s-a făcut cutremur mare, căci îngerul Domnului, coborînd din cer și venind, a răsturnat piatra de pe mormînt și a stat deasupra ei*. Îngerul venise să vestească că a înviat Domnul! Deci, evanghelistul n-a zis că după ce s-a răsturnat piatra, atunci a ieșit Mîntuitorul din mormînt, ci cum că îngerul a răsturnat piatra și a stat deasupra ei. Că Domnul, strălucind trupul Său cu nestricăciune ca un Dumnezeu, cînd piatra era peste mormînt, a ieșit dintr-însul, precum și în seara aceleiași Duminici, ușile fiind încuiate, a intrat la ucenicii Săi. Și zice: *Chipul lui era ca fulgerul și îmbrăcămintea lui albă ca zăpada și de frica lui s-au cutremurat străjerii, rămînînd ca morți*. Îngerul a zis către femei: *Nu vă temeți, știu că pe Iisus Cel răstignit Îl căutați Nu este aici, ci S-a sculat, precum a zis; veniți de vedeți locul unde a zăcut Domnul; și, ducîndu-vă, spuneți ucenicilor Lui că S-a sculat din morți*.

Vedeți că îngerul nu le-a mustrat, nici le-a spăimîntat, ci a vorbit cu blîndețe către dînsele: *Nu vă temeți, știu că pe Iisus Cel răstignit Îl căutați...?* Și nu numai aceasta, dar le cheamă să vadă și locul unde a fost pus trupul Lui, zicîndu-le: *Veniți de vedeți unde a zăcut*. El le și sfătuiește să se ducă să spună ucenicilor că Domnul a înviat, zicîndu-le: *Degrabă mergînd, spuneți ucenicilor Lui că S-a sculat din morți*.... Pentru ce așa? Ca să se arate din amorțirea străjerilor, din cutremurul care a urmat și din vorbirea cea cu blîndețe, că aceasta este cea dintîi ducere la mormînt a femeilor, iar nu după cum socotesc alții.

Deci, aceste două femei, adică Preasfînta Fecioară, Născătoa-rea de Dumnezeu și Maria Magdalena, ducîndu-se de la mormînt, cu frică și cu bucurie mare, să vestească apostolilor că S-a sculat Domnul, precum a zis către dînsele îngerul, le-a întîmpinat Însuși Dumnezeu, Cuvîntul cel întrupat, și le-a zis: *Bucurați-vă!* Ele, căzînd, s-au închinat Lui și, cuprinzîndu-I picioarele le-au sărutat. Deci, Domnul nu le-a certat cînd s-au atins de Dînsul, căci Îl vedeau întîi; ba, dimpotrivă, le-a îmbărbătat și le-a făcut fără de temere, zicînd: *Nu vă temeți, ci duceți-vă și spuneți fraților Mei să se ducă în Galileea; că acolo Mă vor vedea*. Ele, ducîndu-se la ucenici, le-au vestit lor și tuturor celor ce erau împreună cu ei, glasul îngerului și al Domnului că L-au văzut pe El. Dar nu numai aceasta, ci și picioarele Lui le-au cuprins. Ucenicii Domnului, din pricina multei și negrăitei întristări ce li s-a făcut cu răstignirea Dascălului lor, nu sufereau nici să le audă. Însă, pentru Magdalena, după cum mi se pare, nici un cuvînt n-au zis; iar pentru Preacurata Maica Domnului, pentru că o cinsteau și se rușinau de dînsa, au zis în sine, că covîrșirea mîhnirii a amăgit-o, tulburîndu-i mintea, vederea, auzirea și pipăirea. Dar sufletul ei cel curat și strălucit a fost încredințat cu dinadinsul de toate acelea care le-a văzut și le-a pătimit; și a cugetat în sine, nimic pricindu-se mai mult cu ucenicii și nemaiducîndu-se la mormînt.

Maria Magdalena, crezînd mai mult apostolilor, decît celor văzute și pipăite de ea însăși, era mică la credință, neîncrezîndu-se unei vederi. Deci, socotind că i s-a nălucit, a luat cu ea pe Ioana, pe Maria și pe alte femei și iarăși s-au dus cu aromate la mormînt, în aceeași noapte, fiind încă dimineață, mult mai înainte de a se lumina de ziuă; și au intrat în mormînt cu cele ce erau cu ea și nu se dumireau în sinea lor. Atunci au stat înaintea lor doi bărbați, care nu erau alții decît doi sfinți îngeri, îmbrăcați în haine albe. Temîndu-se ele de acea vedere, îngerii au zis către ele: *Ce căutați pe Cel viu cu cei morți? Nu este aici, ci S-a sculat!*

Deci, luați aminte, iubiților, cum se arată, că nu este aceasta întîia mergere a femeilor la mormînt, ci a doua. Lucru necuviincios era ca, pe femeile care nu văzuseră nimic și nu auziseră de Învierea Domnului, să le certe și să le mustre sfinții îngeri, zicîndu-le: *Ce căutați pe Cel viu cu cei morți...?* Arătat este că ele au auzit mai înainte toate acestea, de la cei ce au văzut de față

pe Domnul și au auzit de la El mesajul către ucenici, dar n-au crezut. Pentru acestea le certau îngerii și încă pentru că erau și bărbați cu ele. Și cine zice acestea? Sfîntul Luca Evanghelistul. Iată ce zice el: *Iar în prima zi după Sîmbătă (Duminică), foarte de dimineață, au venit femeile la mormînt, aducînd aromatele cele ce le gătiseră...* După aceea, nu numai că le-au certat îngerii, dar le-au și zis: *Aduceți-vă aminte, cum v-a grăit, pe cînd era cu voi în Galileea, zicînd că se cădea Fiului Omului, să se dea în mîinile oamenilor păcătoși, să se răstignească și a treia zi să învieze...* Atunci ele și-au adus aminte de cuvintele Lui.

Plecînd acei bărbați, femeile împreună cu Maria Magdalena, au vestit pe ucenici. Deci, Maria Magdalena pentru a doua oară văzuse mormîntul, iar celelalte o dată. Se zice că cuvintele lor s-au arătat înaintea ucenicilor ca o bîrfeală și nu le-au crezut. Acestea le scrie Sfîntul Luca Evanghelistul, pentru a doua mergere a femeilor la mormînt.

După acestea, duhul Mariei Magdalena ardea, căci ucenicii n-au crezut-o nici acum pe ea, nici pe cele împreună cu ea, ci au socotit ca o bîrfeală cuvintele lor. Pentru aceea, sculîndu-se de dimineață s-a dus la mormînt, pentru a treia oară și a văzut piatra răsturnată de pe ușa mormîntului. Deci, a alergat la Simon Petru și la Ioan. Din acestea se vede priceperea femeii acesteia, căci se necăjea cu sufletul, împreună cu Preasfînta Născătoare de Dumnezeu, vestind ucenicilor întîia mergere la mormînt și învierea lui Hristos, dar nu le-au crezut. Apoi, venind foarte de dimineață împreună cu alte femei și bărbați, și atunci cuvintele ei s-au arătat ca o bîrfeală. Ea se necăjea nu numai că nu au crezut-o, dar nici nu s-a sculat cineva dintre ei să se ducă la mormînt cel puțin și să vadă. Ci, fie de frica iudeilor, fie de multa și negrăita mîhnire, ședeau toți ca niște morți. Singur Petru, după a doua vestire a femeilor, s-a sculat și s-a dus singur la mormînt, dar nu s-a mai aplecat spre el, căci nu îndrăznea să intre, fie pentru că se credea nevrednic, fie că-și aducea aminte de lepădarea sa de Dînsul; poate și pentru frica iudeilor, precum s-a zis mai sus.

Pentru acestea, Maria Magdalena, arzînd cu duhul de dragostea ce o avea către Dascălul și Binefăcătorul său și fiind plină de cuget dumnezeiesc, s-a dus singură a treia oară la mormînt iarăși de dimineață și aflînd piatra luată de pe el, s-a întors la ucenici, gîndind în sine acestea: "Dacă le voi spune lor că a înviat Hristos, iarăși voi ridica strigare împotriva mea că sînt îndrăcită; căci dacă n-am fost crezută împreună cu celelalte femei, cînd le-am vestit învierea lui Hristos, cum voi fi crezută acum singură? Deci, știu ce voi face: voi grăi celor mai mari și mai fierbinți cu dragostea către Hristos, adică lui Petru și lui Ioan. Aceștia, însă, au auzit mai înainte de învierea Domnului nostru Iisus Hristos, dar de frica iudeilor, se îndoiau de această minune, ca și cum nimic n-ar fi auzit. Deci, cum îi voi deștepta pe ei, numai să meargă la mormînt și să vadă lucrul ce s-a făcut? Am aflat ce voi face: nu le voi spune lor că a înviat Domnul, căci atunci voi cădea iarăși în cele de mai înainte, ci le voi spune o veste vrednică de crezut".

Deci, Maria Magdalena a venit, precum s-a zis, la Petru și la Ioan și le-a zis: *Au luat pe Domnul din mormînt și nu știu unde L-au pus*. Ca și cum ar fi zis astfel: "Ascultați-mă pe mine robii lui Dumnezeu! Ori S-a sculat Domnul din morți, ori nu; deci, eu nu știu ce să vă spun vouă; dar, una vă zic cu adevărat, că trupul Lui nu mai este în mormînt. Pentru aceea sînteți datori a vă sîrgui să cunoașteți cine este acela care L-a luat și unde L-a pus". Văzut-ai înțelepciunea acestei femei? Că de nu vom zice că astfel s-a sfătuit în sine, vom cădea în socoteli fără de rînduială și nepotrivite; ca și cum aceea care I-a pipăit picioarele Lui, împreună cu Preasfînta Fecioară Maria, Născătoarea de Dumnezeu, și a auzit de la îngeri a doua oară că S-a sculat Domnul, n-ar fi spus drept. Iar din aceea că le-a vorbit ca de un mort, *că au luat pe Domnul meu din mormînt și nu știu unde L-au pus...*, este arătat că răspunsul ei era meșteșugit și înțelept; deci, îndată i-a plecat a merge la mormînt!

După ce au pornit acești doi ucenici la mormînt, ea le-a urmat lor. Ucenicii, intrînd în mormînt, au văzut giulgiurile singure zăcînd și mahrama, cu care era înfășurat capul Lui, era învăluită și aruncată într-un colț, iar trupul Lui nicăieri. Deci, atunci au văzut și au crezut că au luat pe Domnul din mormînt, precum le-a spus Maria Magdalena. După aceea și ucenicii s-au întors iar la ai lor, necrezînd nimic despre Înviere și prin necredința lor au aruncat în oarecare îndoială și pe Maria, care se făcuse atît de credincioasă, după ce văzuse și auzise atîtea. Ea socotea acestea în sine din multa evlavie; adică, pînă acum mi se părea că am oarecare cuget întemeiat, pînă cînd apostolii nu văzuseră mormîntul și pentru aceea nu credeau în Învierea Domnului. Deci, după ce au văzut că trupul Domnului nu este mormînt, se aflau tot în această credință, adică că l-a furat cineva. Dar este arătat că eu, fiind femeie, am păreri și nu aud nici nu văd nimic adevărat; iar ei, fiind bărbați luminați de la Dumnezeu, rămîn nerătăciți și nu se amăgesc cu înlesnire, ca noi femeile.

Maria Magdalena, avînd în mintea sa această socoteală, a rămas plîngînd lîngă mormînt și, după ce s-au dus Petru și Ioan, s-a aplecat iar în mormînt și a văzut doi îngeri îmbrăcați în veșminte albe. Aceia, văzînd-o, au întrebat-o: *Femeie, de ce plîngi? Pe cine cauți?* Ea a răspuns: *Au luat pe Domnul și nu știu unde L-au pus...!* Apoi, venind Domnul și văzîndu-L îngerii, s-au sculat înaintea Lui. Ea, văzînd că îngerii s-au sculat și, sfiindu-se de dînșii, s-a întors înapoi și, văzînd pe Domnul, nu L-a cunoscut. Pentru ce? Pentru că Domnul după Înviere era îmbrăcat cu trup nestricăcios și nu se arăta decît numai acelora, cărora voia și cînd voia.

Fiind întrebată de Domnul: *Femeie, de ce plîngi? Pe cine cauți?* Ea a răspuns asemenea ca și către îngeri; căci credea că el este grădinarul acelei grădini, în care era mormîntul. Deci, a zis către Dînsul: *Doamne, dacă L-ai luat Tu, spune-mi unde L-ai pus pe El, că eu Îl voi lua!* Acest răspuns către Domnul și către înger, Maria Magdalena nu l-a făcut cu cugetare și fățărnicie ca mai înainte, precum a făcut către ucenici; că acelora, ca unora ce nu știau, le-a răspuns, ca să-i deștepte pe toți să se ducă la mormînt. Ci, după ce au venit și au văzut că trupul Domnului nu era în mormînt și după ce n-au crezut că a înviat, de aceea s-a îndoit și ea cu gîndul și a pătimit aceasta, pentru că era foarte cucernică. Ea se încredea mai mult apostolilor, decît socotelii sale. Deci ea, fiind schimbată după aceea și încredințată cu adevărat că trupul Domnului s-a luat din mormînt de cineva, a răspuns așa precum credea în socoteala sa.

Atunci Iisus, ca un Dumnezeu, cunoscînd inima ei, a strigat către dînsa cu glasul Său cel obișnuit, ca să-L cunoască: *Marie!* Iar ea, cunoscîndu-i glasul, că a doua oară i se arăta, a căzut la picioarele Lui, ca și la vederea cea dintîi; dar nu a primit-o cu aceiași bucurie, ca întîi, ci a îndepărtat-o de la El, zicînd: *Nu te atinge de mine!* Deci, mai întîi S-a lăsat ca cele două femei să-I sărute cinstitele și preacuratele Lui picioare; dar nici o vorbă n-a auzit de la Dînsul. Vezi, că de vreme ce n-a crezut cu adevărat, a îndepărtat-o Mîntuitorul, zicîndu-i: *Nu te atinge de Mine!*

Atunci, la întîia arătare a Domnului, le-a lăsat să se atingă și să-I sărute picioarele, ca mai mult decît cu vederea și cu auzirea să se încredințeze prin pipăire, că Cel ce S-a răstignit și S-a îngropat, a înviat. Dar acum o izgonea de la Dînsul pe Maria Magdalena, fiindcă, schimbîndu-se după atîta încredințare, a auzit: *Nu te atinge de Mine, că încă nu M-am suit la Tatăl Meu!* Astfel o certa pe ceea ce s-a îndoit în credință și îi deștepta mintea, aducîndu-i aminte de Părintele Cel ceresc. Domnul a încredințat-o să nu-L socotească a fi numai Acela care se vede, adică om înviat din morți, ci și Dumnezeu adevărat, ca Unul ce este Fiul adevăratului Dumnezeu și Care S-a făcut om pentru noi. El a zis: *Du-te și spune fraților Mei, că Mă voi sui la Tatăl Meu și la Tatăl vostru, la Dumnezeul Meu și la Dumnezeul vostru!* Maria Magdalena, auzind și văzînd acestea, s-a dus la ucenicii Lui și nu le-a mai zis că au luat pe

Domnul din mormînt; ci a venit cu multă încredințare și îndrăzneală, spunînd că a văzut pe Domnul și le-a spus ceea ce i-a zis Hristos. Aceasta este a treia mergere a femeilor la mormîntul Domnului, pe care a scris-o Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu și care s-a făcut foarte de dimineață, fiind încă întuneric.

Acum trebuie să spunem și despre a patra ducere a femeilor la mormînt, ca să se vadă osîrdia, evlavia, dragostea și durerea inimii pe care Sfînta Maria Magdalena o avea către Domnul și Dascălul ei; căci numai ea dintre toate, s-a dus la mormînt de patru ori. Pentru aceea Sfîntul Duh a învrednicit-o pe dînsa să o amintească Sfîntul Marcu în Evanghelia sa. Dar unde este arătat, că a patra ducere la mormînt a femeilor este cea istorisită de Sfîntul Marcu? Aceasta ne-o arată vremea, fiindcă numai Marcu scrie că femeile au venit la mormînt, cînd răsărea soarele. Pe Sfînta Maria Magdalena au pomenit-o toți cei patru evangheliști, după cum s-a zis mai înainte; că Maria Magdalena a venit împre-ună cu celelalte femei, care aveau miruri mai înainte pregătite. Deci, trecînd sîmbăta, *dis-de-dimineață, în prima zi a săptămînii, au venit femeile la mormînt, pe cînd răsărea soarele*.

Acum să vedem pentru ce Maria Magdalena, după trei vederi, s-a dus iar împreună cu femeile acelea la mormînt și mai ales ducînd cu sine miruri și aromate, socotind că vor afla trupul în mormînt. Cititorule, ascultă cu luare aminte: Maria Magdalena, încredințîndu-se desăvîrșit despre Învierea Domnului prin a treia vedere a lui Dumnezeu și mărturisind ucenicilor că a văzut pe Domnul și că i-a zis cele ce s-au spus mai sus, nu s-a mai îndoit. Dar, de vreme ce a văzut pe Maria lui Iacov cel Mic și mama lui Iosi, pe Salomeea și pe alte femei ducîndu-se la mormînt, avînd cu ele aromate, s-a dus împreună cu dînsele, tocmai pe cînd răsărea soarele, nu că se îndoia, ci ca și cum povățuia pe celelalte femei. Ea se bucura și sălta, că a văzut de multe ori mormîntul deșert, iar femeile celelalte, ori că nu auziseră pînă atunci nimic din cele făcute, ori că auziseră rău; de unde se poate vedea, că nimic nu știau cu dinadinsul, căci ziceau: *Cine ne va răsturna nouă piatra de pe ușa mormîntului? Dar, căutînd, au văzut că piatra era răsturnată de pe ușa mormîntului, fiindcă era foarte mare.*

Vezi, că nici despre piatră nu știau ele bine, precum ne spun Sfinții Evangheliști Matei și Luca. Apoi, intrînd în mormînt, au văzut pe un tînăr șezînd de-a dreapta, îmbrăcat în veșmînt alb, și s-au spăimîntat. Acela nu le-a certat pe ele, precum ne spune Sfîntul Evanghelist Luca, asemenea și Sfîntul Evanghelist Ioan despre Însuși Domnul, căci tînărul știa că atunci veniseră întîi. Dar nici pe Magdalena n-a certat-o, căci cunoștea prin bucuria feței ei, că acum venise la mormînt fără să se îndoiască de Învierea Mîntuitorului; ci a venit bucurîndu-se și veselindu-se. De aceea, nu numai că nu le-a certat, dar chiar le-a îmbărbătat pe ele, ca și îngerul cel dintîi, precum ne spune Sfîntul Evanghelist Matei, zicîndu-le: *Nu vă spăimîntați; pe Iisus Nazarineanul Cel răstignit Îl căutați? S-a sculat, nu este aici; iată locul unde L-au pus pe Dînsul. Deci, duceți-vă și spuneți ucenicilor Lui și lui Petru, că va merge mai înainte de voi în Galileea; acolo Îl veți vedea pe El, precum v-a zis vouă. Femeile, ieșind degrabă, au fugit de la mormînt, căci le cuprinsese cutremur și spaimă mare, și n-au spus nimănui nimic, căci se temeau.* Din acestea se arată că femeile de mai sus sînt altele, afară de cele de care ne spune Sfîntul Evanghelist Luca și Matei și afară de Maria Magdalena.

Sfînta Maria Magdalena, ucenița și osîrduitoarea lui Hristos, I-a slujit Lui cu dragoste și cu sîrguință și mai înainte de patimi. Ea a suferit durere îndoit de mare, în vremea patimii Mîntuitorului nostru Iisus Hristos; pe de o parte, văzînd pe Domnul său spînzurat pe Cruce, astfel încît putea cu ușurință să-I numere oasele, capul rănit de spini, fața neavînd chip, mîinile și picioarele pătrunse de piroane, coasta împunsă cu sulița și tot trupul rănit de bătăi; iar pe de

alta, văzînd pe Preacurata Lui Maică, tînguindu-se cu amar și leșinînd de durerea inimii, o sprijinea și o mîngîia.

Acestea toate sînt probe doveditoare pentru adeverirea Învierii lui Hristos. Numai ea a mers de patru ori la Mormîntul Lui și, după a patra întoarcere de la Mormînt, a rămas lîngă Preasfînta Născătoare de Dumnezeu, slujindu-i ei, de atunci pînă la Înălțarea Lui la ceruri, nu ca unei maici a Dascălului și a Făcătorului de bine, ci ca unei Maici a Însuși Fiului lui Dumnezeu, Făcătorul tuturor.

După înălțarea Lui la ceruri, a ieșit și ea, ca un apostol, la propovăduire și, străbătînd prin multe țări, a binevestit pe Hristos tuturor păgînilor. Pe mulți i-a adus la cunoștința de Dumnezeu, ca și Sfinții Apostoli, apoi a mers la Roma și a stat înaintea Cezarului Tiberiu, pe care Sfînta Maria Magdalena l-a tămăduit, fiind bolnav de un ochi. Ea, povestindu-i toate cele despre Hristos, l-a făcut să creadă într-Însul, după cum zic unii. De aceea el s-a pornit cu urgie împotriva lui Pilat și împotriva arhiereilor și i-a pedepsit, după faptele lor, cu rea și cumplită moarte. După aceasta, ea a plecat din Roma și s-a dus în Efes, la Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu. Acolo slujind apostolește la mîntuirea oamenilor, prin fericita adormire s-a mutat către Domnul și a fost îngropată la intrarea peșterii, de către Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu. Tot acolo au adormit și cei șapte sfinți tineri mai pe urmă.

Pe vremea împărăției preaînțeleptului Leon, s-au adus de acolo în Constantinopol cinstitele moaște ale Sfintei Maria Magdalena și le-a pus în mînăstirea Sfîntului Lazăr, pe care o zidise el. Acolo se săvîrșea prăznuirea pomenirii ei, întru slava lui Hristos, Dumnezeul nostru, Căruia I se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, împreună cu Tatăl și cu Preasfîntul și de viață Făcătorul Lui Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

62. POMENIREA SFÎNTULUI MUCENIC FOCA
(23 IULIE)

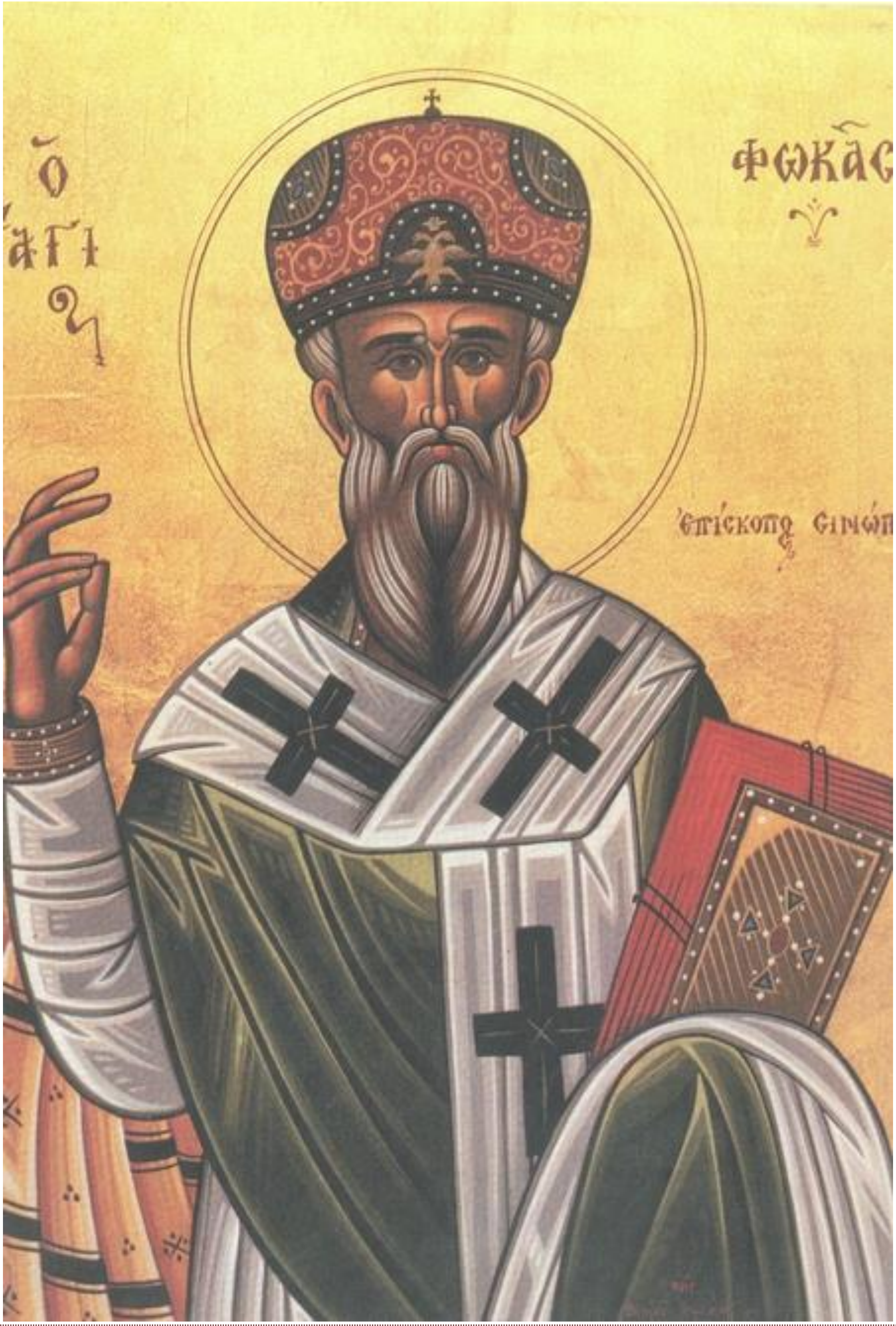

Sfîntul Mucenic Foca este unul din cei patru Foca pomeniți de sinaxar. El a trăit în Sinope, în zilele împăratului Traian, strălucind cu toate faptele bune și cu petrecere neprihănită. Cînd a fost adus la eparhul African și întrebat de acesta, el a mărturisit cu îndrăzneală credința în Domnul nostru Iisus Hristos. Atunci eparhul African hulind pe Hristos și chinuind pe sfîntul mucenic, s-a făcut cutremur mare și fără de veste, căzînd el împreună cu slujitorii lui, au rămas fără suflare. Văzînd femeia lui această minune, s-a înfricoșat și a rugat pe sfîntul, care l-a înviat.

După aceea, l-au dus la împăratul Traian și, mărturisind pe Hristos, a fost spînzurat strujit, și apoi băgat în var. Fiind pus într-o baie foarte fierbinte, și astfel rugîndu-se, și-a dat sufletul în mîna lui Dumnezeu.

63. SFÎNTUL SFINȚIT MUCENIC APOLINARIE, EPISCOPUL RAVENEI (23 IULIE)

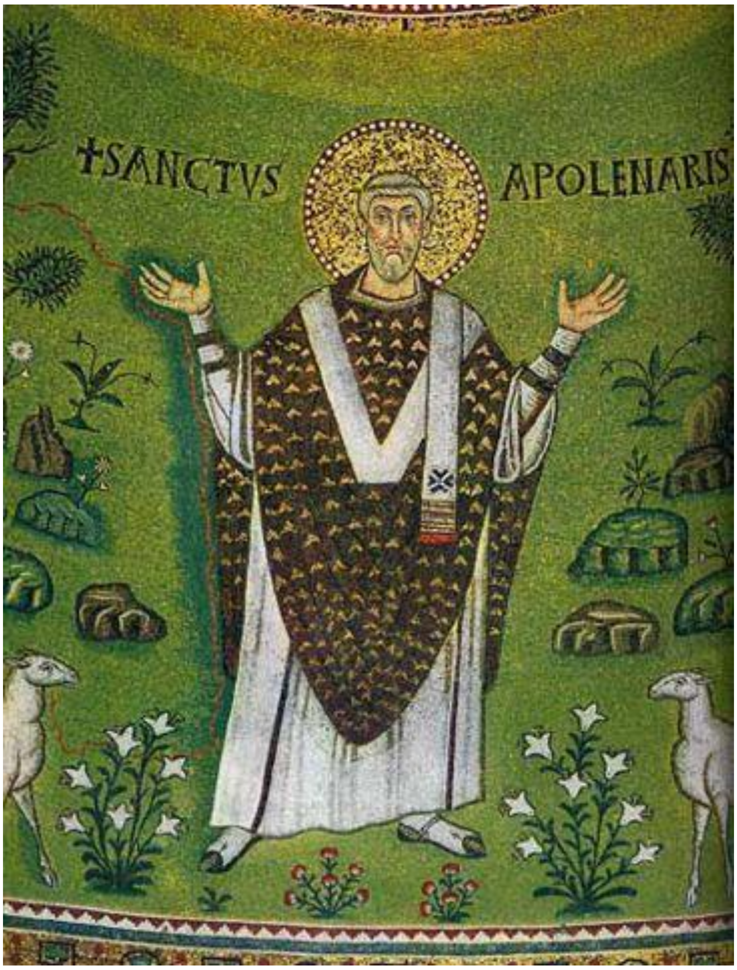

În zilele Cezarului Claudie, Sfîntul Apostol Petru a mers din Antiohia la Roma, cu mulți creștini. El, intrînd într-o adunare jidovească, le-a spus că este iudeu; apoi a început să le propovă-duiască pe Iisus Hristos, arătîndu-le din cărțile proorocești, că El este cu adevărat Fiul lui Dumnezeu și că a venit să mîntuiască neamul omenesc. Sfîntul Petru le-a mai povestit lor toate minunile lui Hristos pe care le-a făcut în Israil. Propovăduind el toate acestea în toate zilele, mulți dintre iudei au crezut în Hristos. Dar nu numai din iudei, ci și din romani, mulți, auzind propovăduirea Apos-tolului, primeau cu bucurie cuvîntul lui, zicînd: "Dumnezeu a cercetat neamul omenesc, trimițînd pe Fiul Său spre înnoirea lumii". Deci, crezînd în Hristos, s-au botezat.

Nu după multă vreme, Sfîntul Apostol Petru a zis către ucenicul său, Apolinarie, care venise cu dînsul din Antiohia: "Iată, ai învățat bine a cunoaște pe Hristos, Fiul lui Dumnezeu, și te-ai înștiințat de faptele Lui cele dumnezeiești; deci, să primești sfințirea Sfîntului Duh și să te duci în cetatea Ravena, ca să propovăduiești acolo numele lui Iisus Hristos, netemîndu-te de nimic". Zicînd aceasta, a făcut rugăciune și, punînd mîinile pe capul lui, l-a făcut episcop al cetății Ravena, zicîndu-i: "Domnul nostru Iisus Hristos să-ți trimită pe îngerul Său, care îți va găti calea și îți va împlini cererile tale". Apostolul, grăind acestea către Apolinarie, l-a sărutat

și l-a liberat cu pace. Sfîntul Apolinarie, apropiindu-se de cetatea Ravena, a intrat în casa unui oarecare ostaș, cu numele Irineu, voind să se odihnească. Și, făcînd vorbă cu dînsul, i-a spus despre dînsul cine este, de unde și pentru ce a venit în cetatea lor. Apoi i-a spus despre Iisus Hristos și despre puterea Lui cea dumnezeiască.

Irineu a zis către dînsul: "O, străinule părinte, am un fiu orb și dacă este vreo putere în propovăduirea ta, fă-l să vadă, că și eu voi merge în urma Dumnezeului tău, crezînd întru Dînsul". Sfîntul a poruncit să aducă la el pe acel orb. Acela fiind adus înaintea Sfîntului Apolinarie, s-au adunat toți ai casei, voind să vadă ce va face orbului. Sfîntul, făcînd semnul Sfintei Cruci pe ochii orbului, a grăit: "Dumnezeule, Care ești pretutindeni, fă cunoscut pe Fiul Tău în cetatea aceasta, ca să se lumineze nu numai ochii cei trupești ai acestor oameni, dar și cei sufletești; și astfel să Te cunoască pe Tine, Unul, adevăratul Dumnezeu și pe Domnul nostru Iisus Hristos, pe Care L-ai trimis spre mîntuirea lumii". Sfîntul grăind acestea, îndată s-au deschis ochii orbului și a văzut. Acela a căzut la picioarele omului lui Dumnezeu împreună cu părinții săi și astfel toată casa aceea a crezut în Hristos și s-a botezat în rîul care nu era departe de Ravena. De atunci, sfîntul a început a petrece în casa lui Irineu.

În cetatea aceea era o femeie bolnavă cu numele Tecla, soția tribunului, care, fiind bolnavă de mulți ani și căutată de mulți doctori iscusiți, n-a putut să fie tămăduită; deci, s-a întîmplat lui Irineu, ostașul cel nou botezat, a se duce la tribun și, văzîndu-l foarte mîhnit pentru femeia sa, care bolea și nu se vindeca, a zis către dînsul: "Tribunule, este la mine un om străin care a tămăduit pe fiul meu cel orb fără de nici o doctorie; aceluia de-i vei porunci să vină la tine, va tămădui îndată pe soția ta". Tribunul l-a întrebat: "De unde a venit aici, omul acela?" Irineu a răspuns: "Din Roma". Tribunul a întrebat: "Este roman?" Irineu a răspuns: "Nu știu, însă mi se pare că nu este roman, ci grec". Tribunul a zis: "Să-l aduci în taină în casa mea".

Deci, pe cînd Sfîntul Apolinarie a intrat cu Irineu în cetatea Ravena, s-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci, zicînd: "Dumnezeule, Cel ce ai ajutat învățătorului meu Petru, fii și mie ajutor, ca să se preamărească numele Tău cel sfînt și să se săvîrșească în această cetate voia Ta". Sfîntul intrînd în casa tribunului, acela a zis către dînsul: "Bine ai venit, doctore, căci ce este mai dulce, decît apa cea rece celui însetat?" Sfîntul Apolinarie a zis: "Pacea Domnului nostru Iisus Hristos să se odihnească peste voi". Tribunul a întrebat: "Cine este Acela de care grăiești?" Apolinarie a răspuns: "Acela este Fiul lui Dumnezeu, Care a înnoit toată lumea cea învechită". Tribunul a zis: "Din aceasta mi se pare că este galileean". Sfîntul a răspuns: "Așa este". Tribunul a întrebat: "Știi doctorii?" Răspuns-a sfîntul: "Nu știu nimic, afară de numele lui Iisus. Să chemi aici pe toți ostașii de sub stăpînirea ta și toți, privind, vor cunoaște puterea Domnului meu Iisus Hristos".

Tribunul a trimis îndată, de a chemat pe toți ostașii săi și a zis către sfînt: "Uite, femeia mea zace pe patul durerii de mulți ani și toate doctoriile nu i-au ajutat, ci mai mult au vătămat-o; de aceea, de este în tine vreo putere tămăduitoare arat-o acum spre cea care bolește". Sfîntul a grăit: "Dumnezeu să deschidă ochii inimilor voastre, ca, văzînd minunile Lui, să credeți într-Însul". Apoi, apropiindu-se de pat, a luat de mînă pe cea bolnavă și i-a zis: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos, scoală-te și crede într-Însul; dar să nu socotești că mai este cineva la fel ca Dînsul".

Atunci femeia s-a făcut îndată sănătoasă cu tot trupul și s-a sculat de pe pat, strigînd și zicînd: "Nu este alt Dumnezeu afară de Iisus Hristos, pe Care tu Îl propovăduiești". Tribunul și toți ostașii lui, văzînd aceasta, s-au mirat și au zis: "Acela este Dumnezeu cu adevărat, Care face niște lucruri ca acestea! Acela poate să ne ajute și în războaie, dacă Îl vom iubi". Atunci

tribunul a crezut în Hristos, împreună cu femeia sa, cu copiii și cu toată casa lor și mulți alți păgîni care erau acolo au crezut și s-au botezat.

Din acea vreme, Sfîntul Apolinarie a început a petrece în casa tribunului din acea cetate. Mulți oameni în toate zilele veneau la dînsul și el îi învăța să creadă în Hristos și îi boteza. Mulți din cei ce credeau, își dădeau copiii la sfîntul pentru învățătura cărții. Pentru aceea, Sfîntul Apolinarie a făcut în casa tribunului o biserică și slujea în ea, împărtășind pe credincioși cu dumnezeieștile Taine ale Trupului și Sîngelui lui Hristos. Petrecînd el acolo 12 ani, a hirotonit doi preoți, pe Aderet și pe Calochir, iar pe Marchian, bărbatul cel de bun neam, și pe Levcadie i-a făcut diaconi împreună cu alți șase clerici. El cînta în biserică rugăciunile de zi și de noapte, împreună cu dînșii preamărind pe Dumnezeu. Deci, creștinii înmulțindu-se și străbătînd în popor vestea despre numele și despre puterea lui Iisus Hristos, precum și despre propovăduitorul acela, omul lui Dumnezeu nu putea să se ascundă. Deci, unii au spus despre dînsul lui Saturnin, stăpînitorul cetății.

Acela, trimițînd după el, l-a adus și l-a pus înaintea sluji-torilor celor mai mari ai capiștei din Ravena și îl întreba, zicînd: "Cine ești tu?" Sfîntul a răspuns cu glas mare, zicînd: "Eu sînt creștin". Saturnin a zis: "Cine este Hristos?" Sfîntul a răspuns: "Hristos este Fiul Dumnezeului Celui viu, prin Care trăiește toată făptura din cer, de pe pămînt și din mare". Saturnin a zis: "Acela te-a trimis la noi să risipești slujba zeilor noștri? Nu știi tu pe marele zeu Joe, care viețuiește în capitoliul cetății și căruia ești și tu dator a i te închina?" Sfîntul a răspuns: "Nu știu cine este acela și nici capiștea lui nu i-am cunoscut-o". Popii idolești au zis către sfîntul: "Atunci vino și vezi împodobită frumos capiștea lui cea mare. Într-însa vei vedea chipul nebiruitului Joe și te vei închina lui".

După aceea sfîntul a fost dus la acea capiște, în care intrînd și văzînd podoaba cea de mult preț, a rîs și a zis către popii cei idolești: "Iată cît aur și argint se află aici prăpădit, care este mai bine să se împartă la săraci, decît să atîrne în zadar înaintea demonilor!" Atunci păgînii, umplîndu-se de mînie și de iuțime, au bătut foarte mult pe Sfîntul Apolinarie și, legîndu-l de picioare cu o funie, l-au tras afară din cetate și l-au aruncat ca pe un mort pe malul mării. Luîndu-l ucenicii abia viu, l-au ascuns în casa unei femei văduve, care credea în Hristos, și acolo purtau grijă de el.

După șase luni de la aceasta, un om cinstit cu numele Bonifatie a amuțit deodată și, chemînd mulți doctori, cu nimic nu au putut să-i ajute. În vremea aceea, s-a făcut știre în casa lui, că Apolinarie, robul lui Dumnezeu, este viu și ascuns la o femeie văduvă. Atunci femeia lui a alergat cu sîrguință la omul lui Dumnezeu și, căzînd la picioarele lui, îl ruga să vină în casa ei și să-i tămăduiască bărbatul. Deci, arhiereul lui Hristos, sculîndu-se, a mers la ea. Intrînd în casa lui Bonifatie, o fecioară din slujnice, care avea în sine duh necurat, îndrăcindu-se, a strigat: "Du-te de aici, robul Dumnezeului Celui viu, căci dacă nu te vei duce, voi face iarăși să te tragă afară din cetate legat de picioare". Sfîntul Apolinarie, certînd duhul cel necurat, l-a izgonit dintr-însa.

Intrînd după aceea la Bonifatie, l-a văzut zăcînd mut și s-a rugat lui Dumnezeu pentru el, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, Cel ce ai închis gura acestui om, ca să nu cheme pe diavoli în ajutorul său, deschide-i-o acum, ca să cheme numele Tău cel sfînt și să creadă că Tu ești Dumnezeul Cel ce petreci în veci". Astfel, rugîndu-se sfîntul și creștinii cei de față zicînd amin, în acel ceas s-a dezlegat limba lui Bonifatie și gura i s-a deschis spre binecuvîntarea lui Dumnezeu; deci, a strigat cu glas mare: "Nu este alt Dumnezeu, decît Cel propovăduit de

Apolinarie!" Tot în ziua aceea au crezut în Hristos mai mult de cinci sute de bărbați, primind Sfîntul Botez.

După cîteva zile, păgînii, fiind porniți de vrăjmașul cel ascuns, au prins iarăși pe Sfîntul Apolinarie și l-au bătut foarte tare cu toiege, poruncindu-i ca nicidecum să nu îndrăznească a mai propovădui pe Hristos, nici a mai pomeni numele Lui. Iar el, zăcînd la pămînt, striga: "Adevărat este că Iisus Hristos este Dumnezeu, Care a voit să pătimească pentru oameni". Păgînii, nesuferind să audă mărturisirea lui cea pentru Hristos, l-au pus cu picioarele goale pe cărbuni aprinși, muncindu-l cu arderea focului. Iar el mai mult propovăduia pe Hristos cu glas mare. Pentru aceea l-au legat de picioare și l-au tras afară din cetate, zicînd: "Măcar că faci tămăduiri, însă în cetate să nu mai intri, dacă voiești să fii viu". Sfîntul, zăcînd lîngă cetate, învăța neîncetat numele lui Iisus Hristos și mulți din cei ce se temeau de Dumnezeu, veneau și îi slujeau lui. Înmulțindu-se numărul credincioșilor cu propovăduirea sfîntului, s-a zidit o biserică mică, nu departe de cetate, lîngă malul mării; iar Apolinarie, arhiereul lui Dumnezeu, săvîrșea în acea bisericuță Sfînta Liturghie și boteza în apa mării pe cei ce se întorceau la Hristos Dumnezeu.

După cîțiva ani, sfîntul, fiind izgonit de cei necredincioși, s-a dus la Emilia, în țara Italiei, și aducea la sfînta credință cu propovăduirea cuvîntului pe cîți putea. În vremea aceea, în Ravena, cu porunca lui, rînduia Biserica preotul Calochir, pentru că și acela făcea multe minuni cu numele lui Iisus Hristos. Petrecînd Sfîntul Apolinarie în Emilia multă vreme și întorcînd mulți oameni la Hristos, s-a întors iarăși la Ravena și a fost primit cu bucurie de cei credincioși. În Ravena era atunci un boier cu numele Rufin. Acela avea o fiică ce era bolnavă și trăgea să moară. Auzind boierul de Sfîntul Apolinarie, a poruncit ca să-l aducă cu cinste în casa sa, ca să tămăduiască pe fiica lui. Intrînd în casă sfîntul episcop împreună cu clerul său, tocmai atunci murise și fiica cea bolnavă. Deci, au început plîngerile și tînguirile părinților și a celor ai casei.

Văzînd Rufin pe sfînt, a zis către el: "Mai bine îmi era, dacă n-ai fi venit în casa mea; pentru că marii zei s-au mîniat pe mine pentru tine și n-au voit să tămăduiască pe fiica mea". Iar sfîntul i-a grăit: "Jură-te mie pe sănătatea Cezarului tău, că nu vei opri pe fiica ta să meargă în urma Mîntuitorului său, și vei vedea puterea Domnului nostru Iisus Hristos, Cel propovăduit de mine!" Iar Rufin i-a zis: "Știu că fecioara a murit și nu este vie; dar dacă o voi vedea înviată și vorbind, voi lăuda puterea Dumnezeului tău și nu o voi opri să urmeze pe Mîntuitorul ei". Apropiindu-se sfîntul de moartă, a zis: "Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul meu, Cel ce ai dat toate cîte a cerut apostolul și învățătorul meu Petru, împlinește cererea mea și înviază pe fecioara aceasta, ca să vadă toți ce stau de față tăria Ta cea atotputernică și să înțeleagă că nu este alt Dumnezeu afară de Tine". Apoi, atingîndu-se de moartă, a zis: "Scoală-te și mărturisește pe Ziditorul tău".

Îndată fecioara a înviat și, sculîndu-se în picioare, a strigat cu glas mare: "Mare este Dumnezeul pe care Îl propovăduiește Apolinarie și nu este alt Dumnezeu decît numai Acela!" Părinții fecioarei, văzînd aceasta, s-au bucurat împreună cu toți creștinii, că s-a preamărit numele Domnului Iisus, și s-a botezat fecioara, maica sa și toată casa. Sufletele care au primit Sfîntul Botez, erau în număr de 324, bărbați și femei; și mulți au crezut în Domnul, însă pentru frica Cezarului n-au primit Sfîntul Botez. Dar în taină iubeau pe arhiereul lui Dumnezeu și îi slujeau lui. Fiica lui Rufin s-a sfințit spre slujba lui Hristos Dumnezeu, logodindu-se mireasă Lui; și astfel a petrecut fecioară în toate zilele vieții sale.

Cezarul a fost înștiințat de către păgîni, că un oarecare om din Antiohia, venind cu vrăji și farmece, a adus în cetatea Ravenei numele lui Iisus și mult popor îl ascultă; iar casa lui Rufin a tras-o la credința lui. Cezarul îndată a trimis la Ravena pe un om al său, cu numele Mesalin, ca să ia stăpînirea lui Rufin. Iar pe Apolinarie a poruncit să-l silească la închinarea păgîneștilor lor zei sau să-l izgonească. Deci, Mesalin, împlinind porunca Cezarului, a chemat pe Apolinarie la curte și îl întreba înaintea slujitorilor păgînești, cine și de unde este și ce meșteșug are. El le-a spus despre sine că este creștin, cu neamul din Antiohia și ucenic apostolesc, iar meșteșugul lui este propovăduirea lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Care a făcut cerul, pămîntul și marea și toate cele dintr-însele". Mesalin a zis: "Oare de acel Hristos ne spui, Care acum cîțiva ani, numindu-se pe Sine Fiu al lui Dumnezeu, a fost ucis de iudei? Acela de ar fi fost Dumnezeu, n-ar fi murit, nici n-ar fi primit ocări. Dar de vreme ce era mîndru, de aceea a fost dat la munci și s-a pierdut cu pedeapsă de moarte; iar tu pentru care pricini cinstești pe unul ca Acela între zei?"

Atunci Sfîntul Apolinarie a răspuns: "Acest Iisus Hristos de care vorbim, a fost, este și va fi Dumnezeu în veci. El, vrînd să elibereze neamul omenesc din robia vrăjmașului, S-a smerit pe Sine și S-a întrupat de la Sfîntul Duh în pîntecele Preacuratei Fecioare, care n-a cunoscut bărbat; deci S-a născut dintr-însa negrăit". Zis-a Mesalin: "Și noi am auzit despre aceasta; dar acest lucru este greu de crezut". Sfîntul a zis: "O, judecătorule, ascultă-mă pe mine și ia aminte: Dumnezeu a fost în trup curat și făcea în lume semne și minuni mari; iar că a fost prins de iudei și răstignit, aceasta a pătimit-o trupul Lui cel luat din Preacurata Fecioară, dar dumne-zeirea a rămas fără de patimă și fără de moarte. Acea dumnezeire, pe trup l-a înviat din morți a treia zi și, arătîndu-se multora, s-a suit la ceruri, de unde Se și pogorîse. Apoi a dat stăpînire și putere celor ce cred în El, încît aceia cu numele Lui izgonesc diavoli, vindecă toate bolile cele netămăduite și înviază pe morți".

Mesalin, auzind aceasta, a zis: "Nu vei putea să mă biruiești pe mine și să mă faci să urmez Dumnezeului Celui necunoscut, pe care Cezarul și senatorii nu-L primesc. Deci, vino tu în capitoliul cetății și adu tămîie cu mîinile tale, marelui și groaznicului tunător, zeului Joe. De nu vei face aceasta, apoi să știi că te voi munci cu felurite munci și te voi trimite în izgonire". Sfîntul i-a răspuns: "Deși voi merge la capitoliu, însă nu voi aduce tămîie diavolilor, ci voi aduce jertfă de laudă Domnului meu Iisus Hristos". Atunci slujitorii idolești au strigat: "Apolinarie să fie muncit".

Deci, Mesalin a poruncit să dezlege pe mucenic și să-l bată fără de cruțare, zicîndu-i: "Jertfește zeilor!" Sfîntul, fiind bătut, striga: "Sînt creștin!" Atunci unul din popi a strigat: "Să fie întins la locul cel de muncă. Acolo să fie întins și bătut mai cumplit, pînă ce va da slavă zeilor celor fără de moarte". Deci, sfîntul îndată a fost muncit și striga: "Pe Domnul Iisus Hristos Îl mărturisesc, că este Dumnezeu adevărat, iar nu pe altcineva". După un ceas, Mesalin, poruncind ca să înceteze muncile, a zis către răbdătorul de chinuri: "Spune-mi, ticălosule, ce răsplătire aștepți pentru muncile ce le-ai suferit?" Mucenicul a răspuns: "Este scris în cărțile noastre, că cel ce va răbda pînă la sfîrșit, acela se va mîntui și de va muri cineva întru Hristos, va fi viu. Aceasta este răsplătirea creștinilor". Popor mult privea la pătimirea sfîntului, credincioși și necredincioși. Credincioșii, văzînd răbdarea lui cea bărbătească, preamăreau pe Dumnezeul cerului. Atunci Mesalin a poruncit slujitorilor să muncească pe robul lui Hristos și să toarne apă fiartă peste rănile lui. Apoi a poruncit, să se pregătească o corabie, ca să trimită pe mucenic ferecat cu fiare la Iliric, în surghiunie.

Atunci unul din slujitorii care îl munceau cumplit, mîniindu-se asupra răbdătorului de chinuri, deodată s-a îndrăcit, a căzut la pămînt și a murit, diavolul smulgîndu-i ticălosul lui suflet. Sfîntul Apolinarie fiind pogorît de la muncire, a zis către Mesalin: "Păgîne, pentru ce nu

crezi în Fiul lui Dumnezeu, ca să poți scăpa de munca veșnică?" Muncitorul, mîniindu-se, a poruncit să bată pe sfînt cu pietre peste gură. Creștinii, văzînd acea cumplită muncă, n-au putut să rabde mai mult, căci erau în număr mare. Deci, pornindu-se spre mînie, au făcut tulburare în popor, căci s-au repezit spre păgîni și au ucis cîțiva dintre ei. Ei voiau ca și pe Mesalin să-l ucidă; dar acela, cînd a văzut revolta și tulburarea poporului, s-a temut și, sculîndu-se îndată, a fugit și s-a ascuns într-o casă tare; iar pe Apolinarie, a poruncit ostașilor, să-l ia și să-l închidă în temniță, să-i ferece în obezi picioarele și să nu-i dea hrană nici băutură, slăbind de foame și de sete.

Dar Dumnezeu, Care hrănește pe toți, n-a lăsat pe robul Său; căci, fiind flămînd, a trimis la dînsul pe sfîntul înger ca să-l întărească. Îngerul lui Dumnezeu a venit la sfîntul în temniță, privind la el păzitorii temniței. Acela i-a adus hrană și băutură legatului lui Hristos, pe care el luîndu-le și mîncîndu-le, s-a întărit și a mulțumit lui Dumnezeu. Apoi, după patru zile, auzind Mesalin că Apolinarie, învățătorul creștinesc, este viu în temniță, a poruncit să-l ferece cu fiare grele, să-l pună în taină în corabie și să-l ducă în surghiun. Cu dînsul au mers și trei clerici, nevrînd să se despartă de părintele și învățătorul lor.

Corabia, plutind cîteva zile, s-a ridicat fără de veste o furtună mare, încît marea se învăluia foarte tare, iar corabia s-a spart de furia valurilor și toți s-au înecat, numai Sfîntul Apolinarie cu cei trei clerici și cu doi ostași, fiind păziți de Dumnezeu, au scăpat vii. Iar acele fiare grele, cu care sfîntul a fost ferecat, au căzut de pe dînsul, fiind dezlegate de o mînă nevăzută, în același moment cînd corabia, sfărîmîndu-se, a început a se scufunda. Fiind ei izbăviți de înecare și ieșind la mal, acei doi ostași au zis către sfîntul: "Părinte, unde vom merge și ce vom face? Sfîntul a răspuns: "Credeți în Domnul nostru Iisus Hristos și primiți Sfîntul Botez și veți fi vii". Atunci ei îndată, blestemînd idolii, s-au botezat în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh.

Apoi sfîntul umbla din loc în loc, cu cei trei clerici și cu cei doi ostași luminați, pînă ce au sosit în Misia, dar nimeni nu-i primea pe dînșii. Sfîntul, văzînd pe un om vestit că avea stricăciune pe fruntea sa, a zis către dînsul: "Voiești să fii sănătos?" Acela a răspuns: "Voiesc". Sfîntul i-a zis: "Crezi în Domnul nostru Iisus Hristos?" Omul acela a răspuns: "Cel ce mă va tămădui, Acela va fi Dumnezeul meu". Sfîntul Apolinarie, chemînd numele Domnului Iisus, s-a atins de stricăciunea aceea și omul îndată s-a făcut sănătos. Deci, lepădîndu-se de idoli, a crezut în Hristos și s-a botezat. Sfîntul a locuit la dînsul multe zile, aducînd poporul cel necredincios la cunoștința adevăratului Dumnezeu și luminîndu-l cu Sfîntul Botez. De acolo s-a dus la malul Dunării și pe mulți din păgîni i-a adus la Hristos prin propovăduirea cuvîntului. După aceasta, s-a dus în părțile Traciei și s-a așezat aproape de o capiște idolească, în care era idolul Serapid, necuratul zeu al păgînilor, care vorbea numai cu oamenii care se închinau lui; pentru că diavolul care locuia într-însul grăia, dînd răspunsuri la cei ce-l rugau cu jertfe și-l întrebau de tot lucrul.

După ce arhiereul lui Dumnezeu s-a dus acolo, idolul a tăcut; de aceea popii idolești și toți păgînii din părțile acelea erau foarte mîhniți, din cauză că idolul lor a amuțit. Apoi, după ce l-au rugat mult cu jertfe ca să grăiască către dînșii, abia a răspuns, zicînd: "Oare nu știți că Apolinarie, ucenicul lui Petru, apostolul lui Hristos, a venit aici de la Roma și m-a legat cu numele lui Iisus Hristos, pe care el Îl propovăduiește? Deci, pînă ce acela nu va fi gonit de aici, eu nu voi putea să răspund la întrebările voastre". Atunci păgînii îndată au început a căuta cu tot dinadinsul pe propovăduitorul lui Hristos și, găsindu-l, l-au bătut fără milă; apoi ducîndu-l la mare, au aflat o corabie care tocmai voia să plece spre Italia.

Deci, rugînd pe boierul țării lor, care trimitea acea corabie, a pus într-însa pe arhiereul lui Dumnezeu împreună cu ucenicii lui, zicîndu-i: "De unde ai venit, acolo să te întorci". Corabia, plecînd cu vînt bun, a ajuns în Italia. Iar omul lui Dumnezeu, ieșind la mal împreună cu ucenicii, s-a dus în cetatea Ravena la păstoriții săi, unde, după trei ani de la izgonirea sa, a fost primit cu mare bucurie de către credincioși. Necredincioșii, văzînd că episcopul s-a întors, s-au mîhnit foarte mult și, gîndind cele rele împotriva lui, căutau vreme prielnică spre săvîrșirea răutății lor. Nu după puțină vreme, Apolinarie, arhiereul lui Dumnezeu, săvîrșind Sfînta Liturghie într-o biserică ce era în satul unui bărbat oarecare renumit, cu numele Kirineu, păgînii au năvălit acolo cu multă putere și, risipind turma cea cuvîntătoare a lui Hristos, au prins pe singurul păstor, pe Sfîntul Apolinarie și, bătîndu-l, l-au dus legat în cetate. Acolo l-au pus de față la preoții cei mai mari ai zeului Joe. Iar aceia, văzîndu-l, au zis cu mînie: "Nu este vrednic să meargă înaintea marelui zeu Joe, pe care l-a batjocorit, ci să fie dus înaintea lui Apolon".

După ce sfîntul a fost dus în capiștea lui Apolon, a făcut rugăciune la Domnul său și îndată idolul acela, căzînd la pămînt, s-a sfărîmat. Deci, creștinii care au văzut aceasta, preamăreau pe Dumnezeul lor cel atotputernic. Păgînii, apucînd pe Sfîntul Apolinarie, l-au dus la mai-marele lor, care se numea Taurus și l-au dat lui, ca să-l ucidă. Atunci Taurus, chemînd la curte pe toți cetățenii săi de sfat, întreba pe legatul lui Hristos, cu ce putere face niște minuni ca acelea, tămăduind pe cei bolnavi. El îl încredința, că toate le face cu puterea lui Hristos; căci Hristos este unul și adevăratul Dumnezeu, atotputernic. Taurus a zis: "Am un fiu orb din naștere, de-l vei face pe el să vadă cu puterea Hristosului tău, atunci și noi vom crede că Acela este Dumnezeul cel adevărat; iar de nu vei face aceasta, apoi te vom da focului, ca să pieri după faptele tale".

Arhiereul lui Hristos a poruncit să aducă pe acel orb din naștere. Deci, omul lui Dumnezeu, făcînd semnul Sfintei Cruci pe ochii orbului, a zis: "În numele lui Iisus Hristos Cel răstignit, deschide ochii și vezi!" Atunci, îndată cel născut orb, deschizîndu-și ochii, a văzut și toți s-au mirat și au zis: "Cu adevărat Dumnezeul creștinilor este Cel ce a făcut unele ca acestea". De atunci mulți au crezut în Hristos. Taurus, scoțînd pe sfînt din mîinile necredinciosului popor, l-a trimis pe el noaptea la un sat al său, care era departe de cetate ca la șase mile, voind ca acolo să-l păzească în legături. Sfîntul a petrecut patru ani, nu în legături, ci liber, adunîndu-se la dînsul toți credincioșii, pe care învățîndu-i, îi aducea la sfînta credință, îi boteza și tămăduia pe toți bolnavii care veneau la dînsul.

În zilele acelea, a fost pus în Roma ca împărat Cezarul Vespasian, iar cei mai mari ai Ravenei au scris o scrisoare către Cezar, zicînd: "De nu vei pierde pe vrăjitorul Apolinarie, potrivnicul împărăției tale, apoi cinstirea zeilor va pieri și slava Romei se va micșora; pentru că în toate zilele, mult popor, înșelînd cu farmecele sale, ocărăște pe zeii cei fără de moarte și risipește capiștile lor; iar dacă acela se va pierde dintre cei vii, atunci slava romanilor va petrece în veci". Deci, Cezarul Vespasian, socotind aceasta, a scris la Ravena, astfel: "De va aduce cineva zeilor hulă și necinste, acela să fie silit să le aducă daruri; iar dacă nu voiește, să se gonească din cetate, pentru că nu se cade să dăm o izbîndire cuiva pentru zei, deoarece ei singuri pot să izbîndească vrăjmașilor lor, dacă se vor mînia".

Venind la Ravena această scrisoare a cezarului, Demosten patriciul, care atunci de curînd luase dregătoria și rînduiala cetății, a prins pe Apolinarie, arhiereul lui Hristos, care acum îmbătrînise cu anii și slăbise cu trupul de multe munci. Poporul necredincios, văzînd aceasta, a zis către patriciu să-l muncească sau să-l trimită departe, undeva la pierzare, ca să piară fără de știre. Demosten a dat pe sfîntul unui ostaș ca să-l păzească, pînă ce va sosi vremea să-l

muncească. Dar sutașul acela, fiind creştin în ascuns, a luat pe Apolinarie, omul lui Dumnezeu, și nu l-a dus pe el în temniță, ci în casa sa.

După cîteva zile a zis către dînsul: "Părinte, încă nu trebuie să mori, pentru că viața ta ne este de mare trebuință nouă; iată, ieși noaptea la satul unde zac neputincioșii și să stai acolo, pînă cînd se va potoli mînia poporului". Așa grăindu-i sutașul la miezul nopții, a lăsat pe sfînt ca să iasă în taină din cetate. Sfîntul Apolinarie ieșind din cetate și înștiințîndu-se despre aceasta, oarecare din slujitorii idolești au alergat în urma lui și, ajungîndu-l pe drum, l-au bătut și l-au tăiat cu săbiile, pînă ce li s-a părut lor că a murit. Și, lăsîndu-l, s-au dus.

Făcîndu-se ziuă, ucenicii au plecat și au găsit pe sfînt abia suflînd. Deci, luîndu-l, l-au dus pe el în satul acela între bolnavi, unde a stat viu numai șapte zile. Înaintea sfîrșitului lui, s-a adunat la dînsul toată biserica credincioșilor și i-a învățat pe ei cu multe cuvinte să nu se depărteze de sfînta credință a lui Iisus Hristos și să se îngrețoșeze de urîciunile idolești. El le-a spus cu multe cuvinte proorocești, că au să fie multe prigoniri împotriva Bisericii lui Hristos; apoi le-a spus că după toate acele grele primejdii, are să fie pretutindeni pierderea idolilor și prin toată lumea va răsări dreapta credință. Atunci vor fi împărați creştini și se vor aduce de creştini jertfe Dumnezeului celui viu fără de oprire. După aceea a mai adăugat și aceasta: "Dacă va petrece cineva nemișcat în credința Domnului nostru Iisus Hristos, acela nu va muri, ci va fi viu în veci".

Grăind acestea și multe alte cuvinte, Apolinarie, arhiereul și mucenicul lui Hristos, a adormit. El a fost plîns de toți credincioșii, care au pus cinstitul lui trup în mormînt de piatră, îngropîndu-l adînc în pămînt de frica păgînilor, ca să nu-l scoată și să-l batjocorească. Apolinarie, arhiereul lui Hristos, a păstorit Biserica lui Hristos 28 de ani, o lună și patru zile și a pătimit în 23 de zile ale lunii iulie, stăpînind peste romani Vespasian; iar peste noi împărățind Domnul nostru Iisus Hristos, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh. Amin.

64. SFINȚII MUCENICI TROFIM ȘI TEOFIL ȘI CEI ÎMPREUNĂ CU DÎNȘII (23 IULIE)

Sfinții Mucenici Trofim și Teofil și împreună cu dînșii și alți credincioși și adevărați robi ai lui Hristos, în număr de 13, au pătimit pe vremea împărăției lui Dioclețian. Ei, nesupunîndu-se voii păgînului chinuitor și nevoind să aducă jertfe idolilor celor fără de suflet și, astfel, să se lepede de Hristos, au fost spînzurați la muncire și le-au strujit trupurile lor cu fiare ascuțite. Acei păgîni au ucis cu pietre pe răbdătorii de chinuri; după aceea, sfărîmîndu-le fluierele picioarelor, i-au aruncat în foc. Cu tăria cea atotputernică a lui Dumnezeu, ei au fost păziți vii și întregi în mijlocul văpăilor celor mari. Deci, au ieșit din foc fără vătămare. Muncitorul, văzînd această minune, s-a aprins și mai mult de mînie, ca de focul iadului. Deci, a poruncit să-i ucidă pe toți cu sabia. Astfel li s-au tăiat cinstitele lor capete, pentru Domnul nostru Iisus Hristos, Capul și Întemeietorul Bisericii creștine.

65. PĂTIMIREA SFINTEI MUCENIȚE HRISTINA
(24 IULIE)

În cetatea Tirului era un bărbat de neam mare, cu numele Urban, care avea stăpînirea ighemoniei. El avea o fiică, fecioară tînără, care din anii tinereții sale a cunoscut pe Dumnezeu, Ziditorul său, punîndu-și sufletul pentru El și răbdînd cu bărbăție multe munci cumplite. Cînd s-a născut aceasta, părinții i-au pus numele Hristina și aceasta nu după înțelegerea elinească, ci după purtarea de grijă a lui Dumnezeu; căci singur numele acela însemna mai înainte, oarecare proorocie. Această fecioară, venind în vîrstă, avea să fie creștină și roabă, mireasă și muceniță a lui Hristos. Ea, de la vîrsta de unsprezece ani, și-a arătat frumusețea feței ei celei minunate, căci nu era între fecioare vreuna, care să semene cu ea la frumusețe. Deci, vrînd tatăl ei ca să o păzească de vederea omenească, i-a rînduit petrecerea ei în palatul cel mai înalt, dîndu-i slugile cele mai bune.

El, ducîndu-i zeii săi cei de aur și de argint, i-a poruncit să se închine lor și în toate zilele să le aducă jertfe. Mulți din cei de bun neam și bogați, auzind de frumusețea acestei fecioare, doreau s-o ia spre însoțire fiilor lor și rugau pentru aceasta pe tatăl ei. Dar Urban le răspundea: "Nu o voi da nimănui pe fiica mea, ci o voi dărui zeilor mei, pentru că mult au iubit-o milostivii; deci, fecioara va petrece pentru dînșii, slujindu-le totdeauna".

Fecioara Hristina, crescînd cu anii și înțelegerea, a început a veni la cunoștința adevărului, Dumnezeu luminîndu-i și înțelepțindu-i mintea cu darul Său. Pentru că, privind prin fereastră la cer și la luminătorii cei cerești, cunoștea pe Ziditor. Deci, ea, nesocotind pe idolii cei fără de suflet, nu putea să li se închine. Ci, privind în sus spre răsărit, suspina și plîngea, grăind în sine: "Pînă cînd inimile omenești vor petrece întunecate și pînă cînd cugetul lor cel neînțelegător nu va privi spre Domnul Dumnezeu, Cel ce a făcut cerul și pămîntul și l-a împodobit cu această podoabă nevăzută?"

Astfel socotind în sine, a început a se închina adevăratului Dumnezeu, Cel ce petrece în cer și se ruga Lui cu lacrimi, ca să i se facă cunoscut spre a-L cunoaște desăvîrșit pe Acela, de a Cărui dragoste i se aprinsese inima. Petrecînd multe zile în rugăciuni și în postire, s-a învrednicit cercetării lui Dumnezeu; pentru că i s-a arătat îngerul Domnului și a însemnat-o cu semnul Sfintei Cruci. Îngerul a numit-o mireasă a lui Hristos și a înțelepțit-o desăvîrșit în cunoștința lui Dumnezeu; iar pentru nevoința cea pătimitoare, i-a spus că de trei muncitori va fi muncită, pentru Dumnezeu cel în Treime. Deci, a întărit-o spre nevoință, dîndu-i pîine curată să mănînce, fiind ea flămîndă de postire.

După acea îngerească arătare, fecioara se veselea cu duhul și se bucura în Dumnezeu, Mîntuitorul său, mulțumindu-i că a cercetat pe roaba Sa prin trimiterea sfîntului înger. De atunci, ea a început mai cu căldură a-și întinde către Domnul rugăciunile sale și a se îndulci de dragostea Lui. Umplîndu-se de rîvnă, a început a sfărîma idolii cei de aur și de argint, zdrobindu-i în bucăți pe cîte unul și aruncîndu-i jos de pe fereastră în uliță. A doua zi, cei ce treceau, adunau pentru ei aurul și argintul cel sfărîmat.

Într-una din zile, ighemonul Urban, vrînd să cerceteze pe fiica sa și să se închine zeilor săi, s-a suit în palatul cel de sus. Dar, nevăzîndu-și idolii, întrebă pe Hristina: "Unde sînt zeii?" Iar ea tăcea. Chemînd slugile, le-au întrebat de zei; iar ele i-au spus, ceea ce a făcut fiica sa

zeilor. Umplîndu-se el de mînie, a început a bate pe fecioară peste obraz, zicîndu-i: "Ticăloaso, ce ai făcut zeilor?" Iar ea nu voia să-i răspundă. După aceea, sfînta, deschizîndu-și gura, a mărturisit pe Unul adevăratul Dumnezeu, Cel ce petrece în cer, pe Ziditorul a toate, iar pe cei ce se numeau zei, fiind făcuți din aur și argint, i-a numit diavoli și idoli fără simțire, spunîndu-i cum i-a sfărîmat cu mîinile sale.

Atunci Urban, umplîndu-se de mai multă mînie, a tăiat cu sabia pe toate slugile. Iar pe fiică a început s-o muncească cu diferite munci. Mai întîi a bătut-o fără cruțare cu vergi și vine de bou, apoi a legat-o și a aruncat-o în temniță. Înștiințîndu-se maica ei de acest lucru, a alergat la dînsa, plîngînd și tînguindu-se, și o îndemna să se lepede de Hristos și să se întoarcă la zeii părintești. Dar mucenița lui Hristos, nici nu voia să audă cuvintele maicii sale, ci mai ales se lepăda chiar de dînsa singură, zicînd: "Să nu mă numești pe mine fiica ta. Nu știi oare că am numele lui Hristos, pe Care nimeni din neamul vostru nu s-a învrednicit a-L cunoaște? Eu acum nu sînt din neamul vostru, ci din al lui Hristos, cu numele și cu lucrul; pentru că m-am unit cu Hristos, Împăratul cel ceresc. Aceluia-I sînt roabă și fiică și El îmi este tată și maică și stăpîn". De aceea, maică-sa plîngea mult și nesporind nimic, s-a mîhnit.

Trecînd noaptea și sosind ziua, Urban, fiind pornit de diavol spre răutate și uitînd dragostea cea firească către fiica sa, a șezut la judecată, vrînd să muncească pe Sfînta Hristina, nu ca pe o fiică a sa, ci ca pe o străină și mare făcătoare de răutate. Sfînta fiind scoasă din temniță la judecată, multe femei văzînd-o pe ea, ziceau: "Dumnezeul roabei Tale, Hristina, ajută-i, căci la Tine a alergat!" Deci, Hristina, mielușeaua lui Hristos, stătea înaintea lui Urban, nu ca înaintea tatălui ei, ci ca înaintea unui muncitor și a unei fiare mîncătoare de trupuri.

Urban a început a o momi pe dînsa, zicîndu-i cu vicleșug: "Mi-e milă de tine, fiica mea, și mă rog ție, apropie-te de zeii noștri cei mari și să le aduci jertfă cu mine, ca să te miluiască și să-ți ierte păcatul tău, pe care l-ai făcut. De nu vei face aceasta, apoi nici eu nu te voi milui și nu te voi numi fiica mea". Sfînta a răspuns: "Mare bucurie îmi vei face, de nu mă vei numi fiica ta; pentru că am ca tată pe Ziditorul meu". Urban, aprinzîndu-se de mare mînie, a poruncit să o spînzure pe fecioară la muncire, să-i strujească cu fiare ascuțite și să-i zdrobească curatul ei trup cel fecioresc. Atît i-au strujit trupul ei, încît i se vedeau oasele goale.

După ce au dezlegat-o de la muncire și a văzut carnea sa zdrobită și căzută de pe dînsa, zăcînd pe pămînt, ea, adunînd-o, a aruncat-o în obrazul tatălui său, zicîndu-i: "Iată, mănîncă carnea fiicei tale!" El, mîniindu-se mai mult, a întins pe sfînta pe o roată de fier și, aprinzînd foc sub dînsa, a poruncit să toarne pe trupul ei untdelemn fiert. Astfel, învîrtind roata, o trecea prin foc și fecioara se frigea ca un pește sau ca niște carne de mîncare. Deci, nu era cu putință firii omenești și mai ales celei femeiești, să fie într-o muncă ca aceea; dar Dumnezeu îi ținea viața roabei Sale și o întărea pe dînsa, spre mărirea numelui Său cel Sfînt și spre rușinarea păgînilor.

Sfînta Hristina, fiind astfel muncită, slăvea pe Dumnezeu și se ruga către El; iar sfinții îngeri stăteau nevăzuți înaintea ei, ușurîndu-i durerile. Apoi, fără de veste, ieșind o văpaie mare de foc, cu porunca lui Dumnezeu, s-a repezit la acei păgîni, care stăteau împrejur, și a ars ca la o mie din ei. Urban, neștiind ce să-i mai facă ei, a poruncit să o arunce în temniță. Sfînta rugîndu-se, i s-a arătat îngerul Domnului și a tămăduit-o de răni, făcînd-o sănătoasă peste tot trupul și i-a dat ei hrană pe care i-o adusese. Astfel s-a întărit mucenița și lăuda pe Dumnezeu.

După aceasta, tatăl ei a poruncit s-o arunce în mare; iar slujitorii, luînd pe roaba lui Hristos, au pus-o în corabie și au dus-o departe de mal. Deci, legîndu-i o piatră mare de grumaz,

au aruncat-o în apă. Dar sfînta, sprijinindu-se de mîinile Celui fără de trup, umbla pe ape ca pe uscat. Marea aceea i-a fost ei scăldă-toarea Sfîntului Botez, pe care o dorea, și un nor luminos a umbrit-o pe ea și s-au auzit cuvinte de sus, grăindu-se deasupra ei, adică numele Preasfintei Treimi, după săvîrșirea Sfîntului Botez.

Ea a văzut pe Domnul arătîndu-i-se și zicîndu-i cuvinte aducătoare de bucurie. Deci, ieșind la uscat, s-a arătat înaintea feței tatălui său și l-a înspăimîntat. Pentru că păgînul se mira și se înspăimînta, văzînd pe sfînta fecioară, ieșind vie din mare. Văzînd el atîtea minuni, nu cunoștea puterile lui Dumnezeu, ci socotea că aceea este vrajă. Atunci el a poruncit s-o arunce în temniță, vrînd ca a doua zi s-o taie pe dînsa. Dar în acea noapte, el însuși a fost tăiat de coasa morții. Iar sfînta a rămas vie în temniță, slăvind și mulțumind lui Dumnezeu.

După pieirea neașteptată a lui Urban, a venit în locul lui un ighemon, cu numele Dion, căruia i s-a spus despre Hristina, care ședea în temniță. Scoțînd-o pe dînsa și punînd-o înaintea judecății sale, mai întîi se ispitea să înșele pe muceniță cu îmbunări și s-o depărteze de Dumnezeu. Apoi, văzînd-o nestrămutată în sfînta credință, a muncit-o mult, bătînd-o, strujind-o cu unghii de fier și arzînd-o cu foc. El, arzînd o tigaie de fier, a poruncit să întindă pe sfînta goală, silind-o să se închine idolului Apolon. Dar mucenița petrecea statornică în mărturisirea preasfîntului nume al lui Iisus Hristos, iar pe idolul Apolon l-a sfărîmat cu rugăciunea. Cînd idolul a căzut și s-a prefăcut în bucăți, atunci a căzut la pămînt și ighemonul Dion și a rămas mort.

Diavolul care locuia în idol, sfărîmîndu-i-se capiștea, a răpit sufletul slujitorului său celui osîrdnic și l-a făcut să viețuiască în iad împreună cu el, iar pe sfînta muceniță iarăși a primit-o temnița și legăturile. Pătimirea fecioarei lui Hristos nu era fără de roade, căci poporul, văzînd niște minuni ca acelea, slăvea pe Unul Dumnezeu, Iisus Hristos, și au crezut în El ca la trei mii de suflete. Mulți veneau la sfînta, care a fost ținută în temniță multă vreme, și se învățau de la dînsa, pînă ce a venit alt ighemon cu numele Iulian. Acela, scoțînd asemenea pe sfînta la judecată, i-a dat felurite munci. Mai întîi a aprins un cuptor mare, în care, arzînd trei zile focul, a aruncat în el pe muceniță și apoi l-a închis. Sfînta fecioară Hristina a petrecut în cuptorul acela cinci zile nearsă de foc, precum de demult tinerii cei din Babilon și, șezînd ca într-o cămară, cînta, slăvind pe Dumnezeu; căci îngerii Domnului erau cu dînsa, udînd și răcorind cuptorul.

După acele cinci zile, deschizîndu-se cuptorul, s-a aflat sfînta vie și întreagă, neatinsă de foc cîtuși de puțin și se preamărea Dumnezeul creștinilor, iar păgînătatea se rușina. Ighemonul acela, orbindu-se de răutatea diavolească, nu cunoștea puterile lui Dumnezeu, ci socotea vrajă o minune mare ca aceea. Deci, silindu-se să biruiască pe cea nebiruită, a chemat vrăjitorii și fermecătorii, care știau să farmece șerpi, vipere și scorpii și să le dea drumul împotriva muceniței, ca s-o omoare cu mușcăturile lor otrăvitoare; dar nici una dintr-însele n-au vătămat-o, deși se tîrau și se încolăceau împrejurul trupului ei. Fermecătorul cel mare stătea aproape și întărîta cu șoptiri și meșteșugiri pe acele tîrîtoare, ca să muște pe fecioară. Dar toate acelea, din porunca lui Dumnezeu, s-au întors cu mînie spre acel vrăjitor și îndată l-au omorît cu mușcăturile lor. Sfînta a zis către tîrîtoare: "Vouă, șerpilor, viperelor și scorpiilor, vă poruncesc în numele lui Iisus Hristos, să vă duceți fiecare la locul vostru și să nu vătămați pe nimeni". Atunci îndată s-au risipit, ducîndu-se fiecare la locul său.

După un ceas, Sfînta Hristina s-a milostivit spre cel omorît și, rugîndu-se Domnului, l-a înviat și l-a făcut creștin. Dar nu numai pe acela, ci și mulți, căci, văzînd niște minuni ca acelea preaslăvite, au crezut în Domnul. Ighemonul mîniindu-se, a poruncit să taie feciorescul piept al sfintei. Deci, tăindu-l, curgea din rănile ei lapte în loc de sînge. După aceea, i-a tăiat și limba,

care slăvea pe Hristos Dumnezeu. Dar muceniţa, chiar după tăierea limbii, vorbea bine. Ea, apucînd limba cea tăiată, a aruncat-o în faţa ighemonului şi, lovindu-l în ochi, i-a zis: "Păgîne, iată, mănîncă limba mea!" Ighemonul a orbit din lovitura aceea, iar sfînta binecuvînta pe Dumnezeu foarte mult, iar pe idoli şi slujitorii lor îi ocăra. Ighemonul, nesuferind să audă mai mult acele ocări şi mîniindu-se şi pentru orbirea ochilor săi, a poruncit s-o dea la moarte. Deci sfînta, fiind împunsă de ostaşi cu fiare ascuţite, şi-a dat cinstitul şi sfîntul ei suflet în mîinile Domnului său.

Astfel sfînta fecioară cea fără de prihană şi Marea Muceniţă a lui Hristos Hristina, prin care Domnul a făcut minuni cu puterea Sa cea mare, a pătimit de la trei cumpliţi muncitori; dar aceia n-au putut să biruiască pe această singură fecioară. Un oarecare om din neamul ei, crezînd în Hristos, a luat pătimitorul ei trup şi l-a îngropat cu cinste. Acestea s-au făcut, împărăţind peste romani şi peste elini păgînul Sevir, iar peste noi stăpînind întotdeauna Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, se cuvine cinste şi slavă, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

66. CUVIOSUL POLICARP, ARHIMANDRITUL PECERSCĂI (24 IULIE)

Mult roditor, îmbunătăţit şi aducător de mult folos duhovnicesc a fost acest fericit şi vrednic de laudă, Policarp, fiindcă a adeverit acel cuvînt al lucrătorului ceresc, care zice: *Grăuntele de grîu, căzînd pe pămînt, de va muri, mult rod va aduce;* şi iar: *Cel ce petrece în Mine şi Eu într-însul, acela va face rod mult.*

Acest fericit, uitînd slava cea trecătoare şi chipul lumii acesteia şi luînd sfîntul chip îngeresc al călugăriei, s-a sălăşluit în mînăstirea ce străluceşte cu peşterile, ca într-un pămînt arat. El îşi omora trupul cu tot felul de nevoinţe pustniceşti şi totdeauna petrecea în Dumnezeu cu duhul. Aşa a făcut multe fapte vrednice de pocăinţă şi a arătat toate rodurile duhovniceşti din el: dragostea nefăţarnică spre Dumnezeu şi spre aproapele, bucurie pentru ştiinţa cea fără de prihană, pace după biruinţa tuturor patimilor, îndelungă răbdare în ispite şi în necazuri, bunătate în supunere către toţi, milostivire în umilinţă spre cei nevoiaşi, credinţă neîndoită în ascultarea poruncilor, adevăr în împlinirea făgăduinţelor, blîndeţe în mînie, înfrînare în lepădarea bucatelor, a băuturilor celor multe şi dulci şi a tuturor poftelor trupeşti. Căci toate rodurile acestea le crescuse Dumnezeu în acest fericit Policarp şi le sădise Sfîntul Simon, Episcopul Vladimirului şi al Suzdalului; că acela, fiindu-i rudenie după trup, nu voia ca şi după duh să se depărteze de la sine, ci, ca o bună rădăcină, se sîrguia să iasă din el ramură bună.

De aceea, cînd el a fost luat din sfînta Mînăstire Pecersca şi dus la scaunul episcopiei Vladimirului şi al Suzdalului, a luat cu el şi pe fericitul Policarp. Acolo, îndemnîndu-l spre urmarea vieţii celei îmbunătăţite, i-a spus cuvinte folositoare de suflet din citirea şi auzirea celor adevărate pe care le luase de la sfinţii cei mai dinainte fericiţii monahi ai Pecerscăi, cum s-au ostenit ei cu asprime şi atît au plăcut lui Dumnezeu, încît şi aici au strălucit prin nestricăciunea cea făcătoare de minuni a moaştelor lor, în semn de primire a cununei celei nepieritoare.

Fericitul Policarp, arîndu-şi pămîntul inimii sale prin ascultare şi primind acolo seminţele învăţăturii părinteşti, a rodit osteneli însutite. Dar nu numai el singur era mult roditor

în bunătăți, ci și în toți cei dreptcredincioși, dorea să înrădăcineze aceeași aducere de roadă. Pentru aceea, toate nevoințele acestor cuvioși părinți ai Pecerscăi, auzite de la fericitul episcop Simon și plăcute lui Dumnezeu, pe acelea și pe ale altora ce se mîntuiau, se sîrguia a le scrie spre folos, precum sînt viețile cele minunate ale multor sfinți. Deci, fiind lîngă acel fericit bărbat, le-a scris în scrisoarea sa către fericitul Achindin, arhimandritul Pecerscăi, care sînt puse în partea a doua a Patericului.

Însă, deși fericitul Policarp s-a depărtat după aceea cu trupul de părintele și povățuitorul său, Simon, cînd s-a întors de la scaunul său iarăși în Mînăstirea Pecersca, totuși niciodată nu se depărta de faptele bune ale acelui sfînt bărbat; pentru că, înrădăcinîndu-se bine în inima sa învățăturile lui cele mai dinainte, se nevoia spre păzirea și creșterea lor. Dar Sfîntul Simon nu-l părăsea a-l învăța și aici, cercetînd prin scrisorile sale cele pline de învățături insuflate de Dumnezeu și de multe chipuri de fapte bune ale sfinților din Pecersca. Acea scrisoare avînd-o fericitul Policarp înaintea ochilor săi, toate cuvintele părintești le scria pe tăblița inimii sale și, citindu-le cu mintea, le împlinea cu lucrul. Astfel, nevoindu-se cu asprime, s-a înălțat foarte mult la fapta bună.

După ce fericitul Achindin, arhimandritul Pecerscăi, a păstorit turma lui Hristos bine și cu dumnezeiască plăcere, ajungînd la adînci bătrîneți, după ostenelile cele de lungă vreme, s-a mutat la Domnul la veșnica odihnă. Atunci în ceata cea aleasă de Dumnezeu a sfinților părinți, nu era altul mai bătrîn și mai iscusit în nevoințe călugărești decît Policarp. De aceea, el a fost ales ca egumen al marii Lavre Pecersca, ca unul ce era vrednic și în stare a ține cîrma egumeniei sfintei lavre. Aceasta s-a întîmplat pe vremea lui Rostislav Mitislavici, marele domn al Kievului și a mitropolitului Ioan al III-lea, care era al treilea după mitropolitul Clima, cel sfințit cu capul Sfîntului Clement.

Deci, fericitul Policarp, luînd egumenia sfintei și marii Lavre Pecersca, se sîrguia cu osîrdie să păzească toate rînduielile mînăstirești cele așezate de Cuviosul Teodosie, nebăgînd nimic străin înăuntru. El s-a arătat povățuitor spre mîngîiere, precum trebuia la acea lavră făcătoare de minuni, cu care foarte mult se împodobea, căci pretutindeni strălucea slava de buna ei rînduială. În vremea ocîrmuirii acestui fericit Policarp, mulți domni din cei de neam bun și puternici, folosindu-se de dînsul, se îndemnau spre multe fapte bune, încît, lăsîndu-și prealuminatele lor scaune, doreau să viețuiască împreună cu dînsul. Acest lucru s-a adeverit la pomenitul domn al Kievului, Rostislav Mitislavici, pentru că acel domn iubitor de Hristos, folosindu-se prea mult de îmbunătățitul chip al fericitului Policarp și-a așezat în sine o faptă bună ca aceasta: în Sfîntul și Marele Post, în toate sîmbetele și duminicile, punea pe vremea prînzului la masa sa, 12 monahi împreună cu al 13-lea, pe fericitul arhimandrit Policarp. Și astfel, ospătîndu-i, nu-i lăsa să plece deșerți; iar el în toate duminicile se împărtășea cu dumnezeieștile Taine, udîndu-și fața cu lacrimi, cu multe oftări și suspinări ale inimii, încît toți, văzîndu-l într-o umilință ca aceea a inimii, nu se puteau opri de la lacrimi.

După ce se sfîrșea Sfîntul și Marele Post, același domn iubitor de Hristos, în Sîmbăta lui Lazăr, chema pe toți fericiții stareți, cei cu sfîntă podoabă a Pecerscăi și, ospătîndu-i pe toți cu vrednicie și dîndu-le milostenie, îi trimitea cu cinste. El chema din toate mînăstirile pe frați și-i ospăta, dar mai mult mîngîia pe frații Pecerscăi, căci foarte mult iubea viața îmbunătățită a acestora; și mai ales a fericitului Policarp, povățuitorul lor, care urma cu totul celor mai mari povățuitori ai Pecerscăi, lui Antonie și Teodosie. De aceea, el de multe ori zicea fericitului Policarp să-l primească în călugărie la mînăstirea sa. Dar fericitul îi grăia: "Blagoslovite domn, Dumnezeu v-a poruncit, ca așa să fiți, dreptate să faceți, cu judecată dreaptă să judecați și întru închinarea Crucii să stați cu neclintire".

Voievodul Rostislav îi răspundea lui: "Sfinte părinte, domnia acestei lumi nu poate să fie fără de păcat. Deci, de acum m-am amărît și m-am obosit cu grijile cele de toate zilele; de aceea aș voi ca, cel puțin la bătrînețile mele, să mă fac monah și să slujesc lui Dumnezeu, și unor împărați și domni ca acestora să le rîvnesc, care, umblînd pe calea cea îngustă și cu necazuri, au aflat cereasca împărăție". Fericitul Policarp, auzind acestea, a grăit: "Frate, iubitor de Hristos, de dorești aceasta din inimă, să fie voia lui Dumnezeu!" Însă, voievodul, cu toate că n-a apucat să-și îndeplinească dorința, cu adevărat - fiind aprins de faptele bune ale acestui sfînt -, o dorință ca aceasta din inimă avea și spre aceasta cu dovedire s-a osîrduit.

Pe cînd el s-a îmbolnăvit în Smolensca și a poruncit să-l ducă la Kiev, Rognida, sora lui, văzînd pe fratele său foarte slab, îl ruga, zicîndu-i: "Să rămîi aici în Smolensc și te voi îngropa în biserica cea zidită de tine!" Dar el i-a zis: "Să nu faci aceasta nicidecum. De sînt slab, să mă duci la Kiev și de mă va lua Dumnezeu pe drum, să-mi pună trupul în împărăteasca zidire, în mînăstirea Sfîntului Teodor. Iar de-mi va ridica Dumnezeu boala aceasta și-mi va da sănătate, făgăduiesc că mă voi face monah în Sfînta Mînăstire Pecersca, la fericitul Policarp". După aceasta, boala lui îngreunîndu-se foarte mult și fiind aproape acum de moarte, a grăit preotului Simon, părintele său duhovnicesc: "Ai să dai seama lui Dumnezeu de aceasta, fiindcă m-ai oprit să fiu călugărit în Mînăstirea Pecersca de acel sfînt bărbat. Căci eu cu adevărat doream să nu-mi socotească Domnul păcat, deoarece nu mi-am săvîrșit făgăduința". Și astfel și-a dat fericitul sfîrșit.

Deci, prin atîtea fapte bune, acest pururea pomenit domnitor, a fost început și pricină de mîntuire la foarte mulți, întărindu-se duhovnicește din viața cea plină de nevoință și din vorbele cele de Dumnezeu insuflate ale Cuviosului Părintelui nostru Policarp, care a egumenit cu vrednicie, pe vremea domniei lui Rostislav, în Sfînta Lavră făcătoare de minuni a Pecerscăi, care, nu numai pe frați, ci și pe oamenii mireni cei numiți cu numele lui Hristos, îi trăgea prin lucrarea faptelor bune, spre urmarea sa și îi povățuia la calea pocăinței și a mîntuirii. Astfel a ocîrmuit păstoria cea încredințată lui de Dumnezeu, viețuind mulți ani și s-a mutat către Domnul la adînci bătrînețì, în ziua de 24 iulie, la praznicul sfinților răbdători de chinuri domni ai Rusiei, Boris și Gleb. Iar monahii, îngrijindu-i trupul lui, l-au îngropat cu cinste cu sfinții părinți.

După moartea Cuviosului Policarp a fost tulburare în mînă-stire, căci după acest stareț nu puteau să-și aleagă lor alt egumen. Că deși mulți din fericiții stareți de atunci erau vrednici de o treaptă ca acesta, dar nici unul nu voia să o primească, pentru smerenie și liniște, judecîndu-se pe dînșii a fi mai bine în supunere și a se nevoi în singurătate; pentru ca, comoara lor cea îmbună-tățită pe care o cîștigaseră prin multe osteneli, să nu se risipească cu grija și cu tulburarea, care s-a obișnuit a se atinge de cei mai mari. De aceea era mare necaz și mîhnire între frați, pentru că nu se cădea ca o turmă ca aceea să rămîie nici un ceas fără păstor.

Deci, bătîndu-se a doua zi în toacă, s-au adunat toți frații în biserică și au început a face rugăciuni către Dumnezeu, către Preasfînta Născătoare de Dumnezeu și către Sfinții Părinți Antonie și Teodosie, chemînd în ajutor pe povățuitorul lor, pe fericitul Policarp cel adormit. Ei îl rugau pe el să-i încredințeze, de este plăcut Domnului, cînd îi vor cere semn de la dînsul, despre adevăratul ocîrmuitor în locul său; Deci, acest lucru minunat s-a făcut, căci toți într-o gură au zis: "Să mergem la Vasile, cucernicul preot din Ștecavița, ca el să ne fie egumen și ocîrmuitorul rînduielilor monahicești a mînăstirii Pecersca". Deci, mergînd cu toții, s-au închinat preotului Vasile și i-au zis: "Noi, toți frații și monahii din mînăstirea Pecersca ne închinăm ție și voim să te avem părinte și egumen". Iar preotul Vasile, fiind în mare uimire, s-a închinat înaintea lor și a zis: "Sfinților părinți, eu nici călugăria n-am luat-o asupra mea, iar

pentru egumenie de ce v-ați gîndit la un prost ca mine?" Și certîndu-se mult cu dînșii și ei silindu-l prin rugăminte, li s-a făgăduit lor. Atunci ei luîndu-l, s-au dus cu el în mînăstire.

Deci, într-o zi de vineri, a venit la călugăria Părintelui Vasile, Prea Sfințitul Nichifor, mitropolitul Kievului și de Dumnezeu iubitorii episcopi: Lavrentie Turovschi, Nicolaie Poloțchi și toți preacinstiții egumeni. Astfel, el a fost călugărit de mîna Prea Sfințitului Nichifor și a fost povățuitor și păstor bun al monahilor din sfînta mînăstire Pecersca, după fericitul Policarp. Deci, cu rugăciunile și urmarea vieții Cuviosului Policarp, era tuturor chip de toate faptele bune, întru slava și cinstea cerescului povățuitor și începătorul păstorilor, Domnul Dumnezeu și Mîntuitorul nostru Iisus Hristos, împreună cu cel fără de început al Lui Părinte și cu preasfîntul, bunul și de viață făcătorul Duh, Căruia I se cuvine, de la toată făptura, neîncetată mărire și închinăciune, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

67. ADORMIREA SFINTEI ȘI DREPTEI ANA, MAICA PREASFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU

(25 IULIE)

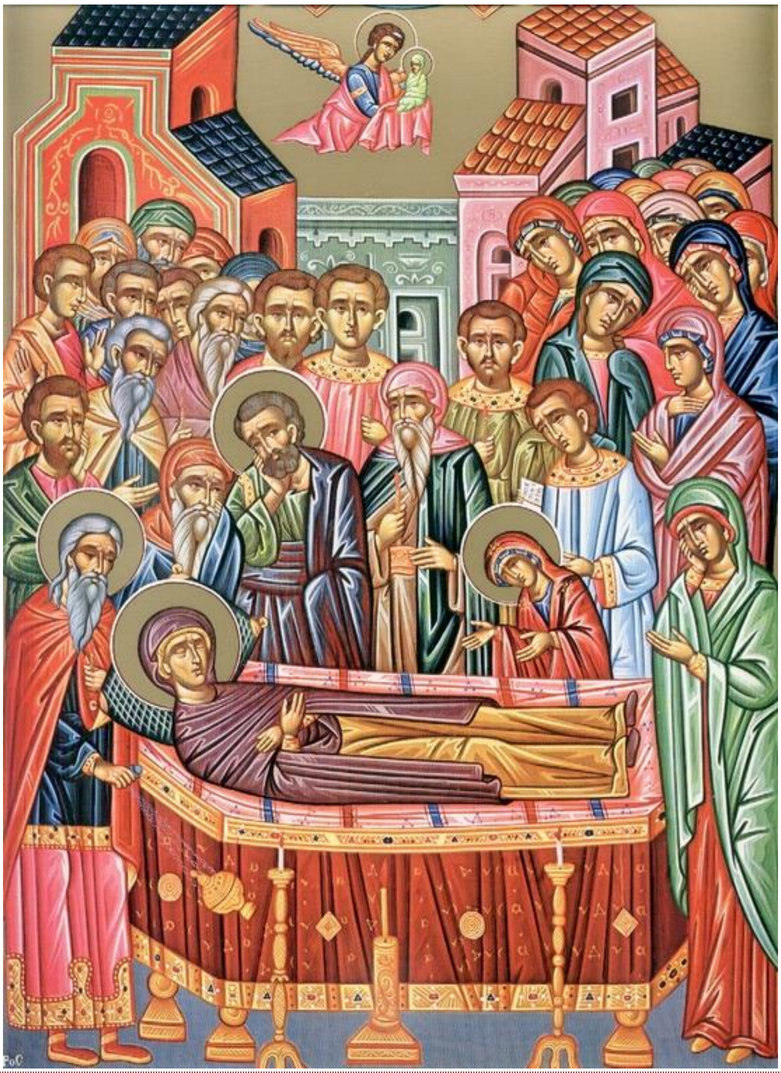

Sfînta Ana, care a fost bunica după trup a Domnului nostru Iisus Hristos, se trăgea din seminția lui Levi. Ea era fiica Mariei și a preotului Mathan, care a preoțit pe timpul împărăției Cleopatrei și a lui Sapor, împăratul perșilor, mai înainte de împărăția lui Irod Antipa. Preotul Mathan a avut trei fete: Maria, Sovia și Ana. Pe cea dintîi a măritat-o în Betleem și a născut pe bunica Salomeea; pe cea de-a doua a măritat-o tot în Betleem și a născut pe Elisabeta, soția preotului Zaharia și mama Înaintemergătorului; iar pe cea de a treia, adică pe Sfînta Ana, a măritat-o în pămîntul Galileei și a născut pe Maria, Maica Domnului nostru Iisus Hristos. De aceea bunica Salomeea, Elisabeta și Sfînta Maria, sînt fete de trei surori.

Sfînta Ana, după ce a născut pe izbăvitoarea a toată lumea, după ce a înțărcat-o și după ce a dăruit-o Bisericii, ca pe un dar fără de prihană lui Dumnezeu Atotțiitorul, viețuind cealaltă vreme a vieții sale în post, rugăciuni și faceri de bine către cei lipsiți, s-a dus în pace către Domnul.

68. SFÎNTA DIACONIȚĂ OLIMPIADA (25 IULIE)

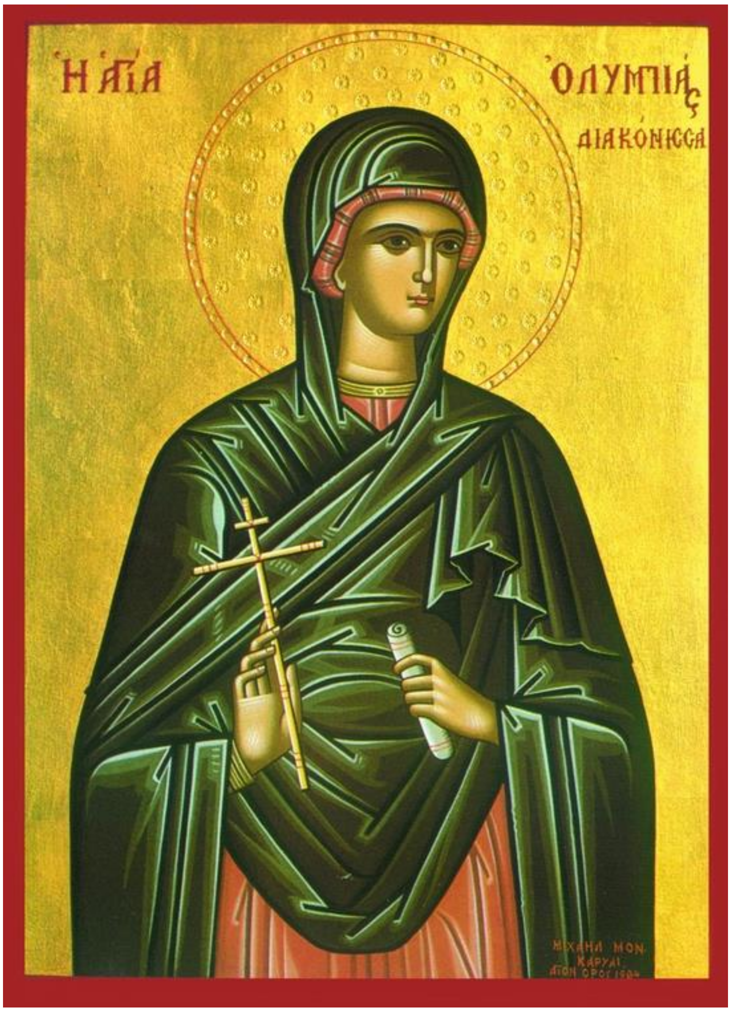

Sfînta Olimpiada a fost numită după numele maicii sale. Ea s-a născut în Constantinopol din părinți slăviți și de neam mare. Tatăl ei a fost unul din cei mai renumiți senatori, Anusie Secundul, iar maica sa a fost fiica slăvitului Avlavie eparhul, care se pome-nește în minunile arhiereului lui Hristos, Nicolae. Acela, în zilele Marelui Constantin, era întîiul după împărat. Deci, Olimpiada, fiica lui Avlavie, a fost mai întîi logodită cu Consta, fiul cel tînăr al Marelui Constantin, care a luat împărăția Romei celei vechi după tatăl său. Dar el fiind ucis mai înainte de nuntă, ea a fost dată după Arsac, împăratul Armeniei, dar nici cu acela n-a trăit multă vreme și a rămas văduvă. Deci, însoțindu-se cu senatorul cel mai sus zis, Anusie Secundul, a născut pe Sfînta Olimpiada, care neavînd încă vîrsta desăvîrșită, părinții au logodit-o cu un tînăr de bun neam, fiul lui Nevredie eparhul.

Nunta lor fiind îndelungată și trecînd 12 luni, mirele a murit, iar Olimpiada a rămas fecioară văduvă. Deci, chiar dacă cu anii era desăvîrșită, n-a voit să se mai logodească cu alt mire, ci a dorit ca să petreacă toate zilele vieții sale în feciorie și în întreagă înțelepciune. Murindu-i părinții, ea a rămas moștenitoarea multor bogății și averi fără de număr. Dar pe toate le-a încredințat lui Dumnezeu și cu mînă darnică le-a împărțit celor ce aveau trebuință: bisericilor, mînăstirilor, viețuitorilor în pustie, bolnițelor, caselor de săraci, caselor celor primitoare de străini, sărmanilor, văduvelor celor ce se primejduiau în sărăcie mare, la cei ce ședeau în temnițe și în legături, la cei ce erau în surghiunie departe, într-un cuvînt, la toți din nevoi le trimitea milostenie îndestulată, încît se umpleau de îndurările ei multe țări. Ea însă petrecea în rugăciuni și în postiri, omorîndu-și trupul cu totul și robindu-l duhului.

Pe vremea aceea împărățea Teodosie cel Mare, tatăl lui Arcadie și a lui Onorie. El, avînd o rudă cu numele Elpidie, voia să dea după dînsul pe fericita Olimpiada, deoarece era tînără și foarte frumoasă. Ea însă nu voia. Împăratul a trimis la dînsa de multe ori, rugînd-o și sfătuind-o să se însoțească cu Elpidie, rudenia lui. Ea nu voia nicidecum, deși auzea oarecare îngroziri și știa că împăratul se pornește spre mînie. Deci a trimis răspuns, zicîndu-i astfel: "Împărate și domnul meu, dacă Dumnezeu ar fi voit să fiu în însoțire, atunci nu mi-ar fi luat pe bărbatul meu cel dintîi. Dar, de vreme ce știa că nu-mi este de folos în viața aceasta să fiu cu bărbat, a dezlegat pe bărbat din viața cea împreună cu mine și pe mine m-a eliberat din jugul cel greu al însoțirii, punînd în mintea mea jugul Său cel bun".

Împăratul, mîniindu-se, a poruncit eparhului cetății să ia toată averea ei în stăpînirea sa, iar pe ea s-o păzească pînă ce va împlini 30 de ani. Eparhul, nu atît din porunca împăratului, cît din îndemnul lui Elpidie, îi făcea atîta necaz și strîmtorare, încît nu numai că nu-i lăsase nimic din averea sa, dar chiar pe ea o ținea sub stăpînirea lui. Pentru că n-o lăsa să vorbească nici cu arhiereii cei plăcuți lui Dumnezeu, nici să se ducă la biserică. El făcea aceasta, ca ea, supărîndu-se, să se ducă după bărbat. Ea însă, bucurîndu-se mai mult, mulțumea lui Dumnezeu.

După cîtăva vreme, Sfînta Olimpiada a scris împăratului astfel: "Împărătească milă și cuvioasă datorie mi-ai făcut mie, stăpîne al meu, poruncind altuia să rînduiască și să păzească sarcina mea cea grea, de care mă îngrijeam. Dar îmi vei face o mai mare facere de bine, dacă vei porunci pristavului să împartă toate averile mele bisericilor, săracilor și celor neputincioși, ca să pot scăpa de slava deșartă, nedînd singură, și să nu fiu cu grijă pentru fireasca bogăție, tulburîndu-mă pentru averile pămîntești care pier repede".

Împăratul, citind acea scrisoare a ei și socotind singur în sine, a poruncit să-și stăpînească ea singură averile, pentru că auzise de viața ei îmbunătățită, petrecută în mare înfrînare și în aspră omorîre de sine, fiind plăcută lui Dumnezeu. Ea nu mînca nimic din animalele care se tăiau, nici nu intra în baie. Iar cînd avea trebuință să se spele pentru curățenia

trupească, atunci intra cu o cămașă într-un vas plin cu apă caldă și astfel se spăla. Ea, nu numai de slujnicile care îi slujeau, se rușina, dar și de sine însăși, nevoind să se uite la goliciunea trupului său.

Pentru o înțelepciune ca acesta și cinstită viață a sa, Sfînta Olimpiada, de ale cărei fapte bune se minunau și arhiereii, a fost înălțată la bisericeasca slujbă a diaconiei de Preasfințitul Patriarh Nectarie, făcînd-o diaconiță. Ea slujea Domnului cu celelalte sfințite diaconițe în cuvioșie și dreptate, întocmai ca Sfînta Ana, văduva cea din Evanghelie, care nu ieșea din biserică, slujind ziua și noaptea cu post și rugăciuni.

Viața fericitei Olimpiada era atît de neprihănită, încît nici vrăjmașii nu puteau să găsească vreo pricină asupra ei. Pentru că vrăjmașii care dușmăniseră pe Sfîntul Ioan Gură de Aur, Patriarhul Constantinopolului, erau vrăjmași și nevinovatei roabe a lui Hristos. Cel mai mult, Teofil, Patriarhul Alexandriei, s-a mîniat asupra ei, pentru că ea primea cu mare cinste și odihnea pe toți monahii străini, care veneau în Constantinopol, pe care el îi alungase din pustia Egiptului, slujindu-le din averea sa. Chiar și pe Teofil, ea îl odihnise mai înainte de multe ori și îl cinstea cu daruri; despre aceasta se scrie pe larg în viața Sfîntului Ioan Gură de Aur.

Dar el, mîniindu-se împotriva ei, pe de o parte, pentru monahii cei ziși mai înainte, iar pe de alta, pentru Sfîntul Ioan Gură de Aur, se ispitea cu cuvinte hulitoare și cu pricini nedrepte s-o necinstească. Însă nimeni nu credea învrăjbitoarele lui minciuni și clevetiri, de vreme ce toți o știau pe dînsa că este cu viață curată și sfîntă.

Această roabă adevărată a lui Hristos, despre a cărei laudă străbătuse slava prin toate bisericile, a făcut asemenea samarinea-nului din Evanghelie, care, pe omul cel rănit de tîlhari și nebăgat în seamă de trecători, l-a pus pe dobitocul său și l-a dus în casa de oaspeți, avînd purtare de grijă pentru dînsul. Ea a fost adăpostire tuturor celor care nu aveau unde să-și plece capetele; a fost purtătoare de grijă cu osîrdie pentru cei săraci și bolnavi, pentru cei vătămați de răni, aruncați pe ulițe și părăsiți de toți și, pe drept cuvînt, a fost o adevărată mamă duhovnicească și lucrătoare a tuturor faptelor de milostivire. Cîtă avere nu cheltuia ea cu facerile de bine, dînd la săraci în toate zilele: aur și argint, haine și hrană, și la cei scăpătați toate cele de trebuință! Dar toate acestea nu este cu putință a le spune.

Sfînta Olimpiada făcea mult bine și arhiereilor care veneau la Constantinopol pentru trebuințele lor, împlinindu-le nevoile lor cu toată îndestularea. Ea a slujit bine din averea sa și Sfințitului Amfilohie, Episcopul Iconiei, și lui Optim al Pontului. Iar mai înainte a slujit și Sfîntului Grigorie Cuvîntătorul de Dumnezeu, care fusese arhiereu în Constantinopol, înaintea lui Nectarie; lui Petru al Sevastiei, fratele Marelui Vasile; și lui Epifanie al Ciprului, dăruindu-le din destul aur, argint și podoabe bisericești. Iar lui Optim, care a murit în Constantinopol, i-a închis ochii cu mîinile sale.

Dar nu numai sfinților și bărbaților celor îmbunătățiți, ci și clevetitorilor și învrăjbitorilor le făcea faceri de bine, precum lui Antioh, episcopul Ptolemaidei, lui Acachie al Veriei, lui Severian al gavalilor și celor asemenea. Ea era fără de răutate, dîndu-se lui Dumnezeu cu totul. Drept aceea, averile pe care le avea, nu le socotea ca ale sale, ci ale lui Dumnezeu. Sfîntul Ioan Gură de Aur o cinstea ca pe o mare roabă a lui Dumnezeu și o iubea cu dragoste duhovnicească, precum altădată Sfîntul Apostol Pavel iubea pe Persida, despre care scria: *Sărutați pe Persida cea iubită, care mult s-a ostenit pentru Domnul*. Sfînta Olimpiada nu a făcut mai puțin decît Persida, ostenindu-se mult pentru Domnul, căci slujea sfinților cu mare credință și dragoste fierbinte.

Cînd Sfîntul Ioan Gură de Aur a fost izgonit din scaunul său, fără de vină și cu judecată nedreaptă, fericita Olimpiada cu celelalte diaconițe au plîns foarte mult. Sfîntul Ioan, la cea din urmă ieșire a sa din biserică, a intrat la locul de botez și a chemat pe fericita Olimpiada cu Pentadia, pe Procla și Salvina, diaconițele care și-au împodobit fecioria lor cu bunătăți alese, și le-a zis: "Apropiați-vă aici, fiicelor, și ascultați-mă pe mine, căci precum văd acum, cele lucrate pentru mine au ieșit la sfîrșit. Însă și eu acum am săvîrșit alergarea mea și socotesc că de acum n-o să mai vedeți fața mea. Dar vă rog să nu vă despărțiți de Biserică pentru episcopul pe care îl vor pune în locul meu, ori după nevoie, ori cu sfatul cel de obște; ci să vă supuneți lui ca și lui Ioan. Pentru că Biserica nu poate să fie fără de episcop, și astfel veți primi de la Dumnezeu mila Sa. Pomeniți-mă și pe mine în rugăciunile voastre!"

Ele, plîngînd, au căzut înaintea lui cu fețele la pămînt. Apoi sfîntul a plecat în calea rînduită lui, în surghiun. După izgonirea lui, aprinzîndu-se biserica cea sobornicească și arzînd o mare parte a cetății, atunci cei ce au fost prietenii Sfîntului Ioan erau cercetați de eparhul cetății dacă sînt vinovați pentru focul acela, ca și cum dînșii ar fi pus foc bisericii. Atunci Sfînta Olimpiada a răbdat pentru acea năpastă, ca și cum ea ar fi fost pricinuitoarea acelei arderi. Deci, au adus-o la judecată și au întrebat-o cu groază, pentru că eparhul era cumplit și fără de omenie. Dar, deși nu s-a dovedit vina ei, însă acela a judecat cu nedreptate, ca Olimpiada să dea o sumă mare de aur pentru pricina arderii, de care ea nu era vinovată.

După aceasta, sfînta a părăsit Constantinopolul și s-a dus la Cizic. Însă vrăjmașii nu i-au dat pace nici acolo, ci, osîndind-o la izgonire, au surghiunit-o în Nicomidia. De acest lucru înștiințîndu-se Sfîntul Ioan Gură de Aur, i-a scris o carte din surghiunia lui, mîngîind-o în necazurile ei. Fericita, petrecînd în surghiunie multă vreme și răbdînd multe chinuri, s-a mutat către Domnul. După ce s-a sfîrșit din viață și încă fiind neîngropat cinstitul ei trup, sfînta s-a arătat în vis episcopului Nicomidiei, zicîndu-i: "Să pui trupul meu într-o raclă de lemn și să-l arunci în mare, ca să fie îngropat la malul unde va fi dus de valuri". Episcopul așa a făcut. De aceea racla, fiind dusă de valuri, a ieșit la mal la un loc care se cheamă Brohti, unde era biserica Sfîntului Apostol Toma. Acolo s-a făcut înștiințare de la Dumnezeu locuitorilor acelui loc, despre trupul Sfintei Olimpiada. Iar ei, ieșind la mal și găsind racla cu trupul, l-au pus în biserica Apostolului Toma și se dădeau tămăduiri de toate neputințele.

După mulți ani, năvălind barbarii, au ars biserica, iar moaștele sfintei au rămas nearse. Ei le-au aruncat în mare, iar acolo unde s-au aruncat moaștele, apele erau însîngerate. Dumnezeu înștiințînd pe credincioși de pătimirea roabei Sale, ei iarăși au scos din mare moaștele cele făcătoare de minuni. De acest lucru aflînd Patriarhul Serghie, a trimis pe preotul Ioan și i-a poruncit să aducă acele moaște cu cinste la Constantinopol. Cînd preotul a ajuns la locul acela și a ridicat sfintele moaște, a curs dintr-însele mult sînge. Aceasta a fost la toți de mare mirare, căci după două sute de ani, curgea sînge din oase uscate, ca dintr-un trup viu. Acele moaște sfinte și făcătoare de minuni, au fost duse în mînăstirea de fecioare, pe care a zidit-o Sfînta Olimpiada. Multe minuni se făceau la acele sfinte moaște, pentru că toate bolile se tămăduiau și diavolii se izgoneau cu rugăciunile Sfintei Olimpiada și cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, se cuvine cinste și slavă acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Notă - Viața acestei sfinte este adunată din Lavsaiconul lui Paladie, din scrierea lui Nichifor, din cartea lui Sozomen și din viața Sfîntului Ioan Gură de Aur, precum și din ale cărți.

69. CUVIOASA FECIOARĂ EUPRAXIA
(25 IULIE)

În zilele dreptcredinciosului împărat Teodosie cel Mare, se afla în Constantinopol un bărbat cu numele Antigon, care era rudă cu împăratul. El era preaînțelept în cuvinte și în fapte, priceput în sfaturi și totodată sfătuia pe împărat cele bune și folositoare pentru binele împărăției. El avea obicei bun, era milostiv spre oameni, îndurat spre săraci și dătător tuturor celor ce cereau. Împăratul îl iubea, nu numai ca pe o rudenie a sa, dar și ca pe un sfetnic bun, dreptcredincios și iubitor de Hristos. Antigon era așa de bogat, încît, după împărat, nu mai era altcineva mai bogat decît dînsul.

Acela și-a luat de soție pe o fecioară frumoasă, de neam împărătesc, cu numele Eupraxia, dreptcredincioasă și foarte temătoare de Dumnezeu. Ea alerga întotdeauna pe la sfintele biserici și aducea rugăciunile sale Domnului cu lacrimi. Apoi dădea daruri multe și scumpe bisericilor lui Dumnezeu, spre împodobirea celor sfinte ale Domnului. Această cinstită doamnă, însoțită cu Antigon, fiind plăcută lui Dumnezeu și iubită împăratului și împărătesei, a născut o pruncă, parte femeiască și a numit-o pe ea tot cu numele său, adică Eupraxia. După nașterea ei, într-una din zile, Antigon a zis către Eupraxia, femeia sa: "Soția mea, știi că această viață este de puțină vreme și bogățiile acestei lumi deșarte nu sînt nimic, căci viața omului abia ajunge pînă la 80 de ani. Dar bogăția cea pregătită în ceruri, celor ce se tem de Dumnezeu și petrec în veacurile cele fără de sfîrșit, este bogăția cea mai mare. Noi însă ne lipsim de acele veșnice bunătăți, legîndu-ne cu grijile cele lumești, fiind în înșelăciunea vremelnicelor bogății; deci în deșert ne cheltuim zilele noastre, necîștigînd nici un folos sufletelor noastre".

Eupraxia, auzind aceste cuvinte, a zis lui Antigon: "Ce poruncești, domnul meu, să facem?" Antigon i-a zis: "Dumnezeu ne-a dăruit o fiică și ajunge aceea singură; de acum să nu ne mai împreunăm, ci să petrecem așa fără de păcat". Eupraxia, sculîndu-se, și-a înălțat mîinile în sus, și-a ridicat ochii spre cer și a zis către bărbatul său: "Binecuvîntat este Dumnezeu, Care te-a adus pe tine întru frica Lui și te-a povățuit la cunoștința adevărului. Cu adevărat, domnul meu, eu de multe ori m-am rugat lui Dumnezeu să-ți lumineze cugetul și să dea minții tale un gînd bun ca acesta, însă niciodată n-am îndrăznit să-ți arăt dorința mea. Dar, de vreme ce singur ai început a-mi vorbi de aceasta, dă-mi voie să-ți spun ceva". Antigon a zis: "Doamna mea, spune ce voiești".

Eupraxia a grăit: "Domnul meu, știi ce spune apostolul: *Că vremea este scurtă, iar cel ce are femeie, să fie ca cei ce n-au; cei ce se bucură de averi, să fie ca cei ce nu se bucură și cei ce cumpără, să fie ca cei ce nu stăpînesc, pentru că chipul lumii acesteia trece*. Pentru aceasta să petrecem în viața aceasta de puțină vreme precum voiești, ca să cîștigăm împreună viața cea nestricăcioasă în veci. Iar bogăția pe care o avem acum, la ce ne este de trebuință? Oare o vom lua cu noi în mormînt? Deci, împarte-o la săraci cu scop bun, pentru ca hotărîrea noastră să nu fie fără de roadă". Antigon, auzind aceste cuvinte ale soției sale, a preamărit pe Dumnezeu și a început a-și împărți averile sale la săraci. Cu soția sa petrecea ca fratele cu sora, neamestecați în viața trupească și în nedespărțită dragoste duhovnicească, plăcînd lui Dumnezeu cu un suflet și cu un gînd.

Antigon îndreptîndu-și viața în niște fapte bune ca acestea, s-a mutat către Domnul, viețuind numai doi ani cu soția sa. Împăratul și împărăteasa au plîns după dînsul, ca după o rudă a lor și ca după un bărbat drept și credincios. Lor le era milă de Eupraxia, care rămăsese văduvă de tînără. După îngroparea lui Antigon, împăratul și împărăteasa mîngîiau pe Eupraxia pentru durerea ei. Ea, luînd pe fiica sa, a dat-o în mîinile lor și, căzîndu-le la picioare, a zis către dînșii cu plîngere și tînguire: "Dau pe săraca aceasta în mîinile lui Dumnezeu și ale voastre, aducîndu-vă aminte de ruda voastră, Antigon. Deci, primiți-o și să-i fiți în loc de tată și mamă". Mulți din cei ce stăteau acolo de față, auzind acestea, au lăcrimat, și au plîns chiar împăratul și împărăteasa.

Trecînd patru ani de la aceasta și fata Eupraxia împlinind cinci ani, împăratul s-a sfătuit cu maica ei, ca s-o logodească cu un fiu de senator, copil de neam bun, făgăduind aceluia să aștepte pînă va ea veni în vîrsta. Deci, întărind cuvîntul, împăratul a poruncit Eupraxiei să ia daruri de la logodnic, ca semn de încredin-țare a logodnei. Trecînd cîtăva vreme, unul din senatori a voit să ia de soție pe văduva Eupraxia, fosta soție a lui Antigon, și a rugat pe împărăteasă prin niște femei, ca în taină să sfătuiască pe Eupraxia să-l ia de bărbat. Împărăteasa a trimis femei la văduva Eupraxia, sfătuind-o să se mărite după bărbatul care dorește s-o ia.

Ea, auzind de un sfat ca acesta, a plîns și a zis către femeile care veniseră la dînsa: "Amar va fi vouă în veacul ce va să fie, că mă sfătuiți unele ca acestea, pe mine, care m-am făgăduit lui Dumnezeu să viețuiesc în curăția văduviei. Deci, depărtați-vă de la mine, voi, care grăiți cele potrivnice voinței mele". Femeile, plecînd de la dînsa cu rușine, au spus împărătesei. Împăratul, aflînd de aceea, s-a mîniat pe împărăteasă și a certat-o, zicîndu-i: "Ai făcut un lucru ce nu ți se cade. Oare așa se cade unei împărătese creștine? Așa te-ai făgăduit lui Dumnezeu să împărățești în dreapta credință? Așa pomenești pe Antigon, iubitul nostru prieten și sfetnicul cel folo-sitor? Femeia lui, care a petrecut puțină vreme cu dînsul, încă de cînd trăia cu el se învoise și își alesese viață curată pentru Dumnezeu, iar tu o silești acum a se întoarce la viața cea lumească?"

Atunci împărăteasa s-a umplut de mare rușine din cuvintele acelea și a stat vreo două ceasuri negrăind nimic, ca o piatră fără de glas. Deci, nu era puțină neliniște între împărat și împărăteasă, pentru Eupraxia. Auzind Eupraxia acestea, s-a umplut de mare mîhnire, fața îi slăbise și se întrista pînă la moarte. Deci s-a gîndit să plece din Constantinopol în taină și, plîngînd cu amar, a zis către fiica sa, Eupraxia: "Fiica mea, în Egipt avem avere multă, să mergem acolo ca să vezi cîștigurile tatălui tău și ale mele. Pentru că toate acelea sînt ale tale". Astfel, luînd pe fiica sa împreună cu puține slugi și slujnice, a ieșit în taină din cetate și s-a dus în Egipt. Ea petrecea acolo căutîndu-și averile și umbla prin Tebaida cea dinlăuntru cu slugile și cu iconomii săi și, cercetînd bisericile și mînăstirile bărbătești, făcea multe daruri și milostenii, împărțind mult aur și argint.

Acolo, aproape de cetate, era o mînăstire de fecioare, avînd o sută treizeci de monahii, despre care oamenii povesteau lucruri mari și minunate și plăcute lui Dumnezeu, pentru că nici una dintre ele nu gusta vin, nici untdelemn, nici struguri și nici vreun fel de poame. Unele dintr-însele, intrînd în mînăstirea aceea din copilărie, nu văzuseră niciodată vreun fel de poame. Hrana lor era pîine cu apă, linte și verdețuri, dar și acelea fără untdelemn. Unele mîncau odată pe zi, adică seara; altele, a doua zi; iar altele a treia zi primeau puțină hrană. Odihnă și spălare nu-și făceau nici un fel. Cît despre baie nici vorbă nu era, pentru că nu sufereau nici să audă de goliciunea trupului; iar cuvîntul baie era la dînsele de ocară, de rușine și de rîs. Pentru somn, ele aveau fiecare cîte un sac de lînă așternut pe pămînt. Sacul era lung de trei coți și lat de un

cot. Pe acela se odihneau puțin. Hainele lor erau făcute din păr, lungi pînă la pămînt, încît le acopereau picioarele. Ele se osteneau pe cît puteau fiecare după puterea sa.

Cînd se întîmpla de se îmbolnăvea vreuna, nu primea nici un fel de buruiană ca doctorie; ci răbda boala cu mulțumire, primind-o ca o mare binecuvîntare de la Dumnezeu și de la El singur aștepta ajutor. Nici una dintr-însele nu ieșea afară pe porțile mînăstirii, nici nu vorbea cu cei ce veneau. Numai portărița primea toate întrebările și răspunsurile, căci toată sîrguința lor era să vorbească numai cu Dumnezeu prin rugăciunea minții. De aceea și Dumnezeu le asculta rugăciunile lor, făcînd multe semne printr-însele și dînd tămăduiri de toate bolile celor ce alergau acolo. Fericita Eupraxia, cea văduvă, a iubit acea mînăstire foarte mult, pentru viața minunată a acelor monahii și mergea acolo adeseori cu fiica sa, aducînd la biserică lumînări și tămîie.

Odată, a zis către egumena și către celelalte surori mai bătrîne: "Voiesc să fac la mînăstirea voastră puțină milostenie, 20 de litre de aur, ca să vă rugați lui Dumnezeu pentru mine, pentru fiica mea și pentru Antigon, tatăl ei cel mort". Dar egumena, care era diaconiță, cu numele Teodula, i-a răspuns, zicînd: "Doamna mea, aceste roabe ale tale n-au trebuință de aur, nici doresc averi, pentru că ele le-au defăimat în lumea aceasta, ca să se învrednicească a se îndulci cu bunătățile cele veșnice; de aceea nu voim să avem nimic pe pămînt, ca să nu cădem din bogățiile cerești. Dar ca să nu te mîhnim pe tine, adu-ne puțin untdelemn în candelele bisericii, lumînări și tămîie, și pentru acestea vei lua plată de la Domnul". Eupraxia a făcut așa și a rugat pe egumena și pe toate surorile să se roage pentru Antigon, bărbatul ei, cum și pentru fiica sa".

Într-una din zile, Eupraxia, mergînd după obicei la mînăstirea aceea, egumena, pornind ca din Duhul lui Dumnezeu către fiica ei, a zis: "Doamna mea, Eupraxia, iubești această mînăstire și pe aceste surori?" Ea a răspuns: "Da, doamnă, vă iubesc pe voi!" Egumena a zis: "Dacă ne iubești, apoi să petreci cu noi în acest chip monahicesc". Prunca a zis: "Cu adevărat, de nu s-ar mîhni maica mea, apoi n-aș ieși din locul acesta". Egumena a zis: "Spune-mi adevărat, pe cine iubești mai mult, pe noi sau pe logodnicul tău?" Copila a răspuns: "Eu pe el nu-l cunosc, dar pe voi vă cunosc și vă iubesc. Deci, spuneți-mi și voi mie, pe cine iubiți mai mult? Pe mine sau pe Acela, pe Care Îl numiți logodnic?" Egumena a zis: "Noi te iubim pe tine și pe Hristosul nostru". Eupraxia a zis: "Și eu vă iubesc pe voi și pe Hristosul vostru!"

Eupraxia, maica sa, ședea și vărsa multe lacrimi, ascultînd cuvintele cele cu bună înțelegere ale fiicei sale, iar egumena asculta cu dragoste cuvintele ei și se mira că, fiind copilă și neavînd încă șapte ani împliniți, răspundea așa de cuminte. Atunci maica sa, umplîndu-se de jale, a zis către fiică: "Vino, fiica mea, să mergem acasă, căci acum este seară". Prunca a zis: "Eu voi rămîne aici cu stăpîna mea". Dar egumena i-a zis: "Mergi cu maica ta acasă, căci nu vei putea petrece aici. Aici nici o copilă nu poate să viețuiască, decît numai cele ce s-au făgăduit lui Hristos". Ea a întrebat: "Unde este Hristos?" Egumena, veselindu-se, i-a arătat cu degetul icoana Mîntuitorului.

Copila, alergînd, a sărutat icoana Lui și, întorcîndu-se spre egumenă, a zis: "Și eu mă făgăduiesc lui Hristos și de acum nu mă voi mai duce cu maica mea, ci voi rămîne cu voi". Egumena a zis: "Fiică, nu ai pe ce dormi și nu vei putea sta aici". Copila a zis: "Pe ce dormiți voi, pe aceia voi dormi și eu". Deci, apropiindu-se noaptea, maica și egumena amăgeau pe copilă în tot chipul ca să iasă din mînăstire și să meargă acasă, dar nimic n-au sporit, nevrînd deloc să iasă de acolo. Atunci egumena a zis către dînsa: "Fiică, de vei voi să rămîi aici, ți se cade să înveți Psaltirea și să postești pînă seara, ca și celelalte surori". Copila a răspuns: "Voi

posti și voi învăța carte, numai lăsați-mă să rămîn aici!" Atunci egumena a zis către maica copilei: "Doamna mea, las-o pe ea aici, pentru că văd că darul lui Dumnezeu a strălucit întrînsa; iar faptele cele drepte ale tatălui ei, viața ta cea curată, rugăciunile părintești și binecuvîntarea Domnului o vor duce la viața veșnică".

Atunci Eupraxia cea de bun neam, sculîndu-se și punînd pe fiica sa înaintea icoanei Mîntuitorului, și-a ridicat mîinile în sus și a zis cu lacrimi: "Doamne, Iisuse Hristoase, îngrijește Tu de copila aceasta, căci pe Tine Te-a dorit și s-a dat pe sine Ție!" Apoi, întorcîndu-se către copilă, i-a zis: "Fiica mea, Eupraxia, Dumnezeu, Care a întărit munții cei nemișcați, Acela să te întărească pe tine întru frica Lui". Zicînd acestea a dat-o în mîinile egumenei, plecînd și bătîndu-se în piept, încît toate monahiile plîngeau împreună cu dînsa; astfel a ieșit din mînăstire, încredințînd lui Dumnezeu pe fiica sa.

A doua zi dimineață, venind iarăși la mînăstire, egumena a luat pe fecioara Eupraxia, a dus-o în biserică și, făcînd rugăciune, a îmbrăcat-o pe ea în schima monahală, fiind de față mama ei. Apoi mama sa, văzînd-o pe ea astfel, și-a ridicat mîinile spre cer și a început a se ruga lui Dumnezeu pentru dînsa, zicînd: "Împărate cel veșnic, Care ai început într-însa lucrul cel bun, săvîrșește-l Tu. Dă-i ei să umble după voia Ta cea sfîntă, ca să cîștige milă de la Tine, Făcătorul ei, care s-a aruncat spre Tine din tinerețe". Apoi a zis către fiică: "Fiica mea, iubești haina monahicească?" Copila a răspuns: "Da, pentru că am auzit de la maica egumenă și de la celelalte monahii, că această haină o dă Hristos celor ce-L iubesc pe El ca semn de logodire". Maica sa a mai zis: "Fiică, Hristos, Căruia te-ai logodit, să te facă pe tine vrednică cămării Sale!"

Zicînd aceasta, a sărutat pe fiica sa, pe egumenă și pe toate surorile și a ieșit din mînăstire. După aceea a înconjurat celelalte mînăstiri ale pustiei din părțile Egiptului, de prin cetăți și de prin locuințele săracilor, dînd, tuturor lipsiților și celor ce aveau trebuință, din averile sale. Pretutindeni străbătea slava acestei fericite văduve, Eupraxia, pentru faptele cele bune și pentru milosteniile cele multe, încît a ajuns și la auzul împăratului Teodosie cel Mare și a oamenilor lui. Deci, minunîndu-se toți de o viață ca aceasta a ei, slăveau pe Dumnezeu, Care a întărit-o pe ea. Despre dînsa s-a zis că nu mînca pește, nici nu gusta vin, ci postea în toate zilele pînă seara tîrziu. Ea primea hrană pustnicească foarte puțină, linte sau verdețuri și cu adevărat, tuturor era de mirare o înfrînare ca aceasta a ei în mijlocul îndestulărilor celor îmbelșugate.

Trecînd cîțiva ani, egumena mînăstirii, chemînd pe Eupraxia, femeia cea îmbunătățită, i-a zis în taină: "Doamna mea, un lucru voiesc să-ți spun, dar să nu te tulburi". Ea i-a zis: "Spune-mi, doamna mea, ceea ce voiești". Egumena i-a zis: "De voiești să rînduiești ceva pentru fiica ta, rînduiește degrabă, pentru că am văzut în vis pe bărbatul tău, Antigon, stînd în slavă mare înaintea Domnului Hristos și Îl ruga să-ți poruncească ție să ieși din trup și de acum să fii cu dînsul, ca să te îndulcești cu el de aceeași slavă de care s-a învrednicit pentru viața sa cea îmbunătățită".

Dreptcredincioasa femeie, auzind acestea, nu numai că nu s-a tulburat, dar s-a bucurat foarte mult, pentru că dorea și ea să se dezlege de trup și să treacă la Hristos. Deci, îndată a chemat pe fiica sa, care se făcuse de doisprezece ani, și a grăit către dînsa: "Eupraxia, fiica mea, pe mine mă cheamă Hristos, după cum mi-a spus maica egumenă. Deci, apropiindu-se ziua sfîrșitului meu, toată averea mea și a tatălui tău o dau în mîinile tale, ca s-o rînduiești cu dreaptă credință și astfel să moștenești împărăția lui Dumnezeu". Fecioara Eupraxia a început a plînge, zicînd: "Amar mie, că sînt străină și săracă".

Iar maica sa a grăit către dînsa: "Fiică, ai pe Hristos tată și logodnic, deci nu ești străină, nici săracă. Ai maică în locul meu pe egumenă, decît numai să te sîrguiești a săvîrși ceea ce ai făgăduit lui Hristos. Teme-te de Dumnezeu, cinstește pe surori, slujindu-le cu smerenie și să nu gîndești în inima ta niciodată că ești de neam împărătesc, zicînd: "Se cade ca ele să-mi slujească mie, iar nu eu lor!" Fii smerită, ca să te iubească Dumnezeu; fii săracă pe pămînt, ca să te îmbogățești în cer. Toate le ai în mîinile tale și de va fi trebuință mînăstirii de vreo avere, dă cît va trebui. Roa-gă-te pentru tatăl tău și pentru mine, ca să aflăm milă de la Dumnezeu și să ne izbăvim de muncile cele veșnice". Fericita Eupraxia, sfătuind pe fiica sa acestea, a treia zi s-a mutat către Domnul și a fost îngropată în mînăstirea aceea.

Împăratul, auzind că Eupraxia, soția lui Antigon, a murit, a chemat pe senatorul acela, cu al cărui fiu era logodită fecioara Eupraxia, și i-a spus de dînsa că a intrat în mînăstire și s-a lepădat de lume. Acela a rugat pe împărat cu dinadinsul ca să trimită degrabă la dînsa și să-i poruncească să vină la Constantinopol la logodnicul său fără zăbavă, ca să se săvîrșească nunta. Împăratul a făcut îndată aceea. Mireasa lui Hristos, Eupraxia, luînd scrisoarea împăratului și citind-o, a rîs. Apoi, șezînd, a scris împăratului, astfel: "Stăpîne împărate, așa îmi poruncești mie, ca să las pe Hristos și să mă însoțesc cu un om stricăcios și muritor, care astăzi este, iar mîine îl mănîncă viermii? Să nu-mi fie mie a face aceasta și acel om să nu te mai supere pe măriata, deoarece eu m-am logodit cu Hristos și nu este cu putință ca să-L mint. Deci, mă rog stăpînirii tale, adu-ți aminte de părinții mei și ia toate averile lor și le împarte sfintelor biserici, la mînăstiri, la săraci, la văduve și la sărmani, iar pe robi și roabe liberează-i. Poruncește celor ce chivernisesc averile părintești, să ierte toate datoriile celor datori și rînduiește bine toate, ca un stăpîn al meu; iar eu să fiu fără de grijă și fără împiedicare cînd slujesc Hristosului meu, Căruia m-am încredințat cu tot sufletul. Stăpîne împărate, tu și împărăteasa ta rugați-vă Domnului pentru mine, roaba voastră, ca să mă facă vrednică slujbei Sale celei dulci".

Eupraxia, scriind cu mîna sa o scrisoare ca aceasta, a pecetluit-o și a dat-o trimisului. Acela, întorcîndu-se în Constantinopol, a dat împăratului scrisoarea Eupraxiei, iar el a citit-o împreună cu împărăteasa și, vărsînd multe lacrimi de umilință, s-au rugat lui Dumnezeu pentru Eupraxia. A doua zi, împăratul a chemat pe toți boierii și pe tatăl tînărului acela cu care fusese logodită Eupraxia și a poruncit să citească scrisoarea ei înaintea tuturor.

Auzind toți, s-au umplut de lacrimi și au zis: "O, împărate, cu adevărat fecioara este neam cu tine, fiică bună a părinților celor buni: Antigon și Eupraxia, ramură sfîntă a rădăcinii celei sfinte". Atunci toți într-un glas au slăvit pe Dumnezeu. Tatăl logodnicului n-a mai îndrăznit să zică nimic împăratului despre Eupraxia. Deci, împăratul a rînduit bine toate averile, care rămăseseră de la părinții ei, împărțindu-le la biserici și la săraci și făcînd toate după dorința sa. După aceea nici el n-a mai trăit mult și s-a dus către Domnul.

Eupraxia începuse a se nevoi mai cu osîrdie, slujind lui Dumnezeu mai presus de măsura sa. Cînd și-a ales viața cea aspră, era de doisprezece ani. Drept aceea, la început mînca numai odată pe zi, seara; apoi a început a posti pînă la a treia zi. Ea se ostenea slujind surorilor cu toată sîrguința, făcînd toate cu smerenie: mătura casa stareței și celelalte chilii, punea surorilor așternuturile, aducea apă și lemne în bucătărie, fierbea bucate și spăla vasele. Cu un cuvînt, în toate slujbele mînăstirii nu era nimeni mai sîrguitoare decît dînsa.

În mînăstirea aceea, era obiceiul, că dacă se întîmpla vreunei surori vreo ispitire de la diavol, era datoare să spună îndată egumenei de aceea; iar egumena se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi să izgonească pe diavol de la sora aceea. Apoi le poruncea să adune pietre și să le aștearnă sub așternutul lor, pe care se odihneau și deasupra așternutului să presare cenușă și să

se odihnească pe acelea zece zile. Drept aceea, într-o vreme, Eupraxia, fiind bîntuită în vis de oarecare nălucire, a adunat pietre sub aşternutul său de lînă, apoi l-a presărat cu cenuşă pe deasupra. Egumena, văzînd aceea, a zîmbit şi a zis către una din cele mai bătrîne: "Iată că şi această fecioară a început a pătimi supărare de la diavol!"

Deci, a început a se ruga pentru dînsa, zicînd: "Dumnezeule, Cel ce ai făcut-o după chipul Tău pe roaba Ta, Eupraxia, şi i-ai poruncit să ia această rînduială monahicească, întăreşte-o în frica Ta şi păzeşte-o de asupririle vrăjmaşului". Apoi, chemînd pe Eupraxia la dînsa, i-a zis: "Pentru ce nu mi-ai zis de ispitirea diavolească care ţi s-a întîmplat şi ai tăinuit de mine?" Ea, căzînd înaintea picioarelor egumenei, a răspuns: "Doamna mea, iartă-mă, că mi-a fost ruşine să-ţi spun". Egumena a grăit către dînsa: "Fiica mea, acesta este începutul luptei tale cu vrăjmaşul; îmbărbătează-te ca să-l biruieşti şi să te încununezi!"

După o vreme, Eupraxia, fiind supărată iarăşi de vrăjmaşul, a spus unei surori cu numele Iulia, care o iubea foarte mult pe dînsa şi o povăţuia la nevoie. Iulia i-a zis: "Eupraxia, doamna mea, nu tăinui aceasta de egumenă, ci spune-i ei precum se cade, ca să se roage pentru tine; pentru că ştiu de dînsa, că în tinereţile sale a răbdat multe ispite de la diavol. Mai ştiu de dînsa şi aceasta, că într-o noapte, ispitindu-se, a ieşit din chilie şi, stînd afară într-un loc deosebit, şi-a ridicat mîinile spre cer; şi a petrecut patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi, nemîncînd, nici bînd, nici dormind, ci stătea şi se ruga lui Dumnezeu, pînă ce a biruit pe diavol. Şi noi toate sîntem ispitite de potrivnic, dar nădăjduim spre Hristos. Căci cu ajutorul Lui vom birui pe ispititorul nostru. De aceea, soră, nu te mira de aceasta, nici nu te tulbura; ci spune-i egumenei ceea ce ţi s-a întîmplat". Eupraxia, auzind acestea, a mulţumit Iuliei, zicîndu-i: "Să-ţi ajute Dumnezeu soră, că m-ai folosit pe mine şi mi-ai întărit sufletul. Cu adevărat voi merge şi voi spune egumenei celei mari, ceea ce mi s-a întîmplat". Iulia a zis: "Nu numai să-i spui, dar s-o şi rogi pe dînsa să se roage pentru tine şi să adauge la nevoinţa ta".

Deci, mergînd Eupraxia, a spus egumenei de acea ispită diavolească, iar egumena a zis către dînsa: "Nu te mira de aceasta, fiica mea, pentru că diavolul întrebuinţează toate armele şi se scoală împotriva noastră; dar nu te teme, ci stai cu bărbăţie şi cu mintea nemişcată, ca să nu te biruiască, pentru că mult ai să fii ispitită de el; dar tu nevoieşte-te ca să-l biruieşti şi vei lua de la Hristos, Mirele tău, cununile biruinţei. Adaugă la pustniceasca ta nevoinţă cît poţi să rabzi, căci cel ce se nevoieşte, ia darul. Însă, spune-mi fiică, cum posteşti?" Eupraxia a zis: "A treia zi primesc hrană". Egumena i-a zis: "Adaugă încă o zi la postirea ta, ca să mănînci a patra zi după apusul soarelui". Eupraxia a primit porunca aceea cu bucurie. Apoi, cînd era în vîrstă de douăzeci de ani, se întărea în virtutea trupească şi era frumoasă la vedere, ca una ce era cu adevărat de neam boieresc şi împărătesc. Dar, pătimind iarăşi ispitirea, i-a spus egumenei. Egumena i-a zis: "Nu te teme, fiica mea, căci Dumnezeu este cu tine!"

Într-un loc din mînăstire era o grămadă de pietre. Deci, egumena, vrînd să încerce ascultarea şi smerenia Eupraxiei şi s-o îndemne spre mai mare osteneală, i-a zis: "Vino, fiică, mută pietrele acestea de aici şi pune-le aproape de cuptor". Eupraxia îndată a început a căra pietrele acelea, între care erau unele pietre mari, pe care abia puteau doi oameni să le ridice, dar ea singură le ridica, le punea pe umeri şi le muta; căci era puternică cu trupul şi mai puternică cu ascultarea. Ea nici uneia dintre surori n-a zis: "Ajutaţi-mă că pietrele sînt grele sau că sînt flămîndă şi slăbesc", ci îşi îndeplinea porunca cu osîrdie. După ce a mutat toate pietrele acelea, trecînd cîteva zile, egumena i-a zis: "M-am gîndit că nu este bine ca pietrele acestea să fie aproape de cuptor; deci, mută-le la locul cel dintîi". Ea, ascultînd porunca, le-a mutat iarăşi la loc; astfel făcea cu sîrguinţă ceea ce i se poruncise.

Surorile s-au minunat, văzînd ascultarea, răbdarea și iubirea ei de osteneală. Unele dintre cele tinere rîdeau, iar altele îi ziceau: "Întărește-te, soră Eupraxia, și îmbărbătează-te!" Iar ea se ostenea, bucurîndu-se. Osteneala ei s-a îndelungat pînă la treizeci de zile, pînă ce egumena i-a poruncit să înceteze lucrul acela. Deci a trimis-o în pitărie la ascultare, unde făcea cu bucurie toate cele poruncite ei. Cernea făina în pitărie, frămînta aluatul și cocea pîinea; uneori fierbea lintea în bucătărie și tăia lemne; alteori slujea la masa surorilor, și niciodată nu a cîrtit, nici nu s-a lenevit de vreun lucru, nici s-a lepădat sau n-a băgat de seamă; ci era ascultătoare, sîrguitoare și răbdătoare la toate slujbele. Ea n-a lăsat niciodată pravila cea obișnuită de rugăciune, adică Miezonoptica, cîntarea Utreniei, a Ceasului întîi, a celui de-al treilea, a celui de-al șaselea și a celui de-al nouălea; iar după cîntarea cea de seară, punea masa surorilor.

Diavolul a mai încercat odată s-o supere pe Eupraxia cu năluciri de noapte, căci i s-a arătat în vis, în chipul acelui tînăr cu care se logodise. Ei i s-a părut că vede pe acel tînăr, ca și cum ar veni cu mulți ostași și s-o ia cu sila din mînăstire. Ea, fiind culcată pe pat și dormind, a început a striga în somn, chemînd pe surori, ca să-i ajute și s-o scape din mîinile aceluia ce o fura. Deci, surorile s-au trezit la strigătul ei și, alergînd la dînsa și, deștep-tînd-o, o întrebau de pricina strigării ei. Atunci ea le-a răspuns de înfricoșarea diavolească pe care a văzut-o în vis și toate au început a se ruga pentru dînsa. După aceea, fiind iarăși supărată de ispititorul, egumena i-a zis: "Fiica mea, Eupraxia, ferește-te să nu-ți slăbească diavolul mintea, căci vei pierde osteneala. Mai rabdă încă puțină vreme, luptîndu-te bărbătește cu el, și el va fugi de la tine". De asemenea și Iulia zicea către dînsa: "Eupraxia, sora mea, dacă acum, cît sîntem tinere și tari, nu ne vom lupta cu vrăjmașul nostru ca să-l biruim, apoi la bătrînețe cum îl vom birui?" Eupraxia a zis către dînsa: "Iulia, sora mea, viu este Domnul, că de-mi va porunci maica egumenă, nu voi gusta pîine toată săptămîna, pînă ce Domnul îmi va ajuta să biruiesc pe vrăjmașul ce mă supără". Iulia a zis: "Adevărat este, sora mea, că eu nu pot să postesc atîta, iar tu bine faci că postești; pentru că nu este niciuna în această mînăstire care să poată petrece o săptămînă întreagă fără de hrană, afară de maica egumenă".

Deci, Eupraxia, mergînd la egumenă, a rugat-o ca să-i poruncească ei să primească astfel de post, adică să nu mănînce toată săptămîna. Egumena i-a zis: "Fiica mea, fă toate cele ce-ți sînt cu putință. Dumnezeu, Care te-a făcut pe tine, să te întărească și să-ți dea biruință asupra diavolului!" De atunci Eupraxia a început a posti cîte o săptămînă întreagă, mîncînd numai Duminica, și nedepărtîndu-se de la slujbele mînăstirești, nici de la slujbele surorilor, încît toate se mirau de nevoințele ei. Unele din surori ziceau: "Astăzi este un an de cînd căutăm să vedem pe Eupraxia șezînd vreodată, cel puțin chiar cînd mănîncă; dar n-am putut s-o vedem, decît numai atunci cînd se culcă să se odihnească". De aceea toate surorile o iubeau pe dînsa, că se ostenea și se smerea așa, fiind ea din sînge împărătesc. Pentru aceea se rugau lui Dumnezeu pentru dînsa, ca să-i dea putere și mîntuire.

Între dînsele era o monahie cu numele Ghermana, despre care se spunea că este născută din părinți robi și săraci. Numai ea nu iubea pe cea iubită de toate, pe fericita Eupraxia, fiind împinsă spre zavistie de diavol. Într-o zi, acea monahie cu numele Ghermana, aflînd pe Eupraxia slujind singură în bucătărie, i-a zis în batjocură: "Eupraxia postește toată săptămîna, ca și egumena, iar noi nu putem. Deci, ce vom face de ne va porunci egumena să postim și noi așa?" Grăit-a către dînsa Eupraxia: "Iartă-mă, că nu este așa. Stăpîna noastră, maica egumena, ne-a poruncit ca fiecare după puterea sa să se nevoiască și mie nu mi-a pus jugul acesta cu sila". Dar Ghermana, umplîndu-se de mînie, a zis: "Vicleano și plină de toată răutatea, cine nu știe că tu faci cu fățărnicie aceasta, spre arătare și spre slavă deșartă, vrînd ca după moartea egumenei să ți se dea ție această cinste? Eu cred că niciodată nu te vei învrednici să fii mai mare peste noi!"

Atunci Eupraxia a căzut înaintea picioarelor ei, zicîndu-i cu smerenie: "Iartă-mă, doamna mea, că am greșit lui Dumnezeu și ție!" Egumena, înștiințîndu-se de aceea, a chemat pe monahia Ghermana și a început a o certa pe ea înaintea tuturor surorilor, zicîndu-i: "Roabă vicleană și străină de Dumnezeu, ce rău ți-a făcut ție Eupraxia, de îi faci împiedicare în lucrarea ei cea plăcută Domnului? Deci, să fii străină de cîntarea bisericească și de masa cea de obște, ca o nevrednică". Eupraxia a rugat cu lacrimi pe egumenă să ierte pe Ghermana, dar n-a putut s-o înduplece pe ea pînă la treizeci de zile. După treizeci de zile, Eupraxia a luat pe Iulia și a rugat pe surorile cele mai bătrîne, ca ele să roage pe egumenă să ierte pe monahia Ghermana. Egumena, chemînd pe Ghermana, i-a zis: "Ticăloaso, oare n-ai socotit în mintea ta cît de mare rău este să împiedici pe cineva de la alergarea cea îmbunătățită? Nici la aceasta nu te-ai gîndit, că dînsa, fiind fiică de senator și de neam împărătesc, s-a smerit și s-a robit atît de mult pentru Dumnezeu, încît îți slujește și ție ca uneia nevrednice?" Atunci toate surorile au început a ruga pe egumenă pentru Ghermana și abia au înduplecat-o de a iertat-o. Deci, vrăjmașa cea văzută a încetat o vreme din răutate.

Însă diavolul, nevăzutul vrăjmaș, nu înceta luptîndu-se împotriva Eupraxiei, mîniindu-se foarte mult asupra ei, ca cel ce se biruia de o smerenie ca aceea. Într-o noapte a adus asupra ei niște năluciri mirenești, încît foarte mult a tulburat-o cu acelea. Dar ea, simțind acel cumplit război al vrăjmașului, care se înarmase asupra ei, a sărit jos din pat și, îngrădindu-se cu semnul Sfintei Cruci, a ieșit din chilia sa. Ducîndu-se afară într-un loc deosebit, a stat și și-a întins mîinile sale spre cer și, ridicîndu-și ochii și mintea în sus, stătea astfel, rugîndu-se ziua și noaptea. Așa a stat patruzeci de zile nemișcată ca un stîlp, nemîncînd, nici bînd, și fără să vorbească cu cineva, nedormind și nelăsînd mîinile în jos. Egumena, înștiințîndu-se de la început, a venit la dînsa și i-a zis: "Fiică, Dumnezeu să te întărească și să-ți dea răbdare". Eupraxia avea atunci de la nașterea ei douăzeci și cinci de ani. Deci, stînd paisprezece zile, egumena și surorile zîmbeau și se veseleau, văzînd-o pe dînsa răbdînd astfel.

Sfîrșindu-se treizeci de zile, surorile au zis către egumenă: "Doamnă și maică, precum vedem, Eupraxia voiește să săvîrșească osteneala ta de patruzeci de zile, precum ai stat tu altădată tot așa". Iar egumena a zis: "Să ne rugăm toate pentru dînsa, ca s-o întărească pe ea Dumnezeu". Deci, sfîrșindu-se cele patruzeci de zile, a mai stat după aceea încă cinci zile; apoi, slăbind, a căzut la pămînt, zăcînd ca o moartă. Adunîndu-se surorile, au dus-o pe ea în casă, dar nu puteau să-i mai îndoiae mîinile, pentru că erau înțepenite, și nici nu putea să vorbească un cuvînt. Deci, aducînd egumena oarecare hrană, a lipit-o la gura ei, zicîndu-i: "Fiică Eupraxia, gustă în numele Domnului nostru Iisus Hristos". Atunci, îndată luînd în gură, a gustat și a vorbit. Din aceasta luînd puțină putere, s-a sculat și a dus-o pe ea în biserică, dînd mulțumire lui Hristos Dumnezeu, Care a întărit pe roaba Sa spre atîta nevoință. După aceasta, Eupraxia, primind cîte puțină mîncare, a început să se îndrepteze.

Din acea vreme, diavolul n-a mai putut să supere pe Eupraxia cu nălucirile sale și cu ispite de patimi trupești, deoarece toate ispitirile lui au fost biruite de mireasa lui Hristos. Atunci el a început a socoti alte meșteșugiri împotriva ei, ca unul ce din început este ucigaș de oameni, vrînd să o piardă pe ea din viața aceasta. Astfel, într-una din zile, fericita Eupraxia s-a dus cu un vas la puț să scoată apă, dar diavolul, cu voia lui Dumnezeu, apucînd-o, a aruncat-o în puț. Și, după cum singură a spus, a căzut cu capul în apă și s-a apucat de funia de care era atîrnată găleata; deci a strigat, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, ajută-mi!" Apoi, dîndu-se de știre că Eupraxia a căzut în puț, surorile și egumena au alergat și au scos-o afară; iar ea, făcîndu-și cruce, a zîmbit și a zis: "Viu este Hristosul meu, iar tu, diavole, nu mă vei birui pe mine, nici îți voi da ție loc; că iată pînă în ziua de astăzi aduceam apă cu un vas iar de acum încolo voi începe a aduce cu două!"

Odată i s-a mai întîmplat ei că, tăind lemne pentru slujba bucătăriei, pe cînd a ridicat securea în sus ca să lovească lemnul, diavolul i-a împleticit mîinile și, lovindu-se cu securea la picior, și-a tăiat glezna și și-a făcut o rană mare de unde a curs mult sînge; deci, slăbind, a căzut la pămînt ca moartă. Atunci Iulia, văzînd aceea, s-a înspăimîntat și, strigînd, a alergat la surori și le-a spus că Eupraxia s-a tăiat la picior cu securea și a murit. Surorile și egumena, auzind aceasta, au venit și, înconjurînd-o pe ea, plîngeau. Apoi, turnînd apă rece pe fața ei și, însemnînd-o cu semnul Sfintei Cruci, i-a zis: "Eupraxia, fiica mea, ce este aceasta? Scoală și caută de vorbește cu surorile, că sînt în mare mîhnire pentru tine!" Ea, căutînd cu ochii spre ele, a zis către egumenă: "Nu plînge, doamna și maica mea, că sufletul meu este încă în mine!"

Atunci egumena s-a rugat Domnului, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, vindecă pe roaba Ta, că mult pătimește pentru Tine". Apoi, învelindu-i piciorul cu un petec de lînă, a ridicat-o să o ducă în chilie. Eupraxia, căutînd și văzînd lemnele, a zis: "Viu este Domnul că nu mă voi duce de aici, pînă ce nu voi aduna lemnele și nu le voi duce la bucătărie!" Atunci Iulia a zis: "Le voi aduna eu, iar tu să mergi să te odihnești". Însă Eupraxia n-a lăsat pe Iulia să adune lemnele, ci singură, umplîndu-și brațele cu lemne, le ducea. Ea avea de suit multe trepte. Dar cînd Eupraxia s-a suit pe treapta cea mai de sus, diavolul i-a împiedicat picioarele și, călcînd pe marginea hainelor ei, a făcut-o să cadă cu fața în jos pe lemnele pe care le ținea în mîini. Deci, i s-a înfipt o așchie în față aproape de ochi.

Atunci Iulia, strigînd, a alergat la dînsa și i-a zis: "Oare nu ți-am spus să te odihnești, că nu poți să duci lemnele, iar tu nu m-ai ascultat!" Eupraxia a zis: "Nu te mîhni, soră, ci scoate binișor așchia, căci ochiul meu, cu darul lui Hristos, este sănătos". Scoțînd lemnul, a curs mult sînge din rană; deci, egumena, luînd untde-lemn și sare, și făcînd rugăciune, i-a uns rana; și Iulia a zis către Eupraxia: "Mergi, doamna mea, culcă-te pe patul tău și odihnește-te, iar eu voi sluji surorilor noastre". Eupraxia a zis: "Viu este Domnul meu, că nu mă voi odihni pînă ce nu voi săvîrși ascultarea mea către surori". Deci toate surorile o rugau să se odihnească de durerile rănilor, dar n-a voit să se odihnească; ci stătea fierbînd bucatele, deși îi curgea sînge din amîndouă rănile. Ea nu s-a odihnit pînă ce n-a slujit și la masa surorilor. Deci, împlinindu-și desăvîrșit slujba sa, a mers seara tîrziu de s-a culcat. Dumnezeu, văzînd marea ei răbdare, a tămăduit-o îndată și a făcut-o sănătoa-să, iar diavolul crăpa de zavistie.

Odată, el s-a ispitit s-o piardă pe fericita Eupraxia; căci, suindu-se ea, pentru o trebuință oarecare, cu surorile la o chilie din catul al treilea, a aruncat-o pe ea jos, iar surorile care erau cu dînsa au alergat pe scară, pentru că li se părea că a murit, căzînd de la așa înălțime. Dar ea, sculîndu-se de jos fără vătămare, mergea spre dînsele; iar ele o întrebau: "Oare nu ți s-a întîmplat nimic?" Ea a răspuns: "Eu nu știu cum am căzut și cum m-am sculat". Atunci toate au preamărit pe Dumnezeu, că a păzit-o de la moarte.

Altădată, fierbînd verdețuri pentru surori, cînd a voit să ia căldarea de pe foc, diavolul i-a împiedicat picioarele și a căzut, iar căldarea cu mîncarea cea fiartă s-a prăvălit peste fața ei. Iulia, care slujea împreună cu dînsa, a strigat că Eupraxia s-a opărit. Deci, s-au adunat toate surorile care erau în apropiere; însă, Eupraxia, sculîndu-se degrabă, a zis zîmbind către Iulia: "Ce ai făcut, soră, că ai tulburat în zadar pe surori și pe egumenă?" Și toate au văzut fața ei sănătoasă, neavînd nimic. Egumena s-a uitat în căldare și a văzut fiertura care rămăsese pe fund, încă clocotind, și a zis către Eupraxia: "Nu s-a atins de tine fiertura?" Ea a răspuns: "Viu este Domnul, că pe fața mea am simțit apă rece, iar nu fiartă". Egumena s-a minunat și a zis: "Fiica mea, Dumnezeu să te păzească pînă la sfîrșit". După aceasta a zis către celelalte surori bătrîne: "Vedeți voi că Eupraxia s-a învrednicit de darul lui Dumnezeu? Căci, căzînd din catul al treilea,

n-a murit, iar fiertura, vărsîndu-se peste fața sa, nu a vătămat-o!" Surorile au zis: "Vedem că Eupraxia este adevărata roabă a Lui și Domnul o păzește, căci a ferit-o de atîtea ispite".

Multe femei mirence din cetățile cele de aproape și din satele dimprejur veneau la mînăstirea aceea, aducînd pe copiii lor bolnavi și îndrăciți. Pentru că Domnul, precum s-a zis mai înainte, dădea tămăduiri de boli și izgonea diavolii cu rugăciunile egumenei și ale surorilor care viețuiau după Dumnezeu. Căci ele se adunau în biserică și făceau rugăciuni împreună pentru orice fel de bolnavi, iar aceia cîștigau tămăduire și se întorceau acasă sănătoși. În mînăstirea aceea era o femeie îndrăcită, căci petrecea într-însa mai- marele duhurilor celor necurate, pe care o muncea cumplit din tinerețe. Din această pricină, acea femeie era legată cu lanțuri de mîini și de picioare. Ea scrîșnea din dinți, fluiera, făcea spume, răcnea foarte tare, încît toate se spăimîntau de glasul și țipătul ei.

De multe ori, egumena cu surorile cele bătrîne se rugau lui Dumnezeu în biserică să izgonească pe diavol din femeia aceea care pătimea, dar rugăciunea lor nu era auzită; căci, după rînduiala lui Dumnezeu, acel lucru se păzea spre mai mare minune și spre arătarea Sfintei Eupraxia, mireasa lui Hristos, precum se va arăta mai la urmă. Atît de mult o muncea acel diavol, încît nimeni nu putea să se apropie de ea. Ea era legată într-o casă de dedesubt, de un stîlp, iar hrana și băutura i se dădeau de departe. Astfel se lega vasul cu mîncare de un băț lung, puneau pîine, bob și orice fel de verdețuri, și-i dădeau. Ea, de multe ori, apucînd vasul și bățul, le arunca în fața celor ce i le aduceau. Așa a fost ținută în mînăstire multă vreme.

Într-una din zile, portărița, venind la egumenă, i-a spus că a venit o femeie plîngînd, avînd cu sine un copil în vîrstă de opt ani. Copilul este slăbănog, mut și surd, și cere rugăciuni pentru tămăduirea lui. Egumena, știind, din descoperirea lui Dumnezeu, că acum se dăduse Eupraxiei darul tămăduirii și putere asupra duhurilor necurate, a chemat-o și i-a zis: "Du-te și ia pe copil de la maica aceea care stă dinaintea porții și adu-l aici". Ea, ducîndu-se și văzînd pe copil foarte bolnav, slăbănog, mut și surd, i-a fost milă de el și a suspinat. Deci, însemnîndu-l cu Sfînta Cruce, a zis: "Fiule, Dumnezeu, Care te-a făcut pe tine, Acela să te tămădu-iască". Și, luîndu-l de mîini, l-a dus la egumenă.

Copilul, fiind adus cu mîinile ei, îndată s-a tămăduit, a grăit și a început a chema pe mama sa. Eupraxia, văzînd pe copilul care grăia, s-a spăimîntat și l-a lăsat jos; iar copilul, sculîndu-se, a alergat la poartă, strigînd pe maica lui. Portărița s-a dus și i-a spus egumenei. Drept aceea, egumena, chemînd pe mama acelui copil, a zis către dînsa: "Soră, pentru aceea ai venit, ca să ne ispitești pe noi, aducîndu-ți copilul sănătos?" Maica copilului a răspuns: "Stăpîna mea, mă jur pe Domnul Hristos, că pînă în ceasul acesta, copilul meu nu grăia, nu auzea, nu lucra cu mîinile nimic, nici cu picioarele nu putea să umble". Atunci egumena a zis către acea femeie: "Cu darul lui Hristos, ai pe copilul tău sănătos; deci, du-te cu pace, slăvind pe Dumnezeu!"

Plecînd femeia cu pruncul său tămăduit, egumena a zis către Eupraxia: "Fiică, voiesc ca să hrănești cu mîinile tale pe acea soră care pătimește de îndrăcire în mînăstirea noastră, de nu te temi de ea". Eupraxia a zis: "Nu mă tem, doamna mea, și ceea ce-mi vei porunci, voi face". Eupraxia, luînd un vas cu fiertură și pîine, s-a dus la cea îndrăcită. Aceea îndată, scrîșnind din dinți, s-a repezit la dînsa și, apucînd vasul, voia să-l sfărîme. Iar Eupraxia, apucînd-o pe ea de mînă, i-a zis: "Viu este Domnul, că te voi arunca la pămînt și voi lua toiagul egumenei noastre și te voi bate pe tine, ca de acum să nu mai faci neorînduieli". Femeia îndrăcită, văzînd că Eupraxia este mai tare decît dînsa, Domnul întărind pe roaba sa, a început a se teme și a tăcut.

Dar sfînta a început cu blîndețe a o îndemna pe ea, zicîndu-i: "Șezi, sora mea, mănîncă și bea și nu te tulbura". Atunci ea, șezînd, a mîncat, a băut și s-a odihnit.

Din acea vreme a început a nu-i mai da ei hrană de departe cu bățul, ci hrana o primea din mîinile Eupraxiei, minunîndu-se toate surorile. Cînd vreodată îndrăcita începea a se tulbura, a înnebuni și a striga, surorile îi ziceau: "Taci, că vine Eupraxia la tine și te bate cu bățul!" Atunci îndată îndrăcita se îmblîn-zea și tăcea. Din această pricină, monahia Ghermana, cea mai sus pomenită, a fost cuprinsă iarăși de zavistie și zicea către celelalte surori: "Oare nu sînt alte surori care să ducă hrană celei îndrăcite afară de Eupraxia? Dați-mi mie pîine, căci și eu, asemenea, voi sluji celei îndrăcite ca și Eupraxia!" Deci ea, luînd pîine și linte, s-a apropiat de dînsa și i-a zis: "Soră, primește aceasta și mănîncă!" Dar cea îndrăcită a apucat-o pe ea cu tărie și i-a rupt hainele de pe dînsa pînă la piele, scrîșnind împotriva ei cu dinții. Deci, aruncînd-o cu fața la pămînt, a stat pe ea și a început a o mușca de grumaji și de spate; apoi, făcîndu-se mare țipăt și nici una neîndrăznind să se apropie de dînsa, Iulia a alergat la bucătărie și a zis Eupraxiei: "Pe Ghermana o omoară femeia cea îndrăcită!"

Atunci Eupraxia, alergînd, a apucat pe cea îndrăcită de mînă și de grumaji și a izbăvit pe Ghermana, fiind rănită și însîngerată. Apoi, Eupraxia a zis către cea îndrăcită: "Oare ai făcut bine de ai rănit așa de rău pe această soră?" Dar ea stătea scrîșnind din dinți și spumegînd, iar Eupraxia i-a zis: "Viu este Domnul, că din ceasul acesta, de vei mai face rău vreunei surori, nu te voi mai ierta; ci, luînd toiagul egumenei, te voi bate fără milă". Atunci ea, culcîndu-se a tăcut. A doua zi de dimineață, Eupraxia, mergînd să o cerceteze pe dînsa, a găsit-o dezbrăcată, cu hainele rupte și, șezînd pe pămînt, își aduna gunoiul său și-l mînca; fericitei Eupraxia i-a fost mare jale de ea și a lăcrimat. Deci, a îmbrăcat-o pe ea într-o haină și, aducîndu-i pîine și apă, a hrănit-o și a adăpat-o. După aceasta toată noaptea a petrecut-o în rugăciuni.

Dar Dumnezeu a descoperit egumenei rugăciunea ei, căci a doua zi a chemat-o pe ea și i-a zis: "Fiică Eupraxia, pentru ce ai tăinuit înaintea mea rugăciunea ta, ce o faci pentru aceea care pătimește? De mi-ai fi spus mie, apoi și eu m-aș fi ostenit împreună cu tine". Eupraxia a zis: "Iartă-mă, doamna mea, căci văzînd-o pe ea făcînd foarte urît, mi-a fost milă de dînsa". Atunci egumena a grăit către Eupraxia: "Fiică, am să-ți spun ceva, dar păzește-te să nu te mîndrești. Hristos ți-a dat ție putere asupra diavolilor și asupra acestui diavol".

Eupraxia, auzind acestea, a căzut la pămînt și și-a presărat capul cu țărînă și striga, zicînd: "Cine sînt eu, ticăloasa și plină de toată necurăția, ca să izgonesc diavolul, pe care voi, atîția ani rugîndu-vă, nu l-ați putut izgoni?" Egumena a zis: "Fiica mea, pe tine te așteaptă lucrul acesta, ca să se știe că mare răsplătire este pregătită pentru tine în ceruri, deci să nu fii neascultătoare, ci să faci ceea ce ți se poruncește". Apoi s-a dus la biserică și, aruncîndu-se cu fața la pămînt înaintea icoanei Domnului nostru Iisus Hristos, a udat pămîntul cu lacrimi, cerînd ajutor.

Deci, fiind silită din porunca egumenei, s-a dus la cea îndrăcită, iar surorile toate mergeau în urma ei, vrînd să vadă ceea ce era să se facă. Deci, Eupraxia, apropiindu-se de aceea care pătimea, i-a zis: "Domnul nostru Iisus Hristos, Care te-a zidit, te vindecă!" Zicînd acestea, a făcut pe chipul ei semnul Sfintei Cruci. Iar diavolul, răcnind foarte tare, a zis: "O, ce mincinoasă și spurcată este monahia aceasta. Iată că de mulți ani am petrecut în femeia aceasta, dar nimeni nu m-a izgonit pe mine pînă acum, iar nebuna aceasta vrea să mă izgonească". Eupraxia a zis: "Nu te izgonesc eu, ci Hristos, Dumnezeul meu, Căruia m-am făcut mireasă!"

Atunci diavolul a strigat: "O, ce necurată ești, nu voi ieși din această femeie, fiindcă n-ai luat putere ca să mă izgonești pe mine". "Eu sînt necurată și plină de toate spurcăciunile, precum și tu mărturisești, însă, poruncindu-ți Hristos, Dumnezeul meu, vei ieși din aceasta; iar de nu vei voi să ieși, apoi voi lua toiagul egumenei noastre și te voi bate pe tine!" Dar diavolul, răspunzînd, nu voia să iasă. Eupraxia, luînd toiagul egumenei, îl amenința pe el, zicînd: "Ieși, că te voi bate pe tine". Diavolul a zis: "Cum voi putea ieși, căci am făcut sfat cu dînsa și nu pot să-l calc".

Sfînta a lovit cu toiagul de trei ori și a zis: "Duh necurat, Domnul Hristos îți poruncește ție să ieși din zidirea lui Dumnezeu!" Însă diavolul, tînguindu-se, zicea: "Unde mă voi duce!" Sfînta a zis: "Du-te în întunericul cel mai din afară, în focul cel veșnic și în muncile cele fără de sfîrșit, care ți s-au pregătit ție, tatălui tău, satana, și tuturor care fac voia voastră". Iar surorile toate stăteau și priveau de departe, neîndrăznind să se apropie. Dar, de vreme ce diavolul nu voia să iasă pentru că se împotrivea mult, Sfînta Eupraxia, căutînd către cer, a zis: "Doamne, Iisuse Hristoase, nu mă rușina pe mine în ceasul acesta, ca să nu se bucure diavolul cel necurat!" Diavolul îndată, răcnind cu glas mare, a ieșit, iar femeia s-a făcut sănătoasă din ceasul acela. Apoi, luînd-o pe ea Eupraxia și sculînd-o, a îmbrăcat-o cu o haină curată. Deci, ducînd-o în biserică, toate surorile împreună au dat slavă și mulțumire lui Hristos Dumnezeu.

Sfînta Eupraxia, din ziua aceea, mai mult a început a se smeri, slujind tuturor surorilor ca o roabă. Iar cînd se aduceau copii neputincioși la mînăstire, egumena îi trimitea la Sfînta Eupraxia, care, deși nu voia, însă, supunîndu-se poruncii ei, îi tămăduia cu darul lui Hristos.

Cînd s-a apropiat vremea fericitului sfîrșit al Sfintei Eupraxia, egumenei i s-a arătat în vedenia visului descoperire de la Dumnezeu, că mireasa lui Hristos în curînd se va chema în cămara cea cerească. Deci s-a tulburat foarte mult de vedenia aceea, fiindu-i jale pentru despărțirea de dînsele a iubitei Eupraxia. După aceea, egumena a început a plînge și nici uneia n-a voit să spună acea vedenie.

Bătrînele, văzînd-o pe ea mîhnită și plîngînd, nu îndrăzneau să o întrebe pentru ce plînge așa. Apoi singure, umplîndu-se de mîhnire pentru întristarea ei, s-au apropiat de dînsa, grăind: "Doamnă și maica noastră, spune-ne nouă pentru care pricină ești în astfel de întristare, pentru că și inimile noastre s-au îndurerat văzîndu-te pe tine suspinînd?" Egumena a zis: "Nu mă siliți, că pînă mîine nu vă spun". Bătrînele au zis către dînsa: "Maica noastră, viu este Domnul, de nu vei spune, cu mare mîhnire vei răni sufletele noastre". Egumena a zis: "Nu voiam să vă spun pînă dimineață, dar de vreme ce mă siliți, am să vă spun. Eupraxia ne lasă pe noi, căci mîine se va duce din viața aceasta; dar nici una din voi să nu-i spuneți, ca să nu se tulbure și să nu știe această taină pînă va veni ceasul ei". Egumena spunînd acestea, surorile au plîns mult pentru că toate iubeau și cinsteau pe Eupraxia foarte mult, știind că este plăcută lui Dumnezeu și adevărată roabă și mireasă a lui Hristos; deci, socoteau că le este o mare pagubă a se lipsi de dînsa.

Plîngînd ele, una din surori, auzind plînsul bătrînelor și înștiințîndu-se de pricina plîngerii, a alergat la pitărie și a aflat pe Eupraxia cocînd pîine și împreună cu dînsa ostenindu-se și Iulia. Deci a zis către Eupraxia: "Doamnă, să știi că pentru tine plînge egumena cu bătrînele". Eupraxia și Iulia s-au mirat de cuvîntul acesta și stăteau tăcînd. Apoi Iulia a zis către Eupraxia: "Oare cel ce a fost altădată logodnicul tău, a rugat pe împăratul să te ia din mînăstire cu sila, și pentru acestea se întristează doamna egumena și bătrînele?" Sfînta a răspuns: "Viu este Domnul meu, Iisus Hristos, că, de s-ar aduna toate împărățiile pămîntului, nu vor putea să mă silească pe mine, ca eu să las pe Hristos, Mirele meu; însă, doamna mea, Iulia, du-te și înștiințează-te, pentru ce este plînsul acela, pentru că sufletul meu s-a tulburat foarte mult".

Deci, Iulia, ducîndu-se, a stat lîngă ușă și asculta cele ce vorbeau. Egumena spunea bătrînelor de acea vedenie, astfel: "Am văzut pe doi bărbați cinstiți, îmbrăcați luminos, intrînd în mînăstire și zicîndu-mi: "Lasă pe Eupraxia, căci îi trebuiește Împăratului!" Și iarăși au venit doi bărbați luminoși și mi-au zis: "Ia pe Eupraxia și o du pe dînsa la Împăratul!" Iar eu îndată, luînd-o pe dînsa, am plecat. Cînd am sosit la niște porți preaminunate, ale căror frumuseți nu pot a le spune, acelea s-au deschis de la sine, am intrat înăuntru și am văzut niște palate nefăcute de mînă, pline de slavă nespusă și un scaun înalt pe care ședea un Împărat prea- luminos. Deci, eu n-am putut să intru înăuntru, iar pe Eupraxia, luînd-o, au dus-o la Împărat. Ea, căzînd înaintea Lui, i s-a închinat și a sărutat Preacuratele Lui picioare. Am văzut acolo întuneric, apoi strălucire de îngeri și o mulțime de sfinți, toți stînd și privind la Eupraxia. După aceasta am văzut pe Maica lui Dumnezeu, pe Preacurata Fecioară Maria, stăpîna noastră, care, luînd pe Eupraxia, i-a arătat o cămară preafrumoasă și o cunună pregătită, strălucind cu slavă și cu cinste și am auzit un glas, zicînd către dînsa: "Eupraxia, iată răsplătirea și cununa ta! Deci, acum du-te, iar după alte zece zile să vii, ca să te îndestulezi de toate acestea întru nesfîrșiții veci"".

Această vedenie a spus-o egumena bătrînelor, vărsînd lacrimi din ochi, și le-a zis: "Iată, acum este a zecea zi de cînd am văzut această vedenie și mîine dimineață Eupraxia va muri!" Iulia, auzind aceasta, a început a se bate în piept și s-a dus la pitărie, plîngînd și tînguindu-se. Eupraxia, văzînd-o plîngînd, i-a zis: "Te jur pe tine cu Fiul lui Dumnezeu, să-mi spui ce ai auzit și pentru ce plîngi așa!" Iulia a răspuns: "Plîng căci astăzi ne vom despărți de tine, pentru că am auzit de la doamna noastră cea mare, că mîine te vei sfîrși!" Eupraxia, cînd a auzit de aceasta, îndată a slăbit și a căzut jos ca moartă. Iulia ședea lîngă dînsa și plîngea. Apoi Eupraxia a zis către Iulia: "Dă-mi mîna, sora mea, și spijinește-mă; scoate-mă pe mine în lemnărie și așează-mă acolo". Iulia a făcut așa.

Eupraxia, zăcînd la pămînt, plîngea, zicînd către Domnul: "Stăpîne, pentru ce Te-ai îngrețoșat de mine străina, care sînt în sărăcie și pentru ce m-ai trecut cu vederea? Iată vremea în care eu puteam să mă ostenesc și să mă lupt cu diavolul, dar Tu acum iei sufletul meu! Milostivește-Te, Doamne, spre mine, roaba Ta, și lasă-mă măcar numai anul acesta, ca să plîng pentru păcatele mele, căci sînt fără de pocăință și goală de fapte bune și n-am nădejde de mîntuire. Căci în mormînt nu este pocăință, nici lacrimi și nici morții nu Te vor lăuda pe Tine, Doamne, nici toți cei ce se pogoară în iad, ci cei vii vor binecuvînta numele Tău cel sfînt! Dăruiește-mi măcar un an, ca smochinului celui neroditor!"

Ea tînguindu-se astfel, a auzit-o una din surori și, alergînd, a spus egumenei și bătrînelor. Atunci egumena a zis: "Cine i-a spus cele grăite de noi și a tulburat sufletul ei? Nu v-am poruncit eu, ca nici una să nu-i spuneți această taină, pînă ce-i va veni ceasul? De ce ați făcut aceasta, tulburînd-o mai înainte? Mergeți și aduceți-o aici". Sfînta, fiind adusă, s-a aruncat la picioarele egumenei, zicînd: "Pentru ce nu mi-ai spus maica mea de sfîrșitul meu care s-a apropiat, ca să fi plîns păcatele mele? Iată, acum mă duc, neavînd nădejde de mîntuire, de vreme ce sînt străină de faptele cele bune; ci, miluiește-mă, stăpîna mea, și roagă-te lui Dumnezeu, să mă lase să mai viețuiesc un an, ca să mă pocăiesc de păcatele mele; căci, ducîndu-mă fără de pocăință, nu știu care întuneric mă va cuprinde și care muncă mă așteaptă pe mine".

Egumena a zis către dînsa: "Fiica mea, Eupraxia, viu este Domnul, că nestricăciosul tău Mire, Hristos, te-a făcut vrednică împărăției cerești și ți-a pregătit o cămară preafrumoasă și cununa slavei celei veșnice". Apoi egumena a început a-i spune toată descoperirea care o văzuse pentru dînsa și astfel i-a mîngîiat sufletul ei și a făcut-o cu bună nădejde. Egumena o ruga să mijlocească la Dumnezeu pentru dînsa, ca s-o învrednicească și pe ea de aceeași parte. Iar Eupraxia, zăcînd la picioarele egumenei, a început a slăbi cu trupul, căci mai întîi a început a

căsca și a tremura, apoi au cuprins-o frigurile. Egumena a zis către surori: "Luați-o și duceți-o în casa cea de rugăciune, pentru că vine ceasul ei!"

Deci, luînd-o, au pus-o în casa de rugăciune, iar surorile ședeau lîngă dînsa triste, plîngînd pînă seara. Seara, egumena a poruncit surorilor să mănînce și doar Iulia să rămînă singură lîngă Eupraxia; pentru că aceea niciodată nu se depărta de dînsa. Iulia, închizîndu-se cu dînsa, a petrecut pînă dimineață. Ea se ruga de Eupraxia, zicînd: "Soră, să nu mă uiți înaintea Domnului; să-ți aduci aminte că am fost nedespărțită de tine pe pămînt, că te-am învățat la citirea cărților și că te-am îndemnat la nevoință. Deci, roagă pe Hristos, ca să mă ia și pe mine cu tine!"

Sosind dimineața, egumena a văzut că Eupraxia este în răsuflările cele mai de pe urmă și a trimis la surori, zicînd: "Să vină să sărute pe Eupraxia cu sărutarea cea din urmă, pentru că se sfîrșește!" Surorile, adunîndu-se, o sărutau plîngînd și zicînd: "Soră, pomenește-ne și pe noi în împărăția lui Hristos!" Ea tăcea, neputînd să vorbească. Mai pe urmă de toate a venit la dînsa și aceea pe care o izbăvise de muncire diavolească și îi săruta mîinile, plîngînd și zicînd: "Aceste sfinte mîini mult mi-au slujit mie, nevrednica lui Dumnezeu, și cu ele s-a izgonit din mine diavolul care m-a muncit". Eupraxia nu-i răspundea. Egumena i-a zis: "Soră Eupraxia, nu miluiești pe această soră și nu-i răspunzi nimic, pentru că plînge așa?"

Eupraxia, uitîndu-se spre sora aceea, i-a zis: "Soră, pentru ce mă ostenești? Lasă-mă să mă odihnesc, că sînt aproape de sfîrșit. Însă, teme-te de Dumnezeu, că El te va păzi pe tine". Apoi, uitîndu-se la egumenă, a zis: "Maica mea, roagă-te pentru mine, că mare osteneală este sufletului meu în ceasul acesta". Egumena a început a se ruga pentru dînsa cu toate surorile. Cînd a sfîrșit rugăciunea și a zis "Amin", Sfînta și Cuvioasa mireasă a lui Hristos, Eupraxia, și-a dat cinstitul și sfîntul ei suflet în mîinile lui Dumnezeu, viețuind treizeci de ani de la nașterea sa. Surorile, plîngînd mult după dînsa, au îngropat-o lîngă maica sa și au preamărit pe Dumnezeu, că s-au învrednicit să aibă între dînsele o soră atît de plăcută Lui.

Iulia a petrecut nedepărtată de lîngă mormîntul ei trei zile, plîngînd și tînguindu-se; iar a patra zi a venit la egumenă veselă și bucuroasă și i-a zis: "Maica mea, roagă-te pentru mine, că mă cheamă Hristos, pe Care L-a rugat fericita Eupraxia pentru mine, păcătoasa, ca să fiu împreună cu dînsa". Zicînd aceasta și sărutînd pe toate surorile, într-a cincea zi s-a sfîrșit; și a îngropat-o lîngă mormîntul Sfintei Eupraxia. După treizeci de zile, Cuvioasa egumenă Teodula diaconița, chemînd pe surori, le-a zis: "Să vă alegeți o altă maică în locul meu, care să vă poată povățui, pentru că pe mine mă cheamă Domnul, pe care Cuvioasa Eupraxia L-a rugat mult pentru mine, ca să mă rînduiască cu dînsa și cu Iulia, că și ele împreună s-au învrednicit cămării cerești, la care mă duc și eu acum".

Surorile toate s-au veselit pentru Eupraxia și Iulia, că au intrat în bucuria Domnului lor, și se rugau ca și ele să se învrednicească de aceeași parte; iar pentru maica care le lăsa, plîngeau, și și-au ales pe una din surori, anume Teognia, ca să le fie egumenă. Apoi, chemînd-o egumena, a zis către dînsa: "Știi bine toată rînduiala și tipicul vieții mînăstirești. Te jur cu Preasfînta și cea de o ființă Treime, să nu cîștigi la mînăstire averi, nici oarecare bogății, ca să nu întorci mintea surorilor spre grijile pămîntești și, pentru acelea, să se lipsească de cele cerești; ci mai vîrtos, defăimînd toate cele vremelnice, să cîștige pe cele veșnice". Iar către surori a zis: "Știți viața Sfintei Eupraxia, faceți-vă urmă-toare ei, ca să vă învredniciți părții celei cu dînsa întru cămara cea cerească". Apoi, dînd tuturor sărutarea cea din urmă, a poruncit s-o ducă în casa de rugăciuni, să închidă ușile și să nu intre la dînsa nici una pînă a doua zi. Surorile, intrînd a doua

zi dimineață, au găsit-o sfîrșită întru Domnul și, plîngînd, au îngropat-o lîngă Sfînta Eupraxia. Din ziua aceea n-au mai îngropat pe nici una în locul acela.

Multe minuni se făceau la cinstitele moaște ale celor plăcute lui Dumnezeu; pentru că se dădeau tămăduiri de toate neputințele și se izgoneau diavolii, care strigau, zicînd: "O, Eupraxie, și după moarte ne biruiești și ne alungi!"

Într-acest fel a fost petrecerea și viața Cuvioasei Eupraxia, care s-a învrednicit slavei celei cerești. Deci, să ne sîrguim și noi să-i urmăm ei. Să cîștigăm smerenia, ascultarea, blîndețea, iubirea și osteneala, răbdarea, curăția și întreaga ei înțelepciune, ca și noi, cu rugăciunile ei, să ne aflăm vrednici bunătăților veșnice și bucuriei și petrecerii cu cetele îngerești și să ne învrednicim a ne sătura de slava Domnului nostru Iisus Hristos, întru împărăția Lui cea cerească, cu toți sfinții, întru nesfîrșiții veci. Amin.

---

70. VIAȚA CUVIOSULUI MACARIE, EGUMENUL MĂNĂSTIRII DE LA APELE GALBENE

(25 IULIE)

Plăcutul lui Dumnezeu, Macarie, cel numit cu numele fericirii, s-a născut în cetatea Novgorodului de Jos, din părinți dreptcredincioși și temători de Dumnezeu. Tatăl său se numea Ioan, iar mama sa, Maria. El era vrednic de mirare, încă de cînd era la pieptul maicii sale; căci, fiind mic, cînd suna clopotul bisericii la Utrenie, se deștepta din așternutul său și plîngea ca un prunc înțelept și, prin lacrimi - de vreme ce nu putea vorbi -, își arăta dorința, ca să-l ducă în biserică. El nu plîngea numai la Utrenie, ci și la toată cîntarea bisericească cînd suna clopotul, iar în vremea cealaltă era blînd. Părinții la început, neînțelegînd pricina plîngerii pruncului, se întristau. Dar odată, fiind un praznic oarecare și sunînd clopotul de Utrenie, pruncul a început

să plîngă foarte tare, după obicei. Părinții, voind să se ducă la biserică, ziceau între ei: "Dacă pruncul nostru n-ar plînge la sfînta biserică, l-am duce totdeauna la cîntările bisericești".

Deci, luîndu-l, l-au dus cu ei și, îndată, cînd au intrat cu dînsul în biserică, pruncul a încetat a plînge. Sfîrșindu-se cîntarea bisericească, pruncul se bucura foarte mult și zîmbea către maica sa. Căci, precum de demult, glasul Preacuratei Fecioare, venind spre Sfînta Elisabeta, a umplut de bucurie pe pruncul ce se purta în pîntecele maicii, pe Sfîntul Ioan Înaintemergătorul - precum zice Scriptura: *Glasul închinării tale fiind în urechile mele, saltă pruncul de bucurie în pîntecele meu* - tot asemenea era și cu acest fericit prunc. Căci, imediat cum auzea glasul cîntării bisericești în urechile lui, plîngerea i se schimba întru bucurie; astfel, din acea vreme părinții lui, înțelegînd pricina plîngerii pruncului, au poruncit, ca la fiecare cîntare bisericească, să-l ducă în biserică. Dacă vreodată nu-l duceau în biserică, iarăși plîngea nemîngîiat, iar dacă îl duceau, se bucura; iar cînd se întorcea de la biserică, era vesel. Din aceasta au cunoscut părinții lui, că în prunc este o dumnezeiască rînduială.

Venind el în vîrstă, a fost dat la învățătura cărții, în care, sporind degrabă cu darul lui Dumnezeu, s-a făcut foarte priceput, nu după măsura anilor săi tineri, ci mai presus, covîrșind pe vîrstnicii săi și asemănîndu-se bărbaților celor mai desăvîrșiți. Pentru că în anii săi copilărești, se arăta cu mintea și obiceiul bărbatului celui mai desăvîrșit, nedîndu-se la jucăriile copilărești, ci în tăcere și blîndețe, lua aminte la învățătura ce îi stătea înainte. Apoi în toate diminețile umbla la biserică și cu dulceață, ascultînd citirile și cîntările bisericești, se aprindea cu duhul de dragostea lui Dumnezeu, din tinerețile sale deprinzîndu-se la obiceiul cel bun și plăcut lui Dumnezeu. Pentru aceea el era iubit de toți și toți spuneau pentru dînsul cîte un cuvînt proorocesc, cum că copilul acela avea să fie un bărbat plăcut lui Dumnezeu. Părinții lui se bucurau de dînsul, ca de un mare dar dumnezeiesc și mulțumeau lui Dumnezeu.

Copilul, văzînd rînduiala monahicească, o dorea foarte mult, Duhul Sfînt aprinzîndu-se în inima lui. Nespunînd nimănui dorința și scopul său, a ieșit în taină din casa părintească și s-a dus la o mînăstire de pe malul rîului Volga, care se numea Pecersca, și care era la o depărtare de cetate ca la trei stadii. Ajungînd la sfînta mînăstire, a rugat pe arhimandrit să-l primească în rînduiala monahicească.

Pe atunci era arhimandrit Dionisie, care după aceea a fost episcop al cetății Suzdal. Acela, văzînd pe copil tînăr, l-a întrebat de unde este și din ce neam. Dar el spunea că este din altă cetate, fără neam, orfan și sărac și că dorește să slujească lui Dumnezeu. Arhimandritul, văzînd pe copil că este priceput și cunoscînd că este vas ales al Sfîntului Duh, l-a primit și după cîtăva vreme l-a îmbrăcat în chipul îngeresc. Apoi, ducîndu-l în chilia sa, i s-a făcut lui povățuitor și învățător. Deci, fericitul Macarie, îndeplinindu-și dorința, a început a se nevoi cu toată osîrdia, împlinind toate faptele bune care se cuvin monahilor și plăcînd lui Dumnezeu întru toate și povățuitorului său ca Însuși lui Hristos, asemenea și fraților. Făcînd el toată ascultarea cu smerenie și blîndețe și păzind tăcerea cu nerăutate, s-a arătat de la început a fi desăvîrșit monah și bun nevoitor.

Deci, după plecarea lui de acasă, tatăl și maica lui l-au căutat pretutindeni; dar, negăsindu-l, s-au mîhnit foarte mult, pentru că nu se pricepeau unde s-ar fi ascuns. Ei socoteau că ori vreo fiară l-a mîncat, ori de oameni răi este dus sau ucis sau a pierit în alt chip, și pentru aceasta se tînguiau nemîngîiați. După trei ani, s-a întîmplat lui Ioan, tatăl lui Macarie, că s-a întîlnit cu un monah oarecare din mînăstirea aceea, cu care avea cunoștință și care venise în cetate pentru trebuința mînăstirească; și i-a spus lui mîhnirea sa pentru fiul cel pierdut și timpul în care a dispărut. Atunci monahul a zis lui Ioan: "Mi se pare că în acea vreme, mai înainte cu

trei ani, a venit în mînăstirea noastră un copilaş frumos la chip şi bun la fire, cu îmbrăcăminte proastă, pe care, primindu-l arhimandritul, l-a călugărit. El este acum în mînăstire, unde se nevoieşte în călugărie şi în fapte bune, sporind mai mult decît toţi, iar numele lui este Macarie".

Auzind Ioan acestea, i s-a rănit inima ca de o săgeată şi, plîngînd cu umilinţă, a alergat la mînăstirea aceea, căutînd încoace şi încolo, vrînd să vadă pe fiul lui tuns în călugărie. Atunci arhimandritul, intrînd în chilie, a zis lui Macarie: "Fiule, tatăl tău, de care tu nu ne-ai spus, a venit aici, te caută şi voieşte să te vadă". Fericitul Macarie a răspuns: "Tată îmi este mie Domnul Dumnezeul meu, Cel ce a făcut cerul şi pămîntul, iar după Domnul Dumnezeu, tu, învăţătorul meu, îmi eşti tată".

Ioan, tatăl lui, care stătea afară lîngă chilie, auzind glasul fiului său, a strigat cu bucurie şi cu plîngere, zicînd: "Macarie, fiul meu, arată-ţi faţa tatălui tău şi nu ne mai lăsa în întristare pe mine şi pe maica ta!" Dar el, stînd înăuntrul chiliei, a răspuns: "Tată, nu ne este cu putinţă să ne vedem aici, deoarece Hristos Domnul grăieşte în Evanghelie: *Cel ce iubeşte pe tată sau pe mamă mai mult decît pe Mine, nu este vrednic de Mine...* De doreşti să mă vezi aici, atunci poate nu vrei să mă vezi în viaţa ce va să fie. Oare nu este mai bine să ne vedem acolo în veci întru darul Domnului nostru, decît aici vremelnic? Deci, să nu mă superi, tată, ci mergi cu pace întru ale tale, că eu, pentru dragostea ta, nu pot să mă lipsesc de dragostea Domnului meu".

Atunci tatăl lui mai mult a început a plînge şi a grăi: "Fiul meu cel scump, de nu vei arăta tatălui tău faţa ta, nicidecum nu mă voi duce de la chilia aceasta. Oare eu nu mă bucur de mîntuirea ta? Şi oare socoteşti să fac vreo împiedicare alergării tale celei bune? Nicidecum. Ci numai voiesc să-ţi văd faţa şi să vorbesc puţin cu tine". Iar fericitul petrecea ca un diamant tare, neînduplecîndu-se la rugămintea cea cu lacrimi a tatălui său, nevoind nicidecum să se arate. Apoi tatăl a zis: "O, fiul meu, măcar dreapta ta să mi-o întinzi mie printre ferestre". Deci, cuviosul abia cu mare greutate şi-a întins mîna, potolind tînguirea tatălui său. Deci, apucîndu-l tatăl său de mînă, i-a zis: "Macarie, fiul meu cel dulce, mîntuieşte-ţi sufletul tău şi roagă-te lui Dumnezeu pentru noi să ne mîntuim cu rugăciunile tale". Astfel s-a dus Ioan în casa sa, bucurîndu-se, a spus şi soţiei sale despre fiul lor. Deci, amîndoi s-au bucurat şi au slăvit pe Dumnezeu.

Cuviosul Macarie, petrecînd în locaşul acela, sporea zi de zi în nevoinţele monahiceşti şi întrecea cu faptele cele bune pe monahii care erau acolo. Pustnicia lui era mai presus decît a tuturor, căci mînca foarte puţin, numai să nu moară de foame. Cînd stătea cu fraţii la masă, primea hrana cu atît de mare înfrînare şi frică de Dumnezeu, parcă ar fi primit împărtăşirea cu dumnezeieştile Taine, şi numai se prefăcea că mănîncă, ca să nu se cunoască postirea lui. Pentru o viaţă ca aceasta a lui, după o vreme a început a fi cinstit şi slăvit între toţi fraţii. Nevoind cinstea şi slava omenească, s-a gîndit să plece din mînăstirea aceea, să se depărteze de oameni în pustie, pentru că-i venise dorinţă de dulceaţa liniştii.

Deci, căutînd o vreme potrivită, a ieşit în taină, precum ieşise din casa părintească, şi a plecat, punîndu-şi nădejdea în Dumnezeu, întărindu-se cu credinţa şi înarmîndu-se cu rugăciunea. Umblînd el prin pustie, s-a dus la rîul Luha şi, plăcîndu-i locul acela, şi-a făcut o colibă mică, unde a început a vieţui singur întru Dumnezeu. Dar ce fel au fost nevoinţele lui în pustia aceea, ce fel i-a fost lupta cu nevăzuţii vrăjmaşi, ce fel i-a fost răbdarea şi osteneala, cine poate să le spună? Toate acestea erau ştiute numai de Dumnezeu, Cel ce vede toate.

Dar făclia aceea nu putea fi ascunsă sub obrocul singurătăţii multă vreme, ci, după o vreme oarecare, a venit la arătare, descoperind Domnul pe robul Său spre folosul multora. Deci,

au început a veni la dînsul cei care căutau mîntuirea și, folosindu-se de el, părăseau cele lumești și se sălășluiau lîngă dînsul, ca cei ce își găseau multă dobîndă duhovnicească împreună cu el. După cîțiva ani, adunîndu-se mulți frați, s-a făcut acolo mînăstire de monahi și s-a zidit o biserică în numele Botezului Domnului nostru Iisus Hristos, prin sîrguința și ostenelile Cuviosului Macarie. Deci, așezîndu-se toate bine în locașul acela, plăcutul lui Dumnezeu dorea liniștea, pe de o parte nesuferind gîlcevile și grijile cele din afară, iar pe de alta, fugind de slava omenească; căci se vedea cinstit de toți, tulburîndu-i-se liniștea de cei ce veneau la dînsul. Deci, hotărînd fraților alt egumen, în ascuns de toți a ieșit de acolo și s-a dus în pustia cea dinlăuntru.

Umblînd el prin locuri neumblate, povățuindu-l Dumnezeu, s-a dus la Apele Galbene, unde era un iezer de partea cealaltă de rîul Volga. Plăcîndu-i acel loc, s-a sălășluit într-însul, slăvind pe Dumnezeu, și și-a făcut acolo o peșteră mică. La început viețuia singur, precum făcuse și la locul cel dintîi de lîngă rîul Luha. Apoi Dumnezeu, Care rînduiește toate cele de folos, a făcut pe robul Său arătat oamenilor și l-a preamărit nu numai între creștini, dar și între agarenii care locuiau în părțile acelea sub stăpînirea Rusiei, și a plecat inima lor la milă pentru plăcutul Său. Aceia, venind la Sfîntul Macarie și văzîndu-i necîștigătoarea lui petrecere în pustie, se mirau de răbdarea lui și se umileau. Deci, îi aduceau pîine, faguri de miere, grîu și cele de hrană. El le primea cu mulțumire, dar nu le păstra pentru el, ci pentru cei ce veneau la dînsul, că începuseră mulți a-l cerceta, unii folosindu-se de viața lui; alții, din cuvintele lui cele de Dumnezeu insuflate; iar alții, lepădîndu-se de lume, doreau să viețuiască lîngă dînsul, ca prin povățuirea lui să afle calea mîntuirii.

Cuviosul, aducîndu-și aminte de Cuvîntul Domnului, Care zice: *Pe cel ce vine la Mine, nu-l voi scoate afară*, nu întorcea înapoi pe cei ce veneau la dînsul, nici nu-i oprea pe cei ce voiau să locuiască în pustie. După multă vreme, adunîndu-se mulți frați, s-a făcut și acolo mînăstire, iar Cuviosul Macarie, adăugînd sîrguințe și osteneli, a zidit biserică în numele Preasfintei Treimi. Deci, s-a făcut egumen fraților, îngrijindu-se de mîntuirea lor, iar de cele de nevoie ale vieții se îngrijea Dumnezeu, pe de o parte, binecu-vîntînd ostenelile lor cu îndestulare, iar pe de alta, trimițîndu-le cele de trebuință prin mîinile oamenilor celor milostivi. Mînăstirea Cuviosului Macarie din pustie se făcuse slăvită și începuseră a veni și mai mulți frați și se tundeau de dînsul în chipul monahicesc.

Între aceștia era și fericitul Grigorie, care se numea Pelșemschii. Acesta, socotind deșertăciunea lumii acesteia, precum se scrie în viața lui, și lăsîndu-și părinții săi, a venit în locul cel pustiu ce se numea "apele galbene", la Cuviosul Macarie egumenul, și s-a tuns de dînsul în schima monahală. El s-a făcut pustnic, privind la Sfîntul Macarie, începătorul său, și s-a învrednicit de rînduiala preoțească pentru bunătatea lui cea mare; căci fiii buni se aseamănă bunului părinte și ucenicii iscusiți se aseamănă iscusitului învățător. Deci, străbătuse vestea în toată Rusia de viața cea lui Dumnezeu plăcută a Cuviosului Macarie și de turma lui cea adunată; iar numele lui era cinstit, nu numai între popoare, dar și între domni. Aceia îi dădeau din averile lor, cele trebuincioase pentru întărirea mînăstirii lui, care, fiind desăvîrșită în toate, înflorea cu podoabele sale cele din afară și dinlăuntru, cu ocîrmuirea și cu frumoasa rînduială mulți ani, avînd în sine ceată de monahi îmbunătățiți, aleasă și plăcută lui Dumnezeu.

Acel cuvios le era tuturor slujitor, precum Domnul poruncește să fie un întîistătător, zicînd în Evanghelie: *care între voi va vrea să fie mare, să fie slujitorul vostru; și care între voi va vrea să fie întîiul, să vă fie slugă*. Egumenul se ostenea, slujind supușilor săi, și păstorul plăcea oilor sale; pentru că la toate slujbele mînăstirești el se afla întîi și niciodată nu se vedea obosit în toate zilele vieții lui, pînă la bătrînețe. Și i se făcuse și numire între oamenii din acel loc, pentru că îl numeau Macarie Jeltovodski, căci se sălășluise lîngă Apele Galbene și făcuse

mînăstirea. Asemenea și mînăstirea lui o numeau Jeltovodska, care este păzită cu darul lui Dumnezeu pînă acum, măcar că a pătimit pustiire în vremile cele vechi, despre care se va vorbi îndată.

În anul de la facerea lumii 6944, (sau de la Hristos 1436) în zilele binecredinciosului și marelui domn Vasile Vasilievici, prin voința lui Dumnezeu, s-a făcut năvălirea agarenilor asupra părților Rusiei, căci păgînul împărat al acelor hoarde, anume Uluamet, fiind gonit din împărăția și patria sa, se apropiase de hotarele Rusiei. Deci, șezînd în cetatea cea pustiită a Cazanului, a început a-și lăți stăpînirea sa, prădînd și pîrjolind pămîntul Rusiei. Fiul său, Momotec, s-a dus cu război asupra cetății Novgorodul de Jos, și, risipindu-se ostașii turcilor pretutindeni, au pustiit cu sabie și cu foc toate locuințele creștinești, pe cîte au putut să le ajungă mîna lor cea păgînă. Ei au străbătut și locurile cele pustii și au ajuns pînă la mînăstirea Jeltovodska (Apa Galbenă), a Cuviosului Macarie, în care, năvălind fără de veste, au omorît pe toți monahii și mirenii care se aflau într-însa. Pe unii i-au secerat cu sabia, ca spicele din țarină, iar pe alții i-au robit și mînăstirea au ars-o. Pe Cuviosul Macarie, prinzîndu-l viu, l-au dus cu ceilalți robiți la voievodul lor. Căci numele lui Macarie era știut și între turci pentru viața lui slăvită și îmbunătățită.

Voievodul, văzînd pe Cuviosul Macarie, bărbat cinstit și împodobit cu căruntețe, știa toate cele despre cuvioșia sa, fiindcă era bun și blînd și nefăcînd rău nimănui, ci tuturor făcînd bine. Căci cuviosul îi primea cu dragoste pe toți și-i odihnea nu numai pe creștini, ci și pe turcii care veneau la dînsul. Pentru aceasta i s-a făcut milă voievodului de dînsul, Dumnezeu înmuind inima păgînilor, și ocăra pe ostașii săi cu mînie, zicîndu-le: "De ce ați supărat pe un om bun și sfînt ca acesta, care nu se lupta cu voi, stricîndu-i locuința? Au nu știți că pentru unii oameni blînzi ca aceștia se mînie Dumnezeu, Care este unul pentru toți oamenii?"

Voievodul agarenilor, milostivindu-se, a dat libertate Cuviosului Macarie și tuturor celor ce erau cu dînsul, împreună cu averile lor. Cu el mai erau ca la patruzeci de bărbați mireni, afară de femei și de copii; pe toți aceia i-a dăruit cuviosului, poruncindu-i cuviosului părinte să nu mai locuiască în acele locuri, zicînd: "Să te duci fără de întîrziere din locurile acestea, unde vei vrea, fiindcă pămîntul acesta este al nostru, supus împărăției Cazanului".

Deci, cuviosul s-a rugat voievodului să-l lase mai întîi să meargă să îngroape pe frații săi uciși în mînăstire. Deci, sfîntul a mers cu toți oamenii cei liberați cu dînsul la locașul său cel dărîmat și, văzînd trupurile fraților săi, a plîns pentru dînșii cu amar; că se vedeau cuvioșii părinți ca cei de demult, uciși în Sinai și Rait, precum și în mînăstirea Cuviosului Sava, căci și aceștia au băut același pahar de chinuri ca și acei cuvioși mucenici ce s-au învrednicit părții și împărăției lui Hristos. Cuviosul Macarie, adunînd trupurile celor uciși și îngropîndu-le în cîntare de psalmi, s-a sfătuit cu oamenii care erau cu dînsul, unde să se ducă de acolo, căci sfîntul nu se îngrijea pentru sine. El, care murise o dată pentru lume, era gata să moară și din această viață vremelnică; dar grija lui era pentru oamenii cei liberați cu dînsul, ca să nu cadă iarăși în mîinile agarenilor, care nu-i lăsau să se ducă la locuințele lor de mai înainte ce erau pustiite, ci să se mute aiurea, în alte locuri îndepărtate. Deci s-au hotărît să meargă spre hotarele Galiției, care are o depărtare de Apele Galbene, ca la 250 de stadii și mai mult. Rugîndu-se el lui Dumnezeu și punînd nădejdea sa în El, au plecat în cale de frica păgînilor, prin păduri neumblate și prin bălți; atunci fiind luna iunie.

Mergînd ei multe zile, n-a ajuns poporului pîinea și era mare mîhnire celor ce slăbeau de foame, pentru că nu se găsea la dînșii nimic de mîncare. Dar după rînduiala dumnezeiască și cu rugăciunile Cuviosului Macarie, împreună călător cu ei, au găsit într-un loc strîmt, un animal

sălbatic, care se numește zimbru, l-au prins viu și voiau să-l junghie pentru hrană. Deci, cereau sfîntului părinte binecuvîntare și dezlegare de post, căci atunci era postul apostolilor, și încă mai erau trei zile pînă la praznicul Sfinților Apostoli Petru și Pavel. Dar cuviosul nu-i binecuvînta să dezlege postul cel așezat de Sfînta Biserică, ci le poruncea să aștepte cu răbdare ziua praznicului apostolesc, mîngîindu-i cu cuvinte insuflate de Dumnezeu și întărindu-i în răbdare.

El le-a poruncit să taie urechea zimbrului prins și să-l lase viu, căci le zicea: "Fiilor, să mă credeți, că dumnezeiasca purtare de grijă nu vă va lăsa pe voi. În ziua în care va veni dezlegarea postului, în acea zi se va da și zimbrul în mîinile voastre. Deci, să mai așteptați încă pînă a treia zi, căci Domnul este puternic să păzească viața voastră de moarte". Atunci oamenii au făcut după porunca sfîntului, căci, tăind urechea zimbrului, l-au slobozit și astfel au mers trei zile și trei nopți flămînzi. Cuviosul, care din tinerețe era deprins cu postirea, nu se îngrijea de sine și se ruga lui Dumnezeu pentru dînșii ca să-i întărească.

Deci, zicea către oameni: "Fiii mei, nu vă mîhniți, ci rugați-vă Domnului, pentru că Cel ce în pustie a hrănit cu mană pe Israil patruzeci de ani, Acela este puternic ca și pe voi să vă hrănească în aceste zile; căci El pe toate cele ce le-a zidit în această viață, le hrănește și le înviază, cu dreapta Sa cea dătătoare de viață, după cum scrie în psalmi: *Deschizi mîna Ta și saturi pe tot cel viu de bună voie!* Oamenii, întărindu-se ca și cu pîine, se îmbărbătau de cuvintele cuviosului, ca cele ce erau cu adevărat hrană duhovnicească; căci Atotputernicul și hrănitorul Dumnezeu le ușura foamea fără hrană și-i păzea pe ei, încît nici din copiii cei mici n-au murit în foamea aceea.

Sosind ziua Sfinților Apostoli, Cuviosul Macarie, abătîndu-se puțin de popor în pustie, și-a ridicat mîinile spre cer și s-a rugat, zicînd: "Te laud, Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeule cel binecuvîntat, Care ne-ai păzit vii pînă acum. Cu adevărat Te binecuvintează toată suflarea și toată făptura, că în Tine toate viază și se mișcă. Deci caută cu milostivire din înălțimea Ta cea sfîntă și ascultă rugăciunea nevrednicului Tău rob și, precum altădată ai hrănit cinci mii de oameni cu cinci pîini, tot așa și pe acești oameni ai Tăi hrănește-i în această pustie, prin milostiva și iubitoarea Ta rînduială". Astfel rugîndu-se sfîntul, îndată zimbrul cel pomenit mai înainte a fost adus de o mînă nevăzută în mijlocul poporului, care l-a prins viu cu mîinile. Văzîndu-i urechea cea tăiată, au cunoscut că este același, iar nu altul. Deci, s-au mirat foarte mult și l-au adus la sfîntul cu bucurie. Iar el, văzînd acel vînat minunat, a dat slavă lui Dumnezeu și l-a binecuvîntat spre mîncare.

Oamenii, junghiind zimbrul și frigîndu-l, toți au mîncat și s-au săturat din destul și au mulțumit lui Dumnezeu. Iar sfîntul a zis către dînșii: "Fiilor, de acum înainte să nu vă mai mîhniți pentru mîncare, să nădăjduiți numai spre Dumnezeu și să fiți mulțumiți". Pornind de acolo, totdeauna găseau hrană trimisă lor de Dumnezeu; uneori zimbru, alteori cerb, care cu blîndețe venind în mîinile lor, îl prindeau. Această purtare de grijă a lui Dumnezeu a ținut pînă ce au trecut drumul acela lung și pustiu și s-au apropiat de rîul ce se numește Unja, ajungînd în cetatea cu același nume, adică în hotarele pămîntului Galiției.

Cetatea Unja era mică în acea vreme, iar împrejurul ei avea numai cîteva sate mici. Cuviosul mergînd cu poporul acela, locuitorii cetății, înștiințîndu-se de venirea lui, au ieșit cu bucurie în întîmpinare, pentru că auziseră de sfințenia lui, și l-au primit cu cinste și cu dragoste, ca pe îngerul lui Dumnezeu. Cei ce veniseră, spuneau cum Domnul a arătat minunat mila Sa spre dînșii, liberîndu-i din robie, și cum cuviosul i-a scăpat de foame, prin dumnezeiasca purtare de grijă, hrănindu-i cu rugăciunile sale. Cei ce auzeau acestea, slăveau pe Dumnezeu, iar pe

plăcutul Lui foarte mult îl cinsteau. Însă el, nesuferind cinstea și slava oamenilor, dorea iarăși liniștea pustiei și întreba pe locuitorii de acolo, unde ar putea găsi un loc plăcut lui pentru petrecere.

Deci, i s-a ales lui un loc bun ca la cincisprezece stadii departe de rîul Unja, care era neted și șes, avînd împrejur păduri frumoase; iar oamenii care merseseră cu sfîntul, s-au sălășluit fiecare unde au voit; unii în cetate, iar alții în satele de primprejur. Cuviosul, iubind locul acela arătat lui în pustie, a înfipt o cruce și, zidind o chilie, s-a sălășluit acolo. Tot acolo, după puțină vreme și cu bunăvoința lui Dumnezeu, s-a întemeiat și mînăstire pentru petrecerea monahilor.

Fericitul Macarie, viețuind după obiceiul său întru cuvioșie și dreptate, slujea lui Dumnezeu prin rugăciuni ziua și noaptea, prin doxologii și osteneli pustnicești, făcîndu-se tuturor chip de dumnezeiască plăcere și de sfințenie. Acestea s-au adeverit prin darul cel minunat al tămăduirii ce i s-a dat de la Dumnezeu. Căci pe o fecioară oarecare, îndrăcită și oarbă, care a fost adusă de părinți la dînsul, a tămăduit-o prin semnul Sfintei Cruci și prin rugăciune, izgonind dintr-însa pe diavol și dînd ochilor ei vedere curată.

Ajungînd la adînci bătrîneți și fiind aproape de sfîrșit, s-a dus după o trebuință sau, mai bine zis, după a lui Dumnezeu rînduială, în cetatea Unja. Acolo, îmbolnăvindu-se și cunoscîndu-și plecarea sa către Dumnezeu, a poruncit ca, după moartea lui, să-i ducă trupul în pustie, la mînăstire. Apoi, rugîndu-se lui Dumnezeu și dînd tuturor pace, binecuvîntare și ultima sărutare, a adormit întru Domnul în 25 zile ale lunii iulie, plin de zile și de dumnezeiască plăcere, petrecînd în nevoințe monahicești ca la 80 de ani, iar de la nașterea lui, 95 de ani. În ceasul acela în care Cuviosul Macarie și-a dat sfîntul său suflet în mîinile lui Dumnezeu, toată cetatea, satele de primprejur, toți oamenii cîți se aflau prin case, pe drumuri și ori unde se întîmplau, s-au umplut de o minunată mireasmă, ca și cum ar fi ieșit din tămîie și smirnă, și toți au cunoscut că Sfîntul Macarie Jeltovodski s-a mutat către Domnul. Dumnezeu a cinstit moartea plăcutul Său cu o minune ca aceea, după cum se scrie: *Cinstită este înaintea Domnului moartea cuviosului Lui...*

Deci, la cinstitul lui trup s-a adunat toată cetatea și mulțime de oameni din satele de primprejur și au făcut multă plîngere de pierderea unui luminător și rugător către Dumnezeu ca acela. Deci, ducîndu-l cu lumînări, cu tămîieri și cu cîntare de psalmi în mînăstirea lui din pustie, după cum a poruncit, l-au îngropat cu cinste, slăvind pe Dumnezeu. În vremea morții acestui sfînt părinte, a aducerii cinstitelor lui moaște din cetate în mînăstire și a îngropării, mulți neputincioși, fiind cuprinși de diferite boli, cu rugăciunile cuviosului au luat tămăduire și sănătate. Asemenea și după moartea lui, a început a se da tămăduiri de la cinstitul lui mormînt, celor ce veneau cu credință. Aceasta pentru că Dumnezeu slăvea pe plăcutul Său, fiind tămăduitorul acelei țări, ajutător și folositor, care nu numai de boli și de vrăjmașii cei nevăzuți a reușit a-i scăpa pe oameni, ci i-a apărat și de potrivnicii cei văzuți, scoțîndu-i din robia agarenilor, precum îndată se va povesti.

În anul de la facerea lumii 7030 (sau de la Hristos 1522) și în zilele marelui domn Vasilie Ivanovici, a fost năvălire de mulțimea agarenilor asupra acelui loc. Numărul lor era ca la douăzeci de mii. Aceia, înconjurînd cetatea Unja, dădeau război tare asupra ei, luptîndu-se trei zile și trei nopți. Iar cetatea fiind mică, precum s-a zis mai sus, și oamenii într-însa neiscusiți la război, decît numai avînd nădejdea spre Dumnezeu, spre Preasfînta Fecioară și spre Cuviosul Macarie, de al cărui ajutor de multe ori în asemenea întîmplări au fost nelipsiți, prin această nădejde întărindu-se, au început a se împotrivi, stînd bărbătește contra vrăjmașilor.

În acea vreme era în cetate un trimis al marelui domn, voievodul Teodor. Acesta văzînd multa putere agarenească și fiind în frică și nepricepere, cetățenii îi spuneau lui, zicînd: "De multe ori veneau agarenii asupra cetății noastre, cercînd să o ia, dar n-au putut, pentru că au fost bătuți și izgoniți de Cuviosul Macarie. Alte ori stăteau departe, umblînd primprejur și neîndrăznind să se apropie de cetate. Deci, ni s-a întîmplat nouă, de am prins pe unii din ei și-i întrebam: "Pentru ce umblați așa de departe și nu vă apropiați de cetate?" Aceia răspundeau: "Am văzut un monah mare, ținînd cetatea în mînă. Uneori îl vedeam în nori, deasupra cetății, iar alteori, călare pe un cal alb, umblînd prin văzduh, îngrozindu-ne și gonindu-ne". Auzind aceasta de la cetățeni, voievodul Teodor a intrat în biserică și, căzînd înaintea icoanei Cuviosului Macarie, a început a se ruga cu lacrimi, zicînd: "Părinte, Sfinte Macarie, precum mai înainte de multe ori ai izbăvit această cetate din mîinile agarenilor, tot așa și acum, izbăvește-o pe dînsa cu rugăciunile tale și păzește de robie pe poporul cel numit cu numele lui Hristos, ca vrăjmașii noștri nici să se bucure și nici să ne batjocorească". Voievodul Teodor zăbovind la rugăciune și agarenii apropiindu-se mai mult de cetate, au aprins-o și o văpaie mare de foc a ajuns pînă la mijlocul cetății.

Deci, toți erau cu frică și mare cutremur. Pe de o parte, că erau cuprinși de barbari, iar pe de alta, că erau arși de foc. Deci, se deznădăjduiseră de viața lor. Atunci ei au strigat cu glas și cu plîngere mare, grăind: "Sfinte Macarie, ajută-ne nouă și izbăveș-te-ne de primejdia aceasta!" În acea vreme, mulți cetățeni au văzut pe cuvios stînd deasupra cetății și ținînd în mîini un vas cu apă, turnînd apă peste foc. Îndată s-a vărsat o ploaie mare, de care nu numai focul s-a stins, dar și toată cetatea se părea că plutește pe apă.

Atunci turcii s-au tulburat și au început a se tăia și a se ucide singuri unii pe alții, astfel că mulți dintre ei au căzut singuri, iar alții fugeau, nefiind goniți de nimeni. Cetățenii, văzînd tulburarea oştilor agarene și cunoscînd ajutorul lui Dumnezeu care s-a făcut prin rugăciunile Sfîntului Macarie, au deschis porțile cetății și s-au pornit împotriva vrăjmașilor lor. Astfel i-au biruit pe ei cu bătaie mare și pe mulți, prinzîndu-i vii, i-au dus în cetate, întrebîndu-i: "Pentru ce s-au tulburat ostașii voștri și s-au tăiat singuri între ei?" Iar ei spuneau: "Am văzut pe un monah stînd deasupra cetății, care mai întîi prin săgetături ne ucidea pe noi, apoi s-a arătat în mijlocul cetelor noastre, umblînd pe un cal alb. Acela a pricinuit asupra noastră frică și spaimă mare, încît eram ca nebunii, necunoscîndu-ne unii pe alții. Deci, ne-am tulburat și, părîndu-ne că ne luptăm cu voi, ne-am ucis pe noi înșine". Aceasta auzind-o cetățenii, au mulțumit lui Dumnezeu și Sfîntului Macarie, plăcutul Său.

În acea vreme a izbăvit și mînăstirea sa, în care s-a îngropat el, și care era departe de cetatea Unja ca la cincisprezece stadii. Căci cetatea robindu-se de dînșii, și un număr de ostași despărțindu-se de ei, s-au pornit asupra mînăstirii sfîntului. Dar cînd s-au apropiat de dînsa, au fost loviți cu teamă, și de frică, pornindu-se la fugă, mulți s-au înecat în rîu. Deci, de atunci, nimeni din potrivnici nu mai îndrăznea să meargă pe alături de mînăstire, trecînd departe de ea, aducîndu-și aminte de pedeapsa de mai înainte.

Trecînd zece ani, iarăși au năvălit agarenii cu multă putere asupra părților acelora și, înconjurînd cetatea Galiției, se luptau împotriva ei cu vitejie. Cuviosul Macarie în același fel ca mai înainte, a izbăvit cetatea Unja din hotarele Galiției, arătîndu-se agarenilor cu îngrozire, tulburîndu-i și gonindu-i pe ei.

Este de cuviință să se pomenească încă și aceasta: Pe o femeie, anume Maria, tînără, frumoasă la chip și foarte înțeleaptă, din cetatea Unja, au robit-o turcii Cazanului. Ea, fiind de trei zile legată cu alți robiți, plîngea cu amar și, temîndu-se foarte mult să nu fie necinstită de

păgîni, nimic n-a gustat din hrana ce i se dădea ei în acele zile. Nici apă n-a băut, căci lacrimile ei îi erau pîine și băutură ziua și noaptea și, în tînguirea sa, rugîndu-se lui Dumnezeu și Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, chema în ajutor pe grabnicul folositor în primejdii, pe Cuviosul Macarie Jeltovodski, căci mare credință avea către dînsul.

După trei zile, oprindu-se turcii noaptea într-un loc pustiu, și Maria, fiind legată, culcîndu-se pe pămînt a adormit tare; una de osteneală, iar alta de întristare, căci nu dormise de cînd o prinseseră agarenii. Dormind ea, i s-a arătat întîi în vis Cuviosul Maca-rie, stînd la căpătîiul ei, și atingînd-o cu mîna în dreptul inimii, i-a zis: "Femeie nu te mîhni, ci scoală-te și mergi în ale tale!" Ea văzînd acestea în vis și neputînd să se deștepte, sfîntul iarăși a apucat-o de mînă și a ridicat-o, zicîndu-i: "Scoală-te și urmea-ză-mă!" Deșteptîndu-se ea din somn, s-a văzut dezlegată de legături și a văzut pe Cuviosul Macarie, cu chipul foarte cinstit și luminos, nu în vis, ci la arătare și cărunt la barbă, precum se zugrăvește pe icoană. Deci, poruncindu-i să-l urmeze, el mergea înainte, iar ea în urmă, și, nevăzînd-o nimeni dintre turci, a scos-o din tabăra lor. Iar Maria, urmîndu-i, gîndea în sine dacă nu cumva i se pare ei vis acea vedenie. Apoi au început a se arăta zorile dimineții, iar sfîntul s-a făcut nevăzut din fața ei. Femeia nu pricepea unde se găsește, căci vedea locul pustiu și s-a înfricoșat; dar, privind încoace și încolo, a cunoscut că este aproape de cetatea Unja și a văzut chiar și cetatea.

Apoi, degrabă a alergat spre ea cu bucurie și cu lacrimi și, sosind la porți, bătea, strigînd: "Deschideți-mi, deschideți-mi!" Păzitorii întrebînd cine este, ea le-a spus cele despre sine, și au cunoscut-o, pentru că bărbatul ei era știut tuturor și toți știau de robia ei. Deschizîndu-i poarta, au dus-o în cetate, unde erau atunci și casnicii ei, scăpați de frica turcilor. Toți, nu numai ai săi, dar și cetățenii, au avut bucurie mare de dînsa și de acea preaslăvită minune, pentru că Maria spunea tuturor, cum Domnul a scăpat-o din robia agarenilor, prin plăcutul Său, Macarie, pe care s-a învrednicit a-l vedea cu ochii. După atîta depărtare de cale, ea a fost adusă într-un ceas pînă la cetate, cale care se făcea în multe zile. Auzind toți aceasta, au preamărit pe Dumnezeu și au slăvit pe Sfîntul Macarie, plăcutul lui Dumnezeu, ale cărui minuni s-au făcut înainte, s-au făcut și după aceea și se fac și acum, prin ajutor în nevoi și tămăduiri de toate bolile. A le spune pe acestea, nu ne ajunge vremea să le povestim. Pe acelea le știu cei din Rusia Mare, iar mai cu seamă cei ce-l au izbăvitor și mijlocitor către Dumnezeu pentru ei, pe dînsul îl pun înainte și aleargă la dînsul cu credință în felurite trebuințe.

Să mai povestim încă în puține cuvinte numai una, cum s-a înnoit mînăstirea Jeltovodska, a Cuviosului Macarie, după pustiirea sa. Acea înnoire s-a făcut astfel: "După robia și pustiirea agarenilor, despre care s-a zis mai înainte, trecînd mulți ani, și împărăția Cazanului fiind supusă prin dreptatea lui Dumnezeu sub stăpînitoarea mînă a marilor stăpînitori ai Rusiei, un monah plăcut lui Dumnezeu, cu numele Avramie, începînd nevoința călugăriei sale în pustia din hotarele Siberiei și viețuind pustnicește în munții dinspre miazănoapte, i s-a făcut de trei ori arătarea Cuviosului Macarie, poruncindu-i să meargă în pustia cea de la Apele Galbene și să locuiască în locul în care era mai înainte mînăstirea; căci Preamilostivul Dumnezeu voiește ca acolo să așeze viață monahicească și să se înnoiască în acel loc lauda Sa cea dumnezeiască. Avramie, mergînd la hotarele Apelor Galbene, întreba și cerceta despre locul vechii mînăstiri, dar nu era nimeni care să știe acel loc, decît numai prin povestiri se spunea că este în pustia aceea, unde a fost odată mînăstirea Cuviosului Macarie, pentru că din zilele în care fusese năvălirea agarenilor, părțile de sub stăpînirea împărăției Cazanului erau pustii.

Dar cînd binecredinciosul împărat și marele domn Ioan Vasilievici a biruit pe agareni cu ajutorul lui Dumnezeu și a luat împărăția Cazanului, atunci popoarele creștine au început a locui cu încetul în acele locuri pustii. După aceea, Avramie s-a dus acolo în zilele

binecredinciosului împărat și marelui domn Mihail Teodorovici și ale Preasfințitului Patriarh Filaret. Deci, aflînd locul acela după multă căutare, s-a umplut de mare bucurie. Dar văzîndu-l băltos, s-a gîndit să se sălășluiască în alt loc, nu departe. Atunci iar i s-a arătat Cuviosul Macarie și i-a poruncit să nu viețuiască în altă parte decît acolo.

Avramie sălășluindu-se acolo, au început a veni la dînsul monahii cei trimiși de Dumnezeu și a-și zidi chilii. Ei au făcut mai întîi o biserică mică de rugăciune. Avramie se ducea la mînăstirea Cuviosului Macarie cea din Unja și se închina cinstitului mormînt. Zugrăvind acolo icoana sfîntului, a adus-o în pustia Apelor Galbene s-o binecuvinteze, ca și cum ar aduce pe plăcutul lui Dumnezeu Macarie la locul lui cel dinainte, și au început a se face minuni de la acea cinstită icoană.

După aceasta, Avramie s-a dus la Moscova, împărăteasca cetate, și a luat poruncă de la împăratul și binecuvîntare de la preasfințitul patriarh pentru zidirea mînăstirii și a bisericii. Astfel mînăstirea cea veche a Cuviosului Macarie, cea de la Apele Galbene, s-a înnoit după mulți ani cu rugăciunile lui cele sfinte și cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slavă împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

71. SFÎNTUL SFINȚIT MUCENIC ERMOLAE, PREOTUL NICOMIDIEI, ȘI CEI ÎMPREUNĂ CU DÎNSUL
(26 IULIE)

Sfîntul Ermolae preotul, împreună cu pătimitorii lui, Sfinții Mucenici Ermip și Ermocrat, au fost din clerul bisericii Nicomidiei. Aceștia scăpaseră vii din cei 20.000 de sfinți mucenici, care fuseseră arși în biserica Nicomidiei de Maximian, fiind ascunși într-o cămară. Pomenirea lor se cinstește la 28 decembrie. Dintre toți rămînînd acești trei slujitori ai Domnului, se ascundeau de frica păgînilor prin diferite locuri. Însă unde puteau, învățau pe credincioși sfînta și dreapta credință și îi întorceau către Hristos. Sfîntul Ermolae, văzînd pe Sfîntul Pantelimon doctorul și vorbind cu dînsul cuvinte insuflate de Dumnezeu, l-a făcut creștin. Cînd Pantelimon a fost prins și dus la muncire de același păgîn, adică de Maximian, împăratul Romei, care întrebîndu-l de la cine a învățat credința creștinească, sfîntul, neputînd să mintă, a spus pe Sfîntul Ermolae, preotul creștinilor.

Deci, bătrînul Ermolae fiind prins și împreună cu dînsul și robii lui Hristos slujitorii lui, Ermip și Ermocrat, i-au adus împreună la judecata păgînească. Acolo, fiind întrebați, au mărturisit cu îndrăzneală pe Hristos, adevăratul Dumnezeu și au batjocorit pe necurații idoli și închinătorii lor. Pentru aceasta au luat de la ighemon pedeapsa cu moartea, sfîrșindu-se prin tăiere de sabie.

Despre pătimirea lor se scrie mai pe larg în viața Sfîntului Mare Mucenic Pantelimon, ce se prăznuiește în ziua de 27 iulie.

---

72. SFÎNTA MUCENIȚĂ PARASCHEVA
(26 IULIE)

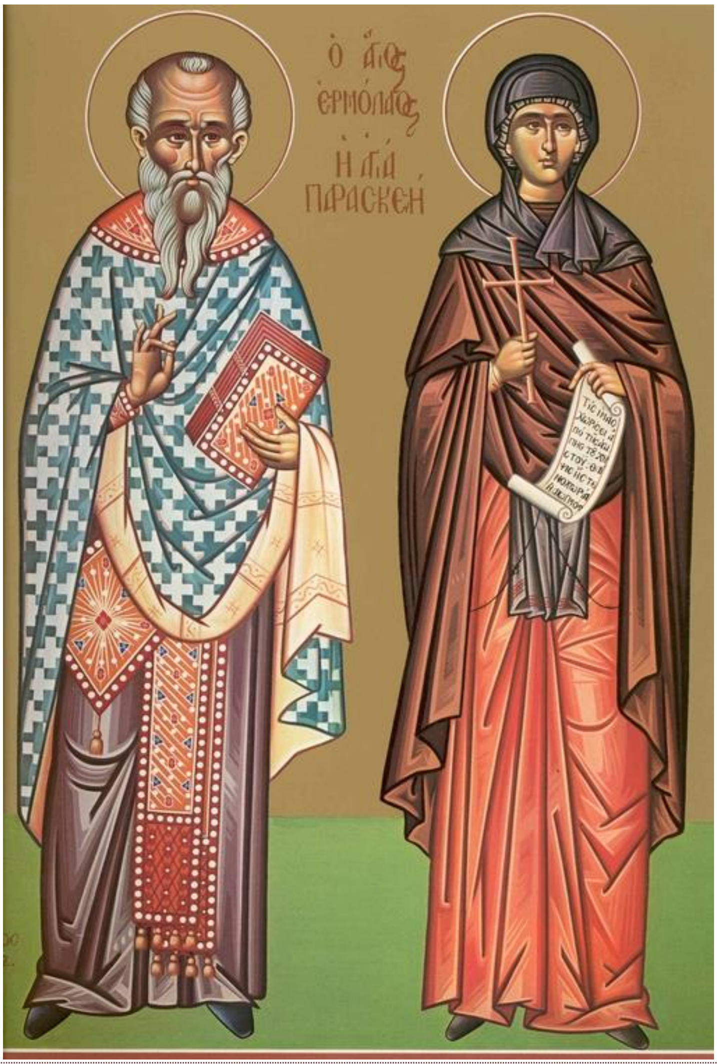

Sfînta Parascheva, cuvioasa muceniță a lui Hristos, s-a născut într-un sat din cele ce erau în hotarele Romei celei vechi, din părinți creștini cu numele Agaton și Politeia. Aceștia păzeau poruncile Domnului fără pregetare, dar n-aveau copii. Ei se rugau cu dinadinsul lui Dumnezeu ca să le dea copii. Ziditorul și Milostivul Dumnezeu, Care face voia celor ce se tem de El, ascultîndu-le rugăciunea, le-a dăruit pe această fiică, care s-a născut în ziua a șasea a săptămînii, numind-o în Sfîntul Botez, Parascheva, după numele zilei în care se născuse, fiindcă ziua a șasea la greci se numește Parascheva, adică Vineri. După ce a fost înțărcată din tînără vîrstă, a fost dăruită lui Dumnezeu. Sfînta Parascheva a fost învățată de maica sa toate tainele credinței creștinești și ea se îndeletnicea de-a pururea și necontenit cu rugăciunea în biserică și, învățînd Sfintele Scripturi, citea totdeauna sfintele cărți.

După moartea părinților ei, a împărțit la săraci toate averile ce-i rămăseseră. Apoi, tunzîndu-se și îmbrăcîndu-se în schima monahală, a ieșit, propovăduind numele adevăratului Dumnezeu și al Domnului nostru Iisus Hristos, întorcînd pe mulți din elini la cunoștința lui Dumnezeu. În vremile acelea, împărățind în Roma Antonin, niște iudei au pîrît-o către dînsul, zicînd: "Împărate, o femeie oarecare, cu numele Parascheva, propovăduiește pe Iisus, Fiul Mariei, pe care părinții noștri L-au pironit pe cruce".

Împăratul, auzind acestea, a poruncit s-o aducă înaintea lui. Cînd a văzut-o, s-a minunat de priceperea și frumusețea ei. Apoi a zis către dînsa: "Dacă te vei pleca mie și vei jertfi zeilor, te vei face moștenitoare a multor daruri, iar dacă nu te vei pleca, te voi da la cumplite chinuri". Sfînta Parascheva i-a răspuns: "Să nu-mi fie mie a mă lepăda de numele lui Hristos și al Dumnezeului meu, ci să piară zeii care n-au făcut cerul și pămîntul". Atunci împăratul, aprinzîndu-se de mînie, a poruncit să pună pe capul ei un coif de fier, înroșit în foc. Acest lucru făcîndu-se, ea s-a păzit nevătămată cu dumnezeiască rouă. Deci, pentru o minune ca aceasta, mulți au crezut în Hristos.

După aceasta, a poruncit să o arunce pe dînsa într-o căldare de aramă plină cu smoală și cu untdelemn fierbinte. Făcîndu-se acest lucru, sfînta se vedea stînd în mijlocul căldării răcorindu-se; iar împăratul, văzînd-o pe dînsa astfel, a zis: "O, Paraschevo, stropește-mă și pe mine cu smoală din căldare, ca să cunosc cu adevărat, dacă smoala și untdelemnul sînt fierbinți". Atunci sfînta, umplîndu-și mîinile sale cu smoală și untdelemn, a aruncat-o în obrazul împăratului, care, îndată fiind lovit în luminile ochilor, a orbit și a strigat cu glas mare, zicînd: "Miluiește-mă pe mine, roaba adevăratului Dumnezeu, și dă-mi mie lumină ochilor mei; că atunci voi crede în Dumnezeul pe Care Îl propovăduiești tu!" Sfînta făcînd rugăciune către Dumnezeu, îndată împăratul Antonin a văzut și împreună cu toți din casa lui au crezut în adevăratul Dumnezeu, botezîndu-se în numele Preasfintei Treimi.

Sfînta Parascheva, plecînd de acolo, s-a dus prin alte cetăți și sate, propovăduind numele Domnului nostru Iisus Hristos. Intrînd într-o cetate, în care era ighemon un oarecare cu numele Asclipie, a propovăduit pe Hristos, adevăratul Dumnezeu. Deci, sfînta a fost adusă înaintea lui și, chemînd numele Mîntuitorului Hristos, s-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci și a mărturisit că este creștină și propovăduiește pe Hristos, Dumnezeul cerului și al pămîntului.

Ighemonul, înștiințîndu-se despre aceasta, a dat-o pe dînsa unui balaur înfricoșat, care avea culcușul într-un loc în afara cetății și căruia îi dădeau spre mîncare, după obicei, pe cei osîndiți la moarte.

După ce sfînta a fost adusă în locul acela, balaurul, văzînd-o pe dînsa, a șuierat foarte tare și, deschizîndu-și gura, a scos foarte mult fum. Iar sfînta, stînd aproape de fiară, a zis: "O, fiară, a venit peste tine urgia lui Dumnezeu și pieirea". Apoi, suflînd asupra acelui balaur și făcînd semnul Sfintei Cruci peste el, fiara a șuierat tare și s-a crăpat în două, făcîndu-se nevăzută. Atunci ighemonul și toți cei împreună cu dînsul, văzînd acest lucru, au crezut în Dumnezeu. Sfînta, intrînd iarăși în cetate, a propovăduit pretutindeni și pe mulți a întors la adevărata cunoștință de Dumnezeu.

După aceasta, Sfînta Parascheva a intrat în altă cetate, în care era stăpînitor un ighemon cu numele Tarasie, care, înștiințîndu-se despre dînsa, a adus-o înaintea divanului său. Deci, fiind întrebată de dînsul despre adevărata credință, a spus că este creștină și a mărturisit pe Hristos, adevăratul Dumnezeu. Pentru aceasta, a pus înainte o căldare de aramă plină cu untdelemn, smoală și plumb; apoi a făcut foc dedesubt și, înfierbîntîndu-se tare, pe cînd clocotea, a poruncit să fie aruncată sfînta într-însa. Dar, prin venirea unui dumnezeiesc înger, focul stingîndu-se, căldarea s-a răcit și sfînta a rămas nevătămată. Multe și felurite munci aducînd tiranul asupra sfintei, nu a putut să clintească credința ei cea tare. Mai pe urmă i s-a tăiat capul cu sabia. După ce s-a făcut acest lucru, sufletul ei a mers la locașurile cele veșnice.

73. CUVIOSUL MOISE UNGURUL
(26 IULIE)

Mult îndrăznețul vrăjmaș s-a obișnuit ca să ridice război împotriva omului, prin patima desfrînării, ca, prin acea întinăciune, întunecîndu-se omul, să nu priceapă lucrurile lui Dumnezeu, căci numai cei curați cu inima Îl vor vedea. Asupra acestui război fericitul Moise, nevoindu-se mai mult decît alții, a pătimit din destul, ca un bun ostaș al lui Hristos, pînă ce a biruit desăvîrșit puterea necuratului vrăjmaș, iar nouă ne-a lăsat pildă viața lui binecuvîntată.

Fericitul Moise era de neam ungur și iubit binecredinciosului, sfîntului și răbdătorului de chinuri domn al Rusiei, Boris. El îi slujea împreună cu fratele său, Gheorghe, care a fost ucis la rîul Alti împreună cu Sfîntul Boris, de către ostașii lui Sviatopolc cel fără de Dumnezeu; căci venise peste domnul său și i-a tăiat capul, pentru gherdanurile cele de aur pe care le pusese peste dînsul Sfîntul Boris. Deci, fericitul Moise, izbăvindu-se singur de moarte, s-a dus în cetatea Kievului, la credincioasa soră a lui Iaroslav, care se ascunsese acolo de frica lui Sviatopolc. Rugîndu-se el lui Dumnezeu cu dinadinsul, n-a încetat pînă ce n-a venit dreptcredinciosul domn Iaroslav, atrăgîndu-se de jalea fratelui său și a biruit pe Sviatopolc cel fără de Dumnezeu.

Sviatopolc, scăpînd în pămîntul leșesc, s-a întors iarăși cu Voleslav și a izgonit pe Iaroslav, iar el a stat în Kiev. Atunci Voleslav, întorcîndu-se în pămîntul său, a luat cu dînsul în robie pe două surori ale lui Iaroslav și pe mulți boieri de-ai lui, între care a fost și acest fericit Moise. El a fost dus ferecat cu fiare grele de mîini și de picioare și păzit cu tărie; pentru că era puternic la trup și frumos la față.

Acest fericit, fiind văzut în pămîntul leșesc de o femeie oarecare de neam bun, frumoasă și tînără, cu bogăție și putere multă și al cărei bărbat plecase cu Voleslav și nu se mai întorsese, pentru că a fost ucis în război, s-a rănit cu vederea de poftirea trupească spre acest cuvios și a început a-l îndemna pe el cu cuvinte înșelătoare, zicîndu-i: "O, omule, pentru ce suferi niște munci ca acestea, cînd tu prin mine ai putea să scapi de chinuri?" Moise i-a răspuns ei: "Așa a voit Dumnezeu". Iar femeia aceea a zis către dînsul: "De te vei supune mie, te voi izbăvi pe tine, te voi face mare în pămîntul leșesc și mă vei stăpîni pe mine și toată avuția mea".

Fericitul, pricepînd gîndul ei cel urît, i-a zis: "Care bărbat, ascultînd de femeie, s-a îndreptat vreodată? Adam cel dintîi zidit, ascultînd pe femeie, a fost izgonit din Rai. Samson, sporind cu puterea mai mult decît toți și pe vrăjmași biruindu-i, prin femeie a fost vîndut celor de altă seminție. Solomon, ajungînd la adîncul înțelepciunii, supunîndu-se femeii, s-a închinat idolilor. Irod multe biruințe a făcut, dar, robindu-se de femeie, a tăiat pe Ioan Înaintemergătorul. Deci, cum voi fi eu liber cînd mă voi face rob femeii, pe care n-am cunoscut-o niciodată?"

Ea a zis: "Eu te voi răscumpăra, te voi face slăvit și stăpîn peste toată casa mea. Eu voiesc să te am de bărbat, numai să faci voia mea. Pentru că nu pot suferi să văd frumusețile tale care se pierd fără de rînduială". Fericitul Moise a zis către dînsa: "Să știi bine că nu voi face voia ta, nici nu voi pofti stăpîniile și bogățiile tale. Decît toate acestea, mie îmi este mai bună curăția cea trupească și sufletească. Deci, să nu-mi fie mie a-mi pierde ostenelile mele cele de cinci ani, pe care mi le-a dăruit Domnul a le răbda în legăturile acestea, fiind nevinovat de niște munci ca acestea; pentru care nădăjduiesc a fi izbăvit din veșnicile munci".

Femeia, văzîndu-se lipsită de niște frumuseți ca acelea, s-a gîndit la alt sfat diavolesc, adică să-l răscumpere și atunci se va supune, chiar dacă nu va voi el. A trimis la cel care îl robise, spunîndu-i că va da cît va voi, numai să-l vîndă pe Moise. Acela, găsind prilej de a cîștiga o bogăție oarecare, a luat o mie de galbeni de la dînsa și i-a vîndut ei pe Moise. Femeia, luîndu-l în stăpînire, îl trăgea fără de rușine la păcat. Pentru că, dezlegîndu-l din legături, l-a îmbrăcat în haine de mare preț și îl hrănea cu bucate gustoase; apoi, îmbrățișîndu-l cu dragoste, îl silea la pofta trupească. Fericitul Moise, văzînd nebunia acelei femei, se silea mai mult la rugăciune și la post, dorind pentru Dumnezeu pîine uscată și apă, în curăție, decît bucatele cele de mare preț și vin gustos. Atunci el îndată s-a dezbrăcat de podoaba hainelor, precum a făcut Iosif și a scăpat de păcat, nesocotind pentru nimic viața lumii acesteia.

Deci, femeia, rușinîndu-se, s-a pornit spre mînie și s-a gîndit să omoare cu foame pe fericitul Moise, ducîndu-l în temniță. Dar Dumnezeu, Care dă hrană tuturor, Care a hrănit în pustiu pe Ilie, pe Pavel Tebeul și pe mulți alți robi ai Săi ce au nădăjduit spre Dînsul, n-a lăsat nici pe acest fericit, fiindcă a plecat spre milă pe o slugă a acelei femei, care în taină îi dădea lui hrană. Alții îl sfătuiau, zicîndu-i: "Frate Moise, de ce te împiedici și nu te însori cu această văduvă, care a trăit numai un an cu bărbatul ei, că ești încă tînăr? Ea este mai frumoasă decît alte femei, are bogăție nenumărată și putere mare în acest pămînt leșesc; că de ar voi, nici mai-marele cetății nu s-ar atinge de dînsa. Iar tu, fiind sărac și rob, nu voiești să-i fii stăpîn? Dar poate vei zice: "Nu pot să calc poruncile lui Hristos". Oare nu zice El în Evanghelie: *Pentru aceasta omul va lăsa pe tatăl său și pe mama sa și se va uni cu femeia sa și vor fi amîndoi un trup...* Asemenea zice și Apostolul: *Mai bine este a se însura, decît a se aprinde*. Același lucru zice și despre văduve: *Vreau ca văduvele tinere să se mărite*.

Iar tu, nefiind legat de rînduiala călugărească, pentru ce te dai la muncile cele rele și amare, pătimind astfel? De ți se va întîmpla să mori în primejdia aceasta, ce laudă vei avea? Pentru că cine din drepții cei dintîi s-au scîrbit de femei, precum a fost Avraam, Isaac și Iacov, nimeni din ei, decît numai monahii aceștia de acum? Iosif numai puțin a fugit de femei, dar mai pe urmă și el a luat femeie. Tu, de vei ieși cu viață de la femeia aceasta, mi se pare că mai pe urmă vei căuta singur femeie. Deci, cine nu va rîde de nebunia ta? Mai bine este a te supune acestei femei și să fii liber și stăpîn în casa ei".

Fericitul Moise le-a răspuns: "Așa este, fraților și bunilor mei prieteni; bine mă sfătuiți. Eu cunosc că mai cumplite cuvinte îmi puneți înainte, decît șoptirile șarpelui către Eva. Voi mă siliți să mă plec acestei femei, dar nicidecum nu voi primi sfatul vostru; căci, chiar dacă mi s-ar întîmpla să mor în legăturile acestea și în muncile cele amare, aștept să iau milă de la Dumnezeu cu totul. Dacă mulți drepți s-au mîntuit prin femei, eu unul sînt păcătos și nu pot să mă mîntuiesc prin femeie. Dacă Iosif s-ar fi supus mai întîi femeii lui Putifar, apoi n-ar fi împărățit după aceea cînd și-a luat femeia sa în Egipt. Dar Dumnezeu, văzînd răbdarea lui dinainte, i-a dăruit împărăția Egiptului. De aceea este lăudat și între neamuri ca un înțelept întreg, deși a avut fii.

Eu nu doresc împărăția Egiptului, nici să stăpînesc cu putere sau să fiu mare în acest pămînt leșesc; ci să mă arăt cinstit, departe în tot pămîntul Rusiei, că am defăimat toate acestea pentru împărăția de sus. De aceea, de voi ieși cu viață din mîinile acestei femei, nu voi căuta altă femeie, ci, voind Dumnezeu, mă voi face monah. Căci, iată ce zice Hristos în Evanghelie: *Tot cel ce-și va lăsa casa, frații, surorile, pe tată sau pe maică, pe femeie, pe fii sau satul unde s-a născut pentru numele Meu, va lua însutit și va moșteni viața veșnică...* Deci, pe voi să vă ascult? Sau pe Hristos? Apostolul zice: *Cel neînsurat se îngrijește de ale Domnului, cum îi va plăcea; iar cel însurat se îngrijește de ale lumii și cum va plăcea femeii*. Deci, vă întreb acum:

Cui se cade a sluji mai mult? Domnului sau femeii? Știu că scrie și aceasta: "*Slugilor, ascultați pe stăpînii voștri, dar la bine, nu la rău*". Deci, să înțelegeți voi, cei ce mă țineți, că niciodată nu mă va înșela frumusețea femeiască, nici nu mă va despărți de dragostea lui Hristos!"

Femeia auzind acestea, i-a venit în cugetul său alt gînd viclean și a poruncit să pună pe fericitul pe cal și cu multe slugi să-l poarte prin moșiile sale și prin sate, zicîndu-i: "Toate acestea sînt ale tale, dacă îți plac, și cu toate să faci precum voiești". Apoi zicea și către popor: "Iată, stăpînul vostru și bărbatul meu; deci, toți, cînd îl veți întîlni, să vă închinați lui!" Fericitul, rîzînd de nebunia ei, i-a zis: "În zadar te ostenești, că nu vei putea să mă amăgești cu lucrurile cele stricăcioase ale lumii acesteia, nici să-mi furi duhovniceasca și nestricăcioasa mea bogăție. Deci, înțelege și nu te osteni în deșert". Femeia i-a zis cu mînie: "Oare nu știi că ești vîndut mie? Deci, cine te va scoate din mîinile mele? Eu nu te voi libera nicidecum viu, ci te voi da la moarte după multe munci". Fericitul i-a răspuns cu îndrăzneală: "Nu mă tem de nici un rău, că Domnul este cu mine, Căruia de acum, după voința Lui, doresc să-I slujesc în viața monahicească".

În acea vreme, povățuindu-l Dumnezeu, a venit de la Sfîntul Munte la fericitul Moise un monah oarecare, preot cu rînduiala, și l-a îmbrăcat în sfîntul chip îngeresc, adică monahicesc. Acel monah l-a învățat cum să trăiască în curăție, spunîndu-i să nu-și dea spatele său vrăjmașului și să nu se teamă de acea necurată femeie. După ce a plecat, a fost căutat pretutindeni, dar n-a putut fi aflat. Atunci femeia, deznădăjduindu-se de nădejdea sa, a făcut răni mari pe trupul Cuviosului monah Moise, căci, întinzîndu-l la pămînt, a poruncit să-l bată cu toiege, încît și pămîntul s-a umplut de sîngele lui. Cei care-l băteau, îi ziceau: "Pleacă-te stăpînei tale și fă voia ei; iar de nu vei asculta, trupul tău îl vom sfărîma în bucăți și după multe munci îți vei da sufletul tău cu amar. Deci, miluie-ște-te singur, leapădă aceste rupturi călugărești și îmbracă-te în haine scumpe boierești și numai astfel te vei izbăvi de muncile care te așteaptă".

Viteazul Moise le-a răspuns: "Fraților, faceți-vă porunca voastră, căci mie nu-mi este cu putință să mă lepăd de călugărie și de dragostea lui Dumnezeu. Nici un fel de muncă, nici focul, nici sabia, nici bătăile nu pot să mă despartă pe mine de Dumnezeu și de acest mare chip îngeresc. Iar acestei femei fără de rușine și întunecată, care și-a arătat pe față nerușinarea sa, defăimînd cu totul nu numai frica lui Dumnezeu, ci și rușinea cea omenească, silindu-mă pe mine fără de rușine la necurăție și la desfrînare, nu mă voi pleca, nici nu voi face voia ei!"

Femeia aceea, avînd multă grijă cum ar putea să-și izbîn-dească rușinea sa, a scris în urmă domnului Voleslav o scrisoare ca aceasta: "Știi singur că bărbatul meu a fost ucis în războiul ce a fost cu tine, iar tu mi-ai dat voie să iau de bărbat pe care voi dori. Eu am iubit pe un tînăr din cei robiți de tine. Acela fiind frumos, l-am răscumpărat și l-am luat în casa mea. I-am dat tot ceea ce a fost în casa mea, aur și argint, și i-am încredințat lui toată puterea, numai să voiască să-mi fie bărbat; iar el toate acestea le-a socotit întru nimic. De aceea, de multe ori l-am chinuit cu foame și cu bătăi, dar nimic n-am sporit. Nu i-a fost destul a fi ferecat cinci ani de cel care îl robise și, iată, acum este al șaselea an de cînd a petrecut la mine. El a fost mult muncit de mine pentru neascultare. Toate acestea singur și le-a atras asupra sa, pentru învîrtoșarea ini-mii sale; iar acum încă este și călugărit de un monah. Deci, tu ce poruncești să fac cu dînsul?"

Atunci domnul Voleslav a poruncit să vină acea femeie la dînsul și să aducă și pe Moise. Deci, ea a făcut după porunca lui. Voleslav, cînd a văzut pe cuviosul, îl silea mult să ia pe femeia aceea de soție, dar nu l-a putut îndupleca. La urmă, a zis către dînsul: "Cine este atît de

nesimțitor ca tine, de a se lipsi de multe bunătăți și de cinste și a se da la munci amare? Să știi că de acum îți stă înainte viața sau moartea. Ori faci voia stăpînei tale, ca să fii cinstit de noi și să ai stăpînire mare, ori, neascultînd-o, după multe și cumplite munci ai să primești moartea!" Apoi a zis și către femeie: "Cu nici un preț să nu liberezi pe acest rob, ci ca o stăpînă să faci cu el orice voiești, ca să nu îndrăznească nici ceilalți a nu asculta pe stăpînul lor". Cuviosul Părintele nostru Moise, i-a răspuns: "*Ce folos va fi omului* - zice Domnul - *de ar cîștiga toată lumea și își va pierde sufletul? Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul lui?* Tu îmi făgăduiești slava și cinstea, din care tu însuți vei cădea degrabă, iar mormîntul te va primi, neavînd nimic. Asemenea și această femeie ticăloasă va pieri rău!"

Lucrul acela s-a și împlinit după proorocia cuviosului. Deci, acea femeie, luînd mai multă stăpînire asupra lui, îl îndemna cu mai multă nerușinare spre păcat, încît a poruncit cu sila să-l pună în patul ei, sărutîndu-l și îmbrățișîndu-l. Dar n-a putut nici cu această înșelăciune să-l atragă spre dorirea sa. Cuviosul a zis către ea: "O, femeie, în zadar este osteneala ta, căci să nu socotești că nu fac acest păcat ca un nebun oarecare sau ca și cum n-aș putea, ci pentru frica lui Dumnezeu mă îngrețoșez de tine, ca una ce ești necurată". Femeia, auzind acestea, a poruncit ca în fiecare zi să-i dea o sută de lovituri. Iar în urmă a poruncit să-i taie și mădularele trupești.

Deci, Cuviosul Moise, zăcea ca un mort din cauza curgerii sîngelui și abia avea în sine puțină suflare. Voleslav, învoindu-se la aceasta și vrînd să facă cele plăcute acelei femei, pentru mărimea neamului ei și pentru dragostea ce o avea către dînsa, a ridicat prigonire mare împotriva monahilor și i-a izgonit pe toți din stăpînirea sa. Atunci Dumnezeu a făcut îndată izbîndire pentru robii săi. Căci, într-o noapte, Voleslav a murit și din această pricină s-a făcut mare tulburare în tot pămîntul leșesc. Deci, popoarele, sculîndu-se, au ucis pe episcopi și pe boierii lor, între care și pe acea femeie fără de rușine.

Pentru această mînie a lui Dumnezeu, care a fost după izgonirea monahilor, pentru călugăria Cuviosului Moise, după mulți ani își aducea aminte doamna marelui domn al Kievului, Iziaslav, fiica lui Voleslav, rugîndu-l cu învățătură să nu gonească din stăpînirea sa pe Cuviosul Antonie și pe frații lui, din cauza tunderii Fericitului Varlaam și a lui Efrem famenul. Dar noi să vorbim despre ce ne stă înainte. Cuviosul Părintele nostru Moise, întărindu-se puțin, s-a dus la peștera Cuviosului Antonie, purtînd pe sine rănile mucenicești, ca un ostaș viteaz al lui Hristos și viețuia acolo cu dumnezeiască plăcere, nevoindu-se în rugăciuni, în post, în privegheri și în toate faptele bune monahicești, prin care a biruit desăvîrșit toate meșteșugirile necuratului vrăjmaș.

Deci, pentru multe biruințe ale patimilor celor necurate, care au năvălit împotriva acestui cuvios, Domnul i-a dăruit putere să biruiască aceleași patimi, care se luptă și împotriva celorlalți. Căci, un frate se lupta cu patima desfrînării și, ducîndu-se la cuviosul acela, îl ruga să-l ajute, zicîndu-i: "Orice îmi vei porunci, mă făgăduiesc că voi păzi pînă la moarte". Cuviosul i-a zis: "Niciodată în viața ta să nu vorbești cu femeie". Deci, el s-a făgăduit cu osîrdie, că va păzi această poruncă. Apoi sfîntul, urmînd celui dintîi Moise, care a făcut minuni cu toiagul său, s-a atins cu toiagul - fără de care nu putea să umble - de sînul fratelui și cu durerea rănilor, pe care le suferise mai înainte, îndată s-au omorît patimile cele necurate din trupul acelui frate și de atunci n-a mai avut nici o supărare.

Acest bun ostaș al lui Hristos a ajuns în pătimirea și nevoința sa cea plăcută lui Dumnezeu pînă la șaisprezece ani, fiindcă cinci ani muncindu-se în legături de cel ce-l robise cu nevinovăție, a răbdat cu mulțumire răbdarea lui Iov, pătimind cu bărbăție mai mult decît

Iosif. Apoi, petrecînd liniştea de zece ani, asemenea cu îngerii din Muntele Athos, a strălucit mai mult decît alţii, ca cel dintîi Moise, prin cele zece porunci date prin rînduirea îngerului din Muntele Sinai. De aceea şi acest Cuvios Moise, s-a învrednicit cu adevărat a fi văzător de Dumnezeu, pentru că s-a aflat vrednic fericirii celor curaţi cu inima. El s-a mutat să vadă pe Dumnezeu faţă către faţă în ziua de 26 iulie, fiind încă viu Cuviosul Antonie. În peştera aceea zac şi pînă acum făcătoarele de minuni moaşte ale acestui sfînt bărbat, care nu şi-a întinat curăţia.

Deci, Sfîntul Moise şi după moarte biruieşte patimile cele trupeşti cu moaştele sale, precum a adeverit Sfîntul Ioan Mult-pătimitorul. Acela, fiind luptat de patima desfrînării, s-a închis în peştera cu moaştele Cuviosului Moise; şi, îngropîndu-se pînă la umeri, se ruga lui Dumnezeu. După ce a pătimit mult, mai pe urmă a auzit glasul Domnului, zicîndu-i să se roage la moaştele sfîntului. După ce Ioan Multpătimitorul s-a rugat Cuviosului Moise, îndată s-a izbăvit de războiul cel dinlăuntru şi a biruit patima desfrînării.

Asemenea şi pe alt frate, pătimaş de aceeaşi supărare, l-a izbăvit acelaşi Sfînt Ioan, cînd i-a dat un os din moaştele Cuviosului Moise, ca să-l lipească de trupul său, precum se scrie în viaţa Cuviosului Ioan Multpătimitorul. Deci, să ne fie şi nouă povăţuitor spre a ne izbăvi din toate necurăţiile, Cuviosul acesta, Moise, care îndreaptă prin rugăciunile sale la calea mîntuirii şi cu dînsul să ne închinăm feţei lui Dumnezeu Celui închinat în Treime, Căruia I se cuvine slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

74. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MARE MUCENIC PANTELIMON, DOCTORUL FĂRĂ DE PLATĂ

(27 IULIE)

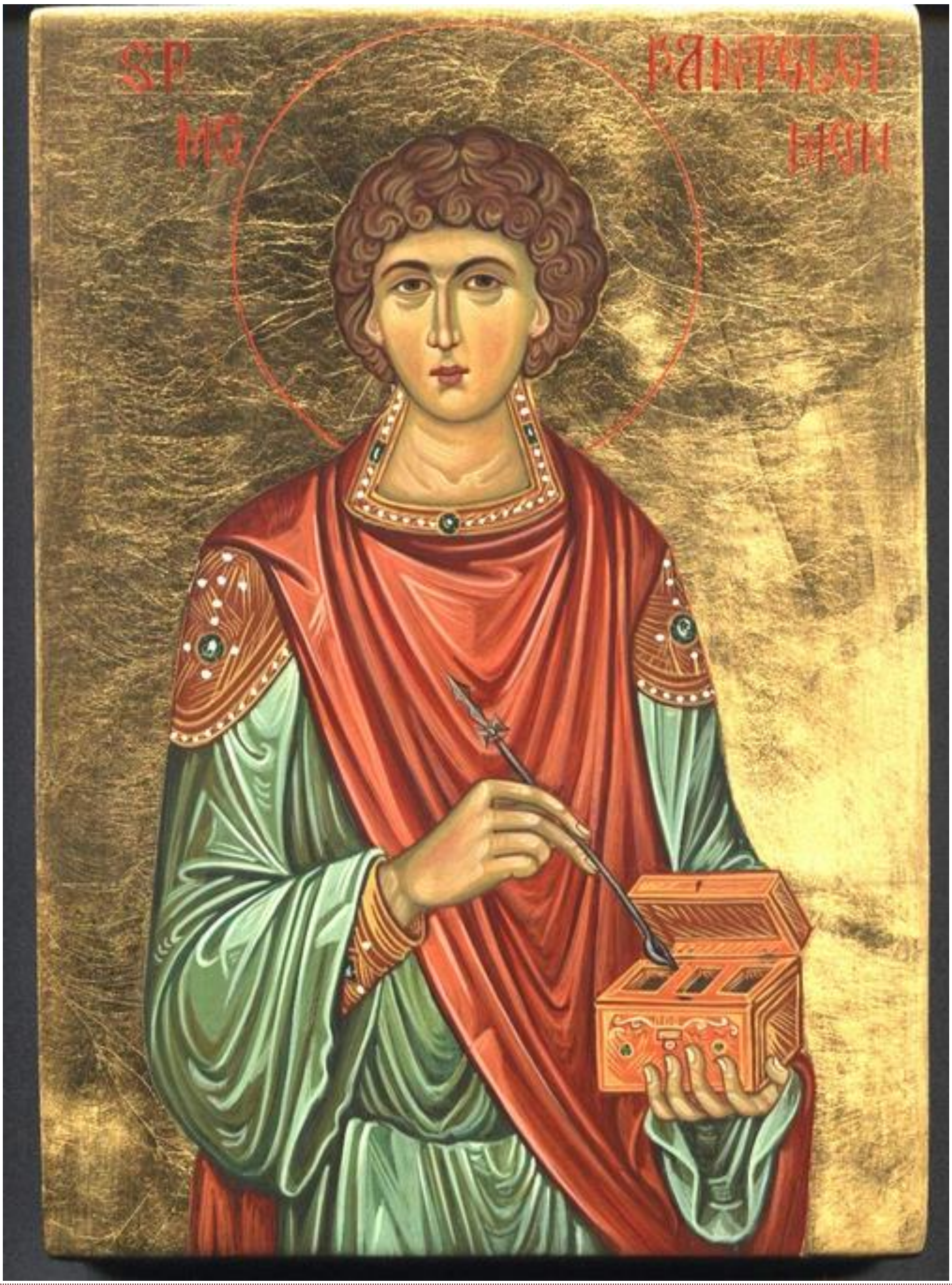

Pe vremea împărăției păgînului Maximian, cumplitul muncitor al creștinilor, toată lumea era acoperită cu întunericul păgînătății închinării la idoli. Atunci s-a făcut mare prigonire pretutindeni celor ce credeau în Hristos. Deci, mulți mărturisitori ai preasfîntului nume al lui Iisus Hristos au fost uciși. Între aceștia a pătimit pentru Hristos și Sfîntul Mare Mucenic Pantelimon, din cetatea Nicomidiei, care se află în părțile Bitiniei. Acest slăvit între mucenici și răbdător de chinuri al lui Hristos, s-a născut în cetatea Nicomidiei, din tată de neam bun, cinstit și bogat, cu numele Evstroghie și din maica sa, Euvula.

Tatăl său era cu credința păgîn, sîrguindu-se cu căldură la închinarea idolilor, iar maica sa era creștină. Ea a învățat de la strămoșii săi sfînta credință, slujind cu osîrdie lui Hristos. Deci, fiind însoțiți cu trupurile, erau însă despărțiți cu duhul, el jertfind mincinoșilor zei, iar ea

aducînd jertfe de laudă adevăratului Dumnezeu. Născînd ea acest prunc, despre care ne este cuvîntul, l-a numit pe el Pantoleon, care se tîlcuiește "cu totul leu", ca cel ce avea să fie cu bărbăția asemenea cu leul, însă mai pe urmă a fost numit Pantelimon, adică "întru tot milostiv", pentru că tuturor s-a arătat că este milostiv. El tămăduia pe cei bolnavi fără de plată, iar pe cei săraci îi miluia, împărțind averile părintești celor ce aveau trebuință.

Fiind el însă copil, maica sa îl creștea în credința creștină, învățîndu-l să cunoască pe Unul și adevăratul Dumnezeu, Care este în ceruri, pe Domnul nostru Iisus Hristos; să creadă într-Însul, să-I placă Lui cu lucruri bune și să nu se abată la închinarea idolilor. Deci, copilul lua aminte la învățătura maicii sale și cunoștea în parte, pe cît putea a înțelege în anii copilărești. Dar, ca pagubă și lipsire, maica lui cea bună și învățătoare, încă din tinerețe s-a dus către Domnul, lăsînd pe copil nevenit în vîrstă și în înțelegerea cea desăvîrșită. După sfîrșitul ei, din neștiință, copilul a mers în urma rătăcirii tatălui său, fiind dus adeseori de dînsul la idoli și învățînd păgînătatea lor.

Deci, pruncul a fost dat mai întîi la învățătura gramaticii și, după ce a sporit în cărțile elinești, a învățat toată filosofia cea din afară. După aceea, tatăl său l-a dat la meșteșugul doctoricesc, la un oarecare Eufrosin, doctor renumit, ca să se deprindă cu acel meșteșug. Copilul, fiind isteț la minte, a învățat toate cu înlesnire și degrabă a întrecut pe cei de o vîrstă cu el, aproape asemănîndu-se cu învățătorul său. El era bun la obicei, bine grăitor, frumos la față, iubit de toți și cunoscut împăratului Maximian; pentru că în acea vreme Maximian locuia în Nicomidia, chinuind pe creștini. El, la praznicul Nașterii lui Hristos, a ars douăzeci de mii de sfinți mucenici, iar pe Sfîntul Antim episcopul și pe mulți alții i-a omorît cu diferite feluri de chinuri.

Eufrosin doctorul, adeseori se ducea cu doctorii la împărat și la oamenii din palatele lui, pentru că doctorul acela dădea leacuri la toată curtea împărătească. Ducîndu-se acela la palat, a luat cu dînsul și pe copilul Pantoleon și toți, văzîndu-l, se mirau de frumusețea și înțelegerea lui cea bună. Deci, văzîndu-l și împăratul, l-a întrebat de unde este și al cui fiu este. Aflînd cele despre dînsul, împăratul a poruncit învățătorului să învețe bine, pe copil, tot meșteșugul doctoricesc, vrînd ca întotdeauna să-l aibă pe lîngă dînsul, ca pe un vrednic a sta înaintea împăratului și a sluji lui.

În vremea aceea, era în Nicomidia un preot bătrîn, cu numele Ermolae. El, cu puțini creștini, se ascundea de frica păgînilor într-o casă oarecare mică și neștiută, iar Pantoleon, mergînd de la casa sa către învățătorul său, îi era calea pe lîngă casa aceea mică, în care se ascundea Sfîntul Ermolae. Acesta, văzînd pe ferestruie pe tînăr trecînd pe acolo adeseori, cunoștea de pe față și din obiceiul lui cel bun, că va fi vas ales al lui Dumnezeu. Deci, odată, a ieșit din casă înaintea tînărului, care tocmai trecea pe acolo, și l-a rugat ca să intre puțin în casa lui. Tînărul, fiind smerit și ascultător, a intrat în casa bătrînului, iar el, pu-nîndu-l aproape de dînsul, l-a întrebat de neam, de părinți, de credință și de întreaga lui viață.

Tînărul, povestindu-i toate cu de-amănuntul, i-a spus că maica lui a fost creștină și a murit, iar tatăl lui trăiește după legile elinești, închinîndu-se zeilor. Atunci Sfîntul Ermolae l-a întrebat pe dînsul, zicîndu-i: "Dar tu, fiule, de ce parte și credință voiești să fii? De credința tatălui tău sau a maicii tale?" Tînărul a răspuns: "Maica mea, pe cînd trăia, mă învăța credința sa și eu am iubit credința ei. Însă tatăl meu, ca cel mai tare, mă silește la legile elinești și dorește să mă rînduiască în palatele împărătești, adică în rîndurile ostașilor împăratului". Sfîntul l-a întrebat iarăși: "Ce fel de învățătură te învață pe tine dascălul tău?" Tînărul a răspuns: "Învățătura lui Asclipie, a lui Hipocrate și a lui Galen, pentru că așa voiește tatăl meu. Iar

dascălul meu zice că de voi învăța acele învățături, voi putea, cu înlesnire, să tămăduiesc toate bolile oamenilor".

Sfîntul Ermolae, găsind prilej spre vorba cea de folos, a început a semăna, ca într-un pămînt bun, în inima tînărului, sămînța cea bună a cuvîntului lui Dumnezeu. Deci i-a zis: "Crede-mă pe mine, bunule tînăr, că învățăturile și meșteșugurile lui Asclipie, Hipocrate și Galen sînt mici și puțin pot să ajute celor ce le întrebuințează pe ele. Asemenea sînt și zeii pe care împăratul Maximian, tatăl tău și ceilalți elini îi cinstesc. Sînt deșerți și de nimic. Deci, Unul este Iisus Hristos, adevărat și Atotputernic Dumnezeu, în Care, de vei crede, apoi numai cu chemarea Preacinstitului Lui nume, vei putea tămădui toate bolile. Pentru că Acela orbii a luminat, leproșii a curățit și morților viață le-a dăruit. Iar diavolii, care se cinstesc de elini, i-a izgonit din oameni cu cuvîntul.

Dar nu numai singur Hristos, ci și hainele Lui erau dătătoare de tămăduiri. Pentru că o femeie, fiind bolnavă de curgerea sîngelui de 12 ani, numai cît s-a atins de marginea hainelor Lui, îndată s-a tămăduit. Dar cine poate să spună cu de-amănuntul toate lucrurile Lui cele minunate? Căci precum nu este cu putință a număra stelele cerului, nisipul mării și picăturile de ploaie, tot așa nu putem număra nici minunile și măririle Lui. El este și acum ajutător robilor Săi, că mîngîie pe cei mîhniți, tămăduiește pe cei bolnavi, izbăvește de primejdii și scoate din toate răutățile potrivnice, neașteptînd să fie rugat de cineva; ci, mai înainte de rugăciune și de pornirea singură a inimii, întîmpină și dă unele ca acestea. Celor ce-L iubesc pe El, încă și mai mari faceri de minuni le dăruiește și le dă lor desăvîrșit viață fără de sfîrșit, întru slava cea veșnică a împărăției cerurilor".

Niște cuvinte ca acestea ascultîndu-le Pantoleon, le credea adevărate. Deci, ascunzîndu-le în inima sa, cu dulceață se adîncea în ele cu mintea și zicea sfîntului bătrîn: "Eu pe acestea de multe ori le-am auzit de la maica mea și am văzut-o adeseori rugîndu-se și chemînd pe acel Dumnezeu, de care tu vorbești". Deci, din acea zi, Pantoleon trecea pe la bătrîn și se îndulcea de vorbele lui cele insuflate de Dumnezeu și se povățuia spre cunoștința adevăratului Dumnezeu. Astfel, cînd se întorcea de la dascălul Eufrosin, nu se ducea la casa sa, pînă ce mai întîi nu cerceta pe bătrînul Ermolae, de la care primea cuvinte folositoare de suflet.

Odată, i s-a întîmplat lui că, plecînd de la dascăl și abătîndu-se puțin din cale, a găsit pe drum un prunc mort, mușcat de o viperă mare. Iar vipera aceea ședea aproape de acel mort. Văzînd aceasta Pantoleon, la început s-a temut și s-a depărtat puțin, dar mai pe urmă s-a gîndit în sine, zicînd: "Acum mi se cade mie să știu dacă sînt adevărate cele grăite de bătrînul Ermolae".

Și, căutînd spre cer a zis: "Doamne, Iisuse Hristoase, măcar că nu sînt vrednic a Te chema, însă de voiești ca să fiu robul Tău, arată-Ți puterea Ta și fă ca întru numele Tău, pruncul acesta să învieze, iar vipera să moară". Atunci îndată, pruncul, deșteptîndu-se ca din somn, s-a sculat, iar vipera a crăpat în două și a rămas moartă. Pantoleon, văzînd această minune, a crezut desăvîrșit în Hristos, și-a ridicat ochii săi trupești și sufletești spre cer și a binecuvîntat pe Dumnezeu cu bucurie și cu lacrimi, mulțumindu-I că l-a scos pe el din întuneric și l-a adus la lumina cunoștinței Sale.

Apoi îndată, alergînd la Sfîntul Ermolae preotul, a căzut la cinstitele lui picioare, cerînd Sfîntul Botez și spunîndu-i cele ce i s-au întîmplat, adică, cum a înviat pe pruncul cel mort, cu puterea numelui lui Iisus Hristos și cum a murit vipera cea purtătoare de moarte. Sfîntul Ermolae, sculîndu-se, s-a dus cu dînsul să vadă vipera moartă și, văzînd-o, a mulțumit lui

Dumnezeu pentru minunea ce o făcuse şi prin care a adus pe Pantoleon la cunoştinţa Sa. Apoi, întorcîndu-se acasă, a botezat pe tînăr în numele Tatălui, al Fiului şi al Sfîntului Duh şi, săvîrşind Sfînta Liturghie în cămara cea mai dinlăuntru, l-a împărtăşit cu dumnezeieştile Taine, cu Trupul şi Sîngele lui Hristos.

După primirea Sfîntului Botez, Pantoleon, a petrecut lîngă bătrînul Ermolae şapte zile, ascultînd dumnezeieştile cuvinte care i se grăiau prin gura bătrînului şi adăpîndu-se ca dintr-un izvor viu, şi-a făcut sufletul său spre îmbelşugarea roadelor duhovniceşti, cu darul lui Hristos. A opta zi, cînd s-a întors acasă, tatăl său i-a zis lui: "Fiule, unde ai zăbovit atîtea zile, că eu în grijă mare am fost pentru tine". Sfîntul a răspuns: "Am fost cu dascălul în palatele împărăteşti, de am tămăduit pe un bolnav iubit împăratului şi nu ne-am depărtat de la dînsul şapte zile, pînă nu l-am făcut sănătos". Aceasta a zis-o sfîntul, nu ca şi cum ar minţi, ci ca o pildă. Căci prin aceasta, îi spunea în taină adevărul. În mintea sa numea dascăl pe Sfîntul Ermolae preotul, palatele împărăteşti numea cămară cea mai dinlăuntru, în care s-au săvîrşit dumnezeieştile Taine; iar bolnav numea sufletul său cel iubit Împăratului ceresc, care s-a tămăduit în şapte zile prin doctorie duhovnicească.

A doua zi, mergînd el la dascălul Eufrosin, a fost întrebat: "Unde ai stat atîtea zile?" El i-a răspuns: "Tatăl meu, cumpărînd o moşie, m-a trimis acolo, fiind cumpărată cu mare preţ". Aceasta i-o spunea, înţelegînd despre Sfîntul Botez, pe care îl primise şi pentru înştiinţarea celorlalte taine ale credinţei creştineşti, care sînt comori nepreţuite, covîrşind toate bogăţiile, căci s-a îmbogăţit prin sîngele lui Hristos". Eufrosin, auzind aceasta, nu a mai îndrăznit a-l întreba mai mult.

Fericitul Pantelimon era plin de darul lui Dumnezeu, purtînd înlăuntru comoara sfintei credinţe. El se îngrijea foarte mult de tatăl său, cum l-ar putea scoate din întunericul închinării idoleşti şi să-l aducă la lumina cunoştinţei lui Hristos. Pentru aceea, vorbea cu dînsul în toate zilele pilde înţelepte şi îi punea întrebări, zicîndu-i: "Tată, pentru ce zeii stau pînă astăzi tot aşa precum au fost puşi de la început; iar cei făcuţi şezînd pe scaun, stau tot aşa pînă astăzi şi nu se scoală niciodată?" Tatăl i-a răspuns: "Fiule, îmi este greu de socotit această întrebare şi nu pot să răspund la ea".

Deci, Sfîntul Pantelimon totdeauna punea tatălui său şi alte întrebări, asemenea acesteia, pînă l-a făcut a se îndoi de zeii săi şi a cunoaşte înşelarea şi rătăcirea închinării de idoli. Deci, tatăl său a încetat a mai cinsti pe idoli, cum îi cinstea mai înainte, cînd le aducea jertfe şi li se închina în toate zilele, şi a început a-i sfărîma şi a-i necinsti. Pantelimon, văzînd aceasta, se bucura că cel puţin a reuşit a-l face pe tatăl său să se îndoiască de zei, deşi nu-l întorsese desăvîrşit de la ei. El voia de multe ori să sfărîme idolii tatălui său, dar se oprea. Pe de o parte, ca să nu mînie pe tatăl său, pe care se cuvenea a-l cinsti după porunca lui Dumnezeu, iar pe de alta, voia să aştepte pînă ce singur tatăl său va cunoaşte pe adevăratul Dumnezeu şi el singur îi va sfărîma cu mîinile sale.

În acea vreme, au adus la Pantelimon pe un orb care cerea tămăduire şi zicea: "Mă rog ţie, miluieşte-mă pe mine, care nu văd lumina cea dulce; căci toţi doctorii din această cetate m-au căutat şi nici un folos nu mi-au adus; ba chiar şi cea din urmă zărire ce o mai aveam, mi-au luat-o împreună cu toată averea mea, căci am cheltuit tot. Deci, am luat mai multă vătămare şi pagubă, decît tămăduire". Iar sfîntul i-a zis: "Dacă toată averea ai dat-o acelor doctori de la care n-ai avut folos, apoi de vei primi tămăduire de la mine şi de vei vedea, ce-mi vei da mie?" Orbul a răspuns: "Cea mai de pe urmă rămăşiţă care o am, ţi-o voi da cu osîrdie". Sfîntul a zis:

"Vederea luminii ți-o va da Tatăl luminilor, Dumnezeul cel adevărat, prin mine nevrednicul robul Său. Iar tu, ceea ce-mi făgăduiești, să nu-mi dai mie, ci s-o împarți la săraci".

Evstorghie, tatăl lui Pantelimon, auzind acestea, a zis către dînsul: "Fiule, să nu îndrăznești a te atinge de acel lucru pe care nu poți să-l faci, ca să nu te faci și tu de rîs! Oare tu poți mai mult decît doctorii cei mari, care l-au căutat pe el și n-au putut să-l tămăduiască?" Sfîntul a răspuns: "Nici unul dintre acei doctori nu știe să pună acestui om acel fel de doctorie, ca mine, căci este multă deosebire între dînșii și între dascălul meu, care m-a învățat aceasta".

Tatăl său, socotind că vorbește despre dascălul Eufrosin, i-a zis: "Eu am auzit că și dascălul tău s-a îngrijit de acest orb, dar nimic n-a sporit". Pantelimon a răspuns: "Așteaptă puțin, tată, și vei vedea puterea doctoriei mele!" Zicînd aceasta, s-a atins cu degetul de ochii orbului, zicînd: "În numele Domnului meu Iisus Hristos, Care a luminat pe cei orbi, caută și vezi!" Atunci îndată s-au deschis ochii orbului și a văzut. Din acel ceas, Evstorghie, tatăl lui Pantelimon, a crezut în Hristos, împreună cu omul care s-a tămăduit și a fost botezat de Sfîntul Ermolae, preotul. Din acel moment s-a umplut de mare bucurie duhovnicească, pentru darul și puterea lui Hristos.

Atunci Evstorghie a început a sfărîma toți idolii care erau în casa lui, iar la acel lucru îl ajuta și fiul său, Sfîntul Pantelimon, care, făcîndu-i bucăți, i-a aruncat într-o groapă adîncă și i-a acoperit cu pămînt. După aceea, Evstorghie, mai trăind puțină vreme, s-a mutat la Domnul. Pantelimon, rămînînd moștenitor al averii părintești, îndată a dăruit libertate robilor și roabelor sale, dîndu-le multe daruri. Bogăția el a început a o împărți la cei ce aveau trebuință: săracilor, scăpătaților, văduvelor și sărmanilor. Înconjura temnițele, cercetînd pe toți cei ce pătimeau în legături și pe care îi mîngîia cu doctoriile și cu dările cele de trebuință. El era doctor nu numai de răni, ci și de sărăciile omenești, căci toți primeau de la dînsul milostenie îndestulată și, cu îndurările lui, săracii se îmbogățeau. Lui îi ajuta darul lui Dumnezeu ca doctorie, căci i se dăduse de sus darul tămăduirilor. Și nu tămăduia toate bolile, atît cu doctoriile cele cumpărate, pe cît cu chemarea numelui lui Iisus Hristos.

Atunci el s-a arătat că nu mai este Pantoleon, ci Pantelimon, adică "întru tot milostiv", prin numire și cu lucrul, arătînd la toți mila, nelăsînd pe nimeni să plece de la dînsul nemîngîiat. Căci celor lipsiți le dădea daruri fără plată, iar pe bolnavi îi tămăduia. Atunci s-a dus la dînsul toată cetatea cu bolnavii ei, lăsînd pe toți doctorii, pentru că de la nimeni nu cîștigau atît de grabnice și desăvîrșite tămăduiri, precum cîștigau de la Pantelimon, care tămăduia cu fapta și nu lua plată de la nimeni. Deci, se slăvea în tot poporul numele doctorului cel milostiv și fără de plată, iar ceilalți doctori erau defăimați și luați în rîs. Din această pricină, multă ură și vrajbă s-a ridicat de doctori împotriva sfîntului și mai ales în acea vreme cînd a fost tămăduit acel orb pomenit mai sus. Aceasta a început astfel.

Într-una din zile, umblînd prin cetate, orbul cel tămăduit de Sfîntul Pantelimon, l-au văzut pe el doctorii și își ziceau fiecare în sine: "Oare nu este acesta care a fost orb și cerea de la noi tămăduire și n-am putut să-i vindecăm ochii? Deci, cum vede acum?" Și îl întrebau pe el, cum de vede.

Dar omul acela n-a tăinuit pe doctorul său, pe Sfîntul Pantelimon. Acei doctori, aflînd despre el că este ucenic al lui Eufrosin, ziceau: "Mare este ucenicul marelui dascăl". Dar ei nu știau puterea lui Hristos, care lucra prin Pantelimon. Deci, neștiind, au mărturisit adevărul, că marele Pantelimon este ucenicul Marelui Învățător, Iisus Hristos. Ei, deși lăudau cu fățărnicie

pe sfînt, însă, în inimile lor, din zavistie, se sfătuiau spre rău și îl pîndeau, căutînd pricină împotriva lui, cum ar putea să-l piardă.

Apoi, văzîndu-l că intră în temniță și tămăduiește rănile celor legați, care pătimeau pentru Hristos, s-au apropiat de Maximian ighemonul și i-au zis: "Împărate, tînărul căruia i-ai poruncit să învețe meșteșugul doctoricesc, voind să-l ai în palatele tale, defaimă mila ta către dînsul și cercetează temnițele, tămăduind pe legații cei hulitori ai zeilor noștri, socotind, la fel cu dînșii, împotriva zeilor. Deci, el duce și pe alții la același gînd rău al lui, și de nu-l vei pierde degrabă, apoi nu puțină mîhnire vei avea, pentru că pe mulți îi vei vedea întorcîndu-se de la zei, prin înșelătoarea lui învăță-tură; că meșteșugul doctoricesc pe care îl are și tămăduirile care le face, nu le socotește ca ale lui Asclipie sau ale vreunui alt zeu, ci ale unui oarecare Hristos, și astfel toți, care sînt tămăduiți, cred în El".

Clevetitorii zicînd aceasta, au rugat pe împăratul, ca să poruncească să cheme pe orbul cel tămăduit de Pantelimon. Împăratul a poruncit, să caute îndată pe orbul cel vindecat. Fiind adus acela înaintea împăratului, a fost întrebat: "Omule, spune cum ți-a tămăduit Pantelimon ochii?" El a răspuns: "A chemat numele lui Hristos, s-a atins de ochii mei și am văzut îndată!" Împăratul a zis către dînsul: "Tu cum socotești? Hristos te-a tămăduit sau zeii?" El a răspuns: "Împărate, doctorii aceștia, pe care îi vezi că stau înaintea ta, au cheltuit multă sîrguință și multă vreme pentru tămăduirea mea. Ei mi-au luat toată averea și nu mi-au adus nici un folos. Dimpotrivă, și puțina vedere cîtă aveam, mi-au luat-o; astfel că m-au orbit cu desăvîrșire. Iar Pantelimon, numai cu chemarea numelui lui Hristos, m-a făcut să văd. O, împărate, socotește tu singur și vezi, care doctor este mai bun și mai adevărat? Asclipie cu ceilalți zei? Sau Hristos, Care, fiind chemat de Pantelimon, îndată m-a tămăduit?"

Împăratul, neștiind ce să răspundă la aceasta, a început a-l sili la păgînătate, după obiceiul păgînesc, zicîndu-i: "Omule, nu te lăsa înșelat, nici nu pomeni pe Hristos, pentru că este dovedit că zeii ți-au dat vederea ochilor!" Dar cel tămăduit, neavînd nici o teamă de puterea împărătească, nici înfricoșîndu-se de îngrozirea ighemonilor, a răspuns lui Maximian, mai cu îndrăzneală decît orbul din Evanghelie, care fusese pus la întrebare înaintea fariseilor: "O, împărate, se vede că ești nebun, de numești pe zeii cei orbi, dătători de vedere ai luminii, căci și tu, fiind ca ei, nu voiești să vezi adevărul!" Împăratul, umplîndu-se de mînie, a poruncit să-l taie îndată cu sabia. Deci, fiind tăiat capul bunului mărturisitor al numelui lui Iisus Hristos, s-a dus să vadă pe Acela, în care a crezut, în neînserata lumină cerească față către față. Sfîntul Pantelimon, răscumpărînd trupul lui de la ucigași, l-a îngropat lîngă tatăl său.

După aceasta, împăratul a poruncit să cheme la dînsul pe Pantelimon. Cînd ostașii duceau pe Sfîntul Pantelimon la împărat, el cînta cuvintele lui David: *Dumnezeule, lauda mea să n-o trece cu vederea, că gura păcătosului și gura vicleanului s-a deschis asupra mea...* Deci, a stat cu trupul înaintea împăratului pămîntesc, iar cu mintea stătea înaintea Împăratului ceresc. Împăratul Maximian, privind spre dînsul fără mînie, a început a-i vorbi cu blîndețe, zicînd: "O, Pantoleoane, nu sînt bune cele ce am auzit de tine. Spun unii că hulești și defaimi foarte mult pe Asclipie și pe ceilalți zei, iar pe Hristos Cel răstignit, Care a pierit rău, Îl slăvești, te nădăjduiești spre Dînsul și Îl numești Dumnezeu. Știi că de multe ori am trecut cu vederea cele ce auzeam de tine și mila ți-am arătat-o, cînd te-am primit în palatele mele. Eu am poruncit și dascălului tău, Eufrosin, să te învețe meșteșugul doctoricesc, ca totdeauna să fii lîngă mine; iar tu, defăimînd toate acestea, te-ai abătut la cele potrivnice. Însă eu nu cred cele grăite despre tine, pentru că oamenii s-au obișnuit a spune multe lucruri nedrepte. De aceea te-am chemat ca singur să spui adevărul și să arăți mincinoasă clevetirea zavistnicilor asupra ta. Pentru aceea se cade să aduci înaintea tuturor jertfe zeilor celor mari".

Sfîntul a răspuns: "O, împărate, se cade a crede faptele mai mult decît cuvintele, pentru că nu atît din cuvinte, pe cît din lucruri se cunoaște adevărul. Să crezi cuvintele care le auzi de la mine, că mă lepăd de Asclipie și de ceilalți zei ai voștri, iar pe Hristos Îl preamăresc; pentru că din faptele Lui am cunoscut, că este singurul și adevăratul Dumnezeu. Dar ascultă măcar pe scurt faptele lui Hristos. A făcut cerul, a întărit pămîntul, a înviat morții, a luminat orbii, a curățit leproșii, pe cei slăbănogi i-a ridicat de pe pat cu cuvîntul. Dar zeii care se cinstesc de voi, ce lucru au făcut de felul acesta? Pot ei oare să facă ceva? Deci, de vei voi să cunoști puterea lui Iisus Hristos, îndată vei vedea aceasta cu fapta. Poruncește să aducă aici un bolnav pe moarte, care zace în pat deznădăjduit de doctori. Aici să vină și slujitorii voștri și să cheme pe zeii lor, iar eu voi chema pe Dumnezeul meu; și care Dumnezeu va tămădui pe cel bolnav, acela să fie mărturisit, că este Dumnezeu adevărat, iar ceilalți să se lepede".

Împăratului i-a plăcut acest sfat al sfîntului. Deci, a poruncit ca îndată să caute un bolnav oarecare. Fiind adus acolo pe pat un om slăbănog de mulți ani, care era întocmai ca un lemn nesimțitor, au venit și slujitorii idolești, iscusiți la meșteșugul doctoricesc, și au zis sfîntului să cheme el mai întîi pe Hristos al său. Sfîntul le-a zis: "Eu, de voi chema pe Dumnezeu și de va tămădui pe acest slăbănog, atunci zeii voștri pe cine vor tămădui? Chemați voi mai întîi pe zeii voștri și de vor tămădui pe cel bolnav, apoi nu va mai fi nevoie ca eu să chem pe Dumnezeul meu!"

Deci, popii au început a chema pe zeii lor, unul pe Asclipie, altul pe Die, altul pe Artemida, alții pe alți diavoli. Dar nu era nici glas, nici ascultare. Deci, ostenindu-se ei în rugăciunile lor cele urîte de Dumnezeu, nimic n-au sporit. Sfîntul, văzînd osteneala lor în deșert, a rîs. Iar împăratul, văzîndu-l pe el rîzînd, a zis: "Pantelimon, fă sănătos pe omul acesta, dacă poți, prin chemarea Dumnezeului tău". Sfîntul a grăit: "Să se depărteze de aici popii voștri!"

Depărtîndu-se popii, sfîntul s-a apropiat de pat și, ridicîndu-și ochii spre cer, a început a se ruga, zicînd: "Doamne, auzi rugăciunea mea, cînd strig către Tine și să nu întorci fața Ta de la robul Tău. Ori în ce zi mă necăjesc, pleacă către mine urechea Ta și ori în ce zi Te voi chema, auzi-mă pe mine. Deci, arată tăria Ta cea atotputernică, celor ce nu știu de Tine, pentru că toate Îți sînt cu putință!" Astfel rugîndu-se sfîntul, a luat de mînă pe cel slăbănog, zicîndu-i: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos, scoală-te și fii sănătos!" Atunci, sculîndu-se îndată, slăbănogul s-a făcut sănătos cu tot trupul și umbla bucurîndu-se; apoi, luîndu-și patul său, s-a dus la casa sa.

Această minune văzînd-o mulți din cei ce stăteau de față, au crezut în Hristos, iar slujitorii idolești scrîșneau din dinți împotriva robului lui Hristos și ziceau către împărat: "Dacă acesta va mai fi viu, jertfele zeilor vor fi zadarnice și vom fi de rîs creștinilor! Deci, împărate, pierde-l pe el îndată". Împăratul a zis către sfînt: "Pantelimoane, jertfește zeilor, ca să nu pieri în deșert! Nu știi oare cîți au pierit neascultînd porunca noastră și lepădîndu-se de zeii noștri? Au doar nu ai aflat cît de cumplit a fost muncit bătrînul Antim?" Răspuns-a sfîntul: "Toți cei ce au murit pentru Hristos, n-au pierit, ci se află în viața cea veșnică. Deci, dacă bătrînul Antim, fiind neputincios cu trupul, a putut suferi muncile cele cumplite pentru Domnul nostru, cu atît mai mult eu, care sînt mai tînăr și mai tare cu trupul decît el, mi se cade ca fără temere să pătimesc toate muncile ce le vei pune asupra mea. Pentru că a nu muri pentru Hristos, socotesc că este o pagubă, iar a muri pentru El dobîndă îmi este".

Atunci împăratul a poruncit să-l spînzure gol la muncire, cu unghii de fier să-i strujească trupul și cu lumînări aprinse să-i ardă coastele. El, pătimind acestea, a căutat spre cer și a zis: "Doamne, Iisuse Hristoase, ajută-mi în ceasul acesta și-mi dă răbdare, ca pînă la sfîrșit să pot

suferi muncile păgînilor!" Atunci i s-a arătat lui Domnul în chipul preotului Ermolae și i-a zis: "Nu te teme! Eu sînt cu tine!" Și îndată mîinile slujitorilor care îl munceau au slăbit și ei s-au făcut ca morți. Uneltele de muncire au căzut din mîinile lor, iar lumînările s-au stins.

Acest lucru văzîndu-l împăratul, a poruncit să coboare pe mucenic de la muncire și a zis către dînsul: "Care este puterea vrăjii tale, că slujitorii au slăbit și lumînările lor s-au stins?" Mucenicul a răspuns: "Vraja mea este Hristos, cu a Cărui putere fac toate acestea". Împăratul a zis: "Ce vei face, dacă voi pune munci mai mari asupra ta?" Mucenicul a răspuns: "În cele mai mari munci, mai mare putere va arăta Hristos al meu, dîndu-mi mai mare răbdare pentru rușinarea ta. Iar eu, răbdînd mai multe munci pentru Dînsul, voi lua de la El și mai mari răsplătiri".

Atunci ighemonul a poruncit să fiarbă plumb într-o căldare mare de fier și să arunce într-însa pe mucenic. Deci, fierbînd plumbul și aducînd pe mucenic la căldare, el și-a ridicat ochii spre cer și s-a rugat, zicînd: *Auzi, Doamne, glasul meu, cînd mă rog către Tine. Scoate sufletul meu din cursa vrăjmașului!* Așa rugîndu-se el, i s-a arătat iarăși Domnul în chipul lui Ermolae și, luîndu-l pe el de mînă, a intrat cu dînsul în căldare. Atunci îndată focul s-a stins, plumbul s-a răcit, iar mucenicul cînta, zicînd: *Eu către Dumnezeu am strigat și Domnul m-a auzit pe mine. Seara, dimineața și la miezul zilei spune-voi și voi vesti Lui și El va auzi glasul meu.*

Deci, cei ce stăteau de față, s-au mirat de ceea ce se făcuse, iar împăratul a zis: "Ce să fie aceasta, că focul s-a stins și plumbul s-a răcit? Deci, cu ce fel de munci vom mai munci pe vrăjitorul acesta?" Iar cei ce erau de față au zis: "Să se arunce în adîncul mării și îndată va pieri, pentru că nu va putea să farmece marea". Ighemonul poruncind să se facă așa, slujitorii au luat pe mucenic și, ducîndu-l la mare, l-au pus în caic; apoi, legîndu-i de grumaji o piatră mare, l-au dus departe de mal și l-au aruncat în mare, iar ei s-au întors singuri la mal. Fiind sfîntul aruncat în mare, i s-a arătat Hristos, ca și mai înainte, în chipul lui Ermolae, iar piatra de la grumajii mucenicului s-a făcut ușoară ca o frunză.

Astfel mucenicul umbla cu dînsa pe deasupra apei ca pe uscat, purtîndu-se cu dreapta lui Hristos, precum altădată Petru. Deci a ieșit la mal, cîntînd și slăvind pe Dumnezeu și a stat înaintea împăratului. Iar împăratul, mirîndu-se de o minune ca aceasta, a zis: "Pantoleoane, care este puterea vrăjilor tale, că și marea ai fermecat-o?" Sfîntul a răspuns: "Marea se supune Stăpînului Său și face voia Lui!" Împăratul a zis: "Au doară și peste mare stăpînești tu?" Sfîntul a răspuns: "Nu eu, ci Hristos, Ziditorul și Stăpînul a toată făptura cea văzută și nevăzută. Acela, precum stăpînește cerul și pămîntul, tot așa stăpînește și marea; pentru că în mare sînt căile Lui și cărările Sale în ape multe".

După aceea, ighemonul a poruncit să pregătească afară de cetate o mare priveliște de fiare, ca să dea pe mucenic spre mîncare fiarelor. Deci, alerga toată cetatea la acea priveliște, vrînd să vadă mîncat de fiare pe tînărul cel frumos și nevinovat. Împăratul, mergînd la priveliștea aceea și aducîndu-l pe mucenic, îi arăta fiarele cu degetul, zicîndu-i: "Acestea sînt pregătite pentru tine. Deci, ascultă-mă și cruță-ți tinerețile tale; miluiește-ți frumusețea trupului tău și jertfește zeilor, ca să nu-ți fie moartea cumplită, fiind mîncat de dinții fiarelor". Dar sfîntul voia mai bine să fie mîncat de fiare, decît să audă un sfat și o poruncă vicleană ca aceea.

Deci a fost aruncat la fiare sălbatice. Dar și acolo Domnul, arătîndu-Se sfîntului în asemănarea preotului Ermolae, a închis gurile fiarelor și le-a făcut blînde ca niște miei. Acelea, alergînd la sfînt, îi lingeau picioarele, iar el cu mîna le netezea pe cap. Deci și fiecare fiară se

sîrguia să lingă mîna sfîntului, una pe alta împingîndu-se, iar poporul care privea la acea minune se mira și cu glas mare striga: "Mare este Dumnezeul creştinilor! Slobod să fie nevinovatul şi dreptul tînăr".

Atunci împăratul, umplîndu-se de mînie, a pornit ostașii cu săbiile scoase împotriva celor ce slăveau pe Mîntuitorul Hristos și, ucigînd pe mulți din popor, din cei ce au crezut în Dumnezeu, a poruncit să ucidă şi toate fiarele. Mucenicul, văzînd acest lucru, a strigat zicînd: "Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, că nu numai oamenii, dar și fiarele mor pentru Tine!" Împăratul a plecat de la priveliște, scîrbindu-se și mîniindu-se, iar pe mucenic l-a aruncat iar în temniță.

După aceea, oamenii cei uciși au fost luați de ai lor și îngropați, iar fiarele le-au lăsat spre mîncarea cîinilor și a păsărilor mîncătoare de trupuri. Dar și cu acelea s-a făcut o minune, căci fiarele, zăcînd multe zile, n-au fost atinse nici de cîini, nici de păsări, iar corpurile lor nu li se stricaseră. Împăratul, aflînd acest lucru, a poruncit să le arunce într-o groapă adîncă și să le acopere cu pămînt. Iar pentru mucenic, a poruncit să se pregătească o roată înfricoșătoare, plină de fiare ascuțite. Făcîndu-se aceasta, au legat pe sfîntul și au început a o întoarce. Dar îndată roata, cu o putere nevăzută, s-a sfărîmat în bucăți, rănind de moarte pe mulți din cei ce stăteau împrejur; iar mucenicul s-a coborît întreg și nevătămat. Deci, îi cuprinsese frica pe toți pentru niște minuni ca acelea, prin care Dumnezeu se preamărea prin sfîntul Său.

Împăratul, văzînd acestea, s-a mirat foarte mult și a zis către mucenic: "Cine te-a învățat să faci atîtea farmece?" Sfîntul a răspuns: "Nu sînt farmece cele ce fac. Eu am învățat dreapta credință creștinească de la Sfîntul Ermolae, preotul!" Împăratul l-a întrebat: "Unde este învățătorul tău, Ermolae, că voim să-l vedem?" Mucenicul, înțelegînd cu duhul, că s-a apropiat și lui Ermolae cununa mucenicească, a zis către împărat: "Dacă poruncești, îl voi chema la tine". Deci, sfîntul a fost trimis cu trei ostași, ca să se ducă și să cheme pe Ermolae preotul.

Ducîndu-se mucenicul în casa unde ședea preotul, bătrînul Ermolae, văzîndu-l, i-a zis: "Fiule, pentru ce ai venit?" Mucenicul a răspuns: "Părinte, te cheamă împăratul!" Bătrînul a zis: "Bine ai venit să mă chemi, fiindcă mi s-a apropiat vremea pătimirii și a morții mele. Pentru că în noaptea aceasta mi s-a arătat Domnul, zicîndu-mi: "Ermolae, ți se cade a pătimi mult pentru Mine, precum a pătimit și robul Meu Pantelimon". Bătrînul, zicînd aceasta, a mers cu mucenicul bucurîndu-se și a stat înaintea împăratului. Împăratul, văzînd pe preot, l-a întrebat de nume. El nu și-a destăinuit nici numele, nici credința, ci a răspuns cu glas mare că este creştin. Împăratul l-a întrebat, zicînd: "Mai ai pe cineva cu tine de aceeași credință?" Bătrînul a răspuns: "Am pe doi slujitori adevărați robi ai lui Hristos, pe Ermip și Ermocrat. Împăratul a poruncit să-i aducă și pe aceia înaintea sa.

Fiind ei aduși la el, a zis către acei trei slujitori ai lui Hristos: "Voi ați întors pe Pantoleon de la zeii noștri?" Sfinții au răspuns: "Singur Hristos, Dumnezeul nostru, pe care îi știe vrednici, îi cheamă la Sine, scoțîndu-i din întunericul închinării idolești și îi aduce la lumina cunoștinței Sale". Împăratul a zis către dînșii: "Lăsați acum cuvintele voastre cele mincinoase și întoarceți pe Pantoleon iar la zei, ca să vi se ierte și vinovăția cea dintîi și să vă învredniciți de cinste de la noi, și așa îmi veți deveni prietenii cei dintîi în palatele mele". Sfinții au răspuns: "Cum putem să facem una ca acesta, dacă și noi voim împreună cu dînsul, să murim pentru Hristos, Dumnezeul nostru? Deci, nici el, nici noi, nu ne vom lepăda de Hristos, nici vom aduce jertfe idolilor celor surzi și fără suflare".

Zicînd aceasta, şi-au întors toată mintea spre Dumnezeu şi au început a se ruga, ridicîndu-şi ochii spre cer. Atunci li S-a arătat Mîntuitorul de sus, încît s-a cutremurat locul acela. Împăratul a zis: "Aţi văzut că zeii, mîniindu-se pe voi, cutremură pămîntul?" Sfinţii au răspuns: "Bine ai zis, că de zeii voştri s-a cutremurat pămîntul, pentru că au căzut la pămînt de la locurile lor şi s-au sfărîmat cu puterea Dumnezeului nostru, Care S-a mîniat pe voi". Grăind el acestea, un vestitor a alergat de la capişte la împăratul, spunîndu-i că toţi zeii lui au căzut la pămînt şi s-au risipit ca praful. Dar nebunul împărat, nu zicea că toate acelea sînt ale puterii lui Dumnezeu, ci le socotea drept vrajă creştinească. Deci a zis: "Cu adevărat, dacă nu vom pierde pe vrăjitorii aceştia, apoi toată cetatea va pieri pentru dînşii".

Deci a poruncit, să ducă în temniţă pe Pantelimon, iar pe bătrînul Ermolae şi pe ceilalţi prieteni, muncindu-i cu multe răni, i-a osîndit la tăiere de sabie. Astfel aceşti trei sfinţi mucenici: Ermolae preotul, împreună cu slujitorii lui Ermip şi Ermocrat, săvîrşindu-şi pătimitoarea lor nevoinţă, au stat împreună înaintea Preasfintei Treimi, în slava cea cerească.

După uciderea celor trei sfinţi mucenici, împăratul a pus iar înaintea sa pe Sfîntul Pantelimon şi a zis către dînsul: "Eu am întors pe mulţi de la Hristos la zeii noştri, numai tu nu voieşti să mă asculţi. Acum şi învăţătorul tău, Ermolae, cu amîndoi prietenii săi s-au închinat zeilor şi le-au adus jertfă, iar eu i-am cinstit cu slăvite dregătorii în palatele mele. Deci fă şi tu asemenea, ca să te învredniceşti de cinste cu dînşii". Mucenicul, ştiind cu duhul de sfîrşitul sfinţilor, a zis către împărat: "Porunceşte-le să vină aici să-i văd înaintea ta". Împăratul a zis: "Acum nu sînt aici, că i-am trimis la altă cetate, ca să ia bogăţie multă". Mucenicul a grăit: "Chiar nevrînd ai spus adevărul, că i-ai trimis de aici, prin sfîrşitul cel de moarte, ducîndu-se la cetatea cea cerească a lui Hristos, ca să ia bogăţiile pe care ochiul nu le-a văzut".

Împăratul, văzînd pe mucenic că nu se pleacă cu nici un chip la păgînătatea lor, a poruncit să-l bată cu bătăi cumplite. Deci, l-a osîndit la moarte, adică să i se taie capul cu sabia, iar trupul să se ardă cu foc. Luîndu-l ostaşii, l-au dus afară din cetate, la locul de tăiere. Sfîntul Pantelimon, mergînd la moarte, cînta psalmul lui David: *De multe ori în tinereţile mele s-au luptat cu mine, dar nu m-au biruit. Pe spatele meu au lucrat păcătoşii...!* Şi cealaltă parte a psalmului acestuia.

Ostaşii, scoţînd pe mucenic din cetate mai departe decît o stadie, au mers la acel loc unde a voit Domnul să se sfîrşească robul Său. Ei l-au legat de un măslin ce era acolo şi călăul, apropiindu-se, l-a lovit pe sfînt cu sabia peste grumaji, însă, fierul s-a îndoit ca ceara, iar trupul sfîntului n-a suferit nimic, pentru că nu-şi sfîrşise rugăciunile sale. Atunci ostaşii, înspăimîntîndu-se, au zis: "Mare este Dumnezeul creştinilor...!" Apoi, căzînd la picioarele sfîntului, au grăit: "Rugămu-ne ţie, robul lui Dumnezeu, roagă-te pentru noi, ca să se ierte păcatele noastre, pentru cele ce ţi-am făcut din porunca împăratului".

Sfîntul Pantelimon rugîndu-se mult, a venit un glas de sus către dînsul, întărind schimbarea numelui său, căci în loc de Pantoleon, Domnul l-a numit Pantelimon, dîndu-i lui dar arătat, ca să miluiască pe toţi cei ce alergau la dînsul în toate primejdiile şi mîhnirile, chemîndu-l pe el întru cele cereşti. Sfîntul, umplîndu-se de bucurie, poruncea ostaşilor să-l taie. Dar aceia nu voiau, pentru că se temeau şi tremurau. Atunci sfîntul le-a zis: "De nu veţi săvîrşi porunca voastră, nu veţi cîştiga milă de la Dumnezeul meu!" Deci, ostaşii, apropiindu-se, mai întîi i-au sărutat trupul lui, apoi a poruncit unuia din ei, de i-a tăiat capul mucenicului, însă, în loc de sînge, a curs lapte.

Atunci, chiar în acel moment, măslinul s-a umplut de roadele sale, de la rădăcină pînă la vîrf. Iar poporul care a fost de față la tăierea lui, văzînd acestea, a crezut în Hristos. Toate minunile care se făcuseră le-au spus împăratului, iar împăratul a poruncit să-l ardă împreună cu trupul mucenicului. Stingîndu-se focul, credincioșii au luat din cenușă trupul sfîntului, nevătămat de foc și l-au îngropat cu cinste în satul lui Adamantie Scolasticul, ce era acolo aproape. Lavrentie, Vasoiu și Provian, casnicii mucenicului, urmîndu-l pe el de departe și privind la toate pătimirile și auzind glasul care-i venise sfîntului din cer, au scris viața și mucenicia lui și au dat-o sfintelor biserici întru pomenirea mucenicului.

Acestea le-au făcut spre folosul celor ce citesc și ascultă și spre slava lui Hristos Dumnezeul nostru, Cel slăvit împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

75. CUVIOASA IRINA, EGUMENA MĂNĂSTIRII HRISOVALANT (28 IULIE)

După moartea lui Teofil, urătorul de Hristos și iubitorul de aur, a rămas ca moștenitoare a împărăției dreptcredincioasa și preaiubitoarea de Hristos, Teodora, soția lui. Ea a întărit dreapta credință și astfel Biserica noastră și-a luat iarăși, ca mai înainte, buna cuviință a sfintelor icoane. Deci, câtă vreme fiul ei, Mihail, a fost nevârstnic, ea, pururea fericita, a cârmuit împărăția; iar când el a ajuns la vârsta de doisprezece ani, a voit să-l însoare și a trimis

oameni în felurite părți, ca să afle vreo fecioară frumoasă, de neam bun și îmbunătățită, ca astfel să fie vrednică de împărăție.

In vremea aceea în partea Capadociei se afla o fecioară foarte frumoasă și îmbunătățită, născută din părinți de neam bun, cu numele Irina. Pe aceea au luat-o oamenii împărătești, bucurându-se și nădăjduind că ea are să se facă împărăteasă, pentru că era foarte împodobită și cu bună rânduială. Ea avea și o soră, care a mers împreună cu dânsa. Pe aceea a luat-o de femeie fratele împărătesei Teodora, care se numea Varda. Deci mergând la Vizantia, când treceau muntele Olimp, Irina a auzit de marele Ioanichie, care pustnicea în acel munte, că era om sfânt și cei ce erau vrednici îl vedeau, iar pentru ceilalți era nevăzut. Deci a rugat mult pe oamenii cei împărătești s-o ducă la cuviosul, ca să ia binecuvântare de la el, dar aceia abia au primit. Și ducându-se la munte, cuviosul i-a văzut de departe și, ca un mai înaintevăzător ce era, a cunoscut sporirea fecioarei ce urma să fie și i-a zis ei: „Bine ai venit, Irina, roaba lui Dumnezeu! Du-te în cetatea împărătească, bucurându-te, că locașul Hrisovalantului are trebuință de tine, să păstorești fecioarele ce se află într-însul". Acestea auzindu-le fecioara, s-a minunat de mai înainte-vederea bărbatului, că i-a cunoscut numele ei și starea ce avea să fie. De aceea, căzând la picioarele lui, i-a cerut binecuvântarea. Și, sculând-o pe dânsa cuviosul, a întărit-o cu cuvinte duhovnicești și cu rugăciuni și a petrecut-o cu binecuvântări, bucurându-se.

Deci, ajungând la împărăteasca cetate, au ieșit rudele ei care locuiau acolo în cetate, având felurite slujbe la curtea împărătească, unul patriciu, altul altă cinste în sfat. Cu aceia au ieșit și alți boieri prieteni ai lor și i-au primit cu multă cinste, după cum li se cuvenea. Iar împăratul celor ce împărătesc, Care cheamă pe cele ce nu sunt ca și cum ar fi, și pe cele nenăscute ca pe niște făcute, a rânduit ca împăratul cel pământesc să ia altă fecioară de femeie, cu puține zile mai înainte de a ajunge Irina la împărăție; pentru ca pe ea să o ia Cel veșnic și fără de moarte în cereasca Lui cămară.

De aceea și minunata fecioară nu s-a întristat de aceasta nicidecum, ci mai vârtos mulțumea lui Dumnezeu, Făcătorul de bine, că a luminat pe împăratul de și-a luat altă soție. Deci mulți alți boieri mari ai cetății și cei dintâi din sfat și prea bogați din cetate o cereau pe dânsa de soție pentru marea ei frumusețe și pentru strălucirea neamului ei; dar ea nicidecum n-a voit, ci a dorit numai pe cerescul Mire, defăimând toate cele vremelnice și pământești. De aceea, totdeauna socotea și căuta loc potrivit să-și petreacă viața fără tulburare și cu plăcere de Dumnezeu.

Iar odată, târziu, și-a adus aminte de profeția Marelui Ioanichie și a trimis oameni să vadă cum se află locașul Hrisovalantului. Iar aceia, văzând așezarea locului, buna întocmire a văzduhului, minunata petrecere a fecioarelor și altele asemenea, s-au întors la stăpîna lor, povestind lucrurile cele preaalese ale mănăstirii și mai ales că era după dorința ei, la loc liniștit și bineplăcut. Iar ea, cum a auzit acestea, s-a bucurat și a împărțit săracilor cele ce avea, nu numai haine și scumpe podoabe, pe care le moștenise de la părinți, ci și multe lucruri neprețuite, pe care i le dăruise cu mărinimie împărăteasa.

Apoi, eliberând pe slugile și pe robii ei, s-a apropiat cu osârdie de zisa mănăstire și și-a tăiat părul capului, care era ca niște fir de aur galben și frumos, cu care împreună a lepădat toată deșertăciunea cea lumească și tot cugetul pământesc, și s-a îmbrăcat cu rasă de păr, ea care era gingașă, de bun neam și preafrumoasă, ridicând cu osârdie jugul cel ușor, cel bun și prea dulce al lui Hristos. Și se supunea prea înțeleapta tuturor surorilor cu minunată smerenie, slujind cu osârdie și fără pregetare la toate treburile mănăstirii, fără nici o împotrivă cuvântare, căci nicidecum nu socotea mărirea neamului său, ci făcea slujbele cele mai proaste fără cârtire.

Deci avea în față multă veselie și în suflet umilință și bucurie; iar egumena, ca o îmbunătățită ce era și iscusită în duhovniceștile nevoințe, o sfătuia și o îndemna totdeauna la cele bune.

Și, mai înainte de toate, avea darul lui Dumnezeu, care o acoperea tăinuit și o învăța cele folositoare și fără de care omul nu poate săvârși nici un bine, după cum Insuși Domnul a zis: Fără de Mine nu puteți să faceți nimic! Și: Cel ce petrece întru Mine și Eu întru dânsul, acesta aduce mult rod...

Deci acestea a rodit întru Hristos de-a pururea pomenita Irina, ca un pământ bun și de bună treabă. Ea atât de mult a bineplăcut lui Dumnezeu și la toate surorile, încât toate se minunau de dânsa. Căci, ca și cum ar fi fost roabă cumpărată cu bani, așa se supunea tuturor cu smerenie neasemuită și pe nici una n-a smintit și n-a întristat vreodată. De aceea toate o iubeau și o aveau după cuviință întru multă evlavie, căci nu numai la slujbele cele trupești era fără pregetare, ci și la cele duhovnicești și mai mult, nelipsind niciodată de la obșteasca slujbă. Iar la chilie ea citea viețile cuvioșilor celor îmbunătățiți, ca să urmeze petrecerii lor și să învețe pe surori, îndemnându-le la isprăvile cele asemenea. Deci, într-o zi, citind viața marelui Arsenie și văzând cum stătea de multe ori rugându-se de seara până dimineața, a râvnit acelei minunate fapte bune - ca o următoare a îngerilor - și a cerut binecuvântare de la egumenă să săvârșească o nevoință ostenitoare ca aceea. Iar egumena întâi pregeta să-i dea binecuvântare, căci se temea ca nu cumva să se îmbolnăvească de multa osteneală a nevoinței; dar pe urmă, văzând-o că are neasemănată osârdie pentru aceasta, i-a dat voie, cunoscând multa ei smerenie și măsură.

Deci Sfânta Irina a început această nevoință ostenitoare și mai presus de om, neavând nici un an întreg de când venise în mănăstire, dar dumnezeiescul dar a împuternicit-o și atât a sporit în această nevoință, încât stătea de multe ori de seara până dimineața, având mâinile ridicate în sus ca Moise, și toată noaptea se ruga, și de multe ori de dimineață până la apusul soarelui. Altădată stătea toată ziua și toată noaptea și nicidecum nu se mișca, iar egumena și mai mult se minuna. Și au trecut trei ani din ziua în care a început o nevoință ca aceasta, și văzând-o diavolul, urătorul binelui, se scârbea prea mult și se amăra. Deci se silea s-o prindă pe ea în cursă cu vreo cădere sufletească; dar, ca un neputincios ce era, nu putea, pentru că toate patimile le biruise pururea pomenita și atât a supus pe trup duhului, încât defăima toate cele trupești - desfătarea, slava, banii și îmbrăcămintea -, și le ura desăvârșit. Ea nu avea două haine, ci numai una pe care o îmbrăca la Paști, fiind nouă. Pe aceea o purta un an, fără a o scoate nicidecum, nici nu o spăla, ci numai iarăși la Sfintele Paști lua alta nouă; iar pe cea veche o dăruia la vreun sărac.

Desfătarea ei era numai pâine și apă o dată pe zi, și puține verdețuri. Iar slava atât a defăimat-o, încât primea să curețe ieșitorile, și nu socotea câtuși de puțin mărirea neamului său. Deci, neputând diavolul s-o biruiască pe ea cu lucrul, ca să săvârșească vreun păcat, semăna în mintea ei neghine, aducându-i aminte de desfătarea cea de mai înainte și îndemnând-o la dezmierdările trupești; dar în deșert se muncea neputinciosul, căci ea cunoștea bântuirea, ca o iscusită, și mărturisea egumenei asuprirea, și astfel se izbăvea de ispita diavolului, nevoindu-se ca și mai înainte.

Iar într-o noapte, rugându-se lui Dumnezeu după obicei, diavolul s-a închipuit și s-a făcut ca un arap negru și slut și o certa de departe, înfricoșând-o că-i va face rău, el, slabul și neputinciosul. El îi zicea fericitei Irina, fălindu-se: „Cu mine intri în război, femeie nenorocită și vrăjitoare? Așteaptă puțin ca să cunoști cine sunt eu și puterea mea cea mare!" Acestea și multe alte vorbe a zis diavolul, iar ea și-a făcut Sfânta Cruce și îndată cel văzut s-a făcut nevăzut.

Iar în ziua următoare, i-au venit mai cumplite gânduri, tulburând-o foarte tare, și dușmanul i-a dat atâta război, încât a pus-o într-o mare nedumerire.

De aceea, căzând la pământ, se ruga cu lacrimi către Domnul, chemând în ajutor pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu și pe Arhanghelii Mihail și Gavriil, în al căror nume se zidise biserica acelui sfânt locaș. Și îi chema în ajutor nu numai pe aceștia, dar și pe toți sfinții, ca s-o izbăvească de diavoleștile bântuieli și de necuratele asupriri. Deci se ruga către Dumnezeu, zicând: „Intru tot Sfântă Treime, Atotputernice, cu mijlocirea Preasfmtei Născătoare de Dumnezeu și cu solirea Arhanghelilor Mihail și Gavriil, a tuturor cereștilor puteri și a tuturor sfinților, ajută roabei Tale și mă izbăvește de bântuirea diavolului".

Astfel s-a rugat ea cu lacrimi prea fierbinți multe zile și nopți, până ce i-a venit de sus o strălucire dumnezeiască, care a umbrit sufletul ei și a gonit gândurile cele viclene. Deci, rămânând de atunci nesupărată, mai mult se nevoia și slujea lui Dumnezeu cu osârdie. Iar Domnul, văzând dorul ei cel mare, i-a răsplătit cu bogate daruri, că s-a făcut cu totul vas al alegerii ca marele Pavel și încăpere a Sfântului Duh, având în sufletul ei pe Hristos, viețuind și petrecând. Și nu mai trăia după trup, cu Hristos întru duhul și Hristos într-însa, după cum spune apostolul. Deci s-a făcut toată luminată, sau mai bine zis luminătoare. Și a povățuit multe suflete către lumina adevărului, aducând ca gura lui Dumnezeu pe cei nevrednici către Domnul. Și s-a făcut vestită la toți, dar mai ales femeilor și fecioarelor care alergau fără de număr la dânsa în fiecare zi, iar ea le învăța cu atâta plăcere și dulceață, încât multe s-au lepădat de lume și s-au trimis în acea sfântă mănăstire. Iar de atunci nici diavolii n-au mai îndrăznit a se apropia, ci fugeau de dânsa, fiind goniți ca de foc.

In vremea aceea s-a îmbolnăvit egumena și s-au adunat toate la chilia ei plângând, căci au cunoscut că îi venise sfârșitul și, fiind ea îmbunătățită, se întristau de pierderea ei. Iar mai mult decât celelalte se tânguia și plângea smerita cugetătoare Irina și toate plângeau nemângâiate. Dar bolnava a zis către dânsele cu blândețe: „Nu vă întristați pentru mine, că aveți bună egumenă, mai vrednică decât mine și mai pricepută, pe sora noastră, Irina; acesteia să vă supuneți din tot sufletul. Ea este fiica luminii, mielușeaua lui Hristos, vasul Sfântului Duh și cu hotărâre să nu faceți altă proiestoasă". Poruncind aceasta în ceasul cel mai de pe urmă, a zis către Stăpânul Hristor: „Slavă, Doamne, milei Tale!" și așa și-a dat sufletul în mâinile sfinților îngeri care stăteau de față.

Iar Cuvioasa Irina nu era acolo când egumena a zis despre dânsa acele cuvinte. Dar nici monahiile nu i-au spus nimic, ca să nu fugă ca o smerită cugetătoare și fără slavă deșartă, că toate îi știau buna socoteală și multa smerenie. Deci numai după ce au îngropat pe cea răposată după cum se cuvenea, s-au adunat toate în biserică și s-au rugat să le lumineze Domnul, să aleagă pe cea care îi va plăcea împărăției Sale. Și după rugăciune, cele mai bătrâne au poruncit să meargă toate la patriarh, ca el să hotărască după cum îl va lumina Domnul.

Pe atunci era patriarh Sfântul Metodie Mărturisitorul, care pentru dreapta credință suferise multe chinuri de la luptătorii de icoane și purta pe sfințitul său trup rănile Domnului, făcând minuni, căci avea Duh Sfânt și cunoștea cele viitoare. Deci, când celelalte surori au purces să se ducă, Irina nu voia să le urmeze, punând fel de fel de pricini și de împiedicări; dar ele au luat-o cu sila. Și ajungând la patriarh și închinându-se, le-a întrebat: „Pe care din toate ați ales să fie egumenă?" Ele au răspuns: „Pe nici una, stăpâne sfinte; ci nădăjduim întâi la Dumnezeu, și al doilea la prea sfinția ta, care ai Duh Sfânt, să hotărăști pe care te va lumina darul Lui". Iar purtătorul de Dumnezeu le-a zis: „Eu știu că toate doriți și voiți pe cinstita și

încuviințata Irina; deci aveți socoteală bună și plăcută înaintea lui Dumnezeu. Fie slavă Domnului, Care mi-a arătat faptele cele îmbunătățite ale roabei Sale".

Iar ele, auzind acestea, s-au minunat și i s-au închinat, zicându-i: „Cu adevărat, Dumnezeu locuiește în fericitul suflet al preasfinției tale și te luminează și-ți arată cele ascunse!" Atunci sfântul s-a sculat îndată de pe scaun, a luat cădelnița și, binecuvântând pe Domnul cu cuviincioasă cântare de laudă, a hirotesit pe Irina diaconiță a bisericii celei mari, știind prin Duhul Sfânt că era curată și fără prihană. Apoi a așezat-o egumenă și, învățând-o cum să umble, cum să se poarte și cum să povățuiască pe surori la pășunea mântuirii, a liberat în pace pe Irina și pe celelalte surori. Deci ele au plecat bucurându-se, iar Irina plângea, socotind, pentru marea ei smerenie, că a luat vrednicia cu nevrednicie. Iar celelalte se minunau și o mângâiau, zicând: „Stăpână, nu te întrista pentru această stăpânire, că noi nu vom ieși din ascultarea ta niciodată, și-ți vom ajuta după Dumnezeu, cât vom putea".

Deci după ce au ajuns la mănăstire, au mulțumit Domnului și s-au ospătat, apoi au dus-o la chiliile egumenești, bucurându-se. Iar ea a încuiat ușa plângând, și, căzând la pământ, se ruga cu lacrimi și zicea: „Stăpâne Doamne, Iisuse Hristoase, Păstorul cel bun, ușa oilor, Povățuitorul și Invățătorul nostru, ajută mie, roabei Tale, și acestei mici turme a Ta, și ne izbăvește de răpirea lupului cel gândit, căci știi neputința noastră, că noi nu avem putere de la noi să săvârșim bunătatea, fără darul și ajutorul Tău".

Așa s-a rugat multă vreme către Domnul, apoi a întors cuvântul către sine, zicând: „Smerită Irino, cunoști oare sarcina pe care a pus-o Hristos pe umerii tăi? Ție ți s-au încredințat suflete, pentru care Dumnezeu S-a întrupat și S-a făcut om și Și-a vărsat preacuratul și preascumpul Său Sânge. Deci dacă are să dea fiecare răspuns și pentru un cuvânt deșert și vătămător de suflet, lui Dumnezeu Cuvântul, în ziua judecății, câte chinuri vei lua tu, care ai luat grija și purtarea de grijă a atâtor suflete, dacă din neluarea ta aminte se va chinui vreun suflet, căruia nu-i este vrednică toată lumea, precum a zis Domnul. Deci priveghează, postește, roagă-te și ia aminte de astăzi mai mult, să nu se facă greșeala ta pricină de pierzare a vreunei surori. Căci se va împlini cuvântul lui Dumnezeu care zice: „Orb pe orb dacă se va povățui, amândoi cad în groapă".

Deci așa se nevoia prea mult, postind și rugându-se multe zile. Și făcea atâtea plecări de genunchi și metanii, încât de multe ori petrecea toată noaptea, nedând trupului nici cât de puțină odihnă, ca Domnul să se milostivească spre multele ei osteneli și să-i dea pricepere să cârmuiască păstoria cu plăcerea lui Dumnezeu. Astfel Domnul o înțelepțea după dorința ei și cârmuia pe surori preaminunat și le învăța cu atâta înțelepciune, încât covârșea la vorbă pe dascăli și pe ritori. Spre încredințarea acestui lucru, ascultați câteva din multele porunci și dojeniri care le spunea:

„O, surori în Hristos și cinstite afierosiri ale lui Dumnezeu, știți bine că nu era cu cuviință și cu cale să vă învăț eu, nevrednica și necărturărița. Dar, fiindcă judecățile lui Dumnezeu sunt neîncercate și neînțelese, și darul Lui a rânduit să vă fiu egumenă, eu, proasta roabă a voastră, vă rog să vă supuneți mie și să ascultați cuvintele smereniei mele. Căci dacă nu vom păzi legile și rânduielile acestui chip care îl purtăm și nu vom face câte am făgăduit înaintea lui Dumnezeu și a îngerilor, nimic nu ne folosim; precum și credința fără de fapte este moartă, după cum am auzit.

Domnul S-a făgăduit să ne dea, pentru puțina osteneală vremelnică, pe care vom răbda-o aici, împărăția cerurilor și viață fără de sfârșit, desfătare nestricăcioasă și bucurie

veșnică. Noi am crezut Lui precum se cuvenea și am lăsat pe cele înveselitoare ale lumii, ca pe niște lucruri mincinoase și vremelnice, ca să moștenim pe cele adevărate și veșnice. Deci dacă nu vom păzi poruncile Domnului, noi, ticăloasele, apoi și pe cele vremelnice le-am pierdut și de cele veșnice ne lipsim, împreună cu fecioarele cele nebune, ca niște nebune și nevrednice!

Deci, fiindcă sufletul nu se poate împărți în două părți, adică să avem desfătare și înfrânare, înaltă cugetare și smerenie, nici celelalte fapte bune nu le câștigăm, dacă nu vom lăsa și nu vom urî cu totul greșelile cele potrivnice, pe care să ne ostenim a le goni din sufletul nostru, asemenea și toată pofta lumească, ca să fie și cele dinlăuntru ale noastre, ca și cele din afară. Căci faptele bune ale sufletului sunt cinstite mai întâi decât cele trupești. Postirea și privegherea și alte rele pătimiri ale trupului nu ne folosesc la nimic dacă vor lipsi faptele bune ale duhului, adică smerita cugetare, întreaga înțelepciune, dragostea, milostivirea, milostenia către săraci și alte asemenea lucruri bune și plăcute lui Dumnezeu; iar după acestea să ne ostenim și la faptele bune cele trupești și să postim după putere".

Acestea și altele asemenea le zicea preaînțeleapta, învățând de multe ori cu milostivire de maică pe fiicele sale duhovnicești, care primeau cu osârdie cuvântul și dădeau rod preaminunat. Iar cuvioasa, văzând că făcea rod mult în sufletele lor cu sfătuirile sale, se bucura și mulțumea Domnului, pe care Il iubea din tot sufletul și puterea. Deci, având credință către Hristos, fără vicleșug, și către surori dragoste mai presus de măsură, a îndrăznit de a cerut un dar mare și mai presus de fire, adică s-o învrednicească darului mai înainte-vederii, ca să cunoască cu adeverire greșelile cele ascunse ale tuturor surorilor. Iar aceasta nu pentru lauda omenească, ci ca să le îndrepteze și să nu fie date la chinuri.

De aceea și Domnul, văzând că scopul ei era bun, a ascultat-o degrab și i-a trimis din cer un înger purtător de lumină, care a venit la dânsa în haine albe, fulgerând. Iar ea când l-a văzut, nu s-a tulburat, nici nu s-a înfricoșat deloc de preaslăvirea chipului, ci mai vârtos s-a bucurat. Iar îngerul a fericit-o, zicând: „Bucură-te, roaba Domnului preacredincioasă și adevărată. Domnul ne-a trimis spre slujba ta, după cererea ce i-ai făcut, pentru cei ce vor a se mântui prin tine. El mi-a poruncit să stau lângă tine totdeauna și în fiecare zi să-ți descopăr luminos cele ascunse". Zicând acestea, îngerul s-a făcut nevăzut; iar cuvioasa a căzut la pământ, mulțumind Domnului cu veselie. Și de atunci îngerul n-a lipsit de la dânsa, ci i se arăta în fiecare zi - o, îndrăznire minunată a cuvioasei către Domnul! -, vorbind ca un prieten cu prietenul său. El îi descoperea lucrurile cele ascunse ale fiecăruia, nu numai ale celor călugărițe, ci și ale celorlalți oameni care veneau s-o vadă și să audă cuvintele ei cele de aur.

Deci, dacă ar fi văzut pe cineva că a făcut vreun lucru nelegiuit, îl învăța și îi spunea despre munca cea veșnică, în care se osândesc cei ce mor nepocăiți și mai vârtos câți cad în cutare păcat, fie femeie, fie monahie, spunând păcatul în care era căzut cel ce vorbea cu dânsa. Dar nu mustra pe om la arătare, ca să nu-l rușineze către ceilalți, ci în chip iscusit îl aducea la pocăință. Și se ruga de seara până la vremea Utreniei și după Utreme dormea puțin până în zori. Apoi se ducea în biserică și chema pe surori una câte una la mărturisire. Și când se întâmpla vreuna de nu mărturisea păcatul său, i-l spunea cuvioasa cum o sfătuia îngerul mai înainte. De aceea, toate i se supuneau ca unei sfinte și mai presus de om. Deci a ieșit vestea despre ea în toată cetatea, și fiecare alerga să vadă fața ei cea cinstită și vrednică de cucernicie. Acolo se adunau în fiecare zi boieri, sfetnici, femei, fecioare, tineri și bătrâni, și îi învăța preaînțeleapta cu atâta pricepere și umilință, încât se pocăiau de păcatele lor și se mântuiau; și așa pretutindeni se auzea numele minunatei Irina.

Iar ea nu lipsea niciodată de la rugăciune și mulțumire către Domnul. Deci diavolii s-au supărat asupra sa și într-o noapte s-au adunat în chilia ei, unde se ruga stând drept, cu mâinile ridicate în sus. Și strigau cu glas tulburat și urât, încercând prea viclenii s-o oprească de la rugăciune, dar n-au putut. Iar unul din ei, mai obraznic decât ceilalți, s-a dus mai aproape și-și bătea joc de dânsa ca o maimuță, zicând: „Irino de lemn, pe care te țin picioare de lemn, până când vei necăji neamul nostru? Până când ne vei arde cu rugăciunile tale și ne vei face atâta întristare și răutate?" Asemenea și ceilalți se arătau că se tânguiau de primejdia lor și se băteau. Iar cuvioasa stătea fără de frică la locul său și nu se clintea deloc.

Atunci acel nerușinos diavol a aprins lumânare din candelă și i-a ars acoperământul sfintei și culionul, apoi, ajungând focul până jos, i-a ars nu numai hainele, ci și multe părți ale trupul ei, adică umerii, pieptul și spinarea. Și câte puțin ar fi ars tot trupul ei, dacă nu ar fi alergat o soră, care se întâmplase de se ruga și ea asemenea în chilia sa și, cum a simțit miros de carne și de haine care ardeau, a alergat la chilia sfintei și - o, minune! - a văzut-o arzând toată, dar din locul său nu se clintea, ci stătea nemișcată ca un stâlp.

Deci sora a stins îndată văpaia și a mișcat pe sfânta puțin, care, pogorând mâinile târziu, a zis: „De ce mi-ai pricinuit atâta răutate, fiica mea, și m-ai lipsit de atâtea bunătăți? Nu se cade a cugeta cele ale oamenilor, ci cele ale lui Dumnezeu. Până în ceasul acesta stătea înaintea mea un sfânt înger și-mi împletea o cunună din tot felul de flori, atât de prea mirositoare și minunate, încât unele ca acestea niciodată nu s-au văzut. Și când își întindea mâna ca să pună pe capul meu acea cunună de mult preț și frumoasă, ai venit tu și ai purtat grijă de mine cu socoteală bună mai rea decât socoteala Cea rea; drept aceea îngerul a fugit, văzându-te pe tine, și mi-ai dat această întristare și pagubă neasemănată".

Iar ea auzind acestea, a plâns. Apoi, cum desprindea bucățile de haine, care erau jumătate arse și lipite de carnea ei, ieșea atâta miros, încât covârșea toate mirurile și aromatele cele scumpe. Mirosul acela a umplut toată biserica și toți miroseau și se minunau. Dar, deoarece cuvioasa nu mai avea altă haină, ucenița i-a adus una și a îmbrăcat-o. Și după câteva zile, Doctorul sufletelor și al trupurilor i-a vindecat rănile ce i se făcuseră, crescându-i și darul proorociei.

Venind odată la ea un famen al surorii sale, care era femeia chesarului Varda, l-a chemat sfânta în taină și i-a zis: „Chirile, spune surorii mele să-și gătească lucrurile, pentru că în puține zile îi va muri bărbatul, de bântuirea împăratului Mihail, iar după puțin timp și împăratul va fi bântuit de alții pe dreptate, pentru necuviincioasele lui fapte, ca astfel să-și piardă viața și împărăția. Să vă păziți însă de a spune aceasta cuiva și nici cineva din rudeniile noastre să nu îndrăznească a se împotrivi împăratului ce va să fie și să nu-l oprească cât de puțin, căci, deși este pricinuitor de ucideri, Dumnezeu l-a iubit ca pe un binecredincios și a binevoit întru el. Drept aceea, nu se va folosi vrăjmașul la dânsul".

Auzind acestea sora cuvioasei, s-a biruit de dragostea bărbatului său și i le-a arătat. Iar el, ca un mândru și nepriceput, n-a înțeles și nici n-a alergat către Domnul cu lacrimi, ca să ceară milă; ci a rămas fără grijă, vrând numai să știe numele celui ce avea să împărătească. Și de multe ori a trimis vestitori la cuvioasa ca să i-l arate, dar nu a voit, până ce l-a ucis oastea după câteva zile. Asemenea și împăratul Mihail, fiind tăiat, și-a lepădat viața, iar după el a împărățit Vasile Machedon. Acestea ajung spre a arăta darul cel proorocesc al Cuvioasei Irina. Deci să venim la celelalte minuni ale ei.

O femeie frumoasă și de neam bun din cetatea cuvioasei, adică din Capadochia, era logodită cu un bărbat; dar, schimbându-și scopul, nu l-a mai voit și, ca să nu o mai supere, a fugit de acolo și s-a călugărit în mănăstirea sfintei. Iar diavolul a zavistuit-o și i-a înfierbântat logodnicul cu multă dragoste spre dânsa. Și neputând acela s-o scoată din mănăstire, s-a îmbătat atâta de dragoste rea, încât, aflând un fermecător, slujitor preaiscusit al diavolului, i-a făgăduit mulți bani dacă prin farmece va aduce pe acea femeie la voia lui, ca să-l ia de bărbat.

Deci, fermecătorul făcându-și meșteșugul în Capadochia, femeia și-a ieșit din minte și înconjura toată mănăstirea răcnind și strigând numele logodnicului său. Și se jura cu înfricoșate jurăminte că dacă nu-i vor deschide ușa să se ducă să-l afle, se va sugruma. Auzind Cuvioasa Irina acestea, plângea și, bătându-se peste obraz, zicea: „Vai mie, ticăloasa, pentru că din negrija păstorilor, lupii răpesc oile! Dar în deșert te ostenești, vicleanule diavol, că Hristos nu te va lăsa să înghiți pe mielușeaua Lui". Atunci a adunat toată obștea și, învățându-le să se păzească mai dinainte de vicleșugurile diavolului, le-a sfătuit să postească toată săptămâna, rugându-se către Dumnezeu, și toate să facă pentru acea soră câte o mie de metanii cu lacrimi în fiecare zi. Deci astfel se ruga fiecare în chilia sa.

Iar a treia zi, acolo unde se ruga la miezul nopții, sfânta a văzut pe Marele Vasile, stând înaintea sa și zicându-i: „Pentru ce ne prihănești, Irino, că lăsăm să se facă în patria noastră urâciuni și necuviințe? Când se va lumina de ziuă, să iei pe ucenița ta cea bolnavă și să o duci la Vlaherna. Acolo va veni să o vindece Maica Stăpânului nostru Hristos, care are putere!" Zicând sfântul aceasta, s-a făcut nevăzut. Iar sfânta a luat pe aceea ce pătimea, împreună cu alte două surori mai alese și, ducându-se la numita biserică a Vlahernei, s-au rugat toată ziua cu lacrimi. Iar la miezul nopții sfânta a adormit de osteneală și a văzut în vis popor mult, care gătea drumurile cu haine aurite și prea luminoase, stropind cu flori prea mirositoare și tămâind. Deci sfânta i-a întrebat pe ei pentru ce fac atâta pregătire. Iar ei au zis: „Vine Maica lui Dumnezeu; deci pregătește-te a i te închina". Atunci a venit și împărăteasa tuturor, urmându-i mulțime nenumărată de purtători de lumină, iar dumnezeiasca și cinstita ei față scotea atâta strălucire, încât omul nu putea să o vadă.

După ce Stăpâna a văzut pe toți bolnavii, a venit și la ucenița Irinei. Atunci sfânta, înfricoșată și cutremurată, a căzut la prea curatele picioare ale Intru tot sfintei Stăpâne și a auzit cum a strigat Preasfânta Născătoare de Dumnezeu pe Marele Vasile, și l-a întrebat de Irina, ce-i trebuie. Iar el a spus toată pricina precum este mai sus. Atunci Stăpâna a zis: „Chemați pe Anastasia!" Și când a venit, a zis către dânsa: „Duceți-vă cu Vasile în Cezareea, cercetați cu sârguință, ca să vindecați această fiică, că Fiul și Dumnezeul meu v-a dăruit vouă darul acesta". Atunci Anastasia și cu Vasile, închinându-se Născătoarei de Dumnezeu, s-au dus degrab să săvârșească cele poruncite. Apoi s-a făcut un glas către Cuvioasa Irina, zicându-i: „Du-te la mănăstirea ta și acolo se va vindeca!"

Deci deșteptându-se, a spus vedenia celorlalte, și au plecat bucurându-se. Și era Vineri, iar la ceasul Vecerniei s-au adunat toate în biserică. Și spunându-le cuvioasa vedenia sa, a poruncit ca toate să ridice mâinile și ochii spre cer și cu lacrimi să grăiască din toată inima: „Doamne miluiește". Deci, după multă vreme, când s-a udat toată fața bisericii de lacrimi, s-a arătat în văzduh zburând - o, minunile Tale, Hristoase, Impărate Atotputernice! - Marea Muceniță Anastasia și Marele Vasile. Atunci s-a auzit un glas de la ei, zicând: „Irino, întinde mâinile tale și primește acestea, și nu ne mai prihăni pe nedreptate".

Deci sfânta, întinzând sfintele sale mâini, a primit din văzduh o legătură care cântărea trei litre. Și dezlegând-o, a aflat într-însa fel de fel de farmece și lucruri rele, ață, păr, plumb,

noduri și nume diavolești scrise. Și erau mai ales doi idoli mici de plumb, unul în asemănarea bărbatului, iar celălalt în al monahiei, și erau lipiți unul de altul, ca și cum păcătuiau. Iar monahiile s-au minunat și au petrecut toată noaptea mulțumind împărătesei celei Atotputernice. Apoi, de dimineață, sfânta a trimis la Vlaherna două monahii, împreună cu ceea ce pătimea și împreună cu lucrurile cele rele care s-au zis mai sus, încă și cu untdelemn și cu prescuri, ca preotul să slujească Sfânta Liturghie. Deci acela, după Sfânta Liturghie a miruit pe bolnavă cu untdelemn din candelă, apoi a pus farmecele pe jăratec, și acelea arzând, s-au dezlegat și nevăzutele legături ale monahiei, și așa și-a venit în minte, slăvind pe Dumnezeu, Care a izbăvit-o. Iar când idolii s-au topit desăvârșit, ieșeau niște glasuri mari de pe jăratec, precum răcnesc porcii când îi înjunghie; iar cei de față, văzând și auzind acestea, au fugit cutremurați, slăvind pe Dumnezeu, Care face niște lucruri prea slăvite ca acestea. După aceasta, monahiile s-au întors în mănăstire, povestind către celelalte și aceste minuni de pe urmă.

Iar smerita cugetătoare Irina, când vedea pe alții că i se plecau ei pentru sfintele sale fapte, atât se osândea pe sine, încât nu lipseau niciodată lacrimile din ochii ei, dar mai ales la Sfânta Liturghie, când preotul aducea jertfa cea fără de sânge; căci socotind ea, cum că Dumnezeu Cel nevăzut și fără de moarte a primit a se face om și a se răstigni pentru dragostea noastră și a pregătit aceste dumnezeiești Taine ca să ne împărtășim cu Dânsul, atât se umilea, încât nu putea să-și țină plânsul; deci își acoperea fața ca să nu o vadă celelalte și plângea, ca și cum ar fi fost un tâlhar sau un făcător de rele, care a făcut toate nelegiuirile.

Și petrecea nevoindu-se ca și mai înainte și de multe ori se ruga o zi și o noapte necurmat, altădată și două sau trei zile și chiar o săptămână întreagă. Iar când voia să-și lase mâinile în jos nu putea, că, de mult ce le ținea în sus, se înțepeneau din umeri și din coate; de aceea chema pe câte o soră de-i ajuta; și, când le cobora, încheieturile scrâșneau atât de tare, încât sunetul se auzea de departe.

Iar în Sfântul și Marele Post dânsa nu mânca pâine, nici altă mâncare până la Sfintele Paști, decât numai puține verdețuri o dată pe săptămână și bea puțină apă. De aceea, de multa ei înfrânare, rămăsese numai pielea și oasele. La praznicele împărătești priveghea toată noaptea și nu dormea nicidecum, ci se ruga deosebi și cânta. Și de multe ori ieșea în ogradă la miezul nopții și se ruga cu multă umilință, căci, văzând stelele, frumusețea cerului și mărimea lui, se bucura, slăvind pe Ziditorul, Care le-a făcut cu atâta înțelepciune.

După dumnezeiasca rânduială, ca să nu rămână nemărturisită o minune mare, care de multe ori se făcea în ogradă, s-a întâmplat că o soră a ieșit încetinel într-o noapte din chilia sa și a văzut pe sfânta că se ruga, fără a i se atinge picioarele de pământ, ci stătea în văzduh înălțată ca la doi coți; iar lângă dânsa erau doi chiparoși foarte înalți, care și-au plecat vârfurile până la pământ și au stat așa - o, preaslăvită minune! -, câtă vreme s-a rugat sfânta!

Iar după ce și-a săvârșit rugăciunea, s-a dus la amândoi și, atingându-se de vârfurile lor, i-a binecuvântat cruciș, și atunci ei, înălțându-se, iarăși s-au întors la starea lor. Deci văzând monahia o minunată vedenie ca aceasta, s-a înfricoșat și tremura, socotind nălucire cele văzute, de vreme ce trecuseră trei ceasuri de când o vedea. De aceea, ca să se încredințeze, a alergat la chilia sfintei și, văzând că este adevărată, s-a încredințat că n-a văzut nălucire, ci adevărată minune; însă atunci s-a temut și n-a arătat nimănui.

După câteva zile, monahiile au văzut în vârfurile acelor chiparoși două basmale spânzurate, pe care, spre slava lui Dumnezeu, fericita Irina le spânzurase, fiindcă de multe ori își plecau vârfurile, închinându-i-se ei. Deci se întrebau una pe alta care, când și cum a putut să

se suie la atâta înălțime ca să lege basmalele acolo. Atunci monahia care a văzut minunea a povestit celorlalte, care s-au înfricoșat și au lăcrimat de bucuria lor, și au certat-o că nu le-a deșteptat și pe dânsele să vadă o minune ca aceea. Iar sfânta, înștiințându-se că numita monahie a descoperit-o, s-a tulburat și a canonisit-o, zicând: „Dacă m-ai fi văzut păcătuind ca un om, ai fi arătat și păcatul meu?" Atunci ea a căzut înfricoșată la pământ, cerând iertare. Iar sfânta a zis cu grea certare Către dânsa și către celelalte, ca să nu mai îndrăznească altădată vreuna din ele să arate cuiva vreo minune, câtă vreme va trăi sfânta în această lume. Deci, ea săvârșind multe asemenea semne, nimeni nu le arăta, temându-se de certare.

In prima zi a lunii ianuarie, dânsa avea obicei să prăznuiască pe Marele Vasile, pentru că îl avea pe el spre mare evlavie, ca pe unul ce era dintr-o patrie cu ea. Intr-acea zi, la a patra strajă a nopții, a venit un glas nevăzut, zicând către sfânta: „Primește pe corăbierul care îți aduce astăzi poame și mănâncă-le bucurându-te, că sufletul tău se va veseli!" Deci, când cântau Utrenia, a trimis două monahii, zicând: „Duceți-vă la poartă și băgați înăuntru pe corăbierul care se află afară". Deci, venind omul acela la cuvioasa, s-au închinat unul altuia și, rugându-se, au șezut. Apoi l-a întrebat cum a venit acolo și el a zis către dânsa: „Doamna mea, eu sunt corăbier din insula Patmosului și am plecat cu corabia să vin aici în Constantinopol pentru oarecare trebuință a mea. Și călătorind pe lângă marginea insulei noastre, am văzut pe mal un bătrân frumos și cu chip dumnezeiesc, care ne-a strigat să-l așteptăm. Iar noi, neputând sta, fiind aproape de pământ și de stânci și vântul fiind bun, alergam. De aceea omul acela a strigat mai tare, poruncind să stea corabia. Atunci îndată - o, minune! - corabia a stat până ce bătrânul acela a venit umblând peste valuri și ajungând la corabie, a scos trei mere din sânul său și mi le-a dat mie, zicându-mi: «Cum vei ajunge în cetatea împărătească, să le dai patriarhului și spune-i că i le-a trimis din Rai Atotbunul Dumnezeu și robul Lui, Ioan!» Apoi, scoțând din sân alte trei mere asemenea, mi-a zis: «Acestea să le dai egumenei Hrisovalantului, cea cu numele Irina, și spune-i ei: „Mănâncă din acestea, pe care sufletul tău le-a poftit". Căci acum am venit din rai și i le-am adus!» Așa zicând, ne-a binecuvântat și îndată corabia a plecat, iar el s-a făcut nevăzut. Deci am dat cele trei mere patriarhului, iar pe acestea le-am adus sfinției tale". Acestea auzindu-le cuvioasa, a lăcrimat de bucurie și multe mulțumiri a dat Sfântului Ioan, iubitul ucenic și apostol al lui Hristos.

Atunci corăbierul a scos merele dintr-o basma de mătase țesută cu aur, căci le avea păzite cu cinste ca pe niște lucruri dumnezeiești, și i le-a dat cuvioasei cu multă evlavie. Iar merele acestea atâta covârșeau merele cele pământești și vremelnice prin aceste trei daruri: cu frumusețea, cu mirosul și cu mărimea, încât erau vedere de mirare. Și acesta nu este lucru de necrezut, fiindcă erau din Rai. Deci corăbierul acela, luând binecuvântare și iertare de la sfânta, s-a dus. Iar ea a postit o săptămână, mulțumind Domnului pentru darul ce i l-a trimis. Apoi, întru slava Lui, a început a mânca dintr-un măr, în fiecare zi câte o bucățică, fără a gusta pâine, verdețuri sau orice altă mâncare, nici măcar apă nu bea, până la patruzeci de zile.

Și atâta miros ieșea din gura ei în vremea când mânca, încât se umplea tot mirosul surorilor și întreaga mănăstire, ca și cum ar fi făcut în fiecare zi miruri și aromate de mult preț; deci tot văzduhul se umplea de această minunată veselie a Raiului. După acestea, când a venit Sfânta și Marea Joi, a poruncit tuturor surorilor să se împărtășească cu dumnezeieștile Taine, iar după împărtășire a tăiat al doilea măr în bucățele și a dat fiecăreia câte o bucățică de a mâncat, însă ele nu știau ce este, numai mirosul și dulceața o simțeau în gură și se minunau; și mai ales simțeau în sufletul lor multă veselie și bucurie când mâncau. Iar pe celălalt măr l-a păstrat cu pază și multă cinste, și în fiecare zi îl mirosea spre îndulcirea și veselia sufletului ei.

Apoi, după multe alte minuni ce a făcut această cuvioasă, a scos de la moarte nedreaptă și pe o rudă a sa, care, fiind pârât la împărat de niște oameni răi, a fost închis și hotărât spre moarte. Atunci cuvioasa, arătându-i-se împăratului în vis, l-a îngrozit pe el, că de nu va elibera pe cel închis și hotărât spre moarte fără de vină, va porni spre răzbunare asupra lui pe Impăratul ceresc. Deci, arătându-se mai întâi în vis, apoi și la arătare, l-a făcut de l-a eliberat. Și voind el să intre în mănăstire și să vadă pe cuvioasa, a fost oprit de dânsa prin scrisoare, pentru multa ei smerenie.

Un om oarecare, prieten al ei și cunoscut bun, cucernic și iubitor de Hristos, cu numele Hristofor, venea de multe ori în mănăstire, unde ea îl primea cu dragoste și vorbeau împreună, știind că era îmbunătățit. Deci venind într-o zi și vorbind multă vreme, când voia să meargă, i-a făcut metanie după obicei, cerându-și iertare, iar sfânta i-a zis lui: „Mergi, fiule, Domnul să odihnească sufletul tău cu drepții". Acestea auzindu-le el, a rămas înmărmurit și întristat, căci, ca un înțelept ce era, a înțeles că nu zicea sfânta acestea fără de vreo înțelegere. Iar ea, văzându-l tulburat, s-a prefăcut că mintea ei era îndreptată la altceva și de aceea a grăit acestea, apoi mângâindu-l din destul, l-a trimis la casa sa; iar el s-a dus fără să aibă cât de puțin vreun semn de boală. Și ajungând la casa sa, a mâncat bine, dar în vremea Vecerniei a căzut jos și și-a dat sufletul fără de veste. Aceasta nimeni altul nu o știa, decât numai Sfânta Irina, că pentru aceasta îi zisese lui cuvintele cele mai dinainte.

Iar una dintre surori, care se întâmplase acolo când cuvioasa grăise aceste cuvinte, o ținea de rău, zicând: „Pentru ce, doamna mea, ai zis cuvântul acela lui Hristofor, de s-a dus întristat?" Dar sfânta i-a răspuns: „Să nu socotești că am zis așa degeaba și la întâmplare, ci pentru că vedeam un tânăr strălucit care sta dinapoia lui și ținea în mână o seceră ascuțită și pe alți oarecare împrejurul lui, care îi numărau anii pe degete și au hotărât că ziua lui cea de pe urmă este ziua de astăzi. Și de nu crezi, cheamă pe roaba Evitia și trimite-o să se ducă în casa lui, să vadă că într-adevăr a murit". Deci, trimițând-o pe aceea, l-a găsit mort. De aceea toate s-au minunat și au slăvit pe Dumnezeu că le-a învrednicit a avea o învățătoare ca aceea; și de atunci luau aminte mai mult la cuvintele ei și când zicea cuiva: „Dumnezeu să-l odihnească", în acea zi se sfârșea.

Dar de vreme ce și ea era om, trebuia să-și împlinească datoria sa, pe care i-a arătat-o acel înger, zicându-i: „Să știi că în anul viitor, în 28 de zile ale acestei luni, după ce vei prăznui pe Marele Mucenic Pantelimon, vei veni să stai înaintea scaunului dumnezeirii". Și era atunci în ziua de 26 iulie și se prăznuia în mănăstirea sfintei înnoirile hramului arhanghelului, căci în aceeași zi au zidit biserica și au sfințit-o. Deci, în anul următor, când a serbat această prăznuire și a Sfântului Pantelimon, s-a împărtășit cu dumnezeieștile Taine, postind mai întâi o săptămână după rânduială și, rugându-se, fără â gusta nici măcar puțină apă, ci numai minunatul acel măr, pe care i-l trimisese din Rai iubitul ucenic al Stăpânului Hristos, împreună cu celelalte două, după cum am zis mai sus. Deci numai pe acela l-a mâncat pentru slava lui Dumnezeu, când a cunoscut că i-a venit vremea să se ducă către doritul său Mire, căci n-a voit să-l mănânce mai înainte, ca să-l aibă în această petrecere pe pământ spre mângâiere de toate supărările care i s-ar fi întâmplat, ca oricărui om, fie vreo întristare, fie vreo nemulțumire de la surori.

Căci atunci când i se întâmpla ceva, îl lua în mâinile sale și de nemăsuratul lui miros se pierdea toată amărăciunea și se prefăcea multa ei întristare și mâhnire în bucurie și veselie. Și se bucura întru tot lăudata, aducându-și aminte ce fel de îndulcire avea să moștenească veșnic în cereasca împărăție. Deci, atunci când a mâncat acel măr, toată mănăstirea s-a umplut de un miros minunat; iar cuvioasa, după mâncarea lui, a venit întru frică, temându-se de moarte și,

căutând spre cer, plângea. Iar monahiile, neștiind pricina mâhnirii ei, plângeau și ele și o întrebau ce are de se amărăște.

Iar ea le-a răspuns: „Fiicele mele preaiubite, astăzi mă duc din această lume și nu mă veți mai vedea, pentru că a venit ceasul să mă duc la viața cea veșnică; deci să puneți egumenă pe doamna Maria, că Dumnezeu a ales-o și vă va cârmui cu dumnezeiască plăcere. Să vă sârguiți a umbla pe calea cea strâmtă și necăjicioasă, ca să aflați lărgime în Rai. Urâți lumea și cele dintr-însa, pentru că toate acestea vremelnice sunt deșarte. Urâți sufletele voastre, ca să le dobândiți, după dumnezeiasca poruncă. Pe scurt, să nu faceți cât de puțin voia trupului, ci a lui Dumnezeu, pentru că numai Acela poate să vă ajute în ceasul judecății".

Acestea și alte cuvinte folositoare de suflet zicând ea în ceasul cel mai de pe urmă, și-a ridicat mâinile și ochii spre cer și se ruga către Domnul, zicând: „Stăpâne Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu Celui viu, Păstorule cel Bun, care ne-ai izbăvit pe noi cu Preasfântul și de mult preț Sângele Tău, în mâinile Tale cele sfinte dau această mică păstorie. Acoperă-o cu acoperământul aripilor Tale și păzește-o pe dânsa de supărările și ispitele diavolului, că Tu ești sfințirea și izbăvirea noastră și Ție mulțumire înălțăm și Te preamărim pe Tine totdeauna!"

Astfel rugându-se ea, a șezut și a început a zâmbi, văzând pe sfinții îngeri că o fericesc. Și îndată fața ei a strălucit ca soarele și atunci și-a închis ochii ca și cum ar fi dormit. Astfel și-a dat Domnului sfințitul ei suflet, trăind o sută și trei ani. Insă cu toate bătrânețile sale, întru nimic nu se stricase frumusețea ei, ci se arăta ca o tânără frumoasă, fie pentru darul fecioriei, că n-a cunoscut lumea împodobită și preaîncuviințată, fie pentru că avea dar deosebit de la Dumnezeu, ca să rămână până în sfârșit la dânsa acea frumusețe și podoabă a trupului, care să mărturisească frumusețea sufletului, precum se învrednicise și de alte daruri de la cerescul său Mire.

Deci s-a făcut de către surori plâns și bocet și toate se tânguiau după cuviință de lipsa unei maici ca aceasta, dar nu numai ele, ci și aproape toată cetatea Constantinopolului s-a adunat, și mai ales doamnele boierilor din sfat și cucoanele, și tot neamul și vârsta, toți alergau împreună, câți au auzit de sfânta ei mutare, ca să sărute spre sfințire sfintele și cinstitele ei moaște. Și atâta mulțime de bărbați și femei s-a adunat, încât nu-i încăpea mănăstirea; de aceea n-au putut s-o îngroape până ce nu s-a înnoptat, și atunci cu sila au săvârșit cele obișnuite îngropării, după rânduiala Sfintei Biserici. Și aveau miruri preamirositoare, aromate de mult preț și tămâieri, care le aduseseră arhiereii, după obicei, însă atâta mireasmă ieșea din cinstitele și prealăudatele ei moaște, încât covârșea cu neasemănare toate aromatele și tămâierile cele pământești.

Deci după ce au prohodit-o, au pus-o într-o raclă pregătită mai dinainte, până ce i-au zidit mormânt nou în biserica Sfântului Teodor, care era acolo în mănăstire, lângă cea a Arhanghelului. Deci acolo au îngropat-o pe cea asemenea cu mucenicul și din mormântul ei ieșea în fiecare zi minunată mireasmă, mărturisind îndrăznirea cuvioasei cea către Domnul. Iar acel boier și rudenie a sfintei, pe care îl izbăvise de la moarte, precum am spus mai sus, aducându-și aminte de acea mare facere de bine, aducea mulțumită, prăznuind în fiecare an pomenirea sfintei, cu îmbelșugare și prea strălucit. Dar nu numai acesta a dobândit facere de bine de la Cuvioasa Irina, ci și oricare ar fi chemat-o cu credință, îi împlinea cererile cele de folos.

Și până astăzi face minuni cu mulți din cei ce au nevoie și mai ales cu cei nedreptățiți, care o cheamă în ajutor, luminând pe judecători să facă judecată dreaptă și cel nedreptățit să-și ia dreptatea. Asemenea lucrează și cu cei ce au vrajbă și ură între ei, căci le strică pe acestea sfânta cea de un nume cu pacea care covârșește toată mintea - Irina zic, cea cu numele înveselitor - căci mijlocește cu o negrăită putere dumnezeiască între câți se află pomenire de rău și ură din lucrarea diavolului și le înmoaie inimile lor, de ajung la dragoste și pace, împreună lucrând dumnezeiescul dar. Acest dar dăruiește Cuvioasa Irina celui ce o cheamă cu evlavie, ca să împace sminteala, să fie călcat urătorul binelui și să fie slăvit Domnul Cel întru tot bun, Căruia I se cuvine cinste și închinăciune, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

76. SFINȚII APOSTOLI ȘI DIACONI PROHOR, NICANOR, TIMON ȘI PARMENA, DIN NUMĂRUL CELOR 70

(28 IULIE)

Ὁ ΑΓΙΟΣ
ΠΡΟΧΟΡΟΣ
Ὁ ΔΙΑΚΟΝΟΣ
ΑΓΙΟΣ ΑΓΙΟΣ ΑΓΙΟΣ

Ὁ ἍΓΙΟΣ
ΝΙΚΆΝΩΡ

ὉἍΓΙΟΣ
ΠΑΡΜΕΝΑΣ

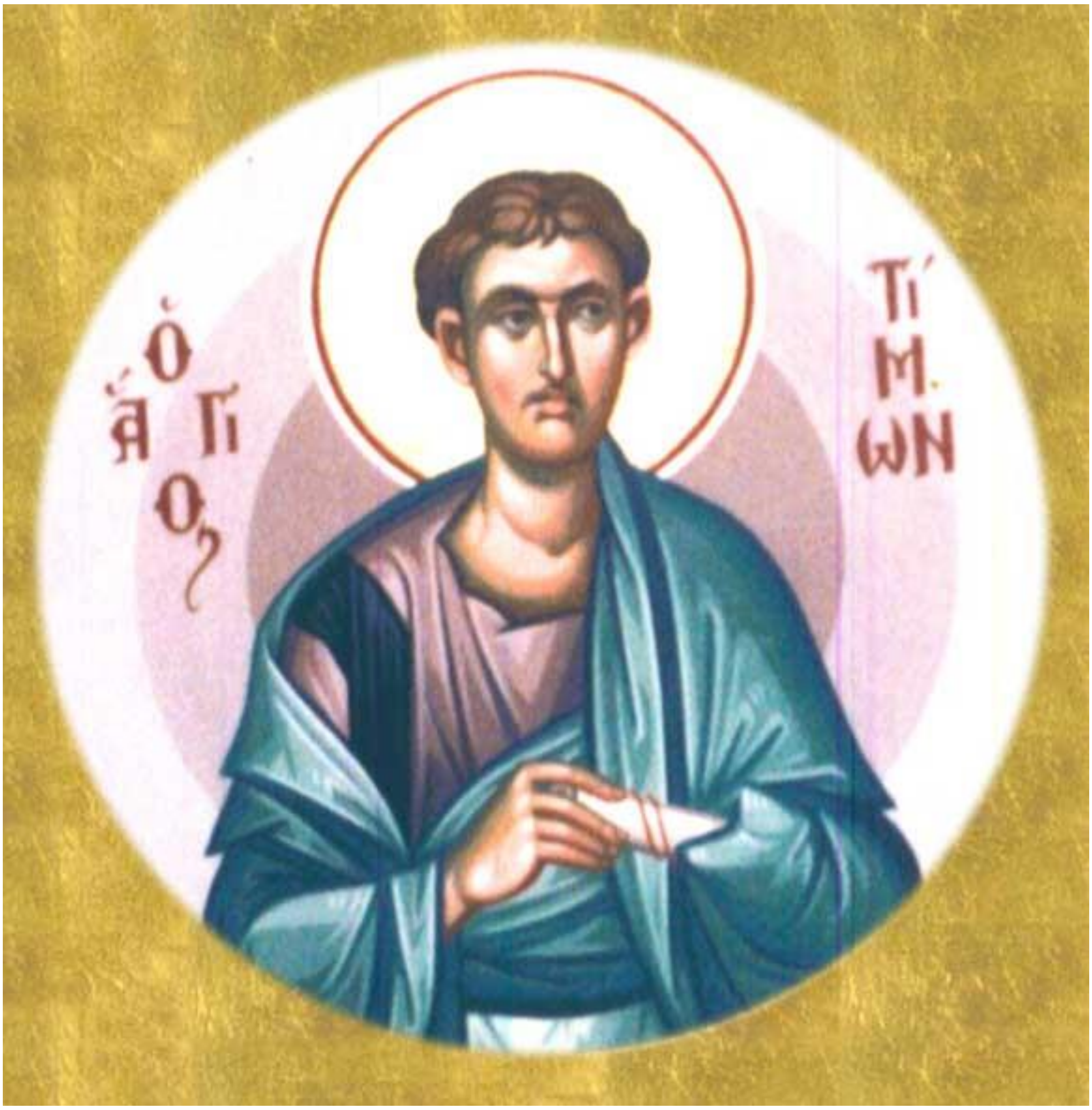

În zilele Sfinților Apostoli, după Înălțarea Domnului și după primirea Sfîntului Duh, pe cînd încă nu se despărțiseră ei prin toată lumea la propovăduirea lui Hristos, bisericile creștinilor din Ierusalim se înmulțiseră. Deci, s-au ales spre slujba diaconiei acești șapte bărbați mărturisiți, plini de Sfîntul Duh și de înțelepciune: Ștefan, Filip, Prohor, Nicanor, Timon, Parmena și Nicolae Antiohianul. Sfinții Apostoli, rugîndu-se, și-au pus mîinile peste dînșii și i-au făcut diaconi. Dintre aceștia, pomenirea Sfîntului Întîiului Mucenic și Arhidiacon Ștefan se cinstește la 27 decembrie, iar a Sfîntului Filip la 11 octombrie. Sfînta Biserică îi prăznuiește pe toți împreună, afară de pomenirea Sfîntului Nicolae, care nu este scris în numărul sfinților în ziua de astăzi. Ei s-au sfîrșit prin pătimire, propovăduind apostolește pe Hristos în diferite locuri.

Sfîntul Prohor a urmat mai întîi Sfîntului Mare Apostol Petru, împreună cu ceilalți ucenici, mai înainte de Adormirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. El a fost pus episcop al cetății Nicomidiei, în țara Bitiniei, precum adeverește despre aceasta fericitul Simeon Metafrast, în viața Sfîntului Apostol Petru, de la 29 iunie. Apoi, după Adormirea Maicii Domnului, Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu a fost multă vreme împreună călător și părtaș al ostenelilor lui, cercetînd multe țări împreună cu dînsul și suferind dureri și chinuri de

la cei necredincioși, pentru buna vestire a lui Hristos. Sfîntul Prohor a fost surghiunit cu dînsul în insu-la Patmos și cele ce-i spunea Cuvîntătorul de Dumnezeu, Ioan, din descoperirea lui Dumnezeu, pe acelea le scria din gura lui. După aceea, iarăși s-a ostenit în cetatea Nicomidiei, în care întîi a fost episcop, întorcînd pe oamenii cei rătăciți la Hristos Dumnezeu și înmulțind biserica cea adunată din nou. Mergînd în Antiohia, s-a sfîrșit mucenicește, fiind ucis de cei necredincioși pentru propovăduirea lui Hristos.

În aceeași zi în care a fost ucis cu pietre Întîiul Mucenic și Arhidiacon Ștefan, după cum este scris în Faptele Apostolilor, Sfîntul Nicanor a fost ucis împreună cu două mii de oameni, care crezuseră în Hristos. Felul uciderii se pomenește în canon, că iudeii, înjunghiindu-l ca o oaie, s-a jertfit lui Hristos.

După slujba diaconiei, Sfîntul Timon a fost pus de Sfinții Apostoli, episcop al cetății Vostrichia din Arabia și, propovăduind numele lui Hristos, a pătimit multe de la iudei și de la elini. Fiind aruncat într-un cuptor, a ieșit din foc nevătămat. Iar în Prologul românesc cel mucenicesc se spune despre dînsul, că, după nevătămarea focului, răstignindu-l pe cruce, s-a sfîrșit.

Sfîntul Parmena, săvîrșind slujirea cea încredințată lui de Apostoli, în propovăduirea cea plină de credință, a murit înaintea ochilor apostolilor și a fost îngropat de dînșii, cu plîngere și cu smerenie. Cei ce vorbesc de dînsul, spun că a avut sfîrșit mucenicesc și s-a încununat cu cununa mucenicească.

77. SFÎNTUL MUCENIC IULIAN
(28 IULIE)

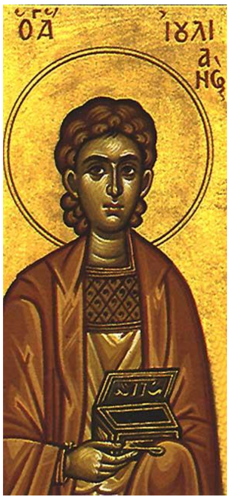

Pe vremea împărăției lui Antonin, creștinii erau siliți ca, ori să aducă jertfe zeilor, ori să moară de munci cumplite. Atunci era în Campania un ighemon cu numele Flavian, aspru și urîtor al numelui lui Hristos. Acela a trimis prin toată Campania pe slugile sale cele păgîne, ca pe toți creștinii pe care îi vor găsi, să-i prindă și să-i aducă legați în cetatea Atena, în care locuia el în acea vreme. Atunci era prin părțile Dalmației un bărbat numit Iulian, tînăr cu vîrsta, dar cu numele și înțelepciunea creștinească bătrîn, cu fața cinstit și cu tot trupul ales; luminat cu neamul cel bun, dar mai luminat cu credința. Acesta, mergînd odată pe drum, aproape de cetatea

Anagnia, s-a întîlnit cu ostașii ighemonului și i-a întîmpinat cu închinăciune creștinească, zicîndu-le: "Pace vouă, fraților!"

Deci ei, cunoscîndu-l din cuvintele și obiceiul lui cel blînd că este creștin, au început a-l întreba cine și de unde este, cum se numește și de ce credință este. Dar robul lui Dumnezeu, dorind ca pentru Hristos să pătimească și să moară, a răspuns fără temere: "Sînt creștin, mă numesc Iulian, iar din neam sînt din Dalmația. Eu umblu prin toate părțile, îndemnînd popoarele cu sîrguință ca, lepădîndu-se de cinstirea idolilor, să cunoască pe Unul și adevăratul Dumnezeu și pe Iisus Hristos, Fiul Lui, ca pe Acela să-L cinstească, pe Care eu propovăduindu-L, voiesc ca sufletul meu să-l pun pentru Dînsul". Ostașii, mirîndu-se de răspunsul lui atît de îndrăzneț, l-au prins și l-au legat bine.

Apoi, bătîndu-l, îl duceau pe el, zicîndu-i: "Vom vedea dacă sînt adevărate cuvintele tale, că dorești să mori pentru Cel răstignit". El, fiind bătut, se ruga lui Dumnezeu să-i dea putere, ca pînă în sfîrșit să rabde pentru numele Lui cel sfînt. Deci, el a fost auzit de Domnul, pentru că a venit către dînsul un glas de sus, întărindu-l și zicîndu-i: "Nu te teme, Iuliane, că Eu voi fi cu tine și-ți voi da putere și biruință!" Iar tînărul sfînt, dînd mulțumire lui Dumnezeu, s-a dus la ighemon și îndată, din porunca lui, a fost închis într-o temniță înfricoșată, care se numea "groapa rece". Acolo a fost ținut șapte zile fără hrană și băutură, vrînd să-l omoare cu foamea și setea. Dar Dumnezeu n-a lăsat pe robul Său, pentru că a trimis la dînsul pe sfîntul înger, de a cărui vedere și vorbire îndulcindu-se, primea hrană cerească din mîinile lui.

După ce au trecut cele șapte zile, ighemonul a venit la locul de priveliște - unde mai tîrziu s-a zidit o biserică în numele Prea- sfintei Născătoare de Dumnezeu - și a stat la judecată înaintea mulțimii poporului ce se adunase. Deci, aducînd pe mucenic la cercetare înaintea lui, a zis către dînsul: "Nu-ți este ție rușine, un tînăr atît de frumos și ales, să te lipești de un nazarinean, Care a fost răstignit pe cruce? Nu este mai bine să te lepezi de acea urîtă credință și să te închini zeilor, ca să fii plăcut împăratului?" Mucenicul a răspuns: "Slava și lauda mea este Dumnezeul meu, adică Hristos Cel răstignit. Deci, să nu-mi fie mie a mă lăuda în altceva, decît numai în Crucea Domnului meu. Însă pentru sfînta credință, pe care tu cu minciună o numești urîtă, sînt gata a muri. Iar zeii tăi cu adevărat sînt urîți, pentru că sînt diavoli și toți aceia care se închină lor să se rușineze".

Niște cuvinte ca acestea ale sfîntului auzindu-le ighemonul, s-a pornit spre mînie. El a poruncit să-l bată peste gură, apoi, întinzîndu-l la muncire, să-l chinuiască. Sfîntul, răbdînd bătăi, se ruga lui Dumnezeu, zicînd: *Spre Tine, Doamne, am nădăjduit; izbăvește-mă cu puterea Ta! Tu ești Dumnezeul meu, ajutorul meu, scăparea mea și izbăvitorul meu; deci, să se rușineze cei ce se închină idolilor ciopliți și cei ce gîndesc rele asupra mea. Către Tine, Doamne, am strigat să nu mă dai pe mine întru răpirea vrăjmașilor mei*. Atunci iarăși a venit către dînsul un glas din cer, întărindu-l și zicîndu-i: "Iuliane, nu te teme, ci nevoiește-te cu bărbăție". Și îndată mucenicul, întorcîndu-se spre popor, a început a vorbi: "Vedeți voi, zeii voștri, ticăloșilor? Nu nădăjduiți spre aceia pe care i-ați făcut cu mîinile voastre, ci cunoașteți pe Dumnezeu, Care din nimic a făcut cerul și pămîntul!" Cu niște cuvinte ca acestea Sfîntul Iulian, îndemnînd poporul, a cîștigat lui Dumnezeu mai mult de treizeci de bărbați. Apoi a fost dus iarăși în temniță.

A doua zi, fiind scos din temniță și dus la judecată, a auzit de la ighemon niște cuvinte ca acestea: "Te cruț pe tine, cel ce singur nu te cruți și nu voiești să te închini zeilor celor nebiruiți". Împotriva acestora sfîntul mucenic a răspuns astfel: "În deșert îmi vorbești mie aceasta, pentru că nu-mi vei schimba mintea mea. Eu mă închin lui Dumnezeu, Cel ce a făcut cerul și pămîntul, Căruia toți sînt datori a se închina". Atunci ighemonul Flavian, mîniindu-se,

a poruncit să spînzure la muncire pe sfînt și să-l chinuiască cu bătăi, strujindu-i trupul. Dar, cu puterea lui Dumnezeu, Care este minunat întru sfinții Săi, mîinile ighemonilor au slăbit și s-au îmbolnăvit, încît nu puteau nici să se atingă de sfînt, nici să țină în mîini uneltele cele de muncire, nici altceva să facă. De acest lucru se mira ighemonul Flavian foarte mult.

Atunci, deodată a venit un vestitor, spunînd de capiștea zeului lor, care se numea Serapis, că a căzut și idolul acela împreună cu ceilalți idoli s-au sfărîmat în bucăți. Atunci ighemonul și slujitorii diavolilor care erau împreună cu dînsul s-au umplut de mirare și de rușine. Iar creștinii care erau în popor și care în taină țineau sfînta credință, se bucurau cu duhul și preamăreau pe Hristos Dumnezeu.

După aceasta, poporul necredincioșilor a strigat, zicînd: "Îndată să pierzi pe vrăjitorul acesta". Atunci ighemonul, umplîndu-se de mînie și iuțime, s-a învoit la glasul poporului și a dat asupra mucenicului judecata de moarte, zicînd: "Pe Iulian cel învățat de creștini la meșteșugul vrăjitoresc, pe hulitorul zeilor și pe potrivnicul poruncii împărătești, poruncim să i se taie capul cu securea, chiar pe locul capiștei dărîmate. Aceasta spre izbîndirea necinstirii zeilor ce s-a adus de dînsul". Deci, sfîntul, fiind dus în acel loc, și-a plecat genunchii și s-a rugat lui Dumnezeu, zicînd: "Dumnezeul bunătății celei fără de sfîrșit, mulțumesc Ție că m-ai învrednicit pe mine nevrednicul de o moarte cinstită ca aceasta! Mulțumesc Ție că m-ai învrednicit să mor pentru numele Tău cel Sfînt! De aceea, mă rog Ție să mă speli cu această vărsare a sîngelui meu, să mă cureți de păcatele mele și să mă duci în binecuvîntata Ta împărăție. Primește în pace duhul meu și pe toți cei ce vor voi, ca, întru slava Preasfîntului Tău nume, să cinstească pomenirea pătimirii mele, să nu-i uiți întru milostivirea Ta cea preamare".

Astfel rugîndu-se sfîntul, i-a venit un glas din cer, vestindu-i că i s-a auzit rugăciunea lui, chemîndu-l pe dînsul la cele de sus. Apoi au tăiat capul Sfîntului Mucenic Iulian cu securea. Sufletul lui cel sfînt, dezlegîndu-se din legăturile trupului, s-a suit în ceruri, la Hristos, Dumnezeul nostru, Care împărățește împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh și Căruia I se cuvine slava, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

78. CUVIOSUL ȘI PURTĂTORUL DE DUMNEZEU PAVEL XEROPOTAMIANUL

(28 IULIE)

Cuviosul Părinte Pavel se trăgea cu neamul din Constantinopol. Tatăl lui a fost împăratul Mihail Curopalat, care se numea și Rangabe. El, nesuferind să vadă nerînduielile din zilele lui, care se făceau de cei fără de rînduială, ca un iubitor de pace și temător de Dumnezeu, s-a lepădat de împărăție și s-a făcut monah într-o mînăstire zidită de dînsul, cu numele Mireleia. Deci, viețuind cu plăcere de Dumnezeu, s-a odihnit în Domnul. Maica sa a fost Procopia, cea minunată în fapte bune, fiica împăratului Nichifor. Ea se mai poreclea Ghenicos. Pe cînd era îngreunată cu sfîntul, de care ne este vorba, în noaptea în care era să-l nască, a văzut în vedenia sa că a născut deasupra unui stog de grîu, un miel de parte bărbătească. După ce s-a pogorît de pe stog, au venit doi lei ca să-l sfîșie, iar mielul se lupta cu ei. Deci, împărăteasa, văzînd un lucru ca acesta, a alergat cu mare sîrguință să ajute mielului. Dar, cînd s-a apropiat de el, a văzut că nu era miel, ci un copil parte bărbătească, care ținea în mîinile lui o cruce, cu a cărei putere a omorît leii. Maica lui, deșteptîndu-se din somn, a născut pe fericitul Procopie, căci așa s-a numit din Sfîntul Botez.

Această vedenie are înțelegerea următoare: mielul însemna bunătatea și blîndețea copilului, iar partea bărbătească, însemna bărbăție și vitejie. Că a omorît pe amîndoi leii cu crucea, închipuia că are să fie monah și să ia asupra sa Crucea lui Hristos, adică omorîrea

patimilor și a necazurilor celor multe, care au venit asupra lui. Cu crucea va birui și va omorî pe cei doi lei înfricoșați, adică pe cei doi vrăjmași ai monahului, pe diavolul cu toate puterile lui și lumea cu toate slavele și îndulcirile ei. Stogul de grîu însemna că prin cuvîntul său cel dăscălesc și prin pilda vieții lui celei îngerești, multe suflete flămînde va hrăni și pe mulți neroditori și netrebnici îi va face vrednici a se încuia în hambarul cel ceresc și a se arăta lui Dumnezeu pîine dulce.

Deci, s-a făcut bucurie mare în toată cetatea pentru nașterea pruncului, fiindcă de mic se arăta ce fel va fi cînd se va face mare. Cînd pruncul trecuse prin învățătura școlii, iar după ce tatăl său a lepădat scaunul împărătesc, după cum s-a zis, a împărățit în locul lui, Leon Armeanul. Acesta, temîndu-se ca nu cumva și Procopie, după ce va veni în vîrstă, să ia lua împărăția tatălui său, a trimis de l-a scopit.

Procopie, cînd a ajuns la vîrsta de 12 ani, s-a dat cu totul la învățătura Sfintelor Scripturi, cu istețimea cea firească pe care o avea. El cu sîrguința și cu ostenelile sale, care le-a pus la învățătură, a covîrșit pe toți înțelepții vremii, după cum adeveresc scrierile lui. El a făcut cuvîntul de laudă la Intrarea în Biserică a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, precum și canoanele celor opt glasuri la Sfinții Patruzeci de Mucenici, canonul cel iambicesc, pe care îl are la cinstita Cruce, după cum mărturisește și împăratul Roman în hrisovul său, numindu-l Ipaton al filosofilor.

După ce a ajuns el la o desăvîrșire ca aceasta, s-a învrednicit și de fericita vedere, care i s-a pricinuit lui din lucrarea faptelor bune, pe care le săvîrșea din copilărie. El, socotind deșertăciunea lumii și învîrtind în mintea sa cuvîntul Sfîntului Macarie, care zice: "Sufletul care nu s-a izbăvit de grijile lumești, nici pe Dumnezeu nu-L va iubi cu adevărat, nici pe diavolul nu-l va urî după vrednicie", a judecat să fugă de lume și mai mult. Căci atît de frumos a viețuit, încît toți, în fiecare zi, aveau în gura lor pe minunatul Procopie. Adică, unul îl lăuda pentru dragostea pe care o avea către toți; altul, pentru smerenia lui; altul, pentru înțelepciune, pentru înfrînare, pentru milostenie și pentru lepădarea și trecerea cu vederea a slavei și a nălucirii cele lumești. În scurt, altceva nimic nu auzeai, decît lăudîndu-l pe el.

Fericitul Procopie, ca să scape de laudele oamenilor, a fugit din Constantinopol, schimbîndu-și îmbrăcămintea sa cu niște haine rupte, îmbrăcîndu-se ca un cerșetor. Așa a alergat, necunoscut, ca un cerb însetat, la Sfîntul Munte al Atonului și, înconjurînd tot muntele, a venit la mînăstirea pururea pomenitei fecioare, împărăteasa Pulheria. Acea mînăstire, care acum se numește Xeropotamu, pe care arabii o stricaseră cu puțin timp mai înainte. Ei veniseră tîlhărește la Sfîntul Munte și, stricînd multe mînăstiri, pe mulți monahi i-au făcut mucenici, precum pe cei din Sinai și din Rait. Fericitul Procopie, văzînd așezarea locului frumoasă și liniștită, și-a făcut acolo în zidurile mînăstirii celei surpate, o colibă mică și a rămas acolo singur, vorbind cu Dumnezeu.

În apropierea colibei sale era un om liniștit, preabun și îmbunătățit, cu numele Cosma, care l-a și tuns monah, numindu-l Pavel. De atunci s-a pus pe sine în mare rînduială și în bună așezare. Postea și se ruga mai mult; așternutul lui nu era altul decît pămîntul, iar la căpătîi avea o piatră. Lucrul mîinilor lui era dragostea, umilința, lacrimile și smerenia cea fără de măsură către toți. A socotit încă că, pentru a ajunge monahul la desăvîrșire, are trebuință să cîștige roadele Sfîntului Duh, pe care le pomenește Sfîntul Apostol Pavel, adică: dragostea cea duhovnicească, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, facerea de bine, credința, blîndețea și înfrînarea poftelor. Acestea isprăvindu-le cuviosul cu multă osteneală și nevoință, s-a făcut cunoscut tuturor părinților, încît toți se minunau de dînsul și, slăvindu-l, îl măreau pe

Dumnezeu, Care este minunat întru sfinții Săi. Asemenea l-a lăudat și Sfîntul Atanasie din Aton, precum se arată în viața lui.

Cu toate că preaînțeleptul Pavel se închipuia și se arăta ca un necărturar și ca un țăran simplu, s-a arătat ca o cetate ce stă deasupra muntelui. Drept aceea, a ajuns vestea despre dînsul pînă și la Protatul, adică mai-marele Muntelui Athos. Cuviosul Pavel avea obiceiul de mergea de trei ori într-un an, la cele trei praznice mari, la mînăstirea chiliilor, care se numește a Protatului. Deci, mergînd el odată, după obicei, la unul din cele trei praznice, l-a întrebat îndeosebi Protatul, cine și de unde este. Iar el a răspuns cu glas lin și cu față veselă: "Preasfinte părinte, eu sînt un monah sărac, precum mă vezi, dintr-un loc vechi ce se numește Xeropotamu". De aici a luat și numirea de Pavel Xeropotamianul, iar acea mînăstire s-a înnoit astfel.

Făcîndu-se împărat de-a pururea pomenitul Roman cel Bătrîn, care era rudenie cu sfîntul, a făcut mare cercetare, ca să-l afle. Deci, trimițînd oameni împărătești să-l caute pretutindeni, l-a aflat în Sfîntul Munte. Astfel, cu mare rugăminte și silire și cu îndemnare din partea Protatului, s-a înduplecat Cuviosul Pavel și s-a dus la Constantinopol. O, dar cine poate să spună bucuria pe care au avut-o rudeniile lui și toată cetatea, văzînd înger în trup și auzind cuvînt dăscălesc! Toate fețele cele împărătești și boierești au căzut și s-au închinat săracului acela, care nu avea altceva decît o rasă veche și o cruce. Lucru vrednic de minune este fapta bună, și în acest fel face pe lucrătorii săi.

Deci, s-a întîmplat atunci ca împăratul Roman să cadă la pat și să zacă bolnav de moarte. Îndată ce s-a dus cuviosul la dînsul și și-a pus mîinile sale peste el, împăratul s-a făcut sănătos, după cum se scrie aceasta în hrisovul său. Această minune și multe altele au preamărit numele Sfîntului Pavel. El a rămas în Constantinopol pentru rugămințile cele multe ale împăratului, păzindu-și însă toate rînduielile sale cele monahicești și nevoințele cele sihăstrești, învățînd pe copiii împăratului frica de Dumnezeu.

Cînd s-a împlinit vremea care a fost hotărîtă să șadă acolo, s-a dus la împărat și a zis către dînsul: "Împărate, precum peștele, cînd iese din apă, nu poate să trăiască mai mult, așa și monahul care iese din coliba lui, nu este chip a rămîne viu în lucrarea poruncilor lui Dumnezeu. Pentru aceasta vă las cu sănătate și mă duc la coliba mea, ca să mă aflu de-a pururea împreună cu Dumnezeu, Împăratul meu cel veșnic".

Dacă a auzit aceasta împăratul, s-a întristat foarte mult; însă nu a putut să-l împiedice, fiindcă avea și mare evlavie către dînsul. Deci, a zis către el: "Doream și socoteam, sfinte părinte, să nu ne despărțim niciodată, cît voi trăi, pentru ca să te am mîngîiere și dascăl spre mîntuirea mea; însă nu te pot opri. Te rog numai să iei bogăție cîtă voiești, ca să o împarți pentru sufletul meu". Atunci sfîntul a zis către dînsul: "Eu n-am trebuință de bogăție, nici nu țin să o împart; aici ai mulți săraci, deci împarte cît voiești. Atît numai îți zic: dacă voiești, înnoiește mînăstirea de-a pururea pomenitei împărătese Pulheria, care este surpată, ca astfel să ai pomenire veșnică".

Împăratul a primit cu mare bucurie cuvîntul cuviosului. El a trimis îndată oameni împărătești cu cheltuială și a zidit din temelie sfînta mînăstire, cu frumusețe neasemănată. După aceea, a trimis pe fiul său, Teofilact, care era atunci patriarh, și a sfințit biserica. Cînd Sfîntul Pavel a vrut să plece din cetate, l-a luat împăratul și l-a dus în vistieria împărătească. Însă este cu cuviință să pun înainte chiar graiurile împăratului, așa cum sînt scrise în hrisovul lui: "Am intrat cu oarecare slujitori din suita noastră în vistieria împărăției mele și am luat partea cea mai mare și mai vrednică de minune a cinstitului lemn și de viață făcătoarei Cruci. Acel sfînt lemn

poartă întru sine pomenirea patimii celei stăpînești, pe care s-a pironit Trupul cel îndumnezeit al Domnului, iar prin curgerea Sfîntului Sînge, păcatele noastre s-au spălat. Sfîntul lemn avea lungimea ca de un cot și o palmă, lățimea ca de două degete, iar grosimea ca de un deget. Greutatea totală a lui era de o sută de dramuri, din care s-au făcut două cruci.

Luînd eu în mîini această preasfîntă vistierie, pe înfricoșata însemnare a Împăratului ceresc, Cel ce va judeca vii și morții, semnul Fiului Omului, care se va arăta pe cer înaintea Judecății de apoi, acest preadumnezeiesc semn al mîntuirii noastre, cu evlavie l-am pus în sfintele mîini ale Preacuviosului Pavel, ca să fie odor și afierosire nejefuită preasfintei mînăstiri, cea mai sus pomenită, a împărăției mele, pînă va veni Domnul. Apoi l-am condus, însoțindu-l pe dînsul cu petrecere bisericească și ostășească, ca să-l așeze în Sfîntul Altar, spre sfințirea și întărirea monahiceștii noastre mînăstiri".

Deci, fericitul Pavel, luînd cinstitul Lemn, a venit la Sfîntul Munte, iar după înnoirea cea desăvîrșită a mînăstirii și după sfințirea ei de către patriarh, a pus acel cinstit lemn al Sfintei Cruci în Sfîntul Altar, după porunca împărătească. Deci, fiind adus acel cinstit lemn al Sfintei Cruci, dar, fiindcă și vestea cuviosului a ieșit în tot pămîntul, s-au adunat mulțime de monahi în acea mînăstire. Însă cuviosul, fugind de tulburare, le-a pus egumen pe un oarecare monah foarte îmbunătățit, iar el, lăsînd mînăstirea și ducîndu-se la un loc deosebit, care se afla la poalele Atonului, s-a dus să-și petreacă viața sa în sihăstrie.

Cu toate acestea, aflîndu-l pe el acolo, s-au adunat mulți călugări, încît pustia s-a făcut ca o cetate. Fiind ca la șaizeci, numărul ucenicilor lui care se adunaseră acolo și, temîndu-se să nu-i robească sau să-i omoare arabii, care năvăleau adeseori asupra Sfîntului Munte și-l prădau, prin mijlocirea binecredincioșilor împărați, au zidit și o altă mînăstire, în numele și cinstea Sfîntului și Marelui Mucenic Gheorghe, care și pînă astăzi păstrează numirea cuviosului; căci se zice "mînăstirea sfîntului".

Însă Cuviosul Pavel, cînd a sfîrșit biserica de zidit, fiind foarte bătrîn, se apropia de sfîrșitul vieții sale, venind vremea să treacă către părinții săi. Deci, cunoscînd din dumnezeiască descoperire sfîrșitul, a chemat la sine pe toți ucenicii săi și pe cei ai mînăstirii celei noi și, deschizîndu-și sfînta sa gură, i-a învățat mult, cu învățături folositoare de suflet.

La urmă a adăugat și aceste cuvinte, zicînd: "Fiilor, după două zile sufletul meu va ieși din acest trup ticălos, și știți cum am petrecut eu în locul acesta sfînt, și cum, din tinerețile mele, toate poruncile părinților mei le-am păzit. Tot așa vă rog și pe voi, iubiții mei, să le păziți și voi pînă la sînge. Pentru că eu, în vremea tinereților mele, pe cînd era eresul luptătorilor de icoane, atît de mult m-am nevoit, încît eram gata să-mi vărs sîngele meu pentru Hristos. Deci am răbdat multe bătăi cu toiege, pînă cînd cu dovezi ale Scripturii și cu mărturii ale părinților, am pierdut eresul luptătorilor de icoane. Acestea vi le spun vouă, nu mîndrindu-mă, ci îndemnîndu-vă să suferiți toată ispita și necazul cu mărime de suflet, așteptînd cununile de la Dumnezeu".

Auzind frații acestea, au plîns cu amar și cu lacrimi au zis către dînsul: "Părinte, să nu ne lași pe noi sărmani și lipsiți de duhovniceștile tale învățături. Noi, din dragostea care o avem către sfinția ta, socoteam că nu vei muri niciodată, pe cînd acum, auzind acest amar cuvînt, inima noastră s-a întristat foarte mult, pentru că te aveam pe tine mîngîiere și ajutor întru necazurile și ispitele noastre, încît, ca tată, ca mamă și ca frate, te-am cunoscut". Acestea și multe alte cuvinte auzindu-le cuviosul, a lăcrimat, pentru că era lesne aplecat spre umilință și în toată viața sa a avut darul lacrimilor.

Odată, un frate l-a întrebat: "Ce să fac, părinte, ca să dobîndesc lacrimi de umilinţă?" El i-a zis: "Să ai totdeauna în mintea ta înfricoşatul divan al lui Hristos şi, privind la păcatele tale, nu vor lipsi de la tine lacrimile". Deci, după ce a lăcrimat - după cum am spus -, a zis către cei ce stăteau de faţă: "Nu plîngeţi, fraţilor, ci iertaţi-mă, că a sosit vremea pe care sufletul meu totdeauna o dorea şi de care trupul se temea". Apoi, sculîndu-se, s-a îmbrăcat cu mantia de biserică şi, făcînd multe rugăciuni, s-a împărtăşit cu Preacuratele Taine. Atunci îndată a strălucit faţa lui ca soarele, încît cei ce se aflau acolo au căzut la pămînt, neputînd să vadă atîta lumină ce strălucea pe faţa cuviosului. După ce s-a împărtăşit, a stat cu schimbarea cea bună şi a zis obişnuita rugăciune, pe care totdeauna o zicea, adică: "Nădejdea mea este Tatăl, scăparea mea este Fiul, acoperămîntul meu este Duhul Sfînt; Treime Sfîntă, slavă Ţie!" Apoi a început iarăşi să le grăiască multe sfaturi, dar mai înainte de toate le-a zis: "Fiilor şi fraţilor, să aveţi dragoste, rugăciune, smerenie şi ascultare, căci monahul care nu are aceste fapte bune, nu se cuvine să se numească monah, ci mirean".

După ce a isprăvit cuvintele acestea, întinzîndu-şi picioarele sale şi aşezîndu-se în bună rînduială, şi-a înălţat mîinile şi ochii către cer şi şi-a dat fericitul său suflet în mîinile lui Dumnezeu, în ziua de 28 iulie.

După aceasta, monahii sfintei mînăstiri, gătind caicul şi pogorînd la malul mării sfintele lui moaşte, cu laude şi cu cîntări duhovniceşti, le-au pus în caic ca să le ducă în pădure, ca acolo să le îngroape precum a poruncit sfîntul. Deci, fiind atunci seară, au pornit cu corabia noaptea, ca să meargă în pădure. Dar dimineaţa, o, minunile Tale, Iisuse Împărate, s-au aflat în Constantinopol şi, înştiinţîndu-se împăratul, sfatul şi tot clerul bisericesc, s-au îmbrăcat cu sfintele podoabe şi, aprinzînd lumînări cu tămîieri, au ridicat sfintele moaşte ale cuviosului cu laude şi cu cîntări de psalmi şi le-au pus în biserica cea mare, sărutîndu-le cu mare evlavie şi mulţumind Domnului, Care i-a îmbogăţit pe dînşii cu o vistierie ca aceasta.

Ucenicii sfîntului, după ce au sărutat sfintele moaşte şi după ce au chemat rugăciunile cuviosului în ajutor, au cumpărat pîini calde; şi, intrînd în corabie, au plecat înapoi, vorbind de sfînt. Dar, o, cît sînt de minunate lucrurile Tale, Doamne! Ei în puţină vreme s-au aflat în curtea mînăstirii lor. Apoi, ducîndu-se în sfînta mînăstire, au povestit părinţilor cele întîmplate, arătîndu-le pîinile încă calde. Auzind ei acestea, s-au înspăimîntat, minunîndu-se de îndrăzneala cea mare, pe care o avea de-a pururea Pomenitul Pavel către Dumnezeu, Căruia se cuvine toată slava, cinstea şi închinăciunea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

79. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC CALINIC
(29 IULIE)

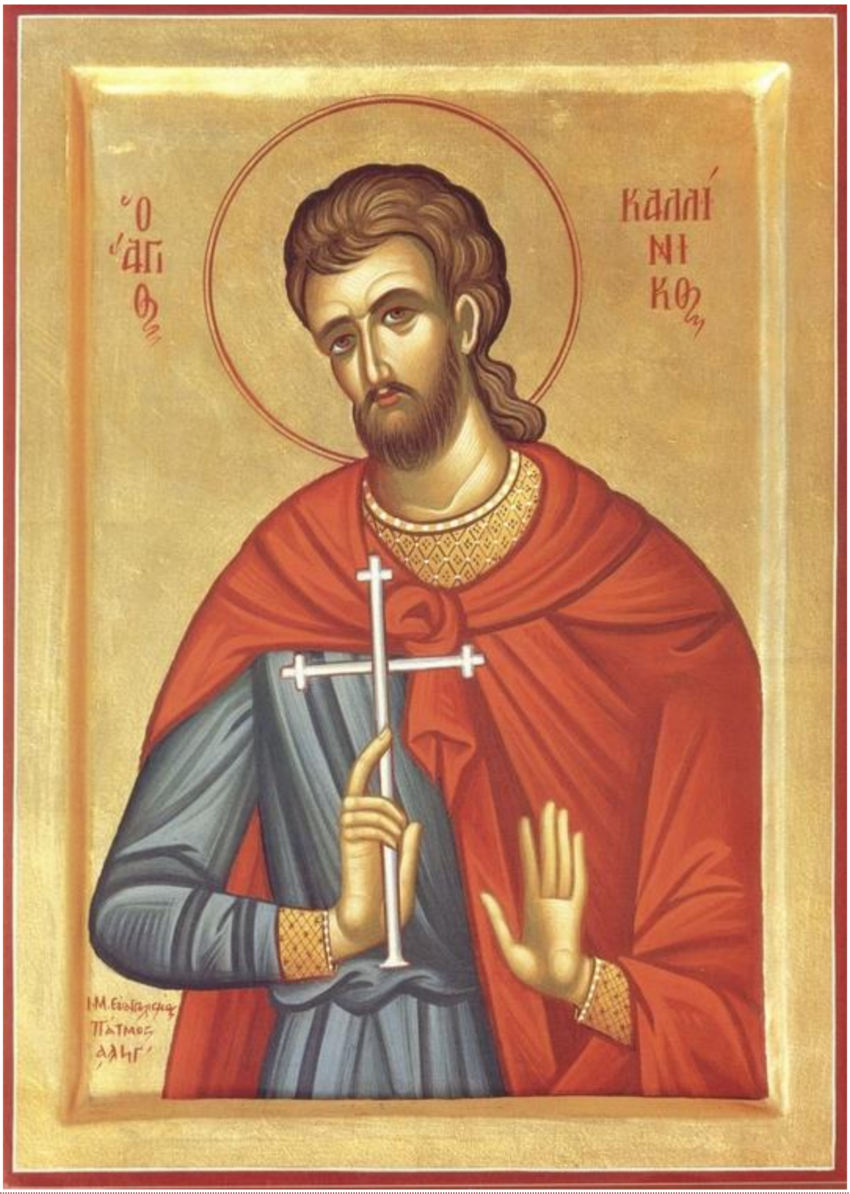

Sfîntul Mucenic Calinic s-a născut în părțile Ciliciei și a fost crescut în religia creștină. Venind el în vîrsta bărbatului desăvîrșit, a văzut mulți oameni lepădîndu-se de Stăpînul Hristos și trecînd la religia păgînă. Deci, întunecîndu-se ei de drăceasca înșelăciune, crezînd pietrelor celor fără suflare și aducînd jertfe spurcate idolilor, plîngea pentru pierderea lor. El a început a-i învăța la arătare cunoștința adevărului, întorcînd pe mulți elini de la rătăcirea lor către Hristos Dumnezeu. Deci, mergînd prin multe cetăți și sate și propovăduind cuvîntul lui Dumnezeu, s-a dus în Ancira, cetatea Galatiei, căutînd mîntuirea sufletelor omenești.

Petrecînd el multă vreme acolo și ostenindu-se întru buna vestire a lui Hristos, a cîștigat lui Dumnezeu pe mulți. Apoi, fiind prins de cei necredincioși, a fost dus la judecată înaintea unui ighemon cu numele Sacherdon, om prea aspru și slujitor aprins al diavolilor, vrăjmașul lui Hristos și cumplit muncitor al creștinilor. Deci, toți păgînii strigau către judecători, zicînd: "Acesta este Calinic, care a venit din alte țări în cetatea noastră și învață poporul să nu aducă jertfe zeilor, nici să li se închine lor și pe mulți îi duce în urma înșelăciunii sale". Atunci ighemonul, căutînd spre dînsul cu iuțime, a început a-l întreba cu glas groaznic, zicînd: "Pentru ce îndrăznești, nebunule nemernic, a răzvrăti popoarele, învățîndu-le să-și lase pe zeii care ne

fac fericiți și pe care îi cinstește împăratul și lumea toată? Au doară tu nu înțelegi puterea lor?" Iar sfîntul i-a răspuns lui cu blîndețe: "Eu sînt robul lui Hristos. Deci, văzînd poporul ducîndu-se la pieire, mă doare inima de dînsul și, pe cît pot, mă sîrguiesc prin învățătura cea bună a-l întoarce de la întuneric la lumină și de la pierzare spre mîntuire, pentru că în cărțile noastre stă scris: *De va întoarce cineva pe cel păcătos de la rătăcirea căii lui, va mîntui suflet de la moarte și va acoperi mulțime de păcate*. Deci, aș fi voit să te aduc și pe tine la lumină, din întunecarea diavolească care te-a cuprins și astfel să te povățuiesc la calea adevărului". Ighemonul, umplîndu-se de mînie, a zis: "Au doară voiești să mă lepăd de zei și să cinstesc moartea cea amară, mai bine decît viața cea dulce, ascultînd cuvintele tale nebune? Nu voi face aceasta nicidecum, ci pe tine te voi sili să te închini zeilor noștri, căci cumplite chinuri voi pune asupra ta și voi vedea de va veni Dumnezeul tău să te scape din mîinile mele. Nu voi cruța trupul tău, pînă ce nu vei cunoaște puterea și stăpînirea zeilor și pînă nu le vei aduce lor jertfe".

Atunci sfîntul a început a-i răspunde cu îndrăzneală, zicînd: "Cu aceasta nu vei înfricoșa pe robul lui Hristos, căci mie îmi este atît de dorită munca cea pentru Dumnezeul meu, precum hrana este dorită celui flămînd. Deci, nu zăbovi îngrozindu-mă cu cuvinte, ci începe muncirea ta asupra mea. Iată, trupul meu stă înaintea ta și este gata la munci, avînd în sufletul său pe Dumnezeu care ne pregătește, mie mîntuire, iar ție pierzare". Ighemonul, umplîndu-se și mai mult de mînie, a zis: "O, ticălosule, cum îndrăznești să mă cerți pe mine cu niște cuvinte ca acestea? Mă jur pe zei, că nu te voi milui, ci voi despărți carnea de pe oasele tale și toată munca o voi aduce asupra ta, pînă ce te voi pierde cu o moarte cumplită".

Sfîntul a răspuns: "O, om necurat, mai mult decît toți oamenii cei necurați, pînă cînd vei cheltui vremea în deșert, iuțindu-te cu mînie și nesăvîrșindu-ți fapta? Muncește-mă odată și vei vedea bărbăția și răbdarea nevoitorului lui Hristos, care așteaptă să ia de la Mîntuitorul său cununa biruinței".

Atunci ighemonul a poruncit ca, dezbrăcînd și întinzînd pe mucenic la pămînt, să-l bată cu vine de bou fără cruțare. Astfel au bătut pe sfînt multă vreme. Apoi propovăduitorul striga: "Calinic, cunoaște pe zei, cheamă-i pe ei, căci aceia te vor scăpa de munci!" Sfîntul mucenic, fiind chinuit, își bătea joc de ighemon și de muncile lui. El striga către dînsul, zicînd: "Mi-ai făgăduit munci mari, dar cum văd, îmi dai munci foarte mici. Deci adu asupra mea mai cumplită muncire, pentru că eu nu mă tem de foc și nu mă înspăimînt de sabie; ci rîd de moarte, așteptînd să iau de la Domnul meu viața cea veșnică".

Ighemonul a dat poruncă apoi să-l spînzure pe mucenic de un lemn de muncă și să-i strujească trupul cu piepteni de fier. Și astfel i-au strujit trupul pînă la oase. Răbdînd el toate acestea ca în trup străin, rîdea de muncirea păgînilor și zicea către ighemon: "Poruncește să mă strujească mai tare, căci cu cît vei struji trupul meu mai mult, cu atît vei sătura sufletul meu. Pentru că am pe Hristos, Care-mi ajută și cu al Cărui dar întărindu-mă, nu simt durerile în munci".

După aceasta, pogorînd de la muncire pe pătimitorul lui Hristos, ighemonul a poruncit să încalțe pe mucenic cu încălțăminte de fier care avea piroane ascuțite. Și astfel să-l ducă pe el la cetatea Gangra, care era departe de cetatea Ancira, ca la 80 de stadii și acolo să-l ardă cu foc, fiindcă în acea cetate Sfîntul Calinic întorsese mulți oameni la Hristos și voia ca aceia să-i vadă sfîrșitul lui și să se teamă. Deci, cumplitul ighemon a dat pe slujitorul lui Hristos, ostașilor celor nemilostivi ai săi, poruncindu-le să alerge pe cai iuți, iar pe mucenic să-l silească să alerge înaintea cailor și să-l bată cu bice. Sfîntul, fiind încălțat în încălțămintele cele cu piroane, umbla ca și cum nu simțea durerea din rănirea picioarelor și cînta psalmul lui David: *Așteptînd, am*

așteptat pe Domnul. El a privit la mine și a auzit rugăciunea mea. El m-a scos din groapa patimilor și din tina noroiului. El a pus pe piatră picioarele mele și a îndreptat pașii mei.

Deci, mergînd în calea ce i se poruncise, a întrecut în alergare chiar și caii. După ce a alergat 60 de stadii și au ajuns la un loc ce se chema Matrica, ostașii au însetat foarte mult, din pricina arșiței soarelui, căci era luna lui iulie. Negăsindu-se apă în cale, au început a slăbi de sete și caii lor abia mai suflau. Fiind ei aproape de sfîrșit au zis cu lacrimi către Sfîntul Calinic: "Robul adevăratului Dumnezeu, miluiește-ne pe noi, deznădăjduiții de viața noastră, și roagă-te Dumnezeului tău, ca să ne dea apă și să nu murim. Căci noi am auzit, că Dumnezeul tău toate le poate face. Deci, să nu pomenești răutățile făcute de noi ție, căci nu de voia noastră te-am muncit, ci din porunca ighemonului".

Sfîntul Calinic, văzîndu-i topindu-se de sete, s-a milostivit spre ei și, vrînd să facă bine vrăjmașilor săi, s-a oprit lîngă o piatră ce se întîmplase în cale și, ridicîndu-și ochii spre cer, s-a rugat, zicînd: "Stăpîne al cerului, al pămîntului, al mării și a toată făptura, care altădată ai scos apă din piatră în pustie și ai adăpat pe robul Tău Moise și cu dînsul pe poporul cel însetat, arată și acum minunile Tale și fă ca să izvorască apă din această piatră, ca să se adape acești însetați ca și spre cei ce nu Te știu pe Tine, să se arate lucrurile Tale minunate și să se preamărească numele Tău cel sfînt!" Astfel rugîndu-se el, îndată a izvorît din piatra aceea izvor de apă vie, încît toți au băut și s-au răcorit și cu glas mare strigau: "Mare și mai minunat decît toți zeii este Dumnezeul creștinilor!" Deci, izvorul acela n-a încetat de atunci a izvorî apă, spre pomenirea minunii lui Dumnezeu, care s-a făcut cu rugăciunile mucenicului.

Ostașii și dobitoacele lor, adăpîndu-se din izvorul care a curs cu minune din destul, au trecut înainte fără osteneală depărtarea căii care le rămăsese și au ajuns la cetatea Gangra. Ei n-au voit să dea morții pe Sfîntul Calinic, făcătorul lor de bine, care i-a scăpat pe cale; însă temîndu-se de moarte, din partea voievodului, au făcut fără de voie porunca lui. Deci, arzînd un cuptor de foc, au pus pe mucenic aproape de văpaia cuptorului care ardea. El, bucurîndu-se și veselindu-se, s-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci și s-a rugat, zicînd: "Mulțumesc Ție, Părinte ceresc, că m-ai făcut vrednic de ceasul acesta, în care mor pentru numele Tău cel Sfînt. Deci, primește în pace duhul meu, iar pe vrăjmașii Tăi rușinează-i".

Zicînd aceasta, a intrat în mijlocul cuptorului de foc și culcîndu-se și-a dat sfîntul său suflet în mîinile lui Dumnezeu. Apoi, stingîndu-se cuptorul, s-a găsit cinstitul său trup nevătămat de foc, pe care, luîndu-l, l-au îngropat cu cinste cuvioasă, slăvind pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe unul Dumnezeu în Treime, Căruia și de la noi să-I fie cinste și slavă, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

80. SFÎNTA MUCENIȚĂ SERAFIMA FECIOARA
(29 IULIE)

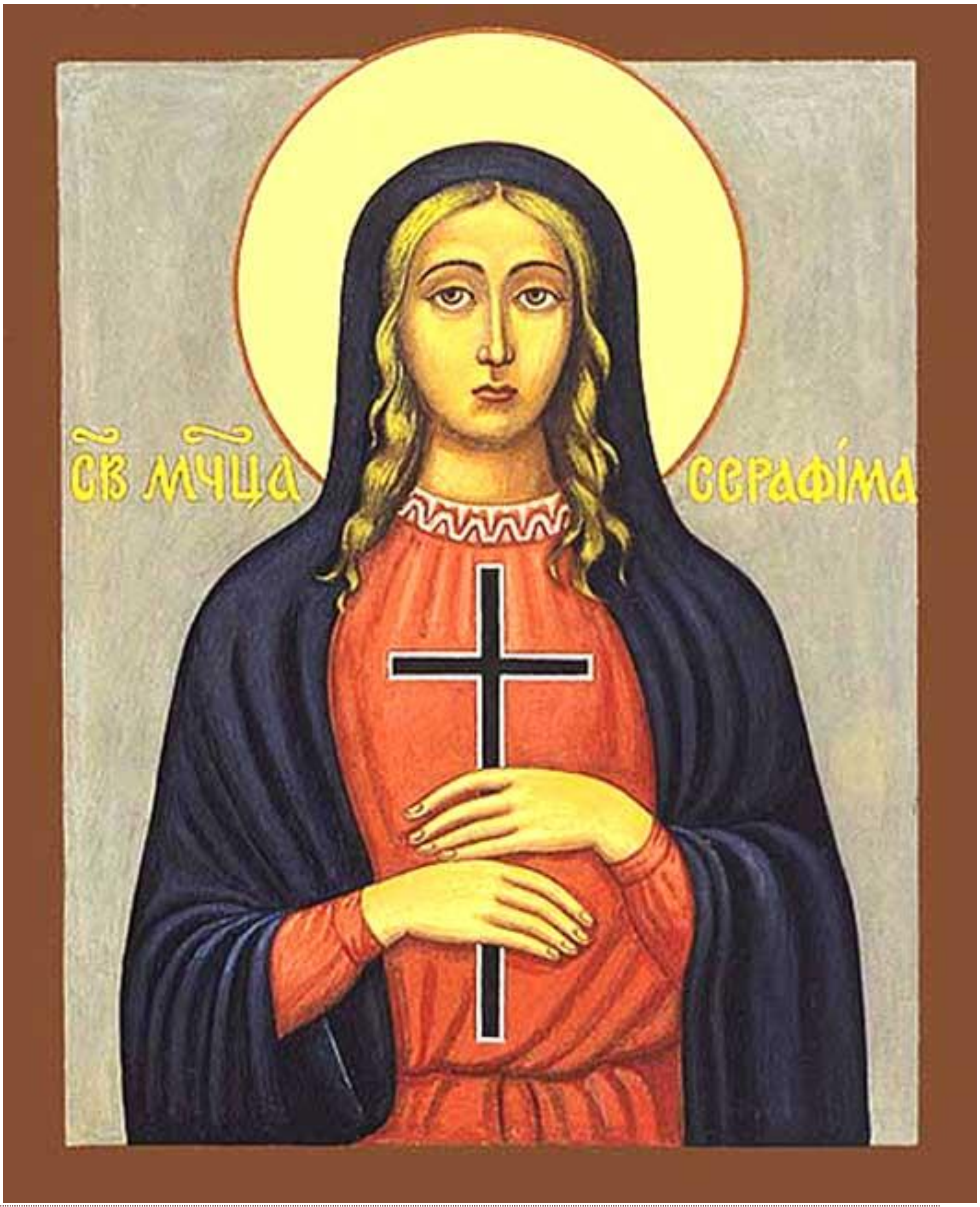

În zilele păgînilor împăraţi ai Romei, ridicîndu-se prigonire înfricoşată împotriva creştinilor, mulţi credincioşi de prin toată lumea au pătimit pentru Hristos diferite munci. Sfînta fecioară Serafima, în acea vreme petrecea în satul Vidiniei, în casa oarecărei femei de neam bun şi cetăţeană a Antiohiei, anume Savina. Ea a făcut, cu învăţăturile sale, pe Savina de a crezut în Iisus Hristos şi s-a întărit în sfînta credinţă. Atunci ighemonul Viril a trimis în casa ei pe slujitori, ca să răpească pe fecioara lui Dumnezeu, pe Sfînta Serafima, şi s-o aducă înaintea lui, la judecată. Dar fericita Savina o apăra şi nicidecum nu-i lăsa pe ei să prindă pe fecioară. Deci, Sfînta Serafima a zis către dînsa: "Doamnă şi maică, lasă-mă să merg cu dînşii, iar tu roagă-te lui Dumnezeu pentru mine, căci eu nădăjduiesc spre Domnul meu, Iisus Hristos, măcar că sînt păcătoasă, Care îmi va sta de faţă şi mă va întări, să fiu roaba Lui".

Fericita Savina, nedînd în mîinile slujitorilor pe sfînta fecioară, s-a dus împreună cu dînsa la ighemon. Ighemonul, ruşinîndu-se de cinstea ei, pentru că Savina era de mare neam

senatoresc, a liberat-o pe dînsa împreună cu Sfînta Serafima. Dar după trei zile, ighemonul a poruncit la mai-marii cetăţii să pregătească divan de partea cealaltă a podului, la locul care se numea Albina şi unde era obiceiul a se face judecăţi, ca acolo să aducă la judecată înaintea lui pe Serafima. Deci, păgînii stăpînitori, prinzînd-o pe dînsa, au adus-o înaintea ighemonului, iar fericita Savina a urmat-o pe jos.

Cînd a văzut că nu poate s-o scoată din mîinile vrăjmaşilor ei, a strigat către ighemon: "Asiane, cîine sălbatic, să nu îndrăzneşti să faci vreun rău acestei sfinte şi dumnezeieşti fecioare, căci Hristos, Dumnezeul nostru, şi pe tine şi pe împăraţii tăi cu veşnice munci vă va pedepsi pentru tirania voastră cea mare, pe care voi aţi aflat-o asupra celor ce slujesc Dumnezeului celui viu". Aceasta zicîndu-le, s-a dus plîngînd la casa ei.

Atunci ighemonul a zis către Serafima, care stătea înaintea lui: "Adu jertfă zeilor noştri fără de moarte, cărora le aduc şi împăraţii, stăpînii noştri". Serafima a răspuns: "Eu nu mă tem să slujesc Atotputernicului Dumnezeu, Care a făcut cerul şi pămîntul şi toate cele văzute şi nevăzute. Iar aceia cărora tu le porunceşti să mă închin, nu sînt dumnezei, ci demoni. Deci, mie nu mi se cade a-i cinsti, pentru că sînt creştină". Ighemonul a zis: "Apropie-te atunci şi adu Hristosului tău aceeaşi jertfă, care este pregătită zeilor noştri". Serafima a răspuns: "Eu în toate zilele îi aduc jertfă Lui, închinîndu-mă şi rugîndu-mă ziua şi noaptea".

Atunci ighemonul a întrebat-o pe ea, zicînd: "Unde este biserica Hristosului tău şi ce fel de jertfă îi aduci Lui?" Serafima a răspuns: "Această jertfă îi este plăcută Lui, ca pe mine singură, fără prihană, să mă păzesc întru curăţia fecioriei mele, asemenea şi pe altele să le aduc la aceeaşi, prin ajutorul Lui atotputernic". Ighemonul a zis: "Aceasta este biserica şi jertfa voastră?" Ea a răspuns: "Nimic mai covîrşitor nu este decît a cunoaşte pe Dumnezeul cel adevărat şi cu cucernicie vieţuind, Lui Unuia să-i slujesc". Ighemonul a zis: "Dar tu singură, precum zici, eşti Biserica Dumnezeului tău?" Serafima a răspuns: "De vreme ce, cu ajutorul Lui, mă păzesc fără prihană, sînt cu adevărat Biserica Lui, pentru că Scriptura noastră zice: *Voi sînteţi biserici ale Dumnezeului celui viu şi Duhul lui Dumnezeu vieţuieşte întru voi*".

Ighemonul a zis: "Dacă vei fi silită la păcat, atunci oare vei mai fi Biserica Dumnezeului tău?" Serafima a răspuns: "De va strica cineva Biserica lui Dumnezeu, pe acela îl va strica Dumnezeu". Ighemonul neînţelegînd aceasta, a poruncit să dea pe Sfînta Serafima la doi tineri egipteni fără de ruşine, ca să o batjocorească toată noaptea. Deci, luînd-o pe ea acei tineri necuraţi, au dus-o într-o casă foarte întunecoasă. Iar ea, stînd acolo cu umilinţă, se ruga lui Dumnezeu aşa: "Doamne, Iisuse Hristoase, adevăratul păzitor şi apărător al fecioriei mele, pe Tine te chem, către Tine strig, lumina şi veselia cea veşnică. Tu pe Sfîntul Apostol Pavel, cel ţinut în temniţă, prin uşile încuiate l-ai cercetat şi l-ai întărit; caută şi spre mine, miluieşte pe smerita roaba Ta şi mă izbăveşte de întinăciunea acestor tineri. Fă ca să se întunece ochii lor, ca să nu se poată atinge de roaba Ta, care nădăjduieşte spre Tine, nici să-mi necinstească trupul meu însemnat cu atîta sfinţenie. Să se înfrunte neruşinarea lor şi să nu mă laşi să fiu batjocorită, ci mai bine porunceşte-mi să vin la Tine. Caută şi spre roaba Ta, Savina, şi întăreşte-o cu puterea Ta, bunule Iisuse, ca să nu se bucure de dînsa diavolul, cumplitul vrăjmaş, căci şi ea a răbdat mult la lucrul meu pentru numele Tău cel sfînt. Auzi-mă, Doamne, Iisuse Hristoase, Tu care eşti binecuvîntat, preaslăvit şi preaînălţat împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, în vecii vecilor Amin".

Deci, în ceasul cel dintîi al nopţii, cînd tinerii aceia voiau să se apropie de dînsa, deodată s-a făcut un zgomot mare şi pămîntul s-a cutremurat atît de înfricoşat, încît toţi care locuiau primprejur au auzit acel zgomot. Tinerii aceia au căzut îndată cu faţa la pămînt, fiind slăbiţi de

toate mădularele lor. Atunci curata fecioară, văzînd ajutorul lui Dumnezeu grabnic făcut ei, ridicîndu-și mîinile, a mulțumit Domnului, petrecînd toată noaptea aceea în rugăciune. A doua zi de dimineață, trimișii ighemonului au venit să întrebe pe tineri dacă și-au făcut pofta lor. Deci, intrînd ei, au văzut pe sfînta fecioară rugîndu-se, iar pe tineri trîntiți la pămînt ca morți, încît nu aveau nici o putere să se scoale sau să grăiască, ci numai țineau ochii deschiși.

După o minune ca aceasta, a poruncit ca iarăși să se pregătească divan și să aducă înaintea sa pe Serafima, roaba lui Dumnezeu. Deci, a zis către dînsa: "Ce este, Serafimo? Te-ai îndestulat oare de trupeasca ta poftă sau te mai aprinzi încă?" Sfînta Serafima a răspuns: "Precum văd, tu ai inimă îndărătnică, în care locuiește diavolul și cred că glumești cînd zici acestea. Eu pe tinerii aceștia despre care zici tu, nu i-am cunoscut și nici nu știu de au fost la mine". Ighemonul a zis: "Va să zică tu zici că aceia n-au fost toată noaptea la tine". Serafima a răspuns: "Cu mine a fost numai Acela, a Cărui roabă sînt eu și care m-a cîștigat pe mine, prin sîngele Său". Ighemonul a zis: "Dar cine este Acela?" Serafima a răspuns: "Domnul nostru Iisus Hristos, păzitorul și apărătorul meu". Ighemonul a zis: "Atunci pentru ce vorbești vorbe fără de înțeles? Spune-mi cu ce fel de vrăji ai biruit pe acei tineri?"

Sfînta Serafima a răspuns: "Nouă creștinilor nu ni se cade a ne învăța la meșteșugul vrăjitoresc; însă pe cei pe care voi îi ucideți, îi inviază Iisus Hristos, Domnul nostru și Stăpînul tuturor". Ighemonul a zis: "Dacă Hristos covîrșește meșteșugirile de farmece, atunci cheamă-L pe El, ca acestor tineri să le întoarcă puterea lor trupească care au avut-o și de la care vom afla ce au făcut ei la tine toată noaptea, că mie cu adevărat așa mi se pare, că pe aceia, i-ai înnebunit cu oarecare farmece rele, ca să nu ne spună despre necurăția ta". Serafima a răspuns: "Dumnezeu, a Cărui roabă sînt, este Atotputernic și nu este ceva care să-I fie Lui cu neputință". Ighemonul a zis: "Deci, fă ca tinerii aceia să-și vină în fire și să-și capete sănătatea cea dintîi, ca să grăiască".

Serafima a răspuns: "Ție ți se pare că sînt fermecătoare, dar eu nu știu deloc meșteșugul vrăjitoresc. Însă rugăciunile mele le aduc Dumnezeului meu, prin care nu numai mie singură îmi dă cele cerute, dar și fiecăruia care-L cheamă pe El cu toată inima". Ighemonul a zis: "Fă ceea ce voiești, numai să tămăduiești pe acești tineri, ca astfel să ne putem încredința despre fecioria ta!" Serafima a răspuns: "Acum ți-am spus că vrăji nu știu, dar știu să mă rog lui Dumnezeu, ca să fie milostiv". Ighemonul a răspuns: "Du-te dar la locul unde sînt tinerii și roagă-te pentru dînșii Dumnezeului tău". Serafima a răspuns: "Cu necuviință îmi este ca să mă duc la dînșii acolo, pe de o parte, ca să nu se lipsească alții de vederea unei minuni ca aceea, iar pe de alta, ca să nu socotească rău din necredință, precum și tu socotești, părîndu-ți-se că sînt fermecătoare. Deci, poruncește mai bine ca acei tineri adormiți să fie aduși aici".

Atunci, ighemonul a poruncit să aducă pe acei tineri la judecată. Ei arătau de parcă nici nu aveau limbă, nici picioare, nici mîini, așa de slăbănoage și netrebnice le erau mădularele. Deci, toți mirîndu-se, ighemonul a zis: "Serafimo, roagă-te Dumnezeului tău, ca acești tineri să se facă sănătoși". Atunci Sfînta Serafima, ridicîndu-și mîinile spre cer, s-a rugat cu umilință, astfel: "Doamne, Dumnezeule, Cel ce ai făcut cerul și pămîntul, marea și toate cele dintr-însele, Cel ce prin sfinții Tăi Apostoli pe cei morți i-ai înviat, pe cei leproși i-ai curățat, muților le-ai dat grăire; surzilor, auzire și orbilor vedere; auzi-mă și pe mine, roaba Ta, care nădăjduiesc spre Tine; nu trece cu vederea rugăciunea mea și nu Te întoarce pentru necredința acestui ticălos ighemon. Tămăduiește pe acești tineri înaintea feței tuturor care privesc, și celor care așteaptă minunea aceasta, ca să se rușineze, fiind nebun, cel ce îndemnîndu-se din sălbăticie, gonește pe cei ce cred în Tine. Grăbește, Doamne, ca să cunoască că Tu ești Dumnezeu, Care faci minuni, și nu este altul afară de Tine".

Astfel rugîndu-se ea, s-a apropiat de tineri și, atingîndu-se de dînșii, a zis către ei: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos, sculați-vă pe picioarele voastre!" Atunci ei îndată s-au sculat și au început a vorbi. Acest lucru văzîndu-l poporul, cu spaimă s-a mirat, iar ighemonul a zis: "O vedeți oare pe ea, că nu putea în alt chip să-și săvîrșească meșteșugul farmecelor sale, pînă ce nu s-a atins cu mîinile de tineri?" După aceea a zis către tineri: "Cum v-a luat vouă mintea și puterea cea trupească femeia aceasta?" Iar ei au răspuns: "Domnule ighemon, cînd noi am intrat la dînsa, după porunca ta, s-a arătat un tînăr oarecare, frumos la chip și strălucitor ca soarele. Acela a stat între fecioara aceasta și între noi. Atunci, pe noi ne-a cuprins frica de strălucirea cea mare a lui, cutremur, întuneric și slăbirea mădularelor. Astfel, din ceasul acela pînă acum, am fost în uimire. Deci, socotește tu, dacă ea este fermecătoare sau dacă Dumnezeul ei este mare".

Ighemonul a zis către Serafima: "Spune-mi, Serafimo, cu ce meșteșug ai făcut acesta, că îndată te voi ierta pe tine". Serafima a răspuns: "Eu am urît învățăturile cele rele, și toți creștinii, chemînd numele Domnului, gonesc toate descîntecele și farmecele și nicidecum nu se vatămă de dînsele". Ighemonul a zis către dînsa: "Văd că mult poți cu vrăjile tale, însă îți zic ție, de nu vei aduce jertfă zeilor mei, îți voi tăia capul". Serafima a răspuns: "Fă precum îți place, dar eu niciodată nu voi aduce jertfă diavolilor tăi și nici voi face voia tatălui tău, satana, fiindcă sînt creștină".

Atunci ighemonul a poruncit să ardă trupul ei cu două făclii aprinse. Dar îndată făcliile s-au stins și cei ce o ardeau pe ea, singuri au căzut la pămînt. Sfînta Serafima, ridicîndu-și ochii spre cer, a zis: "Doamne, Iisuse Hristoase, să se înfrunteze și să se rușineze toți vrăjmașii mei". Ighemonul a zis către dînsa: "Adu jertfă zeilor, ca să nu mori în chinuri grele". Serafima a răspuns: "Eu pentru aceea nu aduc jertfă zeilor voștri, ca să nu mor cu moartea cea veșnică". Ighemonul a zis către dînsa: "Îndrăcito și nebuno, ascultă poruncile împărătești și, închinîndu-te zeilor celor fără de moarte, vei fi liberată de munci și de pierzare".

Serafima a răspuns: "Voi singuri sînteți nebuni și îndrăciți, căci vă lepădați de Dumnezeul cel viu și adevărat și vă închinați demonilor. Deci, să pieriți cu dînșii împreună, iar eu mă aduc jertfă pe mine singură lui Dumnezeu Cel fără de moarte, că bine va voi numai pe mine să mă primească, cu toate că sînt păcătoasă, însă sînt cu adevărat creștină".

Acestea auzind ighemonul, a pus s-o bată cu bețe. Împlinindu-se această poruncă, deodată s-a făcut cutremur mare și rupîndu-se o bucată din bățul cu care sfînta era bătută, a sărit în ochiul cel drept al ighemonului, încît după trei zile a și orbit. Ighemonul, aprinzîndu-se de mînie foarte tare, a dat împotriva ei o sentință ca acesta: "Pe Serafima care, nu numai poruncile împărătești le-a defăimat, ci și în mari fapte rele s-a aflat, poruncim să fie tăiată cu sabia".

Astfel a tăiat capul Sfintei fecioare Serafima. Savina cea de neam bun, luînd cu bună cucernicie sfîntul ei trup, a făcut cinstită și cuviincioasă îngropare unei fecioare și unei mucenițe a lui Hristos ca aceasta. Ea a pus-o în mormîntul său, ca pe o vistierie preamare și ca pe un mărgăritar preascump, slăvind pe Hristos adevăratul Dumnezeu, Cel slăvit în veci împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh. Amin.

81. SFINȚII APOSTOLI SILA, SILVAN, CRESCENT, EPENET ȘI ANDRONIC, DIN NUMĂRUL CELOR 70

(30 IULIE)

Sfîntul Apostol Sila, pe care cei mai mari apostoli l-au ales spre slujirea cuvîntului lui Dumnezeu, mai întîi cu Sfîntul și Marele Apostol Pavel, apoi și singur a suferit multe osteneli pentru bunăvestirea lui Hristos. De la început s-a trimis poruncă de la adunarea apostolilor din Ierusalim Bisericii din Antiohia, ca să nu taie împrejur pe cei ce vin de la neamuri la sfînta credință. Deci s-a trimis cu alți bărbați vestiți și Sfîntul Sila, precum de aceasta scrie Sfîntul Luca în Faptele Apostolilor: *Au voit apostolii și bătrînii cu toată adunarea, alegînd dintre dînșii pe niște bărbați, i-au trimis în Antiohia cu Pavel și cu Varnava, pe Iuda cel ce se numea Varsava și pe Sila bărbatul cel vestit între frați*.

Deci, mergînd ei în Antiohia, au adunat poporul și le-a dat scrisoarea de care, citind-o, s-au bucurat de mîngîiere. Iar Iuda și Sila, fiind prooroci, cu cuvîntul au mîngîiat mult pe frați și i-au întărit. Sila a voit să petreacă în Antiohia, iar Iuda s-a întors la Ierusalim. După aceasta Sfîntul Pavel a voit să meargă în alte țări la propovăduire și, alegînd pe Sila, s-a dus cu dînsul, încredințîndu-se darului lui Dumnezeu de către frați. El a străbătut Siria și Cilicia, întărind

bisericile. Mergînd ei în Derbe și în Listra, au luat de acolo pe Timotei și s-au dus în Macedonia și în Filipi, unde au găsit o fecioară, care prin vrăji aducea mult cîștig stăpînilor săi. Deci, au izgonit din ea duhul cel cîștigător. Văzînd stăpînii ei că a pierit nădejdea cîștigului lor, au prins pe Pavel și pe Sila și i-au dus în tîrg la boieri, clevetind și zicînd: *Acești oameni tulbură cetatea noastră.* S-a strîns la dînșii mult popor și voievozii rupîndu-le lor hainele, au poruncit să-i bată cu toiege. Deci, dîndu-le lor multe lovituri, i-au băgat în temniță, iar picioarele lor le-au băgat în butuci. La miezul nopții Pavel și Sila cîntau, rugîndu-se lui Dumnezeu.

Atunci, deodată s-a făcut cutremur mare, încît și temeliile temniței s-au clătinat, ușile s-au deschis și legăturile au slăbit. Păzitorul temniței, deșteptîndu-se, a văzut ușile temniței deschise și, scoțîndu-și cuțitul, voia să se înjunghie, părîndu-i-se, că au scăpat cei legați. Dar Pavel, strigîndu-l, l-a oprit de a se ucide pe sine. Atunci păzitorul, tremurînd, a căzut la picioarele lui Pavel și ale lui Sila și, scoțîndu-i, i-a dus în casa sa și le-a spălat rănile și s-a botezat cu toți casnicii săi. De acolo Sfîntul Apostol Pavel și Sila s-au dus în Antipoli, în Apolonia și în Tesalonic. Mulți din elini și multe din femeile cele de bun neam s-au alăturat lor. Pentru acest lucru zavistuind, neînduplecații evreii au luat pe oarecare bărbați răi, gîlcevitori și au tulburat poporul împotriva apostolilor lui Hristos și voiau să-i ucidă. Frații au trimis noaptea pe Pavel și pe Sila în Veria, dar evrei din Tesalonic, mergînd și acolo, au pornit poporul împotriva propovăduitorilor Cuvîntului lui Dumnezeu. Deci, Pavel s-a dus pe mare, iar Sila și Timotei au rămas acolo. Nu după multe zile, ducîndu-se, au aflat pe Sfîntul Pavel în Corint. Atunci Sfîntul Sila s-a făcut episcop al Corintului, și ostenindu-se destul întru propovăduirea Cuvîntului lui Dumnezeu și făcînd semne și minuni, s-a dus către Domnul.

Sfîntul Apostol Silvan s-a ostenit în propovăduirea cuvîntului cu amîndoi apostolii, Petru și Pavel. Căci amîndoi acești apostoli în scrisorile lor îl pomenesc pe el. Sfîntul Apostol Petru, în soborniceasca sa scrisoare, scrie astfel: *Cu Silvan, credinciosul frate, precum socotesc, puține v-am spus vouă.* Asemenea și Sfîntul Pavel scrie în Epistola a II-a către Corinteni: *Fiul lui Dumnezeu, Iisus Hristos, Cel propovăduit vouă de noi prin mine și prin Silvan*. De aceea adevărat este că Sfîntul Silvan fiecăruia dintre acei mai mari apostoli le-a slujit în acea vreme și a fost părtaș al ostenelilor și al durerilor lor întru bunavestire a lui Hristos. Deci, făcîndu-se episcop în Tesalonic, a suferit multe primejdii pentru nevoințele credinței și s-a suit la Hristos, Dătătorul de cununi.

Sfîntul Apostol Crescent, pe care îl pomenește Sfîntul Pavel în epistola a II-a către Timotei, care este alcătuită în limba elinească, zice: *Crescent în Galatia, trimis de mine la propovăduire*. Acesta a fost episcop în Galatia, apoi în Galia a propovăduit pe Hristos. În Viena, cetatea nemților, a pus episcop pe Zaharia, ucenicul său, iar el s-a întors în Galatia și s-a sfîrșit mucenicește pe vremea împărăției lui Traian.

Sfîntul Apostol Epenet, pe care Pavel, în scrisoarea cea către Romani, îl pomenește, zicînd: *Închinați-vă lui Epenet, iubitul meu, care este începătură a Ahaiei întru Hristos.* El a fost episcop în Cartagina.

Sfîntul Apostol Andronic (Notă - Pomenirea Sfîntului Andronic, afară de această zi, se mai cinstește încă deosebit în 17 zile ale lunii Mai, împreună cu Iunia, ajutătoarea lui; deci, vezi acolo viața lui mai pe larg), pe care Pavel tot în aceeași scrisoare îl pomenește: *Închinați-vă lui Andronic*, zicîndu-i și numindu-l rudenie și împreună robit cu sine, vestit între apostoli, care mai înainte decît sine a crezut în Hristos. El a fost episcop în Panonia.

82. SFÎNTUL SFINȚIT MUCENIC VALENTIN ȘI CEI ÎMPREUNĂ CU DÎNSUL

(30 IULIE)

Într-un hotar din părțile Italiei, care se numește Umbria, în cetatea care se chema Interamna, a fost episcop Sfîntul Valentin, care luase de la Dumnezeu darul tămăduirilor. El tămăduia toate neputințele și toate bolile oamenilor cu rugăciuni și cu chemarea preasfîntului nume al lui Iisus Hristos. Pe cei necredincioși îi întorcea spre Dumnezeu de la păgînătatea închinării de idoli, pentru că atunci credința idolească cuprindea multă lume și împărații păgîni stăpîneau Apusul și Răsăritul și prigoneau pe creştini. În acea vreme, trei scolastici din Atena cu neamul și cu credința elini, cu numele Proclu, Efiv și Apolonie, au mers la Roma pentru învățătură, vrînd să se deprindă mai bine cu limba și filosofia romană.

Acolo, găsind ei pe un ritor preaînțelept și iscusit în amîndouă limbile - latină și elină - , cu numele Craton, s-au încredințat aceluia spre învățătură și petreceau în casa lui. Unul din fiii lui Craton, cu numele Herimon, s-a îmbolnăvit foarte tare și în boală i s-a gîrbovit spatele, astfel că capul lui ajunsese la genunchi și nu putea să se întindă deloc. El a chemat mulți doctori și nu puteau să aducă bolnavului nici un folos; deci, a pătimit trei ani, părăsit fiind și de doctori. S-a întîmplat de a mers la casa lui Craton un tribun cu numele Fronton. Acela, văzînd pe cel bolnav, a zis: "O boală ca aceasta s-a întîmplat unui frate bun al meu și l-a tămăduit un episcop creştin, care se numește Valentin și care petrece în cetatea Interamna". Tribunul spunînd aceasta, sfătuia pe Craton, să trimită pe fiul său bolnav la acel episcop. El a mai adăugat încă și aceasta despre fratele său, că după primirea tămăduirii n-a voit să se despartă de episcopul acela, fiind atras de bunătatea aceluia; astfel s-a legat de el prin dragoste.

Craton, auzind acestea, a trimis niște bărbați cinstiți, prieteni de-ai săi, la acel episcop, rugîndu-l să vină la dînsul, de vreme ce nu era cu putință să poarte atîta cale pe copilul cel bolnav. Dar omul lui Dumnezeu nu s-a lenevit să meargă din cetatea sa în Roma, la omul care-l chema și de care a fost primit cu cinste. Craton arătînd arhiereului pe Herimon, fiul său cel bolnav, l-a rugat să-l tămăduiască pe el, precum a tămăduit și pe fratele tribunului. Sfîntul Valentin i-a zis: "De vei vrea tu, fiul tău se va tămădui!" Craton a zis: "Jumătate din avuția mea o voi da, de vei putea să tămăduiești pe fiul meu".

Sfîntul a zis: "Mă minunez de tine că ești dascăl înțelept și nu pricepi cuvintele cele zise de mine. Deci, iarăși îți spun, că de vei vrea tu, se va tămădui fiul tău; adică, de vei crede în Hristos, toate se vor putea da credinciosului, căci credinciosul este mai cinstit înaintea lui Dumnezeu decît cel necredincios. Necredinciosul își pune nădejdea sa în cele deșarte și în lucruri proaste; iar pe idolii făcuți din lemn, din piatră și din alte materii, care au fost oameni răi, îi are ca pe niște zei. Au, doar pot oamenii să creadă că aceia sînt zei, care se tăvălesc în lucruri necurate și se îndeletnicesc cu păcate cumplite, neavînd nici un ceas liber de fărădelegile cele urîte? De aceea, de vei primi credința la care eu te sfătuiesc, și te vei lepăda de păgînătatea zeilor și îți vei pune nădejdea în singurul Dumnezeu, Cel nevăzut și atotputernic, se va da sănătate fiului tău, precum dorești. Jumătate din averea ta, pe care mi-o făgăduiești, împarte-o săracilor, ca să se roage lui Dumnezeu pentru tine și pentru fiul tău. Iar pe mine cu nici un chip nu mă vei putea îndemna să iau ceva de la tine pentru tămăduirea lui, decît numai singură credința ta îmi trebuie. Deci, să crezi că Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu este adevăratul Dumnezeu și să te lepezi de toți idolii tăi și atunci vei vedea sănătos pe fiul tău".

Craton i-a zis: "Deși nu știu în ce fel de rînduială se cuprinde credința voastră, însă am auzit, că fiecare se mîntuiește cu credința sa. Căci credința unuia nu poate să ajute altuia, nici credința cuiva să vatăme pe a altuia". Sfîntul Valentin a răspuns: "Sînt cazuri în viețile omenești, care altuia nici nu pot să ajute, nici să-l vatăme; pentru că necredința tatălui nu poate să vatăme credința fiului, dar la nevoie și la trebuința sănătății, credința cuiva poate să ajute altuia. Prin aceasta tatăl ajută fiului, sora, fratelui și stăpînul, slugii. Noi citim că sutașul, pentru credința lui, a luat sănătoasă pe sluga sa, care murea. Mai-marele sinagogii a văzut întoarsă la viață pe fiica sa, care murise. Și surorile care plîngeau pe Lazăr, fratele lor, care murise și-l îngropaseră, prin glasul Domnului l-au văzut înviat a patra zi și s-au bucurat. Sînt și alte multe în Scriptura veche și nouă. Iar acestea le-am arătat ca dovezi, că credința unuia poate să ajute altora. Se întîmplă încă și aceasta, ca necredința cuiva să aducă vătămare asupra altora; căci și necredința unui om ca a lui Faraon, a adus diferite pedepse asupra Egiptului, încît și pe el însuși l-a pierdut cu toată oastea".

Acestea și mai multe altele zicînd sfîntul episcop, ritorul Craton a căzut la picioarele lui și a zis: "Cred că Cel propovăduit de tine este adevăratul Dumnezeu și nu este altul afară de El. El poruncește bolilor și morții să fugă. El poruncește vieții și vine". Sfîntul episcop Valentin i-a zis: "Credința creștinească se cade a o arăta nu numai prin cuvinte, ci și cu faptele". Ritorul a zis: "Care sînt faptele prin care poate să se arate credința?" Episcopul a zis: "Să te lepezi de idolii cei făcuți de mîini și să primești Sfîntul Botez, ca să te rînduiești între fiii lui Dumnezeu!" Craton a zis: "Apa care spală întinăciunea trupească, cum poate să spele și păcatele?" Arhiereul a răspuns: "Apa, cînd se va chema asupra ei numele Preasfintei Treimi, primește într-însa pe Sfîntul Duh, Care curățește toate păcatele omului, ce se botează în apa aceea". Craton a zis: "Lungindu-se vorba noastră, se scurtează viața fiului meu Herimon". Sfîntul Valentin a zis: "De nu vei crede acestea pe care niciodată nu le-ai putut auzi și vedea, fiul tău nu va putea să fie sănătos".

Craton a zis: "Ce este aceea, pe care eu niciodată n-am putut auzi și nici vedea?" Arhiereul a zis: "Oare ai auzit vreodată de Fecioara cea neîntinată care a zămislit, adică, fiind fecioară, a născut și după naștere a rămas tot fecioară? Oare ai văzut cîndva pe cineva umblînd pe apele mării ca pe uscat și cu cuvîntul să fi schimbat valurile mării în alinare? Auzit-ai oare de Hristos, Care mai în urmă a fost răstignit, mort și îngropat și a treia zi a înviat din morți și apoi S-a înălțat la cer? Și la a Cărui înălțare îngeri în vederea ochilor arătîndu-se oamenilor, au mărturisit că iarăși va veni din cer ca să judece viii și morții? De le crezi acestea că sînt așa, apropie-te și te botează, ca să cîștigi sănătatea fiului tău și singur să te învrednicești vieții veșnice". Ritorul a zis: "Toate cîte mi le grăiești le voi face, numai fiul meu să se facă sănătos". Atunci episcopul a zis: "Deoarece înțelepciunea lumii acesteia, se pare că este nebunie la Dumnezeu, dă-mi cuvînt că dacă fiul tău prin credința mea va cîștiga sănătate, tu împreună cu toată casa ta te vei întoarce spre Hristos și te vei boteza".

Atunci ritorul Craton, chemînd pe femeia sa și pe toți casnicii săi, s-au aruncat înaintea picioarelor lui, făgăduind că toți se vor face creștini, dacă se va tămădui Herimon. Acolo erau și tinerii cei mai sus ziși: Procul, Efiv și Apolonie, care și ei dorind sănătatea fiului dascălului lor, au făgăduit că se vor face creștini. De aceea, episcopul Valentin a poruncit să se pregătească o cameră deosebită și în ziua aceea și în noaptea viitoare să fie tăcere. Apoi, luînd pe bolnav în camera aceea, s-a închis singur cu dînsul. Deci, bolnavul își strînsese tot trupul ca un ghem, avînd capul între genunchi și picioarele pe umeri, încît nici o parte nu avea liberă între încheieturile trupului. El nu putea vorbi cu limba ci numai gemea. Deci, nici unul dintre doctori nu putea să cunoască și să vindece neputința lui. Dar Sfîntul Valentin episcopul, a așternut pe pămînt rasa de păr, pe care obișnuia a se ruga, și punînd pe dînsa pe bolnav, mai mult mort decît

viu, s-a rugat toată noaptea lui Dumnezeu. Iată, la miezul nopții a strălucit în camera aceea o lumină cerească, încît celor ce erau afară li s-a părut că s-a aprins camera.

Iar după ce a trecut miezul nopții, copilul s-a sculat sănătos cu trupul și a început cu glas mare a lăuda pe Dumnezeu. Atunci părinții lui și toți care erau cu dînșii în casa aceea, auzind glasul lui Herimon, s-au bucurat foarte mult, că de trei ani nu-l mai auziseră pe el vorbind, decît numai gemînd. Deci, apropiindu-se, au bătut în ușă, rugînd pe sfînt să le deschidă și să vadă pe Herimon. Însă sfîntul le-a răspuns lor: "Pînă ce nu voi săvîrși obișnuitele mele rugăciuni și cîntări de laudă, nu vă voi deschide". Deci, așteptînd ei pînă la ziuă, sfîntul episcop le-a deschis ușa și scoțînd pe copil sănătos cu trupul, ca și cum niciodată n-ar fi fost bolnav, l-a dat pe el părinților lui. Atunci ritorul Craton, cu toată casa sa, a crezut în Hristos și s-a botezat, veselindu-se cu duhul întru Dumnezeu Mîntuitorul lor.

Deci, Herimon, copilul cel tămăduit, după primirea Sfîntului Botez, nu mai voia să se despartă de doctorul său, de Episcopul Valentin. Asemenea și cei trei tineri, pomeniți mai sus, după botez, lăsînd filosofia cea din afară, s-au alăturat cu toată osîrdia de duhovnicescul învățător, de Valentin, arhiereul lui Dumnezeu și s-au făcut ucenicii lui, fiind următorii vieții lui cele sfinte și căutători ai mîntuirii lor. Pentru că pe școlarii cei tineri și de o vîrstă cu dînșii, prin îndemnările lor și cu chipul vieții celei cinstite și înțelepte, îi aducea la credința în Hristos și la Sfîntul Botez. La dînșii se adunau mulțime de școlari, care, ascultînd învățătura lor cea insuflată de Dumnezeu, se învățau la cereasca înțelepciune și se povățuiau la calea cea adevărată. După ce și fiul eparhului cetății, cu numele Avundie, a crezut în Hristos și s-a botezat, s-a aprins de dragoste dumnezeiască și mărturisea înaintea tuturor că este robul lui Hristos.

Atunci tatăl lui și ceilalți senatori, umplîndu-se de mînie, au prins pe învățătorul credinței creștine, pe Sfîntul Valentin și bătîndu-l fără cruțare îl sileau la închinarea de idoli. Dar el, nevrînd să le facă voia, a fost muncit cumplit, apoi l-au dus la închisoare în temniță. Dar sfîntul se bucura că s-a învrednicit a pătimi pentru Hristos Domnul său, rănile cele suferite, căci se înfrumuseța ca și cu niște podoabe scumpe și se lăuda apostolicește, zicînd: *Rănile Domnului meu pe trupul meu le port. Acelea împlinesc patimile lui Hristos în trupul meu.* Iar pe ucenicii săi care veneau la dînsul, pe cînd ședea în temniță, îi întărea în sfînta credință. De acest lucru înștiințîdu-se eparhul, s-a mîniat foarte mult și, trimițînd noaptea, l-a scos din temniță și i-a tăiat capul.

Astfel și-a sfîrșit nevoința sa cea mucenicească Sfîntul Episcop Valentin; iar ucenicii lui, Procul, Efiv și Apolonie, luînd cinstitul lui trup, l-au dus în cetatea Interamna și acolo, înaintea cetății, cumpărînd o parte mică de pămînt, l-au îngropat cu cinste. Ei au petrecut lîngă mormînt ziua și noaptea în post și rugăciuni, lăudînd pe Dumnezeu. La dînșii se adunau toți credincioșii cîți erau în cetate și mulți din cei necredincioși veneau și ascultau cuvintele lor cele mîntuitoare de suflet și la propovăduirea lui Hristos, luminîndu-se cu credința.

După o vreme oarecare, ajungînd toate acestea la cunoștința lui Leontie, dregătorul cetății, a poruncit de a prins pe cei trei sfinți și i-a băgat în temniță. Dar, de vreme ce a văzut pe popor făcînd zgomot pentru prinderea lor, pentru că tuturor erau iubiți, a poruncit să-i ucidă pe dînșii noaptea, pentru că se temea ca să-i osîndească pe dînșii la moarte ziua, ca să nu fie liberați de mîinile poporului.

Deci, sfinții mucenici au fost tăiați noaptea și s-au dus la lumina cea neînserată a cereștii împărăţii. Iar Sfîntul Avundie, cel mai sus pomenit, fiul eparhului Romei, care mersese acolo la iubiții săi prieteni, cînd a auzit de uciderea lor, i-a fost jale de aceasta foarte mult. Deci, luînd

cinstitele lor trupuri, le-a îngropat cu cinste lîngă mormîntul Sfîntului Valentin, învățătorul lui, slăvind pe Domnul Iisus Hristos, Care viază și împărățește împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în vecii vecilor. Amin.

83. SFÎNTUL POLIHRONIE, EPISCOPUL BABILONULUI, ȘI CEI ÎMPREUNĂ CU DÎNSUL
(30 IULIE)

Deciu, păgînul împărat al Romei, muncind pe mulți creștini, s-a dus cu toată puterea oștirii sale împotriva Persiei, pe care biruind-o a prădat țara lor și a luat în stăpînire Babilonul, Vactrianul, Ircania și Asiria; iar mulțimea creștinilor care se aflau în acele țări, a pierdut-o cu diferite munci. Atunci era episcop în Babilon, Polihronie și cu dînsul trei preoți, Parmenie, Elima și Hrisotel; iar ca diaconi: Luca și Muco. Pe aceștia, prinzîndu-i Deciu, a poruncit să-i aducă îndată la jertfă idolească. Sfîntul Polihronie a zis cu îndrăzneală: "Noi ne aducem jertfă pe noi înșine Domnului nostru Iisus Hristos, iar diavolilor și idolilor celor deșerți și făcuți de mîini omenești, niciodată nu ne vom închina!"

Atunci Deciu a poruncit să arunce în temniță pe episcop împreună cu preoții și cu diaconii lui. Împăratul începuse a zidi în cetatea Babilonului o capiște zeului Saturn, făcîndu-i un idol aurit. El a scris la Roma eparhului Valerian de fericita sa biruință asupra perșilor, că aceasta i s-a dat lui de la zeii săi și a poruncit să facă în Roma prăznuire mare zeilor, iar pe creștini cumplit să-i muncească și să-i ucidă.

Deci, Valerian a îndeplinit întocmai porunca lui Deciu. Să-vîrșindu-se în Babilon capiștea zeului Saturn, păgînul a pus înaintea judecății sale pe Polihronie, episcopul, cu preoții și cu diaconii lui și a zis: "Oare, tu ești fur de cele sfinte, necinstind pe zei și neascultînd poruncile împărătești?" Iar sfîntul nu i-a răspuns nici un cuvînt, ci stătea tăcînd. Atunci împăratul a zis către preoți și diaconi: "Oare este mut povățuitorul vostru?" Preotul Parmenie a răspuns: "Părintele nostru n-a amuțit, dar, nevrînd să-și spurce cinstita și sfînta sa gură, face după porunca Domnului nostru Iisus Hristos, Care a zis: *Să nu aruncați mărgăritarele voastre înaintea porcilor, ca să nu le calce cu picioarele lor și întorcîndu-se să vă rupă pe voi.* Deci este cu dreptate ca gura cea curată să nu se întineze cu gunoiul!" Deciu, mîniindu-se, a zis: "Oare noi sîntem gunoi?" Și îndată a poruncit să taie limba acelui preot.

După ce i-au tăiat limba, Sfîntul Parmenie a strigat luminos către Sfîntul Polihronie, zicînd: "Sfinte părinte, roagă-te pentru mine, pentru că văd asupra ta pe Sfîntul Duh, Cel ce împărățește și care îți pecetluiește gura, iar într-a mea pune fagurul de miere!"

Așa de minunat este Dumnezeu între sfinții Săi, căci celui ce avea limbă, i-a poruncit să tacă, iar celuilalt, ce-i era limba tăiată, i-a dat putere a vorbi, spre arătarea puterii Sale. Apoi Deciu a zis către episcop: "Polihronie, jertfește zeilor și-mi vei fi mie prieten, iar capiștea cea nou zidită a lui Saturn o voi încredința ție". Dar episcopul nimic nu i-a răspuns. Atunci Deciu, umplîndu-se de mînie, a poruncit să-l bată cu pietre peste gură. Iar cînd îl bătea, sfîntul și-a înălțat mîinile spre cer și, ridicîndu-și ochii, și-a dat duhul. Deciu, a lăsat trupul mucenicului trîntit înaintea capiștei lui Saturn. În noaptea următoare au mers doi bărbați cinstiți, cetățeni persieni: Avdon și Senis, care, luînd în taină trupul Sfîntului Episcop Polihronie l-au îngropat

lîngă zidul Babilonului. Deciu s-a dus la cetatea ce se numea Cordova și care este în țara Persiei, poruncind să aducă după el pe acei preoți și diaconi legați cu lanțuri de fier.

Sfinții fiind duși, fiarele au căzut de pe grumajii lor și de pe mîinile lor. Împăratul Deciu, mergînd în cetatea Cordova, a pus înaintea judecății sale pe legații cei aduși și a zis către dînșii: "O, nebunilor, voiți și voi să pieriți? Eu vă îndemn să jertfiți zeilor celor fără de moarte". Atunci preotul Parmenie, căruia îi era limba tăiată, a răspuns cu glas mare: "O, ticălosule, care ne silești pe noi să ne închinăm idolilor celor făcuți de mîini, închină-te tu Domnului nostru Iisus Hristos, căci de nu te vei închina Lui, vei pieri împreună cu toți zeii tăi". Atunci Deciu a poruncit să-i spînzure pe toți la muncire.

Sfinții, fiind întinși la muncire, mulțumeau lui Dumnezeu și ziceau către preotul Parmenie: "Roagă-te pentru noi, părinte!" Iar el a zis: "Dumnezeu, Părintele Domnului nostru Iisus Hristos, să ne dea nouă mîngîierea Sfîntului Duh, Care împărățește în vecii vecilor". Ei i-au răspuns: "Amin". Deciu, mîniindu-se, a zis: "Iată farmecele! Este oare vreun semn arătat, ca omul să grăiască, fiind fără de limbă?" Preotul Parmenie a răspuns: "Domnul nostru Iisus Hristos, Care a dat altădată mutului grăire, Acela mi-a dat și mie a grăi; iar tu avînd limbă și grăind, ești mut, de vreme ce nu slăvești pe adevăratul Dumnezeu". Atunci Deciu, a poruncit să-i ardă în foc și să le lipească table de fier arse pe coastele lor și cu unghii de fier să le strujească trupurile lor.

Pe cînd sfinții erau astfel munciți, s-a auzit un glas din cer, zicîndu-le: *Veniți la Mine cei smeriți cu inima*. Deciu, auzind acel glas, îl socotea vrăjitorie. Deci a poruncit să coboare pe mucenici de la muncire și să le taie capetele, iar trupurile lor să le arunce afară din cetate, lîngă calea poporului și să pună păzitori ca să nu le ia cineva și să le îngroape. Astfel și-au săvîrșit pătimirea lor pentru Hristos, Sfinții Mucenici, cei trei preoți: Parmenie, Elima, Hrisotel și cei doi diaconi Luca și Muco. Trupurile lor cele aruncate le-au luat cei doi cetățeni, de care s-a zis mai sus, și le-au îngropat într-un sat al lor, aproape de Cordova.

În aceeași vreme, împăratul Deciu a trimis prin toată Persia, să caute pe creștini și să-i pună la muncire. Unii din slujitorii lui, apropiindu-se de dînsul, i-au zis: "O, împărate, prădații aceia, care i-ai miluit și le-ai dăruit viață și libertate, sînt creștini! Aceia îi vedem că adună trupurile cele creștinești, le îngroapă în satul lor și nu se închină zeilor, nici nu ascultă porunca ta". Deciu a zis cu mînie: "Cine sînt acei credincioși?" Slujitorii au răspuns: "Avdon și Senis". Împăratul a poruncit să-i cheme la el îndată. Venind ei, le-a zis: "Oare așa sînteți de nebuni, că nu vedeți că pentru aceia sînteți supuși și biruiți de stăpînirea noastră, a romanilor, deoarece nu cinstiți pe zei?" Ei au răspuns: "Hristos pentru aceea ne-a făcut, ca să fim biruitori asupra diavolului, defăimînd pe zeii voștri!"

Deciu le-a zis cu mînie: "Nu știți oare că viața voastră stă în mîinile mele?" Sfinții au răspuns: "Viața noastră este în mîinile Dumnezeului nostru și Lui ne închinăm, căci El, plecînd cerul, S-a pogorît pe pămînt pentru mîntuirea noastră!" Atunci Deciu a poruncit să-i lege cu lanțuri grele și să-i închidă într-o temniță strîmtă. Sfinții, fiind legați cu lanțuri, au zis: "Iată slava noastră pe care totdeauna o nădăjduiam de la Domnul nostru!" Tot în aceeași zi au fost pîrîți la împărat că sînt creștini și alți doi bărbați cinstiți, Olimpie și Maxim. Împăratul, prinzîndu-i, a poruncit să-i bată îndată cu bețe, fără să-i cerceteze, pentru că zicea: "Nu sînt vrednici să le ascult cuvintele lor, deoarece nu cinstesc pe zeii mei; ci sînt vrednici de moarte toți cei ce au de Dumnezeu pe Omul Care a murit". Sfîntul Maxim a grăit: "Ai zis bine, Cel ce a murit, dar pentru ce nu zici că tot Acela a și înviat?"

Deciu a zis: "Spuneți-ne nouă comoara voastră". Sfîntul Olimpie a răspuns: "Comoara noastră, adică aurul, argintul și toată bogăția, este Domnul nostru Iisus Hristos, pentru Care nu ne cruțăm viața noastră, defăimînd toate bogățiile pămîntești". Sfinții, fiind bătuți aspru, strigau: "Slavă Ție, Doamne Iisuse Hristoase, că ai binevoit să ne rînduiești cu robii Tăi!" Deciu, iuțindu-se și mai mult, a poruncit să-i bată cu vergi de plumb. După aceea i-a încredințat unui oarecare Anisie. Acela, luîndu-i, i-a muncit și la sfîrșit le-a tăiat capetele cu securea, iar trupurile le-a aruncat spre mîncarea cîinilor. Ele au zăcut neîngropate cinci zile, dar nimic nu s-a atins de dînsele. Iar după cele cinci zile, creștinii, luîndu-le noaptea, le-au îngropat cu cinste.

După aceasta, Deciu, păgînul împărat, s-a întors la Roma, fiind aduși, legați cu lanțuri, și sfinții mucenici din Persia: Avdon și Senis. El i-a pus pe aceștia în priveliștea romanilor spre slava sa. În acea vreme, Valerian eparhul prinsese în Roma pe preasfințitul Xist, episcopul Romei, împreună cu tot clerul său și nu puțini din ceilalți creștini, închizîndu-i pe toți în temnița poporului. Șezînd acolo multe zile preasfințitul, veneau la dînsul creștinii cei tăinuiți și aduceau pe fiii lor, pe rude și pe cunoscuți, care se întorceau de la păgînătatea idolească spre Hristos, spre a fi botezați de Sfîntul Xist acolo în temniță.

În altă zi, Deciu, chemînd sfatul Romei și pe Valentin eparhul, a adus înaintea lor pe toți creștinii prinși în Persia, legați cu lanțuri și îmbrăcați boierește, cu aur, cu argint și cu podoabe de mare preț și pietre scumpe. Astfel fiind împodobiți spre slava lui Deciu, deși pe cale fuseseră chinuiți cu diferite munci, arătînd cu degetul spre dînșii, a zis către sfat: "Vedeți pe vrăjmașii pe care zeii și zeițele ni i-au dat în mîinile noastre? Aceștia sînt potrivnicii împărăției Romei".

Uitîndu-se spre dînșii tot sfatul Romei, s-au mirat toți de cinstita lor vedere și s-au umplut de jale pentru dînșii. Pentru că Domnul dăduse robilor Săi atîta dar, încît cei ce căutau la dînșii, se umileau mai mult decît să se mînie. Deciu a poruncit să cheme pe slujitorul cel mai mare al Capitoliului, cu numele Claudie. Venind, acela a adus cu sine un idol și trispodul. Deciu a zis către sfinți: "Jertfiți zeilor și veți fi cetățeni liberi ai Romei. Vă veți stăpîni toate averile voastre, vă veți îmbogăți cu mai multe bogății și veți lua de la noi mare cinste". Sfinții au răspuns: "O dată ne-am adus jertfă Dumnezeului nostru, Domnul Iisus Hristos, iar zeilor tăi jertfește-le tu!"

Împăratul a poruncit ca a doua zi să fie gata priveliștea, ca să dea fiarelor spre mîncare pe Avdon și Senis, cetățenii persani. A doua zi, după ce s-a făcut ziuă și priveliștea era gata, împăratul Deciu n-a mers la privelişte, ci a trimis pe eparhul Valerian în locul său. Valerian, ducîndu-se și punînd pe mucenici de față, mai întîi i-a îndemnat la închinarea idolilor, zicîndu-le: "Cruțați-vă neamul vostru cel bun și puneți zeilor tămîie pe altar, pentru că de nu veți face aceasta, veți pieri sfîșiați de dinții fiarelor". Sfinții au răspuns: "Ți-am spus că Domnului nostru Iisus Hristos îi aducem jertfă de laudă și tămîie de rugăciuni și Lui Unuia ne închinăm; iar pe idolii cei făcuți de mîini, nu-i vom cinsti niciodată!"

Idolul soarelui stătea înaintea priveliștii și Valerian a poruncit ostașilor să aducă pe mucenici la idolul acela și să-i silească să se închine lui. Sfinții, apropiindu-se de idol, au scuipat asupra lui. Valerian, umplîndu-se de mînie, a poruncit să bată pe sfinții mucenici cu vergi de plumb, apoi să-i ducă dezbrăcați la locul care era îngrădit împrejur și unde erau să fie mîncați de fiare, înaintea ochilor poporului care privea de pe trepte înalte. Deci, sfinții stăteau dezbrăcați, dar îmbrăcați întru Hristos, fiind îngrădiți cu semnul Sfintei Cruci. Atunci au dat drumul asupra lor mai întîi la doi lei, apoi la patru urși. Dar nu i-au vătămat deloc, ci ședeau la picioarele lor ca niște păzitori. Valerian a zis: "Acum este dovedită vrăjitoria creștinească".

Atunci a poruncit să ducă fiarele, iar ostașii cei înarmați să intre la mucenici să-i ucidă. Și astfel i-au înjunghiat cu săbiile. Apoi legîndu-i de picioare, i-au tras și i-au aruncat înaintea idolului soarelui, din porunca ighemonului, spre înfricoșarea creștinilor. Și așa au zăcut acolo trei zile. Dar un creștin tăinuit, anume Chiric, cu rînduiala ipodiacon, petrecînd aproape de priveliște, a luat noaptea trupurile mucenicilor, le-a pus într-o raclă de plumb și le-a îngropat în casa sa.

Astfel s-au sfîrșit Sfinții Mucenici Avdon și Senis, cetățeni persieni. După aceea și Sfîntul Sixt, episcopul Romei, cu clerul său, a fost muncit după dînșii, a cărui pătimire împreună cu Sfîntul Lavrentie arhidiaconul, se cinstește în 10 zile ale lunii august. Cinstitele moaște ale acestor doi sfinți mucenici, Avdon și Senis, au stat în pămînt pînă pe vremea împărăției Marelui Constantin. Iar în zilele lui, prin dumnezeiasca descoperire, au fost găsite de credincioși și au fost mutate în gropnița lui Pontian, întru cinstea și slava lui Hristos, Dumnezeul nostru, Cel slăvit împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh. Amin.

84. VIAȚA SFÎNTULUI ȘI DREPTULUI EVDOCHIM
(31 IULIE)

Mare folos găsește în povestirea vieții dreptului Evdochim, atît cel ce povestește, cît și cel ce ascultă. Acest sfînt nu numai că s-a arătat fierbinte săvîrșitor al faptei bune, după cum au fost și mulți alții în pustnicie; dar, aflîndu-se mai vîrtos în grijile lumii și purtîndu-se ca o corabie în mijlocul mării prin valurile tulburărilor și supărîndu-se de măiestriile satanei cu multe feluri de vederi, s-a păzit fără tulburare de toate patimile poftei, pînă la cel mai mic cuget. Deci, a săvîrșit bine aceste isprăvi ale faptei bune, încît a rănit pe diavoli mai mult decît aceia care s-au nevoit în pustie 50 sau 60 de ani și cărora li s-a făcut pildă de faptă bună. El, cu mult mai vîrtos, s-a făcut pildă celor îmbunătățiți care petrec în lume. Căci ei, dacă vor privi la faptele lui, pot să viețuiască cu întemeiere și să se mîntuiască. Deci este potrivit acum să întindem povestirea ascultătorilor celor cucernici, ca o masă pe care se află bucate duhovnicești, care niciodată nu lipsesc, nici nu se strică.

Minunatul Evdochim își avea neamul în Capadocia. El s-a născut și a fost crescut de părinți binecredincioși. Tatăl său se numea Vasile și maica sa, Evdochia, fiind renumiți cu neamul, bogați cu avuția, slăviți și străluciți cu dregătoria, fiindcă Vasile era în slujba

patriciului. Evdochim, avînd astfel de neam strălucit, nu se cinstea atît de strălucirea neamului său, pe cît era slăvit și lăudat prin faptele cele bune, pe care le săvîrșea cu osîrdie. Căci a fi copii slăviți, poate și dregători, din părinți de neam bun, se află mulți în lume; dar a păzi viața îmbunătățită și înțelepciune desăvîrșită, petrecînd în mijlocul lumii, acolo unde se pune înainte și se uneltește mai mult plăcerea și desfătarea, aceștia se găsesc cu anevoie.

Acest fericit copil, fiind dat de părinții lui la învățătura cărții, n-a avut trebuință să fie îndemnat la învățătură, de frica și de bătăile dascălilor, ci însuși din firea sa se îndemna la aceasta. El se silea mai ales cu toată sîrguința, ziua și noaptea, la citirea dumnezeieștilor Scripturi, în a căror îndeletniciri se înveselea de trei ori mai mult acel fericit suflet, decît acei care se aflau la mese scumpe și la petreceri cu jocuri și cu timpane. De aceea, acestui sfînt se potrivea acel grai proorocesc: *Cît sînt de dulci gîtlejului meu cuvintele Tale, Doamne, mai mult decît mierea și fagurul în gura mea*. Preumblarea sa era să meargă la dumnezeieștile biserici, să asculte sfintele slujbe și cuvintele dumnezeiești și cu totul se sîrguia să se facă locaș curat al Dumnezeului Celui viu.

Dar vrăjmașul adevărului, îndemna pe mulți tineri de o vîrstă cu Evdochim, să-l silească a merge la petreceri îndulcitoare, la vînătoare și la veselii. Însă el, de-a pururea pomenitul, avea altă desfătare și plăcere, adică să se roage și să se sîrguiască cu citirea cărților folositoare de suflet; dar nu precum fac unii care se roagă, neavînd mintea lor la rugăciune și petrec neluînd aminte, nici la cele care le citesc, nici la cele pe care le aud de la alții; ci el, ade-văratul rob al Domnului, cînd se ruga și cînd citea, își avea toată mintea și tot cugetul pironit la sfintele cuvinte pe care le citea.

El a iubit din tot sufletul înțelepciunea și curăția cea mai cinstită decît toate celelalte fapte bune care fac pe om întocmai cu îngerii, încît putea cu îndrăzneală să zică și el ca și acel mult pătimitor Iov: *Niciodată n-a urmat inima mea ochiului meu, dacă din întîmplare ar fi văzut ceva fără voie.* Lucrul cel mai mare decît acesta este că, de-a pururea pomenitul Evdochim, s-a hotărît să nu privească în față parte femeiască, cît va trăi. De aceea, cîtă vreme a trăit, afară de maica sa n-a privit în față altă femeie, nici n-a vorbit cu vreuna.

Pe lîngă înțelepciune, el a adăugat împreună și milostenia, însoțită cu desăvîrșita veselie a feței, ca prin întreaga înțelepciune să strălucească fața înaintea lui Dumnezeu, iar prin milostenie, sufletul său să se hrănească cu darul Sfîntului Duh. El făcea atît de multă milostenie, încît și pe acelea de care el avea nevoie să trăiască, le dădea săracilor; nu numai bani, dar orice ar fi avut de trebuință. El atît de mult ajuta pe cei săraci, încît de ar fi fost trebuință să se vîndă rob pentru libertatea altora, ar fi primit cu bucurie. Deci, el știa că rodul dragostei este milostenia. De aceea, era și tată al săracilor, ocîrmuitor al văduvelor, îmbrăcăminte celor lipsiți, săturare flămînzilor și mîngîiere mîhniților.

Minunatul Evdochim, pentru faptele lui cele bune, s-a învrednicit, fără voia lui, și de împărăteasca vrednicie. Însă cu toate acestea, n-a căzut cîtuși de puțin din strălucirea și frumusețile cerului, mai ales socotind că vrednicia lui i s-a dat ca dar de la Dumnezeu, îi slujea Lui mai cu îndatorire și s-a afierosit pe sine dumnezeiescului dar. Acest sfînt s-a mai rînduit a fi și voievod peste oastea Capadociei, în eparhia ce se numește Harsiana. El, ca un iconom înțelept, nu dorea dregătoria pentru cinstea și slava sa, după cum fac mulți nepricepuți care iau vreo dregătorie, ca să se slăvească și să se lăcomească. Dar ticăloșii nu pun în mintea lor înfricoșata cercetare, care va s-o facă dreptul și înfricoșatul Judecător. Fericitul Evdochim nu era din aceștia, ci toată sîrguința și grija lui era dată spre a ocîrmui pe cei mici și pe cei mari cu cuvioșie și dreptate și chiar sufletul, dacă ar fi fost trebuință, l-ar fi jertfit pentru ascultarea lui.

Dar ce să spun multe; fericitul Evdochim era desăvîrșit în toată fapta bună, înfocat în dragostea lui Dumnezeu, neurmat în dragostea aproapelui, pentru care fugea de toată vorba de rău. Dar nu numai el se păzea de osîndire, ci și pe ceilalți îi împiedica în tot chipul de a nu grăi vreun cuvînt potrivnic, care să jignească pe aproapele. El învăța pe fiecare cum se cuvine să se deprindă, adică mai mult să asculte decît să vorbească. Cu acest fel de petrecere fericită s-a făcut vas al alegerii, dascăl cu cuvîntul și cu fapta; chip, pildă și icoană vie acelora care petreceau împreună cu el, pînă ce a ajuns la fericitul sfîrșit al vieții de acum. El a trăit în Capadocia treizeci și trei de ani, fiind tînăr cu vîrsta, iar cu priceperea și cu socoteala preabătrîn.

Dreptul Evdochim, cunoscîndu-și sfîrșitul său nu s-a tulburat, fiindcă toată viața lui n-a cugetat decît la moarte. Un lucru numai îl mîhnea: că maica sa era departe și nu era la sfîrșitul vieții sale. Sosind ceasul cel din urmă să se ducă către Domnul, au venit mulți la el să-l cerceteze. După ce le-a vorbit din destul despre aducerea aminte de moarte, i-a jurat pe Dumnezeu să-l îngroape cu aceleași haine cu care era îmbrăcat și să nu-i facă cele obișnuite, care se fac la ceilalți morți. Atunci a făcut semn și după ce au ieșit toți afară, a început a se ruga lui Dumnezeu, zicînd acestea pe care le-au auzit unii dintre ei și le-au spus pe urmă: "Doamne, Dumnezeul meu, precum n-am voit să se arate petrecerea mea cît am trăit, astfel mă rog ca și sfîrșitul meu să se facă fără nici un dar, nici să socotească cineva că Ți-am bineplăcut Ție!" Apoi a zis: "Doamne, în mîinile Tale îmi dau sufletul meu!" Ieșind preasfîntul său suflet, cei ce se aflau acolo, cucernicindu-se de porunca sfîntului, nu numai că i-au lăsat hainele care le purta, dar și patul pe care se culca, care era făcut din lemne despicate, așa cum erau, le-a pus în mormîntul sfîntului.

Dar nu era cu putință să se ascundă soarele în nor, nici făclia sub obroc, pentru că pe cît se ascundea fericitul acesta, pe atît Domnul îl făcea arătat pentru folosul multora. Pentru că un om oarecare, cu numele Ilie, avea diavol înfricoșat și după ce au trecut cîteva zile de la moartea sfîntului, s-a întîmplat să treacă prin partea aceea. Deci, stînd în locul unde zăceau sfintele moaște, cum s-a atins de mormîntul sfîntului, îndată diavolul a început a-l munci pe Ilie și, scuturîndu-l cu înfricoșare, l-a aruncat la pămînt ca pe un mort. Și așa a ieșit și a scăpat omul. Deci, Domnul, ca să slăvească pe robul său, a întins în multe părți minunea care s-a făcut cu Ilie, și mulțime multă venea, aducînd bolnavi de multe feluri de patimi și se tămăduiau la mormîntul sfîntului.

O femeie oarecare avea un copil, care era slăbănog de amîndouă mîinile, încît nu putea să le miște nicidecum. Deci, îndată ce a venit la mormîntul sfîntului, în acea zi s-a și tămăduit. Un alt copil era iar slăbănog, nu numai de mîini, dar și de picioare. Acela venind, de asemenea, cu credință la locul acela minunat a căpătat sănătate ca și copilul cel dintîi. Astfel, candela sfîntului era un izvor de tămăduiri, pentru că îndată ce se ungeau bolnavii cu untdelemnul candelii, se tămăduiau.

Altă femeie, avînd duh necurat, îndată ce s-a apropiat de mormîntul sfîntului, diavolul a fugit de la ea. O alta, fiind muncită mai înainte cu mulți ani de o patimă cumplită și nevindecată, s-a dus cu credință la mormîntul sfîntului și, luînd pămînt, l-a amestecat cu lacrimile sale mai mult decît cu apă și l-a făcut tină; apoi ungîndu-și rana, îndată și-a cîștigat sănătatea cea dorită. Pămîntul acela de la mormîntul sfîntului, făcea tămăduire nu numai acelora care se duceau acolo, ci și acelora care erau departe; pentru că se trimitea din el la cei bolnavi și se ungeau cu dînsul. Și astfel își căpătau sănătatea după credința lor. La Sfîntul Evdochim aceasta era încă o covîrșire a darului, fiindcă îndată ce se ungeau bolnavii și chemau numele lui, se tămăduiau numaidecît.

Este lucru cu neputință a scrie cineva toate minunile acestui sfînt. Deci, acum socotesc că este vremea să spunem și despre mutarea cinstitului lui trup de la Harsiana la Constantinopol.

Vestea despre minunile Sfîntului Evdochim a ieșit și a trecut prin toată cetatea și latura, încît toți se minunau și nu se dumireau cum un om tînăr cu vîrsta, ce se afla în mijlocul atîtor tulburări, fiind în dregătorii și boierii înalte, a săvîrșit atîtea fapte bune, pe care abia le săvîrșesc sihaștrii din pustietățile cele adînci, păzind atîta curăție și întreagă înțelepciune. Deci, auzind ei de minunile cele nemărginite și preagrabnice ce le făcea, toți s-au spăimîntat pentru aceea și cei mai mulți oameni povesteau, cugetînd la el.

Aflînd și părinții de moartea fiului lor, s-au mîhnit foarte mult. Dar, auzind și de minunile pe care le făcea, se mîngîiau și aveau dorința să se încredințeze și cu vederea. Astfel, maica sfîntului, fiind biruită de patima iubirii de fiu, n-a pus în mintea sa depărtarea locului, nici n-a socotit ostenelile și primejdiile călătoriei, ci s-a pornit cu mare osîrdie și s-a dus la mormîntul preaiubitului și preasfîntului său fiu. Acolo, văzînd mulțimea celor ce se duseseră cu toată evlavia și minunile ce se făceau la acest sfințit loc, unde se vindecau foarte repede îndrăciții și cei ce sufereau de multe patimi, a căzut și a îmbrățișat mormîntul fiului său. Ea îl plîngea ca pe un mort; dar, cucernicindu-se și minunîndu-se de darul minunilor pe care fiul său îl luase de la Dumnezeu, se mîngîia că este maica unui sfînt ca acesta, pentru care făcea și plînsul amestecat cu lauda, zicînd unele ca acestea:

"Fiul meu preadulce; fiule, lumina ochilor mei. Noi nimic n-am auzit de bine despre tine, de unde se află la tine atîta dar de tămăduire? Căci acesta se dă de la Dumnezeu numai celor care viețuiesc în curăție și cu nevoință, cu ascunse osteneli și cu fapte bune. Robii Săi adevărați îl primesc de la Domnul, ca un început al bunătăților ce vor să fie în slava împărăției cerești. Prin tine, fiul meu, m-am făcut și mă numesc maică de trei ori fericită. De aceea, nu-ți mai fac plînsuri și tînguiri, ci, ca unui prieten iubit al lui Dumnezeu, îți aduc cîntări și laude duhovnicești. Nu te mai numesc rod al pîntecelui meu, ci fiu al lui Dumnezeu după dar! Pe tine te-am născut trupește, însă acum, dimpotrivă, eu mă nasc de la tine duhovnicește.

Deci, nu mă rușinez să te numesc părintele meu, fiindcă pentru faptele tale cele bune, părintele tău este Însuși Tatăl cel ceresc. Tu ai rude pe sfinții îngeri și toate cetele sfinților; deci fă-ne bine și nouă, părinților tăi, care mai mult ne apasă mîhnirea ta, decît bătrînețile noastre de mulți ani. Mie, maicii tale celei trupești, mi-ai fi dat plată pentru creșterea ta, dacă prin mijlocirea ta m-ai împrietenit cu Părintele tău cel ceresc. Asemenea vei face răsplătire părintelui tău, care te-a născut pe tine trupește, dacă îi vei pricinui odihnă bătrîneților sale în sînul lui Avraam. Fiul meu binecuvîntat, o rugăciune ca aceasta aduce ție bătrînețile părintești, ostenelile pîntecelui de maică, sînul și laptele pe care l-ai supt. Cunosc că Dumnezeu, fiind rugat de tine, te va asculta pentru părinții tăi, căci porunca Lui este ca să-L cinstească fiii, fiindcă cinstea care se face de către fii părinților, se suie la Dumnezeu, ca Unul ce este Tată și Ziditor al tuturor".

Acestea zicîndu-le cucernica maică a Sfîntului Evdochim, a poruncit de a ridicat lespedea de pe mormînt și, scoțînd afară racla cu sfintele moaște, s-a arătat o minune preaslăvită și preaîn-vederată, ca să încredințeze pe cele zise. Căci trecuseră opt-sprezece luni de la îngroparea sfîntului și, atîta vreme aflîndu-se în pămînt, acele cinstite moaște n-au suferit nici o schimbare, din cîte se întîmplă de nevoie la trupurile moarte. Nici fața nu s-a schimbat, nici nu s-a făcut vreo putrezire, sau măcar puțină stricăciune la vreun mădular al trupului, nu s-a vestejit, nici nu s-a înnegrit cîtuși de puțin acel sfînt trup, ci se arăta cu fața strălucită, înflorită și veselă cu toate închipuirile, asemenea unui om ce doarme. El n-a murit, ci numai o mișcare lipsea, ca să se arate sfîntul viu. Asemenea au rămas și hainele cu care l-au îngropat, nestricate

cum au fost la început. Căci știm cu toții că trupurile celor morți le urmează, pe lîngă mirosirea cea rea a trupului și hainele să scoată oarecare miros greu și putregăios. Dar la acest de trei ori fericit, însuși trupul și hainele slobozeau bună mireasmă minunată și dulceață, la vedere și la mirosire. Deci, nu se socotea că atunci s-a deschis mormînt de mort, ci oarecare livadă preafrumoasă cu răsaduri și flori binemirositoare.

Acolo s-a aflat și un ieromonah cu numele Iosif, care a apucat sfintele moaște să le ridice și numai cît le-a îmbrățișat, au stat drepte, ca și cum ar fi fost vii. Pentru aceasta, înfricoșîndu-se, a căzut înaintea picioarelor sfîntului, rugîndu-l să-l lase să ia hainele lui pentru evlavie. El a început întîi de a scos dulama și l-a îmbrăcat cu alta; apoi a scos din picioarele lui încălțămintea pe care o purta cu atîta înlesnire, încît se arăta, ca și cum însuși sfîntul îi ajuta spre a le scoate. Deci, după ce l-au dezbrăcat, l-au așezat iarăși în chipul cel dintîi, slăvind pe Dumnezeu împreună cu cei ce se aflau acolo, care slăvesc pe cei ce Îl slăvesc pe El.

Deci, se adeverește că s-a descoperit cu iconomie mormîntul sfîntului, ca să se arate darul cel mare cu care l-a slăvit pe Dumnezeu, încît să păzească peste fire trupul lui nestricat. Arătîndu-se acestea, s-au înfricoșat diavolii și fugeau ca izgoniți de fulger. Cu adevărat, dacă, fiind el ascuns în pămînt, se temeau diavolii de oameni, cu cît mai mult s-au înfricoșat de el, după ce s-a arătat și strălucea în slava sfințeniei.

După aceasta s-a ivit neînțelegere între maica sfîntului și între cei de acolo; pentru că maica sfîntului voia să ia sfintele moaște și să le aducă în Constantinopol, zicînd: "Steaua aceasta a răsărit din pîntecele meu". Iar cei de acolo ziceau: "Cu adevărat, din tine a răsărit, dar la noi a împărățit. Deci, cum este cu putință să ne lipsești pe noi de un dar ca acesta, care aici și-a întins razele atîtor minuni. Această vie este de la voi, dar la noi și-a dat rodul darurilor, fiindcă așa a binevoit Dumnezeu. Deci, să nu te împotrivești hotărîrii lui Dumnezeu, să nu ne zavistuiești dumnezeieștile daruri, să nu voiești a lipsi atîta mulțime de folosul sufletului și al trupului. Îți ajunge pentru slavă, că te-ai arătat maică a unui sfînt ca acesta!"

Auzindu-le ea, ca o înțeleaptă s-a dus în liniște la ale sale. De atunci au trecut însă la mijloc multe zile și numitul ieromonah Iosif, aflîndu-se acolo, a dobîndit vreme de a furat comoara și a fugit, neștiind nimeni din cei de acolo. Mergînd Iosif cu sfintele moaște pe ascuns, s-a vădit din mirul ce picura dintr-însele și din minunile care se făceau pe drum. Deci, o femeie îndrăcită, fiind dusă de oarecare, s-a întîmplat de s-a aflat acolo unde erau sfintele moaște. Atunci s-a speriat diavolul și a făcut pe femeie să strige, ocărînd pe sfînt și sărind fără rînduială. Astfel a ieșit diavolul acela, fiind izgonit de darul Sfîntului Duh. Femeia aceea, făcîndu-se sănătoasă, s-a întors la casa sa, slăvind pe Dumnezeu. Apoi o fecioară, avînd oarecare patimă înfricoșată, îndată ce s-a apropiat cu credință de sfintele moaște a luat tămăduire.

Astfel, făcînd minuni sfîntul, s-a dat părinților săi darul cel de mult preț. Atunci acea maică cinstitoare de Dumnezeu, cu dragoste ca o iubitoare de fiu, a făcut sfintelor lui moaște o raclă de argint și a pus-o în frumoasa biserică a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pe care o zidise mai înainte, făcîndu-se în toate zilele nenumărate minuni.

Un asemenea dar a luat Sfîntul Evdochim de la Dumnezeu, pentru faptele lui cele multe și bune și, mai ales, pentru covîrșirea milosteniei; pentru că el avea mai multă osîrdie spre a da, decît spre a lua. El a semănat cu binecuvîntare vremelnică, iar acum seceră roduri veșnice în împărăția cerului, căreia să ne învrednicim și noi prin mijlocirea acestui de trei ori fericit Evdochim, împreună cu Tatăl, cu Fiul și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

1. SCOATEREA CINSTITEI ȘI DE VIAȚĂ FĂCĂTOAREI CRUCI A DOMNULUI
(1 AUGUST)

Prăznuirea scoaterii cinstitei Cruci a Domnului s-a așezat în această zi, încă de pe vremea dreptcredinciosului împărat grec Manuil și a marelui domn al Rusiei, Andrei Gheorghievici. Acest praznic s-a așezat în această zi de Preasfințitul Luca, patriarhul Constantinopolului, de mitropolitul Constantin al Kievului și de Nestor, episcopul Rostovului. Deci l-au așezat pentru o pricină ca aceasta: Împăratul Manuil și marele domn al Rusiei petrecînd în pace și iubire de frați, s-a întîmplat într-o zi de au ieșit la război, cel din Constantinopol împotriva turcilor, iar cel din Rostov împotriva bulgarilor, că atunci marele domn Andrei petrecea în Rostov. Bulgarii erau un popor necredincios, care se chemau așa după rîul Volga (volgari), fiindcă petreceau mai jos de acest rîu. Și le-a dăruit Domnul Dumnezeu la amîndoi biruință împotriva potrivnicilor. Împăratul grec a biruit pe turci, iar domnul Rusiei a biruit pe bulgari și i-a supus lui, făcîndu-i birnici ai stăpînirii sale.

Marele domn Andrei avea obicei, cînd mergea la război împotriva vrăjmașilor, de lua cu sine în cetele sale, cinstita icoană a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care avea în brațele sale pe Pruncul Cel mai înainte de veci, pe Hristos, Mîntuitorul nostru. El mai lua încă și cinstita Cruce a Domnului, pe care o purtau doi preoți îmbrăcați în sfintele veșminte. Astfel ieșea la război, cu aducere de multe rugăciuni către Hristos Dumnezeu și către Preacurata Lui Maică, împărtășindu-se cu dumnezeieștile Taine ale Domnului. Cu niște arme ca acestea nebiruite se înarma mai mult decît cu săbiile și cu sulițele; deci, mai mult nădăjduia spre ajutorul Celui Preaînalt, decît spre vitejia și puterea oștirii sale, știind bine cuvîntul lui David: *Nu în puterea calului va voi, nici în pulpele bărbatului nu-I va plăcea. Domnul va binevoi întru cei ce se tem de Dînsul și întru cei ce nădăjduiesc spre mila Lui*. Acest binecredincios domn întărea oastea sa, pe de o parte cu chipul cucerniciei sale prin rugăciuni, iar pe de alta, cu porunca spre rugăciuni. Deci, toți căzînd înaintea icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și a cinstitei Cruci, se rugau Domnului cu lacrimi.

Marele domn, privind spre icoană, zicea în rugăciunea sa astfel: "O, Stăpînă, ceea ce ai născut pe Hristos, Mîntuitorul nostru, tot cel ce nădăjduiește spre tine, nu va pieri; deci, și eu, robul Tău, te am pe Tine, după Dumnezeu, zid și acoperămînt, iar Crucea Fiului tău, armă ascuțită împotriva vrăjmașilor. Roagă pe Mîntuitorul lumii, pe Care îl ții în brațele tale, ca să fie puterea Crucii ca un foc, arzînd fețele potrivnicilor, care doresc război cu noi; iar folosirea ta cea atotputernică să ne ajute nouă și să calce pe vrăjmașii noștri". După această rugăciune, sărutînd ei sfînta icoană și cinstita Cruce, toți au pornit cu îndrăzneală împotriva vrăjmașilor, și astfel le-a ajutat lor Domnul cu puterea Crucii, iar Preasfînta Născătoare de Dumnezeu le-a ajutat lor cu mijlocirile sale cele către Dumnezeu.

Marele domn, avînd totdeauna un obicei ca acesta, a ieșit cu oastea sa într-o rînduială ca aceea împotriva bulgarilor - precum de demult marele împărat Constantin a purtat semnul

Sfintei Cruci înaintea oastei - și, mergînd la cîmp, s-a luptat cu oștirea bulgărească. Deci, biruindu-i, au venit după dînșii și au luat și patru cetăți ale lor, precum și a cincea, anume Vrehimul, de la rîul Kamii. Cînd s-a întors de la lupta cu păgînii, în cortul său, a văzut ieșind din icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu o strălucire luminoasă ca focul, care strălucea peste toate cetele. Aceasta a fost în luna august, în ziua întîi. De aceea, marele domn, luînd iarăși mai mare bărbăție și mai multă îndrăzneală, și-a întors puterea sa împotriva păgînilor și a ars cetățile acelea cu foc, încît a lăsat pămîntul acela pustiu; iar asupra celorlalte cetăți ce rămăseseră a pus dajdie, apoi s-a întors înapoi cu prăznuire.

Asemenea și Manuil, împăratul grecilor, care ieșise cu oastea sa împotriva turcilor, a văzut tot atunci aceeași minune, adică niște raze de foc ce ieșeau din icoana Preacuratei Fecioare, pe care o avea cu cinstita Cruce în cetele sale. Cu aceasta el a biruit în acea zi puterea turcilor. Deci, ei s-au înștiințat unul pe altul prin epistolă de biruința lor, cu ajutorul lui Dumnezeu, împotriva vrăjmașilor, și de strălucirea cea minunată pe care o văzuseră ieșind din chipul Mîntuitorului și au preamărit pe Dumnezeu. Sfătuindu-se cu arhiereii lor cei mai mari, au așezat prăznuire în ziua întîi a lui August, dînd mulțumire lui Hristos, Mîntuitorul, și Preacuratei Lui Maici. Pentru pomenirea puterii Sfintei Cruci, prin care, fiind înarmați, au biruit pe vrăjmași, ei au poruncit ca să scoată preoții cu mîinile lor cinstita Cruce din Sfîntul Altar și să o pună în mijlocul bisericii, să se închine ei toate popoarele creștine și cu dragoste să o sărute, preamărind pe Hristos Domnul, Care a fost răstignit pe dînsa. Arhiereii au mai poruncit să facă și sfințirea apei. Deci, de atunci s-a numit prăznuirea aceasta, "Scoaterea Cinstitei Cruci". Cînd se scoate la pîraie, la fîntîni și la izvoare Crucea Domnului, trebuie să se scoată împreună și cu sfintele icoane.

Așadar, să prăznuim, fraților, lăudînd și mulțumind Preamilostivului Dumnezeu, Mîntuitorului nostru Iisus Hristos și Maicii Lui celei fără de prihană, Stăpîna noastră cea binecuvîntată Fecioara Maria, și slăvita Cruce să o cinstim cu dreaptă credință. Să prăznuim cu cucernicie și cu plăcere dumnezeiască, avînd între noi pace și dragoste, mîngîind cu milostenie pe cei săraci, depărtîndu-ne de toate lucrurile cele rele și luînd aminte la frica lui Dumnezeu. Astfel, plăcînd Ziditorului și Stăpînului nostru, să ne învrednicim prăznuirii celei veșnice, împreună cu toți sfinții, în ziua aceea, în care se va arăta pe cer semnul Fiul Omului, adică cinstita Lui Cruce, care va merge înaintea Celui ce va să vie cu slavă și cu putere multă, ca judecător al viilor și al morților.

Acela va străluci pe toți drepții cu străluciri luminoase și dătătoare de bucurie. După săvîrșirea judecății, va merge înaintea tuturor cetelor sfinților, povățuindu-i în Împărăția cerului. Atunci vor prăznui, dănțuind în vecii cei fără de sfîrșit, toți sfinții, cu care și pe noi, păcătoșii, să ne numere, Preamilostivul Hristos Mîntuitorul nostru, cu rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Amin.

2. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI MACABEI ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÎNȘII

(1 AUGUST)

3 **(1 AUGUST)**

Mai înainte de a începe povestirea pătimirii sfinților mucenici - care s-a scris pe pămînt în cărțile Macabeilor, iar la ceruri în cărțile vieții veșnice -, este lucru cuviincios să povestim, pe scurt, ca o înainte cuvîntare, începutul tulburării Ierusalimului, care a fost în anii aceia, și a prigonirii celor ce păzeau cu dreaptă credință legea lui Dumnezeu. Această prigonire s-a ridicat mai întîi de către învățătorii cei mincinoși ai legii și de către arhiereii Ierusalimului, iubitori de stăpînire. Apoi, prin voința lui Dumnezeu care se mîniase, s-au înmulțit limbile cele necurate care stăpîneau pe evrei, și care au umplut de sînge și de urîciuni Sfînta Cetate și sfințenia lui Dumnezeu.

După marea și înfricoșata dărîmare a Ierusalimului de către Nabucodonosor, împăratul Babilonului, care s-a întîmplat în zilele lui Sedechie, împăratul iudeilor, despre care se scrie în viețile sfinților Prooroci Ieremia și Iezechiel, trecînd șaptezeci de ani și poporul iudeu întorcîndu-se din robie, prin milostivirea lui Dumnezeu, atunci Ierusalimul împreună cu templul

Domnului s-au înnoit cu frumoase și puternice zidiri. Cu toată buna podoabă s-a încuviințat sfințenia Domnului, după asemănarea celei dintîi, precum despre aceasta se povestește pe larg în cartea lui Neemia și a lui Ezdra. Deci, popoarele lui Dumnezeu, înmulțindu-se, locuiau în Palestina ca și mai înainte, iar Sfînta Cetate înflorea în legea lui Dumnezeu prin buna credință și prin liniște, multă vreme îndreptîndu-se de boierii și de judecătorii lor care stăpîneau peste dînșii, măcar că erau sub stăpînirea împăraților păgîni. Ei erau în slavă și în cinste dinspre toți; căci și împărații neamu-rilor și mulți stăpînitori, deși erau închinători de idoli, însă cinsteau pe Dumnezeul lui Israel, trimiteau daruri în Ierusalim la templul Domnului și pe arhiereii lui Dumnezeu îi aveau în mare cinste, precum a făcut Alexandru, împăratul Macedoniei, care, întîmpinînd și văzînd pe Ada arhiereul, i s-a închinat lui pînă la pămînt; apoi, intrînd în cetate și în templu, au adus daruri și jertfe Domnului Savaot.

Același lucru, după dînsul, l-au făcut și alți stăpînitori elinești. Ptolomeu Filadelful, împăratul Egiptului, a trimis multe daruri bisericii Domnului din Ierusalim și a scris către Eleazar arhiereul, rugîndu-l să-i trimită cărțile Legii Domnului și bărbați înțelepți, ca să le poată tălmăci din limba evreiască în limba elinească. După dînsul, un alt Ptolomeu, care se numea Filopator, împăratul Egiptului, biruind puterea lui Antioh cel Mare, împăratul Siriei, și, venind în Iudeea, a intrat în templu Domnului din Ierusalim și a adus jertfă de mulțumire adevăratului Dumnezeu. Asemenea a făcut și marele Antioh, după ce a biruit puterea Egiptului; s-a dus în Ierusalim la închinarea cerescului Dumnezeu și a adus în sfîntul templu mulțumire Domnului cu jertfe. El a dăruit arhiereului mai multe daruri, precum și celorlalți mai mari ai iudeilor.

Într-o cinstire ca aceasta era Ierusalimul din partea păgînilor, asemenea era și templul Domnului. Despre aceasta se pomenește în Sfînta Scriptură, unde se scrie astfel: *Înșiși împărații cinsteau locul și preamăreau templul cu multe daruri*. O cinste ca aceasta a Ierusalimului a fost pînă cînd cei mai mari viețuitori ai lui, petrecînd în frica lui Dumnezeu, păzeau Legea Domnului și petreceau viață plăcută Lui. Însă, după ce s-au abătut la fărădelegi, atunci toate relele, ca și mai înainte, s-au abătut asupra lor.

Începutul răului a fost astfel: În zilele dreptului și sfîntului arhiereu Onia, care era fiu al dreptului Simon arhiereul, cel lăudat în cărțile lui Sirah, și pe vremea împărăției lui Seleuc, fiul marelui Antioh ce domnea peste Siria, era în Ierusalim un bărbat oarecare, anume Simon, din seminția lui Veniamin. Aceluia îi era încredințată cîrmuirea averilor templului, a slujitorilor, și dregătoria ostașilor rînduiți spre paza templului. Fiind el mîndru și plin de răutate, se împotrivea totdeauna arhiereului și făcea oarecare răutăți în popor. Deci, nesuferind el certările și sfătuirile care i se făceau adeseori de arhiereu, s-a gîndit să facă supărare nu numai arhiereului, dar și templului. Drept aceea, ducîndu-se la Apolonie, voievodul țării Siriei și Feniciei, i-a spus despre adunarea sinedriului și despre bogăția care este în cămările casei Domnului; și i-a mai spus că se păzește, împreună cu cele bisericești, o vistierie nespus de mare a poporului cel de obște, și zicea că toate acelea pot să cadă în mîinile împăratului.

Voievodul a înștiințat despre aceasta pe împărat, iar acela, ca un iubitor de aur ce era, a trimis îndată la Ierusalim cu putere de oaste pe Eliodor, vistiernicul bogățiilor împărătești, ca să ia de acolo vistieriile cele bogate care se aflau în templu, și să le aducă la împărăție. Eliodor ducîndu-se, cînd a început a îndrăzni să facă silă templului și să jefuiască averile ei, care erau adunate pentru hrănirea săracilor, a străinilor, a văduvelor și a sărmanilor, ce a pătimit? Despre aceasta se scrie pe larg în a doua carte a Macabeilor, în capitolul al treilea: "A fost bătut cumplit de îngeri, aproape să moară și, nesporind nimic, s-a întors la cel ce l-a trimis".

Apoi, nu după multă vreme, a pierit împăratul Seleuc, ucis de ai săi. După el a luat împărăția cel mai rău la obicei, un frate bun al lui, cu numele Antioh, cu porecla Epifanis, adică luminos, dar care mai mult era numit de alții Epimanis, adică nebun, pentru că s-a sculat cu nebunie împotriva lui Dumnezeu cel adevărat și împotriva sfințeniei Lui, făcîndu-se chip al lui Antihrist.

În împărăția lui Antioh s-a început cea mai mare tulburare în Ierusalim. Un frate al arhiereului, anume Iason, dorind să aibă dregătoria arhierească, a mers la împărat și i-a dat mult aur, cumpărînd stăpînirea Ierusalimului. Acel ticălos iubitor de stăpînire, vrînd să placă împăratului, s-a alipit de păgîni și se făgăduia să aducă poporul evreiesc la păgînism. Astfel, cîștigînd stăpînire de la împărat, a izgonit de la arhierie pe Sfîntul Onie, fratele său și, făcîndu-se singur arhiereu, a început a strica legile cele bune ale cetății și a aduce înăuntru păgîneștile fărădelegi.

El a zidit la marginea Muntelui Sionului o priveliște și școli elinești, făcătoare de născocite înțelepciuni, de lupte tinerești și de jocuri; iar pe tinerii care se deprindeau la acelea i-a rînduit să petreacă în casele desfrînatelor; căci poruncise să fie în sfînta cetate, împotriva legii, și femei destrăbălate, ca, fără de opreală, după obiceiul elinesc, să se săvîrșească poftele trupești. Astfel, băgînd în Ierusalim necurăția elinească, pe mulți i-a întors de la dreapta cinstire de Dumnezeu. Pe preoți i-a făcut să lase templul lui Dumnezeu și să ia aminte la priveliște, la alergări de cai, la lupte și la toate jocurile și neorînduielile păgînești, cu care, înșelîndu-se cei tineri și fără de minte, lăudau legile și obiceiurile elinești. Deci, părăsind legea lui Dumnezeu, se plecau cu înlesnire la fărădelegea păgînilor. Cei ce erau înțelegători și adevărați iubitori ai dreptei credințe, văzînd fărădelegile care se făceau, suspinau pentru călcarea legii Domnului și pentru spurcarea sfintei cetăți și plîngeau pentru pierzarea poporului de un neam cu dînșii, care mergea în urma lui Iason, povățuitorul cel orb.

Acela, pentru iubirea de stăpînire, a părăsit pe Dumnezeu și legea Lui cea sfîntă și a vîndut libertatea bunei credințe părintești; deci, o sminteală și împiedicare ca aceasta a făcut poporului lui Dumnezeu. Acel Iason, arhiereu mincinos, fiind trei ani în stăpînire, a fost izgonit de altul, asemenea lui, iubitor de stăpînire și iubitor de păgînătate elinească, cu numele Menelae; și ceea ce i-a făcut el mai înainte fratelui său cel drept, tot aceea a pătimit el însuși. Acel Menelae, dînd mai mult aur împăratului, a luat arhiereasca stăpînire și a izgonit pe Iason, iar Sfîntului Onie, cel dintîi arhiereu, i-a mijlocit ucigașa moarte de la păgîni.

Dar, nepetrecînd mult la arhierie, în același chip, a pătimit și izgonire. Căci Lisimah, fratele lui, umplînd mîinile împăratului cu mită, a cîștigat arhieria. Dar și el, răpind tîlhărește vasele și furînd aurul bisericesc, a fost ucis de popor și, Menelae, fratele său, iarăși a luat de la păgînul împărat stăpînirea arhierească.

Făcîndu-se în Ierusalim niște neorînduieli și tulburări ca acestea, din zi în zi se înmulțea păgînătatea elinească, iar fărădele-gile făcîndu-se la arătare, se necinstea Dumnezeu. Deci, i s-a apropiat izbîndirea lui cea cu dreaptă judecată și s-a făcut un semn minunat, vestind mai înainte mînia lui Dumnezeu, care venea asupra cetății. S-au văzut în văzduh niște cete de oaste adunîn-du-se la război, ostași îmbrăcați cu haine de aur, avînd coifuri pe capetele lor, în mîini săbiile trase și sulițe, și astfel alergau pe cai. Deci, se tăiau cu săbiile unul pe altul; alții ridicau sulițele și pavezele, iar alții se însăgetau cu sulițe. Ei făceau diferite lupte și războaie și ieșea strălucire din arme și din zale în chipul aurului.

Acea vedere era înfricoșată și înspăimîntătoare. Ea s-a arătat pînă la patruzeci de zile și tot poporul era în mare cutremur și în nepricepere, zicînd în sine: "Ce să fie aceasta?" În acea vreme a venit o veste mincinoasă în Ierusalim despre moartea împăratului, ca și cum ar fi murit în războiul Egiptului; pentru că atunci se dusese să se lupte împotriva Egiptului. Ierusalimitenii care erau dreptcredincioși s-au bucurat și dănțuiau cu veselie, socotind că într-adevăr a pierit acel rău și păgîn împărat, apoi, înștiințîndu-se că n-a murit, ci este viu și se întoarce din Egipt în Siria, s-au sfătuit să lepede de pe dînșii jugul lui și să nu-i mai slujească; deci s-au pregătit să se împotrivească lui. Împăratul, înștiințîndu-se de toate acestea, s-a umplut de multă mînie și a plecat cu oastea sa spre Ierusalim. Atunci ierusalimitenii au închis cetatea împotriva lui, însă nu au putut să se împotrivească puterii lui, de vreme ce era neunire între cetățeni; pentru că unii dintr-înșii, care se abătuseră spre elinism, erau prieteni ai împăratului, iar mai vîrtos Menelae, mincinosul arhiereu.

De aceea, împăratul a luat cetatea cu puterea sa de oaste și a poruncit ostașilor să ucidă fără de cruțare pe toți cei ce se vor întîmpla pe ulițele cetății; apoi, intrînd prin case, să înjunghie pe bărbați și pe femei, pe bătrîni, pe tineri și pe prunci. Numărul celor uciși în cele trei zile a fost optzeci de mii, iar al celor legați și aruncați în temniță, patruzeci de mii. Mulți din acei cetățeni au fost dați în robia ostașilor, care au îndrăznit a intra cu mîndrie în templul Domnului, avînd înainte conducător pe Menelae, care se făcuse vînzătorul patriei și al legii. Deci au luat altarul cel de aur, sfeșnicul de aur, cădelnițele de aur și toate vasele cele de mult preț ce erau date de alți împărați spre înfrumusețarea templului. Au luat catapeteasma, coroanele și toată podoaba cea de aur și vistieriile cele tăinuite pe care le-au găsit de aur și argint, pe toate le-au luat. Pustiind și spurcînd templul lui Dumnezeu și umplînd cetatea de sîngiuiri, de risipire și de multă tînguire, s-au întors în Antiohia, lăsînd în Ierusalim și în toată Iudeea, chinuitori mai cumpliți decît ei, spre muncirea poporului lui Israel.

După cîtăva vreme, împăratul Antioh a scris la toată împărăția sa poruncă, ca toate popoarele din toate semințiile să fie una cu dînsul, ținîndu-se împreună de zei și de legile elinești. Toate neamurile s-au plecat la porunca împăratului și mulți din iudei s-au supus aceluia, au jertfit idolilor și au spurcat sîmbetele lor. După cîteva zile, împăratul a trimis la Ierusalim pe unul din sfetnicii săi, bărbat bătrîn și de neam atenian, ca să silească pe toți evreii să se lepede de legile lor părintești, să se închine idolilor și să guste din cele jertfite lor; dar mai ales le-a poruncit să-i silească să mănînce carne de porc, de la care îi oprește legea evreiască. El a mai poruncit ca templul Domnului să o facă capiște idolească, schimbîndu-i numele ei în capiștea lui Zeus al Olimpului, iar pe idolul Zeus să-l pună în locul cel sfînt.

Deci, trimisul acela, venind cu oaste în Ierusalim, împlinea porunca împăratului, spurcînd cu jertfe necurate sfințenia lui Dumnezeu și silind poporul Lui la păgînătatea aceea. Deci, mulți evrei mici la suflet au alergat cu sîrguință la jertfele idolești; însă cei care erau statornici în credință au fugit în munți și în pustii, ascunzîndu-se în peșteri și în prăpăstiile pămîntului, temîndu-se de chinuri și ferindu-se de spurcăciunile idolești. Alții, fiind prinși, erau duși cu sila în ziua nașterii împăratului și în celelalte praznice elinești urîte lui Dumnezeu, spre a aduce jertfă; dar erau și mulți din acei care nu voiau să se supună la porunca cea necurată. Și era frică mare peste toate popoarele, dar nimeni nu îndrăznea să se numească iudeu, să țină sîmbăta, să taie împrejur pe fiii lor, nici să facă ceva după legea lui Moise, pentru că toți vedeau înaintea ochilor lor chinurile și moartea care îi aștepta.

În vremea aceea, două femei evreice au fost pîrîte la trimisul acela, cum că pruncii pe care i-au născut, i-au tăiat împrejur, după legea lor. Atunci, muncitorul a poruncit să le prindă și, spînzu-rîndu-le pruncii de grumaji lor, să le poarte, spre batjocură, prin cetate; apoi au fost

aruncate jos de pe zidurile cetății într-o groapă, luînd astfel sfîrșitul cel mucenicesc împreună cu fiii lor.

Alții dintre iudei se adunaseră prin peșterile cele din jurul cetății, ca să-și prăznuiască în taină ziua sîmbetei, despre care înștiințîndu-se tiranul, a poruncit ca pe toți să-i ardă în foc. După aceasta a fost prins unul din cei mai mari cărturari, cu numele Eleazar și cu rînduiala preot, bătrîn de ani, cu cinstea feței bine împodobit, înfrumusețat cu căruntețile și cu înțelepciunea. El era știut de toți ca un bun învățător de lege în Ierusalim, fiind unul din cei șaptezeci și doi de tîlcuitori, care a tălmăcit cărțile evreiești în limba elinească, după porunca lui Ptolomeu Filadelful, împăratul Egiptului. Despre pătimirea acestui cinstit bătrîn Eleazar se povestește astfel:

Fiind adus înaintea păgînului, cînd îi băga în gură cu sila carne de porc ca să mănînce, voia mai bine să-și aleagă moartea cea slăvită și mucenicească pentru legea Domnului, decît viața cea necinstită și hulită, întru mînierea lui Dumnezeu. Deci, mergînd de voie la chinuri, scuipa din gură carnea cea spurcată de care se atinsese și se dădea pe dînsul chip celorlalți evrei temători de Dumnezeu care voiau să moară pentru Legea Lui, învățîndu-i un singur lucru, că nu se cade a îndrăzni la păcat, nici să mînie cu fărădelege pe Dumnezeu pentru această vremelnică viață, care este iubită de oameni.

Unii din păgîni, arătîndu-se miloși față de Eleazar pentru cunoștința cea de demult cu dînșii, îi aduceau în taină cărnuri, nu de porc, ci de alte animale neoprite de lege, și-i ziceau la ureche: "Primește acestea în locul celei de porc și mănîncă înaintea tuturor, ca și cum ar fi de porc, ca toți, văzîndu-te că mănînci carne, să creadă că mănînci carne de porc, cum poruncește împăratul, că numai așa vei scăpa de chinuri și de moarte!" Dar binecunoscătorul și plăcutul lui Dumnezeu bătrîn, îndată a răspuns către dînșii, zicînd: "Mai bine îmi este ca îndată să mă arunc în iad, decît să mînii pe Dumnezeul meu prin călcarea Legii Lui celei sfinte; nici nu se cuvine vîrstei noastre celei bătrîne să ne fățărnicim spre sminteala tinerilor celor mulți. Căci dacă tinerii mă vor vedea făcînd aceasta, la care voi mă sfătuiți să fac, vor zice: "Iată, Eleazar la adînci bătrînețí a lăsat legea părintească și s-a lipit de păgîni!" Așa că dînșii, pentru fățărnicia mea, se vor depărta de la Dumnezeul cel adevărat și vor pieri; deoarece, căutînd la mine, vor începe a defăima legea lui Dumnezeu și a se abate la păgîneasca lege elinească, înșelîndu-se de iubirea vieții cea de puțină vreme; iar eu voi aduce prihană asupra bătrîneților mele, făcîndu-mă pricinuitor pierzării atîtor suflete. Deci, chiar de mă voi izbăvi de muncile acestea, însă de muncile Atotputernicului Dumnezeu nu voi putea scăpa, nici viu, nici mort. Mai bine să mor acum, ca, prin răbdare bărbătească, să-mi împodobesc bătrînețile mele, iar celor tineri să le las după mine pildă bună, cînd, cu mărime de suflet și tărie, voi pătimi pentru cinstitele legi".

Astfel grăind, Sfîntul Eleazar a fost tras spre chinuire; iar aceia care mai înainte se arătau că se milostivesc spre dînsul, s-au schimbat pentru cuvintele lui spre mînie și iuțime. Deci, preotul lui Dumnezeu a fost muncit cu multe chinuri și bătut cumplit. Fiind aproape mort, a suspinat și a zis către Dumnezeu: "Cel ce toate le știi și spre toți privești, Doamne, Tu știi că, putînd să mă izbăvesc de moarte, am suferit de bună voie aceste munci și am răbdat cu trupul durerile cele grele, însă cu bucurie și cu dragoste le primesc pe ele, deoarece pătimesc pentru slava sfîntului Tău nume". Aceasta zicînd, s-a sfîrșit, lăsînd pildă de urmat, nu numai celor tineri, ci și la tot poporul, pomenirea morții lui.

*

Să se adauge în cărțile bisericești și aceasta spre pomenirea lui: după cumplita bătaie, au turnat peste rănile lui oțet cu miros greu și l-au aruncat în foc. Iar el, rugîndu-se lui Dumnezeu, ca sîngele și moartea lui pentru neamul evreiesc să fie primite, și-a dat sufletul său.

După sfîrșitul cel mucenicesc al Sfîntului Eleazar, au fost prinși, împreună cu maica lor, șapte frați de neam cinstit și, ca unii ce erau de bun neam, au fost trimiși la împărat în Antiohia spre cercetare. Ei au fost siliți, împotriva legii evreiești, să mănînce carne de porc. Mîncarea cărnii de porc pentru evrei era în acea vreme semn de depărtarea de Domnul Savaot, în care credeau ei, și dovadă de păgînătate, la care se abăteau evreii cei mici la suflet. Aceşti şapte frați, fiind ucenicii preotului Eleazar, învățătorul Ierusalimului, acela care a pătimit mai înainte, și pomenind învățătura lui cu bine, au stat cu mărime de suflet întru buna lor credință și nu s-au supus poruncii împăratului, nevrînd să-și calce legea. De aceea i-au bătut cu vine de bou și i-au muncit mult. Despre muncirea și îndrăzneala lor cea cu bărbăție înaintea chinuitorului, dumnezeiasca Scriptură povestește astfel în cartea Macabeilor:

Unul din Macabei, care era mai întîi, a zis către împărat astfel: "Ce voiești să întrebi și să înveți de la noi? Fiindcă sîntem gata a muri, decît a călca legile cele împărătești". Împăratul, mîniindu-se, a poruncit să ardă niște tigăi și căldări. Acelea fiind înfierbîntate, a poruncit ca celui ce era între dînșii mai vorbăreț la cuvînt să-i taie limba, să-i jupoaie pielea de pe trup și să-i taie marginile mădularelor trupești; iar frații ceilalți și maica lor să privească. După ce îi tăiase toate mădularele, a poruncit să-l bage în foc și să-l frigă în tigaie, deși abia mai sufla. Aburii înălțîndu-se din tigaie, toți ceilalți, împreună cu maica lor, îl îndemnau să moară cu bărbăție, și-i ziceau astfel: "Domnul Dumnezeu vede și se mîngîie de adevărul nostru, precum de față a arătat Moise prin cîntarea care mărturisește, zicînd: *Și pentru robii Săi se va mîngîia.*

Cel dintîi murind în acest fel, pe al doilea l-a scos spre batjocură; deci și acestuia i-a jupuit pielea cu perii de pe cap, întrebîndu-l: "Vei mînca carne de porc mai înainte de a se schingiui trupul tău?" El, răspunzînd cu glas părintesc, a zis: "Nu". De aceea și acesta a fost chinuit, ca și cel dintîi. Cînd era în suflarea cea de pe urmă, a zis: "Tu, preaticălosule, ne pierzi pe noi din viața aceasta de acum, iar Împăratul lumii ne va învia întru învierea vieții veșnice, pe noi, cei omorîți pentru legile Sale". După aceasta a fost batjocorit al treilea; deci, cerîndu-i limba, el a scos-o afară îndată și, întinzîndu-și mîinile cu îndrăzneală și cu bărbăție, a zis: "Acestea le-am cîștigat din cer și pentru legile Lui le defăimez; deci nădăjduiesc să le iau de la Dînsul". Împăratul singur și cei ce erau cu dînsul se minunau de mărimea de suflet a tînărului, că întru nimic nu socotea chinurile.

Acesta sfîrșindu-se, păgînii au luat pe al patrulea și l-au muncit asemenea. Iar cînd era aproape de moarte, a zis astfel: "Mai bine uciși de oameni să așteptăm nădejde de la Dumnezeu, ca să fim iar înviați de Dînsul, căci pentru tine nu va fi înviere!" După aceasta au adus pe al cincilea și l-au muncit și pe el. Acela, căutînd spre dînsul, a zis: "Fiind stricăcios, ai stăpînire peste oameni și faci ceea ce voiești, însă să nu socotești că neamul nostru este părăsit de Dumnezeu. Tu să mai aștepți și vei vedea stăpînirea Lui cea mare, cum te va munci pe tine și seminția ta". După aceasta a adus pe al șaselea; și acela, fiind aproape să moară, a zis: "Nu te înșela în zadar că noi pătimim acestea pentru că am greșit Dumnezeului nostru; iar tu să nu socotești că ești nevinovat, începînd a te lupta cu Dumnezeu".

Dar maica cea fără de măsură minunată și vrednică de buna pomenire, văzînd pe cei șapte fii pierind într-o singură zi, răbda cu bărbăție, pentru nădejdea în Domnul și îndemna pe fiecare din ei cu glas părintesc, fiind plină de vitejească înțelepciune. Deci, întărind gîndul femeiesc cu suflet bărbătesc, zicea către dînșii: "Nu știu cum v-ați arătat în pîntecele meu,

pentru că nu v-am dat eu duh și viață, nici n-am alcătuit mădularele fiecăruia; ci Făcătorul lumii, care a zidit neamul omenesc, Acela care a dat viață tuturor, vă va da iarăși duh și viață cu mila sa, căci vă defăimați pe voi singuri pentru legile Lui".

Lui Antioh părîndu-i că este defăimat și trecînd cu vederea glasul de ocară, cel mai tînăr fiind încă viu, îl sfătuia nu numai cu cuvintele, dar îl întărea și cu jurămînt, că-l va face bogat și fericit, dacă se va depărta de la legile părintești; îl va face prietenul lui și-i va încredința averi. Tînărul neluînd aminte nicidecum la acestea, împăratul a chemat-o pe maica sa și a îndemnat-o să-i fie tînărului sfătuitoare spre scăpare. El stăruind mult, ea a făgăduit că va sfătui pe fiul său; dar ea, plecîndu-se către dînsul, a rîs de cumplitul chinuitor și a zis cu glas părintesc: "Fiule, miluiește-mă pe mine, care nouă luni te-am purtat în pîntece, te-am hrănit cu lapte doi ani, te-am crescut, te-am adus la această vîrstă și ți-am suferit durerile creșterii; te rog să cauți spre cer și spre pămînt și, văzînd toate cele dintr-însele, să cunoști că Dumnezeu le-a făcut pe toate din nimic, și neamul omenesc tot așa l-a făcut. Să nu te temi de acest flămînd de carne, ci, fiind vrednic fraților tăi, să primești moartea, ca să primești milă împreună cu frații tăi!"

Ea grăind acestea, tînărul a zis: "Pe cine așteptați? Nu voi asculta porunca împăratului, ci voi asculta porunca legii date părinților noștri prin Moise; iar tu, fiind aflător de toate răutățile asupra iudeilor, nu vei scăpa de urgia lui Dumnezeu, pentru că noi pătimim acestea pentru păcatele noastre! Dacă Domnul nostru Cel viu S-a mîniat puțin spre înfricoșare și învățătură, apoi iarăși Se va milostivi spre robii Săi. Iar tu, nelegiuitule și spurcatule mai mult decît toți oamenii, nu te înălța în zadar, îngîmfîndu-te prin nădejdea cea deșartă, înălțîndu-ți mîna asupra robilor Lui cerești, pentru că n-ai scăpat încă de judecata lui Dumnezeu; căci frații noștri, răbdînd puține dureri după legea lui Dumnezeu, au cîștigat viața cea veșnică; iar tu, cu judecata lui Dumnezeu, vei lua pedeapsa cea dreaptă, după mîndria ta. Eu îmi dau sufletul și trupul pentru legile părintești, precum și-au dat și frații mei. Eu chem pe Dumnezeu, ca degrab să fie milostiv asupra lui Israel; iar tu, cu muncirea și cu bătaia, vei mărturisi că numai unul este Dumnezeu. La mine și la frații mei va înceta mînia Atotțiitorului, adusă cu dreptate asupra a tot neamul nostru".

Împăratul, aprinzîndu-se de mînie asupra lui mai cumplit decît asupra celorlalți, suferea ocărîrea cu amar. Deci și acesta a fost ucis și s-a mutat curat din viață, nădăjduind spre Domnul.

Văzînd aceasta fericita maică, al cărei nume era Solomonia, s-a umplut de veselie negrăită, că și-a trimis fără prihană înaintea lui Dumnezeu pe cei șapte fii ai săi. Apoi, stînd deasupra trupurilor lor, și-a întins mîinile în sus și, rugîndu-se cu lacrimi fierbinți, și-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu. Astfel s-a sfîrșit maica cu fiii săi. S-au sfîrșit punîndu-și sufletele pentru legea Atotțiitorului Dumnezeu.

Apoi Dumnezeu s-a milostivit spre neamul evreiesc pentru vărsarea sîngelui robilor săi; căci a ridicat între evrei pe un bărbat viteaz, cu numele Iuda, din neamul preoțesc, care se chema Macabeul. Acela, cu putere ostășească, s-a împotrivit bărbătește păgînului împărat Antioh și, biruindu-l, a izgonit pe voievozii lui și a ucis pe mulți din cei ce se abătuseră la păgînătatea elinească, și a curățat templul Ierusalimului de spurcăciunile idolești, precum povestesc pe larg cărțile Macabeilor. Antioh, pedepsindu-se cu dreapta judecată a lui Dumnezeu, încă din această viață de acum, a început el a pătimi muncile cele cumplite; căci, fiind lovit de bubă netămăduită, îl umpluseră viermii și ieșea din trupul său o duhoare nesuferită. Atunci ticălosul acela, după proorocia mucenicului celui mai tînăr, a mărturisit pe Dumnezeul lui Israel, pe care mai înainte Îl hulea, și a început a căuta pe Cel care-l prigonea; dar n-a cîștigat milă de la Dumnezeu, căci el n-a făcut milă oamenilor. N-a aflat loc de locuit și cel rău a pierit cu sunet. Deci,

Atotputernicul Dumnezeu era preamărit atunci, și acum se preamărește de toate neamurile și de-a pururea preamărit va fi întru toți vecii. Amin.

Notă - Numele acestor șapte frați sfinți mucenici, frați după trup, nu s-au pus înăuntrul istoriei acesteia pentru pătimirea lor; pe de o parte pentru că în dumnezeiasca Scriptură a cărții Macabeilor nu sînt puse, iar pe de altă parte, pentru că la alți povestitori se află numele acestora nepotrivite. În Prolog și în Sinaxarul lunilor se numesc așa: Avim, Antonin, Gurie, Eleazar, Evseon, Alim și Marcel. Iar în cel evreiesc, vrednic de credință al faptelor celor mai vechi, cum și povestitorul și scriitorul pe larg al pătimirii sfinților acestor mucenici, Iosif Flaviu, care a viețuit în zilele lui Vespasian, împăratul Romei, scrie astfel despre frații Macabei:

Cel dintîi se cheamă Macabeu; al doilea, Aver; al treilea, Mahir; al patrulea, Iuda; al cincilea, Ahaz; al șaselea, Aret, și al șaptelea, Iacov. Deci, mai vrednică de credință este povestirea acestuia, decît cea scrisă în Prolog și în Sinaxare, de vreme ce în acelea nu se află nume evreiești, ci elinești, precum Antonin și Marcel, cu care nu se cădea atunci evreilor ierusalimiteni să se numească. Dar, de vreme ce s-a aflat de nepotrivirea numelor, de aceea n-am vorbit despre ele, pe care singur Dumnezeu le știe mai bine, ca Cel ce le-a scris în cartea vieții; iar nouă ne ajunge să ne folosim din bărbăteasca lor pătimire pentru legea lui Dumnezeu.

4. SFINȚII NOUĂ MUCENICI DIN PERGA PAMFILIEI (1 AUGUST)

Sfinții nouă mucenici au trăit în vremea împărăției lui Dioclețian și a ighemonului Flavian, în Perga Pamfiliei, fiind creștinați de moșii lor. Mineon era teslar, iar ceilalți plugari. Avînd toți un gînd, și bun sfat sfătuindu-se, se duseră la lupta muceniciei, socotind pentru Hristos, toate ale lumii deșarte. Sosind la capiștea Artemidei, într-o noapte au stricat toți idolii cîți au găsit acolo.

Fiind prinși și aduși la întrebare înaintea ighemonului, au fost rău bătuți, arși pe coaste și strujiți cu unghii de fier pînă la oase, arzîndu-le subțiorii cu făclii, apoi, scoțîndu-le ochii cu țepușe, au fost băgați în temniță, poruncind tiranul să nu le dea nici de mîncare, nici de băut, nici altă căutare să aibă. De aceea, peste puțină vreme, au fost dați la fiare ca să-i mănînce, care, venind cu blîndețe la ei, nu le-au făcut nimic.

Mirîndu-se toți de aceasta și strigînd "Mare este Dumnezeul creștinilor", îndată s-a pogorît din cer tunete și fulgere cu ploi grele, amestecate cu grindină. Apoi s-a auzit un glas dumnezeiesc, care i-a chemat pe sfinți, iar ei, auzind, s-au bucurat. Atunci ighemonul a poruncit să li se taie capetele, și așa au primit cununa muceniciei. Numele acestora sînt: Leontie, Atghie, Alexandru, Chindeu, Nisitei, Chiriac, Mineon, Catun și Evclei.

5. ADUCEREA CINSTITELOR MOAȘTE ALE SFÎNTULUI ÎNTÎIULUI MUCENIC ȘI ARHIDIACON ȘTEFAN (2 AUGUST)

Sfîntul Arhidiacon Ștefan fiind ucis cu pietre de către evrei, cinstitul lui trup a stat neîngropat două zile și o noapte, fiind aruncat spre mîncarea cîinilor, fiarelor și a păsărilor; însă nimic nu s-a atins de dînsul, pentru că Domnul îl păzea pe el. În a doua noapte, Gamaliel, slăvitul învățător de lege al Ierusalimului, cel ce se pomenește în Faptele Apostolilor, începuse a se îndupleca spre dreapta credință în Hristos. El se arătase în taină prieten al Sfinților Apostoli, și a trimis bărbați cucernici ca să ia pe ascuns trupul întîiului mucenic, și l-au dus în satul său, care, după numele lui, se chema Cafargamala, adică satul lui Gamaliel.

Acel sat era departe de Ierusalim ca la douăzeci de stadii; deci, acolo i-au făcut Sfîntului Ștefan cinstita îngropare, punîndu-l într-o peșteră, în mormîntul lui cel nou. După aceea, Nicodim, boierul evreiesc care venise noaptea la Domnul Hristos, plîngînd deasupra mormîntului Sfîntului Ștefan, s-a mutat; și tot acolo aproape de mormîntul mucenicului a fost îngropat de Gamaliel.

După aceasta și Gamaliel, primind Sfîntul Botez împreună cu fiul său, Aviv, și viețuind cîtăva vreme cu bună plăcere în dreapta credință creștinească, s-a sfîrșit. Deci, în aceeași peșteră, lîngă mormîntul lui Ștefan și a lui Nicodim, i-au îngropat pe amîndoi. Trecînd mulți ani și pierind chinuitorii care mult au prigonit Biserica lui Hristos, a sosit împărăția creștinească, prin luminarea marelui Constantin; și, făcîndu-se alinare Bisericii și dreapta credință strălucind pretutindenea, s-au aflat prin dumnezeiască descoperire cinstitele moaște ale Sfîntului Întîiului Mucenic și Arhidiacon Ștefan și, lîngă dînsul, moaștele bărbaților celor de Dumnezeu plăcuți, ale lui Nicodim, Gamaliel și Aviv. Deci, le-au aflat pe ele preotul satului acela, cu numele Luchian, după o arătare ce i s-a făcut lui în acest chip:

În noaptea unei vineri, în ceasul al treilea, odihnindu-se el, i s-a arătat în vedenia visului un bărbat bătrîn, înalt la stat, bineîncuviințat și cu căruntețile înfrumusețat, avînd barbă lungă, îmbrăcat cu o haină albă, care era împestrițată cu picături în chipul aurului, închipuind asemănări de cruci prin sine, iar în mîna sa avea un toiag de aur, cu care împoldind în coaste pe preot, l-a strigat de trei ori, chemîndu-l pe nume: "Luchiane, Luchiane, Luchiane", și a început a grăi: "Mergi în peștera Ierusalimului și întreabă pe Sfîntul Ioan arhiepiscopul, pînă cînd vom sta închiși și nu ne deschide nouă? Căci în vremea arhieriei lui ni se cade nouă să fim arătați! Deci, deschide mormîntul nostru, nezăbovind, unde, din nebăgare de seamă, zac moaștele noastre; pe de o parte, umplîndu-se de ploi, iar pe de alta, fiind călcate de picioarele celor necredincioși! Deci, nu mă îngrijesc atîta de mine, pe cît de acei sfinți vrednici de mare cinste, care zac împreună cu mine. Deschide-le pe acelea, ca să deschidă Dumnezeu lumii ușile milostivirii Sale, fiindcă este cuprinsă de multe primejdii!"

Preotul Luchian, înspăimîntîndu-se, a întrebat pe bărbatul ce i se arătase lui, zicîndu-i: "Cine ești tu și cine sînt cei ce zici că sînt cu tine?" Iar acela a răspuns: "Eu sînt Gamaliel, învățătorul lui Pavel, apostolul lui Hristos, și Ștefan arhidiaconul se odihnește împreună cu mine, cel ucis cu pietre de evrei și de arhiereii Ierusalimului, pentru credința lui în Hristos. El fiind aruncat spre mîncarea cîinilor, a fiarelor și a păsărilor, l-am luat noaptea și, aducîndu-l în acest sat al meu, l-am pus în peștera mea în mormîntul gătit mie, vrînd să am parte cu dînsul întru învierea și în darul lui Dumnezeu. În alt mormînt, în aceeași peșteră, este pus Nicodim, cel ce de Domnul Hristos singur s-a învățat sfînta credință și a primit Sfîntul Botez - după

înălțarea Domnului -, de la apostoli. De al cărui botez și de credința sa cea întru Hristos aflînd evreii, s-au umplut de mînie și voiau să-l ucidă pe dînsul, ca și pe Ștefan, însă n-au făcut aceasta pentru cinstea mea, fiindcă îmi era rudenie; ci au luat de la dînsul dregătoria, iar averea lui au adăugat-o la averile bisericești. Deci, blestemîndu-l, l-au izgonit din cetate cu multe ocări și cu necinste, iar eu l-am primit pe dînsul în satul meu și l-am hrănit pînă la sfîrșitul lui.

Murind el, l-am îngropat aproape de moaștele întîiului Mucenic Ștefan. Acolo am îngropat în al treilea mormînt și pe Aviv, prea iubitul meu fiu care, împreună cu mine, a primit sfîntul Botez de la apostolii lui Hristos, cînd era în vîrstă de douăzeci de ani. El murind înainte de mine, l-am îngropat în mormîntul al treilea săpat în peretele peșterii, cu care împreună am pus să fie așezat și trupul meu cînd voi fi murit". Preotul iarăși l-a întrebat, zicîndu-i: "Unde vă vom căuta pe voi?" Gamaliel a răspuns: "Caută-ne înaintea satului spre partea de miazăzi, la țarina care se numește de la Gravi, adică țarina bărbaților lui Dumnezeu".

Zicînd aceasta, s-a făcut nevăzut, iar preotul, deșteptîndu-se, a lăudat pe Dumnezeu și s-a rugat, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, de este de la Tine arătarea aceasta, iar nu o înșelăciune, poruncește, ca și a doua oară și a treia oară să mi se facă aceeași arătare!" Luchian a început a posti cu mîncare uscată pînă la altă vineri, petrecînd în rugăciune și nespunînd cuiva de vedenia aceea.

În noaptea celeilalte vineri, în ceasul al treilea, Gamaliel iarăși s-a arătat lui Luchian preotul în același chip ca întîia oară, și i-a zis: "Pentru ce n-ai luat seamă ca să mergi și să spui Sfîntului Ioan arhiepiscopul, precum ți-am zis?" Preotul i-a răspuns: "Iartă-mă, Domnul meu, că m-am temut să merg îndată după cea dintîi vedenie și să-i spun, ca să nu mă aflu mincinos; ci m-am rugat Domnului să te trimită a doua oară și a treia oară la mine, ca să mă pot încredința despre acest adevăr". Iar el, făcîndu-i cu mîna, i-a zis: "Pace ție, preote, odihnește-te!" Și se vedea ca și cum ieșea văpăi din ochii preotului. Apoi iarăși, întorcîndu-se către dînsul, i-a zis: "Luchiane, de vreme ce te gîndești cum vei afla și vei cunoaște moaștele fiecăruia din noi, caută, vezi și cunoaște cele ce se vor arăta ție!"

Zicînd aceasta, cel ce se arătase a adus preotului patru coșnițe: trei de aur, iar a patra de argint. Drept aceea, una dintre acele coșnițe de aur era plină de flori roșii, a doua și a treia din cele de aur erau pline de flori albe, iar a patra coșniță, cea de argint, era plină de șofran galben binemirositor. Coșnița cea dintîi de aur, cu florile cele roșii, a pus-o de-a dreapta preotului, spre răsărit, pe cea de-a doua, cu florile cele albe, a pus-o în partea dinspre miazăzi, iar pe a treia și pe a patra, le-a pus împreună în partea dinspre apus, în dreptul celei dintîi ce era spre răsărit. Preotul a întrebat pe cel ce-i arăta lui acelea, zicîndu-i: "Ce sînt acestea, domnul meu?" El i-a răspuns: "Acestea sînt mormintele noastre, în care ne odihnim noi. Coșnița cea de aur cu flori roșii dinspre răsărit este mormîntul Sfîntului Ștefan, care s-a roșit cu sîngele mucenicesc pentru Hristos. Cealaltă coșniță de aur, cu florile cele albe, care stă spre miazăzi, este mormîntul Sfîntului Nicodim. A treia coșniță, asemenea cu flori albe, care stă spre apus, este mormîntul meu. Iar a patra coșniță, cea de argint, cu șofranul cel binemirositor, care stă împreună cu a mea, este mormîntul fiului meu, Aviv, care a fost curat din pîntecele maicii sale, cu trupul și cu sufletul, și s-a sfîrșit în feciorie fără de prihană".

Gamaliel, zicînd acestea, s-a făcut nevăzut împreună cu coșnițele. Preotul, după acea vedenie, a mulțumit lui Dumnezeu și se silea la rugăciune și la postire pînă în vinerea a treia, așteptînd ca și a treia oară să se învrednicească de acea arătare. În noaptea vinerii a treia, Gamaliel, același bărbat cinstit și cu sfînta podoabă, a stat înaintea preotului în vedenie, zicîndu-i cu îngrozire: "Pentru ce nu ai luat seamă pînă acum, adică să mergi la arhiepiscop și să-i

vestești lui cele arătate și cele zise ție? Oare nu vezi cîtă secetă și mîhnire este în cele de sub cer? Dar tu nu te îngrijești! Oare nu sînt în pustietăți bărbați sfinți mai buni și mai vrednici de această descoperire decît tine? Iar noi, trecîndu-i pe aceia, am voit să fim arătați prin tine; deci, sculîndu-te, mergi și spune arhiepiscopului ca să deschidă locul în care ne odihnim și să facă o rugăciune, ca Domnul, cu rugăciunile noastre, să fie milostiv spre poporul Său".

Deci, sculîndu-se preotul și mulțumind Domnului, a mers cu sîrguință la Ierusalim și i-a spus sfîntului arhiepiscop Ioan acea vedenie de trei ori. Arhiepiscopul, plîngînd de bucurie a zis: "Binecuvîntat este Dumnezeu, iubitorul de oameni, Care voiește să ne arate nouă mila Sa, prin descoperirea sfinților Săi, pe care, de ne vom învrednici a-i afla, apoi mi se cade mie să aduc aici în cetate moaștele Sfîntului Întîiului Mucenic și Arhidiacon Ștefan, care s-a nevoit împotriva iudeilor și a văzut cerurile deschise și pe Hristos stînd în slava Sa. Iar tu, fiule - a zis către preot -, du-te la țarina aceea, caută locul unde zac sfinții, sapă pînă dai de mormintele lor, și vestește-mă cînd îi vei găsi pe ei!"

Preotul, întorcîndu-se de la cetate în satul său, a chemat niște bărbați cucernici, și a mers cu dînșii la țarina ce se numea "de la Gavri". În mijlocul acelei țarine era o movilă. Deci, socotind că acolo se odihnesc moaștele sfinților, a voit să sape, dar mai întîi a făcut rugăciune de toată noaptea pe acea movilă. Într-acea noapte s-a arătat Sfîntul Gamaliel unui monah ce locuia acolo pe aproape, cu numele Nughetie, zicîndu-i: "Du-te și spune preotului Luchian să nu se ostenească săpînd acea movilă, căci noi nu zăcem acolo, ci să ne caute lîngă valea din partea dinspre miazăzi, că acolo sîntem îngropați. Sub acea movilă ne-a pus cînd ne aducea la îngropare și se făcea acolo deasupra noastră plîngere, după obiceiul cel vechi. De aceea s-a făcut acea movilă, întru mărturia plînsului ce s-a făcut pentru noi. Deci, monahul acela, sculîndu-se, s-a dus și a găsit pe preotul Luchian cu mulți oameni, săpînd la acea movilă și i-a spus lui ceea ce a văzut și a auzit. Atunci preotul a preamărit pe Dumnezeu, că a arătat și pe un alt martor al descoperirii.

Mergînd spre vale, au găsit lîngă ea o piatră, pe care era scris cu slove evreiești "Heliil", care se tîlcuiește "Robii lui Dumnezeu". Deci, săpînd piatra aceea și luînd-o de acolo, au găsit o intrare strîmtă în peșteră. Intrînd în ea cu lumînare, au văzut în pereți săpate mormintele și într-însele moaștele sfinților. Intrarea în peșteră era dinspre miazăzi și în dreapta spre răsărit era mormîntul Sfîntului Arhidiacon Ștefan; în dreptul intrării dinspre miazănoapte era mormîntul Sfîntului Nicodim, iar în partea dinspre apus, în dreptul Sfîntului Ștefan, se odihnea Sfîntul Gamaliel cu fiul său, precum mai înainte se făcuse arătare preo-tului în vedenie prin coșnițe. Atunci îndată preotul a spus lui Ioan, arhiepiscopul Ierusalimului, despre aflarea sfinților.

Arhiepiscopul luînd pe cei doi episcopi care se întîmplaseră acolo, pe Elefterie al Sevastiei și pe un alt Elefterie al Ierihonului, a mers cu sîrguință la locul acela unde erau moaștele sfinților și, săpînd intrarea peșterii largă, au intrat înăuntru. Dar cînd au deschis mormîntul Sfîntului Întîiului Mucenic și Arhidiacon Ștefan, îndată s-a cutremurat pămîntul și s-a auzit de cei vrednici glasul îngerilor care cîntau: *Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace...* Și atît de bună mireasmă mirositoare a ieșit din moaștele sfîntului, încît nimeni din oameni nu a mirosit cîndva mai înainte. Tuturor li se părea că stau ca în rai, umplîndu-se văzduhul de acea bună mireasmă, încît pînă la zece stadii se simțea mirosul acela. Împreună cu arhiepiscopul venise de la Ierusalim și din satele de primprejur mult popor, între care erau și mulți cuprinși de felurite boli; unii orbi, alții șchiopi, alții pătimeau cu neputințe dinlăuntru, alții erau munciți de diavoli, iar alții pătimeau diferite boli. Deci, în acel ceas toți au primit tămăduiri, iar numărul celor care se tămăduiseră era șaptezeci și trei. Luînd moaștele acestor patru sfinți, le-au scos cu cîntări de psalmi pe movilă, iar poporul le săruta cu cucernicie. După aceasta,

arhiepiscopul a zidit degrabă pe locul acela o biserică în numele sfinților celor aflați, și a pus într-însa pe Nicodim, pe Gamaliel și pe Aviv, iar moaștele Sfîntului Arhidiacon Ștefan le-au dus cu cinste în Ierusalim și le-au pus în biserica din Sfîntul Sion.

În aceeași vreme, un oarecare bărbat din suita împărătească, cu numele Alexandru, împreună cu femeia sa, Iuliana, au plecat de la Constantinopol la Ierusalim spre închinarea la Sfintele Locuri. Văzînd ei minunile Sfîntului Întîiului Mucenic Ștefan, au zidit în cetate o biserică de piatră în numele lui și au rugat foarte mult pe arhiereu să mute moaștele Sfîntului Ștefan în biserica cea nou zidită. Arhiereul, fiind silit de rugămintea cea cu dinadinsul a femeii, a făcut ceea ce cerea. Dar, după cîtva timp, Alexandru s-a îmbolnăvit de moarte în Ierusalim și a poruncit femeii sale cu jurămînt, să-i facă o raclă asemenea cu racla întîiului mucenic și în ea să-l pună pe el lîngă moaștele Sfîntului Ștefan. Aceasta poruncindu-i, a murit.

Femeia, făcînd după porunca bărbatului său o raclă asemenea cu racla sfîntului, a pus în ea cu slăvită îngropare trupul bărbatului ei lîngă racla sfîntului. Ea a stat în Ierusalim lîngă biserica aceea, nevrînd să se despartă de bărbatul său, măcar că el murise, deoarece credea că el este viu întru Domnul. Dar, de vreme ce Iuliana, soția lui Alexandru, era tînără, frumoasă și bogată, mulți din cei de neam bun o sileau să o ia în a doua nuntă; însă ea, fiind înțeleaptă, nicidecum nu voia să se însoțească după alt bărbat, păzind neschimbată credința însoțirii cu bărbatul cel dintîi, cu care aștepta să aibă parte la înviere în rînduiala drepților.

Însă, cînd un oarecare din puternicii stăpînitori o supăra pe ea foarte mult, vrînd să o ia de soție, dînsa, ca să scape de el, s-a gîndit să ia trupul bărbatului său și să se întoarcă la Constantinopol în patria sa, mai cu seamă că trecuseră opt ani de la moartea lui. Deci, a rugat pe arhiepiscopul Ierusalimului să n-o oprească să ia trupul bărbatului său, dar el n-a voit. Atunci ea a scris degrabă o scrisoare tatălui său, care trăia în Constantinopol, rugîndu-l să mijlocească pe lîngă împăratul Constantin cel Mare, care împărățea pe atunci, ca să poată fără de oprire să ia din Ierusalim trupul bărbatului său și să vină la Constantinopol. Astfel că nu după lungă vreme a venit poruncă de la împărat, după cum o cerea ea și a arătat-o arhiepiscopului.

Arhiepiscopul, văzînd scrisoarea împărătească, nimic nu mai putea să răspundă împotrivă și o binecuvîntă să fie după dorința ei. Atunci Iuliana, cu binecuvîntare descoperind pămîntul în care erau amîndouă raclele, a Sfîntului Mucenic Ștefan și a bărbatului ei, Alexandru, a luat din greșeală racla cu moaștele sfîntului, în loc de aceea a bărbatului, voind Dumnezeu așa, și Întîiul Mucenic astfel dorind. Deci, punînd-o în carul tras de catîri, a plecat în cale. Cînd a pornit din Ierusalim era seară și în aceeași noapte, deasupra moaștelor pe care le duceau, s-a auzit din văzduh glasul îngerilor care cîntau doxologia și o bună mireasmă ieșea din raclă ca din niște mir mult vărsat și se auzeau de departe și glasuri diavolești, strigînd: "Amar nouă, că Ștefan trece și ne bate pe noi!" Slugile Iulianei, auzind unele ca acestea, s-au cutremurat și au zis către dînsa: "Ce este aceasta, doamnă, că se aud felurite glasuri, care spun de numele lui Ștefan? Oare nu cumva ducem noi racla Întîiului Mucenic în loc de aceea a domnului nostru Alexandru?" Iar ea, lăcrimînd, cu bucurie a zis: "Tăceți, fiilor, că așa este, precum a voit Dumnezeu și precum a dorit sfîntul, robul Său".

Ajungînd la Ascalon, cetate lîngă mare, au aflat o corabie mergînd spre Constantinopol. Dînd plată cîrmaciului, au stat în corabie cu moaștele sfîntului, și astfel au pornit în cale. Dar cînd erau ei în mijlocul mării, s-a ridicat o furtună mare, încît și corabia se acoperea cu valuri, iar cei din corabie se temeau de învăluirea cea cumplită. Dar iată că li s-au arătat lor în vederea ochilor Sfîntul Întîiul Mucenic Ștefan, și le-a zis: "Eu sînt cu voi, nu vă temeți!" Aceasta zicînd-o, s-a făcut nevăzut. Deci, îndată marea s-a schimbat într-o alinare, și au mers de acolo fără de

primejdie, iar noaptea se arăta lumină deasupra moaștelor sfîntului și multă bună mireasmă ieșea din sicriu și cîntări îngerești se auzeau în văzduh.

Sosind la Calcedon, au rămas acolo cinci zile și au făcut înștiințare cetățenilor despre moaștele Sfîntului Ștefan. Deci, mulți veneau la corabie, unde aduceau pe neputincioșii lor, și toți cîți erau bolnavi au cîștigat tămăduire prin vederea întîiului mucenic; iar diavolii s-au izgonit din oameni și, fugind, strigau: "Ștefan cel ucis de evrei cu pietre a venit și ne muncește pe noi cumplit și de pretutindeni ne izgonește și de pe pămînt și de pe mare".

După aceasta, corabia, plecînd de la Calcedon și mergînd cu bine, a ajuns la Constantinopol. Dreptcredincioasa femeie Iuliana, s-a dus la tatăl său și a spus amănunțit toate despre moaștele Sfîntului Arhidiacon Ștefan. Atunci, tatăl său împreună cu dînsa, s-au dus și au spus împăratului și patriarhului acestea și s-au umplut de mare bucurie. Deci, patriarhul, clerul și tot poporul au mers la malul mării, întru întîmpinarea moaștelor Întîiului Mucenic și Arhidiacon Ștefan, și, scoțînd din corabie racla cu moaștele sfîntului, au pus-o în carul împărătesc și au petrecut-o cu cinste și cu cîntări de psalmi. Apoi au dus carul în palatele împărătești, pentru că așa poruncise împăratul.

Multele minuni ce s-au făcut în acea vreme de la sfintele moaște, nu este cu putință a le spune. Toți, cîți erau cuprinși de orice neputințe și de boli, primeau tămăduiri. Petrecîndu-le ei cu acest fel de cinste, au ajuns la locul care se numea "Băile lui Constantin". Acolo, catîrii, care trăgeau carul împărătesc în care erau moaștele, au stat, iar slugile îi băteau, silindu-i să meargă, dar ei nu puteau să miște pașii din loc nicidecum. Atunci un catîr, prin dumnezeiasca poruncă, luînd glas omenesc, a grăit astfel: "Pentru ce ne bateți în zadar, că în acest loc a voit Întîiul Sfînt Mucenic Ștefan să i se pună moaștele?"

Toți, auzind un glas ca acesta, s-au mirat foarte mult și s-au înspăimîntat; deci, au preamărit pe Dumnezeu cu glasuri de cîntări. Împăratul a poruncit ca îndată să se zidească o biserică de piatră în acel loc; deci, în scurtă vreme s-a zidit o biserică foarte frumoasă în numele Întîiului Mucenic și Arhidiacon Ștefan și a pus în ea cinstitele lui moaște întru slava și lauda Domnului Dumnezeu și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, Cel slăvit împreună cu Tatăl și Sfîntul Duh, Căruia și de la noi păcătoșii să-I fie cinste și slavă, închinăciune și mulțumire, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

6. AFLAREA MOAȘTELOR SFINȚILOR MUCENICI MAXIM, CHINDILIAN ȘI DADA (2 AUGUST)

Aceștia au trăit pe vremea împăratului Maximian, în orașul Rodostolul, în latura cea a doua a Misiei. Stînd ei de față înaintea lui Tarchinie ipatul și nevrînd să jertfească, au fost bătuți; și aducîndu-se la același loc, ce se numește Ozovia, li s-au tăiat capetele în douăzeci și opt ale lui aprilie.

Mulți ani fiind neștiuți, s-au descoperit printr-un înger cinstitele lor moaște, în două zile ale lui august. Acestea și acum se află în locașul Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu, la locul ce se zice al lui Viglentie.

7. FERICITUL VASILE, FĂCĂTORUL DE MINUNI DIN MOSCOVA

(DUPĂ SINAXARUL BISERICII ORTODOXE, VOL. 5, SALONIC, 1996)

(2 AUGUST)

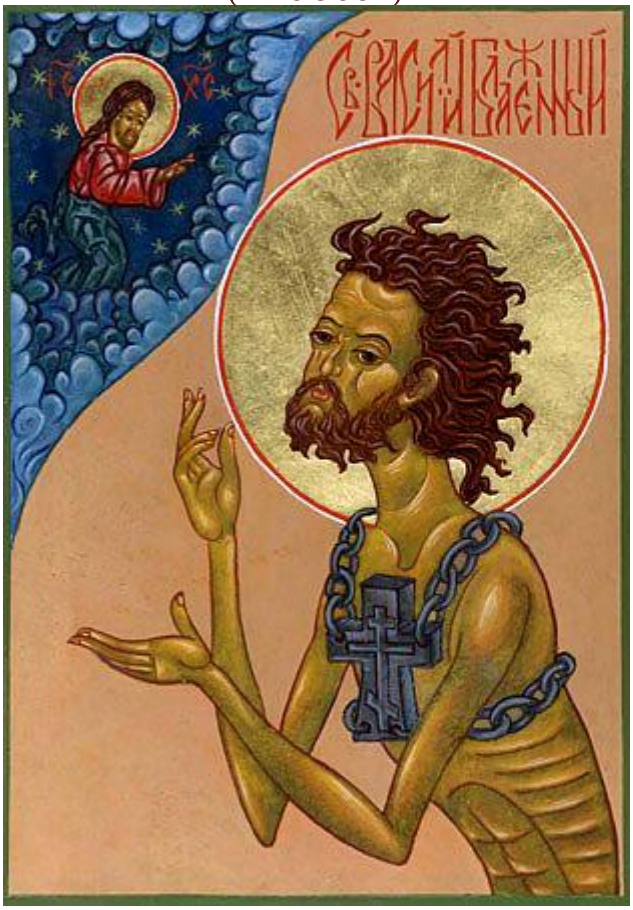

Acest fericit Vasile a trăit în vremea împărăției binecredin-ciosului cneaz Ioan Vasilievici și a păstoriei sfințitului Macarie, mitropolitul Moscovei și a toată Rusia. Tatăl lui se numea Iacov, iar mama lui Ana. Pe când era încă copil, a fost dat ca ucenic la un cizmar, unde ducea o viață de nevoință, rugându-se deseori și arătând încă de atunci primele semne ale darurilor dumnezeiești pe care le primise. într-o zi, la vârsta de 16 ani, a început să râdă de un negustor care a venit să comande mai multe perechi de încălțări noi. După plecarea lui, cizmarul l-a întrebat cu dinadinsul de ce a făcut aceasta. Băiatul a răspuns că era caraghios ca acel negustor să comande încălțări pentru mai mulți ani, când el avea să moară a doua zi. Apoi împlinindu-se proorocia lui, Vasile n-a mai voit să rămână cu stăpânul său și nici să se întoarcă la părinți, ci a plecat la Moscova.

Acolo a luat asupra sa nevoință nebuniei pentru Hristos. El nu avea casă și nici acoperiș unde să-și plece capul, trăia aproape gol în piețe și pe străzi, petrecea nopțile în rugăciune în pragul bisericilor și păstra în mijlocul mulțimilor o liniște atât de desăvârșită, precum sihastrii în pustia cea mai adâncă. Când era întrebat, se făcea că nu poate să vorbească.

Străin față de toți oamenii, lepădând lumea și legăturile ei, el arăta însă multă milă pentru sărmani, bolnavi și asupriți. Adesea mergea la închisoarea pentru cei stăpâniți de patima beției, pentru a-i îndemna să se îndrepte. Și fiind în vremea aceea multă groază și asuprire, petrecerea Sfântului Vasile era ca o mustrare la arătare pentru boierii cei fără de rânduială, și o mângâiere pentru poporul încercat. Aproape toate faptele lui aveau un tâlc proorocesc. De multe ori arunca cu pietre în pereții caselor oamenilor evlavioși și săruta colțul caselor celor ce trăiau în păcat. Când a fost întrebat de ce face așa, Vasile a răspuns că în casele unde este sfințenie nu este loc pentru diavoli și de aceea, văzându-i afară, îi gonea cu pietre. Dimpotrivă, sărutând colțul caselor de desfrânare, el se închina la îngerii care rămâneau afară, neputând să intre. La piață, el răsturna mesele neguțătorilor necinstiți; iar într-o zi, când țarul i-a trimis bani, el nu i-a mai dat ca de obicei la săraci, ci i-a dat unui negustor bine îmbrăcat care, pierzându-și averea, se rușina să cerșească și pierea de foame.

In 1521, când tătarii conduși de Mehmet Hirei amenințau Moscova, Sfântul Vasile se ruga în fața ușilor bisericii Adormirii, vărsând mulțime de lacrimi pentru izbăvirea țării. S-a auzit atunci un vuiet mare în biserică, o flacără s-a ridicat și o voce venind din icoana Maicii Domnului a vestit că va părăsi Moscova din pricina păcatelor locuitorilor ei. Sfântul a căzut la rugăciune mai cu dinadinsul și vedenia înfricoșătoare a încetat. Mehmet Hirei, care dăduse foc la împrejurimi, a fost atunci alungat de arătarea unei mulțimi de ostași și a fugit dincolo de hotarele Rusiei.

Țarul Ivan al IV-lea, zis cel Groaznic, iubea pe sfânt și îl cinstea foarte, precum și Sfântul mitropolit Macarie. Odată, pe când a fost chemat la palat la sărbătorirea țarului, fericitul a vărsat de trei ori vin pe fereastră. Și întrebându-l țarul nedumerit de ce făcea aceasta, el a spus că stinge un foc la Novgorod. Iar nu după mult ceas, a venit veste că un mare foc se pornise la Novgorod, dar n-a putut să se întindă, pentru că un om străin și dezbrăcat uda casele în flăcări. Și văzând solii pe Vasile, au recunoscut că despre el era vorba.

Altădată, în 1547, sfântul a început să plângă cu amar în fața bisericii mănăstirii Inălțării Cinstitei Cruci, chiar în locul unde, puțin după aceea, s-a ivit focul care a ars Moscova. Nu după multă vreme, odată când țarul era în biserică la Sfânta Liturghie, fericitul stătea într-un colț și privea la el. După slujbă a zis țarului: „Nu erai la biserică, ci în altă parte!" Țarul a tăgăduit. Iar Vasile a răspuns: „Cuvintele tale nu sunt adevărate. Te-am văzut cum te plimbai în gând pe Muntele vrăbiilor, ca să-ți zidești palatul tău cel nou". De atunci țarul a prins mai mare frică de sfânt și îl cinstea și mai tare.

Sfântul Vasile s-a arătat și la călătorii unei corăbii persienești care era în primejdie și i-a izbăvit din necaz. Incă a făcut și alte multe minuni, iar la vârsta de 88 de ani a căzut bolnav. Și îndată la căpătâiul lui au venit țarul și familia sa pentru a-i cere să se roage pentru ei. Iar când sfântul le proorocea viitorul împărăției, fața sa strălucea de lumină, pentru că vedea adunarea îngerilor care veniseră să-i ia sufletul. Deci fiind răpit, a adormit cu bucurie, la 2 august 1552. Toată cetatea s-a umplut atunci de mireasmă și mulțime mare s-a adunat la îngroparea lui. Țarul și fiii săi i-au purtat trupul pe umeri până la biserică, unde îl așteptau mitropolitul și episcopii. Pe mormântul său, care s-a făcut izvor de tămăduiri pentru credincioșii în necazuri, s-a zidit o biserică închinată Acoperământului Maicii Domnului, care a primit după aceea numele fericitului.

Iar cum minunile nu încetau să se înmulțească, pe vremea episcopiei Sfântului Iov, în 1588, fericitul a fost canonizat. In aceeași zi s-au vindecat 120 de bolnavi în fața moaștelor

sfântului, care, precum se ruga pe pământ pentru toți cei necăjiți și împovărați, așa mijlocește și acum în ceruri în fața Sfintei Treimi, Căreia I se cuvine slava, cinstea și închinăciunea. Amin.

8. POMENIREA CUVIOȘILOR PĂRINȚI ISACHIE, DALMAT ȘI FAUST (3 AUGUST)

(3 august)

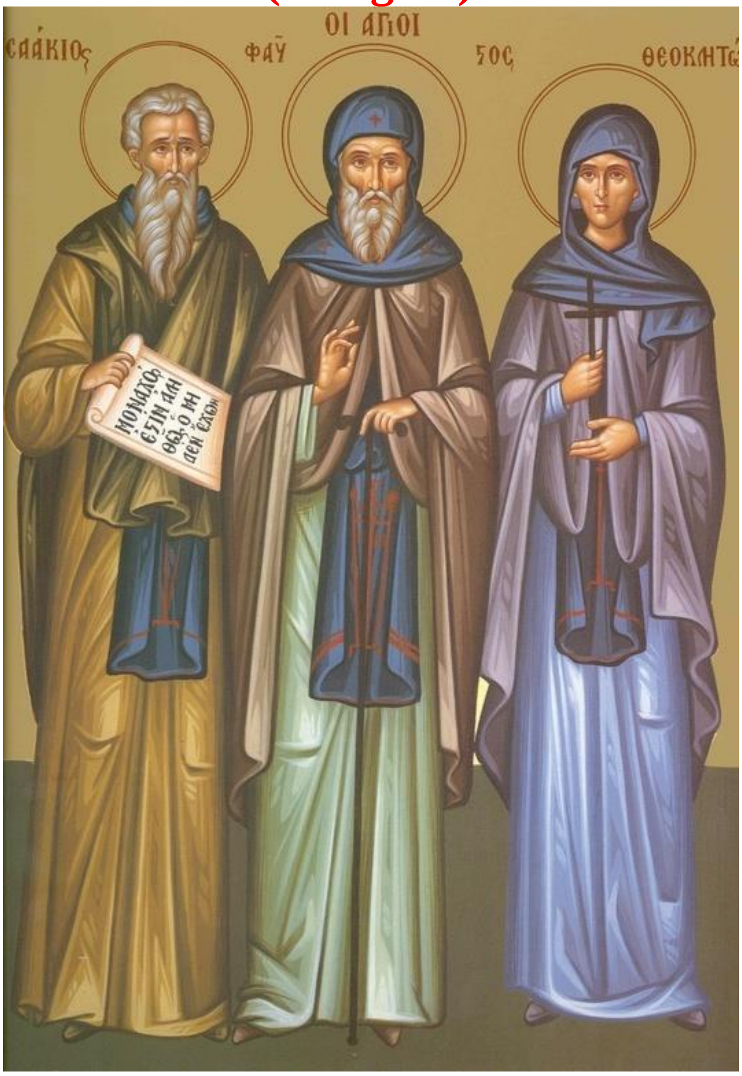

Viața cea plăcută lui Dumnezeu a Cuviosului Isachie și rîvna lui cea mare pentru buna credință, prin care a mustrat pe răucredinciosul împărat Valent, proorocindu-i pieirea lui, cum și fericitul sfîrșit al acestui cuvios, s-a scris din destul la 30 mai. Cel ce voiește să o afle, să citească acolo.

Cuviosul Dalmat, fiind în viață mirenească, a fost mai întîi ostaș în împărăția lui Teodosie cel Mare, de care era foarte cinstit. Apoi, pentru Dumnezeu, a defăimat toate cele lumești și, lăsîndu-și femeia și copiii, a luat cu dînsul numai pe un fiu al său cu numele Faust și s-a dus la Cuviosul Isachie, care avea mînăstire în cetatea dinaintea Constantinopolului. El a fost tuns de dînsul în rînduiala monahicească împreună cu fiul său, și trăiau amîndoi cu dumnezeiască plăcere, nevoindu-se în pustniceștile osteneli. Dar, după ce Cuviosul Isachie a ajuns la adînci bătrîneți și se apropia de sfîrșit, a chemat pe frați și, învățîndu-i despre mîntuire, le-a pus egumen în locul său pe Cuviosul Dalmat, după al cărui nume mai pe urmă s-a numit și mînăstirea aceea "a lui Dalmat".

Cuviosul Dalmat a fost hirotonit preot de către Atic, patriarhul Constantinopolului. El a postit atît de mult, încît petrecea fără hrană pînă la patruzeci de zile, biruind astfel, prin post și rugăciuni, puterea diavolului. El s-a nevoit încă și asupra diavolilor celor văzuți, adică asupra ereticilor nestorieni care huleau pe Preasfînta Fecioară Maria, Maica Domnului, și a fost mare ajutător Sfinților Părinți la al treilea Sinod ecumenic, care s-a ținut în Efes, în timpul împăratului Teodosie cel Mic. Cuviosul era foarte iubit de împărat și de sfinții părinți care l-au pus arhimandrit în Mînăstirea Dalmatului. Plăcînd el lui Dumnezeu desăvîrșit, s-a mutat la Dînsul la adînci bătrîneți. De asemenea și fiul lui, Cuviosul Faust, străbătînd prin toată dumnezeiasca plăcere și prin toată nevoința monahicească și sfîrșind bine alergarea pustnicească, s-a mutat la veșnicile locașuri și s-a numărat cu cuvioșii părinți în viața cea fără de moarte.

9. CUVIOSUL COSMA SIHASTRUL
(3 AUGUST)

Despre acest cuvios părinte Cosma, se scrie astfel în cartea ce se numește Limonar: Părintele Vasile, preotul Mînăstirii Vizantia, ne-a povestit, zicînd: "Fiind eu în cetatea Domnului, Antiohia, a venit de la Ierusalim, din lavra Faran, la Preasfințitul Patriarh Grigorie, părintele Cosma scopitul, bărbat ales în pustnicie, rîvnitor al credinței, păzitor tare al dogmelor celor drepte și foarte înțelept în dumnezeiasca Scriptură. Petrecînd el cîteva zile în Antiohia, a murit; iar patriarhul a poruncit ca cinstitele lui moaște să le îngroape în patriarhala sa mînăstire, unde era îngropat un oarecare episcop.

Într-una din zile, m-am dus să cercetez mormîntul sfîntului stareț și să mă închin cinstitelor lui moaște. Acolo am văzut că ședea lîngă mormînt un sărac și cerea milostenie de la cei ce intrau în biserică. Acela, văzîndu-mă că mă închin la mormînt de trei ori și fac rugăciune preoțească pentru odihna celui mutat, mi-a zis: "Părinte, mare stareț a fost acela pe care l-ați îngropat aici acum două luni". Eu i-am grăit: "De unde știi?" El a răspuns: "Cu adevărat, părinte, eu am fost slăbănog doisprezece ani și prin acest stareț m-a tămăduit Dumnezeu. Și cînd sînt în orice fel de supărare, el vine și mă mîngîie și-mi dă răcorire. Să auzi încă și altă minune despre dînsul. De cînd l-ați îngropat, îl aud în toate nopțile strigînd către episcop: (r)Ereticule, nu te atinge și nu te apropia de mine, pentru că ești vrăjmașul soborniceștii și Sfintei Biserici a lui Dumnezeu!Ż"

Eu, auzind acestea - zice preotul - de la săracul cel tămăduit, m-am dus și am spus patriarhului și l-am rugat să poruncească să ia de acolo trupul starețului și să-l pună în alt loc. Preasfințitul patriarh mi-a zis: "Fiule, să mă crezi, cu nimic nu se vatămă părintele Cosma de

ereticul acela; dar aceasta s-a făcut ca să fie știută de noi fapta starețului cea bună și rîvna lui pentru dreapta credință. Asemenea, să se vădească și credința cea rea a episcopului, ca să nu-l avem pe el în rîndul credincioșilor".

Același preot Vasile ne-a mai povestit de părintele Cosma și aceasta: "Odată am mers la dînsul la lavra Faran și starețul mi-a spus că într-o zi i-a venit lui un gînd, dorind să înțeleagă ce este ceea ce a zis Domnul ucenicilor Săi: *Cel ce are haină să o vîndă și să-și cumpere sabie*. Ucenicii I-au răspuns: *Iată, sînt aici două săbii! Domnul le-a zis: Este destul.* Deci, starețul, cercetînd mult despre aceasta și neputînd să socotească și să înțeleagă, a ieșit din chilie în amiaza zilei, vrînd să meargă la lavra care se numea Pirg, la părintele Teofil, ca să-l întrebe despre acel cuvînt. Mergînd prin pustie, cînd era aproape de Calamon, a văzut un balaur foarte mare coborîndu-se din muntele Calamonului. Balaurul acela era atît de mare, încît cînd se încovoia, trupul său se făcea ca o boltă și în urma lui rămînea foarte mare pe pămînt; astfel se tîra în preajma căii care era înaintea starețului.

Starețul, cunoscînd că acela este meșteșugul diavolului, care voia să-i împiedice calea pe care o avea în gînd, s-a înarmat cu rugăciunea și a trecut fără frică pe calea care-i stătea înainte, pe sub încovoietura trupului balaurului, ca printr-o boltă, nepătimind nici o vătămare, păzindu-se astfel cu puterea lui Dumnezeu. Venind la părintele Teofil și punîndu-i întrebarea despre cuvîntul ce s-a zis mai înainte, a auzit de la dînsul un răspuns ca acesta: "Două săbii, înseamnă rînduiala cea îndoită a vieții celei plăcute lui Dumnezeu: lucrarea și vedenia; adică a se osteni și a-și adînci mintea în dumnezeiasca gîndire și rugăciune. De are cineva aceste două fapte bune, acela este desăvîrșit".

Preotul Vasile ne-a mai povestit despre cuviosul stareț încă și aceasta. La început, cînd am mers la părintele Cosma în lavra Faran și am petrecut într-însa zece ani, starețul mult m-a folosit pe mine cu cuvintele sale cele insuflate de Dumnezeu. Dar odată, vorbind despre mîntuirea sufletului, a adus niște cuvinte ale Sfîntului Atanasie, patriarhul Alexandriei, și mi-a zis: "Cînd vei auzi sau vei afla vreun cuvînt din cărțile Sfîntului Atanasie, de nu vei avea hîrtie, să-l scrii pe haina ta". O sîrguință ca aceasta avea cuviosul spre acei Sfinți Părinți și spre acei învățători bisericești atît de mari.

El, după viața cea vremelnică și plăcută lui Dumnezeu, a cîștigat parte în viața cea veșnică, cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfînt, I se cuvine slavă, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

10. CUVIOSUL ANTONIE ROMANUL, DIN CETATEA NOVGORODULUI
(3 AUGUST)

(3 august)

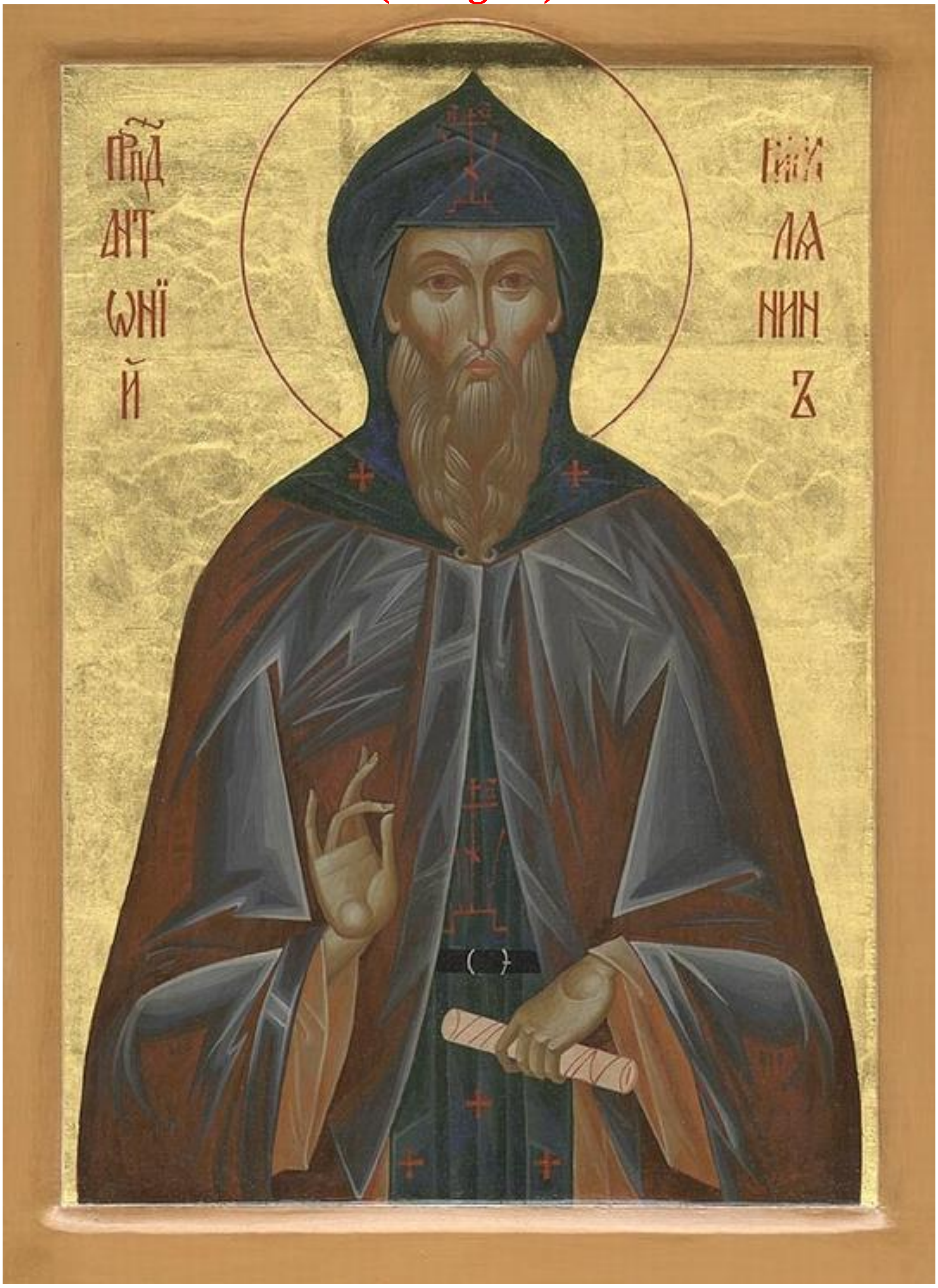

Cuviosul Antonie s-a născut și a crescut în Roma cea veche, pe vremea cînd Biserica Apusului se despărțise de dreptcredincioasa Biserică a Răsăritului. Copilul, fiind dat la învățătura cărții, a învățat nu numai limba latină, ci și limba greacă, învățînd a citi și a înțelege dumnezeiasca Scriptură. Venind el în vîrstă, a fost deprins de părinții lui cu sfînta credință, și s-a întărit în ea din citirea cărților, la care se nevoia foarte mult și lua aminte la învățăturile

Sfinților Părinți, care au luminat dreapta credință prin cele șapte Sinoade a toată lumea și au întărit-o. De acelea el se ținea foarte mult.

Apoi, părinții lui ducîndu-se către Domnul, tînărul a început a împărți la săraci averea care rămăsese de la ei, dorind să treacă cu vederea deșertăciunile lumești și să slujească lui Dumnezeu. El voia să iasă din Roma, de vreme ce vedea în ea tulburările și dezbinările ce se făceau în vremea aceea. Deci, grăbindu-se să iasă de acolo, a băgat averea ce rămăsese într-un poloboc, adică aurul și argintul, vasele bisericești și alte lucruri scumpe, și, întărindu-l cu cercuri de fier, l-a aruncat în mare, lăsîndu-l în purtarea de grijă a lui Dumnezeu, iar el s-a dus în pustie. Aflînd el acolo în pustie oarecare monahi viețuitori, între care unul era preot, i-a rugat să-l primească să viețuiască împreună în rînduiala lor. Dar aceia, abia au voit de l-au primit, de vreme ce îl vedeau tînăr, neavînd decît 18 ani.

Deci, Antonie, sălășluindu-se în pustie cu acei monahi plăcuți lui Dumnezeu, s-a îmbrăcat în chipul monahicesc și a viețuit acolo 20 de ani, supunîndu-se la toată ascultarea și la toate nevoințele pustnicești. Apoi, ridicîndu-se contra binecredincioșilor creștini prigoana cea desăvîrșită, de către călcătorii de lege și ajungînd și în locașurile pustnicești, mulți dintre ei au fost prinși și munciți, iar alții au fugit de acea prigonire, fiecare unde putea să se ascundă. Atunci Cuviosul Antonie, plecînd de acolo, a trecut prin pustietăți și prin locuri neumblate; deci, găsind la marginea mării o piatră, a stătut pe ea, rugîndu-se neîncetat lui Dumnezeu ziua și noaptea. El nu avea colibă, nici acoperămînt, iar ca hrană avea ceea ce adusese cu el din pustnicescul său locaș și rodul pe care îl dădea pustia cea de lîngă mare. Fericitul Antonie mînca din ea foarte puțin, o dată pe săptămînă, postind din Duminică în Duminică. Așa s-a nevoit pe acea piatră un an și două luni.

În anul 6614 de la facerea lumii (1106 de la Hristos), în a cincea zi a lunii septembrie, s-au ridicat niște vînturi groaznice, marea s-a tulburat foarte rău și valurile se ridicau pînă la piatra pe care era cuviosul. Deodată, repezindu-se un val, a ridicat piatra pe care stătea cuviosul și l-a dus ca într-o corabie ușoară. Atunci, o, minune preaminunată! Cine a văzut vreodată sau a auzit să înoate piatra deasupra apei? Însă poruncii dumnezeiești toate îi sînt slujitoare. Piatra înota pe mare mai presus de fire, fiind purtată de valuri, dar mai ales de puterea dumnezeiască; iar Antonie, robul Domnului, ședea pe dînsa, rugîndu-se în nevoință. O, ce fel de nădejde avea acest bărbat minunat! Cît de tare era nădejdea lui în Dumnezeu! Că, fiind în așa de mare primejdie, nu s-a temut, nici nu s-a deznădăjduit, ci, îndreptîndu-și mintea către Dumnezeu, s-a lăsat în voia Lui, avînd înaintea ochilor pe Preacurata Fecioară Maria.

Deci, i se părea că vede - precum singur a spus mai pe urmă duhovniceștilor bărbați -, sus în nor pe Preacurata Stăpîna noastră Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioară Maria, ținînd în mîini pe preaveșnicul său Prunc, pe Domnul nostru Iisus Hristos. Cuviosul, fiind cu totul în bucurie duhovnicească, nu băga de seamă acea înotare înfricoșată prin mijlocul valurilor mării; ci, ca fiind fără trup, se uitase pe sine și se îndulcea de acea vedenie. El a înotat din părțile Romei pe deasupra apelor, trecînd peste ocean, pe rîul Neva, pe iezerul Ladojosc și pe rîul Volga, împotrivindu-se repeziciunilor negrăite, pînă ce a ajuns la marea cetate Novgorod; iar piatra a stat noaptea la mal, unde era mînăstirea. Cuviosul a auzit clopotele de la cîntarea de noapte și s-a înspăimîntat, părîndu-i-se că l-a dus iar la Roma, deoarece nu știa încotro l-a povățuit porunca lui Dumnezeu.

A doua zi, venind oamenii la malul rîului, s-au minunat, văzînd piatra care nu era acolo mai înainte și pe omul cel străin stînd lîngă dînsa; deci, l-au întrebat de unde este. El nu le-a răspuns nimic, pentru că nu știa limba slavonească, ci numai s-a închinat lor. Deci, a stat pe

piatra aceea trei zile, nedîndu-se jos de pe dînsa și rugîndu-se lui Dumnezeu să-i descopere cetatea, oamenii și limba. A patra zi, după multă rugăciune, s-a dat jos de pe piatră și s-a dus în cetate, dorind să afle vreun om cu care să poată vorbi și astfel să afle ce cetate este. După rînduiala lui Dumnezeu, a găsit un om, care, după îmbrăcăminte, l-a cunoscut că era grec. El, grăindu-i cu cuvinte grecești, a aflat că știa nu numai limba grecească, dar și pe cea latinească și rusească, pentru că era neguțător și, umblînd prin multe țări, învățase diferite limbi. Pe acela l-a întrebat ce fel de cetate este, ce fel de oameni și ce credință au. Neguțătorul i-a spus: "Cetatea aceasta se numește marele Novgorod, oamenii sînt ruși, avînd credința creștinească și dreptcredincioasă a Sfintei Sofia, biserica cea sobornicească, și arhiereu, pe Nichita; iar stăpînitor al cetății este dreptcredinciosul domn Mistislav Vladimirovici Monomahovici".

Cuviosul Antonie, auzind acestea, s-a bucurat foarte mult și a mulțumit lui Dumnezeu că l-a adus la creștini dreptcredincioși. Apoi l-a întrebat iarăși pe neguțătorul acela: "Prietene, te mai rog să-mi spui cîtă depărtare este de la Roma cea Veche pînă la această cetate?" Acela i-a răspuns: "Părinte, cetatea aceea este depărtată și calea pe uscat și pe mare este foarte lungă, că abia într-o jumătate de an se poate trece". Cuviosul s-a mirat de atotputernicia lui Dumnezeu, cum în două zile și două nopți a putut să-l facă a trece atîta lungime de cale.

Deci, închinîndu-se bărbatului acela, s-a dus să se roage în biserica Sfintei Sofia și să-l vadă pe marele arhiereu. Văzînd el frumoasa podoabă a bisericii, rînduiala și arhiereasca vrednicie, s-a veselit cu duhul; apoi a cercetat și celelalte biserici și s-a întors iar la locul său, la piatră, nearătîndu-se arhiereului. Deoarece el nu știa limba rusească, se ruga lui Dumnezeu cu dinadinsul ca să-i lumineze mintea, pentru a înțelege acea limbă. Apoi au început a veni la dînsul oameni care locuiau aproape de mal, și îi aduceau hrană ca unui străin. El a început a înțelege de la dînșii vorba rusească și, cu ajutorul lui Dumnezeu, s-a deprins îndată. Poporul l-a întrebat despre patrie și despre naștere și cum a venit la dînșii pe piatra aceea. El nu le-a spus nimic, ci numai se numea păcătos.

După puțină vreme, arhiereul Nichita a aflat de dînsul - Sfîntul Nichita fusese călugărit în Mînăstirea Pecersca din Kiev, fiind plin de Duhul lui Dumnezeu. Deci, a trimis să cheme la dînsul pe acel monah străin. Cuviosul venind, el l-a întrebat cine este, de unde vine și cum a venit acolo. El n-a răspuns nimic altceva, decît numai se închina și zicea: "Stăpîne sfinte, iartă-mă, că sînt om străin și păcătos!" Acest cuvios nu voia să afle cineva despre dînsul, ca să nu fie slăvit de oameni. Nichita, arhiereul lui Dumnezeu, înțelegînd cu duhul că o taină dumnezeiască este într-însul, l-a luat deoparte și a început a-l întreba să-i spună cu jurămînt despre dînsul cele ce sînt adevărate.

Cuviosul, fiind silit de porunca arhiereului, a început a povesti cu de-amănuntul despre nașterea și creșterea sa, de prigonirea dreptcredincioșilor din Roma, de fuga sa în pustie și cum a fost purtat de piatră pe ape și în două zile și două nopți a ajuns la Novgorod. Sfîntul, grăind acestea, plîngea cu lacrimi; deci, căzînd la picioarele arhiereului îl ruga cu tot dinadinsul să nu spună nimănui de aceea, ca să nu cadă în deșarta cinstire omenească. Arhiereul Nichita, ascultînd povestirile lui, era în mare mirare și spaimă, și nu îl socotea a fi om, ci înger al lui Dumnezeu. Apoi, sculîndu-se de la locul său, s-a întors spre rugăciune și, rugîndu-se din destul, a căzut înaintea cuviosului la pămînt, cerînd de la dînsul binecuvîntare și rugăciune.

Cuviosul, căzînd înaintea arhiereului, se ruga și cerea binecuvîntare, numindu-se pe sine păcătos și nevrednic. Deci, amîndoi au zăcut la pămînt multă vreme, udîndu-l cu multe lacrimi. Arhiereul Nichita zicea către cuviosul: "Tu te-ai învrednicit de mare dar de la Dumnezeu, pentru că asemenea minunilor celor de demult s-a lucrat în tine. Ilie cu căruță de foc, Apostolii pe nori

erau purtați în văzduh, iar pe tine te-a adus Domnul în cetatea noastră pe piatră peste ape, spre a cerceta și a binecuvînta prin tine pe poporul său cel plăcut și luminat din nou!" Cuviosul a zis către arhiereu: "Tu ești arhiereul Dumnezeului Celui Preaînalt! Pe tine te-a pus Dumnezeu stătător înaintea Lui, ca să fii rugător pentru toată lumea; deci, ție ți se cade să te rogi pentru mine, păcătosul, precum te rogi pentru toți".

Arhiereul, sculîndu-se de la pămînt, a ridicat și pe Cuviosul, l-a binecuvîntat și i-a dat sărutare în Hristos, neputînd să înceteze din lacrimi. Apoi a vorbit multe cu dînsul, îndulcindu-se de cuvintele lui cele curgătoare ca mierea. El voia să preamărească acea minune, dar după rugămintea sfîntului cea cu dinadinsul, s-a oprit; căci nu cuteza să calce rugămintea celui atît de plăcut lui Dumnezeu. Arhiereul dorea ca să petreacă cu dînsul Cuviosul Antonie, pînă la sfîrșitul vieții, dar el n-a voit, zicînd: "Arhiereule al lui Dumnezeu, pentru Domnul nu mă sili; ci lasă-mă să viețuiesc în acel loc, unde mi-a poruncit Dumnezeu". Atunci arhiereul l-a eliberat cu pace. Apoi arhiereul neîntîrziat s-a dus el însuși să vadă piatra pe care a înotat și locul unde a stat plăcutul lui Dumnezeu și, văzînd-o, s-a minunat de dumnezeiasca lucrare. Și degrabă a făcut cuviosului lîngă malul acela o biserică mică de lemn în numele Preasfintei Fecioare Maria, Născătoarea de Dumnezeu, a cinstitei ei nașteri; căci spre praznicul acela a adus Dumnezeu în cetatea lor pe plăcutul Său. El i-a mai făcut lîngă biserică și o chilie spre adăpostirea monahilor.

După un an, aproape de piatra Cuviosului Antonie, pescarii, vînînd pește în rîul Volga și ostenindu-se toată noaptea, n-au prins nimic, slăbind de osteneală; apoi și-au tras la mal mrejele lor, fiind foarte mîhniți. Cuviosul, după săvîrșirea rugăciunilor sale de dimineață, a mers la pescari și le-a dat lor plată, zicîndu-le: "Să aruncați mrejele voastre spre vînat, și orice veți afla, aceea să fie în casa Preasfintei Născătoare de Dumnezeu". Dar ei nu voiau, zicînd: "Toată noaptea ne-am ostenit și n-am prins nimic". Deci, fiind siliți de rugămintea starețului, au luat plata și au aruncat mrejele în rîu și au tras la mal mulțime mare de pești, încît aproape se rupeau mrejele. Între pești ei au tras și un poloboc mare, avînd cercuri de fier. Cuviosul Antonie a cunoscut că acela este polobocul pe care îl aruncase el în mare la Roma; deci, a zis către pescari: "Fiii mei, vedeți mila lui Dumnezeu, cum poartă grijă de robii săi! Deci, voi luați-vă peștele, iar eu, polobocul acela, căci Dumnezeu mi l-a dăruit mie, ca cele ce sînt în el să fie spre zidirea mînăstirii mele".

Dar pescarii nu voiau să-i dea lui polobocul, și ziceau: "Noi ne-am învoit să-ți dăm ție pește, iar nu poloboc; deci, peștele este al tău, iar polobocul, al nostru, căci noi înșine l-am aruncat în apă spre pază". Cuviosul le-a zis: "Eu nu mă voi certa cu voi, dar să mergem la un judecător". Cuvîntul acesta a plăcut pescarilor. Deci, au mers în cetate, ducînd și polobocul cu ei și, stînd înaintea judecătorilor, au spus cele despre vînat. Pescarii se certau pentru poloboc, spunînd că este al lor; dar cuviosul a zis către judecători: "Domnilor, întrebați-i pe ei, să spună ce au pus în el, dacă polobocul este al lor". Pescarii, fiind întrebați, nu știau ce să spună. Atunci cuviosul, fiind silit, fără voia lui a descoperit taina care era știută numai de Dumnezeu, pentru că vedea spre sine rînduiala Lui cea minunată, care ieșea la arătare.

Deci, neputînd tăinui minunatul lucru al lui Dumnezeu, a zis: "Acest poloboc este al meu, dat în adîncimea mării din Roma, cu ale mele mîini păcătoase; iar cele puse în poloboc sînt vase bisericești, de aur și de argint, potire de cristal, blide și alte multe lucruri sfințite, avînd pe ele inscripții cu litere latinești. Afară de acestea, am mai pus în el din averile părinților mei, aur și argint, și l-am aruncat în mare, nădăjduind în dumnezeiasca purtare de grijă. Aceasta am făcut-o din pricina tulburărilor și prigoanelor ce erau acolo împotriva celor dreptcredincioși".

Cuviosul a spus judecătorilor despre poloboc, însă n-a spus cealaltă minune despre sine, adică cum a plutit pe piatră peste ape, două zile și două nopți, fiind purtat de puterea lui Dumnezeu pînă la cetatea lor; și nimeni nu știa acea taină despre dînsul, decît numai Nichita, arhiereul lui Dumnezeu. Atunci judecătorii au poruncit să desfunde polobocul și au aflat așa precum le spusese starețul. Ei s-au minunat de dumnezeiasca lucrare cea minunată și preaputernică a lui Dumnezeu și de acel minunat bărbat, de Cuviosul Antonie, și au poruncit să-și ia toate acelea.

Cuviosul, luînd lucrurile, le-a arătat arhiereului Nichita, spu-nîndu-i despre acestea, iar acela, minunîndu-se de o altă minune asemenea cu cea dintîi, a preamărit pe Dumnezeu. Cuviosul a zidit cu aurul și cu argintul ce era în poloboc, o biserică de piatră și o mînăstire mică. La început, el a adunat puțini frați, a cumpărat pămîntul din preajma mînăstirii și un iaz, spre vînarea de pește, pentru hrana monahilor. După aceasta, Nichita, arhiereul lui Hristos, s-a mutat către Domnul, nespunînd nimănui taina cea despre Sfîntul Antonie; astfel, nu a știut nimeni acestea, pînă la moartea lui Antonie.

După Sfîntul Nichita a luat scaunul Ioan. Acela, păstorind biserica douăzeci de ani, a slăbit de bătrînețe și s-a dus la liniște. După dînsul a fost adus la arhieria Novgorodului, Cuviosul Nifon din Mînăstirea Pecersca. Acesta, avînd dragoste duhovnicească către Cuviosul Antonie, l-a silit să primească sfințirea preoției și puterea egumeniei. Deci, Sfîntul Antonie era ales povățuitor fraților și tuturor model de viață plăcută lui Dumnezeu.

Viețuind el mulți ani și ajungînd la bătrînețe, s-a apropiat de fericitul său sfîrșit. Deci, chemînd pe unul din monahii lăcașului său, un bărbat duhovnicesc, cu numele Andrei, i-a spus lui toate cele despre sine, ca și mai înainte arhiereului Nichita, și i-a descoperit taina pe care pînă atunci o ascunsese, adică cum a plutit pe piatră din Roma pînă la cetatea Novgorodului. Apoi, învățînd pe frați și numindu-le pe Andrei egumen al lor după sine, le-a dat tuturor binecuvîntarea și sărutarea cea din urmă și s-a mutat către Domnul, viețuind 80 de ani.

După moartea Cuviosului Antonie, Andrei a spus arhiereului Nifon și domnilor acelei cetăți și tuturor oamenilor, toate cele ce auziseră din gura nemincinoasă a plăcutului lui Dumnezeu, de călătoria lui cea mai presus de fire, și toți s-au minunat și au dat laudă lui Dumnezeu și Preacuratei Maicii Sale.

Trecînd 450 de ani, moaștele cuviosului s-au aflat nestricate; deci, s-au scos din sînul pămîntului și se odihnesc în nestricăciune pînă astăzi, dînd tămăduiri celor ce se apropie cu credință de ele, întru slava lui Hristos Dumnezeul nostru, Care, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, este slăvit în veci. Amin.

11. SFINȚII ȘAPTE TINERI DIN EFES
(4 AUGUST)

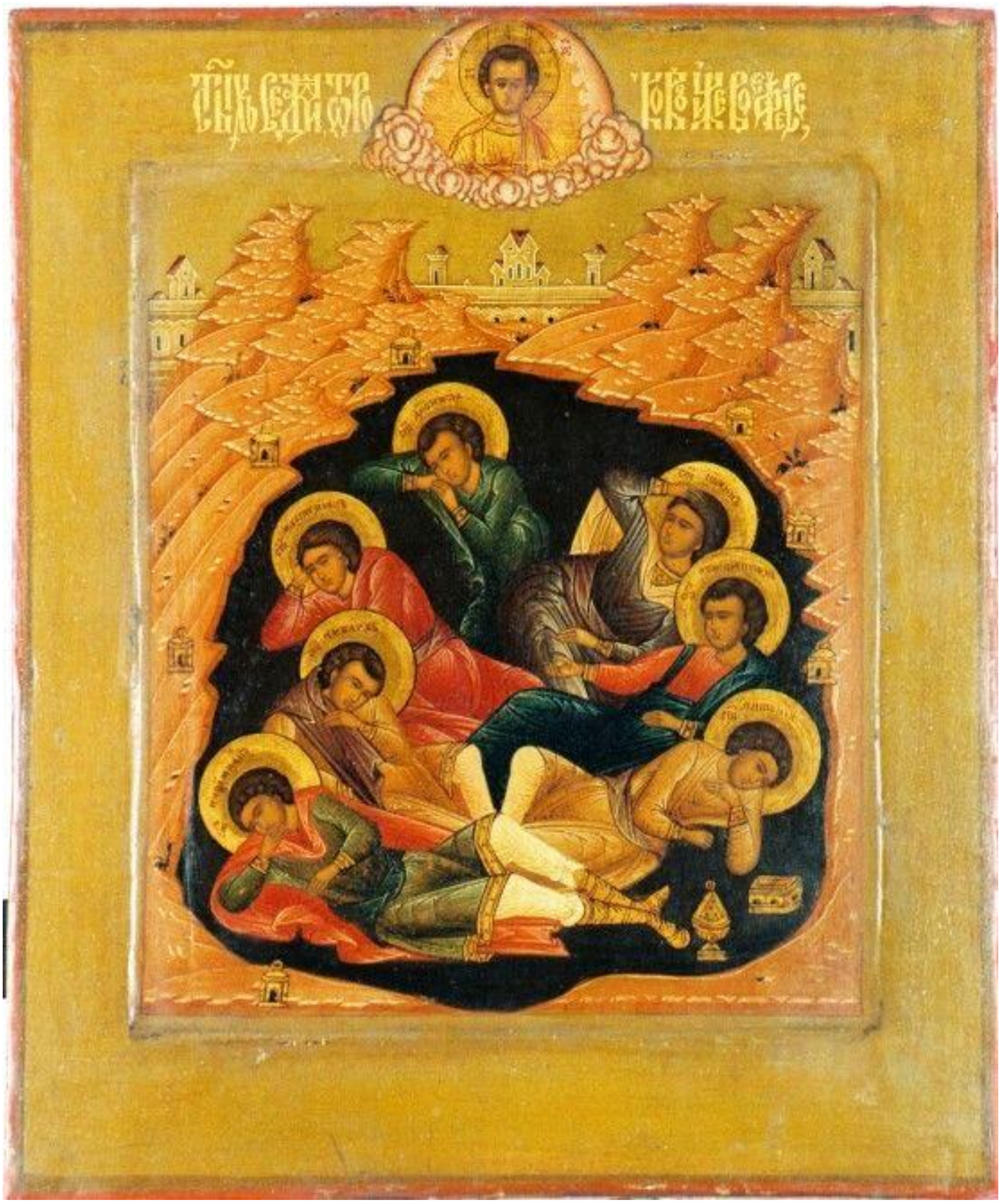

Cînd Deciu avea în stăpînirea sa sceptrul împărăției Romei, a mers din cetatea Cartagina la Efes, cu mare mînie împotriva creștinilor de acolo. Atunci toate țările dimprejur, din porunca lui, s-au adunat în cetatea Efesului să aducă jertfe deșerților zei. Iar Biserica credincioșilor era în prigonire, încît mulți robi ai lui Hristos, preoți, clerici și ceilalți credincioși se ascundeau fiecare pe unde puteau, temîndu-se de cumplitul prigonitor. Împăratul, înălțîndu-se cu inima, a pus idoli în mijlocul cetății, aducîndu-le jertfe necurate.

Mai întîi a poruncit celor mai mari ai cetății ca, împreună cu dînsul, să aducă jertfe zeilor și să stropească pămîntul cu sîngele dobitoacelor înjunghiate; iar fumul și duhoarea celor jertfite umpleau văzduhul, săvîrșindu-se de tot poporul necredincios praznicul păgînilor cel urît de Dumnezeu. A treia zi împăratul a poruncit să prindă pe toți creștinii și să-i silească la jertfele

idolești. Deci, credincioșii erau căutați pretutindeni. Ei erau trași din case și din peșteri, și închiși, ducîndu-i cu necinste la poporul cel adunat, care se închina cu jertfe idolilor. Toți creștinii care erau fricoși și mici la suflet, temîndu-se de munci, cădeau din credință și se închinau idolilor înaintea poporului. Auzind și văzînd acest lucru, ceilalți creștini se tînguiau cu sufletele și plîngeau pentru cei ce cădeau de la Hristos și alunecau la închinare de idoli. Iar cei ce erau tari în credință și mari la suflet, aceia se dădeau fără temere la toate chinurile, suferind diferite morți, punîndu-și astfel cu bărbăție sufletele pentru Domnul și Mîntuitorul lumii. Atît de mulți erau cei munciți, încît din trupurile lor cele chinuite și zdrobite, sîngele curgea ca apa, adăpînd pămîntul; iar trupurile celor uciși, chinuitorii le aruncau pe unele în gunoi, pe altele, pe lîngă drumuri, pe altele le spînzurau pe ziduri împrejurul cetății, iar capetele lor le puneau înfipte în pari înaintea porților cetății. Corbii și celelalte păsări mîncătoare de carne, zburînd peste zidurile cetății, mîncau trupurile mucenicești. Multă mîhnire le era creștinilor celor ascunși, căci nu puteau să ia și să îngroape trupurile fraților lor, care erau mîncate de păsări. Ei se rugau tînguindu-se și își ridicau mîinile către Dumnezeu, ca să scape Biserica de la acea muncire.

În vremea aceea erau în rînduiala ostășească din Efes șapte tineri. Ei erau fii de cetățeni cinstiți și mari, numele lor fiind: Maxi-milian, Iamvlih, Martinian, Ioan, Dionisie, Exacustodian și Antonin. Aceștia, deși erau născuți din diferiți părinți, cu sufletul erau într-o credință și întru aceeași dragoste, a lui Hristos. Ei petreceau împreună în rugăciune și în postiri, răstignindu-se împreună cu Hristos prin omorîrea trupurilor lor și prin păzirea curăției cea neîntinată. Văzînd în toate zilele răutățile ce se făceau creștinilor și uciderile cele cumplite, își zdrobeau inimile lor, suspinînd și plîngînd. Pe cînd împăratul cu toți păgînii mergeau la jertfe, ei se abăteau și, intrînd în biserica creștinească, se aruncau la pămînt înaintea lui Dumnezeu și, presărîndu-și țărînă pe cap, se rugau cu tînguire.

Făcînd ei astfel, au aflat oarecare pînditori, pentru că în vremea aceea fiecare pîndea pe prietenul său, să vadă care se ruga lui Dumnezeu. Deci, se dădeau la moarte frate pe frate, tată pe fiu, fiul pe tată, și fiecare nu-l tăinuia pe aproapele lui, dacă se afla rugîndu-se lui Hristos. Deci, mergînd pînditorii la asupritor, i-au zis: "Împărate, în veci să trăiești! Tu chemi pe cei ce sînt departe și îi silești la jertfe, iar cei ce sînt aproape de tine aceia nu bagă în seamă stăpînirea ta cea împărătească și poruncile tale nu le ascultă, ci le hulesc și se țin de creștineasca credință".

Împăratul, umplîndu-se de mînie, întreba: "Cine este acela, care ar fi potrivnic stăpînirii mele?" Clevetitorii au zis: "Maximilian, fiul eparhului cetății Efesului, și alți șase fii de boieri cinstiți în rînduielile ostășești. Deci, îndată împăratul a dat poruncă să-i prindă și să-i aducă înaintea sa legați cu lanțuri de fier. Astfel au fost puși sfinții înaintea lui, fiindu-le încă lacrimile în ochi și țărîna pe capetele lor. Tiranul, căutînd la ei, le-a zis: "Pentru ce nu ați fost cu noi la praznicul zeilor? Căci pe toată lumea am chemat la închinarea lor. Acum, apropiindu-se jertfa cea datornică, să le aduceți și voi lor, precum le-au adus toți". Răspuns-a Sfîntul Maxi-milian: "Noi avem de împărat pe Unul Dumnezeu. Acela viețuiește în cer și de a Sa slavă este plin cerul și pămîntul. Aceluia îi aducem jertfă de mărturisire și rugăciunile noastre în tot ceasul; iar ardere și jertfe necurate nu vom aduce idolilor voștri, ca să nu ne întinăm sufletele noastre".

Auzind împăratul acestea, a poruncit să ia de la ei cingătorile ostășești, care erau semn de cinstită boierie, zicînd că sînt nevrednici a fi între ostașii împărătești, deoarece s-au făcut potrivnici zeilor și împăratului. Privind frumusețea tinereților lor s-a umilit de ei și a zis: "Nu este drept ca tinerețea acestora să o pierdem așa iute cu munci; deci, iată, frumoșilor tineri, vă dau vreme să vă gîndiți, ca, înțelepțindu-vă, să vă apropiați de zei și astfel să fiți vii". Zicînd

acestea, a poruncit să-i dezlege din lanțurile de fier și să-i lase liberi pînă la vremea hotărîtă lor; iar el s-a dus la altă cetate, vrînd să se întoarcă după aceea iar în Efes.

Sfinții tineri, avînd vreme liberă, făceau lucrurile cele drepte ale credinței lor și, luînd aur și argint din casele părinților, împărțeau la săraci în taină și la arătare. După aceea au făcut sfat între ei, zicînd: "Să plecăm din cetate pînă ce împăratul se va întoarce, și să intrăm în peștera cea mare din munte, care este în partea răsăritului. Acolo, în liniște, să ne rugăm lui Dumnezeu cu dinadinsul, ca să ne întărească pe noi întru mărturisirea preasfîntului Său nume, ca astfel să putem fără temere să stăm înaintea tiranului și, bărbătește pătimind, să cîștigăm de la Domnul nostru Iisus Hristos cununa cea nevestejită a slavei, pregătită credincioșilor lui".

Astfel sfătuindu-se, au luat cu dînșii arginți ca să le ajungă cîteva zile pentru hrană și, ducîndu-se în partea de răsărit, care se numea Ohlon, au intrat în peșteră. Ei au petrecut acolo multe zile, lăudînd neîncetat pe Dumnezeu și rugîndu-se pentru mîntuirea sufletelor lor. Pe Iamvlih, ca cel mai tînăr cu anii, l-au rînduit spre slujire, adică să umble prin cetate și să aducă cele de trebuință. Deci, Sfîntul Iamvlih, tînărul cel înțelept, umblînd prin cetate, își schimba hainele sale și se îmbrăca în haine proaste ca să nu fie cunoscut; iar din arginții pe care îi lua, o parte îi împărțea săracilor, iar cu cealaltă care rămînea cumpăra hrană. Fiind în acea slujbă, cerceta în taină despre venirea împăratului în cetate.

Iar după multe zile, Sfîntul Iamvlih, plecînd spre cetate în chip de sărac, a văzut venirea împăratului și a auzit și porunca lui dată, ca toți mai-marii cetățenilor și ai oștilor să fie gata a doua zi spre a aduce jertfă zeilor lor; pentru că necuratul acela mult se silea la slujba idolilor. Iamvlih a mai auzit că împăratul a dat poruncă să fie căutați și cei șapte tineri, eliberați pentru o vreme, ca și aceștia, împreună cu ceilalți cetățeni, să jertfească idolilor înaintea lui. Atunci Iamvlih s-a temut foarte mult, și îndată a alergat în peșteră la frați, aducîndu-le și puțină pîine; deci, le-a spus lor toate cele ce a văzut și a auzit și cum că ei sînt căutați spre jertfă.

Aceasta auzind-o toți, s-au umplut de frică și, căzînd cu fețele la pămînt, cu plîngere și cu suspine s-au rugat lui Dumnezeu, și s-au încredințat pe ei spre ajutorul și mila Lui. Deci, Iamvlih, sculîndu-se, a pregătit masa, punînd înaintea lor acea puțină pîine pe care o adusese.

Fiind seară, soarele apusese; deci, șezînd ei, au mîncat, întărindu-și trupurile lor pentru primirea chinuitorilor. După ce au mîncat, au stat vorbind între dînșii și, mîngîindu-se unul pe altul și îndemnîndu-se spre bărbăteasca pătimire pentru Hristos cu cuvinte lăudătoare de Dumnezeu, au adormit; pentru că de mîhnirea care era în inimile lor li se îngreuiaseră ochii.

Dar milostivul și iubitorul de oameni Dumnezeu, Care totdeauna poartă grijă de cele folositoare Bisericii Sale și se îngrijește de robii Săi, a poruncit acestor șapte tineri să doarmă cu oarecare străin și minunat somn. Acela, Care voia să facă printr-înșii în vremea viitoare o minune preaslăvită, a făcut aceasta, ca să încredințeze pe cei care se îndoiau de învierea morților. De aceea, sfinții au adormit un somn de moarte, căci sufletele lor erau păzite în mîinile lui Dumnezeu, iar trupurile lor, ca și cum ar fi dormit, zăceau în peșteră, nestricate și neschimbate.

A doua zi, însă, împăratul a poruncit să caute pe acești șapte tineri de neam bun și, neaflîndu-i pe ei, a zis către boieri: "Mi-e milă de acești tineri, deoarece sînt de neam bun și frumoși la chip; deci, socotesc că, temîndu-se de mînia noastră, au fugit undeva și s-au ascuns; dar bunătatea noastră cea împărătească este gata a-i milui pe ei, dacă se vor căi și se vor întoarce spre zeii noștri". Dar boierii i-au răspuns lui: "Nu jeli, împărate, pentru tinerii aceia potrivnici

ție și zeilor, pentru că am auzit că nu s-au căit, ci mai răi hulitori s-au făcut! Ei, după ce au împărțit mult aur și argint săracilor de pe ulițele cetăților, s-au făcut nevăzuți; însă de vei voi, să se cheme părinții lor și cu chinuri să se muncească, ca să spună unde sînt fiii lor".

Atunci împăratul a poruncit ca îndată să cheme pe părinți și a zis către dînșii: "Unde sînt fiii voștri, ocărîtorii împărăției mele? Spuneți adevărul, pentru că în locul lor voi porunci să vă piardă pe voi, deoarece voi, dîndu-le lor aur și argint, i-ați trimis undeva să nu se arate înaintea feței noastre". Părinții au răspuns: "O, împărate, ne rugăm bunătății tale, ascultă-ne și pe noi fără de mînie. Noi nu sîntem împotriva împărăției tale, poruncile tale nu le încălcăm, nici nu încetăm să aducem jertfe zeilor; deci, pentru ce să murim? Dar, dacă fiii noștri s-au răzvrătit, la acestea nu i-am învățat noi, nici nu le-am dat aur și argint, ci ei singuri, luîndu-l tîlhărește de la noi, l-au împărțit la cei neputincioși și, fugind, s-au ascuns, după cum am auzit, în peștera cea mare care este în muntele Ohon. Multe zile au trecut de cînd nu s-au arătat de acolo și nu știm dacă mai sînt vii sau au murit".

Împăratul, auzind acestea, a eliberat pe părinții aceia și a poruncit să astupe ușile peșterii aceleia cu pietre mari, zicînd: "Deoarece nu s-au căit și nu s-au întors la zei și s-au ascuns dinaintea feței noastre, să nu mai vadă de acum lumina zilei, și în întunericul peșterii să piară de foame și de sete".

Împăratul și cetățenii nu știau că acei tineri adormiseră întru Domnul, ci toți îi socoteau pe ei că sînt vii. Deci, astupîndu-se peștera, doi din postelnicii împărătești, Teodor și Rufin, creștini tăinuiți, au scris pătimirea și numele acestor șapte sfinți tineri pe două tăblițe de plumb și, pecetluindu-le într-un sicriaș de aramă, l-au pus între pietre la ușa peșterii, zicînd între dînșii: "Cînd va voi Dumnezeu să cerceteze pe robii Săi, mai înainte de venirea Sa, și cînd va deschide peștera și la arătare vor cunoaște numele și faptele lor din scrisoarea aceasta, atunci va fi arătat celor mai de pe urmă despre dînșii că sînt mucenici, deoarece au murit pentru Hristos, astupîndu-se în peșteră". Astfel peștera aceea s-a astupat și s-a întărit cu peceți.

După aceasta, nu după multă vreme, păgînul împărat Deciu a pierit și după dînsul alți împărați păgîni și prigonitori ai Biserici lui Dumnezeu au pierit fiecare întru a sa vreme. Venind la împărăție Constantin, marele împărat al creștinilor și, după mulți ani, ajungînd sceptrul în mîinile împăratului Teodosie cel Tînăr, în zilele lui s-au sculat niște eretici care ziceau că nu este învierea morților, despre care Însuși Hristos a vorbit Bisericii Sale. De aceas-ta se îndoiau mulți, nu numai mirenii, dar și oarecare episcopi au căzut în eresul acela. Deci, se ridicase prigonire asupra dreptcredincioșilor, de la cei mai mari boieri ai palatelor împărătești și de la arhiereii cei rătăciți din calea cea dreaptă, între care era la toată răutate mergător înainte, Teodor, episcopul Eginei.

De aceea, unii din eretici ziceau că după moarte nu va fi oamenilor nici un fel de mîngîiere, pentru că cei ce mor cu trupul, mor și cu sufletul, și amîndouă se nimicesc. Iar alții ziceau că numai singure trupurile, în mormînt stricîndu-se, vor pieri, iar sufletele vor avea răsplatirea lor, afară de trupurile cele pierite prin stricăciune; pentru că socoteau că nu vor putea să învieze și să se scoale după atîtea mii de ani trupurile acelea, din care nici praful nu se mai găsește. Aceasta era o socoteală eretică, căci ei nu luau în seamă cuvintele Domnului Hristos din Evanghelie: *Că morții vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu și cei ce vor auzi vor învia...* Nici cele ce sînt scrise în proorocia lui Daniil: *Că cei ce dorm în țărîna pămîntului, se vor scula, unii spre viața veșnică, iar alții spre ocară și spre înfruntare veșnică*. Nici cele ce grăiește Dumnezeu prin proorocul Său, Iezechiel: *Poporul meu, Eu vă voi deschide mormintele și vă voi scoate dintr-însele...*

Neaducîndu-și aminte de acestea, tulburau Biserica lui Dumnezeu foarte mult. Împăratul Teodosie era în mare mîhnire, văzînd tulburarea Bisericii, și se ruga lui Dumnezeu cu dinadinsul cu post și multe lacrimi, ca singur cel Atoatefăcător să fie tuturor sprijinitor asupra vătămării adusă Bisericii Lui. Dar Domnul cel multmilostiv, Care nu voiește să rătăcească și să piară cineva de la credința cea adevărată, a auzit rugăciunea împăratului și suspinele cu lacrimi ale multor credincioși. Deci, a descoperit tuturor la arătare taina cea așteptată a învierii morților și a vieții veșnice. Aceasta a descoperit-o în acest chip: era un bărbat oarecare, anume Adolie, care era stăpînul muntelui, ce se numea Ohlon, unde era peștera cea astupată cu tinerii cei adormiți. El, avînd acolo locuința sa, a voit, după rînduiala lui Dumnezeu, să zidească un staul pentru oile sale. Începînd să-l zidească, slugile lui luau pietre pentru zidărie din acelea cu care de demult se astupase peștera, însă nu știau că acolo este peșteră, ci socoteau că așa sînt pietrele în munte. Ei, trăgîndu-le din munte, au făcut o gaură cît putea să intre omul.

Într-acea vreme, Domnul nostru Iisus Hristos, Cel ce stăpînește viața și moartea, Care înviase pe Lazăr mort de patru zile, a înviat și pe acești șapte tineri, care adormiseră de mulți ani. Acești sfinți mucenici au înviat după porunca Lui cea dumnezeiască, ca și cum s-ar fi deșteptat din somn și, sculîndu-se, au dat lui Dumnezeu rugăciunea cea de dimineață. Apoi, după binecuvîntarea lui Dumnezeu, s-au sărutat unul cu altul, după obicei, pentru că ei credeau că se deșteptaseră din somnul cel de noapte și nici un semn de moarte nu era într-înșii. Hainele le erau întregi, trupurile neschimbate, ba chiar înflorite cu sănătate și cu frumusețile tinereților, și toate erau în așa chip, ca și cum erau adormiți de seara. Ei parcă se sculaseră de dimineață și ședeau de vorbă, mîhnindu-se de slujirea idolilor care le stătea asupră-le și de prigonirea ce era împotriva creștinilor, și socoteau că Deciu îi caută spre chinuire. Deci, căutînd spre Iamvlih, l-au întrebat ce a auzit în cetate, să le spună și lor. Iamvlih le-a răspuns: "Cele ce v-am spus aseară, acelea vă spun și acum: împăratul a poruncit ca astăzi toți cetățenii să fie gata la jertfe, iar pe noi a poruncit să ne caute, ca, împreună cu toți, să ne închinăm idolilor înaintea feței lui, iar de nu vom face acest lucru, apoi are să ne chinuie".

Atunci Maximilian a zis către toți: "Fraților, să fim gata a ieși și a ne arăta cu îndrăzneală înaintea lui Deciu. Pînă cînd să ședem aici ca niște fricoși? Să ieșim și fără temere să mărturisim înaintea împăratului pămîntesc pe Împăratul cerului, pe Dumnezeu cel adevărat, pe Domnul nostru Iisus Hristos, și pentru cinstea lui să răbdăm pînă la sînge! Să ne punem sufletele pentru El, să nu ne înfricoșăm de asupritorul cel muritor și de muncile cele vremelnice, ca să nu cădem din viața cea veșnică, pe care o așteptăm prin credința în Iisus Hristos. Iar tu, frate Iamvlih, sîrguiește-te să ne gătești hrană la ceasul obișnuit. Ia și un ban de argint și du-te în cetate să ne cumperi pîine mai multă decît ieri, pentru că ieri ai adus puțină și acum sîntem flămînzi. Vezi de află ce a mai poruncit Deciu împotriva noastră și întoarce-te degrabă, ca să ne întărim cu hrană, să ieșim de aici de bunăvoie și să ne dăm la muncire pentru Domnul nostru Iisus Hristos. Iamvlih a luat un ban de argint și a ieșit foarte de dimineață, cînd începea să se lumineze de ziuă.

Sfîntul Iamvlih, ieșind din peșteră, a văzut pietrele zăcînd lîngă ușă și s-a mirat foarte. El se gîndea în sine, zicînd: "Ce sînt acestea și cînd s-au pus? Că aseară nu erau! Apoi, coborîndu-se din munte, mergea cu frică și se temea să intre în cetate, ca nu cumva să-l recunoască și să-l ducă la împărat. Apropiindu-se el de porțile cetății și ridicîndu-și ochii, a văzut o cinstită cruce deasupra, foarte frumos făcută și s-a minunat mult. Apoi, ori unde își întorcea ochii, pretutindeni vedea alte zidiri și alte case și se minuna. După aceea s-a dus la altă poartă a cetății și acolo a văzut chipul crucii pus pe zid și nu pricepea. Deci, înconjurînd toate porțile cetății și văzînd pretutindeni Sfinte Cruci, s-a mirat foarte în sine. Apoi, venind iar la poarta dintîi, zicea în sine: "Ce este aceasta? Aseară nu se vedea nicăieri semnul Sfintei Cruci,

decît numai în taină, unde era păzit de credincioși, iar acum este văzut peste tot locul, chiar și pe zidurile cetății! Văd adevărul sau vreo nălucire? Nu este aceasta vreo nălucire din vis?" Apoi, întărindu-se cu duhul, a intrat în cetate și, mergînd puțin, a auzit pe mulți jurîndu-se cu numele lui Hristos și mai mult s-a înspăimîntat, gîndind în sine: "Ieri nimeni nu îndrăznea să cheme pe față numele lui Hristos, iar acum se preamărește Hristos prin atîtea guri multe! Socotesc că nu aceasta este cetatea Efes, ci alta, căci și zidurile sînt altele și oamenii îmbrăcați cu alte haine!"

Mergînd mai departe, a întrebat pe un om, zicînd: "Cum se numește cetatea aceasta?" Acela a răspuns: "Efes". Sfîntul Iamvlih nu l-a crezut, ci se gîndea în sine: "Cu adevărat m-am rătăcit în altă cetate; deci, mi se cade să cumpăr pîine și să ies de aici degrab, ca să nu mă rătăcesc cu desăvîrșire". Apoi, apropiindu-se de un vînzător de pîine, a scos banul de argint și i l-a dat, ca, oprindu-și prețul cuvenit pentru pîini, de celălalt preț al banului să-i dea bani de aramă. Banul acela de argint era mare, avînd pe el chipul și numele împăraților cei mai vechi. Vînzătorul de pîine, luînd banul de argint, l-a arătat altuia; acela, luîndu-l, l-a dat la altul și apoi s-au apropiat și ceilalți care erau acolo, și, uitîndu-se la banul acela de argint, se mirau de vechimea lui, și, privind și la Iamvlih, își șopteau unul altuia la ureche: "Cu adevărat tînărul acesta a găsit vreo comoară ascunsă de demult!"

Sfîntul Iamvlih, văzîndu-i că-și șoptesc, s-a temut, fiindcă socotea că este cunoscut de dînșii și vor să-l prindă și să-l dea împăratului Deciu. Deci, a zis către dînșii: "Rogu-mă vouă, luați-vă banul acesta de argint, pentru că eu nimic nu voiesc". Dar ei, prinzîndu-l, îl țineau, zicîndu-i: "Spune-ne nouă de unde ești și cum ai aflat de comoara împăraților de mai înainte? Dă-ne și nouă o parte ca să nu te spunem; iar de nu vei voi să ne ai și pe noi părtași la comoară, apoi te vom da judecătorului".

Auzind aceasta, Sfîntul Iamvlih se mira și tăcea, nepricepîn-du-se. Însă bărbații aceia îi ziceau: "Comoara aceasta nu se poate tăinui, deci spune de voie ca să nu fii muncit". Însă el nu știa ce să le răspundă lor, și stătea ca un mut. Atunci bărbații aceia au luat de la dînsul brîul și, punîndu-l pe grumajii lui, îl țineau în mijlocul tîrgului. Deci, a străbătut această veste în popor, aceea că un tînăr oarecare, aflînd o comoară, este prins, și s-au adunat la dînsul mulți, care, uitîndu-se la fața lui, ziceau: "Acest om este străin, nici că l-am văzut pe el cîndva". Iar Sfîntul Iamvlih voia să spună ceva despre dînsul, dar nu putea să grăiască de multă mirare.

Uitîndu-se prin popor, voia să vadă pe cineva din cei care îl cunoșteau sau din cei ai casei sale, tată, mamă, ori pe cineva din slugi, dar pe nimeni nu afla sau cunoștea. Din această pricină el mai mult se mira, că ieri la toți a fost cunoscut, fiindcă era fiu de tată slăvit, iar a doua zi nici pe el, nici el pe altcineva n-a cunoscut. Deci, despre prinderea lui vestindu-se prin toată cetatea, a ajuns pînă la auzul antipatului cetății și al episcopului Ștefan, care, în acel ceas, după rînduiala lui Dumnezeu, erau împreună, vorbind între dînșii. Deci, amîndoi au poruncit să aducă la dînșii pe tînărul prins împreună cu banul de argint.

Sfîntul Iamvlih, fiind dus, socotea că îl duc la împăratul Deciu, dar mai cu dinadinsul privea spre popor, vrînd să vadă pe cei știuți; însă nimeni nu-i era lui cunoscut. Deci, fiind dus la antipat și la episcop, care tocmai ședeau împreună și luînd ei banul cel de argint și uitîndu-se la el, se mirau că era foarte vechi. Apoi antipatul a zis către Iamvlih: "Unde este comoara pe care ai găsit-o, că acest ban de argint este din comoara aceea?" Sfîntul Iamvlih a răspuns: "Nu știu nici un fel de comoară. Aceasta numai știu, că din averile părinților mei am acest ban de argint de acest fel, precum după obicei în această cetate umblă banii de argint la negustori. Însă, mă minunez și nu pricep de unde mi-a venit mie năpasta aceasta". Antipatul a zis: "De unde ești tu?" Sfîntul a răspuns: "Mi se pare că din această cetate". Antipatul a zis: "Al cui fiu ești tu?

Oare este cineva care te știe, să vină să mărturisească pentru tine și apoi te vom crede?" Deci, Sfîntul Iamvlih a spus numele tatălui, al mamei, ale moșilor, ale fraților săi și ale rudeniilor sale, dar nimeni nu-i știa pe dînșii. Atunci antipatul a zis: "Nu spui adevărul, ci minți; pentru că ne spui nume străine și neobișnuite, de care niciodată nu am auzit".

Sfîntul, nepricepîndu-se, tăcea, căutînd în jos. Unii ziceau că este nebun, iar alții ziceau că nu este, dar se face nebun, pentru ca să scape de primejdie. Deci, antipatul a început cu cuvinte mai aspre a-l îngrozi pe el, zicîndu-i: "Cum putem să te credem pe tine, cînd zici că banul acesta de argint este averea părinților tăi, cînd pe el este chipul și numele lui Deciu, împăratul cel de demult, și de la moartea lui au trecut aproape 200 de ani. Argintul tău nu este asemenea cu argintul de acum. Oare părinții tăi sînt atît de bătrîni, încît să-și aducă aminte de împăratul Deciu, care a fost de demult și să aibă banii lui? Tu ești tînăr, nu ai nici treizeci de ani, și voiești să amăgești cu meșteșugul tău pe bătrînii și înțelepții Efesului? Te voi arunca în temniță, îți voi da bătăi multe, și nu te voi lăsa, pînă ce nu vei spune adevărul, dacă este comoara găsită de tine!"

Acestea auzindu-le Sfîntul Iamvlih, s-a temut de îngrozirea antipatului, și s-a minunat cînd a auzit despre Deciu că a fost în anii de demult. Deci, căzînd cu fața la pămînt, a zis: "Rogu-mă vouă, domnii mei, spuneți-mi ceea ce vă voi întreba pe voi, și eu pe toate le voi spune vouă de bună voie: "Tot Deciu este împărat în cetatea aceasta sau nu?" Iar episcopul i-a zis lui: "Nu este, fiule, în vremea de acum și în țările acestea un împărat care să se numească Deciu; decît numai la neamurile cele de demult a fost, în anii cei vechi; iar acum împărățește dreptcredinciosul împărat Teodosie". Atunci Iamvlih a zis: "Rogu-mă vouă, domnilor, să mergeți cu mine și vă voi arăta în peștera din muntele Ohlon pe prietenii mei; ca să știți de la dînșii că este adevărat ceea ce grăiesc; căci noi, fugind de aici cu adevărat din fața lui Deciu, mai înainte cu cîteva zile, ne-am ascuns în peștera aceea; iar pe Deciu l-am văzut ieri intrînd în cetatea Efesului; însă acum nu știu, oare Efesul este cetatea aceasta sau alta?"

Atunci episcopul s-a gîndit în sine, zicînd: "Dumnezeu voiește ca prin trimisul acesta să ne descopere vreo oarecare taină!" Apoi a zis către antipat: "Să mergem cu dînsul, ca să vedem ce lucru minunat are să ne arate". Atunci episcopul și antipatul, sculîndu-se, au mers cu tînărul, cu mai-marii cetății și mulțime mare de popor venea după dînșii. Ajungînd la muntele acela și la peșteră, a intrat Iamvlih întîi în peșteră, iar episcopul și ceilalți oameni, urmîndu-i lui, au găsit în gura peșterii, între două pietre, sicriașul de aramă pecetluit cu două peceți de argint. Episcopul și antipatul, deschizînd sicriașul acela înaintea tuturor, au găsit în el acele două tăblițe de plumb pe care era scris: "Acești șapte sfinți tineri au fugit din fața asupritorului Deciu. Ei se numesc astfel: Maximilian, fiul eparhului, Iamvlih, Martinian, Ioan, Dionisie, Exacustodian și Antonin. Ei s-au ascuns în peștera aceasta, care din porunca lui Deciu astupîndu-se, s-au sfîrșit în ea mucenicește acești sfinți tineri, căci pentru Hristos au murit!" Aceasta citind-o, toți s-au minunat și cu glas mare au preamărit pe Dumnezeu.

Apoi, intrînd în peșteră, au găsit pe sfinți șezînd plini de bucurie, cu fețele lor strălucite cu lumina darului lui Dumnezeu și înflorind cu frumusețile ca niște flori. Deci, văzîndu-i pe ei episcopul, antipatul, mai-marii cetății și poporul s-au închinat pînă la picioarele lor și au dat slavă lui Dumnezeu, care i-a învrednicit pe ei a vedea o minune preaslăvită ca aceea. Apoi sfinții tineri le-au spus lor toate cele despre dînșii și despre Deciu tiranul, și ce fel de prigonire era pe vremea lui împotriva creștinilor. Atunci îndată episcopul și antipatul au trimis o scrisoare la împăratul Teodosie, zicînd: "Să poruncești stăpînirea ta, ca degrabă să vină niște bărbați cinstiți, ca să vadă minunea care a arătat-o Dumnezeu întru a ta împărăție; că în zilele noastre s-a arătat chipul învierii ce are să fie, în trupurile sfinților celor ce au înviat acum".

Auzind împăratul Teodosie de aceasta, s-a bucurat cu bucurie mare și îndată s-a sîrguit să meargă singur la dînșii. Deci, plecînd cu boieri și cu mult popor din Constantinopol la Efes, a fost întîmpinat de efeseni cu cinste, precum se cădea. Episcopul, antipatul și ceilalți mai mari ai cetății l-au dus în peșteră, în care, intrînd și văzînd pe sfinți ca pe îngerii lui Dumnezeu, au căzut la picioarele lor, închinîndu-se; iar ei, întinzîndu-și mîinile, l-au ridicat de la pămînt. Sculîndu-se, împăratul i-a cuprins cu dragoste, i-a sărutat și a plîns pe grumajii lor. După cinstita sărutare, împăratul a stat pe pămînt în dreptul lor și, privind spre dînșii, slăvea pe Dumnezeu, iar inima lui se bucura foarte mult într-însul. Deci, a grăit către ei: "Stăpînii mei, în fața voastră mi se pare că văd pe Hristos, singur Împăratul și Stăpînul meu, Care a strigat pe Lazăr din mormînt și care acum v-a înviat pe voi cu Cuvîntul Lui cel Atotputernic. El a voit să ne arate și să ne adeverească pe noi, pentru învierea morților ce va să fie; că cei ce sînt în morminte, auzind glasul lui Dumnezeu, vor învia și vor ieși din mormînt nestricați".

Sfîntul Maximilian a zis către împărat: "De acum împărăția va fi a ta, pentru credința ta cea puternică, și Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu cel viu, o va păzi nevătămată de tot răul întru numele Său cel sfînt. Deci, să crezi că pentru tine ne-a înviat pe noi Dumnezeu și ca dovadă de învierea cea de obște". Sfinții au zis către împărat și alte multe cuvinte folositoare de suflet, la care împăratul împreună cu arhiereul, cu boierii și tot poporul ascultau cu dulceață cuvintele lor.

Scriitorul grec al faptelor bisericești, Nichifor al lui Calist, adaugă și aceasta: "Că împăratul s-a împărtășit șapte zile la masă împreună cu dînșii și le slujea lor". După multe vorbiri, privind spre dînșii cu dinadinsul și îndulcindu-se de vederea feței lor, i-a văzut plecîndu-și iar capetele la pămînt și adormind cu somnul morții, după porunca lui Dumnezeu. Deci, împăratul, stînd lîngă dînșii, a plîns împreună cu cei ce erau cu el. El a poruncit să se facă șapte racle de argint și de aur, în care să se pună trupurile sfinților.

În noaptea aceea, sfinții s-au arătat împăratului în vedenia visului, poruncindu-i să-i lase să se odihnească pe pămînt, precum s-au odihnit și mai înainte. După aceasta s-a adunat acolo sobor de mulți episcopi, făcînd praznic luminos, și cinstind cu vrednicie pe sfinții mucenici. Împăratul, făcînd multe milostenii săracilor, scăpătaților și țării aceleia, și pe cei ce erau în legături eliberîndu-i, s-a întors la Constantinopol, bucurîndu-se și slăvind pe Hristos Dumnezeul nostru, Căruia și de la noi, păcătoșii, să-i fie cinste și slavă, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor Amin.

Notă - Cîți ani au dormit sfinții tineri, adică de la Deciu pînă la învierea lor, nu s-a spus în istorie, deoarece scriitorii nu se potrivesc la aceasta. Prologul, Hronograful și Sinaxarul lunilor spun de 192 ani. Iar Gheorghe cel numit Chedrinos, scriitorul de istorii al Constantinopolului, în Sinopsisul istoriilor sale, întru împărăția lui Teodosie cel Mic, a scris că sfinții au dormit 170 de ani și au înviat în anul 23 al împărăției lui Teodosie. Iar cel ce va voi să știe adevărul, să caute anii lui Deciu și ai lui Teodosie, care aici de față s-au pus astfel:

Deciu, după adormirea celor șapte tineri, a pierit în anul 254, după întruparea lui Dumnezeu Cuvîntul; iar Teodosie cel Tînăr a luat împărăția în anul 408. Sfinții șapte tineri, după mărturisirea lui Gheorghe Chedrinos și a noului Hronograf care este tălmăcit din cel grecesc, s-au sculat în anul 23 al împărăției lui Teodosie cel Tînăr. Prologul pe Octombrie, în 22 de zile, povestește că în anul 38 al împărăției lui s-au sculat sfinți șapte tineri. Deci, tot cel ce va voi să numere anii de la împărăția lui Deciu pînă la împărăția lui Teodosie cel Mic, pînă la 23 de ani, și pînă la 38 de ani ai împărăției lui, și vor vedea cu adevărat, cîți ani au dormit sfinții șapte tineri.

12. SFÎNTA MUCENIȚĂ EVDOCHIA
(4 AUGUST)

(4 august)

Această muceniță era creștină, de neam roman, dinspre părțile Răsăritului. Fiind robită de perşi, a fost dusă în țara lor. Sfînta muceniță, fiind înțeleaptă și învățată în Sfînta Scriptură, învăța pe toți robii, încît și femeile perşilor o iubeau, întorcînd pe multe la cunoștința de Dumnezeu.

Pentru aceasta, fiind pîrîtă, a fost bătută cu vine de bou și cu toiege de rodiu, și, băgînd-o în temniță, îi puseră străjeri. Peste șase luni, scoțînd-o din temniță și punînd-o la întrebare, iarăși a mărturisit pe Hristos Dumnezeu cel adevărat.

Atunci, despicînd trestii lungi și dezbrăcînd-o, o înfășurară goală în trestii, strîngînd-o vîrtos cu sfori, încît i se înfigeau trestiile în toate mădularele; apoi, scoțîndu-i-le în silă una cîte una acei cruzi și fără de milă, îi rupeau carnea, dîndu-i dureri iuți și grele. După aceea, spînzurînd-o și înfășurîndu-i tot trupul cu ștreanguri și tescuind-o cu lemne, îi zdrobiră oasele; și dacă au văzut-o aproape moartă și fără grai, i-au tăiat capul.

13. SFÎNTUL MUCENIC EVSIGNIE
(5 AUGUST)

(5 august)

Sfîntul Evsignie era de neam antiohian și cu rînduiala ostaș. El a fost ca ostaș sub împărații Romei, Diocleţian și Maximian, la Constanţiu Chlor, la marele Constantin și la fiii lui. Acesta a fost împreună vorbitor cu Sfîntul Mucenic Vasilisc și scriitor al pătimirii lui, pe vremea împărăției lui Maximian. Cînd i s-a tăiat capul Sfîntului Vasilisc, Sfîntul Evsignie și alți credincioși ce erau acolo s-au învrednicit de au văzut mulțimea sfinților îngeri, luînd sufletul mucenicului și înălțîndu-l la cer. De asemenea, au văzut și pe Domnul nostru Iisus Hristos stînd în cer și primind sufletul pătimitorului. Iar pe vremea împărăției lui Constantin, cînd era cu el în ceată, au văzut împreună crucea cea închipuită cu stele și bine se îmbărbăta nevoindu-se asupra potrivnicilor, fiind înarmat cu puterea Sfintei Cruci. Petrecînd el în ostășie 60 de ani, a lăsat rînduiala ostășească, pe vremea împărăției lui Constanţiu, fiul lui Constantin, de vreme ce îmbătrînise.

Întorcîndu-se în patria sa, Antiohia, viețuia după Dumnezeu în rugăciune și în postiri, cercetînd totdeauna bisericile lui Dumnezeu. El a ajuns pînă pe vremea împărăției celui urît de Dumnezeu, împăratul și călcătorul de lege Iulian. Cînd acel împărat păgîn a mers în Antiohia, a prins pe Sfîntul Evsignie și l-a dat la muncire în chipul acesta:

Într-una din zile, sfîntul, mergînd la biserică, s-a întîmplat de a văzut doi oameni închinători la idoli, certîndu-se între ei pentru un lucru oarecare. Trecînd el pe lîngă ei, aceștia l-au oprit, zicîndu-i: "Te știm pe tine om cinstit, care ai fost multă vreme în oaste și știi dreapta judecată; deci, ne rugăm ție, ascultă pricina noastră și ne judecă cu dreptate". Sfîntul a socotit pricina lor precum se cădea și din aceea s-a aflat unul drept, iar altul vinovat. Supărîndu-se cel vinovat, s-a dus la împărat și l-a pîrît pe Evsignie că este creştin. Împăratul îndată a poruncit să-l prindă pe sfînt și să-l pună înaintea judecății sale. Sfîntul, stînd înaintea chinuito-rului, l-a certat fără teamă, pentru călcarea lui de lege, că s-a lepădat de Hristos, s-a închinat idolilor și a schimbat cinstea lui Dumnezeu în idoli, neurmînd marelui Constantin.

După aceea sfîntul a început a lăuda credința lui Constantin, spunînd de la început, cum a văzut crucea pe cer și cum, cu puterea ei, a biruit pe potrivnici și, lepădînd închinăciunea idolilor, s-a dăruit lui Hristos. Nu numai el singur s-a luminat cu credința și cu Sfîntul Botez, dar și pe toată lumea a luminat. Deci, Sfîntul Evsignie, aducînd multe laude marelui Constantin, ocăra pe Iulian, depărtatul de Dumnezeu, pentru păgînătatea lui, și-l batjocorea cu cuvinte defăimătoare. Iulian, nesuferind să audă aceste cuvinte, a poruncit să-i taie capul ostașului lui Hristos. Astfel s-a jertfit pentru Hristos, ca un mucenic, Sfîntul Evsignie, avînd vîrsta de 110 ani, și s-a sălășluit în viața cea neîmbătrînită, unde anii lui nu se vor lipsi în veci.

14. SFÎNTUL MUCENIC FAVIE, EPISCOPUL ROMEI (5 AUGUST)

Sfîntul Favie (Favian) era de neam roman și cu rînduială de preot, pe vremea păgînilor împărați ai Romei, care erau prigonitorii Bisericii lui Hristos, fiind întunecați cu închinarea la idoli. Locuința sa o avea mai întîi într-un sat aproape de Roma, apoi s-a mutat chiar în Roma. El se silea la îngroparea trupurilor mucenicești, pentru că mulți creştini erau chinuiți și uciși de chinuitorii lui Hristos, și trupurile lor aruncate afară din cetate spre a le mînca cîinii, fiarele și

păsările. El le lua noaptea în taină și le îngropa cu cinste. Atunci, pe vremea împărăției lui Maximin, fiind ucis pentru Hristos preasfințitul episcop Anter, credincioșii care se ascundeau din pricina prigonirii și păzeau în taină sfînta credință, s-au adunat la un loc cu episcopii și cu preoții lor în biserica pe care o aveau și care era neștiută de prigonitori, pentru a alege alt episcop. Biserica lor era o casă ascunsă din pricina prigonirii, iar la acel sinod era și preotul Favie.

Făcîndu-se încercare pentru a alege pe cel mai vrednic pentru o slujbă ca aceasta, mulți pomeneau pe bărbați cinstiți și aleși care puteau să păstorească bine turma lui Hristos; dar pe preotul Favie, nici gînd nu avea cineva să-l numească, de vreme ce el era din cei mai de pe urmă și nu era de multă vreme venit din sat în cetate. Fiind neînțelegere în sobor, deodată s-a arătat un porumbel alb ca zăpada, zburînd de sus. Toți l-au văzut și l-au privit cum, coborîndu-se de sus, a șezut pe capul preotului Favie, apoi iarăși, ridicîndu-se, s-a făcut nevăzut. Atunci toți au cunoscut că Însuși Dumnezeu, cu Duhul Său cel Sfînt, l-a ales pe el să fie întîi șezător și păstor al Bisericii Sale. Deci, luîndu-l pe dînsul cu mare bucurie, l-au pus pe scaunul patriarhal, și astfel Sfîntul Favie a fost ales episcop al Romei. Deci, îndată s-a făcut liniște Bisericii, căci, prigonitorul Maximin fiind ucis de ostașii săi, a urmat la împărăție Gordian și a încetat prigonirea împotriva creștinilor, deoarece acel împărat, cu toate că era păgîn, era însă blînd și bun la obicei și nu poruncea să se facă răutate creștinilor.

În zilele lui, creștinii aveau viață pașnică și zideau pretutindeni bisericile lor. Sfîntul Favie a zidit multe biserici de rugăciune în Roma, la gropnițele cele deasupra mormintelor mucenicești. El le făcea largi ca să încapă credincioși mulți în ele. Asemenea a făcut și deasupra acelor peșteri în care se ascundeau creștinii pe vremea prigonirilor. Deci, Biserica lui Hristos creștea, întorcîndu-se în toate zilele mult popor de la păgînătatea idolească la Hristos. Dar mai ales după sfîrșitul lui Gordian, cînd a luat împărăția Romei, Filip cu fiul său, cel de un nume și o împărăție cu el. Ei au primit credința în Hristos de la un bărbat dreptcredincios și unul din cei dintîi senatori, anume Pontie; iar Preasfințitul Favie i-a botezat. Atunci s-a înmulțit foarte mult numărul credincioșilor, căci împăratul și cu fiul său fiind botezați la arătare, mulți s-au botezat, căutînd la dînșii, și într-acea vreme credința lui Hristos se bucura de mare libertate.

Preasfințitul episcop Favie, avînd de ajutor pe senatorul Pontie, adevăratul rob al lui Hristos, sfărîma idolii și le dărîma capiștile lor, iar bisericile lui Dumnezeu le ridica. Dar nu multă vreme a fost Biserica lui Hristos întru această odihnă și libertate - doar abia patru ani - căci Hristos, Capul Bisericii, pe Mireasa Sa, pentru care Și-a vărsat sîngele, vrînd să o aibă pe pămînt, ca aurul în ulcea și precum crinii între spini, a slobozit asupra ei multe primejdii și pătimiri. Astfel s-a ridicat prigonire de la balaurul iadului, care, și altădată, precum i s-a arătat în vedenie Cuvîntătorului de Dumnezeu Ioan, prigonea pe femeia cea împodobită cu podoabe cerești, a aruncat după dînsa apă din gura lui spurcată ca un rîu, ca s-o înece apa. Acel urîtor de bine, de demult, nesuferind să vadă mărindu-se slava lui Hristos, a îndemnat pe oamenii robiți lui, pe păgînii închinători la idoli, să se răscoale împotriva împăraților celor luminați și care străluceau în dreapta credință.

Deci, adunîndu-se toți cîți urau pe Hristos și pe creștini, și avînd ca povățuitor pe necuratul Deciu, au ucis pe împăratul Filip și pe cel de o împărăție cu el, pe Filip, fiul său, nu pentru vreo altă pricină, decît numai pentru că amîndoi au crezut în Hristos și au dat libertate creștinilor. Ucigînd ei pe amîndoi împărații, s-au pornit și împotriva tuturor creștinilor; și a fost într-acea vreme în Roma mare vărsare de sînge creștinesc.

Întîi a fost prins preasfințitul Favie, pe care îl urau mai mult păgînii, deoarece era întîiul povățuitor și învățător creștinesc. După aceea a mai fost căutat și acel bărbat credincios, senatorul Pontie, care era prietenul împăraților Filip; dar nu a fost găsit, căci se ascunsese, precum făcuseră și cei mai mulți credincioși care fugiseră din Roma. Iar Preasfințitului episcop Favie, din porunca lui Deciu, ce împărățea atunci, i s-a tăiat capul cu sabia și a trecut de la Biserica care se ostește, la Biserica care se prăznuiește, cu oile păstoriei sale fără de număr, și care au fost înjunghiate într-o vreme cu dînsul. Sfîntul Pontie, fiind prins mai pe urmă, și-a luat mucenicescul sfîrșit pentru Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, I se cuvine slavă în veci.

Notă - Pe acest sfînt episcop Favie, romanii l-au numit Favian, și îi săvîrșesc pomenirea la 3 ianuarie. El a așezat ca în toți anii în Sfînta și Marea Joi a Cinei celei de Taină a Domnului nostru Iisus Hristos să se sfințească Sfîntul Mir, iar pe cel vechi să-l ardă în biserică.

De vreme ce în pomenirea sfințitului Mucenic Favie s-a pomenit Sfîntul Mucenic Pontie, am judecat să punem aici viața și pătimirea lui, ca să nu fie trecut cu vederea un plăcut ca acesta al lui Hristos. El a adus la Hristos pe doi împărați Filip și s-a ostenit împreună cu Sfîntul Favie, întorcînd pe mulți de la întunericul rătăcirii închinării la idoli, și povățuindu-i la luminoasa cale a sfintei credințe; iar mai pe urmă și-a pus sufletul pentru Domnul său.

15. SFÎNTUL MUCENIC PONTIE ROMANUL
(5 AUGUST)

Cine poate să creadă, de nu-i va da har Dumnezeu? Cine poate să intre în nevoință, de nu-i va ajuta Domnul? Cine poate să ia cununa, dacă nu i-o va dărui Hristos? De aceea și eu, nevrednicul - zice Valerie, scriitorul vieții acesteia -, care am crescut împreună cu Sfîntul Mucenic al lui Hristos, Pontie (n.n. Valerie a fost de o vîrstă cu el și a fost martor ocular la pătimirea lui), și am învățat carte împreună cu el, eu nu m-am învrednicit de un dar ca acesta, să fi murit mucenicește împreună cu dînsul pentru Hristos. Însă, pentru ostenelile și mărturisirile lui, nădăjduiesc să cîștig milă de la Domnul, deoarece voi spune toate cele despre dînsul, precum mărturisesc înaintea lui Hristos și a îngerilor lui - pe toate care le-am văzut cu ochii, le-am auzit cu urechile și parte din ele le-am răbdat cu dînsul. Pentru aceea, să credeți și voi fapta care se povestește, așa încît credința voastră să primească răsplătire de la Domnul întru învierea drepților cu sfîntul mucenic.

În cetatea Romei era un senator cinstit cu numele Marcu. El avea o soție care se numea Iulia, cu care, petrecînd mulți ani în însoțire, nu aveau fii; pentru aceea amîndoi erau în mare mîhnire. După trecerea a douăzeci și doi de ani de cînd se luaseră în însoțire, Iulia a zămislit în pîntece, și din această pricină au început a se bucura foarte mult. După cinci luni, Iulia împreună cu bărbatul său, cercetînd capiștile zeilor lor - căci erau închinători de idoli -, cu aducere de daruri, s-au dus și la capiștea lui Jupiter, pe care îl numea mare. Iulia, uitîndu-se spre slujitorul cel cu cunună pe cap, care sta înaintea idolului și făcea jertfă, deodată acela s-a îndrăcit și, apucînd cununa de pe cap, a început a o sfărîma în bucăți și a striga cu glas de plîngere: "Femeia aceasta poartă în pîntece pe acela care va strica pînă în temelie această mare capiște și va sfărîma pe zeii din ea!"

Aceste cuvinte le zicea mereu cu glas mare, slujitorul idolesc, încît toți care erau de față s-au înspăimîntat; dar mai ales pe Iulia și pe Marcu i-au cuprins o frică mare și, tremurînd, au fugit și au intrat într-o casă din apropiere. Iulia, luînd o piatră, își bătea pîntecele și coastele, zicînd: "O, de n-aș fi zămislit pe unul ca acesta, prin care se va strica capiștea, iar zeii se vor sfărîma. Mai bine ar fi să mor și eu cu dînsul, decît să-l nasc!"

După aceasta, apropiindu-se vremea naşterii, toți aşteptau să nască pruncul mort, deoarece își bătuse pîntecele cu o piatră mare, dar Iulia a născut pruncul viu, întreg și nevătămat de nimic. Ea voia să ucidă pe cel născut, dar bărbatul său a oprit-o, zicîndu-i: "De va voi Jupiter, singur se va răzbuna pe vrăjmașul său, iar noi să nu fim ucigașii fiului nostru". Astfel s-a păzit pruncul viu, punîndu-i-se numele Pontie. Pruncul hrănindu-se și crescînd, părinții lui nu-l duceau niciodată în capiștile idolești. Ei l-au dat la învățătura cărții și el creştea nu numai cu anii, dar și cu înțele-gerea, pînă ce s-a apropiat de anii cei tineri. Deci se făcuse filosof ales și foarte iscusit în toate învățăturile cele dinafară. El avea în mintea și în pomenirea lui multe cărți, ca într-o bibliotecă, și pe toți vîrstnicii săi îi covîrșise cu înțelepciunea.

Într-una din zile, sculîndu-se foarte de dimineață, a voit să se ducă la dascălul său. În cale i s-a întîmplat să treacă pe lîngă o casă creştinească, în care era adunarea credincioșilor cu Prea-sfințitul Pontian episcopul și unde se făcea cîntarea psalmilor cea de dimineață. Copilul Pontie, auzind-o, a socotit cu mintea la cuvintele ce se cîntau și care erau acestea: *Dumnezeul nostru în cer și pe pămînt, toate cîte a voit a făcut. Idolii păgînilor sînt argint și aur, lucruri de mîini omenești, gură au și nu grăiesc...; cei cari îi fac, să fie asemenea cu ei, asemenea și toți cei ce nădăjduiesc spre dînșii*. El, auzind aceasta, a stat și, suspinînd din adîncul inimii, se gîndea în sine și zicea: "Ce tîlc au cuvintele acestei cîntări?"

Apoi, umplîndu-se cu inima și strălucind în el darul Sfîntului Duh, a început a plînge și, ridicîndu-și mîinile spre cer, a zis: "Dumnezeule, a Cărui laudă o aud cîntîndu-se, arată-mi cunoștința Ta". Apoi, apropiindu-se de ușile acelei case, a început a bate în ele. Unii, uitîndu-se în sus pe o ferestruică, au zis Sfîntului Pontian: "Părinte, un copil bate la ușă". Episcopul, știind prin descoperirea Sfîntului Duh, le-a zis: "Duceți-vă și deschideți-i lui ca să vină la noi, pentru că a unora ca acestora este Împărăția cerului".

Pontie, cinstitul copil, lăsînd în uliţe pe slugile și străjerii săi, a luat numai pe unul care era de o vîrstă cu el și cu care învăța împreună, pe un copil pe nume Valerie - scriitorul acestei istorii -, și a intrat cu dînsul în casa aceea. Suindu-se ei în foișor, au văzut săvîrșindu-se dumnezeieștile Taine; apoi, trăgîndu-se la un colț, stătea copilul și aștepta sfîrșitul, ascultînd cu luare aminte la cele ce se săvîrșeau. După săvîrșire, apropiindu-se de Sfîntul Pontian, a căzut la picioarele lui, plîngînd și zicînd: "Preasfințite părinte, mă rog ție, învață-mă și pe mine să înțeleg puterea acelui stih, atunci cînd ați zis: *Dumnezeul nostru în cer și pe pămînt, toate cîte a voit a făcut. Idolii păgînilor sînt orbi și surzi, nici nu au miros, nici nu pipăie cu mîinile...* Dar mai ales acele cuvinte m-au înspăimîntat pe mine: *Asemenea să fie cei ce-i fac pe ei, și toți cei ce nădăjduiesc spre ei.*

Pontian, primindu-l cu dragoste, i-a zis: "Fiule, văd că Dumnezeu ți-a luminat mintea ca să-L cauți; deci, socotește și vezi, oare idolii nu sînt toți făcuți din materii pămîntești, din aur, argint, aramă sau din altă materie oarecare? Cine nu știe că idolii de piatră, sînt tăiați din munte și puși în căruțe trase de dobitoace și aduși în tîrg spre vînzare? Cum pot aceia să fie dumnezei, fiind din pămînt și care, după o vreme, se vor sfărîma și se vor întoarce iar în pămînt? Dumnezeul nostru, în care credem, este în cer. El nu se vede cu ochii trupești, ci cu cei ai inimii și se cunoaște prin credință". Grăit-a fericitul copil, Pontie: "Domnul meu părinte, adevărat este

precum grăiești, căci cine nu vede că idolii sînt fără suflet și nemișcați, și de care sînt pline toate tîrgurile, ulițele, casele și capitolia? Ei sînt atît de mulți, încît nu se pot număra, și sînt făcuți în diferite chipuri și meșteșugiri, pe cîți mintea omenească a putut să-i scornească. Cine nu-i vede, că sînt întărite locurile lor cu fier și plumb, ca să nu se răstoarne de vînt și să se sfărîme? Toți știm aceasta, că idolii cei de aur și de argint se fură de oameni și sînt răpiți de tîlhari. Deci, cum vor putea aceea să păzească pe oameni de răutăți, cînd ei singuri sînt păziți și se fură de oameni?"

Auzind acestea Sfîntul Pontian, se mira de acea înțelegere a copilului. Ținîndu-l de mînă, a voit să-l pună să stea cu el; dar fericitul copil a zis: "Dacă înaintea dascălilor care ne învață cuvinte deșarte, nu îndrăznim a ședea, cum voi ședea cu un părinte ca acesta, care îmi arată calea dreptății în loc de calea rătăcirii și lumina în locul întunericului?" Zis-a episcopul Pontian: "Domnul și învățătorul nostru Iisus Hristos ne-a dat învățătură ca aceasta, ca toți să fim una întru Dînsul, și unul pe altul să ne învățăm cele folositoare". Și iarăși a zis: "Ai tată și mamă?" Răspuns-a Pontie: "Acum sînt doi ani de cînd maica mea a murit, iar tatăl meu este încă viu și foarte bătrîn, mîngîindu-se de mine, unicul său fiu".

Episcopul l-a întrebat: "Creștin este tatăl tău sau păgîn?" Răspuns-a copilul: "Tatăl meu se sîrguiește foarte mult la slujbele idolești, ca toți oamenii". Zis-a episcopul: "Dumnezeu care ți-a luminat ochii tăi, nepovățuindu-te nimeni din oameni, Acela este puternic, ca și pe tatăl tău, care te-a născut pe tine în viața asta muritoare, să-l lumineze, ca prin tine să cunoască viața cea fără de moarte". Apoi, iarăși i-a zis: "Fiul meu, ascultă-mă pe mine, crede în Hristos și primește Sfîntul Botez. Prin botez vei putea să stingi focul cel veșnic!" Cu aceste cuvinte și cu multe altele, episcopul Pontian a învățat pe copilul Pontie trei ceasuri, arătîndu-i cele pentru împărăția lui Dumnezeu, și l-a învățat spre botez. Asemenea a învățat și pe copilul Valerie, care venise cu el și după aceea i-a liberat cu pace. Ieșind ei, mergeau ca mielușeii cei hrăniți cu bună pășune, bucurîndu-se și veselindu-se, că și-au aflat mîntuirea sufletelor lor. Astfel, veneau în toate zilele la arhiereul lui Dumnezeu și se învățau de la dînsul.

Într-o zi, senatorul Marcu a întrebat pe fiul său, Pontie, zicîndu-i: "Fiul meu, ai învățat oare ceva de la dascălii tăi?" Pontie a răspuns: "În vremea învățăturii mele, n-am auzit și n-am învățat mai bine de la ei, precum am învățat zilele acestea". Tatăl se mîngîia în sine socotind că fiul său a învățat oarecare înțelepciune nouă. Dar fericitul copil, Pontie, căuta vreme nimerită, cînd ar putea să-l aducă și pe tatăl său, ca să creadă în Hristos împreună cu el. Într-o zi i-a zis: "Tată, aud de la mulți oameni, că zeii la care ne închinăm sînt deșerți și nu au nimic dumnezeiesc în ei, precum am cunoscut și noi. Ei au mădulare omenești, dar cu totul nelucrătoare. Tot omul care voiește să aibă în casa sa zei, găsește un lucrător și-i face zei după cum voiește: unul de argint, altul de aur, altul de aramă, iar altul din alte materii oarecare. Deci, mă rog ție, tată, spune-mi, ai auzit sau ai văzut oare cîndva, ca acei zei care se află în casa noastră, să fi făcut vreo putere sau lucrare oarecare, din vremea în care sînt făcuți și puși aici?"

Tatăl a răspuns: "Niciodată nu s-a făcut de ei vreo lucrare". Zis-a Pontie: "Atunci pentru ce îi cinstiți pe ei cu jertfe și cu tămîie și vă închinați lor?" Tatăl, umplîndu-se de mînie și de răutate, voia să-l lovească cu sabia, zicîndu-i: "Oare tu hulești pe zeii mei?" Apoi, potolindu-se puțin de mînie, a zis: "O, fiul meu, noi singuri să fim în această cetate fără zei și fără jertfe?" Iar fericitul Pontie a zis: "Mulți sînt în această cetate, care aduc jertfa cea adevărată, adevăratului Dumnezeu". Zis-a tatăl: "Unde îi vom afla pe ei?" Răspuns-a fiul: "De vei porunci, eu voi merge și-i voi aduce la tine pe omul, care îți va spune luminos toate". Tatăl a poruncit, iar Pontie, întorcîndu-se către copilul Valerie, a zis: "Iată schimbarea, prin puterea Celui Preaînalt!" Și îndată s-a dus la Prea sfințitul Pontian episcopul, și l-a dus la tatăl său.

Sfîntul Pontian a vorbit mult cu Marcu, învățîndu-l cunoștința adevăratului Dumnezeu și descoperindu-i tainele sfintei credințe. Marcu a crezut cu toată inima în Domnul nostru Iisus Hristos și, împreună cu episcopul și cu fiul său, a început a sfărîma idolii ce erau în casa lui. După ce i-a sfărîmat, a primit Sfîntul Botez, împreună cu fiul și cu toată casa sa. După primirea Sfîntului Botez, Marcu a mai petrecut puțină vreme între cei vii, apoi s-a mutat la Domnul întru adînci bătrînețí.

Fericitul Pontie era în vremea aceea de 20 de ani. După șase luni de la moartea tatălui său, Pontie a fost luat de împărat în palatul împărătesc și pus între senatori în locul tatălui său, măcar că el nu voia. Pe vremea aceea împărățea Alexandru Sever. Deci, acestea s-au făcut prin voia lui Dumnezeu, ca în vremea aceea, nu numai poporul, dar chiar și împăratul să cunoască pe Hristos prin Pontie. Atît dar a dat Dumnezeu Sfîntului Pontie, încît toți din palatul împărătesc îl iubeau și îl cinsteau.

În zilele acelea, Preasfințitul Pontian a trecut la Domnul cu slăvit sfîrșit, fiind ucis de împăratul Maximin, care luase împărăția după Alexandru, iar scaunul patriarhiei Romei l-a luat Sfîntul Anter. Dar acesta, abia o lună a stat pe scaun și s-a sfîrșit muce-nicește, fiind ucis pentru Hristos din porunca aceluiași împărat, Maximin. Apoi s-a înălțat la scaun Sfîntul Favie (Favian). El iubea pe Sfîntul Pontie ca un adevărat părinte, iar Sfîntul Pontie a dat acestui episcop toate averile sale să le împartă la săraci, mai ales la cei cu o credință cu el. Dar acum este vremea ca să spunem cum Pontie, adevăratul rob al lui Hristos, a făcut creștini pe împărați și cum, luptîndu-se cu diavolul, s-a arătat biruitor, încununîndu-se cu cunună mucenicească.

Pierind asupritorul Maximin, a urmat ca împărat Gordian, după el a venit la împărăție Filip cu fiul său, Filip, pe care l-a pus să împărățească împreună cu dînsul. Amîndoi acești împărați iubeau foarte mult pe Sfîntul Pontie, ca pe un înțelept, îmbunătățit și folositor în sfătuiri. În anul al treilea al împărăției lor, cu care an se împlineau o mie de la întemeierea Romei, împărații, vrînd să meargă la zeii lor cu jertfe de mulțumire, au zis către Pontie, iubitul lor senator: "Să mergem să dăm mulțumire marilor zei, căci ne-au ajutat să prăznuim ziua întemeierii Romei, cea de o mie de ani". Dar Sfîntul Pontie se silea în tot felul să se abată de la ei, ca să nu meargă cu dînșii la idoli; iar împărații îl chemau cu ei ca pe un prieten al lor.

Deci, Pontie, văzînd atunci vreme cuviincioasă spre a le aduce aminte de Unul adevăratul Dumnezeu, de Domnul nostru Iisus Hristos, a zis către împărați: "O, bunilor împărați, care sînteți puși de Dumnezeu peste oameni, pentru ce nu vă aplecați grumajii voștri Aceluia, Care v-a dat vouă această cinste și stăpînire împărătească și de ce nu-i aduceți Lui jertfe de laudă?" Zis-a Filip, cel mai bătrîn împărat: "Aceasta doresc și eu, ca să aduc jertfă marelui Jupiter, căci mi-a dat această stăpînire". Sfîntul Pontie, zîmbind, i-a zis: "O, împărate, nu te înșela cu Jupiter, căci Dumnezeu este în cer! Acela toate le-a făcut cu cuvîntul Său și cu darul Sfîntului Duh le-a făcut vii". Iar celălalt împărat Filip, fiul împă-ratului, a zis împreună cu tatăl său: "Noi nu știm cu ce scop zici acestea".

Sfîntul a zis: "Oare de la început a fost Jupiter?" Împărații au răspuns: "Ba nu, ci mai înainte de el a fost Cronos, tatăl lui, care a împărățit în Italia și rînduia bine popoarele Italiei". Pontie a zis: "Cînd împărățea Cronos în Creta, mai înainte de a fi fost izgonit de fiul său, și mai înainte de a merge în Italia, au doar Italia în aceea vreme nu avea popoarele și rînduielile sale? Cronos a zidit și a înmulțit popoarele în Italia? O, bunilor împărați, nu vă înșelați cu basmele cele deșarte ale făcătorilor de stihuri! Unul este în cer Dumnezeul tuturor, Dumnezeu Tatăl, Care, cu Fiul Său și cu Sfîntul Duh, pe toate cele ce le-a zidit, le ține și le rînduiește cu puterea Sa. Acela a zidit cerul, pămîntul, marea și toate cele dintr-însele; iar în urmă a făcut pe om fără

moarte, după chipul și asemănarea Sa, și pe toate cele de pe pămînt, din mare și din văzduh, le-a supus stăpînirii Lui.

Iar diavolul cel căzut din cer, văzînd pe om într-o cinste ca aceea, l-a zavistuit și l-a sfătuit cu înșelăciune, să se facă nemulțumitor și neascultător Ziditorului și Făcătorului său de bine. Lucrul acesta făcîndu-se, omul s-a dezbrăcat de nemurire și, prin neascultare, a adus moartea asupra sa și asupra a toată seminția sa. Dar, diavolul nu s-a îndestulat ca numai cu atît să înșele pe om, ci a scornit idoli, pe care acum voi îi numiți zei, ca printr-înșii tot neamul omenesc să se depărteze de adevăratul Ziditor. Atunci Domnul cel milostiv, nevrînd să piardă pînă în sfîrșit chipul Său cel zidit, a binevoit să trimită pe pămînt de pe scaunul ceresc pe unul născut Fiul și Cuvîntul Său. Acela, sălășluindu-Se în preacuratul pîntece fecioresc, prin lucrarea Sfîntului Duh, S-a întrupat mai presus de fire și S-a născut negrăit, făcîndu-se om, ca pe omul cel căzut să-l înnoiască, iar pe diavolul și pe slujitorii lui, să-i dea focului celui veșnic.

El a făcut minuni multe printre oameni: pe cei orbi din naștere i-a luminat, pe cei slăbănogi și pe cei ce zăceau de mulți ani pe paturi, i-a tămăduit cu cuvîntul; pe cei leproși i-a curățit, pe cei morți i-a înviat, pe Lazăr cel mort de patru zile, strigîndu-l din mormînt, l-a scos viu; și alte minuni multe și nenumărate a făcut ca un Dumnezeu Atotputernic. Dar evreii, necrezînd Lui, ci mai vîrtos zavistuindu-L, L-au dat pe El lui Pilat, ighemonul din Pont, și L-au pironit pe Cruce pe Hristos, Care a venit să mîntuiască lumea. Însă El, fiind Dumnezeu, S-a sculat din morți a treia zi și S-a arătat ucenicilor Săi după învierea Sa. Moartea, care a fost adusă de diavolul asupra oamenilor, a omorît-o cu moartea Sa și prin învierea Sa ne-a dăruit nouă viață, adică, precum El S-a sculat din morți și nu va mai muri, tot așa și noi, după această viață de puțină vreme și cu multe primejdii, înviind din mormintele noastre, să fim vii cu El în veci. Apoi, înălțîndu-Se la cer, a arătat credincioșilor calea mîntuirii; și de nu se va îngriji cineva de acea mîntuire, se va osîndi cu diavolul în veci. Cel ce va crede și va călători pe calea mîntuirii, va petrece cu Hristos în Împărăția cerească".

Cu aceste cuvinte și cu mai multe altele, Sfîntul Pontie lumi-nînd pe amîndoi împărații și arătîndu-le toate cu de-amănuntul despre Hristos, despre credință și despre viața ce o să fie, darul Sfîntului Duh, care ajută la mîntuirea oamenilor, a lucrat și în cuvintele lui, și a luminat mințile împăraților, ca să înțeleagă cele grăite. Deci, ei s-au smerit cu inimile lor și au crezut în Domnul nostru Iisus Hristos și l-au rugat, ca în ziua următoare să le tîlcu-iască mai lămurit cu mai multe cuvinte taina mîntuirii, adică cum ar putea ei să scape de focul cel veșnic și să cîștige viața cea fără de moarte.

În ziua aceea și în cele următoare, împărații n-au mai mers la jertfele idolești, decît numai au poruncit să se prăznuiască în priveliștea popoarelor, împlinirea a o mie de ani de la întemeierea Romei. Într-acea vreme, Sfîntul Pontie a mers la Preasfințitul episcop Favie și i-a spus lui toate. Episcopul, auzind acestea, s-a umplut de bucurie mare și a căzut cu fața la pămînt înaintea lui Dumnezeu, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, mulțumesc Preasfîntului Tău nume, căci ai binevoit, prin robul Tău Pontie, a aduce la cunoștința Ta pe împărații Romei". A doua zi, Pontie cu episcopul Favie au mers împreună la împărați și au vorbit cu dînșii mult, despre Unul adevăratul Dumnezeu și despre calea mîntuirii. Episcopul a învățat multe pe împărații care au crezut în Botez și, nu după multe zile, i-a botezat și cu dînșii pe mulți alții; pentru că prin exemplul împăraților, au crezut în Hristos un număr mare de oameni. Cine poate să spună bucuria credincioșilor care s-a făcut într-acea vreme în Roma?

Atunci s-a împlinit ceea ce s-a zis de puterea lui Dumnezeu prin gura slujitorului idolesc, despre Sfîntul Pontie, cînd era încă purtat în pîntecele maicii sale. Acela a zis că va risipi

capiştea lui Jupiter. Şi într-adevăr aşa a fost; pentru că Sfîntul Pontie împreună cu Preasfinţitul Favie, luînd poruncă de la împăraţi, au mers în capiştea necuratului Jupiter - în care, precum s-a spus mai sus, se făcuse proorocie pentru dînsul -, şi a sfărîmat mai întîi idolii, apoi şi capiştea toată a risipit-o pînă în temelie. Încă a mai risipit şi alte cîteva capişti idoleşti, iar în locul lor a ridicat lui Dumnezeu bise-rici sfinte. Astfel, în toate zilele mulţime de popor se adăuga spre Hristos şi se boteza.

Dar în vremea aceea, nu toată Roma s-a luminat, ci numai o parte; şi nici toate capiştile cu idoli s-au risipit. Căci cu judecăţile lui Dumnezeu vremea s-a scurtat, şi astfel Biserica lui Hristos numai patru ani a avut o libertate ca aceea. Domnul Hristos, vrînd să o lămurească ca aurul scos din topitoare, a trimis iarăşi prigonire asupra ei. Căci Deciu s-a sculat împreună cu toţi închinătorii de idoli şi au ucis pe sfinţii împăraţi pentru credinţa lor în Hristos; şi au început a ucide fără cruţare pe toţi credincioşii, printre care a fost ucis şi Sfîntul Favie. Atunci mulţi din cei nou botezaţi, fiind mici la suflet şi temîndu-se de prigonire, s-au întors iarăşi la păgînătatea idolească; alţii, fugind, se ascundeau pe unde puteau, iar cei mai bătrîni îşi puneau sufletele lor pentru Hristos.

În acea prigonire cumplită, care ca o furtună se ridicase asupra Bisericii, Sfîntul Pontie s-a ascuns în cetate la un loc oarecare; dar, deoarece pretutindeni şi cu dinadinsul se cerceta de slujitorii idoleşti care mai mult se mîniaseră asupra lui de sfărîmarea zeilor şi a capiştelor lui, îl căutau pe el spre mai mare muncire. Drept aceea, Sfîntul Pontie, ascultînd pe Domnul său, Care a zis în Evanghelie: *Cînd vă vor alunga pe voi dintr-o cetate, fugiţi în cealaltă,* a fugit noaptea din Roma şi s-a dus în cetatea Chimeliei, care este în hotarele Galiei de lîngă Munţii Alpi, şi acolo petrecea ca un străin şi nemernic.

Deci, muncitorul Deciu, murind degrabă şi după dînsul împărăţind puţină vreme Galus cu Volusian, împărăţia Romei a luat-o Valerian cu fiul său, Galien. Aceia, nu numai în Roma, ci şi în toate ţările stăpînirii Romei, trimiţînd pretutindeni ighemoni spre muncirea creştinilor, au trimis şi în părţile Galiei pe doi ighemoni, Claudie şi Anavie. Deci, mergînd ei întîi în cetatea Chimeliei, au adus jertfe zeilor. Apoi, şezînd la judecată în mijlocul cetăţii, au poruncit să prindă pe creştini şi să-i aducă înaintea feţei lor spre întrebare.

Sfîntul Pontie, bărbatul cel vestit şi cinstit, a fost prins şi a fost pus înaintea păgîneştii judecăţi înaintea tuturor celorlalţi. Căutînd spre el, Claudie ighemonul a zis cu mînie: "Tu eşti Pontie, care ai făcut tulburare în cetatea Romei? Nu ştiu cu ce meşteşug, chiar şi pe împăraţii Filip i-ai întors de la zei?" Sfîntul a răspuns: "Eu pe nimeni nu am tulburat, nici nu am răzvrătit pe cineva; ci i-am întors de la rătăcirea slujirii diavolilor la încredinţarea adevăratului Dumnezeu, pe cît am putut!" Ighemonul a zis: "Împăraţii noştri, auzind despre tine că eşti de neam mare, îţi poruncesc să aduci jertfă zeilor. Iar de nu, te vei osîndi la felurite munci, ca cei de neam prost şi săraci!" Sfîntul a răspuns: "Împăratul şi mîngîietorul meu este Hristos, pentru Care, de mă voi lipsi de această patrie pămîntească, o voi cîştiga pe cea veşnică; şi, în locul bogăţiilor celor pieritoare, mă voi învrednici de slava cea cerească, în partea de-a dreapta împreună cu îngerii!" Claudie ighemonul a zis: "Pentru ce voieşti să te izbăveşti prin cuvinte greu de înţeles? Una îţi stă ţie înainte: sau aduci jertfă zeilor, sau, de nu vei face aceasta, trupul tău îl voi rupe cu muncire!" Sfîntul a răspuns: "Acum ţi-am spus ţie că sînt creştin, şi niciodată nu voi aduce jertfă demonilor!"

Atunci ighemonul a poruncit ca să lege cu lanţuri de fier pe Pontie şi să-l arunce în temniţă, pînă ce va înştiinţa de dînsul pe împăraţi. Apoi a scris către dînşii astfel: "Stăpînilor a toată lumea şi nebiruiţilor biruitori, Valerian şi Galien, împăraţi ai Romei. Robii voştri, Claudie

și Anavie, intrînd în hotarele Galiei, au aflat pe Pontie, care pe mulți zei a sfărîmat și capiștele lor le-a risipit, iar acum se ascunde de stăpînirea voastră și nu se supune poruncii voastre. Dar, de vreme ce este unul dintre cei dintîi senatori, nu am îndrăznit să-l chinuim, ci, legîndu-l cu lanțuri, l-am pus în temniță, pînă ce stăpînirea voastră va chibzui pentru dînsul în vreun fel și va porunci ce să-i facem lui". Atunci împărații au scris către dînșii astfel: "Aceasta poruncește vouă stăpînirea noastră: Pontie de nu va voi să aducă jertfă zeilor, să aveți putere spre dînsul, ca prin orice munci veți voi, să-l pierdeți pe el!"

O poruncă împărătească ca aceasta luînd ighemonul Claudie și cu prietenul său, Anavie, au stat la judecată și l-au pus de față pe legatul lui Hristos. Deci, Claudie a zis către sfînt: "Ascultă poruncile cele de folos ale stăpînilor tăi, prin care îți poruncesc să jertfești zeilor, iar de nu, vei fi muncit cu cei osîndiți". Dar Sfîntul Pontie a răspuns: "Eu nu am stăpîn, decît numai pe Domnul meu, Iisus Hristos, Care este puternic să mă scape de acele munci cu care voi mă îngroziți!" Claudie ighemonul a zis: "Mă minunez de tine că de bună voie ai venit întru atîta sărăcie și necinste, slujind unui Domn ca Acela, de Care voi singuri ziceți că a fost om sărac și necinstit și pe Care Pilat, cel din rînduiala ighemoniei noastre, nu știu pentru ce pricină, L-a omorît. Oare nu-ți este ție mai bine să te supui împăraților, care ocîrmuiesc împărăția Romei cu blîndețe?"

Sfîntul Pontie a răspuns: "Și eu mă minunez de tine, om care ai înțelegere, că ai venit întru atîta nebunie, încît nu vrei să cunoști pe Făcătorul cerului și al pămîntului, Care a sărăcit pentru a ta mîntuire! Acum îndrăznești a numi necinstit, pe Cel ce este cinstit de îngeri în ceruri și Care, pentru a noastră mîntuire, a voit a răbda răstignire de voie de la evrei și de la Pilat, iar nu de silă? O, de ai fi voit să te smerești unui Dumnezeu ca Acesta, îndată ți-ai fi înălțat mintea ta spre cer și ți-ai fi cunoscut rătăcirea ta, adică prăpastia cea întunecată în care zaci împreună cu zeii tăi, care sînt diavoli arătați. Iar stăpînii tăi, pe care tu îi numești îndreptători ai împărăției Romei, nu numai singuri vor merge în pierzare, închi-nîndu-se lemnelor și pietrelor, dar și pe poporul cel supus lor îl vor trage cu dînșii. Deci, să știți că, de veți petrece într-o necredință ca aceasta, vă veți duce din această viață cu moarte cumplită și în ziua înfricoșatei judecăți vă veți osîndi la veșnicile munci împreună cu zeii voștri".

Ighemonul, auzind acestea, s-a umplut de mînie și a strigat către slujitori, zicînd: "Gătiți toate cele de muncire, pieptenii, țepușele de fier, focul și toate celelalte cîte sînt, ca toți să vadă nebunia lui". Slujitorii au zis: "Toate sînt gata!" Ighemonul le-a grăit: "Atunci, întindeți-l dezbrăcat la chinuri, treceți-i trupul lui prin toate muncile și vom vedea dacă Dumnezeul lui îl va scoate pe el din mîinile noastre!" Sfîntul Pontie, fiind întins la muncire, a zis către ighemon: "Deși necredința ta a numit pe Dumnezeul meu neputincios, însă cred Stăpînului meu Iisus Hristos, că, prin puterea Lui, nimic nu va rămîne din muncile pe care tu vrei să le pui asupra mea, astfel că nici o durere nu va simți trupul meu". Atunci îndată, uneltele de muncire au căzut cu zgomot mare și s-au făcut bucăți și au căzut încă și slujitorii de frică, ca niște neînsu-flețiți. Sfîntul a zis cu bucurie către ighemon: "O, necredinciosule, cunoaște acum cel puțin, că Domnul meu poate să mîntuiască pe cei dreptcredincioși din ispite, iar pe voi cei păgîni, să vă dea focului cel veșnic în ziua judecății!"

Claudie ighemonul, mîniindu-se peste măsură, a zis către Anavie, prietenul său: "Preaînțeleptule bărbat, cînd am venit noi aici, s-au adus din munții Dalmatului doi urși foarte mari. Deci, poruncește să se gătească un loc și să-l dai pe acesta spre mîncarea acelor fiare. Gătindu-se locul după porunca ighemonului, au pus pe mucenic în mijloc, iar doi slujitori au dat pe acei urși asupra sfîntului ca să-l mănînce. Urșii, repezindu-se asupra hrănitorilor lor, i-

au mîncat, iar de sfînt nici nu au îndrăznit să se apropie. Atunci s-a ridicat din popor un glas mare, strigînd: "Unul este Dumnezeul creștinilor, în care crede Pontie!"

Ighemonul, tulburîndu-se mai mult de mînie și de mîndrie, a început a striga la slujitori să aducă lemne și vreascuri ca să ardă pe mucenic. Sfîntul a grăit către dînsul: "Ce vină ai aflat la mine, de vrei să mă arzi în foc? Pe tine singur te va pierde focul cel ne-stins. Însă Dumnezeul meu este puternic să mă păzească nevătămat de foc, precum de demult a păzit în cuptorul Babilonului pe cei trei tineri". Adunînd multe lemne, au pus pe sfîntul legat în mijloc, l-au împresurat cu lemne și cu vreascuri împrejur și i-au dat foc. Deci, toți socoteau că mucenicul va arde. Însă, după ce au ars toate acele lemne, au văzut pe sfîntul viu și întreg, nevătămat cît de puțin de foc, pentru că nu se atinsese nici de hainele lui. Apoi poporul a strigat iar, zicînd: "Mare este Dumnezeul creștinilor! Mare este Dumnezeul creștinilor!"

Atunci ighemonul s-a umplut de rușine, văzîndu-se biruit, și a zis către mucenic: "Pentru ce te mîndrești, ca și cînd ai fi biruit toate chinurile? Oare socotești că vei scăpa de muncile cele multe? Uite, cinstita capiște al lui Apolon este aproape, intră într-însa și jertfește!" Sfîntul a răspuns: "Eu, Domnului meu Iisus Hristos Îi aduc spre jertfă trupul meu, pe care l-am păzit pînă acum neîntinat de idoleștile întinăciuni, iar pe voi și pe împărații voștri, degrabă vă va ajunge răzbunarea dumnezeiască, că prigoniți cu nedreptate pe robii lui Hristos cei nevinovați".

Ighemonul a început a grăi către dînsul cu vicleșug, zicîndu-i: "Se cădea ca tu să ne fii nouă judecător, iar nu noi ție; pentru că tu ești din senatorii cei dintîi și nu știm ce fel de nădejde deșartă, de cinste și de bogății te cinstești?" Sfîntul Pontie a răspuns: "Cinstea lumii acesteia și bogățiile, sînt ca negura dimineții, care se vede cu ochii că acoperă pămîntul, munții și marea, iar cînd suflă vîntul îndată se ridică cu totul, ca și cum nu a fost; iar cinstea, bogăția și slava pe care eu o doresc, petrece în veci".

Sfîntul grăind acestea, evreii, care erau mulți în popor, au început a striga către ighemon, zicînd: "Ucide-l, ucide-l degrabă pe acest vrăjmaș!" Sfîntul mucenic, ridicîndu-și mîinile în sus a zis: "Dumnezeul meu, Îți mulțumesc că și evreii strigă împotriva mea, după asemănarea părinților lor, care strigau către Pilat împotriva lui Hristos: *Răstignește-L! Răstignește-L!* Atunci ighemonul l-a osîndit la moarte, zicînd: "Să-l duceți afară din cetate și să-l tăiați pe piatra care este aproape de rîu, iar trupul să-l aruncați în vale". Deci, s-a făcut după porunca muncitorului. Astfel, Sfîntul Mucenic Pontie și-a săvîrșit pătimirea sa pentru Hristos, tăindu-i-se capul cu sabia. Iar cinstitul lui trup s-a îngropat, în locul în care zăcea aruncat după tăiere, de către Valerie, cel de o vîrstă cu el și scriitorul pătimirii lui.

După aceasta, trecînd puțină vreme, s-au împlinit prooro-ceștile cuvinte ale mucenicului; pentru că Valerian, păgînul împărat al Romei, a fost prins în război de Sapor, împăratul Persiei, care îl batjocorea în toate zilele, pentru că de cîte ori Sapor voia să încalece pe calul său, se suia pe spatele și pe grumajii lui Valerian, ca pe o scară de picioare. Iar Galien, celălalt împărat al Romei, ducîndu-se în Mediolan, a fost ucis de ostașii săi. Ighemonul Claudie precum și Anavie, prietenul lui, s-au îndrăcit amîndoi în același ceas în care a fost tăiat capul mucenicului. Claudie și-a zdrobit limba cu dinții făcînd-o bucăți și scuipînd-o din necurata lui gură; iar ochii lui Anavie, ieșind din locul lor, atîrnau pe obraz. Apoi, după puțină vreme, amîndoi și-au dat sufletele muncindu-se cumplit de diavol. Atunci li s-a făcut frică închinătorilor de idoli și evreilor, care vedeau împlinirea cuvintelor Sfîntului Pontie, și mulți începură a cinsti mormîntul mucenicului.

Valerie, care a scris viața și pătimirea sfîntului, văzînd că nu încetează prigoana creștinilor, a găsit o corabie și a plecat în părțile Libiei, temîndu-se de mîinile chinuitorilor. Iar Sfîntul Mucenic Pontie, cu cinstitul său suflet, a intrat în bucuria Domnului său și Stăpînului nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh să-I fie cinste și slavă, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

16. PREACUVIOSUL PĂRINTELE NOSTRU IOAN CEL NOU DE LA NEAMȚ (HOZEVITUL)

(5 AUGUST)

Sfîntul Preacuviosul Părintele nostru Ioan cel Nou de la Neamț s-a născut la 23 iulie 1913, în satul Crăiniceni, comuna Horodiștea, din fostul județ Dorohoi, într-o familie de țărani foarte credincioși, anume Maxim și Ecaterina, fiind singurul copil la părinți. Din botez a primit numele de Ilie și se dovedea din pruncie un copil ales și binecuvîntat de Dumnezeu.

După șase luni de zile de la naștere, mama sa își dădu sufletul în mîinile Domnului, fiind o fire bolnăvicioasă, lăsînd copilul în grija bunicii sale, Maria. După doi ani moare și tatăl său în război, în toamna anului 1916, rămînînd copilul cu totul orfan, în grija rudelor apropiate.

Fericitul Ilie, avea acum tată în cer pe Dumnzeu, iar mamă duhovnicească avea Biserica și pe smerita sa bunică, Maria, văduvă, care l-a crescut și l-a ocrotit cu rugăciunea și dragostea ei pînă al vîrsta de zece ani.

Spuneau bătrînii din satul său natal că bunica își ducea zilnic nepotul să-l alăpteze la mamele tinere din apropiere și stătea lîngă el de veghe ziua și noaptea, pînă ce copilul a început să vorbească. Iar vara, cînd pleca la lucrul cîmpului, bătrîna punea copilul într-o traistă, îl așeza în spate, se însemna cu Sfînta Cruce, și se ducea la muncă, cu rugăciunea pe buze și cu lacrimi în ochi. Acolo îl adăpostea la umbra unui copac pînă la apusul soarelui. Apoi îl așeza iarăși în traistă și îl aducea acasă. După ce îl hrănea, îl culca lîngă sfintele icoane, iar ea se ostenea cu rugăciuni și metanii pînă noaptea tîrziu.

Primii ani de școală îi face în satul natal. Bunica lui îl punea seara să citească din sfintele cărți și-l învăța rugăciuni pe de rost. Odată l-a pus să citească despre patimile Domnului, iar ea plîngea și făcea metanii. Atunci copilul a întrebat-o: "Mamă, de ce plîngi așa mult cînd citesc patimile Domnului?" Bătrîna îi răspunse suspinînd: "Dragul meu, tu nu știi durerea din casa noastră! Nu sînt eu mama ta! Mama ta a murit cînd tu aveai numai șase luni, iar tatăl tău a murit în război, cînd erai de trei ani. Eu sînt bunica ta, iar bunicul tău s-a dus la Domnul de mult. Fiind văduvă, am făgăduit lui Dumnezeu să mă duc la mînăstire. Dar, văzînd că ai rămas orfan de părinți, am renunțat, ca să te cresc pe tine. De aceea plîng, că sînt bătrînă și după moartea mea vei rămîne singur și orfan pe lume. Dar să ai credință în Dumnezeu, să te rogi mereu, să iubești Biserica, să fugi de păcat și să-ți aduci aminte de noi care te-am crescut. De vei face așa, te va acoperi Maica Domnului și vei scăpa de multe primejdii. Eu nu-ți doresc altceva mai bun în viață, decît să ajungi preot și să slujești lui Hristos".

După moartea bunicii sale, în anul 1923, copilul este luat în grija unchiului său, Alecu Iacob, din Crăiniceni, care mai avea acasă șase copii. Între anii 1926-1932, tînărul Ilie urmează gimnaziul la Lipcani-Hotin și liceul la Cozmeni-Cernăuți, fiind cel mai bun elev din școală.

În vara anului 1932, rudele voiau să dea pe fericitul Ilie la facultatea de Teologie din Cernăuți, ca să-l facă preot, dar el, simțindu-se chemat de Dumnezeu la o viață mai înaltă, le-a spus: "Nu, eu vreau să mă fac călugăr!"; căci din pruncie era umbrit de harul Duhului Sfînt, fiind întru toate blînd ca un miel, smerit, tăcut, rîvnitor pentru cele sfinte și răbdător în ispitele cele dinlăuntru și cele din afară.

În anul următor, 1933, tînărul Ilie, avînd minte de bătrîn, pe cînd lucra la cîmp, se ruga cu lacrimi să-i descopere Dumnezeu mai arătat ce cale să urmeze. Deodată a auzit un glas de sus, zicînd: "Mînăstirea!" Din clipa aceea nu mai avea odihnă în suflet. Cerînd binecuvîntarea duhovnicului său, fericitul Ilie și-a luat cărțile sfinte, Crucea și icoana Maicii Domnului din casa natală, fiind în zi de Duminică și, călăuzit de Duhul Sfînt, a intrat în obștea Mînăstirii Neamț.

Starețul mînăstirii, Episcopul Nicodim, l-a primit cu multă dragoste și după ce l-a dus să se închine la icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului din biserica voievodală, i-a rînduit ascultare la infirmerie și la biblioteca mînăstirii, fiind foarte supus, sub povățuirea monahului Iov, un călugăr desăvîrșit.

Între anii 1934-1935, face serviciul militar la Dorohoi, ca infirmier, avînd multă milă de cei bolnavi și era iubit de toți. În toamna anului 1935 se reîntoarce în obștea Mînăstirii Neamț

și continuă aceeași ascultare de bibliotecar și îngrijitor la bolniță. Toți se foloseau de smerenia, de blîndețea și de dragostea lui și îl cinsteau ca pe un ales al lui Dumnezeu.

La 8 aprilie, 1936, în Miercurea Mare din Săptămîna Sfintelor Patimi, fericitul rasofor Ilie Iacob a fost tuns în îngerescul cin călugăresc de arhiereul Valerie Moglan, noul stareț al marii lavre, împreună cu alți zece frați, primind în călugărie numele Sfîntului Ioan Botezătorul. Amîndoi marii prooroci, Ilie și Ioan, începători ai vieții pustnicești din Vechiul și Noul Testament, aveau să-i fie dascăli, părinți și rugători ai nevoinței lui călugărești. Amîndoi îl îndemnau să le urmeze viața, postul, rugăciunea și fecioria și îi amin-teau de Țara Sfîntă și de marii sihaștri de pe Valea Iordanului.

Dorind o viață duhovnicească mai desăvîrșită și arzînd cu inima pentru Hristos și pentru Țara Sfîntă unde S-a născut, a pătimit și a înviat Domnul, fericitul monah Ioan Iacob s-a împăr-tășit cu dumnezeieștile Taine, a sărutat icoana Maicii Domnului din biserică, și-a cerut iertare și binecuvîntare de la stareț și de la toți, și a plecat definitiv în Țara Sfîntă, în toamna anului 1936, împreună cu alți doi monahi din lavră, Claudie și Damaschin.

După ce se închină la toate sfintele locuri și sărută Golgota mîntuirii și Mormîntul Domnului, cei trei călugări se retrag să ierneze în obștea Mînăstirii Sfîntul Sava din pustiul Iordanului. Apoi însoțitorii săi întorcîndu-se la Mînăstirea Neamț, Cuviosul Ioan se nevoiește în continuare în Mînăstirea Sfîntul Sava de lîngă Betleem timp de zece ani, răbdînd grele ispite, boli și încercări de la oameni și de la diavoli.

Prima ascultare în obștea Sfîntul Sava a fost cea de paracli-sier. Cuviosul Ioan avea mare evlavie pentru biserică și pentru toate sfintele slujbe. Apoi făcea prescuri, menținea curățenia, suna clopotul de slujbă și păstra o atmosferă de iubire, de smerenie și milă față de toți.

Avea încă și ascultarea de infirmier al mînăstirii și îngrijea cu dragoste, atît pe călugării bătrîni și bolnavi, cît și pe numeroșii arabi și beduini bolnavi sau răniți în război, care erau aduși la infirmeria mînăstirii. Pentru aceasta îl iubeau și-l căutau atît unii cît și alții, și mai ales duhovnicul lui, ieroschimonahul Sava, un mare povățuitor de suflete, macedonean, care știa limba română și mărturisea pe toți călugării români nevoitori în Țara Sfîntă. Astfel, ziua era în slujba obștii și a bolnavilor, iar noaptea lua parte la sfintele slujbe din biserică, se nevoia singur în chilie cu multe rugăciuni de taină, cu metanii, lacrimi și citiri din scrierile Sfinților Părinți și mai ales din Sfînta Evanghelie și îngrijea marea bibliotecă a mînăstirii. Cunoscînd bine limba greacă, traducea unele pagini alese patristice, din care se hrănea atît pe sine, cît și pe cei ce veneau la el. Avea încă și darul scrierii de învățături și de versuri duhovnicești, cu caracter moral, pe care le trimitea fraților săi din Țara Sfîntă, sau le dădea pelerinilor români care veneau spre închinare la Mormîntul Domnului.

Între anii 1939-1940 fericitul sihastru Ioan Iacob s-a nevoit cu un ucenic român în pustiul Țumran și într-o peșteră aproape de Marea Moartă. Aici a cunoscut pe monahul Ioanichie Pîrîială, care apoi i-a rămas ucenic credincios pînă la obștescul sfîrșit. Aici obișnuia să se roage noaptea singur în pustiul Iordanului cu mîinile și inima înălțate la cer, hrănindu-se doar cu pesmeți și puține fructe, și răbdînd multe ispite de la diavoli.

Între anii 1940-1941, Cuviosul Ioan a stat cu mai mulți călugări din Țara Sfîntă într-un lagăr pe Muntele Măslinilor, din cauza războiului, suferind grele ispite și boală. Apoi, fiind eliberat, se reîntoarce la Mînăstirea Sfîntul Sava și continuă aceleași ascultări și aceeași nevoință pînă în anul 1947, cînd este hirotonit diacon, la 13 mai, în Biserica Sfîntului Mormînt,

cu aprobarea Patriarhului Nicodim al României, la recomandarea Arhiman-dritului Victorin Ursache, superiorul Căminului Românesc din Ierusalim. În același an, Cuviosul Ioan Iacob este hirotonit preot la Mormîntul Domnului, de Mitropolitul Irinarh, și este numit de Patriarhia Română egumen la Schitul românesc "Sfîntul Ioan Botezătorul" de pe Valea Iordanului, aproape de locul unde S-a botezat Domnul nostru Iisus Hristos.

Timp de cinci ani cît a dus această ascultare, Cuviosul Ioan Iacob a săvîrșit zilnic toate sfintele slujbe în limba română, a scris numeroase pagini patristice de învățătură pentru călugări și pelerini, a compus un bogat volum de versuri duhovnicești, a înnoit chiliile și biserica schitului și, mai ales, viața duhovnicească, ostenindu-se mult pentru primirea pelerinilor din țară, pe care îi spovedea, îi împărtășea și le dădea sfaturi mîntuitoare de suflet. Noaptea, însă, se nevoia singur, neștiut de nimeni, fie în chilie, fie ieșiea să se roage pe Valea Iordanului, încercînd să urmeze după putere Cuvioasei Maria Egipteanca. Singurul său ucenic statornic era monahul Ioanichie, precum și cîteva maici romănce bătrîne: Melania, Natalia, Galinia, Casiana și Magdalena, care îi erau fiice duhovnicești și se aflau sub ascultarea sa.

În luna noiembrie, 1952, Cuviosul Ioan Sihastrul se retrage din ascultarea de egumen și, împreună cu ucenicul său Ioanichie, intră în obștea Mînăstirii Sfîntul Gheorghe Hozevitul, din pustiul Hozeva, pe valea pîrîului Cherit (Horat), cîțiva km mai sus de Ierihon.

Din vara anului 1953, fericitul Ioan se așează cu ucenicul său într-o peșteră din apropiere, numită "Chilia Sfintei Ana", unde, după tradiție, se ruga Sfînta Ana lui Dumnezeu să-i dăruiască o fiică - pe Maica Domnului. Alături de el, într-o altă peșteră se nevoia un monah cipriot, anume Pavel.

Aici s-a nevoit Sfîntul Ioan Sihastrul cu ucenicul său timp de șapte ani de zile, ostenindu-se cu aspre nevoințe, în rugăciuni neîncetate, în privegheri de toată noaptea, în postiri îndelungate, în lacrimi neștiute, în cugetări și în doriri duhovnicești, răbdînd tot felul de ispite, suferințe, lipsuri, lupte cu diavolii și străinătate desăvîrșită, aprinzîndu-se cu multă rîvnă pentru iubitul său Mire, Iisus Hristos, și slăvind pe Dumnzeu Cel în Treime lăudat.

La peșteră nu primea pe nimeni, căci și urcușul pînă sus se făcea greu pe o scară înaltă, comunicînd cu cei ce veneau, mai ales prin rugăciune, prin unele scrieri sfinte și prin ucenicul său. În sărbători mari și în posturi, Sfîntul Ioan săvîrșea Dumnezeiasca Liturghie în paraclisul peșterii Sfînta Ana și se împărtășeau amîndoi cu Trupul și Sîngele lui Hristos, mulțumind lui Dumnezeu pentru toate. Iar în timpul zilei, în clipe de răgaz, ieșea în gura peșterii, la lumină, scria versuri religioase și traducea pagini patristice din limba greacă. Mîncarea lui era o dată pe zi, pesmeți, măsline, smochine și apă, iar noaptea dormea cîteva ore, pe o scîndură, avînd o piatră drept pernă.

În vara anului 1960, Cuviosul Ioan se simțea tare bolnav, dar suferea toate cu multă răbdare, că niciodată nu se tînguia de suferința lui, ci tăcea mult și se ruga neîncetat cu rugăciunea inimii. Apoi ținea cu tărie la dreapta credință, la Tradiție și la Sfintele Canoane, avînd mintea totdeauna ațintită la Iisus Hristos răstignit pe Golgota. Simțindu-și aproape sfîrșitul vieții, miercuri, 4 august, s-a împărtășit cu Sfintele Taine, iar joi dimineață la orele 5 și-a dat sufletul în mîinile lui Hristos, fiind în vîrstă de 47 de ani.

Spunea ucenicul lui că Sfîntul Ioan știa mai dinainte data sfîr-șitului său, pe care și-o însemnase pe perete. Cu puțin înainte de a-și da duhul, s-a ridicat puțin și a binecuvîntat în trei

părți, spunînd ceva în taină. Ucenicul, mirîndu-se de aceasta, zicea că Sfîntul Ioan a binecuvîntat pe îngerii și sfinții care au venit să-i ia sufletul.

După trei zile, adică sîmbătă, 7 august, la orele 10, a venit arhimandritul Amfilohie, egumenul Mînăstirii Sfîntul Gheorghe Hozevitul, însoțit de cîțiva călugări și cu pustnicii care sihăstreau în peșterile din pustiul Ruva, pentru înmormîntare, urcîndu-se pe scară în peșteră, și au început slujba prohodului. Atunci au venit din pustie multe păsări, cărora Cuviosul Ioan le dădea zilnic pesmeți să mănînce. Acum însă nu veniseră să primească hrană, ci erau trimise de Dumnezeu spre cinstirea cuviosului, ca să-l petreacă spre mormînt.

Despre aceasta, însuși egumenul Amfilohie spunea: "Păsările ne incomodau în timpul slujbei. Zburau pe capetele noastre, ne-au stins lumînările, ne-au închis cărțile; băteau din aripi deasupra trupului cuviosului, se așezau și pe el; pe cap, pe piept, pe picioare și fiecare glăsuiau după felul ei. Ele nu voiau mîncare, ci pe părintele lor, pe binefăcătorul lor pe care îl pierduseră".

Toți cei de față la înmormîntare au considerat aceasta o minune pentru sfințenia vieții Cuviosului Ioan. Apoi a fost înmor-mîntat în aceeași peșteră alături de mormintele înaintașilor săi.

Timp de douăzeci de ani mormîntul Sfîntului Ioan era îngrijit în peșteră de ucenicul său, monahul Ioanichie.

Între timp pustnicul Pavel, ce se nevoia aproape de dînsul, plecînd misionar în America, după mulți ani, dorea să-l vadă. Într-o noapte l-a visat pe Cuviosul Ioan, care i-a spus: "Dacă vrei să mă vezi, vino la peștera Sfînta Ana, din pustiul Hozeva și mă vei vedea".

La începutul lunii august, 1980, îndemnat de Duhul Sfînt, ieromonahul Pavel a venit în Țara Sfîntă cu un grup de pelerini și dorea să-l vadă pe Cuviosul Ioan. Dar, auzind că este răposat de 20 de ani, s-a dus la peștera Sfînta Ana să se închine la mormîntul lui, cu binecuvîntarea egumenului Amfilohie. Apoi, dorind să-i sărute osemintele, după multă stăruință, cu voia lui Dumnezeu, a primit îngăduință să-i deschidă mormîntul. Și, ridicînd capacul, a ieșit un miros cu bună mireasmă, iar trupul său împreună cu îmbrăcămintea se aflau cu totul întregi și binecuvîntate.

Aceasta a fost o mare minune a zilelor noastre, care s-a petrecut la 8 august, 1980.

Cu binecuvîntarea Patriarhiei Ierusalimului, egumenul Amfilohie i-a pregătit raclă sculptată în lemn de chiparos, pe care împodobind-o, au fost așezate în ea cu mare cinste moaștele Cuviosului Ioan, și, la 15 august, 1980, l-au dus în procesiune împreună cu cîțiva arhierei de la Patriarhia ortodoxă din Ierusalim și cu mii de pelerini, care veniseră la praznicul Adormirii Maicii Domnului, hramul Mînăstirii Sfîntul Gheorghe Hozevitul. Racla cu sfintele moaște a fost depusă în biserica cu hramul Sfîntul Ștefan din incintă, unde se află și alte sfinte moaște.

Din acea zi, vin numeroși pelerini ortodocși și chiar catolici și se închină la moaștele Cuviosului, cerîndu-i ajutorul, dintre care mulți primesc sănătate și cele de folos.

Această strămutare a moaștelor Sfîntului Ioan s-a făcut cu binecuvîntarea patriarhului Benedict al Ierusalimului, fiind cinstit de toți ortodocșii ca sfînt, mai ales în România, Grecia, Cipru și Țara Sfîntă.

Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, luînd în considerare sfințenia vieții lui și văzînd cinstitele sale moaște ce se păstrează nestricate cu darul lui Dumnezeu, l-a canonizat ca sfînt pe Cuviosul Ioan Iacob, la data de 20-21 iunie, 1992, sub numele de "Sfîntul Ioan cel Nou de la Neamț (Hozevitul)", fixîndu-i-se zi de prăznuire, 5 august, data mutării sale la cele veșnice.

Cu ale lui sfinte rugăciuni, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne pe noi. Amin.

17. CUVÎNT LA SCHIMBAREA LA FAȚĂ A DOMNULUI NOSTRU IISUS HRISTOS
(6 AUGUST)

Domnul nostru Iisus Hristos, în anul treizeci și trei al nașterii Sale și în al treilea an, cel de pe urmă al propovăduirii sale, apropiindu-se spre patima cea de bună voie pentru mîntuirea noastră, s-a dus în laturile Cezareei lui Filip, după cuvintele pe care i le-a zis Petru: *Tu ești Hristos Fiul Dumnezeului celui viu...*, și acolo a început a spune ucenicilor Săi că I se cade să meargă în Ierusalim, să pătimească mult de la bătrîni, de la arhierei și de la cărturari, și să fie ucis. Din această pricină El a văzut pe ucenicii Săi mîhnindu-se, dar mai ales pe Petru, care Îl oprea pe El, zicîndu-I: "Doamne, să-Ți fie milă de Tine și nu-Ți fă Ție aceasta". Atunci, ridicîndu-le mîhnirea sufletelor lor, a făgăduit unora dintre dînșii că, după puține zile, are să le arate lor slava Sa, zicînd: "Sînt unii dintre cei care stau aici și care nu vor gusta moarte, pînă ce nu vor vedea pe Fiul Omului stînd întru slava Împărăției Lui".

Deci, trecînd șase zile de la ziua aceea în care a grăit aceste cuvinte, Domnul a plecat din latura Cezareei lui Filip, în hotarele Galileei și a venit la Muntele Taborului, care este în Galileea, venind după el ucenicii și mult popor. Dar de vreme ce obiceiul Domnului nostru Iisus Hristos era ca rugăciunile cele către Dumnezeu Tatăl să le facă singur, îndeosebi de ucenicii Săi, de aceea a lăsat sub munte poporul și pe ucenicii Săi și a luat numai pe trei din ei: pe Petru, pe Iacov și pe Ioan, și s-a suit cu dînșii în munte să se roage.

Acolo, depărtîndu-se puțin de cei trei ucenici la un loc înalt, se ruga; iar cei trei ucenici, ostenindu-se, pe de o parte de suirea muntelui înalt, iar pe de alta, de lungimea rugăciunii, au adormit, precum zice evanghelistul Luca: *Iar Petru și cei ce erau cu dînsul, se îngreuiaseră de somn.* Deci, dormind ei, Iisus Hristos S-a schimbat la față, strălucind cu slava dumnezeirii Sale și, din porunca Lui, I-au stat înainte doi prooroci, Moise și Ilie, care grăiau cu Dînsul despre ieșirea Lui din trup și despre ceea ce avea să se săvîrșească în Ierusalim. Din această pricină, apostolii, deșteptîndu-se, au văzut slava Lui cea negrăită, fața cea luminoasă ca soarele, hainele Lui albe ca zăpada și doi bărbați stînd și grăind cu dînsul întru slava aceea, și s-au înspăimîntat; și au cunoscut - Duhul Sfînt descoperindu-le lor -, pe bărbații aceea că erau Moise și Ilie, și au

înțeles vorba lor pentru patima lui Hristos cea de bună voie. Deci, stăteau cu cutremur, ascultînd cele ce se grăia.

Îndulcindu-se de vederea slavei celei dumnezeiești, pe care au văzut-o pe cît putea să îngăduie vederea ochilor trupești, atît le-a arătat lor și Domnul, pe cît putea firea omenească. Căci este cu neputință omului muritor să vadă dumnezeirea cea fără de moarte și nevăzută, precum de mult Moise, care se ruga Lui, *să-i arate slava feței Sale celei dumnezeiești în vederea ochilor*. Dumnezeu i-a răspuns: *Omul nu poate vedea fața Mea și să fie viu*. Deci, sfîrșindu-se vorbirea lui Hristos cu Moise și Ilie și ducerea lor cunoscîndu-se prin duh de către apostoli, i-a fost jale lui Petru, că proorocii vor să se ducă de la vederea lor. Ei doreau neîncetat acea slavă a lui Hristos, ca să se îndulcească de vederea sfinților prooroci. Deci, Petru a luat îndrăzneală și a zis: *Doamne, bine este nouă să fim aici și să facem trei colibe: una Ție, una lui Moise și una lui Ilie*. Acestea grăindu-le Petru, un nor luminos, care a pus înaintea lui Hristos pe amîndoi proorocii, tot același nor, prin voia Lui cea dumnezeiască, vrînd să-i ia pe dînșii și să ducă pe fiecare la locul său, a umbrit pe apostoli, înconjurînd vîrful muntelui aceluia. Atunci apostolii mai mult s-au temut, căci, apropiindu-se de Hristos, au intrat în nor, și întru acel ceas s-a auzit glas din nor, zicînd: *Acesta este Fiul Meu cel iubit întru Care bine am voit, pe Acesta să-L ascultați!* Un glas ca acesta venind de sus, de spaima cea mare n-a mai rămas putere în apostoli, pentru că s-au temut foarte mult și au căzut cu fețele la pămînt. Deci, căzînd ei, slava Domnului s-a luat de la vederea lor și proorocii s-au dus la locurile lor; iar Domnul, apropiindu-Se, S-a atins de ucenicii care zăceau la pămînt, zicîndu-le: *Sculați-vă și nu vă temeți!* Ucenicii, ridicîndu-și ochii, nu au văzut pe nimeni decît numai pe Iisus Hristos singur.

Pogorîndu-se ei din munte, Domnul le-a poruncit ucenicilor să nu spună nimănui despre vedenia aceea, pînă ce, după primirea patimilor și a morții, va învia a treia zi din mormînt. Deci dînșii au tăcut și întru acele zile nu au spus nimănui nimic din cele ce au văzut.

18. POMENIREA CUVIOSULUI MUCENIC DOMETIE PERSUL CU UCENICII SĂI
(7 AUGUST)

(7 august)

Acest cuvios a trăit pe vremea marelui împărat Constantin și era de neam pers. El s-a povățuit la credința creştinească de un oarecare creştin, Uar. Astfel și-a lăsat părinteasca păgînătate și rudeniile, a mers la hotarele greceşti, în cetatea care se numea Nisibe și, intrînd într-o mînăstire, a primit Sfîntul Botez și, îmbrăcîndu-se în chipul monahicesc, a petrecut în toată nevoința pustniceștii vieți. Dar prin zavistia și asupririle diavolului viclean, urîndu-se de monahii ce erau acolo, a fugit și a mers în mînăstirea Sfinților Mucenici Serghie și Vah, în cetatea lui Teodosie, ce urma vieții arhimandritului Nurvel, despre care se spune că 60 de ani n-a gustat fiertură și dormea foarte puțin, stînd rezemat în toiagul său.

De acel arhimandrit s-a hirotonit diacon, Cuviosul Dometie, iar cînd s-a înștiințat că arhiereul voiește să-l silească la preoție, s-a dus de acolo și s-a suit într-un munte pustiu, unde viețuia întru Dumnezeu, suferind arșița, frigul și toate schimbările văzduhului.

Apoi, intrînd într-o peșteră, petrecea acolo săvîrșind multe minuni în numele lui Hristos, pentru că dădea tămăduiri celor ce veneau la dînsul și îi aducea de la înșelăciunea idolească la credința în Hristos. Cînd a mers acolo Iulian, lepădatul de Dumnezeu, înștiințîndu-se de cele ce făcea sfîntul, a poruncit să-l omoare cu pietre. Ducîndu-se trimișii, au aflat pe sfîntul părinte cu cei doi ucenici ai lui făcîndu-și cîntarea cuviincioasă a ceasului al treilea, și, năvălind asupra lor, i-au omorît cu pietre.

Astfel și-a săvîrșit alergarea cea plăcută lui Dumnezeu Cuviosul Dometie, împreună cu cei doi ucenici ai lui.

19. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI MARIN OSTAȘUL ȘI ASTERIE SENATORUL
(7 AUGUST)

Pe vremea împărăției lui Valerian și a fiului său, Gal, era în Roma un bărbat oarecare, cinstit și bun, cu numele de Asterie, de neam bun și slăvit în bogăție. El era iubit de împărați și era de credință creștină. Cu toate că în vremea aceea erau cumplite prigoniri împotriva creștinilor, el își păzea buna sa credință fără prihană. Credința lui cea în Hristos a fost arătată astfel:

Pe cînd era în părțile Palestinei, i s-a întîmplat de a mers în cetatea ce se numea Cezareea lui Filip, pe care fenicienii o numesc Panead. În această cetate locuiau o mulțime de închinători păgîni, care aveau obiceiul de a săvîrși necurate prăznuiri lîngă izvorul ce curgea din muntele Paneas, de unde se zice că izvorăște rîul Iordanului. În acea prăznuire, jertfa care se punea diavolului se făcea nevăzută, pentru că diavolul care petrecea acolo, răpea jertfa și o făcea nevăzută. Acele popoare orbite cu rătăcirea, considerau înșelăciunea diavolească ca o mare minune și o preamăreau.

Pe Asterie, robul lui Hristos, fiind acolo și văzînd prăznuirea diavolească ce o făceau păgînii, l-a durut inima pentru rătăcirea și orbirea cea sufletească a poporului înșelat. Deci, ridicîndu-și ochii spre cer și înălțînd mîinile, s-a rugat cu credință către Hristos Dumnezeu, ca să izgonească de acolo pe diavolul care înșela pe oameni. Îndată diavolul a fost izgonit cu puterea lui Dumnezeu și a încetat acea înșelătoare minune drăcească; pentru că se vedea de atunci acea jertfă la arătarea tuturor, iar nu precum se obișnuia mai întîi și se făcea nevăzută. Încetînd acea minune, a încetat și prăznuirea, și de atunci popoarele au început a nu se mai aduna acolo.

Astfel, credința și rugăciunea Sfîntului Asterie a curățat locul acela de spurcăciunile diavolești. El a fost rînduit a pătimi pentru Hristos în cealaltă Cezaree, care se numea Cezareea Palestinei. Acolo era un ostaș cu numele Marin, de neam bun, cinstit și bogat, iar mai cinstit cu credința în Hristos și mai bogat cu faptele cele bune. Acesta a fost chemat de ostașii săi la cinstita treaptă de sutaș, deoarece acel loc era liber, după sfîrșitul sutașului ce fusese. Cînd Marin era să ia dregătoria aceea, altul dorea acea dregătorie, vrînd s-o cîștige pentru el. Deci, acela s-a apropiat de judecător, care se numea Axeos, și a pîrît pe Marin că este creștin și nu voiește să aducă jertfă zeilor și chipurilor împărătești, zicînd că nu se cuvine unuia ca acela, după legea romanilor, ca să fie ridicat la treapta de sutaș. Atunci judecătorul, chemînd pe Marin,

îndată l-a întrebat de credința lui. El i-a spus că este creștin, iar judecătorul i-a dat vreme de trei ceasuri, să se gîndească și să-și aleagă, ori viața, ori moartea, pentru că aceste două îi punea înainte, sau să aducă jertfa cea necurată și să fie viu, sau să moară pentru Hristos.

În vremea aceea, episcopul Teotecn al acelei cetăți, apropiindu-se de mărturisitorul lui Hristos, l-a luat de mînă și l-a dus în biserică, vorbind cu el cele folositoare. Ducîndu-l în altar, i-a arătat Sfînta Evanghelie. Arătînd cu mîna spre acea carte și spre sabia cea ostășească, cu care Marin era încins, i-a zis: "O, bunule bărbat, alege-ți unul din aceste două lucruri, sau să porți această sabie și să te lupți pentru împăratul cel pămîntesc și vremelnic, iar după moarte să pieri pentru vecie, sau să te lupți pentru Împăratul cel ceresc și pentru preasfînt numele Lui cel scris în această carte, să-ți pui sufletul și să împărățești cu Dînsul în viața cea fără de moarte, în vecii cei fără de sfîrșit".

Sfîntul Marin, îndată întinzîndu-și dreapta spre Sfînta Evanghelie și sărutînd-o cu dragoste, i-a zis că este gata să moară pentru Hristos. Episcopul i-a zis: "Lipește-te de Dumnezeu, lipeș-te-te cu tot sufletul și, întărindu-te cu puterea Lui, pătimește pentru Hristos pe Care L-ai ales". Apoi l-a liberat, zicîndu-i: "Mergi cu pace!" Ducîndu-se Sfîntul Marin din biserică, propovăduitorul care stătea lîngă ușile curților, a început a chema pe Marin, căci trecuseră trei ceasuri. Mergînd Sfîntul Marin, a stat înaintea judecătorului mai cu îndrăzneală ca întîi și s-a mărturisit că este creștin. Înaintea judecătorului, el preamărea cu glas mare numele lui Iisus Hristos și ocăra păgînătatea idolească, iar judecătorul l-a osîndit la moarte. Deci, scoțîndu-l afară din cetate, i-a tăiat capul.

În vremea tăierii lui, stătea acolo înainte Sfîntul Asterie, care, din rînduiala lui Dumnezeu, venise la vreme în cetatea aceea. Văzînd sfîrșitul cel mucenicesc al Sfîntului Marin, a dezbrăcat haina lui cea de mult preț și, întinzînd-o pe pămînt, a luat cinstitul trup și cap al mucenicului, le-a învelit cu acea haină și le-a ridicat pe umerii săi și, ducîndu-le, le-a îngropat cu cinste. Pentru aceea, singur s-a învrednicit cununii mucenicești, căci păgînii, prinzîndu-l, i-au tăiat cu sabia cinstitul lui cap, și a stat înaintea lui Hristos, Împăratul ceresc, în cetele sfinților mucenici împreună cu Sfîntul Marin. Acestea au fost pe vremea împărăției lui Galien, care, după pierderea tatălui său, Valerian, împărățea singur. Căci tatăl lui, pentru vărsarea sîngelui creștinesc, a fost pedepsit de mînia lui Dumnezeu, adică a fost dat în robia lui Savorie, împăratul Persiei, care biruise pe romani; și Valerian, fiind prins viu, a fost dus în Persia, unde slujea ca scară, sub picioarele lui Savorie, cînd încăleca pe cal. El nu putea deloc să se răscumpere din robia și din batjocorirea aceluia, pentru că Savorie nu voia pentru el nici vistieriile cele mari, îndestulîndu-se cu slava aceea, căci călca pe spatele și pe grumajii împăratului Romei. Astfel, împăratul Persiei, batjocorind multă vreme pe Valerian, a poruncit, spre mai mare ocară, ca înaintea poporului să jupoaie de pe el pielea, și apoi să-i presare sare pe corp. Deci, rău a pierit acel om rău, începîndu-și veșnicile sale munci încă din această viață.

De această pierzare a tatălui său înfricoșîndu-se Galien și cunoscînd că aceea este o dumnezeiască răsplătire pentru vărsarea sîngelui creștinesc, ce s-a făcut fără cruțare, a dat poruncă prin toate părțile stăpînirii Romei să înceteze prigonirea împotriva creștinilor, iar episcopii să-și îndrepteze bisericile cu libertate. Dar acești Sfinți Mucenici, Marin și Asterie, au fost munciți pentru Hristos mai-nainte de a veni acea poruncă în Cezareea Palestinei și astfel au intrat în bucuria Domnului lor și a Stăpînului nostru Iisus Hristos, Care împărățește împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh. Amin.

20. CUVIOSUL OR MONAHUL
(7 AUGUST)

În Tebaida Egiptului, care este în hotar cu Etiopia, era între monahi un bărbat cu numele Or, părinte al multor mînăstiri. Acest cuvios avea sub stăpînirea lui ca la o mie de frați, care purtau rînduiala marelui chip monahicesc. El era de nouăzeci de ani, avea barba lungă, împodobit cu căruntețe, luminos la față și la căutătură, cinstit și prea cuviincios chiar din vedere, ca și cum avea ceva mai presus de firea omenească. El a viețuit mai întîi multă vreme singur în pustia cea mai depărtată, ostenindu-se în nevoințele pustnicești.

Apoi, cu porunca lui Dumnezeu, mutîndu-se aproape de cetate, a făcut o mînăstire și o dumbravă cu tot felul de copaci sădiți cu mîinile sale, unde, mai înainte de venirea lui, nu era nici un fel de copac. El a sădit dumbrava aceea, pentru ca frații, pe care începuse ai aduna acolo, să nu aibă nevoie să umble departe pentru lemne; căci se îngrijeau nu numai pentru mîntuirea lor sufletească, dar și pentru cele ce sînt de trebuință vieții, ca să nu fie lipsiți întru nimic.

Mai înainte, cînd viețuia singur în pustia cea mai depărtată, mînca buruieni și rădăcini din pustie, și i se părea că acelea sînt foarte dulci. Apă bea cînd găsea și astfel petrecea în neîncetate rugăciuni, în toate zilele și nopțile. Ajungînd el la adînci bătrîneți, i s-a arătat îngerul Domnului în vis, zicîndu-i: "Vei fi mare între străini, de vreme ce mult popor ți se va încredința, și multe mii de oameni vei povățui la calea mîntuirii. Deci, pe cît de mulți vei cîștiga în această viață spre mîntuire, pe atît în ceea ce va să fie vei lua răsplătire mare. Nu te îndoi, gîndind la nevoia trupului, pentru că nimic nu-ți va lipsi din cele ce sînt de trebuință vieții omenești, căci toate le vei avea, cîte vei cere de la Dumnezeu!"

Stărețul, auzind acestea de la înger, s-a apropiat de locuințele omenești. Deci, făcîndu-și mai întîi o chilie mică și sădind verdețuri, a început a viețui, hrănindu-se numai cu verdețurile, dar și din ele mînca puțin; pentru că de multe ori mînca numai o dată pe săptămînă. Mai înainte nu știa a citi cărți, dar, cînd a venit din pustia cea depărtată la locurile cele mai apropiate, i s-a dat lui acel dar de la Dumnezeu, ca să înțeleagă Scripturile. Cînd frații îi aduceau vreo carte, el, deschizînd-o, începea a citi, ca și cum ar fi învățat-o de demult. El a luat stăpînire asupra diavolilor, căci mulți din cei îndrăciți erau aduși la dînsul. Aceia cu strigare mare spuneau acele lucruri plăcute lui Dumnezeu, pe care cuviosul le făcea în taină. Multe tămăduiri făcea el cu darul lui Hristos cel dat lui de sus.

Deci, mulți au început a veni la dînsul, și în puțină vreme s-a făcut mare adunare de monahi, cărora el le era povățuitor și învățător. Obiceiul lui era ca să nu guste mai înainte hrană trupească, ci mai întîi se împărtășea cu cea duhovnicească; căci se împărtășea cu dumnezeieștile Taine ale Preacuratului Trup și Sînge al lui Hristos, apoi mergea la masă. El totdeauna învăța pe frați cu cuvinte insuflate de Dumnezeu și cu povestiri folositoare de suflet.

Odată a povestit aceasta spre folosul fraților: "Am văzut în pustie un bărbat, care trei ani n-a gustat nimic din cele pămîntești, pentru că îngerul Domnului îi dădea lui, a treia zi hrană cerească; nu numai mîncare, dar și băutură". Și iarăși: "Știu pe un om ca acela între monahi, la care au venit diavolii în asemănare de ostași îngerești, arătîndu-i o caretă de foc, ca și cum venea un împărat cu slavă. Deci împăratul acela pe care îl vedea acest monah, zicea: "O, omule, toate

bunătățile le-ai împlinit. De acum ți se cade ție să te închini mie și eu, ca pe Ilie, te voi lua cu căruța de foc și te voi înălța din cele de aici". Monahul acela, auzind niște cuvinte ca acestea, a socotit în mintea sa: "Ce este aceasta? Eu în toate zilele mă închin Mîntuitorului meu, care este Împăratul meu, și el, de ar fi fost Împăratul, nu iar fi trebuit de la mine această închinăciune ce-mi cere, știindu-mă pe mine că totdeauna mă închin Lui". Apoi a răspuns către cel ce se vedea: "Eu am pe Împăratul meu, Căruia mă închin neîncetat în toate zilele. Dar tu nu ești Împăratul meu!" "Și îndată s-au stins toți diavolii cu împăratul lor și cu căruța cea de foc.

Cuviosul Or le spunea acestea la frați, ca și cum povestea de un altul, însă mulți dintre ei știau bine că însuși el a fost acela căruia i s-au întîmplat acestea. Acest cuvios părinte era foarte iubitor și milostiv către toți. Cînd venea vreun frate la el, ca să viețuiască împreună, aceluia îi zidea chilie într-o zi. Căci, chemînd pe frați, se apuca de lucru și toți îi ajutau cu osîrdie: unii îi aduceau pietre, alții, pămînt și apă, iar alții, lemne. Astfel, spre seară săvîrșea chilia, pe care dînd-o fratelui cel venit, îndată de toate trebuințele vieții îi făcea lui îndestulare; pentru că Dumnezeu trimitea plăcutului Său din toate cîte îi trebuiau.

Despre acest cuvios părinte se mai povestește și aceasta. Fiind el odată numai cu un ucenic și sosind prealuminatul praznic al Învierii celei de a treia zi a lui Hristos, i-a zis ucenicul său: "Părin-te, știi că astăzi sînt Paștile și ni se cade și nouă să-l prăznuim, precum îl prăznuiesc toți?" Grăit-a starețul: "Așa este, fiule. Eu am uitat că astăzi sînt Paștile!" Apoi, ieșind din chilie, a stat afară, întinzîndu-și mîinile în sus, stînd așa trei zile nemișcat, avîndu-și toată mintea ridicată spre Dumnezeu. Iar după a treia zi, venind la ucenic, i-a zis: "Iată, fiule, după puterea mea am prăznuit și eu Paștile!" Ucenicul i-a zis: "De ce ai făcut aceasta, părinte?" Stare-țul a zis: "Fiule, acesta este praznicul și Paștile monahului, ca mintea lui să umble pe lîngă gîlcevile lumii acesteia, ca și Israel prin mare cu picioare neudate și să se unească cu Dumnezeu". Apoi a mai grăit și aceasta către ucenicul său: "Monahul care fuge de lucrurile cele văzute, se apropie de Dumnezeul cel nematerialnic; iar cel ce își adună lucruri, se deosebește de cel nematerialnic".

Cînd Cuviosul Or s-a făcut părinte al multor frați, vedea cu mai înainte-vedere viața fiecăruia și chiar lucrarea cea în taină făcută. Într-o vreme, un oarecare frate străin și mincinos, venind la cuviosul, și-a ascuns hainele sale și, fiind jumătate gol, cerea de la dînsul îmbrăcăminte. Însă părintele îndată înaintea tuturor i-a vădit minciuna lui, iar hainele cele ascunse le-a pus de față; deci, li s-a făcut frică tuturor fraților pentru aceea, căci cele nevăzute și tăinu-ite le știa părintele cel mai înainte-văzător, și nimeni nu îndrăznea să mintă cu ceva înaintea lui sau să facă ceva necuvios undeva, că toate îi erau descoperite lui de Dumnezeu. Dar nu numai din monahi, ci și din oamenii cei mirenești, pe mulți i-a povățuit la calea cea adevărată a mîntuirii.

El s-a mutat către Domnul în cereștile locașuri, și s-a rînduit în ceata cuvioșilor celor mari, care stau înaintea scaunului Tatălui, al Fiului și al Sfîntului Duh, al unui Dumnezeu în Treime, Căruia I se cuvine slava în veci. Amin.

21. CUVIOSUL PIMEN, CEL CU MULTE DURERI

(7 AUGUST)

Despre fericitul Pimen, luînd cuvînt, să ne pogorîm la mărturisirea pătimirii lui, ca să știm cu mulțumire să răbdăm cu vitejie durerile, și cum puterea lui Dumnezeu se săvîrșește întru neputință.

Acest fericit Pimen s-a născut bolnav în lume, și bolnav a și crescut. Această boală trupească nu a dat loc celei sufletești întru dînsul, căci era curat de toată mîhnirea și nu a cunoscut întinăciunea păcatului. El de multe ori se ruga de părinții săi să-l dea la mînăstire, să se tundă în chipul monahicesc; dar ei, ca niște iubitori de fiu, vrînd să-l aibă moștenitor după moartea lor, l-au oprit.

Altă dată - Dumnezeu văzînd-o mai înainte -, fericitul a slăbit peste măsură, și acum era întru deznădăjduire de viață. Atunci părinții lui au fost siliți să-l ducă în Mînăstirea Pecersca, rugînd pe cuvioșii părinți care locuiau în mînăstire, să se roage lui Dumnezeu pentru fiul lor, ca să se tămăduiască de boală. Deci, cuvioșii părinți, ostenindu-se mult întru rugăciuni, nimic nu au folosit bolnavului, căci rugăciunea lui biruia pe toți, fiindcă el singur nu-și cerea sănătate de la Domnul, ci mai ales cerea adăugire de boală, ca nu cumva, însănătoșindu-se, să-l ia părinții săi de la mînăstire, și atunci nu-și va mai cîștiga dorința. Însă tatăl său și maica sa șezînd lîngă el și nevoind să-l călugărească, fericitul era foarte mîhnit.

El a început a se ruga lui Dumnezeu cu dinadinsul, ca să-i împlinească dorința lui, cu judecățile care le știe singur. Dar, iată, într-o noapte, pe cînd părinții lui și slugile dormeau, au intrat la dînsul îngeri luminați, unii în chip de tineri frumoși, iar alții în chip de egumeni și frați, purtînd în mîini lumînări, Evanghelie, cămăși de păr, mantie, culion, și toate cele ce sînt de trebuință călugăriei, și-i ziceau lui: "Voiești ca să te tundem?" Iar fericitul cu bucurie le-a răspuns: "Cu adevărat voiesc! Domnul v-a trimis pe voi, domnii mei! Împliniți-mi dorința inimii mele!" Atunci, ei îndată au început întrebările și toate cele scrise în rînduiala tunderii monahicești; și astfel l-au călugărit în chipul cel mare al monahilor, îmbrăcîndu-l în mantie și culion și numindu-l pe el Pimen. Apoi, dîndu-i după obicei lumînare aprinsă, i-au zis: "Pînă la 40 de zile și 40 de nopți lumînarea aceasta să nu se stingă". Ei i-au mai poruncit să ducă și chinuirea bolii, iar cîștigarea sănătății să-i fie semn de moarte. Apoi, săvîrșind toate, l-au sărutat pe el și s-au dus în biserică, luînd perii lui într-o năframă, pe care au pus-o pe mormîntul Cuviosului Teodosie.

Frații care erau aproape în chiliile lor, auzind glasul cîntării, au deșteptat pe ceilalți de primprejurul lor, părîndu-le că egumenul cu oarecare frați călugărește pe cel bolnav, ori că a murit; deci, toți împreună au mers în chilia aceea unde zăcea fericitul. Ei au găsit acolo pe toți dormind - pe tatăl, pe maica și slugile lui -, și i-au deșteptat; deci, toți s-au umplut de bună mireasmă, iar pe bolnav l-au văzut plin de bucurie și veselie, și îmbrăcat în haine monahicești. Atunci frații l-au întrebat: "Cine te-a tuns pe tine monah și ce cîntare am auzit noi aici, pe care părinții tăi, la tine fiind, n-au auzit-o?" Bolnavul a răspuns: "Mi se pare că a venit egumenul cu frații de m-au tuns și m-au numit Pimen; deci, aceia cîntau cîntarea pe care ați auzit-o, iar lumînarea aceasta pe care o vedeți, mi-a dat-o, zicîndu-mi să ardă neîncetat, pînă la 40 de zile și 40 de nopți, iar perii capului luîndu-i în năframă, i-au luat cu ei la biserică".

Acestea auzindu-le frații, au mers îndată la biserică, dar au găsit-o încuiată; drept aceea au deșteptat pe cîntăreți și i-au întrebat: "A intrat cineva în biserică după rugăciunea Pavecerniței?" Ei au răspuns: "Nu a intrat nimeni, pentru că și cheile sînt luate de eclesiarh". După aceasta au deșteptat pe eclesiarh, și, luînd cheile, au intrat în biserică, și, iată, au aflat pe mormîntul Cuviosului Teodosie, perii capului lui, fiind puși în năframă; atunci au spus egumenului de toate. Egumenul, mirîndu-se foarte mult, a început a cerceta cu dinadinsul, cine

ar fi tuns pe fericitul Pimen. Dar nu au aflat, decît numai s-a cunoscut de toți, că această purtare de grijă era de sus, de la Dumnezeu, prin sfinții Lui îngeri.

Deci, egumenul și frații socoteau de bine minunea ce se făcuse prin tunderea fericitului după rînduiala Bisericii. Despre aceasta aveau mărturie încredințată, căci, după cuvîntul lui, au găsit biserica încuiată și totuși s-au aflat în ea perii capului lui pe mormîntul Cuviosului Teodosie, asemenea și lumînarea ce era destulă să ardă într-o zi, a ars nestinsă 40 de zile și 40 de nopți. Drept aceea, altă tundere nu i-au mai făcut lui, ci i-au zis: "Destul îți este ție, frate Pimene, chipul cel dăruit de Dumnezeu și numele cu care te-a numit. Însă, spune-ne și nouă - la întrebat egumenul, venind cu părul cel tuns -, ce fel erau cei ce te-au tuns pe tine? Oare nu au lăsat ceva de cele scrise în cărțile acestea?" Fericitul Pimen a zis către egumen: "Ce mă ispitești, părinte? Tu singur, cu toți frații venind aici, mi-ai făcut toate acestea, care sînt scrise în cărțile acestea. Și încă mi-ai mai zis și aceasta, că mi se cade a pătimi în boală toată viața mea și, cînd mi-o fi sfîrșitul meu, atunci mi se va da sănătate, încît să pot duce cu mîinile mele, patul meu cel de moarte. Deci, sfinte părinte, roagă-te pentru mine, ca Domnul să-mi dea răbdare". Auzind acestea l-au lăsat.

Fericitul Pimen, după proorocia celor ce l-au călugărit pe el, a zăcut mulți ani în boala cea grea și urîtă, încît se îngrețoșau de el și slujitorii, care de multe ori îl lăsau flămînd și însetat cîte două sau trei zile, iar el răbda toate cu bucurie, mulțumind lui Dumnezeu pentru toate. Odată s-a întîmplat de au adus pe un alt bolnav și l-au tuns monah în Mînăstirea Pecersca. Iar frații cei rînduiți la slujirea bolnavilor, luîndu-l pe acela, l-au dus la fericitul Pimen, ca să le slujească amîndurora împreună; însă, neavînd de grijă pentru o slujbă ca aceasta, pe amîndoi i-au lăsat în uitare, încît bolnavii sufereau de sete. Atunci fericitul Pimen a zis celuilalt bolnav: "Frate, de vreme ce cei ce ne slujesc se îngrețoșează de mirosul ce iese de la noi, tu, dacă te-ar scula pe tine Domnul, ai fi voit să petreci în slujba aceasta?" Iar bolnavul s-a făgăduit fericitului, zicînd: "Dacă Domnul mă va tămădui, eu aș sluji cu osîrdie bolnavilor pînă la moartea mea". Atunci fericitul Pimen i-a zis aceluia: "Iată, Domnul ridică boala de la tine și de acum înainte, fiind sănătos, îndeplinește făgăduința ta, slujindu-mi mie și celor asemenea mie; iar peste cei ce nu au îngrijit de această slujbă, Domnul va aduce boală cumplită, ca, pedepsindu-i astfel, să se mîntuiască!" Bolnavul îndată s-a sculat și a început a-i sluji, iar pe leneșii care n-au voit să slujească bolnavilor, i-a cuprins pe toți boala, după cuvîntul fericitului.

Dar fratele cel tămăduit de boală, a slujit mai puțin. Deci, el, peste puțină vreme, nesuferind mirosul, s-a depărtat de Pimen și l-a lăsat flămînd și însetat; și, ducîndu-se, zăcea în altă casă. Atunci deodată l-a cuprins o boală înfricoșătoare, încît n-a putut să se scoale trei zile și nemaiputînd suferi setea de apă, a început a striga: "Miluiți-mă pentru Domnul, căci mor de sete". Frații care erau în altă chilie, auzindu-l, au mers la dînsul și, văzîndu-l cuprins de boală cumplită, i-au spus despre el fericitului Pimen: "Fratele ce-ți slujește, moare". Iar fericitul Pimen a zis: "Ceea ce va semăna omul, aceea va secera, de vreme ce m-a lăsat flămînd și însetat, însuși a luat această sarcină, mințind lui Dumnezeu și defăimînd prostimea mea. Însă să nu răsplătim rău pentru rău, duceți-vă și spuneți lui: "Te cheamă Pimen, scoală-te și vino la dînsul".

Cînd cei ce veniseră i-au zis aceasta, bolnavul îndată s-a însănătoșit și, sculîndu-se singur, a mers la fericitul nețínut de nimeni. Fericitul l-a sfătuit destul, zicîndu-i așa: "Puțin credinciosule, iată, te-ai însănătoșit, de acum să nu mai greșești! Au nu știi că aceeași plată vor avea, bolnavul și slujitorul lui? Căci răbdarea săracilor nu va pieri pînă la sfîrșit, ci celor de aici le este necaz și întristare. Unde este boală de puțină vreme, acelora le va fi acolo veselie și bucurie, unde nu este durere, nici întristare, nici suspin, ci viață fără de sfîrșit. De aceea, frate, eu rabd acestea, iar Dumnezeu Care te-a tămăduit de boală prin mine, Acela poate și pe mine

să mă scoale de pe patul acesta și să-mi tămăduiască boala; dar eu nu voiesc, pentru că *cel ce va răbda pînă la sfîrșit* - a zis Domnul -, *acela se va mîntui*.

Mai de folos îmi este să putrezesc în această viață, pentru ca în cealaltă, trupul meu să fie fără de stricăciune. Aici să sufăr urîta putoare, ca acolo să mă umplu de buna mireasmă cea negrăită. Bună este, frate, bisericeasca stare înainte, în luminatul, curatul și preasfîntul loc, unde poți, cu îngereștile puteri nevăzut, a înălța cîntare lui Dumnezeu. Aceea este foarte bineplăcută și bineprimită, căci Biserica se cheamă "cer pămîntesc" și cei ce stau întru dînsa, li se pare că stau în cer. Dar această întunecoasă și puturoasă casă ce este? Au nu judecată mai înainte de judecată și o muncă mai înainte de munca cea fără de sfîrșit? Însă, cel ce rabdă aici cu mulțumire, zice cu vrednicie: *Așteptînd, am așteptat pe Domnul și a căutat spre mine.* Pe unii ca aceștia mîngîindu-i, și apostolul, a zis: *De veți suferi certarea, ca niște fii, se va afla vouă Dumnezeu, iar de sînteți fără de certare, atunci sînteți fii din desfrînare.* Însuși Domnul ne sfătuiește, zicîndu-ne: *În răbdarea voastră, veți dobîndi sufletele voastre*".

Cu niște sfaturi ca acestea bine învățîndu-se fericitul frate, de atunci nu se mai îndepărta de a-i sluji lui. Iar Sfîntul Pimen, viteazul pătimitor și următor al dreptului Iov, mulțumind neîncetat lui Dumnezeu, a zăcut în chinuirea sa douăzeci de ani. Apoi a sosit vremea morții lui și s-a făcut semn în Mînăstirea Pecersca. Noaptea i s-au arătat trei stîlpi de foc deasupra trapezei, și de acolo a trecut spre vîrful bisericii. Domnul însă știe ce lucru arăta prin acel semn; însă aceasta era adevărată, că *Cel ce face pe îngerii Săi duhuri și pe slugile Sale pară de foc,* Dumnezeu cel în Treime, Acela a trimis pe îngerii Săi la sufletul bolnăviciosului Pimen, ca la al lui Lazăr, căci în acea zi îndată s-a făcut sănătos. El spunea că a sosit vremea plecării sale, precum îi proorociseră cei ce l-au tuns.

Sculîndu-se el, umbla pe la toate chiliile, închinîndu-se tuturor și cerîndu-și iertare, iar fraților bolnavi le zicea: "Fraților și prietenii mei, sculați-vă și petreceți-mă!" Și îndată cu cuvîntul lui s-a îndepărtat boala de la ei și, însănătoșindu-se, mergeau cu dînsul. După aceea, intrînd el în biserică, s-a împărtășit cu dumnezeieștile Taine și, luînd năsălia nepovățuit de nimeni, a dus-o pe cale la peștera în care niciodată nu fusese și pe care nu a văzut-o de la nașterea sa. Intrînd în peșteră, s-a închinat la mormîntul Cuviosului Antonie și a arătat locul la care voia sa fie pus.

Apoi a descoperit o taină minunată, arătînd mormîntul fraților care zăceau acolo aproape, zicînd: "Aici ați pus anul acesta doi frați, unul cu schimă, iar altul fără schimă; deci, pe care l-ați pus fără schimă îl veți afla în schimă, pentru că de multe ori voia să se tundă întru-însa, dar era nebăgat în seamă; însă lucrurile l-au arătat vrednic de chipul acela și, pentru aceasta, Domnul i-a dăruit schima după moarte. Pe celălalt frate, pe care l-ați pus în schimă, îl veți afla fără de ea, pentru că în viață nu o voia, nici nu a arătat lucruri vrednice, ci zicea astfel: "De mă veți vedea ieșind din această viață și murind, atunci să mă tundeți în schimă". Și nu-și aducea aminte de cel ce a zis: *Nu morții Te vor lăuda pe Tine, Doamne, nici cei ce se pogoară în iad, ci noi, cei vii, vom binecuvînta pe Domnul!*

Pentru aceasta s-a luat de la el acest dar monahicesc și s-a dat aceluia, că a arătat lucruri vrednice; pentru că cel ce are lucruri bune, pretutindeni i se va da și-i va prisosi, iar cel ce nu are lucruri bune, i se va lua și ceea ce are. Al treilea frate este pus aici de mulți ani și a putrezit, iar schima lui petrece nestricată, pentru că se păzește spre mustrare și osîndă; căci el a cîștigat lucruri nevrednice chipului schimnicesc, fiindcă și-a petrecut toată viața în lenevire și în lucruri de ocară, neaducîndu-și aminte de Cel ce a zis: *Căruia i s-a dat mult, mult i se va cere*. Tunderea monahicească nimic nu folosește celor ce n-au lucruri bune și se pedepsesc cu munci".

Descoperind această taină, Cuviosul părintele nostru Pimen a zis către frați: "Iată, au venit cei ce m-au tuns pe mine și vor să mă ia". După aceste cuvinte, culcîndu-se, a adormit întru Domnul, iar frații l-au pus cu cinste în peșteră la locul arătat de el. Săpînd mormintele de care se vorbise, ei au aflat pe cei trei monahi după cuvîntul sfîntului; pe cei doi care muriseră de curînd și pe cel ce era pus în schimă, însă schima monahală era luată de pe acela și pusă pe celălalt fără schimă; iar pe al treilea, ce murise de mult, l-au aflat putred și schima lui era întreagă. Mulți s-au minunat de negrăita judecată a lui Dumnezeu, că Acela va răsplăti fiecăruia după lucrurile lui, Căruia I se cuvine slava, cinstea și stăpînirea, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

22. CUVIOSUL TEODOSIE CEL NOU, TĂMĂDUITORUL DE BOLI (7 AUGUST)

Acest fericit părinte, Teodosie, a avut ca patrie Atena cea vestită, fiind născut din părinți de neam bun și cinstitor de Dumnezeu. El a fost crescut în învățătura și frica Domnului, și a fost dat la școală ca să învețe Sfînta Scriptură, pe care în puțină vreme a învățat-o, fiind isteț la minte. Fericitul avea și multă evlavie către cele dumnezeiești. Căci alerga cu osîrdie la sfintele slujbe ale bisericii și, ascultînd nevoințele sfinților, se minuna de sîrguința și de răbdarea lor sufletească. Unde găsea Viețile Sfinților, le citea cu multă luare aminte și dorea să urmeze acelora în nevoințe și să împlinească faptele lor cele bune, după cum a și făcut.

Trecînd puțină vreme, părinții au plătit datoria cea de obște, iar fericitul Teodosie, aflînd vreme bună ca să-și împlinească dorința, fără întîrziere a împărțit săracilor toate averile sale rămase de la părinții săi și, lepădîndu-se de lume și de cele din lume, a fugit din patria sa. El s-a dus la un bărbat îmbunătățit și duhovnic, iscusindu-se de la el în nevoințele sihăstrești. Deci, a luat chipul îngeresc al monahilor și s-a dat cu totul la nevoințele pustnicești. Atît a sporit el în petrecerea cea după Hristos, încît în puțină vreme s-a aprins de dumnezeiescul dor în inima sa și a dorit să se liniștească în singurătate, ca să vorbească singur, prin rugăciunea minții, cu Dumnezeu. Pentru aceasta, înconjurînd și schimbîndu-se din loc în loc și căutîndu-și loc liniștit, a ajuns la Morea și a rămas acolo.

Îndată acel bun lucrător a adăugat osteneli peste osteneli și nevoințe peste nevoințe, petrecînd viața mai nematerialnică și fără de trup. El petrecea în înfrînare, în postire, în priveghere toată noaptea, plecări de genunchi, culcări pe pămîntul gol, neslăbirea în rugăciuni, la care stătea neclintit ca un stîlp; apoi, plînsul cel duhovnicesc și necurmat, neagoniseala cea mai presus de om, smerenia cea făcătoare de înălțare, blîndețea, curăția sufletului și a trupului, credința cea neabătută, nădejdea cea tare și dragostea, care este coroana faptelor bune. El era străin de această lume, fiind cu totul om ceresc și înger pămîntesc.

Pentru aceasta s-a învrednicit a avea și o dumnezeiască vedenie. Într-o noapte i s-a arătat dumnezeiescul Înaintemergătorul și Botezătorul Ioan și, sărutîndu-l pe dînsul, l-a întrebat despre nevoințele cele duhovnicești și i-a zis să zidească o biserică în numele lui, făgăduind că îi va fi ajutor în toate și împreună călător în toată viața. Cuviosul, simțindu-se cu totul cuprins de bucurie duhovnicească, a preamărit pe Dumnezeu din tot sufletul și a mulțumit Sfîntului Ioan Botezătorul. Deci a luat mare îndrăzneală către nevoința pustniciei, care îi stătea înainte. El a început lucrul, și, cu ajutorul dumnezeiesc, a zidit sfînta mînăstire în numele cinstitului

Mergător Înainte, care se păzește cu darul lui Dumnezeu în locul acela pînă în ziua de astăzi, făcîndu-se la aceasta pricinuitor de umilință acelora care se duc la dînsul cu credință.

După ce a făcut și a alcătuit loc de nevoință pustnicească, a ridicat război, nu împotriva sîngelui și a trupului, adică împotriva oamenilor asemenea pătimași, ci împotriva începătoriilor, împotriva stăpîniilor, împotriva țiitorilor de lume ai veacului acesta, după cum zice dumnezeiescul Pavel, adică împotriva răilor și viclenilor diavoli. Pentru aceea eu nu voiesc să lungesc cuvîntul, căci este cu înlesnire fiecăruia să cunoască ce fel de nevoințe și războaie a avut preaviteazul Teodosie, cu niște vrăjmași ca aceia, răi și înfricoșați. Deci el a dus o pătimire rea și aspră, chinuindu-se pe sine în toată viața, numai și numai ca să supună pe cel mai rău celui mai bun, adică pe trup sufletului și ca să robească trupul duhului; deci, într-adevăr nu s-a lăsat de scopul său, ci, cu dumnezeiescul dar, a biruit pe diavoli și pe trup l-a supus duhului. Făcîndu-se el cu totul duhovnicesc și cu totul dumnezeiesc, s-a învrednicit a lua cu prisosință darul de la Dumnezeu, marele dăruitor și arvuna bunătăților celor ce vor să fie; adică darul de a face minuni și tămăduiri, de unde luase și numirea de făcător de minuni și tămăduitor.

Petrecerea lui cea îmbunătățită se auzise în toate părțile acelea și vestea minunilor străbătuse pretutindenea, fiindcă și Dumnezeu voia să arate pe robul Său tuturor și să-l preamărească, precum zice Însuși: *Eu sînt viu și pe cei ce Mă slăvesc, îi voi preamări*.

Cu cît sfîntul fugea de lume și de slava ei, cu atît mai mult îl arăta Dumnezeu minunat, cinstit și vrednic de evlavie; pentru că din toate părțile acelea alergau la dînsul, cei ce se chinuiau de diferite boli, și degrabă primeau tămăduire. Unii din cei ce se vindecau, auzind de la cuviosul sfătuirea duhovnicească cu care le tămăduia bolile sufletelor lor, adică păcatele, din care se întîmplă de multe ori și cele ale ale trupului, se îngrijeau să-și tămăduiască și bolile sufletelor lor. Deci, luîndu-și îndoită vindecare, a sufletului și a trupului, mulțumeau lui Dumnezeu foarte mult; iar cînd se întorceau la casele lor, propovăduiau luminat dumnezeiescul dar și îndrăzneala ce o avea sfîntul către Dumnezeu. Alții dintre ei, îndemnîndu-se de sfătuirile sfîntului, împreună cu boala cea trupească, își lepădau și pătimirea cea dulce a trupului. Deci, lepădîndu-se de lume și de cele din lume, se făceau monahi și, uitîndu-se la petrecerea cuviosului ca un început de chip și de pildă, umblau cu sîrguință pe calea cea îngustă și necăjită, ascultînd și supunîndu-se sfaturilor lui celor folositoare de suflet și urmînd faptelor lui celor bune și dumnezeiești. Deci, cu acest fel de chip, prin povățuirea sfîntului, s-a alcătuit acolo, cu darul lui Hristos, staul de oi cuvîntătoare.

Dar începătorul răutății și pizmașul diavol, vrăjmașul mîntuirii noastre, nesuferind să vadă niște fapte bune ca acestea, a mește-șugit pe lîngă oarecare oameni fățarnici, unelte ale răutății lui, care se arătau pe față că sînt cucernici și cu bună socoteală, însă cu fapta erau pizmuitori și cu obiceiuri rele. Deci, i-au plecat pe aceia și s-au dus la arhiereul argilor, care era Preasfințitul Petru purtă-torul de semne și care se prăznuiește la 3 mai. Ei au pîrît înaintea lui pe Cuviosul Teodosie, că este vrăjitor și amăgitor, care cu vrăjitoriile lui amăgește pe oameni, ca să-l aibă în evlavie, și astfel se face multora pricinuitor de pierzare.

Arhiereul, auzind acestea și altele asemenea despre Cuviosul Teodosie și răpindu-se ca un om de cuvintele cele amăgitoare ale pizmașilor acelora, a hotărît să-l izgonească din eparhia sa. Dar în vremea aceea, primind scrisoare de la patriarhul Constantinopolului, prin care îl chema să se ducă acolo degrab, că avea să facă sinod, pentru o pricină bisericească, l-a împiedicat de a izgoni pe cuviosul, după dumnezeiasca așezare, fiindcă Sfîntul Petru a plecat îndată la Constantinopol; însă era hotărît, ca îndată ce se va întoarce la eparhia sa, să-l izgonească pe Cuviosul Teodosie. Dar Dumnezeu, precum l-a împiedicat atunci prin scrisoarea

patriarhului, tot astfel și mai pe urmă, printr-o dumnezeiască vedenie, nu numai că a împiedicat pe Sfîntul Petru de la izgonirea cuviosului, dar a făcut a se arăta mai bine și mai luminat fapta bună și îndrăzneala lui către Dînsul, a robului Său, Teodosie, ca astfel să se slăvească mai mult.

Deci, fericitul Petru, ducîndu-se la Constantinopol și judecînd acea pricină bisericească împreună cu patriarhul și cu sfințitul sinod, cînd se gătea să se întoarcă la eparhia sa, i s-a arătat în vedenie Cuviosul Teodosie și i-a zis: "Stăpîne, pentru ce te-ai pornit contra mea cu nedreptate și voiești să mă surghiunești din eparhia ta pe mine, care nu ți-am făcut nici un rău, nici prea sfinției tale, nici altcuiva? Dar să știi, că dacă mă vei surghiuni din eparhia ta, nu-mi vei face nici un rău; ci prea sfinția ta vei cădea în prihănirea păcatului și te vei face pricinuitor unei vrăjmășii ca aceasta, vei pricinui pierzare; iar celor ce se mîntuiesc cu darul lui Dumnezeu, mare vătămare. Pentru aceea, încetează de la o fărădelege ca aceasta, fiindcă acei cumpliți clevetitori, pornindu-se cu zavistie, ți-au spus despre mine pîra aceea mincinoasă. Tu însă să nu te pornești cu nedreptate asupra mea, căci și eu sînt rob al Domnului nostru Iisus Hristos și Lui Însuși îi slujesc. Eu am toată nădejdea mîntuirii mele spre Dînsul din copilărie. Deci, dacă vei înceta de aici înainte cu această pornire fără rînduială, va fi bine, iar dacă nu vei înceta, Domnul mă va răzbuna". Arhiereul, auzind acestea, l-a întrebat: "Cine ești tu care te sfătuiești în acest chip cu mine?" Acela i-a răspuns: "Eu sînt Teodosie, robul lui Hristos, care nemernicesc în hotarele eparhiei tale".

Fericitul Petru, deșteptîndu-se înfricoșat și socotind cele ce văzuse în vedenia sa, s-a căit de hotărîrea ce luase, ca să izgonească pe cuviosul. Deci, în vremea cînd socotea acestea, a venit la dînsul o slugă a patriarhului și l-a chemat să meargă cu el, pentru că în ceasul cînd dumnezeiescul Petru a văzut în vedenia sa acestea, Cuviosul Teodosie s-a arătat și patriarhului, tot în vedenie, și i-a descoperit toată pricina, zicîndu-i: "Să spui lui Petru să nu se pornească cu nedreptate contra mea, ca să nu supere pe Dumnezeu, și astfel să se facă pricinuitor de vătămare la mulți creștini". Patriarhul l-a întrebat cine este, iar el a răspuns că este Teodosie, robul lui Hristos, care se află în hotarele eparhiei argilor. Patriarhul, deșteptîndu-se, a chemat îndată pe Petru. Acela venind, patriarhul l-a întrebat dacă se află în eparhia lui cineva cu numele Teodosie, și dacă i-a făcut vreo supărare. Petru i-a răspuns: "Prea sfințite stăpîne, în eparhia mea este robul lui Dumnezeu Teodosie". După aceea i-a povestit cu de-amănuntul toată pricina, spunîndu-i încă și cele ce văzuse în vedenia sa cu puțin mai înainte. Astfel s-au încredințat amîndoi pe deplin, că Sfîntul Teodosie are mare îndrăzneală către Dumnezeu. Pentru aceasta ei au slăvit pe Dumnezeu, Care slăvește după vrednicie pe cei care Îl slăvesc. Deci, patriarhul a zis către Sfîntul Petru, ca la întoarcerea în eparhia lui să ducă din partea sa cu evlavie binecuvîntare sfîntului și să-i spună să se roage la Dumnezeu pentru dînsul. În ziua în care fericitul Petru voia să se ducă din Constantinopol, patriarhul i-a zis iarăși aceleași cuvinte.

Drept aceea, Sfîntul Petru, ajungînd în Moreia, n-a voit să se ducă în altă parte, mai înainte de a se duce la Cuviosul Teodosie, ca să împlinească porunca patriarhului și să ceară iertare de la sfîntul, pentru surghiunia pe care o cugetase. Sfîntul, cunoscînd mai înainte venirea arhiereului - pentru că se învrednicise să ia de la Dumnezeu, pe lîngă celelalte, și darul mai înainte-vederii - a pus în culionul său cărbuni aprinși, a luat tăciune în mîini și a ieșit spre întîmpinarea arhiereului. Apoi, apropiindu-se de dînsul, a pus tămîia pe cărbuni și a ieșit bună mireasmă negrăită. Dar, o, minune! Culionul nu ardea nicidecum, ci, astfel tămîia cu dînsul pe arhiereu. El, văzînd acea preaslăvită minune, și, minunîndu-se, a priceput că este cuviosul; deci, dîndu-se jos de pe cal, a alergat spre sărutarea cuviosului, care, lăsînd culionul din mîini, a căzut la arhiereul lui Dumnezeu și l-a primit cu evlavie. Atunci Sfîntul Petru, slăvind pe Dumnezeu, cerea iertare de la cuvios pentru cele plănuite mai înainte și, aducîndu-i binecuvîntare din partea patriarhului, i-a spus cele ce-i poruncise. Cuviosul, răspunzîndu-i cu smerită cugetare, prin

cuvînt, prin chip și prin faptă, a aprins mai mult dragostea arhiereului cea după Dumnezeu către dînsul. Pentru aceea, fără întîrziere l-a hirotonit diacon și apoi preot, deși cuviosul, pentru smerita sa cugetare, se lepăda de hirotonie desăvîrșit și cu cucernicie. De atunci înainte acel desăvîrșit arhiereu avea pe Cuviosul Teodosie îndreptător și chip de faptă bună, lui și urmașilor lui, căci a cunoscut fapta că ochii sînt mai credincioși decît auzul.

Dar, fiindcă la vestea sfîntului a alergat la el mai multă lume și pentru că cei care se tămăduiau de multe feluri de neputințe propovăduiau pretutindeni tămăduirile, însuși Sfîntul Petru și chiar patriarhul a toată lumea binevesteau sfințenia cuviosului și îndrăzneala lui către Dumnezeu. De aceea nu era vreun bolnav care să nu-l cheme spre ajutor cu credință, și să nu ia grabnică tămăduire, încît cuviosul s-a făcut și arătat și dorit tuturor. Pentru aceea, arătîndu-se tuturor gata ajutător la bolile și nevoile lor, le-a adus și mîntuire sufletească.

Sfîntul Teodosie, ajungînd la adînci bătrîneți, se cădea și lui ca oricărui om să plătească datoria cea de obște și să dobîndească răsplătirea pentru sudorile și nevoințele lui cele multe. Deci, mai înainte de sfîrșitul său cu trei zile, Dumnezeu i-a descoperit mutarea lui. Pentru aceea, chemînd pe ucenicii lui, le-a dat multe sfaturi pentru petrecerea cea după Dumnezeu și, spunîndu-le despre moartea sa, i-a mîngîiat mult pentru despărțirea sa, zicîndu-le că va fi totdeauna unit duhovnicește cu dînșii. Aceia plîngeau și se tînguiau foarte mult de lipsirea petrecerii lui îngerești împreună cu ei. Deci, sosind a treia zi, i-a sărutat pe toți și, mulțumind și slăvind pe Dumnezeu, și-a înălțat mîinile către cer și a zis: "Doamne, în mîinile Tale îmi dau sufletul meu!" Astfel și-a dat fericitul său suflet în mîinile lui Dumnezeu, în a șaptea zi a lunii lui August.

Sfîntul Petru, aflînd de moartea Cuviosului Teodosie, a alergat împreună cu toți clericii și cu mulțime multă de popor, și, gătind toate cele trebuincioase pentru îngropare, a îngropat cu evlavie moaștele lui, cele de trei ori cuvioase, puțin mai la o parte de biserica cinstitului Mergător Înainte. Mulți bolnavi alergau cu evlavie la mormîntul sfîntului și îl chemau cu credință spre ajutor. Aceia, plecîndu-se peste mormîntul lui, se sculau sănătoși, slăvind pe Dumnezeu și mulțumind sfîntului. Pentru aceea au și zidit acolo o dumnezeiască biserică în numele lui. De atunci pînă astăzi, acea dumnezeiască biserică este totdeauna rîu de minuni și de tămăduiri, din care vom povesti una sau două din cele multe, spre duhovnicească veselie a iubitorilor de fapte bune.

În părțile de primprejurul Argului, era un agarean, numin-du-se voievod după limba lor. În vremea verii înconjura împreună cu gramaticii lui toate țarinile cele semănate, le zeciuia și le scria. Deci, venind într-un loc care se numea Zalevi și făcînd și acolo rînduiala, sosise ceasul prînzului. Dar fiindcă acolo nu era loc potrivit să mănînce și să se odihnească cu oamenii lui și văzînd de departe biserica Cuviosului Teodosie, a zis către gramaticii lui, care erau creștini: "Să mergem la biserica voastră să mîncăm acolo și să ne odihnim pînă va trece arșița; iar după prînz vom veni la lucrul nostru". Ducîndu-se ei acolo și intrînd în biserică, au pus masa și au început să mănînce. Văzînd o candelă frumoasă, care era atîrnată înaintea icoanei sfîntului, agareanului i-a plăcut foarte mult și a zis către sluga lui: "Ia sticla aceea, spal-o bine și dă-mi-o să beau vin cu dînsa".

Dar unul din gramaticii lui, anume Gavras, fiind iubitor de Dumnezeu și avînd mare evlavie către sfîntul, pornindu-se din rîvnă dumnezeiască, a zis către el: "Să nu iei nimic din lucrurile sfîntului, ca să nu ne facă vreun rău". Agareanul a zis: "Dar ce poate să-mi facă un călugăr mort, mie care sînt viu și stăpînitor?" Gavras i se împotrivea mai mult, ca să n-o ia. Agareanul îndreptîndu-se s-o ia, Gavras s-a sculat de la masă și i-a zis: "Dacă ai gîndul să o iei,

dă-mi voie să mă duc acasă și atunci fă ce voiești; pentru că sînt încredințat că sfîntul nu ne va lăsa să ne ducem acasă cu pace". După ce agareanul a văzut că Gavras ține cu atîta fierbințeală la candela sfîntului, a zis slugii sale cam în batjocură: "Las-o dar, ca să nu smintim pe gramaticul nostru". Însă, cînd a vrut să plece de acolo, a zis într-ascuns slugii sale: "Ia sticla aceea, fără a te vedea cineva și s-o duci în casa mea".

Deci, sluga lui a făcut după cum i s-a poruncit. Spre seară, agareanul, ducîndu-se la casa lui, a cinat, iar după aceea, culcîn-du-se să doarmă, a văzut viu pe acela care îi zicea călugăr mort, adică pe Cuviosul Teodosie, și că stătea strălucit și înfricoșat asupra lui. El ținea în mîna lui toiag, și, punîndu-l în pieptul lui, îi zicea: "Cum ți se pare ție? Iată, am venit ca să-ți arăt cine ești tu și puterea ta și care sînt robii Hristosului meu, care, după ce mor, sînt vii cu darul lui Iisus Hristos. Deci, ei pot să te omoare pe tine, care socotești că ești viu, însă ești mort cu sufletul". Acestea zicîndu-le către bărbatul acela, l-a strîns de gît, și îndată i s-au umflat ochii, fața i s-a înnegrit, limba i-a atîrnat în jos, și a scos glasuri sălbatice și neobișnuite, ca un animal ce se înjunghie.

Oamenii casei lui, auzind zgomotul, au alergat îndată acolo unde dormea, și, văzîndu-l pe el că zăcea în așa stare, l-au întrebat: "Ce ai? Și ce ai pătimit?" Atunci acela, abia venindu-și în fire, a răspuns: "Am luat candela monahului, și a venit cu toiagul său să mă omoare; deci, ia un vas plin cu untdelemn, lumînări și sticla aceea, du-te mai degrabă la el și roagă-l să nu mai vină aici, nici să se mînie pe mine, că de aici înainte voi ajuta totdeauna biserica lui". Iar Gavras a zis: "Nu ți-am spus eu să nu o iei, ca să nu ni se întîmple vreun rău? Iată, acum te primejduiești din acea pricină".

Acela i-a zis: "Rău am făcut! M-am învățat din ceea ce am pătimit, iar acum te rog, ia ceea ce ți-am zis și du-te degrabă". Gavras a zis: "Cum să mă duc acum, că este noapte? Numai la ziuă mă voi duce". Atunci agareanul s-a tulburat cu totul, și a strigat: "Vai mie! Într-această noapte are să vină să mă omoare; numaidecît să te duci, pentru că eu știu ce am pătimit". Acela, văzînd frica peste măsură care îl prinsese, a luat untdelemn, lumînări și candela, și, plecînd în ceasul acela, le-a pus în biserica cuviosului. Astfel s-a izbăvit și de frică și de primejdie păgînul acela, și de atunci de departe văzînd acea biserică, făcea spre dînsa chipul închinăciunii și fugea.

Unui oarecare bărbat, arnăut cu neamul, pătimind rău de boala udului și, neputînd să urineze multe zile, i s-a umflat mădularul și avea dureri grele. Căutîndu-se el cu fel de fel de doctorii, n-a primit nici un folos; ci pe cît trecea vremea, pe atît simțea dureri mai cumplite; de aceea a alergat și el la biserica sfîntului, și, petrecînd acolo trei zile și trei nopți, se ruga cuviosului cu lacrimi fierbinți ca să-l tămăduiască. Deci într-acea noapte i s-a arătat lui în vedenie, Teodosie, făcătorul de minuni, și, punînd toiagul său pe rană, a zis către dînsul: "Ieși degrabă afară din biserica mea ca să-ți verși udul tău". Apoi bolnavul, deșteptîndu-se cutremurat și alergînd, a ieșit afară din biserică; deci, a stat mult timp, vărsîndu-și udul său. Astfel s-a dezumflat, iar durerile au încetat și s-a dus la casa sa sănătos și mulțumind sfîntului.

Altădată, unul din cei mari, care se trăgea din părțile Apu-sului, s-a îmbolnăvit la picioare de o boală fără de leac. Petrecînd el nemișcat multă vreme, s-a dus la biserica sfîntului și, chemîndu-l pe el cu credință, a luat degrabă tămăduire. Apoi, întorcîndu-se pe picioarele sale la casa sa, a făcut două picioare de argint tot atît de lungi ca ale sale, și le-a dăruit bisericii cuviosului spre mulțumire și spre de-a pururea aducerea aminte de minunea aceea.

Acestea și altele nenumărate și preaslăvite minuni a lucrat și lucrează cu dumnezeiescul dar, minunatul și marele Teodosie, pentru care după cuviință s-a numit de către toți credincioșii

tămăduitor și făcător de minuni, întru slava Tatălui și a Fiului și a Sfîntului Duh, a Unuia Dumnezeu al tuturor, Căruia I se cuvine slava și stăpînirea în vecii vecilor. Amin.

23. SFÎNTA TEODORA DE LA SIHLA
(7 AUGUST)

Această floare duhovnicească de mare preț și mireasă a lui Hristos, pe care a odrăslit-o pămîntul binecuvîntat al Moldovei, s-a născut pe la jumătatea secolului al XVII-lea, în satul Vînători-Neamț, din părinți binecredincioși și iubitori de Dumnezeu. Tatăl ei, Ștefan Joldea Armașul, avea dregătorie ostășească, așa cum și numele îl arată, fiind paznic al Cetății Neamțului și "armaș", adică făcător de arme pentru cei ce apărau vestita Cetate a Moldovei. Iar mama sa, al cărei nume nu ne este cunoscut, se îngrijea de cele pentru casă și de buna creștere, în frică de Dumnezeu, a celor două fiice, Teodora și Maghița (Marghiolița).

Fiica mai tînără s-a mutat curînd la Dumnezeu, iar fericita Teodora, ajungînd la vîrsta rînduită, a fost căsătorită de către părinți, împotriva voinței ei, cu un tînăr evlavios din Ismail. Dar, neavînd ei copii, iar sufletul Teodorei fiind rănit de dragoste pentru Mirele ei Iisus Hristos

încă din copilărie, ardea de dorința unei vieți cu totul curate, închinate numai lui Dumnezeu. La aceasta o îndemna atît duhovnicul și firea ei singuratică, cît și rîvna pentru rugăciunea de taină și amintirea marilor sihaștri ce se nevoiau în acea vreme prin pădurile și munții din ținutul Neamț - vechii ei sfătuitori. Astfel, fericita Teodora a îmbrățișat cinul monahal la Schitul Vărzărești-Vrancea, iar după doi ani și soțul ei s-a călugărit în Schitul Poiana Mărului, sub numele de Eleodor. Așa a binevoit Dumnezeu să-i povățuiască pe amîndoi pe calea sfințeniei și a mîntuirii. Fiecare călugăriță din schit se nevoia cu mare rîvnă pentru Hristos, însă Cuvioasa Teodora, fiind aleasă și întărită de harul Duhului Sfînt, întrecea pe toate celelalte surori cu rugăciunea, cu smerenia și cu nevoința duhovnicească.

După cîțiva ani, năvălind turcii în părțile Buzăului, au dat foc Schitului Vărzărești. Atunci toate surorile din obște s-au risipit în pădurile seculare din partea locului, așteptînd să treacă primejdia și mînia lui Dumnezeu. La fel a făcut și Cuvioasa Teodora. S-a retras în munții Vrancei împreună cu starețа ei, schimonahia Paisia, a cărei ucenică era. Acolo se nevoiau singure, acoperite de mîna lui Dumnezeu, în post și rugăciune, răbdînd multe ispite de la diavoli, foame, frig și tot felul de încercări.

Răposînd starețа ei, fericita Teodora, în urma unei descoperiri dumnezeiești, a părăsit munții Vrancei și s-a retras în patria ei mult iubită din părțile Neamțului, pentru a se nevoi în pădurile neumblate din jurul schiturilor Sihăstria și Sihla. După ce mai întîi s-a închinat la icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului de la Mînăstirea Neamț, egumenul lavrei a trimis-o la Sihăstria să urmeze sfatul egumenului de acolo. Cu binecuvîntarea ieroschimonahului Varsanufie, egumenul Sihăstriei, fericita Teodora a fost încredințată duhovnicului Pavel, care a dus-o în pustie, în apropierea Schitului Sihla, sfătuind-o că de va răbda asprimea vieții pustnicești, să rămînă acolo pînă la moarte; iar de nu va putea suferi ispitele și frigul iernii, să se așeze la o sihăstrie de călugărițe.

Așa a ajuns fericita Teodora în munții Sihlei. Apoi un sihastru milostiv i-a oferit chilia sa, nu departe de schit și de peștera care îi poartă numele pînă astăzi. Acolo s-a nevoit Cuvioasa cu bărbăție mulți ani, ostenindu-se singură în post și rugăciuni de toată noaptea, în lacrimi și mii de metanii, uitată de lume, îndurînd multe ispite și năluciri de la diavoli, foame, lipsă, gînduri și, mai ales, frigul aspru al iernii. Numai Cuviosul Pavel din Sihăstria, duhovnicul ei, o cerceta din cînd în cînd, o mărturisea, o îmbărbăta, o împărtășea cu Sfintele Taine și îi ducea cele de trebuință.

După un timp a răposat fericitul duhovnic Pavel, nu departe de Schitul Sihla, într-o mică colibă pustnicească, iar Cuvioasa Teodora a rămas cu totul singură, căci nimeni nu știa locul și aspra ei nevoință. Cu timpul i s-au rupt și hainele, iar ca hrană avea doar măcriș, fructe de pădure și alune. În această școală a liniștii și nevoinței a dobîndit Cuvioasa darul rugăciunii de foc, care se lucrează în inimă, darul lacrimilor, al răbdării și al negrăitei iubiri de Dumnezeu. Acum nu mai suferea nici de frig, nici de foame; nici diavolii nu o mai puteau birui, căci dobîndise darul facerii de minuni și era ca un diamant strălucitor în munții Sihlei, fiind uitată de oameni, însă umbrită de darul Duhului Sfînt.

Odată, năvălind turcii să prade mînăstirile și satele, au ajuns pînă la Sihla, iar Sfînta Teodora s-a adăpostit în peștera ei din apropiere. Descoperind-o, ea s-a rugat lui Dumnezeu s-o scape din mîinile lor, zicînd: "Doamne, scapă-mă din mîinile păgînilor!" În clipa aceea, prin minune, s-a crăpat stînca din fundul peșterii, așa cum se vede pînă astăzi, iar mireasa lui Hristos, ascunzîndu-se în pădure, s-a izbăvit de moarte. În această peșteră s-a nevoit Sfînta Teodora în ultimii ani ai vieții sale, rugîndu-se neîncetat lui Dumnezeu cu rugăciunea cea de taină a inimii,

încît i se lumina fața, iar trupul ei se ridica de la pămînt, asemenea Sfintei Maria Egipteanca. Din timp în timp păsările cerului îi aduceau în ciocurile lor, prin voia Domnului, fărîmituri de pîine de la trapeza schitului Sihăstriei, iar apă bea din scobitura unei stînci din apropiere, numită pînă astăzi "Fîntîna Sfintei Teodora".

Ajungînd Sfînta Teodora aproape de sfîrșitul vieții și cunoscînd că o cheamă Hristos la cereștile locașuri, unde este odihna și desfătarea tuturor sfinților, se ruga cu lacrimi lui Dumnezeu să-i trimită un preot ca s-o împărtășească cu Preacuratele Taine, înainte de obștescul sfîrșit. Astfel, cu rînduială de sus, egumenul Sihăstriei a observat că păsările duceau fărîmituri spre Sihla și a trimis doi frați să vadă unde anume se duc, căci gîndea că trăiește în munții Sihlei un sihastru sfînt.

Astfel mergînd ei, i-a cuprins noaptea și, rătăcind în pădure, se rugau și așteptau să se facă ziuă. Apoi, observînd înaintea lor o rază de lumină, ce se ridica ca un stîlp la cer, s-au apropiat și au văzut o femeie luminată la chip înălțată de la pămînt și rugîndu-se cu mîinile în sus. Era Sfînta Teodora. Atunci cuvioasa, cunoscînd venirea lor, a mulțumit lui Dumnezeu, zicînd: "Mulțumesc, Ție Doamne, că m-ai ascultat!" Apoi a zis celor doi frați: "Nu vă temeți, fraților, căci sînt o smerită roabă a lui Hristos! Dar mai întîi aruncați-mi o haină să mă îmbrac, că sînt goală!"

Apoi, chemîndu-i, le-a spus viața și sfîrșitul ei apropiat și le-a poruncit, zicînd: "Coborîți la Sihăstria și spuneți egumenului să trimită pe duhovnicul Antonie și pe ierodiaconul Lavrentie cu Trupul și Sîngele lui Hristos!" Iar ei i-au spus: "Cum să ajungem la schit noaptea, căci nu cunoaștem drumul?" Atunci Sfînta Teodora le-a răspuns: "Mergeți după lumina care se vede înaintea voastră și numaidecît veți ajunge!"

Călăuziți de această lumină cerească, frații au ajuns repede la schit la miezul nopții, pe cînd toca de Utrenie. Iar dimineață s-au întors la peșteră cu ieromonahul Antonie și ierodiaconul Lavrentie, aducînd Preacuratele Taine. După ce Sfînta Teodora și-a făcut cuvenita spovedanie și și-a destăinuit viața, ostenelile și ispitele ei, a rostit Crezul, s-a închinat, a primit dumnezeieștile Taine și a rostit ultimele sale cuvinte, zicînd: "Slavă Ție, Doamne, pentru toate!" În clipa aceea Cuvioasa Teodora și-a dat fericitul ei suflet în brațele lui Hristos. Iar trupul ei, purtător de bună mireasmă a fost prohodit și a fost așezat cu cinste de cei doi părinți în peștera în care s-a nevoit.

Vestea despre viața, nevoința și mutarea la cele cerești a Sfintei Teodora s-a răspîndit repede în toate mînăstirile și satele din Moldova și chiar dincolo de hotarele ei. De aceea alergau la sfintele ei moaște din peșteră călugări și credincioși de prin sate, și mai ales cei bolnavi și se vindecau de suferințele lor, căci trupul ei preamărit cu neputrezirea, era izvorîtor de bună mireasmă și făcea minuni. Unii sărutau sfintele ei moaște; alții își așezau bolnavii de racla ei, iar alții se spălau cu apă din "Fîntîna Sfintei Teodora" și primeau ajutor și mîngîiere.

Moaștele Cuvioasei Teodora, numită și "pămînteana", a stat în peștera ei de la Sihla ca la 100 de ani, bucurîndu-se de o profundă venerare, mai mult decît alți sfinți români. Apoi ctitorii schitului Sihla din familia Cantacuzino, înnoind schitul, au așezat moaștele Sfintei Teodora, din peșteră în biserica de lemn, unde se închinau credincioșii.

După anul 1830, moaștele Sfintei Teodora au intrat în posesia familiei Sturza, care le-a așezat în raclă de argint și le-a dus în biserica satului Miclăușeni-Iași, zidită de ei. Iar în anul 1856, moaștele Sfintei Teodora au fost date Mînăstirii Pecersca din Kiev în schimbul unor

veşminte arhiereşti şi preoţeşti din fir, fiind depuse în catacombele ei, unde se află şi astăzi. La racla Sfintei Teodora este scris în limbile slavonă şi română: *Sfeti Teodora Carpatina* şi *Sfînta Teodora din Carpaţi*.

Aşa s-au înstrăinat moaştele Sfintei Teodora din patria ei, spre întristarea noastră a tuturor.

Aceasta este pe scurt viaţa Sfintei Teodora de la Sihla şi acestea sînt faptele ei, prin care a bineplăcut lui Dumnezeu, numă-rîndu-se în cetele sfinţilor din cer, fiind socotită cea mai aleasă nevoitoare pe care a odrăslit-o vreodată ţara noastră. Credincioşii din Moldova o cinstesc ca sfîntă de la început şi merg adeseori în pelerinaj la peştera şi chilia ei de la Schitul Sihla.

La 20 iunie, 1992, Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a canonizat pe Sfînta Tordora de la Sihla, trecînd-o în rîndul sfinţilor, cu zi de prăznuire în calendar la 7 august.

Cu ale ei sfinte rugăciuni, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-ne şi ne mîntuieşte pe noi toţi, împreună cu ţara şi poporul cel binecredincios. Amin.

Notă - În tradiţia locului şi în unele însemnări se spune că fericitul ieromonah Eleodor, de la Poiana Mărului - Vrancea, fostul ei soţ din tinereţe, auzind că Sfînta Teodora s-a nevoit în munţii Sihlei, a venit să o vadă. Dar, auzind că a răposat, s-a închinat la peştera unde se aflau moaştele ei şi a rămas la Schitul Sihla pînă la obştescul său sfîrşit, săvîrşind adeseori Sfînta Liturghie, fie în peşteră, fie în biserica mică de lemn de sub stînci.

24. SFÎNTUL EMILIAN MĂRTURISITORUL, EPISCOPUL CIZICULUI (8 AUGUST)

Emilian, mărturisitorul lui Hristos, a trăit pe vremea împără-ţiei lui Leon Armeanul, luptător împotriva icoanelor. Fiind el episcop al Cizicului, de multe ori a fost silit să se lepede de închinarea sfintelor icoane, dar nu s-a supus, ci petrecea neclintit întru isprăvile Sfinţilor Părinţi. Pentru aceea, a suferit foarte multe chinuri şi supărări de la eretici şi pe toate le răbda cu bucurie. El avea nădejdea că pentru necazurile cele vremelnice va dobîndi bunătăţile cele veşnice; şi astfel, prin grele pătimiri şi prin rele chinuri fiind strîmtorat, în surghiun a adormit întru Domnul şi s-a încununat cu cununa mărturisirii.

25. SFÎNTUL MIRON, EPISCOPUL CRETEI, FĂCĂTORUL DE MINUNI (8 AUGUST)

SFÎNTUL MIRON S-A NĂSCUT ŞI A CRESCUT ÎN INSULA CRETA. EL, LA ÎNCEPUTUL VIEŢII SALE, A LUAT FEMEIE ŞI LUCRA PĂMÎNTUL,

MÎNCÎNDU-ȘI PÎINEA SA DIN SUDOAREA FEȚEI SALE ȘI HRĂNIND ȘI PE ALȚII; PENTRU CĂ DIN ROADELE CARE ÎI CREȘTEAU ÎMPĂRȚEA SĂRACILOR, ȘI ASTFEL OSTENELILE LUI SE FĂCEAU BINECUVÎNTATE DE DUMNEZEU. PE CÎT DĂDEA EL DIN ROADE, PE ATÎT ELE SE ÎNMULȚEAU, ȘI EL ERA MILOSTIV MAI MULT DECÎT CEILALȚI OAMENI. ODATĂ A GĂSIT ÎN ARIA SA PE NIȘTE TÎLHARI, CARE ÎȘI UMPLUSERĂ SACII LOR DE GRÎU ȘI NU PUTEAU SĂ-I RIDICE DE PE PĂMÎNT. IAR EL, ÎN LOC SĂ LE DEA LOR BĂTĂI SAU SĂ LE FACĂ VREUN RĂU, LE-A RIDICAT SARCINILE, LE-A PUS PE UMERII ACELORA CU MÎINILE SALE ȘI LE-A PORUNCIT SĂ NU SPUNĂ LA NIMENI LUCRUL ACELA.

Pentru o viață îmbunătățită ca aceasta a fost pus preot al sfintei biserici a lui Dumnezeu. El învăța popoarele sfînta credință și le întărea spre nevoințele cele mucenicești, fiind atunci prigonire a păgînului împărat Deciu. După moartea lui Deciu și după încetarea prigonirii, a fost ridicat la scaunul episcopiei. El cinstea pomenirile sfinților mucenici care au pătimit pentru Hristos în vremea prigonirii, și făcea minuni și puteri. A oprit curgerea unui rîu; căci rîul umflîndu-se, și un bărbat slăvit, anume Triton, avînd mare nevoie să treacă rîul, sfîntul episcop a oprit repejunea rîului și nu l-a lăsat să curgă pînă ce acel bărbat, trecînd dincolo, s-a întors iarăși înapoi.

După ce s-a întors acela, Sfîntul Miron a trimis toiagul său, poruncind rîului ca iarăși să curgă în calea sa. Ajungînd trimișii, au tulburat apa cu toiagul sfîntului, spunîndu-i ei porunca arhiereului, și îndată a curs rîul cu mare pornire și s-a îndreptat în curgerea sa ca mai înainte. Acest mare plăcut al lui Dumnezeu, făcînd și alte minuni ca acestea și petrecînd toată viața lui cu iubire de Dumnezeu și cu cuvioșie, s-a mutat la Domnul, avînd vîrsta de 100 de ani.

26. ARĂTAREA ICOANEI FĂCĂTOARE DE MINUNI A MAICII DOMNULUI, NUMITĂ TOLGSCA (8 AUGUST)

În anul de la facerea lumii 6822, iar de la Hristos, 1314, în zilele Sfîntului Petru, mitropolitul Kievului și a toată Rusia, domnea în Iaroslav binecredinciosul domn David Teodorovici. Prohor, episcopul Rostovului și al Iaroslavului, care de alții era numit Trifon, cercetîndu-și păstoria sa, s-a dus și în mînăstirea Cuviosului Chiril Biloezeski și de acolo a plecat cu luntrea pe apă în josul rîului Șecsna, care curge în Volga; deci, plutind pe rîul Volga, făcea călătorie spre cetatea Iaroslav. Cînd era aproape la șase stadii de Iaroslav, s-a plecat ziua spre noapte, și atunci s-a oprit la malul cel de sub deal, în partea aceea în care este cetatea și, suindu-se în deal, și-a întins cortul.

Starea lui era în dreptul acelui loc unde, în cealaltă parte de Volga, este un pîrîu ce se numește Tolga, și care se varsă în Volga. În partea aceea a Volgăi era o pădure mare. Episcopul, rămînînd noaptea acolo, s-a deșteptat la miezul nopții și a văzut lumină în cortul său. Deci, sculîndu-se în grabă și ieșind din cort, a văzut pe toți ce erau cu dînsul dormind - preoți, clerici, slugi și păzitori -, iar lumina cea mare strălucea partea aceea. Întorcîn-du-se el spre rîu a văzut în partea cealaltă a rîului un stîlp de foc prealuminos, strălucind negrăit, și vedea pod peste Volga pînă la stîlpul acela; deci, episcopul se mira cu spaimă de vedenia aceea. Apoi, rugîndu-

se lui Dumnezeu, și-a luat toiagul lui cel arhieresc, a ieșit din cort și a mers la rîu, nedeșteptînd pe nimeni. Deci, suindu-se pe podul cel văzut, mergea pe apă ca pe lemne; căci niciodată nu a fost pod acolo, ci prin dumnezeiasca poruncă i se închegase lui apa și se făcuse ca un pod sub picioarele lui. Trecînd în partea cealaltă și apropiindu-se de stîlp, a văzut chipul Preasfintei Fecioare Maria, Născătoarea de Dumnezeu, ținînd în brațe pe Domnul nostru Iisus Hristos, nu stînd pe lemn, ci în văzduh, la înălțime de la pămînt mai mult de cinci coți. Deci, episcopul a început a se ruga cu căldură, închinîndu-se la chipul acela și curgîndu-i lacrimi din ochi, și, rugîndu-se din destul, s-a întors înapoi, uitîndu-și toiagul în locul în care se rugase. După aceea, trecînd podul cel văzut peste rîu, a intrat în cortul său, toți dormind și neștiind nimeni de umblarea sa peste rîul Volga, și s-a odihnit pînă dimineață.

Făcîndu-se ziuă și toți sculîndu-se din somn, au cîntat Utrenia după obicei. Dar cînd era vremea ca episcopul să meargă în luntre, slugile au început a căuta toiagul arhieresc, dar nu l-au găsit, și au spus arhiereului, că aseară puseseră în cort toiagul și nu se știe ce s-a făcut. Atunci arhiereul, aducîndu-și aminte că uitase toiagul în partea cealaltă de rîu și înțelegînd că Dumnezeu voiește ca minunea aceea să vină la arătare, a arătat cu degetul peste Volga, căci nu putea de lacrimi să grăiască ceva cu limba; apoi, abia grăind, le-a spus pe rînd ce a văzut și cum a trecut peste Volga; deci, le-a poruncit să treacă rîul Volga și să ia toiagul din locul ce le-a arătat lor cu degetul.

Slugile, trecînd rîul Volga, căutau toiagul arhieresc și astfel au găsit în pădure icoana aceea a Preasfintei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, nu în văzduh, ci pe pămînt stînd între copaci, și aproape de ea era toiagul arhieresc. Deci, închinîndu-se icoanei, au luat toiagul și s-au întors la arhiereu și i-au spus de icoana Prea-sfintei Născătoare de Dumnezeu. Atunci arhiereul, lăsînd calea ce ducea spre cetate, a trecut rîul Volga cu toți oamenii ce erau cu dînsul și, văzînd chipul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a cunoscut că este acela pe care l-a văzut noaptea în văzduh, strălucind ca stîlpul cel de foc și, căzînd, a început a se închina cu osîrdie, a face rugăciuni cu lacrimi, și a o săruta cu dragoste; deci, bucurîndu-se el și veselindu-se cu duhul, se bucurau și cei ce erau cu dînsul și vărsau lacrimi de bucurie, și astfel făceau multe închinăciuni și rugăciuni.

Această minunată arătare a chipului Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, s-a făcut în opt zile ale lunii august, în care se cinstește pomenirea Sfîntului Emilian, episcopul Ciziciului. Apoi, episcopul a început în același ceas a tăia pădurea cu mîinile sale, și a pregătit lemne de biserică. Același lucru făceau toți cu osîrdie și au croit în aceeași zi o biserică mică pe care au și întemeiat-o pînă la amiază. Despre acest lucru toți s-au înștiințat din cetatea Iaroslavului, și mulțime multă de oameni a alergat la episcop în acel loc: clerici, mireni, bătrîni, tineri, bogați, săraci, sănătoși și neputincioși, care, văzînd icoana Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, negrăit s-au bucurat și se închinau la ea cu osîrdie, ajutînd la lucrul ce se făcea, tăind lemne și ajutînd meșterilor.

Săvîrșindu-se acea mică biserică, episcopul a sfințit-o în aceeași zi spre seară, ducînd în ea acel chip făcător de minuni. Deci, slujind în ea, a numit-o în numele Preasfintei Fecioare Născă-toare de Dumnezeu, a cinstitei ei intrări în biserică; iar prăznuirea arătării icoanei a săvîrșit-o și a arătat-o în opt zile ale lunii august. Cîți din popor erau bolnavi atunci, au luat tămăduire cu darul Preasfintei Fecioare Maica Domnului. Arhiereul a poruncit ca lîngă această biserică să fie o mînăstire și un egumen, pe care l-a și pus în aceeași zi. De atunci s-a așezat acolo un locaș, întîi mic, apoi, după o vreme, s-a făcut mai mare. Acel locaș este și acum, păzindu-se de Dumnezeu. El se numește Tolgsca, de la rîul Tolga, care se varsă în Volga. De

ziua arătării acelei icoane făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, au început multe minuni a se săvîrşi, prin care cele mai alese de pomenit sînt acestea:

În anul 6900 (1392 de la Hristos), în ziua de 16 septembrie, pe vremea egumenului Ghermano, cîntînd fraţii în biserică Utrenia, la a noua pesnă, cînd preotul a zis: "Pe Născătoarea de Dumnezeu şi Maica Luminii întru cîntări, cinstindu-o, să o mărim", îndată din icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu a curs mir, din mînă dreaptă; biserica s-a umplut de mare şi bună mireasmă, şi toţi priveau acea minune cu mirare şi cu spaimă. Pentru aceia ei au preamărit pe Dumnezeu şi pe Preacurata Lui Maică. După Utrenie au cîntat paraclisul şi după ce l-au sfîrşit, au cîntat: "Stăpînă, primeşte rugăciunea robilor...". Atunci, de la Pruncul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos, din piciorul Lui cel stîng a curs mir; astfel că din acea icoană se vedeau curgînd două izvoare de mir, unul din mîna dreaptă a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, şi altul din piciorul stîng al Domnului nostru Iisus Hristos. Egumenul şi fraţii, văzînd acestea, se veseleau cu duhul de acea preaslăvită minune, şi cu lacrimi cădeau la preacurata icoană, primind binecuvîntare din sfîntul mir pe tîmplele lor. Acel mir era dătător de tămăduiri, căci cîţi se ungeau cu el, fiind cuprinşi de orice neputinţă, îndată cîştigau sănătate.

Trecînd cîtăva vreme, un bărbat cinstit cu numele Nichita, din Moscova, dinspre părţile Iezerului Alb, a fost trimis de stăpînitor în cetatea Iaroslav. Venind el cu femeia şi cu oamenii săi, a şezut în luntre, ca să călătorească pe apa rîului în sus. Acel Nichita avea un fiu născut, copil mic, care nu avea decît patru ani de la naştere şi care era bolnav. Pe drum a murit şi l-a adus mort la mînăstirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu cea din Tolga, vrînd să-l îngroape acolo. Deci, tatăl şi mama copilului plîngeau în faţa icoanei cea făcătoare de minuni a Maicii Domnului şi se tînguiau nemîngîiaţi, căci nu mai aveau alt fiu. Ei se îngrijeau de trupul mortului şi găteau groapa şi pe cele de îngropare; astfel că vremea s-a lungit de la întîiul ceas la al nouălea; şi, cîntîndu-se rugăciunea şi obişnuita rînduială deasupra gropii, a înviat pruncul cel mort şi a vorbit. Atunci toţi s-au înspăimîntat şi s-au bucurat, dar mai ales părinţii s-au umplut de mare bucurie, deoarece şi-au luat copilul viu şi sănătos; deci, au dat mulţumire lui Dumnezeu şi Preacuratei Maicii Lui.

După cîţiva ani, cu voinţa lui Dumnezeu, s-a întîmplat un foc mare în mînăstire, şi văpaia a cuprins repede întreaga biserică, încît fraţii nu au putut să deschidă uşile bisericii, şi să scoată cîte ceva de acolo. Biserica a ars cu toate lucrurile ce erau în ea şi toţi credeau că a ars şi icoana cea făcătoare de minuni, pentru care erau trişti. Însă după acel foc au găsit sfînta icoană din biserică, în dumbravă, stînd pe un copac, fiind scoasă din foc de mîini îngereşti, nu de mîini omeneşti, şi acolo strălucea cu lumină.

Apoi iarăşi au luat-o cu bucurie şi îndată au zidit o biserică mai frumoasă decît cea dintîi, înfrumuseţînd-o cu toate podoabele. Acum se vedea biserica şi mînăstirea zidită din piatră aleasă. Iar darul Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu nu încetează şi acum a face minuni, curgînd mir ca din izvor din sfînta icoană, dînd tămăduiri la toate neputinţele şi izgonind duhurile viclene din oameni.

Despre acele minuni se scrie pe larg în locaşul acela, iar noi, din cele multe, pentru că nu ne ajunge vremea, am povestit puţine, ca să preamărim pe Dumnezeu, pe Preasfînta Fecioară Maria care L-a născut pe Hristos, şi să cinstim preacinstita ei icoană cu dreaptă închinăciune, pe care toate neamurile creştine sînt datoare să o cinstească, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

27. SFINȚII MUCENICI IULIAN ȘI MARCHIAN ȘI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNȘII
(9 AUGUST)

Luând sceptrul stăpânirii grecești împăratul Leon, cel cu nume de fiară, care se mai numea și Conon, de neam isaurian, a ridicat prigonire asupra Bisericii lui Dumnezeu, scornind un nou eres împotriva icoanelor, numind sfintele icoane idoli, iar pe cei ce se închinau lor cu credință numindu-i închinători de idoli. Și a poruncit ca sfintele icoane de pretutindeni - din bisericile lui Dumnezeu, din toate casele și din locuințele omenești - să fie lepădate, să fie sfărâmate și să li se dea foc sau să se arunce în apă; iar cei care nu se învoiau la păgânătatea lui, pe unii îi izgonea în surghiun îndepărtat, iar pe alții îi muncea și îi ucidea în multe feluri. Iar la început, pe preasfințitul Gherman, patriarhul Constantinopolului (Pomenirea lui la 12 mai), care se împotrivea, l-a izgonit de pe scaun cu necinste și cu bătăi, iar în locul lui a ridicat pe un oarecare Anastasie, eretic de un gând cu el.

In acea vreme mulți dreptcredincioși stând împotriva răutății ereticești, se făceau mucenici, precum au fost și acești sfinți de care vorbim și a căror pătimire s-a început astfel: In Constantinopol era o poartă oarecare ce se numea "Poarta de Aramă", zidită în zilele marelui Constantin. Deasupra acelei porți era chipul Mântuitorului de aramă, stând de mulți ani acolo. Pe acel chip, împăratul și patriarhul au poruncit să-l dea jos. Deci rău credincioșii vrând să-l surpe, au pus o scară pe care s-a suit un ostaș, cu dregătoria spătar. Iar poporul care se adunase acolo, bărbați și femei, văzând aceea, s-au pornit cu râvnă după dreapta credință și, apucând scara cu ostașul care era pe dânsa, au aruncat-o jos, iar pe ostașul acela l-au dat morții.

De acel lucru aflând împăratul, a scos fără de veste ostași înarmați cu săbii asupra poporului cel dreptcredincios și au tăiat pe mulți de parte bărbătească și femeiască, bătrâni și tineri, al căror număr numai singur Domnul îl știe; iar pe cei mai mari i-au prins vii. Și erau numele lor acestea: Iulian, Marchian, Ioan, Iacov, Alexie, Dimitrie, Foca, Petru și Leontie. Pe aceștia bătându-i cu toiege fără de cruțare, i-au aruncat în temniță. Și au fost ținuți sfinții în legături și bătuți cumplit până la optzeci de zile; căci fiecăruia dintr-înșii i se dădea câte cinci sute de lovituri în fiecare zi. Iar ei, întărindu-se cu puterea lui Hristos, răbdau cu vitejie, neslăbind cu trupurile. Iar tiranul, văzând acest lucru, a poruncit să le ardă fețele cu fiare arse, apoi să-i scoată în ulițe și să-i ucidă cu sabia. Astfel și-au sfârșit ei pătimirea. Incă și una din femeile cele slăvite, anume Maria patriciana, a fost tăiată odată cu ei, pentru dreptcredincioasa cinstire a sfintelor icoane, și trupurile lor au fost aruncate în adâncul mării.

Iar când acești sfinți mucenici au fost prinși pentru chinuri, atunci a fost prinsă și cuvioasa Teodosia monahia, ca una care avea aceeași vină, adică luase parte la dărâmarea scării împreună cu ceilalți. Ea a luat cunună mucenicească mai înainte de acești sfinți și pomenirea ei se cinstește la 29 mai, unde s-a pus și viața ei. Și toți câți au pătimit pentru acea cinstită icoană a Mântuitorului, au stat împreună înaintea Stăpânului Hristos, Dumnezeul nostru, Căruia I se cuvine slava în veci. Amin.

28. SFANTUL APOSTOL MATIA
(9 AUGUST)

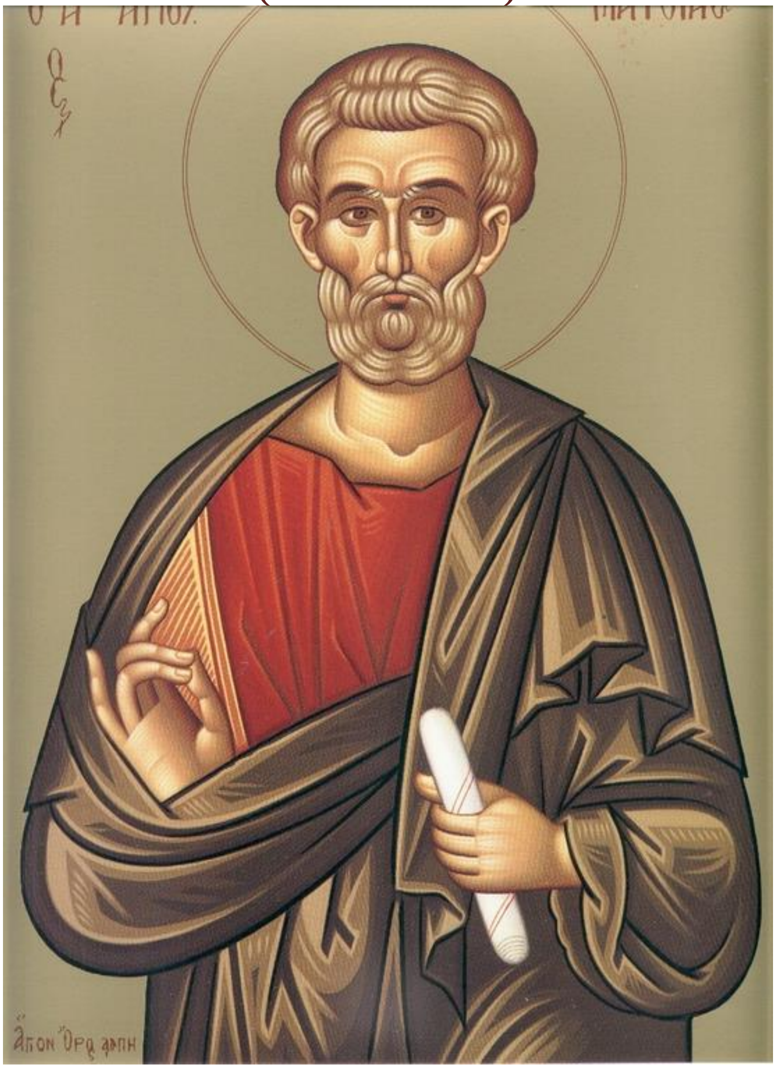

Sfântul Apostol Matia era cu neamul din Betleem, din seminția lui Iuda. El a învățat în Ierusalim din copilărie Scripturile și înțelegerea Legii, de la Sfântul Simeon primitorul de Dumnezeu, de care a fost povățuit și la toată fapta bună, trăind cu dumnezeiască plăcere și umblând pe căile cele drepte ale poruncilor Domnului. Iar când Domnul nostru Iisus Hristos, după 30 de ani ai nașterii Sale din Preasfânta Fecioară, a fost botezat în Iordan de Ioan, S-a arătat lumii adunând pe ucenicii Săi și propovăduia împărăția lui Dumnezeu, învățând popoarele și făcând multe semne și minuni; atunci Matia, auzind propovăduirea și învățătura lui Hristos și văzând facerile Lui de minuni, s-a rănit cu dragoste spre Dânsul și, defăimând cele lumești, i-a urmat Lui cu ceilalți ucenici și cu poporul, îndulcindu-se de vederea feței și de cuvintele cele prea dulci ale lui Dumnezeu cel întrupat. Iar Domnul, Care cearcă inimile și rărunchii, văzând osârdia aceluia și știința cea curată, l-a ales pe el nu numai în ucenicie, dar și în slujba apostoliei.

Mai întâi Sfântul Matia a fost unul din cei 70 de apostoli mai mici, pentru care se scrie în Evanghelie: A arătat Domnul și pe alți 70 și i-a trimis pe ei câte doi înaintea feței Sale...

Apoi, după pătimirea cea de bună voie, după Invierea și Inălțarea la cer a Domnului nostru Iisus Hristos, Matia a fost numărat cu cei 12 Sfinți Apostoli mai mari, în locul lui Iuda, care căzuse, căci ceata de 12 fiind neîmplinită, Sfântul Petru, cel mai mare dintre apostoli, stând în mijlocul bisericii, a ținut cuvânt despre aceasta, că se cuvine a se împlini locul lui Iuda, care a căzut și a pierit, ca să fie întreagă și neschimbată ceata de 12 mai mari apostoli, mai întâi aleși ai Domnului. Și au pus pe doi: pe Sfântul Iosif, care se numea Varsava, și pe acest Sfânt Matia. Și, rugându-se, au zis: „Tu, Doamne, știutorul tuturor inimilor, arată pe unul care l-ai ales dintre acești doi, ca să ia soarta slujbei acesteia și a apostoliei, din care a căzut Iuda". Apoi, trăgând la sorți, sorțul a căzut pe Matia și a fost numărat între cei doisprezece apostoli, iar alegerea â fost întărită de Domnul prin trimiterea Sfântului Duh în limbi de foc, Care a șezut și pe Sfântul Matia, precum a stat și pe ceilalți sfinți apostoli, dându-i lui dar asemenea.

Iar după primirea Sfântului Duh, apostolii primind sorții în care parte să meargă fiecare dintre dânșii spre propovăduirea lui Hristos, Sfântului Matia i-a căzut sorțul să meargă în Iudeea, ca acolo să propovăduiască pe Hristos Dumnezeu. Și s-a ostenit într-însa, cercetând cetățile și satele și binevestind mântuirea lumii. Dar nu numai în Iudeea a purtat numele lui Hristos, ci și între neamuri, pentru că se povestește despre dânsul, că și în Etiopia a propovăduit cuvântul. Acolo a suferit multe chinuri, fiind târât, bătut, spânzurat la chinuire, strujit cu fiare pe coaste și ars cu foc pe dedesubt; dar, întărindu-l pe el Hristos, toate chinurile acelea le-a primit cu bucurie și le-a răbdat vitejește.

Incă se povestește despre Sfântul Matia că s-a ostenit și în Macedonia cu buna vestire a lui Hristos, unde păgânii elini, prin-zându-l și vrând să ispitească puterea credinței propovăduite de dânsul, i-au dat să bea o băutură otrăvitoare, care pierdea vederea ochilor, căci dacă cineva gusta dintr-însa, îndată rămânea orb. Dar sfântul apostol, bând otrava aceea în numele lui Hristos, a rămas nevătămat; încă și pe cei orbiți de acea otravă - mai mult de 250 de oameni -, punându-și mâinile pe dânșii și chemând numele lui Hristos, i-a tămăduit. Acest lucru nesuferindu-l diavolul să-l vadă, s-a arătat necredincioșilor în chip de copil mic, poruncindu-le să-l ucidă pe Matia, pentru că strică cinstea lor cea drăcească.

Dar când aceia voiau să-l prindă pe apostol, el umbla prin mijlocul lor nevăzut de dânșii; și, căutându-l ei trei zile, nu l-au găsit. Apoi sfântul arătându-se lor de bunăvoie, s-a dat în mâinile lor, iar ei legându-l l-au închis în temniță, unde, arătându-i-se diavolul cu mânie, scrâșnea din dinți asupra lui. Dar în noaptea următoare, Domnul stând înaintea lui în lumină mare, l-a întărit pe el și, dezlegându-l din legături, a deschis ușile temniței și l-a lăsat liber. Deci, făcându-se ziuă, sfântul apostol iarăși s-a arătat în mijlocul poporului și propovăduia pe Hristos cu îndrăzneală. Iar când oarecare oameni împietriți cu inimile nu numai că nu credeau propovăduirea lui, dar se și mâniau împotriva lui și voiau să pună mâinile lor ucigașe pe dânsul, îndată deschizându-se pământul, i-a înghițit, iar cei rămași, temân-du-se, s-au întors la Hristos și s-au botezat.

După aceasta, apostolul lui Hristos s-a întors iarăși în Iudeea, la sorțul său și, propovăduind cuvântul lui Dumnezeu, pe mulți din fiii lui Israel îi întorcea la Hristos Domnul, încredințându-i pe ei prin semne și minuni, pentru că pe cei orbi îi lumina, pe cei leproși îi curăța, pe diavolii din oameni îi izgonea cu numele lui Hristos; șchiopilor le dădea umblare; surzilor, auzire, și pe cei ce mureau îi întorcea la viață. Drept aceea, pe Moise îl numea că este sfânt și Legea lui cea dată de Dumnezeu pe lespezi le poruncea să o păzească și-i învăța să creadă în Hristos, în Cel închipuit mai înainte de însuși Moise prin semne și prin profeții, și întru Cel mai înainte vestit de cuvintele proorocilor, pe Care L-a trimis Dumnezeu Tatăl spre mântuirea lumii și Care S-a întrupat din Preacurata și Preanevinovata Fecioară. Și le tâlcuia lor

Sfântul Matia toate cele vestite de prooroci pentru Hristos, că acum s-au împlinit în Mesia Care a venit.

In vremea aceea, Anan era cel dintâi arhiereu printre iudei, urâ-tor și hulitor al numelui lui Iisus Hristos și prigonitor al credincioșilor, cu a cărui poruncă și Sfântul Iacov, ruda Domnului, a fost aruncat de pe aripa templului și a fost ucis. Și trecând Sfântul Matia prin părțile Galileei, intra prin adunările evreiești și propovăduia pe Hristos, Fiul lui Dumnezeu, iar evreii cei orbiți de necredință și de răutate, pornindu-se spre mânie, l-au prins și l-au dus în Ierusalim la arhiereul Anan.

Iar arhiereul, strângând adunare evreiască vicleană și punându-l înaintea lor pe apostolul lui Hristos, a început a zice către ai săi: „Știe adunarea aceasta și toată lumea în câtă ocară a venit neamul nostru, nu din vreo vină a noastră, ci cu răzvrătirea unora, care au ieșit de la noi, și cu lăcomia ighemonilor romani, sau mai bine zis cu tirania. Nevrednici sunt de pomenire cei ce ne-au adus nouă eresurile, cu care atâtea mii de oameni s-au înșelat. Știți singuri câți au fost uciși de ostașii romani și au pierit înșelătorii și cei înșelați, însă nu fără de mare defăimare a neamului nostru.

Unii ca aceștia au fost începătorii de eresuri: Iuda Galileeanul și Teuda vrăjitorul, care pierind, a pierit și pomenirea lor. Dar mai mare începător de eresuri decât toți s-a sculat Iisus Nazarineanul, Care propovăduindu-se pe sine că este Dumnezeu și Fiul lui Dumnezeu, a uimit ochii multora cu semnele Sale și cu minunile Sale făcute cu farmece, și inimile lor le-a tras în urma sa, defăimând păzirea Legii; dar a luat judecată după legea pe care o hulea. Dar ce zic? Știm că de la Insuși Dumnezeu este dată Legea lui Moise și este păzită de patriarhi și prooroci, cărora le-a dat să facă și minuni, precum Iisus nu putea să facă. Cine nu știe că Moise a vorbit cu Dumnezeu ca și cu un om? Cine nu știe că Ilie a fost luat la cer cu căruță de foc? Cine nu a auzit că mortul, fiind aruncat pe oasele cele moarte ale lui Elisei, a înviat? Și alți sfinți ai lui Dumnezeu câte minuni au făcut? Dar nici unul dintre ei n-a îndrăznit a-și alătura cinstea dumnezeiască sau să scornească lege nouă, precum a îndrăznit Iisus. Proorocii au grăit cu smerit chip și glas, fiind învățați de Duhul Sfânt; iar El de la Sine spunea cuvinte mândre și ajunsese până la atâta îndrăzneală, încât și pe boieri și pe arhierei îi ocăra cu cuvinte necinstite, iar pe cărturari și pe farisei îi numea fățarnici. Deci care din prooroci a îndrăznit a spune așa? Dar după mândria Sa, Și-a găsit sfârșit vrednic, luându-Și plata după faptele Sale! O, de ar fi pierit pomenirea Lui odată cu Dânsul, și de ar fi murit învățătura Lui odată cu El, ca să nu fi fost nimeni să o învie! Iar aceasta, o, de câtă durere ne este nouă, că Templul lui Dumnezeu, Sfânta Cetate și legile părintești se află sub jugul romanilor și nu este nimeni care să-i fie milă, nimeni care să ne împărtășească durerea, nimeni care să ne scoată!

Suntem trași la judecată fără de vină și răbdăm. Ne îmbulzesc și ne învoim. Ne răpesc și tăcem. Iar mai vârtos galileenii ne dau pe noi în mâinile romanilor, când sângele lui Hristos, ca al unui om nevinovat, nu se rușinează a-l aduce asupra noastră și al neamului nostru. Deci se cade ca acei galileeni - nefiind mulți - să piară, decât să se dea pierzării de romani acest loc sfânt și tot neamul nostru; pentru că dintre două răutăți - de nu se poate scăpa de amândouă -, pe una suferită mai ușor este de nevoie a o alege. De aceea și acest ucenic al lui Hristos ce stă înaintea noastră este vrednic de moarte; însă mai întâi singur de la sine să socotească, căci nu-i oprim lui vremea spre a se gândi, nici nu-i dorim pierzarea, ci îndreptarea lui. Deci din două să-și aleagă una: sau să urmeze Legii celei date de Dumnezeu prin Moise și să fie viu, sau să se numească creștin și să moară!"

Iar Sfântul Matia, ridicându-și mâinile în sus, a zis: „Bărbați frați, pentru acea pricină pe care voi o aruncați asupra mea, nu este de trebuință a grăi multe, căci pentru mine a fi creștin nu este vină, ci slavă, pentru că Insuși Domnul zice în proorocie: In zilele cele de apoi, întru cei ce-Mi slujesc Mie se va numi nume nou. Arhiereul Anan a zis: „Cum nu este vină a avea Legea cea sfântă întru nimic, a nu-L cinsti pe Dumnezeu, ci a lua aminte la basmele cele cu farmece și deșarte?" Sfântul a răspuns: „De veți asculta cuvintele mele, vă voi arăta că cele propovăduite de noi nu sunt basme și farmece, ci sfântul adevăr, mărturisit de la început prin lege".

Iar arhiereul învoindu-se să audă, Sfântul Matia și-a deschis gura sa și a început a le spune cele mai înainte închipuite și vestite despre Iisus Hristos, din cărțile Legii Vechi, cum Dumnezeu a făgăduit strămoșilor - lui Avraam, lui Isaac și lui Iacov -, ca din seminția lor să ridice pe un bărbat ca acesta, Care avea să binecu-vinteze toate semințiile, pentru Care și David a mărturisit: Se vor binecuvânta întru El toate semințiile pământului și toate neamurile îl vor ferici pe El. Și cum rugul mai înainte nearzând închipuia întruparea Lui cea din Curata Fecioară, pentru care și Isaia a proorocit: Iată Fecioara în pântece va zămisli și va naște Fiu, pe Cel numit Emanuil, care se tâlcuiește: „Cu noi este Dumnezeu". Iar Moise mai luminat a zis mai înainte: Prooroc va ridica vouă Domnul dintre frații voștri, ca și pe mine, pe Acela să-L ascultați întru toate cele ce va zice vouă. Și iarăși patima Lui cea de voie, același Moise a închipuit-o mai înainte prin șarpele cel înălțat pe lemn în pustie. Iar Isaia mai înainte a proorocit: ca o oaie s-a adus spre înjunghiere. Și iarăși: Și cu cei fără de lege s-a socotit. Iar chip al învierii Lui celei de-a treia zi a fost Iona, care a ieșit nevătămat din pântecele chitului".

Niște cuvinte ca acestea cu arătări minunate Sfântul Matia tâlcuindu-le despre Iisus Hristos din cărțile lor evreiești, arhiereul Anan n-a suferit, ci, umplându-se de mare mânie, a zis cu iuțime către dânsul: „Oare așa îndrăznești spre stricarea Legii? Oare nu știi Scriptura, care zice: Iar de se va scula întru tine prooroc sau văzător de visuri și-ți va da ție semn sau minune, și va veni semnul sau minunea care a zis către tine: Să mergem să slujim la alți zei, pe care nu-i știți..., proorocul acela sau văzătorul de visuri să moară?"

Sfântul Matia a răspuns: „Acela, de care ne este nouă cuvântul, nu este numai prooroc, ci și Domnul proorocilor, este Dumnezeu și Fiul lui Dumnezeu, a cărui dumnezeire se arată prin semne adevărate și pentru aceea am crezut în El, și nădăjduiesc că întru mărturisirea preasfântului Său nume voi rămâne neclintit". Arhiereul a zis: „Dacă ți se va da ție vreme să te gândești, te vei pocăi oare?" Sfântul a răspuns: „Să nu-mi fie mie să mă depărtez de adevărul pe care l-am aflat o dată. Pe Iisus Nazarineanul cel lepădat de voi și dat la moarte, Il cred cu inima și-L mărturisesc cu gura, că este adevărat Fiul lui Dumnezeu, de asemenea cu Tatăl, de o fire cu Acela și mai înainte de veci; și zic că sunt rob al lui Hristos!"

Atunci arhiereul, astupându-și urechile și scrâșnind din dinți, a început a striga cu mânie: „Hulește, hulește...". Apoi a adăugat: „Să asculte Legea". Și îndată s-a deschis o carte a Legii și s-a citit la locul unde era scris: Omul care va blestema pe Dumnezeul său, va lua păcat; iar cel ce va huli numele Domnului, cu moarte să moară. Cu pietre să-l ucidă toată adunarea lui Israel. Să nu-l cruțe pe el ochiul vostru, ca să scoateți răutatea din Israel.

Citindu-se aceste cuvinte în cartea aceea, arhiereul a zis către apostolul lui Hristos: „Gura ta asupra ta a grăit, fie sângele tău asupra capului tău". Zicând acestea arhiereul, a osândit la moarte pe apostolul lui Hristos, ca să fie ucis cu pietre. Deci, luând pe Sfântul Matia, au mers la locul care se zicea Betlaschila - adică casa celor uciși cu pietre -, și sfântul a zis către iudeii care îl duceau: „Fățarnicilor, bine a proorocit David despre voi: Vâna-vor asupra sufletului

dreptului și sânge nevinovat vor osândi. Și Iezechiel zice: Omorâți sufletele cărora nu li se cădea să moară".

Sfântul zicând acestea, doi martori, după rânduiala Legii, și-au pus mâinile pe capul său și au mărturisit că a hulit pe Dumnezeu, pe Moise și Legea. Și aceia au aruncat primii asupra lui cu pietre. Iar sfântul i-a rugat pe dânșii ca acele pietre aruncate întâi de dânșii să le îngroape cu dânsul, întru mărturia patimii lui celei pentru Hristos. Deci au început și ceilalți a arunca pietre asupra lui și a-l ucide; iar el, ridicându-și mâinile spre cer, și-a dat sufletul său. Iar nelegiuiții aceia au adăugat și altă muncire, căci mucenicul fiind mort, i-au tăiat și capul cu securea, după obiceiul romanilor. Acest lucru a fost făcut spre plăcerea romanilor, ca și cum acel propovăduitor al lui Hristos ar fi fost potrivnic cezarului. Astfel Sfântul Apostol Matia, nevoindu-se cu nevoință bună, și-a sfârșit alergarea sa. Iar credincioșii, luând apostolescul trup, l-au îngropat cu cinste, slăvind pe Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, se cuvine cinstea și slava, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

29. SFINȚII MUCENICI LAVRENTIE ARHIDIACONUL, SIXT, PAPA ROMEI, ȘI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNȘII
(10 AUGUST)

După războiul romanilor cu perșii, Deciu împăratul s-a întors în Roma cu biruință și cu dănțuire. Atunci preasfințitul Sixt, papa Romei, cu clerul său, a fost prins de Valerian, eparhul Romei, și închis în temnița poporului. Sixt era din Atena, de neam grecesc, și a fost mai întâi filosof, apoi ucenic al lui Hristos; și mergând la Roma, a fost de bună trebuință Bisericii lui Hristos; pe de o parte, pentru înțelepciunea sa, iar pe de alta, pentru viața sa cea îmbunătățită. Apoi, după o vreme oarecare, a fost ridicat la treptele rânduielilor bisericești; căci, fiind ucis pentru Hristos preasfințitul Ștefan, papa Romei, Sfântul Sixt a fost ridicat la scaun în locul lui, ca la o moarte sigură, pentru că în acele vremi nu era vreun papă, pe care să-l fi ocolit paharul pătimirii.

Deci Sfântul Sixt, șezând în temnița din Roma cu clericii și cu ceilalți creștini, au fost munciți pentru Hristos doi boieri persani, anume Avdon și Senis, pe care Deciu îi adusese cu el legați ca pe niște robi. Iar după uciderea acelora, împăratul Deciu și eparhul Valerian au poruncit ca pe Sixt papa să-l aducă noaptea înaintea lor, în capiștea care se numea Teliude. Și când trimișii au venit ca să-l ia din temniță, Sfântul Sixt a zis către cei legați împreună cu el: „Fraților și ostașii mei, nu vă temeți de muncile cele vremelnice. Știți ce fel de chinuri au răbdat sfinții mai înainte de noi, ca să câștige cununile vieții veșnice. Insuși Hristos Dumnezeul nostru a

pătimit pentru mântuirea noastră, ca să ne lase nouă pildă; deci să nu vă temeți a pătimi pentru Hristos, ca să împărățiți împreună cu Dânsul".

Odată cu Sfântul Sixt au dus și doi diaconi, anume Felichisim și Agapit, și i-au pus înaintea lui Deciu și a lui Valerian. împăratul a zis către Sixt: „Știi pentru ce ești prins și adus înaintea noastră?" Sixt a răspuns: „Știu prea bine". Impăratul a zis: „Dacă știi, fă precum fac și ceilalți ca să fii viu tu, iar clerul tău să se înmulțească". Papa a zis: „Cu adevărat de aceasta mă îngrijesc, ca să se înmulțească clerul meu". Zis-a împăratul: „Deci jertfește zeilor și fii mai mare peste toți slujitorii idolești". Iar fericitul Sixt a răspuns: „Eu întotdeauna aduc jertfă curată și fără prihană lui Dumnezeu Tatăl cel Atotputernic; Fiului Lui, Domnul nostru Iisus Hristos, și Sfântului Duh". Zis-a împăratul: „Iți cruțăm bătrânețile, dar cruță-te și tu pe tine însuți și te îngrijește de clerul tău, ca să-l izbăvești de la moarte". Răspuns-a sfântul: „Până acum m-am cruțat și mă cruț și îngrijesc de clerul meu, ca să pot să-i răpesc și să-i izbăvesc pe toți împreună cu mine din adâncul morții veșnice".

Zis-a împăratul către ostași: „Duceți-l în capiștea lui Marte, ca să-i jertfească aceluia, iar de nu va voi, să-l închideți în temnița care se numește a lui Mamertin". Deci dus fiind papa la capiștea lui Marte împreună cu amândoi diaconii și silit fiind spre jertfă, a zis către acei ostași: „O, ticăloșilor și vrednicilor de plâns, pentru ce vă închinați idolilor celor muți și surzi, care nici lor, nici altora, nu pot să le ajute? Ascultați-mă pe mine, fiilor, și vă pocăiți, izbăvindu-vă sufletele voastre de veșnicele munci!" Dar ei, împlinind porunca împăratului, au dus pe papa și pe amândoi diaconii în temnița lui Mamertin. Și văzând Sfântul Lavrentie arhidiaconul pe Sfântul Sixt fiind dus în legături, a strigat către el: „Părinte, unde te duci fără fiul tău? O, sfinte arhiereu, unde te grăbești fără arhidiaconul tău? Tu niciodată nu ai adus jertfă fără mine! Ce a găsit mila ta părintească neplăcut la mine? Oare sunt lepădat? Nu m-ai încercat oare pe mine ca să-ți fiu slujitor plăcut? Dacă am fost părtaș cu tine întru lucrarea dumnezeieștilor Taine ale lui Hristos, pentru ce să nu fiu părtaș cu tine și în vărsarea sângelui pentru Hristos? Ia-mă cu tine, părinte! Ia, învățătorule, și pe ucenicul tău, și mă dă jertfă lui Dumnezeu înaintea ta, precum Avraam a jertfit pe fiul său, Isaac, și marele Apostol Petru, pe întâiul arhidiacon Ștefan, și, văzându-mă pe mine săvâr-șindu-mă prin mucenicie, te vei sârgui și tu însuți pe urmă spre cunună!"

Iar preasfințitul Sixt i-a răspuns: „O, fiule, nu te las, ci te păzesc spre mai mari chinuri pe tine; pentru că cele mai mari nevoințe te așteaptă pe tine pentru credința în Hristos. Eu ca un bătrân ies la lupta cea mai ușoară, iar ție ți se cuvine să arăți biruință și dănțuire mai slăvită împotriva chinuitorului. Deci nu plânge; să știi că, după trei zile de la sfârșitul meu, vei merge după preotul tău și nu-ți este de trebuință să fiu și eu de față, ca și cum aș fi spre ajutor. Ilie a lăsat pe Elisei și nu i-a luat puterea facerii de minuni. Mergi deci până la vremea aceea și avuțiile bisericești să le împarți săracilor și celor ce au trebuință după socoteala ta". Deci ducându-se Sfântul Lavrentie și luând podoabele și vistieriile bisericești, căuta prin cetate pe clericii ascunși și pe creștinii săraci; și, pe câți îi afla, le dădea spre trebuință cele de nevoie.

Și mergând la muntele Helion, a aflat o văduvă, care petrecea întru văduvie de 32 de ani. Acea văduvă, pe nume Chiriachi, ascundea la sine mulți creștini, împreună cu preoții și clericii lor. Sfântul Lavrentie a adus noaptea acolo argint destul, haine și toate cele de trebuință și a început să spele picioarele slujitorilor lui Dumnezeu și a celorlalți creștini. Iar văduva Chiriachi, închinându-se la picioarele lui, i-a zis: „Rogu-te, robule al lui Hristos, puneți mâinile tale pe capul meu, deoarece pătimesc o durere cumplită". Iar sfântul, punând pe mâinile ei fota cu care ștergea picioarele, iar^mâinile sale punân-du-le pe capul ei în semnul Sfintei Cruci, a

zis: „în numele Domnului nostru Iisus Hristos, fii sănătoasă". Și îndată acea văduvă s-a tămăduit de durerea sa.

In aceeași noapte, Sfântul Lavrentie ducându-se la ulița care se numea Canaria, a aflat mulți creștini adunați în casa unui oarecare creștin Narcis. Și intrând înăuntru la ei, le-a spălat picioarele și le-a dat destul spre trebuință din averile bisericești. Acolo era un oarecare orb Crischentie, care, plângând, a zis către sfânt: „Pune mâna ta pe ochii mei, ca să-ți văd fața". Iar Sfântul Lavrentie a zis: „Domnul nostru Iisus Hristos, Cel care a deschis ochii celui orb din naștere, Acela să te lumineze și pe tine". Și a făcut semnul Sfintei Cruci pe ochii orbului și îndată acela a văzut și a privit fața lui Lavrentie, bucurându-se.

Ieșind sfântul de acolo, s-a înștiințat că în peșterile lui Nepotian s-au adunat o mulțime de creștini și s-au ascuns; deci a mers acolo, ducându-le cele de hrană și altele de trebuință. Acolo a aflat 70 de suflete, bărbați și femei, între care și pe Sfântul Iustin preotul. Deci spălându-le picioarele și dându-le cel mai de pe urmă argint, s-a dus.

Și a auzit că sfințitul Sixt a fost dus cu cei doi diaconi la judecată în capiștea Teliudei și a mers acolo, vrând să vadă ce o să fie. Deci papa a fost pus înaintea lui Deciu și a lui Valerian, și Deciu a zis către el: „Te sfătuim cele folositoare pentru bătrânețile tale, ascultă-ne și adu jertfe zeilor". Sfântul a răspuns: „Sfătuiți-vă pe voi singuri cele de folos și nu huliți pe Dumnezeul ceresc. Pocăiți-vă pentru vărsarea sângelui sfinților, ca să nu pieriți cumplit!"

Auzind Deciu aceste cuvinte, s-a mâniat și a zis către Valerian: „Dacă acesta nu se va pierde din mijlocul celor ce viețuiesc pe pământ, nimeni nu va avea nici frică, nici ascultare de stăpâni". Și a zis Valerian: „Să se pedepsească cu moarte!" Atunci diaconii au strigat către asupritori: „O, ticăloșilor, dacă ați fi ascultat sfaturile părintelui nostru, ați fi scăpat de muncile cele veșnice ce vă așteaptă pe voi". Zis-a Valerian: „Până când aceștia trăiesc, îngrozindu-ne pe noi cu munci? Să fie duși în capiștea lui Marte ca să jertfească, iar de nu vor voi, apoi în același loc să li se taie capetele".

Deci acea capiște a lui Marte era în afară de zidurile cetății, dinaintea porților care se numeau "ale lui Apie", unde fiind duși sfinții, preasfințitul papă a zis către acea capiște: „Să te sfărâme pe tine Hristos, Fiul lui Dumnezeu cel viu!"; iar creștinii zicând "Amin", îndată s-a făcut cutremur mare și a căzut o parte din acea spurcată capiște, sfărâmându-se și idolul din ea. Atunci Sfântul Lavrentie a strigat către preasfințitul Sixt, zicând: „Nu mă lăsa pe mine, părinte, că acum am împărțit vistieria ce mi-ai încredințat-o". Iar ostașii auzind de vistierie, au prins pe Sfântul Lavrentie și l-au ținut legat. Iar pe papa cu cei doi diaconi i-au tăiat înaintea acelei capiști de sub munte și trupurile lor le-au lăsat neîngropate. Și după ce s-a făcut noapte, au mers preoții, diaconii și ceilalți creștini și, luând acele cinstite trupuri, l-au pus pe cel al papei în peștera de la mormântul lui Calixt, iar pe ale diaconilor le-au îngropat în mormântul lui Pretextat. Astfel s-au sfârșit pentru Hristos prin mucenicie preasfințitul papă Sixt și cu dânsul cei doi diaconi, Felichisim și Agapit, în ziua de 6 august.

După uciderea preasfințitului papă Sixt, ostașii au adus la împăratul pe Sfântul Lavrentie, și i-au spus, zicând: „Am prins pe arhidiaconul lui Sixt, care a luat vistieria după al său papă și a ascuns-o". Iar împăratul, auzind de vistierie, s-a bucurat și, punând pe Lavrentie înaintea sa, a zis către dânsul: „Unde sunt bogățiile bisericești pe care le-ai ascuns?" Dar Sfântul Lavrentie nu i-a răspuns nici un cuvânt. Atunci împăratul Deciu l-a dat lui Valerian eparhul, zicându-i: „Cercetează-l pentru avuțiile bisericești și silește-l la închinarea zeilor; iar de nu va voi să spună unde sunt avuțiile și să se închine zeilor, să-l pierzi cu munci". Iar Valerian, luând

pe Lavrentie, l-a dat unui mai-mare peste ostași, anume Ipolit, care era păzitorul celor legați, zicându-i să aibă grijă de el. Iar Ipolit a închis pe Lavrentie în temniță, împreună cu ceilalți legați.

Intre aceia era un elin, anume Luchilie, ținut legat de mult. Acela își pierduse vederea de mult plâns, rămânând orb. Deci Sfântul Lavrentie i-a zis: „Crede în Fiul lui Dumnezeu, în Domnul nostru Iisus Hristos și te botează, iar Acela te va lumina". Orbul a zis: „Eu doresc de mult să mă botez în numele lui Hristos". Lavrentie a zis: „Dar crezi din toată inima?" Orbul a răspuns cu plângere: „Cred în Domnul Iisus Hristos, mă lepăd de idolii cei deșerți și scuip asupra lor". Iar Ipolit, ascultând cu răbdare cuvintele lor, voia să vadă dacă se vor deschide ochii orbului și cum se va face aceea. Deci Sfântul Lavrentie, învățând pe Luchilie, apoi binecuvântând apa, l-a botezat și îndată i s-au deschis ochii și a strigat, zicând: „Bine este cuvântat Domnul Iisus Hristos, Dumnezeul cel veșnic, Care m-a luminat!"

De această minune înștiințându-se și alți orbi, se duceau în temniță la Sfântul Lavrentie; iar el chemând numele lui Iisus Hristos și punându-și mâinile pe ochii lor în semnul Sfintei Cruci, îi făcea să vadă. Și văzând Ipolit toate acestea, se minuna. Apoi a zis către Lavrentie: „Arată-mi mie vistieriile cele bisericești". Lavrentie a zis către dânsul: „O, Ipolite, dacă vei crede în Dumnezeu, Tatăl cel atotputernic, și în Fiul Lui, Domnul nostru Iisus Hristos, ți se vor arăta avuțiile și ți se va da viața cea veșnică". Ipolit a zis: „Dacă se va împlini cu adevărat cuvântul grăit de tine, atunci voi face ceea ce poruncești". Sfântul a zis: „Ipolite, ascultă-mă pe mine și fă degrab ceea ce zic: leapădă pe idolii cei muți și surzi și primește Sfântul Botez".

Și s-a învoit Ipolit și l-a scos pe Lavrentie din legături și l-a dus la casa sa. Apoi Lavrentie, învățând pe Ipolit și povățuindu-l la sfânta credință, l-a botezat. Iar după botez, Ipolit a zis: „Am văzut sufletele cele nevinovate în mare bucurie!" Acelea erau avuțiile despre care Lavrentie îi spusese că i se vor descoperi; pentru că în ceasul botezului i-a arătat Domnul prin minunată vedenie cereștile bucurii. Apoi a zis iarăși către Sfântul Lavrentie: „Te jur cu Domnul nostru Iisus Hristos, să botezi toată casa mea!" Și a botezat sfântul pe cei ce se aflau în casa lui, cu totul 19 suflete. In vremea aceea a venit poruncă la Ipolit, ca să ducă pe Lavrentie la Valerian. Și a spus Ipolit lui Lavrentie despre aceea. Iar sfântul i-a zis: „Să mergem că și ție și mie ni s-a gătit cununa mucenicească".

Și mergând ei înaintea feței lui Valerian, a zis Valerian către Sfântul Lavrentie: „Lasă-ți împotrivirea și ne arată avuțiile, care se zice că sunt la tine". Sfântul a zis: „Dă-mi vreme două sau trei zile și ți le voi arăta". Apoi Valerian a zis către Ipolit: „Ți-l încredințez ție pentru trei zile". Deci Valerian a eliberat pe Lavrentie și a spus despre aceasta împăratului, că Lavrentie, după trei zile, are să arate avuțiile. Iar Lavrentie, plecând din fața lui Valerian, în trei zile a adunat în casa lui Ipolit mulțime de săraci, de văduve, de sărmani, de orbi, de șchiopi și de neputincioși. Iar a treia zi i-a dus pe toți înaintea lui Deciu și a lui Valerian - ei fiind atunci în palatul lui Salustie - și a strigat cu mare glas către dânșii, zicând: „Iată, aveți vistieriile cele veșnice puse în aceste vase pe care le vedeți și cine își va pune averile sale în aceste vase, le va lua cu dobândă în cereasca împărăție".

Atunci împăratul Deciu și eparhul Valerian, văzându-se rușinați, s-au umplut de mânie și acum nu-l mai schingiuiau atât de mult pentru avuții, cât au început a-l sili la închinarea de idoli. Și a zis Valerian către dânsul: „Pentru ce te chinuiești mult? Jertfește zeilor și leapădă-ți meșteșugurile de farmece, spre care nădăjduiești!" Iar sfântul a răspuns, zicând: „Pentru ce vă învață diavolul să siliți pe creștini să se închine dracilor? Judecați singuri dacă este drept a

pleca grumazul la idolul zidit de mâini omenești și la diavolul care petrece într-însul, mai mult decât la Dumnezeul cel ceresc, la Ziditorul a toată făptura văzută și nevăzută". Iar împăratul, mâniindu-se, a poruncit să dezbrace pe Lavrentie, să-l întindă la pământ și să-l bată cu scorpioane (Scorpionul era o unealtă de chinuire - un laț de fier subțire cu dințișori ascuțiți). Și fiind bătut mucenicul cumplit și înroșindu-se pământul cu sângele lui, împăratul Deciu îi zicea: „Nu huli pe zei, nu huli!" Iar mucenicul răspundea: „Eu mulțumesc Dumnezeului meu că m-a învrednicit părții robilor Săi, sfinților mucenici; iar tu, ticălosule, te chinuiești cu nebunia și cu iuțimea ta".

Apoi Deciu a poruncit celor ce-l chinuiau să înceteze a-l bate, să-l ridice de la pământ și să aducă înaintea lui un pat de fier, scânduri, vergi de plumb și alte unelte de muncire, și i-a zis: „Cu toate acestea va fi muncit trupul tău, de nu vei aduce jertfe zeilor". Iar mucenicul a răspuns: „Ticălosule, eu toate acestea le-am dorit de mult ca pe niște ospețe; pentru că acestea vouă vi se par că sunt chinuri, iar nouă slavă". Muncitorul a zis: „Dacă aceste munciri pentru tine sunt ospăț și slavă, atunci spune-ne unde se ascund și ceilalți creștini, ca să vină aici să se ospăteze împreună cu tine". Sfântul a răspuns: „Ochii voștri cei necurați nu sunt vrednici să-i vadă pe aceia, ale căror nume sunt scrise în cer".

După aceasta, împăratul a poruncit ca pe Sfântul Lavrentie să-l ducă legat în palatele lui Tiberie, unde voia și el însuși să meargă. Și ajungând acolo și șezând în capiștea lui Die, a pus de față pe mucenic și a zis către dânsul: „Spune-ne nouă pe toți necurații creștini, ca să curățim cetatea de dânșii, iar tu închină-te zeilor și nu nădăjdui spre vistieriile pe care le tăinuiești". Sfântul a răspuns: „Pe robii lui Hristos nu ți-i voi spune, iar spre vistierii nădăjduiesc cu adevărat și sunt încredințat despre ele". Impăratul a zis: „Socotești oare că prin aur și prin argint te vei răscumpăra din munci?" Mucenicul a răspuns: „Eu sunt rob al lui Hristos și nădăjduiesc spre Dânsul; deci sunt încredințat de vistieriile cele cerești, pe care Hristos Dumnezeul meu le-a pregătit pentru mine și pentru toți robii Săi".

Atunci împăratul, mâniindu-se, a poruncit să bată pe sfânt cu bețe și să-i ardă coastele cu scânduri de fier înroșite. Iar sfântul se ruga lui Dumnezeu într-acele munci, zicând: „Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeule cel din Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, robul Tău, pe cel clevetit, dar care nu s-a lăsat de Tine, pe cel întrebat și care Ți-a mărturisit preasfântul Tău nume". Apoi muncitorul a poruncit ca să-l bată cu vergi de plumb pe mucenic, iar sfântul a strigat, zicând: „Doamne, Iisuse Hristoase, primește duhul meu!" Atunci a venit de sus un glas, zicând către dânsul: „Incă mai ai mult să pătimești!" Și a fost auzit glasul acela de toți, iar Deciu, mâniindu-se fără de măsură, a strigat cu glas mare, zicând: „Bărbați romani și adunarea poporului, ați auzit glasul diavolilor care mângâie pe vrăjitorul și pe furul acesta de cele sfinte, care nici pe zeii noștri nu-i cinstește, nici pe mine, împăratul, nu mă ascultă și nici de munci nu se teme".

După aceea a poruncit ca iarăși să-l întindă la muncire și să-l bată cu scorpioane ascuțite; iar sfântul râdea în acea muncă, batjocorind pe chinuitor. Apoi a zis: „Bine ești cuvântat, Doamne Dumnezeule, Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos; mulțumesc Ție că ne arăți mila Ta nouă, nevrednicilor; ci dă-mi și darul Tău, ca să cunoască cei ce stau împrejur și privesc la mine, că Tu mângâi pe robii Tăi". Astfel rugându-se sfântul, unul din ostașii care erau de față, anume Roman, a crezut în Hristos și a strigat, zicând: „Sfinte Lavrentie, văd un tânăr prealuminos stând lângă tine, ștergându-ți rănile și tot trupul tău cu fota; deci te jur cu Hristos Domnul, Care ți-a trimis pe îngerul Său, să nu mă lași pe mine".

Și a zis Deciu către Valerian: „Suntem biruiți de vrăjitorul acesta". Apoi, poruncind să dezlege pe mucenic de la muncire, l-a încredințat lui Ipolit spre pază. Iar Roman ostașul, aducând Sfântului Lavrentie un vas cu apă, a căzut la picioarele lui, plângând cu lacrimi și rugându-l să-l boteze. Deci, fiind botezat, îndată ceilalți ostași l-au apucat și l-au dus la împărat. Iar el, mai înainte până a începe a-l întreba, striga: „Sunt creștin". Atunci împăratul îndată a poruncit să-i taie capul lui. Deci, scoțându-l pe el din cetate, la porțile Salariei, i-au tăiat capul în 9 zile ale lunii lui august; iar trupul lui luându-l noaptea Iustin preotul, cel pomenit mai sus, l-a îngropat cu cinste.

Intru aceeași noapte, împăratul Deciu și Valerian eparhul, stând în băile olimpiești de lângă palatele lui Salustiu, au poruncit să le pregătească divan, ca să aducă pe Lavrentie la întrebarea cea mai de pe urmă; apoi au mai poruncit ca și toate uneltele cele de muncire să le pună de față.

De acest lucru înștiințându-se Ipolit, a început să plângă, iar Sfântul Lavrentie a zis către dânsul: „Nu plânge pentru mine, care merg la slăvita cunună mucenicească, ci mai ales te veselește". Ipolit a zis: „Pentru ce nu strig și eu lângă tine: «Sunt creștin», ca să mor cu tine?" Sfântul a zis: „Tăinuiește acum mărturisirea lui Hristos în inima ta; iar după puțină vreme, când eu te voi chema pe tine, atunci vei auzi și vei veni după mine".

Deci când împăratul cu eparhul au stat la judecată, Sfântul Lavrentie a fost pus de față înaintea lor, iar împăratul a zis către dânsul: „Lasă-ți farmecele tale și ne spune de ce neam ești". Sfântul a răspuns: „De neam sunt din Ispania și am crescut în Roma. Eu sunt din scutece creștin și am învățat din tinerețe toată legea lui Dumnezeu". Impăratul a zis: „Oare aceasta este la tine legea lui Dumnezeu, ca să nu cinstești pe zei și să nu te temi de munci?" Sfântul a răspuns: „Legea pe care am învățat-o m-a învățat a cunoaște și a cinsti pe Dumnezeul meu, pe Domnul Iisus Hristos, cu al Cărui nume întărindu-mă, cu adevărat nu mă tem de muncile tale". Impăratul a zis: „Jertfește zeilor, că de nu vei jertfi, toată noaptea vei fi muncit". Sfântul a răspuns: „Noaptea mea nimic nu are întunecos; ci toate strălucesc ca lumina!" Atunci muncitorul a poruncit să-l bată pe mucenic cu pietre peste gură. Iar sfântul mai mult se întărea și batjocorea pe muncitor, mulțumind lui Dumnezeu.

Apoi Deciu a zis către slujitori: „Aduceți patul de fier, ca în noaptea aceasta mândrul Lavrentie să se odihnească pe dânsul". Deci, fiind adus patul care era ca un grătar de fier, au pus pe el pe mucenic gol înaintea lui Deciu și a lui Valerian și au pus cărbuni de foc dedesubt. Și strângeau slujitorii trupul mucenicului cu furci de fier deasupra patului, iar dedesubt îl ardeau ca pe niște carne de mâncare. Iar împăratul a zis către dânsul: „Jertfește zeilor!" Mucenicul a răspuns: „Eu m-am adus pe mine însumi jertfă Dumnezeului meu, întru miros cu bună mireasmă, întru duh umilit!"

Intr-acea vreme slujitorii puneau mai mult foc dedesubt și mai cu dinadinsul ardeau patul. Iar sfântul a zis către împărat: „Vezi, ticălosule, că acești cărbuni de foc mie îmi pregătesc răcorire, iar ție, munci veșnice! Căci Domnul meu știe, că pentru sfânt numele Lui fiind pârât, nu m-am lepădat și, fiind întrebat, L-am mărturisit pe El; iar acum, fiind ars, Ii mulțumesc Lui". Vaierian a zis către sfânt: „Unde este focul cu care ne-ai îngrozit pe noi?" Sfântul a răspuns: „O, nebunilor și ticăloșilor, oare nu știți că acești cărbuni cu care mă ardeți pe mine și care sunt răcorirea sufletului meu, aceștia vor fi sufletelor voastre nestinsă ardere?"

Și toți care erau acolo de față se mirau de o muncire ca aceea a împăratului, care a poruncit să frigă un om de viu. Iar Sfântul Lavrentie, cu fața luminoasă, zicea: „Mulțumescu-

Ți Ție, Doamne, Iisuse Hristoase, că m-ai întărit pe mine". Apoi, întorcându-și ochii către Deciu și către Valerian, le-a zis: „Iată, o, ticăloșilor, ați fript o parte a trupului meu; întoarceți-l acum și pe cealaltă parte și mâncați carnea mea cea friptă". După aceasta, slăvind pe Dumnezeu, a zis: „Mulțumesc Ție, Doamne, Iisuse Hristoase, că m-ai învrednicit a intra în porțile Tale!"

Aceasta zicând, și-a dat duhul; iar împăratul și eparhul, văzând pe mucenic mort, s-au sculat cu rușine de acolo și au plecat, lăsând trupul pe patul acela. Deci Ipolit, mai înainte de a se face ziuă, a luat cinstitul și mult pătimitorul trup al mucenicului și l-a învelit cu pânză curată, ungându-l cu aromate. Apoi a spus Sfântului Iustin preotul, care a venit îndată la Ipolit, și amândoi au dus trupul acela la văduva Chiriachi, cea zisă mai înainte, și l-au pus în casa ei până seara, petrecând ziua aceea în postire cu lacrimi. Iar seara târziu l-au dus în peștera din satul acelei văduve, adunându-se mulți creștini și plângând mult. Și făcând acolo rugăciune de toată noaptea, au îngropat cu cinste pe mucenic.

Iar Sfântul Iustin preotul a săvârșit Sfânta și dumnezeiasca Liturghie și toți s-au împărtășit cu Preacuratele Taine ale Trupului și Sângelui lui Hristos. Sfântul Mucenic Lavrentie arhidiaconul și-a săvârșit nevoința sa mucenicească în 10 zile ale lunii august, iar Sfântul Ipolit cu ceilalți au pătimit a treia zi după Sfântul Lavrentie, în care se va vorbi mai pe larg despre aceasta. Pentru toate acestea să fie slavă Dumnezeului nostru Celui slăvit în Sfânta Treime, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

30. CUVIOSUL PĂRINTELE NOSTRU NIFON, PURTĂTORUL DE DUMNEZEU, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI

(11 AUGUST)

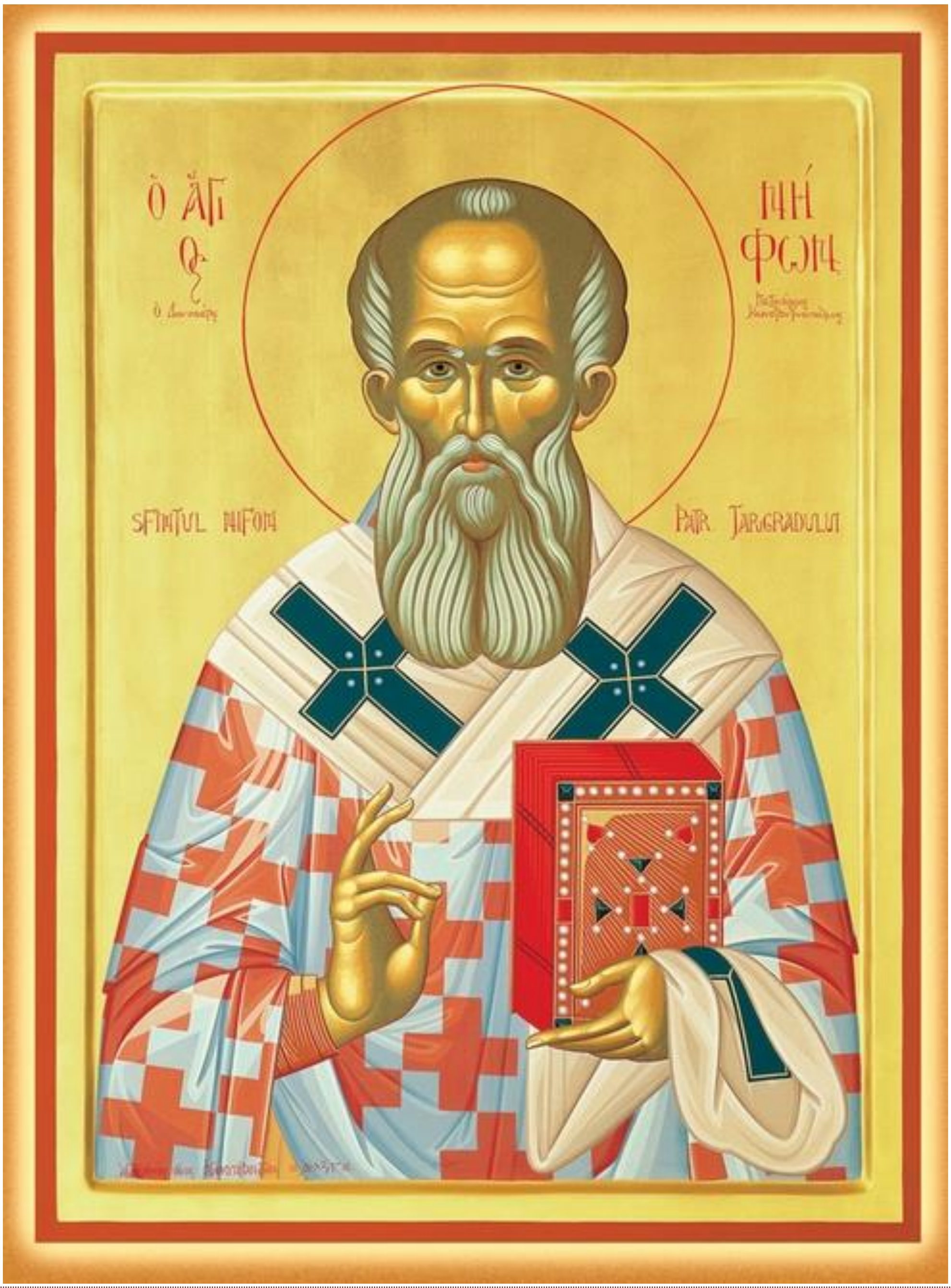

Acest dumnezeiesc părinte al nostru Nifon era din Moreea. El s-a născut din părinți străluciți în lume și de bun neam; dar mai străluciți și mai de bun neam cu dreapta credință și cu fapta bună, care se numeau Manoil și Maria. Din Sfântul Botez el a fost numit Nicolae și, venind în vârstă, a fost dat la școală ca să învețe Sfintele Scripturi. Deci, având din început cugetări bătrânești, el nu se îndeletnicea cu jocuri copilărești, ca ceilalți copii, ci, ca albina cea înțeleaptă, mergea la dascăli înțelepți și îmbunătățiți ca să adune mierea faptei bune, făcându-se ascultător și următor tuturor învățăturilor și pildelor celor bune și folositoare de suflet. El era încă și atâta de isteț la minte, încât în puțină vreme a întrecut la învățătură pe cei care învățau împreună cu dânsul. Citea adeseori și Viețile Sfinților Părinți și se veselea

sufletul lui, sârguindu-se, după putință, să urmeze faptelor lor celor bune. El era și păzitor minunat al întregii înțelepciuni, pentru că s-a dat cu multă osârdie la înfrânare, mâncând puțină pâine și bând puțină apă, doar pentru a-și potoli trebuința trupului. Asemenea se nevoia și la toate celelalte fapte bune.

In zilele acelea a trecut pe la școală un ieromonah cu numele Iosif, dascăl desăvârșit și foarte îmbunătățit. Bunul Nicolae a petrecut împreună cu dânsul vorbind mult, apoi l-a rugat să-l ia cu el, fără să știe altcineva, pentru că se temea să nu-l împiedice cumva. Iar Iosif primindu-l cu bucurie, Nicolae s-a dus pe ascuns și a învățat de la el filosofia. Și mergând la Epidauron, au auzit că în părțile acelea sihăstrea un bătrân cu numele Antonie, foarte îmbunătățit și următor întru toate lui Antonie cel Mare. Deci s-au dus la dânsul amândoi, ca să-l întâlnească și să ia binecuvântare; iar după ce au vorbit din destul cu dânsul și au auzit dumnezeieștile lui cuvinte, s-au veselit cu sufletul. Apoi Iosif, luând desăvârșita rugăciune a bătrânului, s-a dus, iar Nicolae, aruncându-se la picioarele lui Antonie, l-a rugat cu lacrimi să rămână cu dânsul. Dar Antonie, punându-i înainte ostenelile pustniciei, petrecerea cea aspră, și mai ales tinerețea vârstei lui, se sârguia să-l oprească pe el de la aceea. Insă Nicolae, fiind aprins de dumnezeiescul dor, și mai mult îl ruga și zicea: „Orice îmi vei porunci, părinte, cu bucurie te voi asculta, numai să nu mă lipsești de însoțirea ta". Și văzând bătrânul osârdia lui cea mare, l-a primit, i-a dat chilie și i-a pus rânduială cum să se nevoiască. Deci bunul Nicolae s-a dat cu totul la nevoințele pustniciei, urmând întru toate pe bătrân, pe care, după puțină vreme, l-a rugat să-l îmbrace în chipul monahicesc. Iar dumnezeiescul Antonie a zis către dânsul: „Fiule, fiindcă voiești să iei și chipul monahicesc, să știi că trebuie să te dai la mai multe nevoințe și osteneli pustnicești, ca să nu te afle vrăjmașul dormind și să te rupă, ca un bântuitor și zavistnic ce este nouă, monahilor; de aceea se cuvine să ne nevoim ca să dobândim veșnica viață, prin calea cea strâmtă și necăjită". Aceasta și altele multe zicând bătrânul către el, l-a îmbrăcat în chipul monahicesc, punându-i numele Nifon.

De atunci fericitul Nifon se nevoia mai mult la toate nevoințele petrecerii monahicești. Iar când îi venea lui gând de bogăție sau aducere aminte de părinți, pe care vrăjmașul nu înceta a i le aduce ca să-l biruiască, atunci alerga îndată la bătrân, cădea cu lacrimi la picioarele lui și se mărturisea. Și împuternicindu-se de la el și mângâindu-se, lua rugăciunea și binecuvântarea bătrânului și se ducea în chilia sa.

Iar lucrul mâinilor sale era scrierea frumoasă, cu care își scotea hrana vieții sale, pentru că era preaiscusit și bun scriitor. Fericitul Nifon păzea încă și acestea: cuvânt deșert n-a vorbit niciodată, nici n-a râs în schit, nici carte bisericească n-a citit fără lacrimi și nici cuvânt n-a grăit cândva fără binecuvântarea bătrânului său. De aceea s-a făcut desăvârșit în toate rânduielile monahicești, dar n-a trecut multă vreme și de-a pururea pomenitul Antonie a adormit întru Domnul, iar Nifon plângea nemângâiat pierderea duhovnicescului său părinte.

Deci îngropându-l pe el și stând multă vreme singur întru liniște, a auzit că în cetatea Nardei este un dascăl înțelept și foarte îmbunătățit, cu numele Zaharia, care mai înainte cu puține zile ar fi venit din Sfântul Munte. Și, dorind să se îndulcească de la dânsul de roadele înțelepciunii și să învețe și rânduielile Sfântului Munte, s-a dus la el și, mărturisindu-se, l-a rugat să petreacă împreună cu dânsul. Iar Zaharia, primindu-l pe el, îl învăța sârguința lui cea dorită.

Dar fiindcă în vremea aceea era mare amestecare și tulburare în biserici, pentru mincinosul sinod ce s-a ținut în Florența de către Ioan Paleologul, pe care răsăritenii nu voiau să-l primească nicidecum, pentru aceasta înțeleptul Zaharia împreună cu sfințitul Nifon s-au

dus la Ascalon, învățând în biserică pe creștini ca să stea neclintiți în dreapta credință și în hotărârile Sfinților Apostoli și ale Sinoadelor celor a toată lumea.

Intorcându-se de acolo, s-au dus în cetatea Truiei, iar stăpâni-torul Gheorghe, cu numele Skanderbeg, i-a primit cu toată cinstea și evlavia, căci auzise mai înainte de vestea lor și, primindu-i cu mare bucurie, i-a ținut cu dânsul în palat, făcându-l și părinte duhovnicesc al său pe preaînțeleptul Zaharia.

Intr-acea vreme a murit în Constantinopol și împăratul Ioan Paleologul, iar în locul lui a împărățit Constantin, fratele său, care, adunând sobor, a propovăduit ca neadevărat sinodul din Florența. Deci, trecând puțină vreme, cu judecățile lui Dumnezeu, turcii au supus Constantinopolul în anul 1453. Și era mare vifor și tulburare în toate părțile din vărsările de sânge ale războaielor, iar creștinii fugeau din loc în loc ca să se ascundă. Atunci și fericiții aceștia s-au ascuns pentru o vreme într-un munte, până ce au încetat tulburările, apoi s-au dus în cetatea Ahridonului, în care era o mănăstire a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, și au rămas într-însa împreună cu ceilalți frați. Iar sfințitul Nifon petrecea sârguindu-se la învățăturile pe care i le dădea dascălul său, Zaharia.

Insă, în zilele acelea, arhiereul Nicolae al Ahridonului a adormit în Domnul și, adunându-se episcopii, clericii și toată mulțimea, au rugat pe sfințitul Zaharia să primească dregătoria arhieriei, ca unul ce era vestit tuturor pentru faptele bune și pentru înțelepciunea lui. Iar el făcându-se netrebnic pe sine, zicea că nu este vrednic să ia asupra sa atâta greutate de suflete asupra sa, care de-abia putea să-și mântuiască sufletul său. Insă ei nu încetau rugându-l și îndemnându-l, până ce l-au înduplecat a primi hotărârea lor.

Iar câteva zile după ce a fost hirotonit arhiereu Sfințitul Zaharia, fericitul Nifon a cerut să-i dea binecuvântare să se ducă în Sfântul Munte să se liniștească. Iar arhiereul a zis către dânsul: „Fiule, acum aveam mare trebuință să te am împreună cu mine, ca să mă mângâi și să mă ușurez de greutatea care, fără voia mea, s-a pus pe umerii mei, iar tu acum cauți să mă lași? Știi că în vreme de nevoie sunt trebuincioși prietenii și fiii, ca să ajute părinților când se primejduiesc. Fiul meu, Nifone, să nu mă lipsești de vederea ta cea preafericită!" Când arhiereul zicea acestea cu lacrimi, dumnezeiescului Nifon îi curgeau lacrimile ca pârâul, încât nu putea să-i dea răspuns. Deci în noaptea aceea au petrecut amândoi priveghind, iar arhiereul, adormind înspre ziuă, a văzut în vis pe sfântul înger, zicându-i: „Să lași pe Nifon să meargă unde voiește, că este vas ales al lui Dumnezeu". Și dimineața, făcând rugăciune, a eliberat pe dumnezeiescul Nifon, zicându-i: „O, fiule, du-te unde te va povățui Domnul, pe Care îl rog eu, nevrednicul, să mă învrednicească să te văd iarăși în această viață de acum, când va voi pronia Lui cea dumnezeiască".

Iar fericitul Nifon, luând împreună călător rugăciunea arhiereului, a alergat la Sfântul Munte ca un vultur înaripat. Și, mergând la cinstita mănăstire a Vatopedului și închinându-se sfintelor minuni ale Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a căutat și a găsit acolo mulți bărbați îmbunătățiți, cărora s-a făcut osârdnic râvnitor. Apoi mergând la Careia, a întâlnit pe cel dintâi al Muntelui, pe Daniil, om foarte îmbunătățit și cu socoteală. Acela, văzându-l pe el, s-a bucurat foarte mult și, sărutându-l, a zis: „O, preaînțelepte Nifone, eu m-am înștiințat de la mulți despre tine și m-am rugat lui Dumnezeu să mă învrednicească să te văd mai înainte de moartea mea. Iată că Preabunul Dumnezeu a auzit smerita mea rugăciune; pentru aceea te rugăm să înveți pe frații care s-au adunat cu osârdie pentru tine". Iar Nifon, smeritul cugetător, a zis: „Preacuvioși părinți, nu sunt vrednic să dau doctorie sănătoșilor și iscusiților doctori, ci mai vârtos eu am trebuință de vindecare de la dânșii". Atunci

dumnezeiescul Daniil i-a zis: „Părinte, nu se cade să păstrezi dumnezeieștile cuvinte numai pentru tine, ci să le împărtășești și altora, ca să le aduci folos".

Deci sfântul, plecându-și capul și făcând obișnuita metanie, a început să grăiască preaînțeleptele lui cuvinte, încât toți se minunau de priceperea cuvintelor lui; căci era atât de dulce în vorbire, încât nimeni nu putea să se despartă de dânsul, iar de dulceața cuvintelor lui își uitau și hrana cea trupească.

Și umblând împrejurul schitului Careii, a găsit mulți bărbați îmbunătățiți și sufletul lui se bucura. Apoi s-a dus și în sfințita Mănăstire a Pantocratorului, și zăbovind destulă vreme, s-a dus și la peștera care se numește Criti, în care locuiau și viețuiau cu mare asprime pustnici minunați, de care minunându-se pentru covârșitoarea lor răbdare, a rămas împreună cu dânșii, învățându-se și trăind din scrierea mâinilor sale.

După acestea a fost chemat de proiestoșii Lavrei celei Mari a Sfântului Atanasie să meargă și acolo ca să ia folos și ei din cuvintele lui cele curgătoare cu miere. Iar el, ca să nu se arate neascultător, s-a dus cu bucurie, ca un următor osârdnic al Stăpânului Hristos. Deci, învățându-i multă vreme, a auzit și despre sfânta Mănăstire a Inainte-mergătorului, care se numește a Dionisiului, că într-însa erau mulți monahi îmbunătățiți care păzeau toate rânduielile petrecerii monahicești, având viață de obște și toate de obște, după rânduiala Sfântului Vasile, și petreceau întocmai ca îngerii. Deci a ieșit din lavră și a mers acolo. Și văzând greutatea și asprimea locului, atât s-a bucurat fericitul, încât i se părea că vede pe dumnezeiescul Inaintemergător petrecând în munți și în peșteri, și mâncând acride și miere sălbatică. Și toată noaptea aceea a petrecut-o fără de somn, rugându-l pe cinstitul Inaintemergător să-l învrednicească să rămână în acel loc cinstit. Deci, făcând metanie egumenului, îndată s-a îmbrăcat cu îngerescul și dumnezeiescul chip al schimniciei. Apoi, fiind rugat de frați să ia dregătoria preoției, a zis, ca un smerit cugetător, că nu este vrednic. Apoi iarăși fiind rugat foarte mult, s-a supus și a fost hirote-sit citeț și ipodiacon, iar după aceea a fost hirotonit diacon și preot.

Astfel se nevoia mai mult întru nevoințele cele duhovnicești, la privegheri, la postiri, la rugăciune și la dragoste adevărată către toți. Și, ca să zic pe scurt, de trei ori fericitul Nifon era mare luminător, strălucind nu numai în Mănăstirea Dionisiu, ci și în tot Sfântul Munte, precum a mărturisit un bătrân îmbunătățit, cu numele Petronie. Acela, petrecând într-o noapte afară din mănăstire împreună cu dumnezeiescul Nifon, s-a sculat la miezul nopții ca să se roage și a văzut pe sfântul că stătea drept și își avea ochii și mâinile înălțate la cer, fiind tot plin de o lumină care se suia până la cer și strălucea peste tot, încât, din pricina acestei străluciri, Petronie a căzut la pământ ca un mort, iar sfântul l-a ridicat uimit. Și după ce și-a venit în fire, a căzut la picioarele lui, iar fericitul Nifon căuta să ascundă de dânsul dumnezeiasca vedenie. Petronie însă s-a dus în taină la egumen și i-a spus vedenia. Iar acela i-a răspuns: „Părinte Petronie, aceasta arată curăția cea desăvârșită a bărbatului și că prin el se vor lumina mulți. Păzește-te însă să nu spui aceasta altcuiva, ca să nu audă și să se ducă de la noi, fugind de laudă; căci ne vom păgubi de un om ca acesta, pe care Dumnezeu ni l-a dăruit ca scăpare și întărire în zilele noastre".

In vremea aceea au venit acolo doi cetățeni tesaloniceni spre închinare la sfințitele mănăstiri ale Sfântului Munte. Și aflându-se ei în Mănăstirea Dionisiu, în ziua în care sfântul a slujit Sfânta Liturghie în biserica cea sobornicească, și auzind învățătura lui cea purtătoare de miere, s-au minunat, fiindcă și ei erau învățați. Iar după sfârșit, întâlnindu-se cu sfântul, s-

au veselit de vorbele lui cele folositoare de suflet; apoi, întorcându-se în patria lor, au spus toate cele ce auziseră și văzuseră la dumnezeiescul Nifon.

Iar în zilele acelea a murit Partenie, mitropolitul Tesalonicului, și adunându-se episcopii și tot clerul tesalonicenilor, au hotărât cu toții de obște ca păstor al lor pe prea înțeleptul Nifon. Deci, trimițân-du-se doi episcopi și clerici, s-au dus în cinstita Mănăstire Dionisiu și vorbind deosebi cu proiestoșii, i-au rugat ca să îndemne pe sfânt să primească hotărârea lor. Iar aceia, suspinând greu, au zis: „O, sfinți arhierei, cine este acela care să dea altora pe dascălul lor? Noi, fiind flămânzi și însetați, cum să dăm mâncarea și băutura noastră? Până la atâta a ajuns Tesalonicul cel vestit, încât să nu aibă pe cineva vrednic de păstor și ați venit la noi, smeriții, să ne lipsiți de lumina ochilor noștri, când voi singuri vedeți în ce locuri prăpăstioase și greu de umblat locuim, încât ne lipsim și de cele de nevoie ale trupului? Domnul ne-a trimis nouă mângâietor în necazurile noastre și noi, ticăloșii, să ne lipsim acum de dânsul? Acest lucru ni se pare foarte greu, căci cu adevărat mare primejdie ne va urma nouă, de ne vom păgubi de un astfel de luminător, apoi și toți frații cu adevărat vor pătimi supărare nemăsurată". Zicând acestea, proiestoșii s-au dus.

Atunci episcopii și clericii, văzând că n-au făcut nimic, rugau cu lacrimi fierbinți pe Dumnezeu și pe înaintemergătorul Ioan să nu se ducă înapoi deșerți; iar sfântul, întrebând pe egumen despre dânșii, nu i-a dat nici un răspuns, din pricina mâhnirii lui celei nemărginite pe care o avea. Dar sfântul, fiind luminat de darul Sfântului Duh, a priceput și i-a zis lui: „Nu te mâhni, părinte, că eu voi fi cu voi și într-acest loc mântuitor de suflete am să-mi dau datoria cea de obște, după cum am rugat pe dumnezeiescul Ioan Inaintemergătorul, când am venit în mănăstire, și a ascultat rugăciunea mea". Iar egumenul a zis către dânsul: „Facă-ți-se ție, iubite, după cum ai cerut de la dumnezeiescul Inaintemergător. Insă îi vezi pe aceia despre care m-ai întrebat? Ei sunt episcopi ai Tesalonicului și sunt trimiși de tot clerul și poporul să te ia pe tine ca păstor al lor, și noi rămânem orfani fără tine! Deci eu, mai ales, nu te voi mai vedea pe tine!" Iar aceasta o zicea fiind luminat de Dumnezeu, căci fericitul Nifon când a venit a doua oară la mănăstire, egumenul era mort și nu l-a mai văzut pe el, după cum a proorocit. Deci acestea zicându-le, îi curgeau lacrimile ca pârâul.

Și auzindu-le acestea Nifon, smeritul cugetător, a căzut la pământ în biserică și, udând pământul cu lacrimi, zicea: „Cine sunt eu, puturosul și păcătosul, să primesc acest fel de jug prea greu asupra grumazului meu cu totul rănit?" Atunci frații, auzind tânguirea sfântului, au alergat cu toții la biserică, ca să vadă care era pricina mâhnirii lui; iar egumenul, văzând că s-au adunat toți frații la biserică, le-a spus toate ale episcopului și clericilor. Și cum au auzit frații acestea, au înconjurat pe sfânt, plângând și tânguindu-se atât de mult, încât au auzit aceasta episcopii și clericii, care, venind înăuntru, au dat în mâinile sfântului scrisorile clerului din Tesalonic. Iar sfântul, plângând, zicea: „Eu, sfințiți arhierei, fiindcă sunt cu totul rănit de multele mele păcate, am venit în locul acesta ca să mă liniștesc și să mă sfârșesc; deci cum pot să fug de calea pocăinței și să iau asupra mea grija de atâtea suflete, când abia pot să-mi mântuiesc sufletul meu cel păcătos?"

Episcopii au zis: „Părinte, să nu te arăți împotrivitor dumnezeieștii hotărâri, că toți de obște, cu o socoteală și un glas, te cer pe tine a fi păstor al lor". Atunci egumenul, ca luminat de Sfântul Duh, a zis: „Du-te, cinstite părinte, că așa este voia lui Dumnezeu, ca să înmulțești talantul și să se mântuiască mulți prin tine! Adu-ți aminte totdeauna de acest sfințit locaș, de dragostea noastră și a fraților și ajută-ne nouă cu desele tale rugăciuni, și orice vei putea alt lucru trupesc de nevoie spre chiverniseala noastră; iar noi te vom avea pe tine întotdeauna întru pomenirea noastră, ca pe un viețuitor de obște și fiu al sfințitei noastre

mănăstiri. Căci Domnul mi-a poruncit mie în noaptea aceasta să nu-ți împiedic calea ta!" Acestea zicându-le, a sărutat pe fericitul Nifon, asemenea l-au sărutat pe el și toți frații cu lacrimi, iar el, pe urmă, a zis: „Părinților și frații mei, fie voia Domnului precum hotărâți, însă primejdie mare îmi va urma mie, nevrednicului; de aceea, rugați-vă Domnului pentru mine!"

Deci, luând episcopii pe sfânt, s-au dus bucurându-se și, mergând ei în Tesalonic, a alergat atâta mulțime de popor ca să-l vadă și să ia binecuvântare, încât se îndesa care să apuce mai înainte. Iar Duminică l-au hirotonit pe el arhiereu și păstor al lor. După câteva zile sfântul, văzând pe creștini tulburați de cei de un cuget cu latinii -adică cu papistașii -, și de noua izvodire a mincinosului sinod din Florența, învăța în fiecare zi dumnezeieștile dogme ale apostolilor și ale dumnezeieștilor sinoade, lepădând desăvârșit născocirile cele noi și dovezile cele sofistice ale latinilor, poruncindu-le să păzească credința ortodoxă curată. El îi mai mângâia pe dânșii și pentru neorându-ielile și ispitele agarenilor, care împărățeau de curând, îndemnându-i să rabde fără de cârtire necazurile și pedepsele robiei, pentru nădejdea bunătăților celor făgăduite, și să păzească credința neclintită.

Iar pe bogații cei nemilostivi și neîndurători îi îndemna cu sfaturi înțelepte să fie milostivi și să miluiască pe cei săraci, pentru că atâta de milostiv și iubitor de săraci era, încât de multe ori, noaptea, el însuși ducea cele de trebuință bolnavilor și neputincioșilor și cu dulceața cuvintelor sale trăgea pe fiecare la dumnezeiasca voie. încă și pe mulți necredincioși, preaînțeleptul îi aducea la credința în Hristos și în fiecare zi îi întorcea de la rătăcirea lor. De aceea s-a auzit pretutindeni vestea despre el și mulți alergau la dânsul. Faima aceasta a ajuns încă și la biserica cea mare, încât și arhiereii doreau să se îndulcească de dânsul. Deci, după doi ani a fost chemat de toată adunarea arhiereilor la Constantinopol, pentru oarecare pricini de nevoie ale Bisericii. Și aceasta s-a făcut cu iconomia lui Dumnezeu, ca să se pună lumina în loc mai înalt și să lumineze pe toți de obște. Deci mergând sfântul la Constantinopol, a fost primit cu toată cinstea de către patriarh, de arhierei și de tot clerul și poporul, pentru fapta lui cea bună și ocârmuirea cea înțeleaptă a turmei sale. Acolo a aflat și pe dascălul său, Zaharia, și, sărutându-se unul cu altul, s-au bucurat peste măsură. Deci s-a împlinit rugăciunea dumnezeiescului Zaharia, care a zis că se vor întâlni iarăși în viața aceasta de acum. Iar după puține zile, preasfințitul Zaharia, îmbolnăvindu-se, s-a dus către Domnul, și sfințitele lui moaște le-a îngropat dumnezeiescul Nifon cu cinste și cu evlavie.

Apoi, după puțină vreme a adormit întru Domnul și patriarhul Constantinopolului și, fără întârziere, toți arhiereii și clericii au pus, cu stăpânire împărătească, pe prea înțeleptul Nifon în scaunul cel a toată lumea, deși el nu-l voia. Apoi, având dumnezeiască râvnă în sfântul său suflet, el propovăduia cu mare glas dogmele dumnezeiești, învățând în fiecare zi ca un alt apostol, sfătuind, certând cu măsură și sârguindu-se cu tot felul de chipuri să izgonească pe lupi din turma lui Hristos și să întărească credința ortodoxă. Deci, cu dumnezeieștile și prea înțeleptele lui cuvinte, câștiga și pe mulți necredincioși, care luau în taină dumnezeiescul Botez de la dânsul și, împuternicindu-se cu rugăciunile lui, se lepădau de patrie și de neam, fugind departe, ca să nu se primejduiască de păgâni.

Deci Biserica lui Hristos se bucura având un luminător ca acesta, care strălucea în toată lumea; căci în acele vremi nu se găsea un alt ierarh asemenea lui. Dar diavolul, urătorul de bine, n-a suferit să vadă niște bunătăți ca acestea și a pornit pe niște clerici făcători de sminteală să izgonească pe sfânt departe de la turma lui și făcând tovărășii împotriva bunului păstor, au năvălit cu stăpânire împărătească, gonindu-l din patriarhie.

Iar dumnezeiescul Nifon, neștiind pentru care pricină se izgonește cu atâta mânie fără de socoteală, nu se dumirea și se mâhnea, nu pentru că a fost scos din scaun, ci pentru lipsirea mântuirii creștinilor, cunoscând că toate cele pornite asupra sa sunt de la vicleanul diavol. Pentru aceea s-a rugat Domnului să ierte păcatul făcătorilor de sminteală și să le dea gând bun, ca să se pocăiască; iar el s-a dus pe calea lui, bucurându-se că s-a izbăvit de griji și că are să se îndulcească de liniștea cea dorită lui. Deci mergând la Sozopoli, se liniștea într-o mănăstire a Sfântului Ioan Inaintemergătorul, pe care îl iubea din tot sufletul. Și petrecând el o viață prea minunată, vestea despre el a străbătut în toate părțile acelea, iar creștinii alergau să-l vadă și să audă învățătura lui cea folositoare de suflet.

Și petrecând fericitul în mănăstire doi ani întregi, a fost chemat iarăși în Constantinopol și suit a doua oară pe scaunul patriarhal a toată lumea. Și a strălucit iarăși lumina în sfeșnic; și s-a luminat toată lumea cu desele lui învățături. Dar diavolul, nesuferind iarăși venirea sfântului, a măiestrit împotriva lui un alt meșteșug ca să-l gonească. Intr-o zi, pe când se întorcea în patriarhie de la o biserică unde slujise, s-a întâmplat că a întâmpinat fără de veste pe cale pe împărat și, dându-se la o parte, i-a urat de bine după cuviință. Iar fudulul împărat, vrând cinste întocmai ca lui Dumnezeu, a ocărât pe sfânt că nu știe să cinstească cum se cade pe împărați. Iar smeritul cugetător Nifon, negrăind nimic, s-a dus, zicând în sine: „Diavole, al tău este acest meșteșug viclean". Deci, ducându-se împăratul la palat, a izgonit pe sfânt în Adrianopol, porancind ca acolo să-l păzească ostașii. Iar aceia care l-au dus pe el, i-au făcut multe rele pe dram, dar Dumnezeu l-a păzit nevătămat. Și acolo l-au lăsat să locuiască într-o biserică a Sfântului Ștefan, cu mare pază. Iar sfântul mulțumind lui Dumnezeu că i s-a dat spre mângâiere biserica întâiului mucenic, se bucura și slăvea pe Domnul, Căruia i s-a dat cu tot sufletul, fără să mai nădăjduiască la vreun ajutor omenesc.

Iar de vreme ce străbătuse vestea despre Sfântul Nifon și în Valahia, domnul de atunci, cu numele Radu, a vrut să-l vadă pe sfânt. Deci, mergând în cetatea împărătească să plătească dajdiile, a trecut pe la Adrianopol și, făcând în tot chipul, a luat voie de la oamenii împărătești și a mers de s-a întâlnit cu sfântul; și, plecându-și capul, i s-a închinat cu mare evlavie. Apoi, sărutându-i cu dorință nemăsurată sfânta lui dreaptă, a zis: „Eu, stăpâne sfinte, de mult doream să mă învrednicesc să văd prea fericita ta față și să iau rugăciunea și binecuvântarea ta. Slăvit să fie Dumnezeu că m-am învrednicit azi și am dobândit ce doream, dar mă mâhnesc de ispitele ce le pătimești". Sfântul a răspuns: „Prea strălucite domn, prin multe necazuri se cuvine nouă să intrăm în Impărăția cerurilor, zice Domnul. Iar dumnezeiescul Pavel scrie: Nu sunt vrednice pătimirile vremii de acum, față de slava ce va să se descopere. Deci se cade să suferim primejdiile vieții acesteia cu bucurie, precum se bucurau și dumnezeieștii Apostoli când erau bătuți de iudei, pentru că au fost necinstiți pentru numele Domnului, după cum istorisește dumnezeiescul Luca în Faptele Apostolilor. Și fericitul Pavel scrie în epistolele sale: Acum mă bucur întru pătimirile mele. Deci de trei ori fericiții se bucurau în necazuri, suferindu-le cu mulțumire, pentru că așteptau fericita nădejde; dar noi suntem puțini la suflet și ce putem să suferim?"

Auzind domnul acestea, s-a umilit și i-a zis: „Mă rog arhieriei tale să vii în Valahia să ne înveți pe noi, că suntem cu totul lipsiți de învățătura duhovnicească și de păstor învățător. Acolo te voi odihni și toți te vor primi cu bucurie. Numai dă-mi cuvântul tău, ca să mijlocesc la păgâni să ne dea voie". Și primind sfântul aceasta, Radu a mijlocit și l-a luat cu sine în Valahia și toți l-au primit ca pe un apostol al Domnului. Domnitorul i-a zis: „Părinte, de astăzi te avem povățuitorul și păstorul nostru, ca să ne înveți pe noi calea mântuirii și să ai stăpânire asupra lucrurilor bisericești și orice vei porunci, să se facă".

Iar dumnezeiescul Nifon a zis către el: „îți laud socoteala ta cea bună, dar să dea Dumnezeu s-o ai până la sfârșit. însă mă rog, orice voi face spre îndreptarea voastră, să o primiți cu mulțumire și chiar tu de vei greși, să primești duhovnicescul meu sfat; căci atunci când poporul cel de obște va vedea pe domnul țării că primește îndreptare de pocăință, atunci și ei cu înlesnire se îndreaptă; iar dimpotrivă, când domnul țării va călca legea și va defăima sfintele canoane, atunci se face mare cădere tuturor, pentru că oamenii se pleacă lesne spre cel rău". Iar domnul a zis către el: „Părinte, orice vei face pentru folosul sufletelor noastre, vom primi cu bucurie".

Atunci preaînțeleptul Nifon a poruncit să se facă sinod local, unde să se adune toți preoții Bisericii, egumenii mănăstirilor, boierii divanului și domnul. Deci, fiind toți adunați, fericitul a început să le propovăduiască dumnezeieștile cuvinte și să-i îndemne la obiceiurile cele bune, cu dovezi din insuflatele de Dumnezeu Scripturi și de la părinții dumnezeiești, ca să-i taie de la fiecare obicei rău. Deci toți au primit învățătura lui cea curgătoare de miere și, plecându-se dumnezeieștilor lui cuvinte, se sârguiau să-și îndrepteze toate rânduielile și obiceiurile lor.

Sfântul a hirotonit și doi episcopi și, dându-le rânduitele episcopii Râmnic și Buzău, le-a poruncit să se îngrijească de turma lui Hristos, că au să dea seamă pentru dânșii la înfricoșatul Judecător. Apoi, întorcându-se către domnul țării, a zis în auzul tuturor: „Fiule Radu, și tu, care ai stăpânirea în mâinile tale, se cade să sfătuiești pe toți supușii tăi, să pedepsești pe cei fără rânduială și să nu cauți în față nici la mare, nici la mic; ci să faci judecată dreaptă, că judecata este a lui Dumnezeu, după cum zice dumnezeiasca Scriptură".

Invățându-le sfântul toate acestea cu multă smerenie, a slobozit sinodul, ținând destulă vreme pe preoții și pe monahii care erau din locuri îndepărtate, până să-i îndrepteze. Deci toți slăveau pe Dumnezeu că le-a trimis un luminător ca acesta, care i-a povățuit la calea adevărului, și-l numeau pe el nou Gură de Aur. Iar el slujea dumnezeiasca Liturghie în fiecare Duminică și praznic, ca toți să vină la biserică și să audă învățătura lui. Și se sârguia minunatul în tot chipul să-i scoată pe ei din obiceiul cel rău al beției, căci mai toți erau aplecați cu covârșire la acea patimă, din care se nasc toate păcatele cele de moarte și mai ales necurata desfrânare, la care erau dedați cei mai mulți. Pentru aceea se silea preaînțeleptul să stingă văpaia beției și cu învățătura lui cea cu osteneală întorcea la pocăință mulțime multă, care se îndrepta. Dar diavolul, urătorul de bine, ce a lucrat iarăși împotriva sfântului, ca să împiedice dumnezeiasca lui propovăduire?

Un boier mare din Moldova, fiind cu rău obicei și făcând multe rele, a fugit din patria sa, ca să scape de stăpânirea domnească, lăsându-și casa, femeia și copiii și a venit în Valahia. Și împriete-nindu-se foarte cu Radu, domnul țării, a voit să locuiască acolo și să ia altă femeie. Pentru aceea domnul, deși știa că moldoveanul avea femeie la locul său, a trecut cu vederea și legile părinților și canoanele, și i-a dat de soție chiar pe sora sa, afară de lege. Iar femeia lui cea după lege, auzind acel lucru, a scris o scrisoare Sfântului Nifon, plângându-se și arătându-i că acela este însurat și are copii. Și luând sfântul scrisoarea, a chemat pe moldovean și i-a vorbit cu blândețe și cu smerenie cele cuviincioase, ca să lase pe femeia aceea afară de lege și să se ducă la femeia lui cea după lege. Dar acela, fiind cu rău obicei și nepocăit, a plecat de la sfânt cu multe înfricoșări. Și ducându-se el la domnul țării, l-a pornit spre mânie asupra sfântului, căutând să-l izgonească din Valahia.

Iar dumnezeiescul Nifon, netemându-se nicidecum de înfricoșări, s-a dus în palatul domnului și a dat întâi scrisoarea pe care i-o trimisese femeia lui după lege; apoi, deschizând

dumnezeiasca lege, l-a rugat să nu defaime hotărârea dumnezeiască și dumnezeieștile canoane ale Bisericii. Dar Radu, lepădând fățărnicia evlaviei cea mai dinainte, și-a sălbăticit năravul asupra sfântului și i-a zis: „Stăpâne, nu se cade să arăți atâta asprime către noi, ci să ai rușine și frică de stăpânitori. Eu voiam și mai înainte să-ți zic că, îndată ce te-am adus aici, ai călcat și ai defăimat toate predaniile și rânduielile noastre și ai schimbat toate lucrurile după socoteala ta. Pentru aceea, de astăzi înainte nu mai voim nici învățătura ta, nici predaniile și rânduielile tale, că noi suntem oameni ai lumii și nu putem să urmăm după socoteala ta".

Sfântul, auzind aceste cuvinte fără de nădejde, i-a zis: „Prea-strălucite domn, oare acestea nădăjduiam să-mi zici? Oare n-ai venit strălucirea ta cu boierii tăi de două și de trei ori și m-ai rugat să vin aici, pentru folosul sufletelor voastre? Arată-mi, preaînălțate, ce predanie și rânduială rea v-am dat vouă și am defăimat pe ale voastre? Vai mie! Acum văd arătat că are să vină mare urgie asupra voastră și mă mâhnesc pentru sufletele voastre. Iar despre mine nu mă îngrijesc nicidecum, că nădejdea mea este la Acela pe Care L-am iubit și-L iubesc din tinerețile mele și pentru a Cărui dragoste am mare bucurie să-mi vărs și sângele, dacă va cere trebuința. Domnule Radu, să știi că toată puterea mea este legea Bisericii, pentru care Domnul meu Și-a vărsat preasfântul Său Sânge, ca s-o curățească de tot păcatul și s-o sfințească. Ea va fi curată și sfântă cu lucrarea dumnezeieștilor porunci, pe care doresc să le păzesc până la sfârșitul vieții mele".

Zicând acestea, a ieșit din palat și, ducându-se în biserică, a poruncit celor cu bună rânduială să adune poporul. Și învățându-i pe ei din destul, s-a îmbrăcat în veșmintele arhierești și a afurisit pe moldoveanul cel fără de lege și pe cei care îl ajutau la a lui fărădelege, depărtându-l de la Biserică împreună cu preadesfrânata, ca pe niște călcători de lege. Apoi, sfătuind mult poporul, a spus mai înainte câte au să se întâmple Valahiei și că domnul Radu și moldoveanul au să primească rea moarte și au să se sfârșească întru fărădelegea lor. După aceea a pus veșmintele arhierești pe Sfânta Masă, a sărutat sfintele icoane și s-a dus.

Auzind acestea, domnul Radu a dat poruncă la toți cetățenii să nu-l mai numească arhiereu, nici să-i mai dea vreo cinste și căutare. Și dacă se va auzi că cineva i-a dat pâine sau altceva, sau l-a primit în casa sa, aceluia să-i piardă viața și lucrurile să-i rămână domniei. Pentru aceea, sfântul a dat loc mâniei și s-a dus într-o margine de sat, într-o casă mică, având toată nădejdea în Dumnezeu, Care, ca un mult-milostiv, i-a trimis cele de trebuință, precum de demult a trimis proorocului Ilie hrană prin corbi și lui Daniil prin Avacum; pentru că un fecior de boier din neamul Basarabilor, cu numele de Neagoe, fiu duhovnicesc al sfântului, văzându-l în atâta strâmtorare, se mâhnea foarte și îi ducea toate cele trebuincioase pe ascuns, căci se temea de mânia domnului.

Iar Radu, gândindu-se la blestemul sfântului și temându-se să nu vină asupră-i fără veste vreo urgie de la Dumnezeu - pentru că, deși avea necaz pe sfântul, îl cunoștea că este drept în toate și cinstitor de Dumnezeu - a făcut chip și a adus pe sfântul cu cinste în palatul său, socotind ca, prin momeli, să ia iertare. Deci i-a zis: „Prea dumne-zeiescule și preaînțelepte părinte, iartă-ne nouă toate câte ți-am greșit ca niște oameni și să ai și preasfinția ta iertare de la noi pentru cele ce ai zis și ai făcut împotriva noastră; deci te rugăm să nu mai ai vreo supărare asupra noastră, iar noi să te îngrijim cu bani și haine câte îți vor trebui, și să te trimitem cu multă cinste unde vei voi să te duci; și, acolo unde te vei sălășlui, să-ți trimitem toate cele trebuincioase. Cât despre soția moldoveanului să nu ai grijă, că el a luat iertare de la tot soborul arhiereilor care sunt în Constantinopol și să dai iertare și preasfinția ta, cum se cade".

Iar dumnezeiescul Nifon, suspinând din adâncul inimii, a zis către el, ca unui om de rând: „Radule, Radule, nu voiesc pentru trebuința mea banii tăi, nici hainele tale nu-mi trebuiesc pentru acoperirea mea, nici vreo cinste nu cer de la tine, să mă ferească Dumnezeu! Adu-ți aminte câte ai făcut să mă aduci pe mine în Valahia, ca să vă învăț pe voi cuvântul lui Dumnezeu; și de v-am făcut vreo fărădelege, mărturisește. Eu am fost rânduit de Domnul meu ca să cert pe cei fără de lege, și la această fărădelege nu voi să fiu eu părtaș, pentru că nici o lege nu mă lasă. Singur tu m-ai adus pe mine și iarăși tu singur mă gonești! Deci eu mă voi duce unde mă va îndrepta Domnul, însă voi veți muri întru fărădelege. Multe necazuri și dureri și nenumărate rele au să vină pe capul vostru și atunci mă veți căuta, dar nu mă veți găsi".

Zicând sfântul acestea cu multă îndrăzneală, s-a dus de acolo și, aflând pe Neagoe, fiul său duhovnicesc, i-a spus lui la o parte: „Văd, fiul meu, că mare urgie are să vină peste locul acesta și ai să te primejduiești și tu cu tot neamul tău; dar Preaînduratul Dumnezeu te va păzi de tot răul, de vei păzi poruncile pe care ți le-am dat ție. Și nu numai că te vei izbăvi de orice primejdie, ci te vei sui la mare cinste și se va vesti numele tău în toate părțile; dar să-ți aduci aminte și de mine, părintele tău duhovnicesc, și eu, de voi avea îndrăzneală către iubitorul de oameni Dumnezeu, Il voi ruga pe Dânsul pentru tine". Apoi l-a binecuvântat și l-a sărutat, iar Neagoe plângea și se tânguia de lipsa unui părinte ca acesta.

După aceasta, Sfântul Nifon luând pe Macarie și pe Ioasaf, ucenicii săi, s-a dus în Macedonia și de acolo în Petolia, învățând și întărind pe creștini. Apoi s-a dus iarăși în Sfântul Munte, la sfințita mănăstire a Vatopedului, unde părinții de acolo l-au primit cu toată evlavia și bucuria, slăvind pe Dumnezeu că i-a învrednicit a dobândi un luminător și un dascăl ca acesta. Iar pustnicii muntelui, auzind de venirea lui, alergau în fiecare zi la el, ca să ia binecuvântare și să asculte învățăturile lui cele folositoare de suflet.

Iar Macarie, ucenicul lui, fiind râvnitor al faptelor bune ale sfântului întru toate și nevoindu-se cu multe nevoințe ale pustniciei, s-a suit la vârful dumnezeieștii iubiri și ardea inima lui să-și săvârșească viața prin moarte mucenicească, pentru care și-a arătat dorința sa sfântului. Și cunoscând sfântul că dorința ucenicului este după dumnezeiasca voie, i-a zis: „Mergi, fiule, în calea mărturisirii, că, după dorința ta, te vei învrednici să iei cununa muceniciei și să te bucuri veșnic împreună cu mucenicii și cu cuvioșii". După aceea, pecetluindu-l pe el cu seninul făcătoarei de viață cruci, l-a binecuvântat. Și, după proorocia sfântului, așa s-a și întâmplat; pentru că acel cu adevărat fericit, mergând în Tesalonic, a propovăduit pe Hristos, îmbărbătându-se împotriva otomanilor. Deci a fost pedepsit de dânșii fără de milă, iar pe urmă i s-a tăiat sfântul lui cap, luând astfel cununa muceniciei. Iar dumnezeiescului Nifon i s-au descoperit acestea de la Sfântul Duh și a zis către Ioasaf, celălalt ucenic al lui: „Să știi, fiule, că astăzi s-a săvârșit prin mucenicie fratele tău, Macarie, și merge să se bucure în ceruri".

După aceasta, luând pe Ioasaf, a plecat pe ascuns din Mănăstirea Vatopedului, neștiind nimeni, și a mers necunoscut la Mănăstirea Dionisiu, în care era - după cum se știe - , acest fel de obicei, hotărât de către ctitorul mănăstirii, ca oricine va merge în mănăstire pentru a se face monah, dacă va fi primit, întâi să se facă argat la catâri, ca să aducă lemne și să facă orice altă slujbă proastă, atâta vreme cât ar fi fost rânduit de întâistătător, și apoi să-l ia în mănăstire și să-l facă monah. Iar de era monah de mai înainte, îl socoteau în rând cu frații mănăstirii. Deci mergând și Sfântul Nifon necunoscut în mănăstire, ca un simplu monah, și după obicei fiind întrebat de cel mai mare, a pus metanie și slujea catârilor ca argat. Și câtă vreme a rămas necunoscut, au venit oameni trimiși de la biserica cea mare din Constantinopol

ca să-l caute și să-l pună iarăși în scaunul cel a toată lumea, cu hotărâre împărătească. Dar, fiindcă n-au putut să-l afle, s-au întors înapoi.

Iar într-una din zile, Sfântul Nifon a fost rânduit să fie de strajă într-un loc înalt în dreptul mănăstirii, ca să păzească împotriva tâlharilor ce veneau în vremea aceea fără de veste la Sfântul Munte, robind pe mulți și răpind tot ce apucau. Deci, la miezul nopții, pe când sfântul stătea la rugăciune acolo unde străjuia, niște monahi îmbunătățiți, care privegheau împrejurul locului aceluia, au văzut o văpaie de foc care se suia de la pământ până la cer. Iar un frate care era împreună cu sfântul de strajă, deșteptându-se în ceasul acela, a văzut pe sfânt că era tot înfocat și, tremurând, s-a tras de la locul lui și a mers la mănăstire, povestind tuturor vederea cea înfricoșătoare pe care a văzut-o. Asemenea au spus și ceilalți monahi și i-au încredințat pe preoți. Deci, adunându-se cu toții în biserică, se rugau lui Dumnezeu să le arate cine este acest om, la care se arată astfel de semn. Iar Domnul a ascultat rugăciunea lor și a arătat în acest fel:

Egumenul mănăstirii a văzut în vedenia sa că era în biserică și acolo i s-a arătat dumnezeiescul Inaintemergător și i-a zis: „Adună toată frățimea și ieșiți în întâmpinarea patriarhului Nifon, că îi ajunge atâta smerenie ce a arătat-o și s-a făcut argat, ca să nu vă păgubiți mai mult". Deci, deșteptându-se egumenul, a rămas uimit. Iar după câtăva vreme, venindu-și în fire, a bătut toaca și, adunându-se toți frații, le-a povestit și lor vedenia pe care a văzut-o, și atunci au aflat ei că acel monah necunoscut era patriarhul Nifon. Iar când fericitul venea ca un argat, au ieșit cu toții în dreptul gropniței, cu făclii și cu tămâieri și l-au întâmpinat cu mare cinste. Atunci, îndată ce i-a văzut minunatul, s-a aruncat la pământ, udându-l cu lacrimi; iar egumenul, făcând metanie, i s-a închinat și i-a sărutat sfintele lui mâini, zicându-i: „O, luminătorule al lumii, ajunge atâta răbdare din partea ta; ajunge ticăloșia desăvârșită pe care ai suferit-o de bună voie; ajunge atâta smerenie pe care ai arătat-o, neștiindu-te noi, proștii!" Iar frații plângeau cu toții și mai ales aceia care l-au mâhnit întru neștiință și se tăvăleau la sfințitele lui picioare, cerând iertare.

Atunci sfântul, cu multe lacrimi, a zis: „Părinți și frați ai mei, pentru aceasta m-a ascuns pe mine Domnul în acest loc de suflet mântuitor, căci eu am cerut de la Dânsul să mă izbăvesc de grijile lumii și să fiu miluit la judecata Lui cea înfricoșată. Căci dacă nu ne vom lepăda de părinți, de frați, de rudenii și de toată slava cea omenească și împătimirea acestei lumi - după cum El ne poruncește nouă -, nu suntem vrednici să-I urmăm Lui; pentru că de vom câștiga toată lumea și ne vom pierde sufletul nostru, ce folos ne este?" Iar către cei ce cereau iertare, a zis: „O, fiii și frații mei! Aceia care se nevoiesc la fapta bună se cade să aibă blândețe și dragoste către cei de aproape și să nu se mânie asupra lor, măcar de ar pătimi de la ei nenumărate rele; pentru că toți suntem oameni și nici unul nu este curat de la sine". Și așa sfătuindu-i ca să nu facă altora la fel, ci să-și facă fiecare slujba sa fără mânie și cârtire, ajutându-se unul pe altul după putere, i-a sărutat și i-a binecuvântat.

Apoi, intrând în mănăstire, se nevoia cu atâta asprime, încât este cu neputință ca cineva să povestească cu de-amănuntul nevoințele și ostenelile pe care le făcea, căci deși era bătrân și cu totul obosit de primejdii și de izgoniri, iarăși slujea la toate trebuințele mănăstirești, ca unul dintre cei mai de jos monahi. Și a făcut multe zidiri din temelie, pe cei bolnavi îi cerceta și pe cei necăjiți îi mângâia.

De multe ori când mergeam - zice scriitorul acestei povestiri -și rămâneam acolo ca să iau folos din învățăturile lui cele de suflet folositoare, îl vedeam săpând în grădină, ajutând la moară, pogorându-se la arsana pentru trebuințele corăbierilor. Și se ostenea, de trei ori

fericitul, împreună cu slujitorii, ca să nu cârtească și să nu-și piardă plata ostenelii lor. Cu toate acestea, urătorul de bine diavolul nu lipsea de a-i da război, pentru că, aflând pe unii unelte ale lui, i-a ridicat să ocărască și să osândească pe sfânt, numindu-l fățarnic și bârfitor. Insă sfântul, ca un prea înțelept, cunoscând vicleşugurile satanei, se ruga lui Dumnezeu să-l împuternicească să sufere toate ispitele până la sfârșit, iar pe ocărâtorii lui să-i ierte și să-i mântuiască ca un iubitor de oameni. Și atâta smerenie, răbdare, petrecere aspră și sărăcie de bunăvoie avea pururea pomenitul, încât nu se gândea că a avut dregătoria arhierească și că a fost patriarh a toată lumea, ci toate le socotea ca și umbre și visuri.

Și văzând sfântul odată că frații, care aduceau cu corabia hrana mănăstirii de la metocuri, erau în primejdie din pricina furtunii, a intrat în corabie, că era aproape de mănăstire, și îndată - o, minunile tale, Hristoase împărate! - a încetat furtuna și marea s-a liniștit. Iar frații, căzând la sfintele lui picioare, au zis: „Preacinstite părinte, credem că orice vei cere de la Dumnezeu, toate îți va da; pentru aceasta te rugăm să faci rugăciune către Domnul, ca unul ce ai îndrăzneală către El, ca să călătorim de aici înainte fără primejdie pe mare și să aducem fără pagubă hrana mănăstirii". Iar sfântul a răspuns: „Dacă nu vă veți lenevi de canoanele și de pravila voastră și dacă nu veți grăi cuvinte necuviincioase și urâte, atunci cu lesnire vă va auzi Domnul și vă va feri de toată întâmplarea cea rea".

Apoi, plecându-și genunchii pe fierul corăbiei, și-a înălțat mâinile și ochii la cer și s-a rugat în taină multă vreme. Și ridicându-se, a binecuvântat fierul de trei ori și a zis: „Fraților, luați aminte să puneți întotdeauna acest fier la loc curat, iar când vă va ajunge primejdia, să-l atârnați în mare și atunci veți călători fără primejdie". De atunci se făcea acea minune mare la fiecare primejdie a mării și îndată ce s-ar fi întâmplat furtună, monahii atârnau fierul în mare, chemând cu evlavie numele sfântului, și astfel se făcea liniște. Și atât se cucerniceau monahii de fierul acela, încât, când tămâiau în vremea pravilei la cântare, tămâiau și fierul cu evlavie, socotind că văd pe Sfântul Nifon. Iar când era furtună pe mare, frații strigau unul către altul: „Coborâți, coborâți pe patriarhul în mare ca să înceteze furtuna!" Și ca o comoară de mult preț a fost păzit fierul acela și a fost ținut în mănăstire mai mult de 150 de ani.

Iar sfântul ajungând la adânci bătrâneți, până la 90 de ani, și cunoscând din dumnezeiasca descoperire că a venit vremea să se ducă către Hristos cel dorit, a adunat toată frățimea și le-a arătat vremea sfârșitului său, poruncindu-le să păzească cu dinadinsul rânduielile vieții monahicești și să se nevoiască în tot chipul, ca să se învrednicească Impărăției cerului. Iar frații, auzind această veste, plângeau și se jeleau pentru pierderea unui părinte ca acela. Și mai ales doi frați care mai înainte îl ocărâseră din neștiință, plângeau nemângâiați, cerând iertare de la el. Iar sfântul, sfătuindu-i, îi mângâia și, binecu-vântându-i, a zis către proiestoși: „Frații mei, cereți orice cerere duhovnicească voiți de la smerenia mea, mai înainte de a-mi da duhul către Domnul". Și toți au răspuns: „Voim, preasfinte Părinte, să ne dai în scris dumnezeieștile tale rugăciuni, ca să se citească la mormântul fiecărui frate când va muri și să ia dezlegarea păcatelor care le-a făcut ca om". Iar sfântul, fiind ascultător până la sfârșit, n-a trecut cu vederea cererea lor, ci, făcând către Dumnezeu rugăciune cu lacrimi fierbinți ca să se împlinească cererea lor, a zis către ucenicul său Ioasaf: „Fiule, scrie pe hârtie cele ce voi zice, ca să rămână fraților mângâiere neîncetată".

Iar după ce Ioasaf a scris rugăciunile cele de iertare, i-a zis sfântul: „Eu mă duc către Domnul cel dorit, iar tu, fiule, mergi la Constantinopol și fă câte ți-am poruncit, că acolo vei lua cununa muceniciei ca să te bucuri veșnic în cer". Apoi, luând iertare de la toți frații, s-a împărtășit cu Preacuratele Taine și astfel și-a dat fericitul lui suflet în mâinile lui Dumnezeu,

în 11 zile ale lunii august. Și câți părinți de pe la schituri și de pe la mănăstiri s-au înștiințat de aceasta, au alergat să sărute sfințitele lui moaște, iar frații plângeau lipsa bunului lor păstor. Deci, adunându-se mulțime multă, au făcut priveghere de toată noaptea și a doua zi au îngropat cu mare cinste pe strălucitul luminător al lumii, pe piatra cea tare a suferinței, pe răbdătorul în primejdii și ispite, pe cel lămurit ca aurul în cuptor, pe cel care a suferit toate pentru dragostea Domnului.

In acest fel a petrecut pururea pomenitul și Sfântul Patriarh Nifon în această viață de acum. Cu acest fel de isprăvi, nevoințe și fapte bune a strălucit în lume cel care, fiind patriarh, a născut a doua oară, prin dumnezeiescul botez, o mulțime de armeni, evrei și otomani, și i-a adus la Domnul cu dumnezeieștile și curgătoarele de miere învățături, mântuindu-i. Incă și cu cununi mucenicești a trimis către Domnul pe ucenicii lui.

Pentru că și fericitul Ioasaf, după adormirea Sfântului Nifon, mergând în Constantinopol și făcând cum i-a poruncit el, a îndrăznit înaintea turcilor și a propovăduit pe Sfânta Treime. El a fost muncit de ei cu multe feluri de munci și pe urmă i s-a tăiat sfântul lui cap și a luat cununa mărturisirii după proorocirea sfântului.

Este timpul să povestesc și cele ce s-au întâmplat în Valahia după proorocia dumnezeiescului Nifon. Pentru că după ce el a plecat de acolo, a fost mare amestecare în Biserica Valahiei, căci s-au ridicat mari sminteli de la cei bisericești și de la boieri, și în tot locul s-au făcut tulburări de vânturi, secetă și foamete mare. Deci toți au cunoscut că toate acestea s-au făcut pentru că a fost izgonit sfântul de acolo. Pentru aceasta, domnul Radu a trimis în toate părțile și l-a căutat pe Sfântul Nifon, dar nu l-a găsit, după cum îi spusese sfântul mai înainte.

Iar după adormirea sfântului, Radu a căzut în boală cumplită și de nevindecat - tot trupul i s-a spart și ieșea din el duhoare urâtă și nesuferită, încât nimeni nu putea să se apropie de el. Deci s-a sfârșit cu multe dureri și a fost îngropat în mănăstirea Sfântului Nicolae, care se numește Mănăstirea Dealului, pe care a zidit-o el. Iar după îngroparea lui, pentru frica celor ce erau de față, a tremurat mormântul lui trei zile, după cum s-a întâmplat împărătesei Eudoxia, pe vremea Sfântului Ioan Gură de Aur, încât frică și cutremur i-a cuprins pe toți. Deci toți își aduceau aminte de Sfântul Nifon, căci toate au urmat după cum a proorocit el. Asemenea s-a primejduit și bunul Neagoe, duhovnicescul lui fiu, după cum i-a spus mai înainte dumnezeiescul părinte. S-a primejduit încă și cu cele mai de pe urmă primejdii de la doi domni tirani, care au domnit după moartea domnului Radu, întâi de la Mihnea și pe urmă de la Vlad. Insă, după proorocia sfântului, nu numai că s-a izbăvit de fiecare primejdie prin rugăciunile lui, dar și prin cererea a tot poporul, s-a făcut domn a toată Ungrovlahia.

Deci văzând Neagoe că s-au împlinit toate proorociile părintelui său duhovnicesc și cugetând la dumnezeieștile lui învățături, s-a aprins cu totul de dor dumnezeiesc și a dorit să aducă în Valahia sfințitele lui moaște, ca să se binecuyinteze cu venirea lor de față și el și tot locul acela, care era cu totul împilat de atâtea pedepse dumnezeiești; dar mai ales ca să ia iertare Radu, care era sub blestemul Sfântului. Deci așa a făcut Neagoe, ca un al doilea Teodosie, căci precum acela, pentru maica sa, Eudoxia, a adus de la Cucuso sfintele moaște ale Sfântului Ioan Gură de Aur, tot așa și prea cinstitorul de Dumnezeu Neagoe a făcut cu dumnezeiescul Nifon, noul Gură de Aur. El a trimis doi egumeni ai mănăstirilor și doi cinstiți boieri în Sfânta Mănăstire Dionisiu din Sfântul Munte, cu scrisori și cu daruri multe ca să aducă sfintele moaște.

Iar aceia venind, au dat scrisorile egumenului mănăstirii, care citindu-le în auzul tuturor fraților, toți au rămas fără de glas multă vreme. Apoi unul dintre bătrânii cei vechi a zis către cei trimiși: „Preacinstiți egumeni și prea binecredincioși boieri, noi nu defăimăm porunca domnului țării, dar nici nu îndrăznim să ne atingem de mormântul sfântului și mai ales nu suferim să ne păgubim de o comoară ca aceasta, care este mântuirea mănăstirii noastre. Căci, precum în viața lui era păzitor și mântuitor al nostru, tot așa și acum, după moarte, sfintele lui moaște ne pricinuiesc nouă mare mângâiere la tot necazul și strâmtorarea ce sunt aduse asupra noastră de păgâni și la alte greutăți ce le pătimim. Singuri vedeți în ce loc cu anevoie de umblat și prăpăstios locuim și nu avem altă mângâiere decât numai sfințitele moaște ale Sfântului Nifon, care s-a nevoit în această mănăstire. Iar acum să le ia în alt loc ni se pare lucru străin și ni se va pricinui nouă supărare și durere neasemănat de mare". Dar aceia au zis: „Preacuvioși părinți, ascultați-ne pe noi și faceți după cuvântul domnului nostru, adică să dați cu bunăvoirea voastră sfintele moaște și alegeți dintre voi doi proiestoși care să meargă cu noi și vă făgăduim vouă că domnul vă va trimite mare ajutor și multe faceri de bine va face acestei mănăstiri, trimițând înapoi și sfintele moaște".

Iar părinții, auzind acestea, au răspuns: „Noi nu îndrăznim să săpăm, faceți singuri ceea ce voiți!" Atunci unul din boieri, adică marele logofăt, apucând un târnăcop și făcând semnul Sfintei Cruci, a zis: „Eu, întărindu-mă pe credința și evlavia domnului meu, mă apuc de lucru și nădăjduiesc în rugăciunile sfântului că nu voi lua nici o vătămare!" Și astfel a început a săpa. Și cum s-a apropiat de sfintele moaște - o, negrăitele Tale minuni, Hristoase! -, tot locul acela s-a umplut de o bună mireasmă nepovestită. Deci, luând sfintele moaște, le-au pus într-un sicriu și le-au dus în mijlocul bisericii, iar biserica s-a umplut de bună mireasmă. Apoi frații, adunându-se, au făcut priveghere de toată noaptea. Și s-a auzit vestea pe la chiliile, schiturile și mănăstirile care erau acolo pe aproape, și părinții au alergat cu credință și cu evlavie să sărute sfintele moaște.

Iar Atotputernicul Dumnezeu, vrând să slăvească pe Sfântul Nifon și după adormire, pentru covârșitoarele nevoințe și sudori ale pustniciei lui, a rânduit ca un monah mut și surd să meargă și el să sărute sfintele lui moaște. Și îndată ce s-a apropiat de ele și le-a sărutat, a început a vorbi fără împiedicare și, mulțumind sfântului, povestea pretutindeni minunea. Altul, orb de amândoi ochii, fiind dus de mână, a mers să sărute și, atingându-se cu ochii de sfintele moaște, a văzut. Multe alte minuni a făcut Sfântul Nifon, pe care le trec pentru scurtime; dar și acestea puține le-am scris ca să arăt îndrăzneala pe care o avea sfântul către Dumnezeu.

Iar după trei zile, cei trimiși, luând sfintele moaște și oarecare monahi din mănăstire, au pornit spre Valahia și, trecând apa Dunării, au înștiințat pe domnul țării, care a trimis îndată arhierei, preoți, diaconi și monahi spre întâmpinarea sfântului; și când s-au apropiat sfintele moaște de târgul Bucureștilor, a ieșit și însuși preacinstitorul de Dumnezeu domnul țării, Neagoe Basarab, și toată mulțimea poporului, cu făclii și cu tămâieri și, îmbrățișând racla, au sărutat cu evlavie sfintele moaște. Și ridicând voievodul pe umerii săi racla cu sfintele moaște, împreună cu cinstiții boieri, au mers la Mănăstirea Dealului și au pus sfintele moaște pe mormântul domnului Radu. Apoi au făcut priveghere de toată noaptea, rugându-se fierbinte sfântului să ierte fărădelegea ticălosului Radu.

Iar la miezul nopții, pe când priveghea, domnul Neagoe a adormit și a văzut în vedenia sa că s-a deschis mormântul lui Radu și s-a arătat trupul lui cu totul negru și din toate mădularele lui curgea puroi și ieșea o putoare rea neasemănată. Și neputând să sufere putoarea, ruga pe sfântul să facă milă cu domnul Radu și îndată a văzut că din racla sfintelor

moaște curgea ca un izvor, și că sfântul spăla tot trupul acela puturos al lui Radu și l-a făcut preafrumos și preastrălucit, și așa s-a închis iarăși mormântul lui Radu. Apoi sfântul s-a dus lângă Neagoe și i-a zis: „Iată, fiule, că am auzit rugăciunea ta! Numai îți poruncesc să te împaci totdeauna cu poporul tău și să trimiți moaștele mele la mănăstirea mea, spre mângâierea fraților care se nevoiesc acolo". Apoi s-a dus și a intrat iarăși în sicriu.

Și deșteptându-se iubitorul de Dumnezeu, Neagoe, a rămas uimit multă vreme, cugetând la cele ce văzuse și, venindu-și în sine, a strigat cu glas mare: „Slavă Ție, Impărate ceresc, Cel ce ai slăvit cu slavă negrăită pe robul Tău cel iubit, pe Sfântul Nifon!" Și așa au încetat cântările de psalmi și domnul a povestit tuturor cele ce le-a văzut în vedenia sa și toți au slăvit pe Dumnezeu. Iar a doua zi, când s-a săvârșit dumnezeiasca Liturghie, s-au adunat și de prin satele din afară ale Valahiei mulțime multă, aducând cu ei nenumărați bolnavi, care sărutau pe sfântul cu lacrimi și cu credință și își căpătau sănătatea. Șchiopii se îndreptau, orbii vedeau, cei ce se chinuiau de friguri se vindecau și mai toate bolile se goneau de la cei care alergau cu credință la moaștele Sfântului Nifon.

Iar domnul țării, văzând că în fiecare zi sfântul făcea minuni, a adunat sobor și a hotărât să se prăznuiască Sfântul Ierarh Nifon în ziua de 11 august, zi în care el a adormit, și i-a alcătuit toată slujba. După acestea Neagoe, cinstitorul de Dumnezeu, a poruncit de a făcut cu multă cheltuială un sicriu foarte frumos de aur, împodobit cu pietre scumpe și cu mărgăritare, iar deasupra acoperământului a zugrăvit pe Sfântul Nifon, și înaintea lui s-a zugrăvit pe sine în genunchi. Apoi a pus într-însul moaștele sfântului, luând numai sfântul lui cap și o mână, cu voia părinților.

Iar spre răsplătirea lor, le-a dat preacinstitul cap al preaslăvi-tului Inaintemergătorului și Botezătorului Ioan, pus în raclă de aur împodobită cu pietre scumpe, pe care a trimis-o în sfințita Mănăstire Dionisiu, împreună cu celelalte cinstite moaște ale Sfântului Nifon. Și a dat părinților mult ajutor, ridicând din temelie multe zidiri în acea mănăstire și de aceea se pomenește neîncetat ca ctitor. Iar sfântul cap și mâna dumnezeiescului Nifon, cât a trăit pururea pomenitul Neagoe, le avea cu el spre sfințenie și spre izgonirea potrivnicului ori unde se ducea. Iar după ducerea lui din viață, le-a lăsat Mănăstirii Curtea de Argeș, pe care a zidit-o el, unde se află până astăzi (In prezent, ele se află la Craiova, în biserica Sfântul Dumitru, catedrala mitropoliei Olteniei), întru slava Tatălui, a Fiului și a Sfântului Duh. Amin.

Multumesc lui **Dumnezeu** pentru ajutor.

31. SFÂNTA MUCENIȚĂ SUSANA ȘI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNSA (SCRISĂ DE CREȘTINUL TERSON, CARE A TRĂIT ÎN ACEEAȘI VREME.)

(11 AUGUST)

In împărăția lui Dioclețian și Maximian Hercule, a fost în Roma un preot pe nume Gavinie, frate bun cu Gaius, papa Romei. Acest preot, fiind învățat la filosofia cea din afară și bine iscusit în dumnezeiasca Scriptură, a scris multe cărți împotriva păgânilor, după sfatul și porunca fratelui său. Ei erau de neam mare și rudenii cu împăratul Dioclețian, dar erau defăimați și lepădați de el din neam, din pricina credinței lor creștine, de care Dioclețian se îngrețoșa foarte și de aceea se lepăda de seminția sa. Acest preot, Gavinie, avea o fiică pe nume Susana, pe care a crescut-o în bună cucernicie, învățând-o frica lui Dumnezeu și filosofia cărții. Fecioara era foarte pricepută și înțeleaptă, prea aleasă cu frumusețea trupească, dar fără de asemănare mai aleasă cu frumusețea sufletească; căci roaba lui Hristos cea întreg înțeleaptă și credincioasă îl iubea pe Acela fierbinte.

Și auzind împăratul Dioclețian de frumusețea și înțelepciunea ei, a voit s-o ia de femeie pentru fiul său, Maximian. Acest Maximian, pe care alții îl numesc Maximin, nu era fiu firesc al lui Dioclețian, ci a fost înfiat din rudeniile cele de aproape. Mai întâi, Dioclețian l-a însoțit cu fiica sa, Valeria, dar murind aceea, a voit să-l însoțească cu rudenia sa, Susana. Acest Maximian se mai numea și Galeriu și era altul decât acel mai întâi Maximian, care se numea Hercule. Deci Dioclețian a trimis pe un bărbat cinstit, văr al său, anume Claudie, ca să vorbească cu Gavinie și să-i ceară pe fiica sa spre însoțirea fiului său, Maximian.

Și venind Claudie la Gavinie, i-a zis: „Prealuminatul nostru împărat Dioclețian m-a trimis la tine, cu darul și cu mila sa, vrând să înnoiască rudenia cu tine prin unirea sângelui mai de aproape. Deci ce alt dar poate să-ți fie ție mai mare ca acesta, ca prin mai mare cinste să se preamărească neamul tău, pentru cea mai de aproape legătură a sângelui împărătesc?" Dar Gavinie a zis: „Noi suntem săraci și smeriți. Cum putem oare să ne numim rudenia împăratului, fiind nevrednici?" Zis-a Claudie: „Cinstite frate, tu și fratele tău, episcopul Gaius, nu sunteți oare fiii lui Maximin senatorul, care a fost rudenia unchiului nostru, fratele stăpânului nostru, împăratul Dioclețian?" Grăit-a Gavinie: „Așa este, însă în vremile acestea din urmă nu suntem vrednici să ne numim rude ale împăratului".

Zis-a Claudie: „Nu te lepăda de neamul tău; iată, îți poruncește împăratul și stăpânul nostru ca pe fiica ta, de care a auzit că este frumoasă și înțeleaptă în toate învățăturile, să o dai după Maximian, fiul lui, căci este cu dreptate ca mlădițele ce ies dintr-o rădăcină să nu se despartă, lucru pe care îl dorim și noi, rudeniile, și mi se pare că și ție îți este aceasta de bucurie". Grăit-a Gavinie: „Rogu-mă, dați-mi vreme să aflu părerea fecioarei". Și s-au despărțit. Și ducându-se Claudie, preotul Gavinie a rugat pe fratele său, papa Gaius, să vină la dânsul acasă. Și venind acela, i-a spus pricina pentru care a trimis împăratul pe Claudie. Apoi, chemând la dânșii pe fecioara Susana, au zis către dânsa cu lacrimi: „Impăratul Dioclețian a trimis la noi pe Claudie, ruda noastră, să ne spună că voiește să te ia în însoțire pentru fiul său, Maximian".

Iar fericita fecioară Susana a răspuns tatălui și unchiului său: „Unde este acum înțelepciunea voastră? Cu adevărat n-o văd în voi! De n-aș fi fost creștină, precum m-ați învățat, ar fi putut cineva să grăiască despre aceea cu mine. Dar acum, pentru ce vă întinați gura și urechile, ascultând păgâneștile cuvinte și zicându-mi mie să mă însoțesc cu tiranul cel păgân, de care voi v-ați lepădat cu îndrăzneală, pentru necurăția lui și pentru sfânta voastră credință în Hristos, ca să nu fie rudenia voastră? Dau slavă atotputernicului Dumnezeu, Care m-a făcut rudenie cu sfinții Săi; pentru că așa cred în Domnul nostru Iisus Hristos, că,

defăimând însoțirea cea spurcată cu acel om necurat, mă voi învrednici de cununa mucenicească".

Tatăl ei, Gavinie, a grăit către dânsa: „Fiică, vezi să fii statornică în credința pe care o ai, ca să poți să fii curată înaintea Domnului și să ne bucurăm și noi, văzând că aduci Stăpânului Hristos roadele credinței tale cele tari!" Susana a grăit către tatăl și către unchiul său: „Domnii mei, voi m-ați învățat adeseori să-mi păzesc fecioria pentru Domnul meu, Iisus Hristos. Iar acum m-am întărit atât în dragostea și frica Lui, încât nici nu mă gândesc vreodată la însoțirea trupească, ci pe Stăpânul Căruia m-ai dat tu odată, părinte, pe El îl voi iubi, Lui îi voi sluji și în El voi nădăjdui până la suflarea mea cea de pe urmă". Sfântul papă Gaius a zis: „De vreme ce te-ai dat o dată cerescului Mire Hristos Dumnezeu, apoi petrece până la sfârșit în dragostea Lui și păzește poruncile Lui". Astfel, amândoi acei sfinți slujitori ai Domnului, înțelegând voirea cea bună a inimii ei fecioreşti, s-au bucurat cu duhul și plângeau de bucurie, întărind-o cu multe cuvinte duhovnicești.

Iar după trei zile, Claudie a venit iar în casă la Gavinie cu mulțime de slugi, pe care lăsându-le afară, a intrat singur înăuntru și a găsit acolo și pe Gaius papa. Deci, făcându-și obișnuita sărutare, Claudie a zis: „Știe cinstea voastră ce pricină de bucurie m-a adus la voi". Papa Gaius a grăit: „Chiar dacă n-ar fi nici o pricină a venirii tale la noi în afară de rudenia ta cu noi, suntem bucuroși de tine, că putem să ne mângâiem unul pe altul, prin vederea feței și prin vorbirea împreună". Claudie a zis: „Știți, o, iubiților frați, că împăratul Diocletian dorește foarte mult să se unească cu voi prin cea mai apropiată rudenie; deci vă sfătuiesc și vă rog să faceți voia celui ce stăpânește lumea, și să-i mângâiați sufletul". Gavinie a zis către dânsul: „Spune acea dorință împărătească domnului frate, Gaius episcopul". Claudie a zis către Gaius: „Preamilostivul împărat, domnul nostru, voiește să ia în însoțire pentru fiul său pe fiica voastră și nepoata mea. El a auzit de frumusețea, de înțelegerea și de înțelepciunea ei; iar noi, rudeniile, socotim că nimic nu este mai cinstit decât aceasta, ca neamul nostru, nedeosebit de sângele împărătesc, să petreacă împreună și să se împodobească și să se slăvească cu înălțimea aceluia". Tăcând episcopul, Gavinie a grăit: „Să chemăm pe fecioară și să vedem dorința ei".

Deci au chemat la dânșii pe Sfânta Susana, și erau acolo numai ei trei șezând, nemaifiind altcineva de față. Și văzând Claudie pe fecioară, a lăcrimat de dragoste și bucurie, și voind să o cuprindă cu dragoste și să o sărute, ea l-a oprit și s-a întors de la dânsul, zicând: „Nu-mi spurca gura mea, că Domnul meu Iisus Hristos știe că de gura roabei sale nu s-a atins niciodată gură bărbătească". Claudie a zis: „Eu voiam să te sărut din dragoste de rudenie, ca nepoată ce-mi ești". Iar fecioara a zis: „Nu pentru altă pricină mă îngrețoșez de sărutarea ta, decât numai pentru aceea că gura ta este întinată de jertfele idolești". Iar Claudie fiind atins la inimă de aceste cuvinte ale fecioarei ca prin degetul lui Dumnezeu, s-a umilit și a zis către dânsa: „Ce să fac ca să mi se curețe gura de întinăciune?" Fecioara a răspuns: „Pocăiește-te și botează-te în numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh". Iar Claudie, întorcându-se către episcop, a zis: „Atunci voi să mă curățiți, de vreme ce mai bun este omul cel curat, care crede în Hristos, decât cei ce slujesc zeilor. Eu am adus multe jertfe zeilor, la care și împărații își pleacă grumajii lor, dar nici un folos n-am avut de la dânșii".

Iar papa, văzând minunata și grabnica schimbare a lui Claudie, în care lucrase darul lui Dumnezeu prin cuvintele curatei fecioare, a zis cu bucurie către el: „Frate, ascultă-mă pe mine, că am să te sfătuiesc sfat bun. Tu ai venit la noi să mijlocești mireasă pentru fiul stăpânului tău; iar Dumnezeu te caută pe tine pentru El și voiește să te mântuiești cu rugăciunile acestei fecioare, ca și din sângele nostru să se afle vrednici împărăției cerești. De aceea, crede în Dumnezeu, fă pocăință pentru vărsarea sângelui sfinților lui Dumnezeu și nu

întârzia a primi Sfântul Botez". Claudie a zis: „Când voi primi Sfântul Botez, oare se vor curați toate păcatele spurcate ale inimii mele?" Papa a răspuns: „Cu adevărat se vor curați, numai crede din toată inima".

Sfânta fecioară Susana, auzind acestea, a căzut la picioarele unchiului său, Sfântul Gaius, zicându-i: „Stăpânul meu, te rog, pentru Hristos, nu zăbovi a boteza pe Claudie și mântuiește-i sufletul". Papa a răspuns: „Să căutăm mai întâi dacă crede cu adevărat în Hristos Dumnezeu". Claudie a zis: „Cred cu adevărat, numai dacă mi s-ar ierta toate greșelile precum îmi făgăduiți". Papa a zis: „în numele Domnului nostru Iisus Hristos, Dumnezeul cel atotputernic, ți se iartă toate greșelile tale!" Și a căzut Claudie la pământ înaintea picioarelor arhiereului și, presărându-și țărână pe cap, striga: „Doamne Dumnezeule, lumina cea prea veșnică, iartă-mi toate greșelile făcute în necredință și în neștiință și mă umple de darul Tău, ca să cunoască și femeia mea și copiii mei, că Tu singur mântuiești pe cei ce nădăjduiesc întru Tine". Apoi Gaius l-a învățat pentru botez și, sfătuindu-l, l-a trimis la casa lui.

După aceasta, Claudie cu femeia sa și cu doi fii ai săi au venit noaptea la Sfântul Gaius papa și au cerut botezul. De aceea, papa, nezăbovind mai mult, i-a botezat, iar Gavinie preotul le-a fost naș. Iar când Claudie a ieșit din scăldătoare, a zis: „Am văzut o lumină mai luminoasă decât soarele, care m-a strălucit în ceasul botezului". Apoi, după săvârșirea botezului și ungerea cu Sfântul Mir, papa a săvârșit Sfânta Liturghie și i-a împărtășit pe dânșii cu dumnezeieștile Taine ale Trupului și Sângelui lui Hristos. Deci cu toții s-au bucurat întru Dumnezeu, Mântuitorul lor. Numele soției lui Claudie era Prepedigna și ale copiilor lui, Alexandru și Cutie. Din acea vreme, Claudie a început a-și vinde averile sale și a le împărți săracilor. El căuta pe creștinii care se ascundeau prin felurite locuri tăinuite și, intrând prin temnițe noaptea în taină, tuturor pe care îi găsea le spăla picioarele și le săruta; apoi toată nevoia lor prin îndestulate îndurări o împlinea, dându-le lor cu osârdie îmbrăcăminte și hrana cea de toate zilele, făcând astfel pocăință mare pentru păcatele lui cele săvârșite mai înainte.

Iar după câteva zile, Dioclețian a început a întreba despre Claudie, că, fiind trimis la Gavinie pentru Susana fecioara, nu a adus înștiințare. Și i s-a spus împăratului că este bolnav Claudie. Deci împăratul a trimis la dânsul pe fratele lui cel mai tânăr, pe nume Maxim, cu dregătoria comit, ca să-l cerceteze pe cel bolnav și să-l întrebe și despre fecioara Susana. Și mergând Maxim, a găsit pe fratele său, Claudie, îmbrăcat în haină de păr și făcând rugăciuni către Dumnezeu; iar Maxim, spăimântându-se, a zis: „Iubite frate, care m-ai hrănit pe mine din copilărie, pentru care pricină te-ai schimbat așa și te-ai făcut uscat și galben la față?" Claudie a răspuns: „Dacă voiești să mă asculți pe mine, atunci îți voi spune pricina schimbării mele". Maxim a zis: „Spune-mi mie durerea trupului tău". Claudie a zis: „Iată, eu fac pocăință, că, ascultând pe împărați și slujindu-le lor, am ucis pe creștini și am vărsat sânge nevinovat, pe care lucru, deși l-am făcut din neștiință, împlinind poruncile împărătești, însă acum bolesc de aceea și mă căiesc".

Maxim a zis: „Ce-mi spui mie aceasta acum, frate? Stăpânul nostru, Dioclețian împăratul, te-a trimis la Gavinie, fratele nostru, ca să mijlocești să dea pe fiica lui de soție fiului împăratului, pentru care și eu acum sunt trimis la tine, iar tu altceva îmi spui mie?" Claudie a răspuns: „Am umblat eu pentru aceasta la iubita noastră nepoată și am văzut-o pe ea că, precum este preafrumoasă cu fața, tot așa este și cu sufletul, căci ea este sfântă și înțeleaptă, dar acum s-a făcut mireasa cerescului Impărat, Hristos Dumnezeu, prin Care și eu sunt izbăvit de păcatele mele. Insă, ca să știi și tu că Preamilostivul Dumnezeu voiește să-i

mântuiască pe toți, să mergem noaptea la fratele nostru Gavinie preotul și vei vedea lumina cea veșnică". Maxim a zis: „Fratele meu iubit, toate cele ce îmi vei porunci mie, le voi face".

Deci întru aceeași noapte au mers amândoi la porțile cetății care se numeau Salaria, care erau lângă palatele lui Salustiu, pentru că acolo era casa lui Gavinie preotul. Și i s-a spus lui Gavinie că frații Claudie și Maxim stau afară, vrând să intre înăuntru; iar el cu osârdie le-a ieșit întru întâmpinare și cu bucurie i-a băgat pe ei înăuntru. Dar mai înainte de a începe vorba cu dânșii, s-a întors la rugăciunea cea către Dumnezeu, plecându-și genunchii și fața în jos și împreună cu dânsul s-au plecat și ceilalți. Iar preotul a grăit, rugându-se: „Doamne Dumnezeule, Cel ce aduni pe cei risipiți și privești spre cei adunați, caută spre lucrul mâinilor Tale și luminează pe toți cei ce cred în Tine, că Tu ești lumina cea adevărată, în vecii vecilor". Atunci toți au răspuns: „Amin".

Apoi, sculându-se de la pământ, s-au sărutat și s-au îmbrățișat; iar Claudie, căzând la picioarele preotului, le-a sărutat pe ele. Acest lucru văzându-l Maxim, se mira și voia să vadă pe fecioara Susana; deci Gavinie a poruncit ca s-o cheme. Iar ea venind la dânșii, mai întâi s-a închinat lui Dumnezeu; apoi, apropiindu-se de tatăl său, a zis: „Binecuvintează-mă, părinte!" Și iarăși preotul s-a rugat pentru venirea ei, zicând: „Pace să vă dea vouă Domnul nostru Iisus Hristos, Care petrece și împărătește în vecii vecilor cu Dumnezeu Tatăl cel Atotputernic". Apoi au zis cu toții: „Amin", iar Maxim, văzând pe Sfânta Susana foarte smerită și plină de rușinea întregii înțelepciuni, a voit să-i sărute mâinile, dar ea n-a voit.

Deci, când toți plângeau de multă bucurie și dragoste, Sfântul papă Gaius - care locuia acolo aproape, lângă biserica ce se zidea de dânsul -, a fost vestit că frații lui s-au adunat. Iar el, socotind că sunt prinși la mucenicie și vrând ca el să fie mai întâi între mucenici, a alergat cu sârguință, fără de veste, la casa lui Gavinie. Și toți văzân-du-l pe el, s-au înspăimântat și i s-au închinat până la pământ; iar papa le-a zis lor: „Pace vouă! Indrăzniți întru numele Domnului". Apoi iarăși a zis: „Să ne rugăm". Și a început a se ruga, zicând: „Doamne Dumnezeule, Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, Cel ce L-ai trimis pe Dânsul spre mântuirea tuturor, vrând să ne scoți pe noi din întunericul lumii acesteia și să ne duci la viața veșnică, întăreș-te-ne pe noi, robii Tăi, întru credința Ta, că Tu împărătești în vecii vecilor". Și toți au zis: „Amin". Apoi, şezând, au început a vorbi, iar vorbele acelea care ieșeau din gura arhiereului erau insuflate de Dumnezeu și toți ascultau cuvintele lui Dumnezeu cele grăite de dânsul.

Iar fecioara Susana, nevrând să șadă înaintea lor, asculta stând în picioare și în taina inimii sale se ruga lui Dumnezeu. Apoi papa a zis către Maxim: „Mulțumim ție, frate, că ne-ai cercetat pe noi". Maxim a răspuns: „Eu, nevrednicul, am venit la voi să sărut picioarele voastre cele sfinte; dar care este din început pricina venirii mele, singuri bine știți". Papa a zis: „Tu să ne spui nouă". Maxim a zis: „Impăratul Diocleţian doreşte ca să dați pe fecioara Susana după Maximian, fiul lui cel înfiat". Papa a zis: „Fecioara are acum pe Hristos cel dat ei de la Dumnezeu Tatăl, și să știi cu adevărat, că nu se poate a o însoți pe ea cu altul". Maxim a zis: „Toate cele ce le dă Dumnezeu sunt veșnice".

Arhiereul a zis către dânsul: „Deci primește și tu viața veșnică!" Maxim a zis: „Și care este viața veșnică?" Răspuns-a Claudie: „Aceea este viața veșnică, pe care eu am cunoscut-o". Maxim a zis: „Pe aceea pe care tu ai cunoscut-o, doresc și eu a o ști; însă nu ni se cuvine ca pe neamul nostru să-l deosebim de rudenia cea împărătească". Sfântul papă Gaius a zis: „Noi te îndemnăm să crezi în Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul Dumnezeului celui veșnic; iar acestea pe care le vedem, cinstea și slava împăratului pământesc, sunt vremelnice

și rudenia lui nici cât de puțin nu ne folosește nouă, pentru că toate trec alăturea și pier degrab odată cu viața aceasta de puțină vreme. Iar cele ce le-a făgăduit nouă cerescul Impărat, Hristos Dumnezeul nostru, acelea sunt veșnice, folositoare și preaiubite". Acestea auzindu-le Maxim, s-a umilit și cu bucurie a voit să primească sfânta credință. Și a zis Gaius papa către el: „Știi, frate, toate averile pe care noi le-am lăsat pentru Hristos, ce fel și câte erau? Iar acum nimic altceva nu lăudăm, decât numai pe Domnul nostru Iisus Hristos, pentru Care viețuim și întru Care ne lăudăm". Maxim a zis: „Stăpânii mei, nu zăboviți, ci grăbiți-vă să faceți cele ce știți că sunt folositoare mie". Deci, poruncindu-i să postească, papa l-a trimis acasă.

Iar el ducându-se, la început tăinuia în sine credința sa în Hristos; însă ardea foarte mult cu dragostea către Sfântul papă Gaius și către preotul Gavinie, iar mai vârtos spre Insuși Hristos. Apoi, înmulțindu-se în el dragostea către Dumnezeu, a început la arătare a mărturisi numele lui Iisus Hristos, nebăgând în seamă moartea. Insă papa și preotul îl sfătuiau să tacă cinci zile, până își va vinde averile sale și până le va împărți creștinilor săraci. Și Maxim a făcut așa, iar după cinci zile, venind la Sfântul papă Gaius și căzând la picioarele lui, a zis: „Te jur pe tine, domnul meu, cu numele lui Hristos, sa mă luminezi cu Sfântul Botez, precum ai luminat pe fratele meu, Clau-die; pentru că dintru acel ceas, în care m-ai învățat pe mine despre Hristos Dumnezeu, atât s-a umilit inima mea, încât nu pot să mă odihnesc, până nu voi primi credința creștinească". Papa l-a botezat după obicei și, săvârșind Sfânta Liturghie, l-a împărtășit cu dumne-zeieștile Taine.

Deci Maxim petrecea cu dânșii, cântând și slăvind pe Dumnezeu. Iar averile sale, pe care n-a putut în cele cinci zile să le vândă și să le împartă, pe acelea le dădea și le împărțea la creștinii săraci, prin mâinile unui credincios prieten al său, anume Tarson, care era creștin ascuns și mai pe urmă a fost scriitor al pătimirii acestor sfinți, pentru că toate s-au făcut pe vremea lui.

Și trecând cincisprezece zile, Diocletian s-a înștiințat că Maxim comitul și Claudie, cu femeia și cu fiii, s-au făcut creștini. Pentru aceea s-a umplut de mare mâhnire, însă la început tăinuind în sine aceasta, a arătat împărătesei sale, cu numele Sirina, că a trimis la Gavinie, vrând să logodească pe fiica aceluia, Susana, cu fiul său, Maximian. Iar împărăteasa, auzind de Gavinie și Susana, a preamărit în inima sa pe Dumnezeu, pentru că era creștină tăinuită, iar către împărat a zis: „Fă ceea ce-ți poruncește mărirea cea de sus", adică Dumnezeu. Iar împăratul lăsând-o pe ea, a chemat la sine pe mai-marele oștilor, anume Iulie, păgân și cumplit cu năravul. Aceluia i-a descoperit necazul inimii sale, cum că cei iubiți din rudeniile lui, care au fost trimiși să logodească mireasă fiului său, defăimându-i porunca, au luat credința creștinească. Iulie a zis: „Toți cei ce au defăimat poruncile împărătești, chiar dacă acelea ar fi nedrepte, să se pedepsească cu moarte; iar porunca ta, pe care ei au defăimat-o, fiind dreaptă, de aceea sunt vrednici de moarte".

Atunci împăratul îndată a poruncit lui Iulie să trimită ostași și să-i prindă pe toți, afară de episcopul Gaius. Deci, pe Gavinie preotul și pe fiica lui, Susana, a poruncit să-i păzească sub strajă, iar pe Claudie, pe Maxim, pe soția lui Claudie, Prepedigna și pe amândoi fiii lor, pe Alexandru și pe Cutie, i-a trimis în cetatea ce se numea Ostie, și a poruncit să-i ardă de vii, iar cenușa lor să o arunce în mare. Astfel s-au săvârșit acei sfinți, învrednicindu-se slavei muceni-cești.

Iar după 55 de zile, Diocletian a poruncit împărătesei sale să ia la sine în palat pe fecioara Susana și să o îndemne la nuntă. Iar Susana, fiind păzită sub strajă, când a văzut pe cei ce veneau pentru dânsa, a suspinat din adâncul inimii către Dumnezeu și s-a rugat cu

lacrimi: „Doamne, nu lăsa pe roaba Ta!" Deci a fost dusă la împărăteasa, care, văzând pe Susana intrând la dânsa, s-a grăbit de s-a închinat ei, mai înainte de a se închina Susana, pentru că cinstea darul lui Hristos ce era într-însa și fecioria cea întreg înțeleaptă. Iar Sfânta Susana a căzut înaintea împărătesei la pământ, dar împărăteasa, ridicând-o pe ea cu dragoste, i-a zis: „Se bucură de tine Mântuitorul nostru, Iisus Hristos". Și auzind Susana pe împărăteasă cum cheamă numele lui Iisus Hristos, s-a bucurat și a zis: „Mulțumesc lui Hristos, Dumnezeul meu, că El împărătește în tot locul".

Și erau amândouă împreună, împărăteasa Sirina și Sfânta fecioară Susana, veselindu-se întru Domnul, vorbind cu dragoste de Dânsul și rugându-se către El cu osârdie. Dar mai vârtos Sfânta Susana n-a încetat ziua și noaptea cântând și binecuvântând pe Dumnezeu, precum era învățată de tatăl său. Iar Dioclețian aștepta în toate zilele, nădăjduind că se va învoi fecioara la nuntă. Deci, așteptând mult, a trimis la împărăteasă, întrebând-o dacă a înduplecat pe fecioară spre însoțirea fiului lor și dacă fecioara se învoiește acum cu dragostea lui Maximian. Iar împărăteasa a răspuns împăratului: „In zadar te ostenești acolo unde lucrurile sunt cu neputință; și nici nu se cade a supăra acolo unde nu este voință. Eu nu văd într-însa un gând și un scop ca acela, ca să voiască cândva spre nunta fiului tău, nici nu cred că cineva, ori cu ce chip, să poată a o sili pe ea la nuntă".

Aceasta auzind-o Dioclețian, s-a mâniat foarte mult și a dat stăpânire fiului său, Maximian, asupra ei, ca să o batjocorească pe ea cu sila, însă nu în palatul împărătesc, ci să o ducă în casa tatălui ei, Gavinie, și acolo să facă după pofta sa și astfel s-o lase necinstită. Deci a poruncit ca Sfânta Susana să iasă din palatul împărătesc și fie dusă la casa sa. Iar împărăteasa, despărțindu-se cu plângere de Sfânta Susana, a zis către dânsa: „Cel ce a izbăvit pe roaba sa Susana cea dintâi, Acela te va izbăvi și pe tine și-ți va da odihnă slăvită". Deci, sărutându-se, s-au despărțit cu multe lacrimi.

Iar fecioara Susana, intrând în casa sa, fiind dusă de două femei, s-a aruncat la pământ în camera ei și se ruga lui Hristos, izbăvitorul său, tânguindu-se și plângând ca să vină în ajutorul său degrab. In acea noapte a mers la dânsa Maximian, fiul împăratului, plin de pofta cea spurcată; și intrând cu sârguință în camera unde se ruga sfânta fecioară, a văzut deasupra ei pe îngerul lui Dumnezeu în mare strălucire și frică mare a căzut asupra lui. Deci, neîndrăznind să se apropie de fecioară, a fugit îndată de acolo și, întorcându-se în palatele împărătești, a spus aceasta tatălui său. Și a zis Dioclețian: „Nu este altceva aceea, decât numai vrăji creștinești". Apoi a trimis pe unul din cei ce stăteau înaintea lui, cu numele Curtie, ca să afle ce se face în casa Susanei. Dar și acela, cum a intrat acolo, îndată a fost cuprins de frică mare și a fugit cu cutremur la cel ce l-a trimis.

In acea vreme, împăratul cu împărăteasa sa, Sirina, se întrebau despre venirea lui Hristos și despre cinstirea zeilor celor mulți. Deci, fiind dovedit de dânsa, el și-a adus aminte de Susana, zicând: „Pentru ce nu ai îndemnat pe acea frumoasă și înțeleaptă fecioară ca să se învoiască la nunta fiului meu?" Impărăteasa a răspuns: „Fecioara și-a ales ei partea aceea care este mai bună și însuși fiul tău spune că a văzut deasupra ei o lumină neapropiată". Auzind aceasta împăratul și umplându-se de mânie, a poruncit unui om oarecare necurat, cumplit și fără omenie, cu numele Macedonie, să meargă în casa Susanei, și cu îngrozire și cu chinuri să o silească la închinarea idolilor. Aceasta însă să o facă în taină, ca să nu ocărască alții pe împărat pentru tirania lui, că nu-i este milă nici pentru rudenia sa. Și a mers Macedonie la dânsa, având cu el un idol mic de aur, al spurcatului său zeu Die, și îl arăta sfintei fecioare,

poruncindu-i să se închine lui. Dar ea a suflat spre idol și a zis: „Doamne, Iisuse Hristoase, să nu vadă ochii mei această meșteșugire diavolească".

Atunci îndată acel idol, pe care îl ținea în mâini Macedonie, s-a făcut nevăzut, ca și cum ar fi fost răpit de cineva din mâinile lui. Iar Macedonie se mira de un lucru ca acesta și credea că Susana l-ar fi apucat cumva și l-ar fi ascuns; și a zis către dânsa: „Văd că ești iubitoare de aur, pentru că ai furat idolul din mâinile mele. Insă o laud aceasta, căci cred că nu l-ai fi luat, dacă nu-l iubeai". Răspuns-a sfânta: „Domnul Dumnezeul meu a trimis pe îngerul Său de a răpit idolul de la ochii mei și l-a aruncat afară din casa mea!" Zicând sfânta aceasta, a intrat sluga lui Macedonie și i-a spus că idolul este aruncat afară din casă, pe calea poporului.

Atunci Macedonie, umplându-se de mânie, a rupt hainele de pe dânsa cu mâinile sale și a bătut-o pe ea cu bețe fără crușare. Iar sfânta, fiind bătută, striga: „Slavă Ție, Doamne!" Zis-a Macedonie către ea: „Jertfește zeilor!" Dar ea a răspuns: „Eu singură mă aduc jertfă Domnului Dumnezeului meu!" Deci Macedonie a spus împăratului de statornicia cea tare și neschimbată a fecioarei în creștineasca credință și de batjocura cea făcută idolului. Iar împăratul a poruncit să o ucidă cu sabia chiar în casa ei. Și au tăiat capul miresei lui Hristos, al Sfintei Mucenițe Susana, și s-a dus în cămara nestricăciu-nii cea prea luminoasă a Mirelui său, bucurându-se și veselindu-se.

Iar împărăteasa Sirina, auzind de uciderea Sfintei Susana, a mers noaptea și a luat cinstitul ei trup, adunând sângele cel vărsat pe pământ și ștergându-l cu acoperământul capului său. Deci, învelind trupul cu o pânză curată și cu aromate, l-a pus în gropnița Sfântului Alexandru, unde erau îngropate multe trupuri mucenicești. Iar sângele ei cel șters cu acoperământul capului, punându-l într-un sicriaș de argint, l-a ascuns în palatul său unde obișnuia să se roage adeseori în taină ziua și noaptea.

Iar preasfințitul papă Gaius, mergând în casa fratelui său Gavinie, a sfințit acea cameră în care s-a vărsat sângele Sfintei Mucenițe Susana, ca să fie biserică, și slujea în ea dumnezeieștile slujbe. Iar nu după multă vreme a pătimit și Sfântul Gavinie preotul. Asemenea s-a sfârșit mucenicește și preasfințitul Gaius și toți au stat împreună înaintea scaunului lui Dumnezeu, în cetele sfinților mucenici, slăvind pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, pe Unul Dumnezeu în Treime, Căruia și de la noi I se cuvine cinste și slavă, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

(11 AUGUST)

In împărăția lui Dioclețian și Maximian Hercule, a fost în Roma un preot pe nume Gavinie, frate bun cu Gaius, papa Romei. Acest preot, fiind învățat la filosofia cea din afară și bine iscusit în dumnezeiasca Scriptură, a scris multe cărți împotriva păgânilor, după sfatul și porunca fratelui său. Ei erau de neam mare și rudenii cu împăratul Dioclețian, dar erau defăimați și lepădați de el din neam, din pricina credinței lor creștine, de care Dioclețian se îngrețoșa foarte și de aceea se lepăda de seminția sa. Acest preot, Gavinie, avea o fiică pe nume Susana, pe care a crescut-o în bună cucernicie, învățând-o frica lui Dumnezeu și filosofia cărții. Fecioara era foarte pricepută și înțeleaptă, prea aleasă cu frumusețea trupească, dar fără de asemănare mai aleasă cu frumusețea sufletească; căci roaba lui Hristos cea întreg înțeleaptă și credincioasă îl iubea pe Acela fierbinte.

Și auzind împăratul Dioclețian de frumusețea și înțelepciunea ei, a voit s-o ia de femeie pentru fiul său, Maximian. Acest Maximian, pe care alții îl numesc Maximin, nu era fiu firesc al lui Dioclețian, ci a fost înfiat din rudeniile cele de aproape. Mai întâi, Dioclețian l-a însoțit cu fiica sa, Valeria, dar murind aceea, a voit să-l însoțească cu rudenia sa, Susana. Acest Maximian se mai numea și Galeriu și era altul decât acel mai întâi Maximian, care se numea Hercule. Deci Dioclețian a trimis pe un bărbat cinstit, văr al său, anume Claudie, ca să vorbească cu Gavinie și să-i ceară pe fiica sa spre însoțirea fiului său, Maximian.

Și venind Claudie la Gavinie, i-a zis: „Prealuminatul nostru împărat Dioclețian m-a trimis la tine, cu darul și cu mila sa, vrând să înnoiască rudenia cu tine prin unirea sângelui mai de aproape. Deci ce alt dar poate să-ți fie ție mai mare ca acesta, ca prin mai mare cinste să se preamărească neamul tău, pentru cea mai de aproape legătură a sângelui împărătesc?" Dar Gavinie a zis: „Noi suntem săraci și smeriți. Cum putem oare să ne numim rudenia împăratului, fiind nevrednici?" Zis-a Claudie: „Cinstite frate, tu și fratele tău, episcopul Gaius, nu sunteți oare fiii lui Maximin senatorul, care a fost rudenia unchiului nostru, fratele stăpânului nostru, împăratul Dioclețian?" Grăit-a Gavinie: „Așa este, însă în vremile acestea din urmă nu suntem vrednici să ne numim rude ale împăratului".

Zis-a Claudie: „Nu te lepăda de neamul tău; iată, îți poruncește împăratul și stăpânul nostru ca pe fiica ta, de care a auzit că este frumoasă și înțeleaptă în toate învățăturile, să o dai după Maximian, fiul lui, căci este cu dreptate ca mlădițele ce ies dintr-o rădăcină să nu se despartă, lucru pe care îl dorim și noi, rudeniile, și mi se pare că și ție îți este aceasta de bucurie". Grăit-a Gavinie: „Rogu-mă, dați-mi vreme să aflu părerea fecioarei". Și s-au despărțit. Și ducându-se Claudie, preotul Gavinie a rugat pe fratele său, papa Gaius, să vină la dânsul acasă. Și venind acela, i-a spus pricina pentru care a trimis împăratul pe Claudie. Apoi, chemând la dânșii pe fecioara Susana, au zis către dânsa cu lacrimi: „Impăratul Dioclețian a trimis la noi pe Claudie, ruda noastră, să ne spună că voiește să te ia în însoțire pentru fiul său, Maximian".

Iar fericita fecioară Susana a răspuns tatălui și unchiului său: „Unde este acum înțelepciunea voastră? Cu adevărat n-o văd în voi! De n-aș fi fost creștină, precum m-ați învățat, ar fi putut cineva să grăiască despre aceea cu mine. Dar acum, pentru ce vă întinați gura și urechile, ascultând păgâneștile cuvinte și zicându-mi mie să mă însoțesc cu tiranul cel păgân, de care voi v-ați lepădat cu îndrăzneală, pentru necurăția lui și pentru sfânta voastră credință în Hristos, ca să nu fie rudenia voastră? Dau slavă atotputernicului Dumnezeu, Care m-a făcut

rudenie cu sfinții Săi; pentru că așa cred în Domnul nostru Iisus Hristos, că, defăimând însoțirea cea spurcată cu acel om necurat, mă voi învrednici de cununa mucenicească".

Tatăl ei, Gavinie, a grăit către dânsa: „Fiică, vezi să fii statornică în credința pe care o ai, ca să poți să fii curată înaintea Domnului și să ne bucurăm și noi, văzând că aduci Stăpânului Hristos roadele credinței tale cele tari!" Susana a grăit către tatăl și către unchiul său: „Domnii mei, voi m-ați învățat adeseori să-mi păzesc fecioria pentru Domnul meu, Iisus Hristos. Iar acum m-am întărit atât în dragostea și frica Lui, încât nici nu mă gândesc vreodată la însoțirea trupească, ci pe Stăpânul Căruia m-ai dat tu odată, părinte, pe El îl voi iubi, Lui îi voi sluji și în El voi nădăjdui până la suflarea mea cea de pe urmă". Sfântul papă Gaius a zis: „De vreme ce te-ai dat o dată cerescului Mire Hristos Dumnezeu, apoi petrece până la sfârșit în dragostea Lui și păzește poruncile Lui". Astfel, amândoi acei sfinți slujitori ai Domnului, înțelegând voirea cea bună a inimii ei fecioreşti, s-au bucurat cu duhul și plângeau de bucurie, întărind-o cu multe cuvinte duhovnicești.

Iar după trei zile, Claudie a venit iar în casă la Gavinie cu mulțime de slugi, pe care lăsându-le afară, a intrat singur înăuntru și a găsit acolo și pe Gaius papa. Deci, făcându-și obișnuita sărutare, Claudie a zis: „Știe cinstea voastră ce pricină de bucurie m-a adus la voi". Papa Gaius a grăit: „Chiar dacă n-ar fi nici o pricină a venirii tale la noi în afară de rudenia ta cu noi, suntem bucuroși de tine, că putem să ne mângâiem unul pe altul, prin vederea feței și prin vorbirea împreună". Claudie a zis: „Știți, o, iubiților frați, că împăratul Diocleţian dorește foarte mult să se unească cu voi prin cea mai apropiată rudenie; deci vă sfătuiesc și vă rog să faceți voia celui ce stăpânește lumea, și să-i mângâiați sufletul". Gavinie a zis către dânsul: „Spune acea dorință împărătească domnului frate, Gaius episcopul". Claudie a zis către Gaius: „Preamilostivul împărat, domnul nostru, voiește să ia în însoțire pentru fiul său pe fiica voastră și nepoata mea. El a auzit de frumusețea, de înțelegerea și de înțelepciunea ei; iar noi, rudeniile, socotim că nimic nu este mai cinstit decât aceasta, ca neamul nostru, nedeosebit de sângele împărătesc, să petreacă împreună și să se împodobească și să se slăvească cu înălțimea aceluia". Tăcând episcopul, Gavinie a grăit: „Să chemăm pe fecioară și să vedem dorința ei".

Deci au chemat la dânșii pe Sfânta Susana, și erau acolo numai ei trei șezând, nemaifiind altcineva de față. Și văzând Claudie pe fecioară, a lăcrimat de dragoste și bucurie, și voind să o cuprindă cu dragoste și să o sărute, ea l-a oprit și s-a întors de la dânsul, zicând: „Nu-mi spurca gura mea, că Domnul meu Iisus Hristos știe că de gura roabei sale nu s-a atins niciodată gură bărbătească". Claudie a zis: „Eu voiam să te sărut din dragoste de rudenie, ca nepoată ce-mi ești". Iar fecioara a zis: „Nu pentru altă pricină mă îngrețoșez de sărutarea ta, decât numai pentru aceea că gura ta este întinată de jertfele idolești". Iar Claudie fiind atins la inimă de aceste cuvinte ale fecioarei ca prin degetul lui Dumnezeu, s-a umilit și a zis către dânsa: „Ce să fac ca să mi se curețe gura de întinăciune?" Fecioara a răspuns: „Pocăiește-te și botează-te în numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh". Iar Claudie, întorcându-se către episcop, a zis: „Atunci voi să mă curățiți, de vreme ce mai bun este omul cel curat, care crede în Hristos, decât cei ce slujesc zeilor. Eu am adus multe jertfe zeilor, la care și împărații își pleacă grumajii lor, dar nici un folos n-am avut de la dânșii".

Iar papa, văzând minunata și grabnica schimbare a lui Claudie, în care lucrase darul lui Dumnezeu prin cuvintele curatei fecioare, a zis cu bucurie către el: „Frate, ascultă-mă pe mine, că am să te sfătuiesc sfat bun. Tu ai venit la noi să mijlocești mireasă pentru fiul stăpânului tău; iar Dumnezeu te caută pe tine pentru El și voiește să te mântuiești cu rugăciunile acestei fecioare, ca și din sângele nostru să se afle vrednici împărăției cerești. De aceea, crede în Dumnezeu, fă pocăință pentru vărsarea sângelui sfinților lui Dumnezeu și nu întârzia a primi

Sfântul Botez". Claudie a zis: „Când voi primi Sfântul Botez, oare se vor curați toate păcatele spurcate ale inimii mele?" Papa a răspuns: „Cu adevărat se vor curați, numai crede din toată inima".

Sfânta fecioară Susana, auzind acestea, a căzut la picioarele unchiului său, Sfântul Gaius, zicându-i: „Stăpânul meu, te rog, pentru Hristos, nu zăbovi a boteza pe Claudie și mântuiește-i sufletul". Papa a răspuns: „Să căutăm mai întâi dacă crede cu adevărat în Hristos Dumnezeu". Claudie a zis: „Cred cu adevărat, numai dacă mi s-ar ierta toate greșelile precum îmi făgăduiți". Papa a zis: „în numele Domnului nostru Iisus Hristos, Dumnezeul cel atotputernic, ți se iartă toate greșelile tale!" Și a căzut Claudie la pământ înaintea picioarelor arhiereului și, presărându-și țărână pe cap, striga: „Doamne Dumnezeule, lumina cea prea veșnică, iartă-mi toate greșelile făcute în necredință și în neștiință și mă umple de darul Tău, ca să cunoască și femeia mea și copiii mei, că Tu singur mântuiești pe cei ce nădăjduiesc întru Tine". Apoi Gaius l-a învățat pentru botez și, sfătuindu-l, l-a trimis la casa lui.

După aceasta, Claudie cu femeia sa și cu doi fii ai săi au venit noaptea la Sfântul Gaius papa și au cerut botezul. De aceea, papa, nezăbovind mai mult, i-a botezat, iar Gavinie preotul le-a fost naș. Iar când Claudie a ieșit din scăldătoare, a zis: „Am văzut o lumină mai luminoasă decât soarele, care m-a strălucit în ceasul botezului". Apoi, după săvârșirea botezului și ungerea cu Sfântul Mir, papa a săvârșit Sfânta Liturghie și i-a împărtășit pe dânșii cu dumnezeieștile Taine ale Trupului și Sângelui lui Hristos. Deci cu toții s-au bucurat întru Dumnezeu, Mântuitorul lor. Numele soției lui Claudie era Prepedigna și ale copiilor lui, Alexandru și Cutie. Din acea vreme, Claudie a început a-și vinde averile sale și a le împărți săracilor. El căuta pe creștinii care se ascundeau prin felurite locuri tăinuite și, intrând prin temnițe noaptea în taină, tuturor pe care îi găsea le spăla picioarele și le săruta; apoi toată nevoia lor prin îndestulate îndurări o împlinea, dându-le lor cu osârdie îmbrăcăminte și hrana cea de toate zilele, făcând astfel pocăință mare pentru păcatele lui cele săvârșite mai înainte.

Iar după câteva zile, Dioclețian a început a întreba despre Claudie, că, fiind trimis la Gavinie pentru Susana fecioara, nu a adus înștiințare. Și i s-a spus împăratului că este bolnav Claudie. Deci împăratul a trimis la dânsul pe fratele lui cel mai tânăr, pe nume Maxim, cu dregătoria comit, ca să-l cerceteze pe cel bolnav și să-l întrebe și despre fecioara Susana. Și mergând Maxim, a găsit pe fratele său, Claudie, îmbrăcat în haină de păr și făcând rugăciuni către Dumnezeu; iar Maxim, spăimântându-se, a zis: „Iubite frate, care m-ai hrănit pe mine din copilărie, pentru care pricină te-ai schimbat așa și te-ai făcut uscat și galben la față?" Claudie a răspuns: „Dacă voiești să mă asculți pe mine, atunci îți voi spune pricina schimbării mele". Maxim a zis: „Spune-mi mie durerea trupului tău". Claudie a zis: „Iată, eu fac pocăință, că, ascultând pe împărați și slujindu-le lor, am ucis pe creștini și am vărsat sânge nevinovat, pe care lucru, deși l-am făcut din neștiință, împlinind poruncile împărătești, însă acum bolesc de aceea și mă căiesc".

Maxim a zis: „Ce-mi spui mie aceasta acum, frate? Stăpânul nostru, Dioclețian împăratul, te-a trimis la Gavinie, fratele nostru, ca să mijlocești să dea pe fiica lui de soție fiului împăratului, pentru care și eu acum sunt trimis la tine, iar tu altceva îmi spui mie?" Claudie a răspuns: „Am umblat eu pentru aceasta la iubita noastră nepoată și am văzut-o pe ea că, precum este preafrumoasă cu fața, tot așa este și cu sufletul, căci ea este sfântă și înțeleaptă, dar acum s-a făcut mireasa cerescului Impărat, Hristos Dumnezeu, prin Care și eu sunt izbăvit de păcatele mele. Insă, ca să știi și tu că Preamilostivul Dumnezeu voiește să-i mântuiască pe toți, să mergem noaptea la fratele nostru Gavinie preotul și vei vedea lumina cea veșnică". Maxim a zis: „Fratele meu iubit, toate cele ce îmi vei porunci mie, le voi face".

Deci întru aceeași noapte au mers amândoi la porțile cetății care se numeau Salaria, care erau lângă palatele lui Salustiu, pentru că acolo era casa lui Gavinie preotul. Și i s-a spus lui Gavinie că frații Claudie și Maxim stau afară, vrând să intre înăuntru; iar el cu osârdie le-a ieșit întru întâmpinare și cu bucurie i-a băgat pe ei înăuntru. Dar mai înainte de a începe vorba cu dânșii, s-a întors la rugăciunea cea către Dumnezeu, plecându-și genunchii și fața în jos și împreună cu dânsul s-au plecat și ceilalți. Iar preotul a grăit, rugându-se: „Doamne Dumnezeule, Cel ce aduni pe cei risipiți și privești spre cei adunați, caută spre lucrul mâinilor Tale și luminează pe toți cei ce cred în Tine, că Tu ești lumina cea adevărată, în vecii vecilor". Atunci toți au răspuns: „Amin".

Apoi, sculându-se de la pământ, s-au sărutat și s-au îmbrățișat; iar Claudie, căzând la picioarele preotului, le-a sărutat pe ele. Acest lucru văzându-l Maxim, se mira și voia să vadă pe fecioara Susana; deci Gavinie a poruncit ca s-o cheme. Iar ea venind la dânșii, mai întâi s-a închinat lui Dumnezeu; apoi, apropiindu-se de tatăl său, a zis: „Binecuvintează-mă, părinte!" Și iarăși preotul s-a rugat pentru venirea ei, zicând: „Pace să vă dea vouă Domnul nostru Iisus Hristos, Care petrece și împărătește în vecii vecilor cu Dumnezeu Tatăl cel Atotputernic". Apoi au zis cu toții: „Amin", iar Maxim, văzând pe Sfânta Susana foarte smerită și plină de rușinea întregii înțelepciuni, a voit să-i sărute mâinile, dar ea n-a voit.

Deci, când toți plângeau de multă bucurie și dragoste, Sfântul papă Gaius - care locuia acolo aproape, lângă biserica ce se zidea de dânsul -, a fost vestit că frații lui s-au adunat. Iar el, socotind că sunt prinși la mucenicie și vrând ca el să fie mai întâi între mucenici, a alergat cu sârguință, fără de veste, la casa lui Gavinie. Și toți văzân-du-l pe el, s-au înspăimântat și i s-au închinat până la pământ; iar papa le-a zis lor: „Pace vouă! Indrăzniți întru numele Domnului". Apoi iarăși a zis: „Să ne rugăm". Și a început a se ruga, zicând: „Doamne Dumnezeule, Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, Cel ce L-ai trimis pe Dânsul spre mântuirea tuturor, vrând să ne scoți pe noi din întunericul lumii acesteia și să ne duci la viața veșnică, întăreș-te-ne pe noi, robii Tăi, întru credința Ta, că Tu împărătești în vecii vecilor". Și toți au zis: „Amin". Apoi, șezând, au început a vorbi, iar vorbele acelea care ieșeau din gura arhiereului erau insuflate de Dumnezeu și toți ascultau cuvintele lui Dumnezeu cele grăite de dânsul.

Iar fecioara Susana, nevrând să șadă înaintea lor, asculta stând în picioare și în taina inimii sale se ruga lui Dumnezeu. Apoi papa a zis către Maxim: „Mulțumim ție, frate, că ne-ai cercetat pe noi". Maxim a răspuns: „Eu, nevrednicul, am venit la voi să sărut picioarele voastre cele sfinte; dar care este din început pricina venirii mele, singuri bine știți". Papa a zis: „Tu să ne spui nouă". Maxim a zis: „Impăratul Diocletian dorește ca să dați pe fecioara Susana după Maximian, fiul lui cel înfiat". Papa a zis: „Fecioara are acum pe Hristos cel dat ei de la Dumnezeu Tatăl, și să știi cu adevărat, că nu se poate a o însoți pe ea cu altul". Maxim a zis: „Toate cele ce le dă Dumnezeu sunt veșnice".

Arhiereul a zis către dânsul: „Deci primește și tu viața veșnică!" Maxim a zis: „Și care este viața veșnică?" Răspuns-a Claudie: „Aceea este viața veșnică, pe care eu am cunoscut-o". Maxim a zis: „Pe aceea pe care tu ai cunoscut-o, doresc și eu a o ști; însă nu ni se cuvine ca pe neamul nostru să-l deosebim de rudenia cea împărătească". Sfântul papă Gaius a zis: „Noi te îndemnăm să crezi în Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul Dumnezeului celui veșnic; iar acestea pe care le vedem, cinstea și slava împăratului pământesc, sunt vremelnice și rudenia lui nici cât de puțin nu ne folosește nouă, pentru că toate trec alăturea și pier degrab odată cu viața aceasta de puțină vreme. Iar cele ce le-a făgăduit nouă cerescul Impărat, Hristos Dumnezeul nostru, acelea sunt veșnice, folositoare și preaiubite". Acestea auzindu-le Maxim, s-a umilit și cu bucurie a voit să primească sfânta credință. Și a zis Gaius papa către el: „Știi, frate, toate averile

pe care noi le-am lăsat pentru Hristos, ce fel și câte erau? Iar acum nimic altceva nu lăudăm, decât numai pe Domnul nostru Iisus Hristos, pentru Care viețuim și întru Care ne lăudăm". Maxim a zis: „Stăpânii mei, nu zăboviți, ci grăbiți-vă să faceți cele ce știți că sunt folositoare mie". Deci, poruncindu-i să postească, papa l-a trimis acasă.

Iar el ducându-se, la început tăinuia în sine credința sa în Hristos; însă ardea foarte mult cu dragostea către Sfântul papă Gaius și către preotul Gavinie, iar mai vârtos spre Insuși Hristos. Apoi, înmulțindu-se în el dragostea către Dumnezeu, a început la arătare a mărturisi numele lui Iisus Hristos, nebăgând în seamă moartea. Insă papa și preotul îl sfătuiau să tacă cinci zile, până își va vinde averile sale și până le va împărți creștinilor săraci. Și Maxim a făcut așa, iar după cinci zile, venind la Sfântul papă Gaius și căzând la picioarele lui, a zis: „Te jur pe tine, domnul meu, cu numele lui Hristos, sa mă luminezi cu Sfântul Botez, precum ai luminat pe fratele meu, Clau-die; pentru că dintru acel ceas, în care m-ai învățat pe mine despre Hristos Dumnezeu, atât s-a umilit inima mea, încât nu pot să mă odihnesc, până nu voi primi credința creștinească". Papa l-a botezat după obicei și, săvârșind Sfânta Liturghie, l-a împărtășit cu dumne-zeieștile Taine.

Deci Maxim petrecea cu dânșii, cântând și slăvind pe Dumnezeu. Iar averile sale, pe care n-a putut în cele cinci zile să le vândă și să le împartă, pe acelea le dădea și le împărțea la creștinii săraci, prin mâinile unui credincios prieten al său, anume Tarson, care era creștin ascuns și mai pe urmă a fost scriitor al pătimirii acestor sfinți, pentru că toate s-au făcut pe vremea lui.

Și trecând cincisprezece zile, Dioclețian s-a înștiințat că Maxim comitul și Claudie, cu femeia și cu fiii, s-au făcut creștini. Pentru aceea s-a umplut de mare mâhnire, însă la început tăinuind în sine aceasta, a arătat împărătesei sale, cu numele Sirina, că a trimis la Gavinie, vrând să logodească pe fiica aceluia, Susana, cu fiul său, Maximian. Iar împărăteasa, auzind de Gavinie și Susana, a preamărit în inima sa pe Dumnezeu, pentru că era creștină tăinuită, iar către împărat a zis: „Fă ceea ce-ți poruncește mărirea cea de sus", adică Dumnezeu. Iar împăratul lăsând-o pe ea, a chemat la sine pe mai-marele oștilor, anume Iulie, păgân și cumplit cu năravul. Aceluia i-a descoperit necazul inimii sale, cum că cei iubiți din rudeniile lui, care au fost trimiși să logodească mireasă fiului său, defăimându-i porunca, au luat credința creștinească. Iulie a zis: „Toți cei ce au defăimat poruncile împărătești, chiar dacă acelea ar fi nedrepte, să se pedepsească cu moarte; iar porunca ta, pe care ei au defăimat-o, fiind dreaptă, de aceea sunt vrednici de moarte".

Atunci împăratul îndată a poruncit lui Iulie să trimită ostași și să-i prindă pe toți, afară de episcopul Gaius. Deci, pe Gavinie preotul și pe fiica lui, Susana, a poruncit să-i păzească sub strajă, iar pe Claudie, pe Maxim, pe soția lui Claudie, Prepedigna și pe amândoi fiii lor, pe Alexandru și pe Cutie, i-a trimis în cetatea ce se numea Ostie, și a poruncit să-i ardă de vii, iar cenușa lor să o arunce în mare. Astfel s-au săvârșit acei sfinți, învrednicindu-se slavei muceni-cești.

Iar după 55 de zile, Dioclețian a poruncit împărătesei sale să ia la sine în palat pe fecioara Susana și să o îndemne la nuntă. Iar Susana, fiind păzită sub strajă, când a văzut pe cei ce veneau pentru dânsa, a suspinat din adâncul inimii către Dumnezeu și s-a rugat cu lacrimi: „Doamne, nu lăsa pe roaba Ta!" Deci a fost dusă la împărăteasa, care, văzând pe Susana intrând la dânsa, s-a grăbit de s-a închinat ei, mai înainte de a se închina Susana, pentru că cinstea darul lui Hristos ce era într-însa și fecioria cea întreg înțeleaptă. Iar Sfânta Susana a căzut înaintea împărătesei la pământ, dar împărăteasa, ridicând-o pe ea cu dragoste, i-a zis: „Se bucură de tine

Mântuitorul nostru, Iisus Hristos". Și auzind Susana pe împărăteasă cum cheamă numele lui Iisus Hristos, s-a bucurat și a zis: „Mulțumesc lui Hristos, Dumnezeul meu, că El împărătește în tot locul".

Și erau amândouă împreună, împărăteasa Sirina și Sfânta fecioară Susana, veselindu-se întru Domnul, vorbind cu dragoste de Dânsul și rugându-se către El cu osârdie. Dar mai vârtos Sfânta Susana n-a încetat ziua și noaptea cântând și binecuvântând pe Dumnezeu, precum era învățată de tatăl său. Iar Diocleţian aştepta în toate zilele, nădăjduind că se va învoi fecioara la nuntă. Deci, aşteptând mult, a trimis la împărăteasă, întrebând-o dacă a înduplecat pe fecioară spre însoțirea fiului lor și dacă fecioara se învoiește acum cu dragostea lui Maximian. Iar împărăteasa a răspuns împăratului: „In zadar te ostenești acolo unde lucrurile sunt cu neputință; și nici nu se cade a supăra acolo unde nu este voință. Eu nu văd într-însa un gând și un scop ca acela, ca să voiască cândva spre nunta fiului tău, nici nu cred că cineva, ori cu ce chip, să poată a o sili pe ea la nuntă".

Aceasta auzind-o Diocleţian, s-a mâniat foarte mult și a dat stăpânire fiului său, Maximian, asupra ei, ca să o batjocorească pe ea cu sila, însă nu în palatul împărătesc, ci să o ducă în casa tatălui ei, Gavinie, și acolo să facă după pofta sa și astfel s-o lase necinstită. Deci a poruncit ca Sfânta Susana să iasă din palatul împărătesc și fie dusă la casa sa. Iar împărăteasa, despărțindu-se cu plângere de Sfânta Susana, a zis către dânsa: „Cel ce a izbăvit pe roaba sa Susana cea dintâi, Acela te va izbăvi și pe tine și-ți va da odihnă slăvită". Deci, sărutându-se, s-au despărțit cu multe lacrimi.

Iar fecioara Susana, intrând în casa sa, fiind dusă de două femei, s-a aruncat la pământ în camera ei și se ruga lui Hristos, izbăvitorul său, tânguindu-se și plângând ca să vină în ajutorul său degrab. In acea noapte a mers la dânsa Maximian, fiul împăratului, plin de pofta cea spurcată; și intrând cu sârguință în camera unde se ruga sfânta fecioară, a văzut deasupra ei pe îngerul lui Dumnezeu în mare strălucire și frică mare a căzut asupra lui. Deci, neîndrăznind să se apropie de fecioară, a fugit îndată de acolo și, întorcându-se în palatele împărătești, a spus aceasta tatălui său. Și a zis Diocleţian: „Nu este altceva aceea, decât numai vrăji creştineşti". Apoi a trimis pe unul din cei ce stăteau înaintea lui, cu numele Curtie, ca să afle ce se face în casa Susanei. Dar și acela, cum a intrat acolo, îndată a fost cuprins de frică mare și a fugit cu cutremur la cel ce l-a trimis.

In acea vreme, împăratul cu împărăteasa sa, Sirina, se întrebau despre venirea lui Hristos și despre cinstirea zeilor celor mulți. Deci, fiind dovedit de dânsa, el și-a adus aminte de Susana, zicând: „Pentru ce nu ai îndemnat pe acea frumoasă și înțeleaptă fecioară ca să se învoiască la nunta fiului meu?" Impărăteasa a răspuns: „Fecioara și-a ales ei partea aceea care este mai bună și însuși fiul tău spune că a văzut deasupra ei o lumină neapropiată". Auzind aceasta împăratul și umplându-se de mânie, a poruncit unui om oarecare necurat, cumplit și fără omenie, cu numele Macedonie, să meargă în casa Susanei, și cu îngrozire și cu chinuri să o silească la închinarea idolilor. Aceasta însă să o facă în taină, ca să nu ocărască alții pe împărat pentru tirania lui, că nu-i este milă nici pentru rudenia sa. Și a mers Macedonie la dânsa, având cu el un idol mic de aur, al spurcatului său zeu Die, și îl arăta sfintei fecioare, poruncindu-i să se închine lui. Dar ea a suflat spre idol și a zis: „Doamne, Iisuse Hristoase, să nu vadă ochii mei această meșteșugire diavolească".

Atunci îndată acel idol, pe care îl ținea în mâini Macedonie, s-a făcut nevăzut, ca și cum ar fi fost răpit de cineva din mâinile lui. Iar Macedonie se mira de un lucru ca acesta și credea că Susana l-ar fi apucat cumva și l-ar fi ascuns; și a zis către dânsa: „Văd că ești iubitoare

de aur, pentru că ai furat idolul din mâinile mele. Insă o laud aceasta, căci cred că nu l-ai fi luat, dacă nu-l iubeai". Răspuns-a sfânta: „Domnul Dumnezeul meu a trimis pe îngerul Său de a răpit idolul de la ochii mei şi l-a aruncat afară din casa mea!" Zicând sfânta aceasta, a intrat sluga lui Macedonie şi i-a spus că idolul este aruncat afară din casă, pe calea poporului.

Atunci Macedonie, umplându-se de mânie, a rupt hainele de pe dânsa cu mâinile sale şi a bătut-o pe ea cu beţe fără cruţare. Iar sfânta, fiind bătută, striga: „Slavă Ţie, Doamne!" Zis-a Macedonie către ea: „Jertfeşte zeilor!" Dar ea a răspuns: „Eu singură mă aduc jertfă Domnului Dumnezeului meu!" Deci Macedonie a spus împăratului de statornicia cea tare şi neschimbată a fecioarei în creştineasca credinţă şi de batjocura cea făcută idolului. Iar împăratul a poruncit să o ucidă cu sabia chiar în casa ei. Şi au tăiat capul miresei lui Hristos, al Sfintei Muceniţe Susana, şi s-a dus în cămara nestricăciu-nii cea prea luminoasă a Mirelui său, bucurându-se şi veselindu-se.

Iar împărăteasa Sirina, auzind de uciderea Sfintei Susana, a mers noaptea şi a luat cinstitul ei trup, adunând sângele cel vărsat pe pământ şi ştergându-l cu acoperământul capului său. Deci, învelind trupul cu o pânză curată şi cu aromate, l-a pus în gropniţa Sfântului Alexandru, unde erau îngropate multe trupuri muceniceşti. Iar sângele ei cel şters cu acoperământul capului, punându-l într-un sicriaş de argint, l-a ascuns în palatul său unde obişnuia să se roage adeseori în taină ziua şi noaptea.

Iar preasfinţitul papă Gaius, mergând în casa fratelui său Gavinie, a sfinţit acea cameră în care s-a vărsat sângele Sfintei Muceniţe Susana, ca să fie biserică, şi slujea în ea dumnezeieştile slujbe. Iar nu după multă vreme a pătimit şi Sfântul Gavinie preotul. Asemenea s-a sfârşit muceniceşte şi preasfinţitul Gaius şi toţi au stat împreună înaintea scaunului lui Dumnezeu, în cetele sfinţilor mucenici, slăvind pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, pe Unul Dumnezeu în Treime, Căruia şi de la noi I se cuvine cinste şi slavă, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

33. CUVIOŞII TEODOR ŞI VASILIE AI PECERSCĂI
(11 AUGUST)

Dumnezeiescul Pavel a zis că rădăcina tuturor răutăţilor este iubirea de argint. Cuvântul acesta s-a împlinit cu lucrul în această viaţă vrednică de laudă, unde vrăjmaşul, începătorul răului, nu cu alt lucru, decât cu iubirea de argint, a adus rele ispite sufleteşti şi trupeşti asupra sufletului fericitului Teodor, şi pătimiri şi moarte nu numai asupra lui, dar şi asupra fericitului Vasilie, sfetnicul său, pentru care se scrie astfel: Fericitul Teodor avea în viaţa sa multă avere şi auzind pe Domnul în Evanghelie zicând: Fiecare din voi care nu se leapădă de toată averea sa, nu poate să-Mi fie ucenic, a urmat acestui cuvânt. Deci a lăsat toate cele lumeşti şi, împărţindu-şi averea săracilor, s-a făcut monah în Mănăstirea Pecersca şi s-a nevoit întru fapte bune. Apoi, cu porunca egumenului, s-a făcut vieţuitor al peşterii ce se numea "Nemţească", unde, petrecând mulţi ani, se nevoia cu multă înfrânare.

Acestui fericit Teodor vrăjmaşul i-a adus oarecând supărare şi mâhnire multă pentru averea împărţită săracilor, punându-i în gând lungimea anilor, slăbiciunea trupului şi sărăcia

hranei mănăstirești. Fericitul Teodor n-a înțeles ispita și nu și-a adus aminte de Domnul, Care a zis: Nu vă îngrijiți cu sufletul vostru, ce veți mânca sau ce veți bea. Căutați la păsările cerului, că nu seamănă, nici nu seceră și nu adună în jitnițe, și Tatăl vostru cel ceresc le hrănește pe ele. Deci a început de necaz a veni la deznădejde pentru sărăcie, întunecat fiind multe zile de către vrăjmașul, iar această mâhnire o mărturisea la arătare prietenilor săi.

Și era acolo în mănăstire un monah oarecare, cu numele Vasilie, unul din cei desăvârșiți. Acesta, vrând să mângâie și să scoată pe Teodor din groapa deznădejdii, i-a zis: „Frate Teodore, rogu-te să nu-ți pierzi plata ta, căci dacă îți pare rău după averea ce ai împărțit-o la săraci, eu mă voi sârgui să-ți dau toate, numai tu să zici înaintea lui Dumnezeu ca milostenia ta să mi se socotească mie. Iar tu îndată vei fi fără grijă, luându-ți averea, dar caută, de te va suferi Domnul; pentru că și în Constantinopol, un om oarecare s-a căit de aurul ce l-a împărțit milostenie și l-a socotit înaintea lui Dumnezeu ca al altuia, de la care și-a luat înapoi ceea ce a împărțit. Insă când a zis: «Nu eu, Doamne, am făcut milostenia, ci a acestuia este», îndatăa căzut în mijlocul bisericii și a murit; și astfel a pierdut pe amândouă împreună - și aurul și viața".

Auzind Teodor acestea și luându-le în minte, plângea de greșeala sa și fericea pe fratele cel ce l-a deșteptat dintr-o neputință ca aceasta. Căci pentru unii ca aceștia a zis Domnul: De vei face om cinstit din cel nevrednic, ca gura Mea vei fi. De atunci s-a făcut între ei mare dragoste. După aceasta, Teodor sporea bine în poruncile Domnului și săvârșea toate cele ce sunt drepte, bine plăcute, sfinte și neprihănite.

Atunci diavolul a luat mare rană că n-a putut să-l înșele în felul acela spre iubirea de argint. Deci s-a înarmat iar asupra lui, punându-i înainte alt meșteșug de aceeași pierzare, căci odată Vasilie a fost trimis de egumen la o ascultare, unde a zăbovit trei luni. Atunci vrăjmașul, găsind vreme prielnică pentru meșteșugirea lui, s-a închipuit în asemănarea lui Vasilie și s-a dus la el în peșteră, făcându-se a vorbi cu dânsul despre cele folositoare. Și i-a zis: „Teodore, cum sporești acum? A încetat războiul diavolesc de la tine sau încă îți face supărare, aducându-ți iubire de câștig și deșteptând amintirea averii împărțite la săraci?"

Iar Teodor, necunoscând că este diavolul și părându-i-se că îi vorbește fratele, a răspuns: „Cu rugăciunile tale, părinte, sporesc bine, căci întărindu-mă prin tine, nu ascult gândurile ce mi le aduce diavolul. Și acum, de îmi vei porunci ceva, voi face cu osârdie și te voi asculta, căci prin învățătura ta am aflat mare folos sufletului meu". Atunci diavolul, care i se părea frate, luând îndrăzneală, i-a zis: „Iți dau încă un alt sfat, prin care îți vei afla odihnă și degrab vei lua răsplătire de la Dumnezeu pentru averea împărțită. Cere de la Domnul Dumnezeu să-ți dea aur și argint mult și să nu lași pe nimeni să intre la tine, nici tu să nu ieși din această peșteră". Iar Teodor a făgăduit că va face toate acestea.

Atunci vicleanul diavol s-a dus de la dânsul și, nevăzut aducân-du-i gând despre aflarea comorii, îl îndemna să se roage pentru aceea. Deci Teodor se ruga către Domnul să câștige de la Dânsul acea comoară, făgăduindu-se să le împartă pe toate în milostenie. Apoi adormind, a văzut în vis pe diavol luminos și împodobit ca un înger, arătându-i comoara din peșteră. Această vedenie arătându-i-se nu o dată, ci de mai multe ori, după câteva zile s-a dus la locul arătat în vis și, începând a săpa, a găsit comoara: mulțime de aur, de argint și vase scumpe.

După aceasta iar a venit diavolul în chipul lui Vasilie și a zis către Teodor: „Unde este comoara care ai primit-o? Că cel ce ți s-a arătat ție mi-a spus și mie că ți se va da mulțime de aur și argint, după rugăciunea ta". Iar Teodor nu voia să-i arate comoara. Atunci diavolul cel

cu rău meșteșug a început îndată a-i zice și pe față și a-i aduce și în taină gândul să ia comoara și să se ducă în altă parte. Dar mai întâi i-a zis astfel: „Frate Teodore, nu ți-am spus eu oare că degrab vei lua de la Dumnezeu răsplătirea averii dată milostenie? Că El a zis: Cel ce-și va lăsa casa sau țarinile, pentru numele Meu, va lua însutit și va moșteni viața veșnică. Deci acum, iată, ai bogăția în mâinile tale, fă cu dânsa ce voiești".

Teodor a răspuns: „Pentru aceasta am cerut de la Dumnezeu, pentru ca, dacă îmi va da, să le împart pe toate milostenie, și socotesc că pentru aceea mi-a și dăruit-o". Iar potrivnicul i-a zis: „Frate Teodore, păzește-te ca vrăjmașul să nu-ți aducă, ca și mai înainte, necaz pentru împărțire, căci, iată, ți s-a dat altă avere în locul celei împărțite de tine săracilor. Eu te sfătuiesc să iei această comoară și să te duci în altă țară și acolo vei câștiga moșii pentru trebuința ta, că și așa vei putea să te mantuiești și să scapi de meșteșugirile diavolești, iar când va sosi ducerea ta din această lume, le vei da pe acestea cui vei voi și așa va rămâne pomenirea ta după tine". Iar Teodor i-a zis: „Dar nu mă voi rușina eu că am lăsat lumea și toate cele din lume, făgăduindu-mă să-mi sfârșesc viața în peștera aceasta, iar acum să fiu fugar și viețuitor lumesc? Dacă ai plăcere, lasă-mă să petrec în mănăstire și acolo voi face toate câte îmi vei zice". Diavolul a răspuns: „Aici nu vei putea să tăinuiești comoara, că o vor afla și ți-o vor lua; deci primește sfatul meu și fă degrab ceea ce-ți zic, că de n-ar fi plăcut lui Dumnezeu să ai avere, nu ți-ar fi dăruit-o, nici nu mi-ar fi spus mie să te întăresc".

Atunci Teodor, crezând pe diavol ca pe frate, a început a găti în taină căruțele și vasele în care să-și adune comoara și să iasă din peșteră, unde voia să-l scoată diavolul cu înșelăciunea, ca să-l despartă de sfântul loc al Cuvioșilor părinți Antonie și Teodosie, al însăși Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, și mai ales ca să-l despartă de Dumnezeu. Dar iubitorul de oameni, Domnul, Care voiește ca toți oamenii să se mântuiască, a mântuit și pe acest rob al Său, Teodor, prin rugăciunile cuvioșilor Săi, căci într-acea vreme s-a întors din cale Vasilie - cel ce mântuise și mai înainte pe Teodor de gândul cel rău - și a mers în peșteră, voind să vadă pe fratele care viețuia într-însa, și i-a zis: „Frate Teodore, cum mai petreci, că de multă vreme nu te-am mai văzut?" Iar Teodor s-a mirat de o închinăciune ca aceasta și i-a răspuns: „Ce zici că de multă vreme nu m-ai văzut? Ieri și alaltăieri și totdeauna ai fost cu mine și m-ai învățat. Și iată, eu acum mă duc, precum mi-ai poruncit".

Iar Vasilie s-a mirat mult de un răspuns ca acesta, și l-a întrebat: „Frate Teodore, spune-mi ce cuvânt este acesta, că mi-ai zis că ieri și alaltăieri și totdeauna am fost cu tine și te-am învățat? Și unde te duci? Că eu acum m-am întors din cale și nu știu nimic. Oare nu ți s-a întâmplat ceva din lucrarea diavolească? Te rog pentru Dumnezeu, nu tăinui de mine nimic". Iar Teodor i-a zis cu mânie: „Ce mă ispitești și de ce îmi tulburi sufletul, într-un fel zicându-mi uneori, iar alteori într-alt fel? Care cuvinte să le cred?" Apoi, ocărându-l, l-a gonit de la el. Iar Vasilie, primind acestea, s-a dus în mănăstire. Atunci diavolul a venit iar la dânsul în chipul lui Vasilie și i-a zis: „Frate, eu, ticălosul, îmi pierdusem mintea, zicându-ți altele; pentru aceea nu-ți pomenesc ocara pe care am luat-o de la tine, dar îți zic iar aceasta: ia-ți comoara pe care ai găsit-o și ieși degrabă de aici în noaptea aceasta!" Zicându-i acestea, s-a dus de la el.

După aceea Vasilie a venit iar la dânsul, luând cu el și pe unii din părinții bătrâni, și a zis către Teodor: „Aceștia sunt martori că de trei luni nu te-am mai văzut, pentru că am fost trimis de egumen pentru trebuința mănăstirească; și astăzi este a treia zi de când m-am întors în mănăstire. Deci eu abia am venit și tu mi-ai zis că ieri, alaltăieri și totdeauna am fost cu tine; pentru aceea socotesc că aici a fost o lucrare diavolească în chipul meu. Și de voiești să înțelegi adevărul, să faci astfel: Când va veni la tine cineva, să nu-l lași să-ți vorbească până ce nu va face rugăciunea lui Iisus, și de nu va voi, atunci vei înțelege că este diavolul". Zicând acestea

Vasilie, a făcut rugăciune de certare asupra diavolului, chemând pe sfinți în ajutor; apoi întărind bine pe Teodor, s-a dus la mănăstire în chilia sa. După aceasta, diavolul n-a mai îndrăznit să se arate lui Teodor, iar el atunci a înțeles înșelăciunea vicleanului. Și de atunci pe oricine venea la dânsul îl silea să facă mai întâi rugăciunea lui Iisus și numai după aceea vorbea cu dânsul. Așa s-a întărit asupra vrăjmașului și Domnul l-a izbăvit din gura leului, care căuta să-l înghită, precum se întâmplă și multora care se depărtează în pustietăți și în prăpăstiile pământului, și se liniștesc în singurătate, cărora le este trebuință mare de tărie și de ajutorul dumnezeiesc, ca să nu fie biruiți în războiul celui ce viețuiește de unul singur și să fie înghițiți de fiarele cele pierzătoare de suflet.

Deci fericitul Teodor, izbăvindu-se din groapa pierzării, a început a se sârgui foarte, pentru ca mai vârtos vrăjmașul să cadă în groapă, iar nu el. Mai întâi a săpat pământul adânc și acolo a pus comoara cea aflată, care vrăjmășea asupra sa, apoi a acoperit-o bine, ca să piară și pomenirea ei cu sunet. Apoi, fericitul Domnului s-a rugat neîncetat lui Dumnezeu să-i dăruiască uitare de locul acela în care a ascuns-o și să ia de la dânsul toată patima iubirii de argint. Și i-a împlinit Dumnezeu rugăciunea, că de atunci niciodată nu știa de acel loc și nici nu se gândea vreodată să câștige averi, căci socotea aurul și argintul ca tina. Iar ca să nu aibă diavolul iarăși îndrăzneală asupra lui, atunci când, fiind el fără de lucru, s-ar fi dat lenevirii, din care se naște păcatul, s-a dat fericitul acesta Teodor la o slujbă grea. El a pus în peșteră o râșniță și a început a sluji fraților, ducând grâu din mănăstire și măcinându-l cu mâinile sale. De atunci, în toate nopțile petrecea fără somn, ostenindu-se la lucrul mâinilor și la rugăciune, apoi sosind ziua, ducea făina și iarăși aducea grâu. Slujind el astfel mulți ani, făcea multă ușurare slujitorilor mănăstirești, nerușinându-se de un lucru ca acesta.

Și trecând multă vreme și chelarul văzând pe Teodor într-o slujbă ca aceea ostenindu-se în grea chinuire, s-a umilit și odată fiind adus grâu de la moșie în mănăstire, a trimis la el în peșteră cinci care, ca să nu mai vie întotdeauna să-și ia singur, făcându-și osteneală peste osteneală. Iar Teodor turnând grâul în vase, a început a râșni, cântând Psaltirea pe de rost; iar când a ostenit și voia să se odihnească puțin, atunci deodată s-a făcut un glas ca tunetul și râșnița a început a măcina singură. Iar fericitul înțelegând diavoleasca lucrare, s-a sculat și a început a se ruga cu dinadinsul lui Dumnezeu; apoi a zis cu glas tare: „Certe-te pe tine Domnul, vicleanule diavol!" Dar diavolul nu înceta măcinatul la râșniță. Atunci Teodor a zis iar: „In numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh, Cel ce te-a surpat din cer și te-a dat în călcarea plăcuților Săi, îți poruncesc eu, păcătosul, să nu încetezi cu lucrul acesta, până nu vei râșni tot grâul, ca și tu să slujești sfinților frați".

Zicând sfântul acestea, a stat la rugăciune; iar diavolul, neîndrăznind a nu asculta certarea, a râșnit tot grâul în acea noapte. Iar a doua zi, Teodor a înștiințat pe chelar să trimită să ia faina, iar chelarul s-a mirat de acel lucru minunat, cum cinci care s-au râșnit într-o noapte. Și mergând el singur în peșteră, a scos din ea cinci care de făină. încă și o altă minune s-a făcut, căci din același grâu s-au mai găsit și alte cinci care de făină. Deci în aceste lucruri ale fericitului Teodor s-a împlinit cuvântul apostolilor, care au grăit: Doamne, și diavolii ni se supun nouă întru numele Tău. Asemenea și graiul lui Iisus Hristos, Cuvântul lui Dumnezeu, Care a zis: Iată vă dau vouă putere să călcați peste șerpi, peste scorpii și peste toată puterea vrăjmașului...; pentru că voind viclenii diavoli să înfricoșeze pe acest rob al lui Dumnezeu și să-l robească lor, precum îl amăgiseră mai înainte, ei înșiși au câștigat asupra lor legăturile robiei, încât au și strigat atunci, zicând: „De acum nu ne vom mai afla aici".

Apoi Teodor și Vasilie au făcut sfat plăcut lui Dumnezeu între ei, ca gândurile lor să nu le tăinuiască niciodată, ci amândoi să le socotească împreună, dacă sunt plăcute lui

Dumnezeu; deci, după socoteala lor, Vasilie a intrat ca să se liniștească în peșteră, iar Teodor pentru bătrânețe a ieșit din peșteră, ca să locuiască în mănăstirea cea veche.

Iar mănăstirea cea veche era atunci arsă și lemnele spre zidirea bisericii și a tuturor chiliilor erau aduse cu plute pe malul Niprului, pentru care erau tocmiți cărăuși să le suie la deal. Iar Teodor vrând ca să-și facă chilie, a început a căra singur lemne de pe mal la deal, nedând altora osteneala sa. Insă mincinoșii diavoli uitaseră că nu demult fuseseră siliți de Teodor în robie și se fagăduiseră că nu se vor mai afla la el; deci iar îi făceau supărare și câte lemne ridica el peste zi la deal, cu mare osteneală, pentru facerea chiliei, diavolii le surpau noaptea din deal pe toate, vrând ca astfel să izgonească pe fericit de acolo. Iar Teodor cunoscând supărarea diavolilor, a zis către ei: „In numele Domnului Dumnezeului nostru Iisus Hristos, Care v-a poruncit să intrați în porci, vă poruncesc și eu, păcătosul robul Lui, ca toate lemnele ce sunt pe mal să le suiți în deal, ca frații cei ce slujesc Domnului să rămână fără osteneală, iar casa de rugăciune a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și chiliile lor să și le poată zidi fără surparea voastră, ca să știți că Domnul este în locul acesta". Deci, îndată în acea noapte, diavolii au suit de pe mal la deal toate lemnele, încât erau destule pentru zidirea întregii mănăstiri, nu numai pentru chilia Sfântului Teodor.

Iar a doua zi, cărăușii sculându-se, au mers la mal, vrând să care lemnele la deal, dar n-au găsit nici unul. Apoi, căutând încoace și încolo, au văzut că acum toate erau ridicate pe deal, nepuse împreună la un loc, ci toate osebite, care cu care să fie - deosebi acoperământul, deosebi podul și deosebi stejarii cei mari, care erau greu de purtat din pricina lungimii lor. Iar acest lucru era de mare mirare, pentru că se făcuse mai presus de puterea omenească.

Drept aceea s-a proslăvit Dumnezeu în plăcutul Său, Teodor, împreună cu sfetnicul său, Vasilie, pentru ale căror nevoințe s-a făcut această minune prea de mirare. Insă acești robi ai Domnului nu se mândreau de supunerea diavolească, ci urmau după cum s-a zis: Nu vă bucurați că duhurile vi se supun vouă, ci vă bucurați că numele voastre s-au scris în cer. Iar diavolii, fiind vădită la arătare înșelăciunea lor de Teodor și de Vasilie, nu puteau suferi ocările lor, căci ei oarecand erau cinstiți și închinați de cei necredincioși ca niște dumnezei, iar pe urmă se vedeau nebăgați în seamă de acești credincioși ai lui Dumnezeu, Teodor și Vasilie, fiind defăimați și necinstiți, și slu-jindu-le lor ca niște robi cumpărați, uneori râșnindu-le grâu, alteori suindu-le lemne la deal; iar pe lângă acestea erau și goniți din oameni prin certarea acestor sfinți. Pentru aceea se auzea că au strigat în vremea ridicării lemnelor, zicând: „O, răi și cumpliți pizmași ai noștri, Teodor și Vasilie, nu vom înceta, nici nu ne vom odihni luptându-ne cu voi, până ce vă vom da morții!"

De atunci, viclenii diavoli, neștiind ca vor fi mijlocitori de mai cinstită cunună pentru sfinți, au început cu totul a îndemna pe oamenii cei răi să-i piardă pe ei. Căci îndată după minunea ce se făcuse, au ridicat, prin zavistia diavolească, tulburare în lucrătorii cei tocmiți, care ziceau fericitului Teodor: „Dă-ne nouă plata, căci nu știm cu ce meșteșug tocmindu-te cu Vasilie, ai făcut ca aceste lemne să fie suite în deal, iar noi eram gata să le cărăm". Incă și un judecător nedrept, fiind biruit de darul aurului - neaducându-și aminte de osândirea lui Dumnezeu, că cel ce judecă cu nedreptate, el însuși va fi osândit -, a judecat ca Teodor să dea plata celor tocmiți, zicând cu îndrăzneală: „Diavolii care ți-au ajutat a le căra, să-ți ajute și a plăti".

Era foarte cumplită atâta zavistie diavolească împotriva neagoni-sitorului Teodor și a lui Vasilie, sfetnicul său. Insă aceasta neajungând spre ucidere, potrivnicul diavol a ridicat alt vifor purtător de moarte, aducându-și aminte de biruirea sa cea dintâi.

Deci s-a dus în chipul lui Vasilie, care atunci se liniștea în peștera nemțească, la unul din sfetnicii domnești, boier foarte cumplit și sălbatic, răucredincios cu cuvântul și cu lucrul, căruia Vasilie îi era cunoscut. Și i-a zis diavolul aceluia astfel: „Teodor, care a fost în peșteră înaintea mea, a găsit comoară mare - aur, argint și vase de mult preț - și luând-o, voia să fugă în altă țară, dar eu l-am oprit; și iată, acum se face a fi nebun și se împărtășește cu dracii, poruncindu-le lor a râșni și a sui lemnele de la mal în deal. Insă comoara el o păzește cu dinadinsul până la vreme îndemânatică, ca, tăinuindu-se de mine, să fugă cu dânsa unde va voi, iar voievodul nu va găsi nimic din ea". Boierul, auzind aceasta de la diavolul apărut în chipul lui Vasilie, l-a dus la domnul Mstislav Sviatopolcovici.

Iar diavolul, spunând toate acestea voievodului, a adăugat și aceasta: „Să-l prindeți degrab, până ce nu va fugi, și să luați comoara; iar de nu va vrea s-o dea de voie, să-i dați bătăi multe și atunci o va da. Iar de nu se va îndrepta nici așa, dându-l pe el la chinuri grele, să mă chemați pe mine, că eu îl voi vădi înaintea voastră, a tuturor și voi arăta locul unde este ascunsă comoara". Semănând această înșelăciune, diavolul a plecat din fața lor.

Iar a doua zi, voievodul s-a dus el însuși cu mulți ostași, ca la un vânat sau ca la un ostaș tare și, luând pe fericitul Teodor, l-a dus la casa sa, unde a început a-l întreba întâi cu îmbunări, zicându-i: „Părinte, spune-mi mie de ai găsit vreo comoară precum am auzit". Teodor a răspuns: „Așa este, am găsit o comoară și acum este ascunsă în peșteră". Iar voievodul a întrebat: „Dar nu știi, părinte, cine a ascuns-o pe ea și cât aur, argint și vase sunt în ea?" Fericitul a răspuns: „Incă trăind Cuviosul părintele nostru Antonie, spunea că este o comoară nemțească în peștera aceea, care pentru aceea se numește "nemțească" și până acum. Insă aur și argint am văzut foarte mult, iar vasele sunt latinești". Apoi voievodul i-a zis: „Părinte, de ce nu mi-o dai mie? Căci eu aș împărți-o cu tine și cât îți va trebui vei lua. Pe lângă aceasta vei fi părinte tatălui meu și mie". Și era atunci tatăl lui, voievodul Sviatopolc, în Turova. Iar fericitul Teodor a zis: „Mie nu-mi trebuie să iau nimic dintr-însa, căci nu-mi este de folos. V-aș da-o toată, de vreme ce aceleia slujiți, de care eu sunt liber; dar Domnul a luat de la mine pomenirea acelui loc, în care am ascuns-o".

Atunci voievodul a zis slugilor cu mânie: „Vă poruncesc să ferecați mâinile și picioarele acestui călugăr și trei zile să nu-i dați nici pâine, nici apă, de vreme ce n-a voit mila mea". Apoi, după ce l-a ferecat, iarăși l-a întrebat: „Spune-mi, unde este comoara ta?" Iar Teodor le-a răspuns: „Nu știu, precum am zis, unde am ascuns-o". Deci voievodul a poruncit să-l muncească cu bătăi multe, încât toată rasa i s-a udat de sânge. Apoi a poruncit să-l spânzure la un fum mare și după aceasta să-l lege înapoi și să aprindă foc sub dânsul. Și mulți se mirau de răbdarea bărbatului, căci petrecea în văpaie ca în rouă și nici de rasa lui nu s-a atins focul. Iar unul din cei ce erau de față, văzând aceasta, i-a spus voievodului. Iar el, cuprins de spaimă, a zis starețului: „De ce te pierzi pe tine, nedându-ne nouă comoara care ni se cuvine?" Teodor a zis: „Adevărul îți spun, că atunci când am găsit-o, m-am izbăvit de iubirea de argint, cu rugăciunile fratelui meu, Vasilie; și acum, precum am zis, Domnul a luat de la mine pomenirea acelui loc în care am ascuns-o".

Iar voievodul, auzind aceasta, a trimis degrabă la peșteră, la fericitul Vasilie, care, nevoind să vină, l-au adus cu sila. Atunci voievodul i-a zis: „Toate cele ce mi-ai poruncit să fac acestui rău stareț, le-am făcut, dar nimic n-am sporit. Deci, pe tine însuți, pe care voiesc să te am în loc de tată, te-am chemat ca mărturie". Iar Vasilie, îndoindu-se, i-a zis: „Ce ți-am poruncit eu să faci?" Voievodul a zis: „Mi-ai spus de comoara ce a găsit-o dânsul, iar el nu voiește să-mi spună de ea, cu toate că l-am muncit". Atunci Vasilie i-a zis: „Am cunoscut meșteșugul vicleanului diavol, care te-a înșelat și care a mințit asupra mea și asupra acestui cuvios; căci pe

mine niciodată nu m-ai văzut, eu neieșind din peșteră de cincisprezece ani". Atunci toți cei ce stăteau de față au zis: „Inaintea noastră a tuturor ai vorbit voievodului". Iar Vasilie a zis: „Diavolul v-a înșelat pe toți, că eu nu v-am văzut nici pe voi, nici pe voievodul vostru".

Iar voievodul, mâniindu-se, a poruncit să-l muncească și pe acesta fără de milă, ca și pe Teodor. Apoi, nesuferind mustrarea sa, s-a iuțit mai mult, fiind amețit de vin, și luând o săgeată, a rănit pe fericitul Vasilie. Iar Vasilie a scos săgeata din pântecele său și a aruncat-o spre voievod, zicându-i: „De această săgeată, nu după multă vreme, și tu vei fi rănit". Lucrul acesta s-a și împlinit, după proorocia sfântului. Insă mai înainte de aceea, sfinții abia fiind vii, voievodul a poruncit să-i închidă deosebi în temniță, ca a doua zi să le dea munci mai cumplite. Dar într-acea noapte ei au adormit cu cinstita lor moarte înaintea Domnului; iar Domnul a scos din temniță sufletele lor, ca să se mărturisească numelui Lui cel sfânt, în lumina cea pururea fiitoare. Și înștiințându-se ceilalți frați, au mers și au luat trupurile sfinților pătimitori și le-au îngropat cu cinste în peștera nemțească, în care ei s-au nevoit cu iubire de osteneală și cu dumnezeiască plăcere.

Insă după aceea au fost mutate în peștera Cuviosului Antonie, unde și până acum se află nestricați în hainele și în rasele cele însângerate, care asemenea au rămas nestricate.

Iar nu după multă vreme de la fericitul lor sfârșit, s-a împlinit proorocia Cuviosului Vasilie, căci voievodul Mstislav Sviatopolcovici a fost săgetat în cetatea Vladimir, pe când se lupta cu voievodul David Igorovici. Atunci, cunoscându-și săgeata sa cu care a rănit pe fericitul Vasilie, a zis: „Iată mor astăzi pentru Cuvioșii Teodor și Vasilie". Astfel a luat răsplătire răul ucigaș după faptele sale. Iar cuvioșii pătimitori, ca niște biruitori ai diavolului celui ce biruiește prin iubirea de argint, nu cu argint stricăcios și cu aur, ci cu slavă și cinste veșnică sunt încununați, și au câștigat coroana de piatră scumpă, care este Hristos, a Căruia este cinstea și slava, cu Dumnezeu Tatăl și cu Sfântul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

34. SFÂNTUL SFINȚIT MUCENIC ALEXANDRU, EPISCOPUL COMANIEI

(12 AUGUST)

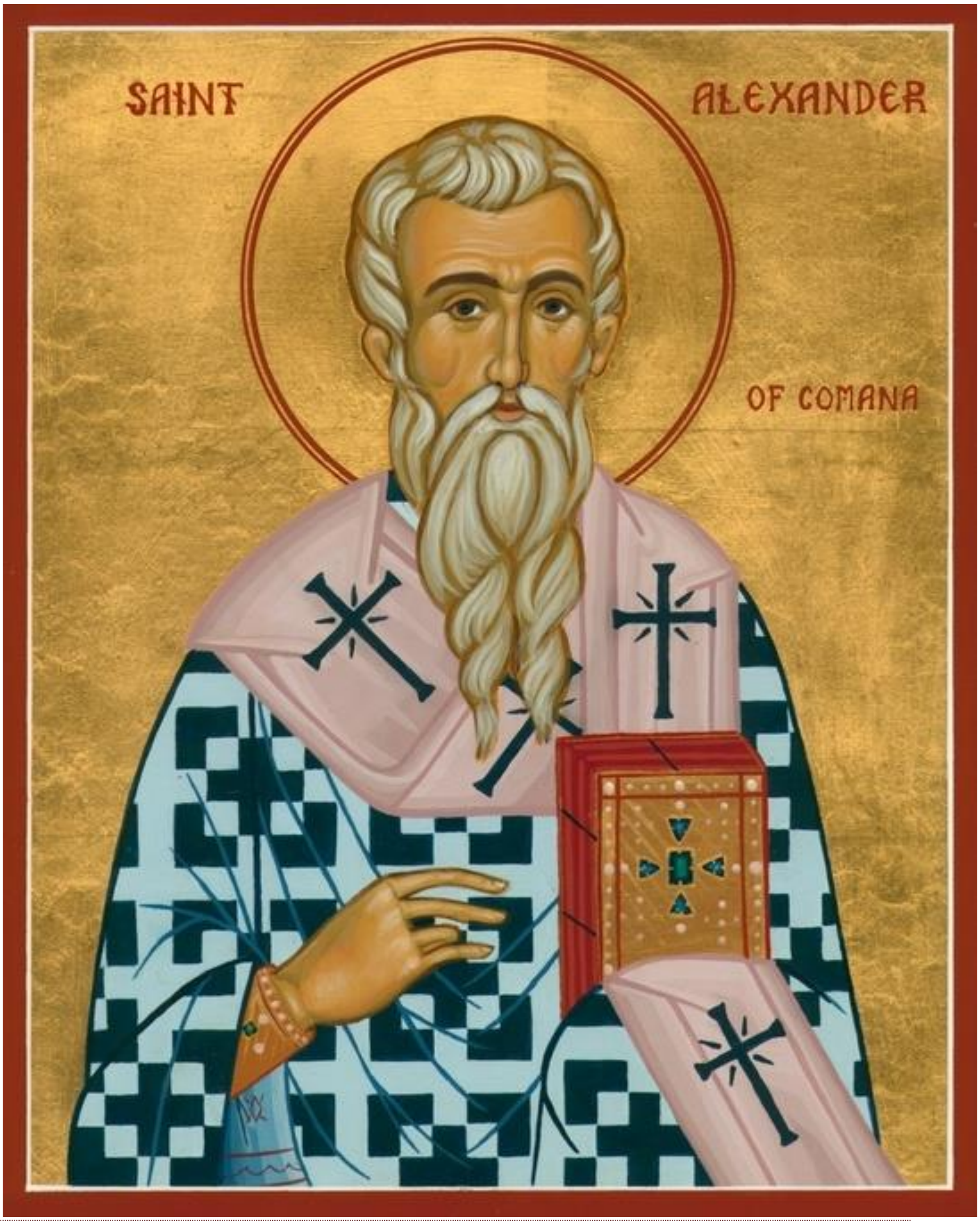

In cetatea Comani, care este aproape de Neocezareea, pe care o împodobea Sfântul episcop Grigorie, făcătorul de minuni, a fost un bărbat oarecare cu numele de Alexandru. El petrecea în chip sărac și numai Dumnezeu singur știa plăcuta lui viață, iar de oameni era foarte tăinuită, pentru că era cu învățătura filosof ales și, putând el să aibă bogății și cinste între oameni, și-a ales pentru Dumnezeu sărăcia cea de bună voie și, batjocorind lumea, și-a schimbat înțelepciunea sa în neștiință, făcându-se pe sine că este unul dintre cei necărturari și preasimpli, împlinind întru dânsul cuvântul apostolului, care zice: De i se pare cuiva că este înțelept între voi, în veacul acesta, nebun să se facă, ca să fie înțelept.

Deci, fericitul Alexandru petrecând în smerenia cea mai desăvârşită şi din osteneala mâinilor sale vrând să se hrănească singur, s-a dat pe sine celui mai de pe urmă meşteşug, adică să facă cărbuni şi să-i vândă; şi dintr-aceasta îşi câştiga hrana de toate zilele, fiind de râs şi de batjocoră copiilor, căci făcând el cărbuni şi aducân-du-i în târg, se înnegrea pe faţă ca un arap şi hainele lui erau toate negre. Din această pricină toţi îl numeau "Alexandru Cărbunarul", căci era făcător de cărbuni. Dar Domnul, Care petrece întru cei de sus, şi priveşte spre cei smeriţi şi-i înalţă pe dânşii, pe preasmeritul robul său, Alexandru, încă în viaţa aceasta vrând să-l proslăvească şi Biserica Sa să o folosească şi să o împodobească printr-însul, l-a înălţat la treapta cea mai înaltă a arhieriei, printr-un chip ca acesta. Murind episcopul din Comani, poporul a trimis la Neocezareea, la Sfântul Grigorie făcătorul de minuni, rugându-l să vină în cetatea lor, pentru a le pune episcop. Iar Sfântul Grigorie venind la dânşii, s-a făcut sobor şi alegere pentru un bărbat, care să fie vrednic de cinstea arhieriei. Deci mulţi alegeau multe feluri de oameni, unii pe cei de bun neam, alţii pe cei bogaţi, alţii pe cei ce vorbeau frumos, alţii pe cei cinstiţi la chip şi aleşi la stat, şi îi aduceau la făcătorul de minuni, lăudându-i şi numindu-i vrednici.

Iar Sfântul Grigorie făcătorul de minuni nu se grăbea a alege şi a numi pe cineva; ci aştepta înştiinţare de la Dumnezeu, adică până ce Acela îi va arăta pe cel vrednic. Şi pe când vorbea el cu soborul, şi-a adus aminte cum Dumnezeu a ales pe David să păstorească pe Israel; căci atunci când lesei a adus la Sfântul Samuil Proorocul pe Eliav, fiul său cel mai mare, şi proorocul a întrebat pe Domnul: Oare acesta este înaintea Domnului uns al Lui? Domnul i-a zis lui Samuil: Să nu cauţi la faţa lui, nici la statul mărimii lui. „Deci ni se cade şi nouă - a grăit Sfântul Grigorie - să nu căutăm la faţă, pentru a alege păstor acestei cetăţi, ci să căutăm pe cel gătit de Dumnezeu pentru aceasta; căci lucru omenesc este a căuta la faţă, iar al lui Dumnezeu lucru este a căuta la inimă. Şi nu din chipul cel dinafară se judecă cel vrednic, ci din cel dinlăuntru, nevăzut, care este în inimă şi care este arătat numai lui Dumnezeu".

Zicând aceasta Sfântul Grigorie, cuvântul n-a fost primit de unii şi aceia cârteau şi ziceau între ei, râzând: „Dacă pentru alegerea episcopului nu vom căuta la chipul dinafară şi la cinste, atunci să se aleagă şi să ni se pună episcop Alexandru Cărbunarul". Atunci au început şi ceilalţi a râde, auzind că îl pomeneau pe Alexandru. Iar Sfântul Grigorie s-a gândit în sine şi zicea: „Omul acela de care râd toţi nu a fost pomenit fără dumnezeiasca rânduială". Apoi a întrebat: „Cine este Alexandru de care aţi pomenit? Aduceţi-l să-l văd!" Şi atunci Alexandru era afară şi ţinea caii celor adunaţi acolo. Deci unii, ducându-se, au luat pe Alexandru şi l-au adus la sobor. Şi intrând în mijlocul soborului, toţi şi-au întors ochii spre dânsul şi au început a râde, pentru că era cu totul negru de cărbuni, ca un arap, iar hainele lui erau nişte rupturi cu multe cusături şi înnegrite de cărbuni. Şi când toţi râdeau de dânsul, el stătea înaintea arhiereului cu cinste, luând aminte de sine şi nu se îngrijea de cei ce râdeau de dânsul.

Iar Sfântul Grigorie făcătorul de minuni, având ochi mai înainte văzători, a cunoscut cu duhul darul lui Dumnezeu ce era într-însul şi că acela este bărbatul cel pregătit înainte de Dumnezeu spre arhierie. Deci, sculându-se de la locul său, a luat de o parte pe Alexandru şi l-a întrebat în singurătate cine este, jurându-l cu numele lui Dumnezeu să-i spună despre sine adevărul.

Iar Alexandru, deşi voia să se tăinuiască, însă nu putea să mintă înaintea unui arhiereu ca acela. Incă se temea şi de jurământ, de aceea i-a spus toate despre viaţa sa, cum mai înainte a fost filosof, apoi, de voie şi din smerenie, a venit într-o sărăcie ca aceasta, pentru Dumnezeu. Şi vorbind arhiereul cu dânsul, l-a aflat foarte iscusit nu numai în filosofia cea din afară, dar şi în dumnezeiasca Scriptură. Deci sfântul a poruncit la ai săi să-l ducă la gazda sa şi să-l spele,

să-l îmbrace în haine curate și să-l aducă la sobor. Intr-acea vreme Sfântul Grigorie, șezând la locul său în sobor, se îndeletnicea în vorbirea cea insuflată de Dumnezeu.

Și după puțină vreme, au adus pe Alexandru în mijlocul soborului, spălat, îmbrăcat în haine luminoase, cu fața foarte bine împodobit, încât abia l-au cunoscut cei ce-l știau. Iar Sfântul Grigorie a început a vorbi cu dânsul, făcându-i întrebări din dumnezeiasca Scriptură, iar el răspundea cu bună înțelegere. Atunci toți l-au cunoscut că este cărturar foarte înțelept și se mirau foarte cum un bărbat ca acela, care ascundea într-însul atâta înțelepciune, petrecea în mijlocul lor, ca un om de rând și neștiutor. Deci se defăimau pe ei înșiși în conștiințele lor, că pe un bărbat înțelept ca acela, care se smerise pentru Dumnezeu, îl ocărau, socotindu-l că este nebun. Atunci se putea vedea împlinirea cuvintelor Domnului, grăite în Sfânta Scriptură: Căci omul caută la față, iar Dumnezeu privește în inimă.

Deci, toți care erau la soborul acela, cu bucurie și într-un glas l-au ales pe el ca să le fie lor episcop. Apoi Sfântul Grigorie, ridicând pe fericitul Alexandru pe trepte, l-a hirotonit mai întâi preot, apoi l-a pus episcop. Iar după aceea, Sfântul Grigorie făcătorul de minuni i-a poruncit să spună poporului cuvânt de învățătură. Și când a început el a grăi cuvântul, darul Duhului Sfânt curgea ca un râu din gura lui, aducând umilință în inimile tuturor. Atunci s-a făcut bucurie și veselie în toată cetatea pentru Alexandru, care era un păstor și învățător iscusit, și slăveau pe Dumnezeu. După aceea, Sfântul Grigorie s-a dus la Neocezareea, iar Alexandru păștea turma lui Hristos în Comani, făcându-se pildă credincioșilor, cu cuvântul și cu viața.

In vremea acestui arhiereu s-a întâmplat unui filosof din Atena, tânăr de ani, de s-a dus în Comani. Acela, auzind cuvintele arhiereului cele învățătoare către popor, râdea de dânsul, că nu învață poporul prin cuvinte ritoricești împodobite, ci învață cu vorbă proastă; pentru că arhiereul nu se îngrijea de podoaba cuvintelor în învățăturile sale cele grăite către popor, ci se sârguia pentru folosul sufletelor. Deci multe din vorbele lui erau grăite simplu pentru cei simpli, dar erau foarte folositoare de suflet.

Deci odată, acelui râzător aticesc și tânăr filosof, i s-a făcut o vedenie ca aceasta: I se părea că vede un stol de porumbei albi, împodobiți foarte frumos, strălucind cu niște raze minunate, după cuvântul psalmistului: Aripile porumbiței sunt argintate, și între umerile ei cu strălucire de aur... Și s-a auzit glas către cel ce vedea acestea: „Acestea sunt cuvintele episcopului Alexandru, de care tu ai râs". Iar el, deșteptându-se din vedenie, s-a rușinat de greșeala sa și, ducându-se la arhiereu, și-a cerut iertare.

După toate acestea, s-a făcut prigonire asupra creștinilor în împărăția lui Dioclețian și a fost prins de către păgâni și Sfântul Alexandru, episcopul Comanilor; și silit fiind spre închinarea idolească, nu s-a lepădat de Hristos. Deci, muncindu-l, l-au aruncat în foc, unde Sfântul Alexandru s-a sfârșit mucenicește pentru Hristos, Dumnezeul nostru, a Căruia este slava în veci. Amin.

35. SFINȚII MUCENICI ANICHIT, FOTIE ȘI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNȘII (12 AUGUST)

Fiind păgânul împărat Diocleţian în Nicomidia, cetatea Bitiniei, s-a mâniat pe creştini înaintea întregului sfat şi a pus de faţă în mijlocul cetăţii o mulţime de unelte spre muncire: săbii, cuţite, ţepi, unghii de fier, tigăi, roate, căldări şi toate cele scornite pentru muncirea cea cumplită. încă a gătit şi fiare înfricoşate, voind ca prin toate acelea să înfricoşeze pe cei numiţi cu numele lui Hristos. Şi a trimis îngroziri înfricoşate şi pe la toate marginile împărăţiei Romei, poruncind ca pretutindeni să gonească, să muncească şi să ucidă pe creştini; şi multe hule vorbea asupra Unuia născut Fiul lui Dumnezeu.

In cetatea Nicomidiei era pe atunci un bărbat de neam bun, cinstit şi cu dregătoria comit, anume Anichit. Acela, umplându-se de râvnă pentru Domnul Dumnezeu, a venit înaintea împăratului şi cu îndrăzneală a mărturisit pe Iisus Hristos, adevăratul Fiu al lui Dumnezeu şi Dumnezeu, vorbind despre naşterea Lui cea dintâi fără de început şi despre întruparea cea de pe urmă, pe care a primit-o pentru mântuirea noastră. Toate acestea le-a arătat cu îndrăzneală şi a batjocorit înşelăciunea idolească, numind pe zeii păgânilor surzi şi nesimţitori şi ocărând pe cei ce li se închină lor. Iar la sfârşit a zis: „O, împărate, îngrozirile tale gătite împotriva

creștinilor și puse înainte nu ne înfricoșează de fel; pentru că nu luăm în seamă nici o muncă, nici nu ne vom închina idolilor celor fără de suflet".

Iar împăratul, umplându-se de mânie și nesuferind să audă mai mult cuvintele lui cele despre Dumnezeu, a poruncit ca îndată să-i taie limba. Dar Sfântul Anichit și după tăierea limbii vorbea curat, slăvind pe Hristos. Deci a fost bătut cu vine de bou așa de tare, încât și oasele îi trecuseră prin piele. Iar el, răbdând acea muncire cu bărbăție ca în trup străin, striga cu glas tare către poporul care privea la dânsul, propovăduind pe Hristos că este Unul adevăratul Dumnezeu. După aceea, împăratul a poruncit să-l dea spre mâncare fiarelor. Deci, a dat drumul asupra lui unui leu înfricoșat, care răcnea foarte tare; dar acela, apropiindu-se de mucenic, s-a făcut mai blând ca un miel și se gudura la sfântul, iar sudorile care erau pe fruntea mucenicului le-a șters cu laba ca și cu un burete. Iar sfântul a strigat, zicând: „Doamne, Iisuse Hristoase, Iți mulțumesc că m-ai izbăvit din dinții acestei fiare și mă rog Ție, Stăpâne, ca și în cealaltă nevoință să-mi întinzi ajutorul dreptei Tale, ca să pot birui mânia chinuitorului și să mă învrednicesc a lua cunună de la Tine".

Astfel rugându-se sfântul, s-a făcut cutremur de pământ și a căzut capiștea lui Eraclie cu idolul lui, iar o parte din zidurile cetății s-au prăvălit și au ucis pe mulți din păgâni. Atunci împăratul a poruncit să i se taie capul mucenicului cu sabia. Și când călăul a ridicat sabia să taie pe mucenic, îndată i-au slăbit mâinile și a căzut la pământ, și astfel stătea nemișcat ca un nesimțitor. Văzând aceasta Dioclețian, a poruncit să lege pe mucenic de o roată de muncire, ce era așezată între niște fiare ascuțite, să pună foc dedesubt și să întoarcă roata ca să fie tăiat bucăți de ascuțișul fiarelor și, arzându-se de foc, să moară. Iar sfântul mucenic, fiind legat de roată, a grăit: „Doamne, Iisuse Hristoase, dezleagă-mă din muncirea aceasta, pentru ca să nu se teamă cei ce privesc la mine; ci, văzând grabnicul Tău ajutor, să se întărească a sta cu bărbăție împotriva muncitorului și să ia de la Tine cununa biruinței". Atunci îndată s-au dezlegat legăturile cu care era legat, roata a stat nemișcată și focul s-a stins. După aceea chinuitorul a poruncit să umple o căldare cu plumb, s-o fiarbă și să arunce pe pătimitor într-însa. Atunci s-a văzut îngerul Domnului intrând cu mucenicul în căldare și îndată plumbul s-a răcit ca gheața.

Astfel nevoindu-se Sfântul Anichit pentru dreapta credință, o rudenie a lui, anume Fotie, văzând puterea lui Hristos care păzea pe robul Său, a lepădat toată frica și, ieșind din poporul care privea la priveliște, a alergat la sfântul mucenic, cuprinzându-l pe dânsul cu dragoste și sărutându-l; numindu-l părinte și mijlocitor al mântuirii sale și arătându-se gata ca, împreună cu dânsul, să pătimească toate muncile pentru Hristos. Iar către împărat a strigat, zicând: „Ruși-nează-te, închinătorule de idoli, căci zeii tăi nu sunt nimic!" Atunci împăratul a strigat către slujitori: „Tăiați-l cu sabia!" Dar când unul din slujitori și-a scos sabia să lovească pe mucenic, i s-au întors, prin puterea lui Dumnezeu, mâinile cu sabia spre sine și, lovindu-se peste genunchi, a căzut la pământ și a pierit. Iar Sfântul Fotie și cu Sfântul Anichit au fost legați cu lanțuri de fier și împreună închiși în temniță.

Apoi, după trei zile, Dioclețian scoțând pe mucenici, a zis către dânșii: „De mă veți asculta pe mine și de vă veți închina zeilor, vă voi cinsti cu cinste mare și vă voi îmbogăți cu averi". Iar sfinții au răspuns: „Cinstea și bogăția ta să fie cu tine întru pierzare!" Atunci muncitorul, mâniindu-se, a poruncit ca să-i spânzure goi la muncire și cu unghii de fier să le strujească trupurile lor; apoi cu lumânări aprinse să le ardă și după aceea să-i ucidă cu pietre. Dar întru toate muncile acelea, sfinții se veseleau, mulțumind lui Dumnezeu, ca și cum nu simțeau nici o durere, căci Domnul îi păzea pe ei nevătămați, pentru slava sfântului Său nume. După aceasta i-a legat de picioarele unor cai sălbatici, dar nici așa nu au fost biruiți de cei ce-i

munceau, pentru că au fost păziți fără vătămare și, fiind târâți, mergeau ca într-o căruță și cântau puterea cea nebiruită a Domnului și unul cu altul se întăreau prin cuvinte.

Iar caii cei sălbatici deodată stând, picioarele sfinților s-au dezlegat și s-au sculat sănătoși. Atunci chinuitorul iarăși a poruncit ca să-i bată pe ei foarte tare și, amestecând oțet cu sare, să toarne pe rănile lor și după aceea să-i arunce în temniță. Astfel au petrecut sfinții în temnița aceea trei ani. Iar după ce a trecut acel timp, iarăși i-a scos la muncire și chinuitorul a poruncit ca trei zile să ardă baia poporului cea de piatră și să închidă într-însa pe mucenici; dar sfinții rugându-se lui Dumnezeu în baia aceea, deodată baia s-a despicat și, izvorând apă, le-a fost lor spre răcorire.

Iar după două zile, slujitorii deschizând baia, au văzut într-însa pe sfinți vii, umblând și cântând, și au spus despre aceasta împăratului. Dar el, necrezându-i, s-a dus singur ca să-i vadă, iar sfinții, văzând pe împărat, au strigat către dânsul: „Iată noi, o, muncitorule, în toate muncile ne-am arătat biruitori, iar tu ești biruit și rușinat!" Atunci împăratul, întorcându-se cu rușine, a poruncit să-i prindă pe mucenici și să-i țină legați, până ce va socoti cum îi va pierde. Apoi a făcut un cuptor mare și l-a întărit cu patru stâlpi de fier, în care putea să încapă mulțime de oameni, și l-a ars, precum a ars Nabucodonosor cuptorul Babilonului, vrând să arunce într-însul spre ardere, nu numai pe acești doi mucenici, ci și pe toți creștinii care i-ar fi aflat. Dar creștinii, cu femeile și cu copiii, neașteptând tragerea și aruncarea în cuptor de către păgâni, singuri spre dânsul alergau cu grăbire și cu mare glas strigau: „Creștini suntem și cinstim pe Unul Dumnezeu!" Iar Sfinții Mucenici Anichit și Fotie au intrat cei dintâi în cuptorul acela; apoi și toată mulțimea creștinească care se adunase acolo, ridicându-și mâinile spre cer și rugându-se, s-au aruncat în mijlocul cuptorului și strigau din văpaie, zicând: „Mulțumim Ție, Atotputernice Dumnezeule Tată, că prin Unul născut Fiul Tău, prin Domnul nostru Iisus Hristos ne-ai adunat pe noi la această cunună mucenicească. Rugămu-ne Ție, Preamilostive, întinde de sus mâinile Tale și primește sufletele noastre întru odihna cea veșnică, pe care ai gătit-o mărturisitorilor Tăi".

Astfel rugându-se, s-au sfârșit, iar Sfinții Anichit și Fotie au stat vii trei ceasuri în cuptorul acela. Apoi, rugându-se, și-au dat sufletele lor în mâinile lui Dumnezeu. Și trăgând slujitorii cu cârlige de fier trupurile celor doi sfinți, i-au văzut că erau atât de nevătămați de foc, încât nici de perii lor nu se atinsese focul. Deci mulți din cei necredincioși au crezut în Hristos Dumnezeul nostru, Căruia se cuvine slava, împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, în veci. Amin.

36. ADUCEREA CINSTITELOR MOAȘTE ALE CUVIOSULUI MAXIM MĂRTURISITORUL (13 AUGUST)

Sfântul Maxim Mărturisitorul a trăit pe vremea răucredincio-șului împărat Constans, nepotul lui Iraclie, și era filosof desăvârșit. Impodobindu-se cu înțelepciunea, și lăsând toate avuțiile sale fratelui său, s-a făcut monah. Iar văzând cum creștea eresul monoteliților -adică al celor ce mărturisesc o singură voie în Domnul nostru Iisus Hristos -, s-a aprins de dumnezeiască râvnă și s-a dus la Roma, unde a înduplecat pe Sfântul Martin papa, ca să adune un Sinod local

și să-i anatematizeze pe cei ce cugetau acel eres, împreună cu începătorul lui. Și a alcătuit Sfântul Maxim și cărți împotriva acelui eres.

Impăratul, fiind înștiințat de aceasta, a trimis ca să-l aducă în cetatea Constantinopolului și l-a pus înaintea judecății sale. Iar sfântul a rușinat pe ereticii care se adunaseră acolo, biruindu-i pe toți cu cuvântul adevărului. După aceasta a fost izgonit în Tracia, tăindu-i-se mâna dreaptă și limba. De acolo, împreună cu doi ucenici ai săi, a fost trimis în părțile Laziei, însă și acolo, cu Duhul lui Dumnezeu, mărturisea și scria; fiindcă se spune că după tăierea limbii i s-a făcut, cu minune dumnezeiască, limba la loc, și a vorbit curat cât a trăit.

După acea chinuire fără omenie, l-au trimis în surghiun, fără purtare de grijă. Apoi multe nevoi și necazuri răbdând pe cale Cuviosul Maxim, a fost dus într-o țară a sciților, unde a mai petrecut trei luni încuiat într-o temniță. Și venindu-i vremea și ceasul cel dorit, cu veselie și-a dat sufletul său în mâinile lui Hristos Dumnezeu (Viața Cuviosului Maxim Mărturisitorul se găsește la 21 ianuarie, în care zi se cinstește moartea lui. Iar în această zi, 13 august, săvârșim pomenirea aducerii moaștelor lui, după cum este arătat în Mineiul cel mare, din stihurile cele puse la dânsul; însă în ce vreme, în zilele cărui împărat și cum s-au adus, n-am aflat).

37. SFÂNTUL MUCENIC IPOLIT ȘI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNSUL (13 AUGUST)

După sfârșitul Sfântului Mucenic și Arhidiacon Lavrentie, fericitul Ipolit, mai-marele ostaș și păzitor al celor legați, - care mai întâi a avut sub paza sa ca pe un legat pe Lavrentie, apoi s-a făcut ucenicul lui -, a îngropat cu cinste rămășițele mucenicului și abia a treia zi după îngropare s-a întors acasă. Și erau toți casnicii lui - în număr de nouăsprezece suflete, bărbați și femei - învățați în credința creștinească și botezați de Sfântul Lavrentie. Deci rugându-se cu aceia lui Dumnezeu, s-au împărtășit cu toții cu Sfintele Taine, cu Trupul și Sângele lui Hristos. Apoi, după acea hrană duhovnicească, au pus masa spre întărirea trupului.

Dar mai înainte de a începe ei a mânca, au venit ostașii care, prinzând pe Ipolit, l-au dus la împăratul Deciu. Și văzându-l pe el, împăratul a râs și a zis: „Și tu te-ai făcut vrăjitor, căci ai furat trupul lui Lavrentie?" Răspuns-a Ipolit: „Eu nu sunt vrăjitor, ci creștin!" Și mâniindu-se împăratul, a poruncit să-i sfărâme gura cu pietre. După aceea a dezbrăcat de pe el haina pe care o avea după obiceiul creștinesc. Dar Ipolit a zis: „Nu mă dezbraci pe mine, ci abia ai început a mă îmbrăca". Zis-a împăratul: „Imi pare că nu ești cinstitor al zeilor, de graiești așa cuvinte fără de minte și nu te rușinezi de goliciunea ta!" Răspuns-a Ipolit: „Sunt înțelept și nu gol, că m-am îmbrăcat în Hristos. Atunci eram nebun, când slujeam ca și tine diavolilor; atunci eram gol, când nu aveam darul lui Hristos, iar acum sunt creștin!" Zis-a împăratul: „Jertfește zeilor, ca să nu mori în munci, ca și Lavrentie". Răspuns-a robul lui Hristos: „O, de m-aș învrednici părții Sfântului Lavrentie, pe care tu, ticălosule, nu ești vrednic a-l pomeni cu gura ta cea spurcată!"

Impăratul a poruncit ca pe Sfântul Ipolit să-l întindă la pământ și să-l bată cu bețe. Iar mucenicul striga, pe când îl băteau: „Creștin sunt!" Apoi chinuitorul a poruncit să înceteze de a-l mai bate și să-l ridice de la pământ, spre a-l îmbrăca în haina ostășească, după obiceiul păgânesc. Și a zis către el: „Adu-ți aminte de cinstea ta cea ostășească și să ne fii prieten, împărtășindu-te cu noi din jertfe, precum obișnuiai înainte". Răspuns-a sfântul: „Eu sunt ostaș

al lui Hristos, Mântuitorul meu, și doresc să mor pentru El!" Zis-a Deciu către eparhul Valerian: „Ia-l pe acesta cu toate averile lui și, muncindu-l, să-l pierzi".

Și în ziua aceea, Valerian a trimis de a jefuit averile lui Ipolit și a aflat că în casa lui toți casnicii credeau în Hristos; deci a poruncit să-i aducă înaintea sa. Intre ei era și mama lui Ipolit, pe nume Concordia. Iar Valerian, căutând spre ei, le-a zis: „Cruțați-vă anii vieții voastre, ca să nu pieriți împreună cu Ipolit, stăpânul vostru". Răspuns-a Concordia: „Noi dorim mai bine să murim cu stăpânul nostru cu cinste, întru credința lui Hristos, decât să trăim fără de cinste între voi, păgânii". Zis-a Valerian: „Neamul de rob nu se îndreptează în alt chip, decât numai cu bătaia".

Deci a poruncit ca pe Concordia să o bată cu vergi de plumb și în acea bătaie sfânta muceniță și-a dat sufletul său Domnului. Acolo era și Sfântul Ipolit ținut de ostași, care, văzând pe maică-sa sfârșindu-se mucenicește, s-a veselit și a zis: „Iți mulțumesc Doamne, că ai trimis-o pe maica mea întru împărăția Ta, înaintea sfinților Tăi!" Iar eparhul a zis către el: „Tu mai nădăjduiești încă spre meșteșugul cel vrăjitoresc, nu cinstești pe zei și nici nu te supui poruncii împărătești?" Și umplându-se de mânie, a poruncit ca pe toți, împreună cu Ipolit, să-i scoată afară din cetate, după porțile lui Tiburtie, și să-i omoare. Și mergând Sfântul Ipolit cu ei, îi întărea, zicându-le: „Fraților, nu vă temeți, eu și voi avem un Stăpân deasupra noastră!" Iar după ce i-au dus la locul de moarte, pe toți i-au tăiat călăii înaintea ochilor lui Ipolit. Iar cei tăiați, bărbați și femei de toată vârsta, au fost optsprezece la număr, afară de Sfânta Concordia, care fusese ucisă mai înainte în cetate. Iar pe Sfântul Ipolit singur, din porunca eparhului, l-au legat de cozile unor cai sălbatici și aceia l-au târât prin niște locuri aspre, până ce și-a dat sfântul său suflet în mâinile lui Dumnezeu.

Sfântul Mucenic Ipolit s-a sfârșit pătimind pentru Hristos împreună cu casnicii săi în 13 zile ale lunii august, a treia zi după sfârșitul Sfântului Lavrentie. Și sosind noaptea, a venit Sfântul Iustin preotul cu ceilalți credincioși și adunând trupurile mucenicești, le-au îngropat în același loc. Ei au căutat și trupul Sfintei Mucenițe Concordia, cea care a fost ucisă în cetate, dar negăsindu-l, s-au mâhnit și au plâns. Iar acel trup era aruncat în ieșitoarea poporului, în loc necurat.

Iar a douăsprezecea zi după sfârșitul Sfântului Ipolit, un creștin, anume Irineu, înștiințându-se de la un ostaș despre trupul Sfintei Concordia, a luat și pe un alt creștin, anume Avundie, și a scos noaptea de acolo acel cinstit trup neîntinat de necurații și l-a dus la preotul Iustin. Iar acela s-a bucurat foarte mult și l-a îngropat lângă trupul Sfântului Ipolit și ale celorlalți mucenici. Iar a doua zi acel lucru a fost auzit de eparhul Valerian și a prins pe amândoi creștinii aceia, pe Irineu și pe Avundie, poruncind să-i arunce pe ei acolo de unde au scos trupul muceniței și să-i înece pe dânșii de vii în necurații. Deci au murit acolo amândoi acei sfinți, în 26 zile ale lui august. Iar Sfântul Iulian, luând noaptea de acolo trupurile lor, le-a îngropat lângă moaștele Sfântului Lavrentie, slăvind pe Hristos Dumnezeu, cel slăvit în veci, împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh. Amin.

Notă. In Prolog, în 10 zile ale acestei luni este scris că, după pătimirea Sfântului Mucenic Ipolit, amândoi tiranii, Deciu și Valerian, au pierit într-a șaptea zi, astfel: Incălecând ei pe caii lor și mergând la priveliște, au pierit. Iar în ceasul morții, Deciu striga: „O, Ipolite, mă duci legat ca pe un rob?" Iar Valerian a strigat: „O, Lavrentie, cu lanțuri de fier mă tragi așa legat?" Scriitorii de fapte bisericești greci au scris într-alt fel despre pieirea lui Deciu. Evsevie Pamfil, episcopul Cezareei Palestinei, în cartea VII, în capul 1, spune că a fost ucis cu copiii lui. Nichifor Calist, cartea V, în capul 33, povestește că a fost biruit de sciți în război și a fost

ucis împreună cu fiul său. Gheorghe Chedrinul, scriitorul de istorii al Constantinopolului, a scris că, fiind biruit de sciți, a fugit și s-a înecat într-un iezer cu fiul lui, și trupurile lor n-au fost găsite. Hronograful Apusului povestește că Deciu, fiind biruit de goți, a fugit și s-a înecat în iezer, iar fiul lui a fost ucis. Deci, față de aceste nepotriviri, nimic nu îndrăznim să întărim; este destul să știm că necurații tirani au pierit cu sunet, iar sfinții mucenici dănțuiesc cu Hristos.

38. SFÂNTUL TIHON DE ZADONSK (13 AUGUST)

Această stea a sfințeniei ruse a văzut lumina zilei în 1724, în familia unui paraclisier sărac din satul Korețk, dioceza Novgorod. Fiind în mare mizerie după moartea timpurie a tatălui său, copilul mergea să lucreze la țărani pentru a-și câștiga pâinea zilnică. Evlavios și silitor la învățătură, a învățat la școala bisericească, apoi la seminarul din Novgorod, unde a fost numit profesor de retorică după primirea diplomei. In timpul acestor ani când era încă profesor, avea sentimentul prezenței neîncetate a lui Dumnezeu și iubea să citească sau să cugete timp de nopți întregi. In cursul uneia dintre aceste privegheri, în vreme ce cugeta la fericirea veșnică, cerul s-a deschis deodată și o lumină de nedescris a strălucit înaintea lui, care a aprins în inima lui o dorință arzătoare pentru viața călugărească și pentru rugăciune. După patru ani, în 1758, el a fost tuns călugăr cu numele Tihon și după ce a fost hirotonit preot în același an, i s-a încredințat conducerea seminarului din Tver.

Deşi dorea să-şi ducă viaţa de monah în linişte şi rugăciune, el a fost ridicat la rangul de episcop la vârsta de 37 de ani, în 1761, şi a fost îndată numit episcop de Voronej, o dioceză cu o populaţie răzleaţă şi pe jumătate barbară, a cărei cârmuire era foarte grea. El a început îndată a cerceta parohiile, a îndrepta relele şi a îndemna fără întrerupere, atât prin predici, cât şi în scris, la starea de curăţie propovăduită de Hristos în Evanghelie. El îi sfătuia pe creştini să se socotească întotdeauna mădulare ale Trupului al cărui Cap este Hristos, ca precum mădularele trupului sunt unelte ale capului, aşa şi ei să fie unelte ale lui Hristos; şi precum Mântuitorul a pătimit, aşa şi ei să pătimească în lume şi să fie batjocoriţi împreună cu El.

Luând măsuri hotărâte împotriva ereziilor şi a păcatelor din popor, episcopul era gata să treacă peste toate piedicile pentru a trece, îmbrăcat ca un călugăr de rând, pe la orice suflet care pătimea, pentru a-i aduce mângâierea Domnului. Blândeţea şi smerenia sa nu aveau margini, şi atunci când credea că a jignit pe cineva, cerea îndată iertare şi îi făcea metanie până la pământ. Astfel, într-o zi, fiind invitat la locuinţa unui boier, sfântul a fost luat în derâdere de un tânăr iluminist care se mândrea cu opiniile sale anticreştine. Blândeţea şi dreptatea răspunsurilor sfântului l-au făcut pe acel neruşinat să-şi piardă cumpătul şi să-l pălmuiască pe episcop. Atunci căzând în genunchi înaintea celui care l-a jignit, sfântul i-a cerut iertare pentru că l-a mâniat într-atâta cu cuvintele sale. Astfel, tânărul s-a căit pentru fapta sa şi a devenit un bun creştin.

Mânat de mila şi de zelul său, omul lui Dumnezeu nu şi-a cruţat puterile sale şi doar în cinci ani a trebuit să renunţe la sarcina sa, din pricina sănătăţii (1768). El s-a retras la modesta mănăstire din Zadonsk, la 24 de kilometri de Voronej, pe malul Donului, unde a petrecut restul zilelor sale într-o nevoinţă plăcută lui Dumnezeu, zidind Sfânta Biserică prin rugăciunile sale şi prin lucrările inspirate de Duhul Sfânt.

Chilia sa era lipsită de orice confort. In chip de pat, el avea un covor întins pe pământ şi două perne, iar ca şi acoperământ, o piele de oaie. Mai avea câteva icoane pe perete, o masă, un scaun şi câteva cărţi. Imbrăcat cu o rasă de lână de rând şi cu încălţări de scoarţă împletită, el împărţea la săraci toată pensia sa şi darurile care le primea. Când nu mai avea nimic de dat, îşi trimitea ucenicii să împrumute la negustorul cutare sau cutare. In zilele când numeroşi săraci veneau să ceară milostenie, el era bucuros, şi se întrista când numărul acestora scădea. Uşa sa era întotdeauna deschisă, atât săracilor, cât şi oricărui călător, care găseau la sfântul episcop mâncare, îmbrăcăminte şi cuvinte de mângâiere sufletească. Nu ieşea decât pentru a participa la Sfânta Liturghie, cântând cu călugării în cor, dar neslujind niciodată el însuşi. Se împărtăşea întotdeauna cu lacrimi, căci de altfel lacrimile curgeau totdeauna din ochii săi, precum două izvoare de apă vie. După Liturghie, se ocupa de scrierea lucrărilor sale teologice şi morale. In timpul mesei, punea să i se citească Vechiul Testament de unul din ucenicii săi şi adesea, uitând mâncarea, începea să plângă, mai ales la lectura Proorocului Isaia. După masă, se odihnea o oră, după care citea Vieţile sfinţilor sau alte cărţi. La vremea Vecerniei, punea să i se citească Noul Testament şi petrecea mult timp talcuind locurile neclare ucenicilor săi. Dăruit cu o memorie neobişnuită, el îmbogăţea aceste explicaţii cu numeroase citate din Scriptură, din Sfinţii Părinţi şi din Vieţile Sfinţilor. Când îşi dicta scrierile sale, cuvintele, inspirate de Duhul Sfânt, ieşeau din gura sa cu o asemenea rapiditate, că secretarul său nu avea timp să le scrie. Venind noaptea, el îşi slobozea ucenicii pentru a se deda rugăciunii intense, însoţită de metanii, până în zori. Din inima sa arzând şi zdrobită de pocăinţă, izbucneau, precum flăcările, scurte rugăciuni de cerere sau de lucrare a harului. într-o noapte i-a apărut Hristos însângerat şi acoperit de răni, iar sfântul s-a aruncat la picioarele lui pentru a le săruta, zicând: „Tu! Tu, Mântuitorul meu, tu vino la mine!"

Intr-o altă noapte, în timp ce, potrivit obiceiului său, făcea înconjurul bisericii, făcând metanii în fața fiecăreia dintre ușile ei și dând slavă lui Dumnezeu cu lacrimi, s-a întors spre altar și a văzut că cerurile se deschideau ca să lase să izbucnească o lumină strălucitoare care a luminat întreaga mănăstire. Căzând la pământ, a auzit o voce zicând: „Iată bunurile gătite pentru cei care iubesc pe Dumnezeu!" Altădată a văzut pe Maica Domnului tronând deasupra norilor împreună cu Sfinții Apostoli Petru și Pavel de o parte și de alta. Căzând în genunchi, sfântul i-a cerut să mijlocească la Dumnezeu ca să nu se oprească din a da harul Său întregii lumi.

Când făcea o plimbare în grădină, el cerea celor care voiau să-i vorbească, să tușească înainte, ca să-i desprindă mintea absorbită de gândul la Dumnezeu. Câteodată, era găsit atât de adâncit în rugăciune, cu brațele ridicate la cer, încât trebuia să-i strigi la ureche pentru a-l întrerupe din rugăciune.

Deși neînțeles de călugării din mănăstire, și mai ales de egumen, om violent și îngâmfat care fusese ales dintre clericii dați afară de el, Sfântul Tihon încerca o milă neprefăcută pentru cei care îl cleveteau și îl insultau, socotind diavolul ca singurul răspunzător pentru purtarea lor. El era întotdeauna primul care cerea iertare la cel care îl jignea, chiar dacă ar fi fost un simplu frate sau un slujitor, astfel încât din dușman al său se schimba în prieten și mare admirator.

După câțiva ani, sănătatea lui întărindu-se, se gândea dacă n-ar trebui să se supună stăruințelor prietenului său, mitropolitul Gabriel al Sankt-Peterburgului, și să ia din nou sarcina de episcop. El era gata să părăsească mănăstirea, când un călugăr bătrân și sfânt i-a spus că Preasfânta Născătoare de Dumnezeu nu voia ca el să părăsească acel loc. Când era învăluit de gânduri sau de idei întunecate, îi plăcea să repete acest verset: Bine este că m-ai smerit (Ps. 118, 71). Incercat vreme îndelungată în războiul gândurilor și al diferitelor atacuri ale demonilor, el scria: „In ispite, Dumnezeu ne arată ceea ce suntem și spre ce suntem înclinați prin firea noastră... ceea ce se ascunde în inima noastră".

Zăvorâtul din Zadonsk nu înceta însă să fie un păstor însetat să dobândească mântuirea poporului lui Dumnezeu și în multele sale scrieri, el dădea mărturie despre lumina lui Hristos. Spre marea nemulțumire a egumenului mănăstirii, numeroși oaspeți, de toate vârstele și stările, adesea veniți din ținuturi îndepărtate, curgeau spre chilia Sfântului Tihon, pentru a se sătura de la acest izvor de apă vie. Sfântul episcop era cel ce împăca pe dușmani, apărătorul țăranilor și osândiților fără de vină. El avea un zâmbet și un cuvânt de mângâiere pentru fiecare, după nevoile sale, iar mâna sa era întotdeauna întinsă pentru a binecuvânta sau pentru a împărți milostenii.

Incepând din 1779, Sfântul Tihon a intrat în zăvorâre desăvârșită: el nu mai primea nici un oaspete, nu mai adresa decât rar cuvântul ucenicilor săi de chilie, nu mai mergea la biserică și nu mai ieșea decât pentru a vizita, în zilele de mari sărbători, pe deținuții din închisori. In această retragere, el se dăruia neîncetat rugăciunii și pocăinței, meditând asupra morții în fața sicriului pe care și-l pregătise. A petrecut astfel patru ani până în ziua când, după o viziune care a avut-o, a fost atins de paralizia părții stângi și a trebuit să rămână în pat. Simțind puterile sale slăbind, cu trei zile înainte de moartea sa, a chemat pe cei apropiați și pe binefăcătorii săi și le-a zis, arătându-le crucea: „Mă voi ruga Domnului pentru voi toți". Acestea au fost ultimele sale cuvinte, iar trei zile după aceea, el a adormit întru Domnul, la vârsta de 59 de ani.

In testamentul său, el scria, precum sfântul Ioan Gură de Aur: „Slavă lui Dumnezeu pentru toate! Slavă lui Dumnezeu că a avut grijă de mine, nevrednicul, prin pronia Sa. Slavă lui Dumnezeu pentru mângâierile care mi le-a dat când am fost necăjit... Câte binefaceri n-am primit de la el, câte daruri?"

Cinstirea sa a început îndată după moartea sa și s-a întins repede în tot pământul rus. El a fost canonizat oficial de Biserică în ziua dezgropării sfintelor sale moaște, în prezența unei mulțimi de mai multe sute de mii de credincioși, la 25 iulie 1861.

39. SFANTUL PROOROC MIHEIA
(14 AUGUST)

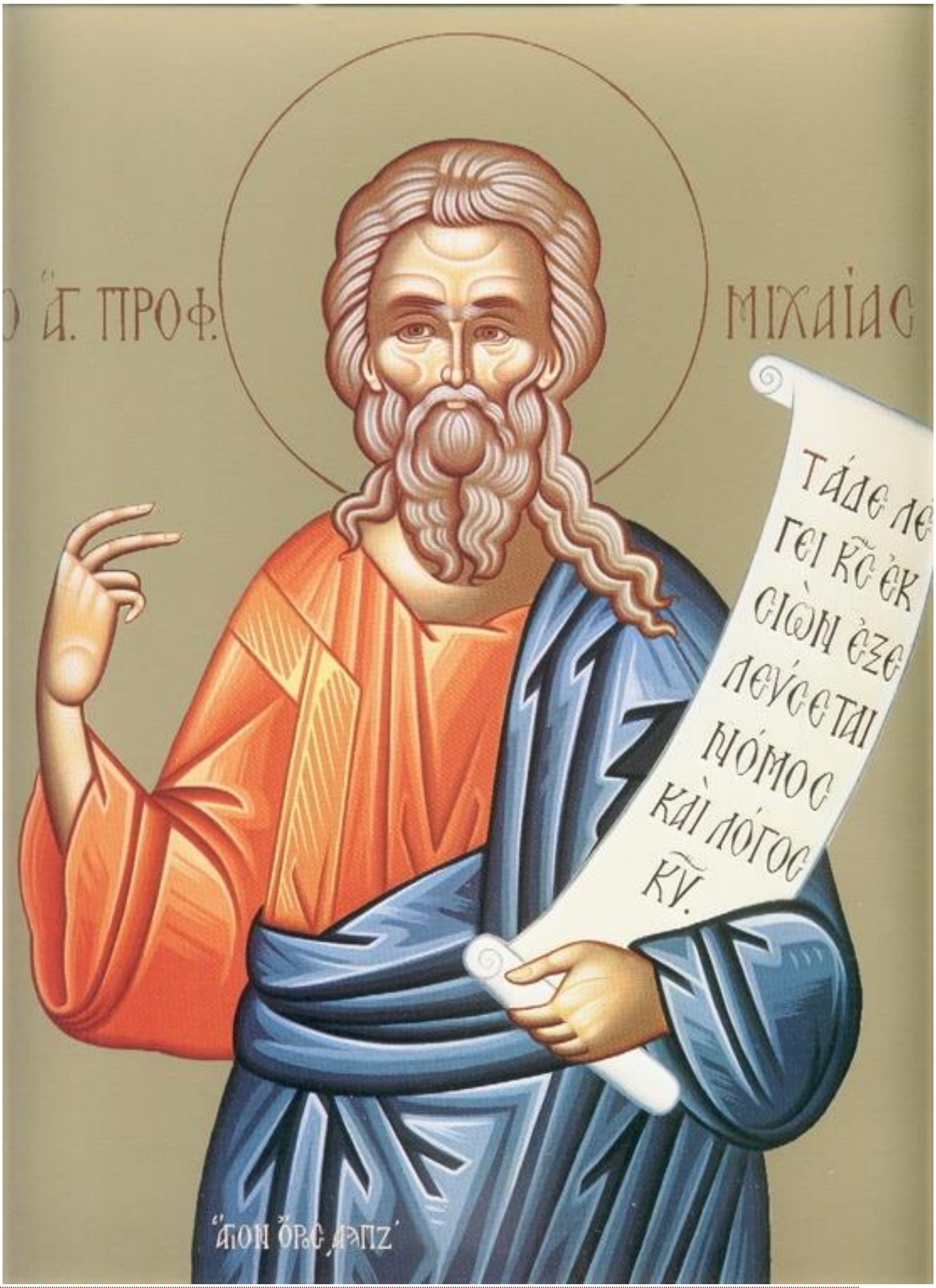

Sfântul Prooroc Miheia, cel dintâi cu acest nume, era cu neamul din seminția lui Efrem și era fiul lui Iemvlaan. El a fost în Israel întru aceleași zile, în care a fost și Sfântul Prooroc Ilie, împă-rățind atunci peste Israel, în Samaria, Ahab și cu Izabela; iar peste iudei, în Ierusalim, fiind împărat Iosafat. In vremea aceea, semințiile celor doisprezece fii ai lui Iacov erau despărțite în două împărății. Deosebită era împărăția celor două seminții: a lui Iuda și a lui

Veniamin - aceasta se numea împărăția lui Iuda, iar scaunul ei era Ierusalimul; și deosebită era împărăția celor zece seminții care se numea a lui Israel, iar scaunul aceleia era Samaria, și în stăpânirea împărăției acelui Israel era seminția lui Efrem, neamul și patria Proorocului Miheia.

Deci Sfântul Miheia îl mustra mult pe Ahab, împăratul lui Israel, pentru aceleași greșeli pentru care îl mustra și Sfântul Ilie: pe de o parte, pentru depărtarea lui de la Dumnezeu spre închinarea la idoli, iar pe de alta, pentru nedreptățile ce le făcea. Iar împăratul ura pe proorocul care-l mustra, dar nu îndrăznea să-l ucidă, temându-se de pedeapsa lui Dumnezeu și rușinându-se de cinstea și de sfințenia îmbunătățitului bărbat; încă și înfricoșându-se de împlinirea cuvintelor lui cele proorocești. Insă proorocul, dând loc mâniei celei nedrepte a împăratului, ieșea aiurea și petrecea prin munți, ca nu cumva arătându-se adeseori împăratului și mustrându-l pe el, să-l pornească spre mânie ucigașă.

Intr-acele zile, casa lui Ahab, împăratul lui Israel și casa lui Iosafat, împăratul Iudeii, erau unite, căci Iosafat luase de la Ahab, după Ioram, cel dintâi fiu născut al său, pe Atalia, fiica lui, și împăratul Iosafat venise din Ierusalim în Samaria, spre cercetare la împăratul Ahab; deci, între dânșii era legătură de dragoste. Și când ei se veseleau, Ahab a rugat pe Iosafat să-i ajute la război împotriva împăratului Asiriei, ca să ia de la dânsul cetatea Ramot din Galaad, care era de demult a lui Israel, iar împăratul Asiriei pusese stăpânire pe ea cu sila. Și a făgăduit Iosafat lui Ahab că va merge el însuși împreună cu dânsul la războiul acela și i-a zis: „Precum voiești tu, așa și eu, și precum poporul tău, așa și poporul meu vom merge împreună la război; dar mai întâi să întrebăm pe Dumnezeu, oare acel război ne va fi nouă cu câștig?" Și îndată Ahab a adunat pe proorocii săi cei necurați și mincinoși, în număr de patru sute, între care unul era mai-mare prooroc mincinos, anume Sedechie, fiul lui Hanaan.

Și toți acei prooroci dădeau bună nădejde lui Ahab, zicându-i: „Mergi și Dumnezeu îți va da ție în mâini nu numai cetatea Ramot, ci și pe însuși împăratul Asiriei!" Dar Iosafat, împăratul Iudeei, fiind bine cinstitor și credincios lui Dumnezeu, văzând și înțelegând că între proorocii aceia nici unul nu era adevărat prooroc, ci toți erau înșelători și momitori, a zis către Ahab, împăratul lui Israel: „Oare nu este aici cineva, măcar unul ca acela, prooroc al Domnului, prin care să întrebăm pe Domnul și să ne spună nouă adevărul?" Ahab a zis: „Este un bărbat care poate să întrebe pe Domnul și să știe adevărul de la El; acela este Miheia, fiul lui Iemvlaan; dar eu îl urăsc pe el, că nu-mi proorocește mie bune, ci totdeauna cele rele". Iosafat a zis lui Ahab: „Nu grăi așa! Cheamă-l și ascultă-l pe el și nu te mânia când ești certat de dânsul".

Și îndată Ahab a trimis să-l cheme pe Proorocul Miheia, pentru că într-acea vreme venise în Israel din munții cei pustii. Și au șezut împărații amândoi pe scaunele lor, în podoaba și slava lor, lângă porțile Samariei și toți proorocii mincinoși au proorocit înaintea lor. Atunci mai-marele prooroc mincinos, Sedechia, a făcut niște coarne de fier și, trâmbițând, a zis către împăratul Ahab: „Domnul zice așa: Cu aceste coarne vei sfârși și vei prăpădi Siria și o vei pierde pe ea". Asemenea și toți ceilalți ziceau împăratului: „Să te sui la Ramot în Galaad că vei birui pe împăratul Siriei și Domnul ți-l va da în mâinile tale". Dar trimisul care mersese să cheme pe Proorocul Miheia, a zis către el: „Iată, toți proorocii bine proorocesc împăratului; deci te rog pe tine, ca și tu cu dânșii să-i proorocești bine, ca să nu fie cuvintele tale potrivnice". Sfântul Miheia a răspuns: „Viu este Domnul, că orice-mi va zice Domnul Dumnezeul meu, aceea voi grăi împăratului". Deci, venind Sfântul Miheia, a stat înaintea lui Ahab, împăratul lui Israel, care l-a întrebat, zicând: „Ascultă, Miheia, să merg oare la Ramot al Galaadului cu război, sau să mă opresc?" Iar proorocul, nedepărtând îndată întrebarea împăratului, ci trăgându-l mai ales pe el spre întrebarea cea mai cu dinadinsul, i-a zis ca și cum nu ar fi vrut: „Să te sui, că Domnul te va povățui pe tine și-l va da în mâinile tale pe împăratul Asiriei!"

Atunci împăratul Ahab, văzându-l pe el că nu grăiește cu îndrăzneală, a zis către dânsul: „Juru-te pe tine de multe ori, ca să-mi spui mie adevărul înaintea Domnului!" Atunci Sfântul Miheia a zis cu îndrăzneală: „Am văzut pe tot Israelul risipit prin munți, ca oile fără păstor". Cu aceste cuvinte proorocul a arătat că oastea lui Israel avea să se lipsească în război de păstorul său, adică de împărat, pentru că avea să fie ucis, și toți aveau să fie izgoniți prin munți și pustietăți de ostașii asirienilor, ca oile de lupi. Atunci Ahab, împăratul lui Israel, a zis către Iosafat, împăratul Iudeei: „Oare nu ți-am spus eu ție că acesta nu-mi proorocește mie cele bune, ci numai cele rele?"

Iar Sfântul Miheia a zis: „Nu așa, că și eu aud cuvântul Domnului! Nu așa! Am văzut pe Domnul Dumnezeul lui Israel șe-zând pe scaunul Său și toată oastea cerească stătea înaintea Lui, de-a dreapta și de-a stânga. Și a zis Domnul: «Cine va înșela pe Ahab, împăratul lui Israel, ca să se suie și să cadă în Ramot al Galaadului?» Iar cei ce stăteau înaintea lui, unii au zis într-un fel, alții, într-altul. Dar venind un duh viclean, a stat înaintea Domnului și a zis: «Eu îl voi înșela pe el!» Atunci Domnul a zis: «Cum îl vei înșela pe el?» Duhul cel viclean a zis: «Voi merge și voi grăi minciuni prin gurile tuturor proorocilor lui». Iar Domnul a zis: «Mergi și fă așa!» Deci, să știi, împărate, că duh mincinos este în gurile tuturor proorocilor tăi, iar Domnul a grăit rele de tine!"

Aceasta zicând-o proorocul, a venit Sedechia, proorocul mincinos, și a lovit pe Sfântul Miheia peste obraz, zicând: „Care Duh al Domnului ți-a grăit ție acestea?" Sfântul Miheia a răspuns: „Tu vei vedea împlinirea cuvintelor acestea în ziua aceea când vei fugi din odaie în odaie și din casă în casă, vrând să te ascunzi în casa ta de frica asirienilor!" Atunci împăratul Ahab, umplându-se de mânie, a poruncit să prindă pe Proorocul Miheia și să-l arunce în temniță, să-l hrănească pe el cu pâine și cu apă de mâhnire, adică să-i dea lui foarte puțină pâine și apă, numai să nu moară de foame și de sete; ca astfel să poată să fie viu până la întoarcerea împăratului, spre a fi muncit de dânsul; pentru că așa zisese împăratul: „Țineți-l pe el, până ce mă voi întoarce cu pace!" Iar Sfântul Miheia a zis către împărat: „Dacă te vei întoarce cu pace, apoi să știi că Domnul n-a grăit prin mine". Aceasta zicând-o proorocul, a strigat către popor, zicând: „Aceasta să o auziți tot poporul". Și au pus pe Sfântul Miheia în temniță în Samaria, cetatea de scaun a împărăției lui Israel. Iar împăratul Ahab, ducându-se la război, a fost ucis, după proorocia Sfântului Miheia, precum se spune despre aceasta în cartea a III-a Impărați, capitolul 22 și în cartea a Ii-a Paralipomena, în capitolul 18, unde se scrie pe larg.

Iar după moartea lui Ahab, a împărățit în Israel, Ohozia, fiul lui. Despre sfârșitul Sfântului Prooroc Miheia nu se află nimic în dumnezeiasca Scriptură, decât numai în Prolog se spune cum că ar fi fost ucis de Ioram, fiul lui Ahab; dar Ioram, precum s-a zis mai înainte, era ginere, iar nu fiu al lui Ahab. Insă este de crezut că proorocul lui Dumnezeu s-a sfârșit cu moarte mucenicească, ori de care chinuitor ar fi fost ucis, pentru că și Izabela, femeia lui Ahab, rămânând văduvă după bărbatul său, și Ohozia, fiul ei, primind împărăția după tatăl său, și ginerele lor, Ioram, împăratul Ierusalimului, toți aceștia nu aveau să cruțe pe acela care a proorocit adevărul despre pierzarea lui Ahab.

Iar pomenirea acestui Sfânt Prooroc Miheia se pune în cinci zile ale lunii ianuarie, în Mineiul cel mare și în Sinaxarele lunilor sfinților de la Kiev. Insă se mai pomenește despre dânsul și aceasta, că el a fost ucis pentru că mustra fărădelegile, și a fost aruncat într-o prăpastie; iar cei de aproape ai lui l-au scos și l-au îngropat în pământul său, aproape de mormântul unui prooroc străin.

După acest dintâi Prooroc Miheia, trecând 150 de ani și mai mult, a fost un alt Sfânt Prooroc Miheia tot cu același nume, care se cinstește în ziua de acum - 14 august. Acesta a fost din seminția lui Iuda, din satul cel aproape de Elevteropolis, care se numea Marisi; de aceea s-a numit și morastitean. Acesta a proorocit în Ierusalim, pe vremea împăraților iudei Iotam, Ahaz și Iezechia. In acea vreme trăia și Sfântul Prooroc Isaia. Sfântul Miheia mustra pe oamenii care părăsiseră pe adevăratul Dumnezeu și care se abătuseră la închinarea de idoli, deprinzându-se la fapte păgânești spurcate. El le zicea cu umilință, din partea lui Dumnezeu: „Poporul Meu, ce v-am făcut vouă? Cu ce v-am întristat pe voi sau cu ce v-am supărat? Răspundeți-Mi Mie! Fiindcă v-am scos pe voi din pământul Egiptului și v-am izbăvit pe voi din casa robiei, oare pentru aceasta M-ați părăsit pe Mine și v-ați ales vouă pe idolii păgânilor ca și zei?"

Și iarăși mustra răutățile, nedreptățile, jefuirile și asuprelile care erau făcute de boieri, de judecători și de cei mai-mari, asupra oamenilor săraci și scăpătați. El zicea: „Ascultați, stăpânitorii casei lui Iacov, care urâți binele și căutați răul: Oare nu este lucrul vostru ca să înțelegeți și să faceți judecată dreaptă în popor? Iar voi nu numai cu nedreptate chinuiți pe cei săraci și pe popoarele cele scăpătate și nevinovate, dar ați jupuit și pielea de pe dânșii, oasele lor le-ați pisat și trupurile lor le-ați zdrobit, ca și cum ați vrea să-i puneți în căldare spre facerea de bucate. Ascultați acestea, cei mai mari ai casei lui Iacov, care urâți judecata și răzvrătiți toate cele drepte, care zidiți Sionul din sângiuiri și Ierusalimul din nedreptăți".

Astfel proorocul mustrand pe cei păcătoși și văzând neîndrep-tarea celor mustrați, se tânguia pentru pierderea lor, suspinând și strigând: „O, vai mie, de vreme ce m-am făcut ca acela care adună paie la seceriș și ca o aguridă la culegerea viilor, neavând struguri -nu sunt așa cei ce plac lui Dumnezeu! O, vai mie, suflete! A pierit binecredinciosul de pe pământ și nu mai este cel ce îndreptează pe oameni. Toți întru sângiuri se ceartă, fiecare chinuiește pe aproapele său cu răutate și își pregătesc spre rău mâinile lor. Boierul cere daruri și judecătorul grăiește cuvinte de pace, asta este pofta sufletului său".

Astfel sfântul prooroc, mustrand pe cei răi și tânguindu-se pentru nepocăința lor, le proorocea mânia lui Dumnezeu care venea asupra lor și care avea să pedepsească mai întâi Samaria, cetatea cea cu întâiul scaun al împărăției lui Israel; căci într-aceea se începuse mai întâi păgânătatea idolească și stricarea legii lui Dumnezeu și faptele cele necurate ale păgânilor. Apoi acea pedeapsă avea să ajungă și Ierusalimul, căci Samaria de asirieni, iar Ierusalimul de caldei aveau să fie stricate desăvârșit, după cum a judecat dreapta răzbunare a lui Dumnezeu. Și iarăși se tânguia proorocul, zicând: „O, vai! O, vai, căci răzbunările au sosit!" Insă între toate aceste lucruri de mâhnire, le-a vestit înainte și lucruri de bucurie, că avea să se nască Domnul nostru Hristos, Păstorul și Mântuitorul sufletelor noastre, în Betleem și a zis: „Iar tu, Betleeme, pământul Iudeei, întru nimic nu vei fi mai mic între stăpânii Iudeei, pentru că din tine va ieși Povățuitorul, Care va paște pe poporul Meu Israel!" Iar celelalte cuvinte ale acestui sfânt prooroc sunt scrise în cartea lui proorocească.

Iar după acea proorocie îndestulată despre cele ce aveau să fie, nu se știe cum Sfântul Miheia și-a sfârșit viața; însă se pare că sfârșitul lui nu a fost mucenicesc, căci se scrie despre dânsul în viața și în cartea Sfântului Prooroc Ieremia, că atunci când popii și proorocii mincinoși și mulțimea poporului voiau să ucidă pe Ieremia, unii din bătrâni îl apărau pe el, zicând către sobor: „Aduceți-vă aminte de Proorocul Miheia morastiteanul. Acela în zilele lui Iezechia, împăratul Iudeii, a zis către tot poporul: «Așa zice Domnul Savaot: Sionul se va ara ca o țarină și Ierusalimul va fi ca o cale neumblată și muntele templului va fi ca o luncă de dumbravă». Pentru aceste cuvinte au doară l-au ucis pe el Iezechia împăratul și tot poporul iudeu? Oare nu s-au temut de Domnul?"

Din aceste cuvinte se arată că Sfântul Miheia nu a fost ucis; ci, după petrecerea vieții sale celei plăcute lui Dumnezeu, el s-a sfârșit în pace și a fost îngropat în satul Marisi, cel de moștenire. Iar cinstitele lui moaște s-au aflat după mulți ani, împreună cu moaștele sfântului Prooroc Avacum, pe vremea împărăției marelui Teodosie, prin descoperirea lui Dumnezeu, fiind Zevin episcop al Elevteropoliei, pentru care fie slavă Dumnezeului nostru, acum și pururea și în veci. Amin.

Nota. Să se știe că erau doi prooroci cu numele de Miheia: cel dintâi, care a proorocit lui Ahab, împăratul lui Israel, că va fi biruit și ucis de asirieni în război; iar altul, care a trăit mulți ani după cel dintâi, a fost acela care a proorocit despre nașterea lui Iisus Hristos în Betleem și a scris carte de proorocie. Deci, de vreme ce în Minei s-a pus slujba celui de-al doilea, iar în Prolog sinaxarul este scris despre cel dintâi, și cu un sinaxar viața amândurora este amestecată într-una, este de trebuință ca aici să punem viața fiecăruia deosebi, ca să fie arătată tuturor deosebirea între cei doi Miheia.

40. SFÂNTUL SFINȚIT MUCENIC MARCEL, EPISCOPUL APAMIEI
(14 AUGUST)

Acesta a trăit pe vremea împărăției lui Teodosie, fiind din insula Cipru, unde i s-a încredințat dregătorie lumească. Prin ocârmuirea lui a minunat pe toți cu buna cinstire și cu amănunțimea la lucru. După ce a fost așezat episcop al Apamiei celei din Siria, chibzuia cu dreptate și cu cuvioșie. Apoi a ajuns fierbinte râvnitor al credinței celei întru Hristos, întemeind biserici spre slava lui Dumnezeu și capiștile idolești surpând. Pentru aceasta fiind prins de închinătorii la idoli și aruncat în foc, a primit cununa muceniciei.

41. ZIDIREA BISERICII CINSTITEI ADORMIRI A PREASFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU DE LA PECERSCA

(POVESTIRE DESPRE ZIDIREA, ÎMPODOBIREA ȘI SFINȚIREA MĂNĂSTIRII PECERSCA, CELEI DIN KIEV, CE ESTE ZIDITĂ DIN PIATRĂ, ÎN NUMELE ADORMIRII PREASFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU. S-A SCRIS DE SIMON, EPISCOPULUI VLADIMIRULUI ȘI AL SUZDALULUI.)

(14 AUGUST)

Să se știe de toți că în sfânta lavră cea mare făcătoare de minuni a cuvioșilor și purtătorilor de Dumnezeu părinților noștri Antonie și Teodosie ai Pecerscăi, care este cea dintâi în tot pământul Rusiei, biserica de piatră a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu a fost zidită, împodobită și sfințită cu voia și cu purtarea de grijă a Domnului însuși și cu mijlocirile și rugăciunile Preacuratei Maicii Lui. Deci întâi pentru începutul cel făcut cu minune al zidirii ei, să începem cuvântul cu fericitul episcop Simeon, astfel:

Pe pământul nemțesc a fost un domn, African, frate cu Iacun cel orb, care a fugit oarecând în haine țesute cu mătase și a mers cu ceata sa după Iaroslav, bătându-se cu Mstislav, fratele lui cel cumplit. Acest African avea doi fii, Friand și Șimon; iar după moartea tatălui lor, Iacun i-a izgonit pe amândoi din stăpânirea lor. Deci Șimon a venit în Rusia, la binecredinciosul domn Iaroslav, care, primindu-l, îl avea în cinste și l-a dat lui Vsevolod, fiul său, ca să fie mai mare la dânsul. Acest Șimon a luat stăpânire mare la Vsevolod, având mare dragoste pentru Sfânta Mănăstire Pecersca; iar pricina dragostei lui a fost așa:

In timpul domniei lui Iziaslav Iaroslavici în Kiev, au venit polovții asupra pământului Rusiei; deci s-au adunat împotriva lor trei domni Iaroslavici: Iziaslav, Sviatoslav și Vsevolod, având cu sine și pe acest Șimon. Aceștia au mers la Cuviosul Antonie pentru rugăciune și binecuvântare de război. Iar stareţul, deschizând nemincinoasa sa gură, le-a spus despre pierzarea care era să fie lor; iar acest neamț, căzând la picioarele stareţului, s-a rugat să fie păzit de niște primejdii ca acestea. Iar fericitul i-a zis: „O, fiule, mulți din voi vor cădea de ascuțișul săbiei și, fugind de vrăjmași, vor fi călcați și răniți și se vor îneca în apă; iar tu, fiind mântuit, ai să fii pus aici în biserica care se va zidi".

Și fiind ei la râul Alții, ostile s-au lovit din amândouă părțile și, prin mânia lui Dumnezeu, creștinii au fost biruiți. Iar domnii fugind, voievozii au fost uciși cu mulți ostași într-acea lovire, unde și Șimon a căzut rănit în mijlocul lor. Deci, privind în sus spre cer, a văzut o biserică mare și și-a adus aminte de cuvintele Mântuitorului, care le-a auzit oarecând, și a zis: „Doamne, izbăvește-mă de această moarte amară, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Tale și ale cuvioșilor părinți Antonie și Teodosie".

Și îndată o putere l-a scos de acolo, dintre cei morți, l-a tămăduit de răni și pe toți ai săi i-a găsit întregi și sănătoși. Apoi, întorcându-se, a mers iarăși la fericitul Antonie și i-a spus lui, afară de aceasta, un lucru de mirare, zicând așa: „Tatăl meu, African, a făcut o cruce foarte mare, ca de zece coți, și pe ea a închipuit asemănarea dumnezeieștii întrupări a lui Hristos. Și făcându-i cinste acesteia, a pus un brâu pe mijlocul ei, având cincizeci de grivne de aur și pe capul ei o cunună de aur; iar când Iacun, unchiul meu, m-a izgonit din stăpânirea mea, eu am luat brâul de la Hristos și cununa de pe capul Lui. Atunci am auzit un glas de la chipul Care s-a întors spre mine și mi-a zis: «Omule, să nu pui nicidecum pe capul tău această cunună, ci s-o duci la locul cel pregătit ei, unde cuviosul va zidi biserica Maicii Mele, și s-o dai în mâinile aceluia, ca s-o atârne înaintea jertfelnicului Meu».

Iar eu, de frică, am căzut și zăceam amorțit ca un mort. Iar după aceea, sculându-mă, am intrat în corabie și, călătorind noi, s-a făcut un vifor mare, încât noi toți ne deznădăjduisem de viață. Atunci mi-am adus aminte de brâul de care uitasem cu totul și am început a striga: «Doamne, iartă-mă că mor astăzi pentru acest brâu, pe care l-am luat de la cinstitul Tău chip cel cu asemănare de om». Atunci deodată am văzut o biserică sus și gândeam: «Care este această biserică?» Și s-a auzit un glas de sus, zicând: «Aceasta este biserica care va fi zidită de cuviosul, în numele Maicii Domnului, precum o vezi cu mărimea și înălțimea. El o va măsura cu brâul cel de aur, de douăzeci de brâie în lărgime, de treizeci în lungime, iar în înălțime va fi de

cincizeci; iar tu vei fi pus într-însa». Făcându-se aceasta, s-a liniștit marea, iar noi toți am proslăvit pe Dumnezeu și ne-am mângâiat cu bucurie foarte mare, că scăpasem de moartea cea amară".

Povestind acestea, Șimon a zis Cuviosului Antonie: „Iată, părinte, până acum nu știam unde se va zidi biserica ce mi s-a arătat, până ce nu am auzit din cinstita ta gură, că aici am să fiu pus în biserica ce se va zidi". Deci îndată a luat brâul de aur și l-a dat Cuviosului Antonie, zicând: „Iată măsura temeliei acelei biserici". Asemenea dându-i și cununa, a zis: „Iar această cunună să se pună la Sfântul Jertfelnic". Iar starețul a lăudat pe Dumnezeu pentru aceasta și a zis: „Fiule, de acum înainte nu te vei mai numi Șimon, ci Simon îți va fi numele". Apoi Sfântul Antonie, chemând pe fericitul Teodo-sie, a zis: „Simone, acesta va ridica biserica aceea". Apoi sfântul a dat fericitului brâul și cununa și de atunci Simon avea mare dragoste către Sfântul Teodosie; și i-a dat multă avere, pentru întemeierea bisericii celei arătate de Dumnezeu și se ducea la dânsul adeseori.

Iar odată Simon s-a dus la fericitul Teodosie și, după obișnuita lui vorbă, i-a zis: „Părinte, doresc un dar de la tine!" Iar Teodosie i-a răspuns: „O, fiule, ce poftești măria ta de la smerenia noastră?" Și a zis: „Imi trebuie de la tine un dar foarte mare și mai presus de puterea mea!" Teodosie i-a zis iar: „Fiule, știi sărăcia noastră, că de multe ori nu avem nici pâine pentru hrana de toate zilele și altceva nu știu dacă am". Simon a zis: „Dacă vei voi, îmi vei da, că poți după darul ce ți-a dat Domnul, care te-a numit cuvios. Căci luând eu cununa de pe capul lui Iisus, El mi-a zis: «S-o duci la locul gătit ei și s-o dai în mâinile cuviosului, care va zidi biserica Maicii Mele!» Deci aceasta doresc de la tine, să-mi dai mie cuvânt, că mă va binecuvânta sufletul tău, precum în viață, așa și după moartea mea și a ta". Sfântul a răspuns: „O, Simone, cererea ta este mai presus de putere; dar dacă mă vei vedea ducându-mă din lumea aceasta și după ducerea mea biserica va fi așezată aici și rânduielile cele obișnuite vor fi păzite într-însa, să fii încredințat că am îndrăzneală către Dumnezeu; iar acum nu știu dacă este primită rugăciunea mea!" Simon a zis: „Ești mărturisit de Domnul, pentru că eu singur am auzit despre tine, din preacurata gură a sfântului Lui chip. De aceea mă rog ție, ca, precum te rogi pentru monahii tăi, tot așa să te rogi și pentru mine, păcătosul, și pentru fiul meu, Gheorghe, și pentru toți ai neamului meu". Iar sfântul s-a făgăduit și a zis: „Mă rog nu numai pentru aceștia, dar și pentru toți cei ce iubesc acest loc sfânt".

Atunci Simon, închinându-se până la pământ, a zis: „Părinte, nu voi ieși de aici, până nu mă vei încredința prin scrisoare". Deci cuviosul, fiind silit pentru dragostea lui, a scris astfel: „In numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, pentru rugăciunile Preasfintei Stăpânei noastre, Născătoarei de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria, a sfintelor puteri celor fără de trupuri...", și celelalte cuvinte ale rugăciunii preoțești cea de iertare, care se sfârșește prin acestea: „Să fii iertat în veacul acesta și în cel ce va să fie, când va veni Dreptul Judecător să judece viii și morții". De atunci a început a se pune această rugăciune în mâinile celor ce au murit, precum Simon poruncise cel dintâi să-i fie pusă în mâna lui. Sfântul a mai scris lângă această rugăciune a lui Simon și aceasta: „Pomenește-mă, Doamne, când vei veni în Impărăția Ta, ca să răsplătești fiecăruia după faptele lui. Deci atunci, Stăpâne, învrednicește și pe robii Tăi, Simon și Gheorghe, să stea de-a dreapta Ta, întru slava Ta și să audă glasul Tău cel bun: Veniți, binecuvântații Părintelui Meu, de moșteniți Impărăția cea gătită pentru voi de la alcătuirea lumii".

Și a zis iar Simon: „Părinte, roagă-te și pentru aceasta: Să se ierte păcatele părinților mei și ale rudeniilor mele!" Iar cuviosul Teodosie, ridicându-și mâinile, a zis: „Să vă binecuvinteze Domnul din Sion și veți vedea bunătățile Ierusalimului în toate zilele vieții

voastre, până la cei mai de pe urmă ai neamului vostru!" Iar Simon a luat rugăciunea și binecuvântarea de la sfântul ca pe un mărgăritar de mare preț, dorind să nu lase scrisoarea aceea nici când se va duce în mormânt, precum a și fost la urmă. Iar el fiind neamț mai înainte, de atunci, cu darul lui Dumnezeu și prin învățătura Sfântului Teodosie, a lăsat nebunia latinească și a primit cu adevărat credința ortodoxă a lui Hristos, cu toată casa sa, în care erau ca la trei mii de suflete, împreună cu preoții lor. Iar aceasta s-a făcut pentru minunile ce se făceau de către cuvioșii părinți Antonie și Teodosie ai Pecerscăi. Apoi, după multă vreme, când s-a întemeiat sfânta biserică a Pecerscăi, întâi s-a pus într-însa Simon, după descoperirea de sus și după proorocia Cuviosului Antonie. Drept aceea, acest Simon vrednic de laudă a arătat aievea, după darul ce i s-a dat, că zidirea sfintei biserici Pecersca, mai înainte de a fi pe pământ, s-a închipuit și s-a zugrăvit mai întâi pe cer; astfel că s-a împlinit cuvântul psalmistului: Insuși cel Preaînalt a întemeiat-o pe ea.

Acest lucru s-a adeverit după aceasta și mai arătat, prin mijlocirea Impărătesei cerului, în acest chip: trecând câțiva ani, după ce Simon a dat brâul și coroana, au venit din Constantinopol la cuvioșii părinți Antonie și Teodosie ai Pecerscăi, patru meșteri bisericești, zidari de piatră, oameni foarte bogați, și au grăit: „Unde voiți să începem a zidi biserica?" Iar ei au răspuns: „In locul unde va arăta Domnul!" Meșterii au zis: „Minunat lucru! Vremea morții voastre o știți, iar locul bisericii nu l-ați însemnat încă, dându-ne nouă atâta aur pentru plată!"

Iar Cuvioșii Antonie și Teodosie au chemat pe toți frații și au întrebat pe greci, zicând: „Spuneți-ne adevărul, ce este ceea ce grăiți?" Meșterii au răspuns: „Noi dormeam în casele noastre, și dimineața, când a răsărit soarele, au venit la fiecare dintre noi niște tineri frumoși la chip și ne-au zis: «Vă cheamă împărăteasa la Vlaherna!» Și ducându-ne, am luat cu noi pe prietenii și rudeniile noastre și am ajuns în Vlaherna toți o dată. Și întrebându-ne, am aflat că am fost chemați la împărăteasa cu aceleași cuvinte și de aceeași soli. Deci am văzut pe Impărăteasă și mulțime de ostași împrejurul ei, și ne-am închinat ei, iar ea ne-a zis: «Voiesc să-mi zidesc o biserică în Kievul Rusiei și vă poruncesc să vă luați aur pentru trei ani și să vă duceți să începeți zidirea ei».

Noi, închinându-ne, am zis: «O, Doamnă Impărăteasă, ne trimiți în țară străină! La cine vom merge?» Iar ea ne-a zis: «Iată, trimit și pe Antonie și Teodosie, aceștia care stau aici de față». Iar noi am zis: «Atunci pentru ce ne dai aurul acesta pentru trei ani? Spune-le acestora pentru noi, ca să avem hrană și cele de trebuință. Că tu singură știi cu ce ne vei dărui pe noi». Iar împărăteasa ne-a zis: «Acest Antonie vă va binecuvânta numai la lucru și se va duce la odihna veșnică; iar Teodosie, în al doilea an, va merge după dânsul. Pentru aceea luați aur pentru plata voastră și mergeți; iar a vă dărui pe voi cineva ca mine, nimeni nu poate, căci eu vă voi da cele ce ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit și singură voi veni să văd biserica și voi locui într-însa».

După acestea ne-a dat moaștele Sfinților Mucenici Artemie, Polieuct, Leontie, Acachie, Areta, Iacov și Teodor, zicându-ne: «Să puneți acestea în temelia bisericii!» Iar noi luând sfintele moaște, aurul și toate cele de trebuință, am întrebat pe împărăteasă de mărimea bisericii și ea ne-a zis: «Măsura am trimis-o; este brâul Fiului meu, după porunca Lui; însă ieșiți la văzduh și vedeți mărimea ei». Iar noi am ieșit și am văzut biserica în văzduh. Deci, intrând iarăși, ne-am închinat Impărătesei și am întrebat-o: «O, Doamnă, care o să fie numele bisericii?» Iar ea ne-a zis: «Voiesc să o numesc în numele meu». Iar noi n-am îndrăznit să o întrebăm cum îi este numele. Insă împărăteasa singură a zis: «Biserica va fi a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu». Și dându-ne această icoană, ne-a zis: «Aceasta îmi va ține locul». Iar noi,

închinându-ne ei, am plecat la casele noastre, având această icoană, pe care am luat-o din mâinile împărătesei".

Auzind toți acestea, au proslăvit pe Dumnezeu și pe ceea ce l-a născut pe El. Iar Sfântul Antonie a zis meșterilor: „O, fiilor, noi niciodată n-am ieșit la voi, din acest loc". Iar grecii au zis cu jurământ: „Din mâinile voastre am luat aurul Impărătesei, înaintea multor martori! Dar și până la corabie v-am petrecut împreună cu aceia și, după plecarea voastră, petrecând o lună acasă, am pornit pe cale și astăzi este a zecea zi de când am ieșit din Constantinopol".

Iar Cuviosul Antonie iarăși le-a zis: „O, fiilor, de mare dar v-a învrednicit pe voi Hristos, căci sunteți săvârșitori ai voii Lui. Tinerii ce v-au chemat pe voi sunt îngerii prea luminați, iar Impărăteasa cea din Vlaherna, care s-a arătat vouă în chip simțit, este Insăși Preasfânta Născătoare și pururea Fecioară Maria! Iar ostașii dimprejurul ei sunt iarăși îngereștile puteri cele fără de trupuri. Asemănarea noastră și aurul dat vouă, Dumnezeu știe, precum singur a voit a face pentru robii Săi. Deci binecuvântată este venirea voastră și ați avut bună împreună călătoare pe această icoană cinstită a Născătoarei de Dumnezeu, care vă va răsplăti pe voi, precum s-a făgăduit, cu cele ce ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit, căci acestea nimeni nu poate să le dea, decât numai aceea și Fiul ei, Domnul Dumnezeul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, al Cărui brâu și coroană au fost aduse aici de către Simon neamțul, căruia i-au fost spuse măsura, lungimea, lărgimea și înălțimea bisericii Preacuratei de către un glas venit din cer, de la slava cea de mare cuviință".

Iar grecii cu frică s-au închinat sfinților și au întrebat, ca și mai înainte, unde este locul pentru zidirea bisericii. Iar Cuviosul Antonie a zis: „Trei zile vom petrece rugându-ne, și Domnul ne va arăta locul". Iar la începutul acelui lucru, prin îndemnare dumnezeiască, s-a adunat pe câmp o mulțime de oameni nechemați de nimeni, alegând locul pentru întemeierea acestei biserici. Deci unii zicând unele, iar alții, altele, nu aflau loc cuviincios. Iar moșia domnească era aproape și iată, după purtarea de grijă a lui Dumnezeu, mergea pe alături binecredinciosul domn Sviatoslav, care, văzând atât de mult popor, a întrebat ce fac acolo. Și înștiințându-se el, a abătut calul din cale și s-a apropiat de dânșii și ca îndemnat de Dumnezeu, le-a arătat locul pe moșia sa și le-a poruncit ca acolo să zidească biserica aceea.

Insă cuvioșii s-au rugat până la trei zile. Deci, Cuviosului Antonie, rugându-se în noaptea întâi, i S-a arătat Domnul, zicându-i: „Antonie, ai aflat dar înaintea Mea". Iar Cuviosul Antonie a zis: „Doamne, dacă am aflat dar înaintea Ta, să fie rouă peste tot pământul, iar locul pe care binevoiești a-l sfinți, să fie uscat". Iar dimineața a aflat locul uscat unde este acum biserica; iar peste tot pământul era rouă. Asemenea, rugându-se Sfântul Antonie în noaptea a doua, a zis: „Doamne, să fie peste tot pământul uscat, iar pe sfântul loc rouă". Deci, mergând, a aflat așa. Iar a treia zi, stând la locul acela, s-a rugat. Apoi Cuviosul Antonie a binecuvântat locul, a măsurat lungimea și lățimea cu brâul Domnului Hristos cel de aur, adus de Simon de la nemți, după măsura pe care Simon a auzit-o din cer, pe când era pe mare.

Apoi Cuviosul Antonie ridicându-și mâinile spre cer, a zis cu mare glas, precum de demult a zis Ilie: „Ascultă-mă pe mine, Doamne, ascultă-mă astăzi cu foc, ca să cunoască toți oamenii aceștia, că Tu ești cel ce voiești aceasta". Și îndată a căzut foc din cer și a ars toate vreascurile și mărăcinii, a lins roua și a făcut șanț în chipul săpăturii pe locul cel măsurat. Iar cei ce erau cu sfântul, de frică au căzut ca morți. Și astfel, cu darul lui Dumnezeu și cu rugăciunile osârdnice ale credincioșilor în frunte cu ale Cuviosului Antonie, s-a adeverit desăvârșit locul cel ales de Dumnezeu, precum și mai înainte darul Domnului se arăta trecând

spre locul acela, la rugăciunea Sfântului Teodosie - precum se scrie în viața lui -, că uneori trecea văpaie ca un curcubeu de la biserica cea veche, iar alte ori treceau îngeri ducând icoana.

Deci astfel adeverindu-se locul, s-a întemeiat sfânta și de minuni făcătoarea biserică Pecersca, cea de piatră, a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, de cuvioșii părinții noștri, Antonie şi Teodosie ai Pecerscăi, în anul 6581 de la zidirea lumii; iar de la naşterea lui Hristos, 1073, pe vremea iubitorului de Dumnezeu episcop Mihail - preasfințitul mitropolit Gheorghe fiind atunci la greci -, și în zilele binecredinciosului domn Sviatoslav Iaroslavici, care cu mâinile sale a început a săpa șanț de temelie și a dat fericitului iconom Teodosie spre ajutor 100 de grivne de aur.

Ei au pus în temelie sub zidiri și moaștele sfinților mucenici, date meșterilor în Vlaherne de Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, după a cărei proorocie, Cuviosul Antonie, mai trăind după aceea puțină vreme, s-a dus în același an la odihna veșnică. Iar fericitul Teodosie a început a avea mare sârguință pentru zidirea bisericii, însă și el, la doi ani după mutarea Cuviosului Antonie, când înălțase acum din temelie biserica, s-a înălțat și el de la pământ la cer. Iar când fericitul Ștefan a luat egumenia după fericitul Teodosie, a zidit desăvârșit sfânta biserică a Pecerscăi, în anul al treilea. Deci, fericitul Ștefan a văzut el însuși acele minuni preaslăvite, cum meșterii au venit aducând icoana și cum au spus vedenia Impărătesei din Vlaherna. De aceea, după plecarea sa din Mănăstirea Pecersca, întru pomenirea acelor preaslăvite minuni, a zidit la Clova biserica Vlaher-nei. Iar binecredinciosul domn Vladimir Vsevolodovici Monomahul, fiind tânăr, a văzut acele minuni, adică când a căzut foc din cer și a ars șanțul acolo unde s-a pus temelia bisericii.

Minunea aceasta s-a auzit în tot pământul Rusiei și a mers și voievodul Vsevolod din Pereiaslav împreună cu acest fiu al său, Vladimir, care atunci era bolnav, ca să vadă minunea aceea. Deci, învelindu-se Vladimir cu brâul cel de aur, îndată s-a însănătoșit cu rugăciunile sfinților părinților noștri, Antonie și Teodosie. De aceea, acest iubitor de Hristos, Vladimir, a luat măsură după această de Dumnezeu însemnată biserică a Pecerscăi și întru a sa domnie a zidit în cetatea Rostov o biserică asemenea aceleia întru totul, în înălțime, în lungime și în lățime. Pe lângă aceasta a descris și pe hârtie toate praznicele rânduite în această sfântă biserică, pentru îndreptarea bisericii sale. Iar fiul aceluia, voievodul Gheorghe, auzind de la tatăl său, Vladimir, ceea ce s-a făcut pentru această biserică, a zidit și el în a sa domnie, în cetatea Suzdal, o biserică tot după acea măsură.

Dar acum să mergem spre povestirea despre înfrumusețarea icoanelor acestei sfinte biserici.

După zece ani de la venirea meșterilor zidari de piatră, tot din Constantinopol au venit la fericitul Nicon, care pe atunci era egumen al Pecerscăi, meșterii zugravi de icoane, și i-au zis: „Adu-ne aici de față pe cei care s-au sfătuit cu noi pentru zugrăvirea icoanelor, că voim să ne înțelegem cu dânșii. Aceia ne-au arătat nouă să împodobim o biserică mică și așa ne-am și tocmit cu dânșii în fața a mulți martori; dar acum iată că această biserică este foarte mare. Iar dacă nu, luați-vă aurul vostru, iar noi ne vom întoarce la Constantinopol".

Iar egumenul, auzind aceasta, s-a îndoit și a zis zugravilor: „Ce fel erau acei oameni, care s-au tocmit cu voi?" Iar zugravii arătându-i lui asemănarea, chipul și numele lor - că unul era Antonie și altul Teodosie -, egumenul a zis către dânșii: „Fiilor, nu putem noi să vă arătăm pe aceia, că mai înainte cu zece ani s-au dus la Domnul și neîncetat se roagă pentru noi, păzind această biserică, ferindu-și mănăstirea lor și purtând de grijă de cei ce viețuiesc într-însa".

Acestea auzindu-le zugravii, s-au spăimântat de răspuns şi, aducând neguţători mulţi, care veniseră cu dânşii de acolo, au zis egumenului: „Inaintea acestora ne-am tocmit cu dânşii şi am luat aur din mâinile lor, iar tu nu voieşti să ni-i arăţi pe ei! De au murit, arată-ne nouă chipul lor, ca şi aceştia să-i vadă, doar au fost şi ei cu noi". Atunci egumenul a scos înaintea tuturor icoana Cuvioşilor părinţi Antonie şi Teodosie ai Pecerscăi; iar grecii, văzând chipul lor, s-au închinat, zicând: „Aceştia sunt cu adevărat şi noi credem că sunt vii şi după moarte şi pot să ajute, să apere şi să mântuiască pe cei ce aleargă la dânşii".

Atunci negustorii au dăruit egumenului mozaicul ce-l aduseseră de vânzare, cu care după aceea a fost înfrumuseţat Sfântul Altar. Apoi zugravii au început a se căi de greşeala lor şi spuneau acestea: „Când călătoream cu corabia la Caneva, iată am văzut biserica aceasta mare la înălţime şi am întrebat pe cei ce erau acolo: «Ce biserică este aceasta?» Şi au răspuns: «Este Pecersca, ai cărei împodobitori sunteţi voi». Iar noi, mâniindu-ne că era prea mare, voiam să fugim înapoi în jos, dar într-acea noapte s-a pornit un vifor mare pe râu; iar când ne-am trezit de dimineaţă, ne-am aflat aproape de Tripoli şi luntrea mergea singură în susul apei, iar noi, oprind-o pe ea cu anevoie, am stat toată ziua socotindu-ne ce va fi aceasta, căci atâta cale am trecut-o într-o noapte, nevâslind, pe care alţii, cu mare osteneală, abia ar fi putut-o trece în trei zile. Iar în noaptea următoare am văzut în vedenie această biserică şi această icoană făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, zicându-ne nouă: «Oamenilor, de ce vă tulburaţi în deşert, nesupunându-vă voii Fiului meu şi a mea? De nu mă veţi asculta şi veţi fugi înapoi, vă voi lua cu luntrea voastră şi vă voi duce la biserica mea. Şi aceasta să o ştiţi, că de acolo nu veţi mai ieşi; ci, călugărindu-vă în mănăstirea mea, veţi sfârşi viaţa voastră aici; iar eu vă voi mijloci milă în veacul ce are să fie, pentru aceşti iconomi, Antonie şi Teodosie». Deci noi, sculându-ne de dimineaţă, am voit să fugim în jos; şi ne-am ostenit mult vâslind, dar luntrea mergea sus împotrivă. Drept aceea, supunându-ne, ne-am lăsat în voia şi puterea lui Dumnezeu, şi degrab luntrea a sosit singură lângă mănăstire".

Acestea spunându-le aceia, toţi monahii, şi grecii zidari de piatră şi zugravii, au proslăvit pe Dumnezeu, pe Preasfânta Fecioară Maria, icoana ei făcătoare de minuni şi pe cuvioşii părinţi Antonie şi Teodosie. Apoi zugravii s-au apucat de împodobirea sfintei biserici, ajutându-le Domnul prin celelalte semne ce urmau, precum înţelegem şi de aici: când meşterii împodobeau cu mozaic altarul acestei biserici zidite de Dumnezeu, atunci chipul Preasfintei Stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu s-a închipuit singur în altar. Deci, zugravii, fiind atunci toţi înăuntrul altarului, au văzut cu toţii acea minune înfricoşată.

Şi privind ei spre acel chip, deodată s-a luminat chipul acela mai mult decât soarele, încât, neputând să privească la el, au căzut cu feţele în jos spăimântaţi; apoi puţin ridicându-se, voiau să vadă iar minunea ce se făcuse, când, iată, din gura chipului Preasfintei Născătoare de Dumnezeu a zburat în sus un porumbel alb, spre chipul Mântuitorului, şi s-a ascuns acolo; iar cei ce erau în biserică, priveau cu toţii dacă va ieşi din biserică. Deci toţi privind, porumbelul iarăşi a zburat din gura Mântuitorului şi umbla prin toată biserica, zburând pe la fiecare chip al sfinţilor, la unii şezând pe pământ, iar la alţii pe cap. După aceea, zburând în jos, a stat după icoana făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, iar cei ce stăteau jos, au vrut să prindă porumbelul. Şi au pus scara, dar nu l-au găsit nici după icoană, nici după catapeteasmă; şi, căutându-l pretutindeni, nu vedeau unde se ascunsese.

Deci toţi stăteau privind la icoana ce se arătase în altar; când, iată, iarăşi înaintea lor a zburat porumbelul din gura Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, şi zbura în sus spre chipul Mântuitorului, iar cei ce stăteau jos, au strigat către cei de sus care zugrăveau: „Prindeţi-l!" Iar ei şi-au întins mâinile, vrând să-l prindă; dar porumbelul iarăşi a zburat în gura Mântuitorului

și, iată, iarăși a strălucit lumină mai mult decât soarele. Iar ei căzând cu fața în jos, s-au închinat Domnului că s-au învrednicit a vedea lucrarea Preasfântului Duh, care petrece într-acea biserică sfântă a Pecerscăi.

Deci meșterii zugravi de icoane, împodobind sfânta biserică cea asemenea cu cerul cu atâta facere de minuni, se împodobeau și ei singuri cu felurite bunătăți. Și, viețuind în chip monahicesc cu plăcere dumnezeiască, și-au sfârșit viața într-aceeași sfântă mănăstire a Pecerscăi, precum au făcut și meșterii zidari de piatră; și toți au fost puși în pridvor, în peștera Cuviosului Antonie, unde se află și până acum moaștele lor nestricate. Astfel s-a împlinit proorocia pe care au auzit-o acei fericiți zugravi când voiau să se întoarcă în Constantinopol și li s-a arătat lor sfânta biserică a Pecerscăi și preacinstita ei icoană, care le-a zis: „Nu veți ieși de acolo, ci, călugărindu-vă, acolo veți sfârși viața voastră".

Se cuvine să pomenim aici încă și o altă minune aleasă, arătată de Dumnezeu prin preacinstita icoană făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care se află în sfânta, de Dumnezeu zidita și împodobita biserică de piatră a Pecerscăi, închinată Adormirii Maicii lui Dumnezeu.

Au fost doi bărbați slăviți din cetatea Kievului, prieteni între ei, anume Ioan și Serghie. Aceștia mergând la biserica Pecersca, au văzut o lumină mai mare decât soarele la icoana cea făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, și înaintea ei au fost primiți în frăția duhovnicească. Iar după mulți ani, Ioan s-a îmbolnăvit de moarte și, lăsând pe fiul său, Zaharia, care era de cinci ani, a chemat pe fericitul Nicon, egumenul Pecerscăi, și, de față cu acela, și-a împărțit averea la săraci, iar partea fiului său - o mie de grivne de argint și o sută de grivne de aur - a dat-o lui Serghie, căruia i-a încredințat spre pază pe fiul său, Zaharia, ca unui prieten al său și frate credincios, poruncindu-i ca atunci când fiul lui va crește mare, să-i dea argintul și aurul. Deci, rânduind acestea, după puțină vreme a murit.

Iar Zaharia, ajungând la vârsta de cincisprezece ani, voia să-și ia argintul și aurul de la Serghie; dar acesta, rănindu-se de diavolul și socotind să-și câștige bogăție, a voit să-și piardă viața și sufletul, căci a răspuns tânărului: „Tatăl tău a dat toată averea lui Dumnezeu, deci cere argintul și aurul de la El. Acela îți este dator, dacă te va milui! Iar eu nu sunt dator cu nici un galben, nici tatălui tău, nici ție. Aceasta ți-a făcut-o tatăl tău cu nebunia sa. El și-a împărțit toată averea sa în milostenie, iar pe tine te-a lăsat sărac și scăpătat". Auzind acestea tânărul, a început a plânge de nevoia sa și a trimis la Serghie cu rugăminte, zicându-i: „Dă-mi mie măcar jumătate din moștenirea mea și cealaltă jumătate să fie a ta", dar Serghie a ocărât cu cuvinte aspre pe tatăl lui și pe el însuși.

Apoi Zaharia a cerut a treia parte, după aceea a zecea și, văzându-se pe sine lipsit cu totul, a zis lui Serghie: „Dacă n-ai luat, vino și te jură mie în biserica Pecerscăi, înaintea icoanei făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, unde ai legat cu tatăl meu legătura iubirii de frați". Iar Serghie a mers cu îndrăzneală la biserică și, stând maintea icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, s-a jurat, zicând: „N-am luat o mie de grivne de argint, nici o sută de grivne de aur". Dar când a voit să sărute icoana, n-a putut să se apropie de dânsa; apoi, ieșind afară, a început a striga: „Cuvioșilor părinți Antonie și Teodosie, nu porunciți să mă piardă acest înger nemilostiv, ci rugați-vă Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, să gonească de la mine pe diavolii cei mulți, cărora sunt dat, și să ia din cămara mea argintul și aurul pecetluit". Atunci a căzut frică mare peste toți și de atunci nu dădeau voie nimănui să se jure înaintea icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Apoi, trimițând, au luat vasul cel pecetluit și au găsit într-însul două mii de grivne de argint și două sute de grivne de aur, pentru că așa a îndoit Domnul, Răsplătitorul milostivilor. Iar Zaharia le-a dat toate egumenului Ioan, ca să le cheltuiască precum va voi, iar el s-a călugărit și și-a sfârșit viața sa în Sfânta Mănăstire Pecersca. Iar egumenul, cu argintul și cu aurul acela, a zidit biserica Sfântului Ioan Inaintemergătorul, întru pomenirea boierului Ioan și a fiului său, Zaharia, al cărora a fost argintul și aurul. Aceste însemnări despre minunile icoanei scriindu-le, vom spune aici cum a sfințit Cel Preaînalt locașul Maicii Sale.

In anul întâi al egumeniei fericitului Ioan, pe vremea mitropolitului cu același nume, biserica Pecerscăi - cea zidită și împodobită cu minuni - a fost sfințită. Sfințirea ei, cu darul lui Dumnezeu, a fost însoțită de niște minuni ca acestea: rânduiala sfințirii bisericii fiind aproape gata, nu aveau lespede de piatră pentru așezarea Sfântului Prestol. Deci au căutat mult să facă lespedea cea de piatră, dar nu s-a aflat atunci nici un meșter; pentru aceea au făcut o scândură din lemn. Dar preasfințitul mitropolit Ioan n-a voit ca într-o biserică mare ca aceea să fie scândură din lemn la Sfântul Prestol și pentru aceasta egumenul cu frații erau în mare mâhnire; deci au trecut câteva zile fără să se facă sfințirea. Iar în ziua de 13 august, monahii au intrat în biserică, după obicei, ca să cânte Vecernia, și iată, au văzut lângă peretele din mijloc al altarului, pusă o lespede de piatră și stâlpișori spre așezarea Sfântului Prestol. Deci degrab s-au dus și au spus mitropolitului lucrul acela, iar el a lăudat pe Dumnezeu și a poruncit să se facă Vecernia sfințirii.

Și au căutat mult pretutindeni, pe apă și pe uscat, de unde și de cine s-ar fi adus o lespede ca aceea? Și cum o duseseră în biserică, care era încuiată? Insă nu au aflat urma nimănui. Apoi au trimis trei grivne de argint acolo unde se lucrează unele lucruri ca acelea, ca să le ia meșterul pentru osteneala sa. Și făcându-se cercetare pretutindeni, nu s-au aflat lucrătorii ei pe pământ, ci Insuși Lucrătorul ceresc și purtătorul de grijă al tuturor bunătăților a făcut-o pe ea și a pus-o spre punerea înainte a preacuratului Său Trup și a Cinstitului Său Sânge, voind ca pe acea masă, pe care a dăruit-o El Insuși în casa Maicii Sale, să se junghie în toate zilele, pentru toată lumea.

Insă nu este încă sfârșitul minunilor, pentru că a doua zi, după minunata aflare a acelei lespezi, Preasfințitul mitropolit Ioan era în mare mâhnire, căci sosise vremea sfințirii bisericii Pecerscăi și nu era cu dânsul la sfințire nici un episcop, de vreme ce locul era departe. Dar iată că fără de veste au stat de față, cu puterea lui Dumnezeu, iubitorii de Dumnezeu episcopi: Ioan al Cernigovului, Isaia al Rostovului, Antonie al Iurievului, Luca al Belgorodiei, care, nefiind chemați de nimeni din oameni, s-au aflat la rânduiala sfințirii. Iar preasfințitul mitropolit Ioan s-a minunat de aceasta, pentru că nu trimisese pe nimeni după episcopi și i-a întrebat: „De ce ați venit, nefiind chemați?" Răspuns-au episcopii: „Stăpâne, au venit niște tineri trimiși de tine și ne-au zis: «La 14 zile ale lunii august se va sfinți biserica Pecerscăi, să fiți gata cu toții la Liturghie cu mitropolitul Ioan!» Iar noi auzind aceasta, după cuvântul tău, iată că am venit!"

Apoi a răspuns Antonie, episcopul Iurievului: „Eu eram bolnav și în noaptea aceasta a intrat la mine un monah și mi-a zis: «Mâine de dimineață se va sfinți biserica Pecerscăi; să fii acolo». Și cum am auzit aceasta, îndată m-am însănătoșit și iată am venit aici, după porunca voastră". Iar mitropolitul voia să caute pe niște oameni ca aceia, care i-au chemat pe ei, dar îndată s-a făcut un glas ca acesta: Stinsu-s-au cei ce iscodesc iscodiri. Iar mitropolitul și-a întins mâinile spre cer și a zis: „O, Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, precum la adormirea ta ai adunat pe apostoli de la marginile lumii, spre cinstea îngropării tale, așa și acum ai adunat pe locțiitorii lor și împreună slujitorii noștri; deci binecuvintează-ne pe noi la acest lucru și ne ajută nouă pentru slava Fiului tău și a ta".

Atunci toți au fost în spaimă, pentru atâtea minuni, care nu au luat sfârșit aici. Deci înconjurând biserica de trei ori și venind la uși, au început a cânta: „Ridicați, boieri, porțile voastre...". Și nimeni nu era în biserică să răspundă: „Cine este acesta Impăratul slavei?", pentru că pe nici unul nu lăsaseră într-însa. Și, fiind tăcere, s-a auzit dinăuntru un glas îngeresc, zicând: „Cine este acesta Impăratul slavei?" Deci au căutat niște cântăreți ca aceia, de unde sunt și cum au intrat în biserică, fiind toate ușile încuiate; dar nu au aflat nici un om în biserică. Atunci toți au cunoscut că pentru acea sfântă biserică toate se rânduiau cu dumnezeiasca purtare de grijă, încât au grăit despre dânsa împreună cu apostolul: O, adâncul bogăției și al înțelepciunii și al cunoștinței lui Dumnezeu! Cât sunt de necercate judecățile Lui și cât sunt de neurmate căile Lui! Că cine a cunoscut mintea Domnului, sau cine s-a făcut sfetnicul Lui ? Astfel s-a săvârșit sfințirea sfintei biserici a Pecerscăi, în anul 6597 de la zidirea lumii, iar de la nașterea lui Hristos în anul 1089, în 14 zile ale lunii august, pe vremea binecredinciosului domn al Kievului, Vsevolod Iaroslavici, ajutând Insuși Domnul Dumnezeu și făcând minuni în toate, cu rugăciunile Preacuratei Maicii Sale și ale cuvioșiior părinților noștri Antonie și Teodosie ai Pecerscăi.

Deci minunată este, fraților, povestirea acestei sfinte biserici de la Pecersca, care, mai înainte de începutul ei, a fost arătată și în pământul nemțesc de Insuși Domnul, care de la cinstitul Său chip de pe icoană, i-a trimis coroana și brâul și a arătat asemănarea ei; iar în pământul grecesc de Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, care a trimis icoana Sa și moaștele sfinților mucenici și așijderea a arătat asemănarea ei. Iar la început și în toată întemeierea ei, care s-a făcut în trei chipuri: prin zidire, zugrăvire și sfințire, pretutindeni s-a arătat lucrarea Preasfintei Treimi, căci la începutul zidirii acestei biserici Insuși Dumnezeu Tatăl, Care este vechi de zile, a însemnat locul prin uscăciune, căci uscăciunea este urmare a vechimii și a bătrâneților; apoi Fiul, Care S-a pogorât ca roua pe lână, a trimis rouă; iar a treia zi Duhul Sfânt, Care în limbi de foc S-a pogorât, a trimis foc din cer.

Asemenea și în vremea împodobirii, Tatăl, Care a zidit pe om după chipul Său, chipul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu l-a împodobit cu mozaic în altar, fără mâini de zugrav. Fiul, Care este Soarele dreptății, a umplut biserica cu strălucire. Duhul Sfânt, Care S-a arătat în chip de porumbel, a arătat chipul cel de porumbel ce a zburat din gura chipului. Iar mai pe urmă, în vremea sfințirii, Tatăl, Care oarecand a dat Legea pe lespezi de piatră, a dăruit piatra pentru Sfântul Prestol. Fiul, Care este Arhiereu mai înalt decât cerurile, i-a adunat pe arhierei în minunat chip. Duhul Sfânt, Care este limba ce a grăit vestire în tot pământul, a răspuns dinăuntrul bisericii, nefiind acolo nici un om.

Deci, dacă prin atâtea semne, Dumnezeu cel în Treime închinat a iubit a-și întemeia această biserică, în numele iubitei Sale Maici, Cereasca împărăteasă este arătat că și petrece într-însa cu dragoste, iar împreună cu El și Impărăteasa ce stă de-a dreapta Lui, Folositoarea și Scăparea tuturor creștinilor, Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, precum singură s-a făgăduit meșterilor în Vlaherne, zicându-le: „Voi veni și eu să văd biserica și voi locui într-însa". Asemenea și sfinții lui Dumnezeu, ale căror sfinte moaște sunt temelie neclintită sub toate zidurile, petrec nedepărtați în această sfântă biserică. Deci ce să zicem despre dânsa? Căci cu adevărat este sfântă această biserică, minunată întru dreptate și asemenea cerului! Pentru aceasta suntem datori a lăuda pe cei mai înainte răposați binecredincioși domni și boieri iubitori de Hristos, pe cinstiții monahi și pe toți dreptcredincioșii care au avut osârdie spre această sfântă și de minuni făcătoare biserică a Pecerscăi, cărora și nouă, tuturor, fiilor Bisericii Ortodoxe, cu rugăciunile Cuvioșilor Antonie și Teodosie ai Pecerscăi, să ne dea darul și mila Sa Domnul Hristos, Capul Bisericii, Căruia I se cuvine cinstea și slava cu Părintele Lui cel fără de început, cu Preasfântul și Bunul și de viață Făcătorul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

42. MUTAREA CINSTITELOR MOAŞTE ALE CUVIOSULUI TEODOSIE AL PECERSCĂI
(14 AUGUST)

In al optsprezecelea an după mutarea cu sufletul a cuviosului părintelui nostru Teodosie de pe pământ la cer, Dumnezeu a binevoit ca acelaşi să se mute cu trupul din peşteră în sfânta biserică a Pecerscăi, cea asemenea cu cerul. Acea mutare s-a făcut astfel: adunându-se cu un suflet toţi fraţii sfintei biserici celei mari a Pecerscăi, cu povăţuitorul lor, egumenul Ioan care era atunci, au făcut sfat ca să mute din peşteră în biserica cea mare zidită din piatră cinstitele moaşte ale Cuviosului Teodosie, fericitul şi de Dumnezeu purtătorul bărbat, cel înalt cu viaţa, minunat în bunătăţi şi mai ales în minuni. Ei ziceau în sine: „In zadar ne lipsim de părintele şi învăţătorul nostru. Nu este cu cuviinţă să fim lipsiţi de păstor, nici păstorului nu i se cuvine să-şi lase oile cele încredinţate lui de Dumnezeu, ca să nu vină fiara şi să răpească cuvântătoarea turmă a lui Hristos. Pentru aceea, fraţilor, ni se cade ca pururea să avem înaintea ochilor cinstita raclă a părintelui nostru şi totdeauna să-i aducem vrednică închinăciune. Nu este cu cuviinţă ca el să petreacă afară din mănăstire şi de biserica sa, deoarece el a întemeiat-o şi el a adunat pe monahi!"

Gândind aceasta, toţi ca printr-o gură au zis: „Să luăm din peşteră cinstitele moaşte ale iubitului nostru părinte şi să le mutăm aici, căci Domnul zice: Nu aprind făclia şi o pun sub obroc, ci în sfeşnic, ca să lumineze tuturor". Zicând acestea, îndată au rânduit locul pentru punerea cinstitelor moaşte ale sfântului şi au aşezat şi o raclă de piatră.

Şi apropiindu-se praznicul Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, înainte cu trei zile, egumenul a poruncit să se ducă în peşteră şi să sape locul unde erau puse cinstitele moaşte ale cuviosului părintelui nostru Teodosie. Iar întâiul slujitor al acelui lucru şi întâiul văzător al cinstitelor moaşte ale sfântului a fost fericitul Nestor, scriitorul acestei povestiri. El mărturiseşte astfel: „Cu adevărat şi cu încredinţare vă spun, că nu am auzit de la alţii, ci eu singur am fost începător, pentru că a venit egumenul şi mi-a zis: «Fiule, să mergem la Cuviosul Părintele nostru Teodosie...», şi am mers în peşteră, neştiind nimeni. Deci am socotit şi am însemnat locul unde vom săpa şi ne-am întors. Apoi mi-a zis egumenul: «Să iei pe cine voieşti ca să-ţi ajute; dar afară de acela să nu spui nimănui, ca să nu ştie nici unul din fraţi până ce nu vom scoate înaintea peşterii cinstitele moaşte ale sfântului».

Intr-acea zi, fiind marţi, mi-am gătit unelte pentru săpat şi seara târziu, neştiind nimenea, am luat cu mine doi fraţi, bărbaţi minunaţi în fapte bune, şi ne-am dus în peşteră. Iar acolo, făcând rugăciuni cu închinăciune şi cântând cântare de psalmi, ne-am apucat de lucru. Şi am început eu a săpa şi ostenind, am dat cazmaua în mâinile altui frate şi, săpând până la miezul nopţii, nu am putut afla cinstitele moaşte ale sfântului. Atunci am început a ne mâhni foarte tare şi a slobozi lacrimi din ochi, căci gândeam că sfântul nu binevoieşte să ni se arate. Apoi ne-a venit alt gând, să săpăm în altă parte. Atunci eu iarăşi luând lopata, am început a săpa mai cu osârdie, iar celălalt frate care era cu mine stătea înaintea peşterii şi, auzind că toacă de Utrenie, a strigat către mine: «Acum a lovit în toaca bisericii!» Iar eu săpasem atunci lângă cinstitele moaşte ale sfântului şi am răspuns: «Frate, deja am săpat!». Şi m-a cuprins o frică mare şi am început a striga: «Pentru Cuviosul Teodosie, Doamne, miluieşte-mă!» După aceasta am trimis la egumenul, zicând: «Părinte, să vii să scoatem cinstitele moaşte ale cuviosului». Şi egumenul a venit cu doi fraţi, iar eu am săpat mai mult şi, plecându-ne, am văzut moaştele lui zăcând cu

sfântă podoabă, cu toate alcătuirile întregi și nestricate, cu fața luminoasă, ochii închiși, buzele împreunate, iar părul i se uscase pe cap. Apoi am pus pe pat acele cinstite moaște și le-am scos înaintea peșterii".

Spunând acestea despre lucrul său, Sfântul Nestor mărturisește despre minunatele lucruri ale lui Dumnezeu care s-au făcut în vremea aflări acelor cinstite moaște.

In noaptea aceea privegheau doi frați în Sfânta Mănăstire Pecersca, păzind ca nu cumva egumenul cu oarecare frați să mute în taină cinstitele moaște ale cuviosului; deci, ei se uitau cu dinadinsul spre peșteră. Și iată, lovind în toaca bisericii de Utrenie, au văzut trei stâlpi cu raze luminoase ca niște curcubee, care stăteau lângă peștera Cuviosului Teodosie și apoi au trecut spre vârful bisericii celei mari, unde avea să se mute cuviosul. Aceasta au văzut-o și alți monahi care mergeau spre biserică la Utrenie; asemenea și mulți dintre binecre-dincioșii din cetate.

Iar vrednicul de minune Ștefan, care întâi a fost egumen al Pecerscăi după Cuviosul Teodosie, apoi și-a așezat mănăstirea la Clova și după aceasta, cu voia lui Dumnezeu, a fost episcop în cetatea Vladimir, acela se afla atunci la Clova, în mănăstirea sa, și a văzut în noaptea aceea, peste câmp, o rază mare deasupra peșterii și, socotind că se mută cinstitele moaște ale Sfântului Teodosie - despre care aflase mai înainte cu o zi -, îi era foarte jale de aceasta, că se mută fără dânsul. Deci, încălecând îndată pe cal, a alergat la peșteră, luând cu sine și pe Climent, pe care l-a pus egumen în locul său la Clova. Și mergând ei, vedeau de departe o rază mare, și dacă s-au apropiat, au văzut lumini multe deasupra peșterii. Apoi au mers la peșteră, dar n-au văzut nimic.

Atunci au înțeles că dumnezeiasca strălucire era din moaștele Cuviosului Teodosie. Ei s-au dus la ușa peșterii și au găsit pe Sfântul Nestor șezând cu frații lângă cinstitele lui moaște. Se mai spun și alte fapte despre cinstitele moaște ale Cuviosului Teodosie.

In altă zi, după aflarea cinstitelor moaște ale cuviosului, cu voia lui Dumnezeu, s-au adunat episcopii Efrem al Pereiaslavului, Ștefan al Vladimirului, Ioan al Cernigovului, Marin al Iurievului, Antonie al Poroziei și toți egumenii de la toate mănăstirile cu mulțime de monahi. Asemenea și mulțime de oameni binecredincioși din cetate s-au dus la peșteră cu lumânări și cu tămâieri și, luând cinstitele moaște ale Sfântului Teodosie, le-au pus în biserica preacinstită și de Dumnezeu zidită. Iar sfânta biserică s-a bucurat primind pe luminătorul său; și se vedea acolo lumina zilei acoperită de lumina făcliilor. Apoi atingându-se arhiereii, căzând preoții, năzuind monahii cu poporul, toți sărutau moaștele sfântului cu dragoste, înălțând cântări duhovnicești lui Dumnezeu și aducând laude de mulțumire cuviosului. Astfel le-au pus în biserica sa a Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, în partea dreaptă, în ziua de 14 august, joi, la primul ceas din zi și au prăznuit luminos ziua aceea. Dar nu se cade să trecem sub tăcere și aceasta că, în ziua a treia după mutarea Cuviosului Teodosie, părintele nostru, s-a împlinit proorocia lui următoare, care a fost așa:

Fiind încă în viață cuviosul nostru părinte Teodosie și ținând egumenia, singura lui grijă era ca să păstorească bine turma cea încredințată lui de Dumnezeu. El nu se îngrijea numai de mântuirea sufletelor monahilor, ci și de ale mirenilor, dar mai ales de fiii săi duhovnicești, mângâind și învățând pe cei ce veneau la dânsul. Uneori se ducea și în casele lor și le dădea binecuvântare. Și era un oarecare boier cu numele Ioan, fiu duhovnicesc al sfântului, și soția lui, Maria, amândoi fiind binecredincioși și viețuiau întru întreagă înțelepciune. La aceia a mers odată sfântul în casă, căci îi iubea pe ei, de vreme ce viețuiau după poruncile Domnului și cu

dragoste între ei. Deci, mergând, i-a învățat despre milostenie către săraci, despre Împărăția Cerului care se gătește drepților, despre muncile păcătoșilor; apoi și despre multe altele le-a grăit din dumnezeiasca Scriptură, până a ajuns cu cuvântul la punerea trupului în mormânt. Atunci dreptcredincioasa femeie a lui Ioan, luând cuvântul de la cuviosul, a zis către dânsul: „Cinstite părinte, cine știe unde se va pune trupul meu?" Iar Teodosie, insuflatul de Dumnezeu, fiind plin de darul proorocesc, i-a răspuns: „Cu adevărat îți spun că unde se va pune trupul meu, acolo te vei odihni și tu, după ce vor trece anii vieții tale hotărâți de Dumnezeu". Acest lucru s-a și împlinit la 18 ani după pristăvirea sfântului, când au fost mutate cinstitele lui moaște, căci atunci s-a pristăvit și Maria, femeia lui Ioan. Astfel, moaştele cuviosului s-au mutat pe 14 august, iar ea pe 17, în aceeași lună și an, a fost pusă în aceeași biserică Pecersca, a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, în dreptul mormântului lui Teodosie, în partea stângă.

Apoi, după aceea, la cincisprezece ani după mutarea Cuviosului Teodosie, s-a pristăvit la adânci bătrânețí, având vârsta de nouăzeci de ani, bărbatul acelei femei, Ioan, boierul cel mare - fiul lui Visat, voievodul cel viteaz și nepotul lui Ostramir voievodul -, care a fost și el însuși voievod multă vreme și a trăit după legea Domnului, tot așa ca și drepții cei dintâi, bun, blând și smerit, ferindu-se de toate lucrurile cele rele. Deci l-au pus la capul femeii sale, în dreptul mormântului aceluiași cuvios Teodosie, ca și la acesta să se împlinească proorocia cuviosului, de punere acolo unde este și el.

Aici se cuvine încă a pomeni și aceasta, că Domnul, preamărind pe cei ce-L proslăvesc, a binevoit ca părintele Teodosie să se mute cu trupul din întunecoasa peșteră în sfânta biserică Pecersca, la optsprezece ani de la pristăvirea lui. Apoi, voind ca mai mult să preamărească pe plăcutul Său, a binevoit a-l muta cu numele și cinstirea din întunecata neștiință, în toate dreptcredincioasele biserici, în anul al optsprezecelea de la mutarea lui din peșteră, ca să fie el luminător a toată lumea, luminând pe toți prin fapte bune. Aceasta s-a făcut în acest chip: Dumnezeu, știutorul de inimi, a pus în inima fericitului Teoctist, care atunci era egumen al Pecerscăi, să se sârguiască a se scrie numele Cuviosului Teodosie în sinaxarul bisericesc, și să fie numărat acest cuvios în ceata cuvioșilor părinți cei de demult și a tuturor sfinților cărora Sfânta Biserică Ortodoxă le săvârșește prăznu-irea pretutindeni.

Deci fericitul Teoctist a început a pomeni despre aceasta binecredinciosului și marelui domn Mihail Sviatopolc Iziaslavici și l-a rugat să poruncească preasfmțitului mitropolit Nichifor să adune sobor de episcopi, de egumeni și tot clerul bisericesc și să le vestească aceasta ca, precum va fi plăcut lui Dumnezeu, așa să rânduiască lucrul. Iar marele domn Sviatopolc, fiind iubitor de Dumnezeu și știind că viața cuviosului este sfântă și plăcută Domnului, i-a primit cuvântul cu dulceață și, bucurându-se foarte, a chemat pe preasfințitul mitropolit și i-a zis să cheme la sobor pe toți episcopii iubitori de Dumnezeu și să facă sfat de aceasta. Iar mitropolitul, ascultându-l cu dragoste, a adunat episcopii, egumenii și tot clerul bisericesc și le-a spus lucrul. Deci a început și însuși marele domn Sviatopolc a spune tuturor viața Cuviosului Teodosie. Astfel toți, cu un suflet și cu un glas, au voit ca Preacuviosul să fie cinstit în Sfânta Biserică Ortodoxă, ca unul care a fost asemenea cu toți sfinții prăznuiți de mai înainte.

Mitropolitul a mai poruncit episcopilor ca, fiecare în eparhia sa, prin toate bisericile să scrie în sinaxarul sfinților numele Cuviosului Teodosie. Iar episcopii au făcut aceasta cu bucurie; deci au scris numele cuviosului nostru părinte Teodosie și au început a-l pomeni prin toate bisericile, rugându-se lui și săvârșindu-i ziua prăznuirii cu laude în toți anii, întru slava dătătorului a toate Dumnezeu și a plăcutului Lui, Teodosie, cel cu nume de dar. Iar fericitului Teoctist, care s-a sârguit a sluji cu căldură părintelui său, Cuviosul Teodosie, și a-i scrie numele lui în sinaxar, Domnul i-a răsplătit după ostenelile lui. Căci nu după multă vreme a fost ales la

treapta episcopiei cetății Cernigovului, cea de Dumnezeu păzită și a fost hirotonit de același preasfințit mitropolit Nichifor.

Iar când s-a suit el pe scaun, atunci David, domnul cel iubitor de Hristos, cu soția sa și cu toți boierii și poporul, l-a primit cu nespusă bucurie, ca pe cel ce a făcut bucurie mare bisericii, când a scris în sinaxar numele Cuviosului Teodosie; pentru care, cu fericitul Teoctist și noi așteptăm să auzim acea bucurie: Bucurați-vă, că numele voastre sunt scrise în ceruri.

Aici să spunem și povestirea fericitului episcop Simon despre minunata împodobire cu aur și cu argint a cinstitei racle a Cuviosului Teodosie, care a împodobit sfânta biserică Pecersca ca și cu aur și cu argint nestricăcios, prin mutarea cinstitelor sale moaște și pe toate celelalte biserici ortodoxe prin cinstirea numelui său cel sfânt. Aceasta a fost astfel:

După multă vreme de la mutarea cuviosului părintelui nostru Teodosie, Gheorghe polcovnicul, fiul lui Simon, nepotul lui African, domnii nemțești, ținând stăpânirea domniei, de la voievodul Gheorghe Vladimirovici Monomahovici în pământul Suzdalului, ca semn al dragostei sale celei mari către cuviosul, a voit să împodobească cinstita lui raclă. Deci a trimis din cetatea Suzdal la cetatea Kievului, cea păzită de Dumnezeu, în Sfânta Mănăstire Pecersca, pe unul din boierii săi, anume Vasile, și i-a dat cinci sute de grivne de argint și cincizeci de aur, pentru ferecarea cinstitei racle a cuviosului. Iar Vasile, luând acelea, deși nu voia, a plecat în cale, blestemându-şi viața și ziua naşterii sale și zicând: „Pentru ce a gândit domnul nostru aceasta, ca să piardă atâta bogăție și ce plată va lua dintr-aceasta, ca să ferece mormântul mortului? Dar, precum a adunat fără trudă, așa și risipește în deșert! Amar mie unul că am ascultat pe stăpânul meu! Pentru ce mi-am lăsat casa și pentru cine călătoresc această cale amară, sau de la cine voi lua cinste? Nu m-a trimis la domn, nici la vreunul din puternici; deci ce voi zice către acel pumn de piatră și cine îmi va da răspuns? Sau cine nu va râde de nebuneasca mea venire?" Acestea le zicea către cei ce erau cu el și multe altele de acestea.

Și i s-a arătat lui în vis Sfântul Teodosie, zicându-i cu blândețe: „O, fiule, voiam să-ți dau plată pentru osteneala ta; dar de nu te vei pocăi, multe rele vei suferi". Insă Vasile nu înceta cu cârteala. Iar Domnul a adus multă nevoie asupra lui pentru greșeala sa; căci toți caii i-au murit și toate celelalte le-au furat tâlharii, afară de comoara cea trimisă pentru ferecarea raclei sfântului. Iar Vasile deschizând comoara, a luat de acolo a cincea parte de aur și argint și a pus-o deosebi pentru trebuința sa și a cailor, negândindu-se la pedeapsa ce îl aștepta pentru hula lui. Iar când era la Cernigov, a căzut de pe cal și atât de tare a fost rănit, încât nu putea nici să își miște mâna. Deci cei ce erau cu el, punându-l într-o căruță, l-au dus lângă Kiev, căci înserase.

Intr-acea noapte i s-a arătat Sfântul Teodosie, zicându-i: „Vasile, au n-ai auzit pe Domnul zicând: Faceți-vă vouă prieteni din mamona nedreptății, că dacă veți săraci, să vă primească în corturile cele veșnicei Și iarăși: Cel ce primește pe drept în numele dreptului, va lua plata dreptului? Deci bine a gândit aceasta fiul meu, Gheorghe, cu care și tu, pentru osteneala ta, aveai să te încununezi. Dar o slavă ca aceasta, căruia tu aveai să fii părtaș cu el, nu o câștigă oricine, iar acum te-ai lipsit de toate. Insă nu te deznădăjdui de viața ta, căci într-alt chip nu te vei putea tămădui, de nu te vei pocăi de greșeala ta. Deci poruncește să te ducă în Mănăstirea Pecersca, în biserica Preasfmtei Născătoare de Dumnezeu și să te pună pe racla mea și te vei însănătoși. Atunci vei afla întreg și aurul și argintul ce a fost cheltuit de tine". Aceasta a grăit-o aievea Cuviosul Teodosie lui Vasile în noaptea aceea, iar nu arătându-i-se în vis.

Iar a doua zi, voievodul Gheorghe Vladimirovici a mers cu toți boierii la Vasile și, văzându-l foarte tare zdrobit, s-a mâhnit pentru el și s-a dus. Iar Vasile, crezând vedenia sfântului, a poruncit să-l ducă în mănăstirea Pecersca. Deci, fiind ei pe mal, a intrat cineva neștiut la egumenul Pecerscăi, zicându-i: „Mergând degrab la mal, să sui pe Vasile și să-l pui pe mormântul cuviosului Teodosie; iar când îți va da comoara, să-l vădești înaintea tuturor că a luat dintr-însa a cincea parte și, de se va pocăi, iartă-l". Zicându-i aceasta, s-a făcut nevăzut.

Iar egumenul Timotei, căutând pe omul ce i s-a arătat lui, nu l-a găsit și nimeni nu l-a văzut intrând sau ieșind; deci, mergând la Nipru, a suit în deal pe Vasile și l-a pus pe racla Sfântului Teodosie. Astfel s-a sculat întreg și sănătos cu tot trupul și a început a da egumenului comoara cea trimisă, zicând: „Ai aici patru sute de grivne de argint și patruzeci de aur". Iar egumenul i-a zis: „Fiule, unde este încă o sută de grivne de argint și zece de aur?" Atunci Vasile a început a se căi, zicând: „Eu le-am luat și le-am pus deosebi. Așteaptă-mă, părinte, și ți le voi da toate, căci socoteam să le tăinuiesc acestea de Atoatevăzătorul Dumnezeu". Atunci le-a scos din vasul în care erau pecetluite și, numărându-le înaintea tuturor, le-a aflat toate întregi, cinci sute grivne de argint și cincizeci de aur, și toți au preamărit pe Dumnezeu și pe Sfântul Teodosie. Apoi Vasile a început a mărturisi pe rând toate arătările sfântului și faptele cele pentru sine.

Iar a doua zi, voievodul luând cu sine doctori, a mers la locul unde-l văzuse pe Vasile zdrobit, vrând să-l vindece, dar nu l-a găsit. Deci înștiințându-se că l-au dus la Mănăstirea Pecersca și socotind că acum a murit, degrab s-a dus și l-a găsit sănătos, ca și cum n-ar fi fost niciodată bolnav și, auzind de la dânsul minunile cele de mirare, s-a înspăimântat și s-a umplut de bucurie duhovnicească. Deci, mergând, s-a închinat mormântului celui făcător de minuni al cuviosului părintelui nostru Teodosie și s-a dus.

Auzind acestea Gheorghe, fiul lui Simon Polcovnicul, mai mult s-a lipit cu sufletul spre Preasfânta Născătoare de Dumnezeu și spre Sfântul Teodosie. Deci pe lângă darul său cel mare, a mai dat și lanțul pe care îl purta el însuși și în care erau o sută de grivne de aur. Și a scris astfel: „Iată, eu, Gheorghe, fiul lui Simon, robul Preasfintei Stăpânei Născătoare de Dumnezeu și al Sfântului Teodosie, fiind binecuvântat de sfânta lui mână, oarecând am bolit de ochi trei ani și nu vedeam nici razele soarelui, iar cu cuvântul lui m-am tămăduit, căci am auzit din gura lui: «Vezi!» și am văzut. Pentru aceasta scriu această epistolă neamului meu celui de pe urmă, ca nimeni să nu se despartă de locașul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și al cuvioșilor părinți Antonie și Teodosie ai Pecerscăi, a căror rugăciune apără și satele acelui locaș. Căci, pe când mergeam cu polovții asupra lui Iziaslav Mstislavici, am văzut o cetate înaltă departe și îndată am mers asupra ei, dar nimeni nu știa ce cetate este aceea. Iar polovții bătându-se lângă ea, mulți au fost răniți și am fugit de la acea cetate; dar pe urmă ne-am înștiințat că este o moșie a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a Mănăstirii Pecersca; iar cetate n-a fost niciodată acolo, nici înșiși aceia care locuiau în satul acela n-au înțeles ceea ce s-a făcut, și ieșind a doua zi, au văzut vărsare de sânge și s-au mirat de aceea. Deci, pentru aceasta vă scriu vouă, că voi toți sunteți scriși în rugăciunea Sfântului Teodosie; căci acela s-a făgăduit tatălui meu, Simon, ca, precum se roagă pentru monahii săi, așa să se roage și pentru noi. Și a scris o rugăciune pe care tatăl meu a poruncit să o pună în mâna sa, când avea să fie așezat în mormânt, așteptând făgăduința aceluia, pentru care cu adeverire s-a arătat unuia din părinții purtători de Dumnezeu, zicându-i astfel: «Să spui fiului meu, Gheorghe, că am luat cele bune, pentru rugăciunile sfântului! Sârguiește-te și tu, fiule, să vii în urma mea prin fapte bune». Deci cine nu va voi binecuvântarea și rugăciunile Sfântului Teodosie și se va abate de la dânsul, acela va iubi blestemul, care nu va întârzia a veni asupra lui". Aici este sfârșitul epistolei iubitorului de Hristos, Gheorghe, cel pomenit mai sus, cu care și noi, sfârșind această povestire ce ne stă înainte, suntem datori să ne învățăm, ca să nu ne abatem de la binecuvântarea și rugăciunile

cele mult ajutătoare ale cuviosului părintelui nostru Teodosie; ci mai ales să ne apropiem de dânsul, prin fapte bune, căci și el se va apropia de noi. Făcând astfel, nu ne vom teme de blestem, ci vom câștiga binecuvântarea, fiind moștenitori ai împărăției celei pregătite de la alcătuirea lumii, întru Domnul nostru Iisus Hristos, prin Care și cu Care, Tatălui împreună cu Sfântul Duh, I Se cuvine slavă, stăpânire, cinste și închinăciune, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

43. ADORMIREA PREASFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU ȘI PURUREA FECIOAREI MARIA (15 AUGUST)

După săvîrșirea tuturor tainelor mîntuirii noastre și după Înălțarea Domnului nostru Iisus Hristos la ceruri, Preacurata și Preabinecuvîntata Fecioară Maria, Maica Lui și Mijlocitoarea mîntuirii noastre, viețuia în Biserica creştină, care începuse a-şi răspîndi numele prin toată lumea, veselindu-se pentru slava Fiului și Dumnezeului său. Căci, prin împlinirea cuvintelor sale, ceea ce se vedea încă din zilele vieții sale avea să fie fericită de toate neamurile; pentru că Iisus Hristos fiind slăvit pretutindeni, era fericită și Preacurata Maica lui Dumnezeu pe pămîntul celor vii. Și s-a apropiat de preacinstita și preaslăvita ei adormire, fiind plină de zile; deci, dorea ca să iasă din trup și să se ducă la Dumnezeu, pentru că era cuprinsă de necurmată și necontenită dumnezeiască dorință, ca să vadă preadulcea și preadorita față a Fiului său, Care şade în ceruri de-a dreapta Tatălui. Arzînd către Dînsul mai mult decît serafimii, prin văpaia dragostei, multe lacrimi izvorau din ochii săi cei preasfinți. Ea se ruga Domnului cu căldură, ca să o ia și pe ea la Dînsul din valea aceasta a plîngerii, și s-o ducă în bucuriile cele de sus și nesfîrșite.

Deci, viețuind în casa Sfîntului Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, ieșea adeseori la Muntele Măslinilor, de unde Fiul ei, Iisus Hristos Domnul, S-a înălțat la ceruri, și acolo își făcea rugăciunile sale cu dinadinsul. Odată, rugîndu-se ea cu căldură pentru a sa dezlegare din trup și trecerea mai iute către Hristos Dumnezeu, i-a stat înainte Sfîntul Arhanghel Gavriil, care i-a fost ei din pruncie slujitor și hrănitor întru Sfînta Sfintelor, binevestitor al întrupării lui Dumnezeu și nedepărtat păzitor întru toate zilele vieții sale. Acela cu prealuminoasă față, aducîndu-i de la Domnul cuvinte făcătoare de bucurie, i-a vestit ei mutarea, care degrabă avea să fie după trei zile.

Deci, vestind arhanghelul Preacuratei Fecioare ceasul morții, îi zicea să nu se tulbure de aceasta, ci să primească cu veselie cuvîntul, de vreme ce viața aceasta trece, ca să petreacă în veci cu Cel fără de moarte, cu Împăratul slavei, Fiul ei și Dumnezeul nostru, cu arhanghelii și îngerii, cu Heruvimii și Serafimii, cu toate cetele cerești și cu sufletele drepților. Căci Hristos o așteaptă pe ea întru Împărăția cea de sus, ca să petreacă și să împărățească cu Dînsul în vecii cei fără de sfîrșit. Iar moartea cea trupească nu va stăpîni peste dînsa, precum n-a stăpînit nici cea sufletească; semnul ei de dănțuire asupra morții, va fi acesta: printr-un somn de puțină moarte adormind, dintr-acela degrab se va deștepta ca dintr-un somn și, scuturînd de la ochi stricăciunea mormîntului ca pe o dormitare de somn, va vedea viața cea fără de moarte și slava, în lumina feței Domnului, întru care, dănțuind, cu glas de bucurie va trece în veacul acesta.

Deci, binevestitorul i-a dat un dar din rai, care era o stîlpare dintr-un copac de finic, strălucind cu lumina darului ceresc, ca ea să fie dusă înaintea patului, cînd preacinstitul și preacuratul ei trup va fi petrecut spre îngropare. O, de cîtă mare și negrăită bucurie și veselie s-a umplut preabinecuvîntata Fecioară, pentru că ce putea să-i fie ei mai de bucurie și mai dulce, decît ca să petreacă în ceruri, cu Fiul și Dumnezeul său și să se îndulcească totdeauna de vederea feței lui celei preaiubite? Apoi, închinîndu-se pînă la pămînt, a dat mulțumire Stăpînului său, zicînd: "N-aș fi fost vrednică, Stăpîne, să Te primesc pe Tine în pîntecele meu, dacă Tu singur nu m-ai fi miluit pe mine, roaba Ta, însă am păzit vistieria Ta cea încredințată mie; pentru aceea mă rog Ție, Împărate al slavei, să nu mă vatăme pe mine stăpînirea gheenei, pentru că dacă cerurile și îngerii în toate zilele se cutremură înaintea Ta, cu atît mai vîrtos omul cel zidit din pămînt, nici un bine avînd, fără numai cît va primi dintru a Ta bunătate; pentru că Tu ești Domnul și Dumnezeul cel veșnic binecuvîntat".

Deci, Preacurata Stăpînă dorea să vadă pe Sfinții Apostoli cei risipiți prin toată lumea și să nu vadă pe stăpînul întunericului și înfricoșările lui în ceasul ieșirii sale. De aceasta se ruga ea Domnului, ca Însuși Fiul ei, împreună cu sfinții Săi îngeri venind, să-i primească sufletul în sfintele sale mîini, precum i s-a făgăduit aceasta de mai înainte. Deci, după ce Stăpîna noastră și-a făcut în Muntele Eleonului rugăciunile și mulțumirile, și-a plecat la pămînt cinstiții săi genunchi înaintea lui Dumnezeu, Făcătorul său, atunci un semn de minune s-a făcut acolo: copacii măslinilor celor neîn-sufletiți își plecau vîrfurile lor în jos, închinîndu-se împreună cu dînsa, și astfel își arătau slujirea lor cea cu cuviință de rob. Prin aceasta cinsteau pe Maica lui Dumnezeu și de cîte ori dînsa se închina la pămînt și se scula de la închinăciune, de atîtea ori și copacii aceia se aplecau și se ridicau, închinîndu-se.

După rugăciune, Preacurata Fecioară întorcîndu-se acasă, îndată s-au cutremurat toate de dumnezeieștile puteri care nevăzut o înconjurau pe dînsa și de slava cea preasfîntă cu care era strălucită Maica lui Dumnezeu. Pentru că fața ei cea preacinstită, care strălucea de-a pururea cu darul mai mult decît fața lui Moise, care altădată a grăit cu Dumnezeu în Sinai, s-a luminat atunci mai mult cu nespusă slavă; deci, Preacurata a început a-și pregăti cele pentru ducerea ei. La început a spus aceasta lui Ioan, fiul cel încredințat de Hristos, și i-a arătat stîlparea cea luminoasă, care de la înger i se dăduse, poruncindu-i lui s-o ducă înaintea patului ei. După aceea a spus de plecarea ei degrab și celorlalți slujitori ai casei ei. Ea a poruncit ca să împodobească cămara și patul, să o tămîieze bine, să pună multe lumînări, să le aprindă și să gătească toate cele trebuincioase pentru îngropare. Deci, Ioan îndată a trimis la Sfîntul Iacov, ruda Domnului, întîiul ierarh al Ierusa-limului și tuturor neamurilor și vecinilor, spunîndu-le de moartea cea apropiată a Maicii lui Dumnezeu și le-a arătat și ziua morții. Sfîntul Ioan a trimis nu numai tuturor credincioșilor din Ierusalim, dar și prin cetățile și satele ce erau primprejur. Astfel s-au adunat cu el toate rudeniile de pretutindeni, precum și o mulțime de credincioși.

Preasfînta Fecioară a spus tuturor la arătare toate cuvintele cele ce i le-a zis îngerul despre mutarea sa la cer și, ca încredințare a celor grăite, le-a arătat stîlparea cea de finic, ce i-o adusese îngerul Gavriil și care strălucea ca o rază cu lumina cereștii slave. Deci, toți cei ce se adunaseră la Preacurata Maica Domnului, auzind de acest sfîrșit din preasfînta ei gură, plîngeau; iar din această pricină casa se umplea de plînsete și tînguiri și o rugau pe Stăpîna cea milostivă, ca pe o Maică a tuturor, să nu-i lase pe ei sărmani. Însă ea le poruncea să nu plîngă, ci să se bucure pentru moartea ei că, stînd mai aproape și înaintea scaunului lui Dumnezeu, privind față către față pe Fiul și Dumnezeul Său și vorbind gură către gură, atunci va putea cu mai multă înlesnire ca să se roage și să milostivească bunătatea Lui. Ea îi încredința pe cei ce plîngeau că, după mutarea sa, nu-i va lăsa sărmani; dar nu numai pe aceia, ci pe toată lumea o va cerceta, o va privi și va ajuta celor din primejdii. Cu aceste cuvinte mîngîietoare, pe care le grăia către cei

ce stăteau de față și plîngeau, ridica mîhnirea din inimile lor și le potolea tînguirea cea cu lacrimi. Ea a poruncit ca cele două haine ale ei să le dea la două văduve sărace, care îi slujeau cu dragoste sîrguitoare și hrana lor o aveau de la dînsa. Asemenea a poruncit și pentru cinstitul ei trup, să se îngroape în satul Ghetsimani de lîngă Muntele Eleon, care nu este departe de cetatea Ierusalimului, pentru că acolo, în valea lui Iosafat, era mormîntul sfinților și drepților ei părinți, Ioachim și Ana, și a Sfîntului și Dreptului Iosif, logodnicul său; adică între Ierusalim și Muntele Eleonului se aflau mormintele oamenilor săraci din toată cetatea.

Aceasta poruncindu-le și așezîndu-le ea, s-a făcut deodată un zgomot foarte mare, ca de tunet, și mulțime de nori a înconjurat casa aceea; căci cu dumnezeiasca poruncă, sfinții îngeri, luînd pe Sfinții Apostoli de la marginile lumii, i-au adus pe nori în Ierusalim, și i-au pus la Sion înaintea ușilor casei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Văzîndu-se unul pe altul, se bucurau și se întrebau care este pricina pentru care i-a adunat Domnul. Ieșind la ei Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, i-a sărutat cu bucurie și cu lacrimi, spunîndu-le că s-a apropiat vremea ducerii de la cele pămîntești a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Atunci au înțeles Sfinții Apostoli că pentru aceea i-a adunat Domnul din toată lumea, ca să fie de față la fericitul sfîrșit al Preacuratei Maicii Lui, și ca să-i îngroape cu cinste sfîntul ei trup; deci, s-au umplut de multă jale pentru moartea ei. Intrînd în casă, au văzut pe Maica lui Dumnezeu șezînd pe pat, plină de duhovnicească veselie. Închinîndu-se, i-au zis: "Binecuvîntată ești Tu de Domnul, cel ce a făcut cerul și pămîntul!" Iar Preacurata a zis către ei: "Pace vouă, fraților aleși de Domnul!" Și i-a întrebat: "Cum ați venit aici?" Iar ei au spus că fiecare din ei, prin Duhul puterii lui Dumnezeu, din părțile unde propovăduiau, au fost răpiți de nori și aduși.

Atunci Preasfînta Fecioară a preamărit pe Dumnezeu că i-a împlinit dorința inimii sale, ascultîndu-i rugăciunea; pentru că dorea ca la sfîrșitul ei să vadă pe Sfinții Apostoli. Și a zis către ei: "Domnul v-a adus pe voi aici spre mîngîierea sufletului meu, care se va despărți de trup, precum cere datoria firii omenești. Acum s-a apropiat vremea cea hotărîtă de Ziditorul meu!" Iar ei au zis către dînsa cu jale: "Stăpînă, văzîndu-te pe tine petrecînd în lume, ne mîngîiem ca de Însuși Stăpînul și Învățătorul nostru, iar acum vom suferi jalea și întristarea inimilor noastre, lipsindu-ne de petre-cerea ta pe pămînt împreună cu noi. Dar, de vreme ce cu voința Celui născut din tine, te muți la cele mai presus de lume, de aceea ne bucurăm de sfatul lui Dumnezeu cel rînduit pentru tine; însă pătimim durere pentru sărăcirea noastră, că de acum nu te vom mai vedea aici pe tine, Maica și mîngîietoarea noastră!"

Grăind Sfinții Apostoli acestea, se udau cu lacrimi. Atunci ea a zis către ei: "O, prieteni și ucenici ai lui Hristos, nu plîngeți! Nu amestecați bucuria mea cu întristarea voastră, ci bucurați-vă împreună cu mine, că mă duc la Fiul și Dumnezeul meu; iar voi să îngropați trupul meu, cum îl voi înfrumuseța pe pat, ducîndu-l în Ghetsimani. După aceea să vă întoarceți iar la slujba cuvîntului care vă este înainte; iar pe mine, după ducerea mea de la voi, de va voi Dumnezeu, □puteți să mă vedeți!" Astfel vorbind dumnezeiasca Maică cu Sfinții Apostoli, a sosit și dumnezeiescul Apostol Pavel, vasul cel ales, care, căzînd la picioarele Maicii lui Dumnezeu, i s-a închinat și, deschizîndu-și gura, a fericit-o, zicînd: "Bucură-te, Maica vieții și luminarea propovăduirii mele, cu toate că nu m-am îndulcit cu vederea feței lui Hristos, Domnul meu, mai înainte de înălțarea Lui la cer; însă, văzîndu-te acum pe tine, cred că-L văd pe Dînsul".

Cu Sfîntul Pavel erau și următorii lui, Dionisie Areopagitul, Ierotei cel minunat și Timotei, asemenea și ceilalți apostoli din cei 70, aducîndu-i Sfîntul Duh pe toți, ca toți să se învrednicească de binecuvîntarea Preasfintei Fecioare Maria și să se rînduiască îngroparea cea

cuviincioasă a Maicii Domnului. Deci, ea pe fiecare îl chema la sine pe nume și-i binecuvînta și le fericea credința și ostenelile lor cele suferite întru buna-vestire a lui Hristos, dorin-du-le fiecăruia fericirea veșnică, pentru starea împreună a toată lumea, și făcea rugăciuni către Dumnezeu pentru viață cu pace.

Sosind ziua a cincisprezecea a lunii August, și venind acel ceas așteptat și binecuvîntat, care era ales pentru mutarea Prea-sfintei Născătoare de Dumnezeu, ea voia să se săvîrșească. Deci, fiind multe lumînări aprinse și făcîndu-se de Sfinții Apostoli doxologia lui Dumnezeu, preanevinovata Fecioară zăcea cu cinste pe patul cel împodobit, care se pregătise către fericita plecare, așteptînd venirea la dînsa a Fiului și Domnului ei Cel preadorit. Apoi, deodată a strălucit în casă o lumină a dumnezeieștii slave. De acea strălucire lumînările s-au întunecat, și, la cîți s-a descoperit vedenia aceea, s-au spăimîntat toți; iar acoperămîntul casei se vedea deschis, și slava Domnului venea din cer. Atunci, iată, Hristos, Împăratul slavei, cu arhanghelii și cu îngerii, cu toate cereștile puteri, și cu sufletele drepților și sfinților strămoși și prooroci, au vestit Preasfintei Fecioare Maria mai-nainte, că Hristos se apropia către Preacurata lui Maică. Ea, văzînd venirea de față a Fiului Său, a strigat cu bucurie cuvintele obișnuitei sale cîntări, grăind: *Mărește suflete al meu pe Domnul și s-a bucurat duhul meu de Dumnezeu, Mîntuitorul meu, că a căutat spre smerenia roabei sale...*

Apoi s-a ridicat de pe pat, sîrguindu-se întru întîmpinarea Lui, și s-a închinat Domnului ei; iar Iisus Hristos, apropiindu-se, privea spre dînsa cu preaiubiții Săi ochi, și-i zicea: "Vino cea de aproape a Mea, vino, porumbița Mea, vino, mărgăritarul Meu cel scump, și intră în vistieriile vieții celei veșnice!" Iar ea, închinîn-du-se, a zis: "Bine este cuvîntat numele slavei Domnului Dumnezeului meu, Cel ce ai voit a mă alege pe mine, Împărate al slavei, întru Împărăția Ta cea fără de sfîrșit! Tu știi, Doamne, că din toată inima Te-am iubit pe Tine și am păzit vistieria cea încredințată mie de către Tine, iar acum primește în pace sufletul meu, și mă acoperă pe mine, ca nici o strîmbătate satanicească să nu mă întîmpine pe mine!"

Atunci Domnul, mîngîind-o pe ea cu cuvinte preadulci, îi zicea să nu se teamă de puterile satanei, care sînt călcate de picioarele ei, ci să treacă cu îndrăzneală de la pămînt spre cele cerești; pentru aceea o chema cu dragoste. Iar ea cu bucurie a răspuns: *Gata este inima mea, Dumnezeule, gata este inima mea*. Și iarăși a zis cuvîntul ei cel vechi: *Fie mie acum după cuvîntul tău!* Deci, s-a culcat pe pat și, veselindu-se negrăit pentru vederea prealuminatei fețe a Domnului și a Fiului său Cel preaiubit, din dragostea cea preadulce către Dînsul și din bucurie duhovnicească, preasfîntul său suflet l-a dat în mîinile Fiului său. Însă nici o durere trupească n-a avut, ci a adormit ca într-un somn dulce. Deci, Acela pe Care ea L-a zămislit fără de stricăciune și L-a născut fără de durere, a luat din trup fără durere preacinstitul ei suflet și trupului ei cel preacinstit nu i-a dat să vadă stricăciunea. Atunci îndată s-a început acea bucurie și acea dulce cîntare îngerească, întru care se auzeau aceste cuvinte, repetîndu-se adeseori de îngeri, adică cuvintele închinării lui Gavriil: *Bucură-te, cea plină de dar, Domnul este cu tine, binecuvîntată ești tu între femei!*

Astfel a fost petrecut sfîntul ei suflet de mîinile Domnului la toate cereștile rînduieli cu bucurie. Și o petreceau pe ea și ochii apostolilor, care se învredniciseră a privi la acea preaslăvită vedenie, precum altădată pe Domnul, Care se înălța din Muntele Eleonului, L-au petrecut cu ochii și erau înspăimîntați ca niște uimiți. Apoi, venindu-și întru sine, s-au închinat Domnului Celui ce a înălțat la cer sufletul Maicii Sale. Ei cu lacrimi au înconjurat patul, și au văzut preasfînta față a Sfintei Maria strălucind ca soarele, și bunămirosire străină ieșea din curatul ei trup, care covîrșea toate aromatele pămîntești, și pe care limba omenească nu poate a le spune. Apoi cu toții au sărutat cu frică și cu cucernicie acel trup curat, cinstindu-l cu evlavie; deci, s-

au sfințit din atingerea lui, simțind în inimile lor preamultă bucurie duhovnicească, din darul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Astfel se dădeau tămăduiri bolnavilor, ochii orbilor se luminau, auzul surzilor se vindeca, picioarele șchiopilor se întăreau, duhurile cele necurate se izgoneau, și se tămăduiau toate bolile. Toate acestea se făceau numai cu singură atingere de patul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Acestea toate făcîndu-se așa, s-a început petrecerea primi-torului de Dumnezeu trup al Mariei. Sfîntul Petru era la început cu Sfîntul Pavel, iar Sfîntul Iacov, ruda Domnului, și cu ceilalți mari Sfinți Apostoli, au ridicat pe umeri patul. Sfîntul Ioan ducea înaintea patului acea stîlpare strălucitoare de lumină. Apoi venea toată adunarea de sfinți și mulțimea poporului, cu lumînări și cu cădiri împrejur, înainte mergînd și urmînd și cîntîndu-se cîntarea cea de moarte. Sfîntul Petru începea, iar ceilalți după dînsul cîntau cu un glas psalmul lui David: *Întru ieșirea lui Israel din Egipt...*, și la fiecare stih se adăuga *Aliluia*. Asemenea cîntau și alți psalmi de prăznuire, de mulțumire și de laude precum lucra Duhul Sfînt în gurile celor ce cîntau. Acel trup primitor de Dumnezeu al Preacuratei Fecioare a fost dus cu slăvită petrecere, de la Sion, prin cetatea Ierusalimului, la satul Ghetsimani. Deasupra patului și deasupra celor ce-l petreceau, s-a făcut un cerc de nori mare și luminos în chip de cunună, care strălucea cu neobișnuită rază; iar prin nori se auzeau dulci cîntări îngerești de uimire, care umpleau văzduhul și totul se lucra pe pămînt în auzul poporului.

Acel cerc de nori în chip de cunună mergea cu cîntarea îngerească prin văzduh deasupra trupului Maicii lui Dumnezeu, care se petrecea pînă la mormînt. La o petrecere de bucurie ca aceasta, care a o spune după vrednicie nici un cuvînt nu este îndestulat, s-a întîmplat un lucru potrivnic: poporul Ierusalimului foarte numeros al evreilor necredincioși, auzind acea străină cîn-tare și văzînd acea preaslăvită petrecere a trupului celui primitor de Dumnezeu, a ieșit din case și urma prin cetate, mirîndu-se de atîta slavă și cinste care se făcea trupului Maicii lui Hristos. Deci, înștiințîndu-se de aceasta arhiereii și cărturarii, s-au umplut de zavistie și de mînie și au trimis slujitori și ostași și au îndemnat pe mulți din popor ca, alergînd cu arme, să gonească pe cei ce petreceau trupul Sfintei Maria, și pe ucenicii lui Iisus să-i rănească, iar trupul să-l ardă cu foc. Deci, cînd cei îndemnați spre fapta cea rea alergau cu mînie înarmați ca la război și aproape erau să-i ajungă, atunci îndată acel nor din văzduh, plecîndu-se la pămînt, a înconjurat ca un zid soborul Sfinților Apostoli, asemenea și pe toți care erau cu dînșii, încît numai cîntarea se auzea, iar ei singuri erau nevăzuți de cei ce veneau cu scop rău. Atunci sfinții îngeri, zburînd nevăzut deasupra preacuratului trup și deasupra cetei credincioșilor, au lovit cu orbire pe acei făcători de rău și au sfărîmat capetele multora de zidurile cetății; iar alții, neștiind pe unde să meargă, pipăiau zidurile și căutau povățuitori.

Atunci s-a întîmplat unuia din numărul preoților din legea veche, anume Atonie, de a ieșit la drum. Acela, după ce norul s-a ridicat la înălțime după dumnezeiasca rînduială și pentru o mai mare minune, a văzut pe Sfinții Apostoli și mulțimea credincioșilor cu lumînări și cu cîntări de psalmi, înconjurînd patul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, și, umplîndu-se de zavistie, a înnoit în sine vechea răutate asupra Domnului nostru Iisus Hristos, și a zis: "Acesta este trupul care a născut pe înșelătorul acela, care a stricat legea părinților noștri! Vezi ce fel de cinste are? Și, fiind tare cu trupul, de mare mînie, s-a repezit cu sălbăticie și a alergat spre pat, voind să răstoarne la pămînt preacuratul trup al Preasfintei Fecioare Maria. Dar, cînd mîinile lui cele îndrăznețe s-au atins de pat, îndată au fost tăiate de sabia cea nematerialnică a izbîndirii lui Dumnezeu de îngerul cel nevăzut, și au rămas lipite de pat; iar Atonie a căzut, răcnind și văitîndu-se cu amar.

Dar, cunoscîndu-și greșeala, se căia și striga către apostoli: "Miluiți-mă pe mine, robii lui Hristos!" Sfîntul Apostol Petru, poruncind să stea cu patul ce se purta, a zis lui Atonie: "Iată, ai luat ceea ce ai căutat; deci, cunoaște că Dumnezeul izbîndirilor este Domnul; dar a te tămădui de răni noi nu putem, decît numai Domnul nostru, spre care voi v-ați sculat cu nedreptate, l-ați prins și l-ați ucis. Acum nici El nu va voi să-ți dea tămăduire, dacă nu vei crede într-Însul mai întîi cu toată inima și de nu vei mărturisi cu gura că Iisus este adevăratul Mesia, Fiul lui Dumnezeu". Atonie a strigat: "Cred că El este Mîntuitorul lumii Hristos, cel vestit de prooroci mai-nainte! Noi și mai-nainte l-am știut că El este Fiul lui Dumnezeu, dar din zavistie, întunecîndu-ne cu răutate, n-am voit să mărturisim măririle lui Dumnezeu, și i-am rînduit cu nedreptate moarte. Dar El, cu puterea dumnezeirii înviind a treia zi, ne-a umplut de rușine pe noi, toți urîtorii lui, pentru că ne sîrguiam să ascundem Învierea Lui, dînd multă plată străjerilor; dar n-am putut, fiindcă slava Lui a străbătut pretutindeni.

Atonie mărturisind acestea și căindu-se de greșeala ce a făcut cu îndrăzneală, Sfinții Apostoli s-au bucurat împreună cu toți credincioșii, precum și îngerii se bucură de păcătosul care se pocăiește. Apoi Petru a poruncit lui Atonie ca să lipească cu credință rănile mîinilor tăiate de mîinile care erau atîrnate de pat și să cheme numele Preasfintei Fecioare Născătoare de Dumnezeu cu credință. Făcînd Atonie aceasta, îndată mîinile cele tăiate s-au lipit la locurile lor și s-au făcut sănătoase desăvîrșit, rămînînd pe dînsele numai semnul tăierii ca o ață roșie, care înconjura carnea de la încheieturi. Atonie, căzînd înaintea patului, s-a închinat lui Hristos Dumnezeu, Cel născut din Preacurata Fecioară, și a fericit-o cu multe laude pe aceea care L-a născut, aducînd pentru dînsa proorocești mărturii din Scriptură, precum și pentru Hristos singur, încît toți se mirau foarte mult de vorbele acelea și de acea slăvită tămăduire a mîinilor lui Atonie, și pentru cuvintele lui cele înțelepte, grăite spre slava lui Hristos Dumnezeu și spre lauda Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Atonie, intrînd în rînd cu Sfinții Apostoli, a urmat patului care se ducea la Ghetsimani. Asemenea și cei ce erau orbiți și cîți și-au cunoscut greșeala alergau cu pocăință, fiind duși de povă-țuitori la Născătoarea de Dumnezeu, și se atingeau cu credință de cinstitul pat; atunci îndată cîștigau vederea ochilor lor trupești și sufletești, că milostiva Maică a tuturor, Preasfînta Stăpînă de obște, precum în nașterea sa a făcut bucurie la toată lumea, tot așa și în adormirea sa n-a voit să mîhnească pe nimeni, ci pe toți, deși o vrăjmășeau pe ea, i-a mîngîiat cu milostivire, cu darul și cu bunătatea sa, fiind Maica cea bună a bunului Împărat.

Sfinții Apostoli cu toată mulțimea credincioșilor, ajungînd la satul Ghetsimani, cînd au pus lîngă mormînt patul cu preasfîntul trup, atunci s-a ridicat iar strigare de plîngere în popor, tînguin-du-se toți pentru sărăcia lor și pentru lipsirea unei bunătăți ca aceasta. Ei, căzînd la trupul preasfintei Născătoare de Dumnezeu, îl cuprinseră, îl udau cu lacrimi și îi dădeau sărutarea cea mai de pe urmă; deci, abia spre seară l-au pus în mormînt și, punînd o piatră mare deasupra, nu se depărtau de la mormînt, fiind ținuți de dragostea către Maica lui Dumnezeu. Sfinții Apostoli au zăbovit în satul acela trei zile, petrecînd lîngă mormîntul Preacuratei Fecioare, săvîrșind ziua și noaptea cîntări de psalmi.

În toată vremea aceea de trei zile, se auzeau în văzduh preadulci glasuri de oști cerești cîntînd și lăudînd pe Dumnezeu și fericind pe Maica lui Dumnezeu. Dar s-a întîmplat, după dumnezeiasca rînduială, ca Sfîntul Toma, unul din apostoli, să nu se afle la preaslăvita îngropare a trupului cel de Dumnezeu primitor al Preacuratei Fecioare, ci el a sosit a treia zi la Ghetsimani. El se mîhnea și se întrista foarte mult, că nu s-a învrednicit de binecu-vîntarea și de sărutarea cea mai de pe urmă a Preasfintei Fecioare Maria, precum s-au învrednicit ceilalți Sfinți Apostoli. Nici s-a învrednicit să vadă dumnezeiasca slavă, tainele lui Dumnezeu cele minunate,

lucrările cele de la adormirea ei și petrecerea trupului care a fost, și pe care ceilalți s-au învrednicit a o vedea, deci, plîngea mult de aceasta. Pentru aceea Sfinților Apostoli le era jale de dînsul și s-au sfătuit ca să deschidă mormîntul, ca măcar astfel să vadă trupul Preacuratei Stăpîne Născătoare de Dumnezeu și, închinîndu-se aceluia și sărutîndu-l, să primească răcorire de jalea sa și mîngîiere de mîhnirea sa.

Dar, cînd au prăvălit piatra și au deschis mormîntul, îndată s-au spăimîntat, pentru că au văzut mormîntul deșert, nefiind în el nimic altceva decît numai cele de îngropare, și din care ieșea mare mirosire de bună mireasmă. Sfinții stăteau și se minunau și nu pricepeau ce este aceasta! Deci, sărutînd cu lacrimi și cu cucerni-cie acea pînză cinstită și curată ce rămăsese în mormînt, s-au rugat împreună Domnului ca să li se descopere unde se află cinstitul trup al Maicii Domnului. Spre seară, apostolii au șezut să-și întărească puțin trupurile cu hrană. Iar obiceiul mesei apostolești era într-acest chip: între dînșii lăsau un loc gol, cu o pernă pe dînsul, iar pe pernă, o bucată de pîine, locul acela era în cinstea Mîntui-torului Hristos.

După masă, sculîndu-se și făcînd mulțumire, au luat acea bucată de pîine ce era menită Domnului, și au ridicat-o, slăvind numele cel mare al Preasfintei Treimi, și sfîrșeau cu această rugăciune: "Doamne, Iisuse Hristoase, ajută-ne nouă!" Apoi mîncau bucata aceea de pîine ca o binecuvîntare a Domnului. Astfel făceau Sfinții Apostoli, nu numai cînd erau împreună, ci și fiecare făcea așa unde se întîmpla. Atunci ei adunîndu-se în Ghetsimani și mîncînd împreună, mintea și vorba nu le era de altceva, decît numai pentru aceasta, că n-au găsit în mormînt preasfîntul trup al Născătoarei de Dumnezeu.

După sfîrșitul mesei, sculîndu-se și începînd, după obicei, să ridice bucata de pîine pusă în partea Domnului și să slăvească pe Preasfînta Treime, îndată s-a auzit un glas de cîntare îngerească. Ei, ridicîndu-și ochii, au văzut vie în văzduh pe Preacurata Fecioară Maica Domnului nostru, stînd cu mulțime de îngeri și strălucind cu negrăită slavă, și a zis către dînșii: "Bucurați-vă, căci eu sînt cu voi în toate zilele!" Atunci ei, umplîndu-se de bucurie, în loc de "Doamne, Iisuse Hristoase", au strigat: "Preasfîntă Născătoare de Dumnezeu, ajută-ne nouă!" De atunci Sfinții Apostoli s-au încredințat despre aceasta și toată Biserica a crezut astfel, că Preacurata Născătoare de Dumnezeu a fost înviată a treia zi de Fiul și Dumnezeul său, și a fost luată cu trupul la ceruri.

Deci, întorcîndu-se ei iarăși la mormînt, au luat pînza cea curată, care rămăsese spre mîngîierea celor scîrbiți și spre mărturia cea adevărată a sculării din mormînt a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Aceasta s-a făcut, pentru că nu se cădea cortului vieții să fie ținut de moarte și să rămînă cu cealaltă făptură în stricăciunea pămîntului, ea care a născut din nestricatul său trup pe Ziditorul făpturii. Și s-a mai vădit prin această minunată înălțare, că Dătătorul legii este împlinitorul legii celei date de El, ca fiii să cinstească pe părinții lor. Deci, ei au cinstit pe Maica Sa cea fără de prihană ca pe Sine; căci precum Hristos singur a înviat cu slavă a treia zi, tot așa a luat-o și pe ea la Sine în cele cerești. Despre aceasta zicea mai înainte și dumnezeiescul David: *Scoală-Te, Doamne, în odihna Ta, Tu și chivotul sfințirii Tale*. Astfel s-au împlinit prooroceștile cuvinte ale lui David, în învierea Domnului și a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu; căci, precum a fost mormîntul Fiului său tăiat în piatră, tot așa a fost și mormîn-tul Maicii lui Dumnezeu, care se vede deșert și închinat de credincioși pînă acum.

Așa a binevoit dumnezeiasca rînduială, ca Sfîntul Toma să nu fie la Adormirea Preacuratei Maicii Domnului, ca pentru dînsul să se deschidă mormîntul și să se încredințeze Biserica despre învierea Preasfintei Născătoare, căci și mai-nainte, despre învierea lui Hristos, s-a încredințat tot prin necredința lui Toma. Astfel a fost adormirea Preacuratei și

Preabinecuvîntatei Născătoare de Dumnezeu. Astfel a fost îngroparea trupului ei cel fără de prihană. Astfel a fost încredințarea despre slăvită învierea ei din mormînt și despre luarea trupului la ceruri. Sfinții Apostoli, după săvîrșirea tuturor acelor minuni și taine ale lui Dumnezeu, s-au întors iarăși purtați de nori, fiecare în partea sa, unde propovăduiau cuvîntul.

Despre felul petrecerii Preasfintei Fecioare Născătoare de Dumnezeu pe pămînt, a scris Sfîntul Ambrozie, zicînd: "Era Fecioară nu numai cu trupul, dar și cu duhul, smerită în inimă, înțeleptită în cuvinte, negrabnică la grăire, totdeauna la citire, trează în osteneli, prea înțeleaptă în vorbire, vorbind precum cu Dumnezeu, iar nu precum cu oamenii. Pe nimeni nu asuprea, ci tuturor le dorea bunătăți; nu s-a îngrețoșat niciodată de vreun om sărac, nici a rîs de cineva, ci pe toate cele ce le vedea, le fericea. Nimic nu era în gura ei, ceva într-acest fel, care să nu fie dar vărsat; era în toate lucrurile cele fecioreşti, iar vederea ei era chip al desăvîrșirii celei dinlăuntru, era model de milostivire și de bunătate". Apoi ce fel era cu obiceiul ei cel preasfînt și cu chipul cel trupesc, aceasta se află astfel scris la Epifanie și la Nichifor: "Ea era în tot lucrul cinstită și statornică. Grăind, foarte puțin și numai ce era de trebuință. Lesnicioasă spre a asculta, grăitoare de bine, dînd fiecăruia cinstire; era măsurată la sfat, obișnuia totdeauna a vorbei cuviincios către fiecare om, fără de rîs și fără de tulburare, dar mai ales fără de mînie.

Vederea feței ei era ca vederea grăuntelui de grîu; părul, galben; ochii, ascuțiți la vedere; iar luminile erau asemenea cu măslina. Sprîncenele ei erau negre și plecate; nasul, potrivit; buzele, ca floarea trandafirului, pline de cuvinte dulci. Fața, nici rotundă, nici scurtă, ci puțin lungăreață. Mîinile și degetele, lungi. În scurt, era împărtășită de toată măreția; smerită, neprefăcîndu-și fața deloc, și nici o moliciune nu avea cu sine, ci totdeauna umilință aleasă. Hainele care le purta erau proaste, precum le arăta și sfîntul acoperămînt al preasfîntului ei cap. Și ca să spun pe scurt: în toate lucrurile ei era de față mult dar dumnezeiesc. Iar acum, sălășluindu-se în cele cerești și stînd de-a dreapta Scaunului lui Dumnezeu, în ce fel este, să spună gurile îngerilor și a arhanghelilor, cum și duhurile și sufletele drepților, care stau înaintea ei. Deci, precum de vederea feței lui Dumnezeu, tot așa și de vederea feței Preacuratei Născătoare de Dumnezeu săturîndu-se, aceștia să grăiască pentru ea după vrednicie. Iar noi slăvim pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe un Dumnezeu în Treime, să ne închinăm ei cu osîrdie, ca una ce este slăvită și fericită de toate neamurile în veci. Amin".

Pentru toată viața din început a Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, s-a scris cîte o parte în celelalte praznice ale ei; la zămislire, la naștere, la intrarea în Biserică, la Buna Vestire, la Nașterea lui Hristos și la Întîmpinare. Aici, după descrierea despre adormirea ei cea fără de moarte, spre împlinirea istoriei celei despre ea, se adaugă și aceasta: Cum și unde a petrecut Stăpîna noastră după Înălțarea lui Hristos?

Sfîntul Evanghelist Luca scrie în Faptele Apostolilor, că, Domnul înălțîndu-Se la ceruri, ucenicii Lui s-au întors de la Muntele Eleonului la Ierusalim, și s-au suit în foișorul unde a fost Cina cea de Taină a lui Hristos. Și toți așteptau cu un suflet în rugăciuni și în cereri, cu femeile și cu Maria, Maica lui Hristos, pe care, după ducerea Domnului de la dînșii, o aveau ca pe o mîngîiere și răcorire în mîhniri, întărire și învățătoare în credință. Pentru că aceasta, toate cuvintele care le spunea și toate faptele cele minunate, începînd de la Buna Vestire cu zămislirea cea fără de sămînță și nașterea cea fără de stricăciune a lui Hristos, cele ce se făceau în pruncia și în viața Lui mai înainte de botezul lui Ioan, toate acestea le spunea iubiților ucenici ai Fiului Său. Și, ca una ce avea de la Duhul Sfînt mai multă descoperire pentru dumnezeirea Lui și din vederea lucrurilor lui Hristos, îi încredința pe dînșii prin spunerea cu de-amănuntul de toate faptele ce s-au făcut cu dumnezeiasca putere, mai înainte pînă ce s-a arătat lumii, și cu acelea îi întărea în credința cea fără de îndoială.

Toți se rugau în foișorul acela, așteptînd venirea Duhului Sfînt, pe Care a făgăduit Domnul că-L va trimite lor Tatăl, și se pregăteau înainte de primirea darurilor lui Hristos. După cele zece zile de la Înălțarea Domnului, cînd s-a făcut pogorîrea Sfîntului Duh în chip de limbi de foc peste Sfinții Apostoli, la început Sfîntul Duh a stat peste Sfînta Fecioară Maria, în care și mai înainte își avea locuință plăcută și iubită, și totdeauna petrecea nedepărtată. În vremea aceea a primit binecuvîntata Fecioară pe Duhul Sfînt, mai mult decît pe toți apostolii; căci, pe cît vasul se face mai mare, pe atît mai multă apă încape în sine. Deoarece Preacurata Fecioară era vas al Sfîntului Duh mai mare decît toți, pentru că este mai înaltă decît apostolii și decît ceilalți sfinți, precum îi cîntă Biserica, zicînd: "Cu adevărat ești mai presus decît toți, Fecioară Curată!" Tot astfel darul Duhului Sfînt a încăput în sine mai mult decît în toți.

Petrecerea Preacuratei Fecioare era în casa Sfîntului Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, care era în cetatea Ierusalimului. Ea a rămas la el din ceasul acela, cînd a zis Domnul pe cruce: *Femeie, iată Fiul Tău!* Iar ucenicului: *Iată Maica ta!* Deci, ucenicul a luat-o întru ale sale și slujea ei ca maicii sale. Sfinții Apostoli, după primirea Sfîntului Duh, nu s-au risipit îndată prin lume, ci au petrecut mult în Ierusalim, precum este arătat în Faptele Apostolilor. Acolo se scrie că, după uciderea Sfîntului Mucenic Ștefan, era mare prigonire asupra Bisericii Ierusalimului. Toți cei mai mici, apostolii și ceilalți credincioși, s-au risipit prin toate părțile Iudeei și ale Samariei, afară de apostolii cei mari; căci ei, deși unii din ei se duceau într-alte părți, precum s-au dus în Samaria, Petru și Ioan, acoperindu-se cu rînduiala lui Dumnezeu, se țineau pe lîngă Ierusalim, pînă la vreo zece ani de la înălțarea Domnului, adică pînă la acea vreme, în care împăratul Irod și-a pus mîinile ca să facă rău unora din Biserică. Petru singur a tămăduit în Lida pe Enea, slăbănog de opt ani, și în Iope a înviat pe Tavita cea moartă.

În Chesaria a botezat pe Cornelie sutașul și în Antiohia a întemeiat mai întîi scaunul arhieriei sale. Iacov, fratele lui Ioan, s-a dus în Spania, însă iar s-a întors în Ierusalim, ca să slujească mai întîi la mîntuirea semințiilor lui Israel și să întărească Biserica cea dintîi în Ierusalim, care este maica tuturor Bisericilor, precum cîntă Cuviosul Damaschin, zicînd: "Tu ai luat întîi iertarea păca-telor". Pe de altă parte Iacob dorea să vadă adeseori pe Preacurata Fecioară, Maica Domnului, și să audă de la dînsa cuvinte dumnezeiești. El o avea pe ea ca pe o moștenitoare a lui Hristos, Dumnezeul nostru, și, privind la cinstita și sfînta ei față, ca la fața lui Hristos și ascultînd cuvintele ei cele dulci, se umplea de negrăită bucurie duhovnicească. Deci uitau toate amărăciunile și primejdiile, iar inima lor se îndulcea din limba cea curgătoare de miere a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Pentru aceea, mulți din cei luminați de prin laturile cele depărtate alergau la Ierusalim să vadă pe Maica lui Hristos Dumnezeu și să-i asculte vorbirea ei cea sfîntă. Căci, precum Mîntuitorul Hristos umplea cu slavă toate marginile pămîntului, tot așa și Maica Lui cea fără prihană, pe toți îi atrăgea la vederea Ei, precum este arătat în scrisoarea Sfîntului Ignatie purtătorul de Dumnezeu, pe care a scris-o în Antiohia, către Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu:

"Sînt multe femei la noi care doresc să vadă pe Maica lui Hristos și se sîrguiesc în toate zilele, că doar ar putea să călăto-rească la voi, ca s-o cerceteze pe ea, și să se atingă de pieptul ei, cel ce a hrănit cu lapte pe Hristos, și să se înștiințeze de la dînsa pentru oarecare taine. Aceasta, pentru că slava ei a străbătut pînă la noi, că ea, fiind Fecioară, este Maica lui Dumnezeu plină de toate darurile și de toate bunătățile. Se mai spune de dînsa, că în prigoniri și în primejdii este veselă, în sărăcie și în neajunsuri nu se mîhnește, spre cei ce îi fac rău nu se mînie, ci le face mai mult bine, blîndă în lucrurile cele de bună întîmplare, milostivă spre cei săraci, cărora le ajută pe cît poate, iar celor ce sînt vrăjmași ai credinței noastre, li se împotrivește foarte mult. Iar dreptei noastre credințe și bunei cucernicii este învățătoare, asemenea și tuturor credincioșilor povățuitoare spre lucrul cel bun. Pe cei smeriți îi iubește mai mult și singură este

smerită către toți; astfel că toți cei ce au văzut-o, o laudă. Cît de răbdătoare este cînd învățătorii și fariseii rîd de dînsa. Niște oameni vrednici de credință ne-au spus că în Maria, Maica lui Iisus, firea omenească, pentru sfințirea ei cea multă, se vede că este asemenea cu firea îngerească. Lucrurile acestea care se aud, au deșteptat în noi nemăsurata dorință, că doar am putea să vedem pe acea minune cerească și să admirăm pe această preasfîntă".

Într-altă scrisoare, Sfîntul Ignatie purtătorul de Dumnezeu scrie către Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu: "Eu, dacă îmi va fi cu putință, voi veni la tine, ca să văd pe credincioșii sfinți care s-au adunat acolo; dar mai ales să văd pe Maica lui Hristos, de care grăiesc că la toți este minunată, cinstită și iubită și toți doresc să o vadă. Cine n-ar fi dorit s-o vadă pe Sfînta Fecioară și să vorbească cu aceea, care a născut pe Dumnezeul Cel adevărat?" Din aceste scrisori se poate înțelege cît de multă dorință aveau sfinții, ca să vadă pe acea însuflețită sfințenie a lui Dumnezeu, pe Preacurata Fecioară Maria. Iar cei ce s-au învrednicit a o vedea, spuneau tuturor că sînt fericiți; căci cu adevărat, erau fericiți ochii care o vedeau pe ea după Hristos Mîntuitorul, și fericite erau urechile care se învredniceau să audă cuvintele ei cele grăitoare de Dumnezeu și făcătoare de viață. O, cît de multă mîngîiere și dar luau unii ca aceia!

Pentru aceasta a lăsat Domnul nostru pe Preacurata Maica Sa, ca să fie pe pămînt între cei vii, ca, prin a ei stare de față, cu sfatul, cu învățăturile și cu rugăciunile cele calde către Fiul lui Dumnezeu, Biserica creștină să se înmulțească, să se întărească, și să primească îndrăznire, ca să stea pentru Domnul său pînă la sînge. Fecioara Maria pe toți îi întărea prin mîngîierea Duhului Sfînt și pentru toți se ruga. Cînd Sfinții Apostoli au fost închiși în temniță, ea a adus lui Dumnezeu rugăciune umilită pentru dînșii și a fost trimis îngerul Domnului la ei, de le-a deschis noaptea ușile temniței și i-au scos. Cînd a fost dus la moarte Sfîntul Întîiul Mucenic și Arhidiacon Ștefan, ea îl urma de departe. Fiind el ucis cu pietre în Valea lui Iosafat, lîngă pîrîul Chedrilor, ea, cu Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, stătea pe un deal, privind de departe la sfîrșitul lui. Deci, se ruga Domnului cu dinadinsul pentru dînsul ca să-l întărească în pătimire și să primească sufletul lui în mîinile Sale. Cînd Sfîntul Apostol Pavel, înainte de creș-tinarea lui, făcea rău Bisericii și o prigonea, ea a vărsat atîtea rugăciuni calde către Dumnezeu, încît l-a făcut din lup răpitor, mielușel blînd; din vrăjmaș, apostol; și din prigonitor, ucenic și învățător a toată lumea.

Dar ce fel de faceri de bine n-a avut Biserica cea dintîi, ca o fiică mică de la maica sa, adică de la Preacurata Născătoare de Dumnezeu? Ce fel de daruri n-a scos, ca dintr-un izvor de-a puru-rea curgător, pînă ce prin sîrguința aceea, și cu darul hrănindu-se și crescînd, a venit în măsura vîrstei bărbătești! Biserica se întărise atît, încît nici de porțile iadului nu era biruită. Acest lucru chiar și Preasfînta Născătoare de Dumnezeu îl putea vedea și se umplea de bucurie, după ceea ce s-a zis de David: *Maică ce se veselește de fii*... Deoarece în toate zilele vedea că se înmulțesc fiii Bisericii; căci la începutul propovăduirii lui Petru trei mii de suflete au crezut, apoi cinci mii, și după aceea mulți fără număr. Biserica lui Hristos se înmulțea prin toată lumea, fiindcă cei ce se întorceau în Ierusalim de la propovăduire, spuneau toate Preacuratei Maicii lui Dumnezeu. Ea, auzind, se bucura cu duhul, și dădea laudă Fiului și Dumnezeului ei.

Cînd Irod a ridicat prigonire asupra Bisericii, pe Iacov fratele lui Ioan, care se întoarse atunci din Spania, l-au ucis cu sabia. Apoi l-au prins și pe Petru și l-au închis în temniță, voind să-i facă și lui același lucru. Însă după acea minunată liberare din temniță și din legături a lui Petru prin înger, a fost nevoie ca chiar cei mai mari apostoli să iasă din Ierusalim față de cumplita prigonire din partea evreilor. Ei s-au risipit prin toată lumea, după cum le căzuseră sorții fiecăruia dintr-înșii în ce parte să se ducă. Dar, mai înainte de despărțirea lor, au alcătuit Simbolul mărturisirii credinței, ca toți să propovăduiască pretutindeni într-un singur fel și să

sădească sfînta credință în Hristos. Drept aceea, s-a dus fiecare la sorțul său, rămînînd în Ierusalim numai Sfîntul Iacob, rudenia Domnului după trup, care a fost pus de Hristos, cel dintîi episcop în Ierusalim.

Într-acea vreme a ieșit din Ierusalim și Sfîntul Ioan Cuvîntă-torul de Dumnezeu, al cărei fiu era, pentru primejdiile care veneau de la zavistnicii iudei. Ei s-au dat într-o parte, dînd loc mîniei, pînă ce a încetat acea cumplită prigonire și muncire. Dar ca să nu se arate că sînt deșerți, s-au dus în Efes, unde îi căzuse sorțul lui Ioan. Această ducere în Efes a Preacuratei Maicii lui Dumnezeu cu Ioan, se încredințează din aceasta; se află o scrisoare a Sfîntului Ioan apostolul la al treilea sinod a toată lumea, ce s-a ținut în Efes contra lui Nestorie, către clerul din Constantinopol, în care se scrie cuvintele aceste: "Nestorie, născocitorul de eresuri din cetatea Efesului, în care a petrecut odată și Sfîntul Ioan Cuvîn-tătorul de Dumnezeu și Sfînta Fecioară Maria, Născătoarea de Dumnezeu, fiind chemat la judecată de Sfinții Părinți și de episcopii sinodului, singur pe sine despărțindu-se și fiind tulburat de știința cea rea, n-a îndrăznit a veni la dînșii. Drept aceea, după ce a fost chemat de trei ori, Sfîntul Sinod l-a osîndit cu dreaptă judecată, dîndu-l jos din toată cinstea preoțească.

Din cuvintele acestea și din scrisoarea în care se zice că Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu și Sfînta Fecioară Maria au petrecut odată în cetatea Efesului, se poate ști că Maica Domnului s-a dus din Ierusalim cu Cuvîntătorul de Dumnezeu și a petrecut în Efes cîtăva vreme. Dar Preasfînta Fecioară Maria n-a fost numai în Efes, ci și în alte cetăți și țări, cercetînd pe cei luminați din nou. Astfel se povestește că ea a fost și în Antiohia, cercetînd pe Sfîntul Ignatie purtătorul de Dumnezeu, precum i se făgăduise prin scrisoarea sa, zicînd: "Voi veni cu Ioan să te văd pe tine și pe cei ce sînt cu tine!" Se vorbește că a fost și în Cipru, la Sfîntul Lazăr cel înviat a patra zi, care era episcop acolo. Asemenea a fost și la Muntele Athonului, pentru care lucru Ștefan Monahul Sfetago-reanul scrie o istorisire ca aceasta:

După înălțarea la cer a Domnului nostru Iisus Hristos, ucenicii fiind adunați în Sion, cu Maria, Maica lui Iisus, așteptau pe Mîntuitorul, precum le poruncise lor ca să nu se depărteze din Ierusalim, ci să aștepte făgăduința Domnului. Ei au aruncat sorți și unde îi va cădea partea fiecăruia dintr-înșii, acolo să propovă-duiască Evanghelia Domnului. Atunci Preacurata a zis: "Voiesc ca și eu să arunc sorțul meu cu voi, ca să nu fiu fără de parte, și să am partea pe care va voi Dumnezeu să mi-o dea". Ei au aruncat sorțul cu cucernicie și cu frică, după cuvîntul Maicii lui Dumnezeu, și i-a căzut sorții pămîntul Ivirului. Preacurata Născătoare de Dumnezeu, primind cu bucurie acea soartă, voia ca îndată să se ducă în țara Ivirului, după primirea cea în limbi de foc a Sfîntului Duh. Dar îngerul lui Dumnezeu i-a zis: "Să nu te depărtezi acum din Ierusalim, ci să petreci aici pînă la o vreme, iar sorțul care ți-a căzut se va lumina în zilele din urmă și stăpînirea ta va fi acolo; deci, ai să te ostenești, puțin după o vreme, în pămîntul în care va voi Dumnezeu să te pună". Atunci Preacurata a petrecut în Ierusa-lim multă vreme.

Lazăr cel înviat a patra zi era în insula Ciprului, pentru că acolo se hirotonise arhiereu de Apostolul Varnava. El dorea cu multă dragoste să vadă pe Preacurată Maica Domnului nostru, pe care nu o văzuse de demult, dar nu îndrăznea să se ducă la Ierusalim de frica evreilor. Maica lui Dumnezeu, înțelegînd aceasta, a scris o scrisoare către Lazăr, mîngîindu-l și poruncindu-i să trimită o corabie, cu care să vină la dînsul în Cipru, iar el să nu vină la Ierusalim.

Lazăr, citind scrisoarea, s-a bucurat foarte mult și s-a minunat de atît de multă smerenie a ei. Apoi a trimis cu mare grabă la dînsa corabie și scrisoare. Apoi Preasfînta Maria, sculîndu-se, a intrat în corabie cu Sfîntul Ioan, iubitul ucenic al lui Hristos, și cu ceilalți care le urmau lor cu cucernicie, și au început a călători spre Cipru. Deci, ridicîndu-se un vînt potrivnic, a dus

corabia tocmai la limanul Muntelui Athos, și aceasta a fost acea puțină osteneală a Preacuratei Născătoarei de Dumnezeu, care i s-a zis ei de către înger. Muntele acela era pretutindeni plin de idoli, căci acolo era o capiște mare și o locuință a lui Apolon și multe alte lucruri drăcești se săvîrșeau în locul acela. Deci, toți elinii aveau pentru acel loc multă cinste, pentru că era foarte ales, deoarece acolo venea toată lumea la închinăciune și fiecare își lua răspunsul la cele ce întreba de la ghicitorii de tot lucrul.

Cînd a sosit acolo Preasfînta Născătoare de Dumnezeu, îndată s-a făcut printre toți idolii o strigare și un țipet întru acest fel: "Pogorîți-vă la limanul lui Climent, și primiți pe Maria, Maica Domnului Iisus!" Aceasta s-a făcut fiindcă diavolii erau siliți de puterea lui Dumnezeu, de aceea au vestit adevărul fără voie, precum a făcut altădată în latura gherghesenilor, cei ce au strigat către Domnul: *Ce este nouă și Ție, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu? Ai venit aici, ca mai înainte de vreme să ne muncești pe noi?* Poporul, auzind aceasta, s-a minunat și au alergat cu toții la malul mării, spre limanul care s-a zis mai sus. Deci, văzînd corabia și pe Maica lui Dumnezeu, au luat-o pe ea cu cinste, și la adunarea lor au întrebat-o cum a născut pe Dumnezeu și cu ce fel de nume. Ea, deschizîndu-și dumnezeiasca sa gură, a binevestit poporului cu de-a-mănuntul toate cele despre Hristos și, toți căzînd, s-au închinat lui Dumnezeu Cel ce S-a născut dintr-însa; iar pe aceea care L-a născut, au cinstit-o cu multe laude; deci, crezînd, s-au botezat, căci multe minuni a făcut Maica lui Dumnezeu.

După botez, ea a pus poporului care s-a luminat din nou, povățuitor și învățător, pe unul din următorii săi, care a fost în corabie cu Sfîntul Ioan, și, bucurîndu-se cu duhul, a zis: "Acest loc este dat mie de la Fiul lui Dumnezeu să-mi fie mie întru sorți". Apoi a binecuvîntat poporul și a zis: "Darul lui Dumnezeu să petreacă în locul acesta și la cei ce petrec aici cu credință și cu cucernicie și păzesc poruncile Fiului și Dumnezeului meu; iar bunătățile cele de trebuință spre petrecerea cea de pe pămînt, vor fi lor din destul cu puțină osteneală. Deci, li se va pregăti lor viața cea cerească și nu va lipsi mila Fiului meu din locul acesta, pînă la sfîrșitul veacului; iar eu voi fi folositoare locului acesta și spre Dumnezeu caldă mijlocitoare pentru dînșii!"

Acestea zicîndu-le, iarăși a binecuvîntat poporul și, intrînd în corabie cu Ioan și cu ceilalți următori ai lor, au plecat la Cipru, unde au găsit pe Lazăr în mare mîhnire, de vreme ce Maica lui Dumnezeu n-a ajuns la dînsul mai degrab, temîndu-se să nu i se fi întîmplat ei pe mare vreo împiedicare de valuri și furtună; pentru că nimic nu știa despre dumnezeiasca rînduială ce se făcuse. Deci, venind Maica lui Dumnezeu, îndată i s-a schimbat mîhnirea lui întru bucurie și i-a adus lui daruri, un omofor și niște mînecuțe, pe care singură le-a lucrat într-adins pentru dînsul. Deci, toate cîte se făcuseră în Ierusalim și în Muntele Atonului, i le-a spus lui, și pentru toate au mulțumit lui Dumnezeu. Petrecînd în Cipru multă vreme și Biserica de acolo mîngîind-o și binecuvîntînd-o, iarăși s-au suit în corabie și s-au dus la Ierusalim. Acestea le-a scris monahul Ștefan Atonitul despre străinătatea Născătoarei de Dumnezeu.

Preacurata Fecioară, cercetînd laturile cele mai sus zise, iarăși s-a dus la Ierusalim, unde, petrecînd în casa cea de la Sion a lui Ioan, a fost păzită de dreapta cea atotputernică a lui Dumnezeu de zavistnica și ucigașa de Dumnezeu sinagogă a evreilor, care nu încetau a vrăjmășui împotriva Fiului lui Dumnezeu și împotriva celor ce credeau într-însul. Dar nicidecum n-ar fi putut suferi evreii ca să fie între cei vii Maica lui Hristos, ci cu totul ar fi pierdut-o pe ea, dacă n-ar fi acoperit-o Dumnezeu cu o oarecare deosebită purtare de grijă, astfel ca mîna necredincioșilor să nu se atingă de chivotul lui Dumnezeu cel însuflețit; căci precum pe Fiul ei, Hristos Dumnezeul nostru, în Nazaret, patria Lui, cînd toți care erau în adunare, s-au umplut de mînie și L-au dus în vîrful muntelui ca să-L arunce jos, însă Hristos, trecînd prin mijlocul lor, s-a dus. Astfel că evreii cei mincinoși n-au putut să pună chinuitoarele lor mîini pe

Dînsul, nici să se atingă de Cel văzut, fiind împiedicați și opriți de puterea cea nevăzută a lui Dumnezeu, că încă nu venise ceasul Lui. Tot așa a făcut Domnul și pentru Preacurata Maica sa, căci a oprit răutatea cea evreiască scornită de ei și a stricat sfatul lor cel viclean pornit împotriva ei; pentru că de multe ori voiau ei ca să prindă pe Maica Domnului și să o piardă sau să-i facă rău, dar nu puteau.

Deci, Preacurata Fecioară a petrecut în Ierusalim în mijlocul atîtor urîtori și vrăjmași ai săi, ca o oaie în mijlocul lupilor și ca un crin între spini, găsind adesea întru dreptate cuvintele strămo-șului său David: *Domnul este luminarea mea și Mîntuitorul meu, de cine mă voi teme? Domnul este scutitorul vieții mele, de cine mă voi înfricoșa? De s-ar rîndui asupra mea tabără, nu se va teme inima mea; de s-ar ridica asupra mea război, spre Dînsul eu nădăjduiesc; de voi merge prin mijlocul umbrei morții, nu mă voi teme de rele, că Tu, Fiule și Dumnezeul meu, ești cu mine...*

Apoi a venit la dînsa spre cercetare și închinăciune și Sfîntul Dionisie Areopagitul, cel luminat în Atena de Sfîntul Apostol Pavel, și a petrecut nedepărtat de dînsul trei ani, avînd mare dorință să vadă pe Maica lui Dumnezeu. După trei ani de la luminarea sa, mergînd într-adins cu binecuvîntarea învățătorului său, Apostolul Pavel, și văzînd pe cea dorită, s-a umplut de multă mîngîiere duhovnicească, încît singur despre aceasta o spune în scrisoarea sa către Sfîntul Apostol Pavel, scriind astfel: "Vai, necredincios lucru mi-a fost mie, mărturisesc înaintea lui Dumnezeu, o povățuitorule și începătorul nostru cel preaales! Că afară de Dumnezeul Cel Preaînalt, să fie ceva plin de dumnezeieștile puteri și de darurile cele minunate, nimeni din oameni nu poate, să o ajungă cu mintea pe aceea, pe care am văzut-o și am înțeles-o eu cu ochii, nu numai cei sufletești, ci și cu cei trupești; pentru că am văzut cu ochii pe cea cu chip dumnezeiesc și mai sfîntă decît toate duhurile cerești, pe Maica lui Iisus Hristos, Domnul nostru, pe care mi-a dăruit-o mie a o vedea darul lui Dumnezeu și cinstea vîrfu-rilor apostolilor, asemenea și darul cel nespus al singurei Milostive Fecioare și Preacuratei.

Mărturisesc înaintea lui Dumnezeu cel Atotputernic, iarăși și iarăși, și înaintea darului cel mîntuitor și înaintea Preaslăvitei Cinstitei Fecioare Maria, că, pe cînd era cu Sfîntul Ioan Evanghelistul, petrecînd în trup și strălucind la cer ca un soare, am intrat înaintea feței celei cu chip dumnezeiesc a Preasfintei Fecioare, atît de mare și nemăsurată dumnezeiască rază, nu numai m-a strălucit din afară, dar și înlăuntru mai mult m-a luminat și m-a umplut de atîtea preaminunate și felurite aromate cu bună mirosire, încît nici trupul meu cel neputincios, nici duhul n-a putut suferi unele ca acele semne atît de mari și începături ale fericirii și slavei celei veșnice. Inima mea și duhul meu au slăbit de slavă și de dumnezeieștile daruri.

Mărturisesc cu Dumnezeu, Care a petrecut în preacinstitul și feciorescul pîntece, că, de nu mi-ar fi fost mie dumnezeieștile Tale învățături și legi, în pomenire și în mintea cea luminată, aș fi înțeles-o pe ea că este adevărat Dumnezeu, și aș fi cinstit-o pe ea cu închinăciunea care se cuvine unuia adevăratului Dumnezeu. Căci nici o slavă și cinste mai mare nu poate să fie ajunsă de mintea oamenilor celor preamăriți de Dumnezeu, precum a fost acea fericire pe care am gustat-o eu nevrednicul, învrednicindu-mă în acea vreme și făcîndu-mă atunci foarte fericit. Mulțumesc Celui Preaînalt și Preabunului meu Dumnezeu, dumnezeieștii Fecioare și preasfîntului Apostol Ioan, asemenea și ție, începătorului Bisericii care dănțuiește, celui ce o facere de bine ca aceasta cu milostenie mi-ai arătat mie".

Aceasta este scrisoarea Sfîntului Dionisie, din care este destul a vedea și a înțelege ce fel de dar dumnezeiesc avea preacinstita față a Preacuratei Stăpînei noastre, petrecînd pe pămînt. Deci cei ce o vedeau pe ea în trup, se luminau cu sufletele și se îndulceau cu inimile de

multă bucurie duhovnicească. Căci mulți alergau la ea de pretutindeni din cei noi luminați; iar ea, ca o adevărată Maică, pe toți îi primea întocmai cu nefățărnicie și pe toți îi miluia cu darul său. Celor bolnavi le dădea tămăduiri; neputincioșilor, sănătate; celor mîhniți, mîngîiere, și tuturor de obște, întărire în credință; neîndoire în nădejde, îndulcire în dragostea cea dumnezeiască, iar păcătoșilor, îndreptare.

Preacurata Fecioară, viețuind în casa lui Ioan, ieșea adeseori spre a cerceta locurile acelea, pe care preaiubitul său Fiu și Dumnezeu le-a sfințit cu urmele preasfintelor Sale picioare și le-a pecetluit cu vărsarea sîngelui Său. Cerceta și Betleemul, unde S-a născut dintr-însa negrăit, păzindu-i nevătămată fecioria ei. Mai ales înconjura acele locuri unde Domnul nostru a pătimit de voie și le uda cu lacrimile sale, din dragostea cea de maică, plîngînd și zicînd: "Aici a fost bătut preaiubitul meu Fiu! Aici a fost încununat cu cunună de spini! Aici a ieșit purtînd Crucea și aici a fost răstignit!" Apoi, ajungînd la Sfîntul Mormînt și umplîndu-se de negrăită veselie, grăia cu lacrimi de bucurie: "Aici, fiind îngropat cu trupul Hristos, a înviat a treia zi cu preaslăvire!"

Se scrie și aceasta, că oarecare din iudeii zavistnici au spus arhiereilor și cărturarilor că Maria, Maica lui Iisus, iese în toate zilele la Golgota și la Mormîntul în care a fost pus Iisus, Fiul ei, își pleacă genunchii, plînge și cădește Mormîntul cu tămîie, iar ei au pus păzitori, ca pe nimeni din creștini să nu-i lase să se apropie acolo. De unde este arătat, că dintr-acea vreme s-a început acel dreptcredincios obicei între credincioșii creștini, ca să cerceteze Sfintele Locuri și să se închine Domnului Hristos Dumnezeu, Care a voit a pătimi pentru noi de voie. Căci începătura acelui obicei a fost însăși Născătoarea de Dumnezeu, căreia i-au urmat și celelalte sfinte femei și bărbați. Drept aceea de la arhiereii și cărturarii care încă suflau cu îngrozire □și cu ucidere, se pusese pază, ca să nu lase pe nimeni să se apropie de Mormîntul lui Iisus și pe însăși Maria, Maica Lui, să o ucidă; dar Dumnezeu a orbit ochii păzitorilor, ca să nu vadă venirea Mariei la Mormîntul lui Hristos.

Deci, de cîte ori mergea acolo, după obiceiul său, preabine-cuvîntata Fecioară, păzitorii nu puteau deloc s-o vadă, nici pe cei ce erau cu ea. După o vreme îndelungată, păzitorii, ducîndu-se de la Mormînt, au spus cu jurămînt arhiereilor și cărturarilor, că pe nimeni n-au văzut venind la Mormîntul lui Iisus. Preasfînta Maria mai mergea încă și la Muntele Eleonului, de pe care Domnul nostru S-a înălțat la ceruri și acolo, plecîndu-și genunchii, săruta urmele lui Hristos, care de preasfintele Lui picioare s-au închipuit acolo pe piatră. Ea se ruga către Fiul său cu multă plîngere, ca să binevoiască s-o ia și pe Ea la sine; pentru că mai mult decît Sfîntul Pavel, fără de asemănare, dorea Fecioara să se dezlege și să petreacă cu Hristos.

Adeseori zicea cuvintele lui David: "*Cînd voi veni și mă voi arăta feței Domnului? Lacrimile mele s-au făcut mie pîine ziua și noaptea*. Cînd voi vedea pe Fiul meu cel preaiubit? Cînd voi veni către cel ce șade de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl? Cînd voi sta înaintea Scaunului slavei Lui? Cînd mă voi sătura de vederea feței Lui? O, preadulcele meu Fiu, acum este vremea să te milostivești spre Sion! Acum este vremea să mă miluiești pe mine, Maica Ta, din valea plîngerii a acestei lumi, pe aceea care, pînă la atîta nevedere a preasfintei feței Tale, mă tînguiesc. Scoate de acum sufletul meu din trup ca din temniță, căci în ce chip dorește cerbul izvoarele apelor, tot așa dorește sufletul meu de Tine, Dumnezeule, ca să mă satur, cînd mi se va arăta slava Ta".

Sfînta Fecioară se obișnuise ca uneori să întîrzie în Muntele Eleonului, căci lîngă muntele acela era satul care se numește Ghetsimani și lîngă el, sub munte, o grădină cu saduri, din care Zevedei avea puțină cîștigare, și care era moștenirea Sfîntului Ioan Cuvîntătorul de

Dumnezeu. Într-acea grădină, Domnul nostru, mai înainte de patima Sa cea de voie, se ruga și asuda fața cu sînge, șezînd în genunchi înaintea Tatălui ceresc. Deci, într-acea grădină, după aceea, și Preacurata Maica Lui, în același loc vărsa rugăciu-nile sale cele fierbinți, asemenea șezînd în genunchi și udînd cu lacrimi fața sa și acel loc. Acolo a fost mîngîiată de înger cu vestirea de la Dumnezeu a grabnicei ei mutări la ceruri.

Acolo s-a făcut de două ori arătare îngerească Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, mai înainte de sfîrșitul ei, după mărturia lui Gheorghe Chedrin, istoricul grec; adică mai înainte cu 15 zile de adormirea ei; apoi mai înainte cu trei zile, cînd a luat de la înger acea stîlpare de lemn de finic din Rai, pe care a dus-o Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu.

În știre să fie și aceasta, că praznicul Adormirii Preasfintei Fecioare Născătoare de Dumnezeu este așezat în 15 zile ale lunii lui august, ca să se prăznuiască cu toată cinstea, de pe vremea împărăției dreptcredinciosului împărat grec Mauriciu. Drept aceea, prăznuim cu bucurie preaslăvita ei mutare de pe pămînt la cer și slăvim pe Cel ce S-a născut dintr-însa și Care a luat-o la cer cu slavă, pe Hristos Dumnezeul nostru, Cel ce împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh este slăvit în veci. Amin.

*

Unii, precum Meliton, episcopul Sardelor, scriu că și Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, mai înainte de Adormirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, se dusese la Efes și de acolo a fost adus de nor, precum au fost aduși înainte și ceilalți apostoli și au venit la îngroparea Maicii lui Dumnezeu. Iar ceilalți, de care povestesc Metafrast și Sofronie cu neîndoire, spun că Sfîntul Ioan nu se depărta de Maica cea dăruită cu darul de Dumnezeu, al cărei fiu era din încredințarea lui Hristos, ci îi slujea ei întotdeauna, ca un adevărat fiu pe maica sa, avînd-o în casa sa pînă la fericitul ei sfîrșit. El se ducea uneori pentru puțină vreme în cetățile de primprejur, precum s-a pomenit mai sus, adică se ducea cu Petru în Samaria, și aceasta o făcea după bunăvoința și binecuvîntarea Maicii lui Dumnezeu, dar îndată se întorcea iarăși la dînsa în Ierusalim. Pînă să se întoarcă el, slujba Preacuratei Fecioare o împlinea Sfîntul Iacov, ruda Domnului, cel ce întotdeauna petrecea în Ierusalim la scaunul său. După povestirea oarecărora, și Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, ca și ceilalți apostoli, a fost răpit de nor, și aceasta s-a făcut dintr-o cetate mai apropiată.

Acestea s-au spus pentru a ști unde și cum a petrecut Preasfînta Fecioară Născătoare de Dumnezeu după înălțarea Domnului. Deci, pentru cinstita ei adormire, citește precum este scris cuvîntul mai înainte.

*

Pentru anii Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, cît a petrecut pe pămînt, și în care an a murit, multă neîntocmire este între scriitorii bisericești de istorii și de hronografuri.

Eusebiu, episcopul Cezareei Palestinei, scriitorul istoriei bisericești, și apoi de la dînsul și sinaxarele lunilor - al Moscovei, al Kievului și al Azovului -, povestesc că Adormirea Preasfintei Fecioare Maria s-a întîmplat în anul al 48-lea de la întruparea lui Dumnezeu Cuvîntul, și în al 15-lea de la Înălțarea Lui. Ea a viețuit pe pămînt 63 de ani. Sinaxarele lunilor numără acești ani astfel: A născut pe Domnul nostru Iisus Hristos în al 15-lea an al vîrstei Sale. După răstignirea și înălțarea Domnului la cer a petrecut în casa Sfîntului Ioan Cuvîntătorul de

Dumnezeu 15 ani, și a murit în anul 48 de la nașterea lui Hristos, pe vremea împărăției lui Claudie Cezarul. Astfel că toți anii vieții ei au fost 63.

Nichifor Calist, în a doua carte a sa, în capitolul 3, aduce pe Sfîntul Apostol Evod, unul din cei 70, care a fost întîiul episcop în Antiohia după marele Apostol Petru, și spune că, adormirea Preacuratei Fecioare a fost în anul 44 de la întruparea lui Hristos; iar toți anii vîrstei ei sînt 59. Nichifor scrie numărul anilor lui Evod astfel: De trei ani Preacurata Născătoare de Dumnezeu s-a dus în templu și acolo a petrecut 11 ani în sfînta sfintelor. Apoi s-a dat de preoți lui Iosif spre pază, la care a petrecut 4 luni și a luat buna-vestire cea de bucurie de la îngerul Gavriil. A născut pe Domnul Hristos în anul al 15-lea al vîrstei sale, în 25 ale lunii Decembrie; după aceea a petrecut 33 de ani, în care Cuvîntul cel mai înainte de veci și Fiul ei, petrecea pe pămînt. După pătimirea de voie, învierea și înălțarea Domnului, a șezut în casa lui Ioan 11 ani. Astfel toți anii vieții ei adunați sînt 59. Aceste cuvinte ale lui Evod adunîndu-le Nichifor, pe a sa înțelegere le pune în cartea a 2-a, în capitolul 21, spunînd că Preacurata Fecioară s-a mutat în al 60-lea an al vîrstei sale.

Ipolit spune că Preacurata Fecioară a petrecut după pătimirea Domnului Hristos 9 ani și s-a mutat în al 43-lea an de la întruparea Domnului, iar toți anii vieții ei ar fi 58.

Meliton, episcopul Sardelor, a scris că, în anul 22 după Înălțarea Domnului, Preasfînta Fecioară Maria a trecut de la cele pămîntești la cele cerești, în anul 58 de la întrupare, iar de la nașterea sa în anul 69.

Sfîntul Epifanie și cu Gheorghe Chedrin scriu asemenea, că Preacurata Fecioară, după înălțarea Domnului, a petrecut 24 de ani, iar toți anii ei au fost 62, neajungînd 23 de zile pînă la 62 de ani, pentru că s-a născut în septembrie, în opt zile, și s-a mutat în 14 zile ale lunii August. După această numărare a lui Epifanie și a lui Chedrin, Preacurata Fecioară s-a mutat în anul 57 de la întru-parea lui Dumnezeu Cuvîntul, la sfîrșitul lui Claudie și la începutul împărăției lui Nero.

Sfîntul Andrei Ierusalimiteanul, arhiepiscopul Egiptului, ase-menea și Sfîntul Simeon Metafrast, nu numără anii vieții Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, ci numai amintește că Adormirea Preasfintei Fecioare Maria s-a făcut la adînci bătrîneți. Cu aceștia se unește și Meletie Atenianul, istoric bisericesc.

Să nu ne mirăm de această neîntocmire a acestor mulți scrii-tori pentru anii vieții Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pentru că în acele vremi se afla prigonire cumplită asupra Bisericii, și nu era vreme de scrierea cărților, cu de-amănuntul, de numărarea anilor și de faptele bisericești; pentru că atunci credința lui Hristos nu se răspîndea prin scripturi, ci prin propovăduire cu gura și cu nevoințe mucenicești. Deși atunci erau scriitori de cărți, dar aceia în scurtă vreme se sfîrșeau mucenicește și cărțile lor se ardeau de către păgînii prigonitori. Pentru aceasta să se țină cine va voi, de oricare scriitor și numărător de anii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Deci, este cu putință a socoti că mai vrednică este istoria acelora care au scris mai tîrziu despre anii vieții Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și au zis că la adînci bătrîneți a trecut la viața cea neîmbătrînită. Socotește aceasta de aici: la Adormirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, în timpul îngropării trupului ei cel curat și primitor de Dumnezeu, a fost cu Sfinții Apostoli și Sfîntul Dionisie Areopagitul, iar Dionisie s-a întors la Hristos în Atena de Sfîntul

Apostol Pavel, în anul 52 de la întruparea Cuvîntului lui, după adevărata urmare a celor vrednici de credință scriitori de istorii și de ani.

Deci, dacă Preacurata Fecioară s-a mutat, după Ipolit, în anul 43 de la întruparea lui Hristos, după Evod în anul 44, sau după Eusebiu și sinaxarele lunilor în anul 48, apoi cum putea să fie Sfîntul Dionisie la adormirea ei cea mai de pe urmă în anul 52, cînd el s-a întors spre Hristos. Deci, Preacurata Fecioară s-a mutat mai tîrziu, după întoarcerea lui Dionisie. Acest sfînt a fost la adormirea ei cu ceilalți Sfinți Apostoli și bărbați apostolești.

Mai mult, nu se cuvine a ispiti și-a iscodi tainele acelea, pentru care Dumnezeu n-a voit să le arate tuturor.

44. POVESTIRE DESPRE CHIPUL DOMNULUI NOSTRU IISUS HRISTOS CEL NEFĂCUT DE MÎNĂ ȘI DESPRE ADUCEREA LUI DE LA EDESA ÎN CONSTANTINOPOL (16 AUGUST)

În acele zile în care Domnul nostru Iisus Hristos S-a arătat pe pămînt și cu oamenii a petrecut, cercetînd cetățile și satele iudeilor cele dimprejur, propovăduind împărăția lui Dumnezeu și tămăduind toată neputința și toată boala din popor; în cetatea Edesa cea din Siria, care era de partea cealaltă a rîului Eufrat, era un boier cu numele Avgar. El pătimea de o boală grea, pentru că pe dinafară suferea de lepră vînătă, iar pe dinăuntru de sfărîma-rea oaselor; deci era chinuit cu slăbănogirea tuturor mădularelor.

Auzind el de Domnul nostru Iisus Hristos și de minunile mari pe care le făcea, căci cu cuvîntul tămăduia stricăciunile și slăbă-nogirile și toate bolile între oameni, a dorit să vadă cu ochii și pe un lucrător de niște minuni ca acelea, nădăjduind că va cîștiga tămăduire de la El. Deci, de vreme ce îi era cu neputință lui să meargă singur în Iudeea, a trimis rugăminte către Domnul Hristos, ca El să vină la dînsul, în Edesa. Dar îndoindu-se de aceasta, că nu va voi să vină la dînsul Domnul, a trimis pe un zugrav iscusit, cu numele Anania, ca cel puțin să-i închipuiască fața Lui pe pînză; ca, astfel măcar, închipuirea Lui să o vadă și să o aibă pe aceea întru răcorirea bolii sale, pentru că mare dragoste avea către El, încre-dințîndu-se din auzire.

Scrisoarea lui Avgar era scrisă astfel: Avgar, domnul Edesei, lui Hristos Mîntuitorul cel bun, Care S-a arătat în laturile Ierusa-limului în trup, să se bucure!

Eu am auzit despre Tine și despre preaslăvitele Tale faceri de minuni, cum că fără de doctorii tămăduiești bolile, orbilor le dai vedere; șchiopilor, umblare; pe cei stricați îi curățești și izgonești din oameni duhurile necurate; pe cei slăbănogi, care de mulți ani zac pe pat, îi tămăduiești cu cuvîntul, și pe cei morți îi înviezi. Deci, unele ca acestea auzindu-le eu, din două una gîndesc despre Tine că ești, ori Dumnezeu coborît din cer, ori Fiul lui Dumnezeu, căci lucrezi niște minuni ca acestea de mirare.

De aceea scriu către Tine smerita mea rugăminte, ca să Te ostenești a veni la mine și să-mi vindeci bolile mele cele netămă-duite, de care pătimesc de mulți ani. Aud încă și aceasta, că evreii Te urăsc pe Tine și voiesc să-Ți facă și oarecare rău. Deci, eu am o cetate care, deși nu este foarte mare, este însă preafrumoasă și îndestulată cu toate bunătățile; deci, vino la mine și locuiește în cetatea mea, care ne va fi nouă amîndurora îndestulată cu toate cele de trebuință".

Cu o scrisoare ca aceasta de la Avgar, zugravul Anania ajungînd la Ierusalim, l-a găsit pe Iisus Hristos în mijlocul mulțimii poporului, stînd la arătare și învățîndu-i cuvîntul de învățătură, de aceea nu a putut să se apropie îndată de El din cauza înghesuirii și strîmtorării poporului. Drept aceea, așteptînd o vreme pînă ce se va risipi poporul, s-a suit pe o piatră care era puțin mai sus de la pămînt și, privind cu dinadinsul spre fața Mîntuitorului, se căznea să o închipuiască pe dînsa, dar nu putea; astfel voind atotvăzătorul și Preasfînta Sa față schimbînd-o cu dumnezeiască neînchipuită și neajunsă slavă și cu darul. Deci, Anania, ostenindu-se mult, n-a sporit nimic.

Atunci Dumnezeu a poruncit Apostolului Toma să meargă și să cheme pe acel bărbat care stătea pe piatră și se căznea a închipui fața Lui. Acela fiind adus și neîncepînd a grăi ceva, l-a chemat Domnul pe el la sine pe nume și după meșteșug, adică numindu-l Anania zugravul. Deci, spunîndu-i pricina venirii lui, i-a zis: "Unde este scrisoarea stăpînului tău, Avgar, pe care mi-o aduci mie din Edesa?" Iar Anania, uimindu-se de mirare și de spaimă pentru mai înainte-vederea Domnului, a scos degrabă din sîn scrisoarea domnului său și cu cutremur a dat-o în mîinile Mîntui-torului. Domnul, citind-o, a scris răspuns lui Avgar, astfel: "Fericit ești Avgare, cela ce nu m-ai văzut și ai crezut în Mine, căci scris este pentru Mine, că cei ce mă văd pe Mine nu vor crede, iar cei ce nu mă văd, vor crede în Mine și vor pomeni viața cea veșnică. Îmi scrii Mie ca să vin la tine, dar Mie Mi se cade să săvîrșesc aceea pentru care sînt trimis și după săvîrșire să Mă duc la Tatăl, Cel ce M-a trimis pe Mine. După ce Mă voi înălța, voi trimite la tine pe unul din ucenicii Mei. Acela te va tămădui desăvîrșit - prin Botez - de bolile cele ce te-au cuprins pe tine și viața cea veșnică îți voi da ție și celor ce sînt cu tine".

Scriind Domnul nostru Iisus Hristos o scrisoare ca aceasta lui Avgar, a pecetluit-o cu pecetea pe care era scrisă cu slove evreiești aceasta: "A lui Dumnezeu vedere, dumnezeiască minune!" După scrierea și pecetluirea ei, împlinind Domnul o altă dorință a lui Avgar și a zugravului, a poruncit să-i aducă apă; deci, Și-a spălat Preasfînta Sa față și a șters-o cu mahrama cea în patru colțuri ce i s-a dat Lui. Și, o, minune! Apa cea proastă s-a schimbat prin iconomie în zugrăvire de vopsele, și preasfînta asemănare a feței celei dumnezeiești s-a închipuit pe mahrama aceea, pe care Domnul dînd-o cu scrisoare lui Anania, i-a zis: "Du-te și dă-o celui ce te-a trimis pe tine!" Acestea au fost în zilele cele mai de pe urmă ale petrecerii pe pămînt a lui Hristos, aproape de pătimirea Lui.

Anania s-a întors în Edesa la domnul său și i-a dat lui acea închipuire a feței lui Hristos nefăcută de mînă pe mahramă și epistola cea scrisă. Avgar, luînd-o, s-a umplut de mare bucurie și, sărutîndu-le pe amîndouă cu dragoste și închinîndu-se chipului lui Hristos, îndată a cîștigat schimbare de durerile sale, fără numai puțină parte de stricăciune rămăsese pe fața lui, pînă la acea vreme în care avea să vină la dînsul ucenicul cel trimis de Domnul.

După pătimirea cea de bunăvoie a Domnului, după Înviere și după Înălțarea Lui la cer, Tadeu, cel trimis de dumnezeiescul Duh, a mers la Edesa. El a fost unul din cei șaptezeci de apostoli. Acesta, învățîndu-l destul pe Avgar sfînta credință cea întru Hristos, l-a adus la botez. Cînd a intrat Avgar în sfînta scăldătoare și s-a botezat, îndată s-a tămăduit și de acea lepră ce mai rămăsese; deci, a ieșit curat și sănătos cu trupul și cu sufletul. Cu dînsul s-a botezat și toată

casa lui, apoi și toată cetatea și se slăvea în Edesa numele Domnului nostru Iisus Hristos, ca al unui adevărat Dumnezeu.

La porțile cetății Edesa era un idol al unui oarecare zeu elinesc, care stătea de mulți ani acolo, și căruia îi era dator să i se închine oricine intra în cetate. Pe acel idol, Avgar, aruncîndu-l de acolo și sfărîmîndu-l, a făcut în zidul de piatră, deasupra porților, un loc rotund și adînc încît să nu-l vatăme ploaia. Apoi, lipind pe o scîndură de lemn neputregăios mahrama chipului lui Hristos cel nefăcut de mînă, punîndu-i împrejur aur cu mărgăritare de mare preț și împodobind-o, a pus-o în locul acela în zid deasupra porților, făcînd încă și o scrisoare de aur în acest fel: "Hristoase Dumnezeule, tot cel ce nădăjduiește spre Tine nu se va rușina!"

Avgar a poruncit popoarelor ca oricine va intra în cetate și va ieși, să se închine acelui dumnezeiesc chip al Domnului nostru Iisus Hristos și a întărit și prin lege aceea, ca și în neamurile cele mai de pe urmă, cu schimbare, să se dea o cinste ca aceea închipuirii Domnului. Acea dreptcredincioasă poruncă și așezarea lui de lege s-a păzit în toate zilele vieții lui și în zilele fiului lui, care a domnit după dînsul în Edesa, asemenea și în zilele nepotului său. După aceea, unul din strănepoții lui Avgar luînd domnia acelei cetăți, iar s-a înnoit păgînătatea cea de demult, pentru că boierul acela, îndărătnicindu-se și depărtîndu-se de Hristos, s-a abătut la elineasca închinare de idoli. Deci, văzînd pe porțile cetății chipul lui Hristos, care se cinstea de toți cei ce intrau și ieșeau, i-a venit greu, fiind vrăjmaș al lui Hristos, și a voit să surpe de acolo acea dumnezeiască închipuire, iar în locul ei să pun un idol diavolesc.

Episcopul cetății, înștiințîndu-se de acest lucru și făcîndu-i-se vestire de la Dumnezeu, s-a dus noaptea cu clerul său la porțile acelea și, suindu-se pe o scară, a gătit o candelă cu untdelemn și, aprinzînd-o, a pus-o înaintea sfîntului chip al lui Hristos. Apoi, astupînd-o cu cărămizi și cu var, a zidit locul și l-a netezit, pentru că așa i se poruncise lui din dumnezeiasca arătare. După ce s-a făcut nevăzut acel chip al lui Hristos nefăcut de mînă, a încetat păgînul stăpînitor de la scopul său. Deci, după multă vreme, s-a dus din stăpînirea obștească chipul acela, și se uitase locul unde se zidise, încît nimeni nu știa de el, pînă la arătarea lui cea minunată, care s-a făcut astfel, după mulți ani.

În zilele dreptcredinciosului împărat Iustinian, Hosroe, împă-ratul Persiei, ducîndu-se cu multă putere de oaste împotriva cetății Edesei, a înconjurat-o și cu vitejie s-a bătut multă vreme, dar în urmă, cetățenii slăbind, s-au aflat în mare frică și nepricepere și s-au rugat lui Dumnezeu cu lacrimi. Într-o noapte i s-a arătat episcopului Edesei, care se numea Evlavie, o femeie oarecare prea luminoasă, arătîndu-i cu degetul porțile cetății și locul din zid, zicîndu-i: "Deasupra acestor porți este ascuns dumnezeiescul chip cel nefăcut de mînă al Mîntuitorului Hristos. Scoate-l din zid și vei face bine!" Episcopul s-a dus cu sîrguință la porțile acelea și, suindu-se la locul arătat în zid, l-a aflat precum i se spusese în descoperire, pentru că a cunoscut zidirea aceea. Deci, destupînd și luînd cărămizile, a aflat chipul cel preacinstit și preasfînt al lui Hristos întreg și nevătămat, candela nestinsă de atîția ani și plină de untdelemn. Pe cărămida cu care era astupat chipul, se închi-puise altă asemănare a feței lui Hristos nefăcută de mînă.

Episcopul, luînd din locul acela acea sfîntă mahramă pe care era închipuirea Mîntuitorului, a arătat-o oamenilor din cetate. Toți au avut bucurie mare și îndrăzneau să nădăjduiască spre Domnul. Episcopul a dus cu litie chipul Domnului pe zidurile cetății și a arătat fața Mîntuitorului oștirilor persienești care tăbărîseră asupra cetății. Deci îndată toată puterea perșilor s-a tulburat de frică mare și au început să fugă, gonindu-se de putere dumnezeiască. Astfel cetatea Edesa s-a izbăvit de vrăjmașii săi prin milostivirea lui Hristos Domnul nostru și prin arătarea preasfîntului Său chip, cel nefăcut de mînă.

După aceea, trecînd mulți ani, cînd a fost la greci împăratul Roman, care se numea Porfirogenet, cel ce a împărățit cu ginerele său, Constantin, fiul împăratului Leon cel înțelept, a adus acea sfîntă mahramă, care avea pe dînsa închipuirea cea nefăcută de mînă a dumnezeieștii fețe a lui Hristos, din Edesa, care se stăpînea de turci, în Constantinopol. În vremea aceea, toată Siria, în care era și cetatea Edesa, era sub stăpînirea turcilor. Acea aducere s-a făcut astfel:

Împăratul grec Roman, dorind să aibă în cetatea sa împără-tească acea vistierie fără de preț, a trimis rugăminte de multe ori la Amira al turcilor, ca să-i dea chipul lui Hristos cel nefăcut de mînă. Dar Amira, fiind rugat de creștinii Edesei, n-a voit să dea chipul acela împăratului grec, ci au făcut război. Împăratul Roman a trimis putere grecească asupra Edesei și a strîmtorat-o, oștindu-se împrejurul laturei Edesei. Atunci edesenii au trimis rugăminte către împăratul grecesc, să nu-i bată și să nu le pustiască pămîntul. Împăratul cerea de la dînșii chipul lui Hristos, însă Amira, în a cărui stăpînire era Edesa, nu voia să-l dea în dar. De aceea, împăratul creștinesc, fiind cuprins de mare dorință să aibă la el chipul lui Hristos, cel nefăcut de mînă, a dat lui Amira douăspre-zece mii de arginți și două sute de turci vestiți, care fuseseră în robie la greci. El i-a dat încă și o scrisoare a sa, cu pecetea împărătească de aur, ca niciodată să nu ridice război împotriva Edesei și contra cetățenilor celor dimprejurul ei.

Astfel și-a cîștigat dorința, luînd chipul cel nefăcut de mînă al lui Hristos și împreună cu dînsul și scrisoarea aceea, pe care Domnul nostru Iisus Hristos o scrisese către Avgar, domnul Edesei, precum s-a zis mai înainte. Deci, l-au dus cu slavă pe mîinile arhiereilor și ale celorlalți cinstiți bărbați ai rînduielii duhovnicești, în împărăteasca cetate. Și se făceau în cale și în Constantinopol multe minuni de la acel preacinstit chip, pentru că toate bolile se tămăduiau, orbii se luminau, surzii auzeau, șchiopii umblau și diavolii se izgoneau. Dar un oarecare om îndrăcit striga, zicînd: "Primește, Constantinopole, slava și veselia ta, și tu, Porfirogenete, cinstea împărăției tale!" Omul acela, strigînd astfel, s-a tămăduit de îndrăcire.

Deci, s-a așezat prăznuirea aducerii chipului cel nefăcut de mînă omenească, în ziua a 16-a a lunii august, în care l-a luat pe el înăuntrul său împărăteasca cetate, cu mare cinste și prăznuire, în Biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care se numește Fare și l-au pus spre slava lui Hristos, Dumnezeul nostru, Cel împreună slăvit cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Notă - Chipul cel nefăcut de mînă al lui Hristos s-a adus din Edesa în Constantinopol în anul 6452 de la facerea lumii (după mărturia scriitorului de ani al Constantinopolului, Gheorghe Chedrinos), sau în anul 994 de la întruparea lui Dumnezeu.

45. SFÎNTUL MUCENIC DIOMID DOCTORUL
(16 AUGUST)

Sfîntul Diomid era de neam din Tarsul Ciliciei, cu meșteșugul doctor, iar de credință creștin. El tămăduia nu numai trupurile, dar și sufletele omenești, pentru că învăța pe păgîni să creadă în Hristos și apoi să se boteze. În vremea împăratului Dioclețian a lăsat Tarsul și a mers în Niceea, cetatea Bitiniei, acolo făcînd multe tămăduiri, după obiceiul său, nu cu doctorii pămîntești, ci cu chemarea numelui Atotputernicului și dătătorului de tămăduiri, Hristos și cu

însemnarea cinstitei Cruci tămăduia toate bolile și astfel încredința pe cei necredincioși. Mulți se întorceau de la înșelăciunea idolească prin doctoria și învățătura lui.

Împăratul Dioclețian, fiind atunci în părțile Răsăritului și înștiințîndu-se de acest lucru, a trimis să-l prindă. Ostașii trimiși, mergînd la dînsul, l-au aflat sfîrșit în Domnul. Deci, au tăiat capul mortului, ca să-l ducă împăratului. După tăierea capului, toți ostașii aceia și-au pierdut luminile ochilor, rămînînd orbi. Astfel au fost duși de alții la împărat, împreună cu capul cel tăiat al lui Diomid. Văzînd împăratul capul și ostașii orbi, le-a poruncit să ia capul și să-l pună la locul său. Făcînd ostașii aceasta, îndată au văzut și au crezut în Hristos, adevăratul Dumnezeu, Căruia I se cuvine slava în veci. Amin.

46. POMENIREA SFÎNTULUI MUCENIC CONSTANTIN BRÎNCOVEANU VOIEVOD, CU FIII SĂI, CONSTANTIN, ȘTEFAN, RADU, MATEI ȘI IANACHE, RUDENIA SA, CARE AU FOST TĂIAȚI CU SABIA DE TURCI LA 15 AUGUST 1714

(16 AUGUST)

Acest binecredincios și de Hristos iubitor Voievod al Țării Românești s-a născut la anul 1654 din părinți de bun neam, după tată fiind coborîtor din voievodul Matei Basarab, iar după mamă, nepot al voievodului Șerban Cantacuzino, în timpul căruia, la anul 1688, s-a tipărit pentru întîia dată în întregime Sfînta Scriptură în limba română.

Rămas orfan de tată încă din pruncie, tînărul Constantin a fost crescut de către unchiul său, stolnicul Constantin Cantacuzino, cel mai învățat boier al vremii sale. Acesta s-a îngrijit să-i pună dascăli înțelepți spre a primi învățătură aleasă. Pentru iscusința și înțelepciunea sa, Constantin a primit înalte dregătorii, bucurîndu-se de multă cinstire încă din tinerețe.

După moartea voievodului Șerban Cantacuzino la anul 1688, luna octombrie în 29 de zile, la stăruințele tuturor boierilor și dregătorilor țării, vrednicul Constantin Brîncoveanu primi scaunul de domn al Țării Românești, fiind uns de către mitropolitul Teodosie. Împodobit de Dumnezeu cu daruri alese, el a cîrmuit țara cu adîncă pricepere și înaltă priveghere, cu blîndețe și răbdare creștinească.

Luînd în ajutor pe Hristos, Împăratul veacurilor și avînd pildă pe vrednicii săi înaintași, Constantin voievod, își începu slăvita domnie punînd temelia celei mai mari mînăstiri ctitorite de el, cea de la Hurezi, unde și-a pregătit și loc de veșnică odihnă. Nenumă-rate sînt însă bisericile și mînăstirile ridicate sau înzestrate de milostivul și evlaviosul domnitor pe tot cuprinsul Țării Românești.

Dărnicia și purtarea de grijă a evlaviosului Voievod Constantin Brîncoveanu nu se vor opri însă la hotarele Țării Românești, ci se vor întinde și la frații români din Moldova și din Transilvania, fiind vrednice de pomenit și multele ajutoare trimise dreptcredincioșilor creștini aflați în suferință pe meleagurile siriene, caucasiene și arabe, precum și la toate locurile sfinte ale Răsăritului.

"Se întîmplă deci că în Săptămîna Patimilor, în anul de la Hristos 1714 a trimis sultanul turcilor, Ahmed al III-lea, mulțime de ostași de l-au luat pe Constantin Vodă cu fiii și ginerii săi și în jalea tuturor locuitorilor orașului București l-au dus la Înalta Poartă. Aici creștinul Voievod și fiul său cel mare au fost chinuiți cumplit de către necredincioși vreme de patru luni, fiind supuși la amarnice suferințe".

După aproape 25 de ani de strălucită domnie i-a fost dat marelui Voievod Constantin Brîncoveanu, din iconomia lui Dumnezeu, să-și încununeze fruntea, el și cei patru fii ai săi, Constantin, Ștefan, Radu și Matei, precum și sfetnicul său, Ianache, cu coroana sfîntă a muceniciei pentru credința ortodoxă, pe care au mărturisi-t-o și nu au părăsit-o nici în fața călăului păgîn.

În ziua praznicului Adormirii Maicii Domnului, la 15 august, cînd Dreptcredinciosul Voievod Constantin Brîncoveanul împlinea 60 de ani, primi sfîrșitul mucenicesc prin sabie împreună cu fiii săi: Constantin, Ștefan, Radu și Matei și cu sfetnicul său, Ianache, în cetatea Sfîntului Constantin cel Mare, la Constantinopol, în anul 1714. Trupurile martirizate au fost apoi aruncate de necredincioși în mare, de unde au fost culese de creștini milostivi, care le-au îngropat în taină și cu evlavie, nu departe de Constantinopol, în insula Halchi, în biserica mînăstirii Maicii Domnului.

Osemintele Sfîntului Voievod mucenic au fost aduse în țară la anul 1720 de către doamna Marica, soția sa și înmormîntate în biserica Sfîntul Gheorghe Nou din București, ctitoria sa, unde de atunci și pînă în zilele noastre veghează lumina candelei care amintește locul de odihnă al Voievodului.

La 20-21 iunie, 1992, Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a canonizat pe marele Voievod martir, Constantin Brîncoveanu, împreună cu cei patru fii și rudenia sa, Ianache, trecîndu-i în rîndul sfinților, cu zi de prăznuire în calendar la 16 august.

Cu ale căror sfinte rugăciuni, Doamne, Iisuse Hristoase, miluiește-ne și ne mîntuiește pe noi. Amin.

47. SFÎNTUL MUCENIC MIRON PREOTUL
(17 AUGUST)

Sfîntul Miron preotul a trăit în Ahaia, pe vremea păgînului împărat Deciu, fiind judecător în acea țară Antipatru. El era de neam cinstit și bogat, bun la obicei și avînd dragoste către Dumnezeu și către oameni; astfel, era cu toată viața plăcut lui Dumnezeu.

În ziua Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos, Antipatru a intrat în biserica creștinească, să prindă pe creștinii adunați și să-i schingiuiască. Sfîntul Miron, umplîndu-se de rîvnă, a defăimat pe judecător cu mustrări și l-a ocărît. Judecătorul, prinzîndu-l, l-a chinuit cumplit și, spînzurîndu-l de un lemn, l-a strujit cu unghii de fier și l-a ars cu foc. Fiind aruncat într-un cuptor încins, a ieșit foc din cuptor și a ars 150 de slugi păgîne, care stăteau împrejur.

Sfîntul, stînd viu și nevătămat în mijlocul cuptorului, era păzit cu darul lui Hristos și binecuvînta pe Dumnezeu. În văpaie se vedeau sfinții îngeri înconjurîndu-l și prefăcînd focul în răcorire.

După ce cuptorul s-a stins, sfîntul a ieșit din el fără vătămare, iar judecătorul îl silea să se închine idolilor. Nesupunîndu-se el, judecătorul a poruncit să-i jupească pielea de pe dînsul în curele, de la umeri pînă la picioare. Mucenicul, rupînd o curea de pe sine, a aruncat-o în fața judecătorului. După aceea a fost strujit cu unghii de fier peste trupul cel jupuit, apoi s-a dat fiarelor spre mîncare, dar sfîntul a rămas nevătămat de ele. Văzîndu-se judecătorul Antipatru rușinat de Miron, răbdătorul de chinuri al lui Hristos, s-a umplut de mînie și de nebunie și s-a ucis singur cu mîinile sale, pierind cu sunet. Astfel, dîndu-și diavolilor necuratul său suflet, s-a sălășluit în iad spre veșnica muncă.

Sfîntul Mucenic Miron a fost dus în cetatea Cizicului și acolo, tăindu-i-se capul, s-a sfîrșit, dîndu-și sfîntul său suflet în mîinile lui Dumnezeu. Deci, luînd cunună mucenicească, a intrat întru bucuria Domnului său.

48. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC PATROCLU (17 AUGUST)

Pe vremea împărăției lui Aurelian, fiind mare prigonire împotriva creștinilor din Galia, precum și de prin alte părți, era în cetatea Tricasini un bărbat cinstit cu numele Patroclu. El viețuia înaintea cetății, în casa ce i rămăsese de la părinții săi, avînd bogății și averi multe, slujind ziua și noaptea Dumnezeului ceresc, iubind legea Lui și păzind creștineasca credință. Deci, fiind învățat bine la înțelegerea cărților, se îndeletnicea întotdeauna cu citirea dumnezeieștilor Scripturi și în toate ceasurile își pleca genunchii la rugăciune; iar ca hrană mînca o dată în zi, și anume în ceasul al doisprezecelea, săvîrșind mai întîi, înaintea mîncării, multe cîntări și rugăciuni lui Dumnezeu. Bogățiile pe care el le avea, le împărțea la săracii care aveau trebuință, la văduve și la sărmani, dar mai vîrtos la creștinii cei săraci, care iubeau din toată inima pe Dumnezeu. Deci, atît de multe erau îndurările lui, încît li se părea săracilor că învățătorul acela le dăruia comori cerești, pentru că nu-și ascundea lui comori pe pămînt, ci la ceruri; și astfel se înstrăina de toate desfătările lumești, așteptînd împărăția lui Dumnezeu.

Acest sfînt bărbat, fiind cu frica lui Dumnezeu, trăia în postiri și rugăciuni și în toată plăcerea de Dumnezeu. Lui i s-a dat de la El stăpînire asupra diavolilor, dăruindu-i și darul tămăduirii bolilor. Sfîntul izgonea duhurile cele viclene cu acea putere și tămăduia toate bolile dintre oameni cu puterea lui Hristos.

În acea vreme, păgînul împărat Aurelian, prigonitorul cel cumplit al creștinilor, plecînd din cetatea Seconiei, s-a dus în Tricasia și, auzind de Sfîntul Patroclu, a poruncit să-l prindă și să-l aducă la dînsul. Deci, văzîndu-l pe dînsul, i-a zis: "Am auzit despre neînțelegerea ta, că cinstești credința cea deșartă și te închini Aceluia Care a fost bătut de oameni peste obraz!" Dar sfîntul n-a răspuns împotriva acelui cuvînt al lui fără de frică.

Atunci Aurelian a zis: "Cum te numești?" Sfîntul a grăit: "Numele meu este Patroclu". Aurelian l-a întrebat: "De ce credință ești și cărui Dumnezeu te închini?" Sfîntul Patroclu a răspuns: "Mă închin Dumnezeului celui viu și adevărat, Care viețuiește în ceruri, Care privește

pe cei smeriți și Care le știe pe toate, mai înainte de a se face ele". Aurelian a zis: "Depărtează-te de nebunia aceasta și închină-te zeilor noștri, căci vei avea de la noi cinste, bogăție și numele tău va fi slăvit". Sfîntul a răspuns: "Eu nu știu alt Dumnezeu afară de Cel adevărat, Care a făcut cerul și pămîntul, marea și toate cele văzute și nevăzute". Aurelian a zis: "Arată-ne nouă, dacă sînt adevărate cele ce grăiești". Patroclu a răspuns: "Cu adevărat, toate cele grăite de mine sînt adevărate; dar, de vreme ce minciuna v-a biruit pe voi, de aceea nu credeți, pentru că adevărul este urît minciunii".

Aurelian a zis: "De nu vei jertfi zeilor, te voi da pe tine focului". Sfîntul a răspuns: "Eu mă aduc jertfă Dumnezeului meu, Care a binevoit a mă chema pe mine la mucenicie pentru numele Lui cel sfînt". Atunci împăratul Aurelian, umplîndu-se de mînie, a poruncit să pună în picioarele mucenicului obezi de fier înroșite în foc, să-i lege mîinile înapoi cu lanț de fier înroșit în foc, și să-l arunce în temniță, pînă ce va socoti cum să-l piardă pe el. Dar sfîntul, fiind în legături, se ruga lui Dumnezeu, zicînd: "Fie, Doamne, mila Ta ca să mă mîngîie pe mine, robul Tău, după cuvîntul Tău". Și iarăși: "Mă voi bucura și mă voi veseli de mila Ta, că ai căutat spre smerenia mea".

După trei zile, împăratul Aurelian, șezînd înaintea poporului la divanul cel din priveliște, a poruncit să scoată pe mucenic din temniță și să-l pună înaintea judecății sale. Deci, sfîntul fiind adus, împăratul a zis către el: "Vino, hulitorule, de te răscumpără de la moarte și jertfește zeilor!"

Mucenicul a răspuns: "Domnul nostru Iisus Hristos a răscum-părat sufletele robilor Săi din moartea cea veșnică, și nu părăsește pe cei ce nădăjduiesc spre Dînsul; însă, de voiești să ai ceva din vistieriile mele, îți voi da ție, pentru că te văd că ești sărac!" Aurelian a zis: "Cum mă numești pe mine că sînt sărac, cînd sînt împărat și bogățiile mele sînt fără de număr?" Sfîntul a răspuns: "Ai bogății pămîntești pieritoare, dar ești sărac, că, avîndu-te singur pe tine, sfînta credință cea întru Domnul nostru Iisus Hristos nu ai pus-o în inima ta; de aceea vei fi osîndit de Dumnezeu, Dreptul judecător, împreună cu tatăl tău, diavolul". Aurelian a zis: "Mult mă ocărăști pe mine și nu voiesc ca să-ți fiu ție milostiv". Mucenicul a zis: "Milostiv îmi este mie Dumnezeul meu, Căruia îi slujesc din tinerețe; dar amar va fi ție, cînd vei fi dus la locul acela unde este muncit diavolul, căruia tu îi slujești; acolo vei vedea chinurile cele veșnice ce te așteaptă pe tine!"

A zis împăratul: "Eu nu știu cele ce zici, ci știu numai că tu ești în mîinile mele și nu este altul care să te scoată pe tine din mîinile mele". Sfîntul a zis: "Ai trupul meu în stăpînirea ta, dar nu poți a te atinge de sufletul meu, pentru că nimeni nu are putere peste dînsul, decît numai singur Dumnezeu, Care l-a dat pe el și Care ne-a zis și nouă robilor Săi: *Nu vă temeți de cei ce omoară trupul, căci sufletul nu pot să-l ucidă; ci vă temeți mai ales de Acela Care poate ca și sufletul și trupul să-l piardă în gheena focului*. Împăratul Aurelian a zis: "Oare zeii noștri, care ne dau nouă adevărate răspunsuri ori de cîte ori îi întrebăm pe ei, n-au o putere ca aceea, cînd pe tine, vrăjmașul și hulitorul lor, te lasă pînă acum să trăiești?" Grăit-a sfîntul: "Știi cine sînt zeii voștri?" Aurelian a răspuns: "Zeii noștri sînt: Apolon cel ales, Jupiter cel mare și Artemida, mama zeilor. Ei spun înaintea oamenilor, fără minciună, cele ce au să fie".

Sfîntul Patroclu a zis: "Despre Apolon, căruia tu îi zici că este dumnezeu, am auzit de la părinții noștri că a fost păstor la dobitoacele lui Amdet, împăratul Tesaliei. Jupiter, căruia tu te închini ca lui Dumnezeu, știm că a fost un om necurat, desfrînat, răpitor și scornitor de toate răutățile. El semăna învrăjbiri și zavistie între oameni, făcînd ucideri și jefuind cele străine; a murit cu preanecurată moarte, încît nici pămîntul n-a primit stîrvul lui. Iar Artemida, care se

zice că este maica zeilor voştri, cine nu ştie că a fost o îndrăcire adevărată? O, ce ticăloasă nebunie a oamenilor celor orbiţi cu necredinţa, care cinstesc cele deşarte şi mincinoase!"

Împăratul a zis: "Mare este răbdarea mea, că am ascultat pînă acum acele hule ale tale. Deci, cuvîntul cel mai de pe urmă îţi spun ţie: de nu te vei închina cu jertfe lui Apolon, lui Jupiter şi Artemidei, îndată te voi ucide în ceasul acesta". Mucenicul a răspuns: "Schingiuitor preanecurat, tu eşti asemenea cu tîlharul care ucide pe omul nevinovat, iar trupul lui nu poate să-l mănînce; tot astfel eşti şi tu, care te lauzi asupra trupului meu! Chiar de mă vei şi ucide, dar nu mă vei mînca; iar de ai şi mînca trupul meu, dar sufletul meu nu poţi să-l vatămi". Mucenicul zicînd acestea, Aurelian s-a mîniat foarte tare, şi îndată l-a condamnat să fie tăiat cu sabia. Deci a poruncit ostaşilor să-l taie, nu pe pămînt uscat, ci într-o baltă mocirloasă, ca să nu se învrednicească de îngroparea omenească, ci să fie mîncat de jivini, de păsări şi de fiare.

Ostaşii, luînd pe Patroclu, mucenicul lui Hristos, l-au dus la malul rîului, care se numea Sevcan, ca să-l taie în balta care este lîngă mal. Sfîntul, mergînd cu veselie la moarte, se ruga, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, nu lăsa trupul meu să se afunde în acel loc mocirlos, ci dă slavă preasfîntului Tău nume, ca să se mărească înaintea ochilor vrăjmaşilor Tăi, ca să nu zică străinii: "Unde este Dumnezeul lor?" Ascultă, Stăpîne, rugăciunea mea, precum ai ascultat pe Moisi şi pe Aaron, care se rugau pentru poporul Tău, şi, despărţindu-le lor marea, i-ai trecut ca pe uscat. Aşa să-mi porun-ceşti şi mie, ca să trec rîul acesta în partea cealaltă, în loc uscat, ca acolo sîngele meu să se verse pentru Tine; şi astfel trupul meu să se odihnească în pămînt. *Mîntuieşte-mă de tină, ca să nu mă afund; izbăveşte-mă de cei ce mă prigonesc*".

Sfîntul rugîndu-se astfel, s-au întunecat ochii ostaşilor care îl duceau pe el şi nu mai vedeau pe mucenicul; iar el, intrînd în pîrîu, mergea cu picioarele în apă pînă la jumătatea fluierelor, deşi rîul acela era mare şi adînc, dar şi mai adînc din pricina venirii multor ploi, însă apa nu ajungea nici pînă la genunchii mucenicului. Deci, trecînd pe celălalt mal, s-a suit în muntele care era acolo, zicînd: *Domnul păzeşte sufletele cuvioşilor Săi şi îi izbăveşte din mîna păcătosului*. Ostaşii, nevăzînd pe mucenicul pe care-l duceau, se mirau şi se spăimîntau, temîndu-se de împărat, ca să nu spună că au eliberat de voie pe cel osîndit şi să înceapă a-i pedepsi pe ei. Deci, ziceau între ei: "Cît de mare este Dumnezeul acelui om, care l-a izbăvit din mîinile noastre nevăzut!" Iar alţii ziceau între ei: "Acela nu era om, ci o nălucire, căci s-a ascuns din ochii noştri!"

Cercetînd ei mult şi neîndrăznind să se ducă la împărat, o femeie slujitoare de idoli a trecut cu luntrea pe lîngă malul acela al rîului şi, auzind cearta şi mîhnirea lor, a zis către ei: "Omul acela creştin, pe care voi îl căutaţi, l-am văzut în partea cealaltă a rîului, pe munte, zăcînd cu faţa în jos şi rugîndu-se către Dumnezeul său". Ei, avînd grabă ca să verse sîngele cel nevinovat, îndată au trecut rîul cu luntrea şi, alergînd la munte, au găsit pe sfîntul, precum le-a spus acea femeie. Atunci cel mai mare ostaş a zis cu mînie către sfînt: "Cu adevărat eşti vinovat de moarte, căci ai fugit de noi; dar, iată, iarăşi eşti în mîinile noastre şi de acum nu vei mai scăpa de noi pînă ce vei muri sau vei jertfi zeilor, de voieşti să fii viu". Sfîntul le-a răspuns: "Eu nu mă voi închina diavolilor celor necuraţi, ci numai singur adevăratului Dumnezeu".

Ostaşii au zis către dînsul: "Dar ce fel este Dumnezeul tău, născut sau făcut?" Sfîntul a zis: "O, ce rătăcire deşartă! O, ce necredinţă a înşelătorului! O, ce cuvinte de nebunie! Pentru Dumnezeul cel fără de început cine poate să grăiască ceva? Şi neamul Lui cine îl va spune? Acela a zis şi toate s-au făcut. Acela a poruncit şi s-au zidit toate cele ce sînt văzute şi nevăzute. Acela a trimis izbăvitor neamului omenesc pe unul născut Fiul Său, pe Domnul nostru Iisus Hristos, Care Şi-a vărsat sîngele Său pentru noi, ca să ne izbăvească pe noi din pierzare şi din

veşnica moarte. Şi, înviind a treia zi din morţi, S-a înălţat la cer, iar ucenicii, privindu-L, au primit pe Sfîntul Duh, pe care Îl făgăduise. Deci, precum Sfîntul Duh a învăţat prin gurile apostolilor, tot aşa se cuvine a crede; pentru că învăţătura Aceluia este dreaptă şi adevărată. Cel ce nu va crede învăţătura Aceluia, nu va vedea viaţa veşnică, ci mînia lui Dumnezeu va fi asupra lui în veci. Noi, creştinii, credem cu neîndoire şi aşteptăm să cîştigăm viaţa veşnică de la Hristos, Dumnezeul nostru, pătimim cu dragoste pentru Dînsul şi murim cu osîrdie, ştiind că ori de vom fi vii, ori de vom muri, ai Domnului sîntem. Iar toţi cei ce se închină diavolilor, ca şi voi, cu diavolii împreună vor fi afundaţi în focul gheenei!"

Sfîntul grăind acestea, ostaşii mai mult s-au pornit spre mînie şi, numindu-l pe el hulitor al zeilor lor, au scos săbiile spre tăierea lui. Atunci mucenicul s-a rugat către Dumnezeu, zicînd: "Doamne, în mîinile Tale îmi dau sufletul meu, căci Tu ştii că mor pentru numele Tău cel preasfînt!" Astfel a fost tăiat capul Sfîntului Mucenic Patroclu. După tăiere, ostaşii, luînd capul lui, l-au aruncat departe de trup şi s-au dus. În vremea aceea, erau în acel munte, undeva aproape, doi bătrîni săraci, care mai înainte primeau milostenie din mîinile sfîntului. Deci, fiind şi ei creştini, au văzut sfîrşi-tul mucenicului şi au auzit ultimele sale cuvinte. După plecarea ostaşilor, au luat cu mare frică trupul şi capul mucenicului, temîn-du-se să nu fie prinşi de păgîni, şi l-au ascuns pînă seara, spunînd despre aceasta în taină întîiului preot, Evsevie, al acelei cetăţi.

Sosind noaptea, preotul Evsevie a mers cu diaconul Liberie şi, învelind cu pînză curată acel sfînt trup, l-au îngropat cu linişte în aceeaşi noapte, cîntînd cuviincioasa cîntare de psalmi, dar, de frică, nu aveau lumînări. Aşa s-a sfîrşit mucenicul lui Hristos, Sfîntul Patroclu, împărăţind Aurelian peste romani; iar peste noi stăpînind Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, I se cuvine cinste şi slavă, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

49. VIAŢA CUVIOSULUI ALIPIE, ZUGRAVUL PECERSCĂI (17 AUGUST)

Cuviosul părintele nostru Alipie al Pecerscăi s-a arătat următor dumnezeiescului Evanghelist Luca, căci el slujea Domnului, Care ne-a făcut pe noi după chipul şi după asemănarea Sa. El închipuia pe icoane cu minune nu numai feţele sfinţilor, dar şi bunătatea acelora, în sufletul său. Pe lîngă aceasta s-a arătat şi doctor minunat, a cărui viaţă dreptcredincioasă s-a închipuit nouă astfel:

Fericitul Alipie a fost dat la învăţătura zugrăvirii icoanelor de către părinţii săi, în zilele binecredinciosului domn al Kievului, Vsevolod Iaroslavici şi pe vremea egumeniei Cuviosului Nicon. El a fost dat după rînduiala lui Dumnezeu şi după sfătuirea Cuvioşilor părinţi Antonie şi Teodosie, care s-au arătat la zece ani după moartea lor în Constantinopol, zugravilor greci, care au venit la împodobirea sfintei biserici Pecersca. Alipie a fost singur văzător al minunii despre care se scrie în povestirea cea pentru sfînta biserică Pecersca, cînd zugravii împodobeau cu aur altarul, icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu singură s-a închipuit într-însul, apoi s-a luminat mai mult decît soarele; după aceasta un porumbel a zburat din gura ei, şi apoi a intrat în gura icoanei Mîntuitorului ce era sus. Încă de pe atunci fericitul Alipie, învăţîndu-se,

ajuta meș-terilor săi și toate le lua în mintea sa, căci lucrarea Preasfîntului Duh petrecea în acea sfîntă biserică a Pecerscăi.

Deci, zugravii sfîrșindu-și lucrul lor și împodobind cu chipuri sfînta biserică, Alipie s-a împodobit și el cu îmbunătățitul chip al rînduielii celei călugărești, de către cuviosul egumen Nicon. El a început a se deprinde cu duhovniceștile fapte bune ale sfinților, căci acum știa bine închipuirea cea materialnică a feței lor. Și era așa de meșter și preaînțelept în lucrul său, încît și din icoanele cele materialnice, cu darul lui Dumnezeu, putea să pună de față îmbu-nătățitele chipuri duhovnicești. El a învățat meșteșugul zugrăvirii icoanelor, nu pentru adunare de bogății, ci pentru săvîrșirea faptelor bune; pentru că lucra sfintele icoane, pe cît era de trebuință tuturor, egumenului și fraților, neluînd nimic pentru osteneala sa.

El mai ales îi ruga pe toți ca, văzînd în vreo biserică icoane învechite, să-i spună lui; iar el, netrebuindu-i nici o plată pe pămînt, le împodobea prin lucrul mîinilor sale. Sau de nu avea cîndva să lucreze cuiva, atunci lua împrumut aur și argint pentru trebuință; astfel că în ostenelile sale se îndeletnicea și, cărora le era dator, le plătea cu icoane. Aceasta o făcea ca să nu fie fără lucru, ci să se asemene sfinților părinți celor de demult, care la lucrul mîinilor se nevoiau de-a pururea, și însuși marele Apostol Pavel, care pentru sine zice: *Că trebuinței mele și celor ce sînt cu mine, au slujit aceste mîini ale mele.*

De i se întîmpla cîndva vreo dobîndă din lucrul mîinilor lui, atunci o împărțea în trei părți: întîia parte o lăsa pentru nevoia icoanelor; a doua, pentru milostenia săracilor, iar a treia pentru, trebuința mînăstirească. Deci, astfel făcînd în toți anii, nu se odihnea nici ziua, nici noaptea, pentru că noaptea se îndeletnicea în privegheri, în rugăciuni și la închinăciuni, iar ziua se nevoia la lucrul mîinilor, cu toată smerenia, necîștigarea, curățenia, răbda-rea, postul, dragostea și dumnezeiasca gîndire. El niciodată nu se vedea fără lucru, nedeosebindu-se de soborul bisericesc.

Văzînd egumenul meșteșugul acestui cuvios zugrav atît de îmbunătățit, căci era vrednic ca lîngă monahicescul chip cel îngeresc, să închipuiască în sine și lucrarea chipului celui de o ființă, adică Iisus, Fiul lui Dumnezeu, preot după rînduiala lui Melchisedec, l-a ridicat pe el prin sîrguința sa la treapta preoției. Atunci cuviosul, punîndu-se în sfeșnic ca o făclie, sau mai bine zis ca un chip la locul înalt, a strălucit cu mai multă podoabă a faptelor bune monahicești și preoțești, încît el s-a arătat nu monah simplu, ci făcător de minuni, dintre ale cărui faceri de minuni se cuvine a pomeni pe unele aici.

Un bogat oarecare din cetatea Kievului, fiind plin de lepră, a căutat ajutor de la doctori, de la vrăjitori și de la oameni de altă credință, dar n-a folosit nimic; deci, mai mult rău și-a făcut. Atunci unul din prieteni l-a îndemnat să meargă la Mînăstirea Pecersca și să roage pe părinții aceia să se roage pentru dînsul, dar el abia a voit. Cînd îl duseră acolo, egumenul a poruncit să-l adape cu apă din puțul Cuviosului Teodosie și să-i spele capul și fața lui, și îndată a scos puroi pentru necredința sa, încît toți, de mirosul urît, au fugit de la dînsul; deci, s-a întors la casa sa, plîngînd și tînguindu-se de rușinea mirosului și n-a ieșit multe zile la lumină, zicînd către prietenii săi: "*Am acoperit rușinea obrazului meu, m-am înstrăinat de frații mei și nemernic m-am făcut fiilor maicii mele*, căci nu am mers cu credință la cuvioșii părinți Antonie și Teodosie".

Deci, el în toate zilele aștepta moartea. Venindu-și odată în sine, a gîndit să-și mărturisească toate greșelile sale; de aceea a mers iarăși la Mînăstirea Pecersca, la Cuviosul Alipie, și s-a mărturisit înaintea lui. Iar cuviosul i-a zis lui: "Bine ai făcut, fiule, mărturisindu-ți lui Dumnezeu păcatele tale înaintea nevredniciei mele, pentru că așa și proorocul mărturisește

de sine, către Domnul, zicînd: *Voi mărturisi fărădelegea mea Domnului, și tu ai lăsat păgînătatea inimii mele*. Apoi l-a învățat pe el mult despre mîntuirea sufletului; deci, luînd vopsele pentru zugrăvirea icoanelor, i-a împodobit fața lui, ungîndu-i bubele cele cu puroi; apoi, ducîndu-l în biserică, l-a împărtășit cu dumnezeieștile Taine și i-a poruncit să se spele cu apa aceea cu care obișnuiesc preoții a se spăla după împărtășire. Deci, chiar acolo i-au căzut lui bubele și îndată i s-a dat cea dintîi închipuire frumoasă a sănătății sale. Astfel s-a făcut de un chip, întru această facere de minuni, Cuviosul părintelui nostru Alipie cu Domnul Hristos, căci, precum Hristos a tămăduit pe cel lepros, i-a poruncit să se arate preotului și să aducă dar pentru curăția sa, tot astfel și acest cuvios a poruncit bubosului său să se arate înaintea lui, fiind în rînduiala slujbei preoțești, și să aducă darul acela de care proorocul grăiește: *Ce voi răsplăti Domnului pentru toate cîte ce mi-a dat mie? Paharul mîntuirii voi lua și numele Domnului voi chema!*

Deci se pomenește aici și acest dar: că strănepotul acestui bubos, pentru curăția lui, a ferecat cu aur un chivot de la sfîntul prestol al bisericii Pecersca.

Cuviosul Alipie a mai fost iarăși de un chip cu Hristos, care a tămăduit pe un orb din naștere; căci, precum Hristos a tămăduit pe acela, întîi ungîndu-i ochii cu tină, apoi poruncindu-i să se spele în scăldătoarea Siloamului, care se zice trimis, tot astfel și acest cuvios, întîi a uns bubele leprosului său cu vopsele de zugrăvit icoane, apoi i-a poruncit să se spele cu apa cu care obișnuit se spală preoții după împărtășire. Deci, în acest fel l-a tămăduit de bubele cele întunecate, împreună încă și de orbirea păcatelor, de a cărui grabnică tămăduire, toți cei ce atunci veniseră împreună din cetate, s-au mirat foarte mult.

Deci, Cuviosul Alipie le-a zis lor: "Fraților, luați aminte la ceea ce se zice: *Nimeni nu poate să slujească la doi domni*. Acest om mai înainte se robise vrăjmașului prin păcatele farmecelor, iar mai pe urmă venise la Dumnezeu, deznădăjduit de mîntuirea sa, după sfatul vrăjmașului, necrezînd Domnului cel ce poate mîntui; pentru aceea mai multă stricăciune năvălise asupra lui. Pentru că Domnul a zis: *Cereți, și vi se va da;* dar nu așa cu îndoială, ci cu credință. Iar acum, cînd acela s-a întors și s-a pocăit înaintea lui Dumnezeu de cele ce a făcut, ascultîndu-l eu și Dumnezeu fiind bogat în milă, L-a tămăduit. Auzind oamenii acestea, s-au închinat și s-au întors înapoi cu cel tămăduit, slăvind pe Dumnezeu și pe cel ce l-a născut pe el. A slăvit pe Cuvioșii părinți Antonie și Teodosie și pe acest cuvios părinte, Alipie, ucenicul acelora, de care se zicea că într-adevăr este la noi un nou Elisei, care l-a tămăduit de lepră, ca pe Neeman Sirianul.

A mai fost încă și un alt oarecare bărbat iubitor de Hristos, tot din aceeași cetate a Kievului, care a zidit o biserică, și a voit să facă șapte icoane mari pentru împodobirea ei. Atunci a dat argint și scînduri pentru icoane la doi monahi, științiori ai Mînăstirii Pecersca, rugîndu-i ca pentru zugrăvire să întrebe pe Alipie. Acei monahi n-au spus nimic lui Alipie, iar argintul l-au oprit pentru ei. Trecînd cîtăva vreme, a trimis omul acela la monahi, să afle dacă îi sînt icoanele zugrăvite. Iar ei au răspuns: "Lui Alipie îi trebuie mult argint". Și iar au luat argintul trimis de om, pe care, de asemenea, l-au oprit. Apoi, fiind singuri fără de rușine, au vorbit cuvinte nedrepte asupra sfîntului, către omul acela, zicînd că: "Îi mai trebuie încă pe atît pe cît a luat". Iar omul iubitor de Hristos, a dat a treia oară, zicînd: "Voiesc din mîinile lui numai rugăciune și binecuvîntare". Dar fericitul Alipie nu știa nimic de ceea ce fac acei monahi.

După aceasta, omul iar a trimis, vrînd să știe cu adevărat dacă îi sînt icoanele zugrăvite sau nu. Monahii, nemaiștiind ce să răspundă, au zis: "Alipie a luat argintul tău în trei rînduri și acum nu vrea să zugrăvească icoanele". Pentru aceea, acel om iubitor de Hristos, a mers cu

mulți tovarăși în Mînăstirea Pecersca la Cuviosul egumen Nicon, și i-a spus pricina mîhnirii sale. Chemînd pe Alipie, i-a zis: "Frate, de ce ai făcut acestui fiu al nostru o nedreptate ca aceasta, că te-a rugat de multe ori, dîndu-ți cît ai voit, iar tu, făgăduindu-te și luînd mult argint, nu-i zugrăvești icoanele, pe cînd uneori le faci în dar?"

Răspuns-a Alipie: "Cinstite părinte, știi sfinția ta că niciodată nu m-am lenevit în acest lucru, dar acum nu știu despre ce-mi vorbești!" Egumenul iarăși a zis: "Ai luat trei prețuri pentru șapte icoane, și nici pînă acum nu le-ai zugrăvit". Deci, spre mustrarea sfîntului, a trimis să aducă îndată scîndurile acelor icoane, care înainte de acea noapte se văzuseră nezugrăvite într-o cămară mînăstirească. Asemenea a poruncit să cheme și pe acei monahi, prin care acel om trimitea sfîntului argintul. Deci, venind trimișii au adus icoanele zugrăvite cu meșteșug, punîndu-le înaintea egumenului și a celor ce erau cu el. Atunci toți s-au mirat și, înspăimîntîndu-se cu cutremur, au căzut cu fața la pămînt și s-au închinat acelor chipuri nefăcute de mînă al Domnului, al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și ale sfinților Săi.

Venind după aceasta și cei doi monahi care mințiseră împotriva lui Alipie, și neștiind de minunea ce se făcuse, au început a se certa cu sfîntul, zicîndu-i: "Trei prețuri ai luat, iar icoanele nu le zugrăvești". Auzind cei ce erau acolo de această năpastă, le-a arătat icoanele, zicîndu-le: "Iată, icoanele s-au zugrăvit de Dumnezeu Însuși, Care mărturisește nerăutatea lui Alipie".

Văzîndu-le ei s-au spăimîntat de această minune. Atunci egumenul, văzînd furtișagul și minciuna lor, i-a izgonit din mî-năstire, și au căzut din toate lucrurile lor. Însă nici așa nu și-au lăsat răutatea, ci grăiau hule împotriva Cuviosului Alipie și spuneau oamenilor în cetate: "Noi singuri am zugrăvit acele icoane, iar stăpînul lor nevrînd să ne dea plata, ne-am lipsit de tocmeală; și iată, a gîndit și a mințit că acele icoane s-au zugrăvit de Dumnezeu, și au îndreptățit pe Alipie". Astfel a orbit poporul ce alerga la privirea icoanelor și la închinarea lor. Deși acei oameni au crezut atunci acelor monahi ce cleveteau pe Cuviosul Alipie, Dumnezeu, Care preamărește pe sfinții Săi, precum singur a zis în Evanghelie: *Nu poate cetatea să se ascundă stînd deasupra muntelui, nici aprind făclia și o pun sub obroc, ci în sfeșnic ca să lumineze tuturor*, - n-a tăinuit îmbunătățitele nevoințe ale acestui cuvios bărbat, pentru că vestea a ajuns la domnul Vladimir Monomahul, adică despre minunea ce s-a făcut.

Această minune s-a adeverit însă și mai mult, pentru că, oarecînd, prin voința lui Dumnezeu, luînd foc toată cetatea Kievului, a ars și biserica ce avea acele icoane; dar după foc s-au găsit acele șapte icoane întregi și nevătămate. Auzind voievodul de acest lucru, a mers singur să vadă minunea ce se făcuse. Văzînd icoanele ce rămăseseră, a auzit cu încredințare despre ele cum s-au zugrăvit într-o noapte, cu voia lui Dumnezeu, cel ce a izbăvit de năpaste pe Cuviosul Alipie. Atunci voievodul Vladimir Monomahul a preamărit pe Dumnezeu, Făcătorul tuturor, care a făcut atîtea minuni, pentru faptele bune ale Cuviosului Alipie, și, luînd una din acele icoane ale Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a trimis-o în cetatea Rostovului, în biserica cea de piatră zidită de dînsul. S-a întîmplat odinioară de a căzut și acea biserică din Rostov, însă acea icoană a rămas nevătămată. Atunci a dus-o în biserica de lemn, care după o vreme a ars de foc, dar icoana a rămas iarăși nevătămată, neavînd nici o stricăciune de foc. Toate acestea închipuiau îmbunătățita viață a Cuviosului părintelui nostru Alipie, pentru care acele icoane s-au zugrăvit fără de mînă.

Acum să venim și la minunea ce se povestește de sfîrșitul sfîntului, anume, cum acest făcător de minuni și meșter zugrav a trecut de la această viață vremelnică. Un dreptcredincios i-a dat Cuviosului părinte Alipie o icoană, Adormirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, ca s-o zugrăvească, rugîndu-l s-o gătească de praznicul Adormirii. După cîteva zile cuviosul s-a

îmbolnăvit, și se apropia de sfîrșitul său; astfel că icoana era nezugrăvită. Din această pricină, omul acela se supăra și se mîhnea asupra sfîntului. Dar Alipie îi zicea: "Fiule, nu te supăra venind la mine, ci aruncă-ți spre Domnul grija ta, căci El va face cum va voi, adică icoana, la al său praznic va sta la locul ei". Deci, omul, crezînd cuvintelor cuviosului, s-a dus bucurîndu-se la casa sa. Apoi, venind iarăși la Vecernia praznicului Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și văzîndu-și icoana nezugrăvită și pe Cuviosul Alipie mai bolnav, îl defăima, zicîndu-i: "De ce nu mi-ai spus de slăbiciunea ta, că aș fi dat altuia să-mi zugrăvească icoana, ca praznicul să-mi fie luminos și cinstit, dar acum, iată că m-ai rușinat". Cuviosul a răspuns cu blîndețe: "O, fiule, n-am făcut aceasta din lenevire, însă Dumnezeu poate ca icoana Maicii Sale să o zugrăvească cu un cuvînt, pentru că eu acum mă duc din lumea aceasta, precum mi-a arătat mie Domnul, iar pe tine nu te voi lăsa întristat". Auzind aceasta, omul acela a plecat foarte întristat.

Îndată după plecarea acelui om, a intrat un tînăr luminos la Cuviosul Alipie și a început a zugrăvi acea icoană; iar Alipie, socotind că stăpînul icoanei s-a supărat pe dînsul, a trimis alt zugrav. La început i se părea că acela este un om, dar graba și frumusețea lucrului îl arăta pe el că este înger, căci uneori punea aur pe icoană, iar alteori freca pe piatră felurite vopsele și cu acelea zugrăvea; astfel, în trei ceasuri a zugrăvit o icoană foarte frumoasă. După aceea a zis către cuvios: "Părinte, lipsește ceva de aici sau am greșit în ceva?" Cuviosul i-a răspuns: "Bine ai făcut-o, Dumnezeu ți-a ajutat să o zugrăvești cu așa frumoasă podoabă, și singur El a lucrat aceasta prin tine". Apoi, sosind seara, zugravul acela s-a făcut nevăzut cu icoana.

Deci, stăpînul icoanei, de mare mîhnire, toată noaptea a petrecut-o fără somn, că nu avea icoana gata pentru praznic, numindu-se pe sine nevrednic și păcătos de un dar ca acesta. Sculîndu-se, s-a dus la biserică să plîngă a sa greșeală; dar, deschizînd ușa bisericii, a văzut icoana la locul său, strălucind foarte mult. Atunci a căzut de frică, socotind că o nălucire i s-a arătat lui; apoi, arătîndu-se puțin și privind, a cunoscut că este icoana lui, și de aceea, fiind în cutremur și spaimă mare, și-a adus aminte de cuvintele Cuviosului Alipie, care îi zisese că icoana îi va fi gata la praznicul său. Deci, alergînd, a deșteptat pe casnicii săi, și îndată au mers cu bucurie în biserică după dînsul, cu lumînări și cu tămîieri.

Văzînd ei icoana că strălucea ca soarele, au căzut cu fețele la pămînt, i s-au închinat ei și au sărutat-o cu toată veselia sufletului. După aceasta, acel om dreptcredincios s-a dus la egumen și a început a-i spune și lui minunea ce se făcuse cu acea icoană. Apoi au mers împreună la Cuviosul Alipie și l-au văzut pe el ducîndu-se din lumea aceasta. Însă l-a întrebat egumenul: "Părinte, cum și de cine s-a zugrăvit icoana omului acesta?" Iar spunîndu-le lor toate cele ce a văzut, a zis: "Îngerul a zugrăvit-o și iată-l și acum stă de față, vrînd să mă ia pe mine". Acestea zicîndu-le, și-a dat sufletul său în mîinile Domnului, în 17 zile ale lunii august. Frații, îngrijindu-i trupul, l-au pus în biserică, și făcînd deasupra lui cîntarea cea obișnuită, l-au pus în peștera Cuviosului Antonie.

Astfel, acest sfînt zugrav și făcător de minuni, a împodobit cerul și pămîntul, suindu-se acolo cu sufletul său cel îmbunătățit, iar aici fiind cu trupul, în cinstea lui Dumnezeu Tatăl, începătorul zugravilor, Care a zis: *Să facem om după chipul și asemănarea noastră*. Asemenea și a chipului Ipostasului său, lui Dumnezeu Fiul, Care cu chipul s-a aflat ca omul, împreună cu a Sfîntului Duh, Care s-a coborît în chipul limbilor de foc, prin Care, deoființă fiind, să ne fie și nouă, ca, împreună cu părintele nostru Alipie, să-l lăudăm în vecii vecilor. Amin.

Notă - În această zi mai facem pomenirea sfinților mucenici Straton, Filip, Evtihian și Kiprian, care în Nicomidia au fost aruncați fiarelor spre mîncare, pentru Hristos, dar ele nu s-au atins de dînșii. Ei s-au sfîrșit aruncîndu-se în foc.

În Prolog sînt puși în această zi și sfinții mucenici Pavel și Iuliana. Pomenirea acestora a fost pus în ziua de 4 martie. Tot acolo este pus pe larg și pătimirea lor; deci cel ce va voi să știe mai mult, să citească despre această zi.

Tot în Prolog mai sînt puși în această zi și sfinții mucenici Tirst și Levchie, cu soțiile lor. Aceștia se pare că sînt aceia de la 14 decembrie; acolo găsiți ceva despre pătimirea lor pe larg.

50. SFINȚII MUCENICI FLOR ȘI LAVRU
(18 AUGUST)

Sfinții Mucenici Fior și Lavru au fost frați după trup și după duh, pentru că au crezut în Hristos cu un suflet și Aceluia i-au plăcut prin fapte bune. Și erau cu meșteșugul săpători în piatră, sub niște sfinți bărbați învățători, anume Proclu și Maxim, de la care s-au învățat nu numai meșteșugul, ci și viața cea plăcută lui Dumnezeu a credinței creștine. Și mai întâi învățătorii lor au fost uciși pentru Hristos, apoi și ei, după învățătorii lor, trecând câtăva vreme, s-au făcut moștenitori ai cununii mucenicești, pătimind de la Lichion, ighemonul Iliricului. Inceputul pătimirii lor a fost din niște pricini ca acestea:

Un oarecare stăpânitor al altei țări a rugat pe ighemonul Iliricului să-i trimită niște ziditori de piatră iscusiți, ca să zidească zeilor celor elinești o frumoasă capiște de piatră. Iar de vreme ce acești sfinți erau mult mai iscusiți decât alții în lucrul acela, Flor și Lavru au fost trimiși de ighemon la stăpânitorul acela. Și zidind ei capiștea după porunca aceluia, prețul

pentru osteneală l-au împărțit săracilor, învățându-i pe ei sfânta credință cea în Hristos, iar ei înșiși petreceau în postiri, rugăciuni și osteneli, pentru că noaptea se rugau, iar ziua săvârșeau lucrul lor, primind puțină hrană, iar pe cei săraci și flămânzi îi hrăneau din destul.

Dar nu numai pe săracii aceia, ci și pe un popă elinesc l-au adus la credința lui Hristos, împreună cu fiul lui, pentru că într-una din zile, cioplind ei în piatră, un fiu al popii, copil tânăr, venind aproape de ei, sta privind și, deodată, din piatra aceea pe care o cioplea, sărind o bucățică, a lovit pe tânăr în ochi și, rănindu-l pe el, l-a vătămat. Deci răcnind acela, a venit tatăl lui, popa cel idolesc, și văzând fața copilului însângerată și ochiul sărit, și-a rupt hainele de jale și a început a ocări pe sfinții lucrători, apoi s-a repezit ca să-i bată pe dânșii, dar a fost oprit de alții care au fost acolo și care spuneau nevinovăția lucrătorilor, că singur tânărul a fost pricinuitor al primejdiei sale, de vreme ce, apropiindu-se de cei ce ciopleau, sta și se uita fără să se păzească. Iar sfinții plăcuți lui Dumnezeu, Fior și Lavru, mângâind pe popă, făgăduiau că au să tămăduiască degrabă ochiul copilului și au să-l facă să vadă ca întâi.

Deci au luat noaptea pe tânăr în casa lor și au început a-l învăța pe el cunoștința adevăratului Dumnezeu, Domnul Iisus Hristos, zicându-i: „De vei începe a crede din toată inima în Dumnezeul cel propovăduit de noi, apoi ochiul tău degrab se va tămădui". Tânărul zicea: „Dacă ochiul meu va fi așa precum a fost întâi, voi crede și mă voi închina Dumnezeului vostru, căci cu adevărat se cade a crede mai vârtos în acel Dumnezeu care tămăduiește pe cei bolnavi și luminează orbii, decât în acei zei care, nu numai că nu tămăduiesc pe cei bolnavi, dar îmbolnăvesc și pe cei sănătoși".

Și tânărul acela a povestit sfinților acest lucru: „Este între popii noștri un popă, anume Erm. Pe acela cu câțiva ani mai înainte, când voiau să-l pună în popie, l-au dus la capiștea lui Dia ca să pună mâna idolului pe capul lui Erm, pentru că așa este rânduiala punerii în popie, ca mâna idolului cea făcută la umere, mișcând-o din încheietură cu o funie de argint, alți popi o ridică deasupra, apoi o pogoară pe capul celui ce se pune. Și când au coborât acea mână pe capul lui Erm, din întâmplare a alunecat funia de argint din mâinile celor ce o țineau și, căzând mâna pe capul lui Erm, i-a jupuit cu unghiile toată fața lui, până la oase, iar dinții lui se văd până astăzi de departe, și nici un zeu nu i-a ajutat, ci mai vârtos spre mai rău i se sporește aceluia". Acel tânăr după ce a spus aceasta, Fior și Lavru s-au sculat și au început a se ruga cu lacrimi lui Dumnezeu pentru tămăduirea și luminarea nu numai a ochiului celui trupesc, ci și a ochilor sufletești ai acelui tânăr. Și după multe rugăciuni, când au însemnat ochiul lui cel bolnav cu semnul Sfintei Cruci, îndată s-a făcut acela sănătos desăvârșit și vedea bine ca și mai înainte. Deci nu numai acel tânăr tămăduit a crezut în Hristos, ci și tatăl lui, popa cel idolesc, care se numea Memertin. Acela s-a făcut de atunci, din slujitor drăcesc, rob al Domnului nostru Iisus Hristos, împreună cu fiul său.

După aceasta, în puține zile, sfinții lucrători Fior și Lavru, având ca ajutător la lucrare pe îngerul lui Dumnezeu, au sfârșit capiștea pe care o zideau și nu au lăsat-o ca locuință idolilor, ci au sfințit-o pe ea întru slava preasfântului nume al Domnului nostru Iisus Hristos; pentru că au pus în ea cinstita Cruce spre răsărit, adunând ca la 300 de frați săraci și au făcut cântare de toată noaptea, lăudând pe Hristos Dumnezeu. Atunci a venit de sus o lumină a slavei cerești celei negrăite și a umplut locașul acela de strălucire minunată. Iar după săvârșirea laudei celei de toată noaptea, toți au mers în locașul care era aproape și în care erau pregătiți idolii pentru noul locaș. Deci, legând cu brâiele lor de grumaji pe acei idoli, i-au târât pe pământ, bătându-i și sfărâmându-i în bucăți mici.

De toate acestea înștiințându-se boierul, a prins pe Sfinții Fior și Lavru și pe toți cei împreună cu dânșii, între care era și Memertin cu fiul său. Astfel pe toți cei ce erau cu sfinții i-a osândit la ardere, iar pe Sfinții Fior și Lavru, bătându-i cumplit, i-a trimis lui Lichion, ighemonul Iliricului. Iar acela, cercetând cele pentru dânșii și aflân-du-i nemișcați în credința creștinească, i-a aruncat într-un puț adânc și i-a astupat cu pământ. Iar după mulți ani, s-au găsit sfintele lor moaște, izvorând tămăduiri de toate bolile, și au fost aduse cu cinste în Constantinopol, întru slava lui Hristos, Dumnezeul nostru.

51. SFÂNTUL SFINȚIT MUCENIC EMILIAN EPISCOPUL ȘI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNSUL
(18 AUGUST)

Sfântul Emilian s-a născut în Armenia, din părinți creștini, de neam bun și bogați. El a fost dat de ei la învățătura cărții la un sfințit monah Ilarion, bărbat îmbunătățit. Și învățând el bine înțelegerea cărții și venind în vârsta cea desăvârșită, trăia în întreaga înțelepciune cu dumnezeiască și sfântă plăcere, în postire și în rugăciuni, silin-du-se în citirea cărților și păzindu-și fără de prihană curăția sa cea fecioarească. Și s-a auzit în Armenia că păgânii împărați ai Romei, Dioclețian și Maximian, au ridicat în Europa prigonire mare împotriva creștinilor. Deci Sfântul Emilian s-a aprins cu mare râvnă după dreapta credință și, arzând cu dragoste spre Hristos și dorind să moară pentru El, a gândit să se ducă în părțile acelea, ca să propovăduiască acolo celor necredincioși numele lui Hristos și să-și pună sufletul pentru Domnul său.

El avea doi frați, Dionisie și Ermip, și pe aceia i-a adus la scopul său, cu îndemnări insuflate de Dumnezeu. Deci, sfătuindu-se ei - după ce acum părinții lor se duseră către Domnul -, și-au lăsat pentru dragostea lui Hristos casa, patria, moștenirile și toate bunătățile acestei lumi, și au trecut din Asia în Europa. Ei au luat cu dânșii și pe învățătorul lor - pe sfințitul monah Ilarion - și au mers în Italia, în cetatea ce se numea Spolition.

Acolo, între cei necredincioși, aflând pe mulți creștini viețuind cu dreaptă credință și cu plăcere dumnezeiască, au început a viețui cu dânșii. Fericitul Emilian era la toți pildă de sfințenie, pentru că ziua și noaptea se îndeletnicea în rugăciuni și în învățătura cuvintelor lui Dumnezeu. Iar după câtăva vreme, murind episcopul din cetatea ce se numea Trevia, oamenii acelei cetăți, câți erau creștini, între închinătorii de idoli, trăind ca grâul între neghine și precum crinul între spini, au auzit de viața și de înțelepciunea Sfântului Emilian; deci l-au ales pe el episcop al lor, pentru că deși era tânăr, dar covârșea pe cei bătrâni cu înțelepciunea și cu faptele. Și luându-l pe el, l-au dus la Roma, la preasfințitul papă Marchelian, pentru hirotonie. Deci Sfântul Emilian luând de la papa arhierească sfințenie, a mers în Trevia, cetatea scaunului său episcopal, cu învățătorul Ilarion și cu cei doi frați, Dionisie și Ermip. Și luând el păstoria, o ocârmuia bine, conducând turma lui Hristos cu fapta și cu cuvântul. Și pe mulți din cei necredincioși îi aducea la sfânta credință, dând cu minuni tămăduiri de neputințe și tămăduind trupurile și sufletele omenești cu darul lui Hristos.

Pe atunci era în țările acelea un ighemon cumplit cu năravul, cu numele Maximian. El era pus de împărații cei păgâni peste Etruria și Umbria. Auzind acela de Emilian, episcopul creștinesc, cum că întoarce pe mulți de la slujba idolească la Hristos și face jertfirile idolești

deşarte, s-a dus îndată la Trevia şi, prinzând pe arhiereul lui Dumnezeu, l-a adus înaintea judecăţii sale. Acela a zis către dânsul: „Ce aud de tine, Emiliane? Pentru ce voie şti cu nebunia ta să te dai de bună voie la moarte, căci cumplit te vei chinui şi la amară moarte vei fi dat, de nu te vei închina zeilor noştri?" Iar Sfântul Emilian a răspuns cu toată îndrăzneala: „Nu mă voi închina diavolilor - pentru că toţi zeii păgânilor sunt draci, precum zic sfintele cărţi - şi cel ce se închină lor, acela va moşteni iadul cu veşnicele lui chinuri".

Atunci ighemonul, umplându-se de mânie, a poruncit să bată pe sfânt fără cruţare. Apoi, după bătaie, batjocorindu-l cu cuvinte urâte, hulea pe Hristos Dumnezeu, zicând că Dumnezeul creştinilor nu are nici o putere, iar zeii pe care îi cinsteşte el sunt atotputernici. Iar Emilian, arhiereul lui Dumnezeu, a zis către dânsul: „Cercetează, dacă voieşti, şi vezi a cui este puterea mai mare, a lui Hristos sau a zeilor tăi? Porunceşte să aducă aici pe un slăbănog oarecare sau pe orice om cuprins de boală, şi porunceşte popilor voştri să se roage către zei pentru tămăduirea celui bolnav, şi după aceea mă voi ruga şi eu către Dumnezeul meu. Deci cu puterea cărui Dumnezeu se va scula bolnavul sănătos, acel Dumnezeu să se mărturisească de toţi ca adevărat şi toţi să se închine lui".

Ighemonului i-a plăcut acest cuvânt al lui Emilian şi îndată a trimis să caute pe un om bolnav. Şi au adus pe un bărbat oarecare, slăbănog, de multă vreme zăcând în pat şi care avea toate mădularele nelucrătoare cu totul. Şi s-a adunat mulţime de popor la priveliştea aceea, voind să vadă minunea care era să fie. Şi mai întâi au început popii idoleşti, după porunca ighemonului, a se ruga către zeii lor şi a chema pe Apolon, pe Die, pe Mercurie şi pe ceilalţi zei ai lor deşerţi şi mincinoşi, ca să tămăduiască pe cel slăbănog. Şi s-au rugat multă vreme, dar n-au sporit nimic; iar sfântul sta şi privea la dânşii, râzând de ei şi de zeii lor.

Apoi ighemonul a poruncit popilor săi să înceteze cu rugăciunea şi a zis către Emilian, episcopul creştinesc: „De acum roagă-te tu către Dumnezeul tău, dacă aştepţi să câştigi ceva de la dânsul". Iar arhiereul, plecându-şi genunchii la rugăciune, înălţându-şi mâinile la cer şi ridicându-şi ochii, a început a se ruga, zicând: „Doamne, auzi rugăciunea mea, şi strigarea mea să vină la Tine. Nu întoarce faţa ta de la mine, în orice zi te voi chema, auzi-mă. Doamne, arată tuturor care stau aici că Tu eşti Unul adevăratul Dumnezeu şi mântuieşte pe cei ce cred în Tine". Astfel rugându-se arhiereul, s-a apropiat de cel slăbănog şi, luându-l de mână, i-a zis: „In numele Domnului nostru Iisus Hristos, scoală-te şi fii sănătos!" Şi îndată s-a sculat slăbănogul sănătos cu tot trupul şi umbla înaintea tuturor, bucurându-se şi slăvind pe Dumnezeu. Apoi, arătându-se tuturor că s-a tămăduit desăvârşit, s-a dus la casa sa cu bucurie.

Această minune a făcut pe toţi care priveau să se minuneze, şi mulţi au crezut în Hristos. Chiar şi ighemonul începuse a se pleca cu gândul către credinţă, dar popii cei necuraţi îl sfătuiau să nu creadă, zicând că Emilian n-a făcut acea minune cu putere dumnezeiască, ci cu meşteşug vrăjitoresc; deci strigau ighemonului: „Pierde pe vrăjitorul acesta de pe pământ, ca să nu strice cinstirea zeilor noştri".

Iar ighemonul, ascultând pe popii cei necuraţi şi crezând mai mult cuvintelor lor mincinoase decât puterii văzute a lui Dumnezeu, iarăşi a început să silească pe Sfântul Emilian spre închinarea către idoli, zicându-i: „Jertfeşte zeilor, căci ştii că mulţi din cei ce n-au ascultat sfatul meu zilele trecute, au fost pierduţi cu cumplite chinuri". Sfântul a răspuns: „Cei ce n-au jertfit necuraţilor tăi zei şi au voit să moară pentru Hristos, acum se îndulcesc cu dânsul de veşnicele bunătăţi". Ighemonul a zis: „Să nu-mi pomeneşti mai mult de numele lui Hristos, ci caută de-ţi cruţă tinereţile tale, pentru că îţi sunt gătite chinuri mari". Sfântul a răspuns: „Sunt

robul lui Hristos și nu voi tăcea mărturisind și preamărind numele lui Iisus Hristos. Pentru dânsul sunt gata a suferi toate chinurile și chiar moartea".

Atunci ighemonul a poruncit să spânzure pe sfânt la chinuire și să-i ardă trupul cu lumânări aprinse. Iar mucenicul, răbdând cu mare bărbăție, se ruga către Domnul să-l întărească în pătimire; deci, i s-a arătat Domnul Hristos, zicându-i: „Emiliane, nu te teme, că eu sunt cu tine". Atunci îndată s-au stins lumânările și s-au strâmbat mâinile celor ce ardeau. Iar ighemonul, văzând aceea, a poruncit să ia pe mucenic de la chinuire și a zis către dânsul: „Cu ce meșteșug faci acestea, că ai stins lumânările și ai strâmbat mâinile slujitorilor? Dar am asupra ta chinuri mai mari, pe care nu vei putea să le biruiești". Mucenicul a răspuns: „Meșteșugul meu este Hristos, și chiar de vei pune chinuri mai mari peste mine, El îmi va da răbdare mai mare și mai mare putere va arăta în mine".

Deci ighemonul a poruncit să fiarbă o căldare cu plumb și să pună pe mucenic întrînsa. Dar Hristos s-a arătat iar robului Său și, luându-l de mână, a intrat cu dânsul în căldare. Atunci îndată s-a stins focul, căldarea s-a spart și plumbul s-a vărsat, iar sfântul a rămas nevătămat. Și s-au mirat ighemonul și cei care erau cu dânsul de această minune, însă nu voiau a cunoaște puterea lui Dumnezeu. După aceea a poruncit să-i lege o piatră mare de grumaji, săl arunce și să-l înece în râul Clitumpa, care era aproape de cetate. Dar și acolo Hristos s-a arătat Sfântului Emilian și, luându-l de mână, precum a luat odinioară pe Apostolul Petru, l-a scos din adâncul apei și l-a pus pe mal. Deci ostașii l-au prins din nou și l-au dus la ighemon, spunându-i minunea care se făcuse.

După aceasta, ighemonul l-a dat spre mâncarea fiarelor, dar nici acelea n-au vătămat pe arhiereul lui Dumnezeu, pentru că Insuși Domnul era acolo, arătându-se plăcutului Său și zicându-i: „Indrăznește, Emiliane, bunul și credinciosul Meu rob". Deci fiarele se îmblânziseră, astfel că leii și leoparzii s-au făcut ca niște miei, și unii din ei îi lingeau picioarele, iar alții, mâinile. Iar poporul, văzând niște minuni ca acestea, a strigat zicând: „Mare este Dumnezeul creștinilor! Să se lase în libertate robul Lui!" Și au crezut în Hristos în ziua aceea o mie de suflete. Iar ighemonul, umplându-se de mare mânie asupra poporului, a scos asupra lor ostași înarmați și a poruncit să ucidă pe toți cei care proslăveau pe Hristos. Atunci au fost uciși o mie din cei ce crezuseră, bărbați și femei de toată vârsta. Apoi ighemonul, de mânie, a poruncit să ucidă și fiarele care n-au vătămat pe mucenic. Iar Sfântul Emilian, văzând uciderea fiarelor, a strigat, zicând: „Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, că nu numai oamenii, dar și fiarele mor pentru tine!" Deci chinuitorul, neștiind ce să mai facă ucenicului, l-a aruncat în temniță.

In vremea aceea, după sfatul slujitorilor săi, a pregătit o roată de chinuire, plină cu mulți dinți de fier ascuțiți. Apoi, scoțându-l din temniță pe mucenic și legându-l de roata aceea, vroiau să o lase de sus; dar, îndată arătându-se Domnul, sfântul a fost dezlegat de pe roată și luat, iar roata cea învârtită a omorât pe mulți necredincioși. Deci temnița iarăși a primit pe mucenic.

Iar ighemonul, înștiințându-se de acei doi frați ai lui Emilian -Dionisie și Ermip - și de Ilarion, dascălul lor, a trimis ostași ca să-i caute pe ei, căci ei se ascunseseră de frică. Și găsindu-i pe ei și aducându-i, i-a aruncat în temniță la Emilian. Deci Emilian s-a bucurat foarte, văzând pe dascăl și pe frații săi, și toți s-au bucurat împreună, că s-au învrednicit a pătimi pentru numele lui Hristos. în acea noapte s-a făcut descoperire de la Dumnezeu, fericitului stareț Ilarion, că degrab vor primi cununa mucenicească. Și puțin după aceea, Dionisie și Ermip au fost scoși la judecată cu bătrânul Ilarion. Iar după ce ighemonul i-a silit să se închine la idoli și i-a îngrozit cu chinurile, li s-a arătat lor Domnul Hristos, întărindu-i pe ei. Și s-a făcut cutremur

de pământ și au căzut idolii din locurile lor și s-au sfărâmat ca praful. Deci mucenicii au fost chinuiți cumplit din porunca ighemonului, iar la sfârșit, tăindu-li-se capetele, au luat de la Domnul cununile cele făgăduite.

Iar a doua zi, ighemonul scoțând la judecată pe Emilian, i-a zis: „Frații tăi și dascălul tău s-au lepădat de Hristos și au fost trimiși de mine în altă cetate, ca acolo să-și ia cinstea". Iar sfântul, știind din dumnezeiasca descoperire despre pătimirea sfinților, a zis către ighemon: „Minți, chinuitorule. Ei nu s-au lepădat de Hristos, ci sufletele lor le-au pus pentru El; și tu adeverești când zici aceasta, că i-ai trimis pe dânșii în altă cetate, căci, prin uciderea lor, i-ai trimis pe dânșii în cetatea cea cerească, ca să-și ia cinstea de la Impăratul slavei, Hristos, pentru care au pătimit". Deci, umplându-se de mânie, ighemonul a osândit pe Sfântul Emilian ca să fie tăiat de sabie. Și a fost scos la moarte afară din cetate, ca la o stadie depărtare, la locul ce se zicea al lui Carpian, urmându-i lui popor mult. Iar mucenicul cânta, slăvind pe Dumnezeu, și se ruga pentru popor.

Și când călăul a lovit cu sabia în grumajii sfântului, sabia s-a îndoit ca ceara, iar pe grumaji nu s-a făcut nici o rană. Atunci ostașii căzând la picioarele sfântului, își cereau iertare, mărturisind că Unul Hristos este adevăratul Dumnezeu. Și se rugau mucenicului, ca să se roage pentru ei lui Hristos Dumnezeu. Iar când mucenicul plecân-du-și genunchii, a început a se ruga nu numai pentru dânșii, ci și pentru toți, atunci s-a făcut un glas din cer către dânsul, adeverindu-i că rugăciunea lui este primită, chemându-l pe el la cele de sus. Iar sfântul mucenic, auzind glasul acela, s-a umplut de mare bucurie și, deși dorea ca să se dezlege degrabă din trup și să viețuiască cu Hristos, dar nu dorea ca să se dezlege prin moarte de rând, ci prin sfârșit mucenicesc. Deci s-a rugat lui Dumnezeu ca să-l lase să se sfârșească prin sabie. Atunci a venit un alt călău care i-a tăiat cinstitul lui cap; și astfel s-a încununat cu mucenicia Sfântul Emilian episcopul. Iar din rănile lui a curs lapte în loc de sânge și mulți din cei necredincioși, văzând niște minuni ca acestea, au crezut în Hristos.

Apoi, învelind cinstitul lui cap și trup cu pânze curate și cu aromate, l-au îngropat în același loc. Și când a încetat prigonirea, moaștele lui le-au mutat în cetate cu multă cinste și le-au pus la un loc sfințit, slăvind pe Hristos Dumnezeu, Căruia și de la noi să-I fie slavă, împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

52. SFANTUL MUCENIC ANDREI STRATILAT ȘI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNSUL

(19 AUGUST)

Păgânul Maximian împărățind peste stăpânirea Romei și prigonind pretutindeni pe creștini, era un voievod în Siria, cu numele Antioh. El era rău la obicei și prea fierbinte slujitor idolilor, suflând cu îngrozire și cu ucidere asupra robilor lui Hristos. Lui îi era dată stăpânirea de la împărat peste toată Siria și luase poruncă să chinuiască și să ucidă pe toți creștinii, având încredințați mulți tribuni cu oaste romană. Sub stăpânirea aceluia, între alți tribuni era și Andrei, robul lui Hristos, ca o floare de crin bine mirositoare între spini. El la început și-a păzit în taină credința cea sfântă în Hristos - până la o vreme - după care a arătat-o la toată lumea, mărturisind înaintea tuturor numele lui Hristos. Acesta, deși era încă nebotezat, însă avea credință tare și dragoste fierbinte către Hristos Dumnezeu, și-I slujea Lui ziua și noaptea în rugăciuni și în postiri, ferindu-se de tot lucrul cel neplăcut lui Dumnezeu, iar pe cele plăcute lui Dumnezeu împli-nindu-le cu osârdie. Și i-a dat Dumnezeu mare putere și biruință în războaie, și nimeni nu-i era lui asemenea cu vitejia și cu bărbăția în toate cetele. El biruia cu puterea sa pe cei potrivnici, și era slăvit și cinstit între ostași mai mult decât ceilalți conducători de cete.

Iar într-o vreme a năvălit multă putere de oaste persană asupra acelor părți, ridicând război împotriva lui Antioh. Din această pricină, Antioh era în mare tulburare pentru acea năvălire fără de veste a perșilor, și, aducându-și aminte de vitejia tribunului Andrei, l-a chemat la sine și i-a încredințat lui voievozia în locul său, numindu-l pe el stratilat - adică să fie mai mare peste ostașii cei mai mari -, și poruncindu-i să meargă cu oastea împotriva vrăjmașilor

celor ce năvăliseră și să întoarcă pornirea acelora. Deci i-a zis: „Despre bărbăția și vitejia ta în războaie nu numai eu sunt înștiințat; dar și împăratul însuși știe bine de aceea. Pentru aceasta ești cinstit cu cinstea aceasta; deci ție îți încredințez acest război, care ne-a venit fără de veste. Pentru aceea să iei oastea și să fii voievod în locul meu și să te sârguiești să înmulțești și mai mult slava pe care o ai".

Iar Sfântul Andrei, ostașul lui Hristos, nu pentru preamărirea sa, ci pentru slava numelui lui Iisus Hristos, voind să iasă cu vitejie asupra vrăjmașilor, și-a ales pentru război puțini ostași din multa oaste romană - asemănându-se lui Ghedeon cel de demult - știind bine ceea ce s-a zis de David, că Domnul nu în puterea cailor voiește, nici în pulpele bărbaților binevoiește; ci în cei ce se tem de El bine voiește, și în cei ce nădăjduiesc spre mila Lui.

Deci Andrei și-a ales pe cei pe care darul lui Dumnezeu cel lucrător i-a arătat prin insuflarea cea tainică în inima lui, și a ieșit împotriva vrăjmașilor. Și văzând el puterea cea mare a potrivnicilor care năpădiseră ca lăcustele asupra Siriei, își întărea ostașii săi să se lupte vitejește și să nu se teamă de ostașii cei mulți ai perșilor, ei fiind puțini. Și le-a pus înainte cunoștința Unuia Dumnezeu cel Atotputernic și înfricoșat întru războaie, care ajută cu tărie robilor Săi; pentru că atunci nici unul din ostași nu era creștin, ci toți erau închinători la idoli. El a zis către dânșii: „O, fraților și prietenilor, acum să cunoașteți că zeii păgânilor sunt diavoli, și nimănui nu pot să-i ajute, fiind neputincioși, iar adevăratul Dumnezeu este unul, Căruia eu Ii slujesc și Care a făcut cerul și pământul. Acela pe toate le poate și tuturor care Il cheamă le dă ajutor grabnic, îi face tari în războaie și gonește pe cei potrivnici dinaintea feței lor. Iată, precum vedeți, ostile vrăjmașilor sunt fără număr împotriva noastră, și prin mulțimea lor sunt mai puternici decât noi; dar dacă veți scuipa pe zeii voștri cei deșerți și veți chema cu mine împreună pe Unul, adevăratul Dumnezeu, îndată veți vedea pe vrăjmași stingându-se înaintea voastră ca fumul sau ca praful".

Grăind el aceasta, toți ostașii care erau cu dânsul au crezut cuvintele lui, și, chemând spre ajutor pe Hristos Dumnezeu, s-au pornit cu îndrăzneală asupra potrivnicilor; și, făcând tăiere mare, i-au biruit cu putere, pentru că le venise de sus ajutorul cel nevăzut, pentru credința și rugăciunile Sfântului Andrei, tulburând cu frica cetele persienești, care întorcându-se înapoi, au fugit. Iar oastea romană care era cu Andrei, gonindu-i dinapoi, secera capetele perșilor cu săbiile, cum se seceră spicele; astfel s-a făcut slăvită biruința romanilor asupra perșilor, cu puterea lui Hristos. Deci vrăjmașii fiind goniți, ostașii care erau cu Sfântul Andrei, văzând o biruință neașteptată ca aceea asupra vrăjmașilor, cu ajutorul lui Hristos, toți au crezut în El. Iar Sfântul Andrei, pe cât putea, îi întărea în credință, învățându-i la cunoștința căii celei drepte care duce spre mântuire. Și, întorcându-se cu bucurie de la război, au venit în cetatea Antiohiei cu slavă.

Dar unul din mai-marii peste oști cei zavistnici, urând pe Sfântul Andrei pentru o vitejie și o bună slavă ca aceea, l-a clevetit la Antioh, spunând că stratilatul Andrei cinstește pe Dumnezeul cel răstignit. Iar Antioh, auzind aceasta, s-a tulburat de mânie și a trimis la dânsul pe niște bărbați din rânduiala ostașilor începători, ca să afle de la el dacă este adevărat ceea ce se spune despre dânsul. Și, înștiințându-se că într-adevăr așa este, a trimis la dânsul iar, pe de o parte sfătuindu-l, iar pe de alta îngrozindu-l și aducându-i aminte de cruzimea sa asupra creștinilor. Deci i-a grăit prin trimiși: „Știi bine cu ce fel de chinuri am pierdut pe Eftimie, fiul lui Polieuct, și pe mulți cu dânsul care urmau credinței creștinești, dintre care nici unul n-am crutat; iar acum tu cu ce sfat și cu ce nădejde Il proslăvești ca pe un Dumnezeu pe acel om care a fost răstignit pe cruce? "

Iar sfântul, la aceste cuvinte pe care i-au fost trimise, a răspuns împotrivă, zicând: „Aceste cuvinte ale lui Antioh mă întăresc pe mine mai mult decât mă înspăimântă; căci dacă aceia pe care îi pomenește el, fiind dați la cumplite chinuri de dânsul, s-au făcut biruitorii lui și au stat înaintea lui Hristos Dumnezeu în cununa mucenicească, pentru ce să nu fiu și eu rob credincios al Domnului meu Iisus Hristos, ca împreună cu aceia care mai înainte de mine au pătimit pentru Dânsul, să mă învrednicesc de împărăția Lui". Aducându-i lui Antioh un răspuns ca acesta al lui Andrei, s-a umplut de mânie și a trimis ostași, poruncindu-le să-l aducă legat. Și șezând la judecată, a poruncit Sfântului Andrei ca, înaintea tuturor, să spună curat despre el, dacă se supune poruncii împăratului sau voiește să slujească Dumnezeului său.

Iar sfântul, stând la acea nedreaptă judecată în privirea îngerilor și a oamenilor, a mărturisit cu îndrăzneală și cu glas mare pe Hristos, adevăratul Dumnezeu, spunând că este robul Lui. Și îndată chinuitorul a poruncit să se aducă un pat de aramă, să-l ardă foarte tare, și pe acela să-l așeze pe Andrei, ostașul lui Hristos. Deci, fiind patul înfierbântat și scăpărând scântei din el, chinuitorul a zis către mucenic, batjocorindu-l: „Andrei, te-ai ostenit mult în războaie; deci ți se cade ca după atâtea osteneli să te odihnești pe acest pat".

Iar sfântul mucenic n-a așteptat până să-l ia slugile chinuitorului, ci singur dezbrăcându-și hainele, s-a suit cu sârguință pe patul acela și culcându-se pe dânsul, s-a întins ca pe un așternut moale. Astfel răbda cu vitejie arderea trupului său, simțind durere la început; și se ruga lui Hristos Dumnezeu ca să-i dea grabnic ajutor. Atunci focul, prin dumnezeiască poruncă, îndată și-a lăsat puterea și nu putea vătăma trupul mucenicului. Și a prins Antioh și pe alți bărbați din ostașii lui Andrei, și, pironindu-le mâinile în patru părți în chipul Sfintei Cruci pe niște lemne, îi batjocorea și îi întreba dacă le este plăcut aceea. Iar ei spunând că acea pătimire pentru Hristos este bine primită, ziceau: „O, de ne-am învrednici să fim următori lui Hristos, Dumnezeul nostru, Cel răstignit pe lemnul crucii".

Și iar a întrebat chinuitorul pe Sfântul Andrei dacă acum s-a învățat prin arderea focului și vrea să se întoarcă de la Hristos spre zei. Iar mucenicul a răspuns că dorește să rabde până la sfârșit, de vreme ce sfârșitul lucrului început este cunună; căci nu cel ce a început bine este încununat de Hristos Dumnezeu, ci cel ce a săvârșit bine. Atunci chinuitorul Antioh a poruncit să ia pe Sfântul Andrei de pe patul de aramă și pe prietenii lui să-i scoată de pe lemne, apoi pe toți să-i arunce în temniță, ca și cum le-ar da vreme să se gândească și să se sfătuiască spre a se întoarce la zeii lor, însă având un cu totul alt scop, anume ca să înștiințeze pe împărat; pentru că nu îndrăznea ca pe un bărbat viteaz și cinstit ca acela, pe Sfântul Andrei și pe prietenii lui, să-i piardă fără știrea și voia împăratului.

Iar împăratul Maximian, luând scrisoarea lui Antioh și citind-o, a socotit că nu era lucru bun ca pe un ostaș slăvit ca acela și pe alți viteji ca dânsul să-i piardă la arătare, ca să nu se facă în oaste gâlceava și tulburare pentru dânșii. Deci, ca să nu se ridice pentru dânșii război, a scris lui Antioh, poruncind ca să lase liberi din legături și din pedepse pe Andrei și pe tovarășii săi. Pe de altă parte însă, i-a dat altă poruncă tăinuită, ca după eliberarea lui Andrei și a însoțitorilor lui, mai așteptând puțină vreme, să scornească cu meșteșugire împotriva lor o altă pricină oarecare, ca și cum nu pentru credință, și astfel să-i prindă pe câte unul și să-i piardă, dacă se vor găsi neschimbați întru creștinătate. O poruncă ca aceasta luând Antioh de la împărat, îndată a dezlegat din legături și din temniță pe Sfântul Andrei și pe însoțitorii lui și i-a lăsat liberi, poruncindu-le ca să petreacă în dregătoria lor ca și mai înainte.

Iar Sfântul Andrei, ostașul lui Hristos, înștiințându-se din dumnezeiască descoperire de acea meșteșugire a păgânilor și tăinuindu-se de Antioh, s-a dus cu toți ostașii care crezuseră

în Hristos, în Tarsul Ciliciei, la Petru, episcopul acelei cetăți, ca să se boteze, pentru că încă nici unul dintre dânșii nu era botezat, nici fericitul Andrei, nici tovarășii lui, care erau în număr de două mii cinci sute nouăzeci și trei. Iar după puțină vreme, Antioh, înștiințându-se despre plecarea lui Andrei cu tovarășii săi în părțile Ciliciei, s-a umplut de multă mânie și iuțime și, sfatuindu-se cu sfetnicii săi, a trimis o scrisoare la Seleuc, ighemonul Ciliciei, zicând: „Știu că ai auzit de Andrei, care a fost tribun în cetele împărătești. Acela, nu numai singur a înnebunit acum, ci și pe mulți din ostași i-a adus la aceeași nebunie, ca să nu se supună împărăteștilor porunci și a fugit cu însoțitorii săi - după cum auzim - în părțile Ciliciei. Deci, împlinind tu împărăteasca poruncă, prinde-l pe el și pe toți cei cu dânsul și să-i trimiți legați la noi; iar de se vor împotrivi sau vor încerca să fugă, să-i ucideți pe dânșii cu ostași înarmați".

Ighemonul Seleuc, luând o poruncă ca aceasta de la Antioh, îndată a trimis în toată Cilicia ca să întrebe despre Andrei și despre tovarășii și următorii lui; și, înștiințându-se că este în Tars, s-a sculat și a mers cu oastea acolo. Iar Sfântul Andrei, văzând cu duhul cetele care veneau asupra turmei lui Hristos, a rugat pe episcopul Tarsului, pe fericitul Petru și pe un altul, care se întâmplase în acea vreme acolo, anume Non, din cetatea Veriei, ca fără întârziere să le dea lor Sfântul Botez. Drept aceea, episcopii îndată au botezat pe Sfântul Andrei și pe însoțitorii lui. Iar după primirea Sfântului Botez, Sfântul Andrei cu tovarășii lui s-au dus din Tars la un loc numit Tacsanit, nu că se temeau de moarte, pe care o doreau pentru Hristos, ci împlinind porunca Domnului său, care zice: Când vă vor goni pe voi din cetatea aceasta, fugiți în cealaltă...

Iar Seleuc mergând în Tars cu ostașii săi înarmați ca la război și negăsind pe Andrei și pe tovarășii săi, s-a tulburat și, de mânie, s-a schimbat la față. Apoi, umplându-se de mai multă mânie, a gonit în urma turmei lui Hristos, dar sfinții de la locul cel de mai sus-zis, s-au dus la hotarele Armeniei, la muntele cel ce se cheamă Tauros. Iar ighemonul Seleuc gonea pretutindeni după ei cu oastea, căutând să-i ucidă. Și trecând sfinții prin muntele acela și prin multe locuri, au sosit la oarecare loc strâmt, care avea dealuri înalte ca zidurile, la care era numai o intrare ca o poartă de cetate. Acolo au stat Sfântul Andrei cu tovarășii săi, așteptând pe ucigașii lor, pentru că acel loc îi era vestit Sfântului Andrei mai înainte de la Dumnezeu, că acolo aveau să se sfârșească ei.

Deci Sfântul Andrei a grăit către dânșii: „O, prietenii, tovarășii și copiii mei, acum este vremea bineprimită, acum este ziua mântuirii, să stăm întru dragostea lui Dumnezeu cu un suflet și cu bărbăție, precum ne-a poruncit nouă Domnul, și mâinile noastre să nu le ridicăm împotriva celor ce ne prigonesc pe noi, ci către Dumnezeu să le ridicăm spre mulțumire, că ne-a ajutat să ajungem în ceasul acesta, în care vom câștiga parte cu toți sfinții care au pătimit pentru dânsul. Deci să ne rugăm către Dânsul, precum s-a rugat și Sfântul și întâiul Mucenic Ștefan, când era ucis de iudei cu pietre și zicea: Doamne, Iisuse Hristoase, primește duhurile robilor Tăi, pe care le dăm în mâinile Tale".

Astfel grăind Sfântul Andrei către tovarășii săi, a stat în mijlocul lor și, înălțându-și mâinile și ochii spre cer, a început a face rugăciune, zicând: „Doamne, Doamne cel mare și Atotputernic, ascultă rugăciunea păcătosului și nevrednicului robului Tău și a tuturor celor ce sunt cu mine, care păzesc fără prihană sfânta credință cea întru Tine, primește în pace sufletele noastre și le acoperă cu a Ta milostivire, învrednicindu-le sălașurilor Raiului. Incă mai rugăm a Ta bunătate, Stăpâne, și pentru cei care vor începe a cinsti pomenirea noastră, să le împlinești toate cererile lor cele către mântuire, și în toate nevoile să le fii ajutor lor pentru ale noastre rugăciuni. Iar în locul acesta, pe care smeritul nostru sânge se va vărsa pentru Tine, să fie izvor de tămăduire și izgonire a duhurilor viclene. Pe cei ce vor alerga aici, să-i acoperi de toate

răutățile și să le dai lor sănătate sufletească și trupească, ca în acest loc să se preamărească numele Tău cel preasfânt, al Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh".

Astfel rugându-se lui Dumnezeu Sfântul Andrei și cei împreună cu dânsul, a venit și Seleuc cu ostașii, care, scoțându-și săbiile și scrâșnind din dinți, s-au repezit ca fiarele asupra turmei lui Hristos. Iar sfinții ostași ai lui Hristos, deși puteau ca în acel loc, care era foarte strâmt, să se apere de mâinile ucigașilor, ca cei ce erau viteji în războaie, însă, urmând Domnului lor, ca niște mielușei fără de răutate s-au dat spre junghierea ucigașilor lor și, plecându-și genunchii, și-au întins grumajii lor sub sabie; iar aceia, tăindu-i fără milă, într-un ceas i-au ucis pe toți. Deci sângele sfinților s-a vărsat ca apa și curgea din locul acela ca pârâul; iar sufletele lor au intrat cu dănțuire întru bucuria Domnului lor. Sfinții au pătimit într-o zi de Duminică, în ceasul al doilea din zi, în 19 zile ale lunii lui august; iar în locul acela în care s-a vărsat sângele cel mucenicesc, îndată a izvorât un izvor de ape vii și dătătoare de tămăduiri.

Iar când acești sfinți au fost uciși, episcopii cei mai sus pomeniți, Petru al Tarsului Ciliciei și Non al cetății Veriei, tăinuindu-se în oarecare deal, au văzut aceasta, pentru că aceștia cu clericii le-au urmat de departe, vrând ca să le vadă sfârșitul lor. Deci Seleuc cu ostașii săi, după uciderea sfinților mucenici, s-a întors la locul său. Iar episcopii cu clericii, venind la muceniceștile trupuri, au plâns peste ele și, îngrijindu-le, le-au îngropat cu cinste în acel loc. Și au văzut și izvorul ce ieșise acolo, după rugăciunea mucenicilor, și, bând dintr-însul, s-au încredințat de tămăduitoarea lui apă, căci unul din clericii cei ce erau cu ei pătimea de multă vreme de duhul cel necurat și, îndată ce a băut apă din acel izvor, duhul cel necurat a fost gonit din el.

Iar după îngroparea sfinților, episcopul Petru cu toți cei ce erau cu el nu s-a întors la Tars, pentru că Seleuc îl căuta spre ucidere, ci s-a dus la Isavria. Și înștiințându-se popoarele de primprejur despre acel izvor, au început a veni acolo aducându-și neputincioșii; deci, bând apă și spălându-se cu ea, îndată primeau tămăduire de toate durerile, cu rugăciunile Sfântului Andrei răbdătorul de chinuri, și cu ale sfinților mucenici ce au pătimit împreună cu el, și cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, li se cuvine cinstea și slava, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

53. SFINȚII MUCENICI TIMOTEI, AGAPIE ȘI TECLA (19 AUGUST)

Slăvitul Mucenic Timotei era cu neamul din Palestina și, fiind desăvârșit și la viață și la cuvânt, a fost făcut învățător al dreptei credințe. Deci, fiind prins și stând de față la Gaza înaintea lui Urban, a spus că este din partea creștinilor. Atunci a fost bătut rău și chinuit în tot felul și, nicidecum întorcându-se, a fost băgat în foc, unde și-a primit sfârșitul. Și în aceeași cetate, Agapie și Tecla Vizianca ținându-se de credința lui Hristos, au fost dați la fiare și și-au luat prin ele cununa muceniciei.

54. VIAȚA SFÎNTULUI PROOROC SAMUIL (20 AUGUST)

Mai înainte de începerea rînduirii împăraților întru Israel, popoarele lui Dumnezeu fiind conduse de judecători, era un om din neamul leviților cu numele Elcana. El petrecea în cetatea Romata, de la muntele ce se numește Sifa, din partea lui Efrem - cetate care mai pe urmă s-a numit Armatem sau Arimateea, de unde era Iosif, cel ce a îngropat trupul Domnului Iisus Hristos, Dumnezeul nostru. Acest om, Elcana, avea două femei, Ana și Fenana. Fenana năștea fii, iar Ana nu. Însă Elcana iubea mai mult pe Ana decît pe Fenana, pentru că Fenana ura pe Ana și o scîr-bea. Tulburîndu-se Ana de zavistnica sa, se întrista de nerodirea sa și se tînguia. Omul acela se ducea adesea cu cele două femei ale sale la praznicele cele numite în toți anii la Silom, că așa se numea muntele și cetatea aceea, aducîndu-și acolo jertfele și rugăciunile Domnului Dumnezeului Savaot. Acolo era mai înainte de Ierusalim, biserica și chivotul lui Dumnezeu, și toate semințiile lui Israel mergeau acolo la închinăciune.

În vremea aceea, era un arhiereu și judecător al lui Israel, cu numele Eli. Acela avea doi feciori, Ofni și Fines. Mergînd odini-oară Elcana cu soțiile sale la Silom și aducînd jertfe lui Dumnezeu, a dat din părțile cele jertfite Fenanei, și copiilor ei cîte o parte fiecăruia, iar Anei i-a dat numai o parte, că nu avea fii. Fenana o batjocorea și o ocăra pe ea; din această pricină, Ana iar s-a scîrbit pentru ocărîrea și nerodirea ei. Ea plîngea, nu mînca și slăbise de mîhnirea cea mare, că Dumnezeu i-a închis pîntecele, și nu i-a dat fii, spre a fi de batjocura Fenanei. Elcana, bărbatul ei, i-a zis: "Ano, ce-ți este ție de plîngi? Pentru ce nu mănînci? De ce îți tulburi inima cu mîhnire? Oare nu-ți sînt eu mai bun decît zece fii?" Dar Ana nu voia să se mîngîie. După mîncarea lor, a mers la biserica Domnului în Silom. Arhiereul Eli ședea pe scaun lîngă pragul ușii bisericii Domnului. Stînd Ana înaintea bisericii, s-a închinat Domnului, și a plîns din amărăciunea inimii sale, începînd a se ruga în taină: "Adonai, Domnul Savaot, dacă vei privi spre smerenia roabei Tale și de-Ți vei aduce aminte de mine și de vei da roabei Tale rod, parte bărbătească, atunci Ți-l voi da Ție ca dar, ca să-Ți slujească în toate zilele vieții lui. Vin sau altă băutură bețivă nu va bea și brici nu se va sui pe capul lui, ca și asupra nazoreilor". Astfel rugîndu-se ea înaintea Domnului, preotul Eli căuta la gura ei, că se ruga în inima ei și numai buzele le mișca, iar glasul ei nu se auzea; deci, el o socotea că este beată. Și a zis către dînsa: "Femeie, pînă cînd stai aici? Du-te de la casa Domnului și te culcă, ca să te trezești!" Ana i-a răspuns: "Nu, domnul meu, nu sînt beată, ci sînt o femeie plină de mult necaz. N-am băut nici vin, nici altă băutură bețivă, ci am vărsat înaintea Domnului, din sufletul meu, multe lacrimi. Nu da pe roaba ta fiicelor lui Israel spre batjocură, că de multe mîhniri și tînguiri m-am topit pînă acum".

Preotul Eli a răspuns: "Mergi cu pace, Dumnezeul lui Israel să-ți împlinească dorința ta, pe care o ceri de la Dînsul". Ana a zis: "Am aflat dar, eu roaba Ta, înaintea ochilor Tăi". Ana, după aceea, s-a întors la bărbatul său și a mîncat cu el, a băut, și fața ei n-a mai scăzut. Apoi, luminîndu-se de dimineață și închinîndu-se Domnului, s-au întors la casa lor. Domnul a căutat la smerenia Anei, auzindu-i rugăciunea, și i-a dezlegat nerodirea ei. Astfel, Ana a zămislit în pîntece și, după împlinirea vremii, a născut un fiu, pe care l-a numit Samuil, și care se tălmăcește, "cerut de la Dumnezeu".

Sosind după aceasta praznicul în care bărbatul ei, de obicei, era ca să meargă cu toată casa sa la Domnul în Silom, ca să aducă jertfe și rugăciuni lui Dumnezeu și să dea zeciuială din roadele pămîntului său, Ana a grăit către bărbatul său: "Nu mă voi sui cu tine acum în Silom,

ci voi rămîne acasă ca să înțărc pruncul, și, după ce-l voi înțărca, atunci voi merge, ca să mă arăt feței Domnului, și voi împlini făgăduința mea, ca fiul meu să petreacă pururea slujindu-i Lui". Și a zis bărbatul ei: "Fă precum este plăcut înaintea ochilor tăi, și Domnul să săvîrșească cuvîntul tău ce-ți iese din gură". Ana a petrecut în casă pînă la trei ani, neieșind în Silom la Domnul, pînă ce a înțărcat pe pruncul Samuil. Femeile evreice aveau obicei ca pînă la trei ani să de piept pruncului.

După înțărcarea aceluia, a mers cu el și cu bărbatul său, aducînd spre jertfă trei viței, trei măsuri de făină de grîu și un foale cu vin, și a intrat în casa Domnului în Silom, și pruncul cu dînșii; deci, Ana l-a adus pe el Domnului, precum a făgăduit, și l-a dat preotului Eli, zicînd: "Eu sînt femeia aceea care mai înainte cu trei ani m-ai văzut rugîndu-mă Domnului pentru dezlegarea nerodirii. Deci, Domnul a împlinit cererea mea și mi-a dat pe pruncul acesta, pe care l-am cerut de la Dînsul; iar eu îl dau pe el Domnului, după cum am făgăduit, ca să-I slujească Lui în toate zilele vieții sale". Astfel a dat Ana pruncul în mîinile preotului, apoi s-a închinat Domnului; iar Elcana, bărbatul ei, i-a dat darurile aduse spre jertfă. De atunci Ana s-a umplut de duhul prorociei, și a cîntat, grăind: *Întăritu-s-a inima mea întru Domnul, înălțatu-s-a fruntea mea întru Dumnezeul meu...*, și multe alte cuvinte ale cîntării ei, care acum adeseori se cîntă în biserică.

După aducerea jertfelor de mulțumire și după împlinirea rugăciunilor, Elcana și Ana s-au întors acasă; iar pe pruncul Samuil l-au lăsat Domnului la Eli preotul, pentru că acum n-au mai voit să-l ia cu dînșii; deoarece l-au dat odată lui Dumnezeu. Pruncul creștea stînd lîngă casa Domnului, învăța carte și dădea ascultare slujitorilor lui Dumnezeu înaintea feței lui Eli. Maica lui adeseori mergea acolo cu daruri pe care le aducea lui Dumnezeu.

Asemenea aducea îmbrăcăminte fiului său și se bucura de dînsul, văzîndu-l crescînd și slujind în biserica Domnului în haine preoțești de lînă. Preotul Eli îl iubea pe el, văzîndu-i osîrdia lui la slujire și văzînd mai dinainte într-însul dăruirea lui Dumnezeu. Apoi el a binecuvîntat pe părinții lui Samuil, zicînd către Elcana: "Să-ți dea Domnul ție alt rod din femeia ta, Ana, pentru acest dar pe care l-ați dăruit Domnului".

După aceasta, Domnul iarăși a cercetat pe Ana, care a înce-put a naște fii și fete. Iar Samuil creștea întru acele zile, nu numai cu trupul, dar și cu înțelegerea, fiind bineplăcut înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor. Preotul Eli fiind îmbătrînit, fiii lui, Ofni și Fines, deveniseră răi și fărădelege, ca fiii aceia care nu știu pe Domnul, nici păzesc dreptățile omenești; pentru că făceau strîmbătate celor ce aduceau jertfe, luînd pentru ei părțile cele mai bune. Asemenea făceau silă și femeilor care mergeau la biserica Domnului pentru rugăciune și se făcea de către dînșii silă și strîmbătate la tot Israelul. Auzind preotul Eli, tatăl lor, de lucrul acesta, nu-i pedepsea pe ei cu bătăi și cu despărțire, ci numai cu cuvinte îi îndemna să înceteze de la lucrurile cele rele, dar ei nu-l ascultau pe el.

Deci, Domnul S-a mîniat, nu numai asupra fiilor celor răi, dar și asupra tatălui lor, că nu pedepsea pe fiii săi, pentru păcate, cu pedepse cuviincioase, pentru că el singur era bun. Deci, voind Domnul ca să piardă pe Eli cu fiii și toată casa lui, a trimis mai întîi pe un oarecare prooroc neștiut, zicîndu-i: "Eu am ales casa tatălui tău din toate casele lui Israel, ca să-mi slujească în biserica Mea, dar tu n-ai băgat în seamă cinstea Mea, cinstind pe fiii tăi mai mult decît pe Mine și lăsîndu-i pe ei să facă fărădelegi înaintea Mea. Pentru aceasta voi lua cinstea din casa ta, că numai pe cei ce Mă preamăresc pe Mine, îi voi preamări și Eu, iar cel ce Mă defaimă pe Mine, va fi necinstit.

Iată, vin zile în care voi pierde seminția ta și sămînța casei tatălui tău. Deci, acest semn să-ți fie ție de pedeapsa ce va veni asupra casei tale, că amîndoi fiii tăi, într-o zi, vor cădea omorîți de sabie, și voi ridica în locul lor preot credincios Mie, care va face toate după inima Mea". Această proorocie i s-a făcut lui Eli, cînd Samuil era încă prunc mic. După proorocia aceasta, Eli nu s-a sîrguit să pedepsească pe fiii săi, ci numai cu cuvîntul îi certa pe ei, dar ei nu se temeau de tatăl lor. Dumnezeu, fiind mai mult supărat, apropia pedepsirea, și a dorit a spune aceasta mai înainte lui Eli prin Samuil, astfel:

Cînd Samuil avea nouăsprezece ani, și slujea Domnului înaintea preotului Eli, într-o noapte, Eli ședea și se odihnea în umbrarul de lîngă casa Domnului, la locul său cel deosebit, și ochii lui erau îngreunați de somn, iar Samuil dormea în biserica Domnului, unde era chivotul lui Dumnezeu și unde ardea sfeșnicul. Atunci Domnul a strigat dinlăuntru, zicînd: *Samuile! Samuile!* Și îndată, deșteptîndu-se Samuil, a zis: *Iată, eu*; apoi a alergat la Eli, zicînd: "Iată-mă, pentru ce m-ai chemat pe mine?" Iar Eli a zis: *Nu te-am chemat, fiule! Întoarce-te și dormi*. Atunci Samuil s-a întors și a adormit. Iar Domnul l-a strigat a doua oară: *Samuile! Samuile!* Și, sculîndu-se Samuil, a alergat a doua oară la Eli, zicînd: "Iată-mă, pentru ce m-ai chemat pe mine?" Iar preotul i-a zis: *Nu te-am chemat, fiul meu. Întoarce-te și dormi*. Dar Samuil nu cunoștea în acea vreme glasul Domnului, de vreme ce nu i se făcuse lui vreo descoperire dumnezeiască. Deci, Domnul a chemat a treia oară pe Samuil, care, sculîndu-se, s-a dus degrabă la preotul Eli, zicîndu-i: "Iată-mă, pentru ce m-ai chemat pe mine?"

Atunci Eli, cunoscînd că Domnul cheamă pe copil, i-a zis: *Întoarce-te, fiule, și dormi, și cînd te va mai chema pe tine Cel ce te cheamă, atunci să zici: "Spune, Doamne, că robul Tău ascultă!* Apoi Samuil s-a dus la locul său și a adormit. Venind Domnul, a stat aproape de el, și l-a strigat ca întîia, a doua și a treia oară, zicîndu-i: *Samuile! Samuile!* Samuil, deșteptîndu-se, a zis: *Grăiește, Doamne, că robul Tău ascultă!* Și a zis Domnul către Samuil: *Iată, Eu voi face graiurile Mele întru Israel, încît tot cel ce le va auzi, va răsuna în amîndouă urechile lui! În ziua aceea voi ridica asupra lui Eli toate cîte le-am gătit asupra casei lui! Voi începe și voi sfîrși! Și i-am spus lui că Eu voi pedepsi casa lui pînă în veac, pentru nedreptățile fiilor lui, de care știa că rău au vorbit pe Dumnezeu, și nu i-a pedepsit pe ei.*

Aceste cuvinte ale Domnului le asculta Samuil cu cutremur. Deci, după ce s-a sfîrșit arătarea Domnului, iarăși a adormit pînă dimineață; iar a doua zi, sculîndu-se, a deschis ușile bisericii Domnului, și se temea să spună stăpînului său, preotului Eli, această vedenie. Iar Eli, chemîndu-l pe el, i-a zis: *Fiule Samuile, ce-a grăit Domnul către tine? Mă rog ție, nu tăinui aceasta înaintea mea*. Și a jurat Eli pe Samuil ca să nu ascundă înaintea lui nici un cuvînt din cuvintele Domnului. Deci, Samuil a spus lui toate cîte a auzit; iar preotul Eli a zis cu smerenie: *Precum este plăcut Domnului meu, așa să facă*. Dar acum Eli nu mai putea să pedepsească și să îndrepteze pe fiii săi, de vreme ce acum era foarte bătrîn și fiii săi nu se temeau de el nicidecum. Samuil din zi în zi creștea și se întărea cu duhul, și darul lui Dumnezeu, care era întru dînsul, se înmulțea, pentru că era Domnul cu el. Cuvinte proorocești erau în gura lui și nici un cuvînt al lui nu era deșert, astfel că Domnul era cu dînsul. Atunci toate popoarele israelite au cunoscut că Samuil este prooroc credincios al Domnului.

Trecînd cîtăva vreme, a sosit pedeapsa lui Dumnezeu asupra casei lui Eli, iar pe lîngă aceea și asupra întregului Israel. Pentru că nu numai fiii lui Eli au mîniat pe Dumnezeu, dar și israelitenii care se învățaseră de la păgîni la închinarea de idoli, deși nu toți, însă mulți nu părăseau idolatria. Slujeau unii Dumnezeului ceresc, iar alții aduceau jertfe idolilor și supărau pe Dumnezeul lor. Însă Dumnezeu, fiind îndelung răbdător, îndura păcatele poporului lor, pînă ce nu L-au mîhnit fiii lui Eli, care erau preoți și mai-mari în Israel.

Dar cînd aceia, cu fărădelegile lor, au pornit pe Dumnezeu spre mînie și izbîndire, atunci dreptul Judecător și răsplătitor, aducîndu-și aminte de păcatele poporului, a adus izbîndire asupra tuturor; pentru că prin cei mai mari, și cei de sub stăpînire se pedepsesc de Dumnezeu. Și nu atît de degrabă păcatele poporului pornesc spre izbîndire pe Dumnezeu cel supărat, precum sînt păcatele acelora care sînt rînduiți de Dumnezeu la stăpînirea și povățuirea poporului. Atunci filistenii s-au sculat cu război contra israelitenilor; iar israelitenii au ieșit la război împotriva lor. Bătîndu-se ei, au fost biruiți de filisteni și au căzut uciși din tabăra lui Israel ca la 4000 de bărbați.

Atunci cei mai bătrîni ai lui Israel și-au zis: "Pentru ce ne-a bătut Domnul astăzi înaintea celor de alte seminții? Să luăm chivotul Dumnezeului nostru din Silom și să-l aducem în cetatea noastră, ca să fie în mijlocul nostru cînd ne luptăm cu cei de altă seminție, că ne va mîntui Domnul pe noi din mîinile vrăjmașilor!" Astfel sfătuindu-se, au trimis la Silom și au luat de acolo chivotul Legii care șade pe Heruvimi; iar lîngă chivotul Legii erau amîndoi fiii lui Eli: Ofni și Finees. Cînd a adus chivotul Domnului în cetate, tot Israelul a strigat cu glas mare de bucurie, încît a răsunat pămîntul. Cei de altă seminție au auzit glasul acela și au zis: "Ce este această strigare mare în tabăra jidovească?" Și s-au înștiințat de venirea chivotului Legii în tabăra lui Israel. Deci, atunci s-au temut și au zis: "Zeii au venit la dînșii în cetate, ca să oștească contra noastră; amar nouă, cine ne va scoate pe noi din mîinile lor, căci aceia au bătut Egiptul cu toate rănile? Dar să ne întărim, bărbați filisteni, ca să ne luptăm vitejește cu iudeii, astfel ca să nu ne robim lor, precum ne-au robit ei nouă".

Astfel, filistenii, îmbărbătîndu-se cu cuvinte unul pe altul, s-au înarmat cu tărie. Și s-a făcut război și tăiere mare de amîndouă părțile. Deci, în loc ca filistenii să fie biruiți, ei au biruit pe iudei. Pentru că Dumnezeu, fiind mîniat, n-a ajutat nici sfintele cele aduse în tabără, căci unde ajunge mînia cea dreaptă a lui Dumnezeu, acolo nu cruță nici sfințenia. Filistenii au biruit pe israeliteni și au ucis oastea lor ca la 30.000. Ei au luat chivotul Legii și l-au dus în robie, omorînd pe amîndoi fiii lui Eli, care erau lîngă chivot; și așa au căzut amîndoi de ascuțișul sabiei, după cuvîntul Domnului. Astfel Dumnezeu îi dă la pedeapsă pe cei de sub stăpînire, pentru păcatele celor mai mari și pentru faptele cele necurate ale slujitorilor altarului, lăsînd sfintele altare spre stăpînirea mîinilor păgînești și bisericile lor în pustiire. Fiii lui Eli, care erau preoți în locul tatălui lor cel îmbătrînit, judecători și îndreptători a tot Israelul, aceia au mîniat pe Dumnezeu prin fărădelegile lor și tot Israelul a suferit printr-înșii pedeapsă de la Dumnezeu. Din pricina lor chivotul Domnului a fost dat în mîinile cele necurate ale celor de altă seminție.

Astfel fiind biruită tabăra lui Israel, un bărbat din seminția lui Veniamin, cu numele Iemeneiu, fugind de la război, a venit în Silom, avînd hainele rupte și țărînă pe capul lui. Acela spunea prin cetate de uciderea taberelor, și toată cetatea a strigat cu glas de plîngere. Iar Eli ședea pe scaunul său lîngă ușile bisericii Domnului, și inima lui era în spaimă mare pentru chivotul lui Dumnezeu. Deci, auzind glasul strigării poporului, a zis către cei ce erau înaintea lui: *Ce este această strigare?* Și a venit la Eli omul acela, care era din tabără, și i-a zis: "Eu am scăpat astăzi de la război". Eli i-a zis: "Ce s-a făcut acolo, fiule?" El a zis: "Bărbații lui Israel sînt biruiți de cei de altă seminție, și au fugit din fața lor. Luptă mare s-a făcut între popoare, încît amîndoi fiii tăi au murit, iar Chivotul Legii este luat de biruitori".

Eli, cînd a auzit de luarea chivotului lui Dumnezeu, îndată a căzut pe spate de pe scaun, i s-a sfărîmat spatele și a murit; căci era un om bătrîn și greoi, avînd 98 de ani. Apoi cei de altă seminție, după biruirea oștirii lui Israel, luînd chivotul lui Dumnezeu, l-au dus în cetatea lor; iar Azot dănțuia și se lăuda că au robit pe Dumnezeul lui Israel. Ei l-au dus pe el în capiștea zeului lor, Dagon, și l-au pus împreună cu idolul lor; iar a doua zi, intrînd în capiștea lui Dagon, au

găsit pe zeul Dagon căzut la pămînt și zăcînd cu fața în jos înaintea chivotului lui Dumnezeu. Deci, ridicîndu-l de la pămînt, l-au pus la locul său; dar dimineața iarăși sculîndu-se, au intrat în capiște și au găsit pe Dagon, nu numai căzut înaintea chivotului lui Dumnezeu, dar și sfărîmat. Capul și amîndouă gleznele picioarelor lui erau luate fiecare deosebit și aruncate în prag, iar amîndouă palmele mîinilor lui zăceau lîngă ușă; astfel că numai trupul lui Dagon rămăsese.

Dar nu numai pe Dagon, zeul filistenilor, l-a pedepsit puterea lui Dumnezeu, care era chivotul, ci și pe toți filistenii și pămîntul lor, căci i-a lovit pe ei, de la mic pînă la mare, cu neobișnuite boli și cu bube pline de puroi și din această pricină mureau mulți, iar cei ce erau vii, pătimind de rănile cele cumplite, scoteau țipete de durere, încît glasul strigării lor se suia pînă la ceruri. Încă și pămîntul se umpluse de șoareci care mîncau toate, și din această pricină se împuțise de mulțimea șoarecilor. Filistenii, cunoscînd că Dumnezeul lui Israel îi pedepsește pentru chivotul Său luat în robie, l-au trimis pe el iarăși la israeliteni însoțit cu daruri de aur. Despre aceasta se scrie pe larg în cele dintîi cărți ale împăraților. Noi însă să ne întoarcem la povestirea care ne stă înainte, despre Sfîntul Prooroc Samuil.

După războiul acela și după moartea preotului și judecă-torului lui Israel, Eli, și a fiilor lui, israelitenii au fost 20 de ani sub jugul robiei filistenilor, stăpîniți de vrăjmașii săi și dîndu-le lor dajdie. După 20 de ani, Dumnezeu, văzînd primejdia poporului Său cel strîmtorat de filisteni, S-a milostivit spre dînșii și a voit să-i izbăvească pe ei din mîinile vrăjmașilor lor; deci, a ridicat mai întîi între ei pe propovăduitorul pocăinței, pe acest credincios rob și preot al său, pe proorocul Samuil; pentru că în alt chip nu voia Domnul să miluiască pe poporul Său, fără numai prin pocăință. Sfîntul Samuil propovăduia la toate semințiile lui Israel, zicînd: "Dacă vă întoarceți cu toată inima către Domnul, lepădați zeii cei străini din mijlocul și din dumbrăvile voastre și gătiți-vă inimile spre El, slujindu-I Lui singur, căci El vă va izbăvi din mîinile celor de altă seminție". Popoarele au ascultat și au crezut cuvintele lui Samuil, căci cuvintele lui erau nemincinoase. Atunci fiii lui Israel au lepădat zeii cei străini ai lui Baal și dumbrăvile lui Astarot, și au început a sluji Domnului. Ei aveau pe Sfîntul Samuil ca prooroc, preot, judecător și îndreptător. Sfîntul Samuil a poruncit ca să se adune la dînsul - în cetatea Masifat -, toți israelitenii, la un munte înalt, ca acolo să facă pocăință și sobornicească rugăciune către Dumnezeu. Adunîndu-se popoarele lui Israel la Samuil, proorocul lui Dumnezeu, și rugîndu-se, posteau și-și mărturiseau păcatele, zicînd: "Am greșit înaintea Domnului". Iar Sfîntul Samuil, ca un preot, aducea jertfă lui Dumnezeu pentru iertarea păcatelor lor.

Atunci filistenii, cei de altă seminție, auzind de adunarea poporului lui Israel și socotind că el se gătește de război împotriva lor, au năvălit fără de veste asupra lui înarmați în putere, vrînd să-i piardă desăvîrșit. Auzind fiii lui Israel că vrăjmașii sînt aproape, s-au temut și au zis către Samuil proorocul lui Dumnezeu: "Nu tăcea, ci roagă-te către Domnul Dumnezeul nostru, ca să ne izbă-vească din mîinile celor de altă seminție". Iar Sfîntul Samuil îi întărea pe ei, ca să nu fie fricoși, ci să se roage Domnului și să nădăjduiască spre El. El se ruga și singur pentru ei, înălțînd arderi de tot, iar Domnul l-a ascultat pe el. Samuil încă nu isprăvise jertfa și cei de altă seminție se apropiaseră de ei. Dar Dumnezeu a tunat tare în ziua aceea, asupra celor de altă seminție, dînd asupra lor tunete și fulgere înfricoșătoare, încît ei, tulburîndu-se de frică, au căzut înaintea israelitenilor.

Ieșind bărbații israeliteni din cetatea Masifat, au gonit pe vrăjmașii lor și i-au bătut, fugărindu-i pînă în valea Betfor. Israelitenii au bătut pe filisteni cu ajutorul lui Dumnezeu, pentru rugăciunile Sfîntului Samuil, plăcutul Lui, și pentru pocăința lor. Astfel a smerit Domnul pe cei de altă seminție înaintea poporului Său, iar ei n-au mai îndrăznit să meargă în hotarele

lui Israel în toate zilele lui Samuil, și cetățile ce le luaseră de la israeliteni le-a întors înapoi. Deci, pacea poporului lui Dumnezeu era în toate zilele judecății și stăpînirii Sfîntului Samuil, căci povățuia bine pe toți israelitenii. El cerceta cetățile și îndrepta pe cei ce aveau trebuință de îndreptare, judecînd drept și fără de plată, pentru că de la nimeni nu primea daruri nici nu judeca, căutînd la față. Întoarcerea lui era la Armatem unde s-a născut, că acolo era casa lui. Acolo judeca el pe Israel, și tot acolo a zidit altar Domnului.

Sfîntul Samuil, judecînd pe Israel mulți ani, a îmbătrînit, și a pus în locul său pe doi fii ai săi, Ioil și Avia, ca să fie judecătorii popoarelor. Dar ei n-au voit să umble în căile lui, ci s-au abătut în urma lăcomiei și au început a lua daruri de la cei ce căutau judecăți - judecînd cu plată -, și astfel făceau judecăți nedrepte. Deci, bărbații lui Israel au mers la Sfîntul Samuil și i-au zis: "Iată, tu ai îmbătrînit, iar fiii tăi nu umblă pe calea ta; deci, să pui împărat peste noi, ca să ne judece și să ne îndrepteze, precum au și celelalte neamuri împărații lor". Aceste cuvinte n-au fost plăcute înaintea lui Samuil, pentru că nu cereau să-și pedepsească fiii, sau să-i îndepărteze de la judecători, lucru care era gata să-l facă, ci cereau să le pună împărat. Deci, poporul stătea asupra-i, zicîndu-i: "Dă-ne împărat, ca să ne judece." Atunci Samuil s-a rugat către Domnul, iar Domnul a zis: "Ascultă glasul popoarelor acestea și fă precum cer, că nu te-au defăimat pe tine, ci pe Mine, ca să nu împărățesc peste ei. Spune-le însă stăpînirea împăratului care va împărăți peste dînsele".

Samuil a grăit către popoare: "O, bărbați ai lui Israel, să știți că va stăpîni peste voi împăratul pe care îl cereți. El va lua pe fiii voștri și îi va face slujitorii lui. Îi va îmbrăca în arme, pe cai îi va pune și le va porunci să alerge înaintea caretelor sale. Îi va pune polcovnici și sutași, și încă îi va robi pentru mine. Îi va face să are țarinilor sale, secerători secerișurilor sale, culegători viilor sale, și lucrători la toate lucrurile plăcute lui. Fetele voastre le va lua la fierberile de mirosuri, la bucătării și la pitării. Satele, viile, măsli-nișurile și toate bunătățile le va lua și le va da slugilor sale; iar semințele, viile și țarinile ce vă vor rămîne vouă le va zeciui, adică și din acelea să-i dați a zecea parte. Asemenea și slugile și dobi-toacele voastre cele mai bune le va lua de la voi pentru el, și voi veți fi robii lui, și veți striga îngreuiați în zilele acelui împărat, dar Domnul nu vă va auzi, pentru că singuri ați cerut împărat". Astfel grăindu-le Sfîntul Samuil, popoarele nu au voit să asculte cuvintele lui, ci strigau către dînsul: "Vrem împărat, ca să fim și noi cum sînt celelalte neamuri, adică împărat care să ne judece pe noi și să ne ducă la război împotriva vrăjmașilor". Sfîntul Samuil le-a poruncit să se ducă fiecare la locul lui, pînă ce Dumnezeu le va arăta un bărbat vrednic de împărăție.

În seminția lui Veniamin, în cetatea ce se numea Gava, era un om anume Chiș, și acela avea un fiu pe care îl chema Saul, frumos la mărimea statului și bun. Nu era altul între fiii lui Israel mai bun decît el. Chiș pierduse asinii și a trimis pe Saul, fiul său, cu o slugă, să-i caute. Căutîndu-i și străbătînd pretutindeni, nu-i găseau, apoi s-au apropiat de muntele Sifa, unde era cetatea și casa Sfîntului Samuil. Saul a zis către sluga sa: "Să ne întoarcem la tatăl meu, că mi se pare că se întristează mai mult de noi decît de asini." Sluga i-a zis: "Iată, aici în cetate este omul lui Dumnezeu, cel mai înainte-văzător, care spune celor ce se duc la dînsul, cele ce au să fie; deci să mergem la dînsul, poate ne va spune unde vom putea afla asinii. "Ei s-au dus la omul lui Dumnezeu. Însă Domnul spusese mai înainte Sfîntului Samuil toate despre Saul și i-a poruncit, ca pe acela să-l ungă împărat al lui Israel.

Sfîntul Samuil, văzînd pe Saul, fiul lui Chiș, l-a primit cu dragoste, și i-a zis să nu se mîhnească pentru asini, că s-au aflat. Deci, l-a odihnit la el în ziua și noaptea aceea. A doua zi, liberîn-du-l, a luat un vas cu untdelemn și l-a turnat pe capul lui Saul, apoi l-a sărutat și i-a zis:

"Uite, Domnul te-a uns pe tine pentru împărăția popoarelor Sale din Israel și vei împărăți peste popoarele Domnului și le vei mîntui din mîinile vrăjmașilor lor dimprejur."

Această ungere s-a făcut în taină, ca o proorocie a împărăției lui Saul ce avea să fie. Sfîntul Samuil a spus lui Saul cel uns toate cele ce aveau să i se întîmple în cale, zicîndu-i: "Acest semn să-ți fie, că Domnul te-a uns împărat; că, plecînd astăzi de la mine, vei vedea doi bărbați lîngă mormîntul Rahilei, în hotarele lui Venia-min în Silom, care îți vor zice: S-au aflat asinii pe care îi căutați și tatăl tău a lepădat grija pentru asini, iar acum se îngrijește foarte mult de voi! Apoi, cînd vei pleca de la acei doi bărbați și vei merge la dumbrava Taborului, vei afla acolo trei bărbați suindu-se la Dumnezeu în Vetim cu aducere de jertfe, unul aducînd trei capre, altul, trei saci de pîine, iar al treilea, un butoi cu vin. Aceia ți se vor închina și-ți vor da două pîini. Apoi te vei sui în muntele Domnului și vei întîmpina ceata proorocilor. Acolo se va pogorî peste tine Duhul Domnului și vei prooroci cu dînșii. Aceste semne cînd le vei vedea împlinindu-se, după cuvîntul meu, să știi că Dumnezeu este cu tine!" Saul plecînd de la Sfîntul Samuil, toate i s-au întîmplat așa precum i le spusese proorocul.

După aceasta, Sfîntul Samuil a poruncit tuturor popoarelor să se adune la Domnul în cetatea Masafit. Deci, ducîndu-se și el acolo, a zis către fiii lui Israel: "Așa grăiește Domnul Dumnezeul lui Israel: Eu sînt Cel ce am scos pe părinții voștri din pămîntul Egiptului. Eu sînt Acela care v-am scos din mîinile lui Faraon și de la toți împărații care vă mîhneau; iar voi M-ați defăimat astăzi pe Mine, Dumnezeul vostru, Cel ce v-am mîntuit de toate răutățile și ziceți că vă trebuie împărat, ca să domnească peste voi; deci, să fie după dorința voastră". Samuil, zicînd acestea, a pus înaintea Domnului toate semințiile lui Israel, după steagurile lor și a început a arunca sorți, din care seminție să le aleagă împărat; și a căzut sorțul pe seminția lui Veniamin. Apoi a aruncat iar sorți din seminția lui, care să fie din bărbații cei vestiți, și a căzut sorțul pe Saul, fiul lui Chiș. Ei îl căutau pe Saul prin mijlocul lor dar nu l-au aflat, pentru că se ascunsese într-o casă, făcîndu-se nevrednic de o cinste înaltă ca aceea, și fugea de dînsa. Dar Domnul l-a făcut arătat și, popoarele, alergînd împreună cu Samuil, l-au luat de acolo și, aducîndu-l, l-au pus în mijlocul soborului și le era la statură mai înalt decît toate popoarele. Samuil a zis către popor: "Vedeți pe cine a ales Domnul, că nici unul din voi nu este ca el". Toate popoarele s-au bucurat și au strigat: "Să trăiască împăratul nostru!"

Atunci Samuil a pus înaintea popoarelor legi împărătești, a scris o carte din acele legi și a pus-o înaintea Domnului. Dar nu s-a întărit atunci desăvîrșit împărăția lui Saul, fiindcă erau unii care cîrteau și nu se învoiau. Atunci Samuil a eliberat toate popoarele, ducîndu-se fiecare la locul său. Apoi s-a dus și Saul la casa sa, în cetatea care se numea Gava, și s-au dus cu dînsul și fiii celor puternici, ale căror inimi le plecase Domnul spre Saul. Iar fiii celor potrivnici au zis: "Oare acesta ne va izbăvi din mîinile vrăjmașilor noștri?" Și îl necinsteau pe el, neaducîndu-i daruri, dar Saul se făcea că nu aude ocările lor.

După o lună, Naas, împăratul amonitenilor, a venit cu putere mare asupra cetății care se numea Iavis a Galaadiei, cea din ținutul lui Manase, și a tăbărît asupra ei cu tărie. Cetățenii cei înconjurați, văzînd puterea cea mare a lui Naas, i-au zis: "Să ne pui așezămînt și noi îți vom sluji ție". Naas le-a răspuns: "Așezămîntul pe care îl voi pune este acesta, că voi scoate fiecăruia din voi ochiul cel drept și voi pune ocară asupra lui Israel". Atunci cetățenii au trimis la Saul, rugîndu-l să le ajute și să-i scape din înconjurarea aceea. Saul a trimis îndată în toate hotarele lui Israel, și, adunînd degrabă oaste multă și luînd cu dînsul și pe Sfîntul Prooroc Samuil, s-a dus fără de veste asupra lui Naas, împăratul amonitenilor. El a năpădit asupra lui foarte de dimineață, a biruit oastea lui și a izgonit-o, omorînd chiar și pe împărat.

Atunci popoarele lui Israel au zis către proorocul lui Samuil: "Cine este cel ce zicea să nu împărăţească Saul peste noi? Daţi-ni-i nouă pe aceia ca să-i ucidem". Saul a zis: "Să nu moară nici unul pentru mine în ziua de acum, că Domnul a făcut astăzi mîntuirea lui Israel". Sfîntul Samuil a grăit către popoare: "Veniţi să mergem în Galgal, să înnoim acolo împărăţia!" Toate popoarele s-au dus acolo şi Samuil la arătare a uns pe Saul la împărăţie înaintea Domnului. Şi au jertfit acolo înaintea Domnului jertfele cele de pace, veselindu-se Saul foarte mult şi împreună cu dînsul toţi bărbaţii lui Israel.

Popoarele veselindu-se pentru împăratul lor cel pus din nou, cu care cîştigaseră biruinţa asupra amonitenilor, Sfîntul Samuil a zis către dînşii: "Am ascultat glasul vostru pentru toate cîte m-aţi rugat şi v-am pus împărat, acum împăratul merge înaintea voastră, iar eu am îmbătrînit mergînd cu voi din tinereţile mele pînă în ziua de astăzi; de aceea, să-mi spuneţi acum înaintea lui Dumnezeu şi înaintea unsului meu, împăratul vostru: "Am luat eu de la cineva din voi vreun viţel, vreun asin sau altceva? V-am făcut eu vreo strîmbătate sau silă, sau am luat din mîinile cuiva plată sau oricare dar? Spuneţi dacă am făcut ceva din acestea şi vă voi întoarce".

Popoarele au zis către dînsul: "Nu ne-ai făcut strîmbătate în nimic, nici ne-ai silit, nici ne-ai jefuit, nici plată n-ai luat de la noi, nici oarecare daruri". Samuil a zis către dînşii: "Martor este Domnul în această zi şi unsul Lui, împăratul vostru, că n-aţi avut pricini asupra mea, pentru care v-ar fi trebuit împărat, deoarece singur Domnul era împăratul vostru şi vă povăţuia prin diferiţi judecători, scăpîndu-vă din mîinile vrăjmaşilor voştri. Dar ca să înţelegeţi că răutatea voastră este mare înaintea Domnului, fiindcă aţi cerut împărat, iată, acum veţi vedea semnul". Zicînd aceasta a început a se ruga Domnului. Ziua era senin şi uscat - vreme de seceriş - dar deodată au început tunete mari, fulgere înfricoşate şi din nori vărsînd ploaie puternică, încît s-au temut toate popoarele de Domnul şi de Samuil.

Atunci ei au zis către Samuil: "Roagă-te Dumnezeului Tău pentru robii tăi, ca să nu murim, pentru că vedem că am adus această răutate pentru păcatele noastre, cerînd împărat". Şi a zis Sfîntul Samuil către ei: "Nu vă temeţi, că Domnul nu va părăsi poporul Său. De acum fiţi lîngă împăratul vostru şi slujiţi Domnului cu toată inima voastră, şi voi cu împăratul să faceţi voia Lui, iar eu nu voi înceta a mă ruga Domnului pentru voi, numai să vă temeţi de Dînsul. Să-i slujiţi în adevăr, ştiind toate minunile şi facerile de bine ce v-a făcut vouă; iar dacă veţi încerca a face rele, atunci veţi pieri împreună cu împăratul vostru". Astfel zicînd Sfîntul Samuil către popoare, a lăsat puterea judecătoriei şi lua aminte numai la aducerea jertfei.

Împărăţind Saul în Israel, a început după o vreme a se îndă-rătnici şi a mînia pe Dumnezeu. El a îndrăznit după o vreme a se atinge de rînduiala preoţească, ca să aducă jertfe lui Dumnezeu fără Samuil, preotul Lui. S-a arătat şi neascultător poruncii Domnului, cînd i s-a poruncit prin gura proorocului Său Samuil să meargă şi să piardă poporul lui Amalic, pentru o răutate veche a lor; că, mergînd popoarele în Egipt, la pămîntul făgăduit, le-au făcut mare împiedicare pe cale. Deci, i-a poruncit: "Să nu cruţi pe nimeni din ei, de la parte bărbătească la parte femeiască, de la tineri pînă la cei ce sug piept, de la capre pînă la oi şi de la cămile pînă la asini".

Adunînd împăratul Saul oaste multă, a mers asupra ţării lui Amalec, biruind puterea acelora; deci, robindu-le ţara, au ucis cu sabia tot poporul lui Amalec, pe bătrîni şi pe tineri, pe femei şi pe bărbaţi, cruţînd numai pe împărat. Saul şi poporul lui au luat pentru ei ce a fost mai bun din turmele lor, iar cele proaste şi defăimate le-au prăpădit. Asemenea şi toate bunătăţile lor le-au jefuit pentru ei, nepăzind porunca Domnului, ca să nu cruţe nimic, nici să ia pentru ei, ci toate să le dea pierzării. Apoi a fost cuvîntul Domnului către proorocul Samuil, zicînd: "M-

am căit că am pus pe Saul la împărăție, deoarece s-a întors de la Mine și cuvintele Mele nu le-a păzit". Samuil s-a mîhnit pentru Saul și a strigat către Domnul, rugîndu-se toată noaptea pentru dînsul.

Samuil, sculîndu-se de dimineață, a mers întru întîmpinarea israelitenilor care se întorceau de la război, și a aflat pe Saul în Galgal singur, înălțînd Domnului ardere de tot. Văzînd împăratul pe Sfîntul Samuil, i-a zis: "Binecuvîntat ești tu Domnului, că am făcut toate cîte mi-a grăit prin tine". Sfîntul i-a zis: "Ce este glasul turmelor acestea în urechile mele și glasul dobitoacelor pe care îl aud?" Împăratul a zis: "Le-am adus din Amalec, că cele ce erau bune le-au cruțat popoarele și le-au adunat; iar cele ce erau mai proaste le-am ucis". Sfîntul Samuil i-a zis: "Pentru ce n-ai ascultat glasul Domnului în toate cîte ți-a grăit, și te-ai pornit spre cîștiguri, și ai făcut vicleșug înaintea Domnului?" Și Saul a zis către Samuil: "Am ascultat glasul Domnului și am făcut precum mi-a poruncit. Am dezrădăcinat pe Amalec, iar pe Agag, împăratul lor l-am prins și l-am adus viu. Popoarele au luat dobîndă din turmele cele bune, oi au luat și bivoli spre arderea cea de tot și spre jertfa lui Dumnezeu".

Deci Sfîntul Samuil a zis către Saul: "Oare sînt plăcute lui Dumnezeu arderile de tot și jertfele voastre? Nu era oare mai bine să ascultați porunca Lui? Ascultarea este mai bine primită Lui decît toate jertfele și grăsimile cele de vaci. Precum este păcat de vrăjitorie, tot așa este păcat și de împotrivirea la porunca Domnului; precum este păcat închinarea la idoli, tot așa este păcat a călca poruncile Lui. Dar, deoarece tu ai defăimat cuvîntul Domnului, apoi să știi că te va defăima și pe tine Domnul, și casa ta nu va împărăți întru Israel". Saul a zis: "Am greșit de am călcat cuvîntul Lui și cuvintele tale, pentru că m-am temut de popoare și am ascultat glasul lor. Mă rog ție, îndur greșeala mea și te întoarce cu mine la jertfă, ca să mă închin lui Dumnezeu înaintea ochilor tăi". Iar Sfîntul Samuil și-a întors fața, vrînd să plece de la el, dar Saul l-a apucat de marginea hainei și a rupt-o, trăgînd la sine pe omul lui Dumnezeu.

Deci, i-a zis Sfîntul Samuil: "Domnul a luat astăzi împărăția lui Israel din mîna ta și o va da aproapelui tău, cel mai bun decît tine". Și a zis Saul către Sfîntul Samuil: "Am greșit Domnului, dar nu mă rușina înaintea bătrînilor lui Israel și înaintea poporului meu; deci, întoarce-te cu mine, ca să mă închin Domnului Dumnezeului tău". Sfîntul Samuil s-a întors cu Saul și s-au închinat. Apoi el a zis către Saul: "Să-mi aduci aici pe Agag, împăratul lui Amalec". Agag a venit la dînsul tremurînd și zicînd: "O, cît de amară este moartea!" Sfîntul Samuil a zis către Agag: "Precum sabia ta a făcut fără de fii pe femei, tot astfel va rămîne și maica ta fără de fii". Atunci Sfîntul Samuil a înjunghiat pe Agag înaintea Domnului în Galgal, nu chinuindu-l, ci împlinind porunca Domnului. După aceea, Samuil s-a dus în Armatem și Saul s-a dus la casa sa în Gava. Și n-a mai văzut Sfîntul Samuil pe împăratul Saul pînă în ziua morții sale, ci plîngea de pierzarea lui, fiindu-i jale.

După cîtva timp, Domnul a zis către Samuil: "Pînă cînd plîngi tu pe Saul, pe care eu l-am lepădat, ca să nu împărățească în Israel? Umple cornul tău de untdelemn și mergi în Betleem la Iesei, că între fiii lui i-am aflat vrednic de împărăție". Și a zis Sfîntul Samuil: "Cum voi merge? Că dacă mă va auzi Saul și mă va ucide?" Domnul i-a zis: "Ia o junică și, ducînd-o acolo, vei zice: Am venit să aduc jertfă Domnului; și vei chema la jertfă pe Iesei și pe fiii lui. Eu îți voi arăta cele ce vei face și-mi vei unge pe acela ce-ți voi zice". Deci, Sfîntul Samuil a făcut după cuvîntul Domnului, a mers în Betleem și cei mai bătrîni s-au înspăimîntat de venirea lui și au ieșit în întîmpinarea lui și i-au zis: "O, înainte văzătorule, cu pace este intrarea ta?" Și a zis sfîntul: "Pace! Am venit să aduc jertfă Domnului; deci, sfințiți-vă prin înfrînare și prin rugăciune și să veniți la mine ca să fac jertfă".

După săvîrşirea jertfei, Sfîntul Samuil, mergînd la casa lui Iesei, i-a poruncit să aducă la dînsul pe fiii săi unul cîte unul. Deci, Iesei a adus la prooroc pe Eliav, cel mai mare fiu al său, şi, rugîndu-se, proorocul a întrebat pe Domnul dacă acesta este cel înainte ales de dînsul la împărăţie. Deci, Domnul a zis lui Samuil: "Nu căuta în faţa lui, nici la mărimea statului lui, căci l-am lepădat pe el; pentru că eu nu judec căutînd în faţă, omul caută la faţă, iar Dumnezeu caută la inimă". Apoi Iesei a chemat pe Aminadav şi l-a pus pe el înaintea feţei lui Samuil, care a zis: "Nici pe acesta nu l-a ales Domnul". Deci, Iesei a adus pe cei şapte fii ai săi înaintea lui Samuil, care a zis către dînsul: "N-a ales Domnul dintre aceştia".

Apoi Samuil iarăşi a zis către Iesei: "Nu mai ai alţi fii?" Iesei a zis: "Mai am încă unul, dar acesta paşte oile la iarbă". Samuil a zis către Iesei: "Trimite şi adu-l aici pe el, că noi vom şedea pînă ce va veni el aici". Apoi Iesei, trimiţînd, a adus pe David. Acesta era rumen şi frumos la ochi şi la faţă. Deci, a zis Domnul către Samuil: "Scoală-te şi-l unge pe el, că acesta este". Deci, Samuil a luat cornul cu untdelemn şi l-a uns împărat în mijlocul fraţilor lui; iar duhul Domnului din acea zi a trecut peste David. Samuil, sculîn-du-se, s-a dus în Armatem în casa sa, unde sfîrşindu-se zilele bătrîneţilor sale, a adormit cu somn de moarte. Adunîndu-se tot Israelul, l-a plîns pe el şi l-a îngropat acolo, în casa cea din Armatem.

Pe Sfîntul Prooroc Samuil l-a fericit cu laude Isus Sirah, zi-cînd: "Samuil, proorocul cel iubit al Domnului, a ridicat împărăţia şi a uns pe Saul şi pe David peste poporul Lui". Domnul a judecat adunarea şi a cercetat cu legea pe Iacov prin rugăciunile lui, şi a fost cunoscut întru credinţa sa că este prooroc. El a chemat pe Domnul cel puternic, cînd îl împresurau vrăjmaşii, iar Domnul a turnat din cer, şi cu zgomot mare a fost auzit glasul lui. El a pierdut pe stăpînitorii Tirului şi pe toţi boierii filistenilor. Mai înainte de sfîrşitul său, Samuil s-a mărturisit înaintea Domnului şi a unsului Lui, că din averi şi pînă la încălţăminte n-a luat de la nimeni ceva. Lui nu i-a făcut ocară nici un om. După adormirea sa a proorocit şi a arătat împăratului Saul sfîrşitul lui. Apoi a înălţat din pămînt glasul său din proorocie, pentru ca să piardă fărădelegile popoarelor. Iar noi, păcătoşii, nădăjduindu-ne ca, prin rugăciunile acestui sfînt plăcut al lui Dumnezeu, să cîştigăm iertare de păcate şi mîntuire, slăvim pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfîntul Duh, pe un Dumnezeu în Treime, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Notă - Cum Sfîntul Prooroc Samuil după adormirea sa a spus împăratului Saul moartea, caută despre aceasta în cartea împăraţilor, în cap. 28 şi în 11 zile ale lunii martie. Caută la pătimirea Sfîntului Mucenic Pione, iar pe urmă istoria pătimirii lui.

55. SFANTUL APOSTOL TADEU, UNUL DIN CEI ŞAPTEZECI
(21 AUGUST)

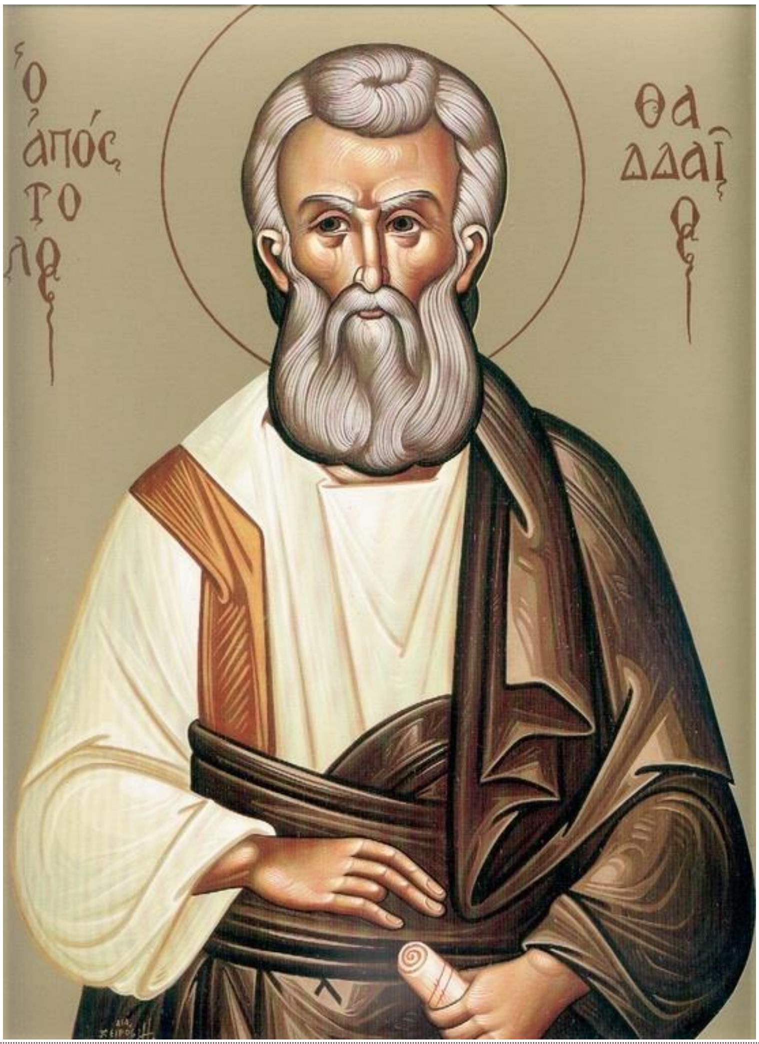

Sfântul Apostol Tadeu a fost din cetatea Edesa. El era evreu de neam și cunoștea desăvârșit dumnezeiasca Scriptură a Legii Vechi. Și s-a suit în Ierusalim la închinăciune în zilele Sfântului Ioan Botezătorul și s-a minunat auzind propovăduirea lui și văzând îngereasca lui viață, și a fost botezat de către dânsul. După aceea, văzând pe Domnul nostru Iisus Hristos în trup petrecând cu oamenii și auzind învățătura Lui și văzând minunile Lui, s-a dus după Dânsul și a fost numărat în ceata celor șaptezeci de apostoli mai mici, despre care se scrie în Evanghelie: Domnul a arătat și pe alți șaptezeci și i-a trimis pe ei câte doi înaintea feței Sale, în toată cetatea și locul, unde voia să meargă.

Iar după pătimirea cea de bunăvoie, după moartea Domnului și după învierea cea de a treia zi și înălțarea Lui la ceruri, Sfinții Apostoli împărțindu-se în toată lumea la propovăduire, Sfântul Tadeu s-a dus la Edesa, trimis fiind de Domnul. Pentru că așa a făgăduit Domnul lui Avgar, domnul Edesei, mai înainte de patima Sa cea de bunăvoie, trimițându-i pe mahramă închipuirea cea ne făcută de mână a Preasfintei Sale fețe și scriind către dânsul: „Când mă voi înălța la Tatăl, voi trimite la tine pe unul din ucenicii Mei, care te va tămădui desăvârșit de boala care te-a cuprins pe tine și îți va da viață veșnică ție și celor ce sunt cu tine".

Deci Apostolul Tadeu, mergând în cetatea Edesa, nu s-a arătat îndată stăpânitorului, ci mai întâi a intrat în casa unui evreu cunoscut al său, cu numele Tobie, și fiind găzduit la dânsul, a început cu minune a face tămăduiri cu puterea lui Hristos, tămăduind toate bolile prin punerea mâinilor și prin chemarea numelui Domnului. Deci, străbătând vestea despre dânsul prin toată cetatea, au început a aduce la dânsul pe neputincioșii lor și, văzând tămăduirea lor cea grabnică ce se făcea de apostolul lui Hristos, se minunau foarte. Despre aceasta s-a vestit și domnului Avgar, cum că un bărbat oarecare, venind de la Ierusalim, face multe minuni cu numele lui Iisus Hristos.

Deci Avgar îndată și-a adus aminte de scrisoarea lui Hristos, Care-i făgăduia că are să trimită la dânsul pe unul din ucenicii Săi și s-a gândit în sine, zicând: „Oare nu a venit acela pe care îi făgăduise lui să-l trimită?" Apoi, poruncind să-l cheme pe Tobie, a zis către dânsul: „Aud că în casa ta este un om din Ierusalim, care tămăduiește toate bolile cu numele lui Iisus". Tobie a zis: „Cu adevărat, stăpâne, oaspetele cel de la mine face multe minuni cu acel nume!" Domnul a zis: „Adu-l aici la mine". Și ducându-se Tobie la Sfântul Tadeu, i-a zis: „Domnul acestei cetăți m-a chemat și mi-a poruncit să te duc la el, ca să-l tămăduiești de bolile ce l-au cuprins!" Și a zis Tadeu: „Cu adevărat eu sunt trimis la dânsul". Iar a doua zi au mers amândoi la domnul Avgar, fiind adunați acolo toți boierii și dregătorii lui.

Și intrând apostolul cu Tobie pe ușile palatului domnesc, și domnul uitându-se la dânsul, a văzut fața lui apostolească strălucind cu lumină și, înspăimântându-se, s-a sculat degrabă de la locul său și i s-a închinat până la pământ. Și s-au mirat toți cei ce stăteau de față, văzând pe domnul că se închină la un străin; pentru că aceia nu vedeau strălucirea cea minunată care ieșea din fața lui Tadeu. Deci domnul l-a întrebat pe Sfântul Tadeu: „Oare tu ești ucenicul lui Iisus, Fiul lui Dumnezeu, Care mi-a făgăduit prin scrisoare să-mi trimită pe unul din ucenicii Săi, ca să-mi dea sănătate desăvârșită neputinței mele și viață veșnică, mie și celor ce sunt cu mine?" Apostolul lui Hristos a răspuns: „De vreme ce ai pus mare nădejde spre Domnul meu Iisus Hristos, de aceea am venit la tine, fiind trimis de Dânsul. Și dacă credința ta către El se va înmulți mai mult în tine, toate cele dorite de tine vor fi după credința ta".

Avgar a zis: „Am crezut atâta într-însul, încât am voit să adun puterea oștii și să merg asupra iudeilor care L-au răstignit pe El, ca să răzbun asupra lor răutatea aceea și să-i pierd cu desăvârșire. Dar stăpânirea romană, sub care suntem, m-a oprit". Sfântul Tadeu a zis: „Domnul și Dumnezeul nostru Iisus Hristos n-a avut trebuință de ajutorul omenesc în vremea pătimirii Sale de la iudeii cei zavistnici și răi; căci putea să pună înaintea Sa legiuni de îngeri, dar, împlinind voia Părintelui, a pătimit pentru mântuirea a toată lumea. Iar după împlinirea voii Părintelui Său, S-a suit către Dânsul la ceruri cu slavă și a șezut de-a dreapta Lui, și nu are trebuință ca cineva să-L răzbune pe El asupra vrăjmașilor Lui, având El însuși putere peste toți, ca să judece viii și morții, și fiecăruia să-i răsplătească după faptele lui".

Deci vorbind mult despre Hristos Dumnezeu către Avgar și către cei ce erau cu dânsul, Sfântul Tadeu l-a adus la desăvârșita credință și l-a botezat. Atunci Avgar a câștigat în Sfântul Botez tămăduire de lepra pe care o avea rămasă pe fața sa după cea dintâi vindecare, căci mai înainte era lepros peste tot trupul, și când s-a adus la el scrisoarea lui Hristos și chipul cel nefăcut de mână al Preasfintei fețe a Lui, atunci i-a fost cea dintâi tămăduire, curățindu-i-se trupul de lepră, rămânând numai o mică parte - cu dumnezeiască rânduială -, pe fața lui, până la venirea apostolului Tadeu.

Iar cealaltă tămăduire desăvârșită a lui, nu numai cea trupească, dar și cea sufletească, s-a făcut prin venirea apostolului și prin Sfântul Botez, când a ieșit din sfânta scăldătoare cu

totul întreg și sănătos. Deci s-a botezat domnul Avgar cu toată casa sa; asemenea s-au botezat și ceilalți care văzuseră minunile și câștigaseră tămăduire de neputințele lor. Apoi Sfântul Apostol Tadeu a poruncit domnului Avgar să adune pe toți locuitorii cetății și să asculte cuvântul lui Dumnezeu.

Deci a doua zi s-a adunat tot poporul, iar Tadeu, apostolul lui Hristos, stând pe un loc înalt, a început a le bine vesti pe Unul adevăratul Dumnezeu, Care a făcut cerul și pământul, toate cele văzute și nevăzute, cu atotputernica Sa tărie, și cum Fiul lui Dumnezeu S-a pogorât din cer pe pământ, prin cea negrăită întrupare pentru mântuirea omenească, și a pătimit de voie, a murit, a înviat și S-a înălțat la ceruri, și a pregătit celor buni răsplătire veșnică la ceruri, iar celor răi pedeapsă nesfârșită în iad. Asemenea, le-a spus și toate celelalte taine ale mântuirii noastre prin cuvinte pe larg. Iar popoarele au crezut cuvintele apostolului, de vreme ce au văzut și minunile lui, căci vedeau pe domnul lor tămăduit și pe ceilalți mulți; deci au început a slăvi pe Hristos, cerând Sfântul Botez.

Astfel s-a luminat prin botez cetatea Edesa prin sfânta credință cea întru Domnul nostru Iisus Hristos; deci s-au zidit biserici și s-au pus preoți, prin punerea mâinilor apostolului. Iar domnul Avgar, vrând să mulțumească Sfântului Apostol Tadeu pentru tămăduirea sa, i-a dat lui mult aur, dar sfântul n-a primit, zicând: „Dacă pe ale noastre le-am lăsat, apoi cum să vrem să le primim pe cele străine?"

Deci întărind în Edesa sfânta credința și pe toate rânduindu-le bine, Sfântul Apostol Tadeu s-a dus în Mesopotamia, și luminând acolo pe mulți și zidind multe biserici, străbătea pretutindeni cetățile Siriei, ostenindu-se cu buna vestire a lui Hristos. Apoi, mergând la Virit, cetatea Feniciei, propovăduind și botezând pe mulți, s-a odihnit întru Domnul.

Notă. Să se știe că acest Sfânt Tadeu este altul decât Sfântul Iuda Tadeu, care s-a numit Levi, unul din cei doisprezece apostoli, a cărui pomenire este în 19 zile ale lunii iunie; dar în Prolog și în Sinaxar s-a scris în această zi despre Tadeu cel de acum, astfel: „Pomenirea Sfântului Tadeu care s-a numit și Levi". Dar această numire de Levi nu este a acestui Sfânt Tadeu, ci a celui dintâi, care este din cei doisprezece apostoli, precum scrie la Evanghelistul Matei, în capitolul 20. Acest lucru l-a arătat luminos Nichifor Calist, scriitorul grec de istorii bisericești, în a doua sa carte, în capitolul 40, scriind astfel despre acești doi cu numele de Tadeu: „Dumnezeiescul Iuda, nu Iscarioteanul, ci altul, care avea îndoită numire, Tadeu și Levi, fiul lui Iosif și fratele lui Iacob cel aruncat de pe aripa bisericii, mai întâi a cercetat Iudeia și Galileea, Samaria și Idumeea, apoi cetățile Arabiei și părțile Siriei și ale Mesopotamiei, vânându-le cu mreaja Sfintei Evanghelii; iar mai pe urmă a mers în Edesa, cetatea lui Avgar, unde mai înainte celălalt Tadeu - unul din cei șaptezeci - a propovăduit pe Hristos. Acolo, de nu ajungea ceva din slujba celuilalt, a împlinit el bine". Acestea scrie Nichifor despre cei doi cu numele Tadeu, dintre care cel dintâi care este din cei 12 Apostoli, îl numește Levi, iar pe celălalt, adică pe acesta ce este din cei 70, numai Tadeu, nu și Levi. încă și Sfântul Evanghelist Matei a fost numit Levi, iar de ce s-a făcut aceasta, caută viața lui, în 16 zile ale lunii noiembrie.

56. SFÂNTA MUCENIȚĂ VASA ȘI FIII EI, TEOGNIE, AGAPIE ȘI PIST (21 AUGUST)

Sfânta Muceniță Vasa a trăit în împărăția lui Maximian, în cetatea Edesa. Ea, însoțindu-se cu un oarecare slujitor idolesc, anume Valerie, a născut cu dânsul trei fii: Teognie, Agapie și Pist, și i-a crescut în credința creștinească, căci era creștină, fiind învățată sfânta credință în Hristos de la strămoșii săi. Ea fiind pârâtă de bărbatul său, a fost adusă înaintea judecătorului, și a mărturisit că este creștină; pentru aceasta a fost aruncată în temniță cu fiii săi. După aceasta, scoțând-o la judecată, au chinuit pe fiii săi înaintea ochilor ei. Intâi pe Teognie l-au spânzurat și după aceea l-au strujit; după aceea lui Agapie i-au jupuit pielea capului până la piept, dar el tăcea, nezicând nimic; apoi pe al treilea l-au muncit în tot chipul. Iar maica, privind la pătimirea fiilor ei, îi întărea spre nevoință și îi îndemna cu rugăminte.

Toți acești trei prunci, suferind cu bărbăție muncile pentru Hristos, au fost tăiați cu sabia. Deci Sfânta Vasa, maica lor, s-a bucurat că a trimis mai înainte la Hristos pe iubiții săi fii. Și iar au pus-o în legăturile temniței, unde fiind chinuită de foame, a luat hrană din mâna îngerului și s-a întărit spre cea mai mare pătimire.

După aceasta a fost dusă în Macedonia, din porunca chinuitorului, și acolo, silind-o la necurata jertfă, nu s-a supus. Drept aceea, mai întâi a fost aruncată în apă, apoi în foc și după aceea au bătut-o cu pietre; dar din toate acele chinuri a rămas nevătămată. Apoi, aducând-o în capiștea idolească, ea a apucat pe idolul Die, l-a aruncat la pământ și l-a sfărâmat. După aceea au dat-o spre mâncare fiarelor, dar ele nu s-au atins de dânsa, apoi au aruncat-o în mare, departe de mal ca treizeci de stadii, și au văzut cei ce priveau la dânsa, cum trei bărbați luminoși, care străluceau mai mult decât soarele, au adus-o în corabie și au pus-o pe scaun. Iar după opt zile s-a arătat ostașilor într-o insulă oarecare, care era în Helespont.

Iar dregătorul din Macedonia, cu numele Filip, înștiințându-se de acest lucru, a scris lui Consularie al Cizicului, din eparhia Helespontului, ca să o prindă. Deci acela, prinzând pe sfânta, a silit-o la jertfa idolească, dar, văzând că nu se pleacă nicidecum, a poruncit să-i lege mâinile înapoi și, cu bătaie cumplită sfărâmându-i toate mădularele, la sfârșit i-a tăiat cinstitul ei cap. Astfel sfânta și-a dat sufletul în mâinile lui Hristos Dumnezeu, Căruia I se cuvine slava, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

---

57. CUVIOSUL AVRAMIE DE SMOLENSK
(21 AUGUST)

Cuviosul Avramie era născut și crescut în cetatea Smolensk. El a fost cerut de la Dumnezeu prin rugăciunile și milosteniile părinților săi, căci deși maica lui năștea fii, însă nu parte bărbătească, ci femeiască; pentru aceea tatăl și maica sa erau mâhniți. Și făceau multe rugăciuni cu lacrimi către Dumnezeu, umblând pe la biserici, dând milostenie cu îndurare și cerând să le dea să nască măcar un fiu. Apoi și-au câștigat cererea, zămislind pe acest plăcut al lui Dumnezeu care era ales spre slujba lui Dumnezeu din pântecele maicii sale, căci fiind încă purtat în pântecele maicii sale, i s-a făcut o vedenie despre el unei monahii, care petrecea cu sfințenie, astfel:

Intr-o zi de Duminică, adormind ea după cântarea de dimineață, i se părea ca și cum bătea cineva în ușa chiliei și o chema, zicându-i: „Scoală-te degrabă și du-te la Maria, că a

născut un prunc, pe care tu ai să-l primești din botez". Iar monahiei, în acea vedenie a visului, i s-a părut că s-a sculat și s-a dus; și, dacă a intrat în casa Mariei, a văzut mulți preoți în haine luminoase, spălând pruncul în scăldătoarea botezului și o femeie luminoasă stătea, ținând în mâini o haină albă ca zăpada. Apoi au întrebat-o slugile, zicând: „Stăpână, cui poruncești să dăm pruncul acesta?" Iar ea le-a poruncit să-l ducă la dânsa; și, îmbrăcându-l cu haina aceea albă ca zăpada, l-a dat maicii lui. Monahia a spus această vedenie în aceeași zi Mariei, care avea în pântece pe acel prunc, și Maria i-a spus că în acel ceas a mișcat pruncul într-însa.

După aceasta, împlinindu-se vremea, s-a născut pruncul de parte bărbătească și a veselit pe părinții săi care doreau o naștere ca aceea. Apoi, luminându-l prin Sfântul Botez după obiceiul creștinesc, îl creșteau în dreapta credință. Și venind el în vârstă, l-au dat la învățătura cărții și degrabă a învățat înțelegerea Scripturii, căci darul Domnului era într-însul, înțelepțindu-l și povățuindu-l spre cunoștința învățăturilor ce i se dădeau de dascăl. Și avea copilul pricepere bărbătească, pentru că nu se abătea cu cei de vârsta sa la jocurile copilărești, ci alerga la cântările bisericești, se nevoia la citirea cărților și lua aminte la cuvintele lui Dumnezeu, care duc la calea mântuirii. Și venind el în vârstă desăvârșită și înflorind cu frumusețile trupului cele tinerești, părinții îl sileau să se însoare; dar el mai bine a voit să petreacă în curăția fecioriei, decât să se încurce cu dulcile împătimiri trupești și cu grijile vieții.

Și ducându-se părinții lui la Dumnezeu, averile ce rămăseseră după dânșii le-a împărțit la sfintele biserici, la mănăstiri și la săraci; iar el, îmbrăcându-se în haine proaste, s-a făcut sărac și s-a prefăcut a fi nebun, defăimând lumea și înșelăciunea ei. Și se ruga lui Dumnezeu ziua și noaptea, cerând să-i arate în ce chip și prin ce fel de cale ar ajunge la mântuire. Deci cuvântul lui David îl grăia adeseori cu suspin: Arată-mi, Doamne, calea pe care voi merge... Și după puțină vreme, Dumnezeu povățuindu-l, s-a dus în mănăstirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care era spre partea răsăritului ca la cinci stadii departe de cetate, la locul ce se cheamă Seliște, și acolo tunzându-se în monahiceasca rânduială, slujea lui Dumnezeu, nevoin-du-se în postiri și rugăciuni.

Și petrecând el în ascultările mănăstirești cu răbdare și cu blândețe și împodobindu-se cu toate faptele bune monahicești, se sârguia foarte mult la citirea celor folositoare de suflet, dar mai vârtos iubea a citi Viețile Sfinților Părinți care au fost cei dintâi începători ai monahilor și slăviți în nevoințele pustnicești: Sfântul Antonie cel Mare din Egipt, Ilarion, ucenicul lui, și marii luminători ai Palestinei: Eftimie, Sava, Teodosie și alții. Asemenea mai citea și pe ale celor mai de pe urmă plăcuți lui Dumnezeu, care au strălucit în Rusia: Antonie și Teodosie ai Pecerscăi, și se sârguia pe cât putea să le urmeze acelora. Incă mai citea și cărțile Sfântului Ioan Gură de Aur, ale lui Efrem Sirul și alte cuvinte părintești, povestiri și istorii, și din toate acelea adunând dulceață duhovnicească, își hrănea sufletul său ca o albină iubitoare de osteneală care culege mierea din flori.

Și văzând egumenul pe fericitul Avramie îmbunătățit cu viața, l-a silit să primească rânduiala preoției; și aceasta a fost în zilele iubitorului de Hristos domn Mstislav al Smolenscăi. Iar Avramie, primind sfințita rânduiala, a primit și smerenie mai adâncă și nevoințe mai mari, pe care le lăsăm a le povesti cu de-amănuntul, ca să nu se lungească cuvântul. Ajunge a zice despre el că a fost un vas ales al Sfântului Duh și săvârșea dumnezeiasca Liturghie cu vrednicie și cu mare cucernicie - întocmai ca un înger al lui Dumnezeu - și niciodată n-a lăsat pravila bisericească și mai ales dumnezeiasca Liturghie, așijderea și osebita sa nevoință din chilie. Și a început a se îndeletnici la citirea dumnezeieștilor cărți și la scriere, mai mult decât înainte.

Deci i-a deschis Domnul mintea lui să înțeleagă tainele cele nelesne de înțeles ale Sfintei Scripturi, și pentru ca nu numai pe sine, ci și pe alții să-i folosească, i-a dat dar gurii lui spre vorbele și învățăturile cele mântuitoare de suflet, încât cuvântul era gata în gura lui spre răspuns la toată întrebarea, spre descoperirea și tâlcuirea cuvintelor celor neștiute în Scriptură; pentru că toate cele citite erau neuitate în pomenirea lui și, precum o cămară de cărți, mintea lui cuprindea multe cărți într-însa și încă și cuvântul lui era lucrător în cei ce-l ascultau pe dânsul. El aducea în umilință și în zdrobirea inimii pe cei ce luau aminte la graiurile lui, și mulți, nu numai din monahi, ci și din mireni, îl ascultau cu plăcere; și, într-adins oamenii mireni și duhovnicești mergeau din cetate la acea mănăstire ca să asculte învățăturile cele folositoare de suflet ale Cuviosului Avramie.

Dar diavolul, urătorul binelui, nesuferind să vadă folosul ce se făcea multora de plăcutul lui Dumnezeu, a ridicat asupra lui prigonire; căci a îndemnat pe unii din monahi să-l zavistuiască și să-l urască, să-l ocărască cu multe defăimări și să-i facă supărări și necazuri. Dar robul Domnului cel fără răutate pe toate le răbda cu blândețe și cu smerenie, mulțumind lui Dumnezeu de ispita cea slobozită asupra lui. Deci se ruga pentru cei ce-l urau și-l năpăstuiau și nu înceta de la lucrul său - adică să învețe pe cei ce veneau la dânsul și să-i mângâie cu darul lui Hristos - și nu slăbea în necazurile ce se aduceau asupra lui. Astfel a petrecut el într-acea prigonire de la zavistnici, iar mai vârtos de la însuși diavolul, ca la cinci ani. Iar egumenul fiind îndemnat uneori de monahi, iar alteori de nevăzutul vrăjmaș, oprea pe fericitul să învețe și-i zicea: „Iată, toată cetatea ai întors-o la tine și te mândrești în deșert, slăvindu-te ca un cărturar și învățător și mai bun decât noi; deci încetează a învăța, căci eu voi răspunde lui Dumnezeu pentru tine!" Astfel egumenul, oprind pe Avramie, gonea cu mânie pe cei ce veneau la dânsul pentru folos și mult chinuia pe robul Domnului, astupând izvorul darului ce curgea din gura lui; iar la sfârșit l-a gonit cu necinste din mănăstire ca pe un rob netrebnic.

Iar Avramie, plăcutul lui Dumnezeu, fiind izgonit fără de veste din mănăstirea sa în care se călugărise, a mers în cetatea Smolensk și a început atunci a viețui în Mănăstirea Cinstitei Cruci. Și era atunci mănăstirea mică și lipsită, dar au început acolo a veni oamenii la dânsul mai mulți ca înainte, pentru ascultarea cuvintelor lui Dumnezeu pe care le propovăduia. Deci vrăjmașul cel nevăzut se tânguia, iar Domnul preamărea pe robul Său, dându-i dar la propovăduire și putere în nevoințe. Și îi trimitea Domnul toate cele de trebuință cu prisos prin mâinile oamenilor celor iubitori de săraci și făcători de milostenie.

Deci mănăstirea aceea a început a avea îndestulare de pe urma lui Avramie, căci cele ce i se dădeau lui, cuviosul le împărțea fraților și săracilor; încă și biserica a împodobit-o cu icoane și cu toată bunacuviință, din milosteniile care i se dădeau lui. El era iconomul acelei mănăstiri cu binecuvântarea arhiereului și venea mulțime mare de oameni la dânsul, în toate zilele, la cântarea bisericească, trăgându-se spre învățătura lui, cu care îi povățuia pe calea mântuirii, uneori citindu-le dumnezeieștile cărți, iar alteori vorbindu-le cuvintele cele folositoare și îndemnând cu lacrimi pe păcătoși la pocăință. Deci mulți, umilindu-se în inimile lor, părăseau păcatele lor și își îndreptau viața prin adevărata pocăință. Iar el totdeauna avea în pomenirea sa înfricoșata zi a judecății, și, învățându-i și pe alții ca să-și aducă aminte și să se teamă de ea, a zugrăvit două icoane osebite: una cu a doua venire a lui Hristos, iar alta cu întrebările la vămi de către duhurile văzduhului; și adeseori privind la dânsele și arătându-le celorlalți, își uda fața cu lacrimi, suspinând din adâncul inimii.

Și era cuviosul cu trupul uscat de marea lui înfrânare, încât și oasele și încheieturile lui era cu putință a le număra, căci se chinuise mult pe sine cu viața cea aspră și fața lui era veștejită, iar chipul feței sale era asemenea Sfântului Vasile cel Mare, și la obiceiuri era următor

aceluia în dumnezeiasca plăcere. El avea mare război cu diavolii care năvăleau asupra lui prin vedenii și năluciri înfricoșătoare, uneori în vis, iar alteori la arătare răcnind ca fiarele sălbatice și tăbărând asupra lui ca niște războinici. Dar nu puteau să vatăme pe sluga Domnului; căci dacă spre porci n-au putere, fără îngăduința lui Dumnezeu, cu atât mai mult asupra oamenilor ce slujesc cu osârdie lui Dumnezeu, nu pot să aibă putere și să-i vatăme, chiar dacă s-ar iuți foarte, căci numai prin vederi înfricoșează, dar nu îndrăznesc a se atinge de ei. Și când stătea Cuviosul Avramie la rugăciunea de miezul nopții, ei, prefăcându-se în asemănări de multe feluri și în femei fără de rușine, se sârguiau să-i întrerupă rugăciunea lui, dar prin aceeași rugăciune, ca și cu o suliță, se răneau și se goneau. Și când se culca pe pat ca să se odihnească puțin, ei îl aruncau jos și nu-l lăsau să adoarmă, ca prin nedormire slăbind cu trupul, să înceteze de obișnuitele lui osteneli; dar cuviosul se întărea cu duhul și se împuternicea cu trupul spre toate nevoințele, cu darul Domnului, și rușina duhurile răutății care îl chinuiau.

Apoi diavolul, neputând ca prin el și prin îngerii săi cei nevăzuți să facă împiedicare Cuviosului Avramie în buna lui alergare, și să curme folosul multora, s-a sârguit prin diavolii cei văzuți, adică prin oamenii cei răi, să-și săvârșească vicleșugul său cel cu mult meșteșug, Dumnezeu îngăduind ispitirea asupra sfântului Său, ca astfel, plăcutul lui Dumnezeu, lămurindu-se ca aurul în topitoare, mai mult să se preamărească, iar potrivnicul să se rușineze. Deci după o vreme, diavolul a ridicat asupra sfântului pe preoții cetății, precum întâi ridicase în mănăstire pe monahi, și preoții au început a zice: „Iată, înșelătorul acela a amăgit pe toți fiii noștri duhovnicești și i-a întors la el".

Apoi, din zi în zi înmulțindu-se răutatea între ei, au început a se sfătui cum ar necăji și ar goni din cetate pe nevinovatul rob al lui Hristos. Intâi au început a îndemna poporul asupra lui, semănând vorbe mincinoase, ca neghinele și vorbind rău de dânsul. Și îl numeau eretic, vrăjitor, cititor de cărți diavolești și prooroc mincinos, Incă ocărau și viața lui cea curată cu necurate păcate trupești, mințind asupra lui, că s-ar împreuna cu femei și că face și alte spurcăciuni și se fățărnicește a fi sfânt. Astfel răzvrăteau pe oamenii care se foloseau de sfântul, și îi întorceau de la el, ca să nu umble la învățătura lui și să nu-i asculte cuvintele nici să vorbească cu dânsul, ca și cu un potrivnic al lui Dumnezeu. Incă îi porniseră și spre răutate multă, la care și mulți monahi cu egumenii lor le ajutau, căci ziceau între ei: „De unde s-a arătat între noi acest nou sfânt și învățător? Iată, prin căutarea sa în față și vorba mincinoasă i-a amăgit pe toți!"

Și sfătuindu-se, într-o zi s-au adunat egumenii cu monahii, asemenea și preoții cu diaconii și cu clericii și le-au urmat lor mulțime din popor. Deci s-au dus în curte la episcopul Ignatie, unde se întâmplase atunci de era și voievodul la episcop, și spuneau împotriva lui Avramie multe pricini nedrepte. Unii ziceau că este eretic și vrăjitor, iar alții făcător de păcate necurate; alții, că este vinovat de multe fărădelegi și că este vrednic de pedeapsa morții. Iar episcopul și voievodul, văzând și auzind cearta poporului, au trimis slujitori să-l aducă pe Avramie. Iar aceia, ducându-se și găsind pe cuviosul stând la rugăciune în chilia sa, l-au apucat cu mânie, împreună cu doi ucenici ai lui, și l-au dus cu necinste ca pe un tâlhar, batjocorindu-l, împingându-l și zicând cuvinte de ocară asupra lui. Și pretutindeni pe ulițe, popor mult privea la aceea, iar sfântul și nevinovatul rob al lui Hristos era priveliște îngerilor și oamenilor, fiind adus ca un mielușel spre junghiere. Și nu răspundea nimănui nimic, nici se îndrepta, decât numai în taina inimii sale se ruga lui Dumnezeu și spre Dânsul își punea nădejdea.

Fiind dus astfel sfântul cu batjocură, un oarecare cuvios, anume Luca, cu porecla Prusin, rugându-se în ceasul al nouălea în biserica Sfântului Arhistrateg Mihail, a auzit glasul Domnului, zicându-i: „Uite, duc pe plăcutul meu Avramie cu doi ucenici ai lui la adunare spre

ispitire, iar tu să nu te smintești de dânsul". Și ieșind fericitul Luca din biserică, a alergat la acea adunare, strigând: „Este nevinovat acesta pe care voi îl osândiți, îl huliți cu nedreptate și clevetiți minciuni asupra lui. O, dacă ar fi păcatele lui asupra mea!" Așa strigând el, nimeni nu-l asculta.

Iar când preoții au văzut pe Avramie adus în curtea arhierească, mulți din răutatea cea mare scrâșneau din dinți asupra lui, dacă ar fi putut să-l inghită de viu, și și-au ridicat glasurile răcnind ca boii. Unii strigau: „Inșelătorul și fățarnicul acesta să se gonească din cetate și să se surghiunească". Alții strigau: „Să se ardă ereticul acesta!" Iar alții răcneau: „Să se ucidă vrăjitorul". Aceleași ziceau egumenii și cu monahii. Și stând osânditul cel nevinovat la judecată înaintea episcopului și a voievodului, toți strigau asupra lui și îl prigoneau.

Deci făcându-se de judecători multă cercetare și întrebare de pricinile ce se aduceau asupra lui, nimic nu s-a aflat adevărat, ci toate erau clevetiri mincinoase, că numai cuvintele singure se vorbeau de clevetitori, iar dovedire încredințată și martori nu erau. Iar sfântul stătea ca un mieluşel în mijlocul lupilor care voiau să-l rupă, având martor al nevinovăției sale numai pe Dumnezeu singur. Și se ruga către Dânsul pentru clevetitorii săi, zicând cuvintele întâiului mucenic: Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta. Atunci Dumnezeu a înmuiat inima voievodului și a stăpânitorilor și le-a deschis ochii minții, ca să vadă nevinovăția sfântului și să înțeleagă răutatea celor ce-l prihăneau; deci au început a-i ocărî și a-i defăima pentru nedreptatea și urâciunea lor înrăutățită. Iar ei, umplându-se de rușine, au început a ieși câte unul din adunarea aceea, acoperindu-și fețele lor. Insă episcopul a amânat judecata până a doua zi, poruncind sfântului și la amândoi ucenicii lui să nu iasă din curtea arhierească, până ce nu va cerceta cele despre dânsul mai cu încredințare.

Iar a doua zi, clevetitorii adunându-se iarăși la episcop, grăiau aceleași cuvinte, prihănind pe Avramie și făcând gâlceava mare. Și deși nu se aflau pricinile lui, însă făceau vinovat pe cel nevinovat, și-l osândeau pe cel drept. Deci episcopul, potolind tulburarea lor, a trimis pe cuviosul din cetate în mănăstirea cea mai dinainte, unde se tunsese, oprindu-l de la slujirea Sfintei Liturghii. Niște ispite ca acestea pătimind Sfântul Avramie, petrecea veselindu-se cu duhul, ca și cum n-ar fi suferit nici un rău, și mulțumea lui Dumnezeu de toate ce i se întâmplaseră, fiind gata a pătimi și altele mai mari. Dar urătorii cei învrăjbitori și acolo se atingeau de el cu răutatea lor; căci, înștiințându-se că unii din cei temători de Dumnezeu și iubitori de învățătura lui umblă la dânsul pentru folos, au trimis pe drumuri oameni răi, oprind pe cei ce mergeau, și mulți erau bătuți și jefuiți ca de tâlhari.

Iar după câteva zile, fericitul Lazăr, care atunci era încă în rânduiala preoțească - căci a fost ridicat după Ignatie la cinstea episcopiei - a mers la episcopul Ignatie și i-a zis: „Mare pedeapsă are să fie cetății acesteia de la Dumnezeu, pentru atâta prigonire și izgonire a nevinovatului Avramie, omul lui Dumnezeu!" Acest Lazăr, fiind episcop după aceea, și-a lăsat scaunul, văzând multele strâmbătăți ce se făceau sfintelor biserici de către stăpânitorii care fără dreptate apucau cele străine. Și s-au împlinit acele cuvinte ale lui Lazăr, căci în același an, prin dumnezeiasca pedeapsă, pentru răutatea cea făcută plăcutului Lui, a fost secetă mare și s-a veștejit toată răsărirea pământului și roadele și sadurile, și au secat izvoarele și păraiele, iar pământul s-a uscat foarte, încât s-a crăpat de seceta cea mare.

Din această pricină toți s-au întristat și se rugau lui Dumnezeu. Și însuși episcopul, cu toată rânduiala duhovnicească, umbla împrejurul cetății cu cinstitele cruci și cu sfintele icoane, cântând rugăciuni, sfințind apă și cerând ploaie de la Dumnezeu. Dar Domnul, Care era mâniat pe dânșii, nu le asculta rugăciunile lor. Deci un oarecare din bărbații duhovnicești, fiind îndemnat de Dumnezeu, a zis către episcop: „Oare știi, stăpâne, care este pricina, că noi toți

rugându-ne, nu ne ascultă Dumnezeu? Cu adevărat pentru aceea că Avramie a fost defăimat cu nevinovăție și depărtat de la slujire; iar de s-ar ruga el, Dumnezeu i-ar asculta rugăciunea". Atunci episcopul Ignatie, îndată trimițând, a chemat cu cinste pe Cuviosul Avramie; și, cercetând iarăși pe cele ce se cleveteau asupra lui, le-a găsit pe toate mincinoase și făcute din zavistia și răutatea diavolească.

Deci l-a dezlegat pe cuvios de certare, iar pe clevetitori voia să-i pedepsească cu pedepsirile și cu despărțirea ce li se cădea. Dar părintele cel fără de răutate a căzut la picioarele episcopului, rugân-du-l cu lacrimi să nu le răsplătească pentru dânsul, și nu s-a îndepărtat până ce nu a înduplecat pe arhiereu ca să-i ierte pe ei, încât și episcopul și-a cerut iertare de la cuviosul, zicându-i: „Iartă-mă, robul lui Hristos, că întru neștiință ți-am greșit ție! Eu ascultasem pe oamenii cei răi! Deci, iartă și pe toți cetățenii care crezuseră pe mincinoși, pe clevetitori și asupritori, și te roagă lui Dumnezeu pentru noi, ca să ne miluiască cu ploaie, că pentru tine ne pedepsește pe noi cu secetă, pentru că te-am mâhnit cu nedreptate". Iar cuviosul a răspuns cu smerenie: „Cine sunt eu, păcătosul, ca pentru mine Dumnezeu să se fi mâniat și să fi pedepsit pe cineva? Cine sunt eu, ca să rog pe Domnul să trimită ploaie pământului cel însetat? Tu, o, arhiereule, roagă-te pentru turma oilor celor cuvântătoare, încredințate de Dumnezeu ție, și dator sunt eu, ca și ceilalți robi ai tăi, să fac ceea ce mi se poruncește de tine".

Apoi, Cuviosul Avramie, fiind slobozit de arhiereu, s-a dus la mănăstirea sa și se ruga pe drum, zicând: „Stăpâne, Dumnezeule Atotțiitorule, ascultă rugăciunea arhiereului Tău și ale tuturor preoților Tăi și ale tuturor oamenilor, și întoarce-Ți mânia Ta de la robii Tăi! Miluiește cetatea și poporul Tău, Milostive, și, primind suspinurile și lacrimile tuturor celor ce se roagă Ție, trimite ploaie și adapă fața pământului și veselește oamenii și dobitoacele; Doamne, auzi-ne și ne miluiește!"

Astfel rugându-se el și neajungând încă până la mănăstire, Dumnezeu a dat ploaie mare multă vreme și ploaia n-a încetat până ce pământul nu s-a adăpat bine. Atunci tot poporul din cetate grăia: „Iată cât de repede a ascultat Dumnezeu rugăciunea robului Său Avramie!" Și s-a făcut tuturor bucurie mare și slăveau pe Dumnezeu. Deci toți au cunoscut dintr-acea vreme că Avramie nu este vinovat de nici un rău și că zavistnicii din răutate au clevetit asupra lui, iar nu cu adevărat. După aceea și clevetitorii și-au cunoscut păcatul lor, și foarte mult s-au rușinat. Deci, pentru că unii dintr-înșii muriseră cu moarte grabnică, și ceilalți - temându-se să nu-i ajungă vreun rău sau vreo pedeapsă pentru robul lui Dumnezeu -, alergau la mănăstirea aceea în care era Cuviosul Avramie și, căzând cu lacrimi la cinstitele lui picioare, își mărturiseau vina lor și, căindu-se, cereau iertare.

Asemenea și câți crezuseră clevetirile lor mincinoase și grăiseră rău de sfântul, osândindu-l pe el, toți aceia alergau cu pocăință și își cereau iertare. Iar cuviosul, pe toți iertându-i și rugându-se pentru dânșii, îi învăța să nu ia aminte la cuvintele cele deșarte ale oamenilor și să nu creadă degrab vorbele pe care le grăiește cineva despre aproapele său, de vreme ce fiii oamenilor sunt mincinoși, și să nu osândească pe nimeni, nici să se împărtășească cu cei care osândesc. De atunci Cuviosul Avramie s-a luminat mai mult cu darul lui Hristos și era ca o făclie în sfeșnic, luminând cu toate lucrurile bune. Astfel se proslăvea într-însul Tatăl ceresc. Iar diavolul, vrăjmașul cel nevăzut, împreună cu îngerii săi, s-au rușinat, fiindu-le vădite și risipite toate meșteșugirile lor, prin răbdarea plăcutului lui Dumnezeu.

După aceasta, episcopul Ignatie a zidit în cetate o biserică în numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și lângă dânsa a întemeiat și o mănăstire. Apoi a mutat într-însa pe Cuviosul Avramie, ca iarăși, prin învățăturile sale cele insuflate de Dumnezeu, să fie de folos

la toată cetatea; deci l-a făcut pe el egumen și arhimandrit al acelei mănăstiri. Iar cuviosul, petrecându-și acolo restul zilelor vieții sale cu mare plăcere dumnezeiască și povățuind pe mulți spre mântuire, slobozind înainte pe episcopul Ignatie și trupul lui îngropându-l cu cinste, s-a mutat și el din această viață vremelnică la viața cea veșnică și s-a sălășluit în locașurile cele nefăcute de mână, intrând întru bucuria Domnului său, Căruia I-a slujit în călugărie fără lenevire ca la cincizeci de ani și I-a fost credincios din scutece, slujindu-I cu cuvioșie și dreptate până la cea mai de pe urmă suflare. Iar acum stă în ceata cuvioșilor și a drepților, înaintea scaunului Stăpânului, slăvind pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, pe un Dumnezeu în Treime, Căruia și de la noi să-I fie slavă acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

58. SFINȚII MUCENICI AGATONIC, ZOTIC, TEOPREPIE, ACHINDIN, SEVERIAN ȘI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNȘII

(22 AUGUST)

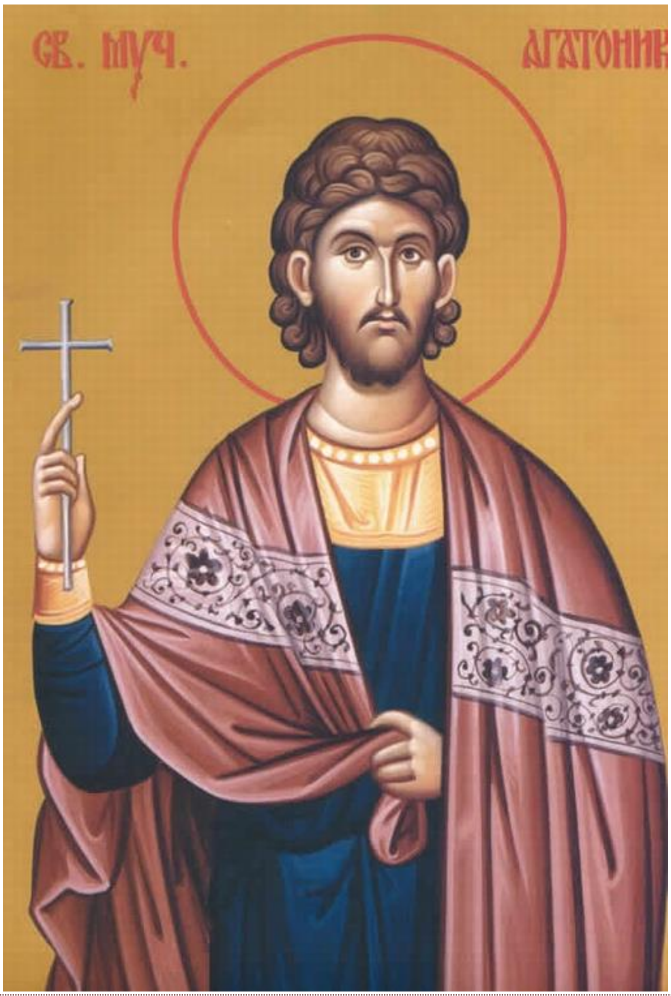

Mucenicul lui Hristos, Agatonic, se afla în Nicomidia pe vremea împăratului Maximian, întorcând pe elini de la idoli și aducându-i la Hristos. El a fost prins de comitul

Evtolmie. Acest comit, când a fost trimis de împărat în țara Pontului pentru uciderea creștinilor, călătorind pe mare în corabie, a ajuns la locul care se numea Carpin și acolo a aflat pe Sfântul Zotic cu ucenicii lui, mărturisind pe Hristos. Deci i-a osândit pe ei la moartea de cruce, iar pe Zotic luându-l cu sine, s-a întors în Nicomidia. Acolo a prins pe un oarecare Princips care era învățat de Sfântul Agatonic credința creștinească și, legându-l cu Agatonic și cu ceilalți creștini, între care erau Teoprepie, Achindin și Severian, i-a dus în Tracia, unde a venit și împăratul, ca acolo să chinuiască pe sfinți.

Pe când erau în țara ce se numea Potama, comitul a ucis pe Sfinții Zotic, Teoprepie și Achindin, deoarece nu mai puteau să umble, din pricina bătăilor ce li se dăduseră mai înainte. Și mergând aproape de Calcedon, a omorât și pe Sfântul Severian, care mărturisea pe Hristos cu îndrăzneală, iar pe Sfântul Agatonic și ceilalți mucenici i-a dus în Vizantia și, acolo muncindu-i, a mers cu ei în Silivria, la locul ce se numește Amus, pentru că acolo era Maximian, și acolo Sfântul Mucenic Agatonic și toți creștinii aduși din Nicomidia, fiind întrebați și chinuiți desăvârșit, au luat judecata cea de moarte, tăindu-li-se capetele pentru Domnul nostru Iisus Hristos.

59. SFÂNTA MUCENIȚĂ EVLALIA FECIOARA
(22 AUGUST)

Pe vremea împăraților închinători de idoli, când toată lumea se întuneca cu păgânătatea elinească, era în Spania, în cetatea Varchinon, o fecioară pe nume Evlalia, fiică de creștini. Aceasta încă din pruncie a iubit pe Domnul nostru Iisus Hristos din toată inima, și petrecea cu părinții săi într-un sat departe de cetate. Ea era foarte iubită de părinți, pentru blândețea, smerenia și înțelegerea ce era în ea, mai presus de măsura anilor ei. Ea învățase carte și avea un scop neschimbat, ca să slujească lui Dumnezeu în feciorie. Și se îndeletnicea la citirea cărților și întru lauda lui Dumnezeu ziua și noaptea, petrecând într-o chilie osebită cu fecioarele cele de o vârstă cu ea.

Iar când a trecut de 14 ani, împăratul Dioclețian a ridicat o prigonire cumplită împotriva creștinilor și a venit în cetatea Varchina un ighemon, anume Dachian, care, aducând jertfe spurcate zeilor săi celor urâți, a poruncit să caute pe creștini, ca să aducă tămâie pentru idoli la jertfe. Deci mare tulburare s-a făcut atunci în cetate, pentru că creștinii erau luați de prin case, siliți la închinare de idoli și chinuiți, lucru de care îndată s-au înștiințat și satele dimprejur. Auzind acestea, Sfânta fecioară Evlalia s-a umplut de mare bucurie duhovnicească și cu față luminoasă a zis: „Mulțumesc Ție, Doamne, Iisuse Hristoase, și dau slavă Preasfântului Tău nume, că am câștigat ceea ce am dorit. Cred în Tine, Stăpânul meu, că se va săvârși dorința inimii mele, cu ajutorul Tău!"

Auzind acestea părinții și fecioarele ce erau lângă ea, nu înțelegeau ce zice și au întrebat-o care este pricina veseliei ei, ce dorință a câștigat și ce săvârșire așteaptă. Iar ea nu le-a spus nimic, tăinuindu-și gândul său. Și se mirau de dânsa, de vreme ce obiceiul ei era să nu tăinuiască cele ce le înțelegea pentru sfânta credință, ci pe câte le înțelegea din Scripturi, învățată fiind de darul lui Dumnezeu, pe toate le spunea lor spre folos. De aceea toți o iubeau

pe dânsa ca pe sufletul lor. Iar atunci, Evlalia nu le-a spus gândul său, ca să nu fie oprită de tatăl său sau de mama ei, care o iubeau foarte mult.

Deci când a sosit noaptea și toți dormeau, căci era întâia cântare a cocoșilor, sfânta fecioară a ieșit din casă în taină, nesimțită de nimeni, și a alergat în cetate, fiind chemată de dragostea cea mare a cerescului său Mire, Domnul nostru Iisus Hristos, şi dorind să-şi pună sufletul pentru El. Şi nu se înfricoşa ea de acea călătorie în noapte - după cum este obiceiul celorlalte fecioare, de a se teme să iasă noaptea din ușa casei -, pentru că, punându-și nădejdea spre Dumnezeu și vrând să moară pentru Dânsul, nu băga în seamă întunericul nopții, nici înfricoșările ce se fac noaptea și fiarele ce trec pe cale; ci, precum un cerb însetat spre izvoarele apelor, astfel alerga pe calea cea pietroasă, având picioarele goale și fiind neobișnuită a umbla pe o cale aspră ca aceea.

Și a ajuns Sfânta Evlalia în cetate pe când se lumina de ziuă și intrând pe porțile cetății, a auzit glasul propovăduitorilor, chemând poporul la priveliște. Deci a alergat în mijlocul cetății și a văzut pe ighemonul Dachian șezând pe un loc înalt la judecată. Atunci, împingând poporul pe cât putea, a mers înaintea ighemonului și a strigat cu glas mare: „Judecător nedrept care șezi pe scaun înalt și nu te temi de Dumnezeu, Cel ce este mai sus decât toți! Oare pentru aceea șezi aici, ca să pierzi oamenii cei nevinovați, pe care i-a zidit Dumnezeu după chipul și asemănarea Sa, pentru a-I sluji Lui, iar tu pe aceia îi tragi spre slujba satanei și cu moarte pedepsești pe cei ce nu te ascultă pe tine?"

Iar ighemonul mirându-se de îndrăzneala acelei fecioare tinere, i-a zis: „Cine ești tu, care ai îndrăznit a veni nechemată înaintea divanului nostru și a ne grăi nouă cuvinte de mândrie, potrivnice poruncii împărătești?" Iar sfânta a răspuns cu mai multă îndrăzneală: „Eu sunt Evlalia, roaba Domnului Iisus Hristos, Care este Impăratul împăraților și Domnul domnilor, spre Care nădăjduind, nu m-am temut a veni de bunăvoie și a te mustra pe tine. Pentru ce fără minte defăimezi pe Dumnezeu, ale Căruia sunt toate - cerul, pământul, marea și toate cele ce sunt pe ele și în ele -, și cinstești pe diavolul? Și nu numai atât, dar și pe oamenii care slujesc Dumnezeului celui adevărat, îi silești prin felurite munci spre închinarea idolilor, care nu sunt dumnezei, ci draci, și cu care, voi toți cei ce îi cinstiți pe ei, vă veți da focului celui veșnic".

Iar ighemonul, umplându-se de mânie, a poruncit s-o dezbrace îndată și s-o bată cu bețe pe spate, fără cruțare. Și pe când o băteau, chinuitorul îi zicea: „O, ticăloasă fecioară, unde este Dumnezeul tău? Pentru ce nu te scoate din această bătaie? Pentru ce ai îndrăznit la lucrul ce nu ți se cade ție? Deci spune că din neștiință ai făcut aceasta, neștiind ce este puterea judecătorului, și vei câștiga iertare; căci și mie îmi este jale de tine, că, fiind așa tânără, frumoasă și de neam bun, ești așa de cumplit bătută". Răspuns-a sfânta: „Eu râd de tine, că mă sfătuiești să mint, ca și cum din neștiință aș fi îndrăznit la chinurile cele pentru Dumnezeul meu, și ca și cum n-aș fi știut care este puterea ta. Cine nu știe că toată puterea fiecărui stăpânitor este vremelnică? Căci precum omul astăzi trăiește și mâine moare, tot așa se schimbă și stăpânirea lui; iar stăpânirea Domnului meu Iisus Hristos este fără de sfârșit, precum și El singur este veșnic. Deci nu pot să mint, pentru că mă tem de Stăpânul meu, Care va da focului gheenei spre ardere pe cei mincinoși și nedrepți. Iar tinerețile mele cele feciorești se înfrumusețează acum și mai mult și neamul meu cel bun mai bine se preamărește, când primesc răni pentru Domnul meu. Deci să știi, o, judecătorule, că eu nu simt dureri în bătăile care mi se dau mie, căci mă apără Hristos, Stăpânul meu, Care, în ziua înfricoșatei judecăți, te va osândi pe tine după faptele tale, la chinurile veșnice".

Cu aceste cuvinte ale sfintei mucenițe, ighemonul pornindu-se mai mult spre mânie, a poruncit ca în chipul crucii să spânzure pe sfânta pe un lemn de muncă și cu piepteni de fier să-i strujească curatul și feciorescul ei trup, până ce toată pielea ei se va jupui cu strujirea. Iar ea în muncirea aceea striga către Dumnezeu, zicând: „Doamne, Iisuse Hristoase, auzi-mă pe mine netrebnica roabă a Ta; iartă-mi păcatele mele și mă întărește în chinurile pe care le primesc pentru numele Tău cel sfânt, ca să se rușineze diavolul și slujitorii săi!" Ighemonul a zis către dânsa: „Unde este Acela către care strigi? Nebună și ticăloasă fecioară, ascultă-mă pe mine și jertfește zeilor ca să fii vie, că iată, acum se apropie moartea ta și nu este cine să te izbăvească pe tine!"

Iar Sfânta Evlalia a zis către dânsul: „Să nu-ți fie ție bine, furule de cele sfinte, îndrăcitule și pierzătorule, și nici mie să nu-mi fie a mă depărta de la Domnul meu; pentru că Acela, către Care strig, este aici cu mine, iar tu, pentru ale tale necurații, nu ești vrednic să-L vezi. Acela mă întărește pe mine ca toate chinurile care vei voi să le aduci asupra mea să nu le bag în seamă". Atunci ighemonul a poruncit ca, aprinzând lumânări, s-o pârlească și s-o ardă până ce va muri.

Iar când mucenița era arsă, s-a umplut de bucurie, și cu glas mare a grăit cuvintele Psalmistului: Iată, Dumnezeu ajută mie, și Domnul este sprijinitorul sufletului meu. întoarce-va cele rele vrăjmașilor mei, întru adevărul Tău pierde-i pe dânșii; că de bunăvoie voi jertfi Ție. Mărturisi-mă-voi numelui Tău, Doamne, că este bun, că din tot necazul m-ai izbăvit... Astfel strigând sfânta către Dumnezeu, văpaia cea de lumânări s-a întors către slujitori și le-a ars fețele lor foarte tare, și au căzut la pământ. Acest lucru văzându-l sfânta, și-a ridicat ochii spre cer, și cu glas mare a strigat: „Doamne, Iisuse Hristoase, ascultă rugăciunea mea, și-Ți săvârșește milostivirea Ta spre mine. Ia-mă de acum către aleșii Tăi întru odihnă la viața cea veșnică. Fă cu mine semn spre bine, ca să vadă cei ce mă urăsc și să se rușineze; iar cei ce cred întru Tine, văzând, să proslăvească puterea Ta".

Astfel rugându-se, și-a dat sufletul. Atunci s-a văzut o porumbiță albă ca zăpada, zburând din gura ei și înălțându-se către cer. Și se mira poporul de cele ce vedea, iar creștinii, care erau o mulțime în popor, se bucurau că din cetatea lor s-au învrednicit a avea mijlocitoare către Dumnezeu la cer.

Deci văzând ighemonul că mucenița a murit, s-a rușinat că a fost biruit de acea tânără fecioară și, mâniindu-se, s-a sculat de la divan. Apoi s-a dus în casă, poruncind ca trupul muceniței să fie spânzurat la locul de chinuire. Incă a pus și păzitori să păzească trupul să nu-l ia cineva, pentru că zicea: „Să atârne pe lemn până ce o vor mânca pe ea păsările cu totul". Dar plecând ighemonul și trupul sfintei rămânând spânzurat, deodată s-a pogorât zăpadă din nori și a acoperit cinstitul ei trup, ca și cu o haină albă; iar peste străjeri a căzut frică și, depărtându-se, stăteau privind de departe și mirându-se cu spaimă.

Deci s-au înștiințat despre aceasta și părinții ei, căci, sculân-du-se noaptea din somn și negăsind pe iubita lor fiică, au fost în nedumerire mare și o căutau pretutindeni. Apoi, pe la amiază, au auzit despre dânsa că a murit pentru Hristos și se afla încă pe lemnul de chinuire. Deci au alergat în cetate cu lacrimi multe și văzând-o pe ea moartă, spânzurată pe lemn în chipul crucii și acoperită cu zăpadă, ce fel de tânguiri nu făceau și ce cuvinte de plângere nu grăiau? Dar se și bucurau, că fiica lor cea iubită a primit cununa cea muceni-cească și a intrat în cămara Mirelui ceresc. Apoi au vrut să o ia pe dânsa la casa lor, dar străjerii nu le-au dat voie nici să se apropie de ea; de aceea priveau de departe spre dânsa, plângând și veselindu-se cu duhul în același timp.

Iar după trei zile, oarecare bărbați dreptcredincioși, venind noaptea, au furat cinstitul trup al sfintei mucenițe, fără să simtă străjerii, apoi l-au învelit în pânză curată cu aromate, fiind de față și părinții ei, care spălau cu lacrimi trupul iubitei lor fiice. Iar Sfântul Felix, care a pătimit mai pe urmă pentru Hristos, privind la fața muceniței celei moarte, a zis cu lacrimi pline de bucurie: „Doamnă Evlalie, tu mai înainte decât noi te-ai învrednicit de cununa muceni-cească!" Și pe când le grăia acestea Felix, fața cea feciorească, fiind moartă acum de trei zile, a zâmbit spre dânsul, de parcă ar fi fost vie, și toți câți erau acolo au început a cânta din psalmul care zice: „Strigat-au drepții și Domnul i-a auzit pe dânșii, și din toate necazurile lor i-a izbăvit pe ei..." După aceea au îngropat cu cinste trupul Sfintei Mucenițe Evlalia, slăvind pe Dumnezeu Tatăl, pe Fiul Său cel Unul născut, Domnul nostru Iisus Hristos și pe Sfântul Duh, pe Unul în Treime Dumnezeu, a Cărui Impărăție fără de sfârșit petrece în vecii vecilor. Amin.

60. SFÂNTA MUCENIȚĂ ANTUSA ȘI SFÂNTUL ATANASIE EPISCOPUL (22 AUGUST)

Sfânta Muceniță Antusa era din Seleucia și a trăit în timpul împăratului Valerian. Ea era fiica lui Antonie și a Mariei, care erau foarte bogați, dar erau închinători la idoli. Și crezând ea în taină, a dorit să primească Botezul lui Hristos și să vadă pe episcopul Atanasie care propovăduia în Tarsul Ciliciei. Deci a cerut doi catâri de la mama sa și luând cu sine doi fameni robi, Harisim și Neofit, s-a dus, zicând că se merge la doica sa.

In vremea când mergea ea pe cale s-a făcut o minune înfricoșătoare, căci atunci episcopul Atanasie fiind ridicat de îngeri, a stat de față înaintea ei. Iar ea dacă l-a văzut și a aflat cine este, l-a rugat, căzându-i la picioare, ca să-i dea Sfântul Botez. Dar, nefiind apă acolo, s-a rugat sfântul și a ieșit un izvor și s-au arătat doi îngeri în chip de slujitori, dând două veșminte albe sfintei. Deci s-a botezat ea și cei doi robi ai săi. Iar ea dezbrăcând haina cea aurită, a dat-o episcopului să o vândă și prețul să-l împartă la săraci. Apoi ea îmbrăcându-se cu o haină mai smerită și mai proastă, s-a dus la doica sa, care nu a primit-o, mustrând-o pentru hainele cele proaste și pentru credința întru Hristos.

Deci întorcându-se la maică-sa și aflând-o mâhnită că fiica ei se botezase, ieșind pe ascuns, s-a dus la Episcopul Atanasie și, luând cinul călugăresc și Crucea Domnului, s-a dus în pustie, unde a trăit 23 de ani cu fiarele. Și luând hrană de la ele prin dumnezeiasca pronie și suferind multe bântuieli de la demoni, și-a dat sufletul cu pace la Dumnezeu, pe piatra unde era obișnuită a dormi.

Iar pe episcopul Atanasie, prinzându-l închinătorii la idoli, l-au dus la împăratul Valerian și dându-i strânsoare cu multe chinuri, i s-a tăiat capul. Asemenea și cei doi sfinți fameni mai suși-ziși, Harisim și Neofit, fiind oameni mai de cinste ai fericitei Antusei, și fiind botezați împreună cu dânsa de episcopul Atanasie, despărțindu-se stăpâna de ei și săvârșindu-se și episcopul în mucenicie, ei s-au dus la Valerian, și numindu-se că sunt creștini, au fost trimiși la fiare la ighemonul Apelian. Și mărturisind înaintea lui pe Hristos Dumnezeu adevărat, au fost chinuiți și apoi li s-au tăiat capetele.

61. ICOANA FĂCĂTOARE DE MINUNI A PREASFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU, CARE SE NUMEȘTE GRUZINSCA (22 AUGUST)

In Rusia cea mare este ținutul Dvinsca, care se numește astfel de la râul Dvinei, care se apropie de marginea Oceanului de la miazănoapte, pe care merg în Rusia corăbiile din părțile Apusului. Deci, în hotarele stăpânirii Dvinei este alt râu care se cheamă Penega și care curge în Dvin, râul cel mare, având pe lângă dânsul multe sate. Lângă râul acela se află un munte mare și foarte înalt, care se cheamă Cerna și se întinde până la ocean spre partea de miazănoapte. El are lungimea ca la cinci sute de stadii și era mai înainte pustiu și nelocuit de oameni.

In anul de la facerea lumii 7111, iar de la nașterea lui Hristos 1603, după oarecare descoperire dumnezeiască, s-a zidit o mănăstire în muntele acela, în numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, de un preot oarecare din părțile acelea, cu numele Miron, care mai pe urmă a fost egumen în mănăstirea aceea. Iar întru împărăția binecre-dinciosului împărat a toată Rusia și marelui domn Mihail Teodoro-vici, când șahul Persiei Abbas a prădat pământul iberilor și a aflat acolo veșmântul cel mult tămăduitor al marelui Domn și Mântuitorului nostru Iisus Hristos și l-a luat, atunci perșii au luat de acolo și multe alte lucruri sfinte și icoane cinstite și le-au dus în Persia, nu pentru cinstire - că ei sunt păgâni -, ci ca să le vândă neguțătorilor Rusiei, de vreme ce atunci erau în Persia mulți neguțători ruși și perșii îi știau că țin cu evlavie la închinăciunea sfintelor icoane.

Atunci se întâmplase să fie acolo un neguțător din cetatea Iaros-lav, cea din Rusia mare, anume Ștefan, păzitorul averilor cetățeanului Gheorghe din Iaroslav. La acel Ștefan a adus un persan o icoană a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, împodobită cu argint și aur, ca să o dea spre vânzare. Iar bărbatul acela dreptcredincios a cumpărat cu mare bucurie acea sfântă icoană. Dar în vremea când el cumpăra în Persia acea sfântă icoană, în cetatea Iaroslav s-a făcut o arătare dumnezeiască în vis lui Gheorghe, stăpânul lui cel pomenit mai sus, zicându-i: „Păzitorul averii tale, fiind în Persia, ți-a cumpărat un mărgăritar fără de preț și, când ți-l va aduce, să-l trimiți pe el în hotarele stăpânirii Dvinscăi, în Muntele Negru".

Iar Gheorghe, deșteptându-se din somn, se gândea la acea vedenie, neștiind ce este acel mărgăritar și nici unde se află Muntele Negru. Și după câtăva vreme, Ștefan cel pomenit mai sus, păzitorul averilor lui, a venit din Persia și a adus cinstita icoană a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu pe care o cumpărase. Iar Gheorghe primind icoana aceea cu bucurie și aducându-și aminte de vedenie, a zis: „Acesta este mărgăritarul cel fără de preț, de care mi s-a spus în vedenia visului". Apoi degrab s-a dus în hotarele stăpânirii Dvinscăi, după cum i se poruncise, și a ajuns la mănăstirea din Muntele Negru cu acea cinstită icoană a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care se cheamă "Gruzinsca". Și a dat acelei mănăstiri și din averea sa mult aur, argint și alte lucruri bisericești și îndestulare de cărți.

Iar în vremea aducerii acelei sfinte icoane, fiind încă acolo și dreptcredinciosul bărbat Gheorghe, pe când egumenul și frații săvârșeau în biserică privegherea de toată noaptea, un monah din mănăstirea aceea, anume Pitirun, orb și surd de mulți ani, care era în bolnița mănăstirească, în vremea acelei cântări a ieșit să se roage în tindă înaintea chiliei sale. Și rugându-se el, îndată l-a strălucit o lumină mare și s-a înspăimântat foarte tare, că de mulți ani nu văzuse lumina și i se părea că este o nălucire diavolească. Apoi, făcându-și semnul cinstitei

cruci, și-a ridicat ochii spre muntele acela mare și a văzut pe dânsul luminând o strălucire ca raza soarelui. Și făcând rugăciune, îndată a început a vedea și a auzi. Apoi, după slavoslovia Utreniei, s-a dus în sobor și a spus egumenului și fraților tămăduirea ce i se făcuse. Atunci toți cei ce se întâmplaseră acolo au proslăvit pe Dumnezeu. Iar dreptcredinciosul bărbat Gheorghe, văzând acea minune preaslă-vită, a zidit în mănăstirea aceea o biserică mai frumoasă, în slava Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Deci, de la acea sfântă icoană au început a se face mai multe minuni la cei cuprinși de felurite neputințe. O femeie, anume Neonila, fiind slăbănoagă, darul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu a tămăduit-o. Pe alta, anume Teodosia, pătimind de ochi, a vindecat-o. Unui om, anume Codrat, care se îndrăcise și a fost gonit zece săptămâni de diavoli prin pustii, nemâncând nimic și pierind de foame, arătându-i-se Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, l-a întărit de foame, i-a arătat calea spre casa părinților și i-a poruncit să se ducă la biserica ei, la icoana cea făcătoare de minuni, făgăduindu-i că-i va da sănătate desăvârșită, pe care i-a și dat-o. Pe un alt om, anume Ioan, care era pescar, înecându-se în iezer și afundându-se, l-a scăpat de la înec. Unui alt om, anume Pavel, care era din partea de lângă mare și a pătimit mare durere dinlăuntru vreme de un an, i s-a arătat lui, în neputința aceea, și l-a învățat dumnezeiasca scriptură și l-a slobozit de boală.

A mai tămăduit și alte multe feluri de neputințe purtătoare de moarte, dureri de pântece, umflături și felurite dureri de ochi și de dinți, și pe cei ce pătimeau de duhuri necurate și erau cuprinși de farmece. Dar și până astăzi lucrează nenumărată mulțime de felurite minuni. Și nu numai acolo, dar și în împărăteasca cetate Moscova, de la sfânta icoană zugrăvită după dânsa, care stă în biserica Sfintei Treimi, aproape de poarta Sfintei Varvara, multe minuni se fac celor ce se apropie cu credință, întru slava lui Hristos Dumnezeu Care S-a născut dintr-însa, Cel împreună slăvit cu Tatăl și cu Sfântul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

62. SFANTUL MUCENIC LUP
(23 AUGUST)

Sfântul Mucenic Lup a trăit pe vremea împărăției lui Aurelian. El era rob al unui oarecare stăpân, dar liber întru Hristos Domnul, în Care credea. Și umplându-se el de râvnă dumnezeiască, a sfărâmat pe zeii cei fără de suflet ai păgânilor, iar pe alții i-a scufundat în adâncul apei. De aceea, păgânii închinători de idoli umplându-se de mânie, s-au pornit asupra lui cu săbiile trase, voind să-l taie în bucăți, însă s-au tăiat ei între ei ca niște nebuni. Iar sfântul,

stând întreg în mijlocul lor, le propovăduia cuvântul lui Dumnezeu, fiind plin de credință, de înțelepciune și de darul lui Dumnezeu.

Deci, voind ei să-l prindă, îi oprea pe ei puterea lui Dumnezeu și nu-i lăsa să se apropie de dânsul. Deci stând de departe, au întins arcurile și au început a trage asupra lui săgeți; dar, în loc să rănească pe mucenic, se răneau cu săgețile unii pe alții. Iar sfântul stătea în mijlocul lor ca un semn de țintă spre săgetare, dar nu-l nimereau, nici nu-l răneau. Iar de vreme ce mucenicul lui Hristos încă nu era botezat, și dorea ca să nu moară în mâinile chinuitorilor fără de Sfântul Botez, de aceea s-a rugat la Dumnezeu și îndată din cer s-a vărsat apă peste dânsul. Astfel a luat de sus scăldătoarea cea dumnezeiască, toți elinii privind la aceea și mirându-se.

Apoi Sfântul Lup, singur și de bună voie, s-a dat în mâinile păgânilor, ca un mielușel spre înjunghiere, iar ei, luându-l, l-au dus la ighemon. Iar ighemonul mai întâi îl amăgea pe credinciosul rob al lui Hristos, ca să se depărteze de Domnul său și să se închine idolilor, dar neputând să-l amăgească, a poruncit să-l bată cu bețe fără cruțare. Apoi, facându-i și alte feluri de chinuri și bătăi și neputând să-l biruiască pe ostașul lui Hristos, l-a osândit la tăierea cu sabia. Astfel Sfântul Mucenic Lup, plecându-și capul sub sabie, și-a dat sufletul pentru Hristos Domnul său și a fost îngropat de cei credincioși cu cinste, iar de la mormântul lui se dau tămăduiri de toate neputințele și bolile, cu rugăciunile lui cele sfinte și cu darul Domnului nostru Iisus Hristos. Amin.

63. SFÂNTUL SFINȚIT MUCENIC IRINEU, EPISCOPUL LUGDUNULUI (23 AUGUST)

Sfântul Irineu era de neam din părțile Asiei, din cetatea Smirna. El din tinerețe a învățat înțelepciunea elinească, facându-se filosof ales. Și auzind el de duhovniceasca înțelepciune creștinească, pe care o propovăduia Sfântul Policarp, episcopul Smirnei, a dorit-o mai mult decât toată înțelepciunea cea dinafară, făcându-se ucenic al Sfântului Policarp, iar mai ales al lui Hristos, dându-se cu totul la slujba lui Dumnezeu. Iar Policarp, învățătorul lui, era ucenicul Sfântului Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu și al celorlalți Apostoli; și tot ce a auzit el despre Hristos Mântuitorul de la Sfinții Apostoli, care au fost ei înșiși văzători și slugi ale lui Hristos, toate acelea le-a auzit și Irineu din gura lui Policarp și le-a scris în inima sa mai mult decât pe hârtie. Apoi fiind hirotonit preot de Sfântul Policarp și fiind trimis în Galia la

propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu, a mers în Lugdun cetatea Galiei, și acolo, după sfârșitul Sfântului Mucenic Potin, a luat scaunul episcopiei și s-a făcut păstor al lugdunenilor, chiar în vremile acelea cumplite când erau mari prigoniri asupra Bisericii lui Dumnezeu de la păgânii împărați închinători de idoli, iar de la ereticii, care atunci se înmulțiseră, se făcea tulburare. Pentru aceea, Sfântul Irineu suferea cu osârdie pentru Hristos de la închinătorii de idoli, răbdând toate răutățile; iar asupra ereticilor se înarma cu cuvântul și cu scrisul. El a scris cărți împotriva lor, vădindu-le rătăcirile lor ereti-cești și pierzându-le, iar dreapta credință creștinească arătându-o luminos și învățându-i s-o păzească fără prihană.

Și precum a răpit mulți oameni de la închinarea de idoli, tot asemenea și din eresuri, povățuindu-i la calea mântuirii și întărindu-i la nevoința mucenicească. Apoi, la sfârșit, a pătimit pentru Hristos pe vremea împărăției lui Sevir, tăindu-i-se capul, și a luat slăvită cunună a muceniciei întru împărăția lui Hristos.

Notă. Acest Sfânt Irineu se cinstește între învățătorii bisericești pentru cărțile lui cele insuflate de Dumnezeu, învățătoare și folositoare de suflet și foarte de trebuință dreptei credințe. El a scris despre Sfânta Treime, despre Dumnezeirea lui Hristos, despre Sfânta Liturghie, despre Preacuratele lui Hristos Taine, despre Antihrist și despre multe alte taine ale sfintei credințe. In Prolog, în această zi sunt puși doi sfinți mucenici Irineu și anume: Irineu, arhiepiscopul Sirmiei și Irineu, episcopul Lugdunului (Lyon din Galia - sudul Franței). De aceea, pentru Sfântul Irineu al Sirmiei caută în 26 zile ale lunii martie, unde s-a pus pomenirea și pătimirea lui.

64. SFÂNTUL IERARH CALINIC, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI (23 AUGUST)

Sfântul Calinic a fost mai întâi preot și păzitor de vase al bisericii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu din Vlaherna. Apoi, ducându-se către Domnul patriarhul Pavel, Sfântul Calinic a fost ridicat la scaunul patriarhiei pe vremea împărăției lui Iustinian al doilea, care era rău la nărav și netemător de Dumnezeu și pe mulți îi chinuia cu nedreptate și cu tiranie și nu cinstea nici duhovniceasca rânduială, nici bisericile lui Dumnezeu. Acest împărat și-a zidit niște palate mari și frumoase, numindu-le după numele său. Aproape de acea zidire era o biserică a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care se numea "Mitropolească". Și de vreme ce zidurile palatului ce se zideau trebuiau să fie trase pe acolo, pe lângă acea biserică, împăratul a vrut s-o strice, ca să nu fie împiedicare pentru zidire; pentru că acolo voia să fie treptele spre suire și spre foișorul palatului. Deci a poruncit patriarhului să facă rugăciune de binecuvântare pentru risipirea acelei biserici. Iar patriarhul s-a împotrivit împăratului, zicându-i: „Nici un fel de rugăciune n-am aflat spre dărâmarea bisericii, ci numai spre întemeiere și zidire, că Dumnezeu a făcut lumea spre a fi, iar nu spre risipire".

Tulburându-se trimișii împărătești asupra lui și silindu-l să îndeplinească porunca împărătească, el a lăcrimat și a zis: „Slavă Ție, Hristoase, Cel ce rabzi toate!" Atunci îndată biserica s-a risipit. Dar, după puțin timp, și pe împărat l-a ajuns risipirea, prin dreapta judecată a lui Dumnezeu, pentru că a fost izgonit de la împărăție cu necinste, iar palatul cel zidit de dânsul a fost locuința altora. Aceasta s-a făcut în felul acesta:

Inștiințându-se împăratul că poporul Constantinopolului nu se împacă cu dânsul, neiubindu-l pentru multele nedreptăți care se făceau de el poporului și pentru viața lui cea necurată, și auzind că toți vorbesc rău de el, s-a umplut de mânie și de iuțime asupra a toată cetatea și a poruncit lui Ștefan patriciul și voievodul, care era de neam persan și era om nemilostiv și nesățios de sânge omenesc, să pregătească în mod tăinuit oaste înarmată și în noaptea următoare să năvălească fără de veste asupra caselor celor mai aleși cetățeni și să-i ucidă pe toți fără cruțare.

Atunci era în Constantinopol, Leontie, voievodul Răsăritului, care a arătat de multe ori mare vitejie în războaie și a biruit multe oști potrivnice, iar în loc de cinste și laudă a luat de la împărat legătură în temniță de trei ani. Acest Leontie era acum slobozit și, înștiințându-se de sfatul împărătesc cel rău și nedrept și de porunca lui cea fără de Dumnezeu, a spus despre aceea în taină unor prieteni credincioși și împreună ostași ai săi, iar aceia, asemenea, la alți credincioși și prieteni ai lor; deci seara târziu s-au adunat la un loc și s-a făcut mare număr dintr-înșii. De aceea, apucând înainte de acea nedreaptă ucidere a cetățenilor, care era să se înceapă pe la miezul nopții, au mers înarmați în palatul împărătesc și, găsind pe împărat dormind, l-au prins și l-au legat. Atunci Leontie îndată a deschis toate temnițele și a scos pe toți cei închiși și i-a înarmat, apoi i-a trimis prin toată cetatea și strigau: „Adunați-vă toți creștinii în biserica Sfintei Sofia, căci împăratul Iustinian este biruit și legat". Iar popoarele, auzind acestea, au alergat cu bucurie mare, strigând: Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim într-însa. Și lumi-nându-se de ziuă, Leontie a scos pe împărat legat la locul unde se făcea alergarea cailor și, tot poporul strângându-se acolo, a tăiat nasul împăratului și l-a trimis în surghiunie la Herson. De atunci Iustinian act la s-a numit "nas-tăiat".

Iar cetățenii Constantinopolului îndată au numit pe Leontie împărat și Preasfințitul Patriarh Calinic l-a încoronat la împărăție. Deci, petrecând Leontie trei ani la împărăție, a fost izgonit de Apsimar voievodul, pe care ostașii l-au ales la împărăție și l-au numit Tiberie al treilea. Și prinzând Apsimar pe Leontie, l-a trimis în mănăstirea Dalmatului. Și a împărățit Apsimar șapte ani.

In acea vreme, Iustinian nas-tăiat fugind de la Herson din surghiunie s-a dus mai întâi la hazari, apoi la bulgari. Și dobândind de la bulgari multă putere de oaste, a mers la Constantinopol și s-a oprit la porțile cele de aur, iar oastea lui s-a întins până la Vlaherna. Deci stând așa trei zile, zicea popoarelor din Constantinopol să-l primească iarăși la împărăție, dar popoarele îl ocărau. Iar Apsimar, temându-se de Iustinian, care venise cu mare putere asupra lui, a fugit la Apoloniad. Atunci Iustinian a trimis la Preasfințitul Patriarh Calinic și la tot sfatul, rugându-se să-l primească pe el și făcând jurăminte că nu va mai face nimănui nici un rău.

Iar patriarhul și sfatul, sfătuindu-se, au pus înaintea lui Sfânta Cruce a Domnului, Sfânta Evanghelie și Preacuratele Taine ale Trupului și Sângelui lui Hristos, ca să-și întărească jurământul prin sărutarea acestora și să nu se răzbune pe nici unul pentru izgonirea sa cea mai dinainte. Deci Iustinian și-a întărit jurământul, iar ei, deschizându-i cetatea, l-au primit cu cinste.

Dar împăratul intrând în cetate cu putere ostășească și luând împărăția, îndată și-a călcat jurământul și a început a ucide pe mulți cetățeni cinstiți. Apoi, trimițând, a adus din mănăstirea Dalmatului pe Leontie, care l-a izgonit pe el. De asemenea, ostașii trimiși de el au prins pe Apsimar în Apoloniad și l-au adus la el. Iar el a poruncit să-i treacă cu batjocură pe amândoi astfel legați prin mijlocul cetății. Apoi, aducându-i la el la alergarea cailor și aruncându-i înaintea lui, i-a călcat cu picioarele, trecând peste grumajii lor și sfărâmându-le

capetele, iar ostașii lui strigau cu glas tare: Peste aspidă și vasilisc vei păși și vei călca peste leu și peste balaur. Astfel batjocorindu-i pe ei, le-a tăiat capetele. Nu numai atât, dar și toată cetatea împărătească a umplut-o de sângele celor uciși, necruțând nici poporul.

După aceea, prinzând pe Preasfințitul Patriarh Calinic, i-a scos ochii și i-a tăiat nasul și limba, apoi trimițându-l în surghiunie la Roma; acolo a poruncit să-l astupe într-un zid de piatră. Iar Sfântul Calinic fiind astupat în zid la Roma, după patruzeci de zile a căzut astupătura și s-a găsit încă viu, abia suflând; iar după patru zile s-a dus către Domnul.

Atunci lui Ioan al șaselea, papa Romei, i s-au arătat în vis Sfinții Apostoli Petru și Pavel, poruncindu-i să îngroape cu cinste trupul Sfântului Patriarh Calinic, în biserica lor cea apostolească; și papa a făcut după porunca Sfinților Apostoli. Iar călcătorul de judecată, schingiuitorul împărat Iustinian nas-tăiat, n-a scăpat de judecata răzbunătoare a lui Dumnezeu, căci popoarele și mai-marii oștilor, văzând tirania lui cea fără de omenie, s-au sfătuit asupra lui și, căutând vreme prielnică, l-au prins și i-au tăiat capul, și astfel cel rău a pierit rău. Iar arhiereul lui Hristos, Calinic, s-a învrednicit de cununa mucenicească în împărăția Domnului nostru Iisus Hristos. Amin.

65. CUVIOȘII EVTIHIE ȘI FLORENTIE
(23 AUGUST)

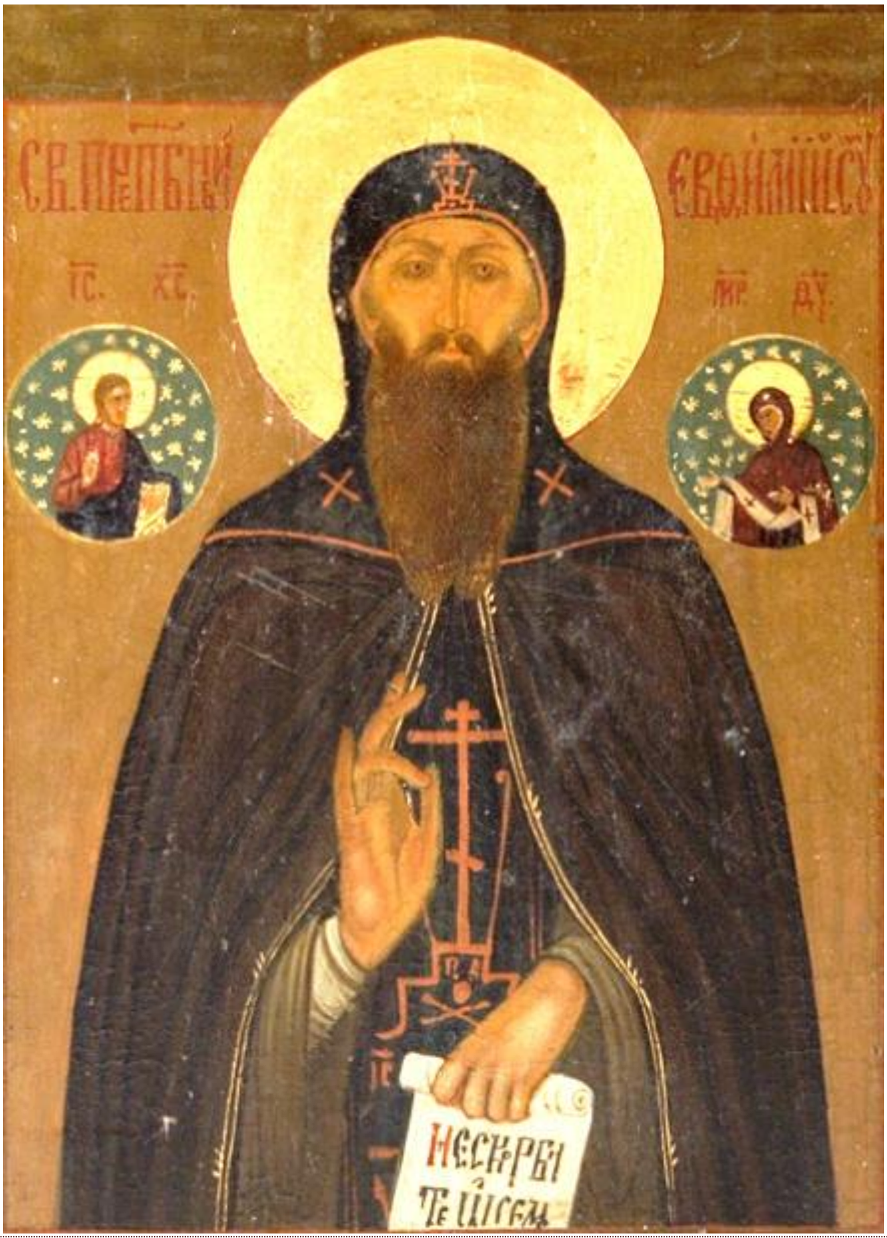

La hotarele ținuturilor Nursiei, doi monahi viețuiau împreună în pustietatea sihăstrească, unul cu numele Evtihie, iar altul, Florentie. Deci Evtihie, aprinzându-se cu căldură de râvna duhovnicească, se îngrijea nu numai de mântuirea sa, ci şi de a altora, şi pe multe suflete se sârguia să le aducă la Dumnezeu prin cuvinte folositoare de suflet și prin îndemnurile sale. Iar Florentie, luând aminte singur de sine în simplitatea sa, își petrecea viața în rugăciuni.

Nu departe de locuința lor era o mănăstire în care, murind egumenul, monahii adunându-se, au venit la Evtihie și l-au rugat să le fie avvă în mănăstirea lor. Iar Evtihie, ascultând rugămintea acelora, a mers la dânșii și a luat începătoria mănăstirii, iar pe fratele său în Hristos, Florentie, l-a lăsat să petreacă în acel loc sihăstresc, ca să nu se pustiască biserica cea mică pe care o aveau acolo. Deci Florentie, rămânând singur, se ruga Atotputernicului Dumnezeu să-i dea ajutor, ca să poată trăi în singurătatea aceea fără supărare. Și într-una din zile, după săvârșirea obișnuitelor rugăciuni, ieșind din biserică, a văzut un urs stând înaintea

ușii cu capul plecat spre pământ. Iar acel urs nu avea nimic din năravul de fiară, ci prin blândețea sa arăta că a venit fiind trimis de Dumnezeu spre ascultare și spre slujbă. Deci robul lui Dumnezeu, Florentie, cunoscând aceasta, a mulțumit lui Dumnezeu că i-a trimis lui un împreună-viețuitor ca acela. Și, de vreme ce avea rămase la chilia lui cinci oi și nu avea cine să le pască și să le păzească pe ele, a poruncit ursului, zicându-i: „Mergi de mână oile acestea la pășune și păzește-le pe ele, iar la ceasul al șaselea să te întorci împreună cu ele".

Și a început ursul să facă totdeauna aceasta, având grijă de păstoria cea hotărâtă lui pentru oi. Deci acela care se obișnuise a mânca carne, acum păștea oile flămând, biruindu-și năravul său de fiară. Iar când omul lui Dumnezeu voia să postească până la ceasul al nouălea, poruncea ursului ca atunci să se întoarcă cu oile, și ursul asculta de acea poruncă. Iar când nu voia să postească până la al nouălea ceas, mânca în ceasul al șaselea și tot atunci se întorcea și ursul cu oile.

Deci la toată porunca omului lui Dumnezeu se supunea fiara aceea și întru nimic nu greșea; pentru că niciodată n-a venit în al nouălea ceas când i-a poruncit să vină în al șaselea, nici în al șaselea, când i-a poruncit să vină în al nouălea. Iar aceasta s-a făcut fiindcă Dumnezeu a înțelepțit fiara aceea care a supus-o plăcutului Său, ca să priceapă porunca stărețului și să facă voia lui. Și slujind fiara aceea multă vreme stărețului, a început pretutindeni prin părțile acelea a străbate vestea despre Florentie, omul lui Dumnezeu, încât toți se mirau de minunea aceea, adică, cum ursul paște oile și slujește stărețului.

Iar diavolul, vechiul vrăjmaș, a ridicat pe oarecare spre zavistie; pentru că el, când vede pe cei buni luminați cu slavă, atunci pe cei ce sunt cu obiceiul și cu viața răzvrătiți, îi vânează spre zavistie și îi trage întru pierzare. Deci, cu îndemnarea aceluia, patru monahi din ucenicii fericitului Evtihie au zavistuit foarte asupra lui Florentie, că învățătorul lor nu făcea semne, iar el, rămânând singur de învățător în chilia cea sihăstrească, se arăta slăvit pentru atâtea minuni. Deci, ascunzându-se într-un loc pe unde mâna ursul oile la pășune, l-au ucis. Apoi, neîntorcându-se ursul la stareț în ceasul în care îi era porunca să se întoarcă, starețul era în mare îndoială. De aceea, așteptând până seara și nevăzând întoarcerea ursului cu oile, a început a se mâhni; căci ursul, pe care el se obișnuise din simplitate a-l numi "frate", nu s-a întors. Iar a doua zi s-a dus la câmp să caute fiara împreună cu oile și, găsind pe urs ucis, s-a mâhnit foarte tare. Apoi cercetând cu de-amănuntul, a aflat cine a ucis ursul, și a început a plânge și a se tângui, nu atât pentru moartea ursului, cât pentru răutatea cea pierzătoare de suflet a celor patru frați.

Și când s-a înștiințat avva Evtihie de mâhnirea și necazul lui Florentie, a chemat pe sihastru la dânsul și-l mângâia. Iar omul lui Dumnezeu, stând înaintea feței avvei și fiind cuprins de mare durere, a zis: „Nădăjduiesc spre Atotputernicul Dumnezeu ca acum, în viața aceasta de aici și înaintea ochilor tuturor, își vor lua răsplătire de la Domnul pentru răutatea aceasta acei care au ucis ursul meu, care nici un rău nu le-a făcut lor". Deci acestea zicându-le plăcutul lui Dumnezeu, Florentie, îndată cu vorba i-a urmat împlinirea ei: pentru că deodată acei patru monahi au fost cuprinși de lepră mare, putrezin-du-le toate mădularele, și au murit de acea rană. Aceasta făcându-se, Florentie - omul lui Dumnezeu -, s-a înspăimântat foarte, pentru că a blestemat pe acei frați; și n-a încetat a se tângui toată viața sa pentru frații aceia, iar pe dânsul se numea ucigaș sălbatic al lor. Însă aceasta a făcut-o Dumnezeu, ca bărbatul acela simplu și îmbunătățit să nu mai îndrăznească, în orice fel de necaz ar fi, să arunce asupra cuiva săgeata cuvântului de blestem.

Deci acest bărbat plăcut lui Dumnezeu a făcut și alt lucru de minune. Când se purta vorba despre dânsul pretutindeni, a venit la el un diacon oarecare de departe, ca să se învrednicească de rugăciunile și binecuvântarea lui. Dar văzând împrejurul chiliei lui o mulțime de șerpi și că tot locul acolo era plin de jivini, s-a spăimântat foarte și a strigat: „Robule al lui Dumnezeu, roagă-te". Iar atunci văzduhul era luminos, strălucind de razele soarelui, și Florentie, ieșind din chilie și stând, și-a înălțat ochii și mâinile spre cer și a început a se ruga, ca Domnul să ia de acolo acele jivine, precum El singur știe. Atunci îndată a tunat cerul și s-au făcut fulgere. Și au ucis tunetul acela cu fulgerele toți șerpii care erau acolo. Și văzându-i uciși, omul lui Dumnezeu Florentie, căutând iarăși spre cer, a zis: „Iată, Doamne, ai ucis șerpii, acum cine îi va lua pe dânșii de aici?" Atunci îndată, la glasul lui, au zburat o mulțime de păsări și pe toți șerpii uciși i-au luat acele păsări și, ducându-se departe, i-au lepădat și au curățit de toți șerpii locul acela, unde petrecea cuviosul. Deci, viețuind întru toate zilele vieții sale întru mare plăcere de Dumnezeu, a trecut la viața cea nesfârșită.

Asemenea și Cuviosul părinte Evtihie, păscând turma cea încredințată lui ani îndestulați, și povățuind și îndreptând pe mulți la calea cereștii împărății, s-a dus către Domnul. Și deși în viața sa el nu a făcut minuni, însă după moarte s-a arătat făcător de minuni, Domnul preamărind pe robul Său, pentru că din hainele lui, care rămăseseră după dânsul, se dădeau tămăduiri la felurite neputințe.

Iar când nu ploua multă vreme și se făcea uscăciune mare peste tot pământul, atunci adunându-se tot poporul din țara aceea, luau haina Cuviosului Evtihie și, ducând-o la biserică înaintea Domnului cu rugăciune, umblau cu dânsa prin sate, prin țarini și prin grădini, și îndată se dădea de la Dumnezeu ploaie îndestulată, adăpând pământul. Din acest lucru se arăta ce fel de putere de bunătăți plăcute lui Dumnezeu avea înăuntrul sufletului său în viața aceasta acest cuvios, a cărui îmbrăcăminte din afară, aducându-se înaintea Domnului, potolea mânia Ziditorului. Așa Se proslăvea atunci Dumnezeu întru minunile acelor plăcuți ai Săi, și acum pentru aceleași minuni este și va fi proslăvit de noi, robii Săi, în vecii vecilor. Amin.

Nota. Viața lor este adunată din cuvântările Sfântului Grigorie Dialogul, papa Romei, de către Petru diaconul; cartea 3, cap. 14.

66. SFÎNTUL SFINȚITUL MUCENIC EVTIHIE, UCENICUL SFÎNTULUI APOSTOL IOAN ȘI AL SFÎNTULUI APOSTOL PAVEL
(24 AUGUST)

Sfîntul Evtihie avea ca patrie Sevastopolul. El, auzind de buna vestire a lui Hristos, și-a lăsat părinții și rudele și s-a apropiat de iubitul ucenic al lui Hristos, de Apostolul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu. Deci, urmînd obiceiurilor lui și fiind următor vieții aceluia, învățase de la dînsul cereasca înțelepciune, și scosese darul lui Dumnezeu ca dintr-un izvor.

Umplîndu-se el de rîvna apostolească, a dezrădăcinat din temelie înșelăciunea idolească. Asemenea și pe Sfîntul Apostol Pavel aflîndu-l, ca steaua pe soare, i-a urmat lui, ostenindu-se împreună cu dînsul în propovăduirea cuvîntului și răbdînd bărbătește toate primejdiile. Pentru

aceea este numit ucenic al amîndurora, al Sfîntului Evanghelist Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu, şi al Sfîntului Apostol Pavel. Numindu-se el apostol - între cei mai mici apostoli -, deşi nu se află în numărul celor şaptezeci de apostoli, însă s-a cinstit cu numire apostolească, ca unul ce s-a ostenit cu cei mai mari apostoli întru buna vestire a lui Hristos şi ca unul ce a fost sfinţit de dînşii episcop la slujirea cuvîntului şi la jertfe. Evtihie a străbătut multe ţări, propovăduind pe Hristos, nu numai cu dînşii, ci şi singur. El nu umbla singur, ci avea călător împreună pe îngerul lui Dumnezeu, care îl întărea şi îi spunea mai înainte cele ce avea să i se întîmple. El suferea pretutindeni legături şi bătăi, şi pătimea cu bărbăţie pentru Domnul său.

Odată, fiind chinuit de foame în temniţă, i s-a adus pîine de o mînă nevăzută, cu care se întărise atît, încît socotea muncile întru nimic. Iar cînd l-a dezbrăcat ca să-l chinuiască, şi cînd i-a strujit trupul cu unghii de fier, a curs din cinstitul lui trup, mir de bună mireasmă şi a umplut văzduhul de bună mirosire. După aceea, fiind aruncat în văpaia focului, s-a auzit tunet din cer şi s-a pogorît o ploaie mare, încît a stins focul; iar sfîntul a rămas viu şi nevătămat, slăvind pe Dumnezeu. Altădată a fost dat spre mîncare fiarelor; dar şi acelea s-au îmblînzit înaintea feţei lui, şi s-au făcut ca nişte miei.

Ceea ce este mai de mirare, este faptul că unui leu, dîndu-i drumul asupra lui, acela a grăit cu glas omenesc, propovăduind măririle Mîntuitorului Hristos. Atunci s-au mirat şi s-au spăimîntat toţi, care se uitau la acea privelişte. Dar ce minune este pentru că Cel ce a putut de demult să deschidă gura măgarului lui Valaam, să vorbească ca oamenii, oare nu putea să rînduiască gura leului ca să grăiască omeneşte, spre mustrarea şi ruşinarea păgînilor, şi spre mărirea atotputerniciei Sale? Deci şi aici tot Domnul este, cum a fost şi acolo, făcînd minuni. Însă cum Sfîntul Apostol Evtihie şi-a săvîrşit nevoinţa alergării sale, despre aceasta se povesteşte în Prolog că s-a sfîrşit fiind adus legat de la Efes în patria sa, Sevastopol. Slujba din Minei pomeneşte în ce chip s-a sfîrşit, zicînd că i s-a tăiat capul cu sabia, fiind încununat de Iisus cu coroana biruinţei.

Notă - Unii povestesc despre Sfîntul Evtihie că ar fi fost tot acela care se pomeneşte în Faptele Sfinţilor Apostoli la cap.3. *Era un tînăr oarecare, anume Evtihie, care, şezînd la fereastră, ameţit de somn, a căzut jos din acea casă, de la rîndul al treilea şi, murind, l-a înviat Sfîntul Apostol Pavel*. Dar de această înştiinţare vrednică de credinţă n-am aflat încă, şi nu se pare să fi fost tot acel Evtihie care a căzut, căci era din Troada, precum se arată tot în cap. 3 al Faptelor Apostolilor, care zice: *Am venit în Troada...* Patria acestui apostol Evtihie care se cinsteşte acum era Sevastopolul.

Deci, cetatea Troada este în Frigia, iar Sevastopolul în Palestina. Deşi zic cei ce socotesc că Evtihie este unul şi acelaşi cu tînărul din Troada, care a căzut din casă de la rîndul al treilea, fiind ucenic al Sfîntului Ioan cuvîntătorul de Dumnezeu, însă nu se potriveşte cu sfîrşitul. Aceia spun de Evtihie, care este în Faptele Apostolilor, că a propovăduit în Spania, şi acolo s-a dus la Domnul. Iar acest Evtihie care se cinsteşte acum, aducîndu-se de la Efes în Sevastopol, patria sa, s-a sfîrşit prin tăiere cu sabia.

67. SFÎNTA MUCENIŢĂ SIRA FECIOARA, RUDĂ CU SFÎNTA MARIA GOLINDUHIA

(24 AUGUST)

În zilele lui Hosroe cel bătrîn, împăratul Persiei, în al 28-lea an al împărăției lui, Sfînta fecioară Sira s-a arătat în Persia, ca un mărgăritar curat și mare, strălucind cu frumusețea credinței creștinești și slăvindu-se prin nevoință pentru Hristos cu cele mai mari pătimiri. Ea s-a născut în cetatea Hirhaselevcos, din neam păgînesc, din care se nășteau totdeauna multe roduri ale diavolului. Tată avea un slujitor idolesc și vrăjitor vestit, care fusese multă vreme judecător în adunarea vrăjitorilor și a popilor persienești. El era împreună șezător la înalta stăpînire între dînșii, și se numea Mavit. El știa bine învățăturile lui Zoroastru, mai-marele vrăjitor și întîiul învățător în citirea stelelor, din Persia.

Vrăjitorul acela care a născut pe această fecioară Sira, ura foarte mult pe creștini și se sîrguia să-și păzească pe fiica sa, ca să nu vină la cunoștința și prietenia fecioarelor creștinești, fiindcă în Persia erau atunci mulți creștini, precum sînt acum în toată Asia, deși viețuiesc în strîmtorare și în defăimare. De aceea, fiind ea încă copil mic, a dat-o după moartea maicii sale în altă cetate, care se numea Fars, în care se afla toată învățătura vrăjitorească. El a dat-o la o femeie vrăjitoare, rudă a lui, ca să o crească în deprin-derea vrăjitoriei păgînești. Cînd fecioara a început a veni în înțelegere, îndată a învățat vrăjitoria. După aceea a dat-o la slujirea cea necurată a jertfelor, pentru a săvîrși oarecare jertfe diavolești, care se numeau de ei Iast, și acelea le aveau ca pe niște jertfe mai curate. Însă aceasta se vorbește despre dînsa, ca să se știe în ce fel de întunecare și înșelătorie diavolească a fost, și din ce fel de întuneric a ieșit și din cursele diavolului a scăpat la lumina cunoș-tinței adevărului.

Deci, ajungînd ea în vîrsta desăvîrșită și știind bine toată învățătura vrăjitorească, slujea cu căldură în rînduiala jertfelor necuraților zei ai Persiei. Ei i s-a rînduit calea mîntuirii astfel: după purtarea de grijă și după rînduiala lui Dumnezeu, a făcut cunoștință cu niște femei creștine sărace și a auzit de la dînsele despre Domnul nostru Iisus Hristos, adevăratul Dumnezeu; deci, a început cu dinadinsul a întreba de credința creștinească, despre dogmele ei și despre toată rînduiala și viața creștinească, și cele ce le auzea de la dînsele, pe acelea le judeca cu mintea, alegînd între credința creștinească și cea persană. Deci, a văzut între ele mare deosebire în toate, căci toate cele ce erau ale credinței persane, pe acelea le vedea mincinoase și necurate; iar cele ale credinței creștinești le vedea drepte și curate. Atunci și-a pus ca scop să lase păgînătatea persană și să se facă creștină.

Voind ea să știe mai bine despre dreapta credință creș-tinească, a început a merge în taină la biserica creștină, a asculta citirile și cîntările bisericești și învățăturile cuvintelor lui Dumnezeu; a lua aminte la buna rînduială și la buna săvîrșire a slujbelor bisericești. Ei i-a plăcut foarte mult credința creștinească și toată rînduiala ei; deci, a început a urma vieții creștinești prin postire și prin omorîrea trupului său. Ea se păzea foarte mult de a se mărita și a-și risipi mintea prin grijile vieții; căci acum avea vîrsta de optsprezece ani. De aceea nu se arăta ochilor oamenilor mireni, nici nu se aduna cu fecioarele și cu femeile persiene cele slăvite și bogate, ci se ferea de ele, fugind de vorbire și de prietenia lor.

Dar ea adeseori se întîlnea cu fecioarele și cu femeile creștine și vorbea despre nașterea lui Hristos din Preacurata Fecioară și despre toate minunile Lui, despre patima și moartea cea de bunăvoie, despre Înviere și Înălțare la ceruri; despre înfricoșata judecată ce va să vină, despre răsplătirea drepților și despre chinul credincioșilor. Toate cele ce le auzea de la fecioarele creștine le credea fără șovăire, le scria în inima sa și se umilea. Astfel ardea de dragostea către Hristos. Se închidea în camera sa și citea cărți creștinești, se deprindea la rugăciuni și la cîntarea psalmilor și se ruga către adevăratul Dumnezeu al creștinilor, presărîndu-și capul cu țărînă.

Astfel a petrecut multă vreme, păzindu-și în taină credința creștinească, căci se temea de tatăl său și de ceilalți vrăjitori; deci, aceasta socotea că este destul spre mîntuire, ca să creadă în Hristos, căci încă nu înțelesese cuvîntul apostolului: *Cu inima se crede întru dreptate, iar cu gura se mărturisește spre mîntuire*. După o vreme oarecare, a căzut într-o boală trupească și n-a căutat doctorii în vrăji, precum era obiceiul păgînilor, ci și-a întors mintea către Dumnezeu și, bolind cu trupul, a mers la biserica creștinească și a rugat pe preot să-i dea ei din biserică puțină țărînă, avînd credința că va cîștiga tămăduire din acea țărînă. Dar preotul s-a lepădat de dînsa ca de o necurată, zicîndu-i: "Ce împărtășire îți este ție cu credincioșii, tu care ești necredincioasă și slujitoare de idoli, care vii la biserica creștinească?"

Ea nu s-a mîniat de aceea, știindu-și singură nevrednicia sa, dar, tăcînd puțin, s-a atins cu credință de haina preotului, ca altădată femeia cananeiancă de haina lui Hristos, și îndată a cîștigat tămăduire de neputința sa și s-a întors acasă sănătoasă. Deci, se mira de schimbarea sa din boală în sănătatea cea atît de grabnică și zicea în sine: "Dacă slujitorii lui Hristos au o putere ca aceasta, cu atît mai vîrtos trebuie să fie Atotputernic Hristos". Ea dorea să vină în desăvîrșita credință creștinească și gîndea cum ar putea să cîștige Sfîntul Botez.

Dar diavolul, care urăște pe cei buni, văzînd într-însa începuturi bune ale sfintei credințe, s-a sîrguit să facă împiedicare scopurilor ei. Deci, i s-a arătat ei noaptea cu mînie, ocărînd-o că, lăsînd obiceiurile părintești, a căutat ajutor la creștini în boală, atingîndu-se de haina preotului creștinesc. Dar fericita fecioară, cunoscînd că aceea este amăgire diavolească, s-a îngrădit pe sine cu semnul Sfintei Cruci, precum se deprinsese de la creștini, și, plecîndu-și genunchii la pămînt, a început a citi psalmul 90 al lui David: *Cel ce locuiește întru ajutorul Celui Preaînalt, se va sălășlui în acoperămîntul Dumnezeului cerului*. Diavolul, stingîndu-se puțină vreme, s-a arătat iarăși, zicîndu-i cu mînie aceleași cuvinte. Atunci fecioara, plecîndu-și iarăși genunchii către Dumnezeul cerului, a început a citi același psalm. Diavolul, fugind puțin și iarăși întorcîndu-se, a îndrăznit a-i zice: "Eu sînt Dumnezeu, Care locuiește în cele de sus, sub a Cărui apărare petrec toți, și ți se cade ție să alergi la mine, iar nu la creștinii care te amăgesc pe tine".

Atunci ea, plecîndu-se a treia oară la rugăciune, s-a rugat cu osîrdie lui Hristos Dumnezeu ca să-i descopere ei adevărul și să gonească de la dînsa înșelăciunea. Și îndată cu puterea lui Dumnezeu a fost gonit de la dînsa ispititorul, însă în mintea ei a rămas ca o urmă de înșelare diavolească oarecare îndoire. Cunoscînd că aceea este din lucrare diavolească, cu inimă mai călduroasă s-a întors către Dumnezeu, căindu-se cu lacrimi și mărturisind neputința sa. În noaptea următoare a fost mîngîiată de Dumnezeu prin vis și i-a însemnat ei dinainte mucenicia, care i s-a făcut astfel: se vedea că stă pe o treaptă mai înaltă mai sus de preoți și ținea în mîinile sale sfîntul potir, plin de sîngele lui Hristos. Pe acela îl arăta poporului, iar doi diaconi, stînd de amîndouă părțile, cădeau. Această vedenie însemna că avea să primească pentru Hristos paharul pătimirii, înaintea ochilor poporului cel din privelişte. Iar treapta cea mai înaltă pe care stătea, însemna cinstea muceni-cească, care covîrșește toate rînduielile sfinților. Cădirea era semn că pătimirea ei avea să fie bineprimită lui Dumnezeu, ca jertfa și tămîia, și prin aceasta toată Biserica lui Hristos va mirosi bine.

După vedenia aceea a început viața cea cu nevoință întru Dumnezeu. Deci ea s-a cunoscut de frați și de rudenii că s-a aplecat la credința creștinească, fiind văzută schimbată la trup, galbenă la față de înfrînare și de post și vorbind puțin. Închizîndu-se în camera sa, petrecea în tăcere, iar de la aducerea jertfelor la zei și la obișnuitele lor slujbe a încetat cu desăvîrșire. Toți s-au mîhnit pentru ea și au rugat-o pe mama lor vitregă să o îndemne să înceteze cu viața aceea și să nu se depărteze de la slujba zeilor părintești, ca să nu aducă necinste neamului lor și să nu pornească mînia împărătească asupra casei lor. Iar mama ei vitregă, învățîndu-se în taină

de la cel ce de demult a amăgit în Rai prin asemănarea șarpelui pe Eva, s-a apropiat de această fericită fecioară cu fața veselă și, zîmbind, a început a-i spune despre sine că este de aceeași credință creștinească, și se prefăcea ca și cum o păzea și slujea lui Hristos în taină.

Deci o sfătuia în taină să nu se depărteze de la Hristos, iar la arătare să facă după obiceiul jertfei slujba idolilor, ca, văzînd-o toți că slujește zeilor, să se lepede de părerea cea pentru creștinătatea ei. "Făcînd tu aceasta - zicea învățătoarea către fecioară -, nu vei mînia pe Hristos, pentru că El se mulțumește dacă cineva Îi slujește în taină, și nici nu vei întărîta pe tatăl și pe frații tăi. Vei scăpa de chinurile cele cumplite care au să fie asupra ta, dacă vei asculta de sfatul meu. Să te gîndești însă că ești fecioară tînără și neputincioasă cu trupul, și nu vei putea să rabzi bătăile, rănile, ruperile trupului, arderile și celelalte chinuri, și mi-e frică ca nu cumva, slăbind în chinuri, fără voie să te lepezi la arătare de Hristos, că atunci păcatul îți va fi mai mare. Deci, îți este mai bine să slujești Lui în taină, iar la arătare să arăți ca și cum ai sluji zeilor. Cred că aceasta nu ți se va socoti ca păcat".

Acestea și altele de felul acesta grăindu-le mama cea vitregă Sirei, în toate zilele, i-a plecat inima la sfatul său, pentru că Scriptura zice: *Vorbele cele rele strică obiceiurile cele bune*. Însă Domnul n-a lăsat pe roaba Sa în acea amăgire ca mult să se afunde în adînc, ci iarăși a întărit-o prin noi descoperiri. Trecînd patru luni și sosind cele 40 de zile ale Marelui Post, fecioara a voit să-l petreacă în postire, nevoințe și în tăinuiri pustnicești. Cînd a început a posti, a văzut în vis pe frații săi aruncați în gunoi și în noroi, și pe tatăl său zăcînd într-un pat pîngărit, iar în altă parte a văzut un pat înalt și frumos, strălucind cu o lumină minunată, și o mulțime de fețe luminate o chemau în acea cămară. Deci, după această vedenie, deșteptîndu-se din somn, a alergat foarte de dimineață la biserica creștinească și, mergînd la episcopul Ioan, i-a spus cu de-amănuntul toate cele cîte i se întîmplase, adică, cum s-a tămăduit de boală prin atingere de haina preoțească, și de vedenia ce i s-a făcut în vis. Deci, ruga pe episcop să-i dea Sfîntul Botez.

Auzind episcopul toate cele ce i-a spus ea, s-a bucurat cu duhul că este chemată de Dumnezeu spre mîntuire. Socotind el vremea ce era atunci, nu a învrednicit-o de Sfîntul Botez, pentru că a știut-o că este de neam mare și tatăl ei putea multe. Deci, era ură mare de la toți vrăjitorii asupra credincioșilor în vederea ochilor și se temea a-i întărîta, ca să nu se pornească cu mînie pentru botezul ei. Căci vor îndemna pe împărat să ridice prigonire și chinuire asupra Bisericii lui Hristos și vor risipi oile cuvîntătoare ale Domnului cu neîmblînzita lor mînie de lupi răpitori. Episcopul se îndoia pentru fecioară, ca nu cumva, temîndu-se de îngrozirea și chinurile tatălui său, să se lepede de Hristos, și atunci harul Sfîntului Botez va fi batjocorit. De aceea a sfătuit-o ca mai întîi să mărturisească tatălui ei pe Hristos, asemenea și fraților, rudelor și tuturor casnicilor ei, și dacă va putea răbda pătimirile ce i se vor face de la ei, și de va rămîne pînă la sfîrșit întru mărturisirea numelui lui Iisus Hristos, atunci se va învrednici de Sfîntul Botez. Astfel sfătuind-o episcopul, a trimis-o acasă cu pace.

Plecînd necăjită fecioara de la episcop că nu și-a cîștigat dorința, se tulbura cu mintea pentru că era între dragoste și între frică; arzînd cu dragoste spre Hristos și temîndu-se de chinuri. Deci de frică a tăcut. După aceea i s-a făcut iarăși o vedenie în vis: Vedea pe îngerul lui Dumnezeu ținînd un toiag de fier, cu care a lovit-o, zicînd: "Unde este făgăduința ta, cu care te-ai făgăduit că vei sluji lui Hristos, adevăratul Dumnezeu și cu tărie vei sta împotriva păgînilor pentru numele Lui?" Deșteptîndu-se ea din somn, s-a înspăimîntat de vedenia aceea. Începînd a se lumina de ziuă, a chemat-o mama sa cea vitregă și îi poruncea să jertfească zeilor vrăjitoreasca jertfă cea de dimineață, după obiceiul său.

Iar ea, arzînd acum cu rîvnă după Hristos, voia să mărtu-risească la arătare numele Lui și să se lepede înaintea tuturor de vrăjitorii și de slujirile idolilor. Ea s-a arătat în ceasul acela ca și cum ar asculta pe maica sa, și, luînd uneltele vrăjitorești de jertfă, după diavoleștile predanii ale lui Zoroastru, s-a dus la jertfelnic și, văzîndu-se strălucită cu oarecare lumină dumnezeiască și întărindu-se în inima sa, s-a lepădat de frică și a sfărîmat înaintea tuturor uneltele vrăjitorești și a scuipat asupra focului, pe care perșii îl au în loc de zeu. L-a aruncat jos, altarul l-a răsturnat și a strigat cu glas mare: "Sînt creștină și mă lepăd de idoli și de toate lucrurile lor cele vrăjitorești și diavolești. Scuip pe mincinoșii idoli și spre altarele cele necurate, și cred în adevăratul Dumnezeu al creștinilor; deci, iată, mă duc la biserica creștină". Frații ei împreună cu mama cea vitregă și cu toți cei din casă auzind aceasta, au prins-o și au încuiat-o în cămară, punîndu-i păzitori ca să nu iasă. Atunci se întîmplase că tatăl ei nu era acasă, iar fericita zicea către ei să trimită să cheme pe tatăl său, ca să mărturisească numele lui Hristos și înaintea lui, măcar de s-ar da de el la chinuri. Ea nu mai voia acum să-și păzească în taină credința sa pentru Hristos; ci avea dorința să o arate, netemîndu-se de nici un fel de chinuri.

În acea vreme, adunîndu-se la dînsa rudele și vecinii, o îndemnau cu lacrimi să înceteze de la o faptă ca aceea, să nu mîhnească pe tatăl și pe frații săi, să nu-și necinstească neamul și să nu se dea de voie la chinurile cele cumplite. Dar ea nu voia să asculte cuvintele lor cele viclene. Venind tatăl și văzînd focul lor cel vrăjitoresc pe care îl avea în loc de zeu, risipit de fiica lui, jertfelnicul răsturnat, uneltele vrăjitorești sfărîmate, și pe fiica sa, Sira, preamărind numele lui Hristos cu glas mare, s-a umplut de negrăită mînie, și, apucînd-o, a bătut-o fără milă, pînă ce a ostenit. Apoi a început să plîngă, s-o îndemne și s-o momească, zicîndu-i cuvinte de dragoste și de rugăminte; dar nimic n-a sporit, deși îi făcea multe rele, ținînd-o legată, închisă în loc întunecos, chinuind-o cu foamea și cu setea, și dîndu-i multe bătăi. Uneori el singur, alteori prin rudenii voia s-o amăgească, să se întoarcă la zei și la acea slujbă vrăjitorească. Dar roaba lui Hristos petrecea ca un diamant tare și ca un turn, neclintită în mărturisirea preasfîntului nume al lui Iisus Hristos.

Tatăl său, văzînd voința ei neschimbată spre credința creș-tinească și că nu poate cu nici un chip s-o întoarcă de la dînsa, s-a dus și a spus lui Mavit, mai-marele vrăjitorilor. Mavit, adunînd pe ceilalți popi și vrăjitori din cetățile de primprejur, a șezut cu dînșii lîngă capiștea focului zeului lor și a pus pe fecioara lui Hristos înaintea judecății sale; deci, s-a adunat acolo popor mult ca la o priveliște mare. Printre oameni erau și mulți creștini, care se adunaseră să vadă nevoința fecioarei Sira, pentru că toți aflaseră de întoarcerea ei spre Hristos și de pătimirea ce a suferit de la tatăl său. Mavit a întrebat-o: "Pentru ce te-ai lepădat de învățăturile și de zeii părintești și ai luat altă credință?" Ea a răspuns: "Orice om care are înțelegerea sănătoasă, nu se aseamănă dobitoacelor necuvîntătoare, care se duc în urma celor ce le-au născut, fără să știe unde; deci, merge pe calea pe care o vede mai bună, nici urmează părinților și strămoșilor săi cei rătăciți în pierzare; deci, și eu, văzînd că credința creștinească este mai bună decît păgînătatea părintească, am ales pe cea mai bună și m-am lepădat de cea rea".

Mavit, mîniindu-se, a zis: "Fecioară, multe chinuri te așteaptă dacă nu vei asculta!" Ea, punîndu-și mîna pe grumaji, i-a zis cu mare îndrăzneală: "Pe aceștia să-i tai, că ai putere, ți-am spus o dată aceasta". După aceea Mavit a mai grăit mult către dînsa, dar ea nimic nu i-a mai răspuns, ci zicea în sine psalmii lui David, pe care ei nu-i înțelegea. Atunci Mavit a zis către ceilalți: "Ce grăiește aceasta?" Dar nimeni nu știa cele ce grăia dînsa; iar unul dintr-înșii a zis: "Grăiește oarecare învățătură creștinească". Mavit a trimis îndată ca să cheme pe episcopul creștinesc, și să afle de la dînsul dacă fecioara grăiește cuvinte creștinești. Episcopul a venit cu frică, temîndu-se de stăpînirea vrăjitorilor. Mucenița uitîndu-se spre el și văzînd că se temea, a strigat către dînsul, zicînd: "Părinte, nu te teme, ci adu-ți aminte de Scriptura care zice: *Am grăit*

întru mărturiile tale înaintea împăraților și nu m-am rușinat. Și iar: *Nu vă temeți de cei ce ucid trupul, că sufletul nu pot să-l ucid*.

Episcopul, fiind întrebat despre cuvintele ce le-a grăit fecioara, a spus că sînt creștinești. Mult mîniindu-se asupra fecioarei, a poruncit să o bată peste gură. După aceea a început a o momi cu cuvinte amăgitoare, apoi a o îngrozi cu chinurile, dar cu nimic n-a sporit; astfel că se rușina de creștinii care erau la acea priveliște. Apoi, Mavit a poruncit ca pînă la o vreme s-o păzească în casa tatălui său, nevoind să spună împăratului așa repede, ca să nu se necinstească între dînșii acel cinstit neam. Apoi a sfătuit pe tatăl ei să se sîrguiască a întoarce pe fiica sa mai mult cu momiri, decît cu îngroziri. Mucenița, întorcîndu-se acasă, se bucura și slăvea pe Dumnezeu, că s-a învrednicit a fi cercetată pentru numele lui Hristos, înaintea boierilor și a judecătorilor și înaintea a tot poporului.

Mucenița stînd în casa părinților, Domnul mîngîia și întărea pe roaba sa cu noi descoperiri, pentru că adeseori i se făceau arătări îngerești, din care se învăța cum să răspundă înaintea păgînilor judecători. Uneori i se arătau Moisi, Ilie, Apostolul Petru și alți sfinți, precum de aceasta se scrie mai pe larg în istorie. Tatăl său se îngrijea în tot chipul de întoarcerea ei de la Hristos și, neputînd să o schimbe din hotărîrea ei cea tare, a spus de dînsa lui Mavit și la tot divanul. Atunci se întîmplase de venise în cetatea aceea un oarecare bărbat cu numele Daru și cu dregătorie din cel mai înalt sfat împărătesc. Aceștia, amîndoi puternici, Daru și Mavit, erau împreună și ascultau cuvintele tatălui, care se plîngea de fiica sa și striga împotriva creștinilor că s-ar fi adunat asupra lui și ar fi vrut să-l ucidă cu pietre. Daru a trimis la fecioară pe niște bărbați vestiți, ca s-o întrebe pentru ce a lăsat înțelepciunea vrăjitorească și s-a abătut la credința creștinească. El a poruncit trimișilor s-o îndemne cu cuvinte bune, făgăduindu-i daruri împărătești; iar de nu-i va asculta, atunci să-i spună că o așteaptă chinuri cumplite.

Aceia, ducîndu-se la dînsa și întrebînd-o, grăindu-i multe cuvinte momitoare și îngrozitoare, fericita le-a spus: "Eu singură voiam să merg la cel ce v-a trimis și să-i grăiesc despre credința mea în Hristos; dar de vreme ce ați venit voi la mine, ascultați cuvintele mele: eu am luat credința creștinească pentru că am cunoscut-o că este dreaptă și adevărată. Credința creștină are un Dumnezeu, pe Ziditorul a toate. El este Atotputernic și fără de moarte; iar vrăjitoria și slujirea voastră de idoli am urît-o, deoarece aveți mulți zei care sînt fără suflet și nu pot nimic. Deci, spuneți celui ce v-a trimis să nu mintă în făgăduința sa, prin care îmi făgăduiește chinuri cumplite, ci să le împlinească cu fapta, că sînt gata să pătimesc și să mor pentru Hristos, Dumnezeul meu". Acel dregător cu numele Daru, auzind un răspuns ca acesta al fecioarei, s-a umplut de mînie și a poruncit s-o ia din casa părintească și să o ducă în temnița poporului. Acolo, să-i lege mîinile și picioarele cu fiare, s-o încuie într-o închisoare strîmtă și întunecoasă și să nu-i dea nici pîine, nici apă.

Deci, sfînta a petrecut în acea închisoare trei zile și trei nopți, neputînd a se mișca, pe de o parte de greutatea marilor lanțuri de fier, iar pe de alta, de strîmtoarea locului. După trei zile, scoțînd-o pe ea de acolo, o întreba, oare s-a învățat acum și oare voiește să se întoarcă la legile și la zeii părintești? Dar ea petrecea neschimbat în credința lui Hristos. Deci, a condamnat-o s-o arunce într-o groapă adîncă, întunecoasă și puturoasă, punînd pe dînsa o greutate de fier mare. Cînd puneau pe dînsa fiarele și voiau să o ferece cu lanțurile cele cu piroane, acele piroane nu puteau să intre în găurile cele pregătite lor, deși au chemat mulți fierari care se osteneau în zadar. Atunci mucenița a făcut semnul Sfintei Cruci spre piroane și spre lanțuri, și îndată piroanele s-au prins bine la locul lor. Însă vrăjmașii lui Hristos, fiind orbiți cu răutatea, n-au înțeles puterea cea minunată a Sfintei Cruci și au ferecat strîns pe sfînta, plecîndu-i capul spre picioare, și astfel au aruncat-o în groapa aceea.

Dar, Domnul nostru Iisus Hristos, Care nu părăsește pe cei ce-L iubesc, îndată a trimis ușurare roabei Sale în groapa aceea; căci o lumină cerească i-a strălucit ei acolo și legăturile de fier s-au desfăcut, au căzut de pe dînsa și putoarea s-a prefăcut în bună mireasmă, astfel că mucenița era ca într-o cămară, bucurîndu-se și slăvind pe Dumnezeu. Creștinii care erau în acea cetate, adunîn-du-se în biserică cu episcopul lor, se rugau cu lacrimi lui Dumnezeu pentru mucenița Sira, ca să o întărească pe ea și să-și săvîrșească nevoința sa cu bine. Mucenița a petrecut în groapa aceea cinci-sprezece zile, și nimeni nu se aștepta ca ea să fie acolo vie, din pricina mirosului greu, al foamei celei mari și de strîmtoarea fiarelor celor grele ce erau puse pe dînsa.

În acea vreme era secetă, din lipsă de ploaie, și din popor se zicea, că pentru fecioara Sira cea chinuită cu nedreptate, îngrozește mînia lui Dumnezeu cu uscăciune și cu foamete. Deci, era cîrtire împotrivas popilor și vrăjitorilor. După cele cincisprezece zile, păgînii judecători s-au înștiințat că fecioara Sira este vie în groapă și că s-a dezlegat de legături, și se mirau foarte mult. Atunci ei au poruncit să o scoată de acolo și să o ducă iarăși în temnița cea de obște a poporului.

Cînd au scos pe mucenița din groapă, îndată s-a vărsat din cer o ploaie foarte mare și a adăpat pămîntul din destul; iar poporul a zis că Dumnezeu a trimis ploaie pămîntului pentru cea scoasă din groapă. Deci, Domnul a dat roabei Sale darul facerii de minuni ca să tămăduiască bolile și să izgonească diavolii. Mulți veneau la dînsa pentru tămăduire, cînd ședea în temniță, și cîți se atingeau de hainele sau de legăturile ei, cîștigau tămăduiri de neputințele lor; iar diavolii nu sufereau apropierea ei, căci în oarecare vreme, sosind praznicul sfinților mucenici, care au pătimit mai înainte în Persia și care se săvîrșea o dată pe an în biserica ce era în afara cetății, mucenița a dorit să fie acolo la cîntarea cea de toată noaptea.

Atunci unul din creștini, iubitor de Dumnezeu, a dat păzitori-lor aur și s-a făcut singur chezaș, ca să o elibereze pe muceniță din temniță în acea noapte, făgăduindu-se s-o aducă iarăși la dînșii în zorile dimineții. Sfînta, fiind lăsată în voie, și-a schimbat hainele ca să nu fie cunoscută; și, venind la biserică, a stat în unghiul pridvorului și asculta cîntarea bisericească. Acolo, în adunarea cea de praznic, era o femeie îndrăcită și aceea, cum s-a apropiat de Sfînta fecioară Sira, îndată a strigat diavolul dintr-însa, făcînd arătare, că mucenița Sira a venit în biserică și-l izgonește pe el. Cînd poporul o căuta pe dînsa, ea îndată a fugit de acolo și s-a dus la temniță. Așa se temeau diavolii de dînsa, încît nici nu puteau să se apropie de ea. În altă noapte, iarăși prin chezaș și cu plată fiind eliberată noaptea din temniță de păzitori, a mers la episcop și a luat de la dînsul Sfîntul Botez, în biserica care era în cetate.

După aceasta, Mavit și ceilalți judecători și slujitorii vrăjito-rești s-au sfătuit să trimită pe mucenița Sira la împărat, de vreme ce cu nici un chip n-au putut să o întoarcă de la credința creștinească. Ei au trimis-o, punînd pecete pe grumazul ei, după obiceiul lor, ca să nu fie dată acolo o alta în locul ei, iar pecetea aceea era astfel că nu era cu putință să se șteargă din grumaz, decît numai împreună cu capul.

Ostașii, luînd-o, au dus-o în cetatea care se numea Acvac; căci acolo era atunci împăratul și au dat-o pe ea eparhului cetății, cu înștiințarea pricinii ei, din ce neam este și ce a răbdat. Eparhul mai întîi o îndemna cu cuvinte amăgitoare, apoi o îngrozea cu chinurile, ca să se întoarcă la credința cea dintîi; dar, văzînd-o pe ea nesupusă, a dezbrăcat-o de hainele ei și, îmbrăcînd-o într-o zdreanță murdară, a dat-o în paza unor evrei, știind că ei sînt vrăjmașii cei mai mari ai creștinilor. Acei evrei, luînd-o pe ea și înfășurînd-o cu legături de fier, au închis-o într-o casă întunecoasă, iar ca hrană îi dădeau ei o bucată foarte mică de pîine de orz, cît numai

să nu moară de foame. În toate zilele o certau, ocărînd-o cu cuvinte defăimătoare și, hulind pe Hristos, îi ziceau: "Unde este cuvîntul cel grăit de tine, că legăturile vor cădea singure de pe grumaz, de la mîini și de la picioarele tale? Să vedem noi acum cum vor cădea?"

Într-una din zile, evreii defăimînd așa pe sfîntă, ea și-a ridicat ochii în sus, a suspinat și în taina inimii sale s-a rugat Domnului. Atunci îndată înaintea ochilor lor au căzut obezile de la grumaji, de la mîini și de la picioarele ei, iar evreii s-au mirat foarte mult. Sfînta a petrecut acolo unsprezece zile. Apoi eparhul a poruncit să o aducă iarăși la sine și, aflînd-o neînduplecată către credința lor, a trimis-o la mai-marele vrăjitorilor, care era lîngă împărat, înștiințîndu-l despre toate cele despre dînsa, precum se înștiințase și el. Mai-marele vrăjitorilor, punînd-o înaintea sa, a zis către dînsa: "De ce te-ai lepădat de credința noastră, pe care o țin cu cinste împărații și boierii, care s-a răspîndit pretutindeni, stăpî-nește pe toți și îmbogățește pe cei ce o păzesc pe ea, iar tu te-ai lipit de creștini, de oamenii cei necinstiți, proști, lepădați și urîți de toți?"

Sfînta a răspuns cu îndrăzneală, zicînd: "Unde sînt acum coroanele împăraților voștri? Unde este slava boierilor voștri? Iată, toate acelea au trecut, împărații și boierii, înflorind ca iarba, în puțină vreme s-au vestejit și s-au dat morții celei veșnice, căci n-au cunoscut pe adevăratul Dumnezeu, pe Ziditorul tuturor, și nu s-au închinat Stăpînului vieții și al morții, ci au cinstit zidirea ca pe un Dumnezeu, închinîndu-se focului, apei, soarelui, lunii și stelelor. Iar creștinii, pentru pătimirile ce le rabdă în viața cea de aici de la voi, vor cîștiga viața cea veșnică și pentru necinstirea cea vremelnică, vor moșteni slava cea cerească". Mîniindu-se, marele vrăjitor, a început a cerceta cu de-amănuntul unde fusese pînă atunci. Înștiințîndu-se de felul chinurilor și legăturilor ce a suferit și că a fost păzită de evreii, a poruncit să o ducă iarăși în închisoarea lor, să o păzească bine și să nu lase la ea pe nimeni din creștini. Luînd-o iudeii, fără omenie îi făceau răutate roabei lui Hristos, chinuind-o astfel trei zile cu fel de fel de chinuri.

Rînduindu-se de către împărat un dregător peste toate temnițele și închisorile și acela înștiințîndu-se de muceniță, a luat-o din închisoarea jidovească și a adus-o în închisoarea sa. Aceasta a făcut-o însă pentru cîștig, deoarece era obicei la creștini a-și răscumpăra de la păzitori, cu aur și argint, intrarea în temniță la cei legați, care pătimeau pentru Hristos. Cînd au intrat în închisoarea muceniței oarecare creștini, care cumpăraseră cu argint intrarea, au mers la ea spre cercetare. Dar, văzînd-o legată cu fiare și goală zăcînd pe pămînt, i-au adus un așternut, ca măcar atît să-i facă ușurare în acele chinuri. Venind unul din păzitorii temniței, a aruncat pe muceniță de pe așternut, și cu aceasta i-a pricinuit mare durere din pricina greutății fiarelor ce erau pe dînsa. Dar, îndată legăturile de fier s-au dezlegat și au căzut de pe dînsa și mare mirare le-a fost acelora care s-au întîmplat acolo.

În timpul acela, împăratul a voit să iasă din cetatea aceea la o alta ce se numea Resancusadon, și toți puternicii Persiei au mers cu dînsul, precum și mai-marele vrăjitorilor. Ei au adus în urma lor acolo și pe cei legați, între care și pe Sfînta Muceniță Sira. Rugîndu-se Domnului în toată calea aceea, cînta psalmii lui David. Iar ostașii cei ce o duceau, de multe ori o îngrozeau ca să tacă, pentru care au legat-o cu lanțuri mai grele; dar ea nu înceta a cînta și a mulțumi lui Dumnezeu.

Pe cînd erau la locul ce se numește Carsa, mai-marele vrăjitorilor și cu ceilalți judecători au pus-o pe ea mai întîi la întrebare, și au zis către dînsa: "Destulă vreme ai avut de la noi să te gîndești; deci, acum spune ce ți-ai ales? Te vei întoarce la slujba cea dintîi a zeilor, ca să fii vie, sau mori, rămînînd în credința creștină?" Răspuns-a sfînta: "Ce să-mi aleg mai mult, decît ce am ales o dată. De multe ori ți-am spus: sînt creștină, roaba lui Hristos, și pe Acela l-am iubit,

Aceluia îi slujesc și pentru El doresc a muri". Zis-a mai-marele vrăjitorilor: "Grăiește-ne nouă cuvinte de ale înțelepciunii noastre și pe care le-ai învățat de la început".

Iar ea a început a zice cu mare glas psalmii lui David și rugăciuni către Dumnezeu. Mîniindu-se, mai-marele vrăjitor a poruncit să-i rupă hainele de pe dînsa; și, lăsînd-o goală, i-a zis: "Nu-ți este rușine acum?" Răspuns-a sfînta: "Pentru ce să mă rușinez? Nu sînt nici răpitoare, nici desfrînată și nici alt rău n-am făcut; iar dacă m-ați dezbrăcat de hainele cele din afară, eu am în cer îmbrăcăminte luminoasă, nestricăcioasă și veșnică. Acea îmbrăcă-minte mi-a gătit-o Domnul meu, pentru Care acum cu necinste sînt dezgolită".

Astfel grăind ea, stăpînitorul țării Huzainului, șezînd cu mai-marele vrăjitor, a zis: "Ce se îndrăcește aceasta?" Iar sfînta a răspuns: "Nu sînt eu îndrăcită, ci tu ești îndrăcit, pentru că slujești diavolilor! Și de vei voi, voi pune semnul Crucii pe fruntea ta, și diavolul v-a ieși din tine. Atunci ochii ți se vor lumina și vei cunoaște adevărul". Deci, toți cei ce erau acolo, au strigat: "Vino-vată este morții, căci hulește pe zei, defaimă pe împărat și batjocorește pe boieri!" Pentru aceea, au judecat-o la moarte și au însemnat-o cu pecetea pe grumaji, ca nu cumva prin vreo meșteșugire să se omoare altă fecioară în locul ei. În ziua aceea, cînd au voit s-o scoată spre ucidere, s-au sfătuit oarecare din sfetnici, ca să-i mute moartea pentru altă dată. Să nu o omoare în acel loc, unde erau mulți creștini, ca să nu se ridice între ei gîlceavă și tulburare. Pentru aceea a mutat uciderea ei, și a dat-o mai-marelui păzitor al închisorii.

Luînd el pe muceniță, o avea iarăși închisă cu ceilalți legați. După aceea împăratul s-a dus în cetatea Vetarmais, și a voit să zăbovească acolo. Aducîndu-se acolo și sfînta muceniță, a pus-o în temniță, unde, îmbolnăvindu-se, aștepta să moară. Ea se ruga cu lacrimi Domnului ca să nu moară astfel, și să se lipsească de cununa mucenicească, ci să se învrednicească a se sfîrși prin pătimire. Ascultînd Dumnezeu rugăciunea roabei sale, i-a dat sănătate.

După aceasta, unul din păzitorii temniței, aprinzîndu-se de diavol spre păcatul trupesc, a rugat pe mai-marele păzitor al închisorii ca să poruncească să batjocorească pe cea legată, pe Sfînta fecioară Sira. Luînd el poruncă de la mai-marele păzitor, s-a apropiat de mireasa lui Hristos, plin de poftă necurată. Dar Domnul, păzind pe roaba Sa, a lovit pe acel poftitor cu orbirea ochilor, la urechi și la limbă, astfel că a rămas orb, surd și mut; și, căzînd cu fața la pămînt, striga cu glas urît. Văzînd aceea mai-marele păzitor al închisorii, în loc să se înspăimînte și să cunoască puterea lui Dumnezeu, părîndu-i rău de îndrăzneala acelui nelegiuit, singur s-a aprins de acea poftă fără-de-lege asupra sfintei fecioare, și s-a gîndit să se pornească spre sfîntă. Iar sfînta a zis către el: "Eu sînt logodită cu Împăratul ceresc, și Acela nu te va lăsa să necinstești fecioria miresei Sale!" Mai-marele acela neascultînd cuvintele ei, cînd a vrut să se ducă la ea, îndată îngerul lui Dumnezeu l-a lovit și a căzut la pămînt ca mort. Mergînd slugile lui, l-au scos din acel loc, și abia mai tîrziu și-a venit în simțire.

După o pedeapsă ca aceea a lui Dumnezeu, robul satanei, rămînînd neîndreptat, s-a umplut de mînie, și s-a sîrguit ca îndată să piardă pe muceniță, pentru că i se poruncise s-o omoare cu orice chin va voi. Însă n-a voit s-o omoare cu sabia, ci s-a gîndit s-o sugrume cu funii, pentru aceea a chemat fierarul, să scoată fiarele de pe dînsa. Sfînta a zis către mai-marele acela: "Nu este trebuință de fierar". Zicînd aceasta a aruncat obezile de pe grumaji, din mîini și de la picioare, și cei ce au văzut aceasta s-au mirat, însă n-au cunoscut puterea lui Dumnezeu. Atunci mai-marele păzitor a poruncit să-i lege mîinile iarăși, ca să nu se împotrivească cu ele, cînd o va sugruma. Mucenița iarăși a zis către dînsul: "Lasă-ți sfaturile tale cele deșarte, că de bună voie mă voi da la moarte pentru Dumnezeul meu, astfel că nu voi mișca mîinile". Deci au pus pe grumajii ei o funie, și au început a o sugruma.

Acum fiind aproape de moarte, slăbindu-i funia, a zis către dînsa: "Dacă voiești să te lepezi de credința creștină, te vom lăsa să trăiești". Însă mucenița le-a răspuns lor: "Săvîrșiți-vă o dată porunca voastră". Atunci ei au început a o sugruma din nou, și iarăși cînd slăbea, o întrebau pe dînsa dacă voiește să se lepede de Hristos și să fie vie; dar ea, dorind moartea cea pentru Hristos, le poruncea ca să-și săvîrșească porunca. Deci au tras funia de amîndouă părțile, pînă ce au omorît-o.

Astfel s-a sfîrșit mucenicește Sfînta Muceniță, fecioara Sira, pentru Hristos, Domnul său. Cinstitul ei trup, chinuitorii n-au vrut să-l dea îngropării, ci spre mîncarea cîinilor; luîndu-l din temniță l-au dus acasă, unde, adunînd o mulțime de cîini și închizînd porțile curții, a aruncat trupul muceniței spre mîncare, dar cîinii nici nu s-au atins de dînsul. Atunci noaptea l-au aruncat afară; iar creștinii care erau în cetatea aceea, înștiințîndu-se de sfîrșitul mucenicesc al sfintei mucenițe, au pîndit unde vor arunca chinuitorii trupul ei. Deci, cînd au văzut unde l-au aruncat, creștinii l-au luat și l-au îngropat cu cinste, slăvind pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe un Dumnezeu în Treime, Căruia și de la noi să-I fie cinste și slavă, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Notă - După sfîrșitul Sfintei Mucenițe Sira, nemaitrecînd mulți ani, a început a pătimi pentru Hristos, de la Hosroe, bătrînul împărat al perșilor, și rudenia ei, Sfînta Maria, care pe grecește se numea Golinduhia. Viața și pătimirea ei s-au prelungit pînă la celălalt Hosroe, care era nepot celui dintîi; iar istoria despre dînsa caut-o în 12 zile ale lunii lui iulie.

68. ADUCEREA CINSTITELOR MOAȘTE ALE SFÎNTULUI APOSTOL VARTOLOMEU, DIN INSULA DINARULUI LA CETATEA VENENDA

(25 AUGUST)

(POMENIREA ACESTUI SFÎNT APOSTOL ESTE ÎN A UNSPREZECEA ZI A LUNII IUNIE; TOT ACOLO CAUTĂ ȘI PĂTIMIREA LUI)

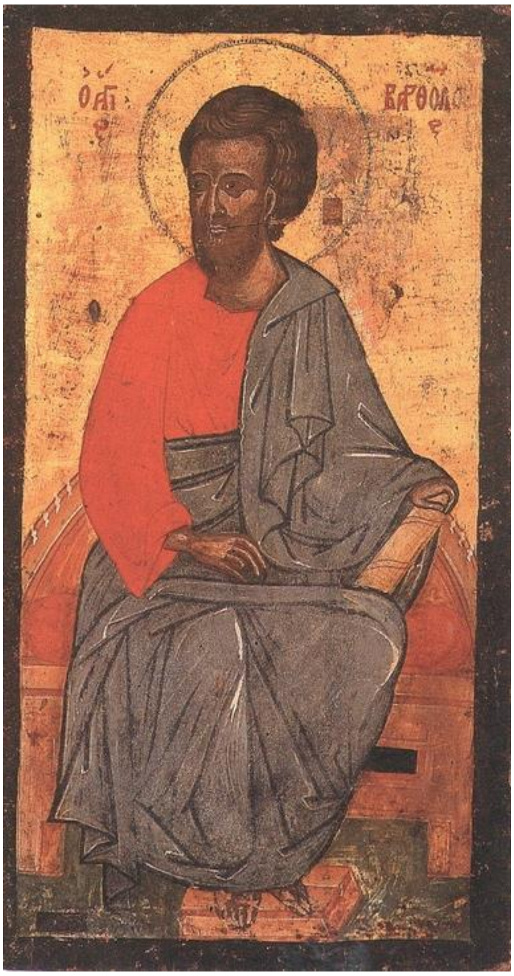

După sfîrșitul mucenicesc al Sfîntului Apostol Vartolomeu, care a suferit de la păgîni pentru Hristos în Alvana, cetatea Armeniei celei mari, credincioșii, luînd cinstitul lui trup, l-au pus într-o raclă de plumb și l-au dus într-aceeași cetate. De la moaștele apostolului se făceau multe minuni, dîndu-se tămăduire bolnavilor. Pentru aceea, mulți din cei necredincioși se întorceau la Hristos. Iar slujitorii diavolești, popii cei necurați și chinuitorii, auzind și văzînd cu ochii minunile acelea, nu numai puterile lui Dumnezeu nu le cunoșteau, dar se și mîniau asupra cinstitelor moaște ale apostolului, necăjindu-se în inimile lor.

Deci, adunîndu-se cu vrăjmășie și cu mînie, au luat racla de plumb în care erau puse moaștele și au aruncat-o în mare, socotind să le scufunde în adîncul mării. Ei au aruncat încă și alte patru racle cu moaștele altor sfinți mucenici, ale lui Papian, Luchian, Grigorie și Acachie. Dar, în loc ca raclele acelea să se afunde în adînc, ele au plutit ca niște luntre, mergînd astfel pe deasupra apei și purtînd comorile cele fără de preț în ele; mai ales racla apostolului fiind de plumb, stătea neafundată în apă, mai presus de fire. Acea raclă se făcuse ușoară și, ca o corabie purtîndu-se cu a lui Dumnezeu puternică îndreptare, înota pe mare în mijlocul raclelor mucenicești, pentru că, spre cinstea Apostolului Vartolomeu, două erau de-a dreapta și două de-a stînga.

Deci, raclele acelea mergînd cu minunată înotare, s-au în-dreptat spre Bosforul Traciei, la Propontis, și au trecut strîmtoarea Helespontului; apoi, trecînd marea Egee și Ionică, au ajuns în Sicilia, și, lăsînd Siracusa în stînga, au plecat spre apus și au ajuns la insulele Lipar. Acolo a stat racla apostolului, iar raclele celorlalți sfinți mucenici, petrecînd pe apostol la Lipar, l-au lăsat și s-au despărțit, unde i-a poruncit voința dumnezeiască fiecăreia să meargă sau să stea. Racla lui Papian a plecat în Sicilia; a lui Luchian, în Mesina; a lui Grigorie, în Calabria; iar a lui Acachie, în Ascalon, cetate care se numește astfel. Despre toate acestea s-a făcut descoperire de la Dumnezeu lui Agaton, episcopul insulei Liparului; iar el cu clerul și poporul, mergînd la malul mării și aflînd acolo racla cu moaștele apostolului, s-au umplut cu toții de bucurie și au grăit: "O, Lipare, de unde ți-a venit ție o bogăție ca aceasta? Cu adevărat că te-ai mărit și te-ai proslăvit acum; deci, dănțuiește acum și saltă, primind în mîinile tale pe acest mare folositor al tău, care te cercetează pe tine, și pe mijlocitorul cel către Dumnezeu!" Apoi a strigat către dînsul: "Bine ai venit la noi, apostole al lui Hristos!"

Deci, toți se minunau și preamăreau puterea lui Dumnezeu, cum racla aceea de plumb cu moaștele sfîntului nu s-au afundat în apă, ci mai ușoară decît luntrea a venit la dînșii o cale atît de lungă, înotînd pe mare, nu cu mînă omenească, ci ocîrmuindu-se de dumnezeiasca putere. Apoi, luînd racla aceea cu moaștele, au dus-o în biserică cu cîntare de psalmi și cu dănțuire, și a curs mir din sfintele moaște ale apostolului, prin care se tămăduiau bolile cele nevindecate. Aceste cinstite moaște au petrecut în insula aceea mulți ani, pînă la împărăția lui Teofil, luptătorul împotriva icoanelor. Iar în zilele lui, cu voia lui Dumnezeu și pentru păcatele oamenilor, agarenii au prădat insula Liparului. Iar un boier din cetatea Vinenda, anume Sicard, care de demult auzise de minunile apostolului, din credința cea fierbinte către sfîntul, a chemat din cetatea Amanfiei niște oameni corăbieri și, făgăduindu-le că le va da lor averi îndestulate, i-a rugat să meargă cu corabia la insula Liparului, ca de acolo să aducă la dînsul comoara aceea sfîntă cu moaștele Sfîntului Apostol Vartolomeu.

Plecînd ei cu corabia și ajungînd la insula aceea, au luat acea dorită bogăție duhovnicească și s-au întors la locul lor. Iar cînd boierul Sicard a fost înștiințat despre moaștele sfîntului, că se apropiau de dînșii, a ieșit întru întîmpinare cu episcopul și cu mulțime de popor cu corăbiile pe mare și, primind cu bucurie pe apostolul lui Hristos, l-au dus cu cinste în cetatea Venenda, și, punîndu-l în biserica cea mare, i-a așezat praznic luminos. Din acea vreme se prăznuiește aducerea cinstitelor moaște ale acestui sfînt apostol, în ziua a douăzeci și cincea a lunii august; zi în care cinstitele lui moaște au fost aduse în Venenda. De la ele se dau multe tămăduiri de toate neputințele, cu rugăciunile apostolului și cu darul Domnului nostru Iisus Hristos.

69. SFÎNTUL APOSTOL TIT, UNUL DIN CEI ȘAPTEZECI
(25 AUGUST)

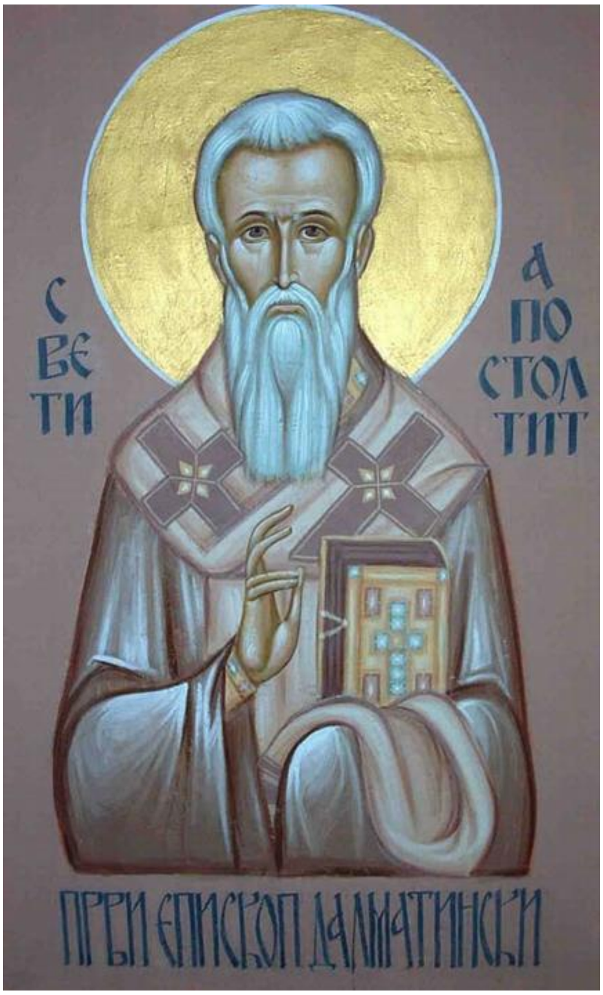

Sfîntul Apostol Tit era de fel din Creta și din părinți de bun neam, pentru că se trăgea din seminția lui Miroi, antipatul Cretei; dar erau necredincioși, deoarece se țineau de păgînătatea închinării de idoli, și chiar el singur tot aceleași păgînătăți a slujit de la început. El din tinerețea lui a arătat multă sîrguință către înțelepciunea păgînească, îndeletnicindu-se la citirea cărților vechi de filosofie și făcătoare de stihuri, precum ale lui Homer și ale celorlalți scriitori. El petrecea cu fapte bune, în nerăutate și în întreaga înțelepciune, măcar că era în necunoștință de Dumnezeu. El și-a păzit fără de prihană fecioreasca curățenie a trupului său, precum mai pe urmă a mărturisit despre dînsul Sfîntul Ignatie purtătorul de Dumnezeu, în scrisoarea sa către Filadelfi, numindu-l pe dînsul feciorelnic. Deci, pe Dumnezeu, pe Care Tit nu-L știa prin credin-ță, pe Acela îl cinstea prin fapte bune și Lui I se arăta plăcut.

Cînd era de douăzeci de ani, a auzit un glas din cer venind către dînsul și zicîndu-i: "Tite, ție ți se cade să te duci de aici și să-ți mîntuiești sufletul tău, pentru că nu-ți ajunge spre mîntuire numai învățătura păgînească". Acest glas auzindu-l Tit, dorea ca și a doua oară să-l mai audă pe el, pentru că știa glasurile și cuvintele care se făceau uneori de la idoli, dar nu voia să le creadă pe ele, pentru că începuse a cunoaște înțelepciunea lor cea drăcească. El a mai petrecut acolo un an, cînd i s-a dat în vis o dumnezeiască poruncă, ca să citească cărți evreiești; și după acea vedenie, el a început a le cerceta.

Căzîndu-i în mînă cartea Sfîntului prooroc Isaia, a deschis-o și a găsit la capitolul 41 acestea: *Înnoiți-vă către Mine ostroave...*, pe care citind-o, a găsit într-însa oarecare cuvinte, ca și cum ar fi fost grăite spre inima lui de Dumnezeu. Acele cuvinte sînt acestea: *Robul Meu ești și Eu te-am ales pe tine. Nu te teme că te-am lăsat, Eu sînt cu tine. Nu te amăgi cu zeii cei mulți păgînești, pentru că eu sînt Dumnezeul tău*. Și iarăși: *Eu sînt Dumnezeul tău, care țin dreapta ta și-ți grăiesc ție*. La sfîrșitul capitolului a citit despre idoleasca înșelăciune, astfel: "Dintre idolii lor nu este unul care să grăiască; că dacă vei întreba pe ei de unde sînt, nu-ți vor răspunde; căci aceia care îi fac pe ei sînt printre voi, și vă înșeală pe voi". Aceste cuvinte din cartea proorocească, și multe altele, i-au fost lui ca o cheie, căci, deschizîndu-i ușa minții spre cunoștința adevăratului Dumnezeu și spre înțelegerea înșelăciunii idolești și a rătăcirii păgînești, ardea cu inima spre Dumnezeu, pe care evreii Îl cinsteau.

În acea vreme s-a auzit în insula Creta, unde trăia Tit, că Hristos Dumnezeu S-a arătat în trup printre oamenii din Ierusalim. El face multe minuni și fapte negrăite; căci slava despre Dînsul străbătuse prin toate marginile pămîntului. Deci, antipatul Cretei, care era unchi după mamă lui Tit, sfătuindu-se cu cei mai de frunte bărbați, a trimis la Ierusalim pe nepotul său, pe acest bine înțele-gător și iubitor de înțelepciune, Tit, ca pe unul care era destul a auzi și a înțelege cele grăite de gura lui Iisus Hristos și a vorbi cu dînsul și tot ceea ce va afla de la Hristos, va putea cu de-amănuntul să le spună lor.

Tit, mergînd la Ierusalim și văzînd pe Stăpînul Hristos, I s-a închinat Lui, apoi I-a urmat Lui și ucenicilor Lui amestecîndu-se cu ceilalți din popor, ce umblau după Hristos. El singur a fost martor al minunilor pe care Hristos le făcea. A văzut și mîntuitoarele Patimi și s-a încredințat despre Învierea Lui. Iar după Înălțarea Domnului, Sfîntul Duh pogorîndu-se peste Apostoli în limbi de foc și grăind lor în limbi străine, Tit, robul Lui, i-a auzit vorbind în limba lui și se mira, precum despre aceasta se scrie în Faptele Apostolilor: *Nemernicii cretani* - între care era și Tit -, *mirîndu-se, unul către altul ziceau: "Îi auzeam pe Sfinții Apostoli grăind măririle lui Dumnezeu în limbile noastre"*. De toate acestea Tit a fost vestitor și propovăduitor în patria sa, Creta.

Fericitul Tit a fost rînduit în slujba apostolească, cînd li s-a deschis neamurilor ușa credinței. Mai întîi a fost botezat Cornelie sutașul; apoi după dînsul și ceilalți elini. Atunci și Tit, fiind din neamul celor netăiați împrejur, a luat botezul de la Sfîntul Apostol Pavel, care mai înainte s-a numit Saul. Pentru că pînă atunci, deși Tit crezuse în Hristos de la început, însă nu se botezase; pe de o parte că pe atunci apostolii încă nu primeau în biserică pe cei netăiați împrejur, iar pe de alta, că greu își socoteau lor în Legea veche tăierea împrejur, despre care ziceau evreii, care crezuseră în Hristos, că este trebuință mai întîi limbilor care primeau credința, ziceau că nu este cu putință cuiva să se mîntuiască fără tăierea împrejur, precum se scrie despre aceasta în Faptele Apostolilor: *Oarecare pogorîndu-se în Iudeia, învăța pe frați, zicînd: De nu vă veți tăia împrejur după obiceiul lui Moisi, nu puteți să vă mîntuiți*. Unii ca aceștia cîrteau asupra Sfîntului și Marelui Apostol Petru, despre botezul lui Corneliu sutașul, zicînd: "Ai intrat și ai mîncat cu dînșii la bărbatul acela, care nu are tăiere împrejur".

Deci, pe cînd Sfinții Apostoli vorbeau sobornicește despre aceasta, au lăsat neamurile cele din nou creștinate fără tăierea împrejur. Atunci și fericitul Tit, venind la Botez, n-a mai fost silit de nimeni la tăierea împrejur, despre care lucru Apostolul Pavel pomenește către Galateni, zicînd: *Nici Tit, care este cu mine, n-a fost silit să se taie împrejur; însă după Botez, fiind sfințit de ceilalți apostoli mai mari la slujba apostolească, a fost numărat în rîndul celor șaptezeci de apostoli*. El a fost trimis între neamuri cu Sfîntul Pavel la propovăduirea cuvîntului lui Dumnezeu, fiind următor lui nu numai ca un ucenic dascălului, ci ca și fiul cel iubit al

dascălului, pentru că Pavel îl numea fiul său. Acest lucru se poate vedea din scrisoarea lui Pavel către dînsul, care zice: *Lui Tit, adevăratul fiu, dar și milă*. Zice încă și aceasta: *Este de trebuință să rugăm pe Tit, ca precum a început, așa să și sfîrșească...* Și a zis iar: *Mulțumită lui Dumnezeu, Cel ce a dat pentru voi aceiași sîrguință în inima lui Tit...*

De aici se poate vedea duhovniceasca dragoste în Hristos, care o avea Pavel către Tit. Uneori îl numește fiul său, iar alteori frate. Altădată, zăbovind Tit unde a fost trimis, Pavel se întristează și zice în sine: *Ducîndu-se în Troada la propovăduirea lui Hristos, și fiindu-mi ușa deschisă întru Domnul, duhul meu n-a avut odihnă, neaflînd pe Tit, fratele meu...* Deci, cînd Tit nu era de față, marele Apostol Pavel se întrista cu duhul: Tot așa și cînd era el de față avea duhovnicească mîngîiere, pentru că zice: *Dumnezeu ne-a mîngîiat prin venirea lui Tit...* Și iarăși zice: *Ne-am bucurat de bucuria lui Tit*.

Pavel, străbătînd multe țări cu bună vestirea cuvîntului lui Dumnezeu, a ajuns și în Creta, patria lui Tit. Pe atunci era antipat în Creta, Rustil, bărbatul surorii lui Tit. Acela, auzind propovădui-rea apostolească pentru Hristos Dumnezeu, întîi rîdea; apoi, murind fiul lui și fiind înviat de Sfîntul Apostol Pavel, a crezut în Hristos și a primit Sfîntul Botez cu toată casa sa. Apoi mulți necredincioși din insula aceea au primit sfînta credință și Botezul. Sfîntul Pavel a pus pe fericitul Tit episcop în insula Cretei și în celelalte insule dimprejur. Și, încredințîndu-i popoarele cele din nou luminate, l-a lăsat acolo; iar el s-a dus în alte țări, ca să propovăduiască pe Hristos altor popoare.

Ducîndu-se în Nicopoli, a scris Sfîntului Tit o scrisoare învățătoare, cum trebuie să cîrmuiască eparhia sa. El îi zicea: *Pentru acesta te-am lăsat în Creta, ca să îndreptezi cele nesfîrșite, și să așezi preoți prin toate cetățile, precum ți-am poruncit*. Sfîntul Ioan Gură de Aur, socotind aceste cuvinte apostolești, zice: "Din cei ce erau cu Pavel, Sfîntul Tit era iscusit pentru că de n-ar fi fost iscusit, nu i-ar fi încredințat lui insula, nu i-ar fi poruncit să împli-nească cele nesfîrșite, și nu l-ar fi făcut judecător la atîția episcopi, dacă n-ar fi nădăjduit foarte mult în acest bărbat".

Sfîntul Pavel, voind să zăbovească mai mult în Nicopoli, a chemat pe Sfîntul Tit iar la el, zicînd către dînsul în scrisoarea sa: *Cînd voi trimite la tine pe Artema sau pe Tihic, sîrguiește-te să vii la mine în Nicopoli, pentru că am socotit să iernez acolo*. Sfîntul Tit, ducîndu-se în Nicopoli și zăbovind puțin cu dînsul, l-a trimis înapoi la Creta. După aceasta, Sfîntul Pavel a fost prins în Ierusalim, legat cu lanțuri, și de acolo a fost dus la Roma. Sfîntul Tit, auzind de aceea, s-a dus la Roma să vadă nevoința pătimirii dascălului său. El a petrecut în Roma pînă la sfîrșitul Sfîntului Pavel, și, îngropînd cinstitul lui trup, după tăierea poruncită de Nero, s-a întors în Creta la păstoria sa.

Tit avea scaunul arhieriei sale în una din cinstitele cetăți ale Cretei, care se numea Gortina, și se ostenea neîncetat, întorcînd pe păgîni la Hristos, învățîndu-i cu cuvintele și încredințîndu-i cu minunile. În insula aceea era un idol slăvit al Artemidei, zeița păgînilor, la care se ducea mulțime de popor păgînesc și i se închina cu aducere de jertfe. Sfîntul Apostol Tit, ducîndu-se acolo în vremea adunării și prăznuirii păgînilor, grăia către dînșii cuvîntul lui Dumnezeu și îi îndemna să se întoarcă la adevăratul Dumnezeu și să-și cunoască înșelăciunea idolească.

Poporul neluînd aminte la cuvintele lui, el s-a rugat Domnului și îndată acel idol a căzut, sfărîmîndu-se în bucăți. Poporul s-a spăimîntat, și de atunci au crezut în Hristos ca la cinci sute de suflete. Asemenea, cînd din porunca împăratului Romei se zidea în Creta o capiște mare

idolească, în cinstea spurcatului zeu Jupiter, și era tocmai pe sfîrșite, Tit, apostolul lui Hristos, trecînd pe acolo, s-a rugat adevăratului Dumnezeu și deodată a căzut capiștea, risipindu-se pînă în temelie. Prin această minune, mulțime de păgîni s-au întors la Hristos și au zidit o biserică foarte frumoasă în numele lui Iisus Hristos adevăratul Dumnezeu.

Astfel Sfîntul Apostol Tit, luminînd cu lumina sfintei credințe insula Creta și cele dimprejur, și ajungînd la adînci bătrîneți, s-a mutat către Domnul, avînd 94 de ani de la nașterea sa. La sfîrșitul său a văzut pe sfinții îngeri venind să-i ia sufletul. Lui i se luminase fața ca soarele, căci întreaga sa viață fusese lumina lumii; și tot al aceluia era și sfîrșitul, cinstit prin strălucire de lumină de Domnul nostru Iisus Hristos, Mîntuitorul lumii.

70. SFINȚII MĂRTURISITORI CARE AU PĂTIMIT ÎN EDESA DE LA ARIENI
(25 AUGUST)

Biserica lui Hristos, cîștigîndu-și libertate pe vremea marelui împărat Constantin, și aceasta după multe prigoniri care fuseseră asupra creștinilor de la păgînii împărați și chinuitorii închinători de idoli, acum începuse a înflori în pace și liniște. Dar prin lucrarea diavolească, se ridicase iar prigoană asupra ei, nu de la închinătorii de idoli, ci de la creștinii cei răucredincioși, care se abătuseră de la adevărata credință.

După sfîrșitul lui Constantin, se întărise eresul hulitor de Hristos al lui Arie, mai întîi în împărăția lui Constantie, fiul lui Constantin, apoi în împărăția lui Valens; iar aceasta, fiindcă amîndoi acei împărați erau amăgiți de reaua credință a lui Arie. Deci, stăpînind în vremile lor, au prigonit preamult Biserica lui Hristos. Sub stăpînirea lui Valens și în păgîneasca îndrăcire a aceluia, dreptcredincioșii arhierei erau izgoniți din scaunele lor, iar în locurile lor erau puși eretici. În cetatea Edesa era un episcop dreptcredincios și sfînt, anume Varsis, avînd darul de a tămădui toate bolile oamenilor și acela se împotrivea eresului lui Arie.

Pe acesta, nesuferindu-l, răucredinciosul împărat Valens l-a izgonit de pe scaun și l-a trimis în surghiun, mai întîi în insula Arad. Apoi, auzind că acolo se adună mult popor la acest sfînt episcop și ascultă învățătura lui despre credința cea dreaptă, l-a trimis de acolo la Oxirinh, cetatea Egiptului. Dar și de acolo, înștiințîndu-se de minunile și de învățătura sfîntului, l-a trimis într-o altă cetate mai depărtată, care se numea Fenon, fiind aproape de barbari. Acolo arhiereul și mărturisitorul lui Hristos s-a și sfîrșit în chip fericit. Iar în insula Aradului, patul ce rămăsese după dînsul, dădea tămăduiri de neputințe, încît, cîți pătimeau de ori ce fel de boli, punîndu-se pe patul acela, îndată se făceau sănătoși și se eliberau de duhuri necurate.

Răul împărat Valens, izgonind de pe scaunul episcopal al Edesei pe un arhiereu sfînt ca acesta, a ridicat în locul lui pe unul cu numele și cu obiceiul de lup, pentru că Lup era numele acelui mincinos arhiereu, fiind chiar lup. Puteai să vezi deci, intrînd în turma lui Hristos, în loc de arhiereu, un lup răpitor îmbrăcat în haina cea de oaie a arhieriei. Deci, poporul cel dreptcredincios al Edesei, fiind cu acel mincinos păstor eretic, care ajunsese în acel loc sfînt ca o urîciune a pustiirii, n-a voit a se împărtăși, ci ieșind afară din cetate la cîmp și adunîndu-se într-un loc pustiu, săvîrșea slujbele lui Dumnezeu ca și în biserică, căci nici o biserică din cetate nu se dăduse dreptcredincioșilor, ci toate le erau închise lor, iar bisericile cele mai mari le stăpîneau arienii din porunca împăratului.

Apoi și împăratul, venind din Antiohia, a mers în Edesa și, înștiințîndu-se că toți creștinii dreptcredincioși se îngrețoșează de reaua credință cea arienească și nu vor să aibă împărtășire cu episcopul Lup, ci fug de el și se adună afară din cetate la rugăciunile lor, s-a mîniat asupra eparhului Edesei, cu numele Modest, pentru că lasă pe popor să facă aceea. Deci, a lovit cu palma peste obraz pe eparh și i-a poruncit să pregătească oaste înarmată, și cînd poporul cel credincios, după obiceiul lui, se va aduna dimineața la rugăciune afară din cetate, atunci să scoată împotriva lor ostașii, omorînd și risipind acea adunare creștinească.

Eparhul, deși luase necinste de la împărat, însă cruțînd poporul nevinovat, a spus în taină celor credincioși să nu mai iasă afară din cetate, nici să se adune la slujba și rugăciunea cea obișnuită, de vreme ce mînia împărătească i-a poruncit să scoată asupra lor ostași înarmați și să-i ucidă. Dreptcredincioșii, auzind de aceasta, în loc să se teamă, s-au umplut de mai mare rîvnă și, sculîndu-se foarte de dimineață, au ieșit afară din cetate la locul adunării lor cu femeile și cu copii lor, dorind ca acolo toți să-și pună sufletele lor pentru Iisus Hristos. Eparhul, împlinind porunca împărătească, a ieșit ca la război cu ostașii cei înarmați.

Dar, pe cînd erau la porțile cetății, au văzut pe o femeie ieșind din casa ei, neînchizînd nici ușile după ea, nici îmbrăcîndu-se cumsecade, și nu avea cu dînsa, decît un prunc mic; deci, sîrguindu-se, trecea de la ceata lui și alerga afară din cetate. Atunci eparhul a poruncit să o prindă și să o aducă la sine. Oprind-o în cale, a întrebat-o pe ea, zicînd: "Femeie săracă, unde te sîrguiești atît de dimineață să alergi degrabă?" Femeia a răspuns: "Mă duc la cîmp unde se adună creștinii!"

Eparhul a zis: "Au n-ai auzit că eparhul o să meargă acolo cu oaste, și pe toți cîți va găsi acolo o să-i ucidă?" Femeia a răspuns: "Am auzit și pentru aceasta mă grăbesc, ca să mor împreună cu dînșii pentru Hristos!" Eparhul a întrebat: "Dar pe pruncul acesta pentru ce îl duci cu tine?" Femeia a răspuns: "Voiesc ca și pruncul meu să se învrednicească de chinuire împreună cu mine". Eparhul, auzind aceasta, s-a mirat de o dorință de moarte ca aceea a celor dreptcredincioși, pentru dreapta credință. Atunci, întorcînd oastea înapoi, a mers la împărat și i-a zis: "De-mi poruncești mie să mor, sînt gata; dar lucrul cel poruncit de tine, nu-l pot săvîrși!"

Apoi a spus împăratului de acea femeie cu pruncul, cu cîtă sîrguință se grăbea afară din cetate, la cîmp, dorind muceniceasca moarte a ei și a pruncului său. Asemenea i-a spus și despre dorința spre moartea cea cu osîrdie a poporului; adică s-au pregătit să moară cu femeile și cu copiii lor pentru mărturisirea credinței lor celei în Hristos. Și i-a mai zis: "Nu se poate sili poporul Edesei spre împărtășirea credinței cu episcopul, decît numai să-i taie pe toți pînă la unul! Dar ce folos va fi atunci? Căci ei, pentru vitejeasca pătimire a lor, vor avea slavă între cei de pe urmă creștini, iar nouă ne va rămîne rușinea și ocara veșnică!"

Astfel eparhul a schimbat gîndul împăratului de la uciderea poporului, căci n-a mai poruncit să facă nici un rău poporului, ci numai pe preoți, pe diaconi și pe ceilalți clerici, care nu se împărtășeau cu episcopul arienesc, să-i prindă și să-i pună la încercare.

Deci, eparhul chemînd la sine toată rînduiala duhovnicească din Edesa, care petrecea în buna credință, mai întîi îi îndemna pe ei cu cuvinte blînde, ca, supunîndu-se poruncii împăratului, să primească împărtășire cu episcopul Lup, și le zicea: "Cea mai de pe urmă nebunie a voastră este aceasta, că, fiind oameni puțini, nu ascultați pe împăratul vostru, care stăpînește atîtea țări și mai vîrtos vă împotriviți lui". Eparhul zicîndu-le aceasta, toți tăceau. Apoi eparhul a zis către mai-marele preoților, anume Evloghie, bătrîn de ani: "De ce nu-mi răspunzi?" Evloghie a zis: "De vreme ce vorbești către toți de obște, de aceea eu singur nu

îndrăznesc a apuca cu răspunsul meu înaintea celorlalți; iar de mă vei întreba de ceva pe mine singur, îți voi răspunde". Eparhul a zis: "De ce nu te împărtășești cu împăratul?" Iar fericitul Evloghie, rîzînd de acea întrebare ereticească, i-a zis: "Au doar împăratul a luat și rînduiala de preot, ca să mă împărtășesc cu dînsul?"

Atunci eparhul, umplîndu-se de mînie, a ocărît pe sfîntul bătrîn și a zis: "O, nebunule, pentru ce te înstrăinezi de credința împăratului și nu te împărtășești cu aceia care au împărtășire cu împăratul?" Atunci toți împreună cu bătrînul Evloghie, mărturisind dreapta lor credință cea întru Hristos Dumnezeu, se arătau gata să-și pună sufletele lor pentru dînsa. Deci, eparhul cu porunca împărătească, prinzînd 80 de bărbați din rînduiala duhovnicească și legîndu-i cu lanțuri, i-a trimis în surghiun în Tracia. Cînd acei mărturisitori ai lui Hristos erau duși în surghiunie, pretutindeni poporul credincioșilor din cetăți și din sate ieșea în întîmpinarea lor, le făcea mare cinste și îi îndestula cu cele de trebuință.

Ereticii, văzînd aceasta, au trimis degrabă înștiințare împă-ratului, zicînd: "În loc de necinste, mai multă cinste li se dă celor ce se duc în surghiun!" Atunci împăratul a poruncit să-i despartă cîte doi și să-i trimită pe unii în Tracia, pe alții în Arabia, iar pe alții în Egipt și în alte țări. Fericitul Evloghie și cu dînsul și un alt cinstit preot, anume Protoghen, au fost duși în Antinoe, cetatea Tebidei, unde nu erau mulți credincioși, ci numai elini care se închinau idolilor. Sfinții, petrecînd acolo puțină vreme, au tămăduit toate bolile ce erau în popor, cu chemarea numelui lui Iisus Hristos, și pe mulți i-au adus la credința creștinească prin Sfîntul Botez.

Pierind răucredinciosul Valens, și luînd sceptrul împărăției Răsăritului Teodosie, cel binecredincios, s-a rușinat arieneasca rătăcire și a tăcut. Slăbind puterea și chinuitoarea stăpînire a ereticilor, care prigoneau Sfînta Biserică, mărturisitorii lui Hristos, cei ce erau izgoniți și cîți nu se duseseră către Domnul și erau printre cei vii, li s-a dăruit libertate, întorcîndu-se fiecare în patria sa, iar dreptcredincioșii arhierei și-au luat iar scaunele.

Atunci și acei doi sfinți preoți, Evloghie și Protoghen, s-au întors din surghiun în Edesa. Creștinii cei dreptcredincioși și-au reluat bisericile de la arieni, iar Evloghie a fost pus episcop al Edesei, pentru că Sfîntul Varsis s-a dus către Domnul pe cînd era în surghiun, Protoghen a fost episcop în cetatea Carea din Mesopo-tamia și amîndoi au împodobit Biserica lui Hristos cu cuvîntul și cu fapta pînă la sfîrșitul lor; iar noi pentru toate acestea slăvim pe Hristos, Mîntuitorul nostru cel slăvit în veci, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh. Amin.

71. SFÎNTUL SFINȚITUL MINA, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI
(25 AUGUST)

Cel între sfinți Mina, Patriarhul Constantinopolului, a viețuit pe vremea împăratului Iustinian. El a fost mai întîi preot și hrănitor întru primirea străinilor la azilul Sfîntului Samson din capitala Bizanțului. Patriarhul Antim fiind gonit din scaun, pentru socoteala lui cea ereticească, Sfîntul Mina, ca un dreptcredincios și vrednic de rînduiala cea înaltă, a fost ridicat la patriarhie de Prea-sfințitul Agapit, episcopul Romei, care venise pe vremea aceea în Constantinopol.

În zilele patriarhiei Sfîntului Mina, a fost în cetatea Constantinopolului o minune ca aceasta: un copil oarecare evreu a intrat în biserică în timpul împărtășirii Preacuratelor Taine

ale Trupului și Sîngelui lui Hristos, cu alți copii creștini, și, apropiindu-se cu ei, s-a împărtășit. Mergînd el acasă, l-a întrebat tatăl său unde a fost și de ce a zăbovit, iar el, ca un copil, i-a spus adevărul că a fost în biserica creștină și a luat împărtășanie.

Auzind tatăl lui acestea, s-a mîniat foarte mult și, apucîndu-l, l-a aruncat într-un cuptor aprins în care făcea sticle, pentru că era meșter de sticlărie, și n-a spus femeii sale de aceasta. Mama copilașului, căutîndu-l, plîngînd și chemîndu-l pretutindeni, nu l-a găsit. A treia zi, mergînd pe la cuptorul cel înfocat, copilul a răspuns din mijlocul lui.

Atunci ea îndată s-a sîrguit și l-a scos de acolo, întrebîndu-l cum a petrecut viu și nears pînă acum în acel foc. Copilul i-a spus: "Adeseori venea la mine o femeie luminoasă și răcorea focul, dîndu-mi apă; de asemenea îmi aducea și hrană cînd flămîn-zeam". Îndată a străbătut vestea de această minune prin toată cetatea și s-a înștiințat împăratul Iustinian și Sfîntul Patriarh Mina. Deci, pe copilul acela și pe maica lui i-a botezat, iar pe tatăl cel împietrit, pentru că n-a voit să se boteze, împăratul l-a judecat ca pe un ucigaș și a poruncit ca să-l înfigă în țeapă.

Sfîntul Mina păstorind bine Biserica lui Hristos timp de 16 ani, s-a mutat cu pace către Domnul.

72. PĂTIMIREA SFINȚILOR MUCENICI ADRIAN ȘI NATALIA ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÎNȘII

(26 AUGUST)

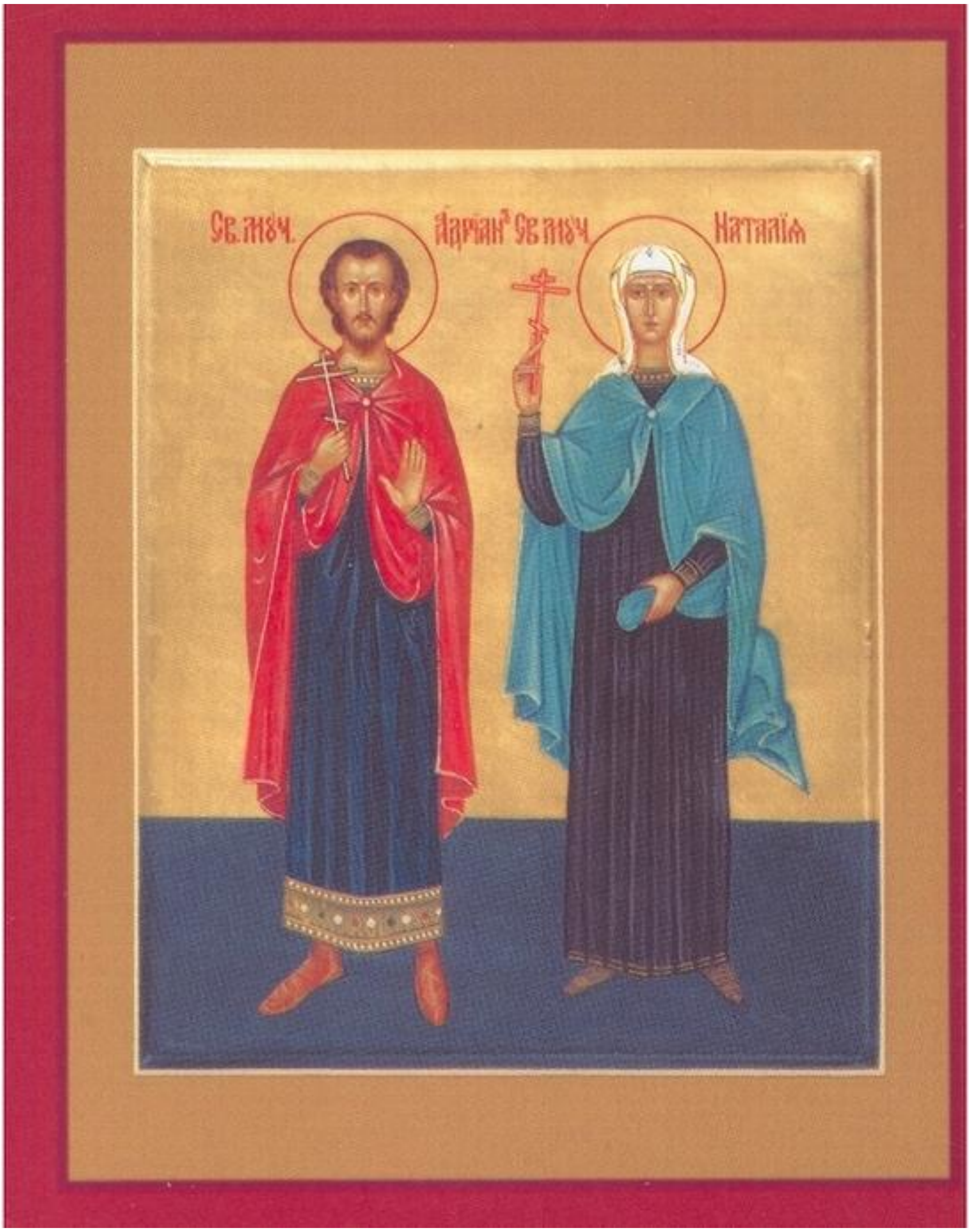

Marele prigonitor al Bisericii lui Hristos, păgînul împărat Maximian, omorînd pretutindeni mulți creștini, a mers în Nicomidia, cetatea Bitiniei, și a intrat mai întîi în capiștea idolească, de s-a închinat necuraților zei. Apoi, căzînd cu fața în jos înaintea idolilor, a adus necuratele lor jertfe, împreună cu toți cetățenii. După aceea a poruncit ca pe cei ce cred în Hristos, să-i caute și să-i aducă la chinuire. Îngrozirea lui era înfricoșată asupra acelora ce ar ascunde un creștin; iar acelora ce ar ști undeva un creștin ascuns și ar spune sau îl va prinde singur și-l va aduce la judecată, îi făgăduia daruri și cinste.

Atunci se dădeau la moarte vecini pe vecini și tată pe fii; pe de o parte, temîndu-se de îngrozirea împărătească, iar pe de alta, așteptînd plata. Pentru aceea, oarecare din păgîni, apropiindu-se de mai marii oștilor, au zis: "Iată, creștinii s-au ascuns în peșteră. Eu i-am auzit acolo în noaptea aceasta, cîntînd și rugîndu-se Dumnezeului lor". Atunci îndată s-au trimis ostași, care, alergînd degrabă și ajungînd la acea peșteră, au prins pe toți creștinii cîți au fost în ea, adică 23 de bărbați, și, legîndu-i cu lanțuri de fier, i-au adus în cetate ca să-i pună înaintea împăratului.

În vremea aceea împăratul mergea la jertfe cu careta spre capiștea idolească. Pe cale l-au întîmpinat ostașii, care duceau pe acei creștini legați, și i-au zis: "O, împărate, iată aceștia sînt potrivnicii poruncii tale, care batjocoresc pe mai-marii noștri zei". Iar împăratul, oprind careta, a poruncit să-i aducă mai aproape de el pe cei legați; deci i-a întrebat: "De unde sînteți?" Iar ei au răspuns: "Sîntem născuți aici, iar cu credința sîntem creștini". Zis-a împăratul către ei: "N-ați auzit oare ce fel de chinuri sînt pregătite acelora ce se numesc creștini?" Răspunseră sfinții: "Am auzit și am rîs de nebunia ta și chiar de satana cel ce lucrează în fiii necredin-ței și cărora tu le ești începător".

Mîniindu-se, împăratul a zis: "O, ticăloșilor, îndrăzniți a mă numi pe mine nebun și a rîde de mine? Mă jur pe mai-marii zei, că voi sfărîma trupurile voastre cu chinuri amare". Și a zis către ostași: "Întindeți-i și bateți-i cu toiege, și atunci vom vedea de va veni Dumnezeul lor să-i ajute și să-i scoată din mîinile mele". Astfel sfinții mucenici au fost bătuți de ostași.

Deci, au adus trei muncitori care au bătut pe sfinți cu vine de bou pe trupul gol. Bătîndu-se, mucenicii ziceau către împărat: "Vrăjmaș al lui Dumnezeu, mai pune încă alți trei ca să ne chinuie; pentru că, cu cît vei înmulți numărul chinuitorilor și vei adăuga chinuri multe, cu atît vei înmulți cununile noastre". Zis-a împăratul către dînșii: "O, ticăloșilor mai mult decît toți oamenii, eu voi lua capetele voastre și voi mai așteptați cununi! Lepădați-vă de credința voastră cea deșartă și nu vă pierdeți singuri prin nebunia voastră!" Atunci mucenicii au răspuns: "Te va pierde pe tine Dumnezeu, pentru că îi chinuiești pe robii Săi fără vină, care nu ți-au făcut nici un rău!"

Zis-a împăratul către slujitori: "Bateți-i cu pietre peste gură". Atunci slujitorii, luînd pietre, i-au bătut peste gură pe mucenici, dar nu i-au vătămat pe dînșii, ci pe ei înșiși; deoarece, înnebunind, își sfărîmau fălcile cu aceleași pietre unul altuia. Sfinții au zis către tiranul Maximian: "Pe noi, cei ce nu ți-am greșit nimic, ne bați fără milă; și pe tine să te bată îngerul lui Dumnezeu și toată casa ta cea necurată să o piardă, nelegiuitule și ocărîtorule de Dumnezeu! Nu poți să te saturi de chinurile cu care ne chinuiești de atîtea ceasuri, mîniindu-te asupra noastră? Dar mai mari chinuri decît acestea te așteaptă pe tine, deoarece n-ai socotit că sîntem îmbrăcați și noi cu același trup ca și tine, afară numai că trupul tău este blestemat și necurat, iar al nostru este curățit și sfințit prin Sfîntul Botez".

Chinuitorul Maximian, aprinzîndu-se cu mînie mai mare, a zis: "Mă jur pe marii zei că voi porunci să vă taie limbile, ca și ceilalți care privesc la voi să se învețe a nu se împotrivi stăpînilor săi". Iar mucenicii lui Hristos au zis: "Ascultă, chinuitor păgîn, dacă tu urăști și chinuiești acei robi, care sînt potrivnici trupeștilor stăpîni, pentru ce pe noi ne silești ca să ne împotrivim Domnului Dumnezeului nostru? Oare voiești ca să luăm și noi aceleași chinuri care-ți sînt gătite ție?"

Chinuitorul a întrebat: "Spuneți-mi ce chinuri îmi sînt pregătite mie?" Sfinții au răspuns: "Acelea pe care Dumnezeu le-a pregătit diavolilor și îngerilor lui. Acelea sînt pregătite și vouă,

care sînteţi vase diavoleşti. Ele sînt: focul cel nestins, viermele cel neadormit, chinuirea cea neîncetată, pedeapsa cea veşnică, groapa pierzării iadului, întunericul cel din afară şi tartarul, unde este plîngerea şi scrîşnirea dinţilor, şi alte chinuri nenumărate". Zis-a chinuitorul: "Cu adevărat vă voi tăia limbile". Sfinţii au răspuns: "Nebunule, măcar de ne vei tăia limba, cu care lăudăm pe Dumnezeu, însă suspinele noastre se vor sui mai bine la Domnul şi inimile noastre cu mai mare glas vor striga către Dînsul. Asemenea şi sîngele nostru cel vărsat o să strige ca o trîmbiţă către Stăpînul nostru, că pătimim acestea fără vină".

Astfel grăind sfinţii, împăratul a poruncit să-i lege cu fiare şi să-i arunce în temniţă; iar numele şi cuvintele să le scrie în cartea cea de judecată. Cînd s-au dus sfinţii în curte pentru scrierea numelui, unul dintre mai-marii curţii, bărbat cinstit, anume Adrian, ţinînd de elineasca păgînătate şi privind la răbdătoarea şi vitejeasca pătimire a acelor mucenici, s-a apropiat de ei şi le-a zis: "Vă jur pe Dumnezeul vostru, pentru care pătimiţi toate acestea, spune-ţi-mi adevărul: Ce fel de răsplătire aşteptaţi de la Dumnezeul vostru pentru aceste chinuri? Pentru că mari şi minunate trebuie să fie acelea care le nădăjduiţi de la Dînsul". Răspunseră sfinţii mucenici: "Nici gura noastră nu poate să mărturisească acele bucurii, nici auzul tău să-l încapă, nici mintea nu poate să le ajungă; căci aşteptăm să luăm de la Stăpînul nostru cel drept răsplătitor, daruri mari şi preaslăvite".

Zis-a Adrian: "Nu v-aţi înştiinţat de ele prin legea voastră, de la prooroci şi din cărţile celorlalţi pe care-i aveţi?" Dar sfinţii au răspuns: "Nici proorocii singuri n-au putut să înţeleagă desăvîrşit acele bunătăţi veşnice, pentru că oamenii care au cinstit pe Dumnezeu prin bună credinţă, prin fapte bune şi prin cele ce au luat de la Duhul Sfînt, pe acelea le-au grăit. Iar pentru slavă şi pentru răsplătiri, pe care le nădăjduim este scris: *Ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit şi la inima omului nu s-au suit. Acelea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El*". Auzind Adrian acestea, a stat în mijloc şi a zis către scriitorii, cei ce scriau numele mucenicilor: "Să scrieţi şi numele meu cu aceşti sfinţi, că şi eu sînt creştin şi, bucurîndu-mă, voi muri şi eu cu dînşii pentru Hristos". Îndată scriitorii, ducîndu-se la împărat i-au zis: "Adrian s-a făcut creştin şi cere să i se scrie numele lui în numărul celor osîndiţi".

Auzind împăratul de acestea, s-a mirat şi s-a mîniat şi îndată a chemat pe Adrian la dînsul, zicînd: "Adriane, oare ai înnebunit? Vrei şi tu să sfîrşeşti rău?" Răspuns-a Adrian: "Nu am înnebunit, dar m-am întors din acea nebunie multă, spre cunoştinţa cea sănătoasă". Zis-a împăratul: "Nu grăi multe, ci cere-ţi iertare şi să mărturiseşti înaintea tuturor că ai greşit, ca astfel să ştergi numele din numărul celor osîndiţi". Răspuns-a Adrian: "De acum voi începe a ruga pe adevăratul Dumnezeu ca să-mi ierte greşelile pe care le-am făcut petrecînd în înşelătoarea rătăcire a închinării de idoli". Mîniindu-se, împăratul Maximian a poruncit să-l ferece cu fiare şi să-l arunce în temniţă la ceilalţi mucenici, hotărînd ziua în care avea să-l scoată la chinuire cu ceilalţi.

Una din slugile lui Adrian, alergînd degrabă acasă, i-a spus Nataliei, stăpînei sale, femeia lui Adrian: "Pe stăpînul nostru l-au dus în temniţă legat în obezi". Auzind ea de aceasta, s-a spăimîntat şi a plîns cu tînguire. Deci, rupîndu-şi haina de pe sine, a zis către slugă: "Care este pricina pentru care soţul meu este aruncat în temniţă?" Sluga a răspuns: "Adrian, stăpînul meu a văzut pe oarecare oameni chinuindu-se pentru numele unui oarecare, ce se numeşte Hristos, şi, nesupunîndu-se să se lepede de El şi să aducă jertfe zeilor, domnul nostru a zis scriitorilor ca şi numele lui să-l scrie între acei osîndiţi la moarte, pentru că voieşte să moară cu ei".

Natalia iarăși a întrebat pe slugă: "Știi bine pentru ce a chinuit pe acei bărbați?" Răspuns-a sluga: "Ți-am spus că i-a chinuit pentru un oarecare Hristos și că nu au ascultat porunca împăratului, ca să se închine zeilor". Atunci Natalia s-a bucurat cu duhul și a încetat a plînge. Deci, schimbîndu-și hainele cele rupte, s-a îmbrăcat în altele mai bune și a alergat la temniță. Ea era născută din părinți credincioși și sfinți; însă se temea ca mai înainte să spună cuiva credința sa cea întru Hristos, pe care o păzea în taină, de vreme ce vedea cumplita prigoană și tiranie ce se făcea creștinilor de păgîni. După ce a auzit că bărbatul ei a crezut în Hristos și că s-a numărat cu sfinții mucenici, atunci a luat și ea îndrăzneala să se arate că este creștină.

Fericita Natalia, intrînd în temniță, a căzut la picioarele bărbatului său și i-a sărutat legăturile, apoi i-a zis: "Adrian, domnul meu, ești fericit că ai aflat comoara pe care nu ți-au lăsat-o părinții tăi; pentru că așa se va binecuvînta omul care se teme de Domnul. Cu adevărat, tocmai acum ai adunat bogăție în tinerețile tale crezînd în Hristos, bogăție pe care n-ai fi aflat-o nici la bătrînețe în păgînătatea elinească. Atunci vei merge cu adevărat fără de grijă în viața veșnică, care va să fie, păzind comoara pe care o afli la vreme de trebuință. Acea comoară nu o vor afla acolo aceia care își adună aici multe bogății și cîștigă averi, că atunci nu vor avea vreme să cîștige ceva sau să dea cu împrumut sau să ia de la cineva, cînd nimeni nu va putea să se izbăvească din moartea cea veșnică, din iad și din muncile gheenei. Niciunul altuia nu-și vor ajuta, nici tatăl pe fiu, nici mama pe fiică, nici mulțimea bogăției vremelnice pe care a adunat-o, nici slugile pe domnul lor, că fiecare își va purta sarcina sa. Iar ale tale, domnul meu, vor merge cu tine la Hristos, ca să primești de la Dînsul bunătățile făgăduite și pregătite celor ce-L iubesc. Deci vino la dînsul cu îndrăzneală, netemîndu-te de răutățile ce au să fie, că acum ai călcat peste focul cel nestins și peste celelalte chinuri.

Domnul meu, te rog să petreci în această chemare, la care ai venit prin dumnezeiasca milostivire. Să nu te împiedice de la această bună alegere nici cruțarea tinereților frumuseți, nici dragostea neamului, nici prietenii, nici bogățiile, nici slugile, nici slujnicele, nici orice lucru pămîntesc, că toate acelea se învechesc și se strică. Dar numai pe acelea să le ai înaintea ochilor, care sînt veșnice, nici înapoi să nu cauți la cele vremelnice, care se par a fi bunătăți ale lumii acestea, dar care pier degrabă. Să nu te amăgească cuvintele cele îmbunătoare ale rudelor și prietenilor tăi, să nu-ți fure credința cu sfaturile lor cele viclene. Urăște înșelăciunea lor și leapădă cele ce te sfătuiesc dînșii. Să nu voiești a asculta cuvintele lor cele înșelătoare, ci privește numai către sfinții mucenici care sînt cu tine. Ia aminte cuvintele lor, urmează răbdării lor, neîndoindu-te în nimic. Să nu te înfricoșeze mînia chinuitorului și să nu te sperie cumplitele lui chinuri, pentru că toate acelea sînt necurate, iar slava cea cerească a robilor lui Hristos Dumnezeu, care pătimesc pentru El, este veșnică.

Natalia, grăind acestea, a tăcut, căci se făcuse seară. Adrian a zis către dînsa: "Sora mea, acum du-te acasă și mănîncă, iar cînd vom afla vremea în care ne vor scoate la chinuire, îți voi da de știre, ca să vii să vezi sfîrșitul nostru". Sculîndu-se ea de la picioarele lui, a înconjurat pe toți cei 23 de sfinți legați și, căzînd la dînșii, le săruta lanțurile, zicîndu-le: "Mă rog vouă, robii lui Hristos, întăriți pe această oaie a lui Hristos, sfătuiți-o să rabde pînă la sfîrșit, spuneți-i răsplătirile care li s-au gătit celor care își aduc sîngele lor spre jertfa lui Hristos Dumnezeu, precum și voi v-ați adus sîngele vostru Aceluia și aveți ca rod al pătimirii voastre mîntuirea cea veșnică. Cîștigați dar și sufletul acestuia cu sufletele voastre și să-i fiți părinți, în locul părinților lui trupești, care au fost păgîni. Întăriți-i sufletul cu sfintele voastre îndemnuri, ca, crezînd cu neîndoire, să-și săvîrșească cu bine alergarea sa cea muceni-cească".

Natalia, zicînd astfel, a căzut la picioarele sfinților și, sărutîn-du-le legăturile, s-a întors iarăși la Adrian, care era în temnița cea mai dinăuntru și mai adîncă și a zis către dînsul:

"Domnul meu, vezi să nu-ți cruți tinerețile și frumusețile trupului tău, că acest trup de pămînt este mîncarea viermilor. Să nu te gîndești la averile tale de aur și de argint, pentru că acelea nimic nu folosesc în ziua înfricoșatei judecăți, nici poate acolo cineva cu daruri să-și răscumpere sufletul din pierzarea cea veșnică, nici va fi cineva să primească daruri, fiindcă Dumnezeu va primi numai lucrurile cele bune ale sufletelor sfinților, ca pe niște daruri". Natalia, grăind acestea, s-a dus acasă.

Trecînd cîteva zile, Adrian a auzit că împăratul voiește să-l scoată la judecată și la chinuire împreună cu ceilalți legați și a zis către sfinții mucenici: "Domnii mei, mi se cade mie a mă duce, cu binecuvîntarea voastră, la casa mea, ca să chem pe roaba voastră și sora mea, Natalia, ca să vadă pătimirea noastră, pentru că i-am făgăduit s-o chem în ceasul pătimirii". Sfinții l-au binecuvîntat și s-au chezășuit pentru dînsul. Deci, dînd el daruri străjerilor temniței, a ieșit. Pe cînd era pe cale, l-a văzut unul din cetățeni. Acela îndată a alergat înainte și i-a spus Nataliei, că bărbatul ei este liber din legături și vine spre casă. Ea, auzind aceasta, n-a crezut și a zis: "Cine a putut să-l libereze? Să nu fie aceasta, ca bărbatul meu să se despartă de sfinții mucenici". Ea grăind acestea, una din slugi alergînd, i-a zis: "Doamnă, știi că domnul nostru este liber și vine acasă?" Ea, socotind că s-a lepădat de Hristos și a scăpat de la mucenicie, s-a mîhnit foarte și a plîns cu amar.

Văzînd pe fereastră că se apropie, s-a sculat degrabă, a aruncat lucrul care îl avea în mîini și a alergat de a închis ușile înaintea lui și striga, zicînd: "Du-te de la mine, depărtatule de Dumnezeu. Du-te, cel ce ai mințit pe Domnul meu! Să nu-mi mai fie mie a vorbi cu cel lepădat de Dumnezeu! Eu nu voiesc să ascult cuvintele unei guri mincinoase. O, nedumnezeitule și mai ticălos decît toți oamenii! Cine te-a silit la lucrul pe care n-ai putut să-l săvîrșești? Cine te-a despărțit de sfinți? Cine te-a amăgit ca să te desparți de la prietenia lor? Cine te-a pus pe fugă, pe tine cel ce n-ai ieșit încă la război? N-ai văzut încă pe potrivnici și ai lepădat armele? Încă nu s-au slobozit săgețile asupra ta și ești rănit? Mă miram, gîndind în mine: Se poate oare din neamul unui om fără Dumnezeu și din cetate păgînească să fie cineva bun! Mă miram ca cineva din seminția de chinuitor, să poată să se aducă jertfă curată lui Dumnezeu! Oare din cei ce au vărsat sîngele cel nevinovat, va fi tămîie bine primită celui Preaînalt! Ce voi face eu, ticăloasa, care m-am însoțit cu acest păgîn? Nu mi s-a dat acea cinste, ca să pot totdeauna a mă numi femeie de mucenic, ci m-am făcut femeie a depărtatului de Dumnezeu. Scurtă mi-a fost bucuria mea și s-a prefăcut în amărăciune, defăimare de puțină vreme mi-a fost lauda între femei și de acum întotdeauna mă voi rușina între dînsele".

Deci, fericitul Adrian, stînd în urmă, se bucura cu duhul, auzind cuvintele ei și, întărindu-se spre nevoință, mai cu căldură dorea să-și împlinească făgăduința sa cea spre Hristos. El se mira de cuvintele acelei femei tinere, cu care nu de mult era însoțit prin nuntă, pentru că abia trecuseră 13 luni de cînd se căsătorise. Văzînd mîhnirea ei cea mare, a început a bate în ușă, grăind către dînsa: "Doamna mea, Natalio, deschide-mi ușa, că n-am fugit de la chinuire precum socotești tu, să nu-mi fie mie aceasta! Eu am venit, precum ți-am făgăduit, ca să te iau și pe tine să vezi sfîrșitul nostru". Dar ea, necrezînd cuvintele lui, a răspuns: "Iată cum mă amăgește călcătorul de lege! Iată cum minte călcătorul de lege! Iată cum minte al doilea Iuda! Depărtează-te de la mine, ca să nu mă omor singură!"

Astfel, nevrînd ea să deschidă, Adrian i-a zis: "Deschide mai degrabă, că apoi mă voi duce fără să te văd. Atunci vei plînge, că nu m-ai văzut mai înainte de ducerea mea. Pentru mine au chezășuit sfinții mucenici și de nu mă voi afla la vremea hotărîtă, atunci voi fi căutat de cei mari. Astfel răbdătorii de chinuri, pe lîngă ale lor chinuri, vor lua și pe ale mele, chinuindu-se și pentru mine. Deci, vor putea ei suferi chinuirea, fiind acum mai mult morți?" Aceasta auzind-

o Natalia, îndată i-a deschis cu bucurie uşa şi au căzut unul în braţele altuia. Apoi Adrian a zis către dînsa: "Fericită eşti între femei, pentru că tu singură ai cunoscut pe Dumnezeu, ca să-ţi mîntuieşti bărbatul tău. Cu adevărat tu singură eşti pe pămînt iubitoare de bărbat. Fericită este cununa ta, că eşti părtaşă cu mucenicii, măcar că nu pătimeşti chinuri". Apoi, luînd-o pe ea, s-a dus.

Mergînd pe cale, el a zis către dînsa: "Cum vom rîndui averea noastră?" Însă ea a zis lui: "Nu pomeni nimic despre cele pămînteşti, domnul meu, ca să nu ţi se întoarcă mintea ta spre dînsele. Singur ia aminte de tine şi te îngrijeşte, ca să-ţi săvîrşeşti nevoinţa la care eşti chemat. Să iasă din mintea ta toate cele lumeşti, stricăcioase şi vătămătoare de suflet şi sîrguieşte-te să vezi şi să cîştigi veşnicile bunătăţi, cele pregătite de Dumnezeu ţie şi sfinţilor acelora cu care ai început a alerga în calea Domnului". Roaba lui Dumnezeu, Natalia, intrînd în temniţă, a căzut la picioarele sfinţilor mucenici şi, sărutînd legăturile lor, le-a văzut trupurile putrezite de răni, încît şi viermii cădeau dintr-însele. Din trupurile lor se rupeau bucăţi din greutatea lanţurilor cu care erau legaţi; deci s-a plecat la dînşii şi le-a şters puroaiele rănilor.

Apoi a trimis degrabă slujnicele sale să aducă pînze curate şi basmale de mult preţ, că bogăţia lor era mare, deoarece amîndoi se născuseră din părinţi bogaţi şi slăviţi. Aducînd acelea, cu mîinile sale lega rănile lor, şi pe cît putea făcea uşurare durerilor sfinţilor, slujindu-le în temniţă şapte zile; pentru că atîta vreme mai era pînă cînd i-au scos pe ei la întrebare. Apoi, venind ziua cercetării lor şi împăratul Maximian şezînd la judecată, a poruncit să-i aducă înaintea sa pe cei legaţi. Atunci îndată slujitorii au alergat la temniţă şi au poruncit ca mucenicii să iasă; dar, văzîndu-i pe ei slabi cu trupurile, din cauza rănilor celor dureroase, şi neputînd să meargă, i-au tîrît cu un lanţ pe toţi cei 23, ca pe nişte trupuri dobitoceşti; iar pe Adrian l-a dus dinapoia lor, legîndu-i mîinile la spate.

Apropiindu-se ei de divan, au înştiinţat pe împărat că i-au adus pe cei legaţi, iar împăratul a zis: "Să se aducă aici toţi împreună, ca să-şi vadă unul altuia chinul; însă cei pregătiţi acum spre chin, să fie aduşi goi, numai părţile lor de jos să fie acoperite". Atunci Comentarisie a zis către împărat: "Acei care au fost chinuiţi mai înainte, nu mai pot fi aduşi acum la întrebare. Numai Adrian singur să se ducă, pentru că el este nou şi sănătos cu trupul şi poate suferi toate chinurile, iar celorlalţi le-au putrezit trupurile şi oasele lor se văd prin răni. De vor începe iarăşi a-i chinui, atunci îndată vor muri, fără să mai sufere chinurile care li s-au pregătit lor. Noi nu voim ca ei să moară cu moarte scurtă, ca şi cum ar fi greşit puţin, ci să li se mai lase puţină vreme pînă ce se vor însănătoşi, ca astfel trupurile lor să poată să sufere iarăşi chinuri pentru fărădelegile lor".

Atunci împăratul a poruncit ca pe Adrian singur să-l aducă la chin gol, numai părţile de jos să-i fie acoperite. Cînd slujitorii l-au dezbrăcat şi încă şi uneltele de chin i le-a dat în mîinile lui, sfinţii mucenici au zis: "Fericit eşti, Adriane, că te-ai învrednicit a-ţi duce crucea ta şi a urma pe Hristos. Deci, vezi să nu te înfricoşezi şi să te întorci înapoi, că-ţi vei pierde răsplata ta. Păzeşte-te ca diavolul să nu fure comoara ta. Nu te teme de chinurile cele văzute, ci caută spre răsplătirile cele aşteptate; deci, apropie-te cu îndrăz-neală şi ruşinează pe chinuitor. Să ştii că nu sînt vrednice pătimirile vremii de acum, faţă de slava care are să se arate întru noi şi pe care aşteptăm să o cîştigăm cu darul Domnului".

Asemenea şi fericita Natalia a zis către dînsul: "Domnul meu, să-ţi adînceşti mintea către Dumnezeu şi de nimic să nu se înfricoşeze inima ta. Osteneala este puţină, iar odihna este fără de sfîrşit. Scurtă este pătimirea, iar slava cea mucenicească este veşnică. Puţin vei suferi durerile şi degrabă cu îngerii te vei bucura. Dacă ai slujit pămîntescului împărat, te-ai luptat

pentru puțină leafă și nu ți-ai cruțat sănătatea ta, îndrăznind la războaie; iar acum cu multă bărbăție ți se cade să suferi toate chinurile și să mori pentru Împăratul ceresc, cu Care singur ai să împărățești".

Deci, Adrian fiind dus înaintea păgînului chinuitor, împăratul Maximian a căutat spre dînsul și a zis: "Tot mai petreci în nebunia ta și voiești ca rău să te lipsești de viața aceasta?" Adrian a răspuns: "Ți-am spus că n-am înnebunit, ci mai mult m-am înțelepțit și sînt gata ca în viața aceasta să mor". Dar împăratul i-a zis: "Nu aduci încă jertfă și nu te închini zeilor, precum eu și toți cei cu mine ne închinăm lor și le aducem jertfe?" Adrian a răspuns: "Nebunule, singur rătăcind, pentru ce și pe alții îi aduci în aceeași rătăcire?" Dar nu numai pe tine singur te duci la pierzare, ci și pe tot poporul care te ascultă pe tine, în aceeași pierzare îl tragi, sfătuindu-l și silindu-l să se închine zeilor celor cioppliți și fără de suflet și părăsind pe Dumnezeul cel adevărat, Care a făcut cerul și pămîntul". Împăratul a zis: "Oare ți se pare că zeii noștri sînt mici, cînd ei sînt mari?" Adrian a răspuns: "Eu nu-i numesc pe ei nici mici, nici mari, de vreme ce nu sînt nimic".

Atunci chinuitorul, mîniindu-se, a poruncit să-l bată cumplit cu toiege. Cînd a auzit fericita Natalia că au început a-l bate pe bărbatul ei, îndată a spus sfinților mucenici, zicînd: "Iată, domnul meu a început a pătimi". Atunci sfinții îndată s-au întins la rugăciune către Dumnezeu pentru dînsul, ca El să-l întărească în chinuri. Chinuitorul poruncea celor ce-l băteau: "Ziceți-i lui: Nu huli pe zei". Mucenicul, fiind bătut, zicea către împărat: "Dacă eu sînt chinuit astfel, că hulesc pe zeii care nu sînt zei, apoi ce fel de chinuire vei suferi tu, hulind pe Dumnezeul cel viu și adevărat?" Împăratul a zis: "Niște cuvinte ca acestea ai învățat de la cei amăgitori?" Mucenicul a răspuns: "Pentru ce numești amăgitori pe povățuitorii spre mîntuire și pe conducătorii spre viața veșnică? Voi mai ales sînteți amăgitori, fiindcă amăgiți pe oameni spre pierzare". Maximian, mîniindu-se, a poruncit la patru slujitori puternici ca să-l bată cu pari. Adrian, fiind bătut, zicea: "O, chinuitorule, pe cît mai multe chinuri îmi vei afla mie, pe atît îmi vei fi mijlocitor de cununi mai frumoase".

Fericita Natalia spunea sfinților mucenici toate cuvintele cîte le zicea împăratul și cîte răspundea Adrian. Muncitorul a zis: "Măcar acum cruță-ți tinerețile tale și mărturisește pe zei. Pentru ce voiești a muri de bunăvoie așa, în deșert? Mă jur pe marii zei că mă doare inima foarte mult pentru tine, văzîndu-te că te chinuiești și-ți pierzi frumusețile tale". Mucenicul a răspuns: "Mă cruți pe mine, ca să pier cu totul?" Muncitorul a zis: "Mărturisește pe zei ca să te miluiască pe tine și iarăși te vei rîndui în cinstea ta cea dintîi. Nu ți se cade ție să fii asemenea cu aceia care au fost cu tine în legături, căci tu ești de neam bun, fiu de părinți cinstiți; deși ești tînăr, ești vrednic de mare cinste. Dar cei legați sînt de neam prost, nebuni și necunoscători". Mucenicul a răspuns: "Te știu pe tine că-mi știi neamul și patria, dar, de ai fi știut neamul acelor sfinți și patria lor cea bogată, pe care ei o așteaptă, tu mai întîi ai cădea la picioarele lor și i-ai ruga să se roage pentru tine, și cu mîinile tale ai sfărîma zeii cei fără de suflet". Atunci muncitorul, iuțindu-se mai mult, a poruncit celor patru ostași puternici, să-l bată pe mucenic peste pîntece. Deci, sfîntul a fost bătut pînă ce i s-a deschis pîntecele și au început a-i ieși măruntaiele. Muncitorul, văzînd acest lucru, a poruncit să înceteze de a-l bate.

Fericitul era tînăr cu vîrsta, avînd numai douăzeci și opt de ani. Împăratul a zis către dînsul: "Vezi cum te cruț pe tine? Deci, măcar cu cuvîntul cheamă pe zei, că îndată îți vor fi milostivi; iar eu voi chema pe doctori, ca să-ți tămăduiesc rănile și astăzi vei fi cu mine în palatul împărătesc". Mucenicul a răspuns: "Deși îmi făgăduiești mie îngrijire de doctori și cinste în palatul tău, și îmi spui de zeii tăi că-mi vor fi milostivi, însă eu voiesc ca singuri ei cu gura lor să-mi spună ce voiesc să-mi dea și ce facere de bine îmi făgăduiesc. Cînd voi auzi din gura

lor cuvîntul, atunci le voi aduce lor jertfă și mă voi închina precum voiești". Împăratul a zis: "Ei nu pot să vorbească".

Mucenicul a zis: "Dacă nu pot să vorbească, atunci pentru ce să mă închin lor, fiind muți și fără suflet?" Împăratul, mîniindu-se și iuțindu-se, a poruncit să lege iarăși pe mucenic cu ceilalți legați și să-l ducă în temniță, hotărînd ziua în care voia să-i mai scoată încă la întrebare. Ostașii luînd pe sfinții mucenici, pe unii i-au tîrît, pe alții i-au dus în căruțe, fiind foarte slabi de durerile trupești și neputînd să meargă. Astfel a fost dus Sfîntul Adrian în temniță, care a primit iarăși pe legații lui Hristos.

Fericita Natalia, întărind pe Adrian și punînd mîna sa pe grumajii lui, îl mîngîia și îi zicea: "Fericit ești, domnul meu, că te-ai învrednicit părții sfinților mucenici. Fericit ești, lumina ochilor mei, că pătimești pentru Cel ce a pătimit pentru tine. Iată, te duci să vezi slava Lui și să fii părtaș aceleia; că cel ce se împărtășește patimilor Lui, va fi părtaș și slavei Aceluia". Natalia, zicîndu-i aceasta, îi ștergea sîngele și își ungea cu el trupul său, iar sfinții mucenici se bucurau foarte mult de vitejeasca răbdare a lui Adrian și, apropiindu-se, îl sărutau, zicîndu-i: "Pace ție, frate!" Iar cei ce nu puteau să umble de răni, zăcînd aruncați, aceia, tîrîndu-se pe pămînt, se apropiau de dînsul ca să-l mîngîie și toți ziceau către el: "Bucură-te în Domnul, iubite frate, căci numele tău este scris cu robii cei desăvîrșiți ai lui Dumnezeu". Sfîntul Adrian a răspuns: "Bucurați-vă și voi, robii lui Hristos, căci osteneala voastră pentru mine este cununa voastră. Rugați-vă Domnului pentru mine ca să mă întărească, fiindu-mi trupul foarte slăbit, ca vrăjmașul diavol să nu poată nimic și să nu se scoale împotriva mea".

Sfinții i-au zis: "Nădăjduiește spre Domnul, că nu te va birui pe tine satana. Pătimirea ta l-a gonit departe, deși noi la început ne temeam pentru tine, gîndind la neputința cea omenească din tine; dar acum ai covîrșit firea cea omenească prin răbdarea cea tare. De acum nu ne mai îndoim de tine și credem în ajutorul lui Dumnezeu, căci de acum nimic nu va mai spori vrăjmașul asupra ta; deci, nu te teme, Hristos este cu tine, El este Cel ce biruiește pe vrăjmaș". Cu Sfînta Natalia erau și alte femei dreptcredincioase, care slujeau sfinților, tămăduindu-le rănile și legîndu-le cu fețe. Ele își împărțeau între ele pe sfinții mucenici, ca fiecare să facă slujirea celui al său.

Păgînul împărat, înștiințîndu-se despre aceea că multe femei credincioase merg la temniță, că fac slujbă celor legați și pun tămăduiri pe rănile lor, a oprit să se mai fac aceasta. El a poruncit să nu lase nici o femeie în temniță la cei legați. De aceea, Sfînta Natalia, văzînd că nu este cu putință femeilor să meargă la mucenici, și-a tuns părul capului și s-a îmbrăcat în haine bărbătești. După săvîrșirea slujbei, șezînd la picioarele lui Adrian, zicea: "Domnul meu, mă rog ție, adu-ți aminte de însoțirea noastră, de această zăbovire a mea de față în pătimirea ta, și de dorința ta de cununi. Roagă-te Domnului nostru Iisus Hristos, ca, împreună cu tine, să mă ia și pe mine; și, precum am fost în această viață plină de primejdii și de păcate, tot așa să petrecem nedespărțiți în viața cea fericită. Mă rog ție, domnul meu, cînd vei sta înaintea lui Hristos, mai întîi să-I faci această rugăciune pentru mine; pentru că știu că toate cele ce le vei cere de la El, Domnul îți va da ție, că iubește rugăciunea ta și este primită cererea ta. Știi păgînătatea acestor cetățeni și împărăteasca lor nedumerire, pentru aceea mă tem ca nu cumva să mă silească pe mine a lua un alt bărbat necurat și închinător de idoli; și astfel patul tău se va întina și se va necinsti sfînta noastră însoțire. Mă rog, păzește pe soția ta, precum învață apostolul. Dă-mi plata aceasta a întregii mele înțelepciuni, ca să mă sfîrșesc cu tine".

Astfel grăind ea, s-a sculat și iarăși a slujit sfinților, hrănindu-i, adăpîndu-i și curățind rănile lor, le lega. Înștiințîndu-se și celelalte femei binecredincioase, că Natalia slujește sfinților

în chip bărbă-tesc, au făcut și ele asemenea, adică s-au tuns și s-au îmbrăcat bărbătește și, intrînd în temniță, slujeau sfinților ca și mai înainte. Deci, nu i s-a tăinuit nimic păgînului împărat despre ceea ce făceau femeile; căci s-a înștiințat de aceasta, că legații au slăbit cu totul, putrezindu-le rănile și sînt aproape de moarte. Atunci a poruncit să aducă în temniță la dînșii o nicovală și un ciocan de fier, cu care să le sfărîme fluierele și mîinile, pentru că zicea: "Să nu moară cu moartea de obște a tuturor oamenilor, ci cu moarte silnică". Aducînd ucigașii slujitori ai muncitorilor, nicovala și ciocanul în temniță și văzîndu-le Natalia, a cunoscut ce se va face cu ele; deci, i-a întîmpinat, rugîndu-i să înceapă de la Adrian, de teamă ca nu cumva să se înfricoșeze bărbatul ei, văzînd o chinuire așa de cumplită și sfîrșitul celorlalți mucenici.

Ucigașii au ascultat-o și s-au apropiat mai întîi de Adrian, iar ea, ridicînd picioarele bărbatului său, le-a întins pe nicovală. Chinuitorii, lovindu-l tare cu ciocanul, i-au sfărîmat fluierele picioarelor. Atunci fericita, fecioară Natalia a zis către mucenic: "Mă rog ție, domnul meu și robul lui Hristos, întinde mîna cît mai ești încă în viață, ca s-o sfărîme cu voia ta, pentru ca să fii întocmai cu ceilalți mucenici, căci ei au pătimit mai mult decît tine". Sfîntul Adrian, întinzînd mîna spre ea, Natalia i-a întins-o spre nicovală, iar ucigașul, lovind-o cu tărie, i-a rupt-o. Deci, Sfîntul Adrian îndată din acea mare durere și-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu. Astfel omorînd ucigașii pe Sfîntul Adrian, au mers cu nicovala și ciocanul la ceilalți mucenici, iar ei singuri își întindeau picioarele și mîinile pe nicovală, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, primește sufletele noastre!" Astfel, suferind sfărîmarea mădularelor, și-au dat sufletele în mîinile Domnului.

După aceea, necuratul împărat a poruncit ca trupurile muce-nicilor să le dea focului, zicînd ca nu cumva să vină galileenii, să le ia. Auzind Sfînta Natalia de această poruncă, a aruncat în taină mîna bărbatului ei, ascunzînd-o ca să nu fie aruncată în foc. Slujitorii tiranului, arzînd cuptorul, scoteau trupurile sfinților din temniță și le duceau la cuptor, iar Sfînta Natalia și celelalte cinstite și binecuvîntate femei, sîngele cel ce pica din trupurile mucenicești îl luau în hainele lor cele de mult preț, ungîndu-și trupurile cu el. Hainele acelor slujitori, care erau stropite cu sîngele mucenicilor, le-au cumpărat pentru ele cu aur și argint. Aruncînd trupurile mu-cenicești în cuptor, femeile acelea au strigat cu lacrimi: "Pomeniți-ne și pe noi întru odihna voastră". Sfînta Natalia s-a pornit spre gura cuptorului, vrînd să se arunce în foc, ca să fie arsă împreună cu bărbatul său, dar a fost oprită. Deci, îndată au tunat tunete mari, încît toată cetatea s-a cutremurat, s-au făcut fulgere înfricoșate și s-a vărsat o ploaie mare, de s-au umplut toate locurile cu apă, asemenea și cuptorul s-a stins, umplîndu-se cu apă. Toată cetatea înota ca într-un potop; iar păgînii slujitori, văzînd frica aceea, au fugit. Alții, căzînd cu fața în jos, au murit, pentru că i-au ucis trăsnetele.

Credincioșii bărbați ce se întîmplaseră să fie acolo cu Sfînta Natalia și cu celelalte femei, după fuga chinuitorilor, au luat din cuptor trupurile sfinților mucenici întregi și nevătămate, încît nici de părul lor nu se atinsese focul. Un bărbat oarecare dreptcredincios și cu femeia sa, căzînd, au început a ruga pe Natalia și pe ceilalți, zicînd: "Noi petrecem la un loc ascuns dinaintea cetății; deci, nemaiputînd suferi păgînătatea și vărsările de sînge pe care păgînul împărat le face în cetate, voim acum ca, lăsîndu-ne locul nostru, să ne ducem la Vizantia. Dați-ne nouă trupurile sfinților mucenici, să le punem în corabie, ca să le ducem de aici și, acolo petrecînd, le vom păzi pînă ce va pieri necuratul chinuitor Maximian. După pierzarea aceluia, iarăși aici - de ne vom afla printre cei vii -, ne vom întoarce, ca aici să fie cinstite de toți. Dacă vor rămîne aici, împăratul iar va porunci să le ardă, și vă veți face vînzători de trupurile sfinților, trupuri pe care Dumnezeu le-a ferit de foc". Cuvintele bărbatului aceluia au plăcut fraților care au dus trupurile mucenicilor în corabie; deci, au pornit spre Vizantia, avînd vîntul spre înotare cu bună sporire.

Sfînta Natalia a rămas în casa sa, avînd mîna iubitului ei bărbat, Sfîntul Adrian, pe care, ungînd-o cu mir și învelind-o cu porfiră, a pus-o la căpătîiul patului său, neștiind nimeni din casă. După cîteva zile, un bărbat cinstit din acea cetate, cu dregătoria tribun, a voit să ia de femeie pe Natalia, pentru că era de neam bun, bogată și frumoasă la față ca o fată tînără. Apropiindu-se de împărat, l-a rugat să-i poruncească să-și ia în însoțire pe femeia lui Adrian. Împăratul nu l-a oprit, ca să-i fie după cerere. Tribunul îndată a trimis la Natalia niște femei cinstite ca să-i zică de însoțire. Sfînta Natalia a răspuns femeilor ce veniseră la ea: "Bucuroasă sînt de vestea aceasta, și cine mi-ar fi dat mie ca să mă căsătoresc cu un bărbat ca acela, însă vă rog să mă lăsați trei zile ca să mă gătesc, pentru că nu m-am așteptat ca atît de iute să mă ia cineva de soție". Acestea le grăia fericita Natalia, dar cu mintea se gîndea ca să fugă acolo unde sînt duse trupurile sfinților.

Astfel a eliberat pe femeile trimise de tribun. Ea a intrat în cămara unde era mîna Sfîntului Adrian și, căzînd cu fața la pămînt, a plîns, zicînd către Domnul: "Doamne, Dumnezeul nostru, Dumnezeul celor scîrbiți, Cel ce ești aproape de cei zdrobiți cu inima, caută spre mine, roaba Ta, și nu lăsa să se spurce patul mucenicului Tău, Adrian. Nu uita, Stăpîne, pătimirile robului Tău, pe care le-a răbdat pentru numele Tău cel sfînt. Milostive Doamne, adu-ți aminte de zdrobirea fluierelor lui și de tăierea mîinilor. Asemenea și de ale celorlalți robi ai Tăi, care au răbdat pentru Tine, să nu le fie în zadar pătimirile cele dureroase, ci miluiește-mă pe mine pentru aceia. Scoate-mă de la împreuna-viețuire cu vrăjmașii Tăi, Tu, Care ai izbăvit din foc pe sfinții Tăi, și izbăvește-mă de așteptarea omului cel necurat".

Rugîndu-se așa, sfînta a adormit de multă mîhnire și, dormind ușor, iată în vis i-a stat ei de față unul din acei sfinți muce-nici, zicîndu-i: "Pace ție, Natalie, roaba lui Hristos! Îndrăznește, că nu te-a trecut Dumnezeu cu vederea, nici noi n-am uitat ostenelile tale, pe care le-ai suferit slujindu-ne nouă pe cînd eram în legături, ci, stînd înaintea feței lui Hristos, L-am rugat pe El să-ți poruncească să vii degrabă la noi". Fericita Natalia a zis către dînsul: "Spune-mi mie, sfinte mucenice, oare Adrian, stăpînul meu, a stat cu voi înaintea Domnului Hristos?" Mucenicul a răspuns: "El a stat mai înainte de noi înaintea stăpînului. Iar tu, sculîndu-te, nu zăbovi, ci intră în corabie și mergi la locul acela unde sînt trupurile noastre; pentru că acolo te va cerceta Domnul și te va aduce la noi". Sfînta Natalia, deșteptîndu-se din somn, îndată a lăsat toate și, luînd numai mîna Sfîntului Adrian, a ieșit din casă, a mers la malul mării unde a găsit o corabie, ca și cum o aștepta, și cu aceea a mers la Vizantia. Intrînd într-însa, a văzut în ea bărbați și femei, toți fiind creștini, care fugeau de chinuirea păgînului împărat Maximian, și astfel a preamărit pe Dumnezeu, pornind în cale.

Tribunul, înștiințîndu-se de plecarea Nataliei, a cerut de la împărat ostași în ajutor și, șezînd în altă corabie, a plecat după dînsa. Plutind el ca la o mie de stadii, s-a ridicat pe mare un vînt puternic, încît a întors corabia tribunului înapoi și a aruncat-o iarăși pe același mal de unde a plecat, nu fără vătămare, pentru că mulți din cei de pe corabie s-au înecat în valuri. Iar corabia creștinească, în care era Sfînta Natalia, a plutit în calea sa fără primejdie. La miezul nopții, s-a arătat duhul vrăjmașului împotriva lor, ca și cum venea în corabie din partea răsăritului, părînd că are cu sine oameni călători, și a zis corăbierilor celor creștinești, ca printr-un glas de cîrmaci: "De unde veniți și unde mergeți?" Aceștia au răspuns: "Venim din Nicomidia și mergem în Vizantia". Vrăjmașul le-a zis: "Ați rătăcit din calea cea dreaptă, întoarceți corabia spre partea stîngă". Duhul cel necurat, zicînd aceasta, voia să-i amăgească, să-i ducă în rătăcire și să-i înece. Creștinii, crezînd minciuna și socotindu-i pe ei că sînt corăbieri de la răsărit, au început a îndrepta pînzele și corabia spre stînga, dar îndată li s-a arătat Sfîntul Mucenic Adrian, strălucind ca o lumină, și a strigat cu glas mare, zicînd: "Să mergeți înainte pe

calea pe care ați început și să nu ascultați glasul dușmanului, care vă meșteșugește pierzarea cu vicleșug".

Zicînd aceasta, mucenicul se vedea că merge înaintea corabiei pe apă, iar duhul diavolului s-a stins cu corabia cea închipuită. Fericita Natalia, sculîndu-se, a văzut pe Sfîntul Adrian mergînd înaintea corabiei, și s-a bucurat foarte mult și a strigat, zicînd: "Iată, domnul meu!" Atunci îndată sfîntul s-a făcut nevăzut. Vîntul le sufla cu bună sporire, astfel că au ajuns în Vizantia mai înainte de a se lumina de ziuă. Deci, s-au oprit la malul unde era biserica, în care se puseseră trupurile sfinților mucenici, și au ieșit pe uscat cu bucurie. Sfînta Natalia, mergînd la trupurile sfinților mucenici, s-a veselit cu duhul; deci, căzînd la dînșii și sărutîndu-i, vărsa lacrimi de bucurie. Apoi, lipind mîna Sfîntului Adrian de trupul lui și plecîndu-și genunchii, s-a rugat mult.

Sculîndu-se după multă rugăciune, a sărutat pe frații și pe surorile care se aflau în acel loc, căci se adunaseră acolo mulți credincioși. Aceia au primit-o pe ea cu bucurie și, ducînd-o în casa cea dinăuntru, au rugat-o să se odihnească puțin, căci o văzuseră pe ea foarte ostenită de acea călătorie pe mare. Ea odihnindu-se, i s-a arătat în vis Sfîntul Mucenic Adrian, zicîndu-i: "Bine ai venit aici, roaba lui Hristos și fiica mucenicilor. Vino de acum la odihna cea pregătită ție de Domnul! Vino și-ți primește răsplătirea cea cuvenită ție!" Ea, deșteptîndu-se din vedenia aceea, a spus fraților și surorilor ceea ce a văzut și a auzit, și i-a rugat să se roage pentru dînsa. După aceasta, iarăși i s-au închis ochii și a adormit. După un ceas, frații au mers ca s-o deștepte și au găsit-o sfîrșită; căci sfîntul ei suflet se dusese la Domnul în odihna cea veșnică.

Astfel, degrabă după săvîrșirea pătimirii sfinților mucenici, și-a sfîrșit și Sfînta Natalia alergarea sa cea mucenicească, deși fără de vărsarea sîngelui; pentru că a pătimit mult, slujind sfinților mucenici în legături și privind la pătimirea lor, fugind încă din casa și din patria sa pentru întreaga înțelepciune. Ea a stat în ceata mucenicilor înaintea lui Hristos, Mîntuitorul nostru, Căruia împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh se cuvine cinstea și slava, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

73. ADUCEREA CINSTITEI ICOANE A PREACURATEI FECIOARE MARIA DIN CETATEA VLADIMIR LA MOSCOVA (26 AUGUST)

În zilele binecredinciosului și marelui domn Vasile Dimitrievici, singurul stăpînitor al Rusiei, și în vremea Sfîntului mitropolit Ciprian, a fost năvălirea lui Temiraxac, împăratul agarenilor, asupra pămîntului Rusiei. Acela, sculîndu-se cu mare putere de la Răsărit și prădînd multe împărății, a ajuns în părțile Rusiei. Deci, apropiindu-se de hotarele pămîntului, a luat cetatea Eleciul și a robit pe voievodul Eleciului, și a ucis o mulțime de creștini, căci era mare urîtor și cumplit chinuitor al neamului creștinesc. Apoi se mai lăuda că tot pămîntul Rusiei are să-l pustiască, ca să dezrădăcineze creștineasca credință; deci, își pregătea drumul său spre cetatea Moscova, vrînd să o risipească pe ea. Auzind marele domn Vasilie Dimitrievici acest lucru, și-a adunat oastea sa și s-a dus în cetatea Colomni.

De acolo plecînd, a stat la malul rîului Ochi, tăbărînd împotriva vrăjmașului, iar Temiraxac a stat într-un loc 15 zile. Deci, înștiințîndu-se marele domn și toată creștineasca oaste de marea putere a păgînului împărat, care venise cu multe cete, și auzind despre scopul lui, și-a ridicat mîinile spre cer împreună cu toți ostașii și se ruga cu lacrimi Domnului și Preasfintei

Născătoare de Dumnezeu, pentru izbăvirea sa de acel agarean fără de Dumnezeu. Ei chemau în ajutor pe cei mai mari plăcuți ai lui Dumnezeu, pe Sfinții Ierarhi Petru și Alexie, pe Cuviosul Serghie și pe ceilalți sfinți făcători de minuni ai Rusiei.

Apoi a trimis în cetatea Moscova, la părintele său cel duhovnicesc și la Preasfințitul mitropolit Ciprian, ca să poruncească poporului să facă post și rugăciune. După aceea să trimită în cetatea Vladimirului, ca să ia de acolo icoana făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și să o aducă în Moscova, pentru apărarea împărăteștei cetăți a Rusiei. Deci, Ciprian, mai înainte de acea poruncă, se gîndea ca să aducă acea cinstită icoană; deci, cînd i-a venit poruncă de la voievod, atunci a mulțumit lui Dumnezeu că tot același gînd a pus și-n inima marelui domn. El avea acea împreună glăsuire a lui cu al său gînd, ca pe o adeverire de bunăvoință a lui Dumnezeu, ca minunata icoană a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu să se mute la dînșii. Deci, din duhovnicească rînduială, acei bărbați îndată au trimis la Vladimir după acea cinstită icoană. Apoi mitropolitul Ciprian, adunînd toată duhovniceasca rînduială și mulțime de popor, se ruga sobornicește pentru biruință asupra vrăjmașului. El le-a poruncit tuturor să poftească la rugăciune, pînă și el singur nu se depărta de la biserică, făcînd slujbă și rugîndu-se ziua și noaptea cu vărsare de lacrimi pentru marele voievod, pentru oastea lui, cum și pentru toți pravoslavnicii creștini.

Deci, cînd cinstita icoană a pornit de la Vladimir și se apropia de cetatea Moscovei, în 15 zile ale lunii august, la praznicul Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a ieșit întru întîmpinarea ei Preasfințitul Mitropolit cu tot soborul duhovniceștei rînduieli, împreună cu mult popor; și, văzînd sfînta icoană, au căzut la pămînt și s-au închinat ei, ca singurei Preasfintei Născă-toare de Dumnezeu, care venise la dînșii, și primind-o cu negrăită bucurie, vărsau multe lacrimi privind spre dînsa și rugîndu-se ca să se izbăvească de năvălirea agarenilor. Însă nu le-a fost în deșert rugăciunea lor, pentru că chiar în aceeași zi în care preacinstita icoană a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu a fost adusă în Moscova, Temiraxac, păgînul împărat al agarenilor, îngrozindu-se de o înfricoșată vedenie pe care a văzut-o în vis, s-a tulburat și a fugit înapoi cu toată puterea sa, nefiind gonit de nimeni.

Vedenia aceea a fost astfel: vedea înaintea sa un munte preaînalt, pe al cărui vîrf mergeau împotriva lui arhiereii și aceia avînd toiege în mînă îl îngrozeau pe el; iar deasupra arhiereilor a văzut în văzduh o strălucire neobișnuită și stînd în mijloc o împărăteasă într-o slavă negrăită, îmbrăcată în haină de profiră, cu raze în chip de fulger și strălucitoare mai mult decît soarele; iar împrejurul ei era mulțime nenumărată de ostași înarmați care îi slujeau ei și pregătindu-se ca de război, iar împărăteasa avea mîinile în sus, ca o rugătoare. Apoi a văzut-o pe ea amenințîndu-l cu groază, ca să se ducă din hotarele pămîntului Rusiei, ca și cum poruncea ostașilor săi să pornească contra lui. De acea înfricoșată vedenie s-a cutremurat Temiraxac, a sărit înspăimîntat din pat și a răcnit: "O, vai mie, ce este această vedenie înfricoșată?" Și tremurînd, se temea suspinînd și era ca într-o nepricepere; iar după un ceas venindu-și în fire, a chemat pe domni și pe voievozi și a început a le spune lor ceea ce văzuse, tremurînd încă de frică.

Aceia, auzind cele ce li se spunea și văzînd pe împăratul lor tremurînd, asemenea s-au înspăimîntat și nepricepîndu-se, ziceau: "Ce să fie aceasta?" Unii ziceau: "Împărăteasa care s-a văzut, este Maica lui Iisus Hristos, Domnul creștinilor, și se cunoaște că voiește să apere pe creștini, pentru că dînsa le este lor ajutătoare și purtă-toare de griji". Temiraxac a zis: "Dacă creștinii au o ajutătoare ca aceea, apoi în deșert ne-am pornit asupra lor, și fără de spor ne ostenim, căci măcar pe unul din cei ce stau dinaintea ei, de l-ar trimite asupra noastră, pe toți ne va birui și nici loc nu vom putea găsi încotro să fugim". Astfel plîngîndu-se acel împărat

păgîn, s-a întors înapoi cu toată puterea agarenească, fugind cu ruşine. Aceasta fiindcă li se părea agarenilor că multe cete de ostaşi din pămîntul Rusiei vin în urma lor şi pentru aceea fiind cuprinşi de frică mare, unul pe altul se călcau, aruncîndu-şi armele, prăzile şi dobînzile lor. Astfel le-a fost acelor dreptcredincioşi biruinţa asupra vrăjmaşilor, fără de război şi fără vărsare de sînge, cu rugăciunile Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu.

Acea năvălire a lui Temiraxac cu agarenii şi minunata lui gonire din pămîntul Rusiei s-a întîmplat în anul de la facerea lumii 6903 (sau 1395 de la Hr.) şi din vremea aceea, în împărăteasca cetate Moscova s-a aşezat praznicul întîmpinării icoanei Preasfintei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, care se numeşte Vladimirsca, întru neuitata şi mulţumitoarea pomenire a minunatei izbăvitoare de agareni. Această izbăvire s-a făcut prin apărarea sfintei ei icoane, căreia cu Cel născut dintr-însa, lui Hristos Dumnezeu totdeauna de la noi să-I fie cinstea, mulţumire şi închinăciune, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

74. CUVIOSUL PĂRINTELE NOSTRU PIMEN CEL MARE (27 AUGUST)

Cuviosul Pimen era de neam egiptean. El, luînd pe cei șapte frați ai lui, s-a dus în una din mînăstirile viețuitorilor din pustia Egiptului și s-a făcut monah împreună cu dînșii. După cîțiva ani, maica lor văduvă, pornindu-se din fireasca dragoste către fiii săi, s-a dus la dînșii, voind să-i vadă; dar nu s-a învrednicit de vederea feței lor. Ducîndu-se ea la biserică, aștepta venirea lor; dar cînd ei au venit la biserică și ea li s-a arătat lor, atunci ei au fugit înapoi și, intrînd în chilie, au încuiat ușa. Apropiindu-se ea de ușă, a început a bate și a-i striga de afară, plîngînd cu umilință. Dar ei nu i-au deschis, nici nu i-au răspuns. Femeia plîngînd mult la ușa chiliei lor, a auzit-o părintele Anuvie, fratele lor cel mai mare, și, intrînd la dînșii pe altă ușă, a zis către Pimen: "Ce să facem cu bătrîna aceasta care plînge și nu se duce de aici?"

Pimen, sculîndu-se și apropiindu-se de ușă, a zis: "Bătrîno, pentru ce plîngi?" Ea, auzindu-i glasul și nevăzîndu-l, fiind ușa închisă, a zis: "Voiesc să vă văd, fiii mei. Nu sînt eu maica voastră? Nu v-am aplecat la pieptul meu și v-am hrănit? Acum, fiind la bătrînețile cele de pe urmă, m-am tulburat mai mult auzind glasul tău și neputînd să te văd, deci aș voi să vă văd, mai înainte de a mă sfîrși". Pimen i-a zis: "Aici voiești să ne vezi, sau în veacul ce va să fie?" Ea a zis: "O, fiilor, dacă aici nu vă voi vedea oare acolo vă voi vedea?" Pimen a zis: "Dacă vei răbda cu mărime de suflet să nu ne vezi aici, acolo cu adevărat ne vei vedea, că așa nădăjduim noi spre iubirea de oameni a lui Dumnezeu". Ea, auzind cele grăite, a zis: "Dacă, cu adevărat, vă voi vedea acolo, atunci nu voiesc să vă mai văd aici!" Deci, ea a plecat cu bună nădejde, bucurîndu-se și voind ca mai bine să-i vadă în viața ce va să fie, decît în această viață vremelnică.

Fericitul Pimen, petrecîndu-și zilele și anii în pustniceștile nevoințe și stăruind neîncetat în rugăciuni, sporea în faptele mona-hicești cele bune și se întărea cu ajutorul lui Dumnezeu asupra nevăzutului potrivnic; iar trupul, care se lupta asupra duhului, îl omora și îl obosea prin multe osteneli ca pe un rob. Deci, supunîndu-l duhului în slujbă, s-a suit la vîrful nepătimirii și a fost mare între părinții pustnici, ca cel desăvîrșit în fapte bune.

Într-o vreme oarecare, mai-marele acelei țări a voit să-l vadă pe părintele Pimen. Deci, a trimis la dînsul un vestitor, rugîndu-l să nu-l oprească de a veni la dînsul. Stareţul s-a mîhnit foarte mult, și se gîndea în sine și zicea: "Dacă aceștia vor începe a veni la mine și a mă cinsti, apoi vor începe a veni la mine și mulți oameni din popor, care mă vor supăra, îmi vor strica liniștea și mă vor lipsi de darul smereniei, pe care cu multă osteneală l-am cîștigat din tinerețe prin dumnezeiescul ajutor; deci, voi cădea în cursa mîndriei".

Gîndind el în sine așa, n-a voit să-l vadă pe mai-marele acelei țări, și l-a rugat prin același vestitor să nu vină la el, că nu poate să-l vadă, mai ales că se va duce din locul acela. Acel stăpînitor s-a mîhnit de un răspuns ca acesta și a zis: "Pentru păcatele mele nu m-am învrednicit a vedea pe omul lui Dumnezeu!" Deci, dorind el foarte mult ca, prin orice întîmplare, să vadă pe sfîntul stareț, a aflat un meșteșug ca acesta. A prins pe fiul surorii starețului și l-a închis în temniță, ca și cum ar fi făcut o faptă rea, nădăjduind că starețul va mijloci către dînsul pentru nepotul său, și așa îl va vedea. El a zis către slugile sale: "Dacă va veni părintele Pimen, îndată voi elibera pe tînăr; iar dacă nu va veni, atunci nu voi lăsa nepedepsit pe cel ce a greșit, pentru că greșeala lui este mare".

Auzind aceasta maica tînărului, sora lui Pimen, a alergat degrabă în pustie la fratele său și, ajungînd la sihăstreasca lui chilie, a început să bată în ușă și să-l roage cu multă tînguire ca să se ducă la stăpînitorul acelei țări, să-l roage să-l elibereze pe fiul ei, că el a făgăduit că, dacă se va duce la el, va lăsa liber pe cel legat. Sfîntul stareț nu i-a deschis ușa, nici nu i-a răspuns. Sora sa, bătînd mult cu rugăminte și cu lacrimi și văzîndu-se neauzită, a început a defăima și a-

l ocărî, zicîndu-i: "Nemilostivule, neîndu-rătorule, împietritule, nedumnezeiescule și răule cu obiceiul, cum nu te înduplecă spre milă tînguirea mea cea cu atîtea lacrimi, că fiul meu, pe care singur îl am, este în primejdie de moarte?" Starețul a trimis pe un ucenic să-i zică: "Du-te de aici, că Pimen nu are copii și nu-l doare pentru aceea". Sora sa s-a întors cu amar, tînguindu-se și defăimînd pe fratele său.

Stăpînitorul acelei țări, auzind de aceasta, a zis către prietenii săi: "Spuneți starețului, ca măcar o scrisoare de rugăminte să scrie către mine, și voi elibera pe nepotul său!" Pentru aceea mulți au sfătuit pe sfînt să scrie acelui stăpînitor. Deci, starețul a scris astfel: "Poruncească stăpînirea ta să cerceteze bine pricina tînărului cel greșit, și de se va afla ceva într-însul vrednic de moarte, să moară, ca, prin pedeapsa cea vremelnică, să scape de chinurile cele veșnice; iar de nu se va afla vinovat de moarte cel greșit, atunci, nepedepsindu-l, să-l eliberezi!" Mai-marele acelei țări, citind scrisoarea starețului, s-a minunat de mărimea de suflet cea îmbunătățită și de socoteala acelui bărbat; și, cunoscîndu-l că este adevărat plăcut al lui Dumnezeu, îndată a eliberat pe tînărul acela.

Au venit odată niște eretici la Avva Pimen și au început a grăi de rău pe arhiepiscopul Alexandriei, cum că de la preoți are hirotonia. Iar bătrînul, tăcînd, l-a chemat pe ucenicul său și i-a zis: "Pune masa și fă-i să mănînce și-i trimite cu pace".

Cuviosul Pimen, fugind de slava cea deșartă și de cinstea omenească, s-a dus aiurea. El a umblat prin diferite locuri mulți ani. Apoi, sălășluindu-se iar în pustia Egiptului, a petrecut într-însa pînă la bătrînețe, prin osteneli pustnicești plăcute lui Dumnezeu, fiind părinte la mulți monahi.

Deci cuviosul, învățînd pe ucenici despre smerita cugetare, după cum și singur era smerit cugetător, le-a adus lor spre pildă o povestire despre un stareț oarecare - poate chiar despre el însuși -, zicînd: "Un monah egiptean, nu demult, petrecea la un loc liniștit aproape de Constantinopol, avînd și o chiliuță mică. S-a întîmplat de a trecut pe acolo dreptcredinciosul împărat Teodosie cel Tînăr, care, înștiințîndu-se că acolo petrece un monah, a lăsat pe toți care erau cu dînsul și, schimbîndu-se ca unul din ostașii săi cei simpli, s-a dus la chilia starețului și a bătut la ușă.

Monahul, deschizîndu-i ușa, nu l-a cunoscut că este împărat, și l-a primit ca pe un ostaș simplu. După facerea rugăciunii a stat, iar împăratul a început a-l întreba: "Părinte, cum petrec părinții care sînt în Egipt?" Monahul a zis: "Toți se roagă pentru mîntu-irea voastră". Atunci împăratul, privind prin odaia starețului, nu a văzut nimic, decît numai o coșniță spînzurată la perete și într-însa puțină pîine uscată și a zis către stareț: "Părinte, dă-mi binecu-vîntare ca să gust puțin". Atunci starețul sîrguindu-se îndată, a turnat apă și sare în blidișor, apoi, punînd niște bucăți de pîine uscată, au mîncat împreună, apoi i-a adus împăratului să bea un pahar cu apă.

După aceasta, împăratul i-a zis lui: "Oare știi cine sînt eu?" Atunci i-a grăit lui: "Eu sînt împăratul Teodosie". Auzind aceasta, starețul îndată i s-a închinat lui. Iar împăratul a zis către dînsul: "Fericiți sînteți voi, monahii, fiind liberi de grijile tulburătoare ale lumii acesteia; deci, avînd viață fără de gîlceavă, vă îngrijiți numai de mîntuirea sufletelor voastre, cum să cîștigați viața cea veșnică și cereștile bunătăți. Cu adevărat îți spun ție, că eu în împărăție m-am născut și acum sînt împărat, dar niciodată n-am mîncat pîine cu așa dulceață, și nici nu am băut apă, precum am mîncat și am băut astăzi!"

Stareţul i-a zis lui: "De vreme ce noi, monahii, toate mîncăru-rile noastre le facem cu rugăciune şi cu binecuvîntare, de aceea, chiar proaste de sînt ele, se prefac totuşi în hrană dulce; iar în casele voastre, toată osteneala mîncărurilor făcîndu-se fără rugă-ciune, cu multă gîlceavă şi cu vorbe deşarte, de aceea bucatele voastre nu primesc îndulcitoarea binecuvîntare". Apoi împăratul, sărutînd pe stareţ, s-a dus. El a început de atunci a cinsti foarte mult pe monahul acela; iar stareţul, temîndu-se de înălţarea cea pierzătoare şi de mîndrie, ca nu cumva pentru cinstea omenească să-şi piardă smerenia sa şi să se lipsească de darul lui Dumnezeu, s-a sculat de acolo, a fugit şi s-a dus iarăşi în Egipt.

Sfîntul Pimen, spunînd ucenicilor săi o povestire ca aceasta, îi povăţuia la smerenie şi la abaterea de la cele deşarte, de la laude şi de la cinstiri, care nu aduc folos monahilor, ci numai pagubă. Îi mai învăţa încă pe ei şi celelalte fapte bune. Deci, învăţătura lui era lucrătoare şi putea pe toţi să-i povăţuiască spre mîntuire. Că, precum viaţa lui cea asemenea cu îngerii era chip al faptei bune, tot asemenea şi cuvîntul lui era la toţi de folos. La el veneau nu numai noii începători, ci şi cei ce îmbătrîniseră în călugărie; şi, întrebîndu-l despre folos, primeau de la dînsul răspunsuri înţelep-ţite de Dumnezeu, spre zidirea sufletelor lor. Ei le scriau pe ele în cărţile părinţilor, dintre care unele se povestesc şi aici.

Un frate l-a întrebat pe Avva Pimen, zicînd: "Cum se cuvine să stăm în chilie?" I-a răspuns lui: "A şedea în chilie, cea la arătare este: rucodelia (lucrul mîinilor), a mînca o dată în zi, a tăcea şi a citi. Iar în ascuns a spori în chilie, aşa este: a purta prihănirea de sine în tot locul, oriunde vei merge, a nu te lenevi de ceasul slujbelor bisericeşti şi de cele ascunse. iar de se va întîmpla în vreo vreme a şedea fără rucodelie, intrînd la slujbă, fără tulburare să săvîrşeşti pravila, iar sfîrşitul acestora, tovărăşie bună cîştigă şi te depărtează de cea rea; căci omul care îşi păzeşte rînduiala sa, nu se tulbură".

Odată, un frate i-a spus Avvei Pimen, zicînd: "De voi vedea vreun frate, despre care am auzit vreo greşeală, nu vreau să-l bag pe el în chilia mea; iar de voi vedea vreunul bun, mă bucur împreună cu el". I-a zis lui bătrînul: "De faci fratelui celui bun puţin bine, îndoit fă cu celălalt, că acela este cel neputincios. Căci era cineva într-o obşte, anume Timotei, şi auzind egumenul veste de un frate pentru o ispită, l-a întrebat pe Timotei de el. Iar acesta spunîndu-i despre ispita fratelui, egumenul l-a sfătuit să-l scoată afară din obşte.

Deci, după ce l-a scos, s-a pus ispita fratelui asupra lui Timotei, pînă ce s-a primejduit. Şi plîngea Timotei înaintea lui Dumnezeu, zicînd: "Am greşit, Doamne, iartă-mă!" Şi i-a venit lui glas, zicînd: "Timotei, să nu socoteşti că această ispită ţi-am făcut ţie pentru altceva, decît numai că ai trecut cu vederea pe fratele tău în vremea ispitei lui"".

Apoi fratele l-a întrebat: "Dar dacă voi vedea greşeala fratelui meu, oare mi se cade mie să-l acopăr pe el?" Iar el i-a zis lui: "De vom acoperi greşelile fratelui şi Dumnezeu le va acoperi pe ale noastre; şi oricînd o arătăm pe a fratelui şi Dumnezeu o arată pe a noastră".

Trecea odată Părintele Pimen cu Avva Anuv prin părţile Diolchiei. Şi venind împrejurul mormitelor, au văzut o femeie cumplit rupîndu-se şi plîngînd cu amar. Şi stînd, luă aminte la dînsa şi păşind puţin mai înainte, s-au întîlnit cu unul şi l-a întrebat pe el Avva Pimen, zicînd: "Ce are femeia aceasta, căci cu amar plînge?" Şi i-a zis lui: "A murit bărbatul ei şi fiul şi fratele". Şi răspunzînd Avva Pimen a zis către Avva Anuv: "Îţi zic ţie, că omul de nu va omorî toate voile trupului şi nu va agonisi plînsul, acesta nu poate să se facă călugăr. Că toată viaţa lui şi mintea la plîns este".

Întîmplatu-s-au unii din părinți de au venit în casa unui iubitor de Hristos, între care era și Avva Pimen. Și cînd mîncau ei, s-a pus înaintea lor carne și au mîncat toți, afară de Avva Pimen. Și se mirau bătrînii că nu mînca, știind ei dreapta lui socoteală. Iar după ce s-au sculat de la masă, i-au zis lui: "Tu ești Pimen și așa ai făcut?" Le-a răspuns lor bătrînul: "Iertați-mă, părinților, voi ați mîncat carne și nimeni nu s-a smintit; iar eu de aș fi mîncat, fiindcă mulți frați vin aproape de mine, erau să se vatăme, zicînd: "Pimen a mîncat carne și noi să nu mîncăm?"" Și s-au minunat de socoteala lui cea dreaptă.

Un frate a zis către părintele Pimen: "Părinte, mă tulbur și voiesc să mă duc de aici". Starețul a zis: "Pentru ce pricină voiești să te duci?" Fratele a zis: "Aud cuvinte nefolositoare de la un frate care viețuiește aici și mă smintesc". Starețul a zis: "Nu sînt adevărate cele ce ai auzit". Fratele a zis: "Cu adevărat, părinte, sînt adevărate, că cel ce mi-a spus mie este credincios". Starețul a răspuns: "Nu este credincios cel ce ți-a spus ție, că de ți-ar fi fost credincios, nu ți-ar fi spus ție unele ca acestea, iar tu singur, nevăzînd, să nu crezi niciodată cuvintele cele auzite; că nici Dumnezeu, auzind strigarea Sodomei, n-a crezut pînă ce singur S-a pogorît ca să vadă cu ochii Săi. *Strigarea Sodomei și Gomorei și greșelile lor s-au înmulțit la Mine mai mult; deci, mă voi pogorî ca să văd de este după strigarea lor*". Fratele a zis: "Părinte, eu cu ochii mei l-am văzut pe el greșind".

Acestea auzindu-le starețul, a căutat spre pămînt și a luat de jos un pai mic și a zis fratelui: "Ce este acesta?" Fratele a zis: "Acesta este un pai". Atunci starețul, căutînd spre înălțimea casei și arătînd spre bîrna pe care era rezemat acoperișul, a zis: "Dar aceasta ce este?" Fratele a răspuns: "Aceasta este bîrna". Și a zis starețul către frate: "Pune întru inima ta, că păcatele tale sînt ca bîrna aceea, iar greșeala fratelui de care grăiești este ca paiul acesta, și nu vei mai avea tulburare".

Aceste cuvinte ale Sfîntului Pimen auzindu-le părintele Sisoe, care se întîmplase atunci și dînsul acolo, s-a minunat și a zis către dînsul: "Cum te voi ferici pe tine, părinte Pimene! Cu adevărat, ca niște pietre de mult preț sînt cuvintele tale, pline de har și de slavă". Atunci părintele Pimen a grăit iarăși: "Scris este că cele ce le-au văzut ochii tăi, pe acelea să le mărturisești; iar eu grăiesc vouă: chiar și cu ochii de veți vedea, să nu credeți îndată". Apoi a spus o întîmplare ca aceasta:

"Un frate oarecare a fost batjocorit de diavol printr-o nălucire ca aceasta: vedea pe un oarecare frate făcînd păcat cu o femeie și se tulbura cu gîndul, luptîndu-se cu patima poftei; deci, ducîndu-se, i-a lovit pe ei cu piciorul său, zicîndu-le: "Lăsați-vă de acum! Pînă cînd greșiți?" Cînd, iată că află snop de grîu, iar nu oameni. Pentru aceasta vă grăiesc vouă, ca nu îndată să credeți, chiar și cu ochii de ați vedea".

Au întrebat unii din părinți pe Avva Pimen, zicînd: "De vom vedea vreun frate păcătuind, voiești să-l mustrăm?" Le-a zis lor bătrînul: "Eu cu adevărat, de voi avea trebuință să trec pe acolo și-l voi vedea păcătuind, trec pe lîngă dînsul și nu-l mustru".

Părintele Anuvie i-a zis lui: "Ce ai putea zice lui Dumnezeu, dacă ai vedea pe cel ce greșește și nu l-ai mustra pe el?" Pimen a răspuns: "Aș zice lui Dumnezeu: Doamne, Tu ai poruncit: *Scoate mai întîi bîrna din ochiul tău, și atunci vei vedea să scoți și paiul din ochiul fratelui*. Deci, am păzit cuvîntul Tău".

Au venit unii din bătrîni la Avva Pimen și i-au zis: "De vom vedea pe frați că dormitează în biserică, voiești să-i îmboldim ca să fie treji la priveghere?" Iar el le-a zis lor: "Eu cu adevărat, de voi vedea pe fratele că dormitează, pun capul lui pe genunchii mei și-l odihnesc".

A întrebat un frate pe Avva Pimen, zicînd: "Mă văd pe mine că oriunde mă duc, aflu sprijin". I-a zis lui bătrînul: "Și cei ce țin în mînă sabie, au pe Dumnezeu, Care îi miluiește pe ei în această vreme. Deci de vom fi treji, face cu noi mila Sa".

Altul l-a întrebat: "Ce voi face ispitelor acestora ce mă tulbură?" I-a zis lui bătrînul: "Să plîngem înaintea bunătății lui Dumnezeu cu toată osteneala noastră, pînă ce va face cu noi mila Sa!"

Zis-a Avva Pimen: "Mulți din părinții noștri s-au făcut viteji la nevoință, însă limpezimea cugetelor prin rugăciune, unul cîte unul". Apoi a zis: "Dacă omul se va prihăni (învinui) pe sine, rabdă pretutindeni".

Zis-a iarăși: "Unde inima ta nu are vestire, nu lua aminte".

Zis-a iarăși: "De te vei socoti pe tine de nimic, vei avea odihnă, ori în ce loc te vei afla".

Zis-a iarăși: "Voia, odihna și obișnuința acestora surpă pe om".

Zis-a iarăși: "De vei tăcea, vei avea odihnă în tot locul unde vei locui".

Zis-a iarăși: "Nu este călugăr cîrtitor, nu este călugăr cel ce răsplătește răul cu rău, nu este călugăr mînios".

Un frate iarăși a întrebat pe părintele Pimen, zicînd: "Părin-te, am făcut un păcat greu și voiesc ca trei ani să petrec în pocăință". Starețul a răspuns: "Este mult!" Fratele a zis: "Atunci poruncește ca să mă pocăiesc un an". Starețul iarăși a răspuns: "Este mult!" Auzind aceasta, ceilalți frați au zis: "Apoi pînă la patruzeci de zile se cuvine a petrece în pocăință?" Iar starețul iarăși a răspuns: "Este mult!" Și a adăugat: "Eu socotesc că de se va pocăi omul din toată inima și de va pune gînd tare, ca de acum să nu se mai întoarcă la păcat, apoi în trei zile îi primește Dumnezeu pocăința lui! Toate cele peste măsură sînt ale dracilor".

Alt frate a întrebat pe Cuviosul Pimen, zicînd: "Cum se cuvine să petreacă omul?" Starețul a răspuns: "Vedem pe Daniil că nu s-a aflat asupra lui clevetire, decît numai în slujbele Domnului Dumnezeului lui petrecînd". Sfîntul a arătat cu aceste cuvinte, că așa se cade omului să viețuiască, adică toată viața lui să nu fie altceva decît numai slujire către Domnul Dumnezeu.

Altul l-a întrebat: "Cum aș putea să mă păzesc de vicleșugu-rile vrăjmașilor?" Părintele a răspuns: "Cînd căldarea are foc dedesubt și arde, nu îndrăznesc muștele sau alte viețuitoare să se atingă de dînsa; iar cînd se răcește, atunci și muștele șed pe dînsa, și tîrîtoarele cad înăuntru. Așa și monahul care se silește cu osîrdie la lucrurile cele duhovnicești, vrăjmașul nu îndrăznește a se apropia și a-l supăra; iar cei ce petrec în nebăgare de seamă și în lenevire, vrăjmașul se apropie cu înlesnire de ei și-i supără precum voiește".

Au întrebat oarecare părinți pe Avva Pimen: "Cine este cel ce zice: *Părtaș sînt eu tuturor ce se tem de Tine?*" Și a zis bătrînul: "Duhul Sfînt este care zice".

Zis-a Avva Pimen: "De vei vedea cîteva lucruri și vei auzi cuvinte, să nu le povestești aproapelui tău, căci este surpare de război".

Un frate a venit la Avva Pimen și i-a zis lui: "Semăn țărîna mea și fac dintr-însa milostenie". I-a zis lui bătrînul: "bine faci!" Și s-a dus cu osîrdie și a sporit milostenia. Și a auzit Avva Anuv cuvîntul și i-a zis lui Avva Pimen: "Nu te temi de Dumnezeu, așa grăind fratelui?" Și a tăcut bătrînul. După două zile a trimis Avva Pimen la fratele și i-a zis lui, auzind și Avva Anuv: "Ce mi-ai zis alaltăieri, că mintea mea era aiurea?" Și a zis lui fratele: "Am zis că semăn țărîna mea și fac dintr-însa milostenie". Și a zis Avva Pimen: "Am gîndit că pentru fratele tău cel mirean ai grăit; iar dacă tu ești cel ce faci lucrul acesta, nu este lucru călugăresc". Iar el auzind, s-a mîhnit, zicînd: "Alt lucru nu știu, decît acesta și nu pot ca să nu semăn țărîna mea".

Deci, după ce s-a dus, i-a făcut lui metanie Avva Anuv, zicînd: "Iartă-mă!" Și a zis Avva Pimen: "Și eu de la început știam că nu este lucru călugăresc, dar după socoteala lui am grăit și m-am străduit spre sporirea dragostei, iar acum s-a dus mîhnit și tot la fel face".

Altul l-a întrebat despre gîndurile cele rele care năvălesc asupra lui, cum ar putea să scape de dînsele. Sfîntul a grăit: "Lucrul acesta este asemenea unui bărbat care are foc în stînga și un vas cu apă în dreapta, și, de se arde de foc, ia apă din vas și-l stinge. Focul închipuie gîndurile cele rele pe care vrăjmașul le aruncă în inima omului, ca niște scîntei în casă, ca să se aprindă de pofta păcatelor; iar apa este ca să se arunce la rugăciune către Dumnezeu".

Părintele Anuv l-a întrebat iar despre gîndurile cele rele care ies din inimă și despre poftele cele deșarte. Starețul i-a răspuns din Sfînta Scriptură: "Oare se preamărește securea fără de cel ce taie cu ea? Sau se înalță fierăstrăul fără cel care îl trage? Drept aceea și tu să nu le întinzi gîndurilor celor rele spre ajutor mîinile învoirii tale, nici te îndulci cu ele și rămîn nelucrătoare".

Un frate a mers la Avva Pimen și șezînd cîțiva împreună, au lăudat un frate, că este urîtor de rele. Zis-a Avva Pimen celui ce a vorbit: "Și ce este urîciunea de rele?" Și s-a uimit fratele și nu a găsit ce să răspundă și, sculîndu-se, a cerut iertare de la bătrînul, zicînd: "Spune-mi, ce este urîciunea de rele?" A zis bătrînul: "Urîciunea de rele aceasta este: Să urască cineva păcatele sale și pe aproapele său să-l îndrepte".

A zis iarăși: "Omul care învață, dar nu face cele ce învață, este asemenea cu fîntîna; că pe mulți îi adapă și-i spală, iar pe sine nu se poate curăți, ci de toată întinăciunea este plină și toată necurățenia într-însa se află".

Părintele Iosif a întrebat pe părintele Pimen despre post, zicînd: "Cum se cade să postești?" Starețul a răspuns: "Eu voiesc ca din toate să mănînc puțin și să nu mă satur". I-a zis Avva Iosif: "Cînd erai mai tînăr, nu posteai din două în două zile, avvo?" Și a zis bătrînul: "Am postit cu adevărat și trei și patru zile și o săptămînă; dar, cercetînd toate acestea, părinții cei mari au aflat că în fiecare zi este bine să mîncăm cîte puțin; și ne-au dat nouă calea împărătească, că este mai ușoară și mai lesnicioasă, ca mintea să nu se înalțe".

Povestit-au unii lui Avva Pimen, despre un călugăr, că nu bea vin. Și le-a zis lor: "Vinul nu este al călugărilor".

Un egumen de la o mînăstire mare a întrebat pe părintele Pimen, zicînd: "Cum pot să cîștig umilință?" Starețul a răspuns: "Cum se poate să fie umilință în inima aceea în care sînt putinele de brînză, vase de unt și multe alte griji pentru cele dinafară".

Apoi l-a întrebat pe avva pentru trîndăvie. Și i-a zis lui bătrînul: "Trîndăvia stă peste tot începutul și nu este patimă mai rea decît dînsa, iar de o va cunoaște omul că aceasta este, se odihnește".

Un frate iarăși a întrebat pe părintele Pimen, zicînd: "Ce este a se mînia cineva în zadar pe fratele său?" Și a zis: "Orice nedreptate îți va face fratele tău și tu te vei mînia pe el, în zadar te mînii. Chiar de îți va scoate ochiul tău cel drept și îți va tăia mîna ta cea dreaptă și te vei mînia pe el, în zadar te mînii. iar de te desparte de Dumnezeu, atunci să te mînii tare".

Altul a întrebat pe stareț: "Este bine oare a grăi sau a tăcea?" Starețul a răspuns: "Cel ce grăiește pentru Dumnezeu, face bine; și cel ce tace pentru Dumnezeu, asemenea face bine".

Un frate l-a întrebat pe Avva Pimen: "Ce voi face?" I-a zis Avva Pimen: "Scris este: *Fărădelegea mea voi vesti și mă voi îngriji pentru păcatul meu*". "Deci ce voi face?" Și i-a răspuns bătrînul: "Cînd Dumnezeu ne va cerceta, de ce trebuie să ne temem?" Și i-a zis lui fratele: "De păcatele noastre". Deci i-a zis bătrînul: "Să intrăm dar în chilia noastră și Domnul ne va ajuta nouă în toate".

Dar răspunsurile lui nu erau cu bună înțelegere numai la diferite întrebări, ci și afară de întrebări. În Pateric se află multe cuvinte folositoare ale lui, dintre care spunem unele. Părintele Pimen a zis: "Cînd omul voiește să zidească o casă, adună multe lucruri de trebuință, ca s-o poată alcătui. Așa și noi, să luăm din toate bunătățile cîte puțină parte și să zidim în noi casa cea sufletească".

A zis iar: "Aceste trei capete sînt de trebuință omului, adică: să se teamă de Dumnezeu, să se roage adeseori și să facă bine aproapelui".

A zis iar: "Neagoniseala, răbdarea și dreapta socoteală, aceste trei însușiri sînt trebuincioase vieții monahicești; că scris este: "De vor fi cei trei bărbați, Noe, Daniil și Iov, aceștia se vor mîntui". Noe este chipul necîștigării, Iov al răbdării, iar Daniil al dreptei socoteli. Deci, de se vor afla aceste trei însușiri în monah, Dumnezeu, Care îl mîntuiește, petrece într-însul".

A mai zis iar: "Monahul, dacă va urî două lucruri, poate să fie liber de lumea aceasta". Fratele l-a întrebat: "Care sînt aceste lucruri?" Starețul a răspuns: "Odihna cea trupească și slava cea deșartă".

A zis iar: "În Evanghelie este scris: *Cel ce are haină s-o vîndă și să cumpere sabie*. Adică, cel ce are odihna trupului său, s-o lase și să primească viața aspră și calea strîmtă".

Un frate l-a întrebat pe Avva Pimen, zicînd: "Ce voi face, că sînt luptat de curvie și mă înfierbînt la mînie?" Zis-a bătrînul: "Pentru aceasta zicea David, că pe leu îl batem și pe urs îl sugru-măm; adică, mînia o tăiem, iar curvia cu osteneli o strîmtorăm". Apoi a adăugat lui: "David cînd s-a luptat cu leul, apucîndu-l de grumaji, îndată l-a ucis. Și noi cînd vom înfrîna gîtul și pîntecele nostru, vom birui cu ajutorul lui Dumnezeu pe diavolul și pe leul, care este trupul nostru".

Și a zis iar: "De n-ar fi venit în Ierusalim Navuzardan arhimagherul - mai-marele bucătarilor împăratului Babilonului -, templul Domnului nu s-ar fi ars. Așa și între noi, dacă nu va intra îmbuibarea și odihna pîntecelui, nu se va aprinde focul poftei păcatului, și mintea noastră, care se împotrivește păcatului, nu va cădea niciodată în războiul vrăjmașului".

A zis iarăși: "Precum albinele se gonesc cu fum și se ia dulceața ostenelilor lor, așa și odihna trupului se gonește din suflet cu frica Domnului și se ia de la trup tot lucrul cel bun".

În sfîrșit, a zis iar: "Precum spătarul împărătesc stă gata totdeauna înaintea împăratului, tot așa se cade și sufletului să fie gata asupra diavolului desfrînării".

Părintele Pimen, auzind de un frate oarecare că postește cîte șase zile, iar în a șaptea gustă puțină hrană și avea mînie asupra fratelui, i-a zis: "Ai învățat a posti cîte șapte zile, iar de mînie nu ai învățat a te înfrîna în nici o zi!"

Un preot de la o mînăstire, auzind despre niște frați că intră deseori în cetate, se spală în baie și nu se îngrijesc de mîntuirea lor, s-a mîniat pe ei și, venind în sobor, a luat chipul monahicesc de pe dînșii. Căindu-se după aceasta, s-a dus la părintele Pimen și i-a spus ce a făcut acelor frați. Starețul i-a grăit: "Oare nu ai și tu ceva din omul cel vechi, sau te-ai dezbrăcat de dînsul desăvîrșit?" Iar preotul a zis: "Mă împărtășesc de omul cel vechi". Iar bătrînul i-a zis: "Iată că și tu ești ca și frații; că deși puțin te împărtășești din vechime, însă ești supus păcatului". Auzind cuvîntul acesta de la stareț, s-a umilit și, ducîndu-se, a chemat pe frații cei mîhniți și s-a pocăit înaintea lor; apoi i-a îmbrăcat iar în chipul monahicesc.

Odată, părintele Isaac s-a dus la părintele Pimen și, văzîndu-l că își turna apă pe picioare, ca unul ce avea îndrăzneală către dînsul, i-a zis: "Cum s-au obișnuit unii a-și obosi trupurile cu asprime!" Starețul i-a răspuns: "Noi nu ne-am învățat a fi ucigași de trupuri, ci de patimi".

Apoi a zis iar: "Este un om care se vede că este tăcut, dar în inima lui osîndește pe alții. Unul ca acela neîncetat grăiește! Și este altul care de dimineață pînă seara grăiește cu limba și totuși păzește tăcerea, fiindcă cele de folos nimic nu grăiește și nu osîndește pe aproapele".

Un frate a venit la Părintele Pimen și i-a zis: "Avvo, multe gînduri îmi vin și mă primejduiesc din pricina lor". Și l-a scos pe el bătrînul afară și i-a zis: "Întinde brațele și oprește vîntul!" Iar el a zis: "Nu pot să fac aceasta". Și i-a zis bătrînul: "Dacă asta nu poți s-o faci, nici gîndurile nu le poți opri să nu vină; alt lucru este însă să le stai împotrivă".

Părintele Iosif spunea, zicînd: "Noi șezînd odată la părintele Pimen, era între noi un frate tînăr cu numele Agaton, către care starețul voind să grăiască ceva, l-a numit părinte, zicîndu-i: "Părinte Agatoane!" Noi i-am zis starețului: "Fratele este tînăr, pentru ce îl numești părinte?" Starețul a răspuns: "Gura lui cea tăcută m-a făcut să-l numesc părinte!" Apoi părintele Pimen a zis: "Fratele care petrece cu aproapele, este dator să fie ca o piatră cioplită; ocărît fiind să nu se mînie, preamărit fiind să nu se înalțe".

Întrebat a fost Avva Pimen: "La cine se potrivește cuvîntul cel scris: *Să nu vă grijiți pentru ziua de mîine*?" I-a răspuns lui bătrînul: "S-a zis pentru omul care se află în ispită și se împuținează. Să nu se îngrijească, zicînd: "Cîtă vreme am în ispita aceasta?" Ci mai vîrtos să socotească zicînd în fiecare zi: astăzi. *Căci ajunge zilei răutatea ei*".

Un frate i-a zis lui Avva Pimen: "De voi da fratelui meu puțină pîine sau altceva, mă tem că-mi pierd plata, zicînd că faptele se fac pentru plăcerea oamenilor". I-a zis lui bătrînul: "Deși pentru plăcerea oamenilor se fac, noi să dăm trebuința fratelui". Și i-a spus și această pildă: "Doi oameni erau plugari și locuiau într-o cetate. Și unul dintr-înșii semănînd, a făcut puține necurate, iar celălalt, lenevindu-se, nu a făcut nimic. Deci făcîndu-se foamete, care din amîndoi poate să trăiască?" A răspuns fratele: "Cel ce a făcut cele puține și necurate". I-a zis lui bătrînul: "Așadar și noi să semănăm puține, chiar și necurate, să nu murim de foame!"

Și iarăși: "Răutatea niciodată nu gonește răutatea; dar de-ți va face cineva rău, tu să-i faci bine, ca, facerea ta de bine către el să strice răutatea lui". La această faptă bună, precum și la altele, Cuviosul Pimen singur învăța cu lucrul, căci mai înainte de venirea lui de la schit în Egipt, era acolo un stareț cinstit de toți.

Părintele Pimen mergînd în Egipt, mulți au părăsit pe acel stareț și au început a veni la Pimen; deci, pentru aceea acel stareț a început a se mînia asupra părintelui Pimen, a-l zavistui și a vorbi rele de dînsul.

Părintele Pimen, auzind despre aceasta, s-a mîhnit și a zis către frații săi: "Ce să facem, căci acești oameni ne-au aruncat în necaz părăsind pe starețul cel atît de sfînt și de cuvios și venind la noi, care nu sîntem nimic? Cum vom tămădui mînia cea contra noastră a acelui mare părinte? Să facem puține bucate și să căutăm puțin vin, să ne ducem la starețul și să mîncăm cu dînsul, doar așa se va milostivi sufletul lui!" Deci, făcînd bucatele și cîștigînd voie, au mers la acel stareț și au bătut în ușa chiliei lui. Ucenicul aceluia, auzind, a întrebat: "Cine sînteți?" Ei au zis: "Spune părintelui tău că Pimen cu frații săi au venit să se binecuvînteze de la dînsul". Ucenicul, mergînd, a spus starețului, iar el, auzind, a zis: "Du-te, spune-le să se ducă de aici, că nu am vreme să-i văd!" Cînd ucenicul a spus aceasta la cei ce veniseră, aceia au zis: "Nu ne vom duce de aici pînă ce nu ne vom învrednici a ne închina starețului". Și stăteau în arșița soarelui lîngă ușa chiliei.

Starețul, văzînd smerenia și răbdarea celor ce veniseră, s-a umilit și le-a deschis ușa și i-a primit cu sărutare; deci, șezînd, au vorbit cu dragoste și au mîncat din cele aduse. Apoi starețul acela a zis: "Cu adevărat, nu numai acelea ce le-am auzit despre voi sînt adevărate, dar și însutit mai mari lucruri bune văd în voi!" Din acea vreme, starețul s-a făcut iubit prieten al părintelui Pimen. Astfel știa Cuviosul Pimen să strice răutatea celui ce vrăjmășuia contra lui și a fi prin aceea și altora pildă.

Un frate a venit la Avva Pimen în a doua săptămînă din Postul Mare și mărturisindu-și gîndurile și dobîndind odihnă, i-a zis: "Puțin de nu m-am împiedicat să vin aici astăzi". Și i-a zis lui bătrînul: "Pentru ce?" Zis-a fratele: "Am gîndit, ca nu cumva pentru post nu-mi vei deschide". I-a zis lui Avva Pimen: "Noi nu ne-am învățat a închide ușa cea de lemn, ci mai vîrtos ușa limbii".

Cuviosul Pimen mai putea încă să folosească pe alții uneori și cu tăcerea, ca și cu cuvîntul. Odată, au venit pentru cercetare preoții acelui loc, la mînăstirea în care era petrecerea cuviosului. Părintele Anuvie, vrînd să le facă lor puțin ospăț după putere, a intrat la Cuviosul Pimen și i-a spus despre aceasta. Dar Pimen nu i-a dat răspuns, ci a tăcut multă vreme. Părintele Anuvie s-a dus mîhnit. După aceea i-au zis lui frații care se întîmplaseră la dînsul: "Pentru ce n-ai dat răspuns părintelui Anuvie?" Starețul le-a răspuns: "Eu la aceasta n-am unelte, căci acum sînt mort, iar mortul nu vorbește; deci, să nu mă socotiți pe mine că sînt cu voi".

Aceasta a făcut-o stareţul ca să nu fie chemat cu dînşii la masă, că şi aceasta se povestea de dînsul: cînd era chemat de fraţi să mănînce împreună cu dînşii, mergea plîngînd, ca şi cum nu voia, căci se păzea să-şi sature pîntecele şi se temea a nu asculta pe fraţi, ca să nu-i mîhnească.

Un monah de la un loc îndepărtat, auzind de viaţa cea îmbu-nătăţită a părintelui Pimen, a venit să-l vadă şi să se folosească de cuvintele lui. Stareţul a primit pe acel monah cu cinste şi, sărutîn-du-se unul cu altul, au şezut. Monahul cel venit a început a vorbi cu stareţul din dumnezeiasca Scriptură, despre lucruri nepricepute şi despre lucruri cereşti. Iar părintele Pimen, întorcîndu-şi faţa, tăcea, nedînd nici un răspuns celui ce vorbea.

Deci, monahul acela, vorbind mult din Sfînta Scriptură şi necăpătînd nici un răspuns de la stareţ, fiindcă tăcea, a ieşit din chilie mîhnit şi a zis către ucenicul stareţului: "În zadar am suferit eu atîta osteneală în cale, căci pentru dînsul am venit aici, iar el nu voieşte să vorbească nici un cuvînt cu mine!" Ucenicul, intrînd la stareţ, i-a zis: "Părinte, acel cinstit bărbat a venit pentru tine, fiind slăvit între monahii laturii sale. Pentru ce nu vorbeşti cu dînsul?" Stareţul a răspuns: "Acesta din cei de sus este şi vorbeşte de cele cereşti, iar eu sînt din cei de jos şi ştiu a vorbi de cele pămînteşti. De ar fi vorbit fratele acela care a venit la noi, despre patimile sufleteşti şi despre neputinţele trupeşti, i-aş fi răspuns; dar, de vreme ce el vorbeşte despre lucruri înalte, eu nu ştiu nimic de acelea".

Ucenicul, ieşind la monahul acela, i-a zis: "Părinte, să ştii că stareţul nu degrabă începe a vorbi din dumnezeiasca Scriptură; ci, dacă cineva îi vorbeşte despre patimile sufleteşti, aceluia îi răspunde". Atunci monahul acela, umilindu-se, a intrat la stareţ şi i-a zis: "Părinte, ce să fac, căci sînt stăpînit de patimi?" Atunci stareţul privind spre dînsul cu faţa luminoasă, i-a zis: "Acum bine ai venit! Deschide-ţi gura ta pentru acestea şi o voi umplea de bunătăţi". Deci, a vorbit cu dînsul destul, cum să biruim războaiele care se ridică asupra noastră. Monahul acela, folosindu-se foarte mult din cuvintele stareţului cele insuflate de Dumnezeu, a mulţumit lui Dumnezeu că s-a învrednicit a vedea pe un părinte sfînt ca acela şi a auzi vorba lui. El s-a întors la locul său bucurîndu-se, ca cel ce a aflat dobîndă multă şi folos sufletesc.

A întrebat Avraam pe Avva Pimen, zicînd: "Cum ne luptă pe noi dracii?" Şi i-a zis lui Avva Pimen: "Pe noi ne luptă dracii? Nu se luptă cu noi, cîtă vreme facem voile noastre. Că voile noastre s-au făcut draci şi ei sînt care ne necăjesc pe noi, ca să le împlinim. Iar de voieşti să ştii cu cine s-au luptat dracii, apoi află că cu Moise şi cu cei asemenea lui".

Un alt monah, anume Isaac, a venit la părintele Pimen şi l-a găsit pe el şezînd, ca şi cum era în uimire. Deci, aşteptînd multă vreme şi văzîndu-l pe dînsul venit în sine, i-a făcut metanie, zicîndu-i: "Părinte, spune-mi mie unde ai fost cu mintea ta?" Iar el, fiind silit de rugăminte, a zis: "Mintea mea era acolo unde Preacurata Fecioară Maria, Născătoarea de Dumnezeu, plîngea lîngă cruce. Deci şi eu aş fi voit ca acolo să plîng totdeauna!"

Un cuvios mare între părinţi ca acesta, care toată fapta bună a trecut-o cu viaţa şi fiind de folos tuturor cu cuvîntul, avea atîta smerenie în mintea sa, încît deseori el zicea cu suspin: "Eu voi fi aruncat în locul acela în care va fi aruncat satana".

Dar Domnul, pe smeritul Său rob, l-a înălţat în locul sfinţilor îngeri şi în locaşurile drepţilor şi ale cuvioşilor; căci, după viaţa sa pămîntească plină de mulţi ani, l-a sălăşluit pe dînsul în cereştile acoperăminte, unde anii nu se împuţinează şi unde toţi sfinţii, stînd înaintea scaunului slavei dumnezeieşti, slăvesc totdeauna pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfîntul Duh, pe Unul

Dumnezeu în Treime, Căruia să-I fie slava și de la noi, păcătoșii, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Notă - Despre acest cuvios părinte Pimen vezi și cuvîntul din Prolog în 14 zile ale lunii februarie, cum izgonea diavolii cu cuvîntul. Dar se știe că între cuvioșii părinți se mai află un părinte cu numele Pimen - pomenindu-se în Limonariu - care era de neam din Galatia și mai pe urmă cu anii. Cel dintîi a viețuit în pustiile Egiptului, pe vremea împărăției lui Teodosie cel Tînăr, precum este arătat în viața aceluia. Iar cel de-al doilea a fost după 150 de ani și a viețuit pe vremea împăratului Mauriciu, în pustia Palestinei ce se numește Ruva, nevoindu-se în zilele părintelui Sofronie, patriarhul Ierusalimului și ale lui Ioan Evirat, scriitorii cărții care se numește Limonariu. Pentru aceasta este de trebuință ca și viața celuilalt cuvios Pimen să fie pomenită aici, întîi pentru folos, iar al doilea pentru a ști deosebirea între acei doi cu numele de Pimen.

75. CUVIOSUL PIMEN DIN PALESTINA
(27 AUGUST)

Sfinții părinți Sofronie și Ioan au scris în cărțile lor despre acest sfînt Pimen. Ne-am dus odată din Siria la Părintele Pimen și voiam să-l întrebăm pentru împietrirea inimii. Iar bătrînul nu știa elinește, nici tălmaci nu am găsit; și, văzîndu-ne pe noi bătrînul supărați, a început a grăi în limba elinească, zicînd: "Firea apei este moale, iar a pietrei vîrtoasă; ulciorul cu apă deasupra pietrei fiind atîrnat, picînd cîte puțină apă, găurește piatra. Așa și cuvîntul lui Dumnezeu este moale, iar inima noastră vîrtoasă; dar auzind omul de mai multe ori cuvîntul lui Dumnezeu, i se deschide inima lui spre a se teme de Domnul".

Părintele nostru Agatonic, egumenul lavrei Cuviosului părintelui nostru Sava, ne-a spus acestea: "Am mers într-o zi în pustia Ruva, la părintele Pimen, cel ce viețuia în peșteră și se hrănea cu rădăcini. Găsindu-l, i-am mărturisit gîndurile mele. Deci, înserînd, pe mine m-a lăsat să mă odihnesc într-o peșteră, iar el s-a dus în altă peșteră. În noaptea aceea a fost tare ger și am pătimit mult de frig. Făcîndu-se ziuă, a venit starețul la mine și mi-a zis: "Fiule, cum ai petrecut în noaptea aceasta?" Și i-am zis: "Părinte, iartă-mă, toată noaptea am suferit de frig". Iar el mi-a zis: "Fiule, adevărat îți spun, că nimic n-am pătimit de ger". Auzind eu - zice Agatonic - m-am minunat, pentru că era gol și l-am întrebat: "Părinte, fă-mi plăcere și spune-mi pentru ce n-ai pătimit de ger, fiind gol".

Starețul mi-a zis: "A venit un leu de s-a culcat lîngă mine și m-am încălzit; deci, să știi, fiule, că eu de fiare voi fi mîncat". El mi-a zis: "Pentru ce, părinte, vei fi mîncat de fiare? Cînd eram în lume, la locul meu - că amîndoi erau din Galatia -, am fost păstor de oi și într-una din zile pe cînd pășteam oile, un om oarecare mergea pe alăturea, iar cîinii mei, năvălind asupra lui, l-au rupt și l-au mîncat; deci, eu care puteam să-l scap, nu l-am scăpat. După aceea m-am înștiințat din descoperirea lui Dumnezeu, că și eu tot de același fel de moarte voi muri, adică sfîșiat de fiare".

Aceasta a spus-o cuviosul părinte Pimen de sine părintelui Agatonic. După cuvîntul lui așa a și fost, că după trei ani s-a făcut înștiințare că părintele Pimen, viețuitorul din pustie, a fost mîncat de fiare. Însă sufletul lui cel sfînt s-a ridicat în ceata cuvioșilor părinți, cu milostivirea Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slava în veci. Amin.

76. PĂTIMIREA SFÎNTULUI MUCENIC FANURIE (27 AUGUST)

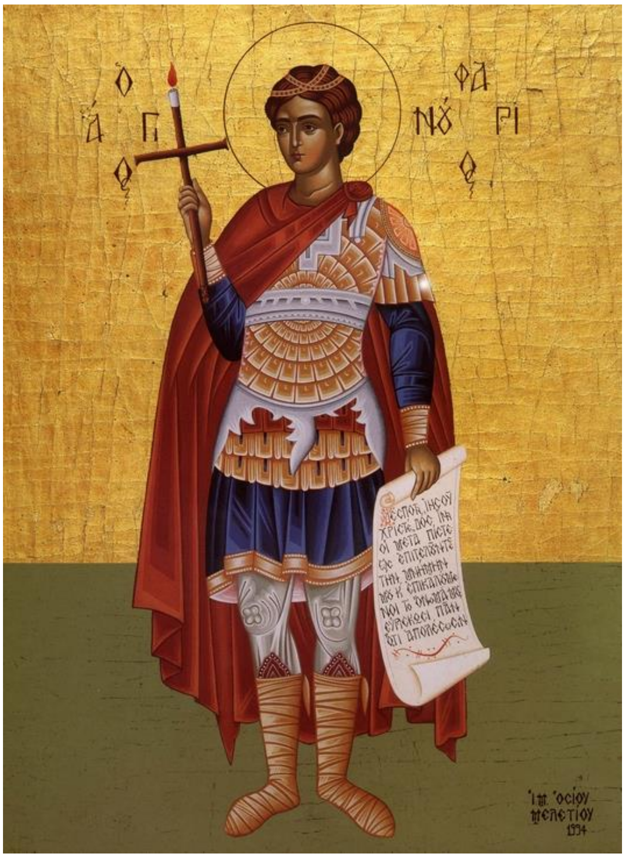

Sfîntul Mucenic Fanurie s-a nevoit, după tradiție, în insula Rodos - Grecia, de unde se crede că era de loc. Însă nu se știe cînd anume a trăit, nici cum i-a fost sfîrșitul.

Prin secolul al XIV-lea, între zidurile unei fortărețe din Rodos, lucrătorii au descoperit o frumoasă biserică în ruină, sub dalele căreia au găsit numeroase icoane.

Una dintre aceste icoane era bine păstrată și reprezenta un tînăr militar care ținea în mîna sa dreaptă o cruce. În jurul icoanei erau reprezentate 12 scene din martiriul său. Episcopul locului, Nil (1355-1369), a descifrat inscripția de pe icoană: "Sfîntul Fanurie". Acest nume nu se găsește însă în martirologii și sinaxare.

Sfîntul Fanurie a săvîrșit numeroase minuni, îndeosebi pentru descoperirea obiectelor și animalelor dispărute.

După o tradiție populară, răspîndită în insula Creta și în alte țări ortodoxe, mama sfîntului era o mare păcătoasă și cu toate eforturile lui Fanurie, n-a putut s-o întoarcă la pocăință. Însă el n-a el n-a încetat să se roage cu stăruință pentru mîntuirea mamei sale.

Pe cînd păgînii îl ucideau cu pietre pe Sfîntul Fanurie, el scria: "Din cauza acestor suferințe, Doamne, vino în ajutorul tuturor care se vor ruga pentru mîntuirea mamei lui Fanurie".

Din cauza aceasta, cînd credincioșii pierd unele obiecte, ei au obiceiul de a face plăcinte pe care ei le împart ca milostenie pentru iertarea mamei Sfîntului Fanurie.

În rîndul credincioșilor se vorbește și de alte minuni săvîrșite de Sfîntul Fanurie, pentru care se bucură de o deosebită evlavie atît în Grecia cît și în celelalte țări ortodoxe.

77. SFÎNTUL MUCENIC CUCȘA ȘI SFÎNTUL PIMEN, PUSTNICUL (27 AUGUST)

Nu se cuvine a grăi mult, unde lucrurile mărturisesc arătat, precum este și de acești fericiți. Fericitul sfințit mucenic, ce se numește Cucșa, unul din părinții Sfintei Mînăstiri Pecersca, era cunoscut tuturor că a botezat poporul păgînesc cel întunecat, pe mulți i-a luminat prin credință și făcea minuni mari; adică a gonit diavolii, a pogorît ploaie din cer, a secat iezerul și multe alte minuni îi urmau lui. După multe chinuri de la cei necredincioși, a fost tăiat împreună cu ucenicul său. În aceeași vreme, fericitul pustnic Pimen se nevoia cu dumnezeiasca plăcere, în aceeași Sfîntă mînăstire Pecersca; care, pentru postirea și chinuirea lui cea mare a luat atît dar de la Dumnezeu, încît strălucea nu numai cu tămăduirea bolnavilor, dar și cu vederi mai înainte, departe stătătoare, nearătate și tăinuite; pentru că, tămăduind mulți bolnavi cu facere de minuni și proorocind multe, și-a știut cu doi ani mai înainte ducerea sa la Domnul.

Văzînd mai înainte tăierea fericitului Cucșa, care se afla departe, a strigat cu glas tare în mijlocul bisericii Pecersca: "Fratele nostru Cucșa a fost ucis în această zi". Zicînd aceasta, a murit într-o zi cu Sfîntul Cucșa și ucenicul lui. Astfel acești trei fericiți au luat bucuriile cele cu trei numere, pe care ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit și la inima omului nu s-au suit. Acestea le-a gătit celor ce iubesc pe Dumnezeu cel în Treime închinat, Căruia I se cuvine slavă, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

78. CUVIOSUL MOISE ARAPUL (28 AUGUST)

În părțile Egiptului era un tîlhar vestit, cu numele Moise, de neam etiopian și negru la față; el mai înainte a fost rob la un stăpîn vestit, care, pentru obiceiul lui cel rău și pentru multele feluri de ucideri, l-a gonit de la el; iar el, plecînd, s-a alăturat de tîlhari. Văzîndu-l ei că este tare cu trupul și aspru la obicei, l-au pus mai mare peste ei înșiși. Aceasta se povestește despre dînsul, ca și îndreptarea lui să fie arătată, adică ce fel de viață a avut și în ce fel de pocăință și plăcere de Dumnezeu a venit; căci și greșelile sfinților ce au fost mai înainte nu se tăinuiesc, spre preamărirea milostivirii lui Dumnezeu, prin care se scot vrednici din nevrednici și din păcătoși se fac drepți.

Deci, Moise, făcînd tîlhării și jafuri împreună cu tovarășii săi, mult sînge a vărsat și a săvîrșit multe fapte necurate și rușinoase, făcîndu-se vestit prin răutatea sa și înfricoșat tuturor. Între alte fapte tîlhărești ale lui, se povestește și aceasta: el avea gînd rău asupra unui cioban de oi, pentru că, mergînd el la o faptă rea, a fost împiedicat de cîinii lui. Înștiințîndu-se de acel păstor că paște oile de partea cealaltă a rîului Nil, a voit să-l ucidă; dar rîul era atunci revărsat. Deci, legîndu-și hainele și punîndu-le pe cap, și-a luat sabia în dinți și s-a dus înotînd pe rîul cel mare. Văzîndu-l păstorul de departe cum înota prin rîu, și-a lăsat oile și s-a ascuns. Moise, înotînd cu repeziciune, a ajuns și, negăsind pe păstor, a tăiat patru berbeci mai aleși, pe care, legîndu-i cu o funie, a înotat iarăși înapoi pe rîul Nilului, trăgînd berbecii după sine. Deci, jupuindu-i, a mîncat carnea cea bună, iar din piele a făcut foale pentru vin.

Petrecînd Moise într-o viață rea ca aceasta multă vreme, și-a venit în simțire după o întîmplare oarecare. Și anume, Dumnezeu, milostivindu-Se spre dînsul, l-a chemat la pocăință, pentru că El nu voiește moartea păcătoșilor, ci întoarcerea lor spre mîntuire. Deci, păcătosul s-a umilit cu inima și, căindu-se de faptele sale cele rele, a lăsat tîlhăritul și pe tovarășii săi și s-a dus în pustie la o mînăstire. El s-a dat în supunere la slujba egumenului și a fraților; dar mai ales la slujba lui Dumnezeu și vărsa multe lacrimi ziua și noaptea, căindu-se de păcatele sale făcute mai înainte. Deci, petrecînd toate slujbele care i se porunceau cu osîrdie ostenindu-se, s-a făcut monah ales. După cîtăva vreme, luînd o chilie sihăstrească, viețuia singur întru Domnul, curățindu-și prin pocăință greșelile făcute mai înainte.

Petrecînd el în îndreptarea aceasta, au năvălit asupra lui în chilie patru tîlhari, neștiind că el este Moise. Fiind el singur, i-a biruit și i-a legat și, luîndu-i în spate ca pe niște saci umpluți cu paie, i-a dus în mînăstire la biserică, zicînd fraților: "Deoarece mie nu mi se cade a face strîmbătate nimănui, iar aceștia venind asupra mea, eu i-am prins; deci, ce porunciți pentru ei?" Părinții au poruncit să-i dezlege și să-i lase liberi, zicînd: "Nouă nu ni se cade să ucidem pe nimeni". Cunoscînd tîlharii că este Moise, care mai înainte a fost vătaf de tîlhari, s-au mirat de această schimbare a vieții lui, au preamărit pe Dumnezeu și, umilindu-se singuri, au venit în frica lui Dumnezeu; deci, pocăindu-se, s-au făcut cu toții monahi iscusiți. Nu numai dînșii, dar și alți tîlhari, auzind de Moise, vătaful lor, că s-a pocăit și s-a făcut monah, s-au lepădat și ei de tîlhărit și de toate obiceiurile cele rele și s-au făcut monahi îmbunătățiți.

Acest nevoitor petrecînd în ostenelile pocăinței, de la început au năvălit asupra lui diavolii desfrînării prin gînduri necurate și prin pofte ispititoare, trăgîndu-l la obiceiul cel dintîi al poftei destrăbălate, după cum singur a spus mai în urmă fraților, zicînd: "Atîta supărare am suferit de la războiul poftei trupești, încît puțin de n-am căzut din făgăduința monahicească".

Mergînd în schit la părintele Isidor preotul, i-a spus toate războaiele cele trupești. Sfîntul Isidor a zis către dînsul: "Nu te tulbura, frate, că încă ești între cei noi începători; și pentru aceea diavolii mai aspru năvălesc asupra ta, căutînd în tine obiceiul cel mai dinainte. Pentru gonirea lor te povățuiesc să primești postirea cea din toate zilele și înfrînarea în mîncare, ca să nu-ți saturi pîntecele. Că precum cîinele cel obișnuit a roade oasele lîngă măcelărie, nu se duce pînă nu se închide, și după ce s-a închis, nefiind nimeni care să-i arunce ceva, se duce topindu-se de foame, asemenea și diavolul desfrînării șade lîngă omul care se hrănește pînă la săturare. Iar dacă vei petrece în post și în înfrînare, omo-rîndu-ți mădularele cele trupești, închizîndu-ți ușa mîncării prin postire și nelăsînd să intre în stomac săturarea, care naște pofta trupească, atunci diavolul, ca un cîine gonit de foame, supărîn-du-se, se va duce de la tine".

Intrînd în chilie, Moise, robul lui Dumnezeu, și închizîndu-se, a petrecut în postirea cea de toată ziua, mîncînd o bucățică mică de pîine seara, după apusul soarelui și ostenindu-se mult

la lucrul mîinilor. El de 50 de ori se scula în fiecare zi la rugăciunea pe care o săvîrşea în genunchi. Deşi ostenea trupul său cu osteneli şi-l ascuţea în postiri, nu înceta într-însul pofta care porneşte spre păcat. Pentru aceea a mers iarăşi la părintele Isidor şi i-a zis: "Părinte, nu pot să stau în chilia mea, luptîndu-mă de patimile trupeşti". Iar fericitul Isidor, luîndu-l, l-a suit pe vîrful casei şi i-a zis: "Caută spre apus".

Moise, căutînd, a văzut o mulţime de diavoli înfricoşaţi, gîlcevindu-se şi gătindu-se de război. Atunci iarăşi a grăit sfîntul: "Caută de priveşte spre răsărit". Privind, a văzut o mulţime de sfinţi îngeri, purtători de lumină, asemenea pregătiţi de război. Zis-a Sfîntul Isidor către Moise: "Cei dinspre apus ridică război asupra sfinţilor lui Dumnezeu, iar cei dinspre răsărit se trimit de Domnul spre ajutorul neputincioşilor celor buni. Însă vezi că mai mulţi sînt aceia ce ne ajută nouă, decît aceia ce se scoală asupra noastră". Moise, întărindu-se cu o vedenie ca aceasta şi cu cuvintele stareţului, s-a întors în chilia sa, şi iarăşi se îndeletnicea cu postire şi rugăciuni şi cu obişnuitele lui osteneli.

Dar tot nu-l părăsea din război, ci mai ales, aprinzîndu-se din nălucirile cele din visuri, pătimea supărare de la vrăjmaş. Deci, sculîndu-se, a mers la un alt stareţ oarecare, sfînt şi foarte iscusit, şi i-a zis: "Părinte, ce să fac, că visele îmi întunecă mintea şi, aprinzîndu-mi trupul, îndulcindu-mi mintea şi nălucindu-mi prin vedenia visului, mă împing la păcat". Stareţul a zis: "De vreme ce mintea ta n-ai despărţit-o de acea dulce pătimire, care se face în năluciri, pentru aceea pătimeşti această urîtă supărare. Deci, să faci ceea ce-ţi voi zice ţie: să stai la priveghere şi încet să te obişnuieşti cu ea; să te rogi cu trezire şi te vei izbăvi de acel război".

Moise, primind un sfat bun ca acesta de la sfîntul povăţuitor cel iscusit, s-a întors la chilie şi a început a se deprinde în privegherea cea de toată noaptea. De aceea stătea în mijlocul chiliei toată noaptea, neplecîndu-şi genunchii în rugăciune, ca să scape de biruirea cea din vis, ci se ruga stînd drept. El a petrecut şase ani într-o chinuire de sine ca aceasta, şi nici aşa nu putea să se izbăvească de supărarea trupului, care se luptă împotriva duhului - aşa voind Dumnezeu -, adică, fiind ispitit ca aurul în ulcea, să primească cea mai slăvită cunună a vieţii celei pătimitoare.

După aceasta, nevoitorul cel viteaz a găsit altă rînduială de viaţă aspră: ieşind noaptea din chilia sa, înconjura chiliile cele sihăstreşti ale bătrînilor celor din pustie, şi, luînd vasele lor de apă, pe care le găsea deşarte, le aducea apă fără să ştie ei. Apa era departe de locurile acelea, căci unii bătrîni îşi aveau chiliile lor ca la două stadii departe de apă, iar alţii ca la trei, la patru şi mai mult. Şi cum unii nu puteau să-şi aducă apă singuri, fiind bătrîni, el umplea în fiecare noapte vasele lor cu apă. Astfel ostenindu-se el, şi diavolul nesuferind să-i vadă suferinţa lui, i-a făcut - cu voia dumnezeiască -, o răutate în acest fel: într-o noapte, acest fericit iubitor de osteneală, plecînd la un puţ, diavolul l-a lovit foarte tare peste şale cu un par mare, şi a rămas acolo zăcînd ca un mort. Făcîndu-se ziuă, monahii au mers la puţ pentru apă şi au găsit pe Moise zăcînd mai mult mort.

Deci, ducîndu-se ei, au spus despre aceasta marelui Isidor, părintele schitului, iar acesta, mergînd cu fraţii, l-a luat şi l-a dus la biserică; deci, Moise, fiind slăbănogit, a bolit atîta vreme, încît abia după un an s-a întărit cu trupul. Părintele Isidor i-a zis: "Frate Moise, încetează de acum a te mai lupta cu diavolii mai presus de măsură; căci şi în această vitejie se cade a păzi măsura". Moise, nebiruitul ostaş al lui Hristos, a răspuns: "Nu voi înceta de la luptă pînă nu vor înceta de la mine nălucirile visurilor". Atunci Isidor i-a zis: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos, iată, acum au încetat de la tine acele pătimaşe supărări, şi de aici înainte vei petrece în pace. Deci, apropie-te cu îndrăzneală şi împărtăşeşte-te cu dumnezeieştile Taine ale Trupului şi

Sîngelui lui Hristos; însă să știi aceasta, că pentru aceea a fost lăsat asupra ta un război trupesc greu ca acesta, ca să nu te lauzi în mintea ta că ai biruit patimile cu ale tale postiri și nevoințe și ca să nu pieri, înălțîndu-te".

Moise, auzind acestea și împărtășindu-se cu dumnezeieștile Taine, s-a dus la chilia sa. De aici înainte el a petrecut în pace de războaiele cele de mai înainte, luînd aminte de sine în liniștita viață pustnicească. După cîteva luni, fiind întrebat de-l mai supără patimile, el a răspuns: "De cînd a făcut rugăciunea pentru mine Părintele Isidor, slujitorul lui Hristos, de atunci nici un fel de supărare nu mai pătimesc". După niște ispitiri ca acestea, fericitul Moise a cîștigat odihnă prin milostivirea lui Dumnezeu și a viețuit din acea vreme restul vieții sale fără de patimă și fără de supărare; iar asupra diavolilor a luat de la Dumnezeu putere mare, încît el îi defăima pe aceia ca pe niște muște. Deci, el s-a umplut de darul Sfîntului Duh și s-a făcut cinstit între părinți.

Sfîntul ajungînd vestit pentru viața sa îmbunătățită, a auzit despre dînsul stăpînitorul acestei laturi și a mers la schit, vrînd să vadă pe părintele Moise. Despre sosirea acestuia i-a spus starețului, dar cuviosul, sculîndu-se, a ieșit din chilie, vrînd să fugă și să se ascundă într-o baltă cu trestie. Atunci l-au întîmpinat slujitorii care erau cu boierul și l-au întrebat, zicînd: "Unde este chilia părintelui Moise?" Iar el a răspuns: "El este un bătrîn nebun și foarte mincinos și are viață necurată". Ei, auzind aceasta, s-au mirat și au trecut alăturea. Cînd au mers la biserică, boierul a zis către clerici: "Eu, auzind de părintele Moise, am venit să mă binecuvintez de dînsul. Dar ne-a întîmpinat pe noi un monah mergînd în Egipt, și, întrebîndu-l unde petrece părintele Moise, el a zis multe cuvinte de hulă contra lui, numindu-l nebun, mincinos și că ar avea viață necurată". Clericii, auzind aceasta, s-au mîhnit și au zis: "Ce fel era acel stareț care v-a spus vouă cuvinte urîte împotriva sfîntului bărbat?" Ei au răspuns: "Un bătrîn înalt, negru la față și îmbrăcat în haină proastă".

Clericii au zis: "Acela este cu adevărat părintele Moise și de vreme ce nu a voit să fie văzut de voi și cinstit, de aceea a grăit acele vorbe pentru sine însuși". Boierul, folosindu-se mult, s-a dus, mulțumind lui Dumnezeu. Astfel Cuviosul Moise fugea de slava și cinstea omenească și de vorbirea cu mirenii care veneau la dînsul, precum se scrie în Pateric despre iubirea lui de străini. Odată se dăduse poruncă tuturor părinților viețuitori în pustie, zicîndu-le: "Să postiți toată săptămîna aceasta și să faceți Paștile". Din întîmplare au venit niște frați străini din Egipt la părintele Moise și starețul le-a dat să mănînce puțină fiertură. Vecinii lui, văzînd fumul, au spus clericilor: "Iată, Moise a nesocotit porunca, și-și face bucate!" Iar ei au zis: "Cînd va veni în sobor, atunci îl voi certa pe el". Însă toți știau postirea lui Moise. Cînd a sosit sîmbăta, Moise a venit la biserică, la cîntarea cea sobornicească, și i-au zis părinții înaintea tuturor: "Părinte Moise, porunca cea omenească ai căl-cat-o, iar pe a lui Dumnezeu ai săvîrșit-o".

Încă și în viața Cuviosului Arsenie cel Mare, se povestește: "Un frate oarecare venind de departe în schit, voia să vadă pe Cuviosul Arsenie și, fiind dus la dînsul, l-a văzut pe el; dar nu s-a învrednicit a auzi cuvintele aceluia, pentru că starețul ședea și privea în jos, fără să zică o vorbă. Apoi, ieșind de la dînsul, a rugat pe clericul care îl ducea, să-l ducă la părintele Moise, care din tîlhar s-a făcut călugăr. Clericul a dus pe acel frate străin la Moise, care i-a primit pe ei bucurîndu-se; apoi i-a odihnit, i-a ospătat și i-a eliberat, arătîndu-le multă dragoste. Deci, clericul a zis către acel frate străin: "Iată, i-ai văzut pe amîndoi, pe părintele Arsenie și pe părintele Moise. Care din ei ți se pare că este mai bun?" Fratele cel străin a zis: "Cel ce ne-a primit pe noi cu dragoste, acela este mai bun!" Atunci un stareț din cei plăcuți lui Dumnezeu, auzind aceasta, s-a rugat lui Dumnezeu, zicînd: "Doamne, arată-mi mie lucrul acestor părinți, căci unul fuge de oameni pentru numele Tău, iar celălalt îi primește pe toți pentru numele Tău;

drept aceea, care este mai desăvîrșit dintr-înșii?" Starețul a văzut într-o vedenie două corăbii mari, înotînd pe un rîu mare; într-una era Cuviosul Arsenie și duhul lui Dumnezeu îi îndrepta corabia cu multă liniște; iar în cealaltă era Cuviosul Moise și îngerii lui Dumnezeu cu el, îi îndreptau corabia și puneau faguri de miere în gura lui.

Cuviosul Moise, petrecînd mulți ani în nevoințele pustnicești, s-a învrednicit de rînduiala preoțească după o descoperire dumnezeiască. Deci, cînd l-a ridicat întîi la treapta preoției și a fost îmbrăcat în stihar, episcopul a grăit către dînsul: "Acum părintele Moise este alb cu totul!" Moise a zis către episcop: "Stăpîne, oare cele din afară fac pe preot alb, sau cele dinăuntru?" Ca și cum ar fi zis: "Oare îmbrăcămintea dinafară, care acoperă trupul, face vrednic pe om de preoție, sau bunătățile cele dinăuntru?" Episcopul, voind să-l ispitească dacă este cu adevărat rob al lui Hristos și dacă are bunătăți înăuntru, a zis clericilor: "Cînd va intra Moise în altar, să-l goniți; apoi să vă duceți după dînsul, să ascultați ce va grăi". Clericii au făcut aceasta și l-au izgonit din altar, zicîndu-i: "Arapule, ieși afară".

El, ieșind și stînd la loc deosebit, se ocăra pe el, zicînd: "Cîine, bine ți-a făcut! Bine ți-a făcut, trup negru! Dacă nu ești vrednic, cum îndrăznești a intra în altar? Nu ești om, și pentru ce te duci la oameni, care sînt slujitorii lui Dumnezeu?" Clericii, auzind aceste cuvinte ale lui, au spus episcopului. Episcopul a poruncit să-l cheme iar în altar și l-a hirotonit preot. După aceea, l-a întrebat, zicîndu-i: "Părinte, ce-ai gîndit cînd te-am izgonit și cînd te-am chemat iar?" Moise a răspuns: "M-am asemănat cîine-lui care cînd este gonit, fuge, și cînd este chemat se întoarce iar, alergînd degrabă". Episcopul a zis: "Cu adevărat un om ca acesta este vrednic de dumnezeiescul dar; pentru că celor smeriți Dumnezeu le dă har".

Acestui părinte i s-a făcut și mai înainte o ispitire ca aceasta. Cînd era încă între noii începători, odată, fiind adunare de frați în schit, părinții au vrut să-i ispitească smerenia lui și l-au defăimat, zicînd: "Pentru ce arapul acesta umblă printre noi?" El, auzind aceasta, a tăcut. Frații, cînd erau să plece, l-au întrebat, zicîndu-i: "Părinte Moise, nu te-ai tulburat cînd te-au defăimat părinții?" El le-a răspuns cu cuvintele psalmistului: *M-am tulburat și n-am grăit...*

După primirea rînduielii preoțești, Cuviosul Moise, petrecînd 15 ani și împlinind de la naștere șaptezeci și cinci de ani, a adunat șaptezeci și cinci de ucenici și s-a sfîrșit mucenicește într-acest chip: într-una din zile, șezînd cu frații, a zis: "Sculați-vă și fugiți de aici, că astăzi barbarii vor veni în schit să taie pe monahi". Frații i-au zis: "Părinte, tu pentru ce nu fugi?" El a zis către dînșii: "Eu am atîția ani și aștept ziua aceasta ca să se împlinească cuvîntul Stăpînului meu Hristos, Care a zis: *Cel ce ridică sabia, de sabie va muri!* Frații au grăit: "Nici noi nu vom fugi, ci vom muri cu tine".

El le-a zis: "Eu n-am nevoie de aceasta, însă fiecare să se păzească pe sine cum petrece". Frații, sculîndu-se, au fugit, rămînînd dintre ei lîngă dînsul numai șapte. După un ceas le-a zis: "Se apropie barbarii". Unul din cei șapte frați, temîndu-se, a fugit din chilie într-un loc oarecare. Barbarii, intrînd, au tăiat pe părintele și pe cei șase frați care erau cu dînsul. Fratele care fugise, șezînd în locul lui unde se ascunsese, a văzut cerul deschis și șapte cununi luminoase pogorîndu-se din cer. După ducerea barbarilor, întorcîndu-se el în chilie, a găsit pe părintele și pe frați tăiați, iar trupurile lor zăcînd în sînge. După aceasta, venind și ceilalți frați, le-au îngropat trupurile plîngînd.

Așa a fost sfîrșitul Cuviosului părintelui nostru Moise arapul, care din tîlhar se făcuse monah și care, prin adevărată pocăință, a plăcut desăvîrșit lui Dumnezeu. Lui nu numai Raiul, dar și cerul i s-a deschis ca unui mucenic, și s-a învrednicit de cununa slavei, cu ale cărui

rugăciuni să ne povăţuiască şi pe noi la adevărata pocăinţă şi iubitorul de oameni Stăpînul Hristos, Dumnezeul nostru, să ne învrednicească Împărăţiei cereşti, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh, se cuvine cinstea şi slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

79. CUVIOASA IRINA, EGUMENA LOCAŞULUI HRISOVALANT (28 AUGUST)

După moartea lui Teofil, urîtorul de Hristos şi iubitorul de aur, a rămas ca următoare a împărăţiei dreptcredincioasa şi preaiubitoarea de Hristos, Teodora, soţia lui. Ea a întărit dreapta credinţă, şi aşa Biserica noastră şi-a luat iarăşi, ca mai înainte, buna cuviinţă a sfintelor icoane. Deci, cînd fiul ei, Mihail, era nevîrstnic, ea, pururea fericita, cîrmuia împărăţia; iar cînd el a ajuns la vîrsta de doisprezece ani, a voit să-l însoare. Ea a trimis oameni în diferite părţi, să afle vreo fecioară frumoasă, de neam bun şi îmbunătăţită, ca astfel să fie vrednică de împărăţie.

În vremea aceea se afla în partea Capaniei o fecioară foarte frumoasă şi îmbunătăţită, născută din părinţi de neam bun, cu numele Irina. Oamenii împărăteşti au luat-o, bucurîndu-se şi nădăj-duind că ea are să se facă împărăteasă, fiind foarte împodobită şi cu bună rînduială. Ea avea şi o soră, care a mers împreună cu dînsa. Pe aceea a luat-o de femeie fratele împărătesei Teodora, care se numea Barda. Ducîndu-se în Vizantia, cînd trecea muntele Olimp, Irina auzise de marele Ioanichie, care pustnicea în acel munte, că era om sfînt, şi cei ce erau vrednici îl vedeau, iar pentru ceilalţi era nevăzut.

Ea a rugat mult pe oamenii cei împărăteşti s-o ducă la cuviosul, să ia binecuvîntare de la el; dar aceia abia au primit. Ei ducîndu-se la munte, cuviosul i-a văzut de departe şi, ca un mai înaintevăzător ce era, a cunoscut sporirea fecioarei ce urma să fie şi i-a zis ei: "Bine ai venit, Irina, roaba lui Dumnezeu! Du-te în cetatea împărătească, bucurîndu-te, că locaşul Hrisovalantului are trebuinţă de tine, să păstoreşti fecioarele ce se află într-însul". Acestea auzindu-le, fecioara s-a minunat de mai înainte-vederea bărbatului, adică, că i-a cunoscut numele ei şi starea ce avea să fie. De aceea, căzînd la picioarele lui, îi cerea binecuvîntare; apoi, sculînd-o pe dînsa cuviosul, a întărit-o cu cuvinte duhovniceşti şi cu rugăciuni şi a petrecut-o cu binecuvîntări, bucurîndu-se.

Deci, ajungînd la împărăteasca cetate, au ieşit rudele ei care locuiau acolo în cetate, avînd diferite slujbe la curtea împărătească, unul patriciu, altul altă cinste în suită. Cu aceia au ieşit şi alţi boieri prieteni ai lor şi i-a primit cu multă cinste, după cum li se cuvenea. Dar Împăratul Cel ce împărăţeşte, şi Care cheamă pe cele ce nu sînt ca şi cum ar fi, şi pe cele nenăscute ca pe nişte făcute, a rînduit ca împăratul cel pămîntesc să ia altă fecioară de femeie, cu puţine zile mai înainte de a ajunge Irina la împărăţie; pentru ca pe ea să o ia Hristos veşnic şi fără de moarte în cereasca Lui cămară.

De aceea şi minunata fecioară nu s-a întristat de aceasta nicidecum, ci mai vîrtos mulţumea lui Dumnezeu, Făcătorul de bine, că a luminat pe împăratul de şi-a luat altă soţie. Deci, mulţi alţi boieri mari ai cetăţii şi cei dintîi din suită o cereau pe dînsa de soţie pentru marea ei frumuseţe şi pentru strălucirea neamului ei; dar ea nicidecum n-a voit. Ea dorea numai pe cerescul Mire, defăimînd toate cele vremelnice şi pămînteşti. De aceea, totdeauna socotea şi căuta loc potrivit să-şi petreacă viaţa fără tulburare şi cu plăcere de Dumnezeu.

Odată, tîrziu, și-a adus aminte de zidirea bisericii profețită de Sfîntul Ioanichie, și a trimis oameni să vadă cum se află locașul Hriso-valantului; și, văzînd așezarea locului, buna întocmire a văzduhului, minunata petrecere a fecioarelor și altele asemenea, s-au întors la stăpîna lor, povestind lucrurile cele preaalese ale mînăstirii, dar mai ales că era după dorința ei, la loc liniștit și bineplăcut. Ea, cum a auzit acestea, s-a bucurat și a împărțit săracilor cele ce avea, nu numai haine și scumpe podoabe, ci și multe lucruri neprețuite, pe care le moștenise de la părinți și pe care le dăruise din belșug împărăteasa.

Apoi, eliberînd pe slugile și pe boierii ei, s-a apropiat cu osîrdie de zisa mînăstire. Ea și-a tăiat părul capului, care era ca niște fir de aur galben și frumos, cu care împreună a lepădat toată deșertăciunea cea lumească, tot cugetul pămîntesc, și s-a îmbrăcat cu rasă de păr, ea care era gingașă de bun neam și preafrumoasă, și a ridicat cu osîrdie jugul cel ușor, cel bun și dulce al lui Hristos. Ea se supunea tuturor surorilor cu minunată smerenie, slujind cu osîrdie și fără pregetare la toate treburile mînăstirii, și fără nici o împotrivă cuvîntare neînțeleaptă. Ea nicidecum nu socotea mărirea neamului său, ci făcea slujbele cele mai proaste fără cîrtire. Avea în față multă veselie și în suflet umilință și bucurie; iar egumena, ca o îmbunătățită ce era și iscusită în duhovniceștile nevoințe, o sfătuia și o îndemna totdeauna le cele bune.

Deci, mai înainte de toate, avea tăinuit darul lui Dumnezeu, care o acoperea și o învăța cele folositoare și fără de care omul nu poate săvîrși nici un bine, după cum Însuși Domnul a zis: *Fără de Mine nu puteți să faceți nimic! și cel ce petrece întru Mine și Eu întru dînsul, acesta aduce mult rod...*

Deci, acestea a rodit de-a pururea pomenita Irina, ca un pămînt bun și de bună treabă întru Hristos. Ea atît de mult a plăcut lui Dumnezeu și la toate surorile, încît toți se minunau de dînsa. Căci, ca și cum ar fi fost roabă cumpărată cu bani, așa se supunea tuturor cu smerenie și pe nici una n-a smintit și n-a întristat vreodată. De aceea toate o iubeau și o aveau după cuviință întru multă evlavie, care, nu numai la slujbele cele trupești era fără pregetare, ci și la cele duhovnicești și mai mult, nelipsind niciodată de la obșteasca slujbă. La chilie ea citea viețile cuvioșilor celor îmbunătățiți, ca să urmeze petrecerii lor și să învețe pe surori, îndemnîndu-le la isprăvile cele asemenea. Deci, într-o zi, citind viața marelui Arsenie și văzînd cum stătea de multe ori rugîndu-se de seara pînă dimineața, a rîvnit acelei minunate fapte bune și a cerut binecuvîntare de la egumenă să săvîrșească o nevoință ostenitoare ca aceea. Egumena întîi cugeta a nu-i da binecuvîntare, căci se temea ca nu cumva să se îmbolnăvească de multa osteneală a nevoinței; dar pe urmă, văzînd-o că are neasemănată osîrdie la aceasta, i-a dat voie, cunoscînd multa ei smerenie și măsură.

Deci, Sfînta Irina a început această nevoință mai presus de om, neavînd nici un an întreg de cînd venise în mînăstire - căci dumnezeiescul dar a împuternicit-o -, și atît a sporit în această nevoință, încît stătea de multe ori de dimineață pînă seara, avînd mîinile ridicate către cer, și toată noaptea se ruga, și de multe ori de dimineață pînă la apusul soarelui. Altădată stătea toată ziua și toată noaptea nemișcîndu-se din loc, iar egumena și mai mult se minuna. Deci, trecînd trei ani din ziua în care a început o nevoință ca aceasta și văzînd-o diavolul, urîtorul binelui, s-a scîrbit prea mult și s-a amărît; deci, se silea s-o prindă pe ea în cursă cu vreo cădere sufletească; dar, ca un neputincios ce era, nu putea, pentru că toate patimile le biruise pururea pomenita. Și atît a supus pe trup duhului, încît începuse să defaime toate cele trupești, desfăta-rea, slava, banii și îmbrăcămintea, și să le urască cu totul desăvîrșit. Ea nu avea două haine, ci numai una cu care se îmbrăca la Paști. Pe aceea o purta un an, fără a o scoate ca să o spele, ci numai iarăși la Sfintele Paști lua alta nouă, iar pe cea veche o dăruia la vreun sărac.

Desfătarea ei era numai pîine și apă, și o dată pe zi puține verdețuri. Iar slava atît a defăimat-o, încît primea să curețe ieșitorile, și cît de puțin nu socotea mărirea numelui său. Deci, neputînd diavolul s-o biruiască pe ea cu lucrul, ca să săvîrșească vreun păcat, semăna în mintea ei neghine, aducîndu-i aminte de desfătarea cea de mai înainte, îndemnînd-o la trupești dezmierdări; dar în deșert se muncea neputinciosul, căci ea, ca o cunoscătoare a bîntuirii, mărturisea egumenei asuprirea, și astfel se izbăvea de ispita diavolului, nevoindu-se ca și mai înainte.

Într-o noapte, rugîndu-se lui Dumnezeu după obicei, diavolul s-a închipuit ca un drac negru și slut și o certa de departe, înfrico-șînd-o că-i va face rău, slabul și neputinciosul. El îi zicea fericitei Irina, fălindu-se: "Cu mine intri în război, femeie nenorocită și vrăjitoare! Așteaptă puțin ca să cunoști cine sînt eu și atunci vei vedea puterea mea cea mare!" Acestea și multe alte vorbe a zis diavolul, iar ea și-a făcut Sfînta Cruce și îndată cel văzut s-a făcut nevăzut. În cealaltă zi, i-au venit mai cumplite gînduri, tulburînd-o foarte tare. Dușmanul i-a dat atîta război, încît a pus-o într-o mare nedumerire.

De aceea, căzînd la pămînt, se ruga cu lacrimi către Domnul, chemînd în ajutor pe Preasfînta Născătoare de Dumnezeu și pe Arhanghelii Mihail și Gavriil, în al căror nume se zidise biserica acelui sfînt locaș. Ea îi chema în ajutor nu numai pe aceștia, dar și pe toți sfinții, ca s-o izbăvească de diavoleștile bîntuieli și de necuratele asupriri. Deci, se ruga către Dumnezeu, zicînd: "Întru tot Sfîntă Treime, Atotputernică, cu mijlocirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și cu solirea arhanghelilor Mihail și Gavriil, a tuturor cereștilor puteri și a tuturor sfinților, ajută roabei Tale și mă izbăvește de bîntuirea diavolului".

Astfel s-a rugat ea multe zile și multe nopți, pînă ce i-a venit de sus o strălucire dumnezeiască, care a umbrit sufletul ei și care a gonit gîndurile cele viclene. Deci, rămînînd nesupărată, mai mult se nevoia și slujea lui Dumnezeu cu osîrdie. Domnul, văzînd dorul ei cel mare, i-a răsplătit cu bogate daruri, că s-a făcut cu totul vas al alegerii ca marele Pavel și încăpere a Sfîntului Duh, avînd în sufletul ei pe Hristos. Ea nu mai trăia după trup, ci după duh, trăind Hristos într-însa, făcîndu-se toată luminată, sau mai bine zis luminătoare. A povățuit multe suflete către lumina adevărului, aducînd la Dumnezeu pe cei vrednici de El. Că se făcuse vestită la toți, dar mai ales femeilor și fecioarelor care alergau la dînsa în fiecare zi. Ea le învăța cu atîta plăcere și dulceață, încît multe s-au lepădat de lume și au venit în acea sfîntă mînăstire. De atunci nici diavolii n-au mai îndrăznit a se apropia, ci fugeau de dînsa, fiind goniți ca de foc.

În vremea aceea se îmbolnăvise egumena și se adunaseră toate la chilia ei și plîngeau, căci cunoșteau că îi venise sfîrșitul. Deci, fiind ea îmbunătățită, toate maicile se întristau de pierderea ei, dar mai mult decît celelalte se tînguia și plîngea smerita cugetătoare Irina și toate plîngeau nemîngîiate. Bolnava a zis către dînsele cu blîndețe: "Nu vă întristați pentru mine, că aveți bună egumenă, mai vrednică decît mine și mai pricepută, pe sora noastră, Irina; acesteia să vă supuneți din tot sufletul. Este fiica luminii, mielușeaua lui Hristos, vasul Sfîntului Duh și cu hotărîre să nu faceți altă proestoasă". Poruncind aceasta în ceasul din urmă, a zis către Stăpînul Hristos: "Slavă, Doamne, milei Tale!" Și și-a dat sufletul în mîinile sfinților îngeri care stăteau de față.

Cuvioasa Irina nu era acolo cînd egumena a zis despre dînsa acele cuvinte. Dar nici monahiile nu i-au spus nimic, ca să nu fugă ca o smerită cugetătoare și fără slavă deșartă, că toate îi știau buna socoteală și multa smerenie. După ce au îngropat pe egumenă cum se cuvenea, s-au adunat toate în biserică și s-au rugat să le lumi-neze Domnul, să aleagă pe cea

care îi va plăcea împărăției Sale. După rugăciune, cele mai bătrîne au poruncit să meargă toate la patriarh, ca el să hotărască pe care i-o va lumina Domnul.

Pe atunci era patriarh Sfîntul Metodie Mărturisitorul, care suferise multe chinuri de la luptătorii de icoane pentru dreapta credință și purta pe sfințitul său trup rănile Domnului; care făcea minuni, că avea Duh Sfînt și cunoștea cele viitoare. Deci, cînd celelalte surori au voit să se ducă, Irina nu voia să le urmeze, punînd fel de fel de pricini și de împiedicări; dar ele au luat-o cu sila. Ajungînd la patriarh și închinîndu-se, le-a întrebat: "Pe care din toate ați ales să fie egumenă?" Ele au răspuns: "Pe nici una, stăpîne sfinte; ci nădăjduim întîi la Dumnezeu, și al doilea la prea sfinția ta, care ai Duh Sfînt, să hotărăști pe care te va lumina darul Lui". Purtătorul de Dumnezeu le-a zis: "Eu știu că toate doriți și voiți pe cinstita și încuviințata Irina; deci, aveți socoteală bună și plăcută înaintea lui Dumnezeu. Fie slavă Domnului, Care mi-a arătat faptele cele îmbunătățite ale roabei Sale".

Ele, auzind acelea, s-au minunat și i s-au închinat, zicîndu-i: "Cu adevărat, Dumnezeu locuiește în fericitul suflet al preasfinției tale, care te luminează și-ți arată cele ascunse!" Atunci sfîntul s-a sculat îndată de pe scaun, a luat cădelnița și, binecuvîntînd pe Domnul cu cuviincioasă cîntare de laudă, a hirotesit pe Irina diaconiță a bisericii celei mari, știind prin Duhul Sfînt că era curată și fără prihană; și apoi a așezat-o și egumenă. Deci, învățînd-o cum să umble, cum să se poarte și cum să povățuiască pe surori la pășunea mîntuirii, a liberat în pace pe Irina și pe celelalte surori. Ele au plecat bucurîndu-se, iar Irina plîngea, socotind, pentru marea ei smerenie, că a luat vrednicia cu nevrednicie. Celelalte se minunau și o mîngîiau, zicînd: "Stăpînă, nu te întrista pentru această stăpînire, că noi nu vom ieși din ascultarea ta niciodată, și-ți vom ajuta după Dumnezeu, cît vom putea".

După ce au ajuns la mînăstire, au mulțumit Domnului și s-au ospătat, apoi au dus-o la chiliile egumenei bucurîndu-se. Ea a încuiat ușa plîngînd, și, căzînd la pămînt, se ruga cu lacrimi și zicea: "Stăpîne Doamne, Iisuse Hristoase, Păstorul cel bun, ușa oilor, Povățuitorul și Învățătorul nostru, ajută mie, roabei Tale, și acestei mici turme a Ta, și ne izbăvește de răpirea lupului cel gîndit, că știi neputința noastră. Noi nu avem putere de la noi să săvîrșim bunătatea, fără darul și ajutorul Tău".

Ea s-a rugat multă vreme către Domnul. Apoi a întors cuvîntul către sine, zicînd: "Smerită Irino, cunoști oare sarcina pe care a pus-o Hristos pe umerii tăi? Ție ți s-au încredințat suflete, pentru care Dumnezeu S-a întrupat și S-a făcut om și Și-a vărsat preacuratul și preascumpul Său Sînge. Deci, dacă are să dea fiecare răspuns și pentru un cuvînt deșert și vătămător de suflet, lui Dumnezeu Cuvîntul, în ziua judecății, cîte chinuri vei lua tu, care ai luat grija și purtarea de grijă a atîtor suflete, de se va chinui vreun suflet din neluarea ta aminte, Căruia nu-i este vrednică toată lumea, precum a zis Domnul. Deci, priveghează, postește, roagă-te și ia aminte de astăzi mai mult, să nu se facă greșeala ta pricină de pierzare a vreunei surori. Căci se va împlini cuvîntul care zice: *Că, dacă orb pe orb se vor povățui, amîndoi cad în groapă*".

Deci, ea se nevoia mult, postind și rugîndu-se multe zile. Apoi, făcea atîtea plecări de genunchi, încît de multe ori petrecea toată noaptea, nedînd trupului nici cît de puțină odihnă, ca Domnul să se milostivească spre multele ei osteneli și să-i dea pricepere să cîrmuiască păstoria cu plăcerea lui Dumnezeu. Astfel Domnul o înțelepțea după dorința ei, cîrmuia pe surori preaminunat și le învăța cu atîta înțelepciune, încît covîrșea la vorbă pe dascăli și pe ritori. Spre încredințarea acestui lucru, ascultați cîteva porunci și dojeniri ce le spunea.

"O, surori în Hristos și cinstite afierosiri ale lui Dumnezeu, știți bine că nu era cu cuviință și cu cale să vă învăț eu, nevrednica și necărturărița. Dar, fiindcă judecățile lui Dumnezeu sînt neîncercate și neînțelese, darul Lui a rînduit să fiu egumenă, eu, proasta roabă a voastră; deci, vă rog să vă supuneți mie și să ascultați cu-vintele smereniei mele. Căci, dacă nu vom păzi legile și rînduielile acestui chip care îl purtăm și nu vom face cîte am făgăduit înaintea lui Dumnezeu și a îngerilor, nimic nu ne folosim; precum și credința fără de fapte este moartă, după cum am auzit.

Domnul S-a făgăduit să ne dea, pentru puțina osteneală vremelnică, pe care vom răbda-o aici, împărăția cerurilor și viață fără de sfîrșit, desfătare nestricăcioasă și bucurie veșnică. Căci Lui am crezut, precum se cuvenea, și am lăsat pe cele înveselitoare ale lumii, ca pe niște lucruri mincinoase și vremelnice, ca să moștenim pe cele adevărate și veșnice. Deci, dacă nu vom păzi poruncile Domnului, apoi și pe cele vremelnice le-am pierdut și de cele veșnice ne lipsim, ca fecioarele cele nebune, ca niște nebune și netrebnice!

Deci, fiindcă sufletul nu se poate împărți în două părți, adică să avem desfătare și înfrînare, cugetare și smerenie, nici celelalte fapte bune nu le cîștigăm, dacă nu vom lăsa și vom urî cu totul greșelile cele potrivnice, pe care să ne ostenim a le goni din sufletul nostru, asemenea și toată pofta lumească, ca să fie și cele dinlăuntru ale noastre, ca și cele din afară. Căci faptele bune ale sufletului sînt cinstite mai întîi, decît cele trupești. Postirea și priveghерea și alte rele pătimiri ale trupului nu ne folosesc la nimic dacă vor lipsi faptele bune ale duhului, adică smerita cugetare, întreaga înțelepciune, dragostea, îndelunga-răbdare, milostenia către săraci și alte asemenea lucruri bune și plăcute lui Dumnezeu; iar după acestea să ne ostenim la faptele bune cele trupești și să postim după putere".

Acestea și altele asemenea le zicea preaînțeleapta, învățînd de multe ori cu milostivire de maică pe duhovniceștile sale fiice, care primeau cu osîrdie cuvîntul și sfatul preaminunat. Cuvioasa, văzînd că făcea rod mult în sufletele lor cu sfătuirile sale, se bucura și mulțumea Domnului, pe care Îl iubea din tot sufletul ei. Deci, avînd credință către Hristos, fără vicleșug, și către surori dragoste mai presus de măsură, a îndrăznit de a cerut un dar mare și mai presus de fire, adică s-o învrednicească darului de a vedea mai înainte și a cunoaște cu adeverire greșelile cele ascunse ale tuturor surorilor. Aceasta nu pentru lauda omenească, ci ca să le îndrepteze și să nu se chinuiască.

De aceea și Domnul, văzînd că scopul ei era bun, a ascultat-o și i-a trimis din cer un înger purtător de lumină, care a venit la dînsa în haine albe, fulgerînd. Cînd l-a văzut, nu s-a tulburat, nici nu s-a înfricoșat deloc de preaslăvirea chipului, ci mai vîrtos s-a bucurat. Iar îngerul a întîmpinat-o, zicînd: "Bucură-te, roaba Domnului preacredincioasă și adevărată. Domnul m-a trimis spre slujba ta, după cererea ce i-ai făcut, pentru cei ce vor a se mîntui prin tine. Mi-a poruncit să stau lîngă tine totdeauna și să-ți descopăr luminos cele ascunse în fiecare zi". Zicînd acestea, îngerul s-a făcut nevăzut; iar cuvioasa a căzut la pămînt, mulțumind Domnului cu veselie. De atunci îngerul n-a lipsit de la dînsa, ci i se arăta în fiecare zi, - o, îndrăznire minunată a cuvioasei către Domnul, vorbind ca un prieten cu prietenul său. El îi descoperea lucrurile cele ascunse ale fiecăruia, nu numai ale acelor călugărițe, ci și ale celorlalți oameni care veneau s-o vadă și să audă cuvintele ei cele de aur.

Deci, dacă ar fi văzut pe cineva că a făcut vreun lucru nele-giuit, îl învăța și îi spunea despre munca cea veșnică, în care se osîndesc cei nepocăiți și mai vîrtos cîți cad în cutare păcat, sau femeie, sau monahie, spunînd astfel păcatul în care era căzut cel ce vorbea cu dînsa. Dar nu mustra pe om la arătare, ca să nu-l rușineze către ceilalți, ci în mod iscusit îl aducea la pocăință.

Se ruga de seara pînă la vremea Utreniei și după Utrenie dormea puțin pînă în zori. Apoi se ducea în biserică și chema pe surori una cîte una la mărturisire. Cînd se întîmpla vreo una de nu mărturisea păcatul său, i-l spunea cuvioasa cum o sfătuia îngerul mai înainte. De aceea, toate i se cucereau ca unei sfinte și mai presus de om. Deci, a ieșit vestea despre ea în toată cetatea, și fiecare alerga să vadă fața ei cea cinstită și vrednică de cucernicie.

Acolo se adunau în fiecare zi boieri, funcționari, femei, fecioa-re, tineri și bătrîni, și îi învăța preaînțeleapta cu atîta pricepere și umilință, încît se pocăiau de păcatele lor și se mîntuiau; și așa pretutindeni se auzea numele minunatei Irina. Ea nu lipsea nicioda-tă de la rugăciune și mulțumire către Domnul. Odată, diavolii s-au supărat asupra ei și într-o noapte s-au adunat în chilia ei, unde se ruga stînd drept, cu mîinile ridicate în sus. Ei strigau cu glas tulburat și urît, încercînd prea viclenii s-o oprească de la rugăciune, dar n-au putut.

Unul din ei, mai obraznic decît ceilalți, s-a dus mai aproape și-și bătea joc de dînsa ca o maimuță, zicînd: "Irino de lemn, pe care te țin picioare de lemn, pînă cînd vei necăji neamul nostru? Pînă cînd ne vei arde cu rugăciunile tale și ne vei face atîta întristare și răutate?" Asemenea și ceilalți se arătau că se tînguiau de primejdia lor și se băteau. Dar cuvioasa stătea fără de frică la locul său și nu se clintea deloc.

Atunci acel nerușinos diavol a aprins lumînare din candelă și i-a ars acoperămîntul sfintei și culionul, apoi, ajungînd focul pînă jos, i-a ars nu numai hainele, ci și multe părți ale trupul ei, adică umerii, pieptul și spinarea. Și cîte puțin ar fi ars tot trupul ei, dacă nu ar fi alergat o soră, care se întîmplase de se ruga și ea aseme-nea în chilia sa. Aceea, cum a simțit miros de carne și de haine, a alergat la chilia sfintei și a văzut-o arzînd, și din locul său nu se clintea, ci stătea nemișcată ca un stîlp.

Deci, a stins îndată văpaia și a mișcat pe sfînta puțin, care, tîrziu pogorînd mîinile, a zis: "De ce mi-ai pricinuit atîta răutate, fiica mea, și m-ai lipsit de atîtea bunătăți? Nu mi se cade cele ale oamenilor, ci cele ale lui Dumnezeu. Pînă în ceasul acesta stătea înaintea mea un sfînt înger și-mi împletea o cunună din tot felul de flori, atît de mirositoare și minunate, încît unele niciodată nu s-au arătat ca acestea, și cînd își întindea mîna ca să pună pe capul meu cununa cea de mult preț și frumoasă, ai venit tu și ai purtat grijă de mine cu socoteală bună; însă mai rea decît socoteala cea rea, pentru care văzîndu-te îngerul a fugit și mi-a dat această întristare și pagubă neasemănată".

Auzind ea aceasta, a plîns, și cum desprindea bucățile de haine, care erau jumătate arse și lipite de carnea ei, ieșea atîta miros, încît covîrșea toate mirurile și aromatele cele scumpe. Mirosul acela a umplut toată biserica și toți cîți au mirosit se minunau. Dar, deoarece cuvioasa nu mai avea altă haină, ucenița i-a adus una cu care a îmbrăcat-o. După cîteva zile, Doctorul sufle-telor și al trupurilor i-a vindecat rănile ce i se făcuseră, crescîndu-i și darul proorociei.

Venind odată un famen al surorii sale, care era femeia chesa-rului Vardei, l-a chemat sfînta în taină și i-a zis: "Chirile, spune surorii mele să-și gătească lucrurile; pentru că în curînd îi va muri bărbatul, de bîntuirea împăratului Mihail, iar după cîtva timp și împăratul va fi bîntuit de alții; ca astfel să-și piardă viața și împă-răția pe dreptate, pentru necuviincioasele lui fapte. Să vă păziți însă de a spune aceasta cuiva și nici cineva din rudeniile noastre să nu îndrăznească a se împotrivi împăratului ce va să fie și să nu-l oprească cît de puțin, căci, deși este pricinuitor de ucideri, Dumnezeu l-a iubit ca pe un dreptcredincios și a binevoit întru el. Drept aceea, nu se va folosi vrăjmașul de dînsul.

Auzind aceasta sora cuvioasei, s-a biruit de dragostea bărba-tului său și i le-a arătat. Dar el, ca un mîndru și nepriceput, n-a înțeles și nici n-a alergat către Domnul cu lacrimi, ca să ceară milă; ci a rămas fără grijă, vrînd numai să știe numele celui ce are să împărățească. De multe ori a trimis vestitori la cuvioasa ca să i-l arate, dar nu a voit, pînă ce l-a ucis oastea după cîteva zile. Asemenea și împăratul Mihail, fiind tăiat, și-a lepădat viața. După el a împărățit Vasile Machedon. Acestea ajung spre a arăta darul cel proorocesc al Cuvioasei Irina. Deci, să venim la celelalte minuni ale ei.

O femeie frumoasă și de neam bun din cetatea cuvioasei, adică din Capadochia, era logodită cu un bărbat; dar, schimbîn-du-și scopul, nu l-a mai voit și, ca să nu o mai supere gîndul, a fugit de acolo și s-a călugărit în mînăstirea sfintei. Diavolul i-a zavistuit și i-a înfierbîntat logodnicul cu multă dragoste spre dînsa; dar, neputînd s-o scoată din mînăstire, s-a îmbrăcat cu atît de rea dragoste, încît, ascultînd un fermecător, slujitor preaiscusit al diavolului, i-a făgăduit mulți bani dacă prin farmece va aduce pe acea femeie la voia lui, ca să-l ia de bărbat.

Deci, fermecătorul făcîndu-și meșteșugul în Capadochia, femeia și-a ieșit din minte și înconjura toată mînăstirea răcnind și strigînd numele logodnicului său. Ea se jura cu înfricoșate jurăminte că, dacă nu-i vor deschide ușa să se ducă să-l afle, se va sugruma. Auzind Cuvioasa Irina aceasta, plîngea și, bătîndu-se peste obraz, zicea: "Vai mie, ticăloasa, pentru că din negrija păstorilor, răpesc lupii oile! Dar în deșert te ostenești, vicleanule diavol, că Hristos nu te va lăsa să înghiți pe mielușeaua Lui". Atunci a adunat toată obștea și, învățîndu-le să se păzească mai dinainte de vicleșugul diavolului, le-a sfătuit să postească toată săptămîna, rugîndu-se către Dumnezeu pentru acea soră, și toate să facă cîte o mie de metanii pe zi. Astfel se ruga fiecare în chilia sa.

A treia zi, sfînta vede acolo unde se ruga la miezul nopții, pe marele Vasile, care îi zice: "Pentru ce ne prihănești, Irino? Oare fiindcă lăsăm de se fac în patria noastră urîciuni și necuviințe? Cînd se va lumina de ziuă, să iei pe ucenița ta cea bolnavă și să o duci la biserica Vlaherna. Acolo va veni să o vindece Maica Stăpînului nostru Hristos, care are putere!" Zicînd sfîntul aceasta, s-a făcut nevăzut. Luînd sfînta pe aceea ce pătimea, împreună cu alte două surori mai alese și, ducîndu-se la numita biserică a Vlahernei, s-au rugat toată ziua cu lacrimi. Iar la miezul nopții au adormit de osteneală. Sfînta a văzut în vis popor mult, care bătea drumurile cu haine aurite și luminoase, stropind flori mirositoare și tămîind. Deci, sfînta i-a întrebat pe ei pentru ce fac acea pregă-tire. Iar ei au zis: "Vine Maica lui Dumnezeu; deci, pregătește-te a i te închina". Atunci a venit și împărăteasa tuturor, urmîndu-i mulțime nenumărată de purtători de lumină, iar dumnezeiasca și cinstita ei față scotea atîta strălucire, încît omul nu putea să o vadă.

După ce Stăpîna a văzut pe toți bolnavii, a venit și la ucenița Irinei. Atunci ea, înfricoșată și cutremurată, a căzut la curatele picioare ale Preasfintei Stăpîne și a auzit cum a strigat Preasfînta Născătoare de Dumnezeu pe marele Vasile, și l-a întrebat de Irina, ce-i trebuie; iar el a spus toată pricina precum este mai sus. Atunci Stăpîna iarăși a zis: "Chemați pe Anastasia!" Cînd a venit, a zis către dînsa: "Duceți-vă cu Vasile în Cezareea, cercetați cu sîrgu-ință, ca să vindecați această fiică, că Fiul și Dumnezeul meu vouă v-a dăruit darul acesta". Atunci Anastasia și cu Vasile, închinîn-du-se Născătoarei de Dumnezeu, s-au dus să săvîrșească cele poruncite. Apoi s-a făcut un glas către Cuvioasa Irina, zicîndu-i: "Du-te la mînăstirea ta, și acolo se va vindeca!"

Deșteptîndu-se, a spus vedenia celorlalte, și apoi au plecat bucurîndu-se. Era Vineri și la ceasul Vecerniei s-au adunat toate în biserică. Spunîndu-le cuvioasa vedenia sa, a poruncit ca toate să ridice mîinile și ochii spre cer și cu lacrimi să grăiască din toată inima: "Doamne

miluiește". Deci, după cîtva timp, cînd s-a udat toată fața bisericii de lacrimi, s-a arătat în văzduh, - o, minunile Tale, Hristoase, Împărate Atotputernice - marea Muceniță Anastasia și marele Vasile. Atunci s-a auzit un glas, zicînd: "Irino, întinde mîinile tale și primește acestea, și nu ne mai prihăni pe nedreptate".

Sfînta, întinzînd sfintele sale mîini, a primit din văzduh o legătură care cîntărea trei litre. Dezlegînd-o a aflat într-însa fel de fel de farmece și lucruri rele, ață, păr, plumb, noduri și multe lucruri diavolești. Erau mai ales doi idoli mici de plumb, unul în asemănarea bărbatului, iar celălalt în al monahiei, și astfel erau lipiți unul de altul, ca și cum păcătuiau. Monahiile s-au minunat și au petrecut toată noaptea mulțumind împărătesei celei Atotputernice. De dimineață sfînta a trimis la Vlaherna două monahii, împreună cu ceea ce pătimea și împreună cu lucrurile cele rele care s-au zis mai sus, adică, cu untdelemn și cu prescuri ca preotul să slujească Sfînta Liturghie.

După Sfînta Liturghie a miruit pe bolnavă cu unt-de-lemn din candelă, apoi a pus farmecele pe jăratec, care, arzînd, s-au dezlegat și nevăzutele legături ale monahiei, și așa și-a venit în minte, slăvind pe Dumnezeu, Care a izbăvit-o. Cînd idolii s-au topit desăvîrșit, ieșeau niște glasuri foarte mari de pe jăratec, precum răcnesc porcii cînd îi înjunghie; iar cei de afară, văzînd și auzind acestea, au fugit cutremurați, slăvind pe Dumnezeu, Care face niște lucruri slăvite ca acestea. După aceasta, monahiile s-au întors în mînăstire, povestind către celelalte și aceste minuni de pe urmă.

Cînd smerita cugetătoare Irina vedea pe alții că i se cuce-reau ei pentru sfintele sale fapte, atît se osîndea pe sine, încît nu lipseau niciodată lacrimile din ochii ei, dar mai ales la Sfînta Liturghie, cînd preotul aducea jertfa cea fără de sînge. Socotind ea, cum că Dumnezeu, Cel nevăzut și fără de moarte, a primit a se face om și a se răstigni pentru dragostea noastră și a pregătit aceste dumnezeiești Taine ca să ne împărtășim cu Dînsul, atît se umplea de bucurie, încît nu putea să-și țină plînsul; deci, își acoperea fața ca să nu o vadă celelalte și plîngea, ca și cum ar fi fost un tîlhar sau un făcător de rele, care a făcut toate nelegiuirile.

Ea petrecea nevoindu-se ca și mai înainte și de multe ori se ruga o zi și o noapte necurmat, altădată două, trei zile și chiar o săptămînă întreagă. Cînd ea voia să-și lase mîinile în jos nu putea, că, de mult ce le ținea în sus, se înțepeneau din umeri și din coate; de aceea chema pe cîte o soră de-i ajuta; și, cînd le cobora, încheieturile trosneau atît de tare, încît sunetul se auzea de departe. În Sfîntul și Marele Post dînsa nu mînca pîine, nici altă mîncare pînă la Sfintele Paști, decît numai puține verdețuri și acelea o dată pe săptămînă și bea puțină apă. De aceea, de multa ei înfrînare, rămăsese numai pielea și oasele. La stăpîneștile praznice priveghea toată noaptea și nu dormea nicidecum, ci numai se ruga și cînta. Ea de multe ori ieșea în ogradă la miezul nopții și acolo se ruga cu multă umilință, că, văzînd stelele, frumusețea cerului și mărimea lui, se bucura, slăvind pe Ziditorul, Care le-a făcut cu atîta înțelepciune.

După dumnezeiasca rînduială, ca să nu rămînă nemărturisită o minune mare, care de multe ori se făcea în ogradă, s-a întîmplat că o soră a ieșit încetinel într-o noapte din chilia sa și a văzut pe sfînta că se ruga, fără însă a i se atinge picioarele de pămînt, ci stătea în văzduh înălțată ca la doi coți; iar lîngă dînsa doi chipa-roși foarte înalți, care își plecau vîrfurile către ea și stăteau așa - o, preaslăvită minune -, cîtă vreme se ruga sfînta!

După ce își săvîrșea rugăciunea, se ducea la amîndoi și, atingîndu-se de vîrfurile lor, îi binecuvînta cruciș, și atunci ei, înălțîndu-se, iarăși se întorceau la starea lor. Văzînd monahia o minunată vedenie ca aceasta, s-a înfricoșat și tremura, socotind nălucire cele văzute, de vreme

ce trecuseră trei ceasuri de cînd o văzuse. De aceea, ca să se încredinţeze, a alergat la chilia sfintei şi, văzînd că este adevărat, s-a încredinţat că n-a văzut nălucire, ci adevărată minune; însă atunci s-a temut, dar nimănui n-a arătat.

După cîteva zile, monahiile au văzut în vîrfurile acelor chiparoşi două basmale spînzurate, pe care, spre slava lui Dumnezeu, fericita Irina le spînzurase, fiindcă de multe ori îşi plecau vîrfurile, închinîndu-i-se. Deci, se întrebau una pe alta, cînd şi cum a putut ea să se suie la atîta înălţime ca să lege basmalele acolo. Atunci monahia care a văzut minunea a povestit celorlalte, care s-au înfricoşat şi au lăcrimat de bucuria lor, şi au certat-o că nu le-a deşteptat şi pe dînsele să vadă o minune ca aceea. Sfînta, înştiinţîndu-se că numita monahie a descoperit-o, s-a tulburat şi a canonisit-o, zicînd: "Dacă m-ai fi văzut păcătuind ca un om, ai fi arătat şi păcatul meu?" Atunci ea a căzut înfricoşată la pămînt, cerînd iertare. Iar sfînta a zis cu grea certare către dînsa şi către celelalte, ca să nu mai îndrăznească altădată vreuna din ele să arate cuiva vreo minune, cîtă vreme va trăi sfînta în această lume. Deci, ea săvîrşind multe asemenea semne, nimeni nu le arăta, temîndu-se de certare.

În prima zi a lunii ianuarie, dînsa avea obicei să prăznuiască pe marele Vasile, pentru că îl avea pe el spre mare evlavie, ca pe unul ce era dintr-o patrie cu ea. Într-acea zi, la a patra strajă a nopţii, a venit un glas nevăzut, zicînd către sfînta: "Primeşte pe corăbierul care îţi aduce astăzi poame şi, bucurîndu-te, mănîncă-le, că sufletul tău se va veseli!" Deci, cînd cînta Utrenia, a trimis două monahii, zicînd: "Duceţi-vă la poartă şi băgaţi înăuntru pe corăbierul care se află afară". Deci, venind omul acela la cuvioasa, s-au închinat unul altuia şi, rugîndu-se, au stat. Apoi l-a întrebat cum a venit acolo şi el a zis către dînsa: "Doamna mea, eu sînt corăbier din insula Patmosului şi am plecat cu corabia să vin aici în Constantinopol pentru oarecare trebuinţă a mea.

Ajungînd lîngă marginea insulei noastre, am văzut la pămînt om bătrîn şi frumos, cu chip dumnezeiesc; acela ne-a strigat să-l aşteptăm, dar noi, neputînd sta, fiind străini şi aproape de pămînt şi vîntul fiind bun, am plecat. De aceea omul acela a strigat şi mai tare, poruncind să stea corabia. Atunci îndată, o, minune! Corabia a stat pînă ce bătrînul acela a venit, umblînd peste valuri şi ajungînd la corabie, a scos trei mere din sînul său şi mi le-a dat mie, zicîndu-mi: "Cum vei ajunge în cetatea împărătească, să le dai patriarhului şi spune-i că ţi le-a trimis din Rai Atotbunul Dumnezeu şi robul Lui, Ioan!"

Apoi, scoţînd alte trei mere din sîn, asemenea mi-a zis: "Acestea să le dai egumenei Hrisovalantului, cea cu numele Irina, şi spune-i ei: "Mănîncă din acestea, pe care sufletul tău le-a poftit, că acum vin din rai şi ţi le-am adus!" Aşa zicînd, a binecuvîntat pe Dumnezeu şi pe mine, şi îndată corabia a plecat, iar el s-a făcut nevăzut. Deci, am luat cele trei mere şi le-am dat patriarhului, iar pe acestea le-am adus sfinţiei tale". Acestea auzindu-le cuvioasa, a lăcrimat cu bucurie şi multe mulţumiri a dat Sfîntului Ioan, iubitul ucenic şi apostol al lui Hristos.

Atunci corăbierul a scos merele dintr-o basma de mătase ţesută cu aur, şi care le avea păzite cu cinste ca pe nişte lucruri dumnezeieşti, şi i le-a dat cuvioasei cu multă evlavie. Merele acestea covîrşeau merele cele pămînteşti şi vremelnice prin aceste daruri; adică cu podoaba sau frumuseţea, cu mirosul şi cu mărimea, încît era vedere de mirare. Acesta nu este lucru necrezut, pentru că erau din Rai. Deci, corăbierul acela, luînd binecuvîntare şi iertare de la sfînta, s-a dus. Iar ea a postit o săptămînă, mulţumind Domnului de darul ce i l-a trimis. Apoi, întru slava Lui, a început a mînca dintr-un măr, în fiecare zi cîte o bucăţică, fără a gusta pîine, verdeţuri sau orice altă mîncare, nici măcar apă nu bea, pînă la patruzeci de zile.

Atîta miros ieșea din gura ei în vremea cînd mînca, încît se umpleau de miros toate surorile și întreaga mînăstire, ca și cum ar fi făcut în fiecare zi miruri și aromate de mult preț; deci, tot văzduhul se umplea de această minunată veselie a Raiului. După aceasta, cînd a venit Sfînta și Marea Joi, a poruncit tuturor surorilor să se împărtășească cu dumnezeieștile Taine, iar după împărtășire a tăiat al doilea măr în bucăți și a dat fiecăreia cîte o bucățică de au mîncat, însă ele nu știau ce este, numai mirosul și dulceața o simțeau în gură și se minunau; deci, simțeau mai ales în sufletul lor cînd mîncau, multă veselie și bucurie. Pe celălalt măr l-a păstrat cu pază și multă cinste, și în fiecare zi îl mirosea spre îndulcirea și veselia sufletului ei.

După multe alte minuni ce a făcut această cuvioasă, a scos de la moarte nedreaptă pe o rudenie a sa, care, fiind pîrîtă la împă-rat de niște oameni răi, a fost închisă și hotărîtă spre moarte. Atunci cuvioasa, arătîndu-se împăratului în vis, l-a îngrozit pe el, că de nu va elibera pe cel închis și hotărît spre moarte fără de vină, va porni spre izbîndă asupra lui pe Împăratul ceresc. Deci, arătîndu-se mai întîi în vis, apoi și la arătare, l-a făcut de l-a eliberat. Voind el să intre în mănăstire și să vadă pe cuvioasa, a fost oprit de dînsa prin scrisoare, pentru multa ei smerenie.

Un om oarecare, prieten al ei și cunoscut bun, cucernic și iubitor de Hristos, cu numele Hristofor, venea de multe ori în mănăstire, unde ea îl primea cu dragoste și vorbeau împreună, știind că era îmbunătățit. Venind într-o zi și vorbind multă vreme, cînd voia să meargă, i-a făcut metanie după obicei, cerîndu-și iertare, dar sfînta i-a zis lui: "Mergi, fiule, Domnul să odihnească sufletul tău cu drepții". Acestea auzindu-le el, a rămas înmărmurit și întristat, căci, ca un înțelept ce era, a înțeles că nu zicea sfînta acestea fără de vreo înțelegere. Ea, văzîndu-l tulburat, s-a prefăcut că mintea ei era îndreptată la altceva cînd a grăit acestea, apoi mîngîindu-l din destul, l-a trimis la casa sa; deci, el s-a dus fără să aibă cît de puțin vreun semn de boală. Ajungînd la casa sa, a mîncat bine, și în vremea Vecerniei a căzut jos și și-a dat sufletul fără de veste. Aceasta nimeni altul nu o știa, decît numai Sfînta Irina, că pentru aceasta îi zisese lui cuvintele cele mai dinainte.

Deci, una dintre surori, care se întîmplase acolo cînd cuvioa-sa grăise aceste cuvinte, o ținea de rău, zicînd: "Pentru ce, doamna mea, ai zis cuvîntul acela lui Hristofor, de s-a dus întristat?" Sfînta i-a răspuns: "Să nu socotești că am zis așa degeaba și la întîm-plare. Dar pentru că vedeam un tînăr strălucit care sta dinapoia lui, ținînd în mînă o seceră ascuțită și pe alți oarecare în jurul lui, numărîndu-i anii pe degete, acela a hotărît că ziua lui cea de pe urmă este ziua de astăzi. De nu crezi, cheamă pe roaba Evtihia și trimite-o să se ducă în casa lui, să vadă că într-adevăr a murit". Deci, trimițînd-o pe aceea, l-a găsit mort. De aceea toate s-au minunat și au slăvit pe Dumnezeu că le-a învrednicit a avea o învățătoare ca aceea și de atunci luau aminte mai mult la cuvintele ei. Cînd zicea cuiva: "Dumnezeu să-l odihnească", se știa că în acea zi se va sfîrși.

Dar de vreme ce și ea era om, trebuia să-și îndeplinească datoria sa, pe care i-a arătat-o acel înger, zicîndu-i: "Să știi că în anul viitor, în 28 de zile ale acestei luni, după ce vei prăznui pe marele Mucenic Pantelimon, vei veni să stai înaintea Scaunului dumnezeirii". Atunci era în ziua de 13 iulie și se prăznuia în mînăstirea sfintei înnoirea hramului arhanghelului, căci în aceeași zi a zidit biserica și a sfințit-o. Deci, în celălalt an, cînd a serbat această prăznuire și a Sfîntului Pantelimon, s-a împărtășit cu dumnezeieștile Taine, postind după rînduială mai întîi o săptămînă. După aceea s-a rugat mult, fără a gusta ceva, ci numai minunatul acel măr, pe care i-l trimisese din Rai iubitul ucenic al Stăpînului Hristos, împreună cu celelalte două - după cum am zis mai sus -, numai pe acela l-a mîncat pentru slava lui Dumnezeu, cînd a cunoscut că i-a venit vremea să se ducă către doritul său Mire. Ea n-a voit să-l mănînce mai înainte, numai ca

să-l aibă în această petrecere pe pămînt spre mîngîiere de toate supărările care i s-ar fi întîmplat, ca oricărui om, sau vreo întristare și nemulțumire de la surori.

Cînd i se întîmpla ceva, îl lua în mîinile sale, și de nemăsu-ratul lui miros se pierdea toată întristarea și se prefăcea multa ei întristare și mîhnire în bucurie și veselie. Ea se bucura, aducîndu-și aminte ce fel de îndulcire avea să moștenească în cereasca îm-părăție. Deci, atunci cînd a mîncat acel măr, toată mînăstirea s-a umplut de un miros minunat; iar cuvioasa, după mîncarea acelui măr, a venit întru frică, temîndu-se de moarte și, căutînd spre cer, plîngea. Monahiile, neștiind pricina mîhnirii ei, plîngeau și ele și o întrebau de ce se amărăște.

Dar ea le-a răspuns: "Fiicele mele preaiubite, astăzi mă duc din această lume și nu mă veți mai vedea, pentru că a venit ceasul să mă duc la viața cea veșnică; deci, să puneți egumenă pe ucenica mea, Maria, că Dumnezeu a ales-o și vă va cîrmui cu dumnezeiască plăcere. Să vă sîrguiți a umbla pe calea cea strîmtă și greoaie, ca să aflați lărgime în Rai. Urîți lumea și cele dintr-însa, pentru că toate acestea sînt vremelnice și deșarte. Urîți sufletele voastre, ca să le dobîndiți, după dumnezeiască poruncă. Pe scurt, să nu faceți cît de puțin voia trupului, ci a lui Dumnezeu, pentru că numai Acela poate să vă ajute în ceasul judecății".

Acestea și alte cuvinte folositoare de suflet zicînd ea în cea-sul cel mai de pe urmă, și-a ridicat mîinile și ochii spre cer și se ruga către Domnul, zicînd: "Stăpîne Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu Celui viu, Păstorule cel Bun, care ne-ai izbăvit pe noi cu Preasfîntul și de mult preț Sîngele Tău, în mîinile Tale cele sfinte dau această păstorie. Acoper-o cu acoperămîntul mîini-lor Tale și păzește-o pe dînsa de supărările și ispitele diavolului, că Tu ești sfințirea și izbăvirea noastră și Ție mulțumire înălțăm și Te preamărim pe Tine totdeauna!"

Astfel rugîndu-se ea, a stat și a început a zîmbi, văzînd pe sfinții îngeri că se bucură. Atunci îndată fața ei a strălucit ca soarele și după aceea îndată și-a închis ochii ca și cum ar fi dormit. Astfel și-a dat Domnului sfințitul ei suflet, trăind o sută și trei ani. Însă cu toate bătrînețile, întru nimic nu se stricase frumusețea ei, ci se arăta ca o tînără frumoasă, sau pentru darul fecioriei, că n-a cunoscut lumea împodobită și preaîncuviințată sau că avea deosebit darul lui Dumnezeu, ca să rămînă pînă în sfîrșit la dînsa acea frumusețe și podoabă a trupului, ca să mărturisească frumusețea sufletului, precum se învrednicise și de alte daruri de la cerescul său Mire.

Deci, s-a făcut de către surori plîns și bocet și toate se tîngu-iau după cuviință de lipsa unei maici ca aceasta, dar nu numai ele ci și întreaga cetate a Constantinopolului s-a adunat, și mai ales femeile și tot neamul de orice vîrstă, toți alergau împreună, cîți au auzit de sfînta ei moarte, ca să sărute spre sfințire sfintele și cinstitele ei moaște. Acolo s-a adunat atîta mulțime de bărbați și femei, încît nu-i încăpea mînăstirea; de aceea n-au putut s-o îngroape pînă ce nu a înnoptat, și atunci cu sila au săvîrșit cele obișnuite îngropării, după rînduiala Sfintei Biserici. Deci, Cuvioasa Irina avea miruri preamirositoare, aromate de mult preț și tămîieri, care le aduseseră arhiereii, după obicei, însă atîta mireasmă ieșea din cinstitele și prealăudatele ei moaște, încît covîrșea cu neasemă-nare toate aromatele și tămîierile cele pămîntești.

După ce au prohodit-o, au pus-o într-o raclă pregătită mai di-nainte, pînă ce i-au zidit mormînt nou în biserica Sfîntul Teodor, care era lîngă mînăstirea Arhanghelului. Acolo au îngropat-o pe cea asemenea cu mucenicul. Din mormîntul ei ieșea în fiecare zi minunată mireasmă, mărturisind îndrăznirea cuvioasei cea către Domnul. Acel boier și rudenie a sfintei, pe care îl izbăvise de la moarte, precum am spus mai sus, aducîndu-și aminte de acea mare

facere de bine, prăznuia în fiecare an cu mulțumire și îmbelșugare pomenirea sfintei. Dar nu numai acesta a dobîndit facere de bine de la Cuvioasa Irina, ci și oricare ar fi chemat-o cu credință, îi împlinea cererile cele de folos.

Pînă astăzi face minuni cu mulți din cei ce au nevoie și mai ales cu cei nedreptățiți, care o cheamă în ajutor. Cuvioasa Irina luminează pe judecători de fac judecată dreaptă și cel nedreptățit își ia dreptate. Asemenea lucrează și cu cei ce au vrajbă și ură între ei și o strică, sfînta cea de un nume cu pacea care covîrșește toată mintea - Irina zic, cea cu numele înveselitor.

Ea mijlocește cu o negrăită putere dumnezeiască între cîți se află pomenire de rău și ură din lucrarea diavolului și le înmoaie ini-mile lor, le face dragoste și pace, lucrînd împreună dumnezeiescul dar. Acest dar dăruiește Cuvioasa Irina celui ce o cheamă cu evla-vie, ca să împace sminteala, ca să calce pe urîtorul binelui și să se mărească Domnul Cel întru tot bun, Căruia I se cuvine cinste și închinăciune, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

80. TĂIEREA CAPULUI SFÎNTULUI PROOROC IOAN BOTEZĂTORUL (29 AUGUST)

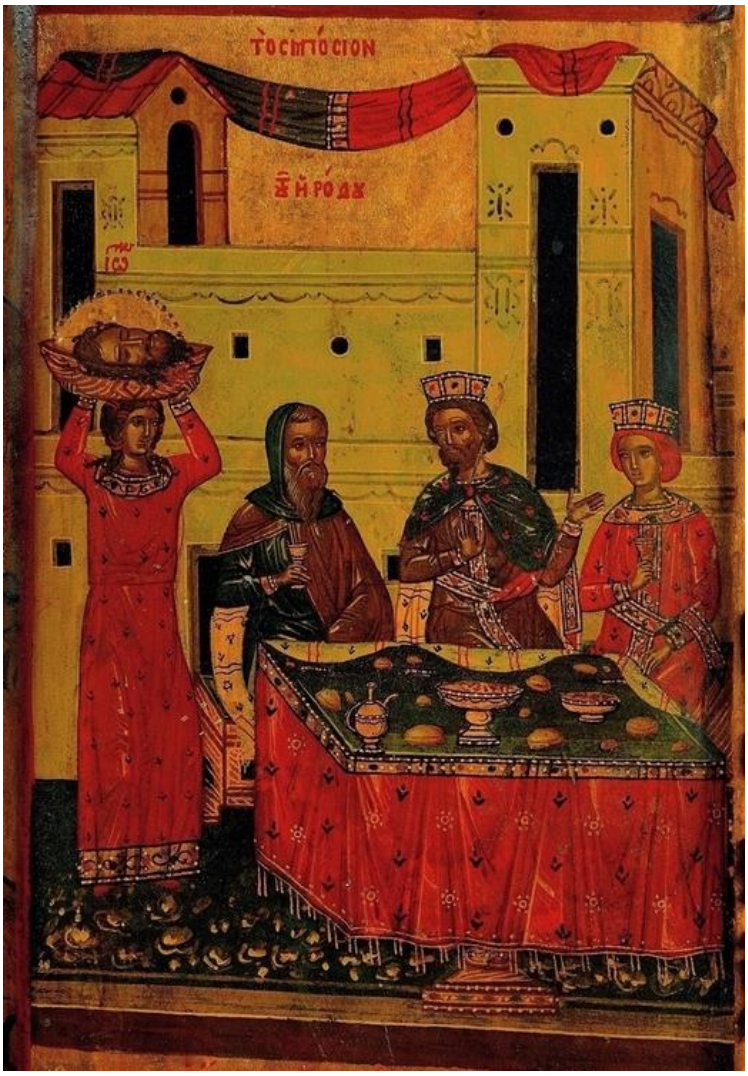

Sfîntul Ioan, Înaintemergătorul Mîntuitorului, precum a fost înaintea Domnului său cu naşterea, tot aşa i se cădea să fie înainte şi cu moartea cea de bună voie a Aceluia pe Care L-a propovăduit pe pămînt, zicînd: *Vine Cel mai tare decît mine, în urma mea...* Astfel a propovăduit venirea Domnului şi sufletelor care erau ţinute în iad ale sfinţilor strămoşi, căci acum s-a arătat în lume Mesia cel aşteptat. Şi precum Iisus Domnul Hristos avea să pătimească pentru păcatele oamenilor, tot aşa şi Mergătorul Său înainte a suferit moarte mucenicească pentru fărădelegea lui Irod.

Deci, aceasta s-a început astfel: Irod, care se numea Antipa, fiul lui Irod cel Mare, care a ucis pe pruncii cei din Betleem, fiind a patra odraslă rea a rădăcinii celei rele, care a stăpînit în Galileea, a luat mai întîi de soţie pe fiica lui, Areta, împăratul Arabiei, şi a petrecut cu ea multă vreme. Apoi, rănindu-se de frumuseţea Irodiadei, femeia fratelui său, Filip, a luat-o pe ea de soţie, învoindu-se astfel la pofta lui necurată. El, după dorinţa acelei desfrînate, a gonit pe femeia sa cea dintîi după lege şi a luat-o pe ea, femeia fratelui său - împotriva legii; căci chiar de ar fi murit fratele lui, tot nu i se cădea s-o ia pe dînsa, fiindcă rămăsese fiica fratelui său cea născută dintr-însa. Legea poruncea ca numai pe femeia fratelui cea rămasă văduvă, s-o ia fratele

cel viu, dacă fratele cel mort nu ar fi lăsat după sine fii. Însă sînt cei ce vorbesc cu dovedire, că pe cînd trăia Filip, fratele său, Irod i-a luat pe femeia lui și mare rău i-a făcut, făcîndu-se ca un răpitor desfrînat și amestecător de sînge.

Irod făcînd o fărădelege ca aceasta, n-a suferit Sfîntul Ioan Botezătorul, rîvnitorul Legii lui Dumnezeu, defăimătorul păcatelor omenești și propovăduitorul pocăinței; ci mustra pe față pe Irod înaintea tuturor, ca pe un desfrînat și răpitor - apucătorul soției fratelui său -, și zicea: *Nu ți se cade ție să ai de soție pe femeia lui Filip, fratele tău.* Irod, nesuferind mustrările, a poruncit să arunce pe Ioan în temniță, legat cu lanțuri. Dar mai ales Irodiada se mînia asupra sfîntului și voia ca îndată să-l ucidă; dar nu putea, oprind-o însuși Irod și păzind pe cel legat de femeia care sufla cu ucidere. Irod n-a voit să-l omoare, știind pe Ioan că este bărbat drept și sfînt, și pe care mai înainte îl asculta cu plăcere și luînd aminte la cuvintele lui, multe le făcea bine și se temea să-l ucidă. El însă nu se temea așa de Dumnezeu, precum se temea de oameni, fiindcă evanghelistul Matei zice: *Vrînd să-l ucidă pe el, se temea de popor, căci îl avea ca pe un prooroc...* Ca poporul să nu se scoale asupra lui și să ridice tulburare, de aceea nu îndrăznea să dea la arătare spre moarte pe proorocul Ioan Botezătorul, cel iubit și cinstit de toți, ci îl chinuia pe dînsul numai prin închisoare, vrînd să închidă gura cea netăcută a mustrătorului său.

Sfîntul Ioan a stat în temniță multă vreme și se adunau la dînsul ucenicii lui, pe care el, învățîndu-i mult la viața cea îmbună-tățită și după Legea lui Dumnezeu, îi încredința pe ei despre Mesia, Care venise acum în lume și la Care îi și trimitea pe dînșii, precum se povestește în Evanghelie. Ioan, auzind din închisoare despre lucrurile lui Hristos, a trimis pe doi din ucenicii săi ca să-l întrebe pe el: *Tu ești Cel ce va să fie, sau să așteptăm pe altul?* Nu doar că neștiind de El, a trimis ca să-l întrebe, căci cum nu-L știa pe Acela pe Care el L-a botezat? Cum nu știa el pe Sfîntul Duh pe Care L-a văzut pogorîndu-se peste Iisus și a auzit glasul Tatălui mărturisindu-i, și el însuși i-a mărturisit, arătîndu-l cu degetul și zicînd: *Iată mielul lui Dumnezeu...* Ci ca ucenicii lui să vadă minunile cele preaslăvite pe care le făcea Domnul Hristos și să se încredințeze despre El, că Acela este Cel ce a venit ca să mîntuiască neamul omenesc.

După aceea a sosit ziua în care Irod se obișnuise a săvîrși ziua nașterii sale. El a adunat pe boierii săi, pe voievozi, pe cei mai mari și pe toate căpeteniile Galileei, și le-a făcut un ospăț mare. La acest ospăț, fiica Irodiadei, jucînd și plăcînd lui Irod și celor ce ședeau cu dînsul, a cerut de la dînsul - după povața maicii sale cea rea, - capul Sfîntului Ioan Botezătorul. Deci, ea a cîștigat ce a cerut, căci Irod se jurase ei să-i dea orice va cere, chiar și jumătate din împărăție. Ticălosul, nevrînd să-și calce jurămîntul, nici să mîhnească pe jucătoare și pe nelegiuita ei mamă, a lepădat frica prin care se temea să ucidă pe Ioan, și, uitînd sfințenia aceluia, s-a umplut de îndrăzneală spre vărsarea sîngelui cel nevinovat; și, trimițînd îndată pe călău în temniță, a poruncit să-i taie capul lui Ioan și să-l aducă pe tipsie.

Astfel Mergătorul Înaintea lui Hristos a fost tăiat în temniță, noaptea tîrziu, pentru mustrarea fărădelegii lui Irod cu Irodiada. Sfîntul Evanghelist Marcu povestește că acel ospăț urît s-a numit cină. Că zice: A făcut cină boierilor săi, care s-a prelungit pînă noaptea tîrziu, și după ce s-au îmbătat și s-au desfătat destul prin jucarea fetei celei fără de rușine, atunci s-a săvîrșit acea nedreaptă ucidere. Deci, aducîndu-se pe tipsie capul Sfîntului Ioan în mijlocul acelui ospăț, picurînd încă sîngele - precum spun unii -, acel cap a grăit aceleași cuvinte mustrătoare: *Nu ți se cade să ai de soție pe femeia lui Filip, fratele tău!* O, ce frică s-a făcut atunci celor ce erau de față la ospățul acela, cînd au văzut capul de om, aducîn-du-se pe tipsie ca o mîncare și, curgînd sîngele, că mișcă încă buzele și grăiește cuvinte!

Jucătoarea, luîndu-l în mîini, fără temere l-a dus la maică-sa. Irodiada, luîndu-l, înțepa cu acul limba care mustra fărădelegea lor. Și, batjocorindu-l din destul, nu l-a dat să-l îngroape împreună cu trupul, pentru că se temea să nu învieze cînd se va lipi capul de trup, și să nu-i certe din nou. Deci, ucenicii lui, luînd în noaptea aceea trupul cel scos din temniță, l-au îngropat în Sevastia; iar capul l-a îngropat Irodiada în curtea sa, în pămînt adînc, la un loc ascuns și necinstit. Iar cum a fost luat de acolo, s-a scris pe 24 februarie, cînd se prăznuiește aflarea cinstitului lui cap.

După uciderea Sfîntului Ioan Înaintemergătorul, acel ticălos Irod a făcut o altă răutate și mai mare, pentru că a batjocorit pe Domnul nostru Iisus Hristos, în vremea pătimirii Sale cea de bună voie pentru noi, precum grăiește de aceasta Evanghelistul Luca. Irod, cu ostașii săi, ocărînd și batjocorind pe Iisus, L-a îmbrăcat în haină luminoasă și L-a întors la Pilat.

După acestea n-a zăbovit izbîndirea lui Dumnezeu asupra ucigașului de prooroc și a batjocoritorului lui Hristos; pentru că pe de o parte sîngele lui Ioan striga către Dumnezeu asupra lui - precum de demult al lui Abel asupra lui Cain -, iar pe de alta, pe lîngă alte fărădelegi, și batjocora făcută de dînsul Domnului, trăgea asupra lui vrednică pedeapsă de la Dumnezeu, dreptul Judecător.

Deci, nu după multă vreme, s-a lipsit de împărăție și de viață cu Irodiada și cu jucătoarea, pentru că Areta, împăratul Arabiei, voind să-și răzbune pentru necinstea și batjocura care s-a făcut fiicei lui, a adunat putere de oaste și s-a dus asupra lui Irod. Asemenea și Irod, adunîndu-și puterea sa, a ieșit împotriva lui Areta. Deci, fiind război tare din amîndouă părțile, ostașii arabilor au biruit pe ai lui Irod, și i-a biruit cu tăiere mare, căzînd toată puterea lui Irod, abia scăpînd numai el singur. După aceea a fost lipsit de Cezarul Romei, de stăpînirea tetrarhiei sale și de toate bogățiile. El a fost trimis în surghiun împreună cu desfrînata și cu fiica ei, mai întîi în Lugdunum, cetatea Galiei, apoi de acolo a fost dus la Ilard, cetatea Spaniei.

Acolo s-a sfîrșit în strîmtoare și în rea pătimire, văzînd mai întîi moartea jucătoarei sale fiice care a pierit în acest chip: fiind vreme de iarnă, ea a voit să treacă rîul, care se numea Sicoris, pentru o trebuință oarecare și, mergînd pe gheață, s-a rupt gheața sub dînsa și s-a afundat pînă la grumaz. Dar prin dumnezeiască răzbunare, gheața i-a strîns grumazul foarte tare, încît atîrna cu trupul în apă, iar capul îl avea pe gheață. Ea a stat așa spînzurată, pînă ce gheața cea ascuțită i-a tăiat grumazul. Deci, apa ducînd pe sub gheață stîrvul ei cel necurat, nu s-a aflat; iar capul i-a fost adus lui Irod și Irodiadei, precum odată se adusese capul Mergătorului Înainte; dar nu tăiat de sabie, ci de gheață. Așa a măsurat judecata cea dreaptă a lui Dumnezeu, jucătoarei care a fost pricinuitoare tăierii cinstitului cap al Sfîntului Ioan.

După aceasta și acel nelegiuit ucigaş Irod cu spurcata Irodiada, au pierit cu zgomot; căci se povestește despre dînșii că i-au înghițit pămîntul de vii. Sfîntul Ioan, precum în viața sa, tot așa și după sfîrșit, a fost mergător înaintea lui Hristos, pentru că, apucînd înainte de pogorîrea în iad, a binevestit celor ce erau acolo pe Dumnezeu, cel ce S-a arătat în trup și a veselit pe sfinții strămoși, cu care, după stricarea iadului, scoțîndu-se de acolo, după învierea lui Hristos, s-a învrednicit de multe cununi în cereasca Împărăție; ca un feciorelnic, ca un viețuitor în pustie, ca un învățător și propovăduitor, ca un prooroc, ca un Mergător Înainte, ca un botezător și ca un mucenic. Cu ale cărui sfinte rugăciuni, să ne povățuiască și pe noi la calea adevăratei pocăințe și să ne învrednicească Împărăției cerești, Hristos, Domnul și Dumnezeul nostru, Căruia se cuvine slava împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh în veci. Amin.

81. POMENIREA SFINȚILOR PĂRINȚI ALEXANDRU, IOAN ȘI PAVEL, PATRIARHII CONSTANTINOPOLULUI
(30 AUGUST)

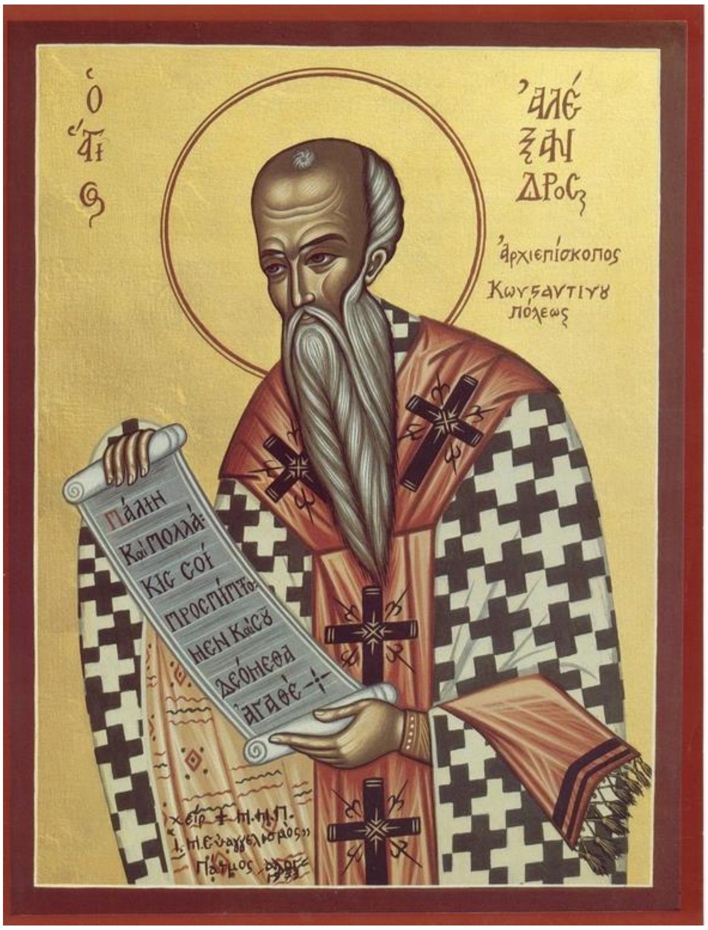

Sfîntul Alexandru a fost protopop și horepiscop pe vremea Sfîntului Mitrofan, întîiul Patriarh al Constantinopolului, fiind înfrumusețat cu toate faptele bune. Cînd s-a adunat în Niceea întîiul Sinod a toată lumea, al Sfinților Părinți, Patriarhul Mitrofan, neputînd să se ducă la acel sobor, din pricina bătrîneților și slăbiciunii trupești, a trimis pe acest Alexandru, apărător al dreptei credințe. El, șezînd în sobor în locul patriarhului său, s-a luptat mult pentru dreapta credință împotriva răucredinciosului Arie. După săvîrșirea Sinodului, Alexandru întorcîndu-se din Niceea în Constantinopol, îngerul Domnului s-a arătat fericitului Mitrofan, spunîndu-i că i se apropie sfîrșitul și poruncindu-i să-l lase după sine ca patriarh pe Alexandru, zicînd: "După zece zile îți vei lua cununa de la Dumnezeu, iar scaunul bisericesc să-l ia, în locul tău, Alexandru, slujitorul tău".

Deci, a venit și dreptcredinciosul împărat, marele Constantin, împreună cu alți părinți, ca să cerceteze pe Sfîntul Patriarh Mitrofan care era bolnav și zăcea pe patul morții. Cînd l-a întrebat pe cine îl va binecuvînta să primească scaunul patriarhiei după mutarea sa, Sfîntul Mitrofan a răspuns: "Domnul mi-a descoperit că după mine va lua scaunul patriarhiei

Alexandru, împreună slujitorul meu, cel vrednic de adevărata alegere și de darul Duhului Sfînt". Așa s-a și întîmplat.

Ducîndu-se Sfîntul Mitrofan la Domnul, a fost pus ca patri-arh al Constantinopolului, Alexandru. El a păstorit bine turma cea cuvîntătoare a lui Hristos și gonea lupii eretici și elini; pentru că nu numai cu arienii avea mare luptă, dar și cu filosofii. Unii din acești filosofi, îndrăznind, se apropiau de împărat și îl certau, că a lepădat credința cea veche părintească, a lepădat legile romane și grecești și a primit o credință și o lege nouă, care va fi, nu spre întărire, ci spre risipirea împărăției. Ei rugau pe împărat să le poruncească să întrebe de credință pe Alexandru, episcopul lui; deci, împăratul a poruncit să se facă întrebare. Alexandru, arhiereul lui Dumnezeu, deși era neînvățat în filosofia elinească, însă, fiind plin de Duhul Sfînt, nu s-a lepădat de întrebare.

Ducîndu-se mulți filosofi și voind toți să se întrebe cu episcopul creștinesc, arhiereul i-a rugat să aleagă pe unul din ei mai înțelept și cuvîntător și să-l pună înaintea sa la întrebare, iar ceilalți să asculte toți. Sfîntul le zicea: "Altminteri nu voi putea eu, un singur om, să vă dovedesc la toți, cînd veți striga și vă veți gîlcevi; de aceea voi, filosofii, să alegeți pe care îl știți că este mai înțelept". Deci, ei au ales unul și l-au pus înaintea arhiereului, iar ei singuri s-au gătit la ascultare cu luare aminte.

Începînd, Preasfințitul Patriarh Alexandru a zis către filosof: "În numele Domnului meu Iisus Hristos, îți poruncesc să taci!" Și îndată i s-a legat limba filosofului și a rămas mut, neputînd zice nimic.

Văzînd aceasta, adunarea filosofilor s-a înfricoșat și s-a rușinat. Deci, unii din ei au fugit de rușine, iar alții au crezut în Hristos. Filosoful cel amuțit, văzînd prin amenințare rătăcirea sa, iar credința creștinească arătîndu-i-se a fi dreaptă, a căzut la picioarele arhiereului și i s-a dezlegat limba din amuțire, și cu mare glas a început a slăvi pe Hristos și s-a botezat împreună cu ceilalți prieteni ai săi. Atunci s-a făcut bucurie împăratului și tuturor cre-dincioșilor, încît Dumnezeu, Care a dăruit atîta putere minunată plăcutului său, se preamărea de toți.

După aceea, Sfîntul Alexandru a omorît cu rugăciunea și pe răucredinciosul Arie, pentru că, trecînd cîțiva ani de la Sinodul cel dintîi a toată lumea și fiind chemat la Constantinopol acel eretic, a amăgit cu vicleșug pe dreptcredinciosul împărat Constantin, cînd l-a întrebat de crede astfel, precum Sfinții Părinți au întărit în Sinodul din Niceea. Iar el, avînd în sîn hîrtia ereticeștii sale credințe, lovea cu dreapta pieptul, zicînd: "Așa cred". Ca și cum învoindu-se cu credința cea întărită în Niceea, iar cu gîndul zicea: "Așa cred, precum am scris cu mîna mea, și cum am în sînul meu". Jurîndu-se înaintea împăratului că așa crede, și împăratul neștiind un vicleșug ca acela, a crezut cuvintele lui cele meșteșugite; deci, l-a trimis la Preasfințitul Alexandru, poruncindu-i să primească pe Arie întru împărtășirea bisericească, ca pe un dreptcredincios.

Ziua de Duminică a fost rînduită ca să intre Arie în biserică spre împărtășire. Sfîntul Alexandru se lepăda a-l primi pe el, ca pe un începător de eresuri. Fiind sîmbătă spre Duminică, în acea noapte arhiereul lui Dumnezeu, Alexandru s-a aruncat la rugăciune înaintea sfîntului prestol și cu lacrimi se ruga lui Dumnezeu ca îndată să-i ia sufletul din trup, ca să nu vadă ziua aceea, în care Arie avea să se apropie și să ia împărtășirea cu Sfintele Taine. Dar Dumnezeu, milostivindu-se spre Biserica Sa, a hotărît să piardă pe Arie de pe pămîntul celor vii.

Sfîntul rugîndu-se astfel lui Dumnezeu, după ce s-a făcut ziuă, s-a apropiat ceasul sfintei slujbe. El a văzut pe Arie că venea din palatul împărătesc la biserică cu multă mîndrie,

înconjurat de boierii împărătești, care erau de eresul lui și de o mulțime de oameni înarmați. Apropiindu-se de locul ce se numea "Tîrgul lui Constantin", unde era un stîlp de marmură, care avea pe sine coroana împărătească, a căzut frică asupra lui de conștiința ce-l mustra pe el și de frică i-a venit nevoia cea trupească; deci, își căuta loc ascuns. Din întîmplare a aflat o privată a poporului, în care, intrînd el, a fost lovit cu o durere cumplită la cele dinăuntru și a crăpat în două ca și Iuda, iar mațele lui au ieșit prin șezut. Astfel a pierit cu ticăloșie, lepădîndu-și sufletul cu amar!

Văzînd cei ce-l așteptau afară că nu mai iese, au intrat la el și l-au găsit mort în privată, zăcînd în sînge. Atunci îndată s-a înștiințat toată cetatea de cumplita moarte neașteptată a ereticului Arie. Deci, ereticii s-au rușinat, iar dreptcredincioșii s-au bucurat, că Hristos, adevăratul Dumnezeu, este biruitorul vrăjmașului și hulitorului. Preasfințitul Patriarh Alexandru, auzind de aceasta, a dat mulțumire lui Dumnezeu, Cel ce S-a milostivit spre Biserica Sa și a scăpat-o de acel lup cumplit. Dreptcredinciosul împărat Constantin cel Mare, auzind de moartea lui Arie, s-a întărit mai mult în dreapta credință, și dogmele Sinodului din Niceea le-a ținut pînă la sfîrșitul său.

Astfel a fost primită înaintea lui Dumnezeu rugăciunea cea dreaptă a lui Alexandru, marele arhiereu al lui Hristos, care, ca și cu o armă ascuțită, a omorît pe vrăjmașul Domnului. Deci, a făcut prăznuirea bisericii celei dreptcredincioase. După aceea și Sfîntul Grigorie Cuvîntătorul lui Dumnezeu, în cuvîntul său către constantinopolitani, îl pomenește, grăind cu laude: "Adevăr vă zic vouă, deoarece sînteți ucenici ai preaalesului Alexandru, ai marelui ierarh și propovăduitor al Preasfintei Treimi, care, cu cuvîntul și cu lucrul a gonit rătăcirea ereticească. Aduceți-vă aminte de rugăciunile lui cele la fel cu ale Apostolilor, prin care a pierdut pe începătorul și povățuitorul necurăţeniei, în locul la care vrednică era limba necurată, ca prin necinste să se izbîndească și prin moartea cea necinstită, care cu dreptate l-a ajuns, ca să se mustre veșnic vătămarea cea purtătoare de moarte ereticească, care a pierdut multe suflete".

Acestea le-a grăit Sfîntul Grigorie spre lauda Sfîntului Alexan-dru și spre defăimarea răucredinciosului Arie, aducînd aminte de moartea cea necinstită a lui Arie, care s-a întîmplat la acel loc necurat, prin rugăciunea Sfîntului Alexandru. Căci, precum el a ocărît pe Fiul lui Dumnezeu, hulind dumnezeirea Lui cea întocmai puternică cu a Tatălui și de-a pururea fiitoare, tot așa ocară a luat prin moartea cea necinstită, izbîndindu-se ocara prin ocară.

Sfîntul Alexandru, păstorind Biserica lui Hristos ani îndestulați, a ajuns la adînci bătrîneți; iar cînd a fost aproape de sfîrșit, oile cele cuvîntătoare au înconjurat patul păstorului lor și-l între-bau: "Părinte, cui ne lași pe noi, fiii tăi? Pe cine vei pune în locul tău, care, mergînd pe urmele tale, ar putea să îndrepte bine Biserica?" Iar el, arătînd spre cei doi bărbați cinstiți, spre preotul Pavel și spre diaconul Macedonie, a zis: "De voiți să aveți păstor învățător și strălucit prin fapte bune, alegeți-l pe Pavel; iar de voiți să-l aveți numai frumos la față și cu podoaba din afară cinstit, atunci alegeți-vă pe Macedonie!" Acestea zicîndu-le, Preasfințitul Patriarh Alexandru și-a dat sufletul, avînd de la nașterea sa nouăzeci și opt de ani.

După dînsul a luat scaunul patriarhal Sfîntul Pavel, întîiul patriarh al Constantinopolului cu acest nume, a cărui pomenire se cinstește la 6 noiembrie. Sfîntul Ioan care se numea Capadoc - căci era cu neamul din Capadocia -, a luat scaunul Patriarhiei Constantinopolului după Timotei cel răucredincios și la sfîrșitul împărăției lui Atanasie ereticul. El a fost ales la acea înaltă dregătorie fără să vrea, și ridicat de poporul cel dreptcredincios mai mult decît cu puterea împărătească; dar nu a avut pace de la răucredinciosul împărat pînă la sfîrșitul lui, fiind urît și gonit de dînsul.

Aceasta i se făcea, fiindcă împăratul acela ținea de eresul lui Sevir, mincinosul patriarh al Antiohiei, și potrivnicul Sinodului a toată lumea din Calcedon al Sfinților Părinți. Ereticul Sevir, urmînd lui Dioscor și lui Eutihie, care au fost goniți de la Sinod și dați anatemei, zicea că o fire este în persoana lui Hristos, cuvîntul și trupul s-ar fi amestecat prin întrupare într-o fire, iar nu după cum ne-au învățat Sfinții Părinți să credem, că în persoana lui Hristos sînt două firi, precum cîntă și Biserica; Dumnezeu fiind din fire și cu firea făcîndu-se om pentru noi, nu în două fețe fiind despărțit, ci în două firi neamestecate fiind cunoscut. Același răucredincios și potrivnic al credinței celei drepte, bîrfea cum că dumnezeirea Sfintei Treimi ar fi pătimit pe cruce împreună cu omenirea lui Hristos, și pentru aceea îndrăznea de adăuga la cîntarea: *Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte,* și "Cel ce Te-ai răstignit pentru noi", *mîntuiește-ne pe noi.*

De la acel ticălos Sevir a ieșit erezia achefaliților, adică a celor fără de cap, numindu-se astfel pentru că n-au voit să fie sub episcopii dreptcredincioşi, care stăpîneau bisericile, după cum capul stăpînește celelalte mădulare, ci fiecare singur se făcea începător și învățător, după mintea cea nebună a capului lor. Murind episcopii cei răucredincioşi și preoții lor, la dînșii nu mai era rînduiala botezului după obiceiul bisericesc, nici a dumnezeieștii Liturghii, împărtășindu-se din agnețul cel de multă vreme pregătit și păzit, al Trupului lui Hristos. Deci, adunîndu-se în ziua Sfintelor Paști și zdrobind acel agneț în părți mici, atunci fiecare își alegea orice fel de credință nedreaptă voia, și, luînd învățăturii socotința cea adevărată, învățau pe alții după mintea lor deșartă. Deci multe alte eresuri au răsărit de la dînșii, potrivnic unul altuia.

Despre acestea, Nichifor Calist, istoricul bisericesc grec, scria în cartea 18, cap. 45: "Din niște eretici ca aceia era și răucredinciosul împărat Atanasie, care a tulburat mult Biserica lui Dumnezeu, izgonind din scaunele lor pe ortodocşii arhierei. Și pe Sfîntul Ioan, pus din nou patriarh al Constantinopolului, voia să-l izgonească; dar l-a ajuns pe el judecata lui Dumnezeu, că moartea i-a tăiat viața lui". Dar, nu este cu necuviință a pomeni aici de moartea acelui rău împărat, care a fost astfel: Cu puține zile înainte de pieirea sa, a văzut în vis un om înfricoșat, șezînd pe scaun înalt și întru slavă ca un judecător, și mulți stînd înaintea lui. Judecătorul acela avea în mîinile sale o carte, pe care, deschizîn-d-o, a găsit scris numele împăratului Anastasie, pe care arătîndu-l împăratului, a zis: "Eu voiam să te las să trăiești mai mult; dar pentru necredința ta voi șterge din viața ta paisprezece ani".

Aceasta zicînd-o, a șters pe cel scris în carte, iar împăratul, cuprinzîndu-se de frică mare, s-a deșteptat din somn tremurînd și, chemînd pe unul din cei mai credincioși sfetnici ai săi, anume Amantie, care era de un gînd cu dînsul în toate eresurile și răutățile, i-a spus lui cu mîhnire vedenia visului. Amantie, auzind aceasta și înspăimîntîndu-se, a zis: "În noaptea aceasta am văzut și eu o vedenie înfricoșată: mi se părea că stau în fața împărăteștii tale fețe, ca și cum aş sluji, și iată o scroafă mare, alergînd, m-a apucat de haină de deasupra și m-a trîntit la pămînt". Niște visuri înfricoșate ca acestea spunîndu-și unul altuia, s-au înspăimîntat și au chemat pe un vrăjitor, anume Proclu. Ei i-au spus lui visele lor ca să le tîlcuiască; iar acel vrăjitor le-a spus lor că degrab vor muri. Deci, nu după multe zile un tunet cu fulgere grozave a lovit în palatele împărătești și a ucis pe împărat, și astfel a pierit acel rău împărat.

După moartea lui Anastasie, a fost ales la împărăție Iustin, bărbat dreptcredincios și bun. Iar Amantie și ceilalți oameni răi ca dînsul, ajutători răutății lui Anastasie și prigonitori ai Bisericii, cu dreaptă judecată au fost dați la moarte. Astfel s-a împlinit lui Anastasie și lui Amantie vedenia viselor lor. După pieirea acelor vrăjmași ai Bisericii, a luat pace și Biserica lui Hristos și păstorii ei. Atunci și Preasfințitul Patriarh Ioan, cu dreptcredinciosul împărat Iustin, cel din nou ales, și cu tot poporul cel dreptcredincios, bucurîndu-se pentru eliberarea

Sfintei Biserici de sub jugul tiraniei, au cîntat în biserică cîntări de mulțumire și prăznuire, și degrabă chemînd pe cei mai de aproape episcopi, patruzeci la număr, și alcătuind un sinod local, au dat anatemei pe Sevir, mincinosul patriarh al Antiohiei, și pe toți cei de un gînd cu dînsul. Iar Sinodul al patrulea a toată lumea din Calcedon, l-au întărit și l-au preamărit. El a petrecut celelalte zile ale vieții sale întru liniștea Bisericii, binepăstorind turma cea încredințată lui și plăcînd lui Dumnezeu. Deci, petrecînd pe scaun trei ani, s-a dus către Domnul.

Sfîntul Pavel care se cinstește acum, al patrulea patriarh al Constantinopolului cu acest nume, era de neam din Cipru. El a luat scaunul după Nichita, ereticul luptător de icoane, în împărăția lui Leon, fiul lui Copronim.

Despre acest sfînt se scrie astfel în viața lui Tarasie: "Pavel era bărbat îmbunătățit și dreptcredincios, dar fricos; căci, văzînd marea chinuire pentru sfintele icoane, care se făcea de răucredinciosul împărat multora din cei dreptcredincioși, își tăinuia dreapta sa credință și fără voie se împărtășea cu ereticii. După moartea acelui dreptcredincios împărat, a voit să preamărească dreapta închinăciune a sfintelor icoane, dar n-a putut, de vreme ce nu avea ajutor deloc. Deci, lupta împotriva sfintelor icoane se întărise foarte mult în toată cetatea și în părțile dimprejur, pentru aceasta el era foarte mîhnit. Văzînd că nimic nu sporește, a gîndit să lase scaunul patriarhiei, pe care nu a petrecut mai mult de patru ani. Deci, îmbolnăvindu-se, s-a dus în taină din casa patriarhiei la mînăstirea Sfîntului Flor și a luat acolo sfînta schimă. Degrabă s-a auzit pretutindeni de aceasta și toți erau în mare mirare. Asemenea și împărăteasa Irina s-a mîhnit că patriarhul a făcut aceasta, nespunînd nimănui. Ea a mers la dînsul cu fiul său, împăratul Constantin, și l-a întrebat: "O, părinte, de ce ai făcut aceasta? Și pentru ce pricină?"

El a răspuns: "Boala mea și așteptarea cea degrabă a morții m-au adus pe mine în acest sfînt chip al schimei. Dar mai vîrtos m-a silit pe mine să las scaunul Patriarhiei, tulburarea bisericească, de vreme ce Biserica este bîntuită de eresul luptătorilor de icoane și de reaua socoteală cea prelungită, am primit rană nevindecată multă vreme. Eu, ticălosul, de trei ori acum, cu mîna mea și cu scrierea m-am învoit la acea ereticie; căci nici nu mi se putea mie să scap de lanțurile relei credințe, ci s-a întîmplat și cu limba și cu mîna de m-am legat într-însele, de care lucru mă căiesc acum foarte mult. Iar ceea ce îmi rănește sufletul cu mai multă și nemăsurată mîhnire este aceasta: Văd în toate părțile pămîntului, care este sub mîna voastră, că pravila credinței păzindu-se nemișcat și petrecînd și veselindu-se în credincioasa învățătură, se înstrăinează de Biserica noastră și pe noi ne gonesc de la sine, ca de la turma lui Hristos, ca pe niște oi străine.

De aceea mă lepăd a fi păstorul adunării ereticești și am voit ca mai bine să petrec în mormînt, decît să fiu supus anatemei date de sfintele patru scaune apostolești. Dar, de vreme ce Dumnezeu a dat puterea sceptrului în mîinile voastre, ca să aveți împărătească grijă de turma creștinească de sub cer, de aceea să nu treceți cu vederea necazurile Bisericii voastre, nici să n-o lăsați pe ea să petreacă mai mult în mîhnirea cea nemîngîiată, ci sîrguiți-vă ca Biserica iarăși să-și primească vechea și buna sa podoabă. Nu lăsați mai mult eresul cel urît, care a ieșit ca un porc din pădure, să pustiască și să piardă via lui Hristos în vremea credincioasei voastre împărății, și s-o spurce pe ea cu socoteala cea necredincioasă. Aveți lucrător iscusit, care poate să lucreze strugurele adevăratei mărturisiri, pe care storcîndu-l în dumnezeiescul teasc al Bisericii adevărate, va umple paharul de înțelepciune și va găti credinciosului popor băutura dreptei înțelegeri".

Apoi l-au întrebat pe el: "Despre cine grăiești aceasta, părinte?" El a răspuns: "Pentru Tarasie, care este mai întîi în sfaturile voastre cele împărătești. El este puternic, cu toiagul

înțelegerii să gonească mincinoasele cuvinte cele ereticești, să păstorească bine turma cea cuvîntătoare a lui Hristos și s-o adune în ograda dreptei credințe". Dreptcredincioasa împărăteasă Irina și fiul ei, împăratul Constantin, auzind niște cuvinte ca acelea de la patriarhul Pavel, s-au dus mîhniți. Iar Pavel a zis către niște senatori care rămăseseră la dînsul: "O, n-aș fi șezut eu niciodată pe acel scaun cînd Biserica era tulburată de chinuitori și blestemată de cele patru scaune patriarhale. De nu se va aduna al șaptelea sobor a toată lumea și de nu se va ridica eresul luptării de icoane, nu vă veți putea mîntui". Senatorii au zis: "Dar pentru ce tu în vremea patriarhiei tale ai iscălit pentru lupta împotriva icoanelor?" Pavel a răspuns: "De aceea acum am luat pocăință, de vreme ce atunci m-am iscălit; deci, mă tem să nu fiu pedepsit de Dumnezeu că am tăcut de frică și nu v-am spus vouă adevărul. Însă acum mă căiesc și vă zic că nu vă este vouă nădejde de mîntuire, de veți petrece în eresul acela".

După puține zile, patriarhul Pavel a adormit cu pace. De atunci popoarele din Constantinopol au început a vorbi cu libertate și fără de temere și a se întreba cu ereticii despre sfintele icoane, de care, din vremea lui Leon Isaurul pînă atunci, nu era cu putință cuiva să deschidă gura spre apărarea sfintelor icoane. Acestea știindu-le despre cei trei arhierei care se cinstesc acum: Alexandru, Ioan și Pavel, slăvim pe Dumnezeu în Treime, pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh. Amin.

82. CUVIOSUL HRISTOFOR
(30 AUGUST)

Despre Cuviosul Hristofor, Ioan și Sofronie, scriitorii cărții ce se numește Limonar, au scris astfel: Cînd eram în Alexandria și am mers la părintele Teodul, care era în Sfînta Sofia cea din Faran, starețul ne-a spus: eu m-am tuns în călugărie în viața de obște a părintelui nostru Teodosie, cea din pustia sfintei cetăți a lui Hristos, Ierusalimul, și am găsit acolo pe un stareț mare, de neam roman, anume Hristofor. Deci, într-una din zile m-am închinat lui, zicînd: "Părinte, ai plăcerea și spune-mi lucrurile tale cele din tinerețe". Rugîndu-l eu foarte mult și starețul, cunoscînd că-l întreb pentru folos, a început a-mi spune astfel: "Fiule, cînd m-am lepădat de mine, aveam multă căldură și osîrdie spre nevoința monahicească. Deci, ziua mă îndeletniceam în slujbe, iar seara tîrziu intram în peșteră, în care mai înainte obișnuiau a se ruga Cuviosul Teodosie și ceilalți sfinți părinți.

Intrînd în peșteră, făceam cîte o sută de metanii pe fiecare treaptă și mă aruncam înaintea lui Dumnezeu, iar toate treptele erau în număr de optsprezece. Intrînd în peșteră, petreceam acolo rugîndu-mă, pînă ce lovea în toacă de cîntarea Utreniei și atunci ieșeam din peșteră la biserică. Astfel am petrecut unsprezece ani, neschimbîndu-mi pravila aceasta, ostenindu-mi trupul cu postire multă și cu înfrînarea gîndurilor în slujbele ce mi se porunceau; deci, răbdam toată lipsa în necîștigare.

Într-o noapte, intrînd în peșteră și săvîrșindu-mi pe trepte, după obicei, plecările mele de genunchi, și pogorîndu-mă la treapta cea mai de pe urmă, am stat. Atunci, deodată m-am simțit într-o răpire și am văzut toată peștera plină de candele, din care unele ardeau, iar altele nu. Am văzut încă și doi bărbați cu chip luminos, umblînd în haine albe și pregătind candelele. Eu am zis către dînșii: "Pentru ce ați pus candelele acestea aici și nu mă lăsați să intru să mă rog?" Ei mi-au răspuns: "Candelele acestea sînt ale părinților lui Dumnezeu, care se ostenesc". Eu am zis către dînșii iar: "Pentru ce unele ard, iar altele nu?" Ei mi-au răspuns: "Cei ce slujesc bine Domnului și-au aprins candelele, iar cei leneși nu și le-au aprins!" Eu iar am zis către

dînșii: "Faceți bine și spuneți-mi, candela mea arde sau nu?" Ei mi-au răspuns: "Ostenește-te și te roagă și o vom aprinde". Eu am zis: "Mă rog totdeauna și n-am făcut altceva pînă în vremea aceasta". După cuvintele acestea mi-am venit în sine și n-am mai văzut pe nimeni.

Atunci am zis către mine: "O, Hristofore, ai trebuință de osteneli mai mari ca să-ți aprinzi candela!" Deci, dimineață am ieșit din mînăstirea mea și m-am dus în muntele Sinai, neluînd nimic cu mine, decît numai haina cu care eram îmbrăcat. Petrecînd eu în Muntele Sinai în multe osteneli și nevoințe 50 de ani, am auzit un glas, zicîndu-mi: "Hristofore, du-te în mînăstirea ta, în care te-ai ostenit mai înainte, ca să te odihnești acolo cu părinții tăi!" Cuviosul Hristofor, spunînd aceasta despre sine, a mai viețuit puțin după aceea și-a dat sfîntul său suflet în mîinile lui Dumnezeu.

Același părinte Teodul ne-a spus nouă - adică lui Ioan și lui Sofronie -, că părintele Hristofor, mai înainte de mutarea sa, a zis aceasta: "Într-una din zile am ieșit din mînăstirea mea și m-am dus la Sfînta Cetate Ierusalim, ca să mă închin și să sărut Crucea cea făcătoare de viață. După ce am fost acolo și m-am închinat Domnului, cînd voiam să ies, am văzut pe un frate oarecare stînd în ușile din mijloc ale bisericii. Acela nici nu intra, nici nu ieșea, și doi corbi zburau fără de frică înaintea feței lui, amenințîndu-l cu aripile și nelăsîndu-l să intre. Eu am înțeles că acei corbi erau demoni și am zis către cel ce stătea: "Frate, spune-mi pentru ce stai în mijlocul ușilor și nu intri?" El mi-a răspuns: "Părinte, iartă-mă că sînt bîntuit de gînduri. Un gînd îmi zice: Mergi și te închină cinstitei cruci și o sărută! Iar alt gînd îmi zice: Ba nu, du-te mai întîi și săvîrșește-ți lucrul și vei veni să te închini altă dată!" Eu, auzind acestea - zice Sfîntul Hristofor -, l-am luat de mînă și l-am dus în biserică, și îndată au plecat de la dînsul corbii aceia. Apoi l-am făcut să se închine cinstitei Cruci și Sfîntului Mormînt al Domnului, și după aceea l-am lăsat să plece cu pace.

Acestea mi le-a spus Cuviosul Hristofor - zice Teodul -, de vreme ce mă vedea îndeletnicindu-mă mult la lucrurile mînăstirești; iar de rugăciune neîngrijindu-mă, ca să știu că se cuvine a cinsti mai întîi pe cele duhovnicești, și după aceea a săvîrși slujirile cele trupești. Fericiții părinți Ioan și Sofronie, auzind acestea, le-au scris spre folosul celor ce le citesc și le ascultă, și spre slava lui Hristos Dumnezeul nostru.

83. MUTAREA MOAȘTELOR SFÎNTULUI ALEXANDRU NEVSKI, DE LA VLADIMIR LA PETERSBURG (30 AUGUST)

Această sărbătoare a prăznuirii mutării moaștelor Sfîntului și binecredinciosului (marele) domn Alexandru Nevski, s-a așezat pentru o pricină ca aceasta: pe vremea cînd dreptcredinciosul Petru Alexandrievici, marele domn și împărat a toată Rusia, a luat pricinile cele drepte, după ce a început războiul cel cumplit și de mulți ani cu poporul cel de peste hotar al sfezilor (sfezii se mai numesc și suedezi); pe de o parte, voind să întoarcă la dreapta moștenire cetățile împărăției Rusiei, care erau stăpînite de dînșii cu nedreptate; pe de alta, să le dea vrednică răzbunare pentru strîmbătatea făcută și batjocura măririi lui împărătești, și trimișilor lui în cetatea Riga; iar pe de alta, pentru tulburările făcute la poarta otomană, cea urîtoare de Hristos, spre stricarea păcii cu Rusia și începerea războiului. Deci, cînd după multe sporite loviri cu neprietenul acela, cu dumnezeiescul ajutor a întors la părinteasca domnie, după 90 de ani de stăpînire a sfezilor, sub sceptrul Rusiei, moștenirea cea de demult, adică țara Ijersca și într-însa

cetățile cele vechi Oreșec și Ivangorod, socotind locurile cele preafrumos așezate pe lîngă rîul Neva și pentru apropierea mării Baltice.

Deci, luînd aminte ce fel de ajutor este la împărați limanul mării, asemenea și cetățenilor, ce fel de bună sporire le este din înotarea pe mare, a pus neschimbat gînd să zidească o cetate spre petrecerea vieții sale și pentru deprinderea poporului său ca să umble cu corăbiile pe mare, la care atunci nimeni nu era iscusit. Deci, scopul acela ieșind în lucru desăvîrșit și cetatea aceea întemeiată din nou, s-a numit, de la numele Sfîntului Petru, mai marele Apostolilor, Sankt-Petersburg, - zidindu-se multe biserici dumnezeiești, dar mai ales un preaslăvit locaș lîngă Neva. Era atît de mare mulțime de popor rusesc, încît și străinii au dorit ca spre mai mare împodobire a cetății și spre mărirea ostenelilor și nevoințelor celui ce lîngă rîul Neva cu multe sute de ani mai înainte, s-a ostășit pentru patria Rusiei cu poporul sfezilor și a cîștigat preaslăvită biruință, care de la biruința de lîngă Neva s-a numit Nevski.

Deci, moaștele acestui sfînt binecredincios Alexandru, marele domn al Rusiei, și rudeniei sale, s-a hotărît să le mute de la Vladimir, unde au stat multă vreme nestricate și făcătoare de minuni, în cetatea aceea din nou întemeiată. Dar un scop ca acesta mișcat de Dumnezeu, nu s-a putut săvîrși îndată, că războiul a ținut pe uscat și pe mare mulți ani, adică vreo 20, atît cu sfezii, cît și cu alte popoare. Asemenea s-au făcut și tulburări înăuntru de la clevetitorii cei rău meșteșugiți și nu se putea ajunge. Dar mai pe urmă, cînd Dumnezeul păcii și Tatăl a toată mîntuirea a dăruit Rusiei mult dorita pace și legătura veșnică cu țara sfezilor, prin aceea a mărit înaintea a toată lumea și împărăția Rusiei.

Prin osteneala aceea pe întîiul dreptcredinciosul Petru l-au mărturisit, nu numai Rusia, dar și celelalte popoare ale Europei, numindu-l "Petru cel Mare" și împărat a toată Rusia. El nu s-a îndepărtat de la acel bine doritor scop, ci cu sfatul preasfințitului sinod îndreptător, a poruncit ca pentru mutarea moaștelor să gătească o raclă frumos împodobită și toate cele trebuincioase să le gătească din vistieriile sale cele împărătești, și toate acestea s-au împlinit.

Aducîndu-se sfintele moaște pe rîul Neva, la locul cel sfînt, care după numele Sfîntului Alexandru se numește "Alexandroneasca", aducîndu-se cu vasul umblător pe apă, în 30 zile ale lunii August, în anul 1724 în care s-a încheiat preaslăvita pace între Rusia și țara sfezilor, însuși dreptcredinciosul împărat a ieșit întru întîmpinare cu toată casa sa împărătească, cu tot sfatul și cu tot sfîntul sobor. Deci, luînd cu cinste racla cu sfintele moaște, au dus-o cu toată podoaba frumoasă în slăvitul locaș cel pomenit mai înainte, și le-a așezat sobornicește, la pomenirea sfîntului, bine-credinciosului și marelui domn Alexandru, care se prăznuiește în 23 de zile ale lunii august, în care s-a făcut mutarea sfintelor moaște și s-a sfîrșit cu pace războiul sfezilor.

Ni se cade nouă să știm pe scurt neamul și viața acestui sfînt Alexandru. El a fost binecredincios și iubitor de Hristos, fiu al marelui voievod al Rusiei, Iaroslav, și nepot al marelui domn Vsevolod, fiul marelui Vladimir, cel ce a luminat pămîntul Rusiei cu Sfîntul Botez. Stăpînind Iaroslav, tatăl lui, cetatea Vladimirului, și acest sfînt viețuind și ocîrmuind marele Novgorod, s-au adunat cu multă oaste popoarele ce petreceau în jurul mării Baltice. Nemții, care se mai numesc sfezi, umplînd corăbiile cu mulți ostași, se gîndeau să iasă la hotarele Rusiei, vrînd să prade țara Ijersca, Lagoda, marele Novgorod și tot pămîntul Rusiei. Mergînd ei la rîul Neva, au stat la gura lui, unde se varsă în mare, și, mîndrindu-se, au trimis soli în marele Novgorod, la Sfîntul voievod Alexandru, zicînd: "Dacă voiești, supune-te mie, iar de nu, să știi că acum sînt în pămîntul tău și-l voi prăda îndată".

Neavînd Sfîntul Alexandru oaste adunată și neputînd ca pentru acea groaznică învăluire a prietenului să înștiințeze în Vladimir pe tatăl său, Iaroslav, ca să-i vină în ajutor, singur numai, spre Unul în Treime slăvit Dumnezeu punîndu-și nădejdea, s-a rugat Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, chemînd spre ajutor rudeniile sale și pe sfinții răbdători de chinuri Boris și Gleb. Neadunîndu-se și neașteptînd putere de oaste, a ieșit cu puțină însoțire asupra oștirii celei mari a potrivnicilor și mergînd la rîul Neva, au tăbărît nu departe de oastea potrivnicului.

Atunci era lîngă sfînt unul din voievozii pămîntului Izerscu-lui, bărbat cucernic și temător de Dumnezeu, anume Filip, căruia îi era încredințată paza de noapte; poruncindu-i-se să meargă și să vadă în taină puterea cea multă de oaste, fiind în frică și în nepricepere, s-a întors ca să spună sfîntului. Mergînd el pe lîngă mare, la răsăritul soarelui, a văzut o corabie la mal și în ea niște bărbați cu podoabe și haine roșii, ținînd mîinile unul pe umărul altuia, iar vîslașii ședeau ca și cum erau îmbrăcați cu o negură, și au zis unul către altul: "Frate Gelbe, să mergem mai iute, ca să ajutăm asupra potrivnicilor rudeniei noastre, marelui voievod Alexandru". Celălalt a răspuns: "Bine, frate Boris". Păzitorul, auzind acestea, a alergat degrab și a spus toate cele văzute și auzite, Sfîntului Alexandru.

Auzind el acestea, a preamărit pe Dumnezeu și pe Preacurata Lui Maică și pe Sfinții Mucenici Boris și Gleb. Cînd s-a luptat cu potrivnicii, a ucis o mulțime, și chiar Sfîntul Alexandru a rănit în față pe craiul lor, care rămăsese după război cu cîțiva, și care a fugit fără de cinste. Astfel, cu ajutorul lui Dumnezeu, al Maicii Domnului și al Sfinților Mucenici Boris și Gleb, a cîștigat preaslăvita biruință și a eliberat pămîntul Ijerscului și marele Novgorod de cei potrivnici. De la această biruință preaslăvită de lîngă Neva, mînăstirea s-a numit Nevski. Încă și în alte dăți s-a eliberat marele Novgorod de aceiași sfezi potrivnici, căci, după acea slăvită biruință, iarăși s-au adunat acei potrivnici și au năvălit asupra cetății Pskovului, ucigînd mulți oameni; deci, luînd-o, au pus trimiși de-ai lor.

Fericitul Alexandru, nesuferind aceasta și adunîndu-se cu voievodul Andrei, fratele său, a luat cu sine și pe Nizovți. Ei au înconjurat cu oameni toate drumurile Pskovului și au ucis o mulțime de potrivnici sfezi, iar pe alții i-au trimis ferecați la Novgorod. Astfel cetatea Pskovului s-a întors iarăși la stăpînirea fericitului Alexandru. Mergînd în pămîntul lor, au ars multe cetăți și sate, au cîștigat multe dobînzi și au pierdut cu sabia mulți sălbatici, încît numele lui Alexandru era înfricoșat și de spaimă între popoarele sfezilor. Dar nu numai de sfezi, ci și de alte limbi de peste hotare izbăvea pămîntul Rusiei de pradă în viața sa, încît nimeni nu se gîndea să năvălească asupra hotarelor Rusiei, știind pe acel voievod viteaz. În vremea aceea s-a sculat împăratul tătărăsc, Batie, cel fără de Dumnezeu, care, prădînd multe pămînturi ale Asiei, a mers cu multă putere și în pămîntul Rusiei, luînd cetăți multe, iar pe altele le-a risipit pînă în temelie; au ars cetatea Vladimirului cea de scaun, Rostovul și multe alte cetăți. Atunci s-au ucis de către Batie pururea pomeniții domni Vsevolo-dovici Irie și Vasilie.

În vremea aceea a pătimit pentru Hristos și voievodul Mihail Cernigovschi, cu boierul său, Teodor. Mai mulți din domnii Rusiei, iubind cinstea și slava acestui veac mai mult decît slava lui Dumnezeu și lăsînd credința creștinească, de frica chinuitorului, s-au închinat la idolii în care credeau acei păgîni barbari. Apoi cumplitul Batie, auzind că Sfîntul Alexandru a luat după tatăl său marea domnie a Vladimirului și a toată Rusia, știind și de bărbăția lui, a trimis la dînsul solii - el petrecînd atunci în cetatea Suzdal -, zicîndu-i: "Mie mi s-au supus multe împărății și popoare; oare tu nu voiești să te supui? Dacă voiești să-ți păzești pămîntul întreg și nevătămat, vino și te închină mie, ca și ceilalți domni ai Rusiei, care și-au luat stăpînirile și au cîștigat mare cinste de la mine, că am auzit că tu ești bărbat înțelept, viteaz și mare de stat". Sfîntul, auzind acestea de la trimiși, s-a mîhnit în sufletul său, și nu se pricepea ce să facă; deci,

socotind cumplirea și sălbăticia cea bărbătească, avea în minte pe domnii ceilalți și alții care au mărturisit cu statornicie numele lui Hristos și au fost chinuiți cumplit. Iar alții, neputînd suferi chinurile cele cumplite, s-au lepădat de Hristos.

Sfîntul, socotind acestea, s-a dus la episcopul de acolo și i-a spus gîndul său, sfătuindu-se ce să facă într-o întîmplare ca aceea. Episcopul, auzind acestea, a început a-l întări, spunîndu-i să nu se lepede de Hristos și să nu se teamă de cei ce ucid trupul, că cel care și-a pierdut trupul pentru Hristos și pentru Evanghelie îl va afla în viața veșnică. Nu face precum au făcut mulți alții - îi zice el -, ca, dacă ți s-ar întîmpla să pătimești, apoi să pătimești ca un bun ostaș al lui Iisus Hristos. Deci, zicîndu-i multe altele spre folosul Sfîntului Alexandru, el se făgăduia să facă toate acestea; deci, i-a dat împreună călător Trupul și Sîngele lui Hristos, și i-a zis: "Domnul să te întărească"; apoi l-a lăsat cu pace. Sfîntul, ajungînd la Urdie, s-a dus unde petrecea împăratul Batie și s-a făcut îndată înștiințare împăratului de venirea lui. Împăratul a poruncit ca să aducă înaintea sa pe Sfîntul Alexandru.

Mergînd el spre Batie, îndată s-au apropiat vrăjmașii și popii idolești spre dînsul, voind să-l ducă prin foc după obiceiul lor, și îl sileau să se închine focului și soarelui. Sfîntul le-a răspuns cu bărbăție: "Eu sînt creștin și nu mi se cade a mă închina făpturii, ci să mă închin Tatălui, Fiului și Sfîntului Duh. Mă închin unui Dumnezeu slăvit în Sfînta Treime, Care a zidit cerul și pămîntul și toate cele ce sînt într-însele". Drept aceea, vrăjitorii, ducîndu-se cu mînie ca niște batjocoriți de sfîntul, au spus toate acelea lui Batie. Împăratul nu le-a poruncit să-l silească la închinarea soarelui și a idolilor, ci să-l aducă cu cinste la el, ca să-i vadă frumusețea feței lui.

Ducînd pe sfînt înaintea împăratului, i s-a închinat lui, zicîn-du-i: "Împărate, ție mă închin, căci Dumnezeu te-a cinstit cu împărăția, iar făpturii nu mă voi închina, căci toate sînt zidite pentru om. Mă voi închina lui Dumnezeu Unul, Căruia Îi slujesc și Îl cinstesc". Împăratul n-a făcut sfîntului nici un rău, ci, văzînd frumusețea feței fericitului, mărimea trupului și vitejia, l-a lăudat înaintea tuturor, dîndu-i cinste mare. Apoi i-a poruncit să se ducă cu fratele său, Andrei, la Conovice în urdie, iar împăratul Batie s-a dus în vremea aceea cu putere multă asupra bulgarilor. Deci, într-acea călătorie el a fost ucis de craiul Vladislav. Sfîntul, întorcîndu-se cu bucurie de la Conovice în patria sa, a ridicat multe biserici, și pe creștinii cei risipiți i-a adunat la moșiile lor.

După aceasta s-au început iar tulburări în părțile baltice și prin alte părți ale Apusului. Atunci sfîntul a trimis pe fiul său, Dimitrie, cu multe cete împotriva acelor potrivnici de alt neam și, biruindu-i și luînd cetatea Iorie, s-a întors la Novgorod cu prăzi și cu multe dobînzi. După aceea Sfîntul Alexandru s-a dus iar în urdie la împăratul Bercae și, petrecînd acolo șase luni, a căzut în boală trupească; deci, împăratul l-a trimis în patria sa. El, fiind pe drum, ajunsese foarte slăbit la Gorodța, acolo s-a tuns în rînduiala călugărească cu mare osîrdie și i s-a pus numele Alexie. Apoi, sărutînd pe toți care erau acolo, pe egumen, pe frați și pe ai săi, i-a iertat și, împărtășindu-se cu Trupul și Sîngele Domnului nostru Iisus Hristos, și-a dat sfințitul său suflet în mîinile Domnului, pe 14 noiembrie; iar trupul lui s-a adus în cetatea Vladimir, patria sa, pe 25 noiembrie. Deci, pentru aceea s-a așezat ca să se săvîrșească pomenirea lui într-acea zi.

Au petrecut acolo pe sfîntul cu cîntări deasupra gropii; și, cînd mitropolitul a voit să pună în mîinile sfîntului scrisoarea de iertăciune, sfîntul a întins mîna ca un om viu, a luat scrisoarea de la mitropolit și a strîns mîna iar. Acel lucru văzîndu-l toți, care stăteau de față, au preamărit pe Dumnezeu de această minune. Deci, au pus cinstitul trup în mînăstirea cea mare a

Nașterii Prea-sfintei Născătoare de Dumnezeu. Multe tămăduiri primeau de la mormîntul lui, celor ce se duceau la el cu credință. Moaștele lui au petrecut acolo 172 ani, pînă ce s-au mutat în împărăteasca cetate Petersburg și s-au pus în biserica lui, în preacinstita mînăstire a Preasfintei și de viață făcătoarei Treimi, care se numește Alexandronevski, întru slava celui minunat între sfinții lui, Dumnezeul nostru, Căruia și de la noi să-I fie cinste, slavă și închinăciune, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

84. AȘEZAREA ÎN RACLĂ A BRÎULUI PREASFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU
(31 AUGUST)

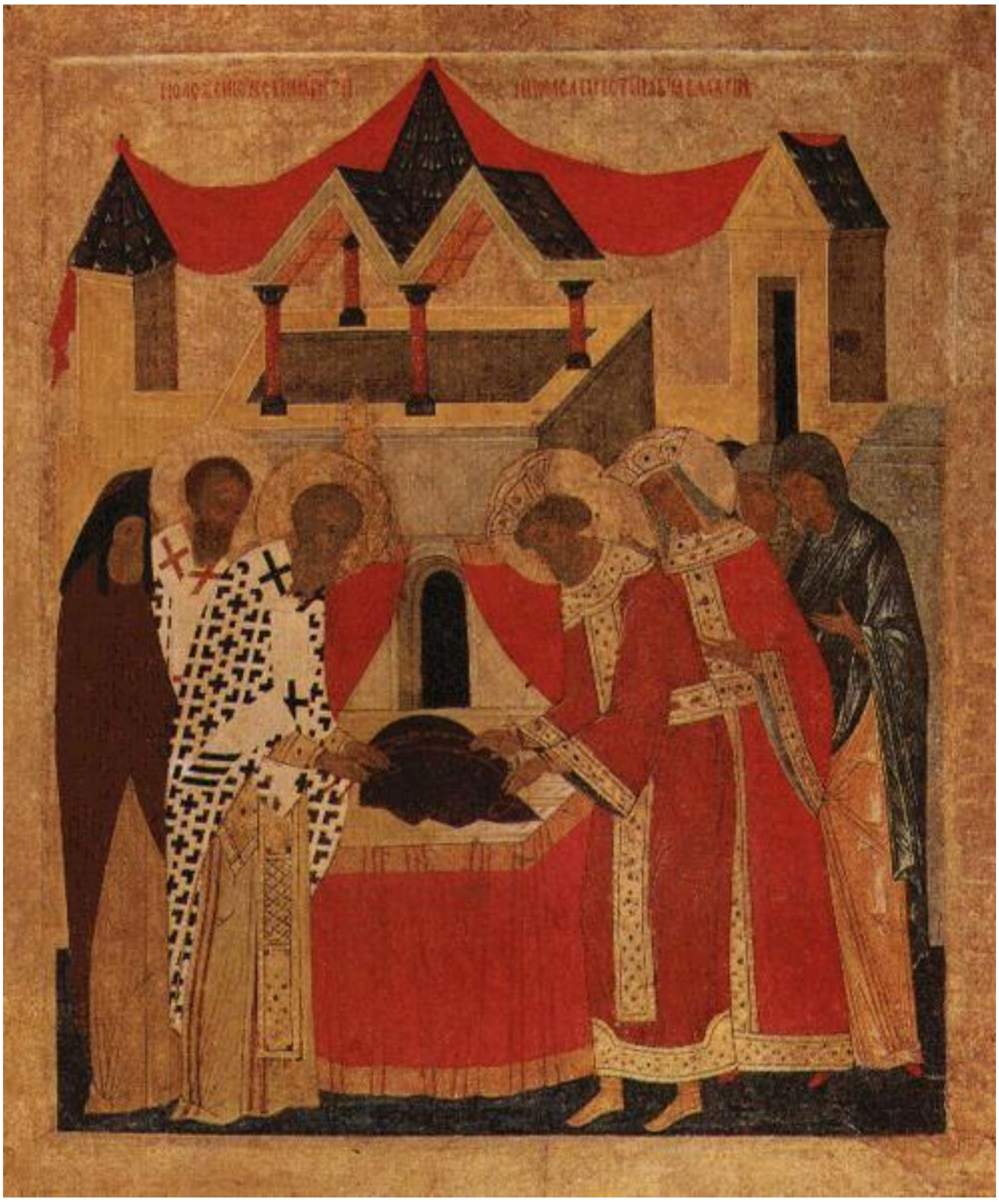

Cinstitul Brîu al Preacuratei Maicii lui Dumnezeu, cel adus în Constantinopol într-un sicriaș de aur cu pecetluire împărătească, a fost pus în biserica pe care dreptcredinciosul împărat Teodosie cel Tînăr o zidise în numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, la locul ce se numea Halcopratie, adică "tîrgul de aramă". După mulți ani, pe vremea împărăției lui Leon, femeia lui, Zoe, era supărată de duhul cel necurat. Pentru aceea, împăratul și rudele lui aveau mîhnire; deci se făceau multe rugăciuni către Dumnezeu pentru împărăteasa care pătimea.

Odată i s-a arătat o vedenie dumnezeiască, spunîndu-i că de se va pune pe dînsa Brîul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, va lua tămăduire. Împărăteasa a spus această vedenie bărbatului ei, împăratul Leon, și îndată împăratul a rugat pe patriarh și a dezlegat pecetea, apoi s-a deschis sicriul și s-a aflat întreg cinstitul Brîu al Preacuratei Maicii lui Dumnezeu, nici cîtuși de puțin vătămat de vechimea vremii, și l-a sărutat pe el cu cucernicie. Cînd patriarhul l-a întins pe el deasupra împărătesei, îndată s-a scăpat de chinuirea diavolească și a cîștigat desăvîrșit tămăduirea bolii sale.

Atunci toți cu bucurie au preamărit pe Hristos Dumnezeu și pe Preacurata Maica Lui cîntînd cîntări de mulțumire; iar cinstitul Brîu punîndu-l într-aceeași raclă de aur, l-a pecetluit cu pecetea împărătească, și a așezat prăznuire întru cinstea Preasfintei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, întru aducerea aminte de minunea ce s-a făcut cu sfîntul ei Brîu, prin singurul darul acela, și prin milostivirea și iubirea de oameni a Aceluia ce S-a născut dintr-însa, adică lui Hristos Dumnezeul nostru.